חסידות · ברסלב

ליקוטי הלכות

רבי נתן שטרנהרץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ליקוטי הלכות

רבי נתן שטרנהרץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ליקוטי-הלכות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמת המחבר 6
אורח חיים 11
הלכות השכמת הבוקר 11
הלכות נטילת ידים שחרית 66
הלכות ציצית 101
הלכות תפילין 160
הלכות ברכת השחר 294
הלכות ברכות התורה 431
הלכות קדיש 436
הלכות קריאת שמע 443
הלכות תפלה 484
הלכות נשיאת כפים 518
הלכות נפילת אפים 563
הלכות קדושה דסידרא 605
הלכות קריאת התורה 609
הלכות בית הכנסת 658
הלכות משא ומתן 717
הלכות נטילת ידים לסעודה ובציעת
הפת 739
הלכות סעודה 864
הלכות ברכת המזון ומים אחרונים 944
הלכות ברכת הפרות 998
הלכות ברכת הריח 1072
הלכות ברכת הודאה 1157
הלכות ברכות הראיה וברכות
פרטיות 1265
הלכות תפלת המנחה 1323
הלכות תפלת ערבית 1486
הלכות קריאת שמע שעל המטה 1542
הלכות שבת 1549
הלכות תחומין וערובי תחומין 1706
הלכות ראש חדש 1805
הלכות פסח 1948
הלכות ספירת העמר 2061
הלכות שבועות 2073
הלכות יום טוב 2079
הלכות חול המועד 2108
הלכות תשעה באב ותעניות 2137
הלכות ראש השנה 2169
הלכות יום הכפורים 2222
הלכות סוכה 2233
הלכות לולב ואתרוג 2285
הלכות הושענא רבה 2291
הלכות חנוכה 2298
הלכות ארבע פרשיות 2324
הלכות פורים 2327
יורה דעה 2384
הלכות שחיטה 2384
הלכות טרפות 2428
הלכות מתנות כהונה 2438
הלכות אבר מן החי 2443
הלכות הלכות בשר שנתעלם מן
העין 2455
הלכות חלב ודם 2466
הלכות דם 2491
הלכות מליחה 2501
הלכות סימני בהמה וחיה טהורה 2504
הלכות דברים היוצאים מן החי 2570
הלכות סימני עוף טהור 2579
הלכות דגים 2588
הלכות תולעים 2606
הלכות ביצים 2634

הלכות בשר בחלב 2650
הלכות תערובות 2712
הלכות מאכלי עכו"ם 2738
הלכות הכשר כלים 2763
הלכות נותן טעם לפגם 2826
הלכות יין נסך 2830
הלכות כלי היין 2876
הלכות עבודת אלילים 2885
הלכות ריבית 2924
הלכות חוקות העכו"ם 2993
הלכות מעונן ומנחש 3002
הלכות קרחה וכתובת קעקע 3011
הלכות גילוח 3030
הלכות לא ילבש 3079
הלכות נדה 3084
הלכות מקוואות 3098
הלכות נדרים 3102
הלכות שבועות 3167
הלכות כבוד אב ואם 3197
הלכות כבוד רבו ותלמיד חכם 3227
הלכות מלמדים 3243
הלכות תלמוד תורה 3266
הלכות צדקה 3278
הלכות מילה 3286
הלכות עבדים 3367
הלכות גרים 3379
הלכות ספר תורה 3399
הלכות מזוזה 3446
הלכות שלוח הקן 3460
הלכות חדש 3507
הלכות ערלה 3546
הלכות כלאי הכרם ואילן 3612
הלכות כלאי בהמה 3627
הלכות כלאי בגדים 3665
הלכות פדיון בכור 3678
הלכות בכור בהמה טהורה 3723
הלכות פדיון פטר חמור 3768
הלכות חלה 3786
הלכות תרומות ומעשרות 3805
הלכות ראשית הגז 3824
אבן העזר 3877
הלכות פריה ורביה ואישות 3877
הלכות אישות 3963
הלכות קדושין 3982
הלכות כתובות 4017
הלכות גטין 4022
הלכות יבום 4074
הלכות סוטה 4119
הלכות אונס ומפתה 4122
חושן משפט 4124
הלכות דינים 4124
הלכות עדות 4162
הלכות הלואה 4191
הלכות טוען ונטען 4227
הלכות גבית מלוה 4252
הלכות גבית חוב מהיתומים 4266
הלכות גבית חוב מהלקוחות
ואפותיקי 4311
הלכות העושה שליח לגבות חובו 4366
הלכות כח והרשאה 4408
הלכות ערב 4452
הלכות חזקת מטלטלין 4515
הלכות חזקת קרקעות 4561
הלכות נזקי שכנים 4574

הלכות שותפים בקרקע 4604
הלכות חלקת שתפים 4642
הלכות מצרנות 4667
הלכות שתפין 4692
הלכות שלוחין 4707
הלכות מקח וממכר 4808
הלכות אונאה 4843
הלכות מתנת שכיב מרע 4857
הלכות פריקה וטעינה 4966
הלכות הפקר ונכסי הגר 5017
הלכות נחלות 5067
הלכות אפטרופוס 5103
הלכות פקדון וארבעה שומרים 5129
הלכות שומר שכר 5160
הלכות אמנין 5182
הלכות שוכר 5227
הלכות חכירות וקבלנות 5253
הלכות שכירות פועלים 5268
הלכות שאלה 5283
הלכות גנבה 5288
הלכות גזלה 5343
הלכות נזיקין 5391
הלכות מאבד ממון חברו ומסור 5488
הלכות נזקי ממון 5503
הלכות חובל בחברו 5513
הלכות מעקה ושמירת הנפש 5547

הקדמת המחבר

הקַדָּמָה מִבַּעַל הַמְחַבֵּר זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, אֲשֶׁר כְּתָבָהּ בְּעַצְמוֹ

הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה' אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרָנִי. מָה אֲדַבֵּר וְהוּא אָמַר וְעָשָׂה. מִי כַּה' אֱלֹהֵינוּ וְכוּ', מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן כָּמוֹנִי, לְקָרְבֵנִי לְאוֹר צַח וּמְצֻחְצָח כָּזֶה, אוֹר הָאוֹרוֹת, צַח הַצַּחְצָחוֹת. מִי יְסַפֵּר שִׁבְחוֹ, מִי יְסַפֵּר תְּהִלָּתוֹ. וְגַם כִּי יָדוּעַ שֶׁכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל שֶׁבַח וּתְהִלָּה, כְּבָר הֻרְגְּלוּ הָעוֹלָם לְכָתְבָם עַל מָאן דְּהוּא, אַךְ הַמְּעַיֵּן בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּעֵין הָאֱמֶת, וְנָבוֹן יוֹסִיף לֶקַח לָשׂוּם עֵין עֵיוּנוֹ בִּדְבָרֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר חָנַנִי ה' בְּכֹחוֹ, הַמְבָאֲרִים בַּסְּפָרִים הָאֵלֶּה, יָבִין וַיַּשְׂכִּיל וְיֵדַע כִּי כָּל הַשִּׁבָחִים וְהַתְּהִלּוֹת וְהַגְּדֻלּוֹת שֶׁכָּתַבְתִּי עֲלֵיהֶן, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עֲדַיִן לֹא הִגַּעְתִּי לְקַרְסֻלֵּי שִׁבְחֵי תְּהִלָּתוֹ, כִּי שָׂגְבָה מַעֲלָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ וְתִקְפּוֹ עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשׁוֹב.

וּבוֹחֵן לִבּוֹת הוּא יוֹדֵעַ, שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי מְעוּט עֶרְכִּי עָלַי, כִּי מִי אָנֹכִי כִּי בָּאתִי עַד הֵלֹם, לְחַבֵּר סְפָרִים, וּבִפְרַט דְּבָרִים כָּאֵלּוּ הָעוֹמְדִים בְּרוּם רוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַפּוֹתְחִים שַׁעַר לְכָל דּוֹפְקֵי בִּתְשׁוּבָה, הַחֻפְּצִים לָצֵאת מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר, לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים.

וְאִם אָמְנָם עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, חִבּוּר סְפָרִים אֵינוֹ בִּכְלַל גְּדֵלָה וַחֲשִׁיבוּת, וְהַלְוַאי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְבִזָּיוֹן, לְלַעַג וּלְקֶלֶס, כַּאֲשֶׁר רַבּוּ עַתָּה הַמִּתְלוֹצְצִים מִסְּפָרִים חֲדָשִׁים, וּבְטֶרֶם יִתְקָרְבוּ אֲלֵיהֶם לְהַבִּיט בָּהֶם אִם טוֹב וְאִם רַע, וְיִתְנַכְּלוּ אֲלֵיהֶם מִקֹּדֶם בִּנְכָלֵי עַרְמִימִיּוּת וַחֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל לֵיצָנוּת. וּמְכַנִּים לָהֶם שֵׁם לִגְנַאי [וּמַה הַמְכַנֶּה שֵׁם לַחֲבֵרוֹ אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא (ב"מ נח.), הַמְכַנֶּה שֵׁם לְסֵפֶר, שֶׁמְּדַבֵּר דִּבְרֵי תּוֹרָה, דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וְכוּ', עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה! וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן] עַל כָּל פָּנִים אֵין חִבּוּר סְפָרִים בִּכְלַל גְּדֵלָה וַחֲשִׁיבוּת בָּעִתִּים הַלָּלוּ.

אַךְ אַף עַל פִּי כֵן נִמְצָאִים כְּשֵׁרִים וּתְמִימִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. עַתָּה גַּם עַתָּה, אֲשֶׁר הוֹלְכִים בְּתֹם בֶּטַח, וּבְמוֹשַׁב לֵיצִים לֹא יָשָׁבוּ, אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם תִּטֹּף אִמְרֵי אֱמֶת, כְּמַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה, יְבַקְּשׁוּ כְּכֶסֶף וּכְמַטְמוֹנִים יְחַפְּשׂוּ דִּבְרֵי אֱמֶת וָצֶדֶק, הַמְיַסְּדִים עַל אַדְנֵי פָּז, עַל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה.

וַאֲנִי בְּעָנְיִי יָדַעְתִּי כִּי לֹא הִגַּעְתִּי לְמַדָּה זוֹ, לֹא מִינֵיהּ וְלֹא מִקְצָתָהּ, לְחַוּוֹת דֵּעִי אֲפִלּוּ לִפְנֵי קַל שֶׁבַּקַּלִּים וְהַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים, אַךְ זֹאת אוֹדֶה וְלֹא אֵבוֹשׁ וְהָאֱמֶת אַגִּיד וְלֹא אֲכַחֵד, וּבְרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת אֶקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרַי אמַר, וַאֲדַבְּרָה בְּעֵדוּתֵיךְ נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁאֲנִי קָטָן בְּעֵינַי מִצַּד עַצְמִי, כַּאֲשֶׁר בּוֹחֵן לִבּוֹת הוּא יוֹדֵעַ, כֵּן יָקְרָה נַפְשִׁי מִצַּד מַעֲלַת קְדֻשַּׁת הַמַּשְׁפִּיעַ עָלַי חָכְמָה וּבִינָה וְדַעַת, הוּא כְּבוֹד אֲדוֹנִי, מוֹרִי, הָרַב

הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, הָרַב הָאֱמֶת, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה. וְאִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְּמוֹ אֶפֶס קָצֶה מֵאֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לְנַפְשִׁי, לֹא תַסְפִּיק הָאָרֶץ לְהָכִיל אֶת כָּל דְּבָרַי. בַּמָּה אֲקַדֵּם ה' אִכַּף לֵאלֹהֵי מָרוֹם. רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה ה' אֱלֹקַי נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ. אֵין עֲרוֹךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבְּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר.

וְהִנֵּה מַהוּת הַסֵּפֶר וּמַעֲשֵׂהוּ יִרְאֶה הָרוֹאֶה בְּעֵינָיו שֶׁכָּלוֹ מְיֻסָּד וּמְסֻדָּר עַל כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁבְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי כֵן צִוִּיתִי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, לַחֲשֹׁב וּלְעַיֵּן בְּכָל הַלְכָתָא וְהַלְכָתָא עַד שֶׁיָּאִיר ה' עֵינַי לְחַדֵּשׁ בָּהֶם אֵיזֶה חִדּוּשׁ. וְכָל מַה שֶּׁזָּכַנִי ה' יִתְבָּרַךְ לְחַדֵּשׁ בָּהֶם, הַכֹּל מְיֻסָּד עַל פִּי הַהַקְדָּמוֹת וְהַיְסוֹדוֹת שֶׁקִּבַּלְתִּי מֵרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, הַמְבֹאָרִים בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם, לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן א' וב'. וְלִפְעָמִים הוֹצָאתִי אֵיזֶה הַקְדָּמוֹת נוֹרָאוֹת מֵהַמַּעֲשִׂיּוֹת הַנּוֹרָאוֹת שֶׁסִּפֵּר, הַמְבֹאָרִים בַּסֵּפֶר "סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת". כִּי אִם אָמְנָם רְמָזֵי הַמַּעֲשִׂיּוֹת שָׂגְבוּ מִדַּעְתֵּנוּ, כִּי גָּאוּ הַמַּיִם נַחַל אֲשֶׁר לֹא נוּכַל לַעֲבֹר, אַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ חוֹנֵן לָאָדָם דַּעַת. וְהֵאִיר עֵינַי לִמְצֹא בָּהֶם לִפְעָמִים אֵיזֶה דְּבָרִים נִפְלָאִים, כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה הַמְעַיֵּן בְּעֵינָיו בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ה וּבְהִלְכוֹת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ג וּבִשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת. וְלִפְעָמִים לִקַּטְתִּי אֵיזֶה הַקְדָּמוֹת מִסֵּפֶר הָאי"ב.

וְכָל הַהַקְדָּמוֹת שֶׁהוֹצֵאתִי מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל, וְכָל מַה שֶּׁעָזָרַנִי ה' יִתְבָּרַךְ לְחַדֵּשׁ בָּהֶם, בְּכֻלָּם הֵאִיר ה' עֵינַי לִמְצֹא אוֹתָם בַּאֲר הֵיטֵב בְּפִסּוּקֵי תַּנַ"ךְ וּבְמַאֲמְרֵי רַזַ"ל, בְּגֶמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל, עַד שֶׁהֵאִיר ה' עֵינַי לְהַכְנִיס אוֹתָם בְּדֶרֶךְ פְּרִדֵּ"ס לְתוֹךְ דִּינֵי הַמִּצְוֹת עַל פִּי סֵדֶר הִלְכוֹתֵיהֶם הַמְבֹאָרִים בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ.

וְקִוִּיתִי לַה' אֲשֶׁר עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה נִפְלָאוֹת בְּרֹב הַמְּקוֹמוֹת. מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ, כִּי עַל פִּי דְּבָרִים הָאֵלֶּה הַמְבֹאָרִים בַּסְּפָרִים הָאֵלֶּה יוּכַל כָּל אָדָם לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל מֵרָחוֹק גְּדֻלּוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְכָל דִּין וְדִין מִפְּרָטֵי הַמִּצְוָה. וַאֲפִלּוּ הַדִּינִים שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, הַמְבֹאָרִים בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט, אֲשֶׁר אֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב לְהָבִין מֵהֶם רְמָזִים וּדְרָכִים לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ. וּבְחַסְדֵי ה' בְּאֵלּוּ הַסְּפָרִים יַרְוֶה אֶת נַפְשׁוֹ הַצָּמֵא לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי ה'.

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וְכָל הַדִּינִים וְהַהֲלָכוֹת שֶׁבְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה, מִכֻּלָּם צְרִיכִים לְהוֹצִיא עֲצוֹת וּדְרָכִים וּרְמָזִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְכִמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן" בְּסִימָן סא, שֶׁמִּכָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁהָאָדָם לוֹמֵד צְרִיכִים לְהוֹצִיא מִשְׁפָּטֵי הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה.

וּבְעֶזְרַת ה' וִישׁוּעָתוֹ הַנִּפְלָאָה, בְּאֵלּוּ הַסְּפָרִים פָּתַחְתִּי שַׁעַר קָצַת לְמִצֹא דְּרָכִים אֲמִתִּיִּים בְּכָל לִמּוּדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וּבְרֹב הַמְּקוֹמוֹת אֵינָם בְּדֶרֶךְ רֶמֶז וְדְרוּשׁ לְבַד, כִּי אִם כְּךָ הוּא

אֲמִיתַּת הָעִנְיָן עַל פִּי סוֹד כַּוָּנַת הַמִּצְוָה. וּבֵאוּר דְּבָרַי אֵלֶּה לֹא יִסְפִּיקוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת לְבָאֲרָם, אַךְ הַמַּשְׂכִּיל בֶּאֱמֶת, יָבִין מְעַט דְּבָרַי אֵלֶּה כְּשֶׁיְּשִׂים עַל לִבּוֹ הֵיטֵב לְהַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים בְּסִפְרִים אֵלֶּה וּבְסִפְרֵי רַבֵּנוּ.

וְהִנֵּה אִם אָמְנָם יִדְמֶה לְהַקּוֹרֵא לְפוּם רִיהֲטָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲשֶׁר הֶאֱרַכְתִּי לְמַעֲנֵיתִי וְכָפַלְתִּי וְשִׁלַּשְׁתִּי הַדְּבָרִים בְּכַמָּה וְכַמָּה מְקוֹמוֹת. דַּע, יְדִידִי הַמְעַיֵּן, כִּי גַּם זֹאת מֵעִם ה' צְבָאוֹת יָצְאָה, אֲשֶׁר הִפְלִיא עֵצָה, הִגְדִּיל תּוּשִׁיָּה.

כִּי הַמַּשִּׂים לֵב לְעַיֵּן בֶּאֱמֶת בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָעֲמֻקִּים מִכָּל עֲמִקּוּת שֶׁבָּעוֹלָם וּרְחָבָה מִנִּי יָם, אֲשֶׁר אֵין עָרוֹךְ אֲלֵיהֶם. וְאַחַר כָּךְ יָשִׂים לֵב הֵיטֵב לִדְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר חַנַּנִי ה' לְחַדֵּשׁ וּלְבָאֵר בָּהֶם, יָבִין הֵיטֵב כִּי לְפִי עֹצֶם הָעֲמִקּוּת אֲשֶׁר בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, עָדַיִן לֹא יָצְאתִי יְדֵי חוֹבַת הַבֵּאוּר, אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת שֶׁהֶאֱרַכְתִּי מְאֹד, מִכָּל שֶׁכֵּן בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת שֶׁהָיִיתִי מְקַצֵּר וְעוֹלֶה. כִּי דַּע, שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הֵם הַקְּדָמוֹת חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי. [אִם אָמְנָם כֻּלָּם בְּנוּיִים וּמְיֻסָּדִים עַל כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הַמְקֻבָּלוֹת בְּיָדֵינוּ מִכְּבָר, עִם כָּל זֹאת הֵם הַקְּדָמוֹת חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי]. וְכֻלָּם הֵם עֵצוֹת וּדְרָכִים נִפְלָאִים לְהִתְקָרֵב עַל יָדָם לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמָּקוֹם שֶׁהוּא.

וְעִקַּר הַכַּוָּנָה לְקַיְּמָם בִּפְשִׁיטוּת כְּפִי מַה שֶּׁיָּצְאוּ מִפִּיו בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת, אֲבָל מֵעֶצֶם גַּשְׁמִיּוּת גּוּפֵנוּ וַעֲכִירַת שִׂכְלֵנוּ, קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד לְהַכְנִיס בְּלֵב הָאָדָם תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כִּי דַּעַת כָּל אָדָם נוֹטָה אַחֲרֵי חָכְמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁרֻבָּן מְעַקְּמִין אֶת הַלֵּב מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בִּפְשִׁיטוּת וּבִתְמִימוּת.

בִּפְרָט כִּי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הַתְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עָמֹק עָמֹק מְאֹד, עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ. וְיֵשׁ בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁגִּלָּה הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה תִּלֵּי תִּלִּין שֶׁל הֲלָכוֹת, מַעֲיָנוֹת תְּהוֹמוֹת יוֹצְאִים בַּבְּקָעָה וּבָהָר, כִּי כָּל דְּבָרָיו הֵם כְּמַעְיָן הַנּוֹבֵעַ, כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה הָרוֹאֶה מְעַט דִּמְעַט בַּמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר חַנַּנִי ה' לִמְצֹא דְּבָרִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים וְכַוָּנוֹת כַּמָּה מִצְוֹת בְּדִבּוּר אֶחָד שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּגוֹן בְּהַתּוֹרָה "שָׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה" [בסימן כג בלקוטי תנינא] שֶׁהוּא דִּבּוּר אֶחָד, לַחֲטֹף הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָזְרֵנִי וְהֵאִיר עֵינַי לִמְצֹא עַל פִּי הַקְּדָמָה זֹאת דְּבָרִים נִפְלָאִים הַרְבֵּה הַרְבֵּה, כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה הָרוֹאֶה בְּאֶבֶן הָעֵזֶר בִּתְחִלָּתוֹ וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

וְאַף עַל פִּי כֵן עִקַּר הַכַּוָּנָה כְּפִשּׁוּטוֹ לְהִתְגַּבֵּר לַחֲטֹף הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, דְּהַיְנוּ לַהֲפֹךְ כָּל מֵינֵי עַצְבוּת לְשִׂמְחָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּמְקוֹמוֹ, אֲבָל זֶה הָעִנְיָן בִּפְשִׁיטוּת לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל מֵינֵי עַצְבוּת וְלַהֲפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה, קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד לְהַכְנִיס בְּלֵב הָאָדָם. וְה' יִתְבָּרַךְ עָזְרֵנִי לְהַרְחִיב הַדִּבּוּר בָּזֶה, וּלְהַרְאוֹת וּלְגַלּוֹת שֶׁבָּזֶה תְּלוּי קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה, כִּי

שִׂמְחָה הִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וְכוּ', וְעַל יְדֵי הַרְחָבַת הַדָּרוּשׁ בָּזֶה, יְכוֹלִין לִרְאוֹת מֵרָחוֹק עִצֶּם מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה וְכַמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לַהֲפֹךְ הָעַצְבוּת לְשִׂמְחָה. וְתֻכָּן הַכַּוָּנָה הוּא לִזְכּוֹת לְקַיֵּם עֵצָה זוֹ בִּפְשִׁיטוּת וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לָזֶה.

וְכֵן בִּשְׁאָרֵי עֲצוֹת וּדְרָכִים נִפְלָאִים שֶׁגִּלָּה הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּמוֹ הַתּוֹרָה "וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעֹלָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב, שֶׁהָעֵצָה הַמְבֹאֶרֶת שָׁם עֲמֻקָּה מְאֹד, הַיְנוּ שֶׁהַהַפְשִׁיטוּת וְהַתְּמִימוּת שֶׁל הָעֵצָה וְהַדֶּרֶךְ הַזֶּה עָמֹק מְאֹד. וּצְרִיכִין לְהַרְחִיב הַדִּבּוּר בָּזֶה הַרְבֵּה וּלְדַבֵּר מִזֶּה בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת. וּבְחַסְדֵי ה' הֵאִיר עֵינַי וּמָצָאתִי שֶׁדֶּרֶךְ עֵצָה זוֹ מְרֻמָּז בְּמָקוֹמוֹת הַרְבֵּה בַּתּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בְּהִלְכוֹת "גְּבִיַּת חוֹב מֵהַיְתוֹמִים", אֲשֶׁר הַמַּשְׂכִּיל יָכוֹל לְהָבִין מִדַּעְתּוֹ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה מְלֵאָה מִדֶּרֶךְ וְעֵצָה זֹאת. וְכֵן בְּהַתּוֹרָה "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי", בְּסִימָן רפב, הַמּוּבָא בְּהִלְכוֹת הַשְׂכָּמַת הַבֹּקֶר הֲלָכָה א. וְכֵן בְּעִנְיַן הָרָצוֹן וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה צְרִיכִים לְדַבֵּר הַרְבֵּה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכְנִיס אוֹתָם בְּלֵב הָאָדָם לְקַיְּמָם בִּפְשִׁיטוּת וּבִתְמִימוּת, כִּי זֶה הָעִקָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, הֵן עַל כָּל אֵלֶּה הַהֶכְרֵחַ לְהַאֲרִיךְ בְּרֹב הַמְּקוֹמוֹת, כְּדֵי לְהַסְבִּיר הָעֵצָה בִּפְשִׁיטוּת, כְּדֵי שֶׁיָּבִיא תַּלְמוּד זֶה לִידֵי מַעֲשֶׂה.

וְגַם מִצַּד הַחִדּוּשִׁים בְּעַצְמָם, כִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הֵם עֲמֻקִּים וּרְחָבִים מְאֹד. וּבְכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה הַקְדָּמוֹת וְעִנְיָנִים וְחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים בְּכָל הַחִדּוּשִׁים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פִּקַּח עֵינַי לְחַדֵּשׁ בָּהֶם, כֻּלָּם קְשׁוּרִים וּמְהֻדָּקִים בִּקְשָׁרִים הַרְבֵּה בִּדְבָרָיו הַנּוֹרָאִים וְהַקְּדוֹשִׁים. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמִּתְרַחֵב הַדָּרוּשׁ וְהַחִדּוּשׁ שֶׁחִדַּשְׁתִּי בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ, בְּכֻלָּם צְרִיכִין לַחֲזֹר בְּכָל פַּעַם לְכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּכֻלָּם מְחַלְּקִים וּפְרָטִים הַרְבֵּה מְאֹד.

וְכַאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁאָמַר, עַל הַחִדּוּשִׁים שֶׁלִּי שֶׁאֵין מִי שֶׁיְּבִינֵם הֵיטֵב, מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר הֵיטֵב מְאֹד אֶת דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְלִהְיוֹת בָּקִי בְּכָל חֲדָרָיו, וּפְרָטָיו וְדִקְדּוּקָיו. וְעַל כֵּן הֲכִרְחִתִּי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לְהַאֲרִיךְ וּלְהַרְחִיב הַדִּבּוּר וְלַחֲזֹר עִנְיָן אֶחָד כַּמָּה פְּעָמִים, אוּלַי יִכְנֹס בְּלֵב הַמְעַיֵּן תֻּכָּן הַכַּוָּנָה הָאֲמִתִּית. לֵידַע הַחִדּוּשׁ עַל בֻּרְיוֹ. וְהָעִקָּר שֶׁיָּבוֹא עַל יְדֵי זֶה לִידֵי מַעֲשֶׂה, לְהִתְעוֹרֵר עַל יְדֵי זֶה לְקַיֵּם דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בִּפְשִׁיטוּת, לְקַיֵּם הַהַקְדָּמָה שֶׁהוֹצֵאתִי מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אֲשֶׁר עָלֶיהָ בָּנִיתִי הַבִּנְיָן הַהוּא, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו.

וְזֶה בָּרוּר וְיָדוּעַ לְכָל מַשְׂכִּיל, שֶׁבְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּמְצָא בִּסְפָרִים קְדוֹשִׁים חִדּוּשִׁים וּבֵאוּרִים בַּאֲרִיכוּת גָּדוֹל הֵן בְּגֶמָרָא פֵּירוּשׁ תּוֹסְפוֹת הֵן בְּסִפְרֵי קַבָּלָה וּפַרְדֵּ"ס [פֵּירוּשׁ רָמֶז דְּרוּשׁ סוֹד], כְּמוֹ בְּסִפְרֵי הַשֵּׁ"ךְ עַל הַחֹשֶׁן מִשְׁפָּט, אוֹ בְּסִפְרֵי שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת בְּדֶרֶךְ אֲרֻכָּה מְאֹד,

אוֹ בְּסִפְרֵי הָאֲרִ״י זַ״ל, שֶׁכָּל דָּרוּשׁ וְדָרוּשׁ מִתְרַחֵב וְהוֹלֵךְ מְאֹד. וְעַל פִּי רֹב הַדָּרוּשׁ שֶׁבַּסּוֹף מְקֻשָּׁר מְאֹד לְהַדָּרוּשׁ שֶׁלִּפָנָיו כַּמָּה וְכַמָּה דַּפִּין. וּמִי שֶׁבָּקִי הֵיטֵב בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ״ל, מֵבִין שֶׁכְּמַעַט כָּל הַסֵּפֶר עֵץ חַיִּים וּפְרִי עֵץ חַיִּים הֵם דָּרוּשׁ אֶחָד גָּדוֹל, כְּמוֹ כֵּן בְּכָל מְקוֹמוֹת הַבָּאִים בַּאֲרֻכָּה כְּאֵלֶּה, חָלִילָה לְהַמְעַיֵּן לְהִתְבַּהֵל וְלִפְחֹד אֵיךְ אֶפְשָׁר לִתְפֹּס בְּמֹחַ וְשֵׂכֶל דָּרוּשׁ אָרֹךְ מְאֹד כָּזֶה, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר (משלי יז, כד), ״וְעֵינֵי כְסִיל בִּקְצֵה הָאָרֶץ״, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ״י שָׁם, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל הֶחָכָם אוֹמֵר, הַיּוֹם אֶלְמֹד מְעַט וּמָחָר מְעַט וְכוּ׳, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ״י, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶה הָעִנְיָן צְרִיכִין בְּנֵי הַנְּעוּרִים לֵידַע מְאֹד, וְחוֹבָה עַל מוֹרֵיהֶם וְרַבֵּיהֶם לְהוֹדִיעַם זֹאת לְבַל יִתְבַּהֲלוּ וְיִפָּחֲדוּ כְּלָל מִדָּרוּשׁ אוֹ חִדּוּשׁ אָרֹךְ, רַק יָשִׂימוּ עֵינֵיהֶם וְלִבָּם עָלָיו כַּסֵּדֶר מְעַט מְעַט. וְיִקָּשְׁרוּ בִּתְחִלָּה עִנְיָן אֶחָד עַד שֶׁיְּבִינוּ אוֹתוֹ קְצָת, וְאַחַר כָּךְ יֵלְכוּ לְהַלָּן כַּסֵּדֶר בְּהַדְרָגָה מֻחְדּוּשׁ לְחִדּוּשׁ, וּמֵעִנְיָן לְעִנְיָן עַד שֶׁיְּגַמְּרוּ עַמּוּד אוֹ דַּף אֶחָד. וְכֵן יֵלְכוּ כַּסֵּדֶר בְּכָל פַּעַם מֵעִנְיָן לְעִנְיָן בְּלִי בֶּהָלָה וּבִלְבּוּל. וְאָז יָבוֹאוּ עַל מְקוֹמָם בְּשָׁלוֹם וְיוּכְלוּ לְהָבִין אֲפִלּוּ דָּרוּשׁ אָרֹךְ מְאֹד, אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ מֻפְלָג בְּיוֹתֵר.

וְהַכָּרְחִתִּי לְהַזְכִּיר זֹאת כָּאן, מֵחֲמַת שֶׁבִּסְפָרֵנוּ תְּהִלָּה לְאֵל הָאֲרִיכוּת מָצוּי בָּהֶם מְאֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. עַל כֵּן בָּאתִי לְהַזְכִּיר אֶת הַמְעַיֵּן לְבַל יְבַהֲלוּהוּ רַעְיוֹנָיו, רַק יֵלֵךְ כַּסֵּדֶר בְּהַדְרָגָה מֵעִנְיָן לְעִנְיָן, וְאָז יֵלֵךְ לֶבֶטַח דַּרְכּוֹ, וְאָז אִם יֶשׁ לִבּוֹ הֵיטֵב יָבִין שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּרְאֶה לַאֲרִיכוּת דְּבָרִים, הַכֹּל נִצְרָךְ אֶל בֵּאוּר הָעִנְיָן מְאֹד.

כִּי בֶּאֱמֶת בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מַה שֶּׁנִּדְמֶה לַאֲרִיכוּת הוּא רַק בְּהַשְׁקָפָה רִאשׁוֹנָה קֹדֶם שֶׁמְּשִׂימִין לֵב לְהָבִין הָעִנְיָן הֵיטֵב לַאֲשׁוּרוֹ, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִין לְהַלָּן יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמְשִׂימִין עֵינָיו וְלִבּוֹ אֶל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם עַד שֶׁמְּבִינִים אוֹתָם הֵיטֵב, אָז רוֹאִים שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁחָזַרְתִּי כַּמָּה פְּעָמִים חָסֵר עֲדַיִן הַרְבֵּה מַה שֶּׁהָיוּ צְרִיכִין עוֹד לְבָאֵר יוֹתֵר, כִּי בְּעֶזְרַת ה׳ יֵשׁ בְּסִפְרִים אֵלּוּ בְּרֹב הַמְּקוֹמוֹת דְּבָרִים עֲמֻקִּים הַרְבֵּה, כִּי יְסוֹדוֹתָם בְּהָרֵי קֹדֶשׁ עַל פִּי הַהַקְדָּמוֹת הַנּוֹרָאוֹת שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, אֵין שִׁעוּר וְאֵין קֵץ לְהָעֲמָקוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַד אֵין סוֹף וְתַכְלִית כַּאֲשֶׁר יָבִין כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ, מִי שֶׁחָפֵץ בֶּהָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ (וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, וּמֵעַט מִבֹּאָר בְּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים [ראה חיי״מ ערך מעלת תורתו וספריו סי׳ שמ שצא. שיהר״ן קצו ריא], עַיֵּן שָׁם). וְעַל כֵּן גַּם אֲלּוּ הַחִדּוּשִׁים שֶׁחַנָּנִי ה׳, שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּנוּיִים עַל דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת יָדַעְתִּי בְּנַפְשִׁי שֶׁעֲדַיִן לֹא נָגַעְתִּי בִּדְבָרָיו אֲפִלּוּ פָּחוֹת מִטִּפָּה מִן הַיָּם.

וְהִי אֱלֹקִים אֱמֶת יַנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כַּאֲשֶׁר בּוֹחֵן לִבּוֹת יוֹדֵעַ צְפוּן לִבִּי וּמַחֲשַׁבְתִּי שֶׁכָּל תְּשׁוּקָתִי הוּא רַק לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת. בָּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ אֲשֶׁר טוֹב גְּמָלָנוּ וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. אֵלֶּה וְכָאֵלֶּה יוֹסֵף עִמָּנוּ וְיִזְכֹּר חַסְדֵי אָבוֹת וְיִתֵּן לְיַעֲקֹב אֱמֶת. וִיקַיֵּם מְהֵרָה (תהלים פה, יב), אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח עַד יוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא דָּוִד, וְיֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

אורח חיים

הלכות השכמת הבוקר

פרק א

חלק א

יִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר לַעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ שֶׁיִּהְיֶה הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר. הַגָּ"ה: "שִׂוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד" זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה וְכוּ' (ארח חיים סימן א' סעיף א').

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (בסימן רפב):

שֶׁכְּשֶׁאָדָם מַתְחִיל לְחַפֵּשׂ עֵצָמוֹ, וְרוֹאֶה שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מָלֵא חֲטָאִים וּפְגָמִים הַרְבֵּה, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מִטּוֹב, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה טוֹב, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה אֵיזֶה טוֹב מִיָּמָיו?

וְאַף שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁגַּם מֵעֵט הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה הוּא מָלֵא פְּצָעִים, כִּי מְעֹרָב בִּפְסֹלֶת הַרְבֵּה, אַף־עַל־פִּי־כֵן, אִי אֶפְשָׁר שֶׁאֵין בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה עַל כָּל פָּנִים.

וְכֵן יְחַפֵּשׂ וְיִמְצָא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזֶה טוֹב, וְאַף שֶׁזֶּה הַטּוֹב גַּם כֵּן מְעֹרָב בִּפְסֹלֶת הַרְבֵּה, אַף־עַל־פִּי־כֵן עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה. וְכֵן יְחַפֵּשׂ וְיִמְצָא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת.

וְעַל־יְדֵי־זֶה שָׂדֶן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת עֲדַיִן, אַף־עַל־פִּי שֶׁעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה וּפָגַם מַה שֶּׁפָּגַם, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא יוֹצֵא בֶּאֱמֶת מִכַּף חוֹבָה וְנִכְנָס בְּכַף זְכוּת בֶּאֱמֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לְזַכּוֹת לִתְשׁוּבָה.

וְזֶה בְּחִינַת (תהלים לז, י): "וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ'", עַל־יְדֵי אוֹתוֹ הָ"עוֹד מְעַט" שֶׁשָּׁם אֵינוֹ רָשָׁע, עַל־יְדֵי־זֶה: "וְהִתְבּוֹנַנְתָּ וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם.

וְעַל־יְדֵי־זֶה יָכֹל לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ. וְאָז יָכֹל לְהִתְפַּלֵּל, וְזֶה בְּחִינַת (שם קמו, ב): "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי", עַל־יְדֵי הָ"עוֹד מְעַט" שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ, עַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַה'.

וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים, כִּי הַנִּגּוּנִים נַעֲשִׂין עַל־יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין רוּחַ טוֹבָה מִן רוּחַ נְכֵאָה וְכוּ'. וְזֶהוּ "אֲזַמְּרָה" דַּיְקָא, בְּחִינַת נִגּוּנִים וְכוּ'.

וְכֵן צְרִיכִין לָדוּן אֶת אֲחֵרִים לְכַף זְכוּת, אֲפִלּוּ רָשָׁע גָּמוּר צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וְכוּ' וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם.

וּמִי שֶׁיָּכוֹל זֹאת, לִמְצֹא נְקֻדָּה טוֹבָה אֲפִלּוּ בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת חַזָּן וּלְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

וְדַע, שֶׁכָּל אֶחָד מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר בּוֹנֶה מִשְׁכָּן. שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, בְּשָׁבִיל זֶה הֵם מַתְחִילִין מִן "וַיִּקְרָא וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם.

וְזֶה הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְלַקֵּט כָּל הַטּוֹב שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד, הוּא יוֹדֵעַ כָּל הַבְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל הַמִּשְׁכָּנוֹת הַנַּ"ל שֶׁבּוֹנִין הַצַּדִּיקִים, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַתִּינוֹקוֹת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב.

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה שֶׁרְחוֹק מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ וְכוּ', זֶה בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהִיא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה (ברכות נז:). וּכְשֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה עֲדַיִן, וּמְחַיֶּה וּמְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ, וּמְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי־זֶה, זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה.

וְזֶה בְּחִינַת (תהלים ג, ב): "ה' מָה רַבּוּ צָרָי, רַבִּים וְכוּ'", הֵינוּ הַצָּרִים שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֵם הַחֲטָאִים וְהַפְּגָמִים שֶׁל כָּל אֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר צָרוֹת הָאָדָם, וּכְשֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי הֵם רוֹצִים לְהַפִּיל אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ אֵין לוֹ עוֹד שׁוּם תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ "רַבִּים אוֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵּאלֹקִים סֶלָה" – וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "אֲנִי שָׁכַבְתִּי וְאִישָׁנָה" – כִּי זֶה בְּחִינַת שֵׁנָה, כַּנַּ"ל.

אֲבָל בָּאֱמֶת הָאָדָם אָסוּר לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ, וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לְעוֹרֵר מְשִׁינָתוֹ עַל־יְדֵי הַמְעַט טוֹב שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "הֶקִיצוֹתִי כִּי ה' יִסְמְכֵנִי" – שֶׁאֲנִי מִתְגַּבֵּר וּמִתְעוֹרֵר מְשִׁנָתִי, כִּי אֵינִי מְיָאֵשׁ עַצְמִי עֲדַיִן – "כִּי ה' יִסְמְכֵנִי" – כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁאָדָם מוֹצֵא בְּעַצְמוֹ – זֶה בְּחִינַת אֱלֹקוּת, כְּבָיָכוֹל. כִּי כָּל הַטּוֹב מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ.

כִּי אוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא חַד (זהר אחרי עג.). נִמְצָא, כְּשֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה, דְּהַיְנוּ אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ דָּבָר טוֹב, זֶה הַטּוֹב הוּא אַחְדוּת גָּמוּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי "טוֹב ה' לַכֹּל" (תהלים קמה, ט), וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם לד, ט): "טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'", כִּי כָּל הַטּוֹב שֶׁנִּמְצָא בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, הוּא הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ "כִּי ה' יִסְמְכֵנִי" – הַיְנוּ הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁאֲנִי מוֹצֵא בְּעַצְמִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקוּת, בְּחִינַת "טוֹב ה' לַכֹּל", זֶה הוּא סוֹמֵךְ אוֹתִי וּמַקְיֵּם אוֹתִי מֵהַשֵּׁנָה.

וְאָז (שם ג, ז): "לֹא אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי" – כִּי שׁוּב אֵינִי מִתְיָרֵא מֵהֶם אַף־עַל־פִּי שֶׁהֵם כַּמָּה רִבְבוֹת פְּגָמִים וַחֲטָאִים שֶׁעוֹמְדִים עָלַי לְהַפִּילֵנִי, חַס וְשָׁלוֹם,

כִּי מֵאַחַר שֶׁאֲנִי מוֹצֵא בְּעַצְמִי עוֹד אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה, עַל־יְדֵי־זֶה אֲנִי מִתְעוֹרֵר מֵהַשִּׁנָּה וְעַל־יְדֵי־זֶה אֲנִי נִכְנָס בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְעַל־יְדֵי־זֶה אֲזַכֶּה לִתְשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הָרָע נִדְחֶה מִפְּנֵי מְעַט הַטּוֹב שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ, וּמְחַיֶּה וּמֵרִים אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה, כִּי מְעַט מִן הָאוֹר דּוֹחֶה הַרְבֵּה מִן הַחֹשֶׁךְ, כַּיָּדוּעַ.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (תהלים קלט, יח): "הֶקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ", עַל־יְדֵי הָ"עוֹד מְעַט וְכוּ'" שֶׁלִּי, דְּהַיְנוּ הַנְּקֻדָּה טוֹבָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ "וְעוֹדִי עִמָּךְ", הַיְנוּ הָ"עוֹד מְעַט" שֶׁלִּי שֶׁהוּא עֲדַיִן עִמָּךְ כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה "הֶקִיצֹתִי", כִּי זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כַּנַּ"ל.

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת (תהלים נז, ט): "עוּרָה כְבוֹדִי, עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר, אָעִירָה שָׁחַר", הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ מִשְּׁנָתוֹ וּמִנְּפִילָתוֹ. וְעַל־יְדֵי מַה יִתְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ? עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן, וְזֶהוּ: "אָעִירָה שָׁחַר".

כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הִיא בְּבְחִינַת שַׁחַר, בְּבְחִינַת (שיר־השירים א, ה): "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם", כִּי מֻחְמֶצֶת שֶׁזֹּאת הַנְּקֻדָּה מְעֹרֶבֶת בִּפְסֹלֶת הָרִבְּה וּבִפְגָמִים הָרִבֵּה שֶׁפָּגַם זֶה הָאָדָם, עַל־יְדֵי־זֶה נִדְמֶה שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה, כִּי מֻנַּחַת בְּקִדְרוּת וּבְשַׁחֲרוּת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲצִלּוֹ. אֲבָל כְּשֶׁזָּן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת וּמְעוֹרֵר וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ הַנְּקֻדָּה טוֹבָה כַּנַּ"ל, אֲזַי הִיא אוֹמֶרֶת: "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת וְכוּ'", כִּי אֵין הַשַּׁחֲרוּת מִשֶּׁלִּי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה בְּעַצְמָהּ שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל הָאָדָם, אֲפִלּוּ אֵצֶל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל – הִיא נָאוָה וְיָפָה מְאֹד! רַק שֶׁהַשַּׁחֲרוּת חוֹפָה עָלֶיהָ, אֲבָל כְּשֶׁמְּעוֹרְרִין אוֹתָהּ, הִיא אוֹמֶרֶת: "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת", כִּי מִצַּד עַצְמִי אֲנִי נָאוָה עַד מְאֹד.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שמות רבה מט, ב): "שְׁחוֹרָה אֲנִי – בְּמַעֲשֵׂה הָעֶגֶל, וְנָאוָה אֲנִי – בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן", הַיְנוּ אַף־עַל־פִּי שֶׁיֵּשׁ לִי חֲטָאִים הַרְבֵּה וְנִתְרַחַקְתִּי מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי "כָּל הַמּוֹדֶה בַּעֲבוֹדָה־זָרָה כְּאִלּוּ כּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ" (חולין ה.). אַף־עַל־פִּי־כֵן "וְנָאוָה אֲנִי – בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן", הַיְנוּ בְּחִינַת מְעַט טוֹב שֶׁאֲנִי מוֹצֵא בְּעַצְמִי עֲדַיִן. כִּי תֵּכֶף אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל נִצְטַוּוּ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, עַל־יְדֵי שֶׁנִּתְרַצָּה הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדָם.

כִּי מֹשֶׁה הָיָה יָכוֹל זֹאת לִמְצֹא נְקֻדָּה טוֹבָה אֲפִלּוּ בְּהַפָּחוּתִים שֶׁבַּפָּחוּתִים, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים (בלקוטי תנינא סימן פב, ועוד). וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיָה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל

עֲלֵיהֶם תָּמִיד, אֲפִלּוּ כְּשֶׁפָּגְמוּ בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, אַף־עַל־פִּי־כֵן מָצָא בָּהֶם נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת.

וְעַל־כֵּן אָמַר מֹשֶׁה (שמות לב, יא): "לָמָּה ה' יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ וְכוּ'". כִּי הוּא מָצָא הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם וַאֲזַי נִדְחֶה הָרָע לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן אָמַר: "לָמָּה ה' יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ", כִּי הָרָע אֵינוֹ נֶחְשָׁב כְּלָל כְּנֶגֶד מְעַט הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֲדַיִן.

וְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ נִתְרַצָּה לוֹ, "וַיִּנָּחֶם עַל הָרָעָה וְכוּ'" (שם לב, יד), וְאָז לִמֵּד הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה סֵדֶר תְּפִלָּה וְסִדֵּר לְפָנָיו שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים. וְזֶהוּ (שם לג, יט): "וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי וְכוּ'", שֶׁלִּמְּדוֹ וְגִלָּה לוֹ כָּל הַטּוֹב שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, כְּדֵי שֶׁיֵּדַע שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ טוֹב לְכֹל תָּמִיד, וְיכוֹלִין לְעוֹרֵר הַטּוֹב בְּהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים וּלְהַכְנִיסוֹ בְּכָךְ זְכוּת וּלְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה.

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, בְּחִינַת (שם לד, ו): "ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְכוּ'", שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְטוֹב לַכֹּל, וּמַאֲרִיךְ אַף לַצַּדִּיקִים וְלָרְשָׁעִים, כִּי הוּא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד (ראש השנה יז.), וְדָן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, וּמוֹצֵא נְקֻדָּה טוֹבָה אֲפִלּוּ בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַכְרִיעַ אוֹתָם לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (שם לד, ז): "נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים" – שֶׁבְּחִינַת הַחֶסֶד, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְדָן לְכַף זְכוּת וּמוֹצֵא נְקֻדָּה טוֹבָה וְכוּ', כַּנַּ"ל, זֶה הַחֶסֶד נוֹצֵר וּמַמְתִּיק "לָאֲלָפִים", הַיְנוּ אַף־עַל־פִּי שֶׁיֵּשׁ כְּנֶגֶד זֶה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת פְּגָמִים שֶׁפָּגַם אוֹתוֹ הָאָדָם, אַף־עַל־פִּי־כֵן מְעַט הַטּוֹב שֶׁמּוֹצֵא עַל־יְדֵי הַחֶסֶד כַּנַּ"ל דּוֹחֶה הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי־זֶה (שם): "נוֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְכוּ'", כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָס בָּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְכוּ', כַּנַּ"ל.

חלק ד

וְאָז כְּשֶׁנִּתְרַצָּה הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה עַל־יְדֵי שֶׁמָּצָא טוֹב בְּכָל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל כַּנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה הָיָה כֻּלּוֹ טוֹב, בִּבְחִינַת (שמות ב, ב): "וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא", וְעַל־כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ תָּמִיד לִמְצֹא הַטּוֹב בְּכָל אֶחָד אֲפִלּוּ בְּהַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַצָּה הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, וַאֲזַי צִוָּה לָהֶם עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁיָּבִיא כָּל אֶחָד נְדָבַת לִבּוֹ לִמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הָיָה מְעוֹרֵר הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד, וְכָל אֶחָד כְּפִי הַטּוֹב שֶׁהָיָה לוֹ – הֵבִיא נְדָבַת לִבּוֹ הַטּוֹב לִמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן.

כִּי הַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מִכָּל הַטּוֹב שֶׁנִּתְבָּרֵר מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (שמות כה, ג-ד): "זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְכוּ'" – שֶׁהֵבִיא כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁלּוֹ, כִּי זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְכוּ', הֵם בְּחִינַת הַגְּוָנִין עִלָּאִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר" (ישעיה מט, ג), שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגִּיאִין (סימן כה), הַיְנוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגִּיאִין, כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נְקֻדָּה טוֹבָה, אֲפִלּוּ בְּהַפְּחוּתִים שֶׁבָּהֶם, מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן לד). וְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת הַגְּוָנִין שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהַמִּשְׁכָּן, בְּחִינַת "זָהָב וְכֶסֶף וְכוּ'", שֶׁהֵבִיא כָּל אֶחָד מִנְּדָבַת לִבּוֹ הַטּוֹב, כִּי שָׁם הָיוּ כְּלוּלִים כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

וְעַל־כֵּן אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל שֶׁאָז הֻצְרַךְ מֹשֶׁה לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, עַל־כֵּן אָז דַּיְקָא נִצְטַוּוּ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מִזֶּה, מִנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנַּ"ל, כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ: "שְׁחוֹרָה אֲנִי – בְּמַעֲשֵׂה הָעֶגֶל, וְנָאוָה אֲנִי – בְּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן", הַיְנוּ בַּנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁאֲנִי מוֹצֵא בְּעַצְמִי שֶׁהֵם בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל.

וְכֵן מוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הַנַּ"ל – שֶׁעַל־יְדֵי הַטּוֹב שֶׁמּוֹצְאִין בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה נִבְנָה הַמִּשְׁכָּן, וְעַל־כֵּן זֶה שֶׁיָּכוֹל לִמְצֹא כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַזָּן כַּנַּ"ל, הוּא יוֹדֵעַ כָּל הַבְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּעִנְיַן הַמִּשְׁכָּן שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן הוּא עַל־יְדֵי־זֶה, עַל־יְדֵי הַטּוֹב הַנַּ"ל.

וּבָזֶה מְקֻשָּׁרִים הֵיטֵב דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.

חלק ה

וְזֶהוּ (תהלים נז, ט): "עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה וְכוּ'", וְעַל־יְדֵי מַה אוּכַל לְהִתְעוֹרֵר? עַל־יְדֵי "אָעִירָה שָׁחַר"! עַל־יְדֵי מַה שֶּׁאֲנִי מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר, הַיְנוּ הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁחַר, בְּחִינַת "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה", עַל־יְדֵי־זֶה אוּכַל לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתִי וּנְפִילָתִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת "עוּרָה הַנֵּבֶל וְכוּ'", כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִין, בְּחִינַת "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי", כַּנַּ"ל.

וְזֶה מֻרְמָז בְּדִבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ: "יִתְגַּבֵּר כָּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר לַעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ", שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ וּנְפִילָתוֹ, וְעַל־יְדֵי מַה יִתְעוֹרֵר? עַל־יְדֵי "שֶׁיִּהְא הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר", הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁיְּעוֹרֵר הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינוֹת שַׁחַר, בְּחִינַת "אָעִירָה שָׁחַר", וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ וּנְפִילָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת "לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר", כִּי עִקַּר הַהִתְעוֹרְרוּת מֵהַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל, הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד (זהר מקץ רג, לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל), דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁמַּטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְדָן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן הָיָה אַבְרָהָם מְגַיֵּר גֵּרִים, כִּי הָיָה מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וּמָצָא נְקֻדָּה טוֹבָה בְּכָל אֶחָד, וְעַל־יְדֵי־זֶה קֵרֵב הַכֹּל לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ הַהַגָּ"ה: "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד", הַיְנוּ שֶׁתָּמִיד אֲנִי מֻשָּׂם וּמְשֻׁוֶּה ה' לְנֶגֶד עֵינַי, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁאֲנִי רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אַף־עַל־פִּי־כֵן ה"לְנֶגְדִּי תָּמִיד" בְּכָל מָקוֹם, כִּי אֲנִי מוֹצֵא בְּעַצְמִי נְקֻדָּה טוֹבָה כַּנַּ"ל.

וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק (תהלים טז, ח): "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט", הַיְנוּ שֶׁתָּמִיד אֲנִי מֻשָּׂם ה' לְנֶגְדִּי, אֶפְלוּ בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, "כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט", כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת יָמִין, בְּחִינַת אַבְרָהָם, בְּחִינַת חֶסֶד, עַל־יְדֵי־זֶה בַּל אֶמּוֹט.

בִּבְחִינַת (שם צד, יח): "אִם אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ ה' יִסְעָדֵנִי", כִּי עַל־יְדֵי הַחֶסֶד, הַיְנוּ שֶׁמַּטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְדָן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה עֲדַיִן, עַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לְמְצֹא הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם.

וְזֶהוּ (שם צד, יט): "בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי" – הַיְנוּ כְּשֶׁרֹב הַמַּחֲשָׁבוֹת מְבַלְבְּלִין אוֹתִי וְרוֹצִין לְהַפִּיל אוֹתִי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי רִבּוּי הַפְּגָמִים וְכוּ', אֲזַי "תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי", דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מְנַחֵם אוֹתוֹ, בְּמַה שֶּׁעוֹזֵר לוֹ לְמְצֹא אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה בְּעַצְמוֹ, וְזֶהוּ נֶחָמָתוֹ וּבָזֶה מְשַׁעֲשֵׁעַ נַפְשׁוֹ וְכוּ', כַּנַּ"ל.

חלק ו

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה הוּא עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצְאִין בְּעַצְמוֹ, אֶפְלוּ כְּשֶׁהוּא, חַס וְשָׁלוֹם, בְּמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד וְכוּ', כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי בַּלַּיְלָה שֶׁהוּא זְמַן הַשָּׁנָה, אֲזַי הַשְּׁכִינָה מְבֻרֶרֶת בֵּרוּרִים, כַּיָּדוּעַ. וְזֶה מְרֻמָּז עַל הַנַּ"ל, שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּחִינַת הַשָּׁנָה עַל הָאָדָם, אֲזַי צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (שם עז, ז): "אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלַּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי" – שֶׁבַּלַּיְלָה וְחֹשֶׁךְ, בְּחִינַת שֵׁנָה, אָז "עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי", שֶׁאֲנִי מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ הָרוּחַ טוֹבָה, בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת "אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלַּיְלָה", וְכַנַּ"ל.

וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁמִּתְגַּבֵּר לְהִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא רַק כְּשֶׁזּוֹכֶה לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, בִּבְחִינַת "אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי" כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת סֵדֶר הַתְּפִלָּה, שֶׁבַּתְּחִלָּה אוֹמְרִים קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים, שֶׁמּוֹצְאִין וּמְבָרְרִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֲפִלּוּ מִבְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת, מִתַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה, כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּן לְהָעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם.

וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁהָיוּ בָּהֶם חֶלְבְּנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרְרִין וּמוֹצְאִין הַטּוֹב אֲפִלּוּ בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת חֶלְבְּנָה, וּכְמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִזֶּה (כריתות ו:): "כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֵין בָּהּ

מִתְפַּלֵּת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל – אֵינָהּ תְּפִלָּה", כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת קְטֹרֶת, עַל־יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין וּמוֹצְאִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֲפִלּוּ בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת חֶלְבְּנָה כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת, הַיְנוּ עֲשָׂרָה סַמָּנִים חוּץ חֶלְבְּנָה, זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי זִמְרָה, שֶׁהֵם נַעֲשִׂין עַל־יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין וּמוֹצְאִין הַטּוֹב שֶׁבִּפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת חֶלְבְּנָה כַּנַּ"ל.

חלק ז

וּכְשֶׁאָנוּ אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (תנחומא צו, יד): "כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת עוֹלָה כְּאִלּוּ הִקְרִיב עוֹלָה וְכוּ'". כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַקָּרְבָּנוֹת הוּא בִּבְחִינַת הַדִּבּוּר, לְהַעֲלוֹת מִדּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי לִמְדַבֵּר.

כִּי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת כְּשֶׁעוֹלִין מִמָּקוֹם שֶׁעוֹלִין, מִמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, הָעִקָּר הוּא שֶׁיַּעֲלוּ לִבְחִינַת דִּבּוּר. כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁאֵין נִתְבָּרֵר וְנִכָּר הַטּוֹב מֻחֲמַת הָרָע שֶׁחוֹפֶה עָלָיו, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת אִלֵּם שֶׁאֵין לוֹ דִּבּוּר, בִּבְחִינַת (תהלים לט, ג): "נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וְכוּ'", וּכְשֶׁמְּגַלִּין אֶת הַטּוֹב כַּנַּ"ל, אֲזַי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַטּוֹב וַעֲלִיָּתוֹ הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר.

וְזֶה בְּחִינַת (שיר־השירים ב, יד): "יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה", זֶה בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יוֹנָה תַּמָּה – שֶׁתְּמִימָה עִם בֶּן זוּגָהּ וְאֵינָהּ מַנַּחַת אוֹתוֹ לְעוֹלָם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שיר השירים רבה ד, ב). כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד אֲפִלּוּ בְּהַפְּחוּתִים שֶׁבַּפְּחוּתִים הִיא דִּבּוּקָה תָּמִיד עִם הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִיא.

וּכְשֶׁהִיא נוֹפֶלֶת, חַס וְשָׁלוֹם, בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת הַמַּקִּיפִין אוֹתָהּ מִכָּל צַד, בִּבְחִינַת "יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה", בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה, אֲזַי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר לָהּ (שיר־השירים שם): "הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ, כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ נָאוֶה", כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁאַתָּה "בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה", אַף־עַל־פִּי־כֵן אַתָּה בְּעַצְמְךָ נָאוֶה מְאֹד, בִּבְחִינַת "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה", כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן תְּגַלֶּה אֶת עַצְמְךָ וְתַרְאֶה אֶת מַרְאֶיךָ, כִּי עֲדַיִן אַתָּה נָאֶה, כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה נָאוָה תָּמִיד.

וְעַל־כֵּן "הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ", הַיְנוּ שֶׁתְּגַלֶּה וְתִמְצָא מַרְאוֹת יְפֵי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה. וְעַל־יְדֵי־זֶה "הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ", כִּי עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְדִבּוּר, כִּי אָז יְכוֹלִין לְדַבֵּר וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, כִּי מִקֹּדֶם לֹא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר כְּלָל כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (שם ח, יג): "הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִעִינִי", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: "הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים – בֵּין הָאֻמּוֹת וְכוּ'", הַיְנוּ בְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים וּמֻנָּחִים בֵּין הָאֻמּוֹת, שֶׁהֵם הַתַּאֲווֹת רָעוֹת וּפְגָמִים וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת אֻמּוֹת הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (סימן לו). וְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מִתְאַוֶּה לְקוֹלָם. וְזֶהוּ: "חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ

הַשְׁמִיעֵינִי", כִּי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מִתְאַוֶּה שֶׁיִּתְגַּלּוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְיַשְׁמִיעוּ אֶת קוֹלָם בְּזֶמֶר וְהַלֵּל לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת הַקָּרְבָּן, שֶׁמַּעֲלִין הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת לִבְחִינַת מְדַבֵּר כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן "הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת עוֹלָה כְּאִלּוּ הִקְרִיב וְכוּ'", כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַקָּרְבָּן הוּא בִּבְחִינַת הַדִּבּוּר, כַּנַּ"ל.

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת (מגלה ג.): "כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם".

כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַקָּרְבָּן, שֶׁהוּא לִמְצֹא וּלְבָרֵר הַנְּקֻדָּה טוֹבָה מִתּוֹךְ הַפְּסֹלֶת, מִבְּחִינַת הַבַּהֲמִיּוּת, הוּא עַל־יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמַּטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְדַן לְכַף זְכוּת, עַל־יְדֵי־זֶה מוֹצְאִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּכָל מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן כָּל תִּקּוּנֵי הַקָּרְבָּן נַעֲשִׂין עַל־יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קי, ד): "אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם" וְכַנַּ"ל.

וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת "וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם", שֶׁהֵיוּ מְנַצְּחִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן בִּשְׁעַת הַקָּרְבַּת הַקָּרְבָּן, כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַקָּרְבָּן הַנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמְּבָרְרִין וּמוֹצְאִין טוֹב עַל־יְדֵי שֶׁמַּטִּין כְּלַפֵּי חֶסֶד, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים כַּנַּ"ל.

וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן, שֶׁהֵיוּ עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הָיוּ מַעֲלִים הַטּוֹב לְהַדִּבּוּר, שֶׁזֶּה עִקַּר עֲלִיָּתוֹ כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן הָיוּ אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד קוֹרִין בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית וּבְפָרָשַׁת הַאֲזִינוּ (תענית כו.).

כִּי מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית עִקָּרוֹ עַל־יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב, בִּבְחִינַת "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית". וְזֶה בְּחִינַת "כִּי טוֹב" הַנֶּאֱמָר בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית.

כִּי קֹדֶם תִּקּוּן מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית נֶאֱמַר (בראשית א, ב): "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ" – זֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָרַע שֶׁחוֹפֶה עַל הַטּוֹב, וְהַתִּקּוּן הָיָה עַל־יְדֵי בְּחִינַת (שם): "וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת – דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ" (בראשית רבה ב, ד), שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטּוֹב.

כִּי כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצְאִין בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל – זֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כִּי עִקַּר הַטּוֹב הוּא מָשִׁיחַ, בְּחִינַת מֹשֶׁה, בִּבְחִינַת (רות ג, יג): "וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל". וְעַל־יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹהִים, רוּחַ טוֹבָה, בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, עַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר קִיּוּם וּבִנְיַן הָעוֹלָם.

וְעַל־יְדֵי־זֶה, עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצְאִין מִתּוֹךְ תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ, עַל־יְדֵי־זֶה (בראשית א, ג): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְכוּ'". וַאֲזַי (שם): "וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וְכוּ'", כִּי עַל־יְדֵי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה נִכְנָס בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה הָאוֹר וְנִבְדָּל וְנִפְרַשׁ הַחֹשֶׁךְ מִן הָאוֹר, הָרַע מִן הַטּוֹב וְכוּ', וְכַנַּ"ל.

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹצְאִין וּמְבָרְרִין הַנְּקֻדָּה טוֹבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת: "צִיּוּרָא דְּמַשְׁכְּנָא כְּצִיּוּרָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית" (תקוני זהר יג.). כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא גַּם כֵּן מִבְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁנִּתְבָּרֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן הָיוּ עוֹסְקִים אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד שֶׁהָיוּ עוֹמְדִין עַל הַקָּרְבָּנוֹת בְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית, כִּי הַקָּרְבָּן הוּא בִּבְחִינַת מַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן הָיָה הַקָּרְבָּן נַעֲשֶׂה בַּמִּשְׁכָּן אוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ הֵם גַּם כֵּן נִבְנִים עַל־יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (דברים ג, כה) "הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה" הַנֶּאֱמַר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ (עין גטין נו: ובמהרש"א שם).

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת הָאֲזִינוּ שֶׁהָיוּ קוֹרִין אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד. כִּי פָּרָשַׁת הָאֲזִינוּ הִיא הַשִּׁירָה שֶׁהִבְטִיחַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁעַל־יְדֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֹא תִשָּׁכַח הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם לא, כא): "וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ'", שֶׁאֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה, בְּחִינַת (שם לא, יח-יט) "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר ... תִּהְיֶה הַשִּׁירָה לְעֵד", כִּי הַשִּׁירָה מְרַמֶּזֶת, שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִשְׂרָאֵל רְחוֹקִים מְאֹד מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם קְרוֹבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עֲדַיִן נִמְצָאִים בָּהֶם אֲפִלּוּ בְּהַפְחוּתִים, נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְכַנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (שם לב, ט-י): "כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב וְכוּ', יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר", שֶׁאֲפִלּוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ מוֹצְאִין "חֵלֶק ה' עַמּוֹ", הַיְנוּ בְּחִינַת נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת "חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְכוּ'". וְעַל־כֵּן קוֹרִין בְּפָרָשַׁת הָאֲזִינוּ עַל הַקָּרְבָּנוֹת וְכַנַּ"ל.

כִּי עַל־כֵּן נִקְרֵאת פָּרָשַׁת הָאֲזִינוּ "שִׁירָה", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְעָנְתָה הַשִּׁירָה וְכוּ'", כִּי מֵהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנַּ"ל שֶׁמּוֹצְאִין בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, מִזֶּה נַעֲשֶׂה שִׁירָה וְנִגּוּן כַּנַּ"ל.

וְאַחַר אֲמִירַת הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁמְּבָרְרִין וּמוֹצְאִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד כַּנַּ"ל, אַחַר־כָּךְ אוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, כִּי עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים, בְּחִינַת "אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי", "אֲזַמְּרָה" דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזְּמִירוֹת וְהַנִּגּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל־יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין וּמוֹצְאִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים בְּתוֹךְ פְּסוּקֵי דְזִמְרָה פָּסוּק "אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי" הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל.

חלק ט

וְאַחַר־כָּךְ אוֹמְרִים בִּרְכַּת קְרִיאַת־שְׁמַע וּמְבָרְכִין לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ עַל חִדּוּשׁ מַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד, זֶה בְּחִינַת מַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּבְנָה מֵהַטּוֹב הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי "צִיּוּרָא דְּמַשְׁכְּנָא כְּצִיּוּרָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית" כַּנַּ"ל.

וְשָׁם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נו, ז-ח): "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים, נְאֻם ה' אֱלֹהִים מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". כִּי עִקַּר בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל־יְדֵי שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ "מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל", עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא גַּם בְּהַנִּדָּחִים וְהָאוֹבְדִים נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וּמְקַבֵּץ אוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַטּוֹב שֶׁיִּתְקַבֵּץ בְּעֵת בִּיאַת הַגּוֹאֵל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, עַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת "הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה" כַּנַּ"ל. וְשָׁם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא רַק עַל־יְדֵי־זֶה, עַל־יְדֵי הַטּוֹב שֶׁמּוֹצְאִין כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן קֹדֶם הַתְּפִלָּה אוֹמְרִים קְרֻבָּנוֹת וּפְסוּקֵי דְזִמְרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרְרִין הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ', וּמָזֶה נַעֲשֶׂה נִגּוּנִים וּזְמִירוֹת כַּנַּ"ל, וְאַחַר־כָּךְ בּוֹנִין מָזֶה מִשְׁכָּן, שֶׁשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכָלוֹת דִּקְדֻשָּׁה (זהר פקודי רס:), בְּחִינַת מִשְׁכָּן, בְּחִינַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם הֵם הֵיכָלוֹת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים אָז: "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית", כִּי "צִיּוּרָא דְמִשְׁכְּנָא כְּצִיּוּרָא דְעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית" כַּנַּ"ל.

וּמִשָּׁם, מִבְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן, מְקַבְּלִין הַתְּנוּקוֹת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, בְּחִינַת (דברים ו, ז): "וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְכוּ' וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם וְכוּ'" (שם יא, יט), כִּי עִקַּר בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, הוּא מִבְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁנִּתְבָּרֵר כַּנַּ"ל.

וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל־יְדֵי הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין, שֶׁמִּתְפָּאֶרֶת הַשְּׁכִינָה, כִּבְיָכוֹל: "חֲזִי בַּמָּה בָּרָא קָאָתֵינָא לְגַבְּךָ" (זהר ויקרא יג.).

וְכָל זֶה עַל־יְדֵי מַה שֶּׁמּוֹצְאִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֲפִלּוּ בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַ"ן -לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וּבָזֶה מִתְפָּאֶרֶת בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹד הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים (סימנים י, יד), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (יתרו סט.): "כַּד אָתֵי יִתְרוֹ דַּיְקָא כְּדֵין אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא", כִּי דַּיְקָא כְּשֶׁנִּתְרוֹמְמוּ וְנִתְעַלּוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהָיוּ מֻנָּחִים לְמַטָּה מְאֹד, בָּזֶה דַּיְקָא מִתְפָּאֶרֶת הַשְּׁכִינָה, כִּבְיָכוֹל, בְּיוֹתֵר.

וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּחִינַת "ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד", כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת (שמות כו, ו): "וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד", שֶׁנִּכְלָלִין כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָז מַתְחִילִין לְהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה שֶׁל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וּמַתְחִילִין: "אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְכוּ'". כִּי עַל־יְדֵי כָּל הַנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל, עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹצְאִין הַטּוֹב וְעוֹשִׂין מִשְׁכָּן וְכוּ', כַּנַּ"ל. וְאָז יְכוֹלִין לִפְתֹּחַ פֶּה לְדַבֵּר, כִּי זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַטּוֹב שֶׁיַּעֲלֶה לִבְחִינַת דִּבּוּר, וְעַל־כֵּן מְבַקְּשִׁין עַל זֶה: "אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְכוּ'".

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת לְבִישַׁת בְּגָדִים, שֶׁצָּרִיךְ לֶאֱחוֹז הַמַּלְבּוּשׁ בְּצַד יָמִין, וּלְעוֹלָם יַגְבִּיר הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל (שלחן ערוך ארח חיים, סימן ב' סעיף ד', מגן אברהם סעיף קטן ג). כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בִּבְחִינַת יָמִין, דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁמַּטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְעוֹרֵר מֵהַשָּׂנְאָה, כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין לְבוּשִׁין לְהַלְבִּישׁ אֶת נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהָיְתָה עֲרֻמָּה עַד עַכְשָׁיו, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה הַטּוֹב בְּעֵת שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת שִׂנְאָה.

וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת "מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים" שֶׁמְּבָרְכִין בְּשַׁחֲרִית, כַּמּוּבָא. כִּי עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת (ישעיה מט, ג): "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפְּאָר", כִּי בָּהֶם מִתְפָּאֵר הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין לְבוּשִׁין, בְּחִינַת בִּגְדֵי פְּאֵר, בִּגְדֵי כָּבוֹד.

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית וּתְפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין דְּנִשְׁמָתָא, בְּחִינַת "כִּי הִוא כְסוּתֹה לְבַדָּהּ הִוא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ" (שמות כב, כו) – "דָּא צִיצִית וּתְפִלִּין" (זהר בראשית כג:), שֶׁהֵם נַעֲשִׂין מֵהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמִּתְבָּרְרִין בַּלַּיְלָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים.

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת בִּגְדֵי פְּאֵר, כְּלֻלִיּוּת הַגָּוָנִין, נַעֲשִׂין מִבְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמִּתְבָּרְרִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלֻלִיּוּת הַגָּוָנִין כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַגְבִּיר הַיָּמִין בִּשְׁעַת לְבִישָׁה, כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יָמִין, עַל־יְדֵי שֶׁמַּטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מוֹצֵא נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ', וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין לְבוּשִׁין כַּנַּ"ל.

חלק יא

וְכָל בִּרְכַּת הַשַּׁחַר מְרֻמָּז עַל זֶה, שֶׁמְּשַׁבֵּחַ לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ שֶׁעָזָרוֹ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ וּנְפִילָתוֹ.

וְזֶהוּ בְּחִינַת "הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה", כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הִיא בְּחִינַת יוֹם, וְהָרַע הוּא בְּחִינַת לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ, וְעַל־יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת וַאֲזַי נִבְדָּל הָרַע, וַאֲזַי מַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה. וְזֶה בְּחִינַת "לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וְכוּ'".

וְזֶה בְּחִינַת: "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְכוּ'", כִּי אִם לֹא הָיָה מוֹצֵא בְּעַצְמוֹ הַנְּקֻדָּה טוֹבָה – הָיָה יָכוֹל לִפּוֹל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְהָיָה נַעֲשָׂה גּוֹי, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַכְשָׁיו עַל־יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר וְנִתְחַזֵּק עַל־יְדֵי שֶׁעָזָרוֹ הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה כַּנַּ"ל, עַל־כֵּן הוּא מוֹדֶה וּמְשַׁבֵּחַ לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי".

וְזֶה בְּחִינַת: "פּוֹקֵחַ עִוְרִים", "מַתִּיר אֲסוּרִים", "זוֹקֵף כְּפוּפִים", כִּי מִתְּחִלָּה בְּעֵת שִׁנָּתוֹ וּנְפִילָתוֹ הָיָה בִּבְחִינַת עִוֵּר הַמְגַשֵּׁשׁ בַּאֲפֵלָה, וְהָיָה בְּבֵית הָאֲסוּרִים מַמָּשׁ, וְהָיָה כָּפוּף וְכוּ', וְעַכְשָׁיו עַל־יְדֵי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁמָּצָא בְּעַצְמוֹ עַל־יְדֵי שֶׁפָּקַח ה' אֶת עֵינָיו, עַל־יְדֵי־זֶה נִתַּר מֵאֲסוּרָיו וְנִזְקַף מִכְּפִיפָתוֹ וְכוּ', כִּי עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה בֶּאֱמֶת לָצֵאת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל.

וְכֵן שְׁאָר הַבְּרָכוֹת כֻּלָּם מְרַמְּזִין עַל זֶה. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם: "הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ" – שֶׁנָּתַן לוֹ כֹּחַ בְּתוֹךְ עֲיֵפָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁיּוּכַל עֲדַיִן לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ.

וְזֶהוּ: "הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וְכוּ'" וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל־יְדֵי הַחֶסֶד כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ שֶׁחוֹתֵם: "הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים", כִּי הַכֹּל עַל־יְדֵי הַחֶסֶד, בְּחִינַת בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, עַל־יְדֵי שֶׁמַּטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, כַּנַּ"ל.

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת.

פָּרָשַׁת שְׁקָלִים – בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי צְדָקָה זֶה בְּחִינַת (מיכה ז, כ) "חֶסֶד לְאַבְרָהָם", שֶׁעֹשֶׂה צְדָקָה וָחֶסֶד עִם כָּל הָעוֹלָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לִמְצֹא הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה מא, ב): "צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ", שֶׁעַל־יְדֵי צְדָקָה יְכוֹלִין לִקְרֹא אֶת הַטּוֹב שֶׁנּוֹפֵל בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה, בִּבְחִינַת רַגְלִין, בִּבְחִינַת (רות ג, ז): "וַתִּגַּל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב".

וְכֵן מָרַמְז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן יז): שֶׁעַל־יְדֵי צְדָקָה מְעוֹרְרִין הַטּוֹב שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר בִּמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה בְּחִינַת שְׁקָלִים שֶׁל נְדָבַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מִבְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁנִּתְלַקֵּט וְכוּ', כַּנַּ"ל.

וְאַחַר־כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת זָכוֹר, בְּחִינַת מְלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁמּוֹצְאִין הַטּוֹב כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָע עֲמָלֵק.

שֶׁהוּא תֹּקֶף הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפִּיל אֶת הַחֻלּוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ אֵין לָהֶם תִּקְוָה עוֹד, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת (דברים כה, יח): "וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים וְכוּ' וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְכוּ'". שֶׁרוֹצֶה לְזַנֵּב אֶת הַנֶּחֱשָׁלִים, דְּהַיְנוּ חֻלּוּשֵׁי כֹּחַ, לְהַפִּילָם לְמַטָּה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "וַיְזַנֵּב בְּךָ וְכוּ'", אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכִין לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ הַנְּקֻדָּה טוֹבָה, אֲפִלּוּ בְּעֵת נְפִילָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָע עֲמָלֵק.

וְעַל־כֵּן אַחַר פָּרָשַׁת שְׁקָלִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַטּוֹב כַּנַּ"ל – קוֹרִין פָּרָשַׁת זָכוֹר, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעִין אֶת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל.

וְאַחַר־כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת (במדבר רבה יט, ח): "תָּבֹא אִמּוֹ וּתְקַנֵּחַ עַל בָּנָהּ", כִּי עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצְאִין, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָע הָרַע, בְּחִינַת עֲמָלֵק, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין בֶּאֱמֶת לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (זהר חקת קפ:): "פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה". "אֲדֻמָּה – דָּא דִּינָא קַשְׁיָא. תְּמִימָה – דָּא דִּינָא רַפְיָא", דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּינָא קַשְׁיָא, שֶׁמִּתְגַּבֵּר הָרָע, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת דִּינָא קַשְׁיָא, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי צָרִיךְ לְרַפּוֹת הַדִּין עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה עֲדַיִן.

וְזֶה בְּחִינַת (במדבר יט, ב): "אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל", כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הִיא בְּחִינַת יוֹנָה תַּמָּה שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם מוּם, כִּי הִיא נָאָה וְיָפָה, בְּחִינַת "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְכוּ'", כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (פיוט לפרשת פרה) :"מְטַהֵר טְמֵאִים וּמְטַמֵּא טְהוֹרִים", כִּי זֹאת הַבְּחִינָה מַה שֶּׁדָּן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, זֹאת הַבְּחִינָה מְטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטַמֵּא טְהוֹרִים. כִּי מִי שֶׁהוּא בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה – צָרִיךְ דַּוְקָא לִמְצֹא זְכוּת בְּעַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפּוֹל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר טָהֳרָתוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא כַּנַּ"ל.

אֲבָל מִי שֶׁהוּא טָהוֹר, כְּשֶׁיַּחֲזִיק עַצְמוֹ בְּמַדְרֵגַת הַטּוֹב – בְּוַדַּאי נִפְגָּם עַל־יְדֵי־זֶה, כִּי יִפּוֹל לְגַדְלוּת, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (נדה ל:): "אֲפִלּוּ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אוֹמְרִים לְךָ צַדִּיק אַתָּה הֱיֵה בְּעֵינֶיךָ כְּרָשָׁע".

עַל־כֵּן אָמְרוּ: "כְּרָשָׁע", וְלֹא רָשָׁע גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָסוּר לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ לְרָשָׁע גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא! כְּשֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ אִם הָאֱמֶת הוּא כַּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אַף־עַל־פִּי־כֵן צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה, לְבַל יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, רָשָׁע גָּמוּר כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִטְהָר וְזוֹכֶה לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת "מְטַהֵר טְמֵאִים וּמְטַמֵּא טְהוֹרִים" כַּנַּ"ל.

וְאַחַר־כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, כִּי זֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ. כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁכְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם חַס וְשָׁלוֹם בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה – זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַלְּבָנָה, קִטְרוּג הַיֵּרֵחַ, שֶׁמְּשָׁם בָּאִים כָּל הַפְּגָמִים וְהַחֲטָאִים, חַס וְשָׁלוֹם.

וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאִישׁ יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרֵר וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל – זֶה בְּחִינוֹת מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ, בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ. כִּי עִקַּר קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי בִּתְחִלַּת הַחֹדֶשׁ, בְּעֵת שֶׁרוֹאִין אֶת הַלְּבָנָה לְקַדֵּשׁ אוֹתָהּ בְּבֵית דִּין, אָז הִיא קְטַנָּה וְדַקָּה מְאֹד מְאֹד, וְאָז הִיא רַק בִּבְחִינַת נְקֻדָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְכוּ'", כַּנַּ"ל.

הַיְנוּ כְּשֶׁהַלְּבָנָה הִיא בְּתַכְלִית הַמְּעוּט בְּסוֹף הַחֹדֶשׁ אָז צְרִיכִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ, עַד שֶׁמּוֹצְאִין עֲדֵי רְאִיָּה אֵיזֶה נְקֻדָּה קְטַנָּה מֵהַלְּבָנָה, וְאָז מְקַדְּשִׁין אֶת הַחֹדֶשׁ בְּבֵית דִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וּמִלּוּי הַלְּבָנָה, כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה לְבַד, בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁזּוֹכִין לִמְצֹא בְּתַכְלִית הַמְּעוּט, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַּקְּנִין וְנִכְנָסִין בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן וּמִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים הַבַּיִת דִּין וְכָל יִשְׂרָאֵל: "מְקֻדָּשׁ מְקֻדָּשׁ" (ראש השנה כד.), כִּי עַל־יְדֵי הַנְּקֻדָּה לְבַד נִתְקַדְּשִׁין וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי שְׁנַיִם לְכַף זְכוּת.

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁכֻּלָּם אוֹמְרִים "מְקַדֵּשׁ מְקַדֵּשׁ", דְּהַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי דִּבְּרֵיהֶם מַעֲלִין אֶת הַלְּבָנָה מִבְּחִינַת פְּגָם וּמְעוּט לִבְחִינַת תִּקּוּן וּמִלּוּי, שֶׁזֶּהוּ קִדֻּשָׁתָהּ, עַל־יְדֵי הַנְּקֻדַּת אוֹר לְבַד שֶׁרָאוּ מֵהַלְּבָנָה.

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינָה הַנַּ"ל. כִּי עַל־יְדֵי קִטְרוּג הַיֵּרֵחַ נִתְמַעֲטָה, וְאָז נָתַן לָהּ הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ אֶת הַכּוֹכָבִים לְהָפִיס דַּעְתָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בראשית רבה ו, ד), וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י (בראשית א, טז). כִּי הַכּוֹכָבִים מְרַמְּזִין עַל בְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצְאִין בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יָדָם נִכְנָסִין לְכַף זְכוּת בֶּאֱמֶת, עַל־יְדֵי שֶׁדָּנִים אוֹתָם לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל. בְּבְחִינַת (דניאל יב, ג): "וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים וְכוּ'". "מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים", הַיְנוּ צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁדָּנִים אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָסִין אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כּוֹכָבִים, בְּחִינַת "וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים" כַּנַּ"ל, כִּי הַכּוֹכָבִים הֵם בְּבְחִינַת נְקֻדּוֹת.

כִּי זֶה הַפָּסוּק "וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים" מְדַבֵּר שָׁם בְּסוֹף דְּנִיאֵל לָעָנְיָן הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם (יב, י): "יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים וְכוּ', וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁבְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא בְּסוֹף הַקֵּץ, שֶׁאָז יִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הַסִּטְרָא אַחֲרָא, כַּיָּדוּעַ, וְאָז יִהְיֶה גֹּדֶל הַבְּרוּר וְהַצְּרוּף, בְּחִינַת "יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְכוּ'".

וַאֲזַי יִהְיֶה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל־יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל־יְדֵי "מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים", הַיְנוּ עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיָּדוּנוּ אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, וְיִמְצְאוּ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֲפִלּוּ בְּהַפְּחוּתִים מִאֹד מְאֹד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא יָבֹא מָשִׁיחַ, בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. כִּי זֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ וְכוּ' וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַגְּאֻלָּה בַּקֵּץ הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה עַל־יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת כּוֹכָבִים וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (תהלים קמח, ג): "הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר", כִּי עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כּוֹכָבִים הַמְּאִירִים, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה', בִּבְחִינַת "אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי", כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינָה שֶׁנָּתַן לְהַלְּבָנָה אֶת הַכּוֹכָבִים לְהָפִיס דַּעְתָּהּ, כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַכּוֹכָבִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַלְּבָנָה, כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת, שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר תִּקֶּף הַשֵּׁנָה עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנַּ"ל, בְּבְחִינַת (שם נז, ט) "עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהָיָה מְנַגֵּן עַל־יְדֵי רוּחַ צָפוֹן (ברכות ג.), בְּחִינַת רוּחַ טוֹבָה, נְקֻדָּה טוֹבָה הַצָּפוּן וְטָמִיר אֲפִלּוּ

בְּתַכְלִית הַשֵּׁנָה, אֲפִלּוּ בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה, בִּבְחִינַת (תהלים לא, כ): "מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ", וְאֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת מְנַשְּׁבִין בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן הָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו עַל־יְדֵי־זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, בְּתֹקֶף הַשֵּׁנָה וְכוּ', כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינוֹת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשַׁת (שמות יב, ב): "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם וְכוּ'", כִּי פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, הַיְנוּ קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, הִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל־יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת (יחזקאל טז, ו): "וָאֶעֱבוֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ", הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְלֻכְלָכִים, כִּי הָיוּ בִּבְחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, כַּיָּדוּעַ. וְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ רִחֵם עֲלֵיהֶם וּמָצָא בָּהֶם נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף טֻמְאַת מִצְרַיִם שֶׁהִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם.

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (ויקרא רבה לב, ה): "בִּשְׁבִיל אַרְבָּעָה דְּבָרִים לְבַד נִגְאֲלוּ", זֶה בְּחִינַת נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמָּצָא בָּהֶם הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּמִצְרַיִם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִגְאֲלוּ.

וְזֶהוּ: "וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חָיִי בְּדָמַיִךְ חָיִי", אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַדָּמִים וְהַלְּכְלוּכִים, אַף־עַל־פִּי־כֵן – חָיִי! כִּי גַּם שָׁם יְכוֹלִין לִמְצֹא נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִגְאֲלוּ כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל הָיָה פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, כִּי זֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ עַל־יְדֵי נְקֻדָּה לְבַד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם וּגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה, בְּחִינַת קִבּוּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל.

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת (שמות יא, ד): "כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם"; "כַּחֲצוֹת" דַּיְקָא, כִּי בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אָז מִתְעוֹרֵר הַנְּקֻדָּה טוֹבָה, בִּבְחִינַת רוּחַ צָפוֹן הַמְנַשֵּׁב בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן נִמְשָׁךְ הָרוּחַ טוֹבָה, הַנְּקֻדָּה טוֹבָה, מִצָּפוֹן דַּיְקָא, כִּי "מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה" (ירמיה א, יד), וּמִשָּׁם דַּיְקָא נִמְשָׁךְ הָרוּחַ צָפוֹן, רוּחַ טוֹבָה, הַמְנַשֵּׁב בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד וּמְנַגֵּן. כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת הַטּוֹב הַיּוֹצֵא מִתּוֹךְ תֹּקֶף הָרַע וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין נִגּוּנִים כַּנַּ"ל, וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁיִּתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ (קהלת ב, יג), דַּיְקָא, כַּיָּדוּעַ.

כִּי בַּחֲצוֹת אָז הַשְׂכֵּינָה, כִּבְיָכוֹל, בְּתַכְלִית הַמְעוּט, כַּיָּדוּעַ. וְאָז הִיא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה, וְאָז הוּא הִתְגַּבְּרוּת הַשֵּׁנָה, וְאָז דַּיְקָא צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִי שֶׁנּוֹגֵעַ יִרְאַת ה' בְּלִבּוֹ לְהִתְגַּבֵּר בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאֹד – לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה אָז, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמִּתְעוֹרְרִים מִתֹּקֶף הַשֵּׁנָה וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא עַל־יְדֵי נְקֻדָּה טוֹבָה לְבַד וְכוּ', כַּנַּ"ל. וְאָז הוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח, שֶׁחָמַל וְדִלֵּג הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ עַל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם (שמות יב). וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו לִקֵּט וְהִצִּיל אֶת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת

יִשְׂרָאֵל, בְּחִינוֹת (שם ד, כב): "בְּנֵי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל", מִבֵּין בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, מִבֵּין תִּקֻּף הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּלָה סוֹד חֲצוֹת הָיָה אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּעֵת שֶׁנִּלְחָם עִם הַמְּלָכִים וְהִצִּיל אֶת לוֹט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית יד, טו): "וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה וְכוּ'", כִּי עִקַּר בְּחִינוֹת חֲצוֹת, דְּהַיְנוּ לְשַׁבֵּר תִּקֻּף הַשִּׁנָּה, לְשַׁבֵּר הַלַּיְלָה וְהַחֹשֶׁךְ, עַל־יְדֵי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה כַּנַּ"ל, זֶה נַעֲשָׂה רַק עַל־יְדֵי בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד, עַל־יְדֵי שֶׁמִּדָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד כַּנַּ"ל.

כִּי אַבְרָהָם רָדַף אַחֲרֵי הַמְּלָכִים לְהַצִּיל אֶת לוֹט בִּשְׁבִיל הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהָיָה בְּלוֹט, וְעַל־כֵּן אַף־עַל־פִּי שֶׁלּוֹט הָיָה רָשָׁע, מָסַר אַבְרָהָם נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִילוֹ לְהַצִּילוֹ, בִּשְׁבִיל הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהָיָה בּוֹ, כִּי מִמֶּנּוּ יָצְאָה רוּת, שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה דָּוִד־מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא עִקַּר וְשׁוֹרֶשׁ הַנְּקֻדָּה טוֹבָה כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן עִקַּר כַּוָּנַת הַמְּלָכִים הָיָה לַהֲרֹג אֶת לוֹט, כִּי כָּל כַּוָּנַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא הוּא לְהִתְגַּבֵּר עַל בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' לֹא יַעֲזְבֶנָּה בְּיָדָם, וְנָתַן כֹּחַ לְבְחִינַת אַבְרָהָם, בְּחִינַת חֶסֶד, לְהַצִּיל אֶת לוֹט עַל־יְדֵי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. וְעַל־יְדֵי־זֶה הָרַג אֶת הַמְּלָכִים, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁדָּנִים לְכַף זְכוּת וּמוֹצְאִים הַנְּקֻדָּה טוֹבָה אֲפִלּוּ בִּרְשָׁעִים, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָע הַסִּטְרָא אַחֲרָא, כִּי הָרָע נִדְחֶה מִפְּנֵי מְעַט הַטּוֹב כַּנַּ"ל.

חלק יד

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר חָדָשׁ (בראשית דף יג:): "הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים וְכוּ'" (שיר־השירים ח, יג) לְעִנְיַן קִימַת חֲצוֹת, עַיֵּן שָׁם. וּמְפָרֵשׁ שָׁם: "הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים" – "בִּגְנוּתָא וְטַנּוּפָא דְּהַאי עָלְמָא שְׁפֵילָה וְכוּ'"; עַיֵּן שָׁם.

הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁאַף־עַל־פִּי שֶׁאָדָם בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה, בִּגְנוּתָא וְטַנּוּפָא, אַף־עַל־פִּי־כֵן הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ וְהַמַּלְאָכִים וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן מַקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ, בְּחִינַת "חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ", שֶׁזֶּהוּ עִצְמוֹ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת כַּנַּ"ל. וְעַיֵּן לְעֵיל (אות ז') שֶׁהֵבֵאתִי פְּסוּק זֶה "הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים", שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד שֶׁמְּנַחַת בַּמָּקוֹם שֶׁמְּנַחַת, עַיֵּן שָׁם. וְעַתָּה עַל־פִּי דִּבְרֵי הַזֹּהַר חָדָשׁ הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב.

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּעִנְיַן הַיְדִיעָה לֵידַע לְכַוֵּן חֲצוֹת אֵימַת, כִּדְאִיתָא בִּבְרָכוֹת (דף ג.): "וְדָוִד מִי הֲוָה יָדַע חֲצוֹת אֵימַת, מִכְּדֵי מֹשֶׁה לֹא יָדַע וְכוּ', אֶלָּא דָּוִד כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי וְכוּ'".

הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל, וּבִפְרָטִיּוּת גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, תָּלוּי בִּידִיעָה וְהַשָּׂגָה זֹאת – לְכַוֵּן הֵיטֵב נְקֻדּוֹת חֲצוֹת לַיְלָה.

דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר תֹּקֶף הַשִּׁנְאָה עַל נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וְרוֹצֶה לְהַפִּילוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו וְקִלְקוּלָיו, עַד שֶׁכְּמַעַט כִּמְעַט יִפּוֹל לְגַמְרֵי, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲזַי דַּיְקָא יָאִיר הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ עָלָיו בְּחַסְדּוֹ, שֶׁיִּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבּוֹ וְיִחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת, שֶׁאָז הַשְׂכֵּינָה שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַקִּטְנוּת וְהַמְעוּט, וְאָז הִיא צוֹעֶקֶת בְּקוֹל מַר לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת (תהלים מב, ב): "כְּאַיָּל תַּעֲרֹג וְכוּ'", בִּחְינַת (ירמיה לא, יד): "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע, נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים וְכוּ'". וְאָז הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מְעוֹרֵר רַחֲמָיו וּמַמְשִׁיךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד וְכוּ', כַּמּוּבָן כָּל זֶה בַּכְּתָבִים.

וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת, שֶׁבְּכָל פַּעַם מִתְגַּבֶּרֶת עָלָיו בְּחִינַת הַשִּׁנְאָה הַנַּ"ל, עַד שֶׁכִּמְעַט כִּמְעַט וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאָז דַּיְקָא צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ נְקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת (תהלים צד, יח-יט): "אִם אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ ה' יִסְעָדֵנִי, בְּרוֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי", שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל "אֲזַמְּרָה" הַנַּ"ל. שֶׁדַּיְקָא כְּשֶׁמַּגִּיעַ בְּדַעְתּוֹ לְקַטְנוּת גָּמוּר, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַד שֶׁרוֹצֶה לוֹמַר "מָטָה רַגְלִי", חַס וְשָׁלוֹם, אָז דַּיְקָא חַסְדֵּי ה' יִסְעָדֵהוּ עַל־פִּי הַנַּ"ל, לְעוֹרְרוֹ מִשְּׁנָתוֹ וּלְהַחֲזִירוֹ.

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת מַמָּשׁ, שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הַקַּטְנוּת, וְאָז דַּיְקָא הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁנָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת מִנְּפִילָתוֹ עַל־יְדֵי בְּחִינַת "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" כַּנַּ"ל.

וּבָזֶה תָּלוּי הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן הָיְתָה גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה בַּחֲצוֹת דַּיְקָא, וְכֵן גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאָנוּ מְקוִּים בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ תִּהְיֶה עַל־יְדֵי בְּחִינַת חֲצוֹת.

עַל־יְדֵי הַכְּשֵׁרִים וְהַיְרֵאִים שֶׁעוֹמְדִים בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הֵם מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת חֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁאָז מִתְעוֹרֵר חֶסֶד גָּדוֹל. שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם תָּמִיד בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁנָּה שֶׁבַּחֲצוֹת לַיְלָה, לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינָה זֹאת תָּמִיד, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁרוֹצִים לְהַפִּיל עֲלֵיהֶם שִׁנָּה וְקַטְנוּת גָּדוֹל מְאֹד, אֲפִלּוּ אִם מַפִּילִים אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁמַּפִּילִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ אִם עָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר, אַף־עַל־פִּי־כֵן יִתְעוֹרֵר תָּמִיד דַּיְקָא מִתּוֹךְ תֹּקֶף הַקַּטְנוּת, בִּבְחִינַת קִימַת חֲצוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי בְּחִינַת הָעוֹד מְעַט טוֹב שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן מֹשֶׁה לֹא יָדַע עֲדַיִן לְכַוֵּן הֵיטֵב חֲצוֹת אֵימַת, כִּי אָז הָיָה עֲדַיִן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְלֹא הָיָה עֲדַיִן אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי לֹא הָיָה עֲדַיִן כָּל־כָּךְ צַדִּיקִים שֶׁעָמְדוּ בַּחֲצוֹת וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה, מֵחֲמַת שֶׁהָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, וְעַל־כֵּן הָיָה קָשֶׁה לְכַוֵּן הֵיטֵב נְקֻדַּת חֲצוֹת. וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר שֶׁגַּם מֹשֶׁה יָדַע, אֲבָל לֹא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר בָּזֶה כָּל־כָּךְ וְהָיָה מִתְיָרֵא עֲדַיִן שֶׁמָּא יִטְעוּ וְכוּ', כִּי עֲדַיִן לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה זֹאת בְּאִתְגַּלְיָא מֵחֲמַת שֶׁהָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה.

אֲבָל דָּוִד הָיָה יָדַע, כִּי כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ, וְכֹחַ הַכִּנּוֹר נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ח'): כִּי הַכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד הָיָה שֶׁל חָמֵשׁ נִימִין, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, וְהוּא הָיָה מְעוֹרְרוֹ מִשְּׁנָתוֹ עַד שֶׁיָּדַע לְכַוֵּן הַשָּׁעָה וְהַנְּקֻדָּה שֶׁל חֲצוֹת, כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם עַל־יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא בְּכָל אֶחָד, וּמְלַמֵּד לְכָל אֶחָד, וּמֵאִיר בְּלִבּוֹ שֶׁיּוּכַל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת תָּמִיד, כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ מִשְּׁנָתוֹ וּנְפִילָתוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם.

וְהָעִקָּר, לְכַוֵּן בְּעֵת שֶׁכְּמַעַט כְּמַעַט יִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, אָז דַּיְקָא יָאִיר בּוֹ בְּחַסְדּוֹ לְהַצִּילוֹ וּלְעוֹרְרוֹ, בִּבְחִינַת (תהלים לז, כד): "כִּי יִפֹּל לֹא יוּטָל וְכוּ'", בְּחִינַת (שם לב-לג) "צוֹפֶה וְכוּ' ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ", בִּבְחִינַת (דברים לב, לו-לט): "כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב וְכוּ' וְאָמַר וְכוּ' רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְכוּ'".

וְכָל זֶה בְּכֹחַ הַתּוֹרָה שֶׁכָּבָר קִבַּלְנוּ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְעַל־יְדֵי כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ עַד הֵנָּה – שֶׁפֵּרְשׁוּ לָנוּ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה הַיטֵב.

וְעַל־כֵּן דָּוִד הָוָה יָדַע חֲצוֹת אֵימַת עַל־יְדֵי הַכִּנּוֹר הַנַּ"ל, כִּי הָיָה "יֹדֵעַ נַגֵּן" (שמואל א' טז, יח), כִּי כָּל הִלּוּמוּד הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל לְחַפֵּשׂ הַטּוֹב וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עַל־יְדֵי־זֶה, כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת נִגּוּנִים קְדוֹשִׁים הַיּוֹצְאִים מִכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, בְּחִינַת "אֲזַמְּרָה" דַּיְקָא כַּנַּ"ל, בְּחִינַת "עוּרָה וְכוּ' הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר" כַּנַּ"ל.

וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכָה דָּוִד לֵידַע לְכַוֵּן נְקֻדַּת חֲצוֹת הַנַּ"ל, שֶׁבָּזֶה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת עַל כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי דָּוִד הוּא מָשִׁיחַ, שֶׁעַל יָדוֹ תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁהִיא גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גְּלוּת.

וְהָעִקָּר עַל־יְדֵי בְּחִינַת זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת (שמואל ב' כג, א): "מָשִׁיחַ אֱלֹקֵי יַעֲקֹב וּנְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל", הֵינוּ עַל־יְדֵי בְּחִינַת "אֲזַמְּרָה" הַנַּ"ל, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן.

וְהַבֵּן הַדְּבָרִים הַיטֵב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל, רַק כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו בִּימֵי נְעוּרָיו וּבִימֵי זִקְנוּתוֹ – יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד עַל־פִּי כָּל דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה, שֶׁמְּבָאָרִים קְצָת אֲמִתַּת הָעֵצָה וְהַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי", שֶׁהוְהִירָנוּ אַדְמוֹ"ר זַ"ל מְאֹד מְאֹד לֵילֵךְ בּוֹ, אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֲז בּוֹ.

פרק ב

חלק א

יִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר לַעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ שֶׁיִּהְיֶה הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר. הַגָּ"ה: **"שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד" זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה וְכוּ'** (ארח חיים סימן א' סעיף א').

שֶׁרָאוּי לְכָל יְרֵא שָׁמַיִם שֶׁיְּהֵא מֵצַר וְדוֹאֵג עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ (ארח חיים סימן א' סעיף א').

"יִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר שֶׁיְּהֵא הוּא וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיָּקוּם בִּזְרִיזוּת בְּלִי עַצְלוּת. וְזֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קנה) שֶׁזְּרִיזוּת הִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה.

כִּי בַּלַּיְלָה הָאֱמוּנָה בֵּין הַקְּלִיפּוֹת וּבַבֹּקֶר נִתְגַּדְּלָה וְנִתְעוֹרְרָה הָאֱמוּנָה, עַל־כֵּן צָרִיךְ לָקוּם מִן הַשֵּׁנָה בִּזְרִיזוּת לְחַזֵּק עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה כְּדֵי לִבְנוֹת וּלְגַדֵּל אֶת הָאֱמוּנָה.

וְזֶהוּ: "שֶׁיְּהֵא הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר", הַיְנוּ בְּחִינַת אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנָה.

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם – הַשְּׂגָּחָה" (בסימן יג), עַיֵּן שָׁם.

כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם" (דברים ו, ו) – "בְּכָל יוֹם יִהְיוּ דּוֹמִין בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים" (ספרי שם).

וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל־יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמְחַדְּשִׁין אוֹתָהּ, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בִּזְרִיזוּת, בִּבְחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל.

כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בְּחִינַת כְּפִירוּת, בְּחִינַת לַיְלָה, בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, בְּחִינַת עַצְבוּת וְעַצְלוּת, בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהִיא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה (ברכות נז:).

וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִתְגַּבְּרוּת לְשַׁבֵּר אֶת הַשֵּׁנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן. וַאֲזַי יוּכַל לְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ וּלְהַעֲלוֹתָהּ וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה.

וַאֲזַי כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת הַשֵּׁנָה, אֶת תַּאֲוַת מָמוֹן, אֲזַי אַדְּרַבָּא! הַשֵּׁנָה הִיא טוֹבָה לוֹ דַּיְקָא, כִּי עַל־יְדֵי הַשֵּׁנָה מְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ, בִּבְחִינַת (איכה ג, כג): "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ".

וְכֵן עַל־יְדֵי הַמָּמוֹן מְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ, עַל־יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם – זַרְקָא" (בסימן לה).

וְזֶה פֵּרוּשׁ (משלי ו, ט): "עַד מָתַי עָצֵל תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ", הַיְנוּ עַד מָתַי תִּשְׁכַּב וְתִישַׁן בְּעַצְלוּת, מָתַי תְּשַׁבֵּר אֶת הַשֵּׁנָה, שְׁאָז אַדְּרַבָּא! עַל־יְדֵי הַשֵּׁנָה יִתְחַזֵּק מֹחוֹ וְיִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ: "מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ", הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ תְּקוּמָה שֶׁיָּקוּם וְיִתְרוֹמֵם נַפְשְׁךָ עַל־יְדֵי הַשֵּׁנָה.

וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹ עַל־יְדֵי שְׁבִירַת הַשֵּׁנָה, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְזֶהוּ: "שֶׁיְּהֵא הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר" – לְעוֹרֵר אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר לְזִוּוּג.

וְזֶה פֵּרוּשׁ: "יִתְגַּבַּר כָּאֲרִי", הוּא בְּחִינַת לִקּוּטֵי הַנְּפָשׁוֹת לְהַעֲלוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם" (סימן יג), בְּחִינַת (שיר־השירים ה, א) "אָרִיתִי מוֹרִי עִם בָּשָׂמִי". וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִין הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, עַל־יְדֵי שֶׁנִּתְקָרְבִין לְהַכֹּחַ הָרְאוּת עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה.

וְזֶהוּ (תַּנָּ"ה): "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד", הַיְנוּ שֶׁהַשְׂגָּחָתוֹ עָלֵינוּ תָּמִיד.

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שלחן ערוך ארח חיים סימן א' סעיף ג') שֶׁרָאוּי לְכָל יֵרֵא שָׁמַיִם שֶׁיְּהֵא מֵצֵר וְדוֹאֵג עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. כִּי "כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (תענית ל:).

נִמְצָא, עַל־יְדֵי שֶׁמֵּצֵר וְדוֹאֵג עַל הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, זֶה בְּחִינַת בְּנָיְנוֹ. וּבְנָיְן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת בְּנָיְן הַדַּעַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן י"ג הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶה בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת, שֶׁמְּשַׁבְּרִין הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, וּמִתְאַבְּלִין עַל יְרוּשָׁלַיִם וְחֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בּוֹנִין אוֹתוֹ, וְעַל־יְדֵי בְּחִינַת בְּנָיְן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְלַקֵּט הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָן.

וְעַל־כֵּן חֲצוֹת מַמְתִּיק דִּינִים, כִּי מְשַׁבְּרִין אֶת הַשֵּׁנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה בְּחִינַת כְּפִירוּת כַּנַּ"ל, כִּי "כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה־זָרָה וְכוּ'" (ספרי פרשת ראה), וְעַל־יְדֵי קִימַת חֲצוֹת מְקִימִין אֶת הָאֱמוּנָה וּמַמְשִׁיכִין חֲסָדִים.

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קמט): שֶׁחֲצוֹת מְסֻגָּל כְּמוֹ פִּדְיוֹן, כְּמוֹ פִּדְיוֹן דַּיְקָא, כִּי הַפִּדְיוֹן הוּא בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן וּמַמְתִּיק הַדִּינִים. וְכֵן חֲצוֹת הוּא שְׁבִירַת הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַמְתִּיקִין דִּינִים, כַּנַּ"ל.

פרק ג

חלק א

יִתְגַּבַּר כַּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר, שֶׁיְּהֵא הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר (שלחן ערוך ארח חיים סימן א').

עַל פִּי הַתּוֹרָה "וַיֵּסֶב אֱלֹהִים", עַיֵּן שָׁם (בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן סב).

מְבֹאָר שָׁם, שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין הַקְּשָׁיוֹת, כִּי יֵשׁ קֻשְׁיָא, שֶׁיָּכוֹל הָאָדָם לְהָבִין תֵּרוּץ עַל קֻשְׁיָא זוֹ – עַל זֶה נֶאֱמַר (אבות פרק ב): "וְדַע מַה שֶּׁתְּשִׁיב וְכוּ'". כִּי הָאֱמֶת מַה שֶּׁהִגְבִּיל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי שֶׁיּוּכַל לְהָבִין – הוּא מְצָוָה גְּדוֹלָה לְחַדֵּד הַשֵּׂכֶל לְהָבִין הַדָּבָר עַל בּוּרְיוֹ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "וְדַע מַה שֶּׁתְּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס".

אֲבָל יֵשׁ קֻשְׁיָא שֶׁאֵינוֹ בְּאֶפְשָׁרִי לַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי לְהָבִין תֵּרוּץ עַל קֻשְׁיָא כָּזוֹ, רַק לֶעָתִיד לָבֹא יִתְגַּלֶּה הַתֵּרוּץ – אָסוּר לָאָדָם לְעַיֵּן בָּהֶם, וְכָל מִי שֶׁסּוֹמֵךְ עַל שִׂכְלוֹ וּמְעַיֵּן בָּהּ, עַל זֶה נֶאֱמַר (משלי ב, יט): "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן", כִּי עַל קֻשְׁיָא כָּזוֹ אָסוּר לִסְמֹךְ עַל שִׂכְלוֹ, רַק לְהַעֲמִיד עַל אֱמוּנָה.

וַאֲפִלּוּ אִלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה, לִפְעָמִים נִסְתְּמוּ שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהָשִׁיב, וְנִזְרָקָה בּוֹ אֶפִּיקוֹרְסוּת וְכוּ'. וְזֹאת הָאֶפִּיקוֹרְסוּת הִיא לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ יָכוֹל לְהָבִין בֵּין רַב לִמְעָט.

כִּי צָרִיךְ לַעֲבֹד אֶת ה' בִּשְׁנֵי יְצָרִין וְכוּ', וּבֶאֱמֶת אִם הָיָה יוֹדֵעַ הָאָדָם יְדִיעָה בְּלֵב שֶׁלֵּם שֶׁ"מְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (ישעיה ו, ג), וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְשׁוֹמֵעַ הַתְּפִלָּה וַדַּאי הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל, וְהָיָה מְדַקְדֵּק מְאֹד לְכַוֵּן אֶת דְּבָרָיו. וּבִשְׁבִיל שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ זֹאת יְדִיעָה בְּלֵב שָׁלֵם, בִּשְׁבִיל זֶה אֵינוֹ מִתְלַהֵב כָּל־כָּךְ וְאֵינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל־כָּךְ וְכוּ'.

וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַסְתָּרַת הַיְדִיעָה, מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת (הושע י, ב): "חָלַק לִבָּם", בְּחִינַת הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁבָּאִין עַל־יְדֵי שֶׁנִּסְתְּמוּ שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהָשִׁיב עַל אֶפִּיקוֹרְסִית שֶׁבְּלִבּוֹ.

וְהַתִּקּוּן לָזֶה הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבַּלֵּב הוּא לִלְמֹד פּוֹסֵק, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְשָׁלוֹם וְכוּ', וְעַל־יְדֵי־זֶה יְזֻכֶּה לְבַטֵּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ, וְזוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּלֵב שָׁלֵם, בִּבְחִינַת: "בְּכָל לְבָבְךָ" (דברים ו, ה) – "בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ" (ברכות נד.). וְזֶהוּ (תהלים קיט, ז): "אוֹדְךָ בְּיֹשֶׁר לֵבָב בְּלָמְדִי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם.

אֲבָל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם תֵּרוּץ – אָסוּר לְעַיֵּן בָּהֶם, רַק לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה. וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת – יוּכַל לִהְיוֹת עַל־יְדֵי אֲכִילָתוֹ יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ וְכוּ'. כִּי הַבְּרוּר שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה וְכוּ'.

וְעִקַּר שְׁלֵמוּת וְקִשּׁוּטֵי אֱמוּנָה הֵינוּ לְקָרֵב דַּוְקָא הַמְרֻחָקִים וְכוּ'. וְלָזֶה צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצֵי הַדִּבּוּר, וְאָז הוֹפֵךְ אֶת עַצְמוֹ הַדִּבּוּר וּמְלַקֵּט שְׁאֵרֵי נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִן הַקְּלִפּוֹת וְכוּ'. וּלְהַעֲלוֹת נִצוֹצֵי הַדִּבּוּר צָרִיךְ לְתַעֲנִית וְכוּ', כִּי עַל־יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, שֶׁהֵם רָאשֵׁי הַתַּאֲווֹת, כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם מַמְשִׁיכִין אֶת הַדִּבּוּר לְגִלּוּיֵי מִצְרַיִם וְכוּ', וְאָז צְרִיכִין לְדַבֵּק אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִינָקוּ, וּדְבֵקוּת אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית וְכוּ'.

גַּם כִּי עִקַּר כָּל הַדְּבָרִים הֵן הַהִתְחָלָה, כִּי כָּל הַהִתְחָלוֹת קָשׁוֹת וְכוּ' וְכוּ'.

וְאָז כְּשֶׁנִּתְדַּבְּקִין אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַקְלִפּוֹת לְכָנֵס לְשָׁם וְלִינָק, וְאָז נִתְגַּלִּין הַפָּנִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ', כְּדֵי לְהוֹצִיא בִּלְעָם מִפִּיהֶם וְכוּ', וְאָז פּוֹנִים כָּל הָרְחוֹקִים לְאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת (צפניה ג, ט): "אָז אֶהֱפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה", "אֶהֱפֹּךְ" דַּיְקָא, שֶׁהַשָּׂפָה בְּרוּרָה, בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁנִּתְבָּרֵר מִבֵּינֵיהֶם, הוּא הוֹפֵךְ פָּנָיו אֶל הָעַמִּים כְּדֵי לְלַקֵּט

מֵהֶם שְׁאֵרִי נְצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה, וְאָז נִתְקַיֵּם: "לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וְכוּ'", וְזֶהוּ בְּחִינַת קְשׁוּטֵי הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ "עוֹלֵימְתָּא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין וְכוּ', נַפְקַת בְּצַפְרָא וְאִתְכַּסְיָא בִּימָמָא" (זהר משפטים צה:). כִּי הָאֱמוּנָה מִתְחַדֶּשֶׁת אֵצֶל הָאָדָם בְּכָל בֹּקֶר, בִּבְחִינַת (איכה ג, כג): "חֲדָשִׁים לַבֹּקֶר רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ", "וּמִתְכַּסְיָא בִּימָמָא" – מֵחֲמַת טִרְדַּת עִסְקֵי הָעוֹלָם נִתְכַּסֶּה הָאֱמוּנָה וְכוּ'.

וַאֲזַי הָאֱמוּנָה הִיא מַמְלֶכֶת עַל הָרְחוֹקִים לִפְנֵי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּקְרַב אוֹתָם וְכוּ'.

וְזֶהוּ (בראשית מד, יח): "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה" – "דָּא תִּקְרֻבְתָּא דְּמַלְכָּא בְּמַלְכָּא וְכוּ'" (זהר ויגש רו.). "כִּי כְמוֹךָ כְּפַרְעֹה".

מַה פַּרְעֹה גּוֹזֵר וְאֵינוֹ מְקַיֵּם וְכוּ', אַף אַתָּה גּוֹזֵר וְאֵינְךָ מְקַיֵּם (בראשית רבה צג, ו), כִּי הַצַּדִּיק מְבַטֵּל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב.

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת "יִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר שֶׁיְּהֵא הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר". כִּי הָאֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת "מַלְכוּת" (זהר בלק קצח:), שְׁנִקְרֵאת שַׁחַר, בְּחִינַת "אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר", כַּיָּדוּעַ (זהר ויקרא כא:).

כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הוּא בַּבֹּקֶר, בִּבְחִינַת: "חֲדָשִׁים לַבֹּקֶרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "נַפְקַת בְּצַפְרָא", כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרֵאת הָאֱמוּנָה "שַׁחַר" כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי, וּלְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד שֶׁיַּעֲמוֹד בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם קֹדֶם עֲלוֹת הַשַּׁחַר כְּדֵי שֶׁיַּעֲסוֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, לְהַעֲלוֹת וּלְהַשְׁלִים לְגַדֵּל אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: "שֶׁיְּהֵא הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר", בְּחִינַת (תהלים נז, ט): "אָעִירָה שָׁחַר", הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה עַל־יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם לְעוֹרֵר הַשַּׁחַר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה, שֶׁצְּרִיכָה לְהַגְדִּילָהּ וּלְהַשְׁלִימָהּ עַד אוֹר הַיּוֹם, שֶׁאָז עִקַּר עֲלִיָּתָהּ וּשְׁלֵמוּתָהּ, בִּבְחִינַת "חֲדָשִׁים לַבֹּקֶרִים וְכוּ'", בְּחִינַת "נַפְקַת בְּצַפְרָא" כַּנַּ"ל.

וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲבוֹדָה הוּא לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לַעֲמֹד בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה וְכַמָּה מְקוֹמוֹת (זהר לך לך צב:, בא כז:, בשלח מו.), מִגֹּדֶל הָאַזְהָרָה שֶׁמְּחַיֵּב כָּל מִי שֶׁנָּגַע יִרְאַת ה' בְּלִבּוֹ לַעֲמֹד בַּחֲצוֹת לַיְלָה דַּוְקָא.

כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל־יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין וּמְשַׁבְּרִין וּמְבַעֲרִין מִדַּעְתּוֹ שְׁנֵי מִינֵי קְשָׁיוֹת וּכְפִירוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָשִׁיב עֲלֵיהֶם שׁוּם תְּשׁוּבָה וְתֵרוּץ, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן", וּצְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד וְכַנַּ"ל. וְעוֹד יֵשׁ קְשָׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָם וְכוּ', וְגַם אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת, לִפְעָמִים נִסְתַּמּוּ שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל

וְאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן. וְאֵלּוּ הַקְּשָׁיּוֹת הֵם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, לְפִי הַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְהַתִּקּוּן לָזֶה לִזְכּוֹת לִפְתֹּחַ אֶת הַדַּעַת וּלְגַלּוֹת שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל הוּא עַל־יְדֵי לִמּוּד פּוֹסְקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז זוֹכִין לְשָׁלוֹם וְנִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסִית, וְזוֹכִין לָדַעַת לְהָשִׁיב עַל אֶפִּיקוֹרְסִית שֶׁבְּלִבּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה, כִּי יוֹם וְלַיְלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר וְחֹשֶׁךְ, הֵם בְּחִינַת דַּעַת וּכְסִילוּת שֶׁהוּא הַסְּתָרַת הַיְדִיעָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה "דְּרֹשׁוּ וְכוּ'" (סימן לז), שֶׁהַדַּעַת הוּא בְּחִינַת אוֹר, וְהַכְּסִילוּת, בְּחִינַת הַסְּתָרַת הַיְדִיעָה, הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, כִּי הַחֹשֶׁךְ נִמְשָׁךְ מֵחֲשִׁכַּת הַדַּעַת, שֶׁהוּא הַסְּתָרַת הַיְדִיעָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין אֵלּוּ הַקְּשָׁיּוֹת הַנַּ"ל.

כִּי אִיתָא בְּזֹהַר (עין בסדור קול יעקב הנהגת הלילה): "כַּד פָּרִישׁ לֵילְיָא גַּדָּפָהָא, אֲזַי מִסְתַּתְּמִין תַּרְעִין דְּגַן עֵדֶן, וְנִימוּסֵי גַּרְדוּנִין נָפְקִין בְּעָלְמָא, וְעָלְמָא אִתְנַהֵג עַל יְדָא דְּמַטְרוֹנִיתָא".

הַיְנוּ כִּי בַּלַּיְלָה אָז מִתְגַּבֵּר הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, שֶׁהוּא סְתִימַת תַּרְעִין דְּגַן עֵדֶן, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל, וְאָז נִימוּסֵי גַּרְדוּנִין נַפְקִין בְּעָלְמָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדִּינִים וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם בִּכְפִירוֹת וְקֻשְׁיּוֹת הַנִּמְשָׁכִין עַל־יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת בַּלַּיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת סְתִימַת תַּרְעִין דְּגַן עֵדֶן כַּיָּדוּעַ, וְכַנַּ"ל.

וּכְדֵין "עָלְמָא אִתְנַהֵג עַל־יְדָא דְּמַטְרוֹנִיתָא", שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְכָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי בַּלַּיְלָה, בְּעֵת הַחֹשֶׁךְ, הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, אָז צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק רַק בֶּאֱמוּנָה לְבַד, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת מַטְרוֹנִיתָא הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת (תהלים צב, ג): "וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת", וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן לה), עַיֵּן שָׁם.

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשָּׁנָה שֶׁבַּלַּיְלָה, כִּי בַּלַּיְלָה אָז נִמְשָׁךְ הַחֹשֶׁךְ בָּעוֹלָם, וְעִקַּר הַחֹשֶׁךְ נִמְשָׁךְ מֵהַחֹשֶׁךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹמֶק הַמַּשְׁגִּ, בְּחִינַת (תהלים יח, יב): "יָשָׁת חֹשֶׁךְ סְתָרוֹ", שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקֻּשְׁיּוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, וְאִי אֶפְשָׁר לְמְצֹא עֲלֵיהֶם תֵּרוּץ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּשׁוּם אֹפֶן. שֶׁאֵלּוּ הַקְּשָׁיּוֹת הֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ הַמַּסְתִּירִין הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַחֹשֶׁךְ אִי אֶפְשָׁר לְסַלֵּק עַל־יְדֵי שׂוּם דַּעַת כִּי אִם עַל־יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְמְצֹא תֵּרוּץ עַל אֵלּוּ הַקֻּשְׁיּוֹת, וּצְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁל לַיְלָה, כִּי שֵׁנָה הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת. וְאָז בִּשְׁעַת שֵׁנָה נִכְנָס הַדַּעַת לְתוֹךְ אֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם, בִּבְחִינַת: "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ", כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם וְכוּ'" (בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן לה), עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ בִּשְׁעַת חֶשְׁכַּת לַיְלָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּתְחִילִין לִשְׁלוֹט בָּעוֹלָם אֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת וְהַכְּפִירוֹת וְהַקְּשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶשְׁכַּת לַיְלָה, אָז צְרִיכִין לְשֵׁנָה, שֶׁהִיא תִּקּוּן וְנִיחָא לְמֹחִין, כִּי אָז צְרִיכִין לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה, הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, וְלִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד.

שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁמְּסַלְּקִין אָז הַדַּעַת לְגַמְרֵי וְסוֹמְכִין רַק עַל אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם שֶׁמְּקַבְּלִין עַל עַצְמָן קֹדֶם הַשֵּׁנָה עַל־יְדֵי קְרִיאַת־שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד, כִּי בִּשְׁעַת שֵׁנָה נִכְנָסִין הַמֹּחִין לְתוֹךְ אֱמוּנָה, כִּי כְּנֶגֶד אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת תֹּקֶף הַחֶשְׁכָּה שֶׁל לַיְלָה, שָׁם צְרִיכִין לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת שֵׁנָה מַמָּשׁ, וְלִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד.

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁהַשֵּׁנָה הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לְהַמֹּחִין, כִּי נִתְחַדְּשִׁין עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל, אַף־עַל־פִּי־כֵן צְרִיכִין לְזָהֵר לְקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה.

כִּי הַלַּיְלָה, שֶׁהוּא הַחֶשְׁךְ, הֶעְדֵּר הַדַּעַת, כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי חֲלָקִים, שֶׁהֵם חֲצוֹת לַיְלָה הָרִאשׁוֹן וַחֲצוֹת לַיְלָה הַשֵּׁנִי, כַּמּוּבָא (לך לך צב.).

שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַקְּשָׁיוֹת הַנַּ"ל. כִּי חֲצוֹת לַיְלָה הָרִאשׁוֹן אָז הַחֶשְׁךְ וְהַדִּין גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי אָז נִמְשַׁךְ הַחֶשְׁךְ מִבְּחִינַת הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה, שֶׁאֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת הֵם בְּחִינַת תֹּקֶף הַחֶשְׁךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן. וְעַל־כֵּן אָז צְרִיכִין שֵׁנָה, שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, כִּי אָז צְרִיכִין לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וְלִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל.

אֲבָל בַּחֲצוֹת לַיְלָה אָז נִמְתָּק הַדִּין, וְאָז נִסְתַּלְּקִין מִן הַדַּעַת אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת הַנַּ"ל, וְאָז צְרִיכִין לָקוּם וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִין הַדַּעַת וּפוֹתְחִין שִׂבְילֵי הַשֵּׂכֶל כְּדֵי לִזְכּוֹת לְדַעַת שֶׂלֵּם לְיַשֵּׁב וּלְהָבִין תֵּרוּץ עַל אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ (תהלים קיט, סב): "חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ" – "עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ" דַּיְקָא, כִּי קִימַת חֲצוֹת לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל, זֶהוּ בְּחִינַת לְמוּד הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִין הַדַּעַת לְיַשֵּׁב אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בַּחֲצוֹת כַּנַּ"ל.

וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בשלח נז:) וּבְדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (סימן קמט), שֶׁעַל־יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, וְעַל־יְדֵי שֶׁעוֹסְקִין אָז בַּתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשַׁךְ הַדַּעַת. הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי אָז בַּחֲצוֹת לַיְלָה הַשֵּׁנִי

נִמְתָּק הַדִּין, וְאֵין הַחֹשֶׁךְ נִמְשָׁךְ אָז רַק מִבְּחִינַת הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, רַק שֶׁנִּסְתָּמוּ שְׁבִילֵי הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶשְׁכַּת לַיְלָה.

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין אָז לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּדֵי לִפְתֹּחַ שְׁבִילֵי הַדַּעַת, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְדַעַת שָׁלֵם בְּאוֹר הַיּוֹם, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְגַדֵּל אֶת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר שֶׁאָז הִיא נִשְׁלֶמֶת, בִּבְחִינַת: "נִפְקַת בְּצַפְרָא", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: "שֶׁיְּהֵא הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר", כַּנַּ"ל.

חלק ד

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ שָׁם בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ: "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד" זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כִּי אֵין דּוֹמֶה יְשִׁיבַת הָאָדָם וּתְנוּעוֹתָיו וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ.

הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא יוֹשֵׁב וְעוֹמֵד וְכוּ' תָּמִיד לְפָנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ'. כִּי זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין הַשַּׁחַר, עַל־יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִין הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַד שֶׁזּוֹכִין לִידִיעָה שְׁלֵמָה שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל.

וְעַל כֵּן נִסְמַךְ בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד וְכוּ'", דְּהַיְנוּ לֵידַע שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ – לְהִתְעוֹרְרוּת הַשַּׁחַר, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַּ"ל, כִּי זוֹכִין לִידִיעָה שְׁלֵמָה בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ עַל־יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל־יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמוּד הַפּוֹסְקִים, בְּחִינַת: "חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ" כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ: "לְהוֹדוֹת לָךְ", בְּחִינַת: "אוֹדְךָ בְּיֹשֶׁר לֵבָב בְּלָמְדִי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ" הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל־יְדֵי חֲצוֹת כַּנַּ"ל.

וְקִימַת חֲצוֹת זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשַּׁחַר הַנֶּאֱמַר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ. כִּי הָעִקָּר לְקוּם בַּחֲצוֹת, וְגַם מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בַּחֲצוֹת, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל כָּל פָּנִים לַעֲמֹד קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה, עַל־יְדֵי־זֶה פּוֹתֵחַ שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל וְכוּ', לְפִי בְּחִינָתוֹ כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לָדַעַת בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי נִסְתַּלְּקִין הַקְּשָׁיוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן נִסְמַךְ לָזֶה: "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד וְכוּ'", דְּהַיְנוּ לָדַעַת שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַּ"ל.

כִּי עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַשַּׁחַר הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִתְפַּלֵּל בְּשַׁחֲרִית בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה בְּלֵב שָׁלֵם.

כִּי עַל־יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשַּׁחַר שֶׁעוֹסְקִין אָז בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְתָּחִין שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל וְזוֹכִין לְבֹטֶל הַקְּשָׁיוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְאָז זוֹכִין לְדַעַת שָׁלֵם שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד וְכוּ'", כַּנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁיּוֹדְעִין בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה. כִּי כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ עוֹמֵד

עָלָיו בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, וְשׁוֹמֵעַ וּמַאֲזִין וּמַקְשִׁיב כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו, אֲזַי בְּוַדַּאי יִתְלַהֵב מְאֹד בִּתְפִלָּתוֹ וִידַקְדֵּק מְאֹד לְכַוֵּן דְּבָרָיו, כַּמְבֹאָר לְעֵיל.

וְלִידִיעָה זוֹ בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ זוֹכִין עַל־יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשַּׁחַר כַּנַּ"ל.

נִמְצָא, שֶׁקִּימַת חֲצוֹת מְסֻגָּל לִתְפִלָּה בְּכַוָּנָה. וְכֵן מוּבָן בְּכַוָּנַת הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁקִּימַת חֲצוֹת הוּא תִּקּוּן וְהָכְנָה לִתְפִלָּה.

חלק ה

וְעַל־כֵּן אָסוּר לֶאֱכוֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה (שלחן ערוך ארח חיים סימן פט סעיף ג), וּבַזֹּהַר (ויקהל רטו:) וּבַכְּתָבִים (עין מגן אברהם פט, יד בשם מהרח"ו) מַחְמִיר מְאֹד מְאֹד, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁקָּם בַּחֲצִי הַלַּיְלָה – אָסוּר לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עַד אַחַר הַתְּפִלָּה, וְכָל הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה אָז, נֶחְשָׁב כְּעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַיִן שָׁם.

לֹא כַּאֲשֶׁר רַבּוּ עַתָּה הַמִּתְפָּרְצִים בָּעָם לִשְׁתּוֹת קֹדֶם הַתְּפִלָּה עַד שֶׁנַּעֲשָׂה אֶצְלָם כְּהֶתֵּר, וְתוֹלִין עַצְמָן בְּאִילָן גָּדוֹל, מַה שֶּׁמָּצְאוּ קְצָת צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ חוֹלִים גְּדוֹלִים וְשָׁתוּ קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי הָיוּ מֻכְרָחִים לִזֶּה, וְהֵם מִתְדַּמִּים אֲלֵיהֶם כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם וּמַעֲקִמִּין אֶת עַצְמָן אַחֲרֵיהֶם, וּמְמַלְּאִים כְּרֵסָם בִּשְׁתִיַּת קַאֲוֵי קֹדֶם הַתְּפִלָּה, עַד שֶׁנִּמְצָא גַּם קְצָת שֶׁאוֹכְלִין גַּם כֵּן קֹדֶם הַתְּפִלָּה, אוֹי לָהֶם! אוֹי לְנַפְשָׁם! כִּי הוּא אִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (ברכות י:), וּבְפֶרֶט בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַכְּתָבִים.

וְאֵין לָנוּ לְדַמּוֹת עַצְמֵנוּ לְצַדִּיקִים גְּדוֹלִים אֲשֶׁר רוּחַ אַחֶרֶת אִתָּם, וּבְפֶרֶט שֶׁהָיוּ חוֹלִים גְּדוֹלִים, וְגַם כִּי רֹב הַצַּדִּיקִים לֹא נָהֲגוּ כָּךְ. וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זַ"ל סִפֵּר, שֶׁמַּעוֹלָם לֹא שָׁתָה אֲפִלּוּ מַיִם קֹדֶם הַתְּפִלָּה, אַף־עַל־פִּי שֶׁמִּדִּין הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מֻתָּר לִשְׁתּוֹת מַיִם, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא לֹא שָׁתָה אֲפִלּוּ מַיִם קֹדֶם הַתְּפִלָּה (שיחות הר"ן סימן רעז).

נַחֲזוֹר לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁעַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר קְצָת עִנְיַן הָאִסּוּר לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת קֹדֶם הַתְּפִלָּה.

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁתִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא עַל־יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין נִצּוֹצֵי הַדִּבּוּר וְכוּ', שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית וְכוּ', כִּי עַל־יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה אָז מִתְגַּבְּרִין הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׂרֵי פַּרְעֹה, וּמַמְשִׁיכִין אֶת הַדִּבּוּר לְתוֹךְ בְּחִינַת מֵצַר הַגָּרוֹן, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר לִפְנֵי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ וְכוּ'.

וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא תַּעֲנִית, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁמַּרְעִיב אֶת עַצְמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַחֲסָדִים לְלַחְלֵחַ מֵצַר הַגָּרוֹן, לְקַיֵּם "קְרָא בְגָרוֹן אַל תַּחְשֹׂךְ וְכוּ'" (ישעיה נח, א), וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם.

וְעַל־כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי צְרִיכִין לְהַרְעִיב עַצְמוֹ קֹדֶם הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּעֲנִית שָׁעוֹת, שֶׁבְּכָל יוֹם מַרְעִיבִין עַצְמָן וּמִתְעַנִּין קֹדֶם הַתְּפִלָּה. וְעַל־יְדֵי־זֶה

מַמְשִׁיכִין הֶאָרָה מִבְּחִינַת תַּעֲנִית לְדַבֵּק אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה, כְּדֵי לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִמֵּצַר הַגָּרוֹן, כְּדֵי לְקַשֵּׁט הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַמִּתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל בֹּקֶר, כְּדֵי לְזִכּוֹת לְדִבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת.

כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כַּיָּדוּעַ, שֶׁהִיא נִשְׁלֶמֶת עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַדִּבּוּר, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא בְּדִבּוּר דַּוְקָא, וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא עַל־יְדֵי שֶׁמַּרְעִיב עַצְמוֹ בְּתַעֲנִית, וּמְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת אֲכִילָה כַּנַּ"ל. וּבְשָׁבִיל זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִתְעַנּוֹת וּלְהַרְעִיב עַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים קוֹדֶם הַתְּפִלָּה, שֶׁאָז אִסּוּר גָּדוֹל מְדִינָא לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין בְּכָל יוֹם קוֹדֶם הַתְּפִלָּה לְהַרְעִיב עַצְמוֹ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תַּעֲנִית, כְּדֵי לְתַקֵּן הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וְקִשּׁוּטֵי הָאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם.

גַּם, כִּי הַתַּעֲנִית שֶׁמְּדַבֵּק אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה, זֶהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַהִתְחָלָה שֶׁחוֹזְרִין פָּנָיו בְּכָל פַּעַם אֶל הַהִתְחָלָה לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַהִתְחָלָה, שֶׁהוּא עִקָּר, כִּי כָּל הַהִתְחָלוֹת קָשׁוֹת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר בְּסוֹפוֹ שָׁם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, וְלֹא תִּהְיֶה הָעֲבוֹדָה יְשָׁנָה אֶצְלוֹ, כִּי עִקַּר כֹּחַ הָעֲבוֹדָה הוּא כְּפִי הַהִתְחָלָה, וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי אוּלַי לֹא הָיְתָה הַתְחָלָתוֹ בַּתְּחִלָּה כָּרָאוּי, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהַתְחִיל עַתָּה, וְכֵן בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם, עַיֵּן שָׁם.

וְעַל־כֵּן בְּכָל בֹּקֶר קוֹדֶם הַתְּפִלָּה צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת – לִבְלִי לֶאֱכֹל קוֹדֶם הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִמֵּצַר הַגָּרוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי שֶׁחוֹזְרִין אֶל הַהִתְחָלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּבֵקוּת אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁחוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם אֶל הָאוֹת הָרִאשׁוֹן, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶה צְרִיכִין בַּבֹּקֶר, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם בַּבֹּקֶר צְרִיכִין לְהַתְחִיל לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' מֵחָדָשׁ, בִּבְחִינַת "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ'", כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן מֵעוֹלָם כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם" (דברים ו, ו) – "בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים" (ספרי שָׁם). וְכֵן דָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק (דברים כז, ט): "הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם וְכוּ'", שֶׁבְּכָל יוֹם יִהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם בָּאתָ עִמּוֹ בִּבְרִית (רש"י שָׁם).

נִמְצָא, שֶׁבְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, עַל־כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל קוֹדֶם הַתְּפִלָּה בַּבֹּקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת "תַּעֲנִית", שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִין הָאוֹר שֶׁל כֹּחַ הַהִתְחָלָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהַתְחִיל בְּכָל בֹּקֶר מֵחָדָשׁ, כַּנַּ"ל.

פרק ד

חלק א

יִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר שֶׁיְּהֵא הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר. "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד וְכוּ'" (שלחן ערוך ארח חיים סימן א' סעיף א').

עַל פִּי הַתּוֹרָה "מֵישָׁרָא דְסַכִּינָא וְכוּ'" בְּסִימָן ל', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה.
וְהַכְלָל, כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד מְאֹד אַחַר רַבִּי אֲמִתִּי הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מֻפְלָגֶת מְאֹד, שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בּוֹ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת.
כִּי הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל־יְדֵי כַּמָּה צִמְצוּמִים וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת סְבוּבִים וְהַקְּדָמוֹת, כְּמוֹ הַמְלַמֵּד שֶׁלּוֹמֵד עִם הַתִּינוֹק וְכוּ'.
וְכָל מַה שֶּׁהוּא קָטָן בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר, וְכָל מַה שֶּׁהוּא חוֹלֶה בְּיוֹתֵר, הוּא צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה כָּל־כָּךְ עַד שֶׁיּוּכַל לְרַפְּאוֹת אוֹתוֹ גַּם כֵּן, וְיוּכַל לְסַבֵּב עִמּוֹ גַּם כֵּן עַד שֶׁיְּכַנֵּס בּוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית וְכוּ'.
וּמְבֹאָר שָׁם, שֶׁאֵלּוּ הַצִּמְצוּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהַקְדָּמוֹת וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵם בָּאִים לַהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, הֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת שְׁעָרוֹת, בְּחִינַת (תקון ע): "שִׁיעוּרִין דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְתָא".
בְּחִינַת: "שַׂעֲרָא אוּכְמָא", "שַׂעֲרָא בְּעִגּוּלָא", בְּחִינַת (שיר־השירים א, ה): "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: "אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית וְכוּ'" (ברכות כו:).
וּצְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת הַמַּלְכוּת וְכוּ' עַל־יְדֵי אוֹר הַפָּנִים הַמַּאִיר בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים וְכוּ'.
וְלִפְעָמִים נוֹפֶלֶת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת ד', לְהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת.
וּמִי יוּכַל לְסָבוֹל אֶת קוֹל הַצְּעָקָה כְּשֶׁנּוֹפֶלֶת הַמַּלְכוּת בֵּינֵיהֶם, בְּחִינַת (קהלת ט, יז): "זַעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים", שֶׁהַכְּסִיל רוֹצֶה לְהִתְחַכֵּם וְכוּ'. וּצְרִיכִין לְחָתְכָהּ מֵהֶם, בִּבְחִינַת "חֲתָכוֹ לְאַרְבַּע", וְזֶה עַל־יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל־יְדֵי הַתּוֹכָחָה וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב.

חלק ב

וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל בֹּקֶר, שֶׁאָז בְּשַׁחֲרִית עוֹלָה אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר (תהלים כב, א וברש"י), שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלִיּוֹת עַמּוּד הַשַּׁחַר (יומא כט.; ירושלמי ברכות ד:), שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת (זהר משפטים קיט:), חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, שֶׁנִּקְרָא "שַׁחַר", כִּי הוּא מְצַמְצֵם הָרְאוּת, שֶׁכָּל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל־יָדָהּ.
וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם כְּדֵי לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, כְּדֵי שֶׁיִּגְדַּל וְיַעֲלֶה וְיִעוֹרֵר בְּחִינַת הַשַּׁחַר הַנַּ"ל, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת (תהלים נז, ט): "עוּרָה כְבוֹדִי וְכוּ' אָעִירָה שָׁחַר", כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר לְכָךְ נוֹצַרְנוּ, כִּי כָּל אָדָם מֻכְרָח שֶׁיָּבֹא לָזֶה, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ רַק בִּשְׁבִיל זֶה, "בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ" (זהר בא דף מב:).

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה.

כִּי עִקַּר הַשֵּׁנָה נִמְשָׁךְ מֵחֶמַת שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת – הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַנַּ"ל, הִיא סְמוּכָה לַחִיצוֹנִים, כִּי הִיא מַדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, כַּיָּדוּעַ, עַל־כֵּן לִפְעָמִים הִיא נוֹפֶלֶת אֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹפֶלֶת לְתוֹךְ בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַשֵּׂכֶל אֲלֵיהֶם, לְהִתְגַּבֵּר עַל־יְדֵי־זֶה הַשֵּׂכֶל בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וַאֲזַי צְרִיכִין שֵׁנָה.

הַיְנוּ כָּל זְמַן שֶׁיְּכוֹלִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם זֶה הַשֵּׂכֶל בִּקְדֻשָּׁה, שֶׁיּוּכַל לְסַבֵּב עַל יָדוֹ לָבֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, הוּא מְצֻוֶּה גְּדוֹלָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִמּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁיּוּכַל – כָּל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ.

אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׂכֶל מַתְחִיל לִפּוֹל, וּמִתְגַּבְּרִים עָלָיו בִּלְבּוּלִים, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁבְּחִינַת הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַשֵּׂכֶל אֲלֵיהֶם, אָז צְרִיכִים לִישֵׁן, שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וּמִשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת הַשֵּׁנָה.

וְעַל־כֵּן בִּשְׁעַת שֵׁנָה, הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא הַשֵּׂכֶל, בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איכה ג, כג): "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ", כִּי אָז צְרִיכִים לְסַלֵּק הַשֵּׂכֶל לְגַמְרֵי וְלִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד.

וְעַל־כֵּן בִּשְׁעַת שֵׁנָה – סִטְרָא דְמוֹתָא שַׁלִּיט, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (במדבר קיט.). כִּי אָז מִסְתַּלֵּק הַחַיִּים שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הַפָּנִים, וּמִתְגַּבְּרִים בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם סִטְרָא דְמוֹתָא. וְאָז עִקַּר הַקִּיּוּם עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, עַל־יְדֵי שֶׁקּוֹרִין קְרִיאַת־שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה בְּכַוָּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה.

כִּי בְּעֵת שֶׁחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל מִינֵי בִּלְבּוּלִים שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, וְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְזָרִים וְהִרְהוּרִים וְרַעְיוֹנִים רָעִים, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כְּשֶׁהֵם מַתְחִילִים לְהִתְגַּבֵּר עַל הַשֵּׂכֶל, אָז צְרִיכִין לְסַלֵּק הַדַּעַת לְגַמְרֵי וְלִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה, שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, שֶׁאָז בָּאָה הַנְּשָׁמָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן לה).

וְאַף־עַל־פִּי שֶׁהַשֵּׁנָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה, אֲבָל צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר שֶׁלֹּא יִישַׁן יוֹתֵר מִדַּאי, וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר – לְשַׁבֵּר הַשֵּׁנָה, וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּדֵי לַחְתּוֹךְ וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה מֵהֶם, כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל־יְדֵי־זֶה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל.

וְזֶה (הַגָּ"ה): "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָמִיד" – שֶׁיְּזַכֶּה לְהַכִּיר אֶת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיְּשַׁוֶּה אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְנֶגְדּוֹ תָּמִיד, וְלֹא יִשְׁכַּח אוֹתוֹ כְּרֶגַע.

חלק ד

וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק הַזֶּה (תהלים טז, ח): "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָמִיד" – הַיְנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כַּנַּ"ל. כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט – כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַמַּלְכוּת, חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת

יָמִין שֶׁהוּא חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי עַל־יְדֵי הַחֶסֶד קוֹצְרִין אוֹתָהּ מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים שֶׁבְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחַת הַלֵּב עַל־יְדֵי הַמִּצְוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל הַשָּׁנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

וְזֶהוּ "כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט" – הַיְנוּ עַל־יְדֵי בְּחִינַת יָמִין שֶׁהוּא חֶסֶד, עַל־יְדֵי־זֶה "בַּל אֶמּוֹט", עַל־יְדֵי־זֶה לֹא אֶמּוֹט וְלֹא אֶפּוֹל בְּשִׂכְלִי אֲלֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, רַק אֶזְכֶּה לְהַעֲלוֹת שִׂכְלִי, עַד שֶׁאֶזְכֶּה עַל יָדוֹ לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָמִיד", כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ (שם) "לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי"; "שָׂמַח לִבִּי" – זֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת הַלֵּב שֶׁל הַמִּצְוֹת שֶׁעוֹשִׂין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁבְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, שֶׁמְּשָׁם חִיּוּת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּבוֹד, בְּחִינַת "מֶלֶךְ הַכָּבוֹד". וְזֶהוּ "לָכֵן שָׂמַח לִבִּי" – שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים שֶׁל שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, בְּחִינַת (משלי טו, יג): לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְעַל־יְדֵי־זֶה "וַיָּגֶל כְּבוֹדִי" – שֶׁנִּמְשָׁךְ שִׂמְחָה וְחִיּוּת לְהַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד.

וְעַל־יְדֵי־זֶה "אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח" – שֶׁהוּא בְּשֹׂר הַגּוּף, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם – שֶׁיְּבַטֵּשׁ גּוּפוֹ עַל־יְדֵי עָמָל וִיגִיעָה בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת. כִּי "אָדָם לְעָמָל יוּלָּד" (איוב ה, ז) – זֶה עָמַל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סנהדרין צט:), כִּי צְרִיכִין לַעֲמוֹל בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וּלְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהָאִיר גַּם בְּגוּפוֹ הָאֲרוֹת מֵהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי מְסֻבָּב עִמָּנוּ בְּסִבּוּבִים נוֹרָאִים כְּאֵלֶּה וּבְצִמְצוּמִים נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה, עַד שֶׁיָּאִיר בָּנוּ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת גַּם בְּעוֹדֵינוּ בְּגוּפֵנוּ, כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ גַּם לְהַגּוּף הָאָרָה מִזֶּה, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת, לְהוֹדִיעַ גַּם לְהַגּוּף מִכָּל הַהֶאָרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת שֶׁהַנִּשְׁמָה מַשֶּׂגֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם" (סימן כב). וְזֶהוּ בְּחִינַת "אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח" – שֶׁגַּם בְּשַׂר הַגּוּף יִשְׁכֹּן לָבֶטַח, עַל־יְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה בְּחַיָּיו, בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאוֹ, עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהֵאִיר בּוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, וְכַנַּ"ל.

וְזֶהוּ (תהלים טז, י): "כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל"; "נֶפֶשׁ" הוּא בְּחִינַת "מַלְכוּת", כַּיָּדוּעַ (תקוני זהר מט.), הַיְנוּ בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל. וְזֶה כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל – שֶׁלֹּא יִפּוֹל חֶלְקֵי הַמַּלְכוּת שֶׁלִּי, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁלִּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת "נַפְשִׁי, לֹא תַעֲזֹב לִשְׁאוֹל", חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁחוֹתְרִים לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת עַל נֶפֶשׁ הָאָדָם שֶׁהוּא שִׂכְלוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לָבֹא עַל יָדוֹ לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל. אֲבָל אֲנִי בָּטוּחַ "כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל", כִּי "לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת". "חֲסִידְךָ" זֶה בְּחִינַת הָרַבִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָעוֹסֵק בְּתִקּוּנֵנוּ, שֶׁבִּזְכוּתוֹ וְכֹחוֹ אֲנִי בָּטוּחַ "כִּי לֹא תַעֲזֹב

נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל", כִּי "לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ" – שֶׁהוּא הָרַבִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת "לִרְאוֹת שָׁחַת", כְּדֵי שֶׁהוּא לֹא יִרְאֶה הַשַּׁחַת, שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לִרְאוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל לְשָׁם בְּכָל עֵת לְהַעֲלוֹתֵינוּ מִשָּׁם. כִּי אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אֶהְיֶה בִּשְׁאוֹל וְשַׁחַת, בְּוַדַּאי יִהְיֶה הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמֶת מִסְתַּכֵּל שָׁם בְּכָל עֵת בְּצַעַר גָּדוֹל כְּדֵי לְהַעֲלוֹתֵינוּ מִשָּׁם, כִּי הוּא עוֹסֵק בְּתִקּוּנִי בְּכָל עֵת. וְעַל־כֵּן בִּזְכוּתוֹ וְכֹחוֹ אֲנִי בָּטוּחַ "כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל", כְּדֵי "שֶׁלֹּא תִתֵּן חֲסִידְךָ" – שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת – "לִרְאוֹת שַׁחַת", וְכַנַּ"ל.

וְזֶהוּ (שם): "תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים, שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ" – שֶׁתּוֹדִיעֵנִי הָאוֹרַח וְהַדֶּרֶךְ לָבֹא לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים, לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְהַחַיּוֹת אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא עַל־יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁבְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחַת הַלֵּב, בְּחִינַת "שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְכוּ'", כַּנַּ"ל.

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת.

שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה לְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת מִן הַחִצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל, כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת (פרי עץ חיים חצות פרק א).

כִּי כְּשֶׁמִּתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ כְּאִלּוּ עוֹסֵק בְּבִנְיָנוֹ, כִּי "כָּל הַמִּתְאַבֵּל וְכוּ', זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ" (תענית ל.), וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם עִקַּר אוֹר הַפָּנִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לַעֲלוֹת אֶל הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה' כִּדֵּי לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל.

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אוֹר הַפָּנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לָקוּם בַּחֲצוֹת וּלְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְפִי בְּחִינָתוֹ לִרְאוֹת בְּשִׂמְחָתָהּ וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מִשָּׁם חִיּוּת מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁמֵּאִיר שָׁם – לְהַחַיּוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁמַּזְכִּירִין עֲלִיַּת רְגָלִים בְּתִקּוּן חֲצוֹת, בַּמִּזְמוֹר "כְּאַיָּל תַּעֲרֹג" (תהלים מב), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ה): "אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְכוּ' כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֲדַדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים"; שֶׁהוּא מַה שֶּׁהָיוּ עוֹלִין בְּרֶגֶל לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם.

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים "פָּנִים" שֶׁמַּזְכִּירִין שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: "מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וְכוּ' כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו וְכוּ'". וְכֵן שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים (שם יב, ובמזמור מג, ה), כְּנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, שֶׁהֵם הַשֶּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהָיוּ עוֹלִין בָּהֶם לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּחֲצוֹת, כִּי כָּל אוֹת וְאוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כֻּלָּם הֵם שִׁעוּרִים וְצִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי־זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (באות ג').

וְעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין אָז בַּלַּיְלָה נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (חגיגה יב:), וְעַל־יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת וּבוֹנִין אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת בַּעֲלִיַּת הַשַּׁחַר, בִּבְחִינַת (ישעיה טז, ה): ״וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא״, כַּנַּ״ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ״ל (אות ו), וְכַמּוּבָן בַּבַּוְנוֹת (פרי עץ חיים שם).

חלק ו

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לִזְעוֹק מֶרֶה וְלִצְעוֹק מְאֹד בַּחֲצוֹת עַל חָרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ׳, כְּדֵי לְשַׁתֵּף עַצְמוֹ עִם הַשְּׁכִינָה וְעִם כָּל הַמְצְטַעֲרִים בְּצָרָתָהּ, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְסָבוֹל קוֹל הַזְּעָקָה וְהַצְּעָקָה שֶׁיֵּשׁ שָׁם כְּשֶׁנּוֹפֶלֶת הַמַּלְכוּת בֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ״ל: וּמִי יָכוֹל לְסָבוֹל אֶת קוֹל הַצְּעָקָה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

וְעִקַּר הַצְּעָקָה צְרִיכִין לִצְעֹק בְּיוֹתֵר עַל הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁעָסְקוּ לְהַכְנִיס בָּנוּ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, וְנִשְׁאַרְנוּ יְתוֹמִים וְאֵין אָב, כִּי צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד אַחַר צַדִּיק אֱמֶת כָּזֶה כַּנַּ״ל, עַל־כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת וְלִזְעוֹק מְאֹד מְאֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ עַל זֶה בְּיוֹתֵר, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלֵינוּ וְיַחֲזִיר לָנוּ הָעֲטָרָה לְיוֹשְׁנָהּ, שֶׁיַּחֲזֹר וְיִשְׁלַח לָנוּ מְהֵרָה צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ בְּתַקָּנוֹתֵינוּ, וְיָאִירוּ בָּנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, לַהֲבִיאֵנוּ אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב אֲשֶׁר לְכָךְ נוֹצַרְנוּ, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְרַפְּאוֹת חוֹלִים מְדֻכָּאִים בְּחֶלְיֵי הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹנוּ הַיּוֹם בְּעִקְּבוֹת מְשִׁיחָא, כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, וְכַנַּ״ל.

חלק ז

כִּי צְרִיכִין לְנַדֵּד שֵׁנָה מֵעֵינָיו וּמֵעַפְעַפָּיו תְּנוּמָה, לְשׁוֹטֵט לְבַקֵּשׁ וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיּוּכַל לְרַפְּאוֹתוֹ וּלְהַכְנִיס בּוֹ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת.

כְּמוֹ שֶׁצָּעַק עַל זֶה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּסֵפֶר מִשְׁלֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ו, ד–ה): ״אַל תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ, הִנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ״. וְזֶה עַל־יְדֵי שֶׁיְּבַקֵּשׁ עַד שֶׁיִּמְצָא אֶת הַצַּדִּיק הַמַּנְהִיג הָאֱמֶת שֶׁיִּקָּרְבֵהוּ לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּמַקְרָא הַקּוֹדֵם הַסָּמוּךְ לָזֶה (פסוק ה׳): ״עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא בְּנִי וְהִנָּצֵל, כִּי בָאתָ בְכַף רֵעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ״; וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: ״הַרְבֵּה רֵעִים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עָלֶיךָ לְפָנָיו״, הַיְנוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם נִקְרָאִים אַחִים וְרֵעִים לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ כְּאַסְקֻפָּה הַנִּדְרֶסֶת וְנִרְפֶּסֶת לְבַקֵּשָׁם בְּכָל תַּמְצִית כֹּחוֹ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמוֹצְאָם, (וכעין שפרש רש״י שם על ׳לך התרפס׳, עין שם).

וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּסָמוּךְ (פסוקים י-יא): מֹעַט שֵׁנוֹת מֹעַט תְּנוּמוֹת מְעַט חִבֶּק יָדַיִם לִשְׁכָּב. וּבָא כִמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן – שֶׁצְּרִיכִין לְמַעֵט בְּשֵׁנָה וּתְנוּמָה כְּדֵי לְבַקֵּשׁ הַצַּדִּיק

הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא "מְהַלֵּךְ וְאִישׁ מָגֵן", כִּי הַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים מְהַלְּכִים, עַל שֵׁם שֶׁהוֹלְכִים מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה ג, ז): "וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים וְכוּ'", וְגַם נִקְרָא הַצַּדִּיק "אִישׁ מָגֵן", כִּי הוּא מָגֵן לְכָל הַחֹסִים בּוֹ.

וְזֶהוּ "מְעַט שֵׁנוֹת תְּנוּמוֹת וְכוּ'", עַד אֲשֶׁר תִּזְכֶּה שֶׁיָּבֹא כִּמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: "דְּבָרִים שֶׁאַתָּה רָשׁ מֵהֶם וּמַחְסֹרְךָ יִתְמַלֵּא וְכוּ'", הַיְנוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁאַתָּה רָשׁ מֵהֶם, וְכָל מַה שֶׁחָסֵר לְךָ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת – הַכֹּל יָבֹא לְךָ מְהֵרָה כִּמְהַלֵּךְ וּכְאִישׁ מָגֵן, הַיְנוּ כְּפִי מַעֲלַת הַצַּדִּיק שֶׁתִּזְכֶּה לִמְצֹא שֶׁנִּקְרָא "מְהַלֵּךְ וְאִישׁ מָגֵן", כְּמוֹ־כֵן יָבֹא לְךָ כָּל מַחְסוֹרְךָ וְרֵאשֶׁךָ, דְּהַיְנוּ הַדְּבָרִים שֶׁאַתָּה רָשׁ מֵהֶם, כִּי כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת נִתְמַלְּאִים עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת עַל־יְדֵי שֶׁמַּכְנִיס יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ בְּהַנְּלָוִים אֵלָיו, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְמַלְּאִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נדרים מא.): "דַּעַת קָנְיָתָ מַה חָסַרְתָּ".

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְשַׁבֵּר הַשֵּׁנָה וְלָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה, לְאוֹנֵן וּלְקוֹנֵן וְלִבְכּוֹת וְלִצְעֹק מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְתֹקֶף מְרִירוּת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לִבְכּוֹת וְלִצְעֹק מְאֹד מְאֹד עַל הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיקִים, שֶׁקְּשֶׁה כִּפְלַיִם כְּחֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מדרש איכה-רבה א, לז), אֲשֶׁר כָּל הַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אָנוּ סוֹבְלִים עַל־יְדֵי־זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז, א): "הַצַּדִּיק אָבָד, וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב... כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק".

עַל־כֵּן כָּל מִי שֶׁחָס עַל נַפְשׁוֹ – צָרִיךְ לִצְעֹק מְאֹד שֶׁיִּזְכֶּה גַּם עַתָּה לִמְצֹא רַבִּי וּמַנְהִיג אֲמִתִּי, שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס בּוֹ יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִתְמַלְּאוּ כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְיִתְבַּטְּלוּ כָּל הַצָּרוֹת, וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל.

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת לְבִישַׁת הַמְּנָעָלִים, שֶׁצָּרִיךְ לִנְעֹל שֶׁל יָמִין תְּחִלָּה וְלִקְשֹׁר שְׂמֹאל תְּחִלָּה (שלחן ערוך סימן ב' סעיף ד'). וְלָמְדוּ מִתְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: "כִּתְפִילִּין כָּךְ מְנָעָלִים" (שבת סא.).

כִּי הַמְּנָעָלִים הֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן (שער הכוונות דרושי ברכת השחר), כִּי הָרַגְלַיִן צְרִיכִין לִשְׁמֹר בְּיוֹתֵר לְהַעֲלוֹתָן מֵהַחִצוֹנִים הַסְּמוּכִים אֲלֵיהֶם, כִּי הָרַגְלַיִן הֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת תַּכְלִית הַצִּמְצוּמִים הַנַּ"ל, שֶׁצְּרִיכִין לְחָתְכָן מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּלְהַעֲלוֹתָן לִבְחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁבְּשֶׁלֹשׁ רַגְלִים כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת מְנָעָלִים שֶׁהֵם שׁוֹמְרִין אֶת הָרַגְלַיִן מֵהַחִיצוֹנִים.

וְזֶהוּ: "כִּתְפִילִין", שֶׁהֵם אוֹר הַפָּנִים, כַּיָּדוּעַ (פרי עץ חיים שער התפלין פרק ג), "כָּךְ מְנָעֲלִים", כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַמְּנָעֲלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן (ועין כל זה באריכות בהלכות חליצה הנכללת בהלכות גטין הלכה ד').

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לִנְעֹל שֶׁל יָמִין תְּחִלָּה, כִּי עִקָּר הוּא בְּחִינַת יָמִין שֶׁהוּא חֶסֶד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה קוֹצְרִין אוֹתָהּ מֵהֶם וּבוֹנִין אוֹתָהּ כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן בִּקְשִׁירָה – שְׂמֹאל תְּחִלָּה, כְּמוֹ תְּפִלִּין שֶׁקּוֹשֵׁר שֶׁל יָד בִּשְׂמֹאל תְּחִלָּה, כִּי קְשִׁירַת הַשֶּׁל־יָד בִּשְׂמֹאל תְּחִלָּה, זֶה מֻחְמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַחֶסֶד כִּי אִם עַל־יְדֵי תּוֹכֵחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְתוֹכֵחָה הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת שְׂמֹאל.

וְזֶה בְּחִינַת יָד כֵּהָה, עַיֵּן שָׁם, בְּחִינַת הַתּוֹכֵחָה שֶׁהִיא לִפְעָמִים בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן שֶׁמַּכֵּהָה פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵלִי (שמואל-א, ג, יג) שֶׁלֹּא הוֹכִיחַ אֶת בָּנָיו: "וְלֹא כֵהָה בָּם".

כִּי תְּפִלִּין הֵם מחי"ן (סימן נד), הֵם עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַשֻּׁבָּת אֲלוּקוּת הַנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקָּרוֹ הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, כַּיָּדוּעַ לַמֵּבִין דְּבָרָיו, כִּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד הֵם בְּחִינַת חָכְמָה עִילָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה (זהר ואתחנן רסב.). וְזֶה בְּחִינַת שַׁחֲרוּת שֶׁל תְּפִלִּין, בְּחִינַת שַׁחֲרוּת הַנַּ"ל בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְקַשֵּׁר שֶׁל יַד תְּחִלָּה בִּשְׂמֹאל – בְּיַד כֵּהָה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַתּוֹכֵחָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה קוֹצְרִין אֶת הַמַּלְכוּת, חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל.

חלק ט

וְעַל־כֵּן אָסוּר לְקַנֵּחַ בִּימִין מִפְּנֵי שֶׁקּוֹשֵׁר בָּהּ תְּפִלִּין (שלחן ערוך סימן ג', סעיף י').

כִּי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁעַל יְדָם נִמְשָׁכִין כְּפִירוֹת הֵם נִקְרָאִים "קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם" (ישעיה כח, ח), כִּי הַמַּאֲכָל מְחַיֶּה אֶת הָאָדָם וְעַל־יְדֵי־זֶה מֵאִיר פָּנָיו, כְּשֶׁאוֹכֵל בְּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רות ג, ז): וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן יט).

וְעִקַּר הַחִיּוּת בְּחִינַת הָאָרַת פָּנִים שֶׁמְּקַבְּלִים עַל־יְדֵי הַמַּאֲכָל הוּא עַל־יְדֵי רוּחָנִיּוּת הַמַּאֲכָל, שֶׁהוּא הַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל, שֶׁרַק זֶה מְחַיֶּה אֶת הָאָדָם, בִּבְחִינַת (דברים ח, ג): "כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם, כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִּי ה' יִחְיֶה הָאָדָם". אֲבָל גַּשְׁמִיּוּת הַמַּאֲכָל שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ הָרַע – נַעֲשֶׂה פְּסֹלֶת גָּמוּר וְנִדְחֶה לַחוּץ, כִּי הוּא בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת – כְּפִירוּת, שֶׁהֵם "קִיא צוֹאָה", כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן (ברכות טו.): "הָרוֹצֶה לְקַבֵּל עָלָיו עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה" – שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, "יְפַנֶּה וְיִטֹּל יָדָיו וְכוּ'". "יְפַנֶּה" – לִדְחוֹת הַמּוֹתָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כַּנַּ"ל. וְאַחַר־כָּךְ "יִטֹּל יָדָיו" בְּמֵימֵי הַחֶסֶד,

לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה חוֹתְכִין הַמַּלְכוּת וּמְטַהֲרִין אוֹתָהּ מֵהֶם, (ועין מזה בהלכות סוטה הנכללת בהלכות גטין הלכה ד').

וְאַחַר־כָּךְ יַנִּיחַ תְּפִלִּין וְיִקְרָא קְרִיאַת־שְׁמַע וְיִתְפַּלֵּל – כִּי כָל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה שֶׁבְּשַׁחֲרִית, שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים, שֶׁהֵם: הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, וִיפַנֶּה, וְיִטֹּל יָדָיו, וְצִיצִית, וּתְפִלִּין, וּקְרִיאַת שְׁמַע, וּתְפִלָּה – הַכֹּל בִּשְׁבִיל עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת, כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (אות ו).

וְעַל־כֵּן אֵין מְקַנְּחִין בִּימִין מִפְּנֵי שֶׁקּוֹשֵׁר בָּהּ תְּפִלִּין, שֶׁהֵם אוֹר הַפָּנִים, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל הַמַּלְכוּת שֶׁעוֹלֶה וְנִטְהֶרֶת מֵהֶם כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן אָסוּר לְפַנּוֹת מִזְרָח וּמַעֲרָב (ארח חיים סימן ג', סעיף ה'), מֻחָמַת שֶׁהוּא נֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם עִקַּר אוֹר הַפָּנִים, וְכַנַּ"ל.

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי הַדָּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַשְׁגָּחַת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצְּמְצוּמִים, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַדָּלָקַת כָּל הָאוֹרוֹת וְהַנֵּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת (זהר שמיני לז.): "לְאָנְהָ רָא שׁ רָגִין וּלְאַדְלָקָא בּוּצִינִין".

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, שֶׁהֵם עִקַּר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁאוֹמְרִים אָז: "וְשָׁמֶן הַטּוֹב תְּרִיק עַל שִׁבְעָה קָנֵי הַמְּנוֹרָה וְכוּ'". כִּי הַמְשָׁכַת הַשְׁגָּחַת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצְּמְצוּמִים, זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּמְשָׁךְ שֶׁמֶן הַטּוֹב – "שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ" (שמות ל, כה), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ, לְתוֹךְ כֵּלִים וְצִמְצוּמִים, שֶׁהֵם הַשֶּׁמֶן וְהַכֵּלִי וְהַפְּתִילָה, שֶׁבָּהֶם נִתְלֶה הָאוֹר, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשְׁגָּחַת אֱלֹקוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאוֹרוֹת, כִּי הוּא אוֹר כָּל הָאוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים כז, א): "ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי".

וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי אָז עָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם וְכוּ', כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה זֶה עִקַּר בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם חָכְמַת יָוָן, מֻחָמַת שֶׁהֵם עָסְקוּ בָּזֶה בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת בָּעוֹלָם, כַּיָּדוּעַ (ויקרא רבה יג, ה), שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, עַל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן הָיְתָה אָז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה, כִּי רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי עַל־יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם הֶפֶךְ הַתּוֹרָה.

כִּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הֵם בְּחִינַת שִׁעוּרִים וְכֵלִים לְהַמְשִׁיךְ עַל יָדָם הַשְׁגָּחַת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל, וְהֵם רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת עַל־יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא חָכְמָה תַּתְּאָה הַנַּ"ל.

כְּמוֹ עַכְשָׁיו, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְרוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת בָּעוֹלָם וּלְהַשְׁכִּיחַ הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר דַּרְכֵיהֶם הוּא פּוֹרֵק עוֹל לְגַמְרֵי וּמְגַלֵּחַ זְקָנוֹ וּפֵאוֹתָיו וְשׁוֹתֶה יַיִן נָסָךְ, עַד שֶׁפּוֹרֵק עוֹל לְגַמְרֵי, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

אֲבָל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים הִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, וְעָשָׂה עִמָּנוּ נֵס גָּדוֹל וְנִפְלָא אָז בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל, עַד אֲשֶׁר לֹא דַּי שֶׁהִכְנִיעוּ וְהִפִּילוּ מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה מַפָּלָה גְּדוֹלָה, אַף גַּם עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס הִמְשִׁיכוּ אוֹר נִפְלָא בָּעוֹלָם לְדוֹרוֹת, שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ עַל־יְדֵי־זֶה לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַנֵּ"ל כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ, דְּהַיְנוּ אוֹר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצַּמְצוּמִים הַנַּ"ל.

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר – הוּא צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, שֶׁיִּהְיֶה אֱמֶת וְחָכָם כָּזֶה, שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת צִמְצוּמִים נִפְלָאִים שֶׁיָּאִיר גַּם בּוֹ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל. וּבְחִינָה זֹאת נִמְשֶׁכֶת עָלֵינוּ בַּחֲנֻכָּה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמַּפְלִגִים בְּמַעֲלָה שֶׁתִּקְנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאָרָה הַנַּ"ל עַל כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ, אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. כִּי מְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת חֲנֻכָּה (פרי עץ חיים חנכה פרק ד), שֶׁעִנְיַן חֲנֻכָּה הוּא, שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר הַנִּפְלָא, שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַיִּחוּדִים – שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹתוֹ לְמַטָּה, הַיְנוּ לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים.

כִּי בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב מַדְלִיקִין נֵרוֹת שֶׁל מִצְוָה, כִּי אָז הוּא עִקַּר עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר מִצְוָה, שֶׁאָז מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב נוֹפְלִים הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, וּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹלֶה מְבֻיָּנִים, וְאָז מְאִירָה בְּאוֹר גָּדוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁמַּדְלִיקִין אוֹתָהּ בִּמְקוֹמָהּ בְּעֵת עֲלִיָּתָהּ.

אֲבָל בַּחֲנֻכָּה – הַהַדְלָקָה הוּא בְּדֶרֶךְ נֵס נִפְלָא, כִּי אָז אֵין לָהּ עֲלִיָּה כָּל־כָּךְ, כִּי הֵם יְמֵי הַחוֹל, כִּי אָז אֵין מִתְבַּטְּלִים הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת לְגַמְרֵי כְּמוֹ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן אָנוּ מַדְלִיקִין הַנֵּר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַיִּחוּדִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצַּמְצוּמִים.

הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד מַמְשִׁיכִין תִּקּוּנִים נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה, עַד שֶׁמְּאִירִין בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצַּמְצוּמִים גַּם לְמַטָּה בַּדִּיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא יָרְדָה הַשְׁכִינָה לְשָׁם (סכה ה.).

וְעַתָּה עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס מַדְלִיקִין שָׁם דַּיְקָא הַנֵּר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצַּמְצוּמִים לְמַטָּה לְמַטָּה, לְהָאִיר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל, אֲפִלּוּ אִם הוּא הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, אֲפִלּוּ הַחוֹלֶה הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּחֶלְיֵי

הַנֶּפֶשׁ עַל־יְדֵי רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו – לְהָאִיר גַּם בּוֹ הֶאָרָה מֵהַשֹּׂגַת אֱלֹקוּת, עַל־יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה בָּעוֹלָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה אֶפְלוּ בִּבְחִינַת יְמֵי הַחוֹל, שֶׁאֵין יְכוֹלִין עֲדַיִן לְהַעֲלוֹת בִּשְׂלֵמוּת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל, אַף־עַל־פִּי־כֵן מַמְשִׁיכִין הָאוֹר שֶׁל הַשֹּׂגַת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצַּמְצוּמִים לְמַטָּה אֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי מִגֹּדֶל כֹּחָם – יְכוֹלִים לְהָאִיר אֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי מִגֹּדֶל כֹּחָם – יְכוֹלִים לְהָאִיר אֲפִלּוּ בְּהַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה מְאֹד, וּלְרַפְּאוֹת אֲפִלּוּ הַחוֹלִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה לְמַטָּה מַעֲשָׂרָה טְפָחִים וְכַנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (תהלים כג, ד): "גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי", בְּחִינַת (מיכה ז, ח): "כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי", שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר שֶׁל הַשְׂגוֹת אֱלֹקוּת לְמַטָּה בְּעֹמֶק הַחֹשֶׁךְ, בִּבְחִינַת "גֵּיא צַלְמָוֶת", לְהָאִיר לְהַנִּמוּכִים מְאֹד מְאֹד, שֶׁיַּגִּיעַ גַּם אֲלֵיהֶם הֶאָרָה וִידִיעָה מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כְּדֵי לְרַפְּאוֹתָם וּלְתַקְּנָם וְלַהֲשִׁיבָם אֵלָיו.

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת הַפְּלוּגְתָּא שֶׁבֵּין בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל (שבת כא:), שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: "פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ", וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: "מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ".

כִּי בֵּית שַׁמַּאי לְטַעֲמֵיהּ, כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שם לא.): שַׁמַּאי הָיָה קַפְּדָן, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיָה מְרַחֵק הַגֵּרִים מִלְּהִתְגַּיֵּר וּדְחָפָם בְּאַמַּת הַבִּנְיָן. אֲבָל הִלֵּל עַל־יְדֵי גֹּדֶל עֲנָוְתָנוּתוֹ קֵרְבָם בְּרַחֲמִים, אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ הֲגוּנִים לְהִתְקָרֵב, וְאָמְרוּ דְּבָרִים זָרִים וְשִׁגָּעוֹן – לְלַמְּדָם כָּל הַתּוֹרָה כְּשֶׁעוֹמְדִים עַל רֶגֶל אַחַת וְכוּ', אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא דְּחָפָם, וְקֵרְבָם בְּחָכְמָתוֹ וְעַנְוָתָנוּתוֹ הַנִּפְלָא. וְעַל־כֵּן בֵּית שַׁמַּאי, שֶׁהָיוּ תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי, שֶׁמִּגֹּדֶל צִדְקָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ לֹא הָיָה יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת הָרְחוֹקִים הַמְלֻכְלָכִים בְּחַטֹּאת נְעוּרֵיהֶם, וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם, עַל־כֵּן אָמְרוּ: "פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ".

כִּי בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל, שְׁנֵיהֶם מוֹדִים, שֶׁצְּרִיכִים לְהוֹסִיף וּלְהַרְבּוֹת אוֹר בְּכָל יוֹם שֶׁבָּא אַחֲרָיו, כִּי בְּוַדַּאי הַנֵּס שֶׁל יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁדָּלַק הַנֵּר שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, בְּוַדַּאי כָּל יוֹם שֶׁבָּא אַחֲרָיו – הַנֵּס גָּדוֹל וְנִפְלָא בְּיוֹתֵר, וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי צְרִיכִין אוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּכָל יוֹם שֶׁבָּא אַחַר־כָּךְ.

אַךְ בֵּית שַׁמַּאי סוֹבְרִים שֶׁמַּחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ, מֵחֲמַת גֹּדֶל הָאוֹר שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּכָל יוֹם בְּיוֹתֵר, מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ "פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ", כִּי אֵין הָרְשָׁעִים וְהָרְחוֹקִים כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם זֶה הָאוֹר. וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (חגיגה יב.): שֶׁרְאֵה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הָאוֹר שֶׁל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְעָמַד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים וְכוּ', עַל־כֵּן הֵם סוֹבְרִים, שֶׁגַּם עַתָּה כְּשֶׁהַצַּדִּיקִים מַשִּׂיגִים אוֹר גָּדוֹל – צְרִיכִים לְהַעֲלִים הָאוֹר, וְכָל מַה

שֶׁמַּשִּׂיגִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר – צְרִיכִים לְהַעֲלִים הָאוֹר יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהֶנּוּ מִמֶּנּוּ הָרְשָׁעִים וְהָרְחוֹקִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ".

אֲבָל בֵּית הִלֵּל, שֶׁהֵם מִתַּלְמִידֵי הִלֵּל, שֶׁהָיָה עוֹסֵק לְקָרֵב הָרְחוֹקִים מְאֹד, עַל־כֵּן אָזְלֵי לְטַעֲמַיְיהוּ, וְאוֹמְרִים: "מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ". כִּי אַדְרַבָּא! כָּל מַה שֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין אוֹר גָּדוֹל וְנוֹסָף בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ־כֵן צְרִיכִין לְהָאִיר בְּהָעוֹלָם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לְהָאִיר לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כְּדֵי לְקָרֵב כָּל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, לְהָאִיר בְּהַקְּטַנִּים וְהַנְּמוּכִים מְאֹד, לְרַפְּאוֹת כָּל הַחוֹלִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

כִּי כְּמוֹ שֶׁכָּל מַה שֶׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ לְעַצְמוֹ רַבִּי הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, כְּמוֹ־כֵן הָרַבִּי וְהַצַּדִּיק, כָּל מַה שֶׁמַּגִּיעַ לְמַעֲלָה גְּדוֹלָה יְתֵרָה בְּיוֹתֵר – הוּא צָרִיךְ לְהָאִיר גַּם בְּהַקְּטַנִּים וְהַנְּמוּכִים בְּיוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ – לְקָרֵב הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלַּת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ וּכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (לקוטי מוהר"ן חלק א', סימן י').

כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִים לְהַעֲלִים הָאוֹר הַגָּדוֹל, וּבִפְרָט כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְמַעֲלוֹת וְהַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת וַעֲצוּמוֹת, בְּוַדַּאי בְּהֶכְרֵחַ לְהַעֲלִים וְלִגְנֹז הָאוֹר, כִּי אֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם עוֹשִׂים תַּחְבּוּלוֹת כָּאֵלֶּה, וּמְתַקְּנִים תִּקּוּנִים כָּאֵלֶּה, וּמַלְבִּישִׁים הָאוֹר בִּלְבוּשִׁים וְצִמְצוּמִים נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה, עַד שֶׁמְּאִירִים גַּם בְּהַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה מְאֹד כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם מוֹסִיפִים וְהוֹלְכִים וּמְאִירִים הָאוֹר לְמַטָּה בְּכָל יוֹם וְיוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בְּבְחִינַת "מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ".

כִּי "מַעֲלִין בְּקֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין" (שבת כא: עין שם). וְקָשֶׁה, וְכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לְהוֹרִיד הַקְּדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם? אַךְ זֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל, שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים שֶׁהֵם גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בֶּאֱמֶת, אַךְ מֵעִצָּם קְדֻשָּׁתָם אֵינָם יְכוֹלִים לִסְבּוֹל הָעוֹלָם, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי תִּקָּף קְדֻשָּׁתָם הֵם מְרַחֲקִין וּמוֹרִידִין, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה אֲנָשִׁים, מֵחֲמַת שֶׁכּוֹעֲסִים עֲלֵיהֶם, מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִסְבּוֹל מַעֲשֵׂיהֶם הַמְּגֻנִּים.

אֲבָל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ חָפֵץ בָּזֶה, כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא, וְרוֹצֶה שֶׁהַצַּדִּיקִים יְרַחֲמוּ עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד, וִיקָרְבוּ אוֹתָם, אֲפִלּוּ אִם הֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם. וַאֲפִלּוּ אִם הוּא עַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכַעַס גָּדוֹל עֲלֵיהֶם מֵחֲמַת מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, הוּא רוֹצֶה שֶׁהַצַּדִּיקִים יִתְפַּלְּלוּ עֲלֵיהֶם וִיקָרְבֵם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שמות רבה מח, ב) עַל פָּסוּק (שמות לג, ז): "וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הִרְחִק מִן הַמַּחֲנֶה", מֵחֲמַת שֶׁחָטְאוּ כָּל־כָּךְ, אָמַר הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ: "אֲנִי בְּכַעַס וְאַתָּה בְּכַעַס, אִם כֵּן, מִי יְקָרְבֵם? וְכוּ'", כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י (שם יא).

וְכֵן מָצִינוּ בְּכַמָּה נְבִיאִים וְצַדִּיקִים, שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ קָבַל לִפְנֵיהֶם וְסִפֵּר לָהֶם גְּדֶל צַעֲרוֹ, כְּבִיכוֹל, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְּרֻבִּים, וּכְשֶׁהֵם חִזְקוּ דְּבָרָיו וְלֹא הִמְלִיצוּ טוֹב

עַל יִשְׂרָאֵל -הַקְפִּיד עֲלֵיהֶם מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּהוֹשֵׁעַ הַנָּבִיא. וּבְאֵלִיָּהוּ שֶׁאָמַר (מלכים-א יט, י): "קַנֹּא קִנֵּאתִי וְכוּ'", שֶׁאָמַר לוֹ (שם פסוק טז): "וְאֶת אֱלִישָׁע בֶּן שָׁפָט תִּמְשַׁח לְנָבִיא תַּחְתֶּיךָ", וּפָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מכילתא בא בהקדמה, והובא בפרוש רש"י שם), שֶׁאָמַר לוֹ: "אִי אֶפְשִׁי בִּנְבוּאָתְךָ עַל שֶׁאַתָּה מְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל".

כִּי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה רַק שֶׁיִּמְלִיצוּ טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל, וִירַחֲמוּ עַל יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ עַל הַגְּרוּעִים -לְקָרֵב כֻּלָּם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר (שמות לב, לב): "וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא וְכוּ'".

וְזֶה בְּחִינַת: "מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ" – שֶׁכָּל מַה שֶּׁמַּגִּיעִין וּבָאִין בַּקֹּדֶשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּמַשִּׁיגִין הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת יוֹתֵר – צְרִיכִין לִהְיוֹת מַעֲלִין נְפָשׁוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר.

וְלֹא מוֹרִידִין – דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזָּהֲרוּ שֶׁלֹּא יִהְיוּ מוֹרִידִים הַנְּפָשׁוֹת עַל־יְדֵי גֹּדֶל קְדֻשָּׁתָם, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַגִּיעוּ לִכְלַל קְפִידָא עַל יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת גֹּדֶל קְדֻשָּׁתָם וְהַשָּׂגָתָם אֶת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה אֵינָם יְכוֹלִים לִסְבוֹל אֶת הַגְּרוּעִים, עַד שֶׁכּוֹעֲסִים עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁיְּכוֹלִים לְהוֹרִיד אוֹתָם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ" שֶׁאָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי וְכַנַּ"ל.

כִּי לֹא כֵן הוּא, כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת "מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין" – כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּגִּיעַ לְמַעְלָה יֶתֶרָה וְהַשָּׂגָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, צָרִיךְ לְהִתְחַכֵּם וְלַעֲשׂוֹת צְמְצוּמִים חֲדָשִׁים בְּתַחְבּוּלוֹת נִפְלָאוֹת, עַד שֶׁיְּכוֹלִים לְקָרֵב נְפָשׁוֹת רַבּוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּלְרַפְּאוֹת אֲפִלּוּ הַגְּרוּעִים וְהַחוֹלִים מְאֹד מְאֹד כַּנַּ"ל.

שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמַּדְלִיקִין לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת "מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ", כַּנַּ"ל.

חלק יב

וְעַל־כֵּן הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עַל־יְדֵי הַכֹּהֲנִים, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד (זהר נשא קמה:), בְּחִינַת אַבְרָהָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, וּמְחַיִּין אוֹתָהּ מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁמֵּאִיר בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה – עַל שֵׁם חֲנֻכַּת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה בַּיָּמִים הָהֵם, כִּי עִקַּר אוֹר הַפָּנִים הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם עוֹלִין בָּרְגָלִים לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה – לְהַחֲיוֹת הַמַּלְכוּת מֵאוֹר הַפָּנִים, כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל־יְדֵי־זֶה לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּלְקַת נֵר חֲנֻכָּה, כַּנַּ"ל.

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת (משלי ו, כג): "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר". כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי הַתּוֹכֵחָה מִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַּקֵּן הַמַּלְכוּת

חָכְמָה תַּתְאָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, עַיִן שָׁם, כִּי עַל־יְדֵי הַחֶסֶד חוֹתְכִין אוֹתָהּ מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּמְחַיִּין אוֹתָהּ מֵאוֹר הַפָּנִים וְכוּ'.

וְזֶהוּ "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר" – זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצַּמְצוּמִים, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאוֹרוֹת וְהַדְּלָקַת כָּל הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי "וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר"; הַיְנוּ עַל־יְדֵי תּוֹכַחַת מוּסָר, בְּחִינַת תּוֹכֶחָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד כַּנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת אֶת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ "וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר" – שֶׁעַל־יְדֵי תּוֹכַחַת מוּסָר מַמְשִׁיכִין חַיִּים לְהַחֲיוֹת הַמַּלְכוּת, חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצַּמְצוּמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר", כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ שֶׁמְּכַנֶּה אֶת הַמִּצְוָה בְּשֵׁם "נֵר", וְהַתּוֹרָה בְּשֵׁם "אוֹר", כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה שְׁנֵיהֶם הֵם בְּחִינַת צַמְצוּמִים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל גַּם בְּעִנְיַן הַצַּמְצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים יֵשׁ גַּם כֵּן כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת, כִּי צְרִיכִין לְהָאִיר מִשֵּׂכֶל לְשֵׂכֶל וּמִצַּמְצוּם לְצַמְצוּם כַּמּוּבָן שָׁם. וְעַל־כֵּן הַתּוֹרָה לְגַבֵּי הַמִּצְוָה הִיא בִּבְחִינַת אוֹר לְגַבֵּי נֵר, כִּי צְרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה צַמְצוּמִים וְשִׂכְלִיִּים כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר וְנֵר שֶׁמְּאִירִין לָאָדָם מַה שֶּׁמְּאִירִין, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָהֶם.

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת בִּקּוּר חוֹלִים, כִּי צְרִיכִין לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה וּלְהַסְבִּיר לוֹ פָּנִים, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁבְּנֵי אָדָם נִכְנָסִין אֶצְלוֹ וּמְפַקְּחִין עַל עֶסְקָיו וְעוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ (יורה דעה סימן שלה, סעיף ח'). שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת פָּנִים, כִּי אֵין מַסְתִּירִים פְּנֵיהֶם מִמֶּנּוּ, וְאֵינָם נִטְמָנִים בְּבָתֵּיהֶם, רַק בָּאִים אֵלָיו וְעוֹשִׂין לוֹ צָרְכָיו וּמְדַבְּרִין עַל לִבּוֹ, שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת פָּנִים. וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִין עָלָיו חִיּוּת מִבְּחִינַת הֶאָרַת פָּנִים שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת לְהַחֲיוֹת אֶת הַחוֹלֶה, בִּבְחִינַת (משלי טז, טו): "בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן: "שְׁכִינָה לְמַעְלָה מֵרֵאשׁוֹתָיו שֶׁל חוֹלֶה (שבת יב:), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים מא, ד): ה' יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוִי, כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ וְכוּ'". הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁדַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁהוּא חוֹלֶה, עַל־כֵּן נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר הַשְׁכִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּשְׁגִּיחַ עַל כָּל הַחוֹלִים וּבִפְרָט עַל הַחוֹלִים בְּיוֹתֵר, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת "כָּל מִשְׁכָּבוֹ נָהְפַּךְ בְּחָלְיוֹ", שֶׁעֲלֵיהֶם מְפַקֵּחַ בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם רְפוּאוֹת – לְהַחֲיוֹתָם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בָּהֶם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק וּמַעֲלָתוֹ – שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל לְרַפְּאוֹת הַחוֹלִים בְּיוֹתֵר. וְעַל־כֵּן דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁהוּא חוֹלֶה וְכָל מִשְׁכָּבוֹ נָהְפַּךְ וְכוּ', מֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא הַשְׁכִינָה

לְמַעְלָה מְרַאֲשׁוֹתָיו, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם שְׁכִינָתוֹ שֶׁל מָקוֹם (זהר תרומה קסג:).

וְזֶהוּ בְּחִינַת (בראשית יח, א): "וַיֵּרָא אֵלָיו ה'" – "לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה" (רש"י שם), כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁהוּא חוֹלֶה וּצְרִיכִים לְבַקְּרוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא: "וַיֵּרָא אֵלָיו ה'", בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין הַחוֹלִים עַל־יְדֵי אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַשְׁכִינָה, וְכַנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה וּפוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְצָוַת בַּקּוּר חוֹלִים. כִּי הֵם יָמִים קְדוֹשִׁים וְטוֹבִים מְאֹד, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם בִּימֵי הַחוֹל, כִּי אֵינָם אֲסוּרִים בִּמְלָאכָה, וְהֵם בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת הֶאָרַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל הַחוֹלִים בְּיוֹתֵר, עַל־יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה וְכוּ', כַּנַּ"ל.

וְהוּא כְּמוֹ לְמָשָׁל: כְּשֶׁהָאָדָם בָּרִיא, בְּוַדַּאי אֵין הַמֶּלֶךְ בָּא אֶל הָאָדָם לְהַרְאוֹת לוֹ פָּנָיו, רַק כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְהִתְעַדֵּן מֵאוֹר פָּנָיו, הוּא צָרִיךְ לְנַקּוֹת וּלְטַהֵר עַצְמוֹ יָפֶה יָפֶה, וּלְקַשֵּׁט עַצְמוֹ כָּרָאוּי, וְלִשְׁקֹד עַל דַּלְתֵי הַמֶּלֶךְ, וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵת רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁיְּקַבְּלוּ רְשׁוּת שֶׁיִּכָּנוֹס, וְלַעֲשׂוֹת כָּל הַתַּחְבּוּלוֹת הַשַּׁיָּכִים לָזֶה, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, אִם לִכְנֹס לַחֲצַר הַמֶּלֶךְ, אוֹ לַבַּיִת, אוֹ לַהֵיכָל וְכוּ', כְּדֵי שֶׁיָּאִיר בּוֹ הַמֶּלֶךְ פָּנָיו הַמְּאִירוֹת.

אֲבָל כְּשֶׁאֶחָד מֵאַנְשֵׁי הַמֶּלֶךְ חוֹלֶה, וּמֻטָּל עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲזַי כְּשֶׁנִּתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי הַמֶּלֶךְ לְהַחֲיוֹתוֹ מֵאוֹר פָּנָיו, אֲזַי מֻכְרָח הַמֶּלֶךְ לֵילֵךְ אֵצְלוֹ לְבֵיתוֹ לְהָאִיר בּוֹ פָּנָיו וּלְהַחֲיוֹתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת: "שְׁכִינָה לְמַעְלָה מְרַאֲשׁוֹתָיו שֶׁל חוֹלֶה", וְכַנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה וּפוּרִים, שֶׁהֵם מוֹעֲדִים קְדוֹשִׁים שֶׁנִּתְּנוּ לָנוּ לְהַחֲיוֹתֵנוּ כַּיּוֹם הַזֶּה, בִּימֵי הַגָּלוּת הַמַּר, שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת חוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שמיני דף מ.), בִּבְחִינַת (שיר־השירים ב, ה): "סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי".

וּמֵעִצָּם חֳלָיֵינוּ הַכָּבֵד – אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלִרְאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנָיו בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רֶגֶל כְּנוֹס לְבֵיתוֹ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא הַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ, לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, כִּי "מִפְּנֵי חֳטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ וְכוּ' וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִים וְכוּ'".

עַל־כֵּן חָמַל עָלֵינוּ בַּעַל הָרַחֲמִים בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים, וְהוֹסִיף לָנוּ שְׁנֵי הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ, שֶׁהֵם חֲנֻכָּה וּפוּרִים, שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁהֵם אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לָנוּ אוֹר הַפָּנִים לְתוֹךְ בֵּיתֵינוּ בְּתֹקֶף גְּלוּתֵינוּ, שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ בַּחֲנֻכָּה לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת (תהלים קד, טו): "לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל.

וְכֵן בְּפוּרִים, כָּל אֶחָד מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁמְּקַבְּלִין אָז בְּכָל שָׁנָה בְּתֹקֶף הַגָּלוּת, בִּבְחִינַת (אסתר ט, כז): "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ".

וְעַל־כֵּן חֲנֻכָּה וּפוּרִים הֵם בִּבְחִינַת רַגְלִין [כִּי הֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד (פרי עץ חיים חנכה פרק ד), שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלִין, כַּיָּדוּעַ (תקוני זהר יז.)]. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְצוַת בִּקּוּר חוֹלִים שֶׁהַמְּצָוָה בָּרַגְלִין, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹלֵךְ לְבַקְּרֵנוּ, וּמֵאִיר לָנוּ פָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּתֹקֶף גְּלוּתֵינוּ, שֶׁאָנוּ חוֹלִים כָּאֵלֶּה, כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, וְהוּא בְּרַחֲמָיו מְבַקְּרֵנוּ, וּמְחַיֶּה אוֹתָנוּ בְּאוֹר פָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ שֶׁנִּתַּן לָנוּ, שֶׁהֵם חֲנֻכָּה וּפוּרִים, שֶׁהֵם מוּעָדִים קְדוֹשִׁים בִּימֵי הַחוֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי הַגְּלוּת, שֶׁאָז אֵין בָּנוּ כֹּחַ לַעֲלוֹת אֵלָיו לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְקַבֵּל מֵאוֹר הַפָּנִים, רַק הוּא יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ לָנוּ אוֹר הַפָּנִים לְתוֹךְ בֵּיתֵינוּ כְּדֵי לְהַחֲיוֹתֵנוּ עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם עוֹסְקִים בְּתִקּוּנֵנוּ, שֶׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בְּיוֹתֵר לְהַחֲיוֹת הַחוֹלִים בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל.

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּסַבְּבִין הָעֲנִיִּים בַּחֲנֻכָּה לְקַבֵּל מָעוֹת חֲנֻכָּה (מגן אברהם סימן תרע), זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת פָּנִים מִלְּמַעְלָה, שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מֵאִיר פָּנָיו לָנוּ לְתוֹךְ בֵּיתֵנוּ כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים יז, טו): "אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ".

וְעַל־כֵּן בָּרְגָלִים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת לֶרֶגֶל לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, עַל־כֵּן צְרִיךְ אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ לְהָבִיא עוֹלַת רְאִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים טז, טז): "וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי ה' רֵיקָם וְכוּ'".

אֲבָל בָּרְגָלִים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת לְבֵית ה' לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַקָּרְבָּן, שֶׁהוּא נִדְבַת לִבּוֹ, בְּחִינַת צְדָקָה, וּצְרִיכִין לְטָרוֹחַ בּוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ לְבֵית ה'.

אֲבָל בַּחֲנֻכָּה בָּאִים הָעֲנִיִּים לְתוֹךְ הַבַּיִת, שֶׁהֵם "מָאנִין תְּבִירִין דִּילֵיהּ" (הקדמת הזהר י:), שֶׁבָּהֶם שְׁכִינַת אוֹר פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נז, טו): "אֶשְׁכֹּן אֶת דַּכָּא".

וְעַל־כֵּן כְּשֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב אֶת אֶחָד וְרוֹצֶה לְהָאִיר לוֹ פָּנָיו – שׁוֹלֵחַ לוֹ עָנִי לִזְכוֹת בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ: (זהר וירא קד.): "מָאן דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים לֵיהּ – שַׁדַּר לֵיהּ דּוֹרוֹנָא מִסְכְּנָא". וְעַל־כֵּן בַּחֲנֻכָּה, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מֵאִיר פָּנָיו לְתוֹךְ בֵּיתֵינוּ, עַל־כֵּן בְּרַחֲמָיו שׁוֹלֵחַ לָנוּ הָעֲנִיִּים לְתוֹךְ בֵּיתֵינוּ, כְּדֵי לִזְכּוֹת בָּהֶם, כְּדֵי לְקַבֵּל עַל יְדֵם אוֹר הַפָּנִים שֶׁמֵּאִיר אָז לְתוֹךְ בֵּיתֵינוּ, וְכַנַּ"ל.

חלק טז

וְהִנֵּה עִנְיַן מַחֲלֹקֶת בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת הָרְחוֹקוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁאֵין רָאוּי מִן הַדִּין לְקָרְבָן, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ – לְהַעֲלִים הָאוֹר

מֵהֶן שֶׁלֹּא יִתְקָרְבוּ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ – כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וְצַמְצוּמִים כָּאֵלֶּה, בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְהָאִיר גַּם בָּהֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרְבוּ גַּם הֵם וְכַנַּ"ל.

הִנֵּה עִנְיַן מַחֲלֹקֶת זֹאת זֶהוּ בְּחִינַת כְּלַל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר עַל הַצַּדִּיקִים הַשַּׁלְמִים הָעוֹסְקִים לְקָרֵב נְפָשׁוֹת הָרְחוֹקִים לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, שֶׁרַבִּים מְאֹד קָמִים עֲלֵיהֶם, וְגַם רַבִּים מִגְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים חוֹלְקִים עֲלֵיהֶם, מֵחֲמַת שֶׁמִּדַּת הַדִּין מִתְלַבֶּשׁ בָּהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִכְנַס בְּלִבָּם טִינָא, עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם כְּאִלּוּ אֵינוֹ מִתְנַהֵג כָּרָאוּי וְחוֹלְקִים עָלָיו, כַּאֲשֶׁר כְּבָר הָיָה לְעוֹלָמִים בְּרוֹב הַדּוֹרוֹת. וּבִפְרָט בְּיָמֵינוּ בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא שֶׁנִּתְרַבֶּה הַקְּטָטָגוֹרְיָא בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְאֹד (כתובות קיב:), וּבְיוֹתֵר עַל רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, זַכַר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, עַל אֲשֶׁר מָסַר נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד, וְעָסַק כָּל יָמָיו לְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל עַל כָּל הָרְחוֹקִים לְקָרְבָם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁל הַשְּׁבָטִים עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹסִיף וְהוֹלֵךְ הָאוֹר בְּכָל יוֹם, כִּי עוֹשֶׂה בְּכָל פַּעַם צְמְצוּמִים וְכֵלִים נִפְלָאִים בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה בָּעוֹלָם, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא "יוֹסֵף", בְּחִינַת "מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ" כַּנַּ"ל. וְהַשְּׁבָטִים, אַף־עַל־פִּי שֶׁכֻּלָּם קְדוֹשִׁים, כִּי הָיוּ כֻּלָּם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים, חָלְקוּ עָלָיו בִּשְׁבִיל זֶה, וְכַנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (בראשית לז, א): "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו"; וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בראשית רבה פד, ד): שֶׁהָיָה מְגַיֵּר גֵּרִים, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רכח). וְזֶה (שם לז, ב): "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף" – הֵינוּ שֶׁיּוֹסֵף הָלַךְ בְּדֶרֶךְ אֲבִיו יַעֲקֹב, וְהָיָה עוֹסֵק גַּם כֵּן לְגַיֵּר גֵּרִים וּלְקָרֵב נְפָשׁוֹת הָרְחוֹקוֹת. כִּי כָּל מַה שֶּׁאֵרַע לְיַעֲקֹב – אֵרַע לְיוֹסֵף, שֶׁזֶּהוּ פֵּרוּשׁ "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם: שֶׁכָּל מַה שֶּׁקִּבֵּל מִשֵּׁם וְעֵבֶר מָסַר לוֹ, וְכָל מַה שֶּׁאֵרַע לְיַעֲקֹב – אֵרַע לְיוֹסֵף וְכוּ'.

וְכָל זֶה נִסְמַךְ לַפָּסוּק "מְגוּרֵי אָבִיו", שֶׁהוּא מַה שֶּׁהָיָה יַעֲקֹב מְגַיֵּר גֵּרִים, וְתֵכֶף נִסְמַךְ "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף" – שֶׁפֵּרוּשׁוֹ, שֶׁמָּסַר לוֹ כָּל חָכְמָתוֹ כַּנַּ"ל.

הֵינוּ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁיַּעֲקֹב גִּיֵּר גֵּרִים עַל־יְדֵי עֹצֶם חָכְמָתוֹ שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת צְמְצוּמִים כָּאֵלֶּה עַד שֶׁיּוּכַל לְרַפְּאוֹת הַחוֹלִים בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הָיָה יוֹסֵף הַצַּדִּיק עוֹסֵק בָּזֶה תָּמִיד, כִּי יַעֲקֹב מָסַר לוֹ כָּל חָכְמָתוֹ, כִּי עִקַּר הַחָכְמָה הוּא לְהַכְנִיס הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בָּעוֹלָם – "לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וְכוּ'" (תהלים קמה, יב).

וְזֶהוּ בְּחִינַת (בראשית לז, ב): "יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, הָיָה רֹעֶה אֶת אֶחָיו בַּצֹּאן" – "רוֹעֶה צֹאן" זֶה בְּחִינַת מַנְהִיג הַדּוֹר שֶׁנִּקְרָא בְּכָל מָקוֹם בְּשֵׁם רוֹעֶה צֹאן. וְזֶהוּ "בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה וְכוּ'", שְׁבַע עֶשְׂרֵה בְּגִימַטְרִיָא "טוֹב", כַּמּוּבָא (זהר סתרי תורה ג), הֵינוּ

שֶׁיּוֹסֵף הָיָה טוֹב לַכֹּל, וְהָיָה כֻּלּוֹ טוֹב, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיָה יָכוֹל לְקָרֵב הַכֹּל, כִּי מָצָא בְּהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה קֵרְבָם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.

וְזֶהוּ "וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה וְכוּ'" – שֶׁהֵם בְּנֵי הַשְׁפָּחוֹת, הֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּחוֹת הַיְרוּדוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר כְּדֵי לְקָרְבָם.

וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים הָרְחוֹקִים "בְּנֵי בִלְהָה וּבְנֵי זִלְפָּה", זֶה רֶמֶז שֶׁנֶּאֱחַז בָּהֶם בְּיוֹתֵר הַבַּעַל דָּבָר וְחֵילוֹתָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "בְּנֵי בִלְהָה", בְּחִינַת (יחזקאל כו, כא): "בַּלָּהוֹת אֶתְּנֵךְ וְכוּ'", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: "שֵׁדִים", הַיְנוּ חֵילוֹת הַיֵּצֶר הָרַע, שֶׁהֵם שֵׁדִים וּקְלִפּוֹת, שֶׁהֵם מְבַהֲלִים וּמְבַלְבְּלִים וּמַרְשִׁיעִים אֶת הָאָדָם. וְזֶה בְּחִינַת "בְּנֵי זִלְפָּה", בְּחִינַת (תהלים קיט, נג): "זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי מַרְשָׁעִים", כִּי חֵילוֹת הַיֵּצֶר הָרַע הֵם בְּחִינַת בַּלָּהוֹת וְזַלְעָפוֹת, וְכָל הַנִּמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם נִקְרָאִים "בְּנֵי בִלְהָה וּבְנֵי זִלְפָּה". וְהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, בְּחִינַת יוֹסֵף, עוֹסֵק עִמָּהֶם וּמוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם כְּדֵי לְקָרְבָם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.

וְזֶהוּ "וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה וְכוּ'", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: "שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה נַעֲרוּת וְכוּ'". כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּעֹצֶם חָכְמָתוֹ מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם כָּל כָּךְ, עַד שֶׁנִּדְמֶה כְּאִלּוּ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה נַעֲרוּת, כִּי מְדַבֵּר עִמָּהֶם שִׂיחַת חֻלִּין, וְאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה עִמָּהֶם, וּפְעָמִים מְטַיֵּל וּמְשַׂחֵק עִמָּהֶם, וְכָל כַּוָּנָתוֹ כְּדֵי לְקָרְבָם עַל־יְדֵי־זֶה לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו ז"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (סימן פא, צא ועוד), כַּמָּה וְכַמָּה הַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֶל הָעוֹלָם, שֶׁכָּל זֶה נֶחְשָׁב אֶצְלוֹ מַעֲשֶׂה נַעֲרוּת, אֲבָל כַּוָּנָתוֹ רְצוּיָה לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְבַד, בִּשְׁבִיל לְקָרֵב הָרְחוֹקִים מְאֹד לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, שְׁאִי אֶפְשָׁר לְקָרְבָם כִּי אִם עַל־יְדֵי־זֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת "וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה וְכוּ'", וְכַנַּ"ל.

חלק יז

וְעַל־כֵּן נִקְרָא "יוֹסֵף", בְּחִינַת (בראשית ל, כג): "אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי" – שֶׁמְּאַסֵּף וּמְבַטֵּל כָּל הַחֶרְפּוֹת וּבוּשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי מַחֲזִירִם בִּתְשׁוּבָה וּמְקָרְבָם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת (שם): "יֹסֵף ה' לִי בֵּן", שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא "יוֹסֵף". הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק עוֹסֵק תָּמִיד לְהוֹסִיף וּלְקָרֵב נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל פַּעַם, וּמְבַקֵּשׁ תָּמִיד מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, בְּחִינַת "יֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר", שֶׁיּוֹסֵף ה' לוֹ בְּכָל פַּעַם תַּלְמִיד חָדָשׁ שֶׁנִּקְרָא בֵּן, כִּי "כָּל הַמְלַמֵּד בֵּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ יְלָדוֹ" (סנהדרין יט:). וְהוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ תָּמִיד לְהוֹסִיף וּלְקָרֵב חֲדָשִׁים, בְּבְחִינַת "יֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר".

וְעַל־כֵּן "וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו, כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ" (בראשית לז, ג) – שֶׁאָהַב אוֹתוֹ בִּשְׁבִיל זֶה מְאֹד, כִּי הוּא חָפֵץ בָּזֶה לְרַחֵם עַל הַכֹּל וְלַעֲשׂוֹת תַּחְבּוּלוֹת לְקָרֵב הַכֹּל. וְזֶהוּ "כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ" – "זְקֵן" זֶה בְּחִינַת רַחֲמִים גְּדוֹלִים מְאֹד, בְּחִינַת (רש"י שמות

כ, ב): "זָקֵן מָלֵא רַחֲמִים", בְּחִינַת תִּלֵּיסַר תִּיקוּנֵי דִּיקְנָא (זהר נשא קלא.), שֶׁהֵם רַחֲמִים גְּדוֹלִים מְאֹד, הַיְנוּ שֶׁקִּבֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת זָקֵן כַּנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְרַחֵם עַל הַכֹּל וּמְקָרֵב כֻּלָּם.

וְזֶהוּ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: "כִּי בֶן זְקֻנִים" – "כִּי בַר חַכִּים הוּא לֵיהּ", בַּר חַכִּים וַדַּאי, כִּי צְרִיכִין לָזֶה חָכְמָה גְּדוֹלָה, חָכְמָה נִפְלָאָה, חָכְמָה עֲמֻקָּה מְאֹד מְאֹד, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים כָּאֵלֶּה, שֶׁיּוּכַל לְקָרֵב נְפָשׁוֹת רְחוֹקוֹת כָּאֵלֶּה, חוֹלִים כָּאֵלֶּה, וּלְהַכְנִיס בָּהֶם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל.

וְזֶה "וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים" – שֶׁפֵּרוּשׁוֹ, כְּלֵי מִילַת שֵׁשׁ בָּהֶם גְּוָנִין יָפִים, בְּחִינַת כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת (רש"י שם). הַיְנוּ מַחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁעוֹסֵק בָּהּ לְקָרֵב נְפָשׁוֹת רְחוֹקוֹת, עַל־כֵּן עָשָׂה לוֹ לְבוּשִׁים נִפְלָאִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גְּוָנִין יָפִים וְנִפְלָאִים, בְּחִינַת "כְּתֹנֶת פַּסִּים", הַיְנוּ בְּחִינַת צִמְצוּמִים נִפְלָאִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים וּלְבוּשִׁים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל יָדָם הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ לְהָרְחוֹקִים מְאֹד וְכַנַּ"ל, כִּי בְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, הֵם כְּלוּלִים מִכָּל הַגְּוָנִין, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַכֵּלִים וְהַלְּבוּשִׁין שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה פְּעָמִים (זהר חלק ג' רעז.; תקוני זהר יב.): "דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכָּל הַגְּוָנִין".

חלק יח

וְזֶה שֶׁחָלַם (שם לז, ז): "וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה", שֶׁפֵּרוּשׁוֹ: קְשָׁרִים. הַיְנוּ בְּחִינַת צִמְצוּמִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת קְשָׁרִים, כִּי הַצִּמְצוּם בְּחִינַת קֶשֶׁר, הַיְנוּ שֶׁכֻּלָּם הָיוּ עוֹסְקִים בָּזֶה, שֶׁהָיוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים וְעוֹשִׂים קְשָׁרִים וְצִמְצוּמִים כְּדֵי לִמְשֹׁךְ עַל יָדָם הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת.

אֲבָל הַצִּמְצוּמִים וְהַכֵּלִים שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָלוּ עַל כֻּלָּם, בִּבְחִינַת (שם) "וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה וְכוּ'" – שֶׁהַקֶּשֶׁר וְהַצִּמְצוּם שֶׁלּוֹ קָמָה וְגַם נִצָּבָה לָעַד וְלָנֶצַח. "וְהִנֵּה תְּסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי" – שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצִּמְצוּמִים נִפְלָאִים שֶׁעָשָׂה בְּחָכְמָתוֹ הָעֲמֻקָּה, עַל־יְדֵי שֶׁעָסַק לְקָרֵב נְפָשׁוֹת תָּמִיד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זָכָה, שֶׁאֲפִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁעוֹסְקִין בָּזֶה – לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל־יְדֵי הַצִּמְצוּמִים, גַּם הֵם צְרִיכִין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ.

כִּי שֶׁלּוֹ עוֹלָה עַל כֻּלָּם, בִּבְחִינַת (משלי לא, כט): "רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה", שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר הָעוֹסֵק לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וּלְבוּשִׁים וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחָכְמָה אֲמִתִּית כָּזֹאת, עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב הַכֹּל לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

הַשָּׁבַח שֶׁל "אֵשֶׁת חַיִל וְכוּ'", בְּחִינַת (שם פסוק יג): "דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים" – שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים וּלְבוּשִׁים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת וְכוּ'.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (פסוק יד): "הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק וְכוּ', וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְכוּ'". שֶׁבְּתִקֻּף חֶשְׁכַּת לֵיל הַגָּלוּת שֶׁל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הִיא נוֹתֶנֶת לָהֶם טֶרֶף וְכוּ'. וְכֵן הוֹלֵךְ וְסוֹבֵב כָּל הַשָּׁבַח הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה.

וְזֶה בְּחִינַת (פסוק כג): "נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ" – שֶׁהֵם בְּחִינַת "שִׁעוּרִין דְּאוֹרָיְתָא" (תקוני זהר דף קכב.), הַיְנוּ בְּחִינַת צְמָצוּמִים הַנַּ"ל שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ בְּחָכְמָתוֹ, עַל יְדֵי נוֹדָע הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, בְּחִינַת "נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ וְכוּ'".

וְזֶהוּ: "פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סוטה מט:): "זֶה הַלּוֹמֵד תּוֹרָה עַל מְנַת לְלַמֵּדָהּ", הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁמְּלַמֵּד תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים לְקָרְבָם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.

וְזֶהוּ: "צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ" – שֶׁצּוֹפָה הִלּוּךְ בֵּיתוֹ אֵיךְ יִתְנַהֵג לְעוֹלָם בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא תִכָּבֶה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר הַשְׁאָרַת חָכְמָתוֹ לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת לָנֶצַח. כִּי: "וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל", כִּי לַחְמוֹ וְתוֹרָתוֹ אֵינוֹ לֶחֶם עַצְלוּת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָיָה זָרִיז מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

עַל־כֵּן: "קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ" – הֵם הַתַּלְמִידִים שֶׁנִּקְרָאִים בָּנִים שֶׁקֵּרְבָם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ. "בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ" – זֶה הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, כִּי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מַסְכִּים עַל זֶה, כִּי חָפֵץ בָּזֶה שֶׁיִּקָּרֵב כָּלָם אֵלָיו, "כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא". וְעַל־כֵּן: "רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה", וְכַנַּ"ל.

חלק יט

וְזֶהוּ (בראשית לז, ט): "וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי".

שֶׁמֶשׁ וְ"יָרֵחַ" הֵם בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, בְּחִינַת הָרֵב וְהַתַּלְמִיד. כִּי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הָרֵב, נִקְרָא שֶׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת א, ה): "וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (קדושין עב:): "עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה וְכוּ'". וְהַיָּרֵחַ בְּחִינַת הַתַּלְמִיד, שֶׁמְּקַבֵּל הָאוֹר מֵרַבּוֹ כְּמוֹ הַלְּבָנָה מֵהַחַמָּה.

וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים – זֶה בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הָרְחוֹקוֹת שֶׁמְּקָרְבִים אוֹתָם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת מְאֹד, אַךְ הָיוּ תְּחִלָּה בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וְעָלוּ מִשָּׁם, בִּבְחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים, בְּחִינַת (דניאל יב, ג): "וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים".

וְכֻלָּם "מִשְׁתַּחֲוִים לִי" – כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מַמְשִׁיךְ שִׂכְלִיּוֹת כָּאֵלֶּה, עַד שֶׁכָּל הַגְּדוֹלִים וְהַקְּטַנִּים וְכָל הָרְחוֹקִים רוֹצִים לְהִתְקָרֵב, וְכֻלָּם צְרִיכִים לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל, שֶׁגַּם בְּהַצְמָצוּמִים בְּעַצְמָן יֵשׁ בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, כִּי יֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה וְכַמָּה

מַדְרֵגוֹת, וְיֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת רַב וְתַלְמִיד, שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ וְכוּ'. וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהַכְנִיעַ וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת וּלְהִתְבַּטֵּל לִפְנֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, בְּחִינַת יוֹסֵף, כִּי הוּא מַכְנִיס הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּכֻלָּם, וְכַנַּ"ל.

פרק ה

חלק א

יִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר שֶׁיְּהֵא הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר (שלחן ערוך ארח חיים סימן א').

עַל פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תּוֹכָחָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא.

וְהַיּוֹצֵא לָנוּ מִשָּׁם בְּקִצּוּר לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַבַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין, כְּמוֹ פִּנְחָס בְּעֵת שֶׁהָיָה מַעֲשֶׂה זִמְרִי וְכוּ'.

כִּי כָּל הַקְּלִקּוּלִים, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם עַל־יְדֵי בְּחִינַת "וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְכוּ'" (בראשית ג, א), שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהוּא עַל־יְדֵי קִלְקוּל הַמֹּחַ.

כִּי הַדַּעַת שֶׁמַּמֹּחַ שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה מֹחִין, הוּא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, אַךְ כְּשֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹנֵק מֵהָרַחֲמָנוּת, שֶׁהוּא הַדַּעַת וְכוּ', אֲזַי נִקְטָן הַדַּעַת וְכוּ', וּמִשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, חַס וְשָׁלוֹם.

וְאָז הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין, וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצֶה לְבוֹלְעָהּ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין וְכוּ'.

וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְנִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ.

שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ נְבוּאָה וְכוּ', וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה.

שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְבָּרֶרֶת הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁעִקָּרוֹ נִתְגַּלָּה עַל־יְדֵי מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִרְוֹחַ נְבוּאָה וְכוּ'.

וְעַל־יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, בִּבְחִינַת (תהלים צב, ג): "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת", בְּחִינַת (איכה ג, כג): "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ".

וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא לְגַלּוֹת הַהַשְׁגָּחָה וְכוּ'.

וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ הַשִּׁיר חָדָשׁ שֶׁל נִפְלָאוֹת וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן.

שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דִּנְשְׁמָתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת יִרְאָה, עַל מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְכוּ', בִּבְחִינַת (בראשית כה, כו): "וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וְכוּ'".

עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי נוֹרָא הוּא מְאֹד.

חלק ב

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין בְּכָל יוֹם עַל הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה: "הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים".

כִּי עִקַּר בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִכָּל בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, כִּי הַשֵּׁנָה הוּא עַל־יְדֵי הִתְמַעֲטוּת הַמֹּחִין וּבִלְבּוּלָם, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת: "וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם", שֶׁכָּרוּךְ אַחַר הַמֹּחַ עַל־יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ'.

שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לִלְחֹם הַרְבֵּה עִם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבַּמֹּחַ, לְבָרְרָם מֵאֲחִיזַת "הַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם", וּמֵחֲמַת זֶה צְרִיכִין לְשֵׁנָה, שֶׁכְּשֶׁהַמֹּחַ מִתְבַּלְבֵּל, שֶׁהוּא עַל־יְדֵי מִלְחָמָה זֹאת, אֲזַי צְרִיכִין לִישׁוֹן, שֶׁהוּא נַיְחָא לַמֹּחִין, וְאָז "סִטְרָא אַחֲרָא שַׁרְיָא עַל יְדוֹהִי" (זהר וישלח קסט:), כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא עַל־יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל.

וְאָז עִקַּר הַתִּקּוּן עַל־יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל – שֶׁיְּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין וְכוּ', שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מוֹצִיא כָּל הַדַּעַת וְהַמֹּחִין וְכוּ' מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְנִתְגַּלּוּ מֵימֵי הַדַּעַת, בְּחִינַת (ישעיה יא, ט): "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים וְכוּ'".

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, עַל־יְדֵי שֶׁהוֹצִיאוּ הַדַּעַת מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְחָזַר לְמָקוֹמוֹ בְּהִתְחַדְּשׁוּת נְפָלָא, בִּבְחִינַת: "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ'".

וְעַל־כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׁנָה הוּא עַל־יְדֵי קְרִיאַת־שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, שֶׁצְּרִיכִין לְקָרוֹתָהּ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכַוָּנַת הָאֲרִי"י זַ"ל (שער הכונות דרושי הלילה דרוש ז).

כִּי קְרִיאַת־שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (ברכות ה.): "כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת־שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ כְּאִלּוּ אוֹחֵז חֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדוֹ". וְהָעִקָּר לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר, בְּחִינַת בַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין. וְעַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר לָקוּם בַּחֲצוֹת, כִּי עִקַּר קִימַת חֲצוֹת הוּא עַל־יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ "הַהוּא שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא דְּבָטַשׁ בְּגַדְפּוֹהִי דְּתַרְנְגוֹלָא וְכוּ'" (זהר לך לך עז:), שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה קָמִים בַּחֲצוֹת וּמְקוֹנְנִים עַל חָרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ.

וְכָל הַקִּינוֹת הֵם בִּבְחִינַת תְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין, כִּי בְּכִיָּה וְקִינוֹת הֵם בְּחִינַת דִּינִים, עַל־כֵּן טוֹעֲנִים שָׁם הַרְבֵּה עִם הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וְעוֹשִׂים פְּלִילוֹת עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים (ישעיה סג, טו-יז): "לָמָּה תַתְעֵנוּ ה' מִדְּרָכֶיךָ, תַּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ מִיִּרְאָתֶךָ וְכוּ', אֱיֵה קִנְאָתְךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ, הֲמוֹן מֵעֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ אֵלַי הִתְאַפָּקוּ", וְכֵן הַרְבֵּה.

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים אַחַר־כָּךְ (תהלים כד, ז): "וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ'". כִּי עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֹּחַ, בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל הַדַּעַת וְכָל הָרַחֲמָנוּת וְכָל הַנִּפְשׁוֹת וְהַנִּצּוֹצוֹת שֶׁבָּלַע וְכוּ', עַד שֶׁעוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכוּ'.

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת (פרי עץ חיים שער תקון חצות פרק ב): שֶׁבַּחֲצוֹת לַיְלָה הָרִאשׁוֹן בְּעֵת הַשֵּׁנָה, אֲזַי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת יוֹרֶדֶת בָּעוֹלָמוֹת הַמַּחְתּוֹנִים, בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת מִשָּׁם כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ וְיָרְדוּ לְשָׁם וְכוּ', עַד שֶׁבַּחֲצוֹת לַיְלָה הִיא שׁוֹאֶגֶת – (תהלים מב, ב): "כְּאַיָּל תַּעֲרֹג וְכוּ'". הַיְנוּ כָּל הַנַּ"ל.

כִּי הַכֹּל נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת (שם קג, כ): "גִּבּוֹרֵי כֹחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ וְכוּ'".

וְעַל־יְדֵי אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' שֶׁעוֹלִין, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד וְכוּ'. וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים תֵּכֶף אַחַר הַקִּינוֹת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין כַּנַּ"ל, אוֹמְרִים אַחַר־כָּךְ (שם כד, ז): "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְכוּ' וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ'". כִּי אָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ עַל־יְדֵי שֶׁקָּמִים בַּחֲצוֹת, עַל־יְדֵי "הַהוּא שֶׁלְּהוֹבָא דְּאֶשָּׁא דְּבָטַשׁ בְּגַדְּפּוֹי דְּתַרְנְגוֹלָא וְכוּ'", וְאוֹמְרִים הַקִּינוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין שֶׁל בַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי כָּל זֶה מִתְרַבֶּה וּמִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן מִתְפַּלְּלִין אָז עַל זֶה הַרְבֵּה וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד כַּמָּה פְּעָמִים.

וְזֶהוּ: "מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ'". שֶׁאֵין לוֹ פֵּרוּשׁ כְּלָל, מַהוּ עִנְיַן הַשְּׁאֵלָה הַזֹּאת? וּמִי הוּא הַשּׁוֹאֵל? וּמִי הוּא הַמֵּשִׁיב?

אַךְ הַכֹּל הוּא עִנְיַן הַנַּ"ל, שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת "הַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם", מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם מְאֹד לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁרוֹצֶה לִינֹק מֵהַדַּעַת, וּמִתְגַּבֵּר בַּתַּאֲוָה הַנַּ"ל, וּמְבַטֵּל וּמְבַלְבֵּל הַתְּפִלָּה וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַעֲלָמַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל־יְדֵי הַתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁמּוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא חִיּוּתָהּ וְכוּ' – נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כֵּן לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁהֵיוּ הֵם מִתְגַּבְּרִין הָיָה מִתְעַלֵּם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְעַל־כֵּן אַחַר חֲצוֹת שֶׁמַּתְחִילִין לַעֲסֹק בַּתִּקּוּן הַנַּ"ל עַל־יְדֵי גִּבּוֹרֵי כֹחַ הַנַּ"ל, אֲזַי אוֹמְרִים: "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם" – שֶׁהֵם הַשְּׁעָרִים וְהַפְּתָחִים שֶׁל הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְּׁעָרִים וְהַפְּתָחִים שֶׁבְּדַעַת הָאָדָם, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ נִפְתָּחִין וְיָבֹא בָּהֶם מֶלֶךְ הַכָּבוֹד -שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וּכְבוֹדוֹ בָּעוֹלָם בִּכְלָל, וּבִפְרָטִיּוּת בְּמֹחַ וּבְלֵב כָּל הָאָדָם, שֶׁכֻּלָּם יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְאָז תֵּכֶף שׁוֹאֵל מִי שֶׁשּׁוֹאֵל, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת הָרָעוֹת וְהַזָּרוֹת שֶׁבִּלְבַּ הָאָדָם הַנִּמְשָׁכִין מִמָּקוֹם שֶׁנִּמְשָׁכִין, מִבְּחִינַת "וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם" הַנַּ"ל, שֶׁפִּתָּה לְאָדָם וְחַוָּה וּלְכָל הַכְּרוּכִים אַחֲרָיו, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית דף נב.): "יַי לְחִוְיָא קַדְמָאָה דְּקָטִיל לְאָדָם וּלְכָל דָּרִין דְּאִתְיִן אֲבַתְרֵיהּ". וְהֵם שׁוֹאֲלִים: "מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד?" – כִּי

נִדְמֶה לָהֶם שֶׁכְּבָר הֶעֱלִימוּ כְּבוֹדוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתוֹ שֶׁיָּבֹא בְּדַעְתֵּנוּ וּבְלִבֵּנוּ וּבְכָל הָעוֹלָם.

וְאָז מְשִׁיבִין לָהֶם מִיָּד: "ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר, ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה" – "עִזּוּז וְגִבּוֹר" דַּיְקָא, "גִּבּוֹר מִלְחָמָה" דַּיְקָא, שֶׁמִּזְכִּירִין עַתָּה רַק תֹּקֶף גְּבוּרָתוֹ וְעֻזּוֹזוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְתֹקֶף הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין וּגְבוּרָה הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעֲלֵי כֹּחַ כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם מוֹסִיפִין כֹּחַ בִּגְבוּרָה שֶׁל מַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (איכה רבה א, לג), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קח, יד): "בֹּאלֹהִים נַעֲשֶׂה חָיִל". הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי עִזּוּז גְּבוּרַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר גְּבוּרַת הַמִּלְחָמָה, בִּבְחִינַת: "ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה" – שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל חִיּוּתָהּ, כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ', שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְרַבֶּה וּמִתְגַּדֵּל וּמִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד לְעֵין כֹּל.

וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים תֵּכֶף אַחַר־כָּךְ עוֹד הַפַּעַם: "וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד", עַד שֶׁמְּסַיְּמִין בְּפֵרוּשׁ – "ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה". כִּי בְּוַדַּאי יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ וְיִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ לְעֵין כֹּל, וְהַכֹּל עַל־יְדֵי בְּחִינַת "עִזּוּז וְגִבּוֹר", וְכוּ', עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין וּגְבוּרָה הַנַּ"ל.

חלק ג

וְעַל־יְדֵי הַכָּבוֹד נִמְשָׁךְ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה וְכוּ', שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה.

וְזֶהוּ בְּחִינַת עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק אַחַר חֲצוֹת, שֶׁאָז עִקַּר הַזְּמַן הַמֻּבְחָר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, כַּמּוּבָא. כִּי עֵסֶק הַתּוֹרָה אָז זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחַ נְבוּאָה הַנַּ"ל, כִּי כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה כְּלוּלִים בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל.

וְעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה, בְּחִינַת נְבוּאָה, זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת (תהלים צב, ג): "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת", בְּחִינַת (איכה ג, כג): "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ'", כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם.

וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם, כִּי אוֹר הַבֹּקֶר בּוֹקֵעַ וְזוֹרֵחַ בְּכָל יוֹם אַחַר חֶשְׁכַּת לַיְלָה, עַל־יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. כִּי כְּמוֹ שֶׁהוּא בִּכְלָלִיּוּת בְּעִנְיַן חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁנִּקְרָא "יוֹם", שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בַּלַּיְלָה, בַּגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְחַזְּקִין אֶת עַצְמָן בֶּאֱמוּנָה בְּתֹקֶף חֶשְׁכַּת לַיְלָה שֶׁהוּא הַגָּלוּת, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, בַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וּכְמוֹ כֵן נַעֲשֶׂה בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל יוֹם, שֶׁעַל־יְדֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל־יְדֵי קִיּמַת חֲצוֹת וְעֵסֶק הַתּוֹרָה אָז וְכוּ', שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה מֵאִיר אוֹר הַבֹּקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֹּקֶר, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ אוֹר בֹּקֶר בְּכָל יוֹם, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת: "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת", בְּחִינַת: "חֲדָשִׁים

לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ", שֶׁנֶּאֱמַר עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, וְכִפְשׁוּטוֹ נֶאֱמַר עַל לַיְלָה וּבֹקֶר מַמָּשׁ, כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד וְכַנַּ"ל.

וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, וְלַעֲסֹק בְּכֹחוֹ בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, לָקוּם בַּחֲצוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כְּמוֹ־כֵן יִזְכֶּה לְאוֹר בֹּקֶר, לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, וְאָז יַגִּיד חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁגַּמַּל עִמּוֹ וְכוּ', בְּחִינַת: "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת וְכוּ'", כַּנַּ"ל.

חלק ד

וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ הַשִּׁיר חָדָשׁ הַנַּ"ל, בְּחִינַת (תהלים צח, א): "מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה וְכוּ'". וּמִשָּׁם כָּל הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים בַּבֹּקֶר בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית, כִּי כָּל הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁל עַכְשָׁיו – נִמְשָׁכִין מִקּוֹל הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעָר לֶעָתִיד.

וְזֶה בְּחִינַת (איוב לח, ז): "בְּרָן יַחַד כֹּכְבֵי בֹקֶר", בְּחִינַת הָרִנּוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁנִּתְעוֹרְרִין בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַבֹּקֶר שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ (שם): "וְיָרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים", כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי בְּחִינַת "בְּנֵי אֱלֹהִים", שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין וּגְבוּרָה דִּקְדֻשָּׁה, הַיְנוּ עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרֵר הַשִּׁיר שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁמִּשָּׁם הוּא בְּחִינַת "בְּרָן יַחַד כֹּכְבֵי בֹקֶר", וְכַנַּ"ל.

חלק ה

וְזֶהוּ "יִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר וְכוּ'" – "יִתְגַּבֵּר" דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל לָזֶה, כִּי עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה נִמְשָׁךְ מִגְּבוּרוֹת, מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כַּנַּ"ל. וְזֶה "שֶׁיְּהֵא הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר" – בְּחִינַת (תהלים נז, ט): "עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר", הַיְנוּ לְעוֹרֵר הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁמְּזַמֶּרֶת אֵילֶת הַשַּׁחַר בַּבֹּקֶר, עַל־יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, עַל־יְדֵי שֶׁהֵם מְגַלִּים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ.

שֶׁהוּא בְּחִינַת "עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר". אַשְׁרֵי! אַשְׁרֵי! מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בָּזֶה! וְהָעִקָּר עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא בִּשְׁבִיל כָּבוֹד עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם.

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית כְּשֶׁקָּם מִשְּׁנָתוֹ.

כִּי הַמַּיִם טְהוֹרִים שֶׁל הַנְּטִילָה נִמְשָׁכִין עַל־יְדֵי בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת (ישעיה יא, ט): "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים וְכוּ'", וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין הַמַּיִם הָאֵלּוּ שֶׁל הַנְּטִילָה כְּשֶׁקָּם מִשְּׁנָתוֹ.

וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לִטֹּל אֶת הַיָּדַיִם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ וְהַחִזּוּק צָרִיכִין לִיתֵּן לְהַיָּדַיִם, כְּדֵי שֶׁהֵם יִתְגַּבְּרוּ עַל הָעֲקֵב דְּסִטְרָא אַחֲרָא, בִּבְחִינַת (בראשית כה, כו): "וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו", "וְיָדוֹ" דַּיְקָא.

כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם, בְּחִינַת (ישעיה מח, יג): "אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי וְכוּ'". וְעַל־כֵּן נִקְרֵאת הָאֱמוּנָה בְּחִינַת יָדַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות יז, יב): "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה וְכוּ'", כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן, בְּחִינַת יָדַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מח, יג): "אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי וְכוּ'", וּלְהַאֲמִין בְּהַתּוֹרָה וּמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת בַּיָּדַיִם.

וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהַנְּגוּן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם, בְּחִינַת (שמואל-א טז, טז): "וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ".

וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה מְקַבְּלִין כֹּחַ יְדֵי יַעֲקֹב לְהַכְנִיעַ עֲקֵב עֵשָׂו, בִּבְחִינַת "וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו", "וְיָדוֹ" דַּיְקָא כַּנַּ"ל.

וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁבָּהֶם אָנוּ מְטַהֲרִין אֶת הַיָּדַיִם אַחַר הַשֵּׁנָה, וְעַל־כֵּן מְטַהֲרִין אֶת הַיָּדַיִם דַּיְקָא וְכוּ', וְכַנַּ"ל.

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת יָארצַייט, שֶׁהוּא הַיּוֹם שֶׁמֵּת בּוֹ אָבִיו אוֹ אִמּוֹ, שֶׁאוֹמְרִים אָז קַדִּישׁ (יורה דעה סימן שעו, סעיף ד ברמ"א), וּמִתְעַנִּין בּוֹ (ארח חיים סימן תקסח, סעיף ח).

כִּי אָז עוֹסְקִין הַבָּנִים לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת נֶפֶשׁ אֲבִיהֶם וְאִמָּם שֶׁמֵּתוּ, וְהַמִּיתָה הִיא בְּחִינַת שֵׁנָה, וּכְשֶׁמְּתַקְּנִים וּמַעֲלִין אוֹתָם – זֶה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת (דניאל יב, ב): "וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ", בְּחִינַת: "וּמְקַיְּמֵם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר".

וְעַל־כֵּן בִּרְכַּת "מְחַיֵּה הַמֵּתִים" מַתְחִילִין: "אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי", כִּי עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "אַתָּה גִּבּוֹר", וְכוּ'. כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (הלכות יום טוב הלכה ג' אות ג; ועבודת אלילים הלכה א' אות ז), שֶׁבְּכָל הַתְּפִלּוֹת צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּרִכַּת "אַתָּה גִּבּוֹר וְכוּ'"].

וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים אָז קַדִּישׁ, כִּי קַדִּישׁ הוּא שֶׁבַח נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, כַּמּוּבָא, "כִּי תְּבַר כָּל גְּזִיזִין דְּפַרְזְלָא וְכוּ'", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תרומה קכט:). כִּי הַקַּדִּישׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, וְעַל־כֵּן מַתְחִילִין בּוֹ: "בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵיהּ", הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ.

וַיַּמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁאָז יִגָּלֶה מַלְכוּתוֹ לְעֵין כֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה יד, ט): "וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ'".

וְזֶהוּ "אָמַן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְכוּ', לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא", שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד הַנַּ"ל, שֶׁהוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא וְכוּ'.

וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים הַבָּנִים הַשֶּׁבַח הַנּוֹרָא הַזֶּה בִּשְׁבִיל נֶפֶשׁ אֲבִיהֶם וְאִמָּם – לְהַעֲלוֹתָם וּלְתַקְּנָם, כִּי עִקַּר תִּקּוּנָם הוּא בִּבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה נִתְעוֹרֵר עַל־יְדֵי שֶׁבַח הַנּוֹרָא שֶׁל הַקַּדִּישׁ, שֶׁהוּא שִׁיר הַנַּ"ל שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁהוּא הָאֹשֶׁר הַמְקֻוֶּה, כִּי אָז יַכִּירוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיֵדְעוּ מַה שֶּׁפָּעֲלוּ יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים בַּעֲבוֹדָתָם, אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה לָזֶה.

חלק ח

וְעַל־כֵּן מִתְעַנְּין בְּיוֹם הַיָּארְצַיְיט – לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית, כִּי עַל־יְדֵי כָּל הַנַּ"ל זוֹכִין לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא לְגַבֵּי מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ, וְאָז תָּבִין דְּבָרֵינוּ בְּעֻזְרַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.

חלק ט

וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִין זֹאת בְּכָל שָׁנָה בַּיּוֹם שֶׁמֵּת בּוֹ אָבִיו אוֹ אִמּוֹ, כִּי תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה שֶׁמְּסֻבָּב הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ וּמַקִּיף הַגַּלְגִּלִּים בְּכָל שָׁנָה הוּא בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים, כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּכָל יוֹם יֵשׁ יוֹם וְלַיְלָה עֶרֶב וּבֹקֶר, כְּמוֹ־כֵן בִּכְלָלִיּוּת הַשָּׁנָה יֵשׁ קַיִץ וְחֹרֶף, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יוֹם וְלַיְלָה. כִּי בַּחֹרֶף – הַלֵּילוֹת אֲרֻכִּים, וְנֶחֱשָׁב לְגַבֵּי קַיִץ לִבְחִינַת לַיְלָה, וְהַקַּיִץ – שֶׁבּוֹ הַיָּמִים אֲרֻכִּים, הוּא בִּבְחִינַת יוֹם לְגַבֵּי הַחֹרֶף. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים עד, טז): "לְךָ יוֹם אַף לְךָ לַיְלָה וְכוּ', אַתָּה הֲצַבְתָּ גְּבֻלוֹת אָרֶץ, קַיִץ וְחֹרֶף אַתָּה יְצַרְתָּם".

וְכָל סִבּוּב הַשָּׁנָה הוּא בִּבְחִינַת סִבּוּב הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה עֶרֶב וָבֹקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶשְׁכַּת הַגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה, וְאוֹר הַגְּאֻלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בֹּקֶר, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא לַיְלָה, כְּנֶגֶד חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר יוֹם, כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל, שֶׁכָּל הַנַּ"ל הֵם בִּבְחִינָה אַחַת.

וְעַל־כֵּן בְּשֶׁמְּסֻבַּב שָׁנָה עַל נֶפֶשׁ הַמֵּת – צְרִיכִין הַבָּנִים לַעֲסֹק בְּתִקּוּנוֹ בִּגְמַר הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִבּוּב לַיְלָה וְיוֹם, שֶׁבָּהֶם נַעֲשָׂה בְּחִינַת תִּקּוּן שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר יוֹם שֶׁבָּא אַחַר חֶשְׁכַּת לַיְלָה, עַל־יְדֵי שֶׁהִתְחַזְּקוּ בֶּאֱמוּנָה בְּכָל תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ שֶׁל הַלַּיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגָּלוּת, בְּחִינַת הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֶּה הַמֵּת שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְעַכְשָׁיו הוּא צָרִיךְ לַעֲלוֹת לִמְקוֹמוֹ לְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן אָז עוֹסְקִין הַבָּנִים בְּתִקּוּנוֹ עַל־יְדֵי הַקַּדִּישׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל.

גַּם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה יֵשׁ רֹאשׁ־הַשָּׁנָה, שֶׁאָז עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים, וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי מֵרֹאשׁ־הַשָּׁנָה נִמְשָׁכִין הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַל כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, וְעַל־כֵּן בְּכָל הַתְחָלַת שָׁנָה שֶׁל נֶפֶשׁ הַמֵּת, שֶׁהוּא בְּיוֹם הַיָּארצַייט, צְרִיכִין לַעֲסֹק בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל.

חלק י

כִּי עַל הַבָּנִים חָל הַתִּקּוּן, כִּי עִקַּר הוּא הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לְתַקְּנוֹ עַל־יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל. וְהַדַּעַת הוּא בְּחִינַת רַחֲמָנוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאָב לְבֵן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמָר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בראשית רבה נד, ב): "עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן". וְזֶהוּ (ישעיה לח, יט): "אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמִתֶּךָ", כִּי הַדַּעַת וְהָרַחֲמָנוּת הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן הַבֵּן דַּיְקָא עוֹסֵק בְּתִקּוּן אֲבוֹתָיו, כִּי הוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ מֵאָב לַבֵּן שֶׁמִּמֶּשׁ נוֹלָד, שֶׁהַכֹּל נִתְקַן עַל־יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהַנְּגוּן וְהַשִּׁיר שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם.

וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַחִיּוּב וְהַמִּצְוָה לְהַשְׁאִיר בָּנִים אַחֲרָיו, הַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַדַּעַת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁמִּתְבָּרֶרֶת מִדּוֹר לְדוֹר, בִּבְחִינַת (תהלים ק, ה): "וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ", בְּחִינַת (שם קמה, ד): "דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ'", בְּחִינַת (שם קיט, צ): "לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אָרֶץ", שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר, בְּחִינַת "כּוֹנַנְתָּ אָרֶץ וַתַּעֲמֹד", הוּא רַק בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁמִּתְבָּרֶרֶת מִדּוֹר לְדוֹר, בְּחִינַת "לְדוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתֶךָ" וְכַנַּ"ל.

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

חלק יא

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות טו.): "כָּל הַנִּפְנֶה, וְנוֹטֵל יָדָיו, וּמַנִּיחַ תְּפִלִּין, וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, וּמִתְפַּלֵּל, כְּאִלּוּ קִבֵּל עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה".

הַנִּפְנֶה – וְדוֹחֶה הַמּוֹתָרוֹת, זֶה בְּחִינַת הַכְנָעַת וּבְטוּל מְזוֹנָא דְּגוּפָא, שֶׁמִּמֶּשׁ כָּל הַמּוֹתָרוֹת.

וְנוֹטֵל יָדָיו – זֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם הַנַּ"ל עַל־יְדֵי מֵימֵי הַדַּעַת.

וּמַנִּיחַ תְּפִלִּין – זֶה בְּחִינַת דַּעַת וּמֹחִין שֶׁזּוֹכִין עַכְשָׁיו עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל, שֶׁהוֹצִיא הַדַּעַת מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְקוֹרֵא קְרִיאַת־שְׁמַע – זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל־יְדֵי־זֶה כַּנַּ"ל.

וּמִתְפַּלֵּל – כִּי עַכְשָׁיו הוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אַחַר־כָּךְ, אַחַר שֶׁהֻכְרַח לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת דִּין, כְּדֵי לְהוֹצִיא הַדַּעַת מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כַּנַּ"ל, אַחַר־כָּךְ מְתַקֵּן תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים וְדַעַת, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל.

כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה לְהַמְשִׁיךְ חֲסָדִים, לְעוֹרֵר בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה" (תהלים פט, ג), לְעוֹרֵר הַשִּׁיר שֶׁל חֶסֶד שֶׁיִּתְעַר אָז, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל.

וַאֲזַי הוּא מְקַבֵּל עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה בְּוַדַּאי, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ וְכוּ' בִּשְׁלֵמוּת. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה יד, ט): "וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ'", וּכְתִיב (תהלים צז, א): "ה' מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ"; (שמות טו, יח): "ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד", וְכֵן הַרְבֵּה, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ לֶעָתִיד, וּמִשָּׁם אָנוּ מַמְשִׁיכִין קַבָּלַת עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה עַתָּה כְּפִי עֲבוֹדָתֵנוּ, שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל זֶה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה דַּיְקָא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה כָּל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ לְהַשִּׁיר וְכוּ' שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא חֶלְקוֹ לָעוֹלָם הַבָּא.

חלק יב

וְעַל־כֵּן הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּחֲצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (שמות יא, ד): "כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם". כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל־יְדֵי מַטֵּה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין, בְּחִינַת (שם ז, ט): "וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה יְהִי לְתַנִּין וְכוּ'", כַּנַּ"ל, עַל־כֵּן הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כִּי אָז מִתְעוֹרֵר כֹּחַ הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין, כַּנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (ברכות ג:): מִכְדֵי, מֹשֶׁה לֹא יָדַע חֲצוֹת אֵימַת, דָּוִד הֵיכִי יָדַע? אֶלָּא דָּוִד סִימָנָא הַוֵי לֵיהּ, כִּי כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד וְכוּ'.

כִּי בִּימֵי מֹשֶׁה עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם בִּשְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁל הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין הַנַּ"ל, וְעַל־כֵּן הָיָה עֲדַיִן אַחֲרֵיהָ גָּלוּת, וְעַל־כֵּן לֹא הָיָה יוֹדֵעַ עֲדַיִן לְכַוֵּן הֵיטֵב בְּחִינַת חֲצוֹת אֵימַת, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל.

אֲבָל דָּוִד הוּא מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא יְזָכֶּה לְזֹאת הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת.

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (תהלים מה, ד): "חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר וְכוּ'", עַד "עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ". וְכֵן הַפְּסוּק (שם קי, ב): "מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן וְכוּ'", שֶׁמֵּבִיא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְעִנְיַן הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, נֶאֱמַר עִקָּרוֹ עַל דָּוִד מָשִׁיחַ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (שם קי, א): "נְאֻם ה' לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ, מַטֵּה עֻזְּךָ וְכוּ'", כִּי הוּא יִגְמֹר הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הוּא יוֹשֵׁב לִימִין הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, עַד יָשִׁית אוֹיְבָיו הֲדֹם לְרַגְלָיו וְכוּ'.

וְעַל־כֵּן דָּוִד הִשִּׂיג זְמַן חֲצוֹת שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶׁאָמְרוּ שָׁם: "דָּוִד כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ, וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה רוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ וְהָיָה מְנַגֵּן מֵאֲלָיו", הַיְנוּ בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנִּפְלָא הַמְבֹאָר שָׁם, שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְעַל־כֵּן הוּא מִתְעוֹרֵר עַל־יְדֵי רוּחַ צְפוֹנִית דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין הַנַּ"ל.

וּמִשָּׁם הָיָה יוֹדֵעַ דָּוִד חֲצוֹת אֵימַת, כִּי עִקַּר בְּחִינַת חֲצוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה, כִּי הַגְּלוּת נִקְרָא שָׁנָה, חֶשְׁכַּת לַיְלָה, וְהַגְּאֻלָּה נִקְרָא הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם עח, סה): "וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ה'".

כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה־בִּבְחִינַת־דִּין הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה הַכֹּחַ מִתְעוֹרֵר בַּחֲצוֹת לַיְלָה כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם מִתְעוֹרֵר קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, עַל־יְדֵי רוּחַ צְפוֹנִית דַּיְקָא, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי־זֶה דַּוְקָא הָיָה יוֹדֵעַ חֲצוֹת אֵימַת, וְהָיָה קָם וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל.

הלכות נטילת ידים שחרית

פרק א

חלק א

כְּשֶׁיָּקוּם יִטֹּל יָדָיו וְכוּ', עַיֵּן בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּסִימָן נ"ו כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת מַלְכוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

כִּי בַּלַּיְלָה הַמַּלְכוּת בְּגָלוּת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת עַל־יְדֵי אֲרִיכוּת יָמִים, הַיְנוּ בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת חֲסָדִים וּבַלַּיְלָה דִּינִים מִתְגַּבְּרִין וְעַל־כֵּן אָז הַסְּתָרַת הַדַּעַת וְעַל־כֵּן הַמַּלְכוּת נִתְקַטְּנָה אָז וְיוֹרֶדֶת בֵּין הַתַּחְתּוֹנִים, כִּי עִקַּר הַדַּעַת מְקַבְּלִין מֵהַיְדַיִם בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, בִּבְחִינַת (איכה ג׳:מ״א) נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם וְכוּ' וּבַלַּיְלָה אֵין רוּחַ הַדּוֹפֵק מְנַשֵּׁב כָּל כַּךְ וּתְנוּעַת הָאֲבָרִים כְּבֵדִים בַּלַּיְלָה וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבֵּר אָז הָעַצְבוּת רוּחַ, בִּבְחִינַת (תהילים ל׳:ו׳) בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי. וְעִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת הוּא עַל הַיְדַיִם, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּחִינַת עצבון יַדַיִם וְכוּ' וְעַל־כֵּן בַּבֹּקֶר שֶׁאָז מִתְחַדֵּשׁ הָרוּחַ וְחוֹזְרִין וְנִבְרָאִין כָּל הָאֲבָרִים וְאָז נִתְבַּטֵּל הָעַצְבוּת רוּחַ בִּבְחִינַת (שם) וְלַבֹּקֶר רִנָּה וְחוֹזֵר רוּחַ הַדּוֹפֵק לֵילֵךְ כְּסֵדֶר בְּכָל הָאֲבָרִים וְהָעִקַּר בְּהַיְדַיִם, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְטַהֵר אֶת הַיְדַיִם דַּיְקָא, כִּי שָׁם הִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר הָעַצְבוּת רוּחַ כַּנַּ"ל וְכֵן לְהַפֵּךְ עַתָּה נִמְשָׁךְ לְשֵׁם הַקְּדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְקַדְּשָׁם וּלְטַהֲרָם. וְהַטָּהֳרָה הוּא בְּמַיִם, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חֲסָדִים בִּבְחִינַת דַּעַת (א) וְאָז עַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לִבְנוֹת אֶת הַמַּלְכוּת, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַמַּלְכוּת מֵהַיְדַיִם בִּבְחִינַת (שיר השירים ב׳:ו׳) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ וְכוּ', הַיְנוּ עַל־יְדֵי רוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁבַּלֵּב שֶׁנִּמְשָׁךְ אֶל הַיְדַיִם עַד שֶׁיְּכוֹלִים לְנַשְּׁאָם אֶל הַשָּׁמַיִם וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין דִּבּוּרִים בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁעִקַּר

שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ (ברכות טו), כָּל הַנִּפְנֶה וְנוֹטֵל יָדָיו וּמַנִּיחַ תְּפִלִּין וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּאִלּוּ קִבֵּל עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין אֶת הָרַע וְהַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּקְדֻשָּׁה וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם שֶׁהָעִקַּר שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת לְהוֹכִיחַ וּלְיַסֵּר אֶת הָעָם כְּדֵי לְגָרֵשׁ אֶת הָרַע וְהַקְּלִפּוֹת וְזֶה בְּחִינַת (משלי כ"ה:ה') הָגוֹ סִיגִים מִכֶּסֶף וְכוּ' הגו רָשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בְּחֶסֶד כִּסְאוֹ "בְּחֶסֶד" דַּיְקָא. כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁצְּרִיכִין לִטֹּל הַיָּדַיִם בִּשְׁתֵּי פְּעָמִים קֹדֶם הַנְּקִיּוּת וְאַחַר כָּךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגָרֵשׁ אֶת הָרַע כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדַּעַת, כַּמְבֹאָר שָׁם וְעַל-כֵּן צָרִיךְ קֹדֶם לְטַהֵר אֶת הַיָּדַיִם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ דַּעַת בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה, הַיְנוּ לְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל הַקְּלִפּוֹת הַמַּעֲלִימִין וּמַסְתִּירִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ אֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת דַּעַת, כַּמְבֹאָר שָׁם וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם שֵׁנִית אַחַר כָּךְ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ דַּעַת וַאֲרִיכוּת יָמִים זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמְּגָרְשִׁין וּמְפַנִּין אֶת הָרַע כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הֲנָחַת תְּפִלִּין אַחַר כָּךְ, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּטַהֲרִין אֶת הַיָּדַיִם אָז יְכוֹלִין לְנַשְּׁאָם בְּבָחִינַת (דברים ל"ב:מ') כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם ידי, בְּחִינַת (תהילים קל"ד:ב') שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וְנִמְשָׁךְ מֵהַיָּדַיִם דַּעַת לְתוֹךְ הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְנַעֲשָׂה מִזֶּה בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם מֹחִין וְהֵם בְּחִינַת חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מנחות מד), הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין, זוֹכֶה לְחַיִּים וְזֶה פֵּרוּשׁ (שם כד), "מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וּמִי יָקוּם בְּמְקוֹם קָדְשׁוֹ", הַיְנוּ מִי יָכוֹל לִזְכּוֹת לְדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַר ה' וּמְקוֹם קָדְשׁוֹ, הַיְנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת (שם) נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב, כִּי עַל-יְדֵי בַּר לֵבָב הוּא נְקִי כַפַּיִם, בְּחִינַת (איכה ג':מ"א) נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפָּיִם וְעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לַעֲלוֹת בְּהַר ה' לִזְכּוֹת לְדַעַת, בְּחִינַת (דברים ל"ב:מ') כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם ידי, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, שֶׁעוֹלֶה וְנַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ חָכְמָה בִּינָה דַּעַת. (ב) וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ (אורח חיים סימן ד' סעיף ג') שֶׁאָסוּר לִגַּע קֹדֶם הַנְּטִילָה אֶל הַפֶּה וְהַחֹטֶם וְהָעֵינַיִם וְהָאָזְנַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנְּרוֹת הַמְקַבְּלִין אוֹר הַפָּנִים, הַיְנוּ הַשֵּׂכֶל. וְהַקַּבָּלָה הוּא מֵהַיָּדַיִם וּכְשֶׁהַיָּדַיִם טְמֵאוֹת יְכוֹלִין לְקַבֵּל לְהֶפֶךְ ח"ו, מֵאַחַר שֶׁקַּבָּלָתָם מֵהַיָּדַיִם כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא קַבָּלַת עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי מַה שֶּׁנִּפְנֶה וְנוֹטֵל יָדָיו וְהִנִּיחַ תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד" שֶׁאֲפִלּוּ בְּכָל הַהַסְתָּרוֹת כֻּלָּם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִמֶּנּוּ וְלֵית אַתַר פָּנוּי מִינֵיהּ וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (עקב דף רעג) וְצָרִיךְ לארכא בד' דְּאֶחָד, הה"ד (דברים י"ז:כ'), "לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ". הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא ד' דְּאֶחָד הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת אֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהוּא הַדַּעַת לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות טו), כָּל הַנִּפְנֶה וְנוֹטֵל

יָדָיו וּמַנִּיחַ תְּפִלִּין וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּאִלּוּ קִבֵּל עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמַסְקוּ שָׁם, שֶׁנֶּחֱשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ טָבַל, כִּי זֶה בְּחִינַת טְבִילָה בְּחִינַת מִקְוֶה, בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן וַחֲסָדִים גְּדוֹלִים, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, עַיֵּן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" הַנַּ"ל וְתָבִין הַדְּבָרִים, כִּי כָּל זֶה נִכְתַּב בְּקִצּוּר וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין הֵיטֵב הַדְּבָרִים כִּי אִם אַחַר הָעִיּוּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן נְטִילַת יָדַיִם בְּשַׁחֲרִית בְּעֵת שֶׁמִּתְעוֹרֵר מִשֵּׁינָתוֹ עַל פִּי מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּסִימָן רנ עַל שְׁאֵלַת הַהוּא אוּבִי טמיא (ברכות נט) מאי גוהא בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת בָּנָיו שֶׁהֵן שְׁרוּיִין בְּצַעַר בֵּין הָאֻמּוֹת אֲזַי מוֹרִיד שְׁנֵי דְּמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל וְקוֹלָן נִשְׁמַע מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם ח"ו, הוּא רַק מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין לוֹ שׁוּם יִסּוּרִים וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ שׁוּם צַעַר וְכוּ' וְעִקַּר הַצַּעַר שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁנִּפְלוּ מֵהַדַּעַת וְתוֹלִין בַּטֶּבַע וּבַמַּזָּל ח"ו, וּמֵחֲמַת זֶה יֵשׁ לָהֶם צַעַר וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהֵם שְׁרוּיִין בֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְלָמְדוּ מֵהֶם וְכוּ' וּבֶאֱמֶת יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע, רַק כְּשֶׁהֵם חוֹטְאִים ח"ו, אֲזַי וְכוּ' וכשהקב"ה רוֹצֶה לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָם אֲזַי מַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַשְׁגָּחָה מִסּוֹף הָעוֹלָם, כִּי לֶעָתִיד יִבָּטֵל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי וְלֹא יִהְיֶה רַק הַשְׁגָּחָה לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו נ"א:ו'), "כִּי הַשָּׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְכוּ'" הַיְנוּ שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַטֶּבַע שֶׁהוּא עַל פִּי מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת וְכוּ' וְאָז יִהְיוּ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וְעַל-כֵּן גַּם עַתָּה כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְהַפִּיל אֶת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּלְהַגְבִּיהַ אֶת יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה, אֲזַי מַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַשְׁגָּחָה מִסּוֹף הָעוֹלָם שֶׁאָז לֹא יִהְיֶה רַק הַשְׁגָּחָה. וְעַל-יְדֵי זֹאת הַהַשְׁגָּחָה נִתְעַלִּים יִשְׂרָאֵל וְנַעֲשֶׂה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וְזֶהוּ בְּשָׁעָה שֶׁזּוֹכֵר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַדַּעַת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין יוֹדְעִין, ח"ו, שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בְּהַשְׁגָּחָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וְסוֹבְרִין שֶׁיֵּשׁ טֶבַע ח"ו, זֶה בְּחִינַת שְׁנָה שֶׁהִיא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ, כִּי עִקַּר הָאוֹר יוֹם הוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּמּוּבָא (א) הַיְנוּ כִּי הָאוֹר הוּא רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת (תהילים כ"ז:א') ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי, בְּחִינַת (שם קיח) אֵל ה' וַיָּאֶר לָנוּ וְזֶה עִקַּר אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, בְּחִינַת (שם פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' צְבָאוֹת, הַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג הָעוֹלָם בְּהַשְׁגָּחָה לְבַד זֶה עִקַּר הָאוֹר, כִּי עִקַּר הָאוֹר בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא אוֹר כְּמוֹ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וְכֵיוֹצֵא הוּא רַק אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁמֵּאִיר לָנוּ כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנּוֹפְלִין ח"ו,

מִזֶּה הַדַּעַת וְתוֹלִין בַּטֶּבַע, ח"ו, זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הָאוֹר וַאֲזַי הִיא בְּחִינַת לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ ח"ו, וְזֶה בְּחִינַת (ישעיהו י"ג:י') חֹשֶׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְכוּ', בְּחִינַת (יואל ב':י') שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ קדרו וְכוּ' וְכַיּוֹצֵא בַּפְּסוּקִים כָּאֵלּוּ וְכֻלָּן נֶאֱמְרוּ עַל זְמַן הַגָּלוּת, הַיְנוּ כִּי בַּגָּלוּת נֶחְשַׁב כְּאִלּוּ נֶחֱשַׁךְ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי הַגָּלוּת נִמְשָׁל לְלַיְלָה, כַּמְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ רש"י, (ב) הַיְנוּ כִּי בְּעֵת הַגָּלוּת שֶׁנִּמְשַׁךְ רַק מֵחֲמַת שֶׁתּוֹלִין בַּטֶּבַע ח"ו, וַאֲזַי חֹשֶׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁתּוֹלִין בַּטֶּבַע ח"ו אֲזַי נִסְתַּלֵּק הָאוֹר מֵהַשֶּׁמֶשׁ וּכְאִלּוּ נֶחֱשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לְהַשֶּׁמֶשׁ אוֹר כְּלָל רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַגָּלוּת נִמְשָׁל לְלַיְלָה וְחֹשֶׁךְ, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁתּוֹלִין בַּטֶּבַע ח"ו, וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ, הִסְתַּלְקוּת הָאוֹר כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת שֵׁנָה סִטְרָא דמסאבא שריא עַל בַּר נָשׁ וְהָעִקָּר עַל הַיְדֵים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וישב קפד ע"ב), כִּי עִקַּר הַסִּטְרָא אַחֲרָא, הֵם בְּחִינַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים כַּיָּדוּעַ שֶׁיְּנִיקָתָם רַק מִבְּחִינַת כְּפִירוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא אל אַחֵר כְּפִירוֹת, כַּמּוּבָא, (ג) הַיְנוּ כְּשֶׁתּוֹלִין בַּטֶּבַע ח"ו, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר יְנִיקַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְעַל-כֵּן בְּשִׁעַת שֵׁנָה הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְאָז מִתְגַּבֵּר ח"ו, בְּחִינַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, בְּחִינַת תִּקֻּף הַגָּלוּת שֶׁנִּמְשָׁל לְלַיְלָה וְשֵׁנָה שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת סִטְרָא דמסאבא דְּשַׁרְיָא עַל בַּר נָשׁ וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׁנָה בְּקִדֻּשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (סימן לה), הַיְנוּ בְּשִׁעַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת שֵׁנָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁדַּעְתּוֹ מְבֻלְבָּל וְאֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְאֵינוֹ יָכוֹל לֵידַע וּלְהָבִין שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד כְּמוֹ עַכְשָׁיו בַּגָּלוּת בֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁנִּדְמֶה לְלַיְלָה וְחֹשֶׁךְ שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת חָכְמַת הַטֶּבַע בָּעוֹלָם ח"ו, אֲזַי מְחֻיָּב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַשְׁלִיךְ וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וּלְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה לְבַד, לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה לְבַד וְאֵין שׁוּם טֶבַע בָּעוֹלָם כְּלָל וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, הַיְנוּ בְּשִׁעַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל צְרִיכִין לִכְנֹס לְתוֹךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה לְסָמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד מֵאַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַדַּעַת כְּמוֹ עַכְשָׁיו בַּגָּלוּת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין תָּמִיד לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה לְבַד מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת לֵידַע בֶּאֱמֶת שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ וְלִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד בִּבְחִינַת (תהילים צ"ב:ג') וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת וּמֵחֲמַת שֶׁבַּלַּיְלָה בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה, הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת מִתְגַּבֶּרֶת חָכְמַת הַטֶּבַע ח"ו, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת (בראשית ט"ו:י"ב) וְתַרְדֵּמָה נֹפֶלֶת עַל אַבְרָם וְהִנֵּה אימה חשכה וְכוּ' שֶׁהֶרְאָהוּ תִּקֻּף הַגָּלוּת, הַיְנוּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְתַרְדֵּמָה הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת מִתְגַּבְּרִין תִּקֻּף הַגָּלֻיּוֹת שֶׁיְּנִיקָתָן מִבְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל וְזֶהוּ סִטְרָא דמסאבא דְּשַׁרְיָא עַל בַּר נָשׁ בִּשְׁעַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מִשֵּׁנָתוֹ

צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם, כִּי עִקַּר סִטְרָא דמסאבא שַׁרְיָא עַל יָדָיו דְּבַר נָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שם), כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם-אֵשׁ וּמַיִם יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל, בְּחִינַת כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם ידי, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בסימן נו). וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע, בְּחִינַת יָדַיִם, כִּי הֵם תּוֹלִין בְּמַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּשַׁעַת שֵׁנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַטֶּבַע, הוּא בַּיָּדַיִם דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי הַיָּדַיִם הֵם כ"ח פְּרָקִין כְּנֶגֶד כ"ח אַתְוָון שֶׁבְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בְּחִינַת (ישעיהו מ"ח:י"ג) אַף יָדִי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים דְּעַלְמָא, בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁמִּשָּׁם הִתְגַּבְּרוּתָם כַּנַּ"ל, עִקַּר הַכְנָעָתָם הוּא רַק עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם דִּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁזּוֹכִין לְהָרִים אוֹתָם אֶל הַדַּעַת וְזֶה בְּחִינַת (שמות י"ז:י"א) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְכוּ' הַנֶּאֱמַר בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וַעֲמָלֵק הָיָה כּוֹפֵר בָּעִקָּר וְתוֹלֶה הַכֹּל בַּטֶּבַע ח"ו, וְהָיוּ מְחַשְׁבִין הַשָּׁעוֹת באיצטרוליגאה שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רש"י (ה) וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (ו) וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי הֲרָמַת הַיָּדַיִם שֶׁמְּרִימִין הַיָּדַיִם כ"ח פְּרָקִין שֶׁבַּיָּדַיִם אֶל הָרֹאשׁ, בְּבְחִינַת שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ, (ו) הַיְנוּ שֶׁמַּגְבִּיהִין הַיָּדַיִם כ"ח פְּרָקִין אֶל הַדַּעַת לֵידַע שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל עַל-יְדֵי כ"ח אַתְוָון שֶׁבְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ח פְּרָקִין כַּנַּ"ל וַאֲזַי מַגְבִּיהִין בְּחִינַת הַשָּׁמַיִם שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת יָדַיִם כַּנַּ"ל לְשָׁרְשָׁם שֶׁבַּדַּעַת לִבְחִינַת כ"ח אַתְוָון הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּל בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בכ"ח אַתְוָון וְהוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם וְהָאָרֶץ וְכוּ', בְּהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד וְאֵין שׁוּם טֶבַע וּמַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם כְּלָל וַאֲזַי נִכְנָע עֲמָלֵק וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שם) ויהי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּהַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הֲרָמַת הַיָּדַיִם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת שֵׁנָה הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַטֶּבַע ח"ו, וְאָז שׁוֹרָה סִטְרָא אַחֲרָא עַל בַּר נָשׁ, עַל-כֵּן עִקַּר אֲחִיזָתָהּ בַּיָּדַיִם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיְמֵי הַדַּעַת, מֵימֵי הַחֶסֶד, בִּבְחִינַת (ישעיהו י"א:ט') כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לִים מְכַסִּים, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַנְּטִילָה מַמְשִׁיכִין מַיִם טְהוֹרִים מֵימֵי הַדַּעַת מִבְּחִינַת עַלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז תִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה כַּמַּיִם לִים וְכוּ'. וְאָז יֵדְעוּ הַכֹּל שֶׁהַכֹּל רַק בְּהַשְׁגָּחָה לְבַד, כִּי יִתְבַּטֵּל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי וְגַם עַכְשָׁיו בְּכָל עֵת שֶׁצְּרִיכִין יְשׁוּעָה וְטָהֳרָה לְהִנָּצֵל מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע, אָז מַמְשִׁיכִין הַשְׁגָּחָה מִסּוֹף עוֹלָם כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַיִם שֶׁל הַנְּטִילָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵימֵי הַדַּעַת מִסּוֹף הָעוֹלָם מִבְּחִינַת עָלְמָא

דאתד שֶׁתִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁהִיא בְּחִינַת עַלְמָא דְּאַתְיָ כַּיְדוּעַ, (כִּי מִקְוֶה בְּגִימַטְרִיָא קנ"א, בְּחִינַת בִּינָה עַלְמָא דְּאַתְיָ כַּמּוּבָא), (ח) בְּחִינַת (ירמיהו י"ד:ח') מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה' מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה כִּי כָל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין הֵם רַק מֵהֶעְדֵּר הַדַּעַת, מִבְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין יוֹדְעִין ח"ו, שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה וְכוּ' וְזֶה עִקַּר הַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַיְשׁוּעָה מֵהַצָּרָה וְהַטָּהֳרָה מֵהַטֻּמְאָה הוּא עַל-יְדֵי מִקְוֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַלְמָא דְּאַתְיָ, בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת, בְּחִינַת כִּי תִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה כַּמַּיִם וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָסִין לַמִּקְוֶה וְסוֹתְמִין הָעֵינַיִם מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְנִתְעַלֵּם וְנִתְכַּסֶּה שָׁם בְּתוֹךְ מֵימֵי הַמִּקְוֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת, בְּחִינַת עַלְמָא דְּאַתְיָ, עַל-יְדֵי זֶה הוּא נִכְלָל בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַדַּעַת בְּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה, כִּי סוֹתֵם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא שֶׁמִּתְגַּבֵּר הַטָּעוּת שֶׁל חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַטֻּמְאוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּמִין הָעֵינַיִם שֶׁשָּׁרְשָׁם וְחִיּוּתָם מִבְּחִינַת עֵינֵי ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּכְשֶׁנּוֹפְלִין מֵהַדַּעַת וְסוֹבְרִין שֶׁיֵּשׁ טֶבַע ח"ו, זֶה בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם וּמִזֶּה בָּאִין כָּל הַצָּרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְתּוֹם אֶת עֵינָיו לְגַמְרֵי מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְלִהְיוֹת מִתְעַלֵּם וְנִכְלָל בְּתוֹךְ הַמִּקְוֶה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל עַלְמָא דְּאַתְיָ שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם וְיִתְבַּטֵּל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה מִסּוֹף הָעוֹלָם מִבְּחִינַת הַמִּקְוֶה וְעַל-יְדֵי זֶה בָּא לוֹ יְשׁוּעָה לְכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, בְּחִינַת מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה' מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנְּטִילָה שֶׁל שַׁחֲרִית שֶׁמַּמְשִׁיךְ מַיִם טְהוֹרִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מִקְוֶה וְעַל-יְדֵי זֶה מְטַהֵר אֶת יָדָיו, שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ח פְּרָקִין, בְּחִינַת כ"ח אַתְוָון שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁל בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּשֵׁנָה בַּלַּיְלָה וְחשֶׁךְ נוֹגֵעַ בָּהֶם דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי חָכְמַת הַטֶּבַע פּוֹגֵם בכ"ח אַתְוָון הַנַּ"ל וְתוֹלֶה בְּמַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם ח"ו, כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַטֻּמְאָה שֶׁנֶּאֱחָז בְּהַיְדַיִם דַּיְקָא בְּשָׁעַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ בְּשָׁעַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מְטַהֲרִין אוֹתָם עַל-יְדֵי מֵימֵי הַדַּעַת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עַלְמָא דְּאַתְיָ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן קֹדֶם הַנְּטִילָה אָסוּר לִגַּע בְּיָדָיו לְהַשְׁבִּעָה נְקֵבִים שֶׁיֵּשׁ בְּהָרֹאשׁ, דְּהַיְנוּ לִשְׁנֵי עֵינָיו וּשְׁנֵי נִקְבֵי הַחֹטֶם וּלְפִיו וְלִשְׁתֵּי אָזְנָיו (שולחן ערוך סימן ד' סעיף ג'), כִּי הֵז' נְקֵבִים אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת דַּעַת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בסימן כא). וְאֵלּוּ הֵז' נִקְבֵי הָרֹאשׁ הֵם בִּבְחִינַת (זכריה ד':י') שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה. וְעַל-כֵּן אָסוּר לִגַּע בָּהֶם בְּיָדָיו קֹדֶם הַנְּטִילָה כְּדֵי שֶׁלֹּא לְפָגֵם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה עַל-יְדֵי הַזֶּהֱמָא שֶׁל חָכְמַת הַטֶּבַע הַנֶּאֱחֶזֶת בַּיָּדַיִם בְּעֵת שֵׁנָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלִיטַת שֶׁל חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁמַּסְתַּכְּלִין רַק עַל מַעֲרֶכֶת שָׁמַיִם הוּא בַּלַּיְלָה, כִּי

נִקְרָאִים חוֹזִים בַּכּוֹכָבִים, כִּי חָכְמַת הַטֶּבַע הוּא בְּחִינַת לַיְלָה וְחשֶׁךְ, כִּי עִקַּר הָאוֹר הוּא הַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לָקוּם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְשַׁבֵּר הַשִּׁנָּה לְשַׁבֵּר בְּחִינַת הַחשֶׁךְ וְהַלַּיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַגְּלוּת הַנִּמְשָׁל לְלַיְלָה, הַיְנוּ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁמַּשְׁפִּיעַ עִקַּר הַגְּלוּת וְהַחשֶׁךְ כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשִּׁנָּה בַּחֲצוֹת כְּדֵי לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל חָכְמַת הַטֶּבַע עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת הַשִּׁנָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁקְּמִים בַּחֲצוֹת אָז מִתְאַבְּלִין עַל הַגָּלוּת שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת עַל-יְדֵי חָכְמַת הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה וְשִׁנָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז הַזְּמַן לְתַקֵּן זֹאת:

חלק ד

וְעַל-כֵּן הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִיא יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגְּאֻלּוֹת, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכוּוָנִים בְּשֵׁם מִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן ד', עַל-כֵּן הִתְחִילָה הַגְּאֻלָּה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות י"א:ד'), "כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם" כִּי עִקַּר כָּל הַגְּאֻלּוֹת, בִּפְרַט גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שֶׁהַמְשִׁיךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם מֵעַלְמָא דְּאָתֵי, כִּי אָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה שִׁבּוּד הַמַּעֲרָכוֹת וּבִטּוּל הַטֶּבַע, כִּי אָז גִּלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַשְׂגָּחָתוֹ עַל-יְדֵי הַמּוֹפְתִים נוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה אָז וּבִטֵּל הַטֶּבַע וְכָל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עַלְמָא דְּאָתֵי, כִּי מִסִּטְרָא דְיובלא נָפְקוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה, בְּחִינַת עַלְמָא דְּאָתֵי כַּיָּדוּעַ (י) וְעַל-כֵּן הָיְתָה הַגְּאֻלָּה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁשִּׁבֵּר אֶת הַלַּיְלָה וְהַחשֶׁךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע, וְגִלָּה הַשְׂגָּחָה בָּעוֹלָם וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שם) וּמֵת כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפֶסַח ה' וְכוּ' וְהִצִּיל בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל כִּי בְּכוֹר הוּא רֵאשִׁית בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת (משלי א':ז') רֵאשִׁית דַּעַת, הַיְנוּ שֶׁהִכְנִיעַ הַדַּעַת שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע וְהִגְבִּיר אֶת הַדַּעַת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל הַשְׂגָּחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת (שם ד') בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ הַדַּעַת שֶׁל אֱמוּנַת הַהַשְׂגָּחָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין זֶרַע קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע כַּנַּ"ל, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין מִשָּׁם בִּבְחִינַת (בראשית ט"ו:ה') הַבֶּט נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפוֹר הַכּוֹכָבִים וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ וְכוּ' וְזָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מדרש רבה שם) שֶׁהִגְבִּיהוּ לְמַעְלָה מִן הַשָּׁמַיִם וְכוּ' נִמְצָא, שֶׁזֶּרַע יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע, כִּי עַל-פִּי הַטֶּבַע כְּפִי מַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם לֹא הָיָה אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, רָאוּי לְהוֹלִיד, רַק עַל-יְדֵי שֶׁאָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צֵא מֵאַצְטַגְנִינוּת שֶׁלְּךָ וְהִגְבִּיהוּ לְמַעְלָה מִן הַשָּׁמַיִם, הַיְנוּ לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע, עַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְהוֹלִיד בְּחִינַת (שם) כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ נִמְצָא, שֶׁזֶּרַע יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִים בְּשָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע. וְזֶה

בְּחִינַת בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִצִּיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהֵמִית בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל הַדַּעַת שֶׁל חָכְמַת הַטֶּבַע וּלְהַגְבִּיר הַדַּעַת שֶׁל הַשְׁגָּחָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּכוֹרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת (שם יד) ויחלק עֲלֵיהֶם הַנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם בְּעֵת שֶׁרָדַף אֶת הַמְלָכִים, כִּי אַבְרָהָם גִּלָּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם וְעַל-כֵּן עִקַּר קִיּוּם תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הוּא עַל-יְדֵי אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ב), "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם-בְּאַבְרָהָם (בראשית רבה שם), כִּי הוּא גִּלָּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי זֶה וְעַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְאַבְרָהָם לְחַלֵּק אֶת הַלַּיְלָה דְּהַיְנוּ לְשַׁבֵּר אֶת הַלַּיְלָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּטוּל הַטֶּבַע, בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת כַּנַּ"ל. וְאָז הִכְנִיעַ אֶת הד' מְלָכִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' מַלְכֻיּוֹת, כַּמּוּבָא. (יא) כִּי עִקַּר הַכְנָעָתָם עַל-יְדֵי בְּטוּל הַטֶּבַע כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּמַה שֶׁאָמַר (שם טו), "במה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה", נִגְזַר עַל-יְדֵי זֶה הַגָּלוּת כִּי פָּגַם בְּהַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה וְהַשְׁגָּחָה זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת (דברים י״א:י״ב) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (יב) וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּהַדַּעַת וּפָגַם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, עַל-יְדֵי זֶה (בראשית ט״ו:י״ב), "וְתַרְדֵּמָה נֹפֶלֶת עַל אַבְרָם וְהִנֵּה אימה חשיכה גְּדוֹלָה נוֹפֶלֶת עָלָיו" שֶׁהֶרְאָהוּ תֹּקֶף הַגָּלֻיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה, בְּחִינַת חֹשֶׁךְ שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם עַל-יְדֵי חָכְמַת הַטֶּבַע, עַל-יְדֵי פְּגַם הַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ, כִּי מַצָּה זֶה בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת. וְחָמֵץ זֶה בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת אֱלִקִים, בְּחִינַת דִּינִין, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת (יג) זֶה בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר הַדִּינִים וְהַצָּרוֹת ח"ו, כַּנַּ"ל, כִּי הַטֶּבַע בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹקִים, כַּמּוּבָא (יד) שֶׁמִּמֶּשֶׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים כַּנַּ"ל, כִּי חָמֵץ זֶה בְּחִינַת (תהילים ע״ג:כ״א) כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכוּ', שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַקְּשָׁיוֹת שֶׁנּוֹפְלִין לְהָאָדָם עַל הַנְהָגַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַכְּפִירוֹת וְהַקְּשָׁיוֹת, אֲבָל מַצָּה זֶה בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת כַּנַּ"ל כִּי מַצָּה עַל שֵׁם שֶׁיָּצְאוּ בְּחִפָּזוֹן וְלֹא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְאָלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות י״ב:ל״ט), "ויאפו אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגוֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם" (טו) כִּי הָיָה לָהֶם אֱמוּנָה בְּהַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן לֹא הֵכִינוּ לָהֶם שׁוּם צֵדָה וְיָצְאוּ בְּחִפָּזוֹן נִמְצָא, שֶׁמַּצָּה הוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁל אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר

גְּדוֹלַת דַּעַת כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת לִרְאוֹת וְלֵידַע שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְזֶה בְּחִינַת חִפָּזוֹן, כִּי חִפָּזוֹן זֶה בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁדִּלֵּג עַל הַקֵּץ וְהוֹצִיאָם בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל בְּלִי שׁוּם זְמַן רַק בְּרֶגַע אַחַת וּבְשָׁעָה קַלָּה בָּאוּ מֵרַעְמְסֵס לְסֻכּוֹת וְנִתְקַבְּצוּ יַחַד בְּשָׁעָה קַלָּה שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף מִכָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י עַל פָּסוּק (שם יט), "ואשא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים" שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, הַיְנוּ כִּי הִגְבִּיהָם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְעַל-יְדֵי זֶה יָצְאוּ בְּלִי שׁוּם זְמַן, בְּלִי שׁוּם הֶכְנָה, רַק בְּשָׁעָה קַלָּה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת חִפָּזוֹן, כִּי חִפָּזוֹן זֶה בְּחִינַת זְרִיזוּת שֶׁהוּא מִדָּה טוֹבָה מְאֹד, בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת בְּטוּל הַשִּׁנָּה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי עַצְלוּת, בְּחִינַת (משלי י״ט:ט״ו) עַצְלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (טז) שֶׁזְּרִיזוּת הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת זָכָרוֹן, בְּחִינַת (שם יג) זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ט״ז:ג׳), "לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְכוּ'" כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּסוֹף מַאֲמַר "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים" הַמְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה (בסימן ז') שֶׁזָּכָרוֹן הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה הוּא מִבְּחִינַת הַזְּמַן וְכוּ' וּכְשֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים בֶּאֱמֶת שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק עַל פִּי הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, אָזַי אֵין שַׁיָּךְ בְּחִינַת שִׂכְחָה כְּלָל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן וְזֶה בְּחִינַת זָכָרוֹן הַנֶּאֱמָר אֲצָל יְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת זָכוֹר אֶת הַיּוֹם וְכוּ' לְמַעַן תִּזְכֹּר וְכוּ', כִּי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלָּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת זָכָרוֹן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע, בְּחִינַת חִפָּזוֹן, בְּחִינַת זְרִיזוּת שֶׁהוּא מְחַיֶּה הַמּוֹחִין וְהַדַּעַת, שֶׁעִקַּר קִיּוּמוֹ הוּא כְּשֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים בַּהַשְׁגָּחָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה עַל שֵׁם הַחִפָּזוֹן וְכוּ' וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת הַגָּדוֹל שֶׁקּוֹרִין לַשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח שַׁבָּת הַגָּדוֹל עַל שֵׁם הַנֵּס וְכוּ', (יז) כִּי עִקַּר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁהָיוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁשִּׁבֵּד הַמַּעֲרֶכוֹת וּבִטֵּל הַטֶּבַע וְגִלָּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא עַלְמָא דְּאָתֵי שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, שֶׁמִּמֶּנּוּ מִמְשִׁיךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּבֵיכוֹל, הַהַשְׁגָּחָה מִבְּחִינַת סוֹף הָעוֹלָם וְכוּ', בִּבְחִינַת קֵץ בָּא הַקֵּץ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא וְעַל-כֵּן גַּם פֶּסַח נִקְרָאת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כ״ג:ט״ו), "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת" דְּהַיְנוּ פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מנחות סה), כִּי עִקַּר תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פֶּסַח נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח שֶׁקּוֹרִין אוֹתוֹ שַׁבָּת הַגָּדוֹל עַל שֵׁם הַנֵּס, כִּי כָּל הַנִּסִּים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל

וְעַל-כֵּן נִקְרָא גָּדוֹל עַל שֵׁם הַנִּסִּים שֶׁנִּקְרְאוּ בְּחִינַת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מלכים ב ח׳:ד׳), "סַפְּרָה לִּי אֶת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁעָשָׂה אֱלִישָׁע" כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמָר הַנַּ"ל, וּמוֹרִיד שְׁנֵי דְּמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת (פסחים ב') אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר וְקָרֵי הַתַּנָּא לאורתא אוֹר לִישָׁנָא מַעֲלְיָא וְכוּ' כִּי עִקַּר בְּדִיקַת הֶחָמֵץ וּבִעוּרוֹ הוּא בְּחִינַת בְּעוּר, בְּחִינַת הַטָּבַע מֵהָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּתְבַּטֵּל הַטֶּבַע וְנִתְגַּלֶּה הַהַשְׁגָּחָה זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הַחֹשֶׁךְ וְהַלַּיְלָה כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקֻּף הַגְּלֻיּוֹת הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם אֲזַי אֵין שׁוּם חֹשֶׁךְ כְּלָל, כִּי עִקַּר הָאוֹר הוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל וַאֲזַי לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כו', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים קל"ט:י"ב), "גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֶשְׁכָּהּ כָּאוֹרָהּ" כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה י"ד:ז'), "וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר" כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים (בהגדה של פסח), "תָּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֶשְׁכַּת לַיְלָה" כִּי עִקַּר הַחֹשֶׁךְ שֶׁל לַיְלָה הוּא מִבְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁהֵם הֵם עִקַּר הַחֹשֶׁךְ וֶאֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה זֶה עִקַּר הָאוֹר וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַלַּיְלָה שֶׁל בְּדִיקַת הֶחָמֵץ בְּטוּל הַטֶּבַע, קָרָא הַתַּנָּא אוֹר לִישָׁנָא מְעַלְיָא ע"ש בְּטוּל הַטֶּבַע שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶחָמֵץ שֶׁבּוֹדְקִין בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַלַּיְלָה בְּבְחִינַת אוֹר, בְּחִינַת (תהילים קל"ט:י"ב) לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן קָרָא הַתַּנָּא אוֹתוֹ הַלַּיְלָה אוֹר:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת (שמות י"ב:מ"ב) לֵיל שִׁמּוּרִים, שֶׁמְּשֻׁמָּר מִן הַמַּזִּיקִים, (יט) כִּי עִקַּר הַמַּזִּיקִים הֵם מִבְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מַזִּיקֵי עֶלְמָא וְאָז בְּלֵיל יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה בְּטוּל הַטֶּבַע בַּלַּיְלָה דַּיְקָא כְּדֵי לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל בְּחִינַת לַיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע, עַל-כֵּן אוֹתוֹ הַלַּיְלָה הוּא מְשֻׁמָּר מִכָּל הַמַּזִּיקִין וּמִכָּל הַדִּינִים, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה הַשְׁגָּחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הֶהָזֵיקוֹת וְכָל הַדִּינִים כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, בְּחִינַת (ישעיהו ל׳:כ"ו) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כְּאוֹר שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְכוּ' שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד לָבֹא כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם כִּי אָז יִתְבַּטֵּל חֹשֶׁךְ לַיְלָה וְאָז תִּתְמַלֵּא הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ, כִּי פֶּגֶם וּמְעוּט הַלְּבָנָה זֶה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע, שֶׁזֶּה עִקַּר אֲחִיזָתָם, כִּי כָּל אֲחִיזָתָם הוּא מִבְּחִינַת פֶּגֶם הַלְּבָנָה כַּיָּדוּעַ (כ) וּלֶעָתִיד תִּתְמַלֵּא הַלְּבָנָה וְיִתְבַּטֵּל הַחֹשֶׁךְ, כִּי יִתְבַּטֵּל הַטֶּבַע וְתִתְגַּלֶּה הַהַשְׁגָּחָה, וְאָז, 'לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר' וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן פָּרָשַׁת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בִּשְׁעַת הַגְּאֻלָּה,

כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה, שֶׁהוּא בְּטוּל הַטֶּבַע, זֶה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת (פסחים ה), אֵין בְּעוּר חָמֵץ אֶלָּא שְׂרֵפָה כִּי (יחזקאל ט"ו:ז'), "מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם", כִּי הַהַשְׁגָּחָה וְהַטֶּבַע הֵם בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה אוֹר וְחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וּמְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי מְאוֹרֵי אֵשׁ שׁוֹלְטִין בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹרֵי אוֹר, דְּהַיְנוּ בְּלַיְלָה וְחֹשֶׁךְ (וכמבואר מזה במקום אחר בדברי רבינו ז"ל במאמר "בראשית-לעיני כל ישראל" בסימן ס"ז בלקוטי תנינא) כִּי הָאֵשׁ זֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַדִּין שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הָאֵשׁ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַל-יְדֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פסחים נד) זֶה רָמַז עַל בְּחִינַת הַטֶּבַע שֶׁנִּתְעַלֵּם הַהַשְׁגָּחָה, כִּי הַטֶּבַע זֶה בְּחִינַת (דברים ח':י"ז) כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי וְכוּ' כְּמוֹ הָאֵשׁ שֶׁעִקַּר בְּרִיָּתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם, וְעַל-כֵּן מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַטֶּבַע, שֶׁהוּא תֹּקֶף הַדִּין, וְעַל-כֵּן מַבְדִּילִין עָלָיו בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כִּי שָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַהַבְדָּלָה וְהַבְּרוּר, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע הוּא מִבְּחִינַת הַטֶּבַע שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מַבְדִּילִין עָלָיו עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מְבָרְרִין הַטּוֹב וּמַכְנִיעִין הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּהָאֵשׁ בִּבְחִינַת הַטֶּבַע וְנִכְלָל גַּם הָאֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטֶּבַע בַּקְּדֻשָּׁה, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַטֶּבַע הוּא הַשְׁגָּחָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַנְהִיג אֶת הַטֶּבַע כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁמַּאֲמִינִים וְיוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה וְגַם הַטֶּבַע הִיא הַשְׁגָּחָה, אֲזַי נִכְלָל גַּם הָאֵשׁ בַּקְּדֻשָּׁה וְזֶה בְּחִינַת בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ שֶׁמְּבָרְכִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בִּשְׁעַת הַבְדָּלָה. שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְגַם הָאֵשׁ בְּחִינַת הַטֶּבַע בָּרָא גַּם כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי גַּם הַטֶּבַע הִיא הַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִכְלָל הַכֹּל בַּקְּדֻשָּׁה וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע כַּנַּ"ל וַאֲזַי עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הֵם נוֹפְלִים בִּבְחִינַת מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת הָאֵשׁ, בְּחִינַת הַטֶּבַע וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁגַּם הָאֵשׁ, בְּחִינַת הַטֶּבַע, הוּא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הֵם נִכְנָעִים וְזֶה בְּחִינַת בְּעוּר חָמֵץ עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָז יוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲפִלּוּ הַטֶּבַע בְּחִינַת הָאֵשׁ הַכֹּל בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וַאֲזַי הֶחָמֵץ, בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע, בְּחִינַת אֲחִיזַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי שֶׁרְשׁוֹ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן בְּכָל הַשָּׁנָה מֻתָּר הֶחָמֵץ רַק בְּפֶסַח צְרִיכִים לֶאֱכֹל מַצָּה וְחָמֵץ אָסוּר וְאָסוּרוֹ חָמוּר מְאֹד אֲפִלּוּ בְּמַשֶּׁהוּ, (כא) כִּי בְּפֶסַח, שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם, צְרִיכִים רַק לֶאֱכֹל מַצָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה וּבְחִינַת הֶחָמֵץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטֶּבַע, צְרִיכִים עַכְשָׁיו לְבַעֵר לְגַמְרֵי בְּבַל

יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הִיא גַּם כֵּן הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁהִתְגַּבְּרוּ פִּרְעֹה וּמִצְרַיִם אָז עָלֵינוּ מְאֹד וְכָפְרוּ בַּה' וְאָמְרוּ, "מִי ה' וְכוּ', (שמות ה'), עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִמִּצְרַיִם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁגִּלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַשְׁגָּחָתוֹ בָּעוֹלָם בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל מְאֹד, כִּי עָשָׂה עִמָּנוּ אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת וְעַל-כֵּן צְרִיכִים אָז בְּפֶסַח לֶאֱכֹל רַק מַצָּה וְלֹא חָמֵץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטֶּבַע, רַק מַצָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, כִּי מֵחֲמַת תֹּקֶף הַגְּלוּת שֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם, שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה לְבַד וּבְחִינַת הַטֶּבַע, שֶׁהוּא הֶחָמֵץ, צָרִיךְ לְבַעֵר לְגַמְרֵי בְּבֵל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַטֶּבַע הֵם יְכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר וְלֹא יִהְיֶה אֶפְשָׁר לָצֵאת מֵחֲמַת גֹּדֶל אֲחִיזָתָם שֶׁנִּתְאָחֲזוּ אָז מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאוֹכְלִים מַצָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, שִׁבְעַת יָמִים, אָזַי אַחַר כָּךְ הוּתַּר הֶחָמֵץ, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם וְנִתְגַּלָּה הַדַּעַת שֶׁל הַשְׁגָּחָה עַל-יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה, אֲזַי אַחַר כָּךְ יְכוֹלִים לֶאֱכֹל גַּם הֶחָמֵץ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטֶּבַע, כִּי עַל-יְדֵי גֹּדֶל הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה יוֹדְעִים הָאֱמֶת שֶׁגַּם הַטֶּבַע הוּא הַשְׁגָּחָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּמַנְהִיג בִּרְצוֹנוֹ הַכֹּל, עַל-כֵּן יְכוֹלִים לֶאֱכֹל חָמֵץ גַּם כֵּן אֲבָל בַּתְּחִלָּה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל חָמֵץ כְּלָל, כִּי אָז מֵחֲמַת גֹּדֶל אֲחִיזָתוֹ כַּנַּ"ל אָסוּר לְהַזְכִּיר שֵׁם טֶבַע כְּלָל שֶׁלֹּא יִתְאָחֲזוּ בְּיוֹתֵר וְלֹא יוּכְלוּ לְהִגָּאֵל ח"ו, אֲבָל אַחַר כָּךְ שֶׁכְּבָר יָצָאנוּ מֵהֶם וְנִתְגַּלָּה הַהַשְׁגָּחָה אֲזַי יוֹדְעִים שֶׁגַּם הֶחָמֵץ בְּחִינַת הַטֶּבַע הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן הוּתַּר הֶחָמֵץ אַחַר הַפֶּסַח כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (כב) שֶׁמֵּאַחַר שֶׁקִּבַּלְנוּ הַמַּצָּה, שֶׁהִיא אַסְוָתָא, יְכוֹלִים אַחַר כָּךְ לֶאֱכֹל הֶחָמֵץ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאַחַר שֶׁנִּתְגַּלָּה הַהַשְׁגָּחָה יְכוֹלִים לֶאֱכֹל הֶחָמֵץ גַּם כֵּן, כִּי נִתְגַּדֵּל הַדַּעַת וְיוֹדְעִים שֶׁגַּם הַטֶּבַע הִיא הַשְׁגָּחָה בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן לֹא הוּתַּר הֶחָמֵץ עַד אַחַר קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהָיָה בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח, כִּי אָז הָיָה עִקַּר מַפָּלַת מִצְרַיִם וְאָז הָיָה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה מְאֹד מְאֹד עַל-יְדֵי קְרִיעַת יַם סוּף וְנִסִּים הַרְבֵּה שֶׁהָיוּ אָז וְעַל-כֵּן אָז נִכְנַע וְנִתְבַּטֵּל חָכְמַת הַטֶּבַע, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מְאֹד, כִּי כֻּלָּם נִבְהֲלוּ אָז מְאֹד עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהָיָה אָז מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות ט"ו:ט"ו), "אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם וְכוּ'" וּמִגֹּדֶל הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה אָז נִתְגַּלָּה שֶׁגַּם בֶּאֱמֶת הַטֶּבַע הִיא הַשְׁגָּחָה. וְעַל-כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח הוּתַּר הֶחָמֵץ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יג

כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא בְּחִינַת מַה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר "וּמוֹרִיד שְׁנֵי דְּמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל", דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה לְהַכְנִיעַ אֶת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו נ"ז:כ'), "וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נגרש" וַאֲזַי נַעֲשִׂין נִסִּים וְנִפְלָאוֹת,

שֶׁהֵם בְּחִינַת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מלכים ב ח׳:ד׳), "ספרה לִי אֶת הגדולות וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז הָיָה הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה מְאֹד כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה הָיָה הַנֵּס שֶׁהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַהַשְׁגָּחָה לִבְחִינַת יָם שֶׁמְּרַמֵּז עַל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְאָז נִבְקַע הַיָּם, הַיְנוּ כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא בִּשְׁנֵי בְּחִינוֹת וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף מְרַמֵּז שֶׁנִּבְקַע יַם הֶחָכְמָה שֶׁלְּמַעְלָה וְנִתְגַּלָּה הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, כִּי זֶה עִקַּר הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִבְקַע הַיָּם שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁמְּרַמֵּז עַל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים דְּעַלְמָא, שֶׁהֵם כַּיָּם נגרש, שֶׁכֻּלָּם נִבְקְעוּ וְנִשְׁבְּרוּ וְנִתְבַּטְּלוּ וְיִשְׂרָאֵל עָבְרוּ בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה, כִּי לֹא יָכְלוּ הַמַּיִם שֶׁהֵם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, לִשְׁלוֹט עַל יִשְׂרָאֵל מֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלָּה הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וּמוֹרִיד שְׁנֵי דְּמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל הַנַּ"ל, (כִּי פַּרְעֹה הִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי ב' אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם מ'י' אוֹתִיּוֹת י"ם וְעַל-כֵּן אָמַר (שמות ה׳:ב׳) מ'י' ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקֹלוֹ כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי האר"י ז"ל) (כג) וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתוֹ שֶׁנִּתְגַּלָּה הַהַשְׁגָּחָה עַל-יְדֵי קְרִיעַת יַם סוּף בִּבְחִינַת וּמוֹרִיד שְׁנֵי דְּמָעוֹת. דְּהַיְנוּ הַשְׁגָּחָה לַיָּם הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁאֵלַת הַבֵּן, שֶׁמְּצָוָה שֶׁיִּשְׁאַל הַבֵּן, מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת כִּי צְרִיכִים אָז בְּלֵיל פֶּסַח לִישְׁאֹל דַּוְקָא קֻשְׁיוֹת מַה נִּשְׁתַּנָּה כְּדֵי לְהָשִׁיב עַל זֶה עֲבָדִים הָיִינוּ וְכוּ' דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְגִלָּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם וְעַל-יְדֵי קֻשְׁיָא זוֹ שֶׁל מַה נִּשְׁתַּנָּה. עַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין וּמְתָרְצִין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁל חָכְמַת הַטֶּבַע, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין דַּיְקָא לִישְׁאֹל קֻשְׁיוֹת מַה נִּשְׁתַּנָּה בְּלֵיל פֶּסַח כְּדֵי לְבַטֵּל עַל-יְדֵי קֻשְׁיָא זוֹ כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁל הַמֶּחְקָרִים שֶׁבָּאִים מֵחָכְמַת הַטֶּבַע כִּי עַל-יְדֵי קֻשְׁיָא זוֹ נִתְגַּלָּה הַהַשְׁגָּחָה וְנִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁלָּהֶם וְעַל-כֵּן דִּבְּרָה תּוֹרָה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁשּׁוֹאֲלִין קֻשְׁיוֹת מַה נִּשְׁתַּנָּה הַנַּ"ל כִּי הַד' בָּנִים הֵם כְּנֶגֶד ד' מַלְכֻיּוֹת כַּמּוּבָא (כד) כִּי כָּל הד' מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם כְּלֵל כָּל הַגְּלֻיּוֹת שֶׁכֻּלָּם מִתְגַּבְּרִים רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְכֻלָּם נִכְנָעִים וְנִתְבַּטְּלִים עַל-יְדֵי שְׁאֵלַת הד' בָּנִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הד' מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם כְּלֵל כָּל הַגְּלֻיּוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַיְנוּ שֶׁהַקֻּשְׁיָא מַה זֶּה הָיָה שֶׁבַּלַּיְלָה שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַגְּלֻיּוֹת בְּחִינַת הַטֶּבַע יִהְיֶה הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה כָּל כַּךְ, וְהַתֵּרוּץ עֲבָדִים הָיִינוּ וְכוּ' וְלֹא יָכְלְנוּ לָצֵאת מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה לְבַד וְהָיָה מֵהֶהְכְרֵח לְבַטֵּל אָז הַטֶּבַע לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס בַּלַּיְלָה דַּיְקָא כְּדֵי לְהַכְנִיעַם בְּשָׁרְשָׁם לְהַפֹּךְ הַלַּיְלָה לְיוֹם כִּי בְּטֵל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי וְאָז נִתְהַפֵּךְ לַיְלָה לְיוֹם בְּחִינַת (תהילים קל״ט:י״ב) לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר וְזֶה עִקַּר הַנֵּס שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַטֶּבַע בְּחִינַת לַיְלָה לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל עַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס בַּלַּיְלָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת טְבִילַת כֵּלִים כִּי הַכְּלִי שֶׁיָּצָא מֵרְשׁוּת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים צְרִיכִים לְטוֹבְלָן בַּמִּקְוֶה שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי שֶׁיֹּאכַל בּוֹ הַיִּשְׂרָאֵל (שולחן ערוך יורה דעה סימן ק"כ סעיף א') כִּי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַטֻּבַּע זֶה עִקַּר הַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל וּכְשֶׁהַכֹּל בִּרְשׁוּתָם אֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת לִרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה בַּמִּקְוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת (ישעיהו י"א:ט') כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה כַּמַּיִם וכו' כַּנַּ"ל כִּי מֵאֶכֶל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה מְאֹד. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה בְּפֶסַח שֶׁמְּגַלִּין הַהַשְׁגָּחָה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁאוֹכְלִין מַצָּה כַּנַּ"ל כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע זֶה בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁשָּׁם מְעֹרָב טוֹב וָרָע. וְהוּא דַּעַת דְּסִטְרָא אַחֲרָא פְּגַם הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה וְעִקַּר הַפְּגַם הָיָה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה דַּיְקָא בִּבְחִינַת (תהילים ל"ז:ג') וּרְעֵה אֱמוּנָה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (בסימן ס"ב) כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה וְנוֹפֵל לְטָעוּת שֶׁל חָכְמַת הַטֶּבַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ח':י"ד), "פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וְרָם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וכו' וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבְךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי וכו'" דְּהַיְנוּ שֶׁתּוֹלֶה בַּטֶּבַע ח"ו, כְּאִלּוּ הַפַּרְנָסָה בְּכֹחוֹ וְעֹצֶם יָדוֹ וְאֵינוֹ מוֹדֶה בַּהַשְׁגָּחָה וְזֶה בְּחִינַת כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי, בְּחִינַת פְּגַם הַיְדַיִם הַנַּ"ל פְּגַם כ"ח פְּרָקִין דִּידִים כ"ח אַתְוָן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְזֶהוּ (שם), "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כ"ח וכו'" הַיְנוּ כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הַכֹּל בכ"ח אַתְוָן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כַּנַּ"ל וְהוּא מַשְׁגִּיחַ בְּכָל עֵת וְנוֹתֵן כ"ח, כ"ח' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ וּמְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי כ"ח אַתְוָן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת מַאֲכָלָם מְאֹד וְזֶה בְּחִינַת כַּמָּה וְכַמָּה מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה תְּלוּיָה בְּקְדֻשַּׁת הַמַּאֲכָלִים וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ (שם ח'), "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וכו'" הַיְנוּ שֶׁתִּבָּרֵךְ אֶת ה' אַחַר הָאֲכִילָה, שֶׁתֵּדַע שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ, "עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה" כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם יא), "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ" כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מָן, בְּחִינַת (שמות ט"ז:ד') הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁהָיָה יוֹרֵד בְּהַשְׁגָּחָה לְבַד דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ וְכַמָּה נִסִּים נַעֲשׂוּ בּוֹ וּכְשֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַפַּרְנָסָה הַכֹּל בָּא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד בְּלִי שׁוּם דֶּרֶךְ הַטֶּבַע כְּלָל, כִּי הוּא הַנּוֹתֵן כ"ח וכו' כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מָן, בִּבְחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן (כה) וְעַל-כֵּן בְּתִחִלַּת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, דְּהַיְנוּ בְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הֵם צְרִיכִים לֶאֱכֹל מַצָּה, שֶׁהוּא

בְּחִינַת מֹחִין וְדַעַת, בְּחִינַת מָן, (כו) כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה בְּפֶסַח נִמְשָׁךְ דַּעַת גָּדוֹל וְיוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה לְבַד וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַכְּלִי שֶׁהָיָה בְּרִשּׁוּת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁהֵם מִסְטָרָא דִּסְאָבוּתָא, כִּי הֵם תּוֹלִין בַּטֶּבַע שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַדִּינִים וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְעַל-כֵּן אֵין הַכְּלִי רָאוּי לְסִעֻדַּת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה בַּמִּקְוֶה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַכְּלִי מִבְּחִינַת טֶבַע לִבְחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת עַלְמָא דְּאַתֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִקְוֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הֶכְשֵׁר כֵּלִים (במדבר ל"א:כ"ג) "כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָּאֵשׁ כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְכוּ'" וְכַנַּ"ל כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִבְלַע הָאִסּוּר, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה, בַּכְּלִי, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַטֶּבַע, דְּהַיְנוּ כְּפִירוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַטֻּמְאוֹת וְכָל הָאִסּוּרִים וּכְשֶׁכְּבָר נִבְלַע הָאִסּוּר בַּכְּלִי אֵין לוֹ טָהֳרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַטֶּבַע וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא נִבְלַע הָאִסּוּר בַּכְּלִי רַק שֶׁיָּצָא מֵרְשׁוּת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּצָא מִדַּעְתּוֹ וּרְשׁוּתוֹ, כִּי עִקַּר בְּחִינַת רְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא קוֹנֶה כָּל הַחֲפָצִים תַּחַת רְשׁוּתוֹ בִּבְחִינַת (נדרים מא) דַּעַת קָנְיָתְ מה חָסַרְתָּ וְכוּ', כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיּוֹצֵא הַכְּלִי מֵרְשׁוּת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, הַיְנוּ מֵרְשׁוּת דַּעַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטֶּבַע וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲזַי דַּי לוֹ בִּטְבִילָה בְּמִקְוֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַלְמָא דְּאַתֵי שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין וּמַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל בְּחִינַת הַטֶּבַע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, מֵרְשׁוּת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לִרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁל ד' כּוֹסוֹת, כִּי הַיַּיִן כָּלוּל מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יומא עו), זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ לֹא זָכָה נַעֲשָׂה רֹשׁ הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכִין נִתְרוֹמֵם הַדַּעַת עַל-יְדֵי הַיַּיִן וְעִקַּר הַדַּעַת הוּא הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר הַדַּעַת שֶׁל הַהַשְׁגָּחָה עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת הַיַּיִן כְּשֶׁזּוֹכִין בְּחִינַת זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ, אֲבָל אִם אֵינוֹ זוֹכֶה הוּא לְהֵפֶךְ כִּי נַעֲשָׂה רֹשׁ וְאֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת (כז) וּמִשָּׁם עִקַּר הָעֲנִיּוּת מַמָּשׁ דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֵין לוֹ הַדַּעַת שֶׁל הַשְׁגָּחָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת, מִשָּׁם בָּא עֲנִיּוּת, בְּחִינַת (בראשית ג':י"ז) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּחְקוּת וַעֲנִיּוּת שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל, כִּי הַטֶּבַע הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְלַיְלָה, בְּחִינַת פְּגַם הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָעֲנִיּוּת כַּיָּדוּעַ (כח) וּשְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ כְּלוּלִים בַּיַּיִן, כִּי הַיַּיִן מֵבִיא שִׂנְאָה וְזֶה בְּחִינַת הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה וּשְׂנֵאָה כַּנַּ"ל וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁזּוֹכִין, אֲזַי הַיַּיִן מְעוֹרֵר מֵהַשִּׂנְאָה בִּבְחִינַת (שיר השירים ז':י') וְחִכֵּךְ כַּיַּיִן הַטּוֹב הוֹלֵךְ שְׁפָתֵי יְשֵׁנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּיִן הַטּוֹב מִסִּטְרָא דְּטוֹב

מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדִּבּוּר, כִּי בְּשָׁעַת שֵׁנָה אֲזַי נִסְתַּלֵּק הַדִּבּוּר וְעַל-יְדֵי הַיַּיִן הַטּוֹב נִתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה וְנִמְשָׁךְ הַדִּבּוּר שֶׁבָּא מֵהַדַּעַת כַּיָּדוּעַ, (כט) בְּחִינַת דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים (ל) וְזֶה בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁהַיַּיִן כָּלוּל מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת, מִבְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, בְּחִינַת עַלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת (תהילים ק"ד:ט"ו) וְיַיִן יְשַׂמַּח וְכוּ' וְזֶה כְּשֶׁזּוֹכֶה כַּנַּ"ל וְאִם לֹא זָכָה הוּא בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׂכֵּר שֶׁמְּעָרֵב הַדַּעַת וְטוֹעֶה בְּחָכְמַת הַטֶּבַע ח"ו, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֵׁנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַיַּיִן מְאֹד מִמַּגַּע עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים יוֹתֵר מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי שׁוּם דָּבָר אֵינוֹ נֶאֱסָר בְּמַגַּע עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, רַק הַיַּיִן נַעֲשֶׂה נָסָךְ עַל-יְדֵי מַגַּע עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹגֵעַ הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בַּיַּיִן וּסְתָם נְגִיעָה הִיא בְּיָדִים, אֲזַי נִמְשָׁךְ הַיַּיִן לִבְחִינַת טֶבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים דְּעַלְמָא מֵחֲמַת שֶׁהַיַּיִן כָּלוּל מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת טֶבַע, הֵם יְכוֹלִין לְטַמֵּא אֶת הַיַּיִן בִּנְגִיעָתָם בַּיָּד, כִּי נִמְשָׁךְ מִיָּד לִבְחִינַת טֶבַע וְעַל-כֵּן אֵינוֹ רָאוּי לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע וְכָל מַאֲכָלֵיהֶם וּמַשְׁקֵיהֶם צָרִיךְ לִהְיוֹת קָדֵשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּאֲכָל וְהַמַּשְׁקֶה יוּמְשָׁךְ הַדַּעַת שֶׁל הַשְׂגָּחָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל הַיַּיִן הוּא עַל-יְדֵי נְגִיעָתָם וּסְתָם נְגִיעָה הִיא בְּיָדִים, כִּי עִקַּר הַפְּגָם הַדַּעַת שֶׁל הַשְׂגָּחָה הִיא עַל-יְדֵי פְּגַם הַיָּדִים פְּגַם כ"ח פְּרָקִין דִּידִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד כ"ח אַתְוָן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְכוּ' כַּנַּ"ל וִידֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵם בְּהֵפֶךְ מִזֶּה וְהֵם בִּבְחִינַת (בראשית כ"ז:כ"ב) הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, בְּחִינַת הַטָּעוּת שֶׁל הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַיַּיִן נִפְגָּם עַל-יְדֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְכַנַּ"ל וַאֲזַי נַעֲשֶׂה נָסָךְ זֶה בְּחִינַת טָעוּת שֶׁל חָכְמַת הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וְזֶה בְּחִינַת נָסָךְ, בְּחִינַת (ישעיהו כ"ט:י') כִּי נָסַךְ ה' רוּחַ תַּרְדֵּמָה וְכוּ', שֶׁזֶּה נֶאֱמַר שָׁם עַל הַחוֹזִים בַּכּוֹכָבִים הַטּוֹעִים בְּמַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּעֵת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, שֶׁאָז נִתְגַּלָּה הַהַשְׂגָּחָה, אָז הוּא מִצְוָה לִשְׁתּוֹת ד' כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, כִּי אָז הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, כִּי עַכְשָׁיו בְּלֵיל פֶּסַח נִתְרוֹמֵם הַדַּעַת וְנִתְגַּלָּה הַהַשְׂגָּחָה בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַיַּיִן, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הִמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה וְשִׁבֵּר אֶת הַלַּיְלָה וְהִשֵּׁנָה בִּבְחִינַת (שמות י"א:ד') כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וַאֲזַי הַיַּיִן בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ וְיכוֹלִין לְדַבֵּר וּלְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה עַל-יְדֵי הַיַּיִן, בִּבְחִינַת דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (ברכות לה) אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי כָּל הַשִּׁירוֹת------הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עַלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְעַר שִׁיר בָּעֲלְמָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לא) בִּבְחִינַת אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה 'שָׁר' לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא "יָשִׁיר" מִכָּאן שֶׁעָתִיד לָשִׁיר לָעוֹלָם הַבָּא, (לב) כִּי עִקַּר הַשִּׁירָה מִבְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וְכוּ', כִּי אָז יִתְעַר שִׁיר בָּעֲלְמָא וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁירוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמְּשׁוֹרְרִין וּמְזַמְּרִין עַל הַנִּסִּים, כִּי כָּל הַנִּסִּים נַעֲשִׂין

עַל-יְדֵי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה מִסּוֹף הָעוֹלָם מֵעוֹלָם הַבָּא לְזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, וַאֲזַי כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה הַנֵּס, אָנוּ מַמְשִׁיכִין גַּם כֵּן בְּחִינַת שִׁירָה מֵעוֹלָם הַבָּא לְזֶה הָעוֹלָם וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַשִּׁירוֹת שֶׁל הַנִּסִּים וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, (לג) כִּי אָז הַיַּיִן נִכְלָל בְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת דַּעַת שֶׁל הַשְׂגָּחָה וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁל הַנֵּס לְזֶה הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים הַשִּׁיר עַל הַיַּיִן וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת ד' כּוֹסוֹת יַיִן שֶׁל פֶּסַח כְּנֶגֶד ד' מַלְכֻיּוֹת, כִּי כְּשֶׁנִּכְלָל הַיַּיִן בַּקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת הַשְׂגָּחָה, עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָעִין כָּל הַגְּלֻיּוֹת שֶׁל כָּל הַד' מַלְכֻיּוֹת, שֶׁעִקַּר כֹּחָם הוּא עַל-יְדֵי הַטָּבַע כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַהַשְׂגָּחָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי ה' כּוֹסוֹת יַיִן, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִים כֻּלָּם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן נְטִילַת יָדַיִם אַחַר הַשֵּׁנָה, עַל פִּי הַתּוֹרָה "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן פ"ב עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ, כִּי יֵשׁ בְּחִינַת כְּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת (תהילים קל"ט:ה') אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וְכוּ' בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה א' ב' ותשר"ק, כִּי אָדָם הוּא בְּחִינַת הוי' בְּמִלּוּי אַלְפִּין בְּגִימַטְרִיָּא מ"ה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּסֵדֶר, בְּחִינַת קֶדֶם, בְּחִינַת א"ב כְּסֵדֶר וְחַוָּה הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה, בְּחִינַת מַלְכוּת פה וְכוּ', בְּחִינַת תשר"ק שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, בְּחִינַת אָחוֹר וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁלִּפְעָמִים הוֹלֵךְ לְאָדָם שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַלֵּק בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר מִבְּחִינַת כְּסֵדֶר וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא עַל-יְדֵי גַּדְלוּת שֶׁאוֹמֵר, אָנָא אֶמְלוֹךְ, שֶׁבָּזֶה הוּא מְחַלֵּק בְּחִינַת חַוָּה-מַלְכוּת לְעַצְמוֹ וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַאֲזַי אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת כִּי עִקַּר חִיּוּתָהּ מ"ה, הַיְנוּ הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּסֵדֶר, כִּי שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים אֵינוֹ אֶלָּא כְּשֶׁהֵם מְיֻחָדִים וּמְקֻשָּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ חִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת וְהַחִיּוּת הוּא הַמּוֹחִין וְכוּ', בְּחִינַת חָכְמָה כ"ח מ"ה, שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת, בְּחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, בְּחִינַת מ"ה חַיֵּינוּ מָה כֹּחֵינוּ וְכוּ' וּמ"ה הוּא אָדָם וְכוּ'. נִמְצָא, זֹאת הַבְּחִינָה חַוָּה-מַלְכוּת כְּשֶׁהִיא מְקֻשֶּׁרֶת לָאָדָם לִבְחִינַת מ"ה, הַיְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי יֵשׁ לָהּ שְׁלֵמוּת וְכוּ'. וְזֶהוּ, "לַה' הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ וְכוּ'" וַאֲזַי הוֹלֵךְ לוֹ לְהָאָדָם כְּסֵדֶר, כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוקבי"ה לֹא אִדְכַּר תַּמָּן (זוהר חוקת קפג). נִמְצָא, כִּי בְּחִינַת חַוָּה שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, נִתְבַּטְּלִים עַל-יְדֵי הָאָדָם כְּסֵדֶר וּבְחִינַת כְּסֵדֶר נִקְרָא יו"ד, שֶׁהַמַּלְכוּת הַנִּקְרָא דלי"ת לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם והקב"ה מַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת הַחָכְמָה הַנִּקְרָא יו"ד וְזֶה יוּד וָאו דָּלֶת וְזֶהוּ, "אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי ותשת עָלַי כַּפֶּיךָ" אַל תִּקְרֵי 'כַּפֶּיךָ'

אֶלָּא 'כַּפֶּיךָ', הַיְנוּ יוד גִימַטְרִיָא כָּף וּכְשֶׁמְחַלֵּק אֶת הַד' לְעַצְמוֹ וּמַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ חִיּוּת מִמֶּנָּה אֲזַי נַעֲשֵׂית לוֹ שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וְכוּ' וְעַל-כֵּן הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כִּי הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, הַיְנוּ מַלְכוּת חַוָּה תשר"ק. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּדְלוּת, הַיְנוּ אָנָא אֶמְלוֹךְ, יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ וְיִהְיֶה בְּחִינַת מ", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות טז), "וְנַחְנוּ מָה" וַאֲזַי נחזר חַוָּה לִבְחִינַת אָדָם, לִבְחִינַת מ"ה וְנַעֲשֶׂה כְּסֵדֶר וְכוּ', וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית בְּקוּמוֹ מִשֵּׁינָתוֹ, כִּי יוֹם וְלַיְלָה הֵם בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה, בְּחִינַת כְּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וְכוּ', כִּי אוֹר יוֹם הוּא בְּחִינַת אָדָם שֶׁהוּא חָכְמָה, כִּי הָאוֹר הוּא בְּחִינַת חָכְמָה וְדַעַת, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בסימן לז) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת ב':י"ג), "כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ כֵּן יִתְרוֹן הַחָכְמָה וְכוּ'" וְלַיְלָה הוּא בְּחִינַת חַוָּה-מַלְכוּת, בְּחִינַת וְלַיְלָה לְלֵילָה יְחַוֶּה וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (א) ומובָא לְעֵיל בְּהִלְכוֹת הַשְׂכָּמַת הַבֹּקֶר (הלכה ג') שֶׁבַּלַּיְלָה תַּרְעִין דְּגַן עֵדֶן סְתִימִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת וְעַלְמָא אִתְנַהֵיג עַל יְדָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בַּלַּיְלָה דִּינָא שָׁלְטָא, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ב) כִּי כָּל הַדִּינִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיִּסּוּרִים ח"ו שֶׁהֵם שֶׁלֹּא כִּרְצוֹן הָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כִּי שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר הוּא בְּחִינַת חֶשְׁכַּת לַיְלָה כְּמוֹ הָאָדָם הַהוֹלֵךְ בַּחֹשֶׁךְ שֶׁאֵז הוֹלֵךְ שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. וְאֵז יוּכַל לְהִכָּשֵׁל בְּאֶבֶן וְכַיּוֹצֵא, אֲבָל בְּאוֹר יוֹם אֵז רוֹאֶה הַדֶּרֶךְ וְהוֹלֵךְ כְּסֵדֶר נִמְצָא, שֶׁיּוֹם וְלַיְלָה הֵם בְּחִינַת כְּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה וְכוּ' וְעַל-כֵּן בַּלַּיְלָה, שֶׁאֵז שׁוֹלֵט בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וּבְחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא הַחָכְמָה, שֶׁהוּא אוֹר, יוֹם נִסְתַּלֵּק עַל-כֵּן צְרִיכִין אֵז לִישֹׁן וְהַשֵּׁנָה הוּא בְּחִינַת בְּטוּל, כִּי כְּשֶׁרוֹאֶה הָאָדָם שֶׁהַדַּעַת מִתְבַּלְבֵּל וְאֵין הַדַּעַת מְיֻשָּׁב כָּרָאוּי וְאֵז יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר בְּחִינַת הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִין בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כִּי כְּשֶׁהַדַּעַת דְּקֻדְשָׁה בִּשְׁלֵמוּת אֵז נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר לִבְחִינַת כְּסֵדֶר כַּנַּ"ל, כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לֹא אִדְכַּר תַּמָּן וְכַנַּ"ל אֲבָל בַּלַּיְלָה שֶׁאֵז הַדַּעַת מִסְתַּלֵּק וְאֵז מִתְגַּבֵּר ח"ו, בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים ח"ו, אֲזַי צָרִיךְ הָאָדָם לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם דַּעַת כְּלָל וִיבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁמַּכְרִחִים לִישֹׁן בַּלַּיְלָה בְּעֵת שֶׁאֵין הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל שֶׁאָז יוּכַל ח"ו, לְהִתְגַּבֵּר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִישֹׁן לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, לְהַרְאוֹת שֶׁבְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגּוּף, אֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל וְעִכְשָׁיו אָנוּ מְסַלְּקִין הַשֵּׂכֶל לְגַמְרֵי וְנִשְׁאָר הַגּוּף כְּאֶבֶן דּוֹמֵם בְּלִי חִיּוּת כִּי אִם בְּצִמְצוּם גָּדוֹל מְאֹד וְאָז בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה

נִתְחַדֵּשׁ הַשֵּׂכֶל וְנִתְחַזֵּק יוֹתֵר. וְאָז כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מִשֵּׁינָתוֹ חוֹזְרִים אֵלָיו הַמֹּחִין מְחֻדָּשִׁים וְאָז חוֹזֵר וְנִתְחַזֵּק גּוּפוֹ, כִּי עִקַּר חִיּוּת הַגּוּף הוּא עַל-יְדֵי הַנְּשָׁמָה. וְהַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף הֵם (ב) בְּחִינַת כְּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כִּי גּוּף וּנְשָׁמָה הֵם (ב)בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה, בְּחִינַת אוֹר וְחֹשֶׁךְ חָכְמָה וְסִכְלוּת, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה "דִּרְשׁוּ ה' וְעָזּוֹ" (בסימן לז) וְאֵין לְגוּף שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַנְּשָׁמָה, עַל-כֵּן בַּלַּיְלָה, שֶׁאָז אֵין הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת, אָז צְרִיכִין לְסַלֵּק הַדַּעַת לְגַמְרֵי וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ מַמָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מִשֵּׁינָתוֹ אָז צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם, כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת (ישעיהו י״א:ט׳) כִּי תִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לִים מְכַסִּים כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַדַּעַת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת כְּסֵדֶר, כְּדֵי לְבַטֵּל הַזֶּהֲמָא הַנֶּאֱחָז בְּהַיָּדִים שֶׁאֶחְיָזָתָהּ בְּבְחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כִּי כָּל אֶחְיַזַּת הַקְּלִפּוֹת הוּא בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כְּשֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל חִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת מִבְּחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶשְׁכַּת לַיְלָה וְשֵׁנָה שֶׁאָז נִשְׁאָר הַגּוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, בְּלִי חִיּוּת מֵהַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם וְאָז הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁאֶחְיָזָתָהּ מִשָּׁם, מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, נֶאֱחָזֶת בְּהַיָּדִים דַּיְקָא, כִּי כָּל עִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה נִתְחַבֵּר וְנִכְלָל שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר, זֶהוּ נִכְלָל בִּבְחִינַת יוּד, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כַּף, בְּחִינַת יָדִים, בְּחִינַת אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי ותשת עָלַי כַּפֶּיךָ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַל תֹּאמַר יָדֶיךָ אֶלָּא יוֹדֶיךָ, כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק, "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ" כִּי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָם נֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מִכָּל הָרוּחָנִיּוּת וְכָל הָעוֹלָמוֹת הֵם בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר נֶגְדּוֹ, כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְנַהֲגִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּמַלְכוּת הוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (ר"ה כז) בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם. 'תִּשְׁרֵי' הוּא בְּחִינַת תשר"ק, 'שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר', בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הוּא בְּגִין דְּיִשְׁתַּמּוֹדְעוּן לֵיהּ (ג) כְּדֵי לִזְכּוֹת לְדַעַת שָׁלֵם הַיְנוּ לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר אֲמִתַּת הַדַּעַת וְרַק זֶה נִקְרָא דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ד׳:ל״ט), "וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְכוּ'", הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה כְּדֵי לְחַבֵּר שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר, לְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת לְשָׁרְשָׁן שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת, נֶגֶד בְּחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא הַדַּעַת, שֶׁהוּא יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַהַשְׁאָרָה שֶׁיִּשָּׁאֵר סוֹף כָּל סוֹף וְהַכֹּל יִתְבַּטֵּל נֶגֶד זֶה, אֲבָל לִזְכּוֹת לָזֶה, לְחַבֵּר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, לְשָׁרְשָׁן, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא הַחָכְמָה וְהַדַּעַת הַנַּ"ל, זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם בְּעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת וְקִיּוּם הַתּוֹרָה

וּכְלָלִיּוּת הַתּוֹרָה נִכְלֶלֶת בַּיָּדַיִם שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת (דברים ז':י"א) הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָן. וְזֶהוּ בְּחִינַת (שם ט') וּשְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדָי, כִּי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, הִיא כְּלוּלָה בִּשְׁתֵּי יָדַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי הַיָּדַיִם מוֹשִׁיטִין כָּל דָּבָר לַמָּקוֹם שֶׁצְּרִיכִין אוֹתוֹ, כֵּן בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָדַיִם, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה לוֹקְחִין אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר. וּמַעֲלִין אוֹתָן וּמוֹשִׁיטִין אוֹתָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין בְּשָׁרְשָׁן בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר (ד) שֶׁבִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת ר' אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל הִגְבִּיהַּ שְׁתֵּי יָדָיו וְאָמַר, וַוי לִתְרִין תּוֹרוֹת דְּיִסְתַּלְּקוּ מֵעָלְמָא וְכוּ' כִּי שְׁנֵי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַיָּדַיִם. וְזֶהוּ בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית, כִּי מֵחֲמַת שֶׁבְּעֵת הַשֵּׁנָה נִסְתַּלֵּק הַחִיּוּת וְאָז הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁאֲחִיזָתָהּ בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, נֶאֱחֶזֶת בְּהַיָּדַיִם דַּיְקָא, כִּי הִיא כְּרוּכָה אַחַר הַקְּדֻשָּׁה תָּמִיד וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה לְכְלוֹל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁרְשָׁן, דְּהַיְנוּ לְכְלוֹל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיָּדַיִם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הַסִּטְרָא אַחֲרָא דְאִזְלָה בָּתַר פְּרוּדָא תְּדִיר וְרוֹצָה לְהִתְגַּבֵּר תָּמִיד לְהַפְרִיד ח"ו, בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר מִבְּחִינַת כְּסֵדֶר, עַל-כֵּן הִיא נֶאֱחֶזֶת בְּהַיָּדַיִם דַּיְקָא שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְהֵם עִקַּר הַכֵּלִים שֶׁעַל יָדָם יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר לִבְחִינַת כְּסֵדֶר, עַל-כֵּן הֵם נֶאֱחָזִים שָׁם בְּיוֹתֵר וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹמֵד מִשְּׁנָתוֹ צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם תֵּכֶף לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַדַּעַת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת כְּסֵדֶר, כְּדֵי לְגָרֵשׁ אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא הַנֶּאֱחֶזֶת מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת קט), בַּת מֶלֶךְ הִיא וּמַקְפֶּדֶת וְכוּ' כִּי הַקְּלִפָּה נִקְרֵאת בַּת מֶלֶךְ בְּוַדַּאי, מֵחֲמַת שֶׁנֶּאֱחֶזֶת מִפְּגַם הַמַּלְכוּת כְּשֶׁחוֹלְקִין בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ וְאוֹמְרִים אֲנָא אֶמְלוֹךְ, שֶׁאָז נַעֲשֶׂה הַכֹּל שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים וְהַקְּלִפּוֹת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת בַּת מֶלֶךְ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן אָסוּר קֹדֶם נְטִילָה לִגַּע בְּיָדָיו בְּעֵינָיו וְאָזְנָיו וְכוּ' (שלחן ערוך סימן ד' סעיף ג') כִּי כָּל אֵלּוּ הֵם נִקְבֵי הָרֹאשׁ וְהַמֹּחַ וְכָל הַזּ' נִקְבִים אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ דֶּרֶךְ ז' נִקְבִים אֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנְּרוֹת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סימן כ"א) וְעַל-כֵּן קֹדֶם נְטִילָה אָסוּר לִגַּע בָּהֶם בְּיָדָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר עַל בְּחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, בְּחִינַת ז' נִקְבֵי הַמֹּחַ עַל-יְדֵי הַזּוֹהֲמָה הַנֶּאֱחָז בְּהַיָּדַיִם, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁאֲחִיזָתוֹ מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ תְּחִלָּה אֶת הַיָּדַיִם בְּמַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת מֵימֵי הַדַּעַת וְאָז יְכוֹלִין לְהָרִים הַיָּדַיִם לַה' וְלִכְלוֹל הַכֹּל בִּבְחִינַת

כְּסֵדֶר, בִּבְחִינַת (תהילים קל"ד:ב') שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַדַּעַת נִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה וְדַעַת כַּנַּ"ל, כִּי הַחָכְמָה נִקְרָא קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ (ה) וְזֶהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת אוֹ עַל כָּל פָּנִים קֹדֶם עֲלוֹת הַשַּׁחַר, כְּדֵי לְחַבֵּר לַיְלָה בַּיּוֹם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּדֵי לְחַבֵּר וְלִכְלוֹל מִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם, הַיְנוּ לִכְלוֹל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם, שֶׁהוּא עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהַעֲלוֹת וְלִכְלוֹל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁרְשָׁן וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ (שם), "הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' הָעוֹמְדִים בְּבֵית ה' בַּלֵּילוֹת" 'הָעוֹמְדִים' וְכוּ' 'בַּלֵּילוֹת' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁקְּמִים בַּלַּיְלָה לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כּוֹלְלִין לַיְלָה בְּיוֹם שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ, "שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה'" 'שְׂאוּ יְדֵיכֶם' דַּיְקָא, כִּי לְהַעֲלוֹת וּלְחַבֵּר וְלִכְלוֹל לַיְלָה בְּיוֹם שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר, זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם דַּיְקָא, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם מַגְבִּיהִין כָּל הָעוֹלָמוֹת לְשָׁרְשָׁן בִּבְחִינַת שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה', בְּחִינַת (דברים ל"ב:מ') כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם ידי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲרָמַת יָדַיִם הַנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הֵם כְּלוּלִים בַּיָּדַיִם, בִּבְחִינַת (ישעיהו מ"ח:י"ג) אַף יָדִי יסדה אֶרֶץ וִימִינִי טפחה שמים וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בַּיָּדַיִם, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁכְּלוּלִים בַּיָּדַיִם, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה, עַל-יְדֵי זֶה מַגְבִּיהִין כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וּמַעֲלִין אוֹתָן וּמוֹשִׁיטִין אוֹתָם לְשָׁרְשָׁן, לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִבְחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ וְזֶהוּ "שְׂאוּ יְדֵיכֶם (ו) קֹדֶשׁ" כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הוּא נִקְשָׁר יָפֶה לַפָּסוּק הַקֹּדֶם, שֶׁהוּא, "הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' הָעוֹמְדִים בַּלֵּילוֹת" וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת (ז) שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וְעַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם, (ח) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, בְּחִינַת תשר"ק כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, אָז צְרִיכִין בְּחִינַת שֵׁנָה לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשֵּׁנָה שֶׁל לַיְלָה כַּנַּ"ל, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא לָשׁוּב מִגַּדְלוּת וּלְהַשְׁפִּיל עַצְמוֹ וּלְהַרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ וּפְחִיתוּתוֹ בֶּאֱמֶת, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא הַהַכְנָעָה וְהַשִּׁפְלוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות ז'), טוֹבָה מַרְדוּת אַחַת בִּלְבּוֹ שֶׁל אָדָם יוֹתֵר מִמֵּאָה מַלְקוֹת וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מיכה ז':י"ח), "וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית"-לְמִי שֶׁמְּשִׂים עַצְמוֹ כִּשְׁיֵרִים (ראש השנה יז) נִמְצָא, שֶׁעִקַּר

הַתְּשׁוּבָה הִיא עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, כִּי כָּל הַחֲטָאִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כְּשֶׁמִּתְלַקְּקִין אוֹתָהּ לְעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי גַּדְלוּת, כִּי מֵהֶם אֲחִיזַת כָּל הַדִּינִים, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת יֵצֶר הָרַע וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחֲטָאִים וְכֵן מִבֹּאר בִּסְפָרִים (ט) שֶׁעַל-יְדֵי גַּאֲוָה בָּאִין כָּל הַחֲטָאִים ח"ו כִּי כָּל הַמִּתְגָּאֶה כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה (סוטה ד') וְכָל הַמּוֹדֶה בַּעֲבוֹדָה זָרָה כְּאִלּוּ כּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה (חולין ה). נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי גַּדְלוּת בָּאִין לְכָל הַחֲטָאִים ח"ו, כִּי עַל-יְדֵי גַּדְלוּת הוּא מְחַלֵּק בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר מִבְּחִינַת כְּסֵדֶר כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֲטָאִים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל כָּל הַחֲטָאִים הוּא שִׁפְלוּת, שֶׁיִּשְׁתּוֹם עַצְמוֹ כֶּעָפָר לְדוּשׁ וְיִרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ וְרָחוּקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַשְׁפִּיל עַצְמוֹ וְיִשְׁתַּבֵּר לִבּוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹחֵל לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים נ"א:י"ט), "לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית", לְמִי שֶׁמַּשִּׁים עַצְמוֹ כִּשְׁיָרִים כִּי עַל-יְדֵי הָעֲנָוָה וְהַשִּׁפְלוּת וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כמה. כְּאַיִן וְאֶפֶס, עַל-יְדֵי זֶה הוּא חוֹזֵר לִבְחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מ"ה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֲטָאִים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, יוֹם רִאשׁוֹן לִבְרִיאַת אָדָם הָרִאשׁוֹן, אָז צְרִיכִין בְּחִינַת שִׁנָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל שֶׁמְּבַטְּלִין עַצְמוֹ לַגְּמָרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם דַּעַת, רַק צוֹעֲקִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַמְלִיכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת גָּמוּר בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם וְחַוָּה שֶׁרְשָׁם מִבְּחִינַת כְּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כַּנַּ"ל וְהֵם הָיוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם, דְּהַיְנוּ לִכְלוֹל בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר, לִכְלוֹל בְּחִינַת חַוָּה בְּאָדָם וְאָז הָיָה נַעֲשֶׂה הַכֹּל כְּסֵדֶר וְהָיָה מִתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם כְּסֵדֶר בְּלִי שׁוּם יִסּוּרִים וְדִינִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כַּנַּ"ל, אֲבָל הֵם פָּגְמוּ בְּחֶטְאָם וְעַל-יְדֵי זֶה הִפְרִידוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר מִבְּחִינַת כְּסֵדֶר כִּי עִקַּר חֶטְאָם הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת גַּדְלוּת, בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלוֹךְ, שֶׁזֶּהוּ הָיָה עִקַּר הַסְּתַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב':י"ז), "כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹקִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים וכו'" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בראשית רבא פרק י"ט) שֶׁאָמְרָה לָהֶם, כָּל אֻמָּן שׁוֹנֵא בְּנֵי אֻמָּנוּתוֹ, כִּי מִן הָעֵץ אֹכֵל וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם וכו', הַיְנוּ שֶׁהִכְנִיס בָּהֶם קִנְאָה וְתַאֲוָה לִמְלוֹךְ וּלְהִתְגָּאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים יוֹדְעֵי עוֹלָמוֹת" כְּאוֹמֵר, לָמָּה לָכֶם לִהְיוֹת נְכָנָעִים וּבְטֵלִים תַּחְתָּיו, הֲלֹא אִם תֹּאכְלוּ מֵעֵץ הַדַּעַת תִּהְיוּ בְּעַצְמְכֶם אֱלֹקִים וּמֶלֶךְ כְּמוֹתוֹ?! שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלוֹךְ הַנַּ"ל, שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ ח"ו, וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה הַכֹּל שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כִּי הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִגְזַר עֲלֵיהֶם מִיתָה לְדוֹרוֹת, כִּי פָּגְמוּ בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחַיּוּת, בְּחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, בְּחִינַת מ"ה חַיֵּינוּ וכו'

וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה וְהִפְרִידוּ עַצְמָן מִבְּחִינַת כְּסֵדָר, מִבְּחִינַת חָכְמָה, מִבְּחִינַת מ"ה, שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נִמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם מִיתָה הֵפֶךְ הַחַיִּים וְעַל-כֵּן גָּרְמוּ שֶׁנַּעֲשָׂה הַכֹּל שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַדִּינִים וְהַגְּזֵרוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ עַל הָעוֹלָם עַל-יְדֵי חֶטְאָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, (י) "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ וְכוּ'" וּפֵרֵשׁ רש"י, כְּשֶׁתִּזְרָעֶנָּה חִטִּים הִיא מְצַמַּחַת לְךָ קוֹץ וְדַרְדַּר וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר שֶׁנִּגְרְמוּ עַל-יְדֵי חֶטְאָם שֶׁהָיָה בְּחִינַת גְּדֻלּוּת, בְּחִינַת אָנָא אֶמְלוֹךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה הַכֹּל שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, עַל-יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר עַל-יְדֵי חֶטְאָם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְלֹא דַי שֶׁלֹּא תִּקְּנוּ זֹאת אַף גַּם קִלְקְלוּ בָּזֶה מְאֹד עַל-יְדֵי חֶטְאָם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַסְּתַת הַנָּחָשׁ הָיָה מִתְּחִלָּה לְחַוָּה, כִּי חַוָּה הִיא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שֶׁיִּתְבַּטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר לְבְחִינַת כְּסֵדֶר, שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת חַוָּה לְאָדָם וְהוּא הִתְגַּבֵּר עַל חַוָּה, בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר לְהַסִּיתָהּ כְּדֵי לְהַפְרִיד ח"ו בְּחִינַת חַוָּה מֵאָדָם שֶׁיִּתְגַּבֵּר ח"ו בְּחִינַת חַוָּה בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר עַל בְּחִינַת אָדָם כְּסֵדֶר עַד שֶׁהָאָדָם יַעֲשֶׂה רְצוֹן חַוָּה כְּדֵי לְהַגְבִּיר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר ח"ו, וְכַנַּ"ל אֲבָל אַחַר כָּךְ עָשׂוּ תְּשׁוּבָה מִיָּד וְהִתְחִילוּ לְתַקֵּן הַכֹּל, אֲבָל הַתִּקּוּן לֹא יוּגְמַר עַד הַסּוֹף, עַד שֶׁיָּבֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, כַּמּוּבָא (יא):

וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן זֹאת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָז נִבְרְאוּ וְהָיוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן זֹאת וְקִלְקְלוּ בּוֹ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָנוּ עוֹסְקִים בַּעֲבוֹדָתֵינוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּר לְתַקֵּן זֹאת, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת (יב) נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְהִשְׁתַּדֵּל לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל כְּסֵדֶר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל כָּל חֲטָאָיו שֶׁנִּמְשְׁכִין מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר מִבְּחִינַת גְּדֻלּוּת. וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּבִטּוּל גָּמוּר כְּדֵי לְהָרִים כָּל הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא אָז שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, לַחֲזֹר וּלְכוֹלְלוֹ בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ הַבְּחִינַת הַשָּׁנָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת דאפיל דורמיטא עליה וְכוּ', כִּי הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל, כִּי יֵשׁ בְּחִינַת כְּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה וּמַלְכוּת אָדָם וְחַוָּה וּצְרִיכִין לְבַטֵּל בְּחִינַת חַוָּה לְבְחִינַת אָדָם לֵידַע שֶׁכָּל הָעוֹלָם הַמִּתְנַהֵג עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת חַוָּה, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי לֹה' הַמְּלוּכָה וְהַכֹּל כְּאַיִן וְאֶפֶס נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל דַּיְרֵי אַרְעָא כלא חַשִׁיבִין וְכוּ' (יג) וְזֶה הַדַּעַת מְצָוֶה גְּדוֹלָה לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהִתְוַדַּע, כִּי זֶה עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם וְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם וְעַל-יְדֵי זֶה חוֹזֵר הַכֹּל כְּסֵדֶר כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּעֵת שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר

בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים, דְּהַיְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, וּבוֹ חָטְאוּ אָדָם וְחַוָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גָּרְמוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר שֶׁיִּתְגַּבֵּר ח"ו, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת שֵׁנָה, דְּהַיְנוּ לְסַלֵּק וּלְבַטֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם דַּעַת כְּלָל, רַק לְהַמְלִיךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה וּבִתְמִימוּת גָּמוּר בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת, שֶׁכָּל זֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין רַק לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בְּלִי שׁוּם חָכְמָה, כִּי אָנוּ מְסַלְּקִין דַּעְתֵּנוּ לְגַמְרֵי וּמְבַטְּלִין עַצְמֵנוּ לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ בְּאִלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים שֶׁאָז עוֹסְקִין כָּל יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וּבְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁל סֵפֶר תְּהִלִּים וְשִׁאֲרֵי מִינֵי בַּקָּשׁוֹת וּתְחִנּוֹת וּסְלִיחוֹת וּפִיּוּטִים וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת בְּלִי חָכְמוֹת כְּלָל, כִּי אָנוּ מְגַלִּין מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת לְבַד בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֵּׁנָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנַּעֲשָׂה אָז כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהַשֵּׁנָה הִיא שֶׁמִּסְתַּלְּקִין הַמּוֹחִין מִזְּעֵיר אַנְפִּין לְמַעְלָה וְכוּ' וְאָז נִמְשָׁכִין הַמּוֹחִין וְהַחִיּוּת לִבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי זְעֵיר אַנְפִּין, כִּי אִם עַל-יְדֵי בִּינָה אימא עִלָּאָה בְּעַצְמָהּ וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר נִמְשָׁכִין לוֹ מוֹחִין חֲדָשִׁים שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ עַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה וְאָז נִתְעוֹרֵר מַהַשֵּׁנָה וְאָז ננסרת הַמַּלְכוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁנָה הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמּוֹחִין שֶׁמִּסַּלְּקִין הַמּוֹחִין בְּכַוָּנָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, בְּחִינַת גְּדֻלּוּת, שֶׁהָעִקַּר הַפְּגָם בְּהַמּוֹחִין, כַּמּוּבָא בִּכְתְבֵי האר"י ז"ל (יד) שֶׁפְּגַם הַגְּדֻלּוּת הוּא בַּמּוֹחִין וְעַל-כֵּן גַּאֲוָה בְּגִימַטְרִיָּא י"ה, שֶׁהֵם הַמּוֹחִין, עַיֵּן שָׁם כִּי עִקַּר פְּגַם הַגַּאֲוָה הוּא שֶׁאוֹמֵר, אֲנָא אֶמְלוֹךְ. וּבֶאֱמֶת עִקַּר חִיּוּת הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי הַחָכְמָה, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת וְהָיְתָה לה' הַמְלוּכָה לֵידַע, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, הַכֹּל נִבְרָא וּמִתְנַהֵג רַק עַל-יְדֵי מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד אֲשֶׁר בַּכֹּל מָשְׁלָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַטֵּל עַצְמוֹ נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִהְיוֹת בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּלֹא מַמָּשׁ בִּבְחִינַת וְנַחְנוּ מ"ה, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא בְּחִינַת מ"ה, בְּחִינַת מ"ה חַיֵּינוּ כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּדְלוּת וְאוֹמֵר, אֲנָא אֶמְלוֹךְ וְרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ הַמַּלְכוּת לְעַצְמוֹ וְכָל זֶה מֵחֲמַת שְׁמִתְגָּאֶה בְּדַעְתּוֹ וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר הִשִּׂיג אֵיזֶה שֵׂכֶל וְהוּא לַמַּדָּן אוֹ מְקֻבָּל וְצַדִּיק עַד שֶׁרָאוּי לוֹ לְמְלוֹךְ וּלְהִשְׁתַּרֵר. נִמְצָא, שֶׁרוֹצֶה לְהַפּוֹךְ אֶת הַסֵּדֶר לַחֲלֹק הַמַּלְכוּת לְעַצְמוֹ כְּאִלּוּ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ וְדַעַת לְהַחֲיוֹת אֶת הַמַּלְכוּת, שֶׁעִקַּר חִיּוּתוֹ מֵהַחָכְמָה וְרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחָכְמָה לְתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וּלְהַגְבִּיר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר עַל כְּסֵדֶר ח"ו, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי חָכְמָה, שֶׁהוּא חִיּוּת הַמַּלְכוּת וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁמִּתְגָּאֶה וְאוֹמֵר אֲנָא אֶמְלוֹךְ, הוּא פּוֹגֵם בְּהַמֹּחַ וְהַחָכְמָה שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ הַמֹּחַ לְתוֹךְ מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁהוּא גַּאוּת וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁלֹּא נִמְתַּק עֲדַיִן

בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, דְּהַיְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּתְחִלָּתוֹ, צְרִיכִין לְבַטֵּל וּלְסַלֵּק הַמּוֹחִין לְגַמְרֵי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, בְּחִינַת דִּינִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מְבַטְּלִין עַצְמָן לְגַמְרֵי וּבְשָׁעַת הַבִּטּוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין אָנוּ מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּשׂוּם חָכְמָה, אֲזַי אָנוּ נִכְלָלִין לְמַעְלָה מֵחָכְמַת אָדָם, כִּי עַל-יְדֵי תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת וֶאֱמוּנָה עוֹלִין לְמַעְלָה מֵהַמּוֹחַ וְהַחָכְמָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בִּדְבָרֵינוּ (טו) וְאָז אָנוּ מַמְלִיכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת בְּלִי שׂוּם חָכְמוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּמְשָׁכִין הַמּוֹחִין וְהַחִיּוּת לְהַמַּלְכוּת שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי זְעֵיר אַנְפִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמַת אָדָם, כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין כַּיָּדוּעַ, (טז) כִּי עַכְשָׁיו אָנוּ מְגַלִּין מַלְכוּתוֹ בְּלִי שׂוּם חָכְמוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל לְבַד, שֶׁאָז נִכְלָלִין לְמַעְלָה לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בִּיינָה אימא עִלָּאָה, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת שֶׁל שֶׁלֹּשׁ רֹאשׁוֹנוֹת וּמִשָּׁם נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר נִמְשָׁכִין מֹחִין חֲדָשִׁים וְנִתְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה, כִּי עַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה וְהַבִּטּוּל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְמֹחִין גְּדוֹלִים וְאָז ננסר הַמַּלְכוּת וְנַעֲשֶׂה פַּרְצוּף שָׁלֵם וכו'. כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לְמֹחִין דְּקֻדֻּשָׁה אָז נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל בְּדַעַת שָׁלֵם, כִּי זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַמּוֹחִין רַק בְּשָׁבִיל הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְיַדַּע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא הַיּוֹצֵר הוּא הַבּוֹרֵא וכו' וְאָז נִמְתָּק בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וְנִכְלָל בִּבְחִינַת כְּסֵדֶר, בִּבְחִינַת בַּאֲתַר דְּאִית דְּכָר נוּקְבָא לֹא אִדְכַּר תַּמָּן, כִּי הִיא בְּטֵלָה אֶצְלוֹ כִּי בְּעֵת שֶׁהַמּוֹחִין בִּשְׁלֵמוּת בְּקֻדֻּשָׁה אֵין מִתְיָרְאִין מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר מֵאַחַר שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁאָז נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר, כִּי הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת מ"ה הוי' בְּחִינַת כְּסֵדֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתְּקוּנִים, (יז) הוי' בְּקוֹל וְדִבּוּר בָּאָדָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כִּי קוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, שֶׁהֵם הַמּוֹחִין וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ראש השנה כט), תְּקִיעַת שׁוֹפָר חָכְמָה וְאֵינָהּ מְלָאכָה כִּי קוֹל שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת מ"ה, בְּחִינַת קוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה שֶׁבַּמּחַ, כִּי הַקּוֹל אֵין בּוֹ תְּפִיסָא וְאֵין יְכוֹלִין לְהָבִין מֵחֲבֵירוֹ שׂוּם דָּבָר עַל-יְדֵי הַקּוֹל לְבַד, כִּי הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת מ"ה, בְּחִינַת כֹּחַ הַחָכְמָה לְבַד, כִּי עַכְשָׁיו אָנוּ מַמְשִׁיכִין רַק בְּחִינַת הַקּוֹל לְבַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מ"ה כְּסֵדֶר כְּדֵי לְהַגְבִּיר בְּחִינַת כְּסֵדֶר וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַקּוֹל נִבְנֶה הַדִּבּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת שֶׁאוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אַחַר תְּקִיעַת שׁוֹפָר:

וְעוֹד הָיָה לִי כַּמָּה דְּבָרִים בָּזֶה וְלֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ וְנִשְׁכַּח, חָבָל עַל דאבדין, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לַחֲזֹר וְלִמְצֹא כָּל הָאֲבֵדוֹת, וְלֹא נֹאבַד עוֹד שׂוּם דָּבָר וְדִבּוּר כְּבוּר סִיד שֶׁאֵינוֹ מְאַבֵּד טִפָּה (יח) אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת" בְּסִימָן ס"ה, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב וְהַכְּלָל, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁשָּׁם מִתְבַּטְּלִין כָּל הַיִּסּוּרִים וְכָל הַצָּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הַזֶּה כִּי אִם בְּסִתְימוּ דְּעֵינַיִן מֵחֲיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי וְכוּ' וְעַל-כֵּן מוּטְבָּע בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יְסוּרִין גְּדוֹלִים ח"ו, הוּא סוֹתֵם וְעוֹצֵם עֵינָיו בְּחָזְקָה מְאֹד וְכוּ' כְּדֵי לִבְרֹחַ אֶל הַתַּכְלִית וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב אַךְ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁשָּׁב מֵהַבִּטּוּל חוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים הַיִּסּוּרִים בְּיוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה. כְּמוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁנִּלְחָמִים זֶה עִם זֶה שֶׁכְּשֶׁאֶחָד רוֹאֶה וְכוּ' אַךְ אַחַר כָּךְ מְקָרְרִין וּמִתְבַּטְּלִין הַיִּסּוּרִים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשּׁוֹאֲבִין עַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִים, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְבַּטֵּל אֶל הַתַּכְלִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו לְתוֹךְ הַמֹּחִין וּמְקַבֵּל תּוֹרָה עַל-יְדֵי הַשְׂמָחָה, שֶׁהוּא כְּלִי לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְכַבִּין צִמְאוֹן הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוּרִים, בְּבְחִינַת (ישעיהו נ"ה:א') הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בַּאֵר הֵיטֵב. וְאָז יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי וְלַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה וְכוּ' וכו', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית, כִּי הַשֵּׁנָה הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית בִּסְתִימָא דְּעֵינַיִן וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַשֵּׁנָה, (כמובא בהתורה "ויהי מקץ זכרון" סימן נ"ד) שֶׁבִּשְׁעַת שֵׁנָה מִתְדַּבְּקִין בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל וְכֵן בְּהַתּוֹרָה "כִּי מרחמם ינהגם" סִימָן ז' עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יָשֵׁן, מוּבָן גַּם כֵּן שֶׁשֵּׁנָה, הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאֲתָה, עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר הַשֵּׁנָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַפִּיל עַל הָאָדָם הוּא בִּשְׁבִיל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ כְּדֵי לִבְרֹחַ בְּכָל פַּעַם מֵהַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בִּלְבּוּל הַדַּעַת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (א) וּמַחֲמַת שֶׁהָאָדָם בָּא לָזֶה הָעוֹלָם רַק בִּשְׁבִיל הַמִּלְחָמָה לְלָחֹם מִלְחֶמֶת ה' עִם הַתַּאֲוֹות וְהַבִּלְבּוּלִים וּלְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בַּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, עַל-יְדֵי זֶה הַמֹּחִין מִתְיַגְּעִים בְּכָל פַּעַם וְעַל-כֵּן הִטְבִּיעַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּנֶפֶשׁ אָדָם שֶׁכְּשֶׁהַבִּלְבּוּלִים מִתְגַּבְּרִין בְּיוֹתֵר וְהַמֹּחִין מִתְיַגְּעִים שֶׁיִּפּוֹל עָלָיו שֵׁנָה שֶׁהוּא סְתִימוֹת הָעֵינַיִם וּבִטּוּל הַמֹּחִין, הַיְנוּ שֶׁיִּסְתּוֹם עֵינָיו וְיַבָּטֵל מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל, הַיְנוּ בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב וְשָׁם מִתְבַּטְּלִין כָּל הַבִּלְבּוּלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַדִּינִים וְהַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַמְנִיעוֹת, כִּי כֻּלָּם מִתְבַּטְּלִים עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם נִטְבַּע הַשֵּׁנָה עַל כָּל אָדָם וְעַל כָּל הַבְּרוּאִים וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מִי שֶׁזּוֹכֶה יָכוֹל לְהַשִּׂיג בְּשָׁעַת שֵׁנָה דְּבָרִים גְּבוֹהִים מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁאָז הוּא בְּבְחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאוֹר אֵין סוֹף יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיג, מַה שֶׁמַּשִּׂיג כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת ויקהל דף קצ"ה)

עַל פָּסוּק, "מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְכוּ'" וְעַל-כֵּן כְּשֶׁקְּמִים מֵהַשֵּׁנָה צְרִיכִין לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם, כִּי כְּשֶׁקָּם מֵהַשֵּׁנָה זֶה בְּחִינַת שֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל וַאֲזַי רוֹצִים הַדִּינִים, שֶׁהֵם הַבִּלְבּוּלִים, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַטֻּמְאוֹת הֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְאָז צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְבַטְּלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מהרשימו וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם בְּמַיִם תֵּכֶף כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה כִּי אָז כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁחוֹזְרִים מֵהַבִּטּוּל, אָז צְרִיכִים תֵּכֶף וּמִיָּד לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַתּוֹרָה כְּדֵי לְגָרֵשׁ רוּחַ הַטֻּמְאָה הַשּׁוֹרָה עַל הַגּוּף וְעִקַּר עַל הַיָּדַיִם, דְּהַיְנוּ כֹּחוֹת הַדִּין וְהַבִּלְבּוּלִים הָעוֹמְדִים וְאוֹרְבִים וְשׁוֹרִים עַל הַגּוּף בִּשְׁעַת הַבִּטּוּל, שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁיַּחֲזוֹר הַדַּעַת מֵהַבִּטּוּל יִהְיוּ נֶאֱחָזִים בּוֹ יוֹתֵר וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר לְגָרְשָׁם תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹמְדִים מֵהַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי הַטָּהֳרָה בְּמַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין טָהֳרָה וּקְדֻשָּׁה מִמֵּימֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מהרשימו שֶׁל הַבִּטּוּל שֶׁמְּבַטְּלִין הַיְסוּרִים וְהַדִּינִים כְּשֶׁשָּׁבִין מֵהַבִּטּוּל וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם וְיוֹם, שֶׁהוּא הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים (ב) וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (דברים ו':ו'), "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם" שֶׁיִּהְיוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּכָל יוֹם בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים (ספרי שם) נִמְצָא, שֶׁבְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל וּמִשָּׁם צְרִיכִין לְקַבֵּל הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְבַטֵּל הַדִּינִים וְהַטֻּמְאוֹת וְכוּ' הָרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר אָז דַּיְקָא בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה חִדּוּשִׁים אֱמִתִּיִּים בְּכָל יוֹם, אַשְׁרֵי לוֹ אַךְ אֶפְלּוּ שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁאֵינָם זוֹכִין לָזֶה צְרִיכִין עַל כָּל פָּנִים לְהִתְגַּבֵּר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּבֹקֶר בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים לַעֲמֹד בָּאַשְׁמֹרֶת לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה (ג) כְּדֵי לְכַבּוֹת עַל-יְדֵי זֶה צְמְאוֹן הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ לְגָרֵשׁ כָּל הַיְסוּרִים וְהַדִּינִים וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְכָל מִינֵי בִּלְבּוּלִים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין מהרשימו וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֶפְלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה מַמָּשׁ, צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּחֵשֶׁק חָדָשׁ וְחִיּוּת חָדָשׁ וְיִהְיֶה בְּעֵינָיו כַּחֲדָשִׁים מַמָּשׁ, כִּי זֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, (ד) הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ כָּל בְּחִינַת צִיצִית, וּתְפִלִּין וּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַזְּרִיחָה וְהָרְשִׁימָה שֶׁל הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁנָה וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עַד שֶׁזָּכִינוּ לְמִצְוָה חֲדָשָׁה לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה בְּבֵיתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה, כִּי הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה מַדְלִיקִין מֵהַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁמִּשָּׁם כָּל קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הָאוֹרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת,

בְּחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, עַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין כָּל הַצָּרוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁמֵּהֶם יְנִיקַת מַלְכוּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, כִּי מַלְכוּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתָךְ וְכוּ', כִּי יָדְעוּ שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת כְּנֶגְדָּם הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, עַל-כֵּן רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ הַתּוֹרָה ח"ו, אֲבָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, שֶׁהֵם מַתְּתְיָהוּ כֹּהֵן גָּדוֹל וּבָנָיו, בִּטְּלוּ עַצְמָם בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִשְׁלִיכוּ נַפְשָׁם מְנֻגָּד וּמָסְרוּ נַפְשָׁם בְּשִׁבְיל יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל, כִּי זֶהוּ עִקַּר הָעֲצָה הַגְּדוֹלָה הָאֲמִתִּית בְּכָל הַצָּרוֹת ח"ו, שֶׁעוֹבְרִין עַל יִשְׂרָאֵל בְּכָלְיוּת אוֹ מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁאֵין שׁוּם עֵצָה נְכוֹנָה לְבָרֵחַ מֵהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית, דְּהַיְנוּ לְסְתוֹם עֵינָיו בְּחָזְקָה וְלַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כְּיֶשׁ וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל כְּאִלּוּ אֵין בּוֹ שׁוּם הַרְגָּשָׁה כְּלָל, רַק לְדַבֵּק וּלְבַטֵּל מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הָאוֹר הָאֵין סוֹף יִתְבָּרַךְ וְזֶה יָכוֹל כָּל אָדָם לַעֲשׂוֹת כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְבִטּוּל בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן יָכוֹל כָּל אָדָם לְבַטֵּל עַצְמוֹ אֵיזֶה שָׁעָה אִם יִרְצֶה בֶּאֱמֶת וְעַל-יְדֵי הַבִּטּוּל יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ הַיִּסּוּרִים וְהַצָּרוֹת אַף אַחַר כָּךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ יוֹתֵר ח"ו, וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לְבַטְּלָם עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה, אוֹ עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּחֵשֶׁק חָדָשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת, עַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ תְּחִלָּה בְּצָרָה גְּדוֹלָה בְּמִצְרַיִם עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּבִטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר יב), "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד וְכוּ'" שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַבִּטּוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֱמִתִּית וְעַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הַזֶּה בִּטֵּל כָּל הַצָּרוֹת וְגָאַל אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם וּמִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וּמִבְּחִינַת הַבִּטּוּל הַזֶּה הִמְשִׁיךְ לָנוּ אֵשׁ הַתּוֹרָה לְגָרֵשׁ הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ בְּיוֹתֵר אַחַר כָּךְ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הוּכְרְחוּ לִבְרֹחַ מִמִּצְרַיִם מֻחָמֶת שֶׁהָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וּבְמִצְרַיִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לִיתֵּן הַתּוֹרָה, כִּי הָיָה מְלֵאָה גִּלּוּלִים, (ו) עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד לְצֵאת מִמִּצְרַיִם, כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁבִּטֵּל מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹ וְהֵאִיר עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת בִּטּוּל, כִּי הוֹדִיעַ לָהֶם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם אוֹר הָאֵין סוֹף וְלִמְדָם לְהִתְדַּבֵּק וּלְהִתְבַּטֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַךְ כָּל מַה שֶּׁבִּטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר, הִתְגַּבְּרוּ הַמִּצְרִיִּים בְּיוֹתֵר וְהִכְבִּידוּ אֶת לִבָּם בְּיוֹתֵר מֻחָמַת שֶׁהַבִּטּוּל צָרִיךְ לִהְיוֹת בֶּרָצוֹא וְשׁוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אָז הָיָה קָשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּכָל פַּעַם, אַךְ בְּחֶמְלַת ה' עָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת עַד שֶׁהֵאִיר עַל יִשְׂרָאֵל הֶאָרָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד בְּלֵיל שִׁמּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות יב), "וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ'", וְתַרְגּוּמוֹ, ואתגליתי וכמובא בְּכַוָּנוֹת (ז) עַד שֶׁמִּגְּדֶל הַהֶאָרָה נָפְלוּ

וַמֵּתוּ כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם שֶׁהָיוּ אוֹרְבִים לְהִתְגָּרוֹת וּלְהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְסָבוֹל אֶפִלּוּ מֵרָחוֹק הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה, כִּי אָז בְּחֶמְלָתוֹ הֵאִיר עָלֵינוּ אוֹר גָּדוֹל מְאֹד כָּל הַלַּיְלָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, שֶׁהוּא לֵיל שִׁמּוּרִים עַד שֶׁנִּתְבַּטֵּל כֹּחַ הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מִצְרַיִם אָז מְאֹד וְכַנַּ"ל וְאָז בָּרְחוּ יִשְׂרָאֵל תֵּכֶף, כִּי הוּכְרְחוּ לִבְרֹחַ מֵחֲמַת שֶׁבְּהֶכְרַח שֶׁיִּשּׁוּבוּ מֵהַבִּטּוּל אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּמְשַׁךְ הָרִבֵּה וְאָז יוּכְלוּ הַמִּצְרִים לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הוּכְרְחוּ לִבְרֹחַ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה בְּאֶפְשָׁר אָז עֲדַיִן לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה אַחַר כָּךְ לְבַטְּלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת רָדְפוּ מִצְרַיִם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהוּגַד לְפַרְעֹה כִּי בָּרַח הָעָם (ח) כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּתְבַּטֵּל וְנִכְנְעוּ פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַחַר כָּךְ הִתְגַּבֵּר מֵחָדָשׁ מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְבַטְּלוֹ בְּשָׁלֵמוּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר בִּטּוּלִים לְגַמְרֵי בְּשָׁלֵמוּת הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין אַחַר כָּךְ מהרשימו שֶׁל הַבִּטּוּל וְכַנַּ"ל. וְאָז לֹא הָיָה אֶפְשָׁר עֲדַיִן לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר וְהִכְבִּיד לִבּוֹ וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם עַד הַיָּם, עַל-כֵּן הָיוּ אָז בֶּאֱמֶת בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מֵחֲמַת שֶׁהִתְגַּבֵּר אָז בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר וְלָקַח אֶת כָּל חֵילוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַדִּינִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּמּוּבָא, (ט) כִּי אָז אַחַר הַבִּטּוּל מִתְגַּבְּרִין יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחֶמְלָתוֹ חָמַל עָלֵינוּ בִּזְכוּת אָבוֹת וּבְכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וּבְקַע מַיִם מִפְּנֵיהֶם בִּזְכוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעֲתִידִין לְקַבֵּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה בָּרְחוּ הַמַּיִם הַנִּשְׁמָרִים מִפְּנֵיהֶם וְעָבְרוּ בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְהַמִּצְרִים נִטְבְּעוּ בָּהֶם וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַתּוֹרָה שֶׁעֲתִידִין לְקַבֵּל, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַכְשָׁיו בְּגָלוּתֵנוּ הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה שֶׁהוּא קָשֶׁה יוֹתֵר מִגָּלוּת מִצְרַיִם וּמִכָּל הַגָּלֻיּוֹת כַּמּוּבָא, (י) כִּי עַל הַגָּלוּת הַזֶּה נֶאֱמַר (איכה א:ט'), "וַתֵּרֶד פְּלָאִים" וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁמְּדַבְּרִים הַפְּסוּקִים וחז"ל מִזֶּה הַגָּלוּת, כֻּלָּם מַפְלִיגִים בְּעִצָּם אֲרִיכוּת וּמְרִירוּת זֶה הַגָּלוּת, כַּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשִׁים וּלְפִי אֲרִיכַת מְרִירַת הַגָּלוּת לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְסוֹבְלוֹ לוּלֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ שֶׁהַקִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּמַעֲמַד הַר סִינַי וְגַם עַכְשָׁיו אֵין דּוֹר יָתוֹם וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּחִינַת הָאָרַת אוֹר הַאֵין סוֹף וּמְלַמְּדִים אוֹתָנוּ לְהִתְבַּטֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם וּבִפְרָט בְּעֵת צָרָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהָעִקָּר מַה שֶּׁמַּמְשִׁיכִין לָנוּ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים מְאֹד שֶׁבָּזֶה הֵם מְחַיִּין אוֹתָנוּ וְנוֹתְנִין לָנוּ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם וּלְבַטְּלָם כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים וּמִתְגָּרִים אַחַר כָּךְ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי בְּכָל פַּעַם מְבַטְּלִין אוֹתָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַבָּלָהּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם,

וְעַל-יְדֵי הַחִדּוּשִׁים הַנִּפְלָאִים שֶׁחִדְּשׁוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁבְּכָל דּוֹר בְּבְחִינַת (תהילים קי"ט:נ') זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיִּיתָנִי וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמַּתְחִילִים וּבָנָיו וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר זְכוּ לְבִטּוּל הַנַּ"ל בְּשִׁלֻּמּוּת עַד שֶׁהִמְשִׁיכוּ אַחַר כָּךְ גדולה מהרשימו הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבְּרוּ עַל מַלְכוּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָרִשְׁעָה וְכַנַּ"ל. וּמִגְּדֶל הַהֶאָרָה הַזֹּאת זָכוּ לְהַמְשִׁיךְ לַדּוֹרוֹת הָאֲרָה גְּדוֹלָה בְּכָל שָׁנָה 'בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה' וְקִבְּעוּ לָנוּ שְׁמֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ וְתִקְּנוּ לְהַדְלִיק בָּהֶם נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁזֹּאת הַהַדְלָקָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָאוֹר וְהַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו מֵהַבִּטּוּל שֶׁמִּשָּׁם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין כְּנֶגֶד כָּל הַקָּמִים עָלֵינוּ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּכָל פַּעַם כְּדֶרֶךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הַנִּלְחָמִים זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵאוֹר הרשימו הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵם שְׁמֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מִשָּׁרְשָׁהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה (יא) שֶׁכְּלוּל מִג' רֹאשׁוֹנוֹת שֶׁשָּׁם נֶאֱחָז וְנִתְפָּס אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו, כִּי בִּינָה לִבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת (תהלים ד') נָתַתָּ שִׂמְחָה בְּלִבִּי, שֶׁהוּא כְּלִי לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ לְתוֹךְ ז' יְמֵי הַבִּנְיָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת הז' מִדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה, בְּחִינַת (משלי ט') חצבה עמודיה שִׁבְעָה כַּיָּדוּעַ, (יב):

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁתִּקְּנוּ עַל-יְדֵי יוֹסֵף שֶׁפָּתַר אוֹתוֹ שֶׁקּוֹרִין זֹאת הַפָּרָשָׁה בִּימֵי חֲנֻכָּה, כִּי פַּרְעֹה רָאָה בְּעֵת שְׁנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בִּטּוּל כַּנַּ"ל, רָאָה אָז אֵיךְ שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת בּוֹלְעִים שֶׁבַע פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַל הַטּוֹב, הַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הז' מִדּוֹת רָעוֹת עַל ז' הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת עַד אֲשֶׁר (בראשית מ"א:כ"א), "ותבאנה אֶל קִרְבָּנָה וְלֹא נודע כִּי באו אֶל קִרְבָּנָה" כִּי כָּל כַּךְ מִתְגַּבְּרֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁרוֹצֶה לְהַשְׁכִּיחַ אֶת הָאָדָם בְּכָל פַּעַם כְּאִלּוּ לֹא רָאָה טוֹב מֵעוֹלָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּתְּחִלָּה בְּעֵת הַבִּטּוּל רָאָה רַק אֶת הַטּוֹב שֶׁהֵם בְּחִינַת ז' פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת, אַךְ רָאָה שֶׁתֵּכֶף אַחַר כָּךְ סָמוּךְ לַהֲקִיצוֹ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּתְחִיל לָשׁוּב מֵהַבִּטּוּל חוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים אַחַר כָּךְ שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת שֶׁהֵם הָרַע שֶׁאוֹרֵב וּמִתְגָּרֶה וּמִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר אַחַר כָּךְ וְכַנַּ"ל וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ הִתְגַּבְּרוּת הַפָּרוֹת רָעוֹת לַהֲקִיצוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וּמַרְאֵיהֶן רַע וְכוּ' ואיקץ וְכֵן בְּכָל הַפָּרָשָׁה הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְתִקְּנוּ עַל-יְדֵי יוֹסֵף שֶׁזָּכָה לְתַכְלִית הַבִּטּוּל בְּשִׁלֻּמּוּת כְּרָאוּי בְּבְחִינַת (שם מט) בֶּן פּוֹרָת יוֹסֵף בֶּן פּוֹרָת עֲלֵי עַיִן עולה עין, שֶׁיּוֹסֵף, בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עוֹלֶה עַל הָעַיִן, כִּי הוּא סוֹתֵם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהָאי עָלְמָא לְגַמְרֵי וְאֵין לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בָּזֶה הָעוֹלָם אֲפִלּוּ כְּהֶרֶף

עַיִן וְעַל-כֵּן נִקְרָא עוֹלֶה עַיִן, כִּי הוּא עוֹלֶה עַל הָעַיִן וּמוֹשֵׁל עָלָיו, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם כְּפִי הִסְתַּכְּלוּתוֹ כֵּן הוּא תַּחַת הָעַיִן, כִּי הָעַיִן מוֹשֵׁל עָלָיו מֵאַחַר שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר עֵינָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוטה ט') עַל כַּמָּה שֶׁהָלַךְ אַחַר עֵינָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (במדבר ט"ו:ל"ט) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם שֶׁלֹּא תִהְיֶה הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד שׁוֹלְטִין עָלָיו, (יד) רַק הוּא יִתְגַּבֵּר עַל הָעַיִן וְהַלֵּב וְיַעֲלֶה עֲלֵיהֶם וְיִמְשֹׁל בָּהֶם בְּבְחִינַת 'עולי עין' שֶׁלֹּא יִהְיוּ לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁנִּקְרָא 'עולי עין', וְעַל-כֵּן הוּא מְבַטֵּל כָּל הַחֻרְפּוֹת וְהַבּוּשׁוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַתַּאֲוֹוֹת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, בְּבְחִינַת (בראשית ל':כ"ג) אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי. וְעַל-כֵּן זָכָה יוֹסֵף לְתַכְלִית הַבִּטּוּל בְּשִׁלֵּמוּת וְעַל-יְדֵי זֶה פָּתַר וְתִקֵּן חֲלוֹם פַּרְעֹה וְהִגְבִּיר הַטּוֹב עַל הָרַע שֶׁבַּע שְׁנֵי הַשֹּׂבַע עַל שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב וְזֶה בְּחִינַת (שם מו) וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ 'יָדוֹ' דַּיְקָא, בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין מהרשימו, שֶׁעִקַּר הַקַּבָּלָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָדַיִם, בְּבְחִינַת (דברים ט':ט"ו) וּשְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדָי, בְּחִינַת כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹקִים הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תענית לא), וְכָל אֶחָד מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין אַחַר כָּךְ כַּנַּ"ל וְהַתּוֹרָה מֵגִינָה עַל הָעֵינַיִם שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל לֹא יִתְגַּבְּרוּ הַסִּטְרָא אַחֲרָא, כִּי נוֹפֶלֶת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת (תהילים י"ט:ט') מִצְוַת ה' בָּרָה מְאִירַת עֵינַיִם וְזֶהוּ, "וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ" 'יָדוֹ' דַּיְקָא 'עֵינֶיךָ' דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּתִיחַת הָעֵינַיִם, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עוֹד, כִּי יִתְבַּטְּלוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים אֲפִלּוּ כְּשֶׁחוֹזְרִים מֵהַבִּטּוּל וּפוֹתְחִין אֶת הָעֵינַיִם אֵינָם מִסְתַּכְּלִים ח"ו עַל הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה, רַק שׁוֹמְרִים עֵינֵיהֶם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַבִּטּוּל כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים וְהַצָּרוֹת וְכָל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְזֶהוּ בְּחִינַת וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכֵּלִים שֶׁל הַמֹּחִין, כִּי צְרִיכִין תְּחִלָּה לְתַקֵּן וּלְזַכֵּךְ מְאֹד אֶת הַכֵּלִים שֶׁהֵם הַלְּבוּשִׁים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו מֵהַבִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף וְלֹא תַעֲבֹר וְלֹא תִשְׁכַּח מֵהֶם, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ הוּא מִשְׁתּוֹקֵק וּבוֹעֵר מְאֹד מְאֹד לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁבִּפְנִימִיּוּת הוּא מִסְתַּכֵּל בְּכָל עֵת אֶל הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא אוֹר הָאַיִן סוֹף שֶׁמִּמֶּנּוּ שָׁרְשׁוֹ וְרוֹצֶה לְהִדָּבֵק וּלְהִכָּלֵל שָׁם, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁבְּחִינָה זֹאת הוּא תָּמִיד בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב. וּכְשֶׁהוּא בְּחִינַת וָשׁוֹב אֵין הַכֵּלִים שֶׁל הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַלְּבוּשִׁין, יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר הַזְּרִיחָה מִשָּׁם וְעַל-כֵּן אֵין לוֹ בַּמֶּה לְקַרֵר הַצְּמָאוֹן שֶׁלּוֹ וְאָז עַל-פִּי רֹב נִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן הַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו מִתְגָּרִין

בְּיִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין שֶׁרוֹצֶה לִבְרֹחַ בְּכָל פַּעַם אֶל הַתַּכְלִית, בִּפְרָט בְּהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַכְּשֵׁרִים הַחֲפֵצִים וּמְשְׁתּוֹקְקִים בְּיוֹתֵר אֶל הַתַּכְלִית שֶׁבָּהֶם מִתְגָּרֶה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוכה נב), הַיְנוּ מֵחֲמַת בְּחִינַת הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל בְּחִינַת בִּטּוּל וְהִסְתַּכְּלוּת אֶל הַתַּכְלִית כַּמָּה וְכַמָּה אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת בְּחִינוֹת וּמַדְרֵגוֹת בֵּין כָּל אָדָם וְאָדָם וַאֲפִלּוּ בְּאָדָם אֶחָד בְּעַצְמוֹ יֵשׁ כַּמָּה שִׁנּוּיִין בֵּין כָּל זְמַן וְעֵת וְעַל-כֵּן צִיצִית הוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה בַּבֹּקֶר, שֶׁתֵּכֶף בַּבֹּקֶר בַּהֲקִיצוֹ מְשִׁנְתּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית, תֵּכֶף צְרִיכִין לְהִתְלַבֵּשׁ בְּצִיצִית לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצִּיצִית, לְתַקֵּן בְּחִינַת הַמַּלְבּוּשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכֵּלִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו מִן הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (במדבר טו) וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְכוּ', כִּי אוֹר הַצִּיצִית בְּשָׁרְשָׁם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת אֶל הַתַּכְלִית שֶׁמִּמֶּשׁ שֹׁרֶשׁ כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, כִּי תְּכֵלֶת בְּחִינַת הַתַּכְלִית, כַּמְבֹאָר (בסימן י"ח) וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ", שֶׁעַקְּרוֹ נֶאֱמַר עַל הַתַּכְלִית, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִרְאוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל מְאֹד עַל הַתְּכֵלֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית כִּי תְּכֵלֶת דּוֹמֶה לְיָם וְכוּ' עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד (טו) שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית וְזֶהוּ (שם), "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם" דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל מִן הַצַּד עַל הַבְּלִי עוֹלָם הַזֶּה, רַק יְכַוֵּן רְאִיָּתוֹ וְהִסְתַּכְּלוּתוֹ אֶל הַתַּכְלִית לְבַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּכֵלֶת כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר מֵהַתַּכְלִית לְתַקֵּן בְּחִינַת הַמַּלְבּוּשִׁים, שֶׁהֵם הַכֵּלִים, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הרשימו כַּנַּ"ל שֶׁמִּמֶּשָׁם כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְזֶה, "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'" כִּי כָּל הַמִּצְוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, נִמְשָׁכִין מֵאוֹר הרשימו הַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן הֻקְשׁוּ כָּל הַתּוֹרָה לִתְפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות י"ג:ט'), "וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ", לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קדושין לה) כִּי אוֹר הרשימו מִן הַבִּטּוּל הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם עִקַּר הַדְּבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם עִקַּר אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו כַּמּוּבָן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (טז) וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכָל אֶחָד מֵרָאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ וְכוּ', עַיִן שָׁם וְצִיצִית הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין, שֶׁהֵם הַכֵּלִים, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַכֵּלִים זַכִּים וְיוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הרשימו וְלֹא תַעֲבֹר מֵהֶם כִּי אִם הָיָה הָאָדָם זוֹכֵר הֵיטֵב אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו הַזֹּאת שֶׁמֵּאִירָה בְּכָל אָדָם בְּכָל יוֹם לְכָל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, בְּוַדַּאי הָיָה דָּבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אַךְ מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת וַעֲכִירַת הַכֵּלִים אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אֲפִלּוּ אוֹר הרשימו וְעַל-יְדֵי זֶה עוֹבֶרֶת וְנִשְׁכַּחַת מִמֶּנּוּ, עַל-כֵּן צִוָּתָה עָלֵינוּ הַתּוֹרָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּצִיצִית

בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְזַכֵּךְ הַכֵּלִים וְהַלְּבוּשִׁים, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הרשימו, שֶׁהִיא כְּלַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְזֶהוּ, "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְכוּ'" כִּי עַל-יְדֵי צִיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן כְּלֵי הַמֹּחִין, עַל-יְדֵי זֶה נִקְשֶׁרֶת הֵיטֵב הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו בַּמֹּחַ וְזוֹכְרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הֵיטֵב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיּוֹצְאִין מִשָּׁם כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת סְמִיכַת צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁיִּשְׂרָאֵל לוֹבְשִׁין בְּכָל יוֹם טַלִּית וּתְפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו כַּנַ"ל. וְצִיצִית הֵם בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַכֵּלִים וְהַלְּבוּשִׁין כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הרשימו נִקְשֶׁרֶת בָּהֶם וְלֹא תַּעֲבֹר מֵהֶם בִּבְחִינַת 'לְמַעַן תִּזְכְּרוּ', בְּחִינַת וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן צִיצִית קֹדֶם לִתְפִלִּין, כִּי תְּחִלָּה צְרִיכִין לְתַקֵּן וּלְזַכֵּךְ הַכֵּלִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו וְאַחַר כָּךְ מַמְשִׁיכִין הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם עִקַּר הַדִּבֵּקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הַזְּרִיחָה הַנַ"ל וְעַל-כֵּן מִצְוַת תְּפִלִּין גַּם כֵּן בָּעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות י"ג:ט"ז), "וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ" כִּי עִקַּר אוֹר הַתְּפִלִּין נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָעֵינַיִם, עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת הָעֵינַיִם אֶל הַתַּכְלִית שֶׁמִּשָּׁם מַמְשִׁיכִין אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו הַנִּשְׁאָר מִשָּׁם, שֶׁמִּשָּׁם אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַתְּפִלִּין וְכַנַ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן הַמִּצְוָה בִּתְכֶלֶת שֶׁהוּא הִתְחַבְּרוּת שְׁחוֹר וְלָבָן כַּיָּדוּעַ (יז) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (סימן י"ח), הַיְנוּ בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, (יח) כִּי כָּל הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת אֶל הַתַּכְלִית, שֶׁהִיא בְּחִינַת תַּכְלִית שֶׁמִּצְוָה לִרְאוֹתוֹ תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם" וְכַנַ"ל:

חלק יא

וְזֶה לְשׁוֹן מִצְוָה שֶׁהוּא לְשׁוֹן הִתְחַבְּרוּת, מִלְּשׁוֹן צָוְתָא וְחִבּוּר, (יט) כִּי עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה מְצַוְּתִין וּמְקַשְּׁרִין וּמְחַבְּרִין אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו אֶל כְּלֵי הַמֹּחִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקֻשָּׁרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהֵפֶךְ עֲבֵרָה ח"ו, הוּא לְשׁוֹן חֹלַף וְעָבַר, שֶׁעַל-יְדֵי הָעֲבֵרָה ח"ו, חוֹלֵף וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ אוֹר הרשימו הַזֹּאת וְעַל-כֵּן מִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה וַעֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, (כ) כִּי עַל-יְדֵי הַמִּצְוָה מְקַשְּׁרִין וּמְחַבְּרִין לְעַצְמוֹ אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ הַנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַשֵּׁר וְנִתְדַּבֵּק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין עָלָיו בְּכָל פַּעַם אוֹר קְדֻשַּׁת שְׁאָר הַמִּצְוֹת וְזוֹכִין לְקַיְמָן, כִּי כָּל הַמִּצְוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם וְכֵן לְהֵפֶךְ בַּעֲבֵרָה ח"ו, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא לִזְכּוֹת לְהַתַּכְלִית הַנַ"ל, הַיְנוּ לְהִתְקַשֵּׁר וּלְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַזְּרִיחָה הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, אֲשֶׁרֵי הַמִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֵת לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הַזְּרִיחָה הַזֹּאת, אַשְׁרֵי לוֹ וְהַבְּחִירָה חָפְשִׁית בְּכָל אָדָם, כִּי בְּכָל אָדָם מֵאִיר בּוֹ אוֹר הַזְּרִיחָה הַזֹּאת, כִּי אֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מֵאִיר אוֹר הָאֵין סוֹף, כִּי אוֹר הָאֵין סוֹף אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, וְכַמּוּבָן בִּכְתְבֵי האריז"ל (כא) שֶׁאֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הָעֲשִׂיָּה

מְלֶבֶשׁ בְּחִינַת קַו הַמָּאוֹר הַנִּמְשָׁךְ מֵאֵין סוֹף, עַיֵּן שָׁם רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל וּבִלְבוּשִׁים רַבִּים מְאֹד אֲבָל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אדומו"ר ז"ל בְּכָמָּה וְכָמָּה לְשׁוֹנוֹת בְּכָמָּה וְכָמָּה מְקוֹמוֹת. (כב) וְעַל זֶה נֶאֱמַר, (כג) "אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָּ וּבֶן אָדָם יְתַאֲמָץ בָּךְ" כִּי צְרִיכִין הִתְאַמְּצוּת וְהִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל מְאֹד לָזֶה וְכָל מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה נְמוּכָה בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַמֵּץ בָּזֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי גַּם בְּתֹקֶף הַחֹשֶׁךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הָאֵין סוֹף עַל-יְדֵי שֶׁיִּסְתּוֹם עֵינָיו וְיִבָּלֶה עַצְמוֹ אֵיזֶה שָׁעָה בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל וְעַל זֶה נֶאֱמַר (תהילים כ"ג:ד'), "גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי" וּכְתִיב (שם קלט), "גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה" וּכְתִיב (מיכה ז':ח'), "אַל תִּשְׂמְחִי אוֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קַמְתִּי כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי" וְהָבֵן הֵיטֵב לְמַעֲשֶׂה:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת צָמֶר וּפִשְׁתִּים, שֶׁעִקַּר הַבְּגָדִים הֵם שֶׁל צָמֶר וּפִשְׁתִּים, (עיין מנחות לט) וּמֵהֶם עִקַּר הַציצִית, כִּי עִקַּר הַבְּגָדִים נַעֲשׂוּ אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי מִקֹּדֶם כְּתִיב (בראשית ב'), וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרֻמִּים וְכוּ'" וְאַחַר כָּךְ (שם ג'), "וַיַּעַשׂ ה' לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם" וּמִשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מִקֹּדֶם הָיוּ יְכוֹלִים לְכָלוֹל וּלְהִתְבַּטֵּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בְּכָל עֵת בְּנָקֵל וּלְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִשָּׁם בְּלִי לְבוּשִׁים עֲבִים רַק בִּלְבוּשִׁים זַכִּים וְצַחִים מְאֹד בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר (כד) כִּי קֹדֶם הַחֵטְא הוֹשִׁיבוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ (כה) שֶׁיִּזְכֶּה שָׁם לְהִתְעַנֵּג עַל ה' לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' לְהַכָּלֵל בְּאוֹרוֹ הָאֵין סוֹף בְּרָצוֹא וְשׁוֹב בְּכָל עֵת בְּלִי יְגִיעָה וּלְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִשָּׁם עַל-יְדֵי לְבוּשִׁים זַכִּים מְאֹד, בְּחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר יְשִׁיבָתוֹ שָׁם בְּגַן עֵדֶן, כִּי שָׁם מִתְעַנְּגִים עַל ה', כִּי גַּן עֵדֶן הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַנַּ"ל, וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין הָאוֹר וְנִרְשָׁם בִּבְחִינַת הַגַּן שֶׁהוּא מָקוֹם זֶךְ מְאֹד שֶׁשָּׁם יְכוֹלִין לְקַבֵּל בְּקַלּוּת אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הַבְּטוּל הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת גַּן עֵדֶן, בְּחִינַת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, עַיֵּן שָׁם כִּי הַגַּן עֵדֶן הוּא בְּחִינַת הַשָּׂדֶה הַקְּדוֹשָׁה הַמְבוֹאָרֶת בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הַנְּשָׁמוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּה שַׁיָּךְ לְעִנְיַן בְּטוּל הַכָּתוּב שָׁם, כִּי הַגַּן עֵדֶן הוּא הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זוהר בראשית דף קכח) כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּשָּׂדֶה הוּא שֶׁיִּזְכּוּ לְהִכָּלֵל בָּאוֹר אֵין סוֹף וּלְהִתְעַנֵּג עַל ה', שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִיתָנוּ, עִקַּר תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שַׁעֲשׁוּעַ גַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא עוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת וּמִתְּחִלָּה קֹדֶם הַחֵטְא הָיָה יָכוֹל לִזְכּוֹת לָזֶה בְּחַיִּים חִיּוּתוֹ וּבִשְׁבִיל זֶה הוֹשִׁיבוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שָׁם לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה (זוהר בראשית דף כז) דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה צָרִיךְ רַק לְקַיֵּם וְלִשְׁמֹר אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יָכוֹל

לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף וּלְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִשָּׁם בְּלִי הִתְעַבּוּת הַלְּבוּשִׁים, רַק בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר כַּנַּ"ל, אַךְ עַל-יְדֵי הַחֵטְא, אָדָם ביקר בל ילין (תהלים מט) וְנִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן וישם ה' אֶת הַכְּרוּבִים וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, (בראשית ג) שֶׁהֵם בְּחִינַת נְטוּרֵי תַּרְעָא שֶׁאֵין מַנִּיחִין לִכְלוֹל בְּקַלּוּת בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים הַנִּצְחִיִּים, כִּי מְבַלְבְּלִין הַמַּחֲשָׁבָה בְּכַמָּה מיני הסתות וּבִלְבּוּלִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַלַּהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וכו' וְאָז צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה קֹדֶם שֶׁנִּכְלָלִין שָׁם וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְלַבְּשׁוּת בְּכַמָּה לְבוּשִׁים וְצִמְצוּמִים בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר שֶׁמַּהֶם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ וְנִתְהַוּוּ הַלְּבוּשִׁים גַּשְׁמִיִּים וְהֵם עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי בְּלִי תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׁוּם אוֹר כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת כְּרוּכִים בְּיוֹתֵר אַחַר הַמַּלְבּוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות ו'), הַנֵּי מָנֵי דְּרַבָּנָן דבלו מְנַיְיהוּ, מֻחָמֶת שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאוֹר, עַל-כֵּן הֵם כְּרוּכִים שָׁם, כִּי הֵם כְּרוּכִים תָּמִיד לְקַלְקֵל ח"ו בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ וְנִתְגַּלֶּה אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ וְגַם כִּי הַלְּבוּשִׁים סְמוּכִים אֲלֵיהֶם, כִּי הַלְּבוּשִׁים הֵם חוּץ לָאָדָם וְהֵם בִּבְחִינַת החשמ"ל שֶׁסָּמוּךְ לִבְחִינַת נֹגַהּ, כַּיָּדוּעַ, (כו) כִּי הַלְּבוּשִׁים הֵם הַמַּפְסִיקִין בֵּין הַקְּדֻשָּׁה וּבֵין הַקְּלִפָּה עַל-כֵּן הֵם כְּרוּכִים אֲחֲרֵיהֶם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר הַמַּלְבּוּשִׁים מְאֹד מְאֹד:

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמַּלְבּוּשִׁים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת הָאוֹר מהרשימו מֵהַבְּטוּל וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת צֶמֶר וּפִשְׁתִּים שֶׁאָסוּר לְחַבְּרָם יַחְדָּיו שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יט), "לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּיו גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לְךָ וכו'" כִּי צֶמֶר שֹׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַבְּטוּל הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם יִסּוּרִין וְצָרוֹת ח"ו, אֲזַי סוֹתֵם עֵינָיו וכו', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּטוּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְשָׁם מִתְבַּטְּלִין כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַדִּינִים וכו' וְזֶהוּ בְּחִינַת צֶמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דיקנא, בְּחִינַת (תהלים קי"ח) מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ וְזֶהוּ (תהלים קיט) חִשַּׁבְתִּי דְּרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל עֵדוֹתֶיךָ, הַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים הַהִתְלַהֲבוּת וְהַתְּשׁוּבָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְגָּרוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר ח"ו, וְיִרְצוּ לְהַפִּיל אוֹתִי ח"ו, עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל עַל-כֵּן אָמַר, "חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אֶל עדותיך" שֶׁאֲנִי מְחַשֵּׁב דְּרָכַי בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה מַה הַתַּכְלִית מִכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וּלְפִי חֶשְׁבּוֹנִי וּמַחֲשַׁבְתִּי בְּוַדַּאי אֲנִי מִתְלַהֵב בְּכָל עֵת לְבַטֵּל עַצְמִי לְגַמְרֵי, אַךְ חֲלִילָה וְחָלִילָה שֶׁאֶפּוֹל מִזֶּה נְפִילָה כָּל שֶׁהוּא ח"ו, כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדִי, רַק ואשיבה רגלי אֶל עדותיך, לְנַחֵם וּלְהַחֲיוֹת עַצְמִי עַל-יְדֵי הָעֵדוּת, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ וּלְהִזָּהֵר לִבְלִי לָצֵאת עַל כָּל פָּנִים ח"ו, מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה בִּפְשִׁיטוּת וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ (שם), "חִשַּׁבְתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ" שֶׁתֶּכֶף אֲנִי מְזָרֵז עַצְמִי בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל מְאֹד לִשְׁמֹר

מִצְוֹתֶיךָ בִּפְשִׁיטוּת עַל כָּל פָּנִים, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהֵם מִתְגָּרִים אָז בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְהַזְדָּרֵז מְאֹד בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל נֶגְדָּם לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ (שם), "חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדוּנִי תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי" כַּאן מְפָרֵשׁ וּמְבָאֵר הֵיטֵב כָּל עִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁהֵם מִתְעַדְּין עָלָיו וּמִתְגָּרִים בּוֹ בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת בְּחִינַת גֹּדֶל הַהִשְׁתּוֹקְקוּת בְּחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלְקִי ה' אָמַרְתִּי וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדָנִי, שֶׁהֶרְשָׁעִים, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת מִתְעַדְּין וּמִתְגָּרִים בִּי בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת הַנַּ"ל, אֲבָל 'אֲנִי תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי', כִּי אֲנִי מְחַיֶּה עַצְמִי בְּכָל עֵת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקֻרֶרֶת הַצְּמָאוֹן וּמְשַׁבֶּרֶת וּמְבַטֶּלֶת אוֹתָם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שם), "חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ" כִּי כָּל דְּבָרֵינוּ הַמְבוֹאָרִים בְּכָל הַהֲלָכָה הַזֹּאת, הַכֹּל סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ עַל עִנְיַן קִימַת חֲצוֹת שֶׁאָז הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁנִּמְשַׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת שֶׁשָּׁבִין וְחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל וְכַנַּ"ל. וְאָז הַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּשֵׁנָה גַּשְׁמִיִּית, שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דמסאבא דְּשַׁרְיָא עַל יְדוֹי כַּנַּ"ל. וַאֲזַי צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה בִּזְרִיזוּת וְלָקוּם בַּחֲצוֹת וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵאוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הרשימו וְעַל-יְדֵי זֶה עוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם וּמַכְנִיעִים אוֹתָם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לְךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ שֶׁנִּסְמַךְ לִפְסוּקִים אֵלּוּ הַמַּתְחִילִים חֶלְקִי ה' שֶׁמְּדַבְּרִים מֵעִנְיַן הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הַבִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לְךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית הֲלָכָה ה' נִכְלָל בְּהִלְכוֹת הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר הֲלָכָה ה':

הלכות ציצית

פרק א

חלק א

צִיצִית שֶׁל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים פּוֹטְרִין בְּכָל מִינֵי בְּגָדִים חוּץ מִשֶּׁל צֶמֶר לְפִשְׁתִּים וּפִשְׁתִּים לְצֶמֶר בַּזְּמַן הַזֶּה דְּלֵיכָא תְּכֵלֶת, מִשּׁוּם כִּלְאַיִם וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין לַעֲשׂוֹת צִיצִית שֶׁל פִּשְׁתָּן כְּלָל וְהָכִי נָהוּג (שולחן ערוך אורח חיים סימן ט' סעיף ב'):

עַיֵּן מַאֲמָר הַמַּתְחִיל, מַאי חָזֵא דְּאָזִיל לְהֵיכָא דמידליה מיניה בְּסִימָן כט, עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם, שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַבְּגָדִים מִכָּתֶם וְלִכְלוּךְ וְשֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת ט':ח'), "בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים" כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת (תהילים כ"ד:ז') מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ' וַאֲזַי הַשְׁכִּינָה בִּבְחִינַת (ישעיהו ס"ג:ב') מַדּוּעַ אָדוֹם ללבושיך, בְּחִינַת דַּם נִדּוּת וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הָעֲבֵרוֹת הַבָּאִים משס"ה גִּידִין וּלְתַקֵּן אוֹתָן צָרִיךְ לְתַקֵּן דַּוְקָא תְּקוּן הַכְּלָלִי, בְּחִינַת בְּרִית, בְּחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ שֶׁמְּעוֹרֵר הַמֹּחִין וְנִמְשָׁךְ מִשָּׁם

לַבְּנוּנִית לְכָל הַשס"ה גִּידִין וְכוּ'. וְנִתְלַבְּנִין הָעֲוֹנוֹת בִּבְחִינַת (שם א') אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ וְאִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, בְּחִינַת לָשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית שֶׁמַּלְבִּין הָעֲוֹנוֹת כוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, כִּי הַכְּלָל שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַבְּגָדִים שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַחִצוֹנִים, כִּי דַּרְכָּן לְהֵאָחֵז בְּהַבְּגָדִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות ו'), הַנֵּי מָאנֵי דְּרַבָּנָן דבלו מְנַיְּיהוּ, כִּי הֵם מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה וְהַחִצוֹנָה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְשָׁם דַּרְכָּן לְהֵאָחֵז וְעַל-כֵּן נִכָּרִים וְנִרְשָׁמִים בָּהֶם כָּל הַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הָעֲוֹנוֹת ח"ו, וְכֵן לְהֵפֶךְ כָּל הַמִּצְוֹת הֵם נִרְשָׁמִים גַּם כֵּן בְּהַבְּגָדִים כִּי עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹת נַעֲשֶׂה מֵהֶם חלוקא דְּרַבָּנָן, שֶׁהֵם לְבוּשִׁים וְכִסּוּיִים לְהַנְּשָׁמָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהּ, כִּי כְּשֶׁהַלְּבוּשִׁים נְקִיִּים הֵם שְׁמִירָה גְּדוֹלָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סימן קכז) וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַבְּגָדִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צִוּתָה הַתּוֹרָה עַל צִיצִית שֶׁהֵם תְּלוּיִם בְּהַבְּגָדִים, כִּי צִיצִית הֵם שְׁמִירָה לְהַבְּגָדִים שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַחִצוֹנִים וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָר כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הֵן מִצְוֹת עֲשֵׂה הֵן מִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה, כִּי בָּהּ נִרְשָׁם הַכֹּל כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב (במדבר ט"ו:ל"ט), "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'" כַּנַּ"ל כִּי עַל-יְדֵי הַצִּיצִית מֵרִים הַמֹּחִין וְנִמְשָׁךְ מֵהֶם לַבְּנוּנִית לְכָל הַשס"ה גִּידִין, בִּבְחִינַת (קהלת ט':ח') בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים 'בגידיך' דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, בְּחִינַת (דברים ל"ב:י"א) כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ יְרַחֵף עַל גּוֹזָלָיו יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ, זֶה בְּחִינַת צִיצִית בְּחִינַת מַאַרְבַּע הָרוּחוֹת בּוֹאֵי הָרוּחַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' צִיצִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בסימן ח') וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בסימן ז') שֶׁצִּיצִית הֵם שְׁמִירָה לְנִיאוּף וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת קנג), 'בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים', זֶה צִיצִית וְכִנְפֵי הַצִּיצִית הֵם בְּחִינַת כַּנְפֵי נְשָׁרִים, בְּחִינַת (שמות י"ט:ד') ואשא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְעַל יָדֶם מֵעִיר הַמֹּחִין וְנִמְשָׁךְ מֵהֶם לַבְּנוּנִית אֶל הַשס"ה גִּידִין וְזֶה בְּחִינַת ל"ב חוּטִין שֶׁל הַצִּיצִית, נְשָׁרִים הֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַלַּבְנוּנִית הַנִּמְשָׁךְ מִן הַלֵּב לְכָל הַשס"ה גִּידִין, כִּי כָּל הַגִּידִין תְּלוּיִין בַּלֵּב וְיוֹנְקִים מִשָּׁם וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּרְים אֶת הַמֹּחִין, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַלַּבְנוּנִית מִן הַמֹּחַ אֶל הַלֵּב וְשָׁם נֶעֱכָר הַדָּם וְנַעֲשֶׂה חֵלֶב כִּי הַלֵּב הוּא בְּחִינַת בֵּינָה לבא (א) שֶׁהִיא 'אֵם לַבִּינָה' (ב) וְהוּא מְקוֹם הֶחָזֶה וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַלַּבְנוּנִית בְּחִינַת נֶעֱכָר וְנַעֲשֶׂה חֵלֶב וּמִשָּׁם הַצִּיצִית בְּחִינַת ל"ב חוּטִין דַּיְקָא לְבָנִים וְאָז נַעֲשֶׂה בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים כַּנַּ"ל בְּחִינַת טַלִּית לָבָן וְזֶה בְּחִינַת (ישעיהו א':י"ח) אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, כַּצֶּמֶר דַּיְקָא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁל צֶמֶר, וְזֶה בְּחִינַת תְּכֵלֶת שֶׁהוּא מְרַמֵּז שֶׁהַדָּם נֶעֱכָר וְנַעֲשֶׂה חֵלֶב כִּי תְּכֵלֶת הוּא הִתְחַבְּרוּת שָׁחוֹר וְלָבָן (ג) וְשָׁחוֹר הוּא בְּחִינַת דַּם נִדּוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נדה כ), הַאי שָׁחוֹר אָדוֹם הוּא וכוּ'. וְהַתְּכֵלֶת מוֹרֶה שֶׁכְּבָר נִתְעַכֵּר הַדָּם וְנִתְהַפֵּךְ הַשָּׁחֳרוּת לְלֹבֶן.

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת וְעִקַּר בְּנִינָהּ וְתִקּוּנָהּ עַל-יְדֵי חֶסֶד וְדִין וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, כִּי צֶמֶר הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת לָשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית שֶׁמַּלְבִּין עֲוֹנוֹת וּפִשְׁתִּים הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ט׳:ב׳), "וְגַבְרִיאֵל לָבוּשׁ בדים" (עיין שבת נה) וְעַל-כֵּן סְתָם בְּגָדִים הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה הֵם צֶמֶר וּפִשְׁתִּים (מנחות לט), כִּי עִקַּר בִּנְיָן וְתִקּוּן הַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הֵם מִצֶּמֶר וּפִשְׁתִּים דַּוְקָא, שֶׁהֵם חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּיו, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְרָעָה וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַמְתִּיק הַגְּבוּרוֹת וּלְהָפְכָן לַחֲסָדִים בִּבְחִינַת דם נֶעֱכָר וְכוּ' וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת דַּעַת [וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (חלק א' סימן נו) שֶׁהַשָּׁלוֹם תָּלוּי בְּדַעַת, כִּי הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי הֶפְכִּים שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה] שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר בִּנְיָן וְתִקּוּן הַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צִיצִית, שֶׁעַל יָדָם נִתְרוֹמֵם הַמֹּחִין וְנִמְשָׁךְ לַבְּנוּנִית לְתוֹךְ הַגִּידִין לְהַמְתִּיק הַגְּבוּרוֹת וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי תְּכֵלֶת, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לְהַמְתִּיקָם עַל-יְדֵי תְּכֵלֶת, כִּי צָרִיךְ לְהַמְתִּיקָן בְּשָׁרְשָׁן וְהוּא בְּחִינַת תְּכֵלֶת שֶׁהֵם כּוּרְסַיָּא דְּדִינָא, (ד) וְעַל יָדָהּ הַמְתָּקָתָן, שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת תְּכֵלֶת, שֶׁהוּא הִתְחַבְּרוּת שְׁחוֹר וְלָבָן, הַיְנוּ הַכְרָעָה וְשָׁלוֹם בֵּין חֶסֶד לְדִין וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ תְּכֵלֶת שֶׁל צִיצִית אֲזַי יֵשׁ הַכְרָעָה וְשָׁלוֹם בֵּין חֶסֶד וְדִין, בֵּין צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, וַאֲזַי נִשְׁלָמִין הַבְּגָדִים עַל יָדָן, אֲבָל כְּשֶׁאֵין תְּכֵלֶת שֶׁל צִיצִית אִסּוּר לִלְבֹּשׁ צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּיו, כִּי הַחִצּוֹנִים נֶאֱחָזִים בְּהַבְּגָדִים וְעִקַּר כֹּחָם וִינִיקָתָם כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם וְיֵשׁ מַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (חלק א' סימן סט) שֶׁעִקַּר יְנִיקָתָם מִמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲכִירַת הַדַּעַת הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם וְזֶהוּ אִסּוּר שַׁעַטְנֵז, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ צִיצִית מֻתָּר שַׁעַטְנֵז כַּנַּ"ל וְזֶה דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ תְּכֵלֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהַכְרָעָה, אָז מֻתָּר שַׁעַטְנֵז בְּצִיצִית כַּנַּ"ל, אֲבָל בַּזְּמַן הַזֶּה דְּלֵיכָּא תְּכֵלֶת, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ בִּזְמַן הַגָּלוּת לְהַפֵּךְ הַגְּבוּרוֹת לַחֲסָדִים לְהַלְבִּין הָאַדְמִימוּת, וְעִקַּר הַצִּיצִית שֶׁלָּנוּ הֵם רַק צִיצִית לְבָנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּנוּ יוֹתֵר, עַל-כֵּן בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁאֵין תְּכֵלֶת אָסוּר כְּלָאַיִם בְּצִיצִית, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהַכְרִיעַ וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם מֻחֲמַת שֶׁאֵין תְּכֵלֶת, מֻחֲמַת שֶׁאֲנַחְנוּ בַּגָּלוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַצִּיצִית שֶׁלָּנוּ הֵם רַק שֶׁל צֶמֶר כְּמוֹ שֶׁמַּסִּיק הרמ"א (סימן ט' סעיף ב') כִּי דֵּי לָנוּ לְהַפְקִיעַ עַצְמֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ לַבְּנוּנִית לְעַצְמֵנוּ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ יוֹתֵר, אֲבָל אֵין בָּנוּ כֹּחַ עֲדַיִן לַהֲפוֹךְ אֶת הַגְּבוּרוֹת לַחֲסָדִים, כִּי צִיצִית שֶׁל פִּשְׁתָּן אֵינוֹ נוֹהֵג רַק בִּזְמַן שֶׁהָיָה תְּכֵלֶת שֶׁאָז יֵשׁ הַכְרָעָה וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

וְזֶה, בְּחִינַת ה' [חמשה] קְשָׁרִים כְּפוּלִים שֶׁיֵּשׁ בְּהַצִּיצִית, הֵם בְּחִינַת ה' חֲסָדִים וה' גְּבוּרוֹת שֶׁמֵּהֶם נִבְנִים הַבְּגָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת וְהִנֵּה הַיּוֹצֵא מִכָּל הַנַּ"ל שֶׁצִּיצִית הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (חלק א' סימן ז')

גַּם כֵּן שֶׁצִּיצִית הֵם שְׁמִירָה לְנִיאוּף, וְעַל-כֵּן יֵשׁ בָּהֶם ל"ט כְּרִיכוֹת, זֶה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת וא"ו, בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּמַאֲמַר "אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי" (בסימן יא) וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּצִיצִית (במדבר טו), "וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹקֵיכֶם" והוא"ו הוּא בְּחִינַת טַל אוֹרוֹת, כְּמוֹ שָׁם וְהֵם בְּחִינַת הל"ט כְּרִיכוֹת והי"ג חֻלְיוֹת הֵם בְּחִינַת הוא"ו (ה) וְשִׁעוּר הָאוֹרֶךְ הוּא י"ב אֶצְבָּעוֹת רֶמֶז שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַכְּלָלִי נִכְלָל נִשְׁמָתוֹ בי"ב שִׁבְטֵי י"ה, שֶׁזֶּה הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בסימן לו) וְעַל-יְדֵי צִיצִית, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּגָדִים, בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי אָז הַדִּבּוּר מָתֹק וְאָז יְכוֹלִין לְדַבֵּר דִּבּוּר הַמִּתְקַבֵּל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה בַּעֲטִיפַת צִיצִית, וְעַל-כֵּן לִמֵּד הקב"ה אֶת מֹשֶׁה סֵדֶר הַתְּפִלָּה בַּעֲטִיפַת צִיצִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ראש השנה יז), מְלַמֵּד, שֶׁנִּתְעַטֵּף הקב"ה בְּטַלִּית וְלִמְּדוֹ לְמֹשֶׁה י"ג מִדּוֹת, כִּי י"ג מִדּוֹת הֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דיקנא, בְּחִינַת צֶמֶר, בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי, בְּחִינַת טַלִּית שֶׁל צֶמֶר, וְזֶה פֵּרוּשׁ (תהלים ק"ב), "תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפּוֹךְ שִׂיחוֹ" הַיְנוּ עַל-יְדֵי עֲטִיפַת צִיצִית שֶׁהוּא לְבוּשׁ הַשְׁכִּינָה שהי עניה בְּגָלוּתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, (ז) עַל-יְדֵי זֶה לִפְנֵי ה' יִשְׁפּוֹךְ שִׂיחוֹ בִּתְפִלָּה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְדַבֵּר כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּיוֹתֵר שֶׁיִּהְיוּ הַבְּגָדִים נְקִיִּים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה (ח) כִּי כְּשֶׁהַבְּגָדִים נְקִיִּים הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי. וְאָז יוּכַל לְדַבֵּר דִּבּוּר הַמִּתְקַבֵּל וְזֶה שֶׁכָּתוּב בִּסְפָרִים, שְׁמִי שֶׁלְּבוּשׁ שֶׁעַטְנֵז אֵין תְּפִלָּתוֹ עוֹלָה, כִּי שַׁעַטְנֵז הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּגָדִים וַאֲזַי אֵין יָכוֹל לְדַבֵּר דִּבּוּר הַמִּתְקַבֵּל כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן צִיצִית עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ נ"י, בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סימן י"ב עַל פָּסוּק י' "וְאַיֵּה הַשֹּׂה לְעוֹלָה", עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל, שֶׁגַּם מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וּבָתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה גַּם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מֵהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְאַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ רָחוֹק מִשָּׁם, בִּבְחִינַת (ישעיהו מ"ב:ח') וּכְבוֹדִי לאחר לֹא אתן, עִם כָּל זֶה הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהֶסְתֵּרָה, וּמִשָּׁם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת וּכְשֶׁאָדָם נוֹפֵל לְשָׁם ח"ו, אֲזַי כְּשֶׁמַּתְחִיל לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ זֶהוּ תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ, כִּי חוֹזֵר וְעוֹלֶה אֶל הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ שֶׁמִּשָּׁם הַמְקוֹמוֹת הַנַּ"ל מְקַבְּלִין חִיּוּת מִגְּדֶל הַהֶסְתֵּרָה. וְעַכְשָׁיו הוּא חוֹזֵר וּמְדַבֵּק עַצְמוֹ לְקָדֻשָּׁה זוֹ וּמְקַבֵּל חִיּוּת מִשָּׁם וְעוֹלֶה עַל-יְדֵי זֶה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְזֶה נֶחְשָׁב לְקָרְבָּן עוֹלָה שֶׁמְּכַפֵּר עַל הִרְהוּר

הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת לִבִּי סְחַרְחַר עַל-יְדֵי קְלִפַּת נֹגַהּ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ הַנַּ"ל שֶׁמְּבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ שָׁם בְּמָקוֹמוֹת אֵלּוּ, עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְכַּפֵּר כַּנַּ"ל וְנַעֲשָׂה מִזֶּה בְּחִינַת קָרְבַּן עוֹלָה, בִּבְחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה וְזֶה בְּחִינַת (סוף התקונים ב), בְּרֵאשִׁית בָּרָא תַּיִּשׁ, הַיְנוּ הַשֶּׂה לְעוֹלָה שֶׁנַּעֲשָׂה מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם, בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּגָדִים, שְׁמִירָה מִן הַקְּלִפּוֹת, כַּמּוּבָא, (א) הַיְנוּ כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת הַכָּבוֹד, כִּי ר' יוֹחָנָן קָרָא לְמאניה מכבדותא (שבת קנ) וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ נ"י, בְּמָקוֹם אַחֵר (ב) וְכָל בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁל כָּל הי"ד מַאֲמָרוֹת כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִבְּחִינַת מַאֲמָר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חִיּוּת אֶפִלּוּ לַמְּקוֹמוֹת הַחִצוֹנִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מְתַקְּנִים הַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כָּבוֹד עַל-יְדֵי הַצִּיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁל צֶמֶר כְּבָשִׂים שֶׁהֵם יוֹצְאִים מִבְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה, כִּי צֶמֶר כֶּבֶשׂ וְשֶׂה הֵם יוֹצְאִים מִבְּחִינַה גְּבוֹהַּ מְאֹד כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, (ג) בִּבְחִינַת (דניאל ז':ט') ושער ראשיה כעמר נקי וּבְחִינָה זוֹ הִיא בְּחִינַת אַיֵּה כַּנּוֹדָע (ד) וּמִשָּׁם בְּחִינַת הַצִּיצִית הַנַּעֲשִׂין מִצֶּמֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, בְּחִינַת ושער ראשיה כו' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מַאֲמָר הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, עַל-כֵּן הֶאָרָתָם רַק בִּבְחִינַת שְׂעָרוֹת שֶׁהֵם סְתוּמִים, וְהֶאָרָתָם בְּצִמְצוּם גָּדוֹל מְאֹד בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם וְאֵלּוּ הַצִּיצִית מְתַקְּנִין הַבְּגָדֵי כָּבוֹד, כִּי כָּל בְּחִינַת הַכָּבוֹד מְקַבְּלִין מִשָּׁם כַּנַּ"ל וְהֵם שְׁמִירָה מִן הַקְּלִפּוֹת וּמְתַקְּנִין הִרְהוּר הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר ט"ו:ל"ט), "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּגוֹ' וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְכוּ'" כִּי עִקַּר תִּקּוּן הִרְהוּר הַלֵּב הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁמִּשָּׁם הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת, וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְתַּקְּנִין, וְזֶהוּ בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם בִּבְחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶל כָּל מִצְוֹת ה' וְגוֹ'" כִּי כָּל הַמִּצְוֹת כֻּלָּם תְּלוּיִין בָּזֶה, כִּי הַצִּיצִית הֵם בִּבְחִינַת מַאֲמָר הָעֶלְיוֹן בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַמַּאֲמָרוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁהַצִּיצִית הֵם סְבִיב הָאָדָם בְּד' רוּחוֹתָיו לְתַקֵּן בְּחִינַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נ"י, הַנַּ"ל, (ה) (גַּם אִיתָא (ו) שֶׁצִּיצִית כְּנֶגֶד נֹגַהּ), גַּם הֵם בְּד' רוּחוֹת זֶה רֶמֶז עַל בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' שֶׁכְּשֶׁנּוֹפֵל הָאָדָם ח"ו, לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ, רַחֲמָנָא, שָׁאז הוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה וְכוּ' וְזֶהוּ תִּקּוּנוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַד' רוּחוֹת שֶׁבָּהֶם הַצִּיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ בְּכָל צַד מִד' רוּחוֹת הָעוֹלָם אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַצִּיצִית הֵם בִּבְחִינַת אַיֵּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ רֶמֶז הַצִּיצִית בְּד' רוּחוֹת שֶׁבְּכָל צַד שֶׁפּוֹנֶה מוֹצֵא שָׁם הַשֵּׁם

יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַצִּיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת אַיֵּה, כִּי בְּחִינַת אַיֵּה הוּא תִּקּוּנוֹ וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ נִמְצָא אֵלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן מֻתָּר לְכַנֵּס בְּצִיצִית לְבֵית הַכִּסֵּא (שולחן ערוך סימן כא סעיף ג') וְאִיתָא (ז) שֶׁזֶּה בְּחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַצִּיצִית הֵם בְּבְחִינַת הַכָּבוֹד עֶלְיוֹן, בְּחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חִיּוּת אֲפִלּוּ לַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִכְנָעִין כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם זִכָּרוֹן וְסִימָן לִזְכֹּר בְּהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְשֶׁגַּם בַּמְּקוֹמוֹת הַנַּ"ל מוֹשֶׁלֶת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין לָהֶם חִיּוּת אֶלָּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן מְחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׂין בְּכָל צַד אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת צִיצִית, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתָם כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁחוֹזְרִים וּמְדַבְּקִין עַצְמָן בְּעֶצֶם הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם הָיוּ מְקַבְּלִים חִיּוּת וְזֶהוּ הַכְנָעָתָם כִּי חִיּוּתָם הוּא רַק מֵהַסְתָּרַת הַקְּדֻשָּׁה וְהַעֲלָמָתהּ בְּתַכְלִית הַהֶסְתָּרָה, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁיֵּשׁ שָׁם קְדֻשָּׁה וּמְחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׂין אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲזַי תֵּכֶף חוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהֵם נִכְנָעִין וְזֶהוּ שֶׁמּוּבָא בְּסִפְרִים עַל הַדִּין שֶׁמַּתִּיר לִכָּנֵס בְּצִיצִית לְבֵית הַכִּסֵּא שֶׁהוּא בְּחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, כִּי עַל-יְדֵי הַצִּיצִית שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חִיּוּת אֲפִלּוּ לַמְּקוֹמוֹת הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מַתִּיר לִכָּנֵס בָּהֶם לְשֵׁם כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִכְנָעִין, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צִיצִית הִיא מִצְוָה שֶׁאֵין בְּגוּפָהּ קְדֻשָּׁה (מגילה כו), נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת שָׁם כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת צִיצִית שֶׁל צֶמֶר וּפִשְׁתָּן שֶׁהֵם עִקַּר הַצִּיצִית, כִּי עִקַּר הַצִּיצִית הֵם שֶׁל צֶמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה הַשֵּׁה לְעוֹלָה כַּנַּ"ל, כִּי צֶמֶר כְּבָשִׂים הֵם בְּחִינָה עֶלְיוֹנָה מְאֹד כַּנַּ"ל וּפִשְׁתָּן הוּא לְהֶפֶךְ, כִּי פִּשְׁתָּן הוּא בְּחִינַת מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ח) בְּקֶרֶן שֶׁהֶבְיא מִן הַגָּרוּעַ, דְּהַיְנוּ פִּשְׁתָּן וּמֶחֱמַת זֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה מִפִּשְׁתָּן גַּם כֵּן צִיצִית, כִּי בְּפִשְׁתָּן, שֶׁהוּא מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַחִצּוֹנִים בְּחִינַת קֶרֶן, שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ חִיּוּת גְּבוֹהַּ מִבְּחִינָה הָעֶלְיוֹנָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁגַּם פִּשְׁתָּן מְקַבֵּל חִיּוּת מִבְּחִינַת צֶמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נַעֲשֶׂה מֵהֶם גַּם כֵּן צִיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתָּן יַחְדָּיו, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת גַּם פִּשְׁתָּן שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַחִצּוֹנִים גַּם הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִבְּחִינַת צֶמֶר כַּנַּ"ל, עִם כָּל זֶה עִקַּר קַבָּלָתָם הוּא מִן הַהֶסְתָּרָה וְהַעֲלָמָה, שֶׁהַקְּדֻשָּׁה נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת שָׁם בִּבְחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל, אֲבָל אִסּוּר לְגַלּוֹת הַקְּדֻשָּׁה שָׁם שֶׁלֹּא לִיתֵּן לָהֶם יְנִיקָה יוֹתֵר מְאֹד ח"ו, וְעַל-כֵּן אִסּוּר לְחַבֵּר צֶמֶר עִם פִּשְׁתָּן, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה חִיּוּת שֶׁל בְּחִינַת פִּשְׁתָּן שֶׁמְּקַבֵּל מִבְּחִינַת צֶמֶר בְּהַסְתָּרָה וְהַעֲלָמָה כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּצִיצִית מֻתָּר כִּלְאַיִם, כִּי אַדְרַבָּה, עַל-יְדֵי צִיצִית נִכְנָעִין

הַחִצוֹנִים וְנִתְגַּלֶּה הַקְּדֻשָּׁה שֶׁגַּם בְּהַחִצוֹנִים הָיָה חִיּוּת גָּבוֹהַּ מְאֹד וְעַל-כֵּן מֻתָּר שָׁם לְעָרֵב צֶמֶר וּפִשְׁתָּן יַחְדָּיו, כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד שֶׁחִיּוּתָם מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל, רַק שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוַת צִיצִית כַּנַּ"ל שֶׁאָז אֵין הַכְנָעָתָם וְיֵשׁ לָהֶם שְׁלִיטָה עֲדַיִן, עַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁלֹּא לְחַבֵּר צֶמֶר עִם פִּשְׁתָּן כַּנַּ"ל כִּדֵּי שֶׁלֹּא לִיתֵּן לָהֶם חִיּוּת יוֹתֵר מִדַּאי, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה חִיּוּתָם בִּבְחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, דְּהַיְנוּ שֶׁבִּבְחִינַת צֶמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, יִהְיֶה סָתוּם וְנֶעְלָם וְנִסְתָּר מִבְּחִינַת פִּשְׁתָּן שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַחִצוֹנִים, אֲבָל בִּמְקוֹם מִצְוַת צִיצִית שֶׁאָז נִכְנָעִין הַחִצוֹנִים כַּנַּ"ל, אָזַי חוֹזֵר פִּשְׁתָּן עִם הַצֶּמֶר וְנִתְחַבְּרִין יַחְדָּיו, כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁמִּתְעַטְּפִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּטַלִּית מִבְּעוֹד יוֹם. (שלחן ערוך סימן יח סעיף א' ברמ"א), כִּי כַּפָּרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּכָל הַקְּדוּשׁוֹת, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הי"ד מַאֲמָרוֹת, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּלָלִיּוּת יו"ד יְמֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת יו"ד מַאֲמָרוֹת. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה וְהַכַּפָּרָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ יוֹצְאִין וְעוֹלִין מִכָּל הַקְּלִפּוֹת וְנִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת בִּבְחִינַת אַיֵּה הַשָּׁה לְעוֹלָה כַּנַּ"ל שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִרְאָה אֶפְרוֹ שֶׁל יִצְחָק לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּמּוּבָא, (ט) דְּהַיְנוּ בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז מִתְעַטְּפִין בְּצִיצִית כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת אַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת טַלִּית שֶׁל רָצוֹן שֶׁנִּתְעַטֵּף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְסִדֵּר י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים לִפְנֵי מֹשֶׁה (ראש השנה יז), כִּי הַצִּיצִית הֵם בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁשָּׁם רַחֲמִים וְרָצוֹן וְכַפָּרָה, כַּמּוּבָא (י) וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁקִּבְּעוּ פָּרָשַׁת צִיצִית בִּקְרִיאַת שְׁמַע (עיין ברכות יב) וְגַם לוֹקְחִין הַצִּיצִית בְּשָׁעַת קְרִיעַת שְׁמַע (שלחן ערוך סימן כד סעיף ב'), כִּי זֶה עִקַּר הַקְּרִיאַת שְׁמַע לְהוֹדִיעַ וּלְגַלּוֹת כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וּבְאֶחָד מַמְלִיכִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְד' רוּחוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְאָנוּ מַאֲרִיכִין בד' דְּאֶחָד שֶׁלֹּא תִּדְמֶה לְרֵישׁ ח"ו, כִּי כְּבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וְהִנֵּה מֵאַחַר שֶׁמְּגַלִּין שֶׁהַשֵּׁם אֶחָד הוּא וְלֹא אַחֵר, מַעֲתָּה יִפָּלֵא מֵאַיִן מְקַבְּלִין חִיּוּת בְּתֵי הָעֲבֹדָה זָרָה וְכַדּוֹמֶה, עַל-כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים תֵּכֶף בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, לוֹמַר שֶׁמַּלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וּמְבֹרָךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וָעֶד אֲפִלּוּ בְּתַחְתִּית מְדוֹר הַקְּלִפּוֹת, רַק שֶׁהֵם מְקַבְּלִין מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בַּחֻשָּׁאי, כִּי בְּוַדַּאי זֶהוּ סוֹד גָּדוֹל מְאֹד וְאָסוּר לְהַרְהֵר בָּזֶה הַרְבֵּה, מִכָּל שֶׁכֵּן לְדַבֵּר,

כִּי זֶהוּ דָּבָר נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מְאֹד, כַּמּוּבָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נ"י, וְזֶהוּ בְּחִינַת צִיקֵי קְדֵרָה תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ גְּנַאי לֹא תֹּאמַר וְכוּ' (פסחים נו), הַיְנוּ שֶׁמַּרְגִּישִׁין קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה בַּמְּקוֹמוֹת הַחִצוֹנִים, בְּחִינַת צִיקֵי קְדֵרָה שֶׁהוּא מַאֲכָל מְבֻשָּׁם, אַךְ שֶׁהוּא אֵצֶל אֻנָּשִׁים נְמוּכִים, וְזֶהוּ, תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ גְּנַאי לֹא תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ צַעַר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה, כִּי בְּוַדַּאי הוּא גְּנַאי לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ שָׁם קְדֻשָּׁה וְאִם לֹא תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ צַעַר, כִּי בְּוַדַּאי בֶּאֱמֶת גַּם הֵן מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵבִיאוּ לָהּ בַּחֻשָּׁאי שֶׁבְּסוֹד מְגַלִּין שֶׁגַּם הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ רַק הוּא בְּבְחִינַת סוֹד, בִּבְחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמּוּבָא (יא) שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בַּחֻשָּׁאי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ בָּנוּ הֵם, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה בְּעַצְמוֹ הַכְנָעָתָם מַה שֶּׁאָנוּ יוֹדְעִין שֶׁהֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר מֵהֶם שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ בָּנוּ מֵאַחַר שֶׁזֶּה הַכְנָעָתָם (וְזֶהוּ שֶׁמּוּבָא (יב) שֶׁבָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כְּנֶגֶד בְּחִינַת נֹגַהּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל) וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת אַיֵּה וְאָז הוּא בֶּאֱמֶת הַכְנָעָתָם כִּי כוֹל שַׁתָּא אִית לֵיהּ רְשׁוּ בַּר מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים וְאָז נִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַקְּלִפּוֹת וְעַל-כֵּן אָזַי מְפָרְסְמִין בְּקוֹל רָם בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּהַיְנוּ שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ מְבֹרָךְ לְעוֹלָם אֲפִלּוּ בִּמְדוֹר הַקְּלִפּוֹת, כִּי גַּם הֵם הָיוּ מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַכְשָׁיו אֵין זֶה גְּנַאי כְּלָל מֵאַחַר שֶׁנִּכְנְעוּ עַתָּה, כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה הוּא גְּנַאי קָצַת, כְּבֵיכוֹל, לְדַבֵּר מִזֶּה כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁיו שֶׁנִּכְנְעוּ מְפָרְסְמִין בְּקוֹל רָם בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם שָׁם מְבֹרָךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן שַׁיָּךְ צִיצִית לִקְרִיאַת שְׁמַע, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן צִיצִית עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר וְכוּ'" הַמַּתְחִיל בְּתִחִלַּת סֵפֶר לִקּוּטֵי מוהר"ן תְּנִינָא עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ וּקְצָת הַקְּדָמוֹת הַיּוֹצְאִים מִשָּׁם בְּקִצּוּר הֵם, כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִבְרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים וְכוּ' וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד בְּמֶמְשָׁלָה זוֹ שֶׁלֹּא יִתְקַנְּאוּ הַמַּלְאָכִים וְיִרְצוּ לְדָחֲפוֹ ח"ו, וְהָעֵצָה עַל זֶה לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת מאחז פְּנֵי כִּסֵּא וְכוּ' וְעִקַּר הֵם הַמְפָרְסְמִים, שֶׁהֵם עִקַּר שָׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְיֵשׁ מְפָרְסְמִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁעִקַּר גְּדוּלָתָם הוּא רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת וְכוּ' וְלָזֶה צְרִיכִין לִבְחִינַת בְּנָיִן יְרוּשָׁלַיִם, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב וְזֶה עַל-יְדֵי שְׁמִתְקָנִין ג' הַתַּאֲווֹת, שֶׁהֵם תַּאֲוַת מָמוֹן וַאֲכִילָה וּמִשְׁגָּל, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' מִשְׁמָרוֹת הוּי הַלַּיְלָה וְכוּ', שֶׁכָּל אֵלּוּ הג' תַּאֲווֹת מְקַלְקְלִים הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב וְהַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם

הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַדַּעַת זוֹכִין לְתַקֵּן וְלָצֵאת מִפְּגַם ג' תַּאֲוֹוֹת אֵלּוּ וְזֶה בְּחִינַת קְרוּאֵי מוֹעֵד אַנְשֵׁי שֵׁם, כִּי ג' הַתַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת אַנְשֵׁי שֵׁם וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁמְּתַקְּנִין ג' תַּאֲוֹוֹת אֵלּוּ עַל-יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב, עַל-יְדֵי זֶה נִבְרָא מַלְאָךְ שֶׁמַּשְׁפִּיעַ נְבוּאָה, בְּחִינַת הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְאֶלֶת וְנִפְדֵּית הַתְּפִלָּה מִן הַגְּלוּת וְזוֹכִין לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת דְּבַר ה' וַאֲזַי זוֹכִין לִרְפוּאָה בְּלִי שׁוּם דְּאִקְטוֹרִים רַק עַל-יְדֵי דְּבַר ה' יְכוֹלִין לְהִתְרַפְּאוֹת בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי לֶחֶם וּמַיִם וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ וְכוּ', אַף שֶׁיֵּשׁ ג' עֲבוֹדוֹת רָעוֹת הַמַּפְסִידִין עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְהֵם עֲבוֹדָה זָרָה, דְּהַיְנוּ פְּגַם אֱמוּנָה, וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּבַזִּין בְּנֵי אָדָם וְעוֹבְרִין עַל אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם (אבות פד) וּכְשֶׁיּוֹצְאִין מִגּ' עֲבוֹדוֹת אֵלּוּ זוֹכִין לִתְפִלָּה וְאָז כָּל הַמַּלְאָכִים וְכָל הַכּוֹכָבִים תַּחְתָּיו וְכוּ' וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּשׁוֹרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם יוֹצְאִים מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁאוֹחֲזִים בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד אֲזַי יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי מִי שֶׁמְּדַבֵּר מֵחֲבֵרוֹ זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹמָא דְּדִינָא, כִּי הוּא דָּן אֶת חֲבֵרוֹ וְצָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד, כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא, כִּי רַק הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לָדוּן אוֹתָנוּ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ דָּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שם פב), אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, וּמִי הוּא שֶׁיָּכוֹל לְהַגִּיעַ לִמְקוֹם חֲבֵרוֹ, כִּי אִם הוּא יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ מָקוֹם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן הוּא לְבַדּוֹ יָכוֹל לָדוּן אֶת הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ מָקוֹם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן הוּא לְבַדּוֹ יָכוֹל לָדוּן אֶת הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְאָנוּ רוֹאִין רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּמַה שֶׁקָּבַע אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַדִּין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מִתְחָרֵט, כִּבְיָכוֹל, וְאָמַר, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ אָז פִּתְחוֹן פֶּה לְבֹא לְפָנָיו בַּחֲטָאֵינוּ וּלְהִתְחָרֵט מֵהֶם וְכוּ'. וְזֶה (תהילים צ"ג:ה'), "לְבֵיתְךָ נָאֲוָה קֹדֶשׁ ה' לְאֹרֶךְ יָמִים", כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיוֹדֵעַ מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּצִינוּ מְקוֹמוֹת שֶׁהָיָה בָּהֶם הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה, כְּגוֹן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁנִּתְצַמְצֵם שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ ח"ו, כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה (מלכים-א, ח'), "הֵן הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ וְגוֹ'" רַק מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ שָׁם דְּבָרִים נָאִים, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה צִיּוּרָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית וְצִיּוּרָא דְּגַן עֵדֶן, עַל-כֵּן הִמְשִׁיךְ לְשָׁם קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הוּא יִתְבָּרַךְ אֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ רַק הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְעַל-כֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, כִּי הוּא מְקַיֵּם, אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת לְבֵיתְךָ נָאֲוָה קֹדֶשׁ, הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַמְשִׁיךְ רַק קְדֻשָּׁתוֹ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ שָׁם דְּבָרִים נָאִים, אֲבָל הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ רַק

הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְעַל-כֵּן ה' לְאֹרֶךְ יָמִים, הַיְנוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹמָא אריכתא כַּנַּ"ל וּמִי שֶׁאוֹחֵז בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בִּבְחִינַת שָׂרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בִּבְחִינַת (שמואל א ב':ח') וְכִסֵּא כָּבוֹד ינחילם כִּי לה' מצוקי אֶרֶץ וישת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, עַל-יְדֵי זֶה הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּחִינַת וישת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל וְעַל-כֵּן הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל זֶה:

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, כִּי צִיצִית הֵם בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שָׂרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מנחות מג), תְּכֵלֶת דּוֹמֶה לְיָם וְיָם דּוֹמֶה לְכִסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ' כִּי הַנְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כִּסֵּא הַכָּבוֹד הֵם בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא, כְּבִיכוֹל, כִּי כִּסֵּא הַכָּבוֹד וּבְחִינַת לְבוּשִׁין הֵם בְּחִינָה אַחַת, כַּמּוּבָא, (א) כִּי ר' יוֹחָנָן קָרָא למאניה מכבדותא (שבת קיג) וְזֶה בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁמְּכַסִּין עַל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁכְּלוּלִין בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא, בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צִיצִית הִיא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר ט"ו:מ'), "לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי. "כִּי כָּל הַתרי"ג מִצְוֹת כְּלוּלִין בָּהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מנחות מג), כִּי זֶה עִקַּר כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי הַמִּצְוֹת נוּכַל לָבֹא לִפְנֵי כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ לְהִתְאַחֵז בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ מָמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל, וְזֶה כְּלוּל בְּמִצְוַת צִיצִית שֶׁהוּא חלוקא דְּרַבָּנָן בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא, שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַתְחָלַת הֶעֱבֵרָה בְּכָל יוֹם הִיא מַתְחֶלֶת מִמִּצְוַת צִיצִית שֶׁמְּקַיְּמִים מִיָּד בְּקוּמוֹ בַּבֹּקֶר, וְכֵן תְּחִלַּת חִנּוּךְ הַקָּטָן מַתְחִיל מִצִּיצִית, כִּי תֵּכֶף מְחַנְּכִין הַקָּטָן בְּמִצְוַת צִיצִית קֹדֶם לִשְׁאַר מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי הָאָדָם כְּשֶׁמַּתְחִיל בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁעִקַּר הַכַּוָּנָה לָבֹא לְהַתַּכְלִית, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין מִצִּיצִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אוֹחֲזִין בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת אֲחִיזַת הַצִּיצִית, בְּחִינַת מאחז פְּנֵי כִּסֵּא כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ מָמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים, כִּי אֵין לָהֶם כֹּחַ לְדָחֲפוֹ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נֶאֱחַז בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי צִיצִית כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְלֶאֱחוֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין לִשְׁמֹר הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן ג' תַּאֲווֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' מִשְׁמָרוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה שֶׁנִּתְתַּקְּנִין עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ בג' רְגָלִים וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב בְּבְחִינַת (במדבר ט"ו:ל"ט) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְזֶה בְּחִינַת הל"ב חוּטִין שֶׁבַּצִּיצִית

כִּי הֵם מְתַקְּנִין אֶת הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב, כִּי עַל-יְדֵי הַצִּיצִית נִשְׁמָר הַלֵּב מִפֶּגֶם הַתַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְגוֹ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי חוּטֵי הַצִּיצִית נִמְשָׁךְ הַדַּעַת שֶׁבְּגִ' רְגָלִים לְתַקֵּן ג' תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל הַתְּלוּיִם בַּלֵּב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אֵין צִיצִית נוֹהֲגִין בַּלַּיְלָה אֶלָּא בַּיּוֹם (מנחות מג), כִּי הַלַּיְלָה זֶה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת פֶּגֶם ג' הַתַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' מִשְׁמָרוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה כַּנַּ"ל וּבְכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת מִשֶּׁלֹּשׁ רְגָלִים הַנַּ"ל לְתַקֵּן ג' מִשְׁמָרוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה בְּחִינַת ג' תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אוֹר יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּכָל יוֹם מִג' רְגָלִים כַּנַּ"ל, כִּי הָרְגָלִים נִקְרָאִים יוֹם טוֹב, וְעִקַּר אוֹר יוֹם הוּא בְּחִינַת טוֹב, בִּבְחִינַת וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, (ב) כִּי הָאוֹר הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת דַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת ג' רְגָלִים מִבְּחִינַת יוֹם טוֹב שֶׁמְּתַקֵּן ג' תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הַיּוֹם וְנִדְחֶה הַחֹשֶׁךְ שֶׁל לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם ג' תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל וְזֶה זוֹכִין בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁקָּמִים בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה כְּדֵי לְשַׁבֵּר אֶת הַלַּיְלָה לְשַׁבֵּר ג' מִשְׁמָרוֹת הַנַּ"ל, כִּי חֲצוֹת הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָאֶמְצָעִית שֶׁל הַלַּיְלָה תֹּקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה וּכְשֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַלַּיְלָה וְקָמִים בַּחֲצוֹת עַל-יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין וּמְבַטְּלִין כָּל בְּחִינַת הג' מִשְׁמָרוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' הַתַּאֲוֹוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז בַּתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת לְתַקֵּן ג' תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז בַּחֲצוֹת מִתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַדַּעַת נִמְשָׁךְ מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות לג), כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּימָיו וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל כַּמָּה פְּעָמִים (ג) וְעַל-כֵּן בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים צְרִיכִין לַעֲלוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הַדַּעַת לְתַקֵּן ג' תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה שֶׁהוּא כְּלָלְיוּת הַלַּיְלָה וְאָז עוֹסְקִים לְתַקֵּן ג' תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' מִשְׁמָרוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה, עַל-כֵּן עוֹסְקִים אָז בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי מִתְאַבְּלִין אָז עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִרְאוֹת בְּבִנְיָנוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תענית ל) נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי זֶה עוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אָז הַדַּעַת לְתַקֵּן ג' מִשְׁמָרוֹת, בְּחִינַת ג' מִדּוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין בַּבֹּקֶר לְאוֹר יוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּכָל יוֹם מִג' רְגָלִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (חגיגה יב) כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, וְחֶסֶד הוּא הַדַּעַת, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר כַּמָּה פְּעָמִים, (ד) כִּי זוֹכִין בַּבֹּקֶר לְאוֹר יוֹם שֶׁהוּא אוֹר הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יוֹם טוֹב מִשֶּׁלֹּשׁ רְגָלִים עַל-יְדֵי שֶׁקָּמִים בַּחֲצוֹת וּמְשַׁבְּרִין שֶׁלֹּשׁ מִשְׁמָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' מִדּוֹת כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן תֵּכֶף בַּבֹּקֶר מַמְשִׁיכִין זֶה הָאוֹר שֶׁל הַדַּעַת עַל-יְדֵי חוּטֵי הַצִּיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ בַּבֹּקֶר עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹבְרִין אֶת הַלַּיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת ג' מִדּוֹת הַנַּ"ל וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין בַּבֹּקֶר לְחוּט שֶׁל חֶסֶד בְּחִינַת חוּטֵי הַצִּיצִית שֶׁעַל יָדָם מְקַבְּלִין אוֹר הַדַּעַת מִשֶּׁלֹּשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל, כִּי צִיצִית הֵם בִּבְחִינַת רְגָלִים, בִּבְחִינַת (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יהלך שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ג' רְגָלִים שֶׁאָז הוֹלְכִין לַעֲלוֹת לָרֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כ"ג:י"ז), "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה וְגוֹ'". שֶׁזֶּה בְּחִינַת צֶדֶק לְפָנָיו יַהֲלֹךְ וישם לדרך פְּעָמָיו, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, בְּחִינַת (איוב כ"ט:י"ד) צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיַּלְבִּשֵׁנִי זֶה בְּחִינַת שְׁמֹנָה חוּטִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מֵהַצִּיצִית. וְכָל חוּט צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁזוּר וְאֵין שְׁזִירָה פָּחוֹת מִשְּׁתַּיִם כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מנחות לח) מִפָּסוּק, "הַכָּנָף פְּתִיל וְכוּ'" נִמְצָא, שֶׁבְּכָל אֶחָד מֵהַצִּיצִית יֵשׁ י"ו חוּטִים, דְּהַיְנוּ שְׁמֹנָה חוּטִים שְׁזוּרִים כְּנֶגֶד הַיָּמִים שֶׁיֵּשׁ בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם י"ו יָמִים, כִּי פֶּסַח שִׁבְעָה יָמִים וְשָׁבוּעוֹת יוֹם אֶחָד וח' יְמֵי הֶחָג בִּבְחִינַת (קהלת י"א:ב') תֵּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמֹנָה שֶׁדְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עירובין מ) עַל רְגָלִים, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַצִּיצִית הֵם שְׁמֹנָה חוּטִים כְּנֶגֶד שְׁמוֹנַת יְמֵי חַג הַסֻּכּוֹת שֶׁהוּא הַמִּסְפָּר הַמְרֻבֶּה בְּיוֹתֵר שֶׁל יְמֵי הָרְגָלִים וְנִכְלָל בְּתוֹכוֹ גַּם כֵּן שִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח וְיוֹם הַשָּׁבוּעוֹת, גַּם שְׁמֹנַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת הֵם הָאַחֲרוֹן שֶׁבָּרְגָלִים כְּנֶגֶד יַעֲקֹב שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָאָבוֹת (ו) כִּי אָז בְּסֻכּוֹת נִשְׁלָם הָאָרֹת שֶׁל כָּל הג' רְגָלִים וְהוּא כָּלוּל מִכֻּלָּם וְעַל-כֵּן יֵשׁ שְׁמֹנָה חוּטִים בַּהַצִּיצִית וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּזְכַּר בְּפָרָשַׁת צִיצִית, (ז) זֶה בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם כֻּלָּם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲצוֹת, בִּבְחִינַת (שמות י"א:ד') כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין הג' מִשְׁמָרוֹת ג' מִדּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, שֶׁהֵם עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא גָּלוּת שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם בג' מִדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲצוֹת שֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַלַּיְלָה עַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מִגָּלוּת מִצְרַיִם מִג' מִדּוֹת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, וְזוֹכִין לִבְחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁהֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאוֹר הַצִּיצִית, שֶׁהֵם לְבוּשִׁין דִּמְכַסְיָין עַל הָאָדָם לְהַצִּילוֹ וּלְשָׁמְרוֹ מִג' מִדּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַלְּבוּשִׁין, בִּבְחִינַת (יחזקאל ט"ז:ז') וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה, הַנֶּאֱמָר בְּגָלוּת מִצְרַיִם, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּנָּחִין ח"ו, בִּפְגַם ג' מִדּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל אָז הַנְּשָׁמָה עֶרְמָה ח"ו, בְּחִינַת וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה, בִּבְחִינַת כִּי הִיא כְּסוּתוֹ לְבַדָּהּ הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, דְּא צִיצִית וּתְפִלִּין בַּמֶּה יִשְׁכַּב בְּגָלוּתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקונים

דף צא), הַיְנוּ כְּשֶׁשּׁוֹכְבִין בַּגְּלוּת ח"ו, דְּהַיְנוּ פְּגַם הַג' מִדּוֹת הַנַּ"ל אָז נֶאֱמַר, בַּמֶּה יִשְׁכָּב? בְּגָלוּתָא, כִּי אָז הוּא בִּבְחִינַת ערום וְעֶרְיָה כַּנַּ"ל, כִּי ג' מִדּוֹת אֵלּוּ הֵם בִּבְחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין, כִּי ר' יוֹחָנָן קָרָא לְמאניה מכבדותא (שבת קי"ג), כִּי הַג' מִדּוֹת אֵלּוּ הֵם נִקְרָאִים אַנְשֵׁי שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְהַשֵּׁם הוּא הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת (תהילים ע"ב:י"ט) וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד וּבְחִינַת (שם כט) הָבוּ לה' כְּבוֹד שְׁמוֹ וְאֵלּוּ הַתַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל הֵם פּוֹגְמִין ח"ו, הַשֵּׁם וְהַכָּבוֹד, כִּי נִקְרָאִים אַנְשֵׁי שֵׁם כַּנַּ"ל, כִּי הַמָּמוֹן נִקְרָא כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ל"א:א'), "וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה" בִּבְחִינַת (עירובין פו) רֶבִּי מְכַבֵּד עֲשִׁירִים נִמְצָא, שֶׁשֹּׂרֶשׁ מָמוֹן בַּכָּבוֹד. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (ח) וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן פּוֹגְמִין בַּכָּבוֹד, וְכֵן תַּאֲוַת נאוף בְּכָבוֹד, כִּי אֵין בּשֶׁת אֶלָּא בְּמָקוֹם עֶרְיָיוֹן (ט) וְעִקַּר הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, (סימן יא) וְכֵן תַּאֲוַת אֲכִילָה פּוֹגֵם בַּכָּבוֹד בִּבְחִינַת שֻׁלְחָן מְלָכִים מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, כַּמּוּבָא גַּם כֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר כָּל זֶה (סימן ס"ז) וְעַל-כֵּן הֵם פּוֹגְמִין בְּהַלְּבוּשִׁין, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּבוֹד כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּגָלוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּגָלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַג' תַּאֲוֹוֹת כַּנַּ"ל הֶפֶךְ הג' רְגָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נֶאֱמַר אָז, 'וְאַתְּ ערום וְעֶרְיָה', בְּחִינַת בַּמֶּה יִשְׁכָּב? בְּגָלוּתָא כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בַּבֹּקֶר שֶׁאָז מֵאִיר יוֹם בְּחִינַת אוֹר הַדַּעַת שֶׁל ג' רְגָלִים בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁמֵּאִיר בְּכָל יוֹם, עַל-כֵּן אָז זוֹכִין לַלְּבוּשִׁין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם לְבוּשֵׁי הַצִּיצִית, שֶׁהֵם מְכַסִּין עַל פְּגַם הַתַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל, כִּי הֵם בְּחִינַת הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁמְּתַקְּנִין הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב, עַל-יְדֵי זֶה נִבְרָא הַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁפִּיעַ נְבוּאָה, בְּחִינַת הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה שֶׁהוּא דִּבֵּר ה' וְכוּ', עַיִן שָׁם שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁמְּאִירִין לִתְפִלָּה, זֶה בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא ובת עין, כִּי ג' רְגָלִים הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וְהַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁהוּא בֶּרֶגֶל רְבִיעִי שֶׁהִיא בְּחִינַת בת עין, כַּמּוּבָא (י) וְהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ מהג' רְגָלִים כַּנַּ"ל, כִּי הַמַּלְאָךְ הוּא בְּחִינַת הַשְּׁכִינָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת זֶה הַמַּלְאָךְ עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הד' צִיצִית, בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא ובת עין, בְּחִינַת וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ הַנֶּאֱמַר בְּצִיצִית, (יא) כִּי עִקַּר הֶאָרַת הג' רְגָלִים הוּא לְהָאִיר בבת עין בִּבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת ד', שֶׁעִקַּר עֲלִיָּתָהּ הִיא בג' רְגָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בסימן ל) וְזֶה בְּחִינַת הד' צִיצִית, כִּי עַל-יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם תְּלַת גְּוָנִין

דְּעֵינָא הַמְאִירִין בבת עין, עַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין ד' צִיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת ד', כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא בְּצִיצִית, כִּי הַצִּיצִית נִמְשָׁכִין מהג' רְגָלִים שֶׁמְּאִירִין בבת עין בִּבְחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לֶאֱחֹז בְּכַסֵּא הַכָּבוֹד, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא ובת עין, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' רְגָלִים שֶׁמְּתַקְּנִין אֶת הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ד' צִיצִית כַּנַּ"ל, הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת וְדָוִד, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' רַגְלֵי הַכִּסֵּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה אוֹחֲזִין בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ו

גַּם צִיצִית מְתַקְּנִין ג' עֲבוֹדוֹת שֶׁמַּפְסִידִין עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם, עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תנא דבי אליהו רבא פרק כו סעיף יט ושם נמצא תן מגזל תן מגלוי עריות תם משפיכות דמים תדא"ר פרק כ"ו)" "לְדוֹרֹתָם"-לְדוֹר-תָּם, תָּם מִן הָעֲבוֹדָה זָרָה, תָּם מִשְּׁפִיכוּת דָּמִים וְזֶה בְּחִינַת תָּם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם זוֹ מִינוּת, הַיְנוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם, זֶה זְנוּת, הַיְנוּ גִּלּוּי עֲרָיוֹת נִמְצָא, שֶׁצִּיצִית מַצִּיל מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת, וְכֵן מַצִּילִין גַּם כֵּן הַצִּיצִית, שֶׁהֵם תִּקּוּן, הַלְּבוּשִׁין מִשְּׁפִיכוּת דָּמִים הַתְּלוּיִם בְּפָנִם הַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת טַלִּית אָדוֹם הַנֶּאֱמַר בְּעֵשָׂו שֶׁהָיָה שׁוֹפֵךְ דָּמִים שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית כ"ה:כ"ה), "וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר" וּפֵרֵשׁ רש"י, כְּטַלִּית וְכַנִּזְכָּר זֶה לְעִנְיָן אַחֵר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (בסימן ח') וְעַל-כֵּן הַפּוֹגֵם בַּצִּיצִית נֶאֱמַר עָלָיו (ירמיהו ב':ל"ד), "גַּם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים", כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת לב) כִּי פְּנַם הַצִּיצִית פְּנַם הַבְּגָדִים הוּא בִּבְחִינַת שְׁפִיכוּת דָּמִים בִּבְחִינַת (ישעיהו ס"ג:ב') מַדּוּעַ אָדוֹם לִלְבוּשֶׁיךָ. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (יד) אֲבָל צִיצִית הוּא תִּקּוּן הַבְּגָדִים, בְּחִינַת טַלִּית לָבָן הֵפֶךְ טַלִּית אָדוֹם שֶׁל עֵשָׂו הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צִיצִית מַצִּיל מִשְּׁפִיכוּת דָּמִים, כִּי אָז אֵינוֹ עוֹבֵר עַל אֶל תִּהִי בָּז לְכָל אָדָם (אבות פד) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁפִיכוּת דָּמִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (שם) אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת וְעַל-כֵּן צִיצִית, שֶׁהֵם עִקַּר תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּבוֹד כַּנַּ"ל. וַאֲזַי הוּא מְכֻבָּד וַאֲזַי הוּא בָּוַדַּאי מְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת וְנִצּוֹל מִלַּעֲבוֹר עַל אַל תִּהִי בָּז לְכָל אָדָם נִמְצָא, שֶׁצִּיצִית מַצִּילִין מג' עֲבֵרוֹת הַנַּ"ל, כִּי צִיצִית הֵם תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, וְעַל-כֵּן צִיצִית מְסֻגָּל לְרִפּוּאָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בסימן ז'), כַּמְּרוּמָז בַּפָּרָשָׁה (בראשית מ"ח:ב'), "הִנֵּה בִּנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ" שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַצִּיצִית, כַּמְבֹאָר בִּפְרִי עֵץ חַיִּים וְעַל-יְדֵי זֶה "וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל", כִּי עַל-יְדֵי הַצִּיצִית זוֹכִין לִתְפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּבֵּר ה' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי דִּבֵּר ה' זוֹכִין לִרְפוּאָה מִן הַשָּׁמַיִם עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי לֶחֶם וּמַיִם

בִּבְחִינַת וּבָרֵךְ אֶת לַחְמְךָ וְגוֹ' וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה וְכוּ', (שמות כ"ג:כ"ה) בְּחִינַת בַּכֹּל מִתְרַפְּאִין חוּץ וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ז

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי צִיצִית נִמְשָׁךְ הָאוֹר מִג' רְגָלִים לְתַקֵּן ג' מִדּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתְפִלָּה לְדָבָר ה' וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ שָׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת צִיצִית וְכוּ' כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ, אָזַי יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹמָא דְּדִינָא, דְּהַיְנוּ לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים לְכַף זְכוּת, כְּמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁדָּן אֶת הַכֹּל בְּרַחֲמִים מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְכַמּוּבָא כָּל זֶה לְמַעְלָה וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַצִּיצִית, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱחֹז בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל כְּדֵי לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים לְכַף זְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי הַמַּלְבּוּשִׁים הֵם הֵם דִּנִים אֶת הָאָדָם בִּבְחִינַת (תהלים צג) ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וְכוּ' הַנֶּאֱמָר עַל יוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה כשהקב"ה יוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ לָדוּן אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם "נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז" וְכַמּוּבָא שֶׁזֶּה הַמִּקְרָא נֶאֱמַר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹמָא דְּדִינָא (טז) שֶׁאָז לוֹבֵשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבוּשֵׁי גַּאֲוָתוֹ לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם, כִּי הַלְּבוּשִׁין הֵם בִּבְחִינַת דִּינִים וְהֵם דָּנִים אֶת כָּל בָּאֵי עוֹלָם, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סימן כט) בִּבְחִינַת צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וְצֶדֶק הוּא דִּינָא דְּמַלְכוּתָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּכְפִי תֹּקֶף הַדִּין ח"ו, שֶׁל בְּחִינַת הַלְּבוּשִׁין הָיוּ יְכוֹלִים לְיקוֹד עָלְמָא ח"ו, כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל חָי וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן הַמַּלְבּוּשִׁין עַל-יְדֵי הַצִּיצִית, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי מִי שֶׁאוֹחֵז בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְאָז יְכוֹלִין לָדוּן אֶת הַכֹּל בְּרַחֲמִים לְכַף זְכוּת בִּבְחִינַת (אבות פרק ב) אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וְכוּ' כְּמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁלּוֹבֵשׁ לְבוּשֵׁי גַּאֲוָתוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לָדוּן אֶת הָעוֹלָם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, הוּא דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא חֶסֶד גָּדוֹל שֶׁקִּבֵּעַ יוֹם הַדִּין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּעֵת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אוֹמֵר, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ וְיוֹדֵעַ מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְעַל-כֵּן דָּן אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁתּוֹלִין בַּבְּגָדִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אוֹחֲזִין בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, וַאֲזַי הֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיכוֹלִין לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת כְּמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּבָיְכוֹל, כִּי צִיצִית הֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כִּי הֵם תְּלוּיִים בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּנֶגֶד אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁכָּל הָאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם כְּלַל הַמָּקוֹם שֶׁל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כֻּלָּם יוֹצְאִים מִבְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם,

כִּי הֵם בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהֵם מַעֲלִין וּמְקַבְּצִין וּמְקַשְּׁרִין אֶת בְּחִינַת הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְעַל-יְדֵי זֶה דָּנִים אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת מַחֲמַת שֶׁיּוֹדְעִין אֶת מְקוֹמוֹ:

חלק ח

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה שֶׁל הַז' בֶּעטְלִירְשׁ הַמּוּבָא בְּסֵפֶר הַמַּעֲשִׂיּוֹת וּמוּבָא שָׁם בְּסִפּוּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבֶּעטְלִיר הַחֲמִישִׁי שֶׁהָיָה בַּעַל חֲטוֹטֶרֶת מֵעִנְיַן מָעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה וְהַמּוּבָן שָׁם קְצַת, כִּי בְּחִינַת מָעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה הוּא קָרוֹב לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּעִנְיַן מָעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה וְכָל בְּחִינַת מָעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה הוּא עֲדַיִן בַּמָּקוֹם, אֲבָל הוּא סָמוּךְ קְצַת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם עַד שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת מָעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה וְהוּא סָמוּךְ מְאֹד לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם עַד שֶׁשָּׁם יוֹצְאִין לְגַמְרֵי מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, וְעַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ יְכוֹלִין לָבֹא לְהָאִילָן אֲשֶׁר תחותוהי תטלל כָּל חֵיוֹת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי וְכוּ' (טז) אֲשֶׁר זֶה הָאִילָן עוֹמֵד לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם לְגַמְרֵי, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל זֶה הָעִנְיָן הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא מְאֹד וְצִיצִית הֵם בִּבְחִינַת מָעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה, וּמַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם לִבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל בְּרַחֲמִים כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת (שמות י"ט:ד') וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי 'כַּנְפֵי נְשָׁרִים' דָּא כַּנְפֵי מִצְוָה בְּחִינַת (דברים ל"ב:י"א) כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם עֲטִיפַת הַצִּיצִית וְעַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי כַּנְפֵי נְשָׁרִים כַּנְפֵי מִצְוָה, וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי, שקירבנו אליו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כִּי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל דָּרְשׁוּ (יז) עַל פְּסוּק זֶה, "וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם וְכוּ'", שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּיּוֹם שֶׁבָּאוּ מַרעַמְסֵס לְסֻכּוֹת הָיוּ מֵאָה וְעֶשְׂרִים מִיל וּבָאוּ בְּיוֹם אֶחָד וְזֶה בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְפִיצַת הָאָרֶץ, בְּחִינַת וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם הַנֶּאֱמַר בְּיַעֲקֹב שֶׁדִּלֵּג עַל הַמָּקוֹם, (יח) וְעַל-כֵּן פָּגַע בַּמָּקוֹם בְּיוֹם אֶחָד, כִּי יַעֲקֹב הָיָה יָכוֹל לַעֲלוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְזֶהוּ בְּחִינַת קְפִיצַת הָאָרֶץ וְזֶה בְּחִינַת וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל וְגוֹ' הַנַּ"ל, שֶׁהִגְבִּיהָם לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, וְעַל-כֵּן בָּאוּ בְּיוֹם אֶחָד מֵרַעַמְסֵס לְסֻכּוֹת וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת צִיצִית, בִּבְחִינַת וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא וְגוֹ' שֶׁהֵם כַּנְפֵי מִצְוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן צִיצִית מְקַבֵּץ נִדָּחִים מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר נִדְּחוּ לְשָׁם, כִּי כָּל אֶחָד מֵהַנִּדָּחִים נִדְּחָה וְנָפַל לַמָּקוֹם שֶׁנָּפַל מֻחֲמַת מְקוֹמוֹ, כִּי מְקוֹמוֹ גָּרַם לוֹ בִּבְחִינַת

(אבות פרק ב) אֶל תְּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ כַּנַּ"ל וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל וְיוֹדֵעַ מָקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הוּא דָּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁמְּקוֹמוֹ גָּרַם לוֹ וַאֲזַי כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְרַחֵם עָלָיו בְּרַחֲמָיו הַמְּרֻבִּים, הוּא מַעֲלֶה אוֹתוֹ מִן הַמָּקוֹם הַהוּא לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְשָׁם נִמְתָּק וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כַּמּוּבָא לְעֵיל (יט) וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי תְּשׁוּבָה קְדָמָה לָעוֹלָם, (כ) כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בִּבְחִינַת (יומא פז) גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד כִּי הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד גּוֹרֵם לוֹ הִתְרַחֲקוּתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמָּקוֹם הוּא בְּחִינַת תִּקֶּף הָעֲשִׂיָּה, תִּקֶּף הַצִּמְצוּם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם כַּיָּדוּעַ (כא) וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ תָּמִיד לְבַקֵּשׁ אֶת ה' בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם וּלְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם לִמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, דְּהַיְנוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָז זוֹכֶה לַעֲבֹד ה' בֶּאֱמֶת וְאֵין שׁוּם מָקוֹם שֶׁיִּמְנָעֵנוּ וְכַמּוּבָא זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (סימן לג) וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל לְאֵיזֶה מָקוֹם לֹא טוֹב בַּהֲטָאָיו, וַאֲפִלּוּ אִם נָפַל לַמָּקוֹם שֶׁנָּפַל, לְמָקוֹם נָמוּךְ וּמְגֻשָּׁם וּמְלֻכְלָךְ מְאֹד ח"ו, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ שֶׁיִּזְכּוֹר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם יֵשׁ מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְעַל-כֵּן אֵין שׁוּם נְפִילָה בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי גַּם מִשָּׁם יוּכַל לַחֲזֹר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר נָדַח לְשָׁם בִּבְחִינַת (דברים ד':כ"ט) וּבִקַּשְׁתָּ מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, מִשָּׁם דַּיְקָא, מִמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם, כַּמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל.

(כב) וְזֶהוּ בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁצִּיצִית בְּשָׁרְשָׁם הֵם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן גַּם לְמַטָּה הַצִּיצִית הֵם בִּבְחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמְּרֻבֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה ח':כ"ג), "וְהֶחֱזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִכֹּל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם בִּכְנַף אִישׁ יְהוּדִי וְאָמְרוּ לְכוּ וְנֵלְכָה עִמָּכֶם וכו'" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת לב) שֶׁעֲתִידִין שִׁשִּׁים רִבּוֹא שִׁבְעִ מֵאוֹת אֲנָשִׁים בְּכָנָף אֶחָד מהד' כְּנָפוֹת שֶׁל צִיצִית נִמְצָא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמְּרֻבֶּה, וְעַל-כֵּן דַּיְקָא בְּהַכָּנָף יוּכְלוּ לְהִתְאַחֵז שִׁבְעִ מֵאוֹת אֲנָשִׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמְּרֻבֶּה וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יֹאמְרוּ לְכוּ וְנֵלְכָה עִמָּכֶם לְהִתְקָרֵב לה', כִּי עַל-יְדֵי צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמְּרֻבֶּה כְּשֶׁאוֹחֲזִין בָּהֶם יְכוֹלִין לַעֲלוֹת מֵהַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקָרְבִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וכו' כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (שמות י"ט:ד') וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי וכו' וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַצִּיצִית מְקַבֵּץ הַנִּדָּחִים מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ, בִּבְחִינַת וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת וְגוֹ' שֶׁאָז אוֹחֲזִין בְּהַצִּיצִית, כִּי הַצִּיצִית, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֵם דָּנִים אֶת

הַכֹּל לְכַף זְכוּת אֲפִלּוּ הַנִּדָּחִים מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם הָרַבִּים, וַאֲזַי הֵם מְרִימִים וּמְקַבְּצִים כָּל הַנִּדָּחִים מִמְּקוֹמָם שֶׁנִּדְחוּ לְשָׁם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שָׁם יֵשׁ מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ שֶׁל הַנִּדָּחִים וְשָׁם נִמְתָּק וְנִתְקַן הַכֹּל, כִּי שָׁם דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז נִשְׁאָם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְקֵרְבָם אֵלָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁהִגְבִּיהָם לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לָצֵאת מִן הַמֵּצַר וְהַדְּחוּק, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמָּקוֹם שֶׁהוּא תַּכְלִית הַצִּמְצוּם, שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת מֵצַר וְדֹחַק, כִּי בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם אֵין שַׁיָּךְ שׁוּם מֵצַר וְדֹחַק כְּלָל, רַק לְמַטָּה בִּבְחִינַת מָקוֹם שָׁם שַׁיָּךְ מֵצַר וְדֹחַק, וְעַל-כֵּן כָּל הַיְסוּרִין מְכֻנִּים בְּשֵׁם צָרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי עִקַּר הַיְסוּרִים בָּאִים מִבְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם שַׁיָּךְ מֵצַר וְדֹחַק שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַיְסוּרִים, כִּי כֻּלָּם בָּאִים מִבְּחִינַת צִמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים כַּיָּדוּעַ (כד) וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה וְהַיְסוּרִים נִקְרָא הַרְחָבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים ד':ב'), "בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לִי" וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קיח), "מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי וְגוֹ' עָנָנִי בַּמֶּרְחָב" כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַדִּין הִיא בְּחִינַת הַרְחָבַת הַצִּמְצוּם, הוּא בְּחִינַת שֶׁיּוֹצְאִין מִן הַמָּקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַרְחָבָה, כִּי אֵין שַׁיָּךְ שָׁם שׁוּם דֹּחַק כְּלָל מֵאַחַר שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מָקוֹם כְּלָל, רַק הוּא לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי מִצְרַיִם הִיא עֶרְוַת הָאָרֶץ (כה) מָקוֹם טָמֵא מְאֹד, נִמְצָא, שֶׁזֶּה הַמָּקוֹם שֶׁל מִצְרַיִם גּוֹרֵם לַחֲטֹא, וְעַל-כֵּן נִקְרָא מִצְרַיִם, כִּי הוּא בְּחִינַת מֵצַר וְדֹחַק, כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁהוּא רָחוֹק בְּיוֹתֵר מִן הַקְּדֻשָּׁה, הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם יוֹתֵר בִּבְחִינַת מָקוֹם, בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה בְּיוֹתֵר, כִּי הַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קְדֻשָּׁה הוּא סָמוּךְ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מְגֻשָּׁם בְּיוֹתֵר שָׁם בִּבְחִינַת מֵצַר וְדֹחַק בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַחֵק בְּיוֹתֵר מִבְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, נִתְרַחֵק בְּיוֹתֵר מִבְּחִינַת מַעְט מַחֲזִיק אֶת הַמְּרֻבֶּה וְנִגְבָּל יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּשֵׁם מָקוֹם וַעֲשִׂיָּה וְשָׁם שַׁיָּךְ מֵצַר וְדֹחַק בְּיוֹתֵר וְשָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּיוֹתֵר שֶׁאֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת גְּבוּל הַמָּקוֹם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה שָׁם עִקַּר הַמֵּצַר וְהַדֹּחַק כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא מָקוֹם טָמֵא עֶרְוַת הָאָרֶץ וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם מִצְרַיִם לְשׁוֹן מֵצַר וְדֹחַק כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהוֹצִיאָם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מִמִּצְרַיִם נָשָׂא אוֹתָם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים מֵרַעְמְסֵס לְסֻכּוֹת בְּיוֹם אֶחָד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁהִגְבִּיהָם לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הָעִקָּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהִגְבִּיהָם לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, עַל-יְדֵי זֶה יָצְאוּ מִגְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא תִּקֻּף הַמָּקוֹם הַנִּגְבָּל בְּיוֹתֵר בִּגְבוּל וְצִמְצוּם תִּקֻּף הָעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְקָרְבוּ

אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי, כִּי עִקַּר הִתְקָרְבוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לָצֵאת מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם נִמְתָּק וְנִתְקָן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁמְּבִיאִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים תֵּכֶף בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח וְאַחַר כָּךְ סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת מ"ט יָמִים כְּדֵי לָצֵאת עַל-יְדֵי זֶה מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם, כִּי הֶנָּפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה ובד' רוּחוֹת שֶׁהֵם כְּלַל גְּבוּל הַמָּקוֹם זֶה בְּחִינַת שֶׁמַּעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין, בְּחִינַת הַמָּקוֹם, בְּחִינַת הו' קְצָווֹת לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם לִמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי שְׂעוֹרִים, זֶה בְּחִינַת הַצְּמָצוּם שֶׁל כָּל הַדִּינִים, כַּמּוּבָא בְּסְפָרִים וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים לְשׁוֹן מִדָּה וְצִמְצוּם וְזֶה בְּחִינַת מָקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין וּמַעֲלִין אֶת הַמָּקוֹם אֶת בְּחִינַת הו' קְצָווֹת וְאֶת כָּל הַצְּמָצוּמִים לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, כִּי זֶה בְּחִינַת כָּל מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בִּבְחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אבות פרק ה), עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רָוְחִים וְלֹא אָמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ צַר לִי הַמָּקוֹם שֶׁאָלִין בִּירוּשָׁלַיִם כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁשָּׁם כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת הֵם סְמוּכִים בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, וְעַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה, וְעַל-כֵּן אֵין שׁוּם מָקוֹם צַר בִּירוּשָׁלַיִם וְכַנַּ"ל וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁקְּדוּשׁ בְּיוֹתֵר שָׁם הָיָה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת מוּעָט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה, בְּחִינַת עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רָוְחִים, וּבֵין שְׁנֵי בַּדֵּי הָאָרוֹן הָיָה עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל עָמְדוּ בֵּין שְׁנֵי בַּדֵּי הָאָרוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כז) עַל פָּסוּק, "גָּשׁוּ הֵנָּה" (יהושע ג':ט') וּפֵרֵשׁ רש"י, צְמָצֵם אֶת כֻּלָּן בֵּין שְׁנֵי בַּדֵּי הָאָרוֹן זֶה אֶחָד מִן הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהֶחֱזִיק מֵעֵט אֶת הַמֶּרְכָּבָה:

חלק יב

כִּי אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהָיְתָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מִשָּׁם הוּשְׁתְּתָה הָעוֹלָם (כז) וּמִשָּׁם נִתְפַּשֵּׁט הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהַנְּקֻדָּה שֶׁל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה הוּא בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה שֶׁל בְּחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה, כִּי שָׁם בְּאוֹתוֹ הַנְּקֻדָּה כָּלוּל הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי הָאֶבֶן שְׁתִיָּה סָמוּךְ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם שֶׁמִּשָּׁם יָצְאוּ נְקֻדּוֹת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהִיא נְקֻדּוֹת מְקוֹם הָעוֹלָם, בְּחִינַת (שמואל א ב':ח') וַיְשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל, הַיְנוּ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם הוּשְׁתְּתָה הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב כְּשֶׁהָלַךְ לְחָרָן פָּגַע בַּמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא בִּמְקוֹם נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה מְקוֹם קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סנהדרין צה) שֶׁהָיָה לוֹ קְפִיצַת הָאָרֶץ

שָׁם דַּיְקָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַ"ל וְשָׁם נִכְלְלוּ י"ב אֲבָנִים בְּאֶבֶן אַחַת כְּשֶׁשָּׂכָב בַּמָּקוֹם הַהוּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֵעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה נִמְצָא, שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם בְּבְחִינַת מֵעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה וְעַל-כֵּן שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיְתָה סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה יוֹשֶׁבֶת וְדָנָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי הֵם הָיוּ יְכוֹלִים לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת כְּמוֹ שֶׁנִּצְטַוּוּ הַסַּנְהֶדְרִין עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהִצִּילוּ הָעֵדָה" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כט) וְעַל-כֵּן עִקַּר מָקוֹם הַמִּשְׁפָּט הָיָה שָׁם בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם עַל-יְדֵי נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה (דברים י"ז:י"א), "לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ וְכוּ' מִן הַמָּקוֹם הַהוּא" 'מִן הַמָּקוֹם הַהוּא' דַּיְקָא, כִּי הַמָּקוֹם גּוֹרֵם בִּבְחִינַת (שם יב) וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה', כִּי זֶה הַמָּקוֹם דַּיְקָא בָּחַר ה', כִּי הוּא סָמוּךְ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְשָׁם עִקַּר הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין, כִּי אֵין מִי שֶׁרָאוּי לָדוּן אֶת הָעוֹלָם כִּי אִם מִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲלוֹת וּלְהִתְקַשֵּׁר לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם דָּנִין הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְכוּ' כַּנַ"ל וְזֶה הָיָה דַּיְקָא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמָּקוֹם הוּא מֻחְמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דֵּעָה בְּיוֹתֵר הוּא סָמוּךְ בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (בלקוטי תנינא ס"א) עַל פָּסוּק, "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ", עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוטה ג'), וְעַל-כֵּן אָז נוֹפֵל בְּיוֹתֵר תַּחַת הַמָּקוֹם הַנַּשְׁמִי וְעַל-כֵּן תִּקּוּנוֹ הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מֵבִיא בְּהֵמָה לְקָרְבָּן, כִּי הַבְּהֵמָה הִיא הֶעְדֵּר הַדַּעַת וְזֶה בְּחִינַת מָקוֹם וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ מַעֲלִין אֶת הַבְּהֵמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בְּחִינַת דִּין וְצִמְצוּם, בְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה גָּבוֹהַּ מִכָּל הָאֲרָצוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (דברים י"ז:ח'), "וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְגוֹ'" כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְכָל הָאֲרָצוֹת מְקוֹמָם שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כֻּלָּם יוֹצְאִים מִשָּׁם מִנְּקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַ"ל, כִּי אָדָם עַל-יְדֵי שִׁלֻּמּוּת דַּעְתּוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר גֶּדֶר הָאָדָם, (לא) יָכוֹל לַעֲלוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְזֶה הָיָה עִקַּר בְּרִיאַת אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא מִמָּקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ (לב) וְהִכְנִיסוֹ לְגַן עֵדֶן בְּחַיָּיו וְהַגַּן עֵדֶן שָׁם עוֹמֵד עֵץ הַחַיִּים אֲשֶׁר מזון לכולא ביה תחותוהי תטלל וגו' וּבְעַנְפוֹהִי יְדוּרוּן וְגוֹ', שֶׁזֶּה הָאֵילָן הַקָּדוֹשׁ הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְדֶרֶךְ שָׁם עוֹלִין מִמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, כַּמּוּבָא בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן

כָּל הַנְּשָׁמוֹת עוֹלִין אֶל כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַ"ל דֶּרֶךְ הָעֵץ חַיִּים, כַּמּוּבָא וְכַנַ"ל וְאָדָם הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁנִּבְרָא, שֶׁהָיָה מַעֲלָתוֹ גָּבוֹהַּ, הָיָה נִכְנָס בְּגַן עֵדֶן בְּחַיָּיו וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא לֹא הָיָה מִיתָה בָּעוֹלָם וְהָיָה יָכוֹל לַעֲלוֹת אֶל כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּחַיָּיו דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים שֶׁעוֹמֵד שָׁם בְּגַן עֵדֶן וְכַנַ"ל נִמְצָא, שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה יָכוֹל לַעֲלוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְזֶה בֶּן הָאָדָם שֶׁהוּא הַדַּעַת וְכַנַ"ל וְעַל-יְדֵי חֶטְאוֹ אָדָם ביקר בל ילין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ (תהילים מ"ט:י"ג) וְנִתְרַחֵק מֵהַגַּן עֵדֶן וְנָפַל מִן הַדַּעַת הַזֶּה וְאָז נָפַל תַּחַת הַמָּקוֹם וְזֶה בֶּן הַבְּהֵמָה שֶׁהִיא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, שֶׁזֶּה עִקַּר גְּבוּל הַמָּקוֹם וְכַנַ"ל וּמִשָּׁם בָּאִין כָּל הַחֶטְאִים, כִּי הַמָּקוֹם גּוֹרֵם לְכָל אֶחָד כַּנַ"ל כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהִתְנַסּוֹת וּלְהִצְטָרֵף וְלַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם וְאִם אֵינוֹ מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ אֶת מְקוֹמוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, אָז יוּכַל לָבֹא לִידֵי חֶטְאִים עַל-יְדֵי מְקוֹמוֹ וְכוּ' וְכַנַ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַקְּרְבַּן בְּהֵמָה שֶׁמַּקְרִיבִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין אֶת הַבְּהֵמָה, שֶׁהִיא הֶעְדֵּר הַדַּעַת בְּחִינַת מָקוֹם, לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, לְמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַ"ל כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּן לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, בִּבְחִינַת (ויקרא א':ב') אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לה' מִן הַבְּהֵמָה וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, (לג) דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם נִמְתָּק וְנִתְכַּפֵּר הַכֹּל כַּנַ"ל:

חלק יד

וַאֲזַי כְּשֶׁהָאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי הוּא נוֹפֵל תַּחַת הַמָּקוֹם כַּנַ"ל, אָז אֵין לוֹ מָקוֹם בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי צַר לוֹ הַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּקַיִן (בראשית ד':י"ד), "הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְכוּ'" כִּי נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת צִמְצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָקוֹם וְשָׁם הַמָּצֹר וְהַדֹּחַק, בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי נְפִילָתוֹ אַחַר הַחֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מַהֶפֶךְ אֶל הַפֶּךְ, כִּי קֹדֶם הַחֵטְא הָיָה בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְהָיָה בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם נִמְצָא, שֶׁכָּל מְקוֹמוֹת הָעוֹלָם הָיוּ כֻּלָּם אֲצִלוֹ וַעֲכְשָׁיו אַחַר שֶׁחָטָא שֶׁאָז נוֹפֵל אֶל תַּחַת הַמָּקוֹם, אָז אֵין לוֹ מָקוֹם בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי נוֹפֵל אֶל תַּחַת בְּחִינַת הַמֵּצַר וְהַדֹּחַק כַּנַ"ל, כִּי הָאָדָם אֵין לוֹ מָקוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל וְכָל הַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת וְכוּ', כֻּלָּם יֵשׁ לָהֶם מָקוֹם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בָּעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי וְהָאָדָם אֵין לוֹ מָקוֹם כְּלָל בָּעוֹלָם, כִּי הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַ"ל וְאִם זוֹכֶה וְעוֹמֵד בְּמַדְרֵגָה זוֹ עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים אֲזַי הוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, וַאֲזַי כָּל הַמְּקוֹמוֹת מְשֻׁעְבָּדִים תַּחְתָּיו וְכָל הַמְּקוֹמוֹת תְּאֵבִים אֵלָיו שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלָם,

כִּי הוּא יָכוֹל לְהַעֲלוֹת כָּל הַמְּקוֹמוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית, אֲבָל כְּשֶׁהָאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי כֻּלָּם מְגָרְשִׁין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמָם בִּבְחִינַת הֵן גרשת אוֹתִי וְכוּ', כִּי אֵין לוֹ מָקוֹם אֶצְלָם כְּלָל כַּנַ"ל רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם אֶת הָאָדָם בָּעוֹלָם בְּרַחֲמָיו עַד שֶׁיָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַ"ל, שֶׁאָז חוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ וְכוּ' כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קידושין פב), לֹא רָאִיתִי שׁוּעָל חָנְוָנִי וְכוּ' וְהֵם מִתְפָּרְנְסִין שֶׁלֹּא בְּצַעַר וַאֲנִי שֶׁנִּבְרֵאתִי לְשַׁמֵּשׁ אֶת קוֹנִי וְכוּ', אֶלָּא שֶׁהֵרֵעוֹתִי אֶת מַעֲשַׂי וְקִפֵּחְתִּי אֶת פַּרְנָסָתִי הַיְנוּ שֶׁכָּל הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת יֵשׁ לָהֶם מָקוֹם דִּירָה וּפַרְנָסָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא בְּצַעַר, וְהָאָדָם הוּא נָע וָנָד בָּעוֹלָם וְיֵשׁ לוֹ צַעַר גָּדוֹל וְקָשֶׁה לוֹ לִמְצֹא מָקוֹם פַּרְנָסָה וְדִירָה בָּעוֹלָם, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהֵרֵעוֹתִי אֶת מַעֲשַׂי וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה צַר לוֹ הַמָּקוֹם וְכוּ' וְכַנַ"ל:

חלק טו

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַקִּרְבָּן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַגְבִּיהִין וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְכוּ' כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת הֲנָפַת הָעֹמֶר בְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַ"ל, כִּי שְׁעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת בְּחִינַת מָקוֹם, כִּי שְׁעוֹרִים הֵם בְּחִינַת כָּל הַצְּמְחוּמִים, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת מָקוֹם כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּנִיפִין עֹמֶר שְׁעוֹרִים בְּכָל הו' קְצָווֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עִם הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִין אָז בִּשְׁעַת הֲנָפַת הָעֹמֶר, עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין אֶת כָּל בְּחִינַת הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יוֹצְאִין מִטֻּמְאַת מְצֹרָעִים, כִּי עִקַּר זוּהֲמַת מְצֹרָעִים הָיָה מֵחֲמַת הַמָּקוֹם כַּנַ"ל, כִּי שָׁם בְּמְצֹרָעִים הוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הָעֲשָׂיָה גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם הַמְגַשֵּׁם וְהַנִּמּוּךְ בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן מָקוֹם מְצֹרָעִים בְּעַצְמוֹ הוּא טָמֵא כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא מְצֹרָעִים כַּנַ"ל וְעַל-יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר מַגְבִּיהִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מִטֻּמְאַת מְצֹרָעִים שֶׁבָּא מֵחֲמַת הַמָּקוֹם וְכוּ' כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לְעֹמֶר כְּדֵי לָצֵאת עַל-יְדֵי זֶה מִזּוּהֲמַת מְצֹרָעִים, כִּי כָּל מַעֲשֶׂה אָדָם הֵם בִּזְמַן וּבְמָקוֹם וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא, כִּבְיָכוֹל, לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְשָׁם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן הוּא כֻּלּוֹ טוֹב וְאֵין שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא כְּלָל וְשָׁם נִמְתָּק הַכֹּל וְזֶה שֶׁכָּתַב (תהילים קל"ט:ח'-ט'), "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ אֶשָּׂא כַּנְפֵי שַׁחַר וְכוּ' אָנָּה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָּה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח וְכוּ'" הַיְנוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, סִפֵּר בִּשְׁבַח גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְאָמַר שֶׁאֵין שׁוּם מָקוֹם לִבְרֹחַ וּלְהִתְיָאֵשׁ ח"ו, מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין שׁוּם מָקוֹם שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ ח"ו, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם אֶצְלוֹ, וְעַל-כֵּן בְּכָל מְקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת יְכוֹלִין

לְמָצְאוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמָּקוֹם בְּכָלְלוֹ הוּא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמְחַיֶּה אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת וְהַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ הִזְכִּיר מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְאָמַר (שם), "גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו ימים יוצרו ולו אֶחָד בָּהֶם" הַיְנוּ שֶׁכָּל הַיָּמִים שֶׁנּוֹצְרוּ הֵם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ אֶחָד וְזֶהוּ, 'וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם', שֶׁאֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כֻּלָּם אֶחָד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְשָׁם כֻּלּוֹ חַד בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרוֹךְ שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב, וְזֶה 'וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם', זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים (תנא דבי אליהו רבא-פא), כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּסֵפֶר הא"ב הֶחָדֶשׁ (אות ת' תשובה סימן א') שֶׁיּוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְזֶהוּ 'וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם' בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁכָּל הַיָּמִים הֵם אֶחָד, וְזֶה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, כִּי תְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַחַר הֶנָּפַת הָעֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמַּעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין בְּחִינַת הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, אָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר הַיָּמִים, כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן אֵין שַׁיָּךְ מִנְיָן וּסְפִירָה וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם, וְאָז בָּרָא מָקוֹם וּזְמַן אָז סָפַר אֶת הַיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (לד) "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וַיְהִי עֶרֶב וְגוֹ' יוֹם שֵׁנִי וְגוֹ'" כִּי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כִּי אִם בִּזְמַן וּבְמָקוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְפִירָה, כִּי שָׁם שַׁיָּךְ סְפִירָה וּמִנְיָן, כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם כֻּלּוֹ חַד, (וכמו שכתוב מזה קצת במקום אחר) (לה), וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לְעֹמֶר כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר בְּחִינַת הַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירָה וּמִנְיָן כַּנַּ"ל, לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא 'בְּשָׁרְשׁוֹ' וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַצְּמָחִים, בְּחִינַת מָקוֹם כַּנַּ"ל, עַל דַּיְקָא מַגְבִּיהִין אֶת בְּחִינַת מָקוֹם וְכֵן עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין אֶת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין אֶת הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עִקַּר הוּא הֶנָּפַת הָעֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמַּגְבִּיהִין אֶת הַמָּקוֹם לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי זֶהוּ הָעִקָּר לְטַהֵר אֶת הַמָּקוֹם, כִּי הַמָּקוֹם הוּא תִּקֻּף הָעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל, כִּי הַזְּמַן הִיא בְּדַקּוּת יוֹתֵר מִן הַמָּקוֹם, כִּי הַזְּמַן אֵינוֹ נִתְפָּס וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא הַמָּקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם לַחֲטֹא ח"ו, כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לֶעָמֹד בְּנִסָּיוֹן בְּמְקוֹמוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּטַהֲרִין אֶת בְּחִינַת הַמָּקוֹם עַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר וְעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, עַל-יְדֵי זֶה מְמַיְּלְא עוֹלִין וְנִתְקַשְּׁרִין כָּל הַיָּמִים לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן, וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי טָהֳרַת הַיָּמִים, דְּהַיְנוּ לְקַשְּׁרָם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן, הוּא עַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר לְטַהֵר אֶת הַמָּקוֹם לְקַשְּׁרוֹ לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין הַיָּמִים גַּם כֵּן כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בַּמַּאֲמָר עַל פָּסוּק (תהילים צ"ג:ה'), "לְבֵיתְךָ נָאֲוָה קֹדֶשׁ ה' לְאוֹרֶךְ יָמִים" שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם (לז) וּמַה שֶּׁצִּמְצֵם שְׁכִינָתוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ שָׁם דְּבָרִים נָאִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי צִיּוּרָא דמקדשא כְּצִיּוּרָא דְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית וכציורא דְּגַן עֵדֶן, (עיין הקדמת התיקונים לח), עַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ לְשָׁם קְדֻשָּׁתוֹ, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה ה' לְאוֹרֶךְ יָמִים, כִּי עַל-יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לָדוּן אֶת הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים וְעַל-כֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹמָא אריכתא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹמָא אריכתא, זֶה בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרוֹךְ, וְעַל-כֵּן נַעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִשְּׁנֵי יָמִים יוֹם אֶחָד, בְּחִינַת יוֹמָא אריכתא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז דָּן אֶת הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיוֹדֵעַ מָקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וַאֲזַי מַעֲלֶה כָּל אֶחָד מִמְּקוֹם הַמֻּצָּר לוֹ לִבְחִינַת הַרְחָבָה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם בִּבְחִינַת מִן הַמֻּצָּר קָרָאתִי וְכוּ' עָנָנִי בַּמֶּרְחָב, שֶׁזֶּה אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה קֹדֶם תְּקִיעַת שׁוֹפָר, כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת לְהַרְחִיב לְכָל אֶחָד מִמְּקוֹם הַמֻּצָּר לוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁעוֹלִין מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאָז נַעֲשֶׂה יוֹמָא אריכתא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי כְּשֶׁמַּעֲלִין בְּחִינַת הַמָּקוֹם לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם מְמַּלְא עוֹלֶה הַזְּמַן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי הַמָּקוֹם נָמוּךְ יוֹתֵר כַּנַּ"ל:

חלק יז

וע"כ סוֹפְרִין מ"ט יָמִים זֶה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ בְּחִינַת (ישעיהו ל':כ"ו) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה 'וְהָיָה' שִׁבְעָתַיִם וְכוּ' שֶׁהוּא שִׁבְעָה פְּעָמִים שִׁבְעָה מ"ט כִּי פְּגַם הַיֵּרֵחַ וּמִעוּטָהּ זֶה בְּחִינַת מִעוּט וְצִמְצוּם הַמָּקוֹם הֵפֶךְ בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כִּי מִעוּט יֶרַח הָיָה עַל הַקִּטְרוּג שֶׁאָמְרָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד וְעַל-כֵּן אָמַר לָהּ לְכִי מעיטי וְכוּ':

חלק יח

וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין מ"ט יָמִים זֶה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ, בְּחִינַת (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם וְכוּ' שֶׁהוּא שִׁבְעָה פְּעָמִים שִׁבְעָה מ"ט, כִּי פְּגַם הַיֵּרֵחַ הָיָה עַל הַקִּטְרוּג שֶׁאָמַר, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד וְעַל-כֵּן אָמַר לָהּ לְכִי וּמַעֲטִי וְכוּ' אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד (חולין ס) זֶה בְּחִינַת מִעוּט וְצִמְצוּם הַמָּקוֹם כְּאִלּוּ הַמָּקוֹם צַר לְהַחֲזִיק שְׁנֵי מְלָכִים בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם אֵין שַׁיָּךְ שׁוּם דּוֹחַק כַּנַּ"ל וְשָׁם יֵשׁ מָקוֹם לְכָל אֶחָד וְעַל-כֵּן אָמַר לָהּ, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ. כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּקַטְרֶגֶת וּמְעוֹרֶרֶת בְּחִינַת צִמְצוּם הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן

בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּתְמַעֵט כִּי בִּבְחִינַת מָקוֹם צְרִיכִים לְהִתְמַעֵט, כִּי שָׁם יֵשׁ מֵצַר וְדֹחַק, אֲבָל קֹדֶם הַקִּטְרוּג הָיוּ שְׁנֵי הַמְאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים זֶה בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁשָּׁם יְכוֹלִים לִהְיוֹת שְׁנֵיהֶם גְּדוֹלִים כִּי אֵין שָׁם צְמצוּם הַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי מִעוּט הַיָּרֵחַ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הִתְגַּבְּרוּת, בִּבְחִינַת מָקוֹם, מִשָּׁם אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְכוּ' וּמִשָּׁם עִקַּר חֶשְׁכַּת לַיְלָה עַל-יְדֵי מִעוּט הַיָּרֵחַ, כִּי קֹדֶם מִעוּטָהּ הָיָה (תהלים קלט) לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר, וְחֶשְׁכַּת לַיְלָה זֶה עִקַּר פְּגַם הַנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת הַזְּמַן, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא בִּזְמַן נִמְשָׁל לְלַיְלָה, וְהָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרוֹךְ לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, הוּא נִמְשָׁל לְיוֹם, נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי מִעוּט הַיָּרֵחַ נִמְשָׁךְ אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁאֶחְיזָתָם בְּמָקוֹם וּבִזְמַן, הֵינוּ שֶׁנִּתְמַעֵט הַדַּעַת שֶׁאֵין מְבִינִים לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַמִּעוּט שֶׁהָיָה כֻּלּוֹ חָד, וְעַל-כֵּן בִּימֵי הָעֹמֶר שֶׁאָז מַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן לְמַעְלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם, אָז מְמַלְּאִין פְּגִימַת הַלְּבָנָה, וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין מ"ט יָמִים שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בִּבְחִינַת שָׁבַע שַׁבָּתוֹת, כְּדֵי שֶׁכָּל יוֹם מִז' יְמֵי בְּרֵאשִׁית יִהְיֶה נִכְלָל בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בִּבְחִינַת וּבֵרְכָתוֹ מִכָּל הַיָּמִים וְקִדְּשָׁתוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים, שֶׁשַּׁבָּת הוּא מְבֹרָךְ וּמְרוֹמָם לְמַעְלָה מִכָּל הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים, וְעַל-כֵּן דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה פָּסוּק (תהלים קלט), "וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם", עַל שַׁבָּת גַּם כֵּן, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רש"י שם, שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל וְכֵן שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, וְאָז מְקַשְּׁרִין וּמַעֲלִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בִּבְחִינַת (שמות יז) אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כִּי כָּל אֶחָד קוֹנֶה שְׁבִיתָה בַּמָּקוֹם שֶׁשָּׁבַת, כִּי הַמָּקוֹם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ כְּשֶׁמַּגִּיעַ יוֹם הַשַּׁבָּת נִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת בִּבְחִינַת (שם ג) כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, כִּי הַמָּקוֹם נִתְקַדֵּשׁ וְעוֹלֶה וְנִתְקַשֵּׁר בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל הָעוֹלָמוֹת מִמְּקוֹמָן לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְזֶה בִּבְחִינַת (שבת קיח) כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִין לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, זֶה בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מֵצַר וְדֹחַק כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת נַחֲלַת יַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית כח), "וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְכוּ'" כִּי הָיָה לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בִּבְחִינַת (שם) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם כַּנַּ"ל וְכֵן הָיָה לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בִּבְחִינַת (שם) וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ, זֶה בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בלקוטי תנינא סימן עט), כִּי יַעֲקֹב הָיָה בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְזֶה בִּבְחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

יט וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהִיא בִּשְׁעַת הַמִּנְחָה, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד בְּחִינַת יַעֲקֹב, (מ) שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַנַּחֲלָה בְּלִי מְצָרִים שֶׁהוּא נַחֲלַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז הוּא הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְאָז מִתְגַּלֶּה רַעֲוָא דְרַעֲוִין, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וַיַּעֲקֹב אֲבִינוּ הֵם בְּחִינָה אַחַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בזוהר הקדוש, (מא) כִּי זֶה בְּחִינַת קִבּוּרַת מֹשֶׁה, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם בִּבְחִינַת (דברים ל"ד:ו') וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ, כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ספרי שם) עַל קְבוּרַת מֹשֶׁה, עֶלְיוֹנִים נִדְמֶה לְהֶם לְמַטָּה תַּחְתּוֹנִים נִדְמֶה לָהֶם לְמַעְלָה, (מא) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, וְעַל-כֵּן לֹא נוֹדַע מְקוֹמוֹ אַיֵּה, וְעַל-כֵּן אָז הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, כִּי לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שָׁם הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים, כִּי דָּנִים אֶת הַכֹּל בְּרַחֲמִים לְכָךְ זְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה כְּשֶׁאוֹמְרִים וַאֲנִי תְּפִלָּתִי וְכוּ' עֵת רָצוֹן אָז מִתְעַטְּפִים בְּצִיצִית, כִּי צִיצִית הֵם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ רָצוֹן גָּדוֹל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁל צֶמֶר שֶׁהֵם מְרַמְּזִים עַל רַחֲמִים גְּדוֹלִים וְרָצוֹן גָּדוֹל מְאֹד, בְּחִינַת טַלִּית לָבָן שֶׁנִּתְעַטֵּף בּוֹ הקב"ה וְסִדֵּר לִפְנֵי מֹשֶׁה י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים (ברכות יז) וְזֶה בְּחִינַת (דניאל ז':ט') לְבוּשֵׁיהּ כְּתִלְגָּ חִוָּור ושער ראשיה כַּעֲמַר נְקֵא, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין אוֹרוֹת הַצִּיצִית כַּמּוּבָא, (מב) שֶׁהֵם בְּחִינַת רַחֲמִים גְּדוֹלִים, כִּי צִיצִית הֵם בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ רַחֲמִים וְרָצוֹן גָּדוֹל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שם) חזה הוית עד די כרסוון רמיו ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חוור וכו', כִּי הַצִּיצִית תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין הֵם בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְהֵם דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (ישעיהו א':י"ח) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ וְאִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, בְּחִינַת חוּט שֶׁל תְּכֵלֶת הַמַּלְבִּין עֲוֹנוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, (מג) כִּי הַצִּיצִית הֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְדָנִים אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְחָלִין כָּל הֶעָוֹנוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל-כֵּן בְּתַחִלַּת יוֹם הַכִּפּוּרִים מִתְעַטְּפִים בַּצִּיצִית תֵּכֶף, כִּי עִקַּר הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים שֶׁל מְחִילַת עֲוֹנוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַצִּיצִית שֶׁשָּׁם מָקוֹם כָּל אֶחָד וְעַל-יְדֵי זֶה דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּמוֹחֲלִין עֲוֹנוֹתֵיהֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת שֶׁבַּצִּיצִית כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שמות ל"ג:כ"א) הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי, הַנֶּאֱמָר בְּעֵת שֶׁרָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית לְסַדֵּר לִפְנֵי מֹשֶׁה י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, וּמִזֶּה הַפָּסוּק 'הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי', לְמֵדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בראשית רבא פרק ס"ח), מִכָּאן שהקב"ה מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין

הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת עֲטִיפַת צִיצִית, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת הַקְּשָׁרִים וְהַכְּרִיכוֹת שֶׁל הַצִּיצִית כְּדֵי לִסְתֹּר וּלְשַׁבֵּר וּלְהַמְתִּיק כָּל הַקְּשָׁרִים שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, כִּי הַמָּקוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת צִמְצוּם, בְּחִינַת חֹמֶר גַּשְׁמִי, זֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁנִּתְקַשֵּׁר הַדִּבּוּר וְנִתְצַמְצֵם כָּל כַּךְ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה חֹמֶר גָּמוּר וְעַל-כֵּן חֹמֶר לְשׁוֹן קֶשֶׁר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה דּוֹרֵשׁ מִקְרָא זֶה כְּמִין חֹמֶר וּפֵרֵשׁ רש"י, כְּמִין קֶשֶׁר, כַּמּוּבָא (מד) כִּי הַחֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּקוֹם, הוּא בִּבְחִינַת קֶשֶׁר וּמִשָּׁם מִבְּחִינַת הַמָּקוֹם, בְּחִינַת צִמְצוּם, בְּחִינַת קֶשֶׁר, מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקְּשָׁרִים שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָר מֵהֶם הוּא נִלְכָּד, ח"ו, בְּקִשְׁרֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם קוֹשְׁרִים עָלָיו בְּכָל יוֹם, בִּבְחִינַת (תהילים ק"מ:ו') וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת וְכוּ', כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָאָדָם נִלְכָּד ח"ו, בְּאֵיזֶה חֵטְא אוֹ מִכְשׁוֹל, זֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר, בִּבְחִינַת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל, (מה) וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר, שֶׁכָּל הָעֲבֵרוֹת נִקְרָאִים אִסּוּר לְשׁוֹן קֶשֶׁר, (מו) כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְקַשֵּׁר ח"ו, כְּצִפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בְּפַח, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְצֵאת מִקִּשְׁרֵיהֶם וְזֶה בְּחִינַת הַקְּשָׁרִים וְהַכְּרִיכוֹת שֶׁל צִיצִית שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כַּמָּה קְשָׁרִים כְּפוּלִים וּכְרִיכוֹת עַל כְּרִיכוֹת כְּדֵי לִסְתֹּר וּלְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל עַל-יְדֵי זֶה כָּל הַקְּשָׁרִים וְהַכְּרִיכוֹת שֶׁלָּהֶם, כִּי צִיצִית הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְשָׁם כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת קְשָׁרִים, בְּחִינַת חֹמֶר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שָׁם נִמְתָּק הַכֹּל וְכַנַּ"ל וְכָל מִי שֶׁנִּלְכָּד ח"ו, בְּאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁהוּא, אֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד שֶׁשָּׁם נִתְקַשֵּׁר ח"ו, בְּכַמָּה מִינֵי קְשָׁרִים עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשָּׁם מֵחֲמַת רִבּוּי הַקְּשָׁרִים שֶׁנִּתְקַשֵּׁר וְנִכְרַךְ שָׁם מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי הַצִּיצִית שֶׁהֵם מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְשָׁם כָּל הַשָּׁרְשִׁים שֶׁל כָּל הַקְּשָׁרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מָקוֹם, בְּחִינַת חֹמֶר כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת רִבּוּי הַקְּשָׁרִים וְהַכְּרִיכוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּצִּיצִית, וְעַל-כֵּן שָׁם נִמְתָּק הַכֹּל כָּל מִינֵי קְשָׁרִים וּכְרִיכוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי הַכְּרִיכוֹת וְהַקְּשָׁרִים שֶׁל הַצִּיצִית, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵם ל"ט כְּרִיכוֹת, בְּחִינַת ט"ל אוֹרוֹת הַיּוֹצְאִים מִשָּׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת רֹאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' אָבוֹת, בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים, כַּמּוּבָא, (מז) שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין הַצִּיצִית כַּנַּ"ל, כִּי ט"ל אוֹרוֹת הֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הֵפֶךְ ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחוֹל שֶׁהֵם זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ, כַּמּוּבָן בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (חלק א' סימן יא) כִּי ל"ט מְלָאכוֹת הֵם בְּחִינַת זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲטָאִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת קְשָׁרִים שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא

כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הל"ט מְלָאכוֹת הֵם בִּבְחִינַת קְשָׁרִים, כִּי הַמְלָאכָה הִיא בְּחִינַת קֶשֶׁר וְצִמְצוּם, בִּבְחִינַת (נחמיה ג':ל"ח) ותקשר כָּל הַחוֹמָה עַד חֶצְיָהּ וְשַׁבָּת הִיא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל, וְאָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת קְשָׁרִים, בְּחִינוֹת צִמְצוּם, בְּחִינַת גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן ל"ט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גמרינן (שבת מט), שֶׁשָּׁם הָיוּ כָּל הל"ט מְלָאכוֹת, כִּי ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּשְׁכָּן הָיוּ בִּבְחִינַת ט"ל אוֹרוֹת הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סימן יא) וְעַל-יְדֵי ל"ט מְלָאכוֹת הַמִּשְׁכָּן נִמְתְּקוּ וְנִתְבַּטְּלוּ כָּל הל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים, בְּחִינַת מָקוֹם, כִּי הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, הָיָה בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, בִּבְחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם בַּמִּשְׁכָּן הָיָה הָאָרוֹן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת ל"ט כְּרִיכוֹת שֶׁבַּצִּיצִית כְּדֵי לְבַטֵּל כָּל הַכְּרִיכוֹת וְהַקְּשָׁרִים שֶׁלָּהֶם עַל-יְדֵי ל"ט כְּרִיכוֹת שֶׁבַּצִּיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת ט"ל אוֹרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ויקרא פרשת כא), עָשָׂה אָדָם חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת עֲבֵרוֹת וְעָשָׂה כְּנֶגְדָּן חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל מִצְוֹת, כִּי הָעֲבֵרוֹת ח"ו, הֵם בְּחִינַת חֲבִילוֹת וּקְשָׁרִים וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כְּנֶגְדָּן חֲבִילוֹת שֶׁל מִצְוֹת כְּדֵי לְסַתֵּר קְשָׁרֵיהֶם עַל-יְדֵי הַחֲבִילוֹת וְהַקְּשָׁרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְזֶה בְּחִינַת הַכְּרִיכוֹת וְהַקְּשָׁרִים שֶׁל הַצִּיצִית כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְאֵין חֵלְיָא פָּחוֹת מג', (מח) כִּי עִקַּר הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת (קהלת ד) וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק, וְהוּא כְּלוּל מִכָּל הג' אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ רְגָלִים, וְהוּא בְּחִינַת עֲנַף עֵץ עָבוֹת, אֵין עָבוֹת פָּחוֹת מג' (מט) וְזֶה בְּחִינַת סְכוֹת שֶׁהוּא הֶרֶגֶל הַשְּׁלִישִׁי, בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁאָז נוֹטְלִין ד' מִינִים וְאוֹגְדִין וְקוֹשְׁרִים ג' מִינִין בְּיַחַד, וְשֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל, וְהֵם מְאִירִין לְהָאָתְרוֹג שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּת עַיִן, (נ) שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין הד' מִינִים וְזֶה בְּחִינַת ד' צִיצִית שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חֻלְיוֹת וְכָל חֻלְיָה הִיא ג' כְּרִיכוֹת וְכַנַּ"ל וּל"ט כְּרִיכוֹת וה' קְשָׁרִים כְּפוּלִים, שֶׁהֵם עֶשֶׂר קְשָׁרִים וְכֻלָּם בְּיַחַד הֵם עוֹלִין מ"ט כְּנֶגֶד מ"ט יְמֵי הָעֹמֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין וּמַקְשְׁרִין הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן לְמַעְלָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת צִיצִית וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁל פִּשְׁתָּן, כִּי פִּשְׁתָּן הוּא בְּחִינַת דִּינִים, בִּבְחִינַת (יחזקאל ט':ב') וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל לָבוּשׁ בַּדִּים, שֶׁהוּא פִּשְׁתִּים וְהוּא בְּחִינַת קַיִן שֶׁהֵבִיא מִפְּרִי הָאֲדָמָה, שֶׁהוּא זֶרַע פִּשְׁתָּן שֶׁהֵבִיא מִן הַגְּרוֹעַ, שֶׁרָאָה חוֹב לְכָל אֶחָד (נא) נִמְצָא, שֶׁפִּשְׁתָּן הוּא בִּבְחִינַת דִּן לְכַף חוֹב, בְּחִינַת דִּינִים, וְעַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית, עַל-יְדֵי הַחוּט שֶׁל צֶמֶר שֶׁהוּא הַחוּט שֶׁל תְּכֵלֶת,

שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק גַּם בְּחִינַת הַפְּשׁוּתִים לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק כד

צִיצִית הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁמְּאִירִים בִּבְחִינַת הַמַּלְאָךְ וְכוּ', כִּי צִיצִית הֵם בִּבְחִינַת מַלְאָךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִירָה, כַּמּוּבָא, (נב) בִּבְחִינַת (תהילים ל"ד:ח') חוֹנֶה מַלְאַךְ ה' סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם סְבִיב הָאָדָם, כַּמּוּבָא, (נג) כִּי הֵם בִּבְחִינַת מַלְאָךְ שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁנִּשְׁלָם עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת נוֹי צִיצִית שְׁלִישׁ גְּדִיל וב' שְׁלִישִׁים עָנָף (שלחן ערוך סימן יא סעיף יא), כִּי יֵשׁ בְּהַצִּיצִית ג' שְׁלִישִׁים כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁמְּשָׁם מְאִירִין הַצִּיצִית כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שְׁלִישׁ גְּדִיל וב' שְׁלִישִׁים עָנָף, כִּי עִקַּר הַקְּשָׁרִים וְהַכְּרִיכוֹת, שֶׁהֵם גְּדִיל, הֵם בִּבְחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי לָאָבוֹת וְכוּ', כִּי עִקַּר הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת שְׁלֹשָׁה, בִּבְחִינַת עָנָף עֵץ עָבוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כה

"וְהַפִּשְׁתָּה וְהַשְּׂעוֹרָה נוּכָתָה כִּי הַשְּׂעוֹרָה אָבִיב וְכוּ'" (שמות ט':ל"א) פִּשְׁתָּן וּשְׂעוֹרִים הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת דִּינִים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מָקוֹם, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמָּקוֹם הַנִּגְשָׁמִי הוּא בְּחִינַת צְמָצוּמִים וְדִינִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַפִּשְׁתָּה וְהַשְּׂעוֹרָה נוּכָתָה, זֶה בְּחִינַת דִּינִים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת צְמָצוּמִים, בְּחִינַת מָקוֹם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמָּקוֹם יוֹצֵא מִבְּחִינַת הַכָּאַת הָאוֹרוֹת זֶה בָּזֶה כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא בִּכְתָבִים (נד) כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת נוּכָתָה, בְּחִינַת הַכָּאַת הָאוֹרוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מָקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הַוַּי"ה בְּהַכָּאָה שֶׁעוֹלֶה מָקוֹם כַּיָּדוּעַ, (נה) בְּחִינַת צְמָצוּמִים וְדִינִים כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁפִּשְׁתָּן וּשְׂעוֹרִים הֵם בִּבְחִינַת מָקוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי הֲנָפַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וְעַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר, עַל-יְדֵי זֶה מְרִימִין בְּחִינַת הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְשָׁם נִמְתָּק הַכֹּל וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְיוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא חַג הַשָּׁבוּעוֹת זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ, שֶׁאָז יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה מֵהַמַּלְאָכִים עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה חֻמְדָּה גְּנוּזָה שֶׁלֹּא נִתְּנָה לַמַּלְאָכִים כִּי אִם לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים ח':ב'), "מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וְכוּ'" וְאָז אָנוּ אוֹחֲזִין עַצְמֵנוּ בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם הַחֲמִשִּׁים, בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, בְּחִינַת יוֹבֵל עַלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵם לְבִינָה וְאִמָּא מְקַנְּנָא בְּכוּרְסַיָּא (נו) וְאָז בְּשָׁבוּעוֹת עוֹלִין עַד הַדֵּיקְנָא עַד בְּחִינַת עַתִּיק כַּיָּדוּעַ, (נז) כִּי אָז מְאִירִין תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ג מִדּוֹת הַתּוֹרָה, כַּיָּדוּעַ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין אוֹר הַצִּיצִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ אוֹחֲזִין בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְיֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְעָמֹד בְּמִמְשָׁלָה זוֹ עַל הַמַּלְאָכִים שֶׁאָנוּ זוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית, שֶׁהֵם

בד' כַּנְפוֹת, שֶׁהֵם בְּבְחִינַת שְׁעָרוֹת, בִּבְחִינַת (דניאל ז׳:ט׳) ושער ראשיה כעמר נקא, בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת תְּכֵלֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקוּ בְּחִינַת דִּינִים הַנֶּאֱחָזִין בְּהַבְּגָדִים בִּבְחִינַת פִּשְׁתָּן, כִּי עוֹלִין וְנִתְקַשְּׁרִין לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַכֹּל וְכוּ' וְכַנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁבְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִמְתָּק בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים בִּשְׁלֵמוּת וְכֵן אָז עִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹר הַצִּיצִית שֶׁהוּא כְּלַל קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁנִּמְתָּק אָז הַפִּשְׁתָּה וְהַשְּׂעוֹרָה, שֶׁנִּמְתָּק בְּחִינַת וְהַפִּשְׁתָּה וְהַשְּׂעוֹרָה נוּכְתָּה, שֶׁמְּרַמֵּז עַל כְּלַל הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִים בְּזֶמֶן וּבְמָקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּמִים, כִּי עַל-יְדֵי שְׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת צִיצִית, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכַנַּ"ל כִּי הַפָּסוּק 'וְהַפִּשְׁתָּה וְהַשְּׂעוֹרָה' הַנַּ"ל מְרַמֵּז עַל מִצְוַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מנחות סח) מִפָּסוּק זֶה שֶׁהָעֹמֶר בָּא מִשְּׂעוֹרִים נֶאֱמַר כַּאן, "אָבִיב קָלוּי באש וְכוּ'", וְנֶאֱמַר לְהַלָּן, "כִּי הַשְּׂעוֹרָה אָבִיב וְכוּ'":

חלק כו

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמָּקוֹם לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתַב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיוֹדֵעַ מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַל-כֵּן קָבַע בְּרַחֲמָיו יוֹם הַדִּין שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי דַּיְקָא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְחָרֵט עַל שֶׁמִּעֵט אֶת הַלְּבָנָה וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ תִּקּוּן בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ לִפְגִימַת הַלְּבָנָה, וְתִקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמָּקוֹם לַעֲלוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁבְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, מֵאִיר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת תִּקּוּן לְכָל הַחֲטָאִים וְכוּ' כַּנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת, וְעַל-כֵּן הוּא חֶסֶד גָּדוֹל שֶׁקָּבַע יוֹם הַדִּין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּעֵת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי אָז מֵאִיר בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דָּן אֶת הַכֹּל בְּרַחֲמִים כְּפִי מְקוֹמוֹ בִּבְחִינַת אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וְכַנַּ"ל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ', כִּי גַּם תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

מַה שֶּׁמִּתְעַטְּפִין בַּצִּיצִית כַּעֲטִיפַת הַיִּשְׁמְעֵאלִים, הוּא עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "רָאִיתִי מְנוֹרַת זָהָב" (בסימן ח'), מְבֹאָר שָׁם שֶׁצִּיצִית הֵם בְּחִינַת הָרוּחַ הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲנָחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהוּא טייעא שֶׁהוּא סוֹחֵר יִשְׁמָעֵאל, בְּחִינַת כִּי שָׁמַע ה' אֶל עניין שֶׁמְּמֻנּוּ תּוֹצְאוֹת הָרוּחַ

הַחַיִּים, בְּחִינַת ד' צִיצִית, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹחֵר, בְּחִינַת (קהלת א) סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִית כַּעֲטִיפַת הַיִּשְׁמְעֵאלִים דַּיְקָא, כִּי צִיצִית הֵם בְּבְחִינַת הָרוּחַ חַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹחֵר יִשְׁמָעֵאל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִמְכַּר יוֹסֵף לְיִשְׁמְעֵאלִים, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת צִיצִית, כַּמּוּבָא בִּפְרִי עֵץ חַיִּים עַל פָּסוּק, "הִנֵּה בִּנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ", שֶׁהוּא סוֹד צִיצִית, עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִפְרוֹד הַחוּטִין, כִּי הַצִּיצִית הֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים הַנִּמְשָׁךְ מֵאֲרַבַּע רוּחוֹת שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הד' יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזַת כָּל הַמִּדּוֹת, שֶׁשָּׁם נֶאֱחָזִין כָּל הָרְשָׁעִים בְּהָרַע שֶׁל הַמִּדּוֹת, וְעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת מִצְוַת צִיצִית זוֹכִין לְשׁוֹרֶשׁ הד' יְסוֹדוֹת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם ד' אוֹתִיּוֹת הוי"ה, וּמַפְרִידִין הָרַע מהד' יְסוֹדוֹת, וְעַל-יְדֵי זֶה מַשְׁפִּילִין הָרְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּפְרִידִין הַחוּטִין שֶׁל הַצִּיצִית כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן, כָּל הָרְשָׁעִים הַנֶּאֱחָזִים בְּהָרַע שֶׁל הד' יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שֵׂעִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מנחות מב) שֶׁצָּרִיךְ לְפוֹרְרָן, כִּי צוּצִיתָא דְּאַרְמָאֵי וּפֵרֵשׁ רש"י, כִּשְׁעָרוֹת שֶׁל נָכְרִים וְכוּ', כִּי הַצִּיצִית הֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת וּמַכְנִיעִין עֵשָׂו אִישׁ שֵׂעִיר שֶׁהוּא כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר כְּטַלִּית וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּפְרִידִין הַצִּיצִית, כִּי צוּצִיתָא דארמאי מַפְרִידִין אֲחִיזַת עֵשָׂו אִישׁ שֵׂעִיר, שֶׁאֲחִיזָתוֹ בַּשְּׂעָרוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הָרְשָׁעִים, כִּי עַל-יְדֵי הַצִּיצִית נִפְרָדִין הָרְשָׁעִים וְנוֹפְלִים בִּבְחִינַת (תהלים צב) כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן, בִּבְחִינַת מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ רָאשֵׁי תֵּבוֹת, ארמ"ע וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

פרק ה

חלק א

עִנְיַן צִיצִית עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ ג'" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ח', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב מִתְּחִלָּתָהּ לְסוֹפָהּ:

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּקְלָע וְנִשְׁזָר מִן הע"ב נִימִין שֶׁעֲלֵיהֶם יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר שֶׁל חֶסֶד שיתער לֶעָתִיד, שֶׁזֶּהוּ הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הַיְרָאוֹת וְכָל הָרֵיחוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי הַקּוֹל הַזֶּה דַּיְקָא יָכוֹל הַמּוֹכִיחַ לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְקַלְקֵל בְּתוֹכַחְתּוֹ, אַדְרַבָּא, יִתֵּן וְיוֹסִיף רֵיחַ טוֹב בְּנִשְׁמָתָם עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ בַּקּוֹל הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהוֹכִיחָן עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, שֶׁעַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ הוֹסִיף וְנָתַן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב, בִּבְחִינַת (שיר השירים א':י"ב) נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ 'עָזַב' לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא 'נָתַן' וְכוּ' (שבת פח), עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וּמְחוּט שֶׁל חֶסֶד הַזֶּה נִמְשָׁךְ אוֹר חוּטֵי הַצִּיצִית הַקְּדוֹשִׁים, כִּי חוּטֵי הַצִּיצִית בִּכְלָלָם עוֹלִים ע"ב, כַּמּוּבָא, כִּי הֵם ל"ב חוּטִין שֶׁכָּל חוּט כָּפוּל

מִשְּׁנַיִם, כִּי צְרִיכִין לִהְיוֹת שְׁזוּרִין וּשְׁנֵי פְּעָמִים ל"ב הוּא ס"ד, וְהַשְּׁמֹנָה חוּטִים בְּעַצְמָם ס"ה עוֹלֶה ע"ב כְּמִנְיַן חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁנִּקְלָע וְנִשְׁזָר מע"ב נִימִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת (הסטרינ"ס) שֶׁעֲלֵיהֶם יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר שֶׁל חֶסֶד שֶׁל לֶעָתִיד כַּנַּ"ל, וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כִּי צִיצִית הֵם בְּבְחִינַת תּוֹכֵחָה שֶׁמּוֹכִיחִין אֶת הָאָדָם שֶׁיִּקַּיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְלֹא יָתוּר אַחַר תַּאֲוֹת לִבּוֹ וְעֵינָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּצִיצִית, "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְכוּ'" (במדבר ט"ו:ל"ט) וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מנחות מג), לְפִי שֶׁתְּכֵלֶת דּוֹמֶה לְיָם וְיָם דּוֹמֶה לָרָקִיעַ וְרָקִיעַ דּוֹמֶה לְכִסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ', נִמְצָא שֶׁהַצִּיצִית נִתְּנוּ כְּדֵי לְהַזְכִּיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא יָתוּר אַחַר לִבּוֹ וְעֵינָיו, רַק יְקַיֵּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי חוּטֵי הַצִּיצִית הֵם בְּבְחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַמּוֹכִיחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָכוֹל לְהוֹכִיחַ וּלְהוֹסִיף רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

כִּי צִיצִית הֵם בְּבְחִינַת כְּנוֹר שֶׁל דָּוִד, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְתִקּוּנִים תִּקּוּן יו"ד וְזֶהוּ בְּחִינַת מכנף הָאָרֶץ זְמִירוֹת שָׁמַעְנוּ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (סימן ח' ליקוטי א) 'מכנף הָאָרֶץ' דַּיְקָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּנְפֵי הַצִּיצִית, מִשָּׁם דַּיְקָא הֵם כָּל הַזְּמִירוֹת וְהַשִּׁירוֹת, בְּחִינַת זְמִירוֹת שָׁמַעְנוּ, כִּי חוּטֵי הַצִּיצִית הֵם בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁעֲלֵיהֶם יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַזְּמִירוֹת וְהַשִּׁירוֹת, כִּי גַּם כָּל הַזְּמִירוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַנִּגּוּנִים שֶׁל עַכְשָׁיו כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁיִּתְנַגֵּן עַל הַחוּט שֶׁל ע"ב נִימִין הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל צִיצִית כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, כִּי תְּכֵלֶת כורסייא דְּדִינָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי עִקַּר הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַנִּגּוּן שֶׁלֶּעָתִיד כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל צִיצִית כַּנַּ"ל, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּכֵלֶת שֶׁבְּצִיצִית שֶׁהוּא כורסייא דְּדִינָא, בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַצִּיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (משלי ל"א:כ"ה) עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן, 'עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ' זֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁנִּקְרֵאת מַטֵּה עוֹז, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְדָּל כְּבוֹדוֹ וַהֲדָרוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְזֶהוּ 'עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ', דְּהַיְנוּ צִיצִית כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה 'וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן', זֶה רָמַז עַל בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שיתער לֶעָתִיד בְּיוֹם אַחֲרוֹן שֶׁאָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה וְזֶה הַנִּגּוּן הוּא בְּחִינַת צִיצִית, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי צִיצִית, בְּחִינַת עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ, עַל-יְדֵי זֶה וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן, כִּי יִזְכֶּה לְהַשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂחוֹק

וְשִׂמְחָה, בְּחִינַת (תהילים קכ"ו:ב') אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שם צג) ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ ה' עוֹז וְכוּ' לְבוּשׁ עוֹז זֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עוֹז כַּנַּ"ל, וְעִקַּר אוֹר הַלְּבוּשׁ הַזֶּה יִתְגַּלֶּה לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ, בְּחִינַת ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ ה' עוֹז, כִּי אָז בְּמָלְכוֹ לֶעָתִיד יתער הַשִּׁיר הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ עוֹז, בְּחִינַת צִיצִית, בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעִקַּר הַצִּיצִית הֵם לְתַקֵּן הַבְּגָדִים, כִּי שֹׁרֶשׁ הַצִּיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנַּ"ל, בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְרוּחַ נְבוּאָה וְעַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים וּמְבָרְרִים הַמַּדָּמָה, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׂלֵמָה, וְעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה נִתְגַּלֶּה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בַּשֵּׂכֶל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד וְכוּ' וְעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד וְאָז יתער הַשִּׁיר הַזֶּה, שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַצִּיצִית כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי חוּט הַזֶּה שֶׁהוּא חוּטֵי הַצִּיצִית שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן מִבְּרוּר וְתִקּוּן הַמַּדָּמָה, עַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים אֶת הַבְּגָדִים וְהַלְּבוּשִׁים, כִּי כָּל הַבְּגָדִים וְהַמַּלְבּוּשִׁים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַמַּדָּמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ הַשֵּׂכֶל, וְעַל-כֵּן כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לְהִתְדַּמּוֹת לְאָדָם אַחֵר עַל-יְדֵי שִׁנּוּי מַלְבּוּשָׁיו עַד שֶׁיִּטְעוּ בּוֹ וְלֹא יַכִּירוּהוּ, כֵּן יְכוֹלִין עַל-יְדֵי הַמַּדָּמָה לְטָעוֹת לְשַׁנּוֹת אֶת הַשֵּׂכֶל, לַהֲפֹךְ אֶת הַשֵּׂכֶל מִסְּבָרַת הָאֱמֶת לִסְבָרָא שֶׁל שֶׁקֶר עַד שֶׁאֵין מַכִּירִין אֶת עֶצֶם אֱמִתַּת הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת, כִּי הַמדמה כְּשֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר הוּא מַלְבִּישׁ וּמַסְתִּיר אֶת הַשֵּׂכֶל, עַד שֶׁאֵין מַכִּירִים אֶת עֶצֶם הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת, כִּי הַמַּדָּמָה הוּא לְבוּשׁ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְבָרֵר אֶת הַמַּדָּמָה, כִּי עִקַּר שְׂלֵמוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמַּדָּמָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לַחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֱמִתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לֶאֱמוּנָה שְׂלֵמָה שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַמַּדָּמָה, שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׂלֵמָה, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְבוּאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיִן שָׁם, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיִן שָׁם, וּכְשֶׁזּוֹכִין לְבֵרוּר הַמַּדָּמָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׁיר שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַצִּיצִית כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תּוֹלִין הַצִּיצִית בַּבְּגָדִים לְתַקֵּן אֶת הַבְּגָדִים, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּדָּמָה שֶׁהוּא לְבוּשׁ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל:

חלק ה

כִּי מְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, "לְיוֹם חַגֵּנוּ" שֶׁכָּל הַתְּאֲרִים וְהַשְׁבָּחִים שֶׁאָנוּ מְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הֵם בִּבְחִינַת הַמַּדָּמָה, כִּי בִּפְנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל הוּא יִתְבָּרַךְ

מְרוֹמָם וְנַעֲלֶה מִכָּל הַתָּאֳרִים וְהַשְׁבָּחִים וְעִקַּר כָּל הַשְׁבָּחִים וְהַתָּאֳרִים הֵם רַק בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְכָל הַתָּאֳרִים וְהַשְׁבָּחִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה, כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא, בְּחִינַת (תהילים ק"ד:א') הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ, שֶׁכָּל הַתָּאֳרִים וְהַשְׁבָּחִים שֶׁמְּשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין וּמְכַבְּדִין וּמְגַדְּלִין אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר, זֶהוּ בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ, כִּי ר' יוֹחָנָן קָרָא לְמאני' מכבדותא (שבת קיג) נְמָצָא, שֶׁהַלְּבוּשִׁין הֵם בְּחִינַת כָּבוֹד, הַיְנוּ בְּחִינַת הַכָּבוֹד וְהֶהְדֵּר וְהַשֶּׁבַח שֶׁמְּכַבְּדִין וּמְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבָחִים וְתָאֳרִים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁהֵם נִקְרָאִים כְּבוֹד כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשְׁבָּחִים וְהַתָּאֳרִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה, מַעֲלִין אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי כְּלָלְיוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת הֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת לְבוּשׁ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, וְכָל הַבְּגָדִים הַנִּשְׁמִיִּים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא לְבוּשׁ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי אוֹר הַצִּיצִית שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ בִּבְחִינַת דִּין מְבָרֵר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְשִׁיר שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַצִּיצִית כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַצִּיצִית הַלָּלוּ אָנוּ מְתַקְּנִין אֶת הַבְּגָדִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת המדמה, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה בַּכֹּחַ הַזֶּה לְבָרֵר גַּם אֶצְלֵנוּ אֶת בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּגָדִים כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַאֲמִין בִּשְׁלֵמוּת בְּיִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ יְסוֹד הַכֹּל וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (סימן ז') שֶׁצִּיצִית מְסֻגָּל לֶאֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם וְכֵן מְבֹאָר בְּתִקּוּנִים תִּקּוּן יוד ה' קְשָׁרִים לְקֶבֶל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל לְקֶבֶל ה' נִימִין דְּכִנּוֹר דָּוִד וְכוּ', וְעַל-כֵּן קָבְעוּ פָּרָשַׁת צִיצִית בְּקְרִיאַת שְׁמַע, (עיין ברכות יב), וְעַל-כֵּן לוֹקְחִין הַצִּיצִית בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע (שלחן ערוך סימן כד סעיף ב') כִּי צִיצִית תִּקּוּן הַבְּגָדִים, תִּקּוּן הַמְדַמֶּה, הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ תְּלוּיָה בְּצִיצִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר ט"ו:ל"ט), "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְכוּ'" כִּי עִקַּר קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים קי"ט:פ"ו), "כָּל מצותך אֱמוּנָה" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מכות כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה?:

חלק ו

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְחָלַת קַבָּלַת עוֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹת הוּא עַל-יְדֵי צִיצִית, כִּי הַתִּינוֹק כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְחַנְּכוֹ בְּמִצְוֹת, הַמִּצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁמְּחַנְּכִין אוֹתוֹ הִיא מִצְוַת צִיצִית, וְכֵן בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר כְּשֶׁקָּמִים מִשְּׁנָתוֹ הַמִּצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁמַּתְחִילִין לְקַיֵּם הִיא צִיצִית, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרְרָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה,

שֶׁהִיא יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר יוֹצְאִין אוֹר הַצִּיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת (תהילים צ"ב:ג') לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת לַיְלָה לְאוֹנֶן וּלְקוֹנֵן עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּלְהִתְגַּבֵּר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, כִּי קִימַת חֲצוֹת לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, זֶה בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כִּי אֵלּוּ הַקְּמִים בַּחֲצוֹת נִקְרָאִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁנָּה בַּחֲצוֹת לַיְלָה, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַתַּרְנְגוֹל שֶׁנִּקְרָא גֶּבֶר, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַהוּא שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָׁא דבטיש בגדפוהי כַּיָּדוּעַ, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקוֹל הַשִּׁיר הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בַּחֲצוֹת לַיְלָה נִמְשָׁךְ הֶאָרָה מִקּוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁמְּנַגֵּן מֵאֵלָיו בַּחֲצוֹת עַל-יְדֵי רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁמְּנַשֵּׁב בּוֹ (ברכות ג) רוּחַ צְפוֹנִית זֶה בְּחִינַת גְּבוּרוֹת מִשָּׁם מְנַגֵּן מֵאֵלָיו כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, כִּי עִקַּר הַשִּׁיר שֶׁל כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד נִמְשָׁךְ מֵהַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין מִן הַשִּׁנָּה בַּחֲצוֹת לַיְלָה, כִּי הַשִּׁיר הַזֶּה נִמְשָׁךְ מִתִּקּוּן וּבְרוּר הַמַּדָּמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁנָּה וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ מִן הַשֵּׁנָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׁנָּה, הוּא רַק מֵחֲמַת הַמַּדָּמָה שֶׁאֵינוֹ מְזֻכָּךְ וּמְבֹרָר כָּרָאוּי, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר הַמַּדָּמָה כָּרָאוּי, אֵין צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בְּשֵׁנָה וְגַם מְעַט הַשֵּׁנָה שֶׁלּוֹ הוּא בְּקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁמְּנַגֵּן מֵאֵלָיו עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמַּדָּמָה, נִתְעוֹרְרִין מֵהַשִּׁנָּה, כִּי עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמַּדָּמָה נִתְבַּטֵּל הַשִּׁנָּה וְאָז עוֹלְמִדִין מִשֵּׁינָתָן וּמְקוֹנְנִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-יְדֵי הַקִּינוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מְקַבְּלִין כֹּחַ מֵהַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין, כִּי הַקִּינוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, כִּי הָאֲבֵלוּת וְהַקִּינוֹת הֵם בְּחִינַת דִּין כַּיָּדוּעַ, וְגַם כָּל לָשׁוֹן שֶׁל הַקִּינוֹת הוּא בָּדָרְךְ וכוּ וְתִרְעוֹמוֹת, כִּבְיָכוֹל, עַל שֶׁהִכָּה אוֹתָנוּ כָּל כָּךְ וְהֶחֱרִיב אֶת בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְהִגְלֵינוּ בֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שָׁם, "אַיֵּה קִנְאָתְךָ וּגְבוּרָתְךָ וְכוּ', לָמָּה תתעינו ה' מִדְּרָכֶיךָ וְכוּ', הֲמָאֹס מָאַסְתָּ אֶת יְהוּדָה וְכוּ', מַדּוּעַ הִכִּיתָנוּ וְכוּ', לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ, זְכוֹר ה' מָה הָיָה לָנוּ" וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה שֶׁכָּל לְשׁוֹנוֹת כָּאֵלּוּ הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלַּת פִּנְחָס שֶׁעָשָׂה פלילות עִם קוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, זֶהוּ בְּחִינַת פִּנְם וְחֻרְבַּן הַדַּעַת, כִּי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאֵלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות לג) וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי מְחִיצוֹת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הֵם

בְּחִינַת מְחִיצוֹת הַדַּעַת, בְּחִינַת מְחִיצוֹת פְּרוּסוֹת שֶׁל הַמּוֹחִין הַמְגִינִים בִּפְנֵי תַּאֲוַת נְאוּף, וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְכוּ', עַד שֶׁגָּרְמָה חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָזֶה תְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָקוּם בַּחֲצוֹת לְהִתְאַבֵּל וּלְקוֹנֵן עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַקִּינוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, כְּדֵי לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל הַחִיּוּת שֶׁבָּלְעָה, בִּבְחִינַת (איוב כ׳:ט״ו) חיל בלע ויקיאנו וְכוּ' כְּדֵי לְתַקֵּן הַדַּעַת וְכוּ' וְאָז עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, כִּי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בי' הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת י' מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, זוֹכִין לִבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶסֶק הַתּוֹרָה אַחַר חֲצוֹת לַיְלָה וְכָל זֶה כְּדֵי לְבָרֵר הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוּא דָּבָר גָּדוֹל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין אָדָם זוֹכֶה לְכִתְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה אֶלָּא בַּלַּיְלָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (איכה ב׳:י״ט) "קוּמִי רוֹנִי בַּלַּיְלָה", כִּי עִקַּר עֶסֶק הַתּוֹרָה הוּא בְּשָׁבִיל בֵּרוּר הַמַּדְמֶה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר עֶסֶק הַתּוֹרָה הוּא בַּלַּיְלָה, כִּי לַיְלָה הִיא בְּחִינַת מדמה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁנָּה, וְאָז צְרִיכִין לְבָרֵר הַמַּדְמֶה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה כַּנַּ"ל, וְעִקָּר הוּא אַחַר חֲצוֹת לַיְלָה שֶׁאָז נִתְעוֹרֵר כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד עַל-יְדֵי הָרוּחַ צָפוֹנִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת בֵּרוּר הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז הַזְּמַן לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּדֵי לְבָרֵר הַמַּדְמֶה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַחוּט שֶׁל חֶסֶד, בִּבְחִינַת לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְעַתָּה מַה נִּמְלְצוּ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, שנאמר, "יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי" (חגיגה יב) כִּי עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמַּדְמֶה שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׁיר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד, שֶׁעָלָיו יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר הַזֶּה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁזּוֹכֶה הַמּוֹכִיחַ הֶהָגוּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְזֶהוּ הַחוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ בַּיּוֹם עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת אוֹר חוּטֵי הַצִּיצִית הֵם תִּקּוּן הַבְּגָדִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַמַּדְמֶה, הַיְנוּ בֵּרוּר הַמַּדְמֶה, שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל:

חלק ז

כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּלוּלָה בִּבְחִינַת בְּגָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת ט':ח'), "בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים" שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל כְּלָלִיּוּת קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, בְּחִינַת חלוקא דְּרַבָּנָן, שֶׁהוּא לְבוּשׁ הַנְּשָׁמָה שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד בָּעוֹלָם הַבָּא כְּפִי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁזָּכָה לְסַגֵּל בָּעוֹלָם הַזֶּה וְעִקַּר תִּקּוּן הַבְּגָדִים הוּא עַל-יְדֵי צִיצִית וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת קנג), בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים אֵלּוּ צִיצִית, כִּי צִיצִית הוּא כְּלָלִיּוּת קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְכוּ'" כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי צִיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם בְּחִינַת הַתּוֹכֵחָה שֶׁל הַמּוֹכִיחַ הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא נוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת שֶׁאֶפְלּוּ כְּשֶׁמּוֹכִיחָן עַל הָעֲבֵרוֹת שֶׁעָשׂוּ אֵינוֹ מְעוֹרֵר הָרֵיחַ רַע שֶׁל הָעֲבֵרוֹת, אַדְרַבָּא, הוּא זוֹכֶה עַל-יְדֵי קוֹל תּוֹכַחְתּוֹ שֶׁגַּם הָעֲבֵרוֹת יִתְהַפְּכוּ לְזֻכִיּוֹת וְיִתְּנוּ וְיוֹסִיפוּ רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת, בִּבְחִינַת (שבת פח) נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ 'עֲזַב' לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא "נָתַן" כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם וְכוּ', וְלֹא תָתוּרוּ וְכוּ', שֶׁהַצִּיצִית מוֹכִיחִין אֶת הָאָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה מִצְוֹת הַשֵּׁם וְלֹא יָתוּר אַחַר תַּאֲווֹת לִבּוֹ וְכוּ', אֲבָל עַל-יְדֵי תּוֹכֵחָה יְכוֹלִין לְפָעָמִים לִפֹּל יוֹתֵר ח"ו, כִּי יְכוֹלִין לְעוֹרֵר ח"ו, עַל-יְדֵי זֶה הָרֵיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים שֶׁעָשָׂה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נֶחְלָשֶׁת הַנְּשָׁמָה בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכֵן אָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁלִּפְעָמִים כְּשֶׁאָדָם מוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ וּמַתְחִיל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ מַעֲשִׂים הָרָעִים שֶׁעָשָׂה ש אֲזַי שָׂכִיחַ הַרְבֵּה שֶׁנּוֹפֵל עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ מְאֹד וְיֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ מְאֹד עַל-יְדֵי זֶה, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַתּוֹכֵחָה שֶׁאֵינָהּ כָּרָאוּי שֶׁמַּחְלֶשֶׁת כֹּחַ הַנְּשָׁמָה, עַל-יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין הָרֵיחַ רַע שֶׁל הָעֲוֹנוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם וְעַל-כֵּן אֵין מִי שֶׁיּוֹכַל לְהוֹכִיחַ לֹא אֶת עַצְמוֹ וּמִכָּל שֶׁכֵּן אֲחֵרִים כִּי אִם כְּשֶׁיְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֱמִתִּיִּים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁיְּכוֹלִים לְהוֹכִיחַ בְּקוֹל הַתּוֹכֵחָה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא קוֹל הַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹסִיפִין וְנוֹתְנִין רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתּוֹכֵחָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת הַשִּׁיר שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְהַטּוֹת כְּלַפֵּי חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי הַנֶּאֱמַר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (בסימן רפ"ב), עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה זְכוּת וּנְקֻדָּה טוֹבָה וְכֵן בַּחֲבֵרוֹ, בְּחִינַת וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא נִכְנָס בֶּאֱמֶת בְּכַף זְכוּת וְיָכוֹל לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה, עַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהוֹכִיחַ אֲפִלּוּ אֶת עַצְמוֹ צָרִיךְ לְדַקְדֵּק מְאֹד שֶׁלֹּא יַפִּיל אֶת עַצְמוֹ ח"ו, יוֹתֵר עַל-יְדֵי תּוֹכֵחוֹת, שֶׁלֹּא יַחֲלִישׁ אֶת דַּעְתּוֹ וְנִשְׁמָתוֹ, עַל-יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר רַק אֶת מַעֲשָׂיו הָרָעִים עַד שֶׁיּוּכַל לִפֹּל לְגַמְרֵי ח"ו, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְדַקְדֵּק לְהַטּוֹת כְּלַפֵּי חֶסֶד לְחַפֵּשׂ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת

וְהַתּוֹכֵחָה תִּהְיֶה בְּדֶרֶךְ חֶסֶד לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִבְטוֹחַ בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים שֶׁיֵּשׁ אֵצְלוֹ חֶסֶד כָּזֶה שֶׁגַּם כָּל מַעֲשָׂיו הָרָעִים יְכוֹלִין לְהִתְהַפֵּךְ לְזָכֻיּוֹת אֲפִלּוּ אִם הִרְבָּה לִפְשֹׁעַ מְאֹד מְאֹד יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן חַסְדֵּי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם, כִּי עִם ה' הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת וְכוּ' וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַתּוֹכֵחָה תִּהְיֶה בְּאֹפֶן שֶׁיְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַתְחִיל מֵעַתָּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלֹא שֶׁיְּקַלְקֵל ח"ו, יוֹתֵר עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ שֶׁיִּפֹּל ח"ו, יוֹתֵר, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁנֶּחְלֶשֶׁת נִשְׁמָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְתוֹכֵחָה כָּזֹאת אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת שִׁיר שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת צִיצִית הַקְּדוֹשִׁים שֶׁזָּכִינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לִזְכֹּר מִצְוֹתָיו וְשֶׁלֹּא נָתוּר אַחַר לְבָבֵנוּ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹכֵחָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַתּוֹכֵחָה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יְדֵי תּוֹכַחְתָּם נוֹתְנִין רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ שֶׁאֲפִלּוּ הַמַּעֲשִׂים רָעִים נִתְהַפְּכִין לְזָכֻיּוֹת וְנוֹתְנִין רֵיחַ טוֹב כַּנַּ"ל וְעִקַּר רֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת נִרְגָּשׁ בְּהַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁל הַנְּשָׁמָה, בְּחִינַת חלוקא דְּרַבָּנָן, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָעֲבֵרוֹת ח"ו, נַעֲשִׂים בְּגָדִים צוֹאִים ח"ו, וּבְגָדִים צוֹאִים זֶה בְּחִינַת רֵיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים שֶׁהָרֵיחַ נִמְשָׁךְ בְּהַבְּגָדִים דַּיְקָא, כִּי כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל אָדָם כֵּן הַלְּבוּשִׁים שֶׁלּוֹ לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ, וְעִקַּר הוּא הָרֵיחַ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי מַעֲשִׂים רָעִים ח"ו, הַלְּבוּשִׁין שֶׁלּוֹ מַעֲלִין רֵיחַ רַע, בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים כַּנַּ"ל וּלְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי מִצְוֹת צִיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּגָדִים, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת תּוֹכֵחָה הָרְאוּיָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַבְּגָדִים וְהַלְּבוּשִׁין מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת (שיר השירים ד':י"א) "וְרֵיחַ שַׂלְמוֹתַיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן" וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תנחומא ב' מ') "וְרֵיחַ שַׂלְמוֹתַיִךְ" רֵיחַ הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בְּבְגָדִים כְּגוֹן צִיצִית וְכוּ', כִּי צִיצִית הוּא בִּבְחִינַת תּוֹכֵחָה הַטּוֹבָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלֶה רֵיחַ טוֹב, וְעִקַּר הָרֵיחַ בַּבְּגָדִים שֶׁהֵם הַלְּבוּשִׁין הַנַּעֲשִׂין כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "וְרֵיחַ שַׂלְמוֹתַיִךְ" דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (תהילים מ"ה:ט'), "מוֹר וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל בִּגְדֹתָיִךְ" 'בִּגְדֹתָיִךְ' דַּיְקָא, כִּי הַבְּגָדִים מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (במדרש רבא פרק י'), אֶל תִּקְרֵי "בִּגְדֹתָיִךְ" אֶלָּא "בְּגִידוֹתָיִךְ", כָּל הַבְּגִידוֹת שֶׁלְּךְ מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת (שיר השירים א':י"ב) "נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ" "עֻזִּבוּ' לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא "נָתַן" (שבת פ"ח ועיין 'ם בתורה), שֶׁגַּם הַמַּעֲשִׂים רָעִים וְהַבְּגִידוֹת מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, אֶל תִּקְרֵי בִּגְדֹתָיִךְ אֶלָּא בְּגִידוֹתָיִךְ כִּי בִּגְדֹתָיִךְ וּבְגִידוֹתָיִךְ, שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל בִּגְדֹתָיִךְ, שֶׁזֶּהוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּגָדִים, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא

גַּם כָּל הַבְּגִידוֹת מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב, כִּי הַצִּיצִית הֵם בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזְכֻיּוֹת וְזוֹכִין לִבְחִינַת נֶרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, שֶׁגַּם הַמַּעֲשִׂים רָעִים יַעֲלוּ רֵיחַ טוֹב כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת חוּט שֶׁל צֶמֶר שֶׁהָיָה מַלְבִּין עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יומא לט). 'חוּט' דַּיְקָא, כִּי הוּא בְּחִינַת חוּטֵי הַצִּיצִית, בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזְכֻיּוֹת, בִּבְחִינַת נֶרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (ישעיהו א':י"ח), "לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר ה' אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם וְכוּ' וְאִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ". שֶׁמִּשָּׁם לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיוּ תּוֹלִין חוּט בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ' וְזֶהוּ, "לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה" דַּיְקָא 'וְנִוָּכְחָה' זֶהוּ בְּחִינַת תּוֹכָחָה, כִּי רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אוֹתָנוּ בְּרַחֲמִים, כִּי הוּא מוֹכִיחַ אוֹתָנוּ בִּבְחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עַד שֶׁהָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזְכֻיּוֹת, בִּבְחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּטֵי הַצִּיצִית כַּנַּ"ל וְכֵן הַצַּדִּיקִים הַמִּתְדַּבְּקִים בְּמִדּוֹתָיו, וְיוֹדְעִים חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵם לְבַד יְכוֹלִים לְהוֹכִיחַ, כִּי הֵם מוֹכִיחִים בִּבְחִינַת הַתּוֹכָחָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹסִיפִין רֵיחַ טוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ראש השנה יז), מְלַמֵּד, שֶׁנִּתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשְׁלִיחַ צִבּוּר וְסִדֵּר לִפְנֵי מֹשֶׁה י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְכוּ', כִּי י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁגִּלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה אַחַר חֵטְא הָעֶגֶל, זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁגִּלָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דַּרְכֵי טוּבוֹ וְרַחֲמָיו וַחֲסָדָיו הַמְרוּבִּים שֶׁהוּא מוֹחֵל עֲוֹנוֹת בְּרַחֲמָיו וַחֲסָדָיו, בְּחִינַת נוֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְכוּ' וְעַל-כֵּן גִּלָּה לוֹ מַעֲטֶפֶת בְּצִיצִית, כִּי חוּט שֶׁל צִיצִית הוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדוֹ מְחִילַת כָּל הָעֲוֹנוֹת, עַד שֶׁהָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזְכֻיּוֹת וְנוֹתְנִין רֵיחַ טוֹב כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ שֶׁמִּתְעַטְּפִין בְּצִיצִית בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בִּכְנִיסָתוֹ, כִּי עִקַּר סְלִיחַת עֲוֹנוֹת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל:

חלק ט

נִמְצָא, שֶׁצִּיצִית הוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (בראשית כ"ז:כ"ז) הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב (שם), "רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שדה וְכוּ'", כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַתָּה בֹּא וּרְאֵה נִפְלָאוֹת ה', כִּי שָׁם בִּמְקוֹמוֹ בְּהַפָּרָשָׁה הַנַּ"ל, מְבֹאָר בְּבֵאוּר שֶׁהָרֵיחַ הַטּוֹב שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי קוֹל יַעֲקֹב הַנַּ"ל, זֶה הָרֵיחַ נִתְגַּלָּה בַּבְּגָדִים דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּגָדִים עַל-יְדֵי הַחוּט הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב שָׁם אַחַר שֶׁאָמַר 'הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ'', נֶאֱמַר, "וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וְכוּ'" 'רֵיחַ בְּגָדָיו' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הָרֵיחַ שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב הוּא בַּבְּגָדִים, בִּבְחִינַת וְרֵיחַ שַׂלְמוֹתַיִךְ וְכוּ', כִּי קוֹל יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁהוּא חוּט

שֶׁל צִיצִית, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חלוקא דְּרַבָּנָן לְבוּשִׁין דְּנִשְׁמָתָא, שֶׁנּוֹתֵן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

כִּי הַבְּגָדִים שֶׁלָּבַשׁ יַעֲקֹב אָז הֵם הָיוּ בְּגָדֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַחַר הַחֵטְא, (עיין פרקי דרבי אלעזר פרק כד), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג':כ"א), "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם" וּמֵאֵלּוּ הַבְּגָדִים שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְאָדָם, מִשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הַבְּגָדִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְכָל הַבְּגָדִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים בְּמִצְוַת צִיצִית שֶׁתְּלוּיָה בַּבְּגָדִים, שֶׁהוּא חִיּוּת וְשׁוֹרֶשׁ וְתִקּוּן כָּל הַבְּגָדִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אַחַר הַחֵטְא עָשָׂה לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּגָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַבְּגָדִים דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבְּגָדִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִגְבִּיר מְזוֹנָא דְּגוּפָא, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת (שם) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, שֶׁהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קוֹל הַנַּ"ל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וְאֵירָא הַנֶּאֱמַר שָׁם וְזֶהוּ שֶׁמְּדַקְדְּקִין עַתָּה הֵיטֵב סִיּוּם הַפָּסוּק (שם), "כִּי עָרוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא" הֵיכִנוּ שֶׁאָמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי עָרוֹם אָנֹכִי עַתָּה, כִּי עַכְשָׁיו אַחַר הַחֵטְא הִרְגִּישׁ שֶׁהוּא עָרוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם), "וַיֵּדְעוּ כִּי עֲרוֹמִים הֵם" כִּי מִקֹּדֶם לֹא הָיוּ צְרִיכִין לְמַלְבּוּשִׁים כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ב), "וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים וְכוּ'" כִּי קֹדֶם הַחֵטְא שֶׁעֲדַיִן לֹא נִפְגַּם הַדַּעַת הָיוּ יְכוֹלִים לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאָם יִתְבָּרַךְ בְּפָנִימִיּוּת הַדַּעַת וְלֹא הָיוּ צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי לְבוּשִׁים דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבָחִים וְתָאֳרִים הַבָּאִים עַל-יְדֵי הַמְדַמֶּה, כִּי הָיוּ מַכִּירִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַיִן בְּעַיִן, כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד וְכוּ', שֶׁיִּקָּיֵם, "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ וְלֹא יכנף עוֹד מוֹרֶיךָ" (ישעיהו ל':כ'). שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהִתְלַבֵּשׁ, כִּבְיָכוֹל, בְּכַנְפֵי הַלְּבוּשִׁים, אֲבָל אַחַר הַחֵטְא שֶׁפָּגְמוּ בְּדַעַת וְנִתְגָּרְשׁוּ מִגַּן עֵדֶן, וְאֵין יוֹדְעִין דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, עַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְבּוּשִׁים, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, עַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשְּׁבָחִים וְהַתָּאֳרִים, שֶׁצְּרִיכִין דַּיְקָא לְסַלֵּק הַדַּעַת וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, וּלְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּרֵי אֱמוּנָה, שֶׁהֵם כָּל הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, כִּי עַכְשָׁיו אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּנַּ"ל, וְאֵלּוּ הַלְּבוּשִׁין נִתְתַּקְּנִין עַל-יְדֵי הַצִּיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (בראשית ג':י'), "אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן", זֶה בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, "כִּי עָרוֹם אָנֹכִי", 'ערום' דַּיְקָא, כִּי עַכְשָׁיו אֲנִי צָרִיךְ לְבוּשִׁים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן חָמַלְתָּ עָלַי בְּחַסְדֶּיךָ וְהִמְשַׁכְתָּ עָלַי אוֹר הַצִּיצִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַנַּ"ל, בְּחִינַת אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וְכוּ'

וְאָז אַחַר הַחֵטְא שֶׁעָסַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְתַקְּנָם עָשָׂה לָהֶם לְבוּשִׁים בְּחִינַת וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים וְכוּ' וַיַּלְבִּישֵׁם, הַיְנוּ שֶׁהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם אוֹר הַצִּיצִית, שֶׁהֵם עִקַּר תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי צִיצִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָרֵיחַ הַטּוֹב וְנִכְנָע מְזוֹנָא דְּגוּפָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵקֶב עֶשָׂו, וְאֵלּוּ הַבְּגָדִים לָבַשׁ יַעֲקֹב אָז, כִּי יַעֲקֹב תִּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב מֵעֵין שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן (בבא מציעא פד), כִּי הוּא הִמְשִׁיךְ הַקּוֹל הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֶעֱלוּ הַבְּגָדִים רֵיחַ טוֹב, בְּחִינַת וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעַ וּבִטֵּל אֶת מַאֲכָלֵי עֵשָׂו, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא, וְהֵבִיא הוּא מַטְעַמִּים לְאָבִיו כַּאֲשֶׁר אֹהֵב מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא כַּאֲשֶׁר שנא מִפִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, כִּי מַאֲכָלֵי יַעֲקֹב הֵם בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא שֶׁהִגְבִּיר אָז עַל מְזוֹנָא דְּגוּפָא, כִּי יַעֲקֹב זָכָה לְהַגְבִּיר הָרֵיחַ הַטּוֹב עַל-יְדֵי הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, בְּחִינַת רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת (בראשית ט׳:כ״ג), "וַיִּקַּח שֵׁם וְיֶפֶת אֶת הַשִּׂמְלָה וַיָּשִׂימוּ עַל שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם", דְּא צִיצִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תיקונים יח) וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (סימן ז'), כִּי נֹחַ שָׁתָה מִן הַיַּיִן וישכר ויתגל בְּתוֹךְ אהלה (שם) וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁפְּגַם נֹחַ הָיָה בִּבְחִינַת הַפְּגָם שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּחִינַת הַפְּגָם הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁלְּפְעָמִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹנֶקֶת מִן הָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה, שֶׁאָז מִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּגוּפָא, כִּי כְּשֶׁמַּכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין מֵהַדַּעַת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, נִתְתַּקֵּן הַכֹּל עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַנְּגוּן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל צִיצִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְרֵיחַ הַבְּגָדִים, בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא וְכַנַּ"ל וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְתַקֵּן וּלְהַכְנִיעַ בְּחִינַת אֲחִיזַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, אָז מִתְגַּבֵּר, ח"ו, מְזוֹנָא דְּגוּפָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְאָז כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְתַקֵּן זֹאת עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, אֲזַי הַמְדַמֶּה אֵינוֹ מְבָרֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְנֹחַ אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה צַדִּיק גָּדוֹל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא זָכָה לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי אִיתָא שֶׁנֹּחַ לֹא הִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי עַל בְּנֵי דּוֹרוֹ, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מֵעִנְיַן נֹחַ וְאַבְרָהָם וּמֹשֶׁה, שֶׁנֹּחַ לֹא הִתְפַּלֵּל כְּלָל, וְאַבְרָהָם הִתְפַּלֵּל עַל דּוֹרוֹ, אֲבָל לֹא כְּמֹשֶׁה שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ בְּשִׁבְיל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְעִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְתַקֵּן הַכֹּל, הִיא הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא מוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא

כָּל חִיּוּתָהּ וְכוּ', עַד שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל, שֶׁלְּזֹאת הַתְּפִלָּה צָרִיךְ הַצַּדִּיק מְסִירַת נֶפֶשׁ מְאֹד, וְעַל-כֵּן נִקְרָא זֶה הַצַּדִּיק צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו עַל שֶׁהוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְנֹחַ לֹא מָסַר נַפְשׁוֹ כְּמשֶׁה, וְלֹא זָכָה לְהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, עַל-כֵּן לֹא הִצִּיל אֶת בְּנֵי דוֹרוֹ וְלֹא הוֹצִיא מֵימֵי הַדֵּעָת מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא עַל-יְדֵי זֶה בָּא מַבּוּל וְשָׁטַף אֶת הָעוֹלָם, כִּי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל מַיִם הַזֵּדוֹנִים שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אַחֲרָא הֲרוֹצָה לִשְׁטֹף אֶת הָעוֹלָם ח"ו, וּלְהוֹצִיא מִשָּׁם מֵימֵי הַדֵּעַת, זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה עוֹז, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא קְרִיעַת יַם סוּף, בְּחִינַת (תהילים ע"ד:י"ג) אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַּנִּינִים עַל הַמַּיִם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיִן שָׁם, וּמֻחֲמֶת שֶׁנֹּחַ לֹא מָסַר נַפְשׁוֹ וְלֹא הִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, עַל-יְדֵי זֶה לֹא תִקֵּן בִּשְׁלֵמוּת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה הַפְּגָם שֶׁלּוֹ עַל-יְדֵי הַיַּיִן שֶׁשָּׁתָה וְנִשְׁתַּכֵּר בּוֹ:

חלק יב

כִּי יַיִן מֵבִיא שִׁנָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְעַל-כֵּן יַיִן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת, בְּחִינַת זָכָה-מְשַׁמְּחוֹ, לֹא זָכָה-משממו (יומא עו), בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׁמֵּחַ וְיַיִן הַמְשַׁכֵּר, כִּי הַשִּׁכָּרוּת שֶׁל יַיִן זֶה בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְדַבֵּר דִּבְרֵי שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן, שֶׁזֶּהוּ נִמְשָׁךְ מֵהַמְדַמֶּה שֶׁהוּא מְבֻלְבָּל כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן יֵשׁ בְּהַיַּיִן שְׁנֵי כֹּחוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת זָכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר וְעִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל חִיּוּתָהּ כָּל הַדֵּעַת וְכוּ' שֶׁבָּלְעָה וְחוֹזְרִים וְנִתְתַּקְּנִים הַמֹּחִין שֶׁהֵם הַמְחִיצוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי פְּגַם הַבְּרִית וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְאָז עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי זֶה הַמַּדְמֶה מְבֹרָר וּמְתֻקָּן וְאָז כְּשֶׁשּׁוֹתֶה יַיִן, הוּא בִּבְחִינַת זָכָה-נַעֲשָׂה רֹאשׁ, זָכָה-מְשַׁמְּחוֹ, בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׁמֵּחַ, כִּי נִתְרוֹמֵם דַּעְתּוֹ עַל-יְדֵי הַיַּיִן וְזוֹכֶה לְשִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּרוּר הַמַּדְמֶה שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַשִּׂמְחוֹת, בְּחִינַת (תהילים צ"ב:ה') עָלַי עָשׁוֹר וַעֲלֵי נָבֶל וְכוּ' כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעָלֶךָ וְכוּ' וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן (ברכות ל"ה) וְהַכְּלָל, כִּי הַיַּיִן הוּא בִּבְחִינַת שְׁנָה, בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי טֶבַע הַיַּיִן שֶׁמֵּבִיא שְׁנָה וּמִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׁכָּרוּת שֶׁנִּסְתַּלֵּק דַּעְתּוֹ עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת הַיַּיִן כְּמוֹ בְּשָׁעַת שֵׁנָה וְנִשְׁאָר רַק הַמְדַמֶּה וְעַל-יְדֵי זֶה מְדַבֵּר דִּבְרֵי שְׁטוּת עַל-יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה, כִּי בְּרוֹב בְּנֵי אָדָם הַמְדַמֶּה אֵינוֹ מְבֹרָר. וְעַל-יְדֵי זֶה מְדַבֵּר דִּבְרֵי שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן בְּשָׁעַת הַשִּׁכְרוּת כְּמוֹ הָאָדָם בְּשָׁעַת שֵׁנָה, שֶׁמְּבֻלְבָּל אוֹתוֹ הַמְדַמֶּה בְּבִלְבּוּלִים, שֶׁהֵם הַחֲלוֹמוֹת הַמְּבוּלְבָּלִים שֶׁל רֹב בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֵם בָּאִים מִבִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה בְּשָׁעַת שֵׁנָה, אֲבָל הַצַּדִּיק שְׁזוֹכֶה לְתַקֵּן הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, אָזַי גַּם הַחֲלוֹמוֹת

שֶׁלּוֹ בְּרוּרִים צוֹדְקִים וַאֲמִתִּיִּים בִּבְחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ, כִּי הוּא זוֹכֶה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁמְּבָרֵר המדמה וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה בְּעַצְמוֹ הוּא מְקַבֵּל בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ, כִּי הַחֲלוֹם הוּא בְּחִינַת נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות נז) בְּחִינַת (במדבר י״ב:ו׳) בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר בּוֹ וּלְהֶפֶךְ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְבָרֵר הַמְדַמֶּה נֶאֱחָזִים כַּמָּה בִּלְבוּלִים בהמדמה וְעַל-יְדֵי זֶה מְבַלְבְּלִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת אוֹתוֹ בִּשְׁעַת שֵׁנָה בַּחֲלוֹמוֹת מְבֻלְבָּלִים, בִּבְחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי שֵׁד שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְעַל-כֵּן הַיַּיִן שֶׁמֵּבִיא שֵׁנָה וְדִמְיוֹן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר הַמְדַמֶּה אֲזַי הַיַּיִן בְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, כִּי עַל-יְדֵי בֵּרוּר המדמה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַנְּגוּן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת עֲלֵי עֲשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל וְכוּ' כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה', כִּי מִשָּׁם כָּל הַשְּׂמָחוֹת כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַמְדַמֶּה מְבֹרָר אֲזַי הַיַּיִן בִּבְחִינַת בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא שִׁכְרוּת מַמָּשׁ, בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂכֵּר כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (ישעיהו י״ט:י״ד) כהתעות שִׁכּוֹר בקיאו, כִּי טֶבַע הַשִּׁכּוֹר שְׁנוֹתֵן הַקָּאוֹת, כִּי כְּשֶׁהַיַּיִן בְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, אֲזַי הַסִּטְרָא אַחֲרָא מֻכְרַחַת לִיתֵּן הַקָּאוֹת בִּבְחִינַת (איוב כ׳:ט״ו) חַיִל בָּלַע וְיקִיאֶנּוּ לְהָקִיא כָּל הַדַּעַת וְכָל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַיַּיִן בְּקְדֻשָּׁה אָז הוּא בְּעַצְמוֹ מֻכְרָח לִיתֵּן הַקָּאוֹת:

חלק יג

וְעַל-כֵּן נֹחַ שֶׁלֹּא זָכָה לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן כְּשֶׁבָּא אֶל הַיַּיִן נִשְׁתַּכֵּר בּוֹ, כִּי לֹא נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַיַּיִן בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׂכֵּר, כִּי שִׁכְרוּת הוּא בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת צִיצִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "ויקחו שם ויפת אֶת הַשִּׂמְלָה" דְּא צִיצִית כַּנַּ"ל, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר וְהַנְּגוּן הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבֵּרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה תִּקְּנוּ פְּגַם נֹחַ שֶׁפָּגַם בהמדמה עַל-יְדֵי הַשִּׁכְרוּת, כִּי הֵם הִמְשִׁיכוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי הַצִּיצִית שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ בְּחִינַת יַיִן שֶׁל נְסָכִים שֶׁעֲלֵיהֶם אוֹמְרִים שִׁיר, כִּי אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִים מִבְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְדַמֶּה, כִּי הַבְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סימן נ"ד) וְעַל-כֵּן מְבִיאִין בְּהֵמָה לְקָרְבָּן כְּדֵי לְבָרֵר הַמְדַמֶּה, כִּי מִבְּחִינַת הַמְדַמֶּה מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא בְּהֵמוֹת לְקָרְבָּנוֹת כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הַמְדַמֶּה וְעַל-כֵּן מְבִיאִין אָז יַיִן לִנְסָכִים וְאוֹמְרִים עֲלֵיהֶם שִׁיר,

כִּי הַיַּיִן הוּא בְּבְחִינַת שְׂנָאָה, בְּחִינַת מדמה וְעַל-יְדֵי הַיַּיִן לִנְסָכִים, שֶׁהוּא יַיִן דְּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַמְדַמֶּה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד כַּנַּ"ל שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁירוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁאוֹמְרִים עַל הַיַּיִן דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַשִּׁיר עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶהוּ בְּחִינַת כּוֹס יַיִן שֶׁל קִדּוּשׁ וְשֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְשֶׁל הַבְדָּלָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות לה) כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה אָז בְּתוֹסְפוֹת אוֹר גָּדוֹל כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקִּדּוּשׁ שֶׁאוֹמְרִים וַיְכֻלּוּ שֶׁמַּעִידִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְשַׁבָּת בְּשַׁבָּת וְכֵן יוֹם טוֹב הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמַּעִיד עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם וְאָז בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לְכָל בָּאֵי עוֹלָם עַל-יְדֵי הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת וְהָאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ וְלֹא נִרְאוּ מֵעוֹלָם אֲשֶׁר עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וּמַתַּן תּוֹרָה וְכוּ' וְכוּ' נִמְצָא, שֶׁשַּׁבָּת וְיוֹם טוֹב מוֹרִים עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמוּנָה, שֶׁבָּזֶה תְּלוּי עִקַּר הַיַּהֲדוּת, עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וּמִי שֶׁכּוֹפֵר בָּזֶה ח"ו, כָּל שֶׁהוּא, הוּא אֶפִּיקוֹרוֹס גָּמוּר וְאֵין לוֹ חֵלֶק בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא בְּתוֹרַת מֹשֶׁה. (וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כַּאן מִגֹּדֶל גְּנוּתָם שֶׁל הָעוֹסְקִים בַּסְּפָרִים שֶׁיְּסוֹדָם בָּנוּי עַל-פִּי סְבָרַת הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַכּוֹפְרִים הַמְפֻרְסָמִים שֶׁכּוֹפְרִים בָּזֶה, יִמַּח שְׁמָם וְזִכְרָם, (כְּמוֹ אריסטו הַיָּוָן הַכּוֹפֵר הַמְפֻרְסָם וַחֲבֵרָיו, יִמַּח שְׁמָם), וְאֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לַעֲסֹק בַּסְּפָרִים הַמְבִיאִים סְבָרוֹתָיו הָרָעוֹת וְהַזָּרוֹת מֵאַחַר שֶׁהוּא הוּא הָאֶפִּיקוֹרוֹס וְהַכּוֹפֵר הַגָּמוּר הַכּוֹפֵר בְּתוֹרַת מֹשֶׁה וּבְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל אֵלּוּ הָעוֹסְקִים בְּאֵלּוּ הַסְּפָרִים יוֹצְאִים מִן הַדַּת לְגַמְרֵי בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דשיזבין) וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתָם עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה אָז, שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, עַל-כֵּן אָז אוֹמְרִים שִׁיר עַל הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקִּדּוּשׁ, כִּי בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב נִדְחֶה זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ וְאָז הַמְדַמֶּה מְבֹרָר וּמְתֻקָּן וְאָז הַיַּיִן בְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּחַ וְאָז נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַיַּיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מדמה, בְּחִינַת אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַמְשֻׁכַּת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה זוֹכִין לַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקִּדּוּשׁ, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת הַשִּׁיר שֶׁאוֹמְרִים עַל הַיַּיִן דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶהוּ בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר אֲכִילָתֵנוּ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַשִּׁיר הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ח׳:י׳), "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ

הַטּוֹבָה וְכוּ'" כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ', אָמַר ר' יִצְחָק לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ', כַּמְבאָר כָּל זֶה שָׁם בְּהַהוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וּמְבאָר שָׁם שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד הֵם בְּחִינָה אַחַת שֶׁמִּשָּׁם נִתְעוֹרֵר הַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא וְעַל-כֵּן אַחַר הָאֲכִילָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְבָרֵר הָאֲכִילָה שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, עַל-כֵּן אָנוּ מְבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרְךְ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר הַשִּׁיר שיתער לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְעַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁיר הַזֶּה זוֹכִין לְהַגְבִּיר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא עַל מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל כּוֹס יַיִן, בִּבְחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְעוֹרֵר הַשִּׁיר הַנַּ"ל כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיַּיִן דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמַּדָּמָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר הַשִּׁיר הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּשֶׁהֵבִיא הַמַּטְעַמִּים לְאָבִיו, שֶׁרָצָה לְהַגְבִּיר בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, בְּחִינַת רֵיחַ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן כְּתִיב (בראשית כ"ז:כ"ז), "וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ" וְאָז דַּיְקָא (שם), "וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו" כִּי עַל-יְדֵי הַיַּיִן דַּיְקָא נִתְעוֹרֵר הַשִּׁיר הַנַּ"ל בִּבְחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר הָרֵיחַ טוֹב, שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן חָם שֶׁקִּלְקֵל בִּשְׁעַת הַשִּׁכְרוּת שֶׁל נֹחַ, כִּי חָם הוּא בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרַע, זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בִּשְׁעַת הַשִּׁכְרוּת דַּיְקָא, בִּשְׁעַת בִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה, שֶׁהוּא זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתוֹ, עַל-כֵּן כְּשֶׁהֵקִיץ נֹחַ מִיֵּינוֹ וְיָדַע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן, כִּי יָדַע כָּל כְּוָנָתוֹ עַד הֵיכָן הַדָּבָר מַגִּיעַ, שֶׁכָּל כַּוָּנַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא כְּדֵי לְהַגְבִּיר זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ, בִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה ח"ו, נִתְבַּלְבְּלָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי לְהִתְגַּבֵּר עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת הָיְתָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּבוּשָׁה תַּחַת יַד כְּנַעַן כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים שֶׁהוּא מִזַּרְעוֹ שֶׁל חָם, עַל-כֵּן נֹחַ שֶׁהֵבִין כָּל זֹאת בְּחִינַת (שם ט') וידע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן, עַל-כֵּן קִלֵּל אֶת חָם (שם) אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו 'עֶבֶד' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׁנְאָה הַבָּא מִבִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה, כִּי עֶשְׂרָה קַבִּין שִׁנָּה יָרְדוּ לָעוֹלָם ט' נָטְלוּ עֲבָדִים (קדושין נט), הֵינוּ שֶׁנֹּחַ קִלֵּל אוֹתוֹ בַּמָּה שֶׁקִּלְקֵל וּפָגַם שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו הָעֲבָדוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁנְאָה, בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזּוּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּתְקַלֵּל, "אָרוּר אַתָּה", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אָרוּר כְּנַעַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינָה אַחַת, עַיֵּן שָׁם, וְזֶהוּ (שם), "בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי שֵׁם וְיִהְי כְּנַעַן עֶבֶד לָמוֹ" 'בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי שֵׁם', שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְיַחֲדִים שְׁמוֹ תָּמִיד וּמְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמַאֲמִינִים בְּחִדּוּשׁ

הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן לָהֶם מַגִּיעַ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן, "וַיְהִי כְּנַעַן עֶבֶד לָמוֹ", שֶׁכְּנַעַן יִכְנַע וְיִתְבַּטֵּל לִפְנֵיהֶם, הַיְנוּ שֶׁהִתְנַבֵּא שֶׁעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל בְּנֵי שָׁם לִכְבֹּשׁ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת יַד כְּנַעַן וּכְנַעַן יִפֹּל לִפְנֵיהֶם וְיִהְיֶה עֶבֶד לָהֶם, שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ כַּוָּנַת חָם שֶׁרָצָה לְהַגְבִּיר הַמַּדְמֶה הַמְבֻלְבָּל כְּדֵי לְהִתְגַּבֵּר ח"ו, עַל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּרוּר הַמדמה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן קִלְלוֹ בַּמֶּה שֶׁפָּגַם שֶׁבּוֹ בְּעַצְמוֹ תִּדְבַּק הַזְּהָמָא, בְּחִינַת עֲבָדוּת וְשִׁנָּה, וְיִשְׂרָאֵל יִכְבְּשׁוּ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִיָּדוֹ וְיִגְלוּ אֱלֹקוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, בְּחִינַת בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י שָׁם שֶׁעֲתִיד לִשְׁמֹר הַבְטָחָתוֹ לְזַרְעוֹ לָתֵת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת בְּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא הֶפֵךְ זוּהֲמַת חָם וּכְנַעַן, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבָדוּת וְשִׁנָּה הָרִבֵּה הַבָּא מִבִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁהִתְנַבֵּא שֶׁלֹּא תִּתְקַיֵּם מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה שֶׁל חָם שֶׁהוּא הֵיצֶר הָרַע וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, כִּי עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל בְּכֹחַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיִגְלוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה קְשָׁרִים שֶׁבְּכָל אֶחָד מֵהַצִּיצִית, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָעֲשָׂרָה הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה שֶׁהוּא בְּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין הַבְּגָדִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַצִּיצִית כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וּבְכָתְבִים שֶׁצִּיצִית הֵם כְּנֶגֶד פְּסוּקֵי דזמרא, עַיֵּן שָׁם שֶׁחוֹשֵׁב אֵיךְ מְתַקְּנִין וּמַעֲלִין הד' עוֹלָמוֹת בְּעוֹבָדָא ובמלולא, וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁצִּיצִית כְּנֶגֶד עוֹלָם הַיְצִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁעָלָיו יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן שֶׁלָּעָתִיד, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַזְּמִירוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה:

חלק כא

וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבַּע צִיצִיּוֹת כְּנֶגֶד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַוָיָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁעוֹלֶה ע"ב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁלָּעָתִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּטֵי הַצִּיצִית כַּנַּ"ל, כִּי מִצְוַת צִיצִית הוּא בִּבְחִינַת פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע, כִּי מִתְּחִלָּה לוֹקְחִין ד' חוּטִין פְּשׁוּטִים, זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיסִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַכָּנָף וְכוֹפְלִין אוֹתָן, זֶה בְּחִינַת שִׁיר כָּפוּל, אַחַר כָּךְ קוֹשְׁרִין אוֹתָן וְכוֹרְכִין אוֹתָן וַאֲזַי הֵם מְשֻׁלָּשִׁין בְּחִינַת שָׁלִישׁ גָּדִיל וב' שְׁלִישֵׁי עֲנָף וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁיר מְשֻׁלָּשׁ, וְכֵן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּכָל הָאַרְבַּע כַּנְפוֹת, וְעַל-יְדֵי הָאַרְבַּע צִיצִיּוֹת שֶׁבְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת, נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שִׁיר

מְרֻבָּע נִמְצָא, שֶׁבְּמִצְוַת צִיצִית מְרֻמָּז בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע, כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַצִּיצִית כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת הט"ל כְּרִיכוֹת שֶׁהֵם עוֹלִין ה' אֶחָד, כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הַצִּיצִית הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' אֶחָד, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה, וְכַמּוּבָא בְּתִקּוּנִים שֶׁצִּיצִית הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת הַיִּחוּד, בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְעַל-כֵּן הַצִּיצִית הֵם ל"ב חוּטִין, זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בב' דִּבְרֵאשִׁית וּמְסַיֶּמֶת בלמ"ד, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן מַתְחֶלֶת הַתּוֹרָה, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ" לְהוֹדִיעַ שֶׁעִקַּר הַתְחָלַת וִיסוֹד קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלִט, שֶׁזֶּהוּ יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, בְּחִינַת (מכות כד) בָּא חבקוק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, בְּחִינַת (תהילים קי"ט:פ"ו) כָּל מצותך אֱמוּנָה כַּנַּ"ל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַצִּיצִית כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם ל"ב חוּטִים כְּנֶגֶד כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה מב' דִּבְרֵאשִׁית עַד ל' דִּלְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְהִנֵּה מְבֹאָר לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי צִיצִית מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תּוֹכֵחָה הַטּוֹבָה שֶׁל הַמּוֹכִיחַ הָרָאוּי וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בראשית כ':ט"ז) הִנֵּה הוּא לְךָ כְּסוּת עֵינַיִם וְכוּ' וְאֶת כָּל ונוכחת, כְּסוּת עֵינַיִם זֶה צִיצִית, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּלְבּוּשׁ וְהַכְּסוּת, בְּחִינַת כִּי הוּא כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ דְּא צִיצִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקונים צא) וְזֶהוּ, 'כְּסוּת עֵינַיִם', כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת עֵינַיִם, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים צִיצִית לְשׁוֹן מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י שָׁם בְּפָרָשַׁת צִיצִית וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה, "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֱמוּנָה" (בסימן ז'), עַיֵּן שָׁם וְזֶהוּ, "הִנֵּה הִיא לך כְּסוּת עֵינַיִם", זֶה צִיצִית כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה ואת כָּל ונוכחת, זֶה בְּחִינַת תּוֹכֵחָה, כִּי עַל-יְדֵי צִיצִית זוֹכִין לַתּוֹכֵחָה הַטּוֹבָה שֶׁל הַמּוֹכִיחַ הָרָאוּי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ (שם), "וּלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי אֶלֶף כֶּסֶף לאחיך הִנֵּה הוּא לְךָ כְּסוּת עֵינַיִם וְכוּ'" כִּי לְקִיחַת שָׂרָה לְבֵית פַּרְעֹה וּלְבֵית אֲבִימֶלֶךְ, זֶה סוֹד בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצֶה לִבְלוֹעַ אוֹתָהּ, אֲבָל עַל-יְדֵי כֹּחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, עַל-יְדֵי זֶה הַתְּפִלָּה עוֹמֶדֶת בְּצַוָּארָהּ שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וַאֲזַי מֻכְרַחַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא לִיתֵּן הַקָּאוֹת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל חִיּוּתָהּ שֶׁבָּלְעָה מִן הַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת (איוב כ':ט"ו) חַיִל בָּלַע ויקיאנו מבטנו יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת לְקִיחַת שָׂרָה לְבֵית פַּרְעֹה וַאֲבִימֶלֶךְ, שֶׁהוּא מְקוֹם הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁרָצוּ לְכִבּשׁ לְעַצְמָן אֶת הָאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, וְכָל

וֶה הָיָה מֵחֲמַת תַּאֲוֹות נְאוּף שֶׁהִתְגַּבְּרָה בָּהֶם שֶׁנִּמְשַׁךְ מִזּוּהֲמַת הַנָּחָשׁ עַד שֶׁרָצוּ לִשְׁלוֹט גַּם עַל הַצַּדֶּקֶת שָׂרָה אִשָּׁה יִרְאַת ה' לְהַטִּיל בָּהּ זוֹהֲמָא ח"ו, אֲבָל שָׂרָה הָיְתָה צַדֶּקֶת גְּדוֹלָה מְאֹד וְהָיְתָה בַּעֲלַת כֹּחַ גָּדוֹל, עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁשָּׁלְטוּ בָּהּ הַדִּינִים עַד שֶׁנִּלְקְחָה לְבֵיתָם אַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְגַּבְּרָה בְּכֹחָהּ הַגָּדוֹל עַד שֶׁלֹּא יָכְלוּ לִשְׁלוֹט בָּהּ כְּלָל, אַדְרַבָּה, הִיא שָׁלְטָה בָּהֶם וְהֵבִיא עֲלֵיהֶם מַכּוֹת גְּדוֹלוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם), "וינגע ה' וכו'" וְהוֹצִיאָה מֵהֶם נְצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת הַרְבֵּה שֶׁבָּלְעוּ מִקֹּדֶם מֵהַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת (קהלת ט':ג') עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ כַּמּוּבָא, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינָה זוֹ מַמָּשׁ שֶׁהֵם רוֹצִים לְבָלְעָהּ, אֲבָל עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ אֵין יְכוֹלִים לִינֹק מִמֶּנָּה, אַדְרַבָּה, הֵם מוֹצִיאִים מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא, עַל-יְדֵי זֶה כָּל נְצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְעוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ל"א:ל')," אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל". וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "יסב אֱלֹקים" (בסימן ס"ב) מִקְרָא זֶה עַל עִנְיַן שָׂרָה שֶׁנִּלְקְחָה לְבֵית פַּרְעֹה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוֹצִיאָה מִשָּׁם כָּל נְצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת תְּנוּ לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וכו', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, "הִנֵּה נָתַתִּי אֶלֶף כסף לְאָחִיךְ", זֶה בְּחִינַת הַנְּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּכְרְחוּ לְהוֹצִיא וּלְהַחֲזִיר אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לִיתֵּן לְאַבְרָהָם כֶּסֶף וּרְכוּשׁ וְהוֹן רַב, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת נְצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּכְרְחוּ לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא וּלְהַחֲזִיק אֶת הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא שֶׁרָצוּ לִשְׁלוֹט בְּשָׂרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הִיא בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁמּוֹצִיאָה מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל נְצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַתָּה מְחֻבָּר וּמְיֻשָּׁב הַמִּקְרָא הֵיטֵב סוֹפוֹ לְרֹאשׁוֹ, כִּי עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ אֵין מְיֻשָּׁב כְּלָל פֵּרוּשׁ הַמִּקְרָא הַזֶּה, כִּי מַה שַּׁיְכוּת יֵשׁ עִנְיַן כְּסוּת עֵינַיִם לְהָאֶלֶף כֶּסֶף, וְגַם רש"י ז"ל בְּעַצְמוֹ דָּחַק עַצְמוֹ מְאֹד בְּפֵרוּשׁ הַמִּקְרָא הַזֶּה, כַּמְבֹאָר לַמַּעְיָן שָׁם, אֲבָל עַתָּה עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב קֶשֶׁר הַמִּקְרָא הַזֶּה, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא מוֹצִיאָה הַקְּדֻשָּׁה מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת לְקִיחַת שָׂרָה לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוֹצִיאָה כָּל נְצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "וּלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי אֶלֶף כסף לְאָחִיךְ" שֶׁהוּכְרְחוּ לְהוֹצִיא הַנְּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַכְּלוּלִים בְּכֶסֶף וְזָהָב, (כַּמְבֹאָר בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן נ"ו) וּלְהַחֲזִירָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְאַבְרָהָם, "הִנֵּה הוּא לָךְ כְּסוּת עֵינַיִם", זֶה צִיצִית, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "וְאֵת כָּל ונוכחת", כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַתּוֹכֵחָה הַטּוֹבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹכֵחָה שֶׁל מֹשֶׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת (אסתר ח׳:ט״ו) וְהָעִיר שׁוּשַׁן צָהֳלָה וְשָׂמֵחָה וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ', כִּי גְּדוּלַת מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא הַנֵּס הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד שֶׁל פּוּרִים, הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין אֶת עָמָלֵק, שֶׁהוּא הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַנֵּס עַל-יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ, כִּי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, זֶהוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְקִיחַת שָׂרָה לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ וּפַרְעֹה כַּנַּ"ל, רַק שָׁם הָיָה רַק לְפִי שָׁעָה קַלָּה, כִּי אָז לֹא הָיָה קִטְרוּג וְדִין גָּדוֹל כָּל כַּךְ כְּמוֹ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם בְּלִיַּעַל הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁהוּא עֲמָלֵק, שֶׁהוּא זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּעַצְמוֹ, אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמּוֹ תָּמִיד בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות י״ז:ט״ז), "מִלְחָמָה לה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר" וּמֵחֲמַת תִּקֻּף הַדִּין שֶׁהִתְגַּבְּרָה זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ מְאֹד שֶׁהוּא הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּכְרְחָה אֶסְתֵּר שֶׁתִּהְיֶה נִתְפֶּסֶת לְבֵית הַמֶּלֶךְ וְגַם הוּא לֹא נָגַע בָּהּ, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים וּבְגֹדֶל כֹּחָהּ הוֹצִיאָה מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל הַקְּדוּשׁוֹת וְהַנִּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, עַד שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא הָמָן וּבֵיתוֹ, נָפְלוּ בְּמַפָּלָה שֶׁאֵין לָהּ תְּקוּמָה וְנָתַן כָּל בֵּיתוֹ וּרְכוּשׁוֹ לְמָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי, שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי הַצַּדֶּקֶת אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אסתר ח׳:ב׳), "וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדְּכַי עַל בֵּית הָמָן" וְעַל-יְדֵי זֶה עָלוּ כָּל נִצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַמְּלֻבָּשִׁים בְּהָעֲשִׁירוּת שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ אֵצֶל הַסִּטְרָא אַחֲרָא אֵצֶל הָמָן וּבֵיתוֹ, יִמַּח שְׁמָם, כֻּלָּם חָזְרוּ וְעָלוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְמָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי, שֶׁכָּל זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעָמְדָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא מַפָּלַת הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ כַּנַּ"ל לְעִנְיַן שָׂרָה, וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי נִדּוּד הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ו'), "בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ". שֶׁאָז הִתְחִיל עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס, כִּי נִדּוּד הַשָּׁנָה זֶה בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, כִּי כשהמדמה מְבֹרָר הֵיטֵב אֵין צְרִיכִין לִישֵׁן, כִּי עִקַּר הַשֵּׁנָה הוּא בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה, אֲבָל כשהמדמה מְבֹרָר אֵין צָרִיךְ שֵׁנָה, וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְשֵׁם כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה אָז נִדּוּד הַשֵּׁנָה, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבֵּרוּר הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס, כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הוּא לְהַכְנִיעַ עֲמָלֵק שֶׁהוּא עִקַּר הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (ליקוטי תנינא סימן יט), וּלְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (שם) עַל פָּסוּק, "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" הַנֶּאֱמָר בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁעִקַּר מַפָּלַת עֲמָלֵק הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל-כֵּן הָיָה

עִקַּר מַפָּלַת הָמָן-עֲמָלֵק, עַל-יְדֵי נִדּוּד הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַפָּלַת עֲמָלֵק וְהָמָן כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין לְאוֹר הַצִּיצִית כַּנַ"ל וְזֶהוּ (שם ט), "וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת" זֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן תְּכֵלֶת, שֶׁהֵם עִקַּר תִּקּוּן וְנוֹי כָּל הַמַּלְבּוּשִׁי כָבוֹד, הַיְנוּ שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה עַל מָרְדְּכַי אוֹר הַצִּיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַ"ל, עַל-יְדֵי זֶה הוּא מַפָּלַת הָמָן, וְנִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ', עַד שֶׁזּוֹכִין לַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצִּיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ' כַּנַ"ל וְזֶהוּ (שם), "לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְכוּ', וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֳלָה וְשָׂמֵחָה" בְּחִינַת תִּקֻּף הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַפּוּרִים, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְכוּ', בְּחִינַת צִיצִית כִּי הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַ"ל, הוּא בְּחִינַת הַנִּגּוּן שֶׁלָּעָתִיד, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשְּׂמָחוֹת כַּנַ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מגילה יג), אֶסְתֵּר חוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עֲלֵיהֶם, כִּי זָכְתָה לְחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַ"ל כַּנַ"ל:

חלק כו

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים שֶׁאָז מִצְוָה לֶאֱכֹל וּלְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַ"ל נִתְתַּקֵּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, כִּי זוֹכִין שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא עַל-יְדֵי הָרֵיחַ הַטּוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַנִּגּוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַ"ל כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מָרְדְּכַי עַל שֵׁם רֵיחַ הַטּוֹב, בְּחִינַת מֹר דְּרוֹר שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַבְּשָׂמִים וְהָרֵיחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות ל':כ"ג), "וְאַתָּה קַח לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מֹר דְּרוֹר" וְכֵן אֶסְתֵּר נִקְרֵאת הֲדַסָּה, בְּחִינַת הָדָס שֶׁמַּעֲלֶה רֵיחַ טוֹב, כִּי הֵם זָכוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַ"ל, שֶׁהוּא קוֹל הַנִּגּוּן הַנַ"ל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָרֵיחוֹת כַּנַ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן נִכְנָע הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁהוּא זוֹהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת עֵקֶב עֶשָׂו, כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חולין קלט), הָמָן מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, "הֲמִן הָעֵץ וְכוּ'" נִמְצָא, שֶׁהוּא עִקַּר זוֹהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע וְהַכְנָעָתוֹ וּמַפָּלְתּוֹ עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַנַ"ל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פָּסוּק אֶת קוֹלֵךְ שָׁמַעְתִּי בגן וָאִירָא, שֶׁנִּסְמַךְ בַּפָּרָשָׁה לַפָּסוּק הָמָן הָעֵץ, כַּמְבֹאָר שָׁם, כִּי בְּחִינַת אֶת קוֹלֵךְ שָׁמַעְתִּי וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַנַ"ל הוּא תִּקּוּן אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, וְעַל-יְדֵי זֶה נוֹפֵל הָמָן שֶׁאֲחִיזָתוֹ מִשָּׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא, וְזוֹכִין לִבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַנַ"ל שֶׁמִּשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת כַּנַ"ל, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר הִיא הֲדַסָּה שֶׁנִּקְרָאִין עַל שֵׁם הָרֵיחַ הַטּוֹב כַּנַ"ל:

חלק כז

וְזֶהוּ בְּחִינַת (אסתר ט') וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ גֵּרִים הַרְבֵּה, כִּי כָּל זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק כח

וְעַל-כֵּן הַגֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין הֵם בָּאִים תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּנְפֵי מִצְוָה, דְּהַיְנוּ צִיצִית, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנִּמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַגֵּרִים וְכַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת הַסְּמִיכוּת שֶׁל כָּל סֵדֶר שִׁלַּח לְךָ שֶׁשָּׁם כְּתוּבָה פָּרָשַׁת צִיצִית בְּסוֹפָהּ, כִּי הַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַנִּגּוּן הַנַּ"ל, אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּגֹדֶל כֹּחוֹ הַנַּ"ל זָכָה לִפְעוֹל אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁמָּחַל לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וַיֹּאמֶר ה' סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ" וַאֲזַי חוֹזֵר וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, בְּחִינַת סְלִיחַת עֲוֹנוֹת נ"ל, וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ מִיָּד לָזֶה פָּרָשַׁת נְסָכִים, דְּהַיְנוּ לְנַסֵּךְ יַיִן עַל הַקָּרְבָּנוֹת וְאָז עִקַּר הַשִּׁיר, כִּי אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ עַל הַיַּיִן דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמַּדָּמָה, בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּח כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ לָזֶה פָּרָשַׁת חַלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּיאַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר ט"ו:י"ח), "בְּבוֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'" שֶׁנִּתְחַיְּבוּ תֵּכֶף בִּכְנִיסָתָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י שָׁם, כִּי עִקַּר הַנִּגּוּן הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָל וְהַמָּזוֹן לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַלָּה לְתַקֵּן הַמַּאֲכָל לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בַּאֲכִילָה וְהִגְבִּיר בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי חַלָּה שֶׁחַיְּבִין בִּכְנִיסָתָן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא שֶׁמִּשָּׁם הַנִּגּוּן הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ילקוט שמעוני סימן לב), הֵיא קְלִקְלָה חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם לְפִיכָךְ תַּפְרִישׁ חַלָּה, נִמְצָא, שֶׁחַלָּה הוּא תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, הַיְנוּ תִּקּוּן פְּגַם הָאֲכִילָה, פְּגַם מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְכַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּפְרִישִׁין חַלָּה זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה הַלֶּחֶם שֶׁהוּא הַמָּזוֹן בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא בִּבְחִינַת אֲכִילַת הַצַּדִּיקִים, בְּחִינַת (משלי י"ג:כ"ה) צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ, וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ אַחַר כָּךְ פָּרָשַׁת קָרְבַּן עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגַם הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הַנִּגּוּן הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ נִסְמַךְ פָּרָשַׁת מְקוֹשֵׁשׁ מֵעִנְיַן קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ וְכָלוּל מִכָּל הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים הַמְקֻדָּשִׁים שֶׁכֻּלָּם בִּבְחִינַת הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ נִסְמַךְ פָּרָשַׁת צִיצִית כִּי כָּל זֶה כָּלוּל בְּמִצְוַת צִיצִית נ"ל וְזֶה שֶׁכָּתַב אדומו"ר ז"ל (בסימן קע"ז לקוטי מוהר"ן א') שֶׁוַּיֹּאמֶר ה' סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ רָאשֵׁי

תֵּבוֹת כּוֹסִי, כִּי הַצַּדִּיקִים יְכוֹלִין לִסְלֹחַ עֲוֹנוֹת עַל-יְדֵי שְׁתִיָּתָם יַיִן, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת יַיִן בְּחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמְּדָמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַנִּגּוּן הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ סְלִיחַת עֲוֹנוֹת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ אַחַר פָּרָשָׁה זֹאת פָּרָשַׁת נִסְכֵּי יַיִן וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת צִיצִית הֲלָכָה ו' נִכְלָל בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית הֲלָכָה ד':

פרק ז

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תוכחה" הַנַּ"ל (בה' השכמת הבוקר הלכה ה') יִתְבָּאֵר עִנְיַן צִיצִית וְהִנֵּה כְּבָר בֵּאַרְנוּ קְצַת עִנְיַן צִיצִית עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת צִיצִית הֲלָכָה ה' וְשָׁם מְבֹאָר גַּם כֵּן עִנְיַן הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְקִימַת חֲצוֹת עַל-פִּי זֶה, וְכַאן נֶאֱמְרוּ וְנִשְׁנוּ בִּשְׁבִיל דְּבָרִים שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ בָּהֶם, וְהִנֵּה מִבֹּאָר שָׁם שֶׁצִּיצִית הֵם בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ', עַיֵּן מִשָּׁם בַּאֲרִיכוּת עַתָּה עֵינְתִי וּמָצָאתִי בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעִנְיַן צִיצִית עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עוֹד כַּמָּה דְּבָרִים כְּהֵמָּה:

חלק ב

כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּאוֹת וא"ו שֶׁעִנְיַן הַתִּקּוּנִים הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ', הֵם בְּחִינַת רְפוּאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי סְלִיחַת עֲוֹנוֹת וְכוּ' שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַשְּׁלֵמָה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּתוֹסְפוֹת שְׁכֵנִים הָרְבֵּה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְוַסֵּף אֶל הַקִּבּוּץ עוֹד שָׁכֵן מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְפַּלֵּל עִמָּהֶם עַל-יְדֵי זֶה מִתְרַבִּין הַבָּתִּים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתְּפִלָּה עַד אֵין קֵץ וְכוּ', כִּי ג' אֲבָנִים בְּנוֹת שִׁשָּׁה בָּתִּים ד' כ"ד ה' ק"כ וְכוּ' וְכוּ' עַד מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בָּזֶה עַל פָּסוּק, "וּבֹל יֹאמַר שכן חליתי וְכוּ'" נִמְצָא, שֶׁהַתְּפִלָּה בְּתוֹסְפוֹת שְׁכֵנִים שֶׁמִּתְרַבִּין עַל יָדָהּ בָּתִּים הָרְבֵּה בְּלִי שִׁעוּר הִיא בְּחִינָה אַחַת עִם הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן לַמְעַיֵּן שָׁם וְיֵשׁ לְבָאֵר קְצַת בָּזֶה, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הוּא מוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל הַדַּעַת וְכָל הַתְּפִלּוֹת וְכָל הַנִּצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' שֶׁבָּלְעָה הַסִּטְרָא אַחֲרָא תְּחִלָּה בִּבְחִינַת חיל בלע ויקיאנו וְכוּ' וְעַתָּה נוּכַל לוֹמַר שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוֹצִיא הַבַּעַל כֹּחַ הַזֶּה מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא הֵם הֵם הַנְּפָשׁוֹת הַנִּתְוַסְּפִים אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ בִּבְחִינַת תּוֹסְפוֹת שְׁכֵנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵיהֶם נִתְרַבִּין וְנִתְגַּדְּלִין הַבָּתִּים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד מְאֹד, כִּי בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהֵהִיו אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת נִבְלָעִין בֵּין הַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּוַדַּאי הָיוּ רְחוֹקִים מִתְּפִלָּה, וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁהוֹצִיא אוֹתָם הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא, אֲזַי הֵם מִתְקָרְבִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִתְוַסְּפִים אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָעוֹסְקִים בִּתְפִלָּה בְּכַוָּנָה וְנַעֲשִׂים שְׁכֵנִים אֲלֵיהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְרַבִּין הַבָּתִּים עַד אֵין חֵקֶר וְכוּ' עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה

נִכְנָסִין וְנִתְכַּנָּסִין לְתוֹךְ אֵלּוּ הַבָּתִּים כָּל שְׁאָר הַנְּפָשׁוֹת הַנִּדָּחִים הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת (איכה ד':א') תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בָּזֶה כַּמָּה פְּעָמִים, עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת צִיצִית, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ נִדָּחִים, בְּחִינַת (ישעיהו י"א:י"ב) וּנְפוּצוֹת יְהוּדָה יִקבֹּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מְקַבְּצִין הַצִּיצִית וְלוֹקְחִין אוֹתָם בַּיָּדִים אֵצֶל וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ, הַיְנוּ כִּי קְדֻשַּׁת מִצְוַת צִיצִית נִמְשֶׁכֶת מֵהַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל תּוֹסֶפֶת שְׁכֵנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי צִיצִית מְקַבֵּץ נִדָּחִים מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בְּתוֹסֶפֶת שְׁכֵנִים הַרְבֵּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְקַבְּצִין כָּל הַנִּדָּחִים לְתוֹךְ רִבּוּי הַבָּתִּים מְאֹד שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׁכֵנִים בִּבְחִינַת (תהילים קמ"ז:ב') בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל הַנִּדָּחִים מִתְכַּנְּסִין לְתוֹךְ רִבּוּי הַבָּתִּים הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם נִבְנֵית יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ (וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר):

חלק ג

כִּי עַל-יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת הַנַּ"ל אֶל הַקְּדֻשָּׁה נַעֲשִׂין לְבוּשִׁין קְדוֹשִׁים בִּבְחִינַת (ישעיהו ס':ד') שְׂאִי סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָאוּ לָךְ חַי אֲנִי נְאֻם ה' כִּי כֻלָּם כעדי תִּלְבָּשִׁי וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת צִיצִית שֶׁמְּקַבֵּץ נִדָּחִים, שֶׁהֵם עִקַּר הַלְּבוּשִׁין הַקְּדוֹשִׁים וְזֶהוּ בְּחִינַת (שם נב) עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֻזֵּךְ צִיּוֹן, כִּי הַלְּבוּשִׁים קְדוֹשִׁים בְּחִינַת צִיצִית נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עוֹז שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת צִיצִית נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּתוֹסֶפוֹת שְׁכֵנִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְקַבְּצִים כָּל הַנִּדָּחִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת לב) עַל פָּסוּק, "וְהֶחֱזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִכָּל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם בִּכְנַף אִישׁ יְהוּדִי וְכוּ'" שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית זוֹכִין שֶׁיִּתְאַחֲזוּ בּוֹ מִכָּל הע' לְשׁוֹנוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ נִדָּחִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְהַגֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם עַל פָּסוּק, "מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֻׁנוּ אֵל וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ מִקְרָא, "אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים וְכוּ' בִּכְנַף וְכוּ'" לְמִקְרָאוֹת שֶׁקְּמַעְלָה שֶׁמְּדַבְּרִים שָׁם שֶׁהַגֵּרִים יִתְוַסְּפוּ עַל קִבּוּץ יִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל עִמָּם יַחַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בִּזְכַרְיָה סִימָן ח', "וַאֲשֶׁר יָבֹאוּ עַמִּים וְכוּ' וְהָלְכוּ יוֹשְׁבֵי אַחַת אֶל אַחַת לֵאמֹר נֵלְכָה הָלוֹךְ לְחַלּוֹת אֶת פְּנֵי ה' וּלְבַקֵּשׁ אֶת ה' צְבָאוֹת אלכה גַּם אֲנִי וְכוּ'" וְאַחַר כָּךְ נִסְמַךְ מִיָּד, "בַּיָּמִים הָהֵמָּה אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים וְכוּ' בִּכְנַף וְכוּ'", הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי תּוֹסֶפוֹת גֵּרִים בִּחִינַת שְׁכֵנִים אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ לְהִתְפַּלֵּל וּלְחַלּוֹת עִמָּהֶם

אֶת פְּנֵי ה', הוּא בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ מִכָּל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם בִּכְנַף וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּהִלְכוֹת פְּרָיָה וְרִבְיָה הֲלָכָה ו' עַל-פִּי עִנְיַן הַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁל תּוֹסֶפֶת הַשְּׁכֵנִים אֶל הַקְּבוּץ הַקָּדוֹשׁ, עַיֵּן שָׁם בְּאוֹת י"ב י"ג מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לָצֵאת רִבּוּי הַבְּרִיתוֹת שֶׁהִתְחַיֵּב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי אֵין לְךָ מִצְוָה שֶׁלֹּא נִכְרְתוּ עָלֶיהָ מ"ח בְּרִיתוֹת שֶׁהוּא בָּרוּךְ בְּכֻלָּן וּבָרוּךְ בִּפְרָט וְכוּ' לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת, כַּמְבֹאָר בְּסוֹטָה בְּפָרָשַׁת "אֵלּוּ נאמרים" בדף ל"ז ע"ב, עַד שמסקו שָׁם, שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הִתְחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ מִצַּד הָעֲרֵבוּת בְּעַד ת"ר אֲלָפִים וְכוּ' מִיִּשְׂרָאֵל אַלְפֵּי אֲלָפִים אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת בְּרִיתוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַסֶּגְיָא ערבא וערבא דערבא אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ, וְעַיֵּן שָׁם בַּתּוֹסְפוֹת וּבַהֲגָהוֹת רש"ל עִצֻּם רִבּוּי רְבָבוֹת הַבְּרִיתוֹת, וּבֵאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת פְּרָיָה וְרִבְיָה הַנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין לְקַיֵּם וְלָצֵאת יְדֵי חוֹבוֹת הָעֲרֵבוּת עַל-יְדֵי שֶׁמְּקֻרְבִין נֶפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂכֵן, אֶל הַקְּבוּץ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְרַבִּים הַבָּתִּים עַד אֵין חֵקֶר יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵעִצָּם רִבּוּי הַבְּרִיתוֹת הַנַּ"ל, וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִבּוּץ נִדָּחִים, בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת הַשְּׁכֵנִים הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת ד' חוּטִין שֶׁבְּכָל אֶחָד מֵהַצִּיצִית שֶׁכּוֹפְלִין אוֹתָם וְנַעֲשִׂין ח', וְכָל אֶחָד מֵהַחוּטִין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׂזוּר וְעַל-כֵּן הֵם י"ו, (כמבואר בכוונות מזה), וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַבְּרִיתוֹת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּהַגְּמָרָא הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַבְּרִיתוֹת וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, ת"ר בָּרוּךְ בְּכֻלָּן בָּרוּךְ בִּפְרָט וְכוּ' לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת הֲרֵי כַּאן ד', ד' וד' הֲרֵי כַּאן ח', ח' וח' הֲרֵי ט"ז וְכֵן בְּסִינֵי וְכוּ', וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּמִצְוַת צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִבּוּץ נִדָּחִים מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ עַל-יְדֵי הד' צִיצִיּוֹת שֶׁבְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הַטַּלִּית כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל אֶחָד מֵהַצִּיצִית מְרֻמָּז בְּחִינַת הַבְּרִיתוֹת הַנַּ"ל, שֶׁבְּתְחִלָּה הֵם ד', בְּחִינַת ד' חוּטִין שֶׁבַּצִּיצִית, ד' וד' הֲרֵי כַּאן ח', בְּחִינַת כְּפִילוּת הד' חוּטִין שֶׁנַּעֲשִׂין ח', ח' וח' הֲרֵי י"ו בְּחִינַת שְׂזִירַת הַחוּטִין שֶׁנַּעֲשִׂין י"ו כַּנַּ"ל וְגַם הַצִּיצִית הֵם מְשֻׁלָּשִׁין בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, כִּי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שְׁלִישׁ גָּדִיל וב' שְׁלִישֵׁי עָנָף, וְכֵן בְּכָל חֲלָיְא הוּא ג' כְּרִיכוֹת, וְכֵן צְרִיכִין לְתִלּוֹתָם בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ אֲצְבָעוֹת, כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁם שֶׁכָּל אֵלּוּ הי"ו בְּרִיתוֹת נִשְׁנוּ בְּסִינַי וְכֵן בַּעֲרֻבוֹת מוֹאָב וְכוּ' נִמְצָא, מ"ח בְּרִיתוֹת עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְכוּ', נִמְצָא שי"ו בְּרִיתוֹת הַנַּ"ל הֵם מְשֻׁלָּשִׁין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַצִּיצִית, שֶׁהֵם י"ו כַּנַּ"ל, הֵם מְשֻׁלָּשִׁין בְּכַמָּה בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצִּיצִית עוֹלֶה ת"ר כְּנֶגֶד ת"ר אֶלֶף נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכַוָּנוֹת וְכֵן הֵם כְּנֶגֶד תרי"ג עִם הַחֻלְיוֹת וְהַקְּשָׁרִים, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מנחות מג), כִּי כָּל זֶה הוּא עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁל הָעֲרֵבוּת שמסקו שָׁם שֶׁכָּל אֶחָד

מִיִּשְׂרָאֵל הִתְחַיֵּב בַּאֲלָפִים וְרִבְבוֹת בְּרִיתוֹת כְּמִסְפַּר תרי"ג פְּעָמִים ת"ר אֶלֶף וג' אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וּצְרִיכִין לִכְפֹּל עוֹד מ"ח פְּעָמִים כָּל הַנַּ"ל ולמ"ד ערבא דערבא צְרִיכִין לִכְפֹּל עוֹד ת"ר אֶלֶף וכו' בְּכָל הַנַּ"ל, וְעַיֵּן שָׁם בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה הַנַּ"ל שָׁם בֵּאַרְנוּ קְצַת בְּעִנְיָן זֶה, וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹסְפוֹת שְׁכֵנִים קְדוֹשִׁים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת קִבּוּץ נְדָחִים, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצִּיצִית הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם תרי"ג כְּנֶגֶד תרי"ג מִצְוֹת וּכְנֶגֶד ת"ר אֶלֶף מִיִּשְׂרָאֵל וג' אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שֶׁעוֹלִים גַּם כֵּן תרי"ג, כִּי ג' אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים עוֹלִים בְּדָרְךְ כְּלָל י"ג ות"ר אֶלֶף הֵם בִּבְחִינַת ת"ר, סְכוּם הַכֹּל עוֹלֶה תרי"ג, כִּי תרי"ג מִצְוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, הֵם בְּחִינַת כְּלַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם מֻשְׁרָשִׁים בַּתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ, וְכָל זֶה כָּלוּל בְּמִצְוַת צִיצִית שֶׁעוֹלֶה תרי"ג כְּנֶגֶד כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי הֵם כְּלוּלִים מִכָּל הַבְּרִיתוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּכְפָּלִים ד' וד' ח' וח' וְכוּ' וּמְשֻׁלָּשִׁין וְכוּ' וְעוֹלִין תרי"ג עַד שֶׁכְּלוּלִין מִכָּל הָאֲלָפִים וּרְבָבוֹת רִבְבוֹת בְּרִיתוֹת הַנַּ"ל שֶׁיּוֹצְאִין י"ח עַל-יְדֵי תּוֹסְפוֹת שְׁכֵנִים כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִבּוּץ נְדָחִים מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת טַלִּית קָטָן וְטַלִּית גָּדוֹל, כִּי בְּתְחִלַּת הַיּוֹם לוֹבְשִׁים בְּבֵיתוֹ טַלִּית קָטָן שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַצִּיצִית שֶׁל הַטַּלִּית קָטָן לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וּלְכָל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מִצְוַת צִיצִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר ט"ו:ל"ט), "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְכוּ' לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי וְכוּ'". וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יוֹכֵל לִהְיוֹת שָׁכֵן אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְכַּנְּסִין וּמִתְקַבְּצִין בְּכָל יוֹם בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּלְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְזוֹכֶה לִהְיוֹת שָׁכֵן אֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְעַטֵּף שָׁם בְּטַלִּית גָּדוֹל שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בּוֹ, כִּי אָז זוֹכֶה בְּכְלַל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ לְעוֹרֵר רְחוֹקִים מֵאֵל לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִבּוּץ נְדָחִים מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּקַבְּצִין הַצִּיצִית בַּיָּדַיִם בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה אֵצֶל וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי בַּתְּחִלָּה עַל-יְדֵי הַטַּלִּית קָטָן קֵרֵב אֶת עַצְמוֹ אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְוַסֵּף עֲלֵיהֶם בְּחִינַת שָׁכֵן טוֹב כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּשֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה שָׁכֵן טוֹב אֲלֵיהֶם זוֹכֶה בְּכְלַל הַקִּבּוּץ לְקַבֵּץ וּלְקָרֵב עוֹד כַּמָּה רְחוֹקִים שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים שְׁכֵנִים לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת הָעַרְבוּת לְקַיֵּם לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַטַּלִּית גָּדוֹל שֶׁמִּתְעַטְּפִין בּוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁאָז עִקַּר בְּחִינַת קִבּוּץ נְדָחִים בְּחִינַת וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ שֶׁמְּקַבְּצִין אָז הַצִּיצִית מֵהַטַּלִּית גָּדוֹל הַיְנוּ, כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ (תהילים ק"ה:י"א), "לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם" כִּי עִקַּר קִבּוּץ כָּל הַנִּדָּחִים הוּא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִירוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ל':ד'), "אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ וְכוּ' וֶהֱבִיאֲךָ אֶל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'" וְכֵן אָנוּ מְבַקְּשִׁים בְּכָל יוֹם, "וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ" וְהָעִקָּר לִירוּשָׁלַיִם שֶׁכָּל בְּנָיָנָהּ מִבְּחִינַת רִבּוּי הַבְּתִּים הַנַּ"ל (כמבואר במקום אחר ומובא לעיל מזה) שֶׁלְּשָׁם מִתְכַּנְּסִים כָּל הַנִּדָּחִים בְּבְחִינַת (תהילים קמ"ז:ב') בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס, וְעִקַּר הַקִּבּוּץ לְשָׁם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל, כִּי צִיצִית קְלוּעִים וּשְׁזוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶבֶל דְּקֻדֻּשָּׁה, בְּחִינַת יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, כִּי הֵם כְּלוּלִים מִכָּל תרי"ג מִצְוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם, 'חֶבֶל' דַּיְקָא, כִּי חֶבֶל נַחֲלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִתַּן לְיַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ עַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְקַבְּצִין כֻּלָּם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ שֶׁאוֹחֲזִין אָז הַצִּיצִית וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן קֹרַח שֶׁהָיָה שָׂכֵן רַע, כִּי עָלָיו אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (במדרש רבא פרק יח), אוֹי לָרָשָׁע אוֹי לִשְׁכֵנוֹ כִּי חֶלֶק עַל מֹשֶׁה וְהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ וְרָצָה לַחֲלֹק מֵהֶם בְּחִינַת וַיִּקַּח קֹרַח-וּאיתפליג קֹרַח, וּפָגַם מְאֹד בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַנִּפְלָא הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תּוֹסֶפֶת שְׂכָנִים הַנַּ"ל, (כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר וּלְעֵיל בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, "בְּסוֹדָם וְכוּ' ובקהלם וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם), עַל-כֵּן פָּגַם בְּמִצְוַת צִיצִית דַּיְקָא, כִּי הִלְבִּישָׁן בְּטַלִּיתוֹת שֶׁכֻּלָּן תְּכֵלֶת וְכוּ' (במדרש רבא שם) כִּי כָּל פְּגָמוֹ הָיָה בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל תִּקּוּן הַצִּיצִית שֶׁהוּא לְהוֹסִיף שְׂכָנִים טוֹבִים עַל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ לְקַשֵּׁר יַחַד הַחֶבֶל הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהוּא פָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן חָלַק עַל מִצְוַת צִיצִית דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים, "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'" וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ מֵאַחַר שֶׁהַמְּנָיָן מְסֻכָּן שֶׁיּוּכַל לִשְׁלוֹט הַנֶּגַף עַל-יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה צִוָּה לִמְנוֹתָם וְשֶׁיִּתְּנוּ שְׁקָלִים כֹּפֶר נַפְשָׁם, לֹא יִכְתּוֹב לֹא ה' וְלֹא ו', לֹא יִמְנֶה אוֹתָם כְּלָל, וּכְבָר הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה הַמְפָרְשִׁים בָּזֶה, אַךְ עִקַּר הַמְּנָיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל בִּשְׁבִיל לְהַרְבּוֹת וּלְהַגְדִּיל בְּחִינַת הַתְּפִלָּה עַד אֵין קֵץ וְחֵקֶר עַל-יְדֵי תּוֹסֶפֶת נֶפֶשׁ עַל נֶפֶשׁ שֶׁנִּתְוַסְּפִין עַל-יְדֵי הַמְּנָיָן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְרַבִּין הַבְּתִּים הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל פַּעַם בְּלִי שִׁעוּר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הִזְהִירָם לִמְנוֹתָם עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים דַּיְקָא וְלֹא יִמְנֶה אוֹתָם כַּדְּ כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגַף שֶׁשּׁוֹלֵט עַל-יְדֵי הַמְּנָיָן, כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ הֵם לְמַעְלָה מֵהַמְּנָיָן, כִּי הֵם נִכְלָלִין כֻּלָּם בְּמָקוֹר

הָאַחְדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ, וְעִקַּר הַמְּנָיָן וְהַחֶשְׁבּוֹן הוּא אֵצֶל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת רִבּוּי, בִּבְחִינַת (קהלת ז׳:כ״ט) בקשו חֶשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י, עֶשְׂו הָיָה לוֹ שִׁשָּׁה נְפָשׁוֹת וְנִקְרָאִים נְפָשׁוֹת לְשׁוֹן רַבִּים וְיַעֲקֹב הָיָה לוֹ שִׁבְעִים נֶפֶשׁ וְנִקְרָאִים כֻּלָּם נֶפֶשׁ אֶחָד, אֲבָל בֶּאֱמֶת מֵחֲמַת זֶה שֶׁכָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל חֲשׁוּבִים נֶפֶשׁ אֶחָד, מֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא צְרִיכִין שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִתְרַבּוּ מְאֹד כְּחוֹל הַיָּם, כִּי כָּל מַה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְרַבִּין יוֹתֵר מִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ וּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר, בִּבְחִינַת (משלי י״ד:כ״ח) בְּרוֹב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ וְנִכְלָלִין יוֹתֵר בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִשְׁבִיל זֶה צִוָּה לִמְנוֹתָם לְגֻלּוֹת רִבּוּי מִסְפַּר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם ת"ר אֶלֶף וְיוֹתֵר כְּדֵי לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה לְפָרְסֵם וּלְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתָיו שֶׁנִּמְצָאִים ת"ר אֲלָפִים נְפָשׁוֹת הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ תָּמִיד וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמּוֹנִים אֶת יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לְהִתְעוֹרֵר קִטְרוּג וְהִתְגָּרוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, ח"ו, שֶׁאֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת רִבּוּי וּמִנְיָן וְחֶשְׁבּוֹן, בִּבְחִינַת בקשו חֶשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים עַד שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁתִּתְגַּבֵּר סִטְרָא דְּמוֹתָא ח"ו, כִּי יֹאמְרוּ, מָה אַתֶּם מִתְפָּאֲרִים בְּרִבּוּי הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁלָּכֶם, הֲלֹא אָנוּ מְרֻבִּים יוֹתֵר בְּכַפְלֵי כְפָלַיִם, כִּי כָּל אוּמָה וְאוּמָה מֵהֶם מְרֻבָּה יוֹתֵר בַּמִּסְפָּר הַפְּשׁוּט מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ז׳:ז׳), "כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים" וְעַל-כֵּן יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁהֵם יִתְגַּבְּרוּ ח"ו עַל-יְדֵי הִרְבּוּי שֶׁלָּהֶם וְיִתְגָּרוּ בַּמִּנְיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְיִקַּטְרְגוּ עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי זֶה עַד שֶׁתּוּכַל לִשְׁלוֹט הַנֶּגֶף שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁשָּׁם אֶחִיזָתָם, עַל-כֵּן צִוָּה שֶׁלֹּא לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים כֹּפֶר נַפְשָׁם שֶׁצִּוָּה שֶׁיִּתְּנוּ בִּשְׁבִיל הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בֵּית הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת (ישעיה נה) כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה וְגַם כִּי עִקַּר הַשְּׁקָלִים נִתְּנוּ בִּשְׁבִיל הָאֲדָנִים שֶׁהָיוּ מֵאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת כַּמּוּבָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלָּה, הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי זֶה שֶׁמּוֹנִין אוֹתָם עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין בִּשְׁבִיל הַקֶּמַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקֶּמַת הַתְּפִלָּה שֶׁכָּל הַבָּתִּים הַמְרֻבִּים מְאֹד הַנִּבְנִין עַל-יְדֵי תּוֹסֶפֶת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִכָּל בָּתֵּי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל (וכמבואר בזה במקום אחר), עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה, עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן תִּקּוּן נְפִלָּא מְאֹד עַד שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא אֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְגָּרוֹת וּלְקַטְרֵג וּלְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת עִצָּם רִבּוּיָם שֶׁהֵם מְרֻבִּים הַרְבֵּה מִמִּנְיָן יִשְׂרָאֵל בִּפְשִׁיטוּת, כִּי עַתָּה עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁנָּתְנוּ בִּשְׁבִיל הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בֵּית הַתְּפִלָּה, עַל-יְדֵי זֶה כָּל הַנְּפָשׁוֹת מִתְיַחֲדִין וְנִצְטָרְפִין יַחַד בִּבְחִינַת רִבּוּי הַצְּרוּפִים הַנַּ"ל, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּתְוַסֵּף נֶפֶשׁ נִתְרַבִּין הַצֵּרוּפִים בְּלִי שִׁעוּר, (כמבואר לעיל ובהלכות פריה ורביה הַנַּ"ל בִּיאוּר ענין זה, עַיֵּן שָׁם) עַד שֶׁהַצֵּרוּפִים שֶׁל ת"ר אֶלֶף נְפָשׁוֹת אֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשׁוֹב, כַּמּוּבָן לַמְעַיֵּן בַּחֶשְׁבּוֹן הַנַּ"ל, וַאֲזַי בְּוַדַּאי כָּל הָעִ' עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִתְבַּטְּלִין בְּבִטּוּל גָּמוּר כְּנֶגֶד רִבּוּי הַבָּתִּים הַנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי

נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּצְטָרְפִין בַּצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁנָּתְנוּ בִּשְׁבִיל תִּקּוּן בָּתֵּי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ לְקַטְרֵג, כִּי כָּל רִבּוּיָם שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים נֶחְשָׁבִים כְּאַיִן וְכְאֶפֶס נֶגֶד עֹצֶם רִבּוּי הַבָּתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל בִּבְחִינַת (ישעיהו מ׳:י״ז) כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ מֵאֶפֶס וְתֹהוּ נחשבו לוֹ, כִּי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵם בִּבְחִינַת עָלְמָא דִּפְרוּדָא וְאֵין לָהֶם שׁוּם יִחוּד וְצֵרוּף וְעַל-כֵּן הֵם נִקְרָאִים נְפָשׁוֹת רַבִּים כַּנַּ"ל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד כָּל מַה שֶּׁהֵם מִתְרַבִּין הֵם מִתְיַחֲדִין וּמִצְטָרְפִין בְּצַדִּיקִים הַרְבֵּה מְאֹד הַנַּ"ל וְנִכְלָלִין יוֹתֵר בְּמָקוֹר הָאַחְדוּת שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים ל״ו:י׳), "כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים" וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם נִצּוֹלִין מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא בִּבְחִינַת (שמות ל׳:י״ב) וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקוֹד אוֹתָם, כִּי אֵין הָרִבּוּי שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים יְכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עַל מִנְיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מְעַט נֶגְדָּם, כִּי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁנָּתְנוּ בִּשְׁבִיל בָּתֵּי הַתְּפִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה כָּל רִבּוּיָם שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים נִתְבַּטְּלִין כְּאַיִן וְכְאֶפֶס נֶגְדָּם וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִיתֵּן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל דַּיְקָא וְלֹא שֶׁקֶל שָׁלֵם, לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לַחֲבֵרוֹ לְהִצְטָרֵף עִמּוֹ בַּצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ הוּא רַק בְּחִינַת מַחֲצִית וְאֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁנִּצְטָרֵף לַחֲבֵרוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין רִבּוּי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמִּנְיָן כַּנַּ"ל, גַּם מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל הוּא עֶשְׂרָה גֵּרָה, כִּי עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל, כִּי אֵין קְדֻשָּׁה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כָּלוּל מֵעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵין עֵדָה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה (מגילה כג), שֶׁעַל כֵּן אֵין אוֹמְרִים דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כִּי הַקְּדֻשָּׁה הִיא תָּמִיד בִּבְחִינַת עֲשָׂרָה כַּיָּדוּעַ וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתְחָלַת הַצַּדִּיקִים שֶׁל בָּתֵּי הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לְהִתְחִיל לְפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לוֹמַר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי אַכָּל בֵּי עֲשָׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתּוֹסֵף עוֹד נֶפֶשׁ אַחַת וְכָל נֶפֶשׁ כָּלוּל מֵעֶשֶׂר אָזַי נִכְלָל עֶשֶׂר בְּעֶשֶׂר וְעֶשֶׂר בְּעֶשֶׂר, וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין עֹצֶם רִבּוּי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, כִּי כָּל כֹּחַ הַצִּרוּף לְצָרֵף הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכַוָּנָה לְצָרְפָם בַּצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים וְזֶהוּ בְּחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל שֶׁהוּא עֲשָׂרָה גֵּרָה וּצְרִיכִין תָּמִיד לְצָרְפוֹ לַחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הכף בְּסִפְרֵי קַבָּלָה, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה קְדֻשׁוֹת מִתַּתָּא לְעֵילָּא וַעֲשָׂרָה מֵעֵילָּא לְתַתָּא, שֶׁעַל-יְדֵי כָּל הַקְּדוּשׁוֹת הָאֵלּוּ מִתְיַחֲדִין וּמִצְטָרְפִין נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בַּצַּדִּיקִים הָרַבִּים הַנַּ"ל וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ בְּכֹחַ הַבַּעַל כֹּחַ הַגָּדוֹל שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בִּבְחִינָה אַחַת עִם הַתְּפִלָּה שֶׁל רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' הַנַּ"ל וְזֶה מֻרְמָז בְּסוֹד בְּתֵיבַת גר"ה, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָא יִצְחָק, שֶׁהוּא

בְּגֵימַטְרִיָא פִּינְחָס, כַּמּוּבָא, כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרָהּ נַעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פִּנְחָס, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הוּא בִּבְחִינַת פִּנְחָס בְּחִינַת וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שם יג) שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׁקְלִים מַפִּילִין הַמָּן-עֲמָלֵק, כִּי כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ, כִּי עִקַּר מַפַּלַת הָמָן עֲמָלֵק הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁל רִבּוּי נְפָשׁוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשִּׁקָּלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עוֹז, בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, עַל-יְדֵי זֶה הָיָה מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, עַיֵּן שָׁם, כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּת עֲמָלֵק הָיָה לְגָרֵשׁ וּלְרַחֵק ח"ו, מֵהַקְּבוּץ הַקָּדוֹשׁ אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַחֲלוּשׁוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת (דברים כ"ה:י"ח) וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תנחומא תצא אות י') שֶׁכָּל מִלְחַמְתּוֹ הָיָה עַל אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן וְעַל-כֵּן הַכְנָעָתוֹ וּמַפָּלְתּוֹ הָיָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין הַנְּפָשׁוֹת מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא וּמוֹסִיפִין אוֹתָם עַל הַקְּבוּץ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שִׁקָּלִים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה מַפָּלָתוֹ עַל-יְדֵי הַשִּׁקָּלִים וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקָה אֶסְתֵּר וְאָמְרָה, "לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים וְכוּ'" (אסתר ד':ט"ז) 'כְּנוֹס' דַּיְקָא וְכֵן אַחַר כָּךְ כְּתִיב כַּמָּה פְּעָמִים לְשׁוֹן כְּנִיסָה וְקִבּוּץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ח'), "לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם" וּכְתִיב (שם), "נִקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִים וְכוּ'" וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מגילה ב'), זְמַן קְהִלָּה לְכל הוּא כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא מַפַּלַת הָמָן עֲמָלֵק הָיָה עַל-יְדֵי הַכְּנִיסָה וְהַקִּבּוּץ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַבָּתִּים שֶׁל הַתְּפִלָּה עַד אֵין חֵקֶר עַד שֶׁנִּתְכַּנְּסוּ לְתוֹכָם כָּל הָרְחוֹקִים וְכָל הַנִּדָּחִים כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא הֵפֶךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נָפַל מְאֹד עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שם) וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְכוּ', בְּחִינַת תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא קִבּוּץ נִדָּחִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה מַפַּלַת הָמָן-עֲמָלֵק כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָצָה הָמָן לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל אָמַר (שם ד'), "יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים וְכוּ'" 'מְפֻזָּר וּמְפֹרָד' דַּיְקָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם מְפֻזָּרִים וּמְפֹרָדִים בֵּין הָעַמִּים וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּצָם וְעַל-יְדֵי זֶה רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל ח"ו, כִּי עִקַּר מַפָּלָתוֹ עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמְרָה אֶסְתֵּר, "לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים וְכוּ'" 'כְּנוֹס' דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן תר"צ שֶׁמְּצָוָה לַחֲזֹר אַחַר רֹב עַם בְּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה וְאַפִלּוּ אִם יֵשׁ לוֹ מֵאָה אֲנָשִׁים וְכוּ', כִּי עִקַּר תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא מַפָּלַת הָמָן עָמְלֵק, הוּא עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִין וְנִתְוַסְּפִין אֲנָשִׁים רַבִּים יוֹתֵר בִּשְׁעַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, שֶׁהוּא פִּרְסוּם נִיסָא, מִתְגַּדֵּל הַנֵּס בְּיוֹתֵר וְנִמְשָׁךְ מַפָּלַת הָמָן-עֲמָלֵק בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ', כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה וּפִרְסוּמֵי נִיסָא וְכָל הַמִּצְוֹת שֶׁל פּוּרִים הוּא שְׁנִזְכָּה עַל-יְדֵי זֶה לְהַפִּיל אֶת קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּכָל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמְּגִלָּה בְּפֵרוּשׁ (שם ט'), "וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וְכוּ' וְעַל-כֵּן מִצְוָה רַבָּה לְהִשְׁתַּדֵּל לִשְׁמֹעַ הַמְּגִלָּה מֵהַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַיּוֹתֵר גָּדוֹל וְכַנַּ"ל:

הלכות תפילין

פרק א

חלק א

הַקְּלָף שֶׁל תְּפִלִּין צָרִיךְ לִהְיוֹת מֵעוֹר בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף הַטְּהוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "לְמַעַן וְכוּ'", מִמִּין הַמָּתְּר לְפִיךְ וְכוּ':

עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַאי מָאן דְּאָזֵיל לְמִינְסָב אִיתְּתָא" (בסימן כ"ט), עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה וְעַל פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לְחֲבַקּוּק" (בסימן י"ט), עַיֵּן שָׁם.:

כִּי הַתְּפִלִּין הֵם תִּקּוּן הַדַּעַת, כִּי הֵם בְּחִינַת מֹחִין וְהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, הַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי תִּקּוּן הַדַּעַת הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן הַדַּעַת, כִּי בְּמִצְרַיִם הָיָה בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, פְּגַם הַדַּעַת, כַּמְבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר כְּשֶׁהָיָה בְּגָלוּת מִצְרַיִם (יחזקאל ט"ז:ז') "וְאֶעֱבוֹר עָלַיִךְ וְגוֹ' וְאֹתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה", כִּי הָיוּ עֲרֻמִּים בְּלִי בְּגָדִים מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה אָז תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּגָדִים. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּסָמוּךְ:

"וְאֶעֱבוֹר עָלַיִךְ וְאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ" כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי מֵחֲמַת זֶה הָיְתָה עֵרוֹם וְעֶרְיָה מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּם נִדּוּת, בְּחִינַת אָדוֹם לִלְבוּשֵׁךְ שֶׁהוּא קְלִקּוּל הַבְּגָדִים. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתַקְּנָם וּלְגָאֳלָם נֶאֱמַר (שם) "וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חָיִי וְכוּ'", הַיְנוּ בְּחִינַת (נדה ט') דַּם נֶעֱכָר וְנַעֲשָׂה חָלָב, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים, כִּי הוּא חַיֵּי הַתִּינוֹק, בְּחִינַת (משלי כ"ז:כ"ז) וְדֵי חֲלֵב עִזִּים לְלַחְמֵךְ וְכוּ' וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתָיִךְ, הַדָּם נִתְלַבֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמֵּרִים הַמּוֹחִין. וְהַמּוֹחִין הֵם הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת ז':י"ב) "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ'", הֶפֶךְ קִלְקוּל הַבְּגָדִים עַל-יְדֵי כְּתָמִים, בְּחִינַת דַּם נִדּוּת, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא,

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת קיג) תַּלְמִיד חָכָם שֶׁנִּמְצָא רִבַּב עַל בִּגְדוֹ חַיָּב מִיתָה, כִּי הֵם בָּאִים משס"ה גִּידִין, שֶׁהֵם השס"ה לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁמִּשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר שָׁם תֵּכֶף אַחַר הַפָּסוּק "בְּדָמַיִךְ חָיִי" הַנַּ"ל "וְאַלְבִּשֵׁךְ וָאֶנְעָלֵךְ וְכוּ'", כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנַּעֲשָׂה הַדָּם וְנַעֲשֶׂה חָלָב נִתְתַּקֵּן הַלְּבוּשִׁים כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן שׁוֹתִין בְּלֵיל יְצִיאַת מִצְרַיִם אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן בִּבְחִינַת (יומא עו) זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, כַּמְבֹאָר שָׁם (סימן כט), עַיֵּן שָׁם. וְהֵם אַרְבַּע כּוֹסוֹת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל לוֹבֵשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הַדָּם נֶעֱכָר וְנַעֲשֶׂה חָלָב בִּבְחִינַת לָשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית שֶׁמַּלְבִּין עֲוֹנוֹת, עַיֵּן שָׁם. כִּי הַבְּגָדִים לְבָנִים הֵם אַרְבָּעָה לְהוֹרוֹת שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמֹּחִין שֶׁהֵם אַרְבָּעָה, דְּהַיְנוּ חָכְמָה וּבִינָה וְהַדַּעַת נֶחְלָק לִשְׁתַּיִם, שֶׁהֵם חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת וְאָז נַעֲשֶׂה מֵהַדַּעַת דִּבּוּר, שֶׁהוּא כָּלוּל חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת מֵאֵשׁ וּמַיִם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת יְכוֹלִים לְדַבֵּר. וְכֻנֶּגֶד זֶה הֵם אַרְבָּעָה פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן הַנַּ"ל, כִּי הַתְּפִלִּין הֵם תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל.:

וְזֶה בְּחִינַת שִׁין שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁין וְשִׁין שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁין. כִּי כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מִבְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית הֶצְרְכוּ לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים שֶׁל נִדָּה, כִּי יָצְאוּ מִבְּחִינַת דַּם נִדּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעָה כְּנֶגֶד שִׁבְעָה נְקֵבֵי הַמֹּחַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן אוֹתָן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמְּרִימִין אֶת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְכֻנֶּגֶד זֶה הֵם שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַמֹּחִין שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בְּשִׁבְעַת מִיתָה, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה הוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה יָמִים שֶׁצָּרִיךְ לִסְפֹּר הַטָּמֵא מֵת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה רָאשִׁין שֶׁל הַשִּׁינִּין שִׁין שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁין וְשִׁין שֶׁל אַרְבָּעָה, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה נְקִיִּים כְּדֵי לְתַקֵּן הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם נֶחֱלָקִין לִשְׁלֹשָׁה וּלְאַרְבָּעָה, כִּי כַּךְ הֵם נֶחֱלָקִין הַמֹּחִין, כִּי מִתְּחִלָּה קֹדֶם שֶׁנִּכְנָסִין לִפְנִים הֵם שְׁלֹשָׁה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּכְנָסִין לִפְנִים אֲזַי הַדַּעַת נִתְחַלֵּק לִשְׁנַיִם וְנַעֲשִׂין אַרְבָּעָה. וְזֶה שֶׁמָּצִינוּ שֶׁנֶּחֱלָקִין גַּם כֵּן הַשִּׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת לִשְׁלֹשָׁה וּלְאַרְבָּעָה, כִּי שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ לָהֶם דִּינִים חֲמוּרִים יוֹתֵר (יורה דעה סימן שצ"ג סעיף א'). וְכֵן שִׁבְעָה יָמִים שֶׁל מֵת צְרִיכִין הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי. וְכֵן שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים שֶׁל נִדָּה שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים חֲמוּרִים יוֹתֵר לְעִנְיַן כֶּתֶם (שם סימן קצו סעיף י'), כִּי הַמֹּחִין נֶחֱלָקִין גַּם כֵּן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בִּשְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים הַדִּין שֶׁל כָּל אֶחָד מְהַנַּ"ל חָמוּר בְּיוֹתֵר, כִּי אָז עֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ הַמֹּחִין לְהִתְתַּקֵּן כְּלָל, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּבָר נִמְשְׁכוּ הַמֹּחִין בהשְׁלֹשָׁה יָמִים וְהֵם קְרוֹבִים לִכְנֵס, עַל-כֵּן אַחַר כָּךְ אֵינוֹ חָמוּר כָּל כַּךְ:

וְהִנֵּה מִכָּל הַנַּ"ל שֶׁתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (סימן י"ט), וְכֵן עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין נִתְתַּקֵּן הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י:

"וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת", כְּתַרְגּוּמוֹ:

וַיהוֹן לְשַׁנּוּנִין, שֶׁכָּל הָרוֹאֶה אוֹתָם מְדַבֵּר בְּהַנֵּס. נִמְצָא, שֶׁעַל יָדָם נִתְתַּקֵּן הַדִּבּוּר שֶׁמּוֹדִים וּמְשַׁבְּחִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ:

וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלִּין הוּא עַל-יְדֵי עוֹר, כִּי הַקְּלָף הוּא שֶׁל עוֹר וְכֵן הַבָּתִּים הֵם שֶׁל עוֹר וְאִם עֲשָׂאָם מִזָּהָב פְּסוּלִים. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם, וְזֶה בְּחִינַת עוֹר, כִּי הָעוֹר הוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, כִּי הוּא מְעֹרָב טוֹב וְרַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, כִּי תַּרְגּוּם הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת נֹגַהּ, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִכְתֹּב תְּפִלִּין עַל הָעוֹר וְכֵן לְתַקְּנָם עַל-יְדֵי עוֹר כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב שֶׁבַּנֹּגַהּ לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַלָּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ לְקַיֵּם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת וְתַרְגּוּמוֹ, וַיהוֹן לְשַׁנּוּנִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְכָתְבָם וּלְתַקְּנָם בְּמִין הַמֻּתָּר דַּוְקָא, כִּי מִין הַמֻּתָּר הוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁמִּשָּׁם מַעֲלִין הַטּוֹב לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל מִינִים הָאֲסוּרִים הֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיעַם דַּיְקָא, כַּמְבֹאָר שָׁם בִּבְחִינַת יְמוֹטוּ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים, עַיֵּן שָׁם.:

וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְתַלְאוּ הַדִּין שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת מִמִּין הַמֻּתָּר, הַמֻּתָּר לְפִיךְ דַּיְקָא, כִּי זֶה בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת וּלְהָאִיר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבַּדָּבָר הַהוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק. וְעַל-כֵּן אָסְרָה הַתּוֹרָה לֶאֱכֹל דְּבָרִים הָאֲסוּרִים, כִּי הֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן כַּנַּ"ל שָׁם אֵין יְכוֹלִין לְהָאִיר וּלְהִתְנוֹצֵץ הָאוֹתִיּוֹת, רַק הַדְּבָרִים שֶׁהֻתִּירָה תּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרְגּוּם, הֵם נִתְתַּקְּנִים וּמְאִירִין הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁמַּעֲלִין הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין הַתְּפִלִּין גַּם כֵּן לִהְיוֹת מִמִּין הַמֻּתָּר לְפִיךְ דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק " מֵעִנְיַן שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שָׁם מְבֹאָר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכִין לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ וְתַעֲנוּגָיו רַק מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר שֶׁאוֹכֵל וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם:

פרק ב

חלק א

מִצְוַת תְּפִלִּין עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ל"ד הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר. וְהַכְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא אוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה הַשּׁוֹרָה בִּבְחִינַת צַדִּיק, בִּבְחִינַת יְסוֹד שֶׁנִּתְגַּלָּה וּמֵאִירָה עַל-יְדֵי הַפֶּה, בִּבְחִינַת פִּי

יְדַבֵּר חָכְמוֹת, עַל-יְדֵי זֶה מֵאִירָה אֶל הָאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת הַבָּאִין מִשְּׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד שֶׁנָּפְלוּ אֶל בְּחִינַת הַלֵּב וּמְשַׁבְּרִין אֶת הַלֵּב, וְעַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל נִתְקַשְּׁרִין וְחוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הָאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת וְזֹאת הַנְּקֻדָּה צְרִיכִין לְקַבֵּל בג' בְּחִינוֹת מִנַּיְהוּ וּבֵיהּ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִין בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וְגַם צְרִיכִין לְקַבֵּל כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, בִּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, כִּי יֵשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, וְהִיא בְּחִינַת צַדִּיק נֶגֶד חֲבֵרוֹ וְצָרִיךְ לְקַבֵּל מִמֶּנָּה, וְכָל אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת צְרִיכִין לְקַבֵּל מִנְּקֻדָּה הַכְּלָלִית, שֶׁהִיא אֵצֶל צַדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל הִיא בִּבְחִינַת מלאפום, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד וְהִיא בְּחִינַת הָרֵחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְּאֵהוּ וְהִיא בְּכַמָּה בְּחִינוֹת שֶׁהֵם יו"ד וי"ו, דְּהַיְנוּ מלאפום, דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיק וּכְלַל יִשְׂרָאֵל, וְכֵן בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר וְכוּ' והגות לִבִּי תְבוּנוֹת, הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת י"ו וְכֵן כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁמְּצָוָתָן כְּנֶגֶד הַלֵּב לְשַׁעְבֵּד בָּזֶה תַּאֲוֹוֹת וּמַחְשָׁבוֹת לִבֵּנוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ דְּהַיְנוּ לְבַטֵּל כָּל אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת וְהַשְׁבוּרוֹת עַל-יְדֵי אוֹר הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַשּׁוֹרָה אֵצֶל בְּרִית שָׁלוֹם, כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִין אוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו') וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת בְּרִית שָׁם אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת קְשִׁירַת הַתְּפִלִּין, קְשִׁירָה מַמָּשׁ, שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה אֶל הַזְּרוֹעַ שְׂמאל שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַלֵּב, וּשְׂמאל הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁמִּמֶּנּוּ אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, דְּהַיְנוּ הַחֳרָפוֹת וְהָאַהֲבוֹת הַשְּׁבוּרוֹת הַשּׁוֹרִין עַל הַלֵּב, כִּי שְׁבִירָתָן הָיָה מֵחֲמַת רֹב הַגְּבוּרוֹת שֶׁהָיָה בָּהֶם, וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין אוֹתָן אֶל אוֹר הַנְּקֻדָּה נִתְתַּקְנִין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן קְשִׁירָתָן בִּימִין שָׁם אוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה נִשְׂרֶשֶׁת, וְעַל-כֵּן נָתְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עִקַּר חֲשִׁיבוּת שֶׁל הַתְּפִלִּין לַיָּמִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בְּרָכוֹת סב) שֶׁיָּמִין יֵשׁ לָהּ חֲשִׁיבוּת מִפְּנֵי שֶׁקּוֹשֵׁר בָּהּ תְּפִלִּין, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת יָמִין בִּבְחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת אוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה הַשּׁוֹרָה אֵצֶל בְּחִינַת בְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הָעוֹלָה בְּאוֹר הַיּוֹם עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה בַּלַּיְלָה כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה י"ב) כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה חוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עָלָיו בַּיּוֹם, וְהַחֶסֶד הַזֶּה זֶהוּ בְּעַצְמוֹ אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל יַד שֶׁהוּא יוּד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוּד כַּנַּ"ל, כִּי יוּד שֶׁל הַקֶּשֶׁר הַנַּ"ל, יוֹצֵאת עַל-יְדֵי הָאָרַת בְּחִינַת הַיְסוֹד שֶׁשָּׁם אוֹר הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל, וְזֹאת הַיּוּד הִיא סְמוּכָה אֶל הַלֵּב בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הָאָרַת הַתְּפִלִּין שֶׁמְּאִירִין אֶל הַלֵּב הִיא רַק בִּבְחִינַת זֹאת הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא קֶשֶׁר שֶׁל יוּד, כִּי בֶּאֱמֶת אוֹרוֹת הַתְּפִלִּין הֵם אוֹרוֹת גְּדוֹלִים מְאֹד

מֹחִין גְּדוֹלִים, אַף מֵהֶם מִשְׁתַּלְשֵׁל וּמִתְצַמְצֵם מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, עַד שֶׁנִּתְצַמְצֵם אוֹר הַנְּקֻדָּה בִּבְחִינַת יוּד שֶׁהִיא קָשֶׁר שֶׁל יַד שֶׁמַּאִיר אֶל הַלֵּב כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁחֲרוּת שֶׁל תְּפִלִּין בִּבְחִינַת נְקֻדָּה שְׁחוֹרָה כַּמּוּבָא כִּי עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת הַנִּשְׁבָּרִים עַל-יְדֵי צִמְצוּם הָאוֹר כַּמּוּבָא כִּי שְׁבִירָתָן הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, וְעַל-כֵּן הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹת בְּחִינַת יְסוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאוֹר הַמִּתְקַן הַכֵּלִים הַנִּשְׁבָּרִים כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת יְצִיאַת הַתְּפִלִּין הוּא בַּמֶּצַח, שֶׁשָּׁם יוֹצֵא הָאוֹר הַמִּתְקַן בְּחִינַת הַשְּׁבִירָה כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאָתָן מִבְּחִינַת שְׂעָרוֹת כַּמּוּבָא שָׁם בְּכַוָּנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא, וְעַל-כֵּן הֵם שְׁחוֹרִים כִּי שַׁחֲרוּת הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר, בְּחִינַת שְׂעָרוֹת שְׁחוֹרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁכָּל תַּחְתּוֹן בְּחִינַת נְקֻדָּה שְׁחוֹרָה שֶׁמְּאִירָה עַל-יְדֵי הָאָרַת הַמֹּחַ שֶׁאָז מְאִירָה הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר, בִּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת, וְאָז מְאִירָה אֶל הַלֵּב כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל עוֹר בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף, כִּי הָאַהֲבוֹת הַנִּפְלָאוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת אַהֲבוֹת הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁגַּם הֵם יֵשׁ לָהֶם תַּאֲוֹות אֵלּוּ וְעַל-כֵּן מֵהֶם דַּיְקָא עוֹשִׂין תְּפִלִּין, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין אוֹתָן וּמְקַדְּשִׁין אוֹתָן בִּקְדֻשַּׁת תְּפִלִּין, כִּי צְרִיכִין עִבּוּד לִשְׁמָהּ וְצָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר בְּפֶה שֶׁעוֹשֶׂה לְשֵׁם קְדֻשַּׁת תְּפִלִּין, וְעַל-יְדֵי זֶה אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה מֵאִיר אֶל בְּחִינַת הָאַהֲבוֹת הַנִּפְלָאוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת, דְּהַיְנוּ לְהָעוֹר הַנַּ"ל וַאֲזַי חוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מֵעוֹר בְּהֵמָה וְחַיָּה תְּפִלִּין שֶׁהֵם קֻדָּשׁ, כִּי חוֹזְרִין אֶל הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת קֹדֶשׁ, וְעִקַּר קְדֻשָּׁתָם עַל-יְדֵי הַכְּתָב, כִּי אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב הֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר, שֶׁעַל יְדֵם נִתְגַּלֶּה אוֹר הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר וְכוּ', כִּי תְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת עוּבְדָא, וְשָׁם צְרִיכִין לְקַבֵּל בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה בעובדא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב, כְּמוֹ שֶׁמְּקַבְּלִין אוֹר הַנְּקֻדָּה בִּבְחִינַת מילולא עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי הַכְּתָב שֶׁכּוֹתְבִין עַל הַקְּלָף זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת נְקֻדָּה שֶׁמְּאִירָה לִבְחִינַת שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנָּה, כְּמוֹ אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק וְרִבִּי שֶׁמְּאִירָה אֶל בְּחִינַת שֶׁתַּחְתָּיו, דְּהַיְנוּ אֶל לֵב חֲבֵרוֹ אוֹ לִבּוֹ, כִּי אִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁהַכְּתָב שֶׁכּוֹתְבִין בְּדִיּוֹ עַל הַקְּלָף, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, הוּא בְּחִינַת רַב וְתַלְמִיד, שֶׁמַּה שֶּׁהוּא בְּחִינַת שַׁחֲרוּת, דְּהַיְנוּ מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה אֵצֶל בְּחִינַת הָרַב, דְּהַיְנוּ אֵצֶל מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, הוּא בְּחִינַת הַתְּחָלַת הַמֹּחִין, בְּחִינַת לַבְנוּנִית אֵצֶל מַדְרֵגָה הב' שֶׁלְּמַטָּה הֵימֶנָּה, עַיֵּן שָׁם (בְּסִימָן קצ"ב) וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּתִיבַת הַתְּפִלִּין שֶׁעַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב, וְעַל-כֵּן הֵם שְׁחוֹרוֹת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הַקְּלָף שֶׁהוּא הָיָה מִתְּחִלָּה בַּהֲמִיּוּת בְּחִינַת אַהֲבוֹת

הַנְּפוּלוֹת, וְעַכְשָׁיו נִתְקַשֵּׁר לְאוֹר הַנְּקֻדָּה וְנַעֲשֶׂה קֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ תְּפִלִּין שֶׁהוּא מִצְוָה שֶׁיֵּשׁ בְּגוּפָהּ קְדֻשָּׁה, וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב כַּנַּ"ל וּבְכֹלֶל הַפָּרָשִׁיּוֹת בְּכֻלָּן הֵם בְּחִינַת מֹחִין, וּצְרִיכִין לְגוֹנְזָן בַּבָּתִּים לְקַבֵּל אוֹרָם בִּבְחִינַת כַּמָּה צְמָצוּמִים, וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין אוֹר הַנְּקֻדָּה בִּבְחִינַת יוּד כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׁעָרוֹת שֶׁמּוֹצִיאִין מִן הַתְּפִלִּין לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין יוֹצֵא אוֹר הַתְּפִלִּין לַחוּץ רַק בִּבְחִינַת שְׁעָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים, כְּמוֹ שֶׁתְּחִלַּת אוֹר הַתְּפִלִּין מִמָּקוֹם שֶׁהֵם יוֹצְאִין הֵם יוֹצְאִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁעָרוֹת כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַבֵּל הָאַרְתָן כִּי אִם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת, בְּחִינַת צְמָצוּם הָאוֹר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת כְּרִיכַת הַפָּרָשִׁיּוֹת בִּשְׂעָרוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יַד וְהֵם בְּחִינַת ג' מִינֵי תְּפִלִּין, דְּהַיְנוּ שֶׁל רֹאשׁ וְקֶשֶׁר שֶׁל דָּל"ת, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּמּוּבָן בְּכַוָּנוֹת האר"י וּתְפִלִּין שֶׁל יַד וְהֵם כְּנֶגֶד ג' בְּחִינוֹת הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַנְּקֻדּוֹת הֵם ג'ד דְּהַיְנוּ נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁל צַדִּיק הַדּוֹר וּנְקֻדָּה שֶׁמְּקַבְּלִין יִשְׂרָאֵל בְּכֻלָּן זֶה מִזֶּה בִּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וּנְקֻדָּה שֶׁמְּקַבְּלִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִנַּיהּ וּבֵיהּ וְזֶהוּ בְּחִינַת ג' מִינֵי תְּפִלִּין הַנַּ"ל, כִּי שֶׁל רֹאשׁ זֶהוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק וּנְקוּדַת הַצַּדִּיק בְּעֶרְךְ הג' נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ וּמֹחִין וְכֻלָּם מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ, וְהוּא נִקְרָא "רֹאשׁ "בְּנֵי "יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת רַבִּי, כִּי עִקַּר בְּחִינַת רַבִּי שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק הַדּוֹר, הוּא בִּבְחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם יוֹצֵא הֶאָרָה וּמֵאִיר נְקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל ד', שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים וּמְאִירִין זֶה בָּזֶה, וְעַל-כֵּן זֹאת הַנְּקֻדָּה מְאִירָה בִּבְחִינַת קֶשֶׁר כִּי עִקַּר הֶאָרָתָהּ עַל-יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת שֶׁמִּתְקַשְּׁרִין כְּלַל יִשְׂרָאֵל וּמְאִירִין זֶה לָזֶה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת ד' מַחֲנוֹת יִשְׂרָאֵל עִקַּר הד' הִיא הַיּוּד שֶׁהִיא קוֹצוֹ שֶׁל דלי"ת, שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַנַּ"ל, כַּמּוּבָא וְיֵשׁ לְרַמֵּז כִּי הד' הִיא יו"ד וב' וָוִי"ן, הַיְנוּ בְּחִינַת נְקֻדָּה הב' הַנַּ"ל שֶׁמְּקַבְּלִין הֶאָרָה זֶה מִזֶּה נִמְצָא, שֶׁזֹּאת הַנְּקֻדָּה הב' שֶׁבִּכְלַל יִשְׂרָאֵל מְאִירָה בבח' בְּחִינוֹת, כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהָאִיר בְּלִבָּבוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יו"ד ווי"ו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְגַם צָרִיךְ לְהָאִיר בְּלֵב חֲבֵרוֹ שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת וי"ו וְעַל-כֵּן מֻרְמָז נְקֻדָּה הַזֹּאת בִּבְחִינַת ד' שֶׁהִיא יו"ד וב' וָוִי"ן כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּאִירָה בב' לְבָבוֹת לְלִבּוֹ וּלְלֵב חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל נְקֻדַּת צַדִּיק הַדּוֹר הַנַּ"ל שֶׁהִיא בִּבְחִינָהּ שֶׁל רֹאשׁ מְאִירָה בִּבְחִינַת שִׁין שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁיֵּשׁ לָהּ ג' רָאשִׁין כְּנֶגֶד ג'הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי צַדִּיק הַדּוֹר הוּא כְּלוּל מִכֻּלָּם מִכָּל ג' הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ הֶאָרַת נְקֻדָּה הג' שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד מִנַּיהּ וּבֵיהּ, וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד שֶׁמִּשָּׁם מֵאִיר הַנְּקֻדָּה בִּבְחִינַת יוּד שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל יַד שֶׁהִיא מְאִירָה לְלִבּוֹ, כִּי הִיא כְּנֶגֶד הַלֵּב וְעַל-כֵּן הִיא כְּנֶגֶד הַלֵּב כַּנַּ"ל

וּכְלָלִיּוּת אֵלּוּ הג' נְקֻדּוֹת הֵם שֵׁם שי"ן דל"ת יו"ד, שֶׁזֶּה הַשֵּׁם בִּיסוֹד שָׁם שׁוֹרָה הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל, כִּי אֵלּוּ הג' נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל מִכֻּלָּם בְּכָלָל גַּם הֵם מְקַבְּלִין זֶה מִזֶּה כַּנַּ"ל וּמִשְׁתַּלְשֵׁל הֶאָרָתָם מִזֶּה לָזֶה כַּנַּ"ל וְגַם בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל נְקֻדָּה יֵשׁ בְּחִינַת ג' הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַנְּקֻדָּה הַמְאִירָה לְמַה שֶּׁלְּמַטָּה, דְּהַיְנוּ אֶל הַלֵּב לְבְחִינַת בִּינָה דִּבְרִיאָה הִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל, כִּי כַּךְ הוּא סֵדֶר כָּל הָהֶאָרוֹת כַּיָּדוּעַ וְהִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה שֶׁצְּרִיכָה לְקַבֵּל מִבְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַנְּקֻדָּה, דְּהַיְנוּ חָכְמָה עִלָּאָה בִּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת, ב' חָכְמוֹת, עִלָּאָה וְתַתָּאָה כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁהַנְּקֻדָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יו"ד, כְּלוּלָה מִשְּׁנַיִם, דְּהַיְנוּ מב' יוּדִין, יו"ד עִלָּאָה ויו"ד תַּתָּאָה כַּנַּ"ל וְהַמְּשָׁכַת הָהֶאָרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מיו"ד עִלָּאָה לְיו"ד תַּתָּאָה, מִנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה, זֶהוּ בְּחִינַת נְקֻדָּה הָאֶמְצָעִית, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכְּלָלִיּוּת הַמַּדְרֵגוֹת הֵם ג' בְּחִינַת רֹאשׁ תּוֹךְ סוֹף, שֶׁהֵם בְּחִינַת ב' יוּדִין הַנַּ"ל וּבָאֶמְצַע ו' הַמְּשָׁכַת הָהֶאָרָה הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת ג' הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי נְקֻדַּת צַדִּיק הַדּוֹר הַנַּ"ל הִיא בְּחִינַת רֹאשׁ מֹחִין כַּנַּ"ל, בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל וּנְקֻדָּה שֶׁכָּל אֶחָד מְקַבֵּל מִנִּיהּ וּבֵיהּ, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא סְמוּכָה אֶל הַלֵּב וּמְאִירָה לְשָׁם וְהַמְּשָׁכַת הָהֶאָרָה מִנְּקֻדָּה עֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁנִּקְשָׁרִין וְנִכְלָלִין זֶה בָּזֶה וּמְאִירִין זֶה לָזֶה, עַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לְקַבֵּל הֶאָרָה נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה מִנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַנְּקֻדָּה שֶׁאֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת מְקַבֶּלֶת מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא אֵצֶל צַדִּיק הַדּוֹר, כִּי בְּוַדַּאי כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בִּפְרָט הוּא רָחוֹק מְאֹד מִצַּדִּיק הַדּוֹר וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ רַק עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשֶׁכֶת הָהֶאָרָה וְאָז יָכוֹל לְקַבֵּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בִּפְרָט גַּם כֵּן וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמַּעֲלָה שֶׁיֵּשׁ כְּשֶׁנִּמְצָאִים רֹב עַם יִשְׂרָאֵל אֵצֶל הַצַּדִּיק שֶׁאָז עִקַּר הַקַּבָּלָה מִן הַצַּדִּיק שֶׁדּוֹרֵשׁ בָּרַבִּים, 'בָּרַבִּים' דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי רַבִּים יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּל הֶאָרָתוֹ הַגְּדוֹלָה וְאָז יָכוֹל גַּם כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקַבֵּל, כִּי נִשְׁתַּלְשְׁלָה הָהֶאָרָה עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ בְּחִינַת ג' מִינֵי תְּפִלִּין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יָד, שֶׁהֵם בְּחִינַת יו"ד עִלָּאָה ויו"ד תַּתָּאָה, נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַּ"ל וּבָאֶמְצַע נִמְשֶׁכֶת הָהֶאָרָה עַל-יְדֵי רְצוּעוֹת שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הָאוֹר מִשֶּׁל רֹאשׁ לְשֶׁל יָד, כַּמּוּבָן בְּכַוָּנוֹת, וְיֵשׁ בָּהֶם קֶשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הָאוֹר מִשֶּׁל רֹאשׁ לְשֶׁל יָד, כַּמּוּבָן בְּכַוָּנוֹת, וְיֵשׁ בָּהֶם קֶשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּאִירִין זֶה לָזֶה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַהֶאָרָה מִנְּקֻדָּה עִלָּאָה לִנְקֻדָּה תַּתָּאָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם רַק ב' דְּהַיְנוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יָד כִּי הָעִקָּר הוּא רַק נְקֻדָּה עִלָּאָה וְתַתָּאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת ב' יוּדִין הַנַּ"ל וּנְקֻדָּה הָאֶמְצָעִית הוּא רַק הַמְּשָׁכַת הָאוֹר מִזֶּה לָזֶה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין בָּהּ פָּרְשִׁיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין, כִּי עִקַּר הַמֹּחִין רְמוּזִין בב' הַיּוּדִי"ן הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה כַּנַּ"ל וְכֵן בָּעִנְיָן הַנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, הָעִקָּר

הוּא ב' הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְדַבֵּר עִם צַדִּיק הַדּוֹר וְכֵן לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, וְגַם צְרִיכִין לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּיִרְאַת שָׁמַיִם כְּדֵי לְהַכְלֵל בְּכֻלָּם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָאוֹר, אֲבָל הָעִקָּר הוּא ב' הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין מְרֻמָּז מֹחִין, דְּהַיְנוּ פָּרְשִׁיּוֹת בַּנְּקֻדָּה הָאֶמְצָעִית, כִּי מַה שֶּׁמְּקַבְּלִין זֶה מִזֶּה הוּא רַק הֶאָרָה בְּעַלְמָא, כִּי הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת מְקַבְּלִין אֲפִלּוּ מִמִּי שֶׁהוּא לְמַטָּה מִמֶּנּוּ בְּמַדְרֵגָה רַק שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְקַבֵּל מִנְּקֻדָּתוֹ, כְּמוּבָן שָׁם וְגַם יְכוֹלִין לְקַבֵּל הֶאָרָה מֵחֲבֵרוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין חֲבֵרוֹ מְכַוֵּן וּמְעוֹרֵר מֹחוֹ לְהָאִיר בּוֹ רַק מֵהַנְּקֻדָּה בְּעַצְמָהּ שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת מִמָּקוֹם שֶׁהִיא אֵצֶל חֲבֵרוֹ וּמְאִירָה בּוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא רוֹצֶה לְקַבֵּל וְעַל-כֵּן הוּא רַק בְּחִינַת הֶאָרָה לְבַד בְּלִי מֹחִין גְּמוּרִים, אֲבָל עִקַּר קַבָּלַת אוֹר הַנְּקֻדָּה בִּבְחִינַת מֹחִין הוּא בב' הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּקַבֵּל מִצַּדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא רֹאשׁ וּמֹחַ הַדּוֹר, וְכֵן מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מִנִּיהּ וּבֵיהּ שֶׁעִקַּר הַקַּבָּלָה כְּשֶׁמְּכַוֵּן דַּעְתּוֹ וּמְעוֹרֵר מֹחוֹ וּמְדַבֵּר בְּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁאָז מֵאִיר בּוֹ הַנְּקֻדָּה בִּשְׁלֵמוּת:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁין שֶׁל ג' רָאשִׁים שִׁין שֶׁל ד' רָאשִׁים, כִּי הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל כְּלוּלָה מב' נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, וְגַם נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁל צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הג' נְקֻדּוֹת כַּנַּ"ל, הִיא גַּם כֵּן כְּלוּלָה מב', כִּי בְּוַדַּאי גַּם זֹאת הַנְּקֻדָּה יֵשׁ לָהּ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה בְּחִינַת נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל כִּי אֲפִלּוּ נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁל צַדִּיק הִיא רַק בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּעֶרְךְ הַצַּדִּיק, כִּי הַלְוַאי שֶׁנִּהְיֶה יְכוֹלִים לְקַבֵּל מִמֶּנָּה, אֲבָל מִבְּחִינַת מֹחַ שֶׁל הַצַּדִּיק, בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ לְהַצַּדִּיק בְּחִינַת ד' נְקֻדּוֹת, דְּהַיְנוּ נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבּוֹ וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁכְּלוּלָה מג' נְקֻדּוֹת שֶׁמְּאִירִין לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁין שֶׁל ד' רָאשִׁין בְּעֶרְךְ הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ וְשִׁין שֶׁל ג' רָאשִׁין בְּעֶרְךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבְּלִין אוֹר ג' הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ בְּגָלוּי וּתְפִלִּין שֶׁל יַד בְּהַצְנֵעַ תַּחַת הַבְּגָדִים, כִּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הוּא בְּחִינַת זֶה שֶׁמְּדַבְּרִין עִם הַצַּדִּיק שֶׁכָּל דְּבָרָיו בְּאִתְגַּלְיָא וְדוֹרֵשׁ בָּרַבִּים, אֲבָל תְּפִלִּין שֶׁל יַד הוּא בְּחִינַת זֶה שֶׁמְּדַבְּרִין בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה בְּסֵתֶר וּבְהַצְנֵעַ:

חלק ז

וּכְלָלְיוּת ב' הַשִּׁינִין הֵם ז' רָאשִׁין בְּחִינַת יְסוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי, כַּמּוּבָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מלאפום שֶׁשָּׁם הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא יוּד עַל וַי"ו, בְּחִינַת זַיִן, בְּחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְכוּ', כַּמּוּבָא וְעַל-כֵּן שַׁבָּת לַאו זְמַן תְּפִלִּין (מְנָחוֹת לו), כִּי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הֵם עַצְמָן אוֹת, דַּיְקָא בְּחִינַת בְּרִית שֶׁשָּׁם הַנְּקֻדָּה וּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב מְאִירָה הַנְּקֻדָּה מֵעַצְמָהּ מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת הַיָּמִים בְּעַצְמָן, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בִּבְחִינַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה, כַּמּוּבָא וְגַם יוֹם טוֹב מְקַבֵּל מִשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל

הָעוֹלָמוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּכְנִיסַת שַׁבָּת, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאָרַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין כָּל הַשְּׁבִירוֹת אֶל שֹׁרֶשׁ נְקֻדָּתָם וְנִתְתַּקְּנִין וְזֶה בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, כִּי אָז נִתְבַּטְּלִין אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת וְזוֹכִין לְעֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת אַהֲבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְעַל-כֵּן שַׁבָּת לַאו זְמַן תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת ג' סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת כְּנֶגֶד ג' נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן תְּפִלִּין צְרִיךְ לִנְהֹג בָּהֶם קְדֻשָּׁה וְאָסוּר לִכְנֹס בָּהֶן לְבֵית הַכִּסֵּא (שְׁלֻחָן עָרוּךְ סִימָן ל"ז סָעִיף ג') וְאָסוּר לִנְהֹג בָּהֶם קַלּוּת רֹאשׁ וּצְרִיכִין גּוּף נָקִי דַּוְקָא שֶׁלֹּא יָפִיחַ בָּהֶן (שָׁם סָעִיף ה'), כִּי תְּפִלִּין הוּא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל וְשַׁבָּת קְבִיעָא וְקַיְמָא, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל הִיא קְבִיעָא וְקַיְמָא בְּקְדֻשָּׁתָהּ תָּמִיד וְאֵינָהּ מִשְׁתַּנֵּית וְאֵינָהּ יוֹצֵאת לְחוּץ לָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן אָסוּר לָצֵאת בָּהֶן לַחוּץ, דְּהַיְנוּ לִמְקוֹמוֹת שֶׁאֵינָם נְקִיִּים וְכֵיוֹצֵא, כִּי הֵם בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא קְבוּעָה בְּקְדֻשָּׁה לְעוֹלָם בִּבְחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת שְׁבִיתָה וּקְבִיעוּת וְאֵינָהּ יוֹצֵאת לְחוּץ לָעוֹלָם, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת טז) אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְעַל-כֵּן לַיְלָה לַאו זְמַן תְּפִלִּין, כִּי זֹאת הַנְּקֻדָּה הַשְּׁוֹרָה אֲצֶל בְּרִית הַמִּתְנַלֶּה בִּבְחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, אֵינָהּ מְאִירָה לַחוּץ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מט) פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאָרַת הַנְּקֻדָּה לְתַקֵּן הַכֵּלִים הַנִּשְׁבָּרִים, כַּמְבֹאָר שָׁם וְתִקּוּנָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֵּלִים חֲדָשִׁים, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת כְּלֵי הַשֶּׁפַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, הַיְנוּ בְּחִינַת כֵּלִים לְתַקֵּן הַנִּשְׁבָּרִים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בַּלַּיְלָה שֶׁאָז בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בָּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים לְבֻרְרָן בְּרוּרִים, כַּמּוּבָא, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיָּאִיר אָז הָאָרַת הַתְּפִלִּין, דְּהַיְנוּ אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, כִּי הַנְּקֻדָּה אֵינָהּ יוֹצֵאת לַחוּץ כַּנַּ"ל, רַק בַּיּוֹם שֶׁאָז עוֹלֶה הַמַּלְכוּת עִם כָּל הַבְּרוּרִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה וַאֲזַי מֵאִיר אוֹר הַנְּקֻדָּה וְנַעֲשִׂין תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, כִּי אוֹר הַנְּקֻדָּה מְאִירָה רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וּמַלְכוּת פֶּה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת ג' תְּפִלּוֹת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכָל יוֹם, דְּהַיְנוּ שַׁחֲרִית, מִנְחָה, עַרְבִית, כְּנֶגֶד בְּחִינַת ג' הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַנְּקֻדּוֹת מְאִירִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר וְכוּ', כַּמּוּבָא שָׁם, כִּי ג' הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה עִלָּאָה וּנְקֻדָּה תַּתְּאָה וּנְקֻדָּה הָאֶמְצָעִית הַמַּמְשֶׁכֶת הַהֶאָרָה מֵעֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁחֲרִית, מִנְחָה וְעַרְבִית, כִּי שַׁחֲרִית וְעַרְבִית הֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יַד, כַּמּוּבָא וּמִנְחָה הִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָאֶמְצָעִית הַפּוֹתַחַת וּמַמְשֶׁכֶת הַהֶאָרָה מֵעֶלְאָה לְתַתְּאָה,

כַּמּוּבָא בְּהִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁמִּנְחָה הוּא בְּחִינַת פתח, שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע בֵּין ב' הַנְּקֻדּוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין קְרִיאַת שְׁמַע בְּמִנְחָה רַק בְּשַׁחֲרִית וְעַרְבִית, כִּי עִקַּר הַנְּקֻדּוֹת הֵם רַק ב' עִלָּאָה וְתַתָּאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יַד, וְעַל-כֵּן יֵשׁ בָּהֶם פָּרְשִׁיּוֹת בְּחִינַת מֹחִין וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁחֲרִית וְעַרְבִית שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְעַל-כֵּן יֵשׁ בָּהֶם קְרִיאַת שְׁמַע בְּחִינַת מֹחִין, אֲבָל מִנְחָה הוּא רַק בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּת הַהֶאָרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָאֶמְצָעִית שֶׁאֵין שָׁם פָּרְשִׁיּוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אֵין בְּמִנְחָה קְרִיאַת שְׁמַע גַּם כֵּן כַּנַּ"ל לְעִנְיַן קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי מִנְחָה הִיא בְּבְחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּינִים, כִּי יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כז) וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לֵאָה, בְּחִינַת (שָׁם כט) וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת, כִּי תּוּקְפָּא דְּדִינָא דְּמִנְחָה הוּא בְּחִינַת אֲחִיזַת עֵשָׂו, בִּבְחִינַת וַיִּשְׁלַח לְעֵשָׂו מִנְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, וְלֵאָה הָיָה בָּהּ מִבְּחִינַת דִּין הַקְּשֶׁה שֶׁל עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פֶּרֶק ע) שֶׁלֵּאָה הָיְתָה רְאוּיָה לְעֵשָׂו אֶלָּא שֶׁעַל-יְדֵי בְּכִיָּתָהּ נִצְלָה מִמֶּנּוּ נִמְצָא, שֶׁלֵּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, הִיא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָאֶמְצָעִית כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כָּל תִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה בְּשַׁחֲרִית, כִּי שַׁחֲרִית הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא הָעִקָּר, כִּי כָּל הג' נְקֻדּוֹת כְּלוּלוֹת בָּהּ כַּנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית, וְאַבְרָהָם הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַבְרָהָם, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה בְּשַׁחֲרִית שֶׁאָז מִתְפַּלְּלִין בַּתְּפִלִּין וּמַאֲרִיכִין בְּיוֹתֵר בִּתְפִלָּה, כִּי עִקַּר הַנְּקֻדָּה מֵאִיר בְּשַׁחֲרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד לְאַבְרָהָם, כִּי הַנְּקֻדָּה הוּא אוֹר הַחֶסֶד כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּצִבּוּר שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא בְּצִבּוּר דַּוְקָא, כִּי אֵין צִבּוּר פָּחוֹת מִיו"ד וּכְשֶׁיֵּשׁ יו"ד אָז מֵאִיר אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יו"ד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְעַל-כֵּן אָז אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה, כִּי אֵין דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מִיו"ד (מְגִלָּה כג), כִּי הַנְּקֻדָּה נִקְרֵאת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם עַל פְּסוּק "וְגוֹי קָדוֹשׁ". וְהוּא בְּחִינַת יו"ד וְעַל-כֵּן אֵין דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מִיו"ד. וְזֶהוּ בְּחִינַת ג' קְדֻשּׁוֹת קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ בְּחִינַת ג' הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם נִקְרָאִין קָדוֹשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חֲזָרַת הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר, כִּי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר הוּא בִּבְחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הַצִּבּוּר וְהוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִית, שֶׁכָּל הַנְּקֻדּוֹת מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (חֵלֶק א' סִימָן רפ"ב) שֶׁהַשְׁלִיחַ צִבּוּר כָּלוּל מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל הַצִּבּוּר, וְעַל-כֵּן מִתְּחִלָּה מִתְפַּלְּלִין בְּלַחַשׁ כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁכָּל אֶחָד יְקַבֵּל מִנַּיהּ וּבֵיהּ וְעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּצִבּוּר נִכְלָלִין זֶה בָּזֶה וּמְקַבְּלִין דֵּין

מִן דִּין, וְכֻלָּם כְּאֶחָד מְקַבְּלִין מִבְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִית, דְּהַיְנוּ חֲזָרַת הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִית, וְעַל-כֵּן חוֹזֵר הַתְּפִלָּה, כְּדֵי שֶׁיָּאִיר לְכָל הַנְּקֻדּוֹת, כִּי נְקֻדָּה הַכְּלָלִית צְרִיכָה לְהָאִיר לְכָל הַנְּקֻדּוֹת, וְכֻלָּם צְרִיכִין לְקַבֵּל מִמֶּנָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַאֲזַי בַּחֲזָרַת הַתְּפִלָּה אוֹמְרִין קְדֻשָּׁה ג' פְּעָמִים קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, דְּהַיְנוּ כְּלָלִיּוּת כָּל הג' נְקֻדּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה ח"ו, עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתוּב לְעֵיל שֶׁהַנְּקֻדָּה הַשּׁוֹרָה אֵצֶל הַבְּרִית שָׁלוֹם הִיא קְבוּעָה בִּקְדֻשָּׁה תָּמִיד וְאֵינָהּ יוֹצְאָה לַחוּץ וְגַם אֵינָהּ מְאִירָה לְמַטָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל, וְעַל-כֵּן הַטִּפָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיּוֹצֵאת מִן הַיְסוֹד, שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל, אָסוּר לְהוֹצִיאָהּ לַחוּץ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, דְּהַיְנוּ בַּת זוּגוֹ וְאָז נַעֲשֶׂה מִזֶּה תִּקּוּן גָּדוֹל, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַשְּׁבִירוֹת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַזִּוּוּגִים הַקְּדוֹשִׁים לְבָרֵר וּלְתַקֵּן בְּחִינַת הַכֵּלִים הַנִּשְׁבָּרִים, כַּמּוּבָא וְעַל-כֵּן עִקַּר הַזִּוּוּג בְּשַׁבָּת שֶׁאָז מְאִירָה הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל, אֲבָל כשח"ו, מוֹצִיא הַטִּפָּה לְבַטָּלָה ח"ו נִמְצָא, שח"ו, מַמְשִׁיךְ אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁבִּיְסוֹד לַחוּץ, וּכְאִלּוּ מַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם יְנִיקָה ח"ו, מִבְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה בְּעַצְמָהּ שֶׁנִּמְשֶׁכֶת לַחוּץ וְהוּא מְחֻדָּשׁ שְׁבִירַת הַכֵּלִים, כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאריז"ל כִּי לֹא דַי שֶׁאֵינוֹ מְתַקֵּן הַכֵּלִים הַנִּשְׁבָּרִים עַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה כִּי אִם, אַדְרַבָּה, שֶׁחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ אוֹר הַנְּקֻדָּה לַחוּץ וְחוֹזְרִים הַכֵּלִים לְהִשְׁתַּבֵּר מֵאַחַר שֶׁאֵין כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר וְעַל-כֵּן אָמְרוּ שֶׁהוּא כְּאִלּוּ עוֹקֵר מַזָּלוֹ ח"ו, כִּי ח"ו, עוֹקֵר הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא עִקַּר שֹׁרֶשׁ חִיּוּתוֹ, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ תְּשׁוּבָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב, כִּי לְהֵיכָן יָשׁוּב? מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בְּהַנְּקֻדָּה בְּעַצְמָהּ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁנִּשְׁאֲרָה הַנְּקֻדָּה קַיֶּמֶת מוֹעִיל תְּשׁוּבָה, אֲבָל זֶה שֶׁפָּגַם בְּהַנְּקֻדָּה בְּעַצְמָהּ וּכְאִלּוּ עוֹקֵר נְקֻדָּתוֹ ח"ו, לְהֵיכָן יָשׁוּב, אֲבָל בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְכַמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אִם יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה יִתְכַּפֵּר לוֹ בְּוַדַּאי, אַךְ עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ הוּא רַק עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁמִּמֶּנָּה מְקַבְּלִין כָּל הַנְּקֻדּוֹת, וְזֶה מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בַּנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ בְּעַצְמָהּ, עַל-כֵּן מֻכְרָח לְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה מֵחָדָשׁ, וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּקֻדּוֹת וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָאִיר לוֹ הַנְּקֻדָּה מֵחָדָשׁ, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ כֻּלָּם כַּנַּ"ל וְכֵן מוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "בַּחֲצֹצְרוֹת" (סִימָן ה') עַל פָּסוּק, "אֹזֶן שׁוֹמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים" שֶׁעִקַּר תִּקּוּן עִנְיָן זֶה הוּא עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר, עַיֵּן שָׁם וְהִנֵּה מֵאַחַר שֶׁמִּמֶּן הַדִּין אֵין מוֹעִיל לוֹ תְּשׁוּבָה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לוֹ תַּקָּנָה אִם הוּא מִתְחָרֵט וּמִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא הִנֵּה זֶה הוּא רַק חֶסֶד חִנָּם מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה מִי שֶׁאֵין רָאוּי

לְקַבֵּל וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ תִּקּוּנוֹ, כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לְעוֹרֵר רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו לְקַבְּלוֹ בִּתְשׁוּבָה, נִמְצָא שֶׁהוּא מְעוֹרֵר וּמְגַלֶּה חֶסֶד חָדָשׁ לְגַמְרֵי מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מֵעוֹלָם, כִּי הַחֶסֶד אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אֵינוֹ נִתָּן לְכַפֵּר לוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ תְּשׁוּבָה, כִּי מַה שֶּׁמּוֹעִיל תְּשׁוּבָה לְכָל הַחֲטָאִים הוּא רַק מִצַּד הַחֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי ב' שנח), שֶׁאִלּוּ לְמַדְתָּ הַדִּין וְכוּ', וּמֵאַחַר שֶׁלָּזֶה אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה, נִמְצָא שֶׁהַחֶסֶד אֲשֶׁר מֵעוֹלָם שֶׁהוּא מְחַיֵּב שֶׁיּוֹעִיל תְּשׁוּבָה לְכָל הַחֲטָאִים אֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ מֵאַחַר שֶׁאָמְרוּ שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ תְּשׁוּבָה וּבָאֱמֶת כָּךְ רָאוּי לוֹ מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בְּהַנְּקֻדָּה, וְהַנְּקֻדָּה הוּא אוֹר הַחֶסֶד וּמֵאַחַר שֶׁפָּגַם בְּאוֹר הַחֶסֶד אֵין לוֹ תְּשׁוּבָה, כִּי שָׁם פָּגַם, עַל-כֵּן כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְרַחֵם עָלָיו הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד חָדָשׁ שֶׁלֹּא הָיָה מֵעוֹלָם, כִּי עַתָּה הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ חַסְדּוֹ לְתַקֵּן וְלִמְחֹל אֲפִלּוּ עַל זֶה הֶעָוֹן גַּם כֵּן, וְזֶה הוּא עִקַּר תִּקּוּנוֹ, מֵאַחַר שֶׁעַתָּה בְּהֶכְרֵח נִמְשָׁךְ חֶסֶד חָדָשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן, כִּי חוֹזֵר לְקַבֵּל נְקֻדָּה חֲדָשָׁה עַל-יְדֵי הַחֶסֶד הֶחָדָשׁ, כִּי הַנְּקֻדָּה הוּא חֶסֶד כַּנַּ"ל, וּמֵאַחַר שֶׁנִּמְשָׁךְ עַתָּה חֶסֶד חָדָשׁ, עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה, שֶׁהִיא חֶסֶד וְזֶהוּ תִּקּוּנוֹ וְהָבֵן:

חלק יב

וְעִקַּר זֶה בְּתִקּוּן בְּשְׁלֵמוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, כִּי מָשִׁיחַ יָבֹא לְתַקֵּן זֶה הַחֵטְא בְּיוֹתֵר, כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה יב) וּנְפוּצוֹת יְהוּדָה יקבץ, שֶׁיְּקַבֵּץ כָּל הַנִּדָּחִים וְהַנִּפְזָרִים בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן עִנְיַן זֶה כַּמּוּבָא, כִּי מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת אוֹר הַחֶסֶד הֶחָדָשׁ הַמְתַקֵּן הַכֹּל, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים יח) וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נט) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב, 'וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע' דַּיְקָא, שֶׁהֵם הַשָּׁבִים עַל חֵטְא הַנַּ"ל שֶׁנִּקְרָא (שָׁם נז) ילדי פשע זרע שקר וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכְּתוּבִים שֶׁמִּקְרָא זֶה מְדַבֵּר בְּתִקּוּן עִנְיַן זֶה, וְלָהֶם דַּיְקָא יָבֹא הַגֹּאֵל צֶדֶק, כִּי כָּל תִּקּוּנָם עַל יָדוֹ דַּיְקָא כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁיָּבֹא וְיִתַּקְּנֵם אָז יַחֲזֹר וְיָאִיר בָּהֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִג' נְקֻדּוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שָׁם נט), "וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם וְכוּ' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ" הַיְנוּ בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַשְּׁוָרָה אֵצֶל בְּרִית אֵצֶל בְּרִית שָׁלוֹם שֶׁשָּׁם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְזֶהוּ דִּבְרֵי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ כִּי הוּא מְתַגֶּלֶה בַּפֶּה כַּנַּ"ל, "לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ וְכוּ'", הַיְנוּ בְּחִינַת ג' נְקֻדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ, תּוֹךְ, סוֹף כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' מַדְרֵגוֹת מֵאָב לְבֵן וּלְבֵן הַבֵּן, שֶׁכָּל אֶחָד מְקַבֵּל מִן הָעֶלְיוֹן וְעֶלְיוֹן מֵעֶלְיוֹן וְכַנַּ"ל, שֶׁכָּל הג' נְקֻדּוֹת קְשׁוּרוֹת זוֹ בְּזוֹ כַּנַּ"ל, וְכֻלָּם יָאִירוּ וְיִתְגַּלּוּ עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "אָמַר ה' מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם" כִּי גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה הִיא לְעוֹלָם וָעֶד וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ קְדֻשָּׁה דסידרא, דְּהַיְנוּ ג' קְדֻשּׁוֹת, שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁכְּלוּלָה מִג' נְקֻדּוֹת כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן תְּפִלִּין עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְכוּ', הַמְדַבֵּר מֵהַעֲלָאַת הַיִּרְאָה (סִימָן ט"ו), הַמַּתְחִיל, מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם טַעַם אוֹר הַגָּנוּז הוּא צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ, דְּהַיְנוּ לְדַעַת וּבַמֶּה מַעֲלִין? עַל-יְדֵי מִשְׁפָּט שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ וְכוּ' וּכְשֶׁזּוֹכִין לְדַעַת זוֹכִין לִבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת סִינַי וְעַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלָה זוֹכִין לִתְפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד לְאַבְרָהָם, וְעַל-יְדֵי תְּפִלָּה בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ זוֹכִין לְתוֹרָה שֶׁבְּנִסְתָּר, שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין הוּא לְהַעֲלוֹת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת יִרְאָה כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת לה), וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיִרְאוּ מִמְּךָ אֵלּוּ תְּפִלִּין וְכוּ' גַּם תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת מֹחִין וְדַעַת, הַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁבְּדַעַת וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כִּי תְּפִלָּה שֶׁל יַד הִיא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת יַד כֵּהָה וּתְפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ הִיא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַיִּרְאָה שֶׁבְּדַעַת, בְּחִינַת רֹאשׁ וּמֹחִין וְהַדַּעַת הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַפָּרְשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהֵם תּוֹרָה, וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאוֹמְרִים בִּתְפִלִּין, שֶׁהוּא תּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה וְזֶהוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בִּתְפִלִּין וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאוֹר הַגָּנוּז, זֶה בְּחִינַת אוֹרוֹת הַמַּקִּיפִין שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּנִסְתָּר, בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז, וְזֶה בְּחִינַת שִׁין שֶׁל ג' רָאשֵׁי שִׁין שֶׁל ד' רָאשִׁין, זֶה בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז שֶׁהִיא אוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים, בְּחִינַת ז' רָאשֵׁי הַנַּ"ל:

כִּי רֹב הַמַּאֲמָרִים שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּאוֹתָן הַזְּמַנִּים כֻּלָּם נֶאֶמְרוּ עַל תְּפִלִּין, כָּךְ נִשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ וְאַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל מַאֲמָר כָּלוּל מִכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּיִחוּד הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה מַאֲמָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ אָז עַל מִצְוַת תְּפִלִּין:

וְעִקַּר אוֹר הַתְּפִלִּין זוֹכִין עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי זֶה חוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ בַּיּוֹם (חֲגִיגָה יב) וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִילִין, כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת קִימַת חֲצוֹת זֶה בְּחִינַת הַעֲלָאַת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי קֹדֶם חֲצוֹת אוֹמְרִים וִדּוּי עַל הַחֲטָאִים, זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, וְאַחַר כָּךְ מִתְאַבְּלִין עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כִּי חָרְבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, כִּי מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּכְשֶׁנֶּחְרַב נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ג), "מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הָרֶשַׁע" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (וַיִּקְרָא רַבָּא פָּרָק ד'), כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה כָּלוּל מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי שָׁם מְקוֹם הַיִּרְאָה בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם יִרְאֶה שָׁלֵם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָק

נ') וְגַם הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג), הַיְנוּ הַעֲלָאַת הַיִּרְאָה לְדַעַת עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיָה שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין שָׁם בֵּית דִּין הַגָּדוֹל לַעֲשׂוֹת"ת מִשְׁפָּט לְמַטָּה לְבַטֵּל הַדִּין שֶׁל מַעְלָה וְשָׁם מְקוֹם הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יז), "עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ":

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמַר "בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר" בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוהר"ן הָרִאשׁוֹן (בְּסִימָן ה'), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ, כִּי חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ' (סַנְהֶדְרִין לז) וְאֵיךְ יוֹדְעִין בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין בְּשִׂמְחָה וַדַּוְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין אוֹתָן בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כַּךְ עַד שֶׁאֵין רוֹצִין שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִילָם, אֶלָּא הוּא רוֹצֶה שֶׁיַּזְמִין לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִצְוָה אַחֶרֶת בִּשְׂכַר מִצְוָה זֹאת, בְּבְחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ד') שְׂשְׂכַר מִצְוָה מִצְוָה, כִּי הוּא נֶהֱנֶה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין נְבוּאַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְבֵין נְבוּאַת שְׁאָר נְבִיאִים וְכוּ', כִּי זֶה שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַבָּא הוּא בְּבְחִינַת נָבִיא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה וְכוּ', אֲבָל זֶה שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בְּשׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, רַק שֶׁעוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ בְּהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, זֶה בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים כד) בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ, שֶׁיְּהֵא שְׂכָרוֹ מֵהַמִּצְוֹת בְּעַצְמָן וְכוּ' וְזֶהוּ (מְכִילְתָּא), זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בַּשַּׁבָּת, הַיְנוּ שִׂמְחַת וְתַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, יַרְגִּישׁ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ עוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ וְכוּ' וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בַּלֵּב, וְאִי אֶפְשָׁר לַלֵּב לִשְׂמֹחַ אֶלָּא עַד שֶׁיָּסִיר עַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ שֶׁיְּהֵא לוֹ יַשְׁרוּת לֵב, וְאָז יִזְכֶּה לְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צז), "וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה". וְעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב מַפְשִׁיטִין עַל-יְדֵי רְעָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נט), לֹא נִבְרְאוּ רְעָמִים אֶלָּא לְפַשֵּׁט עַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וּרְעָמִים הוּא בְּחִינַת קוֹל שֶׁאָדָם מוֹצִיא בְּכֹחַ בִּתְפִלָּתוֹ, וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה רְעָמִים, כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר (פִּנְחָס רלה), כַּד נָפִיק הַאי קָלָא וְאַרְא בְּעֵבִי מִטְרָא אִשְׁתְּמַע קָלָא לְבַרְיָיתָא וְדָא אִינּוּן רְעָמִים וְעִקַּר הָרְעָמִים הֵם מִגְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב כו), "וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן" וְהַגְּבוּרוֹת הֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּגְבוּרָה שֶׁאָדָם מוֹצִיא הַקּוֹל בְּכֹחַ גָּדוֹל, וְהַקּוֹל הַזֶּה פּוֹגֵעַ בְּעֵבִי מִטְרָא, הַיְנוּ בְּחִינַת מֹחִין שֶׁמִּשָּׁם יוֹרְדִין טִפִּין טִפִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (שָׁם), בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן מִן לבונא דְּמוֹחָא וּכְשֶׁפּוֹגֵעַ בְּעֵבִי מִטְרָא אֲזַי אִשְׁתְּמַע קָלָא לְבַרְיָיתָא, הַיְנוּ בְּחִינַת רְעָמִים וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת קוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר, דְּא שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל, אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, בְּחִינַת וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו וְזֶהוּ (תְּהִלִּים פט), "אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה וְכוּ'", שֶׁיִּפְגַּע הַקּוֹל

בַּמֹּחַ, בְּחִינַת עֵבִי מִטְרָא וְכוּ', אֲבָל צָרִיךְ לְפַנּוֹת אֶת הַמֹּחִין מֵהֶחְכְמוֹת חִצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מֵהֶחֵמֵץ שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ אֶת חָכְמָתוֹ בְּחָכְמוֹת חִצוֹנִיּוֹת וּבְתַאֲווֹת כְּדֵי וְכוּ', גַּם יִשְׁמֹר יִרְאָתוֹ וְכוּ' וְזֶהוּ (שַׁבָּת נו), יָרֵד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בַּיָּם וְכוּ' וְעִקַּר לִשְׁמֹר מֹחוֹ שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ וְזֶהוּ (תְּהִלִּים סח), "גְּעַר חַיַּת קָנֶה" כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר (פִּנְחָס רנא), קנה חית תשבר וְתַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה הא, וְתַעֲשֶׂה מֵחֶמֵץ מַצָּה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא תַּחֲמִיץ חָכְמָתְךָ וְזֶהוּ, 'גער' לְשׁוֹן מְרִיבָה, דְּצַדִּיקַיָּא עַבְדִין מצותא וְכוּ', הַיְנוּ כְּשֶׁתִּשְׁמֹר אֶת חָכְמָתְךָ שֶׁלֹּא יִכָּנוֹס בּוֹ חָכְמוֹת חִצוֹנִיּוֹת, שֶׁלֹּא תִּהְרְהֵר בְּהִרְהוּרִים רָעִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת קנה דְּסִטְרָא אַחֲרָא כְּנֶגֶד קנה חָכְמָה, קנה בִּינָה דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי זֶה תִּנָּצֵל מֵחֶמֵץ שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא וְכוּ' וְתַאֲמִין שֶׁכָּל מצותא וּמְרִיבָה שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים אֵין זֶה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּנָּרְשׁוּ סִטְרִין אַחֲרָנִין וְזֶה פֵּרוּשׁ (מִשְׁלֵי טו), "אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין", לְשׁוֹן תְּלוּנָה וּמְרִיבָה. כְּשֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ מְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים, תֵּדַע שֶׁזֶּה מַשְׁמִיעִין אוֹתְךָ תּוֹכָחָה עַל שֶׁפָּגַמְתָּ בטפי מוֹחֲךָ, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (שָׁם ב), "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים" שֶׁאַתָּה דָּבוּק בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת חָמֵץ וְכוּ', וּבְוַדַּאי אִם לֹא הָיָה נִפְגָּם מוֹחֲךָ לֹא הָיָה נִשְׁמַע לְךָ מְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים, וְאֵין הַמְרִיבָה אֶלָּא בִּשְׁבִילְךָ כְּדֵי שֶׁתִּשּׁוּב מִמָּוֶת לְחַיִּים, מֵחֶמֵץ לְמַצָּה וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וְתֵדַע שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁתֵּף הַגְּבוּרוֹת בַּחֲסָדִים שְׁמָאלָא בִּימִינָא וְכוּ', אִיהוּ בְּזִקִיפוּ וַאֲנָן בְּשִׁפּוּלֵי, זֶה בְּחִינַת יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו, וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב (וּכְבָר שָׁמַעְתָּ בְּפֵרוּשׁ מִפִּי רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁזֶּה הַמַּאֲמָר עִם כַּמָּה מַאֲמָרִים הַסְּמוּכִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּאוֹתָן הַזְּמַנִּים כֻּלָּם מְדַבְּרִים מִסּוֹד כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין, עַל-כֵּן חוֹבָה עָלֵינוּ לַחְתֹּר וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא בּוֹ אֵיזֶה רְמָזִים מִבְּחִינַת תְּפִלִּין, וה' הַטּוֹב יְרַחֵם לְהָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְיַצִּילֵנוּ מִשְּׁגִיאוֹת וְיָשִׂים בְּלִבֵּנוּ דִּבְרֵי אֱמֶת):

חלק ב

כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּבְחִינַת רְעָמִים, בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֹּחִין וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְשָׁט עִקְּמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְזוֹכִין לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לה), רַבָּה הַוָּה חָדֵי כּוּלָּה יוֹמָא, אָמַר, תְּפִלִּין קָא מנחנא כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּבְחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם כְּנֶגֶד הַלֵּב בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח') שִׂימֵנִי כְּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ וְכוּ' כְּדֵי לְפַשֵּׁט עִקְּמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה בְּחִינַת וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי הַתְּפִלִּין הֵם בְּבְחִינַת רְעָמִים, בְּחִינַת כַּד נָפִיק הָאי קָלָא ואערא בעבי מִטְרָא כְּדֵין אִשְׁתְּמַע קָלָא לְבַרְיָיתָא וְדָא אִינּוּן רְעָמִים וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין בַּלַּיְלָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁקְּמִים בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים וְקִימַת חֲצוֹת זֶה בְּחִינַת רְעָמִים, בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר, בְּחִינַת רַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי

יִתְבּוֹנָן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת (זֹהַר וַיִּקְרָא כג) הַאי שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא דְּבָטִישׁ בְּגַוְונָא דְּתַרְנְגוֹלָא וּכְדֵין קארי וכו' וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב לח) מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה וכו' נִמְצָא, שֶׁקּוֹל הַתַּרְנְגוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קָמִים בַּחֲצוֹת, הוּא בְּחִינַת קוֹל הַנַּ"ל הַיּוֹצֵא מִגְּבוּרוֹת, בְּחִינַת רַעַם גְּבוּרָתָיו מִי יִתְבּוֹנָן, בְּחִינַת מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה קָמִים בַּחֲצוֹת וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְזֶה בְּחִינַת כַּד נָפִיק הַאי קָלָא וְאַרְא בְּעַבְדֵי מְטָרָא, שֶׁהֵם הַמּוֹחִין, כִּי אָז בַּחֲצוֹת אָזַי הוּא עִקַּר תִּקּוּן הַמּוֹחַ, כַּמּוּבָא, שֶׁאָז עִקַּר הַזְּמַן הַמְסֻגָּל לְהַשִּׂיג סוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְזֶה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה, בְּחִינַת עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם כַּמּוּבָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת שֶׁמִּתְעוֹרְרִים מֵהַשֵּׁינָה עַל-יְדֵי קוֹל הַתַּרְנְגוֹל שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִגְּבוּרוֹת בְּחִינַת הַאי שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רַעֲמִים, בְּחִינַת רַעַם גְּבוּרָתָיו מִי יִתְבּוֹנָן, בְּחִינַת מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה וכו' כַּנַּ"ל, וַאֲזַי נָפִיק הַאי קָלָא וְאַרְא בְּעַבְדֵי מְטָרָא, הַיְנוּ בְּמוֹחִין, כִּי אָז הַמּוֹחִין זָךְ וְצָלוּל, וְאָז עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת דַּעַת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן הַמּוֹחִין בְּחִינַת עַבְדֵי מְטָרָא, כִּי עַבְדֵי מְטָרָא זֶה בְּחִינַת הַגַּן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּישַׁעְיָה (קפיטיל ה'), "עַל הֶעָבִים אֲצַוֶּה מהמטיר עָלָיו מָטָר" וּפֵרֵשׁ רש"י תרכתיו מִגַּן עֵדֶן, עַיֵּן שָׁם נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת עַבְדֵי מְטָרָא הֵם בְּגַן עֵדֶן, כִּי שָׁם עִקַּר תִּקּוּן הַמּוֹחִין הֵם בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב') נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וכו' וּכְשֶׁעוֹמְדִים בַּחֲצוֹת אָזַי נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ יוֹשֵׁב בְּגַן עֵדֶן, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר, שֶׁאָז נָחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִשְׁתַּעְשַׁע עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן וכו', וּמִי שֶׁעוֹמֵד אָז וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מִתְחַבֵּר עִם אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, (וַיִּקְרָא יג) וַאֲזַי זוֹכֶה לְבְחִינַת עַבְדֵי מְטָרָא בְּחִינַת מוֹחִין שֶׁהֵם מְאִירִין בְּגַן עֵדֶן דַּיְקָא, בְּחִינַת וְעַל הֶעָבִים אֲצַוֶּה וכו' הֲנֶאֱמַר עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁנִּתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן וכו' כַּנַּ"ל נִמְצָא כְּשֶׁקָּמִים בַּחֲצוֹת עַל-יְדֵי קוֹל הַתַּרְנְגוֹל זֶה בְּחִינַת רַעֲמִים, בְּחִינַת כַּד נָפִיק הַאי קָלָא וְאַרְא בְּעַבְדֵי מְטָרָא וכו', וְעַל-יְדֵי זֶה יוֹצֵא אוֹר הַתְּפִלִּין בַּבֹּקֶר כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲצוֹת, שֶׁאָז הָרֵג ה' כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַדְּשׁוּ בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת (שְׁמוֹת יג) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וכו', כִּי בְּכוֹר הוּא רֵאשִׁית בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת רֵאשִׁית דַּעַת, וְעַל-יְדֵי שֶׁהִכָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם הִכְנִיעַ הַדַּעַת דְּסִטְרָא אַחֲרָא בִּבְחִינַת גער חית קנה, 'חית קנה' זֶה בְּחִינַת עֵשָׂו חֲזִיר הַיַּעַר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רז"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פֶּרֶק סה), שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אַחֲרָא, כִּי שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם, כַּמּוּבָא, וְעַל-כֵּן הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב לִיקַּח הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַדַּעַת דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר, בְּחִינַת רֵאשִׁית דַּעַת כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי שֶׁהִכָּה ה' כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וְהִכְנִיעַ הַדַּעַת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וַאֲזַי נִתְגַּבֵּר הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל,

בְּחִינַת (שְׁמוֹת ד') בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי נִתְקַיֵּם, "גער חית קנה" כַּנַּ"ל, וַאֲנִי יָצָאוּ יִשְׂרָאֵל מֵחָמֵץ לְמַצָּה בְּחִינַת קנה חית תשבר כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְכוּ' הַנֶּאֱמָר בְּפָרָשַׁת קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר שֶׁהִיא פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה שֶׁבִּתְפִלִּין, זֶה בְּחִינַת גער חית קנה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בָּעֲצָמוֹ בְּחִינַת הֲרִינַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת עֲשׂוֹ וְכוּ' וַאֲזַי נִתְקַדְּשׁוּ בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה הָיָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם יא), "כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם וּמֵת כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ'" כִּי עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲצוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ג

כִּי תְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת קוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא יוֹצֵא מִגְּבוּרוֹת מִבְּחִינַת יֵרָאֶה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כז) הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּמּוּבָא, כִּי יַעֲקֹב כָּלוּל מֵחֲסָדִים וּגְבוּרוֹת, וְזֶה בְּחִינוֹת קוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא יוֹצֵא מִגְּבוּרוֹת וְצָרִיךְ לְשַׁתֵּף הַגְּבוּרוֹת בַּחֲסָדִים כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא זֶרַע יִצְחָק, שֶׁהוּא כָּלוּל מֵחֲסָדִים וּגְבוּרוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן בְּתִחִלָּה מַנִּיחִין תְּפִלָּה שֶׁל יַד וְאַחַר כָּךְ שֶׁל רֹאשׁ, כִּי תְּפִלָּה שֶׁל יַד מַנִּיחִין בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַקּוֹל בְּחִינַת רַעַם גְּבוּרוֹתָיו כַּנַּ"ל, וְהַאי קָלָא אערא בעבי מְטָרָא, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, מִן לבונא דְּמוֹחָא, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן נִזְכָּר 'וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ', בְּתִפִלִּין, זֶה בְּחִינַת גער חית קנה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֹּחִין, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת ד' פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבִּתְפִלִּין, כִּי צָרִיךְ לְתַקֵּן הַמֹּחַ בְּחִינַת עבי מְטָרָא, גַּם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַיִּרְאָה וְכוּ', וּמוֹחָא חָכְמָה, וְיִרְאָה הוּא דָּבָר הַמְסוּר לַלֵּב, כַּמּוּבָא בִּמְקוֹם אַחֵר (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א'), ובינה לבא וּמִשָּׁם יוֹצֵא הַקּוֹל שֶׁכָּלוּל מֵחֲסָדִים וּגְבוּרוֹת, כִּי צָרִיךְ לְשַׁתֵּף הַגְּבוּרוֹת בַּחֲסָדִים, וְזֶה בְּחִינַת ד' פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבִּתְפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה וּבִינָה, חֶסֶד וּגְבוּרָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעִקַּר לִשְׁמֹר מֹחוֹ מֵחָמֵץ, בְּחִינַת גער חית קנה, לִגְעֹר בַּמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ' וְלַעֲשׂוֹת מְרִיבָה עִמָּהֶם לְגָרְשָׁם, שֶׁלֹּא יִתְקָרְבוּ לְמַשְׁכְּנָא דִּקְדֻשָּׁה וְצָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַמְּרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים אֵין זֶה אֶלָּא בִּשְׁבִילְךָ וְכוּ', שֶׁזֶּה מַשְׁמִיעִין אוֹתְךָ תּוֹכֵחָה עַל שֶׁפָּגַמְתָּ בטפי מוֹחֲךָ, וּבְוַדַּאי אִלּוּ לֹא הָיָה נִפְגָּם מוֹחֲךָ, לֹא הָיָה נִשְׁמַע לְךָ הַמְּרִיבָה שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים וְאֵין הַמְּרִיבָה אֶלָּא בִּשְׁבִילְךָ כְּדֵי שֶׁתָּשׁוּב מִמָּוֶת לְחַיִּים, מֵחָמֵץ לְמַצָּה וְכוּ' וְזֶהוּ, "אֹזֶן שׁוֹמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין וְכוּ'" כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמֹּחַ, לִזְכּוֹת לְחַיִּים עַל-יְדֵי מִצְוַת תְּפִלִּין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה (מְנָחוֹת מ"ד), הַמֵּנִיחַ תְּפִלִּין זוֹכֶה לְחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' עֲלֵיהֶם יִחְיוּ" כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֹּחִין לְזָכוֹת לֵידַע וּלְהַאֲמִין, כִּי אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, הַיְנוּ לְבָלִי לִשְׁמֹעַ כְּלָל הַמְּרִיבוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי מַאֲמִינִים כִּי אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בְּשִׂכְלֵנוּ, כִּי זֶה אוֹסֵר וְזֶה מַתִּיר וְכֵן שְׁאָר מִינֵי מַחֲלֹקֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן מַאֲמִינִים, כִּי בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם שֶׁכָּל גְּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד, בְּחִינַת מַקִּיפִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בֵּין צַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הַשֵּׂכֶל וְזֶה בְּחִינַת שי"ן שֶׁל ג' רָאשִׁין שי"ן שֶׁל ד' רָאשִׁים, זֶה בְּחִינַת שֶׁכֻּלּוֹ חָד וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, כִּי שי"ן שֶׁל ד' רָאשִׁים זֶה בְּחִינַת שֶׁהַחֶסֶד וּגְבוּרוֹת הֵם נִתְחַלְּקִין לִשְׁנֵי מֹחִין, וְשִׁין שֶׁל ג' רָאשִׁים, זֶה בְּחִינַת שֶׁהַחֶסֶד וּגְבוּרָה הֵם נִכְלָלִין יַחַד וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם דַּעַת בְּחִינַת מֹחַ אֶחָד, וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת הֵם מִבְּחִינַת חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת, כַּיָּדוּעַ נִמְצָא, שֶׁבִּתְפִלִּין עַל-יְדֵי הש"ן שֶׁל ג' רָאשִׁים ושי"ן שֶׁל ד' רָאשִׁים אָנוּ רוֹאִים שֶׁכֻּלּוֹ חָד כִּי הַחֲסָדִים וּגְבוּרוֹת שֶׁמִּתְחַלְּקִין לִשְׁנֵי מֹחִין שֶׁזֶּה בְּחִינַת שי"ן שֶׁל ד' רָאשִׁים כַּנַ"ל הֵם בֶּאֱמֶת מֹחַ אֶחָד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שי"ן שֶׁל ג' רָאשִׁין כַּנַ"ל רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת, כִּי שי"ן שֶׁל ד' רָאשִׁין הוּא בִּבְחִינַת מַקִּיפִין קֹדֶם שֶׁנִּכְנָסִין הַמֹּחִין לִפְנִים, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, הַיְנוּ שֶׁזֶּה הַמֹּחַ וְהַדַּעַת שֶׁל בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת שי"ן שֶׁל ד' רָאשִׁין כַּנַ"ל הוּא בִּבְחִינַת מַקִּיפִין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הַדַּעַת, כִּי הוּא דַּרְכֵי ה' כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נ"ו) וְזֶה בְּחִינַת רְעָמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים צְרִיכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם זֶה הַדַּעַת הַגָּבוֹהַּ מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל בִּשְׁבִיל לְגָרֵשׁ סִטְרִין אַחֲרָנִין וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל כְּדֵי לְקָרֵב הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד שֶׁפָּגְמוּ בטפי הַמֹּחַ שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים" כִּי פָּגְמוּ בטפי הַמֹּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים, וְעַל-כֵּן קָשֶׁה לָהֶם לָשׁוּב לְאָרְחוֹת חַיִּים, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, וְעַל-כֵּן שׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד, וְעַל-יְדֵי הַדַּעַת הַגָּבוֹהַּ שֶׁל בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִין, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הֵם מְתַקְּנִין וּמַחֲזִירִים בִּתְשׁוּבָה אֲפִלּוּ אֵלּוּ הָרְחוֹקִים שֶׁפָּגְמוּ בטפי הַמֹּחַ, כַּמְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, וְאֵין הַמְרִיבָה אֶלָּא בִּשְׁבִילְךָ כְּדֵי שֶׁתָּשׁוּב מִמָּוֶת לְחַיִּים וְכוּ', כִּי לְכְאוֹרָה הֵם יְכוֹלִין לְהִתְרַחֵק עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים, כִּי אֵין יוֹדְעִין אֵיךְ לְהִתְקָרֵב וְקָשֶׁה לָהֶם קֻשְׁיוֹת עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, נִמְצָא שֶׁיְּכוֹלִין ח"ו, לְהִתְרַחֵק יוֹתֵר עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה זֶה דַּיְקָא תִּקּוּנָם, כִּי בֶּאֱמֶת רָאוּי לָהֶם לְהַרְחִיקָם מִלָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן" אֲבָל תֹּכֶף

כְּשֶׁמַּרְגִּישִׁין זֹאת וְרוֹאִין וּמְבִינִים שֶׁמְּרַחֲקִים אוֹתָם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ ז"ל שָׁם, וּבְוַדַּאי אִלּוּ לֹא הָיָה נִכְפָּם מוֹחֲךָ לֹא הָיָה נִשְׁמַע לְךָ הַמְּרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים וְאֵין הַמְרִיבָה אֶלָּא בִּשְׁבִילְךָ, וּבָזֶה מַשְׁמִיעִין אוֹתְךָ תּוֹכֵחָה עַל שֶׁפָּגַמְתָּ בטפי מוֹחֲךָ, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם נִמְצָא, שֶׁבָּזֶה בְּעַצְמוֹ מַשְׁמִיעִין אוֹתְךָ תּוֹכֵחָה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּנָם, כְּשֶׁרוֹאִין בְּעַצְמָן שֶׁנִּשְׁמַע לְאָזְנֵיהֶם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים, וַאֲזַי הֵם מְבִינִים שֶׁמְּרַחֲקִין אוֹתָם מֵהַקְּדֻשָּׁה, וַאֲזַי הֵם מַתְחִילִים לְרַחֵם עַל עַצְמָן מִסְּתַם כְּלִים בְּעַצְמָן הֵיכָן הֵם בָּעוֹלָם, שֶׁפָּגְמוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁמַּרְחִיקִין אוֹתָן וַאֲזַי הַהִתְרַחֲקוּת הוּא תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת, כִּי בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיַּעֲמֹד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁכָּתוּב כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְכוּ', וְאִיתָא בַּזֹּהַר שֶׁאֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל פְּגַם טפי הַמֹּחַ, אַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מוֹעִיל תְּשׁוּבָה וְכַמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי מוּסָר, וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ ז"ל בְּפֵרוּשׁ, רַק מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִתְנַסּוֹת וּלְהִצְטָרֵף וְלַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן הַזֶּה שֶׁל הִתְרַחֲקוּת הַזֹּאת, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְחִיקוּ אוֹתוֹ כָּל כָּךְ בְּכָל מִינֵי הִתְרַחֲקוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁכּוֹתְבִין עָלָיו שֶׁאֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה וְכוּ'. וּכְשֶׁהוּא פֶּתִי וְסָכָל וְאֵינוֹ מְרַחֵם עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ ח"ו, אֲזַי מוֹצֵא פְּטוּר לְעַצְמוֹ לְהִתְרַחֵק מִן הַתְּשׁוּבָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִכְתַּב עָלָיו שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ תְּשׁוּבָה ח"ו, אֲבָל מִי שֶׁחוֹשֵׁב בֶּאֱמֶת עַל הַתַּכְלִית שֶׁלּוֹ וְיֵשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת עַל עַצְמוֹ, אֲזַי אַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאֶה כָּל מִינֵי הִתְרַחֲקוּת שֶׁבָּעוֹלָם וְאַף-עַל-פִּי שֶׁכָּתוּב עָלָיו שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ תְּשׁוּבָה אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין מִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל, אַדְרַבָּא, יֵשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת יוֹתֵר עַל עַצְמוֹ, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן מַה יְהֵא בְּסוֹפוֹ וּמַה יַּעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה, וּמִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ ח"ו, כָּל מַה שֶּׁמּוֹצֵא וְרוֹאֶה שֶׁמְּרַחֲקִין אוֹתוֹ יוֹתֵר, הוּא מְרַחֵם עַל עַצְמוֹ יוֹתֵר וְצוֹעֵק אֶל ה' יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵעוֹמְקָא דִּלְבָּא, עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם, כִּי בָּאֱמֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא, וְאֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיַּעֲמֹד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כְּבָר בְּכַמָּה וְכַמָּה רְשָׁעִים גְּדוֹלִים שֶׁפָּגְמוּ בטפי הַמֹּחַ וְכָפְרוּ בָּעִקָּר וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נִתְקַבְּלוּ בִּתְשׁוּבָה, וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן הַזֶּה וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁמַּרְחִיקִין אוֹתוֹ כַּנַּ"ל, אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וְנִתְקָרֵב עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן הַזֶּה שֶׁל הִתְרַחֲקוּת כַּנַּ"ל וְהָבֵן וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַל-יְדֵי זֶה הַדַּעַת דַּיְקָא הֵם מְקָרְבִין וּמְשִׁיבִין מְמֻוָּת לְחַיִּים אֶת אִלּוּ שֶׁפָּגְמוּ בטפי הַמֹּחַ כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אַךְ מִי שֶׁהוּא פֶּתִי וְסָכָל כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין, אֲזַי מִתְרַחֵק יוֹתֵר עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאֶה מַחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִדְקְדוֹ אֲזַי שׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת חַיִּים עַל-יְדֵי זֶה שֶׁשּׁוֹמֵעַ הַמְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל

בְּחִינַת אֹזֶן שׁוֹמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תְּלִין וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי רוֹאֶה עַל-יְדֵי זֶה גֹּדֶל הִתְרַחֲקוּתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּתְרַחֵק כָּל כַּךְ עַד שֶׁנִּשְׁמַע לְאָזְנָיו הַמְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים, וְנִזְכָּר עַל-יְדֵי זֶה גֹּדֶל הַפֶּגֶם שֶׁפָּגַם בטפי הַמֹּחַ, כִּי אִם לֹא הָיָה נִפְגָּם מֹחוֹ לֹא הָיָה שׁוֹמֵעַ הַמְרִיבוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וַאֲזַי מַתְחִיל לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה וּמֵבִין גֹּדֶל הִתְרַחֲקוּתוֹ מֵהַקְּדֻשָּׁה, וַאֲזַי נִתְקָרֵב עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי בֶּאֱמֶת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הוּא בֶּאֱמֶת רַק בִּשְׁבִיל לְקָרֵב וּלְהָשִׁיב אֶת הָרְחוֹקִים מִמָּוֶת לְחַיִּים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ שָׁם, וְאֵין הַמְרִיבָה אֶלָּא בִּשְׁבִילְךָ, כְּדֵי שֶׁתְּשׁוּב מִמָּוֶת לְחַיִּים וְכוּ':

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין עַל עוֹר בְּהֵמָה, זֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים סח) גער חית קנה, 'חית קנה' זֶה בְּחִינַת בֶּהֱמִיּוּת וְעַל-יְדֵי שֶׁלּוֹקְחִין עוֹר בְּהֵמָה וּמְעַבְּדִין אוֹתוֹ לְשֵׁם תְּפִלִּין וְכוֹתְבִין עָלָיו פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין עַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין בְּחִינַת בֶּהֱמִיּוּת, בְּחִינַת חית קנה עַל-יְדֵי קנה חָכְמָה קנה בִּינָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַקָּנֶה שֶׁכּוֹתְבִין בּוֹ בְּתְפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת קנה חָכְמָה קנה בִּינָה דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת הַכְּתָב שֶׁהִיא בְּחִינַת (יַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי רפ) אֵשׁ שְׁחֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, זֶה בְּחִינַת כַּד נָפִיק הַאי קָלָא וְאַרְא בְּעִבֵי מִטְרָא שֶׁהֵם לְבוּנָא דְּמוֹחָא וְזֶה בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, כִּי הַקּוֹל הַיּוֹצֵא מִגְּבוּרוֹת זֶה בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת כַּיָּדוּעַ, וְהַקּוֹל הַיּוֹצֵא מִגְּבוּרוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחֹרָה, פּוֹגֵעַ בְּעִבֵי מִטְרָא, שֶׁהֵם לְבוּנָא דְּמוֹחָא, וְזֶה בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה וַאֲזַי נַעֲשִׂין הַתְּפִלִּין הַנַּעֲשִׂין מֵעוֹר בְּהֵמָה בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר בְּאָלְף, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת (בָּבָא מְצִיעָא פֶּרֶק ד') שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב כְּעֵין שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם שֶׁהָיָה קֹדֶם הַחֵטְא שֶׁאָז הָיָה מֵאִיר אוֹר הַגָּנוּז מז' הַיָּמִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר בְּאָלְף וְזֶה בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, בְּחִינַת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ שֶׁל ר' מֵאִיר שֶׁהָיָה כָּתוּב בָּהּ כָּתְנוֹת אוֹר בְּאָלְף כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פֶּרֶק ט'), כִּי ר' מֵאִיר הָיָה מֵאִיר עֵינֵי חֲכָמִים בַּהֲלָכָה, וּמִפְּנֵי מָה לֹא קָבְעוּ הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ? שֶׁלֹּא עָמְדוּ חֲבֵרָיו עַל סוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁהָיָה אוֹמֵר עַל טָמֵא טָהוֹר וּמַרְאֶה לוֹ פָּנִים וְהָיָה מְטַהֵר אֶת הַשֶּׁרֶץ בק"ן טְעָמִים (עַרוּבִין יג) נִמְצָא, שר' מֵאִיר הָיָה לוֹ הַדַּעַת וְהַשְׂגָה שֶׁל בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה מְטַמֵּא וְזֶה מְטַהֵר וְכוּ' וְעַל-כֵּן הָיָה אוֹמֵר עַל טָמֵא טָהוֹר וְכוּ' וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת לֹא עָמְדוּ עַל סוֹף דַּעְתּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הַדַּעַת כְּלָל וּמַחֲמַת זֶה הָיָה כָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ כָּתְנוֹת אוֹר בְּאָלְף, כִּי כָּתְנוֹת עוֹר זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּיָּדוּעַ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, כִּי כָּתְנוֹת עוֹר זֶה בְּחִינַת הַבְדָּלָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, אֲבָל עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁל

בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיּוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שֶׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים אֲזַי נִמְתָּק כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת וַאֲזַי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר בְּאֶלֶף, כִּי זֶה הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז מז' יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁין שֶׁל ג' רָאשִׁין וְשֶׁל ד' רָאשִׁין, שֶׁהֵם ז' רָאשִׁין, בְּחִינַת שְׁבִעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הַדַּעַת כְּלָל, כִּי הוּא צָפוּן וְגָנוּז לַצַּדִּיקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן ר' מֵאִיר שָׁזָכָה לְזֶה הַדַּעַת שֶׁל בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה כָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ כָּתְנוֹת אוֹר בְּאֶלֶף כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין עַל גַּבֵּי עוֹר שֶׁעוֹשִׂין מִבְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, בְּחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי עוֹר בְּהֵמָה דַּיְקָא, כִּי תְּפִלִּין הֵם מֹחִין גְּבוֹהִים מְאֹד בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וּמִי שֶׁרוֹצֶה ח"ו, לְכַנֵּס לְהָבִין זֶה הַדַּעַת, בְּוַדַּאי לֹא יָשׁוּב וְלֹא יַשִּׂיג אֹרְחוֹת חַיִּים, כִּי יִהְיֶה נִכְשָׁל מְאֹד, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר, "בְּמוּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרוֹשׁ וְכוּ'". כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּצַדִּיקֵי אֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם מְרִיבָה וּמַחֲלֹקֶת, כִּי בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תְּפִלִּין נִכְתָּבִין עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת בְּנֵי אָדָם שֶׁעֲרוּמִים בְּדַעַת וּמְשִׂימִין עַצְמָן כִּבְהֵמָה, שֶׁצְּרִיכִין לְשׂוּם עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׂוּם דַּעַת כְּלָל וְלִסְמוֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ עַל-יְדֵי זֶה וְזוֹכֶה לִבְחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם נַעֲשִׂין מֵעוֹר בְּהֵמָה דַּיְקָא וַאֲזַי נִפְשָׁט עַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ, כִּי כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ בְּפֹרָט, כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ ח"ו, עַקְמִימִיּוּת הַרְבֵּה בְּלִבּוֹ, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׂוּם דַּעַת כְּלָל, וְיֵלֵךְ רַק בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת לְבַד, וַאֲזַי זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְדַעַת גָּדוֹל מְאֹד וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם מֹחִין גְּבוֹהִים מְאֹד שֶׁנִּכְתָּבִין עַל עוֹר בְּהֵמָה דַּיְקָא וְעַל יָדָם נִפְשָׁט עַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וַאֲזַי כְּשֶׁנִּפְשָׁט עַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ עַל-יְדֵי תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת רְעָמִים, אֲזַי זוֹכֶה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, שֶׁמַּרְגִּישִׁין תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּהַמְּצוָה בְּעֲצָמָהּ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּמַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי תְּפִלִּין הֵם נִקְרָאִים אוֹת בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין מַנִּיחִין תְּפִלִּין, כִּי הֵם עַצְמָן אוֹת רַק בַּחוֹל שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת אֲזַי אָנוּ מַנִּיחִין תְּפִלִּין וַאֲזַי מַמְשִׁיכִין וּמְקַבְּלִין הַקְּדוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת גַּם בִּימֵי הַחוֹל וְזֶה בְּחִינַת הַנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין זוֹכִין לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, שֶׁמַּמְשִׁיכִין תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת שַׁבָּת, גַּם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחוֹל עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל

הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל שִׁין שֶׁל ג' רָאשִׁים, שִׁין שֶׁל ד' רָאשִׁים, שֶׁהֵם ז' רָאשִׁין, הֵם בְּחִינַת ז' קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עִבּי מִטָּרָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קוֹל ה' חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה, שֶׁהָיָה הַקּוֹל נֶחְקָק בְּאֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, כִּי הַקּוֹל פּוֹגֵעַ בַּמֹּחַ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עִנְיַן מִצְוַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד וְשֶׁל רֹאשׁ וּצְרִיכִין לִהְיוֹת שֶׁל עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה דַּיְקָא וּלְכוֹתְבָן עַל הַקֻּלְף, וְעִנְיַן הָרְצוּעוֹת וְהַמַּעְבְּרְתָּא וּשְׁאָר פְּרָטֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים מְאֹד וְעִנְיַן תְּפִלִּין דרש"י וּדְרַבֵּנוּ תָּם:

עַל-פִּי הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה מְאֹד שֶׁל הַשִּׁבְעָה בעטלירש הַנִּדְפָּס בְּסֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם בְּדַף צ"ו, מֵעִנְיַן הבעטליר הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה עִוֵּר שֶׁבָּא אֵצֶל הֶחָתָן וְהַכַּלָּה עַל הַחֻתּוּנָה אַחַר הַחֻפָּה וְאָמַר לָהֶם שֶׁנּוֹתַן לָהֶם מַתָּנָה לַדְּרָשָׁה שֶׁתִּהְיוּ זְקֵנִים כְּמוֹנִי וְכוּ', שֶׁתִּחְיוּ חַיִּים אֲרֻכִּים כְּמוֹנִי, וְאַתֶּם סוֹבְרִים שֶׁאֲנִי עִוֵּר, בֶּאֱמֶת אֵין אֲנִי עִוֵּר כְּלָל, רַק שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלִי כְּהֶרֶף עַיִן וְכוּ', כִּי אֲנִי זָקֵן מְאֹד, וַאֲנִי עֲדַיִן יניק לְגַמְרֵי (הַיְנוּ יוּנְג) וְלֹא הִתְחַלְתִּי עֲדַיִן לִחְיוֹת כְּלָל, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי זָקֵן מְאֹד וְכוּ', וְיֵשׁ לִי הַסְכָּמָה עַל זֶה מֵהַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב וְאִם עֵינֵי שֵׂכֶל לָךְ, תְּבִין מֵרָחוֹק מַה מְּאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כְּלָל וְהֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יִרְאֶה וְיָבִין מִשָּׁם גְּדֻלּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים גֹּדֶל מַעֲלָתָם שֶׁזָּכָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶׁהִתְפָּאֵר בְּעַצְמוֹ שָׁם, כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּבאֹר שָׁם שֶׁסִּפֵּר כָּל אֶחָד הוּא עִנְיַן הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל אֵיזֶה צַדִּיק גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד שֶׁהִתְפָּאֵר בְּעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים בַּמָּקוֹם שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁזָּכָה בָּזֶה הָעוֹלָם לְמַה שֶׁזָּכָה, אֲשֶׁרֵי לוֹ, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, לְמָשָׁל בְּעִנְיַן שֶׁיִּתְבָּאֵר לְפָנֵינוּ, שֶׁהִתְפָּאֲרוּ הַזְּקֵנִים, וְכָל אֶחָד סִפֵּר מַה שֶׁזָּכַר מִזִּכְרוֹן הָרִאשׁוֹן וְכוּ' הַקָּטָן שֶׁבְּכֻלָּם גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס בַּמֹּחַ עֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ וְתִקֻּף קְדֻשָּׁתוֹ, כְּגוֹן שֶׁאֶחָד הִתְפָּאֵר שֶׁזּוֹכֵר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּעֵת שֶׁחָתְכוּ אֶת טַבּוּרוֹ, רְאֵה וְהָבֵן וְהַבֵּט, הַנִּמְצָא כָּזֶה אֲפִלּוּ חַד בְּדָרָא שֶׁיּוּכַל לְהִתְפָּאֵר כזה שֶׁיְּזַכֵּךְ וִיקַדֵּשׁ גּוּפוֹ וְחוֹמְרוֹ כָּל כַּךְ כָּל כַּךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִזְכֹּר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ אָז בְּתִחַלַּת הַלֵּידָה כְּשֶׁיָּצָא לַאֲוִיר הָעוֹלָם בְּעֵת שֶׁחָתְכוּ אֶת טַבּוּרוֹ, וְזֶה הַקָּטָן שֶׁבְּכֻלָּם, וּמִמֶּנּוּ תִּרְאֶה מַעֲלַת קְדֻשַּׁת הַזָּקֵן הַקָּדוֹשׁ הַשֵּׁנִי שֶׁהָיָה בְּעֵינָיו לִשְׂחֹק מַעֲלַת הַזָּקֵן הָרִאשׁוֹן וְאָמַר כְּמַתְמִיהַ, זֹאת הִיא מַעֲשֶׂה יְשָׁנָה אֲנִי זוֹכֵר זֹאת הַמַּעֲשֶׂה, אֲבָל אֲנִי זוֹכֵר גַּם כְּשֶׁהָיָה הַנֵּר דּוֹלֵק, וּפֵירְשָׁה הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל אַחַר כָּךְ, שֶׁזֶּהוּ שֶׁזּוֹכֵר גַּם מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּעֵת

שֶׁהָיָה בְּבֶטֶן אִמּוֹ שֶׁהָיָה נֵר דָּלוּק עַל רֹאשׁוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם וְהִנֵּה מַעֲלַת זֶה הַשֵּׁנִי עַל הָרִאשׁוֹן יְכוֹלִין לְהָבִין קְצָת מֵרָחוֹק אַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ רְחוֹקִים מִזֶּה מְאֹד מְאֹד, כִּי הַחִלּוּק הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בֵּין קֹדֶם שֶׁיָּצָא לָאֲוִיר הָעוֹלָם בֵּין אַחַר כָּךְ מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא (נִדָּה ל') וּמִדְרָשִׁים וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי בְּעֵת הָעִבּוּר כְּשֶׁהוּא בְּמֵעֵי אִמּוֹ אָז נֵר דּוֹלֵק עַל רֹאשׁוֹ וְצוֹפֶה וּמַבִּיט מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ וְכֵיוָן שֶׁיָּצָא לָאֲוִיר הָעוֹלָם מִיַּד בָּא מַלְאָךְ וּסְטָרוֹ עַל פִּיו וְשׁוֹכֵחַ הַכֹּל, וְעַל זֶה אָמַר אִיּוֹב (אִיּוֹב כט), "מִי יִתְּנֵנִי כְּיַרְחֵי קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹקִי יִשְׁמְרֵנִי וְכוּ'". כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם), וְכָל עֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע וּלְהַשִּׂיג מַה שֶּׁיָּדַע מִתְּחִלָּה בְּעֵת שֶׁהָיָה נֵר דָּלוּק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁאָז הָיָה מִסְתַּכֵּל בָּאוֹר הַגָּנוּז מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁבּוֹ הָיָה הָאָדָם צוֹפֶה מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ כַּמּוּבָא, וְעַתָּה רְאֵה וְהָבֵן וְהַבֵּט כַּמָּה גָּדְלָה מַעֲלַת הַזָּקֵן הַשֵּׁנִי עַל הָרִאשׁוֹן כִּגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ וְכוּ' וְכֵן הג' עַל הב' וְכֵן כֻּלָּם שֶׁהַקָּטָן שֶׁבָּהֶם גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁאֵין נִמְצָא כְּמוֹתוֹ כִּי אִם יְחִיד בְּכַמָּה דּוֹרוֹת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כְּנֶגֶד הב' הַגָּבֹהַּ מִמֶּנּוּ נֶחְשָׁב כִּנְקֻדָּה, וְכֵן הב' נֶגֶד הג' וְכוּ', וְכֵן לְהַלָּן לְהַלָּן, עַד זֶה שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁהָיָה תִּינוֹק אָז לְגַמְרֵי, שֶׁהוּא הבעטליר הָעִוֵּר בְּעַצְמוֹ שֶׁאָמַר שֶׁזּוֹכֵר כָּל אֵלּוּ הַמַּעֲשִׂיּוֹת וְהוּא אֵינוֹ זוֹכֵר כְּלוּם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל וּמְבֹאָר וּמוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבְכִתְבֵי האר"י ז"ל שֶׁאֲפִלּוּ הַמַּדְרֵגָה הַגָּבֹהַּ שֶׁבַּמַּדְרֵגוֹת אעפ"כ כְּנֶגֶד הַמַּדְרֵגָה הַגָּבֹהַּ עוֹד יוֹתֵר נֶחְשָׁב הַכֹּל כִּנְקֻדָּה בְּעַלְמָא כְּנֶגְדָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנִים ע' ד' קכג) אֲפִלּוּ כ"ע אוּכְמָא הוּא קֶדֶם עִלַּת הָעִלּוֹת וְכוּ' וְכָל אֵלּוּ הַגְּדוּלּוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת מְבֹאָרִים בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם א', וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם מְבֹאָרִים כַּמָּה וְכַמָּה דְּבָרִים נִפְלָאִים שֶׁהִתְפָּאֵר כָּל אֶחָד, כְּגוֹן בְּיוֹם הב' בְּעִנְיַן הַחַיִּים טוֹבִים וְכֵן בִּשְׁאָר הַיָּמִים, בְּעִנְיַן מֵעֶט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה, וּבְעִנְיַן הַזּוּג צִפֳּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּא יָכוֹל לְחַבְּרָם יַחַד וְכוּ' וְכוּ', פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה לְמַה הָאָדָם יוֹכֵל לִזְכּוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁיִּלּוּדֵי אִשָּׁה יוּכְלוּ לִזְכּוֹת לִדְבָרִים גְּבוֹהִים כָּאֵלֶּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מִתְפָּאֵר בָּהֶם, (וְעַיֵּן עוֹד בִּדְבָרֵינוּ באה"ע הִלְכוֹת אִשּׁוּת שָׁם דִּבַּרְנוּ גַּם כֵּן קְצָת מֵעִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי מֵעִנְיַן כֹּחַ הַיְּדִים, עַיֵּן שָׁם) וְרַבֵּנוּ הַנָּזִיר ז"ל יָדַע מִכֻּלָּם וְיָדַע לְסַפֵּר הַמַּעֲשֶׂה הַנַּעֲשָׂה בְּמָקוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה מִכֻּלָּם, וּבֶאֱמֶת אָמַר עַל עַצְמוֹ בְּעֵת שֶׁסִּפֵּר הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת שֶׁאִם לֹא הָיָה יוֹדֵעַ בָּעוֹלָם כִּי אִם זֹאת הַמַּעֲשֶׂה הָיָה גַּם כֵּן חִדּוּשׁ גָּדוֹל מְאֹד, וְאֵין לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר בָּזֶה כַּאן, (עַיֵּן לְמַטָּה בְּסוֹף הַדִּרּוּשׁ מַה שֶּׁהוּבָא שָׁם מֵהַיְרוּשַׁלְמִי כְּתוּבוֹת לְעִנְיַן נִפְלְאוֹת הַזִּכָּרוֹן שֶׁל הַזְּקֵנִים הַנַּ"ל):

חלק ב

נַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ, וְהִנֵּה מִבֹּאָר שָׁם שֶׁאָמְרוּ שֶׁכָּל אֶחָד יְסַפֵּר מַעֲשֶׂה יְשָׁנָה מַה שֶּׁהוּא זוֹכֵר מִזִּכָּרוֹן הָרִאשׁוֹן וְכוּ' וְסִפֵּר הַזָּקֵן הָרִאשׁוֹן שֶׁבֵּיניֵהֶם שֶׁהוּא זוֹכֵר גַּם כְּשֶׁחָתְכוּ הַתַּפּוּחַ מִן הָעָנָף, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁחָתְכוּ אֶת טַבּוּרוֹ וְכוּ', והב' סִפֵּר שֶׁזּוֹכֵר גַּם כְּשֶׁהָיָה הַנֵּר דּוֹלֵק, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עַצְמוֹ בְּעֵת הָעִבּוּר שֶׁהָיָה נֵר דּוֹלֵק עַל רֹאשׁוֹ וְכוּ', והג' סִפֵּר שֶׁזּוֹכֵר גַּם בְּעֵת שֶׁהִתְחִיל לְהִתְרַקֵּם הַגּוּף וְכוּ', והד' סִפֵּר שֶׁזּוֹכֵר גַּם בְּעֵת שֶׁהָיָה מוֹלִיכִין הַגַּרְעִין לִנְטוֹעַ הַפְּרִי, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּמְשְׁכָה הַטִּפָּה בְּעֵת הַזִּווּג, והה' סִפֵּר שֶׁזּוֹכֵר גַּם אֶת הַחֻכְמִים שֶׁהָיוּ מַמְצִיאִים אֶת הַגַּרְעִין, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֵר גַּם כְּשֶׁהָיָה עֲדַיִן בַּמֹּחַ וְכוּ', והו' והז' והח' זָכְרוּ גַּם אֶת הַמַּרְאֶה וְהַטַּעַם וְהָרֵיחַ קֹדֶם שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל הַפְּרִי שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה וְכוּ', וְהַתִּינוֹק, שֶׁהוּא הבעטליר הָעִוֵּר בְּעַצְמוֹ, שֶׁמְּסַפֵּר כָּל זֶה אָמַר שֶׁזּוֹכֵר לַאו כְּלוּם, כִּי הוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל וְזוֹכֵר אֲפִלּוּ מַה שֶּׁהוּא קֹדֶם מְנֻפָּשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, וְאִם תִּרְצֶה לְהַבִּיט בְּעֵין הָאֱמֶת, תִּרְאֶה מֵרָחוֹק פְּלָאוֹת ה', אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע וְלֹא נִרְאָה כָּזֹאת מִימוֹת עוֹלָם:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת זִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יג), "וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ", 'וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן הוּא תְּלוּי בְּתִקּוּן הָעֵינַיִם דַּיְקָא כַּמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁזֶּה הָעִוֵּר שֶׁהָיָה עִוֵּר לְגַמְרֵי מֵחֲיזּוּ דְּהַאי עַלְמָא שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת כְּלָל בְּזֶה הָעוֹלָם עַד שֶׁזָּכָה שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא הָיָה עוֹלֶה בְּעֵינָיו אֲפִלּוּ כְּהֶרֶף עַיִן, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָעֵינַיִם זָכָה לְתִכְלִית שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, שֶׁזֶּה הָעִוֵּר הָיָה זוֹכֵר יוֹתֵר מִכֻּלָּם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַזִּכָּרוֹן תָּלוּי בָּעֵינַיִם, וְכֵן מִבֹּאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ זכרון" (סִימָן נ"ד), שֶׁהָעִקַּר הַזִּכָּרוֹן תָּלוּי בָּעֵינַיִם, עַיֵּן שָׁם וּמֵבִיא שָׁם זֶה הַפָּסוּק, "וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ" עַיֵּן שָׁם כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַזִּכָּרוֹן הוּא בְּחִינַת דַּעַת וּמֹחִין, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "דִּרְשׁוּ ה'", (בְּסִימָן ל"ז) וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יַד שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁנֵיהֶם שְׁמֹנָה פָּרָשִׁיּוֹת ד' בְּשֶׁל רֹאשׁ וד' בְּשֶׁל יַד, כְּנֶגֶד הַשְּׁמֹנָה זְקֵנִים קְדוֹשִׁים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ כַּנַּ"ל, כִּי יָדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת שֶׁתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הֵם בְּבְחִינַת דִּכּוּרָא וּתְפִלִּין שֶׁל יַד הֵם בִּבְחִינַת נֻקְבָא, וּכְלָלְיוּת הַתְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת מֹחִין דְּעִבּוּר ב' דְּגַדְלוּת וְזֶהוּ בְּחִינַת הַזְּקֵנִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל שֶׁזָּכוּ לְמֹחִין גְּדוֹלִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁכָּל אֶחָד זָכָה לִזְכֹּר וּלְהַשִּׂיג יוֹתֵר אֶת הַהַתְחָלָה מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ מִקֹּדֶם בְּהַהַתְחָלָה וְכָל מַה שֶּׁהִשִּׂיג יוֹתֵר הָיָה זוֹכֵר וּמַשִּׂיג הַתְחָלָה קְדוּמָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּמְבֹאָר לְעֵיל וְהִנֵּה הֵם ח' זְקֵנִים וְנֶחְלָקִים לִשְׁתֵּי פְּעָמִים ד', כְּנֶגֶד שְׁתֵּי פְּעָמִים ד' פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבְּשֶׁל יַד וְשֶׁל רֹאשׁ,

כִּי ד' זְקֵנִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהִתְפָּאֲרוּ תְּחִלָּה בַּזְּכָרוֹן שֶׁלָּהֶם כָּל עִנְיָנָם הָיָה מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִם הַוָּלָד בְּמֵעֵי אִמּוֹ מֵעֵת יְצִיאַת הַטִּפָּה עַד הֶחְתִּיכַת הַטַּבּוּר כְּשֶׁיּוֹצֵא לָאֲוִיר הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁאֶחָד הִתְפָּאֵר שֶׁזּוֹכֵר בְּעֵת שֶׁהוֹלִיכוּ אֶת הַגַּרְעִין לִיטַע הַפְּרִי שֶׁהוּא הוֹלֶכֶת הַטִּפָּה וְכוּ', וְהב' זָכַר הַתְּחָלַת רִקּוּם הַפְּרִי וְהג' זָכַר בְּעֵת שֶׁהָיָה נֵר דּוֹלֵק, שֶׁהֵם כָּל יְמֵי הָעִבּוּר. וְהד' שֶׁהוּא הָאַחֲרוֹן זָכַר עִקַּר גְּמַר הַוָּלָד שֶׁהוּא הֶחְתִּיכַת טַבּוּרוֹ שֶׁאָז הַתְּחָלַת בִּיאָתוֹ לָזֶה הָעוֹלָם, (אֲלוּ הד' נִכְתְּבוּ בְּכָאן מִמַּעְלָה לְמַטָּה, בְּהֶפְךְ מִמַּה שֶּׁנִּכְתַּב בְּסֵפֶר הַמַּעֲשִׂיּוֹת וְזֶה מֻחֲמַת שֶׁהֶכְרַחְתִּי עַתָּה לְהַתְחִיל מִן הָרְבִיעִי, עַל-כֵּן עַל-פִּי רְהִיטַת הַלָּשׁוֹן נִתְהַפֵּךְ הַסֵּדֶר, וְהַכַּוָּנָה אַחַת) נִמְצָא, שֶׁכָּל אֲלוּ הד' סִפּוּרִים הוּא בְּנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִם הַוָּלָד אֲצֶל אִמּוֹ, וְעַל-כֵּן אֲלוּ הַמֹּחִין וְהַהַשָּׂגוֹת אֲלוּ שֶׁהִשִּׂיגוּ הד' זְקֵנִים אֲלוּ הֵם בְּבְחִינַת מֹחִין דְּנוּקְבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת ד' פָּרְשִׂיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יַד שֶׁהֵם מֹחִין דְּנוּקְבָא כַּנַ"ל, וְאֲלוּ הַבְּחִינוֹת שֶׁסִּפְּרוּ אֲלוּ הַזְּקֵנִים הד' הֵם בְּחִינַת אוֹר, מַיִם, רָקִיעַ, הַנֶּאֱמָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַכַּוָּנוֹת, כִּי בְּתְחִלַּת יְצִיאַת הַטִּפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶה שֶׁסִּפֵּר שֶׁזּוֹכֵר בְּעֵת שֶׁהוֹלִיכוּ הַגַּרְעִין וְכוּ', זֶה בְּחִינַת אוֹר, כִּי עֲדַיִן אֵין לָהּ שׁוּם צִיּוּר, וְאַחַר כָּךְ בְּעֵת שֶׁהִתְחִיל לְהִתְרַקֵּם בִּשְׁעַת הֶתְחָלְתוֹ הוּא בְּחִינַת מַיִם וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְהַוֶּה הַוָּלָד בְּכָל יְמֵי הָעִבּוּר, זֶה בְּחִינַת רָקִיעַ כַּיָּדוּעַ, וְאָז כְּשֶׁנִּגְמַר בְּחִינַת רָקִיעַ הוּא יוֹצֵא לָאֲוִיר הָעוֹלָם וְנוֹלָד, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת עִבּוּר וְלֵידָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ, וְהד' זְקֵנִים הָרִאשׁוֹנִים כָּל סִפּוּרָם הוּא מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה מִקֹּדֶם שֶׁיָּרְדָה הַטִּפָּה בְּמֵעֵי אִמּוֹ, כִּי הֵם סִפְּרוּ שֶׁזּוֹכְרִים כְּשֶׁהָיָה הַטִּפָּה עֲדַיִן בְּמֹחַ הָאָב, וְהַמַּרְאֶה טַעַם וְרֵיחַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה, שֶׁמִּשָּׁם הִתְחִלַּת הַמְשָׁכַת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִמָּקוֹם שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מֵעֵילָה לְעֵלּוּל, מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, מִשֵּׂכֶל לְשֵׂכֶל, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ עַד שֶׁנִּתְהַוֶּה הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁעַל יָדָהּ הִתְהַוּוּת הַטִּפָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַוָּלָד, וְכָל אֲלוּ הד' בְּחִינוֹת כֻּלָּם אֲצֶל הָאָב אֲצֶל בְּחִינַת דִּכּוּרָא כַּנַ"ל, עַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁהוּא מֹחִין דְּדִכּוּרָא כַּנַ"ל, כִּי הַתְּפִלִּין נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זְקֵנִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הַנַ"ל, שֶׁכֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַזְּקָנָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת הַדְּרַת פְּנֵי זָקֵן כַּיָּדוּעַ וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין מַמְשִׁיכִין מֵהַזְּקָן הָעֶלְיוֹן וְהַגָּדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם שֶׁהוּא הינ"ק שֶׁבְּכֻלָּם שֶׁהוּא הבעטליר הָעִוֵּר שֶׁהָיָה תִּינוֹק לְגַמְרֵי וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי מִמֶּנּוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַזְּקָנָה וְכָל הח' זְקֵנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הח' פָּרְשִׂיּוֹת שֶׁבִּתְפִלִּין, כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִזֶּה הַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הָעִוֵּר הַנַ"ל, אֲבָל בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְלַבֵּשׁ אֲפִלּוּ בַּפָּרְשִׂיּוֹת שֶׁבִּתְפִלִּין, וְעַל-כֵּן אֵין שׁוּם פָּרְשָׁה כְּנֶגְדּוֹ, כִּי הוּא גָּבֹהַּ מֵהַכֹּל וְשׂוֹרֵשׁ הַכֹּל, שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִין כָּל הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַזְּקֵנִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל, כִּי הוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף

כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מֹחַ שֶׁלּוֹ אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם זִכָּרוֹן כְּלָל שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, כִּי הוּא אָמַר שֶׁזּוֹכֵר כָּל זֶה וְאֵינוֹ זוֹכֵר כְּלָל, הַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁזּוֹכֵר הַכֹּל, כָּל מַה שֶׁהֵם זוֹכְרִים, כִּי הוּא כְּלוּל מִכֻּלָּם וְכֻלָּם מְקַבְּלִים מֹחַ וְזִכָּרוֹן שֶׁלָּהֶם רַק מִמֶּנּוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֹחַ שֶׁלּוֹ אֵי אֶפְשָׁר לְכַנּוֹתוֹ בְּשֵׁם זִכָּרוֹן כְּלָל, כִּי הוּא גָּבוֹהַּ מִזִּכָּרוֹן וְשֹׂרֶשׁ הַזִּכָּרוֹן, כִּי נִכְלָל בָּאֵין סוֹף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ מְרֻמָּז בְּשׁוּם פָּרָשָׁה, כִּי הוּא גָּבוֹהַּ מֵהַכֹּל וְשֹׂרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעִקַּר הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין, כִּי הַמֹּחִין הֵם הַחַיִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז'), "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת מד), הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין זוֹכֶה לְחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' עֲלֵיהֶם יִחְיוּ" וְכִמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת ג' שֵׁמוֹת, אֶהְיֶה הַוָיָה אֶהְיֶה שֶׁעוֹלִים חַיִּים, שֶׁהֵם הַמֹּחִין, עַיִן שָׁם, כִּי הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַזְּקָנִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל שֶׁשָּׁרְשָׁם מֵהזְּקַן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הָעִוּר הַנַּ"ל שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁהוּא חַי חַיִּים אֲרֻכִּים בָּאֱמֶת, כִּי הוּא זָקֵן מְאֹד וַעֲדַיִן הוּא יניק מְאֹד וְלֹא הִתְחִיל עֲדַיִן לְחִיּוֹת כְּלָל וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא זָקֵן מְאֹד וְכָל זְמַן הָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלוֹ כְּהֶרֶף עַיִן וְכוּ', וְהִנֵּה הָאֱמֶת דְּבָרִים אֵלּוּ הֵם דְּבָרִים שכיסם עַתִּיק יוֹמִין וְלֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִּיסָא בָּהֶם כְּלָל, וְלֹא אִיתָא אִינָשׁ עַל יבשתא דִּי יֵכוּל לְמִפְשַׁר פִּשְׁרָא דְנָא וְרָזָא דְנָא לְהַחֲוָיָא, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁבְּחֶמְלַת ה' עַל עַמּוֹ כְּבָר יָצְאוּ דְּבָרָיו אֵלּוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ וְנִצְטַיְּרוּ בִּכְתָב וְנִדְפְּסוּ בַּסֵּפֶר, רָאוּי לָנוּ לַחְתֹּר לִמְצֹא בָּהֶם אֵיזֶה רֶמֶז הַנּוֹגֵעַ לְמַעֲשֶׂה בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר מִשֵּׁינָתֵנוּ אֲשֶׁר זֶה הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּאֵלּוּ הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁסִּפֵּר כְּדֵי לְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁינָה אֶת כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁיְּשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "פָּתַח ר' שִׁמְעוֹן" (בְּסִימָן ס') וְשָׁם תִּרְאֶה וְתָבִין גְּדוֹלוֹת נוֹרָאוֹת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַלָּלוּ, כִּי הֵם בְּחִינַת מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, בְּחִינַת עַתִּיק, בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נִמְשָׁכִין מֵהֶם וְכוּ', עַיִן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ה

וְהִנֵּה עִקַּר כַּוָּנַת דְּבָרִים הַנַּ"ל לְעִנְיַן מַעֲשֶׂה, הוּא מַה שֶּׁרָאִיתִי וְשָׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ ז"ל בְּעַצְמוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁהָיָה חַי חִיּוּת חָדָשׁ בְּכָל פַּעַם, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁאָמַר, אֲנִי חָיִיתִי הַיּוֹם חַיִּים שֶׁלֹּא חָיִיתִי מֵעוֹלָם חַיִּים כָּאֵלּוּ. וְכֵן שָׁמַעְתִּי עוֹד פְּעָמִים אֲחֵרִים שֶׁדִּבֵּר הַרְבֵּה מֵעִנְיַן הַחַיִּים שֶׁהַכֹּל נִקְרָא חַיִּים אֲצֶל הָעוֹלָם וְכוּ', וְגַם חַיֵּי צַעַר יֵשׁ חִלּוּקִים הַרְבֵּה וְכוּ', עַיִן שָׁם בְּהַשִּׂיחוֹת, אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר הַחַיִּים הוּא חַיִּים אֲרֻכִּים אֲמִתִּיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחַיִּים אֲרֻכִּים שֶׁל הָעִוֵּר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא חַי חַיִּים אֲרֻכִּים בֶּאֱמֶת, כִּי הִתְפָּאֵר שֶׁהוּא זָקֵן מְאֹד וַעֲדַיִן הוּא יניק מְאֹד וְלֹא הִתְחִיל עֲדַיִן לְחִיּוֹת כְּלָל, כִּי זֶה

עִקַּר הַחַיִּים כְּשֶׁמַּתְחִילִין לַעֲבֹד אֶת ה' בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן בַּעֲבוֹדָתוֹ כְּלָל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו'), "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סִפְרֵי שָׁם), בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כִּדְיוֹטְגְמָא יְשָׁנָה שֶׁאֵין אָדָם סוֹפְנָהּ, אֶלָּא בְּכָל יוֹם יִהְיוּ כַּחֲדָשִׁים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כז), "הַסְכֵּת ושמע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נהייתה לְעָם לַה' אֱלֹקֶיךָ" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (הוּבָא בְּפֵרוּשׁ רש"י), בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִכְנַסְתָּ עִמּוֹ בִּבְרִית, וּכְמוֹ שֶׁרָאִיתִי מֹרַבֵּנוּ ז"ל פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבַּשָּׁעָה הַקּוֹדֶמֶת הִתְפָּאֵר עַצְמוֹ בִּגְדוּלוֹת וְנוֹרָאוֹת וְגִלָּה תּוֹרָה נִפְלָאָה אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע כָּזֹאת כְּדַרְכּוֹ, וְאַחַר כָּךְ בַּשָּׁעָה שֶׁאַחֲרֶיהָ רָאִינוּ אוֹתוֹ שָׁרוּי בְּצַעַר גָּדוֹל וְכַמָּה פְּעָמִים פֵּרֵשׁ צַעֲרוֹ וְשִׂיחָתוֹ לְפָנֵינוּ מֵעִקָּר הַלֵּב, שֶׁהוּא מִצְטַעֵר מְאֹד אֵיךְ זוֹכִין לִהְיוֹת יְהוּדִי, כְּמִי שֶׁלֹּא הֵרִיחַ מֵעוֹלָם רֵיחַ עֲבוֹדַת ה', וּמִי שֶׁלֹּא רָאָה זֹאת אִי אֶפְשָׁר לְצַיֵּר לוֹ בְּכָתָב עִנְיָן זֶה, וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה מְעַט בִּשְׂבָחָיו הַנִּדְפָּסִים, וּבְכָל פַּעַם הָיָה רָגִיל לוֹמַר שֶׁעַכְשָׁיו אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, כְּלָל כְּלָל לֹא וכו' אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּשָּׁעָה הַקּוֹדֶמֶת גִּלָּה מַה שֶּׁגִּלָּה וְהִתְפָּאֵר שֶׁהִשִּׂיג מַה שֶּׁהִשִּׂיג מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן תֵּכֶף אַחַר כָּךְ הָיָה אוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם הַכְּלָל, שֶׁמַּעוֹלָם לֹא עָמַד עַל מַדְרֵגָה אַחַת, רַק הָיָה הוֹלֵךְ בִּזְרִיזוּת בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בְּרוּם מַדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהַגְּבוֹהוֹת, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהִגִּיעַ לְמַה שֶּׁהִגִּיעַ וכו', עֲדַיִן לֹא נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ בָּזֶה וכו', וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כַּאן וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר וְזֶה עִקַּר הַחַיִּים בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל'), "כִּי הוּא חַיֶּיךָ" וְהָעִקָּר עֲבוֹדַת ה' שֶׁיִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְלֹא יִפֹּל לְזִקְנָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁלֹּא תִּזְקֹן עֲבוֹדָתוֹ אֶצְלוֹ ח"ו, וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר רַבֵּנוּ ז"ל עַל זֶה וְאָמַר שֶׁאָסוּר לִהְיוֹת זָקֵן, הֵן צַדִּיק זָקֵן, הֵן חָסִיד זָקֵן, זָקֵן אֵינוֹ טוֹב וכו', כַּמְבֹאָר בְּהַשִּׂיחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁנִּדְפְּסוּ אֵצֶל הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, הַיְנוּ כִּי צְרִיכִים לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. וְזֶהוּ עִקַּר הַחַיִּים אֲרֻכִּים שֶׁל הַזָּקֵן דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הָעִוֹּר הַנַּ"ל, כִּי הָיָה זָקֵן מְאֹד ויניק מְאֹד, הַיְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּזְקַן בְּיוֹתֵר וְנִכְלָל בְּזִקְנָה דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיק דְּעַתִּיקִין, כָּל מַה שֶּׁנִּכְלָל שָׁם יוֹתֵר הָיָה יניק יוֹתֵר, כִּי הִשִּׂיג בְּכָל פַּעַם שֶׁעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי לִגְדוּלָתוֹ אֵין חֵקֶר, וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁנִּכְלָל בְּזִקְנָה דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר, רָאָה וְהִשִּׂיג שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לִחְיוֹת כְּלָל, עַד שֶׁזָּכָה לְחַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם נִכְלָל הַזִּקְנָה וְהַיְנִקוּת יַחַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת כְּלָל וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַזָּקֵן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּפִלִּין מֹחִין כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת (שָׁם ד') וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל תְּפִלִּין כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּפִלִּין מֹחִין כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי מִצְוַת תְּפִלִּין לְחָיוֹת חַיּוּת חָדָשׁ דִּקְדֻשָּׁה, לְחַדֵּשׁ כַּנַּשֶׁר יָמָיו, לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל

פַּעַם מֵחָדָשׁ וְלֹא יִפֹּל לְזִקְנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁלֹּא תִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ בְּעֵינָיו כִּישָׁנָה, אֶלָּא חָדָשׁ מַמָּשׁ כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל מֵעוֹלָם כְּלָל, כִּי בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד וְטָרַח וְיָגַע שָׁנִים הַרְבֵּה בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן לְפִי חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל כְּלָל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית". וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ נִפְלָאוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, וְכַמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאר"י ז"ל, שֶׁאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְאֵין שָׁעָה דּוֹמָה לַחֲבֶרְתָּהּ, וּבְכָל רֶגַע וְרֶגַע נִשְׁתַּנִּים עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת וְסִדְרָן וּמַעֲמָדָן וְהַנְהָגָתָם בְּשִׁנּוּיִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים עַד אֵין חֵקֶר, וְכָל המשת חִיּוּתָם הוּא כְּפִי עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁבּוֹ תְּלוּיִ הַכֹּל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ, כְּפִי חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁצְּרִיכִין עַכְשָׁיו, וּכְפִי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין לְגַלּוֹת עַכְשָׁיו, כִּי יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אוֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת, שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל לַיְלָה וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה נִתְגַּלֶּה גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ הַכָּרָה וִידִיעָה חֲדָשָׁה שֶׁלֹּא הָיָה מֵעוֹלָם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם בַּעֲבוֹדָתוֹ מְחַדֵּשׁ בִּבְחִינַת בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, וְזֶה עִקַּר הַחִיּוּת, בְּחִינַת חַיִּים אֲרִכִּים הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁעִקַּר אֲרִיכַת יָמִים, בְּחִינַת חַיִּים אֲרִכִּים, הוּא שֶׁצְּרִיכִין לִרְאוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ לְהַאֲרִיךְ אֶת הַיּוֹם בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה וְדַעַת, כִּי הַיּוֹם בְּתַחְלָתוֹ כְּשֶׁבָּא לְהָאָדָם הוּא קָצָר מְאֹד וּצְרִיכִין לִרְאוֹת לְהַרְחִיבוֹ וּלְהַאֲרִיכוֹ בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה בְּכָל פַּעַם וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁכָּל יוֹם יִהְיֶה אָרוֹךְ יוֹתֵר מֵהֶבֵרוֹ בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וְכוּ', (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "פָּתַח ר' שִׁמְעוֹן" בְּסִימָן ס' לִקּוּטֵי א') וְזֶה עִקַּר אֲרִיכַת יָמִים בְּחִינַת יָמִים אֲרִכִּים, הַיְנוּ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בַּעֲבוֹדָה חֲדָשָׁה בְּתוֹסֶפֶת מְרֻבָּה, כִּי כָּל עֲבוֹדָה שֶׁעָבַד עַד הֵנָּה צְרִיכִין לִשְׁכֹּחַ לְגַמְרֵי וּלְהַתְחִיל עַתָּה מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי תְּפִלִּין זוֹכִין לָזֶה כַּנַּ"ל וְזֶה עִקַּר מִצְוַת תְּפִלִּין שֶׁמַּנִּיחִין בְּכָל יוֹם כְּדֵי לִזְכּוֹת לְחַיִּים בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים כַּנַּ"ל, הַיְנוּ לִזְכּוֹת לְחַיִּים אֲרִכִּים הַנַּ"ל, לְחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ דְּקְדֻשָּׁה בְּכָל עֵת, לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְזֶה עִקַּר הַמּוֹחִין וְהַחַיִּים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַזִּקּוּן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁמִּמֶּשֶׁם שֹׁרֶשׁ הַתְּפִלִּין כַּנַּ"ל, שֶׁחַיִּים אֲרִכִּים הַנַּ"ל, שֶׁמֶּשֶׁם נִכְלָל הַזִּקּוּנָה וְהַיְנִקוּת יַחַד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קג) תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוּבָא בְּפֵרוּשׁ רש"י שָׁם), הַנֶּשֶׁר הַזֶּה כְּשֶׁמַּזְקִין וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶׁמַּזְקִין יוֹתֵר הוּא מְחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ יוֹתֵר וּמַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בְּיוֹתֵר, וּמַתְחִיל לִחְיוֹת בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, וְעַל-כֵּן הָיָה לוֹ הַסְכָּמָה מִן הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל דַּיְקָא, כִּי חִיּוּת כָּזֶה הוּא בְּחִינַת תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם בְּחִינַת הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחַיִּים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ו

כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין בִּפְנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא, שֶׁהוּא עִקַּר הַדְּרַת פָּנִים כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְתִקּוּנֵי דִּיקְנָא הֵם בְּחִינַת י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, וְעִקָּרָם הוּא בְּחִינַת כְּבִישַׁת כַּעַס לְהַמְתִּיק הַדִּין וְהַחֲרוֹן אַף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קיא) עַל פָּסוּק, "וַיִּמַּהֵר מֹשֶׁה ויקד אַרְצָה וְכוּ'", מַה רָּאָה? אֶרֶךְ אַפַּיִם רָאָה כִּי עִקָּרָן שֶׁל הי"ג מִדּוֹת, שֶׁהֵם תְּלִיסַר ת"ד שֶׁגִּלָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָז, הָעִקָּר הוּא בְּחִינַת אֶרִיכַת אַפַּיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבִישַׁת פָּנִים, וְעַל-כֵּן נִתְלַהֵב מֹשֶׁה עַל-יְדֵי מִדָּה זוֹ דַּיְקָא וְכַמְבֹאָר בְּעִנְיַן מַעֲלַת אֶרִיכַת אַפַּיִם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (בְּסִימָן קנ"ה, עַיֵּן שָׁם) בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, עַצְבוּת הִיא מִדָּה רָעָה מְאֹד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן עַד הַסּוֹף, כִּי הוּא דֶּרֶךְ נִפְלָא לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, וְאִם תִּסְתַּכֵּל וּתְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, תּוּכַל לְקַבֵּל מִשָּׁם עֵצוֹת נִפְלָאוֹת וְהִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהַכְלָל, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִתְדַּבֵּק בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבְכָל הַסְּפָרִים, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מִדַּת אֶרִיכַת אַפַּיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּאֲרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל דָּבָר וְלֹא יִכְעֹס וְלֹא יַקְפִּיד עַל שׁוּם דָּבָר וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מְנִיעָה וּבִלְבּוּל בַּעֲבוֹדָתוֹ, הֵן מְנִיעוֹת וּבִלְבּוּלִים וְעִכּוּבִים וִיסוּרִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִבְּנֵי הָעוֹלָם, כְּגוֹן מֵאֲבִיו וְחוֹתְנוֹ וְאִשְׁתּוֹ וּקְרוֹבָיו אוֹ מִשְּׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, כַּאֲשֶׁר יְדוּעַ וְרוֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁאֵיזֶה אָדָם כָּל שֶׁהוּא רוֹצֶה לִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת ה' לְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְכוּ' וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, תֵּכֶף יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת בְּלִי שִׁעוּר, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִהְיוֹת עַז כַּנָּמֵר וְכוּ' וְגִבּוֹר כָּאֲרִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד כָּל הַמְּנִיעוֹת וְלַעֲבֹר עֲלֵיהֶם, וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל, וּלְהִתְחַזֵּק מְאֹד לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ, לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּכַוָּנָה וּבְכֹחַ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אֶרִיכַת אַפַּיִם לְבַל יִהְיֶה לוֹ קֹצֶר רוּחַ ח"ו, לְהַפְסִיק עֲבוֹדָתוֹ ח"ו, עַל-יְדֵי הַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵהֶם, רַק יְחַזֵּק עַצְמוֹ וְיַאֲרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל דָּבָר, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מְנִיעָה כְּלָל, וְכֵן אֲפִלּוּ הַבִּלְבּוּלִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵעַצְמוֹ מַה שֶּׁהַתַּאֲוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְזָרוֹת רוֹדְפִין אוֹתוֹ בְּכָל עֵת וּבְפָרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְיֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מֵהֶם, הָעִקָּר הוּא בְּחִינַת אֶרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר בְּחִינַת אֶרִיכַת אַפַּיִם זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, וְיִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתוֹ וְלֹא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר וְלֹא יכפת לי' וְלֹא תִּקַּצֵּר רוּחוֹ מִשּׁוּם בִּלְבּוּל מַה שֶּׁהַבַּעַל דָּבָר מַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ בִּלְבּוּלִים וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה ח"ו, מֵחֲמַת הַמַּעֲשִׂים רָעִים וְהַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם עַד הֵנָּה, כִּי צָרִיךְ לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל זֶה כְּלָל, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל וּבְדִבְרֵינוּ כַּמָּה

וְכַמָּה פְּעָמִים בְּעִנְיָן זֶה עַד הֵיכָן הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וְאֵיךְ שֶׁהוּא אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נָפַל נְפִילָה זֹאת בְּעַצְמוֹ כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וְכָל הַיָּמִים אֲשֶׁר הוּא חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְאַל יִפֹּל לְזִקְנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא כְּלָל, כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם מִבְּחִינַת זִקְנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁנִּדְמֶה בְּעֵינָיו שֶׁכְּבָר נִזְקַן בַּחֲטָאָיו וּבְמַעֲשָׂיו שֶׁרָגִיל בָּהֶם, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָצֵאת מֵהֶם בְּשׁוּם אֹפֶן ח"ו, וּבֶאֱמֶת הוּא צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד הָאָדָם לְהִתְחַדֵּשׁ וְלִהְיוֹת נַעֲשֶׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת וְאֵין יוֹם וְאֵין שָׁעָה דּוֹמָה לַחֲבֵרוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וּלְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, וְלִפְעָמִים גַּם בְּיוֹם אֶחָד צְרִיכִין לְהַתְחִיל כַּמָּה פְּעָמִים, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה כַּךְ זְמַן אָרוֹךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁכֹּחַ לְגַמְרֵי כָּל מַה שֶּׁעָבַר עַד הֵנָּה וּלְהַתְחִיל מֵעַתָּה מֵחָדָשׁ מַמָּשׁ כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל, וְאַל יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בִּלְבּוּל וַחֲלִישַׁת הַדַּעַת כְּלָל, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם, שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ רוּחוֹ לַעֲבֹר עַל כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם דָּבָר וְלֹא יִכָּפֵת לִי' שׁוּם דָּבָר, וְאַל יֵרָךְ לְבָבוֹ וְלֹא תִקְצַר רוּחוֹ מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, רַק יִתְחַזֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים בְּכָל עֵת, וְחַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם וּכְבָר דִּבַּרְנוּ מֵעִנְיָן זֶה כַּמָּה פְּעָמִים, אֲבָל עִנְיָן כְּזֶה צְרִיכִין לַחֲזֹר כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר, כִּי הוּא חַיֶּיךָ, כִּי כָּל הִתְרַחֲקוּת רַב הָעוֹלָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאוֹבְדִים מַה שֶּׁאוֹבְדִים, חַיִּים נִצְחִיִּים וַאֲמִתִּיִּים, רֻבָּם כְּכֻלָּם הוּא רַק מֵחֲמַת חֻלְשַׁת הַדַּעַת מַה שֶּׁנּוֹפְלִין בְּדַעְתָּם, מֵחֲמַת שֶׁרֻבָּם הִתְנַסּוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהִתְחִילוּ קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה' וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ לְמַה שֶּׁנָּפְלוּ, כָּל אֶחָד לְפִי נְפִילָתוֹ רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל-יְדֵי זֶה הִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִלְּהַתְחִיל עוֹד, וּקְצָתָם נִתְעוֹרְרוּ קְצָת עוֹד הַפַּעַם וְהִתְחִילוּ מֵחָדָשׁ אוֹ פְּעָמִים, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁרָאוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן נָפְלוּ אַחַר כָּךְ, עַל-כֵּן נִתְיָאֲשׁוּ בְּעַצְמָן, מֵאַחַר שֶׁרָאוּ שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁרָצוּ לְהִתְנַסּוֹת וְלִכְנוֹס בַּעֲבוֹדַת ה' וְנָפְלוּ לְמַה שֶׁנָּפְלוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל-כֵּן נִדְמֶה בְּעֵינֵיהֶם שֶׁנִּשְׁתָּה גְּבוּרָתָם לְהַתְחִיל עוֹד מַעֲתָּה, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל זֶה הוּא מַעֲשֵׂה הַבַּעַל דָּבָר בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִקְן דְּסִטְרָא אַחֲרָא, כִּי נִקְרָא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל (קֹהֶלֶת ד') שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם לִידֵי זִקְנָה וּתְשׁוּת כֹּחַ ח"ו, כְּאִלּוּ כְּבָר נִזְקַן בַּחֲטָאָיו וּבְמַעֲשָׂיו עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּנּוֹת עוֹד, וּבֶאֱמֶת לֹא כֵן הוּא, כִּי בְּכָל יוֹם הָאָדָם הוּא בְּרִיָּה חֲדָשָׁה וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם עַל נְטִילַת יָדַיִם וּשְׁאָר הַבְּרָכוֹת שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְעֶבֶד וְאִשָּׁה וְכוּ', שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים הַטַּעַם שֶׁהוּא מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם כְּבְרִיָּה חֲדָשָׁה, כַּמְבֹאָר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְכֵן בִּרְכַּת הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ

מְבָרְכִין עַל הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין וְהַחִיּוּת בְּכָל יוֹם, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, וְעַל-כֵּן הָאָדָם צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לְבִלִּי לִפֹּל לַזִּקְנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא הַנַּ"ל, רַק לְהִתְחַזֵּק לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת כַּנַּ"ל, וְיִהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלָד וּכְאִלּוּ הַיּוֹם מְקַבֵּל הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם, שֶׁמַּאֲרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל דָּבָר מְנִיעָה וּבִלְבּוּל שֶׁבָּעוֹלָם וְעוֹבֵר עַל הַכֹּל וּמִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם בַּעֲבוֹדָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמִדָּה זֹאת שֶׁל אֶרֶךְ אַפַּיִם הוּא עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁהוּא בְּחִינַת זְקַן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא זְקַן בֶּאֱמֶת, כִּי הוּא חַי חַיִּים אֲרֻכִּים בֶּאֱמֶת, כִּי הוּא מַתְחִיל לְחָיוֹת בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, וְרַק זֶה הוּא בְּחִינַת זְקָנָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁנּוֹפֵל לִזְקָנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְקָן עֲבוֹדָתוֹ אֶצְלוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹפֵל מֵעֲבוֹדָתוֹ ח"ו, מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁנִּזְקָן בַּחֲטָאָיו כָּל כַּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב ח"ו, זִקְנָה כָּזֹאת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הוּא עִקַּר קְצִיר יָמִים, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁזְּקֵנִים כָּאֵלּוּ, שֶׁאֵינָם מוֹסִיפִים חִיּוּת וְתוֹסֶפֶת עֲבוֹדָה וְכוּ' בְּכָל עֵת, נִקְרָאִים קְצַר יָמִים שְׂבַע רֹגֶז וְכוּ', (עַיֵּן בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד'):

חלק ז

הַכְּלָל שֶׁכָּל אָדָם שֶׁרוֹצֶה לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הָאַחֲרוֹן צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לְבִלִּי לִהְיוֹת זְקַן כְּלָל, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִפֹּל לִזְקָנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא ח"ו, הֵן צַדִּיק הֵן חָסִיד הֵן שְׁאָר כָּל אָדָם אֲפִלּוּ הַפָּחוֹת שֶׁבַּפָּחוּתִים כְּפִי מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לִזָּהֵר מִלִּפֹּל לַזִּקְנָה הַנַּ"ל, כִּי אֲפִלּוּ צַדִּיק גָּדוֹל אָסוּר לוֹ לִהְיוֹת זְקַן בַּעֲבוֹדָתוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכָה לַעֲבוֹדָה שְׁלֵמָה בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי זֶה עִקַּר הַיְהָדוּת לְהִתְחַזֵּק לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ ז"ל בְּעֵת שֶׁהִתְחִיל לוֹמַר הַתּוֹרָה ט' תִּקּוּנִין יַקִּירִין אִתְמַסְּרוּ לְדִיקְנָא (בְּסִימָן כ' לִקּוּטֵי א'), שֶׁאָמַר אָז בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, אִי אֶפְשָׁר לוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִכְלַל דְּבָרָיו אָנוּ שׁוֹמְעִין שֶׁאֵין נִקְרָא אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בֶּאֱמֶת, כִּי אִם כְּשֶׁהוֹלְכִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה ט' תִּקּוּנִין יַקִּירִין הַנַּ"ל וְזֶה עִקַּר חַיִּים אֲרֻכִּים, בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת חַיִּים כְּשֶׁמַּתְחִילִין בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן לְהֵפֶךְ אֲפִלּוּ מִי שֶׁעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה וְעָבַר מַה שֶּׁעָבַר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לוֹ לִהְיוֹת זְקַן ח"ו, וְהוּא צָרִיךְ לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִבְּחִינַת זְקָנָה הַנַּ"ל, שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי שׁוּם יֵאוּשׁ ח"ו, שֶׁלֹּא יֹאמַר בְּלִבּוֹ שֶׁכְּבָר נִזְקַן ח"ו, בְּמַעֲשָׂיו וְכוּ', עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִשְׁתַּנּוֹת ח"ו, רַק יִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר וְיַעֲשֶׂה מַה שֶּׁיּוּכַל דָּבָר קָטָן אוֹ דָּבָר גָּדוֹל, אֲפִלּוּ אִם לֹא יוּכַל לוֹמַר כִּי אִם דִּבּוּר אֶחָד מַמָּשׁ בִּתְפִלָּה אוֹ בְּהִתְבּוֹדְדוּת, אוֹ

לִלְמֹד מְעַט דְּמְעַט, עַל כָּל פָּנִים יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁיּוּכַל וְיִתְחַזֵּק וְיִחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּמְעַט דְּמְעַט שֶׁזּוֹכֶה עָדַיִן לִגַּע בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל כָּל פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא בְּוַדַּאי הוּא עוֹשֶׂה כַּמָּה מִצְוֹת בְּכָל יוֹם, כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרִמּוֹן, וְצָרִיךְ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם, וְכַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה "אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי, (בְּסִימָן רפ"ב), כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים וּלְהִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְאַל יְאַבֵּד אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי ח"ו, וְכָל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, וְהָעִקָּר הוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֲרִיכוּת אַפַּיִם הַרְבֵּה מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ, הַיְנוּ לְהַאֲרִיךְ רוּחוֹ, לְהַמְתִּין וּלְיַחֵל לִישׁוּעַת ה' וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בִּלְבּוּל וּמְנִיעָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם לְצַדִּיקִים וְלִרְשָׁעִים (ב"ק נ') שֶׁהַצַּדִּיקִים צְרִיכִים לְמִדָּה זוֹ שֶׁל אֶרֶךְ אַפַּיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְקֵנָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים וְשָׁנִים, בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לִפֹּל לִזְקֵנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא ח"ו, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ זְקֵנָה וַחֲלוּשָׁה אֶצְלוֹ, רַק לְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיו בְּכָל פַּעַם, וּבְכָל יוֹם יַתְחִיל מֵחָדָשׁ בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה וַעֲבוֹדָה וְלֹא יֵעָף וְלֹא יִגַּע לְעוֹלָם, וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם דָּבָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם, כִּי לִפְעָמִים נִתְיַגֵּעַ הָעוֹבֵד אֶת ה' מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר סָבַל כַּמָּה יִסּוּרִים וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹל לִפֹּל לִבְחִינַת זְקֵנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא וּתְשׁוּאוֹת כֹּחַ ח"ו, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּמִדַּת אֶרֶךְ אַפַּיִם הַנַּ"ל כָּל יְמֵי חַיָּיו לְהַאֲרִיךְ אַפּוֹ וְרוּחוֹ עַל כָּל הַיְּגִיעוֹת וְהַכְּבֵדוּת וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְזֶה בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם לְצַדִּיקִים, וְכֵן יֵשׁ בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם לִרְשָׁעִים, שֶׁגַּם הָרְשָׁעִים, הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מַאֲרִיךְ לָהֶם אַפּוֹ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּבוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַד יוֹם מוֹתוֹ תְּחַכֶּה לוֹ אִם יָשׁוּב וְכוּ'" עַל-כֵּן צְרִיכִים גַּם הָרְשָׁעִים בְּעַצְמָן לְהִתְחַזֵּק בְּמִדָּה זֹאת שֶׁל אֶרֶךְ אַפַּיִם שֶׁלֹּא יְבַלְבֵּל אוֹתָם רִשְׁעוֹתָם מִלָּשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא יֵרֵד לְבָבָם וְלֹא יִהְיֶה נֶחֱלָשׁ דַּעְתָּם מֵרִבּוּי הָעֲוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם, בִּפְרָט אִם הִתְחִילוּ כְּבָר אֵיזֶה פְּעָמִים וְנָפְלוּ מִזֶּה וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן יִבְטְחוּ בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְיַאֲרִיכוּ אַפָּם וְרוּחָם עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם וְיִתְחַזְּקוּ בְּכָל פַּעַם לְהַתְחִיל מֵעַתָּה מֵחָדָשׁ אוּלַי יִזְכֶּה מֵעַתָּה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ, לַעֲזֹב דַּרְכּוֹ וּמַחְשְׁבוֹתָיו שֶׁמְּקֻדָּם וְלֹא יִהְיֶה זָקֵן וַחֲלוּשׁ כֹּחַ בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַחִיּוּת בְּכָל עֵת שֶׁצָּרִיךְ לְחַדֵּשׁ יָמָיו שֶׁעָבְרוּ בַּחשֶׁךְ בִּבְחִינַת (אֵיכָה ה') הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם נִמְצָא, שֶׁהַכֹּל צְרִיכִין בְּחִינַת מִדַּת אֶרֶךְ אַפַּיִם הַנַּ"ל וְזֶהוּ אֶרֶךְ אַפַּיִם לְצַדִּיקִים וְאֶרֶךְ אַפַּיִם לִרְשָׁעִים כַּנַּ"ל וּשְׁאָר כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל כָּל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נִכְלָלִים בָּהֶם, כִּי כָּל קִיּוּם עֲבוֹדָתָם וְחִיּוּתָם הוּא עַל-יְדֵי מִדָּה זֹאת שֶׁל אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְכָל זֶה מְקַבְּלִים כֹּחַ מִבְּחִינַת הזקן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הָעִוּר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן שֶׁבְּזָקֵנִים, סָבָא דְּסָבִין שֶׁזָּכָה לְזָקְנָה דִּקְדֻשָּׁה כָּזֶה עַד שֶׁאָמַר שֶׁהוּא זָקֵן מְאֹד ויניק מְאֹד וכו' וְכַנַּ"ל שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִים כָּל הַצַּדִּיקִים כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתָם לְחַדֵּשׁ כֹּחָם וַעֲבוֹדָתָם בְּכָל פַּעַם וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁמַּתְחִילִין בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְאֶפְלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעִים לַמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָה שֶׁבַּמַּדְרֵגוֹת, אֶפְלּוּ לְמַדְרֵגַת בְּנֵי עֲלִיָּה הַגְּדוֹלִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינָם מִסְתַּפְּקִין עַצְמָם בָּזֶה, רַק הֵם אוֹמְרִים, מִי יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיֵּשׁ עוֹד לְהַשִּׂיג? וּמַתְחִילִין בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ ז"ל הָרְבֵּה בְּעִנְיָן זֶה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר עַד שֶׁבָּאִים בְּכָל פַּעַם לְהַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת וכו', עַל-כֵּן בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֵלּוּ בכל הַזֶּה יְכוֹלִין לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם אֵלּוּ הַנּוֹפְלִים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁכִיחַ עַתָּה הַרְבֵּה בְּחֹשֶׁךְ הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁהִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַבַּעַל דָּבָר מְאֹד עַל כָּל הָרוֹצֶה לְהַתְחִיל לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' וּמַפִּילִים אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמַּפִּילִים אוֹתוֹ ח"ו, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּצְרִיכִים לְחַזֵּק אוֹתָם וּלְהַחֲיוֹתָם בְּכָל פַּעַם בְּשִׁבְעָה מִשִּׁיבֵי טַעַם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן לְעוֹלָם וְיַתְחִילוּ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה הַכֹּחַ מְקַבְּלִין מִצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ל'), כִּי מֵחֲמַת עָצְמַ כֹּחָם וְהַשָּׂגָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁהִתְחִילוּ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְהִשִּׂיגוּ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר גְּדֻלַּת חַסְדֵּי ה' אֵיךְ הוּא יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת בְּכָל עֵת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וכו', עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת וְהִתְחַזְּקוּת חָדָשׁ לְכָל הַנּוֹפְלִים לְחַזְּקָם וּלְעוֹרְרָם בְּכָל פַּעַם שֶׁלֹּא יִפְּלוּ מִשּׁוּם דָּבָר לְעוֹלָם, רַק יַאֲרִיכוּ אַפָּם וְרוּחָם עַל הַכֹּל וְיַאֲמִינוּ בה' וּבְכֹחַ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי לֹא אָפְסוּ חֲסָדָיו לְעוֹלָם וְיִתְחַזְּקוּ לְהַתְחִיל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחָדָשׁ בְּכָל פַּעַם בְּכָל מַה שֶּׁיָּכוֹל וכו' וְכַנַּ"ל כִּי בְּכֹחַ אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהִתְחִילוּ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ שֶׁאֶפְלּוּ כְּשֶׁהִגִּיעוּ לַמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ שֶׁבַּמַּדְרֵגוֹת, שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאֵין מַעֲלָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ וַאֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הוּא מַעֲלָה וּמַדְרֵגָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה מְאֹד שֶׁכַּמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים לֹא זָכוּ לָזֶה וְהֵם אַף-עַל-פִּי שֶׁהִגִּיעוּ לָזֶה וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ' וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן לְעוֹלָם לֹא הָיוּ מִסְתַּפְּקִים בָּזֶה וְחָשְׁבוּ מַחֲשָׁבוֹת בְּכָל פַּעַם לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִים עוֹד שׁוּם שָׁם שֶׁל מַדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ יוֹתֵר, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיוּ אוֹמְרִים מִי יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיֵּשׁ עוֹד וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה מְצַטְעֵר מְאֹד לְפָנַי וְאָמַר, אֵיךְ זוֹכִין לִהְיוֹת יְהוּדִי וכו'? וְהָיָה בְּעֵינַי לְפֶלֶא גָּדוֹל, מֵחֲמַת שֶׁזֶּה סְמוּךְ גִּילָה נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת וכו' עָנָה וְאָמַר, מִי יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיֵּשׁ עוֹד לְהַשִּׂיג וכו'? כִּי הֲלֹא מֵעוֹלָם לֹא עָלָה עַל דַּעְתִּי לְבַקֵּשׁ וּלְכִסֵּף לְהַגִּיעַ לְהַשָּׂגָה כָּזֹאת וּלְמַדְרֵגָה כָּזוֹ, עַל-כֵּן מִי יוֹדֵעַ גַּם עַתָּה מַה שֶּׁיֵּשׁ עוֹד וכו'? וְכֵן הָיָה דַּרְכּוֹ

לְעוֹלָם כָּל יְמֵי חַיָּיו וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ וּלְסַפֵּר מִזֶּה כַּאן נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כָּל כַּךְ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעִים לַמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָה שֶׁבְּמַדְרֵגוֹת שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאֵין מַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מִזּוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מִתְגַּעְגְּעִים וּמְבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים וּמַתְחִילִים מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי, כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיֵּשׁ עוֹד, אַף-עַל-פִּי שֶׁהַשָּׂגָתָם וּמַדְרֵגָתָם שֶׁל עַתָּה בֶּאֱמֶת גְּבוֹהָה מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם אוֹמְרִים, הֲלֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין סוֹף, וּמִי יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיְּכוֹלִים בְּזֶה הָעוֹלָם לְהַשִּׂיג עוֹד? עַל-כֵּן הֵם מַתְחִילִים בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ עַד שֶׁבֶּאֱמֶת בָּאִים לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה עוֹד יוֹתֵר וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים, מִי יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיֵּשׁ עוֹד וּמַתְחִילִים עוֹד מֵחָדָשׁ וְכוּ' וְכֵן לְעוֹלָם עַל-כֵּן בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים אֲלוּ יֵשׁ תִּקְוָה לְכָל הַנּוֹפְלִים וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁמִּירִידָה כָּזֹאת אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת ח"ו, אַף-עַל-פִּי-כֵן מִי יוֹדֵעַ גְּדֻלַּת חַסְדֵי ה', כִּי יֵשׁ חֶסֶד כָּזֶה אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁגַּם מִשָּׁם יְכוֹלִין לַעֲלוֹת וְכֵן אֲפִלּוּ אִם ח"ו, נָפַל עוֹד כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל תְּנוּעָה שֶׁהוּא רוֹצֶה לְנַשְּׁאוֹת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם לַעֲלוֹת מִנְּפִילָתוֹ וְכָל צְעָקָה וּצְעָקָה שֶׁצּוֹעֵק אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת גַּם כֵּן אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁאֲפִלּוּ קוֹל צְעָקָה מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת אֵינוֹ נֶאֱבָד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אַחַר כָּךְ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ הוּא אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית וּכְמוֹ שֶׁאֵין עֲלִיָּה בָּעוֹלָם לְפִי גְּדֻלָּתוֹ, כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ וְכוּ' וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן אֵין יְרִידָה בָּעוֹלָם, כִּי בְּכָל הַיְרִידוֹת ח"ו, יֵשׁ יְרִידָה גָּרוּעַ יוֹתֵר וּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ יְרִידָה גָּרוּעַ מִזּוֹ ח"ו, צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְבִלְתִּי לִפֹּל יוֹתֵר ח"ו, וְעִקַּר הִתְחַזְּקוּת הוּא בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁלֹּא עָמְדוּ לְעוֹלָם וְעָלוּ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי זְכוּ לְהַשִּׂיג, שֶׁכְּמוֹ שֶׁאֵין עֲלִיָּה לְעוֹלָם, כְּמוֹ כֵן אֵין יְרִידָה לְעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לַעֲלוֹת מִשָּׁם, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק עוֹלֶה לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר הוּא מַשִּׂיג יוֹתֵר חַסְדֵי ה', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מִדָּה שֶׁל חֶסֶד נִקְרָא גְּדֻלָּה כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה", שֶׁהוּא חֶסֶד כַּיָּדוּעַ נִמְצָא, שֶׁמִּדַּת חֶסֶד נִקְרָא גְּדֻלָּה, עַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִים יוֹתֵר גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מַשִּׂיגִים יוֹתֵר חֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי חֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ זֶהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אֲלוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁאֵינָם עוֹמְדִים לְעוֹלָם וְעוֹלִין בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמַשִּׂיגִים בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵינוּ גֹּדֶל חֲסָדָיו, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיג שֶׁאֵין שׁוּם יְרִידָה וּנְפִילָה בָּעוֹלָם וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי מַשִּׂיגִים בְּכָל פַּעַם חֲסָדִים כְּאֵלּוּ שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לַעֲלוֹת וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה "מישרא דסכינא" (בְּסִימָן ל') שֶׁצְּרִיכִים דַּיְקָא צַדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, הוּא צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל וּדאקטיר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, הֵינוּ כַּנַּ"ל כִּי כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר הוּא יָכוֹל לְהַגְבִּיהַּ בְּיוֹתֵר אֲפִלּוּ הַנּוֹפְלִים מְאֹד עַד שֶׁבְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל אֵין שׁוּם נְפִילָה וִירִידָה שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לַעֲלוֹת מִשָּׁם בְּכֹחָם אִם יִזְכֶּה לְהַאֲמִין וּלְהִתְקָרֵב

אֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל, בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם לְצַדִּיקִים וְאֶרֶךְ אַפַּיִם לִרְשָׁעִים שֶׁאֵלּוּ הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בְּחִינַת צַדִּיקִים, צְרִיכִים לְהַאֲרִיךְ רוּחָם שֶׁלֹּא תִּקְצַר רוּחָם וְלֹא תִּפְסֹק תּוֹסֶפֶת רוּחָם וְחִיּוּתָם מֵחֲמַת גֹּדֶל עֲלִיָּתָם וּמַדְרֵגָתָם הַגָּבוֹהַּ שֶׁזָּכוּ, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִים לְהַאֲרִיךְ רוּחָם עוֹד וּלְהִסְתַּכֵּל לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּלְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה וַאֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים הַנּוֹפְלִים לרשעת גְּמוּר ח"ו, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבּוֹ, כָּל זְמַן שֶׁיָּכוֹל לָזוּז עוֹד בְּאֵבֶר אֶחָד, צְרִיךְ לְהַאֲרִיךְ אַפּוֹ וְרוּחוֹ לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד וּלְהִתְגַּבֵּר לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי אֵין שׁוּם תְּנוּעָה שֶׁל קְדֻשָּׁה וְלֹא שׁוּם אֲנָחָה וּצְעָקָה וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' נֶאֱבָד כְּלָל לְעוֹלָם, כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם ה':

חלק י

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין וְהַחַיִּים חֲדָשִׁים שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי מִצְוַת תְּפִלִּין מֵהַזְּקֵנִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הָעִוּר הַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעְבַּרְתָּא שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁשָּׁם עוֹבְרִים הָרְצוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲבָר יב"ק, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, כִּי הָרְצוּעוֹת הֵם בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת י"ג תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן רְצוּעָה בְּגִימַטְרִיָּא ש"ע, בְּחִינַת ש"ע נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי הָרְצוּעוֹת הֵם אֲרִיכוּת זֶה בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם, שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן בְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הָרְצוּעוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת רְצוּעָה בִּישָׁא שֶׁהוּא רְצוּעָה לְאַלְקָאָה חַיְּבִיָּא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַדִּינִים ח"ו, וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי אֲרִיכַת הָרְצוּעוֹת הַנַּמְשָׁכִין מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהֵם הַתְּפִלִּין מֹחִין, עַל-יְדֵי זֶה עוֹבְרִים עַל כָּל הַיִּסּוּרִים וּמַמְתִּיקִין אוֹתָם וְאֵין לָהֶם כֹּחַ לְבַטֵּל וְלִמְנוֹעַ מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי זוֹכִין לְבְחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְהַאֲרִיךְ רוּחוֹ עַל כָּל דָּבָר וְלֹא תִּקְצַר רוּחוֹ מִשּׁוּם יִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כְּלָל, רַק הוּא עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכֶה לַעֲבֹר עֲלֵיהֶם וּלְבַטְּלָם, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִים מִמֵּילָא, כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת אֵינָם בָּאִים כִּי אִם בִּשְׁבִיל נְסִיּוֹן וּכְשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ וּמַאֲרִיךְ רוּחוֹ וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִים מִמֵּילָא לְפָנָיו וְעַל-כֵּן אֲרִיכַת הָרְצוּעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת רְצוּעָה בִּישָׁא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיִּסּוּרִים, כִּי הַכֹּל נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים,

בְּחִינַת כְּבִישַׁת כַּעַס וְדִין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעְבַּרְתָּא שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁשָּׁם עוֹבְרִים הָרְצוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲבַר יב"ק, כַּנַּ"ל כִּי יב"ק הוּא בְּגִימַטְרִיָא הוי' אֱלֹקִים, כַּמּוּבָא זֶה בְּחִינַת בה' אֱהַלֶּל דָּבָר, בֶּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר שֶׁהוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו תָּמִיד בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בעקו ח"ו, בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בַּה' אֱהַלֶּל וְכוּ', בֶּאלֹהִים אֲהַלֵּל וְכוּ' כַּמּוּבָא בַּהַתּוֹרָה "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים וְכוּ'" (בְּסִימָן ל"ג) וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בָּקִ"י בַּהֲלָכָה הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה "קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" (בְּסִימָן ו'), עַיֵּן שָׁם, שֶׁכָּתַב שָׁם שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה, בָּקִי בְּרָצוֹא, בָּקִי בְּשׁוֹב, בָּקִי בעייל, בָּקִי בְּנָפִיק, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִים לִרְאוֹת לְהִתְקָרֵב לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת גַּם מִשָּׁם יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל, לְהַאֲרִיךְ רוּחוֹ תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיָּיו יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה לֹא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְיַתְחִיל תָּמִיד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו כַּנַּ"ל וְכֵן לֹא יִעַף וְלֹא יִגַּע לְעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם זָכָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵדַע שֶׁגַּם בַּשָּׁמַיִם נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה, שְׁאַף עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁעָלָה לַשָּׁמַיִם, עֲדַיִן הוּא צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, כִּי גַּם בַּשָּׁמַיִם נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּהַתּוֹרָה "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פ"ב) וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעְבַּרְתָּא, בְּחִינַת מַעֲבַר עי' שֵׁם יב"ק, כִּי יב"ק הוּא אוֹתִיּוֹת בק"י, בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם רַבֵּנוּ ז"ל בְּעַצְמוֹ שֶׁבְּחִינַת בָּקִי הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת יב"ק, עַיֵּן שָׁם בַּסּוֹף וְגַם יַבֹּק בְּגִימַטְרִיָא הוי' אֱלֹהִים, בְּחִינַת בה' אֱהַלֵּל בֶּאלֹהִים אֲהַלֵּל וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בֵּין בְּמִדַּת הָרַחֲמִים וּבֵין בְּמִדַּת הַדִּין, בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בעקו, בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה, תָּמִיד צְרִיכִין לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַאֲרִיךְ רוּחוֹ לְבַל יִפֹּל וְלֹא יִגַּע וְלֹא יִתְבַּטֵּל מִתְּשׁוּקָתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל שֶׁמַּאֲרִיךְ רוּחוֹ עַל הַכֹּל וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָרְצוּעוֹת אֲרֻכּוֹת הָעוֹבְרִים בַּמַּעְבַּרְתָּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹבְרִים עַל הַכֹּל, עַל כָּל הַיְסוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הַנִּמְשָׁכִין מֵרְצוֹעָה בִּישָׁא כַּנַּ"ל וְנִתְבַּטֵּל הַכֹּל כְּנֶגְדּוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת ל"ד) וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעְבַּרְתָּא, כִּי אָז כְּשֶׁעָבַר ה' עַל פָּנָיו, אָז גִּלָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא וְשָׁם נֶאֱמַר, "וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וְכוּ'" שֶׁרָאָה אֶרֶךְ אַפַּיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹבְרִין עַל הַכֹּל וְזוֹכִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעְבַּרְתָּא, בְּחִינַת וַיַּעֲבֹר כַּנַּ"ל, כִּי אָז כְּשֶׁעָבַר

ה' עַל פָּנָיו וְגִלָּה לוֹ י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם תְּלִיסַר ת"ד, אָז גִּלָּה לוֹ בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּפָרָשָׁה זֹאת, "אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי וְכוּ' וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ז'), זֶה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין נִמְשָׁכִין מִשָּׁם מִבְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, שֶׁהֵם י"ג מִדּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרֻךְ אַפַּיִם הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעִקַּר אֲרִיכַת אַפַּיִם זוֹכִין עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, "וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם (בְּסִימָן קנ"ה) וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁבַּתְּפִלִּין מְדַבְּרִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וֶאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר שְׁתֵּי פָּרְשִׁיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הוּא מֵעִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם וּבִיאַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (שְׁמוֹת י"ג), "זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם וְכוּ' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ ה' אֶל אֶרֶץ וְכוּ'" וְכֵן פָּרָשָׁה שְׁנִיָּה מַתְחֶלֶת (שָׁם), "וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְכוּ'" כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל שֶׁהוּא הֵפֶךְ מִצְרַיִם, שֶׁהִיא מְלֵאָה גְּלוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא הֵפֶךְ אֱמוּנָה וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָיוּ בְּמִצְרַיִם נֶאֱמַר בָּהֶם (שָׁם ו'), "וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ", שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וְלִשְׁמֹעַ אֵלָיו מֵחֲמַת קֹצֶר רוּחַ שֶׁהוּא הֵפֶךְ אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל כִּי עִקַּר אֲרִיכַת אַפַּיִם זוֹכִים עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן ב' פָּרְשִׁיּוֹת שְׁנִיּוֹת מְדַבְּרִים מֵאֱמוּנָה שֶׁהוּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד וּפָרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ שֶׁמְּדַבֶּרֶת גַּם כֵּן מִקַּבָּלַת עוֹל מִצְוֹת וּבְטוּל הָעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָרוֹן אַף הֵפֶךְ אֲרִיכַת אַפַּיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (דְּבָרִים י"א), "הִשָּׁמְרוּ לָכֶם וְכוּ' וְסָרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְחָרָה אַף" נִמְצָא, שֶׁכָּל הד' פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין מְדַבְּרִים מִיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, בְּחִינַת חָרוֹן אַף, קֹצֶר רוּחַ לְזָכוֹת לְצֵאת מִשָּׁם וְלָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַתְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן סִיּוּם פָּרָשָׁה אַחֲרוֹנָה שֶׁבַּתְּפִלִּין הוּא (שָׁם), "לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם" הַיְנוּ אֲרִיכַת יָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁמִּשָּׁם אֲרִיכַת יָמִים, כִּי עִקַּר הַחַיִּים עַל-יְדֵי רוּחַ הַנִּשְׁמָה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲרִיכַת רוּחַ, בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁאֶרֶךְ אַפַּיִם הוּא בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קי"ג), הָרַתְחָן חַיָּיו אֵינָם חַיִּים, כִּי הָרַתְחָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹצֶר רוּחַ הֵפֶךְ אֲרִיכַת אַפַּיִם, עַל-כֵּן חַיָּיו אֵינָם חַיִּים, כִּי עִקַּר הַחַיִּים מִבְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַשֵּׁר הַתְּפִלִּין בְּיַד שְׂמֹאל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַד כֵּהָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל בְּחִינַת יַד כֵּהָה שְׁמֹשָׁם כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת ח"ו, שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ רוּחוֹ בִּבְחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל וְלַעֲבֹר עַל הַכֹּל כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ קֹצֶר רוּחַ ח"ו, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נָכְאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה (מִשְׁלֵי י"ח) רַק יַאֲרִיךְ רוּחוֹ עַל הַכֹּל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם, עַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק בְּחִינַת יַד כֵּהָה כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ (בְּרֵאשִׁית י"ב), "וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וממולדתך וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ וכו'" הֵינוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּסְמַךְ לַפָּסוּק, "וַיָּמָת תֶּרַח בְּחָרָן" כִּי רש"י פֵּרֵשׁ שָׁם עַד כַּאן חָרוֹן אַף שֶׁל מָקוֹם וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ לָזֶה מַה שֶּׁצִּוָּהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם שֶׁיֵּלֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יַמְתִּיק וְיבַטֵּל חֲרוֹן אַף, כִּי עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לִבְחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם שֶׁהוּא הֶפֶךְ חֲרוֹן אַף כַּנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְעַל-כֵּן הוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ תקיל בתיקלא עַד דאתגלי' לֵיהּ, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ג) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הַתְחָלַת פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה שֶׁבַּתְּפִלִּין, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹרִים שֶׁהוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא הַבְּכוֹר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שָׁם, "וְיִהְיֶה כִּי הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וכו'". עַל-כֵּן אֲנִי זוֹבֵחַ וכו' וְכָל זֶה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הוֹלָדַת הַמֹּחִין שֶׁהוּא עִקַּר הַהוֹלָדָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ וּמֹחוֹ בְּכָל עֵת כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלַד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן אוֹ לִפְדּוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קל"ג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זָקֵן אַהֲרֹן וכו', בְּחִינַת תְּמַנְיָא תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא דְּכַהֲנָא רַבָּא כַּיָּדוּעַ וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנ"א), "וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסַר", אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וכו' זָקֵן אַהֲרֹן וכו' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִים הַבְּכוֹר, שֶׁהוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה לַכֹּהֵן, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הוֹלָדַת הַמֹּחִין וְהַחִיּוּת שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלַד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין וְחַיִּים אֲרֻכִּים שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁאָמַר שֶׁהוּא זָקֵן מְאֹד וַעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לְחִיּוֹת כְּלָל כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם, כִּי צָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם

מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תְּהִלִּים ב'), "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ" כִּי מָשִׁיחַ יִזְכֶּה לְבְחִינָה זֹאת בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל שֶׁבְּכָל עֵת יַתְחִיל לִחְיוֹת מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם, בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, כִּי מָשִׁיחַ יַשִּׂיג בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל עַל פָּסוּק זֶה, "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ", עַיֵּן שָׁם, כִּי בְּחִינָה זֹאת שֶׁהִתְפָּאֵר הָעִוֵּר הַנַּ"ל שֶׁהוּא זָקֵן וִינִיק וְכוּ' וְכָל הָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלוֹ כְּהֶרֶף עַיִן וְכוּ', כָּל זֶה הִיא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים שֶׁיִּזְכֶּה מָשִׁיחַ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"א) חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּ לוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, כִּי דָּוִד הוּא מָשִׁיחַ וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁם שׂרֶשׁ נִשְׁמַת מָשִׁיחַ, כְּמוּבָא שֶׁשֹּׂרֶשׁ מַלְכוּת מָשִׁיחַ הוּא בִּבְחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סִימָן נ"ד), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל א' כא) וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים, הַנַּאֱמַר בְּדָוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ 'צְרוֹר הַחַיִּים' זֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶהוּ בְּחִינַת רְצוּעָה שֶׁל רֹאשׁ שֶׁיּוֹרֶדֶת מֵהַקֶּשֶׁר עַד הַטַּבּוּר, כִּי קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין הוּא מִבְּחִינַת הַזְּקֵנִים שֶׁזָּכוּ לְקַדֵּשׁ מֹחַ כָּל כַּךְ עַד שֶׁזָּכְרוּ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמָּם מִתְּחִלַּת הַהוֹלָדָה בְּעֵת שֶׁחָתְכוּ אֶת הַטַּבּוּר כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר גְּמַר הַהוֹלָדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם וְכוּ', הוּא חֲתִיכַת הַטַּבּוּר וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם (בֵּיחֶזְקֵאל ט"ז), "ומולדותיך בְּיוֹם הולדת אוֹתְךָ לֹא כָרַת שרך וְכוּ'" הַיְנוּ שֶׁקֹּדֶם שֶׁיָּצְאוּ הָיוּ דּוֹמִים לְוָלָד אֲשֶׁר בִּמְעֵי אִמּוֹ 'וְלֹא כָרַת טַבּוּרוֹ וְכוּ'' עַיֵּן שָׁם (קפיטיל ט"ז), כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין הוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת הוֹלָדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲתִיכַת הַטַּבּוּר כַּנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁשְּׁאָר הַזְּקֵנִים זָכְרוּ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת עָלֵינוּ הַקְּדֻשָּׁה בַּחוּץ כִּי אִם קְדֻשַּׁת מֹחַ הַזָּקֵן שֶׁזָּכַר תְּחִלַּת הַהוֹלָדָה שֶׁהוּא חֲתִיכַת הַטַּבּוּר, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת הַתְּפִלִּין שֶׁמְּדַבְּרִים מֵהַהוֹלָדָה, בְּחִינַת קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהַלְוָאי שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל קְדֻשָּׁתוֹ, אֲבָל קְדֻשַּׁת שְׁאָר הַמֹּחִין שֶׁל שְׁאָר הַזְּקֵנִים אֵינָם מִתְגַּלִּין לַחוּץ כְּלָל, רַק כָּל אוֹרָם נֶעְלָמִים רַק בַּפָּרְשִׂיּוֹת שֶׁגּוֹנְזִים בְּפְנִים בְּתוֹךְ הַבָּתִּים, וּמִשָּׁם מְקַבְּלִים קְדֻשָּׁתָם בְּדֶרֶךְ הָעֶלְמָה וְהֶסְתֵּר, כִּי קְדֻשַּׁת הַזְּכָרוֹן שֶׁלָּהֶם מְאֹד נַעֲלֶה מֵאִתָּנוּ, כַּמּוּבָן לְמַשְׂכִּיל:

חלק יז

וּרְצוּעָה אַחַת נִמְשֶׁכֶת עַד הַלֵּב, כִּי הָרְצוּעָה הוּא בְּחִינַת הָאוֹר שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִבְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיכָהּ עַד הַלֵּב, לְהַכְנִיס בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם שֶׁהוּא כְּבִישַׁת כַּעַס, בְּתוֹךְ הַלֵּב שֶׁלֹּא יַקְפִּיד כְּלָל אֶפְלוּ בְּלִבּוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל עַל עַצְמוֹ שֶׁזָּכָה לִבְחִינָה זֹאת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֲרִיכַת אַפַּיִם כָּזֶה שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּלִבּוֹ שׁוּם צַד כַּעַס וּקְפִידָא אֶפְלוּ עַל הַשּׁוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁלּוֹ שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ כָּל

הַיְסוּרִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין לוֹ בְּלִבּוֹ עָלָיו שׁוּם שִׂנְאָה וּקְפִידָא וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָרְצוּעָה עַד הַלֵּב לְהַכְנִיס בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם בַּלֵּב כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַקְפִּיד וְלֹא יכפת לֵיהּ שׁוּם דָּבָר אֲפִלּוּ בְּלִבּוֹ כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּשַׁבְּחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (שִׁיר הַשִּׁירִים ז') שררך אַגַּן הַסַּהַר יֶחְסַר הַמֶּזֶג וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין לז) עַל הַשִּׁבְעִים סַנְהֶדְרִין שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין בְּעַגּוּל כְּלָבָנָה וְכוּ' שררך זֶה בְּחִינַת רְצוּעָה שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁיּוֹרֶדֶת מֵהַקֶּשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ עַד הַטַּבּוּר שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁהוּא חַי וְקַיָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ כַּנַּ"ל. שֶׁמְּשָׁם נִמְשֶׁכֶת הָרְצוּעָה עַד הַטַּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שררך אגן הַסַּהַר, בְּחִינַת שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁדָּוִד יוֹשֵׁב בְּרֹאשָׁם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מובא בְּפֵרוּשׁ רש"י) עַל פָּסוּק, "יוֹשֵׁב בְּשֶׁבֶת תַּחְכְּמוֹנִי רֹאשׁ וְכוּ'" (שְׁמוּאֵל ב' קפיטיל כ"ג) כִּי כָּל הַשִּׁבְעִים סַנְהֶדְרִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִדָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁכָּל חִיּוּתוֹ מִבְּחִינַת הַזְּקֵנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא, בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, בְּחִינַת סְפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נִמְשָׁכִין מֵהֶם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "פָּתַח ר' שִׁמְעוֹן" (סִימָן ס'), עַיֵּן שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין, וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת הַזְּקֵנִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת סְפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְנִתְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים שָׁנִים שֶׁחַי דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הָיָה מְמַעֵט בְּשֵׁנָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין כ"ו) שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא יָשֵׁן דָּוִד שִׁיתִּין נשמי, כִּי הֵיכִי דְּלֹא לִיטְעוֹם טַעֲמָא דְּמוֹתָא, כִּי הַשֵּׁנָה הִיא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה שֶׁנִּמְשָׁכָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וּפָגַם בְּעֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, כַּמּוּבָא, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בְּרֵאשִׁית ג'), "וְאָכַל וְחַי לְעוֹלָם" וְעַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בָּזֶה נִגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת וּבָאֱמֶת אַחַר הַחֵטְא הַמִּיתָה וְהַשֵּׁנָה הֵם טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי אִם לֹא חָטָא אָדָם הָיָה זוֹכֶה לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁהוּא חַיִּים נִצְחִיִּים, חַיִּים אֲרֻכִּים בְּעוֹדוֹ בַּגּוּף, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּעוֹדוֹ בַּגּוּף הָיָה יָכוֹל לִהְיוֹת נִכְלָל בָּאֵין סוֹף לְעוֹלָם בְּרָצוֹא וְשׁוֹב וְלִחְיוֹת חַיִּים אֲרֻכִּים, דְּהַיְנוּ לְחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ לְעוֹלָם בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַחִיּוּת שֶׁל הַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הָעִוּר הַנַּ"ל שֶׁחַי חַיִּים אֲרֻכִּים, שֶׁהוּא זָקֵן תָּמִיד ויניק תָּמִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר שֶׁחָטָא וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְנִטְרַד מִגַּן עֵדֶן וְנִתְאַחֵז בִּגּוּפוֹ זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת מִשְׁכָּא דְּחִוְיָא, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִחְיוֹת בְּגוּפוֹ חַיִּים אֲרֻכִּים לְעוֹלָם וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמִּיתָה, שֶׁהִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב (שָׁם א'), "וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד זֶה הַמָּוֶת" (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פ"ט) כִּי עַל-יְדֵי הַמִּיתָה, שֶׁהִיא שֵׁנָה, יִתְחַדֵּשׁ מֹחוֹ וְאָז יְזַדַּכֵּךְ וְיִתְחַדֵּשׁ גּוּפוֹ וְחִיּוּתוֹ וְאָז יָקוּם בִּתְחִיָּה בְּגוּף זָךְ וְצַח שֶׁנִּזְדַּכֵּךְ וְנִתְבָּרֵר לְגַמְרֵי מִזּוּהֲמַת הַנָּחָשׁ וְאָז יִזְכֶּה לְקַבֵּל מֹחִין חֲדָשִׁים בִּבְחִינַת תְּפִלִּין עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים שֶׁיִּזְכֶּה אָז, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה אָז לְחִיּוֹת לְעוֹלָם חַיִּים כָּאֵלּוּ שֶׁבְּכָל עֵת יִתְוַסְּפוּ לוֹ חַיִּים וּמֹחִין, עַד שֶׁכָּל מַה שֶּׁיִּזְקִין יוֹתֵר יִזְכֶּה לְהַתְחִיל לִחְיוֹת מֵחָדָשׁ יוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחַיִּים שֶׁל הַזָּקֵן הָעִוֵּר הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁיִּזְכּוּ מִי שֶׁיִּזְכּוּ לֶעָתִיד לָבֹא, כִּי תַּעֲנוּג תְּמִידִי אֵינוֹ תַּעֲנוּג וְאֵינוֹ נִקְרָא חַיִּים בֶּאֱמֶת כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לְחִיּוֹת חִיּוּת חָדָשׁ בְּכָל עֵת וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים, חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁיִּזְכּוּ הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד אַחַר תְּחִיַּת הַמֵּתִים, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל. שֶׁיִּזְכּוּ לְחַדֵּשׁ חִיּוּתָם בְּכָל עֵת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְגַם עַכְשָׁיו בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים עוֹבְדֵי ה' בֶּאֱמֶת לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל מְנָמָתָם לְחִיּוֹת תָּמִיד חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל, לְחַדֵּשׁ חִיּוּתָם בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, בְּמֹחִין חֲדָשִׁים וְחִיּוּת חָדָשׁ בְּכָל עֵת כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מִן הַנִּמְנָע וּבִלְתִּי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה חַיִּים אֲרֻכִּים הנ"ל בְּלִי הֶפְסֵק, כִּי בְּהֶכְרֵח שֶׁיִּתְיַגַּע הַמֹּחַ, וְעַל-כֵּן מֻכְרָחִים לִישֵׁן וְהַשֵּׁנָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּסַלְּקִין אֶת מֹחָם לְגַמְרֵי בְּעֵת הַהֶכְרֵחַ וִישֵׁנִים מְעַט, עַל-יְדֵי זֶה נוֹתְנִים נייחא לְהַמֹּחִין. וְעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וְנִתְחַדְּשִׁים בַּבֹּקֶר, וְזוֹכֶה לְקַבֵּל בַּבֹּקֶר מֹחִין חֲדָשִׁים, לְהַתְחִיל לִחְיוֹת מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁזּוֹכִין בַּבֹּקֶר אַחַר הַשֵּׁנָה דַּיְקָא, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה שֶׁל לַיְלָה וְעַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִים בַּבֹּקֶר אוֹרוֹת הַתְּפִלִּין. שֶׁהֵם הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁל אֶתְמוֹל שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ בַּלַּיְלָה בְּעֵת הַשֵּׁנָה וְעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין אַחַר כָּךְ בְּעֵת הַתְּפִלָּה מֹחִין גְּמוּרִים חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי, שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים, וְעַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת וְהָבֵן מְאֹד כִּי כָּל כַּוָּנוֹת הַתְּפִלִּין כְּלוּלִים בְּדִבְרֵינוּ בְּדֶרֶךְ נִפְלָא בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד לְקַבֵּל מֵהֶם הִתְעוֹרְרוּת חֲדָשָׁה וּתְשׁוּקָה נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה גְּדוֹלוֹת אֲמִתִּיּוֹת וּנְכוֹנוֹת בְּכָל עֵת לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, לְכָל אָדָם וְאָדָם לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וּלְפִי מְקוֹמוֹ וְשַׁעְתּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁאֲפִלּוּ הַפָּחוֹת שֶׁבַּפְּחוּתִים יוּכַל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וּכְבָר הֶאֱרַכְנוּ קְצַת בָּזֶה לְעֵיל, אֲבָל תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם עוֹד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבַאֵר הַכֹּל בִּכְתָב. וְהַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְלִבְלִי לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ יוּכַל לְקַבֵּל מִדְּבָרֵינוּ כָּל טוּב אֲמִתִּי וְנִצְחִי וְנַחֲזֹר לְדִבְרֵינוּ, כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְחַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל לְחַדֵּשׁ מֹחוֹ וְחִיּוּתוֹ בְּכָל

עֵת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשִּׁנָּה, אֲבָל הַצַּדִּיקִים מְמַעֲטִים בְּשִׁנָּה מְאֹד כָּל אֶחָד כְּפִי הַהֶכְרֵחַ לְבַד לְהִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן (סֻכָּה כ"ו) דָּוִד לֹא נָם מֵעוֹלָם שִׁיתִּין נשמי כַּנַּ"ל, כִּי הוּא חַי חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל, חַיִּים חֲדָשִׁים בְּכָל עֵת וְשָׁעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לִישֹׁן כִּי אִם מְעַט דְּמְעַט הַמֻּכְרָח בִּשְׁבִיל חַיִּים אֲרֻכִּים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִמְשְׁלָה מַלְכוּת דָּוִד לַלְּבָנָה שֶׁהִיא מִתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל עֵת שֶׁמְּרַמֵּז עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁכָּלוּל מֵהֶם שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַדֵּשׁ בַּעֲבוֹדָתָם בְּכָל עֵת כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לְהִתְחַדֵּשׁ לֶעָתִיד וְלִחְיוֹת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, "וְלִלְבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן", שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ "וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ" וְאָז אוֹמְרִים, "דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם" כִּי זֶה עִקַּר הַחִיּוּת כְּשֶׁמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל עֵת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה שֶׁמִּמֶּנָּה הֶחֳדָשִׁים (חֻלִּין ס') רֶמֶז שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת לְחִיּוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת חִיּוּת חָדָשׁ בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין אָנוּ נִזְקָקִים לְעוֹלָם ח"ו, אֲפִלּוּ אִם נִחְיֶה אֶלֶף שָׁנִים (תְּהִלִּים צ'), "כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל וכו'" כִּי כָּל יָמֵינוּ נִמְנִים לְעוֹלָם לֶחֳדָשִׁים נִמְצָא, שֶׁכָּל יָמֵינוּ נִקְרָאִים חֹדֶשׁ, כִּי אָנוּ מְבָרְכִין וּמְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְנִקְרָא עַל שֵׁם זֶה רֹאשׁ חֹדֶשׁ עַל שֵׁם הַחִדּוּשׁ שֶׁאָנוּ מְחַדְּשִׁין יָמֵינוּ בְּכָל עֵת בִּבְחִינַת חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים 'מְחַדֵּשׁ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְכֵן כָּל הַיָּמִים שֶׁבַּחֹדֶשׁ נִמְנִין לְחֹדֶשׁ, כִּי זֶה הַיּוֹם הוּא ב' בַּחֹדֶשׁ וְזֶה הַיּוֹם ג' בַּחֹדֶשׁ וְכֵן לְהַלָּן עַד שֶׁנִּשְׁלַם הַחֹדֶשׁ, וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל חֹדֶשׁ שֵׁנִי וְכֵן לְעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁכָּל יָמֵינוּ נִמְנִים לְחֹדֶשׁ דַּיְקָא, כִּי כָּל יְמֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל'), "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'" כָּל יְמֵיהֶם הוּא בִּבְחִינַת חֹדֶשׁ דַּיְקָא, בְּחִינַת חִיּוּת חָדָשׁ בְּכָל עֵת שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים וְנִצְחִיִּים כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם נִקְשָׁר בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד בַּקֶּשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן יוֹרֵד מִשָּׁם רְצוּעָה קְדֻשָּׁה עַד הַטַּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת חִיּוּת וְהוֹלֶדֶת הָאָדָם כְּשֶׁיּוֹצֵא לָאֲוִיר הָעוֹלָם, שֶׁהַתְּחָלַת פְּרִדָתוֹ מִמְּעֵי אִמּוֹ לְהַתְחִיל לִחְיוֹת בְּעַצְמוֹ בָּעוֹלָם, הוּא בְּעֵת כְּרִיתַת הַטַּבּוּר, שֶׁאָז נִפְרָד מִמְּעֵי אִמּוֹ וּמַתְחִיל לִחְיוֹת חַיִּים חֲדָשִׁים שֶׁמַּתְחִיל עַתָּה לְקַבֵּל בְּעַצְמוֹ וְעִקַּר הֶאָרַת הַתְּפִלִּין שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי הָרְצוּעוֹת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מֹחַ הַזָּקֵן שֶׁזּוֹכֵר כָּל זֶה שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִין כֹּחַ לְחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ בְּכָל עֵת כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלַד וְנֶחְתַּךְ טַבּוּרוֹ שֶׁאָז הַתְחָלַת חִיּוּתוֹ כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חִיּוּת הָאָדָם שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעִים שָׁנִים, שֶׁהֵם יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ'), "יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה" שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנוֹתָיו שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁחַי שִׁבְעִים שָׁנִים,

שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "פָּתַח ר' שִׁמְעוֹן" (סִימָן ס'), עַיֵּן שָׁם, כִּי כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, שֶׁהֵם הַחִיּוּת הַשִּׁבְעִים שָׁנִים נִמְשָׁךְ מֵהַזְּקֵנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ הֶאָרָתָם עָלֵינוּ עַל-יְדֵי הַזָּקֵן הַקָּטָן שֶׁבְּכֻלָּם שֶׁמַּמְשִׁיךְ הִתְחַדְּשׁוּת הַחִיּוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמֹּחַ הַגָּדוֹל מְאֹד שֶׁזּוֹכֵר גַּם חֲתִיכַת הַטַּבּוּר כַּנַּ"ל כִּי מֹחַ שְׁאָר הַזְּקֵנִים שֶׁגָּבוֹהִים עוֹד יוֹתֵר אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּלּוֹת בַּחוּץ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "שררך אגן הַסַּהַר", שֶׁהִיא הַלְּבָנָה הַמִּתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל עֵת, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים סַנְהֶדְרִין שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּפָסוּק זֶה כַּנַּ"ל, כִּי הַשִּׁבְעִים סַנְהֶדְרִין הֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים, שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין, עַל-יְדֵי הַזְּקֵנִים הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי הָרְצוּעָה שֶׁיּוֹרֶדֶת עַד הַטַּבּוּר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ בְּכָל עֵת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנִים כִּי אִם אֵינוֹ מֵחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ בְּכָל עֵת אֵינוֹ חַי שִׁבְעִים שָׁנִים, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא חַיֶּיךָ וּכְשֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם הוּא קִצַּר יָמִים וּמִי יוֹדֵעַ אִם יַעֲלוּ כָּל שִׁבְעִים שְׁנוֹתָיו לְיוֹם אֶחָד וְעַל-כֵּן הָרְשָׁעִים גְּמוּרִים שֶׁאֵינָם מְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי נִקְרָאִים בְּחַיֵּיהֶם מֵתִים, כִּי בְּוַדַּאי הֵם מֵתִים מַמָּשׁ, מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הַחַיִּים בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הוּא חַיֶּיךָ" וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹבֵד אֶת ה' קְצַת אֵינוֹ נִמְנֶה בִּימֵי חַיָּיו כִּי אִם כְּפִי מְעַט הָעֲבוֹדָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת בְּחַיָּיו וְעַל-כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁכָּל חִיּוּתוֹ לֹא יַעֲלֶה כִּי אִם יוֹם אֶחָד כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַחַיִּים בֶּאֱמֶת הוּא בְּחִינַת חַיִּים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא זָכָה לִחְיוֹת שִׁבְעִים שָׁנִים שְׁלֵמוֹת בֶּאֱמֶת, כִּי זָכָה לְחַיִּים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל, שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים חֲדָשִׁים בְּכָל עֵת וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים בְּקִדּוּשׁ הַלְּבָנָה לְעִנְיַן הִתְחַדְּשׁוּת הַחִיּוּת שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּמַלְכוּת דָּוִד כַּנַּ"ל, אוֹמְרִים אָז, "וְלַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן", שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ וְכוּ' 'עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת' דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִים עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא לְעִנְיַן בִּרְכַּת עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַתְּפִלִּין, כִּי הֵם בְּחִינַת עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת הַחִיּוּת כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹר, שֶׁהוּא הַתְּחָלַת פְּרִשָּׁה רִאשׁוֹנָה שֶׁמַּנִּיחִין, בְּחִינַת קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לִפְדּוֹתוֹ מִן הַכֹּהֵן בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַחִיּוּת וְהַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁעִקַּר פִּדְיוֹן בְּכוֹר הוּא מִבֶּן חֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר י"ח), "וּפְדוּיוֹ מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה" 'מִבֶּן חֹדֶשׁ' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַפִּדְיוֹן הוּא בִּשְׁבִיל הִתְחַדְּשׁוּת הַחִיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹדֶשׁ, בְּחִינַת מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים כַּנַּ"ל:

חלק כא

כִּי דָּוִד לֹא הָיָה לוֹ חִיּוּת כְּלָל, כִּי הָיָה רָאוּי לִהְיוֹת נֵפֶל, רַק אָדָם הָרִאשׁוֹן נָתַן לוֹ מִשְּׁנוֹתָיו שִׁבְעִים שָׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי חִיּוּת שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן נִמְשַׁךְ מִבְּחִינַת אֲרִיךְ אַנְפִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם, בְּחִינַת סְפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת וְכוּ' וְכַמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁחִיּוּת דּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, הָיָה מִשָּׁם מִבְּחִינַת א"א וְעַל-כֵּן הָיוּ חַיִּים הַרְבֵּה מְאֹד וְכָל הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת מִדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת סְפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה מְקַבְּלִין מֵהֶם וְעַל-כֵּן הִתְחִילָה הַתּוֹרָה מֵאֵלּוּ הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַקְּדוֹשִׁים קֹדֶם שֶׁמְּבָאֶרֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים בִּבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה צְרִיכִין לְקַבֵּל מִבְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, בְּחִינַת שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם, בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת וְעִקַּר הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּמַשִּׁיכִין מִשָּׁם הוּא לְחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ בְּכָל עֵת, לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם לְחִיּוֹת מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים ב') אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ הַנֶּאֱמָר בְּדָוִד מָשִׁיחַ, הַיְנוּ שֶׁדָּוִד זָכָה שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לוֹ לְטוֹבָה מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, כִּי כְּמוֹ שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא הָיָה לוֹ חִיּוּת כְּלָל וְהָיָה רָאוּי לִהְיוֹת נֵפֶל מַמָּשׁ, נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר וְזָכָה לְחִיּוֹת שִׁבְעִים שָׁנִים מִשְּׁנוֹתָיו שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְזָכָה לְחִיּוֹת כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנִים בִּבְחִינַת חִיּוּת חָדָשׁ בְּכָל עֵת כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא חַי כְּלָל, רַק הַיּוֹם נוֹלַד וְהוּא בְּכָל עֵת כְּמוֹ נֵפֶל הַנּוֹלָד עַכְשָׁיו שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת וְצָרִיךְ לְקַבֵּל בְּחַסְדֵּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חִיּוּת חָדָשׁ וְכֵן בְּכָל עֵת וְרֶגַע וְכֵן חַי כָּל שִׁבְעִים שְׁנוֹתָיו שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל עַד שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ וְיִגִיעָתוֹ בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁטָּרַח וְיָגַע כָּל יָמָיו לְבַלִּי לְיַשֵּׁן אֶת יָמָיו רַק לְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל עֵת לְחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ בְּכָל שָׁעָה, עַד שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי זֶה לְחִיּוֹת חַיִּים אֲרֻכִּים וְנִצְחִיִּים לְעוֹלָם וָעֶד בִּבְחִינַת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, כִּי תְּפִלִּין לְשׁוֹן (שְׁמוֹת ל"ג) וְנִפָּלִינוּ אֲנִי וְעַמֶּךָ הַנֶּאֱמָר בְּעֵת שֶׁגִּלָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי הַנֶּאֱמָר שָׁם, שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין (בְּרָכוֹת ז') שֶׁשָּׁם שׂוֹרֶשׁ נִשְׁמַת דָּוִד מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל שֶׁהָיָה רָאוּי לִהְיוֹת נֵפֶל כַּנַּ"ל וְעָכְשָׁיו זָכָה שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַדָּבָר וְחַי חַיִּים חֲדָשִׁים בְּכָל עֵת כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלַד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת וְנִפָּלִינוּ אֲנִי וְעַמֶּךָ, כִּי נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר כַּנַּ"ל וְנַעֲשָׂה מִבְּחִינַת נֵפֶל בְּחִינַת וְנִפָּלִינוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל שֶׁל דָּוִד כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא מָשִׁיחַ בַּר נפלי, כִּי מָשִׁיחַ יִזְכֶּה לַחַיִּים הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, הַנֶּאֱמָר בְּמָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קמה), "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ'" שֶׁהֵם הַנּוֹפְלִים מַעֲבוֹדַת ה' וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סוֹמְכָם וּמְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁזָּכָה

לַהֲפֹךְ מִבְּחִינַת נֶפֶל לִבְחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים לְהַתְחִיל לִחְיוֹת בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת ונפלינו כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מְחַיִּין וּמְקַיְּמִין כָּל הַנּוֹפְלִים שֶׁלֹּא יִפְּלוּ בְּדַעְתָּן וְלֹא יִתְיָאֲשׁוּ מִגְּאֻלַּת נַפְשָׁם כַּנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לָשׁוּב אֶל ה' וְאָז הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי עִקַּר הַנְּפִילָה הוּא דַּיְקָא מֵחֲמַת זֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְחִילוּ לִחְיוֹת מֵחָדָשׁ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחֲזֹר וְיַתְחִיל וְיחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ וּמֹחוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת ונפלינו וְכוּ' כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁסְּמִיכַת הַנּוֹפְלִים מַעֲבוֹדַת ה' לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ, רַק יִתְגַּבְּרוּ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת דָּוִד-מַשִּׁיחַ שֶׁזָּכָה שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לוֹ מִבְּחִינַת נֶפֶל לִבְחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים שֶׁיִּזְכֶּה לְהַתְחִיל לִחְיוֹת בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל, כִּי כֵּן גַּם אָצְלָם הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה הוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר בְּלִקּוּטֵי א' (סִימָן רס"א) שֶׁמַּה שֶּׁהָאָדָם נוֹפֵל מַעֲבוֹדָתוֹ הוּא מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי הִתְרַחֲקוּת תְּחִלַּת הִתְקָרְבוּת, עַל-כֵּן נָפַל כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וַעֲצָתוֹ שֶׁיַּתְחִיל מֵחָדָשׁ לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כְּלָל מֵעוֹלָם וְזֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁצְּרִיכִין מַמָּשׁ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, עַד כַּאן לְשׁוֹנוֹ נִמְצָא, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַנְּפִילָה הֵם מַתְחִילִים לִחְיוֹת מֵחָדָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים שֶׁל דָּוִד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מִנֶּפֶל לְחַיִּים אֲרֻכִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי כָּל סְמִיכַת הַנּוֹפְלִים הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּוִד-מָשִׁיחַ שֶׁחַיִּים חַיִּים חָדָשִׁים בְּכָל עֵת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם מְחַיִּין כָּל הַנּוֹפְלִים לְהַתְחִיל מֵעַתָּה מֵחָדָשׁ וְכַמְבֹאָר לְעֵיל וְזֶה בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה שֶׁתִּהְיֶה עַל-יְדֵי דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ וְאָז תָּקוּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִנְּפִילָתָהּ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ה') עַל פָּסוּק זֶה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אֵין נוּן בְּתְהִלָּה לְדָוִד וְכוּ' ואפ"ה חָזַר דָּוִד וּסְמָכָהּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר, "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ'" בְּמַעֲרָבָא מתרצי לָהּ הָכִי נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף לִפֹּל עוֹד קוּם וְכוּ', כִּי כָּל נְפִילַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא מַה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹפְלִים מַעֲבוֹדָתָם ח"ו, שֶׁבָּזֶה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה, כִּי אֵין הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פ') וְעַל-כֵּן עִקַּר סְמִיכַת הַנְּפִילָה הוּא עַל-יְדֵי דָּוִד דַּיְקָא שֶׁחַי חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה וּמְחַזֵּק וְסוֹמֵךְ לְכָל הַנּוֹפְלִים שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ, כִּי ה' עִמָּם וְקָרוֹב אֶצְלָם, בִּבְחִינַת אַל תִּשְׁמְחִי אוֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קַמְתִּי כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי (מִיכָה ז') וְאָז הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה הוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁהִתְפַּלֵּל הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְלֹא תַּפִּיל אִשָּׁה פְּרִי בִטְנָהּ וְלֹא יעדי עביד שולטן מִדְּבֵית יְהוּדָה כִּי הַכֹּל אֶחָד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה שׁוּם נֶפֶל מַמָּשׁ ח"ו, אוֹ בְּחִינַת נְפִילָה הַנַּ"ל ח"ו, וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי מַלְכוּת דָּוִד שֶׁיִּתְקַיֵּם לְעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְלֹא יעדי עביד שולטן מִדְּבֵית יְהוּדָה כִּי הוּא זָכָה לַהֲפֹךְ מִבְּחִינַת נֶפֶל לִבְחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים דַּיְקָא כַּנַּ"ל,

וְעַל-כֵּן הָיָה הַכֹּהֵן גָּדוֹל מִתְפַּלֵּל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תְּפִלָּה זֹאת דַּיְקָא, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא לַעֲלוֹת מְנֻקְּדֵּי לְתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶל כַּנַּ"ל, לְהִתְגַּבֵּר לְחַדֵּשׁ יָמָיו בִּבְחִינַת (אֵיכָה ה') הַשִּׁיבֵנוּ וְכוּ' חַדֵּשׁ יָמֵינוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד-מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל עַל-כֵּן אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא סֻכּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת לְבַטֵּל בְּחִינַת הַפֵּלַת נְפָלִים ח"ו, רַק לְהַקִּימָם וּלְהַחֲיוֹתָם בִּבְחִינַת סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַחַר סֻכּוֹת הוּא שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל א' ט'), "זֶה יַעצור בְּעַמִּי" כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (לִקּוּטֵי א' סִימָן מ"ח), שֶׁאָז הַנּוּקְבָא עוֹצֶרֶת הַטִּפָּה שֶׁלֹּא תֵּפִיל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכַוָּנוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת שֶׁזּוֹכִין בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִתְחַדְּשִׁים הַמֹּחִין בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם" (בְּסִימָן ל"ה), עַיֵּן שָׁם כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה" שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ הַנֶּאֱמַר בְּפָרָשִׁיּוֹת הַתְּפִלִּין כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לְתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, הַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ יָמֵינוּ שֶׁעָבְרוּ בַּחֹשֶׁךְ וּלְהוֹסִיף מֵעַתָּה תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה וַעֲבוֹדָה מֻחְדָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. 'חַדֵּשׁ' דַּיְקָא שֶׁנִּזְכֶּה לְשָׁנָה חֲדָשָׁה דַּיְקָא, כִּי כָּל שָׁנָה הוּא פָּנִים מְיֻחָד מִשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל שָׁנָה לִזְכּוֹת לְפָנִים חֲדָשׁוֹת לָגֶמְרֵי, לִחְיוֹת מֵעַתָּה חַיִּים חֲדָשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּרַבִּין לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל חַיִּים כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּכָל תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, זָכְרֵנוּ לְחַיִּים וְכוּ', וּכְתוֹב לְחַיִּים וְכוּ', זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים וְכוּ' וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה כִּי עִקַּר בְּחִינַת חַיִּים הוּא בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים כַּנַּ"ל שֶׁל הַזָּקֵן הָעִוֵּר כַּנַּ"ל שֶׁזָּכָה לְתַכְלִית הַזִּכָּרוֹן בְּשִׁלְמוּת כַּנַּ"ל שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה "יוֹם הַזִּכָּרוֹן", כִּי עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ מִבְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל שֶׁל הַזָּקֵן הַנַּ"ל וְכָל בַּקָּשָׁתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל הַחַיִּים כַּוָּנָתֵנוּ עַל חַיִּים אֲמִתִּיִּים וְנִצְחִיִּים, הַיְנוּ בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ בְּכָל עֵת, בְּחִינַת חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה, 'חַדֵּשׁ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶהוּ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ שֶׁקִּבַּע רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ א'" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) וְכֵן שָׁמַעְנוּ יוֹתֵר בְּהַמַּעֲשֶׂה נוֹרָאָה

הַשַּׁיָּכָה לָזֶה מֵעִנְיַן הַכִּסֵּא וְכוּ' שֶׁלֹּא נִדְפְּסָה עֲדַיִן, כִּי אָנוּ צְרִיכִין שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה בִּבְחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַחִיּוּת בְּכָל עֵת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד-מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל שֶׁאָנוּ מַרְבִּין לְבַקֵּשׁ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ, שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּמָּה פְּעָמִים, וְתִמְלֹךְ וְכוּ' וּמְלוֹךְ וְכוּ' וַעֲרֵכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ בְּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ כִּי מַלְכוּת מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין עֲלֵיהֶם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן קָבַע לָנוּ בְּרַחֲמָיו רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ זִכָּרוֹן אֶחָד עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן 'זִכָּרוֹן' דַּיְקָא, כִּי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ לְחַדֵּשׁ הַשָּׁנָה בִּבְחִינַת חִיּוּת חָדָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַּ"ל וְכֵן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן מ') הַמַּתְחִיל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם, מְבֹאָר שָׁם שֶׁתְּפִלִּין וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵם בְּחִינָה אַחַת, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְהִנֵּה כְּלַל הַתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת מֹחִין חַיִּים, דְּהַיְנוּ לְהַתְחִיל לִחְיוֹת בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בֵּין צַדִּיק, בֵּין בֵּינוֹנִי, בֵּין רָשָׁע כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו צָרִיךְ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (דְּבָרִים ד') וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם, הַנֶּאֱמַר עַל הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים כַּיָּדוּעַ 'חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם' דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ הַחִיּוּת בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּאִלּוּ הוּא מַתְחִיל לִחְיוֹת הַיּוֹם וְזֶהוּ "חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם" 'הַיּוֹם' דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְאִיתָא בַּבַּיְנוֹנוֹת שְׁתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הֵם בְּחִינַת ג' שֵׁמוֹת אֵלּוּ, אקי"ק הוי' אקי"ק, שֶׁהֵם בְּגִימַטְרִיָּא חַיִּים בְּחִינַת מֹחִין. וּתְפִלִּין שֶׁל יַד הֵם בְּחִינַת מֹחֵי הַמַּלְכוּת וְעַל-כֵּן הֵם ג' שֵׁמוֹת אֵלּוּ אקי"ק הוי' אדנ"י שֶׁעוֹלִים יב"ק וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁאוֹר הַתְּפִלִּין יוֹצְאִים עַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה שֶׁיְּשֵׁנִים בַּלַּיְלָה, שֶׁאָז נִתְחַדְּשִׁים הַמֹּחִין בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְעַל-יְדֵי שֶׁקְּמִים בַּחֲצוֹת וּמִתְאַבְּלִין עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין אֶת בְּחִינַת נְקֻדַּת הַמַּלְכוּת אֱמוּנָה שֶׁיְּרֻדָּה בְּכָל הַלַּיְלָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים לְבָרֵר מִשָּׁם נִצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, (שֶׁהֵם הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנָּפְלוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם לְהַכְנִיס בָּהֶם הָרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, לְהַגְבִּיהֶם וּלְהַשִּׁיבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ') וְהַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת וְעֶסֶק הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, הֵם מַעֲלִים נְקֻדַּת הַמַּלְכוּת עַד שֶׁהִיא עוֹלָה בְּאוֹר הַיּוֹם וְיוֹשֶׁבֶת בִּזְרוֹעַ שְׂמָאלִי, כִּי שָׁם מְקוֹמָהּ וְכוּ' וְאָז מֵאִיר בָּהּ הז"א הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁלָּהּ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בְּלִבּוֹ, כִּי עִקַּר הַמֹּחִין דְּגַדְלוּת מַמָּשׁ הֵם רַק

בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה וְאַחַר הַתְּפִלָּה נִסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין רַק שֶׁנִּשְׁאַר רְשִׁימוּ מֵהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁנִּשְׁאָרִין כָּל הַיּוֹם, רַק הָעִקָּר הוּא בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ בַּלַּיְלָה מִסְתַּלֵּק גַּם הָרְשִׁימוּ וְעַל-כֵּן אֵין תְּפִלִּין בַּלַּיְלָה וְגַם רְשִׁימוּ שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁל הַמַּלְכוּת נִסְתַּלֵּק בַּלַּיְלָה, רַק שֶׁזֹּאת הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַמַּלְכוּת אֵינוֹ מִסְתַּלֵּק לְגָמְרֵי, רַק שֶׁנִּשְׁאֲרָה בְּלִבּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שימני כְּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כְּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ בַּבֹּקֶר הוּא מֵאִיר בָּהּ הָרְשִׁימוּ בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁל יַד. וַאֲזַי כְּשֶׁרוֹאֶה הז"א שֶׁכְּבָר יֵשׁ לָהּ הַתְּפִלִּין רְשִׁימוּ שֶׁל הַמֹּחִין אָזַי הוּא מִתְקַנֵּא בָּהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְשֶׁה כַּשְּׁאוֹל קִנְאָה וְאָז חוֹזֵר וְלוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ גַּם כֵּן הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה בַּלַּיְלָה וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּכַּוָּנוֹת בַּאֲרִיכוּת נִמְצָא, כִּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין שֶׁל הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת ז"א וּתְפִלִּין שֶׁל יַד הֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין שֶׁל הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶמּוּנָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַתְּפִלִּין וְהַמֹּחִין וְהַחִיּוּת נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם הַמֹּחִין וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כִּי כָּל צַדִּיק הַדּוֹר הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שַׁבָּת ק"א), מֹשֶׁה שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ וּמֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת, בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (לִקּוּטֵי א' סִימָן ל"ח) כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּתְּפִלִּין כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּיָּדוּעַ וְזֶהוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יַד, זֶה בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת ז"א כַּיָּדוּעַ וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכַנַּ"ל הַיְנוּ הַמֹּחִין שֶׁל הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּמֹחִין שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַצַּדִּיק מֵאִיר בָּהֶם וּמְקָרְבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד שֶׁעִקָּרָם הֵם בִּבְחִינַת אֶמּוּנָה, שֶׁהוּא הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה! הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק מֻכְרָח לְסַלֵּק אֶת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ וַאֲפִלּוּ הָרְשִׁימוּ נִסְתַּלֶּקֶת בְּשָׁעַת שֵׁנָה וְלֹא נִשְׁאַר אֶצְלוֹ כִּי אִם הָרְשִׁימוּ שֶׁל מֹחֵי הָאֱמוּנָה שֶׁנִּשְׁאֲרָה בְּלִבּוֹ, בִּבְחִינַת כְּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּנַּ"ל וְאָז בְּשָׁעַת הַשֵּׁנָה הָאֱמוּנָה נִתְצַמְצְמָה וְנִתְקַטְּנָה בְּסוֹד נְקֻדָּה וְיוֹרֶדֶת לְכָל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים לְבָרֵר נִצּוֹצוֹת מִשָּׁם כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק מֻכְרָח לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ בְּחִינַת שֵׁנָה וּלְסַלֵּק הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ וְאָז הוּא מְבָרֵר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ נִצּוֹצוֹת רַבּוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם כַּמָּה וְכַמָּה נְשָׁמוֹת שֶׁל אוֹתָן שֶׁנָּפְלוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם וְנִתְרַחֲקוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶׁנִּתְרַחֵק בַּעֲוֹנוֹתָיו, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁבִּשְׁבִילָם מֻכְרָח הַצַּדִּיק לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם וּלְסַלֵּק אֶת דַּעְתּוֹ כְּדֵי לְהַכְנִיס בָּהֶם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כְּדֵי לְקָרְבָם אֶל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַחֲזִירָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה

שֶׁל הַצַּדִּיק, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁמַּה שֶּׁעוֹסֵק לְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם שִׂיחַת חֻלִּין וְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה אֶצְלוֹ. וְהַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל לְהַגְבִּיהַ וּלְהָרִים אֶת הָעוֹלָם לְקָרְבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מֵעֶצֶם הַמֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיק אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, עַל-כֵּן הוּא מֻכְרָח לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ וּלְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ בְּסוֹד נְקֻדָּה וּלְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם עַל-יְדֵי נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה לְבַד וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה עִם כָּל הַנִּצוֹצוֹת וְהַנִּשְׁמוֹת שֶׁהִגְבִּיהֵם וְעוֹרְרָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁזּוֹכִים לַעֲלוֹת לְמָקוֹמָם בְּסוֹד תְּפִלָּה שֶׁל יַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹשֶׁבֶת בְּזָרוֹעַ שְׂמֹאל כַּנַּ"ל וְאָז כָּל הָרְשִׁימוּ שֶׁל כָּל הַמֹּחִין שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ מֵהֶם שֶׁכֻּלָּם נִשְׁאֲרוּ בְּלֵב הַצַּדִּיק בְּחִינַת כְּחוֹתָם עַל לִבָּךְ, הוּא מֵאִיר הַכֹּל בְּאוֹתָהּ נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ שֶׁעָלְתָה עִם כָּל הַבְּרוּרִים שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהִגְבִּיהֵם וְהֶחֱזִירָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם דַּעַת וְשֵׂכֶל כְּדֵי לְחַזְּקָם בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בַּעֲבוֹדָתָם וְלֹא יִסְתַּכְּלוּ עַל מְנִיעָה וַהֲסָתָה שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר וּשְׁאָר הַמּוֹנְעִים, רַק יַעֲבְרוּ עַל הַכֹּל עַל-יְדֵי חֹזֶק אֱמוּנָתָם שֶׁנִּתְחַזְּקָה בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהֵאִיר בָּהֶם בְּסוֹד תְּפִלִּין שֶׁל יַד כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק יַד כֵּהָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַהֲסָתוֹת וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁכִין הַכֹּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים בְּחִינַת יַד כֵּהָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי חֹזֶק הָאֱמוּנָה עוֹבְרִים עַל הַכֹּל כַּנַּ"ל עַד שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַפִּיל אוֹתָם שׁוּם דָּבָר, כִּי הוּא מֵאִיר בָּהֶם הַדַּעַת שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם וְאֵין שׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְשַׁבְּרָהּ וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי אֵין יְרִידָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לַעֲלוֹת מִשָּׁם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מְחַזְּקָם וּמְעוֹרְרָם בֶּאֱמוּנָה עַד שֶׁעוֹבְרִים עַל כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם וְנִתְקָרְבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַתְחִילִין בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי הוּא מַכְנִיס בָּהֶם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם, לַעֲבֹר עַל כָּל הַמַּעֲכָבִים וְהַמּוֹנְעִים וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁהַצַּדִּיק רוֹאֶה שֶׁבְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה הִצְלִיחָה וְגַם עָשָׂה פְּרִי שֶׁכְּבָר קִבְּלָה הַמֹּחִין וְהַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁכְּבָר עָלְתָה בְּיָדוֹ וְהוֹעִילָה יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ, כִּי זָכָה לְהָאִיר הַדַּעַת בְּהַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֶעֱלָם וְקֵרְבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁהֵם חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתָם לַעֲמֹד עַל עָמְדָם וְלַעֲבֹר עַל כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲזַי הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ מִתְקַנֵּא בְּתַלְמִידָיו שֶׁרוֹאֶה שֶׁקִּבְּלוּ מֹחִין וְדַעַת אֲמִתִּי מִמֶּנּוּ, אֲזַי הוּא מִתְקַנֵּא בָּהֶם בִּבְחִינַת וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם, שֶׁעַל-יְדֵי הַתַּלְמִידִים שֶׁהֵאִיר בָּהֶם הַמֹּחַ וְהַדַּעַת שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה הוּא מִתְקַנֵּא בָּהֶם וְנִזְכָּר בְּעַצְמוֹ הֵיכָן הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, וַאֲזַי מַחֲזִיר לְעַצְמוֹ הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה, וַאֲזַי מְקַבֵּל הָרְשִׁימוּ זֹאת שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה בְּחִדּוּשׁ נִפְלָא, שֶׁזֶּהוּ

בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ כַּנַּ"ל וְכֵן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבִּתְחִלָּה מוֹרִיד הַצַּדִּיק אֶת עַצְמוֹ כְּדֵי לְקָרֵב נְפָשׁוֹת וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ בְּתוֹסֶפֶת הֶאָרָה וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל וּמִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם, הַמֹּחִין שֶׁל הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ וְהַמֹּחִין שֶׁל הָאֱמוּנָה שֶׁמַּכְנִיס בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבָן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִשָּׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יַד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי כָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת כַּיָּדוּעַ וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע') לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר 'לְהַזְכִּיר' אֶת עַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י שָׁם, מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁכָּעַס עַל צֹאנוֹ וְכוּ' אַחַר זְמַן הֶחֱזִיר אֶת הַצֹּאן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁבִּתְחִלָּה מַזְכִּיר הַצַּדִּיק אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּחְזְרוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהוֹעִילָה תְּפִלָּתוֹ וְיִגִיעָתוֹ וְהֶחֱזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי מַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַּ"ל:

חלק כו

וְעַל-כֵּן הַמֹּחִין שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הֵם בְּחִינַת אֶהְיֶה הוי' אֶהְיֶה שֶׁעוֹלִים חַיִּים כַּנַּ"ל, כִּי אֶהְיֶה הוּא בְּחִינַת עִבּוּר, כַּמְבֹאָר בַּמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה "קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" (בְּסִימָן ו') שֶׁאֶהְיֶה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת אָנָא זמין לְמֵיהֱוֵי, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה עֲדַיִן אֵין לוֹ הויה כְּלָל, רַק כְּשֶׁמַּתְחִיל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אָז הוּא בְּבְחִינַת אֶהְיֶה, בְּחִינַת אָנָא זמין לְמֵיהֱוֵי, כִּי אָז הוּא מַתְחִיל לְהַזְמִין וּלְהָכִין אֶת עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הויה בָּעוֹלָם, עַיֵּן שָׁם וְאִיתָא שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וַאֲפִלּוּ הַצַּדִּיק שֶׁכְּבָר עָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּכָל עֵת עַל הַהַשְׂגָּה הָרִאשׁוֹנָה, כִּי בְּכָל עֵת הוּא בָּא עַל הַשְׂגָּה חֲדָשָׁה. וְאָז הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אהי"ה עַל הַהַשְׂגָּה שֶׁל אֶתְמוֹל שֶׁהִתְגַּשֵּׁם אֶת רוֹמְמוֹת אֵלְקוּתוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא כֻּלּוֹ שַׁבָּת כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא תָּמִיד בִּבְחִינַת אֶהְיֶה, כִּי בְּכָל פַּעַם וּפַעַם הוּא בָּא עַל מֹחִין חֲדָשִׁים וּמַתְחִיל לְהַשִּׂיג אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׂגָּה חֲדָשָׁה וּמֹחִין חֲדָשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיִּים אֲרִכִּים הַנַּ"ל, בְּחִינַת חַיִּים חֲדָשִׁים שֶׁמַּתְחִיל לִחְיוֹת בְּכָל פַּעַם, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֶהְיֶה, כִּי בְּכָל יוֹם הוּא בִּבְחִינַת אֶהְיֶה, בְּחִינַת אָנָא זמין לְמֵיהֱוֵי כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לִחְיוֹת כְּלָל וְלֹא הָיָה לוֹ עֲדַיִן שׁוּם הויה בָּעוֹלָם כְּלָל רַק עַתָּה הוּא מַתְחִיל לִחְיוֹת וּלְהָכִין אֶת עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הויה בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶהְיֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חַיִּים אֲרִכִּים הַנַּ"ל שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמַּתְחִיל בְּכָל פַּעַם לִחְיוֹת מֹחָדָשׁ בְּמֹחִין חֲדָשִׁים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת אֶהְיֶה הוי' אֶהְיֶה שֶׁעוֹלֶה חַיִּים, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל יוֹם הוּא בִּבְחִינַת אֶהְיֶה, בְּחִינַת עִבּוּר, בְּחִינַת אָנָא זמין לְמֵיהֱוֵי שֶׁמַּתְחִיל לִחְיוֹת מֹחָדָשׁ בְּמֹחִין וְחִיּוּת חָדָשׁ כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הָיָה לוֹ הויה

וְחִיּוּת כְּלָל כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁכִין לוֹ עַל-יְדֵי זֶה מֹחִין חֲדָשִׁים גְּמוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הוי', שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין, כַּמְבֹאָר בַּסְּגֻנּוֹת. עַיֵּן שָׁם וְתֵכֶף כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל אֵלּוּ הַמֹּחִין הַחֲדָשִׁים שֶׁהֵם הַחַיִּים, אַחַר כָּךְ הוּא חוֹזֵר וּמְסַלֵּק אֵלּוּ הַמֹּחִין וְלֹא נִשְׁאָר לוֹ רַק הָרִשְׁימוּ וַאֲזַי הוּא חוֹזֵר וּמַתְחִיל לְהִתְדַּבֵּק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ אֵלָיו שֶׁיִּזְכֶּה עוֹד לְמֹחִין חֲדָשִׁים גְּדוֹלִים עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אקי' ב', בְּחִינַת אָנָא זמין לְמֵיהֱוֵי וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ אקי' הוי' אקי', כִּי הוּא נִשְׁאָר תָּמִיד בִּבְחִינַת אקי', בְּחִינַת אָנָא זמין לְמֵיהֱוֵי, כִּי תֵּכֶף שֶׁמְּקַבֵּל הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הוי', תֵּכֶף הוּא חוֹזֵר וּמַתְחִיל לְהִתְגַּעְגֵּעַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אקי' אָנָא זמין לְמֵיהֱוֵי, כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הָיָה לוֹ הוי' כְּלָל וְכֵן לְעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הג' שֵׁמוֹת, אקי' הוי' אקי' עוֹלִים חַיִּים, כִּי זֶה עִקַּר הַחַיִּים בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּתְחִיל לִחְיוֹת בְּכָל פַּעַם וְכַנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת, אֲבָל הַמֹּחִין שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד, הֵם בִּבְחִינַת אקי' הוי' אדנ', כִּי הֵם צְרִיכִים גַּם כֵּן בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת אקי' אָנָא זמין לְמֵיהֱוֵי כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מְקַבְּלִין הַמֹּחִין שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הוי' כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין שֶׁלָּהֶם, נשארין בִּבְחִינַת אדנ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה, שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אָדוֹן כֹּל, כִּי זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל אדנ', שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה צְרִיכָה לִישָׁאֵר תָּמִיד, כִּי זֹאת הַנְּקֻדָּה אֵינָהּ נִסְתַּלֶּקֶת לְעוֹלָם, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּשָּׁאֵר בְּחִינַת רִשְׁימוּ שֶׁל מֹחֵי הָאֱמוּנָה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוּדָתָם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין שֶׁל הֶהָמוֹן עִם הוּא כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ בָּאֱמוּנָה חֲזָקָה שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּתָם, כִּי הוּא יְסוֹד הַכֹּל וְעַל-כֵּן הָרִשְׁימוּ שֶׁלָּהֶם נִשְׁאֶרֶת בִּבְחִינַת אדנ', שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִינִים בַּאֲדוֹן כֹּל וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשִׁים הַמֹּחִין שֶׁלָּהֶם וְזוֹכִין לַעֲבֹר עַל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל הַמֹּחִין שֶׁל בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל הַצַּדִּיק, הֵם נִשְׁאָרִים בִּבְחִינַת אקי', כִּי הוּא זוֹכֶה בֶּאֱמֶת לְחַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל שֶׁמַּתְחִיל בְּכָל פַּעַם לִחְיוֹת מֵחָדָשׁ וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אקי' אֲשֶׁר אקי', זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הַנַּ"ל. שֶׁבְּכָל פַּעַם מַתְחִיל לִחְיוֹת מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת אקי' הַנַּ"ל וְזֶהוּ אקי' אֲשֶׁר אקי', אקי' דְּא אָנָא זמין לְמֵיהֱוֵי שֶׁמַּתְחִיל לִחְיוֹת וּלְקַבֵּל מֹחִין חֲדָשִׁים בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "אש"ר", אוֹתִיּוֹת "רא"ש", שֶׁהֵם הַמֹּחִין בְּחִינַת הוי' כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ הוּא חוֹזֵר לִהְיוֹת בִּבְחִינַת אקי', כִּי מַתְחִיל לְהִשְׁתּוֹקֵק לַחֲזֹר וּלְקַבֵּל חִיּוּת וּמֹחִין חֲדָשִׁים עוֹד יוֹתֵר וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶהְיֶה ב' הַנַּ"ל כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁאֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה הוּא בְּחִינַת אֶהְיֶה הוי' אֶהְיֶה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי זֶה הַשֵּׁם אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה גִּלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְכֵן אֵצֶל כָּל אָדָם בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ ב' בְּחִינוֹת מֹחִין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כִּי כְּשֶׁהַמֹּחִין נִסְתַּלְּקִין מִמֶּנּוּ, אֲזַי עַל-יְדֵי

הָרְשִׁימוּ שֶׁל הָאֱמוּנָה שֶׁנִּשְׁאֶרֶת בְּלִבּוֹ, עַל-יְדֵי זֶה הוּא חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ דַּעַת וּמֹחִין לְעַצְמוֹ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה לַחֲזֹר וּלְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה מַלְכוּת כַּנַּ"ל שֶׁהַשֵּׁמוֹת עוֹלִים יב"ק, שֶׁהוּא בְּחִינַת בק"י, בְּחִינַת מַעֲבַר יב"ק הַנַּ"ל שֶׁעוֹבְרִים עַל כָּל הַמְנִיעוֹת וְכַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד, דְּהַיְנוּ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וְלִבְלִי לְהַנִּיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ ח"ו, אַחַר כָּךְ הוּא מִתְקַנֵּא בְּעַצְמוֹ וְחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ מֹחִין גְּדוֹלִים מַמָּשׁ לְהִתְחַזֵּק לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, לִחְיוֹת בְּכָל פַּעַם חִיּוּת חָדָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ שֶׁהַשֵּׁמוֹת הֵם, אֶהְיֶה הוי' אֶהְיֶה בְּחִינַת חַיִּים וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין דרש"י וּתְפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם וּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁתְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם הֵם מֹחִין גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר וְשָׁם הַגְּבוּרוֹת יוֹצְאִין קֹדֶם הַחֲסָדִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצְּרוּף שֶׁל הַתְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, שֶׁהֵם בְּחִינַת יקק"ו, בְּחִינַת קַדֵּשׁ וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ וְכוּ' וּתְפִלִּין דרש"י הֵם בְּחִינַת הוי' כְּסֵדֶר, בְּחִינַת חֲסָדִים קֹדֶם לִגְבוּרוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי בַּתְּחִלָּה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין, רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם וְהִקְדִּים מִדַּת הָרַחֲמִים וְשִׁתְּפוֹ לְמִדַּת הַדִּין, הה"ד (בְּרֵאשִׁית ב'), "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם" וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַיְצֶר הָרַע וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי וּשְׁבִירַת הַיְצֶר הָרַע נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מִדַּת הָרַחֲמִים שֶׁשִּׁתְּפוֹ לְמִדַּת הַדִּין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְשַׁבֵּר הַיְצֶר הָרַע וּלְהָפְכוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַצַּדִּיקִים מְהַפְּכִים מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים וְעַל-כֵּן בַּתְּחִלָּה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין לְבַד, כִּי רָצָה שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָאָדָם בַּעֲבוֹדָתוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְשַׁבֵּר הַיְצֶר הָרַע בְּעַצְמוֹ שֶׁבָּא מִמִּדַּת הַדִּין בְּלִי סִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ רָאָה כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם בָּזֶה, עַל-כֵּן הִקְדִּים מִדַּת הָרַחֲמִים לְמִדַּת הַדִּין שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו מְרַחֵם עַל הָעוֹלָם בְּכָל עֵת וְשׁוֹלֵחַ לָהֶם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וּמְסַיֵּעַ אוֹתָם לְשַׁבֵּר אֶת הַיְצֶר הָרַע שֶׁהוּא מִבְּחִינַת מִדַּת הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל'), בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו, זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בַּתְּחִלָּה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא בְּמִדַּת הַדִּין שֶׁזֶּה הַדִּין מִתְעוֹרֵר בְּכָל יוֹם וְרוֹצֶה ח"ו, לִנְהֹג הָעוֹלָם בִּבְחִינָה זֹאת וּמִשָּׁם מִתְעוֹרֵר וּמִתְגַּבֵּר הַיְצֶר הָרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם בְּכָל יוֹם וְיוֹם, אַךְ אִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ', כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְרַחֵם תֵּכֶף וּמַקְדִּים מִדַּת הָרַחֲמִים לְמִדַּת הַדִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֵזֶר וְהַסִּיּוּעַ שֶׁמְּסַיֵּעַ לְהָאָדָם בְּכָל יוֹם לְשַׁבֵּר אֶת הַיְצֶר הָרַע

שֶׁהוּא מִמִּדַּת הַדִּין כַּנַּ"ל, כִּי הָעֵזֶר וְהַסִּיּוּעַ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָמַד וְהִקְדִּים מִדַּת הָרַחֲמִים לְמִדַּת הַדִּין כַּנַּ"ל, אֲבָל יֵשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כָּל כַּךְ שֶׁאֵין צְרִיכִין סִיּוּעַ מִלְּעֵילָא וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְנַהֵג עִמָּהֶם בַּתְּחִלָּה בְּמִדַּת הַדִּין וְהֵם עוֹמְדִים בְּכָל הַנִּסְיוֹנוֹת וְסוֹבְלִים כָּל מִינֵי יִסּוּרִים וְצָרוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִמִּדַּת הַדִּין וְנִשְׁאָרִים עַל עָמְדָם עַד שֶׁזּוֹכִין לְמַה שֶׁזּוֹכִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם וְהָאָבוֹת, "הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְּכוּ אֲבוֹתַי לְפָנָיו" (בְּרֵאשִׁית מ"ח) 'הָאֱלֹהִים' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדַּת הַדִּין שֶׁהָלַךְ מֵעִצְמוֹ בְּלִי סִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י בְּפָרָשַׁת נֹחַ וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁהַצַּדִּיקִים סוֹבְלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים י"א), "ה' צַדִּיק יִבְחָן" כַּפְּשׁוּטָנִי הַזֶּה כָּל מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ שֶׁפִּשְׁתָּנוֹ יָפֶה הוּא מַקִּישׁ עָלֶיהָ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פֶּרֶק ל"ב) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג'), "כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב ה' יוֹכִיחַ וְכוּ'" כִּי הֵם מַמְתִּיקִים הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה הַנַּ"ל, כִּי הֵם מַאֲמִינִים וְיוֹדְעִים שֶׁהַיִּסּוּרִים וְהַדִּינִים בְּעַצְמָן הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה בָּאֶמֶת הֵם זוֹכִים לַעֲלוֹת וּלְכְלוֹל בִּתְחִלַּת הַמַּחֲ שָׁבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ר' עֲקִיבָא שֶׁסָּרְקוּ אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמַסְרֵקוֹת שֶׁל בַּרְזֶל וְשָׁאַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, זוּ תּוֹרָה וְזוּ שְׂכָרָהּ?! וְהֵשִׁיב לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׁתוֹק! כְּךְ עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה כִּי יִסּוּרִים שֶׁל צַדִּיקִים כְּאֵלּוּ בְּחִינַת ר' עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו, הֵם נִמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁרָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן בְּלִי סִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ הַכֹּל לִכְלוֹל בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, אֲבָל רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם, עַל-כֵּן הִקְדִּים מִדַּת הָרַחֲמִים וְכוּ' וְאָז יֵשׁ כֹּחַ לַכֹּל לְשַׁבֵּר הַיֵּצֶר הָרַע עַל-יְדֵי סִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדַּת הָרַחֲמִים כַּנַּ"ל, אֲבָל הַצַּדִּיקִים גְּדוֹלִים כְּמוֹ ר' עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו כַּנַּ"ל, הֵם עוֹבְדִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁעָלָה בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, דְּהַיְנוּ בְּמִדַּת הַדִּין לְבַד, דְּהַיְנוּ שֶׁסּוֹבְלִים כָּל מִינֵי יִסּוּרִים וְעוֹמְדִים בְּכָל הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַקְּטָרוּגִים דשהכל נִמְשָׁךְ מִמִּדַּת הַדִּין. וְהֵם מְשַׁבְּרִין הַכֹּל בְּעַצְמָן כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין בֶּאֱמֶת לַעֲלוֹת וּלְכְלוֹל בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתוֹק, כְּךְ עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל:

חלק כח

כִּי עִקַּר הַדִּין נִמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי וְכוּ' כַּיָּדוּעַ וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה "בֹּא אֶל פַּרְעֹה" (בְּסִימָן ס"ד) שֶׁחָלָל הַפָּנוּי הֵם בְּחִינַת הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתָרְצָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב אֲבָל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּחִינַת מֹשֶׁה, יָכוֹל לְכְנֹס גַּם בְּאֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁהַצַּדִּיק עוֹלֶה בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁמְּשָׁם שֹׁרֶשׁ הַדִּין וְזוֹכֶה לַעֲמֹד שָׁם בְּנִסָּיוֹן וְלִסְבֹּל כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַדִּינִים וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְהַשִּׂיג סוֹד חָלָל

הַפָּנוּי לֵידַע שֶׁגַּם שָׁם נֶעֱלָם וְנִסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְנוֹרָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה "בֹּא אֶל פַּרְעֹה" הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין גְּבוֹהִים יוֹתֵר שֶׁשָּׁם הַגְּבוּרוֹת קוֹדְמִין לַחֲסָדִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַצַּדִּיקִים הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמָּהֶם כְּמוֹ שֶׁעָלָה בְּתִחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה וְעַל-כֵּן הֵם זוֹכִים בֶּאֱמֶת לִכְלוֹל בְּתִחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה וּלְהַמְתִּיק הַכֹּל בְּשָׁרְשׁוֹ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁהַגְּבוּרוֹת קוֹדְמִין לַחֲסָדִים, כִּי הֵם יְכוֹלִים לְקַבֵּל הַגְּבוּרוֹת בְּעַצְמָן קֹדֶם הַחֲסָדִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַנָּהָגָה שֶׁעָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי הֵם זוֹכִים אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי מִדַּת הַדִּין בְּעַצְמָן שֶׁהֵם יְסוּרִים גְּדוֹלִים וְנִבְחָנוּ, עַד שֶׁהֵם זוֹכִים גַּם עַל-פִּי מִדַּת הַדִּין בְּעַצְמָן וְכַנַּ"ל אֲבָל תְּפִלִּין דרש"י הַחֲסָדִים קוֹדְמִין לִגְבוּרוֹת, זֶהוּ בְּחִינַת הִקְדִּים מִדַּת הָרַחֲמִים וְשִׁתֵּף לְמִדַּת הַדִּין, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהַנָּהָגָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם שֶׁל רש"י שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתָם רֹב הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַנְהָגַת הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ לְבַד כַּנַּ"ל, רַק מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה הוּא צָרִיךְ לְהָנִיחַ גַּם תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם כְּדֵי לְקַבֵּל הָאָרָה גַּם מֵהַצַּדִּיקִים הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל שֶׁזָּכוּ לַעֲלוֹת לְתִחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה וּלְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם מַמָּשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי מֵהֶם אָנוּ יְכוֹלִין לְקַבֵּל קְדֻשָּׁה יְתֵרָה וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, צָרִיךְ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִיר רַבֵּנוּ ז"ל אֶת אֲנָשָׁיו לְהָנִיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, כִּי כָּל הַהִתְרַחֲקוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁךְ מֵהַיֵּצֶר הָרַע שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִמִּדַּת הַדִּין שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֶלֶק הַפָּנוּי הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם עַל-יְדֵי תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל הָעוֹלִים לְשָׁם לִבְחִינַת שֹׂרֶשׁ הַדִּין שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶק הַפָּנוּי וּמַמְתִּיקִין הַכֹּל בְּשָׁרְשָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ כֹּחַ עַל כָּל הָרְחוֹקִים לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו בְּעִקְּבוֹת מְשִׁיחָא בְּסוֹף הַגָּלוּת צְרִיכִים לְזָהֵר מְאֹד לְהָנִיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ כָּל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהָיוּ בְּיָמֵינוּ, כִּי עַכְשָׁיו הִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר מְאֹד מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁקָּרוֹב לָבֹא קִצּוֹ, עַל-כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר מְאֹד כְּמוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם הַנִּלְחָמִים זֶה עִם זֶה כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ וְכִמְעַט שֶׁיִּפֹּל, אֲזַי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לְהַפִּיל אֶת שֶׁכְּנֶגְדּוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הֶחָכָם, אֵין גִּבּוֹר כמתייאש כִּי הַגָּלוּת הוּא בְּחִינַת עִבּוּר וּכְשֶׁיּוֹצְאִין מִן הַגָּלוּת זֶהוּ בְּחִינַת לֵידָה כְּמוֹ גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁנִּקְרֵאת לֵידָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל טז), "ומולדתיך בְּיוֹם הֻלֶּדֶת אוֹתְךָ וכו'" וְכֵן בִּגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה כְּתִיב (יְשַׁעְיָה ס'), "כִּי חָלָה גַּם ילדה צִיּוֹן אֶת בָּנֶיהָ" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם), "האני אשביר ולֹא אוליד" וְעַל-כֵּן בְּסוֹף הַגָּלוּת

מִתְגַּבֵּר הַגָּלוּת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ה'), "וּמֵאָז בָּאתִי אֶל פַּרְעֹה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הֵרַע לָעָם הַזֶּה וְכוּ'" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם), "תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה וְכוּ'" זֶה בְּחִינַת קְשִׁוִּי הוֹלָדָה, בְּחִינַת (שָׁם י"ג) וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וְכֵן כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַצָּרוֹת שֶׁסּוֹבְלִים עַכְשָׁיו בְּסוֹף הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה, הֵם בְּחִינַת חֶבְלֵי לֵידָה כְּמוֹ הָרָה תקריב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ וְכוּ' וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַגָּלוּת שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַכְשָׁיו ח"ו, הוּא מַה שֶּׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְרַחֲקָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גָּלוּת וְצָרוֹת הַנֶּפֶשׁ, כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְעִקַּר הַצָּרָה מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר לְהַכְנִיס כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת בָּעוֹלָם ח"ו, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁהוֹלֵךְ אֶפִּיקוֹרְסוּת גָּדוֹל בָּעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁלֹּא הָיְתָה כָּזֹאת מִימֵי עוֹלָם אֶפִּיקוֹרְסוּת כָּזֹאת בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ עַכְשָׁיו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁרָבוּ הַמִּתְפָּרְצִים בָּעָם לְלַמֵּד אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָכְמוֹתֵיהֶם וּלְשׁוֹנוֹתֵיהֶם וְכוּ' וּכְבָר דִּבַּרְנוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר וְכָל הִתְגַּבְּרוּת הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַכְשָׁיו זֶהוּ בְּחִינַת חֶבְלֵי שֶׁל מָשִׁיחַ, בְּחִינַת חֶבְלֵי לֵידָה כַּנַּ"ל וְכָל כֹּחוֹ נִמְשָׁךְ מִשֹּׂרֶשׁ הַדִּין שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו אֵין כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים מְאֹד הַנַּ"ל שֶׁיְּכוֹלִים לִכְנֹס לְשָׁם לְתוֹךְ בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי וּלְהַמְתִּיק הַדִּין שָׁם בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְזָהֵר לְהָנִיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מֹחִין שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנַּ"ל כְּדֵי לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהֶם לְשַׁבֵּר אֶת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַכְשָׁיו מְאֹד שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

חלק ל

כִּי עִקַּר קְשִׁוִּי הוֹלָדָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֲמָלֵק, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (סִימָן קל"ה) עַל פָּסוּק, "וישסף שְׁמוּאֵל אֶת אֲגַג וְכוּ'" עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם עַל פֵּרוּשׁ רש"י, חָתְכוּ לְאַרְבַּע וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה נִפְתַּח רַחְמָהּ שֶׁל הַמַּקְשָׁה לֵילֵד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵחֶלֶל הַפָּנוּי וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ד), "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק" כִּי חֶלֶל הַפָּנוּי קָדַם לָעוֹלָם, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב כָּל הָעִנְיָן בְּהַתּוֹרָה "בֹּא אֶל פַּרְעֹה" (בְּסִימָן ס"ד), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וּמִשָּׁם, מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי, נִמְשָׁךְ הַקְּלִפָּה הַקְּדוֹשָׁה לַפְּרִי וְעַל-כֵּן נִקְרָא עֲמָלֵק רֵאשִׁית, מֵחֲמַת שֶׁכֹּחוֹ נִמְשָׁךְ מֵחֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהִיא רֵאשִׁית וְקוֹדֶם לָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַקְּדוֹשָׁה לַפְּרִי כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבְּכוֹרָה שֶׁל עֵשָׂו שֶׁהוּא עֲמָלֵק הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁקָּדַם לְהָעוֹלָם וְעַל-כֵּן הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב לִקַּח הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו, כִּי בֶּאֱמֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קָדַם לַכֹּל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ ממלא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב

כָּל עָלְמִין וְהוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בָּרָא אֶת הֶחָלָל הַפָּנוּי, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי אֱמוּנָתָם בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁקָּדַם לַכֹּל, הֵם עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת וְהַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת הַבָּאִים מֵהֶחָלָל הַפָּנוּי, כִּי הֵם מַאֲמִינִים שֶׁגַּם בְּהֶחָלָל הַפָּנוּי בְּעַצְמוֹ נֶעֱלָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ קָדַם לַכֹּל וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-כֵּן נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל עִבְרִיִּים עַל שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָתָם בָּאֱלֹקֵי הָעִבְרִיִּים הֵם עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת הַבָּאִים מֵהֶחָלָל הַפָּנוּי וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל הֵם בְּכוֹרִים בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ד'), "בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל". כִּי עוֹבְרִים עַל-יְדֵי אֱמוּנָתָם עַל הֶחָלָל הַפָּנוּי וּמַאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן וְקוֹדֶם לַכֹּל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן לְקַח יַעֲקֹב הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו, כִּי מִתְּחִלָּה בְּהֶכְרֵחַ הָיָה שֶׁתִּהְיֶה הַבְּכוֹרָה אֵצֶל עֵשָׂו, כִּי הַקְּלִפָּה קְדָמָה לַפְּרִי, כִּי הַבְּכוֹרָה שֶׁלּוֹ נִמְשָׁךְ מֵהֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁקָּדַם לְעוֹלָם, אֲבָל יַעֲקֹב עַל-יְדֵי אֱמוּנָתוֹ זָכָה לַעֲבֹר אֶת הֶחָלָל הַפָּנוּי וּלְהַאֲמִין וְלִכְלוֹל בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁקָּדַם לַכֹּל וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ בִּטֵּל אֶת הַבְּכוֹרָה שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, וְזָכָה לִקַּח הַבְּכוֹרָה לְעַצְמוֹ, עַד שֶׁזָּכָה שֶׁזַּרְעוֹ יִהְיוּ נִקְרָאִים כֻּלָּם בְּכוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל" וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַכַּת בְּכוֹרוֹת דַּיְקָא בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְאָז נִתְקַדְּשׁוּ בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּגָלוּת מִצְרַיִם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי זוּהֲמַת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא עִקַּר זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא רֹאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִים כָּל הד' מַלְכֻיּוֹת, שֶׁהֵם כָּל הַגָּלֻיּוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה "מישרא דסכינא" (בְּסִימָן ל') וְגַם שָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם הוּא אֱדוֹם, שֶׁהוּא עֵשָׂו, כַּמּוּבָא וְכָל עִקַּר קְשִׁיּוּת וּכְבֵדוּת לֵב שֶׁל פַּרְעֹה שֶׁלֹּא רָצָה לְהָנִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל לָצֵאת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ ז"ל עַל פָּסוּק, "בֹּא אֶל פַּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ" שֶׁפַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כְּבֵדוּת לִבּוֹ, בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ג) וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וְכוּ', בְּחִינַת קְשִׁיּוּ הוֹלָדָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן וַיַּהַרֹג ה' כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּכוֹר דְּסִטְרָא אַחֲרָא הַנִּמְשָׁךְ מִבְּכוֹרָה שֶׁל עֵשָׂו בְּבְחִינַת רֹאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, מִבְּחִינַת הַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁקָּדַם לְעוֹלָם כְּדֵי לְהַכְנִיעַ כָּל זֶה וּלְהַגְבִּיר בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְקַבְּלִין מֵהַבְּכוֹרָה שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי אֱמוּנָתוֹ לַעֲבֹר עַל הֶחָלָל הַפָּנוּי לַעֲבֹר, עַל כָּל הַקְּשָׁיּוֹת וְהַחֲקִירוֹת הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וּלְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן וְקוֹדֶם לַכֹּל, שֶׁמִּשָּׁם הַבְּכוֹרָה דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵידָה, וְאָז נִתְקַדְּשׁוּ הַבְּכוֹרוֹת לִתְנֹם לַכֹּהֵן, שֶׁהוּא מְקַבֵּל קְדֻשָּׁתוֹ מִבְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת זָקֵן אַהֲרֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת ת"ד הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הָעִוֵּר הַנַּ"ל שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף שֶׁקָּדַם לַכֹּל שֶׁשָּׁם כָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹלֶה כְּהֶרֶף עַיִן וְכוּ' כַּנַּ"ל.

כְּדֵי לְקַדֵּשׁ הַבְּכוֹר, שֶׁהוּא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה, לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹבְרִין עַל כָּל הַחָכְמוֹת וּמַאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁקָּדַם לַכֹּל. וְזֶהוּ בְּחִינַת (שָׁם) וְהַעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לה' 'וְהַעֲבַרְתָּ' דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת בְּכוֹר זוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר עַל בְּחִינַת הַבְּכוֹרָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חֻלִּין הַפָּנוּי וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת בְּכוֹר לַכֹּהֵן מַמְשִׁיכִין אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹבְרִין עַל כָּל הַחָכְמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם מְדַבְּרִים מִיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְדֻשַּׁת בְּכוֹרִים וֶאֱמוּנָה, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֻלִּין הַפָּנוּי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹרִים כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם עִקַּר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם הִתְחַדְּשׁוּת הַמּוֹחִין וְהַחִיּוּת, כִּי עִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת הַמּוֹחִין וְהַחִיּוּת מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ט"ז), "בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים" כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל וְכַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִינִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט אַחַר הֶעְדֵּר הַגָּמוּר וּכְמוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ חִדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט, כְּמוֹ כֵן הוּא מְחַדֵּשׁ גַּם עַתָּה בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְעִקַּר חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם הוּא עַל-יְדֵי הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ה), "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂית" שֶׁהֵם הַמּוֹחִין חֲדָשִׁים הַנִּמְשָׁכִין בְּכָל יוֹם לְהַכִּיר אֲרוּתוֹ בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ בִּידִיעָה וְהַכָּרָה חֲדָשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשִׁין מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ וְכוּ' אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה, אֵין טוֹב אֶלָּא צַדִּיק, הֵינוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת זוֹכֶה לְהַשְׂגַּת הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשִׁין מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וּמִשָּׁם עִקַּר הַתְּפִלִּין כַּנַּ"ל:

חלק לא

כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי הוֹלָדַת נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וּלְבַטֵּל הַקְּשׁוּי הוֹלָדָה מַמָּשׁ, הוּא מַמָּשׁ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדָה כַּנַּ"ל אַחַר שֶׁבִּטֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת הַקְּשׁוּי הוֹלָדָה עַל-יְדֵי הֲרִיגַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג ה' כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בְּשִׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדָה, אָז נִתְגַּלָּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז, עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים נוֹרָאִים מְאֹד שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אָז וְעַל-כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם שֶׁיְּנִיקָתוֹ מֵאֱדוֹם-עֲמָלֵק, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת שֶׁל חֻלִּין הַפָּנוּי, רָצוּ לְעַכֵּב אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְשׁוּי הוֹלָדָה, בְּחִינַת וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַּרְעֹה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הִתְגָּרוּתָם הָיָה עַל גֹּדֶל הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה שֶׁגִּלָּה מֹשֶׁה אָז שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הִכָּה ה' כָּל בְּכוֹרֵיהֶם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֻלִּין הַפָּנוּי כַּנַּ"ל וְכֵן בִּשְׁעַת הוֹלָדָה מַמָּשׁ כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהוֹלִיד נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וְכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל

הוּא הִתְגַּלּוּת חָדָשׁ וְדַעַת חָדָשׁ לְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁתֵּי פְּעָמִים דָּבָר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁאִפְלּוּ נְשָׁמוֹת הַמְגֻלְגָּלִים אֵין אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה בְּעַצְמָהּ בָּאָה בְּפַעַם שְׁנִיָּה כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁתֵּי פְּעָמִים דָּבָר אֶחָד וְאֵין מִתְגַּלְגֶּלֶת אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה בְּעַצְמָהּ כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, רַק נְשָׁמָה זֹאת עִם רוּחַ זֶה אוֹ נֶפֶשׁ זֶה עִם רוּחַ זֶה וְכוּ' וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. נִמְצָא, שֶׁהוּא עִנְיָן אַחֵר וְדָבָר חָדָשׁ לְגַמְרֵי וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל נִמְצָא, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁנּוֹלָד נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל נוֹלָד שֵׂכֶל חָדָשׁ, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת וְהַנֶּפֶשׁ הוּא הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה וְהַחִיּוּת, בְּחִינַת נִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (בְּסִימָן ל"ה) הַיְנוּ שֶׁנּוֹלָד וְנִמְשָׁךְ נֶפֶשׁ חָדָשׁ בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל חָדָשׁ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּידִיעָה וְהַכָּרָה חֲדָשָׁה, כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּידִיעָה חֲדָשָׁה וְהַכָּרָה חֲדָשָׁה כְּפִי הַבְּרוּרִים שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּתְבָּרְרִים בְּכָל דּוֹר, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַטְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְקַיֵּם וּלְהַנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ מִדּוֹר לְדוֹר כְּדֵי לְבָרֵר הַנְּשָׁמוֹת בְּיוֹתֵר מִזּוּהֲמַת הַנָּחָשׁ, כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ אוֹתוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּתוֹסֶפֶת הַכָּרָה וִידִיעָה חֲדָשָׁה כְּפִי תּוֹסֶפֶת הַבֵּרוּר שֶׁנִּתְבָּרֵר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת ג') זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר, בְּחִינַת לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גְּדֻלָּךְ וְכוּ' וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁבָּא נֶפֶשׁ חָדָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל חָדָשׁ וִידִיעָה חֲדָשָׁה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, לְגַלּוֹת אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר בָּעוֹלָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ה) דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ', אֲזַי מִתְגַּדֶּרֶת בָּזֶה זוּהֲמַת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ. וְרוֹצֶה לְעַכֵּב ח"ו, הַהוֹלָדָה שֶׁמִּזֶּה בָּא ח"ו, בְּחִינַת קְשׁוּי הוֹלָדָה, כִּי עִקַּר קְשׁוּי הוֹלָדָה הוּא עַל-יְדֵי זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁאָז נִגְזַר, "בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָּנִים וְכוּ'" וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁמִּזְמוֹר לְתוֹדָה מְסֻגָּל לְמַקְשָׁה לַיֹּלֶד לוֹמַר אוֹתוֹ בְּשָׁבִילָהּ, כִּי מִזְמוֹר לְתוֹדָה מְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ק'), "דְּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹקִים וְכוּ'" וּמְסַיֵּם, "וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ". כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה נִתְחַדֶּשֶׁת וְנִתְחַזֶּקֶת מִדּוֹר לְדוֹר עַל-יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂכְלִיִּים חֲדָשִׁים בְּהַכָּרַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין קְשׁוּי הוֹלָדָה, כִּי עִקַּר בִּטּוּל קְשׁוּי הוֹלָדָה הִיא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה בִּשְׁבִיל מַקְשָׁה לַיֹּלֶד, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל קְשׁוּי הוֹלָדָה שֶׁבָּא מֵעֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת שֶׁרוֹצֶה לְמָנְעַ ח"ו, הוֹלָדַת נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה יוֹתֵר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹרִים, כִּי עִקַּר הוּא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁאָז עִקַּר הַהִתְחַדְּשׁוּת, שֶׁאָז מִתְגַּדֶּרֶת בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הַבְּכוֹר לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין בְּכוֹר דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שְׁמוֹת י"ז), "מִלְחָמָה לה' בַּעֲמָלֵק

מִדּוֹר דּוֹר" 'מִדּוֹר דּוֹר' דַּיְקָא, כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל דּוֹר דַּיְקָא, כִּי הוּא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל וְאֵינוֹ רוֹצֶה בְּהִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין וְהַחִיּוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁמִּתְחַדְּשִׁין מִדּוֹר לְדוֹר. כִּי הוּא כּוֹפֵר בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהִתְחַדְּשׁוּת שֶׁל כָּל הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן פָּרְשִׁיּוֹת הַתְּפִלִּין מַתְחִילִין מֵהוֹלָדָה בְּחִינַת קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר כִּי הַהוֹלָדָה הוּא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין וְהַחִיּוּת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין לְחַדֵּשׁ מֹחוֹ וְחִיּוּתוֹ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדַת ה' בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק לב

וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁאָז מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן-עֲמָלֵק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶבְלֵי מָשִׁיחַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶבְלֵי לֵידָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל, בְּחִינַת קְשִׁיּוּ הוֹלָדָה כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁיו הַחֶבְלֵי לֵידָה וְקִשְׁיּוּ הוֹלָדָה כְּבֵדִים הַרְבֵּה יוֹתֵר מְאֹד מִקִּשְׁיּוּ הוֹלָדָה שֶׁל גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, מֵחֲמַת שֶׁעַכְשָׁיו תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה, שֶׁהִיא גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גְּלוּת עוֹד, שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ מַמָּשׁ וְכָל יִשְׂרָאֵל יָשׁוּבוּ אֶל ה' בֶּאֱמֶת לְעוֹלָם עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁאָז יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְאָז יִתְקַיֵּם (יְשַׁעְיָה כ"ה), "בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְכוּ'" וְאָז נִחְיֶה חַיִּים אֲרֻכִּים, חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁקָּרוֹב לְבֹא קִצּוֹ וְסוֹפוֹ, עַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא שֶׁרוֹצֶה לְהַפִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל ח"ו, לִידֵי זְקָנָה וּתְשׁוּת כֹּחַ ח"ו, כְּאִלּוּ כְּבָר ח"ו, נִזְקְנוּ בְּהַגָּלוּת זֶה זְמַן רַב כָּל כַּךְ כַּמָּה וְכַמָּה מֵאוֹת שָׁנִים עַד שח"ו, אֶפֶס תִּקְוָה ח"ו, וְכֵן הוּא מַפִּיל אֶת כָּל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת לִבְחִינַת זְקָנָה כַּנַּ"ל כְּאִלּוּ כְּבָר נִזְקַן, ח"ו, בְּמַעֲשָׂיו עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב, שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְצֵית מִלְּתָא דְּא תַּלְיָא אֶלָּא בִּתְיוּבְתָּא וְכוּ' וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִים (תְּהִלִּים ע"א), "אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחֵנוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ" וְכַמּוּבָא בְּסִפְרִים שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים שֶׁלֹּא נִפֹּל לִידֵי זִקְנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא הַנַּ"ל ח"ו, כִּי הַבַּעַל דָּבָר, בְּחִינַת הָמָן-עֲמָלֵק, נִקְרָא זָקֵן וּכְסִיל כַּנַּ"ל, כִּי הוּא כּוֹפֵר בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם מִבְּחִינַת כְּפִירָה זֹאת, ח"ו, עִקַּר בְּחִינַת הַזִּקְנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת זָקֵן וּכְסִיל הַנַּ"ל. כְּאִלּוּ ח"ו, הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה הוּא יָשָׁן וְזָקֵן מִכְּבָר, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מֵהַאי דעתא שבשתא הָעוֹקֶרֶת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת עַד אוֹבֵד רַחֲמָנָא לישזבן, כִּי עֲמָלֵק הוּא זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁאָמַר לְחַוָּה, "מִן הָעֵץ אָכַל וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם" כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י שָׁם (בְּרֵאשִׁית ג'), שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּפִירָה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר מִיתָה שֶׁהֵן הֶפֶךְ הַחַיִּים בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אִלּוּ הַזִּקְנִים שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, שֶׁאֵין מוֹסִיפִין קְדֻשָּׁה וְדַעַת

בְּכָל יוֹם, הֵם נוֹתְנִים כֹּחַ ח"ו, לְאֵלּוּ הַכְּפִירוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֻצַּח הַנָּחָשׁ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים וְאֶת הָעוֹרְבִים", עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן ד'). כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין מוֹסִיפִין קְדֻשָּׁה וְנוֹתְנִים אֲחִיזָה לַזְּקָנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא ח"ו, עַל-יְדֵי זֶה ח"ו, מִתְגַּבְּרִים כְּפִירוֹת הַנַּ"ל שֶׁל מֻצַּח הַנָּחָשׁ שֶׁכּוֹפְרִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְקָנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא כַּנַּ"ל וְכָל אֵלּוּ הַכְּפִירוֹת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַכְשָׁיו מְאֹד בְּסוֹף הַגָּלוּת וְכוּ' כנ"ל, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶלְקָ הַפְּנוּי הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁל הַמָּחְקָרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְתָרְצָם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁלָּהֶם וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל בְּחִינַת הַיְצָרִים רָעִים שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם, כִּי שֹׁרֶשׁ כָּל הַיְצָרִים רָעִים הוּא בְּחִינַת אֶל אחר כְּפִירוֹת, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל, הַיְנוּ הַכְּפִירוֹת שֶׁל חֶלְקָ הַפְּנוּי שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת כָּל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַכְשָׁיו בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר לְהָנִיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִין לִכְנֹס לְשָׁם לְתוֹךְ תְּחוֹלַת הַצְּמָצוּם שֶׁל חֶלְקָ הַפְּנוּי וּלְהַמְתִּיק הַדִּין שָׁם וּלְגַלּוֹת אֶלְקוּתוֹ, לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו שֶׁגַּם הֶחֶלְקָ הַפְּנוּי וְכָל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת בְּעַצְמָן נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם כַּיָּדוּעַ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הֶעְדֵּר הַיְדִיעָה שֶׁקְּדָמָה לַיְדִיעָה שֶׁהֵם הַקֻּשְׁיוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶלְקָ הַפְּנוּי בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁסִּלֵּק מִשָּׁם מִבְּחִינַת חֶלְקָ הַפְּנוּי כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְגַלּוֹת יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה "בֹּא אֶל פַּרְעֹה הַנַּ"ל", עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַקְדִּים הָאֱמוּנָה לָעוֹלָם, שֶׁהוּא הָעִקָּר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלְקָ הַפְּנוּי שֶׁקָּדַם לָעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה עוֹבְרִים עַל הַכֹּל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מַעְבָּרְתָּא שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם שֶׁהִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, עַל-יְדֵי זֶה עוֹבְרִין עַל הַכֹּל כַּנַּ"ל וּכְשֶׁהוּא חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְעוֹבֵד אֶת ה' בֶּאֱמוּנָה לְבַד, זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְדַעַת וּלְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּידִיעָה נִפְלָאָה הַבָּאָה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, בִּבְחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כָּל יָמָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ז), "אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ וְגוֹ'" וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקָּוָתֵינוּ עַכְשָׁיו לְצֵאת מֵהַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה וּלְבַטֵּל הַקֻּשְׁיוּ הוֹלָדָה שֶׁל הַגְּאֻלָּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַכְשָׁיו מְאֹד בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ, עִקַּר תִּקָּוָתֵינוּ הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, שֶׁהֵם מֹחִין גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין עַכְשָׁיו לְזָהֵר בְּיוֹתֵר לְהָנִיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם כַּנַּ"ל כְּדֵי לְקָרֵב הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁיִּזְכֶּה כָּל

אֶחָד לְגָאֳלַת נַפְשׁוֹ לְהוֹצִיאָהּ מֵהַגְּלוּת הַמַּר שֶׁל הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּלְכַּד בָּהֶם כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ שֶׁצְּרִיכִין לִסְבוֹל חֶבְלֵי לֵידָה מַמָּשׁ וְלִסְבוֹל קְשׁוּי הוֹלָדָה מַמָּשׁ, וּבִפְרַט בָּהַתְחָלָה וְלִצְעֹק כַּמָּה וְכַמָּה קָלִין וּצְעָקוֹת וּגְנִיחוֹת שֶׁל אָח וַאֲבוֹי וְכוּ' וְכַמָּה כפילות והטיות וְכוּ' קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְהוֹלִיד קְדֻשַּׁת נַפְשׁוֹ לְגָאֹל אוֹתָהּ מִן גָּלוּתָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדָה כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בַּאֲרִ הֵיטֵב בְּתִחִלַּת הַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים וְאֶת הָעוֹרְבִים" הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּכְלָלִיּוּת וִיקֵיִם בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ (יְשַׁעְיָה נ"ד), "רָנִי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה וְגוֹ'" וּכְתִיב (שָׁם ס"ו), "הֲאֲנִי אשביר ולֹא אוליד וְגוֹ' כִּי חָלָה גַּם יָלְדָה צִיּוֹן אֶת בָּנֶיהָ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק לג

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל" לְמִזְמוֹר "יַעֲנְךָ", כִּי מְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁמִּזְמוֹר יַעֲנְךָ אוֹמְרִים כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמּוֹחִין וְהַשֶּׁפַע לְהֶמְשֵׁכִים לְזֶה הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן יֵשׁ בְּמִזְמוֹר יַעֲנְךָ שִׁבְעִים תֵּיבִין כְּנֶגֶד שִׁבְעִים קָלִין שֶׁהַיּוֹלֶדֶת צְרִיכָה לִצְעֹק לְפָחוֹת קֹדֶם הַלֵּידָה וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַגְּאֻלָּה הוּא בְּחִינַת הוֹלָדָה שֶׁבָּאָה אַחַר הַחֶבְלֵי לֵידָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶבְלֵי שֶׁל מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חֶבְלֵי לֵידָה הֵם שִׁבְעִים קָלִין, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה הוּא הוֹלָדַת הַמּוֹחִין לִזְכּוֹת לְהִתְחַדֵּשׁ בַּעֲבוֹדָתוֹ מֵחָדָשׁ וּלְהִתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עִבּוּר כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעִים קָלִין כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַמּוֹחִין שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹלִיד וּלְהַמְשִׁיךְ כְּדֵי לְהִתְעוֹרֵר מִשֵּׁנָתוֹ וּנְפִילָתוֹ. וּלְהַחֲזִיק לְעַצְמוֹ כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁאָבַד וְלַחֲזֹר וּלְהִתְחִיל לְחִיּוּת מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה בִּפְרַט וּבִכְלַל כַּנַּ"ל, בְּחִינַת (שָׁם נ"ט) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב 'וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע' דַּיְקָא, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה הַמְחַדְּשִׁים יְמֵיהֶם שֶׁעָבְרוּ בַּחשֶׁךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַחִיּוּת, בְּחִינַת (אֵיכָה ה) הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַחַר מִזְמוֹר 'יַעֲנְךָ', שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶבְלֵי לֵידָה, אוֹמְרִים 'וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל' כַּנַּ"ל בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק לד

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב תְּפִלִּין עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה דַּיְקָא (שְׁלֻחָן עָרוּךְ סִימָן ל"ב סָעִיף י"ב) כִּי הָעוֹר הוּא בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה, שֶׁהִיא חִצּוֹנִיּוּת הַשֵּׂכֶל, בְּחִינַת לְבוּשׁ הַשֵּׂכֶל, כִּי יֵשׁ נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הג' אוֹרוֹת פְּנִימִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּלַּת מֹחִין וּכְנֶגְדָּן יֵשׁ ג' כֵּלִים, שֶׁהֵם בָּשָׂר וְגִידִין וַעֲצָמוֹת. וְעַל גַּבֵּיהֶם יֵשׁ הָעוֹר הַחוֹפֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִצּוֹנִיּוּת דְּחִצּוֹנִיּוּת, בְּחִינַת קַטְנוּת דְּקַטְנוּת, (כַּמְבֹאָר בְּעֵץ חַיִּים בְּשַׁעַר הַחשמ"ל בַּאֲרִיכוּת בְּעִנְיַן הָעוֹר וְהַחשמ"ל וּבְחִינַת נֹגַהּ בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי כֻּלָּם בְּחִינָה אַחַת וְיוֹנְקִים זֶה מִזֶּה וְשָׁם עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַבְּרוּר, לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ הָעוֹר מִבְּחִינַת אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁיּוֹנְקִים מִשָּׁם, כִּי עִקַּר הוּא בִּבְחִינַת קְלִפַּת נֹגַהּ, הִיא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

הָעוֹר שֶׁהוּא לְבוּשׁ כָּל הַגּוּף, שֶׁבֵּרוּרוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת חשמ"ל לַעֲשׂוֹת מִבְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, בְּחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר בְּאָלֶ"ף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן) וְזֶה הָעוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִי הַחִצּוֹן שֶׁל הַגּוּף, הוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַחִצּוֹן שֶׁל הַשֵּׂכֶל, בְּחִינַת לְבוּשׁ הַשֵּׂכֶל וְחִצּוֹנִיּוּתוֹ, כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַבֶּהֱמִיּוּת, בְּחִינַת כֹּחַ הַחַי שֶׁבָּאָדָם, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא חִצּוֹנִיּוּת הַשֵּׂכֶל וְשָׁם בְּבְחִינַת הַמְדַמֶּה שָׁם עִקַּר הַבֵּרוּר, כִּי הַמְדַמֶּה הוּא בְּחִינַת נֹגַהּ הַנַּ"ל, בְּחִינַת הָעוֹר, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבֵּרוּר כַּנַּ"ל וּכְפִי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה כֵּן זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַמְדַמֶּה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ ג'" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח') וּמּוּבָא לְעֵיל בְּהִלְכוֹת צִיצִית שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה. וְזֶה בְּחִינַת דָּוִד בְּרֶגֶל רְבִיעִי שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹת רְבִיעִי שֶׁבַּשֵּׁם, בְּחִינַת שִׁין שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וְשִׁין שֶׁל ד' רָאשִׁים, כִּי ג' אוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת תִּלַּת אֲבָהָן, תִּלַּת מִחִּין הַנַּ"ל, בְּחִינַת שִׁין שֶׁל ג' רָאשִׁין וְדָוִד הוּא בְּחִינַת אוֹת אַחֲרוֹנָה שֶׁבַּשֵּׁם, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד תִּקּוּן הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁין שֶׁל ד' רָאשִׁין וְעִקַּר בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה, שֶׁהֵם כְּלָל כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וַחֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת וּכְפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וּשְׁאָר מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת הַמְבַלְבְּלִין וּמְעַקְּמִין אֶת הָאָדָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַצְדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַמְדַמֶּה שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת כָּל הַקְּלִפּוֹת, שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר כְּתִיבַת סִפְרֵי תוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת הוּא עַל גַּבֵּי עוֹר דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הוּא לְבָרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעוֹר, כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא הָעִקָּר וְכַנַּ"ל כִּי עִקַּר בֵּרוּר המדמה הוּא עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ" הַנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כְּתִיבַת סת"ם שֶׁהֵם פַּרְשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹר, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְכוֹתְבָן עַל גַּבֵּי עוֹר דַּיְקָא וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְכוֹתְבָן עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה דַּיְקָא, כִּי הַבְּהֵמָה בְּעַצְמָהּ הִיא בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה וְעוֹר שֶׁל בְּהֵמָה, שֶׁהִיא תַּכְלִית חִצּוֹנִיּוּת דְּחִצּוֹנִיּוּת שֶׁל כְּלִי הַמְדַמֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּהֵמָה, עַל-כֵּן שֶׁם עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי כְּתִיבַת הַתְּפִלִּין אוֹ סִפְרֵי תוֹרָה וְכוּ', כִּי הַתְּפִלִּין הֵם מִחִּין גְּדוֹלִים כָּל כַּךְ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְבָרֵר וּלְתַקֵּן תַּכְלִית חִצּוֹנִיּוּת דְּחִצּוֹנִיּוּת קְטָנוּת דְּקְטָנוּת שֶׁל הַמְדַמֶּה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר וּלְתַקֵּן קְטָנוּת וְחִצּוֹנִיּוּת יוֹתֵר וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִים כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעוֹלִין כָּל הַנִּצּוֹצוֹת וְכָל הַנְּשָׁמוֹת הנפילות, עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִים וּמְזַכְּכִין תַּכְלִית הַקְּטָנוּת וְהַחִצּוֹנִיּוּת שֶׁמִּשָּׁם הָיָה עִקַּר אֲחִיזָתָם שֶׁל הַקְּלִפּוֹת וַעֲכָשָׁיו נִתְבָּרֵר וְנִתְבַּטֵּל הַכֹּל עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק מכנ"ל וְזֶהוּ

בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים הַזְּקֵנִים הַנַּ"ל שֶׁהַקָּטָן שֶׁבְּכֻלָּם זָכַר חֲתִיכַת טַבּוּרוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַקָּטְנוּת וַחֲתִיכַת הַטַּבּוּר כְּשֶׁזּוֹכִין לְזַכֵּךְ בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיָּכוֹל לְזָכֹר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה אָז וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן וְזִכּוּךְ הָעוֹר שֶׁהוּא הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּין הָאֵם לְהַוָּלָד שֶׁמְּקֻשָּׁר בְּהַטַּבּוּר שֶׁהוּא רַק עוֹר לְבַד, כִּי הִשְׁתַּלְשְׁלוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵעוֹלָם לְעוֹלָם הוּא רַק מֵהַטַּבּוּר וּלְמַטָּה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּעֵץ חַיִּים בְּשַׁעַר הַנִּקּוּדִים וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁהַתְּחָלַת עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא מִבְּחִינַת טַבּוּרָא וּלְמַטָּה שֶׁשָּׁם מַתְחִיל בְּחִינַת נה"יְ בְּחִינַת רְגָלִין שֶׁל עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִמֶּנּוּ וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וּמִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְעַל-כֵּן בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהַוָּלָד נִקְשָׁר גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת בַּטַּבּוּר אמוּף כִּי הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת מִדּוֹר לְדוֹר, מֵאָב וְאֵם לְבֵן וּבַת, הוּא מַתְחִיל מִטַּבּוּרָא וּלְמַטָּה וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין שֶׁל הַזְּקֵנִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל עָלֵינוּ הוּא עַל-יְדֵי הַזָּקֵן הַקָּטָן שֶׁבְּכֻלָּם, שֶׁהוּא הַזָּקֵן הָרִאשׁוֹן מִמַּטָּה לְמַעְלָה שֶׁסִּפֵּר שֶׁזּוֹכֵר חֲתִיכַת הַטַּבּוּר כַּנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמּוֹחִין וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָעוֹלָמוֹת מִטַּבּוּרָא וּלְמַטָּה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהַמְשָׁכַת אוֹר הַתְּפִלִּין נִמְשָׁכִין עַד הַטַּבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְצוּעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַד הַטַּבּוּר כַּנַּ"ל אֲבָל בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין אָנוּ מְקַבְּלִין הָאוֹר אֶלָּא מִבְּחִינַת הַטַּבּוּר וּלְמַטָּה עַל-יְדֵי הַזָּקֵן הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּכֻלָּם מִמַּעְלָה לְמַטָּה שֶׁזָּכַר חֲתִיכַת הַטַּבּוּר כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל הַחִיּוּת הַמּוֹחִין שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם נִמְשָׁכִין רַק בְּכֹחַ הַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן הָרִאשׁוֹן בְּמַעְלָה שֶׁבְּכֻלָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֵזֶר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הַתִּינוֹק הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר לְמַטָּה כִּי אִם בְּכֹחַ קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה מְאֹד וְאוֹר עֶלְיוֹן מְאֹד, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה "מישרא דסכינא" (בְּסִימָן ל') שֶׁהַשַּׂגַת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם דֶּרֶךְ כַּמָּה צִמְצוּמִים מעילה לעלול, מִשֶּׁכָּל עֶלְיוֹן לְשֶׁכֻּלּ תַּחְתּוֹן וְכוּ' וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם קָטָן בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר וְהוּא חוֹלֶה בְּחֹלִי הַנֶּפֶשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, הוּא צָרִיךְ רֶבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה אֻמָּן ודאקטיר כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת כֵּלִים לְהַכְנִיס בּוֹ הַשֻּׂגּוֹת אֱלֹקוּת וּלְתַקֵּן גַּם אוֹתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה תִּבִין הֵיטֵב בְּעֵץ חַיִּים בְּשַׁעַר הַנִּקּוּדִים וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁאוֹר הַכֵּלִים נִמְשָׁכוֹת דַּיְקָא מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד וְכָל מַה שֶּׁהַכֵּלִים קִבְּלוּ הָאוֹר מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן בְּיוֹתֵר נִתְמַעֲטָה הַשְׁבִּירָה בָּהֶם בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאוֹר עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ יוֹתֵר הוּא יָכוֹל לְצַמְצֵם עַצְמוֹ וּלְהַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ לְהַכְנִיס הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר ח"ו, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יַכְנִיס בָּהֶם הַשֻּׂגּוֹת אֱלֹקוּת בִּבְחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי, בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עַתִּיק שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הַזְּקֵנִים הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַזָּקֵן הָרִאשׁוֹן בְּמַעֲלָה מִכֻּלָּם הָיָה עִוֵּר, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בָּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הַזְּקֵנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הח' פ' שֶׁבַּתְּפִלִּין עַד הַזָּקֵן הָאַחֲרוֹן בְּמַעֲלָה

שֶׁזּוֹכֶר חֲתִיכַת הַטַּבּוּר שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַמְּשָׁכַת אוֹרוֹת הַתְּפִלִּין עָלֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי כֵּן מְבֹאָר בְּעֵץ חַיִּים בְּשַׁעַר הַנְּקוּדִים שֶׁאוֹר הָעֵינַיִם נִתְגַּלֶּה מֵהַטַּבּוּר וּלְמַטָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרוֹת הַנְּקוּדִים שֶׁיָּרְדוּ מֵהָעֵינַיִם וְקִבְּלוּ אוֹרוֹת אַחַר כָּךְ משבולת הַזָּקֵן וְכוּ' וְנִתְגַּלֶּה מֵהַטַּבּוּר וּלְמַטָּה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַתְּחָלַת הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן וְעִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים הוּא לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהָבֵן וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה הַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי תִּקּוּן בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם, הוּא בְּחִינַת פְּגַם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים כַּיָּדוּעַ, כִּי כָּל הַחֲטָאִים הֵם עַל-יְדֵי פְּגַם הָעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר טו), "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת א'), לִבָּא וְעֵינָא תְּרֵי סַרְסוּרֵי דַּעֲבֵירָה. וְעַל-כֵּן זֶה הַזָּקֵן שֶׁקִּדֵּשׁ אֶת עֵינָיו וּסְתָמָם מֵחֵיזוּ דְּהָאי עַלְמָא לְגַמְרֵי וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם הָעֵינַיִם יִהְיֶה עַל יָדוֹ, כִּי הוּא קִדֵּשׁ אֶת עֵינָיו בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת זָקֵן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, כִּי זָקֵן הוּא בְּחִינַת עַתִּיק שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַתִּקּוּן כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלִּין הוּא עַל הָעוֹר, כִּי הָעוֹר הוּא בְּחִינַת חִצּוֹנִיּוּת דְּחִצּוֹנִיּוּת, בְּחִינַת תַּכְלִית הַמְּחִיצָה וְהַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל בֵּין נִבְרָא לְנִבְרָא וּבֵין עוֹלָם לְעוֹלָם וְדֶרֶךְ שָׁם בּוֹקֵעַ הָאוֹר וְיוֹצֵא דֶּרֶךְ נִקְבֵי הָעוֹר מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וְעַל-כֵּן אָנוּ כּוֹתְבִין פָּרָשִׁיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם שֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים מ"ב אַזְכָּרוֹת וְכוּ' עַל גַּבֵּי עוֹר גַּשְׁמִי שֶׁל בְּהֵמָה, כִּי אָנוּ מַמְשִׁיכִין הָאוֹר מִגְּבֹהַּ מַעַל גָּבֹהַּ עַד תַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַכֵּלִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חִצּוֹנִיּוּת דְּחִצּוֹנִיּוּת, הוּא בְּחִינַת הָעוֹר כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת בֶּהָרָנָה וּבְמִדָּה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּחִינַת חִצּוֹנִיּוּת דְּחִצּוֹנִיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּדָּמֶה הַגַּשְׁמִי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַכְנִיס גַּם בּוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַזְּקֵנִים וְכָל הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין, שֶׁהוּא מְתַקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק לה

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹר שֶׁל בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה דַּיְקָא מִמִּין הַמַּתָּר לְפִיךְ וַאֲפִלּוּ מִנְּבֵילוֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁלָּהֶם וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִמִּין בְּהֵמָה וְחַיָּה טְמֵאָה וְגַם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹר מְעֻבָּד לִשְׁמָהּ, לְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין כִּי אִם כְּשֶׁמְּעֻבָּדִין אֶת עוֹר הַגּוּף לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם אֲחִיזָה וְשׁוּם שֶׁמֶץ מִשּׁוּם תַּאֲוָה שֶׁבָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ רֵיחַ בְּעָלְמָא מֵהֶם לֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר בּוֹ וְזֶה שֶׁדִּקְדֵּק רַבֵּנוּ הַנּוֹרָא ז"ל בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְאָמַר שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹד אֶת הַגּוּף כְּמוֹ עוֹר שֶׁמְּעֻבָּדִין אוֹתוֹ הֵיטֵב עַד שֶׁיִּהְיֶה יְכוֹלִין לְהָפְכוֹ וְלִרְאוֹת לְעֵינַיִם שֶׁהוּא נָקִי לְגַמְרֵי, גַּם

אָמַר שֶׁיֵּשׁ גְּדוֹלִים שֶׁשִּׁבְּרוּ אֶת תַּאֲוֹוֹת הַגּוּף, אֲבָל הוּא עֲדַיִן כְּמוֹ עוֹר הַמְעֻבָּד שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה רֵיחַ רַע, רַק צְרִיכִין לְזַכֵּךְ וּלְעַבֵּד אֶת הַגּוּף כָּל כַּךְ עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר לוֹ שׁוּם רֵיחַ מִשּׁוּם תַּאֲוָה, הַיְנוּ כַּנַ"ל כִּי זְכוּךְ הַגּוּף הוּא בְּחִינַת עִבּוּד הָעוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּדָמֶּה, בְּחִינַת נֹגַהּ וְכוּ' שֶׁמְּשָׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת כַּנַ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם זוֹכִין לְמוֹחִין שְׁלֵמִים וְלֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, אַשְׁרֵי לָהֶם וַהֲמוֹן עָם שֶׁאֵין זוֹכִין לָזֶה לְזַכֵּךְ הַגּוּף כָּל כַּךְ כִּי אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לַאוּ כָּל אֶחָד זוֹכֶה לְזִכּוּךְ כָּזֶה כַּנַ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן שֶׁלָּהֶם הוּא עַל-יְדֵי קִרְבַת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכוּ עַל-יְדֵי זִכּוּךְ גּוּפָם בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל לְמוֹחִין גְּדוֹלִים אֲמִתִּיִּים וּלְרוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲמִתִּי וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם יְכוֹלִים לְבָרֵר הַמְּדָמֶּה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם גַּם כֵּן כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ כֻּלָּם לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית כַּנַ"ל, אֲבָל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כַּיָּדוּעַ שֶׁבְּלֹא אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָם מִמָּקוֹם שֶׁהֵם בְּעַל כָּרְחָם וְעִקַּר אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁלָּהֶם הוּא שֶׁיְּפַשְּׁטוּ אֶת דַּעְתָּם וְיִסַּלְקוּ אֶת חָכְמָתָם וְשִׂכְלָם לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לָהֶם שׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל, רַק יַטּוּ אָזְנָם וּלְבָבָם הֵיטֵב לְקוֹל דִּבְרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְיִמְסְרוּ לִבָּם וְשִׂכְלָם אֵלָיו לְגַמְרֵי כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁכָּל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר לָהָאָדָם שׁוּם שֵׂכֶל עַצְמוֹ אֵינוֹ מְקֹרָב כְּלָל, כַּמְבֹאָר עַל פָּסוּק (דְּבָרִים ל"ב), "עַם נָבָל וְלֹא חָכָם" עַמָּא דְּקַבְּילוּ אוֹרַיְתָא וְלֹא חכימו (בְּסִימָן קכ"ג) שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיְה רַק עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁסִּלְּקוּ אֶת חָכְמָתָם לְגַמְרֵי, כִּי אִם הָיוּ מַעֲמִידִים עַל חָכְמָתָם וְשִׂכְלָם לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי כָּל הַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, אֲפִלּוּ שֶׁל הַיִּרְאִים וְהַכְּשֵׁרִים כָּל זְמַן שֶׁלֹּא זָכוּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹוֹת לִבָּם לְגַמְרֵי בְּבְחִינָה הַנַּ"ל כְּמוֹ עוֹר הַמְעֻבָּד מַמָּשׁ בְּלִי שׁוּם שְׁמֶץ רֵיחַ בְּעֶלְמָא כַּנַ"ל עֲדַיִן אֵין לָהֶם שׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל וְכָל שִׂכְלָם הוּא רַק בִּבְחִינַת הַמְּדָמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַגּוּף כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת. מֵאַחַר שֶׁלֹּא פָּשְׁטוּ אֶת גּוּפָם עֲדַיִן לְגַמְרֵי מֵהַבְּהֵמִיּוּת וְגַם הַמְּדָמֶּה שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ מְבֹרָר עֲדַיִן לְגַמְרֵי כנ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנָם לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ד) וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, דְּהַיְנוּ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וּלְהַאֲמִין בָּם וּלְבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגְדָּם לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁמַּתָּר לִכְתֹּב סִפְרֵי תוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת אֲפִלּוּ עַל גַּבֵּי עוֹר נְבֵלָה וּטְרֵפָה וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה מִמִּין טָהוֹר, לְהוֹרוֹת שֶׁהַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן וְהַכֹּל יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה הַמְעֻבָּד לִשְׁמָהּ לְשֵׁם קְדֻשַּׁת סת"ם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּפְשִׁיטִין וּמְעַבְּדִין אֶת מֹחַ וְשִׂכְלָם וְדַעְתָּם מִכָּל דֵּעוֹתֵיהֶם וּסְבָרוֹתֵיהֶם וְעַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבָּם שֶׁהָיָה לָהֶם עַד הֵנָּה, רַק מְכִינִים דַּעְתָּם וְכֹחָם וְכָל גּוּפָם לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין שֶׁל הַצַּדִּיקִים עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ כִּי הוּא זֶה וְלִבְלִי לָסוּר מִדִּבְרֵיהֶם וְדַעְתָּם יָמִין וּשְׂמֹאל וְאָז אַף-עַל-פִּי

שֶׁקִּלְקֵל כָּל כַּךְ עַד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עוֹר נְבָלָה וּטְרֵפָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן וּלְקַבֵּל אוֹר קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת מִין טָמֵא, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יָבֹא לְהַצַּדִּיק עִם חָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת לְחָקְרוֹ וּלְנַסּוֹתוֹ וְלֹא יִהְיֶה טִינָא בְּלִבּוֹ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִין טָמֵא, כִּי עִקַּר הַטֻּמְאָה הוּא בְּחִינַת חֲקִירוֹת וּכְפִירוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ בִּבְחִינַת מִין טָמֵא רַק עוֹשֶׂה עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה טְהוֹרָה וּמֵכִין וּמְעַבֵּד עַצְמוֹ לְשֵׁם קְדֻשַּׁת תְּפִלִּין, דְּהַיְנוּ לְקַבֵּל הֶאָרַת הַמֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה, אָז אַף-עַל-פִּי שֶׁקִּלְקֵל כָּל כַּךְ עַד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת נְבֵלָה וּטְרֵפָה הוּא גַּם הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל אוֹר קְדֻשַּׁת מֹחוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין שֶׁנִּכְתָּבִים עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה אֲפִלּוּ עַל נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁלָּהֶן. וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה מִמִּין הַמֻּתָּר לְפִיךְ כְּנַ"ל וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "פָּתַח ר' שִׁמְעוֹן" (בְּסִימָן ס') שֶׁכְּתִיבַת תְּפִלִּין עַל גַּבֵּי הָעוֹר הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרַב בְּלֵב הַתַּלְמִיד וְכוּ' וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁתַּלְמִיד הָגוּן הוּא בְּחִינַת מִין הַמֻּתָּר לְפִיךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק לו

וְזֶהוּ (שְׁמוֹת א'), "וַיְהִי כִּי יָרְאוּ הַמְיַלְּדוֹת אֶת הָאֱלֹקִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים" זֶה בְּחִינַת הַבָּתִּים שֶׁל הַתְּפִלִּין, כִּי הַמְיַלְּדוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִם הַבָּנִים, הֵם מַמְשִׁיכִין אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אמא עַל ברא, שֶׁהֵם בְּחִינַת הוֹלָדַת הַמֹּחִין, בְּחִינַת (שָׁם י"ג) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, 'וַיְהִי כִּי יָרְאוּ' דַּיְקָא, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיִרְאוּ ממך" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ, כִּי הַמְיַלְּדוֹת הֵם אֵם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וּמִרְיָם אֲחוֹתָם שֶׁהִיא מְיַלֶּדֶת שְׁנֵיָּה שֶׁמַּמָּנָה יָצָא הַמַּלְכוּת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י שָׁם, כִּי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם עִקַּר הַתְּפִלִּין אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הוּא בְּחִינַת תְּמַנְיָא ת"ד דְּכַהֲנָא רַבָּא, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְּׁמֹנָה זְקֵנִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת שְׁמֹנָה פָּרְשִׁיוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יַד כַּנַּ"ל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא בְּחִינַת הַזִּקֵן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁהוּא זָקֵן מְאֹד וַעֲדַיִן הוּא נַעַר ויניק לְגַמְרֵי וְכוּ' וְכָל הָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלוֹ כְּהֶרֶף עַיִן וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת (שָׁם ב') וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהִגִּיעַ לְמַה שֶׁהִגִּיעַ לִבְחִינַת זְקֵנָה דִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הָיָה בִּבְחִינַת נַעַר ויניק לְגַמְרֵי, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ז) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁזָּקַנְתִּי מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֲנִי נַעַר ויניק לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַזָּקֵן הָרִאשׁוֹן בְּמַעֲלָה שֶׁהוּא הָעִוֵּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה מֹשֶׁה שֶׁכָּתוּב בּוֹ (דְּבָרִים ל"ד), "לֹא כָהֲתָה עֵינוֹ וְלֹא נָס לֵחֹה" אַף בְּמוֹתוֹ, כִּי לֹא קִפְּצָה עָלָיו שׁוּם זִקְנָה כְּלָל, אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת מִיתָתוֹ שֶׁהָיָה בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, כִּי זָכָה בְּתַכְלִית הַזִּקְנָה לִהְיוֹת עֲדַיִן ויניק לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל

עֲדַיִן לְחִיּוֹת כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ג'), "אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת וְגוֹ'". שֶׁבְּסוֹף יָמָיו אָמַר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, "אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת וְגוֹ'", דְּהַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא הִשִּׂיג כְּלָל, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִתְחִיל לְהַרְאוֹת לוֹ אֶת גְּדֻלּוֹ וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַנַ"ל שֶׁמַּתְחִילִין בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ כַּנַ"ל, כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת מִן כַּיָּדוּעַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שְׁמוֹת ט"ז), "כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא" שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַדֵּעַ כְּלָל מַה הוּא שֶׁיִּלּוּד אִשָּׁה יִזְכֶּה לְמַה שֶּׁזָּכָה הוּא וְזֶה אוֹתִיּוֹת מֹשֶׁה שי"ן מ"ה. שִׁין תִּלַּת אֲבָהָן, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַמֹּחִין, כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלִּין, אֲבָל הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַה, בְּחִינַת כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזִּקְנָה הַנַ"ל שֶׁהִיא זָקֵן וְתִינוֹק וְכוּ' כַּנַ"ל, שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ הַכֹּל וּלְמַעְלָה מִן הַכֹּל כַּנַ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר י"ב), "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד וְכוּ'" שֶׁהוּא בְּחִינַת (תְּהִלִּים קל"א) כַּגָּמוּל עָלַי אִמּוֹ כַּגָּמוּל עָלַי נַפְשִׁי שֶׁאָמַר דָּוִד. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר לְעִנְיַן מֹשֶׁה שֶׁאֲצָל הַסָּבִין הוּא סָבָא וְאֵצֶל הַיְנוּקוֹת הוּא יְנוּקָא, הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁהוּא זָקֵן ויניק וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר (דְּבָרִים ל"א), "בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם" 'הַיּוֹם' מָלְאוּ יָמַי וּשְׁנוֹתַי, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה י"ג), מְלַמֵּד, שֶׁנִּסְתַּמּוּ מִמֶּנּוּ וְכוּ' כִּי הוּא צָרִיךְ לְחִיּוֹת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַ"ל לֵילֵךְ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּכְשֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ יוֹתֵר מֻכְרָח לְהִסְתַּלֵּק, כַּמּוּבָן בַּשִּׂיחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל וְעַל-כֵּן (שָׁם ל"ד), "וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא" כַּנַ"ל נִמְצָא, שֶׁמֹּשֶׁה הוּא בְּחִינַת הַזִּקְנָה הָעֶלְיוֹן הַנַ"ל, שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת קִירוּן עוֹר הַפָּנִים שֶׁנִּזְכָּה מֹשֶׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה "מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְכוּ'" (בְּסִימָן ל"ח) וְאַהֲרֹן הוּא בְּחִינַת ח' ת"ד הַנַ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הח' פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מֹשֶׁה, מִבְּחִינַת הַזִּקְנָה הַנַ"ל. וְזֶהוּ, "וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים"-בָּתֵּי כְּהֻנָּה וּמַלְכוּת (שמ"ר א') 'בָּתֵּי כְּהֻנָּה' הֵם בְּחִינַת הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה כַּנַ"ל, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹר לִתְּנוּ לְכֹהֵן כַּנַ"ל וּ'בָּתֵּי מַלְכוּת', זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ, בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁכָּל זֶה הֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַ"ל וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין הוּא בְּחִינַת הַשִּׂגּוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מִבְּחִינַת מֹשֶׁה מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ דֶּרֶךְ כַּמָּה צְמְצוּמִים, שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁהֵם זוֹכִים לְהַשָּׂגָה גְּבוֹהָ וַעֲצוּמָה כָּזוֹ עַד שֶׁהֵם יְכוֹלִין לְצַמְצֵם וּלְהַלְבִּישׁ הַהַשָּׂגָה בְּכַמָּה צְמְצוּמִים וּלְבוּשִׁים עַד שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ נוּכַל לְזָכּוֹת לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּתִּים שֶׁל הַתְּפִלִּין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְקַבֵּל אוֹר הַפָּרָשִׁיּוֹת בְּעַצְמָן כִּי אִם דֶּרֶךְ בָּתִּים וּרְצוּעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמְצוּמִים וְכֵלִים קְדוֹשִׁים שֶׁל עוֹלָם הַתִּקּוּן לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, כִּי הֵם יְכוֹלִין לְכַנֵּס לְתוֹךְ בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי וּלְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ שָׁם וְלַעֲשׂוֹת עַל-יְדֵי זֶה כֵּלִים קְדוֹשִׁים, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים הֵם עַל-יְדֵי תִּקּוּן חָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַצְמְצוּם, שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ כָּל הַכֵּלִים וְהַמְּסָכִים שֶׁנִּתְהַוּוּ מֵהִתְעָבוּת הָאוֹר וְהִתְרַחֲקוּ

מֵהַמַּאֲצִיל, כִּי אִם לֹא הָיָה חָלָל הַפָּנוּי לֹא הָיָה שַׁיָּךְ שׁוּם הִתְעָבוּת הָאוֹר וְהִתְרַחֲקוּתוֹ וְכוּ', כַּמְבֹאָר וּמוּבָן בַּכְּתָבִים נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי, אֲבָל עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְאַחֵז הָרַע שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְּפִירוֹת נֶאֱחָזוּ בְּהַכֵּלִים שֶׁעִקָּרָם הֵם בִּבְחִינַת הָעוֹר, שֶׁהוּא תַּכְלִית הַכֵּלִים חִצוֹנִיּוּת דִּחְצוֹנִיּוּת הַכֵּלִים שֶׁשָּׁם נֶאֱחָזִים בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁכָּא דְּחִוְיָא, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הַקְּלִפּוֹת ח"ו, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי יְנוּקָא וְעִבּוּד הָעוֹר בְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּדַמֶּה, תִּקּוּן חָלָל הַפָּנוּי שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנַּ"ל לְתַקֵּן עַד שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ דְּיוֹקָא בְּחִינַת כֵּלִים קְדוֹשִׁים לְקַבֵּל הָאוֹר בהדרגא וּבְמִדָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, שֶׁעִקַּר כְּתִיבַת כָּל הַתּוֹרָה וּתְפִלִּין הוּא עַל הָעוֹר דְּיוֹקָא וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבָּתִּים שֶׁל עוֹר, כִּי צְרִיכִים לְקַבֵּל הָאוֹר דֶּרֶךְ כַּמָּה צִמְצוּמִים וְכֵלִים הַנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן המדמה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹר כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג') וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם 'כָּתְנוֹת עוֹר' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לְתַקֵּן הָעוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי כָּתְנוֹת עוֹר הֵם בְּחִינַת טַלִּית וּתְפִלִּין שֶׁהֵם יוֹצְאִין מִן הָעוֹר וּמִן הַשְּׂעָרוֹת הַגְּדֵלִים עַל הָעוֹר, כַּמְבֹאָר בְּעֵץ חַיִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי הוּא כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ-דְּא צִיצִית, הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ-דָּא תְּפִלִּין (תִּקּוּנִים ס"ט) שֶׁהֵם פְּנִימִיִּים וּגְבוֹהִים יוֹתֵר מִצִּיצִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא תִּקּוּן חָלָל הַפָּנוּי, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "וַיְהִי כִּי יָרְאוּ הַמְיַלְּדוֹת אֶת הָאֱלֹקִים", 'יָרְאוּ' דַּיְקָא, כִּי יִרְאָה קְדוֹשָׁה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַצִּמְצוּם וְהַדִּין שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁנִּמְתַּק בְּשָׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי יִרְאָה קְדוֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינָא קַדִּישָׁא כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת יִרְאָה, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת בָּתִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכֵּלִים וְהַצִּמְצוּמִים לְקַבֵּל אוֹר הַתְּפִלִּין בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "וַיְהִי כִּי יָרְאוּ וְכוּ' וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים" כַּנַּ"ל:

חלק לז

וְגַם צְרִיכִין לְתוֹפְרָן בְּגִידִין דַּיְקָא, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּנִּיחִין הַפָּרְשִׁיּוֹת לְתוֹךְ הַבָּתִּים אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר, עַד שֶׁתּוֹפְרִין אוֹתָן בְּגִידִין דַּיְקָא כְּדֵי לְהַסְתִּיר הָאוֹר שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מֵהַמִּדָּה ח"ו, כִּי שס"ה גִּידִין הֵם כְּנֶגֶד שס"ה לֹא תַּעֲשֶׂה, הֵם בְּחִינַת דִּינִים וְצִמְצוּמִים וְעַל-כֵּן בהשס"ה גִּידִין, בָּהֶם מְרוּצַת הַדָּמִים, שֶׁהֵם דַּיְקָא הַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם וְכָל מִין חַי, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי הַגְבָּלַת הָאוֹר, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבְּכּוּרִים-הַסְתָּרָה" (סִימָן נ"ו) שֶׁהַחִיּוּת נִמְשָׁךְ תָּמִיד מֵחֵי הַחַיִּים וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא, שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמַע דְּקְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת, עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁהַחִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי הַדָּמִים דַּיְקָא שבשס"ה גִּידִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת

צְמָצוּמִים, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֵּלִים וְהַצְמָצוּמִים כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִי עִם י"ה שס"ה, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַחִיּוּת בְּחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ וּכְמוֹ שֶׁבְּהָאָדָם נִגְבַּל כָּל חִיּוּתוֹ בִּשְׁמוֹ וְכוּ' כֵּן, כִּבְיָכוֹל, אוֹרָיְתָא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה קוֹרִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁמוֹ וּמַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת מִמֶּנּוּ לְתוֹךְ הַכֵּלִים, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים"" הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן שְׁמִי עִם י"ה-שס"ה, כִּי עִקַּר הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּבְחִינַת הַגְבָּלַת הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כַּנַּ"ל, כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שס"ה לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה בְּחִינַת שס"ה גִּידִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצְמָצוּמִים וְהַכֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שס"ה יָמִים בְּשָׁנָה, כִּי עִקַּר חִיּוּת כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שס"ה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצְמָצוּמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְבָּלַת הַחַיִּים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת שֵׁם ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ" אֵלּוּ תְּפִלִּין, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְתוֹפְרָן בְּגִידִין דַּיְקָא כְּדֵי לְצַמְצֵם הָאוֹר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁהֵם הַחַיִּים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שְׁמִי עִם י"ה דַּיְקָא שס"ה זִכְרִי עִם ו"ה רמ"ח, שֶׁאַף-עַל-פִּי שרמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת יָמִין, ושס"ה לֹא תַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת שְׂמֹאל דְּקֻדְשָׁה, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֻרְמָז בְּחִינַת שס"ה בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם שֶׁהֵם גְּבוֹהִים יוֹתֵר וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁתִּקּוּן הַכֵּלִים צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מֵאוֹר הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר, כִּי צְרִיכִין מֹחַ גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת הַכֵּלִים הֵם בְּחִינַת שס"ה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהוֹדִיעַ גְּדֻלָּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּפִי כָּל לְמַעַן סַפֵּר שְׁמוֹ בְּכָל הָאָרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלִּין שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמֹּחַ גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד דֶּרֶךְ כַּמָּה צְמָצוּמִים עַד שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ וַאֲפִלּוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם יֵדְעוּ מִשְׁמוֹ וּגְבוּרָתוֹ, בְּחִינַת וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיִרְאוּ מִמְּךָ אֵלּוּ תְּפִלִּין כַּנַּ"ל:

חלק לח

וְזֶהוּ (בְּרֵאשִׁית כ"ג), "וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה" ד' פְּעָמִים שָׁנָה כְּנֶגֶד ד' פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁבַּתְּפִלִּין שֶׁהֵם עִקַּר חִיּוּת הַשָּׁנִים שֶׁחַי הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּא נ"ח), בַּת ק' כְּבַת כ' וּבַת כ' כְּבַת ז', הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי זֶהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיַּתְחִיל לְחַיּוּת בְּכָל פַּעַם שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִימֵי הַזִּקְנָה יִהְיֶה בְּעֵינָיו עֲדַיִן יניק לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל לְחַיּוּת וְלַעֲבֹד ה' כְּלָל וְיַתְחִיל לְחַיּוֹת בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בַּת ק' כְּבַת כ' בַּת כ' כְּבַת ז' שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה כֻּלָּן שָׁוִין לְטוֹבָה, כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּזַקְּקִין הַצַּדִּיק הוּא עֲדַיִן יניק בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ הוּא תִּינוֹק עֲדַיִן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מוֹסִיף בַּעֲבוֹדָתוֹ בְּכָל פַּעַם, וְזוֹכֶה לְחַיִּים אֲרֻכִּים בָּאֱמֶת, שֶׁכָּל יָמָיו

וּשְׁנוֹתָיו הֵם שְׁנוֹת חַיִּים בֶּאֱמֶת, כִּי אֵינוֹ אוֹבֵד שׁוּם יוֹם מִימֵי חַיָּיו בְּלִי תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה וְחִיּוּת וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה כֻּלָּן שָׁוִין לְטוֹבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, כִּי שָׂרָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה, בְּחִינַת שֶׁשָּׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם, בְּחִינַת (זְכַרְיָה י"ד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתְּפִלִּין, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין הֵם עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁל הָאֱמוּנָה שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין, עַל-יְדֵי זֶה מֵאִירָה הָאֱמוּנָה אַחַר כָּךְ בְּאוֹר גָּדוֹל וּבִשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא, עַל-יְדֵי אֱמוּנָה מְקַבְּלִין הַמֹּחִין וּכְפִי הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, כֵּן נִשְׁלָם וְנִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן לְעוֹלָם, כִּי יֵשׁ שְׁלֵמוּת בֶּאֱמוּנָה לְמַעְלָה מִשְּׁלֵמוּת, עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְזָכוֹת לֶאֱמוּנָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ אֱמוּנָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַמֹּחִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כִּי תְּפִלִּין שֶׁל יַד הֵם בְּבְחִינַת וְיָהִי יָדָיו אֱמוּנָה וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הֵם בִּבְחִינַת רֹאשׁ אֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין אַחַר כָּל הַשָּׂגַת הַמֹּחִין שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַמֹּחִין, כִּי זֶה כְּלָל בַּכְּתָבִים שֶׁמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַדְרֵגָה אַחֲרוֹנָה שֶׁל עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, הִיא לְמַעְלָה וְהִיא שֹׁרֶשׁ שֶׁל בְּחִינַת עַתִּיק, שֶׁהוּא מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבְּעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן מִמֶּנּוּ וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וּמַלְכוּת הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה וּעְתִיק, שֶׁהוּא לְמַעְלָה וְשֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַמֹּחִין שֶׁבְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, הוּא בְּחִינַת דְּבֵקוּת הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא לְהַשֵּׂג יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת, הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁבְּהִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲרֻבַת נְעִימַת הַדְּבֵקוּת הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא לְהַשֵּׂג יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס"ג) צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְּשָׂרִי וְכוּ', בְּחִינַת (שָׁם עג) כָּלְה שְׁארִי וּלְבָבִי צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹקִים לְעוֹלָם, בְּחִינַת (שָׁם פ"ד) נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה' לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי, שֶׁעַל זֶה הִתְפַּלֵּל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כָּל יָמָיו, בְּחִינַת (שָׁם כז) אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנוֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְּבֵקוּת שֶׁל הַתְּפִלִּין, בְּחִינַת (דְּבָרִים ד') וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ', בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח') שִׁימֵנִי כְחוֹתָם עַל לִבֵּךְ כְּחוֹתָם עַל זְרוֹעֵךְ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה, רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת י"ק מַיִם רַבִּים לֹא יְכֻלוּ לְכַבּוֹת וְכוּ', אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה אֲבָל יֵשׁ בְּחִינַת דְּבֵקוּת שֶׁהוּא לְמַטָּה מִבְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁל מַדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ יוֹתֵר, כִּי עתיק דעשיה הוּא לְמַטָּה מִמַּלְכוּת דְּיִצִירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, מִכָּל שֶׁכֵּן מִמַּלְכוּת אֱמוּנָה שֶׁבָּעוֹלְמוֹת הָעֶלְיוֹנִים יוֹתֵר וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, עַל-כֵּן עִקַּר הַהַתְחָלָה הִיא אֱמוּנָה וְהַסּוֹף הִיא אֱמוּנָה וּדְבֵקוּת, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי בְּחִינַת הַדְּבֵקוּת שֶׁל כָּל עוֹלָם וּמַדְרֵגָה שֶׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְנַעְנֵעַ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עתיק, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הָאֱרַת הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא מַדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ, כִּי

מַלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁל עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, הוּא שֹׁרֶשׁ הַחִיּוּת שֶׁל בְּחִינַת עַתִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁל עוֹלָם וּמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מִמֶּנּוּ וְכֵן לְעוֹלָם כַּנַּ"ל וְהֶבֵן הַדְּבָרִים, כִּי עַל-פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהַיּוֹצֵא בָּהֶם הַמְבֹאָרִים בִּדְבָרֵינוּ, תּוּכַל לַעֲשׂוֹת לְךָ דֶּרֶךְ לְהָבִין מְעַט מִזְּעֵיר בְּדַרְכֵי הַקַּבָּלָה שֶׁל הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ והאריז"ל לְהוֹצִיא מֵהֶם דְּרָכִים וְעֵצוֹת לְמַעֲשֶׂה עַל-פִּי הַקְּדָמוֹת נוֹרָאוֹת וְעֵצוֹת אֱמִתִּיּוֹת שֶׁל דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁכָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה וְכָל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה הִיא פּוֹתַחַת שְׁעָרִים רַבִּים שֶׁל הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהָבִין גַּם כָּל דַּרְכֵי הַקַּבָּלָה. אִם תִּזְכֶּה לִשְׁקוֹד עַל תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה יוֹם יוֹם בִּשְׁקִידָה רַבָּה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַמֹּחִין וְהַחִיּוּת שֶׁל הַתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת הֶאָרַת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּשְׁלֶמֶת וְנִגְדֶּלֶת בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת חַיֵּי שָׂרָה, חַיֵּי הַמַּלְכוּת אֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׂרָה שֶׁשָּׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱמוּנָתוֹ וּמַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, בְּחִינַת וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ כַּנַּ"ל:

חלק לט

וְזֶה בְּחִינַת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה שֶׁכְּפוּלָה בְּזוּגוֹת, אָדָם וְחַוָּה, אַבְרָהָם וְשָׂרָה וְכוּ' (עֵרוּבִין נ"ג) שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת הָעִיר "קִרְיַת אַרְבַּע", עַל שֵׁם ד' זוּגוֹת וְכוּ', ד' זוּגוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יָד, כִּי ד' פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל רֹאשׁ הֵם בְּחִינַת ד' מֹחִין דִּדְכוּרָא וד' פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל יַד הֵם בְּחִינַת ד' מֹחִין דְּנוּקְבָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת ד' זוּגוֹת הַנַּ"ל, כִּי קִרְיַת אַרְבַּע הֵם בְּחִינַת ד' שֵׁמוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה עַל שֵׁם חַיִּים אֲרֻכִּים שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁקְּדֻשָּׁתָם וְחִיּוּתָם כְּפוּלָה תָּמִיד, כִּי בְּכָל פַּעַם מוֹסִיפִין קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה, בְּחִינַת (אִיּוֹב י"א) כִּי כְפָלַיִם לְתוּשִׁיָּה, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל"א) כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבוּשׁ שָׁנִים, פְּתוּחַ תִּפְתַּח, הַעֲנֵק תַּעֲנִיק, נָתוֹן תִּתֵּן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ס"א) לָכֵן בְּאַרְצָם משנה יירשו, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים, חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹסִיפִין וְכוֹפְלִין קְדֻשָּׁתָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת כַּנַּ"ל:

חלק מ

וְעַל-כֵּן קָנָה מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה מֵעֶפְרוֹן עֶפְרוֹן הוּא בְּחִינַת עָפָר בְּחִינַת הָרַע הַנֶּאֱחָז בִּיסוֹד הֶעָפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ס"ה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג') וְעָפָר תֹּאכַל וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת וְעַצְלוּת וּכְבֵדוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵהָרַע שֶׁבִּיסוֹד הֶעָפָר שֶׁהוּא עִקַּר נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל עַל זֶה הַפָּסוּק, "וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ" (סִימָן קפ"ט), עַיֵּן שָׁם וְהַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי יְסוֹד הֶעָפָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת (תְּהִלִּים ל"ז) שכן אֶרֶץ ורעה אֱמוּנָה, בְּחִינַת עפר מאנא דכולהי, שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָה, בְּחִינַת עָפָר דִּקְדֻשָּׁה, מְקַבְּלִין וּמַמְשִׁיכִין כָּל הַחִיּוּת וְכָל הַקְּדוּשׁוֹת וְזוֹכִין לִבְחִינַת כֹּחַ הַגּוֹדֶל וְכֹחַ

הַצּוֹמֵחַ לְיִגְדַּל וְלִיצְמַח בַּעֲבוּרָתוֹ וְלַעֲבֹר וּלְדַלֵּג עַל כָּל הַמְנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם דָּבָר, כִּי אֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַגּוֹדֵל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁל אֲרִיכַת אַפַּיִם שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בָּהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קָנָה אַבְרָהָם אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה מֵעֶפְרוֹן דַּיְקָא, כִּי הַקְלִפָּה קְדָמָה לַפְּרִי, וְעַל-כֵּן מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל, בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת כֹּחַ הַגּוֹדֵל וְהַצּוֹמֵחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ בְּחִינַת עֶפְרוֹן, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא הֵפֶךְ הַחַיִּים, כִּי הוּא בְּחִינַת זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ, עֲצָבוּת וְעַצְלוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בֵּיתָה בִּתְחִלָּה בְּגָלוּת אֲצֶל עֶפְרוֹן שֶׁהוּא מַמָּשׁ הֵהֶפֶךְ מִכָּל הנ"ל כנ"ל כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. וְאַבְרָהָם שֶׁהוּא רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים זָכָה לְהוֹצִיא הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָ הַזֹּאת שֶׁהִיא מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה מֵעֶפְרוֹן, כִּי אַבְרָהָם זָכָה לְזַקְנָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ד) וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְכוּ' כִּי אַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִשִּׂיג קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נֶחְלָה רִאשׁוֹנָה שֶׁזָּכָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיְתָה מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, כִּי שָׁם זוֹכִין לִבְחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק מא

וְזֶה בְּחִינַת תיתורא שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁפִּרוּשׁוֹ לְשׁוֹן גֵּשֶׁר וּמִשָּׁם יוֹצֵא הַמַּעְבָּרְתָּא וְזֶה הָעִקָּר מַה שֶּׁמּוּנָּח עַל הַגּוּף כִּי מֵהַתְּפִלִּין אֵין נוֹגְעִין בְּעוֹר הָרֹאשׁ וְהַיָּד כִּי אִם התיתורא וְהַמַּעְבָּרְתָּא, כִּי זֶה הָעִקָּר מַה שָּׁאָנוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵאוֹר הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים לְהַמְשִׁיךְ מֵהֶם בְּחִינַת תיתורא וְגֶשֶׁר לַעֲבֹר עֲלֵיהֶם זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, לַעֲבֹר עַל כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' וְכוּ' וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כִּי תיתורא שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת גֶּשֶׁר שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַמַּעְבָּרְתָּא, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית ל"ב), "וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יב"ק וַיַּעֲבֵר אֶת אֲשֶׁר לוֹ" וּפֵרַשׁ רש"י, עָשָׂה עַצְמוֹ כְּגֶשֶׁר וְכוּ' זֶה בְּחִינַת מַעְבָּרְתָּא ותיתורא שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי מַעֲבַר יב"ק, זֶה בְּחִינַת מַעְבָּרְתָּא כַּנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת וַיַּעֲבֵר אֶת אֲשֶׁר לוֹ שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ כְּגֶשֶׁר, זֶה בְּחִינַת תיתורא שֶׁהוּא גֶּשֶׁר, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז'), "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב" שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (בְּסִימָן מ"ז) כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמֶת, בִּבְחִינַת צדק כד אתחברת בֶּאֱמֶת אתעבידת אֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ז' לִקּוּטֵי א') וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהֵבִיא רַבֵּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה שֶׁל אֲרִיכַת אַפַּיִם דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁאָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין קי"א) עַל פָּסוּק, "ויקד אַרְצָה" מַה רְאָה? אֶרֶךְ אַפַּיִם רְאָה וְחַד אָמַר, אֱמֶת רְאָה וּמַר אָמַר חָדָא וּמַר אָמַר חָדָא וְלֹא פְלִיגִי, כִּי אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כַּחֲדָא חשיבי כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת התיתורא שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת

גֶּשֶׁר, כִּי עִקַּר הַגֶּשֶׁר לַעֲבֹר עָלָיו בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא אֱמֶת, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (בְּסִימָן נ"א לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹר בָּזֶה הָעוֹלָם עַל גֶּשֶׁר צַר, וְהָעִקָּר שֶׁלֹּא יִתְפַּחֵד כְּלָל וְלִזְכוֹת לָזֶה לַעֲבֹר עַל הַגֶּשֶׁר שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת גֶּשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת כְּמוֹ אוֹמְרִים הָעוֹלָם שֶׁעִם אֱמֶת יְכוֹלִין לַעֲבֹר כָּל הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמֶת, כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת וּבוֹ נֶחְתְּמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים סוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶת, שֶׁעַל זֶה עוֹמֵד כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ וְכָל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם מֵעֲבוֹדַת ה', שֶׁהָעִקָּר הוּא מְנִיעוֹת הַמּוֹחַ. הָעִקָּר הָעֵצָה לַעֲבֹר עֲלֵיהֶם הוּא אֱמֶת, שֶׁהוּא מוֹרֶה דֶּרֶךְ לְהָאָדָם לַעֲבֹר עַל הַכֹּל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"ג) שלח אורך ואמתך הֵמָּה יַנְחוּנִי וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם פ"ו), "אהלך באמתך וְכוּ'" כִּי הָאֱמֶ"ת הוּא הַגֶּשֶׁר דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ כְּגֶשֶׁר, זֶה רֶמֶז שֶׁהָאֱמֶת הוּא הַגֶּשֶׁר כַּנַּ"ל, כִּי יַעֲקֹב עָשָׂה עַצְמוֹ כְּגֶשֶׁר לְהַצִּיל אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִפַּחַד הַלַּיְלָה וּמִפַּחֲדוֹ שֶׁל עֵשָׂו שֶׁהָלַךְ לִקְרָאתוֹ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַפְּחָדִים וְהַיִּסּוּרִים וְהַמְנִיעוֹת וְכוּ' שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם מִכָּל הַשּׁוֹנְאִים וְהַמַּעֲכְבִים שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּהֶם הַיֵּצֶר הָרַע, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֵשָׂו כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב סִמֵּן לְבָנָיו שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹר עַל כָּל הַפְּחָדִים הָאֵלֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ כְּגֶשֶׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תיתורא שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁבַּכֹּחַ הַזֶּה יְכוֹלִין לַעֲבֹר בָּזֶה הָעוֹלָם כָּל יְמֵי חַיָּיו עַל הַגֶּשֶׁר הַצַּר שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹר עָלָיו בְּלִי פַּחַד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהַפַּךְ יָם לְיַבָּשָׁה עַד שֶׁקִּפְּאוּ תְּהוֹמוֹת בְּלֶב יָם וְעָשָׂה לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּנֵס נִפְלָא בְּחִינַת גֶּשֶׁר לַעֲבֹר הַיָּם בְּשָׁלוֹם. וְהַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קי"ד), "מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס וְכוּ' מִלִּפְנֵי אֱלוֹקַ יַעֲקֹב" שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי אֱמֶת הוּא בְּחִינַת גֶּשֶׁר שֶׁעַל יָדוֹ יְכוֹלִין לַעֲבֹר אֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע הַיָּם, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מ"ג) כֹּה אָמַר בּוֹרְאֵךְ יַעֲקֹב וְכוּ' אַל תִּירָא וְכוּ' כִּי תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתָּךְ אָנִי וְכוּ' 'בּוֹרְאֵךְ יַעֲקֹב' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אַל תִּירָא כִּי תַעֲבֹר בַּמַּיִם וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמֶת עוֹבְרִין עַל הַכֹּל וְנִצּוֹלִין בְּשָׁלוֹם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לַבְּרִיאָה אָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, "יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה" כִּי יוֹם הַשְּׁלִישִׁי הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גֶּשֶׁר שֶׁעַל יָדוֹ עוֹבְרִים בְּתוֹךְ כָּל הַמַּיִם הַשּׁוֹטְפִים וְנִצּוֹל מִכֻּלָּם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיַּבָּשָׁה שֶׁנַּעֲשָׂה בַּשְּׁעַת הַבְּרִיאָה בְּאֶמְצַע הַמַּיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגֶּשֶׁר בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם שֶׁנַּעֲשָׂה 'בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי עִקַּר הַגֶּשֶׁר לַעֲבֹר עָלָיו כָּל הָעוֹלָם הוּא אֱמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תיתורא שֶׁל תְּפִלִּין כַּנַּ"ל:

חלק מב

וְזֶה בְּחִינַת ג' כְּרִיכוֹת עַל אֶצְבַּע הָאֶמְצָעִי, כִּי הוּא בְּדַרְגָּא דְיַעֲקֹב וּמשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבָּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, מַבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, (כַּמְבֹאָר בהינוקא פָּרָשַׁת בָּלָק). וְעַל-כֵּן שָׁם סִיּוּם קְשִׁירַת הַתְּפִלִּין שֶׁקּוֹשְׁרִין שָׁם הָרְצוּעָה אַחַר הַנָּחַת שֶׁל רֹאשׁ כִּי אָז נִשְׁלֶמֶת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי הַתְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז (הוֹשֵׁעַ ב'), "וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעְתְּ אֶת ה'" כִּי אֱמוּנָה וְדַעַת תְּלוּיִם זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה בְּחִינַת וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי, בֶּאֱמוּנָה דַּיְקָא וְהָדַר וְיָדַעְתְּ אֶת ה' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְשָׁר בְּאֶצְבַּע אֶמְצָעִי דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי אֱמוּנָה תְּלוּיָה בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ 'וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם', בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל חַיִּים נִצְחִיִּים לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, הֵם בְּחִינַת עֲטָרַת תִּפְאֶרֶת שֶׁל הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם ד' פָּרָשִׁיוֹת וד' בָּתִּים. כְּנֶגֶד ד' בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם צֶדֶק וּמִשְׁפָּט חֶסֶד וְרַחֲמִים, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י עַל זֶה הַפָּסוּק בְּהוֹשֵׁעַ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עֲטָרָה מֵאַרְבַּעְתָּן בְּרֹאשׁ יִשְׂרָאֵל וכו', הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם עִקַּר הָעֲטָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ, "וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וכו'", כִּי עִקַּר תַּכְלִית כָּל הַשְׁלֵמוּת הוּא אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק מג

וְזֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל יוּד שֶׁאֵצֶל הַשֶּׁל יַד, זֶה בְּחִינַת סְמִיכַת הַנּוֹפְלִים שֶׁמְּקַבְּלִים מֹחַ וְחִיּוּתָם לְהַחַיּוֹת עַצְמָן לְבַל יִפְּלוּ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד וְכַמְבֹאָר לְעֵיל וְזֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל יוּד אֵצֶל הַשֶּׁל יַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם לִבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁעַל כֵּן צְרִיכִין לְדַקְדֵּק מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה זֶה הַקֶּשֶׁר סָמוּךְ מְאֹד לְהַתְּפִלִּין שֶׁל יַד, כִּי עִקַּר הָאָרַת הַמֹּחִין שֶׁל הֶהָמוֹן עִם שֶׁהַשְׂכִּינָה מְחַיָּה אוֹתָם מִנְּפִילָתָם, הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁזָּכָה לְהַשָּׂגָה גְּבוֹהָּ כָּזוֹ עַד שֶׁיָּכוֹל לְהַחַיּוֹת וְלִסְמוֹךְ כָּל הַנּוֹפְלִים וכו' כַּנַּ"ל וְעִקַּר הָאָרַת הַתְּפִלִּין זוֹכִין לְקַבֵּל בְּיוֹתֵר בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי אָז זוֹכִין לְמֹחִין גְּמוּרִים דְּגַדְלוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת, כִּי עִקַּר הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבֵּקוּת, הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַדִּבֵּקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁעִקַּר הַדִּבֵּקוּת הוּא תְּפִלָּה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִין תְּפִלִּין לְשׁוֹן תְּפִלָּה, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל') נפתולי אֱלֹקִים נפתלתי וְעַיֵּן מַה שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י שָׁם עַל זֶה הַפָּסוּק שֶׁהוּא לְשׁוֹן עִקֵּשׁ וּפְתַלְתּוֹל נִתְעַקַּשְׁתִּי וְהִפְצַרְתִּי פְּצִירוֹת וְנַפְתּוּלִים הַרְבֵּה לַמָּקוֹם לִהְיוֹת שָׁוֶה עִם אֲחוֹתִי, גַּם יָכֹלְתִּי שֶׁהִסְכִּים עַל יְדֵי, עַיֵּן שָׁם וּבִבְחִינָה זוֹ צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת מְאֹד מְאֹד כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְצָרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בָּזֶה מְאֹד מְאֹד, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁדְּבָרָיו אֵינָם מוֹעִילִים כְּלָל, וְהוּא רָחוֹק מִדְּבָרָיו מְאֹד כִּי זֶה יָמִים וְשָׁנִים שֶׁעוֹסֵק בָּזֶה וְעֲדַיִן לֹא פָּעַל כְּלָל אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת

עַקְשָׁן גָּדוֹל בָּזֶה כְּמוֹ הָעַקְשָׁן מַמָּשׁ שֶׁעוֹשֶׂה הַדָּבָר בְּלִי שׁוּם טַעַם, כֵּן צְרִיכִין בַּעֲבוֹדַת ה', כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (בְּסִימָן נ"א בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה' וּבֶאֱמֶת צְרִיכִין עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאֹד בְּכָל עֲבוֹדַת ה', בְּכָל עובדא ועובדא וּבְכָל עֵצָה וְעֵצָה, אֲבָל עִקַּר הָעַקְשָׁנוּת בְּיוֹתֵר צְרִיכִין בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְהָעִקָּר בְּשִׂיחוֹת שֶׁל הַהִתְבּוֹדְדוּת, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י הַנַּ"ל עַל נַפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי, לְשׁוֹן עִקֵּשׁ פִּתַּלְתּוֹל, נִתְעַקַּשְׁתִּי וְהִפְצַרְתִּי פְּצִירוֹת וְנַפְתּוּלִים הַרְבֵּה לַמָּקוֹם וְכוּ' וְהֶבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב אִם תִּרְצֶה לִחְיוֹת חַיֵּי עוֹלָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל בִּכְתָב וּתְפָרֵשׁ לְךָ בְּלָשׁוֹן לוֹעֲזִית פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁל נַפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי עַל-פִּי פֵּרוּשׁ רש"י הַנַּ"ל לְשׁוֹן עִקֵּשׁ וּפִתַּלְתּוֹל וְכוּ' וְאָז תָּבִין עַד הֵיכָן, עַד הֵיכָן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁתִּהְיֶה בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ וּפִתַּלְתּוֹל כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי טַעַם וְרֵיחַ, כִּי לֹא בָּזֶה וְלֹא שִׁיקֵּץ עֲנוֹת עָנִי אַף-עַל-פִּי שֶׁרָאוּי לְבַזּוֹתָן וּלְשַׁקְּצָן, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים בְּכָל עֵת, כִּי יֵשׁ ג' תְּפִלּוֹת תְּפִלָּה לְמשֶׁה תְּפִלָּה לְדָוִד וּתְפִלָּה לֶעָנִי, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר (פָּרָשַׁת בָּלָק ד' קצ"ה) וְאֵלּוּ הג' תְּפִלּוֹת הֵם ג' בְּחִינוֹת תְּפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה לְמשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, בְּחִינַת רֹאשׁ וּמֹחִין, כִּי הֵם עִקַּר הַמֹּחִין תְּפִלָּה לְדָוִד זֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ כְּעֵין ד' שֶׁכְּלוּל גַּם כֵּן מד' פָּרָשִׁיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה לְדָוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁקְּשׁוּר בְּקֶשֶׁר שֶׁל ד' שֶׁבְּשֶׁל רֹאשׁ כַּנַּ"ל תְּפִלָּה לֶעָנִי זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת עֲנִיָּה, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁתְּפִלָּה שֶׁל יַד הוּא בְּבְחִינַת הַמֹּחִין וְהַדַּעַת שֶׁמְּאִירִין בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל וְהָעִקָּר לְהַחֲיוֹת אֶת כָּל אֶחָד מִנְּפִילָתוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי שֶׁהִיא יְקָרָה מִכֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם בַּאֲרִיכוּת שֶׁמַּפְלִיג מְאֹד בְּמַעֲלַת תְּפִלַּת הֶעָנִי שֶׁהוּא מאנין תְּבִירִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ עָבִיד תְּדִיר קְטָטָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אצית ושמע מלוי. כֵּיוָן דצלי צלותיה פתח כָּל כוי רקיעי וְכָל שאר צלותין דסלקין לעילא דחי לון האי מסכנא תביר לבא, דִּכְתִיב, "תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְכוּ'". וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר יתעטפון כָּל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא, וּצְלוֹתָא דא תיעול לגבאי, לֹא בעינא הכא בי דינא דידונין ביננא קמאי ליהוי תרעומין דיליה ואנא והוא בלחודנא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אתייחד בלחודוי באינון תורעמין בההוא צלותא, דִּכְתִיב, "וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ" 'לִפְנֵי ה'' וַדַּאי כָּל חילי שְׁמַיָּא שאלין אלין לאלין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַאי אתעסק? במאי אשתדל? אמרין, אתיחדא בתאובתא במאנין דיליה כולהי לֹא ידעי מַה אתעביד מההוא צלותא דמסכנא ומכל אנון תורעמין דיליה, דלית תיאובתא למסכנא אֶלָּא כד שפיך דמעוי בתורעמא קמי מלכא

קדישא ולית תיאובתא לקודשא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא כד מקבל לון ואושדי קמי' ודא איהו צלותא דעביד עטופא לכל צלותין דעלמא וכו', עַיֵּן שָׁם שֶׁמַּאֲרִיךְ עוֹד בָּזֶה וְכָל זֶה נֶאֱמַר אֲפִלּוּ בְּעָנְיֵי סְתָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צָרְכָיו, עַל דָּחֳקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּתְחִיל הָאָדָם לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וּמַרְגִּישׁ עֲנִיּוּתוֹ וְדָחֳקוֹ בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְטוֹעֵן עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִתְקוֹטֵט עִמּוֹ וּמִתְרַעֵם עָלָיו יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁאֵינוֹ מְקָרְבוֹ אֵלָיו וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ וְלִבּוֹ לְפָנָיו עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר בִּבְכִיָּה וכו' כַּמָּה וְכַמָּה יְקָרָה תְּפִלָּה זוֹ בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִיא יְקָרָה מִכָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים מא), אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת. כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הָבֶל, כִּי יְמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר וְאֵין צָרָה כְּצָרַת הַנֶּפֶשׁ וְאֵין עֲנִיּוּת כַּעֲנִיּוּת מִתּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהוּא בַּעַל חוֹב גָּדוֹל ח"ו, שֶׁחַיָּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹבוֹת רַבִּים שֶׁחָב כְּנֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי חֲטָאָיו וּפְשָׁעָיו וְאֵין לוֹ בַּמֶּה לְסַלֵּק כְּלָל כִּי אִם בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים כְּשֶׁזֶּה הָאָדָם זוֹכֶה לְהִתְעוֹרֵר עַצְמוֹ לְהַרְגִּישׁ עֲנִיּוּתוֹ וְדָחֳקוֹ וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרֹשׁ וְאֶבְיוֹן, הַשּׁוֹאֵל עַל הַפְּתָחִים וּמְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו בְּשִׁבְרוֹן לֵב עַל נַפְשׁוֹ לְהַצִּילָהּ מִנִּי שַׁחַת, לְבַל יְאַבֵּד שְׁנֵי עוֹלָמוֹת ח"ו, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים ל'), "מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שַׁחַת וכו' (שָׁם כ"ב) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי וכו'" וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה שֶׁבְּוַדַּאי תְּפִלָּה זֹאת יְקָרָה בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּתְדַקְדֵּק הֵיטֵב בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל וְתָבִין הֵיטֵב כַּמָּה יְקַר דִּבְרֵי הִתְבּוֹדְדוּת שֶׁשּׁוֹפְכִין שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל וּמִתְבּוֹדֵד וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא פָּעַל כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר אֵינוֹ נֶאֱבָד רַק כֻּלָּם מְנוּמִים וּסְפוּרִים וּגְנוּזִים בְּאוֹצְרוֹתָיו וְגַם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לֵידַע כְּלָל בָּזֶה הַגּוּף אִם פָּעַל בַּעֲבוֹדַת ה' אִם לָאו, כִּי אֲפִלּוּ אִם לֹא פָּעַל כִּי אִם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה אַחַת פַּעַם אַחַת כָּל יְמֵי חַיָּיו גַּם זֶה יָקָר מִכָּל חַיֵּי עוֹלָם הַזֶּה, כִּי אֲפִלּוּ כשנעתקים אֵיזֶה תְּנוּעָה לְהִתְקָרֵב מְעַט יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ פָּחוֹת מֵחוּט הַשַּׂעֲרָה, עַל-יְדֵי זֶה רְצִיּם וְהוֹלְכִים גַּם כֵּן אֲלָפִים וּרְבָבוֹת פַּרְסָאוֹת בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁסִּפֵּר מֵהַצַּדִּיק שֶׁפַּעַם אַחַת נָפַל עָלָיו עַצְבוּת גָּדוֹל וכו', עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר וּכְשֶׁיִּהְיֶה חָזָק כָּל כַּךְ בִּבְחִינַת נַפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי הַנַּ"ל, אָז סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִפְעוֹל בַּקָּשָׁתוֹ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת שָׁוֶה עִם אֶחָיו הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם שָׁם הַפָּסוּק, "גַּם יָכֹלְתִּי" הִסְכִּים עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעַקְּשְׁתִּי כָּל כַּךְ לְהַפְצִיר הַרְבֵּה לַמָּקוֹם אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לִי כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁשּׁוּב לֹא יוֹעִילוּ דְּבָרַי ח"ו, וכו', אַף-עַל-פִּי-כֵן נִתְעַקְּשְׁתִּי עַצְמִי בְּעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר

וְסוֹף כָּל סוֹף גַּם יְכוֹלְתִּי, שֶׁהַסְּכִים עַל יְדֵי לִהְיוֹת שָׁוֶה לְאֶחָי לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, אָמֵן וְאָמֵן׃

חלק מד

וְזֶה בְּחִינַת יְאֹר צַייט שֶׁמִּתְעַנְּיִן אָז בְּיוֹם שֶׁמֵּת בּוֹ אָבִיו אוֹ אִמּוֹ וְאוֹמְרִים קַדִּישׁ וּמַדְלִיקִין נֵר וְהַכֹּל כְּדֵי לְהַעֲלוֹת נִשְׁמַת הַמֵּת, כִּי צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת אֶת נַפְשׁ אֲבוֹתָיו וְאִמּוֹ לִבְחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא וְזֶה עוֹשִׂים בְּכָל שָׁנָה בְּיוֹם שֶׁנִּפְטַר, כִּי בַּיּוֹם שֶׁנִּפְטַר הָאָדָם אָז עִקַּר הַתְחָלַת חִיּוּתוֹ בֶּאֱמֶת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא צֵל עוֹבֵר וְחַיָּיו אֵינָם חַיִּים כְּלָל, כִּי הוּא עוֹבֵר כְּהֶרֶף עַיִן. וְעִקַּר הוּא חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ וְעִקַּר בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הוּא לְחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ בְּכָל עֵת. וּבִפְרָט בְּכָל שָׁנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בְּתִקּוּן הַנִּפְטָר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּיוֹם שֶׁנִּפְטַר בּוֹ שֶׁהוּא הַתְחָלַת חִיּוּתוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלּוֹ, וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי בָּנָיו, כִּי הַבָּנִים טוֹבִים הֵם רְפוּאָה גְּדוֹלָה לְאָבוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (בהא"ב אות ב' בָּנִים סִימָן מ"ב), כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק צָרִיךְ שֶׁיִּשָּׁאֵר אַחֲרָיו בְּרָכָה זֶרַע יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁרִים שֶׁיְּמַלְּאוּ מְקוֹמוֹ וְיוֹדִיעוּ גְּדוּלָּתוֹ בָּעוֹלָם, כִּי כָּל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ מְיֻחָד לְגַלּוֹת אֵיזֶה בְּחִינָה מֵהִתְגַּלּוּת אֱמוּנָתוֹ בָּעוֹלָם וְכַמְבֹאָר לְעֵיל וְזֶהוּ (תְּהִלִּים ק'), "וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ" 'וְעַד דּוֹר וָדוֹר' דַּיְקָא, בְּחִינַת (שָׁם קמ"ה) דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ, בְּחִינַת (שְׁמוֹת ג') זֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין שֶׁנִּתְחַדְּשִׁין עַל-יְדֵי הוֹלָדָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַדּוֹרוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (שָׁם י"ג) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מַדְלִיקִין נֵר לְהַמְשִׁיךְ אוֹר לְהַנְּשָׁמָה שֶׁתִּזְכֶּה לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים וַאֲרֻכִּים הַנַּ"ל שֶׁנִּקְרָאִים אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"ז), "לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹקִים בְּאוֹר הַחַיִּים" וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקַּדִּישׁ שֶׁאוֹמְרִים אָז, כִּי הַקַּדִּישׁ נִתְתַּקֵּן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי הַקַּדִּישׁ לְמַעְלָה מִכָּל הַקְּדוּשׁוֹת וְהוּא תבר כָּל גזיזין דפרזלא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא וְכוּ' וְעַל-כֵּן נִתְתַּקֵּן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת מדמה וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְזַכֵּךְ וּלְבָרֵר הַמַּדָּמָה וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת קַדִּישׁ בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי כָּל מַה שֶׁהַצַּדִּיק וְהַקְּדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בְּיוֹתֵר וְלַהֲפֹךְ בְּחִינַת נֹגַהּ, בְּחִינַת תַּרְגּוּם,

בְּחִינַת מדמה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן הַקַּדִּישׁ מתבר כָּל גזיזין דפרזלא, כִּי הוּא קְדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ כָּל כַּךְ שֶׁמְּשַׁבֵּר כָּל סִטְרִין אַחֲרָנִין וְכוּ' וּמְהַפֵּךְ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין שֶׁנִּכְתָּבִין עַל הָעוֹר דַּיְקָא וְכַנַּ"ל וְעַיֵּן בַּתִּקּוּנִים מַה שֶּׁכָּתוּב בְּעִנְיַן תְּפִלִּין לַצַּדִּיקִים וְכוּ' לרשעים אינון קשורין לכל מקטרגין דלהון וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁתְּפִלִּין הֵם מֹחִין וְדַעַת גְּדוֹלִים כָּל כַּךְ שֶׁמּוֹעִילִין לַכֹּל אֲפִלּוּ לְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ', כִּי נִמְשָׁכִין מִמֹּחַ גָּדוֹל כָּל כַּךְ שֶׁיְּכוֹלִין לְגַלּוֹת הלל כִּי ה' עִמָּם וְכוּ' וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק מה

כְּלַל הַדִּרּוּשׁ הַזֶּה סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ עַל יְסוֹד הַהַקְדָּמָה הַנִּבְנֵית עַל-פִּי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הבעטליר הָרִאשׁוֹן מהז' בעטלירש שֶׁהוּא הָעִוֵּר שֶׁנָּתַן לְהַזּוֹג מַתָּנָה לַדָּרָשָׁה חַיִּים אֲרֻכִּים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֵר רַבֵּנוּ ז"ל בְּעֻצְמוֹ בְּפִיו הַקָּדוֹשׁ אַחַר שֶׁסִּפֵּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁמְּדַבֵּר מֵהַחֵרֵשׁ אָז אָמַר אַחַר כָּךְ שֶׁהָרִאשׁוֹן נָתַן לָהֶם חַיִּים אֲרֻכִּים וְזֶה וְכוּ', כִּי עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין הוּא לִזְכּוֹת לְחַיִּים אֲרֻכִּים הנ"ל דְּהַיְנוּ לְהַתְחִיל לִחְיוֹת בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ חַיִּים אֲמִתִּיִּים בַּעֲבוֹדַת ה' וְכוּ' וְכַמְבֹאָר לְמַעְלָה הֵיטֵב בַּאֲרִיכוּת. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים קֹדֶם הַתְּפִלִּין בְּהַלְּשֵׁם יִחוּד וּמִשֶּׁפַע מִצְוַת תְּפִלִּין יִתְמַשֵּׁךְ עָלַי לִהְיוֹת לִי חַיִּים אֲרֻכִּים וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין לִזְכּוֹת לְחַיִּים אֲרֻכִּים כַּנַּ"ל:

(שַׁיָּךְ לְעֵיל) לְעִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁכָּל אֶחָד הִתְפָּאֵר בְּהַזְּכָרוֹן שֶׁלּוֹ וְכוּ' וְדִבֵּר אָז הוּא ז"ל שֶׁנִּמְצָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵיזֶה רֶמֶז מֵעֵין זֶה שֶׁשְּׁמוּאֵל זָכַר וְכוּ' וְלֹא בֵּאֵר לָנוּ הֵיטֵב וּקְצַת נִשְׁכַּח מִזֶּה עַתָּה מָצָאתִי בִּירוּשַׁלְמִי כְּתוּבוֹת פֶּרֶק אעפ"י שְׁמוּאֵל אָמַר, חַכִּים אֲנָא לחייתא דילדין לִי. ריב"ל אָמַר חַכִּים אֲנָא לגזיר' דגזרין לִי ר' יוֹחָנָן אָמַר חַכִּים אֲנָא לנשיא דצבתין עם אימא וּבְוַדַּאי אֵלּוּ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַזְּכָרוֹן שֶׁל אֵלּוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַנּוֹרָאִים, שֶׁהֵם גְּדוֹלֵי גְּדוֹלֵי הָאֱמוֹרָאִים, הוּא חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים מְאֹד, אֲבָל כָּל אֵלּוּ הַהִתְפָּאֲרוּת הֵם לְאַחַר שֶׁיָּצָא לָאֲוִיר הָעוֹלָם וְהוּא מֵעֵין הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַזָּקֵן הָרִאשׁוֹן הַקָּטָן שֶׁבְּכֻלָּם שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁזָּכַר חֲתִיכַת הַטַּבּוּר, אֲבָל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה קֹדֶם לָזֶה, כְּגוֹן בְּעֵת שֶׁהָיָה הַנֵּר דּוֹלֵק וְכוּ' וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן קֹדֶם יוֹתֵר עֲדַיִן לֹא נִמְצָא רֶמֶז וּמִי יוֹדֵעַ עַל מִי מֵהַצַּדִּיקִים הַקְּדָמוֹנִים אֲבוֹת הָעוֹלָם הוּא מְרַמֵּז וּבֶאֱמֶת אָמַר בָּעֵת שֶׁעָסַק בְּסִפּוּר הַמַּעֲשֶׂה נוֹרָאָה הַזֹּאת, זֹאת הַמַּעֲשֶׂה מְדַבֶּרֶת מִכַּמָּה צַדִּיקִים קַדְמוֹנִים וְכוּ' שִׂים לִבְּךָ לְעַיֵּן הֵיטֵב בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל וְתָבִין מֵרָחוֹק גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים הַמְרֻמָּזִים שָׁם וּדְגֻדּוֹלֶת הַמְסַפְּרָהּ וּמִכָּל זֶה יְכוֹלִין לְהָבִין כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחָכְמָה עֲמֻקָּה כָּזֹאת שֶׁיּוּכַל הַיְלוּד אִשָּׁה לִזְכּוֹת לִגְדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה, כְּגוֹן

בְּעִנְיַן הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל וּבְעִנְיַן חַיִּים טוֹבִים וְכוּ'. וּבְעִנְיַן מְעוּט מַחֲזִיק אֶת הַמְּרֻבֶּה וּבְעִנְיַן הַכֹּחַ שֶׁבַּיָּדַיִם שֶׁיָּכוֹל לְהוֹצִיא הַחִצִּים אַחַר שֶׁזְּרָקָם וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין:

פרק ו

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "חַיִּים נִצְחִיִּים" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ע"ב, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ:

וְהַכְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי הִרְאִיָּה לְבַד שֶׁרוֹאִין פְּנֵי הַצַּדִּיק מִתְנוֹצֵץ מֹחוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה מְקַבֵּל גְּדֻלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת יח) שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים שָׂרֵי עֲשָׂרוֹת, כִּי הַגְּדֻלָּה וְהַמַּלְכוּת תְּלוּיָה בְּהִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין בִּבְחִינַת מֶלֶךְ אָסוּר בָּרָהָטִים, ברהיטי מֹחִין, שֶׁבְּחִינַת הַמַּלְכוּת וְהַגְּדֻלָּה אָסוּר וּמְקֻשָּׁר ברהיטי מֹחִין וְכוּ' וְהִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין זֶה בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג) וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי כב) חֲזִית אִישׁ מָהִיר בְּמְלַאכְתּוֹ וְכוּ' וַאֲזַי כְּשֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד גְּדֻלָּה וּמַלְכוּת כְּפִי מַדְרֵגַת מֹחוֹ עַל-יְדֵי הַמַּנְהִיג הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה וְכוּ', עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְכוּ' וְשַׂמְתָּ עֲלֵיהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים וְכוּ', אֲזַי יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי וּבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, עַל-יְדֵי רוּחַ אֱלֹקִים שֶׁמְּקַבֵּל מִבְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הַמַּנְהִיג הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא חָכָם הַכּוֹלֵל רוּחַ הַכּוֹלֵל, כִּי הוּא אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ וְכוּ', שֶׁמֵּאִיר בְּכָל אֶחָד רוּחַ אֱלֹקִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, בְּחִינַת (שְׁמוֹת לא) וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְחַדְּשִׁין בַּתּוֹרָה בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית א') וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת וְכוּ', אֲבָל זֶה הַמַּנְהִיג צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה פָּרוּשׁ וְקָדוֹשׁ גָּדוֹל בְּקֻדֻּשַׁת הַבְּרִית וְכוּ' וּלְהַמְשִׁיךְ גַּם עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית וּפְרִישׁוּת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה שֶׁהוּא הַבּוּשָׁה כְּמוֹ בְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ', כִּי צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּשׁ אֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְכוּ', וְהַבּוּשָׁה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְעַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה זוֹכִים לְחַיִּים, בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים, הַיְנוּ שֶׁנִּחְיֶה וְנָקֵם בְּתְחִיָּה עֲנָוָה וְהַשְׁפָּלוּת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁמְּלַבֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, שֶׁזֶּה עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהַשְׁפָּלוּת וְהָעֲנָוָה שֶׁל כָּל אֶחָד יִהְיֶה נִחְיֶה וְיָקוּם בִּתְחִיָּה וְיִחְיֶה חַיִּים נִצְחִיִּים, שֶׁהֵם כָּל שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ, בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, כִּי תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא הוּא בִּלְתִּי גְּבוּל וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ וּלְצַיְּרוֹ בְּהַגּוּף שֶׁהוּא בַּגְּבוּל רַק כְּשֶׁהוּא אֵין מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לַעֲנָוָה אֲמִתִּית שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כִּי הַשְׁפָּלוּת וְהָעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מְלַבֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, אֲבָל זֹאת הָעֲנָוָה הִיא בִּבְחִינַת מִיתָה אֲצִלּוֹ,

כִּי אֵינוֹ מַרְגִּישׁ הָעֲנָוָה הַמְלֻבֶּשֶׁת אֶצְלוֹ, אֲבָל עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְנוֹצֵץ מֹחוֹ וְזוֹכֶה לְקַבֵּל גְּדֻלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה כָּרָאוּי לוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה נוֹפֵל עָלָיו יִרְאָה זוֹ הַבּוּשָׁה כְּמוֹ בְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה. וְהַבּוּשָׁה הִיא תְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל י"ח) וְהֵשִׁיבוּ וְחָיוּ וְעַל-יְדֵי זֶה נִחְיֶה אֶצְלוֹ וְקָם בְּתַחְיָה הַשְּׁפָלוּת וְהָעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה אֶצְלוֹ בִּבְחִינַת מִיתָה וְעַכְשָׁיו נִחְיֶה וְקָם בִּבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הֵם הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לח) שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְגֻדְלָה בְּחִינַת מַלְכוּת בִּבְחִינַת מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים-בְּרֹהיטי מֹחִין, שֶׁזֶּהוּ כָּל בְּחִינַת תְּפִלִּין, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמְּקֹרָא זֶה נֶאֱמַר עַל תְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹהיטי מֹחִין הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁבָּהֶם אָסוּר וְקָשׁוּר וְצָרוּר בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר עַל מַלְכוּת דָּוִד שֶׁהִיא קְשׁוּרָה וּצְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים שֶׁהֵם הַתְּפִלִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן נד), הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו צִוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי זֶה קְדֻשַּׁת אוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, שֶׁעַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתָם עִקַּר הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין עַד שֶׁזּוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהֵם עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים וְכַנַּ"ל וְכָל זֶה מְקֻבָּלִין עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיקִים, אֲבָל לַאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה, כִּי לַאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לֵידַע הֵיכָן מֹשֶׁה שָׁרוּי הֵיכָן אַהֲרֹן שָׁרוּי, הַיְנוּ שֶׁהָרוֹב אֵינָם יוֹדְעִים הֵיכָן הֵם הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בַּמַּעֲלָה הַזֹּאת שֶׁיְּכוֹלִין עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתָם לְבַד לִזְכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהוּא חַיִּים נִצְחִיִּים, שֶׁהוּא עִקַּר הָאֹשֶׁר וְהַמְקוֹוֶה, עִקַּר הַתַּכְלִית הָאֱמִתִּי, עִקַּר תִּקְוָתֵינוּ לֶעָצַח וָאֶפְלוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה לְהִתְקָרֵב לָזֶה הַצַּדִּיק וּלְהִסְתַּכֵּל בּוֹ וּלְהִתְעַדֵּן בְּאוֹר פָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּוַדַּאי גַּם הוּא אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּסְתַּכֵּל בּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, עַל-כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ מְצָוָה הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה הַזֹּאת לְהָנִיחַ תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם, כִּי הַתְּפִלִּין הֵם קְדוֹשִׁים בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כָּל כַּךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין הַנִּמְשָׁכִין מֵהִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי תְּפִלִּין הֵם אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת מד), הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין זוֹכֶה לְחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ל"ח), "ה' עֲלֵיהֶם יִחְיוּ", הַיְנוּ בְּחִינַת

חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת), דַּהֲוֵי חדי כולה יומא וְאָמַר תְּפִלִּין קָא מנחנא כִּי חַיִּים הַנַּ"ל הֵם עִקַּר הַשִּׂמְחָה הַנִּצְחִיִּית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ט"ז), "תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ" שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל יוּד שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לְבָרְכָה מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק ח"ו, מִן הַתְּפִלִּין, כִּי יוּד הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת כ"ט), הַיְנוּ בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת יוּד שֶׁהוּא קְטַנָּה שֶׁבָּאוֹתִיּוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא בְּיוּד עַל שֵׁם שֶׁהַצַּדִּיקִים שֶׁיִּהְיוּ אָז מֵעָטִים וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ הֲלֹא כָּל יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ שָׁם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת א'), כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ס'), "וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ וְכוּ'" אַךְ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַצַּדִּיקִים שֶׁיִּהְיוּ שָׁם הֵם מֵעָטִים הוּא בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק (דְּבָרִים ז'), "כִּי אַתָּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים" וּפֵרֵשׁ רש"י עַל עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת שֶׁאַתֶּם מְמַעֲטִים עַצְמְכֶם וְזֶה שֶׁהַצַּדִּיקִים שֶׁיִּהְיוּ שָׁם בָּעוֹלָם הַבָּא הֵם מֵעָטִים מֵעָטִים וַדַּאי, כִּי לֹא יִהְיֶה שָׁם רַק מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מְמַעֵט וּמַקְטִין עַצְמוֹ, כִּי חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל כִּי אִם הַשִּׁפְלוּת וְהֶעָנָוָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ז) בְּעֹנֶשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ תְּפִלִּין וְקָרְאוּ אוֹתוֹ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוּפוֹ, שֶׁהוּא קַרְקַפְתָּא דִּלְא מָנַח תְּפִלִּין, שֶׁהוּא נִדּוֹן בְּמִיתָה עוֹלָמִית הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם, שֶׁהֵם חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלִּין כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן שַׁבָּת לַאוּ זְמַן תְּפִלִּין, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּתְחִלָּתָהּ, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין צְרִיכִין אָז תְּפִלִּין לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים נִצְחִיִּים, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל וְכֵן בְּיוֹם טוֹב וְחוֹל הַמּוֹעֵד אָסוּר לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, כִּי הֵם בְּעַצְמָם אוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת ל"ו), כִּי הֵם כֻּלָּם מְקַבְּלִים קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, שֶׁכָּל הַיָּמִים טוֹבִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ מְקַבְּלִים קְדוּשָׁתָם מִשַּׁבָּת, עַל-כֵּן אֵין שַׁיָּךְ בָּהֶם הַנָּחַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים

הֵם זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם וְעִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהֵם הַפָּרְשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁנִּזְכַּר בָּהֶם הַרְבֵּה יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם לְזִכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא כַּנַ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים בְּלִי גְּבוּל, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל בִּתְחִלָּתָהּ, עַיֵּן שָׁם וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז זָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לִבְחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים בְּלִי גְּבוּל הֵפֶךְ בְּחִינַת מִצְרַיִם שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם זֶה מְצָרִים לְשׁוֹן מְצָרִים וּגְבוּל, כִּי כָּל מָקוֹם הָרְחוֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר הוּא בִּבְחִינַת גַּשְׁמִיּוּת בְּיוֹתֵר וְיֵשׁ שָׁם בְּחִינַת מְצָרִים וּגְבוּל בְּיוֹתֵר וְעַל-כֵּן כָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכוּנִים עַל שֵׁם מְצָרַיִם, עַל שֵׁם שֶׁהֵם מְצָרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר כָּל הַגָּלֻיּוֹת הוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ מַה שֶּׁמּוֹנְעִים אֶת יִשְׂרָאֵל מִכַּמָּה מִצְוֹת וּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מְרִירַת הַגָּלוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְכָל מַה שֶּׁרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה, כֵּן הוּא בִּבְחִינַת גְּבוּל וּמֵצַר בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הַגָּלֻיּוֹת עַל שֵׁם מְצָרִים לְשׁוֹן מֵצַר וּגְבוּל, כִּי הֵם מְצָרִים לְיִשְׂרָאֵל לְכוֹבְשָׁם ח"ו, בִּבְחִינַת מֵצַר וּגְבוּל הֵפֶךְ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים הַנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת (אֵיכָה א') כָּל רוֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְצָרִים וְכַנַ"ל אֲבָל עַל-יְדֵי מִצְוֹת תְּפִלִּין אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמֵנוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה שֶׁיִּגָּאֲלוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַגָּלֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז'), "כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת" כִּי אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין קְדֻשַּׁת אוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְנַחֲלָה בְּלִי מִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּזְכָּר בִּתְפִלִּין וְכַנַ"ל וְעַל-כֵּן בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים, שֶׁהֵם בְּעַצְמָם זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם בְּוַדַּאי אֵין לְהָנִיחַ בָּהֶם תְּפִלִּין, כִּי זוֹכִין לִבְחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, שֶׁהוּא חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, זוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַיָּמִים טוֹבִים בְּעַצְמָן שֶׁהֵם עַצְמָן אוֹת, כִּי הֵם בְּעַצְמָן בִּבְחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַנַ"ל וְעַל-כֵּן הוּא אִסּוּר לְהָנִיחַ בָּהֶם תְּפִלִּין וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁחַיָּב מִיתָה הַמַּנִּיחַ בָּהֶם תְּפִלִּין, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין הוּא לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁשּׁוֹלֵט בִּימֵי הַחוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין מַרְגִּישִׁין הַשִּׁפְלוּת וְהֶעָנְוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁבְּכָל אֵבֶר, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מִיתָה אֲצִלּוֹ מֻחְמֶּצֶת שֶׁאָז יֵשׁ אַחִיזָה לַסִּטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהִמְשִׁיךְ אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, שֶׁעִקַּר הַפְּגָם הָיָה עַל-יְדֵי גַּדְלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג'), "וְהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים יוֹצְרֵי עוֹלָמוֹת כְּמוֹתוֹ וְכוּ'" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פֶּרֶק י"ט), הַיְנוּ שֶׁהַנָּחָשׁ הִכְנִיס בָּהֶם קִנְאָה וְגַדְלוּת לְהִתְקַנֵּא בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְאַוּוֹת לְהִתְגַּדֵּל כְּמוֹתוֹ לִבְרֹא עוֹלָמוֹת כְּמוֹתוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן וְנִגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת כִּי אִם לֹא הָיָה חוֹטֵא הָיָה זוֹכֶה בְּגוּפוֹ לְחַיּוֹת חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַ"ל, הַיְנוּ שֶׁהָיָה זוֹכֶה בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ בְּחַיִּים חִיּוּתוֹ הָיָה זוֹכֶה לְהֶעָנְוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בֶּאֱמֶת בְּכָל

הָאֲבָרִים שֶׁהֵם חַיִּים נִצְחִיִּים, וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לָמוּת כְּלָל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בָּזֶה כַּנַ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן (שָׁם) וישכן וְכוּ' אֶת הַכְּרוּבִים וְכוּ' לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, עַל-כֵּן עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לִזְכּוֹת בִּשְׁלֵמוּת בְּתַכְלִית לִבְחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמִּיתָה שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיָּמוּת תְּחִלָּה וְיָשׁוּב אֶל הֶעָפָר כְּשֶׁהָיָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם), "כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב" הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִזְכּוֹת לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמִּיתָה שֶׁיָּשׁוּב אֶת הֶעָפָר מַמָּשׁ וְאָז יִתְבַּלֶּה בֶּעָפָר לְגַמְרֵי וְיִתְבַּלֶּה זוּהֲמַת הַגּוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּשְׁמִיּוּת וְיָשׁוּב לֶעָפָר וְאָז דַּיְקָא יִזְכֶּה אַחַר כָּךְ לְפִי מַעֲשָׂיו לָקוּם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁיִּהְיֶה נִחְיֶה שִׁפְלוּתוֹ הָאֲמִתִּי וְיִחְיֶה חַיִּים נִצְחִיִּים וְכַנַ"ל וַאֲפִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד, וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ הֶכְרֵחַ לָמוּת אַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכָה בְּחַיִּים חִיּוּתוֹ לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית, אֲבָל הֶכְרֵחַ לָמוּת בִּשְׁבִיל טוֹבַת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שיכול לְהָקִין וּלְעוֹרֵר וּלְהָקִים בִּתְחִיָּה כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּלֶּבֶשׁ בָּהֶם עַנְוָתָנוּתוֹ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מִיתָה אֶצְלָם שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲיוֹתָם בִּבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים וְכַנַ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה הֶכְרֵחַ מֹשֶׁה לָמוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (א"ר פ' ל') המשל לְמִי שֶׁאָבַד וְכוּ' וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם בֵּימֵי הַחוֹל שֶׁשּׁוֹלֵט אָז ל"ט מְלָאכוֹת זוּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים הֶפֶךְ סִטְרָא דְּמוֹתָא, אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְחוֹל הַמּוֹעֵד, שֶׁהֵם עַצְמָם אוֹת, כִּי מֵאִיר בְּעַצְמָם מִמֵּילָא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַ"ל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אָסוּר לְהָנִיחַ בָּהֶם תְּפִלִּין וְחַיָּב מִיתָה הַמַּנִּיחַ בָּהֶם תְּפִלִּין, כִּי מַרְאֶה כְּאִלּוּ יֵשׁ בָּהֶם שְׁלִיטָה ח"ו, לְסִטְרָא דְּמוֹתָא עַד שֶׁצָּרִיךְ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין וְעַל-כֵּן חַיָּב מִיתָה, כִּי בֶּאֱמֶת בְּאִלּוּ הַיָּמִים נִכְנָע סִטְרָא דְּמוֹתָא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם כַּנַ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן אֲבָל אָסוּר לְהָנִיחַ תְּפִלִּין בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן, כִּי מֵחֲמַת הָאֲבֵלוּת שֶׁהִתְגַּבֵּר אָז סִטְרָא דְּמוֹתָא ח"ו, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר אָז לְהַכְנִיעָהּ עַל-יְדֵי הַנָּחַת תְּפִלִּין וְעַל-כֵּן אָסוּר אָז לְהָנִיחַ תְּפִלִּין וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאֵבֶל לֵישֵׁב עַל הָאָרֶץ לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ לְהַשְׁפִּיל עַצְמוֹ עַד לֶעָפָר מַמָּשׁ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חַיִּים נִצְחִיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית שֶׁמְּשִׁיגִים עַצְמוֹ כֶּעָפָר בְּחִינַת הֶקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר, כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית עַד שֶׁזּוֹכֶה לְחַיִּים הַנַ"ל בֶּאֱמֶת שֶׁהֵם עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית, הוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיל עַצְמוֹ לֶעָפָר מַמָּשׁ אַדְרַבָּא הוּא יָכוֹל לִמְלֹךְ וּלְהִשְׁתָּרֵר וּלְהִתְפָּאֵר עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי הִתְפָּאֲרוּת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא עָנָיו בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בִּגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהִתְפָּאֲרוּ אֶת עַצְמָם בְּכַמָּה הִתְפָּאֲרוּת, כְּמוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁאָמַר בְּאִדְּרָא, אסהדנא עָלַי וְכוּ' וְכֵן אָמַר, רָאִיתִי בְּנֵי עֲלִיָּה

וְכוּ' אִם שְׁנַיִם הֵם אֲנִי וְכוּ' (סֻכָּה מה) וְכֵן בְּכַמָּה וְכַמָּה גְּדוֹלֵי הַתַּנָּאִים וְאֲמוֹרָאִים שֶׁהָיוּ מִתְפָּאֲרִים עַצְמָם בְּכַמָּה הִתְפָּאֲרוּת, (עַיֵּן סוֹף סוֹטָה) וְלִכְאוֹרָה נִדְמֶה שֶׁהוּא נֶגֶד דַּרְכֵי הָעֲנָוָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת, זֶהוּ עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הָעֲנָוָה הָאֲמִתִּיִּית כַּאֲשֶׁר שָׂמַעְתִּי וְהֻבַנְתִּי מִמֶּנּוּ ז"ל, כִּי עִקַּר הָעֲנָוָה שֶׁיּוּכַל לִכְתֹּב עַל עַצְמוֹ וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי נוּ בְּמָקוֹם אַחֵר וְכִמְרֻמָּז בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת הָעֲנָוָה לִהְיוֹת עָצֵל וְכוּ' (שֻׁלְחָן שְׁלֹמֹזְלְנִיק) וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א') שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוָה שֶׁנֶּאֱמַר בַּשַּׁבָּת הַצַּדִּיקִים הָעֲנָוִים בֶּאֱמֶת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יוּד, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא שֶׁאֵין בָּהּ צִיּוּר כְּלָל, רַק שַׁחֲרוּת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְזֶהוּ, "שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוָה" שֶׁאֲנִי שָׁחוֹר בְּתַכְלִית הַשַּׁחֲרוּת כְּמוֹ יוּד הַקְּטַנָּה שֶׁבָּאוֹתִיּוֹת שֶׁאֵין בָּהּ רַק שַׁחֲרוּת, הַיְנוּ בְּחִינַת עֲנָוָה בְּתַכְלִית שֶׁמַּחֲזִיק עַצְמוֹ בְּתַכְלִית תַּכְלִית הַשַּׁחֲרוּת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן וְנָאוָה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נָאֶה הוּא מְאֹד, כִּי הוּא זוֹכֶה לְבִטּוּל כָּל הַהַרְגָּשׁוֹת עַד שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפָּאֵר בַּנּוֹי וְיוֹפִי שֶׁלּוֹ, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲנָוָה כַּנַּ"ל, אֲבָל לַאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת, בִּפְרַט בְּעֵת שֶׁיֵּשׁ שְׁלִיטָה ח"ו, לְסָטְרָא דְּמוֹתָא, דְּהַיְנוּ בְּעֵת הָאֲבֵלוּת ח"ו, עַל-כֵּן אָז עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי יְשִׁיבָה לָאָרֶץ מַמָּשׁ וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עָפָר, מִבְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית וְעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁלֹּא תִּשְׁלוֹט עָלָיו וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ תִּקּוּן הַקְּבוּרָה בֶּעָפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"ב), "וְיָשׁוּב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה" וְאָז וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹקִים, כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, מֵחֲמַת חֲטָאֵי הַדּוֹרוֹת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל שֶׁהֵם עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיָּשׁוּב אֶל הֶעָפָר מַמָּשׁ וְיִתְבַּלֶּה זוּהֲמָתוֹ בֶּעָפָר 'בֶּעָפָר' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה שֶׁמַּשִּׁים עַצְמוֹ כְּעָפָר וְאָז יִזְכֶּה לָקוּם בִּתְחִיָּה לְחַיּוֹת חַיִּים נִצְחִיִּים וְהָעִקָּר כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְהָשִׂים עַצְמוֹ כְּעָפָר בְּחַיָּיו בִּבְחִינַת הֲקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר מִי שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו, וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן עִקַּר אוֹר הַתְּפִלִּין יוֹצְאִין עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל בַּאֲרִיכוּת שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין אוֹר הַתְּפִלִּין, עַיֵּן שָׁם כִּי שֵׁנָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה וְעַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה מַכְנִיעִין סִטְרָא דְּמוֹתָא וּמַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ אוֹר הַפָּנִים עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם עִקַּר אוֹר פְּנֵי ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ט"ז), "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' וְכוּ'" וְעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל חוּרְבָּנוֹת זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת בָּנֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ל'), כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ עוֹסְקִין

בַּתּוֹרָה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁכְּלוּלִין מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלִּין תְּלוּיִם בָּעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו'), "וְהָיוּ לְטוֹטָפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ" כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת הָעֵינַיִם עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת שֵׁם שַׁדַּי שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי שַׁדַּי עַל שֵׁם שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה, שֶׁזֶּהוּ הֵפֶךְ הַגַּדְלוּת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי", עַיֵּן שָׁם וּלְהַמְתִּיק הָעִנְיָן יוֹתֵר, כִּי בֶּאֱמֶת תַּכְלִית הָאָדָם שֶׁיָּבֹא לְתַכְלִית הַבִּטּוּל בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיִּהְיֶה אֵין מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר הַגַּדְלוּת לְגַמְרֵי עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר וְאָז זוֹכֶה לִחְיוֹת חַיִּים נִצְחִיִּים לִהְיוֹת נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְהִתְעַנֵּג עַל ה' שֶׁהוּא הָאֹשֶׁר הַמְקֻוֶּה אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה, הַיְנוּ שֶׁאֵינְךָ צָרִיךְ עוֹד שׁוּם דָּבָר אַחֵר, כִּי אֵינְךָ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ שׁוּם תַּעֲנוּג וַאֲחִיזָה בְּאֵיזֶה גַּשְׁמִיּוּת וְיֵשׁוּת כְּאִלּוּ צָרִיךְ לְךָ עוֹד ח"ו, אֵיזֶה דָּבָר אַחֵר חוּץ מֵאֱלֹקוּתוֹ ח"ו, חָלִילָה לְךָ מִזֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה וְאֵינְךָ צָרִיךְ עוֹד שׁוּם דָּבָר אַחֵר כְּלָל, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה אֲחִיזָה בְּאֵיזֶה גַּסּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּשְׁמִיּוּת וְיֵשׁוּת, שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי תּוֹעֲבַת ה' כָּל גְּבַהּ לֵב נִמְצָא נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ בּוֹחֵר לוֹ אֵיזֶה דָּבָר אַחֵר חוּץ מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ד'), כָּל הַמִּתְגָּאֶה כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה וְעַל-כֵּן הַהֵפֶךְ מִזֶּה שֶׁהוּא עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית, הוּא בְּחִינַת שֵׁם שַׁדַּי שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה, כִּי כְּשֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם גַּסּוּת וְהוּא מְבַטֵּל כָּל הַהַרְגָּשׁוֹת בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל כְּאִלּוּ הוּא אֵין מַמָּשׁ וְאֵין לוֹ שָׁם תַּעֲנוּג וְחִיּוּת כִּי אִם חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְזֶה דַּי לוֹ וְאֵין צָרִיךְ יוֹתֵר, כִּי יֵשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה שֶׁיֵּשׁ דַּי עֹנֶג וְשִׂמְחָה וְחִיּוּת אֲמִתִּי וְנִצְחִי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְבַד יִתְבָּרַךְ וְאֵין צְרִיכִין שׁוּם דָּבָר אַחֵר כְּלָל, רַק לִהְיוֹת אֵין מַמָּשׁ וּלְהִתְעַנֵּג עַל ה' לְבַד כַּנַּ"ל, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ל"ד) בה' תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ, שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִתְפָּאֵר בה' תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי שֶׁאֵין לִי שׁוּם שֶׁבַח וְהִלּוּל כִּי אִם בה' לְבַד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ" כִּי זֶה אֵין זוֹכִין כִּי אִם עֲנָוִים בֶּאֱמֶת, שֶׁהֵם זוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים, הוּא בְּחִינַת שׂבַע שְׂמָחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט"ז), "תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְכוּ'" שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה וְאֵין צְרִיכִין דָּבָר אַחֵר כְּלָל וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה, הַיְנוּ שֶׁכָּל בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם עִקַּר סוֹף תַּכְלִיתָהּ הָאֲחָרוֹן לָבֹא לָזֶה

שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהּ שׁוּם תַּאֲוָה וְתַעֲנוּג וְחִיּוּת אַחֵר כִּי אִם בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְבַד, כִּי יֵשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה, כִּי כָּל בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ לָהּ דַּי וְעֹנֶג לִחְיוֹת בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְכַנַּ"ל וּכְבָר מְרֻמָּז מֵעִנְיָן זֶה בְּסוֹף הַתּוֹרָה אָמַר ר' עֲקִיבָא (בְּסִימָן נ"א) שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁתַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא לְכְלוֹל בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ' שֶׁלֹּא יִהְיֶה עַיִן שֶׁיִּרְאֶה, כִּי יוּכלל הַכֹּל בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חִלּוּקִים רַבִּים בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁכָּל אֶחָד יְקַבֵּל שִׂכְרוֹ כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ וּלְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיִן שָׁם וְזֶהוּ שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי יִהְיֶה חִלּוּקִים גְּדוֹלִים בְּעִנְיָן זֶה, שֶׁהוּא לְהִתְעַנֵּג עַל ה' לְבַד כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲפִלּוּ הַבְּרִיאָה הַפְּחוּתָה שֶׁבַּפְּחוּתִים יֵשׁ לָהּ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְבַד, כִּי עֹנֶג וְחִיּוּת יְדִיעוֹת וּכְלָלִיּוּת בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שתרג יֵשׁ הַבְּרִיאָה הַפְּחוּתָה שֶׁבַּפְּחוּתִים יֵשׁ בּוֹ דַּי וְהוֹתֵר לִחְיוֹת חַיִּים נִצְחִיִּים לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יִזְכֶּה הַקָּטָן בְּמַעֲלָה לֵידַע וְלִחְיוֹת חַיִּים נִצְחִיִּים כְּמוֹ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְיִהְיֶה חִלּוּקִים לְאֵין מִסְפָּר בֵּין מַדְרֵגַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲפִלּוּ הַחִיּוּת וְהָעֹנֶג שֶׁיְּקַבֵּל הַקָּטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד בִּלְי שׁוּם דָּבָר אַחֵר יִהְיֶה בּוֹ דַּי וְהוֹתֵר לִחְיוֹת לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי יֵשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה אֲפִלּוּ לְהַקָּטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים וְכַנַּ"ל וְהָעִקָּר מִי שֶׁחוֹתֵר וּמִשְׁתַּדֵּל לִזְכּוֹת לָזֶה בְּחַיִּים חִיּוּתוֹ וְעַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל הֶחָפֵץ בְּחַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁיִּזְכֶּה לְבֹא לָזֶה בְּחַיָּיו שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְבַד וְלֹא יִרְצֶה שׁוּם דָּבָר אַחֵר רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו שֶׁהֵם אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁרֵי הַמִּשְׁתַּדֵּל עַד שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה וְזֶה בְּחִינַת (מַלְאָכִי ג') וַהֲרִיקוֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דַּי וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ט'), עַד שֶׁיִּבְלוּ שִׂפְתוֹתֵיכֶם מִלּוֹמַר דַּי וְקָשֶׁה לִי תָּמִיד מַה בְּרָכָה הִיא זֹאת שֶׁיִּצְטָרְכוּ שִׂפְתוֹתֵיכֶם לִבְלוֹת מִלּוֹמַר דַּי אַךְ בֶּאֱמֶת קַבָּלַת שִׂכַר הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים יֵשׁ בּוֹ מַדְרֵגוֹת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגוֹת גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ עַד אֵין חֵקֶר וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּסּוֹף יִזְכֶּה כָּל בְּרִיָּה לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְבַד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם שַׁדַּי כַּנַּ"ל, אֲבָל מַעֲלָה יְתֵרָה יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּגִּיעוּ לְבִטּוּל כָּזֶה עַד שֶׁיִּפְסְקוּ מִלּוֹמַר דַּי, כִּי דַּי הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם וּמִי שֶׁיִּשְׂאַר בּוֹ עוֹד אֵיזֶה בְּחִינַת צִמְצוּם אַף-עַל-פִּי שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ בְּתַכְלִית הַזִּכּוּךְ יֹאמַר דַּי, כִּי בְּוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְבַד וְכַנַּ"ל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו יַעֲלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה מִזֶּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָרִיק לָהֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דַּי עַד שֶׁיִּבְלוּ שִׂפְתוֹתֵיהֶם מִלּוֹמַר דַּי שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לָהֶם כָּל כַּךְ בְּרָכָה וְטוּב וְעֹנֶג שֶׁהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּגִּיעוּ לְבִטּוּל עֶלְיוֹן כָּזֶה עַד שֶׁשִּׂפְתוֹתֵיהֶם שֶׁהֵם כְּלֵי הַדִּבּוּר יִבְלוּ וְיִתְבַּטְּלוּ וְלֹא יֹאמְרוּ עוֹד דַּי, כִּי יַעֲלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה מִכָּל הַצִּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל זֶה נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה ס"ד), "עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לַמְחַכֶּה לוֹ" וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר יוֹתֵר בָּזֶה כְּלָל, רַק כָּל

חַד כְּפוּם מַה דמשער בלבי' יוּכַל לְהִתְנוֹצֵץ לוֹ מְעַט מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים לָהֶם, אַשְׁרֵי כָּל חוֹסֵי בָּם:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ג) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכוּ', שֶׁהִיא פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה שֶׁל תְּפִלִּין, וְכֵן פָּרָשַׁת שְׁנִיָּה, "וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ", מְדַבֵּר מִקְּדוּשַׁת בְּכוֹרִים, כִּי קְדֻשַּׁת בְּכוֹרִים הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁין הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה וְנוֹתְנִין אוֹתָהּ לְכֹהֵן, כִּי כָּל בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי רְאִיַּת הַצַּדִּיק לִבְחִינוֹת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא עֲנָוָה אֲמִתִּיִּת, הָעִקָּר עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשָּׁתוֹ וּפְרִישָׁתוֹ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹרִים הוּא לְתֵּת לְכֹהֵן, כִּי קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה הִתְחִילָה מֵאַהֲרֹן שֶׁזָּכָה לָזֶה עַל-יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק מֹשֶׁה אֲחִיו בֶּאֱמֶת בְּלִי קִנְאָה רַק בַּעֲנָוָה אֲמִתִּיִּת וְעַל-יְדֵי זֶה דִּיְקָא זָכָה לְמַעְלָה גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה כְּזֹאת, שֶׁהוּא כֶּתֶר הַכְּהֻנָּה שֶׁיִּהְיֶה הוּא וּבָנָיו כֹּהֲנִים לַעֲמֹד לִפְנֵי ה' לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשְׁמוֹ, כִּי בָּזֶה שָׂרָאָה וְקִבֵּל פְּנֵי מֹשֶׁה אֲחִיו בְּשִׂמְחָה בָּזֶה הָיָה תְּלוּי כָּל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן זָכָה עַל-יְדֵי זֶה לַכְּהֻנָּה וְכִמְבֹאָר בַּפָּרָשָׁה שֶׁל שְׁלִיחוּת מֹשֶׁה לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם שֶׁמֵּאֵן מֹשֶׁה בִּשְׁלִיחוּתוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי לֹא רָצָה לִטֹּל גְּדֻלָּה עַל אָחִיו אַהֲרֹן, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּנְחוּמָא שְׁמוֹת כ"ז) עַד שֶׁאָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שְׁמוֹת ד'), "הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי וְכוּ' הִנֵּה הוּא יוֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ" וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לַכְּהֻנָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קל"ט) שֶׁבִּזְכוּת זֶה זָכָה לְחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט הַנָּתוּן עַל הַלֵּב נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַכְּהֻנָּה זָכָה אַהֲרֹן עַל-יְדֵי וְרָאֲךָ וְכוּ' וְזֶהוּ 'וְרָאֲךָ' דַּיְקָא, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁיִּרְאֶה אוֹתְךָ וְיִקַּבֵּל פָּנֶיךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהוּא עֲנָוָה אֲמִתִּיִּת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיקִים, שָׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, בְּחִינַת יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ עַל-יְדֵי זֶה תּוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַמִּצְרִים וְהַגְּבוּלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת גַּאוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן זָכָה לַכְּהֻנָּה לַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁהֵם מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת חזית אִישׁ מָהִיר בְּמְלַאכְתּוֹ 'מָהִיר' דַּיְקָא בְּחִינַת הַכֹּהֲנִים הָעוֹבְדִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהֵם מְהִירִים וּזְרִיזִים בַּעֲבוֹדָתָם בְּחִינַת (שַׁבָּת כ') כֹּהֲנִים זְרִיזִים הֵן וְעַל-כֵּן פָּרָשִׁיּוֹת הַתְּפִלִּין מְדַבְּרִים מִקְּדוּשַׁת הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַכֹּהֵן, כִּי עִקַּר הַכְּהֻנָּה נִמְשֶׁכֶת מֵרְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, מִבְּחִינַת וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים יִהְיֶה עַל-יְדֵי זֶרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹף סוֹטָה) וּתְחִיַּת הַמֵּתִים בָּא עַל-יְדֵי אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב אֵלִיָּהוּ זֶה פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, כִּי תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אַהֲרֹן שֶׁזָּכָה לַכְּהֻנָּה עַל-יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק בֶּאֱמֶת בְּשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה שֶׁמְּסַיֵּמֶת פָּרָשָׁה אַחֲרוֹנָה שֶׁבִּתְפִלִּין בְּעִנְיַן תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהֵם חַיִּים אֲרֻכִּים חַיִּים נִצְחִיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י"א), "לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבוֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם וְכוּ'" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צ') לְעִנְיַן תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לָכֶם לֹא כְּתִיב, אֶלָּא לָהֶם מִכָּאן לִתְחִיַּת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם אוֹר הַפָּנִים הוּא לִזְכּוֹת לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְדֻבָּרִים כָּל הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים יִהְיֶה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתוּבוֹת קי"א), וְזֶהוּ, "לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְכוּ'" 'עַל הָאֲדָמָה' דַּיְקָא, שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כִּי תְּחִיַּת הַמֵּתִים הוּא עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית שֶׁמַּשִּׂים עַצְמוֹ כְּעָפָר וְכַאֲדָמָה בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר מִי שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו וְזֶה זוֹכִין דַּיְקָא עַל-יְדֵי עָפָר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּחִינַת עָפָר הוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה, דְּהַיְנוּ לָשׁוּם עַצְמוֹ כְּעָפָר לִהְיוֹת עָנָיו בֶּאֱמֶת שֶׁהוּא גָּדוֹל מֵהַכֹּל, כִּי עֲנָוָה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לִהְיוֹת עָצֵל (וּשְׁלִימַזְלְנִיק) וְכוּ', כִּי הָעֲנָוָה הוּא עִקַּר הַחִיּוּת וְכוּ', כִּי יֵשׁ לְהֵפֶךְ, בְּחִינַת עָפָר דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וּנְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ הוּא שָׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת וְעַצְלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁהוּא הֵפֶךְ מִבְּחִינַת חזית אִישׁ מָהִיר בִּמְלַאכְתּוֹ וְזֶה בְּחִינַת עָפָר שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, שֶׁהוּא פֶּר טָמֵא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין עַל אַדְמָתָן אָסוּר לִכֹּהֵן לָצֵאת לְחוּץ לָאָרֶץ מֻחְלָּשׁ רִבּוּי הַמֵּתִים הַנִּקְבָּרִים שָׁם כִּי שָׁם נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת עַצְלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה פְּסוּלָה שֶׁבֶּאֱמֶת הִיא בְּחִינַת גַּדְלוּת וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת עָפָר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׁם עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהוּא עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מְדֻבָּרִים הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ הַחַיִּים, כִּי שָׁם עִקַּר הַתְּחִיָּה בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ אֶרֶץ הַחַיִּים, הֵינוּ שֶׁשָּׁם הָאֶרֶץ וְהֶעָפָר, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָעֲנָוָה וְהַשִּׁפְלוּת בִּבְחִינַת חַיִּים, דְּהַיְנוּ עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית שֶׁהִיא עִקַּר הַחַיִּים מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֶרֶץ הָעַמִּים הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ וְעָפָר טָמֵא

שֶׁשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא, הַיְנוּ בְּחִינַת עֲנָוָה פְּסוּלָה שֶׁאֵינוֹ חַי חַיִּים אֲמִתִּיִּים עַל-יְדֵי הֶעָפָר דְּהַיְנוּ הַשִּׁפְלוּת רַק נוֹפֵל עַל-יְדֵי זֶה עַד לֶעָפָר ח"ו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַצְבוּת וְעַצְלוּת, בְּחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר מַעֲלַת הָעֲנָוָה שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁעִקְּרוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין בֶּאֱמֶת לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה הַרְבֵּה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּת, שֶׁהִיא עִקַּר הַחַיִּים שֶׁל כָּל אֵבֶר, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ בַּפֶּסַח שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשַׁת תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ג), "שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת וְכוּ' מַצּוֹת יֵאָכֵל וְכוּ'" וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְכוּ' כִּי צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת אֲכִילָתוֹ מְאֹד, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִגְזָרָה עַל-יְדֵי חֵטְא הָאֲכִילָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת וְעִקַּר הַמִּיתָה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּשׁוּת וְהַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁל הַחֹמֶר עַד שֶׁנִּתְעַלֵּם הָעֲנָוָה בִּבְחִינַת מִיתָה כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים הֵיא הָעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁבְּכָל אֵבֶר וּלְהֵפֶךְ הַמִּיתָה הִיא הִתְעַלְּמוּת הָעֲנָוָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּשׁוּת שֶׁל הַחֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאוּת וְכַנַּ"ל וְגַם בְּגַשְׁמִיּוּת עִקַּר הַמִּיתָה עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַגּוּף עַל הַנֶּפֶשׁ, הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּשׁוּת עַל הָאַיִן עַד שֶׁמַּכְרַחַת הַנֶּפֶשׁ לָצֵאת וּלְהִתְעַלֵּם בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ לְהָאָדָם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, עַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה עַל-פִּי הַתּוֹרָה וְאָז נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה הַחִיּוּת מֵהַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא הוּא עֲנָוָה אֲמִתִּיִּת וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁזָּכָה לַעֲנָוָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בְּחַיִּים חִיּוּתוֹ, עַל-כֵּן לֹא הָיָה צָרִיךְ לַאֲכִילָה כְּלָל וְהָיָה בָּהָר ג' פְּעָמִים אַרְבָּעִים יוֹם לֶחֶם לֹא אָכַל וְכוּ', כִּי כָּל חִיּוּתוֹ הָיָה חַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל לָעַתִיד, שֶׁהֵם עֲנָוָה אֲמִתִּיִּת וְכַנַּ"ל, אֲבָל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם צְרִיכִין לֶאֱכֹל, כִּי לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת וְעִקַּר הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, נִמְשָׁךְ מִשֹּׂרֶשׁ הַחַיִּים, שֶׁהֵם חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל לָעַתִיד, שֶׁהֵם עֲנָוָה אֲמִתִּיִּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן, כִּי הָאֲכִילָה הוּא שֶׁמְּכַלֶּה הַמַּאֲכָל לְגַמְרֵי וְעַל-יְדֵי זֶה מְבָרֵר מִמֶּנּוּ פְּנִימִיּוּת חִיּוּתוֹ, שֶׁהֵם הַנִּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּתוֹכוֹ, שֶׁהֵם רוּחָנִיִּים לְגַמְרֵי, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַיִן, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין הָאָדָם נִזּוֹן מִגַּשְׁמִיּוּת הַמַּאֲכָל כְּלָל, כִּי הַגַּשְׁמִיּוּת נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ פְּסֹלֶת גָּמוּר וְנִדְחֶה לַחוּץ לְגַמְרֵי, רַק עִקַּר חִיּוּתוֹ הוּא מֵחִיּוּת הַמַּאֲכָל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן, בְּחִינַת עֲנָוָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁמִּשֹּׁרֶשׁ הַחַיִּים וּמִי שֶׁאוֹכֵל בִּבְחִינָה זֹאת בְּלִי שׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת פְּסֹלֶת בְּוַדַּאי הוּא חַי לְעוֹלָם בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג') וְאָכַל וחי לְעוֹלָם, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים

הָאֻמְתִּיִּים שֶׁהֵם חַיִּים וְקַיָּמִים תָּמִיד לְעוֹלָם וְאֵינָם מֵתִים כְּלָל, כְּשֶׁאָמְרוּ רז"ל (בְּרָכוֹת יח) הַצַּדִּיקִים בְּמִיתָתָם קְרוּיִם חַיִּים וְכוּ' שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי קוֹדֶם הִסְתַּלְּקוּתוֹ שאני הני דאקרון חַיִּים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ה'), יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת וְכוּ' אֲבָל עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרְבוּ כָּל הַדְּבָרִים וּמַחֲמַת הַתַּעֲרוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהָאֲכִילָה, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְזוֹן מֵהַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה וְאֵין כ"א עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּבָרֶרֶת כָּל הַדְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעַי" וְעַל-יְדֵי בְּרָכָה תְּחִלָּה וְסוֹף וְגַם עַל כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת לְעוֹלָם וּצְרִיכִין לָמוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר בִּשְׁלֵמוּת בְּחַיָּיו כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּשּׁוּב אֶל הֶעָפָר וְכַנַּ"ל, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים בְּוַדַּאי יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל בֵּין הָאֲכִילָה שֶׁהִיא בְּקְדֻשָּׁה עַל-פִּי הַתּוֹרָה הִיא עִקַּר הַחַיִּים, כִּי מַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מִשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת עֲנָוָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים וְכַנַּ"ל וְזֶה שֶׁהִזְכִּיר אדמו"ר ז"ל לְעִנְיַן אֲכִילָה דַּיְקָא הָעִנְיָן בּוּשָׁה, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁאָמַר עַל פָּסוּק, "מִשָּׁם חפר אוכל" (אִיּוֹב ל"ט), שֶׁרָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לָאָדָם בּוּשָׁה לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כְּדֵי לִזְכּוֹת אָז דַּיְקָא לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהוּא עֲנָוָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַזְּהִירָה תּוֹרָה בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי גַּסּוּת עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח'), "פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וְכוּ' וְרָם לְבָבֶךָ וְכוּ'" כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בִּקְדֻשָּׁה עַל-פִּי הַתּוֹרָה אָזַי אֵינוֹ מְעוֹרֵר וּמַמְשִׁיךְ חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל, רַק חִיּוּתוֹ הוּא מֵהַפְּסֹלֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאוּת וְרָם לֵבָב, שֶׁהוּא חִיּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת מִיתָה, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַמִּיתָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (בְּרָכוֹת יח) רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִם מֵתִים עַל אֲכִילָה כָּזֹאת נֶאֱמַר, "כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת", רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בּוּשָׁה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִחְיֶה הַשִּׁפְלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה חַיִּים נִצְחִיִּים הָאֱלֹה, שֶׁהֵם חַיִּים אֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת כַּנַּ"ל (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּהִלְכוֹת עֲרָלָה הֲלָכָה ב') וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּטוּל הַגַּבּוֹלִים וְהַמְצָרִים, בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל, כִּי חָמֵץ יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הַגַּאוּת בְּיוֹתֵר, כִּי חָמֵץ עוֹלֶה בִּנְפִיחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאוּת שֶׁמַּעֲלֶה וּמְרוֹמֵם עַצְמוֹ עַל-יְדֵי רוּחַ גָּבֹהַּ שֶׁבְּקִרְבּוֹ וּמַחֲמַת שֶׁבְּפֶסַח עֲדַיִן קוֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ גָּבֹהַּ הַזֶּה, כִּי עִקַּר בְּטוּלוֹ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים, שֶׁהֵם הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, בְּחִינַת (שְׁמוֹת ל"ד) וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים וְכוּ', בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם וְעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִין הַגַּאוּת, שֶׁהוּא רוּחַ גָּבֹהַּ, רוּחַ רָעָה, רוּחַ שְׁטוּת,

רוּחַ הַטֻּמְאָה וְזוֹכִין לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה וְנִחְיֶה הַשִּׁפְלוּת וְהָעֲנָוָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לִזָּהֵר מְאֹד מֵחָמֵץ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶחִיזַת הָרוּחַ וְהָאֲוִיר שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה בְּיוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה בִּנְפִיחָה, כִּי אָז נֶאֱחַז בְּהֶחָמֵץ הָרוּחַ רָעָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא רוּחַ גָּבֹהַּ, רוּחַ הַטֻּמְאָה, מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַכְנָעָתוֹ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁהִיא נֶאֱפֵית בְּחִפָּזוֹן קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל לְשָׁלוֹט וּלְהִתְאַחֵז בְּהָעִסָּה הָרוּחַ וְהָאֲוִיר שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, כִּי מַצָּה נִמְשָׁכֶת מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד מִבְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין הַמְאִירִין אָז בְּלֵיל שִׁמּוּרִים בְּהָאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד עַל-יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק לְבַד אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ מִמֶּנּוּ הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיְתָה בִּזְכוּת רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק בְּחִינַת (שְׁמוֹת ד') וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ כַּנַּ"ל וְכֵן כָּל יִשְׂרָאֵל רָאוּ פְּנֵי מֹשֶׁה וְהֶאֱמִינוּ בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם), "וַיַּאֲמֵן הָעָם" כִּי עִקַּר הָרְאִיָּה הוּא כְּשֶׁהוּא בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שֶׁאָז נִקְרָא רְאִיָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אדמו"ר ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהָאֱמוּנָה בְּחִינַת רְאִיָּה, כִּי כְּשֶׁרוֹאֶה פְּנֵי הַצַּדִּיק וְאֵינוֹ מַאֲמִין אֵין זֶה נִקְרָא רְאִיָּה כְּלָל, כִּי בֶּאֱמֶת אֵינוֹ רוֹאֶה אֶת הַצַּדִּיק כְּלָל מֵאַחַר שֶׁלְּפִי דַּעְתּוֹ אֵינוֹ צַדִּיק, כִּי אֵינוֹ מַאֲמִין בּוֹ. נִמְצָא, שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת הַצַּדִּיק כְּלָל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל רָאוּ אֶת מֹשֶׁה וְהֶאֱמִינוּ בּוֹ,שֶׁזֶּה עִקַּר רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ מִמִּצְרַיִם בְּלֵיל שִׁמּוּרִים שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם אָז הָאָרָה גְּדוֹלָה מִשָּׁם שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת הַמַּצָּה שֶׁל פֶּסַח שֶׁנִּמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וּמֵחֲמַת זֶה אָסוּר לֶאֱכֹל חָמֵץ, כִּי לְהַכְנִיעַ וּלְבָרֵר רוּחַ שֶׁבֶּחָמֵץ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֶחָמֵץ אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁהוּא קְרִיעַת יַם סוּף, כִּי בִּקְרִיעַת יַם סוּף הִתְחִיל לִהְיוֹת נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן תֵּכֶף נִצְטַוּוּ כַּמָּה מִצְוֹת וְדִינִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט"ו), "שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְכוּ'" כִּי קְרִיעַת יַם סוּף עִקָּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי רוּחַ אֱלֹקִים הַנַּ"ל בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זְכוּ אָז כָּל אֶחָד לְהַשְׂגוֹת גְּדוֹלוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מכילתא בשלח פרק ג'), רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאָז נִבְקְעוּ מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה שֶׁל יְמֵי הַתּוֹרָה מִבְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שֶׁעַל זֶה הָיָה הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי רוּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם י"ד), "ויולך ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים וְכוּ'" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט"ו), "נשפת בְּרוּחֲךָ כסמו יָם וְכוּ'" כִּי הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי רוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוֹבִישׁ אֶת הַיָּם לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ הֵשִׁיב הַמַּיִם עַל מִצְרַיִם וְעַל-יְדֵי זֶה גִּלָּה לַכֹּל שֶׁהוּא אָדוֹן יָחִיד מַנְהִיג וּמַשְׁגִּיחַ, כִּי הַמַּיִם מִתְנַהֲגִים רַק בְּרוּחוֹ,

שֶׁהוּא רוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּנְהֶגֶת וּמְקַיֶּמֶת כָּל הַדְּבָרִים וּבְרָצוֹנוֹ הוּא מַנְהִיג הָרוּחַ לִבְקֹעַ הַיָּם וּלְיַבְּשׁוֹ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ לַהֲשִׁיבוֹ עַל מִצְרַיִם וְנִמְצָא, שֶׁבִּקְרִיעַת יַם סוּף הִתְחִיל לִהְיוֹת נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן אָז הָתַר הֶחָמֵץ, כִּי אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ גְּבֹהָה וּלְבָרֵר רוּחַ זֶה הָעוֹלָם הַנֶּאֱחָז בֶּחָמֵץ לְבָרְרוֹ מֵרוּחַ גְּבֹהָה הַזֶּה וּלְזַכּוֹת שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת חַיִּים אֲמִתִּיִּים, בִּבְחִינַת עֲנָוָה שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים וְכַנַּ"ל, אֲבָל בְּפֶסַח קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה לִבְרֹחַ מֵרוּחַ זֶה הָעוֹלָם לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּהָאֲכִילָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִזְכָּר מִצְוָה זֹאת שֶׁל מַצָּה בִּתְפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינָה זֹאת לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ, כַּמּוּבָא וּלְהַמְשִׁיךְ חַיִּים נִצְחִיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, כַּמּוּבָא שֶׁהֵם עִקַּר הַחַיִּים, הַיְנוּ גַּדְלוּת הַמֹּחִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא עִקַּר עֲנָוָה, בְּחִינַת (מְגִלָּה ל"א) בְּמָקוֹם גְּדוּלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַמַּצָּה לֶחֶם עֹנִי דַּיְקָא, בְּחִינַת הַכְנָעָה וַעֲנָוָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת מ"ט) תְּפִלִּין צְרִיכִין גּוּף נָקִי שֶׁלֹּא יָפִיחַ בָּהֶן, כִּי הַנְּפִיחָה הוּא מִפְּסֹלֶת הַמַּאֲכָל, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּסּוּת הָרוּחַ, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא קִיא צוֹאָה וּמִשָּׁם יוֹצֵא הָרוּחַ שֶׁל הַנְּפִיחָה, שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ חַיִּים אֲמִתִּיִּים, בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים שֶׁהוּא בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁהוֹכִיחַ הַנָּבִיא אֶת חִירָם מֶלֶךְ צוּר עַל גֹּדֶל גַּאוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּיחֶזְקֵאל כ"ח), "יַעַן גָּבַהּ לִבְּךָ וְכוּ'" וְאָמַר לוֹ אָז בְּתוֹכַחְתּוֹ, מְלֹאכֶת תּוּפִיךְ וּנְקֵבִיךְ בְּיוֹם הִבָּרְאֵךְ כּוֹנַנְתָּ וּפֻרַּשׂ רַשׁ"י, אַף-עַל-פִּי שֶׁנָּתַתִּי לְךָ הַכָּבוֹד הַזֶּה יוֹדֵעַ הָיִיתִי שֶׁתִּתְגָּאֶה וְעָשִׂיתִי בְּךָ מְלֹאכֶת תֻּפִּים וּנְקֵבִים הַמּוֹצִיאִין רוּחַ כְּקוֹל זֶמֶר כְּתוֹף וּבָם הָיָה לְךָ לְהִתְבּוֹנֵן, עַד כַּאן לְשׁוֹן רַשׁ"י זַ"ל כִּי עִקַּר מְלֹאכֶת תֻּפִּים וּנְקֵבִים שֶׁמַּשָּׁם רוּחַ הַנְּפִיחָה נִמְשָׁךְ מִגַּאוּת שֶׁהוּא רוּחַ גְּבֹהָה קִיא צוֹאָה עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה נִפְלָאָה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַיְשׁוּת וְהַפְסֹלֶת סִרְחוֹן וְטִנּוּף כָּזֶה רֵיחַ רָע כָּזֶה כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יָבִין וְיִרְאֶה שִׁפְלוּתוֹ אִם יֵשׁ לוֹ בַּמֶּה לְהִתְגָּאוֹת מֵאַחַר שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ סִרְחוֹן כָּזֶה וּכְמוֹ שֶׁפֻּרַּשׁ רַשׁ"י שָׁם עוֹד בְּהָעִנְיָן הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, "מְלֹאכֶת תּוּפִיךְ" הַנַּ"ל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, בְּזֹאת הִשְׁוִיתִיךְ לוֹ וְלֹא בְּאַחֶרֶת וּבְךָ נִסְתַּכַּלְתִּי וּבָרָאתִי תֻּפִּים וּנְקֵבִים בָּאָדָם הָרִאשׁוֹן נִמְצָא, שֶׁעִקַּר עִנְיָן זֶה נִמְשָׁךְ מִגַּסּוּת הָרוּחַ, עַל-כֵּן תְּפִלִּין שֶׁהֵם הֵהֶפֵךְ מִזֶּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין גּוּף נָקִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁבְּסוֹף הַנְּבוּאָה הַנַּ"ל עַל צוּר וְצִידוֹן שֶׁמּוֹכִיחַ אוֹתוֹ עַל גַּאֲוָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּעִנְיַן מְסִיּם שָׁם בִּישׁוּעַת יִשְׂרָאֵל וְיָשְׁבוּ עַל אַדְמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב וּפֻרַּשׁ רַשׁ"י, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנָה לְיַעֲקֹב נַחֲלָה בִּלְי

מְצָרִים, הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, הוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים, בְּחִינַת תְּחִיַּת, הַמֵּתִים שֶׁהוּא עֲנָוָה וּשְׁפָלוּת הֶפֶךְ הַגַּאֲוָה וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וְכַנַ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּמִשָּׁם יוֹצֵא הָאוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל דָּל"ת שֶׁמְּחֻבָּר בְּשֶׁל רֹאשׁ וְאַחַר כָּךְ יוֹצֵא מִשָּׁם אוֹר הַתְּפִלִּין שֶׁל יַד וּמִשָּׁם יוֹצֵא אוֹר הַקֶּשֶׁר שֶׁל יַד, שֶׁהוּא יוּד, שֶׁצָּרִיךְ לְזַהֵר שֶׁיִּהְיֶה סָמוּךְ לְהַתְּפִלִּין וְלֹא יִזַּח מִשָּׁם, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת רַק שֶׁבַּהֲנָחָה צָרִיךְ לְהָנִיחַ תְּחִלָּה הַשֶּׁל יַד וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּכַּוָּנוֹת, כִּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם בַּמֻּצָּח כְּנֶגֶד הַפָּנִים, זֶה בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיק כַּנַ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין גְּדֻלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי הַמַּלְכוּת מְקֻשָּׁר בְּהַמֹּחִין בִּבְחִינַת מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְזֶה בְּחִינַת הַקֶּשֶׁר שֶׁל ד' שֶׁמְּקֻשָּׁר בְּשֶׁל רֹאשׁ, זֶה בְּחִינַת מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים-ברהיטי מֹחִין, כִּי הַמַּלְכוּת בְּחִינַת ד' כַּיָּדוּעַ, כִּי קֶשֶׁר שֶׁל ד', שֶׁבְּשֶׁל רֹאשׁ זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַמַּלְכוּת שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד מֵהִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה-מָשִׁיחַ וְעַל-יְדֵי הַמַּלְכוּת וְהַגְּדֻלָּה שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשֵׁי וּבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה וְזֶה בְּחִינַת הַתְּפִלִּין שֶׁל יַד שֶׁשָּׁם יֵשׁ פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁהֵם מֹחִין גְּמוּרִים, זֶה בְּחִינַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה, בְּחִינַת בְּאֵר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ בְּאֵר חִפְרוּהָ שָׂרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְעַל-כֵּן תְּפִלִּין שֶׁל יַד כְּנֶגֶד הַלֵּב בִּבְחִינַת קשרם עַל לִבֶּךָ תָּמִיד, בְּחִינַת וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ שֶׁהָעִקָּר לְקַשֵּׁר הַדַּעַת אֶל הַלֵּב וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בֵּאוּרֵי וְחִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי שֶׁמְּצַמְצְמִין הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין בְּשֵׂכֶל גָּדוֹל בִּמְלֹאכָה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה עַד שֶׁבּוֹנִין מֵהֶם הַחִדּוּשׁ וְהַבֵּאוּר שֶׁמְּגַלִּין וְעַל-כֵּן שֶׁל יַד בְּבֵית אֶחָד, כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה מֵהִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, עִקַּר הַחִדּוּשׁ וְהַבֵּאוּר הוּא מַה שֶּׁמַּכְנִיסִין הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין לְתוֹךְ בֵּית אֶחָד, דְּהַיְנוּ לְתוֹךְ דְּרוּשׁ אֶחָד, כִּי דִּבְרֵי תוֹרָה עֲנִיִּים בְּמָקוֹמָם וַעֲשִׁירִים בְּמָקוֹם אַחֵר וְהָעִקָּר הַבֵּאוּר וְהַדְּרוּשׁ הוּא מַה שֶּׁמְּחַבְּרִין חָכְמוֹת הַתּוֹרָה מִכַּמָּה וְכַמָּה מְקוֹמוֹת רְחוֹקִים וּמְחַבְּרִין אוֹתָן יַחַד לְתוֹךְ דְּרוּשׁ וּבֵאוּר אֶחָד שֶׁהוּא בַּיִת אֶחָד, כִּי בִּתְחִלָּה הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין הֵם בְּהַרְבֵּה בָּתִּים, כִּי כָּל מֹחַ וּמֹחַ נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ בַּיִת מְיֻחָד שֶׁבִּכְלָלָם הֵם ד' בְּחִינַת ד' בָּתִּים שֶׁל רֹאשׁ, כִּי מִגֹּדֶל הִתְנוֹצְצוּתָם וְהֶאָרָתָם אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלָם בְּבַיִת אֶחָד כִּי אִם בְּאַרְבַּע בָּתִּים, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמִּתְצַמְצְמִים לִבְחִינַת הַמַּלְכוּת וְהַגְּדֻלָּה שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד עַד שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה אָז מְצַמְצְמִין אוֹתָן לְתוֹךְ בַּיִת אֶחָד, לְתוֹךְ דְּרוּשׁ אֶחָד, כִּי זֶה עִקַּר עִנְיַן הַבֵּאוּר וְהַדְּרוּשׁ כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת בַּבַּיִת אֶחָד יֹאכַל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל וְלִזּוֹן מֵחָכְמוֹת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת אִכְלוּ רֵעִים כִּי אִם כְּשֶׁמַּכְנִיסִין הַמֹּחִין לְתוֹךְ בַּיִת

אֶחָד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּאֵר כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּבִית אֶחָד כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת יַד כֵּהָה שֶׁשָּׁם הַנָּחַת תְּפִלָּה שֶׁל יַד יַד כֵּהָה זֶה בְּחִינַת בּוּשָׁה שֶׁנִּכְהֶה פָּנָיו מֵחֲמַת בּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא כֹהֶה בָּם" שֶׁנֶּאֱמַר עַל שֶׁלֹּא גָּעַר בָּהֶם וְלֹא בִּיְּשָׁם עַל מַעֲשֵׂיהֶם וְזֶה "וּפָשְׁתָה כֵּהָה לֹא יכבנה" שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּקְרָאִים 'פִּשְׁתָּה כֵּהָה' עַל שֵׁם שֶׁהֵם בַּיְּשָׁנִים וּמִדַּת הַבּוּשָׁה עַל פְּנֵיהֶם וְעַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה זוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּחְיֶה הָעֲנָוָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל יוּד שֶׁמְּקֻשָּׁר בְּשֶׁל יַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה, בְּחִינַת חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, כַּמְבֹאָר לְעֵיל הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן קוֹשְׁרִין אוֹתוֹ בִּשְׂמֹאל לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁנֶּאֱחָז בְּסִטְרָא דִּשְׂמָאלָא כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה עִקַּר תַּכְלִית כַּוָּנַת הַתְּפִלִּין לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא וּלְהַעֲלוֹת מְמָּוֶת לְחַיִּים, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לִבְחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְעַל-כֵּן הַתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו'), כִּי עַל-יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין גְּדֻלָּה כָּל אֶחָד כָּרָאוּי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ בְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הוּקְשָׁה כָּל הַתּוֹרָה לִתְפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ג), "לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ" (עַיֵּן קִדּוּשִׁין ל"ה) כִּי הַתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, הַיְנוּ בְּחִינַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיק וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי הוּא פְּאֵר הַדּוֹר, עַיֵּן שָׁם) וְכָל הַמְקֹרָבִים לָהֶם הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם מְקַבְּלִין עִקַּר הִתְפָּאֲרוּת מֵהֶם וְכֵן תַּלְמִידֵיהֶם וְתַלְמִידֵי תַּלְמִידֵיהֶם וְכוּ' וְכוּ' כֻּלָּם מְקַבְּלִין הִתְפָּאֲרוּת מֵהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל וּמֵהֶם מְקַבְּלִין כָּל יִשְׂרָאֵל אוֹר קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין דְּרַשִּׁ"י וּתְפִלִּין דִּרַבֵּנוּ תָּם שֶׁהֵם מֵחֲמַת סָפֵק אֵיךְ לְהָנִיחַ הַפָּרָשִׁיּוֹת בַּבָּתִּים וּבָאֻמָּת שְׁנֵיהֶם אֱמֶת וּצְרִיכִין שְׁנֵיהֶם, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁאָמַר אָז אַדְמוּ"ר זַ"ל אַחַר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁבָּאֻמָּת אֵין אָנוּ יוֹדְעִין מַהוּ שִׁפְלוּת, כִּי בְּוַדַּאי אֵין הַכַּוָּנָה לִהְיוֹת עָצֵל וְרוֹעֵ מַזָּל וְכוּ', דְּהַיְנוּ שְׁלִימְזַלְנִיק וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית וּבְעִנְיָן זֶה יֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה קְצַת לְעֵיל וּבְמָקוֹם אַחֵר, כִּי בָּאֻמָּת מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת יְהוּדִי בָּאֻמָּת צָרִיךְ לִהְיוֹת גִּבּוֹר

חַיִל וְלִהְיוֹת חָזָק מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל מִינֵי מוֹנְעִים וּמְסִיתִים וּמְעַכְּבִים הֵן מְנִיעוֹת מִבַּחוּץ מִבְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים קָרוֹבִים וּרְחוֹקִים, הֵן מְנִיעוֹת מִצַּד עַצְמוֹ מַה שֶּׁמַּחְשְׁבוֹתָיו מְבַלְבְּלִין אוֹתוֹ הַרְבֵּה הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּמַחְלִישִׁים דַּעְתּוֹ הַרְבֵּה וְרוֹצִים לְהַפִּילוֹ בְּכָל עֵת וְצָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק הַרְבֵּה כְּנֶגֶד כֻּלָּם עַל-פִּי הַדְּרָכִים וְהָעֲצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת הַנֶּאֱמָרִים בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים הַמְשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם בְּכָל מִינֵי יְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִמְצָא, שֶׁצְּרִיכִין עַזּוּת וְהִתְחַזְּקוּת הַרְבֵּה לִבְלִי לְהָנִיחַ אֶת עַצְמוֹ לִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן שׁוּם נְפִילָה בְּעָלְמָא וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ רַק לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּכָל עֵת בְּחַסְדֵי ה' וְטוּבוֹ וְכוּ', כְּמִבֹּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר הַרְבֵּה וְזֶה בְּחִינַת וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה', שֶׁזֶּה צָרִיךְ כָּל אָדָם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן גַּאוּת וְגַסוּת הוּא אִסּוּר גָּדוֹל וְהוּא תּוֹעֲבַת ה' וְכוּ', עַל-כֵּן צְרִיכִין רַק לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּת כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם הָעֲנָוָה וְהַגַּדְלוּת דִּקְדֻשָּׁה הַכֹּל אֶחָד לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין דְּרַשׁ"י וְרַבֵּנוּ תָּם, שֶׁהֵם מֻחְמֶרֶת סָפֵק שֶׁאֵין יוֹדְעִין מַהוּ עֲנָוָה כַּנַּ"ל, כִּי תְּפִלִּין דְּרַשׁ"י הֵם בְּחִינַת שֵׁם הוי' כְּסֵדֶר שֶׁשָּׁם הַחֲסָדִים יוֹצְאִין תְּחִלָּה וּתְפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם הֵם בְּחִינַת שִׁנּוּי צֵרוּף הָרֹאשׁוֹן שֶׁל שֵׁם הוי' שֶׁשָּׁם הה' קוֹדֶמֶת להו', שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קוֹדְמִין לַחֲסָדִים, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ כִּי חֲדִים וּגְבוּרוֹת הֵם בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָעֲנָוָה וְהַגַּדְלוּת, כִּי עֲנָוָה זֶה בְּחִינַת אַיִן, בְּחִינַת חֲסָדִים וְגַדְלוּת זֶה בְּחִינַת דִּינִים וּגְבוּרוֹת,בְּחִינַת יֵשׁוּת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּבֶאֱמֶת בְּשָׁרְשָׁם בְּקְדֻשָּׁה שְׁנֵיהֶם צְרִיכִין, כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד כַּנַּ"ל, אֲבָל לְמַטָּה יֵשׁ סָפֵק אֵיזֶה בְּחִינָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ תְּחִלָּה עַל עַצְמוֹ, כִּי קָשֶׁה לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָנִיחַ שְׁנֵיהֶם, כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין שְׁנֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ (עֵרוּבִין צ"ה), מָקוֹם יֵשׁ בָּרֹאשׁ לְהָנִיחַ בּוֹ שְׁנֵי תְּפִלִּין שֶׁמְּרַמֵּז עַל תְּפִלִּין דְּרַשׁ"י וּדְרַבֵּנוּ תָּם, כַּמּוּבָא הַיְנוּ שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ מָקוֹם בְּהָרֹאשׁ וְהַמֹּחַ לְהָנִיחַ שְׁנֵי תְּפִלִּין, הַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִהְיוֹת עָנָיו בֶּאֱמֶת וְלֹא יִהְיֶה בְּלִבּוֹ שׁוּם צַד גַּאוּת וְגַסוּת כְּלָל וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה אִישׁ חַיִל וְגִבּוֹר גָּדוֹל וְלֹא יִהְיֶה עָצֵל וְנִבְזֶה (שְׁקוֹרִין שְׁלִימַזְלִניק) כְּלָל וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי הַתְּפִלִּין דְּרַשׁ"י וּדְרַבֵּנוּ תָּם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָנִיחַ שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵכַת הַשַּׁחַר, כִּי כְּשֶׁקְּמִים מֵהַשֵּׁנָה צְרִיכִין לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם וּלְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, כִּי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה זֶה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין עַל זֶה, "הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים" וְעִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים הוּא שֶׁנִּחְיֶה הַשְׁפָּלוּת וְהָעֲנָוָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת

הַמַּיִם שֶׁל נְטִילָה שֶׁצְּרִיכִין לִטֹּל יָדָיו בְּשַׁחֲרִית, זֶה בְּחִינַת מֵימֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וּמְשָׁם נִמְשָׁכִין אֵלּוּ הַמַּיִם שֶׁבָּהֶם נוֹטְלִין וּמְטַהֲרִין הַיָּדַיִם מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁנֶּאֱחַז בִּשְׁעַת שֵׁנָה, כִּי עַל-יְדֵי הַמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה, זוֹכִין לְתְחִיַּת הַמֵּתִים, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּחְיֶה הַשְׁפָּלוּת וְהֶעָנְוָה נִמְצָא, שֶׁנִּתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי זֶה סִטְרָא דְּמוֹתָא וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְטַהֵר בָּהֶם יָדָיו כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵכַת אֲשֶׁר יָצַר שֶׁמְּבָרְכִין בַּבֹּקֶר עַל הַנְּקָבִים, כִּי גֵּאוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה קִיא צוֹאָה, כִּי נִמְשָׁךְ מִפְּסֹלֶת גֻּמּוּר שֶׁל גַּשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה, שֶׁהוּא מוֹתָרוֹת גֻּמּוּר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת גֵּאוּת הוּא מוֹתָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"א), "ומשלם עַל יתר עושה גַּאֲוָה" וְכַמְבֹאָר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְלֵאכֶת תופיך ונקביך בְּיוֹם הבראך כוננו עַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים מֵהַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, בְּחִינַת עֲנָוָה, צְרִיכִין לְבָרֵךְ אֲשֶׁר יָצַר עַל הַנְּקָבִים מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַפְלִיא לַעֲשׂוֹת וְיָצַר אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לִדְחוֹת הַפְּסֹלֶת וְהַמּוֹתָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת גַּאֲוָה, שֶׁזֶּה הַכֹּחַ נִמְשָׁךְ מֵהִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאֲוָה וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה, 'בְּחָכְמָה' דַּיְקָא, כִּי הִיא חָכְמָה גְּדוֹלָה לְבָרֵר הַטּוֹב מִתּוֹךְ הַפְּסֹלֶת שֶׁהוּא חֵיֵּי הָאָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחַיִּים הַנַּ"ל וְלִדְחוֹת הַפְּסֹלֶת לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת מְבָרְכִין עַל זֶה וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת, כִּי הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל מְאֹד הַפְלֵא וָפֶלֶא וּכְמוֹ כֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַכֵּם מְאֹד בְּחָכְמָה אֲמִתִּיִּת לְבָרֵר הַחִיּוּת שֶׁהוּא הָעֲנָוָה הָאֲמִתִּיִּת מִתּוֹךְ הַגַּאוּת שהוּא פְּסֹלֶת גֻּמּוּר, שֶׁזֶּהוּ בֵּרוּר הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרָע שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִכְשָׁל בַּעֲנָוָה פְּסוּלָה אוֹ בְּגֵאוּת גֻּמּוּר ח"ו, וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן יִתְּרוֹ שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה, "וְאַתָּה תחזה", שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת (דָּנִיֵּאל י"ב) וְרַבִּים מישיני אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ סוֹפֵי תֵּבוֹת יִתְּרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם עַל-כֵּן הָיָה נִקְרָא בְּשֵׁם יִתְרוֹ, כִּי זָכָה לְתַקֵּן בְּחִינַת יֶתֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹתָרוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יֶתֶר עוֹשֵׂי גַּאֲוָה כַּנַּ"ל, כִּי זָכָה לְתַקֵּן זֹאת עַל-יְדֵי שֶׁיִּתֵּר פָּרָשָׁה אַחַת בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא וְאַתָּה תחזה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים, בְּחִינַת וְרַבִּים מישיני אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ סוֹפֵי תֵּבוֹת יִתְּרוֹ וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵכַת אֲלֹקַי נְשָׁמָה שֶׁמְּסַיְּמִין הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים שֶׁמְּבָרְכִין עַל הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵכַת הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, כִּי לַיְלָה סִטְרָא דְּמוֹתָא שלטא שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִפְּגַם הָעֲנָוָה וְכַנַּ"ל וְאוֹר יוֹם זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁנִּחְיֶה הָעֲנָוָה וְהַשְׁפָּלוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל צְרִיכִין הַבְחָנָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִטְעֶה בֵּין יוֹם לְלַיְלָה שֶׁלֹּא יַהֲפֹךְ הָאֱמֶת, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵעֲנָוָה פְּסוּלָה

שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָצֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן לְהֵפֶךְ לִפְעָמִים נִמְצָא אֶחָד שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אֶת עַצְמוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר שֶׁכָּוָנָתוֹ לַשָּׁמַיִם וּבֶאֱמֶת הוּא נִלְכָּד בְּגַאֲוּת, עַל-כֵּן צְרִיכִין הַבְחָנָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם לְלַיְלָה בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין מָוֶת לְחַיִּים לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה בֶּאֱמֶת, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אַדְמוּ"ר זַ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל-כֵּן קֹרַח שֶׁפָּגַם בַּגַּאֲוּת, כִּי כָּל מַחֲלֹקֶת שֶׁלּוֹ עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הָיָה רַק עַל-יְדֵי גַּדְלַת גַּאֲוּתוֹ שֶׁהִתְקַנֵּא בִּגְדֻלַּת אַהֲרֹן וּבִנְשִׂיאַת אֱלִיצָפָן וְכוּ', עַל-כֵּן אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, "בֹּקֶר וְיוֹדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ" (בְּמִדְבַּר ט"ז) וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, גְּבוּלוֹת חֶלֶק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָמוֹת יְכוֹלִים אַתָּם לַהֲפֹךְ עֶרֶב לְבֹקֶר וְכוּ' הֵינוּ שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁרוֹצֶה לַהֲפֹךְ עֶרֶב לְבֹקֶר, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל מַחְלֹקְתּוֹ הוּא רַק גַּאֲוּת, אֲבָל קֹרַח אָמַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם, כִּי הִפֵּךְ הָאֱמֶת וְאָמַר שֶׁמְּקַנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת, כַּמְבֹאָר בַּפָּרָשָׁה שֶׁאָמַר, "כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה'". כְּאֵלּוּ הוּא מְקַנֵּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל, אַדְרַבָּא, אָמַר שֶׁמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם גוונתים ח"ו, וַחֲפֵצִים בְּכְבוֹד וְהִתְנַשְּׂאוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה'" עַל-כֵּן אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, "בֹּקֶר וְיוֹדַע ה' וְכוּ'" הֵינוּ שֶׁבְּדִבְרֵי כָּזֶב שֶׁלָּכֶם שֶׁאַתֶּם רוֹצִים לְרַמּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רוֹצִים לַהֲפֹךְ עֶרֶב לְבֹקֶר וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהִבְדִּיל ה' בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ כָּךְ יַבְדִּיל אַהֲרֹן לְהַקְדִּישׁוֹ, כִּי קְדֻשַּׁת אַהֲרֹן נִמְשָׁךְ מֵעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית שֶׁהוּא בְּחִינַת וְרָאֳךְ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְדָּלָה בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין מָוֶת לְחַיִּים, כִּי עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית הוּא בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר יוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק כא

כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַמִּיתָה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁפָּגַם בַּגַּאֲוּת שֶׁמִּשָּׁם הַמִּיתָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא הוּא שֶׁנִּפְרֶדֶת הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִפֻּגָם הַנַּ"ל, דְּהֵינוּ שֶׁאֵין זוֹכִין לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית, שֶׁהִיא עִקַּר הַחַיִּים שֶׁל כָּל הָאברים, הֵינוּ כִּי עִקַּר הָעֲנָוָה בִּשְׁלֵמוּת הוּא שֶׁיִּהְיֶה אֵין מַמָּשׁ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ וְגִבּוֹר חַיִל מְאֹד לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הַמּוֹנְעִים מֵעֲבוֹדַת ה' בִּבְחִינַת וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה' וְכַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַשֹּׂרֶשׁ הַכֹּל אֶחָד, כִּי גַּאוּת דִּקְדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת הוּא עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ וְכַנַּ"ל וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה זוֹכֶה לִבְחִינָה זֹאת בְּחַיִּים חִיּוּתוֹ וְהָיָה חַי לְעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא חִבּוּר הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף וְשֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת עֲנָוָה וְגַאוּת שֶׁבִּשְׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן שְׁנֵיהֶם אֶחָד בְּחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַנֶּפֶשׁ הִיא בְּחִינַת אַיִן, בְּחִינַת עֲנָוָה, כִּי עִקַּר הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא חִיּוּת הָאָדָם, הוּא הַחָכְמָה, בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ז') הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, בְּחִינַת (אִיּוֹב ל"ב) וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם,

כְּמוֹ שֶׁאָמַר אַדְמוּ"ר זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים. וְהַחָכְמָה הִיא בְּחִינַת אַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא" וְהַגּוּף שֶׁהוּא יֵשׁוּת וְנַשְׁמִיּוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גַּאוּת וְגַדְלוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיֵּשׁוּת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּדֻלָּה וְרִבּוּי, אֲבָל בְּשָׁרְשָׁם שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי שֹׁרֶשׁ הַגְּדֻלּוּת שֶׁמִּשָּׁם הַיֵּשׁוּת הוּא הָעֲנָוָה בִּבְחִינַת בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ וְכַנַּ"ל רַק שֶׁעַתָּה אַחַר הַחֵטְא אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת בְּדַעְתֵּנוּ וְעַל-כֵּן מֻכְרָח הָאָדָם לָמוּת שֶׁיִּפָּרֵד הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף וְיָשׁוּב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ בֶּעָפָר כַּנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז יִזְכֶּה לִבְחִינָה זֹאת בִּשְׁלֵמוּת,, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּת שֶׁהִיא הַחַיִּים שֶׁל כָּל הָאֲבָרִים שֶׁשָּׁם הַגַּאוּת דְּקֻדָּשָׁה וְהָעֲנָוָה הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחַיִּים בֶּאֱמֶת שֶׁיִּהְיֶה גּוּף צַח וְזַךְ מְאֹד מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל עִם הַנֶּפֶשׁ בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, אֲבָל אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ בְּחִינָה זֹאת בְּכָל יוֹם, כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ הוּא לִזְכּוֹת לִתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר, עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּחִינָה זֹאת בְּכָל יוֹם וְזֶה כָּל עִנְיַן בְּרִכַּת הַשַּׁחַר שֶׁמְּבָרְכִין בַּבֹּקֶר עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר בִּפְרָטִיּוּת שֶׁהוּא פּוֹקֵחַ עִוְרִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וְזוֹקֵף כְּפוּפִים וְכוּ' כְּדֵי לְעוֹרֵר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת הוּא הָעֲנָוָה וְהַשְׁפָּלוּת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁכִין חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל, כִּי הוּא מְקוֹר הַבְּרָכָה, כִּי עִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים הוּא שֶׁאָז נִזְכֶּה תָּמִיד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְבָרֵךְ לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּכְלִית חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה, "יְמֵי חֲנֻכָּה" (בְּסִימָן ב' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּרָכוֹת שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בַּבֹּקֶר עַל חִיּוּת שֶׁל כָּל הָאֲבָרִים בִּפְרָטִיּוּת, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמֵנוּ בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת הָאֲמִתִּי שֶׁל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר וְכַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת הוּא לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (חֲבַקּוּק ל"ב), "חַי חַי הוּא יוֹדוּךָ" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קט"ו), "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָ"ה", שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים שֶׁקְּרוּיִים בְּחַיֵּיהֶם מֵתִים, אֲבָל שאני הני דְּאִקְרוּן חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ באדר"ז שֶׁעָלֵיהֶם נֶאֱמַר, "וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָ"ה וְכוּ'" וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים בַּבֹּקֶר בִּבְרִכַּת הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת וְכוּ' כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר חִיּוּת הַנְּשָׁמָה שֶׁנִּתְּנָה לָאָדָם לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי זֶה עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת מַלְבִּישׁ עֲרוּמִים, כִּי עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז יִחְיֶה חַיִּים נִצְחִיִּים יִזְכֶּה כָּל אֶחָד כְּפִי הַלְבּוּשִׁים שֶׁזָּכָה לְתַקֵּן בְּחַיָּיו עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה

בְּחִינַת חלוקא דְּרַבָּנָן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה עִקַּר הַקִּבּוּל שָׁכָר כַּיָּדוּעַ וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב ל"ח) תִּתְהַפֵּךְ כַּחֹמֶר חוֹתָם ויתיצבו כְּמוֹ לְבוּשׁ הַנֶּאֱמַר עַל תְּחִיַּת הַמֵּתִים, הַיְנוּ שֶׁיָּקוּמוּ וְיִתְיַצְּבוּ בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים כְּמוֹ לְבוּשׁ, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁתִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת חלוקי דְּרַבָּנָן וְכַנַּ"ל, כִּי קֹדֶם הַחֵטְא לֹא הָיוּ צְרִיכִין לִלְבוּשִׁים כְּלָל, כִּי לֹא הָיָה עֲדַיִן בּוּשָׁה כְּלָל מַחֲמַת שֶׁלֹּא נִכְשְׁלוּ בְּשׁוּם חֵטְא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב'), "ויהיו שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים וְכוּ' וְלֹא יִתְבַּשָּׁשׁוּ" אֲבָל אַחַר שֶׁחָטָא אָז נֶאֱמַר (שָׁם), "וָאִירָא כִּי עֵרֹם אָנֹכִי" יִרְאָה זוֹ הַבּוּשָׁה, כִּי אָז נִמְשַׁךְ בּוּשָׁה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר חָטָא וּפָגַם וַאֲזַי הַבּוּשָׁה הִיא מִדָּה טוֹבָה, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י"ב), הָעוֹבֵר עֲבֵרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בָּהּ מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו "ומֵאַחַר שֶׁנִּמְשַׁךְ בּוּשָׁה חָמַל עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעָשָׂה לוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, כִּי הַלְּבוּשִׁים הֵם תִּקּוּן הַבּוּשָׁה, כִּי ר' יוֹחָנָן קרי לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא (שַׁבָּת קי"ג) וְעַל-כֵּן עַתָּה אַחַר הַחֵטְא שֶׁכְּבָר נִגְזַר מִיתָה עִקַּר הַתִּקּוּן לִזְכּוֹת לִתְחִיַּת הַמֵּתִים לְבַטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא הוּא עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה, שֶׁהוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְאָז יִחְיֶה כָּל אֶחָד חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא כְּפִי תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים שֶׁתִּקֵּן בְּחַיָּיו שֶׁהֵם מְכַסִּים עַל הַבּוּשָׁה וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן בַּבֹּקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל. מְבָרְכִין מַלְבִּישׁ עֲרוּמִים, כִּי עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים הוּא כְּפִי בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים בִּבְחִינַת תִּתְהַפֵּךְ כַּחֹמֶר חוֹתָם וְיִתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ כַּנַּ"ל, כִּי תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּאוּת, הַיְנוּ לְבַטֵּל הַגְּאוּת מֵעַצְמוֹ הַתְּלוּיִים בְּלְבוּשִׁים שֶׁדָּרַךְ הָאָדָם לְהִתְגָּאוֹת בָּהֶם וּלְהַעֲלוֹת הַגְּאוּת לְשָׁרְשׁוֹ לה' בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים צ"ג) ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת טַלִּית וּתְפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ בּוּשָׁה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל עַל-כֵּן מַקְדִּימִין לִלְבֹּשׁ טַלִּית שֶׁל מִצְוָה שֶׁהוּא מְכַסֶּה עַל הַבּוּשָׁה, כִּי לֹא הָיָה כֹּחַ לְסַבֵּל הַבּוּשָׁה וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל גָּדֵל הַבּוּשָׁה שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִתְבַּיֵּשׁ אֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם עַל-כֵּן בְּחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ צִוָּה עָלֵינוּ לְהַקְדִּים לְהִתְלַבֵּשׁ בְּטַלִּית שֶׁל מִצְוָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חלוקא דְּרַבָּנָן, שֶׁהוּא מְכַסֶּה עַל הַבּוּשָׁה, כִּי הַבְּגָדִים הֵם תִּקּוּן הַבּוּשָׁה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שָׁם ל"ו), "מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹקִים בְּנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יחסיון" הַיְנוּ מַה מְּאֹד יָקָר חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁחָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ כַּנְפֵי הַטַּלִּית הַקָּדוֹשׁ לַחֲסוֹת וּלְהִתְחַבֵּא בְּצֵל כְּנָפָיו מִגֹּדֶל בָּשְׁתֵּנוּ וּכְלִמָּתֵנוּ כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ וּלְהַפִּיל אֶת הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, כִּי הָמָן בְּחִינַת גֵּאוּת, כִּי הָיָה מִתְגָּאֶה מְאֹד וְרָצָה שֶׁהַכֹּל יִכְרְעוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ וּבִשְׁבִיל זֶה התקנא בְּמָרְדְּכַי וְעַל-כֵּן עָשָׂה עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי גֵּאוּת הוּא עֲבוֹדָה זָרָה וְעַל-כֵּן בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד

וְכוּ', כִּי עִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא נִמְשָׁךְ מִגֵּאוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר מִיתָה עַל הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ קְלִפַּת הָמָן, יִמַּח שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין קל"ט), הָמָן מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, "הֲמִן הָעֵץ וְכוּ'" וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, (עַיֵּן מְגִלָּה י"ב) כִּי פְּגַם הָאֲכִילָה הוּא פְּגַם הַגֵּאוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹתָרוֹת וּפְסֹלֶת וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ עַל שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת גֵּאוּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עַיֵּן מְגִלָּה ט"ו), בְּבָבֶל נִכְשְׁלוּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת, דְּהַיְנוּ פְּגַם הַבְּרִית, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַעֲנָוָה אֲמִתִּית כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ פְּרִישׁוּת וּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית הַנִּמְשָׁךְ מִפְּרִישׁוּת וּקְדֻשַּׁת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם וְעִקַּר כֹּחַ הָמָן הָיָה שֶׁהָיָה מִזֶּרַע עֲגָג שֶׁהֶחֱיָה שָׂאוּל כִּי חָמַל עָלָיו, כִּי בָּזֶה פְּגַם שָׂאוּל בַּעֲנָוָה פְּסוּלָה, שֶׁבִּטֵּל אֶת עַצְמוֹ נֶגֶד עֲצַת דּוֹאֵג וְלֹא הִתְגַּבֵּר אֶת עַצְמוֹ כְּגִבּוֹר חַיִל לְקַיֵּם דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל וּבָזֶה פָּגַם בָּעֲנָוָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה לוֹ עֲנָוָה פְּסוּלָה, כִּי פְּגַם עֲנָוָה פְּסוּלָה הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַגֵּאוּת, כִּי עִקַּר הָעֲנָוָה לִזְכּוֹת לַעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים, בְּחִינַת הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָאֲבָרִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲנָוָה פְּסוּלָה נוֹתֵן כֹּחַ לְהַגֵּאוּת מֵאַחַר שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ נֶגֶד הַבַּעֲלֵי גַּאֲוָה הָרוֹצִים לְהַרְחִיקוֹ מִדַּרְכֵי אֱמֶת וּמְצַדִּיקֵי אֱמֶת כְּמוֹ שָׂאוּל שֶׁבִּטֵּל עַצְמוֹ נֶגֶד דַּעַת דּוֹאֵג לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְהֶחֱיָה אֶת אֲגָג שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא הָמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּאוּת וְזֶה שֶׁאָמַר שְׁמוּאֵל לְשָׂאוּל כְּשֶׁהוֹכִיחוֹ עַל שֶׁהֶחֱיָה אֶת אֲגָג, "הֲלֹא אִם קָטָן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה" (שְׁמוּאֵל א' ט"ו), הַיְנוּ שֶׁהוֹכִיחוֹ וְאָמַר לוֹ שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלּוֹ בָּא עַל-יְדֵי עֲנָוָה פְּסוּלָה שֶׁהִקְטִין אֶת עַצְמוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ וְכַנַּ"ל וְכֵן בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ פָּגַם בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם א' י'), "וּבִזוֹהוּ וְלֹא הֵבִיאוּ לוֹ מִנְחָה וַיְהִי כמחריש" שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לֹא נִתְקַיְּמָה מַלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא כ"ב) וְעַל-כֵּן לֹא רָצָה מָרְדְּכַי לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְהָמָן, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה עָנָיו בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת אֵין בְּעֵינַי עַצְמוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא רָצָה לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ נֶגֶד הַבַּעֲלֵי גַּאֲוָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָמָן וְזֶה שֶׁאָמַר מָרְדְּכַי שְׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְהָמָן מֵחֲמַת שֶׁגַּם זְקֵנוֹ בְּנְיָמִין לֹא הִשְׁתַּחֲוָה לְעֵשָׂו, כִּי אִיתָא שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁנְּהַג בְּחָכְמָה גְּדוֹלָה נֶגֶד עֵשָׂו, אַף-עַל-פִּי-כֵן שָׂנְאָה קְצַת בָּזֶה בַּמֶּה שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה לְעֵשָׂו וְעִקַּר הַפְּגָם הָיָה בָּעִנְיָן הַנַּ"ל בְּעִנְיַן פְּגַם עֲנָוָה פְּסוּלָה, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה מִשְׁקָל גָּדוֹל וְדַק מְאֹד שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עָנָיו מְאֹד לִהְיוֹת בִּבְחִינַת מַה וְאֵין מַמָּשׁ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה גִּבּוֹר חַיִל וְחָזָק מְאֹד נֶגֶד כָּל הָרָשָׁעִים וְהַמּוֹנְעִים וְעַל-כֵּן דָּוִד זָכָה לִמְלוֹכָה אַחַר שָׁאוּל, כִּי זָכָה לַעֲנָוָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הָיָה עֲדַנִי הָעֲצָנִי כְּשֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה הָיָה מִתְקַשֵּׁר כְּתוֹלַעַת וּכְשֶׁיָּצָא לְמִלְחָמָה הָיָה מִתְקַשֶּׁה כְּעֵץ,

הַיְנוּ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וַעֲנָוָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת וְעַל-כֵּן נִקְרָא פּוּרִים עַל שֵׁם הַפּוּר שֶׁהוּא הַגּוֹרָל וְאִיתָא שֶׁפּוּרִים בִּבְחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים כִּי הָמָן רָצָה לְפַגֵּם בְּהַגּוֹרָל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִכְנַס הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל וְעַל-כֵּן הַזָּהָר וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְכוּ', כִּי נִכְנַס לִנְקֻדַּת הָאֱבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת סֶלַע יִשְׂכֹּן ויתלונן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲנָוָה הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק זֶה, עַיִן שָׁם אֲבָל הַכֹּהֵן גָּדוֹל לֹא הָיָה יָכוֹל לִכָּנֵס לְשָׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַגּוֹרָל שֶׁנִּתַּן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָל אֶחָד לה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים צְרִיכִין לְתִשּׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲנָוָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְכַּפְּרִין כָּל עֲוֹנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת גַּאוּת סִטְרָא דְּמוֹתָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ז) וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית, לְמִי שֶׁמְּמַשִּׁים עַצְמוֹ כְּשִׂירַיִם וְעַל-כֵּן הָיָה צָרִיךְ הַכֹּהֵן גָּדוֹל לְכַנֵּס לִפְנֵי וְלִפְנִים, שָׁם עִקַּר הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁרוֹצִין לִזְכּוֹת לַעֲנָוָה צְרִיכִין לִזָּהֵר מֵעֲנָוָה פְּסוּלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָצֵל וְרוֹעֵ מַזָּל וְכוּ', רַק יִהְיֶה לוֹ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין עַזּוּת, אַף יֵשׁ בָּזֶה מִשְׁקָל גָּדוֹל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּרַחֲמָיו יוֹרֵהוּ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַגּוֹרָל שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַטִּיל עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירֵי עִזִּים שֶׁהֵם שְׁנֵי מִינֵי עַזּוּת, עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הָעוֹלָה לַה', בְּחִינַת גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְעַזּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאוּת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁמִּמֶּשׁ כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְטָרְדוֹ וּלְגָרְשׁוֹ לַעֲזָאזֵל, בְּחִינַת וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְכַוֵּן נְקֻדַּת אֱמֶת בָּזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי גּוֹרָל שֶׁהוּא מֵאֵת ה' לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַתָּה תומיך גורלי" כִּי רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּעֶזְרוֹ לְכַוֵּן בָּזֶה נְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁצְּרִיכִין רַק לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא ס"ב), שְׁנֵי שְׂעִירֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים שָׁוִין בְּקוֹמָתָן וְכוּ' הַיְנוּ שֶׁשְּׁנֵי מִינֵי עַזּוּת הַנַּ"ל שְׁנֵיהֶם נִרְאִין כְּשָׁוִין בְּכָל הַבְּחִינוֹת, אַף זֶה לַה' וְזֶה לַעֲזָאזֵל, כִּי זֶה כַּוָּנָתוֹ בְּעֲזוּתוֹ לַה' וְזֶה לְהֵפֶךְ וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְכַוֵּן הָאֱמֶת בָּזֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גּוֹרָל שֶׁהוּא מֵאֵת ה' לְבַד "וּבְזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ", כִּי אָז זָכָה לָבֹא לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לַעֲנָוָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים, כִּי נִצּוֹל מֵעֲנָוָה פְּסוּלָה עַל-יְדֵי הַגּוֹרָל כַּנַּ"ל וְהָמָן, יְמַח שְׁמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאוּת רָצָה לְפַגֵּם בָּזֶה הַגּוֹרָל וְעַל-כֵּן הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא פּוּרִים עַל שֵׁם הַפּוּר, כִּי זָכוּ לְהַכְנִיעַ וּלְהַפִּיל אֶת הָמָן וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהִיא גּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְהַכְנִיעַ פְּגַם הַגַּאוּת שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי מוֹתְרוֹת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים צְרִיכִין לְכַפֵּר

כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהַפְּגָם שֶׁלּוֹ הָיָה עַל-יְדֵי אֲכִילָה שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְתַקֵּן זֹאת וְלִזְכּוֹת לְתַכְלִית הָעֲנָוָה וְהַבִּטּוּל עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים לִנְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים שֶׁקּוֹרִין סְמוּךְ לְפוּרִים וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה הַכְנָעַת הָמָן עָמְלֵק, יִמַּח שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י"ג), רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ וְכוּ' כִּי שְׁקָלִים הֵם בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁנִּצְטַוּוּ בְּמַחֲרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים לִתֵּן לְצֹרֶךְ הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, בְּחִינַת ואמלא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וְכוּ' וּבְכָל מְלָאכָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. כִּי צְדָקָה נִדְבַת לֵב הוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים י"ז) אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים מְבַקְּשִׁין הַרְבֵּה עַל אוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כַּמָּה פְּעָמִים, "אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אָדוֹן נְשָׂא וְכוּ'" כִּי עִקַּר הַשְּׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה לִבְנְיַן הַמִּשְׁכָּן, הוּא לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַפָּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְעַל-כֵּן עִקַּר אוֹר הַפָּנִים הָיָה מֵאִיר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִצְטַוִּינוּ לַעֲלוֹת לְשָׁם לָרֶגֶל כִּדֵי לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ט"ז), "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר ה'" נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שְׁקָלִים נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְנוֹצְצִין הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּנְיַן הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַבְּחִינָה הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהוּא עֲנָוָה אֲמִתִּיַּת שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים שֶׁל כָּל הָאֲבָרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים שְׁקָלִים, כִּי יֵשׁ בָּזֶה מִשְׁקָל גָּדוֹל כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לִהְיוֹת עֲנָיו בְּתַכְלִית הָעֲנָוָה לִהְיוֹת אַיִן מַמָּשׁ בְּלִי שׁוּם טָעוּת וּפְנִיָּה כְּלָל וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ מְאֹד וְלִבְלִי לְהָנִיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם דָּבָר וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת ל') מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה', כִּי הוּא בִּבְחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, כִּי הוּא מִשְׁקָל גָּדוֹל כְּמוֹ הַמִּשְׁקָל שֶׁעוֹמֵד בְּמַחֲצִיתוֹ וּבֶאֱמֶצַע שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהַכְרִיעַ לְכָאן וּלְכָאן וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה עַל הַשְּׁקָלִים עַד שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זֶה יִתְּנוּ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כִּי הָיָה קָשֶׁה לוֹ מְאֹד אֵיךְ יְכוֹלִין לְזַכּוֹת אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לָבֹא לָזֶה לִהְיוֹת עֲנָוִים בֶּאֱמֶת בְּתַכְלִית וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה כָּל אֶחָד חָזָק וְאַמִּיץ מְאֹד בְּעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּצְטַוּוּ בִּשְׁקָלִים (שְׁמוֹת ל'), הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל. שֶׁיִּזָּהֵר כָּל אֶחָד שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי גַּאוּת הוּא רִבּוּי וְגַדְלוּת בְּחִינַת הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְכֵן לְהֵפֶךְ שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי עֲנָוָה פְּסוּלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת מַמָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ

בְּחִינַת וְהַדַּל לֹא יְמַעִיט, כִּי דֶּרֶךְ הֶעָשִׁיר לְהִתְגָּאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ח), "עָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוּת" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ט'), "אַל יִתְהַלֵּל חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר וְכוּ'" נִמְצָא, שֶׁעָשִׁירוּת הוּא מֵהַדְּבָרִים שֶׁדֶּרֶךְ לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם וְדַלּוּת וַעֲנִיּוּת הוּא בִּבְחִינַת עֲנָוָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים פ"ו), "כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי" וְזֶה עִקַּר מִצְוַת צְדָקָה שֶׁצָּרִיךְ הֶעָשִׁיר לְרַחֵם עַל הֶעָנִי וּלְהִשְׁתַּתֵּף בְּצַעֲרוֹ וְלִתֵּן לוֹ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲנָוָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי זֶה הֶעָשִׁיר שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן צְדָקָה, זֶהוּ מֵחֲמַת גַּסּוּתוֹ שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן דַּעְתּוֹ כְּלָל עַל דַּחֲקוּת הֶעָנִי וְעַל רִבּוּי עֲשִׁירוּתוֹ וְאֵינוֹ מֵשִׂים אֶל לִבּוֹ כְּלָל מַדּוּעַ מַגִּיעַ לוֹ כָּל כַּךְ עֲשִׁירוּת וּכְלֵי כֶּסֶף וּמַרְגָּלִיּוֹת וְכוּ' וְהֶעָנִי יֵשׁ לוֹ דַּחֲקוּת כָּזֶה וּבְבֵיתוֹ אֵין לֶחֶם וְשִׂמְלָה, כִּי אִם הָיָה מֵשִׂים לֵב לָזֶה בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי הָיָה נוֹתֵן לוֹ בְּשֶׂפַע גָּדוֹל וּבְלֵב טוֹב, רַק מֵחֲמַת גַּסּוּתוֹ אֵינוֹ נוֹתֵן לֵב לָזֶה כְּלָל וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ מַגִּיעַ לוֹ כָּל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְחָפֵץ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהֶעָנִי הוּא גַּזְלָן וְרוֹצֵחַ מַה שֶּׁמְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ נָדָבָה, עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם שֶׁחָנָּנוּ ה' בְּאֵיזֶה עֲשִׁירוּת בֵּין רַב בֵּין מְעַט, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הָעֲשִׁירִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲלָפִים וּרְבָבוֹת וּבָתֵּיהֶם מְלֵאִים כָּל טוּב בְּגָדִים וְתַכְשִׁיטִין וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת שֶׁיִּשְׁמוּ אֶל לִבָּם הֵיטֵב שִׁפְלוּתָם בֶּאֱמֶת וְיִזְכְּרוּ אֶת עַצְמָם הֵיטֵב שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהֶעָנִי הוּא טוֹב וְכָשֵׁר יוֹתֵר מִמֶּנּוּ וְיִשְׁתַּתֵּף עַצְמוֹ בְּצַעֲרוֹ שֶׁל הֶעָנִי וְדַחֲקוֹ. וְאָז בְּוַדַּאי יִתֵּן צְדָקָה בִּשְׁתֵּי יָדַיִם בְּהַרְחָבָה גְּדוֹלָה כְּפִי עֶרְכּוֹ וְיוֹתֵר וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לַעֲנָוָה (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָא"ב) כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא בִּבְחִינַת עֲנָוָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה מְחַיֶּה אֶת הֶעָנִי וְהָאֶבְיוֹן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲנָוָה כַּנַּ"ל, אֲבָל הָעֲנָוָה שֶׁל הֶעָנִי אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי מֵחֲמַת גֹּדֶל עֲנִיּוּתוֹ בָּא לִידֵי עֲנָוָה פְּסוּלָה שֶׁהוּא נִבְזֶה וְעָצֵל וְכוּ' ח"ו, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ וְכַנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁהֶעָשִׁיר מַשְׁפִּיעַ לוֹ נְדָבַת לִבּוֹ וּמְחַיֶּה אוֹתוֹ עַל-יְדֵי זֶה מַגְבִּיהַּ אֶת הֶעָנִי וּמֵרִים אוֹתוֹ מִבְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהִיא עֲנָוָה פְּסוּלָה וְכֵן הֶעָשִׁיר שֶׁמִּגְדֶּל עֲשִׁירוּתוֹ הָיָה יָכוֹל לָבֹא לִידֵי גֵּאוּת גָּמוּר, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַסֵּר מָמוֹנוֹ וְנוֹתֵן צְדָקָה לֶעָנִי, עַל-יְדֵי זֶה מַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ וּמְמַעֵט גַּסּוּתוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַמְּצוָה שֶׁל צְדָקָה שְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה נִתְתַּקְנִין שְׁנֵיהֶם בְּחִינַת הָעֲנָוָה וְהַגְּדֻלּוּת שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם נִכְלָלִים בַּקְּדֻשָּׁה, כִּי בְּשָׁרְשָׁם שְׁנֵיהֶם אֶחָד בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן אָמַר אַדְמוּ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ב') שֶׁצְּדָקָה הִיא בִּבְחִינַת זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים שֶׁהַנּוֹתֵן מַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ וּמֵרִים אֶת הֶעָנִי, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁמְּתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ וּמוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִגֵּאוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא עַל-יְדֵי שֶׁמַּשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ וְנוֹתֵן לִבּוֹ עַל צָרוֹת הֶעָנִי וְדַחֲקוּתוֹ וְנוֹתֵן לוֹ מָמוֹנוֹ וְכֵן מְתַקֵּן אֶת הֶעָנִי עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן לוֹ שֶׁמֵּרִים אוֹתוֹ מִבְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, הוּא בְּחִינַת עֲנָוָה פְּסוּלָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל הָעֲנָוָה וְהַגְּדֻלּוּת דִּקְדֻשָּׁה יַחַד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲנָוָה בְּתַכְלִית כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת שְׁקָלִים שֶׁהוּא צְדָקָה

כַּנַ"ל, שֶׁעִקַּר הַמִּצְוָה לִזְכוֹת עַל-יְדֵי זֶה לִבְחִינַת הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט שֶׁהֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי גֵּאוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי מִחְיַן דְּקַטְנוּת וְכַנַּ"ל וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בִּשְׁקָלִים (שְׁמוֹת ל'), "וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף" עַל-יְדֵי הַמָּנְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת הַגֵּאוּת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהוּא הֶפֶךְ חַיִּים נִצְחִיִּים, אֲבָל עַל-יְדֵי מִצְוַת שְׁקָלִים הוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית, עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף עַל-יְדֵי הַמָּנְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי כִּי אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמָּנְיָן זוֹכִין לַעֲנָוָה יְתֵרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַמֶּלֶךְ עַל פְּסוּק חָזֶה צִיּוֹן וְכוּ') שֶׁדֶּרֶךְ הֶעָנְיו שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְגַדְּלִין אוֹתוֹ יוֹתֵר בָּא לַעֲנָוָה יְתֵרָה בְּיוֹתֵר וְעַל-כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה שֶׁיִּתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֵינָם בָּאִים לִידֵי גֵּאוּת עַל-יְדֵי זֶה ח"ו, רַק, אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין יוֹתֵר עוֹבְדִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר וּמַכִּירִין אֶת בּוֹרְאָם בְּיוֹתֵר וְעַל-יְדֵי זֶה בָּאִין לִידֵי עֲנָוָה יְתֵרָה כַּנַּ"ל, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דְּבָרִים ז'), "כִּי אַתֶּם הַמְעַט וְכוּ'", שֶׁמִּמַּעֲטִין עַצְמָן וְכוּ' (חֻלִּין פ"ט) כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת שְׁקָלִים, שֶׁהוּא בְּעֵת שֶׁרוֹצִין לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הַמָּנְיָן בְּחִינַת הַנֶּגֶף, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁנֶּאֱחָז בְּרִבּוּי וְגֵאוּת, רַק אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַמָּנְיָן יִזְכּוּ לִנְשֹׂיאַת רֹאשׁ בְּחִינַת כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת ל) הַיְנוּ הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית, שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים, בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית בִּשְׁלֵמוּת שֶׁשָּׁם כָּל זֶה שֶׁנִּתְגַּדְּלִין וְנִתְרַבִּין יוֹתֵר וְיוֹתֵר זוֹכִין לַעֲנָוָה יְתֵרָה בִּיוֹתֵר בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים וְהַנִּצְחִיִּים שֶׁל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת מֶרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה, "לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה", זוֹ תּוֹרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה ט"ז), "וּמָרְדְּכַי יָצָא וְכוּ' בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת וְכוּ'", זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאֲרַת פְּנֵי הַצַּדִּיק בְּכַמָּה גונין וּלְבוּשִׁין נְהוֹרִין, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, כִּי צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּעֵת יָפְיוֹ וַהֲדָרוֹ בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ל"ג) מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֶיךָ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן מ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) וְעַל-יְדֵי זֶה לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה זוֹ תּוֹרָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הֶאָרַת פְּנֵי הַצַּדִּיק, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶהוּ, וְשִׂמְחָה זֶה יוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ שָׁם בְּמַסֶּכֶת מְגִלָּה כָּל הַמִּקְרָא הַזֶּה, עַיֵּן שָׁם כִּי יוֹם טוֹב כְּעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ מֵהַצַּדִּיק וּכְשֶׁמְּקַבֵּל קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב מְקַבֵּל פְּנֵי הַצַּדִּיק. וְעַל-כֵּן חַיָּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל

(סָכָה כ"ה), כַּמְבאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה "כִּי אֶקַח מוֹעֵד" (בְּסִימָן קל"ה), עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כִּי אָז נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת הָאָרַת פְּנֵי הַצַּדִּיק, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה, זֶה יוֹם טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת פְּנֵי רַבּוֹ שֶׁחַיָּבִים לְקַבֵּל בְּיוֹם טוֹב וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ, "וְשָׂשׂוֹן, זֶה מִילָה, בְּחִינַת שִׁמְירַת הַבְּרִית שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהָיָה פָּרוּשׁ בְּקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה וְכַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶהוּ וִיקַר אֵלּוּ תִּפְלִּין, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל בְּחִינַת אֵלּוּ כְּלוּלִין בִּתְפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל:

חלק כו

כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁהִיא זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁךְ מִדַּת הַגַּאוּת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר עַל זֶה לְהַרְחִיק מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּת שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים, בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים. וְהֵם רוֹצִים תָּמִיד לַעֲשׂוֹת פֵּרוּד בֵּין הַדְּבֵקִים לְהַפְרִיד הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא צְרוּרָה וּדְבוּקָה תָּמִיד בְּהַמֹּחִין בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז') מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים וְהֵם רוֹצִים לְהַפְרִיד ח"ו, בֵּין הַמַּלְכוּת וּבֵין הַמֹּחִין, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת פֵּרוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּיָדוּעַ וּמִזֶּה בַּכְּתָבִים וְכָל הִתְגַּבְּרוּתָם עַל-יְדֵי מִדַּת הַגַּאוּת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מְרַחֲקִים נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִלְּהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְאָז הַמֹּחִין בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר, כִּי אֵינָם מִתְנוֹצְצִים, כִּי אִם עַל-יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וְאָז הַמַּלְכוּת ח"ו, נִפְרָדָה מִדּוֹדָהּ שֶׁהֵם הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים וְעַל-יְדֵי זֶה הַשְׁכִּינָה בְּגָלוּת, ח"ו, וְנִטְלָה הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה מִיִּשְׂרָאֵל וְנִתְּנָה לְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים שֶׁמְּקַבְּלִין הַמַּלְכוּת וּמוֹשְׁלִין עָלֵינוּ, ח"ו, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה פּוֹגְמִין בִּכְבוֹדָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב' ט"ז), "וַיִּהְיוּ מַלְעִיבִים בְּמַלְאֲכֵי אֱלֹהִים וְכוּ'" וְזֶהוּ בְּחִינַת לְקִיחַת שָׂרָה לְבֵית פַּרְעֹה וּלְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ" כִּי שָׂרָה וְאֶסְתֵּר הֵן בְּחִינָה אַחַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פָּרָשַׁת נח), לָמָּה זָכְתָה אֶסְתֵּר לקכ"ז מְדִינוֹת וְכוּ' כִּי שָׂרָה וְאֶסְתֵּר הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא הִתְגַּבְּרָה וְרָצוּ לְהַפְרִיד שָׂרָה בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵאַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים וּלְלָקְחָהּ לְבֵית פַּרְעֹה הָרָשָׁע, אֲבָל ה' לֹא יַעְזְבֶנָּהּ בְּיָדוֹ, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הִכְנִיעָה אוֹתוֹ מְאֹד בִּבְחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לרע לִי, כִּי הוֹצִיאָה מִמֶּנּוּ עֲשִׁירוּת גְּדוֹל לְאַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְהִכְנִיעָה וְהִפִּילָה אֶת פַּרְעֹה מְאֹד בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ב) וַיְנַגַּע ה' אֶת פַּרְעֹה נְגָעִים גְּדוֹלִים וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל לְהַכּוֹת אֶת פַּרְעֹה אַחַר כָּךְ וּלְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵרְשׁוּתוֹ וְכַמּוּבָא

וְאֶסְתֵּר מֵחֲמַת שֶׁאָז בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בִּפְרַט שֶׁהִתְגַּבְּרָה קְלִפַּת הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִכָּל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת, עַל-כֵּן הָיָה הַהֶכְרֵחַ שֶׁתִּלָּקַח אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ לְגַמְרֵי וְלֹא תַּחֲזֹר מִיָּד, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַקְּלִפָּה קָשָׁה וַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתֵּרֵד הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָ לְשָׁם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְתִהְיֶה שָׁם בְּגָלוּת יוֹתֵר עַד שֶׁתִּתְגַּבֵּר בְּגֹדֶל כֹּחָהּ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא וְתַכְנִיעַ אוֹתָהּ וְתַשְׁפִּילָהּ כְּמוֹ שֶׁהִפִּילָהּ אֶסְתֵּר אֶת הָמָן. הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, וסייעתו דַּיְקָא, עַל-יְדֵי זֶה שֶׁנִּלְקְחָה לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁהִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה וְרַבָּה מְאֹד וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה ג'), מְבַטְּלִין תַּלְמוּד תּוֹרָה לִשְׁמֹעַ מִקְרָא מְגִלָּה כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן הַכֹּל מְבַטְּלִין וּבָאִין לִשְׁמֹעַ מִקְרָא מְגִלָּה כִּי אִיתָא בְּדָבָרָיו זַ"ל (לִקּוּטֵי א' סִימָן קצ"ב) שֶׁדִּבּוּר אֱמֶת שֶׁל צַדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת פָּנָיו וְשִׂכְלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וְכוּ'. וְאִיתָא שָׁם שֶׁבְּכָל סֵפֶר שֶׁל צַדִּיק יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת פָּנָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת מִקְרָא מְגִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת פְּנֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, כִּי הֵם דִּבְרֵי אֱמֶת שְׁלֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מְגִלַּת אֶסְתֵּר ט'), "דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת" כִּי כְּשֶׁקּוֹרִין אֶת הַמְּגִלָּה וּמְפָרְסְמִין תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵיהֶם שֶׁנָּהֲגוּ אָז בְּחָכְמָה נִפְלָאָה וּבְצִדְקוּת נוֹרָא וּבִקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בָּזֶה מַרְאִין וּמְאִירִין אוֹר פְּנֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּא גָּנוּז בְּתוֹךְ הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא סֵפֶר שֶׁלָּהֶם הַקָּדוֹשׁ, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר עָלֵינוּ הָאָרַת פְּנֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה תֹּקֶף הַנֵּס, כִּי עִקַּר הַנֵּס בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וּבְכָל אָדָם וְאָדָם הוּא לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן-עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מִדַּת הַגַּאוּת לְבַטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת (שָׁם ג') לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת מִקְרָא מְגִלָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מְבַטְּלִין תַּלְמוּד תּוֹרָה בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ רַק עַל-יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי כְּדַאי לְבַטֵּל תַּלְמוּד תּוֹרָה בִּשְׁבִיל זֶה, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל לִרְאוֹת פְּנֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִקְרָא מְגִלָּה כַּנַּ"ל וְכֵן כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וְכוּ', כִּי כָּל בְּחִינוֹת אֵלּוּ נִמְשָׁכִין מֵרְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִקְרָא מְגִלָּה, כִּי כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם כָּל קְדֻשָּׁתָם נִמְשָׁךְ מֵאַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁזָּכָה לְכָהֳנָה רַק עַל-יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק בְּחִינַת (שְׁמוֹת ד') וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ וְכַנַּ"ל וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם הֵם בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי לֵוִי בְּחִינַת יִרְאָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, בְּחִינַת וּלְבַעֲבוֹר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן זֶה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז עִקַּר הַמַּעֲמָד בֶּאֱמֶת, כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה

אֵין מַעֲמָד מֵאַחַר שֶׁסּוֹפוֹ לִשְׁכֹּב וְלָמוּת, אֲבָל תְּחִיַּת הַמֵּתִים נִקְרָא בְּשֵׁם עֲמִידָה בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכָל מָקוֹם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"א), "הִנְךָ שׁוֹכֵב עִם אֲבוֹתֶיךָ וְקָם" שֶׁנֶּאֱמַר עַל תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כִּי אָז עִקַּר הַקִּיּוּם וְהַעֲמִידָה לָנֶצַח מֵאַחַר שֶׁלֹּא יַחְזְרוּ לִשְׁכֹּב עַל הֶעָפָר עוֹד, כִּי צַדִּיקִים שֶׁעֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲמִיד אֵינָם חוֹזְרִים לעפרם וְזֶה בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין בְּעֵת עֲבוֹדַת הַכֹּהֲנִים בַּתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכַּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְכֻלָּם מְבַטְּלִין לִשְׁמֹעַ מִקְרָא מְגִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל זֶה כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת פּוּרִים וְזֶה בְּחִינַת (מְגִלָּה ז') חַיָּב אִינָשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרַיָּא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי בְּפוּרִים שֶׁמַּפִּילִין וּמְבַטְּלִין אֶת הַגְּאוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן עָמָלֵק וְאָז נִחְיֶה הַשִּׁפְלוּת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁבְּכָל אֵבֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת מָרְדְּכַי שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז בְּהֶאָרָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד אֲפִלּוּ בְּתַקֻּף הָעֲשִׂיָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תַּקֻּף הַנֵּס, כִּי אִם לְאוּ הָיָה כְּלָיָה, ח"ו, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי האריז"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הָאֶרַת קְדֻשַּׁת אוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת עֲנָוָה, בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁמְּבַטֵּל הַגְּאוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּבְחִינַת שֹׂבַע שְׂמָחוֹת, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ט"ז) תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, כִּי חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל הֵם עֶצֶם הַשִּׂמְחָה נִפְלָאָה וְכַנַּ"ל וְעִקַּר הָעֲנָוָה הוּא לְזָכוֹת לְתַכְלִית הַבִּטּוּל בֶּאֱמֶת לְבְחִינַת עֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים שֶׁל כָּל אֵבֶר עַד שֶׁיִּוּכַל לְהַגְבִּיהַּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה' וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה עָנָיו בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם הַכֹּל אֶחָד בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ וְזֶה בְּחִינַת חַיִּב אִינָשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרַיָּא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי. עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְבִטּוּל כָּזֶה שֶׁשָּׁם אֵין חִלּוּק בֵּין עֲנָוָה לִגְדֻלּוּת, כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד בְּחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ כַּנַּ"ל, כִּי אָרוּר הָמָן זֶה בְּחִינַת בִּטּוּל הַגְּאוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן כַּנַּ"ל וּבָרוּךְ מָרְדְּכַי זֶה בְּחִינַת לְבָרֵךְ וּלְהָאִיר מִדַּת הָעֲנָוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וּצְרִיכִין בְּפוּרִים לְהִתְבַּסֵּם כָּל כַּךְ עַד שֶׁיַּגִּיעַ לִשְׂמְחָה כָּזֹאת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַבִּטּוּל שֶׁשָּׁם הַגְּדֻלּוּת וְהָעֲנָוָה שְׁנֵיהֶם אֶחָד בְּחִינַת בִּמְקוֹם גְּדֻלָּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת הַיַּיִן בְּפוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז נִזְכֶּה לִשְׁתּוֹת מִיַּיִן הַמְשֻׁמָּר, כִּי יַיִן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא ע"ו), הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לִשְׁתּוֹתוֹ בִּקְדֻשָּׁה אֲזַי נִמְשָׁךְ סִטְרָא דְּמוֹתָא ח"ו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כג), "אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם וְכוּ'" אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשָּׁךְ וכצפעוני יִפְרֹשׁ וּפֵרַשׁ רַשַׁ"י, שֶׁמַּפְרִישׁוֹ

מִן הַחַיִּים וְעַל-כֵּן הַיַּיִן מֵבִיא שִׁנָּה שֶׁהוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה, כִּי עִקַּר פְּגַם עֵץ הַדַּעַת הָיָה עַל-יְדֵי הַיַּיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פֶּרֶק י"ט), סחטא עֲנָבִים וּנְתָנָהּ לוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וְנִגְזַר מִיתָה עַל הָעוֹלָם, אֲבָל כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, וְאָז הַיַּיִן בְּקִדֻּשָּׁה בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז') וְחִכֵּךְ כַּיַּיִן הַטּוֹב וְכוּ' דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים בִּבְחִינַת (שַׁבָּת ס"ז) חַמְרָא וְחַיֵּי לְפוּם רַבָּנָן כִּי נִמְשַׁךְ עַל יָדוֹ בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"ד) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים שֶׁאָז נִמְשָׁךְ הֶאָרַת מָרְדְּכַי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים אָז הַיַּיִן בְּקִדֻּשָּׁה בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הָעֲנָוָה וְהַבִּטּוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַד דְּלָא יָדַע כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנִּסְמָךְ פָּסוּק, "וַיָּבֹא עֲמָלֵק" לִפְסֹק, "וְעַל נסותם אֶת ה' לֵאמֹר הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אַיִן" (שְׁמוֹת י"ז) כִּי הֵם פָּגְמוּ בַּגַּאוּת כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁחָלְקוּ עַל מֹשֶׁה הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי גַּאוּת שֶׁל דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁהִתְקַנְּאוּ בְּמֹשֶׁה וְחָלְקוּ עָלָיו עַד שֶׁנִּמְשְׁכוּ אַחֲרֵיהֶם עוֹד כַּמָּה אֲנָשִׁים, כִּי זֶה שֶׁיָּדַע שִׁפְלוּתוֹ וּבִטֵּל אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת נֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּוַדַּאי לֹא הָיָה חוֹלֵק עָלָיו בְּכָל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו וְעַל-כֵּן בְּרֹב הַמַּחֲלֹקֶת אָמַר מֹשֶׁה, "וְנַחְנוּ מָה כִּי תלינו עָלֵינוּ" הַיְנוּ שֶׁבִּטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל לְהַכְנִיעַ מִדַּת הַגַּאוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם רוֹצִים לַחֲלֹק עָלָיו, כִּי הָא בְּהָא תלי', כִּי עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּאוּת אֵינוֹ מִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְיֵשׁ שֶׁמִּתְגָּרֶה בּוֹ הַבַּעַל דָּבָר עַד שֶׁחוֹלֵק עָלָיו וְעַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מִקָּרֵב לְהַצַּדִּיק, מִכָּל שֶׁכֵּן כשח"ו, חוֹלֵק עָלָיו, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר בּוֹ בְּיוֹתֵר מִדַּת הַגַּאוּת, כִּי עִקַּר בִּטּוּל הַגַּאוּת זוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק עַל-יְדֵי רְאִיַּת פָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים וְכַנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁהֵם פָּגְמוּ אָז בָּזֶה עַל-כֵּן נִסּוּ אֶת ה' וְנִפְלוּ לִסְפֵקוֹת הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבָּם אִם אַיִן וְאֵיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח ס"ד) שֶׁהֵיוּ מְסֻפָּקִים אִם הַבְּחִינָה הַנִּקְרָא יֵשׁ הוּא בְּקִרְבָּם אִם בְּחִינָה הַנִּקְרָא אַיִן, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁהַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁעָשׂוּ פֵּרוּד בֵּין גַּאוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת יֵשׁ וּבֵין עֲנָוָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן, כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד וְזֶה עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הָעֲנָוָה בְּחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁהֵם חָלְקוּ עַל מֹשֶׁה וּפָגְמוּ בָּעֲנָוָה הָיָה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁעָשׂוּ פֵּרוּד הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ אֵיזֶה בְּחִינָה בְּקִרְבָּם וְעַל-יְדֵי זֶה "וַיָּבֹא עֲמָלֵק", כִּי עֲמָלֵק הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל-יְדֵי פְּגַם עֲנָוָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ צֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק וְכוּ'" כִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיָה תַּלְמִיד מֹשֶׁה אֲשֶׁר לֹא יָמוּשׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, שֶׁהָיָה מִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לִרְאוֹת פְּנֵי מֹשֶׁה רַבּוֹ בְּכָל עֵת עַד

שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיִּתְנוֹצֵץ מֹחוֹ וּלְקַבֵּל כָּל הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית שֶׁהוּא הַכְנָעַת הָמָן עֲמָלֵק וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת בְּפוּרִים, כִּי צְרִיכִין לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל לְבוּשָׁה עַד שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו בְּחִינַת מִשָּׁם חָפַר אוכל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכִין לְבוּשָׁה כָּזֹאת בֶּאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמוֹחֵל עֲוֹנוֹתָיו וּמַעֲבִיר חֶרְפָּתוֹ וּבָשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (צְפַנְיָה ג'), "בַּיּוֹם הַהוּא לֹא תֵבוֹשִׁי מִכֹּל עֲלִילוֹתַיִךְ וְכוּ'" וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְבַקֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֹּאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ וְלֹא יִתְבַּיְּשׁוּ עוֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַבְטָחָה (יוֹאֵל ב'), "וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יֵבוֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם" וְזֶה זוֹכִין בְּפוּרִים שֶׁאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה') בָּאתִי לגני אָחוֹתִי כַּלָּה אריתי מוֹרִי עִם בשמי 'מוֹרִי עִם בשמי' זֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, 'מוֹרִי' זֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי מַר דְּרוֹר. 'עִם בשמי' זֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁנִּקְרֵאת הֲדַסָּה 'אָכַלְתִּי יערי עִם דבשי' פֵּרַשׁ רַשִׁ"י, שֶׁקִּבֵּל מַה שֶּׁאֵינוֹ רָאוּי עִם הָרָאוּי, זֶה בְּחִינַת שִׁמְחַת פּוּרִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל בְּאַהֲבָה כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂין יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת שִׁמְחַת פּוּרִים, אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עִנְיְנֵי צְחוֹק וְרֶרֶךְ שְׁטוּת שֶׁנִּרְאֶה כְּאֵינוֹ רָאוּי, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה מֵחֲמַת שֶׁעוֹשִׂין זֹאת מֵחֲמַת שִׁמְחַת פּוּרִים הַגְּדוֹלָה מְאֹד וְאָז אוֹמֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שָׁם), "אִכְלוּ רֵעִים שתו ושכרו דודים" כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, בְּעַצְמוֹ מְבַקֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֹּאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ בְּשִׂמְחָה וְלֹא יִתְבַּיְּשׁוּ עוֹד וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקִּדֵּם פּוּרִים מִתַּעֲנִית תַּעֲנִית אֶסְתֵּר, כִּי הַתַּעֲנִית בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָה, הַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן בּוּשָׁה הַנַּ"ל עַד שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁין לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַתַּעֲנִית שֶׁל כָּל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא הַבּוּשָׁה שֶׁאָז מִתְבַּיְּשִׁין לֶאֱכֹל, עַל-כֵּן מִתְעַנִּין וְזֶה בְּחִינַת תַּעֲנִית אֶסְתֵּר קֹדֶם פּוּרִים וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז נֶאֱמַר, "וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְכוּ' וְלֹא יֵבוֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם" כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אִכְלוּ רֵעִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ שֶׁאָנוּ מְדַבְּקִין בְּמִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיכִין הֶאָרָה זֹאת בְּפוּרִים, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד שׁוֹלֵחַ לַחֲבֵרוֹ מָנוֹת וּמַאֲכָלִים לְשַׂמְּחוֹ וּלְחַזְּקוֹ שֶׁיֹּאכַל וְיִשְׁתֶּה סְעֻדַּת פּוּרִים וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ עוֹד, כִּי גַּם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְהִיר וּמְבַקֵּשׁ אָז אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֹּאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ וְלֹא יִתְבַּיְּשׁוּ וְכַנַּ"ל, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין בְּכָל זְמַן וּזְמַן הִיא כְּפִי הַהֶאָרָה שֶׁצְּרִיכִין עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ מִלְּמַעְלָה כְּפִי הַזְּמַן, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכוּ' וְעַל-כֵּן

בְּפוּרִים עַל-יְדֵי מִצְוַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת שֶׁאָחַד שׁוֹלֵחַ לַחֲבֵרוֹ שֶׁיֹּאכַל וְיִשְׁתֶּה, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת פּוּרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִכְלוּ רֵעִים, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְבַקֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֹּאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ וְלֹא יִתְבַּיְּשׁוּ בְּחִינַת וַאֲכַלְתֶּם וְכוּ' וְלֹא יֵבוֹשׁוּ עִמִּי לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, שֶׁהוּא צְדָקָה, כִּי צְדָקָה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָעֲנָוָה, בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים וְכוּ' וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב לְעֵיל בְּעִנְיַן פָּרָשַׁת שְׁקָלִים שֶׁקּוֹרִין קֹדֶם פּוּרִים:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח, בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ וּמִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה וּכְבָר מְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה, עַיֵּן שָׁם וּלְבָאֵר יוֹתֵר, כִּי מְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת פֶּסַח וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ שֶׁכְּלַל כַּוָּנַת פֶּסַח, שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם, הוּא שֶׁאָז בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הֵאִיר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּחַסְדּוֹ אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא מְאֹד שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וּבְלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִגָּאֵל מֵחֲמַת שֶׁהָיָה נֶאֱחָז בָּהֶם זֻהֲמַת מִצְרַיִם מְאֹד וְעַל כֵּן אִם הָיָה הֶאָרַת הַמֹּחִין נִכְנָסִין כְּסֵדֶר כְּדַרְכָּן תָּמִיד שֶׁנִּכְנָסִין תְּחִלָּה מֹחִין דְּקַטְנוּת וְאַחַר כָּךְ מֹחִין דְּגַדְלוּת וְכוּ' לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִגָּאֵל כְּלָל, כִּי הָיוּ הַקְּלִפּוֹת נֶאֱחָזִין בְּמֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתָם, כִּי הָיָה זֻהֲמַת מִצְרַיִם נֶאֱחָז בָּהֶם הַרְבֵּה, עַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִגָּאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁחָמַל עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהֵאִיר עָלֵינוּ בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל אוֹר גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְסֵדֶר וְעַל-יְדֵי גֹּדֶל הָאוֹר הַנִּפְלָא נִגָּאֲלוּ מִיָּד וְכוּ', זֶה כְּלַל הַכַּוָּנוֹת, וְעַיֵּן שָׁם וְעַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל נוּכַל לְבָאֵר מְעַט בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּבָר בֵּאַרְנוּ לְעֵיל שֶׁיְּצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, הוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית שֶׁהִיא חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים הֵפֶךְ גָּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְרַיִם וּגְבוּל וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה פַּרְעֹה בַּעַל גַּאֲוָה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל כ"ט), "אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאוֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתִנִי וְכוּ'" וְעַל-כֵּן אָמַר (שְׁמוֹת ה'), "מִי ה' וְכוּ'" כִּי שָׁם בְּמִצְרַיִם אֲחִיזַת הַגַּאֲוָה בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת יֵשׁוּת, בְּחִינַת מִצְרַיִם שֶׁהֵם מְצָרִים לְיִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִגָּאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית, שֶׁהוּא חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא שֶׁהִיא הֵפֶךְ הַגַּאֲוָה וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַגְּאֻלָּה הוּא לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ג'), "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ'" וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּלִי גְּבוּל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיֵּי עוֹלָם, הַבָּא שֶׁאֵלּוּ הַחַיִּים אֲמִתִּיִּים וְנִצְחִיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּלִי גְּבוּל כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מִסְטָרָא דְיובלא דְּהִיא בִּינָה עלמא דאתי נפקו יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה מִבְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגְּאֻלּוֹת, כִּי הַגְּלוּת

בְּחִינַת מִיתָה וְהַגְּאֻלָּה בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּבִרְכַּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה שֶׁמְּדַבֵּר מִגְּאֻלַּת מִצְרַיִם, הַשָּׁם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ט"ז), "וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ" וְאִיתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מִתְבּוֹסֶסֶת וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חַיִּי וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ, אֲבָל לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי וּבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַתָּן תּוֹרָה זוֹכִין לְיִרְאָה זוֹ הַבּוּשָׁה עַד שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁין אֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְכוּ'. וְאֲפִלּוּ לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו וְעַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה זוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאָז בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי בְּמִצְרַיִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה מִתֹּקֶף זֻהֲמַת מִצְרַיִם, עַל-כֵּן הָיְתָה הַגְּאֻלָּה קָשָׁה מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַגְּאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים וּתְחִיַּת הַמֵּתִים אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם, עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה הַדָּבָר קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד רַק שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חָמַל עָלֵינוּ וְהֵאִיר הָאָרָה נִפְלָאָה שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר שֶׁזָּכוּ לְהִתְנוֹצְצוּת מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כִּי בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מִמֹּשֶׁה רַק שֶׁקִּבְּלוּ הָאֲרַת הַדַּעַת וְהִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין עַל-יְדֵי רְאִיַּת פָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים לְבַד וְעַל-יְדֵי זֶה לְבַד דִּלֵּג, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַקֵּץ וּגְאָלָם מִיַּד אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכוּ עֲדַיִן לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַנִּמְשֶׁכֶת מֵרְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַבּוּשָׁה וְהַתְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, אֲבָל אָז הָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין עַל זֶה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הֵאִיר עֲלֵיהֶם הָאָרָה נִפְלָאָה שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן גאל אוֹתָם עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַהָאָרָה הָעֲצוּמָה שֶׁנִּמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם אָז שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה מִבְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, מִבְּחִינַת חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל חָמֵץ וְהוּא בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא וּמְחֻיָּבִים לֶאֱכֹל מַצָּה, כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ וּלְתַקְּנוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵרְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי חָמֵץ בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת וְעַתָּה בְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמֵנוּ מְאֹד מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁבָּהֶם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּכַּוָּנוֹת וְהָעִנְיָן עַל-פִּי דַּרְכֵּנוּ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת

וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי, כִּי עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה זוֹכִין לְבוּשָׁה עַד שֶׁמִּתְבַּיְשִׁין אֲפִלּוּ לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְחִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה, עִקַּר תִּקּוּן אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהֵבִיא מִיתָה לָעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּזֹאת נִמְשָׁךְ חַיִּים נִצְחִיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה), עַיֵּן שָׁם וְאָז נִתְתַּקֵּן הֶחָמֵץ, כִּי חָמֵץ הוּא בְּאִחוּר זְמַן, הַיְנוּ כְּשֶׁנּוֹתְנִין מַיִם בְּעִסָּה וְשׁוֹהֶה הָעִסָּה שִׁעוּר חֲמוּץ עַד שֶׁנֶּאֱחָז וְשׁוֹלֵט בּוֹ הָרוּחַ וְהָאֲוִיר שֶׁל הָעוֹלָם עַל-יְדֵי זֶה נִתְחַמְּצָה וְעַל-כֵּן חָמֵץ בְּפֶסַח אָסוּר וְאִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד, כִּי אָז עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן וְנִזְדַּכֵּךְ הָרוּחַ וְהָאֲוִיר מִבְּחִינַת רוּחַ רָעָה, רוּחַ גַּבֹּהַּ שֶׁל פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנֶּאֱחַז הָאֲוִיר וְהָרוּחַ בְּהָעִסָּה אַחַר שֶׁנָּתְנוּ עָלֶיהָ מַיִם עַד שֶׁנִּתְחַמְּצָה אָסוּרָה בְּאִסּוּר חָמוּר, כִּי נֶאֱחַז בָּהּ הַרְבֵּה הָרוּחַ גַּסָּה שֶׁל זֶהֱמַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת גַּסּוּת הָרוּחַ, בְּחִינַת אל אחר, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחְמֶצֶת תמן מת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאִסּוּר אַחַר שֶׁנָּתְנוּ מַיִם בָּעִסָּה, כִּי הָרוּחַ שׁוֹרָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם וּבְקִדֻּשָּׁה שׁוֹרָה הָרוּחַ דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מֹשִׁיחַ עַל פְּנֵי הַמַּיִם, בִּבְחִינַת וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְכוּ', דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁמְּרַחֵף עַל אַנְפֵּי אוֹרַיְתָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחִדּוּשֵׁי תוֹרָה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל בְּמִצְרַיִם שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן אָז בְּפֶסַח כְּשֶׁנֶּאֱחַז ח"ו, הָרוּחַ שֶׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם בְּהָעִסָּה עַד שֶׁנִּתְחַמְּצָה כְּשֶׁנֶּאֱחַז בָּהּ הָרוּחַ רָעָה הַשּׁוֹרָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם הָרָעִים הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים שֶׁהֵם מיין מסאבין הַנִּמְשָׁכִין מִפְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא הֵפֶךְ קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי פְּרִישׁוּת וּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם אָז עַל-יְדֵי מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וַאֲזַי בְּפֶסַח שֶׁהֶחָמֵץ פָּגוּם מְאֹד כַּנַּ"ל אֲזַי מִתְגַּבְּרִים עַל יָדוֹ ח"ו, בְּחִינַת הַמּוֹחִין דְּקְטָנוּת שֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶם הַסִּטְרָא אַחֲרָא הַרְבֵּה, שֶׁהוּא פְּגַם הָעֲנָוָה הָאֲמִתִּית שֶׁהִיא עִקַּר הַחַיִּים וְעַל-כֵּן הֶחָמֵץ אָסוּר עַד שִׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית וְעַל-כֵּן אָז מַתְחִיל לְהִתְמַשֵּׁךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וַאֲזַי אַחַר כָּךְ הֶחָתֵר הֶחָמֵץ, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה עַד שֶׁמִּתְבַּיְשִׁין אֲפִלּוּ לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו וְכֵן אֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה מִתְבַּיְשִׁין הַרְבֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁל תִּקּוּן הֶחָמֵץ, כִּי נִתְתַּקֵּן רוּחַ הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם הָיָה הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף וַאֲזַי הָרוּחַ הַנֶּאֱחָז בְּהַמַּיִם שֶׁעַל-יְדֵי הָעִסָּה מִתְחַמֶּצֶת הוּא מִסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, כִּי נִתְבָּרֵר עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר חֲמוּץ הָעִסָּה שֶׁמַּטְעִים הָעִסָּה בְּיוֹתֵר נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁבְּקְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת הַבּוּשָׁה הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבוּשָׁה עַד שֶׁמִּתְבַּיְשִׁין אֲפִלּוּ לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין

לְבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת בְּחִינַת חִמּוּץ הָעִסָּה שֶׁאֵין אוֹכְלִין תֶּכֶף הָעִסָּה רַק מתינין מלוש בָּצֵק עַד חוּמְצָתוֹ, כִּי כֵן הַדָּבָר בִּקְדֻשָּׁה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל מִיָּד, רַק צְרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְהִתְבַּיֵּשׁ הַרְבֵּה קֹדֶם שֶׁאוֹכְלִין וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תְּחִיָּה, בְּחִינַת רוּחַ הַחַיִּים הַשּׁוֹרֶה עַל פְּנֵי הַמַּיִם דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַמְּצָה הָעִסָּה בִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי רוּחַ וּמַיִם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּתְבָּרְרוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל אֲבָל בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁלֹּא זָכִינוּ עֲדַיִן לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה אֲזַי הָרוּחַ וּמַיִם הַנֶּאֱחָזִין בְּהָעִסָּה עַד שֶׁנִּתְחַמְּצָה הֵם מִתְּקֻף הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא מִבְּחִינַת גַּאוּת שֶׁהוּא רוּחַ רָעָה רוּחַ גְּבוֹהָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי אֵין נִמְשָׁךְ חִמּוּץ הָעִסָּה מִבְּחִינַת בּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל רַק, אַדְרַבָּא, נֶאֱחַז שָׁם בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁבָּהֶם אֲחִיזַת סִטְרָא אַחֲרָא וַאֲזַי נִתְעַקֵּם הַלֵּב בְּיוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מֹחִין דְּקַטְנוּת אֵינָם עֲנָוָה כְּלָל רַק מְעַקְּמִין הַלֵּב מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמִזֶּה צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכֵן כָּל אָדָם כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַגְּאֻלָּה הִיא רַק בְּחִסְדּוֹ הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל וְלִפְעָמִים מִתְנַכֵּל הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וּמְעַקֵּם לִבּוֹ בִּבְחִינַת קַטְנוּת הַנִּמְשָׁךְ מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הוּא עֲנָוָה וְרוֹצֶה לְרַחֲקוֹ עַל-יְדֵי זֶה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹמֵר בְּלִבּוֹ וְכִי רָאוּי אֲנִי שֶׁיַּעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִי נִסִּים כָּאֵלֶּה הֲלֹא אֲנִי יוֹדֵעַ חֲטָאַי וּפְשָׁעַי הַמְרֻבִּים וּמֻחָמַת זֶה אֵינוֹ מַאֲמִין בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיק הָרוֹצֶה לְגָאֳלוֹ וְלִהֲשִׁיבוֹ בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁמְּצִינוּ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁנִּתְרַחֲקוּ עַל-יְדֵי זֶה מֻחָמַת שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְכְלוֹכָם וְטִנּוּפָם בַּעֲוֹנוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֵינָם מַאֲמִינִים בְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁאֶפְשָׁר לְגָאֳלָם וּבִפְרָט כְּשֶׁבָּא עֲלֵיהֶם אֵיזֶה יִסּוּרִים וּמְרִירוּת וּמְנִיעוֹת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וְכוּ' הֵם אוֹמְרִים בְּנַפְשָׁם הֲלֹא אֲנִי רוֹאֶה שֶׁאֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְקָרְבֵנִי, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב פָּגוּם כָּמוֹנִי נִמְצָא, שֶׁבְּתְחִלָּה מַתְחִיל הַבַּעַל דָּבָר בְּדַרְכֵי הָעֲנָוָה, אֲבָל הוּא מְהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְרוֹצֶה לְהַכְשִׁילוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת לְעַקֵּם לִבּוֹ עַל-יְדֵי זֶה יוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, כִּי כַּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּאֵיזֶה אֱמֶת לְפָנִים וְאַחַר כָּךְ מְהַפֵּךְ הַשּׁוּרָה ח"ו, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מִזֶּה שֶׁלֹּא יִפֹּל וְיִתְרַחֵק עַל-יְדֵי עֲנָוָה רָעָה כְּזֹאת, כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי צָרִיךְ הָאָדָם לֵידַע חָסְרוֹנוֹ שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְגָאֳלָה וּלְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ הַרְבֵּה, אֲבָל לֹא שֶׁיִּתְרַחֵק עַל-יְדֵי זֶה ח"ו, רַק אַדְרַבָּא, יֹאמַר בְּלִבּוֹ בְּוַדַּאי אֲנִי רָחוֹק מְאֹד מְאֹד מִגְּאֻלָּה וִישׁוּעָה לְפִי מַעֲשַׂי הָרָעִים, אֲבָל אֲנִי בָּטוּחַ בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְהַנִּפְלָא וּבְכֹחַ וּזְכוּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לִי וְיַעֲשֶׂה עִמִּי חֶסֶד תָּמִיד כַּאֲשֶׁר עַד הֵנָּה עָזָרָנוּ הָרַבֵּה וַאֲנִי מְחֻיָּב לְהַאֲמִין בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁגִּלּוּ לָנוּ טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּוַדַּאי יִגְמֹר עִמָּנוּ כִּרְצוֹנוֹ וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה כַּאֲשֶׁר הִבְטִיחָנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינִי כְּדַאי כְּלָל, אֲבָל בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם

שֶׁאָז לֹא זָכִינוּ עֲדַיִן לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-כֵּן אָז צְרִיכִין שְׁמִירָה בְּיוֹתֵר מֵאֵלּוּ הָרַעְיוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת הַנֶּאֱחָזִין בָּחֳמֵץ שֶׁבָּהֶם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא הַמְעַקְּמִין הַלֵּב מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַסִּימָן שֶׁל חָמֵץ כָּל שֶׁהִכְסִיפוּ פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה (פְּסָחִים מ"ה). הִכְסִיפוּ פָּנָיו בְּחִינַת בּוּשָׁה שֶׁמֹּשֶׁה נִמְשָׁךְ הֶחָמֵץ כַּנַּ"ל וּבְכָל הַשָּׁנָה הֶחָמֵץ מִתְקַן עַל-יְדֵי בּוּשָׁה דְּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל אֲבָל בְּשַׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה נֶאֱחַז בְּהַבּוּשָׁה מֹחִין דְּקַטְנוּת הַנַּ"ל הַמְעַקְּמִין אֶת הַלֵּב מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן אָז הֶחָמֵץ אָסוּר בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת עִקַּר כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁנִּסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְשְׁכוּ מִבְּחִינָה זֹאת, כִּי דּוֹר דֵּעָה בְּוַדַּאי הֶאֱמִינוּ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ לָהֶם כָּל דָּבָר, אַךְ הבעל דָּבָר עִקֵּם לִבָּם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת עַד שֶׁאָמְרוּ בְּלִבָּם, וְכִי אָנוּ רְאוּיִים שֶׁיִּתֵּן לָנוּ לֶחֶם וּמַיִם בַּמִּדְבָּר בְּדָרְךָ נִסִּים כָּאֵלֶּה וּבִפְרָט בְּעֵת שֶׁרָאוּ שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ לָהֶם יְסוּרִים גְּדוֹלִים וְחֶסְרוֹנוֹת, כְּגוֹן כְּשֶׁהָלְכוּ ג' יָמִים בְּלִי מַיִם שֶׁאָמְרוּ, הֲלֹא אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ שֶׁאֵין אָנוּ רְאוּיִים לְגֶאֱלָה שְׁלֵמָה וּמַחֲמַת זֶה נִמְצְאוּ קְצָת שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה וְאָמְרוּ, הַמְבָלִי אֵין וְכוּ'. וְאָמְרוּ, מִי יִתֵּן מוּתֵנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' מֻחֲמַת שֶׁלְּגַדֶּל חֶסְרוֹנָם שֶׁיָּדְעוּ בְּעַצְמָם אָמְרוּ שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְנִסִּים כָּאֵלֶּה. וּבֶאֱמֶת שְׁגוּ בָּזֶה מְאֹד, כִּי זֶהוּ קַטְנוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהַכִּיר חֶסְרוֹנוֹ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִבְטַח בה' וּבְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לוֹ בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְכַנַּ"ל וְכֵן מְבֹאָר בְּיַלְקוּט רְאוּבֵנִי עַל פָּסוּק (שְׁמוֹת ו'), "וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ" כְּלוֹמַר מִשּׁוּם דְּחָזוּ דְּלָא הֲווֹי בְּהוֹן עובדין דכשרין וְטָבִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְכֵן מְבֹאָר עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁלָּהֶם הָיָה מֵחֲמַת עֲנָוָה פְּסוּלָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בָּאוּ לִפְגָם גָּדוֹל כָּל כַּךְ שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

(שַׁיָּךְ לְעֵיל) וְזֶה שֶׁמַּפְטִירִין בְּפֶסַח בְּשַׁבָּת חוֹל הַמּוֹעֵד בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁל יְחֶזְקֵאל, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה בִּבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר וְשִׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי וּבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, אַךְ כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא קָדוֹשׁ גָּדוֹל מְאֹד בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת וּפְרִישׁוּת מֹשֶׁה וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מִקְּדֻשָּׁתוֹ וּפְרִישׁוּתוֹ כְּמוֹ בְּשַׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהְמְשִׁיךְ עַל כֻּלָּם בְּחִינַת פְּרִישׁוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ט), "הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים וְכוּ'" וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל אֶחָד בי אוֹר הַתּוֹרָה

כָּרְאוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה זוֹ הַבּוּשָׁה בְּחִינַת וּלְבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ וְכוּ' וְהַבּוּשָׁה הִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּיִּת שֶׁנִּחְיֶה בְּחִינַת הַשִּׁפְלוּת וְהָעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁנֶּעֱלָם אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם וְכֵן כָּל הַגְּאֻלּוֹת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל וּמֻחֲמַת שֶׁבְּמִצְרַיִם הָיָה בְּלִתִּי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵרִבּוּי זֻהֲמָתָם, עַל-כֵּן הָיְתָה קָשָׁה הַגְּאֻלָּה מְאֹד רַק שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחָמְלָתוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו הַגְּדוֹלִים דִּלֵּג עַל הַקֵּץ וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם הָאָרָה עֲצוּמָה שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְשֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכוּ עֲדַיִן לְתִקּוּן הַבְּרִית כָּרְאוּי וְלֹא נִטְהֲרוּ עֲדַיִן מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם וְלֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵאִיר עֲלֵיהֶם מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ רְאוּיִים לָהֶם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא לְשׁוֹן דִּלּוּג וּקְפִיצָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהָאָרַת הַדַּעַת בָּא לָהֶם בְּהָאָרָה עֲצוּמָה שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְסֵדֶר וְעַל-כֵּן אָסוּר אָז הֶחָמֵץ וְכַנַּ"ל. וְהִנֵּה אַחַר הַפֶּסַח מַתְחִילִין תֵּכֶף לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָן הַמֹּחִין וְהַדַּעַת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה מִיּוֹם אֶל יוֹם עַל-יְדֵי מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת וְהָעִקָּר כִּי אָז בִּימֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מְטַהֲרִין עַצְמֵנוּ מִזֻּהֲמַת וְטֻמְאַת מִצְרַיִם וּכְמוֹ כֵן מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן הָאָרַת הַדַּעַת וְהַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כְּפִי הַסְּפִירָה עַד שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה וְכוּ', הַיְנוּ כִּי עִקַּר זֻהֲמַת מִצְרַיִם הוּא פְּגַם הַבְּרִית, כִּי הֵם מִבְּנֵי חָם דמחמים גופי' דְּבַר נָשׁ בַּעֲבֵרָה וְעַל-כֵּן הָיוּ שְׁטוּפֵי זִמָּה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה הָיָה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ שָׁם כְּמוֹ בְּכוּר הַבַּרְזֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "ואוציא אֶתְכֶם מכור הַבַּרְזֶל" וְהַכֹּל הָיָה לְתַקֵּן נִצּוֹצֵי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁהֶכְרְחוּ לָבֹא בַּגָּלוּת הַמַּר שֶׁל מִצְרַיִם וְשֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעָבַר שֶׁרְצוּ הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת לְבַלֵּעַ אוֹתָם ח"ו, בְּזֶהֱמָתָם הַגְּדוֹלָה וְהֵם צָעֲקוּ בְּכָל פַּעַם אֶל ה' עַד שֶׁזָּכוּ לְגָאֳלָה אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ כְּדַאי. וְכֵן עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם, שֶׁכָּל הַהִרְהוּרִים וְהַבִּלְבּוּלִים הָעֲצוּמִים וְהַגְּדוֹלִים שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו וְרוֹצִים לְבַלְּעוֹ לְגַמְרֵי ח"ו, הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ כִּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִזְדַּכֵּךְ וְיִצְטָרֵף וְיִתְלַבֵּן, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה רְצִיצָא וְכוּ' מֵהֵיכָא נָפִיק רוּחִי' בהיינו דעאל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (לִקּוּטֵי א' סִימָן כ"ז) עַל-כֵּן תֵּכֶף בְּמָחֳרָתוֹ שֶׁל פֶּסַח שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל לְזַכֵּךְ עַצְמוֹ מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם וּלְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ עַל עַצְמוֹ לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא עֹמֶר שְׂעוֹרִים וְלַהֲנִיפוֹ וּלְהַתְחִיל יְמֵי הַסְּפִירָה מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם הוּא לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִפְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ קְדֻשַּׁת וּפְרִישׁוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת

עֹמֶר שְׂעוֹרִים כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה מִפְּנֵי הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי טָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁכָּל אָדָם אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים לְבַל תֵּצֵא מַחֲשַׁבְתּוֹ לַחוּץ כְּלָל, כִּי צָרִיךְ לִזְכֹּר הֵיטֵב הֵיטֵב וְלֵידַע שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ וְאֶל כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּה אוֹתָהּ וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר הֻרְגְּלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ לָצֵאת לַחוּץ הַרְבֵּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּיָדוֹ לְהַטּוֹתָהּ בְּכָל פַּעַם לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהוּא כְּמוֹ סוּס שֶׁיָּצָא מֵהַדֶּרֶךְ שֶׁיְּכוֹלִין לְתָפְסוֹ בְּאַפְסָר בְּעַל כָּרְחוֹ לְהַטּוֹתוֹ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת יַחַד בְּשׁוּם אֹפֶן וְעַל-כֵּן אִם יַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבָה אֲחֶרֶת לְטוֹב בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּדָּחֶה מַחֲשַׁבְתּוֹ הַחִצוֹנָה וְכָל הִרְהוּרִין, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אֹפֶן, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן נ') אֲבָל צְרִיכִין לַחֲזֹר זֹאת וְלִזְכֹּר זֹאת הֵיטֵב הֵיטֵב בְּכָל פַּעַם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, כִּי הִרְבֵּה בְּנֵי הַנְּעוּרִים נִלְכָּדוּ בָּזֶה שֶׁבָּאִים לְמַה שֶּׁבָּאִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם כְּאִלּוּ אֵין מַחֲשַׁבְתָּם בְּיָדָם ח"ו, וּבֶאֱמֶת לֹא כֵּן הוּא, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם תָּמִיד כַּנַּ"ל וְזֶה מְרַמֵּז מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא לְטַהֵר הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ מִפְּגַם הַבְּרִית וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לְהָבִיא עֹמֶר שְׂעוֹרִים דַּיְקָא שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁמְּשָׁם כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְכָל הַהִרְהוּרִים וְכָל הַדִּמְיוֹנוֹת וְעַל-יְדֵי מִצְוַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים מְבָרְרִין הַמְּדַמֶּה וְנִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם קְדֻשָּׁה שֶׁיּוּכַל לְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ כְּנֶגֶד כָּל הַהִרְהוּרִים וְהַדִּמְיוֹנוֹת הַבָּאִין מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ תִּקֵּף בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה אֲפִלּוּ אִם נִתְבַּלְבֵּל מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן יְכוֹלִין לְבָרְרוֹ בְּקַל בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים לְתָפֵס מַחֲשַׁבְתּוֹ לְבַל תֵּצֵא לַחוּץ אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה וַאֲפִלּוּ אִם לְפָעָמִים יוֹצֵאת לַחוּץ, ח"ו, וַאֲפִלּוּ אִם יוֹצֵאת כְּמוֹ שֶׁיּוֹצֵאת יִתְפֹּס אוֹתָהּ מִיָּד שֶׁיִּזְכֹּר וְיַחְזִירֶנָּה אֶל מְקוֹמָהּ לְמַחֲשָׁבָה נְקִיָּה וּכְשֶׁרָה וּכְי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם תָּמִיד כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּכָּנֵס בְּמֹחוֹ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ המדמה כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת הַבָּאִים עַל הָאָדָם כְּפִי הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁחוֹשֵׁב וְכָל אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם בְּחִינַת שַׂעֲרוֹת מוֹתְרֵי מֹחִין כַּיָּדוּעַ וְזֶה בְּחִינַת שְׂעוֹרִים לְשׁוֹן שְׂעָרוֹת וְכָל אֵלּוּ הַשְּׂעָרוֹת הֵם הַמּוֹתְרֵי מֹחִין שֶׁמֵּהֶם כָּל הַהִרְהוּרִים וְהַבִּלְבּוּלִים הַבָּאִין מֵהַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂעוֹרִים כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת עֹמֶר וּמִדָּה וְזֶהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע שֶׁהַמֹּחַ יֵשׁ לוֹ מִדָּה וּגְבוּל וְאֵין יָכוֹל לְכָנֵס בּוֹ יוֹתֵר מִמַּחֲשָׁבָה אַחַת בְּשׁוּם אֹפֶן כְּמוֹ כְּלִי שֶׁמַּחֲזִיקֶת מִדָּה אַחַת וְיוֹתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְכָנוֹס בָּהּ, כְּמוֹ כֵּן הַמֹּחַ הוּא כְּלִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְכָנֵס בּוֹ כִּי אִם שְׂעָרָה אַחַת שֶׁהִיא מַחֲשָׁבָה אַחַת וְיוֹתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְכָנֵס בּוֹ בְּבַת אַחַת, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל כִּי אִם מַחֲשָׁבָה אַחַת רַק מֵחֲמַת רְהִיטַת הַמֹּחִין, כִּי הַמֹּחַ רַק מְאֹד וְאֵינוֹ נָח לְעוֹלָם

וְהוּא כְּמוֹ הָאֵינוֹ נָח (שֶׁקּוֹרִין אוּם רוּא שבזייגיר) עַל-כֵּן הַמַּחֲשָׁבוֹת רוֹדְפִין מְאֹד מַחֲשָׁבָה אַחַר מַחֲשָׁבָה מֵחֲמַת זֶה טוֹעִים הַרְבֵּה כְּאִלּוּ אֵין הַמַּחֲשָׁבָה בְּיָדָם, אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא כֵּן הוּא, כִּי אֵין יָכוֹל לִכְנֹס בְּהַמַּחֲשָׁבָה ב' מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד וּכְשֶׁיַּחֲשֹׁב מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת בְּוַדַּאי תִּדָּחֶה הַמַּחֲשָׁבָה הָרִאשׁוֹנָה בְּלִי מִלְחָמָה רַק בְּשֶׁשָּׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהַמַּחֲשָׁבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעֹרוֹת הֵם בַּמֹּחַ בִּבְחִינַת עֹמֶר וּמִדָּה וְאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס שְׁתֵּי מַחֲשָׁבוֹת בְּפַעַם אַחַת בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל וְזֶה עִקַּר הַטָּהֳרָה מִזֹּהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא לְהִטָּהֵר מִפְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִין הַמֹּחַ כְּחוּט הַשְּׂעָרָה לְבַל תֵּצֵא חוּץ לְגָבוּל וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר יָצָא כְּמוֹ שֶׁיָּצָא בְּקַל יְכוֹלִין לְהַחֲזִירוֹ עַל-יְדֵי חוּט הַשְּׂעָרָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִין מֵעַתָּה לְהַתְחִיל לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁיַּתְחִיל כְּחוּט הַשְּׂעָרָה לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת כְּשֵׁרָה, תִּהְיֶה נִדְחֶה הַמַּחֲשָׁבָה הָרִאשׁוֹנָה מִמֵּילָא כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין מִיַּד לִסְפֹּר הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי הַיָּמִים הֵם הַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם, כִּי כָּל חִיּוּתוֹ נִכְלָל בְּיָמִים וּבִזְמַן שֶׁהֵם כָּל יְמֵי חַיָּיו וְעִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַחָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז'), "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ'" וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ חָכְמָה וְשֵׂכֶל שֶׁהוּא חִיּוּתוֹ וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בִּדְבָרָיו זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים לָעֹמֶר שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁבָּא הַיּוֹם צְרִיכִין לְסוֹפְרוֹ וְלִמְנוֹתוֹ לָעֹמֶר לֵידַע שֶׁהַיּוֹם, שֶׁהוּא הַחִיּוּת, שֶׁהוּא הַחָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ שֶׁמַּמְשִׁיךְ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם בִּבְחִינַת עֹמֶר וּמִדָּה בִּבְחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁאֵין שְׁנֵי שְׂעֹרוֹת שֶׁהֵם שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת יְכוֹלִין לִכְנֹס בְּפַעַם אַחַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ח), "מִי פלג לשטף תעלה וְכוּ'" וְזֶה, "שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה", שֶׁצְּרִיכִין לִסְפֹּר מִתְּחִלַּת הַיּוֹם כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ תְּמִימוֹת, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְזַהֵר מִתְּחִלַּת הַיּוֹם שֶׁיִּהְיֶה תָּמִים כֻּלּוֹ עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹפְרוֹ לָעֹמֶר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הָעֹמֶר וְהַמִּדָּה שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לִדְחוֹת כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין שֶׁהֵם קְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁמַּמְשִׁיכִין בִּימֵי הַסְּפִירָה וְכַנַּ"ל וּצְרִיכִין לְזַהֵר בָּזֶה מְאֹד מִתְּחִלַּת הַיּוֹם לִבְלִי לְהַתְחִיל לְהָנִיחַ לִכְנֹס בַּמֹּחַ מַחֲשָׁבָה רָעָה ח"ו, וְאִם כְּבָר נִכְנְסָה ח"ו, יְדֻחֶה אוֹתָהּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶה שֶׁתָּלְתָה הַתּוֹרָה מִצְוַת הַסְּפִירָה בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כ"ג), "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְכוּ' עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְכוּ' שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת וְכוּ'" כִּי עִקַּר כֹּחַ קְדֻשַּׁת הַדַּעַת וְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוַת סְפִירָה הוּא נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת, כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם יְמֵי מִלְאָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ'), "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מלאכתך וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לה'" וְעִקַּר הַמְּלָאכָה שֶׁל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא לְבָרֵר בֵּרוּרִים וְעִקַּר כָּל הַבֵּרוּרִים

הֵם עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמַּחֲשָׁבָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִין הַמַּחֲשָׁבָה כְּחוּט הַשְּׂעָרָה מִמַּחֲשָׁבוֹת חוּץ וְהַרְהוּרִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בֵּרוּר כָּל הַנִּצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בִּבְחִינַת כֻּלְּהוּ במחשבה אִיתְבְּרִירוּ וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ל"א) ואמלא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַד' מֹחִין, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁקּוֹרֵא הַמֹּחַ הַד' כָּל מְלָאכָה, כִּי שָׁם עִקַּר הַמְלָאכָה וְהָאֻמָּנוּת שֶׁל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי כְּלַל הַמֹּחִין הֵם ג' שֶׁהֵם חָכְמָה בִּינָה דַּעַת, אַךְ לִפְעָמִים נִקְרָאִים ד' מֹחִין מֵחֲמַת הַדַּעַת כָּלוּל מִשְׁתַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת. וְאֵלּוּ הַמֹּחִין מְבֹאָרִין בַּפְּסוּק הַנַּ"ל ואמלא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה, שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה, זֶה בְּחִינַת מֹחַ הַדַּעַת סְתָם, כִּי הֵם עִקַּר הַדַּעַת וּבְכָל מְלָאכָה זֶה בְּחִינַת הַמֹּחַ הָרְבִיעִי שֶׁהוּא מֹחַ הַגְּבוּרוֹת שֶׁבְּדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת וּבְכָל מְלָאכָה, כִּי שָׁם עִקַּר הָאֻמָּנוּת וְהַמְּלָאכָה שֶׁל כָּל אָדָם, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, הוּא בִּבְחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים וְעַל-כֵּן שָׁם בִּבְחִינַת מֹחַ הַגְּבוּרוֹת שָׁם נֶאֱחָזִים הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמַּלְחָמָה, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים וּבְכָל מְלָאכָה, כִּי שָׁם עִקַּר הַמְּלָאכָה וְהָאֻמָּנוּת שֶׁל הָאָדָם לְהִזְדַּכֵּךְ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְנַקּוֹתָהּ וּלְטַהֲרָהּ מִפְּסֹלֶת כְּמוֹ הַבַּעַל מְלָאכָה שֶׁמְּזַכֵּךְ וּמְטַהֵר אֶת הַכְּלִי וְחוֹתֵךְ וּמְנַסֵּר סְבִיב הַכְּלִי כָּל הַמּוֹתָרוֹת וְהַפְּסֹלֶת כְּדֵי לְהוֹצִיא כְּלִי לְמַעֲשֵׂהוּ, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין לְזַכֵּךְ אֶת הַמַּחֲשָׁבָה וּלְגָרֵשׁ הַמּוֹתָרוֹת וְהַפְּסֹלֶת שֶׁבַּמַּחֲשָׁבָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבַקְּשִׁין עַל זֶה בְּכַמָּה תְּפִלּוֹת וְזֶה בְּחִינַת כָּל מְלֶאכֶת מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁהָיוּ בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְכֵן כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים לְבָרֵר נִצּוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה, עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַמַּחֲשָׁבָה כְּחוּט הַשְּׂעָרָה וְזֶה עִקַּר מְלַאכְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּחִינַת ואמלא אוֹתוֹ וְכוּ' וּבְכָל מְלָאכָה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק כְּשֶׁבָּא לִידֵי נִסָּיוֹן (בְּרֵאשִׁית ל"ט), "וַיְבִא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ" כִּי עִקַּר הַמְּלָאכָה וְהָאֻמָּנוּת שֶׁל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן וְהָעִקָּר בְּתַאֲוָה הַזֹּאת וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַמַּחֲשָׁבָה כְּחוּט הַשְּׂעָרָה בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַכֹּחַ לְהַצְלִיחַ בְּמְלַאכְתּוֹ בְּנִשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה צְרִיכִין לְקַבֵּל מִשַּׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי מיני"ה מִתְבָּרְכִין כָּל שיתא יוֹמִין, הַיְנוּ כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת שְׁבִיעָתָה וְנִיחָא, בְּחִינַת מְנוּחַת הַמַּחֲשָׁבָה, בְּחִינַת יִשּׁוּב הַדַּעַת, בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ג) עַל מֵי מְנוּחוֹת יְנַהֲלֵנוּ, בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזָּקֵן שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה שֶׁדַּעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת תָּמִיד וְאֵינוֹ צָרִיךְ עוֹד שׁוּם מִלְחָמָה עִם הַמַּחֲשָׁבוֹת בְּחִינַת בסבי דַּעְתָּא שקיט ושכיך ומשם צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ

קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, כִּי מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וַאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ זוֹכֶה רַק לְהִסְתַּכֵּל בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּעֵין הָאֱמֶת הוּא יָכוֹל לְהָבִיא הִתְבּוֹנְנוּת אֱמִתִּי בְּלִבּוֹ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה עַל-יְדֵי עֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיִּזְהֵר לְקַיְּמָם בֶּאֱמֶת וּבִפְשִׁיטוּת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ בֶּאוּרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים בְּחָיָיו וְכַנַּ"ל וְזֶה (וַיִּקְרָא כ"ג), "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת" שֶׁהוּא פֶּסַח שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתוֹ נִמְשָׁךְ רַק מֵרְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, כִּי אָז לֹא קִבְּלוּ עֲדַיִן אֶת הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן אָז בְּפֶסַח עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה עִקַּר הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין הַגְּדוֹלִים שֶׁקִּבְּלוּ אָז, הַכֹּל הָיָה רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם מַתְחֶלֶת הַסְּפִירָה, שֶׁהוּא זְכוּךְ וְטָהֳרַת הַמֹּחִין עַד מַמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית שֶׁהוּא שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּאוּרֵי וְחִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכֹחַ הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָעֹמֶר הָיָה מְנֻפֶּה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נָפָה, כִּי צְרִיכִין לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר וּלְנַפּוֹת אֶת הַמֹּחַ בְּכַמָּה וְכַמָּה בֵּרוּרִים עַד שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ הֵיטֵב וְזִכּוּךְ הַמֹּחַ בִּשְׁלֵמוּת נִקְרָא בְּשֵׁם נָפָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה'), אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבִים לִפְנֵי חֲכָמִים סְפוֹג וּמשפך משמרת ונפה נָפָה שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת הַקֶּמַח וְקוֹלֶטֶת אֶת הַסֹּלֶת וּמְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י וּשְׁאָר מְפָרְשִׁים שֶׁבְּחִינַת נָפָה הִיא הַמַּעֲלָה שֶׁבְּאַרְבַּע מִדּוֹת הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, כִּי זֶה הָעִקָּר לְקַלֵּט בְּהַמֹּחַ אֶת הַטּוֹב וְהַזֻּךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת סֹלֶת וְלִדְחוֹת הַשְּׁאָר לַחוּץ וְעַל-כֵּן הָיָה מְנֻפֶּה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נָפָה (מִנְחוֹת ס"ו) כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל בְּשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי מִצְוַת הָעֹמֶר, כִּי כָּל הי"ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן הֵם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הוּא הַמַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אָבוֹת פֶּרֶק א'), לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְמַעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ קִיּוּם הַתּוֹרָה כָּל הי"ג מִדּוֹת, כִּי צְרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה עֲצוֹת לַעֲמֹד כְּנֶגֶד מַה שֶּׁצְּרִיכִין לַעֲמֹד וְכָל הָעֲצוֹת הָאֱמִתִּיּוֹת וְהַתְּמִימוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִדִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּלֵּיסַר תִּקּוּנָא דִּיקְנָא שֶׁגָּלָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי זַ"ל, שֶׁהֵם שְׁעָרוֹת קְדוֹשׁוֹת דִּדִּיקְנָא שֶׁשָּׁם כֻּלָּהּ רַחֲמִים וְחֶסֶד וְהֵם כּוֹפִין וּמַכְנִיעִין כָּל הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִין בִּשְׁאָרֵי הַשְּׂעָרוֹת, הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת דִּיקְנָא קַדִּישָׁא, בְּחִינַת זָקֵן מָלֵא רַחֲמִים הוּא מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ עַל יָדָם עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת וְנִפְלָאוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׂעָרוֹת קְדוֹשׁוֹת עֶלְיוֹנוֹת מִבְּחִינַת שַׂעֲרוֹת הַזָּקֵן שֶׁאֵלּוּ הָעֲצוֹת כְּלוּלִים בי"ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן

שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְאַכְפַּיָּא דִּינִין שֶׁבַּשְּׁעָרוֹת, דְּהַיְנוּ לְגָרֵשׁ וּלְבַעֵר כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּהַשְּׂעָרוֹת לְהַכְנִיעָם וּלְבַטְּלָם וּלְהַכְרִיחַ הַמּוֹחַ שֶׁיָּשׁוּב לְמַחֲשָׁבוֹת כְּשֵׁרוֹת וּטְהוֹרוֹת עַל-יְדֵי כֹּחַ הַשְּׂעָרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא שֶׁמִּשָּׁם כֹּחַ כָּל הָעֲצוֹת הָאֱמִתִּיּוֹת וְהַתְּמִימוֹת לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל:

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"א) עַד הַגַּל הַזֶּה, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ כִּי יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת כְּלַל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת גַּ"ל וּמַצֵּבָה שֶׁיִּהְיוּ מְחִצּוֹת מַפְסִיקוֹת בְּמֹחוֹ בְּפָנֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהָרְהוּרִים הַבָּאִים מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא מִבְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא הִיא בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי, שֶׁבָּא בְּרַמָּאוּת גָּדוֹל וּבְתַחְבּוּלוֹת הַרְבֵּה לְתָפְסוֹ בִּמְצוּדָתָם ח"ו, וְהָעִקָּר בְּעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבַּמֹּחַ שֶׁהֵם מִתְנַכְּלִים עַל הָאָדָם בְּכַמָּה וְכַמָּה גְּנֵבוֹת וְרַמָּאוּת וְעַרְמִימִיּוּת עַד שֶׁפִּתְאוֹם יוֹצֵא מֹחוֹ חוּץ לַשִּׁיטִין וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת חוּץ מַה שֶּׁחוֹשֵׁב, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ, בִּפְרָט מִי שֶׁהוּא בַּעַל מַחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא מִדָּה רָעָה מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא מהכ"ד דְּבָרִים הַמְעַכְּבִים אֶת הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְכָל אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת נִקְרָאִים בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי שֶׁמְּלַבֵּן בְּרֶשַׁע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא לָבָן, הַיְנוּ שֶׁהוּא מַלְבִּין הָרִשְׁעוּת כָּל כַּךְ כְּאִלּוּ כְּבָר נִקְבַּע בָּזֶה כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם דֶּרֶךְ לְהַמְלֵט מִשָּׁם ח"ו, כַּאֲשֶׁר נִדְמֶה ח"ו, לִבְנֵי הַנְּעוּרִים בִּפְרָט לְהַבַּעֲלֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהָרְהוּרִים רָעִים, אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא כֵּן הוּא, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם תָּמִיד וּבְחוּט הַשַּׁעֲרָה יָכוֹל לְהִנָּצֵל בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהָרְהוּרִים עַל-יְדֵי שֶׁיַּטֶּה דַּעְתּוֹ לְמַחֲשָׁבָה כְּשֵׁרָה וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוֹלִךְ בְּעַרְמָה עִם לָבָן הָאֲרַמִּי, כִּי אָחִיו הוּא בְּרַמָּאוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י"ג), הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, בּוֹרֵחַ מִלָּבָן הָאֲרַמִּי, דְּהַיְנוּ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת רַק בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה בִּלְי שׁוּם מִלְחָמָה וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"א) וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי עַל בִּלְי הַגִּיד לוֹ כִּי בוֹרֵחַ הוּא זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁכְּשֶׁבּוֹרְחִין מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת יֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ בַּמֶּה שֶׁהוּא חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת כְּשֵׁרוֹת וְלֹא יִסְתַּכֵּל לַאֲחוֹרָיו כְּלָל וּכְלָל וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן ע"ב) וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב וְכוּ' עַל בִּלְי הִגִּיד לוֹ וְכוּ', כִּי זֶה שֶׁטּוֹעֲן עִם הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְנִכְנַס עִמָּהֶם בְּטוֹעֲן וְנִטְעָן וְרוֹצֶה שֶׁיְּנִיחוּ אוֹתוֹ לָצֵאת מֵהֶם, זֶהוּ כְּמוֹ מִי שֶׁמַּגִּיד לְהָרוֹדֵף שֶׁרוֹצֶה לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ וַאֲזַי הוּא רוֹדְפוֹ יוֹתֵר, אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר הָעֵצָה לִבְרֹחַ מֵהֶם וְלֵילֵךְ לְדַרְכּוֹ וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל לַאֲחוֹרָיו כְּלָל וְלִבְלִי לִטְעֹן עִמָּהֶם כְּלָל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּבְרַח יַעֲקֹב וְכוּ' וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת עַל בִּלְי הִגִּיד לוֹ כִּי בוֹרֵחַ הוּא שֶׁאֵינוֹ

מַגִּיד לָהֶם שֶׁבּוֹרֵחַ מֵהֶם רַק בּוֹרֵחַ לְתוּמוֹ לְדַרְכּוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִצּוֹל מֵהֶם גַּם וַיִּגְנֹב וְכוּ' מְרֻמָּז שֶׁלִּפְעָמִים מִתְגַּבְּרִים הַהִרְהוּרִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת כָּל כַּךְ עַד שֶׁקָּשֶׁה לִבְרֹחַ מֵהֶם לְתוֹךְ תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּדְבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּשׂוּם אֹפֶן וְהַהֶכְרֵחַ לַעֲסֹק בְּמִילֵי דִּשְׁטוּתָא בְּעִנְיְנֵי צְחוֹק וְכַיּוֹצֵא כְּדֵי לְפַקֵּחַ דַּעְתּוֹ לְפִי שָׁעָה עַד יַעֲבֹר זַעַם הַשֶּׁטֶף שֶׁל הַמַּחֲשָׁבוֹת, כִּי אֵין הַיֵּצֶר הָרָע מָצוּי אֶלָּא לְשַׁעְתּוֹ, וְאָז אֵין הַסִּטְרָא אַחֲרָא מֵבִינָה כְּלָל, שֶׁהוּא בּוֹרֵחַ מֵהֶם מֵאַחַר שֶׁעוֹסֵק בְּמִילֵי דִּשְׁטוּתָא וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיִּגְנֹב וְכוּ' עַל בְּלִי הִגִּיד לוֹ וְכוּ', אֲבָל אַחַר כַּךְ רוֹצֶה הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְהִתְגַּבֵּר עוֹד וְלִרְדֹּף אַחַר בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרָיו הַנֶּאֱמַר שָׁם וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹמֵד בְּעֶזְרוֹ וּמַזְהִיר אֶת בְּחִינַת לָבָן, "הִשָּׁמֶר לְךָ מְדַבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב וְכוּ'" (בְּרֵאשִׁית ל"א) כִּי טוֹבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים רָעָה הִיא אֵצֶל הַצַּדִּיקִים, הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו מֵאַחַר שֶׁכְּבָר סָבַל כָּל כַּךְ וְהוּא מַזְהִיר הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁיְּסוּרוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יְדַבְּרוּ עִמּוֹ מִטּוֹב וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַגַּ"ל שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְאֶחָיו, "לקטו אֲבָנִים וְכוּ'" וְיִעְשׂוּ גַּ"ל, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי אַדְמוּ"ר זַ"ל שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מְנַתֵּק עַצְמוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, וְכָל הַעְתָּקָה וַהֲזָזָה וּתְנוּעָה שֶׁהָאָדָם מֵזִיז וּמֵנִיעַ וּמַעְתִּיק עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב, הַכֹּל מִתְקַבֵּץ בְּעֵת הַצָּרָה וְהַדְּחַק וְעוֹזֵר לְהָאָדָם וְכוּ', כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זַ"ל (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן מ"ח) וְזֶה בְּחִינַת לקטו אֲבָנִים, בְּחִינַת אַבְנֵי קֹדֶשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנִּצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַמִּתְבָּרְרִים עַל-יְדֵי כָּל הַזֲּזָה וּתְנוּעָה מַה שֶּׁמְּנַתְּקִים עַצְמָן מֵרַע לְטוֹב, כִּי הַנִּצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּפְלוּ הֵם בִּבְחִינַת תִּשְׁתַּפְּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ וּבְרוּרָם הוּא בִּבְחִינַת לקטו אֲבָנִים וְעִקַּר בֵּרוּרָם וַעֲלִיָּתָם הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַמַּחֲשָׁבָה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁמְּנַתֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּכָל פַּעַם מֵרַע לְטוֹב וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מִזֶּה וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר קָשֶׁה לוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם מֵחֲמַת שֶׁזֶּה יָמִים רַבִּים שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִסּוּרִים מֵהֶם וַעֲדַיִן לֹא נִשְׁקַט מֵהֶם, אֲבָל צָרִיךְ לֵידַע כִּי אֵין שׁוּם תְּנוּעָה טוֹבָה נֶאֱבֶדֶת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר יַעֲקֹב לְאֶחָיו, "לקטו אֲבָנִים", שֶׁיְּקַבְּצוּ וְיִלַּקְטוּ יַחְדָּיו כָּל הָאַבְנֵי קֹדֶשׁ, שֶׁהֵם הַנִּצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּתְבָּרְרוּ עַל-יְדֵי כָּל מַה שֶּׁהָיוּ מְנַתְּקִים עַצְמָן בְּכָל פַּעַם מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְטוֹבוֹת. וְעַל-יְדֵי כָּל הַהַעְתָּקוֹת וַהֲזָזוֹת שֶׁנִּתְקוּ עַצְמָם מֵרַע לְטוֹב, מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרְרוּ נִצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים נַעֲשָׂה מֵהֶם גַּל וּמְחִצָּה לְהַפְסִיק בֵּינוֹ לְבֵין לָבָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל, רַק יַעֲמֹד עַל מְקוֹמוֹ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ', כִּי כֻּלָּם מִתְקַבְּצִים וְעוֹזְרִים לְהָאָדָם בְּעֵת הַדְּחַק כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּתִקֻּף הִתְגַּבְּרוּת הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, ח"ו, וְזֶה בְּחִינַת הַגַּל שֶׁנַּעֲשָׂה בֵּין יַעֲקֹב לְלָבָן וְזֶה בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, כִּי כָּל יְמֵי הַסְּפִירָה מְבָרְרִין בֵּרוּרִים עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהוּא הֶכְנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה לִשְׁמֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ אָז בְּיוֹתֵר מְאֹד

מְאֹד, כִּי קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה הִיא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְעִקַּר הַהֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁתְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּרִית, שֶׁתְּלוּיָה בַּמַּחֲשָׁבָה וְכַנַּ"ל וּבְיוֹם לַ"ג בָּעֹמֶר כְּבָר זוֹכִין כְּלַל יִשְׂרָאֵל לְבָרֵר בֵּרוּרִין הָרְבֵּה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּחִינַת הַגַּל הַנַּ"ל בְּחִינַת עַד הַגַּל הַזֶּה וְכוּ' שֶׁמַּפְסִיק בֵּין קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב לְבֵין טֻמְאַת הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁל בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר הוּא בִּבְחִינַת הַז' מִדּוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבְּרֹאשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת (שׁוֹפְטִים ט"ז) שבע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ, כִּי הַמַּחֲשָׁבוֹת חוֹלְפִין וְעוֹבְרִין עַל הָאָדָם כְּפִי הַמִּדּוֹת וְכַמְבֹאָר בְּסוֹף סִימָן כ"ט (לִקּוּטֵי א') אַךְ עִקַּר הַמִּדּוֹת הֵם ה' מֻחָסָד עַד הוֹד וְיסוֹד וּמַלְכוּת הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וּכְלָלִיּוּת דִּכְלָלִיּוּת, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת נִמְצָא, שֶׁבְּיוֹם ה' משבוע ה' שֶׁהוּא לַ"ג בָּעֹמֶר כְּבָר נִגְמַר הַבֵּרוּר שֶׁל בְּחִינַת הוֹד הֵן בִּבְחִינַת הַשָּׁבוּעוֹת הֵן בִּבְחִינַת הַיָּמִים וְעַל-כֵּן אָז הוּא הוֹד שֶׁבְּהוֹד שֶׁשָּׁם חָשַׁב כְּאִלּוּ נִגְמַר הַבֵּרוּר מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַמִּדּוֹת עַד הוֹד כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז נַעֲשָׂה בְּחִינַת הַגַּל הַנַּ"ל שֶׁהוּא מַפְסִיק בְּמַחֲשָׁבָה בֵּין הַקְּדֻשָּׁה וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁלֹּא תִּקָּרֵב עוֹד בְּעַרְמִימוּתָהּ וְרַמָּאוּתָהּ לְהַכְנִיס מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת ח"ו, בְּהַמֹּחַ וְכָל זֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זַצַ"ל שֶׁזָּכָה לְהִסְתַּלֵּק אָז, כִּי הוּא הִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנָא דִּיקְנָא, שֶׁהֵם תִּקּוּנֵי הַשְּׂעָרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת בַּלֵּב לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא בְּחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שֵׂעִיר, כִּי בְּחוֹט הַשְּׂעָרָה נִצּוֹלִין מֵהֶם, כַּנַּ"ל:

חלק לו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַקַּדְמוֹנִים נָתְנוּ סִימָן פ'ל'ג שֶׁבְּיוֹם שֶׁחָל פּוּרִים יִהְיֶה לַ"ג בָּעֹמֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ, זֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב ל"ח) מִי פלג לשטף תעלה הַנַּ"ל כִּי הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת וְנִקְרָאִים שטף, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם, שֶׁכָּל שְׂעָרָה יֵשׁ לָהּ גּוּמָא בִּפְנֵי עַצְמָהּ וְאֹלְמֵי שְׂתֵּי שְׂעָרוֹת יוֹצְאוֹת מִגּוּמָא אַחַת מַחֲשִׁיכִין מֵאוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּמַחֲשָׁבוֹת שֶׁבְּמֹחַ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּכָּנְסוּ שְׁתֵּי מַחֲשָׁבוֹת בְּפַעַם אַחַת בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל, כִּי אֵין הַמֹּחַ מַחֲזִיק כִּי אִם מַחֲשָׁבָה אַחַת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הַפּוּר שֶׁמַּמְשִׁיכִין אָז בְּחִינַת תִּקּוּן הַגּוֹרָל שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי פּוּרִים בִּבְחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים, כִּי פּוּרִים הוּא הַכָּנָעַת הָמָן-עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת (דְּבָרִים כ"ה) אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ, שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ עַל-יְדֵי פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבְּרֹאשׁ ח"ו, בִּבְחִינַת רֹאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וּבְפוּרִים מַכְנִיעִין אוֹתוֹ, כִּי נִמְשָׁךְ אָז בְּחִינַת תִּקּוּן הַפּוּר שֶׁהוּא הַגּוֹרָל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנָּתַן הַכֹּהֵן גָּדוֹל עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָל אֶחָד לה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל שֶׁמְּרַמֵּז עַל בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁכָּל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה תְּלוּיָה בְּחוֹט הַשְּׂעָרָה, כִּי הַשְּׂעִירִים מְרַמְּזִים עַל הַשְּׂעָרוֹת, בְּחִינַת הֵן

עֲשׂוֹ אָחִי אִישׁ שֵׂעִיר, אֲבָל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְבָרְרִים אוֹתָם עַל-יְדֵי הַגּוֹרָל שֶׁמַּעֲלִין שָׂעִיר אֶחָד לה' וְשָׂעִיר אֶחָד מְגָרְשִׁין לַעֲזָאזֵל וּבָזֶה תָּלוּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ כְּחוּט הַשְּׂעָרָה, כִּי הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, הֵם בִּבְחִינַת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לה', שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְגָרְשָׁם מִמֶּנּוּ לַעֲזָאזֵל וְלֹא יָבֹאוּ אֵלָיו עוֹד וְזֶהוּ בְּחִינַת ל"ג בָּעֹמֶר שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁעוֹסְקִין בַּסְּפִירָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת פלג, בְּחִינַת מִי פלג לשטף תעלה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הַשְּׂעָרוֹת, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת "שטף", כִּי מֵחֲמַת רְדִיפַת הַמַּחֲשָׁבָה נִדְמֶה כְּאִלּוּ הֵם שׁוֹטְפִים וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד נֶגְדָּם, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל מַחֲשָׁבָה וּמַחֲשָׁבָה יוֹצְאִים בָּזֶה אַחַר זֶה מֵהַמֹּחַ וְאִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁיִּהְיוּ בְּיַחַד בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁיִּתְחִיל כְּחוּט הַשְּׂעָרָה מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת יִהְיֶה נִצּוֹל מֵהַמַּחֲשָׁבָה רָעָה, רַק שֶׁלֹּא יִטְעֹן עִמָּהּ וְלֹא יִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל, רַק יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּלֹא יָדַע בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"א) וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב עַל בְּלִי הִגִּיד לוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק לז

וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא בֵּין יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאָז קוֹרִין בְּוַדּוּי בְּכִפּוּרִים, אֲרַמִּי אוֹבֵד אָבִי וְכוּ', שֶׁהוּא לָבָן הָאֲרַמִּי שֶׁבִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל עַל-יְדֵי מַחְשָׁבוֹתָיו הָרָעוֹת, כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא יְסוֹד וְעִקַּר כָּל הַתּוֹרָה, הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַמַּחֲשָׁבוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה מוֹדִין וּמְשַׁבְּחִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהִכְנִיסָנוּ בְּגָלוּת מִצְרַיִם וְהוֹצִיאָנוּ מִשָּׁם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁנּוֹתֵן עֵצוֹת וּמְחַזֵּק לֵב יִשְׂרָאֵל בְּכָל פַּעַם לְבָרֵחַ וּלְהִמָּלֵט מִמֶּנּוּ אַף אִם כְּבָר עָבַר מַה שֶּׁעָבַר נִמְצָא, שֶׁשָּׁבוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ, עִקַּר קִדֻּשָּׁתוֹ עַל-יְדֵי הַכְנָעַת קְלִפַּת לָבָן הָאֲרַמִּי וְהֶאָרָה זֹאת מַתְחִיל בְּל"ג בָּעֹמֶר בִּבְחִינַת עַד הַגַּ"ל הַזֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה בֵּין יַעֲקֹב לְלָבָן וְכַנַּ"ל:

פרק ז

חלק א

עַל פִּי הַתּוֹרָה "בְּרֵאשִׁית-לְעִינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ס"ז), עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא:

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי עִנְיַן תְּפִלִּין מְבֹאָר שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם עַל פָּסוּק (שְׁמוֹת ל"א), "ואמלא אותו רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה" שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' מֹחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהָרֹאשׁ בית, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' מֹחִין שֶׁמְּמַלְּאִין אֶת הַבָּתִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת שֶׁהָרֹאשׁ מֵאִיר לְתוֹךְ הַבַּיִת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְכֵן כָּל הַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים שָׁם הֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק

יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפְּאֵר וְהַחֵן וְהַיִּפְי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְכוּ' וְהוּא בְּחִינַת שָׁם ה' כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין ד' מֹחִין מד' אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְהֵם בְּחִינַת תְּלָת גַּוונִין דְּעֵינָא ובת עין. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין הד' יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמִּדּוֹת וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁין בַּת תְּלָת גְּוָנִין דְּעֵינָא ובת עין, כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְהוּא בְּחִינַת שָׁם הַצַּדִּיק בְּחִינַת אַנְתְּ שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמֵי וְהוּא מֵאִיר לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁכְּשֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִין נִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ וְאֵז יֵשׁ בַּעַל הַבַּיִת לְהָעוֹלָם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית רֹאשׁ בַּיִת שֶׁהָרֹאשׁ מֵאִיר לַבַּיִת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְכָל מִי שֶׁנִּכְלָל בָּזֶה הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁנִּכְלָל בִּשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּהַפְּאֵר וְהַחֵן וְהַיִּפְי הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ נִפְתָּחִין עֵינָיו וּמַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּכָל הַמִּדּוֹת וְכוּ' וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁנִּתְעַלֵּם זֶה הָאוֹר, שֶׁהוּא אוֹר הַצַּדִּיק הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' וְכָל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל אֲזַי מִתְגַּבְּרִין, ח"ו, הַמְאוֹרֵי אֵשׁ וְכוּ', שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מִכָּל הַנַּ"ל וּמֵהֶם חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' וְהֶעָבַר עָבַר, אַךְ עַתָּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה בְּכָל יוֹם לָשׁוּב אֶצְלֵנוּ, עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁנָּשׁוּב אֵלָיו עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְעוֹרֵר לְפַקֵּחַ עַל תִּקּוּן נַפְשׁוֹ וְלִקּוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה וּלְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהָעִקָּר לְהִתְאַבֵּל וְלִבְכּוֹת עַל פְּגַם מַעֲשָׂיו שֶׁגָּרְמוּ חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אוֹ עִכּוּב בְּנִינוֹ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְגַּלֶּה אָצְלוֹ הַהַעֲלָמָה הַנַּ"ל וְיָאִיר עָלָיו כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת ד' מֹחִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ וְתִקּוּן הד' יְסוֹדוֹת וְכוּ', כִּי הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה בִּבְחִינַת פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר דַּיְקָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל זֶה בְּמָקוֹמוֹ בַּסִּימָן הַנַּ"ל וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵינוּ שֶׁדִּבַּרְנוּ בָּזֶה בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְשִׂים לִבְּךָ לָזֶה הֵיטֵב עַד שֶׁתָּבוֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה לְהִתְאַבֵּל עַל מַעֲשֶׂיךָ שֶׁמְּעַכְּבִים בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ אַתָּה מַחֲרִיבוֹ וּמֵאָרִיךְ הַגָּלוּת כָּל כַּךְ עַד שֶׁתַּתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמְךָ בְּעֵין הָאֱמֶת עַד שיארו עָלֶיךָ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְכוּ' וְכוּ':

חלק ב

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי מוּבָן בַּכַּוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁאוֹר הַתְּפִלִּין יוֹצֵא עַל-יְדֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁקָּמִים בַּחֲצוֹת לַיְלָה וּמִתְאַבְּלִין עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִין וְנִתְתַּקְּנִין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְחוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים בְּחִינַת הַמְאוֹרֵי אוֹר וּמֵאִיר אוֹר רֹאשׁ בית, שֶׁהוּא בְּחִינַת ד' מֹחִין, בְּחִינַת פְּאֵר תְּלָת גוונין דְּעֵינָא ובת עין, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', שֶׁהוּא ד' אוֹתִיּוֹת וְכוּ' וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת שֵׁם ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כ"ח), "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ" וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו'), אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ וְכוּ' וְהֵם בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוונִין דְּיֵעִינָא, כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִים פְּאֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל כ"ד), "פְּארְךָ חָבוּשׁ עָלֶיךָ" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מו"ק ט"ו) וְהֵם בְּחִינַת גְּוונִין דְּיֵעִינָא, בְּחִינַת וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ וְהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, בְּחִינַת הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁהֵם הַמֹּחִין מְמַלְּאִין אֶת הַבָּתִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי קִיּמַת חֲצוֹת כַּנַּ"ל וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָקוּם בַּחֲצוֹת אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אוֹר קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין מֹחִין שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁאוֹרָם נִמְשָׁךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַקָּמִים בַּחֲצוֹת וְכַמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל. וְהוּא עַל-פִּי הַדְּבָרִים הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַפְּאֵר וְהַחֵן וְהַיֹּפִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט הֵם הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמַּנִּיחַ כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ אוֹר הַדַּעַת וְהִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין הָאֲמִתִּיִּים לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאֵנוּ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לִהְיוֹת נִכְלָל בְּשֵׁם ה' וְאָנוּ מִתְפָּאֲרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא מִתְפָּאֵר בָּנוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתְּפִלִּין שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּתְעוֹרְרִין כְּשֶׁאָנוּ מִתְעַטְּרִין בַּעֲטָרַת תִּפְאֶרֶת הַתְּפִלִּין שֶׁלָּנוּ, שֶׁאָזַי גַּם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל מַנִּיחַ תְּפִלִּין, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם הִתְפָּאַרְתִּי בָּנוּ, בְּחִינַת (דְּבָרִים ד') כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל וְכוּ' וּמִי גּוֹי גָּדוֹל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת (דַּף ו') וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁעַל יָדוֹ כָּל הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל, אֲבָל בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים הוּא נֶעְלָם מְאֹד כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁיו עַל-יְדֵי חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט וּמִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אַחֲרָא מְאֹד לְהַעֲלִים אוֹר הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָשֶׁה סִלּוּקָן שֶׁל צַדִּיקִים כִּפְלַיִם כְּחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כ"ט), "לָכֵן הִנְנִי יוֹסִיף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוֹנָיו תסתתר וְכוּ'" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עַיֵּן מִדְרָשׁ אֵיכָה פֶּרֶק א') עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי קִיּמַת חֲצוֹת כַּנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּשׁ עַל עַצְמוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה עַצֶּם מְרִירַת גָּלוּת נַפְשׁוֹ וְכוּ' צָרִיךְ לִבְכּוֹת מְאֹד עַל עַצֶּם הַהַעְלָמָה הַזֹּאת שֶׁנִּתְעַלֵּם אוֹר הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְנִתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת מְאֹד וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֻבְלֵי שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הַקֵּטֶגּוֹרְיָא שֶׁבֵּין תַּלְמִיד חָכָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹף כְּתוּבוֹת), שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְזֶה עִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל וְכָל זֶה גּוֹרֵם כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי חֲטָאָיו וַעֲוֹונוֹתָיו, כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּרְבֶּה לִפְגֹּם ח"ו, כֵּן מִתְגַּבֵּר הַהַעְלָמָה ח"ו, וּלְהֵפֶךְ כָּל מַה שֶּׁמֵּשִׂים אֶל לִבּוֹ לִבְכּוֹת עַל זֶה וְלָשׁוּב לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּתַקֵּן כָּל זֶה, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה הַהַעְלָמָה וְזוֹכֶה שֶׁיָּאִיר לוֹ אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהִיא בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת, בְּחִינַת פְּאֵר וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין בַּבֹּקֶר אוֹר הַתְּפִלִּין וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יָד, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁכְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הוּא לְהַגְבִּיר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר עַל מְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי מְאוֹרֵי אוֹר הֵם בְּחִינַת שֵׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הַצַּדִּיק וְכוּ' וּלְהֵפֶךְ מְאוֹרֵי אֵשׁ הֵם הַהֵפֶךְ, כִּי הֵם בְּחִינַת הַהַעֲלָמָה, בְּחִינַת שֵׁם דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁמִּתְגַּבֵּר לְהַעֲלִים שֵׁם ה' שֶׁמִּשְׁתַּתֵּף בְּשֵׁם הַצַּדִּיק וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיִן שָׁם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְרָאוֹת לְהַגְבִּיר בְּחִינַת הַמְאוֹרֵי אוֹר עַל הַמְאוֹרֵי אֵשׁ. וּמְבֹאָר וּמוּבָן שָׁם שֶׁזֶּה כְּלַל כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי כְּלַל הָאָדָם הוּא ד' יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת וְרָעוֹת וּבְשָׁרְשָׁם הֵם כֻּלָּם קֹדֶשׁ בְּחִינַת ד' אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, אַךְ לְמַטָּה הֵם מְעֹרָבִים טוֹב וָרָע וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם וּמִלְחַמְתּוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם לְשַׁבֵּר הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהָרַע שבד' יְסוֹדוֹת וּלְהַגְבִּיר הַטּוֹב שבד' יְסוֹדוֹת עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין כָּל הד' יְסוֹדוֹת בד' אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת מֹחִין וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין בְּהַשֵּׁם הַטּוֹב וּבְהַפְּאֵר שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת וְכַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין עָלָיו הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְכוּ', בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּחִינַת הַמְאוֹרֵי אוֹר עַל הַמְאוֹרֵי אֵשׁ, אֲזַי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שֶׁגַּם בְּחִינַת הַמְאוֹרֵי אֵשׁ יִתְתַּקְּנוּ וְיִתְהַפְּכוּ וְיֵכָלְלוּ בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַמְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַמְאוֹרֵי אֵשׁ מְקַבְּלִין מֵהַמְאוֹרֵי אוֹר. וְעַל-כֵּן יֵשׁ ד' גוונין בְּאֵשָׁא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי שָׁרְשָׁם מד' גוונין הַנַּ"ל, אַךְ עִקַּר הַפְּגָם הוּא כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר ח"ו, הָרַע שבד' יְסוֹדוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ, בְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּמְאוֹרֵי אֵשׁ הַנַּ"ל שֶׁמְּשָׁם כָּל הַתַּאֲווֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת, כִּי כֻּלָּם בְּחִינַת אֵשׁ, בְּחִינַת חֲמִימוּת הַלֵּב הוּא נור דָּלוּק וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו וּלְהַכְנִיעוֹ עַל-יְדֵי הַמְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁם הַצַּדִּיק שֶׁמְּשָׁם כֹּחַ הָאֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרֵף וּמְבַעֵר הָאֵשׁ הָרַע הַזֶּה בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל ט"ו) מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם, הַיְנוּ שֶׁבְּכֹחַ הַצַּדִּיק זוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר לַהֲפֹךְ אֵשׁ חֲמִימוּת הַלֵּב אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן מ"ט), הַיְנוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל הָאֵשׁ הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא רַק לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הַהֵפֶךְ לְעוֹרֵר לִבּוֹ שֶׁיִּתְלַהֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהִתְפַּלֵּל וְלִלְמֹד בְּהִתְלַהֲבוּת אֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ט) חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח') רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁהַמְאוֹרֵי אֵשׁ יִתְהַפְּכוּ וְיֵכָלְלוּ בְּשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִפְאֵר תַּחַת אֶפֶר כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת אֶפֶר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ יִתְהַפֵּךְ לִבְחִינַת פְּאֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁהַמְאוֹרֵי אֵשׁ בְּעַצְמָן יִתְתַּקְּנוּ וְיִתְהַפְּכוּ וְיֵכָלְלוּ בְּאֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁרְשׁוֹ

מֵהַמְאוֹרֵי אוֹר כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד שֶׁמַּנִּיחִין תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כִּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יַד בְּדֶרֶךְ כְּלָל הֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר בְּעַצְמָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְתִקּוּן הַמְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה, צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי תִּקּוּן בְּחִינַת הַמְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַ"ל, זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן מִדַּת לַיְלָה שֶׁאָז בְּחִינַת שְׁלִיטַת הַמְאוֹרֵי אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר ט'), "וּבָעֶרֶב יִהְיֶה וְכוּ' כְּמַרְאֵה אֵשׁ וְכוּ'" עַד שֶׁזּוֹכִין שֶׁלַּיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר, שֶׁגַּם הַמְאוֹרֵי אֵשׁ יִתְתַּקְּנוּ וְיֻכְלְלוּ בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה בַּחֲצוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשַׁרְשׁוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַדְּמָעוֹת נִפְגָּמִין ח"ו, בְּחִינַת הַמְאוֹרֵי אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֲבָל מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ צְרִיכִין לִבְכּוֹת מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאָז דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת פְּאֵר הַנַ"ל וְנִתְהַפְּכִין הַמְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁמִּשָּׁם הַדְּמָעוֹת וְכוּ' נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לִבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ל"ח) רָאִיתִי אֶת דִּמְעוֹתַיִךְ וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁל יַד שֶׁהִיא בִּבְחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁתִּקּוּן אוֹר זֶה יוֹצֵא תְּחִלָּה בַּבֹּקֶר עַל-יְדֵי הַתִּקּוּן שֶׁל קִימַת חֲצוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר, שֶׁמִּתְהַפְּכִין בְּחִינַת הַמְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁשּׁוֹלְטִין בַּלַּיְלָה וְנִכְלָלִין בְּאוֹר יוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְעַל-כֵּן תְּפִלָּה שֶׁל יַד הוּא כְּנֶגֶד הַלֵּב לְשַׁעְבֵּד בָּזֶה תַּאֲוֹוֹת וּמַחְשָׁבוֹת לִבֵּנוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, הַיְנוּ כַּנַ"ל לְהַפֵּךְ כָּל חֲמִימוּת הָאֵשׁ שֶׁבַּלֵּב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לַחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתְּפִלִּין שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹסְקִין עֲדַיִן בְּמִלְחָמָה זֹאת לְשַׁכֵּךְ וּלְבַטֵּל הַמִּדּוֹת וְתַאֲוֹוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הָרַע שבד' יְסוֹדוֹת וּלְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בהד' מֹחִין וְכוּ' בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁל יַד, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַלֵּב וְהוּא בְּחִינַת יַד כֵּהָה, בְּחִינַת רָחֵל (סבא מִשְׁפָּטִים דַּף צ"ה) עוֹלֵימְתָא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עַיְינִין כִּי אִם מַה שֶּׁמְּאִירִין לָהּ מֵהַמְאוֹרֵי אוֹר עַל-יְדֵי הַכּוֹבְשִׁין אֶת יִצְרָם וּמַמְשִׁיכִין כֹּחַ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין בְּחִינַת אוֹר הָעֵינַיִם גַּם לְשָׁם לִבְחִינַת רָחֵל וְכוּ' כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן כָּל זֶה וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחִין תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹצֶם הַמְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת עֹצֶם הַפְּאֵר וְהִתְגַּלּוּת הגווּנין, בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת וְכוּ' 'בְּרֵאשִׁית'-רֹאשׁ בַּיִת, בְּחִינַת שֵׁם ה' וְכוּ', שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּפִלִּין מֹחִין כַּנַ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְתִקּוּן הַמְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" שָׁמַיִם

וְאָרֵץ הֵם בְּחִינַת צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וּמְאוֹרֵי אֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן כָּל זֶה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יַד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הָרֹאשׁ בֵּית שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם" 'תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם' הֵם בְּחִינַת הָרַע שבד' יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבִּמְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת וחורבן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכָל אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ הד' מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה פָּסוּק זֶה עַל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל הד' מַלְכֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּא, תֹּהוּ זֶה גָּלוּת בָּבֶל וְכוּ' וְהַתְּקוּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם ד' פָּרָשִׁיּוֹת, ד' מֹחִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר עַל הָרַע שבד' יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָל כָּל הַתַּאֲווֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָאָדָם שֶׁמִּמָּרְרִין חַיֵּי הָאָדָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָאָדָם כְּמוֹ תּוֹעֶה בַּמִּדְבָּר מַמָּשׁ בְּמָקוֹם תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם כַּאֲשֶׁר יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהָבִין בְּעַצְמוֹ. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, כִּי כָּל צַדִּיק הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה-מָשִׁיחַ, כַּמְבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים וְזֶהוּ, "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זֹהַר וַיְחִי דַּף רמ), זֶה רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁמְּרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם עַל אַנְפֵּי אוֹרַיְתָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין בָּהּ הַיְרֵאִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עֵסֶק הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה בַּחֲצוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת לִבְכּוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאַחַר כָּךְ מִתְנַחֲמִין בִּבְחִינַת פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה לְהָקִים אֶת הַשְּׁכִינָה מִגָּלוּתָהּ שֶׁשָּׁם רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֵף בִּבְחִינַת וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם כַּנַּ"ל, כִּי מַיִם מְרַמְּזִים עַל עַל רִבּוּי הַדְּמָעוֹת שֶׁבּוֹכִין בַּחֲצוֹת וּמְפָרְשִׁין שִׂיחָתָן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְשׁוֹפְכִין לִבָּן כַּמַּיִם בִּבְחִינַת (איכה ב') שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה', בְּחִינַת (שָׁם א') עֵינִי עֵינִי יוֹרְדָה מַיִם וְכוּ' וְזֶהוּ (שָׁם), "כִּי רָחַק מְמֶּנִּי מְנַחֵם" שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מְנַחֵם הַכֹּל בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ה') זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת הַהַעֲלָמָה הַנַּ"ל שֶׁנִּתְעַלֵּם מְאֹד אוֹר הַצַּדִּיק עַד שֶׁהוּא רָחוֹק מְמֶּנּוּ מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְזֶהוּ, 'כִּי רָחַק מְמֶּנִּי מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי', שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא מְנַחֵם וּמֵשִׁיב נַפְשִׁי בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ נִתְעַלֵּם אִתָּנוּ וְרָחוֹק מֵאִתָּנוּ מְאֹד וְעַל-יְדֵי זֶה, "הָיוּ בָנַי שׁוֹמְמִים כִּי גָּבַר אוֹיֵב" 'בָּנַי' זֶה בְּחִינַת הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים בָּנִים, כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה 'וְזֶהוּ הָיוּ בָנַי שׁוֹמְמִים' שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁרָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם שֶׁהוּא אוֹר הַצַּדִּיק הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה 'הָיוּ בָנַי שׁוֹמְמִים', שֶׁאֲפִלּוּ מְעַט הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים

שֶׁלָּנוּ הֵם שׁוֹמְמִים וּמְבֻלְבָּלִים מְאֹד, 'כִּי גָּבַר אוֹיֵב', שֶׁהִתְגַּבֵּר הָאוֹיֵב וְהַשׂוֹנֵא הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע שבד' יְסוֹדוֹת שֶׁקְּשֶׁה מְאֹד לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם מֵחֲמַת תִּקֻּף הַהַעֲלָמָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם וְכוּ' כַּנַּ"ל "וְעַל אֵלֶּה אֲנִי בוכיה עֵינִי עֵינִי יורדה מַיִם וְכוּ'" כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁבּוֹכֶה בְּמַר נֶפֶשׁ עַל כָּל זֶה וְשׁוֹפֵךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְפִי בְּחִינָתוֹ שֶׁיְּנַחֲמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַמְשִׁיךְ עָלָיו פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר עַד שֶׁזּוֹכֶה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַיְמֵי הַדַּעַת שֶׁשָּׁם רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֶפֶת בִּבְחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְכַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה, "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר" בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין וּמְאִירִין עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י וְאֵין נָאֶה לוֹ שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ יַחַד עַל-כֵּן, "וַיַּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וְכוּ'" הַיְנוּ בְּחִינַת סוֹד הַבְדָּלָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרַע שֶׁבְּמְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם עִקַּר הַחֹשֶׁךְ הוּא עַל-יְדֵי תַּעֲרוֹבוֹת כְּשֶׁיּוֹנְקִים ח"ו, יוֹתֵר מִדַּאי מֵהַמְּאוֹרֵי אוֹר וְכוּ' כַּיָּדוּעַ, אֲבָל עַל-יְדֵי רוּחַ אֱלֹקִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אוֹר בְּחִינַת יְהִי אוֹר וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה 'וַיַּבְדֵּל', שֶׁהִבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, בֵּין מְאוֹרֵי אוֹר וּבֵין הָרַע שֶׁבְּמְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁאָז מְבָרְכִין עַל הָאֵשׁ לְהַבְדִּיל וּלְהַפְרִישׁ הָרַע שֶׁבְּמְאוֹרֵי אֵשׁ עַד שֶׁיִּכְלְלוּ הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ בִּמְאוֹרֵי אוֹר עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה בּוֹרֵא מְאוֹרֵי אֵשׁ וְזֶהוּ, "וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לָאוֹר יוֹם וְכוּ', וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד" כִּי עַל-יְדֵי הַהַבְדָּלָה שֶׁהִבְדִּיל הַחֹשֶׁךְ מִן הָאוֹר הָרַע שֶׁבְּמְאוֹרֵי אֵשׁ מִן הַטּוֹב, עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל מִדַּת לַיְלָה בְּמִדַּת יוֹם וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וְהִתְחַבְּרוּת תְּפִלָּה שֶׁל יַד בְּתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ שֶׁאָסוּר לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם ח"ו, בְּשׁוּם הֶפְסֵד וְשִׂיחָה, כִּי צְרִיכִין לְכוֹלְלָם יַחַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין מִן הָעוֹר לְתַקֵּן וּלְבָרֵר בְּחִינַת כְּתֹנוֹת עוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת צִפָּרְנַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פָּרָק כ"א), חֲלָקִים כְּצִפָּרֶן הַלְּבִיּשָׁן וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמִּסְתַּכְּלִין עַל הַצִּפָּרְנַיִם כְּשֶׁמְּבָרְכִין עַל הָאֵשׁ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּשָׁעַת הַבְדָּלָה, כִּי שָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַהַבְדָּלָה וְהַבֵּרוּר לְבָרֵר הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת צִפָּרְנַיִם, בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע עַד שֶׁיִּתְהַפְּכוּ כָּתְנוֹת עוֹר לְבְחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר בְּאָלֶף (שָׁם), שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְעַל-כֵּן כָּל תִּקּוּן הַתְּפִלִּין הוּא עַל-יְדֵי הָעוֹר, כִּי נִכְתָּבִין עַל גַּבֵּי הָעוֹר וְגַם הַבָּתִּים וּרְצוּעוֹת הֵם מִן הָעוֹר, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלִּין לְהַגְבִּיר בְּחִינַת הַמְּאוֹרֵי אוֹר עַל מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן כָּתְנוֹת עוֹר, לְהָפְכָם לִבְחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר, בְּחִינַת מאור אורי כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַזְהִיר בְּכָל הד' פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין לְהַגִּיד וּלְהוֹדִיעַ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְבָנֵינוּ אַחֲרֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת קַדֵּשׁ (שְׁמוֹת י"ג), "והגדת לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר וְכוּ'" וְכֵן בְּפָרָשָׁה שְׁנִיָּה (שָׁם), "וְהָיָה כִּי ישאלך בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יַד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם" וּבְפָרָשַׁת שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ הַזְהִיר בְּיוֹתֵר (דְּבָרִים ו'), "וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְכוּ' וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ וְכוּ'" כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין הוּא לְהַגְדִּיל שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַגְדָּלַת שֵׁם ה' הוּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר יְדַבְּרוּ וְיָשִׂיחוּ בְּנִפְלְאוֹת נוֹרָאוֹת גְּדֻלַּת מַעֲשָׂיו וְנִסָּיו וּמוֹפְתָיו שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ מֵעוֹלָם וַאֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וּלְסַפֵּר כָּל זֹאת לְבָנֵינוּ וְלִבְנֵי בָנֵינוּ אַחֲרֵינוּ מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ג') זֶה שְׁמִי לעלם וְזֶה זכרי לְדוֹר דּוֹר וּכְתִיב (תְּהִלִּים קל"ה), "ה' שִׁמְךָ לְעוֹלָם ה' זכרך לְדוֹר וָדוֹר" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קמ"ה), "דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ יַגִּידוּ" וּכְתִיב (שָׁם ק'), "הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ כִּי טוֹב ה' לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ" כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת נוֹרָאוֹת קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין שֶׁאָנוּ מְחֻיָּבִים לְהָנִיחַ בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל הָרֹאשׁ וְהַזְּרוֹעַ כְּדֵי לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם הֵיטֵב הֵיטֵב בְּמֹחוֹ וְלִבּוֹ, כִּי ה' הוֹצִיא אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּנִסִּים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים כָּאֵלֶּה כְּדֵי לְגַלּוֹת שְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ בְּכָל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ט'), "וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ" כִּי מִכָּל זֶה מְדֻבָּרִים ב' פָּרָשִׁיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת קַדֵּשׁ וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ מֵעִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם וְאַחַר כָּךְ שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ לְקַבֵּל עָלֵינוּ עוֹל מַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ וְעוֹל מִצְוֹת וְכָל זֶה צְרִיכִים לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁהִזְהִיר (דְּבָרִים ו'), "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סִפְרִי שָׁם), בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, כִּי מִי שֶׁמֵּשִׂים לִבּוֹ לְהִתְבּוֹנֵן עַל דְּרָכֵי ה' וְהַנְהָגוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר חֲסָדִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמּוֹדִיעִים לָנוּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם שֶׁמְּחַדְּשִׁים בְּדָרְכִים נִפְלָאִים בְּכָל דּוֹר וּבְרִבּוּי הַנִּסִּים וְהַטּוֹבוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִם כָּל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים ג' פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, "וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם וְכוּ'" הוּא יָכוֹל לְקַיֵּם בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם וְחוֹבָה עַל כָּל אֶחָד לְשִׂיחַ וּלְסַפֵּר בָּזֶה כָּל יָמָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ה), "שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו" וּלְסַפֵּר וּלְהוֹדִיעַ זֹאת לְבָנֵינוּ וְלִבְנֵי בָנֵינוּ מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד'), "וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ע"ח), לֹא

נכחד מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן מְסַפְּרִים תְּהִלּוֹת ה' וֶעֱזוּזוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה ויקם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְכוּ', אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לְבְנֵיהֶם לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹר אַחֲרוֹן בָּנִים יולדו יָקוּמוּ וִיסַפְּרוּ לִבְנֵיהֶם וְכוּ' וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁם ה' שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפְּאֵר וְהַחֵן וְהַיִּפְי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַפְּאֵר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים כַּנַ"ל וְזֶה הַפְּאֵר וְהַהִדּוּר נִמְשָׁךְ מִדּוֹר לְדוֹר בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מ"א) קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ, שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מִזֶּה הָרֹאשׁ בַּיִת וְכֵן פֶּרֶשׁ שָׁם הַדּוֹרוֹת בְּחִינַת הִדּוּר הָאָתְרוֹג וְהַשֵּׁנִי הַפְּרוּשִׁים אֶחָד, כִּי הִדּוּר הָאָתְרוֹג, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד הֶדֶר מַלְכוּתוֹ צְרִיכִין לְסַפֵּר בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּלְהוֹדִיעַ זֹאת מִדּוֹר לְדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בִּתְהִלָּה לְדָוִד בְּכָל הַמִּזְמוֹר, "דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ וְכוּ'". עַד, "לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וּכְבוֹד הֶדֶר מַלְכוּתוֹ וְכוּ'":

חלק ז

וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַגְדִּיל שֵׁם ה' כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁעִקַּר גְּדֻלָּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאֵין קְדֻשָּׁה אֲחֲרֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, צַדִּיק מָאן דְּנָטִיר בְּרִית וּמִשָּׁם בִּבְחִינַת בְּרִית יוֹצְאִין כָּל הַדּוֹרוֹת, אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ מִתְגַּבֶּרֶת שָׁם דַּיְקָא בְּיוֹתֵר וְעַל-כֵּן זְעִירִין אִנּוּן זוֹכִין לִקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֶפְלּוּ הַכְּשֵׁרִים אֵינָם זוֹכִין לִקְדֻשָּׁה זֹאת כָּרָאוּי, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן אַשְׁרֵי לְמִי שֶׁאֵינוֹ פּוֹגֵם עַל כָּל פָּנִים פְּדֹמִים גְּמוּרִים ח"ו, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שְׁכִיחַ הִרְבֵּה מַה שֶּׁשְּׁכִיחַ שֶׁפּוֹגְמִים מְאֹד וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּיָּדוּעַ בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ וּמִשָּׁם כָּל הָעֲרָבוּבְיָא שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁאֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר, כִּי עֲמָלֵק הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָרָעוֹת שֶׁבְּכָל הד' יְסוֹדוֹת הֵם בְּחִינַת כְּלָל כָּל הַגְּלִיּוֹת בִּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר כ"ד) רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וְהוּא מֵעוֹלָם רְצוּעָה מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הוּא אוֹרֵב עַל הַכְּלָל וְעַל הַפְּרָט כָּל יוֹם, כִּי הוּא הַשָּׂטָן הוּא הַמֵּסִית וְכוּ' כִּי בְּתְחִלָּה מֵסִית אֶת כָּל אֶחָד בְּתַאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים לְמָה שֶׁמְּסִיתוֹ וּמַחֲטִיאוֹ בְּנְעוּרָיו וּבִילְדוּתוֹ בִּפְגַם הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁמַּחֲטִיאוֹ וְאַחַר כָּךְ מְסִיתוֹ לִרְדֹּף אַחַר גְּדֻלּוֹת הֱיוֹת לָהוּט אַחַר הַמָּמוֹן וְכוּ' וּלְרָדְפָהּ אַחַר הַכָּבוֹד וְכוּ', כִּי כָּל הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד וְכוּ' וְכָל במדות רָעוֹת הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִקְּלִפַּת עֲמָלֵק וְלֹא דַּי לוֹ בְּכָל זֶה, אַף גַּם עוֹשֶׂה עֲרְבוּבְיָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה קִטֶגוֹרְיָא גְּדוֹלָה בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וּמַרְבֶּה וּמַגְדִּיל הַשֶּׁקֶר בָּעוֹלָם עַד שֶׁמַּכְנִיס דֵּעוֹת זָרוֹת וּכְפִירוֹת הַרְבֵּה בָּעוֹלָם וּמֵקִים מֵהֶם רָאשִׁים שֶׁאוֹמְרִים

שֶׁרוֹצִים בְּתַקָּנַת יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר וְכָל עִקַּר קִנְאָתוֹ וְהִתְגָּרוּתוֹ שֶׁל קְלִפַּת עֲמָלֵק הוּא לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אוֹר הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' וְעַל-כֵּן נִשְׁבַּע הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י), כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל, צָרִיךְ לְלֶחֶם עִמּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ז), "מִלְחָמָה לה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר" כִּי עַל זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲלִים אוֹר הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁלֹּא לְהוֹדִיעוֹ ח"ו, מִדּוֹר לְדוֹר וְרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל זֶה עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּזֶהֲמָתוֹ שֶׁמִּשָּׁם הַמְשָׁכַת הַדּוֹרוֹת, עַל-כֵּן סוֹבֵר שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלִים הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ עַל-יְדֵי זֶה, אֲבָל אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת קִדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, בִּקְדֻשָּׁה נוֹרָאָה כָּל כַּךְ עַד שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ עוֹלָה עַל הַכֹּל, כִּי עַל-יְדֵי תֹּקֶף קְדֻשָּׁתוֹ הַמְשִׁיךְ דַּעַת עֶלְיוֹן וְנִשְׂגָּב כָּזֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלִימוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הָאֲמִתִּי מִדּוֹר לְדוֹר, כִּי הוּא דַּעַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבַּלְנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שְׁמוֹת י"ט), "וְגַם בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם" שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים הַמַּמְשִׁיכִין חִדּוּשֵׁי תוֹרָה עַל-פִּי הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה לְחַזֵּק וּלְקַיֵּם בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל עֲצוּת עֲמֻקּוֹת אֲמִתִּיִּים לְקַיֵּם עַל-יְדֵי זֶה אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלִים אוֹרָם בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְגַם כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם בִּכְלַל שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה הַקְּדוֹשָׁה כְּמוֹ שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה שֶׁהוּא לַחְתֹּךְ וּלְהַעֲבִיר הָעָרְלָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק וְזֶה בְּחִינַת חִתּוּךְ וּפְרִיעָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד תְּרֵין עֲנָנִין שמכסיין עַל עֵינָא, שֶׁהֵם רומי רבתא ורומי זערתא, שֶׁמִּשָּׁם חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁמִּזֶּה הִתְחִיל הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית הַנַּ"ל וּתְרֵין עֲנָנִין אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁחוֹפִין עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ מַעֲבִירִין אוֹתָם עַל-יְדֵי מִצְוַת חִתּוּךְ וּפְרִיעָה:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁם שֶׁנּוֹתְנִין לְהַתִּינוֹק בִּשְׁעַת הַמִּילָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁחוֹתְכִין וּמַעֲבִירִין הָעָרְלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵהּ הָיָה נֶעְלָם וְנִסְתָּר אוֹר הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁיו שֶׁהֶעֱבִירוּ וּבִטְּלוּ הַהַעֲלָמָה אֲזַי חוֹזֵר וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת שֵׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שֵׁם הַתִּינוֹק הַנִּמּוֹל שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל בַּשֵּׁם שֶׁמְּבָרְכִין אוֹתוֹ, כִּי כָּל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' שֵׁם הַצַּדִּיק, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהוּא רֹאשׁ לַנִּמּוֹלִים כְּשֶׁצִּוָּה אוֹתוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַמִּילָה, אָז הִגְדִּיל שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ז), "אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אִתָּךְ וְכוּ' וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם", הֵיְנוּ כַּנַּ"ל,

כִּי מִצְוַת מִילָה שֶׁעַל יָדָהּ מְבַטְּלִין בְּחִינַת הַהַעֲלָמָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִגְדָּל שֵׁם הַצַּדִּיק בְּחִינַת וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם כִּי אִם אַבְרָהָם, הַיְנוּ שֶׁהִגְדִּיל שְׁמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגָּדְלַת שֵׁם ה' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁבִּטְּלוּ הַהַעֲלָמָה עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין שֶׁהַתִּינוֹק הַנִּמּוֹל שֶׁיִּהְיֶה נִקְרָא בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' שֵׁם הַצַּדִּיק שֶׁנִּגְדָּל עַתָּה עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת פּוּרִים וּפָרָשַׁת זָכוֹר שֶׁקּוֹרִין מִלְּפָנָיו הוּא הַכְנָעַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא עִקַּר קְלִפַּת הָעֲרָלָה הַחוֹפָה עַל בְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַהַעֲלָמָה שֶׁמִּתְגָּרֶה תָּמִיד לְהַעֲלִים אוֹר הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, הוּא בְּחִינַת עָרְלָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כַּמּוּבָא וְהוּא מִתְגַּבֵּר עַל חֲלוּשֵׁי כֹּחַ לְהַפְרִידָם ח"ו, מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כ"ה) וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים שֶׁהֵם הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר בְּתֹקֶף הַהַעֲלָמָה וּלְהַפְרִידָם לְגַמְרֵי ח"ו, מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמִּשָּׁם כָּל חִיּוּתָם וְתִקְוָתָם לָנָצַח וְזֶה בְּחִינַת הַמָּן, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּעֵת שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְמִשְׁכַּב הֶעָרֵל, כִּי סָבַר שֶׁאִשָּׁה יְרֵאַת ה' נִכְבָּשָׁה תַּחְתָּם, כִּי כָּל הַמְאוֹרֵי אֵשׁ יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת אִשָּׁה וְכוּ' כַּיָּדוּעַ עַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה, אֲבָל בְּתֹקֶף קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי וְגַם אֶסְתֵּר הָיְתָה צַדֶּקֶת גְּדוֹלָה שָׁמַר אוֹתָהּ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִלְכֶּדֶת בֵּיניֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, בגין דאח נטיר לה. אַדְרַבָּא, הוֹצִיאָה מִבֵּיניֵהֶם כָּל נִצּוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ח') עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁכָּתוּב לְעֵיל שֶׁבִּשְׁרֹשׁ הַקְּדֻשָּׁה נִכְלָלִין הַמְאוֹרֵי אֵשׁ בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל, אֲבָל הָמָן סָבַר שֶׁעַכְשָׁיו יִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי זֶה, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר וְכוּ' יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהַגְבִּיר מְאֹד אֶת הַמְאוֹרֵי אֵשׁ עַד שֶׁיִּכְלֶה וְיִשְׁרֹף ח"ו, הַכֹּל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁרָצָה לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ' וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְשְׁלוּ בְּבָבֶל בַּנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת בִּפְגַם הַבְּרִית כָּל כָּךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, כִּי מִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל וּמִגְדָּל הִתְגַּבְּרוּתָם אֲז רָצָה לְכַלּוֹת לְגַמְרֵי ח"ו, וּבֶאֱמֶת הָיְתָה אֲז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה וְכוּ', כַּמּוּבָא. אֲבָל הַכְנָעָתוֹ וּמַפָּלְתּוֹ הָיָה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי שֶׁיָּצָא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וְכֵן בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שַׂק וָאֵפֶר יוּצַע לָרַבִּים (אֶסְתֵּר ד'), שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַבְּכִיָּה וְהַהֶסְפֵּד שֶׁל חֻצּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַבְּכִיָּה וְהַהֶסְפֵּד הוּא עַל הַעֲלָמָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, כִּי גַּם אֲז עִקַּר הִתְגָּרוּת הָמָן וְחִילּוֹתָיו הָיָה עַל שֶׁרָאָה שֶׁרוֹצִים לַחְזֹר וְלִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמֵחֲמַת זֶה הִתְגָּרוּ בָּהֶם לְהַגְבִּיר

ח"ו, הַמְאוֹרֵי אֵשׁ עַל-יְדֵי הַפְּגָמִים הַנַּ"ל לְכַלּוֹתָם לְגַמְרֵי ח"ו, אֲבָל מָרְדְּכַי וְיִשְׂרָאֵל הִמְשִׁיכוּ תִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁל בְּחִינַת חֲצוֹת הַנַּ"ל עַל יְדֵי הָאֲבֵלוּת וְהַבְּכִיָּה וְהַהֶסְפֵּד שֶׁבָּכוּ וְהִסְפִּידוּ עַל הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶסְפֵּד עַל הָעֶלְמַת הַצַּדִּיק וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׂק וָאֵפֶר אֵפֶר דַּיְקָא שֶׁבָּכוּ וְהִתְפַּלְּשׁוּ בָּאֵפֶר עַל שֶׁרָאוּ תֹּקֶף הִתְגַּבְּרוּת הַמְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵפֶר כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה בָּאֱמֶת זָכוּ אַחַר כָּךְ שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ בְּבְחִינַת לשום לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, 'פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר' דַּיְקָא בְּחִינַת שֶׁנִּתְהַפְּכוּ הַמְאוֹרֵי אֵשׁ, בְּחִינַת אֵפֶר שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת אִשָּׁה אֶסְתֵּר וְנִכְלְלוּ בְּשׂוֹרֶשׁ קְדֻשָּׁתָם בִּבְחִינַת פְּאֵר וְיֹפִי וְהִדּוּר הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (שָׁם ח') וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פְּאֵר וְיֹפִי וְהִדּוּר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הגוונין שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ' וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְכוּ' כִּי הִתְגַּבְּרוּ בְּחַסְדּוֹ בְּחִינַת הַמְאוֹרֵי אוֹר מְאֹד בִּבְחִינַת פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר כַּנַּ"ל, כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת הַנַּ"ל, בְּחִינַת (שְׁמוֹת ל') וְאַתָּה קַח לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי מִן הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י') כִּי הָרֹאשׁ דְּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מֹחִין הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת בְּשָׂמִים, בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמֹּחִין, בְּחִינַת (אִיּוֹב ל"ב) ונשמת שַׁדַּי תְּבִינֵם וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּשָׂמִים רֹאשׁ הָאֵלּוּ נִמְשָׁח הַמִּשְׁכָּן וְכָל כֵּלָיו וְנִתְקַדְּשׁוּ בִּקְדֻשָּׁתָם, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָרֹאשׁ בַּיִת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמַּאִיר לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ, "לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וִיקָר" שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הגוונין, בְּחִינַת ד' מֹחִין שֶׁמְּשָׁם כָּל הַשְּׂמָחוֹת בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט) בְּשִׁמְךָ יָגִילוּן כָּל הַיּוֹם וְכוּ' כִּי תִּפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה ט"ז), אוֹרָה זוֹ תּוֹרָה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל חָכְמוֹת הַמֹּחִין הוּא רַק חָכְמַת הַתּוֹרָה וְלֹא שׁוּם חָכְמָה אַחֶרֶת ח"ו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲנִי חָכְמָה וְכוּ' לִי בִינָה וְכוּ'" וְזֶהוּ (שָׁם), וְשִׂמְחָה זֶה יוֹם טוֹב שֶׁאָז מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִצְטַוּוּ לַעֲלוֹת לָרֶגֶל בְּיוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ג), "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ" לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּאֵר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ (שָׁם), וְשָׂשׂוֹן זוֹ מִילָה, הֵינוּ הַכְנָעַת וּבִטּוּל הַהַעֲלָמָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי הַעֲבָרַת הָעָרְלָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁחוֹתְכִין וּמַעֲבִירִין אוֹתָהּ עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שָׁם), וְיִקָר אֵלּוּ תְּפִלִּין, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ד' שָׁם מְבֹאָר גַּם כֵּן עִנְיַן פָּרָשַׁת זָכוֹר וְכוּ' עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת אַךְ הַתּוֹרָה הִיא אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה וְכוּ' וּמַה שֶּׁחִסֵּר זֶה גִּלָּה זֶה וְכוּ' וַעֲדַיִן צְרִיכִין לְמוֹדָעִי כִּי עֲדַיִן יֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר וּלְבָאֵר בִּבְחִינַת הַנִּגְלוֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ וְכוּ' מִלְּבַד הַנִּסְתָּרוֹת לה' אֱלֹקֵינוּ שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מֵעֵין כֹּל הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ תָּמִיד, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק יב

וְהִנֵּה עַל-פִּי כָּל הַנַּ"ל מְבֹאָר שתפילין הֵם בְּחִינַת פְּאֵר בְּחִינַת מֹחִין הַמְאִירִין לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל וְעַתָּה מִמֵּילָא מוּבָן מַה שֶּׁשַּׁבָּת לַאו זְמַן תְּפִלִּין, כִּי בְּשַׁבָּת מְאִירִין הַמֹּחִין בְּחִינַת פְּאֵר הַנַּ"ל בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק וְכוּ' מִמֵּילָא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם שֶׁהוּא שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן יוֹם טוֹב גַּם כֵּן מֵאִיר בּוֹ אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּאֵר כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב בְּעַצְמוֹ וְעַל-כֵּן הוּא גַּם כֵּן לַאו זְמַן תְּפִלִּין וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה שָׁרָא דִּתְפִלִּין הוּא, כִּי הֵם בִּבְחִינַת וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם כגוונא דמקדש, דִּכְתִיב, "וְעָשָׂה כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה" ועלייהו דיורא דְּמַלְכָּא בארבא אַתְוָן וְכֹהֵן גָּדוֹל לָבֹא ומוחא עָלַיְהוּ מדורין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בארבא פרשיין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי עַל-פִּי כָּל הַנַּ"ל מְבֹאָר שֶׁתְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין הַמְאִירִין לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הַיְנוּ כְּכָל דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַנַּ"ל שֶׁתְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ כַּנַּ"ל:

הלכות ברכת השחר

פרק א

חלק א

כַּד שָׁמַע קוֹל תַּרְנְגוֹלָא יְבָרֵךְ הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה כוּ' עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבְּכּוּרִים" הַמְדַבֵּר מֵהִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה וְכוּ' (בְּסִימָן נ"ו), עַיֵּן שָׁם שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹכָהּ אֲרִיכוּת יָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת וְאָז יוּכַל לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹכָהּ הַהַסְתָּרָה וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַהַסְתָּרָה דַּעַת וְאָז אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קָמַיְהוּ עַד מָתַי פְּתַיִּים כוּ' וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת קוֹל הַתַּרְנְגוֹל, כִּי בַּלַּיְלָה מִתְגַּבֶּרֶת הַהַסְתָּרָה, כִּי הִיא בְּחִינַת דִּינִים וְעַל-כֵּן אָז הַמַּלְכוּת בְּגָלוּת וְעַל-כֵּן אָז הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה הֵפֶךְ חַיִּים וַאֲרִיכַת יָמִים, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה אָז מַתְחִיל לְהָאִיר הַדַּעַת בְּהַמַּלְכוּת וַאֲזַי מַתְחִיל תִּקּוּן הַמַּלְכוּת וְעַל-כֵּן נַעֲשֶׂה אָז מֵהַהַסְתָּרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּינִים

וּגְבוּרוֹת, נַעֲשֶׂה מֵהֶם דַּיְקָא דַּעַת וּמַכְרִיזִין וְאוֹמְרִים, "עַד מָתַי פְּתָיִים תֶּאֱהָבוּ פֶּתִי" בְּבְחִינַת אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת כַּנַּ"ל וְזֶה הוּא בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָנְגוֹל שֶׁהוּא מַכְרִיז וּמְעוֹרֵר הָעוֹלָם לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר וְהוּא בָּא מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַגְּבוּרוֹת דַּיְקָא, כִּי הַגְּבוּרוֹת, שֶׁהֵם הַהַסְתָּרוֹת, נִתְהַפְּכוּ וְנַעֲשׂוּ מֵהֶם דַּעַת וּמַכְרִיזִין וּמְעוֹרְרִין, "עַד מָתַי פְּתָיִים כוּ' עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם" וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין אָז הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה, שֶׁעַל-יְדֵי הָאָרַת הַבִּינָה, שֶׁהֵם הַמֹּחִין לְתוֹךְ הַגְּבוּרוֹת, עַל-יְדֵי זֶה הֵם נִתְהַפְּכִין וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם דַּעַת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה", הֲפָךְ הַהַסְתָּרוֹת שֶׁמְּהַפְּכִין אוֹר לְחֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ לְאוֹר, אֲבָל עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת מַבְחִין בֵּין יוֹם לְלַיְלָה, בֵּין חֹשֶׁךְ לְאוֹר, בֵּין רַע לְטוֹב. וְזֶהוּ, "הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה" 'בִּינָה' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַמְתָקַת הַגְּבוּרוֹת שֶׁנִּמְתָּקִין וְנִתְהַפְּכִין לְדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד כַּנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי הַבִּינָה, כִּי מִשָּׁם דִּינִין מִתְעָרִין וְעַל יָדָהּ נִמְתָּקִין וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט) מִי גֶּבֶר יִחְיֶה וְכוּ' מִי זֶה בְּחִינַת בִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ח), "מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה,. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי ה' צְבָאוֹת יִעַץ וּמִי יפר, הֵינוּ כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאָרַת הַבִּינָה לְתוֹךְ הַגְּבוּרוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים כַּנַּ"ל וְזֶה, "מִי גֶּבֶר יִחְיֶה", עַל-יְדֵי זֶה "יִמְלֹט נַפְשׁוֹ מִיַּד שְׁאוֹל סֶלָה", כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפְּכָה הַהַסְתָּרָה לְדַעַת וְאוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קָמַיְהוּ לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְעַל-יְדֵי זֶה מְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִיַּד שְׁאוֹל עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ב' נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר עַל-פִּי "אָזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" הֲלָכָה א':

פרק ג

חלק א

כַּד שָׁמַע קוֹל תַּרְנְגוֹלָא מְבָרֵךְ הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה וְכוּ', וְעִנְיָן בִּרְכַּת שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְעֶבֶד וְאִשָּׁה וְכוּ' וְעִנְיָן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה וְעִנְיָן פָּרָשַׁת הַתָּמִיד וּשְׁאָר קָרְבָּנוֹת וְעִנְיָן פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה:

עַל פִּי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבֶּן מֶלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף בְּבֶן הַשִּׁפְחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּעֲשֶׂה כֻּלָּהּ מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ וְהוּא פֶּלֶא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל אַחַר שֶׁסִּפֵּר מַעֲשֶׂה זֹאת בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת הוּא כֻּלָּהּ הַפְלָא וְכוּ' וְאֵין לְהַאֲרִיךְ כָּאן בְּשִׁבַח גְּדֻלַּת הַמַּעֲשִׂיּוֹת, כִּי גָּבְהוּ מִדַּעְתֵּנוּ וְכוּ', רַק מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לִמְצֹא בָּהֶם אֵיזֶה רֶמֶז בְּעִלְמָא אָנוּ מְחֻיָּבִים לַחְתֹּר וְלִמְצֹא בְּחַסְדֵי ה', כִּי שָׁמַעְתִּי גִּלּוּי דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁנַּחְתֹּר לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ בָּהֶם מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לִמְצֹא וְגַם אָמַר שֶׁיְּכוֹלִין לִמְצֹא הַרְבֵּה מֵהָעִנְיָנִים הַמְבֹאָרִים בְּהַמַּעֲשִׂיּוֹת מִי שֶׁבָּקִי

וּמֵבִין בְּסְפָרִים קְדוֹשִׁים, רַק גּוּף הַמַּעֲשֶׂה בְּעֶצֶם מִי וּמָה וְאֵימַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וְכוּ' וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה:

חלק ב

וְהִנֵּה עִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה נוֹרָאָה הַנַּ"ל שֶׁל הַבֶּן מֶלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִדְמֶה לְהָעוֹלָם שֶׁהוּא בֶּן הַשִּׁפְחָה וְעַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר עָלָיו הָאַכְזָר הַבֶּן הַשִּׁפְחָה בֶּאֱמֶת וְגֵרְשׁוֹ מִמְּקוֹמוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה נָפַל בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת בְּדַעְתּוֹ עַד שֶׁבָּא לִידֵי רְעוּת וְכוּ' וְכוּ' כָּל עִנְיַן הַזֶּה מְבֹאָר וּמוּבָן הֵיטֵב לַמֵּבִין מְעַט, שֶׁזֶּה סוֹד כָּל עִנְיַן גָּלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְגֹרָשִׁים מֵאַרְצָם וּמִמְּקוֹמָם. וְהֵם כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ וּמְפֻזָּרִים בֵּין הַגּוֹיִם וְהַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה הִיא אֱצְלָם וְיִשְׂרָאֵל נֶחֱשָׁבִים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כַּעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת. שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֲלִיפִין הַנַּ"ל שֶׁל הַבֶּן מֶלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף וְכוּ' שֶׁזֶּה סוֹד בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁשָּׁם נֶחֱלָפִין לִפְעָמִים הַנְּשָׁמוֹת, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ קֹדֶם שֶׁסִּפֵּר הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁדִּבֵּר מִקֹּדֶם מֵעִנְיַן הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שָׁם נֶחֱלָפִין הַנְּשָׁמוֹת ח"ו, וְאַחַר כָּךְ עַל עִנְיַן זֶה סִפֵּר הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל וְאָמַר שֶׁכְּבָר פַּעַם אַחַת הָיָה מַעֲשֶׂה כָּזֹאת וְהִתְחִיל לְסַפֵּר כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל עַד שֶׁגִּמְרָהּ נִמְצָא, שֶׁהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁל הַבֶּן מֶלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף, זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְכוּ' וְזֶה סוֹד כָּל גָּלוּת וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְעִקַּר הוּא גָּלוּת וְצָרוֹת הַנֶּפֶשׁ מַה שֶּׁגָּלִינוּ בֵּין הָעַמִּים וְאָנוּ רְחוֹקִים מֵאֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֲלִיפִין הַנַּ"ל שֶׁל הַבֶּן מֶלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גָּרַם לְהִתְגַּבֵּר ח"ו, בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת מִמַּטָּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשָׁמוֹת הָעֲשׁוּקוֹת בְּטִיקְלָא בְּקִלְפַּת נֹגַהּ הַמִּתְגַּלְגְּלִין בגלגולא וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת הַחֲלִיפִין וְהַתְּמוּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא ח"ו, וּמִשָּׁם עִקַּר הַגָּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַמְלוּכָה שַׁיָּכָה רַק לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֵאשִׁית וְכוּ'", בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית וְכוּ' וְהַכֹּל שַׁיָּךְ וּמְשֻׁעְבָּד לָהֶם וּכְמוֹ שֶׁהָיָה קְצָת בִּימֵי דָּוִד וּשְׁלֹמֹה שֶׁהָיָה עִקַּר הַמְלוּכָה אֵצֶל יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד כְּשֶׁיָּבֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁאָז תָּשִׁיב הַמְלוּכָה לְיִשְׂרָאֵל וְכֻלָּם יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים תַּחַת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"ט), "וְהָיָה מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ וְכוּ'" אֲבָל עַכְשָׁיו בַּגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נֶחֱלַף הַדָּבָר שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵם מְלָכִים וּמוֹשְׁלִים וְיִשְׂרָאֵל הֵם ח"ו, כַּעֲבָדִים, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וַחֲטָאֵי

הַדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרָיו שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אַחֲרָא דמחשיך אַנְפֵּי ברייתא עַד שֶׁנֶּחְלְפָה הַמְלוּכָה לָהֶם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְנִדְמֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ וְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת תַּחְתָּם כְּאִלּוּ הָיָה בֶּן בעבד ח"ו, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, בְּחִינַת (קֹהֶלֶת י') רָאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים וְשָׂרִים הוֹלְכִים כַּעֲבָדִים וְכוּ' וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הגברה בֶּן הָאָמָה עַל בֶּן הַמֶּלֶךְ עַד שֶׁגֵּרְשׁוּ מֵאַרְצוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת גָּלוּת יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא אֶרֶץ אֲבוֹתָם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַחֲמַת שֶׁנִּתְגָּרְשׁוּ מֵאַרְצָם וְנֶחְשְׁבוּ כַּעֲבָדִים וְהֵם לְלַעֵג וּלְקֶלֶס וְנֶחְשְׁבוּ בַּגּוֹיִם כַּצֹּאן לָטֶבַח יוּבָל וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל-יְדֵי זֶה נָפְלוּ בְּדַעְתָּם וּמְשָׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַנִּשְׁמִיּוּת וְהָעֲוֹנוֹת וְהַפְּגָמִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר גָּלוּת וְצָרַת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת וְהַצָּרָה הוּא שֶׁמַּחֲמַת תֹּקֶף הַגָּלוּת וְהִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא עַכְשָׁיו בְּעֵת הַגָּלוּת, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא מְאֹד עַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים וּמְטַמֵּאת אוֹתָם בַּעֲוֹנוֹת וּפְשָׁעִים וּשְׁאָר פְּגָמִים ח"ו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ו), "וַיִּתְעָרְבוּ בַּגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם" כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעָוֹן וְאֵין עָוֹן שַׁיָּךְ לָהֶם כְּלָל, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז') וְעִקַּר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין רַק מִתֹּקֶף הַגָּלוּת כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֲלִיפִין הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה סוֹד יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו שֶׁמַּחֲמַת בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ שֶׁהֶכְרַח אַבְרָהָם לְקַח שִׂפְחָה לְהוֹצִיא תְּחִלָּה הַפְּסֹלֶת שֶׁהָיָה בּוֹ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא הָעִקָּר שֶׁהִתְחִיל לְתַקְּנוֹ שֶׁמִּזֶּה הַפְּסֹלֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ נוֹלַד יִשְׁמָעֵאל בֶּן הָאָמָה וּמַחֲמַת החליפין שֶׁל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לֹא נִכַּר בָּעוֹלָם מִי בֶּן הָאָמָה וּמִי בֶּן הַמַּלְכָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׂרָה שֶׁנִּקְרֵאת עַל שֵׁם הַמַּלְכוּת שֶׁשָּׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן הִתְפָּאֵר יִשְׁמָעֵאל, שֶׁהוּא הָעִקָּר זֶרַע אַבְרָהָם וְהַמֶּמְשָׁלָה בְּחִינַת מַלְכוּת שַׁיָּךְ לוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת הִיא בֵּין יִשְׁמָעֵאל וְיִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"א), "וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הגר וְכוּ' מצחק" וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י מִתְּשׁוּבַת שָׂרָה, כִּי לֹא יירש בֶּן הָאָמָה עִם בְּנִי, אַתָּה לְמֵד שֶׁהָיָה מֵרִיב עִם יִצְחָק עַל הַיְרֻשָּׁה וְאוֹמֵר אֲנִי בְּכוֹר וְכוּ' וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, כִּי שָׁם הָיָה בְּחִינַת אֶחְיַזְת החליפין שֶׁל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת בְּבֶטֶן אַחַת בְּחִינַת (שָׁם כ"ה) שְׁנֵי גוֹיִם בבטנך וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֵּעַיִךְ יפרדו וּלְאֹם מִלְאֹם יֶאֱמָץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר, כִּי החליפין שֶׁל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת מִשְׁתַּנִּים בְּכָל פַּעַם בְּכַמָּה בְּחִינוֹת שׁוֹנוֹת בְּלִי שִׁעוּר וְגַם אֵצֶל כָּל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ נִתְרַבִּים הַשִּׁנּוּיִים וְהַתְּמוּרוֹת בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וּמִסְפָּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת הָעוֹבְרִים עַל כָּל אָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו מִיּוֹם הֱיוֹתוֹ עַד יוֹם מוֹתוֹ וְכָל

הַגִּלְגּוּלִים שֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת נִשְׁמָתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת מִדּוֹר לְדוֹר עַד הַסּוֹף שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִסּוֹד הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ סוֹד גִּלְגּוּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁמַּטְרִיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עַצְמוֹ לְגַלְגֵּל הַנְּשָׁמוֹת בְּכַמָּה וְכַמָּה גִּלְגּוּלִים שׁוֹנִים כְּדֵי לְבָרְרָם מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֲטָאִים ח"ו, וְכַנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל בְּעִנְיָן שֶׁרוֹאִין שֶׁלִּפְעָמִים צַדִּיק גָּדוֹל וְעוֹבֵד ה' נוֹפֵל מֵעֲבוֹדָתוֹ וְלִפְעָמִים נוֹפֵל לַעֲבֵרוֹת גְּמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁנִּפְלוּ מְאֹד שֶׁנַּעֲשׂוּ רְשָׁעִים גְּדוֹלִים מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁהֶחֱטִיאוּ אֶת הָרַבִּים. וּמִתְּחִלָּה הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כְּמוֹ יָרְבְעָם בֶּן נְבָט וְאַחֵר. וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם בִּשְׁאָר הַדּוֹרוֹת וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִצַּד גִּלְגּוּלֵי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלִּפְעָמִים נִתְעַבֵּר בְּאָדָם נִשְׁמַת אָדָם בְּלִיַּעַל וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל פִּתְאוֹם, ח"ו, לְהִתְהַפֵּךְ לְאִישׁ אַחֵר, ח"ו, וְכֵן לְהֵפֶךְ שֶׁלִּפְעָמִים נִתְעַבֵּר בְּרֶשַׁע נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּה סוֹד בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ח') יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נעשה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂי הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ עֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים וְכַמּוּבָא מִזֶּה בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה שֶׁל כִּסּוּפִין (סִימָן ל"א) וּבֶאֱמֶת הָאָדָם בַּעַל בְּחִירָה וְהַכֹּל כְּפִי בְּחִירָתוֹ וּכְפִי כִּסּוּפָיו וּכְפִי אֱמִתַּת הִתְחַזְּקוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְכוּ' כְּמוֹ כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְגַּלְגֵּל עִמּוֹ בְּרַחֲמָיו, כִּי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִנָּצֵל מִלַּהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת הַזֹּאת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ ח"ו, לַעֲשׂוֹת וְלִגְזֹל וּלְהַחֲלִיף ח"ו, מֻעָט הַטּוֹב שֶׁל נַפְשׁוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן, שֶׁעַל זֶה הִתְפַּלֵּל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים קי"ט), "עָרוֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים" שֶׁלֹּא יַעַשְׁקוּהוּ הַזֵּדִים, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת הָעוֹשְׁקִים אֶת הַנְּפָשׁוֹת ח"ו, בְּתוֹךְ הַטִּיקְלָא, זֶה בְּחִינַת דְּמָעַת הָעֲשׁוּקִים וּמִיַּד עוֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם כַּיָּדוּעַ וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם) פְּדֵנִי מֵעָשֹׁק אָדָם ואשמרה פִּקּוּדֶיךָ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, "פְּדֵנִי מֵעָשֹׁק אָדָם", מִיֵּצֶר הָרַע הָעוֹשֵׁק אֶת הַבְּרִיּוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָעוֹשֵׁק שֶׁל נְשָׁמוֹת הָעֲשׁוּקוֹת בְּטִיקְלָא הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁחֲשׁוּדִים לְהַחֲלִיף וּלְקַלְקֵל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁנֶּחְלַף כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ק"מ) חלצני ה' מֵאָדָם רַע מֵאִישׁ חמסים תנצרני וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם כ"ב) יחלקו בגדי לָהֶם וְעַל לְבוּשִׁי יפילו גּוֹרָל וְאַתָּה ה' אַל תרחק וְכוּ' הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הִרְבָּה דָּוִד לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִנָּצֵל מֵהָעֹשֶׁק וְהַגְּזֵלָה וְהֶחָמָס שֶׁל הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו הָעוֹשְׁקִים ח"ו, אֶת הַנְּפָשׁוֹת בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם וּמַפְשִׁיטִים מֵהֶם בְּגָדֵיהֶם וּלְבוּשֵׁיהֶם הַקְּדוֹשִׁים עַד שֶׁנִּשְׁתַּנִּין פָּנֵיהֶם וְאֵין מַכִּירִים אֶת יְקָר גְּדֻלַּת תִּפְאַרְתָּם וּמַחֲלִיפִין וּמְמִירִין טוֹב בְּרַע וְרַע בְּטוֹב ח"ו, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ל"א) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת, שֶׁצָּרִיךְ

הָאָדָם תָּמִיד לְהַפְקִיד רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הוּא יִתְבָּרַךְ בַּעַל הַפִּקָּדוֹן, כְּדֵי שֶׁיִּפְדֶּה אוֹתוֹ מִן הָעֹשֶׁק והחליפין ח"ו, וְזֶהוּ, "פדיתה אותי ה' אֵל אֱמֶת" 'אֱמֶת' דַּיְקָא הֵפֶךְ הַתְּמוּרוֹת וְהָעֹשֶׁק הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁמְּשַׁקֵּר בְּנַפְשׁוֹ וּמַחֲלִיפָהּ בְּאַחֶרֶת ח"ו, וְזֶהוּ 'פדיתה' דַּיְקָא בְּחִינַת (דְּבָרִים י"ג) הפודך מִבֵּית עֲבָדִים, הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פּוֹדֶה נַפְשׁוֹ מִבְּחִינַת עַבְדוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְקַמָּן וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ה) אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא וְזֶה (שָׁם קמ"ג) כִּי אֵלֶיךָ נשאתי נַפְשִׁי הַצִּילֵנִי מֵאוֹיְבַי ה' וְכוּ', כִּי צְרִיכִין תָּמִיד לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עִם כָּל תְּנוּעוֹתָיו וְחִיּוּתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַצִּילוֹ מֵהָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים הָרוֹצִים לִגְזֹל וְלַעֲשֹׂק אֶת הַנֶּפֶשׁ וּלְהַחֲלִיפָהּ ח"ו, בְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִכָּל זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה הַרְבֵּה, כִּי כַּמָּה נְפָשׁוֹת שָׁקְעוּ עַל-יְדֵי זֶה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּנַּ"ל, כִּי הֵם אוֹרְבִים עַל נֶפֶשׁ הָאָדָם תָּמִיד וְצָרִיךְ רַחֲמִים רַבִּים וְהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל לְהִנָּצֵל מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם י'), "יארוב במסתר כְּאַרְיֵה בסכה יארוב לַחֲטֹף עָנִי יַחֲטֹף עָנִי במשכו בְּרִשְׁתּוֹ ידכא ישוח וְנָפַל בעצומיו חלכאים" וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁהִתְפַּלֵּל דָּוִד (שָׁם ז'), "בְּךָ חָסִיתִי הושיעני מִכָּל רודפי וְהַצִּילֵנִי פֶּן יִטרוף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי פורק וְאֵין מַצִּיל וְכוּ'" וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה. וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם קט"ז) שובי נַפְשִׁי למנוחיכי הֵפֶךְ בְּחִינַת הָעֹשֶׁק שֶׁל הַתְּמוּרוֹת שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַטַּלְטוּל וְהַגָּלוּת ח"ו, וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם כ"ג) נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב וְכוּ', כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בָּטַח בְּרִבּוּי תְּפִלּוֹתָיו בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצִּיל נַפְשׁוֹ מִכָּל הַתְּמוּרוֹת הַנַּ"ל וְיָשׁוּב נַפְשׁוֹ לִמְקוֹמָהּ וְלִמְנוּחָתָהּ:

חלק ד

וְעַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, דַּיְקָא הַרְבֵּה לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַצַּדִּיקִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הוּא עַל-יְדֵי דָּוִד שֶׁעָסַק בְּתִקּוּן זֶה בְּיוֹתֵר וְהוּא יִגְמֹר זֶה הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת בִּימֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד שֶׁאָז יֵגֵמר זֶה הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת כַּיָּדוּעַ, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת נִתְפְּסוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת וִיקָרוֹת מְאֹד מְאֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ אַבְרָהָם שֶׁמַּחֲמַת זֶה הַכְּרַח לְצֵאת מִתֶּרַח וְכֵן נַפְשׁוֹת כַּמָּה צַדִּיקִים גִּבּוֹהִים וְנוֹרָאִים וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים וְזֶה בְּחִינַת נֶפֶשׁ דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁנִּתְפְּסָה שָׁם גַּם כֵּן וְעָלָיו הִתְגַּבְּרוּ בְּיוֹתֵר בְּיוֹתֵר בְּלִי שִׁעוּר וְעַל-כֵּן כַּמָּה גִּלְגּוּלִין עָבִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד שֶׁהוֹצִיא נַפְשׁוֹ מִשָּׁם בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה וְעָרְמָה, כִּי עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל כְּתִיב, כַּמְבֹאָר זֶה הַסּוֹד בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י שֶׁמַּחֲמַת זֶה הֻכְרְחָה נֶפֶשׁ דָּוִד לְצֵאת תְּחִלָּה עַל-יְדֵי בְּנוֹת לוֹט עַל-יְדֵי מעש מְשֻׁנֶּה וְדָבָר זָר כָּזֶה. וְכֵן עִנְיַן יְהוּדָה וְתָמָר וְכוּ' וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הָיָה לְהוֹצִיא נַפְשׁוֹ בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁעִשְׁקָה אוֹתָהּ וְלֹא רָצְתָה

לְהָנִיחַ לָצֵאת כִּי אִם בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה עַל אִיּוֹב וְעוֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת) כִּי דָּוִד הָיָה רָאוּי לִהְיוֹת נֶפֶל וְלֹא הָיָה לוֹ חַיִּים כִּי אִם מַה שֶּׁנָּתְנוּ לוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהָאָבוֹת כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה כָּל יָמָיו בְּסַכָּנָה גְּדוֹל מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁהִתְגַּבְּרָה עָלָיו בְּכָל עֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ"ד), "לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי" וְזֶהוּ, סוֹד כְּפֶשַׁע בֵּיני וּבֵין הַמָּוֶת, וּמִזֶּה יָכוֹל כָּל אָדָם לִקַּח מוּסָר לְעַצְמוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהַיֵּצֶר הָרַע וְהַתַּאֲוֹת וְכוּ' מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מְאֹד מְאֹד וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁקָּשֶׁה לְשַׁבְּרָם צָרִיךְ לֵידַע שֶׁבְּוַדַּאי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִמּוֹ וּבְוַדַּאי אִם לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְשַׁבֵּר לֹא הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְגָרֶה בּוֹ יֵצֶר הָרַע כְּזֶה רַק, אַדְרַבָּא, יֵדַע בְּנַפְשׁוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר הָרַע גָּדוֹל כְּזֶה, שֶׁבְּוַדַּאי נַפְשׁוֹ הִיא נֶפֶשׁ יקרא וּקְדוֹשָׁה מְאֹד מְאֹד בְּשָׁרְשׁוֹ וְעַל-כֵּן מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כָּל כַּךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַנֶּפֶשׁ יְקָרָה וְגָבוֹהַּ בְּיוֹתֵר מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרַע בְּיוֹתֵר וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה נ"ב), כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ עוֹד שֶׁהַיֵּצֶר הָרַע מַנִּיחַ כָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְאֵינוֹ מִתְגָּרֶה אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּנִּיחַ כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ מִתְגָּרֶה אֶלָּא בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת", שֶׁפָּשַׁט יָדוֹ בִּגְדוֹלִים דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה כָּל יָמָיו בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קט"ז), "אפפוני חֶבְלֵי מָוֶת ומצרי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי וְכוּ'" (שָׁם ס"ט) "טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מעמד וְכוּ' הִצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אטבעה וְכוּ'" וְכֵן כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁנִּתְיַסֵּד מֵהַתְּפִלּוֹת שֶׁהִרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו לְבַל יְאַבֵּד נַפְשׁוֹ ח"ו, וּבְדֶרֶךְ זֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵילֵךְ כִּי אֵין שׁוּם עֵצָה וְתַקָּנָה לְהִנָּצֵל מִכָּל זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים בְּלִי שִׁעוּר כָּל יְמֵי חַיָּיו, כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים:

חלק ה

כִּי אֵין זֶה דֶּרֶךְ הָעֲנָוָה הָאֲמִתִּית שֶׁיַּחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְרָשָׁע גָּמוּר ח"ו, וּלְהַקְטִין מַעֲלַת נַפְשׁוֹ הַקְּדוֹשָׁה רַק, אַדְרַבָּא, צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁנַּפְשׁוֹ בְּשָׁרְשָׁהּ הִיא גְּדוֹלָה וְיקָרָה וְגָבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד וְאַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת עוֹלָמוֹת בְּלִי שִׁעוּר תְּלוּיִים בָּהּ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁאִם הָיוּ מְהַפְּכִין אֶת הָאָדָם הָיוּ רוֹאִין שֶׁבְּכָל גִּיד וְגִיד מִגִּידֵי הָאָדָם תְּלוּיִים אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת עוֹלָמוֹת וְכַמְבֹאָר בִּשְׁאָר סְפָרִים מִגֹּדֶל מַעֲלַת הָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת צֶלֶם אֱלֹקִים וַאֲפִלּוּ נֶפֶשׁ הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן נְפָשׁוֹת שֶׁל בְּנֵי תּוֹרָה וּבִפְרָט אוֹתָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שֵׂכֶל גָּדוֹל, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַשֵּׂכֶל גָּדוֹל בְּיוֹתֵר הַנְּשָׁמָה גְּבוֹהָּ יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל, כִּי הַנְּשָׁמָה הִיא הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ב), "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם" עַל-כֵּן הָאָדָם הַבַּר שֵׂכֶל כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר

צָרִיךְ לֵידַע שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ לְבַל יְאַבֵּד אוֹצָרוֹת וּסְגֻלּוֹת יְקָרוֹת וַחֲמוּדוֹת כָּאֵלֶּה הַתְּלוּיִים בְּנַפְשׁוֹ אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ' וְיִתְגַּבֵּר בְּכָל עוֹז לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת לְהַצִּילָהּ מִן הָעֹשֶׁק וְהַתְּמוּרָה ח"ו, וְהַעִקָּר עַל-יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב' י"ז) וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה' שֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיהַּ לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ בְּדַרְכֵי ה' וְלוֹמַר בְּנַפְשׁוֹ שֶׁאֵין נָאֶה לִי לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים כָּאֵלֶּה מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה ח"ו, כִּי נַפְשִׁי גְּבוֹהָה מְאֹד נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם בְּנֵי מְלָכִים וְרָאוּי לִי לְהִתְנַהֵג בְּנִימוּסֵי הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים (דְּבָרִים י"ד), "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם" וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה, "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׂקֵּיהֶם" (בְּסִימָן י"ז) עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ב"ב ע"ד), אנא בְּרִיָּה קַלָּה שבים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁהַטּוֹב שֶׁל נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל זוֹכֵר מַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וּבָהֶם נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹת וְכוּ' וְעַתָּה ח"ו, תִּהְיֶה מְשֻׁקַּעַת בְּמִקּוֹמוֹת כָּאֵלֶּה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל-יְדֵי זֶה מְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְחוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ו

וּבֶאֱמֶת עִנְיַן זֶה בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁרֹב בְּנֵי אָדָם טוֹעִים בְּעַצְמָם וְסוֹבְרִים שֶׁנַּפְשָׁם אֵינָהּ קְדֻשָּׁה מִשָּׁרְשָׁהּ, וְקָשֶׁה לָהֶם לְשׁוּב לה' וְלִהְיוֹת אִישׁ צַדִּיק אוֹ אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת כְּמוֹ שְׁאָר הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים, כְּמוֹ שמרגלא בפומא דאינשי לוֹמַר כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין שֶׁמְּסַפְּרִין מֵאֵיזֶה צַדִּיק אוֹ אִישׁ כָּשֵׁר וְיֵרֵא בֶּאֱמֶת וּמַתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר בָּהֶם הִרְהוּר תְּשׁוּבָה לְהַתְחִיל גַּם כֵּן לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל תְּשׁוּבָה וְהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אַךְ אַחַר כָּךְ תֵּכֶף אוֹמְרִים, מִי יָכוֹל לְהִתְדַּמּוֹת אֵלָיו לְזֶה הָאִישׁ הַצַּדִּיק וְכוּ' כִּי הָיָה נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה מִנְּעוּרָיו, כִּי כַּךְ הֵרְגִּלוּ עַצְמָם לוֹמַר שֶׁצַּדְקַת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הוּא מִצַּד הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִתּוֹלְדָתָם וּבֶאֱמֶת אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּפֵרוּשׁ שֶׁאֵינוֹ כֵּן וְזֶה עִקַּר הַחִסָּרוֹן שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁאוֹמְרִים כַּךְ. וּמַחֲמַת זֶה אֵינָם מִתְעוֹרְרִים וּמִתְגַּבְּרִים לְהַשָּׁוֹוֹת עַצְמָן לַצַּדִּיקִים, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי עִקַּר צִדְקַת הַצַּדִּיק וְהַכָּשֵׁר הוּא רַק עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּתוֹ וְהִתְחַזְּקוּתוֹ וְיִגִיעָתוֹ וְטָרְחוּ בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁיָּגַע וְטָרַח כָּל כַּךְ יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְלֹא הִנִּיחַ עַצְמוֹ לִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם וְהִרְבָּה בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים עַד שֶׁזָּכָה לְמַה שֶׁזָּכָה כִּי אִם כְּפִי עָרְכּוֹ אַשְׁרֵי לָהֶם וְכָל אָדָם יָכוֹל לִהְיוֹת כְּמוֹתָם, כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁיִּית לַכֹּל, וְכֻתָּר שֵׁם טוֹב מֻנָּח, וּמִי שֶׁרוֹצֶה זוֹכֶה בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא ע"ב), כֶּתֶר כְּהֻנָּה זָכָה אַהֲרֹן וּנְטָלוֹ, כֶּתֶר מַלְכוּת זָכָה דָּוִד וּנְטָלוֹ, כֶּתֶר שֵׁם טוֹב מֻנָּח וְכָל הָרוֹצֶה זוֹכֶה בּוֹ וּבֶאֱמֶת זֶה הָעִנְיָן בְּעַצְמוֹ שֶׁבְּנֵי הָאָדָם טוֹעִים בְּעַצְמָם וְסוֹבְרִים שֶׁנַּפְשָׁם אֵינָהּ יְקָרָה וּקְדֻשָּׁה וּמֵחֲמַת זֶה אֵינָם מִתְגַּבְּרִים לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל, כָּל זֶה

נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבֶּן מֶלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁנֶּחֱלַף, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת עַל הָאָדָם כְּמוֹ הַבֶּן מֶלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁנֶּחֱלַף וְנִתְגָּרֵשׁ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁמֵּחֲמַת זֶה נָפַל לַמָּקוֹם שֶׁנָּפַל וְלָקַח אֶת עַצְמוֹ אֶל הַשִּׁכְרוּת וְכוּ' עַד שֶׁהָיָה כְּמִסָּפֵק בְּעַצְמוֹ אִם הוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת אוֹ בֶּן הַשִּׁפְחָה ח"ו, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁבָּא לוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה הָיָה מְיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ מִמָּה נַפְשְׁךָ אִם אֲנִי בֶּן הַמֶּלֶךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁנָּפַל כָּל כַּךְ עַד שֶׁהָיָה מְסֻפָּק בְּעַצְמוֹ אִם הוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת, כְּמוֹ כֵן הוּא בְּכָל אָדָם הָרָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט בְּתֹקֶף סוֹף הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, שֶׁהוּא חֶבְלֵי שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁמִּתְגַּבֵּר בָּעוֹתִים הַלָּלוּ שֶׁהִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר עַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ בְּחוּשׁ, עַד שֶׁכַּמָּה בְּנֵי אָדָם מְיָאֲשִׁין עַצְמָן כְּאִלּוּ נַפְשָׁם אֵינָהּ מְסֻגֶּלֶת כְּלָל לַעֲבוֹדַת ה' וְכָל זֶה הוּא רַק פִּתּוּי וּמַחֲשָׁבוֹת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁמַּחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ וּמַכְנִיס בְּלִבּוֹ חֲלִישׁוּת וְקִטְנוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, מִבְּחִינַת הַחִלּוּף שֶׁל הַבֶּן מֶלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁנָּפַל כָּל כַּךְ עַד שֶׁלֹּא יָדַע בְּעַצְמוֹ אִם הוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת, אֲבָל בֶּאֱמֶת צָרִיךְ הָאָדָם לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁנֶּפֶשׁ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל גְּבֹהַּ וְיָקָרָה מְאֹד מְאֹד וְכֻלָּם הֵם בְּחִינַת בְּנֵי מְלָכִים וְיכוֹלִים לִזְכּוֹת לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת וּקְדוֹשׁוֹת מְאֹד כְּמוֹ כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים, כִּי גַּם עַל כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים עָבְרוּ מַחֲשָׁבוֹת וַחֲלִישׁוּת כָּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה, אַךְ הָיוּ מַשְׂכִּילִים לִבְלִי לְהָנִיחַ לְהַטָּעוֹת אוֹתָם וְהִתְגַּבְּרוּ וְהִתְחַזְּקוּ מְאֹד עַד שֶׁזָּכוּ לְמַה שֶׁזָּכוּ וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים פ"ו), "שִׂמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ד') וְכֵן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת בָּלָק שֶׁדָּוִד קָרָא לנפשי' חָסִיד בְּגִין דאיצטרך לי' לְבַר נָשׁ דְּלָא לשוואה גרמי' רשע וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה', כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּסִימָן קכ"ה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) כִּי צָרִיךְ לֵידַע מַעֲלַת נַפְשׁוֹ בְּשָׁרְשָׁהּ בְּחִינַת אנא ברי' קלה שבים הַנַּ"ל לֵידַע שֶׁהוּא מִשֹּׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֱמֶת כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר לַחֲזֹר לְמַעֲלָתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן הִשְׁתַּדֵּל דָּוִד עַל זֶה בְּיוֹתֵר, כִּי הוּא הָיָה צָרִיךְ לִזְכּוֹת לִמְלוּכָה דִּקְדֻשָּׁה עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר, כִּי הוּא רוֹצֶה תָּמִיד לְהַחֲלִיף בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ לִבְחִינַת בֶּן הַשִּׁפְחָה וּבִפְרָט עַל נֶפֶשׁ בֶּן הַמֶּלֶךְ בָּעַצְמוֹ שֶׁהוּא דָּוִד, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת עַל יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו ח"ו, בְּיוֹתֵר, אֲבָל הוּא בְּגֹדֶל כֹּחוֹ וְרִבּוּי תְּפִלּוֹתָיו זָכָה לְבַטֵּל מִנַּפְשׁוֹ כָּל בְּחִינַת הַזֹּהֲמָא שֶׁל בְּחִינַת עַבְדוּת עַד שֶׁזָּכָה לִמְלוּכָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת לִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וְעַל-כֵּן אָמַר כַּמָּה פְּעָמִים (תְּהִלִּים פ"ו), "הוֹשִׁיעַ עַבְדְּךָ וְכוּ'", (שָׁם קט"ז), "אָנָּא ה' כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ למוסרי"

כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל בְּחִינַת עַבְדוּת בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וְעַל-כֵּן עָשָׂה עַצְמוֹ כְּעֶבֶד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְבַטֵּל הָעַבְדוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ למוסרי 'פִּתַּחְתָּ למוסרי' זֶה בְּחִינַת הָעַבְדוּת שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁבִּטֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ וְעַל-כֵּן זָכָה לִמְלוֹכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת, בְּחִינַת ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה וְכוּ':

חלק ח

וְעַל-כֵּן הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לִקַּח הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו, כִּי הַבְּכוֹרָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (סימן נ"ו) בְּחִינַת (שָׁם פ"ט) עַל אני בְּכוֹר אתנהו, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת וְעֵשָׂו נִשְׁמָתוֹ הוּא בְּחִינַת בֶּן הַשִּׁפְחָה, שֶׁרָצָה לְרַמּוֹת אֶת אָבִיו וְרָצָה לְהַמְשִׁיךְ הַבְּרָכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה לְעַצְמוֹ, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָזַר לְיַעֲקֹב וְלָקַח מִמֶּנּוּ הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי מַעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁל בֶּן מֶלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף כּוֹלֶלֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכָל מַה שֶּׁעָבַר מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף מִתְּחִלַּת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ מֵהַגַּן עֵדֶן מֵחֲטָאוֹ שֶׁמְּרָמָז בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, כְּמִבֹּאָר בְּסוֹפוֹ שָׁם, עַד הַגְּמַר עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וִיטוֹל הַמְּלוּכָה וְתָשׁוּב הַמְּלוּכָה לְבֶן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת, אַךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל מָקוֹם וּזְמַן מִשְׁתַּנֶּה עִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת בְּכַמָּה מִבְּחִינוֹת שׁוֹנוֹת, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הַתְּחִלַּת הַתִּקּוּן הָיָה לוֹ מִלְחָמָה עִם נִמְרוֹד וְאַנְשֵׁי דּוֹרוֹ שֶׁאָמְרוּ עָלָיו שֶׁהוּא מִין וְכוֹפֵר, עַל שֶׁהָיָה מְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהָיָה נִרְאֶה כְּאִלּוּ נִמְרוֹד וַאֲנָשָׁיו לָהֶם מַגִּיעַ הַמְּלוּכָה וּלְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָשׂוּ כָּל הַיִּסּוּרִים וְהִשְׁלִיכוּהוּ לְכִבְשַׁן הָאֵשׁ וְכוּ' וְכָל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו וְיִצְחָק הָיָה לוֹ מִלְחָמָה וְוִכּוּחַ עִם אָחִיו בֶּן הַשִּׁפְחָה וְיַעֲקֹב נוֹלַד בְּבֶטֶן אֶחָד עִם עֵשָׂו, שֶׁהָיָה נַפְשׁוֹ מִבְּחִינַת בֶּן הַשִּׁפְחָה וְכוּ', כִּי הַחִלּוּף הַנַּ"ל שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שָׁם יֵשׁ שְׁנוּיִים רַבִּים בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ:

חלק ט

עַד שֶׁנִּמְשָׁכִין הַשִּׁנּוּיִים וְהַחִלּוּפִים בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁהָעוֹלָם מִתְנַהֵג בְּהֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ג'), "יְרֹהֲבוּ הַנַּעַר בַּזָּקֵן והנקלה בַּנִּכְבָּד" שֶׁהַיִּרְאִים וְהַכְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת מְבוּזִים מְאֹד וְהַקַּלִּים וְהַפְּחוּתִים מִתְגַּבְּרִים לִמְשֹׁל עֲלֵיהֶם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה הִפּוּכִים בְּלִי שִׁעוּר שֶׁמִּתְנַהֵג בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא כָּרָאוּי בֶּאֱמֶת וְגַם בִּימֵי הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים הָיָה מִתְנַהֵג מֵעֵין זֶה קְצָת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ב"כ י'), "עוֹלָם הָפוּךְ רָאִיתִי עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה וְכוּ'" מִכָּל שֶׁכֵּן עַכְשָׁיו שֶׁהִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר בְּלִי שִׁעוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "ותשלך אמת אַרְצָה" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה מ"ט), בעוקבת מְשִׁיחָא חוצפא יסגא וְהָאֱמֶת תִּהְיֶה נֶעְדֶּרֶת, שֶׁנַּעֲשָׂה הָאֱמֶת עֲדָרִים עֲדָרִים וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֲצִלּוֹ הָאֱמֶת וְכוּ' וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחִלּוּף שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁלִּקַּח בֶּן הַשִּׁפְחָה הַמְּלוּכָה לְעַצְמוֹ

וְאֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ גורש וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חִלּוּף הַמְלוּכָה עַכְשָׁיו בִּכְלָלְיוּת שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים יֵשׁ לָהֶם כָּל הַמְלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה וְיִשְׂרָאֵל מְבוּזִים וּשְׁפֵלִים בַּגָּלוּת וְעַבְדוּת וּמְגֹרָשִׁים מֵאַרְצָם כַּנַּ"ל וְגַם בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן הָרְשָׁעִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים יֵשׁ לָהֶם מֶמְשָׁלָה וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל השרים עֲנִיִּים וְדַלִּים וּמְבוּזִים וּמַכְבִּידִים עֲלֵיהֶם עוֹל הנתינות, וְהֵם לְלַעַג וּלְקֶלֶס וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, ובגלותא בתראה אִנּוּן עֲרֵב רַב אִנּוּן רישא עמא וירַאֵי חֵטְא ימאסו וַחֲשׁוּבִים כִּכְלֵבִים בְּעֵינֵיהֶם, עַיֵּן שָׁם בר"מ וְכוּ' וַאֲפִלּוּ בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בְּעַצְמָן יֵשׁ מַחֲלֹקֶת וְעַרְבּוּבְיָא גְּדוֹלָה עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ע"ח) שֶׁהַבַּעַל דָּבָר הִנִּיחַ עַצְמוֹ, עַל זֶה מְאֹד עַכְשָׁיו לְבַלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם וְכוּ'. וְהִכְנִיס מַחֲלֹקֶת בֵּין הַצַּדִּיקִים וְהֵקִים בָּעוֹלָם מְפָרְסָמִים הַרְבֵּה שֶׁל שֶׁקֶר וְגַם בֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הִכְנִיס מַחֲלֹקֶת גְּדוֹל עַד שֶׁאֵין אֶחָד יוֹדֵעַ הֵיכָן הָאֱמֶת, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְזָכוֹת לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחִלּוּפִים וְהַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁרוֹצִים לְהַחֲלִיף הָאֱמֶת לְשֶׁקֶר ח"ו, וְהַשֶּׁקֶר לֶאֱמֶת וְעַיֵּן בַּזֹּהַר (וַיְחִי ד' רכ"א) עַל פָּסוּק, "שׁוֹשַׁנַּת העמקים", מַעֲנְיָן לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם ועו' עַיֵּן שָׁם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַחִלּוּפִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמְּהַפְּכִין הָאֱמֶת לְשֶׁקֶר וְשֶׁקֶר לֶאֱמֶת בִּכְלָלְיוּת וּבִפְרָטִיּוּת וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַשַּׂחַר, בְּחִינַת בִּרְכַּת שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְעֶבֶד וְאִשָּׁה שֶׁמְּבָרְכִין בְּכָל בֹּקֶר עַל שֶׁלֹּא נֶחְלְפָה נִשְׁמָתוֹ בְּנִשְׁמַת גּוֹי וְעֶבֶד וְאִשָּׁה, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֵלּוּ הַבְּרָכוֹת הוּא עַל שֶׁנִּצּוֹל נַפְשׁוֹ מִבְּחִינַת החליפין הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת החליפין שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁנֶּחֱלַף כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, דְּהַיְנוּ לְהַבְחִין בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְחָנָה בֵּין הָאֱמֶת וּבֵין הַשֶּׁקֶר, כִּי אִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַשִּׂיחוֹת שֶׁאֵצֶל הַמַּעֲשִׂיּוֹת, שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי מִינֵי פַּלְטִין בְּאֶחָד דָּר מֶלֶךְ וּבְהַשֵּׁנִי דָּר עֶבֶד וּשְׁנֵיהֶם דּוֹמִים זֶה לָזֶה לְגַמְרֵי וְקָשֶׁה מְאֹד לְהַבְחִין בֵּינֵיהֶם, כִּי יֵשׁ כַּמָּה נְפָשׁוֹת שֶׁמִּתְקַשְּׁרִין וְכוּ' עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם בַּיִת וּפַלְטִין, שָׁם דָּר אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֶלֶךְ וְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְמְצֹא אֱמֶת יִמְצָא בְּבַיִת וּפַלְטִין זֶה שֶׁל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' וְיֵשׁ כְּנֶגֶד זֶה שֶׁמִּתְקַשְּׁרִין כַּמָּה נְפָשׁוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם בַּיִת שָׁשָׁם דִּירַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם נִמְצָא, שֶׁאֱמֶת וְשֶׁקֶר הֵם בְּחִינַת מֶלֶךְ וְעֶבֶד הַנַּ"ל שֶׁמַּחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׁקֶר נֶחֱלַף, בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּבֶן הָעֶבֶד עַד שֶׁהִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר עַד שֶׁסָּבְרוּ שֶׁבֶּן הָעֶבֶד הוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ בֶּאֱמֶת. וְעַל בֶּן הַמֶּלֶךְ סָבְרוּ

שֶׁהוּא בֶּן הָעֻבָּד ח"ו, שֶׁזֶּה הַשֶּׁקֶר הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ דמחשיך אַנְפֵּי ברייתא עַל-יְדֵי הַשֶּׁקֶר עַד שֶׁטּוֹעִין וּמַחֲלִיפִין אֱמֶת בְּשֶׁקֶר וְשֶׁקֶר בֶּאֱמֶת וּמַחֲלִיפִין וּמְמִירִין רַע בְּטוֹב וְטוֹב בְּרַע וְשָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ שָׂמִים מָתוֹק לְמַר וּמַר לְמָתוֹק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ה'), "הוֹי אוֹמְרִים לָרַע טוֹב וּלְטוֹב רַע וְכוּ'" שֶׁכָּל אֵלּוּ הַחִלּוּפִים וְהַבִּלְבּוּלִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחליפין שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַחִלּוּפִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּמוֹ עַכְשָׁיו בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁנִּתְקַיֵּם, "וּתשלך אֱמֶת אַרְצָה וְהָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת" וְנַעֲשָׂה עֲדָרִים עֲדָרִים שֶׁל אֱמֶת עַד שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְהַבְחִין בֵּין הָאֱמֶת וְהַשֶּׁקֶר כִּי אִם כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בלבי' יָכוֹל לְהַבְחִין מְעַט הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אִם יִרְצֶה לִבְלִי לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת בֶּאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּגַלִּין אֵיזֶה אֱמֶת יֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ שֶׁקֶר, כִּי גַּם הָרְחוֹקִים מֵאֱמֶת אוֹמְרִים גַּם כֵּן כַּךְ לְשׁוֹנוֹת כָּאֵלּוּ, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת כִּי אִם כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בלבי' יָכוֹל לְהַבְחִין מְעַט הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הָאֱמֶת הַבָּרוּר לְזוּלָתוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבְחָנָה בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, בֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (סִימָן רל"ד) שֶׁכְּנֶגֶד כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁמְּסַפְּרִין מִצַּדִּיקִים יֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ מַעֲשֶׂה מֵרְשָׁעִים שֶׁמְּסַפְּרִין מֵהֶם גַּם כֵּן כַּךְ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְסַפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים וּלְזַכֵּךְ הַמּוֹחַ עַל-יְדֵי זֶה וְכוּ' וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פָּרָק ג'), "וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ" אוֹר אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים, וְחֹשֶׁךְ אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל רְשָׁעִים, כִּי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּסַפְּרִין מִצַּדִּיקִים הֵם בְּחִינַת אוֹר וּמַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל רְשָׁעִים הֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה וְכוּ' שֶׁמְּבָרְכִין בַּבֹּקֶר שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה עַל הַהַבְחָנָה שֶׁזּוֹכִין לְהַבְחִין בֵּין אֱמֶת וְהַשֶּׁקֶר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְחָנָה בֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל, בְּחִינַת לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים זוֹכִין לְהִנָּצֵל מִבְּחִינַת הַטָּעוּת וְהַשֶּׁקֶר שֶׁל הַחִלּוּף שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטָּעוּתִים וְהַבִּלְבּוּלִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה" שֶׂכְוִי' זֶה הַלֵּב שסוכה וכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַהַבְחָנָה בֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְחָנָה בֵּין אֱמֶת וְשֶׁקֶר, הוּא רַק בַּלֵּב לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בלבי', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר וּלְהוֹכִיחַ הָאֱמֶת עַל יְדֵי רְאָיוֹת בְּשׂוּם אֹפֶן, כִּי הַכֹּל יְכוֹלִין לִסְתֹּר מֻחֲמַת נִצָּחוֹן וּלְסַפֵּר כְּנֶגֶד זֶה מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שֶׁקֶר וְהוֹכָחוֹת שֶׁל שֶׁקֶר לִסְתֹּר וּלְהַעְלִים הָאֱמֶת ח"ו, אֲבָל עִקַּר הַהַבְחָנָה הוּא בְּלֵב לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בלבי', הוּא יָכוֹל לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, בֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְחָנָה בֵּין אֱמֶת וְשֶׁקֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֶלֶךְ וְעֶבֶד לְהַבְחִין מִי בֶּן הַמֶּלֶךְ וּמִי בֶּן הָעֶבֶד מִי מִסִּטְרָא דְּא וּמִי מִסִּטְרָא

דְּא לְבָרֵר וּלְתַקֵּן בְּחִינַת הַחֲלִיפִין הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ לְבָרֵר נִשְׁמוֹתֵינוּ וְכָל הַנִּצּוֹצוֹת הַתְּלוּיִים בָּנוּ לְבָרְרָם מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֲלִיפִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעִקַּר בִּרְכַּת הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה הוּא עַל קְרִיאַת הַתַּרְנְגוֹל בַּחֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַבְחִינִים בֵּין חֲצוֹת לַיְלָה הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא תִּקֻּף חֶשְׁכַת הַלַּיְלָה וּבֵין חֲצוֹת לְיְלָה הַשֵּׁנִי שֶׁאָז מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ וּלְהִתְעוֹרֵר בְּחִינַת אוֹר יוֹם כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר חִדּוּשׁ הַהַבְחָנָה הוּא בַּלַּיְלָה בְּעֵת הַחֹשֶׁךְ שֶׁאָז עִקַּר הרבותא לְהַבְחִין, כִּי בַּיּוֹם אֵין הַהַבְחָנָה חִדּוּשׁ כָּל כָּךְ, הַיְנוּ כִּי הַגְּאֻלָּה שֶׁתָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ נִקְרֵאת אוֹר יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ"ב), "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ" דְּהַיְנוּ בְּעֵת הַגְּאֻלָּה וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי הַגָּלוּת נִמְשָׁל לְלַיְלָה, וְהַגְּאֻלָּה נִמְשָׁל לְאוֹר יוֹם וְאָז כְּשֶׁיָּאִיר בּוֹקְרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְיָבֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְיַגֶּלֶה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, אָז לֹא תִּהְיֶה הַהַבְחָנָה חִדּוּשׁ, כִּי הַכֹּל יֵדְעוּ הָאֱמֶת אָז וְעִקַּר הַחִדּוּשׁ הוּא מִי שֶׁזּוֹכֶה עַכְשָׁיו בְּתִקֻּף חֶשְׁכַת הַגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה, לְהַבְחִין בֵּין הָאֱמֶת וּבֵין שֶׁאֵינוֹ אֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וְלַיְלָה שֶׁבֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל, כִּי בַּעֲבוֹדָתֵנוּ לֹא עָזְבָנוּ אֱלֹקֵינוּ וַיֵּט עָלֵינוּ חֶסֶד בְּתִקֻּף הַגָּלוּת הַזֶּה, שֶׁשּׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים לְחַיּוֹתֵנוּ כַּיּוֹם הַזֶּה, כִּי אֵין דּוֹר יָתוֹם וְהֵם מְחַיִּין אוֹתָנוּ בְּתִקֻּף חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶשְׁכַת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה וְהֵם מְקַיְּמִין בָּנוּ בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל"א) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וּתְתַן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ, דְּהַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר בִּימֵי הַגָּלוּת הֵם כְּמוֹ מִי שֶׁקָּם קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם וְעָסַק בַּתּוֹרָה עִם תַּלְמִידִים, שֶׁזֶּהוּ יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וְכוּ', כְּמוֹ כֵן בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם הֵם מִתְעוֹרְרִים קֹדֶם אוֹר בּוֹקְרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְקָמִים בְּעוֹד לַיְלָה בְּעוֹד הִתְגַּבְּרוּת חֶשְׁכַת הַגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה וְנוֹתְנִים טֶרֶף לְבֵיתָם וְחֹק וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁלּוֹמְדִין עִם תַּלְמִידֵיהֶם וּמְגַלִּים לָהֶם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְעוֹרְרִים אוֹתָם לִתְשׁוּבָה וּמְקָרְבִין אוֹתָם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְאָז קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם, דְּהַיְנוּ קֹדֶם בִּיאַת מָשִׁיחַ, אָז עִקַּר הרבותא מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַבְחִין עַתָּה בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, דְּהַיְנוּ בֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר יוֹם, כִּי כָּל צַדִּיק אֱמֶת הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מְשִׁיחַ, בְּחִינַת אוֹר יוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת וּבֵין הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, בְּחִינַת עֵבֶד, בְּחִינַת שִׁנָּה, כִּי י' קַבִּין שִׁנָּה יָרְדוּ לָעוֹלָם, ט' נָטְלוּ עֲבָדִים (קִדּוּשִׁין מ"ט), שֶׁהֵם בְּחִינַת אָרוּר כְּנַעַן, בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר. וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זַ"ל עַל הָעִנְיָן שֶׁקְּשֶׁה לִישֹׁן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת (סִימָן קי"ז), עַיֵּן שָׁם וְעַל זֶה מָרְמַז בְּחִינַת הַבְּרָכָה הַנַּ"ל הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה, שֶׁעִקָּרוֹ עַל הַהַבְחָנָה שֶׁבַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה שֶׁאָז מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ אוֹר הַיּוֹם, אֲבָל עֲדַיִן לֹא בָּא אוֹר יוֹם, שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת

הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּזְמַן הַגְּלוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כִּי כָּל צַדִּיק אֱמֶת הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים אֲבָל עֲדַיִן לֹא הֵאִיר הַיּוֹם מַמָּשׁ, כִּי עֲדַיִן לֹא בָּא מָשִׁיחַ מַמָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר אוֹר יוֹם הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו עִקַּר הרבותא שֶׁל הַהַבְחָנָה בֵּין הָאֱמֶת וּבֵין הַשֶּׁקֶר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַבְחִין כִּי אִם בְּלֵב כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בלבי', בְּחִינַת הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה לְהַבְחִין וְכוּ'. 'לַשֶּׂכְוִי' דַּיְקָא זֶה הַלֵּב שסוכה וְצוֹפֶה כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בלבי' יָכוֹל לֵידַע וּלְהַבְחִין אִם יִרְצֶה בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, בֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ, בֵּין הָאֱמֶת וְהַשֶּׁקֶר, כִּי הָאֱמֶת עַד לְעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וְכוּ', כִּי בְּטוּל הַשֵּׁנָה הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת בְּחִינַת עֶבֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, כִּי עֲשָׂרָה קַבִּין שֵׁנָה וְכוּ' ט' נְטָלוּ עֲבָדִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת מַתִּיר אֲסוּרִים, כִּי בְּשִׁעַת שֵׁנָה הוּא כְּאָסוּר בְּשִׁבְיָה וְעַבְדוּת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל בְּרָכָה זוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי בְּשִׁעַת שֵׁנָה וְחֹשֶׁךְ אָז הוּא בְּחִינַת אֲחִיזַת הָעַבְדוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וְחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ מִבְּחִינַת עַבְדוּת מְבָרְכִין מַתִּיר אֲסוּרִים כַּנַּ"ל, כִּי שֵׁנָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה. וְהַמִּיתָה נִמְשֶׁכֶת מִזֶּהֶמֶת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּחִינַת אֲרוּר כְּנַעַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲרוּר אַתָּה הַנֶּאֱמַר בַּנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן סִימָן ז') וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁנִּתְקַלֵּל הָאָדָם בְּמִיתָה אָז נִתְקַלֵּל בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת, כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם בְּחִינַת הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה כַּנַּ"ל. וְאָז הִתְגַּבֵּר בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְהַחִלּוּפִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחִלּוּף שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ כָּל הַבְּרָכוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי לְבָרֵר נַפְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת לְהוֹצִיא נַפְשׁוֹ מִבְּחִינַת עֶבֶד, מִבְּחִינַת שֵׁנָה וּמִיתָה לִזְכוֹת לְהִתְקָרֵב וּלְכְלֹל בִּבְחִינַת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַתבֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן נַפְשׁוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת מַלְבִּישׁ עֲרוּמִים, זֶה בְּחִינַת הַמַּלְבּוּשׁ שֶׁמְּקַבֵּלֶת הַלְּבָנָה מֵהַחַמָּה בַּלַּיְלָה בְּעֵת חדתותי דסיהרא שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים, כַּמְבֹאָר בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל מֵעָנְיַן הַמַּלְבּוּשׁ שֶׁל הַלְּבָנָה, עַיֵּן שָׁם, שֶׁכָּל זֶה שַׁיָּךְ לְתִקּוּן בֶּן הַמֶּלֶךְ כַּמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל וְלָכֵן מְבָרְכִין עַל זֶה בְּכָל בֹּקֶר שֶׁאָז צְרִיכִין לְבָרֵר הַנְּפָשׁוֹת מִבְּחִינַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אָרוֹן הָעֵדוּת שֶׁכְּשֶׁהִנִּיחוּהוּ עַל הפרות הִתְחִילוּ לְשׁוֹרֵר, שֶׁכָּל זֶה שַׁיָּךְ לְתִקּוּן וּבֵרוּר נַפְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה

הַנַּ"ל, כִּי כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁהוֹדִיעוּ לוֹ אָז מֵעִנְיַן הַמַּלְבּוּשׁ שֶׁל הַלְּבָנָה וְכוּ' וּמֵעִנְיַן הַכְּלִי נִפְלָאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרוֹן וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה, כָּל זֶה הָיָה תִּקּוּנוֹ שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ, כִּי עַל-יְדֵי כָּל זֶה זָכָה לַחֲזֹר לְמַעֲלָתוֹ, עַיֵּן שָׁם בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל וְהָבֵן:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי נֵר חֲנֻכָּה הוּא לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר אוֹר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם שֶׁיִּזְכּוּ הַכֹּל לְיִדַּע הֵיכָן הָאֱמֶת בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"ג) שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה "יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב') וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי מְצִוַּת נֵר חֲנֻכָּה מַמְשִׁיכִין הָאִרַת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם שֶׁנִּזְכֶּה לֵידַע וּלְהַכִּיר וּלְהַבְחִין בֵּין בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ וּבֵין בְּחִינַת בֶּן הַשִּׁפְחָה וּלְבָרֵר נִשְׁמוֹתֵינוּ מִבְּחִינַת הַשֶּׁקֶר שֶׁל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁל הָאָדָם מַה שֶּׁמִּסְפָּק עַל-פִּי רֹב וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הָאֱמֶת בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וְעַל-יְדֵי מְצִוַּת נֵר חֲנֻכָּה אָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאִרַת הָאֱמֶת שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד לְהַבְחִין בֵּין הָאֱמֶת לְהַהֶפֶךְ בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכֵן מְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאַר"י זַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה מַמְשִׁיכִין הָאִרַת הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ח' יְמֵי חֲנֻכָּה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ח' פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁבֶּאֱמֶת וְיַצִּיב, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת הוּא לְבָרֵר הָאֱמֶת בִּבְרוּר גָּמוּר עַד שְׁנִּזְכֶּה לְבָרֵר נִשְׁמוֹתֵינוּ מִבְּחִינַת עֵבֶד מִבְּחִינַת בֶּן הַשִּׁפְחָה, עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ וְזֶהוּ בְּחִינַת ח' פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁבֶּאֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁמְּגַלִּין אֱמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ וְתוֹרָתוֹ בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת וְחוֹזְרִין וְשׁוֹנִין וּמְשַׁלְשְׁלִין וְכוּ' לְגַלּוֹת הָאֱמֶת פַּעַם אַחַר פַּעַם עַד ח' פְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִין, אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְכוּ' אֱמֶת אֱלֹקֵי עוֹלָם וְכוּ' אֱמֶת וֶאֱמוּנָה וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ בַּפַּעַם הח' אוֹמְרִים אֱמֶת מִמְצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ וְכוּ' הַיְנוּ שֶׁזָּכִינוּ לָצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, שֶׁזָּכִינוּ לְבָרֵר נִשְׁמוֹתֵינוּ מִבְּחִינַת עֵבֶד, מִבְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁל מִצְרַיִם וְזָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח'), "בִּי מְלָכִים יִמְלוֹכוּ" הַיְנוּ שֶׁתַּחֲזֹר, נִשְׁמוֹתֵינוּ לְמַעֲלָתָהּ לִבְחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת ח' פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁבֶּאֱמֶת וְיַצִּיב וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת לָצֵאת מִבְּחִינַת בֶּן הַשִּׁפְחָה לִבְחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמֶת מִמְצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ, שֶׁיָּצָאנוּ מִבְּחִינַת עֶבֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת ח' יְמֵי חֲנֻכָּה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ח' פְּעָמִים אֱמֶת הַנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁנִּכְנַע מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר, בְּחִינַת עֶבֶד שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, וְנִתְגַּבֵּר וְנִתְעַלָּה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת עֶבֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ, בְּחִינַת אֱמֶת, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁאֱמֶת הוּא בְּחִינַת מֶלֶךְ וְשֶׁקֶר הוּא בְּחִינַת עֶבֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת מְכִירַת יוֹסֵף, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"ה) לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף שֶׁאָנוּ קוֹרִין בַּפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל מְכִירַת יוֹסֵף וּגְדֻלָּתוֹ אַחַר כָּךְ בִּימֵי הַחֲנֻכָּה שֶׁאָז קוֹרִין עַל-פִּי רֹב פָּרָשַׁת מִקֵּץ וְלִפְעָמִים פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב שֶׁאֵלּוּ הַפָּרָשִׁיּוֹת מְדַבְּרִים מֵעִנְיַן יוֹסֵף, כִּי כָּל עִנְיַן מְכִירַת יוֹסֵף הוּא נִמְשָׁךְ מִסּוֹד הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּחְלַף וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם מַה שֶּׁהָרְשָׁעִים עוֹמְדִים כְּנֶגֶד הַצַּדִּיקִים, וְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים כְּנֶגֶד כְּלַל יִשְׂרָאֵל וְכָל אֵלּוּ הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת נִדְמֶה לָהֶם וּלְהָעוֹלָם שֶׁהֵם הָעִקָּר, וְהָאֵלּוּ לָהֶם מַגִּיעַ ח"ו, הַמְלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה מִן הַשָּׁמַיִם וּמִתְנַאִים וּמִשְׁתָּרְרִים עַל עַם דַּל הַכְּשֵׁרִים בְּחִנָּם, וְרוֹצִים לְגָרְשָׁם מִן הָעוֹלָם ח"ו, וה' לֹא יַעַזְבֵנוּ בְּיָדָם וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָעוֹלָם הִפּוּךְ עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה וְכָל כַּךְ נִתְבַּלְבֵּל הָעוֹלָם עַד שֶׁאֲפִלּוּ בֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְהַכְּשֵׁרִים בְּעַצְמָן נָפַל מַחֲלֹקֶת וּבִלְבּוּל גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, דּוֹר שֶׁבֶן דָּוִד בָּא קַטֵּגוֹרְיָא בֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁזּוֹ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יוֹסֵף וְאֶחָיו, שֶׁכֻּלָּם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל עַד שֶׁמָּכְרוּ אֶת יוֹסֵף לְעֶבֶד, כִּי אָמְרוּ שֶׁאֵינוֹ אִישׁ אֱמֶת וְלֹא הֶאֱמִינוּ לַחֲלוֹמוֹתָיו וְלִדְבָרָיו, כִּי סָבְרוּ שֶׁהוּא שֶׁקֶר ח"ו, וְעַל כֵּן מְכָרוּהוּ לְעֶבֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל וְהֶחֱלִיפוּ הַשִּׁיטָה כְּאִלּוּ ח"ו, נִשְׁמָתוֹ הוּא מִבְּחִינַת עֶבֶד ח"ו, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר וְיָרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם וְהָיוּ שָׁם עֲבָדִים לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם, שֶׁכָּל זֶה הָיָה לְבָרֵר נִשְׁמָתָם מִבְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁנֶּאֱחַז בָּהֶם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֱחַז בָּהֶם עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה בִּשְׁבִיל זֶה כַּיָּדוּעַ, כִּי הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל הִיא כּוֹלֶלֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכָל הַדּוֹרוֹת כֻּלָּם כָּל מַה שֶּׁעָבַר מִיּוֹם בְּרֹא אֱלֹקִים אָדָם עַל הָאָרֶץ וְחֵטְא וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְגָרַם הִתְגַּבְּרוּת הַלַּהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַגַּלְיוֹת שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם בֶּן הַשִּׁפְחָה עַל בֶּן הַמֶּלֶךְ כַּנַּ"ל עַד שֶׁגַּם בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן, וַאֲפִלּוּ בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּעַצְמָן נַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יוֹסֵף וְאֶחָיו וּבֵין שְׁאוּל וְדָוִד וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם, כִּי אֵין יוֹדְעִין בְּבֵרוּר הֵיכָן נְקֻדַּת הָאֱמֶת, כִּי בְּכָל דּוֹר יֵשׁ כַּמָּה צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, אֲבָל יֵשׁ אֱמֶת לְמַעְלָה מֵאֱמֶת, כִּי בְּוַדַּאי אֵין מַדְרֵגוֹת כָּל הַצַּדִּיקִים שָׁוִין וְכָל מַה שֶּׁמַּדְרֵגַת הַצַּדִּיק גָּדוֹל יוֹתֵר הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ גָּדוֹל וּמְבֹרָר יוֹתֵר, כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמֶת עַד שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דּוֹר צַדִּיק אֲמִתִּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים, אֲבָל מֵחֲמַת מְרִירַת הַגָּלוּת וְהִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּחִינַת הַחִלּוּף וְהַשֶּׁקֶר שֶׁל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לֵידַע הֵיכָן נְקֻדַּת הָאֱמֶת עַד שֶׁעַל פִּי רֹב הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה בְּהַצַּדִּיקִים בְּעַצְמָן וּמַכְנִיס בֵּינֵיהֶם בְּעַצְמָן מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל, כִּי

הוּא מַכְנִיס בְּלֵב שֶׁאֵר הַצַּדִּיקִים כְּאִלּוּ ח"ו, זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת כְּאִלּוּ הוּא נוֹטֶה ח"ו, מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת עַד שֶׁמְּסִית אוֹתָם שֶׁיַּחְלְקוּ עָלָיו לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכַמָּה דּוֹרוֹת, כְּמוֹ שָׁאוּל שֶׁרָדַף אֶת דָּוִד בְּחִנָּם וְכֵן אֲחֵי יוֹסֵף שֶׁחָלְקוּ עָלָיו כָּל כָּךְ עַד שֶׁהִתִּירוּ אֶת דָּמוֹ וּבְוַדַּאי כַּוָּנָתָם הָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי סָבְרוּ שֶׁאֵינוֹ אִישׁ אֱמֶת וּמוֹצִיא דִּבָּה וְכוּ' וּכְמוֹ כֵן הָיָה בַּדּוֹרוֹת שֶׁלְּפָנֵינוּ וּבִפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ בְּעוֹקְבָא דִּמְשִׁיחָא שֶׁהִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר מְאֹד עַד שֶׁגַּם בֵּין הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים בְּעַצְמָן נָפַל מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל וְאֵין יוֹדְעִים הֵיכָן נְקֻדַּת הָאֱמֶת וּצְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא הָאֱמֶת לֵאֱמֹת וְזֶה צְרִיכִין לְכַוֵּן בְּהַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹרַת הָאֱמֶת בְּחִינַת שִׂלַּח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת תָּמִיד:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּזַכִּירִין שָׁם הָאֵם דַּיְקָא כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל הַחוֹלֶה, כִּי כָּל הַחוֹלַאַת שֶׁל הָאָדָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ, שֶׁמִּתְגַּבֵּר ח"ו, בֶּן הָעֶבֶד עַל בֶּן הַמֶּלֶךְ, כִּי כָּל הַחוֹלַאַת הֵם בְּחִינַת מִיתָה, שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַכֹּחוֹת וְהַחִיּוּת. וְעִקַּר הַמִּיתָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת זָהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָהֲמַת הָעֶבֶד שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הַבֵּן מֶלֶךְ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי זָהֲמַת הַנָּחָשׁ וְזָהֲמַת הָעֶבֶד הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת אֲרוּר הַנֶּאֱמַר בַּנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים, כַּמּוּבָא וּמִבְּחִינַת זָהֲמָא זֹאת שֶׁהִיא זָהֲמַת הָעֶבֶד, שֶׁהִיא זָהֲמַת הַנָּחָשׁ מִשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הַמִּיתָה, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה כְּשֶׁהִטִּיל נָחָשׁ זָהֲמָא בְּחַוָּה אָז נִגְזַר מִיתָה עַל הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר גְּזֵרַת הַמִּיתָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּחִינַת בֶּן הָעֶבֶד עַל בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ, כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת בֶּן הָעֶבֶד וּבֶן הַמֶּלֶךְ כִּי הַנְּשָׁמָה הִיא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ, בְּחִינַת (שְׁמוֹת ד') בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת (שַׁבָּת קי"א) כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ב') ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה וְכוּ', בְּחִינַת בֶּן הַנִּמְשָׁךְ מִמֹּחַ הָאָב כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"ו), "הַנְּשׂוּאִים מִנִּי רֶחֶם הָעֲמוּסִים מִנִּי בטן" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב'), "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים" וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מאן דנפח מתוכו נפח, כִּי הֵם חֵלֶק אֱלוֹק מַמָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן, וְהַגּוּף הוּא בְּחִינַת עֶבֶד, כִּי הַגּוּף הוּא בְּחִינַת עֶשְׂיָה גַּשְׁמִיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶשְׂיָה וְעַבְדוּת וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל וְיַכְנִיעַ אֶת הַגּוּף לְגַבֵּי הַנְּשָׁמָה הָעֶבֶד לְגַבֵּי הַבֵּן, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָעֶבֶד מְחֻיָּב לַעֲבֹד אֶת רַבּוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, כְּמוֹ כֵן הַגּוּף מְחֻיָּב לַעֲבֹד אֶת הַנְּשָׁמָה וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַבֵּי הַנְּשָׁמָה וְלַעֲשׂוֹת רַק רְצוֹן הַנְּשָׁמָה וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא הָאָדָם הָיָה מִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הָעַבְדוּת לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר הָעַבְדוּת נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶּׁעוֹבְרִין עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה ח"ו, בִּבְחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ג') כָּל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עוֹל תּוֹרָה

נוֹתְנִין עָלָיו עוֹל מַלְכוּת וְעוֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת עַבְדוּת, אֲבָל הַמְקַבֵּל עָלָיו עוֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עוֹל מַלְכוּת וְכוּ', כִּי אֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְכוּ' (שָׁם פֶּרֶק ו') וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת עַבְדוּת הוּא מִסְטְרָא דְּגוּפָא וְעִקַּר בְּחִינַת חֵרוּת וּמַלְכוּת הוּא מִסִּטְרָא דִּנְשָׁמָה וְהָאָדָם נִבְרָא כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל הַגּוּף לְגַבֵּי הַנְּשָׁמָה וְהָעֶבֶד לְגַבֵּי הַבֵּן וְצָרִיךְ לְבַטֵּל הַגּוּף כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ לְטֶבַע הַנְּשָׁמָה מַמָּשׁ שֶׁיִּתְהַפֵּךְ מִגּוּף לְנֶפֶשׁ מֵעֶבֶד לְבֵן, כִּי גַּם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת יֵשׁ מִי שֶׁעוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת עֶבֶד וְיֵשׁ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בֵּן, כַּמּוּבָא, הֵינוּ כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל כֹּחוֹ שֶׁהַגּוּף יַעֲשֶׂה רַק רְצוֹן הַנְּשָׁמָה, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לְהַגּוּף אֵיזֶה רֵיחַ מִתַּאֲוֹת הַגּוּף, רַק שֶׁמְּשַׁעֲבֵד תַּאֲוָתוֹ בִּשְׁבִיל רְצוֹן הַנְּשָׁמָה, שֶׁהוּא רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעוֹבֵד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה טוֹב מְאֹד אַשְׁרֵי לוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן עֲבוֹדָתוֹ בִּבְחִינַת עֶבֶד דְּקֻדְשָׁה, כִּי בְּוַדַּאי הוּא בִּבְחִינַת עֶבֶד, כִּי עֲבוֹדַת ה' נֶחְשָׁב לוֹ לַעֲבוֹדָה וְיגִיעָה, כִּי רְצוֹן הַגּוּף אֵינוֹ נוֹטֶה לָזֶה רַק שֶׁמְּשַׁעֲבֵד רְצוֹן הַגּוּף בִּשְׁבִיל רְצוֹן הַבּוֹרֵא, עַל-כֵּן הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת עֶבֶד, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְשַׁעֲבֵד הַגּוּף לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל עַד שֶׁהַגּוּף נִתְהַפֵּךְ לְנֶפֶשׁ מַמָּשׁ וְהוּא מְקַיֵּם, "וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וְכוּ'"-בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ, שֶׁגַּם הַגּוּף אוֹהֵב אֶת ה' וְעוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ מֵאַהֲבָה, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם תַּאֲוָה אַחֶרֶת וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם רְצוֹן רַק מַה שֶּׁהוּא רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, אֲזַי נִקְרָא בְּחִינַת בֵּן, כִּי כָּל עֲבוֹדָתוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם עַבְדוּת כְּלָל, כִּי אֵין זֶה עַבְדוּת אֶצְלוֹ כְּלָל, כִּי הוּא עוֹשֶׂה רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה שְׁלֵמָה בִּרְצוֹן הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ, כִּי הַגּוּף נִתְהַפֵּךְ לְנֶפֶשׁ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין שַׁיָּךְ לִקְרוֹתוֹ בְּשֵׁם עֶבֶד כְּלָל, כִּי עַבְדוּת אֵינוֹ נִקְרָא רַק מַה שֶּׁהוּא כְּנֶגֶד רְצוֹן הָאָדָם, אֲבָל מַה שֶּׁהוּא רְצוֹן הָאָדָם אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם עַבְדוּת כְּלָל, לְמָשָׁל אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר תַּאֲוֹת הַגּוּף אֵינוֹ נִקְרָא אֵצֶל הָאָדָם עֲבוֹדָה וִיגִיעָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁעוֹשֶׂה זֹאת מֵרְצוֹנוֹ, רַק כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ אֵיזֶה מַשְׂאוֹי כָּבֵד וְכַיּוֹצֵא נִקְרָא אֶצְלוֹ עֲבוֹדָה, וְכֵן עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁהַגּוּף אֵינוֹ מֻרְגָּל בָּזֶה נִקְרָא אֶצְלוֹ עֲבוֹדָה אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לַהֲפֹךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ מַמָּשׁ אֲזַי כָּל עֲבוֹדַת ה' אֵינוֹ נִקְרָא אֶצְלוֹ בְּשֵׁם עֲבוֹדָה כְּלָל, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר חִיּוּתוֹ וְתַעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו וְאֵין לוֹ שֵׁם תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה אַחֶרֶת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק יט

וּבֶאֱמֶת מַה שֶּׁאֵצֶל רֹב בְּנֵי הָאָדָם הַדָּבָר בְּהֶפֶךְ שֶׁאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר תַּאֲוֹת הַגּוּף אֵינוֹ נִקְרָא אֶצְלוֹ עֲבוֹדָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים נִקְרָא אֶצְלָם עֲבוֹדָה וִיגִיעָה, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל שֶׁנִּתְהַפֵּךְ בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּבֶן הַשִּׁפְחָה עַד שֶׁסָּבְרוּ שֶׁבֶּן הַמֶּלֶךְ הוּא עֶבֶד ח"ו, וּבֶן הַשִּׁפְחָה הוּא מֶלֶךְ ח"ו, כְּמוֹ כֵן נֶהְפַּךְ הָאֱמֶת אֵצֶל הָעוֹלָם שֶׁמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהֵם

רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְצוֹן הַנִּשְׁמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּן מֶלֶךְ, זֶה נִקְרָא אֶצְלָם עֲבְדוּת וּרְצוֹן הַגּוּף, שֶׁהוּא תַּאֲוַת הַגּוּף אֵינוֹ נִקְרָא אֶצְלָם עֲבְדוּת כְּלָל, כְּאִלּוּ הָיָה הַגּוּף מֶלֶךְ ח"ו, עַל הַנִּשְׁמָה וּבֶאֱמֶת הַדָּבָר בְּהֶפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי הַנִּשְׁמָה הִיא הַמֶּלֶךְ בֶּאֱמֶת וְהַגּוּף הוּא עֶבֶד וְכָל מַה שֶּׁהוּא רְצוֹן הַנִּשְׁמָה, שֶׁהֵם תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, זֶה הוּא בְּחִינַת מֶלֶךְ, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ח') בִּי מְלָכִים יִמְלוֹכוּ, וְאֵין זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם עֲבְדוּת כְּלָל כַּנַּ"ל וּמַה שֶּׁהוּא רְצוֹן הַגּוּף שֶׁהֵם תַּאֲוַת הַגּוּף, זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת עֲבְדוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיִּית שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת תַּאֲוַת הַגּוּף שֶׁנִּמְשָׁכִין מִזֶּהֱמַת הָעֶבֶד, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּיָּדוּעַ וּצְרִיכִין לְבַטֵּל הַגּוּף לְגַבֵּי הַנִּשְׁמָה, לִשְׁבֹּר תַּאֲוַת הַגּוּף, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבְדוּת וּלְבַטְּלָם לְגַמְרֵי עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ מַמָּשׁ, עַד שֶׁהַגּוּף יַעֲשֶׂה רְצוֹן הַנִּשְׁמָה שֶׁהוּא רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן טוֹב וְלֹא יִהְיֶה נֶחְשָׁב אֶצְלוֹ לַעֲבוֹדָה כְּלָל, וְאָז נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הָעֲבְדוּת לְגַמְרֵי וְזוֹכֶה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת בֶּן זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כַּיָּדוּעַ:

חלק כ

וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה אָדָם זוֹכֶה לְמַדְרֵגָה זֹאת בְּחַיִּים חִיּוּתוֹ שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ מַמָּשׁ, עַד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת עֶבֶד כְּלָל רַק בִּבְחִינַת בֵּן כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְאַחֵז בּוֹ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הָעֶבֶד כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּשֵּׁם הַגּוּף עַד שֶׁצָּרִיךְ עֲבוֹדָה וִיגִיעָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיִּשְׁתַּבֵּר תַּאֲוֹת הַגּוּף וְאָז אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲזַי עֲבוֹדָתוֹ עֲדַיִן בִּבְחִינַת עֶבֶד, כִּי נֶחְשָׁב אֶצְלוֹ עֲבוֹדָה מֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ לְשַׁבֵּר גּוּפוֹ שֶׁלֹּא שֶׁלֹּא נִזְדַּכֵּךְ עֲדַיִן לְהִתְהַפֵּךְ לְמַהוּת הַנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִגְזַר מִיתָה בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְזַכֵּךְ וּלְבַטֵּל בְּחִינַת הָעֲבְדוּת, כִּי עִקַּר גְּזֵרַת הַמִּיתָה הוּא מֵחֲמַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הָעֶבֶד כַּנַּ"ל, הֵינוּ שֶׁעַכְשָׁיו אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בֵּן בִּשְׁלֵמוּת שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ מַמָּשׁ כִּי אִם אַחַר הַמִּיתָה שֶׁיִּתְבַּלֶּה הַגּוּף בֶּעָפָר וְיָקוּם בִּתְחִיָּה בְּגוּף זֶה וְצַח שֶׁאָז יִהְיֶה בִּבְחִינַת בֵּן בְּגוּף וְנֶפֶשׁ, כִּי הַגּוּף יִתְהַפֵּךְ לִבְחִינַת הַנֶּפֶשׁ וְיִהְיֶה נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בְּגוּף וְנֶפֶשׁ בְּרָצוֹא וָשׁוֹב כְּפִי מַה שֶּׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד, כִּי עַכְשָׁיו בַּגּוּף שֶׁלָּנוּ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בֵּן בִּשְׁלֵמוּת וּלְבַטֵּל בְּחִינַת הָעֲבְדוּת וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מְאֹד שֶׁזָּכוּ לְזַכֵּךְ גּוּפָם לגמר לְגַמְרֵי, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לָמוּת בְּעֶטְיוֹ שֶׁל נָחָשׁ בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְבַטֵּל בְּחִינַת הָעֲבְדוּת מִן הָעוֹלָם:

חלק כא

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַמִּיתָה הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָעֶבֶד עַל הַבֵּן הַגּוּף עַל הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר מִיתָה עַל הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַחוֹלָאַת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִיתָה הִסְתַּלְקוּת הַחִיּוּת וְהַכֹּחוֹת כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהִתְגַּבְּרוּת הַגּוּף

עַל הַנֶּפֶשׁ, כִּי עִקַּר הַחוֹלַאַת וְהַמִּיתָה הוּא מִמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף שֶׁאֵינָם מִתְנַהֲגִים בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה עַד שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הד' יְסוֹדוֹת ח"ו, עַד שֶׁאֵין הַנֶּפֶשׁ יָכוֹל לָדוּר עִמָּם יַחַד וּמַתְחִיל לְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הָעֶבֶד עַל הַבֵּן הַנַּ"ל שֶׁנִּחְלְפוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הד' יְסוֹדוֹת הֵם בְּחִינַת עֲבָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "אָנֹכִי" בְּסוֹפָהּ (בְּסִימָן ד' לִקּוּטֵי א', עַיֵּן שָׁם כב) וּבִשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל הַחוֹלֶה מַזְכִּירִין שֵׁם אִמּוֹ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם וְשֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים וְהַנּוֹצָרִים וְהַנַּעֲשִׂים הוּא עַל-יְדֵי הַשֵּׁם בְּבְחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַשֵּׁם שֶׁל כָּל דָּבָר נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת לְתוֹכוֹ מֵחֵי הַחַיִּים וְגַם מֵחֵי הַחַיִּים אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַסְּתָרָה וְכוּ'" (סִימָן נ"ו), שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמָשֵׁךְ הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים כִּי אִם כְּשֶׁקּוֹרִין אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בי' כְּלָל וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד כְּמוֹ מֶלֶךְ גָּדוֹל שֶׁהוּא נִסְתָּר מִבְּנֵי מְדִינָתוֹ וְאֵין רוֹאִין אוֹתוֹ רַק יוֹדְעִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי הַשֵּׁם לְבַד, כְּמוֹ כֵן לֵית דְּיַדַּע בַּר כְּלָל, רַק שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שְׁמוֹ לְבַד, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצַּד רַחֲמָיו צְמָצֵם עַצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים עַד שֶׁעָשָׂה לְעַצְמוֹ שֵׁם בִּבְחִינַת ותעש לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה עַד שֶׁיְּכוֹלִין לֵידַע מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי שְׁמוֹ לְבַד. שֶׁיּוֹדְעִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי שְׁמוֹ שֶׁיֵּשׁ אָדוֹן מוֹשֵׁל וּמַנְהִיג אֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד וְכוּ' וּמִבְּחִינַת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת לְכָל הַבְּרוּאִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שְׁמָם דַּיְקָא, כִּי כָּל דָּבָר מְקֻבָּל חִיּוּתוֹ עַל-יְדֵי שְׁמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִשֵּׁם ה' הַמְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְהִנֵּה כְּתִיב (שְׁמוֹת ג'), "זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נ'), זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם, כִּי לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, כִּי נִכְתָּב בהוי' וְנִקְרָא באד', אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא יִתְקַיֵּם, "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד" שֶׁיִּהְיֶה נִקְרָא בהוי' כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְתָּב, אֲבָל עַכְשָׁיו צְרִיכִין לְהַעֲלִים עִקַּר עֶצֶם הַשֵּׁם שֶׁהוּא שֵׁם הוי' בָּרוּךְ הוּא וְאֵינוֹ נִקְרָא רַק באד' וּמְסוֹד שְׁנֵי שֵׁמוֹת אֵלּוּ נִשְׁתַּלְשְׁלִין וְנִמְשָׁכִין בְּחִינַת שֵׁם הָאָב וְשֵׁם הָאֵם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְגוּף, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַגּוּף הוּא מֵהָאֵם. וְעִקַּר הַנֶּפֶשׁ הוּא מֵהָאָב אֲשֶׁר שָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַנַּ"ל, הֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, יוֹם וְלַיְלָה וְכוּ' כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן בַּסְּפָרִים וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהָיָה זוֹכֶה לַהֶפֵךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ עֶבֶד לְבֵן, הָיָה זוֹכֶה בְּחַיִּים חִיּוּתוֹ לְהַשִּׂיג שֵׁם הוי' בָּרוּךְ הוּא וְהָיָה זוֹכֶה לִקְרוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְתָּב כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, אֲבָל עַכְשָׁיו אַחַר הַחֵטְא שֶׁשִּׁוֹלֵט הָעֶבֶד ח"ו, בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּאֱחַז בַּגּוּף, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַעֲלִים שֵׁם הָעֶצֶם,

כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ בְּזֶה הַגּוּף וְאִי אֶפְשָׁר לִקְרוֹתוֹ וּלְהַשִּׂיגוֹ עַתָּה כִּי אִם בְּשֵׁם הַכְּנוּי שֶׁהוּא שֵׁם אד' שֶׁנִּקְרָא בּוֹ עַתָּה. וּבִשְׁבִיל זֶה מֻכְרָח הָאָדָם לָמוּת כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ הַגּוּף בָּעָפָר וְאָז יָקוּם בְּתְחִיָּה בְּגוּף זַךְ שֶׁיִּהְיֶה הַגּוּף בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ וְיִתְבַּטֵּל זֶהֳמַת הָעֵבֶד לְגַמְרֵי וְאָז נוֹכַל לִקְרוֹתוֹ בְּשֵׁם הָעֶצֶם יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הַמִּיתָה טוֹבָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פָּרָק ט'), "וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד"-זֶה הַמָּוֶת וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם עַל-יְדֵי זֶה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת שֵׁם הָעֶצֶם שֶׁעַתָּה אִי אֶפְשָׁר לִקְרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הַשֵּׁם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן קֹדֶם הִסְתַּלְּקוּת שֶׁל הָאָדָם נִתְוַסֵּף בּוֹ חִיּוּת הַנֶּפֶשׁ וְעַל-יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ד), "תוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן" כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְאֶה לָנוּ בָּזֶה שֶׁהַמִּיתָה טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי אָז מַתְחִיל שְׁלֵמוּת תִּקּוּנוֹ שֶׁצָּרִיךְ לִזְכּוֹת לֶעָתִיד לְהַכִּירוֹ בְּתוֹסֶפֶת הַכָּרָה חֲדָשָׁה בִּבְחִינַת שֵׁם הָעֶצֶם יִתְבָּרַךְ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תוֹסֶף רוּחָם קֹדֶם הַהִסְתַּלְּקוּת, וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעֵצוֹ נִסְתַּלֵּק הָאָדָם, כִּי עַכְשָׁיו בַּגּוּף הַזֶּה תֵּכֶף כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ תּוֹסְפוֹת הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִשֵּׁם הָעֶצֶם הוּא צָרִיךְ לְהִסְתַּלֵּק, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל בְּחִינַת הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִשֵּׁם הָעֶצֶם בַּגּוּף הַזֶּה שֶׁל עַכְשָׁיו כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם הוּא חוֹלֶה, שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַמִּיתָה שֶׁמַּתְחִיל הַנֶּפֶשׁ לְהִסְתַּלֵּק, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תוֹסֶף רוּחָם יִגְוָעוּן כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל לֶעָתִיד הַשְׂגַּת שֵׁם הָעֶצֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְשֶׁאָנוּ רוֹצִין לְהִתְפַּלֵּל עָלָיו שֶׁיַּחֲזֹר לוֹ כֹּחוֹ וְיִחְיֶה עוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי צְרִיכִין לוֹ עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה גּוּפוֹ יוֹתֵר בְּזֶה הָעוֹלָם, "כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָן" כְּתִיב וְעַל-כֵּן צְרִיכִין רַחֲמִים שֶׁיַּאֲרִיךְ הָאָדָם שְׁנוֹתָיו בְּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּסְגֹּל מַעֲשִׂים טוֹבִים דֵּי שֶׁיּוּכַל לִזְכּוֹת אַחַר כָּךְ לֶעָתִיד לְמַה שֶׁיִּזְכֶּה וְכוּ', שֶׁהַכֹּל כְּפִי מַה שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת בְּזֶה הָעוֹלָם, עַל-כֵּן כְּשֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ עַל הַחוֹלֶה אָנוּ מַזְכִּירִין רַק שֵׁם הָאֵם לְבַד וּמַעֲלִימִין שֵׁם הָאָב, כִּי שֵׁם הָאָב לְגַבֵּי שֵׁם הָאֵם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שֵׁם הָעֶצֶם לְגַבֵּי שֵׁם הַכְּנוּי וְעַכְשָׁיו אָנוּ צְרִיכִין לְהַעֲלִים שֵׁם הָאָב בִּבְחִינַת זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּלֵּק ח"ו, עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר, עַל-יְדֵי בְּחִינַת תוֹסֶף רוּחָם הַנִּמְשָׁךְ מִשֵּׁם הָעֶצֶם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַהִסְתַּלְּקוּת כַּנַּ"ל כִּי אָנוּ רוֹצִים שֶׁיִּתְצַמְּצֵם הָאוֹר עוֹד וְיִקַּבֵּל הַחִיּוּת בְּדָרָךְ הַעֲלָמָה וְצִמְצוּם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה עַל-יְדֵי שֵׁם הַכְּנוּי שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל שֵׁם הָאֵם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְחִיּוּת עוֹד וְלֹא יִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי בְּחִינַת תוֹסֶף רוּחָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין שֵׁם הָאֵם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק כד

כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם בִּבְרִיאוּתוֹ וְיֵשׁ שָׁלוֹם בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שֵׁם הָאָב וְשֵׁם הָאֵם אָזַי הָעִקָּר הוּא שֵׁם הָאָב, כִּי הַבֵּן נִקְרָא עַל שֵׁם הָאָב דַּיְקָא, כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכָר נוּקְבָא לֹא אִדְכַּר תַּמָּן, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת מִשֵּׁם הָאָב דַּיְקָא אֲבָל עַתָּה כְּשֶׁהָאָדָם חוֹלֶה ח"ו, שֶׁהוּא

בְּחִינַת מִיתָה כַּנַ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תּוֹסֶף רוּחָם, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה שֶׁל תּוֹסֶף רוּחָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֵׁם הָעָצֶם נִמְשֶׁכֶת וְנֶאֱחֶזֶת בְּשֵׁם הָאָב בְּיוֹתֵר, כִּי שֵׁם הָאָב בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם כַּנַ"ל, עַל-כֵּן עַתָּה אֵין לְהַזְכִּיר שֵׁם הָאָב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעוֹרֵר בְּחִינַת תּוֹסֶף רוּחָם ח"ו, שֶׁמִּשָּׁם הַהִסְתַּלְקוּת ח"ו כַּנַ"ל, עַל-כֵּן עַתָּה צְרִיכִין לְהַעֲלִים דַּיְקָא שֵׁם הָאָב וּלְבַלִּי לְהַזְכִּיר רַק שֵׁם הָאֵם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ לוֹ הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַגּוּף שֶׁיִּחְיֶה עוֹד בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁמְּקַבֵּל הַחִיּוּת מֵהַעֲלָמַת שֵׁם הָעָצֶם דַּיְקָא כַּנַ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת כְּלָלִיּוּת הַשֵּׁמוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁלָּהֶם נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת שֵׁם הַכִּנּוּי הַנַ"ל, כִּי מִשֵּׁם הָעָצֶם אֵי אֶפְשָׁר עַכְשָׁיו לְקַבֵּל הַחִיּוּת בְּאִתְגַּלְיָא כִּי אִם בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל וְעַל-כֵּן שֵׁם הָאָב וְשֵׁם הָאֵם שְׁנֵיהֶם יַחַד מְקַבְּלִין חִיּוּת מִשֵּׁם הַכִּנּוּי הַנַ"ל, רַק שֶׁזֶּה יָדוּעַ שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוֹלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל שֵׁם וְכָל בְּחִינָה וְכָל סְפִירָה וְכוּ' כְּלוֹלָה מִכָּל הַשֵּׁמוֹת וּמִכָּל הַבְּחִינוֹת וְעַל-כֵּן גַּם שֵׁם הַכִּנּוּי בְּעַצְמוֹ כָּלוּל מִבְּחִינַת שֵׁם הָעָצֶם וְשֵׁם הַכִּנּוּי וְעַל-כֵּן שֵׁם הָאָב וְשֵׁם הָאֵם הַנִּמְשָׁכִין שְׁנֵיהֶם מִבְּחִינַת שֵׁם הַכִּנּוּי הֵם בִּבְחִינַת שֵׁם הָעָצֶם וְשֵׁם הַכִּנּוּי, כִּי שֵׁם הָאָב לְגַבֵּי שֵׁם הָאֵם הוּא בִּבְחִינַת שֵׁם הָעָצֶם לְגַבֵּי שֵׁם הַכִּנּוּי וְתָמִיד הָעִקָּר הוּא שֵׁם הָאָב שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת וְכוּ' כַּנַ"ל, אֲבָל בְּעֵת הַחוֹלַאת שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּחִינַת תּוֹסֶף רוּחָם שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה נִמְשֶׁכֶת בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁם הָאָב שֶׁהוּא מְקַבֵּל תָּמִיד הַחִיּוּת מִשֵּׁם הָעָצֶם בְּדֶרֶךְ הֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר גָּדוֹל, וְעַכְשָׁיו נִמְשָׁךְ עָלָיו בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת, בְּחִינַת תּוֹסֶף רוּחָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הַחִיּוּת מִשָּׁם, אֲבָל בָּזֶה הָעוֹלָם צְרִיכִין לְהִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי זֶה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל זֶה הָאוֹר בְּאִתְגַּלְיָא בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּנַ"ל, עַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לְהִתְפַּלֵּל עַל הַחוֹלֶה צְרִיכִין לְהַעֲלִים שֵׁם הָאָב לְגַמְרֵי, כִּי אָנוּ רוֹצִין שֶׁיִּחְיֶה עוֹד בָּזֶה הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְהַעֲלִים שֵׁם הָאָב שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת שֵׁם הָעָצֶם שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת תּוֹסֶף רוּחָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה מִסְתַּלֵּק ח"ו, וְעַל-כֵּן אֵין מַזְכִּירִין רַק שֵׁם הָאֵם שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת שֵׁם הַכִּנּוּי כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו חִיּוּת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּלִי תּוֹסֶפֶת רוּחַ כְּדֵי שֶׁיִּחְיֶה וְיַאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים עוֹד בָּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי לְתַקֵּן עוֹד מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמָּצָאנוּ בְּכָל סֵפֶר מְלָכִים שֶׁבְּכָל מַלְכֵי בֵּית דָּוִד מַזְכִּיר תָּמִיד שֵׁם אִמּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כִּי הַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינַת שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל ב' ח'), "ויעש דָּוִד שֵׁם" כִּי עִקַּר מַלְכוּת בֵּית דָּוִד, שֶׁמֵּהֶם יֵצֵא מָשִׁיחַ, הוּא לְגַלּוֹת שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ, הוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מַלְכוּת הוּא בְּחִינַת שֵׁם כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן נִזְכָּר בְּכָל אֵלּוּ הַמְּלָכִים שֵׁם אִמָּם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת

שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם עַתָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁם הַכִּנּוּי דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הָאֵם כַּנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד וּשְׁאָר קָרְבָּנוֹת שֶׁאוֹמְרִים בַּבֹּקֶר, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בִּשְׁבִיל לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ג') מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלֶה הוּא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת וְכוּ' וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁכָּתוּב בְּמַעֲשֵׂה הַנַּ"ל שֶׁבֶּן הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּחְלַף הָיָה עָנְשׁוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל-יְדֵי שֶׁהָלַךְ אֲחֵרֵי הַבְּהֵמוֹת שֶׁנָּתַן לוֹ הָאָדָם הַסּוֹחֵר לְהַנְהִיג וְלִרְעוֹת שֶׁנִּתְעוּ אֶצְלוֹ שְׁנֵי בְּהֵמוֹת וְהָלַךְ לְבַקְּשָׁם עַד שֶׁרְדַף אַחֲרֵיהֶם לְתוֹךְ עֹמֶק עִבֵּי הַיְעָר וְכוּ', עַד שֶׁהֶכְרַח לָלוּן שָׁם וְכוּ', עַד שֶׁבָּא אֵלָיו אָדָם אֶחָד וְאָמַר לוֹ, חֲדַל לְךָ לִרְדֹּף אַחֲרֵי הָעֲוֹנוֹת כִּי אֵלּוּ אֵינָם בְּהֵמוֹת כְּלָל רַק שֶׁהָעֲוֹנוֹת שֶׁלְּךָ מוֹלִיכִין אוֹתְךָ כָּךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶה סוֹד כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי כָּל עֲוֹנוֹת שֶׁל אָדָם הֵם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת, בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁמְּשָׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, שֶׁהֵם תַּאֲוֹוֹת הַבְּהֵמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסוֹטָה (סוֹטָה ט"ו), הֵיא עִשְׂתָה מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבָּן בְּהֵמָה לְכַפֵּר, כִּי עַל-יְדֵי הַחֵטְא שֶׁהָיָה כָּרוּךְ אַחַר מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה אַחַר רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, תַּאֲוֹת הַבְּהֵמִיּוּת, עַל-יְדֵי זֶה נִתְעָרֵב רוּחַ הָאָדָם בְּרוּחַ הַבְּהֵמָה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת עֵרוּב טוֹב בְּרֵעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהָבִיא בְּהֵמָה לְקָרְבָּן וְעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן מְבָרְרִין רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה, שֶׁזֶּהוּ סוֹד כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כֻּלָּם כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן אָמַר לְבֶן הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּחְלַף הַנַּ"ל שֶׁמַּה שֶּׁרָדַף אַחַר הַבְּהֵמוֹת, זֶהוּ הָעֲוֹוֹנוֹת שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל, כִּי הָעֲוֹוֹנוֹת שֶׁלּוֹ נִתְלַבְּשׁוּ בַּבְּהֵמוֹת וְצִעֲרוּ אוֹתוֹ כָּל כָּךְ, כִּי הָעֲוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמָה כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת חִלּוּף בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּבֶן הָעֶבֶד, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תַּעֲרֹבֶת רוּחַ הָאָדָם בְּרוּחַ הַבְּהֵמָה, כִּי רוּחַ הַבְּהֵמָה, זֶהוּ בְּחִינַת תַּאֲוֹוֹת הַגּוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעֲבָדִים נִמְשְׁלוּ לִבְהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית כ"ב), "שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר"-עַם הַדּוֹמֶה לַחֲמוֹר (קִדּוּשִׁין ס"ח) כִּי עַל-יְדֵי הָעֲוֹנוֹת גּוֹרְמִין ח"ו, שֶׁנִּתְעָרֵב וְנֶחֱלַף רוּחַ הָאָדָם בְּרוּחַ הַבְּהֵמָה, בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ בִּבְחִינַת בֶּן הָעֶבֶד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין ח"ו, עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹת הָאָדָם כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן הָיָה עָנְשׁ בֶּן הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּחְלַף שֶׁהָלַךְ אַחַר תַּאֲוֹתָיו, עַל-כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ לְבַקֵּשׁ וְלִרְדֹּף אֶת הַבְּהֵמוֹת וְכַנַּ"ל וְזֶה סוֹד כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כֻּלָּם, שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל לְבָרֵר מֵהַחִילּוּף שֶׁל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הַנַּ"ל לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר בֶּן הַמֶּלֶךְ מִבֶּן הָעֶבֶד כַּנַּ"ל וְאוּלַי זֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי כְּבָשִׂים שֶׁמַּקְרִיבִין בְּכָל יוֹם לַתְּמִידִין שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַבְּהֵמוֹת שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁהָלְכוּ מֵאֶצְלוֹ שֶׁהֶכְרַח לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל וּכְנֶגֶד אֵלּוּ הַב'

בְּהֵמוֹת צְרִיכִין לְהָבִיא בְּכָל יוֹם שְׁנֵי בְּהֵמוֹת לַתְּמִידִין כְּדֵי לְבָרֵר וּלְתַקֵּן זֹאת וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁנַת 'אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן', שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין וּמְגַלִּין רוּחַ הָאָדָם שֶׁנִּפַּל וְנִתְעָרֵב בֵּין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הֶכְרַח בֶּן הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל לְבַקְּשָׁם, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְּעֹרָב עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו רוּחַ הָאָדָם בְּרוּחַ הַבְּהֵמָה כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְתַקֵּן בְּחַיָּיו, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל עָנְשׁוֹ לִהְיוֹת נָע וָנָד בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלַע וּלְבַקֵּשׁ הַנִּצוֹצוֹת וְרוּחַ הָאָדָם שֶׁאָבַד וְהִפִּיל בְּתוֹךְ רוּחַ הַבְּהֵמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בַּקָּשַׁת הַבְּהֵמוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁמְּקַבֵּל עָנְשׁוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְאָז יִתְתַּקֵּן, כִּי הָעֹנֶשׁ הוּא הַתִּקּוּן כַּיָּדוּעַ וּבִשְׁבִיל זֶה אָנוּ אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת בְּכָל יוֹם בִּשְׁבִיל בֵּרוּר זֶה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁנַת אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים, שֶׁמְּבָרְרִין הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל כָּל הַזְּבָחִים שֶׁהֵם הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁעַל יָדָם נִתְבָּרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה וּמְבָרְרִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁלָּהֶם וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין הַקָּרְבָּנוֹת וְהַמְּקוֹמוֹת שֶׁל הַזְּבָחִים נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הִקְרִיב אֵלּוּ הַקָּרְבָּנוֹת בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבָרֵר כָּל בְּחִינַת רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם כִּי אִם אֵינוֹ זוֹכֶה לְתַקֵּן עַל-יְדֵי קָרְבָּנוֹת וּתְשׁוּבָה אֲזַי צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מְקוֹמוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֹנֶשׁ שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אֶת הַבְּהֵמוֹת שֶׁזֶּה לוֹ עֹנֶשׁ עַל שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל לְמְצֹא הַנִּצוֹצוֹת וְרוּחַ הָאָדָם שֶׁאָבַד וְהֶחֱלִיף בְּרוּחַ הַבְּהֵמָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הֶכְרַח לְעֹנֶשׁ זֶה לְבַקֵּשׁ אֶת הַבְּהֵמוֹת, אֲבָל עַל-יְדֵי אֲמִירַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁאוֹמְרִים אוֹתָן בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָה וְכַפָּרָה אֲזַי עַל-יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת וּמְבָרְרִין וְאוֹמְרִים, אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים, עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ וְנִתְעָרְבוּ שָׁם רוּחַ הָאָדָם וְרוּחַ הַבְּהֵמָה וּמְתַקְּנִין וּמַעֲלִין אוֹתָם מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁאוֹמְרִים אַחַר פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת, זֶה סוֹד בְּחִינַת אָדָם הַיַּעַר שֶׁלִּקַּח אֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ וְהוֹלִיכוּ לְבֵיתוֹ וְשָׁם שָׁמַע קוֹל הַנִּגּוּן הַנִּפְלָא שֶׁל כָּל הַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת וְכוּ', שֶׁעָשׂוּ נִגּוּן נִפְלָא לְכְבוֹד הַלָּבָנָה וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ נָתַן לוֹ זֶה הָאָדָם הַכְּלִי הַנִּפְלָאָה שֶׁכְּשֶׁמַּנִּיחִין אוֹתָהּ עַל אֵיזֶה מִין חַיָּה וּבְהֵמָה שֶׁבָּעוֹלָם, אֲזַי הִיא מַתְחֶלֶת לְנַגֵּן זֶה הַנִּגּוּן הַנִּפְלָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁאוֹמְרִין אַחַר פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם, כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת מְבָרְרִין רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לוֹמַר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר שֶׁל רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה הוּא עַל-יְדֵי נִגּוּן וְשִׁיר, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְעַיֵּין בְּהַתּוֹרָה עַל פְּסוּק, "קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ בכליכם וכו'" (סִימָן ס"ג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן בֶּן הַמֶּלֶךְ אַחַר שֶׁקִּבֵּל עָנְשׁוֹ עַל-יְדֵי הַבְּהֵמוֹת אַחַר

כָּךְ כְּשֶׁרָצָה לְתַקְּנוֹ אָז זָכָה לִשְׁמֹעַ קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל וְגַם נָתַן לוֹ הַכְּלִי הַנַּ"ל שֶׁמְּעוֹרֶרֶת נִגּוּן מִכָּל הַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת כְּשֶׁמַּנִּיחִין אוֹתָהּ עֲלֵיהֶם, כִּי זֹאת הַכְּלִי יֵשׁ לָהּ זֶה הַכֹּחַ שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁמַּנִּיחִים אוֹתָהּ עַל אֵיזֶה בְּהֵמָה מִיָּד מַתְחִיל לְהִתְבָּרֵר וּלְהִתְעוֹרֵר רוּחַ הָאָדָם הַנֶּעְלָם וּמְעֹרָב בְּתוֹכָהּ וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַנִּגּוּן הַנִּפְלָא הַזֶּה, כִּי עִקַּר כָּל הַנִּגּוּנִים הֵם עַל-יְדֵי בֵּרוּר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁירוֹת וְנִגּוּנֵי הַלְּוִיִּים בְּשָׁעַת הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְזִמְרָה אַחַר פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר הוּא עַל-יְדֵי הַנִּגּוּן, בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְזִמְרָה כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁקִּבֵּל זֹאת הַכְּלִי שֶׁל נִגּוּן, שֶׁכְּנֶגֶד זֶה אוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, אַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, כַּמְבֹאָר בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם זֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ שֶׁאָז מְקַבְּלִין הִתְבּוֹנְנוּת הַמּוֹחִין כַּיְדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַמּוֹחִין בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁזָּכָה אַחַר כָּךְ לִהְיוֹת מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, הַיְנוּ בְּחִינַת מֹחִין שֶׁמְּקַבְּלִין בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ קִבֵּל בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת אֶת הַמְּלוּכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, זֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁאָז עִקַּר בִּנְיַן הַמַּלְכוּת כַּיְדוּעַ, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מַלְכוּת זוֹכִין עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיְדוּעַ, כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלָּה מוֹשְׁלִין בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּמַנְהִיגִין כָּל הָעוֹלָמוֹת כִּרְצוֹנוֹ בִּבְחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מ"ק ט"ז), הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר גְּזֵרָה וְהַצַּדִּיק מְבַטֵּל וְהַכֹּל עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְּלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּל הָאָבוֹת הָיוּ רוֹעֵי בְּהֵמוֹת, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַחִלּוּף הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲרֹבֶת וְחִלּוּף רוּחַ הָאָדָם בְּרוּחַ הַבְּהֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה רוֹעֶה בְּהֵמוֹת וּכְתִיב בֵּיהּ, "מאחר עלות הביאו לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ וְכוּ'" כִּי דָּוִד הָיָה עוֹסֵק בָּזֶה בְּיוֹתֵר לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה, לְבָרֵר בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ מִבֶּן הַשִּׁפְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן זָכָה דָּוִד לִמְלוּכָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה רוֹעֶה בְּהֵמוֹת בִּקְדוּשָׁה גְּדוֹלָה וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר בֶּן הַמֶּלֶךְ מִבֶּן הַשִּׁפְחָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכָה לִמְלוּכָה בְּחִינַת מאחר עלות הביאו לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהָיָה רוֹעֶה בְּהֵמוֹת בִּשְׁבִיל לְבָרֵר נִשְׁמַת זוּגוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ י"ב), "ועבד יִשְׂרָאֵל בְּאִשָּׁה וכוּ'" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ט), "ואעבדך שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה". כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָעַבְדוּת, שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, נֶאֱחָז בְּהָאִשָּׁה בְּיוֹתֵר, כִּי

נָחָשׁ הִטִּיל זֶהֱמָה בְּחַוָּה דַּיְקָא כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין בַּבֹּקֶר 'שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה', כִּי זֶהֱמַת הָעַבְדוּת סְמוּכָה לְהָאִשָּׁה בְּיוֹתֵר וְשָׁם צְרִיכִין בֵּרוּר יוֹתֵר וְעַל-כֵּן נִגְזַר עַל הָאִשָּׁה, 'וְהוּא ימשול בָּךְ', שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁצְּרִיכָה לַעֲשׂוֹת לְבַעְלָהּ כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהָעֶבֶד עוֹשֶׂה לְרַבּוֹ וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב מַחֲמַת שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַעֲמִיד י"ב שִׁבְטֵי י"ק מִטָּה שְׁלֵמָה, עַל-כֵּן הֶכְרַח לְהַפִּיל עַצְמוֹ לְעַבְדוּת וְלִהְיוֹת רוֹעֶה בְּהֵמוֹת אֵצֶל לָבָן, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, עַל-כֵּן אָמַר, "אעבדך שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְךָ הַקְּטַנָּה" כִּי עַל-יְדֵי הָעַבְדוּת שָׁלוֹ בְּקְדוּשָׁה גְּדוֹלָה יִזְכֶּה לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע וּלְהַכְנִיעַ זֶהֱמַת הָעַבְדוּת וְיִבָּרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה רוֹעֶה אֶצְלוֹ וְכָל זֶה בִּשְׁבִיל לְבָרֵר מִלְּבָן הָאֲרַמִּי נִשְׁמַת זוּגוֹ שֶׁהוּא נִשְׁמַת רָחֵל כְּדֵי לְהַעֲמִיד שִׁבְטֵי י"ק וּמֵחֲמַת שֶׁיָּדַע שֶׁלְּבָן הוּא רַמַּאי גָּדוֹל וְהוּא נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָרַמָּאוּת שֶׁל כָּל הָרַמָּאִים שֶׁחֲשׁוּדִין לְהַחֲלִיף, עַל-כֵּן כָּפַל יַעֲקֹב תְּנָאוֹ וְאָמַר, "אעבדך שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְךָ הַקְּטַנָּה" כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁדִּקְדֵּק עִמּוֹ כָּל כַּךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחֲלִיף לוֹ לֵאָה בְּרָחֵל וְכָל זֶה חָשַׁשׁ יַעֲקֹב מֵחֲמַת שֶׁיָּדַע שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם שֶׁנִּשְׁמַת הָאָבוֹת וְהָאִמָּהוֹת יִהְיוּ מְעֹרָבִין בֵּין רְשָׁעִים כְּאֵלֶּה שֶׁהֵם לָבָן וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְיָדַע שֶׁלָּבָן הוּא רַמַּאי בְּיוֹתֵר וְנֶאֱחָז בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא חָשׁוּד בְּיוֹתֵר עַל הַחְלוּף, עַל-כֵּן כָּפַל תְּנָאוֹ עִמּוֹ בְּיוֹתֵר וְאָמַר, "אעבדך וְכוּ' בְּרָחֵל בִּתְךָ הַקְּטַנָּה" כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לְבַסּוֹף לֹא הוֹעִיל שֶׁהֲרֵי רִמָּהוּ, כִּי כָּל כַּךְ הִתְגַּבֵּר הָרַמָּאוּת שֶׁל לָבָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַד שֶׁרִמָּה אֶת יַעֲקֹב וְהֶחֱלִיף לוֹ לֵאָה בְּרָחֵל, שֶׁחִלּוּף זֶה גָּרַם הַמַּחֲלוֹקֶת שֶׁבֵּין הַשְּׁבָטִים וַחֲלֻקַּת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד וּמְכִירַת יוֹסֵף, כִּי אִם הָיָה נוֹשֵׂא אֶת רָחֵל תְּחִלָּה הָיָה יוֹסֵף יוֹצֵא תְּחִלָּה וְהָיָה בְּכוֹר מַמָּשׁ, לֹא הָיוּ מְקַנְאִין בּוֹ אֶחָיו כָּל כַּךְ, כִּי הָיוּ הַכֹּל רוֹאִין גְּדֻלָּתוֹ וַאֲמִתָּתוֹ, רַק מֵחֲמַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל טָעוּ בּוֹ אֶחָיו וְסָבְרוּ שֶׁאֵינוֹ אִישׁ אֱמֶת וְנִתְקַנְּאוּ בּוֹ עַל שֶׁאָבִיו מְחַבְּבוֹ וּמְקָרְבוֹ בְּיוֹתֵר וְגָרַם הַמַּחֲלוֹקֶת כָּל כַּךְ עַד שֶׁמְּכָרוּהוּ לְעֶבֶד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר וְיָרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם וְכוּ' וּמִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל אַחַר כָּךְ חֻלְקַּת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְגָלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְכוּ' וְכִמּוּבָא בַּסְּפָרִים מַה שֶּׁגָּרַם לָבָן הָאֲרַמִּי עַל-יְדֵי הַחִלּוּף הַנַּ"ל וְהַכֹּל, שֶׁכָּל הַצָּרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַחִלּוּף שֶׁל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחִלּוּף שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַחִלּוּפִים וְהַשִּׁנּוּיִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד שֶׁיָּבֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ וְיִבָּרֵר הַכֹּל וְכָל אֶחָד עַל מְקוֹמוֹ יָבֹא בְּשָׁלוֹם, אָמֵן:

חלק לא

נַחֲזֹר לְעִנְיַן חֲנֻכָּה, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי מִצְוַת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"ב), "אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי וְכוּ'" וּכְתִיב, "וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ וְכוּ'" וְכֵן הַרְבֵּה וּבִשְׁבִיל זֶה בָּרָא כָּל הָעוֹלָם" בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּרָא אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, "כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בראתיו יְצַרְתִּיו אַף עשיתיו" וְהַכָּבוֹד הוּא הַשֵּׁם כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר גַּם בְּפָסוּק זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי וְכוּ' כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לִי', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בי' כְּלָל וְאִי אֶפְשָׁר לָדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁצִּמְצֵם עַצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים וּבָרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וְחָנַן אוֹתָנוּ דֵּעָה וְהַשְׂכֵּל עַד שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ לֵידַע וּלְהַאֲמִין בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ שֶׁיֵּשׁ רב ושליט עִקָּרָא ושרשא דְּכָל עלמין, יָחִיד, קַדְמוֹן, מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל, הוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבּוֹרֵא וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹדְעִין אוֹתוֹ עַל שְׁמוֹ לְבַד וּבְאֱמֶת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כִּי שְׁמוֹ הוּא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכוּ'" כִּי גַם בָּאָדָם הַתַּחְתּוֹן וּבְכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, שֵׁם כָּל דָּבָר אֵינוֹ דָּבָר נִפְרָד מֵהַדָּבָר רַק הַשֵּׁם הוּא קָשׁוּר עִם כָּל דָּבָר בְּאַחְדּוּת גָּמוּר כָּל יְמֵי הֱיוֹתוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן לְמַעְלָה לְמַעְלָה שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ הוּא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, בְּחִינַת אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכוּ', בְּחִינַת כִּי כְשִׁמְךָ כֵּן תְּהִלָּתֶךָ רַק הַחִלּוּק הוּא אֵצֶל הַמְקַבְּלִים, כְּמוֹ לְמָשָׁל בְּנַשְׁמִיּוּת כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִין אֵיזֶה דָּבָר אוֹ אֵיזֶה אָדָם בִּשְׁמוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא רָאִינוּ אוֹתוֹ, כְּגוֹן כְּשֶׁמְּסַפְּרִים מֵאֵיזֶה מֶלֶךְ וְקֵיסָר וְכֵיוֹצֵא שֶׁאֵין אָנוּ רוֹאִין אוֹתוֹ רַק שֶׁשּׁוֹמְעִין אֶת שְׁמוֹ, זֶה הַשֵּׁם שֶׁל הַמֶּלֶךְ הוּא הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ רַק שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין אָנוּ רוֹאִין אֶת הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ רַק כְּשֶׁמְּסַפְּרִין שְׁמוֹ אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁיֵּשׁ אָדָם כָּזֶה שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה זֹאת אוֹ חָכְמָה זֹאת וְכֵיוֹצֵא, וְיֵשׁ חִלּוּק אֶצְלֵינוּ בֵּין אִם הָיֵינוּ רוֹאִין אֶת הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ בֵּין כְּשֶׁאָנוּ יוֹדְעִין אוֹתוֹ עַל שְׁמוֹ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁמַּזְכִּירִין אֶת שֵׁם הַמֶּלֶךְ בְּזֶה הַשֵּׁם כָּלוּל כָּל עִנְיַן הַמֶּלֶךְ, כִּי הַשֵּׁם כּוֹלֵל כָּל עִנְיַן הַדָּבָר כְּפִי מַה שֶּׁהוּא. נִמְצָא, שֶׁמִּצַּד הַדָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ זֶה הַשֵּׁם הֵמָּה בְּתַכְלִית הָאַחְדּוּת, כִּי אֵין הַשֵּׁם דָּבָר נִפְרָד מֵהַדָּבָר כַּנַּ"ל, רַק מִצַּד הַמְקַבֵּל שֶׁמְּקַבֵּל בְּדַעְתּוֹ יְדִיעַת זֶה הַדָּבָר יֵשׁ אֶצְלוֹ חִלּוּק בֵּין רְאִיַּת הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ וּבֵין כְּשֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתוֹ עַל שְׁמוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת בִּמְקוֹמוֹ וְעַצְמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר הַכֹּל אֶחָד, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַצּוּרָה שֶׁל

הַדָּבָר, רַק שֶׁאֵצֶל הַנִּבְרָאִים אֵין הָאַחְדוּת בְּעֶצֶם, כִּי הֵם מֻרְכָּבִים וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לְהִשְׁתַּנּוֹת מִשֵּׁם לְשֵׁם כְּפִי עִנְיָנָם, לְמָשָׁל חֲתִיכַת כֶּסֶף כְּשֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ קְעָרָה נִקְרָא "קַעֲרַת כֶּסֶף". וְאָז בִּזְמַנּוֹ שֵׁם הַקְּעָרָה עִם הַקְּעָרָה בְּעַצְמָהּ הֵם בְּאַחְדוּת גָּמוּר מִצַּד הָרְכָּבָתָם, אֲבָל כְּשֶׁמְּשַׁנִּין וְעוֹשִׂין מֵהַקְּעָרָה כַּפּוֹת כֶּסֶף נִשְׁתַּנֶּה שְׁמָם וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל הדצח"ם שֶׁשָּׁם הוּא אַחְדוּתָם, אֲבָל אֵין הָאַחְדוּת בְּעֶצֶם רַק מִצַּד הָרְכָּבָתָם וְעַל-כֵּן יֵשׁ בָּהֶם שִׁנּוּיִים רַבִּים בְּחִינַת שִׁנּוּי הַשֵּׁם, אֲבָל לְהַבְדִּיל בְּאֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת הַבְדָּלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּתִיב, "ה' שְׁמְךָ לְעוֹלָם" כִּי שְׁמוֹ הוּא אַחְדוּתוֹ בְּעֶצֶם לְעוֹלָם וָעֶד יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם, רַק אֲצָלֵנוּ בָּזֶה הַגִּוּוּף הֶעָכוּר יֵשׁ חִלּוּק בְּדַעְתֵּנוּ שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְתָפֹס בְּדַעְתֵּנוּ רַק שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִין שֶׁיֵּשׁ אָדוֹן מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עַצְמוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בִּי' כְּלָל כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק לב

וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם וְכָל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁאָנוּ עוֹבְדִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם בִּבְחִינַת בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי 'לִשְׁמִי' דַּיְקָא, דְּהַיְינוּ לְגַלּוֹת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם וְכָל הַתְּפִלּוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת כֻּלָּם הֵם לְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וּלְפָרְסֵם שֵׁם כְּבוֹדוֹ בָּעוֹלָם בִּבְחִינַת יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם וּכְתִיב, "וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִבָּרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ, הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ, לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ וְכוּ'" וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה שֶׁמְּבֹאָר בְּכָל הַפְּסוּקִים, שֶׁעִקַּר הָעֲבוֹדָה וְהַבְּרָכָה וְהַהוֹדָאָה הוּא לְגַדֵּל וּלְפָרְסֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם:

חלק לג

וּבֶאֱמֶת בַּעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִּינַת אָדָם לִי וְאֵינִי זוֹכֶה לְהָבִין מַה שֶּׁרָאִיתִי כָּתוּב בְּכַמָּה סִפְרֵי קַבָּלָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁאֵינָם מְתֻקָּנִים לִפְנֵי מַה שֶּׁמְּחַלְּקִים וְאוֹמְרִים בְּעִנְיַן שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים יִתְבָּרַךְ וּבִפְרָט לְשׁוֹן הַסִּדּוּר שֶׁל מוהרי"ק זַ"ל הַנִּקְרָא קוֹל יַעֲקֹב שֶׁכָּתַב בְּהַקְדָּמָתוֹ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, לְכָךְ אֵין לָנוּ אֵצֶל בַּעַל הָרָצוֹן יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ בְּפִי כָּל בְּרוּאָיו, אֶלָּא בְּכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים וְהַכַּוָּנוֹת מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמוֹ 'לִשְׁמוֹ' דַּיְקָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵרֵי רָצָה לְתַקֵּן וּלְהוֹרוֹת לָנוּ דֶּרֶךְ הַכַּוָּנָה שֶׁנְּכַוֵּן בִּתְפִלָּתֵנוּ וַעֲבוֹדָתֵינוּ וּבֶאֱמֶת כְּפִי פְּשָׁטוּת הַלָּשׁוֹן קַלְקֵל הַרְבֵּה וְגָרַם מִכְשׁוֹל לַמַּעְיָנִים הַנּוֹגֵעַ בְּיִסּוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל, כִּי חְלִילָה לוֹמַר כֵּן לַעֲשׂוֹת שׁוּם חִלּוּק ח"ו, בֵּינוֹ וּבֵין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְאִדְּרַבָּא, בְּכָל עֲבוֹדָתֵנוּ וּתְפִלָּתֵנוּ וּבְכָל הַבְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת וְכוּ' אָנוּ צְרִיכִין לְכַוֵּן שֶׁאָנוּ עוֹבְדִין וּמִתְפַּלְּלִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד לְבַעַל הָרָצוֹן לְבָד אֵלָיו דַּיְקָא וְלֹא לְמִדּוֹתָיו שֶׁהֵם שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּסִפְרֵי, מִי כה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו אֵלָיו וְלֹא

לְמַדּוֹתָיו, כִּי שְׁמוֹ הוּא אַחְדוּתוֹ וְעַצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, וְאֵין כַּוָּנָתֵנוּ בְּכָל הָעֲבוֹדוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וְכוּ' כִּי אִם אֲלֵיהֶם יִתְבָּרַךְ לְבַד לְמִי שֶׁנַּעֲלָה עַל הַכֹּל, אֲשֶׁר צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ וְקָרָא אֶת עַצְמוֹ בַּשֵּׁמוֹת הָאֵלּוּ וְנָתַן לָנוּ רְשׁוּת לְקָרוֹתוֹ בָּהֶם אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מְרֹמָם וְנִשָּׂא מֵהֶם אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִין אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כַּוָּנָתֵנוּ אֵלָיו לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה, הַיְנוּ כְּשֶׁאָנוּ מְבָרְכִין שֵׁם כְּבוֹדוֹ כַּוָּנָתֵנוּ לְמִי שֶׁהוּא מְרֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה, כִּי בְּוַדַּאי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּבְיָכוֹל, מְרֹמָם וְנִשָּׂא מִכָּל הַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים וּמִכָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וּמִכָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, רַק שֶׁבָּאֱמֶת זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג רַק שֶׁנָּתַן לָנוּ רְשׁוּת לְקָרוֹתוֹ בִּשְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁמָּסַר לָנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁכְּשֶׁאָנוּ קוֹרִין אוֹתוֹ בְּאֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת אָנוּ מַגִּיעִין עַדְיוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּבְיָכוֹל, כְּמוֹ מַמָּשׁ כְּשֶׁקּוֹרִין אֵיזֶה אָדָם בִּשְׁמוֹ וּמְדַבְּרִין מִמֶּנּוּ שֶׁאֵין אָנוּ מְדַבְּרִין מֵהַשֵּׁם בְּעַצְמוֹ שֶׁל הָאָדָם, רַק כַּוָּנָתֵנוּ בְּדִבּוּרֵנוּ לְזֶה הָאָדָם שֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא נִקְרָא בְּזֶה הַשֵּׁם רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מֵהָאָדָם וּמִשּׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשֵּׁם שֶׁקּוֹרִין אוֹתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ יוֹדְעִין מִמִּי אָנוּ מְדַבְּרִים אִם מֵרְאוּבֵן אִם מִשִּׁמְעוֹן אִם מֵאָדָם אִם מִבְּהֵמָה וְחַיָּה וְכוּ' וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה כִּי בֶּאֱמֶת הַשֵּׁמוֹת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם מִפְּלְאֵי פִּלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מ"ו), "לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת ה' אֲשֶׁר שָׂם שמות בָּאָרֶץ" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרכוֹת ז'), אַל תִּקְרֵי שמות אֶלָּא שממות כִּי הַשֵּׁם שֶׁל כָּל דָּבָר הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל הַפְלֵא וָפֶלֶא לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִדְקֳדּוֹ לְהָבִין פִּלְאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי רַק עַל-יְדֵי הַשֵּׁמוֹת דַּיְקָא שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים אָנוּ יְכוֹלִים לְדַבֵּר מִכָּל הַדְּבָרִים וּלְסַפֵּר אֶחָד לַחֲבֵרוֹ רְצוֹנוֹ וְחֶפְצוֹ וְלַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן לְקְנוֹת וְלִמְכֹּר וְכָל צָרְכֵי הָעוֹלָם כִּי אִם לֹא הָיָה שֵׁם לְכָל דָּבָר הָיוּ הַכֹּל כְּאִלְּמִים וּכְחֵרְשִׁים, וְלֹא הָיָה שׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן וְלֹא שׁוּם עֵסֶק נִגְמָר בֵּין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, כִּי כָּל הָעֲסָקִים הַנִּגְמָרִים עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְחָכְמוֹת וְכֵיוֹצֵא, הַכֹּל עַל-יְדֵי הַשֵּׁמוֹת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, כִּי כָּל הַדִּבּוּר כֻּלּוֹ הוּא מֵהַשֵּׁמוֹת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל עִנְיָן שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ לוֹ שֵׁם בִּבְחִינַת שֵׁם דָּבָר וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַדִּבּוּר וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְמָרִין כָּל הַפְּעֻלּוֹת וְכָל הָעֲסָקִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הֵם עַל-יְדֵי הַשֵּׁם כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַשֵּׁם כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִין אֵיזֶה דָּבָר בְּשֵׁם אָנוּ מְכַוְּנִין לְעֶצֶם הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מִמֶּנּוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשֵּׁם כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵן לְהַבְדִּיל, כְּשֶׁאָנוּ קוֹרִין אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בִּשְׁמוֹ, אָנוּ מְכַוְּנִין לַבּוֹרֵא הַכֹּל לְבַדּוֹ בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא זוּלָתוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רֵאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ יָחִיד קַדְמוֹן בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַּכְלִית וְכוּ' וְלוֹ לְבַד 'לוֹ' דַּיְקָא אָנוּ עוֹבְדִים וּמִתְפַּלְּלִין וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲבוֹדָתֵנוּ וְהוּא מְרֹמָם מִכָּל הַשֵּׁמוֹת וּמִכָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת זֶה הַדָּבָר

בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בְּשִׂכְלֵנוּ רַק שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין בה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ. אֲשֶׁר בִּמְקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אָנוּ מוֹצְאִין עַנְוְתָנוּתוֹ, אֲשֶׁר מֵרֹב אַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְצִוָּנוּ לְעָבְדוֹ בְּאֵלּוּ הַמִּצְוֹת לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲבָל עַל כָּל פָּנִים כָּל כַּוָּנָתֵנוּ בִּתְפִלָּתֵנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אֵלָיו לְבַד וְלֹא לְשִׁמְוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו רַק שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִקְרָא בְּאֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת וְהֵם אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וּמִי שֶׁמַּפְרִיד בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שְׁמוֹ מֵעַצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וְכוֹפֵר בָּעִקָּר וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מָסַר לָנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּפְשִׁיטוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד" כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל:

וְכָל זֶה מְבֹאָר וּמְפֹרָשׁ בְּדִבְרֵי אֵלִיָּהוּ זַ"ל לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַיִם אֱמִתִּיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְאַנְתְּ לֵית לָךְ שֵׁם יעדו דאנת הוּא מְמַלֵּא כָּל שמהן וְאַנְתְּ הוּא שלימו דְּכָל' וכד אַנְתְּ תִּסְתַּלֵּק מנייהו אשתארין כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁבְּוַדַּאי מִי שֶׁמְּסַלֵּק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ ח"ו, עַצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵהַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמַּזְכִּיר, הוּא נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, שֶׁמַּפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם מִשְּׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְהוּא פּוֹרֵשׁ מִן הַחַיִּים, כִּי כְּשֶׁאֵין מְכַוְּנִין בִּקְרִיאַת שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ אֵלָיו בְּעַצְמוֹ, הוּא בְּחִינַת וְכַד אַנְתְּ תִּסְתַּלֵּק מִינַיְיהוּ אשתארין כולהון שמהן כגופא בלא נשמתא, כִּי עִקַּר מִלּוּי הַשֵּׁמוֹת וּשְׁלֵמוּתָן וְחִיּוּתָם הוּא הַקְּדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וּבְכִבּוֹדוֹ בַּעַל הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, דאנת הוּא מְמַלֵּא כָּל שמהן וְאַנְתְּ הוּא שלימא דכולהו וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אֵין לוֹ שֵׁם יָדוּעַ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מִצַּד עַצְמוֹ הוּא מְרֹמָם עַל כָּל בָּרְכָה וּתְהִלָּה וְאֵין לוֹ שֵׁם כְּלָל, כִּי אַחַר שֶׁמַּזְכִּירִין אוֹתוֹ בְּכָל הַשֵּׁמוֹת וְהַשְׁבָּחִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן מַהוּתוֹ וְעַצְמוּתוֹ נֶעְלָם מֵאִתָּנוּ בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נֶעְלָם מִצַּד עַצְמוֹ וְנִגְלֶה מִצַּד פְּעֻלּוֹתָיו וּמִצַּד עַצְמוֹ נֶאֱמַר וְאַנְתְּ לֵית לָךְ שֵׁם יָדוּעַ וְכוּ', כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָה בך כְּלָל, אֲבָל מִצַּד פְּעֻלּוֹתָיו הוּא נִקְרָא בְּכָל הַשֵּׁמוֹת וְהַשְׁבָּחִים וְהַתְּהִלּוֹת, כִּי כָּל הַשֵּׁמוֹת מוֹרִים עַל פְּעֻלּוֹתָיו שֶׁהוּא מְהַוֶּה כָּל הָעוֹלָמוֹת וְשׁוֹלִיט וּמוֹשֵׁל בַּכֹּל וְכוּ', אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל פְּעֻלּוֹתָיו נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא פָּעַל וְעָשָׂה הַכֹּל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וּמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ. וְעַל-כֵּן בְּכָל הַשֵּׁמוֹת אָנוּ קוֹרְאִין אוֹתוֹ בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ פָּעַל וְעָשָׂה הַכֹּל רַק שֶׁעַצְמוּת הַפֹּעַל יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְכַנּוֹת וְלִקְרוֹת בְּשׁוּם שֵׁם וכינוי, אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם וְלֵית שׁוּם מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָא בְּעַצְמוּתוֹ כְּלָל, הוּא בְּעַצְמוֹ פָּעַל וְעָשָׂה הַכֹּל וּמֵחֲמַת זֶה כְּשֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם עַל שֵׁם פְּעֻלּוֹתָיו, אָנוּ קוֹרְאִין אוֹתוֹ בְּעַצְמוֹ עַל יָדָם, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ פָּעַל וְעָשָׂה הַכֹּל כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מְמַלֵּא כָּל שמהן וְכוּ' כַּנַּ"ל וַאֲפִילוּ בְּהָאָדָם הַנִּשְׁמִי רוֹאִין זֹאת,

כִּי כָּל פְּעֻלּוֹת הַגּוּף הֵם עַל-יְדֵי הַנֶּפֶשׁ, כִּי הַנֶּפֶשׁ מַרְאֶה פְּעֻלּוֹתֶיהָ בַּגּוּף וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מַהוּת הַנֶּפֶשׁ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת הֵם מֵהַנֶּפֶשׁ וּכְשֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים מֵהַנֶּפֶשׁ אָנוּ מְכַוְּנִין עַל הַנֶּפֶשׁ בְּעַצְמָהּ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים מַהוּתָהּ וַעֲצְמוּתָהּ, מִכָּל שֶׁכֵּן לְהַבְדִּיל אִי אֶפְשָׁר ק"ו, הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁבְּוַדַּאי הוּא בְּעַצְמוֹ מְרֻמָּם וְנִשְׂגָּב מְאֹד עַל כָּל הָרוּחָנִיּוּת וְלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בְּעַצְמוּתוֹ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, אֵלְיָהוּ וְלֵית דְּיָדַע בַּךְ כְּלָל בְּחִינַת מה חמית מה פשפשת מה ידעת, כִּי מִצַּד עַצְמוּתוֹ הוּא מְרֻמָּם עַל כָּל הַשֵּׁמוֹת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכָל הַשֵּׁמוֹת וְהַבְּרָכוֹת וְהַשְׁבָּחִים אָנוּ מְכַוְּנִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא הַנַּעֲלָם בְּעַצְמוֹ הוּא פּוֹעֵל הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל עַל כָּל פָּנִים מְבֹאָר בְּדִבְרֵי אֵלְיָהוּ שֶׁבְּכָל הַשֵּׁמוֹת צְרִיכִין לְכַוֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכַד אַנְתְּ תִּסְתַּלֵּק מִינַיְיהוּ אשתארין כֻּלְּהוּ שֻׁמַּהֶן כַּגּוּפָא בְּלֹא נִשְׁמְתָא וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַזַ"ל, מִי כַּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו וְלֹא לְמִדּוֹתָיו, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל וְזֶה בְּחִינַת לְבַד בְּךְ נִזְכִּיר שִׁמְךְ וְהֶבֶן הֵיטֵב:

חלק לד

וּבֶאֱמֶת יָדַעְתִּי כִּי גַּם הָרַב הַנַּ"ל וְכָל שְׁאָר הַסְּפָרִים שֶׁכָּתוּב בָּהֶם לְשׁוֹנוֹת כְּאֵלֶּה וְכַוָּנָתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי, רַק בִּמְחִלָּה מִכְּבוֹדָם, לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי, קִלְקְלוּ הַלָּשׁוֹן שֶׁיּוּכַל לִגְרֹם ח"ו, מִכְשׁוֹל לַקּוֹרֵא בְּסִפְרֵיהֶם וְהָיָה טוֹב לָהֶם הַשְׁתִּיקָה מִלִּכְתֹּב לְשׁוֹנוֹת כְּאֵלֶּה, אַךְ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר כָּתְבוּ כַּנַּ"ל הֶכְרַחְתִּי לְהַאֲרִיךְ קְצָת לְבָרֵר הָאֱמֶת וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת סוֹף כָּל סוֹף צְרִיכִין רַק לַחֲזֹר לְהָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת אֲפִלּוּ שֶׁל דַּרְכֵי הַקַּבָּלָה, כִּי דַּרְכֵי הַקַּבָּלָה צְרִיכִין לְקַבֵּל רַק בְּדֶרֶךְ אֱמוּנָה לְהַאֲמִין שֶׁהָעוֹלָמוֹת נִשְׁתַּלְשְׁלוּ בְּדֶרֶךְ זֶה וְהַשֵּׁמוֹת הַשַּׁיָכִים לְכָל סְפִירָה וּלְכָל מִדָּה וּלְכָל פַּרְצוּף וְכוּ' וּשְׁאָר כָּל דַּרְכֵי חָכְמַת הָאֱמֶת וְכוּ' כְּפִי אֲשֶׁר מָסְרוּ לָנוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זַ"ל וְהָאֲרִי זַ"ל וְהָעִקָּר לְהַאֲמִין שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים דִּבְרֵיהֶם כלל, כִּי בְּוַדַּאי לְמַעְלָה אֵין שׁוּם גַּשְׁמִיּוּת וְכוּ' כַּאֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ בָּזֶה כָּל הַסְּפָרִים, אֲבָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בְּאֵיזֶה חֲקִירָה עַל פִּי קַבָּלָה וּלְיַשֵּׁב אֵיזֶה קֻשְׁיָא שֶׁל הַמְחַקְּרִים עַל פִּי קַבָּלָה הוּא מְקַלְקֵל מְאֹד כִּי בֶּאֱמֶת הַקֻּשְׁיּוֹת כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָם כְּלָל רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד, כִּי הָעִקָּר הוּא רַק הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה כַּנַּ"ל לְהַאֲמִין בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ בפשיט' שה' אֶחָד בָּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלִט וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים לְמַעַן נִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּכָל זֶה כַּמָּה חֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת אֵיךְ שַׁיָּךְ עֲבוֹדָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. עַל כָּל אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת אֵין שׁוּם תֵּרוּץ בָּעוֹלָם, רַק עִקַּר הַתֵּרוּץ הוּא שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְהָבִין זֹאת רַק שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִסְמֹךְ עַל הָאֱמוּנָה לְבַד, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר שֶׁאָסוּר לַחֲקֹר בְּהַשֵּׂכֶל כְּלָל, רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנַת אֲבוֹתֵינוּ לְבַד:

חלק לה

וּבֶאֱמֶת כָּל אֵלּוּ הַמִּכְשׁוֹלוֹת הַנִּמְצָאִים לְהַמְעַיְּנִים בְּכַמָּה סְפָרִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּמְצָאִים כַּמָּה סְפָרִים שֶׁרוֹצִים לְיַשֵּׁב כַּמָּה קֻשְׁיוֹת עֲמֻקוֹת בְּדַרְכֵי הַנְּהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וּבֶאֱמֶת הַתֵּרוּצִים אֵינָם כְּלוּם לַמֵּבִין מְעַט, עַל-כֵּן יְכוֹלִים לְהִכָּשֵׁל עַל-יְדֵי הַתֵּרוּצִים יוֹתֵר, אֲבָל בֶּאֱמֶת עַל כָּל הַקֻּשְׁיוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁבְּדַרְכֵי הַנְּהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ' אֵין שׁוּם תֵּרוּץ בָּזֶה הָעוֹלָם רַק לֶעָתִיד יִתְגַּלֶּה כָּל הַתֵּרוּצִים, אֲבָל בָּזֶה הָעוֹלָם אָסוּר לְחַקֹּר כְּלָל, רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ רַבֵּנוּ זַ"ל בָּזֶה הָרְבֵּה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְעַל-כֵּן רַבֵּנוּ זַ"ל בְּגֹדֶל עֲמִקּוּת חָכְמָתוֹ הָעוֹלָה עַל הַכֹּל אֵינוֹ מְיַשֵּׁב שׁוּם קֻשְׁיָא, רַק בְּגֹדֶל חָכְמָתוֹ גִּלָּה לָנוּ תּוֹרוֹת נִפְלָאוֹת עֲמֻקוֹת וּרְחָבוֹת, גִּלָּה לָנוּ בָּהֶם וְהִסְבִּיר לָנוּ עַל יְדֵם שֶׁקֻּשְׁיוֹת כָּאֵלּוּ אֵי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב בְּשׁוּם אֹפֶן רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה וְהִכְנִיס בָּנוּ דַּעַת לְהָבִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַיְשֵׁב אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת, כִּי הוּא בְּגֹדֶל עֹצֶם הַשָּׂגָתוֹ גִּלָּה לָנוּ מֵאַיִן וּמֵהֵיכָן נִמְשָׁכִין אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ כָּזֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן בָּזֶה הָעוֹלָם בְּזֶה הַגּוּף בְּשׁוּם אֹפֶן, כְּמוֹ בְּהַתּוֹרָה עַל פִּרְקָא רביעאה דְּסִפְרָא דצניעתא (בְּסִימָן כ"א) עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י"ז), לֶעָתִיד לָבֹא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם שֶׁגִּלָּה וּבֵאֵר לָנוּ שָׁם דֶּרֶךְ נִפְלָא וְהִסְבִּיר לָנוּ שָׁם שֶׁקֻּשְׁיוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁנִּבּוֹכִין בָּהֶם נִמְשָׁכִין מִשִּׂכְלִיִּים הַמַּקִּיפִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם בָּזֶה הָעוֹלָם בְּשׁוּם אֹפֶן וְאָמַר שָׁם תּוֹרָה נִפְלָאָה עַל זֶה בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא וְכֵן בְּהַתּוֹרָה "בֹּא אֶל פַּרְעֹה" (סִימָן ס"ד) שֶׁגִּלָּה שָׁם שֶׁקֻּשְׁיוֹת כָּאֵלּוּ נִמְשָׁכִין מִסּוֹד הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי וְכוּ' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת כִּי אִם לֶעָתִיד לָבֹא. וְכֵן בְּהַתּוֹרָה "כִּי מרחמם יְנַהֲגֵם" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז') בֵּאֵר שָׁם שֶׁיֵּשׁ קֻשְׁיוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִמַּקִּיפִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֵר הַקֻּשְׁיוֹת וְהַתֵּרוּצִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּכָל אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת וּבִשְׁאָר מְקוֹמוֹת כָּאֵלֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל וְאִם בַּעַל שֵׂכֶל אֱמֶת אַתָּה, תִּרְאֶה וְתָבִין וְתַשְׂכִּיל מִן מוֹצָא דָּבָר מַה מְּאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו וְהַשָּׂגוֹתָיו הָאֱמִתִּיוֹת שֶׁהוּא הִשִּׂיג הָאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת כְּלָל, רַק בְּחָכְמָתוֹ הָעֲמֻקָּה וְהַשָּׂגָתוֹ הָעֲצוּמָה גִּילָה לָנוּ בְּדֶרֶךְ שֶׁכָּל נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְיַשֵּׁב כְּלָל לְבַל נַהֲרֹס לַעֲלוֹת אֶל ה' לִרְצוֹת לַחֲקֹר בָּזֶה ח"ו, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָם כְּלָל. רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל, אֲבָל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְיַשֵּׁב אֵיזֶה קֻשְׁיָא מֵאֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים אֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְיַשְּׁבָם עַל פִּי דַּרְכֵי הַקַּבָּלָה, אֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדוֹ שׁוּם תֵּרוּץ כְּלָל. וְאָז יָכוֹל לִגְרֹם מִכְשׁוֹלָן יוֹתֵר ח"ו, לְהַמְעַיֵּן שֶׁיִּרְצֶה שֶׁיִּתְיַשֵּׁב אֶצְלוֹ הַדָּבָר וּבֶאֱמֶת עֲדַיִן אֵינוֹ מְיֻשָּׁב כְּלָל וּבְקַל יְכוֹלִין לִסְתֹּר הַתֵּרוּץ וְהַדְּרָא קֻשְׁיָא לְדוּכְתָּהּ בְּיֶתֶר עֹז, עַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְיַשֵּׁב קֻשְׁיוֹת כָּאֵלּוּ, כִּי גָּבְהוּ מִדַּעְתֵּנוּ כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ

שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ה), "כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דרכי כִּי גָּבְהוּ שָׁמַיִם מֵאֶרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְּרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבוֹתַי מִמַּחְשְׁבוֹתֵיכֶם" (וְעַיֵּין עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה):

חלק לו

נַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁעִקַּר הוּא הַשֵּׁם וְעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל כְּדֵי לְגַלּוֹת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת שְׁמוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתַּן לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, כִּי אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לֵידַע מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כְּשֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין אוֹתָם בִּפְשִׁיטוּת כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדּוֹ, כִּי עַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם מַתַּן תּוֹרָה אָז נִתְגַּלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם וְנִתְפָּרְסֵם שְׁמוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט'), "וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ט'), "וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ" וּמַלְכוּת יָוָן הָרִשָׁעָה עָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתוֹ וּלְהַעֲבִירָם עַל חוּקֵי רְצוֹנוֹ לְהַעֲלִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ ח"ו, מִן הָעוֹלָם, כִּי הֵם רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר רַק עַל הַשֵּׁם לְבַד דַּיְקָא, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי הָעִקָּר הוּא הַשֵּׁם כַּנַּ"ל, כִּי אָמְרוּ, "כִּתְבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל" כִּי רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר דַּיְקָא לְהַעֲבִיר מֵהֶם שֵׁם ה' ח"ו, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי שֶׁמֶן שֶׁל הַמְנוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז'), "טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים א'), "לְרֵיחַ שמניך טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שִׁמְךָ" כִּי הַשֵּׁם הוּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְהַכָּבוֹד הוּא עִקַּר אוֹר הַמֵּאִיר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל מ"ג), "וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ" וְזֶהוּ בְּחִינַת אוֹר הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׁם וְהַכָּבוֹד שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמְגַלִּין עַל-יְדֵי פִּרְסוּם הַנֵּס שֶׁאָז נִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ" כִּי עִקַּר אוֹר הַנֵּר שֶׁל מִצְוָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, הוּא אוֹר הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כִּי אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, כִּי עִקַּר הָאוֹר הוּא הַשֵּׁם שֶׁהוּא הַכָּבוֹד שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמֵּאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְכַנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא עֵדוּת שֶׁהַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי אוֹר הַנֵּר שֶׁל מִצְוָה הוּא בְּחִינַת אוֹר הִתְגַּלּוּת שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁרָאַת הַשְׁכִּינָה וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה בַּנֵּרוֹת הַמְּנוֹרָה דַּיְקָא הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, כִּי הַיְוָנִים רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ ח"ו, עַל-יְדֵי שֶׁגָּזְרוּ לְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל עַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה דַּיְקָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק לז

וְכֵן מְבֹאָר בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁהַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת אוֹר הַנֵּר, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף שֶׁהַלְּבָנָה אוֹחֶזֶת בְּיָדָהּ נֵר וְהִיא אוֹמֶרֶת לְהַחַמָּה, מִפְּנֵי מַה כְּשֶׁאַתְּה בָּא אֵין לִי שֵׁם? כִּי שרגא בטיהרא מַאי מהני, עַיֵּן שָׁם נִמְצָא, שֶׁהַנֵּר הוּא בְּחִינַת שֵׁם:

חלק לח

כִּי כָּל בְּחִינַת הַחִלּוּף הַנַּ"ל שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף בְּעֶבֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַחִלּוּפִין וְהַשְׁקָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמַּחֲלִיפִין הָאֱמֶת בְּשֶׁקֶר וְאוֹמְרִים לְצַדִּיק רָשָׁע וּלְרָשָׁע צַדִּיק וְכוּ' כָּל בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר וְהַחִלּוּף הַזֶּה הוּא רַק בִּבְחִינַת הַשֵּׁם שֶׁמְּשַׁקְּרִין וּמַחֲלִיפִין אֶת הַשֵּׁם מִזֶּה לָזֶה כְּמוֹ בְּהַמַּעֲשֶׂה בְּעַצְמָהּ הַנַּ"ל שֶׁהֶחֱלִיפָה הַמְיַלֶּדֶת אֶת הַוְלָדוֹת וְהִנִּיחָה אֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ אֵצֶל הַשִּׁפְחָה וּבֶן הַשִּׁפְחָה אֵצֶל הַמַּלְכָּה וְעַל-יְדֵי זֶה טָעוּ הָעוֹלָם וְסָבְרוּ שֶׁבֶּן הַשִּׁפְחָה הוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ וּבֶן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת הוּא בֶּן הַשִּׁפְחָה הִנֵּה עִקַּר הַחִלּוּף הָיָה רַק בְּהַשֵּׁם, כִּי בְּוַדַּאי גּוּף הַוְלָדוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַחֲלִיף, כִּי בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ בֶּאֱמֶת וְכֵן לְהֵיפֶךְ בֶּן הַשִּׁפְחָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הוּא בֶּן הַשִּׁפְחָה, רַק עִקַּר הַשֶּׁקֶר וְהַחִלּוּף הוּא בְּהַשֵּׁם, שֶׁעַל-יְדֵי הַחִלּוּף גָּרְמָה שֶׁקָּרְאוּ לְבֶן הַשִּׁפְחָה שֵׁם שֶׁל שֶׁקֶר, כִּי קָרְאוּ אוֹתוֹ בְּשֵׁם בֶּן מֶלֶךְ, וְכֵן לְהֵיפֶךְ אֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ קָרְאוּ שֵׁם בֶּן הַשִּׁפְחָה וְכֵן בְּכָל הַחִלּוּפִים וְהַשְׁקָרִים שֶׁבָּעוֹלָם מַה שֶּׁיֵּשׁ אֶחָד שֶׁמְּפָרְסָם בְּשֵׁם צַדִּיק בְּשֶׁקֶר אוֹ לְהֵיפֶךְ שֶׁחוֹלְקִין עַל אֵיזֶה צַדִּיק אֱמֶת וְאוֹמְרִים עָלָיו שְׁקָרִים כְּאִלּוּ הָיָה רָשָׁע, אוֹ שְׁנֵיהֶם צַדִּיקִים, אֲבָל אֶחָד גָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ אֲלָפִים וְרִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת בְּלִי שִׁעוּר וְאֵצֶל הָעוֹלָם הוּא בְּהֵפֶךְ, שֶׁהִקְטָן בְּמַעֲלָה הוּא גָּדוֹל וּמְפָרְסָם אֶצְלָם מְאֹד. וְהַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה קָטָן אֶצְלָם וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָר הַשִּׁנּוּיִים וְהַחִלּוּפִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם בִּכְלָלְיוּת הָעוֹלָם וּבִפְרָטְיוּת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל עִיר וָעִיר, כָּל אֵלּוּ הַחִלּוּפִים וְהַשִּׁנּוּיִים הֵם רַק בִּבְחִינַת הַשֵּׁם, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הוּא צַדִּיק אֲמִתִּי וְאוֹתוֹ בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי אֵינָם יְכוֹלִים לְהַחֲלִיף ח"ו, רַק עִקַּר הַחִלּוּף הוּא בְּשֵׁם שֶׁקּוֹרִין לוֹ שֵׁם שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁאוֹמְרִים עָלָיו שְׁקָרִים שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה וְכֵן כְּשֶׁרָשָׁע אוֹ קָטָן בְּמַעֲלָה מְפָרְסָם בְּשֵׁם צַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה הַמְפָרְסָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא רַק עִקַּר הַשֶּׁקֶר וְהַחִלּוּף הוּא בְּשֵׁם שֶׁקּוֹרִין לוֹ שֵׁם שֶׁל צַדִּיק גָּדוֹל בְּשֶׁקֶר וְכָל זֶה מִבֹּאָר וּמוּבָן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה עַל בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ס"ז), מְבֹאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ מְאוֹרֵי אוֹר וּמְאוֹרֵי אֵשׁ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מִבֹּאָר שָׁם שֶׁשָּׁם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הֵם בְּחִינַת שֵׁם ה', כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֹנוּ וְכָל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְפָרְסָם יוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם גָּדוֹל בָּעוֹלָם יוֹתֵר נִגְדָּל בְּיוֹתֵר שֵׁם ה' וְכוּ' וּלְהֵפֶךְ ח"ו, כְּשֶׁנֶּעְלָם שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְנִתְגַּדְּלִין וְנִתְפָּרְסָמִין בעולם שֵׁם מְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר אֲזַי נִתְעַלֵּם ח"ו, שֵׁם ה' וּמִתְגַּבֵּר שֵׁם הַטֻּמְאָה ח"ו, שֶׁהוּא בְּחִינַת

מְאוֹרֵי אֵשׁ ח"ו, כִּי שֵׁם הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', הוּא בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וּלְהֶפֶךְ שֵׁם שֶׁל שֶׁקֶר שֵׁם הַטֻּמְאָה הוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמִזֶּה שָׁם שֶׁעִקַּר הַחִלּוּף וְהַטָּעוּת וְהַשֶּׁקֶר שֶׁבָּעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת הַשֵּׁם דייקו כַּנַּ"ל וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַדָּלֶקֶת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שֵׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם יִשְׂרָאֵל עַם קְדוֹשׁ בִּכְלָלִיּוּת, בְּחִינַת שֵׁם הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ז) וֶאֱמֶת ה' לְעוֹלָם וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרַיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמַנּוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת הוּא בִּבְחִינַת הַשֵּׁם שֶׁלֹּא יַחֲלִיף אֶת הַשֵּׁם כַּנַּ"ל וְכֵן בְּעִקַּר הָאֱמוּנָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת, הוּא רַק בִּבְחִינַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד'), "אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם ה'" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהִתְחִילוּ לִקְרוֹת אֶת שֵׁם הָעַצָּבִים בְּשֵׁם ה', לַעֲשׂוֹת אֱלִילִים וְלִקְרוֹתָם בְּשֵׁם אֱלֹהִים וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת כ"ג) וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כ"ו), "לבד בך נַזְכִּיר שְׁמֶךָ" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁלֹּא נַזְכִּיר שִׁמְךָ ח"ו, עַל שְׁמוֹת הָאֱלִילִים ח"ו, רַק בְּךָ לְבַד נַזְכִּיר שִׁמְךָ וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא דּוֹר הַפְּלָגָה שֶׁאָמְרוּ וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם, שֶׁרָצוּ לְהַמְשִׁיךְ שֵׁם ה' עַל עִנְיְנֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם וְעַל כָּל כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁנִּמְשְׁכִין מֵהַיֵּצֶר הָרַע שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת אל אחר כְּפִירוֹת, עַל-כֵּן כָּל הָעֲוֹנוֹת נִקְרָאִין פּוֹגֵם בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ ח"ו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה פְּעָמִים דמשקר בִּשְׁמָא דְּמַלְכָּא וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בַּתְּפִלָּה וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְעַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה מַמְשִׁיכִין אוֹר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת הַשֵּׁם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא לְהַחֲלִיף שֵׁם ה' ח"ו, בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת וְהַחֲקִירוֹת שֶׁל הַפִּילוֹסוֹפִים שֶׁמְּחַפִּין עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן וְעִקַּר הַכְּפִירוֹת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּשֵׁם ה' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא שְׁמָהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְעִנְיַן הַנְהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִיִּית עַל כָּל דָּבָר שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', שֶׁעִקַּר הַנְהָגוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְחִיּוּתָם נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֵׁם ה' הַמְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם כַּנַּ"ל. וְהֵם רוֹצִים לְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא וּבוֹדִים מִלִּבָּם עַל פִּי סִבָּרָתָם כְּפִירוֹת גְּדוֹלוֹת בְּדַרְכֵי הַשְׁגָּחָתוֹ וְהַנְהָגָתוֹ וּמוֹפְתָיו הַנּוֹרָאִים וְכוֹפְרִים בַּתּוֹרָה וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה, שֶׁהֵם חָכְמַת יָוָן שֶׁאָז הָיָה עִקַּר חָכְמוֹת חִצוֹנִיּוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת אֲצָלָם, עַל-כֵּן עָמְדוּ עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַנֵּס דַּיְקָא עַל-יְדֵי נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. שֶׁנָּתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצְוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת

לְחַיּוֹתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה בְּעֹמֶק הַגְּלוּת הַמַּר הַזֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר, כִּי אָז כְּשֶׁהַיָּה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה כְּבָר הָיָה בְּחִינַת גְּלוּת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת בַּיִת שֵׁנִי, אַף-עַל-פִּי-כֵן גְּאֻלָּה שְׁנִיָּה לֹא הָיְתָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, כִּי הָיוּ מְשֻׁעְבָּדִים תַּחַת מַלְכֵי פָּרָס וְיָוָן וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַז"ל, עַל-כֵּן צָפָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִתְגַּבְּרִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל יִהְיוּ בְּגָלוּת זְמַן רַב מְאֹד, וּמִתְגַּבֵּר בָּן הָעֶבֶד עַל בֶּן הַמֶּלֶךְ ח"ו, עַד שֶׁגַּם בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן מִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר עַל הָאֱמֶת, וְהָאֱמֶת תִּהְיֶה נֶעְדֶּרֶת וְאֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הָאֱמֶת, עַל-כֵּן נָתַן לָנוּ מִצְוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַגְדִּיל שֵׁם הָאֱמֶת בָּעוֹלָם לְבַטֵּל זֶהֲמַת הָעֶבֶד שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר וּלְהַגְדִּיל שֵׁם בְּחִינַת בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת שֶׁהֵם שֵׁם יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וְשֵׁם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' כַּנַּ"ל:

חלק לט

וְזֶה בְּחִינַת נֵר שֶׁל שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא מֶלֶךְ בְּחִינַת שַׁבָּת מַלְכוּתָא וְשִׁשָּׁת יְמֵי הַחוֹל הֵם בְּחִינַת עֲבָדוּת, כִּי בָּהֶם עוֹשִׂין מְלַאכְתָּה וְעַבְדוּת בְּחִינַת שִׁשֶּׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ וְכוּ'. וּבְשַׁבָּת יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הָעֲבָדוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹבְדִין דחול, בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁבָּהֶם נֶאֱחָז זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, אֶפִלּוּ עַם הָאָרֶץ יֵרֵא לְשַׁקֵּר בְּשַׁבָּת כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים נִקְרָאִים שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי (זֹהַר בַּמִּדְבָּר דַּף קמ"ד), אַנְתְּ הוּא שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמָא וְכַמּוּבָא זֹאת בְּהַתּוֹרָה "בְּרֵאשִׁית" הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת מַדְלִיקִין נֵר שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא הַתְחָלַת קַבָּלַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי נֵר שֶׁל מִצְוָה הוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת, בְּחִינַת הַגְדָּלַת אוֹר הַשֵּׁם דְּקֻדְשָׁה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֶבֶד הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם שֶׁל שֶׁקֶר הוּא בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל. וּבְשַׁבָּת נִתְבַּטְּלִין הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּמְאוֹרֵי אֵשׁ וְאָז נִמְשָׁךְ הָאֵשׁ דְּקֻדְשָׁה בִּבְחִינַת רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת י"ק וּמֵהָאֵשׁ דְּקֻדְשָׁה הַזֹּאת מַדְלִיקִין נֵר שֶׁל שַׁבָּת וְכֵן נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וְנֵר חֲנֻכָּה וְכָל הַנֵּרוֹת שֶׁל מִצְוָה וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִין בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּמְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשֶׁרְשׁוֹ, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר שֶׁל שַׁבָּת כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּכָל הַשָּׁנָה אֵין זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּשַׁבָּת שֶׁמְּרַמֵּז עַל לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ב), "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד" 'כוֹנְנָתָ' לֹא כְּתִיב וְכוּ' (זֹהַר תִּשְׂא דַּף קפ"ח). אֲבָל עַל-יְדֵי תִּקּוּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה אָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמֶת הַגְדָּלַת שֵׁם ה' שֵׁם דְּקֻדְשָׁה אֲפִלּוּ בִּימֵי הַחוֹל וּמַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין

זֶהֶמֶת הָעֶבֶד בִּמְקוֹמוֹ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחוֹל. שֶׁאָז יֵשׁ אֶחִיזָה לְעוֹבְדִין דְּחוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ מַמְשִׁיכִין אָז בְּחִינַת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל שַׁבָּת עַל-יְדֵי הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה לְגַלּוֹת אוֹר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם לְבַטֵּל הַחִלּוּף שֶׁל הָעֶבֶד שֶׁנֶּחֱלַף בְּבֶן הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּזְכֶּה גַּם עַתָּה לְבָרֵר אֱמִתַּת הַשֵּׁם. לֵידַע מִי רָאוּי לִקְרוֹתוֹ בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת שֵׁם בֶּן הָעֶבֶד וּמִי רָאוּי לִקְרוֹתוֹ בֶּאֱמֶת בְּשֵׁם בֶּן הַמֶּלֶךְ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל"א) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְכוּ' הַמְבֹאָר לְעֵיל בְּאוֹת י"ב, הַיְנוּ שֶׁגַּם בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה מְגַלִּין אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ אוֹר הָאֱמֶת גַּם בִּימֵי הַחוֹל וּלְמַטָּה מִי' טְפָחִים וּכְעֵין הַמְבֹאָר בַּבַּוְנוֹת, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק מ

וְזֶה בְּחִינַת הַכִּסֵּא שֶׁסִּדֵּר כָּרָאוּי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה תִּקּוּנוֹ שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת שֶׁחָזַר לְמַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם כִּי כְתִיב (שְׁמוֹת י"ז), "עַל כֵּס י"ק וְכוּ'" אֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק (פְּסִיקְתָּא הוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י) שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ אֵלּוּ הַשִּׁנּוּיִים וְהַחִלּוּפִים בָּעוֹלָם, גַּם הַכִּסֵּא, כִּבְיָכוֹל, אֵינוֹ שָׁלֵם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מְסֻדָּר יָפֶה הַצִּיּוּרִים שֶׁל הַכִּסֵּא, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁרָשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁכֻּלָּם חֲצוּבִים מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ' וְגַם שְׁמוֹ אֵינוֹ שָׁלֵם, כִּי לֹא כְּשֶׁהוּא נִכְתָּב הוּא נִקְרָא, כִּי זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם כְּתִיב, כִּי מֵחֲמַת הַשִּׁנּוּיִים וְהַחִלּוּפִים שֶׁל הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, עַל-יְדֵי זֶה, כִּבְיָכוֹל, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְשַׁנֶּה שְׁמוֹ בְּכַוָּנָה וּמִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל בְּכַמָּה לְבוּשִׁים שׁוֹנִים בְּכָל עֵת וּמִסְתַּתֵּר אֶת עַצְמוֹ בָּהֶם, זֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים שֶׁאָנוּ קוֹרְאִין אוֹתוֹ עַתָּה בָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשָׁיו, אֲבָל שֵׁם הָעֶצֶם נֶעְלָם וְנִסְתָּר עַתָּה, כִּי אֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הָעֶבֶד שֶׁנֶּחֱלַף וְרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּשֶׁקֶר עַל בֶּן הַמֶּלֶךְ ח"ו, וּמֵחֲמַת הַחִלּוּף וְהַשֶּׁקֶר הַזֶּה גַּם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, מְשַׁנֶּה שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ עַד שֶׁיִּמָּחֶה זִכְרוֹ, כִּי מֵחֲמַת שְׁנֵתְאַחֵז זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּהַגּוּף עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי הַחִלּוּף שֶׁל הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה עַתָּה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֶעֱלִים שְׁמוֹ הָעֶצֶם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ עַתָּה מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָעֲלָמַת שֵׁם הָעֶצֶם דַּיְיקָא נִמְצָא, שֶׁאֵין לָנוּ עַתָּה כֹּחַ לְקַבֵּל יְדִיעַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהֶעֱלִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְהִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים שֶׁנִּקְרָא בָּהֶם עַכְשָׁיו, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְיקָא יֵשׁ בָּנוּ כֹּחַ לֵידַע מִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עַכְשָׁיו מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר

כַּנַּ"ל וְכָל מַה שֶּׁאָנוּ זוֹכִין לֵידַע מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן נִכְנָע וְנַעֲקָר וְנִתְבַּטֵּל וְנִמְחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק מִן הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת וְהַחֲקִירוֹת הַבָּאִים מֵרִבּוּי אוֹר מַה שֶּׁחוֹקְרִים בְּמַה שֶּׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה לְּפָנִים מַה לְאָחוֹר מַה לְמַעְלָה מַה לְמַטָּה וְכוּ'. שֶׁכָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים נִמְשָׁכִין מִשָּׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הַנִּמְשָׁכִין מֵרִבּוּי אוֹר שֶׁנִּגְרַם מִיתָה וּשְׁבִירָה ח"ו, כִּי הַעֲלָמַת הָאוֹר וּמְעוּטוֹ וְצִמְצוּמוֹ זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּיָּדוּעַ בְּכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל נִמְצָא, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם, כִּבְיָכוֹל, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁיִּמָּחֶה זִכְרוֹ עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין יִשְׂרָאֵל לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה לְבַד, בִּבְחִינַת הַעֲלָמַת שֵׁם הָעֶצֶם דַּיְקָא, כִּי אֵינָם רוֹצִים לַחֲקֹר כְּלָל בִּפְנִימִיּוּת יְדִיעַת רְצוֹנוֹ וְהַנְהָגוֹתָיו לְהָבִין דַּרְכֵי ה', רַק הֵם מַאֲמִינִים בִּפְשִׁיטוּת שֶׁהוּא הַיּוֹצֵר הוּא הַבּוֹרֵא מַנְהִיג וּמַשְׁגִּיחַ וְכוּ' וּבְמָה שֶׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת לַחֲקֹר אֵינָם חוֹקְרִים כְּלָל, כִּי יוֹדְעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַכְשָׁיו כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הַזֹּאת נִזְכֶּה לֶעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ שֵׁם הָעֶצֶם, כִּי אָז הַשֵּׁם יִקָּרֵא כִּכְתִיבָתוֹ וְאָז יִתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְיִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, כִּי כָּל בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁל הַחִלּוּף הַנַּ"ל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁאָמְרָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד וּפָגְמָה בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאָז אָמַר לָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ וְזֶה גָּרַם אַחִיזַת הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחַ מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל') תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ וְכוּ' כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן מְבֹאָר בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל הָרְבֵּה מֵעִנְיַן חִדְתוּתִי דסיהרא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, שֶׁשָּׁמַע בַּלַּיְלָה הַנִּגּוּן שֶׁעָשׂוּ לְכְבוֹד הַלְּבָנָה שֶׁהַחַמָּה עָשָׂה לָהּ מַלְבּוּשׁ חָדָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדְתוּתִי דסיהרא, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּרֶמֶז בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וְכֵן הָעִנְיָן שֶׁהַלְּבָנָה טוֹעֶנֶת עִם הַחַמָּה מַדּוּעַ כְּשֶׁאַתָּה בָּא אֵין לִי שֵׁם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כִּי כָּל עִנְיָן הַחִלּוּף הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁקּוּר כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מִעוּט הַיְיֵרַח. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת חִדְתוּתִי דסיהרא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת וְקִשּׁוּר זֶה בָּזֶה, כִּי כְּפִי תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה כְּמוֹ כֵן נִדְחֶה זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ וְהָעֶבֶד כַּנַּ"ל, וְנִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר שֶׁל הַחִלּוּף הַנַּ"ל וְנִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּבָּא מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, שֶׁהוּא הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֱמֶת וְיִגָּלֶה הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת בָּעוֹלָם וְיִסַּדֵּר הַכִּסֵּא כְּסֵדֶר, כִּי יֵדַע כָּל שָׂרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת בִּשְׁלֵמוּת הֵיכָן מְקוֹמָהּ וְתִקּוּנָהּ שֶׁל כָּל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה וְיִתְתַּקֵּן כָּל תִּקּוּנֵי הַשְּׂכִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִטָּה וְשֻׁלְחָן, כִּסֵּא וּמְנוֹרָה, וְיִסַּדֵּר הַכֹּל כָּרָאוּי וְאָז יִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם וְכִסְאוֹ שָׁלֵם וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְיִתְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב, "וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן

לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו". לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אֶת מֶמְשֶׁלֶת בְּחִינַת הָעֲבָד, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו עֲמָלֵק וְתַחֲזֹר הַמְלוּכָה לִמְקוֹמָהּ בִּבְחִינַת וְהָיְתָה לה' הַמְלוּכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁכָּל מַלְכוּתוֹ יִהְיֶה רַק לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם לְהוֹדִיעַ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד וְאָז יִתְקַיֵּם, "וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק מא

שַׂיִּךְ לְעֵיל וְעַל-כֵּן הֵם ח' יְמֵי חֲנֻכָּה כְּנֶגֶד ח' מְלָכִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ח' מְלָכִים שֶׁל אֱדוֹם שֶׁמָּלְכוּ לִפְנֵי מְלוֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בַּמְּלָכִים ב' קַפִּיטֶל ח' עַל פָּסוּק, "כִּי בְיָמָיו פשע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד יְהוּדָה וימליכו עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ וְכוּ'" שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, שְׁמוֹנָה מְלָכִים מָלְכוּ בֶּאֱדוֹם וְכוּ', הַמְנוּיִים בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית, כְּנֶגְדָּם מָלְכוּ בְּיִשְׂרָאֵל שְׁמוֹנָה מְלָכִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת אוֹר הָאֱמֶת לְדָחוֹת הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלוּכַת הָעֲבָד שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הַחִלּוּף הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים מִיתַת הַמְּלָכִים כַּיָּדוּעַ, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הח' מְלָכִים שֶׁמָּלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלוֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ וְעַל-יְדֵי קְדוּשַׁת ח' יְמֵי חֲנֻכָּה מַמְשִׁיכִין אוֹר הָאֱמֶת לְהַגְבִּיר ח' מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל עַל ח' מַלְכֵי אֱדוֹם, לְהַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הָעֲבָד, וּלְהַגְבִּיר הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק מב

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁאוֹמְרִים בח' יְמֵי חֲנֻכָּה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ג) הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה', כִּי עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת ה' בְּחִינַת עַבְדֵי ה', עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע זֶהֱמַת הָעֲבָד דְּסִטְרָא אַחֲרָא, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, עַל-כֵּן עַתָּה צְרִיכִין לַעֲבֹד אֶת ה' בַּעֲבוֹדוֹת דַּיְקָא, אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין זֶה עֲבוֹדָה כְּלָל כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ לִבְחִינַת בֶּן שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִקְרָא עֲבוֹדַת ה' בְּשֵׁם עַבְדוּת כְּלָל כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵחֲמַת אֲחִיזַת זֶהֱמַת הָעֲבָד צְרִיכִין עַבְדוּת דַּיְקָא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, לְבַטֵּל בְּחִינַת עַבְדוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת ה' וְאָז כְּשֶׁנִּכְנָע בְּחִינַת הָעַבְדוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, אָז נִגְדַּל שֵׁם ה' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'", כִּי עַל-יְדֵי עַבְדֵי ה' שֶׁעוֹבְדִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל עַבְדוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא וְאָז נִגְדַּל שֵׁם ה' כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ (שָׁם) יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי בְּטוּל הָעַבְדוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר, עַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּדֵּל וְיִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַד עוֹלָם, כִּי נִזְכֶּה אַחַר כָּךְ שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ שָׁם הָעֶצֶם יִתְבָּרַךְ שֵׁם עִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁנִּזְכֶּה לְגַדֵּל וּלְבָרֵךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְזֶהוּ (שָׁם) מִמְּזָרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם ה', כִּי אַחַר בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ אָז הוּא

חֶשְׁכַת לַיְלָה, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲבֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ שֶׁקֶר וכו' כַּנַּ"ל שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִפֶּגֶם הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמַּכְנִיעִין זֶהֲמַת הָעֲבֶד עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת ה' כַּנַּ"ל, אָז הוּא בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְנִתְבַּטֵּל הַחֹשֶׁךְ וְהַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, וְאָז לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה, כִּי גַּם בִּבְחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה מַכִּירִין הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', וּמְבָרְכִין שְׁמוֹ לְעוֹלָם בִּבְחִינַת בָּרוּךְ ה' בַּיּוֹם בָּרוּךְ ה' בַּלַּיְלָה וְזֶהוּ, "מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ", שֶׁהוּא מִקְצָה עַד קָצֶה מִקְצֵה הָעֶלְיוֹן עַד קְצֵה הַתַּחְתּוֹן מִיּוֹם עַד לַיְלָה מִן תַּכְלִית הָאוֹר עַד תַּכְלִית הַחֹשֶׁךְ מהולל שֵׁם ה', כִּי עַל-יְדֵי עַבְדֵי ה' הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, עַל-יְדֵי זֶה הֵם דּוֹחִין הַשֶּׁקֶר וְהַזֻּהֲמָא שֶׁל בְּחִינַת הָעֲבֶד, עַד שֶׁמַּכִּירִין שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמֶת בְּכָל מָקוֹם, עַד שֶׁכֻּלָּם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה וְשָׁבִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל שֵׁם ה' בֶּאֱמֶת תָּמִיד וְזֶהוּ שֶׁסֵּיִם הַמִּזְמוֹר, "אִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ" פָּתַח בָּעֲבֶד, "הַלְלוּ עַבְדֵי ה'", וְסֵיִם בִּבֵן, "אִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה" כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁבִּתְחִלָּה צְרִיכִין לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת עַבְדוּת, כִּי מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הַגּוּף נִקְרָא בְּשֵׁם עַבְדוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין עַבְדוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּקְרָאִין בִּבְחִינַת בֵּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ, עַיֵּן לְעֵיל מַעְנְיַן עֶבֶד וּבֵן, וְהָבֵן:

חלק מג

וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים פְּעָמִים בְּשֵׁם עֲבָדִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּפְעָמִים בְּשֵׁם בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כ"ה), "כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שָׁם) לֹא יִמָּכְרוּ ממכרת עבד" כִּי בְּחִינַת עֶבֶד מַמָּשׁ אֵין אֲחִיזָה בָּהֶם, בְּחִינַת לֹא יִמָּכְרוּ ממכרת עבד, כִּי הֵם עֲבָדִים דִּקְדֻשָּׁה עַבְדֵי ה' אֲשֶׁר הוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים מִבְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַגְּלוּת עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת עַבְדוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא וְכוּ' כַּנַּ"ל וּפְעָמִים נִקְרָאִים בְּשֵׁם בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ד'), "בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י"ד), "בָּנִים אַתֶּם לה' אֱלֹקֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וכו'" כִּי צְרִיכִין שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל בְּתְחִלָּה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה הָעֲבוֹדָה בִּבְחִינַת עַבְדוּת וְכַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לִבְחִינַת בֵּן כַּנַּ"ל:

חלק מד

וְזֶהוּ, "בָּנִים אַתֶּם לה' אֱלֹקֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא תְשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם עַל מֵת" סָמַךְ אֵצֶל מִצְוָה זֹאת דַּיְקָא לִקְרוֹתָם בְּשֵׁם בָּנִים, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא וְהוּא טַעֲמוֹ שֶׁל מִצְוָה זֹאת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר יִשְׂרָאֵל בָּנִים אַתֶּם וכו' וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִתְגּוֹדֵד וְלַעֲשׂוֹת קָרְחָה עַל מֵת, כִּי צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁבֶּאֱמֶת הַמִּיתָה טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יָדָהּ דַּיְקָא לְהַגִּיעַ לִבְחִינַת בֵּן, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, שֶׁעִקַּר גְּזֵרַת הַמִּיתָה הוּא כְּדֵי לְבַטֵּל וּלְבַלּוֹת בָּעָפָר זֶהֲמַת בְּחִינַת הָעֲבֶד, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לָעֲתִיד לָקוּם בִּתְחִיָּה בְּגוּף זֶה וְאָז נִזְכֶּה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת בֵּן כְּמוֹ בֵּן

הַמְחַפֵּשׂ בְּגִנְזֵי אֲבִיו, כִּי אָז נִזְכֶּה לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת שֵׁם הָעֶצֶם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מְקֻשָּׁר הֵיטֵב מִקְרָא הַנַּ"ל בְּקֶשֶׁר נִפְלָא, כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בָּאֱמֶת בָּנִים בְּחִינַת בָּנִים אַתֶּם לה' אֱלֹקֵיכֶם, עַל-כֵּן 'לֹא תִתְגּוֹדְדוּ וְכוּ'' כִּי הַמִּיתָה טוֹבָה גְּדוֹלָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ עַל-יְדֵי זֶה לִבְחִינַת בֵּן בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

חלק מה

וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה עַל שֵׁם חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁנִּתְחַנֵּךְ אָז, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַזַ"ל, כִּי אָז בַּחֲנֻכָּה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת קְדוּשַׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁשָּׁם הָיְתָה כָּל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁזֶּה נִקְרָא בְּיוֹתֵר בְּשֵׁם עֲבוֹדָה יוֹתֵר מִשְּׁאָר כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לדביר בֵּיתֶךָ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם" וְכֵן הַרְבֵּה כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם מִבְּהֵמוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת הוּא בְּחִינַת זֶהֲמַת הָעֶבֶד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם עֲבוֹדָה, כִּי עַל-יְדֵי עֲבוֹדָה דְּקֻדֻּשָּׁה, שֶׁהֵם הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל בְּהֵמוֹת שֶׁמַּכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע הָעַבְדוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק מו

וְעַתָּה אִם תַּחֲזֹר וּתְעַיֵּן בַּדְּרוּשׁ הַזֶּה מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ תָּבִין וְתַשְׂכִּיל הֵיטֵב אֵיךְ כָּל הָעִנְיָנִים הַמְבֹאָרִים כָּאן מְקֻשָּׁרִין וּמְחֻבָּרִין הֵיטֵב זֶה בָּזֶה אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּתְּחִלָּה נִרְאֶה לְכְאוֹרָה שֶׁאֵינָם מְקֻשָּׁרִים זֶה לָזֶה כָּל כַּךְ, אֲבָל אִם תְּעַיֵּן הֵיטֵב תָּבִין קְשׁוּרָם וְחִבּוּרָם הֵיטֵב אֵיךְ כָּל הָעִנְיָנִים נְעוּצִים וּמְקֻשָּׁרִים זֶה בָּזֶה בְּקֶשֶׁר נִפְלָא וּמִזֶּה תּוּכַל לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל קְצָת גְּדֻלַּת רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא זַ"ל, וּגְדֻלַּת הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁסִּפֵּר כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁבְּכָל מַה שֶׁכָּתַבְתִּי וְכָל מַה שֶׁנִּשְׁאָר עֲדַיִן בְּמֹחִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב, עַל כָּל זֶה עֲדַיִן לֹא נָגַעְתִּי אֲפִלּוּ חֵלֶק מֵאֶלֶף וּרְבָבָה מִטִּפָּה מִן הַיָּם מֵאֶפֶס קָצֶה מִסּוֹד אֶחָד מִסּוֹדוֹת נוֹרָאוֹת הָרְמוּזִים בְּמַעֲשֶׂה נוֹרָאָה הַנַּ"ל, הַטֵּה אָזְנְךָ וּשְׁמַע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים מַה יְלוּד אִשָּׁה יְכוֹל לִזְכּוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֵינוּ בְּמָאוֹר תּוֹרָתוֹ וְיִגָּלֶה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

פרק ד

חלק א

הֲלָכָה ד' נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ו':

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן רטו מֵעִנְיַן הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי פִּדְיוֹנוֹת, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב שֶׁמֻּשָּׂה עוֹסֵק תָּמִיד לְגַיֵּר גֵּרִים וְכוּ', כִּי נִסְתַּלֵּק בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמִּשָּׁם

הַפִּדְיוֹן הַכּוֹלֵל כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי פִּדְיוֹנוֹת וְכוּ', כִּי מֹשֶׁה עוֹמֵד בֵּין שְׁמ"ד לְרָצוֹן וּמַעֲלֶה מִשְׁמ"ד לְרָצוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הִתְגַּלּוּת הַנִּפְלָא הַזֶּה כִּי פֶּלֶא הוּא:

וְזֶה יָדוּעַ בַּכְּתָבִים שֶׁסּוֹד רַעֲוָא דְּרַעֲוִין הוּא סוֹד כָּמוּס וְסָתוּם וְנֶעְלָם מֵעֵין כֹּל, וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הִשִּׂיגוֹ כִּי אִם בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּסְתַּלֵּק לְשָׁם בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְעִנְיָן זֶה, זַכָּאָה חוּלָקָא דְּמֹשֶׁה וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ וְכוּ', כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלָא נַדַּע וְעַל-כֵּן מִשָּׁם הוּא הַפִּדְיוֹן וְהַהַמְתָּקָה הַגְּדוֹלָה שֶׁמַּמְתִּיק כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבְּכָל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בְּחִי דִּינִים, כִּי הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַחָכְמוֹת וּמִכָּל הַיְדִיעוֹת, כִּי כָּל פִּדְיוֹן וְהַמְתָּקָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיק אֵיזֶה דִּין הוּא עַל-יְדֵי חָכְמָה וְשֵׂכֶל שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ לְאוֹתוֹ הַדִּין, כִּי כֻּלָּא בְּמַחֲשָׁבָה אִיתְבְּרִירוּ (וְכַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן סא עַיֵּן שָׁם), אֲבָל הַפִּדְיוֹן וְהַהַמְתָּקָה הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת וְהַחָכְמוֹת וְהוּא שׁוֹרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הַחָכְמוֹת וְהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלָא נַדַּע בְּחִינַת וְלֹא יָדַע אִישׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא מַמְתִּיק הַכֹּל, עַד שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין לְמַעְלָה עִם זֶה הַפִּדְיוֹן לְהַעֲלוֹת מִשְׁמָד לְרָצוֹן לְבַטֵּל כֹּחַ הַחֲרוֹן אַף שֶׁמִּשָּׁם כֹּחַ הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא כְּלַל וְשׁוֹרֶשׁ כָּל הַיְצִירִין רָעִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מִדִּינִים לְבַטְּלָם וּלְשַׁבְּרָם וּלְהַעֲלוֹת מִשָּׁם לְבְחִינַת רָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, שֶׁעִקַּר הַהִתְעוֹרְרוּת הוּא בַּחֲצוֹת לַיְלָה שֶׁזֹּאת הַנְּקֻדָּה שֶׁל חֲצוֹת לַיְלָה קָשֶׁה מְאֹד לְהַשִּׂיג, עַד שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ג) שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה לֹא יָדַע חֲצוֹת אֵימַת וְאָמַר (שְׁמוֹת יא) כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם, וְאָז דַּיְקָא בְּאוֹתוֹ הָרֶגַע וְהַנְּקֻדָּה שֶׁל חֲצוֹת הָיְתָה הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה וּמִשָּׁם סוֹד אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח שֶׁהוּא תְּלוּי רַק בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָז הִבְחִין בֵּין טִפָּה שֶׁל בְּכוֹר לְטִפָּה שֶׁאֵינוֹ שֶׁל בְּכוֹר, וְהִבְחִין בֵּין בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וּבֵין בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וּפָסַח עַל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִבְדִּילָם מִן הַמִּצְרִים וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה שֶׁל פֶּסַח וְכָל זֶה נִצְטַוִּינוּ בְּפָרָשַׁת 'הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים', כִּי כָּל זֶה הוּא גַּם כֵּן סוֹד קִדּוּשׁ הֶחָדְשׁ שֶׁמֹּשֶׁה נִתְקַשֶּׁה עַל זֶה, כִּי קָשֶׁה לְכַוֵּן סוֹד הַנְּקֻדָּה שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא כְּשֶׁהַלְּבָנָה סוֹד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא בְּתַכְלִית הַמַּעַט, וְאָז דַּיְקָא מְמַלְּאִין אוֹתָהּ מִפְּגִימָתָהּ וּמְקַדְּשִׁין אוֹתָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ, שֶׁכָּל הַדִּינִים נֶאֱחָזִין בִּפְגִימוּ דְּסִיהֲרָא וְכוּ' וּלְהֵפֶךְ כַּד אִתְמַלְיָא סִיהֲרָא עַל-יְדֵי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, וְעַל-כֵּן זֹאת הַנְּקֻדָּה שֶׁל קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הָיְתָה קָשֶׁה לְהַשִּׂיג גַּם לְמֹשֶׁה כִּי הוּא סוֹד כָּל הַנַּ"ל שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְהַשִּׂיג:

חלק ג

וּבָזֶה תָּלוּי כָּל קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים בְּמשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהוּא כָּלוּל מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמשֶׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת משֶׁה (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן עב לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁמשֶׁה רַבֵּנוּ מְלַבֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר וְכוּ' וְזֹאת הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת משֶׁה שֶׁמְּלַבֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד הִיא עוֹמֶדֶת בֵּין שְׁמַד לְרָצוֹן שֶׁהוּא בֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי זֶה כָּל כֹּחוֹ לְהִתְגַּבֵּר לְצַאת בְּכָל פַּעַם מֵרַע לְטוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁמַד לְרָצוֹן וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל עִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת משֶׁה שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְעוֹמֵד בֵּין שְׁמַד לְרָצוֹן לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת מֵרַע לְטוֹב מִשְׁמַד לְרָצוֹן כִּי בְּוַדַּאי הָאָדָם בְּעַצְמוֹ אֵין בּוֹ כֹּחַ לָזֶה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל אָדָם הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה בְּכָל עֵת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל) יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו בְּכָל יוֹם וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ' וְעִקַּר הָעֵזֶר וְהַסִּיּוּעַ דְּלְעֵלָּא הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל בְּיִרְאַת אֱלֹקִים, כַּמּוּבָן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כִּי מוּבָא בִּסְפָרִים שֶׁבֵּין הַקְּדֻשָּׁה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא כְּחוּטָא דְּקִיק וְכוּ' וְעַל-כֵּן הָאָדָם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה בְּכָל עֵת בִּבְחִינַת מַה שֶׁאָמַר דָּוִד (שְׁמוּאֵל א, א) כְּפָשֵׁעַ בֵּיני וּבֵין הַמָּוֶת וּכְתִיב (תְּהִלִּים עג) וַאֲנִי כִּמְעַט נָטֲיוּ רַגְלָי וְכוּ', וּכְתִיב (שָׁם צד) לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט וְכוּ', עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עִקַּר הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים שֶׁבְּכָל דּוֹר הֵם אוֹתָן שֶׁנִּתְקָרְבוּ וְנִקְרְאוּ עַל שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה כב) אַפִּלּוּ קָרָא וְשָׁנָה וְלֹא שִׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הֲרֵי זֶה עַם הָאָרֶץ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לְהִנָּצֵל בְּכָל עֵת מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל הוּא רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק בְּחִינַת משֶׁה שֶׁעוֹמֵד בֵּין שְׁמַד לְרָצוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה בַּחֲצוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה, כִּי הַגְּלוּת בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה בְּחִינַת שֵׁנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכו) בְּשׁוּב ה' וְכוּ' הָיִינוּ כְּחֹלְמִים וּכְתִיב (שָׁם עח) וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ה', וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, כַּד שְׁמַע קוֹל דְּתַרְנְגוֹלָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהִתְעוֹרְרוּת עֶלְיוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה בַּחֲצוֹת, שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת משֶׁה שֶׁמַּמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא סוֹד נְקֻדַּת חֲצוֹת שֶׁאָז הָיְתָה הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי משֶׁה שֶׁבְּכֹחָם נִמְתָּקִין הַדִּינִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַדִּין לְרַחֲמִים עַד שֶׁכֹּחַ הַדִּין בְּטִישׁ בְּנִדְפּוֹי דְּתַרְנְגוֹלָא שֶׁיִּקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל לְעוֹרֵר לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפֶרֶק שִׁירָה שֶׁבְּכָל הַקּוֹלוֹת צוֹעֵק עוּרוּ יְשֵׁנִים וְכוּ' שְׁאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְכוּ' כִּי כָּל כֹּחוֹת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁמְּשָׁם הַשֵּׁנָה הִסְתַּלְקוּת הַמּוֹחִין, הַכֹּל מִכֹּחַ הַדִּינִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיֵּצֶר

הָרַע כַּנַּ"ל, וְעַכְשָׁיו בַּחֲצוֹת נִמְתָּק הַדִּין כָּל כָּךְ עַד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מְעוֹרֵר לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁחֲצוֹת מְסֻגָּל כְּמוֹ פִּדְיוֹן, כִּי חֲצוֹת הוּא בְּחִינַת פִּדְיוֹן שֶׁהוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת כָּל בִּרְכַת הַשַּׁחַר שֶׁצְּרִיכִין בְּהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל חֶסֶד וְחֶסֶד בִּפְרָטִיּוּת שֶׁהוּא פּוֹקֵחַ עִוְרִים וּמַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים וְכוּ' וּמַתִּיר אֲסוּרִים וְכוּ', כִּי בְּשָׁעַת הַשָּׁנָה הָיָה כְּמוֹ עִוֵּר וְאָסוּר בְּשִׁבְיָה מִתִּקֻּף הַדִּינִים, וְעַכְשָׁיו נִמְתָּק הַכֹּל, שֶׁכָּל הַהַמְתָּקוֹת עַל-יְדֵי רָצוֹן הָעֶלְיוֹן, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט) וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וְכוּ' לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ וְכוּ' וּשְׁמוֹ גִּימַטְרִיָּא רָצוֹן, כַּמּוּבָא, כִּי שְׁמוֹ הוּא רְצוֹנוֹ עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי מִשָּׁם מִבְּחִינַת רָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹ כָּל הַהַמְתָּקוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְקְחוּ עֵינָיו וְנִתַּר מֵאִסּוּרוֹ וְכוּ':

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַת הַתּוֹרָה שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים פֶּרֶק א) עַל זֶה מְאֹד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּם בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אוֹרַח חַיִּים מז) בִּרְכַת הַתּוֹרָה צָרִיךְ לְזַהֵר בָּהּ מְאֹד, כִּי עִקַּר בִּרְכַת הַתּוֹרָה הוּא לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ וְזֶה בְּחִינַת סְגֻלָּה וּמַקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה עַתִּיקָא סִימָן כא לִקּוּטֵי א), וְהוּא בִּבְחִינַת סוֹד הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַכְּלוּלָה מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעוֹמֵד בֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בֵּין הַשִּׁבְעִים עֲמָמִין וּבֵין קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּין שְׁמָד לְרָצוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹסֵק לְגַיֵּר גֵּרִים לְהַעֲלוֹתָם מִבְּחִינַת שְׁמָד שֶׁהוּא הָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּלְהַכְנִיסָם לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן. וְשָׁם סוֹד הַהַבְדָּלָה בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהוֹדוֹת עַל חֶלְקוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁזָּכָה לָצֵאת מִשְּׁמָד לְרָצוֹן מִזֶּהֲמַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יְדֵי הַהוֹדָאָה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְעוֹרֵר נְקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים פֶּרֶק א) עַל פָּסוּק (יִרְמְיָה ט), עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ וְכוּ' דְּבָר זֶה נִשְׁאַל לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים וְלֹא פֵּרְשׁוּהוּ עַד שֶׁפֵּרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וְכוּ', וּמַסְקוּ שֶׁעִקַּר הַחֻרְבָּן עַל שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, כִּי עִקַּר הַקִּלְקוּל שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁנִּפְלְאוּ בְּדַעְתָּם כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לְחֲקִירוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַד שֶׁלֹּא יָדְעוּ לְהַבְחִין בֵּין קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְזֻהֲמַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עַד שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה שֶׁהוּא אֲשֶׁר בָּחַר

בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ', כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בָּזֶה מֵחֲמַת שֶׁיָּדְעוּ בְּעַצְמָן עֹצֶם קִלְקוּלָם, עַל-כֵּן אָמְרוּ נִהְיֶה כַּגּוֹיִם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם נִהְיֶה כַּגּוֹיִם וְכוּ' וּבֶאֱמֶת זֶה הַפְּגָם גָּדוֹל מִכָּל הַפְּגָמִים, כִּי זֶה עִקַּר פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁרוֹצֶה לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג דַּרְכֵי ה', וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ מְרַחֲקִים עַצְמָן מְאֹד מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב, לו) וַיִּהְיוּ מַלְעִיבִים בְּמַלְאֲכֵי אֱלֹקִים וּמְתַעְתְּעִים בִּנְבִיאָיו וְכוּ', וְלֹא בִּטְּלוּ דַּעְתָּן אֲלֵיהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהֵם מַעֲלִין מִשְׁמָד לְרָצוֹן וּמַבְדִּילִין בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים וְיוֹדְעִים לִמְצֹא הַנְּקֻדָּה טוֹבָה בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ אִם נָפַל כְּמוֹ שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לַעֲלוֹת, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִין בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיְּבָרֵךְ וְיוֹדֶה עַל חֶלְקוֹ שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָשַׂנִי גּוֹי וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָרַבֵּה בָּזֶה וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא אָבְדָה הָאָרֶץ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן דָּבָר זֶה נִשְׁאַל לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים וְלֹא פֵּרְשׁוּהוּ, כִּי זֶה הַסּוֹד אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְכַנַּ"ל, כִּי הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נֵדַע, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ פֵּרְשׁוֹ לְהַצַּדִּיקִים וּלְהַנְּבִיאִים שֶׁיְּדְעוּ הַצַּדִּיקִים מֵעַתָּה לְלַמֵּד אֶת יִשְׂרָאֵל אֵיךְ יְחַזְּקוּ אֶת עַצְמָן בִּנְקֻדַּת קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִצַּד תּוֹלְדוֹתָם שֶׁהֵם מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה יָקָר מֵהַכֹּל, וְיוֹדוּ וִיבָרְכוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה תָּמִיד, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵצְאוּ מִשְׁמָד לְרָצוֹן תָּמִיד וְיִהְיוּ נִכְלָלִין בִּשְׁמוֹ וּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם:

חלק ח

וְעַל-כֵּן אַחַר קְרִיעַת יַם סוּף הֶחָמֵץ, כִּי עִקַּר אִסּוּר הֶחָמֵץ הוּא שֶׁלֹּא לְהַחֲמִיץ הַמּחַ בַּחֻקִּירוֹת אֵלּוּ שֶׁשָּׁרְשָׁם מִסּוֹד הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל בְּחִינַת מַשֶּׁהוּ שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשְׁלִים כָּל הַחֻקִּירוֹת וְהַקְּשָׁיוֹת, וּבְפֶסַח שֶׁהוּא תְּחִלַּת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁאָז נִבְחָרוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַשִּׁבְעִים עַמִּים לִרְצוֹנוֹ וּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִזָּהֵר מֵחִמּוּץ הַמּחַ בָּזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁבְּדִלִּין מֵחֻמְצָן בְּמַשֶּׁהוּ שֶׁהוּא סוֹד עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁצְּרִיכִין עַתָּה לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ מְאֹד עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֲכִילַת מַצָּה שֶׁהִיא אַסְוָתָא וְנִזְהָרִין מֵחֻמְצָן בְּמַשֶּׁהוּ, אֲבָל אַחַר קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז הָיָה גְּמַר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם וְאָז הָיָה בֶּאֱמֶת רַעַשׁ גָּדוֹל לְמַעְלָה עַל-יְדֵי קָשְׁיָא זֹאת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה, שֶׁהָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ קְרִיעַת יַם סוּף מֵחֻמַּת גֹּדֶל הַקַּטְרוּג מַה נִּשְׁתַּנּוּ אֵלּוּ מֵאֵלּוּ הַלָּלוּ עוֹבְדֵי אֱלִילִים וְהַלָּלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הִמְתִּיק הַדִּין וְהַקַּטְרוּג וְהֵאִיר סוֹד הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהִיא סוֹד הַבְּדָלָה שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ 'מַה תִּצְעַק אֵלַי' בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא וְכוּ', עַתִּיקָא זֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן וְהַמְתָּקָה הַנַּ"ל בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּיְּדוּעַ,

וְעַל-יְדֵי זֶה נִקְרְעוּ הַמַּיִם וְנִגְמַר גְּאֻלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ הֶחָתֵר הֶחָמֵץ, כִּי כְּבָר נִמְתַּק הֶחָמֵץ עַל-יְדֵי הָאָרַת הַהַמְתָּקָה הַנַּ"ל, וְאֵין לוֹ עוֹד כֹּחַ לְהַחֲמִיץ הַמַּחַ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר בִּטֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הַקִּטְרוּג הַנַּ"ל, וְרָאוּ כֻּלָּם אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְכוּ' וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, כִּי בְּוַדַּאי צַדִּיק ה' וְאָנוּ בְּנֵי בְּחִירָיו וְכָל הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לָבוֹא אֵלָיו לְמֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל שֶׁמַּעֲלֶה הַכֹּל מִשְׁמָר לָרָצוֹן עַד יְקַיֵּם כִּי אָז אֶהֱפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וּלְעָבְדוֹ שֶׁכֻּלָּם אֶחָד בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן, כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק ט

וְזֶהוּ 'חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ', לְהוֹדוֹת לְךָ עַל מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ זֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּבָרְכִין וּמוֹדִים לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ שֶׁהֵם מִשְׁפְּטֵי צִדְקוֹ, וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ וְכוּ', כִּי קִימַת חֲצוֹת וּבִרְכַּת הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִים הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבּוֹ מִקְדֻּשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא נִבְדָּל מִן הָעַמִּים וּמִן הָרַע שֶׁלָּהֶם וְעוֹלֶה וְנִכְלָל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה:

חלק י

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת פֶּסַח אִסּוּר חָמֵץ וּמְצוֹת אֲכִילַת מַצָּה, כַּמְבֹאָר לְעֵיל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, שֶׁהַמַּשֶּׁהוּ הוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה, בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעוֹמֵד בֵּין שְׁמָד לְרָצוֹן, כִּי מוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁחָמֵץ בְּפֶסַח הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה אֵל אַחֵר כִּפְירוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמָד, בְּחִינַת זֻהֲמַת וְטֻמְאַת מִצְרַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַשִּׁבְעִים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְיִשְׂרָאֵל נִבְחָרוּ אָז מֵהֶם לְעַם סְגֻלָּה וְנִכְלְלוּ בְּשֵׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה, וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח בִּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם אִסּוּר הֶחָמֵץ בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. וּלְאַחַר קְרִיעַת יַם סוּף הֶחָתֵר הֶחָמֵץ, וּבְשָׁבוּעוֹת זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ מְבִיאִין חָמֵץ דַּיְקָא לְקָרְבָּן בִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה מִמִּצְרַיִם וּמִכָּל הַגָּלֻיּוֹת וְכָל הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּדִיוֹנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה פָּדָה אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יג) וְהַפּוֹדְךָ מִבֵּית עֲבָדִים, וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא פּוֹדֶה אוֹתָנוּ גַּם עַתָּה מִכָּל הַצָּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם, פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם הוּא שְׁמֶךָ וְכוּ' וְאָנוּ מְקַוִּים שֶׁיִּגְאַל וְיִפְדֶּה אוֹתָנוּ מִגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לְמַעַן שְׁמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קל) וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ וְכוּ' וְעִקַּר הוּא הַפְּדִיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵת רָצוֹן בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל

עִקַּר זֹאת הַמַּתְקָה וְזֶה הַפִּדְיוֹן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת יִהְיֶה רַק בְּבִיאַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעַד עַתִּיק יוֹמִין מְטָא לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וְכוּ', שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכוּ' כַּיָּדוּעַ וּבְשָׁבִיל זֶה מֵאֵן מֹשֶׁה בִּשְׁלִיחוּתוֹ הָרִבִּה וְאָמַר (שְׁמוֹת ד) שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלַח כִּי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי גּוֹאֲלָם לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וְהוּא מִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פֶּרֶק מ) כִּי יָדַע שֶׁאֵין בְּכֹחוֹ לִגְמֹר הַפִּדְיוֹן הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת גָּמוּר כִּי אִם לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁיִּסְתַּלֵּק לְשָׁם, וְעַל-יְדֵי זֶה יִהְיוּ כָּל הַגָּלֻיּוֹת וְהַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן מִתְּקֻף הַדִּינִים עַל-יְדֵי הַכְּפִירוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ', כִּי לֹא יֵצְאוּ עֲדַיִן לְגַמְרֵי מִבְּחִינַת שִׁמְד לְרָצוֹן וְכוּ', אֲבָל הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ וְהִבְטִיחוֹ שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן יִגְאַל אֶת יִשְׂרָאֵל וְיִזְכּוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהִבְטִיחוֹ שֶׁיְקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת וְאָז יִזְכּוּ לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (מְכִילְתָּא פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח) בְּשָׁבוּעוֹת נִדְמֶה לָהֶם כְּזֵקֶן מָלֵא רַחֲמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵת רָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת י"ג תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא כַּמּוּבָא בָּאִידְרָא רַבָּא וּבַכַּוָּנוֹת שֶׁבְּשָׁבוּעוֹת עוֹלִין לְשָׁם, כִּי עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז נִתְקָרְבוּ כְּגֵרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ כְּגֵרִים עַל-יְדֵי הַזָּאָה וּטְבִילָה וְכוּ' וְעִקַּר הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִים מִשְׁמַ"ד לְרָצוֹן עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁעַל יָדוֹ נִתְגַּיְּרוּ וְקִבְּלוּ הַתּוֹרָה:

חלק יא

אֲבָל בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לְשָׁם כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת, וְזֶהֲמַת מִצְרַיִם הָיָה נֶאֱחָז בָּהֶם מְאֹד, עַל-כֵּן הָיְתָה קָשָׁה הַגְּאֻלָּה מְאֹד, אַף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵאִיר עֲלֵיהֶם מֹחִין רַבִּים וּגְדוֹלִים בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה מְאֹד שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא עָלוּ עַד בְּחִינַת הַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵת רָצוֹן הַנַּ"ל עַד שְׁבוּעוֹת, רַק הַגְּאֻלָּה הָיְתָה עַל-יְדֵי הֶאָרָה עֲצוּמָה שֶׁל כָּל הַמֹּחִין וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַגְּאֻלָּה הָיְתָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מֵינֵי פִּדְיוֹנוֹת הַנַּ"ל רַק שֶׁנִּמְשְׁכוּ כֻּלָּם בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה, כִּי כָּל הַפִּדְיוֹנוֹת וְהַגְּאֻלּוֹת שֶׁהֵם עַל-יְדֵי הַמְּתָקַת הַדִּינִים כֻּלָּם הֵם עַל-יְדֵי הֶאָרַת הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל, וְכָל מַה שֶּׁמְּאִירִין הַמֹּחִין בְּרִבּוּי יוֹתֵר וּבְהֶאָרָה עֲצוּמָה יוֹתֵר נִמְתָּקִין הַדִּינִין יוֹתֵר וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא עָלוּ עַד בְּחִינַת הַדִּיקְנָא כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, וְהָיְתָה הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי פִּדְיוֹנוֹת הַנַּ"ל, אֲבָל הָיוּ נִמְשָׁכִין בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה עַל-יְדֵי עֹצֶם רִבּוּי הַמֹּחִין וְכוּ' עַד שֶׁנִּתְבַּטֵּל זֶהֲמַת מִצְרַיִם וְנִפְדּוּ וְנִגְאֲלוּ מֵהֶם וְעַל-כֵּן אָז אָסוּר הֶחָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אָז צְרִיכִין לְבַטֵּל וּלְבַעֵר הֶחָמֵץ לְגַמְרֵי:

חלק יב

כִּי חָמֵץ וּמַצָּה הֵם בְּחִינַת טָבַע וְהַשְׁגָּחָה, כִּי מַצָּה הוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (קִדּוּשִׁין לח), עֲנָה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן, כִּי נֶאֱפֶית בְּחִפָּזוֹן בְּלִי רִבּוּי תַּחְבּוּלוֹת לְהַחֲמִיץ וּלְהַטְעִים הָעִסָּה כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין בְּלֶחֶם חָמֵץ, כִּי מַצָּה בְּחִינַת בִּטָּחוֹן בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד בְּלִי שׂוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יב) וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק וְכוּ' עֻגוֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ וְכוּ' וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם אֲבָל חָמֵץ הוּא בְּחִינַת טָבַע, בְּחִינַת דִּינִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אֱלֹקִים שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא טֶבַע, כַּמּוּבָא, שֶׁמִּשָּׁם כָּל תַּאֲוֹוֹת הַמָּמוֹן, בְּחִינַת (תְּהִלִּים עא) מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ שֶׁבָּאִים לִידֵי גְּזֵלוֹת עַל-יְדֵי רִבּוּי תַּאֲוֹוֹת מָמוֹן שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּפִירוֹת שֶׁאוֹמְרִים כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי וְכוּ', וּמַחֲמִיצִין הַמֹּחַ כָּל יְמֵיהֶם אֵיךְ לְהַשִּׂיג מָמוֹן עַל-יְדֵי אֵיזֶה סִבָּה וְתַחְבּוּלָה כְּאִלּוּ הָיָה בְּכֹחָם לָזֶה, מַה שֶּׁבֶּאֱמֶת הוּא לְהֵפֶךְ כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְכוּ' כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט וְכוּ', וְעִקַּר אֲחִיזַת הַטֶּבַע בְּחִינַת חָמֵץ הוּא מִדִּינִים כַּיָּדוּעַ, שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁמַּמְתִּיקִין הַדִּינִים בְּשִׁלֻּמוּת עַל-יְדֵי פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, אֲזַי נִתְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְרַחֲמִים, וְאָז נִכְלָל הַטֶּבַע בַּהַשְׁגָּחָה בִּבְחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי זוֹכִים לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁגַּם הַנְּהָגַת הַטֶּבַע הוּא רַק בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמַרְוִיחַ מָמוֹן שֶׁנִּדְמֶה שֶׁהוּא עַל-פִּי הַטֶּבַע, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל הוּא בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין שֶׁהַרְבֵּה טוֹרְחִין וּמְיַגְּעִין עַצְמָן בִּיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת וּמְאוּמָה לֹא יִשְׂאוּ בַּעֲמָלָם, אַדְרַבָּא הֵם מַפְסִידִין מָמוֹנָם עַל-יְדֵי זֶה כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ בְּכָל עֵת עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ לְהָאָדָם רַק בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, וּמַה שֶּׁצְּרִיכִין אֵיזֶה עֵסֶק זֶה הוּא מִדְּרָכֵי נִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין, כִּי בְּוַדַּאי דְּרָכֵי ה' אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁבְּרָא אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלֹט וְגַם עַתָּה הוּא מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְכוּ' וּמַצְמִיחַ אִילָן גָּדוֹל כָּזֶה מִגַּרְעִין אֶחָד וְכוּ', הוּא יָכוֹל לִבְרֹא וּלְגַדֵּל אֶת הָאִילָן בְּלִי נְטִיעַת הָאָדָם וּלְהַצְמִיחַ הַתְּבוּאָה בְּלִי חֲרִישָׁה וּזְרִיעָה שֶׁל הָאָדָם, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם וְרָצָה שֶׁהָאָדָם דַּיְקָא יַעֲשֶׂה אֵיזֶה עֵסֶק בִּשְׁבִיל גִּדּוּל הַתְּבוּאָה וְהָאִילָן, וְכֵן שֶׁיַּעֲשֶׂה אֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, אֲבָל בְּוַדַּאי הַכֹּל בְּרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד וּבֶאֱמֶת כָּל עִקַּר יְגִיעַת הָאָדָם בְּהַתְּבוּאָה וּבְעִסְקֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכוּ' הַכֹּל הָיָה מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְזַר בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כִּי אָדָם פֶּגֶם בַּהַשְׁגָּחָה, בִּבְחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא אֵילָנָא דְּחַיֵּי עֵץ הַחַיִּים, וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ כַּמּוּבָא. וְעַל-יְדֵי זֶה בֶּאֱמֶת נִגְזַר עָלָיו בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, שֶׁמִּשָּׁם

כָּל הַיְגִיעוֹת הַנַּ"ל אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֶהֲמָתָן וְעַל-כֵּן כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כִּי צְרִיכִין לִקְנִים הֱוֵי מְמַעֵט בְּעֵסֶק וַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז נִמְשָׁךְ עֵת רָצוֹן הַנַּ"ל, בְּחִינַת פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתְּקוּ הַדִּינִים בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַדִּין לְרַחֲמִים עַד שֶׁנִּכְלַל הַטֶּבַע בַּהַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּמְתָּק בְּחִינַת הֶחָמֵץ בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל-כֵּן אָז מְבִיאִין חָמֵץ דַּיְקָא לְקָרְבָּן, כִּי נִמְתָּק הַדִּין כָּל כָּךְ עַל-יְדֵי פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל עַד שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהֶאֱמֶת שֶׁגַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ שֶׁהוּא הָעֵסֶק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן הוּא רַק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָז גַּם הָעֵסֶק שֶׁעוֹסְקִין בְּמַשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּקֻדָּשָׁה גְּדוֹלָה, בְּבְחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, בִּבְחִינַת טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר עֵסֶק הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְהַשְׁכִּיחַ הֶעָוֹן, כִּי יָדוּעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֵיךְ הַמַּחֲשָׁבוֹת רוֹדְפִים אוֹתוֹ בְּכָל הַיּוֹם וְכוּ' וְאֵין תַּקָּנָה לִבְרֹחַ מֵהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הַהַצָּלָה וְהָרְפוּאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל), בָּרָאתִי יֵצֶר הָרַע בָּרָאתִי תּוֹרָה תַּבְלִין וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְזִימָה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וְכוּ', אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּכָל הַיּוֹם, וּבִפְרָט הַהֶמּוֹן עָם, עַל-כֵּן סְבִיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּדְרָכָיו הַנִּפְלָאִים שֶׁיִּצְטָרֵךְ הָאָדָם לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כְּדֵי לְהַשְׁכִּיחַ הֶעָוֹן הַנַּ"ל אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל הַפַּרְנָסָה הוּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד:

חלק יג

וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח אָסוּר הֶחָמֵץ בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִמְשָׁךְ הַמְתָּקַת הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, אָזַי נֶאֱחָזֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת בֶּהֶחָמֵץ מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהַפְכוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה רַק עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת רִבּוּי הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין אָז בְּפֶסַח מְבַטְּלִין וּמְבַעֲרִין אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, אֲבָל אַחַר קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז נִגְמַר הַגְּאֻלָּה לְגַמְרֵי וְנִתְגַּלָּה קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעִקַּר קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁגַּם הוּא נִסְתַּלֵּק בְּעֵת רָצוֹן הַנַּ"ל בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁעַל יָדוֹ הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יג), וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מַה תִּצְעַק אֵלַי בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא מִלְּתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין הַנַּ"ל, שֶׁהֵרֵי אָז הִתְחִיל לְהָאִיר בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הָעֵת רָצוֹן הַנַּ"ל עַל-יְדֵי בְּחִינַת עַצְמוֹת יוֹסֵף כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ יִשְׂרָאֵל לְהָכִין עַצְמָן שִׁשָּׁה יָמִים שֶׁל הַסְּפִירָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן אָז נִמְתַּק הַדִּין בְּיוֹתֵר עַל-כֵּן אָז נִמְתָּק הֶחָמֵץ עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵת רָצוֹן הַנַּ"ל עַד שֶׁיְּכוֹלִים לְאָכְלוֹ אַחַר כָּךְ וְגַם עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר קִבְּלוּ אַסוּתָא שֶׁהוּא מַצָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הֵינוּ שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה וּבְעִוּר חָמֵץ זָכוּ לֶאֱמוּנַת

הַהַשְׁגָּחָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאַחַר כָּךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹכְלִים חָמֵץ לֹא יַזִּיק לָהֶם, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּעָשׂוּ אֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה לֹא יִכָּלוּ לַכְּפִירוֹת שֶׁל הַטָּבַע חַס וְשָׁלוֹם לוֹמַר כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי וְכוּ' חַס וְשָׁלוֹם, רַק יַאֲמִינוּ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל הַסִּבּוֹת מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, וְהַנְהָגַת הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הִיא בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וּבְכָל יְמֵי הַסְּפִירָה מַמְתִּיקִין הַדִּינִים עַד שֶׁבְּיוֹם שְׁבוּעוֹת הַקָּדוֹשׁ זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ נִמְשָׁךְ הָעֵת רָצוֹן הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר עַד שֶׁנִּמְתָּק הַדִּין כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ בְּחִינַת חָמֵץ בְּחִינַת טָבַע וְעוֹלֶה לְקָרְבָּן כִּי נִכְלָל הַטֶּבַע בִּשְׁלֵמוּת בַּהַשְׁגָּחָה וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וּבִשְׁבִיל זֶה מְבִיאִין מָעוֹת לְפִדְיוֹן לְהַצַּדִּיק, כִּי מָעוֹת בְּחִינַת דִּינִים, וּכְשֶׁהַצַּדִּיק לוֹקֵחַ הַמָּעוֹת לְפַרְנָסָתוֹ וַאֲכִילָתוֹ, עוֹלֶה הַמָּעוֹת לְשֹׁרֶשׁ הַפַּרְנָסָה שֶׁתָּלוּי בְּמַזָּלָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ בִּבְחִינַת תֵּרִין מַזָּלִין דְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵת רָצוֹן הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת, וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים, עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא הָעִקָּר, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹשִׂין פִּדְיוֹן פְּרָטִי צְרִיכִין לְקַבֵּל אֵיזֶה הֶאָרָה מִשָּׁם, כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר וְזֶה בְּחִינַת בְּזַז מִצְרַיִם וּבְזַז הַיָּם שֶׁהִזְהִירָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה מְאֹד כִּדְאִי לְקַיֵּם הַבְטָחָתוֹ שֶׁהִבְטִיחַ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם 'וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל, כִּי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל הוֹצִיאוּ הָעֲשִׁירוּת וְהָרְכוּשׁ מִמִּצְרַיִם וּבָא לְיָדָם לִרְשׁוּת דִּקְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁבָּא הַמָּעוֹת לְיַד הַצַּדִּיק, כִּי יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וְהַמִּצְרִים נִקְרָאִין כֻּלָּם צַדִּיקִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ', וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּא הָרְכוּשׁ לְיָדָם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַפִּדְיוֹן הַנַּ"ל, וְהַכֹּל בְּכֹחַ מֹשֶׁה שֶׁלָּקַח עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ שֶׁנִּסְתַּלֵּק גַּם כֵּן בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַתָּה מַה יָּפוּ וּמַה נָּעֲמוּ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ (סוֹטָה יג), חֻכַּם לֵב יִקַּח מִצּוֹת (מִשְׁלֵי י)-זֶה מֹשֶׁה שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עָסְקוּ בְּבִזָּה וְהוּא עָסוּק בְּעַצְמוֹת יוֹסֵף, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת עַצְמוֹת יוֹסֵף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה הַתִּקּוּן שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי לְקִיחַת הַבִּזָּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן דַּיְקָא אָז כְּשֶׁעָסְקוּ בְּבִזָּה, אָז דַּיְקָא עָסַק מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹת יוֹסֵף, כִּי כָּל זֶה בְּחִינַת הַפִּדְיוֹן הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁבָּא לְיַד הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עֵת רָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת קָרְבַּן תּוֹדָה שֶׁהוּא הַמַּבְחָר מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה צו פט) כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּטֵלִין חוּץ מִקָּרְבַּן תּוֹדָה, כִּי בְּתוֹדָה הָיָה חָמֵץ וּמַצָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כְּשֶׁמַּמְתִּיקִין הַדִּין כָּל כָּךְ עַד שֶׁחָמֵץ נִכְלָל בְּמַצָּה, שֶׁנִּכְלָל הַטֶּבַע בַּהַשְׁגָּחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה זוֹכִין כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה שֶׁאָז מְבִיאִין תּוֹדָה, כִּי כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה זֶהוּ רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָז

נִכְלָל חָמֵץ וּמַצָּה יַחַד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁאָז מְבִיאִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא וְכַמּוּבָא שֶׁשְּׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל שָׁבוּעוֹת הֵם בִּבְחִינַת קָרְבַּן תּוֹדָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב קוֹרִין פָּרָשַׁת צַו בְּשַׁבָּת הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הַשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח, כִּי עִקַּר הַנֵּס וְהַגְּאֻלָּה שֶׁל פֶּסַח הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר הָאֲרַת עֵת רָצוֹן הַנַּ"ל כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן קוֹרִין הַשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי הַפֶּסַח שַׁבָּת הַגָּדוֹל, כִּי עִקַּר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁל פֶּסַח שֶׁהֵם נִקְרָאִים גְּדוֹלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, סַפְּרָה נָּא לִי אֶת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁעָשָׂה אֱלִישָׁע, הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אָז פָּרָשַׁת צַו שֶׁמְּדַבֵּר מִפָּרָשַׁת תּוֹדָה, כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַנִּסִּים שֶׁל פֶּסַח הוּא לִזְכּוֹת לִשְׁבוּעוֹת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת קָרְבַּן תּוֹדָה, וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְעַיֵּן בָּאִידְרָא רַבָּא פָּרָשַׁת נָשֹׂא מְבֹאָר דְּאִית מֵצַח וְאִית מֵצַח וְכוּ', הַיְנוּ כִּי בְּחִינַת מֵצַח דִּזְעֵיר אַנְפִּין עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע דִּינָא עִלָּאָה מִשְׁתַּכְחִין וְכוּ', וְכַד אִתְגַּלְיָא הַאי מִצְחָא אִתְעָרוּ כָּל מָארֵיהוֹן דְּדִינָא וְכוּ' עַל חַיָּבֵי עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הָאִסּוּר שֶׁל חָמֵץ בְּפֶסַח, כִּי תֹּקֶף הַדִּין שֶׁל בְּחִינַת מֵצַח הַזֶּה שֶׁמִּשָּׁם אָחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת מֵצַח הָרָצוֹן, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם, בַּר הַהִיא שַׁעְתָּא כַּד סְלִיקוּ צְלוֹתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל לְקַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין וּבָעֵי לְרַחֲמָא עַל בְּנוֹי גָּלֵי מִצְחָא דְּרַעֲוָא דִּרְעָוִין וְכוּ' וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח שֶׁעֲדַיִן אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ בִּשְׁלֵמוּת הַפְּדְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת מֵצַח הָרָצוֹן, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַעֵר הֶחָמֵץ לְגַמְרֵי וְאִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד מְאֹד בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא, כִּי 'חָמֵץ' אוֹתִיּוֹת 'מֵצַח' בְּהֵפֶךְ אַתְוָן, כִּי אָחִיזָתוֹ מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת תֹּקֶף הַדִּינִים שֶׁבְּמֵצַח הַנַּ"ל, וְעַתָּה בְּפֶסַח צְרִיכִין לְבַטְּלוֹ וּלְבַעֲרוֹ לְגַמְרֵי, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהַמְתִּיקוֹ וּלְהָפְכוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, רַק שֶׁעַל-יְדֵי גֹּדֶל עֹצֶם הָאֲרַת כָּל הַמֹּחִין שֶׁנִּכְנָסִין בְּפַעַם אַחַת בְּלֵיל שִׁמּוּרִים, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבַטְּלוֹ וּלְבַעֲרוֹ לְגַמְרֵי וְלֹא יֵרָאֶה וְלֹא יִמָּצֵא בִּגְבוּלֵנוּ כְּלָל, אֲבָל לֹא לְהָפְכוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הֶחָמֵץ אָז הוּא בְּחִינַת מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא תֹּקֶף זֳהֲמַת מִצְרַיִם עֶרְוַת הָאָרֶץ בְּחִינַת שִׁמְד-אֵל אַחֵר-כְּפִירוֹת, כִּי זְנוּת וּכְפִירוֹת הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל עַל-יְדֵי מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁסּוֹפְרִין שִׁשָּׁה יָמִים עַד שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לְהָכִין עַצְמָן לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה וְהַמְתָּקָה מִבְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן, בְּחִינַת עַתִּיק שֶׁמִּתְגַּלֶּה אָז וּמִשָּׁם הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף בִּבְחִינַת מַה תִּצְעַק אֵלַי בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל-כֵּן אַחַר כָּךְ הֶתֵּר הֶחָמֵץ, כִּי נִמְתָּק עַל-יְדֵי הָאֲרַת מֵצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וּבְשַׁבּוּעוֹת עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמֵּצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז מְצֻוֶּה לְהָבִיא חָמֵץ דַּיְקָא לְקָרְבָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, 'חָמֵץ תֵּאָפֶינָה' וְכָל הֶחָג הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה נִקְרָא עַל שֵׁם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁבָּאִים מֵחָמֵץ,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהַקְרִיבָכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' בְּשָׁבוּעוֹתֵיכֶם, כִּי אָז מִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן, וְאָז הֶחָמֵץ שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת 'מֵצַח', יְנִיקָתוֹ מִמֵּצַח הָרָצוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַהַמְתָּקוֹת בְּחִינַת פְּדִיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין מִשְׁמָד לְרָצוֹן וּמִתְגַּיְּרִין גֵּרִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז מְבִיאִין חָמֵץ דַּיְקָא לְקָרְבָּן וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת (פְּסָחִים ב), אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר וְזֶה בְּחִינַת הַסִּימָן לַסֵּדֶר שֶׁל פֶּסַח, קַדֵּשׁ וְכוּ' וּמְסַיֵּם נִרְצָה, וְהַכְּלָל הוּא כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ פִּדְיוֹן פְּרָטִי שֶׁמַּמְתִּיק הַדִּין מֵאֵיזֶה בֵּית דִּין מֵהָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִין וְיֵשׁ פִּדְיוֹן הַכּוֹלֵל שֶׁמַּמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁבְּכָל הַכ"ד בָּתֵּי דִּינִין שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵת רָצוֹן בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לֵידַע שֶׁכָּל הַפִּדְיוֹנוֹת וְהַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בִּכְלָל וּבִפְרָט כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן בְּסִפְרֵי אֱמֶת, כֻּלָּם עִקָּרָם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, כִּי אִם לֹא הָיָה מֵאִיר בְּחִינָה זֹאת בְּכָל פַּעַם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם מִתּוֹקֶף הַדִּינִים שֶׁבְּמֵצַח הַתַּחְתּוֹן, וְכַמּוּבָא בְּאִידְרָא רַבָּא הַנַּ"ל וּבִשְׁאָר מְקוֹמוֹת, רַק הַחִלּוּק הוּא שֶׁתָּמִיד מֵאִיר מֵצַח הָרָצוֹן בְּמִצְחָא תַּתְּאָה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל בְּצִמְצוּם גָּדוֹל מְאֹד, וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְעָשׂוֹת פְּדִיוֹן כָּרָאוּי הוּא מַמְשִׁיךְ הֶאָרָה מִשָּׁם לְמַטָּה בְּהִתְגַּלּוּת יוֹתֵר עַד שֶׁמְּבַטֵּל אֵיזֶה דִּין שֶׁבְּאֵיזֶה בֵּית דִּין מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִים וְאִם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר יוֹכֵל לְבַטֵּל הַדִּין מִכַּמָּה בָּתֵּי דִּינִים כְּפִי כֹּחַ הַפִּדְיוֹן שֶׁלּוֹ כְּפִי הַהֶאָרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִמֵּצַח הָרָצוֹן לְמַטָּה וְכוּ', עַל-יְדֵי הַשֵּׁמוֹת וְהַיִּחוּדִים וְהַכַּוָּנוֹת הַשַּׁיָּכִים לָזֶה, וּכְפִי כֹּחוֹ בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁזֶּה הָעִקָּר וּכְפִי הִתְגַּבְּרוּתוֹ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים שֶׁזֶּה עוֹלֶה עַל הַכֹּל וְגַם יֵשׁ חִלּוּק בֵּין הַזְּמַנִּים, כִּי גַּם בַּחֹל עַל-יְדֵי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ אֵיזֶה הֶאָרָה מִמֵּצַח הָרָצוֹן לְמֵצַח הַתַּחְתּוֹן וְכוּ', וְהַכֹּל כְּפִי כֹּחַ הַתְּפִלָּה, אֲבָל בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְהָעִקָּר בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה אָז עִתִּיקָא קַדִּישָׁא גְּלֵי רָצוֹן דִּילֵהּ וְאָז מִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא, וְאָז כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עוֹלִין לְשָׁם וְכוּ', וְאָז רַעֲוָא דְּרַעֲוִין אִשְׁתְּכַח דְּבֵהּ אִסְתְּלַק מֹשֶׁה וְיוֹסֵף וְדָוִד וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר, וּמְעַט מִזֶּה יָבִין הַמַּשְׂכִּיל מֵעַצְמוֹ וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע שֶׁכָּל הַנֶּאֱלוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָטִיּוּת לְכָל אֶחָד כֻּלָּם הֵם עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַדִּינִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּדְיוֹנוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים וְטוֹרְחִים עֲבוּרֵנוּ לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים מֵעָלֵינוּ וְלִפְדּוֹת אוֹתָנוּ מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין בְּכָל עֵת בִּכְלָל וּבִפְרָט אֲבָל בְּוַדַּאי יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל בֵּין הַמִּתְקָרְבִין אֵלָיו וּבֵין מִי שֶׁאֵינָם מִתְקָרְבִים אֵלָיו, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁחוֹלֵק עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּטוּבוֹ הַגָּדוֹל מִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן וּמַמְתִּיק דִּינִים מֵעֲלֵיהֶם לְפִדּוֹתָם,

וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וַאֲנִי בְּחַלּוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק וְכוּ' וּתְפִלָּתִי עַל חֵיקִי תָּשׁוּב, אֲבָל הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַמִּתְקָרְבִין לְהַחוֹלְקִים וְכוּ' יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהָבִין מֵאֵלָיו וְעַל זֶה צָעַק הַנָּבִיא, וַאֲנִי אֶפְדֶּם וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים, שֶׁאֲנִי עוֹסֵק בְּכָל עֵת לְפַדּוֹתָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל וְהֵמָּה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם מְעַכְּבִין הַגְּאֻלָּה, שֶׁעִקַּר הָעִכּוּב עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַקְּטֶגּוֹרְיָא שֶׁבֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וּבְכָל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק יח

וְנַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁבְּפֶסַח בִּתְחִלַּת גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם שֶׁעִקָּרוֹ עַל-יְדֵי הָאָרָה מִבְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכוּ', אֲבָל זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ אָז בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁבּוּעוֹת כַּנַּ"ל, וְזֶהֶמֶת מִצְרַיִם הָיְתָה נֶאֱחֶזֶת בָּהֶן מְאֹד, עַל-כֵּן הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הָאָרַת הַמֹּחִין בְּיַחַד בְּהָאָרָה עֲצוּמָה מְאֹד שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכוּ', מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוּם עֵת וּזְמַן אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְשָׁבוּעוֹת. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּשַׁבָּת וְשָׁבוּעוֹת עוֹלִין בַּעֲלִיָּה יְתֵרָה יוֹתֵר כִּי אָז עוֹלִין עַד הַדִּיקְנָא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, וְכַמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וּמֵחֲמַת שֶׁבְּפֶסַח עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כְּמוֹ בְּשַׁבָּת וְשָׁבוּעוֹת, עַל-כֵּן חָמֵץ אָסוּר וְכַנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לְבַעֲרוֹ וּלְבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי בְּכֹחַ הָאָרַת הַמֹּחִין שֶׁמְּאִירִין כֻּלָּם בְּהָאָרָה עֲצוּמָה מְאֹד, אֲבָל כָּל כֹּחַ הַמֹּחִין כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַהַמְתָּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת אֱיזֶה מֹחַ וְחָכְמָה כְּפִי בְּחִינַת הָאָדָם וְהַזְּמַן וְכוּ', הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכֹּחַ לְבַעֵר הֶחָמֵץ וּשְׂאוֹר בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּנִיסָן הוּא עַל-יְדֵי הָהָאָרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת בְּהָעֶלֶם מִבְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן הַנַּ"ל, וְעִקַּר מֵצַח הָרָצוֹן יִתְגַּלֶּה בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא לֶעָתִיד כְּשֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעַד עַתִּיק יוֹמִין מְטָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי מָשִׁיחַ יִהְיֶה כָּלוּל מִכָּל הַשִּׁלְשָׁה צַדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁהֵם יוֹסֵף, מֹשֶׁה, דָּוִד, וְעַל-כֵּן בִּגְאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה בְּחִינַת דָּוִד כִּי לֹא נוֹלַד עֲדַיִן, וְכָל הַגְּאֻלָּה עִקָּרָהּ הָיְתָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה וְיוֹסֵף, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת יב), וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, עַל-כֵּן לֹא נִתְגַּלָּה אָז הָאָרַת דָּוִד, וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה מֵאִיר עֲדַיִן בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן כָּרָאוּי כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַעֵר הֶחָמֵץ שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת מֵצַח שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַדִּינִים שֶׁבְּמִצְחָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל וּבְשָׁבוּעוֹת אָז מֵאִיר בְּיוֹתֵר בְּחִינַת דָּוִד, כִּי דָּוִד מֵת בָּעֲצֶרֶת, וְעַל-כֵּן קוֹרִין אָז רוּת שֶׁמְּמֶנָּה יָצָא דָּוִד, וְהִיא הָיְתָה גִּיּוֹרֶת, כִּי מִשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַגֵּרִים כַּנַּ"ל, שֶׁעוֹלִין מִשָּׁמָּד לְרָצוֹן עַל-יְדֵי מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִים כָּל הַשִּׁלְשָׁה הַצַּדִּיקִים הָאֵלּוּ מֹשֶׁה, יוֹסֵף, דָּוִד כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר גְּמַר הַגְּאֻלָּה יִהְיֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד, בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

וְזֶהוּ אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ, וּמוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאַרְבָּעָה עָשָׂר מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת דָּוִד שֶׁעוֹלֶה י"ד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיכוּ בָּזֶה, אֲבָל לֹא בֵּאֲרוּ הֵיטֵב עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מַגִּיעִים וְעַל-פִּי דַּרְכֵּנוּ דַּעַת לָנָבוֹן נָקֵל, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לְבַעֵר הֶחָמֵץ קֹדֶם פֶּסַח הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּהֶעְלֵם הָאָרַת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁעַל יָדוֹ נִשְׁלָם הָאָרַת מֵצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ תֹּקֶף הָאָרַת הַמֹּחִין הָרַבִּים הָעֲצוּמִים הַנִּמְשָׁכִין בְּפֶסַח, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבַעֲרִין הֶחָמֵץ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּנִיסָן כַּד אִתְמַלְיָא סִיהֲרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד, וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק יט

וְזֶהוּ שֶׁהִתְחִיל הַסִּימָן לַסֵּדֶר שֶׁל פֶּסַח 'קַדֵּשׁ' וְסִיֵּם 'נִרְצָה', 'קַדֵּשׁ' זֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַמֹּחִין הָרַבִּים שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּפֶסַח שֶׁכֻּלָּם נִקְרָאִים קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ, וְאַחַר כָּךְ 'וּרְחַץ' 'כַּרְפַּס' וְכוּ', וְכָל הַתִּקּוּנִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעוֹשִׂין עַל-יְדֵי כָּל הַסֵּדֶר שֶׁל פֶּסַח וְעִקַּר תַּכְלִית הַכַּוָּנָה לִזְכּוֹת לְשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז מֵאִיר מֵצַח הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת וְגַם עַתָּה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם הַכֹּחַ לְבַעֵר הֶחָמֵץ וּלְקַבֵּל כָּל הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם 'נִרְצָה', נִרְצָה דַּיְקָא' בְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁמְּזַכֶּה אוֹתָנוּ מֹשֶׁה לַעֲלוֹת לְשָׁם וּמַעֲלֶה הַכֹּל מִשְׁמָד לְרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַגְּאֻלָּה מִתְחִלָּה וְעַד סוֹף הַכֹּל מִבְּחִינַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הַתִּקּוּנִים שֶׁל פֶּסַח וְכוּ' לַעֲלוֹת לְשָׁם בִּשְׁבוּעוֹת בִּשְׁלֵמוּת שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן כְּמוֹ בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה נִמְצָא שֶׁכְּלַל כָּל הַסֵּדֶר שֶׁל פֶּסַח הוּא בְּחִינַת נִרְצָה, בְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן 'נִרְצָה' בְּגִימַטְרִיָּא 'מֹשֶׁה', כִּי הַכֹּל עַל-יְדֵי מֹשֶׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְכֵן מוּבָן וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרָכָה בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁכָּל הַגְּאֻלּוֹת נִמְשָׁכִין מֵהֶאָרַת הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁתִּהְיֶה עַל-יְדֵי דָּוִד מָשִׁיחַ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה בְּפָרָשַׁת 'וַיֵּשֶׁב' עַל פְּסוּק (בְּרֵאשִׁית לח), וַיְהִי בָּעֵת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה וְכוּ' הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וְכוּ', עַד שֶׁלֹּא הִתְחִיל הַגָּלוּת הָרִאשׁוֹן נִבְרָא גּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר כָּל הַגְּאֻלּוֹת בְּכֹחַ דָּוִד שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת מָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל וְכֵן מוּבָן וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פְּסוּק (יְחֶזְקֵאל ז), קֵץ בָּא הַקֵּץ (בְּסִימָן רנ), שֶׁעִקַּר כָּל הַגְּאֻלּוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הָאָרָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִקֵּץ הָאַחֲרוֹן עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה בְּכֹחַ שַׁבָּת, וְעַל-כֵּן קוֹרִין שַׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי הַפֶּסַח שַׁבָּת הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל בְּאוֹת טו, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּשַׁבָּת וְכַנַּ"ל וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁאוֹתִיּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁל שְׁא"ר הֵם אוֹתִיּוֹת שַׁבָּת, וְעַל-יְדֵי זֶה בִּטּוּל הַשְּׁאֹר שֶׁבָּעִסָּה, בְּחִינַת וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׁאֹר, כִּי עִקַּר

בְּטוּל חָמֵץ וּשְׁאֹר הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, וְהָעִקָּר בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז נִסְתַּלְּקוּ מֹשֶׁה, יוֹסֵף וְדָוִד שֶׁעַל יְדֵיהֶם כָּל הַגְּאֻלּוֹת רַק בִּפְרָטִיּוּת הָיְתָה הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה עִקָּרָהּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, מֹשֶׁה כַּנַּ"ל, רַק שֶׁבְּחִינַת דָּוִד וּמְשִׁיחַ הֵאִיר בְּהֶעְלֵם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַכֹּחַ לְהַמְתִּיק הַדִּין וְלִפְדּוֹתָם וְכַנַּ"ל, אֲבָל הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה עֲדַיִן הַקֵּץ סָתוּם וְחָתוּם עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ וְיִהְיֶה כְּלוּל מִמֹּשֶׁה וְיוֹסֵף וּמִכָּל הַשִּׁלְשָׁה אָבוֹת וּמִכָּל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְאָז יִקַּיֵּם, וְעַד עַתִּיק יוֹמָא מְטָא, וְיִתְגַּלֶּה הֶאָרַת מַצַּח הָרָצוֹן בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן מֵעוֹלָם, וְעַל-יְדֵי זֶה יִפְדֵּנוּ וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גְּלוּת בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

חלק כב

וְזֶה שֶׁכָּתַב הַתַּנָּא (בְּרָכוֹת יז) גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁרְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּמִי מְעַכֵּב שְׁאֹר שֶׁבָּעִסָּה וְכוּ', כִּי הַשְּׁאֹר שֶׁבָּעִסָּה הֵפֶךְ הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקוֹ וּלְבַטְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הֶאָרַת מֵצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת הַזְּהִיר אָדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְאֹד מְאֹד שֶׁיְּזַהֵר הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר עַצְמוֹ מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ תָּמִיד רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִין חֲזָקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן וְכוּ', וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו בִּמְקוֹמוֹת רַבִּים אֵין מִסְפָּר וְיוֹתֵר מִזֶּה הִרְבָּה לְדַבֵּר עִמָּנוּ, כִּי אִם הָאָדָם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ וּמִתְגַּבֵּר בִּרְצוֹנוֹת טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה מוֹסִיף כֹּחַ יוֹתֵר לְהַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁעוֹסְקִים תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ מֵצַח הָרָצוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִים מִשְׁמָד לְרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְהֶבֵן הֵיטֵב וְזֶה בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁעָסַק הַתַּנָּא הַנַּ"ל לְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גָּלוּי וְיָדוּעַ שֶׁרְצוֹנִי וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁטָּעַן זֹאת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רְצוֹנוֹת חֲזָקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הֵאִיר עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, וּלְבַטֵּל הַשְּׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה הַמְעַכֵּב אוֹתוֹ מִלַּעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁהַזְהִיר אָדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אוֹתָנוּ מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר, כִּי כָּל עִנְיַן הַשִּׂיחָה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו הֶאָרַת הַפְּדִיּוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל וְצָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק בָּזֶה מְאֹד מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וְאָז סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה בְּוַדַּאי שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק הַכֹּל עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁעוֹסֵק בַּפְּדִיּוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, וְאָז יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה כִּי שָׁם נִתְקָן הַכֹּל:

חלק כג

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת פֶּסַח שֶׁאָז נִכְנָס הֶאָרַת לֵאָה בְּרַחֵל, וְזֶה סוֹד בְּעִוּר חָמֵץ שֶׁהוּא בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁהוּא סוֹד אַשְׁלְמוּתָא דְּסִיהֲרָא וְכוּ', וְהוּא בְּעִוּר חָמֵץ וְכוּ' וְלָכֵן כָּל כַּוָּנוֹת לֵיל פֶּסַח הוּא בְּרַחֵל וְלֹא בְּלֵאָה וְכוּ', כִּי רַחֵל בְּחִינַת מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁיִּצְאָ מִמֶּנָּה, וְלֵאָה בְּחִינַת מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁיִּצְאָ מִיהוּדָה שֶׁנּוֹלַד מִלֵּאָה וְכָל בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם גְּאֻלָּה

הָרִאשׁוֹנָה עִקָּרָהּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא מִזֶּרַע רָחֵל, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, אֲבָל בְּחִינַת הָאָרַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת עַתָּה בִּשְׁלֵמוּת כִּי עֲדַיִן לֹא בָּא הַקֵּץ, אַדְרַבָּא צְרִיכִין לְהַסְתִּיר וּלְהַעְלִים הָאָרַת לֵאָה שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים, כִּי הַדִּינִים נֶאֱחָזִים בִּבְחִינַת לֵאָה בְּיוֹתֵר כַּמּוּבָא בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית כט), וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת וְכוּ', אֲבָל בָּזֶה תָּלוּי כָּל הַגְּאֻלָּה כְּשֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְתִּיק תִּקֻּף הַדִּינִים שֶׁבְּלֵאָה שֶׁזֶּה יִהְיֶה נִשְׁלָם בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁיִּצָּא מִמֶּנָּה, אֲבָל עַתָּה שֶׁאֵין מִתְגַּלֶּה בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת דָּוִד בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, עַל-כֵּן הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁנַּעֲלַם הָאָרַת לֵאָה וְנִכְלַל בְּרָחֵל, שֶׁהָאָרַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד מֵאִיר בְּהֶעְלֵם בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁיִּצָּא מֵרָחֵל, וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל פֶּסַח עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁיִּצָּא מֵרָחֵל וְעַל-כֵּן כָּל הַכַּוָּנוֹת בְּלֵיל פֶּסַח הוּא בִּבְחִינַת רָחֵל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאִיר שָׁם בְּהֶעְלֵם בְּחִינַת לֵאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל שֶׁעִקַּר כָּל הַגְּאֻלּוֹת אֲפִלּוּ שֶׁל פֶּסַח וְכוּ' הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהָאָרַת הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן מִבְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וְעִקַּר הַהִתְגַּלּוּת עַתָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה וְיוֹסֵף בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת יג), וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹלַד יְהוּדָה שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד אָמְרָה לֵאָה 'הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'', עַל-כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה, עַל שֵׁם תּוֹדָה וְהוֹדָאָה זֶה רֶמֶז שֶׁעִקַּר קֵץ הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה הוּא בִּבְחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁהוּא סוֹד שֶׁבּוּעוֹת שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁהֶחָמֵץ דַּיְקָא נִתְהַפֵּךְ לְטוֹב וְעוֹלֶה לְקָרְבָּן כִּי יוֹנֵק מִמַּצַּח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא עִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הֵפֶךְ הָעֲבוֹדָה זָרָה-אַל אַחֵר-כְּפִירוֹת בְּחִינַת שִׁמְד וְהָעִקָּר הוּא קוּצָא דְּאוֹת ד', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת מֹשֶׁה שֶׁמַּעֲלֶה מִשְׁמָד לְרָצוֹן, כִּי עַל-יְדֵי קוּצָא דְּאוֹת ד' עַל יָדָהּ מְבַטְּלִין וּמַכְנִיעִין אֶל אַחֵר וְנִכְלָלִין בְּאֶחָד, שֶׁהַחִלּוּק בֵּינֵיהֶם הוּא רַק קוּצָא דְּאוֹת ד' וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְאָרְכָא בְּי' כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי קוּצָא דְּאוֹת ד' הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמַּעֲלֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי אִיתָא שֶׁפְּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁבּוֹ כ"ה אוֹתִיּוֹת הוּא בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה, וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד יֵשׁ בּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וְהוּא בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה. כ"ד אַתְוָן שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְכוּ' הֵם בְּחִינַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִים הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיקָן עַל-יְדֵי הָאָרַת מַצַּח הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁזִּכָּה אוֹתָנוּ לוֹמַר בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם 'שְׁמַע' וּ'בָרוּךְ שֵׁם', לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַהַמְתָּקָה

שֶׁל יְחוּדָא עִלָּאָה שֶׁהוּא כ"ה אַתְוָן שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקָּרָם קוּצָא דְּאוֹת ד' דְּאֶחָד שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהֶאָרַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם לִבְחִינַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִים הַנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל, לְהָאִיר מִבְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה לִבְחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה, שֶׁיִּהְיוּ נִמְתָּקִין גַּם לְמַטָּה כָּל הַדִּינִים שֶׁבְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִים הַנַּ"ל, עַד שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל הַקְּלִפּוֹת וְכָל הַכְּפִירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עַד שֶׁיַּעֲלוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּפְלוּ לְמַטָּה לְמַטָּה מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁיִּתְנַיְּרוּ גֵּרִים רַבִּים עַל-יְדֵי זֶה שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמַּעֲלֶה מִשְׁמָר לְרָצוֹן כַּנַּ"ל וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה מָחֳרַת הַשַּׁבָּת עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית וְכוּ', כִּי בָּהֶם עוֹסְקִין לְהַמְתִּיק תִּקֻּף הַדִּינִים עַל יְדֵי הֲנָפַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וְעַל-יְדֵי הַסְּפִירָה לָעֹמֶר וְכוּ' כַּיָּדוּעַ כִּי מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כ"ה אוֹתִיּוֹת וְכ"ד אוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ הַמְתָּקָה מִבְּחִינַת כ"ה אַתְוָן דְּאִתְמַר עֲלַיְהוּ כֹּה תְבָרְכוּ וְכוּ', לִבְחִינַת כ"ד וְכוּ' דְּאִתְמַר עָלָהּ בְּגָלוּתָא אַל יָשׁוּב דַּ"ךְ נִכְלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל וְעַיֵּן בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי הָאֲרִיזַ"ל בְּלִקּוּטֵי יְשַׁעְיָה בְּדַף י"ג ע"ב:

חלק כו

וְעַל-כֵּן מֵאוּ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא בִּימֵי הַסְּפִירָה, כִּי רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה בֶּן גֵּרִים, וְעָלָה לַמָּקוֹם שֶׁעָלָה עַד שֶׁזָּכָה שֶׁיָּצְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּאֶחָד, נִמְצָא שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַמְתָּקָה הַנַּ"ל עַל יָדוֹ, אֲבָל תַּלְמִידָיו אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ קְדוֹשִׁים וְצַדִּיקִים גְּדוֹלִים אֲבָל פָּגְמוּ עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה אַהֲבָה בֵּינֵיהֶם, וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה בָּהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁעָסַק בּוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, לְהַמְשִׁיךְ מִקּוּצָא אוֹת ד' מֵעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אַתְוָן דְּיִחוּדָא עִלָּאָה מִבְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת פִּדְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל לְמַטָּה לִבְחִינַת כ"ד בָּתֵּי דִינִים הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן מֵתוּ כ"ד אֶלֶף דִּיקָא בִּימֵי הַסְּפִירָה, כִּי הִתְנַגְּדוּ עֲלֵיהֶם תִּקֻּף הַדִּינִים שֶׁבְּכ"ד בָּתֵּי דִין וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַמְתָּקָה הַנַּ"ל מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת עַד רָצוֹן שֶׁבְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אַהֲבָה וְאַחְדוּת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל, כִּי אַהֲבָה בְּגִימַטְרִיָּא אֶחָד וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּמִנְחָה בְּשַׁבָּת 'אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ', כִּי אָז בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה צְרִיכִין לַעֲלוֹת עַד רָצוֹן הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה אַהֲבָה וְאַחְדוּת גָּדוֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת מְנוּחַת שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה הַשְׁקֵט וָבֶטַח וְכוּ', כִּי פֵּרוּד וּמַחֲלֹקֶת חַס וְשָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַדִּינִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַכְּפִירוֹת כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת יְחוּד עִלָּיוֹן יוֹתֵר צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת לְשָׁם נְפָשׁוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר וְהָעִקָּר שֶׁיִּתְחַבְּרוּ וְיִתְיַחֲדוּ כֻּלָּם בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת שֶׁאָז הֵם נִכְלָלִין

בְּמָקוֹר הָאַחְדוּת כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד, בְּחִינַת 'אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד וְכוּ'' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה אַהֲבָה וְאַחְדוּת בֵּין תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא, עַל-כֵּן מֵתוּ כ"ד אֶלֶף דַּיְקָא בִּימֵי הַסְּפִירָה דַּיְקָא כִּי לֹא הִמְתִּיקוּ הַדִּינִים שֶׁבְּכ"ד בָּתֵּי דִינִים עַל-יְדֵי ד' דְּאֶחָד שֶׁעָלָה לְשָׁם רַבִּי עֲקִיבָא רַבָּם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נו) לְעָנְיַן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁאָמְרוּ יַעֲקֹב קִדֵּם הִסְתַּלְקוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ וְכוּ', שֶׁבִּקֵּשׁ אָז לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה וְאָמַר שֶׁמָּא יֵשׁ פְּסוּל בְּמִטָּתִי וְכוּ', פָּתְחוּ וְאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד כָּךְ וְכוּ', פָּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְאָמְרוּ שָׁם לֵימְרוּ לֹא אָמְרוּ מֹשֶׁה וְכוּ' עַד התקינו לוֹמַר בַּחֲשַׁאי מָשָׁל לְבַת מֶלֶךְ שֶׁהֵרִיחָה צִיקֵי קְדֵרָה וְכוּ', כִּי יַעֲקֹב סָבַר שֶׁכְּבָר יָכוֹל לְגַלּוֹת הַקֵּץ מֵחֲמַת שֶׁרָאָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְכֻלָּם חֲזָקִים בְּהֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁרָאָה שֶׁנִּסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה סָבַר שֶׁמָּא יֵשׁ פְּסוּל בְּמִטָּתוֹ וְכוּ' פָּתְחוּ וְאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד וְכוּ', מִיָּד הֵבִין יַעֲקֹב שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבָּנָיו כֻּלָּם חֲזָקִים בְּהֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הָעֵת לְגַלּוֹת הַקֵּץ סָתוּם כִּי רָאָה וְהֵבִין תֵּכֶף שֶׁעִקַּר עִכּוּב הַגְּאֻלָּה מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת כָּל הַקְּדֻשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת עַד שֶׁיַּעֲלוּ הַגֵּרִים וְכָל הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד וְכוּ' שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּאִירִין מֵהַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת שְׁמַע לְהַיִּחוּד הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת כ"ד אַתְוָן שֶׁבְּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַעֲלִין מִשְׁמָד לְרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן פָּתַח יַעֲקֹב מִיָּד וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הֵינוּ שֶׁשֵּׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי אֲפִלּוּ בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד מְאֹד מְבֹרָךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וּבְוַדַּאי יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ וְיַגֶּלֶה כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעֵין כֹּל, אֲבָל מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ כָּל עִקַּר עִכּוּב קֵץ הַגְּאֻלָּה, כִּי הַקֵּץ סָתוּם וְחָתוּם מְאֹד מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתוֹ מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה סוֹד גָּדוֹל מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹתָם כִּי אִם בְּסוֹד נְפִלָא וְכוּ', וְעַל-כֵּן לֹא אָמְרוּ מֹשֶׁה בַּתּוֹרָה בְּפֵרוּשׁ אַף-עַל-פִּי שֶׁמֹּשֶׁה בְּוַדַּאי יָדַע מִזֶּה, כִּי רַק הוּא גִּלָּה לָנוּ וּמָסַר לָנוּ הַסּוֹד שֶׁיַּעֲקֹב אָמַר אָז בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּתוֹ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְכוּ', כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים שׁוּם דָּבָר שֶׁנַּעֲשָׂה בִּימֵי הָאָבוֹת כִּי אִם עַל יָדוֹ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא אָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּפֵרוּשׁ בַּתּוֹרָה, כִּי הוּא סוֹד כָּמוּס וְנֶעְלָם וְאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתוֹ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּפֵרוּשׁ, וְעַל-כֵּן הִתְקִינוּ לוֹמַר אוֹתוֹ בַּחֲשַׁאי, מָשָׁל לְבַת מַלְכָּה שֶׁהֵרִיחָה צִיקֵי

קְדֵרָה וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ הַקְּדֵשׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת הָרְחוֹקוֹת מְאֹד שֶׁהֵם מֻנָּחִים בַּמְּקוֹמוֹת הַמְגֻנִּים מְאֹד, תֹּאמַר, יֵשׁ לָהּ גְּנַאי מֵחֲמַת שֶׁמֻּנָּחִים בַּמָּקוֹם שֶׁמֻּנָּחִים לֹא תֹּאמַר, יֵשׁ לָהּ צַעַר, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל תְּשׁוּקָתָהּ אֲלֵיהֶם מֵחֲמַת שֶׁאֲפִלּוּ מִמְּקוֹמָם שֶׁהֵם שָׁם רֵיחָם הַטּוֹב עוֹלֶה יָפֶה וְכוּ', עַל-כֵּן הִתְחִילוּ עֲבָדָיו לְהָבִיא לָהּ בַּחֲשַׁאי וְכוּ', כִּי מֹשֶׁה רָאָה שֶׁנִּכְשַׁל עַל-יְדֵי שֶׁקֶּרֶב הָעֶרֶב רַב קֹדֶם הַזְּמַן עַד שֶׁאָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לֵךְ רֵד וְכוּ' עַד שֶׁהֻכְרַח לְהִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי זֶה, וְאִתְפַּשְׁטוּתֵהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא לְתַקֵּן זֹאת כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַתִּקּוּנִים וּבָרַעְיָא מְהֵימְנָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת:

וְזֶהוּ בְּעִצְמוֹ עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁכָּל הַדְּרוּשׁ הַזֶּה סוֹבֵב עָלָיו שֶׁהוּא מַה שֶּׁגִּלָּה אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁמִּשֶּׁה עוֹמֵד בֵּין שִׁמְּד לְרָצוֹן לַעֲשׂוֹת גֵּרִים לְהַעֲלוֹתָם מִשְּׁמָד לְרָצוֹן, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא גָּמַר בִּשְׁלֵמוּת כִּרְצוֹנוֹ בְּחַיָּיו וְהֻכְרַח לְהִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי זֶה אֲבָל זַכָּאָה חוּלָקֵהּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, וְעַל-יְדֵי זֶה יִגְמֹר וְיִגְמֹר לְהַעֲלוֹת כָּל הַגֵּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת זֶה לֹא רָצָה לוֹמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּפֵרוּשׁ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי רָאָה וְהֵבִין שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלִים הַסּוֹד הַזֶּה שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁהוּא לְהַעֲלוֹת הַקְּדֵשׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת וְלַעֲשׂוֹת גֵּרִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי הָעֶרֶב רַב הֵם בְּבְחִינַת אִסּוּר חָמֵץ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, 'וַיֵּרָא הָעָם כִּי בֹּשֵׁשׁ מֹשֶׁה' דְּאַפְרְשָׁא בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע וְכוּ' וְכִמְרֻמָּז בַּתּוֹרָה וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק וְגוֹ' עֻגוֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹּרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְכוּ' וְגַם עֶרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְכוּ' וְעַל-כֵּן הִתְקִינוּ לוֹמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בַּחֲשַׁאי, כִּי הוּא סוֹד כְּמוֹס וְנֶעְלָם וְאִי אֶפְשָׁר לְאָמְרוֹ בְּקוֹל רָם בְּכָל הַשָּׁנָה כִּי אִם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעוֹרְרוּ לְקַטְרֵג חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (דְּבָרִים רַבָּה פֶּרֶק ב אוֹת לו), אֲבָל כָּל אֶחָד צָרִיךְ לֵידַע בְּנַפְשׁוֹ שֶׁבְּוַדַּאי יִגְמֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֶת שֶׁלָּהֶם וְיַעֲלוּ הַכֹּל וְיִגָּלוּ וְיִפָּרְסְמוּ שָׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ שֶׁיִּהְיֶה מְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה לְהָאֲרִיזַ"ל בְּפָרָשַׁת בֹּא בַּפְּסוּק קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, מוּבָן שָׁם שֶׁפְּגַם הָעֶרֶב רַב הָיָה בְּד' רַבְּתֵי דְּאֶחָד שֶׁמִּשָּׁם שָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן וְכוּ', וְעַל-כֵּן הֵם בְּבְחִינַת פְּגַם הֶחָמֵץ וְכוּ', וְעַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכוּ' הוּא מְתַקֵּן זֹאת כִּי עוֹסֵק לְהַעֲלוֹת מִשְּׁמָד לְרָצוֹן וְלַחֲזֹר לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וְכוּ', וְהֶבֵן הֵיטֵב לְחַבֵּר כָּל הַנַּ"ל יַחַד וְעַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַתִּקּוּנִים וּבְכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל בִּמְקוֹמוֹת רַבִּים שֶׁמְּדַבְּרִים מִזֶּה, וְהָעִקָּר שֶׁתְּקַבֵּל מִכֻּלָּם וּמִדְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת בְּרכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם שֶׁבַע בְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יא), בַּשַּׁחַר מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ וְהַתְחָלַת בְּרכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הֵם בְּרכַּת הַמְּאוֹרוֹת. וּכְבָר תְּמְהוּ הַפּוֹסְקִים מַה עִנְיָן בְּרכַּת הַמְּאוֹרוֹת לִקְרִיאַת שְׁמַע וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵינוּ מִזֶּה אַךְ כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר עִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע הוּא אֱמוּנַת הָרצוֹן שֶׁאָנוּ מְיַחֲדִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וּמַאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל בְּרצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם יג) שֶׁצָּרִיךְ לְאָרְכָא בְּד' דְּאֶחָד כְּדֵי לְהַמְלִיכוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם לְהַאֲמִין שֶׁבָּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלֹט וּמַנְהִיג הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן צָרִיכִין אָז לְמָסֹר נַפְשׁוֹ לָמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כִּי צָרִיכִין אָז לְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל בִּבְחִינַת מִיתָה מַמָּשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁיָּצְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּאֶחָד (שָׁם סא) כִּי לִכְלֹל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין בִּטּוּל גָּמוּר עַד שֶׁיִּתְקַשֵּׁר וְיִכָּלֵל בִּבְחִינַת הַצַּדִּיקִי אֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁנִּכְלַל בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכוּ' כַּנַּ"ל אֲבָל לִזְכוֹת לָזֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן, בְּחִינַת עֵת רָצוֹן הַנַּ"ל, צְרִיכִין כֹּחַ הַזְּקָנִים דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת זָקֵן וּנְשׂוּא פָּנִים, שֶׁהֵם מַכְנִיעִים בְּחִינַת הַזְּקֵנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם הַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם מוֹסִיפִים אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת, בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְאֶת הָעוֹרְבִים וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד) עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב, וְעִקַּר הַכְנָעָתָם עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וּבְשִׁבְיל זֶה מַתְחִילִין קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע לְבָרֵךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הַמְּאוֹרוֹת אֲשֶׁר בָּרָא בִּרְצוֹנוֹ, דְּהַיְנוּ בְּרכַּת יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ לְהָעִיד וּלְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵחָדָשׁ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בָּרָא אֶת הָאוֹר וְאֶת הַחֹשֶׁךְ אֶת הַיּוֹם וְאֶת הַלַּיְלָה וְכָל הַגַּלְגַּלִּים וְחַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכָבִים וְכָל צְבָאָם וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל הֶפֶךְ דַּעַת חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁאוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ טֶבַע וְתוֹלִין הַכֹּל בַּטֶּבַע וּבְאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם בְּחִינַת (תְּהִלִּים עד) שָׂמוּ אוֹתוֹתָם אוֹתוֹת, כִּי שָׁוְא וְשֶׁקֶר וְהֶבֶל וְכָזָב יְדַבֵּרוּ, כִּי כָּל הַמְּאוֹרוֹת וְכָל הַנֶּהֱנָתָם הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְזֶה עִקַּר אוֹר יוֹם בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לָאוֹר יוֹם שֶׁצְּרִיכִין שֶׁבְּכָל יוֹם יָאִיר בְּיוֹתֵר בְּתוֹסֶפֶת אוֹר, קְדֻשָּׁה וְדַעַת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת הָרָצוֹן, וְכָל מַה שֶּׁאָנוּ מְעִידִין וּמְפָרְסְמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּמַנְהִיג הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ, עַל-יְדֵי זֶה נִתּוֹסֵף אוֹר וּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַל הָאָדָם וְעַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְעַל כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ, כִּי כָּל מִי שֶׁטּוֹעֶה וְנִתְעֶה חַס וְשָׁלוֹם אַחַר טָעוּת הַטֶּבַע וְאוֹמֵר שֶׁמִּתְנַהֵג חַס וְשָׁלוֹם בַּטֶּבַע, עָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה יג) חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְיָרֵחַ לֹא יַגִּיהַּ אוֹרוֹ, כִּי חָשַׁךְ עֲלֵיהֶם הַיּוֹם, כִּי עֲלֵיהֶם

נֶאֱמַר (שָׁם ה), "וְאֶת פּוֹעַל ה' לֹא יַבִּיטוּ וְאֶת מַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא רָאוּ", וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קיט) שֶׁלֹּא בֵּרְכוּהוּ יוֹצֵר אוֹר שַׁחֲרִית וּמַעֲרִיב עֲרָבִים עַרְבִית:

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הָאוֹר הוּא אוֹר הַדַּעַת הָאֱמִתִּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֵׂיחוּ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, וְעִקַּר הַחָכְמָה וְהַדַּעַת הוּא לָדַעַת הָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי דַּעַת שֶׁל שֶׁקֶר וְכָזָב אֵינוֹ דַּעַת כְּלָל, אַדְרַבָּא הוּא גָּרוּעַ מִן הַכְּסִיל וְהַפֹּתִי וְהַמְשֻׁגָּע מֵאַחַר שֶׁהוּא חָכָם בְּעֵינָיו וְנִתְעֶה בְּחָכְמָתוֹ לְבָאֵר שַׁחַת לִכְפֹּר חַס וְשָׁלוֹם בִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הַבּוֹרֵא וּמַנְהִיג הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ וְתוֹלֶה בְּטָעוּת הַטָּבַע וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ה) הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם, וּכְתִיב (מִשְׁלֵי כ) רְאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ, וּכְתִיב (יִרְמְיָה ט) אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ' כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי, וּכְתִיב (שָׁם ח) הִנֵּה בִּדְבַר ה' מָאָסוּ וְחָכְמַת מָה לָהֶם, וּכְמוֹ שֶׁכָּל הַמְחַקְרִים בְּעַצְמָן כּוֹתְבִים כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה הוּא אֱמֶת, וּמֵאַחַר שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁהֵם פּוֹרְקִין עֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹת בְּפַרְהֶסְיָא וּבְהַצְנֵעַ עַד שֶׁבַּסּוֹף רֻבָּם מְמִירִים דָּתָם בִּפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין בְּעֵינֵינוּ כְּמַעַט בְּכָל יוֹם, אוֹי לָעֵינַיִם שֶׁכָּךְ רוֹאוֹת, אֵיךְ יִפְצֶה פִּיהֶם שֶׁהֵם חֲפֵצִים בְּהָאֱמֶת כַּאֲשֶׁר הֵם מַדְפִּיסִים בְּקֶרְחֵיהֶם הָרָעִים בְּכָל פַּעַם:

הַכֹּלָל, שֶׁעִקַּר הָאוֹר יוֹם הוּא אוֹר דַּעַת הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכַת יוֹצֵר אוֹר שַׁחֲרִית וּמַעֲרִיב עֲרָבִים עַרְבִית שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים וּמְפָרְסְמִין בְּפֶה וּבְלֵב שָׁלֵם שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ וְכוּ', וּבָזֶה מֵאִיר כָּל יוֹם וְיוֹם בְּתוֹסֶפֶת אוֹר יוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דָּבָר אֶחָד שְׁתֵּי פְּעָמִים, מִכָּל שֶׁכֵּן פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, שֶׁמִּיּוֹם בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הוּא מַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לַיְלָה וְכוּ' גּוֹלֵל אוֹר וְכוּ' וְגוֹלֵל חֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר וְכוּ' בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּחָכְמָה נִפְלָאָה כָּזֹאת וּמִי בַּעַר וְלֹא יֵדַע וּכְסִיל וְלֹא יָבִין אֶת זֹאת, אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁחָכָם כָּזֶה יַעֲשֶׂה חָכְמָה נִפְלָאָה כָּזֹאת פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר בְּלִי הִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא בְּכָל פַּעַם וּבִשְׁבִיל תַּכְלִית נִצְחִי וְקַיָּם לְטוֹבַת כָּל הַבְּרוּאִים לְנֶצַח אַךְ בֶּאֱמֶת אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית מְחַדֵּשׁ מַמָּשׁ, שֶׁבְּכָל יוֹם נַעֲשִׂים חֲדָשׁוֹת נִפְלָאוֹת מַמָּשׁ שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ מֵעוֹלָם, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵינוּ בְּשֵׁם הָעֵץ חַיִּים מֵהַשִּׁנּוּיִים שֶׁנַּעֲשִׂים בְּכָל עֵת וָרֶגַע, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ וְכוּ' (סִימָן נד), וְכָל עִקַּר כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְרַמֵּז וּלְעוֹרֵר כָּל בְּנֵי אָדָם לְרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָנוּ צְרִיכִין לְעוֹרֵר עַצְמֵנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְבָרֵךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל זֶה וּלְבָרֵךְ בִּרְכַת קְרִיאַת שְׁמַע וּקְרִיאַת שְׁמַע בַּפֶּה מָלֵא וּבְלֵב שָׁלֵם וְלָשׁוֹם לִבֵּנוּ הֵיטֵב לְמַה שֶׁאָנוּ מוֹצִיאִין בְּפִינוּ, בִּבְחִינַת (בְּרָכוֹת יג) הַשְׁמַע לְאָזְנְךָ מַה שֶׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ, שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ וְכוּ'

וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, מְחַדֵּשׁ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל, וּבָזֶה שֶׁאָנוּ מְשִׁימִין לֵב לָזֶה וּמַאֲמִינִים בָּזֶה בְּלֵב שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ עַל פָּסוּק (אֵיכָה ג), חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, בָּזֶה דַּיְקָא מֵאִיר כָּל יוֹם וְיוֹם בְּתוֹסֶפֶת אוֹר יוֹתֵר וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשָּׁה שֶׁאוֹמְרִים בְּבִרְכַּת יוֹצֵר אוֹר, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמְּפָרְסְמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ הַנַּ"ל בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁקְּדֻשׁ בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמַּזְכִּירִין אָז, עַל-יְדֵי זֶה הָאָדָם מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם תּוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת אָנוּ נִכְלָלִין בְּהַזִּקִּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמּוֹסִיפִין אוֹר, קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם, כִּי עַל-יְדֵי בְּרָכָה זֹאת כְּפִי מָה שֶׁזּוֹכִין לְאָמְרָהּ בְּכַוָּנָה וּבְלֵב שָׁלֵם נִתּוֹסֵף אוֹר וּקְדֻשָּׁה עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל וְכֵן בְּסִיּוּם הַבְּרָכָה בְּ'לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת' חוֹזְרִים וּמַזְכִּירִים עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת וּמְסַיְּמִין 'הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית', כִּי זֶה עִקַּר שֶׁבַּח הַבְּרָכָה לְהַאֲמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַמָּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּחָכְמָה נִפְלָאָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּגָּלֶה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ לְכָל מִי שֶׁחָפֵץ לְהִכָּלֵל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁית וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת נִפְלָאוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְעוֹרֵר הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מְגַלֶּה הַכֹּל לְגַמְרֵי, רַק בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר לְהָאָדָם בְּחִירָה, אַךְ בְּחָכְמָתוֹ וְטוּבוֹ הַנִּפְלָא מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּאֹפֶן שֶׁתִּהְיֶה מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֲרַת רְצוֹנוֹ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר עַד שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם נִתְעוֹרְרִין כַּמָּה וְכַמָּה לָשׁוּב לִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּבוּ הַכֹּל אֵלָיו וְיִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן לְעֵין כֹּל שֶׁעַל זֶה מְבַקְּשִׁין בְּכָל יוֹם אַחַר 'הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְכוּ'' אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר וְכוּ', כִּי אָז יִתְגַּלֶּה אֲמִתַּת הָרָצוֹן לְעֵין כֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי וְכוּ', הַיְנוּ כְּאוֹמֵר מֵאַחַר שֶׁאַתָּה מְחַדֵּשׁ בְּטוּבְךָ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם, וְכָל כַּוָּנָתְךָ בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הַנִּצְחִי לְהָאִיר בְּלִבּוֹת בְּנֵי אָדָם הָאֲרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים אוֹתְךָ שֶׁתְּמַהֵר לִגְמֹר זֹאת לְהָאִיר בְּאוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן שֶׁהוּא אוֹר אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁיָּאִיר אָז שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְכֻלָּנוּ נִזְכֶּה לְאוֹרוֹ כִּי זֶה עִקַּר תַּכְלִיתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ לָנֶצַח:

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי בְּרָכָה זֹאת אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ תּוֹסְפוֹת אוֹר, קְדֻשָּׁה וְדַעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ נִכְלָלִים בְּהַזִּקִּנִים דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים שָׁם, וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה וְכוּ' לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ', כִּי עַתָּה אָנוּ צְרִיכִין לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁעוֹסֶק בָּזֶה לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, לְמַצַּח

הָרָצוֹן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וּבְחֶמְלָתוֹ חָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לַעֲסֹק בָּזֶה לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לִשְׁרֶשׁ הָרָצוֹן, כִּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הֵם כֻּלָּם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, נַחַת רוּחַ לְפָנַי שֶׁאָמַרְתִּי וְנֶעֱשָׂה רְצוֹנִי וְעַל-כֵּן, עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לִשְׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (אָבוֹת ב) בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ וְכוּ', כִּי זֶה כְּלַל כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִין בְּכָל יוֹם כְּמוֹ לְמָשָׁל שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁל אָדָם לֶאֱכֹל מִיָּד בַּבֹּקֶר וְהוּא מְבַטֵּל רְצוֹנוֹ מִפְּנֵי רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַמְתִּין עַד אַחַר הַתְּפִלָּה, וְהַרְבֵּה מוֹסִיפִים לְהַרְעִיב עַצְמָן עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה וְלוֹמְדִין וְאוֹמְרִים תְּהִלִּים וְכוּ' אַחַר הַתְּפִלָּה, וְכֵן אַחַר הַתְּפִלָּה אֵינוֹ אוֹכֵל מַה שֶּׁאָסְרָה תּוֹרָה וּמַמְתִּין בַּאֲכִילָתוֹ עַד שֶׁיִּטֹּל יָדָיו וְכוּ', וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאִים מוֹסִיפִים לְקַדֵּשׁ עַצְמָן גַּם בַּמֻּתָּר לָהֶן וְכוּ' נִמְצָא, שֶׁכְּלַל הַתּוֹרָה הוּא לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֶל שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת, בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם שֶׁאָז מְבַקְּשִׁים עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא תַּכְלִית הַבִּטּוּל וְהַכְלָלִיּוּת בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְכַנַּ"ל, כִּי אָז נִכְלָלִים לְגַמְרֵי בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, בִּבְחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כ"ד אַתְוָן לְהַמְתִּיק הַכ"ד בְּתֵּי דִּין וְכוּ', וּלְהַמְשִׁיךְ הָאַרַת הָרָצוֹן בְּכָל הַנּוֹפְלִים וְהַיּוֹרְדִים וּבְכָל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד שֶׁנִּפְלוּ עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַדִּינִים עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הִתְגַּבְּרוּ לִכְבֹּשׁ אֶת יִצְרָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִדִּינִים, שֶׁכָּל תַּקָּנָתָם עַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם מִלְּעֵלָּא וּלְעֵלָּא עַד לְתַתָּא לְתַתָּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעוֹמֵד בֵּין שְׁמָד לְרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל שֶׁמֵּאִיר בְּחֶמְלָתוֹ גַּם בָּהֶם בְּהָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹנָם חָזָק בְּכָל פַּעַם לְהִכָּלֵל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּחִינַת צִיקֵי קְדֵרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְאַחַר קְרִיאַת שְׁמַע אוֹמְרִים בִּרְכַּת הַגְּאֻלָּה שֶׁהִיא בִּרְכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁמַּזְכִּירִין שָׁם גְּאֻלַּת מִצְרַיִם וּמְבַקְּשִׁין עַל הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֲלֵנוּ ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְכוּ' וּמְסַיְּמִין גָּאַל יִשְׂרָאֵל, כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל בְּרִכַּת קְרִיאַת שְׁמַע וּקְרִיאַת שְׁמַע בְּעַצְמָהּ עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פִּדְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁמַּמְתִּיק כָּל הַדִּינִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִיר הַגְּאֻלָּה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ פּוֹדֶה וְגוֹאֵל אוֹתָנוּ בְּכָל עֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ בְּטוּחִים שֶׁיִּפְדֵּנוּ וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, כִּי עִקַּר גְּמַר שְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה הוּא מִשָּׁם, מִבְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַד עַתִּיק יוֹמִין מְטָא וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְעַל-כֵּן בָּעַרְבִית מְבָרְכִין שְׁתֵּי בְּרָכוֹת לְאַחַר קְרִיאַת שְׁמַע וּמוֹסִיפִין בִּרְכַּת הַשְׁכִּיבָה וְהַקִּימָה שֶׁהוּא הַשְׁכִּיבֵנוּ וְכוּ' וְהַעֲמִידֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם וּמְסַיְּמִין שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד, כִּי עִקַּר הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה צְרִיכִין בִּבְחִינַת לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת הַגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה, כִּי שֹׂרֶשׁ יוֹם וְלַיְלָה נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת דַּעַת הַקָּדוֹשׁ וֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּיָּדוּעַ, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה אֲזַי לְפִי בְּחִינָתוֹ לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קלט) גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחֲשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְכוּ', וּכְתִיב (מִיכָה ז) כִּי אֶשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין לִכְלֹל מִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם וּמִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי אֱמוּנָה וְדַעַת דִּקְדֻשָּׁה כֻּלָּא חַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ ב) וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעְתְּ אֶת ה', וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ הָרְבֵּה בָּזֶה וְעַל-כֵּן בַּלַּיְלָה אֵין מַזְכִּירִין סֵדֶר קְדֻשָּׁה בְּבִרְכַּת מַעֲרִיב עֲרָבִים, כִּי קֹדֶשׁ בְּחִינַת מֹחִין וְדַעַת, כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּה מֵאִיר רַק בַּיּוֹם, אֲבָל בַּלַּיְלָה מְחַזְּקִין עַצְמָן רַק בֶּאֱמוּנָה לְבַד, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים צב) וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת וְאַחַר כָּךְ מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן, עַל-יְדֵי בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם וְכוּ', וְכַנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ בִּרְכַּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, כִּי בַּבֹּקֶר אוֹמְרִים אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְכוּ', כִּי אָז הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם, אֲבָל בַּלַּיְלָה בְּחִינַת חֶשְׁכַת הַגָּלוּת, אָז עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְבַד שֶׁזּוֹ בְּחִינַת בִּרְכַּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה עַרְבִית שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּרְכַּת הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת פְּדִיוֹן הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין כִּי פָדָה ה' אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ וְכוּ' וּמְסַיְּמִין גָּאַל יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ מוֹסִיפִין בִּרְכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁאַפִּלּוּ כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְכוּ', עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה אֲזַי הוּא חוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר מֵצַח הַנָּחָשׁ לְהַטְּהִיל סָפֵק בָּרָצוֹן וְכוּ', וְאֲזַי צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לַחֲזֹר וְלִתֵּן צְדָקָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּבָזֶה תָּלוּי כָּל עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּכָל הָעִתִּים הָעוֹבְרִים עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו וּבִפְרָט הַמִּתְחִילִים לַעֲשׂת אֶל הַקֹּדֶשׁ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁכְּבָר זָכוּ לִבְחִינַת גְּאֻלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁכְּבָר רְצוֹנָם וְגַעֲגּוּעָם וְכִסּוּפָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִתְקָרְבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ', אֲבָל אַחַר כָּךְ נוֹפְלִים מִזֶּה:

וְזֶה כְּלַל שֶׁכָּל הַהִתְרַחֲקוּת וְהַנְּפִילוֹת בְּשָׁרְשָׁם נִמְשָׁךְ מִפְּגַם אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹת וְכוּ', וְהָעִקָּר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, מֵהֶמְשֵׁךְ שֶׁאֵין הָרָצוֹן חָזָק עֲדַיִן וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזֶּקֶן דְּסִטְרָא אָחֳרָא חוֹתֵר וּמִתְגַּבֵּר לְהַטְּהִיל סָפֵק בָּרָצוֹן, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכְפֹּר בְּהָרָצוֹן לְגַמְרֵי, כִּי כְּבָר לָחְמוּ עִמּוֹ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהַבָּאִים אַחֲרָיו וְנִצְחוּ אוֹתוֹ, וְגִלּוּ הָרָצוֹן בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' אֲשֶׁר

עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּעִימָה שֶׁנִּתַּן לָנוּ בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, וְעַל-יְדֵי כָּל הַנְּבִיאִים וְהַזְּקֵנִים וְהַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו שֶׁגִּלּוּ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים וְנִשְׂגָּבִים כָּאֵלֶּה וְכוּ' אַךְ עִקַּר כֹּחוֹ עֲדַיִן לִלְחֹם עִם חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא מַטִּיל סָפֵק בָּרָצוֹן, וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר:

וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הָעֵרֶב רַב שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל עַל-יְדֵי זֶה שֶׁאָמְרוּ "כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ", 'לֹא יָדַעְנוּ' דַּיְקָא שֶׁהִטִּילוּ סָפֵק בָּרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת מֹשֶׁה שֶׁעָסַק לְגַלּוֹת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמַתַּן תּוֹרָה בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה עַד שֶׁגַּם הָעֵרֶב רַב לֹא יָכְלוּ לִכְפֹּר לְגַמְרֵי בְּשׁוּם אֹפֶן רַק הִתְנַכְּלוּ לְהַטִּיל סָפֵק בָּרָצוֹן, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת לב), כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ וְכַנַּ"ל, וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שֶׁאַחַר קְצָת לְבוֹא, בִּבְחִינַת (שָׁם) וַיִּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה וְכוּ', כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֱמוּנַת הָרָצוֹן וּלְהַנְצֵל מִכָּל הַצָּרוֹת עַל-יְדֵי זֶה וּלְמַלֹּאת כָּל חֶסְרוֹנוֹתָיו רַק עַל-יְדֵי זֶה, הוּא צָרִיךְ לְהַמְתִּין וּלְהַמְתִּין בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג) טוֹב וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת ה', וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה וְהֵם עָשׂוּ בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁזָּכְרוּ כִּי בֹּשֵׁשׁ מֹשֶׁה הִתְגַּבְּרוּ לְהַטִּיל סָפֵק בָּרָצוֹן, עַד שֶׁעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ אֱמוּנַת הָרָצוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה סָבְלוּ מַה שֶּׁסָּבְלוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁעָבְרוּ עַד הַיּוֹם שֶׁהַגָּלוּת מִתְאָרֵךְ מְאֹד שֶׁהַכֹּל מַחֲמַת חֵטְא הָעֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת לב) וּבְיוֹם פָּקְדִי וּפָקַדְתִּי וְכוּ', כִּי עִקַּר הַגָּלוּת עַל-יְדֵי חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא כַּמָּה פְּעָמִים בְּדִבְרֵינוּ וְעִקַּר חֶסְרוֹן אֱמוּנָה הוּא בְּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל מַה שֶּׁבָּאִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְעוֹשִׂין מַה שֶּׁעוֹשִׂין בְּהִתְגַּלּוּת תּוֹרָתָם הַנִּפְלָא וְכוּ' הוּא מִתְנַכֵּל בְּכָל עֵת בִּכְלָל וּבִפְרָט עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַטִּיל סָפֵק בָּרָצוֹן, כִּי גַּם מַה שֶּׁהַרְבֵּה נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם אַחַר שֶׁהִתְחִילוּ קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה' וְאֵינָם מִתְחַזְּקִים עוֹד בָּרָצוֹן חָזָק לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִזֶּה מִבְּחִינַת סְפֵקוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּל אֶחָד וְהָא בְּהָא תַּלְיָא כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵינוּ בְּהֶלְכוֹת עֶרֶב עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, עַיֵּן שָׁם כִּי כָּל מַה שֶּׁחֲזָקִים יוֹתֵר בֶּאֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי מִתְחַזֵּק יוֹתֵר רָצוֹן הָאָדָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה הַתַּכְלִית מִמֶּנּוּ וְכוּ' אַךְ עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַבַּעַל דָּבָר מַטִּיל סָפֵק בְּלִבּוֹ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ עוֹד תִּקְוָה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּכְאִלּוּ אֵינוֹ פּוֹעֵל בָּרָצוֹן הַטּוֹב כְּלוּם חַס וְשָׁלוֹם מַה שֶּׁבֶּאֱמֶת הוּא לְהֵפֶךְ כִּי עִקַּר הַיַּהֲדוּת הוּא הָרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה שִׂיחוֹת בְּלִי שִׁעוּר וּמֵחֲמַת זֶה מִתְרַשֵּׁל גַּם בָּרָצוֹן הַטּוֹב וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַטָּלַת סָפֵק הַנַּ"ל, וּמִשָּׁם אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל וְעַל זֶה מִתְפַּלְּלִין בִּרְכַּת הַשְׂכִּיבֵנוּ אַחַר שֶׁכְּבָר סִיַּמְנוּ גָּאַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּדִיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הָאֱרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, אַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וּמִתְפַּלְּלִין עַל אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה וְשֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקָּרוֹ מֵחֲמַת שֶׁמַּטִּיל סָפֵק כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם עִקַּר הַשֵּׁנָה, כִּי

מֵרִבּוּי הַבִּלְבּוּלִים שֶׁל בְּחִינַת לַיְלָה שֶׁהוּא חֶשְׁכַת הַגָּלוּת צְרִיכִין לִשְׁכֹּב וְלִישֹׁן וּלְבַטֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר הַשֵּׁנָה בִּשְׁבִיל לְחַדֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁהוּא שִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' כַּיָּדוּעַ, וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִין אַחַר בִּרְכַּת גָּאַל יִשְׂרָאֵל הַשְׁכִּיבֵנוּ לְשָׁלוֹם וְכוּ' וְהַעֲמִידֵנוּ לְשָׁלוֹם וְהָסֵר מִמֶּנּוּ אוֹיֵב וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַכְּפִירוֹת בְּרָצוֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁבְּרַחֲמָיו יַצִּילֵנוּ מֵהֶם וְנִזְכֶּה לִשְׁכֹּב וְלִישֹׁן בְּשָׁלוֹם וְלַעֲמֹד בְּשָׁלוֹם, כִּי שָׁלוֹם בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר , הַיְנוּ שֶׁבְּכָל אֲרִיכַת הַגָּלוּת בְּכָלָל וּבִפְרָט שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְשֵׁנָה, נִזְכֶּה לִשְׁכֹּב וְלַעֲמֹד בְּשָׁלוֹם שֶׁתִּתְחַזֵּק אֱמוּנָתֵנוּ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְנִהְיֶה נִצְלִים מִסְּפֵקוֹת וְיִשְׁמֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, וּמְסַיֵּם שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד, כִּי אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּסוֹף מַסֶּכֶת סוֹטָה לְעִנְיַן אֲרִיכַת הַגָּלוּת וְעִוְּקְבָא דִּמְשִׁיחָא, כִּי שָׁמוֹר בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה, וּבְשַׁבָּת מְבָרְכִין הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין אָז לְבַקֵּשׁ עַל שְׁמִירָה כְּמוֹ שֶׁפִּסְקוּ הַפּוֹסְקִים, כִּי אָז נִפְרָס סֻכַּת שָׁלוֹם, כִּי אָז הִתְגַּלּוּת רָעָוא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ד) לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ כֵּיוָן דִּתְקִינוּ לֵיהּ רַבָּנָן כִּנְאֻלָּה אֲרִיכְתָּא דַּמְיָא, גְּאֻלָּה אֲרִיכְתָּא דַּיְקָא, כִּי עַכְשָׁיו אָרַךְ עָלֵינוּ הַגָּלוּת מְאֹד מְאֹד בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְהַכֹּל מֵחֲמַת הַסְּפֵקוֹת הַנַּ"ל, וּמֵחֲמַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת מְאֹד, אָנוּ צְרִיכִין גְּאֻלָּה אֲרִיכְתָּא מְאֹד דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְחַזֵּק מְאֹד בְּכָל פַּעַם בְּהִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקָרְבִין הַגְּאֻלָּה הַשְׁלֵמָה בְּכָל פַּעַם וְנִזְכֶּה לִגְאֻלָּה אֲרֻכָּה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ הֶפְסֵק וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת בְּרָכָה רְבִיעִית שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית שֶׁהוּא בִּרְכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן, וְעַל-כֵּן מַה יָּפֶה וְנָעִים דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁרָמְזוּ בְּדִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבִּרְכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ כִּנְאֻלָּה אֲרִיכְתָּא דַּמְיָא וְכַנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה (שֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן צב סָעִיף י). וּבִפְרָט אֲצֶל 'וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל' שֶׁהוּא סָמוּךְ לִבְרַכַת קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַזְּקֵנִים וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב וְתָבִין:

חלק לב

וְעַל-כֵּן בַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים כְּשֶׁרָאוּ שֶׁמִּתְאָרֵךְ הַגָּלוּת מְאֹד הוֹסִיפוּ בִּרְכַּת, בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן וְכוּ' שֶׁמְּדַבֵּר כָּלּוֹ מֵהִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה וְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵר וְיִגְמֹר לְגָאֳלֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם וְכוּ', וְכַמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל בְּכָל הַפְּסוּקִים הַקְּדוֹשִׁים הַנִּגְעִימִים שֶׁבִּבְרָכָה זֹאת וְזֶה בְּחִינַת (מְלָכִים-א יח) וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא

הָאֱלֹקִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁמְּזַכִּירִין בִּבְרָכָה זֹאת, כִּי אֱלֹיְהוּ פָּעַל אָז בְּנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים שֶׁכָּפְלוּ וְאָמְרוּ שְׁתֵּי פְּעָמִים 'ה' הוּא הָאֱלֹקִים', 'ה' הוּא הָאֱלֹקִים', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁבָּזֶה גָּדוֹל מַה שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּהַר הַכַּרְמֶל מִמַּה שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּהַר סִינַי וְכוּ', כִּי עִקַּר כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת שֶׁהָיָה אַחַר מַתַּן תּוֹרָה נִמְשַׁךְ מֵהַסְפֵּקוֹת הַנַּ"ל, שֶׁמִּמֶּשֶׁם חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְכָל הַכְּפִירוֹת שֶׁל הַמְחַקְרִים שֶׁל עַכְשָׁיו וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמַר לָהֶם (שָׁם) "עַד מָתַי אַתֶּם פּוֹסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִיפִים אִם ה' וְכוּ'", 'פּוֹסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִיפִים' דַּיְקָא, בְּחִינַת סָפֵק הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּקֵּשׁ עֲנֵנִי ה' עֲנֵנִי שְׁתֵּי פְּעָמִים, עֲנֵנִי שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱמוּנַת הָרָצוֹן, וְזֶה בְּחִינַת עֲנֵנִי אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ חָזַר וּבִקֵּשׁ עֲנֵנִי שֵׁנִי עַל הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן שֶׁלֹּא יַטִּילוּ סָפֵק בָּרָצוֹן חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר מֵצַח הַנְּחֹשׁ חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֹלֶא בַּקָּשָׁתוֹ וּפָעַל שֶׁפָּתְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ בִּנְפִילַת אַפַּיִם וּבְבִטּוּל גָּמוּר ה' הוּא הָאֱלֹקִים ה' וְכוּ' שְׁתֵּי פְּעָמִים, לְהוֹדוֹת עַל אֱמוּנַת הָרָצוֹן וְעַל הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן לָנֶצַח, שֶׁזֶּה עִקַּר שֶׁצְּרִיכִין עַתָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים כָּל זֶה בַּלַּיְלָה קֹדֶם הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה הוּא עַל-יְדֵי זֶה, וְכַנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶה אִלְמָלֵי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִין, שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת דַּיְקָא, לִזְכּוֹת לִשְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, לְהֶאָרַת הָרָצוֹן וְהִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶהוּ 'נָתוֹן תִּתֵּן' אֲפִלּוּ מֵאָה פְּעָמִים הַנֶּאֱמָר בִּצְדָקָה וְכֵן פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, וְכֵן הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה הַרְבֵּה, לִתֵּן וְלַחֲזוֹר וְלִתֵּן אֲפִלּוּ מֵאָה פְּעָמִים כְּדֵי לְחַזֵּק הָרָצוֹן בְּכָל פַּעַם, כִּי הִתְגַּבְּרוּתוֹ בָּעֲנָיַן הַטָּלַת הַסָּפֵק הַנַּ"ל הוּא כְּמַעַט בְּלִי שִׁעוּר וּצְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם, וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל:

חלק לה

וְעִקַּר הַצְּדָקָה לִתֵּן לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים וְכוּ' הַנִּכְלָלִים בְּהַזְּקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה הַמּוֹסִיפִים קְדֻשָּׁה וְכוּ' וּמִתְחַדְּשִׁים עַצְמָן בְּכָל פַּעַם, וְזֶה מַעֲלַת הַמְסַיֵּעַ בְּצִדְקָתוֹ לְהַדְפִּיס חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הֲגוּנִים עַל יְסוֹדוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר לְתַקֵּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא לְהַעֲלוֹת הַדַּעַת שֶׁנָּפַל מֵהַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָתוֹ שֶׁנּוֹתֵן בְּשָׂכְרוֹ חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁיְּאִירוּ בָּעוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַזְּקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לו

גַּם עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּחַדְּשִׁים בַּתּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין הַסְּפֵקוֹת שֶׁרוֹצֶה בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ לְהַטִּיל בָּרָצוֹן, כִּי עִקַּר הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבַּתּוֹרָה הֵם לְבַטֵּל הַסְּפֵקוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כִּי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר נֶחֱלָשׁ הַדַּעַת עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין הַפֵּרוּשׁ שֶׁבְּסִפְרֵי אֱמֶת, עַל-כֵּן בָּאִים חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּמְבָאֲרִין לָנוּ בֵּאוּרִים וּפֵרוּשִׁים וְחִדּוּשִׁים בְּכָל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּמְחַבְּרִין מִזֶּה סְפָרִים קְדוֹשִׁים כְּדֵי לְבַטֵּל הַסְּפֵקוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּכְתְּבוּ מִכְּבָר וְזֶה הֵן בַּנִּגְלֶה וְהֵן בַּנִּסְתָּר, שֶׁכָּל הַסְּפָרִים בָּאִים לְבָאֵר הַסְּפֵקוֹת, וְכָל הַסְּפֵקוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת סְפֵקוֹת בָּרָצוֹן שֶׁאֵין יוֹדְעִין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבַּתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם רְצוֹנוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁרָצָה שֶׁזֹּאת הַמִּצְוָה נִקַּיִם כָּךְ, וְזֹאת הַמִּצְוָה כָּךְ, כְּגוֹן תְּפִלִּין בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת וְעַל הָעוֹר וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן לג) וּכְשֶׁיֵּשׁ סָפֵק בְּאֵיזֶה דִּין בִּתְפִלִּין הוּא בְּחִינַת סָפֵק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אֵיךְ הָיָה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּמִצְוָה זֹאת, כְּגוֹן הַסָּפֵק שֶׁנָּפַל עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת בֵּין רַשִׁ"י וְרַבֵּנוּ תָּם בְּעִנְיַן סֵדֶר הַפָּרָשִׁיוֹת וְכַיּוֹצֵא, וְכֵן כָּל הַסְּפֵקוֹת שֶׁבְּדִינֵי אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ' שֶׁכָּל הַמְּחַבְּרִים הַכְּשֵׁרִים בָּאִים לְבָאֵר הַסְּפֵקוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וּמְחַבְּרִים מִזֶּה כַּמָּה סְפָרִים, הַכֹּל לְבָאֵר הַסְּפֵקוֹת וְכָל מַה שֶּׁמְּבָאֲרִים הַסְּפֵקוֹת בְּיוֹתֵר מְבַטְּלִים הַסְּפֵקוֹת שֶׁמַּטִּיל מֵצַח הַנָּחָשׁ בָּרָצוֹן בִּבְחִינַת הַמְּתָקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁמִּתְיַגְּעִים הַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים לְבָאֵר הַסְּפֵקוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהֵם הַסְּפֵקוֹת שֶׁל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה הֵם מְחַזְּקִים אֶת אֱמוּנַת הָרָצוֹן מְאֹד מְאֹד, כִּי בָּזֶה מְפָרְסְמִין שֶׁהָעִקָּר הוּא לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁנָּפַל לָנוּ סָפֵק אֵיךְ הוּא רְצוֹנוֹ בְּמִצְוָה זֹאת, וְעַל זֶה הֵם מִתְיַגְּעִים לְבָאֵר לָנוּ אֵיךְ לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל מַה שֶּׁמִּתְחַזְּקִים לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בָּזֶה נִתְחַזֵּק אֱמוּנַת הָרָצוֹן, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא וְכַנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי כָּל מַה שֶּׁחֲזָקִים יוֹתֵר שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי מִתְחַזֵּק הָרָצוֹן שֶׁל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וְכֵן כָּל מַה שֶּׁרוֹצִים יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ מִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה יוֹתֵר שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ, כִּי כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּהִלְכוֹת עֶרֶב:

נִמְצָא, שֶׁהַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּחַדְּשִׁים בְּכָל דּוֹר הֵם בְּחִינַת חִזּוּק הָרָצוֹן לְבַטֵּל הַסָּפֵק שֶׁל מֵצַח הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהַסְּפָרִים מְבָאֲרִים כָּל הַסְּפֵקוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת סְפֵקוֹת אֵיךְ הוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל דִּינֵי הַמִּצְוֹת, עַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין הַסְּפֵקוֹת הָרָעִים הַנִּפּוֹלִים שֶׁהֵם הַסְּפֵקוֹת שֶׁמַּטִּיל מֵצַח הַנָּחָשׁ בָּרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה בִּשְׁבִיל רִבּוּי סְפָרִים קְדוֹשִׁים בָּזֶה מְבַטְּלִין בְּיוֹתֵר מֵצַח הַנָּחָשׁ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַסְּפֵקוֹת כַּנַּ"ל, וּבִטּוּלוֹ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, בִּבְחִינַת הָדַר אָתָא תַּנִּינָא וְתַלְיָא לֵהּ וְאַחֵיהּ וְקָא בָּעֵי בָּלַע לִסְפִינְתָּא הָדַר אָתֵי צִפָּרָא

פּוּשְׁקַנְצָא, בְּחִינַת עוֹרֵב, בְּחִינַת צְדָקָה, וְקָא פָּסְקָא לְרֵישֵׁהּ (כַּמְבֹאָר בְּהַהִתְוָרָה הַנַּ"ל) וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין בִּשְׁבִיל הַסְּפָרִים הַנַּ"ל שֶׁמְּבַטְּלִים הַסְּפֵקוֹת בְּשָׁרְשָׁם נַעֲשֶׂה תִּקּוּן הַצְּדָקָה בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא, כִּי עוֹקְרִים כָּל מֵצַח הַנָּחָשׁ לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יוּכַל עוֹד לְהַטִּיל סְפֵקוֹת כְּלָל כַּנַּ"ל. וְזֶה 'צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם', שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהַצְּדָקָה לָעוֹלָם, זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי 'וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת', עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה לְחַבֵּר סְפָרִים וּלְהָאִירָם בָּעוֹלָם לְבָאֵר דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל אֲמִתַּת הַתּוֹרָה בְּחִינַת וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת, עַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם, כִּי זֹאת הַצְּדָקָה קַיֶּמֶת לְעוֹלָם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַצְּדָקָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי זֶה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל:

חלק לז

וְעִקַּר הוּא הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַמְּבִיאִים לִידֵי מַעֲשֶׂה לִידֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה, שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין סְפָרִים רַבִּים מְאֹד עַד אֵין קֵץ שֶׁיּוּכַל כָּל אָדָם אֵיךְ שֶׁהוּא בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ בְּנַעֲרוּתוֹ וּבְזִקְנוּתוֹ וְכוּ' בְּטִיבוּ וּבְעָקְבוּ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיּוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְהָשִׁיב אֶת נַפְשׁוֹ וּלְקַבֵּל וְלִשְׁאֹב מֵהֶם עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּאֹפֶן שֶׁיִּשָּׁאֵר קַיָּם עַל עָמְדּוֹ וְאִם יִפֹּל לֹא יָטֵל וְכוּ' וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו אֵיךְ שֶׁהוּא אִם מִתְחַזֵּק עַצְמוֹ בָּרָצוֹן בְּוַדַּאי יְרַחֵם עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיוֹרֵהוּ הַדֶּרֶךְ הָאֱמֶת, לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים מִזֶּה סְפָרִים קְדוֹשִׁים לְבָאֵר דְּרָכִים וְעֵצוֹת לְבַטֵּל הַסְּפֵקוֹת שֶׁיֵּשׁ לְשָׁאֲרֵי בְּנֵי אָדָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ) אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָּאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי, שֶׁזָּכִיתִי שֶׁנִּתְרַבּוּ עַל יָדֵי סְפָרִים רַבִּים וְזֶה עַל-יְדֵי (שָׁם) לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹקַי חָפָצְתִּי, שֶׁעַל-יְדֵי הָרָצוֹן הֶחָזָק שֶׁחָפַצְתִּי תָּמִיד לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעַי הָיוּ תָּמִיד, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁלֹּא זָכִיתִי לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ הָיָה תָּמִיד תּוֹרָתְךָ נֶעֱלָם בְּתוֹךְ מֵעַי שֶׁהָיוּ הוֹמִים וּמְיַחֲלִים תָּמִיד לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בִּבְחִינַת מֵעַי מַעַי אוֹחִילָה וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה זָכִיתִי לִסְפָרִים רַבִּים בְּחִינַת 'בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי':

חלק לח

וְזֶה גַּם כֵּן מַה שֶּׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן סא בְּהַהִתְוָרָה 'חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן') שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נַעֲשֶׂה סֵפֶר בְּחִינַת (אִיּוֹב לא) וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי, כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת הֵם בְּחִינַת סְפֵקוֹת, שֶׁמִּרִבּוּי הַשִּׂכְחָה נִתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת, וְעַל-יְדֵי זֶה צְרִיכִין לִסְפָרִים רַבִּים לְבָרֵר הַסְּפֵקוֹת וּלְבָרֵר הַהַכְרָעָה וּפְסַק הַהֲלָכָה שֶׁבֵּין הַחוֹלְקִים, וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִים אֵלּוּ הַסְּפֵקוֹת בְּשָׁרְשָׁם שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַסְּפֵקוֹת שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת שֶׁל מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁעִקְּרוֹ עַל-יְדֵי הַסְּפֵקוֹת שֶׁמַּטִּיל בָּרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה (קֹהֶלֶת יב), "דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וְכַמַּסְמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסוּפוֹת נִתְּנוּ מֵרוֹעֶה אֶחָד" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה ג), שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵלּוּ מְטַמְּאִין וְאֵלּוּ מְטַהֲרִין וְכוּ' אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים כִּי כֻּלָּם נִתְּנוּ מֵרוֹעֶה אֶחָד וְכוּ', וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה 'וְיוֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין

קַץ', כִּי בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ לְבָאֵר בְּכָל פַּעַם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַסְּפֵקוֹת וַחֲלוּקוֹת הָעֲצוּמוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִמָּלֵט כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא הָרָצוֹן הֶחָזָק בְּלִי שִׁעוּר כַּנַּ"ל, אֲבָל גַּם עַל זֶה צְרִיכִין סְפָרִים קְדוֹשִׁים אֲמִתִּיִּים הַרְבֵּה לְחַזֵּק רְצוֹנוֹ מֵחָדָשׁ בְּכָל פַּעַם בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵחָדָשׁ, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה, וְעַל-כֵּן הַצַּדָּקָה שֶׁנּוֹתְנִין בְּשִׁבִיל סְפָרִים אֵלּוּ יָקָר מִכֹּל, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַצַּדָּקָה הַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קֹהֶלֶת ה) אוֹהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי אוֹהֵב הֲמוֹן לֹא תְבוּאָה, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁאוֹהֵב מִצְוֹת לֹא יִשְׂבַּע וְכוּ', כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִצְוָה שֶׁתִּתְקַיֵּם לְעַד כְּגוֹן כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה וּבְנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁפּוֹעֵל בְּצִדְקָתוֹ לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים בְּסִפְרִים חֲדָשִׁים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה לְכָל אֶחָד לְבַטֵּל הַסְּפֵקוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, בְּוַדַּאי אֵין קֵץ לִשְׂכָרוֹ וְצִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד, כִּי בְּכָל פַּעַם בְּכָל דּוֹרוֹת הַבָּאִים מְזַכֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁתִּתְקַיֵּם הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ אַשְׁרֵי לוֹ וְזֶה (תְּהִלִּים קו), אַשְׁרֵי שׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּט שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁשּׁוֹמְרָהּ שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח עַל יְדֵי שֶׁמְּזַכֶּה אֶת הָרַבִּים בְּסִפְרִים קְדוֹשִׁים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שָׁם) עוֹשֵׂי צְדָקָה בְּכָל עֵת כִּי בְּכָל עֵת עוֹשֶׂה צְדָקָה, כִּי לוֹמְדִים בְּסִפְרִים שֶׁמַּכְנִיסִין קִיּוּם הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם וְכוּ', כִּי עִקַּר מַה שֶּׁהִתִּירוּ לִכְתֹּב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הָיָה מֵחֲמַת רִבּוּי הַשִּׁכְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהַשִּׁכְחָה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא הָעֶגֶל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִלְמָלֵא נִשְׁתַּבְּרוּ לוּחוֹת וְכוּ', וְחֵטְא הָעֶגֶל הָיָה בְּחִינַת סְפֵקוֹת כַּנַּ"ל בְּאוֹת ל', עַל-כֵּן הִתִּירוּ לִכְתֹּב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִשּׁוּם עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' כְּדֵי לְבַטֵּל הַסְּפֵקוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה, אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו יִרְאֵי ה' וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם (בְּרָכוֹת ו) מַאי וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ? אֲפִלּוּ חָשַׁב לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְלֹא עֲשָׂאָהּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רַק רָצוֹן טוֹב לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ, וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְתָּב סֵפֶר, בְּחִינַת וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו וְכַנַּ"ל וְכָל מַה שֶּׁנִּכְתָּב וְנִתְחַבֵּר סֵפֶר יוֹתֵר, נִתְחַזֵּק הָרָצוֹן יוֹתֵר, וְכֵן כָּל מַה שֶּׁמִּתְחַזֵּק הָרָצוֹן יוֹתֵר נַעֲשִׂים סְפָרִים הַרְבֵּה יוֹתֵר, בִּבְחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ, כִּי כֵּן חוֹזֵר חֲלִילָה וְזֶהוּ אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְכוּ', שֶׁמְּדַבְּרִים מֵהִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים יִרְאֵי ה' זֶה עִם זֶה בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּמִשְׁתּוֹקְקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵפֶךְ הַכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן שֶׁנִּזְכְּרוּ שָׁם תְּחִלָּה בְּפָרָשָׁה זֹאת (מַלְאָכִי ג) שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵהַמְּטִילִים סֵפֶק בָּרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עֲבֹד אֱלֹקִים וְכוּ' גַּם נָתְנוּ עוֹשֵׂי רִשְׁעָה וְכוּ', וּמְסַיֵּם שָׁם, אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' וְכוּ', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁמְּדַבְּרִים הַיִּרְאִים וְהַכְּשֵׁרִים זֶה עִם זֶה שֶׁלֹּא לְהַטּוֹת אַחַר דִּבְרֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִכְפְּרוּ וְלֹא יַטִּילוּ שׂוּם סֵפֶק בָּרָצוֹן

וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה 'וַיִּקָּשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר' וְכוּ' עַד 'וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ' וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּים סְפָרִים קְדוֹשִׁים וְנִתְחַזֵּק הָרָצוֹן בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק לט

וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּנְחוּמָא וַיֵּלֶךְ א) וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י וּכְמַשְׁמֵרוֹת נְטוּעִים שֶׁמְּרַמֵּז עַל עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סִפְרֵי הַתּוֹרָה וְעַל עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת כְּהֻנָּה וּלְוִיָּה כִּי רִבּוּי הַסְּפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמְּבָאֲרִים הַסְּפֵקוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁכְּלוּלִים בַּכ"ד סְפָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן לְדוֹרוֹת לָנֶצַח וְכוּ' כַּנַּ"ל, כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַפְּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל שֶׁמַּמְתִּיק הַדִּין שֶׁל הַכ"ד בָּתֵּי דִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ד סִפְרֵי אוֹרָיְתָא שֶׁכְּשֶׁפּוֹגְמִין בָּזֶה עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמֵּהֶם כָּל הַפְּגָמִים, עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁמְּהַפְּכִין דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וּמְגַלִּין פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה וּמְפָרְשִׁים כָּל פְּסוּקֵי תּוֹרָה-נְבִיאִים-כְּתוּבִים, עַל-פִּי דַּרְכָּם הָרַע וְהַמַּר שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת מָצַח הַנְּחָשׁ כַּיָּדוּעַ וּמְפָרְסָם דַּרְכֵיהֶם הָרָעִים שֶׁל הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַחוֹקְרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים בְּחָכְמַת הַטֶּבַע בִּפְרָט בַּדְּוּרוֹת הַלָּלוּ וְכוּ', הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם, אֲבָל עַל-יְדֵי דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדְּרִבְנוֹת וּכְמַשְׁמֵרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסוּפוֹת נִתְּנוּ מֵרוֹעֶה אֶחָד, שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת כְּהֻנָּה וּלְוִיָּה שֶׁעוֹסְקִים לִשְׁמֹר מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּמֵהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג) יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', שֶׁהֵם מְבָאֲרִים עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים דְּאוֹרָיְתָא עַל-פִּי פֵּרוּשֵׁי הָאֱמֶת שֶׁקִּבְּלוּ אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וּמְבָאֲרִים רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּכָל מִצְוָה בְּסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים עַל-פִּי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ג תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל-עַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה וְיוֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנֵי הַזְּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ, כִּי צְרִיכִין לָזֶה סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ, וְלַעֲקֹר וּלְשָׁרֵשׁ דַּעְתָּם הָרָעָה מִן הָעוֹלָם וּלְחַזֵּק אֱמוּנַת הָרָצוֹן וּלְהַכְנִיס בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַכּוֹפְרִים וּמְטִילִים סָפֵק בָּרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִים מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַדִּינִים שֶׁל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִים כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַמְתִּיק אוֹתָם וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדְּרִבְנוֹת וּכְמַשְׁמֵרוֹת נְטוּעִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם כ"ד מִשְׁמָרוֹת כְּהֻנָּה וּלְוִיָּה שֶׁמְּבָאֲרִים כ"ד סִפְרֵי אוֹרָיְתָא שֶׁהֵם כָּל בְּחִינַת כ"ד הַנַּ"ל בְּשָׁרְשָׁם שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, שֶׁמְּבָאֲרִים הַכֹּל עַל-פִּי פֵּרוּשֵׁי הָאֱמֶת שֶׁקִּבְּלוּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁכְּלֵם הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן-עַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַכֹּל וְעוֹקְרִין וּמְשָׁרְשִׁין וּמְבַטְּלִין דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת מִן הָעוֹלָם וְנִתְחַבְּרִין סְפָרִים הַרְבֵּה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמְאִירִין הִתְחַזְּקוּת אֱמוּנַת הָרָצוֹן בָּעוֹלָם לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל הַטֶּבַע

מִתְנַהֶגֶת רַק בִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב וּבְיָדוֹ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע בְּכָל עֵת עַל-יְדֵי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר כְּבָר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְעַל-יְדֵי כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

חלק מ

וְזֶהוּ (בְּרָכוֹת ב) מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בָּעַרְבִית מִשָּׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנָסִים לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָתָן שֶׁקִּבְּעוּ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע בַּאֲכִילַת הַכֹּהֲנִים אֶת הַתְּרוּמָה כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת כֹּהֵן אִישׁ חָסֶד, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה סא), וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרֵאוּ וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה שֶׁאוֹכְלִין הַכֹּהֲנִים, כִּי תְּרוּמָה בְּחִינַת צְדָקָה נְדָבַת לֵב שֶׁצְּרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהַפְרִישׁ מֵרֵאשִׁית תְּבוּאָתָם לִתֵּן פַּרְנָסָה לְכֹהֲנֵי ה' בְּחִינַת מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי (וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה חֲבָלִים נָפְלוּ וְכוּ' שֶׁתְּרוּמָה בְּחִינַת צְדָקָה) וְעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה מְרִימִים הַדַּעַת שֶׁל הַזְּקֵנִים וְכוּ' וְנִכְלָלִין בַּזְּקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה הַמּוֹסִיפִין קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם וְיוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְרָצוֹן וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבְּכָל הַכ"ד בָּתֵּי דִינִים וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן שִׁעוּר תְּרוּמָה תְּרֵי מִמַּאָה שֶׁהוּא אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, כִּי הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן הוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעִקָּרָם הוּא קוּצָא דְּאוֹת ד' שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁסָּתוּם וְנֶעְלָם וּמְרֻמָּז רַק בְּסוֹד נְקֻדָּה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת קוּצָא דְּאוֹת ד' דְּאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת י', שֶׁכָּל הַחֲמִשָּׁה תֵּבוֹת שֶׁהֵם "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה'" נִכְלָלִין שָׁם, כַּמּוּבָן בְּתִקּוּנֵי זֹהַר שֶׁהֵם בְּחִינַת ה' אֲבָנִין דְּקִרְטָא, בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל-א יז) חֲמִשָּׁה חֲלוּקֵי אֲבָנִים שֶׁלָּקַח דָּוִד בְּעֵת שֶׁלָּחַם עִם גָּלְיַת שֶׁכָּפַר בָּרָצוֹן וְהִתְיַצֵּב אַרְבָּעִים יוֹם לְבַטְּלָם מִקְּרִיאַת שְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְדָוִד הִכְנִיעוֹ עַל-יְדֵי חֲמִשָּׁה חֲלוּקֵי אֲבָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֵשׁ תֵּבוֹת שֶׁל שְׁמַע וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכוֹלְלָם בְּאֶחָד שֶׁהָעִקָּר הוּא קוּצָא דְּאוֹת ד' שֶׁהוּא י', כִּי חֲמֵשׁ פְּעָמִים י' הוּא חֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא תַּכְלִית הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, וּמִשָּׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרָצוֹן לִבְחִינַת מ"ט שְׁעָרִים שֶׁהֵם כ"ה אַתְוָן שֶׁל שְׁמַע לְהַמְתִּיק כ"ד בָּתֵּי דִינִים עַל-יְדֵי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אֲבָנִים בְּחִינַת רָצוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּחִינַת אֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ וְכוּ' עַיִן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה שֶׁהוּא אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, כִּי תְּרוּמָה בְּחִינַת צְדָקָה, וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרָצוֹן וְכוּ' בְּחִינַת פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַתְּרוּמָה שַׁיָּכָה לַכֹּהֲנִים דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לִזְכּוֹת לִבְחִינַת כֹּהֵן בְּחִינַת וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תָּלוּ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע בַּאֲכִילַת תְּרוּמָה שֶׁל הַכֹּהֲנִים כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת לְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן

הָעֶלְיוֹן וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הַמְתָּקַת הַדִּינִים וְכוּ' עַד שֶׁיַּעֲלוּ הַכֹּל לְשָׁם שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹנָם חָזָק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת הַכֹּהֲנִים אֶת הַתְּרוּמָה הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּיוֹתֵר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמֵם וְכוּ' סִימָן ז לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא:

חלק מא

וְעִקַּר קְבִיעַת הַזְּמַן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה הַנַּ"ל, הוּא מִשָּׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ טְמֵאִים וְטָבְלוּ שֶׁאֵינָם רַשָּׁאִים לֶאֱכֹל בַּתְּרוּמָה עַד שֶׁיַּעֲרִיב שִׁמְשָׁן שֶׁהוּא בְּעֵת תְּחִלַּת הַלַּיְלָה שֶׁלְּאַחֲרָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כב) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ שָׁם בַּגְּמָרָא וּבְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, בָּזֶה הוֹרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְרָמְזוּ לָנוּ שֶׁעִקַּר מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד קַדְמוֹן יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָנֶצַח, הוּא לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֻחְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁמַּזְהִיר עַל זֶה בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא), אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סִפְרִי שָׁם) שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים וְהָאֲרִיכוּ בָּזֶה וְאָמְרוּ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כִּדְיוּטָגְמָא יְשָׁנָה שֶׁאֵין אָדָם סוֹפְנָהּ אֶלָּא כַּחֲדָשָׁה שֶׁהַכֹּל רָצִים לִשְׁמֹעַ נִפְלָאוֹת חֲדָשׁוֹת וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ג), "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ" וְכוּ', וּבִשְׁבִיל זֶה קָבְעוּ בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְכוּ', וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַזְּקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמּוֹסִיפִין אוֹר קְדֻשָּׁה וַדַּעַת בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְכַנַּ"ל, וְהֵם מַמְשִׁיכִין הָאָרַת הָרָצוֹן לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְכָל הַנּוֹפְלִים שֶׁבָּעוֹלָם וּמַעֲלִים אוֹתָם מִשָּׁמָּד לְרָצוֹן עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִים בָּהֶם הָאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל אֲבָל בְּוַדַּאי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיקִים הַזְּקֵנִים הַקְּדוֹשִׁים עוֹשִׂים מַה שֶּׁעוֹשִׂים לְהָאִיר הָרָצוֹן וּלְהַעֲלוֹתָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יֵשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּחִירָה שֶׁכְּשֶׁמֵּאִיר בּוֹ הָרָצוֹן הַבָּא מִלְּמַעְלָה יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָרָצוֹן וּלְקַשֵּׁר כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וּמֹחוֹ וְלִבּוֹ וְדַעְתּוֹ לָרָצוֹן הַזֶּה שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד כָּל תְּשׁוּקָתוֹ וְכִסּוּפָיו וּרְצוֹנוֹ חָזָק רַק לְהַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי וּלְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֻחְדָּשׁ לְהִתְחַזֵּק בְּהָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל פַּעַם וּבְכָל יוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְאַף אִם עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַל יִרְפֶּה אֶת הָרָצוֹן בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל וּבְהִלְכוֹת עֶרֶב וּבְמָקוֹם אַחֵר) וְהָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם נַעֲשִׂים חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְהַמְתִּין עַד יַגִּיעַ יוֹם יְשׁוּעָתוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם, עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת וְכוּ' מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת וְכוּ', רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה עַד שֶׁתִּצְמַח וְתִתְגַּלֶּה יְשׁוּעָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת:

וְכָל זֶה רָמְזָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּדִינֵי טָהֳרַת הַטְּמֵאִים שֶׁרֹב טָהֳרָתָן תְּלוּיִ בְּיָמִים וּבִזְמַן כְּפִי עֶרֶךְ טֻמְאָתָן, כְּגוֹן הַטְּמֵאִים בְּיוֹתֵר כְּמוֹ טְמֵא מֵת וְזָב וּמְצוֹרָע צְרִיכִין לְהַמְתִּין שִׁבְעָה יָמִים וְכוּ', וּבַעַל קֶרִי וְכַיּוֹצֵא צְרִיכִין לְהַמְתִּין יוֹם אֶחָד עַד שֶׁיַּעֲרִיב שִׁמְשָׁן וְיִתְחִיל יוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם נַעֲשִׂים חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי, וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁנִּטְמָא וְרוֹצֶה לְהִטָּהֵר צָרִיךְ טְבִילָה בְּמִקְוֶה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה מִמְּקוֶה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא הַמְּקוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא הַמְּקוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל וּמוּבָא בְּהַתּוֹרָה וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים-הַסְּתָרָה (סימן נו) עַיֵּן שָׁם, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַטָּהֳרָה לְכָל הַטּוֹבְלִים בְּמִקְוֶה לְהִטָּהֵר מִטֻּמְאָתָן. וְאַחַר שֶׁהִתְחִיל לְהִטָּהֵר עַל-יְדֵי הַמְּקוֶה הַקְּדוֹשָׁה עֲדַיִן לֹא נִגְמַר טָהֳרָתָן בִּשְׁלֵמוּת וּצְרִיכִין לְהַמְתִּין עַד שֶׁיַּעֲרִיב שִׁמְשָׁן שֶׁל זֶה הַיּוֹם וְיִתְחִיל יוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים", לְהוֹרוֹת שֶׁהַמְשָׁכַת הַטָּהֳרָה וְהַקְּדֻשָּׁה תְּלוּיָה בְּיָמִים, שֶׁכָּל מַה שֶּׁבָּא וְנִתְחַדֵּשׁ יוֹם אַחַר נִתּוֹסֵף וְנִתְחַדֵּשׁ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה מִלְּמַעְלָה, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַיְּם עוֹלָמוֹת מֻשָּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית עַד הַסּוֹף, וּבְכָל עֵת הוּא בּוֹרֵא יוֹם וָלַיְלָה וְכוּ', כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁל כָּל יְמֵי הָעוֹלָם הוּא בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, כִּי יוֹם הַזֶּה עֲדַיִן לֹא הָיָה מֵעוֹלָם. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשׂוּם לֵב לָזֶה וּלְהוֹדוֹת לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל לֵב עַל זֶה בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְלוֹמַר וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּלֵב שָׁלֵם בְּכָל יוֹם וְכוּ' וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה וְעִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת בְּכָל יוֹם וְיוֹם הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַאִיר מִקְּדֻשָּׁתוֹ הָעֶלְיוֹנָה עָלֵינוּ מֵחָדָשׁ לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּרָצוֹנוֹת חֲדָשִׁים וַחֲזָקִים וְכוּ' לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: וְעַל-כֵּן הַטְּמֵא שֶׁטָּבַל וְהִתְחִיל לְהִטָּהֵר אֵינוֹ רַשַּׁאי לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיַּעֲרִיב שִׁמְשׁוֹ וְיִבֹא הַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו, כִּי כְּפִי טֻמְאָתוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁהִתְחִיל לְהִטָּהֵר וְטָבַל בְּמִקְוֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ יוֹצֵא מִיָּדֵי טֻמְאָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיַּמְתִּין עַל הַתְחָלַת הַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ יוֹם חָדָשׁ קְדֻשָּׁה חֲדָשָׁה רְצוֹנוֹת קְדוֹשִׁים חֲדָשִׁים וְאָז דַּיְקָא יִטָּהֵר לֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים, וְזֶה סוֹד הַסְּפִירָה שֶׁצְּרִיכִין יִשְׂרָאֵל לִסְפֹּר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּמוֹ סְפִירַת יְמֵי הַנִּדָּה לְהִטָּהֵר מִטֻּמְאָתָן, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִטָּהֵר בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְתִּינִים וְסוֹפְרִים שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת וְהָעִקָּר לְהִתְחַזֵּק בְּכָל אֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה עֲדַיִן לִשְׁלֵמוּת טָהֳרָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, לְהִתְחַזֵּק בָּהֶם בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּרָצוֹנוֹת חֲזָקִים חֲדָשִׁים וְכַנַּ"ל, וְיִהְיֶה חָזָק בָּזֶה מְאֹד מְאֹד בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת טָהֳרָתוֹ לְגַמְרֵי שֶׁיּוּכַל לֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים, וְהָבֵן הֵיטֵב וְעַל-כֵּן תָּלוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע מִשָּׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים שֶׁנִּטְמְאוּ רַשָּׁאִין לֶאֱכֹל תְּרוּמָתָן אַחַר הָעֶרֶב שִׁמְשָׁן שֶׁמִּרְמֹז עַל כָּל זֶה שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל

עַצְמוֹ אֲמוּנַת הָרְצוֹן מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם נַעֲשִׂין חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי, וּבָזֶה תְּלוּי כָּל טָהֳרָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, בְּחִינַת 'אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם'- בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים וְכַנַּ"ל:

חלק מב

וְגַם דַּעַת לְנָבוֹן נָקֵל שֶׁזֶּה הַפָּסוּק וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקָּדָשִׁים, מְרַמֵּז עַל בְּיאַת שִׁמְשׁוֹ בְּיוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן בְּעֵת פְּטִירָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁיֵּשׁ שֶׁעִקַּר גְּמַר טָהֳרָתוֹ יִזְכֶּה רַק אַחַר בְּיאַת שִׁמְשׁוֹ לְגַמְרֵי, וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פֶּרֶק ו) שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְהָיָה לָהֶם יִסּוּרִים עֲדַיִן תְּשׁוּבָה וְיוֹם כִּפּוּר וְיִסּוּרִין תּוֹלִין עַד יוֹם הַמִּיתָה שֶׁמְּכַפֵּר וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינָה זֹאת אִם יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת זֶה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, לֹא יִזְכֶּה גַּם אַחַר יוֹם הַמִּיתָה, שֶׁהוּא אַחַר בְּיאַת שִׁמְשׁוֹ, לֶאֱכֹל מִן הַקָּדָשִׁים, כִּי בְּוַדַּאי הַטֻּמְאָה לְגַמְרֵי וְלֹא טָבַל עֲדַיִן אֵין מוֹעִיל לוֹ הָעֶרֶב שֶׁמֶשׁ, רַק זֶה שֶׁהִתְיַגֵּעַ כָּל יָמָיו בְּכָל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו וְהִתְחַזֵּק בָּרָצוֹן הַנַּ"ל וְטָבַל בְּמִקְוֶה וְהִתְחִיל בְּכָל יוֹם לְהִטָּהֵר עַצְמוֹ וְכוּ', אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא עָלְתָה בְּיָדוֹ לְהִטָּהֵר בִּשְׁלֵמוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבִיד, מִכָּל שֶׁכֵּן דִּבּוּר טוֹב וּמַעֲשֶׂה טוֹב, עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּשְׁלַם טָהֳרָתוֹ אַחַר בְּיאַת שִׁמְשׁוֹ בְּיוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן, בִּבְחִינַת וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקָּדָשִׁים שֶׁהוּא חֶלְקוֹ הַטּוֹב לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּזְכֶּה אֵלָיו תֵּכֶף אַחַר בְּיאַת שִׁמְשׁוֹ וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְהִתְגַּלְגֵּל וְלִסְבֹּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִסְבֹּל מִי שֶׁלֹּא הֵכִין אֶת עַצְמוֹ כָּלָל בִּימֵי חַיָּיו, כִּי אָז בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן מִתְקַבְּצִים כָּל מַה שֶּׁחָטַף טוֹב בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם וְכָל רָצוֹן וְרָצוֹן טוֹב שֶׁהָיָה לוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְרַק זֶה הוּא תִּקְוָתוֹ וְהַשְׁאָרָתוֹ לָנֶצַח וְאָז יֵדַע וְיָבִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד הַחִלּוּק שֶׁבֵּין מִי שֶׁהִשְׁתַּדֵּל וְרָדַף אַחַר הַתַּכְלִית בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים בְּכָל יוֹם אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכָה אֵלָיו בִּשְׁלֵמוּת וּבֵין מִי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל כְּלָל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג) וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לָרָשָׁע וְכוּ', שֶׁיִּהְיֶה חִלּוּק אֲפִלּוּ בֵּין מִי שֶׁשָּׁנָה פִּרְקוֹ מֵאָה פְּעָמִים לְמִי שֶׁשָּׁנָה פִּרְקוֹ מֵאָה פְּעָמִים וְאֶחָד (חֲגִיגָה ט) מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בֵּין הַמִּשְׁתַּדֵּל לְאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל וְהָעִקָּר כְּפִי הִתְקָרְבוּתוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת הַנִּכְלָלִים בַּזְּקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה הָעוֹסְקִים לְהַעֲלוֹת כָּל הַנּוֹפְלִים וְהָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִמְּקוֹמָם שֶׁהֵם לְרָצוֹן עֶלְיוֹן וְכַנַּ"ל, אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֲזוּ בָּהֶם:

חלק מג

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם 'שְׁמַע' 'וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ' 'וַיֹּאמֶר', שֶׁהוּא פָּרָשַׁת צִיצִית שֶׁקִּבְּעוּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, כִּי שָׁלֹשׁ פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ הֵם כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ רְגָלִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁבָּהֶם מִתְגַּלֶּה הָרְצוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה וְאֶת הָעוֹרְבִים הַנַּ"ל:

וְיֵשׁ לְבָאֵר בִּפְרָטִיּוּת, כִּי פָּרָשַׁת שְׁמַע הוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בִּכְלָל, כִּי בְּפֶסַח הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת מְאֹד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה לְעֵין כֹּל שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָשַׁת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בִּכְלָל, הַיְנוּ שֶׁבְּפָרָשַׁת שְׁמַע אָנוּ מְגַלִּין שֶׁה' אֶחָד וְהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְרָאוּי לָנוּ לְקַבֵּל עָלֵינוּ עֹל מַלְכוּתוֹ, כִּי הוּא לְבַדּוֹ מֶלֶךְ יָחִיד וְאֵין זוּלָתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁנִּתְגַּלָּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא לְבַדּוֹ מוֹלֵךְ בָּעוֹלָם, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה בִּפְרָטִיּוּת רְצוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּמֶּה נִזְכֶּה לַעֲבֹד אוֹתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ עַד חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַקָּדוֹשׁ, שֶׁאָז קִבְּלוּ תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה כָּל הָעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁכְּלוּל בָּהֶם כָּל הַתַּרי"ג מִצְוֹת שֶׁבָּהֶם גִּלָּה לָנוּ רְצוֹנוֹת בִּפְרָטִיּוּת שֶׁרְצוֹנוֹ לַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּאֵלּוּ הַמִּצְוֹת לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת וּשְׁאָרֵי הַמִּצְוֹת שֶׁכֻּלָּם הֵם רְצוֹנוֹת שֶׁלּוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת עֹל מִצְוֹת וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לִרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת וְכוּ', כִּי כָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת מְקֻשָּׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת לִרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל עַל עִנְיַן בִּרְכַּת 'אַהֲבַת עוֹלָם', עַיֵּן שָׁם). וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְעַל-כֵּן בְּכָל הָרְגָלִים חַיָּבִים בְּיוֹתֵר לִתֵּן צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים טז) וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' אַתָּה וּבִנְךָ וְכוּ' וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְכוּ', אִם אַתָּה מְשַׂמֵּחַ שֶׁלִּי אֲנִי מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלְּךָ וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י) וְכֵן מְחַיְּבִים לְהַרְבּוֹת בְּקָרְבָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי ה' רֵיקָם אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ וְכוּ', כִּי קָרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת נְדָבַת לֵב בְּחִינַת צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁנִּכְלְלוּ בְּפָסוּק אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כג) מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַקָּרְבָּנוֹת, עַד 'בְּפִיךָ'-זוֹ צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ו), כִּי בָּרְגָלִים שֶׁאָנוּ צְרִיכִין בְּיוֹתֵר לְקָרֹא אֶת הָרָצוֹן וּלְגַלּוֹתוֹ, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁקִּבְּלוּ הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת חָזְרוּ וְקִלְקְלוּ עַל-יְדֵי הָעֶרֶב רַב בְּחֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה-כְּפִירוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּצַח הַנָּחָשׁ וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַסְּפֵקוֹת הַנַ"ל שֶׁחָזְרוּ וְהִתְגַּבְּרוּ לְהַטִּיל סָפֵק בָּרָצוֹן, בִּבְחִינַת כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יְדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ וְכַנַ"ל (בְּאוֹת ל) וְעִקַּר הַתִּקּוּן הָיָה בֶּאֱלוּל וְתִשְׁרֵי בַּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים מֵאֱלוּל עַד יוֹם כִּפּוּר שֶׁהֵם יְמֵי רָצוֹן עַד שֶׁבְּסָכוֹת וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת נִגְמָר הַתִּקּוּן בְּכָל שָׁנָה כַּיָּדוּעַ וְסֻכּוֹת הוּא רֶגֶל הַשְּׁלִישִׁי, גִּמַר הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, וְהוּא בִּבְחִינַת פָּרָשַׁת וַיִּאמֶר שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא פָּרָשַׁת צִיצִית, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻכּוֹת עַנְנֵי כָּבוֹד בְּחִינַת (אִיּוֹב לח) בְּשׂוּמִי עָנָן לְבוּשׁוֹ, וְהוּא בְּחִינַת גִּמַר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי רִבּוּי הַצְּדָקָה וְעַל-כֵּן בְּסֻכּוֹת מְחַיְּבִים לְהַרְבּוֹת בְּקָרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה בְּיוֹתֵר,

כִּי אָז עוֹבְרִים בְּבַל תְּאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ד), כִּי סֻכּוֹת בְּחִינַת רִבּוּי הַצְּדָקָה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, כִּי צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה מְאֹד לָעֲנִיִּים הֲגוּנִים כְּדֵי לְחַזֵּק הָרָצוֹן בְּכָל פַּעַם שֶׁלֹּא יַטִּילוּ עוֹד סָפֵק וְכַנַּ"ל וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים, בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת (אִיּוֹב כט) צֶדֶק לָבָשְׁתִּי וַיַּלְבִּישֵׁנִי, וְעַל-כֵּן עַל פִּי רֹב כְּשֶׁמַּזְהִיר הַפָּסוּק עַל צְדָקָה מַזְכִּיר דַּחְקוּת הֶעָנִי בִּלְבוּשׁוֹ וּכְסוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כב) כִּי הוּא כְסוּתָה לְבַדּוֹ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ וְכוּ', (דְּבָרִים כד) וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרַכְךָ וְכוּ', וְכֵן (יְשַׁעְיָה לח) כִּי תִּרְאֶה עָרוֹם וְכִסִּיתוֹ וְכוּ' וְכֵן (אִיּוֹב לא) אִם אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְּלִי לְבוּשׁ, וְכֵן הַרְבֵּה וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קב) תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְכוּ' שֶׁמְּכַנֶּה דַּחְקוּת הֶעָנִיּוּת בְּשֵׁם עֲטִיפָה, הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ בַּמֶּה לְהִתְעַטֵּיף, רַק הוּא מִתְעַטֵּף בְּצַעֲרָתוֹ בְּדָחֳקוֹ וְעָנְיוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף, שֶׁמִּתְעַטֵּף מִינֵהּ וּבֵהּ, וְגַם דַּחְקוּת הֶעָנִי בִּמְזוֹנוֹת מְכַנֶּה בְּשֵׁם עֲטִיפָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיכָה ב) הָעֲטוּפִים בָּרָעָב וְכוּ', כִּי צְדָקָה מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן פְּגַם נְפִילַת הַדַּעַת שֶׁל הַיָּמִים שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי הַזְּקֵנִים שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁמִּשָּׁם הָיָה יוֹנֵק מֵצַח הַנָּחָשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר פְּגַם כָּל הַחָכְמוֹת הָרָעוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַלְּבוּשִׁים עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּמִצְווֹת הַתּוֹרָה שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁים וְצִמְצוּמִים וְכֵלִים לְקַבֵּל עַל יָדָם הַשְׁפָּעַת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בֶּאֱמֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד מוֹשֵׁל בָּעוֹלָם, אַךְ בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וּבִשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם הֶעֱלִים וְהִסְתִּיר וְהִלְבִּישׁ רְצוֹנוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה הַסְתָּרוֹת, וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כַּמָּה וְכַמָּה לְבוּשִׁים קְדוֹשִׁים עַל-יְדֵי מִצְווֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַשִּׂיג עַל יָדָם הָאָרַת הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן:

כִּי בְּחִינַת הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵרִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שִׁבְירַת כֵּלִים, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁפַע גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, מִשָּׁם כָּל הַטָּעוּתִים וְהַכְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁבָּאִים מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי מִמֵּצַח הַנָּחָשׁ שֶׁרוֹצִים לְהַשִּׂיג מִיַּד אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי כֵּלִים וּלְבוּשִׁים דְּקֻדֻּשָׁה וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת הַתִּקּוּן שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע הָיָה עַל-יְדֵי לְבוּשִׁין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, כִּי בַּתְּחִלָּה הָיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרֻמִּים וְלֹא יִתְבַּשָּׁשׁוּ, כִּי לֹא הָיוּ צְרִיכִין לְבוּשִׁים גַּשְׁמִיִּים רַק דַּקִּים וְרוּחָנִיִּים מְאֹד בְּחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִצְטַוּוּ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֲקִירוֹת הָרָעוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע, כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים קְדוֹשִׁים, אֲבָל אַחַר שֶׁהַנָּחָשׁ הִתְגָּרָה בָּהֶם וְהֵסִיתָם לֶאֱכֹל מִשָּׁם עַד שֶׁבָּאוּ לִכְפִירוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין לח) עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנְסוּ בַּחֲקִירוֹת שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע בְּלִי לְבוּשִׁים, עַל-כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעָסַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּתִּקּוּנִים עָשָׂה לָהֶם לְבוּשִׁים בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, כִּי עַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת צִיצִית וּתְפִלִּין, שֶׁהֵם לְבוּשִׁים דִּשְׁכִינְתָּא דְּהִיא עָנְיָא בְּגָלוּתָא,

בִּבְחִינַת כִּי הִיא כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ וְכוּ' דָּא צִיצִית וְכוּ' (תִּקּוּנִים סט) וְעַל-כֵּן צִיצִית הוּא בִּבְחִינַת צָדָקָה בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַכְנָעַת מֹצַח הַנָּחָשׁ וּמִתְגַּבֵּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת סֻכּוֹת שֶׁהוּא גְּמַר תִּקּוּן הָרַגְלַיִם בְּחִינַת בְּשׂוּמוֹ עָנָן לְבוּשׁוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשָׁה שְׁלִישִׁית שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא פָּרָשַׁת צִיצִית שֶׁקִּבְּעוּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁבּוֹ נִזְכָּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז הָיָה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְכָל הַשֶּׁלֹשׁ רְגָלִים וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִזְכַּר שֶׁלֹשׁ פְּעָמִים צִיצִית בְּפָרָשַׁת צִיצִית כְּנֶגֶד שֶׁלֹשׁ רְגָלִים וְכַנַּ"ל וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת עֲרֵב הֲלָכָה ג הַנַּ"ל שָׁם מְבֹאָר גַּם כֵּן עִנְיַן הַשֶּׁלֹשׁ רְגָלִים וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְגַלּוֹת הָאֲרַת הָרָצוֹן בָּעוֹלָם וְכוּ', אַךְ שָׁם הוּא בְּסִגְנוֹן אַחֵר קְצָת כִּי שִׁבְעִים אַנְפִּין לְאוֹרָיְתָא וְהַכֹּל עוֹלֶה אֶל מָקוֹם אֶחָד וְעַל-כֵּן קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי צִיצִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר טו) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם זוֹ מִינוּת וְכוּ' (בְּרָכוֹת יד), לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹקֵיכֶם וְכוּ' כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי צִיצִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים בְּחִינַת צָדָקָה שֶׁמַּכְנִיעַ מֹצַח הַנָּחָשׁ שֶׁרוֹצֶה לְבַטֵּל אֶת כָּל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁיּוֹנְקִים מִשָּׁם וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'מִשְׁפָּטִים' בְּסִימָן ז שֶׁצִּיצִית בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכוּ', וּמְבַטֵּל סְבָרוֹת וְעֵצוֹת הַנָּחָשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא תָּא וְאַחֲוֵי לָךְ טוּרָא דְּסִינַי דְּהַדְרָא לֵהּ עִקְרָבָא שֶׁהֵם עֲצַת הַנָּחָשׁ וְכוּ' וְקַיְּמוּ כִּי חַמְרֵי חִוּרְתָּא שֶׁהֵם בְּחִינַת צִיצִית שֶׁמַּכְנִיעִים אוֹתָם וְכוּ' וּמְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם:

חלק מד

וְזֶה בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר ח) בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, כִּי הִנְשָׁמָה קְרוּיָה נֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ), נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וְעִקַּר שֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמָה הוּא בְּחִינַת רָצוֹן (כַּמּוּבָא בְּהִלְכוֹת עֲרֵב) וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת נֶפֶשׁ, לְשׁוֹן רָצוֹן וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת נֵר, כִּי תִּקֻּף הָרָצוֹן הוּא כְּמוֹ נֵר דּוֹלֵק, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח), כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ', שֶׁהוּא תִּקֻּף הָרָצוֹן וְהָאַהֲבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְבֹאָר שָׁם רִשְׁפֵּי רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ, מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְכוּ', כִּי תִּקֻּף הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹעֵר כְּמוֹ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ שֶׁמִּמֶּנּוּ נִדְלָקִין כָּל הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשִׁים בִּבְחִינַת לְאַנְהָרָא בּוּצִינִין לְאַדְלָקָא שְׁרָגִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַנְּשָׁמָה שֶׁקְּרוּיָה נֵר ה' שֶׁנִּדְלָקֶת וּמְאִירָה עַל-יְדֵי תִּקֻּף הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה הַבּוֹעֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ וְעִקַּר אוֹר וְנֵר הַנְּשָׁמָה הוּא שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר בְּכָל מִינֵי תִּקֻּף הַחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה יָרְדָה הַנְּשָׁמָה לְזֶה הָעוֹלָם לְהִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף גַּשְׁמִי וְעָכוּר כָּזֶה, כִּי גַּשְׁמִיּוּת הַגּוּף וְהָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא חֹשֶׁךְ וּמֵעִצָּם הַחֹשֶׁךְ לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם וְעַל-כֵּן הַמַּלְאָכִים

כְּשֶׁיָּרְדוּ לְזֶה הָעוֹלָם נִכְשְׁלוּ מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רַק הַנְּשָׁמָה נִמְשֶׁכֶת מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, עַל-כֵּן יֵשׁ לָהּ כֹּחַ אִם תִּרְצֶה לַעֲמֹד בְּמִלְחָמָה זֹאת, כִּי אִם תִּתְגַּבֵּר לֶאֱחֹז בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁלְּעוֹלָם לֹא תַּנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן הַטּוֹב בְּכָל מַה שֶּׁיְּעַבֵּר עָלָיו, עַל-יְדֵי זֶה תּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר לְעוֹלָם נֶגֶד חֶשְׁכַת הַגּוּף וְהָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי תֹּקֶף הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת אוֹר וְנֵר שֶׁמֵּאִיר לָהָאָדָם בְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים יח) כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי ה' אֱלֹקַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי, וְעַל-יְדֵי זֶה (שָׁם) כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד וּבֵאלֹקַי אֲדַלֵּג שׁוּר שֶׁאוּכַל לְהִתְגַּבֵּר נֶגֶד כָּל הַגְּדוּדִים וְהַחַיָּלוֹת נֶגֶד בַּרְזֶל הָרוֹצִים לְהַפְסִיק חַס וְשָׁלוֹם בֵּינִי וּבֵין אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא לִבִּי בּוֹעֵר עֲדַיִן בְּרִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹתָהּ וְכוּ' וְזֶה (שָׁם קלט), גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר וְכוּ', וּכְתִיב (מִיכָה ז), אַל תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קַמְתִּי כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי וְהַכֹּל עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת הַנְּשָׁמָה בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁנִּקְרֵאת בְּשִׁבְיל זֶה נֵר, כִּי הִיא מְאִירָה כְּמוֹ נֵר מַמָּשׁ שֶׁמֵּאִיר בְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, כִּי הַנְּשָׁמָה כְּלוּלָה מִכָּל הַשֶּׁבַע מִדּוֹת כַּיָּדוּעַ וְיֵשׁ שִׁבְעָה מִדּוֹת בַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁהֵם כְּלַל הַכֹּל, וְאֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה יֵשׁ שֶׁבַע מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁבְעַת פְּרוֹת הַטּוֹבוֹת וְשֶׁבַע פְּרוֹת הָרָעוֹת וְכוּ', בְּחִינַת שִׁבְעָה יְמֵי טוֹב וְשִׁבְעָה יְמֵי רַע, וְהָאָדָם בָּא לָזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל לְהִתְנַסּוֹת בָּזֶה שֶׁיְּעַבֵּר עָלָיו כַּמָּה מִינֵי חֹשֶׁךְ הַכְּלוּלִים שִׁבְעָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁבַע מִדּוֹרֵי גֵּיהִנֹּם שֶׁהָאָדָם נֶעֱנָשׁ בָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁלֹּא עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְנִכְשַׁל בָּהֶם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עָלוֹהִי, וּבִפְרָט מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַתְחִיל לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' וּלְהִתְקָרֵב בְּאֵיזֶה הִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁחוֹתֵר וְעוֹסֵק לְנַתֵּק עַצְמוֹ מֵהָרַע וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַטּוֹב, כְּמוֹ כֵן מִתְגָּרִים וּמִתְגַּבְּרִים בּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה נב) כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמב) בְּאֹרַח זוּ אַהֲלֵךְ טָמְנוּ פַּח לִי וְעַל זֶה צְעַק דָּוִד (שָׁם סט) טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וְכוּ' וּכְתִיב (שָׁם פח) שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצוּלוֹת וְכוּ', וְכֵן הָרִבֵּה. וְעַל כָּל זֶה עִקַּר הָעֲצָה וְהַתַּחְבּוּלָה הוּא הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם מִתְחַזֵּק אֵיךְ שֶׁהוּא בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה וּלְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ', אֲזַי הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת הַנְּשָׁמָה כַּנַּ"ל מֵאִיר לוֹ כְּמוֹ נֵר מַמָּשׁ שֶׁמֵּאִיר בְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ שֶׁבָּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן הֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, כִּי צְרִיכִין לְהָאִיר בְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ שֶׁכְּלוּלִים בַּשִּׁבְעָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת כִּי שֶׁבַע יִפֹּל צַדִּיק וְקָם (מִשְׁלֵי כד) כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִקְרָא צַדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וּבִפְרָט מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיְּעַבֵּר

עָלָיו כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי חשֶׁךְ כִּמְעַט בִּלִּי שִׁעוּר, וְכָל קִיּוּמוֹ בְּכָל מִינֵי נְפִילוֹת חַס וְשָׁלוֹם הוּא עַל-יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁנִּקְרָא נֵר ה' שֶׁכָּלוּל מִבְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁמֵּאִיר בְּכָל הַמִּדּוֹת הַכְּלוּלִים בַּשִּׁבְעָה לַעֲלוֹת מִכָּל הַנְּפִילוֹת מֵחשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל בִּבְחִינַת כִּי שֶׁבַע יִפֹּל צַדִּיק וְקָם שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ט) חֲצָבָהּ עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה, וּבִתְפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִים עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת מֹשֶׁה שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין בְּרָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת שֶׁהוּא עוֹמֵד בֵּין שְׁמַד לְרָצוֹן וְעוֹשֶׂה גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, כִּי מַעֲלֶה אוֹתָם מִשְׁמַד לְרָצוֹן, כִּי רַק הוּא מֵאִיר וּמַכְנִיס תִּקֻּף הָרָצוֹן דְּקְדֻשָּׁה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ אִם נָפַל חַס וְשָׁלוֹם לַמָּקוֹם שֶׁנָּפַל הוּא מַכְנִיס בּוֹ גַּם כֵּן שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּתִקֻּף הָרָצוֹן הַטּוֹב וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא מַעֲלֶה מִשְׁמַד לְרָצוֹן וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת-כְּשֶׁתְּרָצֶה לְהַדְלִיק וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּבְעָרוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנֵרָם יִהְיֶה הוֹלֵךְ וּמֵאִיר בְּכָל מִינֵי חשֶׁךְ כַּנַּ"ל, אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת-פְּנֵי הַמְּנוֹרָה זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁכָּל הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה שֶׁהֵם כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מְאִירִים מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא שֹׂרֶשׁ כֻּלָּם, וְעַל-כֵּן נִקְרָא פְּנֵי הַמְּנוֹרָה, כִּי פָּנִים לְשׁוֹן רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה וְאֶת הָעוֹרְבִים הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הִזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזִּקְנִים דִּקְדֻשָּׁה הָעוֹסְקִים לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לִבְחִינַת (יְשַׁעְיָה סא) וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תְּקֹרָאוּ וְכַנַּ"ל, שֶׁיְּכַוְּנוּ תָּמִיד לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר אֶת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַנְּשָׁמוֹת הַכְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה כִּתּוֹת וְכָל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע מִדּוֹת וְכַנַּ"ל, שֶׁיַּעֲלֶה וְיִקַּשֵּׁר כֻּלָּם אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא הַצַּדִּיק בִּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמַּכְנִיס תִּקֻּף הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּלֵב כָּל אֶחָד לְבַל יַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן הַטּוֹב לְעוֹלָם וְעַל-יְדֵי זֶה יַעֲלוּ וְיַדְלִיקוּ וְיָאִירוּ וְשׁוּם חשֶׁךְ לֹא יוּכַל לְהַחֲשִׁיךְ לָהֶם, כִּי נֵרָם לֹא תִּכְבֶּה, כִּי מְקֻשָּׁרִים בְּהַצַּדִּיק בִּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו כִּי בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ נִשְׁבַּעְתִּי לוֹ שֶׁלֹּא תִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

חלק מה

וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ פָּרָשַׁת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה לְחֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן בְּפָרָשָׁה זֹאת וְכֵן בְּפָרָשַׁת תְּצַוֶּה שֶׁנִּסְמְכָה מִיָּד אַחַר כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו הַנֶּאֱמַר בְּפָרָשַׁת תְּרוּמָה, וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל תֵּכֶף בְּמִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, וְאֵינוֹ מְדַבֵּר עֲדַיִן מִשּׁוּם קָרְבָּנוֹת רַק מִנֵּרוֹת הַמְּנוֹרָה, וְכַמְבֹאָר בַּמִּדְרָשִׁים עִנְיָן זֶה לְעִנְיַן גְּדֻלַּת מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה וְנֵרוֹתֶיהָ, כִּי עִקַּר כְּלַל הַמִּשְׁכָּן הָיָה לְתַקֵּן חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְלַל הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת (שְׁמוֹת כה), מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, כִּי צְדָקָה מְתַקֵּן פְּגַם הַזִּקְנִים הַפְּגוּמִים וְכוּ' וּמַגְבִּיר הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַזִּקְנִים

שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי מֹשֶׁה רָאָה גֹּדֶל הִתְגָּרוּת הַשָּׂטָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ כָּל כָּךְ לְהִתְגָּרוֹת בָּהָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם עַד אֲשֶׁר אַחַר שֶׁהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה וְקָרַע לָהֶם אֶת הַיָּם וְכוּ' וְנָתַן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים וְכוּ' וּבְהִתְגַּלּוּת אֵלֻקוּת נוֹרָא וּמַרְעִיד כָּזֶה וְכוּ' וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אַחַר כָּל אֵלֶּה הִכְשִׁילָם עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב בְּפִגַּם עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הָעֵגֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמָד, עַל-כֵּן כְּשֶׁנִּתְרַצָּה לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמֹ"ם יְמֵי רָצוֹן הָאֲחֲרוֹנִים מֵאֱלוּל עַד יוֹם כִּפּוּר צִוָּה לָהֶם לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּן, וּכְלַל הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת נְדָבַת לֵב צְדָקָה כְּדֵי לְחַזֵּק אֶת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי בְּהַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁבָּאוּ לְרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא יט), לִרְצוֹנְכֶם תִּזְבָּחוּהוּ וְעַל-כֵּן מַזְכִּיר בַּתְּחִלָּה תֵּכֶף וּמִיָּד פָּרָשַׁת הַמְּנוֹרָה בְּפָרָשַׁת תְּצַוֶּה וּבְפָרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ כַּנַ"ל, כִּי זֶה הָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיר הָרָצוֹן בְּתַקֶּף גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּאִיר לְעוֹלָם וְלֹא יִפְסֹק בְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ שֶׁעוֹבְרִים עַל כָּל אָדָם כְּפִי מַה שֶּׁהוּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה כַּנַ"ל, בְּחִינַת לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד וְכַנַ"ל, וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי תִּקֻּף הָרָצוֹן כַּנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִים הַכֹּל מִשְׁמָד לְרָצוֹן כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וּשְׁמָד הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְטִרְדַּת וּמְרִירַת הַפַּרְנָסָה מַה שֶּׁהַשָּׂטָן וְהַבַּעַל דָּבָר מַפִּיל אֶת כָּל אֶחָד בְּדַעְתּוֹ לְטָבְעִיּוּת וְרוֹצֶה לְהַרְחִיקוֹ מֵאֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה וְהָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וּמַחֲמַת זֶה דּוֹאֵג תָּמִיד עַל מָמוֹן וּפַרְנָסָה, מַחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁעַתָּה נִתְמַעֲטָה פַּרְנָסָתוֹ, וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָמוֹן הַרְבֵּה אֲבָל מִתְאַוֶּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ', וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כְּפִירוֹת בָּרָצוֹן וְהַשְׁגָּחָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמָד וַעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה תְּחוּבִים בְּמָמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה צוּיתָ צָדֵק וְכוּ' (סִימָן כג) וְהִתְקִוּוּ לְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, בְּחִינַת צְדָקָה לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים וּכְשֵׁרִים בֶּאֱמֶת, כִּי ל"ט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גְּמְרִינָן, וְכָל עִסְקֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וּלְכַוֵּן לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה שֶׁעָשָׂאוֹ בְּתִקּוּנִים כָּאֵלֶּה לְתַקֵּן לַדּוֹרוֹת חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי בְּהַמִּשְׁכָּן כָּלוּל כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהָב וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכוּ' שֶׁבִּשְׁרָשָׁם הֵם גְּבוֹהִים מְאֹד, כִּי הֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כה), אַךְ לְמַטָּה נָפְלוּ מְאֹד עַד שֶׁרֹב הִתְרַחֲקוּת בְּנֵי הָאָדָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי טִרְדַּת הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים, שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּכֶסֶף וְזָהָב וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְכוּ' וּמִי שֶׁמְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים בְּחִינַת מֹשֶׁה וּמַרְבִּים בִּצְדָקָה דִּקְדֻשָּׁה לַשָּׁמַיִם וְלֹא לְהִתְפָּאֵר, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִים שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם הָאָרַת הָרָצוֹן, מִבְּחִינַת מֹשֶׁה, עַד שֶׁיָּאִיר לָהֶם בְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ לַעֲלוֹת מִשָּׁם כַּנַ"ל, כִּי הַמִּשְׁכָּן נַעֲשָׂה בִּקְדֻשָּׁה כָּזֹאת שֶׁאֲפִלּוּ בְּחָרְבָּנוֹ יָגֵן עַל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת לח) אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן-מִשְׁכָּן, מִשְׁכָּן

בְּבִנְיָנוֹ וּמִשְׁכָּן בְּחֶרְבָּנֵיהּ, בִּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר כד), מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם חֳרֵבִים מְגֻנִּים עַל יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁבִיל זֶה הֵקִימוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּכָל פַּעַם וּפֵּרְקוּהוּ בְּעַצְמָן וְנָסְעוּ עִמּוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּמִדְבָּר חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה מְקוֹם נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ חָזְרוּ וְהֵקִימוּהוּ וְכוּ', לְהוֹרוֹת לַדּוֹרוֹת שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַמִּשְׁכָּן יִהְיֶה נִפְרָק וְחָרוּב יָגֵן עֲלֵיהֶם, וְאִם יִקָּשְׁרוּ רְצוֹנָם תָּמִיד בִּקְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלָיו, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הָעוֹסְקִים בְּבִנְיַן הַמִּשְׁכָּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה וְכוּ' (סִימָן רפב) עַל-יְדֵי זֶה יוּכְלוּ לַעֲבֹר בְּשָׁלוֹם בְּכָל הַמִּדְבָּרִיּוֹת בְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹבְרִים חַס וְשָׁלוֹם בִּמְקוֹם נָחָשׁ וְשָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן וְכוּ', שֶׁבְּכָל מְקוֹמוֹת אֵלּוּ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר בָּהֶם הָרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ, בִּפְרָט מִי שֶׁנִּכְשַׁל כְּבָר בַּמֶּה שֶׁנִּכְשַׁל וְרוֹצֶה לָשׁוּב שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת, בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּהֵינְוּ דְּעָאל וְכוּ' (עַיֵּן בְּהַתּוֹרָה רְצִיצָא בְּסִימָן כז). וּמִכֻּלָּם יַצִּילֵנוּ ה' עַל-יְדֵי תִּקֻּף הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הִזְכִּיר בַּתְּחִלָּה מַעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה אַחַר מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל, כִּי מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה וְנֵרוֹתֶיהָ הֵם עִקַּר אוֹר הָרָצוֹן שֶׁהָיָה מֵאִיר בַּמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִים מִכָּל מִינֵי חֹשֶׁךְ שֶׁבָּעוֹלָם, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים יח) כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק מו

וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְקַשֶּׁה מֹשֶׁה מְאֹד עַל מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּבְיוֹתֵר מְבֹאָר בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ פֶּרֶק טז, מוּבָא בְּיַלְקוּט הָרְאוּבֵנִי פָּרָשַׁת תְּרוּמָה שֶׁנִּתְקַשֶּׁה בָּהּ מְאֹד, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גִּלָּה לוֹ חָזוֹר וְשָׁכַח מַעֲשֶׂיהָ כְּשֶׁיֵּרֵד, וְחָזוֹר וְעָלָה וְשָׁאַל וּפֵרֵשׁ לוֹ וְחָזַר וְשָׁכַח וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים, עַד שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְךָ אֵצֶל בְּצַלְאֵל וְהוּא יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ מִיָּד וְכוּ' וּמִיָּד עָשָׂה אוֹתָהּ בְּצַלְאֵל הִתְחִיל תְּמֵהַּ וְאָמַר, אֲנִי כַּמָּה פְּעָמִים הֶרְאָה לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִתְקַשֵּׁתִי לַעֲשׂוֹתָהּ וְאַתָּה שֶׁלֹּא רָאִיתָ עָשִׂיתָ מִדַּעְתְּךָ-בְּצַלְאֵל בְּצֵל אֵל הָיִיתָ עוֹמֵד כְּשֶׁהֶרְאָה לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲשִׂיתָהּ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ וְכָל רוֹאֶה יִשְׁתּוֹמֵם עַל הַמַּרְאֶה הַזֹּאת, אֵיךְ יִתְּכֵן שֶׁמֹּשֶׁה לֹא יָדַע וְנִתְקַשֶּׁה כַּמָּה פְּעָמִים עַל עֲשִׂיָּתָהּ וּבְצַלְאֵל עָשָׂה אוֹתָהּ מִיָּד וְאִם מֵחֲמַת שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּצֵל אֵל כְּשֶׁהֶרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה עֲשִׂיָּתָהּ, הֲלֹא מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי עָמַד שָׁמָּה וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לָמַד עִמּוֹ וְגִלָּה לוֹ עֲשִׂיָּתָהּ פַּעַם אַחַר פַּעַם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נִתְקַשֶּׁה כָּל כָּךְ. וּבְצַלְאֵל שֶׁעָמַד רַק מִצִּדּוֹ בְּצֵל אֵל הִשִּׂיג לַעֲשׂוֹתָהּ מִיָּד, אִם רַבִּי לֹא שָׁנָה חִיָּא מִנַּיִן אַף מַה שֶּׁאִפְשָׁר לְהָבִין בָּזֶה מֻרְחָק אָנוּ מְחֻיָּבִים לַחֲתֹר וּלְפָרֵשׁ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקְּדוֹשִׁים הָעֲמֻקִּים

מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּוַדַּאי מִשֶּׁה נִתְקַשֶּׁה מְאֹד מְאֹד כַּמָּה פְּעָמִים בְּמַעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַעֲשׂוֹת כְּלִי קְדוֹשָׁה וְנוֹרָאָה כָּזֹאת שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר עַל יָדָהּ הֶאָרַת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל יִשְׂרָאֵל, בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל מַה שֶּׁיִּצְטָרֵךְ עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁבְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ וּבְכָל מִינֵי יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו בְּכֻלָּם יִתְבָּרֵךְ בְּתִקֻּף הָרָצוֹן שֶׁיָּאִיר לוֹ לַעֲלוֹת מִכֻּלָּם כַּנַ"ל, כִּי בְּוַדַּאי קָשֶׁה מְאֹד לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת עֲשָׂיַת כְּלִי נִפְלָאָה כָּזֹאת, בִּפְרָט שֶׁכְּבָר רָאָה מֹשֶׁה בְּעֵינָיו מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁאַחֲרֵי כָּל הָאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִם יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וּמַתַּן תּוֹרָה וְכוּ', אַחַר כָּךְ עָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ וְכַנַ"ל, וְהֵבִין וְרָאָה כַּמָּה וְכַמָּה קָשֶׁה לַעֲזֹר לְבַעַל בְּחִירָה, עַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַשִּׂיג וּלְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ עֲשַׂיַּת הַמְּנוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן בְּתִקּוּנִים נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה הַמְרֻמָּזִים בְּשִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר פְּרָחִים וְתִשְׁעָה כַּפְתּוֹרִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם גְּבִיעִים שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים מ"ט, כְּנֶגֶד מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁעָבְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּכַוָּנַת הָאֲרִיזַ"ל, וּמוּבָא שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא הִשִּׂיגוֹ מֹשֶׁה בְּחֵיָיו רַק בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ נִסְתַּלֵּק לְשָׁם, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת שֶׁמַּכְנִיס תִּקֻּף הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּלֹב כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּאִיר לָהֶם בְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ וְכוּ' כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן נִתְקַשֶּׁה עַל זֶה מְאֹד, אֲבָל בְּצַלְאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד הֶהָגוּן, הֵבִין וְרָאָה בְּצַלְאֵל, שֶׁמַּה שֶּׁנִּתְקַשֶּׁה מֹשֶׁה כָּל כָּךְ הוּא מֵחֲמַת עִצָּם עִנְוָתָנוּתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיָה עָנָו מְאֹד וְלֹא רָצָה לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְנַפְשׁוֹ, וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בָּרַעְיָא מְהֵימְנָא פָּרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ וְעַל-כֵּן נִתְקַשֶּׁה כָּל כָּךְ וְלֹא הֵבִין אֵיךְ יֵעָשֶׂה מְנוֹרָה בְּתִקּוּנִים כָּאֵלּוּ שֶׁיָּאִיר הָרָצוֹן לָנֶצַח וְכוּ' כַּנַ"ל, מֵחֲמַת שֶׁהֵבִין שֶׁהַדָּבָר תָּלוּי בּוֹ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל כָּל כָּךְ בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן עַד שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס הָרָצוֹן לָנֶצַח בְּכָל יִשְׂרָאֵל וְהוּא בְּעִנְוָתָנוּתוֹ לֹא הָיָה יָכֹל לְהַשִּׂיג שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ כָּזֶה, עַל כֵּן נִתְקַשֶּׁה מְאֹד מְאֹד עַל זֶה, אֲבָל בְּצַלְאֵל תַּלְמִידוֹ הֵבִין מֵרְחוֹק גְּדֻלַּת רַבּוֹ מֹשֶׁה שֶׁאַדְרַבָּא מֵחֲמַת עִנְוָתָנוּתוֹ הַגְּדוֹלָה כָּל כָּךְ הוּא נִכְלָל בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, כִּי שָׁם אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי תַּכְלִית הָעֲנָוָה וְהַבִּטּוּל כְּמוֹ מֹשֶׁה עַל-כֵּן בְּצַלְאֵל בְּחִינַת הַתַּלְמִיד הִשִּׂיג מִיָּד עֲשִׂיָּתָהּ כִּי הוּא אָמַר אֲנִי בָּטוּחַ בְּכֹחוֹ שֶׁל זָקֵן שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁבְּוַדַּאי אֶעֱשֶׂה אוֹתָהּ וְאֶגְמֹר אוֹתָהּ כָּרָאוּי, כִּי אֲנִי מַאֲמִין בְּכֹחוֹ שֶׁל רַבִּי שֶׁבְּוַדַּאי יִגְמֹר וְיַכְנִיס הֶאָרַת הָרָצוֹן בָּזֶה הָעוֹלָם עַד שֶׁיָּאִיר לָהֶם בְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֵינוֹ יָכוֹל לֵידַע מִגְּדֻלַּת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ מִגֹּדֶל הַבִּטּוּל וְהָעֲנָוָה שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁיּוּכַל לְהַשִּׂיג מֵרְחוֹק בְּחִינַת הַתַּלְמִיד, כִּי הֵבִין שֶׁמֵּחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּתְקַשֶּׁה כָּל כָּךְ עַל עֲשִׂיָּתָהּ שֶׁזֶּה מֵחֲמַת עִנְוָתָנוּתוֹ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִגְמֹר הַתִּקּוּן

שֶׁל הַמְּנוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּצַלְאֵל דַּיְקָא עָשָׂה אוֹתָהּ כָּרָאוּי וְהַכֹּל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבּוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק מז

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַרְאֵה הַמְּנוֹרָה שֶׁל זְכַרְיָה שֶׁמַּפְטִירִין בְּפָרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ וּבְשַׁבַּת חֲנֻכָּה שֶׁרְאָה אֶת הַמְּנוֹרָה וְכוּ' (זְכַרְיָה ד) וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל וְאָמַר מָה אֵלֶּה אֲדוֹנִי, וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלֹא יָדַעְתָּ מַה אֵלֶּה, וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי, הַיְנוּ שֶׁגַּם זְכַרְיָה נִתְקַשָּׁה עַל עִסְקָ תּוֹרַת הַמְּנוֹרָה מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁשְּׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ שֶׁהֵם שְׁנֵי אִילָנוֹת אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל שֶׁהֵם בְּחִינַת אִילָנָא דְּחַיֵּי וְאִילָנָא דְּמוֹתָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה וְסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁכְּנֶגְדָּהּ, שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם רַע לְעֻמַּת טוֹב וְכוּ', עַל-כֵּן שָׁאַל מַה אֵלֶּה שְׁתֵּי פְּעָמִים, כִּי לֹא הָיָה יָכֹל לְהַשִּׂיג אֵיךְ יְכוֹלִין לִכְבֹּשׁ הַר כָּזֶה, מֵאַחַר שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת כְּנֶגֶד כָּל אָדָם כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ בְּכָל פַּעַם וְהִשִּׁיב לוֹ הַמַּלְאָךְ (שָׁם) לֹא בְּחַיִל וְלֹא בְּכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי אָמַר ה' צְבָאוֹת, בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁנִּקְרָא רוּחַ ה' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל כ) הָעוֹלֶה עַל רוּחֲכֶם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵרוּחַ ה' עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִי אֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה עַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּבֵּר כָּל אֶחָד לֹא בְּחַיִל וְלֹא בְּכֹחַ כִּי אִם עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ (זְכַרְיָה ד) מִי אַתָּה הַר הַגָּדוֹל לִפְנֵי זְרֻבָּבֶל לְמִישׁוֹר שֶׁאַפְלּוּ הָהָר הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשּׁוֹנְאִים וְהַמּוֹנְעִים הַגְּדוֹלִים (וּכְעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִּׁ"י שָׁם) לִפְנֵי זְרֻבָּבֶל לְמִישׁוֹר כִּי כֻּלָּם יִתְבַּטְּלוּ לִפְנֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת זְרֻבָּבֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן שֶׁיֵּאִיר בְּיִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב, שֶׁעַל-יְדֵי הַדְלָקַת נֵר תָּמִיד נִצּוֹלִין מִגְּזֵרַת שְׁמָד, כִּי נֵר תָּמִיד הוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שְׁמָד כִּי עוֹלִים מִשְּׁמָד לְרָצוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק מח

וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּדֻלַּת קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה שֶׁמַּמְשִׁיכִין אָז כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּבֵיתוֹ קְדֻשַּׁת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין בְּכָל שָׁנָה מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁרָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתוֹ וְגָזְרוּ אָז כַּמָּה שְׁמָדוֹת עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (וַיִּקְרָא רַבָּה פֶּרֶק יג), כִּי כָּל זֶה מְבַטְּלִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ מִגְּדֹל נוֹרְאוֹת קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, עַד שֶׁגַּם בִּימֵי נֹחַ תֵּכֶף אַחַר הַמַּבּוּל בָּאָה הַיּוֹנָה וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, שֶׁמְּרַמֵּז עַל שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁמַּצִּיל מִשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים, מִבְּחִינַת מֵימֵי הַמַּבּוּל הַמִּתְגַּבְּרִים בְּכָל דּוֹר בְּכָל פַּעַם לְהַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ עִקַּר הַתְּקוּן עַל-יְדֵי עָלֶה זַיִת בְּחִינַת שֶׁמֶן נֵר חֲנֻכָּה בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּכָל מִינֵי חֹשֶׁךְ אֲפִלּוּ בְּחֹשְׁכַת מֵי הַמַּבּוּל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַכֹּל מִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי

הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמְּרֻמָּז בָּעֲלֶה זַיִת שֶׁהֵבִיאָה הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב שֶׁמְּרֻמָּז עַל עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא בְּחִינַת (זְכַרְיָה יד) וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת מְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ הַנֶּעְלָם עַל פָּסוּק וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת הַנַּ"ל שֶׁלּוּלֵא נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כְּבָר אָבְדָה פְּלֵטַת יְהוּדָה מִן הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר קִיּוּמֵנוּ עַתָּה הוּא עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וְכַנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים לְהִלְכוֹת פֶּסַח מְחֻבָּר לְהִלְכוֹת בְּרִכַּת הַשַּׁחַר עַל-פִּי הַתּוֹרָה שֶׁמֹּשֶׁה עוֹמֵד בֵּין שִׁמְד לְרָצוֹן:

חלק מט

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וְשָׁבוּעוֹת, כִּי בְּפֶסַח הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁאָז יָצְאוּ מִטֻּמְאַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁמְד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לִכְלֹל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּדִיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, כִּי גְּאֻלַּת מִצְרַיִם בְּחִינַת פְּדִיוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יד), וְהַפּוֹדְךָ מִבֵּית עֲבָדִים וְכוּ' אֲבָל זֶה הַפְּדִיוֹן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁהוּא בְּחִינַת י"ג תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁזֶּה זוֹכִין רַק בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז נִתְגַּיְּרִין יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁנִּכְנְסוּ בְּהַזְאָה וּטְבִילָה כְּגֵר וְכוּ' וְעַל-כֵּן אָז בְּשָׁבוּעוֹת בֶּאֱמֶת נִגְלָה כְּזֵקֶן מָלֵא רַחֲמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה אָז שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּדִיוֹן הַנַּ"ל, אֲבָל בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה קָשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת פְּדִיוֹן הָעֶלְיוֹן הַזֶּה, עַל-כֵּן הָיָה קָשֶׁה מְאֹד יְצִיאַת מִצְרַיִם אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה מֵאֵן בַּתְּחִלָּה מֹשֶׁה בִּשְׁלִיחוּתוֹ וְאָמַר שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח (שְׁמוֹת ד) כִּי יָדַע שֶׁאֵין בְּכֹחוֹ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינָה הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יְקַלְקְלוּ אַחַר כָּךְ וְיִהְיֶה מַה שֶׁיִּהְיֶה וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ שֶׁדַּיְקָא אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ נִסְתַּלֵּק לְשָׁם וכו', וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ עַד שֶׁיִּגָּמֵר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּדִיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ לְגָאֳלָם וְהִבְטִיחוֹ שֶׁיִּהְיֶה עִמּוֹ שֶׁיּוּכַל גַּם עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה וְהַמְתָּקָה הַנַּ"ל וְכוּ', אֲבָל גַּם זֶה הָיָה הָעִקָּר בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל עַתָּה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת פְּדִיוֹן הַנַּ"ל, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְהֵאִיר עָלֵינוּ הֶאָרָה לְמַעְלָה מֵהַמַּדְרֵגָה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁפָּסַח עַל סֵדֶר הַמַּדְרֵגוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, הַיְנוּ שֶׁאַף עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכוּ עֲדַיִן עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לִבְחִינַת פְּדִיוֹן הַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵאִיר עֲלֵיהֶם מִלְמַעְלָה הֶאָרָה נִפְלָאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ וְכוּ' וְעַל-כֵּן אָנוּ מְחֻיָּבִין לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן בְּחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם בְּלִי שׂוּם עֲשִׂיָּה

וְטָרְדָא כְּלָל, בְּחִינַת וְגַם צְדָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם שֶׁנֶּאֱמַר בַּפָּרָשָׁה (שְׁמוֹת יד) וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק וְכוּ' עֻגוֹת מַצּוֹת וְכוּ':

חלק נ

כִּי חָמֵץ זֶה בְּחִינַת עֲבֵדוּת וּטְרָחוֹת שֶׁמְּיַגְּעִין עַצְמָן לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה כְּאִלּוּ יֵשׁ אֵיזֶה דֶּרֶךְ הַטֶּבַע אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הוּא שֶׁקֶר וְכָזָב כִּי אֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁמִּתְיַגֵּעַ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה לְהַרְוִיחַ פַּרְנָסָה אֵין הַפַּרְנָסָה עַל-פִּי הַטֶּבַע כְּלָל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח) וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ וְכוּ', אֲרֵי יְהֵיב לָךְ עֻצָּה לְמִקְנֵי נְכָסִין, כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְכוּ' כִּי אֵין עֲנִיּוּת מִן הָאֱמָנוּת וְלֹא עֲשִׁירוּת מִן הָאֱמָנוּת וְכַאֲשֶׁר רוֹאִין בַּחוּשׁ וְכוּ', אַךְ עִקַּר טִרְחַת הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מֵחֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז נִגְזַר בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ' וְהַתְּקוּן עַל-יְדֵי שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת לה), שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכוּ' שַׁבָּת וְכוּ', וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת בְּטוּל בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵת רָצוֹן וְכוּ' הַמְאִיר בְּשַׁבָּת, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁאָפְלוּ כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה יִהְיוּ קְדוֹשִׁים בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִבְלִי לְהִיוֹת טָרוּד בָּהֶם מִלְּהִנָּצֵל מִבְּחִינַת שְׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ-בִּשְׁטוּתָא וְכוּ' וְעַל-כֵּן מְבִיאִין מָמוֹן לְהַצְדִּיק בִּשְׁבִיל פִּדְיוֹן שֶׁהוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים, כִּי עִקַּר הַדִּינִים הֵם בְּהַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת בְּחִינַת אֶכְילַת וּפַרְנָסַת הָאָדָם שֶׁנִּתְקַלְקֵל עַל-יְדֵי אֶכְילַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ', שֶׁעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא מָמוֹן דַּיְקָא, וְאָז כְּשֶׁהַצַּדִּיק אוֹכֵל וּמִתְפָּרְנֵס מִזֶּה הַמָּמוֹן וַאֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נח) וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְכוּ' שֶׁמְּשָׁם שֹׁרֶשׁ בְּחִינַת הַפִּדְיוֹן הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק כָּל הַדִּינִים וְכוּ' עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מִצּוֹת אֲכִילַת שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת וּבִפְרָט עַל-יְדֵי אֲכִילַת סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית נִמְשָׁךְ בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל, כִּי אָז עֵת רָצוֹן וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת כַּמּוּבָא בְּחִינַת (שָׁם סו) לְמַעַן תִּזְכֹּר וְהִתְעַנַּגְתָּם וְכוּ' בְּחִינַת מָן וְכוּ', וְהוּא בְּחִינַת בִּטָּחוֹן לְבַד בְּלִי שׁוּם עֲבֵדָא כְּלָל, אֲבָל לְאַחַר קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁנִּסְתַּלֵּק גַּם כֵּן בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וְכוּ', וּבְשָׁבִיל זֶה וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף (שְׁמוֹת יג) וְזֶה הָיָה כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עָסְקוּ בְּבִזָּה שֶׁהָיָה תִּקּוּן גָּדוֹל כִּי קִיְּמוּ בָּזֶה מִצְוָה רַבָּה שֶׁהִזְהִירָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שָׁם יא) דַּבֶּר נָא וְיִשְׁאֲלוּ וְכוּ', כְּדֵי לְקַיֵּם וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל (בְּרֵאשִׁית יט) כִּי הָרְכוּשׁ וְהָעֲשִׁירוּת בָּעַצְמוֹ שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, זֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן שֶׁהוּא מָמוֹן שֶׁנּוֹתֵן הָאִישׁ הֶהָמוֹנִי לְהַצַּדִּיק, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִמְתָּק הַדִּין וְכוּ', וּבִכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים וּכְשֶׁהוֹצִיאוּ הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת מִזֶּהֱמַת מִצְרַיִם לְקָדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיקִים זֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן וְכוּ' אֲבָל כָּל זֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי שְׁעוֹלֶה עַד רַעֲוָא דְּרַעֲוִין. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה מִצְוָה

רַבָּה אַף-עַל-פִּי-כֵן חֲכֹם לֵב יִקַּח מִצְוֹת שֶׁהוּא מֹשֶׁה שֶׁלִּקַּח אָז עַצְמוֹת יוֹסֵף שֶׁנִּסְתַּלֵּק לְשָׁם, כִּי דַּיְקָא בְּכֹחַ זֶה יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק דִּינִים בִּבְחִינַת פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַבְּזָה וְהָרְכוּשׁ שֶׁלָּקְחוּ אָז וְכוּ', אַף עִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת יוֹסֵף הָיָה בְּשָׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיד) הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס וְכוּ' גַּם כְּבָר סָפְרוּ שִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר וְעֹמֶר שְׁעוֹרִים זֶה בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּהַפְּרָנְסָה בְּיוֹתֵר וּצְרִיכִין לִסְפֹּר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְכוּ' לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכוּ', וְהָעִקָּר שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹסְקִין בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהוּא עֲשִׂיַּת מָשָׁא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת יִהְיֶה בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכוּ', וַאֲזַי אַחַר כָּךְ הַתֹּר הֶחָמֵץ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ אֲסוּרָא וְכוּ':

חלק נא

וְזֶה בְּחִינַת קָרְבַּן תּוֹדָה שֶׁהוּא יָקָר וְחָשׁוּב מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁכֻּלָּם בְּטֵלִים חוּץ מִקָּרְבַּן תּוֹדָה שֶׁהָיָה בּוֹ חָמֵץ וּמַצָּה וְכוּ', כִּי תּוֹדָה הוּא כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה וְהַדִּינִים שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל, וְאָז מְבִיאִין חָמֵץ וּמַצָּה בְּתְחִלָּה שְׁלֹשָׁה מִינֵי מַצָּה וְאַחַר כָּךְ עַל חַלּוֹת לֶחֶם חָמֵץ, כִּי הָעִקָּר הַהַתְחָלָה בְּכֹלָל וּבִפְרָט הוּא בְּחִינַת מַצָּה שֶׁאֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כְּלָל בְּחִינַת (שְׁמוֹת יב) וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ עוֹשִׂין אֵיזֶה עֵסֶק וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ, אֲבָל הָעִקָּר הוּא הַתּוֹרָה בְּחִינַת (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח יז) לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה, וְגַם בְּהַתּוֹרָה וּמִצְוֹת בְּעַצְמָן צְרִיכִין שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כְּלָל כִּי מַה אָנוּ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב) לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמֹר, כִּי הָעִקָּר הוּא רָצוֹן וְכוּ' אַךְ אַחַר כָּךְ עוֹשִׂין. וְסוֹד זֶה בִּשְׁלֵמוּת יִתְגַּלֶּה רַק לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹדָה שֶׁיִּשָּׁאֵר לֶעָתִיד וְכוּ', כִּי הַכֹּל יִתְבַּטֵּל וְלֹא יִשָּׁאֵר כִּי אִם תּוֹדָה הוֹדָאָה לְהוֹדוֹת לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וּבָחַר אוֹתָנוּ עִם מִן הָעַמִּים לְעַם סְגֻלָּה וְכוּ':

חלק נב

וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת מְבִיאִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא וְזֶה בְּחִינַת תּוֹדָה, כִּי פֶּסַח וְשָׁבוּעוֹת קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת עַד מָחֳרַת הַשַּׁבָּת, וְנִכְלָל הַמַּצָּה שֶׁל פֶּסַח וְחָמֵץ שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹדָה וְכוּ', וְאָז קוֹרִין רוּת שֶׁהִיא גִּיּוֹרֶת שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁנִּסְתַּלֵּק גַּם כֵּן בְּעֵת רָצוֹן הַנַּ"ל, וְעַל יָדוֹ יִהְיֶה נִגְמָר בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה יִפָּדֶה אוֹתָנוּ מִן הַגָּלוּת בִּגְאֻלָּה שְׁלֵמָה וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דָּנִיֵּאל ז) וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָא וְכוּ', וְעַל-כֵּן נְעוֹרִין בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת כִּי אָז נִשְׁלַם בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל וְעַתָּה כָּל חִיּוּתֵנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁעוֹמֵד בֵּין שְׁמָד לְרָצוֹן שֶׁמַּעֲלֶה אֶת כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו וּבְיוֹתֵר בְּעִנְיַן הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שֶׁכְּשֶׁפּוֹגְמִין בּוֹ הוּא בְּחִינַת שְׁמָד וְכוּ', וּמֹשֶׁה מַעֲלֶה בְּכָל פַּעַם בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל:

חלק נג

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מָרוֹר בְּפֶסַח זֵכֶר לְוַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה שֶׁהוּא מְרִירוּת טָרְחוֹת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרִירוּתָא דְּעָלְמָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי מֶלַח שֶׁהוּא בְּחִינַת טִבּוּל וְעַתָּה מַטְבִּילִין בַּחֲרֹסֶת-"חַס רוּת" דְּחָס רַחֲמָנָא עָלָן בְּכֹחַ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיָּצָא מְרוֹת הַגִּיּוֹרֶת וְכוּ':

חלק נד

כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּדְרֶשֶׁת בְּשִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ג תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא מִשָּׁם הַפִּדְיוֹן הַנַּ"ל, וְכֵן הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא עִקַּר הַהַמְתָּקָה הוּא בְּבְחִינַת י"ג הַנַּ"ל. כִּי אוֹמְרִים י"ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, וְכֵן י"ג שְׁבָחִים שֶׁבִּישְׁתַּבַּח, וְכֵן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְכוּ', וְכַמּוּבָא. וְעִקַּר כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה וְכָל סֵדֶר הַיּוֹם הוּא בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת בְּחִינַת תּוֹדָה הַנַּ"ל, כִּי מְבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר שֶׁזִּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר וְכָל שְׁאָר בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת בְּחִינַת תּוֹדָה הַנַּ"ל, כִּי מְבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר שֶׁזִּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר וְכָל שְׁאָר בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה וְשֶׁל כָּל בִּרְכַּת הָאֲכִילָה וְכוּ', כִּי הָעִקָּר הוּא תּוֹדָה הוֹדָאָה וְכַנַּ"ל:

חלק נה

וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים לד) וַיְקַבֵּר אוֹתוֹ בַּגַּי מוּל בֵּית פְּעוֹר, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁפְּעוֹר רוֹצֶה לְהִתְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם עוֹמֵד מֹשֶׁה כְּנֶגְדּוֹ לְהַשְׁפִּילוֹ כַּמּוּבָא בְּתוֹסְפוֹת סוֹטָה (דף יד) בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה נִקְבַּר בִּבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם הַפִּדְיוֹן הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלֶה מִשְׁמָד מִבְּחִינַת פְּעוֹר לִבְחִינַת רָצוֹן וְכוּ', וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹקִים "וּמֹשֶׁה" אוֹתִיּוֹת "מֹשֶׁהוּ", בְּחִינַת נְקֻדַּת הַמֹּשֶׁהוּ שֶׁבֵּין חֵמֶץ לְמַצָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת קוּצָא דְּאוֹת ד' דְּאֶחָד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלֶה מִשְׁמָד לְרָצוֹן וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מֹשֶׁה כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ וְעַיֵּן לְקַמָּן וְזֶה בְּחִינַת מְצָוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא עִקַּר הָאֱמוּנָה הַפָּךְ הָעֲבוֹדָה זָרָה אֵל אַחֵר בְּחִינַת שְׁמָד, כִּי עִקַּר הָאַחְדוּת הוּא בְּחִינַת קוּצָא דְּאוֹת ד' שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת מֹשֶׁה שֶׁמַּעֲלֶה וְכוּ' וְזֶהוּ ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁהַהַשְׁגָּחָה וְהָעֵסֶק וְכוּ' הַכֹּל אֶחָד, כִּי הַטֶּבַע בְּחִינַת אֱלֹקִים נִכְלָל בָּהַשְׁגָּחָה וְזֶהוּ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתְּאָה, גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם שַׁיֵּשׁ בּוֹ טָעוּת הַטֶּבַע אֲבָל אָנוּ יוֹדְעִין הָאֱמֶת שֶׁגַּם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הַתַּתְתּוֹנִים וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וְכוּ' בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

חלק נו

בָּאִידְרָא רַבָּה אִית מֵצַח וְאִית מֵצַח, 'מֵצַח' בְּהֶפֵךְ אַתְוָן 'חֶמֵץ', שֶׁהוּא בְּחִינַת (יִרְמְיָה ג) וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם הַמּוּבָא שָׁם בָּאִידְרָא רַבָּא הַנַּ"ל, וּצְרִיכִין לְבַעֲרוֹ

לְגַמְרֵי בְּפֶסַח וְכוּ', אֲבָל בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁעוֹלִים עַד הַדִּיקְנָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם הַהַמְתָּקָה שֶׁל הַפִּדְיוֹן הַכּוֹלֵל, אָז עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי חָמֵץ שֶׁבִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם:

חלק נז

שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד הֵם מ"ט אוֹתִיּוֹת כ"ה וכ"ד, בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה וְהָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ כ"ה אַתְוָן דִּיחוּדָא עִלָּאָה שֶׁהוּא שְׁמַע וְכוּ', לִבְחִינַת כ"ד אַתְוָן שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּאִתְמַר עֲלֵיהוּ בְּגָלוּתָא אַל יְשׁוּב דַּךְ נִכְלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁעִקְּרוֹ עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, בְּחִינַת קוּצָא דְּאוֹת ד' שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַכ"ה אַתְוָן דִּיחוּדָא לְהַמְתִּיק כָּל הַכ"ד בָּתֵּי דִּין לְבַטֵּל הָעֲנִיּוּת וְהַגָּלוּת בְּחִינַת דַּ"ךְ הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים בְּחִינַת דִּינִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם הַהַמְתָּקָה מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַהֲנָפָה לְשִׁשָּׁה קְצָווֹת כְּמוֹ בַּד' דְּאֶחָד שֶׁמְּכַוְּנִין לָזֶה וְכוּ', וְאָז סוֹפְרִין הַמ"ט יָמִים הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מֵתוּ כ"ד אֶלֶף תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא בִּימֵי הָעֹמֶר (יְבָמוֹת סב) כ"ד דַּיְקָא כִּי לֹא הִמְתִּיקוּ הַכ"ד בָּתֵּי דִּינִים וְהָעִקָּר מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם אַהֲבָה שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא אֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְלִל שָׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי אַהֲבָה וְאַחְדוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כִּי אַחְדוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הוּא אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ וְכוּ' שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז הִתְגַּלּוּת מֵצַח הָרָצוֹן, וְעַל-כֵּן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא דַּיְקָא וְאַהֲבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק כד) גַּם רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה בֶּן גֵּרִים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כז עַיִן בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ נִסִּים גָּאוֹן):

חלק נח

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נו) לְעָנְיַן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, לֵימְרֵי וְכוּ' עַד מָשָׁל לְבַת מַלְכָּה שֶׁהֵרִיחָה צִיקֵי קִדָּרָה, כִּי יַעֲקֹב רָצָה לְגַלּוֹת הַקֵּץ וְכוּ' עַד פָּתַח וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁעַתָּה אֲנִי רוֹאֶה שֶׁאַף עַל-פִּי שֶׁאֵתֶם חֲזָקִים בִּיחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה אִי אֶפְשָׁר עֲדַיִן לְגַלּוֹת הַקֵּץ סָתוּם, מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר וְהַמְתָּקָה נִפְלָאָה לִבְחִינַת יִחוּדָא תַּתָּאָה, שֶׁשָּׁם כָּל הַכ"ד בָּתֵּי דִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ד אַתְוָן שֶׁבְּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין מִשְּׁמָד לְרָצוֹן עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַמְתָּקָה נִפְלָאָה לְמַטָּה לְמַטָּה עַד שֶׁמִּתְבָּרְרִין הַדִּינִים וְנוֹפְלִים כָּל הַסִּיגִים הַגְּמוּרִים לְמַטָּה וְכוּ', וְהַטּוֹב שֶׁאֶפְשָׁר לְבָרֵר נִתְבָּרֵר וְעוֹלֶה מִשְּׁמָד לְרָצוֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגֵּרִים הַנַּ"ל שֶׁמַּעֲלִין עַל-יְדֵי זֶה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סוֹד הַבְּדִילָה שֶׁמַּבְדִּילִין סָמוּךְ אַחַר מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת וְכוּ' וְעַל-כֵּן לֹא אָמְרִיהּ מֹשֶׁה אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא יָדַע מִזֶּה וּמָסַר לָנוּ בְּעַל פֶּה לְאָמְרוֹ בְּקְרִיאַת שְׁמַע, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא אָמְרִיהּ בְּפֵרוּשׁ בַּתּוֹרָה, כִּי הוּא סוֹד כָּמוּס וְנֶעְלָם בְּחִינַת סוֹד צִיקֵי קְדֵרָה שֶׁהוּא לְהַעֲלוֹת קְדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁזֶּהוּ גֵּרִים הַנַּ"ל שֶׁמַּעֲלִים מִמְּקוֹמוֹ הַמְגֻנִּים כָּאֵלֶּה מִבְּחִינַת

שְׁמָד לְרָצוֹן, וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁהָאִיר עֲלֵיהֶם תְּחִלָּה הָאָרָה נִפְלָאָה מִפִּדְיוֹן הַנַּ"ל מִבְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן:

חלק נט

עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי פִּדְיוֹנוֹת לְהַמְתִּיק כ"ד בָּתֵּי דִּין וְכוּ' זֶה בְּחִינַת כ"ד מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, כִּי הַכֹּהֵן בְּחִינַת הָרַב וְהַצַּדִּיק וּצְרִיכִין לִתֵּן לוֹ מִכָּל דָּבָר עַל פִּדְיוֹן וְהֵם כ"ד וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת כ"ד סְפָרִין דְּאוֹרָיְתָא בְּחִינַת כ"ד קְשׁוּטֵי כַּלָּה וְכוּ' בְּחִינַת וְכַדָּה עַל שִׁכְמָהּ הַנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְזֶה בְּחִינַת כ"ד פְּרָקִים שֶׁל מַסֶּכֶת שַׁבָּת, וּמִתְקֶלֶף הַדִּינִים שֶׁבַּכ"ד הַנַּ"ל נִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחָיזַת הַכ"ד מִינֵי עוֹפוֹת טְמֵאִים שֶׁצִּוָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַבְדֵּל מֵהֶם, וּבְפָרְשָׁה זֹאת עוֹסְקִין בְּפֶסַח כִּי אָז הוּא הַסֵּדֶר שְׁמִינִי. וְזֶה בְּחִינַת וְשָׁמַרְתִּי כַּדָּכוֹד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְעִנְיַן בְּחִינַת כ"ד הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת כ"ד מִשְׁמָרוֹת כְּהֻנָּה וּלְוָיָה וְזֶה בְּחִינַת כ"ד שְׁעוֹת הַיּוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ד צִרּוּפֵי אדנ"י שֶׁנִּמְתָּקִין עַל-יְדֵי י"ב צֵרוּפֵי הֲוָיָה שֶׁל הַיּוֹם וְשֶׁל הַלַּיְלָה וְכוּ', וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה לְהָאֲר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל יְשַׁעְיָה בְּדַף יג ע"ב וְזֶה בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה וְכַנַּ"ל:

חלק ס

וְעִקַּר הַסְּפִירָה לְהַתְחִיל עַל-יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר וּסְפִירָה לְהַמְשִׁיךְ הַמֹּחִין כַּסֵּדֶר מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כְּדֵי לִזְכּוֹת לַעֲלוֹת עַד הַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין בְּשָׁבוּעוֹת וְכוּ' וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מַמְשִׁיכִין אֵיזֶה הָאָרָה וְהַמְתָּקָה מִשָּׁם, כִּי כֵן הַדֶּרֶךְ שֶׁלְּכָל דַּרְגָּא שֶׁמְּכִינִין עַצְמָן לַעֲלוֹת לְשָׁם נִמְשָׁךְ תֵּכֶף הָאָרָה מִתַּכְלִית הַמַּדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנָה הַהִיא וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה מו) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וְכוּ' וְעַל-כֵּן הֵם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע לְהַעֲלוֹת כָּל הַנּוֹפְלִים וְכוּ' מִשָּׁמָּד לְרָצוֹן שֶׁזֶּה צְרִיכִין הַגֵּרִים וְהָרְחוֹקִים מְאֹד וְכֵן כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וַעֲלִיּוֹתָיו וִירִידוֹתָיו וְכוּ' צָרִיךְ זֹאת בְּכָל פַּעַם וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם וְכוּ' בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת (מִשְׁלֵי כד) שֶׁבַע יִפֹּל צַדִּיק וְקָם שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲזִיקָם עַל-יְדֵי שִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם לְקַשְּׁרָם אֶל הַתּוֹרָה, בְּחִינַת (שָׁם ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַשֶּׁבַע מִדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁכְּלוּלִים מֵהַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁהָאַחֲרוֹן שֶׁבָּהֶם דָּוִד שֶׁהוּא מְשִׁיחַ שֶׁיִּהְיֶה כָּלוּל מִכֻּלָּם, וְעַל יָדוֹ עִקַּר הַתִּקּוּן וְגַם כָּל הִתְחַזְּקוּת הוּא עַתָּה מִשָּׁם, כִּי לוּלֵא וְכוּ' וְעַל-כֵּן דָּוִד בְּגִימַטְרִיָּא י"ד שְׁתֵּי פְּעָמִים שֶׁבַע, בְּחִינַת שֶׁבַע יִפֹּל הַנַּ"ל, בְּחִינַת (שָׁם כו) שֶׁבַע תּוֹעֵבֹת בְּלִבּוֹ, בְּחִינַת שִׁבְעָה מְדוֹרֵי גֵּיהִנֹּם בְּחִינַת שִׁבְעָה אֲרָצוֹת וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת שֶׁבַע שֶׁל הַיְרִידָה וְכוּ' וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָהּ מִשָּׁם לְהַתּוֹרָה, בְּחִינַת (שָׁם ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה וְכוּ' וּבְחִינַת (תְּהִלִּים קיט) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ שֶׁנֶּאֱמַר עַל בִּרְכַּת קְרִיאַת

שְׁמַע וְלֶהָפֵךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה בִּבְחִינַת (שָׁם יב) אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם וְעַל-כֵּן אָמַר דָּוִד (שְׁמוּאֵל א כ) כְּפָשַׁע בֵּינִי וּבוּ' וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים כ"ד, בְּחִינַת כַּ"ד כ"ד הַנַּ"ל שֶׁעוֹלֶה מ"ח בְּחִינַת מ"ח דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶם שֶׁמַּכְנִיעִין בְּחִינַת חָ"ם וְכוּ' בְּחִינַת מִצְרַיִם וְאָז נִקְנֵית הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה בְּמ"ט פָּנִים וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם לַעֲלוֹת לִבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם בְּשַׁבּוּעוֹת בְּאִידְרָא רַבָּה שֶׁמְּשָׁם הַפְּדִיוֹן הַנַּ"ל, שֶׁמְּשָׁם שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת. וְעַתָּה זוֹכִין וְכוּ' וְעִקַּר הַגְּמָר יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ וְכָל זֶה תִּקּוּן הָעֵרֶב רַב שֶׁפָּגְמוּ בְּדַעַת עֶלְיוֹן, בְּד' רַבְּתֵי דְּאֶחָד, כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה דְּהָאֲרִיזַ"ל פָּרְשַׁת בֹּא עַל פָּרְשָׁה קַדֵּשׁ וְכוּ', שֶׁאֹסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָעֵרֶב רַב וְכוּ' הָאוֹמֵר לְעוֹלָמוֹ דַּי יֹאמַר לְצָרוֹתֵינוּ דַּי, בְּחִינַת (אִיּוֹב כח) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וְכוּ' אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד שֶׁבְּגִימַטְרִיָּא דַּ"י, כִּי הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיֹּאמַר דַּי לְצָרוֹתֵינוּ וְיִגְאָלֵנוּ וְכֵן הוּא נָמֵי עַתָּה בְּכָל אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה גְּבוּל לְצָרוֹת נַפְשׁוֹ לִפְדּוֹתוֹ וּלְגָאֳלוֹ בְּכֹחַ הַפְּדִיוֹן הַנַּ"ל כִּי עִם ה' הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת וְהוּא יִפְדֶּה וְכוּ', פּוֹדֶה וּמַצִּיל הַפּוֹדְנוּ מִיַּד מְלָכִים וְכוּ', כִּי פָדָה ה' אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ וְכוּ', שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם וְכוּ', בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ, בְּגִימַטְרִיָּא 'רָצוֹן' כַּנַּ"ל:

חלק סא

וְהַכְּלָל, כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעוֹסֵק לְהַעֲלוֹת מִשְׁמָד לְרָצוֹן, שֶׁזֶּה צָרִיךְ גַּם כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, כִּי אֲפִלּוּ הַכְּשֵׁרִים כְּשֶׁסָּרִים לִפְעָמִים מֵאַחֲרֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נֶחֱשָׁב לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמָד רַחֲמָנָא לִצְלַן כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְכוּ' וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל וְנִתְרַחֵק מְאֹד מְאֹד אֵיךְ שֶׁהוּא, עַל כָּלָם מַגִּיעִים רַחֲמֵי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל לְעוֹרְרוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִשְׁמָד לְרָצוֹן, וְעִקַּר עַל-יְדֵי כֹּחַ הַפְּדִיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן וְכוּ', וְהָעִקָּר הוּא שֶׁהַצַּדִּיק בְּגֹדֶל כֹּחוֹ מַמְשִׁיךְ חֶסֶד וְרַחֲמִים וְרָצוֹן נִפְלָא מִשָּׁם עַד שֶׁמֵּאִיר הָרָצוֹן לְמַטָּה לְמַטָּה עַד שֶׁאֲפִלּוּ בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד אֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא מַגִּיעַ הָרָצוֹן הַקָּדוֹשׁ לְכָל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם עַד שֶׁגַּם שָׁם הֵם מִתְעוֹרְרִים בְּכָל פַּעַם בְּרָצוֹן חָזָק וְכִסּוּפִין טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אִלּוּ הַנּוֹפְלִים מְאֹד אִי אֶפְשָׁר לְהַחֲיוֹתָם וְלַהֲשִׁיבָם כִּי אִם עַל-יְדֵי רָצוֹן לְהָאִיר בָּהֶם מִלְּמַעְלָה לְמַעְלָה מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל מִמֵּצַח הָרָצוֹן, עַד לְמַטָּה לְמַטָּה עַד שֶׁגַּם אוֹתָן שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַדִּינִים לִבְחִינַת מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה וְכוּ', גַּם הֵם יִתְעוֹרְרוּ וְיִשְׁתּוֹקְקוּ בְּרָצוֹן טוֹב וְחָזָק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיַּעֲלֶה אוֹתָם מִשְׁמָד לְרָצוֹן, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁנָּפַל בְּיוֹתֵר לְמַדְרֵגָה פְּחוּתָה וּשְׁפֵלָה בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְעוֹרֵר עָלָיו

רַחֲמִים מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתִּקְוָה לְכָל אֵלּוּ הַנַּ"ל הוּא רַק עַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁמְּנִיפִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא מִנְחַת קְנָאוֹת לְהַסּוֹטָה שֶׁהוּא פְּגַם זְנוּת שֶׁבָּא עַל-יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת עַל-יְדֵי מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה וְכוּ', וְעַכְשָׁיו מַתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה מִסּוֹף הָעֲלִיָּה שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲלוֹת לְשָׁם בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן וְכוּ', עַד שֶׁבְּכֹחַ זֶה מְנִיפִין הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וּלְבַטֵּל הָרוּחַ שְׁטוּת מַעֲשֶׂה בַּהֲמִיּוּת בְּחִינַת שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא חִיּוּת הַבְּהֵמָה, וּלְהַעֲלוֹת הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁמַּנִּיפוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת לְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד שֶׁשָּׁם מַמְלִיכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת, כִּי בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת הָאֵלּוּ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְעוֹרֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי רָצוֹן וְכַנַּ"ל וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ מִזֶּהֲמַת מִצְרַיִם וְלִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו בְּכָל יוֹם מֹחַ וָדַעַת בְּחִינַת קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכָל זֶה מוּבָן בְּהַתּוֹרָה וְאֶת הָעוֹרְבִים צִוִּיתִי (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד) שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁמְּבֹאָר שָׁם מֵעִנְיַן מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעוֹ עַל-יְדֵי צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְקַנִּין פְּגַם הַזְּקֵנִים מַאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת, וְעַל-יְדֵי זֶה מַגְבִּירִין מֵצַח הָרָצוֹן וְכוּ', כִּי הָאָדָם צָרִיךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם קְדֻשָּׁה וָדַעַת וְכוּ', וְזֶה עִקַּר אֲרִיכַת יָמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְכָל זֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לְעֹמֶר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֹחַ וְשֵׂכֶל קָדוֹשׁ מְיֻחָד כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל אֲבָל כָּל כֹּחַ הַזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה הַנַּ"ל שֶׁעוֹמֵד בֵּין שִׁמְד לְרָצוֹן שֶׁמַּעֲלֶה מִזֶּהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁהֵיוּ מַלְאִים כְּפִירוֹת וּזְנוּת וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת שִׁמְד לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם לִבְחִינַת רָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק סב

וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי כָּל הַשִּׁלְשָׁה צַדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת שֶׁהֵם יוֹסֵף מֹשֶׁה דָּוִד שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים צִדְקָתְךָ אֵז וּמִשִּׁיחַ יִהְיֶה כָּלוּל מִכֻּלָּם וְעַל יָדוֹ יִהְיֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי תִּקּוּן הַכֹּל תָּלוּי רַק בְּהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְשִׁיחַ בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה צַדִּיקִים הַנַּ"ל וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁהִרְבָּה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה לְדַבֵּר בָּזֶה שֶׁעִקַּר הוּא הָרָצוֹן, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה, כִּי יֵשׁ בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁעֲדַיִן הֵם כְּשֵׁרִים וְלֹא קִלְקְלוּ וְגַם אוֹתָם צְרִיכִין לְעוֹרֵר שֶׁיִּזְכּוּ לַאֲרִיכַת יָמִים דִּקְדֻשָּׁה לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם קְדֻשָּׁה וָדַעַת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, כִּי יוֹסֵף כִּבֵּשׁ אֶת יִצְרוֹ וְעָמַד בַּנִּסָּיוֹן, וּבְכֹחוֹ מְקַבְּלִין כָּל מִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת שֶׁיִּהְיֶה גַּם כֵּן כּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ וְכוּ', וְיִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּרָצוֹן חָזָק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

עַד שֶׁיּוֹסִיף קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם וְכוּ' אֲבָל יֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁכְּבָר קִלְקְלוּ הַרְבֵּה וְיֵשׁ שֶׁקִּלְקְלוּ מְאֹד מְאֹד וְנַעֲשָׂה עִמָּהֶם מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה, וְזֶה שֶׁכִּיחַ בְּיוֹתֵר מְאֹד בִּפְרָט עַתָּה רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד לְהַעֲלוֹת מִשְׁמָד לְרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה נִקְרָא עַל שֵׁם כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ שֶׁמְּרַמֵּז עַל שֵׁם הֶעָתִיד כַּמּוּבָא הַיְנוּ שֶׁמֹּשֶׁה מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ עִמְקֵי מֵימֵי מִצְרַיִם מַיִם הַזַּדוֹנִים וּמַעֲלֶה מִשָּׁם הַנְּפוּשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ מֵי הַמַּבּוּל מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי מֹשֶׁה הוּא תִּקּוּן מֵי הַמַּבּוּל כַּמּוּבָן בַּכְּתָבִים עַל פָּסוּק בְּשֻׁגָּם הוּא בָּשָׂר, בְּשַׁגְּ"ם דְּא מֹשֶׁה וְכוּ', כִּי גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה לְתַקֵּן חֵטְא דּוֹר הַמַּבּוּל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הִשְׁלִיכוּ הַבָּנִים לַיְאוֹר וְהֻכְרַח גַּם מֹשֶׁה לֵירֵד לְשָׁם וּמִשָּׁם יָצָא עַל-יְדֵי בַּת פַּרְעֹה דַּיְקָא שֶׁנִּתְגַּיְּרָה אָז, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מֹשֶׁה כַּנַּ"ל לְרַמֵּז שֶׁבְּגַדְל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁעֲתִיד לְהַעֲלוֹת מִשְׁמָד לְרָצוֹן, עַל-יְדֵי זֶה כְּשֶׁנּוֹלַד וְיָרַד לִיאוֹר מִצְרַיִם לֹא דַּי שֶׁהַיְאוֹר לֹא יָכוֹל לִבְלֹעַ אוֹתוֹ אַף גַּם בְּגַדְל כֹּחוֹ הִכְנִיס הִרְהוּר תְּשׁוּבָה בְּבַת פַּרְעֹה עַד שֶׁנִּתְגַּיְּרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהֶעֱלָה מִשְׁמָד לְרָצוֹן עַד שֶׁהִיא הוֹצִיאָה אוֹתוֹ בְּנַשְׂמִיּוּת מֵהַיְאוֹר וְכוּ' וְנִקְרָא עַל שֵׁם זֶה מֹשֶׁה כִּי מִן הַמַּיִם וְכוּ' וְעַל-כֵּן גַּם עַתָּה כָּל זֶה עִסְקוֹ תָּמִיד לְהוֹצִיא כָּל הַנּוֹפְלִים מִמַּיִם הַזַּדוֹנִים מִמֵּי הַמַּבּוּל וְכוּ' וְהָעִקָּר בְּכֹחַ הַהַמְתָּקָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁנִּסְתַּלֵּק לְשָׁם כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁמַּעֲלִין אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הֵן מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁבִין בִּתְשׁוּבָה הֵן הַגֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין הוּא מַעֲלֶה אוֹתָם לְמֵצַח הָרָצוֹן, וּמְחַזְּקָם תָּמִיד שֶׁלֹּא יִטְעוּ חַס וְשָׁלוֹם אַחַר חָכְמַת הַשָּׂבַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּצַח הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל תַּאֲוֹת מָמוֹן שֶׁבּוֹ כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת שְׁמָד:

וְזֶה כְּלָל שֶׁכָּל הַמִּדּוֹת הֵן טוֹבוֹת הֵן רָעוֹת כֻּלָּם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי מִצְוָה גְּוֹרֶרֶת מִצְוָה וַעֲבֵרָה גְּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, רַחֲמָנָא לִצְלַן עַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹפְלִים לִטְבַּעַ חַס וְשָׁלוֹם וּמִתְגַּבֵּר תַּאֲוֹת מָמוֹן וְרוֹדְפִים אַחַר הַהֶבֶל בִּיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת לְהַרְוִיחַ מָמוֹן, וְעַל-פִּי רֹב אֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדָם, וְאִם לִפְעָמִים מַרְוִיחִין אֵינוֹ מַסְפִּיק לָהֶם וְכוּ' בִּפְרָט עַכְשָׁיו וְכוּ', וַאֲזַי חוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹת קִנְאָה וְתַאֲוָה וְכָבוֹד, וּבִפְרָט הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִית שֶׁהִיא עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא וְכוּ', כִּי פְּגַם הַבְּרִית וּפְגַם תַּאֲוֹת מָמוֹן תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדוֹתֶךָ, וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הָרַבֵּה בָּזֶה, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת הַנַּ"ל וּמֵאִיר עֲלֵיהֶם הָאָרַת מֵצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל אֲזַי עֲדַיִן הַבַּעַל דָּבָר אוֹרֵב עֲלֵיהֶם תָּמִיד כִּי הוּא מִתְחַדֵּשׁ עַל כָּל אָדָם בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל) בִּפְרָט עַל אוֹתָן שֶׁכְּבָר נִכְשְׁלוּ וְכוּ' עַל-כֵּן הוּא מִתְנַכֵּל עֲלֵיהֶם לַחֲזֹר וּלְהַפִּילָם חַס וְשָׁלוֹם וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁעֲדַיִן אֵין הָאָרַת מֵצַח הָרָצוֹן חָזָק אֶצְלָם כָּרְאוּי, וְכַמְבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה וְאֶת הָעוֹרְבִים הַנַּ"ל וַאֲזַי צְרִיכִים לַחֲזֹר וּלְהִתְחַזֵּק לִתֵּן צְדָקָה הַרְבֵּה לְחַזֵּק אֶת הָרָצוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת דָּוִד שֶׁהוּא

עִקַּר בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיִּהְיֶה בֶּן דָּוִד שֶׁהָיָה לוֹ מִלְחָמָה גְּדוֹלָה עִם מַצַּח הַנְּחָשׁ בְּחִינַת גָּלְיָת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הַתִּקָּוָה עַל יָדוֹ שֶׁהוּא לוֹחֵם עִם מַצַּח הַנָּחָשׁ שֶׁלֹּא יַרְפֶּה אֶת אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנְּפִילוֹת חַס וְשָׁלוֹם רַק לְחַזֵּק אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֵיךְ שֶׁהוּא בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁיִּתְחַזֵּק מֵחָדָשׁ בְּכָל יוֹם בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם עָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדָּקָה וּמִי שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לִתֵּן צְדָקָה כָּרָאוּי, כְּבָר גִּלָּה כְּשֶׁמְּקַנְּאִין קִנְאַת ה' צְבָאוֹת נֶחֱשָׁב כִּצְדָקָה, וּבָזֶה מַמְתִּיקִין הַחֲרוֹן אַף, בִּבְחִינַת פִּנְחָס וְכוּ' הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְכוּ', וְהוּא עוֹסֵק בָּזֶה לְחַזֵּק אֶת הָרָצוֹן בְּכָל פַּעַם בְּתִקּוּנִים נִפְלָאִים עַד שֶׁמַּאִיר הָרָצוֹן הַקָּדוֹשׁ בְּכָל אֶחָד אֵיךְ שֶׁהוּא עַד שֶׁמַּעֲלֵהוּ בְּכָל פַּעַם מִסְּפֵקוֹת וְכוּ', שֶׁגַּם זֶה הוּא בְּחִינַת שֶׁמַּעֲלֶה מִשְּׁמָד לְרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְהוּא גָּמַר וְיִגְמֹר, וְעַל-כֵּן דָּוִד בְּגִימַטְרִיָּא דִּי, בְּחִינַת שַׁדַּי, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מג) וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים וְשָׁלַח אֶת אֲחִיכֶם אַחֵר וְכוּ' שֶׁמְּרַמֵּז עַל קֵץ הַגְּאֻלָּה הַזֹּאת שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר מַה שֶּׁנִּתְחַנֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלֵינוּ הָאוֹמֵר לְעוֹלְמוֹ דַּי יֹאמַר לְצָרוֹתֵינוּ דַּי וְזֶה בְּכְלָל וּבִפְרָט, בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֹּאמַר דַּי לְצָרוֹתֵינוּ, כִּי כְּבָר מָשַׁךְ עָלֵינוּ הַשִּׁעְבּוּד וְאָרַךְ עָלֵינוּ הַגָּלוּת מְאֹד מְאֹד וּבְוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יֹאמַר דַּי לְצָרוֹתֵינוּ וִימַהֵר לְגָאֳלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ד) לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתְךְ וְכוּ', וְכֵן בִּפְרָטִיּוּת אֲצֶל כָּל אֶחָד, וּבִפְרָט אוֹתָן שֶׁהִתְחִילוּ קְצָת וּכְבָר הֶעֱלָה אוֹתָם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מִמָּקוֹם שֶׁהֶעֱלָה אוֹתָם כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עוֹבֵר עֲלֵיהֶם בְּכָל פַּעַם וּבְכָל יוֹם וְכוּ' מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם, וּצְרִיכִים לְבָטֵחַ בְּכֹחַם שֶׁל זְקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁעוֹסְקִים לְחַזֵּק אֶת הָרָצוֹן וּמַמְשִׁיכִים עָלֵינוּ בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁיֹּאמַר דַּי לְצָרוֹת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' שֶׁל כָּל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת, כִּי קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וְכוּ', וּבְוַדַּאי לֹא לָנֶצַח יָרִיב וְכוּ' וְהָעִקָּר לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכֹחַ שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל רַק שֶׁכָּל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת הוּא עוֹסֵק בְּתִקּוּן זֶה וְכוּ' וְכַמְּבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, נִמְצָא שֶׁשִּׁלְשֶׁת הַצַּדִּיקִים הָאֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹסֵף מֹשֶׁה דָּוִד שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין בִּבְחִינַת עֵת רָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, הֵם עוֹשִׂים בְּחִינַת שִׁלְשָׁה תִּקּוּנִים, אֶחָד לְהַעֲלוֹת וּלְחַזֵּק אֶת הַכִּשְׁרִים עֲדַיִן שֶׁלֹּא יִפְּלוּ שֶׁלֹּא יָסוּרוּ חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת וְסָרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם וְכוּ', רַק יִתְחַזְּקוּ תָּמִיד בָּרָצוֹן חָזָק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת יוֹסֵף וְכַנַּ"ל שֵׁנִי הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמּוֹסִיף עוֹד לְהַעֲלוֹת אוֹתָן שֶׁכְּבָר נָפְלוּ לַמָּקוֹם שֶׁנָּפְלוּ לְהַעֲלוֹתָם מַמָּשׁ וְכוּ' שְׁלִישִׁי הוּא בְּחִינַת דָּוִד שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת מָשִׁיחַ בְּיוֹתֵר בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁהֶעְקֵר הוּא לְגָמֹר הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם אוֹתָן שֶׁכְּבָר הֶעֱלָה מִשְּׁמָד לְרָצוֹן וְכוּ' שֶׁצְּרִיכִין לְחַזְּקָם שֶׁלֹּא יִפְּלוּ עוֹד בְּכָל מַה שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִגְמֹר הַגְּאֻלָּה וְיֹאמַר דַּי לְצָרוֹתֵינוּ וְכוּ' בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן וְזֶה

בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּסְּפָרִים שֶׁעִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים לַהֶפֵךְ מִ'צָּרָה' לִ'רְצֵה', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רְצֵה בְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק סג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה מִשְׁנַת אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֳאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הוּא הָרָצוֹן וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתוֹרָה וְכוּ' וְכָל טוּב וְעַיֵּן בִּדְבָרֵינוּ בְּהִלְכוֹת עֲרֶב מַה שֶּׁדִּבַּרְנוּ בָּזֶה וּכְבָר הַשִּׂיחָה הַקְּדוֹשָׁה נִדְפֶּסֶת בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מַעְנְיַן מַעֲלַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא הָעִקָּר, וְזֶה בְּחִינַת אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר, כִּי כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת מִצְווֹת שֶׁזּוֹכִין עַל יָדָם לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם שִׁעוּר, כִּי הָרָצוֹן דְּקְדֻשָּׁה אֵין לוֹ שִׁעוּר, כִּי הוּא מוֹעִיל בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא בְּכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֶפְלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה מְאֹד מְאֹד מוֹעִיל לוֹ גַּם כֵּן הָרָצוֹן הַטּוֹב, כִּי עַל-יְדֵי הָרָצוֹן הַטּוֹב הַכֹּל יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת וְכַנַּ"ל וְכֵן לְהֵפֶךְ, אֶפְלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה מְאֹד הוּא צָרִיךְ גַּם כֵּן לָרָצוֹן, לְהִתְחַזֵּק בְּרָצוֹן חָדָשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ כִּי לְגַדְלוּתוֹ אֵין חֵקֶר. וְעַל-כֵּן הָרָצוֹן הוּא בְּבְחִינַת אֵין שִׁעוּר וְכוּ' וּצְרִיכִין תָּמִיד בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְהִתְגַּבֵּר בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים חֲדָשִׁים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ מִזֶּה הָרְבֵּה שָׁם בְּהִלְכוֹת עֲרֶב כַּנַּ"ל וּבְמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת הַדְּבָרִים כַּנַּ"ל שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר שֶׁהֵם הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין מֵהַתְּבוּאָה וְשִׁבְעַת מִינִים לְהַכֹּהֵן וְלַעֲנִיִּים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לָרָצוֹן לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ וּלְהַגְבִּיר הָאֶרַת מֵצַח הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי פֵּאָה וּבִכּוּרִים צְרִיכִין לִתֵּן תֵּכֶף בְּהַהַתְחָלָה שֶׁל הַתְּבוּאָה, כִּי פֵּאָה נוֹתְנִין בְּעֵת הַקְּצִיר תֵּכֶף, וְכֵן בִּכּוּרִים נוֹתְנִין תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִיל הַפֵּרִי לְהִתְבַּכֵּר, וְזֶה בְּחִינַת הַתְחָלַת הַצְדָקָה שֶׁיִּקָּרֵה מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לָרָצוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה וְאֶת הָעוֹרְבִים הַנַּ"ל, כִּי הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת צְרִיכִין לְתַקְּנָם בְּיוֹתֵר מֵחֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱחַז בְּיוֹתֵר בָּעֲבוֹדַת הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג), אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל יְגִיעַת הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ בָּהֶם קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת שֶׁעִקָּרָם הֵם בַּעֲבוֹדַת הָאֲדָמָה שֶׁהֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים מֵעֲבוֹדַת ה' כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁמַּכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וּמַגְבִּיר בְּחִינַת הָרָצוֹן וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין לְחֵרוּת מִשִּׁעְבּוּד הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת הָאֲדָמָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁקּוֹצְרִין הַתְּבוּאָה יִתְּנוּ פֵּאָה לָעֲנִיִּים כְּדֵי לְטַהֵר הַתְּבוּאָה הַיּוֹצֵאת מִן הָאֲדָמָה מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ הַנַּ"ל וּלְהַמְשִׁיךְ עָלָיו בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁעִקָּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צְדָקָה וְכֵן בִּכּוּרִים הֵם יְקָרִים עוֹד יוֹתֵר כִּי מְבִיאִים אוֹתָם לְבֵית הַפְּרִי לְהִתְבַּכֵּר גַּם כֵּן מִטַּעַם הַנַּ"ל וּבִכּוּרִים הֵם יְקָרִים עוֹד יוֹתֵר כִּי מְבִיאִים אוֹתָם לְבֵית

הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הֶאָרַת פְּנֵי ה' בְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעִקָּרָם מְבִיאִין אוֹתָם בְּשַׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַבִּכּוּרִים, כִּי בְּשַׁבּוּעוֹת הוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרהּ עַל-יְדֵי הָרָצוֹן כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן בְּשַׁבּוּעוֹת נִדְמֶה לָהֶם כְּזָקֵן, בְּחִינַת זָקֵן נְשׂוּא פָּנִים, בְּחִינַת רָצוֹן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

נִמְצָא שֶׁפֵּאָה וּבִכּוּרִים הֵם בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין בְּהַתְחָלַת תִּקּוּן הַתְּבוּאוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְרָצוֹן וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם שִׁעוּר, כִּי הָרָצוֹן אֵין לוֹ שִׁעוּר כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת וְהָרְאִיוֹן שֶׁהוּא מִצְוַת (דְּבָרִים טז) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרְאִים וּמְגַלִּים אֶת הָרָצוֹן וְכוּ' כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֶת פְּנֵי ה' לְקַבֵּל שָׁם הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנֵי ה' הַמֵּאִיר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּיוֹתֵר, וְעַל-כֵּן גַּם הָרְאִיוֹן אֵין לוֹ שִׁעוּר, כִּי הָרָצוֹן אֵין לוֹ שִׁעוּר כַּנַ"ל וְזֶהוּ וּגְמִילוּת חֲסָדִים שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַצְּדָקוֹת שֶׁכְּלוּלִים בִּגְמִילוּת חֲסָדִים שֶׁעִקָּרהּ בִּשְׁבִיל הָרָצוֹן, וְעַל-כֵּן אֵין לוֹ שִׁעוּר כַּנַ"ל וְכָל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ בְּכָל יוֹם וְזֶהוּ וְתַלְמוּד תּוֹרָה שֶׁאֵין לוֹ גַּם כֵּן שִׁעוּר, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן כַּנַ"ל שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים מִשְׁנָה זֹאת בְּכָל יוֹם אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, כִּי בְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יט), בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי, וּפֵרַשׁ רַשׁ"י שֶׁבְּכָל יוֹם יִהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם אַתָּה עוֹמֵד עַל הַר סִינַי וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו) אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם-בְּכָל יוֹם יִהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, וְכֵן הָרִבּוּי וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם בִּרְכַּת הַתּוֹרָה וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ אַתָּה ה' נוֹתֵן הַתּוֹרָה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לָנוּ הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ, וְעִקָּרוֹ עַל-יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הָרָצוֹן שֶׁצְּרִיכִין לְחַדְּשׁוֹ בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּשִּׂיחָה הַנַּ"ל שֶׁאֵין אָדָם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּעִנְיַן הִתְחַדְּשׁוּת הָרָצוֹן נִמְצָא שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם, בִּפְרָט בַּבֹּקֶר שֶׁמִּתְחַדֶּשֶׁת הַנְּשָׁמָה, בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ', צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּרָצוֹן חָדָשׁ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם שֶׁעַל זֶה מְבָרְכִין בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז מִשְׁנָה זֹאת שֶׁהִיא 'אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר' שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר כַּנַ"ל, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ כַּנַ"ל:

חלק סד

וְזֶהוּ בְּעֻצְמוֹ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁאוֹמְרִים תֵּכֶף אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא שֶׁעַל-יְדֵי הָרָצוֹן זוֹכִין לִבְחִינַת (יְשַׁעְיָה סא) וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרֵאוּ שֶׁלֹּא תִּצְטָרְכוּ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק מִל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ' וְזֶהוּ

בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, יְבָרֶכְךָ ה'-בְּמָמוֹן וְכוּ' וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי הָרָצוֹן זוֹכִין לְיִרְאָה שֶׁהוּא כְּלִי לְקַבֵּל הַחָסֶד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק כְּלָל וְכוּ' וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶהוּ יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן, בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא נִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וְכוּ' רַק הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ לָנוּ בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י) בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר וְכוּ' וְזֶהוּ וְיִשְׁמְרֶךָ מִן הַמַּזִּיקִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר מֵהֶם רַק יִזְכֶּה לְיִרְאָה קְדוֹשָׁה שֶׁהוּא מִדַּת שְׁמוֹר, כִּי עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה זוֹכִין לַחֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה בְּלִי יְגִיעָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶהוּ יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ, בְּחִינַת הָאָרַת פָּנִים, בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר נְשִׂיאַת פָּנִים, בְּחִינַת (תְּהִלִּים יז) אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ וְכוּ' וְזֶהוּ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם, בְּחִינַת מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה שֶׁהוּא כְּלִי לְקַבֵּל הַחָסֶד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבִרְכַּת ה' בְּחַסְדּוֹ וְאֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק שֶׁכָּל זֶה כָּלוּל בִּבְרִכַּת כֹּהֲנִים, כִּי כֹּהֲנִים דַּיְקָא צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה זֹאת, כִּי הֵם בְּחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת (שָׁם פט) עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה סא) וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תְּקֹרָאוּ, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בְּכָל זֶה תֵּכֶף אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ הוּא עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים וּמִשְׁנַת אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר, וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל לְעִנְיַן הַפִּדְיוֹן הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל:

חלק סה

וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה פִּדְיוֹן וַעֲדַיִן לֹא הָיָה לוֹ יְשׁוּעָה חְלִילָה לְהַרְהֵר אַחֲרָיו, כִּי בְּוַדַּאי הוּא לְטוֹבָה נִפְלָאָה, כִּי הִשְׁתַּמְּשׁוּ עִם זֶה הַפִּדְיוֹן לְתוֹעֶלֶת גְּבוֹהַּ יוֹתֵר הַרְבֵּה, שֶׁהוּא לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּבְוַדַּאי יִהְיֶה גַּם לְהַמֵּבִיא הַפִּדְיוֹן טוֹבָה גְּדוֹלָה מְזֻּהָה, וּבְהֶמְשֵׁךְ הַזְּמַן תִּצְמַח גַּם יְשׁוּעָתוֹ שֶׁהָיָה צָרִיךְ, רַק שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְמַהְמֵהַּ קְצָת, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אָדָם צָרִיךְ זֶה הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ חַיִּים וּמִתְקַיְּמִים בִּפְרָט בַּגָּלוּת הָאָרוֹךְ הַמַּר הַזֶּה שֶׁעִקַּר קִיּוּמֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים הָאֵלּוּ שֶׁיְּכוֹלִים בְּכָל עֵת לְהַמְשִׁיךְ עֵת רָצוֹן הַנַּ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַיְשׁוּעָה וְהָרַחֲמִים הוּא לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִנָּצֵל מֵעֲוֹנוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז), וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם, כִּי כָּל אָדָם לְפִי בְּחִינָתוֹ צָרִיךְ יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה בְּכָל עֵת הַנִּמְשָׁךְ מִפִּדְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁיַּעֲלֶה מִבְּחִינַת שְׁמֹר לְרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וּכְשֶׁהַצַּדִּיק עוֹשֶׂה פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל וּמִשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ לְמַעְלָה לְתוֹעֶלֶת גְּבוֹהַּ יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְכוּ' שֶׁנַּעֲשִׂין

עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַחֲרוֹן אַף עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן, בְּוַדַּאי שָׁם כְּלוּלִים כָּל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כִּי כָּל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם הֵם מֵהַסְתָּרַת פְּנֵי ה', בִּבְחִינַת (דְּבָרִים לא), הָלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹקַי בְּקִרְבִּי וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲרוֹן אַף וְכוּ' הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן הַנַּ"ל נִמְתָּק הַכֹּל וְנִמְשָׁכִין כָּל הַיְשׁוּעוֹת וְכוּ', רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְמַהְמֵהַּ קְצָת וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַמְתִּין, כִּי הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי יז), בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַמְשָׁכַת רָצוֹן הַנַּ"ל (כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא) וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן עִנְיַן הַהַבְטָחָה הַזֹּאת וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ, כִּי הֲלֹא עָב וְעָנָן הֵם קְשָׁיִם לְהָאָדָם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה קָשֶׁה יוֹמָא דְּעִיבָא וְכוּ', וּמַה זֶּה שֶׁדִּמָּה אֶת הַטּוֹב הַנִּפְלָא שֶׁל רְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ וְאַךְ הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי הֶעָב קָשֶׁה לְהָאָדָם בַּתְּחִלָּה, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹרֵד הַגֶּשֶׁם עַל יָדוֹ בְּוַדַּאי הוּא מְחַיֶּה אוֹתוֹ, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַגֶּשֶׁם וְהַמָּטָר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְכוּ' וְזֶהוּ כְּעָב מַלְקוֹשׁ, כִּי הַמַּלְקוֹשׁ בָּא בְּאָחוּר זְמַן, עַל-כֵּן דִּמָּה רְצוֹנוֹ הַטּוֹב לְעָב מַלְקוֹשׁ, כִּי הַיְשׁוּעָה הַבָּאָה מִשָּׁם הוּא יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה לָנֶצַח, אַךְ בָּאָה בְּאָחוּר זְמַן קְצָת עַל-כֵּן דִּמָּה רְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ וְהָבֵן:

וְזֶה (תְּהִלִּים קל), יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל ה' כִּי עִם ה' הַחֶסֶד, שֶׁבְּוַדַּאי יַעֲשֶׂה חֶסֶד, אַךְ, וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת, שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה פְּדוּת וִישׁוּעוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת הָאָדָם וּלְפִדּוֹתוֹ מִכַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי צָרוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּמָּלֵא חָסְרוֹנוֹ מִיָּד וְצָרִיךְ רַק לְיַחֵל לַה', כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְרֻבֶּה לִפְדּוֹת אֶת הָאָדָם וְצָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּפָּדֶה אוֹתוֹ מֵהַצָּרָה הַיּוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזֹּאת, וְאַחַר כָּךְ יְוֻשַּׁע גַּם בָּזֶה, כִּי אֵין בַּעַל הַנֵּס מַכִּיר בְּנִסּוֹ. וְהָעִקָּר הוּא מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ פּוֹדֶה אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁל הַצַּדִּיקִים מִכָּל עֲוֹנוֹתָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲשִׂיַּת גֵּרִים הַנַּ"ל וְזֶהוּ (שָׁם) וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו עַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְתִּין בְּחִינַת יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל ה' וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב תְּחִלָּה, נַפְשִׁי לַה' מִשּׁוֹמְרִים לַבֹּקֶר שׁוֹמְרִים לַבֹּקֶר קִוְּיתִי ה' קִוְּתָה נַפְשִׁי-קִוִּיתִי אַחַר קִוִּיתִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ (אֵיכָה ג) חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו וְכוּ' טוֹב וְיָחִיל וְדוֹמֶם לִתְשׁוּעַת ה', חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ הֵם בְּחִינַת הַחֲסָדִים הָרַבִּים הַנִּמְשָׁכִין מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי פִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם בְּחִינַת חֲסָדִים וְרַחֲמִים רַבִּים כַּיָּדוּעַ אַךְ צְרִיכִין לְהַמְתִּין בִּבְחִינַת טוֹב וְיָחִיל וְדוֹמֶם וְכוּ' וְכָל מַה שֶּׁיִּתְחַזֵּק יוֹתֵר לְקַוּוֹת לַה' וְלִבְלִי לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה תִּתְקָרֵב יְשׁוּעָתוֹ יוֹתֵר, כִּי עַל-יְדֵי הַקִּוּוּי וְהַבִּטָּחוֹן בְּעַצְמוֹ תִּצְמַח יְשׁוּעָתוֹ בְּקָרוֹב:

שַׁיָּךְ לְקְרִיאַת שְׁמַע:

חלק סו

וְעַל-כֵּן יֵשׁ כ"ד תֵּבוֹת בִּשְׁתֵּי פְּעָמִים קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר לְהַמְתִּיק כָּל הַכ"ד בָּתֵּי דִּינִים הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי קוֹצָא דְּאוֹת ד' וְכוּ', וְכַנַּ"ל כִּי קְרִיאַת שְׁמַע בְּחִינַת דְּבֵקוּת וּבְטוּל אֶל רָצוֹן אֵין סוֹף בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל-שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא, כִּי בְּכָל יוֹם יֵשׁ כ"ד שָׁעוֹת-שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת הַיּוֹם וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת הַלַּיְלָה וְהַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים מְכַוְּנִים שְׁנֵים עָשָׂר צֵרוּפֵי הַוָיָה בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת הַיּוֹם, וְכֵן בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת הַלַּיְלָה וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִים כ"ד צֵרוּפֵי אדנ"י שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ד בָּתֵּי דִּינִים הַנַּ"ל לְהַמְתִּיק הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִים בָּהֶם. וְעִקַּר הַהַמְתָּקָה נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת, שֶׁאָז עִקַּר הֶאָרַת עֵת רָצוֹן הַנַּ"ל, כִּי שִׁלְשָׁה יָמִים הֵם בָּתַר שַׁבָּתָא וּשְׁלֹשָׁה יָמִים קַמֵּי שַׁבָּתָא, שֶׁבִּשְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁאַחַר שַׁבָּת מֵאִיר הָרְשִׁימוּ שֶׁל שַׁבָּת הֶעָבָר, וּבִשְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁקֹּדֶם שַׁבָּת נִמְשָׁךְ הֶאָרָה מִשַּׁבָּת הַבָּא כַּמּוּבָא. כִּי כָּל חֲיוּת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הוּא מִשַּׁבָּת, שֶׁאָז מֵאִיר הֶאָרַת רָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁמַּמְתִּיק וּמְחַיֶּה הַכֹּל, כִּי בִּשְׁלֹשָׁה יָמִים יֵשׁ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כ"ד שָׁעוֹת וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים כ"ד גִּימַטְרִיָּא ע"ב בְּחִינַת חֶסֶד, וְכַמּוּבָא מִזֶּה הָרִבּה בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל בְּעִנְיַן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כ"ד, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב שֶׁבִּשְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁאַחַר שַׁבָּת מַמְתִּיקִין הַשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים כ"ד הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ד בָּתֵּי דִּינִין עַל-יְדֵי רְשִׁימוּ שֶׁל הָעֵת רָצוֹן מִשַּׁבָּת הֶעָבָר וְכֵן בִּשְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁקֹּדֶם שַׁבָּת מֵהֶאָרַת עֵת רָצוֹן שֶׁבַּשַּׁבָּת הַבָּא וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, בְּחִינַת 'תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה', כִּי בָּהֶם מַמְתִּיקִין הַדִּינִים עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן הֶאָרָה מִשֶּׁבּוּעוֹת הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה שֶׁבּוֹ מֵאִיר הָעֵת רָצוֹן וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים שֶׁיִּהְיוּ תְּמִימוֹת לְהַמְתִּיק כָּל הַכ"ד שָׁעוֹת שֶׁל כָּל יוֹם וָיוֹם עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה וְכַנַּ"ל:

חלק סז

כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן הַנַּ"ל לַעֲלוֹת מִשְׁמָד לְרָצוֹן וְכוּ' וּלְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן בָּעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת עֶשְׂיַת גֵּרִים וְכוּ', בְּוַדַּאי אָז מְמַלְּא נִתְתַּקֵּן הַכֹּל גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא עַל וְשַׁקְלֵיהּ לְסַלְתָּאי וַאֲנָחֵיהּ בְּכַוָּתָא דְּרָקִיעַ וְכוּ', שֶׁכְּשֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּרוּחָנִיּוּת וְכוּ' (בְּסִימָן יד לִקּוּטֵי א) וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כְּמוֹ בְּהַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין בְּנֵי אָדָם מֵהַשֵּׁנָה וְכוּ' עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ יִרְאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת מֻפְלָג וְכוּ', וְכֵן בְּזֹאת הַתּוֹרָה וְאֶת הָעוֹרְבִים שֶׁעַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְכוּ' עַד וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ', רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיק כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר בְּכָל יוֹם, כִּי אִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל), אַף עִקַּר הָעֵזֶר מִלְּמַעְלָה הוּא הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן, וּכְשֶׁהָאָדָם מְקַבֵּל הֶאָרַת הָרָצוֹן כָּרָאוּי וּמְכַוֵּן לִבּוֹ תָּמִיד לְקַשֵּׁר רְצוֹנוֹ לִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ב) בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ וְכוּ', וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן הַטּוֹב

יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, עַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה הָרִבֵּה בְּכַמָּה שִׂיחוֹת קְדוֹשׁוֹת וּרְמָזִים בְּלִי שִׁעוּר וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְמַהְמֵהַּ עַד שֶׁיִּפְעַל הָרָצוֹן לִפְעֻלָּתוֹ וְכוּ' וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְבְחִינַת מֹשֶׁה וְכוּ' הַנַּ"ל וּבִפְרָט לְהָרִבּוֹת בִּצְדָקָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ מִי שֶׁמְּזוֹנוֹתָיו מְצֻמְצָמִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (גִּטִּין ז) אוֹ לְקַנֹּאת קִנְאַת ה' צְבָאוֹת שֶׁגַּם כֵּן נֶחְשָׁב צְדָקָה וְכוּ' וְהָעִקָּר לְכַוֵּן שֶׁתַּגִּיעַ הַצְּדָקָה שֶׁלּוֹ לִבְחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעוֹסֵק בַּפִּדְיוֹן הַנַּ"ל בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בָּעוֹלָם עַד שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין מִזֶּה גֵּרִים וּלְכַוֵּן רְצוֹנוֹ שֶׁגַּם אֵלָיו יַגִּיעַ הָרָצוֹן הַנַּ"ל וּבְוַדַּאי יַגִּיעַ עָלָיו בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁהוּא הַמֵּבִיא הַצְּדָקָה וְהַפִּדְיוֹן כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, וְאָז מִמֵּילָא יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל וְגַם מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהַמְתִּיק קְצָת הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי אַחַר כָּךְ תִּהְיֶה הַיְשׁוּעָה בִּשְׁלֵמוּת:

וְזֶהוּ (שְׁמוֹת טו) אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע וְכוּ' כָּל הַמַּחֲלָה וְכוּ' לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רוֹפְאֶךָ, כִּי יֵשׁ רוֹפֵא שְׁמְרַפֵּא הַחוֹלַאַת לְפִי שָׁעָה אוֹ לְשָׁנָה וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ חוֹזֶרֶת הַמַּחֲלָה, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז כְּשֶׁיִּתְרַפֵּא לֹא יָשׁוּב עוֹד לַמַּחֲלָה, בְּחִינַת כָּל הַמַּחֲלָה וְכוּ' לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רוֹפְאֶךָ. וְזֶהוּ בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נד) בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי רַחֲקִי מֵעֹשֶׁק וְכוּ', וְנִסְמָךְ לָזֶה מֵעָנְיָן גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, הֵן גּוֹר יָגוּר וְכוּ' מִי גָּר אִתָּךְ עָלֶיךָ יִפֹּל בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי-לְשׁוֹן קִיּוּם וְהַעֲמָדָה לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יב) שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט), כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד וְכוּ' וְכֵן הָרִבֵּה וְכַנַּ"ל. רַחֲקִי מֵעֹשֶׁק בְּחִינַת תַּאֲוֹת מָמוֹן וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁמְד וְכוּ', כִּי לֹא תִּרְאִי שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ הַיְרֵאוֹת הַנִּפְוּלוֹת, כִּי תִּזָּכֶה עַל-יְדֵי הָרָצוֹן הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה לִירְאָה קְדוֹשָׁה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ הֵן גּוֹר יָגוּר אֶפֶס מֵאוֹתִי, שֶׁהַגֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ בִּלְעֲדֶיךָ רַק מֵחֲמַת גְּדֻלָּה וְכָבוֹד 'אֶפֶס מֵאוֹתִי', כִּי לֹא יִתְקַיְּמוּ מִי גָּר אִתָּךְ בַּעֲנָיוּתְךָ וּבְבִזָּיוֹנְךָ וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִנִּיחוּ אֶת הָרָצוֹן עָלֶיךָ יִפֹּל, כִּי הֵם יִתְקַיְּמוּ לָנֶצַח, כִּי מִתְּחִלָּה מְדֻבָּר שָׁם מִגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גְּלוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, בְּשֶׁצֶף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָּנַי רֶגַע מִמֵּךְ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ וְכוּ' וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, שֶׁכָּל אֵלּוּ הָרַחֲמִים גְּדוֹלִים רַחֲמִים רַבִּים חֶסֶד עוֹלָם לָנֶצַח הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי פִּדְיוֹן שֶׁל בְּחִינַת מֹשֶׁה הַנַּ"ל כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ אַחַר כָּךְ בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי וְכוּ', כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין כַּנַּ"ל שֶׁתַּגִּיעַ לְהַצַּדִּיק הַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה מְבִיאִין מָמוֹן, הַיְנוּ צְדָקָה, לְהַצַּדִּיק עַל פִּדְיוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ (בָּבָא בַּתְרָא י) צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת, עַיֵּן שָׁם בַּגְּמָרָא, וּמִסְקוּ שָׁם הַחִלּוּק בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֵינָם מְהַרְהְרִים אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיק כְּשֶׁאֵין נִתְמַלֵּא מְבַקְּשִׁים תֵּכֶף

וְעַל-יְדֵי זֶה הַצַּדָּקָה תְּרוֹמֵם אוֹתָם וְכַנַּ"ל אֲבָל חֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת, דְּכָל חֶסֶד לְגַרְמַיְנוּ עַבְדִּין וְכוּ', כִּי אֵינָם מְכַוְּנִים רְצוֹנָם לְהָאֱמֶת וְכוּ' אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים מְכַוְּנִים בְּצַדָּקָתָם לִרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי וְחֶסֶד נַמִּי כְּמוֹ שֶׁמַּסְקוּ שָׁם בַּגְּמָרָא כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל 'וּלְאֻמִּים חַטָּאת' מֵאַחַר שֶׁהֵם רוֹצִים דַּוְקָא שֶׁיִּתְמַלֵּא מְבֻקָּשָׁם תָּמִיד, וַאֲפִלּוּ אִם נִתְמַלֵּא הוּא לְפִי שָׁעָה כִּי הֵם תְּחִלָּתָם שַׁלְוָה וְכוּ', אֲבָל צַדִּיקִים וְכָל יִשְׂרָאֵל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם תְּחִלָּתָם יִסּוּרִים קָצַת וְסוֹפָן שַׁלְוָה כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ פְּסוּק בְּצְדָקָה תְּכוֹנָנִי לַפָּסוּק וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרֹב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ, כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל וְעַיֵּן בִּישַׁעְיָה קַפִּיטֶל נד שֶׁשָּׁם כְּתוּבִים פְּסוּקִים הַנַּ"ל בְּשֶׁצָּף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָּנַי רֶגַע מִמְּךְ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ וְכוּ' עַד בְּצְדָקָה תְּכוֹנָנִי וְכוּ' הַנַּ"ל וְשָׁם נֶאֱמַר פָּסוּק וְשִׂמְתִּי כַּדְכֹּד שְׂמְשׂוֹתַיִךְ שֻׁמְרַמֵּז עַל תִּקּוּן הַנִּפְלָא הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פִּדְיוֹן הַנַּ"ל וְשָׁם נֶאֱמַר פָּסוּק וְשַׂמְתִּי כַּדְכֹּד שְׂמְשׂוֹתַיִךְ שֻׁמְרַמֵּז עַל תִּקּוּן הַנִּפְלָא הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פִּדְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁמַּמְתִּיק כָּל הַכַּ"ד בָּתֵּי דִינִים וְכוּ' וְכַמּוּבָא בְּשֵׁם כְּתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל , וְהָבֵן הֵיטֵב לְקַשֵּׁר הָעִנְיָן:

מֵאוֹת מט עַד כָּאן אֵינוֹ מְסֻדָּר הֵיטֵב, וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁנִּכְפְּלוּ, כִּי לֹא נִכְתַּב כַּסֵּדֶר רַק רָאשֵׁי פְּרָקִים:

חלק סח

וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח כִּי קֹרַח כָּפַר בָּרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי רֵישׁ פֶּרֶק י דְּסַנְהֶדְרִין) קֹרַח מִין הָיָה כִּי הוּא וַעֲדָתוֹ הָיוּ תְּחִלָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מְאֹד כִּי הוּא הָיָה מְנוֹשְׁאֵי הָאָרוֹן וַעֲדָתוֹ הָיוּ קְרוּאֵי הָעֲדָה וְכוּ' אַךְ הָיוּ בִּבְחִינַת הַזְּקֵנִים שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת וְכוּ' וְלֹא דַּי לָהֶם בָּזֶה כִּי אִם הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַיֵּצֶר הָרַע וְהֵסִיתָם לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה שֶׁנִּכְלַל תָּמִיד בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְכוּ' וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר שֶׁנִּמְצָאִים זְקֵנִים וַחֲשׁוּבִים שֶׁחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מֵהֶם שֶׁהוּא חִדּוּשׁ נִפְלָא וְהַכֹּל מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת זְקֵנִים הַפְּגוּמִים הַנַּ"ל שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הוֹסִיפוּ קְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה מִנְּפִילַת יְמֵיהֶם יוֹנֵק מֵצַח הַנָּחָשׁ עַד שֶׁהַמֻּצָּח הַנָּחָשׁ בְּעַצְמוֹ מִתְגָּרֶה בָּהֶם וּמַפִּילָם יוֹתֵר כִּי כֵּן דֶּרֶךְ הַבַּעַל דָּבָר-הוּא הַמֵּסִית הוּא וְכוּ' עַד שֶׁמְּסִיתָם לַחֲלֹק עַל הַצַּדִּיק הַמְחֻדָּשׁ עַצְמוֹ בְּכָל עֵת וּמוֹסִיף אוֹר קְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת זְקֵן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת זְקֵן-זֶה קָנָה חָכְמָה וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא הַמְרַגְּלִים וְכוּ' וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה פָּרָשַׁת חַלָּה בִּבְחִינַת צְדָקָה, וְחַלָּה בִּבְחִינַת צְדָקָה עַל צְדָקָה כִּי נִתְּנָה בַּאֲחֵרוֹנָה אַחַר תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר כְּדֵי לְחַזֵּק הָרָצוֹן לְבַטֵּל הַסְּפֵקוֹת וְכוּ' וְעַל-כֵּן חַלָּה לְשׁוֹן תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי רָצוֹן בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים סט) וַאֲנִי

תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן. (יְשַׁעְיָה מט) בְּעֵת רָצוֹן עֲנִיתִיךָ וְכוּ' וְעַל-כֵּן טָעָה קֹרַח וְסָמַךְ עַצְמוֹ עַל כ"ד מִשְׁמְרוֹת לְוִיָּה שֶׁרָאָה מֵרָחוֹק שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ. אֲבָל טָעָה מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶק יח) כִּי כ"ד מִשְׁמָרוֹת הַנַּ"ל הֵם כְּנֶגֶד כ"ד בָּתֵּי דִינִים הַנַּ"ל (וְכָל בְּחִינוֹת כ"ד הַנַּ"ל) שֶׁשָּׁם צְרִיכִין הַמְתָּקָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁנִּכְלַל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כָּל כ"ד מִשְׁמָרוֹת לְוִיָּה כָּל הַמְתָּקָתָם וְתִקּוּנָם הוּא עַל-יְדֵי כ"ד מִשְׁמָרוֹת כְּהֻנָּה. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁלְּוִי בְּחִינַת דִּינִים וְכֹהֵן בְּחִינַת חֶסֶד וַאֲפִלּוּ כָּל הַכ"ד מִשְׁמָרוֹת כְּהֻנָּה צְרִיכִין לְקַבֵּל עִקַּר הַהַמְתָּקָה מִבְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת רָצוֹן הַנַּ"ל כִּי רַק מֹשֶׁה הִמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיָּה וְכוּ' כִּי יִקָּרֶה הִיא מִפְּנִינִים-מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים , הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה יָקָר אֲפִלּוּ מֵהַכֹּהֵן גָּדוֹל כָּל מְמֻנּוּ כִּי קְדֻשָּׁתָם וְכָל הַהַמְתָּקוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְקֹרַח פָּגַם בְּכָל זֶה וְחָלַק עַל מֹשֶׁה וְסָמַךְ עַצְמוֹ עַל כ"ד מִשְׁמָרוֹת לְוִיָּה בְּעַצְמָם וְעַל-יְדֵי זֶה הִתְגָּרוּ בּוֹ עַל-יְדֵי זֶה דִּיְקָא תֹּקֶף הַדִּינִים כִּי כְּשֶׁאֵין מַמְתִּיקִין הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִים מִסִּטְרָא דְּלִוְיֵי אֲזַי אַדְרַבָּא מִשָּׁם כָּל אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאֲחִיזָתָן מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַכ"ד בָּתֵּי דִּין וְזֶהוּ וַיִּקַּח קֹרַח-וְאִתְפְּלֵג קֹרַח, שֶׁרָצָה לַחֲלֹק הַכ"ד בָּתֵּי דִינִין בְּחִינַת כ"ד מִשְׁמָרוֹת לְוִיָּה מִמֹּשֶׁה שֶׁהוּא רָצוֹן הָעֶלְיוֹן וּמֵאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְכוּ' וְזֶהוּ (בַּמִּדְבָּר טז) וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהָת בֶּן לֵוִי וְלֹא נִזְכַּר בֶּן יַעֲקֹב כִּי יַעֲקֹב בִּקֵּשׁ עַל זֶה וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק צח) כִּי קֹרַח פָּגַם מְאֹד מְאֹד וְהִטִּיל פְּגָם בָּרָצוֹן עַד שֶׁפָּגַם בִּקְדֻשַּׁת אֲבוֹתָיו שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְהִמְשִׁיכוּ הָאֲרַת הָרָצוֹן מִדּוֹר לְדוֹר, וְהוּא פָּגַם בְּכֻלָּם וְרָצָה לְסַתֵּר כָּל דֵּעוֹתֵיהֶם הַטּוֹבוֹת וְהָאֲמִתִּיּוֹת עַד שֶׁהִגִּיעַ הַפְּגָם גַּם לְלֵוִי אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר רָצָה לְהִתְגָּרוֹת שֶׁיִּפָּגֵם חַס וְשָׁלוֹם גַּם בִּקְדֻשַּׁת יַעֲקֹב שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הַשָּׁנִים עָשָׂר שְׁבָטִים וּמִכָּל הַשִּׁבְעִים נְפָשׁוֹת וְכָל הַשְׁלֹשָׁה צַדִּיקִים הַנִּכְלָלִים בָּרָצוֹן בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם יוֹסֵף מֹשֶׁה דָּוִד שֶׁכֻּלָּם יָצְאוּ מִמֶּנּוּ כִּי מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּאֱחַז בְּקֹרַח רְצוֹנוֹ לְהַטִּיל פְּגָם גַּם בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם אֲבָל יַעֲקֹב בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עַל זֶה שֶׁלֹּא יִזְכֶּר שְׁמוֹ עַל מַחֲלֻקְתָּם שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַטִּיל פְּגָם שָׁם חַס וְשָׁלוֹם וְעַל-כֵּן צָרַף שִׁמְעוֹן וְלֵוִי יַחַד וְהִתְפַּלֵּל (בְּרֵאשִׁית מט) בְּסוֹדָם אֶל תָּבֹא נַפְשִׁי בְּמַעֲשֵׂה זִמְרִי שֶׁהָיָה מְשֻׁבָּט שִׁמְעוֹן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה שָׁם) וּבְקֻהֲלָם אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי כִּי גַּם שִׁמְעוֹן הִתְגָּרוּ בּוֹ תֹּקֶף הַדִּינִים שֶׁל כ"ד בָּתֵּי דִּין הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מֵתוּ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה זִמְרִי כ"ד אֶלֶף, כ"ד דַּיְקָא וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמַר (שָׁם) אֲחַלְּקֵם בְּיַעֲקֹב וַאֲפִיצֵם בְּיִשְׂרָאֵל-שֶׁיִּהְיוּ בְּנֵי שִׁמְעוֹן עֲנִיִּים מְקַבְּלֵי צְדָקָה וְכֵן בְּנֵי לֵוִי יְקַבְּלוּ כָּל הַצְּדָקוֹת שֶׁהֵם תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְכוּ' וּבָזֶה רָמַז הַתִּקּוּן עַל כָּל הַנַּ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה:

תְּפִלָּה:

חלק סט

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כִּי עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלָּה הוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן בְּחִינַת בְּעֵת רָצוֹן עַנִּיתִיךָ וְכוּ' בְּחִינַת (תְּהִלִּים יט) יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת סְמִיכוּת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה שֶׁנִּלְמַד מִפָּסוּק זֶה-יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְכוּ' ה' צוּרִי וְגוֹאֲלִי וְנִסְמַךְ לָזֶה (שָׁם כ) יַעַנְךָ ה' בְּיוֹם צָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל כִּי בֶּן דֶּרֶךְ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַיּוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת פִּדְיוֹן שֶׁמִּתְחִלָּה עוֹשִׂים פִּדְיוֹן עַל פִּי כַּוָּנוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִים כָּל הַדִּינִים שֶׁבְּכָל הַכ"ד בָּתֵּי דִּין וּמַמְשִׁיכִים בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַפִּדְיוֹן כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ הֵם מִתְפַּלְּלִים תְּפִלָּתָם שֶׁצְּרִיכִים עַל זֶה הַחוֹלֶה וְכַיּוֹצֵא כַּמְבֹאָר בְּכָל הַפִּדְיוֹנוֹת הַמּוּבָאִים בְּסְפָרִים קְדוֹשִׁים וְכֵן הוּא בְּכָלְלִיּוּת סֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁבִּתְחִלָּה עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ עוֹלִים עַד רָצוֹן הָעֶלְיוֹן וּמַמְשִׁיכִין הָאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת פִּדְיוֹן בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה בְּקָרְבָּנוֹת וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה וּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ שֶׁהַכֹּל הוּא לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים וּלְהָאִיר הָרָצוֹן עַד שֶׁמַּגִּיעִין לִבְרַכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּרְכַּת הַגְּאֻלָּה כְּמוֹ שֶׁמְּסִימִין גָּאַל יִשְׂרָאֵל הֵינוּ בְּחִינַת פִּדְיוֹן הַנַּ"ל בְּחִינַת פְּדוּת וּגְאֻלָּה וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁבִּבְרַכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב עוֹלִים עַד לְהֵיכָל הָרָצוֹן כִּי שָׁם עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְהַפִּדְיוֹן הַנַּ"ל וְתֵכֶף וּמִיָּד צְרִיכִים לִסְמֹךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה כִּי תֵּכֶף אַחַר בְּחִינַת הַפִּדְיוֹן שֶׁהִמְתִּיקוּ כָּל הַדִּינִים וְעָלוּ בְּהֵיכַל הָרָצוֹן צְרִיכִין תֵּכֶף לְהִתְפַּלֵּל כִּי כֵּן דֶּרֶךְ הַפִּדְיוֹן וְכַנַּ"ל וְאָז עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה אָז דַּיְקָא עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא כִּי כָּל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ וּבְהַנְהָגַת וְקִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁמַּנְהִיג וּמְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּרְצוֹנוֹ הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל זֶה בִּשְׁבִיל נוֹרָאוֹת קְדֻשַּׁת תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ רַק בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר וְהָעִקָּר בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיוּ מוֹשְׁלִין בְּעוֹלָמוֹ וְיַנְהִיגוּ אֶת כָּל הָעוֹלָם כִּרְצוֹנָם וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה לְשַׁנּוֹת כָּל מַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם וּלְשַׁנּוֹת כָּל סֵדֶר הַטֶּבַע שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג בִּרְצוֹנוֹ הַכֹּל יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת כִּרְצוֹנָם עַל-יְדֵי תְּפִלָּתָם כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם סֵדֶר הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג בִּרְצוֹנוֹ אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין מִתְגַּלֶּה וְנִכָּר לְעֵין כֹּל הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִין וּמְשַׁנִּין הַטֶּבַע כִּרְצוֹנָם בָּזֶה רוֹאִין הַכֹּל שֶׁאֵין שׁוּם טֶבַע רַק הַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמָסַר הַכֹּל לְיִשְׂרָאֵל וּלְצַדִּיקָיו שֶׁיְּנַהֲיגוּ הָעוֹלָם כִּרְצוֹנָם עַל-יְדֵי תְּפִלָּתָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְשַׁנִּין הַטֶּבַע כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁקָּרַע אֶת הַיָּם וְהוֹרִיד אֶת הַמָּן וְכֵן בְּהַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרָיו שֶׁהֶעֱמִיד יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַחַמָּה וְאֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע וְדָנִיֵּאל וַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה וְכוּ'

וכו' וְכֵן בְּכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרֵיהֶם שֶׁעָשׂוּ מוֹפְתִים נוֹרָאִים וַעֲצוּמִים מְאֹד וְשִׁנּוּ אֶת הַטֶּבַע עַל-יְדֵי תְּפִלָּתָם וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְזֶה בְּחִינַת תְּנַאי הִתְנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַיָּם שֶׁיִּבָּקַע לְיִשְׂרָאֵל וכו' שֶׁנִּדְחֲקוּ מְאֹד הַמְפָרְשִׁים עַל-פִּי שֶׁכֻּל בְּפֵרוּשׁ אֲגָדוֹת אֵלּוּ. אֲבָל בֶּאֱמֶת הַדָּבָר כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם שֶׁיִּתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ בַּטֶּבַע הַזֹּאת כִּי בֶּאֱמֶת הַטֶּבַע בְּעַצְמוֹ הוּא רְצוֹנוֹ אֲבָל הִזְהִיר אֶת הַנְּהָגַת הַטֶּבַע וְכָל הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל הַנְּהָגַת הָעוֹלָם בַּטֶּבַע הַזֹּאת שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁיִּתְפַּלְּלוּ יִשְׂרָאֵל וְיִרְצוּ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע הֵם מֻכְרָחִים לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנָם לְהָפֵךְ מַיִם לְיַבָּשָׁה וּלְהַעֲמִיד הַחַמָּה וְשָׁלֹא יִהְיֶה כֹּחַ לְאֵשׁ לִשְׂרֹף וּלְאֲרָיוֹת לִדְרֹס וכו' וּמֻחֶמֶת שֶׁאֵלּוּ הַנְּסִים נִפְלָאִים כְּבָר נַעֲשׂוּ הִזְכִּירוּ אֵלּוּ הַנְּסִים וּבֶאֱמֶת כֵּן הוּא בְּכָל דּוֹר שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְכָל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע בִּתְפִלָּתָם כִּרְצוֹנָם כִּי כֵן הִתְנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַמַּלְאָכִים מַנְהִיגֵי הַטֶּבַע וְכַנַּ"ל:

חלק ע

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁבִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה נִכְנָסִין בְּהֵיכַל קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים כִּי הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל פָּסוּק מִקְרָא קֹדֶשׁ וכו' עַיֵּן שָׁם הַיְנוּ כְּשֶׁמְּגַלִּין שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל כִּי גַּם הַטֶּבַע מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ זֶה בְּחִינַת קֹדֶשׁ כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמְּגַלִּין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל וּמְבַטְּלִין הַטֶּבַע שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא וּמְקַיֵּם וּמַנְהִיג הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ בִּתְפִלָּתָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנָם אָז נִתְגַּלֶּה קְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁה, כִּי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁרוֹאִין הַכֹּל כֹּחַ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כֶּתֶר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כב) וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ הֵם תְּפִלּוֹת וּתְהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן נִקְרָא זֶה הַהֵיכָל שֶׁל הַתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים:

חלק עא

וְעַל-כֵּן עִקַּר סֵדֶר קְדֻשָּׁה אוֹמְרִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁחוֹזְרִין הַתְּפִלָּה בַּעֲשָׂרָה וְהִיא חֲשׁוּבָה מִקְדֻּשָּׁה שֶׁבְּיוֹצֵר שֶׁגַּם הַיָּחִיד אוֹמְרהּ וְנִקְרֵאת קְדֻשָּׁה דְּמֵישַׁב כִּי קְדֻשָּׁה שֶׁבְּיוֹצֵר הִיא בְּחִינַת שֶׁמְּסַפְּרִין סֵדֶר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַמַּלְאָכִים שֶׁמַּקְדִּישִׁין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּמְגַלִּין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹת בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וכו' וְתַרְגּוּמוֹ קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וכו' קַדִּישׁ עַל אַרְעָא וכו' הַיְנוּ שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ וְכַנַּ"ל אֲבָל קְדֻשָּׁה שֶׁהַתְּפִלָּה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים קָדוֹשׁ כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ רְגָלִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ וְכַנַּ"ל אֲבָל קְדֻשָּׁה שֶׁהַתְּפִלָּה

גְּבוֹהַּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְאֵין אוֹמְרִים אוֹתָהּ אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה. כִּי קְדֻשָּׁה שֶׁבַּתְּפִלָּה זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע הַמִּתְנַהֵגֶת בִּרְצוֹנוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנָם שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ בְּחִינַת וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן זֹאת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבַּתְּפִלָּה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּקְדֻשָּׁה שֶׁבְּיוֹצֵר אֵין אוֹמְרִים יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם וְכוּ' רַק בְּקְדֻשָּׁה שֶׁבַּתְּפִלָּה אוֹמְרִים יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אֱלֹקַיִךְ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר וְכוּ' כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם לְדוֹר וְדוֹר לָנֶצַח הִיא עַל-יְדֵי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְהָעִקָּר יִתְגַּלֶּה כְּשֶׁיִּשָּׂרֵה שְׁכִינָתוֹ בְּצִיּוֹן בְּחִינַת אֱלֹקַיִךְ צִיּוֹן כִּי אָז יִרְאוּ הַכֹּל גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מַנְהִיגִים הָעוֹלָם בִּתְפִלָּתָם כִּרְצוֹנָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים סח) עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיְּחַיּוּ מֵתִים וְכוּ' וְעַל-כֵּן אֵין מַזְכִּירִין פָּסוּק זֶה יִמְלֹךְ בִּקְדֻשַּׁת יוֹצֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמַּלְאָכִים רַק בִּקְדֻשָּׁה שֶׁאוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר לָנֶצַח הִיא עַל-יְדֵי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּזְכִּירִין הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת בַּתְּפִלָּה אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כִּי הֵם בְּחִינַת הַזְּקֵנִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לִשְׁרֹשׁ הָרָצוֹן כִּי כָּל הָאָבוֹת נִקְרָאִים זְקֵנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כד) וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא וְכוּ' וְכֵן בְּיִצְחָק וְיַעֲקֹב כַּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ (וּבְיוֹמָא כח) וְעַל-כֵּן הֵם שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שְׁלֹשָׁה זְקֵנִים קְדוֹשִׁים שֶׁכְּלוּלִים מִכָּל הַזְּקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁמַּגְלִין הָרְצוֹן בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל כִּי הָרְגָלִים הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּמּוּבָא וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה הֲלָכָה ג עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק עב

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֶׂה בָּלָק וּבִלְעָם כִּי בָּלָק וּבִלְעָם הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל וּמֵצַח הַנְּחָשׁ הַנַּ"ל שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ עַל שֶׁהֵם חֲזָקִים בֶּאֱמוּנַת הָרְצוֹן וִינִיקָתָם הוּא מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת שֶׁעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַזְּקֵנִים שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת בָּאוּ כָּל הַקְּלִקּוּלִים וְכָל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגְמוּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הֶעְשֵׂר נִסְיוֹנוֹת שֶׁנִּסּוּ אוֹתוֹ בַּמִּדְבָּר וְכַמּוּבָא לְעֵיל קְצָת מִזֶּה :

כִּי בָּלָק הוּא בְּחִינַת הַחַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים וְכוּ' שֶׁהֵם חֲכְמֵי הַטֶּבַע, וּבִלְעָם הוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע בְּחִינַת מֵצַח הַנְּחָשׁ בְּעַצְמוֹ כִּי מִבִּלְעָם שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמֵּצַח הַנָּחָשׁ הוּא בְּחִינַת רָשָׁע יֵרֵא וְכוּ' (וְאָמַר אָז בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, אַזוֹי וויִ אַ פְּרוּמִיר רָשָׁע) וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַמְּחַקְּרִים בַּזְּמַנִּים הַלָּלוּ שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם הֵם פּוֹרְקֵי עֹל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת כַּמְפֹרָסָם אֲבָל גַּם בָּהֶם יֵשׁ לְמַרְאֶה עֵינַיִם כְּמוֹ שְׁנֵי מִינִים כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה אֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ זֶה וְהַכֹּל רוֹאִים שֶׁהֵם פּוֹרְקֵי עֹל וְהוֹלְכִים עִם

הַזּוֹנוֹת וְנָשִׁים נָכְרִיּוֹת לְטַיֵּל וְכוּ' וּבְבָתֵּי תַּרְטִיאוֹת וְקַרְקְסִיאוֹת שֶׁלָּהֶם וּמְחַלְּלִים שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל דִּבְרֵיהֶם הֵם רַק שֶׁאוֹמְרִים שֶׁרוֹצִים לְהַדְרִיךְ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת וְדִבּוּר אֱמֶת אֵינוֹ זֶז מִפִּיהֶם וְהָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם רַב מְאֹד מְאֹד שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל פַּעַם שֶׁחֻפָּצִים רַק בֶּאֱמֶת כַּיָּדוּעַ לְכָל הַמַּבִּיט קְצָת בְּסִפְרֵיהֶם וּבְקָרְחֵיהֶם הָרָעִים שֶׁהֵם מְפִיצִים עַתָּה בְּיִשְׂרָאֵל שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד יִשְׁמְרֵנוּ וְאֶת זַרְעֵנוּ מֵהֶם. אֲבָל אִם לֹא הָיָה אֶלָּא אֵלּוּ לְבַד הָיָה אֶפְשָׁר אַף עַל פִּי כֵן לְשַׁבֵּר שִׁנַּיִם לְהָרְאוֹת לְכָל שִׁקְרוּתֵיהֶם וּפַחְזוּתָם אֲבָל גַּם נִמְצָאִים מְעַט בֵּינֵיהֶם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֵצַח הַנְּחָשׁ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁהֵם פְּקֵחִים לְהָרַע יוֹתֵר שֶׁמַּרְאִים עַצְמָם כִּכְשֵׁרִים וּכְאִלּוּ אֵינָם חֻפָּצִים בַּתּוֹעֵבוֹת הָרָעוֹת שֶׁל תַּלְמִידֵיהֶם אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל בָּא עַל-יְדֵי לִמּוּדֵיהֶם הָרָעִים וְהֵם מַכְנִיסִים חֲקִירוֹת וּסְבָרוֹת רָעוֹת שֶׁל חָכְמַת הַטֶּבַע הֶפֶךְ דִּרְכֵי הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים. וּמַרְאִים עַצְמָם כִּמְדַבְּרִים בְּתָמִימוּת וּבְיִרְאָה בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת. וְכָל דִּבְרֵיהֶם בּוֹטִים כְּמַדְקְרוֹת חֶרֶב כִּי מְגַלִּים פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה וּמְהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים לִסְבָרוֹת בְּדֵיּוֹת וּמְזֻיָּפוֹת שֶׁלָּהֶם וְכוּ' כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה לַבְּקִיאִים בָּהֶם קְצָת, וְאֵלּוּ הַכּוֹפְרִים הֵם בְּחִינַת מֵצַח הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל וּבֶאֱמֶת הֵם גַּם הֵם כְּבָר טִמְּאוּ אֶת עַצְמָן בְּכָל הַתּוֹעֵבוֹת רָעוֹת בְּזִנּוּת וְכוּ' כִּי רֻבָּם הָיוּ בַּחוּרִים עַד שְׁלֹשִׁים וְאַרְבָּעִים שָׁנָה וְעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ רַק שֶׁהֵם צְבוּעִים וְהִסְתִּירוּ תּוֹעֵבוֹת שֶׁלָּהֶם:

וְזֶה בְּחִינַת בָּלָק וּבִלְעָם, כִּי בָּלָק דָּרַשׁ רִבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבָּא לִקֹּק דָּמָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁבָּאִים לִדְרֹס וְלִטְרֹף וְלִשְׁפֹּךְ דָּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְּסִיתִים וְהַמְדִיחִים הַנַּ"ל שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם בְּנַאוּף וְכָל הַתַּאֲווֹת רָעוֹת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אוֹמְרִים דִּבְרֵיהֶם וְחָכְמוֹתֵיהֶם הָרָעִים וּמוֹכִיחִים לֵילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם וְכוּ' וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַתַּאֲווֹת בִּפְרָט תַּאֲוָה הַכְּלָלִית בָּא עַל-יְדֵי עֲכִירַת הַדָּמִים וְעַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת בָּלָק שֶׁבָּא לִקֹּק דָּמָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁחִית דְּמֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי רִבּוּי תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם וּמַלְבִּישִׁין עַצְמָן בְּחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל לִלְמֹד בְּדַרְכֵיהֶם וְכוּ' וְכַאֲשֶׁר הוֹכִיחַ סוֹפָם עַל תְּחִלָּתָם שֶׁהִפְקִיר בְּנוֹתָיו לִזְנוּת בִּשְׁבִיל לְהַטְעוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי בָּלָק הָיָה מֶלֶךְ, וְכָל הַמְּלָכִים דִּסְטְרָא אָחֳרָא הֵם בִּבְחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת כַּמְבֹאָר בְּדָנִיֵּאל וּזְכַרְיָה וְכוּ' נִמְצָא שֶׁבָּלָק הוּא בִּבְחִינַת הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים רַבִּים מִבְּנֵי עַמֵּנוּ אֲבָל כָּל כֹּחַ בָּלָק הוּא מִבִּלְעָם הָרָשָׁע שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע בִּבְחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת רָשָׁע יָרֵא (אַ פְּרוּמֶיר רָשָׁע הַנַּ"ל) שֶׁהֶרְאָה אֶת עַצְמוֹ כְּצַדִּיק וּכְפָרוּשׁ וְלֹא רָדַף אַחַר הַזְּנוּת, וּבֶאֱמֶת הָיָה מְאוּס תּוֹעֲבוֹתָיו יוֹתֵר מִכֻּלָּם, כִּי בְּצִנְעָה עָשָׂה מַעֲשֵׂה אִישׁוּת אִם אֲתוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קה) עַל פָּסוּק הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי (בַּמִּדְבָּר כב) וְכֵן נִמְצָאִים גַּם עַתָּה רְשָׁעִים כָּאֵלֶּה בְּרָאשֵׁי הַכִּתּוֹת שֶׁלָּהֶם, וּבְרֻבָּם נוֹדָע

אַחַר כָּךְ לְכָל דְּרָכֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וְכַנִּכָּר מִתּוֹךְ סִפְרֵיהֶם וְדַעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת שֶׁהֵם חוֹתְרִים לִסְתֹּר חַס וְשָׁלוֹם כָּל דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ' וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת בִּלְעָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁאֵינוֹ מַרְאֶה וּמַגִּיהַּ רִשְׁעוֹתָיו לַחוּץ, רַק הוּא מֵסִית וּמַפְתֶּה וּמַדִּיחַ בִּסְבָרוֹתָיו הָרָעִים כְּאִלּוּ כַּוָּנָתוֹ אֶל הָאֱמֶת וְהוּא קְלִפָּה חֲזָקָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד מְאֹד לְסְתֹּר דֵּעוֹתָיו וּסְבָרוֹתָיו הַמְזֻיָּפוֹת כִּי כָּל מַה שֶּׁמְגַלִּין נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת בַּתּוֹרָה בְּחָכְמוֹת אֲמִתִּיוֹת וּבְשִׂכְלִיּוּת דַּקִּים וְנִפְלָאִים בַּחֲרִיפוּת וּבְקִיאוּת וְהִתְגַּלּוּת נִסְתָּרוֹת נִשְׂגָּבוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיגָם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁפַע אֱלֹקִי וְכוּ' עַל כֻּלָּם הוּא חוֹתֵר לְסְתֹּר וְלִכְפֹּר בְּכָל בְּדַרְכֵי סְבָרוֹתָיו הַמְזֻיָּפוֹת וְכוּ' וְעַל-כֵּן נִקְרָא בִּלְעָם שֶׁרוֹצֶה לְבַלֵּעַ וּלְהַעְלִים וּלְהַסְתִּיר הַכֹּל וְזֶה שֶׁאִיתָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁבִּלְעָם הוּא בְּקִלְקָפָּה כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי הַב' כְּנֶגֶד הַב' דִּבְרֵאשִׁית שֶׁהוּא הַתְּחָלַת הַתּוֹרָה וְהַל' כְּנֶגֶד סוֹף הַתּוֹרָה שֶׁמְּסַיֵּמֶת בְּל' וְהָע' כְּנֶגֶד ע' פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְהַמֵּ"ם כְּנֶגֶד מֵ"ם יוֹם שֶׁנִּתְּנָה בָּהֶם הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה בִּקְרוֹב עָלַי מְרֵעִים (בְּסִימָן לוֹ חֵלֶק א) וְכוּ' הַיְנוּ שֶׁהִיא קְלִפָּה טְמֵאָה כָּל כָּךְ שֶׁרוֹצֶה לְהַסְתִּיר וּלְהַעְלִים נִפְלָאוֹת נוֹרָאוֹת וְנִשְׂגָּבוֹת כְּאִלֶּה שֶׁמְּבֹאָרִים בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מִן ב' דִּבְרֵאשִׁית עַד ל' שֶׁל לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל רוֹאֶה יִשְׁתּוֹמֵם וְיַעֲמֹד מַרְעִיד כִּי הַכֹּל רוֹאִים וּמְבִינִים כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מוֹחַ בְּקִדְקֳדּוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת תּוֹרָה קְדוֹשָׁה וְנוֹרָאָה כָּזֹאת כִּי אִם מִן הַשָּׁמַיִם עַל-יְדֵי נְבוּאַת פָּנִים בְּפָנִים שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּבִפְרָט כָּל הַסּוֹדוֹת הָעֲצוּמוֹת וְהַנִּשְׂגָּבוֹת שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לְגַלּוֹת הַתַּנָּאִים וְהַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹמוֹנִים אֲשֶׁר תִּסְמַר שַׂעֲרוֹת הָאָדָם וְרוֹאִים עַיִן בְּעַיִן כִּי רוּחַ ה' דִּבֶּר בָּם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כָּזֹאת בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׁוּם אֹפֶן. וְכָל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁהִתְחִילוּ לְגַלּוֹת מְעַט דִּמְעַט מֵהֶם, וְכָל מַה שֶּׁיָּצָא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּמֵ"ם יָמִים שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה שֶׁלֹּא נִשְׁמַע מֵעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה נִמְצָא אִישׁ כָּזֶה בְּקִדֻּשָּׁה כָּזֹאת שֶׁלֹּא יֹאכַל וְלֹא יִשְׁתֶּה אַרְבָּעִים יָמִים רְצוּפִים וְכָל הַנּוֹרָאוֹת הָעֲצוּמוֹת אֵלֶּה וְהָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה וְכוּ' הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לְכֹל הֵם רוֹצִים לְהַסְתִּיר וּלְהַעְלִים וְלוֹמַר שֶׁהַכֹּל מְרַמֵּז עַל דִּבְרֵי חָכְמוֹת הַיְוָנִים אֲרִיסְטוֹ וַחֲבֵירָיו יִמַּח שְׁמָם וְכוּ' וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת בִּלְעָם שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה בְּכָל בְּחִינוֹתֶיהָ כַּנַּ"ל כִּי הוּא בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

]עַד שֶׁזֶּה סָמוּךְ גִּלּוּ נַבְלוּתָם לְעֵין כֹּל וּמַדְפִּיסִים בְּקֶרְחֵיהֶם הָרָעִים שֶׁכּוֹפְרִים לְגַמְרֵי בְּכָל דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכָל דַּרְכֵי הַקַּבָּלָה וּמַחְצִיפִים פְּנֵיהֶם וְאוֹמְרִים שֶׁכָּל סֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְהַתִּקּוּנִים לֹא יָצָא מִפִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וַחֲבֵירָיו וְהִדְפִּיסוּ אֵיזֶה קֶרַח עַל זֶה וְכוּ' אֲשֶׁר כָּל בַּר דַּעַת מֵבִין שֶׁדִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְהַתִּקּוּנִים אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּלּוֹת כִּי אִם

עַל-פִּי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ גְּבוֹהַּ וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁהוֹפִיעַ עַל צַדִּיק קָדוֹשׁ כְּמוֹתוֹ שֶׁהוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וּבְנוֹ שֶׁיָּשְׁבוּ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים בְּמְעָרָה וְכוּ' וְכֵן כִּתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּהַקְדָּמַת הָ'עֵץ חַיִּים' שֶׁכָּל מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל בּוֹ בֶּאֱמֶת יָעִיד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשִׂכְלָם אֲנוּשִׁי לְגַלּוֹת חִדּוּשִׁים וְהִתְגַּלּוּת כָּאֵלֶּה וְכוּ' וְהֵם רוֹצִים לַעֲקֹר וְלִסְתֹּר חַס וְשָׁלוֹם בְּנִינִים נִשְׂגָּבִים כָּאֵלֶּה, לֹא תְּהֵא כְּזֹאת בְּיִשְׂרָאֵל:

חלק עג

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָאָה בְּלָק שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְגַּבְּרִים שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע עַד שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ כֹּחַ בְּעַצְמוֹ לְנַצָּחָם, עַל-כֵּן שָׁלַח אַחֲרֵי בִּלְעָם שֶׁהוּא מֵצַח הַנָּחָשׁ שׁוֹרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע אוּלַי בְּכֹחוֹ יוּכַל לְנַצָּחָם חַס וְשָׁלוֹם וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁעוֹבָדָא דְּבָלָק הָיָה בְּעוֹבָדָא עַל-יְדֵי אֵיזֶה גּוּף טָמֵא וְכוּ' וּמַעֲשֶׂה בִּלְעָם הָיָה רַק בְּפִיו כִּי בָּלָק הוּא בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל-יְדֵי תַּאֲוֹוֹת הַגּוּף כַּנַ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיסִים דְּרָכֵי כְּפִירוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַמְשִׁךְ אַחֲרֵי תַּאֲוֹוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת בְּפַרְהֶסְיָא. וּבִלְעָם הָיָה טָמֵא יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְהִתְחַכֵּם יוֹתֵר וְהֶחְבִּיא וְהִסְתִּיר רִשְׁעָתוֹ וְכַנַ"ל וְכָל כֹּחוֹ הָיָה בְּפִיו שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ כְּשָׁפִים וּשְׁמוֹת הַטֻּמְאָה הַרְבֵּה וְכוּ', וְכָל הַחָכְמוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁל כָּל הַמְחַקְּרִים שֶׁל עַכְשָׁיו הַכְּלוּלִים בָּהֶם, שֶׁבְּכָל זֶה הָיָה מִתְגַּבֵּר לִסְתֹּר וּלְהַעֲלִים חַס וְשָׁלוֹם כָּל דִּרְכֵי הַתּוֹרָה מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף מִבּ' דִּבְרֵאשִׁית עַד ל' שֶׁל לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיְתָה אָז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה לְיַעֲקֹב מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ו) עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמַה עָּנָה אוֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְכוּ':

חלק עד

וְזֶה בְּחִינַת (בְּמִדְבַּר כב) וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן. וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י וַהֲלֹא מַעוֹלָם הָיוּ שׂוֹנְאִים זֶה לָזֶה וְכוּ', וּמַה רָאָה מוֹאָב לִטֹּל עֵצָה מִמִּדְיָן כֵּיוָן שֶׁרָאוּ יִשְׂרָאֵל נוֹצְחִים שֶׁלֹּא כְּמִנְהַג הָעוֹלָם אָמְרוּ מַנְהִיגָם שֶׁל אֵלּוּ וְכוּ', אָמְרוּ לָהֶם אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפִיו אָמְרוּ אַף אָנוּ נָבוֹא עֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו:

כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְעַל-כֵּן הַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּכָל הַסְּפָרִים וּבִדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְעִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֶעֱלִים וְהִסְתִּיר רְצוֹנוֹ בְּהַסְתָּרוֹת וְהַעֲלָמוֹת גְּדוֹלוֹת רַק נָתַן כֹּחַ וַדַּעַת בָּאָדָם שֶׁיָּבִין מִדַּעְתּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְבַלּוֹת כָּל יָמָיו לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וּלְבַטֵּל כָּל רְצוֹנוֹתָיו נֶגֶד רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי זֶה יָדוּעַ וּמוּבָן לַכֹּל שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם הֶבֶל הֲבָלִים אֵין בּוֹ מַמָּשׁ וּכְמוֹ שֶׁהַתְחִיל קֹהֶלֶת סִפְרוֹ הֶבֶל הֲבָלִים וְכוּ' וְחָזַר וְאָמַר הֶבֶל הֲבָלִים הַכֹּל הֶבֶל וְכֵן דָּוִד אָמַר (תְּהִלִּים קמד) אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר וּכְמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָק צו) לֹא כְּצִלּוֹ שֶׁל דָּקָל וְכוּ' אֶלָּא כְּצֵל שֶׁל עוֹף הַפּוֹרֵחַ. וְכֵן בָּאוּ כָּל חַכְמֵי אֱמֶת וְצוֹעֲקִים עִנְיָן זֶה בְּכַמָּה וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת אֵין מִסְפָּר וַאֲפִלּוּ כָּל חַכְמֵי אֱמוּת הָעוֹלָם מוֹדִים עַל כָּל זֶה כִּי הֲלֹא רוֹאִים בְּעַיִן שֶׁיְּמֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל וְהָאָדָם מֵת בְּכָל יוֹם כִּי הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה שֶׁחַי לֹא יִהְיוּ עוֹד וְעַל-כֵּן מַתְחִיל יוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ וְכוּ' וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בִּסְפָרִים הַרְבֵּה אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן עֲדַיִן צְרִיכִין לְדַבֵּר בָּזֶה הַרְבֵּה הַרְבֵּה וְלַחֲזֹר עִם עַצְמוֹ וְעִם חֲבֵירָיו הַמַּקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ, כָּל זֶה וְיוֹתֵר מִזֶּה כִּי גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם (קֹהֶלֶת ג) וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי סִימָן תרטו) וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י לְשׁוֹן הָעֹלָמָה וְשִׂכְחָה שֶׁהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ בְּחָכְמָתוֹ הָעֲמֻקָּה הִכְנִיס הָעֹלָמָה בְּלֵב הָאָדָם בְּשִׂבְיל כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁבְּשִׂבְיל זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַשָּׂטָן לְהַעְלִים וּלְהַסְתִּיר וּלְהַשְׁכִּיחַ כָּל זֶה אֲבָל כֹּחַ הָאֱמֶת בְּוַדַּאי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ וּלְהַעְלִים כָּל הַנַּ"ל שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הֶבֶל הֲבָלִים וְלֹא יִשָּׁאֵר כְּלוּם מִמֶּנּוּ וּמִתַּאֲוֹתָיו וּמִכַּסְפּוֹ וּזְהָבוֹ וְכוּ', כִּי אִם מַה שֶּׁהִתְיַגַּע וְטָרַח בִּשְׂבִיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי שֶׁהוּא לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁהָלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה וְהִסְתַּכְּלוּ כָּל יְמֵיהֶם עַל תַּכְלִיתָם הַנִּצְחִי הִשִּׂיגוּ וְהֵבִינוּ תֵּכֶף שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְהִתְרַחֵק מִכָּל הַתַּאֲוֹת לֹא מִלְּבַד מִן הַמּוּתָרוֹת אֶלָּא אֲפִלּוּ מַה שֶּׁנִּרְאֶה לְהֶכְרֵחִיּוּת צְרִיכִין לְמַעֵט בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר וּלְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁגַּם הַהֶכְרֵחִיּוּת דְּהֶכְרֵחִיּוּת יַעֲשֶׂה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בִּשְׂבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁזֶּה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְלֹא בִּשְׂבִיל תַּאֲוֹת עַצְמוֹ כְּלָל וּמֵחֲמַת שֶׁהִסְתַּכְּלוּ עַל אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְהֵבִינוּ כָּל זֹאת, וְכֵן קִיְּמוּ וְעָשׂוּ וּפֵרְשׁוּ וְקִדְּשׁוּ עַצְמָן בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה עַד שֶׁעָלוּ מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא וּמִמַּעֲלָה לְמַעֲלָה עַד שֶׁהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ רִחֵם עֲלֵיהֶם וְגָלָה לָהֶם רְצוֹנוֹ כִּי הֵם הָיוּ מְחַפְּשִׂים תָּמִיד אַחַר רְצוֹנוֹ בִּיגִיעוֹת וּטְרָחוֹת עֲצוּמוֹת עַל-כֵּן הֵאִיר עֲלֵיהֶם הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ וְגָלָה לָהֶם רְצוֹנוֹ בְּכָל פַּעַם כְּפִי יְגִיעָתָם וְטִרְחָתָם וּמִסִּירַת נַפְשָׁם וְזֶה הָרִאשׁוֹן הָיָה אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהָלַךְ בְּתוּמוֹ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִשִּׂיג רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה הַמְּסוּרָה לָנוּ שֶׁיְּסוֹד הִתְחַלְתָּהּ הָיָה מֵאַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין פֶּרֶק ב) מָצִינוּ שְׁקָיִם אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה וְכוּ' כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם מִקֹּדֶם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כְּמוֹ נֹחַ וּמְתוּשֶׁלַח וַחֲנוֹךְ וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא זָכוּ לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּרְצוֹנוֹ כְּמוֹ אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק עה

וּמִמֶּנּוּ הִתְחִילָה יְרוּשָׁתֵנוּ הַטּוֹבָה שֶׁאָנוּ מִתְפָּאֲרִים בָּהּ בְּכָל יוֹם וְאוֹמְרִים 'אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה יָּפָה יְרוּשָׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים' וְכוּ' וּבְדִרְכּוֹ

הַקָּדוֹשׁ הָלְכוּ בָּנָיו יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכָל הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְנָתַן לָנוּ עַל יְסוֹד זֶה אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה וּמִיּוֹם שֶׁזִּכִּינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה מִמֹּשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וּמִיהוֹשֻׁעַ לַזְּקֵנִים וְכוּ' עַד הַיּוֹם הַזֶּה אָנוּ צְרִיכִים לָלֶכֶת בְּעִקְבוֹתָם, לִדְרֹשׁ וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קה) דִּרְשׁוּ ה' וְעָזּוּ בַּקְּשׁוּ פָּנָיו תָּמִיד, וּכְתִיב (שָׁם) יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי ה' וְכוּ', וְכֵן הַרְבֵּה כִּי גַּם עַתָּה אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נִתְּנָה תּוֹרָה וְאָנוּ יוֹדְעִין רְצוֹנוֹ בְּבֵרוּר שֶׁהוּא לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת לָסוּר מֵרָע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין אָנוּ יוֹדְעִין בַּמֶּה נִזְכֶּה לָזֶה כִּי יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם וְכוּ' וְעַל-כֵּן גַּם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בִּקֵּשׁ כַּמָּה בַּקָּשׁוֹת וּתְחִנּוֹת שֶׁיִּזְכֶּה לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קמג) לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְכוּ' וְצָעַק (שָׁם יג) עַד אָנָה אֶשִּׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ', וְכֵן (שָׁם קיט) אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְּרָכַי לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ, וְכֵן הַרְבֵּה שֶׁעַל זֶה נִתְיַסֵּד כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים אֲבָל כָּל עִקַּר יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הוּא שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לֵילֵךְ וְלֶאֱחֹז בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרֵיהֶם הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם וַאֲזַי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכִים וּמִתְגַּבְּרִים לִהְיוֹת כְּמוֹתָם מַמָּשׁ לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲווֹת כְּמוֹתָם אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ זוֹכִים לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּתֵנוּ אֲלֵיהֶם וּלְדַרְכֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים. וּכְמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבּוֹת קיא) בְּמַעֲלוֹת הַדְּבֵקִים לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים וּלְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים שֶׁאָנוּ חוֹתְרִים וּמִתְגַּעְגְּעִים לִזְכוֹת לֵילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת, נוֹכַל לִזְכּוֹת לִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרְאוּי כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁיִּית תָּמִיד וְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים הַנַּ"ל זָכוּ עַל-יְדֵי גֹּדֶל קְדֻשָּׁתָם עַד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ בִּתְפִלָּתָם לְבַטֵּל הַטֶּבַע וּלְגַלּוֹת שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לִפְעֹל שֶׁיֵּעָשֶׂה רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנָם, בִּבְחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ב) עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנֶךָ כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כִּרְצוֹנוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מְגַלִּים וּמְאִירִין הָרָצוֹן בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא שֶׁהַכֹּל רוֹאִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְנַהִיג עוֹלָמוֹ בִּרְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנָם וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְכַנַּ"ל:

חלק עו

אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹהִים וְנָתַן כֹּחַ גַּם בְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁתּוּכַל לְהִתְעַקֵּם כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם עַד שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ גַּם לְהַחֲרְטָמִים וְהַמְכַשְּׁפִים שֶׁיַּעֲשׂוּ כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים לִפְעֹל פְּעֻלּוֹת עַל-יְדֵי שְׁמוֹת הַטֻּמְאָה כַּמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לְעִנְיַן הַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וַיַּעֲשׂוּ גַּם הַחַרְטֻמִּים בְּלָהֳטֵיהֶם כֵּן אֲבָל בְּוַדַּאי אֲמִתַּת הַקְּדֻשָּׁה יָדָהּ עַל הָעֶלְיוֹנָה וּלְעוֹלָם גָּבְרָה יַד מֹשֶׁה עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ז) וַיִּבְלַע מַטֵּה אַהֲרֹן אֶת מַטּוֹתָם עַד שֶׁבְּכַמָּה אוֹתוֹת לֹא יָכְלוּ הַחַרְטֻמִּים לְהוֹצִיא עַד שֶׁהֻכְרְחוּ לְהוֹדוֹת וְלוֹמַר 'אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִוא' וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן הֶחֱזִיק לֵב פַּרְעֹה, אֲבָל בַּסּוֹף הֻכְרַח לְהוֹדוֹת וְלוֹמַר ה' הַצַּדִּיק

וּלְשַׁלְחָם בְּעַצְמוֹ וְאַחַר כָּךְ נִתְחָרֵט וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם עַד הַיָּם וְשָׁם הֶרְאָה ה' אֶת יָדוֹ הַגְּדוֹלָה וּבָקַע אֶת הַיָּם לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּפַרְעֹה סָבַר שֶׁגַּם הוּא יַעֲבֹר הַיָּם וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם לְתוֹךְ הַיָּם וַיָּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַיָּם וְכוּ' וְהִנֵּה מִכָּל הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַנּוֹרָאוֹת הָאֵלּוּ וּכְאֵלּוּ וּמִכָּל מַה שֶּׁמִּבֹּאָר בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ מִזֶּה אָנוּ רוֹאִין גְּדֶל כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁנִּתַּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָהָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה וְעִקַּר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי שֶׁהֶעְלִים רְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל, וְאֵינוֹ מְגַלֶּה סוֹדוֹ כִּי אִם לַעֲבָדָיו הַנְּבִיאִים הָרוֹדְפִים וּמִתְיַגְּעִים לְהַשִּׂיג רְצוֹנוֹ וְכַנַּ"ל וְאֵלּוּ הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מְגַלִּים רְצוֹנוֹ עַל-יְדֵי תְּפִלָּתָם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם עוֹשִׂים מוֹפְתִים וְאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת בָּעוֹלָם וְהָעִקָּר הוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים בָּעוֹלָם אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ וְלֹא נִרְאוּ בְּכָל הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד) הֲנִהְיָה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וְכוּ', וְכָל מַה שֶּׁעָשָׂה הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טו) וַיִּצְעַק אֶל ה'. וְכֵן בֶּאֱלִישָׁע אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִילָה כז) וֶאֱלִישָׁע כָּל מַה שֶּׁעָבִיד בִּתְפִלָּה הוּא דְּעָבִיד אֲבָל אִם כֵּן כְּבָר הָיָה מִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה וְהָיָה מִתְבַּטֵּל כָּל הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא רַק בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְעַל-כֵּן כָּל יְמֵי קִיּוּם הָעוֹלָם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה עַל-כֵּן בְּדֶרְכֵי נִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ נָתַן כֹּחַ גַּם לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מוֹפְתִים לְפִי שָׁעָה עַל-יְדֵי כְּשָׁפִים וּשְׁמוֹת הַטֻּמְאָה וְהַגְּדוֹל שֶׁבָּהֶם הָיָה בִּלְעָם הָרָשָׁע שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ בְּפִיו כְּנֶגֶד מֹשֶׁה בְּקִדֻּשָּׁה וּמִשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הַכְּפִירוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן וְכָל טָעוּתָם שֶׁל כָּל הַכּוֹפְרִים הָעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים נִמְשָׁךְ מִזֶּה. כִּי בְּוַדַּאי לֹא הָיוּ טִפְּשִׁים גְּמוּרִים כְּמוֹ שֶׁסּוֹבְרִים הֶהָמוֹן, וּבִפְרָט רָאשֵׁיהֶם כְּמוֹ בָּלָק וּבִלְעָם וַחֲרָטֻמֵּי מִצְרַיִם וַחֲכָמֵי בְּנֵי קֶדֶם, רַק כָּל טָעוּתָם הָיָה שֶׁאָמְרוּ שֶׁיְּכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ רְצוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה כָּל אֶחָד, כִּי זֶה מְבֹאָר בַּסְּפָרִים שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁמֵּעֵצֶם גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַנִּמְצָא הַמְחֻיָּב הוּא מְרֻמָּם וּמְנֻשָּׂא לְגַמְרֵי מִלְּהַנְהִיג בְּעַצְמוֹ כָּל הַנִּבְרָאִים וְעַל-יְדֵי זֶה בָּאוּ לִידֵי כְּסִילוּת דַּעְתָּם וְאִוֶּלֶת חָכְמָתָם הַמֻּטְעֶת שֶׁאָמְרוּ שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹד אֶת הָאֶמְצָעִי וְכוּ', וְשֶׁבְּדֶרֶךְ זֶה יוּכְלוּ לְהַמְשִׁיךְ רְצוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁהֵם רוֹצִים, וּבְדֶרֶךְ שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ עַל-כֵּן גְּדוֹל הָעֵצָה הִתְעָה אוֹתָם וְהִטְעָם וְנָתַן בָּהֶם כֹּחַ שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת בְּעוֹבָדָא וּבְמִלּוּלָא וְהָעִקָּר מִלּוּלָא כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל עַד שֶׁהָיָה כֹּחַ לְבִלְעָם שֶׁהָלַךְ בְּדַרְכֵי בְּנֵי קֶדֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָּלָק מֶהָרְרֵי קֶדֶם, וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, עַד שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ לְבָרֵךְ וּלְקַלֵּל אֶת הָעַמִּים בְּפִיו וְכֵן יִתְקַיֵּם וְעַל-יְדֵי זֶה טָעוּ וְאָמְרוּ שֶׁאֵין לוֹ יִתְבָּרַךְ רָצוֹן כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם רַק כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ וְלַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת בְּפִיו כִּרְצוֹנוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה לֹא רָצוּ לְהוֹדוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹחֵר בְּיִשְׂרָאֵל וְרוֹצֶה ה' בְּעַמּוֹ וְרוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו וְכוּ' אַף-עַל-פִּי שֶׁרָאוּ מוֹפְתִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה כִּי אָמְרוּ הֲלֹא גַּם הֵם עוֹשִׂים מוֹפְתִים

בְּפִיהֶם כְּנֶגְדּוֹ, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הָרָצוֹן כִּרְצוֹנוֹ כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ 'אַף אָנוּ בָּאִים עֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו כְּמוֹ מֹשֶׁה שֶׁהָיָה כֹּחוֹ בְּפִיו' אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ, כִּי כָּל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ, וְאֵין שִׁיעוּר לְהֶהֶבְדֵּל שֶׁבֵּין מוֹפְתֵי מֹשֶׁה וְהַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרָיו, וּבֵין מַעֲשֵׂה בִּלְעָם וְהַחַרְטֻמִּים כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', וּלְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה, וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן רלד לִקּוּטֵי א) שֶׁכְּנֶגֶד כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁל הַצַּדִּיקִים יֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל רְשָׁעִים כִּי פִּינְחָס פָּרַח בָּאֲוִיר וְגַם בִּלְעָם פָּרַח בַּאֲוִיר וְכוּ' אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף נִצַּח פִּינְחָס אֶת בִּלְעָם וְהִפִּילוֹ עַל הַחֶרֶב וְהָרָגוֹ וְכוּ':

חלק עז

וְהִנֵּה בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים בַּדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהַנְּבִיאִים שֶׁלְּאַחֲרָיו הָיָה הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ מְאֹד עַל-יְדֵי הַנְּבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁלָּהֶם עַל-כֵּן אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, שֶׁגַּם הַכְּרוּכִים אַחַר תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מוֹפְתִים קְטַנִּים עַל-יְדֵי כִּשּׁוּף וּשְׁמוֹת הַטֻּמְאָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה כַּנַ"ל אֲבָל אַחַר חֻרְבַּן בֵּית שֵׁנִי וְהַנְּבוּאָה כְּבָר פָּסְקָה מִיִּשְׂרָאֵל וְאוֹתוֹתֵינוּ לֹא רָאִינוּ וְאֵין עוֹד נָבִיא, עַל-כֵּן נָתַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כֹּחַ לְאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה לְהָרֹג וּלְבַטֵּל אֶת כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא סט) וְאָז נִתְבַּטֵּל רֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ שֶׁל כָּל יְדִיעוֹת הַכִּשּׁוּף וְשֵׁדִים וּשְׁמוֹת הַטֻּמְאָה, וְכֵן מִיִּשְׂרָאֵל נִתְמַעֲטָה מְאֹד יְדִיעַת הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וַעֲשִׂיַּת מוֹפְתִים נוֹרָאִים לְשַׁדֵּד הַטֶּבַע בְּאִתְגְּלְיָא כְּמוֹ בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים רַק לִיחִידֵי סְגֻלָּה גְּדוֹלֵי הַדּוֹרוֹת נִמְסְרוּ סוֹדוֹת הַקַּבָּלָה פָּנִים אֶל פָּנִים וּקְצָת נִכְתְּבוּ בְּמִגְלַת סְתָרִים אֲבָל אָז הִתְחִילָה לִצְמֹחַ נֶגַע הַמִּסְפַּחַת שֶׁל חָכְמַת יָוָן וְרוֹמִיִּים שֶׁהוּא חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי זֶה. וּבֶאֱמֶת גַּם כָּל חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁלָּהֶם הַכֹּל יָרְשׁוּ וְקִבְּלוּ מֵחָכְמֵי בְּנֵי קֶדֶם כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה סְפָרִים, כִּי בִּלְעָם וְחַכְמֵי בְּנֵי קֶדֶם יָדְעוּ הַכֹּל כִּי הָיוּ בְּקִיאִים בְּשֵׁמוֹת הַטֻּמְאָה וְכוּ' וְהָיוּ יוֹדְעִים כָּל סוֹדוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע, וְעַכְשָׁיו שֶׁכְּבָר נִשְׁכַּח יְדִיעַת הַכִּשּׁוּף וְהַשֵּׁדִים וְכוּ' וְהִתְגַּבְּרוּ חַכְמֵי הַטֶּבַע הֵם רוֹצִים לְכְפֹּר בְּשֵׁדִים וּבְכִשּׁוּף לְגַמְרֵי, עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם מַחְצִיפִים פְּנֵיהֶם וְכוֹפְרִים בְּכָל סוֹדוֹת הַקַּבָּלָה וּבְכָל שֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ' מַה שֶּׁכָּל הַתּוֹרָה וְהַגְּמָרָא וּמְכִלְתּוֹת וּמִדְרָשִׁים קְדוֹשִׁים מְלֵאִים מִזֶּה:

חלק עח

וְכָל זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל הַבְּחִירָה, וְעִקַּר כָּל כֹּחַ הַבְּחִירָה רוֹאִין בְּפָרָשָׁה זֹאת שֶׁל בִּלְעָם בְּעִנְיַן הִלּוּכוֹ לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם וְאֵיךְ הִתְנַהֵג הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ כִּי הָיָה רְצוֹנוֹ חָזָק מְאֹד לְקַלֵּלָם וְאָמַר לָהֶם לִינוּ פֹּה הַלַּיְלָה כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגִּלָּה שֶׁהַכֹּל בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲבָל הָלַךְ בְּדַרְכּוֹ שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנוֹ אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לוֹ בְּפִרוּשׁ לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא שָׁב מֵרְשָׁעוֹ לְגַמְרֵי וְאָמַר כִּי מֵאֵן ה' לְהִתְּךָ לַהֲלֹךְ

עִמָּכֶם , וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁרַמַז לָהֶם שֶׁיִּשְׁלַח שָׂרִים רַבִּים וּגְדוֹלִים מֵהֶם כִּי סָבַר אוּלַי יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן חָזָק כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּמְשִׁיךְ רָצוֹן הָעֶלְיוֹן כִּרְצוֹנוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְקַלֵּל חַס וְשָׁלוֹם אֶת יִשְׂרָאֵל וְאָז כְּשֶׁבָּאוּ שֵׁנִית וְרָאָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֹצֶם רְצוֹנוֹ הַטָּמֵא לְיַלֵּךְ, אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קוּם לְךָ עִם הָאֲנָשִׁים וְאֶפֶס אֶת הַדָּבָר וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי-כֵן וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם וְכוּ' אָמַר שֶׁמָּא אֲפַתֶּנּוּ וְיִתְרַצֶּה, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁהָלַךְ עָמַד אֶתוֹנוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וּלְחָצוֹ עַל-יְדֵי הַמַּלְאָךְ שֶׁיָּצָא לִקְרָאתוֹ לְעַכְּבוֹ וְהוּא לֹא שָׁת לִבּוֹ גַּם לְזֹאת וְהָלַךְ לְדַרְכּוֹ הָרַע עַד שֶׁגַּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁפָּתַח ה' אֶת פִּי הָאָתוֹן וְדִבֵּר עִמּוֹ וְהוֹכִיחוֹ וְאַחַר כָּךְ גִּלָּה ה' עֵינָיו וְרָאָה אֶת הַמַּלְאָךְ נִצָּב לְקִרְאָתוֹ וְחָרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וְאָמַר לוֹ בְּפֵרוּשׁ כִּי יָרַט הַדֶּרֶךְ לְנֶגְדִּי וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא רָצָה לְבַטֵּל רְצוֹנוֹ וְאָמַר וְאִם רַע בְּעֵינֶיךָ אָשׁוּבָה, כְּמַתְרִיס לִפְנֵי הַמָּקוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵשִׁיבוֹ כִּרְצוֹנוֹ לֵךְ עִמָּהֶם, וְהַכֹּל מֵחֲמַת הַבְּחִירָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּפָרָשָׁה זֹאת בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לָתֵת לֵב בְּפָרָשָׁה זֹאת יָכוֹל לְהָבִין הֵיטֵב עַד הֵיכָן כֹּחַ הַבְּחִירָה, וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהָבִין מִזֶּה עַתָּה גַּם עַתָּה כִּי מֻמְשָׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כִּי גַּם עַתָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּחָכְמָה עֲמֻקָּה בְּדֶרֶךְ זֶה כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ, וְהוּא בְּכְלָל וּבִפְרָט:

וְזֶהוּ כָּל עִנְיַן הַחַיּוֹת רָעוֹת וּמַצַּח הַנְּחָשׁ שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע וְשׂוֹרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַכְשָׁיו בְּכָל פַּעַם וְכָל הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם נִתְעֶה וְנִשְׁמָן לִבָּם עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם בְּכָל פַּעַם עַל-פִּי דַּרְכֵיהֶם שֶׁהוּא כְּדַעְתָּם הָרָעָה, עַד שֶׁמְּהַפְּכִים הַשְּׁקָרִים וְהַכְּזָבִים הַיְדוּעִים לֶאֱמֶת וְאוֹמְרִים שֶׁכְּדִבְרֵיהֶם הוּא הָאֱמֶת וְכַוָּנָתָם רַק אֶל הָאֱמֶת וְאוֹמְרִים שֶׁזֶּהוּ דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְפָרָשָׁה בְּדַרְכֵיהֶם הָרָעִים מַה שֶּׁהַכֹּל רוֹאִים עַיִן בְּעַיִן אֵיךְ הֵם פּוֹרְקֵי עוֹל לְגַמְרֵי, וְכָל כַּוָּנָתָם לְבַטֵּל וּלְהַשְׁכִּיחַ אֶת הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל הַנִּמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם קָשֶׁה לַהֲשִׁיבוֹ, כִּי כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְכָל זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל כֹּחַ הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל, וְהָעִקָּר כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּרָצוֹן הָאָדָם, כִּי הָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם, הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָסַר הַבְּחִירָה לָאָדָם, וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בָּאָדָם לֵילֵךְ אַחַר תַּאֲוֹתָיו חַס וְשָׁלוֹם אוֹ לְהֵפֶךְ לְשַׁבֵּר וְלִבְרֹחַ מֵהַתַּאֲוֹת וְלִסּוּר מֵרָע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב, כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר בִּרְצוֹנוֹ עַד שֶׁכְּבָיְכוֹל יַכְרִיחַ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַלְאוֹת תַּאֲוָתוֹ וּרְצוֹנוֹ הָרָע וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בָּזֶה נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים לְמִי שֶׁמַּשִּׂים לֵב עַל זֶה וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן נג) שֶׁהַמַּחְשָׁבָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל וְאָמַר שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה נִסְתָּרוֹת הַרְבֵּה וַאֲפִלּוּ מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי וְהֵבַנְתִּי בָּזֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר מִכָּל שֶׁכֵּן מַה שֶּׁלֹּא גִּלָּה רַק בְּרֶמֶז מְעַט, וְכֵן רוֹאִין בַּחוּשׁ וְיֵשׁ לְבָאֵר קְצָת לְמָשָׁל כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לִסַּע לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כְּגוֹן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹ לְצַדִּיק אֱמִתִּי כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדֵהוּ

דֶּרֶךְ ה' וְתוֹרָתוֹ וְיִקָּרְבוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת מְאֹד כָּל אֶחָד כְּפִי עִנְיָנוֹ וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר יוֹתֵר לְשַׁבְּרָם כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבְּרִים וּמִשְׁתַּטְּחִים כְּנֶגְדּוֹ לְעַכְּבוֹ וּלְמָנְעוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן כָּל מַה שֶׁהַנֶּחְשָׁק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר הַמְנִיעָה מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּיוֹתֵר עַד שֶׁנִּדְמֶה שֶׁקָּשֶׁה וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁבְּרָם וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם (בְּסִימָן סו) וּבִפְרָט עֲבֻדָּה גְּדוֹלָה כְּגוֹן לִנְסֹעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ מָעוֹת עַל הוֹצָאוֹת וְסַכָּנוֹת דְּרָכִים וּבִפְרָט בְּעֵת מִלְחָמוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' וְרַבִּים נִמְנְעוּ מֵחֲמַת זֶה אֲבָל מִי שֶׁמֵּשִׂים לִבּוֹ הֵיטֵב עַל תַּכְלִיתוֹ וּמִתְחַזֵּק בְּרָצוֹן חָזָק וְאַמִּיץ וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן וּמִתְגַּעְגֵּעַ בְּכָל פַּעַם בְּרָצוֹנוֹת חֲזָקִים לָבוֹא לְשָׁם וּמוֹצִיא הָרָצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים בְּפִיו וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת עִמּוֹ וּמְסַבֵּב עִמּוֹ בְּדְרָכִים נִפְלָאִים עַד שֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא לְשָׁם בְּדֶרֶךְ הַשְׁגָּחָה נִפְלָאָה שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע כְּלָל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה לוֹ נֵס גָּמוּר בְּאִתְגַּלְיָא כְּמוֹ לֶאֱלִישָׁע וּלְאֵלִיָּהוּ וּלְרַבִּי פִּינְחָס בֶּן יָאִיר שֶׁבָּקְעוּ אֶת הַמַּיִם בְּבִנְדֵיהֶם, אַף-עַל-פִּי-כֵן מִי שֶׁמֵּשִׂים לִבּוֹ לְנִפְלְאוֹת הַסִּבּוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סִבֵּב עִמּוֹ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַנִּפְלָאָה עַד שֶׁבָּא לְשָׁם הוּא רוֹאֶה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת כְּמַעַט שֶׁהֵם גְּדוֹלִים מִבְּקִיעַת הַיָּם בְּנֵס כִּי זֶה לֹא הָיָה רַק לְפִי שָׁעָה וְאֵלּוּ הַהַשְׁגָּחוֹת הַסִּבּוֹת הַנִּפְלָאוֹת הָיוּ כְּמַעַט בְּכָל יוֹם וּבְכָל שַׁבּוּעַ וְכוּ' וְכֵן בְּעִנְיַן פַּרְנָסַת הָאָדָם שֶׁהַמַּאֲמִין רוֹאֶה נִפְלָאוֹת ה' בְּכָל עֵת אֵיךְ פַּרְנָסָתוֹ בְּהַשְׁגָּחָה נִפְלָאָה לְבַד, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה עֵסֶק וּמְלָאכָה אַף-עַל-פִּי-כֵן רוֹאֶה שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים אֵינוֹ מַצְלִיחַ כְּלָל בְּעֵסֶק זֶה וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה מְסַבֵּב בְּהַשְׁגָּחָתוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וּמַזְמִין לוֹ רֶוַח בְּדֶרֶךְ נֵס הַמְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הַטֶּבַע כִּי פִּתְאֹם בָּא לוֹ רֶוַח שֶׁלֹּא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ כְּלָל, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ לְבָאֵר כָּל זֶה, כִּי יִכְלוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת אֲבָל הַמַּאֲמִין וְחָפֵץ בְּהָאֱמֶת יָבִין כָּל זֶה הֵיטֵב:

אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים שֶׁגַּם הַהוֹלֵךְ לִדְבַר עֲבֵירָה חַס וְשָׁלוֹם אוֹ שֶׁרוֹצֶה לְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ לֵילֵךְ לְמֶרְחַקִּים לִלְמֹד מַה שֶּׁאֶסְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְלֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ שְׁרִירוּת לִבּוֹ הָרַע וְגַם בָּהֶם נִמְצָאִים הַרְבֵּה שֶׁאֵין לָהֶם עַל הוֹצָאוֹת לְמֶרְחַקִּים כָּזֶה וְגַם שְׁאָרֵי מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת מְאֹד מַה שֶּׁנִּדְמֶה שֶׁאֵין בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע לָבֹא לְשָׁם אַךְ הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּרָצוֹן חָזָק עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב לָהֶם סִבּוֹת עַד שֶׁבָּאִים לְשָׁם לְמָה שֶׁרָצוּ לַעֲקֹר אוֹתָם מִשָּׁנֵי עוֹלָמוֹת, כִּי בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ וְהָרָצוֹן יֵשׁ לוֹ תִּקֻּף גָּדוֹל וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְכָל זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל וְכֵן הוּא בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל, אַךְ הַחִלּוּק וְהַהֶפְרֵשׁ יְכוֹלִין הַכֹּל לְהָבִין, כִּי זֶה הָאִישׁ הַכָּשֵׁר כָּל יְסוֹד כַּוָּנָתוֹ וּרְצוֹנוֹ הוּא בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן שֶׁמַּרְגִּיל עַצְמוֹ מִנְּעוּרָיו לְהִסְתַּכֵּל עַל קְצוֹ וְסוֹפוֹ הָאַחֲרוֹן וּמַה יֵּעָשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְחוּרֹתֶיךָ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קֹהֶלֶת רַבָּה פֶּרֶק יב) בּוֹרְאֶיךָ בְּאֶרֶץ בּוֹרֶךְ וְכוּ', וּכְמוֹ

שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ב') הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ שֶׁבְּרֵאשִׁית עוֹלָמוֹ רוֹאֶה מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפוֹ וְכוּ', וְכָל תְּשׁוּקָתוֹ וּרְצוֹנוֹ לְהַכִּיר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְלִפְרֹשׁ אֶת עַצְמוֹ מִכָּל הַתַּאֲוֹות רָעוֹת וְלִזְכּוֹת לַחֲטֹף טוֹב כָּל יָמָיו בִּשְׁבִיל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי וְזֶה הַהֵפֶךְ מֵשִׂים כָּל מְגַמָּתוֹ וּרְצוֹנוֹ לְתַאֲוֹות עוֹלָם הַזֶּה וּשְׁרִירוּת לִבּוֹ הָרַע וּבְדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא לח) הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ הַבָּא לְטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ וַאֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לְכָל אֶחָד סִבּוֹת וּסְבָרוֹת וְחֶכְמוֹת בְּדַעְתּוֹ שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַחוֹלֵק וְהַכּוֹפֵר וְכוּ' לוֹמַר סְבָרוֹת וְחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל לְהַטְעוֹת עַצְמוֹ וְאֶת אֲחֵרִים מִן הָאֱמֶת וְלוֹמַר שֶׁהָאֱמֶת אִתּוֹ, אֲבָל הָאֱמֶת עֵד לְעַצְמוֹ וְהֶחָפֵץ בָּאֱמֶת רוֹאֶה הֵיכָן הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ:

חלק עט

וְזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ה) מַה בֵּין תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע וְכוּ' שֶׁהַכֹּל תְּמֵהִין עַל מַאֲמָר זֶה כַּמְבֹאָר בַּמְפָרְשִׁים, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מוּבָן דִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים קְצָת כִּי בַּתְּחִלָּה בֵּאֵר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁמִּדָּתָם עַיִן טוֹבָה וְרוּחַ נְמוּכָה וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה שֶׁאֵינָם כְּרוּכִים אַחַר הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד שֶׁהֵם כְּלוּלִים בִּדְבָרֵיהֶם אֵלּוּ כִּי עַיִן טוֹבָה הֵפֶךְ הַקִּנְאָה שֶׁאֵין עֵינוֹ רָעָה לְקַנֵּא אֶת חֲבֵרוֹ וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה הֵפֶךְ הַתַּאֲוָה הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ רְחָבָה שֶׁל בִּלְעָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶק ב) שֶׁהָיָה נַפְשׁוֹ רְחָבָה לְהִתְאַוּוֹת מָמוֹן הַרְבֵּה מְלֹא בֵּיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וְכוּ' וְרוּחַ נְמוּכָה הֵפֶךְ רְדִיפַת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא גַּאוּת וְרוּחַ גְּבוֹהַּ וְכָל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת הָאֵלֶּה שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִכָּל טוּב הֵם בְּתַלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וּלְהֵפֶךְ תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע הֵם עַיִן רָעָה וְנֶפֶשׁ רְחָבָה וְכוּ' שֶׁרוֹדְפִים אַחַר הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד וְכוּ'. וְשָׁאַל הַתַּנָּא אַחַר כָּךְ מַה בֵּין תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם לְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם, כְּלוֹמַר אֵיךְ אֶפְשָׁר לְיַדַּע מַה בֵּינֵיהֶם וְאֵיזֶה הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר שֶׁיִּבְרֹר לוֹ הָאָדָם כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִין שֶׁכְּמִקָּרֶה אֵלּוּ הַטּוֹבִים שֶׁהֵם תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ כֵּן יִקָּרֶה לְאֵלּוּ הָרָעִים שֶׁהֵם תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע כִּי אֵלּוּ גּוֹמֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים, וְגַם עִם הַמְהַפְּכִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר גּוֹמֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמַלֹּאת רְצוֹנָם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים י) כִּי אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְאִם כֵּן נָפַל פִּתְאֹם בְּבִירָא שֶׁאֵין יוֹדְעִין בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ לֵילֵךְ, עַל זֶה סִיֵּם הַתַּנָּא כִּי בְּוַדַּאי קָשֶׁה לְבָרֵר הָאֱמֶת, כִּי הִנְצָחוֹן אֵינוֹ סוֹבֵל אֶת הָאֱמֶת, וְכָל מַה שֶּׁיֹּאמְרוּ לָהֶם אֱמֶת בָּרוּר יַהַפְכוּ הַכֹּל אֶל הָאֱמֶת הַמְזֻיָּף שֶׁלָּהֶם, אַךְ הַחִלּוּק הוּא בַּסּוֹף, כִּי תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ נוֹחֲלִין בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיוֹרְשִׁין הָעוֹלָם הַבָּא וְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע יוֹרְדִין לִבְאֵר שַׁחַת, כִּי גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל רוֹאִין כִּי רַק

מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה חַיָּיו חַיִּים אֲמִתִּיִּים. אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה וְהוּא בִּבְחִינַת תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע אֵין חַיָּיו חַיִּים כְּלָל גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְכַאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ מִפִּיהֶם בְּפֵרוּשׁ שֶׁהֵם בְּעַצְמָן מוֹדִים עַל זֶה שֶׁעִקַּר הַחַיִּים אֲמִתִּיִּים הוּא אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז בְּוַדַּאי הַכֹּל יִרְאוּ הַחִלּוּק וְהַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּינֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג) וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עוֹבֵד אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ וְכוּ':

וְזֶהוּ גַּם כֵּן מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק ג) אוֹר אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים חֹשֶׁךְ אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל רְשָׁעִים וַעֲדַיִן אֵינִי יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה מֵהֶם הוּא חָפֵץ תַּלְמוּד לוֹמַר וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהָרְשָׁעִים מְהַפְּכִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ שֶׁקֶר לֶאֱמֶת וֶאֱמֶת לְשֶׁקֶר עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע בְּאֵיזֶה מֵהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ, לָכֵן נֶאֱמַר וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) שֶׁרָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְעָמַד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא הַיְנוּ שֶׁמִּי שֶׁחָפֵץ לֵידַע הַדֶּרֶךְ בְּאֵיזֶה מַעֲשִׂים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ יִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי אֶצְלָם נִגְנַז הָאוֹר הַטּוֹב וְיֵלֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם לְהִסְתַּכֵּל מֵעוֹדוֹ עַד סוֹפוֹ מִבַּחֲרוּתוֹ עַד זִקְנוּתוֹ עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי וְכַנַּ"ל וְאָז יֵדַע הָאֱמֶת בְּאֵיזֶה מֵהֶם חָפֵץ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל, וְעַיֵּן בְּסַנְהֶדְרִין פֶּרֶק אַרְבַּע מִיתוֹת (דַּף סה) מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תַּנְיָא וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמִּתִּים זֶה הַמַּרְעִיב עַצְמוֹ וְכוּ' וּכְשֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא מַגִּיעַ לְמִקְרָא זֶה הָיָה בּוֹכֶה וּמָה הַמַּרְעִיב עַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה, הַמַּרְעִיב עַצְמוֹ שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו רוּחַ טָהֳרָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, אֲבָל מַה אֶעֱשֶׂה שֶׁעֲוונוֹתֵינוּ גָּרְמוּ לָנוּ שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה נט) עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִין בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם אָמַר רָבָא אִי בָּעוּ צַדִּיקֵי בָּרוּ עָלְמָא שֶׁנֶּאֱמַר עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִין אֲבָא בָּרָא גַּבְרָא, רַבִּי חֲנִינָא וְרַבִּי הוֹשַׁעְיָא הֲווֹ יַתְבֵי וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י אִי בָּעוּ צַדִּיקֵי לְהִיוֹת נְקִיִּים מִכָּל עָוֹן הֲווּ בָּרוּ עָלְמָא שֶׁנֶּאֱמַר וְכוּ' הָא אִם לֹא הָיוּ בָּהֶם עֲוונוֹת אֵין כָּאן הַבְדָּלָה כָּל זֶה שַׁיָּךְ לְעִנְיַן מַעֲשֶׂה בָּלָק וּבִלְעָם שֶׁכַּתַּבְנוּ שָׁם מִגֹּדֶל כֹּחַ הַבְּחִירָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וּפָרֶק הַנֶּחֱנָקִין אִיתָא רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר הִגִּיעָה תּוֹרָה לְסוֹף דַּעְתָּם שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, לְפִיכָךְ נִתְּנָה הַתּוֹרָה מֻמְשָׁלָה בָּהּ, שֶׁאֲפִלּוּ מַעֲמִיד לְךָ חַמָּה בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ אַל תִּשְׁמַע לוֹ, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י נִתְּנָה הַתּוֹרָה מֻמְשָׁלָה בָּהּ, כְּלוֹמַר אֲפִלּוּ תִּרְאֶה אוֹתוֹ נָבִיא מוֹשֵׁל וְעוֹשֶׂה כִּרְצוֹנוֹ, דִּכְתִיב וְנָתַן לְךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ כָּל זֶה שַׁיָּךְ לָעִנְיַן הַנַּ"ל, עַד כַּמָּה וְכַמָּה כֹּחַ הַבְּחִירָה מַגִּיעַ, וְהָבֵן מְאֹד וְעַיֵּן בְּמַסֶּכֶת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים (דַּף נד) מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם לְעִנְיַן מַה שֶּׁשָּׁאַל וְכוּ' וְהֵשִׁיב לוֹ וְכִי יְאַבֵּד עוֹלָמוֹ מִפְּנֵי הַשּׁוֹטִים,:

חלק פ

וְזֶה שֶׁכָּתוּב, כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶק כ) אַתָּה מְבַקֵּשׁ לַעֲקֹר אֻמָּה הַחוֹגֶגֶת שָׁלֹשׁ רְגָלִים בַּשָּׁנָה, וְהִזְכִּיר זְכוּת וְכֹחַ הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים דַּיְקָא, כִּי הֵם מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרְאִים וּמְגַלִּים אֶת הָרָצוֹן, וְהוּא רָצָה לְבַטֵּל זֹאת וּלְהַכְחִישׁ בָּרָצוֹן חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָיָה בְּחִינַת מֵצַח הַנְּחֹשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק פא

וְזֶה בְּחִינַת פְּתִיחַת פִּי הָאָתוֹן שֶׁהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ פָּתַח פִּי הָאָתוֹן וְהִיא בְּעַצְמָהּ הוֹכִיחָה אוֹתוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה נֵס שֶׁלֹּא הָיָה מֵעוֹלָם, כִּי בָּזֶה הֶרְאָה לוֹ הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ מֵאַיִן נִמְשָׁךְ כֹּחוֹ הַטָּמֵא לִפְעֹל פְּעֻלּוֹת רָעוֹת כִּי הִמְשִׁיךְ הַזֻּהֲמָא עַל עַצְמוֹ, כָּל כָּךְ, עַל-יְדֵי תַּאֲוַת נְאוּף בְּזֻהֲמָא כָּזֹאת עִם בְּהֵמָה, עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה לוֹ כֹּחַ דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּפִיו הַטָּמֵא כִּי כֵן מַנְהִיג הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ עוֹלָמוֹ שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לִפְעֹל פְּעֻלּוֹת בִּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה פָּרוּשׁ וְקָדוֹשׁ גָּדוֹל מְאֹד כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְאִם הָיָה שׁוֹגֶה חַס וְשָׁלוֹם מְעַט בִּקְדֻשָּׁתוֹ לֹא הָיָה יָכוֹל לִפְעֹל כָּרְאוּי וּלְהֶפֶךְ בְּטֻמְאָה הָיָה כֹּחַ בְּלַעַם דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁטִּמֵּא עַצְמוֹ כָּל כָּךְ וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הָיָה לוֹ כֹּחַ בְּפִיו הַטָּמֵא וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבִסְפָרִים פְּעֻלּוֹתָיו עַל-יְדֵי טֻמְאוֹת עֲצוּמוֹת שֶׁטִּמֵּא עַצְמוֹ בְּשִׁכְבַת זֶרַע אֲצֶל הֲרֵי חֹשֶׁךְ וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלַן, עַל-כֵּן הֶרְאָה לוֹ הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ כֹּחוֹ מֵאַיִן נִמְשָׁךְ, וּמַה שֶּׁפָּעַל בְּכֹחוֹ הַטָּמֵא שֶׁהִמְשִׁיךְ כֹּחַ הַדִּבּוּר פֶּה אֶל הַטֻּמְאָה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל כָּךְ עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה אִישׁוּת שֶׁעָשָׂה עִם אֶתוֹנוֹ עַד שֶׁנִּמְשַׁךְ כֹּחַ הַדִּבּוּר לְהָאָתוֹן בְּעַצְמוֹ עַד שֶׁהָאָתוֹן פָּתַח פִּיו וְהוֹכִיחָה אוֹתוֹ בְּעַצְמוֹ וְהוֹדִיעָה לוֹ לְעֵינֵי כָּל הַשָּׂרִים שֶׁהָלְכוּ מֵהֵיכָן בָּא כֹּחוֹ, כִּי אָמְרָה לוֹ 'הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי' שֶׁמְּרַמֵּז עַל מַעֲשֶׂה אִישׁוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קה) וּבָזֶה הֶרְאָה לוֹ הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין כֹּחוֹ הַטָּמֵא חַס וְשָׁלוֹם מִמֶּנּוּ וּמֵעַצְמוֹ, רַק הַכֹּל בִּרְצוֹן הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם בִּרְצוֹנוֹ בְּחֹק כָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ בִּבְחִירָתוֹ כֹּחוֹת הָעֶלְיוֹנִים כִּרְצוֹנוֹ אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל בְּיַד ה' כַּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר, כִּי אֵין מִלְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין ז) לְעִנְיָן כְּשָׁפִים רַק שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ לְפִי שָׁעָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה אֲבָל אַחַר כָּךְ גָּבֵי דִּילֵיהּ וְהַמְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ בְּגָלוּי וּמִינֵיהּ וּבֵיהּ אַבָּא נֵיזַל בֵּיהּ נָרְגָא. שֶׁהָאָתוֹן בְּעַצְמָהּ, שֶׁטִּמֵּא אֶת עַצְמוֹ עִמָּהּ, שֶׁמִּשָּׁם הָיָה כֹּחוֹ הַטָּמֵא, הִיא בְּעַצְמָהּ הִמְשִׁיךְ לָהּ הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ הַדִּבּוּר וּפָתַח אֶת פִּיהָ וְהוֹכִיחָה אוֹתוֹ וְהוֹדִיעַ לוֹ לְעֵין כֹּל מַה שֶּׁעָשָׂה עִמָּהּ, כִּי כֵן מַגִּיעַ לוֹ מֵאַחַר שֶׁמִּשָּׁם הִמְשִׁיךְ כֹּחַ דִּבּוּרוֹ הָרָע עַל-כֵּן הֶרְאָה לוֹ הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּזֶה בְּעַצְמוֹ הִמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר לְהָאָתוֹן בְּעַצְמוֹ לְבַיְּשׁוֹ וּלְנַקֵּם בּוֹ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לד) תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וּכְתִיב (יִרְמְיָה ב) תְּיַסְּרֵךְ רָעָתֵךְ וּמְשֻׁבוֹתַיִךְ תּוֹכִחֵךְ (וְעַיֵּן עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי זֻהֲמָתוֹ הַגְּדוֹלָה הַנַּ"ל הִמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר לְשָׁם וְכוּ'):

חלק פב

וְאַף עַל-פִּי-כֵן עָמַד בְּרִשְׁעוֹ וְלֹא שָׁב מִדַּרְכּוֹ עַד שֶׁיַּעַץ לְבָלָק לְהַכְשִׁילָם בִּזְנוּת וְעַל-יְדֵי זֶה יִפֹּל מֵהֶם, כִּי אָמַר לוֹ אֱלֹהֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ שׂוֹנֵא זִמָּה הוּא וְכוּ' (סַנְהֶדְרִין קו) וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד, אִם כֵּן, אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׂוֹנֵא זִמָּה, וְעַל-יְדֵי זֶה יִפְּלוּ מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, אִם כֵּן בָּלָק וּבְנוֹתָיו וְהוּא בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי יִפְּלוּ עַל-יְדֵי זֶה מַפָּלָה שֶׁאֵין לָהּ תְּקוּמָה, מֵאַחֲרֵי שֶׁהֵם גָּרְמוּ כָּל זֹאת וְטִמְּאוּ אֶת עַצְמָן וְאֶת יִשְׂרָאֵל בָּזֶה? וְגַם מַהוּ הַלָּשׁוֹן אֱלֹהֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ, וְכִי הָיָה טִפֵּשׁ וְאָמַר שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל אֱלוֹהַּ מְיֻחָד וְלָהֶם אַחֵר? אַף הַכֹּל עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי טָעָה וְאָמַר שֶׁאֵיזֶה שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ רְצוֹנוֹ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כֵּן יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ, עַל-כֵּן אָמַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁמְּקָרְבִין עַצְמָן לִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-פִּי דַּעַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ מְאֹד, וְהִזְהִיר לְכָל יִשְׂרָאֵל עַל הַזְּנוּת מְאֹד, עַל-כֵּן כְּשֶׁהֵם פּוֹגְמִים בִּזְנוּת חַס וְשָׁלוֹם בְּוַדַּאי תֵּכֶף יִפְּלוּ אֲבָל הוּא וְסִיעָתוֹ שֶׁטִּמְּאוּ אֶת עַצְמָם כָּל כָּךְ, הֵם מַמְשִׁיכִין רְצוֹנוֹ עַל-יְדֵי טֻמְאָה זֹאת דַּיְקָא וּכְמוֹ שֶׁרָאוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁפָּעֲלוּ פְּעֻלּוֹת עַל-יְדֵי זֶהֳמָא זֹאת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָמְרוּ שֶׁלָּהֶם לֹא יַזִּיק הַזְּנוּת רַק לְיִשְׂרָאֵל שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָרָצוֹן דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה דַּיְקָא, וְעַל-כֵּן אָמַר אֱלֹקֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ שׂוֹנֵא זִמָּה, שֶׁל אֵלּוּ דַּיְקָא, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהִמְשִׁיכוּ אֱלֹקוּתוֹ עֲלֵיהֶם בְּדֶרֶךְ זֶה שֶׁל קְדֻשַּׁת מֹשֶׁה, הוּא שׂוֹנֵא זִמָּה שֶׁשּׂוֹנֵא אוֹתָם מֵחֲמַת חֵטְא נִיאוּף אֲבָל הַשְּׁנָאָה הַזֹּאת הוּא רַק לְאֵלּוּ, וְלֹא לִטְמֵאִים כְּמוֹתוֹ, כִּי בָּזֶה טָעָה בִּכְפִירוֹתָיו שֶׁסָּבַר מַה שֶּׁרוֹאִין בְּכָל פַּעַם שֶׁבְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ וּמַצְלִיחִין בְּיָדוֹ מִלְּמַעְלָה שֶׁגָּמַר חֶפְצוֹ הֵן לְטוֹבָה הֵן לְרָעָה, סָבַר שֶׁחַס וְשָׁלוֹם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּטֵּל רְצוֹנוֹ לְגַמְרֵי וּמָסַר בְּיַד הָאָדָם הַכֹּל וְכִרְצוֹנוֹ יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּל, רַק שֶׁמִּי שֶׁמַּמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה, אֵלָיו דַּיְקָא יַזִּיק הַזִּמָּה אֲבָל אֵלָיו וְסִיעָתוֹ שֶׁהִמְשִׁיכוּ כַּמָּה פְּעָמִים הַכֹּחוֹת מִלְּמַעְלָה דֶּרֶךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי זֶהֳמַת הַזִּמָּה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, אֲלֵיהֶם לֹא יַזִּיק הַזִּמָּה כְּלָל, אַדְרַבָּא, כָּל כֹּחַם עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל וַאֲבָל אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וְכוּ' לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד וְכוּ', כִּי מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ כָּזֶה הוּא רַק לְפִי שָׁעָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, וּבְוַדַּאי הֵם מְחֻיָּבִים לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְאָז הָיוּ מְבִינִים שֶׁבְּוַדַּאי אֵין זֶה רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַרְבּוֹת זִמָּה חַס וְשָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁרָאוּ כְּבָר מִדּוֹר הַמַּבּוּל וְכוּ' מַה שֶּׁנִּקַם בָּהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל זֶה, רַק שֶׁהוּא רָצָה לֵילֵךְ אַחַר תַּאֲוֹתָיו וּשְׁרִירוּת לִבּוֹ, עַל-כֵּן נָתַן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כֹּחַ כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּחוֹת כִּרְצוֹנוֹ לְפִי שָׁעָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, אֲבָל לְסוֹף גָּבֵי דִּילֵיהּ כִּי פְּרִיחָתָם הוּא רַק כְּמוֹ עֵשֶׂב לְהִשָּׁמְדָם אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי זֶה עֲדֵי עַד כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ שֶׁאַחַר כָּךְ נָפְלוּ כֻּלָּם בָּלָק וּבְנוֹת מִדְיָן וּבִלְעָם בְּעַצְמָן מַפָּלָה שֶׁאֵין לָהּ תְּקוּמָה, כִּי נֶהֱרְגוּ כֻּלָּם בַּחֶרֶב עַל-יְדֵי פִּנְחָס וְיִשְׂרָאֵל, כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה':

חלק פג

וְזֶה יַיאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן וְכוּ' וּבָלָק בֶּן צִפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב וְכוּ' (בַּמִּדְבָּר כב) בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב זֶה בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת מֶלֶךְ מוֹאָב כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא עַל-יְדֵי תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹאָב שֶׁהֵם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה שֶׁהוּא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל בָּנוֹת לוֹט וְעַל-כֵּן גַּם עַתָּה רָצוּ לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בָּנוֹת מוֹאָב כִּי עִקַּר טָעוּת הַמְחַקְּרִים שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהֵם כְּרוּכִים מְאֹד אַחַר תַּאֲוָה זֹאת וְכַנַּ"ל, וְכַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה אַבָּא שָׁאוּל (בְּסִימָן נה לִקּוּטֵי א) וְעַל-כֵּן לָקְחוּ עֵצָה מִזִּקְנֵי מִדְיָן, זִקְנֵי מִדְיָן זֶה בְּחִינַת זִקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת וְכוּ' שֶׁעַל יָדָם מִתְגַּבֵּר הַדִּין וְהָרֹגֶז הֵיפֶךְ הָרָצוֹן בִּבְחִינַת קְצַר יָמִים שְׂבַע רוֹגֶז כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים זִקְנֵי מִדְיָן לְשׁוֹן דִּין וְרֹגֶז כִּי זְקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת זִקּוּן-זֶה קָנָה חָכְמָה הֵם מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר וְכוּ' כִּי הֵם מִתְגַּבְּרִים לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם קְדֻשָּׁה וְדַעַת וּלְהַתְחִיל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים וְכַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מַמְשִׁיכִין רְצוֹנוֹת טוֹבוֹת וַחֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג) חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ' חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י שֶׁהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בֹּקֶר כִּי עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרַע הוּא מִדֵּינִים וְרֹגֶז, וּבְכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וּמִי שֶׁאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ כָּרָאוּי נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אָפַס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם לְעָמֹד כְּנֶגְדּוֹ כִּי כְּבָר נִזְקַן בְּמַעֲשָׂיו וּבְרִגְילוּתָיו וְכוּ' כִּי הַיֵּצֶר הָרַע נִקְרָא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל וְעַל-כֵּן הַזְהִיר רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לְבָרְכָה מְאֹד מְאֹד וְצִעֵר בְּקוֹל גָּדוֹל לְבִלְי לִהְיוֹת זָקֵן חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' כַּמְבֹאָר שִׂיחָה קְדֻשָּׁה זֹאת בְּסֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, וְהִיא שַׂיָּכָה לַתּוֹרָה זֹאת וְאֶת הָעוֹרְבִים שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בָּהּ אֲבָל הַמְקֹרָבִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה, הֵם נִזְהָרִים לִבְלִי לִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם לִידֵי זִקְנָה לְעוֹלָם וְאֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, הֵם מַאֲמִינִים שֶׁכָּל יוֹם יוֹם שֶׁבָּא לָעוֹלָם, הוּא עִנְיָן חָדָשׁ לְגַמְרֵי כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. וּבְוַדַּאי לֵית יוֹם דְּלֵית בֵּיהּ טוֹב, רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּדֵר מִלְבַר, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּדִבְרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר וּמַאֲמִינִים בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם בְּחִינַת חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ, עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים בְּסִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם אוֹר קְדֻשָּׁה וָדַעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בְּכָל יוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֲבָל לְהֵיפֶךְ זִקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, הֵם בְּחִינַת זִקְנֵי מִדְיָן, בְּחִינַת תִּקֻּף הַדִּין וְהָרֹגֶז וְכַנַּ"ל וּמֵהֶם נָטַל עֵצָה בָּלָק וּמוֹאָב שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת בְּחִינַת חָכְמֵי הַטֶּבַע כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמִדְרָשׁ רַבָּא

פֶּרֶק כ) וְהֲלֹא מֵעוֹלָם הֵם שׁוֹנְאִים זֶה אֶת זֶה כִּי אִלּוּ הַזְּקֵנִים שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת בְּחִינַת זְקֵנִי מִדְיָן, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת כָּרָאוּי לְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הֵם בִּבְחִינַת אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וְאֵינָם חֲפֵצִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל הַחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל, וְחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם וְהֵם תָּמִיד שׂוֹנְאִים זֶה אֶת זֶה אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם עוֹשִׂים שָׁלוֹם זֶה עִם זֶה לְהִתְיַעֵץ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הַדְּבֵקִים בְּהַזְּקֵן דִּקְדֻשָּׁה:

חלק פד

וְזֶהוּ (בַּמִּדְבָּר כב) עַתָּה יְלַחֵכוּ הַקָּהָל אֶת כָּל סְבִיבוֹתֵינוּ כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה שֶׁהֵם מִתְיָרְאִים שֶׁהַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הַמְאִירִים הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן מֻחְדָּשׁ בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם יְלַחֲכוּ וְיַעֲקְרוּ אֶת כָּל הַסְּבִיבִים הָרָעִים שֶׁלָּהֶם שֶׁל הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁמְּסַבְּבִים אֶת דַּרְכֵי הַתּוֹרָה אֱמִתִּית בְּסִבּוּבִים רָעִים שֶׁלָּהֶם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים יב) סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן וְעַתָּה זֶה הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ רוֹצִים לְלַחֲכָם וּלְעָקְרָם לְגַמְרֵי וְזֶהוּ כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה הַיְנוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁהַקָּהָל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל רוֹצִים לְלַחֲכָם וּלְעָקְרָם מִשָּׁרְשָׁם כְּמוֹ מַמָּשׁ שֶׁהֵם עוֹסְקִים לִלְחֹךְ אֶת סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹר הַמְּזִיק-שׁוֹר הַמּוּעָד שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה הֵפֶךְ הָרָצוֹן בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קו) וַיְמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב כִּי שׁוֹר הוּא בְּחִינַת קְלִפָּה חֲזָקָה מְאֹד בְּחִינַת תּוֹלָע שָׁרוֹצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּכַוָּנַת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, עַיֵּן שָׁם וְזֶהוּ כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה כִּי זֶה הַשּׁוֹר הַמַּזִּיק בְּחִינַת הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא עַל יַלְדֵי וְנַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחַנְּכָם חַס וְשָׁלוֹם מִנְּעוּרֵיהֶם כַּאֲשֶׁר כְּבָר דָּרְסוּ וְטָרְפוּ וְעָקְרוּ כַּמָּה וְכַמָּה מֵהֶם שֶׁיָּצְאוּ מִן הַדַּת לְגַמְרֵי כָּל מִי שֶׁיָּצָא מִבַּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת שֶׁלָּהֶם הָרָעָה כַּמְפֻרְסָם לְעֵין כֹּל וְזֶה בְּחִינַת יֶרֶק הַשָּׂדֶה, כִּי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צֶמַחִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל טז) רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ וְאִלּוּ הַיְלָדִים וְהַנְּעָרִים הֵם בְּחִינַת יֶרֶק הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה כִּי יֶרֶק מְרַמֵּז בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית יד) וַיֶּרֶק אֶת חֲנִיכָיו שֶׁהוֹרִיקָן בִּתְשׁוּבָה, הַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה אֲנִי ה' וְכוּ' (בְּסִימָן יא) וְאִם הָיוּ מִתְגַּדְּלִים בְּדַרְכֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים לִלְמֹד חָמֵשׁ עִם פֵּרוּשׁ רַשְׁ"י וּגְמָרָא וּפוֹסְקִים וְסִפְרֵי מוּסָר הַקְּדוֹשִׁים, הָיוּ מִתְגַּדְּלִים מֵהֶם פֵּרוֹת נִפְלָאִים בְּחִינַת (תְּהִלִּים קז) וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְבוּאָה וְכוּ' וְאִלּוּ הַחַיּוֹת רָעוֹת בְּחִינַת שׁוֹר הֵם עוֹסְקִים לְלַחֲכָם וּלְעָקְרָם מִנְּעוּרֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה וְכַנַּ"ל, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהַשּׁוֹר הַמַּזִּיק פֹּגֵם הָרָצוֹן עוֹסֵק לְלַחֵךְ בְּחִינַת יֶרֶק הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן עַתָּה יְלַחֲכוּ הַקָּהָל דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל אֶת כָּל סְבִיבוֹתֵינוּ דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאָנוּ עוֹסְקִים לְסַבֵּב אֶת הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק פה

וְעַל-כֵּן הָיְתָה עֲצָתָם לְקָרֹא אֶת בִּלְעָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצַּח הַנָּחָשׁ שׁוֹרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, כְּדֵי שֶׁהַחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל יְקַבְּלוּ חַס וְשָׁלוֹם כֹּחַ מִשָּׁרְשָׁם, וְעַל-כֵּן הִתְיַעֲצוּ עִם זִקְנֵי מִדְיָן שֶׁהֵם בְּחִינַת זִקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, כִּי מִשָּׁם יְנִיקַת מַצַּח הַנָּחָשׁ וְכַנַּ"ל וּבֶאֱמֶת הָיְתָה אָז עֵת צָרָה וְסַכָּנָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אַף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵפֵר עֲצָתָם וְקִלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁנִּכְלַל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן כָּל כָּךְ עַד שֶׁפָּעַל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרְחֲמָיו לֹא כָּעַס כָּל אוֹתָן הַיָּמִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ז) כִּי כָּל כֹּחוֹ שֶׁל בִּלְעָם הָיָה שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ מָתַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כּוֹעֵס כִּי כָּל כֹּחוֹ הָיָה מִכַּעַס וְזַעַם וְרֹגֶז הֶפֶךְ הָרָצוֹן אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו לֹא כָּעַס וְזַעַם כָּל אוֹתָן הַיָּמִים, עַד שֶׁבְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים עִקֵּם אֶת פִּיו וְהָפַךְ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה:

חלק פו

וְזֶה (בַּמִּדְבָּר כג) מָה אֶקֹב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם ה' כִּי כָל אוֹתָן הַיָּמִים לֹא זָעַם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְזֶה (שָׁם) כִּי מֵרֹאשׁ צֻרִים אֶרְאֶנּוּ וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ. שֶׁיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם יְרֻשָּׁה טוֹבָה מֵאֲבוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּמֵהָאִמָּהוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהָיוּ חֲזָקִים בְּהָרְצוֹן מְאֹד. כִּי כָּל עֲבוֹדַת אַבְרָהָם וְכָל הָאָבוֹת וְהָאִמָּהוֹת הָיָה רַק רָצוֹן טוֹב. כִּי אָז הָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְהָיָה כָּל הִתְקָרְבוּתָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק עַל-יְדֵי רָצוֹן וּנְדִיבַת לֵב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי הֵם הִמְשִׁיכוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְעָקְרוּ וּבִטְלוּ הָעֲבוֹדָה זָרָה וְחָכְמַת הַטֶּבַע מִן הָעוֹלָם, וְזֶהוּ כִּי מֵרֹאשׁ צֻרִים אֶרְאֶנּוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים עג) צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹקִים לְעוֹלָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רָצוֹן טוֹב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ בְּחִינַת גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בְּחִינַת תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה כוּ' כִּי שָׁם כָּל הַקְּרֻבָּנוֹת שֶׁהָיוּ עוֹלִים לְרָצוֹן:

חלק פז

וְזֶהוּ הֵן עַם לְבָדָד יִשְׁכֹּן, שֶׁהֵם עַם קָדוֹשׁ כָּזֶה שֶׁשּׁוֹכְנִים לְבָדָד, שֶׁהֵם מְקַיְּמִים לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִּמְעַט רֶגַע עַד יַעֲבָר זָעַם (יְשַׁעְיָה כו) שֶׁהֵם מִתְבּוֹדְדִים בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם וְשׁוֹפְכִים שִׂיחָתָם לְפָנָיו בְּכָל פַּעַם וְחוֹשְׁבִים בְּכָל יוֹם עַל אַחֲרִיתָם וְסוֹפָם הָאַחֲרוֹן וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם בְּטוּחִים מִכָּל צַר וְאוֹיֵב וּמִסְטִין כִּי הֵם מַסְתִּירִים עַצְמָם בְּצֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לב) אַתָּה סֵתֶר לִי וכו', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב וכו' (דְּבָרִים לג) בְּחִינַת כִּי אַתָּה ה' לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי (תְּהִלִּים ד) שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת בָּדָד, בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת, עַל-יְדֵי זֶה שׁוֹכֵן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח תָּמִיד כִּי מִי זֶה עָרַב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם מַסְתִּירִים עַצְמָן אֲצָלוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת (שָׁם

צא) לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם וְכוּ' וְכוּ' רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה כִּי אַתָּה ה' מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ כִּי הֵם שָׁמִים מְעוֹנָם וְדִירָתָם וּמִבְטָחָם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּתָם שֶׁעוֹסְקִים לְסַלֵּק מַחֲשַׁבְתָּם מִכָּל הַהֶבְלִים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וּלְבַטֵּל רְצוֹנָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ (בַּמִּדְבָּר כג) וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב, וְתַרְגּוּם יוֹנָתָן וּירוּשַׁלְמִי וּבְנִימוּס עַמְמַיָּא לָא מִתְעָרְבִין, שֶׁאֵינָם רוֹדְפִין אַחַר נִימוּסֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְאַחַר רִבּוּי כְּלֵי בַּיִת וּכְלֵי כֶּסֶף וְתַכְשִׁיטִין וְכוּ' וּשְׁאָרֵי דְּבָרִים הַמַּרְבִּים הֶבֶל שֶׁלָּהֶם רַק מְסַלְּקִים כָּל מַחְשְׁבוֹתָם מִכָּל זֶה וּמִתְבּוֹדְדִין וְשׁוֹפְכִים שִׂיחָם בְּרָצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִין חֲזָקִים וְגַעְגּוּעִים נִמְרָצִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְזֶה (שָׁם) מִי מָנָה עָפָר יַעֲקֹב, מִי יוּכַל לִמְנוֹת וּלְשַׁעֵר יִקָּרַת קְדֻשַּׁת כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁזּוֹרְכִים עַל הֶעָפָר כְּשֶׁהוֹלְכִים לִדְבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כְּגוֹן לְבֵית כְּנֶסֶת וּלְבֵית מִדְרָשׁ וּלְקַבֵּל פְּנֵי רַבָּם בִּקְדֻשָּׁה וּלְשִׂפְתֵּי שִׂיחָם בְּהִתְבּוֹדְדוּת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּכָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁזּוֹרְסִים עַל הֶעָפָר נַעֲשִׂים תִּקּוּנִים וְשַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְנוֹתָם וּלְשַׁעֲרָם וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל (שָׁם) וּפָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכֵן תַּרְגּוּם אוּנְקְלוֹס וְיוֹנָתָן שֶׁנֶּאֱמַר עַל הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת הַשְׁכִינָה וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁכִין מִד' דְּאֶחָד שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל אֶל רְצוֹן הָאֵין סוֹף וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְשִׂיחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַשִּׂיחָה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת צָרִיךְ לִהְיוֹת עַד שֶׁיְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ, שֶׁיְּבַטֵּל כָּל רְצוֹנוֹתָיו לִרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁנִּזְכָּר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר, אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לְבַלּוֹת יָמָיו וְכוּ' וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ בְּסִימָן נט בְּחֵלֶק א שֶׁבְּחִינַת מִשְׁפָּט זֶה הוּא בְּחִינַת רָבוּעַ, בְּחִינַת חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ רָבוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל, נִמְצָא שֶׁהַמִּשְׁפָּט שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַחְשֹׁב עִם עַצְמוֹ וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ בֵּין קוֹנוֹ הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת רָבוּעַ, וְעַל שֵׁם זֶה בְּעַצְמוֹ נִקְרָא רָבוּעַ, כִּי עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּהִתְחַזְּקוּת רְצוֹנוֹת טוֹבוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיֵּכָלֵל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת ד' דְּאֶחָד מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל לז) מֵאַרְבַּע הָרוּחוֹת בּוֹאִי הָרוּחַ, שֶׁמִּכָּל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁנִּתְפַּזֵּר דַּעְתּוֹ לְשָׁם, יָשׁוּב מִכֻּלָּם לַד' דְּאֶחָד לְהִכָּלֵל בְּרוּחַ ה' שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי רוּחַ לְשׁוֹן רָצוֹן:

כִּי זֶה עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְבּוֹדֵד וְלַחְשֹׁב עִם עַצְמוֹ הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם? וּלְהֵיכָן נִתְפַּזֵּר דַּעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ? וּלְהֵיכָן נִשְׁלַךְ וְנִתְעָה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו? עַד שֶׁעַל-פִּי רֹב רוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם וְרוּחַ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם לִבְרֹחַ לְשָׁם וּלְהִתְחַבֵּא שָׁם מִפְּגְעֵי הָעוֹלָם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וּפַרְנָסָה בִּבְחִינַת אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְכוּ' וּבִבְחִינַת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב הַבֵּט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין

לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בַּסְּלִיחוֹת, פָּנִינוּ לִימִין וְאֵין עוֹזֵר, לִשְׂמֹאל וְאֵין סוֹמֵךְ וְכוּ', וְכֵן הָרְבֵּה עַד שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ מָנוֹס כִּי אִם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד, בִּבְחִינַת מִמְּךָ נַסְתִּי וְשַׁבְתִּי אֵלֶיךָ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמָנוֹס בַּיּוֹם צַר לִי וּבִשְׁבִיל זֶה בְּחִינַת הַמַּשְׂכִּיל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת נִקְרָא רָבוּעַ בְּחִינַת רֹבַע יִשְׂרָאֵל כִּי זֶה הָעוֹסֵק בָּזֶה בֶּאֱמֶת הוּא מִתְהַפֵּךְ בִּדְבָרָיו לְכָל צַד מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם עַד שֶׁרוֹאֶה דָּחֳקוֹ וַעֲמָלוֹ וּמְרִירוּתוֹ וְכוּ' שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם לָנוּס רַק לָנוּס לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִכָּלֵל בַּד' דְּאֶחָד כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל עֵת לְכָל קוֹרְאָיו אֲפִלּוּ אִם נִתְעוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְעוּ כִּי רַחֲמָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם וְזֶה וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לִמְנוֹת וְלִסְפֹּר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה מִבְּחִינַת רֹבַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מִשְׁפָּט וְהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ"ל, אֵיךְ הֵם שְׁבִים מִכָּל מְקוֹמוֹת שֶׁנִּתְעוּ לְשֵׁם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בַּד' דְּאֶחָד עַל-יְדֵי הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן בֶּאֱמֶת כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּזֶה וְכָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה לִהְיוֹת רְצוֹנוֹ חָזָק תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת וְלֹא יִרְפֶּה אֶת הָרָצוֹן הַטּוֹב אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ טוֹב שֶׁעַל זֶה אָמַר תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים הַלָּלוּ, וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ כִּי אָמַר עַל עַצְמוֹ שֶׁיָּדַע קִלְקוּלוֹ וְזֵהֲמָתוֹ הָעֲצוּמָה שֶׁאֵין דֻּגְמָתוֹ כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָמַר הַלְוַאי וְהָיִיתִי זוֹכֶה אֲפִלּוּ אָנֹכִי לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה לְהִתְחַזֵּק מַעֲתָּה בִּרְצוֹנוֹת טוֹבִים וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתִי בְּכָל יוֹם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמִי בְּכָל עֵת בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל אָז הָיִיתִי זוֹכֶה גַּם כֵּן לְאַחֲרִית טוֹב בִּבְחִינַת וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמוֹהוּ וְכָל זֶה אָמַר מֻחֲמַת הַהֶכְרֵחַ שֶׁעִקֵּם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת פִּיו לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְחַזְּקָם בִּרְצוֹנוֹת טוֹבִים וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁיִּהְיוּ חֲזָקִים בָּזֶה לְעוֹלָם וּמִזֶּה אָנוּ מְבִינִים מַה הָיָה בְּדַעְתּוֹ לְהֵפֶךְ לַחְלֹק עַל כָּל זֶה וּלְרַחֲקָם חַס וְשָׁלוֹם מִכָּל זֶה עַל-יְדֵי דִּבּוּרָיו וְלֵיצָנוּת שֶׁלּוֹ וְכוּ' הָרָעִים, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הָפַךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה עַד שֶׁהֶכְרַח לְבָרְכָם וּלְחַזְּקָם בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶק כ) מִבִּרְכוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע אָנוּ לְמֵדִים מַה הָיָה בְּלִבּוֹ וְכוּ' וּבְוַדַּאי הָיָה לוֹ גַּם אַחַר כָּךְ בְּחִירָה, לֶאֱחֹז עַל כָּל פָּנִים מְאֹז בְּאַהֲבַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל הָיָה קָשֶׁה עֹרֶף וְעָמַד בְּרִשְׁעוֹ גַּם אַחַר כָּךְ, עַד שֶׁיִּעַץ אֶת בָּלָק לְהַכְשִׁילָם בִּזְנוּת עַל-יְדֵי הִתְגָּרוּת כָּזֶה כִּי הָיָה יוֹדֵעַ גֹּדֶל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁיִּהְיֶה קָשֶׁה לָהֶם לַעֲמֹד בָּזֶה, וְעַל-כֵּן נָפְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל עַל יָדוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דַּיְקָא, כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי הִשְׁתַּלְשְׁלוּת סְיָגֵי הַדִּינִים מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִים הַנַּ"ל:

חלק פח

וְאָז זָכָה פִּנְחָס וְנָטַל אֶת שֶׁלּוֹ, שֶׁקִּנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כה) פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי וְכוּ' שֶׁבִּטֵּל הַחֵמָה וְהָרֹגֶז שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָרָצוֹן עַל-יְדֵי

שֶׁקִּנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת בְּחִינַת בְּקַנְּאוֹ אֶת קִנְאָתִי וְכוּ'. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה וּמְבֹאָר בְּסִימָן סה לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא שֶׁכְּשֶׁמְּקַנְּאִין קִנְאַת ה' צְבָאוֹת נֶחֱשָׁב כִּצְדָקָה וְכֵן מְבֹאָר בִּתְהִלִּים לְעִנְיַן פִּנְחָס כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו) וַיֶּעֱמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל וְכוּ', שֶׁקִּנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה וְכוּ' הֲרֵי מְבֹאָר דִּבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁקִּנְאַת ה' צְבָאוֹת נֶחֱשָׁב לִצְדָקָה וְעַל-יְדֵי צְדָקָה נִכְנָע מֵצַח הַנְּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּלְעָם וְנִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל:

חלק פט

וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשָׁה זֹאת בֵּין הַמְּצָרִים כִּי כָּל הַחֲרָבָן הָיָה עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהוּא פְּגַם הָרָצוֹן שֶׁהָיָה בִּשְׁבִילָהּ עָשֹׂה בְּתַמּוּז וְכוּ' וְעַל-כֵּן קוֹרִין אָז פָּרָשָׁה זֹאת שֶׁהוּא הַכְנָעַת בִּלְעָם הָרָשָׁע עַל-יְדֵי פִּנְחָס שֶׁקִּנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מְבֹאָר בְּפָרָשָׁה זֹאת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת תְּמִידִין וּמוּסָפִין שֶׁל כָּל הַיָּמִים טוֹבִים כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרְאִים וּמְגַלִּים אֶת הָרָצוֹן שֶׁכָּל זֶה נִשְׁמָע עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּינְחָס שֶׁהִכְנִיעַ וְעָקַר אֶת בִּלְעָם הָרָשָׁע שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הַנְּחָשׁ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חֲרָבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עוֹלִין לְרֶגֶל שֶׁשָּׁם עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן קוֹרִין זֹאת בֵּין הַמְּצָרִים כִּי כָּל זֶה הוּא תִּקּוּן הַחֲרָבָן שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּינְחָס נִזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא אֶת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְנִזְכֶּה לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וְלִבְנוֹת אֶת בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

חלק צ

וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ פָּרָשַׁת מַטּוֹת לְפָרָשַׁת פִּינְחָס כִּי פָּרָשַׁת מַטּוֹת מְדַבֵּר מֵעִנְיַן נְדָרִים שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוָה זֹאת שֶׁל נְדָרִים רוֹאִים וּמְבִינִים גֹּדֶל עֹצֶם כֹּחַ הַדִּבּוּר, שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁמְּבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו צָרִיךְ לְקַיֵּם כְּכָל הַיּוֹצֵא מִפִּיו כִּי בֶּאֱמֶת עִנְיַן נְדָרִים הוּא פְּלִיאָה נִשְׂגָּבָה בִּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר ל) אִישׁ כִּי יַפְלִיא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר וְכוּ' כִּי הֵם בְּחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה (כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה שְׁאָלוּ אֶת רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִיסְמָא בְּסִימָן נז) כִּי בָּזֶה רוֹאִין גְּדֻלַּת הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ בְּפִיו לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ מְצוּוֹת חֲדָשִׁים שֶׁלֹּא נִצְטַוָּה בָּהֶם כְּגוֹן כְּשֶׁאוֹסֵר עָלָיו דָּבָר הַמֻּתָּר בְּפִיו אֲזַי תֵּכֶף נֶאֱסַר עָלָיו הַדָּבָר הַמֻּתָּר בְּאִסּוּר תּוֹרָה (וְכַמְּבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה בְּהִלְכוֹת נְדָרִים) וְהוּא פְּלִאִי הֶלֹא בֶּאֱמֶת זֶה הַדָּבָר אֵין בּוֹ שׁוּם אִסּוּר בְּשָׂרְשׁוֹ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן תֵּכֶף כְּשֶׁאוֹמֵר בְּפִיו שֶׁיֶּאֱסַר עָלָיו הַדָּבָר אֲפִלּוּ בְּלֹא הַזְכָּרַת הַשֵּׁם נֶאֱסַר עָלָיו תֵּכֶף בְּאִסּוּר חָמוּר מִן הַתּוֹרָה אַף בָּזֶה רוֹאִין גֹּדֶל כֹּחַ הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה וְהָעִקָּר הַכֹּחַ הוּא בְּפִיו וְלִבּוֹ. שֶׁכְּשֶׁלִּבּוֹ חוֹשֵׁק לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה קְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת וְכֵיוֹצֵא וּמוֹצִיא חִשְׁקוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּפִיו אֲזַי נַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה כִּי אָז נֶאֱסַר עָלָיו הַדָּבָר בְּאִסּוּר תּוֹרָה כִּי בֶּאֱמֶת נָפֶשׁ יִשְׂרָאֵל בְּשָׂרְשׁוֹ הוּא חֵלֶק אֱלֹקִי מִמַּעַל וְהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתּוֹרָה כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ בְּפִיו לִנְדֹּר נֶדֶר וְלַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ מִצְוֹות כְּנַפְשׁוֹ וְעִקַּר הַנְּדָרִים הוּא כְּדֵי לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ וְלִפְרֹשׁ אֶת עַצְמוֹ מִתַּאֲוֹות בִּבְחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ג) נְדָרִים סְיָג לַפְּרִישׁוּת שֶׁאֵלּוּ הַנְּדָרִים הֵם מִצְוָה לִנְדֹּר בָּהֶם וְכֵן אָמְרוּ (נְדָרִים ח) שְׂרֵי לֵיהּ לֶאֱינָשׁ לְמִנְדַּר לְזִרוּזֵי נַפְשֵׁיהּ וְעִקַּר הַנֶּדֶר כְּשֶׁמּוֹצִיאוֹ בְּפִיו וּבָזֶה רוֹאִין גֹּדֶל כֹּחַ הַדִּבּוּר וּמִבְטָא שְׂפָתַיִם שֶׁל הָאָדָם שֶׁעַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הוּא יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לִפְרֹשׁ אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ מִן הַהֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נְדָרִים סְיָג לַפְּרִישׁוּת, וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ מִכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה קְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת שֶׁנִּמְצָאִים הַרְבֵּה שֶׁעוֹשִׂים נֶדֶר אוֹ שְׁבוּעָה עַל זֶה כְּגוֹן לְהִתְעַנּוֹת אֵיזֶה יוֹם אוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל דָּבָר מִן הַחַי אֵיזֶה זְמַן אוֹ לִתֵּן צְדָקָה יוֹתֵר מִכֹּחוֹ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, מִמָּה נַפְשָׁךְ, אִם יֵשׁ בְּכֹחוֹ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר בְּלִי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה וְאִם מִתְיָרֵא שֶׁיִּתְגַּבֵּר יִצְרוֹ עָלָיו מַה יוֹעִיל הַנֶּדֶר אַף בָּזֶה רוֹאִין גֹּדֶל כֹּחַ הַנֶּדֶר בְּשָׁרְשׁוֹ וְהָעִקָּר כְּשֶׁמּוֹצִיאוֹ בְּפִיו שֶׁאָז עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר עוֹלֶה לִבְחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַבְּחִירָה וּמִשָּׁם מְקַבֵּל כֹּחַ עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצִיא הַנֶּדֶר בְּפִיו שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר וּבְוַדַּאי גַּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעָשָׂה נֶדֶר עֲדַיִן יֵשׁ כֹּחַ לְהַבְּחִירָה לְהַטּוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם כִּי הַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד שֶׁיִּשְׁמֹר לְקַיֵּם אֶת נִדְרוֹ וּכְכָל הַיּוֹצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה אֲבָל הָעִקָּר הוּא שֶׁעַל-יְדֵי הַנֶּדֶר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַרְבֵּה יוֹתֵר לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּבֹעַז שֶׁאָמַר (רוּת ג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רוּת רַבָּה פֶּרֶק ה) לְיִצְרוֹ נִשְׁבַּע, נִמְצָא שֶׁבְּלֹא הַשְּׁבוּעָה הָיָה סָבָרָא שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע יִתְגַּבֵּר עָלָיו, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים ח) בָּזֶה וְעַל-יְדֵי הַשְּׁבוּעָה עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְכָבַשׁ אֶת יִצְרוֹ וְכֵן מָצִינוּ בְּכַמָּה כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים, וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָמַר שֶׁהָיָה רָגִיל בִּנְדָרִים מְאֹד בִּשְׁבִיל קְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת:

חלק צא

וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כָּל נִדְרֵי וְכוּ' כִּי נְדָרִים גְּבוֹהִים מְאֹד כַּנַּ"ל וְהֵם בִּבְחִינַת שָׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל סְלִיחַת עֲוֹונוֹת, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִים כֹּחַ כָּל רַאשֵׁי הַמַּטּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יָחִיד מֻמְחֶה שֶׁיָּכוֹל לְהַתִּיר הַנֶּדֶר כִּי הַתֶּרֶת נְדָרִים הוּא חִדּוּשׁ וּפְלָא יוֹתֵר שֶׁאֲפִלּוּ בְּשֶׁעָלָה לְמִקּוֹם הַנֶּדֶר וְאָסַר עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה דָּבָר שֶׁאָזַי נֶאֱסַר עָלָיו בְּאִסּוּר תּוֹרָה אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ שֶׁיִּתְחָרֵט עַל נִדְרוֹ וְיָבוֹא לִפְנֵי הֶחָכָם וְיַתִּיר לוֹ נִדְרוֹ כִּי כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים בְּמֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר, וּמִמֶּנּוּ מְקַבְּלִים כֹּחַ כָּל הַמֻּמְחִים שֶׁיְּכוֹלִין לְהַתִּיר בְּיָחִיד אוֹ שְׁלֹשָׁה הֶדְיוֹטוֹת כִּי כָּל הַתֶּרֶת נְדָרִים הוּא בְּכֹחַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְאֵלָיו גִּלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סוֹד נְדָרִים וְהַתֶּרֶתָן עַל-יְדֵי

הַחֲרָטָה לִפְנֵי הֶחָכָם וְכוּ' שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּשׁוּבָה שֶׁעִקָּרָהּ הִיא הַחֲרָטָה וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק (שְׁמוֹת ב) וַיַּרְא בְּסִבְלוֹתָם שֶׁמִּשָּׁה רַבֵּנוּ נָתַן לֵב עַל סִבְלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וְאָז אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְפָרָשַׁת נְדָרִים וְכוּ' וְהַדָּבָר פְּלִיאָה וְתָמוּהַּ מְאֹד, מַה שַּׁיָּכוּת יֵשׁ דַּיְקָא לְפָרָשַׁת נְדָרִים לְעִנְיַן מְרִירַת הַגָּלוּת אַךְ מֹשֶׁה רָאָה מְרִירַת הַגָּלוּת וְנָתַן לֵב לָזֶה, וְרָאָה שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה וְעִקַּר הָעִכּוּב שֶׁל הַתְּשׁוּבָה הוּא הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַחוֹלְקִים עָלָיו שֶׁמִּתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲכֵן נוֹדַע הַדָּבָר, וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שְׁמוֹת רַבָּה פָּרָק א) שֶׁנּוֹדַע לוֹ סוֹד הַגָּלוּת שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הַחוֹלְקִין וְהַדֶּלְטוֹרִין הַיְנוּ שֶׁהֵבִין שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ לְהָשִׁיב יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה כִּי רֹב הֶמּוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ שׁוֹמְעִים אֵלָיו, אַךְ עִקַּר הָעִכּוּב הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁעוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר נִצִּים נִצָּבִים, אֵינָם אֶלָּא דָּתָן וַאֲבִירָם וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל-כֵּן כְּשֶׁרָאָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשֶּׁה נוֹתֵן לֵב לָזֶה לְהִצְטַעֵר בְּצָרָתָם וְרוֹאֶה הֵיטֵב בְּסִבְלוֹתָם וְאֵיךְ שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְתַקֵּן וּלְגָאֳלָם, עַל-כֵּן גִּלָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סוֹד פָּרָשַׁת נְדָרִים שֶׁבָּזֶה הֶרְאָה לוֹ הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁבִּיְשְׂרָאֵל שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקַנְאֵי קִנְאַת ה' צְבָאוֹת בְּחִינַת פִּנְחָס כִּי נְדָרִים הֵם בְּבְחִינַת מְקַנְאֵי קִנְאַת ה' צְבָאוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה דְּהַיְנוּ כְּמוֹ הַנּוֹדֵר אֵיזֶה נֶדֶר בִּשְׁבִיל פְּרִישׁוּת שֶׁהוּא מֻחְמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁיִּצְרוֹ רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, עַל-כֵּן הוּא קוֹפֵץ וְנִשְׁבָּע אוֹ נוֹדֵר וְאוֹסֵר עָלָיו גַּם אֶת הַמֻּתָּר בִּשְׁבִיל פְּרִישׁוּת וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר לְהִתְגַּבֵּר כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן הוּא הַמְקַנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת כְּמוֹ פִּנְחָס שֶׁרָאָה גְּדֵל הַקִּלְקוּל אָז, וְלֹא הָיָה מִי לַעֲמֹד נֶגֶד עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וְכוּ' וְהָעִקָּר נֶגֶד הָרֹאשׁ וְהַנָּשִׂיא שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא זִמְרִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כה) וְהֵמָּה בּוֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאָז חָגַר מָתְנָיו מֵעָצְמוֹ וְעָשָׂה מַה שֶּׁלֹּא נִצְטַוָּה עַל זֶה בְּפֵרוּשׁ וְעָמַד וְהִתְפַּלֵּל וְלָקַח רֹמַח וְכוּ' וְקִנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת וְהִצִּיל אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וְנֶחְשַׁב לוֹ לִצְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו) וַתֶּחְשָׁב לוֹ לִצְדָקָה כִּי זֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהָעִקָּר הוּא מֻחְמַת שֶׁהַמָּמוֹן כָּבֵר בְּיַד הָעֹשִׁיר וּבְיָדוֹ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ מַה שֶּׁירְצֶה בִּבְחִירָתוֹ, וְהוּא מִתְגַּבֵּר וְנוֹתֵן מִכִּיסוֹ צְדָקָה וּמְשַׁבֵּר אַכְזָרִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ וּמְהַפְּכוֹ לְרַחֲמָן, בָּזֶה עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ גָּדוֹל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הִלְוָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יט) מַלְוֶה ה' חוֹנֵן דָּל וְכוּ' וּבְכָל זֶה רוֹאִין גְּדֵל כֹּחַ הַבְּחִירָה כִּי הֲלֹא בְּוַדַּאי בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְפָרְנֵס הָעֲנִיִּים וְלִתֵּן לָהֶם הָעֲשִׁירוּת, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא דַּף י) קָשְׁיָא זֹאת מֵהַחוֹלְקִים שֶׁהִקְשׁוּ אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב עֲנִיִּים לָמָּה אֵינוֹ מְפַרְנְסָן וְכוּ' אַךְ הָעִקָּר הוּא רַק בִּשְׁבִיל שֶׁהַבֶּן אָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה יַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד לְעוֹלָם עַל-יְדֵי צְדָקָתוֹ שֶׁנָּתַן בַּבְּחִירָתוֹ שֶׁלְּאַחַר שֶׁבָּא הַמָּעוֹת לְכִיסוֹ וְהוּא

מַאֲמִין שֶׁהַכֹּל מֵרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְקַיֵּם רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְשַׁבֵּר אַכְזָרִיּוּתוֹ וְנוֹתֵן צְדָקָה לָרָעֵבִים בִּבְחִירָתוֹ זֶה יָקָר מְאֹד אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם (עֲרוּבִין פֶּרֶק ו) עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים סא) חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יְנַצְּרֵהוּ כִּי דַיְקָא עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ חֲסָדִים. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ פָּרָשַׁת נְדָרִים לְפָרָשַׁת פִּנְחָס, כִּי נְדָרִים הֵם בִּבְחִינַת צְדָקָה בְּחִינַת (דְּבָרִים כג) מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ וְכוּ' עַד בְּפִיךָ זוֹ צְדָקָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ו) וְהוּא בְּחִינַת קִנְאַת ה' צְבָאוֹת בְּחִינַת פִּינְחָס כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת:

חלק צב

וְהַכְּלָל כִּי בֶּאֱמֶת בִּפְנִימִיּוּת הַלֵּב שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵעַ הֵיטֵב שֶׁאֵין שׂוּם תַּכְלִית מִזֶּה הָעוֹלָם וְתַאֲוֹתָיו וַהֲבָלָיו כַּיָּדוּעַ לַכֹּל וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה וּבִפְרָט לֵב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא מִזֶּרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהָיוּ עִקַּר נְדִיבֵי לֵב וְכוּ' כַּנַּ"ל וְנַפְשׁוֹתֵינוּ מֻשְׁרָשׁוֹת מֵהֶם, עַל-כֵּן לֵב שֶׁל כָּל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בַּפְּנִימִיּוּתוֹ בְּוַדַּאי הוּא בּוֹעֵר תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בֶּאֱמֶת אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן מִגֹּדֶל כֹּחַ הַבְּחִירָה כִּי אֶת זֶה לְעָמַת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם הַשִּׂטְן וְהַיֵּצֶר הָרָע וְהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת נֶגֶד הַטּוֹב שֶׁבָּאָדָם וְרוֹצֶה לְהַטְרִידוֹ חַס וְשָׁלוֹם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי תַּאֲוֹתָיו וַהֲבָלָיו וְכוּ' וְכָל מַה שֶּׁחוֹתֵר וּמִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ הוּא מִתְגַּבֵּר עַל כֵּן הִיא מְלֻחָמָה גְּדוֹלָה וַאֲרֻכָּה מְאֹד אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי הָיָה הָאָדָם מִתְגַּבֵּר עַל הָרָע אַךְ הַמְּנִיעָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר הֵם בְּנֵי אָדָם הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְכוּ' כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּסֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת בִּלְעָם וּבָלָק שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵצַח הַנְּחָשׁ וְחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁיּוֹנְקִים מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת כִּי בִּלְעָם הוּא עִקַּר הַחוֹלֵק הָרִאשׁוֹן שֶׁעָמַד כְּנֶגֶד קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי גַּם בְּגָלוּת מִצְרַיִם הָיָה הוּא מִיּוֹעֲצֵי פַּרְעֹה שֶׁיָּעֲצוּ לְמָרֵר חַיֵּיהֶם בְּגָלוּת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי קמח) כִּי בִּלְעָם בְּחִינַת עֲמָלֵק וּבְחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי, שֶׁכֻּלָּם הֵם מֵחַכְמֵי בְּנֵי קֶדֶם שֶׁנִּתְעוּ עַל-יְדֵי תַּאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת לְדֵעוֹת זָרוֹת מְאֹד וְהִתְגַּבְּרוּ בְּרִצוֹנָם הַטָּמֵא מְאֹד עַד שֶׁקִּבְּלוּ עַל-יְדֵי זֶהֱמָתָם וְתוֹעֲבוֹתָם הָרָעוֹת כַּמָּה הַשְׁבָּעוֹת וּכְשָׁפִים שֶׁמֵּהֶם נִמְשְׁכוּ כָּל דִּרְכֵי הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל דּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים, וְקִבְּלוּ כָּל יְסוֹדוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁאָז הָיוּ כְּלוּלִים יַחַד [וּכְמוֹ שֶׁגַּם עַתָּה נִמְצָאִים חֲכָמִים לְהָרַע שֶׁרוֹצִים לְחַבֵּר וְלִכְלֵל הָאֱמוּנוֹת כְּזִבְּיוֹת עִם דֵּעוֹת וּכְפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הֵם סוֹתְרִים זֶה לָזֶה מְאֹד כַּמּוּבָן לְכָל בַּר דַּעַת וּכְמוֹ שֶׁהֵם יוֹדְעִין בְּעַצְמָן אַךְ מֵחֲמַת אֵימַת הֶהָמוֹן וְכוּ' הֵם רוֹצִים לְכָלְלָם יַחַד וְכַמּוּבָן לַמִּסְתַּכֵּל בְּדִבְרֵיהֶם הָרָעִים וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כַּאן וְדַעַת לְנָבוֹן נָקֵל] וּבְכֻלָּם לֹא הָיָה טָמֵא

וְחָכָם לְהָרַע וְיוֹדֵעַ נִסְתָּרוֹת כְּמוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע אֲבָל כָּל יְדִיעָתוֹ בְּנִפְלָאוֹת וְנִסְתָּרוֹת הַכֹּל הָפַךְ בְּדַעְתּוֹ לְהָרַע מֵחֲמַת רִבּוּי תַּאֲוֹתָיו הָרָעוֹת וְהָעִקָּר בְּתַאֲוַת נאוף כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קו) שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה לוֹ גַּם רוּחַ גְּבוֹהָה וְעַיִן רָעָה וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת קִנְאָה וְתַאֲוָה וְכָבוֹד וְכוּ' וְלֹא דַּי לוֹ בְּכָל זֶה שֶׁנִּתְעָה כָּל כָּךְ וְטִמֵּא אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ עוֹד הֵסִית וְהֵדִיחַ אוֹתוֹ יִצְרוֹ הָרָע וְהַטְמֵא עַד שֶׁעָמַד תָּמִיד נֶגֶד יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים וְהִתְקַנֵּא בָּהֶם מְאֹד, וּמִמֶּנּוּ מִשְׁתַּלְשְׁלִים כָּל צָרוֹת וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל מֵאָז עַד עַתָּה שֶׁאָנוּ בַּדּוֹר הַזֶּה בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ וְהַמַּר הַזֶּה:

כִּי עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁהוּא מֵחֲמַת עִכּוּב הַתְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְלֵית מִלְּתָא דְּא תַּלְיָא, אֶלָּא בִּתְיוּבְתָּא וְכוּ', עִקַּר הָעִכּוּב הוּא עַל-יְדֵי הַחוֹלְקִים עַל נְקֻדַּת הָאֱמֶת בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת זְקֵנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים קְצָת, וּמֵהֶם כַּמָּה מַנְהִיגִים וְרָאשִׁים וְכוּ' אֲבָל אֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת וְאֵינָם מִסְתַּכְּלִים עַל עַצְמָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּעֵין הָאֱמֶת הֵיכָן הוּא עוֹמֵד וְאֵינוֹ דּוֹרֵשׁ וְאֵינוֹ מְחַפֵּשׂ תִּקּוּן לְנַפְשׁוֹ מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁפָּגַם וְקִלְקֵל אַף גַּם הוּא רוֹצֶה לְהִתְחַכֵּם וְלוֹמַר חָכְמוֹת וּסְבָרוֹת שֶׁקֶר בְּדַרְכֵי עֲבוֹדַת ה', וְחוֹלֵק עַל נְקֻדַּת הָאֱמֶת עַל דַּרְכֵי הַתְּמִימִים וְהַיְשָׁרִים הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת ה' בִּתְמִימוּת כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים וּמֵאֵלּוּ זְקֵנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת יוֹנֵק בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ וְחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חֲכְמֵי הַשָּׁבַע וְכוּ' וְכוּ', וְעַל-יְדֵי כָּל אֵלּוּ הַדֵּעוֹת רָעוֹת הוּא עִקַּר הָעִכּוּב מִן הַתְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל, וְכַמְבֹאָר מִזֶּה הַרְבֵּה בְּדִבָּרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר וְדָבָר זֶה נוֹהֵג בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר מֵעַתָּה וּמֵהֶם הָיָה כָּל הַחֳרָבָנוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת וְהַצָּרוֹת מִיּוֹם מַתַּן תּוֹרָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה עַד יַשְׁקִיף ה' וְיִרְחֵם וְיִתַּקֵּן כָּל זֹאת כִּי תֵּכֶף אַחַר מַתַּן תּוֹרָה עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת לב) וּבְיוֹם פָּקְדִי וְכוּ' וְכָל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל עַל-יְדֵי חַכְמֵי הָעֶרֶב רַב שֶׁבְּרֹאשָׁם הָיוּ יוֹנוּס וְיוֹמְבְּרוּס בְּנֵי בִּלְעָם הָרָשָׁע כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זֹהַר תְּשָׂא) וּמִשָּׁם נִמְשְׁכוּ כָּל הַדֵּעוֹת זָרוֹת וְרָעוֹת שֶׁל כָּל הַחוֹלְקִים עַל מֹשֶׁה שֶׁהֵם כַּת הַמְרַגְּלִים וַעֲדַת קֹרַח וְכָל הַנְּסִיּוֹנוֹת וְהַמִּתְאוֹנְנִים וְכוּ', הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי דֵּעוֹת וְעֵצוֹת רָעוֹת שֶׁל חַכְמֵי הָעֶרֶב רַב שֶׁהָלְכוּ בְּדַרְכֵי חַכְמֵי בְּנֵי קֶדֶם שֶׁעִקָּרָם הָיָה בִּלְעָם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק וְכוּ' עַד שֶׁבַּסּוֹף כְּשֶׁהָיוּ סְמוּכִים לִכְנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּכְבָר הִרְגּוּ וְהִכְנִיעוּ קִלְפּוֹת קָשׁוֹת וַחֲזָקוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁהֵם סִיחוֹן וְעוֹג שֶׁהָיוּ מִבְּנֵי הַנְּפִילִים שַׁמְחַזְאֵל וַעֲזָאֵל שֶׁמֵּהֶם קִבֵּל בִּלְעָם וְכוּ' כָּל דַּרְכֵי דֵּעוֹתָיו הָרָעוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעֹצֶם כֹּחוֹ הֶרָגָם וְהִכְנִיעָם וַעֲדַיִן לֹא רָצוּ לְבַטֵּל דַּעְתָּם הָרָעָה וּלְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אֶת עַצְמָן נֶגֶד דַּעַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַד שֶׁהֵבִיאוּ אֶת בִּלְעָם הָרָשָׁע בְּעַצְמוֹ וְרָצָה בְּפִיו הַטְמֵא לַעֲשׂוֹת מַה

שֶׁהָיוּ בְּדַעְתּוֹ עַד שֶׁחַס וְשָׁלוֹם הָיָה מְבַעֲרָם מִן הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ב) וְגֵרַשְׁתִּיו וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַד שֶׁבָּאֳמֶת הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה לְיַעֲקֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל לוּלֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ שֶׁעִקֵּם אֶת פִּיו וְהָפַךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה אֲבָל עֲדַיִן לֹא הִנִּיחַ אֶת רִשְׁעָתוֹ וְלֹא בִּטֵּל אֶת דַּעְתּוֹ הָרָעָה וְהָלַךְ וְהֵסִיתָן לְהַכְשִׁילָם בִּזְנוּת בְּהִתְגָּרוּת כָּזֶה עַד שֶׁהִכְשִׁילָם בַּעֲוֹן עֲבוֹדָה זָרָה מְאוּסָה וּמְטֻנָּפֶת כָּזֹאת שֶׁהוּא עָוֹן פְּעוֹר כִּי תַּאֲוָה זֹאת אִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל מִן הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יֵחֵרַב הָעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא סט) וּמוּבָא לְעֵיל מִזֶּה וְאָז הָיְתָה צָרָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מְאֹד עַד שֶׁכִּמְעַט אִפֵּס תִּקְוָה אַךְ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ שֶׁהֵקִים אָז לְמוֹשִׁיעַ אֶת פִּינְחָס שֶׁקִּנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא הִטַּהֲרוּ מִפְּגָמִים הַנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ כב) הַמְעַט לָנוּ אֶת עֲוֹן פְּעוֹר אֲשֶׁר לֹא הִטַּהַרְנוּ מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִתְעוֹרֵר בְּחִינַת זֶהָמַת בִּלְעָם וְרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם קְלִפַּת עֲוֹן פְּעוֹר שֶׁהוּא תַּכְלִית הַזֶּהָמָא עִקַּר זֶהָמַת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנִּקְרֵאת קִיא צוֹאָה בְּלִי מָקוֹם שֶׁמֵּהֶם יְנִיקָתָם שֶׁל כָּל חַיּוֹת רָעוֹת וּמֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע וְדֵעוֹת רָעוֹת שֶׁבַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁאַחַר הַחֻרְבָּן שֶׁנִּתְפַּשְּׁטוּ בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הָרוֹמִיִּים שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי זֶה, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים לוֹחֲמִים עֲדַיִן בְּכָל יוֹם בִּתְפִלָּתָם עִם בִּלְעָם הָרָשָׁע, לְבָעֵר וְלַעֲקֹר רִשָּׁם הַשְּׁאֵרִית זֶהָמָתוֹ הָרָעָה וְדֵעוֹתָיו הָרָעִים מִן הָעוֹלָם כִּי הַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה, שֶׁעַל-יְדֵי מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה שֶׁהוּא תַּאֲוָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה כָּל הַקְּלִקּוּלִים שֶׁל הָרוֹצִים לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעִקַּר עוֹמֵד כְּנֶגְדָּם תַּאֲוָה זֹאת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת נֶפֶשׁ אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הָיוּ מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ, וְסוֹף כָּל סוֹף הָיוּ חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה אֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁנִּכְשְׁלוּ בָּזֶה מְאֹד מִנְּעוּרֵיהֶם כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה הַטּוֹב מִתְגַּבֵּר סוֹף כָּל סוֹף עַד שֶׁהָיוּ חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה אֲבָל הַקְּלִקּוּל עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם הַחוֹלְקִים הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כַּמָּה וְכַמָּה כִּתּוֹת וּבְחִינוֹת וְכֻלָּם יוֹנְקִים זֶה מִזֶּה וְכוּ' כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל, שֶׁבֵּין בְּקְדֻשָּׁה בֵּין בְּסִטְרָא אָחֳרָא הַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ד) מִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה וַעֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה וְכוּ' וְכֵן בְּעִנְיַן הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל שֶׁזְּקֵנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת כְּשֶׁאֶחָד מְקַלְקֵל כְּמוֹ שֶׁמְּקַלְקֵל כְּמוֹ כֵן יוֹנֵק מִמֶּנּוּ מֵצַח הַנָּחָשׁ וְחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְאָזַי חוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ בְּעַצְמוֹ בָּזֶה הַזָּקֵן הַמְקַלְקֵל הַנַּ"ל וּמַחֲטִיאוֹ יוֹתֵר וְהָעִקָּר שֶׁמְּסִיתוֹ בְּיוֹתֵר לַחֲלֹק עַל הַזְּקֵנִים דְּקְדֻשָּׁה וְאָז חוֹזֵר וְיוֹנֵק מִמֶּנּוּ מֵצַח הַנָּחָשׁ בְּיוֹתֵר וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק צג

אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה' וְיָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם כִּי כְּבָר הָיוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּפִינְחָס בָּעוֹלָם שֶׁמֵּהֶם יָנְקוּ כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר עַד אֲשֶׁר גַּם עַתָּה בְּעַבְדוּתֵנוּ לֹא עֲזָבוּנוּ אֱלֹקֵינוּ וְאֵין דּוֹר יָתוֹם וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר נִמְצְאִים בְּחִינַת מְקַנְאֵי קְנָאַת ה' צְבָאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת פִּינְחָס שֶׁעָמַד וַיְפַלֵּל וְכוּ' כִּי גַּם עַתָּה הַבְּחִירָה חָפְשִׁית כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַתָּה אֲצִלֵּנוּ בְּנֵי אָדָם הַחַיִּים עַתָּה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה כִּי כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְעֻמָּתָהּ הַצָּרָה שֶׁכְּנֶגְדָּהּ וְכָל הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם בֵּין סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה וּבֵין סִטְרָא אָחֳרָא הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל אֵינוֹ נַעֲשֶׂה עַתָּה עִם שׂוּם דּוֹר וָדוֹר כִּי אִם עִמָּנוּ אֱלֶה פֹּה הַיּוֹם כֻּלָּנוּ חַיִּים כִּי בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּתִיב וְלֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ, רַק עָלֵינוּ נָפַל חוֹבַת הַיּוֹם לְלֶחֹם מִלְחֶמֶת ה' כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ כִּי אֵין שׂוּם בֶּן אָדָם חַי חָפְשִׁי מִמִּלְחָמָה זֹאת, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם. לִרְאוֹת עָמָל וְיָגוֹן וְכַעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכוּ' וְלֵילֵךְ לְמָקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה וְכוּ' הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל מִלְחָמָה זֹאת כִּי כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה וְכוּ' אֲבָל בְּוַדַּאי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר כָּרָאוּי וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵכוֹת יז) רְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אַךְ שְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה מְעַכֵּב אוֹתִי וְכוּ' וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת זְקֵנִים שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה אֲבָל יֵשׁ כְּנֶגְדָּם זְקֵנִים שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם יוֹנֵק מַצַּח הַנְּחָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמִתְגַּבְּרִים כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת וְכַנַּ"ל אֲבָל יֵשׁ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר אַנְשֵׁי אֱמֶת הֶחְסִים עַל נַפְשָׁם בֶּאֱמֶת וְאֵינָם רוֹצִים לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמָן וּמְסִתַּכְּלִין עַל אַחֲרִיתָם בְּכָל יוֹם בְּעֵין הָאֱמֶת עַד שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מְקַנְאֵי קְנָאַת ה' צְבָאוֹת שֶׁמִּתְעוֹרְרִים מֵעַצְמָם לַעֲשׂוֹת עֲבֵדוֹת קְדוֹשׁוֹת בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת מַה שֶּׁלֹּא נִצְטַוּוּ בָּהֶם וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פִּינְחָס וְעַל כָּל הַקַּנָּאִין שֶׁאִם בָּא לִשְׁאֹל אֵין מוֹרִין לָהֶם (סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק הַנִּשְׂרָפִים דַּף פב) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְדָרִים בְּחִינַת צְדָקָה וְכַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מַכְנִיעִין אוֹתָם וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. וַעֲדַיִן צְרִיכִין לְבָאֵר בָּזֶה הַרְבֵּה אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל מֻחְמָת זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנַּ"ל שֶׁאֵין מוֹרִין לָהֶם וְכוּ' וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק צד

וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כָּל נִדְרֵי כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת נְדָרִים וְהַתָּרָתָן וְהָעִקָּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה כִּי עִקַּר פְּגַם כָּל הַחֲטָאִים הוּא שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת נֶדֶר וּשְׁבוּעָה כִּי כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה קִבַּלְנוּ בִּבְרִית וּשְׁבוּעָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה לז). כִּי בְּשָׁעָה שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בְּוַדַּאי הָיָה לָהֶם בְּחִירָה לְקַבְּלָהּ אוֹ שֶׁלֹּא לְקַבְּלָהּ וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֻמּוֹת הָעוֹלָם לֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא קַמָּא לח) עַל פָּסוּק וְזָרַח מִשֵּׁעִיר לָמוֹ וְכוּ' (דְּבָרִים לג) מְלַמֵּד שֶׁהֶחֱזִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּתְחִלָּתָם זֶה בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁקִּבְּלוּהָ

מֵעַצְמָם בְּלִי הֶכְרֵחַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁרוֹצֶה לִנְהֹג עַצְמוֹ בִּפְרִישׁוּת קֹדֶם שֶׁנִּצְטַוָּה אֲבָל תֵּכֶף שֶׁקִּבְּלוּהָ בָּאוּ בְּנֶדֶר וּבִשְׁבוּעָה עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּחַיְּבִים לְקַיְּמָהּ וּכְשֶׁפּוֹגְמִין חַס וְשָׁלוֹם וְעוֹבְרִים עַל אֵיזֶה מִצְוָה עִקַּר הַפֶּגָם בִּבְחִינַת נֶדֶר וּשְׁבוּעָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַשֶּׂה הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ הַמְבֹאָר עַל פָּסוּק וַיַּעֲנוּ כָּל הָעָם יַחְדָּיו בְּסִימָן קְצ עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהֵבֵן הֵיטֵב דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִין מִדַּעְתּוֹ מַה שֶּׁרוֹצֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קֹדֶם שֶׁנִּצְטַוָּה וַאֲפִלּוּ עַכְשָׁיו שֶׁכְּבָר נִתְּנָה תּוֹרָה וְיֵשׁ לְכָל אֶחָד בְּחִירָה כִּפְשׁוּטוֹ אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּעַנְיְנֵי עֲצוֹת אֵיךְ לִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וּבְאֵיזֶה דֶּרֶךְ צְרִיכִין לֵילֵךְ אִם בְּדֶרֶךְ הַמְחַקְּרִים וְכוּ', אִם בְּדֶרֶךְ הַמְקַבְּלִים וְכוּ' וְכֵן לְמִי לְהִתְקָרֵב וְכוּ' בְּכָל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְהָבִין מֵעַצְמוֹ. וְאִם יִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בְּעֵין הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְהָבִין בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ יֵלֵךְ וּלְמִי לְהִתְקָרֵב בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לב) אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעָצָה עָלֶיךָ עֵינִי וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרֻחָמֵם וְכוּ' שֶׁיֵּשׁ רְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יַדַּיִם שֶׁיֵּשׁ בָּיָם הַחָכְמָה, שֶׁמַּה שֶּׁאֵין יְכוֹלִים לִגְמֹר בְּדִבּוּר גּוֹמְרִין בַּיַּדַּיִם בִּרְמָזִים בְּחִינַת נְטִיתִי יָדִי וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁנּוֹדֵר מֵעַצְמוֹ מַדַּעְתּוֹ בִּשְׁבִיל פְּרִישׁוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בְּחִינַת כָּל הַמְקַנְּאִין קִנְאַת ה' צְבָאוֹת שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנַּ"ל שֶׁאֵין מוֹרִין לָהֶם בְּפֶרוּשׁ רַק אָמְרוּ בְּדֶרֶךְ כְּלָל הַבּוֹעֵל אֶרַמִּית קַנָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ וְאֵין מְצַוִּין וּמוֹרִין בְּפֶרוּשׁ רַק מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַנֵּאת קִנְאַת ה' צְבָאוֹת יָבֹא וְיִזְכֶּה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת צַדְּקָה שֶׁל בַּעֲלֵי צְדָקָה הָאֲמִתִּיִּים שֶׁאֵינָם נוֹתְנִים בִּשְׁבִיל כָּבוֹד וְתִפְאֶרֶת אוֹ מֻחָמַת טִבְעָם רַק נוֹתְנִים בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר לְהַחֲזִיק עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כְּשֵׁרִים אַנְשֵׁי אֱמֶת וּצְרִיכִים לִתֵּן צְדָקָה יוֹתֵר מִכֹּחָם בְּאֹפֶן שֶׁיִּבְנוּ אֵיזֶה בִּנְיָן דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קִיּוּם לְעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (קֹהֶלֶת ה) אוֹהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַּע כֶּסֶף וְכוּ' וּמִי אוֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה גַּם זֶה הֶבֶל, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁאֲפִלּוּ אִם עוֹשֶׂה מִצְוֹת אִם אֵינוֹ עוֹשֶׂה מִצְוָה שֶׁיִּהְיֶה לְהּ קִיּוּם כְּגוֹן בִּנְיַן בֵּית הַכְּנֶסֶת אוֹ סֵפֶר תּוֹרָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כַּמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה עֲיָרוֹת שֶׁהָיָה חִסָּר לָהֶם צְרָכֵי רַבִּים כְּגוֹן בֵּית הַמִּדְרָשׁ אוֹ מִקְוֶה וְהָיָה קָשֶׁה לְקַבֵּץ מֵהֶהָמוֹן וְקַפֵּץ אַחֵר וְעָשָׂה מִשֶּׁלּוֹ צְדָקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד אוֹ אֲפִלּוּ שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מִשֶּׁלּוֹ רַק שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר מֵעַצְמוֹ לַעֲסֹק בָּזֶה לְנַגֵּשׁ כָּל אֶחָד וְלִסְבֹּל הַרְבֵּה בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים מִכָּל אֶחָד וְטוֹרֵחַ הָעֵסֶק וְהַבִּנְיָן וְכוּ' וְהוּא מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ כָּל זֶה בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה הַקַּיֶּמֶת לָעַד שֶׁזֶּהוּ גְּדוֹל מְאֹד כִּי גָּדוֹל הַמַּעֲשֶׂה יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא ט) וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם לֹא לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר חַס וְשָׁלוֹם. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בִּזְכוּת הָרַבִּים הַגָּדוֹל מְאֹד שֶׁעוֹסֵק בְּמִצְוָה שֶׁאֵין לְהּ תּוֹבְעִין שֶׁהוּא זְכוּת הָרַבִּים מְאֹד וְיֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה יְסוּרִים

וּמְנִיעוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת וְכוּ' בִּשְׁבִיל זֶה אֲבָל כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁמִים בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת לְאֲמִתּוֹ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְנָאַת ה' צְבָאוֹת בְּחִינַת נְדָרִים, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצְּדָקָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִשׁוּבָה עַד שֶׁמְּבַטְּלִין דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת הַנַּ"ל מִן הָעוֹלָם וּמַגְבִּירִים כֹּחַ הָרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְכָל זֶה מְקַבְּלִין כֹּחַ מִזִּקְנֵי הַדּוֹר הָאֱמִתִּיִּים בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא זוֹכֶה לִבְחִינַת הַתֹּרַת נְדָרִים כִּי הַתֹּרַת נְדָרִים הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁאֲפִלּוּ הַנָּדֵר בְּעַצְמוֹ יָכוֹל הֵחֵכֶם לְהַתִּירוֹ כִּי כָּל כֹּחַ הַנּוֹדְרִין נִמְשָׁךְ מֵהֶחְכֶם בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה וְלִמְחִילַת עֲוֹונוֹת מַתְחִילִין כָּל נִדְרֵי מֵעִנְיַן נְדָרִים וְהַתָּרָתָן כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַכְּלוּלִים בִּבְחִינַת מֹשֶׁה וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז קֹדֶם כָּל נִדְרֵי בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וּבִישִׁיבָה שֶׁל מַטָּה אָנוּ מַתִּירִין לְהִתְפַּלֵּל עִם הָעֲבַרְיָנִים כִּי צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת כָּל הָעֲבַרְיָנִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּלְהַחֲזִיקָם בִּתְשׁוּבָה, עַל-כֵּן מְקַשְּׁרִין עַצְמָן לְהַיְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה שֶׁהֵם כְּלַל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּחַיִּים חַיּוּתָם וְכָל הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר שֶׁהֵם בְּחִינַת יְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וּבְכֹחָם אָנוּ מִתְפַּלְּלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְאוֹמְרִים כָּל נִדְרֵי וְכוּ' וּמַגְבִּיהִין כָּל הָעֲבַרְיָנִים לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וְכַנַּ"ל:

חלק צה

וְעַתָּה מְמֵילָא מוּבָן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁנָּתַן מֹשֶׁה לֵב לִרְאוֹת בְּסִבְלוֹתָם וְכוּ' גִּלָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סוֹד פָּרָשַׁת נְדָרִים דַּיְקָא. כִּי עִקַּר צַעֲרוֹ הָיָה שֶׁרָאָה אֲרִיכַת הַגָּלוּת מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ וְאֵיךְ קָשֶׁה לְתַקְּנוֹ וְעִקַּר הַקְּשׁוּי וְהַכְּבֵדוּת הוּא מֵחֲמַת דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן גִּלָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סוֹד פָּרָשַׁת נְדָרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקַנְאֵי קְנָאַת ה' צְבָאוֹת בְּחִינַת צְדָקָה הֲגוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין כָּל הַחוֹלְקִים וְכוּ' וּמְגַלִּין הָאָרַת הָרָצוֹן בָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַפְּדוּת וְהַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל:

חלק צו

וְזֶה בְּחִינַת סְמִיכוּת הַמִּשְׁנָה (אָבוֹת פֶּרֶק ג) מְסֹרֶת סְיָג לַתּוֹרָה מַעֲשְׂרוֹת סְיָג לְעֹשֶׁר נְדָרִים סְיָג לַפְּרִישׁוּת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה מְסֹרֶת סְיָג לַתּוֹרָה, זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּמְסְרָה לָנוּ בְּעַל פֶּה שֶׁהוּא סְיָג לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בִּלְבָד אֵין יוֹדְעִין דָּבָר וְלֹא שׁוּם מִצְוָה אֵיךְ לְקַיְּמָהּ כַּמְבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים בְּכָל הַסְּפָרִים וּבִדְבָרֵינוּ, רַק עִקַּר הַסְּיָג לְקַיֵּם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הוּא עַל-יְדֵי הַמָּסֹרֶת שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְעַל-כֵּן מְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן כח) בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ שֶׁעִקַּר הַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הוּא רַק בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכוּ', וְעַל-כֵּן כָּל הַמְחַקְּרִים וְהַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם עוֹסְקִים רַק בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְרוֹצִים לְפָרְשָׁהּ עַל-פִּי דַּרְכֵיהֶם וּלְגַלּוֹת פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה הַמְסוּרָה בְּיָדֵינוּ בְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ וּמְפֹרָסָם כָּל זֶה כִּי כ"ד סְפָרִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הֵם כְּנֶגֶד הַכ"ד בָּתֵּי

דִּינִים הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַמְתָקָתָן עַל-יְדֵי רָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִמְסָרָה מִדּוֹר לְדוֹר לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וּמַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם תּוֹרָה שֶׁכָּתַב מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הוּא נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, וְאָז מִשְׁתַּלְשֵׁל מֵהַדִּינִים שֶׁל הַכ"ד בָּתֵּי דִּינִים אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵל אַחֵר-כְּפִירוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כ"ד מִינֵי עוֹפוֹת טְמֵאִים שֶׁהֵם בְּחִינָה אַחַת עִם הַחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל יְנִיקַת חַכְמֵי הַטֶּבַע, וְעַל-כֵּן עִקַּר סִיָּג וְקִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי מָסֹרֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כִּי הַדִּבּוּר פֶּה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְגַלּוֹת הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פֶּרֶק ט) אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי אֲבָל אֶת זֶה לְאֱמַת זֶה כִּי אַף הֵם בָּאִים בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו, כִּי פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם יב) יַכְרֵת ה' כָּל שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדוֹלוֹת אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשׁוֹנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ שֶׁכָּל זֶה הוּא מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ לְעֵיל בְּעִנְיַן בִּלְעָם שֶׁהוּא בְּקִלְפָּה כְּנֶגֶד מֹשֶׁה בְּקְדֻשָּׁה כִּי הַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵם אוֹמְרִים שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ וְכוּ' כִּי גַּם הֵם מִתְנַבְּרִים בִּלְשׁוֹנָם וּבְפִיהֶם לְהַסְתִּיר הָאֱמֶת וּמְפָרְשִׁים הַתּוֹרָה בְּפִיהֶם כְּדַרְכָּם הָרָע, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִמַּצַּח הַנָּחָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי צַדִּיקָה אֲמִתִּית שֶׁהוּא בְּחִינַת נְדָרִים וְכוּ' וְזֶה שֶׁסָּמַךְ הַתַּנָּא מִיַּד מַעֲשְׂרוֹת סִיָּג לְעֹשֶׁר נְדָרִים סִיָּג לַפְּרִישׁוּת כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַעֲשְׂרוֹת שֶׁהוּא צְדָקָה שֶׁהוּא סִיָּג לְעֹשֶׁר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָעֲשִׁירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְכֵן עַל-יְדֵי נְדָרִים שֶׁהֵם סִיָּג לַפְּרִישׁוּת עַל-יְדֵי זֶה מִתְנַבְּרִים עַל הַחוֹלְקִים עַל הַמָּסֹרֶת שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כִּי כָּל הִתְנַבְּרוּתָם הוּא עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא עִתָּה בְּגָלוּת אֱצָלָם וְעַל-יְדֵי רִבּוּי תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהֵם מְשֻׁקָּעִים בָּזֶה מְאֹד שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת בִּלְעָם שֶׁהָיָה לוֹ נֶפֶשׁ רְחָבָה לְמָמוֹן וְכָבוֹד וְלִזְנוּת וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל קִנְאָתָם בְּעַם ה' הַכְּשֵׁרִים הַדְּבֵקִים בְּצַדִּיקֵי אֱמֶת עַל-כֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשְׂרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת נְדָרִים סִיָּג לַפְּרִישׁוּת עַל-יְדֵי זֶה מִתְנַבְּרִים עֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל וְהָעִקָּר שֶׁעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה בְּחִינַת נְדָרִים מִתְנַבֵּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בָּעוֹלָם שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ לְבַד וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל כִּי גַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמוֹ מִתְנַהֶגֶת בִּרְצוֹנוֹ תָּמִיד וּבְיָד יִשְׂרָאֵל לְבַטֵּל הַטֶּבַע כִּרְצוֹנָם עַל-יְדֵי תְּפִלָּתָם וְכַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר כָּל אֶחָד בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְתַקִּיפִים תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְכַנַּ"ל וּמִי שֶׁחָזָק בָּזֶה תָּמִיד וּמַכְנִיס דֶּרֶךְ זֶה בָּעוֹלָם וַדַּאי יִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְיַכְנִיעַ עִקַּר הַמִּינִים וְהַחוֹלְקִים וּיבַטֵּל דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת מִן הָעוֹלָם וְזֶהוּ סִיָּג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְוַכֵּחַ עִמָּהֶם עַד קָצֶה הָאַחֲרוֹן רַק צְרִיכִין לְדַבֵּר בְּחָכְמָה אֲמִתִּית מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר וְכָל מַה שֶּׁמְּדַבְּרִים בְּחָכְמָה נֶגְדָּם הֵם חוֹתְרִים בְּיוֹתֵר לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הָאֱמֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְעַל-כֵּן סִיָּג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה שֶׁצְּרִיכִין לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם בְּחִינַת (תְּהִלִּים לג) דּוֹם לַה'

וְהִתְחוֹלֵל לוֹ בְּחִינַת (שָׁם סב) אַךְ לְאֱלֹקִים דומי נַפְשִׁי בְּחִינַת (אֵיכָה ג) טוֹב וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת ה' כִּי הָעִקָּר הוּא לִהְיוֹת חָזָק בְּעַצְמוֹ בֶּהֱאֶמֶת וּלְהִתְחַזֵּק בְּרָצוֹן חָזָק תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֶאֱמִתַּת תּוֹרָתוֹ, וְאִם אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִם אֶחָד וְלַהֲשִׁיבוֹ אֶל הָאֱמֶת מַה טּוֹב וְאִם לָאו צְרִיכִין לִשְׁתֹּק בְּבְחִינַת סְיָג לְחָכְמָה שְׁתִיקָה וְעַל-כֵּן כָּתִיב (מִשְׁלֵי כו) עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ וּכְתִיב (שָׁם) אַל תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ כִּי עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר אַךְ סוֹף כָּל סוֹף כָּל יְמֵי הַגָּלוּת הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּדִבּוּרֵיהֶם וּצְרִיכִין הַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים לַעֲשׂוֹת סְיָג לְדִבְרֵיהֶם עַל-יְדֵי הַשְׁתִּיקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן בְּחִינַת דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק צז

עַיֵּן מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק נֶגְמַר הַדִּין) עַל פָּסוּק הֲיַעֲרֹךְ שׁוּעֲךָ לֹא בְצָר (אִיּוֹב לו) כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה וּבְבַקָּשַׁת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם לְעוֹלָם יַקְדִּים אָדָם תְּפִלָּה לַצָּרָה וְכוּ' רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר כָּל הַמְאַמֵּץ אֶת עַצְמוֹ בִּתְפִלָּה מִלְּמַטָּה אֵין לוֹ צָרִים מִלְּמַעְלָה ר' יוֹחָנָן אָמַר לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל מְאַמְּצִים אֶת כֹּחוֹ וְאַל יִהְיוּ לוֹ צָרִים מִלְּמַעְלָה. וְזֶה לְשׁוֹן רַשִׁ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל מְאַמְּצִים אֶת כֹּחוֹ שֶׁיְּסַיְּעוּהוּ מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְכוּ' וְהָעִקָּר לְעִנְיָנֵינוּ הוּא פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י הַנַּ"ל, שֶׁעַל זֶה בְּעַצְמוֹ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְעוֹלָם הַיְנוּ שֶׁלְּעוֹלָם צָרִיךְ הָאָדָם לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁיּוּכַל לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּרַשִׁ"י הַנַּ"ל שֶׁמֻּצְרָךְ הָאָדָם לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל מְאַמְּצִים אֶת כֹּחוֹ שֶׁיְּסַיְּעוּהוּ מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְכוּ' וְהֶבֵן הֵיטֵב הֵיטֵב עַד כַּמָּה עַד כַּמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּבַקָּשַׁת רַחֲמִים כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בָּא לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו כָּלָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיְּסַיְּעוּהוּ מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְכוּ' וְכֵן לְעוֹלָם וְהֶבֵן הֵיטֵב:

חלק צח

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַת כֹּהֲנִים כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל סֵדֶר קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ וּתְפִלָּה הַכֹּל הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁאָז עוֹסְקִין בְּכַמָּה תִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל עַל-כֵּן בִּגְמַר הַתְּפִלָּה עוֹלִים הַכֹּהֲנִים לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַצַּדְקָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְרָצוֹן וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֶסֶק וְעוּבְדָא כְּלָל בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כִּי נִתְקַיֵּם וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ כֹּהֲנֵי ה' דַּיְקָא בְּחִינַת חֶסֶד וְכוּ' נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית לִזְכּוֹת לִבְחִינַת כֹּהֵן עַל-כֵּן בִּגְמַר הַתְּפִלָּה שֶׁזָּכִינוּ לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן עַל-כֵּן אָז הַכֹּהֲנִים עוֹלִין לְבָרֵךְ בִּרְכַת כֹּהֲנִים לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת כֹּהֵן עַל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכּוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִבְחִינַת וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד. שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֶסֶק בִּשְׁבִיל

פַּרְנָסָה רַק כָּל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ לָהֶם בְּחַסְדּוֹ וְכוּ' שֶׁזָּזוּ בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶק יא) שֶׁכָּל הַמָּמוֹן יַגִּיעַ לָהֶם עַל-יְדֵי בִּרְכַּת ה' לְבַד בְּלִי שׁוּם עוּבְדָא וְעִסְקֵי מַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י) בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְשׁוּם יְגִיעָה שֶׁל עֵסֶק וּמְלָאכָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם רַק כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בִּרְכַּת ה' וְזֶהוּ וְיִשְׁמְרֶךָ מִן הַמַּזִּיקִין (שָׁם) שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁמְּבֹאָרִין שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁהֵם רוֹצִים לִפְגֹּם בָּרָצוֹן וְעַל-כֵּן עַל יָדָם נִמְשָׁךְ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר יְגִיעוֹת וְטִרְדַּת הַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנַת הָרָצוֹן וְעַל-כֵּן זֶה דִּרְכָּם כֻּלָּם לָמוֹ שֶׁל הַחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁל חֲכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁצּוֹעֲקִים מְאֹד לְהַרְבּוֹת בַּעֲסָקִים מְלָאכוֹת וּלְבַטֵּל חַס וְשָׁלוֹם הַתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה כִּי הֵם בְּהֵפֶךְ מֵאֱמוּנַת הָרָצוֹן וְעַל-כֵּן דַּיְּתָם הָרָעָה בְּהֵפֶךְ לְהַרְבּוֹת דַּיְקָא בִּמְלָאכוֹת וַעֲסָקִים וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ וְכוּ' עַל-כֵּן מְבָרְכִין אוֹתָנוּ הַכֹּהֲנִים יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן שֶׁהַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת יַגִּיעַ עַל-יְדֵי בִּרְכַּת ה' לְבַד בְּלִי עֵסֶק וּמְלָאכָה כַּנַּ"ל וְיִשְׁמְרֶךָ מִן הַמַּזִּיקִין שֶׁהֵם הַחַיּוֹת רָעוֹת חֲכְמֵי הַטֶּבַע וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, זֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב שֶׁעַל יְדֵי נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים צְרִיכִין לַעֲלוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הָאִרַּת הָרָצוֹן (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב תְּלוּי בַּצַּדִּיקִים (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר) כִּי עִקַּר קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמְּקַשְּׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לְבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁשָּׁם נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ בְּחִינַת הָאָרַת פְּנֵי ה' שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּיוֹם טוֹב בְּחִינַת (דְּבָרִים טז) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' שֶׁעִקָּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעַל יָדָם מֵאִיר פְּנֵי ה' כִּי צַדִּיקַיָּא אִנּוּן אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה פְּעָמִים וְזֶהוּ וִיחֻנֶּךָּ יִתֵּן לְךָ חֵן (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶק יא) שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁמְּקַשְּׁרִים רְצוֹנוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל לִבְחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק בָּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת כִּי כָּל הַחֵן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִמֹּשֶׁה שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (שְׁמוֹת לג) כִּי מָצָאתָ חֵן בְּעֵינַי וְעַל-יְדֵי מְצִיאַת חֵן הַמְשִׁיךְ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) וְעַתָּה אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְכוּ' הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶיךָ וְכוּ' וְאָז הוֹדִיעוֹ עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַזִּקְנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם (כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת) וְזֶה מְבָרְכִין אוֹתָנוּ הַכֹּהֲנִים וִיחֻנֶּךָּ וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם זֶה בְּחִינַת צְדָקָה וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה בְּחִינַת (תְּהִלִּים יז) אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ, בְּחִינַת מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי רִבּוּי צְדָקָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשִׂיאַת פָּנִים בְּחִינַת זָקֵן נְשׂוֹא פָּנִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַחִיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם כִּי כָּל זְמַן שֶׁנִּשְׁמָע קוֹלוֹת הָרָעִים שֶׁל חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע הַנַּ"ל יֵשׁ רֹגֶז וְכַעַס וּמַחֲלֹקֶת הֵפֶךְ הָרָצוֹן וְהַשָּׁלוֹם כִּי הֵם מַזִּיקֵי עֶלְמָא אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ מִתְגַּבְּרִין בֶּאֱמוּנַת הָרָצוֹן עַד שֶׁמִּתְבַּטֵּל כֹּחָם אָז יָשׁוּבוּ הֵמָּה אֵלֵינוּ וְיִתְקַיֵּם וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְכוּ' (יְשַׁעְיָה יא) כִּי יִתְבַּטְּלוּ הַחֻזְקוֹת וְהָרֹגֶז וְיִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁהַכֹּל מְרֻצִּים זֶה עִם זֶה בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם מִגְּדֶל אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לְבַד, גַּם אָז יִתְקַיֵּם וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הַשָּׁלוֹם שֶׁכָּל הַזָּרִים וּבְנֵי נֵכָר יַכִּירוּ גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְיַעַסְקוּ כֻּלָּם בִּמְלַאכְתֵּנוּ כִּי יָבִינוּ זֶה כָּל תַּכְלִיתָם וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין בְּבִרְכַת כֹּהֲנִים וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית בְּחִינַת רָצוֹן וְאַהֲבָה וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין הַבְּרָכָה לְבָרֵךְ וְכוּ' בְּאַהֲבָה כִּי זֶה הָעִקָּר בְּחִינַת אַהֲבָה וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק צט

וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים עוֹלִים לְבָרֵךְ אֵצֶל בִּרְכַת מוֹדִים כִּי שָׁם בִּבְרַכַת מוֹדִים מְגַלִּים הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַנְּסִים שֶׁעָשָׂה אָז עִמָּנוּ כַּנַּ"ל כִּי שָׁם בִּבְרָכָה זוֹ אָנוּ מוֹדִים עַל כָּל הַנְּסִים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וַאֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עַתָּה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שָׁם מָגֵן יִשְׁעֵנוּ לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וְכוּ' וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וּבֹקֶר וְצָהֳרַיִם, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנַת הָרָצוֹן מְבִינִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְכוּ' כִּי הָרִבָּה הָרְבָּה אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ בְּכָל יוֹם מֵאַחַר שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁאֵין שׁוּם טֶבַע רַק כָּל הַנְּהָגַת הַטֶּבַע הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וַאֲזַי רוֹאִים נִפְלָאוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים מֵהֶם בִּלְתִּי הוּא יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קלו) לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָה לא) אֵין בַּעַל הַנֵּס מַכִּיר בְּנִסּוֹ וְכוּ' וְעַל-כֵּן סָמוּךְ תֵּכֶף לִבְרָכָה זֹאת שֶׁמְּגַלֶּה בְּיוֹתֵר אֱמוּנַת הָרָצוֹן עוֹלִים הַכֹּהֲנִים לְבָרֵךְ בְּשֵׁם ה' שֶׁיִּסְכִּים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ מִלְמַעְלָה בְּכָל עֵת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִמְשָׁכִין כָּל שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת וְכוּ' מֵאִתּוֹ לְבַד וְכוּ' וּמְסַיְּמִין בְּשָׁלוֹם שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִין תֵּכֶף שִׂים שָׁלוֹם

מְסַיְּמִין הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם, כִּי גְּמַר הַתִּקּוּן הוּא שָׁלוֹם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם (סוֹף עֻקְצִין) וְכַנַּ"ל:

חלק ק

וְעַל-כֵּן אֵין מְבָרְכִין אֶלָּא בִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם כִּי נְשִׂיאַת כַּפַּיִם מוֹרֶה עַל גֹּדֶל עֹצֶם הָרָצוֹן וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת בְּכָל לֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג) נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם, בְּחִינַת (דְּבָרִים לב) כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם יָדִי, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קלד) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה' וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁמִּי שֶׁמִּשְׁתּוֹקֵק מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲזַי מַגְבִּיהַּ יָדָיו וּפוֹרֵשׂ כַּפָּיו בִּבְחִינַת (שָׁם פֶּרֶק ח') שִׁטַּחְתִּי אֵלַיִךְ כַּפָּי, בְּחִינַת (שָׁם קמג) פֵּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלַיִךְ וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָאֲרַת הָרָצוֹן בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה עַל-כֵּן הוּא בִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם דַּיְקָא גַּם מְרַמְּזִין שֶׁאָנוּ מְסַלְקִין יָדֵינוּ מִלַּעֲסֹק בְּשׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם רַק לְהָרִים יָדֵינוּ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד זֶהוּ בְּחִינַת תִּקֻּף הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

דִּין הַשְׁלִיחַ צִבּוּר:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת (בְּסִימָן סה) עֵיֵן שָׁם:

כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר כִּי הוּא הַמַּבְחָר שֶׁבָּעֲדָה כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת הָגוּן וְרָאוּי וְהוּא בְּחִינַת בַּעַל הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא רֹאשׁ שֶׁל הַמִּתְפַּלְּלִין וְעַל-כֵּן הוּא נִקְרָא עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה כִּי הוּא כְּבָר הִגִּיעַ אֶל הַתַּכְלִית וְעוֹשֶׂה אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה וְעַל-כֵּן יָכוֹל לַעֲבֹר לִפְנֵי הַתֵּבָה וְלֵילֵךְ לַתֵּבָה שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ כַּמְבֹאָר שָׁם כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא בַּתֵּבָה שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא בְּסוֹף הַתְּפִלָּה הוּא תָּמִיד עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ נוֹסֵעַ מִן הַתֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה רַק עוֹבֵר תָּמִיד לְפָנָיו וּמֻחְמֶּת זֶה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לַעֲבֹר אֶל הַתֵּבָה הַשְּׁנִיָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַשְׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר הַתְּפִלָּה לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא אוֹחֵז בְּהַתַּכְלִית שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד וְאַף שֶׁכְּבָר גָּמַר הַתְּפִלָּה עֲדַיִן הוּא בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה בְּתֹכֶם בָּרוּךְ לְהוֹרוֹת שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד וְנָעוּץ סוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ וּתְחִלָּתוֹ בְּסוֹפוֹ וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַשְׁלִיחַ צִבּוּר חַזָּן מִלְּשׁוֹן רְאִיָּה וְהִסְתַּכְּלוּת בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כד) מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה, הַיְנוּ שֶׁהוּא חוֹזֶה וְרוֹאֶה אֶת הַתַּכְלִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה לד) לָמָּה שְׁלִיחַ צִבּוּר עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי כִּי מִי שֶׁהוּא סָמוּךְ אֶל הַתַּכְלִית וְעוֹשֶׂה אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא סוֹף הַתְּפִלָּה עֲדַיִן הוּא בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה כִּי אֵינוֹ שׁוֹכֵחַ תְּחִלַּת הַתֵּבָה שֶׁל תְּחִלַּת הַתְּפִלָּה, נִמְצָא הוּא בְּחִינַת בָּקִי כְּמוֹ מִי שֶׁהוּא בָּקִי בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁיָּכוֹל לְכָלֵל אֶת הַדָּבָר בְּדִבּוּר אֶחָד וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא בְּסוֹף הַדָּבָר אֵינוֹ שׁוֹכֵחַ תְּחִלָּתוֹ לְגָדֵל בְּקִיאוּתוֹ, אֲבָל זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה זֶה הוּא נִקְרָא אֵינוֹ בָּקִי וּכְשֶׁהוּא בְּתֵבָה שְׁנִיָּה שׁוֹכֵחַ הָרִאשׁוֹנָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת מָהִיר בִּתְפִלָּתוֹ לְכוֹלְלָהּ בְּאֶחָד מֵחֶסְרוֹן

בְּקִיאוּת וְהַשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוּא אוֹתוֹ הַמֻּבְחָר שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ אֶל הַתַּכְלִית וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כַּנַּ"ל הוּא מוֹצִיא אוֹתוֹ וּמְתַקֵּן תְּפִלָּתוֹ עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹלְלָהּ בְּאֶחָד:

וְעַל-כֵּן כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כְּגוֹן קְדֻשָּׁה וּבָרְכוּ וְקַדִּישׁ הֵם נֶאֱמָרִין רַק עַל-יְדֵי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בָּא עַל יָדוֹ עַל-יְדֵי שֶׁהוּא סְמוּךְ אֶל הַתַּכְלִית הוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ קָדוֹשׁ וְעַל-כֵּן כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֵין נֶאֱמָרִין בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה כִּי הַדִּבּוּר הוּא מַדְרֵגָה אַחֲרוֹנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא הַמַּדְרֵגָה הָעֲשִׂירִית וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אוֹתוֹ וְכוֹלְלִין אוֹתוֹ בְּאֶחָד שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ קָדוֹשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת נִמְצָא שֶׁצְּרִיכִין מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה עַד הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּסִימָן יא שֶׁדִּבּוּר נִקְרָא צַפְרְדֵּעַ בֵּין שְׁמֵיָא לְאַרְעָא) וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בַּעֲשָׂרָה שֶׁאָז יְכוֹלִין לְתַקֵּן הַדִּבּוּר לְהַעֲלוֹתוֹ מִמַּטָּה לְמַעְלָה לְכוֹלְלוֹ בְּאֶחָד וְאָז יְכוֹלִין לוֹמַר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי שֶׁסְּמוּכִין אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ קָדוֹשׁ כַּנַּ"ל וְהוּא נֶאֱמַר דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת י"ב"ק יְחוּד בְּ'רָכָה קְ'דֻשָּׁה שֶׁקְּדֻשָּׁה וּבָרְכָה הֵם עַל-יְדֵי הַיִּחוּד עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הוּא בְּגִימַטְרִיָּא הֲוָיָה אֱלֹהִים לְהוֹרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיִּסּוּרִין וְכָל הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱלֹקִים וְזֶה בְּחִינַת הֲוָיָה אֱלֹקִים שֶׁהֲוָיָה מַמְתִּיק אֱלֹקִים כִּי כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ קָדוֹשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁמְּכַוְּנִין הָרְאוּת לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית וְזֶה י"ב"ק בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעִינָא שֶׁצְּרִיךְ לְכַוְּנָם אֶת הַתַּכְלִית, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁיִּחוּד בְּרָכָה קְדֻשָּׁה הֵם יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע שֶׁהֵם תִּלַּת גְּוָנִין דְּעִינָא וְזֶה בְּחִינַת בָּקִי הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת י"ב"ק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל כִּי יְחוּד הֲוָיָה אֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית בְּחִינַת בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ד):

הלכות ברכות התורה

פרק א

חלק א

עִנְיַן בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר בְּקֹרוֹב עָלַי מְרֵעִים וְכוּ' (בְּסִימָן לו) עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהִתְנַסּוֹת וּלְהִצְטָרֵף בַּגְּלוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמִּין דְּהַיְנוּ בְּתַאֲוֹתֵיהֶן קֹדֶם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִתְגַּלּוּת בַּתּוֹרָה וְעִקַּר הִיא תַּאֲוַת נִיאוּף שֶׁהִיא בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל הַכֹּל הַשִּׁבְעִים אֻמִּין וּצְרִיכִין לְהִתְנַסּוֹת וּלְהִצְטָרֵף מִקֹּדֶם בַּתַּאֲוָה הַזֹּאת וּכְשֶׁזּוֹכֶה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וּלְשַׁבֵּר תַּאֲוָה זוֹ זוֹכֶה לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְאָז נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי זֶה נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת וְכוּ' וְכָל אֶחָד מְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כְּפִי הַכְּלִי שֶׁלּוֹ כְּפִי תְּפִיסַת הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא כְּפִי מַה

שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כִּי מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא כִּי אִם אוֹר פָּשׁוּט רַק כָּל אֶחָד מְצַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינָתוֹ וְזֶה בְּחִינַת (יוֹמָא עב) וְשִׁמְתָּם זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים לֹא זָכָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הִנֵּה בָרֵךְ לָקַחְתִּי וּבֵרֵךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה וְכוּ' עַיִן שָׁם הֵיטֵב כָּל זֶה וּכְבָר מוּבָא זֶה הַמַּאֲמָר בְּכֶרֶךְ אַחַר בְּהִלְכוֹת פֶּסַח עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם עַל הַתּוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים וְכוּ' כִּי בְּהַתּוֹרָה יֵשׁ שְׁנֵי כֹּחוֹת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים לֹא זָכָה וְכוּ' וְעַל-כֵּן צְרִיכִין דַּיְקָא לְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אוֹר פָּשׁוּט הַנַּ"ל לְצַיְּרוֹ בִּבְחִינַת בְּרָכָה בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבָרְכִין אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ כִּי אָנוּ מַזְכִּירִין בִּבְרָכָה זוֹ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. דְּהַיְנוּ שֶׁבָּחַר בָּנוּ מֵהֶם וְהוֹצִיא אוֹתָנוּ מֵהֶם דְּהַיְנוּ מִמְּדוֹתֵיהֶן וּמִתַּאֲוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא שֶׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים כִּי עַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכֻלָּם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי א סִימָן כג) וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מֻבְחָרִים מִכָּל הָעַמִּים, דְּהַיְנוּ מִכָּל הַשִּׁבְעִים אֻמִּין מִתַּאֲוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת וְהָעִקָּר מִתַּאֲוָה הַכְּלָלִית שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַשִּׁבְעִין אֻמִּין כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ בִּבְחִינַת מֻבְחָרִים מִכָּל הָעַמִּים דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית וּמַכְנִיעִין וּמְשַׁבְּרִין הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיִּית שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשִּׁבְעִים עַמִּים עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ כִּי עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה בִּבְחִינַת סַם חַיִּים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַעֲרֵב נָא ה' אֱלֹקֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וְכוּ' שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁתִּהְיֶה הַתּוֹרָה מְתוּקָה וַעֲרֵבָה בְּפִינוּ דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת אוֹר מָלֵא בִּבְחִינַת בְּרָכָה בִּבְחִינַת סַם חַיִּים שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַיִן מְתוּקִין בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כִּי לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם לֹא זָכָה וְכוּ' אָז הוּא בִּבְחִינַת מַיִן מְרוֹרִין בְּחִינַת (שְׁמוֹת טו) וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם וְכוּ' וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם קוֹדֶם שֶׁמַּתְחִילִין לִלְמֹד וְלִקְרוֹת בַּתּוֹרָה אָנוּ צְרִיכִין לְבָרֵךְ דַּיְקָא בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה בִּבְחִינַת סַם חַיִּים שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַיִן מְתוּקִין בְּחִינַת הַעֲרֵב נָא וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לוֹמַר תֵּכֶף אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה פָּרָשַׁת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כִּי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים זֶה בְּחִינַת שֶׁהַכֹּהֲנִים מְצַיְּרִין הָאוֹר שֶׁהוּא קְמִיץ וְסָתִים בְּחִינַת (וַיִּקְרָא ה') וְקָמַץ הַכֹּהֵן וְכוּ' הֵם מְצַיְּרִין אוֹתוֹ לִבְרָכָה עַל-יְדֵי בִּרְכָתָם כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית וְכוּ' כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן סָמַךְ פָּרָשַׁת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁהֶחֱמִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים פֶּרֶק א) מְאֹד בְּבִרְכַּת

הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק (יִרְמְיָה ט') עַל מַה אָבְדָה הָאָרֶץ דָּבָר זֶה נִשְׁאַל לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים וְכוּ' וְלֹא פֵּרְשׁוּהָ עַד שֶׁפֵּרְשָׁהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ הַיְנוּ וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי הַיְנוּ וְלֹא הָלְכוּ בָהּ, אָמַר רַב שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה כִּי זֶה עִקַּר הַפֶּגֶם מַה שֶּׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה כִּי תְּחִלָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִתְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתִם בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמַחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה וְלֹא הִמְשִׁיכוּ הָאוֹר בְּחִינַת בְּרָכָה עַל-יְדֵי זֶה אֶבְדָה הָאָרֶץ. כִּי זֶה עִקַּר הַפֶּגֶם כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה בִּבְחִינַת סָם חַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאָז לֹא יָכְלָה הַתּוֹרָה לְהָגֵן עֲלֵיהֶם מֵאַחַר שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה וְלֹא הִמְשִׁיכוּ הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָבְדָה הָאָרֶץ כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ שֶׁעוֹמֶדֶת עַל שְׁנַיִם עָשָׂר בָּקָר כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִתְחַלְּקָה לִשְׁנֵים עָשָׂר גְּבוּלִין לִשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה וְלֹא הִמְשִׁיכוּ הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּגֶם הַבְּרִית, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה עַל-יְדֵי זֶה אֶבְדָה הָאָרֶץ שֶׁעִקַּר קִיּוּמָהּ דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לז) צַדִּיקִים יִרְשׁוּ אָרֶץ וְצַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית וְהֵם דַּיְקָא יוֹרְשִׁים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּתְחַלְּקָה לִשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי י"ק וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם כִּי בְּכָל יוֹם מְקַבְּלִין אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו) אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים (סִפְרִי שָׁם) וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ תְּחִלָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה הוּא אַחַר הַשֵּׁנָה בַּלַּיְלָה כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כִּי תַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל שֶׁהִיא תַּאֲוַת נְאוּף הִיא בְּחִינַת שֵׁנָה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ שֶׁל לַיְלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יז) בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתִּי לַיְלָה וְכוּ' כִּי עִקַּר שָׁרְשָׁהּ מִבְּחִינַת שֵׁנָה וְתַרְדֵּמָה, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) וַיַּפֵּל ה' אֱלֹקִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו וְכוּ' כִּי הַשֵּׁנָה הִיא שֶׁנִּסְתָּם אוֹר הָעֵינַיִן כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין הַמַּפִּיל חֶבְלֵי שֵׁנָה עַל עֵינָי, וּמִשָּׁם אֲחִיזַת הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת פֶּגֶם הָעֵינַיִן בְּחִינַת תַּאֲוָה הַכְּלָלִית שֶׁל שִׁבְעִים אֻמִּין וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר הַשֵּׁנָה בַּלַּיְלָה צָרִיךְ לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה לְהַכְנִיעַ תַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמִּין כִּי אָנוּ מַזְכִּירִין אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מֻבְחָרִים מִכָּל הָעַמִּים כִּי הֵם קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים וּמְקַדְּשִׁין עַצְמָן מִתַּאֲוָה זוֹ

כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁין עַצְמָן מִקֹּדֶם וּמַפְרִישִׁין עַצְמָן מִתַּאֲוָה זֹאת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יט) הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ לְגַמְרֵי כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ כֻּלָּם בִּפְרִישׁוּת תַּאֲוָה זוֹ בִּשְׁלֹשֶׁת יָמִים הַנַּ"ל, וְאָזַי מְקַבְּלִין כֻּלָּם הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם כ) דַּבֵּר אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמְעָה וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹקִים פֶּן נָמוּת כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ חֲפֵצִים יוֹתֵר לִשְׁמֹעַ מִפִּי מֹשֶׁה מִלִּשְׁמֹעַ מִפִּיו יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ כִּי כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין מִפִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַצְמוֹ וְהָאוֹר הַיּוֹצֵא מִפִּי עֶלְיוֹן הוּא אוֹר פָּשׁוּט מְאֹד בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתוּם, וְאָז הָיוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים מְאֹד כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא אֵין לָהֶם עֲדַיִן זֶה הַכֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר הַבָּא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת בְּרָכָה. אֲבָל כְּשֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ גָּדוֹל מְאֹד, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִפִּי עֶלְיוֹן בִּבְחִינַת בְּרָכָה וּמֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִצְטַיֵּר הָאוֹר קְצָת מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִשְׁתַּלְשֵׁל קְצָת וְנִמְשָׁךְ מִפִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְפֶה מֹשֶׁה אֲזַי כְּבָר הֵם יְכוֹלִים יוֹתֵר לְקַבֵּל הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין קְדֻשָּׁתָם גְּבוֹהָה כָּל כָּךְ כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין מִפִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר גַּם כֵּן לְקַבֵּל דְּבָרָיו בִּבְחִינַת בְּרָכָה בְּחִינַת סַם חַיִּים כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל כִּי גַּם דִּבְרֵי הַצַּדִּיק בְּעֵרֶךְ הֲהֶמּוֹן עִם הֵם בִּבְחִינַת אוֹר פָּשׁוּט, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר הוּא בְּנָקֵל יוֹתֵר לְקַבֵּל הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה עַל-יְדֵי קְצָת קְדֻשָּׁה מֵאַחַר שֶׁאַף עַל-פִּי כֵן כְּבָר נִצְטַיֵּר הָאוֹר קְצָת בְּפִי הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁקִּבֵּל הָאוֹר מִפִּי עֶלְיוֹן וְצִיְּרוֹ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁתוֹ הַגְּבוֹהָה וְעַל-כֵּן אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל דַּבֵּר אַתָּה וְכוּ' וְאַל יְדַבֵּר וְכוּ' פֶּן נָמוּת כִּי אוּלַי לֹא נִזְכֶּה לְקַבֵּל הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה וַאֲזַי לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת חַס וְשָׁלוֹם כִּי לֹא הָיוּ מַחֲזִיקִים עַצְמָן בִּקְדוֹשִׁים כָּל כָּךְ שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ הָאוֹר וּלְצַיְּרוֹ לִבְרָכָה אֲבָל עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּנָקֵל יוֹתֵר לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה קְצָת מֻחְמֶצֶת שֶׁכְּבָר נִצְטַיֵּר בְּפֶה הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיק הָאֱמֶת וְלִשְׁמֹעַ מִפִּיו דַּיְקָא כִּי אָז יָכוֹל לְקַבֵּל הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִצְטַיֵּר קְצָת בְּפִי הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק א) עֲשֵׂה לְךָ רַב וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִצְטַיֵּר הָאוֹר הָעֶלְיוֹן הוּא בִּבְחִינַת סָפֵק, כִּי עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין בּוֹ כְּלָל וְאֵין בּוֹ שׁוּם תְּפִיסָה וְעַל-יְדֵי הַרַב הָאֱמֶת נִצְטַיֵּר הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ עֲשֵׂה לְךָ רַב וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שָׁם) וְאַל תַּרְבֶּה לְעַשֵּׂר אֱמָדוֹת, כִּי מַעֲשֵׂר

לַלֵּוִי זֶה בְּחִינַת צִיּוּר הָאוֹר לְבָרְכָה כַּמּוּבָא בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הַנַּ"ל, כִּי תְּרוּמָה אֵין לָהּ שִׁעוּר וְנִתָּנָת לַכֹּהֵן, זֶה בְּחִינַת אוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא קָמִיץ וְסָתִים בְּחִינַת וְקָמַץ הַכֹּהֵן וְעַל-כֵּן אֵין לָהּ שִׁעוּר כִּי עֲדַיִן אֵין שָׁם בְּחִינַת צִיּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁעוּר וְצִמְצוּם וּמַעֲשֵׂר לְלֵוִי הוּא בְּחִינַת צֵירֵי וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהּ שִׁעוּר, כִּי שָׁם נִצְטַיֵּר הָאוֹר וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַמַּעֲשֵׂר בִּמְדִידָה דַּיְקָא וְלֹא מֵאָמֵד כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה עַל-יְדֵי הַמְּדִידָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צִיּוּר אֲבָל מֵאָמֵד הוּא רָחוֹק יוֹתֵר וְעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת צִיּוּר עַל-יְדֵי מְדִידָה וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְעַשֵּׂר בִּמְדִידָה דַּיְקָא כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ וְאַל תַּרְבֶּה לְעַשֵּׂר אִמְּדוֹת ל"עֲשֵׂה לְךָ רַב וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק" כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל:

כִּי עִקַּר בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִין מִגְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהִיא עֶרְוַת הָאָרֶץ תַּאֲוָה הַכְּלָלִית הַנַּ"ל כִּי מִקַּדְּשִׁין עַצְמָן בְּמ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה, וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּמ"ט אוֹתִיּוֹת שֵׁ"שׁ בְּשִׁמּוֹת הַשְּׁבָטִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּנַדְּדִים שֵׁנָה מֵעֵינַיִם בְּלֵיל שְׁבוּעוֹת כְּדֵי לְשַׁבֵּר וּלְהַכְנִיעַ בְּחִינַת שִׁבְעִים אֻמִּין שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים בִּבְחִינַת שֵׁנָה עַל הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל וַאֲזַי זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַאֲכְלֵי חֵלֶב בְּשַׁבּוּעוֹת בִּבְחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חֵלֶב כַּמּוּבָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּמּוּבָא וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל אֲפִיקֵי מַיִם רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב וְכוּ' עֵינָיו כְּיוֹנִים וְכוּ' זֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְזֶה עַל אֲפִיקֵי מַיִם הֵינוּ מֵימֵי הַתּוֹרָה וְזֶה זוֹכִין דַּיְקָא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חֵלֶב כַּנַּ"ל וְזֶהוּ רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שָׁם) יוֹשֶׁבֶת עַל מִלֵּאת, זֶה בְּחִינַת אוֹר מָלֵא, כִּי אָז מְקַבְּלִין אֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת אוֹר מָלֵא בִּבְחִינַת בְּרָכָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ (שָׁם) לְחָיָיו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י פָּנִים מַסְבִּירוֹת לַהֲלָכָה הֵינוּ בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְזֶהוּ וְלֹא הָלְכוּ בָּהּ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא הִמְשִׁיכוּ הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ מְרֻמָּז בַּפְּסוּק וְלֹא הָלְכוּ בָּהּ הַנַּ"ל כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל אוֹר הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה בְּחִינַת סַם חַיִּים זֶה בְּחִינַת הֲלִיכָה שֶׁהוֹלְכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה בְּדַרְכֵי ה' בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם, יֵלְכוּ דַּיְקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סַם חַיִּים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן וְלֹא הָלְכוּ בָּהּ מְרֻמָּז שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה וְלֹא הִמְשִׁיכוּ הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה סַם חַיִּים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲלִיכָה בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וּשְׁאָר הֲלָכוֹת עַל בִּרְכַּת הַתּוֹרָה נִכְלָלִין כָּל אַחַת בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר:

הלכות קדיש

פרק א

חלק א

עִנְיַן קַדִּישׁ:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים-וְאֶת הָעוֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֶךָ' בְּלִקּוּטֵי תְּנָיְנָא סִימָן ד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר וְהוּבָא קְצָת בְּכָרְךָ אַחַר בְּהִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה וּקְצָת הַקְּדִמּוֹת הַיּוֹצֵא מִשָּׁם בְּקִצּוּר:

כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין שֶׁאֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וְשׁוּם מְלָאכָה כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי נִמְשָׁכִין מִל"ט מְלָאכוֹת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עוּבְדָא דִּבְרֵאשִׁית וְכוּ' אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם הָיָה שׁוֹפֵעַ חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא הָיִינוּ צְרִיכִין לְשׁוּם עֵסֶק, כִּי הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וַאֲפִלּוּ הַהֶכְרֵחִיּוּת הָיוּ נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי אֲחֵרִים, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה סא) וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרֵאוּ בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן וְכוּ' וּלְקַבֵּל הַחֶסֶד צְרִיכִין כְּלִי וְצִנּוֹר וְעַל-כֵּן צְרִיכִין יְרִאָה, סִטְרָא דִּלְוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִי לְקַבֵּל שֶׁפַע הַחֶסֶד וְיִרְאָה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי רָצוֹן עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל וְזֶה נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כִּי קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב קוֹרֵא וּמְגַלֶּה הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל רַק עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹ לְבַד כִּי בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, אַךְ יֵשׁ קוֹל שֶׁאֲנַת הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חֲכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁמְּגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן וְהַכְנָעָתָם הוּא עַל-יְדֵי חָכְמָם שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה שֶׁיּוֹדֵעַ לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשָׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹצַח הָרָצוֹן בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין אַךְ יֵשׁ מֹצַח הַנְּחָשׁ שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וִינִיקָתוֹ מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת שֶׁאֵין מוֹסִיפִין קֹדֶשׁ וְדַעַת בְּכָל יוֹם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי צְדָקָה מַעֲלִין אֵלּוּ הַיָּמִים הַנִּפּוּלִים וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע מֹצַח הַנָּחָשׁ וּמִתְגַּבֵּר וּמִתְגַּלֶּה מֹצַח הָרָצוֹן וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁמְּגַלֶּה הָרָצוֹן וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה יִרְאָה וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה נִשְׁפָּע הַחֶסֶד וְאָזַי אֵין צְרִיכִין לְשׁוּם עֵסֶק, כִּי נִתְקַיֵּם וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כִּי הַתְּפִלָּה מְגַלֶּה הָרָצוֹן וּמַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל חָכְמַת הַטֶּבַע כִּי הַטֶּבַע מְחַיֵּב כָּךְ וְהַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה הַטֶּבַע וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים וְעַל-כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה רְגָלִים כַּמּוּבָא כִּי שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת הֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁמְּגַלִּין הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב

בְּהִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה עַל-פִּי מַאֲמָר הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת סֵדֶר הַתְּפִלָּה בְּשַׁחֲרִית, שֶׁבִּתְחִלָּה מְסַדְּרִין וְאוֹמְרִים סֵדֶר הַקָּרְבָּנוֹת לְתַקֵּן וּלְבָרֵר עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת מְלֶאכֶת מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הַמְּלָאכוֹת, וְכָל הָעֲשִׂיּוֹת וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה. בְּחִינַת וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וְכוּ' שֶׁבֵּרְכָם מֹשֶׁה בִּגְמַר מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם. וְזֶה בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּסַדְּרִין כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ בַּמִּשְׁכָּן שֶׁעַל יָדָם מְבָרְרִין בְּחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הָעֲשִׂיּוֹת וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל וְהֵם נִתְבָּרְרִים עַל-יְדֵי סֵדֶר הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם קְרֵבִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְזֶה עִקַּר מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן לְהַקְרִיב שָׁם קָרְבָּנוֹת:

חלק ג

וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה סִטְרָא דְּלֵוִי כִּי כָּל הַזְּמִירוֹת וְהַנְּגוּנִים הֵם מִסִּטְרָא דְּלֵוִי כַּיָּדוּעַ. כִּי אָנוּ מַעֲלִין כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי סֵדֶר הַתְּפִלָּה מִתַּתָּא לְעֵלָּא כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן אָנוּ מַעֲלִין כָּל הָעֲשִׂיּוֹת וְהָעֲסָקִים עַל יְדֵי סֵדֶר הַקָּרְבָּנוֹת לִבְחִינַת יִרְאָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת לָהֶם עַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַנִּשְׁפָּע עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁמְּחַיֶּה וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְהַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְעַל-כֵּן אַחַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה סִטְרָא דְּלֵוִי, אַחַר כָּךְ אוֹמְרִים בְּרֵכַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כִּי בִּקְרִיאַת שְׁמַע אָנוּ מְעִידִין עַל יְחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ וְהוּא לְבַדּוֹ מַנְהִיג הָעוֹלָם בְּרָצוֹנוֹ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יג) שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בַּד' דְּאֶחָד כְּדֵי שֶׁיַּמְלִיכוּהוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבָאַרְבַּע רוּחוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ מוֹשֵׁל בְּעוֹלָמוֹ כִּי הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג הָעוֹלָם בְּרָצוֹנוֹ לְבַד וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאוֹמְרִים יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ וְכוּ' יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת וּבְזֶה אָנוּ מְגַלִּין וּמְפָרְסְמִין שֶׁאֵין שׁוּם מַעֲרֶכֶת הַשָּׂמַיִם כְּלָל, וּמַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁהִיא חָכְמַת הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כִּי אָנוּ מוֹדִים וּמְעִידִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַמְּאוֹרוֹת שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְהוּא מַנְהִיג וּמְחַיֶּה אוֹתָם-אֶת כָּל הַמְּאוֹרוֹת וּמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל רַק הַכֹּל בְּרָצוֹנוֹ וְזֶה בְּחִינַת יוֹם טוֹב שֶׁמְּגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן בְּחִינַת וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לָאוֹר יוֹם כִּי כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ לְבַד וְהוּא לְבַדּוֹ יָצַר הַמְּאוֹרוֹת שֶׁבַּשָּׁמַיִם זֶה עִקַּר אוֹר יוֹם כִּי לְהֶפֶךְ חָכְמַת הַטֶּבַע הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ בְּחִינַת חֹשֶׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְיֶרַח לֹא יַגִּיהַּ אוֹרוֹ וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית כִּי עִקַּר הָאוֹר הוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וּכְשֶׁמְּגַלִּין שֶׁהַכֹּל עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹ לְבַדּוֹ זֶה בְּחִינַת יוֹם טוֹב בְּחִינַת אוֹר יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב בְּחִינַת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ וְכוּ' בְּחִינַת וַיַּרְא אֱלֹקִים

אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לָאוֹר יוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי שֶׁבְּיוֹם טוֹב נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן כַּנַּ"ל עַל-כֵּן נִקְרָא יוֹם טוֹב, כִּי אָז דַּיְקָא מֵאִיר אוֹר יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם אָנוּ מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמְּגַלִּין בִּבְרָכַת הַמְּאוֹרוֹת שֶׁהוּא בְּרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאָז מְעִידִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַמְּאוֹרוֹת שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְכָל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כֻּלָּם הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּרָאָם וְאֵין שׁוּם טָבַע כְּלָל וְזֶה עִקַּר אוֹר יוֹם וְכוּ' בְּחִינַת יוֹם טוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

:

וְזֶה בְּחִינַת סֵדֶר קְדֻשָּׁה שֶׁאוֹמְרִים בִּבְרָכַת יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת זֶה בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁהַקְּדֻשָּׁה קוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל כִּי קֹדֶשׁ הִיא בְּחִינַת חָכְמָה כַּיָּדוּעַ, הֵינוּ בְּחִינַת הַחָכְמִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת קֹדֶשׁ שֶׁהֵם מְגַלִּין אֶת הָרָצוֹן וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב תָּלוּי בְּחַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם קוֹבְעִים אֶת הַשָּׁנִים וְהֶחָדָשִׁים וְכָל הַיָּמִים טוֹבִים תְּלוּיִים בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כג) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כד) כִּי עִקַּר בְּחִינַת מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ דְּהַיְנוּ לְקָרוֹת וּלְגַלּוֹת אֶת הָרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי חַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁעַל יָדָם נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב עַל-יְדֵי שֶׁהֵם מְקַשְּׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת סֵדֶר קְדֻשָּׁה שֶׁבִּבְרָכַת הַמְּאוֹרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת קְדֻשָּׁה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין הַתְּפִלָּה בְּלַחַשׁ וְאָז עוֹלִין לַמָּקוֹם שֶׁעוֹלִין וְאָז מִתְקַשְּׁרִין לִבְחִינַת רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת קַדִּישׁ שֶׁאוֹמְרִין בֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם וְהוּא בְּחִינַת הָעַמּוּד שֶׁבֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין מֵעוֹלָם לְעוֹלָם כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת כִּי מַעֲלַת הַקְּדִישׁ גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי הוּא מִתְבַּר כָּל שִׁלְשְׁלָאִין דְּפַרְזְלָא כִּי הַקְּדִישׁ הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בִּבְחִינַת בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵיהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ וּמַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין הָרָצוֹן לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין בִּבְחִינַת מַה שֶׁאוֹמְרִין בַּקְּדִישׁ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְכוּ' לְעֵילָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְכוּ' דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְכוּ' כִּי כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתֻּשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִין כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמּוֹדִים וּמְשַׁבְּחִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ וּבְקַדִּישׁ אוֹמְרִים לְעֵילָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא וְכוּ' זֶה בְּחִינָה לְמַעְלָה מִבְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם הֵינוּ

בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁשָּׁם מִתְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן כִּי בַּקָּדִישׁ עוֹלִים וּמִתְקַשְּׁרִים לִבְחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַקָּדִישׁ הוּא גְּבוֹהַּ מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל כִּי הַקָּדִישׁ הוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִתְתַּקֵּן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם כִּי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם מִשָּׁם עִקַּר יְנִיקַת חָכְמֵי הַטָּבַע כִּי הַתַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת הַטֶּבַע שֶׁשָּׁם מְעֹרָב טוֹב וָרָע וְשָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַבְּחִירָה כִּי כְּשֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ מִתְנַהֶגֶת בִּרְצוֹנוֹ לְבַד זֶה בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁבַּטֶּבַע וְאָז הַטֶּבַע נִכְלָל בְּהַשְׁגָּחָה וְרָצוֹן וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁמַּפְרִידִין הַטֶּבַע מֵהַשְׁגָּחָה זֶה בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּטֶּבַע נִמְצָא שֶׁהַטֶּבַע הוּא בְּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע שֶׁהִיא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְעַל-כֵּן הַקָּדִישׁ שֶׁהוּא עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי שֶׁעוֹלִין וּמִתְקַשְּׁרִין לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל עַל-כֵּן נִתְתַּקֵּן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כְּשֶׁמְּהַפְּכִין חָכְמַת הַטֶּבַע לְרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי מִינֵיהּ וּבֵיהּ אִבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְנָא כִּי הַתַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת הַטֶּבַע בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעִקַּר יְנִיקַת חָכְמֵי הַטֶּבַע הוּא מִשָּׁם מִבְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים כו) אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה כִּי לָבָן הָאֲרַמִּי הוּא בְּחִינַת מֹצַח הַנָּחָשׁ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁמִּתְגַּבֵּר אֲפִלּוּ כְּנֶגֶד בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן בְּחִינַת מֹצַח הָרָצוֹן וְעַל-כֵּן נִקְרָא לָבָן לְשׁוֹן לַבְנוּנִית כִּי מֹצַח הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי זְקָנִי הַדּוֹר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁלֵמוּת כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל זֶה בְּחִינַת לָבָן הָעֶלְיוֹן כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת זְקָנָה וְשֵׂיבָה שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא תַּכְלִית הָרַחֲמִים בְּחִינַת לַבְנוּנִית הַזָּקֵן שֶׁבִּזְקֵנִים וְעַל-כֵּן לָבָן הָאֲרַמִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹצַח הַנָּחָשׁ נִקְרָא לָבָן בְּחִינַת לָבָן שֶׁבַּקְלִפָּה, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן לָבָן בִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל כִּי רָצָה לְהַטִּיל פְּגָם חַס וְשָׁלוֹם בְּשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת רָצוֹן כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע לֻגְמְרֵי כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא בְּחִינַת זָקֵן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת זָקֵן נְשׂוּא פָּנִים בְּחִינַת מְבַקְּשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּרַח יַעֲקֹב מִפְּנֵי עֵשָׂו בָּרַח אֵצֶל לָבָן כִּי עֵשָׂו הוּא בְּחִינַת חֲזִיר הַיַּעַר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק סה). בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים בְּחִינַת חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּעֵשָׂו שֶׁהוּא עִקַּר מַלְכוּת הָרִשְׁעָה בִּבְחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִזֶּרַע שֶׁל עֵשָׂו וְכָל הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם אֻמּוֹת הָעוֹלָם חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּעֵשָׂו עֲמָלֵק, מְקַבְּלִין כֹּחַ מִבְּחִינַת מֹצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב כְּשֶׁרָאָה שֶׁעֵשָׂו מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינָה שֶׁחָכְמַת הַטֶּבַע מִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל עַל-כֵּן בָּרַח אֵצֶל לָבָן דַּיְקָא כִּי רָאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת עֵשָׂו כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיַּכְנִיעַ תְּחִלָּה אֶת שָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא לָבָן הָאֲרַמִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת

מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא שׂוֹרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע כִּי כְּשֶׁיִּתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד לָבָן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ, כָּשֵׁל עוֹזֵר וְנָפַל עָזוּר כִּי מְמֵילָא יִתְבַּטֵּל כֹּחַ שֶׁל עֲשָׂו הַיְנוּ בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְבַּטֵּל חָכְמַת הַטֶּבַע בְּשָׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי שֶׁיַּכְנִיעַ וְיִתְגַּבֵּר עַל לָבָן וְכוּ' וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצָא מִבֵּית לָבָן וְזָכָה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטְּלוֹ וְלָצֵאת מִמֶּנּוּ, עַל-כֵּן שָׁלַח אֶל עֵשָׂו עִם לָבָן גַּרְתִּי וְכוּ' הַיְנוּ שֶׁהוֹדִיעוֹ שֶׁכְּבָר זָכָה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד לָבָן שֶׁהוּא שׂוֹרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, וְעַל-כֵּן מְמֵילָא אֵין כֹּחַ לְעֵשָׂו בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע כִּי כְּבָר הִכְנִיעוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְתַרְגּוּם הוּא לְשׁוֹן הָאֲרַמִי, כִּי מִשּׁם עִקַּר יְנִיקַת חָכְמַת הַטֶּבַע בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ לְבָן הָאֲרַמִי וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כג) מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק וְכוּ' כִּי בָּלָק וּבִלְעָם רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וּלְקַלְקְלָם חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲרַמִי, דְּהַיְנוּ לָשׁוֹן אֲרַמִי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת חָכְמַת הַטֶּבַע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל הַחֶסֶד כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּשְׁפָּע הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן בְּחִינַת וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ זֶה בְּחִינַת בְּרָכָה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כִּי עִקַּר כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם בִּבְחִינַת כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד וְעַל-כֵּן עֲשָׂו בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע הָיָה מִתְקַנֵּא בְּיַעֲקֹב עַל שֶׁקִּבֵּל הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק שֶׁהֵם בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה סא) וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כז) וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְכוּ' יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְכוּ' כִּי עֲשָׂו חָכְמַת הַטֶּבַע הוּא הֶפֶךְ הַבְּרָכוֹת הַבָּאִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֶסֶד כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַחֶסֶד נִמְשָׁךְ רַק עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵשָׂו (תְּהִלִּים קט) וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתִּבוֹאֵהוּ וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה כִּי עֲשָׂו חָכְמַת הַטֶּבַע הוּא הֶהֶפֶךְ מִבְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה מִתְקַנֵּא בְּיַעֲקֹב עַל הַבְּרָכוֹת כִּי עֲשָׂו בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע מִתְגַּבֵּר תָּמִיד לְהַעֲלִים בְּחִינַת הָרָצוֹן וּלְבַטֵּל הַבְּרָכוֹת חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁהָלַךְ יַעֲקֹב לְבֵית לָבָן וְהִכְנִיעַ חָכְמַת הַטֶּבַע בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְאָז נִתְבַּטֵּל מְמֵילָא כֹּחַ עֲשָׂו כֹּחַ חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל וְאָז הוֹדָה לוֹ עַל הַבְּרָכוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק עח) עַל פְּסוּק יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לְךָ כָּאן הוֹדָה לוֹ עַל הַבְּרָכוֹת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּלְעָם וּבָלָק שֶׁרָצוּ לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר שָׁם מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק וְכוּ' כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲרָם הַיְנוּ לָשׁוֹן אֲרַמִי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם עַל-יְדֵי זֶה רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁיִּנְיָקְתָהּ מִבְּחִינַת לָשׁוֹן אֲרַמִי כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל בְּרָכָה חַס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל אֲבָל לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לִגְמֹר מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה חַס וְשָׁלוֹם כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל הָיָה לָהֶם אֱמוּנָה גְּדוֹלָה בַּה' וּבְמֹשֶׁה וְאוֹתוֹ הַדּוֹר גִּלָּה הָרָצוֹן בָּעוֹלָם שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ לְבַד כִּי עֵינֵיהֶם הָרוֹאוֹת אֶת כָּל מַעֲשֵׂה ה' הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כִּי שָׁם נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה וְעַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ

לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לִבְחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן וְלֹא הָיָה כֹּחַ לְבִלְעָם לְקַלֵּל חַס וְשָׁלוֹם רַק אַדְרַבָּה נִתְהַפֵּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה עַל-יְדֵי גֹּדֶל הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁהָיָה אָז בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה כַּנַּ"ל:

חלק ו

נִמְצָא שֶׁתַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר יְנִיקַת מֹצַח הַנְּחָשׁ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְעַל-כֵּן אֵין מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת נִזְקָקִין לְלָשׁוֹן אֲרַמִּי (סוֹטָה לג) מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת הַבְּחִירָה וְהֵם אֵין לָהֶם בְּחִירָה כִּי נִקְרָאִים עוֹמְדִים וְעַל-כֵּן הַתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת הַבְּחִירָה אֵין מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת נִזְקָקִין כִּי הֵם אֵין לָהֶם בְּחִירָה וְאֵינָם רוֹצִים לְהִזְדַּקֵּק כְּלָל לִבְחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא רַק עַל-יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא קוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁבְּחִינַת קֹדֶשׁ קוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן וְזֶה בְּחִינַת לְשׁוֹן קֹדֶשׁ כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה הוּא קוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַקְּרִיאָה דְּהַיְנוּ לִקְרוֹת וּלְגַלּוֹת אֶת הָרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל קְדֻשָּׁה קוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְעַל-כֵּן כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת כֻּלָּם נִתְקְנוּ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְעַל-כֵּן נִתְקְנוּ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל כִּי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא בִּבְחִינַת זָקֵן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹסִיפִין חָכְמָה וָדַעַת בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְעַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת נִשְׁלָם הַדִּבּוּר כִּי הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת וְכָל מַה שֶּׁנִּשְׁלָם הַדַּעַת יוֹתֵר עַל-יְדֵי הַזְּקֵנִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁמּוֹסִיפִין קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם נִשְׁלָם הַדִּבּוּר בְּיוֹתֵר כִּי הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב) מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי כָּל לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים הֵם חֲסֵרִים וְנִקְרָאִים לְשׁוֹן עִלְּגִים וְאֵין שְׁלֵמוּת כִּי אִם לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ נִמְצָא שֶׁלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר יְנִיקָתוֹ מִזְּקֵנֵי הַדּוֹר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ז

כִּי אֵין זִקְנָה וְשֵׂיבָה פְּחוּתָה מִשִּׁבְעִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה הֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ס) וּכְנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁהֵם שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין יֵשׁ שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִים שֶׁהֵם שִׁבְעִים אֻמּוֹת שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע וְעַל-כֵּן עִקַּר יְנִיקָתָן מִפֶּגֶם זִקְנֵי הַדּוֹר כְּשֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת וְאֵין זוֹכִין כָּל זְמַן שֶׁמַּזְקִינִים לִבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַזִּקְנָה אָזַי עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים הַנַּ"ל וְלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מִשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים הוּא בִּבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

וְכָל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שִׁבְעִים אַנְפִּין נָהִירִין כְּלוּלִין בְּלָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ נִמְצָא שֶׁלָּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ הוּא בִּבְחִינַת זְקֵנִי הַדּוֹר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁלֵמוּת שֶׁמּוֹסִיפִין דַּעַת בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב לב) יָמִים יְדַבֵּרוּ וְרֹב שָׁנִים יוֹדִיעוּ חָכְמָה, כִּי כָּל מַה שֶּׁמּוֹסִיפִין יָמִים נִשְׁלָם הַדִּבּוּר יוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת לָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹסִיפִין חָכְמָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁמַּזְקִינִים יוֹתֵר וְזֶהוּ יָמִים יְדַבֵּרוּ וְרֹב שָׁנִים יוֹדִיעוּ חָכְמָה, כְּשֶׁזּוֹכִין בְּרֹב שָׁנִים לִידִיעַת חָכְמָה אֲזַי הַיָּמִים יְדַבְּרוּ כִּי עַל-יְדֵי הַחָכְמָה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת לָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁלָּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ יְנִיקָתוֹ מִזְּקֵנֵי הַדּוֹר שֶׁבְּקִדֵּשָׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְעַל-כֵּן כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְהַבְּרָכוֹת וְכוּ' שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כֻּלָּם הֵם בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ כַּנַּ"ל אֲבָל הַקִּדּוּשׁ שֶׁהוּא קְדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ מְאֹד לְמַעְלָה מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְהוּא מַתְבַּר כָּל שַׁלְשְׁלָאִין דְּפַרְזְלָא, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹלִים לְשָׁרֶשׁ הָרָצוֹן וּמְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשָׁם עַד שֶׁמִּתְגַּבֵּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן מְאֹד עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ חָכְמַת הַטֶּבַע לְהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי עַכְשָׁיו קוֹרְאִין וּמְגַלִּין אֶת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם דַּיְקָא כִּי אָנוּ מְהַפְּכִין עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה זוֹ הִרְגַּלְנוּ לְרָצוֹן דְּהַיְנוּ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁיְּנִיקָתָהּ מִלְּשׁוֹן תַּרְגּוּם מִתְהַפֵּךְ וְקוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן, וּמִנַּיָּה וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כְּמוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁלָּשׁוֹן תַּרְגּוּם דַּיְקָא שֶׁהֲרֵךְ שָׁם יְנִיקָתָם שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע עַל יְדוֹ דַּיְקָא יִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְאָז נִכְנָע חָכְמַת הַטֶּבַע לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן הַקִּדּוּשׁ בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם מַתְבַּר כָּל שַׁלְשְׁלָאִין דְּפַרְזְלָא כִּי כֻּלָּם מִתְבַּטְּלִין לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי שֶׁהַתַּרְגּוּם בְּעַצְמוֹ מְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הַקִּדּוּשׁ הוּא בְּחִינַת הָעֲמוּד שֶׁבֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם, שֶׁהֲרֵךְ בּוֹ עוֹלִים מֵעוֹלָם לְעוֹלָם כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הָעוֹלְמוֹת מֵעוֹלָם לְעוֹלָם הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה תַּכְלִית הַמַּעֲלָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעוֹלָם הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְעִקַּר הָעֲלִיָּה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן כְּשֶׁזּוֹכִין לְבַטֵּל הַכֹּל עַד שֶׁבָּאִים לִשְׁלֵמוּת הָרָצוֹן בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת אָז עוֹלִים לְעוֹלָם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינָה זוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. וְעַל-כֵּן הַקִּדּוּשׁ שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים עַל יָדוֹ לִבְחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְרָצוֹן וַאֲפִלּוּ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁיְּנִיקָתָהּ מִבְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לִבְחִינַת רָצוֹן. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה עוֹלִים מֵעוֹלָם לְעוֹלָם כִּי עִקַּר הָעֲלִיָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת בָּרְכוּ שֶׁאוֹמְרִים בֵּין יִשְׁתַּבַּח לַיּוֹצֵר כִּי בָּרְכָה מִסְטָרָא דְכַהֲנֵי בְּחִינַת כֹּה תְבָרְכוּ וְעַל-יְדֵי פְּסוּקֵי דְזִמְרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין אֶת הַיְרָאָה וַאֲזַי נִמְשָׁךְ חֶסֶד בִּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר יז) וְהִנֵּה פָּרַח מַטֵּה אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת בָּרְכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת בָּרְכוּ בְּחִינַת בְּרָכָה בְּחִינַת וְאַתֶּם כֹּהֲנִי ה' תִּקָּרְאוּ כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת 'אַקְדָּמוּת' שֶׁאוֹמְרִים בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא שָׁבַח גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד וְנִתְתַּקֵּן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם דַּיְקָא כִּי שָׁבוּעוֹת הוּא בְּחִינַת זָקֵן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֱמַר בְּשָׁבוּעוֹת כִּי בְּשָׁבוּעוֹת נִתְגַּלֶּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּזָקֵן מָלֵא רַחֲמִים וְעַל-כֵּן אָז יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְשַׁבֵּר חָכְמַת הַטֶּבַע וּלְהָפְכָהּ לְרָצוֹן עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה אָז וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז אוֹמְרִים שֶׁבַח גָּדוֹל וְנוֹרָא שֶׁהוּא אַקְדָּמוּת בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם דַּיְקָא. שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כְּשֶׁלְּשׁוֹן תַּרְגּוּם נִכְלָל בְּקְדֻשָּׁה. וְלִשׁוֹן תַּרְגּוּם דַּיְקָא שֶׁמִּמֶּשֶׁם יְנִיקָתָם, מְגַלֶּה וּמְפָרְסֵם אֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וּמִינֵיהּ וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נָרָנָּא וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יא

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת עֵת רָצוֹן בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵת רָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּכְבָר מוּבָא זֶה בְּהִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה:

הלכות קריאת שמע

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה וַיֹּאמֶר בִּלְעָז אֶל רוּת וְכוּ' בְּסִימָן סה, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בְּחִינַת הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י וְהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נו) בַּה' אֲהַלֵּל כוּ' בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל כוּ' וְזֶהוּ ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְזֶה פֵּרוּשׁ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיְנוּ הַשְׁמַע לְאָזְנֶיךָ כוּ' כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת טו) וְאִם כֵּן יִצְטָרֵךְ לִשְׁאֹר בְּאוֹת רִאשׁוֹנָה עַל כֵּן הַתִּקּוּן לָזֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית וְזֶהוּ ה' אֱלֹהֵינוּ כוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם יג) גַּם כֵּן מִפָּסוּק זֶה שֶׁקְּרִיאַת שְׁמַע נֶאֱמֶרֶת בְּכָל לָשׁוֹן כִּי שְׁמַע בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ כִּי

מֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְבַּטֵּל אֶל הַתְּכִלִּית וְשָׁם כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְאֵין שָׁם שׁוּם רַע כְּלָל עַל-כֵּן הָרַע שֶׁל הַלְּשׁוֹנוֹת נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל וְנִשְׁאָר רַק הַטּוֹב הַמְלֻבָּשׁ בְּאוֹתוֹ הַלָּשׁוֹן כִּי בְּוַדַּאי בְּכָל הַלְּשׁוֹנוֹת יֵשׁ שָׁם טוֹב הַנִּסְתָּר שָׁם רַק שֶׁהָרַע מְכַסֶּה עָלָיו וְעַל-כֵּן מֵהָרְאוּי שֶׁלֹּא לוֹמַר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת אֲבָל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּטּוּל שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב וְכוּ' כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן מֻתָּר לְקָרוֹתָהּ בְּכָל לָשׁוֹן כִּי הָרַע נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל וְנִשְׁאָר רַק הַטּוֹב כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן מְרֻמָּז בְּקְרִיאַת שְׁמַע דַּיְקָא שֶׁיֵּשׁ טוֹב בְּכָל הַלְּשׁוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיוּ לְטַטָּפֹת בֵּין עֵינֶיךָ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת לד) טַט בְּכַתְפֵי שְׁתַּיִם פֵּת בְּאַפְרִיקֵי שְׁתַּיִם שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁל לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּלֻבָּשׁ בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (סִימָן לג) לְהוֹרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבִּטּוּל כַּנַ"ל עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַטּוֹב הַיְנוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַמְלֻבָּשׁ בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים כַּנַ"ל וּבָזֶה נִתְיַשֵּׁב הַדִּין שֶׁהִקְשׁוּ הַפּוֹסְקִים מַה רָאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִדְרֹשׁ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ שֶׁקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לַיְלָה זְמַנָּהּ כָּל הַלַּיְלָה כָּל זְמַן שְׁכִיבָה וּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל יוֹם הוּא רַק בִּזְמַן קִימָה דְּהַיְנוּ בִּתְחִלַּת הַיּוֹם אֲבָל לֹא כָּל הַיּוֹם כִּי עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּטּוּל הוּא רַק בַּלַּיְלָה כִּי הִיא בְּחִינַת סְתִימוּ דְּעֵינִין כִּי אָז בְּנֵי אָדָם נְחִים וְאֵינָם רוֹדְפִים כָּל כָּךְ אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נב) שֶׁעִקַּר הַבִּטּוּל הוּא בַּלַּיְלָה גַּם לַיְלָה הוּא דִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יְסוּרִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאִים לְבְחִינַת בִּטּוּל כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ שָׁם וְזֶה בְּחִינַת (מִיכָה ז) כִּי אֲשֵׁב בַּחשֶׁךְ ה' אוֹר לִי כִּי אֲשֵׁב בַּחשֶׁךְ דַּיְקָא אָז ה' אוֹר לִי, בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ב) כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחשֶׁךְ מִן הַחשֶׁךְ דַּיְקָא כִּי דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁמִּתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הַחשֶׁךְ וְהַדִּינִים וְהַיְסוּרִין חַס וְשָׁלוֹם הֵן בַּעֲבוֹדַת ה' הֵן בְּנַשְׁמִיּוּת אָז דַּיְקָא עִקַּר הָעֲצָה לְסַתֵּם עֵינָיו וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיְסוּרִין כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁנָה שֶׁהִיא בַּלַּיְלָה דַּיְקָא כִּי הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל בְּחִינַת בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי כַּמּוּבָא וְהִיא בְּסִתְימוּ דְּעֵינִין כַּנַ"ל כִּי עִקַּר הַבִּטּוּל הוּא בְּסִתְימוּ דְּעֵינִין וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשָּׁנָה בַּלַּיְלָה כִּי מֻחֲמַת הַדִּינִים כַּנַ"ל סוֹתְמִין עֵינֵיהֶם וּמְבַטְּלִין עַצְמָן אֶל הַתַּכְלִית שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן קוֹרִין מִקֹּדֶם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִיא בְּחִינַת בִּטּוּל כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע בַּלַּיְלָה. וְעַל-כֵּן זְמַנָּהּ כָּל הַלַּיְלָה כִּי אָז הוּא בְּחִינַת הַבִּטּוּל כַּנַ"ל אֲבָל בַּיּוֹם אֵין זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כִּי אִם עַד זְמַן קִימָה דְּהַיְנוּ קֹדֶם שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט הָעוֹלָם לְרָדְפָּ אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְתִימוּ דְּעֵינִין אֲבָל אַחַר כָּךְ אֵין זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן נָתְנוּ חֲזַ"ל (בְּרָכוֹת ט) הַזְּמַן כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁיִּשְׁנִים עֲדַיִן דְּהַיְנוּ עַד שֶׁעָה שֶׁבְּנֵי מְלָכִים עוֹמְדִים מִמִּטּוֹתֵיהֶם וְעַל-כֵּן עֲדַיִן לֹא נִתְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָם וְהָעוֹלָם נָח עֲדַיִן מֵרְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה אֲבָל אַחַר שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת שֶׁכְּבָר קָמוּ כֻּלָּם אֵין זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַפְרִיד בֵּין הַדְּבֵקִים כִּי אַף שֶׁעִקַּר הוּא הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד וְשֶׁיִּהְיוּ כָּל הַדְּבוּרִים נִכְלָלִין בְּאֶחָד עִם כָּל זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת לָשׁוּב מִבְּחִינַת בִּטּוּל וּלְצַמְצֵם הָאוֹר לְתַקֵּן הַמִּדּוֹת וְהַכֵּלִים כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ וְזֶה בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁנַּעֲשֶׂה אַחַר הַבִּטּוּל כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת מִדּוֹת וְכֵלִים כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּהַדָּרָגָה וּבְצַמְצוּם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַכֵּלִים לְקַבְּלוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר גּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַפְרִיד בֵּין הַדְּבֵקִים כְּדֵי לְתֵת גְּבוּל וּמִדָּה וְצַמְצוּם לְכָל כְּלִי כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר לְכָל אֶחָד לְפִי מִדָּתוֹ וְשִׁעוּרוֹ וְלֹא לְהוֹצִיאָם מֵהַצַּמְצוּם וּלְדַבְּקָם יַחַד וּלְחַבֵּר וְלַעֲשׂוֹת אֶחָד מֵהֶם כִּי זֶה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר גּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים, וְכֵן כָּתוּב בַּכְּתָבִים שֶׁתְּחִלַּת שְׁבִירַת הַכֵּלִים הָיָה מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ מְחֻבָּרִין וּמְעֹרָבִין עַד֯יִן וְלֹא נִתְחַלְּקוּ כָּרָאוּי בִּבְחִינַת קַוִּין עַיִן שָׁם וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת טו) כָּל הַמַּפְרִיד בֵּין הַדְּבֵקִים מְצַנְּנִין לוֹ גֵּיהִנֹּם כִּי הָרְשָׁעִים שֶׁהוֹלְכִין אַחַר תַּאֲוֹת לִבָּן וְהוֹלְכִים אַחַר הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּתְהַוֶּה מֵרִבּוּי אוֹר וְעַל-כֵּן הֵם נִכְוִין בַּגֵּיהִנֹּם שֶׁנִּתְהַוֶּה מִזֹּעָתָן שֶׁל חַיּוֹת כִּי הַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב כִּי הֵם מַגְבִּיהִים עַצְמָם לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִן הָרָקִיעַ שֶׁעַל רֹאשָׁן וּמֵחֲמַת אֵימָה שְׁבִים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְעַל-כֵּן הִיא יוֹרֶדֶת עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים וְהֵם נִכְוִים בְּאוֹתָהּ הַזֵּעָה כִּי הֵם הָיוּ הֵפֶךְ מִזֶּה כִּי לֹא שָׁבוּ מִתַּאֲוָתָם וְרָדְפוּ וּמָלְאוּ תַּאֲוֹתֵיהֶן שֶׁזֶּה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁמִּזֶּה הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת מְלֻבָּשׁ בָּהֶם טוֹב שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל מֵהַטּוֹב הָעֶלְיוֹן רַק מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגָּרַם שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּזֶּה נִתְהַוּוּ הַקְּלִפּוֹת וְעַל-כֵּן הוּא מְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הַקְּלִפּוֹת וְעַל-כֵּן מִי שֶׁמַּפְרִיד בֵּין הַדְּבֵקִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר כָּרָאוּי בְּתוֹךְ הַמִּדּוֹת כַּנַ"ל מְצַנְּנִין לוֹ גֵּיהִנֹּם כִּי אֵינוֹ נִכְוֶה מֵהַגֵּיהִנֹּם שֶׁהוּא זֵעַת הַחַיּוֹת כִּי הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כַּנַ"ל כִּי מְצַמְצֵם הָאוֹר כָּרָאוּי וְאֵינוֹ הוֹרֵס לַעֲלוֹת אֶל ה' לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ כְּמוֹ הַחַיּוֹת שֶׁרָצִים וְשָׁבִים מֵחֲמַת פַּחַד שֶׁמִּתְיָרְאִין לַעֲלוֹת לִפְנִים מִמְּחִצָּתָם וְכַנַ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן כג) עַל פָּסוּק (יְשַׁעְיָה לה) שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה:

וְהַכְּלָל שֶׁשְּׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה הוּא לְהַשִּׂיג וְלִתְפֹּס אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה דַּיְקָא שֶׁגַּם הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה יִהְיֶה שָׂמֵחַ וְלַהֲפֹךְ אוֹתָם לְשִׂמְחָה. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם מֶרְכָּבָה לַקְּדֻשָּׁה עַיִן שָׁם עוֹד כָּתַב שֶׁהַשִּׂמְחָה הִוא רְפוּאָה לְכָל הַחוֹלָאוֹת כִּי כָּל הַחוֹלָאוֹת בָּאִין מִקְּלִקּוּל הַשִּׂמְחָה כִּי עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה בָּאִין בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּתְקַלְקְלָה הַשִּׂמְחָה שֶׁהִיא

בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה עַל-יְדֵי זֶה נִתְקַלְקְלִין יו"ד מִינֵי דְּפִיקִין וּבָאִין חוֹלָאוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

וְעַל-פִּי זֶה יֵשׁ טַעַם לְמַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּרֵתוֹת ו) כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֵין בָּהּ צֵרוּף פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כִּי צָרִיךְ דַּיְקָא לְצָרֵף פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלָּתֵנוּ כְּדֵי לְהַכְנִיס אֶת בְּחִינַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת שִׂמְחָה כִּי צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה כַּמּוּבָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה וּתְפִלָּה הִיא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב וְשָׁם הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ד) נָתַתָּ שִׂמְחָה בְלִבִּי וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לא) אֵין עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁבַּלֵּב הִיא בְּחִינַת שִׂמְחָה, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ דַּיְקָא לְצָרֵף אֶת הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה כְּדֵי לְהַכְנִיס אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ שְׁלֵמוּת מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה בַּעֲשָׂרָה, כִּי אָז מִתְעוֹרְרִין כָּל עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם הַשִּׂמְחָה וְעַל-כֵּן כָּל יָחִיד מֻחָיָב לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר, כִּי אָז בְּקַל יִנָּצֵל מִבְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה כִּי הַצִּבּוּר עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשִּׂמְחָה מֵרִבּוּי עָם וּבִפְרָט מִנְּיַן עֲשָׂרָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מִינֵי זִמְרָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לַהֲפֹךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל עַל-כֵּן אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה חַס וְשָׁלוֹם יִתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה עַל-יְדֵי הַצִּבּוּר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַתְּפִלָּה הִיא רְפוּאָה לַכֹּל כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁסּוֹמְכִין קְרִיאַת שְׁמַע עִם בִּרְכַּת גָּאַל יִשְׂרָאֵל לְתְפִלָּה כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִיא אֱמוּנָה וֶאֱמוּנָה הִיא עִקַּר הַשִּׂמְחָה כִּי זֶהוּ תַּכְלִית הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קד) אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּה', וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר שֶׁאֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת אֲנָפִין נְהוֹרִין דְּהַיְנוּ שִׂמְחָה כִּי אֱמוּנָה הִיא כְּשֶׁנִּתְחַבֵּר בָּהּ אֱמֶת עַיִן שָׁם וּקְרִיאַת שְׁמַע דְּהַיְנוּ ה' אֶחָד הוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הַיִּחוּד וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְעוֹרֵר שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת רַמַ"ח תֵּבִין שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע כְּנֶגֶד רַמַ"ח אֵיבָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רַמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁכְּשֶׁאָדָם שָׂמֵחַ צָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ וְלֵילֵךְ כָּל כּוֹמַת הַשִּׂמְחָה כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא קוֹמָה שְׁלֵמָה עַיִן שָׁם בַּפְּסוּק שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְכוּ' וְעַל-כֵּן אַחַר פְּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁהוּא אֱמוּנָה בְּחִינַת שִׂמְחָה אָנוּ אוֹמְרִים רַמַ"ח תֵּבִין כְּנֶגֶד רַמַ"ח אֵיבָרִים וְכוּ' כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה בְּכָל הַקּוֹמָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלַם כָּל כּוֹמַת הַשִּׂמְחָה בְּרַמַ"ח אֵיבָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רַמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים תֵּכֶף גְּאֻלָּה וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הַשִּׂמְחָה אֲזַי מִתְפַּלְּלִין תֵּכֶף כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ט) כָּל הַסּוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה אֵינוֹ נִזּוֹק כָּל הַיּוֹם וְכוּ' כִּי עַל-יְדֵי סְמִיכוּת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה אָז הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בַּגְּמָרָא

שָׁם שֶׁבַּשְׁבִּיל זֶה אָנוּ עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל סָמוּךְ לִגְאֻלָּה כְּדֵי לַעֲמֹד בַּתְּפִלָּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה. וְעַל-כֵּן שׁוּב אֵינוֹ נוֹזֵק וְכוּ' כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַשִּׂמְחָה וּכְשֶׁהַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה הִיא רְפוּאָה לַכֹּל וִישׁוּעָה לַכֹּל. וְעַל-כֵּן הַסּוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה אֵינוֹ נוֹזֵק כִּי סְמִיכוּת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה הִיא תִּקּוּן הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קְטֹרֶת. שֶׁהָיָה שָׁם חֶלְבָּנָה, שֶׁמֹּשֶׁם לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה צֵרוּף פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בַּתְּפִלָּה כִּי קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב וְהָיוּ מְצָרְפִין חֶלְבָּנָה דַּיְקָא כְּדֵי לְהַכְנִיס אֶת בְּחִינַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁעַל זֶה מְרַמֵּז חֶלְבָּנָה שְׁרֵיחָהּ רַע, בְּתוֹךְ הַקְּטֹרֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל כִּי הָיוּ עֶשְׂרָה סַמָּנֵי קְטֹרֶת מִלְּבַד חֶלְבָּנָה כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל וְהַחֶלְבָּנָה מִצְטָרֶפֶת גַּם כֵּן זֶהוּ בְּחִינַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁנִּכְנָס גַּם כֵּן בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְעוֹרֵר וּלְתַקֵּן הַשִּׂמְחָה בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם. כִּי בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה אוֹמְרִים קְטֹרֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה עֶשְׂרָה הַלֻּלְוִיָּהּ בְּחִינַת יוּ"ד מִינֵי נְגִינָה וְאַחַר כָּךְ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא אֱמוּנָה שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְכֵן גְּאֻלָּה כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הַשִּׂמְחָה אָז עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל וַאֲזַי הִיא תַּכְלִית הַשִּׂמְחָה דְּהַיְנוּ דְּבֵקוּת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הַשִּׂמְחָה לִשְׂמֹחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת דְּבֵקוּת כַּיָּדוּעַ וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרָכִין טז) קְטֹרֶת מְכַפֶּר עַל לָשׁוֹן הָרַע כִּי עִקַּר פְּגַם לָשׁוֹן הָרַע שֶׁמּוֹצֵא מוּם בְּיִשְׂרָאֵל וּמְקַטְרֵג עָלָיו וְעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַרְחִיקוֹ מִן הַקְּדֻשָּׁה וְעַל-כֵּן הַחֵטְא גָּדוֹל מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלַן כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וְרוֹצֶה לְקָרֵב אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא לְרַחֵק כִּי אַדְרַבָּא אָנוּ צְרִיכִין דַּיְקָא לְהַכְנִיס בְּחִינַת הָעַצְבוּת בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְקָרֵב דַּוְקָא הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן קְטֹרֶת מְכַפֶּר כִּי קְטֹרֶת עִם חֶלְבָּנָה מְרַמֵּז עַל צֵרוּף וְקִרְבַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הוּא מְכַפֵּר עַל לָשׁוֹן הָרַע כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

:

עִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע בְּפֶה דַּיְקָא שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹצִיא בַּפֶּה דַּיְקָא שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם אֱמוּנַת הַיִּחוּד דְּהַיְנוּ שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם, וְאֵין דַּי בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב לְבַד כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּאֲמִין בֶּאֱמֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין יוֹצֵא בָּזֶה יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע כָּלָל עַד שֶׁיּוֹצִיא בְּשִׂפָתָיו שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת טו) הַשְׁמַע לְאָזְנֶךָ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ:

עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "וַיְהִי מִקֵּץ-כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז, וְהוּבָא כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ מֵעָוֹונוֹת כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת דְּהַיְנוּ לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כִּי עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַזֶּה נִצּוֹלִין מֵעָוֹונוֹת כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְכָל אָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה לְהָאִיר זֶה הַדַּעַת בָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה אֵין זֶה שְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיֶה לְמַעְלָה לְבַד רַק עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁהוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר גַּם לְמַטָּה בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַשָּׁפָל כִּי זֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה הָעֲבוֹדָה שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר מִקְרוּצֵי חֹמֶר וְכוּ' וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַנִּיחַ בֵּן וְתַלְמִיד כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְשָׁם עִקַּר סֵדֶר הַזְּמַנִּים הוּא בִּבְחִינַת מַקִּיפִים שֶׁיֵּשׁ מַקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִים, וְיֵשׁ מַקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנִים, בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים וְזֶה בְּחִינַת שֶׁפַע הַכֶּתֶר וְכוּ' וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת 'כֹּל' שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וּבְדָרֵי מַטָּה בִּבְחִינַת (דִּבְרֵי הַיָּמִים א כט) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ-דְּאָחִיד בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכוּ' לְהַרְאוֹת לְדָרֵי מַעְלָה שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל בְּהַשָּׁגָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מָה חָמִית וְכוּ' וּלְהַפֵּךְ לְדָרֵי מַטָּה הַמַּנָּחִים לְמַטָּה מְאֹד לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁה' עִמָּם וְאָצְלָם וְכוּ' כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה כו) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁגַת בֵּן וְתַלְמִיד, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה וְצָרִיךְ לְכָלֵל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יִרְאָה וְכוּ' וְעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָה בִּבְחִינַת (בְּמִדְבַּר כג) כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל וְכוּ' וְכוּ' כִּי הַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת הַפְרָנָסָה מֵהַיְדִים שֶׁיֵּשׁ בְּיָם הַחָכְמָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּפֶה דַּיְקָא שֶׁצְּרִיכִין לְפָרְסֵם אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה בְּפֶה דַּיְקָא עַל-יְדֵי אֲמִירַת קְרִיאַת שְׁמַע פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם, זֶה בְּחִינַת וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר מִקְרוּצֵי חֹמֶר וְכוּ' שֶׁעִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁיּוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בְּפֶה דַּיְקָא כְּדֵי לְפָרְסֵם אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם הַשָּׁפָל כִּי עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר קוֹרְאִין וּמְפָרְסְמִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בִּפְנֵי דָּרֵי מַטָּה שֶׁיֵּדְעוּ כֻּלָּם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כִּי הַדִּבּוּר הוּא בִּבְחִינַת כָּל הַנַּ"ל דְּאָחִד בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן יא) שֶׁהַדִּבּוּר נִקְרָא צִפּוֹרְתָּא דְּקַאי בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא, זֶה בְּחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דְּאָחִד בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא כִּי כָּל הַנַּ"ל זֶה בְּחִינַת צַדִּיק כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר

הַנַּ"ל וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן יב) פֶּה אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְּצַדִּיק נְמָצָא שֶׁהַדִּבּוּר הוּא בִּבְחִינַת צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּל הַנַּ"ל דְּאָחֵד בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, שֶׁמֵּאִיר בְּדֶרֶי מַעְלָה וְדֶרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּפֶה כְּדֵי לְהָאִיר הַדַּעַת הַזֶּה שֶׁל הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בְּדֶרֶי מַעְלָה וְדֶרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל וְהָעִקָּר לְהָאִיר בְּדֶרֶי מַטָּה שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו כַּנַּ"ל כִּי עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר מְפָרְסְמִין וּמְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל גַּם כֵּן שֶׁזֶּה עִקַּר תַּעֲנוּגָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל כִּי הַדִּבּוּר זֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים עא) יְמַלֵּא פִּי תְּהִלָּתֶךָ, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית א) וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁמְּגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאָז הָעוֹלָם מְמֻלָּא מִבְּנֵי אָדָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם שֶׁהֵם יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן יא) זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת דֶּרֶי מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה שֶׁהוּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' ה' אֶחָד כִּי אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ נֶעְלָם מֵעַיִן כֹּל דְּלִית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת דֶּרֶי מַעְלָה בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת מָה חָמִיתָ וְכוּ' וּבָרוּךְ שֵׁם זֶה בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה בְּחִינַת דֶּרֶי מַטָּה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ. כִּי מִצַּד הַנְהָגַת מַלְכוּתוֹ אָנוּ מַשִּׂיגִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי יוֹדְעִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מֶלֶךְ מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל. וְזֶה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת הַשָּׂגַת דֶּרֶי מַטָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ לְכָלֵל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בֵּינוֹנִי וְתַחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן וְזֶה בְּחִינַת שֶׁצָּרִיךְ לְאַרְכָּא בַּד' דְּאֶחָד כְּדֵי שֶׁיַּמְלִיכֵהוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבָאַרְבַּע רוּחוֹת זֶה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ הַיְנוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת תַּחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן, תַּלְמִיד בְּבֵן שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַשָּׂגַת דֶּרֶי מַעְלָה יְחוּדָא עִלָּאָה מִבְּחִינַת הַשָּׂגַת דֶּרֶי מַטָּה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּכְלָלִיּוּת עֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַשָּׂגַת דֶּרֶי מַטָּה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד מִבְּחִינַת דֶּרֶי מַעְלָה מִבְּחִינַת מָה וְכוּ' זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ. זֶה בְּחִינַת שְׁתִיקָה בְּחִינַת הַשָּׂגַת דֶּרֶי מַעְלָה בְּחִינַת מָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה בְּחִינַת שְׁתוֹק כָּךְ עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה בְּחִינַת 'דְּיֵחֲזֵי לָן סִתְרֵיהּ דְּאִתְאֲמַר בִּלְחִישָׁא', הַיְנוּ בְּחִינַת הַשָּׂגָה עֶלְיוֹנָה בְּחִינַת מָה שֶׁזֹּאת הַהַשָּׂגָה נִסְתֶּרֶת וְנֶעְלֶמֶת וְהִיא בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּלַחַשׁ שֶׁסָּמוּךְ לַשְּׁתִיקָה בִּבְחִינַת דְּאִתְאֲמַר בִּלְחִישָׁא וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת רְמַ"ח תֵּבִין שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת לִזְכּוֹת לְדַעַת מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת רְמַ"ח מִצְווֹת עֲשֵׂה שֶׁבַּתּוֹרָה כְּדֵי לְהַשִּׂיג וְלָדַעַת עַל יָדָם אֶת הַבּוֹרֵא

יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְעַל-כֵּן רח"ם אוֹתִיּוֹת רְמַ"ח כִּי רְמַ"ח מִצְוֹוֹת עֲשֵׂה זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁמְּקַיְּמִין אֶת רְמַ"ח מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה אָז נִקְרָאִין אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי אִם לָאו חַס וְשָׁלוֹם הוּא רַק חַיָּה בְּדִמּוּת אָדָם וְזֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מְיֻשָּׁב מִבְּנֵי אָדָם כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר רַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל עַל-כֵּן יֵשׁ בָּהּ רְמַ"ח תֵּבִין כְּנֶגֶד רְמַ"ח מִצְוֹוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמַ"ח אֵיבָרִים, כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁין קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְכוּ' כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת לְדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וּלְקַיֵּם מִצְוֹוֹתָיו כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְכוּ' הַיְנוּ בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד דְּהַיְנוּ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לְגַלּוֹת הַדַּעַת בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם כִּי עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין הַמַּקִּיפִין שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ לְקַשֵּׁר בְּחִינַת הַזְּמַן דְּהַיְנוּ הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם כְּדֵי שֶׁיְּמֻשַּׁךְ בְּכֹל יוֹם בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַיּוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לִבְחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְעֵת עֶרֶב אַחַר נְעִילָה כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים אָז מוֹחֲלִין הָעֲוֹנוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת הַנַּ"ל כְּשֶׁמַּשְׁלִיכִין הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עֲוֹונוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְאָז מֵאִיר הַדַּעַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּעִנְיַן חֲנָכָה עַיֵּן שָׁם וְאָז זוֹכִין לְמַקִּיפִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁפַע הַכֶּתֶר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּחִינַת כֶּתֶר כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן אָז אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע מִלְּבַד הַקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁל כָּל יוֹם זֶה בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים שֶׁמְּקַבְּלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הַמַּקִּיפִין כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁנָה דְּהַיְנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּדֵי לְקַבֵּל עַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים כַּנַּ"ל. כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִיא בְּחִינַת הֶאָרַת הַדַּעַת בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְכוּ' וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם וְכוּ' הַנֶּאֱמָר בִּקְרִיאַת שְׁמַע בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד. כִּי גַּם הַתַּלְמִידִים קְרוּיִים בָּנִים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם:

חלק ו

וְעַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָרְצוֹן עַל-יְדֵי הַפָּרְנָסָה וְזֶה בְּחִינַת אֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁאוֹמְרִים אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאָז מֵאִיר הָרְצוֹן בְּחִינַת הֵיכַל הָרְצוֹן הוּא בְּחִינַת אֱמֶת וְיַצִּיב וְכוּ' כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת כִּי עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא

בְּחִינַת הָאָרֶת בֵּן וְתַלְמִיד מִשָּׁם מְקַבֵּל הַמַּלְכוּת הַפְּרָנְסָה וְזֶה בְּחִינַת וְנָתַתִּי עֵשֶׂב וְכוּ' וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ הַנֶּאֱמַר בְּקְרִיאַת שְׁמַע כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפְּרָנְסָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַפְּרָנְסָה מֵאִיר הָרָצוֹן וְזֶה בְּחִינַת הֵיכַל הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכַת אֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁאוֹמְרִים אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁמַּזְכִּירִין בִּבְרָכַת אֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף כִּי הַפְּרָנְסָה נִמְשָׁךְ מִיַּם הַחָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֵּלֶת הַמַּלְכוּת הַפְּרָנְסָה כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קיח) קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף כִּי הִתְגַּלּוּת יַם הַחָכְמָה זֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז נִבְקְעוּ כָּל מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְכִלְתָּא בְּשַׁלַּח) רָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ' עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים אָמְרוּ זֶה אֵלִי וְכוּ' (סוֹטָה ל) כִּי אָז נִתְגַּלָּה אֱלֹקוּתוֹ מְאֹד מְאֹד וְכָל הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים נִתְגָּרְשׁוּ וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁלֹט עַל יִשְׂרָאֵל הַיְנוּ כָּל הַחֲטָאִים וַעֲוֹונוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם הַזֵּדוֹנִים נִכְנְעוּ וְנִתְבַּטְּלוּ אָז וְלֹא הָיָה לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה עַל יִשְׂרָאֵל וְזֶה בְּחִינַת רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל לְהַצִּיל יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹונוֹת וּלְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת שֶׁל הַשְּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְזֶה מַמָּשׁ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁנִּתְגָּרְשׁוּ הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים שֶׁהֵם כָּל הַחֲטָאִים כַּנַּ"ל וְנִבְקַע יַם הַחָכְמָה וְנִתְגַּלָּה הַדַּעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּחִינַת זֶה אֵלִי וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת יַם הַחָכְמָה שֶׁנִּזְכָּר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּחִינַת זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת אֶת הַפְּרָנְסָה וְזֶה בְּחִינַת קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף כִּי מִשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת הַפְּרָנְסָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע אוֹמְרִים אֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל וְאָז מַזְכִּירִין קְרִיעַת יַם סוּף כְּמוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין וְיַם סוּף לָהֶם בָּקַעְתָּ וְכוּ' לְךָ עָנוּ שִׁירָה וְכוּ' זֶה בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר עַל-יְדֵי הַפְּרָנְסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָאָרֶת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁנָּתַן הַתַּנָּא סִימָן (בְּרָכוֹת ב) מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּעַרְבִית מִשָּׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנָסִים לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָתָן וְנָתַן הַסִּימָן לִזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע מִשָּׁעָה אֲכִילָה כִּי קְרִיעַת שְׁמַע הוּא בְּחִינַת הָאָרֶת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָרָצוֹן בְּשָׁעַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָתָן דַּיְקָא כִּי אֲכִילַת תְּרוּמָה זֶה בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן בְּשָׁעַת אֲכִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּרוּמָה שֶׁאֵין לָהּ שִׁעוּר בְּחִינַת מ"ה בְּחִינַת תְּרוּמָה וּמֵחֲמַת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתֵנוּ בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁמֵּאִיר בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה הָאָרֶת הָרָצוֹן עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְפָרֵשׁ קֹדֶם הָאֲכִילָה תְּרוּמָה וְחַלָּה לַכֹּהֵן שֶׁהֵם בְּחִינַת מ"ה כִּי אֵין לָהֶם שִׁעוּר כְּדֵי שֶׁיָּאִיר בַּהֲאֲכִילָה הָאָרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נָתַן הַתַּנָּא סִימָן לִקְרִיאַת שְׁמַע מִשָּׁעַת אֲכִילַת תְּרוּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּשָׁעַת אֲכִילָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן בִּבְרִיתָא שְׁאַר

הַתַּנָּאִים רַבָּם נָתְנוּ סִימָן מִשְׁעַת אֲכִילָה מִשָּׁעָה שֶׁהֶעָנִי אוֹכֵל פִּתּוֹ וְכוּ' (שָׁם) כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל:

:

חלק ח

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בַּלַּיְלָה וּבַיּוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ כִּי יוֹם וְלַיְלָה זֶה בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׂגַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לַיְלָה זְמַנָּהּ כָּל הַלַּיְלָה אֲבָל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל יוֹם אֵין זְמַנָּהּ רַק בְּשָׁעָה מְיֻחֶדֶת עַד רְבִיעַ הַיּוֹם, כִּי הַלַּיְלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה בְּחִינַת הַשָּׂגַת דְּרֵי מַטָּה הִיא בְּחִינַת הַהַשָּׂגָה שֶׁל מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְעַל-כֵּן זְמַנָּהּ כָּל הַלַּיְלָה, אֲבָל הַיּוֹם שֶׁהוּא גְּבוֹהַּ יוֹתֵר בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה בְּחִינַת הַשָּׂגַת דְּרֵי מַעְלָה בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת מ"ה וְעַל-כֵּן שָׁם דַּיְקָא אֵין נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ וְעַל-כֵּן אֵין זְמַנָּהּ כָּל הַיּוֹם כְּמוֹ בַּלַּיְלָה רַק בְּשָׁעָה מְיֻחֶדֶת כִּי אָז הוּא בִּבְחִינַת אַיֵּה וְאֵין נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ כָּל כָּךְ בִּבְחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ רַק בִּבְחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא הַשָּׂגַת דְּרֵי מַעְלָה וְעַל-כֵּן אֵין זְמַנָּהּ כִּי אִם מְעַט אֲבָל בַּלַּיְלָה בְּחִינַת דְּרֵי מַטָּה הוּא בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְעַל-כֵּן בְּכָל הַלַּיְלָה כֻּלֹּה הִיא זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כִּי דַּיְקָא בִּבְחִינַת דְּרֵי מַטָּה מְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ט

כִּי עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בִּשְׁבִיל בְּחִינַת דְּרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל. כְּדֵי לְעוֹרֵר מֵהַשִּׁנָּה שׁוֹכְנֵי עָפָר בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נָתְנָה הַתּוֹרָה הַסִּימָן שֶׁל זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע בְּשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשִּׁנָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לַיְלָה וְשֶׁל יוֹם זְמַן שְׁנֵיהֶם הוּא מִתְּחִלַּת הַשְׁכֵּיבָה עַד הַסּוֹף. דְּהַיְנוּ עַד זְמַן קִימָה בַּיּוֹם שֶׁהוּא בְּסוֹף שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת בַּיּוֹם שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בְּנֵי מְלָכִים לַעֲמֹד בְּשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת בַּיּוֹם (שָׁם ט) נִמְצָא שֶׁכָּל זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לַיְלָה וְיוֹם הוּא רַק מִתְּחִלַּת הַשְׁכֵּיבָה עַד הַסּוֹף. כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְעוֹרֵר דְּרֵי מַטָּה מִבְּחִינַת שֵׁנָה לְגַלּוֹת לָהֶם כִּי ה' עִמָּם בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּפֶה דַּוְקָא כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְלִמְּדוּ שְׁנֵי לְמוּדִים מִתֵּבַת שְׁמַע כִּי דָּרְשׁוּ שְׁמַע הַשְׁמַע לְאָזְנֶיךָ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ (בְּרָכוֹת טו) וְגַם דָּרְשׁוּ שְׁמַע בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ (שָׁם יג) שֶׁמַּתָּר לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד כִּי קְרִיאַת שְׁמַע בְּפֶה בְּחִינַת הַשְׁמַע לְאָזְנֶיךָ הוּא כְּדֵי לְפָרְסֵם אֱלֹקוּתוֹ בִּפְנֵי כָל דְּרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּעִצְמוֹ

בְּחִינַת שְׁמַע בְּכָל לְשׁוֹן וְכוּ' דְּהַיְנוּ שֶׁיְּכוֹלִין לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַנַּ"ל בְּחִינַת הַשָּׁגַת דְּרֵי מַטָּה בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְיָאֲשִׁין עַצְמָן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפֵל לְמָקוֹם שֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַתַּאֲוֹות רָעוֹת וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יְכוֹלִין לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ גַּם שָׁם בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּפֶה כַּנַּ"ל בְּחִינַת הַשְׁמַע לְאָזְנֶיךָ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁמַע בְּכָל לְשׁוֹן, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִיניהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל: בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע בִּזְמַנָּהּ דַּוְקָא וּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לַיְלָה הוּא כָּל הַלַּיְלָה וּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית הוּא רַק עַד שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת וְעִנְיַן מַה שֶּׁקִּבְּעוּ בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת בִּקְרִיאַת שְׁמַע:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'בִּקְרוֹב עָלַי מְרֵעִים' וְכוּ' בִּלְקוּטֵי הָרַאשׁוֹן בְּסִימָן לוֹ עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֻרֵישָׁא לְסֵיפָא וְהוּבְאָה לְעֵיל בְּהֲלָכוֹת בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה וְהֲלָכוֹת פֶּסַח:

וְהִנֵּה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר שֶׁשְּׁנֵי הַפְּסוּקִים שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם מְסֻגָּלִים לְבַטֵּל עַל יְדֵי הִרְהוּרֵי נְאוּף עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה נִמְשָׁכִין נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת לְכָל אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִין וְכוּ' אַךְ כָּל אֶחָד מְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כְּפִי הַכְּלִי שֶׁלּוֹ כְּפִי תִּפְיסַת הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית דְּזֶה הוּא כְּלָל גָּדוֹל. שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לְהַשִּׂיג וְלִתְפֹּס בְּדִבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק אִם לֹא שֶׁתִּתְקֵן תְּחִלָּה אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ כָּרָאוּי וְכוּ' וַאֲזַי הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וְיָכוֹל לְהָבִין דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק וְכוּ' כִּי מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא כִּי אִם אוֹר פָּשׁוּט אַךְ לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הָאוֹר כָּךְ נִצְטַיֵּר הָאוֹר בְּתוֹכוֹ אִם הַכְּלִי הִיא בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי נִצְטַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה וּמְקַבֵּל הָאוֹר בִּבְחִינַת מְאוֹרוֹת מָלֵא וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' כִּי הָאוֹר הַפָּשׁוּט הַבָּא מִלְּעֵיל הוּא בְּחִינַת קֶמֶץ וְסָתִים אַךְ לְפִי בְּחִינַת כְּלִי הַמְקַבְּלִים הוּא בְּחִינַת צֵירֵי שֶׁנִּצְטַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי וְעַל-כֵּן כְּתִיב בִּבְלְעָם (בַּמִּדְבָּר כג) הִנֵּה בָרֵךְ לָקַחְתִּי בָּקֶמֶץ וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה בְּצֵירֵי כִּי אֲפִלּוּ הַלְּקִיחָה שֶׁהוּא אָז בִּבְחִינַת קֶמֶץ וְסָתִים הוּא בִּבְחִינַת בֵּרַךְ רְאָיָה לָזֶה כִּי הוּא הָיָה רוֹצֶה לְהִצְטַיֵּר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלָלָה, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהָשִׁיב וּלְצָרֵף וּלְהִצְטַיֵּר כָּלָל לְפִי בְּחִינָתוֹ וְזֶה וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת לְקִיחָה בִּבְחִינַת בֵּרַךְ וּמִפְּנֵי מַה לְּפִי שֶׁהֵעִיד עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב שִׁבְטֵי יָהּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ שֶׁהִיא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. כִּי עִקַּר יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט) כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ (מַכּוֹת כד) בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה כִּי מְבֹאָר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם תְּפִיסָה בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי אִם כְּפִי תְּקוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא תִּקּוּן כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁאָז מְקַבֵּל הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה, בִּבְחִינַת סַם חַיִּים בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם אֲבָל לְהַפֶּךְ כְּשֶׁלֹּא תִּקֵּן הַבְּרִית עָדַיִן אָז חַס וְשָׁלוֹם אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה, וְנִצְטַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְלִכְאוֹרָה לֹא שָׁבַקְתְּ חַיֵּי לְכָל בְּרִיָּה כִּי אִם כֵּן מַה יֵּעָשׂוּ הֲמוֹן עָם שֶׁרֻבָּם אֵינָם בְּכְלַל תִּקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת כִּי זְעִירִין אִנּוּן בְּכָל דּוֹר שֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת וְאִם כֵּן זָכָה שֶׁלֹּא זֶה עָדַיִן לְתִקּוּן הַבְּרִית. אִם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם אָפַס תִּקְוָה כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל שׁוּם עֵצָה מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מֵאַחַר שֶׁהַמֹּחִין שֶׁלּוֹ אֵינָם מְתֻקָּנִים עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם וְאִדְרַבָּא לֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם מָוֶת חַס וְשָׁלוֹם כִּי נִצְטַיֵּר אָצְלוֹ הָאוֹר בְּהֶפּוּךְ לְפִי פְּגַם הַכֵּלִים שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ וְאִם כֵּן מַה יִּפְעֹל בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה וְכֵן אֶפְלּוּ כְּשֶׁיָּבוֹא לְהַצַּדִּיק וְהַצַּדִּיק יְגַלֶּה לוֹ תּוֹרָה וּמוּסָר מַה יּוֹעִיל לוֹ. אִדְרַבָּא יוּכַל לְקַלְקֵל לוֹ יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁתְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ הֵם פְּגוּמִים עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית וַאֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לִתְפֹּס דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, רַק אִדְרַבָּא נִצְטַיֵּר אָצְלוֹ לְהֶפֶךְ. בְּחִינַת לֹא זָכָה וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְאִם כֵּן נָפַל פִּתְאֹם בְּבֵירָא וּמַה הוֹעִילוּ חֲכָמִים בְּתַקָּנָתָן שֶׁעוֹסְקִין כָּל יְמֵיהֶם לְתַקֵּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה וְעִקַּר תִּקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא לְהוֹצִיאָם מִפְּגַם הַבְּרִית, שֶׁזּוֹ יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּיָּדוּעַ וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְתַקֵּן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה אֶת אוֹתָן שֶׁפָּגְמוּ בַּבְּרִית קֹדֶשׁ, מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם יְכֹלֶת לְתְפֹּס דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק וְכוּ' אִדְרַבָּא נִצְטַיֵּר אֶצְלָם אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת לֹא זָכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ג

אַךְ בֶּאֱמֶת יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה דְּבָרִים גְּנוּזִים הָרְבֵּה וְכַאֲשֶׁר הֵבַנְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְפָעֳמִים לְהַלְבִּישׁ תּוֹרָתוֹ בְּכַמָּה בְּחִינוֹת לְפָעֳמִים מַלְבִּישׁ תּוֹרָתוֹ בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְשִׂיחוֹת חֻלִּין וְלִפְעָמִים מַלְבִּישׁ זֹאת הַתּוֹרָה בְּתוֹרָה אַחֶרֶת וְכוּ' הַכֹּל בְּאֹפֶן כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ גַּם הַפְּגוּמִים לְקַבֵּל בְּדֶרֶךְ נִפְלָא הִתְגַּלּוּת הָעֵצוֹת אֵיךְ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁהֵם שָׁם:

חלק ד

וְעִקַּר הָעֵצָה לְכָל זֶה עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם כִּי עַל-יְדֵי אֱמִירַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם זוֹכִין לְהַנְצֵל מֵהֶרְהוּרֵי נאוף כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁשְּׁמַע

יִשְׂרָאֵל וְכוּ' הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין שֶׁהֵם הַכֵּלִים לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעִקַּר הַמֹּחִין נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין) וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא קְרִיאַת שְׁמַע עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְצַיֵּיר הָאוֹר לִבְרָכָה וְאָז יְכוֹלִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּלְקַבֵּל עֵצוֹת מִתּוֹרָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כִּי נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל:

חלק ה

כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל הֵן בִּכְלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהֵן בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁצָּרִיךְ לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם דַּעַת עַצְמוֹ כְּלָל וְיִסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְיִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ רַק אֶל הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְלֹא יַטֶּה אֶת עַצְמוֹ וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְקַבֵּל עֵצוֹת קְדוֹשׁוֹת וְתִקּוּן גָּדוֹל מֵהַצַּדִּיק וְתוֹרָתוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא תִּקֵּן בְּרִיתוֹ עֲדַיִן וְאֵין הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְהָעִקָּר שֶׁיְּכִיר אֶת מְקוֹמוֹ וְיֵדַע זֹאת בְּעַצְמוֹ אֵיךְ הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ אֵינוֹ מְתֻקָּן כָּרָאוּי מֵחֲמַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁלּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ וְעַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לְבַטֵּל דַּעַת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וּכְשֶׁבָּא אֶל הַצַּדִּיק יַטֶּה דַּעְתּוֹ רַק עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכֵן כְּשֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה יְבַטֵּל בְּכָל פַּעַם הָעֲרָמִימִיּוּת שֶׁנִּכְנַס בְּתוֹכוֹ וִיבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּגַלֶּה לוֹ נְקֻדַּת הָאֱמֶת בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּדַע תָּמִיד בְּכָל עֵת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאִם יָבוֹא עַל דַּעְתּוֹ אֵיזֶה קֻשְׁיָא עַל הַצַּדִּיק אוֹ עַל הַתּוֹרָה אוֹ עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְבַטֵּל דַּעְתּוֹ וְיֹאמַר בְּלִבּוֹ מִי אֲנִי וּמַה דַּעְתִּי וְחָכְמָתִי שֶׁיִּהְיֶה קֻשְׁיָה לִי אֵיזֶה קֻשְׁיָא עַל הַשָּׁלֵם בְּדַעַת, כִּי הֲלֹא אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁדַּעְתִּי עֲכוּרָה וּפְגוּמָה מְאֹד עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁלֹּא זָכִיתִי עֲדַיִן לְתַקֵּן. וִיבַטֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וְיִסְמֹךְ עַצְמוֹ רַק עַל אֱמוּנָה וְיִמְסֹר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְתוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיּוֹלִיכוּ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כִּרְצוֹנָם וְאָז יִזְכֶּה שֶׁיָּאִיר לוֹ הָאֱמֶת בְּכָל עֵת. וְיִזְכֶּה לְצַיֵּר וּלְקַבֵּל אוֹר תּוֹרָתָם בִּבְחִינַת בְּרָכָה אַף עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְתִקּוּן הַבְּרִית כִּי אֱמוּנָה עוֹלָה עַל הַכֹּל כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הוּא נִכְלָל בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְהַצַּדִּיקִים שֶׁמַּאֲמִין בָּהֶם וּבְתוֹרָתָם וְאָז הֵם בְּעַצְמָם מְצַיְּרִים לוֹ הָאוֹר לִבְרָכָה. וּמַמְשִׁיכִין לוֹ אוֹר מְתֻקָּן וּמְצַיֵּר בִּבְחִינַת בְּרָכָה מִלְּמַעְלָה קֹדֶם שֶׁיּוֹרֵד אֵלָיו וְאָז אֵין הַכֵּלִים פְּגוּמִים שֶׁלּוֹ יְכוֹלִים לְקַלְקֵל הָאוֹר חַס וְשָׁלוֹם לְצַיְּרוֹ בְּהֵפֶךְ כִּי כְּבָר נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק הִנֵּה בָרֵךְ לְקַחְתִּי וּבֵרֵךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה שֶׁבִּלְעָם הָיָה רוֹצֶה לְצַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינָתוֹ לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם (דְּבָרִים כג) וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹקֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי נִצְטַיֵּר הָאוֹר מִלְּמַעְלָה

בְּשָׁעַת הַלְּקִיחָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה כַּמְבֹאָר שָׁם וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כִּי עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁנִּכְלָל לְמַעְלָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ אָז זוֹכֶה לְצַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה קֹדֶם שֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁאוֹמְרִים תֵּכֶף אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר בִּבְחִינַת בָּרוּךְ תֵּכֶף וּמִיָּד אַחַר שֶׁנִּכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אָז זוֹכִין לְצַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה תֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ קֹדֶם שֶׁיִּתְחִיל לֵירֵד לְכָל הָעוֹלָמוֹת, לְצַיְּרוֹ שָׁם בִּבְחִינַת בָּרוּךְ וְאָז כְּשֶׁנִּצְטַיֵּר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בָּרוּךְ אָז אֵין כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלְּמַטָּה אַף עַל-פִּי שֶׁהֵם פְּגוּמִין אֵין יְכוֹלִים לְקַלְקֵל הָאוֹר לְצַיְּרוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם כִּי כְּבָר נִצְטַיֵּר לְמַעְלָה בְּחִינַת בְּרָכָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁבִּלְעָם לֹא הָיָה יָכוֹל לְשַׁנּוֹת לְצַיֵּר הָאוֹר לְקִלָּלָה חַס וְשָׁלוֹם אַף עַל-פִּי שֶׁכֵּלָיו הָיוּ פְּגוּמִים מְאֹד מְאֹד כִּי הָיָה מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת נאוף מְאֹד מְאֹד. אַף עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה יָכוֹל לְשַׁנּוֹת לְצַיֵּר הָאוֹר לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁהַלְּקִיחָה בְּעַצְמָהּ הָיָה בִּבְחִינַת בָּרוּךְ כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִנֵּה בָרוּךְ לְקַחְתִּי וּבָרוּךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה כִּי נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה בִּמְקוֹם הַלְּקִיחָה בִּבְחִינַת בָּרוּךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה הָיָה תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָז בִּימֵי בִלְעָם שֶׁהָיוּ אָז יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ כֵן בְּכָל אָדָם כְּשֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁמּוֹחוֹ אֵינוֹ בְּשִׁלֵּמוּת כִּי לֹא זָכָה לְתִקּוּן הַבְּרִית עֲדַיִן וְכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה לֵילֵךְ עַל-פִּי חָכְמָתוֹ יוּכַל לְקַלְקֵל יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל עַל-כֵּן עִקַּר הָעֵצָה הִיא הָאֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת וְנִכְלָלִים בְּהָאֱמֶת בְּעֶצֶם דְּהַיְנוּ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמַּאֲמִין בָּהֶם וּבְתוֹרָתָם הָאֲמִתִּית וְאָז עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל בָּהֶם עַל-יְדֵי זֶה נִצְטַיֵּר אֶצְלוֹ הָאוֹר לִבְרָכָה לְמַעְלָה עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקַלְקֵל לְמַטָּה חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי פְּגַם כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל אֶלָּא אַדְרַבָּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאוֹר מְצַיֵּר מִלְמַעְלָה בִּבְחִינַת בָּרְכָה כַּנַּ"ל אָז זֶה הָאוֹר הַמְצַיֵּר מִלְמַעְלָה בִּבְחִינַת בָּרְכָה מְבָרֵר וּמְתַקֵּן וּמְזַכֵּךְ הַכֵּלִים שֶׁלּוֹ דְּהַיְנוּ הַמֹּחִין וְזוֹכֶה עַל-יְדֵי זֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאֲמִירַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם הֵם מְסֻגָּלִים לְתִקּוּן הַבְּרִית הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם שֶׁהוּא עִקַּר בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמְצַיְּרִים הָאוֹר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בָּרוּךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאָז עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵךְ הַכֵּלִי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ וְנִזְדַּכְּכִים וְזוֹכִים לְקַבֵּל עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת אֲמִתִּיּוֹת וְנִתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי זֶה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ דַּיְקָא וּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לַיְלָה הוּא כָּל הַלַּיְלָה וּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל יוֹם הוּא רַק עַד שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת כִּי כְּתִיב (יְשַׁעְיָה מה) יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וְכוּ' וְאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁיְּצִירָה נִקְרָא אוֹר וּבְרִיאָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה יוֹתֵר הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ מֵחֲמַת עֹמֶק הַמֶּשֶׁךְ מֵחֲמַת שֶׁבְּרִיאָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְאֵין לָנוּ הַשָּׂגָה שָׁם עַל-כֵּן נִקְרָא בְּרִיאָה חֹשֶׁךְ אֶצְלֵנוּ. בְּחִינַת וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ אֲבָל יְצִירָה מוּשָׂג לָנוּ יוֹתֵר עַל-כֵּן נִקְרָא אוֹר בְּחִינַת יוֹצֵר אוֹר וּכְשֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג הָאוֹר דְּהַיְנוּ בְּבְחִינַת בְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ עֲדַיִן הָאוֹר בְּבְחִינַת קָמַץ בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתִים כִּי אֵין לָנוּ בּוֹ שׁוּם תְּפִיסָה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹרֵד הָאוֹר וְנִצְטַיֵּר לְמַטָּה בִּבְחִינַת צֵירֵי זֶה בְּחִינַת עִקַּר הָאוֹר בְּחִינַת יוֹצֵר אוֹר כַּנַ"ל כִּי עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁל בְּחִינַת קָמַץ וְצֵירֵי דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה הוּא בִּבְחִינַת קָמִיץ וְסָתִים. וּלְמַטָּה נִצְטַיֵּר הָאוֹר כַּנַ"ל זֹאת הַבְּחִינָה הוּא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת כִּי אוֹר הָעוֹלָם וְהַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה הִיא בִּבְחִינַת קָמִיץ וְסָתִים לְגַבֵּי הָעוֹלָם וְהַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְהַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה, לָעוֹלָם וּמַדְרֵגָה שֶׁתַּחְתָּיו צְרִיכִין לְצַיְּרוֹ לְפִי הָעוֹלָם שֶׁתַּחְתָּיו כִּי הָאוֹר שֶׁבָּעוֹלָם הַגָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ הוּא בִּבְחִינַת קָמִיץ וְסָתִים נֶגֶד פִּי-פִּי עַל-פִּי שֶׁשָּׁם בִּמְקוֹמוֹ בָּעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה הוּא מְצַיֵּר בִּבְחִינַת צֵירוּי וְעַל-כֵּן בְּרִיאָה נֶגֶד יְצִירָה הוּא בִּבְחִינַת חֹשֶׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵין מַשִּׂיגִין אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁיֵּשׁ שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתִים נֶגֶד יְצִירָה וְעִקַּר חֶשְׁכַת לַיְלָה מַמָּשׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ הַזֶּה מִבְּחִינַת הָאוֹר שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהַשִּׂיגוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתִים כִּי עַל חֶשְׁכַת לַיְלָה אָנוּ מְבָרְכִין וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַחֹשֶׁךְ הַיְנוּ כִּי הַלַּיְלָה קָדְמָה לַיּוֹם בְּסֵדֶר בְּרִיאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר עַל-כֵּן בִּכְנִיסַת הַלַּיְלָה אָז כְּשֶׁמַּתְחִיל הָאוֹר וְהַשֶּׁפַע הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ הַיּוֹם לֵירֵד מִמָּקוֹם שֶׁיּוֹרֵד, אָז הָאוֹר עֲדַיִן בְּלִי צִיּוּר שֶׁצָּרִיךְ לְהִצְטַיֵּר בָּזֶה הָעוֹלָם וּמֵחֲמַת זֶה אֵין יְכוֹלִין לְקַבְּלוֹ וְלִרְאוֹתוֹ וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ חֶשְׁכַת לַיְלָה אֲבָל בַּיּוֹם אָז הוּא עִקַּר כְּנִיסַת הַמּוֹחִין, וְאָז נִצְטַיֵּר הָאוֹר בִּבְחִינַת הַצִּיּוּר שֶׁל הָאוֹר הַשַּׁיָּךְ לְזֶה הָעוֹלָם, וּמִזֶּה מֵאִיר הַיּוֹם נִמְצָא שֶׁחֶשְׁכַת לַיְלָה הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת קֹדֶם הַצִּיּוּר שֶׁל הָאוֹר שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתִים, וְעַל-כֵּן זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לַיְלָה כָּל הַלַּיְלָה כִּי עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע הוּא לְתַקֵּן כְּלֵי הַמּוֹחִין לְצַיֵּר הָאוֹר לְבָרְכָה וְזֶה נִמְשָׁךְ כָּל הַלַּיְלָה כִּי כָּל הַלַּיְלָה צְרִיכִין לְצַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה כִּי בַּלַּיְלָה הָאוֹר עֲדַיִן בְּלִי צִיּוּר הַשַּׁיָּךְ לְמַטָּה כַּנַ"ל אֲבָל בַּיּוֹם אֵין זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע רַק בִּתְחִלַּת הַיּוֹם בְּעֵת שֶׁמַּתְחִיל לְהָאִיר הַיּוֹם. דְּהַיְנוּ עַד הָנֵץ הַחַמָּה לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְלַחֲכָמִים יוֹתֵר קְצָת (בְּרָכוֹת ט) הַיְנוּ שֶׁאֵין זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל יוֹם כִּי אִם בִּכְנִיסָתוֹ שֶׁאָז נִכְנָס אוֹר יוֹם וּמַתְחִיל לְהִצְטַיֵּר לְמַטָּה אָז צְרִיכִין לִקְרוֹת

קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה קוֹדֶם שֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה כַּנַּ"ל אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר נִשְׁלָם אוֹר יוֹם לֵירֵד לְמַטָּה דְּהַיְנוּ אַחַר שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת שֶׁכְּבָר הֵאִיר הַיּוֹם בִּשְׁלֵמוּת אָז אֵין זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כְּלָל כִּי כְּבָר נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְמַטָּה וּמַאי דַּהֲוָה הֲוָה וְעַל-כֵּן כְּבָר עָבַר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כִּי עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע הוּא לְצַיֵּר הָאוֹר קוֹדֶם שֶׁנִּגְמַר לֵירֵד וּלְהִצְטַיֵּר לְמַטָּה שֶׁזֶּהוּ כָּל הַלַּיְלָה שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְמִיץ מִקּוֹדֶם הַצִּיּוּר כַּנַּ"ל וְכֵן בְּכִנִּיסַת הַיּוֹם שֶׁאָז מַתְחִיל לְהָאִיר הַיּוֹם וַעֲדַיִן לֹא נִגְמַר אוֹר הַיּוֹם בִּשְׁלֵמוּת כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁאוֹר יוֹם הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד אֵיזֶה שָׁעוֹת עַל הַיּוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ד) וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר וְכוּ' וְכָל אֵלּוּ הַשָּׁעוֹת דְּהַיְנוּ שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת שֶׁהֵם זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע אָז עֲדַיִן הָאוֹר שֶׁל יוֹם יוֹרֵד וּמִצְטַיֵּר עַל-כֵּן אָז הוּא זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע עֲדַיִן לְצַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה קוֹדֶם שֶׁנִּצְטַיֵּר לְגַמְרֵי לְמַטָּה אֲבָל אַחַר כָּךְ שֶׁכְּבָר נִגְמַר לְהִצְטַיֵּר לְמַטָּה כְּבָר עָבַר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כִּי מַאי דַּהֲוָה הֲוָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ הַקּוֹרֵא מִכָּאן וְאֵילָךְ לֹא הִפְסִיד כְּאָדָם הַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לוֹ שְׂכַר קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ, עַל כָּל פָּנִים שְׂכַר עֵסֶק הַתּוֹרָה אֵינוֹ מַפְסִיד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) הַיְנוּ אַף עַל-פִּי שֶׁהַתִּקּוּן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע כְּבָר עָבַר, דְּהַיְנוּ לְצַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה קוֹדֶם שֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מֻכְטָח שֶׁהָאוֹר יְצַיֵּר בִּבְחִינַת בְּרָכָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַּ"ל אֲבָל עַל כָּל פָּנִים כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה לֹא הִפְסִיד הַיְנוּ שֶׁאַחַר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאָז כְּבָר נִצְטַיֵּר הָאוֹר אָז כְּשֶׁקּוֹרֵא אֶת שְׁמַע הוּא רַק כְּמוֹ קוֹרֵא בַּתּוֹרָה מַמָּשׁ. הַיְנוּ כְּמוֹ מִי שֶׁקּוֹרֵא וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה שְׁנֵי כֹּחוֹת זֶה נַעֲשֶׂה סַם חַיִּים לֹא זֶה וְכוּ' כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְצַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינַת הַכֵּלִים שֶׁלּוֹ כְּמוֹ כֵן נַעֲשֶׂה עַכְשָׁיו עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ שֶׁהוּא רַק כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ זְכִירָה שֶׁיְּצַטַיֵּר הָאוֹר לְבָרְכָה אֲבָל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ מַרְוִיחַ הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁזּוֹכֶה לְצַיֵּר אוֹר לְמַעְלָה קוֹדֶם שֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצְטַיֵּר הָאוֹר מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה עַד שֶׁאֵין הַכֵּלִים פְּגוּמִים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם יְכוֹלִים לְקַלְקְלוֹ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל תָּמִיד אוֹר הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר תִּקֵּן כְּלֵי הַמֹּחִין עַל-יְדֵי הַקְּרִיאַת שְׁמַע עַל-יְדֵי שֶׁיֵּרֵד הָאוֹר מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן קָבְעוּ בִּרְכַּת יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת בְּקְרִיאַת שְׁמַע כִּי עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בְּחִינַת צִיּוּר הָאוֹר שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמְּאוֹרוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית נִמְשָׁךְ עַד שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת. כְּנֶגֶד תְּלַת מֹחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכֵּלִים שֶׁבָּהֶם נִצְטַיֵּר הָאוֹר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ אוֹר יוֹם לְהִצְטַיֵּר לְמַטָּה נִמְשָׁךְ הַצִּיּוּר שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה מֹחִין שֶׁעַל יָדָם הַצִּיּוּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל אוֹתָן שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת אָז הוּא

זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית כְּדֵי לְזָכוֹת עַל-יְדֵי הַקְּרִיאַת שְׁמַע לְצַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה כְּדֵי לְתַקֵּן עַל-יְדֵי זֶה כְּלֵי הַמּוֹחִין עַד שֶׁיִּהְיֶה הָאוֹר נִמְשָׁךְ וְנִצְטַיֵּר תָּמִיד בִּבְחִינַת בְּרָכָה כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת שֶׁאוֹמְרִים בִּבְרִכַּת יוֹצֵר אוֹר קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת הִיא כְּנֶגֶד תְּלַת מֹחִין, חָכְמָה בִּינָה דַּעַת, כַּיָּדוּעַ כִּי הַמֹּחַ נִקְרָא קֹדֶשׁ וְעַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת מְקַדְּשִׁין הַתְּלַת מֹחִין שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁנִּקְרָא קְדֻשָּׁה כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֶרְוָה אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה (וַיִּקְרָא רַבָּה פֶּרֶק כה) וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת 'לְעֵמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ' מְקוֹמוֹ דָּא כֶּתֶר כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה בְּהַתּוֹרָה אֶמְצָעִיתָא דְּעֶלְמָא וְכוּ' (בְּסִימָן כד) כִּי אָנוּ מַמְשִׁיכִין הָאוֹר מִשָּׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן מִמָּקוֹם שֶׁהוּא קָמִיץ וְסָתִים וּלְצַיְּרוֹ שָׁם מֵיָּד בִּבְחִינַת בְּרָכָה בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַצִּיּוּר שֶׁצְּרִיכִין לְצַיְּרוֹ עַל-יְדֵי הַשָּׁלְשָׁה מֹחִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת כַּנַ"ל כִּי עִקַּר הַצִּיּוּר בִּשְׁלֹשָׁה הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה כִּי אֲצִילוּת שָׁם עִקַּר בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתִים וְשָׁם נֶאֱמַר לֹא יָגוּרְךָ רָע כִּי אֵין לְהַקְלִפּוֹת אֲחִיזָה שָׁם כְּלָל כִּי שָׁם כֻּלּוֹ אֱלקוּת גָּמוּר כִּי תַּמָּן אִיהוּ וְגַרְמוֹי חַד בְּהוֹן וְכוּ' כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן אֵין שַׁיָּךְ שָׁם צִיּוּר הָאוֹר לְפִי הַכְּלִי כְּלָל רַק כְּשֶׁמַּתְחִיל הָאוֹר לְיָרֵד לַבְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, שָׁם מְצַטַּיֵּר הָאוֹר כִּי עִקַּר הַתְּחָלַת הַצִּיּוּר הוּא מִבְּרִיאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה דְּמִקַּנְנָא בְּכָרְסֵיָא שֶׁהִיא בְּרִיאָה כַּיָּדוּעַ וּבִינָה הִיא בְּחִינַת נְקֻדַּת צֵירֵי כַּיָּדוּעַ אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁהָאוֹר הוּא בִּבְחִינַת צִיּוּר בָּעוֹלָם הַבְּרִיאָה אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּנֶגֶד עוֹלָם הַיְצִירָה הוּא בִּבְחִינַת קָמִיץ וְסָתִים בְּחִינַת חֹשֶׁךְ שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם תְּפִיסָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ כַּנַ"ל. וּכְשֶׁיּוֹרֵד לְיִצִירָה שָׁם מְצַטַּיֵּר יוֹתֵר בִּבְחִינַת אוֹר עַד שֶׁיּוֹרֵד וּבָא לְמַטָּה בָּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם גָּמַר הַצִּיּוּר נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַצִּיּוּר הוּא בְּשָׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה כִּי הַצִּיּוּר הוּא בְּשָׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת בְּחִינַת אוֹר, מַיִם, רָקִיעַ, כַּיָּדוּעַ וּכְנֶגֶד כָּל זֶה הֵם בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ שָׁעוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַיּוֹם שֶׁהֵם זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כִּי בָּהֶם נִצְטַיֵּר הָאוֹר כִּי הֵם שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת כְּנֶגֶד כָּל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְגַם לְמַטָּה צְרִיכִין שֶׁיִּצְטַיֵּר הָאוֹר בִּשְׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת שֶׁהֵם מָקוֹם וְצִיּוּר זְמַן כְּמּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה בְּמָקוֹם אֶחָד (סִימָן סו) וְעַל-כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת כַּנַ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין הוֹשַׁעְנוֹת הוֹשַׁעְנָא שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת דַּיְקָא כִּי בָּהֶם צְרִיכִין יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה כַּנַ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַיּוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בַּעֲבוֹדָה זָרָה דַּף ד) וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ הָעִנְיָן מְאֹד אֵיךְ שַׁיָּךְ אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ עֵסֶק הַתּוֹרָה הֲלֹא כָּל הַתּוֹרָה מֵאִתּוֹ תֵּצֵא. וְהוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ

כָּל הַתּוֹרָה בִּידִיעָה אַחַת בְּרֵעַ אַחַת אַךְ כָּל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל כִּי מִצַּד רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים עַל יִשְׂרָאֵל עַל-כֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת צִיּוּר לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה מִלְּמַעְלָה קֹדֶם שֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה וְזֶהוּ בְּחִינַת עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁלְּמַטָּה צְרִיכִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּדֵי לְבָרֵר הַדִּין וְהַהֲלָכָה כִּי מִקֹּדֶם הַבֵּרוּר עֲדַיִן הָאוֹר הַתּוֹרָה קָמִיץ וְסָתִים מִמֶּנּוּ וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְבָרֵר הַדִּין כֵּן מְצַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינָתוֹ כְּמוֹ כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל לְבָרֵר וּלְצַיֵּר אוֹר הָעֶלְיוֹן מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתִים מִכָּל הָעוֹלְמוֹת וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת וּמְצַיֵּר הָאוֹר לְבָרְכָה. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ מֶשֶׁךְ זְמַן דַּיְקָא כִּי הַצִּיּוּר הוּא בִּזְמַן דַּוְקָא. כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן אֵין מַשִּׂיגִין הַצִּיּוּר וְעַל-כֵּן נִמְשָׁךְ הַזְּמַן שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת רִאשׁוֹנוֹת דַּיְקָא כִּי אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שָׁעוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַיּוֹם הֵם זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁבָּהֶם מְצַיְּרִין יִשְׂרָאֵל הָאוֹר לְבָרְכָה לְמַעְלָה קֹדֶם שֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה עַל-יְדֵי מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן גַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב אָז וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר לְבָרְכָה וּלְטוֹבָה קֹדֶם שֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּנָקֵל לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לְצַיֵּר הָאוֹר לְבָרְכָה גַּם כְּשֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה:

וְזֶה בְּחִינַת אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וְכוּ' כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה הֵינוּ, אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים שֶׁהֵם מְצַיְּרִין הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה לְהֵפֶךְ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין עֲצוֹת רָעוֹת שֶׁל רְשָׁעִים וְהַדֶּרֶךְ שֶׁל הַחַטָּאִים וְכוּ' כִּי זֶהוּ בְּחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ יד) יִשְׂרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם וּצְרִיכִין לִשְׁמֹר מִזֶּה מְאֹד לְבִלְי לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ עֲצָתָם שֶׁמִּהַפְּכִין הָאֱמֶת וּפוֹגְמִין בְּאוֹר הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי כְּלֵיהֶם הָרָעִים וְהַפְּגוּמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ לָהֶם אוֹר הַתּוֹרָה לְעֵצוֹת רָעוֹת בְּחִינַת עֲצַת רְשָׁעִים כִּי לֹא זָכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ וְכוּ' שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה כָּל חֶפְצוֹ וּמַגְמַת נַפְשׁוֹ לִזְכּוֹת לְתוֹרַת ה', שֶׁיִּצְטַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה כְּפִי הָאֱמֶת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּמְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה וְזֶהוּ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה, בַּתְּחִלָּה הִיא תּוֹרַת ה' וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֵׂית תּוֹרָתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין לב) דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה תּוֹרָתוֹ מִתּוֹרַת ה' דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁנַּעֲשֵׂית תּוֹרָתוֹ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהוּא מְצַיֵּר הָאוֹר לְמַטָּה, יִהְיֶה תּוֹרָתוֹ נַעֲשֵׂית מִתּוֹרַת ה' שֶׁיִּהְיֶה הַצִּיּוּר שֶׁל תּוֹרָתוֹ כְּמוֹ הַצִּיּוּר שֶׁל תּוֹרַת ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְצַיֵּר הָאוֹר בְּוַדַּאי לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁסֵּיֵם וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל וְכוּ' וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ כִּי יִזְכֶּה שֶׁיִּצְטַיֵּר הָאוֹר תָּמִיד לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ בְּוַדַּאי לֹא כֵן הָרְשָׁעִים וְכוּ'. כִּי הֵם מְצַיְּרִין הָאוֹר לְהֵפֶךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ כִּי יוֹדֵעַ ה' דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ

רְשָׁעִים תֹּאבֵד דֶּרֶךְ דַּיְקָא בְּחִינַת יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת וְשַׂמְתֶּם זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים וְכוּ' שֶׁזֵּהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל כְּפִי מַה שֶּׁמְצַיֵּר הָאוֹר כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וְתִקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיָּאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ שֶׁנִּזְכֶּה לְכַוֵּן הָאֱמֶת תָּמִיד לְהוֹצִיא מִכָּל לְמוּדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עֵצוֹת וּדְרָכִים יְשָׁרִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא יִצְטַיֵּר אוֹר הַתּוֹרָה אֶצְלֵנוּ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת לֹא זָכָה וְכוּ'. וְזֶהוּ וְהָאֵר עֵינֵינוּ, עֵינֵינוּ דַּיְקָא כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בְּתִקּוּן הָעֵינַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין כְּפִי מַה שֶּׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוֹת נִיאוּף הַתְּלוּיִים בָּעֵינַיִם שֶׁהִיא תַּאֲוָה רָעָה שֶׁכּוֹלֵל הָרַע שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמִּין כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבַּקָּשָׁה שֶׁנִּזְכֶּה לְתִקּוּן הָעֵינַיִם לְשַׁבֵּר תַּאֲוָה הַנַּ"ל וְלִזְכּוֹת לְשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה בְּחִינַת וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית וְנִשְׁמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וְכוּ' כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְכוּ' חַיֵּינוּ דַּיְקָא בְּחִינַת כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְכוּ' הַיְנוּ שֶׁאָנוּ רוֹצִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת חַיִּים, בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים וְלֹא לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם כִּי אָנוּ עוֹסְקִים עַכְשָׁיו לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע וּלְיַחֵד שִׁמְךָ וְלִכְלֹל בְּאַחְדוּתְךָ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה שֶׁיְּצְטַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְחַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבְּלוֹ גַּם לְמַטָּה בִּבְחִינַת בְּרָכָה, בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנָה עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּקְרִיאַת שְׁמַע הִשָּׁמְרוּ לָכֶם וְכוּ' וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכוּ' וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְכוּ' הַיְנוּ כְּשֶׁפּוֹגְמִין בֶּאֱמוּנָה אֵין מְצַיְּרִין הָאוֹר לִבְרָכָה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקְּלָלוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם שֶׁפָּגְמָה בֶּאֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָז נֶעֱצָר הַמָּטָר כִּי אֵין הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין אֶלָּא בִּזְכוּת הָאֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ח) שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצְטַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה, בִּבְחִינַת גְּשָׁמִי בְּרָכָה, בִּבְחִינַת וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה וְזֶה בִּבְחִינַת הַזְכָּרַת גְּשָׁמִים וּשְׁאֵלַת גְּשָׁמִים וּבֵין הַהַזְכָּרָה וְהַשְּׁאֵלָה נִמְשָׁךְ הֶמְשֵׁךְ זְמַן כִּי מַתְחִילִין לִזְכֹּר הַגְּשָׁמִים בְּשִׁמִינִי עֲצֶרֶת וְהַשְּׁאֵלָה הִיא שִׁשִּׁים יוֹם אַחַר הַתְּקוּפָה כִּי בַּתְּחִלָּה מַזְכִּירִין הַגְּשָׁמִים לְבַד וְאֵין מְבַקְּשִׁין עֲלֵיהֶם וְאָז מַמְשִׁיכִין אוֹר הַשֶּׁפַע שֶׁל בְּחִינַת הַגְּשָׁמִים בִּבְחִינַת קָמִיץ וְסָתִים שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת הַזְכָּרָה שֶׁמַּזְכִּירִין רַק גְּבוּרוֹתָיו שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהוֹרִיד גְּשָׁמִים אֲבָל אֵין מְצַיְּרִין עֲדַיִן הָאוֹר שֶׁיּוּכַל לֵירֵד לְמַטָּה כִּי אֵין מְבַקְּשִׁין עֲדַיִן עֲלֵיהֶם שֶׁיֵּרְדוּ וְיִצְטַיְּרוּ עַד הַשְּׁאֵלָה שֶׁאָז מְבַקְּשִׁין שֶׁיֵּרְדוּ הַגְּשָׁמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּצְטַיֵּר הָאוֹר לְמַטָּה בִּבְחִינַת גְּשָׁמִי בְּרָכָה, בִּבְחִינַת

וְתַן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה וְעַל-כֵּן נִמְשָׁךְ זְמַן בֵּין הַהַזְכָּרָה וְהַשְּׁאֵלָה כִּי צִיּוּר הָאוֹר צָרִיךְ הֶמְשֵׁךְ זְמַן כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת שִׁשִּׁים יוֹם אַחַר הַתְּקוּפָה שֶׁאָז הַשְּׁאֵלָה כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּבְרִכַּת כֹּהֲנִים שֶׂעַל-יְדֵי זֶה נִצְטַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה כְּדִלְקַמָּן:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה בְּטֵבֶת בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ צָרוֹת שֶׁאֵרְעוּ בְּטֵבֶת שֶׁחוֹשֵׁב שָׁם בְּהַסְּלִיחוֹת שֶׁמֵּת עֶזְרָא הַסּוֹפֵר וְנִכְתְּבָה הַתּוֹרָה יְוָנִית בִּימֵי תַּלְמֵי הַמֶּלֶךְ וְהִתְחִיל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כִּי כֻּלָּם הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת פְּגָם הַנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁקָּשָׁה לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה מֵחֲמַת הַשָּׁלֹשׁ צָרוֹת הַנַּ"ל כִּי מֵת עֶזְרָא הַסּוֹפֵר שֶׁהָיָה כּוֹתֵב סֵפֶר תּוֹרָה וְהוּא לְגַדֵּל קְדֻשָּׁתוֹ הָיָה כּוֹתֵב הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּקָדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וְהָיָה מְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה בְּוַדַּאי. וְעַכְשָׁיו מִי יָקוּם בַּעֲדֵנוּ וְאֵיךְ מוֹצְאִין סוֹפֵר כָּזֶה שֶׁיִּכְתֹּב וִיצַיֵּר לָנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת בָּרָכָה עַד שֶׁכָּל הָעוֹסְקִים בְּסֵפֶר תּוֹרָה כָּזֹאת יָאִיר עֵינֵיהֶם בְּהַתּוֹרָה וּבְנָקֵל יְצִירוּ הָאוֹר לִבְרָכָה כִּי כְּבָר נִצְטַיֵּר לְטוֹבָה עַל-יְדֵי הַסּוֹפֵר הֶהָגוּן וְלֹא דַּי שֶׁאֲבַדְנוּ סוֹפֵר כָּזֶה שֶׁהוּא עֶזְרָא הַסּוֹפֵר שֶׁהָיָה מְצַיֵּר בִּכְתִיבָתוֹ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה לִבְרָכָה, אַף גַּם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִכְתְּבָה הַתּוֹרָה יְוָנִית שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִכְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁל עֶזְרָא הַסּוֹפֵר מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ כִּי הֵם בְּוַדַּאי מְצַיְּרִים אוֹר הַתּוֹרָה לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי כְּתִיבָתָם וְהַעְתָּקָתָם שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ כָּל הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַכְּפִירוּת שֶׁל הַמְחַקְּרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים שֶׁמְּהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמְהַפְּכִים דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְאֶפִּיקוֹרְסוּת וּכְפִירוֹת שֶׁלָּהֶם רַחֲמָנָא לִצְלַן וְעַל-כֵּן הֵם רוֹצִים לְחַנֵּךְ אֶת הַבָּנִים בִּלְמוּד מִקְרָא לְבַד בְּלִי פֵּרוּשׁ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבַּגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְאַגָּדוֹת כִּי הֵם רוֹצִים לְצַיֵּר חַס וְשָׁלוֹם אוֹר הַתּוֹרָה כְּפִי כְּלֵיהֶם הָרָעוֹת כְּפִי מֹחֵיהֶם הַפְּגוּמִים וְהַמְקֻלְקָלִים מְאֹד מְאֹד עַל-יְדֵי רִבּוּי תַּאֲוַת נַאוּף שֶׁהֵם מְשֻׁקָּעִים בָּהּ מְאֹד כַּמְפֹרָסָם וְכַאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם וְעַל-כֵּן אֵינָם רוֹצִים שֶׁיַּעַסְקוּ בְּנֵיהֶם בַּגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לְצַיֵּר אוֹר הַתּוֹרָה קְצָת וּלְפָרְשָׁהּ לְטוֹבָה וְזֶה בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ כֹּהֲנִים עוֹסְקִים בַּעֲבוֹדָתָם וְעַל-יְדֵי זֶה הָיוּ מַמְשִׁיכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת כִּי הָיוּ מְצַיְּרִים הָאוֹר לִבְרָכָה כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם מִבְּחִינַת קָמַץ בְּחִינַת וְקָמַץ הַכֹּהֵן וְיֵשׁ לָהֶם כֹּחַ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִבְּחִינַת קָמַץ לְצַיְּרוֹ בִּבְחִינַת בְּרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁמָּסְרָה הַתּוֹרָה לָהֶם לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל כִּי הֵם יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִקָּמַץ לְצַיְּרוֹ לִבְרָכָה כַּנַ"ל. וְכַמְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַתּוֹרָה וּבְהִלְכוֹת פֶּסַח עַיֵּן שָׁם:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְאָז אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לִרְאוֹת וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר מְאֹד וְכָל מַה שֶּׁהוּא חוֹלֶה

בְּנַפְשׁוֹ וּפָגוּם יוֹתֵר וְיוֹתֵר הוּא צָרִיךְ צַדִּיק גָּדוֹל יוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לְתַקֵּן גַּם נַפְשׁוֹ הַפְּגוּמָה מְאֹד כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה מֵישָׁרָא דְסַכִּינָא (בְּסִימָן ל) הַיְנוּ עַל-פִּי הַמְבֹאָר לְמַעְלָה כִּי הַצַּדִּיק צָרִיךְ אֲמָנוּת גְּדוֹלָה וְחָכְמָה יְתֵרָה לְתַקֵּן נַפְשׁוֹת הַפְּגוּמִים כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר לָהֶם תּוֹרָה בִּפְשִׁיטוּת כְּפִי מַה שֶּׁהֵם צְרִיכִים מֻחְמֶּצֶת שֶׁכְּלֵיהֶם פְּגוּמִים מְאֹד וְכָל מַה שֶּׁיֹּאמַר לָהֶם יִהְיֶה נִפְגָּם וְנִתְקַלְקֵל אֶצְלָם עַל-יְדֵי כֵּלֵיהֶם הַפְּגוּמִים עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁלָּהֶם כִּי אֵין יְכוֹלִין לְתָפֹס דִּבּוּרָיו שֶׁל הַצַּדִּיק כִּי אִם כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין שֶׁהֵם הַכֵּלִים לְתָפֹס וּלְקַבֵּל אוֹר הַתּוֹרָה וְהָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק וּמַאֲחַר שֶׁכְּלֵיהֶם פְּגוּמִים מְאֹד אִם כֵּן מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרָם עַל-כֵּן צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְתַחְבּוּלוֹת רַבּוֹת מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה וְהָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְאָזְנָם עַד שֶׁיְּבִינוּ פְּשִׁיטוּת הָעֵצָה בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵיךְ לָצֵאת מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה וְכָל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק בְּגֹדֶל קְדֻשָּׁתוֹ וְתַקָּף מַעֲלָתוֹ הָרָמָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יַד שֹׁכֶל אֱנוֹשִׁי מַגִּיעַ לְשָׁם זֶה הַצַּדִּיק יָכוֹל לְצַיֵּר הָאוֹר גַּם לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יַד הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוֹלְטִין שָׁם וַאֲזַי יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מְתֻקָּן וּמְצֻיָּר לְטוֹבָה לְמַטָּה עַד שֶׁלֹּא יוּכְלוּ פְּגַם כֵּלֵיהֶם לְקַלְקֵל הָאוֹר וּלְצַיְּרוֹ לְהֵפֶךְ אַדְרַבָּה זֶה הָאוֹר הַמְתֻקָּן וְהַמְצֻיָּר לְטוֹבָה יְתַקֵּן וְיַזַּכֵּךְ כֵּלֵיהֶם כִּי יִזְכּוּ עַל-יְדֵי הָאוֹר הַזֶּה לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכֵּלִים שֶׁל הָאוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל וְהָעִקָּר אִם יִזְכּוּ לְהַאֲמִין בּוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם נִכְלָלִין בּוֹ וּמְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ הָאוֹר כְּפִי מַה שֶּׁצִּיְּרוֹ הוּא מִלְּמַעְלָה עַד לְמַטָּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:

כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל קְצָת שֶׁמַּה שֶּׁהוּא בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתִים לְמַטָּה, לְמַעְלָה בַּמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָה יוֹתֵר הוּא בְּבְחִינַת צֵירֵי בִּבְחִינַת צִיּוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מְאֹד בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מְאֹד הוּא יָכוֹל לְצַיֵּר כָּל הָאוֹרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה בִּמְקוֹמוֹתֵיהֶם הָעֶלְיוֹנִים שֶׁנֶּחְשָׁבִים אֶצְלֵנוּ לִבְחִינַת קָמִיץ וְסָתִים כִּי מַדְרֵגָתוֹ גְּבוֹהָּ מְאֹד וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁהוּא פָּגוּם יוֹתֵר הוּא צָרִיךְ צַדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיַּעֲסֹק בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹ הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ צַדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לְצַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה לְמַעְלָה יוֹתֵר וּלְהַמְשִׁיכוֹ בִּבְחִינַת צִיּוּר וְתִקּוּן לְטוֹבָה לְמַטָּה לְמַטָּה יוֹתֵר, וְלֹא יוּכְלוּ לִגַּע בּוֹ יְדֵי זָרִים כִּי הָאָדָם עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ הוּא יוֹרֵד לְמַטָּה, וּפוֹגֵם לְמַעְלָה שֶׁמִּסַּלֵּק הָאוֹר מֵהָעוֹלְמוֹת הַשַּׁיָּכִים לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וְהַכֹּל כְּפִי הַפְּגָם כֵּן יוֹרֵד לְמַטָּה וְכֵן פּוֹגֵם לְמַעְלָה לְמַעְלָה לְמָשָׁל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם פּוֹגֵם בַּעֲבֵרָה אַחַת, אֲזַי כְּפִי הַפְּגָם כֵּן מְסַלֵּק הָאוֹר מֵאֵיזֶה עוֹלָם. כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ שֶׁאֵינוֹ פּוֹגֵם בְּחֶטְאוֹ כִּי אִם בְּעוֹלָם הַיְצִירָה וְאָז גַּם יְרִידָתוֹ לְמַטָּה אֵינוֹ יְרִידָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ וּכְשֶׁחַס וְשָׁלוֹם פּוֹגֵם יוֹתֵר אֲזַי מַגִּיעַ הַפְּגָם חַס וְשָׁלוֹם בְּעוֹלָם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְגוֹרֵם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אָחֳרָא גַּם שָׁם וַאֲזַי יְרִידָתוֹ גַּם כֵּן עֲמֻקָּה יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן לְהֵלֶךְ חַס וְשָׁלוֹם נִמְצָא זֶה שֶׁפְּגַם בְּעוֹלָם הַיְצִירָה וְנָרַם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא

שָׁם אֲזַי אִם יִהְיֶה נִמְשָׁךְ הָאוֹר שֶׁקְּמִיץ וְסָתִים מִבְּרִיאָה לִיצִירָה כְּדֵי שֶׁיִּצְטָיֵר בַּיְצִירָה כַּנַּהוּג תָּמִיד. לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְקַבֵּל שׁוּם עֲצָה וְלָשׁוּב אֶל ה' כִּי כְּשֶׁיִּצְטָרֵךְ לְצַיֵּר הָאוֹר בַּיְצִירָה יִצְטַיֵּר לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁגָּרַם לְהִתְאַחֵז שָׁם עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְקָרֵב לְצַדִּיק גָּדוֹל כָּזֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲלוֹת לְעוֹלַם הַבְּרִיאָה שֶׁגָּבוֹהַּ יוֹתֵר וּלְצַיֵּר שָׁם הָאוֹר לְטוֹבָה וּלְבָרְכָה וּלְהַמְשִׁיךְ זֶה הָאוֹר בִּבְחִינַת צִיּוּר לִבְרָכָה עַד מְקוֹמוֹ שֶׁנִּפָּל לְשָׁם עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִגְעוּ בּוֹ יְדֵי זָרִים שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחָזִין בּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לַהֲפֹךְ דַּעְתּוֹ מִן הָאֱמֶת שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְצַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן כְּשֶׁפּוֹגֵם יוֹתֵר וּפוֹגֵם בְּעוֹלָם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר. הוּא צָרִיךְ צַדִּיק גָּדוֹל וְגָבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת לְעוֹלָם גָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְצַיֵּר שָׁם הָאוֹר לִבָרְכָה וּלְהוֹרִידוֹ לְמַטָּה לְמַטָּה יוֹתֵר לַמָּקוֹם שֶׁנָּפַל לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן לְהַלָּן חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁנָּפְלוּ כָּל כָּךְ וּפָגְמוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁפָּגְמוּ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַעְלָה עַד לְמַעְלָה עַד אוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶמִיץ וְסָתִים מַמָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת קֶמִיץ כִּי הוּא קֶמִיץ וְסָתִים מִכָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וּכְשֶׁפָּגְמוּ כָּל כָּךְ גַּם יְרִידָתָם עֲמֻקָּה מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁנָּפְלוּ לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתִּיּוֹ רַחֲמָנָא לִצְלַן וְאָז אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעְלָה מְאֹד מְאֹד שֶׁיְּכוֹל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף וְלֵירֵד עַד אֵין תַּכְלִית וְהוּא יְכוֹל לְצַיֵּר הָאוֹר גַּם לְמַעְלָה מַעְלָה כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִבְּחִינַת הַקֶּמֶץ הָעֶלְיוֹן שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת, וּמִשָּׁם הוּא מַמְשִׁיךְ הָאוֹר וּמְצַיְּרוֹ שָׁם בִּבְחִינַת בְּרָכָה כִּי בְּגֹדֶל כֹּחוֹ וְחָכְמָתוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְצַיֵּר הָאוֹר גַּם שָׁם וְהוּא מַמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּגֹדֶל כֹּחוֹ דֶּרֶךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת. וּמְצַיְּרוֹ בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה עַד שֶׁמַּמְשִׁיךְ עֲצוֹת טוֹבוֹת בְּחִינַת אוֹר מְצַיֵּר לִבְרָכָה לְמַטָּה לְמַטָּה עַד שֶׁמַּגִּיעַ הָאָרָה וְתִקּוּן אֲפִלּוּ לְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְמַטָּה לְמַטָּה מְאֹד לַמָּקוֹם שֶׁהֵם שָׁם כִּי כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק עוֹלֶה לְמַעְלָה יוֹתֵר וּמְצַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה יוֹתֵר הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיכוֹ לְמַטָּה לְמַטָּה יוֹתֵר. כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁהוּא חוֹלֶה בְּנַפְשׁוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר הוּא צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל שֶׁהוּא צַדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת כִּי אִיתָא שִׁסְלוּקָא דְּקָרְבָּנִין עַד אֵין סוֹף וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ אוֹמְרִים קָרְבָּנוֹת לְתַקֵּן עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא עוֹלַם הַתַּחְתּוֹן בְּיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי קָרְבָּנוֹת יֵשׁ לָהֶם זֶה הַכֹּחַ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה וּלְתַקֵּן וּלְצַיֵּר הָאוֹר שָׁם בַּמָּקוֹם שֶׁאֵין יַד הַקְּלִפּוֹת יְכוֹלָה לְהַגִּיעַ לְשָׁם עַל-יְדֵי שׁוּם פְּגָם שֶׁבָּעוֹלָם יְהִיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כִּי הַקָּרְבָּנוֹת עוֹלִין עַד אֵין סוֹף שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל וְהֵם מַמְשִׁיכִין הָאוֹר מִשָּׁם וּמְצַיְּרִין הָאוֹר שָׁם לְמַעְלָה לְמַעְלָה וּמְשַׁבְּרִין כֹּחַ הַקְּלִפּוֹת עַד שֶׁמּוֹרִידִין הָאוֹר לְמַטָּה לְמַטָּה וּמְבַטְּלִין

וּמְשַׁבְּרִין כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחָזִין אֶפְלּוּ בְּעוֹלַם הָעֲשִׂיָה שֶׁשָּׁם אֲחִיזָתָם בְּיוֹתֵר גַּם אוֹתָן מְבַטְּלִין הַקָּרְבָּנוֹת עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחָם עַל-יְדֵי עֹצֶם הָאוֹר שֶׁהַמְשִׁיכוּ מִלְּמַעְלָה מַעְלָה בְּבְחִינַת צִיּוּר לְבָרְכָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁהוּא הַמֻּבְחָר מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת כִּי קְטֹרֶת עוֹלֶה לְמַעְלָה מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת עַד שֶׁמְּצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁמַּכְנִיעַ בּוֹ וּמְבַטֵּל עִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּמוֹצִיא כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְכָל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם שֶׁזֶּהוּ סוֹד אֶחָד עֶשֶׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת הֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹלִין מַעְלָה יוֹתֵר יְכוֹלִין לְתַקֵּן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּפְלָה לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים עִם קְטֹרֶת לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁכָּל מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כַּפָּרָה וְתִקּוּן לְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת יוֹתֵר צְרִיכִין לַעֲלוֹת לְמַעְלָה יְתֵרָה יוֹתֵר וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהָיָה צָרִיךְ הַכֹּהֵן גָּדוֹל לְכַפֵּר עַל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כָּל הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת וְהַפְּשָׁעִים שֶׁגָּרְמוּ לֵירֵד לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת חַס וְשָׁלוֹם עַל-כֵּן הָיָה צָרִיךְ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה יוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁאָז נִכְנָס לַמָּקוֹם שֶׁנִּכְנָס לַקְּדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה וְגָבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא טז) וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבוֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ וְכוּ' וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת פֶּרֶק א) וְכָל אָדָם הָעֶלְיוֹן וְכוּ' וְהֵבֵן הֵיטֵב לְהֵיכָן נִכְנָס הַכֹּהֵן גָּדוֹל וְכָל זֶה כְּדֵי לְכַפֵּר עַל כָּל הַחֲטָאִים כְּדֵי לְתַקֵּן אוֹתָם שֶׁנִּפְלוּ לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא גָּדוֹל יוֹתֵר אֲפִלּוּ מִן הַכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ד) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים-מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים כִּי יֵשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁגַּם הַכֹּהֵן גָּדוֹל אֵינוֹ יָכוֹל לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פֶּרֶק ו) שִׁיֵּשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים תּוֹלֶה וּמִיתָה מְכַפֶּרֶת אֲבָל הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת יָכוֹל לְכַנֵּס עוֹד לִפְנִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּלְהַמְשִׁיךְ כַּפָּרָה וְתִקּוּן גַּם לָהֶם וְכַנַּ"ל וְזֶה (מִשְׁלֵי טז) חֶמֶת מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה הֵינוּ שֶׁיֵּשׁ עֲוֹונוֹת שֶׁגּוֹרְמִים חֶמֶת מֶלֶךְ חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם אֲפִלּוּ הַכַּפָּרָה שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כִּי אִם מַלְאֲכֵי מָוֶת. שֶׁאֵין נִגְמָר כַּפָּרָתוֹ עַד הַמִּיתָה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים תּוֹלֶה וּמִיתָה מְכַפֶּרֶת אֲבָל וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה כִּי הֶחָכָם הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים יְכוֹלִים לְתַקֵּן הַכֹּל אִם יִזְכֶּה לְהַאֲמִין בָּהֶם בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע קֹדֶם פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה וּלְצַיֵּר שָׁם הָאוֹר לְבָרְכָה וְכוּ' כָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא אֱמוּנָה שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ וּבְצַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים

וּבְתוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה וְזוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בִּבְחִינַת צִיּוּר מִלְּמַעְלָה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ שֶׁיִּתְתַּקֵּן הַכֹּל כִּי זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְקַבֵּל עֵצוֹת נְכוֹנוֹת, עַד שֶׁיִּזָּכֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין שֶׁאוֹמְרִין אַחַר הַקְּרִיאַת שְׁמַע כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא טז) וְהִתְוַדָּה עָלָיו וְכוּ' כִּי עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּפָּרַת עֲוֹונוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה זֶה זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְהִנֵּה מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁקְּרִיאַת שְׁמַע עִם דְּמָעוֹת מַכְנִיעִין תַּאֲוַת נאוּף לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן זֶה שָׁרָגִיל בְּהִרְהוּרִים חַס וְשָׁלוֹם צָרִיךְ לִבְכּוֹת בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְזֶה סוֹד (בְּרֵאשִׁית מו) וַיֵּבְךְּ עַל צַוָּארָיו עוֹד, הַנֶּאֱמַר בְּיוֹסֵף כְּשֶׁבָּא לְיַעֲקֹב וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה אָז קוֹרֵא אֶת שְׁמַע זֶה בְּחִינַת סוֹד הַנַּ"ל בְּחִינַת בְּכִיָּה בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְבַטֵּל תַּאֲוַת נאוּף שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל מִכָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ תְּלוּיִים בָּהֶם כִּי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף כַּחֲדָא חֲשִׁיבִי. וְעַל-כֵּן הַבְּכִיָּה שֶׁל יוֹסֵף וּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל יַעֲקֹב נֶחֱשָׁב לְאֶחָד וְכָל זֶה הָיָה בִּשְׁעַת כְּנִיסַת יַעֲקֹב עִם הַשִּׁבְעִים נְפָשׁוֹת לְגָלוּת מִצְרַיִם שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הָיָה בְּחִינַת הַנַּ"ל מַה שֶּׁצְּרִיכִים הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב לְהִצְטָרֵף וּלְהִתְנַסּוֹת בְּגָלוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת וּבְתַאֲוֹתֵיהֶן שֶׁהָעִקָּר הוּא תַּאֲוָה הַכְּלָלִית שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם (וְכַמְבֹאָר בְּהִלְכוֹת פֶּסַח). וְעַל-כֵּן אָז בְּעֵת כְּנִיסָתָן לְשָׁם קָרָא יַעֲקֹב אֶת שְׁמַע כִּי עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע מַכְנִיעִין זֹאת הַתַּאֲוָה וְיוֹסֵף הוֹסִיף לְבַכּוֹת עַל צַוָּארָיו אָז כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע כִּי יוֹסֵף יָדַע שֶׁהַזֶּהֻמָּא שֶׁל מִצְרַיִם גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין דַּי לְבַטֵּל זֶהֻמַּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע לְבַד רַק צְרִיכִין גַּם לְבַכּוֹת בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, וְכַנַּ"ל כִּי עִקַּר הַבְּכִיָּה שֶׁהוּא לְגָרֵשׁ הַמָּרָה שְׁחוֹרָה שֶׁפְּחָה בִּישָׁא וְכוּ', שֶׁמְּשָׁם תַּאֲוַת נאוּף זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי יוֹסֵף דַּיְקָא כִּי הוּא הָיָה לוֹ הַנִּסָּיוֹן עִם הַשִּׁפְחָה בִּישָׁא נשג"ז [נַדָּה, שִׁפְחָה, גּוֹיָה, זוֹנָה] וְכָבֵשׁ יִצְרוֹ נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַמִּלְחָמָה עִם הַשִּׁפְחָה בִּישָׁא הוּא עַל-יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְעַל-כֵּן הוּא דַּיְקָא בָּכָה לְגָרֵשׁ בְּחִינַת הַשִּׁפְחָה בִּישָׁא אִמָּא דְּעֶרֶב רַב שֶׁהוּא טָחוֹל מָרָה שְׁחוֹרָה לְגָרְשָׁהּ עַל-יְדֵי הַדְּמָעוֹת וְיַעֲקֹב קִבֵּל אָז עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁבַּכֹּחַ הַזֶּה מְגָרֵשׁ יוֹסֵף הַצַּדִּיק הַשִּׁפְחָה בִּישָׁא עַל-יְדֵי הַדְּמָעוֹת כִּי עִקַּר בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל סָבָא שֶׁהוּא נִכְלָל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וּבְכֹחוֹ יֵשׁ לָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּחַ לְקַבֵּל עָלֵינוּ עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וּלְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּקְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם כִּי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף כַּחֲדָא חֲשִׁיבִי וְעִקַּר תִּקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן בְּגָלוּת

מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצְּרוּף שֶׁל הַתֵּאָוָה הַנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחוֹ אֱלֹקִים לְפָנֵיהֶם כִּי עַל-יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן עַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעַ זֲהָמַת מִצְרַיִם וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן שֶׁל תַּאֲוָה זֹאת וְעִקַּר כֹּחוֹ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן הָיָה עַל-יְדֵי יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה לו) דְּמוּת דְּיוּקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב נִזְדַּמְּנָה לוֹ כִּי שְׁנֵיהֶם יַעֲקֹב וְיוֹסֵף כַּחֲדָא חֲשִׁיבֵי אַף עִקַּר בְּחִינַת הַמִּלְחָמָה הוּא בִּבְחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל וְעִקַּר קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִלָּחֵם הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב וְעַל-כֵּן שְׁנֵיהֶם נִכְלְלוּ יַחַד בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וְיוֹסֵף בָּכָה אָז שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גֵּרֵשׁ הַשִּׂפְחָה בִּישָׁא רַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל בְּכֹחַ הַקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁקָּרָא אָז שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּכִיָּה בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין לְגַמְרֵי תַּאֲוָה הַנַּ"ל וְכָל זֶה הָיָה בִּשְׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן בְּתַאֲוָה זֹאת וְלִזְכוֹת לְשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּהִלְכוֹת פֶּסַח:

חלק טז

וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁשְּׁנַיִם עָשָׂר תֵּבוֹת שֶׁבִּשְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"הּ כִּי עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע נִתְגַּלָּה עַל-יְדֵי שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"הּ עִם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָק צח) עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית מט) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב לְבָנָיו וְכוּ' שֶׁבִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ וְכוּ' אָמַר שֶׁמָּא יֵשׁ בָּכֶם וְכוּ' פָּתְחוּ וְאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד כָּךְ אֵין בְּלִבֵּנוּ אֶלָּא אֶחָד פָּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד נִמְצָא שֶׁעִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע נִתְגַּלָּה עַל-יְדֵי יַעֲקֹב וּבָנָיו שֶׁכָּלוּל מֵהֶם שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"הּ. הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי שְׁנַיִם עָשָׂר תֵּבוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע הֵם כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"הּ כִּי עִקַּר הַקְּרִיאַת שְׁמַע נִתְגַּלָּה עַל יָדָם כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעוּ זֲהָמַת מִצְרַיִם עַד שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן בְּצֵרוּף בְּהַתַּאֲוָה הַזֹּאת וְלָצֵאת מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁבְוּעוֹת בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר:

עַל-פִּי מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְנִדְפַּס מִזֶּה בַּלִּקּוּטִים שֶׁאֵצֶל הַמַּעֲשִׂיּוֹת, שֶׁאָמַר שֶׁגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמֵאִיר לְאָדָם הַשָּׂכֵל בִּלְבּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ וְעַל-כֵּן אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, "כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' וְכוּ'" "אֲנִי יָדַעְתִּי" דַּיְקָא, ("אִיךְ וַוייס", וְדַחַק מְאֹד תֵּבֶת "אִיךְ") כִּי אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ כְּלָל וַאֲפִלּוּ הָאָדָם לְעַצְמוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְסַפֵּר מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, דְּהַיְנוּ הַהִתְנוֹצְצוּת וְהַהֶאָרָה שֶׁמֵּאִיר בְּדַעְתּוֹ בְּאֵיזֶה

יוֹם אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לְעַצְמוֹ מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ וְכוּ' וְעִנְיָן זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בַּפֶּה וּמִכָּל שֶׁכֵּן בִּכְתָב, כִּי הוּא לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּיהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ וְכוּ'":

חלק ב

וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהוּא כְּלֵל וְיסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁתְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה, שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל עָלֵינוּ אֱמוּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְעִקַּר הַמְצָוָה בְּכָל יוֹם הוּא לְהָכִין עַצְמוֹ וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ וְכַוָּנָתוֹ שֶׁיְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מֵחָדָשׁ, בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "אֲשֶׁר אָנכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם"-בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כִּדְיוֹטַגְמָא יְשָׁנָה אֶלָּא כַּחֲדָשָׁה וְעִקַּר מִקְרָא זֶה נֶאֱמַר לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי צָרִיךְ לְפַשְּׁפֵּשׁ עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה וְלִרְאוֹת וּלְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ וְזֶה בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּתְחִילִין בְּאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי תֵּבוֹת אֱמוּנַת הַיִּחוּד וְלִכְאוֹרָה הָיָה דַּי בְּקַבָּלַת אֱמוּנַת הַיִּחוּד לוֹמַר רַק 'ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד', שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְלָמָּה אוֹמְרִים מִקֹּדֶם אֵלּוּ הַשְּׁתֵּי תֵּבוֹת 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל' אַךְ בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, כִּי כְּשֶׁרוֹצִים לְהוֹדִיעַ דָּבָר חָדָשׁ וְנִפְלָא אוֹמְרִים, שְׁמַע נָא מַה שֶּׁאֲדַבֵּר וַאֲסַפֵּר לְךָ חֲדָשׁוֹת גְּדוֹלוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת וְזֶה בְּחִינַת אֵלּוּ הַשְּׁתֵּי תֵּבוֹת 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל' שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם עִקַּר הַיִּחוּד שֶׁבָּזֶה מְעוֹרְרִים אֶת לִבָּבוֹ וּלְבַב כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּשִׂימוּ אָזְנָם וְיִשְׁמְעוּ הֵיטֵב מַה שֶּׁמְּסַפְּרִין לָהֶם חֲדָשׁוֹת גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת בִּבְחִינַת מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת טו) עַל תֵּבַת שְׁמַע, הַשְׁמֵעַ לְאָזְנֶיךָ מַה שְּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ, הַיְנוּ הַט אָזְנְךָ וְלִבְּךָ וּשְׁמַע הֵיטֵב מַה שְּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ שֶׁהוּא ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד! כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָה מִכְּבָר מִשְּׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת, כִּי יֵרֶשָׁה הִיא לָנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין זֶה הַדָּבָר יָשָׁן חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת הוּא בְּכָל יוֹם וְיוֹם חָדָשׁ לְגַמְרֵי, כִּי אֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר אֲפִלּוּ לְעַצְמוֹ מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, כִּי לְגַדֶּלְתּוֹ אֵין חֵקֶר, וְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּיהּ צָרִיךְ לְהַטּוֹת אָזְנוֹ בְּכָל יוֹם לְמַה שֶּׁאוֹמֵר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּעֵינָיו כִּדְיוֹטַגְמָא יְשָׁנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמה) לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו, שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹדִיעַ בְּוַדַּאי בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת גְּבוּרוֹתָיו וְכָבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה לח), "אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמִתֶּךָ" 'יוֹדִיעַ' דַּיְקָא, כִּי נִפְלָאוֹת הָאֱמוּנָה מִתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקִּבְּעוּ בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת בְּקְרִיאַת שְׁמַע, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. שֶׁבַּבֹּקֶר הַחַמָּה זוֹרַחַת וּבָעֶרֶב שׁוֹקַעַת וְגוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה מֵחָדָשׁ בְּכָל יוֹם כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם

וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם וְיוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר כְּדֵי לְקַבֵּל עָלָיו הָאֱמוּנָה מֵחָדָשׁ בְּכָל יוֹם כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי עִקַּר חִדּוּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ עַד יַכִּירוּ אוֹתוֹ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל וְכוּ':

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֵּׁשׁ שִׁתִּים עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת בְּפָרָשַׁת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם וְכוּ' כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים, כַּמּוּבָא בְּסִימָן לוֹ וְכֵן הֵם כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר צֵרוּפֵי הויה, כִּי כָּל הַשְּׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים וְכָל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם, שֶׁהֵם כְּלָל הַזְּמַן, וְכֵן כָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם כְּלָל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ מְיֻחָד בַּשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, בָּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה אוֹתִיּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ, כַּמּוּבָא בַּסִּימָן הַנַּ"ל וּכְפִי אֲחִיזָתוֹ בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה, כֵּן מִתְנוֹצֵץ לוֹ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ וְכֵן כָּל הַיָּמִים וְהַשָּׁעוֹת שֶׁכְּלוּלִים בִּשְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים וּבִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּאֵלּוּ הַשְּׁנֵי פְּסוּקִים שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם וְכוּ' וְכָל אֶחָד כְּפִי אֲחִיזָתוֹ בִּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה וּכְפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו אֱמוּנָתוֹ וְיִחוּדוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵחָדָשׁ כִּי אֵין אָדָם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָנוּ מַזְהִירִים, בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְכָל אָדָם צָרִיךְ לֵילֵךְ בָּזֶה וּלְקַיֵּם זֹאת, לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהָכִין עַצְמוֹ לְהַכְנִיס בְּלִבּוֹ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, כִּי זֶהוּ עִקַּר וְיסוֹד וְכֹלֶל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ" (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה), שֶׁצְּרִיכִין לְפַשְׁפֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ וּלְחַפֵּשׂ אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַיֵּן שָׁם כִּי כָּל אָדָם בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא, אֲפִלּוּ בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, יָכוֹל לְהַרְגִּישׁ בְּלִבּוֹ אֱלֹקוּתוֹ מֵחָדָשׁ אִם יַסֶּה אָזְנוֹ וּלְבָבוֹ הֵיטֵב לְמַה שֶּׁהוּא מוֹצִיא מִפִּיו וְזֶהוּ בְּחִינַת (בְּרָכוֹת יג) שְׁמַע-בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ, שֶׁהֵם כְּלָל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁבָּהֶם נֶאֱחָזִים כָּל הַתַּאֲוֹות וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ בְּכָל לָשׁוֹן מִלְּשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ, כִּי כָּל עִנְיְנֵי חוֹל וּמַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְתַאֲוֹות וְהִרְהוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, כִּי מִשָּׁם הֵם נִמְשָׁכִין. וְהִזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ, שֶׁתִּשְׁמַע מִשָּׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת שְׁמַע-בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ, שֶׁבְּכָל לָשׁוֹן מִלְּשׁוֹנוֹת הָעַמִּים שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ שֶׁהֵם כְּלָל הַתַּאֲוֹות וְעִסְקֵי חוֹל וְכוּ', תִּשְׁמַע מִשָּׁם אֱמוּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד וְהֶבֵן הֵיטֵב נִמְצָא, שֶׁשְּׁנֵי הַפְּרוּשִׁים שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל תֵּבַת שְׁמַע שְׁנֵיהֶם עוֹלִים בְּקֶנֶה אֶחָד, כִּי דָּרְשׁוּ לְעִנְיַן שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו וְכוּ'

שְׁמַע-הַשְׁמַע לְאָזְנֶיךָ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ וְגַם דָּרְשׁוּ לְעַנְיָן שֶׁמַּתָּר לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל לָשׁוֹן שְׁמַע-בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ וּשְׁנֵיהֶם עוֹלִים בְּקָנֶה אֶחָד, הַיְנוּ שְׁמַע-הַשְׁמַע לְאָזְנֶיךָ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ, שֶׁתַּטֶּה אָזְנֶיךָ וְלִבְּךָ הֵיטֵב בְּכָל יוֹם לְמַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ וְיִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כְּחָדָשׁ כַּנַּ"ל וְאָז תּוּכַל לִשְׁמֹעַ אֱמוּנָתוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל לְשׁוֹנוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בִּבְחִינַת שְׁמַע בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ וְכַנַּ"ל. כִּי ה' עֵר הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם מַה שֶּׁעוֹבֵר כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְהַנִּפְלָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קלו), "לְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ". וְהוּא מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדוֹ בְּכָל יוֹם מְחַדֵּשׁ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ, וְעַל-כֵּן בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם צָרִיךְ לִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי וּמַאֲמִין בֶּאֱלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יוֹנָה ב), "בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת ה' זָכָרְתִּי" וְאָז יוּכַל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבְּכָל מָקוֹם יְכוֹלִין לִהְיוֹת סְמוּכִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּצְרִיכִין לְזַהֵר לֵילֵךְ בָּזֶה כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הוּא יְסוֹד הַכֹּל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית עַד רְבִיעַ הַיּוֹם, שֶׁהוּא שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת, כִּי כְּבָר אָמְרוּ שֶׁשִּׁתִּים עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת הַיּוֹם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר צְרוּפֵי הויה כַּמּוּבָא וְהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה וּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים וּכְנֶגְדָּם הֵם אַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה וְכָל זֶה כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר צְרוּפֵי הויה הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְעַל-כֵּן נֶחְלַק הַיּוֹם לְאַרְבָּעָה חֲלָקִים וְעִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע עַד רְבִיעַ הַיּוֹם שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה שָׁעוֹת, כְּנֶגֶד דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים שֶׁהֶיְה חוֹנֶה סָמוּךְ לַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וְעַל-כֵּן הָיָה חוֹנֶה קֶדְמָה מִזְרָחָה, כִּי הוּא נֶגֶד שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁאָז מַתְחִיל זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ מִמִּזְרָח וְעַל-כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים יְהוּדִים עַל שֵׁם יְהוּדָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה יג) שֶׁעִקַּר אֱמוּנָתֵנוּ נִקְרָא עַל שֵׁם יְהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ עַל פָּסוּק, "אִישׁ יְהוּדִי", כָּל הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה נִקְרָא יְהוּדִי, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הוּא בַּמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם הָיָה חוֹנֶה בְּסָמוּךְ לוֹ דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת תְּקוּפָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא תְּקוּפַת נִיסָן שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, שֶׁהֵם, נִיסָן, אִיָּר, סִיוָן, שֶׁבָּהֶם עִקַּר זְרִיחַת וְהִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה שֶׁהִתְחִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר בָּנוּ בְּהֶאָרָה גְּדוֹלָה בְּנִיסָן עַל-יְדֵי

הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְהַהִתְגַּלּוּת נִפְלָא בְּפֶסַח בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וְאַחַר כָּךְ סוֹפְרִים מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מ"ט אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים. וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין בְּסִיוָן, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהִיא עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ), "אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ'" נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הוּא בִּבְחִינַת דָּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה וּבִשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁבָּהֶם יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, וּמִשָּׁם מֵאִיר הָאֱמוּנָה לְכָל יִשְׂרָאֵל וּלְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ וּכְנֶגֶד זֶה עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם בִּקְרִיאַת שְׁמַע הוּא בְּרְבִיעַ יוֹם הָרִאשׁוֹן דַּיְקָא שֶׁהוּא שְׁלֹשׁ שְׁעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד דָּגֶל הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא מַחֲנֵה יְהוּדָה וּכְנֶגֶד שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁהֵם נִיסָן, אִיָּר, סִיוָן, וְכַנַּ"ל:
רָאשֵׁי פְּרָקִים שַׁיָּךְ לְהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית וּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית וּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית זְמַנָּהּ כָּל הַלַּיְלָה, כָּל זְמַן שְׁכִיבָה וּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית אֵין זְמַנָּהּ כִּי אִם בַּבֹּקֶר עַד שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת שֶׁהוּא זְמַן קִימָה, כִּי הִתְגַּלּוּת וְהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁמִּתְנוֹצֵץ וּמֵאִיר בְּלֵב הָאָדָם זֶה בְּחִינַת זְרִיחַת הָאוֹר בַּבֹּקֶר כִּי עִקַּר אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ הוּא אוֹר הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּמֶּנּוּ מְאִירִין כָּל הָאוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כז), "ה' אוֹרִי וְכוּ'" וּכְמוֹ שֶׁבְּגַשְׁמִיּוּת רוֹאִין שֶׁבְּשַׁחֲרִית בּוֹקֵעַ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ מִמִּזְרָח וּמֵאִיר עַל פְּנֵי תֵּבֵל, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח וּבוֹקֵעַ חֲלוֹנֵי רָקִיעַ" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נח), "אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ", כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ בְּשֶׁהַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לִפְעָמִים שֶׁמֵּאִיר וּמִתְנוֹצֵץ בַּלֵּב הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת, הוּא בְּחִינַת בְּקִיעַת הָאוֹר מַמָּשׁ שֶׁפִּתְאֹם נִבְקָע הַדַּעַת וּמֵאִיר אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ כְּלָל כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר אוֹר וְחֹשֶׁךְ נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה אוֹר וְחֹשֶׁךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁהִתְגַּלּוּת אוֹרוֹ לִבְנֵי אָדָם לֹא יִהְיֶה קָבוּעַ בְּתָמִידִיּוּת בְּשָׁוֶה, כִּי תַּעֲנוּג תָּמִידִי אֵינוֹ תַּעֲנוּג, וְגַם כִּי הָיוּ מִתְבַּטְּלִין בַּמְּצִיאוּת, עַל-כֵּן בְּחָכְמָתוֹ בָּרָא שֶׁיִּהְיֶה אוֹר וְחֹשֶׁךְ וְהַחֹשֶׁךְ קֹדֶם לְאוֹר, כִּי חֹשֶׁךְ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְהַהַסְתָּרָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם וּמַסְתִּיר אוֹרוֹ בְּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מה) אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר, כְּדֵי לְתַקֵּן בְּחִינַת כְּלִי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְכֵן הוּא בְּכָל פַּעַם, בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא לְכָל אֶחָד כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ גַּם הַחֹשֶׁךְ וְהָאוֹר שֶׁל הַיּוֹם מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְגוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר וְהַכֹּל בְּשָׁבִיל שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ הָאוֹר בְּכָל יוֹם, כִּי עַל-יְדֵי הַחֹשֶׁךְ שֶׁמַּסְתִּיר הָאוֹר בְּכָל פַּעַם, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהִתְחַדְּשׁוּת יוֹתֵר, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיוּ בְּכָל יוֹם כַּחֲדָשִׁים בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים

וכו' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין קְרִיאַת שְׁמַע בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, כִּי בַּבֹּקֶר עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאוֹר וּבָעֶרֶב צְרִיכִין קְרִיאַת שְׁמַע לְתַקֵּן עַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְהַכְלִי שֶׁבְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר וְעִקַּר הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹר הוּא בַּבֹּקֶר כַּנַּ"ל, אֲבָל גַּם בַּלַּיְלָה צְרִיכִין שֶׁיְּאִיר לָנוּ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹכַל לָרוּץ אַחֲרָיו וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן הַכְּלִי וְהַצִּמְצוּם, אַךְ בַּלַּיְלָה עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם תִּקּוּן הַהִתְעוֹרְרוּת מִלְמַטָּה עַד הַבֹּקֶר, וְעַל-כֵּן אָז מֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּכָבוֹדוֹ מֵעֲצָמוֹ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל הָאוֹר עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁזֶּה זוֹכִין בַּבֹּקֶר כְּשֶׁעוֹלָה אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּקָה וַעֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים בְּכָל הַלַּיְלָה, בִּפְרָט עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת כַּיָּדוּעַ, אֲבָל בַּלַּיְלָה שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אֲזַי הֶאָרַת הָאוֹר בְּמֹחַ הוּא רַק בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, דִּינִים מִתְגַּבְּרִים שֶׁמִּשָּׁם חֶשְׁכַת לַיְלָה, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁכְּשֶׁאֵין נִשְׁלָם הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, דִּינִים וְחֹשֶׁךְ וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַחֶסֶד כְּשֶׁנִּשְׁלָם הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא:

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וְשָׁבוּעוֹת, כִּי פֶּסַח בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא כַּיָּדוּעַ , כִּי לֹא הָיוּ רְאוּיִין לְהִגָּאֵל וְאַחַר כָּךְ מַנִּיפִין הָעוֹמֶר וְסוֹפְרִין מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה כְּנֶגֶד מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבְּקְרִיאַת שְׁמַע מ"ט אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים, וְעַל-יְדֵי זֶה מְכִינִים עַצְמָן לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הָאוֹר בְּשָׁבוּעוֹת וְאָז עִקַּר הָאוֹר וְהַחֶסֶד בְּשְׁלֵמוּת, בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְעַל-כֵּן הָיְתָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא, כִּי הַגְּלוּת דּוֹמֶה לְלַיְלָה וְהַגְּאֻלָּה הָיְתָה לִפְנֵי הַקֵּץ וְלֹא הָיוּ רְאוּיִים לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם רַק בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא, עַל-כֵּן הָיְתָה בַּלַּיְלָה:

חלק ח

כִּי הִתְגַּלּוּת הָאוֹר הוּא בְּחִינַת נְבוּאָה, בְּחִינַת וָאֵרָאֶה אֶת ה' בְּחִינַת 'בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר' רָאשֵׁי תֵּבוֹת נביא"ם הַמּוּבָא בהא"ב, וְעִקַּר הַנְּבוּאָה בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק בְּיוֹם צַוּוֹתוֹ וכו' וְעַל-כֵּן לִנְבִיאֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם אֵינוֹ נִגְלֶה אֶלָּא בַּלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶק כ) כִּי אֶצְלָם מַגִּיעַ הַנְּבוּאָה בְּוַדַּאי רַק בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא, כִּי הֵם אֵינָם רְאוּיִים בְּוַדַּאי, עַל-כֵּן בָּאָה עֲלֵיהֶם הַנְּבוּאָה בַּלַּיְלָה דַּיְקָא גַּם אֲפִלּוּ בִּנְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַצַּדִּיקִים נִמְצָא שֶׁלִּפְעָמִים שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם בַּלַּיְלָה וְזֶה כְּשֶׁקִּבְּלוּ הַנְּבוּאָה בְּעֵת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיוּ כְּדַאי וּרְאוּיִים לְהִתְגַּלּוּת הַזֹּאת, כִּי בְּעִנְיַן אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּקַבֵּל הָאוֹר עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אֲבָל אֵין הַהִתְעוֹרְרוּת רְאוּי לְאוֹתוֹ הַהִתְגַּלּוּת נֶחְשָׁב בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא וְזֶה הָיָה שְׁלֵמוּת מֹשֶׁה שֶׁזָּכָה לִנְבוּאַת פָּנִים בְּפָנִים יוֹתֵר מִכָּל הַנְּבִיאִים מֻחָמֶת

שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ כָּל כָּךְ וְיָגַע כָּל כָּךְ בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁזָּכָה לְקַבֵּל הִתְגַּלּוּת הַנְּבוּאָה, רַק בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאוֹר כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁהוֹכִיחַ אוֹתָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (בַּמִּדְבָּר יב), "אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה'", 'נְבִיאָכֶם' דַּיְקָא שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא נָבִיא שֶׁלָּהֶם דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַנְּבוּאָה מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא וְעַל-כֵּן "בַּחֲלוֹם אֵדַבֶּר בּוֹ" כַּנַּ"ל "לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא וְכוּ' וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט" 'יַבִּיט' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מַבִּיט בִּתְמוּנַת ה' בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁתוֹ וּפְרִישׁוּתוֹ כִּי הֵם אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים וּבְוַדַּאי קִבְּלוּ הַנְּבוּאָה בְּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הֲכָנָתָם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אֲבָל כְּנֶגֶד קְדֻשַּׁת מֹשֶׁה נֶחְשָׁב קַבָּלַת נְבוּאָתָם בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא, בִּבְחִינַת אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן פֵּרֵשׁ שָׁם רַשִׁ"י וְהֵם צוֹעֲקִים מַיִם מַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא הָיְתָה הֲכָנָתָם בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ט

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹר בַּבֹּקֶר, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁנִּשְׁלַם עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּקָה שֶׁל כָּל הַלַּיְלָה, אֲבָל בַּלַּיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, תְּחִלַּת הַיּוֹם, אָז לֹא נִשְׁלַם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְאָז הָאוֹר מַגִּיעַ רַק בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק וְכוּ', בִּבְחִינַת (שָׁם) דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לְהָאָדָם שֶׁהוּא בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה בִּבְחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, בִּבְחִינַת גָּלוּת, וּמֵאִיר עָלָיו הִתְנוֹצְצוּת גָּדוֹל בְּלִבּוֹ וְדַעְתּוֹ וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו בִּבְחִינַת (שָׁם א) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ מִיָּד נֶעֱלָם וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַהִתְנוֹצְצוּת וְהַהֶאָרָה הַזֹּאת, כִּי הַהִתְנוֹצְצוּת הָיָה רַק לְרַמֵּז לוֹ נְעִימוּת הָאוֹר כְּדֵי שֶׁיִּרְדֹּף אַחֲרָיו וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַכָּרוֹז שֶׁקּוֹרִין לְהָאָדָם בְּכָל פַּעַם שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁאָז מַגִּיעַ הַהֶאָרָה שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה קֹדֶם הַקֵּץ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי וְאַחַר כָּךְ מִיָּד בְּיוֹם שֵׁנִי נִסְתַּלֵּק, כִּי הַהֶאָרָה לֹא הָיְתָה כִּי אִם לְרַמֵּז שֶׁנִּרְדֹּף אַחֲרָיו וְכַנַּ"ל, וְכִמּוּבָא מִזֶּה בַּסְּפָרִים בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וּבִדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אַחַר כָּךְ לִסְפֹּר מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה כְּדֵי לְטַהֲרֵנוּ וְכוּ', כִּי אַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְהָכִין עַצְמֵנוּ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא כְּלַל הַנְּבוּאָה, שֶׁאָז זָכוּ כֻּלָּם לְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת בְּאוֹר גָּדוֹל בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְעַל-כֵּן בַּלַּיְלָה, כָּל הַלַּיְלָה רָאוּי לִקְרִיאַת שְׁמַע, מֻחְמֶּמֶת שֶׁאָז הוּא רַק בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא בְּרַחֲמָיו שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי הֲכָנָתֵנוּ בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן כָּל הַלַּיְלָה כְּשֵׁרָה לָזֶה, מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁלֹּא עַל יְדֵינוּ, אֲבָל בַּבֹּקֶר שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵינוּ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, עַל-כֵּן אָז צְרִיכִין זְמַן קְבוּעַ, דְּהַיְנוּ בַּבֹּקֶר בְּעֵת בְּקִיעַת הָאוֹר דַּיְקָא שֶׁנִּמְשָׁךְ עַד רְבִיעַ הַיּוֹם שֶׁנֶּחְשָׁב הֶאָרַת הָאוֹר

כְּבוֹקֵעַ וּמֵאִיר מֵחָדָשׁ וְאָז עִקַּר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע עַל יְדֵינוּ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵינוּ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּזְמַן קָבוּעַ, כִּי אֲנַחְנוּ בִּזְמַן וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, אַךְ זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיַּעֲלֶה הַהִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֵם בַּזְּמַן כַּיָּדוּעַ:

חלק י

וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּזְכֶּה אֲנַחְנוּ לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ, כִּי זֶה הַוִּכּוּחַ בֵּין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבֵין יִשְׂרָאֵל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צוֹעֵק אֲלֵינוּ (מַלְאָכִי ג), "שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם", שֶׁאֲנַחְנוּ נָשׁוּב תְּחִלָּה וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים (אֵיכָה ה), "הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה וְכוּ'", שֶׁהוּא יְשִׁיבֵנוּ אֵלָיו וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים וְעַל-יְדֵי תְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל כָּל מ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים, מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה, מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כִּי תְּהִלִּים נֶאֱמַר עַל-יְדֵי דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, שֶׁהוּא שֵׂכֶל נִפְלָא שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְהַכְנִיס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּצְעֲקוּ תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּשִׁיבֵנוּ אֵלָיו וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה נֶחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ כְּאִלּוּ אֲנוּ שָׁבִים אֵלָיו מֵעַצְמֵנוּ, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל צַעֲקָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁצּוֹעֵק אֵלֵינוּ שׁוּבוּ אֵלַי וְכוּ', כַּוָּנָתוֹ זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ נִצְעָק אֵלָיו תָּמִיד, "הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְכוּ'" נִמְצָא, שֶׁבֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵין מַחֲלֹקֶת וְחִלּוּק כְּלָל בֵּין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּבֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁאֵין כָּל אֶחָד מֵבִין כַּוָּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה עֲדַיִן שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, אֲבָל עַל-יְדֵי הַתְּהִלִּים נִמְשָׁךְ הָאָרַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל מִתַּתָּא לְעֵילָּא וּמֵעֵלָּא לְתַתָּא, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִצְעֹק אֵלָיו תָּמִיד אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר סֵפֶר תְּהִלִּים, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן רלז, שֶׁעִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת עַל-יְדֵי נְגִינָה בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית כט) הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי, הַנֶּאֱמַר כְּשֶׁנּוֹלַד לֵוִי שֶׁעוֹסְקִין בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי שִׁיר וְנִגּוּן בְּחִינַת תְּהִלִּים עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם דָּוִד, כִּי עִקַּר הָרִחוּק חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מֵחֲמַת הַוִּכּוּחַ הַנַּ"ל שֶׁיִּשְׂרָאֵל רוֹצִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְעוֹרֲרֵם תְּחִלָּה וְיֹשִׁיבֵם אֵלָיו וְהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תִּתְעוֹרֵר תְּחִלָּה, אֲבָל עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים, שֶׁכּוֹלֵל כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה מֵעֵילָּא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵילָּא, בִּבְחִינַת 'מִזְמוֹר לְדָוִד' 'לְדָוִד מִזְמוֹר' וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלִּפְעָמִים אוֹמֵר שִׁירָה וְאַחַר כָּךְ שׁוֹרֶה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר שִׁירָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁמִּזְמוֹרֵי תְּהִלִּים כָּלוּל מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת, מֵאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא קֹדֶם וּמֵאִתְעָרוּתָא

דִּלְעֵילָא קוֹדֶם כַּנַּ"ל עַל-כֵּן עַל-יְדֵי תְּהִלִּים עִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת וְהַהִתְקָרְבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין יַחַד שְׁנֵי הַהִתְעוֹרְרוּת כִּי תְּהִלִּים מְעוֹרֵר לֵב יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתּוֹקֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה נֶחֱשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת 'תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶיךָ', שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מֵכִין לְבָבֵנוּ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו וְאַחַר כָּךְ הוּא מַקְשִׁיב אָזְנָיו לִשְׁמֹעַ דִּבּוּרֵינוּ כְּאִלּוּ הֵם יוֹצְאִים מֵאִתָּנוּ בְּעַצְמֵנוּ, רַק שֶׁאָנוּ מְחֻיָּבִים עַל כָּל פָּנִים לְהִתְעוֹרֵר לָזֶה בְּעַצְמוֹ לְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה שֶׁיָּכִין לְבָבֵנוּ אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה-תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶיךָ וְכֵן מִתְפַּלֵּל דָּוִד בְּסֵפֶר תְּהִלִּים הַרְבֵּה עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נא), "אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְכוּ'" כִּי תְּהִלִּים הוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ עַל הַכֹּל וּלְבַקֵּשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנּוּכַל לְבַקְּשׁוֹ, "הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְכוּ'" בֶּאֱמֶת נִמְצָא, שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נֶחֱשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ, מֵאַחַר שֶׁאָנוּ מִתְעוֹרְרִים עַל כָּל פָּנִים לְבַקֵּשׁ עַל זֶה וְכַנַּ"ל וְהֶבֵן הֵיטֵב כִּי בְּוַדַּאי בְּלִי שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב:

חלק יב

וְזֶה מְרֻמָּז שָׁם בַּפְּסוּקִים (בִּשְׁמוּאֵל ב סִימָן כג) שֶׁהֵבִיא מִשָּׁם אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עג לְעִנְיַן מַעֲלַת אֲמִירַת תְּהִלִּים, שֶׁהֵם, "וּנְאוּם הַגֶּבֶר הוּקַם עָל" שֶׁהוּקַם עָלָה שֶׁל תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן טז), עַל-יְדֵי שֶׁהוּא מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וּנְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיֵּשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁמַּשִּׁיג שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁכּוֹלֵל שְׁנֵי הַהִתְעוֹרְרוּת יַחַד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם וְזֶהוּ (שָׁם), "לִי דִּבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹקִים" 'מוֹשֵׁל בָּאָדָם' זֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא, בְּחִינַת וְהוּא יִמְשֹׁל בָּךְ, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, 'צַדִּיק מוֹשֵׁל' זֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, הַיְנוּ כְּלָלִיּוּת שְׁנֵי הַהִתְעוֹרְרוּת יַחַד וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת יִרְאַת אֱלֹקִים, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי לא) יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל:

חלק יג

וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ בְּשַׁחֲרִית עַד שֶׁאוֹמְרִים תְּחִלָּה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים, שֶׁהֵם פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ לוֹמַר קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַיִּחוּד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְחַבְּרִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה, שֶׁהֵם מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים שֶׁכְּלוּלִים מִשְּׁנֵי הַהִתְעוֹרְרוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַיִּחוּד וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים הַמִּזְמוֹרִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁבְּסוֹף תְּהִלִּים שֶׁהֵם הָעֲשָׂרָה הַלְּלוּיוֹת שֶׁאָמַר בְּסוֹף תְּהִלִּים שֶׁכְּלוּלִים מִכָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁנֶּאֱמַר בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁכְּנֶגְדָּם הֵם הָעֲשָׂרָה

הַלְוּיוֹת שֶׁבְּסוֹף תְּהִלִּים וּמִזְמוֹר הָאַחֲרוֹן הוּא כְּלָלְיוּת דִּכְלָלְיוּת שֶׁכּוֹלֵל בְּזֶה הַמִּזְמוֹר בְּעַצְמוֹ כָּל הַיּוּד הֹלּוּלִים וְסֵיֵם, "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ק הַלְלוּיָהּ" כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קיז), בַּעֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת נֶאֱמַר סֵפֶר תְּהִלִּים וְגָדוֹל מִכֻּלָּם הַלְלוּיָהּ, שֶׁכּוֹלֵל שֵׁם וְשֶׁבַח בְּבַת אַחַת, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי הַלְלוּיָהּ הוּא עִקַּר בְּחִינַת כְּלָלְיוּת סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל שֵׁם וְשֶׁבַח בְּבַת אַחַת, הַיְנוּ בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כּוֹלֵל יַחַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַלְלוּיָהּ. שֶׁהַהַלֵּל שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הֵם שְׁנֵיהֶם אֶחָד בְּבְחִינַת (דִּבְרִים י) הוּא תְהִלָּתֶךָ וְהוּא אֱלֹקֶיךָ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וְהַתְּהִלָּה, כַּמּוּבָא (בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן יט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) וְזֶהוּ הַלְלוּיָהּ בָּרֹאשׁ, הַלְלוּיָהּ בַּסּוֹף וְכֵן תִּקְּנוּ לְשַׁלְשְׁלֵי הַלְלוּיָהּ בָּתַר הַלְלוּיָהּ, כִּי נָעוּץ רֹאשׁוֹ בְּסוֹפוֹ וְסוֹפוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְכֵן נְעוּצִים וּמְחֻבָּרִים הַמִּזְמוֹרִים זֶה בָּזֶה, כִּי הַכֹּל אֶחָד-הָרֹאשׁ וְהַסּוֹף, הִתְעוֹרְרוּת עֶלְיוֹן וְהִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹן וְזֶהוּ בְּחִינַת כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ק הַלְלוּיָהּ, שֶׁהוּא סִיּוּם סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל תְּהִלִּים, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ רַבָּה דְּבָרִים פֶּרֶק ב), עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה תְּהַלֵּל י"ק וְזֶה הָעִקָּר לֵידַע שֶׁכָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַלֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין מִיָּד לְהַלְלוֹ עַל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהַלֵּל שְׁמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ הַנְּשִׁימָה, כִּי עִקַּר הַנְּשִׁימָה, שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה, הוּא לְהַלֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֶה הַפָּסוּק בְּעַצְמוֹ כִּפְשׁוּטוֹ, "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ק וְכוּ'" נִמְצָא, שֶׁלְּעוֹלָם צְרִיכִין לְהַלֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת 'וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ י"ק מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ', כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּהַלְלִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין לְהַלְלוֹ עַל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ זוֹכִים לְהַלֵּל שְׁמוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הוּא תְהִלָּתֶךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּפִילַת הַפָּסוּק, כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ק, כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ק, שֶׁכּוֹפְלִין בְּסוֹף הַהַלְלוּיוֹת, לְהוֹרוֹת עַל בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לוֹמַר כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ק, לְהַלְלוֹ עַל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ק וְכֵן לְעוֹלָם, כִּי הַהִלּוּל שֶׁנִּרְאֶה כְּאִלּוּ הוּא מֵאִתָּנוּ וּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁנֵיהֶם אֶחָד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַלְלוּיָהּ שֶׁסִּיֵּם בְּסוֹף סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל שֵׁם וְשֶׁבַח בְּיַחַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלְיוּת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא יַחַד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְחַבְּרוּת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, בְּחִינַת 'ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד', הַיְנוּ 'ה' אֱלֹהֵינוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁלָּנוּ הַמְלֻבָּשׁ בָּנוּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, וַה' בְּעַצְמוֹ, כְּבָיְכוֹל, אֶחָד, כִּי הַכֹּל אֶחָד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה לְחַבֵּר וּלְיַחֵד חֶלְקֵי הַנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם חֵלֶק אֱלֹקִי מִמַּעַל, לְחַבְּרָם וּלְיַחֲדָם עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ כִּי הַכֹּל אֶחָד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, רַק שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּבָיְכוֹל,

מַסְתִּיר עַצְמוֹ מֵאִתָּנוּ כְּדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר מֵעַצְמֵנוּ אֵלָיו, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֹּאכַל הַנְּשָׁמָה נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא כַּיָּדוּעַ אֲבָל מֵעֵצֶם הָעוֹלָם קָשֶׁה לָנוּ מְאֹד לְהִתְעוֹרֵר מֵעַצְמֵנוּ כָּרְאוּי, כִּי בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ' (קִדּוּשִׁין ל) וּמֵחֲמַת זֶה הֲוָה מַה דַּהֲוָה, שֶׁנִּתְרַחֲקְנוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ כַּמָּה שֶׁנִּתְרַחֲקְנוּ וְנֶחֱרַב בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי וַעֲדַיִן מְרֻקָּד בֵּינָן וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים בְּכַוָּנָה שֶׁכּוֹלֵל שְׁנֵי הַהִתְעוֹרְרוּת יַחַד וְכַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְחַבֵּר וּלְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְגָאֳלָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג וּלְגַלּוֹת הַשֵּׂעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּל יֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה לַעֲסֹק בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת הַרְבֵּה הַרְבֵּה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְתַקֵּן הַכֹּל בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ:

חלק יד

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'תְּהִלָּה לְדָוִד' שֶׁאוֹמְרִים מִקֹּדֶם וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ד), כָּל הָאוֹמֵר תְּהִלָּה לְדָוִד שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא מַאי טַעְמָא אִי לֵימָא מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ א"ב לֵימָא תְּמַנְיָא אַפְּי? אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ פַּרְנָסָה, לֵימָא הַלֵּל הַגָּדוֹל? אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ תַּרְתֵּי וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים לְכְאוֹרָה, מַה קּוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ א"ב, עַל-יְדֵי זֶה מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא?! וְגַם הַטַּעַם הַשֵּׁנִי תָּמוּהַּ בְּיוֹתֵר, שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁנִּזְכָּר בּוֹ פַּרְנָסָה יִהְיֶה מֻבְטָח כָּל כָּךְ?! וְגַם הַתֵּרוּץ קָשֶׁה לְכְאוֹרָה, שֶׁמְּשַׁנֵּי [שֶׁמְּתָרֵץ] מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ תַּרְתֵּי?! אִם כֵּן יְתַקְּנוּ לוֹמַר תְּמַנְיָא אַפְּי וְהַלֵּל הַגָּדוֹל וּצְרִיכִין לוֹמַר שֶׁכַּוָּנַת הַתַּרְצָן הוּא שֶׁמַּעֲלָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁכּוֹלְלִים שְׁנֵיהֶם בְּמִזְמוֹר א' א"ב-וּפַרְנָסָה וְאִם כֵּן יִתְפַּלֵּא הָאָדָם מַה קָּשֶׁר יֵשׁ לְפַרְנָסָה עִם הָא"ב? שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה תְּהִלָּה לְדָוִד יָקָר כָּל כָּךְ מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ תַּרְתֵּי יַחַד? עַד שֶׁכָּל הָאוֹמְרוֹ מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא?, אַךְ הָעִנְיָן, כִּי עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הָאֵלּוּ יַחַד, שֶׁהֵם הַשָּׁבָח הַגָּדוֹל שֶׁל זֶה הַמִּזְמוֹר תְּהִלָּה לְדָוִד שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַלְפָּא בֵּיתָא וְיֵשׁ בּוֹ הַזְכָּרַת הַפַּרְנָסָה, שֶׁהוּא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׁנֵי בְּחִינוֹת נִזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי וְעַל-כֵּן מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה בְּוַדַּאי לִתְשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ יד), "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פֶּרֶק ו), אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים וְהוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים, שֶׁהוּא כָּלוּל דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל צְעָקוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֵלּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הָאַלְפָּא בֵּיתָא

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ תְּהִלָּה לְדָוִד, כִּי הָא"ב הֵם כְּלָל כָּל הָעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם הֵם צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת מֵהָאַלְפָּא בֵּיתָא וְעִקַּר כָּל הַפְּנִמִיּם שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בִּבְחִינַת הַכ"ב אַתְוָן שֶׁמַּמְשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם, הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁעוֹבֵר עָלָיו לְמָקוֹם שֶׁמַּמְשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם, לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הֵם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁבּוֹ נִבְרָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג), "בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְכוּ'" וְעַל-יְדֵי הָעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, מַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמָקוֹם שֶׁמַּמְשִׁיךְ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמְצָרֵף אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר לְטוֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַן פְּגַם הֶעָוֹן שֶׁהָיָה עִקַּר הַפְּגָם בְּהַדִּבּוּר וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי תְּהִלָּה לְדָוִד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ א"ב, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם הֵם צֵרוּפִים שֶׁל הָא"ב עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְתַקֵּן הַכֹּל כִּי עַל-יְדֵי זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁה שֶׁיְּקַדֵּשׁ הַדִּבּוּר מְאֹד שֶׁיֹּאמַר תָּמִיד שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת הַרְבֵּה עִם הַדִּבּוּר שֶׁכְּלוּל מֵהָא"ב מכ"ב אַתְוָן וַיַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רַחֲמָנוּתוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנִּזְכָּר בָּזֶה הַמִּזְמוֹר הַקָּדוֹשׁ גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֵקֶר, רַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְטוּבוֹ הָרַב וְחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְכוּ' וְשֶׁהוּא קָרוֹב לְכָל קוֹרְאָיו וְכוּ' וְסִיֵּם, "תְּהִלַּת ה' יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד", שֶׁכָּל בָּשָׂר יְבָרֵךְ שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, עַל-יְדֵי שֶׁיְּהַפֵּךְ כָּל הַצֵּרוּפִים, שֶׁהֵם כְּלַל הַדִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם יַהֲפֹךְ אוֹתָם וְיִכְלֹל אוֹתָם בְּתוֹךְ הָא"ב הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֵם דִּבְרֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

וּבְוַדַּאי הִיא עֵצָה גְּדוֹלָה וְקַלָּה שֶׁהַכֹּל יְכוֹלִין לְקַיְּמָהּ, כִּי יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה וּלְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר לְבַד, אַף יֵשׁ עַל זֶה מְנִיעָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה וְהִיא מְנִיעַת הַפַּרְנָסָה שֶׁכָּל אָדָם טָרוּד בְּפַרְנָסָתוֹ מְאֹד, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ עוֹסֵק בִּשְׁלֵמוּת אִפְלּוּ בָּעֵצָה קַלָּה הַזֹּאת לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַכ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁבְּאַלְפָּא בֵּיתָא, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם זֶה אֵינוֹ מְנִיעָה כְּלָל, כִּי צְרִיכִין לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ הָאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ פַּרְנָסָתוֹ עַל-יְדֵי יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ, כִּי הוּא כְּפִירָה, חַס וְשָׁלוֹם, לוֹמַר כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי וְכוּ' חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, רַק צְרִיכִין לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה הוּא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח), "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִזְמוֹר זֶה, "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ פּוֹתֵחַ וְכוּ' וּמַשְׂבִּיעַ וְכוּ'" וְזֶהוּ מַעֲלַת זֶה הַמִּזְמוֹר דְּאִית בֵּיהּ תַּרְתֵּי יַחַד, שֶׁנֶּאֱמַר בא"ב וְנִזְכָּר בּוֹ פַּרְנָסָה שֶׁהִיא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה 'מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא', כִּי מִי שֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה

וְהַהִתְקָרְבוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, דְּהַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים וְהַחֲסִידִים שֶׁלְּפָנֵינוּ שֶׁאֲפִלּוּ הַקְּטַנִּים שֶׁבָּהֶם יָגְעוּ וְטָרְחוּ מְאֹד מְאֹד בְּתַעֲנִיתִים רַבִּים וּבְסִגּוּפִים קָשִׁים וַעֲצוּמִים רַבִּים מְאֹד, וְאִם אֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה אַף-עַל-פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לָזֶה לְפִי עֲוֹונוֹתָיו וּפְגָמָיו הַמְרֻבִּים וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁגַּם עַתָּה עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר בְּכָל עֵת וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם לֹא יַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לִפֹּל לְעוֹלָם וְיחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּרִים, עַל כָּל פָּנִים תָּמִיד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּצְעָקוֹת וּתְחִנּוֹת וּבְקָשׁוֹת הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל אַךְ שֶׁלֹּא יִמְנָעֵהוּ מִזֶּה הַפְּרִנְסָה רַק יִבְטַח בַּה' שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יְפַרְנְסוֹ בְּרַחֲמָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִזְמוֹר זֶה כַּנַּ"ל וְאַפִלּוּ אִם הוּא בַּעַל מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵדַע הָאֱמֶת, כִּי לֹא בְּכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ וְאִם יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל פַּרְנָסָתוֹ עַל-יְדֵי יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ לְבַד כִּי אִם בִּישׁוּעַת ה' וְחַסְדּוֹ, כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ שֶׁעִקַּר הַפַּרְנָסָה כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ אֵיזֶה רֶוַח וְכֵיוֹצֵא וּמִכָּל שֶׁכֵּן הַטָּרְדוֹת וְהַדְּאָגוֹת שֶׁאֵינָם מוֹעִילִים כְּלָל, אַדְרַבָּא, מַזִּיקִים הַרְבֵּה לְפַרְנָסָה, עַל-כֵּן אֲפִלּוּ הַבַּעַל מַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה יָכוֹל לְמְצֹא לְנַפְשׁוֹ כַּמָּה שָׁעוֹת בַּיּוֹם שֶׁיַּעֲסֹק בָּהֶם בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' לְקַדֵּשׁ הַדִּבּוּר שֶׁל הָא"ב וְעַל-יְדֵי זֶה יָשׁוּב בְּוַדַּאי לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הָאֵלּוּ תְּרֵתֵי שֶׁכָּלוּל הַמְּזִמּוֹר מֵהֶם, שֶׁהֵם הָא"ב, שֶׁהוּא כְּלַל הַדִּבּוּר הַקְּדוֹשׁ וְהַזְכָּרַת שְׁבָח פַּרְנָסָה שֶׁהוּא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי נָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן זוֹכִין עַל-יְדֵי מִזְמוֹר זֶה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, מֵאַחַר שֶׁעַל יָדוֹ שָׁבִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַקָּדוֹשׁ הַנִּמְשָׁךְ מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת, בְּחִינַת הַמְּקֹוֶה שֶׁל שְׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא מְקֹוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁמְּטַהֵר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְהַגְּלוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם וּמוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁה זֹאת לְזִכּוֹת לַיְלָךְ בְּזֶה בֶּאֱמֶת וְלֹא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ וְלֹא יְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ לָנֶצַח בְּחִנָּם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַכְשָׁו כָּל תִּקְוָתֵנוּ הוּא רַק עַל-יְדֵי אֲמִתִּיּוּת הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַתְּמִימוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַהִתְנוֹצְצוּת מְשִׁיחַ שֶׁהִתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ מִימֵי הָאֲרִיזַ"ל וְכָל מַה שֶּׁמִּתְקָרְבִין יוֹתֵר לְבִיאַת מְשִׁיחַ, אַף-עַל-פִּי שֶׁהַצָּרוֹת הַנָּפֶשׁ מִתְגַּבְּרִין יוֹתֵר, אֲבָל בְּרַחֲמָיו גַּם הִתְנוֹצְצוּת מְשִׁיחַ מִתְנוֹצֵץ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וּכְמוֹ שֶׁמְּסַפְּרִים עִנְיָן זֶה בְּשֵׁם הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִבְּרַדִּיטְשׁוֹב זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה וְעִקַּר אֵלּוּ הָעֲצוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁיִּגָּלֶה מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וּכְלַל הָעֲצוֹת כְּלוּלִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהֵם חַסְדֵּי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נו"ה, בְּחִינַת עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת וְנִפְלָאוֹת מְאֹד (כַּיְדוּעַ שֶׁחַסְדֵּי דָוִד הֵם בְּחִינַת נו"ה בְּחִינַת עֲצוֹת), הַיְנוּ

לְצַעֵר תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְכַנַּ"ל כִּי הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁמִּשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת כִּי אִם בִּישׁוּעַת ה' וְחַסְדּוֹ הַנִּפְלָא וְעַל-כֵּן זֶה הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַכְבֵּד מְאֹד מְאֹד וּמִתְאָרֵךְ מְאֹד בַּעֲוֹנֵינוּ הָרַבִּים וְעָלָיו נֶאֱמַר (אֵיכָה א), "וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין מְנַחֵם לָהּ" וּכְתִיב (דָּנִיֵּאל יב), "עַד מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת" וְעִקַּר הוּא גְּלוּת הַנֶּפֶשׁ מַה שֶּׁאָנוּ רְחוֹקִים כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ מֵאֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְאֵין לָנוּ שׁוּם עֵצָה וְתִקָּוָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר לְדַבֵּר וְלִצְעֹק הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלוֹמַר תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְכוּ' הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְלִלְמֹד תּוֹרָה הַרְבֵּה, אַךְ הַמְּנִיעָה הַגְּדוֹלָה עַל זֶה הִיא הַפַּרְנָסָה וְהוּא חֶסְרוֹן אֱמוּנָה שֶׁאֵינוֹ מִתְחַזֵּק לְהַאֲמִין שֶׁהַפַּרְנָסָה רַק מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל זֶה הִנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ הַבַּעַל דָּבָר עַתָּה מְאֹד עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַטְרִידוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה עַד שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחוֹ אֲפִלּוּ לִצְעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי וְזֶה נִמְשָׁךְ מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה שֶׁמִּשָּׁם הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁמִּשָּׁם קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לָצֵאת וְהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמַעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה, שֶׁמִּכָּל הַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת יְכוֹלִין לָצֵאת, אֲבָל מִתַּאֲוַת מָמוֹן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ וְכוּ':

חלק טז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ד), מִפְּנֵי מָה לֹא נֶאֱמַר נוּן בְּאַשְׁרֵי? מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַפָּלָתָן שֶׁל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר נָפְלָה וְכוּ' וַאֲפִלּוּ הָכִי חָזַר דָּוִד וּסְמָכָהּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר, "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ'" וְהֵיְנוּ כִּי לֹא רָצָה לְהַזְכִּיר הַנּוּן בְּפֵרוּשׁ שֶׁמְּרַמֵּז עַל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקָּוָה, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַפָּלָה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי גַּם עִקַּר הַנְּפִילָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַזְכִּיר הַנּוּן דִּקְדֻשָּׁה בְּפֵרוּשׁ, כִּי יִתְגַּבֵּר הַמִּתְנַגֵּד מְאֹד, רַק בְּרֶמֶז רְמָזָהּ בַּפָּסוּק שֶׁאַחֲרָיו, שֶׁהוּא, "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ'" וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁלִיךְ יְהֻבוֹ עַל ה' וְיִבְטַח שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְפַרְנְסוֹ בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ אִם יַעֲסֹק כַּמָּה שָׁעוֹת בַּיּוֹם בְּהַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל תְּפִלָּה וְתוֹרָה וְשִׁירוֹת וְכוּ' כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה אֲפִלּוּ שֶׁל הַבַּעַל מַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה, מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם תֵּכֶף אַחַר סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ', "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְכוּ'" פּוֹתֵחַ וּמַשְׂבִּיעַ וְכוּ' וּמַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁיֵּשׁ לָזֶה הַרְבֵּה עֲשִׁירוּת מְאֹד וְלָזֶה עֲנִיּוּת וְדַלְחָקוּת גָּדוֹל וְכַיּוֹצֵא שְׁאָר הַשִּׁנּוּיִים רַבִּים שֶׁבְּפַרְנָסָה הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא יוֹדֵעַ מַה שֶּׁעוֹשֶׂה לְפִי עִנְיַן הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁהַבְּחִירָה שֶׁל זֶה הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת, וְשֶׁל זֶה דַּיְקָא עַל-יְדֵי עֲנִיּוּת וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָר הַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים, "כִּי צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו", שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה עִם הָאָדָם הַכֹּל חֶסֶד גָּדוֹל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֲפִלּוּ

מִי שֶׁאֵין לוֹ כִּי אִם לֶחֶם צַר וּמַיִם לַחַץ הַכֹּל הוּא חֶסֶד גָּדוֹל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הַתִּקְוָה שֶׁל הָאָדָם הוּא לִזְכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, כִּי כָּל הָעוֹלָם זֶה הֶבֶל וָרִיק כְּצֵל עוֹבֵר, כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ, אַךְ עַל-יְדֵי מַה זּוֹכִים לְחַיִּים נִצְחִיִּים, זֶה עַל-יְדֵי "קָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בֶּאֱמֶת", 'לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ' דַּיְקָא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה נִמְצָא, שֶׁמְּדַבֵּר הַמְּזְמוֹר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק וּלְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְשֶׁהַפֶּרְנָסָה לֹא תְּבַלְבְּלוֹ מִזֶּה, כִּי יִבְטַח שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לְכָל אֶחָד אֶת אָכְלוֹ בְּעִתּוֹ וְכוּ', וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה מַבְטָח שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה בְּוַדַּאי לְשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל (וּקְצָת מִזֶּה מְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּהִלְכוֹת שְׁלוּחִין הֲלָכָה ד אוֹת ה):

חלק יז

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים רוּת בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים, זוֹכִין עַל-יְדֵי מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים, בְּחִינַת מ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה כּוֹלֵל סֵפֶר תְּהִלִּים, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסִימָן עג וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים רוּת שֶׁמְּדַבֵּר מִשַּׁלְשֶׁלֶת הַיּוֹחֲסִין מִתְּחִלַּת הַלֵּדֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, שֶׁחִבֵּר סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַנּוֹן שְׁעָרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל אֲשֶׁר עַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת בְּשֵׁם רוּת, עַל שֵׁם שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה דָּוִד שֶׁחִבֵּר סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁרְוָיָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ז), כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל שָׁנָה, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים וְכַנַּ"ל:

חלק יח

כְּלַל הַדְּבָרִים, שֶׁעִקַּר הַהִתְרַחֲקוּת מֵהַתְּשׁוּבָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין שֶׁאָנוּ נִתְעוֹרֵר לָשׁוּב אֵלָיו, וְהַהִתְעוֹרְרוּת כָּרָאוּי קָשֶׁה מְאֹד, וּבִפְרָט לְמִי שֶׁכְּבָר נִתְרַחֵק וְעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל חָפְצִים לְיִרְאָה שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ קָשֶׁה וְכָבֵד לָהֶם לְהִתְעוֹרֵר וְכֻלָּם רוֹצִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְעוֹרֵר אוֹתָם וְיַחֲזִירֵם לַמּוּטָב, אֲבָל כְּשֶׁיּוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים בֶּהָאֱמֶת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹחֵר בָּזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹנֵנוּ וְחֶפְצֵנוּ תָּמִיד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְשֶׁאֵין אָנוּ צְרִיכִין רַק לְיַקֵּר דְּבָרִים וְלָשׁוּב אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ יד), "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים וּבֶאֱמֶת גַּם הַדִּבּוּרִים בְּעַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְיַקֵּחַ אוֹתָם עִמָּנוּ וּלְדַבֵּר בָּהֶם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ, "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים" 'קְחוּ' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁהַדְּבָרִים כְּבָר מוּכָנִים מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

מְבַקֵּשׁ שֶׁנְּנַקֵּחַ אוֹתָם עִמָּנוּ לְשׁוּב אֵלָיו עַל-יְדֵי זֶה וּכְמוֹ שֶׁמְּפָרֵשׁ וּמְלַמֵּד אוֹתָנוּ שָׁם אֵיךְ נֹאמַר לְפָנָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, אִמְרוּ אֵלָיו כָּל תִּשָּׂא עָוֹן וְכוּ' וּמִי שֶׁיֵּדַע כָּל זֹאת בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי בְּקַל יָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכֹּל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, כִּי תָּמִיד יוֹכַל לִיקַח דִּבּוּרִים מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ אִם יִרְצֶה עַד אֲשֶׁר סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב אֵלָיו וִירַחֲמֵנוּ וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁגְּלָה הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי נִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה, וְעַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ כָּל זְמַן שֶׁנִּעֲסָק בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים בְּכַוָּנָה לְהַשְׁמִיעַ אָזְנוֹ וְלִבּוֹ לְמַה שֶּׁאוֹמֵר, בְּוַדַּאי יְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ רַק הָרָצוֹן וְהַהִתְעוֹרְרוּת וְהַהִשְׁתַּדְּלוּת אַחַר הָאֱמֶת, כִּי בְּלִי שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל אִי אֶפְשָׁר, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י), "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר" וְכַמּוּבָא וְזֶה בְּחִינַת נֵר הַמַּעֲרָבִי, שֶׁהוּא עֵדוּת לְכָל יִשְׂרָאֵל, כִּי מִמֶּנּוּ הָיָה מַתְחִיל וּבוֹ הָיָה מְסַיֵּם (מְנָחוֹת פֶּרֶק ו), כִּי כָּל בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ הוּא רַק כְּמַדְלִיק נֵר שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלוּם, רַק שֶׁלּוֹקֵחַ נֵר וּמַדְלִיק בּוֹ נֵרוֹת אֲחֵרִים לַאֲלָפִים וּרְבָבוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּרְצֶה וּבֶאֱמֶת אִם לֹא הָיָה לוֹ אֵלּוּ הַנֵּרוֹת אוֹ הַדְּבָרִים שֶׁמַּדְלִיקִין, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהַדְלִיק אֲבָנִים וְעָפָר וְכֵן אִם לֹא הָיָה לוֹ נֵר לְהַדְלִיק מִמֶּנּוּ, אוֹ אֵיזֶה דָּבָר לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֵשׁ, בְּוַדַּאי גַּם כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהַדְלִיק נִמְצָא, שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ הָאֵשׁ וְהַנֵּר וְהַשֶּׁמֶן וְהַפְּתִילָה, הַמַּדְלִיק וְהַנִּדְלָק, הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אִם לֹא יַעֲשֶׂה הָאָדָם הַמַּעֲשֶׂה כָּל שֶׁהוּא לִיקַח הַנֵּר וּלְהַדְלִיק בּוֹ אֲחֵרִים, בְּוַדַּאי לֹא יִהְיוּ נִדְלָקִים מֵעַצְמָם, כִּי כָּךְ בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַבְּרִיאָה שֶׁהַכִּין הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל בְּחָכְמָתוֹ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן רוֹצֶה דַּוְקָא שֶׁאֲנַחְנוּ נַעֲשֶׂה וְנִגְמֹר עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּתֵנוּ מִלְּמַטָּה, אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בִּבְחִינַת הַדְּלָקַת וְהָאָרַת אוֹר הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אָעָא דְּלָא סְלִיק בֵּיהּ נוּרָא מְבַטְּשִׁין לֵיהּ גּוּפָא דְּלָא סְלִיק נְהוֹרָא דְּנִשְׁמְתָא וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת נֵר הַמַּעֲרָבִי שֶׁהוּא עֵדוּת שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי מִמֶּנּוּ הָיָה מַתְחִיל וּבוֹ הָיָה מְסַיֵּם, הַיְנוּ שֶׁהַהִתְחָלָה וְהַסִּיּוּם הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי נֵר הַמַּעֲרָבִי הָיָה דּוֹלֵק בְּנֵס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא לט) וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הָיָה יָכוֹל הוּא יִתְבָּרַךְ לְהַדְלִיק בְּעַצְמוֹ אֶת כָּל נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת פֶּרֶק ו), וְכִי לְאוֹרָהּ הוּא צָרִיךְ וְכוּ'?! אַךְ צִוָּה לָנוּ וְהִזְהִיר מְאֹד עַל הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה לְהוֹרוֹת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ מְחֻיָּבִים עַל כָּל פָּנִים לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וְזֶה יִהְיֶה נֶחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ

אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מִמֶּנּוּ הוּא מַתְחִיל וּבוֹ הָיָה מְסַיֵּם וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה שֶׁהָיָה כֻּלָּהּ מִקְשָׁה עַד יֵרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא, דְּהַיְנוּ שֶׁכֻּלָּהּ נַעֲשֵׂית מֵעֶשֶׂת אַחַת מֵרֹאשָׁהּ עַד סוֹפָהּ עִם כָּל הַכַּפְתּוֹרִים וְהַפְּרָחִים וְכוּ', הַכֹּל נַעֲשֶׂה מֵחֲתִיכָה אַחַת עַד שֶׁנִּתְקַשָּׁה מִשֶּׁה הַרְבֵּה אֵיךְ לַעֲשׂוֹתָהּ וְאָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַטֵּל אֶת הָעֶשֶׂת לְתוֹךְ הָאֵשׁ וְתֵצֵא הַמְּנוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁכָּל הַמְּנוֹרָה, שֶׁהִיא כְּלַל הָאֲרַת הַתּוֹרָה, הוּא רַק מֵחֲתִיכָה אַחַת מִנִּיהּ וּבֵיהּ שֶׁבֶּאֱמֶת נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ, כִּי הָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לָאָדָם לַעֲשׂוֹתָהּ, כִּי קָשֶׁה וְכָבֵד לְהָאָדָם שֶׁיִּתְעוֹרֵר וְיֵאיר מֵעַצְמוֹ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַמְּנוֹרָה לְמַטָּה דַּיְקָא וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִתְקַשָּׁה מִשֶּׁה הַרְבֵּה עַל זֶה, כִּי סוֹד זֶה נוֹגֵעַ בְּשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים כַּנַּ"ל, שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לכל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין רַק הִתְעוֹרְרוּת וְרָצוֹן וּתְשׁוּקָה אֶל הָאֱמֶת וְזֶה נֶחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כָּל הַקְּרֻבַת הַקְּטֹרֶת הָיָה בִּשְׁעַת הַדְּלָקַת הַמְּנוֹרָה וְהַטָּבָתָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל"ג), "בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יַקְטִירֶנָּה וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרוֹת וְכוּ'" כִּי קְטֹרֶת, שֶׁהִיא עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּיָּדוּעַ, כִּי י"א סְמָנֵי הַקְּטֹרֶת מַכְנִיעִין סִטְרָא דְּמוֹתָא כָּל הַסִּטְרִין אוחרנין וּמַעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִיפּוֹת כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכִתְבֵי הָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁיִּזָּהֵר לוֹמַר קְטֹרֶת בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וְיוֹעִיל לוֹ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה נִמְצָא, שֶׁקְּטֹרֶת בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה, אֲבָל עִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין בִּבְחִינַת הַמְּנוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל יַחַד אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא בְּקֶשֶׁר נִפְלָא מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג כְּלָל וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁרָאָה זְכַרְיָה סוֹד הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁרָאָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַפְטָרַת בְּהַעֲלוֹתְךָ וְשַׁבָּת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא (זְכַרְיָה ד), "רָאִיתִי מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגוּלָהּ עַל רֹאשָׁהּ וְכוּ'" וּכְלָל הָעִנְיָן, שֶׁהַשֶּׁמֶן הָיָה נִמְשָׁךְ מֵאֵלָיו כְּמוֹ מִמַּעְיָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְגוּלָהּ עַל רֹאשָׁהּ" וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְסַיֵּם שָׁם, "לֹא בְּחַיִל וְלֹא בְּכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי וְכוּ'", הַיְנוּ כָּל עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַגְּאֻלָּה, הוּא לֹא בְּחַיִל וְלֹא בְּכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי וְכוּ', כִּי הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהָעִקָּר תָּלוּי בִּבְחִינַת הַנַּ"ל שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הָאֲרַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים יַחַד בְּקֶשֶׁר אֶחָד אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְאָז אַף-עַל-פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁבְּוַדַּאי אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת זֶהוּ סוֹד נִפְלָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי נִמְשָׁךְ מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה, שֶׁהֵם כְּלוּלִים כָּל אֶחָד מִשִּׁבְעָה, בְּחִינַת שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה סוֹד שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת שֶׁסּוֹפְרִין קֹדֶם יוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא שָׁבוּעוֹת, שֶׁכָּל זֶה כָּלוּל בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל כָּל

הַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם תְּשׁוּבָתֵנוּ אֵלָיו וּתְשׁוּבָתוֹ אֵלֵינוּ, כּוֹלֵל כֻּלָּם יַחַד, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁהוּא דָּוִד וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן רָמַז הַגְּאֻלָּה בְּמַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הֲלָכָה ו נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ה:

הלכות תפלה

פרק א

חלק א

בַּקַּיִץ אוֹמְרִים מוֹרִיד הַטַּל וּבַחֹרֶף מוֹרִיד הַגֶּשֶׁם, וְאִם לֹא אָמַר גֶּשֶׁם, מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. וּבְטָל אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ.:

כִּי טַל וְגֶשֶׁם נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה, בִּבְחִינַת יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי (דְּבָרִים לב). וְהָעִקָּר תָּלוּי בְּהַתְּפִלָּה, כִּי כָּל לִמּוּד הַתּוֹרָה תָּלוּי בְּהַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (סִימָן ח) בִּבְחִינַת וּמַעְיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא (יוֹאֵל ד), עַיֵּן שָׁם. וְזֶה יַעֲרֹף כַּמָּטָר וְכוּ', כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשֵׂכֶל לִלְמֹד תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה טַל וּמָטָר כַּנַּ"ל.:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן קנט) שֶׁעַל-יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה אֲזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁתּוֹרָתוֹ עוֹלָה לְהַשְׂכִּינָה נַעֲשֶׂה מִזֶּה שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וְזֶה יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל מִי שֶׁאֵין תּוֹרָתוֹ עוֹלָה לְהַשְׂכִּינָה וּמְטֻבַּע הַתּוֹרָה לְהִתְעַלּוֹת וּבְתוֹךְ כָּךְ נַעֲשֶׂה לַיְלָה וּמַכִּין עָלָיו הַגַּרְדִּינֵי נִימוֹסִין וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה ט"ל תּוֹרָה אוֹ לְהֵפֶךְ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.:

וְזֶה בְּחִינַת טַל וְגֶשֶׁם, כִּי שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת הוּא בְּחִינַת גֶּשֶׁם, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת מְכֻנִּין בְּשֵׁם גֶּשֶׁם, כִּי כְּשֶׁהַלִּמּוּד עוֹלֶה לְהַשְׂכִּינָה וְהַשְׂכִּינָה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, עַל-כֵּן נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת גְּשָׁמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ז). וְעַל-כֵּן בַּחֹרֶף, שֶׁעִקַּר לִמּוּד הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, כִּי אָז נֶאֱמַר (ערובין סה.) לָא אִיבְּרֵי לֵילְיָא אֶלָּא לְגִירְסָא. וְהַלַּיְלָה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וְעַל-כֵּן הַלִּמּוּד שֶׁלּוֹמְדִין אָז הֵיא עוֹלָה לְהַשְׂכִּינָה, שֶׁהֵיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי הַלִּמּוּד שֶׁלּוֹמְדִין בַּלַּיְלָה הוּא קָרוֹב יוֹתֵר לַעֲלוֹת אֶל הַשְׂכִּינָה הֵן מִצַּד הָאָדָם, הֵן מִצַּד הַשְׂכִּינָה, כִּבְיָכוֹל, כִּי הָאָדָם יָכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ וּלְדַבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ יוֹתֵר בַּלַּיְלָה מִבַּיּוֹם מֵחֲמַת שֶׁאָז נֶחְים הָעוֹלָם מֵרְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (סִימָן נב). וְגַם הַשְׂכִּינָה הִיא סְמוּכָה לְהָאָדָם הַלּוֹמֵד בַּלַּיְלָה וּמַקְשֶׁבֶת לְקוֹלוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב) קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה לִרְאשׁ אַשְׁמוּרוֹת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נוֹכַח פְּנֵי ה'. 'נוֹכַח פְּנֵי ה'' דַּיְקָא, כִּי הַשְׂכִּינָה קְרוֹבָה אֵלָיו וְהוּא נוֹכַח פְּנֵי ה' מַמָּשׁ,

כִּי בַּלַּיְלָה הַשְּׁכִינָה הִיא בָּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. וְאָז כְּבָיְכוֹל וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ וְכוּ'. וְעִקַּר מְנוּחָתָהּ אֵצֶל הָאָדָם הַלּוֹמֵד אָז בְּבְחִינַת גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים. וְעַל-כֵּן בְּחֶרֶף שֶׁהַלִּמּוּד בַּלַּיְלָה וְהִיא עוֹלָה לְהַשְׁכִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַ"ל, עַל-כֵּן נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת גְּשָׁמִים כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז בַּתְּפִלָּה מוֹרִיד הַגֶּשֶׁם, אֲבָל בַּקַּיִץ שֶׁעִקַּר הַלִּמּוּד בַּיּוֹם, כִּי אָז נֶאֱמַר לֹא אִיבְרֵי לֵילְיָא אֶלָּא לְשִׁנְתָּא. וּבַיּוֹם לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לְמוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה, כִּי אָז אֵין הָאָדָם יָכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ כָּל-כָּךְ מֵחֲמַת טִרְדַּת הָעוֹלָם, וְגַם הַשְׁכִּינָה אָז בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, עַל-כֵּן רֹב הַלִּמּוּד שֶׁל הַיָּמִים נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת טַל כַּנַ"ל, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה מֵהַלִּמּוּד שֶׁל יוֹם דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁמַּכִּין עָלָיו אוֹתָן הַיְדוּעִים הַיּוֹצְאִין בַּלַּיְלָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בַּקַּיִץ מוֹרִיד הַטָּל כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן אִם לֹא אָמַר טַל, אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, כִּי טַל אֵינוֹ נֶעֱצָר, כִּי זֶה נַעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים, כִּי מִכָּל הַלִּמּוּדִים נַעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים טַל כַּנַ"ל, אֲבָל אִם לֹא אָמַר גֶּשֶׁם, מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, כִּי הַגְּשָׁמִים יְכוֹלִין לִהְיוֹת נֶעֱצָרִין חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵין הַלִּמּוּד כַּהֹגֶן וְאֵינוֹ בִּבְחִינַת אֱמוּנָה שֶׁיַּעֲלֶה לְהַשְׁכִּינָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהוּא נֶעֱצָר לִפְעָמִים וְאֵינוֹ נַעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַזְכִּירוֹ כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים טַל וְגֶשֶׁם בִּבְרָכָה שְׁנִיָּה, כִּי אָז נַעֲשֶׂה הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל שֶׁל הַשְׁכִּינָה, כַּמּוּבָא, וְאָז יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ טַל וְגֶשֶׁם שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהַלִּמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גַּם-כֵּן יָמִין וּשְׂמֹאל כַּנַ"ל.:

וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין לוֹמַר גֶּשֶׁם בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כִּי אָז מִתְוַעֲדִין יַחַד עִם הַשְׁכִּינָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (מ"ר שה"ש ז) בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם עִכְּבוּ עִמִּי עוֹד יוֹם אֶחָד, קָשֶׁה עָלַי פְּרִידַתְכֶם, וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים (רַשִּׁ"י וַיִּקְרָא כב, וּבַמִּדְבַּר כט). וּבְמוֹסָף שֶׁל יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח מַתְחִילִין לוֹמַר טַל, כִּי בְּלֵיל הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח הוּא מֹחִין דְּגַדְלוּת וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין לְקַטְנוּת הַמֹּחִין בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁמַּתְחִילִין לִמְנוֹת וּלְטַהֵר, כִּי מִתְּחִלָּה הֵרִימָן שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וְאַחַר-כָּךְ חָזְרוּ לֵילֵךְ כְּסֵדֶר, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים. וְעַל-כֵּן בְּמִנְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן, שֶׁאָז מַתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר בְּחִינַת הַלַּיְלָה הַשְׁנִיָּה שֶׁל פֶּסַח, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין אָז טַל כַּנַ"ל, כִּי כֵּן נִפְסַק הַדִּין בַּשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ וְאֵין פּוֹסְקִין גֶּשֶׁם עַד הַמִּנְחָה רַק שֶׁבְּמוּסָף מוֹדִיעַ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁבְּקוֹל רָם שֶׁלֹּא לוֹמַר גֶּשֶׁם עוֹד כִּי אִם טַל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל:

לֹא אִיבְרֵי לֵילְיָא אֶלָּא לְשִׁנְתָּא. וְזֶה קָאֵי עַל הַקַּיִץ, וְאָז עִקַּר לִמּוּד הַתּוֹרָה בַּיּוֹם, עַל-כֵּן צָרִיךְ בַּלַּיְלָה דַּיְקָא לִישַׁן, כְּדֵי לְקַבֵּל וְלִשְׁאֹב מֵהָאֲוִיר, לְקַבֵּל הַתּוֹרוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ לָשֶׁם:

פרק ב

חלק א

הִלְכוֹת תְּפִלָּה הֲלָכָה ב נִכְלָל בְּהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הֲלָכָה ב:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן תְּפִלָּה:

עַל-פִּי מַה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן עח) עַל פָּסוּק, "וְאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר" עַיֵּן שָׁם הָעִנְיָן כֻּלּוֹ הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַתּוֹרָה, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם אַךְ בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְבַד תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע וְכוּ', כִּי בְּהֶכְרֵחַ לְבַטֵּל לִפְעָמִים קְצָת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וְצָרְכֵי הַגּוּף וְכוּ' וְאִם כֵּן בַּמֶּה מְחַיִּין עַצְמָן בְּשָׁעַת הַבִּטּוּל מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם הַתּוֹרָה לְבַד, אַךְ בְּשָׁעַת הַבִּטּוּל שֶׁל תּוֹרָה מֵהֶחָמַת הֶכְרֵחַ אָז מְחַיִּין עַצְמָן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמֶת שֶׁהוּא גַּם כֵּן לִפְעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט בְּעֵת שֶׁבָּטֵל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְהוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ מֵהַדֶּרֶךְ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִין מִדִּבְרֵי תּוֹרָה אָז הַצַּדִּיק מְחַיֶּה עַצְמוֹ מִבְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁהָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּחַסְדּוֹ לְבַד, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְזֶה בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם וְאָז הָיָה הַתּוֹרָה נֶעְלֶמֶת בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, בִּבְחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁקִּדֵּם לַתּוֹרָה, כִּי כָּל דָּבָר נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וַעֲשָׂרָת הַדִּבְּרוֹת נֶעְלָמִין בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם נֶעְלָמִין וּמְלֻבָּשִׁין בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְקֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם אָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם רַק עַל-יְדֵי חֶסֶד חִנָּם, בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהָיְתָה נֶעְלֶמֶת אָז בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלָמִין עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּחִינַת "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ'", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא", לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ', עַל-כֵּן בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה לִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלָם הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ' וְזֶהוּ "וְאֶתְחַנַּן" וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא רַק מַתְּנַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אָבוֹת פֶּרֶק ב), אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, צַדִּיקִים אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדָם תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֵין מְבַקְּשִׁין אֶלָּא מַתְּנַת חִנָּם, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא רַק מַתְּנַת חִנָּם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א ח), "וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם וְכוּ'" דֶּרֶךְ אַרְצָם' דַּיְקָא כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא רַק מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת "חַיֵּי שָׁעָה" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת י), רָבָא חָזֵיָא לְרַב הַמְנוּנָא דְּקָא מַאֲרִיךְ בִּצְלוֹתָא אָמַר, מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה וְהוּא סָבַר זְמַן תּוֹרָה לְחוּד וּזְמַן תְּפִלָּה לְחוּד וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה מֵאַחַר שֶׁהַתְּפִלָּה נִקְרֵאת חַיֵּי שָׁעָה לְדִבְרֵי רָבָא, מַה תִּרְצָה הַגְּמָרָא 'וְהוּא סָבַר זְמַן תּוֹרָה לְחוּד וּזְמַן תְּפִלָּה לְחוּד', מֵהֵיכָן יְקַבֵּל זְמַן תְּפִלָּה הֲלֹא עַל עֶסֶק הַתּוֹרָה אֵין שׁוּם זְמַן קָבוּעַ כְּלָל רַק כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ וְכָל הַלַּיְלָה אָנוּ מְחֻיָּבִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה תָּמִיד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמֵהֵיכָן יְקַבֵּל זְמַן לְחַיֵּי שָׁעָה? אַךְ בֶּאֱמֶת מֵאַחַר שֶׁהַתְּפִלָּה הִיא רַק מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁבִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה הוּא דָּבוּק בְּהַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה וְהַנֶּעְלֶמֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם, מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁהֵיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן גַּם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה הוּא דָּבוּק בְּהַתּוֹרָה מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ בְּהַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת, וְעַל-כֵּן מְתֻרָּץ הֵיטֵב קֻשְׁיַת רָבָא, מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִים בְּחַיֵּי שָׁעָה, כִּי זְמַן תּוֹרָה לְחוּד וּזְמַן תְּפִלָּה לְחוּד, כִּי בִּזְמַן תְּפִלָּה מְקַבְּלִין חִיּוּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת, וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַתְּפִלָּה עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַתְּפִלָּה עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב, כִּי בְּהַלֵּב נֶעְלָמִין כָּל הַדְּבָרִים בְּחִינַת תַּעֲלוּמוֹת לֵב, וְעַל-כֵּן הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד וּצְרִיכִין דַּיְקָא לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת, בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת כָּל הַזְּמַנִּים וְהָעִתִּים שֶׁהָאָדָם בָּטֵל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה מֵחֲמַת הֶכְרֵחַ צָרְכֵי פַּרְנָסָה וְכַיּוֹצֵא, כִּי כָּל הָעִתִּים שֶׁאָדָם בָּטֵל מִתּוֹרָה מֵחֲמַת הַהֶכְרֵחַ מְקַבְּלִין חִיּוּת מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיֵּי שָׁעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִים חִיּוּת מִשָּׁם וּמְחַיִּין כָּל הַזְּמַנִּים וְהָעִתִּים שֶׁבְּטֵלִין מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, בִּבְחִינַת הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהַצַּדִּיק עַל-יְדֵי שֶׁדָּבוּק בִּשְׁעַת בִּטּוּלוֹ מִדִּבְרֵי תּוֹרָה בְּהַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת, עַל-יְדֵי זֶה מְחַיֶּה כָּל הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא מַמָּשׁ בְּחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל, כִּי לְעִקַּר הַתְּפִלָּה זוֹכִין רַק הַצַּדִּיקִים וְעַל-כֵּן כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל רַק בְּהִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּסִימָן ב, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל, וּכְתִיב (תְּהִלִּים לז), צַדִּיקִים יִרְשׁוּ אֶרֶץ כִּי לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין הַצַּדִּיקִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס), "וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ וְכוּ', כִּי כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַת קְדֻשָּׁתוֹ בְּקְדֻשַּׁת

הַבְּרִית, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת צַדִּיק כַּיָּדוּעַ, וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְהִתְקַשֵּׁר וּלְהִכָּלֵל בְּצַדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לִירֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ וְכוּ', וּכְמוֹ כֵן זוֹכֶה לִתְפִלָּה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁמִּתְפַּלְּלִין נַעֲשֶׂה הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁאֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים בָּאִים לְשָׁם יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, עַיִן שָׁם הֵיטֵב וְזֶה שֶׁרָמַז רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהָרְאשֵׁי פְּרָקִים מִמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁנִּמְצְאוּ בִּכְתִיבַת יָדוֹ עַל פְּסוּק וְאָתְחַנַּן, וְרָמַז שָׁם עִנְיַן שְׁמִירַת הַבְּרִית, עַיֵּן שָׁם, כִּי כָּל עִנְיַן הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זֶה תָּלוּי רַק בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יִרְשׁוּ אָרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל גַּם עִקַּר הַתְּפִלָּה תְּלוּיָה בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה מְחַיִּין עַצְמוֹ מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם, וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְקַבֵּל חִיּוּת תָּמִיד בְּשִׁעַת הַבִּטּוּל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת יא), חֲבֵרִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה תָּמִיד כְּמוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וְחַבֵרָיו שֶׁהָיְתָה תּוֹרָתָן אֻמָּנוּתָן מַפְסִיקִין לִקְרִיאַת שְׁמַע וְאֵין מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה, אֲבָל אָנוּ מַפְסִיקִים גַּם לִתְפִלָּה, כִּי גַּם בְּלָאו הָכִי אָנוּ מְבַטְּלִין הַרְבֵּה מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, כַּמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מֵאַחַר שֶׁאָנוּ מְבַטְּלִין גַּם בְּלָאו הָכִי מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, בְּוַדַּאי הַהֶכְרֵחַ לְהִתְפַּלֵּל, כְּדֵי לְדָבֵק בְּהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, בִּבְחִינַת מַתְּנַת חִנָּם, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַחֲיוֹת כָּל שְׁעַת הַבִּטּוּלִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה גַּם הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּכָל דָּבָר כַּנַּ"ל, אֲבָל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וַחֲבֵרָיו שֶׁתּוֹרָתָן אֻמָּנוּתָן שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם אֻמָּנוּת כִּי אִם הַתּוֹרָה לְבַד וְאֵין צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת עַצְמָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּכָל מַשָּׂא וּמַתָּן וּמִינֵי אֻמָּנוּת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין לָהֶם שׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן וְאֻמָּנוּת בָּעוֹלָם כְּלָל, רַק תּוֹרָתָן אֻמָּנוּתָן, וְעַל-כֵּן הָיוּ מְגַלִּין סִתְרֵי תּוֹרָה וְלָהֶם נִתַּן רְשׁוּת לְגַלּוֹת רָזִין דְּאוֹרַיְתָא, כִּי אֶצְלָם לֹא הָיְתָה הַתּוֹרָה בְּהֶעְלֵם, כִּי הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת נִתְגַּלָּה לָהֶם, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיוּ עוֹסְקִין בְּשׁוּם אֻמָּנוּת שֶׁשָּׁם הַתּוֹרָה נַעֲלֶמֶת, רַק בְּהַתּוֹרָה לְבַד, וְעַל-כֵּן לֹא הָיוּ צְרִיכִין לִתְפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי לֹא הָיוּ צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת עַצְמָן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהַעְלָמָה, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיוּ בְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה כְּלָל כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת לב), חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת וְכוּ', וְכִי מֵאַחַר שֶׁהָיוּ שׁוֹהִין תֵּשַׁע שָׁעוֹת בְּיוֹם תּוֹרָתָן מָתַי נַעֲשֵׂית וּמְלַאכְתָּן וְכוּ', אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁחֲסִידִים הָיוּ תּוֹרָתָן מִשְׁתַּמֶּרֶת וּמְלַאכְתָּן מִתְבָּרֶכֶת כִּי הֵם נִקְרְאוּ חֲסִידִים, שֶׁהָיוּ יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל

בִּתְפִלָּתָן חֶסֶד חִנָּם, בְּחִינַת אוֹצַר מַתְנַת חִנָּם, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיוּ יְכוֹלִין לְהַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּה מְאֹד, כִּי תּוֹרָתָן מִשְׁתַּמֶּרֶת, כִּי גַּם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה הָיוּ דְּבֵקִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם, בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וּמְלֵאכְתָּן מִתְבָּרֶכֶת, כִּי מֵאַחַר שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת חֶסֶד חִנָּם עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בְּעֵת שֶׁעוֹסְקִין בְּמְלֵאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּחַיִּין עַצְמָן בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּכָל דָּבָר וּבְכָל מַשָּׂא וּמַתָּן וְאֶמְנוּת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי הָיְתָה מְלֵאכְתָּן מִתְבָּרֶכֶת, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין הַחִיּוּת אֱלֹקוּת, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁנַּעֲלָם בְּכָל דָּבָר, הֵפֶךְ הַקְּלָלָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהִיא מֵחֲמַת שֶׁנַּעֲלָם וְנִסְתָּר אוֹר ה' שֶׁמְּלֵבֵּשׁ שָׁם, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים לא), "הָלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה", כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע הִיא רַק מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁדְּבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְיוֹדֵעַ שֶׁאֲפִלּוּ בְּכָל הַדְּבָרִים וּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מְלֵבֵּשׁ בָּהֶם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁמְּלֵבֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, אֲזַי בְּוַדַּאי נִמְשָׁךְ בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂי יָדָיו עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּק עַצְמוֹ לְאוֹר ה' שֶׁנַּעֲלָם שָׁם, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה:

וְזֶה בְּחִינַת בְּרִכַּת כֹּהֲנִים, כִּי הַכֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד הָיָה יָכוֹל לְגַלּוֹת בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם נַעֲלָמִין בְּכָל דָּבָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּלֵבֵּשׁ וְנַעֲלָם בְּכָל דָּבָר כַּנַּ"ל, כִּי הַמַּאֲמָרוֹת הֵם בְּחִינַת חֶסֶד, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פט), "כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה" וְעַל-כֵּן הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה מִשָּׁם עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם, שֶׁהֵם מְלֻבָּשִׁין בְּכָל דָּבָר וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר ו), "כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם", 'אָמוֹר לָהֶם' דַּיְקָא, הַיְנוּ לִבְחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּלֻבָּשִׁין בְּכָל דָּבָר שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "יְבָרֶכְךָ ה'" וְכוּ', כִּי הַבְּרָכָה הִיא רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבְּקִין כָּל דָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ, לִבְחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה מֵה' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְבָרֵךְ בִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם, כִּי הַיָּדַיִם הֵם כ"ח פְּרָקִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם מְלֻבָּשִׁין בְּכָל דָּבָר, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל הַכֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכָה, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה מִשָּׁם מִבְּחִינַת הָאֱלֹקוּת הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל דָּבָר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הוּא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן גַּם הַתְּפִלָּה מְסֻגֶּלֶת יוֹתֵר בִּפְרִישַׁת כַּפַּיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פח), "שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי" וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ

זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה טוֹב לִפְרֹשׂ כַּפָּיו וְכוּ', וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן מד) עִנְיַן מָחָאַת כַּפַּיִם בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַיָּדַיִם הֵם כ"ח פְּרָקִין, בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין הָאָבוֹת בַּתְּפִלָּה, אֱלֹקֵי אַבְרָהָם אֱלֹקֵי יִצְחָק וְכוּ' וְגַם עִקַּר הַתְּפִלָּה תִּקְּנוּ הֵם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כו), אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית וְכוּ' כִּי הָאָבוֹת הָיוּ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁאָז הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הָיְתָה עִקַּר עֲבוֹדָתָם רַק תְּפִלָּה, כִּי תְּפִלָּה הִיא חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם שֶׁהוּא הִתְחִיל לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם וְהוּא עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב), "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם"-בְּאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק יב) וְעַל-כֵּן עִקַּר חֲתִימַת הַבְּרָכָה בְּאַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קיז), יָכוֹל יְהֵיוּ חוֹתְמִין בְּכֻלָּם? תַּלְמוּד לוֹמַר, "וֶהְיֵה בְּרָכָה"-בְּךָ חוֹתְמִין וְכוּ' כִּי עִקַּר הוּא אַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם, שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִמְסְרוּ הַבְּרָכוֹת לְאַבְרָהָם, וּמִמֶּנּוּ לְיִצְחָק וְיַעֲקֹב, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל דָּבָר וְכוּ', כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה מִשּׁוּם לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם, כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה הִיא רַק בִּבְחִינַת מַתְּנַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְכוּ'" כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה הִיא רַק מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה וְכוּ'" כִּי עִקַּר הַפְּרָנָסָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא מִבְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה רַק בִּבְחִינַת מַתְּנַת חִנָּם, בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ כִּי רֹב הִלְכוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ הֵם רַק בְּעִנְיַן סְעֻדָּה, כִּי הָאֲכִילָה הִיא רַק בִּבְחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַנַּ"ל שֶׁקֹּדֶם לַתּוֹרָה עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת שֶׁהָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ כְּמוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן מִלְּחְמוֹ לַדָּל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי שֶׁחוֹנֵן אֶת הֶעָנִי מִסְּעֻדָּתוֹ וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם קֹדֶם

הָאֲכִילָה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קלד) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ וְכוּ' כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאָרַת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם כ"ח פְּרָקִין בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל, בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּשָּׂם עִקַּר הַמָּזוֹן וְהָאֲכִילָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל שֶׁמַּשָּׂם עִקַּר הַמָּזוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י) שֶׁהָאוֹכֵל קֹדֶם הַתְּפִלָּה עוֹבֵר מִשּׁוּם לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת כִּי אָז נִמְשָׁךְ חַס וְשָׁלוֹם הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת תֹּקֶף הַגְּבוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּם, וַאֲכִילָה כָּזוֹ אֲסוּרָה לָנוּ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַמָּזוֹן רַק מִבְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּכָל דָּבָר נִמְצָא שֶׁהַחִיּוּת שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָל שֶׁמְּחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַגּוּף מְקַבְּלִין מֵהַתּוֹרָה מַמָּשׁ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ) וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי מֵאַחַר שֶׁהַמַּאֲכָל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁאוֹכֵל חַס וְשָׁלוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה קֹדֶם שֶׁזָּכָה לְגַלּוֹת בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם, וַאֲזַי אֵינוֹ מַמְשִׁיךְ הַמַּאֲכָל מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם, וַאֲזַי אֵין מְקַבֵּל הַחִיּוּת מִבְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁם שֶׁמַּשָּׂם עִקַּר הַחִיּוּת, כִּי הֵם חַיֵּינוּ כַּנַּ"ל וְעַל חִיּוּת שֶׁמְּקַבְּלִין מֵאֲכִילָה כָּזוֹ נֶאֱמַר רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים (בְּרָכוֹת יח) כִּי אֵין זֶה חִיּוּת כְּלָל כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא רַק מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל אֲכִילָה כָּזוֹ נֶאֱמַר (דְּבָרִים ח) פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וְרָם לְבָבֶךָ.. וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי שׁוֹכֵחַ אֶת ה' חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַמְשִׁיךְ בִּשְׁעַת אֲכִילָה מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחִיּוּת אֱלֹקוּת, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁמְּלַבֶּשׁ בְּהַמַּאֲכָל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שָׁם), וְזָכַרְתָּ אֶת ה' כוּ' כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל 'כֹּחַ' דַּיְקָא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁזֶּה צְרִיכִין לִזְכֹּר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַמַּאֲכָל מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שָׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל עַד אַחַר הַתְּפִלָּה, שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין חֶסֶד חִנָּם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַמַּעֲשֶׂה נוֹרָאָה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה עַיִן שָׁם כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת מִתְּחִלָּתָהּ וְעַד סוֹפָהּ:

וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, דְּהַיְנוּ בַּעֲשָׂרָה כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַמֶּלֶךְ עִם אֲנָשָׁיו הָיוּ עֲשָׂרָה, שֶׁהֵם הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, הַבַּת מַלְכָּה וְהַתִּינוֹק, הַמֵּלִיץ וְהָאוֹהֵב נֶאֱמָן, הַמְמֻנֶּה וְכוּ' וְהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן וְהִנֵּה מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַיִם לִרְאוֹת יָכוֹל לְהָבִין מְעַט שֶׁסּוֹד מַעֲשֶׂה זֹאת נוֹגֵעַ בְּעִנְיַן מִיתַת הַמְלָכִים וּשְׁבִירַת כֵּלִים וְתִקּוּנָן וּכְבָר אָמַרְנוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל מַה שֶּׁאָנוּ מוֹצְאִין בְּהַמַּעֲשִׂיּוֹת הוּא רַק רֶמֶז בְּעָלְמָא, פְּחוֹת מִטִּפָּה מִן הַיָּם וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהַשֵּׁם

יִתְבָּרַךְ בְּעֶזְרֵנוּ לְכַוֵּן הָאֱמֶת, הֵינוּ שֶׁזֶּה אֱמֶת שֶׁגַּם עִנְיָן זֶה נִרְמָז בְּסוֹד הַמַּעֲשִׂיּוֹת אֲבָל סוֹד גּוּף הַמַּעֲשֶׂה בְּעֶצֶם רָחוֹק וְנִשְׂגָּב מְאֹד מִדַּעְתֵּנוּ כִּי גָּאוּ הַמַּיִם נַחַל נוֹבֵעַ אֲשֶׁר לֹא נוּכַל לַעֲבֹר בּוֹ:

חלק ב

אֲבָל עַל כָּל פָּנִים זֶה מוּבָן בְּבֵאוּר שֶׁם שֶׁמְּרֻמָּז בְּעִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת מֵעִנְיַן שְׁבִירַת כֵּלִים וְתִקּוּנָן וְהֵם עֲשָׂרָה בְּחִינוֹת כְּנֶגֶד עֶשֶׂר סְפִירוֹת אֲשֶׁר בָּהֶם הָיָה הַשְּׁבִירָה וְהַפְּגָם וְהַבִּטּוּל, כַּמְבֹאָר בְּעֵץ חַיִּים שֶׁאַף עַל-פִּי שֶׁהַשְּׁבִירָה לֹא הָיְתָה כִּי אִם בִּבְחִינַת שִׁבְעָה מְלָכִים, אֲבָל אַף-עַל-פִּי כֵן גַּם בְּשֶׁלֹּשׁ רֹאשׁוֹנוֹת הָיָה בְּחִינַת פְּגָם וּבִטּוּל, עַיֵּן שָׁם כִּי עַל-יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים מִשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הַתַּאֲוֹות וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכָל הַטֻּמְאִיּוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם הָרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. שֶׁכָּל אֶחָד נִתְעֶה לְמָקוֹם שֶׁנִּתְעֶה עַל-יְדֵי תַּאֲוֹותָיו שֶׁהִתְעוּ אוֹתוֹ לְדֵעוֹת זָרוֹת כַּזְּבִיּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל עִנְיְנֵי הַשְׁטוּת וְהַטֻּמְאִיּוֹת שֶׁל כָּל הַכִּתּוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם שֶׁכֻּלָּם נִתְעוּ וְנָבוֹכוּ מְאֹד מְאֹד עַל-יְדֵי תַּאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת כִּי זֹאת הַכַּת נִתְעוּ מִדֵּעָה לְדֵעָה וּמִסְּבָרָא לְסָבָרָא עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא כָּבוֹד וְהָיָה לָהֶם סְבָרוֹת גְּדוֹלוֹת וְהוֹכָחוֹת עַל זֶה שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא כָּבוֹד. וְכֵן אַחֶרֶת נִתְעוּ וְאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא רְצִיחָה וְכוּ' וְהָיָה לָהּ גַּם כֵּן סְבָרוֹת רַבּוֹת עַל זֶה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בְּשְׁאָר הַכִּתּוֹת וְכָל אַחַת הָיָה לָהֶם סְבָרוֹת רַבּוֹת עַל טָעוּתָם עַד שֶׁאֶפְשָׁר בָּאֱמֶת לִטְעוֹת בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְגַלּוֹת כָּל הַסְּבָרוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל כַּת וְכַת, כִּי יֵשׁ לָהֶם כָּל כָּךְ סְבָרוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לִטְעוֹת בָּהֶם בֶּאֱמֶת וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּדּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלֹּא יָכְלוּ הַכֵּלִים לְקַבֵּל אוֹרָם וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ הַכֵּלִים לְמַטָּה לִמְדוֹר הַקְּלִפּוֹת עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ אֶצְלָם כָּל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת מֵהֶפֵךְ אֶל הֶפֵךְ וְהָפְכוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים עַד נַעֲשָׂה אֶצְלָם סְבָרוֹת לְהֶפֵךְ מִן הָאֱמֶת וְהַכֹּל מֵחֲמַת הַנִּיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל הַמִּדּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁנָּפְלוּ בָּהֶם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַקְּלִפּוֹת וּמַקְבִּילִים מֵהֶם כֹּחַ לְהַפֵּךְ אֶת הָאֱמֶת לְשֶׁקֶר גָּמוּר מֵעֵין אוֹתוֹ הָאֱמֶת בִּבְחִינַת כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת בְּתָחְלָתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם בְּסוֹפוֹ כִּי כָּל כַּת וְכַת מֵהַכִּתּוֹת הָרָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁהָיוּ לָהֶם סְבָרוֹת בְּדוּיוֹת וְכַזְּבִיּוֹת לְהֶפֵךְ מִן הָאֱמֶת, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מֵאֵיזֶה צַד אֱמֶת בְּשָׁרְשׁוֹ וּבִמְקוֹמוֹ אֲבָל אֶצְלָם נִתְקַלְקֵל זֶה הָאֱמֶת וְנִתְעוּ עַל-יְדֵי זֶה לְדֵעוֹת זָרוֹת מְאֹד כָּל אֶחָד מֵעֵין אוֹתָהּ הַמִּדָּה שֶׁנָּפַל אֶצְלָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשְּׁבִירָה:

חלק ג

לְמָשָׁל הַכַּת שֶׁאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא כָּבוֹד וְהָיָה לָהֶם הוֹכָחוֹת וּסְבָרוֹת רַבּוֹת עַל זֶה, זֶה הַטָּעוּת נִמְשָׁךְ מִנְּפִילַת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי יֵשׁ כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּכְבוֹד תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְצַדִּיקָיו הָאֱמִתִּיִּים שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ בִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא לח), כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ לֹא בָּרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר, כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עָשִׂיתִיו וְכַמְבֹאָר בְּכַמָּה תּוֹרוֹת בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכְּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מט) בְּסֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי וְכוּ' עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה עַל פָּסוּק וְאַיֵּה הַשֵּׂה לְעֹלָה (בְּסִימָן יב), וּבְהַתּוֹרָה חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים (בְּסִימָן עא) בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא וּבְשִׁאָר מְקוֹמוֹת וּמַחֲמַת שֶׁכְּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד, עַל-כֵּן מֵעֵת שֶׁהָיָה שְׁבִירַת כֵּלִים וּמִיתַת הַמְּלָכִים שֶׁאָז נָפְלוּ כָּל הַמִּדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לְמַטָּה, וְאָז נִתְבַּלְבְּלוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה רוּחַ סְעָרָה שֶׁבִּלְבֵּל וְהָפַךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וְכוּ' שֶׁאָז נִתְבַּלְבְּלוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְנִתְהַפְּכוּ מִסִּדְרָן הָאֱמֶת כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן אָז אַחַר הָרוּחַ סְעָרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים, אָז נִתְהַוּוּ כָּל הַכִּתּוֹת רָעוֹת הַמְבֹאָרִין שָׁם, שֶׁנִּתְעוּ וְנָבוֹכוּ בְּדֵעוֹת זָרוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִנְּפִילַת הַנִּיצוֹצוֹת מִמִּדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ אֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה טָעוּ וְהָפְכוּ הָאֱמֶת מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ וְאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא כָּבוֹד מַה שֶּׁבֶּאֱמֶת, אַדְרַבָּא, הַדָּבָר הוּא בְּהֶפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה הוּא רַק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ וְצַדִּיקָיו הָאֱמִתִּיִּים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם כְּשֶׁמְּמַעֲטִין בִּכְבוֹד עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וּבוֹרְחִים מִן הַכָּבוֹד לְגַמְרֵי בֶּאֱמֶת וְיוֹדְעִין פְּחִיתוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ וְהוּא נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד, אָז דַּיְקָא יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי לֶעָתִיד לְהִכָּלֵל בִּכְבוֹד ה' בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נח) כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ, בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וְכוּ'. שֶׁאֵין אָדָם זוֹכֶה לָזֶה כִּי אִם כְּפִי מַה שֶּׁמְּבַטֵּל כְּבוֹדוֹ בֶּאֱמֶת לְגַמְרֵי וּמִשְׁתַּדֵּל וּמִתְיַגֵּעַ כָּל יָמָיו לְהַרְבּוֹת כְּבוֹד הַמָּקוֹם שֶׁהוּא כְּבוֹד הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְהֵם הָפְכוּ הָאֱמֶת מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ וְאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא כְּבוֹד לְרַדֵּף אַחַר הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לִצְלַן מֵהַאי דַּעְתָּא:

חלק ד

וְכֵן כַּת הָאַחֶרֶת שֶׁטָּעוּ בְּסִבָּרוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת וְאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא רְצִיחָה וְהָיָה לָהֶם סְבָרוֹת וְהוֹכָחוֹת רַבּוֹת עַל זֶה. וּבֶאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁלִּכְאוֹרָה רָחוֹק לְהַאֲמִין שֶׁיִּמְצְאוּ אֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם סְבָרוֹת שֶׁרְצִיחָה הִיא מִצְוָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת יֵשׁ טָעוּתִים כָּאֵלֶּה בָּעוֹלָם עַד שֶׁיְּכוֹלִין לִטְעוֹת גַּם בָּזֶה, כִּי יֵשׁ סְבָרוֹת רָעוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁיּוּכְלוּ לִטְעוֹת עַל יָדָם לוֹמַר שֶׁרְצִיחָה הִיא מִצְוָה. כַּאֲשֶׁר כְּבָר שְׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה קֹדֶם שֶׁסִּפֵּר מַעֲשֶׂה זֹאת שֶׁאָמַר שֶׁיֵּשׁ שֶׁהָיָה אָצְלָם סְבָרוֹת וְהוֹכָחוֹת שֶׁרְצִיחָה הִיא מִצְוָה וּכְפִי הַנִּרְאֶה מִדְּבָרָיו הָיָה שֶׁרָאָה

כָּתוּב בְּאֵיזֶה סֵפֶר שֶׁנִּמְצְאוּ וְהָיוּ אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה שֶׁאָמְרוּ שֶׁרְצִיחָה הִיא מִצְוָה. וְהָיָה לָהֶם סְבָרוֹת רַבּוֹת עַל זֶה וְגַם זֶה הַטָּעוּת נִמְשָׁךְ מִנְּפִילַת נִיצוֹצוֹת מִגְּבוּרָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי בַּקְדֻשָּׁה יֵשׁ כַּעַס וּנְקָמָה שֶׁהִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵל קַנּוֹא וְנוֹקֵם ה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין וּשְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מַלְקוּת שֶׁמִּצְוָה עַל הַבֵּית דִּין לָדוּן בָּם אֶת מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב בָּהֶם וְהוּא תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוַת אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין מְיַחֲדִין אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֵׁם הַוָיָה בָּרוּךְ הוּא וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֵׁם אָדנָי וכו' וּשְׁאָר יְחוּדִים גְּדוֹלִים וְתִקּוּנִים עֶלְיוֹנִים נוֹרָאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יָדָם וְאֶצְלָם נָפְלָה זֹאת הַמִּדָּה עַד שֶׁבָּאוּ לִידֵי כַּעַס וּרְצִיחָה מַמָּשׁ וְהָפְכוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים עַל-יְדֵי תַּאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת וְנָטוּ מִסְּבָרָא לִסְבָרָא עַד שֶׁנִּשְׁתַּגְּעוּ וְאָמְרוּ שֶׁרְצִיחָה מִצְוָה הִיא וְהִיא הַתַּכְלִית:

חלק ה

וְכֵן הַכַּת שֶׁאָמְרוּ שֶׁנִּאוּף הוּא הַתַּכְלִית זֶה הַטָּעוּת מִבֹּאַר לְכֹל מֵהֵיכָן הוּא נִמְשָׁךְ כַּיָּדוּעַ שֶׁמִּצְוַת פְּרִיָה וּרְבִיָה הִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁבַּתּוֹרָה כִּי לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ (יְשַׁעְיָה מה). וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם עַל-כֵּן מִצְוָה לִפְרוֹת וְלִרְבּוֹת, אֲבָל אֵין צְרִיכִין לַעֲסֹק בָּזֶה כִּי אִם בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַמִּצְוָה לְבַד בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְהֵם מִגְּדֶל תַּאֲוָתָם הִטּוּ אֶת דַּעְתָּם מִן הָאֱמֶת עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית רַחֲמָנָא לִצְלַן מֵהַאי דַּעְתָּא וּמִכָּל דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, רַחֲמָנָא לְשֵׁזְבָן:

חלק ו

וְכֵן הַכַּת שֶׁאָמְרוּ שֶׁזֶּה שֶׁאוֹכֵל מְעַט וְאֵינוֹ נִזּוֹן מִמַּאֲכָלִים שֶׁל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם הוּא רָאוּי לִהְיוֹת מֶלֶךְ וּבָחֲרוּ לָהֶם לְפִי שָׁעָה עָשִׁיר לְמֶלֶךְ זֶה הָעִנְיָן יְכוֹלִין לְהָבִין קְצָת עִנְיַן הַטָּעוּת הַזֶּה מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ, כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים בֶּאֱמֶת וְשָׁבְרוּ תַּאֲוֹת אֲכִילָה בֶּאֱמֶת לְגַמְרֵי עַד שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לֶאֱכֹל כִּי אִם מְעַט דְּמְעַט וְגַם זֶה הַמְּעַט שֶׁאוֹכְלִין הוּא בִּקְדֻשָּׁה נוֹרָאָה עַד שֶׁכָּל מַאֲכָלָם וּמְזוֹנָם אֵינוֹ מַאֲכָל וּמָזוֹן שֶׁהָעוֹלָם נִזּוֹנִין מִמֶּנּוּ, כִּי מַאֲכָלָם הוּא בְּבְחִינַת מָן שֶׁהוּא בְּחִינַת (תְּהִלִּים עח) לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ שֶׁהוּא מָזוֹן שֶׁהַמַּלְאָכֵי הַשָּׁרֵת נִזּוֹנִין מִמֶּנּוּ וְהוּא בְּחִינַת מַאֲכַל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים בִּבְחִינַת (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח), לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן וְכַמְבֹאָר בְּסֵפֶר הָאֲ"ב (אוֹת א אֲכִילָה סִימָן ה) מִי שֶׁלִּמּוּדוֹ בְּמֹחִין זַכִּים עַד שֶׁהוּא נִזּוֹן מִמַּאֲכָל שֶׁהַמַּלְאָכִים נִזּוֹנִין מִמֶּנּוּ וכו' וְכֵן מְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי רִבּוּי הִתְבּוֹדְדוּת וְכִסּוּפִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת וכו' וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה כָּל מַאֲכָלוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אִית לָן בַּיְרָא בְּדַבְּרָא (בְּסִימָן לא). וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק (בְּסִימָן יט) שֶׁעַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁמִירַת הַבְּרִית עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁכָּל מַאֲכָלָיו וְתַעֲנוּגָיו אֵינוֹ כִּי אִם מֵהַהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהוּא אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה

וְכוּ' נִמְצָא שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה אֵינוֹ אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה מַאֲכָל וּמַשְׁקֶה שֶׁל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם כְּלָל רַק הוּא אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת חִיּוּת הַמַּאֲכָל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת הַפְּנִימִי וְכוּ' וּכְבָר מְבֹאָר אֶצְלֵנוּ מַעֲשֶׂה נוֹרָאָה מֵעִנְיַן הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לָזֶה שֶׁרָאָה בִּשְׁעַת אֲכִילָתוֹ שֶׁכָּל הַלֶּחֶם שֶׁהָיָה מֻנָּח לְפָנָיו הָיָה כֻּלּוֹ אוֹתִיּוֹת וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים גְּדוֹלִים כְּאִלּוּ שֶׁמַּאֲכָלָם אֵינוֹ כְּלָל מַאֲכָל שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ הַטָּעוּת שֶׁל הַכַּת הַנַּ"ל שֶׁאֶצְלָם נֶפֶל הָאֱמֶת כַּנַּ"ל עַד שֶׁחָבְרוּ בְּצִבּוּעִים וְשִׁקְרָנִים הַמִּתְדַּמִּין עַצְמָן כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם, וּמַרְגִּילִין עַצְמָן לֶאֱכֹל מְעַט מֵחֲמַת גַּדְלוּת וְנַסּוּת הָרוּחַ כְּדֵי לְהִתְכַּבֵּד וּלְהִתְיַקֵּר עַל-יְדֵי זֶה מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין שֶׁזֶּה הַדָּבָר חָשׁוּב עַכְשָׁיו וּבִשְׁבִיל זֶה מְקַבְּלִין אוֹתוֹ לְרַבִּי וּמַנְהִיג כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁאוֹכֵל מְעַט בְּדִקּוּת בְּחֵן שֶׁל שֶׁקֶר אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת עֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה' וַעֲדַיִן לֹא נָגְעוּ בְּהַקְדָּשָׁה וּבְתוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כְּלָל וַעֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ לְשַׁבֵּר שׁוּם תַּאֲוָה וּמִדָּה כְּלָל וְגַם אֲפִלּוּ תַּאֲוַת אֲכִילָה עֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ לְשַׁבֵּר כְּלָל רַק מְמַעֲטִים בַּאֲכִילָה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד. וְכָל זֶה וְיוֹתֵר מִזֶּה מֻרְגָּשׁ בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל בְּהַכַּת שֶׁטָּעוּ בּוֹ וּבָחֲרוּ לָהֶם שֶׁרְאוּי לְקַבֵּל מֶלֶךְ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁפַע מְזוֹנוֹת הַרְבֵּה וְאֵינוֹ נִזּוֹן מִמְּזוֹנוֹת שֶׁל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם, רַק מִמְּזוֹנוֹת דַּקִּים וְכוּ' וְהָבֵן:

חלק ז

וְכֵן הַכַּת שֶׁאָמְרוּ שֶׁמְּלִיצָה וְדִבּוּר הוּא הַתַּכְלִית, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּדַע כַּמָּה לְשׁוֹנוֹת וְיִהְיֶה מֵלִיץ נָאֶה וְכוּ' זֶה הַטָּעוּת מְבֹאָר גַּם כֵּן קְצָת, כִּי יָדוּעַ אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה הָרָע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ עַכְשָׁיו עַל-יְדֵי הַמְּלִיצִים הַפּוֹשְׁעִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּדָרְךְ צַחוּת כְּשֶׁשִּׁבַּח אֶת הַמְּלִיצָה מְאֹד וְאָמַר אַחַר כָּךְ, אֲבָל יֵשׁ מְלִיצִים שֶׁהֵם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מג) וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִי, כִּי כָּל הַמְחַקְּרִים וְהַפִּלּוֹסוֹפִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים רֻבָּם כְּכֻלָּם הֵם מְלִיצִים גְּדוֹלִים וּבָחֲרוּ בְּדַרְכֵי הַמְּלִיצָה מְאֹד לִלְמֹד לְשׁוֹנוֹת רַבּוֹת וּלְדַבֵּר צַחוּת וּלְהִיוֹת בַּעַל לָשׁוֹן וּמֵלִיץ נָאֶה כַּיָּדוּעַ וּמְפֻרְסָם כָּל זֶה וּבֶאֱמֶת בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְדֻשָּׁה הַמְּלִיצָה טוֹבָה מְאֹד וְכַאֲשֶׁר שִׁבַּח רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ אֶת הַמְּלִיצָה מְאֹד וְאָמַר שֶׁהַמְּלִיצָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם וְגַם לְמַעְלָה יְכוֹלִין לִפְעֹל לְעוֹרֵר רַחֲמִים וִישׁוּעָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַמְּלִיצָה, כִּי אָמַר שֶׁגַּם הַמַּלְמֵד זְכוּת לְמַעְלָה נִקְרָא עַל שֵׁם זֶה מֵלִיץ עַל שֵׁם הַמְּלִיצָה דַּיְקָא, כִּי זֶה הַזְּכוּת בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְלַמֵּד עַל אֵיזֶה אָדָם אִם הָיָה אוֹמְרוֹ כָּךְ בְּלִי דַּרְכֵי הַמְּלִיצָה לֹא הָיָה פּוֹעֵל כְּלוּם לְעוֹרֵר רַחֲמִים עָלָיו, כִּי הֲלֹא גַּם בַּלְעָדוֹ יוֹדְעִין מִזֶּה הַזְּכוּת, אַךְ עִקַּר כֹּחוֹ שֶׁל הַמַּלְמֵד זְכוּת לִפְעֹל יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים הוּא עַל-יְדֵי הַמְּלִיצָה עַל-יְדֵי שֶׁאוֹמֵר אוֹתוֹ הַזְּכוּת וְכֵיוָצֵא שֶׁמְּלַמֵּד בְּדֶרְךְ מְלִיצָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּצִּיעַ הַדִּבּוּר יָפֶה בְּטַעֲנוֹת נָאוֹת וּנְכוֹנוֹת וּבְדִבּוּרִים יָפִים וּבִמְלִיצָה נָאָה עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר לְמַעְלָה רַחֲמִים וִישׁוּעָה וְכֵן

לְמַטָּה רוֹאִים בַּחוּשׁ כֹּחַ הַמְּלִיצָה כִּי אִם הָיוּ אוֹמְרִים לְאָדָם סְתָם שֶׁפְּלוֹנִי מֵת לֹא יִתְעוֹרֵר כָּל כָּךְ לִבְכּוֹת הַרְבֵּה, אֲבָל אִם יְעוֹרְרוּ עָלָיו בְּדֶרֶךְ הַמְּלִיצָה לְהַצִּיעַ הַדָּבָר וּלְהַרְחִיבוֹ כַּמָּה נָאֶה הָיָה אָדָם זֶה וְכַמָּה נָאִים מַעֲשָׂיו וְכוּ' וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה כְּדֶרֶךְ הַמְּלִיצִים אָז יֵשׁ כֹּחַ עַל-יְדֵי הַמְּלִיצָה לְעוֹרֵר וּלְשַׁבֵּר לֵב הָאָדָם מְאֹד כָּל זֶה שָׁמַעְנוּ מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְאַחַר כָּךְ סִיֵּם אֲבָל יֵשׁ מֵלִיץ שֶׁהוּא פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי כַּנַּ"ל וְהִנֵּה עִנְיָן זֶה שֶׁל מַעֲלַת הַמְּלִיצָה הוּא נִצְרָךְ מְאֹד לְכָל אָדָם הֶחָפֵץ חַיִּים אֲמִתִּיִּים וְנִצְחִיִּים הָרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה' לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הָעֵצָה הַכְּלָלִית שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הָעֲצוֹת הוּא הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כְּמִבְאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם לֵילֵךְ לְמָקוֹם מְיֻחָד לְהִתְבּוֹדֵד שָׁם וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וּלְהַרְבּוֹת בְּטִעָנוֹת וְהַפְצָרוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּפִיּוּסִים בַּלָּשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ, (דְּהַיְנוּ בְּמִדִּינָתֵנוּ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים בּוֹ) שֶׁיַּעְזְרֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַזְכֵּהוּ לָשׁוּב מִמַּעֲשָׂיו הָרָעִים וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וּלְעִנְיָן זֶה הוּא דָּבָר גָּדוֹל עִנְיַן הַמְּלִיצָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַרְחִיב שִׂיחָתוֹ וּלְהַרְבּוֹת בְּטִעָנוֹת וּלְבַקֵּשׁ לְמְצֹא לְעַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם דִּבְרֵי תַּחֲנוּנִים וּפִיּוּסִים חֲדָשִׁים וּטְעָנוֹת נָאוֹת וְדִבְרֵי הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רַחֲמִים הַרְבֵּה כְּדֶרֶךְ הַמַּפְצִירִים, כְּדֶרֶךְ הַבָּאִים לִפְנֵי מְלָכִים וְשׁוֹפְטִים לְהִתְחַנֵּן עַל נַפְשָׁם כְּשֶׁיּוֹדְעִים בְּעַצְמָם שֶׁהֵם חַיָּבִים וְהֵם בָּאִים לְפִיסָם שֶׁאָז מִגֹּדֶל מְרִירוּת נַפְשָׁם יוֹצֵא מִלִּבָּם מֵמֵילָא דִּבְרֵי תַּחֲנוּנִים וּפִיּוּסִים הַרְבֵּה עַד שֶׁלִּפְעָמִים מְעוֹרְרִים לֵב הַמֶּלֶךְ אוֹ הַשּׁוֹפֵט עַד שֶׁמַּתְחִיל לִבְכּוֹת עִמָּהֶם גַּם כֵּן מִגֹּדֶל הָרַחֲמָנוּת וְכֵיוֹצֵא בְּדִבּוּרִים אֵלֶּה הַרְבֵּה:

כִּי לְעִנְיַן שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית הָאֱמֶת שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לְחַיִּים נִצְחִיִּים לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים וּלְהִנָּצֵל מִבְּאֵר שַׁחַת וּמִטִּיט הַיָּוֵן וְכוּ' וְכוּ'. לְעִנְיָן זֶה צְרִיכִין כָּל מִינֵי דִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְרִצּוּיִים וּפִיּוּסִים וְהַפְצָרוֹת וְרַחֲמָנוּת וַחֲנִינָה וּטְעָנוֹת וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה וְכָל עִנְיְנֵי דִּבּוּרִים אֵלֶּה וְכָאֵלֶּה הֵם כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת מְלִיצָה, כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת מְלִיצָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמִּשָּׁם יִסַּד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, סֵפֶר תְּהִלִּים בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי רוּחַ קָדְשׁוֹ לִמְלִיצָה דְּקְדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת עַד שֶׁזָּכָה שֶׁסִּפְּרוּ הַקְּדוֹשׁ סֵפֶר תְּהִלִּים כְּלוּל מִכָּל לְשׁוֹנוֹת הַמְּלִיצָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְעוֹרֵר לֵב הָאָדָם וּלְעוֹרֵר רַחֲמִים הָעֶלְיוֹנִים כְּשֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּכַוָּנַת הַלֵּב וּלְקָרֵב אֶת הָאָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִנֵּה מֵחֲמַת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הַמְּלִיצָה יְקָרָה מְאֹד מִזֶּה נִמְשָׁךְ שֶׁאֲצָל הַכֹּל הַנַּ"ל נָפְלָה הַמְּלִיצָה עַד שֶׁהָפְכוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וּבָחֲרוּ בִּמְלִיצָה לְרָעָתָם לְבַלּוֹת כָּל יְמֵיהֶם עַל דַּרְכֵי מְלִיצָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לֵב יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם לְדַרְכֵי הַמְחַקְּרִים וְהַפִּלּוֹסוֹפִים אֲשֶׁר כָּל בָּאֵיהֶ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים אֲשֶׁר עַל-יְדֵי זֶה עוֹקְרִין אֶת

עַצְמָן וְאֶת בְּנֵיהֶם וְתַלְמִידֵיהֶם הַהוֹלְכִים בְּעִקְבוֹתָם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת כַּיָּדוּעַ וּמְפֹרָשׁ דְּרָכֵיהֶם הָרָעִים לְמַה שֶּׁבָּאִים עַל-יְדֵי מְלִיצֵיהֶם הַפּוֹשְׁעִים עַד שֶׁמְּחַלְּלִים שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא. וּמְדַבְּרִים סָרָה עַל ה' וְעַל תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַל תַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים. וּמִתְלוֹצְצִים מֵאַגָּדַת רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבַּגְּמָרָא וּמִדְּרָשִׁים וְהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּבְמִנְהֲגֵיהֶם וּמַכְרִיחִים אֶת עַצְמָם וּמַרְגִּילִים אֶת עַצְמָם בְּכָל עֵת לָלֶכֶת בְּדַרְכֵיהֶם וּבְמִנְהֲגֵיהֶם דַּיְקָא הֵן בְּעִנְיְנֵי הַדֵּירוֹת וְכֵלִים וּבְמַלְבּוּשֵׁיהֶם וּבְכָל תְּנוּעוֹתֵיהֶם כַּמְפֹרָשׁ אֲשֶׁר הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַזְהִירָנוּ עַל זֶה (וַיִּקְרָא יח) וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ שֶׁאָסוּר לְהִתְדַּמּוֹת לָהֶם בְּשׁוּם דָּבָר, כַּמְבֹאָר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קעח) וּלְבַלּוֹת יָמִים עַל מְלִיצָה כָּזוֹ שֶׁאֵינָהּ מְקֹרֶבֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ אַדְרַבָּא מַרְחֶקֶת וְעוֹקֶרֶת אֶת הָאָדָם מִלְּגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלַן בְּוַדַּאי אֵין שִׁגָּעוֹן יוֹתֵר מִזֶּה וְהוּא מַמָּשׁ עִנְיַן הַכַּת הַנַּ"ל, שֶׁבָּחֲרוּ בְּאִישׁ צָרְפַתִּי מְשֻׁגָּע לְמֶלֶךְ בִּשְׁבִיל שֶׁהָיָה מֵלִיץ נִפְלָא וְהָיָה יוֹדֵעַ כַּמָּה לְשׁוֹנוֹת וְהָיָה מְדַבֵּר תָּמִיד אֲפִלּוּ לְעַצְמוֹ וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם רוֹצִים לְכַסּוֹת הַשֶּׁקֶר וְהָאֱפִיקוֹרְסוּת שֶׁלָּהֶם בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁבַּתְּחִלָּה מַטְעִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים שֶׁרוֹצִים לְלַמְּדָם מִקְרָא הֵיטֵב בְּכָל דִּקְדּוּק הַלָּשׁוֹן, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל כַּוָּנָתָם לְהָרַע וְזֶה עִקַּר הָאֱפִיקוֹרְסוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְגַמְרֵי כְּמוֹ הַקַּרָאִים מַמָּשׁ וּכְשֶׁכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֲזַי מְמֵילָא הֵם כּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי אֵין יוֹדְעִים שׁוּם דָּבָר מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּלִי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְתִפַּח רוּחָם וְנִשְׁמָתָם שֶׁמַּכְרִיחִים עַצְמָם תָּמִיד לְפָרֵשׁ הַמִּקְרָא עַל-פִּי דֶּרֶךְ הַפְּשׁוּט דַּיְקָא בְּלִי שׁוּם דְּרָשָׁה מִדְּרָשׁוֹת רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּפְנִימִיּוּת כַּוָּנָתָם הָרָעָה נָכָר לְעֵין כֹּל לְמִי שֶׁבָּקִי בָּהֶם קְצָת וּבְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים שֶׁכָּל כַּוָּנָתָם לְפָרֵשׁ הַמִּקְרָא עַל-פִּי דַּרְכֵי הַמְּלִיצָה לְבַד כְּאִלּוּ אֵין בָּהּ שׁוּם פְּנִימִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם וְהֵם מְשַׁבְּחִים אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מְאֹד וְאוֹמְרִים עָלָיו שֶׁהָיָה מֵלִיץ וּבַעַל לָשׁוֹן גָּדוֹל מְאֹד. וּקְצָת נְבִיאִים אֵין נִרְאֶה לָהֶם דִּבְרֵי מְלִיצָתָם אוֹי לָהֶם אוֹי לְנַפְשָׁם וְאִם יִדָּלְגוּ עַל הֶהָרִים וְאִם יְקַפְּצוּ עַל הַגְּבָעוֹת לֹא יוּכְלוּ לְפָרֵשׁ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁתִּהְיֶה מִתְיַשֶּׁבֶת עַל-פִּי דַּרְכֵי הַמְּלִיצָה, כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה מִקְרָאוֹת בַּתּוֹרָה בְּלִי שִׁעוּר שֶׁאֵין סוֹבְלִים פֵּרוּשׁ עַל-פִּי פְּשׁוּט כְּלָל, וּבִפְרָט שֶׁהֵם סוֹתְרִים הַדִּין כְּפִי הַמְקֻבָּל בְּיָדֵינוּ מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּעַצְמוֹ, כְּגוֹן (דְּבָרִים טז) שִׁשָּׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת וְכוּ' וְכֵן (שָׁם) וּבִשַּׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צְלִי וְכֵן (שָׁם כה) אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ וְכוּ' וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה וּבִפְרָט כָּל הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁכָּל אוֹת וְאוֹת וּבְכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדֻשָּׁה יֵשׁ רָזִין עִלָּאִין רָזִין גְּנִיזִין רָזִין וְרָזִין דְּרָזִין לְעִלָּא וּלְעִלָּא עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית וּכְבָר מְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּקַלֵּל הַרְבֵּה אֶת הַכּוֹפְרִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵין בַּהַתּוֹרָה כִּי אִם הַפְּשׁוּטוֹ וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין צְרִיכִין לִלְמֹד

מִקְרָא כִּי אִם עִם פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י לְבַד, שֶׁרַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מַכְרִיחַ עַצְמוֹ מְאֹד לְפָרֵשׁ הַמִּקְרָא עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ אֲבָל בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְפָרְשׁוֹ עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ מֵחֲמַת קַבָּלַת רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הוּא מְפָרְשׁוֹ עַל-פִּי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְגַם בְּהַמְּקוֹמוֹת שֶׁמְּפָרֵשׁ הַמִּקְרָא עַל פִּי פְּשׁוּט מֵבִיא עַל-פִּי רֹב דִּבְרֵי זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמִדְרָשִׁים וּגְמָרָא לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁיֵּשׁ עוֹד כַּמָּה דְּרָשׁוֹת בָּזֶה הַמִּקְרָא וְהַפּוֹרֵשׁ עַצְמוֹ מִפֵּרוּשׁ רַשִׁ"י לִלְמֹד בְּאוּר שֶׁלָּהֶם הָרֵעַ וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ הַפְּרוּשִׁים הוּא פּוֹרֵשׁ מִן הַחַיִּים. וְעוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ מֵחֵי הַחַיִּים וּמְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן, כִּי יִקָּצְרוּ הֶמּוֹן יְרִיעוֹת לְסַפֵּר בְּגֹדֶל מְרִירוּת הַצָּרָה הַזֹּאת שֶׁנִּתְהַוָּה עַכְשָׁיו בְּדוֹרוֹתֵינוּ שֶׁנִּתְפַּשְׁטָה הַנֶּגַע הַזֹּאת גַּם בְּמִדִּינָתֵנוּ:

וְעִקַּר מַעֲלַת הַמְּלִיצָה הוּא בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב עַל יָדָהּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִמְלִיצָה כָּזֹאת וּמְבַלֶּה יָמָיו לְהַמְלִיץ דְּבָרָיו לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְכוּ', אוֹ לְהַמְלִיץ דְּבָרָיו לְיִשְׂרָאֵל לְעוֹרְרָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אַשְׁרֵי לוֹ אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ וּמִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת אֵינוֹ מְעַכֵּב לַעֲבוֹדָתוֹ, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְאֵינוֹ חָפֵץ מֵהָאָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה מַה שֶּׁאֵין בִּיכָלְתּוֹ וְיָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שִׂיחָתוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא וְאֵיךְ שֶׁדָּבָר יִהְיֶה נֶחְשָׁב בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִמְלִיצָה יָפָה וְנָאָה, כִּי אֶצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָעִקָּר הוּא הָאֱמֶת שֶׁיִּהְיֶה כַּוָּנַת לִבּוֹ בֶּאֱמֶת, כִּי אַחַר כַּוָּנַת הַלֵּב הֵן הֵן הַדְּבָרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בֶּאֱמֶת, וּמִי שֶׁמְּכַוֵּן לִבּוֹ בֶּאֱמֶת, אֲזַי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵלִיץ וְלֹא לָמַד דַּרְכֵי הַמְּלִיצָה מֵעוֹלָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן מִמֵּילָא נִפְתָּח פִּיו וְלִבּוֹ, וְיוּכַל לְדַבֵּר דִּבּוּרִים נָאִים וּטְעָנוֹת נְכוֹנוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ', שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מְלִיצָה דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יְקַלְקֵל בְּדָבָרָיו, אֲבָל אֵלּוּ הַנַּ"ל הַמַּרְגִּילִים בְּנֵיהֶם לִלְמֹד מִקְרָא עַל-פִּי דַּרְכֵי הַמְּלִיצָה שֶׁלָּהֶם שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי זֶה לִכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת וְרִשְׁעוּת מְפֻרְסָם כַּנַּ"ל עַל זֶה נֶאֱמַר, וּמְלִיצֵיךְ פָּשְׁעוּ בִי כַּנַּ"ל וְעַל זֶה נֶאֱמַר (עֲרָכִין טו) וּמַה יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (עָמוֹס ה) הָסֵר מֵעָלַי הֲמוֹן שִׁרֶיךָ וְכוּ' וּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל לה), וְהַעֲתַרְתֶּם עָלַי דִּבְרֵיכֶם. וּכְתִיב (תְּהִלִּים עה), אַל תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק וּכְתִיב (שָׁם לא), תֵּאַלַּמְנָה שִׂפְתֵי שֶׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'תֵּאַלַּמְנָה', יִתְפָּרְכוּן יִתְרַחֲשׁוּן יִשְׁתַּתְּקוּן, הַדֹּבְרוֹת עַל צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' הַכְּלָל שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ מְלִיצָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא דָּבָר יָקָר מְאֹד עַל-יְדֵי זֶה נִתְעוּ עַל-יְדֵי תַּאֲוָתָם הָרָעוֹת עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא דַּבָּרָן וּבַעַל מְלִיצָה וּבָחֲרוּ לָהֶם אִישׁ צָרְפָתִי מְשֻׁגָּע שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ כַּמָּה לְשׁוֹנוֹת, לְמֶלֶךְ, וּבְוַדַּאי הוֹלִיךְ אוֹתָם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, אוֹי לָהֶם:

חלק ח

וְכֵן הַכַּת שֶׁאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית שִׂמְחָה וְשִׂכְרוּת מִבֹּאָר גַּם כֵּן קְצָת, כִּי שִׂמְחָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּוַדַּאי דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, דְּהַיְנוּ לִשְׂמֹחַ בַּה' וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲבוֹדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כח), תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וְכוּ' כִּי שִׂמְחָה דִּקְדֻשָּׁה הִוא הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יט), פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב כִּי הָעִקַּר הוּא לִזְכּוֹת לִשְׂמֹחַ בַּה' בִּבְחִינַת (שָׁם קד) אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּה' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם לג), כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְכוּ' וּכְתִיב (שָׁם מג) וְאָבוֹאָה וְכוּ' אֶל אֵל שִׂמְחַת גִּילִי וּכְתִיב (שָׁם לב) שִׂמְחוּ בַה' וְגִילוּ צַדִּיקִים וּכְתִיב (שָׁם צז), ה' מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ וְכוּ' יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְכוּ' וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (קֹהֶלֶת ח), וְשִׂבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין טוֹב לָאָדָם וְכוּ' כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁהוּא בְּכָלַל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הָאֲמִתִּית יֵשׁ לוֹ לִשְׂמֹחַ כָּל יָמָיו בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע, כְּשֶׁיִּזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ הַטּוֹבָה וְהַחֶסֶד הַנִּפְלָא שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אֲשֶׁר פָּתַח אֶת עֵינֵינוּ וְהִמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַאֲמִין בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, לְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם, אֲשֶׁר אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרִמּוֹן וְכֻלָּנוּ מַאֲמִינִים בֵּאלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם, חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח אָדוֹן כֹּל לְעֵלָּא מִן כֹּלָּא וְלֵית לְעֵלָּא מִנֵּהּ. יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּפִי כֹּל חַי לָנֶצַח וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה עִצֶּם הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת כִּי לְגַדֶּלְתּוֹ אֵין חֵקֶר כִּי הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת הוּא לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּהּ בִּבְחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ וְכוּ', כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר וּמֵהַשִּׂמְחָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת כְּשֶׁנִּפְגָּמֶת חַס וְשָׁלוֹם, מִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל הַטָּעוּת שֶׁל הַכַּת הַנַּ"ל שֶׁבָּחֲרוּ בְּהַשִּׂמְחָה שֶׁל הוֹלֵלוּת וְשִׂכְרוּת שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ב), וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עֹשָׂה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּפֶרֶק בַּמֶּה מַדְלִיקִין (דַּף ל), 'וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עֹשָׂה', זוֹ שִׂמְחָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל מִצְוָה 'וְשִׂבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה', זוֹ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה מִתּוֹךְ עַצְבוּת וְכוּ' אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה:

חלק ט

וְכֵן בְּעִנְיַן הַחָכְמָה, שֶׁהָיְתָה כַּת אַחַת שֶׁחָקְרוּ וְאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא חָכְמָה, זֶה הַטָּעוּת מִבֹּאָר מְאֹד מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ, כִּי בְּוַדַּאי הוּא אֱמֶת שֶׁחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה יְקָרָה מְאֹד, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל-יְדֵי הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד), כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וְהַחָכְמָה הִיא חִיּוּת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), הַחָכְמָה תְּחַיֶּה אֲבָל עִקַּר הַחָכְמָה הִיא לְיִרְאָה אֶת ה' וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיא), רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה' וְכוּ' כִּי עִקַּר אֲמִתִּית הַחָכְמָה הוּא לְדַעַת שֶׁרָחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה, בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ז), אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה

וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה שֶׁיִּשְׂכִּיל שֶׁרָחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה' וְעִקַּר הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית הוּא מִי שֶׁזּוֹכֶה לְשַׂכֵּל הָאֱמֶת לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל הָאֱמֶת שֶׁהָעִקָּר הוּא לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת נָמוּר וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְעִקַּר הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית, דְּהַיְנוּ לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ט), אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ' כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי וּכְתִיב (מִשְׁלֵי א), יִרְאַת ה' רֵאשִׁית דַּעַת אֲבָל מִי שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו, מִכָּל שֶׁכֵּן הַכּוֹפְרִים לְגַמְרֵי בְּמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (יִרְמְיָה ח), הִנֵּה בִדְבַר ה' מָאָסוּ וְחָכְמַת מָה לָהֶם, כִּי אֵין שְׂטוּת וְשִׁגָּעוֹן יוֹתֵר מִזֶּה, כְּשֶׁאָדָם יְלוּד אִשָּׁה קָרוֹץ מֵחֹמֶר רוֹצֶה לַחֲקֹר וּלְהַשִּׂיג בְּשִׂכְלוֹ דַּרְכֵי ה' וְרוֹצֶה לְהִתְחַכֵּם עַל ה' לֵידַע טַעֲמֵי מִצְוֹתָיו עַל-פִּי שִׂכְלוֹ אוֹ לֵידַע דַּרְכֵי הַנְהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל זֶה נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי כו), רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ וּכְתִיב (יְשַׁעְיָה ה), הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבֹנִים וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לְרֹב חָכְמָתוֹ אָמַר (מִשְׁלֵי ל), כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא-בִינַת אָדָם לִי וַאֲפִלּוּ עַל קְצָת הַטָּעוּת שֶׁטָּעָה וְרָצָה לְהִתְחַכֵּם מְעַט כְּנֶגֶד תּוֹרַת מֹשֶׁה, הִתְחָרַט אַחַר כָּךְ מְאֹד וְאָמַר, לְאִיתִיאֵל וְאָכָל וְכוּ' כִּי בַעַר אָנֹכִי וְכוּ' מִי עָלָה שָׁמַיִם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְקַל וָחֹמֶר שְׁאָר אֻמּוֹת הָעוֹלָם הַכֹּל, שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה שֶׁיִּקָּרֵה מְאֹד הִיא בְּחִינַת יִרְאַת ה', בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה' שֶׁכָּל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם 'לְלוֹמְדֵיהֶם' לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא 'לְעֹשֵׂיהֶם' (בְּרָכוֹת יז) וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לַחָכְמָה הָאֲמִתִּית, דְּהַיְנוּ לָדַעַת וּלְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת (דְּבָרִים ד) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ' שֶׁזֶּה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָכְמַת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא עִקַּר הַחָכְמָה הָאֲמִתִּיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח), אֲנִי חָכְמָה וְכוּ' אֲנִי בִינָה וְכוּ' וְאֶצְלָם נֶפֶל הַחָכְמָה הַזֹּאת דְּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁהַחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם עִקַּר הַתַּכְלִית אֲשֶׁר עַל-יְדֵי חָכְמוֹת כְּאִלּוּ הֵם עוֹקְרִים עַצְמָן וְאֶת הַנִּמְשָׁכִין אַחֲרֵיהֶם מֵעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא וְאֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שְׁמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה אֵין לוֹ שׁוּם חַיִּים כְּלָל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ה), לֵכֶד חֲכָמִים בְּעָרְמָם שֶׁהַחֲכָמִים נִלְכָּדִים בְּחָכְמָתָם שֶׁל עַצְמָם וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת נִמְצָא שֶׁגַּם אִלּוּ שֶׁבָּחֲרוּ בְּחָכְמָה לַתַּכְלִית צְרִיכִין גַּם כֵּן תִּקּוּן גָּדוֹל לַהֲשִׁיבָם מֵחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם אֶל הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית, שֶׁהוּא תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְכֵן הַכַּת שֶׁבָּחֲרוּ לָהֶם לְמֶלֶךְ מִי שֶׁאוֹכֵל הַרְבֵּה גַּם זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה וַדַּאי מִצְוָה שֶׁיֹּאכַל הָאָדָם כְּפִי הַהֶכְרֵחַ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲבֹד אֶת ה' וְגַם יֵשׁ אֲכִילָה שֶׁל מִצְוָה מַמָּשׁ, כְּגוֹן אֲכִילַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וַאֲכִילַת מַצָּה וְקֻדָּשִׁים וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ וְנָפַל לָהֶם הַטָּעוּת שֶׁאָמְרוּ שֶׁהַתַּכְלִית הִיא הָאֲכִילָה וְשֶׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל הַרְבֵּה וְנִשְׁתַּגְּעוּ בְּשִׁגָּעוֹן שֶׁלָּהֶם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית וּכְבָר מוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁהָיָה מֶלֶךְ אֶחָד שֶׁהָיָה בְּטָעוּת שֶׁל הַכַּת הַזֹּאת שֶׁאָמַר שֶׁהַתַּכְלִית הִיא הָאֲכִילָה וְהָיָה מִתְפַּלֵּל וְאוֹמֵר, אֱלֹקַי תֵּן לִי בֶּטֶן שֶׁאוּכַל לֶאֱכֹל הַרְבֵּה כַּאֲשֶׁר שָׂמַעְתִּי סִפּוּר זֶה מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּפַעַם אַחֵר קֹדֶם שֶׁסִּפֵּר מַעֲשֶׂה זֹאת:

חלק יא

וּבְיוֹתֵר נִתְעוּ וְנָבוֹכוּ אוֹתָהּ הַמְּדִינָה שֶׁל עֲשִׁירוּת שֶׁנָּפְלוּ לְתַאֲוַת מָמוֹן כָּל כָּךְ, עַד שֶׁכָּל הַחֶשְׁבּוּת וְהַגְּדֻלָּה וְהַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם הַכֹּל הָיָה כְּפִי רִבּוּי הַמָּמוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְכוּ' וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָמוֹן מְעַט הָיָה נֶחְשָׁב אֶצְלָם לְחַיָּה אוֹ לְעוֹף וְכוּ' וְהָיָה לָהֶם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּמַלְאָכִים עַד שֶׁבָּאוּ לִידֵי עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ. שֶׁעָשׂוּ לְעַצְמָן אֶת הַבַּעֲלֵי מָמוֹן הָרְבֵּה לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וְהִקְרִיבוּ לָהֶם קָרְבָּנוֹת וְכוּ' כְּכָל הַמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁמִּכָּל הַתַּאֲוֹוֹת יְכוֹלִין לְהוֹצִיא אֲבָל לֹא מִתַּאֲוַת מָמוֹן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁיֵּשׁ לְהַגְבּוֹר וְכוּ', כִּי זֶה הַטָּעוּת וְהַמְּבוּכָה שֶׁל הַכַּת וְהַמְּדִינָה שֶׁבָּחֲרוּ בְּתַאֲוַת מָמוֹן זֶה הַטָּעוּת גָּדוֹל יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי טָעֻיּוֹת שֶׁל כָּל הַכִּתּוֹת הָרָעוֹת הַנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן הַמֻּכְרָח הוּא הֶכְרֵחַ גָּדוֹל לָאָדָם, עַל-כֵּן שָׁם מִתְגַּבֵּר הַטָּעוּת וְהַמְּבוּכָה בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁהַמָּמוֹן הַמֻּכְרָח הוּא הֶכְרֵחַ גָּדוֹל לָאָדָם, עַל-כֵּן שָׁם מִתְגַּבֵּר הַטָּעוּת וְהַמְּבוּכָה בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁהַמָּמוֹן עִקַּר הַתַּכְלִית חַס וְשָׁלוֹם, וְשֶׁצְּרִיכִין לְבַלּוֹת כָּל יָמָיו עַל זֶה כַּאֲשֶׁר מָצוּי בְּרֹב הָעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלַן אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הוּא בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַפַּרְנָסָה הוּא רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עה), כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים כִּי אֱלֹקִים שֹׁפֵט וְכוּ' וּצְרִיכִין לְמַעֵט בְּעֵסֶק וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְלִבְטֹחַ בַּה' שֶׁיַּצְלִיחוּ בְּמַעַט הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק וַיְזַמֵּין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּסִבָּה קַלָּה, וְיִהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת הַנִּפּוּלִין. שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַכִּתּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁעִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר כָּל הַמִּדּוֹת הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה דַּיְקָא וְזֶה בְּחִינַת 'תְּפִלָּה בַּעֲשָׂרָה' כְּדֵי לְבָרֵר וּלְתַקֵּן כָּל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַבַּעַל תְּפִלָּה עִם שְׁאָר אַנְשֵׁי הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם יַחַד הֵם מִסְפַּר עֲשָׂרָה כַּנַּ"ל כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁמִּתְקַבְּצִין מִנְיַן עֲשָׂרָה לְהִתְפַּלֵּל נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה מֵעֲשָׂרָה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁל אַנְשֵׁי הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים כָּל הַכִּתּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן וַעֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת וְהַמִּדּוֹת כִּי כָּל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל יֵשׁ לוֹ כֹּחַ

מְיֻחָד לְתַקֵּן מִדָּה מְיֻחָד כְּגוֹן הַמֵּלִיץ שֶׁל הַמֶּלֶךְ צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּחִינַת הַמְּלִיצָה הַנִּפּוּלָה שֶׁהֵם הַכַּת הָרָעָה שֶׁבָּחֲרוּ מְלִיצָה וְדִבּוּר לְתַכְלִית שֶׁבָּחֲרוּ לָהֶם תְּחִלָּה אֵיזֶה מֵלִיץ רַע לְמֶלֶךְ וְאַחַר כָּךְ מָצְאוּ אֶת הַמֵּלִיץ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל וְקִבְּלוּ אוֹתוֹ לְמֶלֶךְ וְעַל-יְדֵי זֶה הַמֵּלִיץ נִתְתַּקְּנוּ אַחַר כָּךְ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַכִּתּוֹת שֶׁכָּל אַחַת זָכְתָה אַחַר כָּךְ לְקַבֵּל לְמֶלֶךְ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי הַמֶּלֶךְ הַשַּׁיָּךְ לָהֶם לְפִי מִדָּתָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנוּ אַחַר כָּךְ אַף עִקַּר הַתִּקּוּן הָיָה עַל-יְדֵי הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁעַל יָדוֹ נִתְקַבְּצוּ וְנִתְאַסְּפוּ וְחָזְרוּ וְנִתְחַבְּרוּ יַחַד הַמֶּלֶךְ עִם כָּל בֵּיתוֹ וַאֲנָשָׁיו כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל וְגַם אַחַר כָּךְ שֶׁלְּחוּ אֶת הַבַּעַל תְּפִלָּה בְּכֹחָם לְכָל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל לְתַקְּנָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִין עֲשָׂרָה לְהִתְפַּלֵּל הֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים בְּחִינַת פְּגַם הַמִּדּוֹת שֶׁל כָּל הַכִּתּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁהוּא הַשְׁלִיחַ צִבּוּר וְהַחַזָּן הָעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה הוּא נִקְרָא 'בַּעַל תְּפִלָּה' שֶׁמּוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבַּעַל תְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק יג

כִּי כָּל הַכִּתּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת מִדּוֹת הַנִּפּוּלִין כַּנַּ"ל. וְהֵם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן כְּנִרְאֶה בַּחוּשׁ אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה הָרָע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם וְטָעֲיוֹת וּמְבוּכָה שֶׁל כָּל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁלְּהוּטִים בְּיוֹתֵר אַחַר הַכָּבוֹד וְרוֹדְפִים אַחַר הַכָּבוֹד מְאֹד, וְאוֹבְדִים עוֹלָמָם הַנִּצְחִי וְגַם הָעוֹלָם הַזֶּה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד מְעַט שֶׁרוֹצִים לְהַשִּׂיגוֹ זֶה רוֹצֶה לְהִתְכַּבֵּד עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּתוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שֵׁם וְכָבוֹד בֵּין נְגִידִים וּקְצִינִים וְחוֹרֵי אֶרֶץ וְכוּ' וְזֶה רוֹצֶה לְהִתְכַּבֵּד וּלְהִתְיַקֵּר עַל-יְדֵי תּוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ וְחוֹתֵר כָּל יָמָיו שֶׁיִּהְיֶה נִתְקַבֵּל לְרַב וּמַנְהִיג בְּעִיר גְּדוֹלָה וְכוּ' וְיֵשׁ שֶׁמִּתְגַּבֵּר בָּהֶם בְּיוֹתֵר מִדַּת הָרְצִיחָה, כְּגוֹן רוֹצְחִים מַמָּשׁ, אוֹ שֶׁאֵינָם רוֹצְחִים מַמָּשׁ רַק שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רְצִיחָה, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאָה וְקִנְאָה, וְרוֹדְפִים אֶת הָאָדָם עַד לְחַיָּיו וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת רְצִיחָה, שֶׁזֹּאת הָרְצִיחָה שְׁכִיחָא מְאֹד בָּעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלַן וְכֵן בִּשְׁאָר הַכִּתּוֹת, כַּמּוּבָן לַמְעַיֵּן מֵאֵלָיו. וַאֲפִלּוּ בְּאָדָם אֶחָד נִמְצָאִים בְּחִינוֹת מִכָּל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל, כִּי הָאָדָם בְּטִבְעוֹ יֵשׁ לוֹ כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת קִנְאָה וְתַאֲוָה וְכָבוֹד וּשְׂאֵרֵי תַּאֲוֹת וּמִדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַכִּתּוֹת הָרָעוֹת הַנַּ"ל, רַק שֶׁאֵצֶל זֶה הָאָדָם מִתְגַּבֵּר זֹאת הַמִּדָּה רָעָה בְּיוֹתֵר וְעַל-כֵּן נִקְרָא עַל שֵׁם כַּת זֹאת וְאֵצֶל אָדָם אַחֵר מִתְגַּבֶּרֶת מִדָּה רָעָה אַחֶרֶת, עַל כֵּן נִקְרָא עַל שֵׁם אוֹתָהּ הַכַּת הָאֲחֵרוֹת וְכֵן כֻּלָּם וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִבְלִי לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלַחֲשֹׁב עַל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי תַּכְלִית הַנִּצְחִי, אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם כְּשֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת מֻהָכַת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה הַקָּדוֹשׁ, שֶׁרַק הֵם בָּחֲרוּ בְּתַכְלִית הָאֲמִתִּי וְהַנִּצְחִי, שֶׁהוּא תְּפִלָּה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם

יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה זוֹכִין לְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אָדָם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִכָּל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁכֻּלָּם מִתְבַּטְּלִים וְנִתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה דְּיִקָּא כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בַּעֲשָׂרָה כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעִקַּר הַתְּפִלָּה הִוא לְתַקֵּן אֶת הַכַּת שֶׁנִּפְּלוּ לְתַאֲוַת מָמוֹן בְּיוֹתֵר שֶׁעֲלֵיהֶם נִתְיַגֵּעַ הַבַּעַל תְּפִלָּה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר לְתַקְּנָם, כַּמּוּבָן וּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, כִּי רֹב הַמַּעֲשֶׂה מְדֻבֶּרֶת שָׁם מֵעִנְיַן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁזֶּה טָעוּת וְהַמְּבוּכָה שֶׁל תַּאֲוָה זֹאת גְּרוּעָה מִכָּל הַטָּעָיוֹת שֶׁל כָּל הַכִּתּוֹת, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁעָשׂוּ עַצְמָן אֱלֹהוּת וְכוּ' כִּי בָּזֶה הַטָּעוּת שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן טוֹעִים הָעוֹלָם בְּיוֹתֵר עַד שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם מְבַלִּים יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת מָמוֹן וּמְאוּמָה לֹא יִשְׂאוּ בַּעֲמָלָם, כִּי אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, וְאֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם בִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבַד וְעִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, כִּי הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז), וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. וְתַרְגּוּמוֹ, וַהֲווֹ יְדוֹהִי פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וֶאֱמוּנָה הִוא הֵפֶךְ הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת, שֶׁהִוא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהִוא עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק (בְּסִימָן כג) שֶׁכָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת תְּחוּבִים בְּמָמוֹן, עַיֵּן שָׁם וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר שִׁבְירַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה אַשְׁרֵי הָעָם-הַשָּׁגְּחָה (בְּסִימָן יג), עַיֵּן שָׁם:

חלק טו

וְעַל-כֵּן בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁנִּחְשָׁב כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ הַקָּרְבָּנוֹת כִּי עִקַּר שִׁבְירַת וּבִטּוּל תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי קָרְבָּנוֹת, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמַּקְרִיבִין הֵם נִקְרָאִין בְּחִינַת מַאֲכָלִין דְּמַלְכָּא, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְזֶה בְּחִינַת הַמַּאֲכָלִים הַמְבֹאָרִים בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַכַּת נָפְלוּ לְתַאֲוַת מָמוֹן, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁמִּכָּל הַתַּאֲוֹת אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא, אֲבָל מִתַּאֲוַת מָמוֹן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא כִּי אִם עַל-יְדֵי אִלּוּ הַמַּאֲכָלִים הַמְבֹאָרִים שָׁם שֶׁהוֹלִיךְ אוֹתָם עַד שֶׁהִגִּיעַ לָהֶם הֲרֵיחַ שֶׁל אִלּוּ הַמַּאֲכָלִים וְנִתְאַוּוּ לָהֶם מְאֹד וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנָּתַן לָהֶם מֵאִלּוּ הַמַּאֲכָלִים אָז רָאוּ מְאוֹס סִרְחוֹן תַּאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁמָּאֲסוּ בְּחַיֵּיהֶם, וּבֵרְחוּ וְקָבְרוּ אֶת עַצְמָן בַּחֲפִירוֹת וּקְבָרִים מֻחֲמַת בּוּשָׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְאִלּוּ הַמַּאֲכָלִים הֵם בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁעִקָּרָם בְּחִינַת הֲרֵיחַ, בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כח), אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה' וְהֵם נִקְרָאִים מַאֲכָלִים דְּמַלְכָּא כַּנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר בַּבָּנוּוֹת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד שֶׁעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת נִכְנָע הָעֲבוֹדָה זָרָה וְזֶהוּ בְּחִינַת צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ', עַיֵּן

שָׁם, הַיְנוּ שֶׁהַקְּרְבָּנוֹת מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הָעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה הֵם בְּמָמוֹן כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תּוֹרַת כֹּהֲנִים) עַל פָּסוּק צַו אֶת אַהֲרֹן וְכוּ' הַנֶּאֱמָר בְּפָרָשַׁת הָעוֹלָה, אֵין צַו אֶלָּא זְרִיזוּת מִיָּד וּלְדוֹרוֹת, 'בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְזָרְזוֹ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֶסְרוֹן כִּיס', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַקְּרְבָּנוֹת הֵם חֶסְרוֹן כִּיס, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַסְּרִים מָמוֹנָם בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁקּוֹנִים קְרְבָּנוֹת מִמָּמוֹנָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן כְּשֶׁמּוֹצִיאִין הַמָּמוֹן עַל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק הַנַּ"ל וְזֶה צַו וְכוּ' 'בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְזָרְזוֹ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֶסְרוֹן כִּיס' שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַקְּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם נִדְבַת לֵב, בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי עַל שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן בְּחִינַת חֶסְרוֹן כִּיס בִּשְׁבִיל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין לְזָרְזוֹ עַל זֶה בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד, כִּי לְהוֹצִיא מִתַּאֲוַת מָמוֹן קָשֶׁה בְּיוֹתֵר מִכָּל הַתַּאֲווֹת כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁצּוֹ הַנֶּאֱמָר בַּקְּרְבָּנוֹת מְרַמֵּז עַל שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵין צַו אֶלָּא זְרִיזוּ בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְזָרְזוֹ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֶסְרוֹן כִּיס כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בִּטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה הֵם בְּתַאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶהוּ בְּחִינַת קְטֹרֶת, כִּי קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב (מִשְׁלֵי כז) הֵפֶךְ תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אַשְׁרֵי הָעָם (סִימָן יג) שֶׁשְּׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בְּחִינַת קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב וְעִקַּר הַקְּטֹרֶת הֵם בְּחִינַת הָרֵיחַ הַקָּדוֹשׁ, זֶה בְּחִינַת הָרֵיחַ שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי זֶה. וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת מְעַשֶּׁרֶת (יוֹמָא כו), הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי זֶה הַנִּסְפֶּל לְתַאֲוַת מָמוֹן אֵין לוֹ שׁוּם עֲשִׁירוּת לְעוֹלָם, כִּי הוּא בַּעַל חוֹב תָּמִיד לְתַאֲוָתוֹ וְכָל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָסֵר לוֹ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ב) מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה וְכוּ' וְאֵין אָדָם זוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת בֶּאֱמֶת כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן וּמַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַמִּין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּסִבָּה קַלָּה וְהוּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָעֲשִׁירוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם פֶּרֶק ד), אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק הַנַּ"ל וְהָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כָּזֹאת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן זוֹכִין עַל-יְדֵי קְטֹרֶת בְּחִינַת קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, בְּחִינַת קְטֹרֶת מְעַשֶּׁרֶת כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת הַקְּרְבָּן פֶּסַח שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צְלִי שֶׁהוּא סִימָן פָּרְשִׁיּוֹת וּמִשְׁנָיוֹת הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁאוֹמְרִים בַּבֹּקֶר בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי צְלִי רֵיחוֹ נוֹדֵף, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּיוֹתֵר עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הַמָּמוֹן שֶׁהַכְנָעָתָהּ עַל-יְדֵי הָרֵיחַ שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַאֲכָלִין דְּקְרְבָּנִין כַּנַּ"ל וְגַם צְלִי שׁוֹלֵט בּוֹ הָאֵשׁ בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, הוּא

עַל-יְדֵי הָאֵשׁ הַמְבֹאָר בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהָעֲבוֹדָה זָרָה הֵם קְלִפּוֹת קָשׁוֹת מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבַעֲרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֵשׁ וְעַל-כֵּן הַקָּרְבָּן פֶּסַח הוּא צְלִי אֵשׁ דַּיְקָא כִּי הַקָּרְבָּן פֶּסַח הוּא עִקַּר שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא הָעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי קָרְבַּן פֶּסַח נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָן מִמִּצְרַיִם וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְלִזְכּוֹת לְתִקּוּן הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית טו) וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל, כִּי מִצְרַיִם מְלֵאָה גִּלּוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת כַּנַּ"ל וְכֵן מְבֹאָר בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, שֶׁמִּצְרַיִם הוּא הַמְּדִינָה שֶׁסָּבְרוּ בַּעֲלֵי תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהֵם כֻּלָּם אֱלֹהוּת מֵרִבּוּי הַמָּמוֹן שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁהֵם כֻּלָּם אֱלֹהוּת וְנוֹסְעִים עִם מַלְאָכִים שֶׁהַסּוּסִים שֶׁלָּהֶם הֵם מַלְאָכִים מֻחֲמֶת שֶׁמְּצַפִּין בַּעֲשִׁירוּת גָּדוֹל, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב שֶׁכָּל הַמַּעֲשֶׂה נוֹרָאָה מְרֻמֶּזֶת בִּיְשַׁעְיָה קְפִיטֶל לא, הוֹי הַיֹּרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה וְעַל סוּסִים יִשָּׁעֵנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם נִמְצָא שֶׁמִּצְרַיִם הוּא עִקַּר בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ א בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא שֶׁפֶּסַח הוּא תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקָּרְבָּן פֶּסַח שֶׁהוּא צְלִי אֵשׁ וְכַנַּ"ל, כִּי הַקָּרְבַּן פֶּסַח הָיָה מִן הַצֹּאן שֶׁזֶּה הָיָה הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִצְטַוִּינוּ לְהָבִיא הַקָּרְבַּן פֶּסַח מִן הַצֹּאן כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שְׁמוֹת רַבָּה פָּרָק יא) כִּי הַמִּצְרִיִּם שֶׁהָיוּ שְׁקוּעִים בַּעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן הָיוּ עוֹבְדִים לַצֹּאן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ, שֶׁמַּעֲשְׁרוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן (חֻלִּין פד) עַל-כֵּן נִמְשְׁכוּ בַּטָּעֲיוֹת שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁעָשׂוּ הַצֹּאן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת לַעֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ וְעַל-כֵּן נִצְטַוִּינוּ לְהָבִיא הַקָּרְבַּן פֶּסַח מִן הַצֹּאן כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָעֲבוֹדָה זָרָה זֹאת שֶׁל מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי כְּבָשִׂים שֶׁל הַתְּמִידִים בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם מִן הַצֹּאן, כְּדֵי לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל בְּכָל יוֹם וְיוֹם תֹּקֶף הַקְּלִפָּה וְהָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל מָמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁצְּרִיכִין לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְּמִידִין מִן הַצֹּאן בְּכָל יוֹם עֶרֶב וּבֹקֶר כְּדֵי לְשַׁבֵּר עֲבוֹדָה זָרָה זֹאת שֶׁל מָמוֹן שֶׁקָּשָׁה מְאֹד לְשַׁבְּרָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָלִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה הָיוּ יַעֲקֹב אָבִינוּ וְהָאָבוֹת רוֹעֵי צֹאן כְּדֵי לְבָרֵר הָעֲשִׁירוּת מִן הַקְּלִפָּה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהָיוּ צֹאן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן זָכָה יַעֲקֹב עַל-יְדֵי זֶה לַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי זָכָה לְהַכְנִיעַ הָעֲבוֹדָה זָרָה זֹאת שֶׁל מָמוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת אֲמִתִּי דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר בַּפָּרָשָׁה שֶׁל כְּנִיסָתָן לְמִצְרַיִם שֶׁאָמַר לָהֶם יוֹסֵף שֶׁיֹּאמְרוּ שֶׁהֵם רוֹעֵי צֹאן כִּי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם כָּל רוֹעֵי צֹאן (בְּרֵאשִׁית מו), כִּי כָּל עִקַּר כְּנִיסָתָן לְמִצְרַיִם הָיָה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר תַּאֲוַת הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת צֹאן שֶׁמַּעֲשְׁרוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וּבִשְׁבִיל זֶה אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע אֵצֶל הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִיא אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמַּכְנִיעִין הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל וְלִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע:

חלק יט

וְאַחַר הַקָּרְבָּנוֹת אוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה, כִּי אַחַר שֶׁמַּכְנִיעִין וּמְשַׁבְּרִין הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַקְּלִפָּה הַקָּשָׁה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן אַחַר כָּךְ מַעֲלִין כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת עַל-יְדֵי פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן נד) שֶׁעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן וְזִמְרָה וְכוּ', כִּי פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה אַחַר פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה אַשְׁרֵי הָעָם-הַשָּׁגָחָה (סִימָן יג) עַל מַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ רוּחָא נְחִית לְשַׁכָּךְ חֲמִימָא דְּלִבָּא וְלִבָּא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם מְבֹאָר שָׁם שֶׁרוּחָא הוּא בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה-צְדָקָה שֶׁמְּשַׁבֵּר חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן וְאָז זוֹכֶה לִהְיוֹת שְׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְזֶה בְּחִינַת וְלִבָּא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי זֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, בְּחִינַת שְׁאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף, בְּחִינַת שְׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה אַחַר כָּךְ, כִּי קָרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת רוּחָא הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה-צְדָקָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נִדְבַת לֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כה), אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת מְשַׁכְּכִין חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן אַחַר כָּךְ אוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה, זֶה בְּחִינַת וְלִבָּא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי, כִּי פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה הֵם בְּחִינַת חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי, שֶׁהֵם הָיוּ עוֹסְקִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן, שֶׁהֵם פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה, כִּי כָּל נְגִינָה וְזִמְרָה הוּא מִסְטְרָא דְּלֵיוָאֵי, כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין הוֹדוּ שֶׁהֵם הַפְּסוּקִים בְּעִצְמָן הָיוּ אוֹמְרִים הַלְוִיִּים לִפְנֵי הָאָרוֹן כַּמּוּבָא וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה אַחַר הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי אַחַר שֶׁזּוֹכִין לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רוּחָא נְחִית וְכוּ' כַּנַּ"ל אַחַר כָּךְ זוֹכִין לִבְחִינַת חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְעִקַּר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהָיְתָה רוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁיִּסַּד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם עִנְיַן הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהָיָה אֵצֶל הַמֶּלֶךְ "יָד" שֶׁהָיְתָה מַפַּת כָּל הָעוֹלָמוֹת, הֵינוּ (לַאנְד-קַארְט)

שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהָיָה כָּתוּב שָׁם כָּל הַדְּרָכִים וְכָל הַנְּתִיבוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּמֵעִיר לְעִיר וּמִמְּדִינָה לִמְדִינָה וְכָל בְּנֵי אָדָם וְכוּ' עִם כָּל הַמְּאוֹרָעוֹת שֶׁיֵּאָרַע לָהֶם וְכוּ', וְכָל הַדְּרָכִים מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וְכוּ' וְכָל הַדְּרָכִים שֶׁיֵּשׁ מִן הָאָרֶץ לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם, הֵן הַדֶּרֶךְ שֶׁעָלָה בּוֹ חֲנוֹךְ, הֵן הַדֶּרֶךְ שֶׁעָלָה בּוֹ מֹשֶׁה וְאֵלִיָּהוּ וְכוּ', הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל הָיָה כָּתוּב עַל הַיָּד הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ בְּשׁוֹרְטוּטֵי הַיָּד הָיָה מְצֻיָּר וּמְבֹאָר כָּל זֶה וְכוּ' שִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב שָׁם לְדִבְרִים הָאֵלֶּה וְתַעֲמֹד מַרְעִיד וּמִשְׁתּוֹמֵם וְתִתְבּוֹנֵן נִפְלְאוֹת אֵל, הֲנִשְׁמַע כָּזֹאת וְכוּ' וְהִנֵּה מְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר תִּקּוּן שֶׁל הַמְּדִינָה הַנַּ"ל שֶׁנִּפְלוּ לְתַאֲוַת מָמוֹן עִם תִּקּוּן כָּל שְׁאָר הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי הַיָּד הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הָיָה כָּתוּב הַדֶּרֶךְ שֶׁיֵּשׁ לְהַגְבּוֹר לְקַבֵּל גְּבוּרָתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִתַּאֲוַת מָמוֹן, וְכֵן הָיוּ כְּתוּבִים שָׁם כָּל הַדְּרָכִים שֶׁל כָּל אַנְשֵׁי הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל, מֵהֵיכָן יְקַבֵּל כָּל אֶחָד עֵנְיָנוֹ וּמְדָתוֹ מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, כְּגוֹן הַמֵּלִיץ הֶרְאָה לוֹ הַמֶּלֶךְ הַדֶּרֶךְ מֵהֵיכָן יְקַבֵּל מְלִיצָה דְּקֻדָּשָׁה, וְכֵן הֶחָכָם וְכֵן כֻּלָּם. וְכָל אֵלּוּ הַדְּרָכִים הָיוּ כְּתוּבִים עַל הַיָּד הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה תִּקְנוּ אַחַר כָּךְ אֶת כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁנִּתְעוּ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד תִּקּוּן הַכַּת שֶׁלּוֹ עַל-יְדֵי מִדָּתוֹ בְּקֻדָּשָׁה שֶׁקִּבֵּל עַל-יְדֵי דַּרְכּוֹ שֶׁהִשִּׂיג וְקִבֵּל מִן הַמֶּלֶךְ עַל-יְדֵי הַיָּד הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הָיוּ כְּתוּבִים הַדְּרָכִים כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל, וּבִפְרָט תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא הָעִקָּר, הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי הַיָּד הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל שֶׁכְּתוּבִים שָׁם כָּל הַדְּרָכִים וְכָל הָעוֹלָמוֹת וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְכוּ', כִּי פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד כַּנַּ"ל שֶׁעִקָּרָן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַיָּד בִּבְחִינַת וְנֶגֶן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ, וְכַמְבֹאָר זֶה בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ" (בְּסִימָן נד) שֶׁנִּגּוּן וְזִמְרָה הֵם בְּחִינַת יָד, בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל א יט) וְנֶגֶן בְּיָדוֹ וְכוּ', כִּי בְּהַפְּסוּקֵי דְּזִמְרָה אָנוּ מְהַלְלִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל בְּרוּאֵי מַעְלָה וּמַטָּה עַל כָּל אֲשֶׁר פָּעַל וְעָשָׂה וְיָצַר וּבָרָא וְהֶאֱצִיל אֶת כָּל הַנֶּאֱצָלִים וְהַנִּבְרָאִים וְהַנּוֹצָרִים וְהַנַּעֲשִׂים כְּמוֹ שֶׁנִּזְכָּר כַּמָּה פְּעָמִים פְּלָאוֹת הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בִּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וְכוּ', וּבִפְרָט בַּמִּזְמוֹר, הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁשָּׁם חוֹשֵׁב הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים וְכוּ' הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכוּ' כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ וְכוּ' הַלְלוּ אֶת ה' מִן הָאָרֶץ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מְזַמְּרִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַבְּרִיאָה וּמְגַלִּין וּמְפָרְסְמִין וּמוֹדִיעִין לַכֹּל כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין וּמְאִירִין הַדְּרָכִים וְהַנְּתִיבוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל שֶׁהוּא (הַלַּאנְד קַארְט) שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי כָּל הַדְּרָכִים וְהַנְּתִיבוֹת שֶׁיֵּשׁ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם מֵעִיר לְעִיר וּמִכְּפָר לִכְפָר וּמִמְּדִינָה לִמְדִינָה בַּיַּבָּשָׁה וּבַיָּם וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, מִן הָאָרֶץ לַשָּׁמַיִם וּמִשָּׁמַיִם לִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכוּ', הַכֹּל

הוּא בְּחִינַת חִבּוּר וְהִתְאַחֲדוּת בִּפְרָטֵי הַבְּרִיאָה שֶׁנִּתְאַחֲדִין וְנִתְחַבְּרִין יַחַד זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מַעְלָה בַּדֶּרֶךְ הָעוֹלָה בֵּית אֵל בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁיַּחְזְרוּ וְיִכָּלְלוּ בְּשֹׁרֶשׁ הָאַחְדוּת שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הַכֹּל, כִּי עַל-יְדֵי הַדְּרָכִים שֶׁיֵּשׁ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, עַל-יְדֵי זֶה נִתְחַבְּרִין וְנִתְאַחֲדִין אֵלּוּ שְׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת יַחַד, כִּי הַדֶּרֶךְ מְחַבְּרָן יַחַד וְכוֹלְלָם יַחַד, כִּי עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁמִּמָּקוֹם לְמָקוֹם עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהָבִיא הַשֶּׁפַע שֶׁבָּזֶה הַמָּקוֹם לְמָקוֹם אַחֵר וְכֵן לְהֵפֶךְ, כְּגוֹן בְּמָקוֹם זֶה שֶׁפַע הַתְּבוּאָה הַרְבֵּה וּבְמָקוֹם אַחֵר שֶׁפַע הַמַּלְבּוּשִׁים הַרְבֵּה וּמוֹלִיכִין סְחוֹרוֹת הַתְּבוּאָה לְשָׁם, וּמִשָּׁם מוֹלִיכִין לְכָאן סְחוֹרוֹת הַמַּלְבּוּשִׁים וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַבְּרִין זֶה בָּזֶה וְנִתְאַחֲדִין יַחַד וְחַיִּים וְנִשְׁפָּעִים זֶה מִזֶּה נִמְצָא שֶׁכָּל הַדְּרָכִים הֵם בְּחִינַת חִבּוּר וְאַחְדוּת הַמְּקוֹמוֹת יַחַד וְעִקַּר הַכַּוָּנָה בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ יַחַד זֶה בָּזֶה, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לַחֲזֹר לְשָׁרְשָׁן לְהִכָּלֵל בְּאֶחָד כַּנַ"ל וְרַק זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם דֶּרֶךְ, כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ בְּגַשְׁמִיּוּת אוֹ בְּרוּחָנִיּוּת שֶׁלֹּא בִּשְׁבִיל כַּוָּנָה זוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְאֵינוֹ תּוֹעֶה בַּדֶּרֶךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת אֵין תּוֹעֶה בְּדֶרֶךְ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי יד) יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת כִּי בְּוַדַּאי הַהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וּמְכֻוָּן לְמָקוֹם גְּדוֹלֵי חַיּוֹת וְלִסְטִים אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה הַדֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה וּסְלוּלָה בְּוַדַּאי אֵין מְשַׁגְּעִ וּפֶתִי וְתוֹעֶה בְּדַרְכּוֹ עֲקוּמָה יוֹתֵר מִמֶּנּוּ מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשֵּׂכֶל וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ חַטָּאִים וְהוֹלֵךְ לְמֶרְחַקִּים לְסָחוֹרָה וְאֵינוֹ מְכַוֵּן בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר לִבְרֶעסְלָא אוֹ לְלַייפְּסִיק, אַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין דֶּרֶךְ עֲקוּמָה מִזֶּה מֵאַחַר שֶׁמְּאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ הַנִּצְחִי עַל-יְדֵי זֶה וְטוֹב יוֹתֵר הָיָה לוֹ לִהְיוֹת תּוֹעֶה בִּיעָרִים וּמִדְבָּרִיוֹת וְלִבְלִי לַעֲבֹר עַל מִצְוֹת ה', מִלֵּילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה הַמַּטְרִידוֹ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת חַס וְשָׁלוֹם:

הַכְּלָל, כִּי עִקַּר הַדֶּרֶךְ שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם דֶּרֶךְ הוּא הַדֶּרֶךְ שֶׁל צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים כִּי 'דֶּרֶךְ רְשָׁעִים תְּאַבֵּד', שֶׁדַּרְכָּם אֲבוּדָה, כִּי אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם דֶּרֶךְ כְּלָל אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁהוּא דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לִפְנֵיהֶם מֵאַחַר שֶׁאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת רַחֲמָנָא לִצְלַן כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן בִּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁאָנוּ מְגַלִּין וּמוֹדִיעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וּפוֹרְטִין רֹב פְּרָט הַבְּרִיאָה, בָּזֶה אָנוּ מְגַלִּין כָּל הַדְּרָכִים שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה, כִּי עִקַּר כָּל הַדְּרָכִים בְּשָׁרְשָׁן נִמְשָׁכִין מִשֹּׁרֶשׁ הָאַחְדוּת שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת וּמִשָּׁם יִפָּרֵד כָּל הַבְּרִיאָה לְמִינֵיהֶם לִמְקוֹמוֹתָם בְּמוֹשְׁבוֹתָם וּכְפִי הַצִּנּוֹר וְהַנְּתִיב שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מְקֻבָּל זֶה הַמָּקוֹם חִיּוּת מִשֹּׁרֶשׁ אַחְדוּת, כְּמוֹ כֵן הוֹלְכִין מִזֶּה הַמָּקוֹם צִנּוֹרוֹת וּנְתִיבוֹת וּדְרָכִים לְמָקוֹם אַחֵר הַסָּמוּךְ אֵלָיו בְּשָׁרְשׁוֹ וְכֵן מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַדְּרָכִים הֵם מִתְחַבְּרִין יַחַד כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לַחֲזֹר וּלְהִתְאַחֵד

וְלַעֲלוֹת לְשָׁרְשָׁם לְתַכְלִית הָאַחְדוּת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל הַדְּרָכִים נִמְשָׁכִין מִשֹּׁרֶשׁ הָאַחְדוּת וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָנוּ פּוֹרְטִין אֶת הַבְּרִיאָה בִּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה וּמְגַלִּין כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין כָּל הַדְּרָכִים וְהַנְּתִיבוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִשֹּׁרֶשׁ הָאַחְדוּת שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה נִתְגַּלֶּה וּמֵאִיר בְּחִינַת י"ד ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם כְּתוּבִים כָּל הָעוֹלְמוֹת עִם כָּל הַדְּרָכִים שֶׁלָּהֶם וְכַנַּ"ל וְכֵן מְבֹאָר עַל-פִּי כַּוָּנוֹת שֶׁפְּסוּקֵי דְּזִמְרָה הֵם בְּחִינַת חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדַיִם, הַיְנוּ בְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַיָּד הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין כָּל דַּרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין כָּל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו שֶׁהֵם עֲשָׂרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה הַלֻּלוּיָהּ שֶׁאוֹמְרִים בְּחִינַת עֲשָׂרָה הַלְוִיִּים שֶׁבַּמִּזְמוֹר הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ. וְעִקָּר לְהַכְנִיעַ תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בֵּרוּר וְתִקּוּן הָעֲשִׂירוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד כַּנַּ"ל, שֶׁהָיְתָה רוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ וְרוּחַ צְפוֹנִית הַזֹּאת הַמְנַשֶּׁב בְּכִנּוֹר שֶׁל דָּוִד וּמְנַגֵּן שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר וְנִתְתַּקֵּן הָעֲשִׂירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצָּפוֹן, כִּי מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה וְעַל כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׂירוּת הוּא עַל-יְדֵי פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה, שֶׁהוּא חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ וְכוּ', כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָד, הַיְנוּ בְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת שִׁירַת הַיָּם שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ, כִּי אָז בְּשָׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף זָכוּ לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוֹצִיאוּ מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִמִּצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח), שֶׁגְּדוֹלָה הָיְתָה בִּזַּת הַיָּם מִבִּזַּת מִצְרַיִם וְכוּ', כִּי אָז נִתְבָּרֵר וְנִתְתַּקֵּן הָעֲשִׂירוּת בְּקְדֻשָּׁה, כִּי אָז נִתְגַּלָּה יַד ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יד), וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְכוּ' וְעַל-כֵּן זָכוּ אָז לְשִׁירָה שֶׁהוּא נִגּוּן וְזִמְרָה בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַיָּד כַּנַּ"ל, בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל א טז) וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לְךָ כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל-כֵּן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם מֵאִיר בְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת טו) מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ וְעַל-כֵּן כָּל הַדְּרָכִים וְהַשְׁבִילִים וְהַנְּתִיבוֹת כֻּלָּם יוֹצְאִים מִשָּׁם וְשָׁם נִכְלָלִים יַחַד, כִּי הָאֶבֶן שְׁתִיָּה הִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם מִתְחִילִין לְהִתְפַּשֵּׁט וּלְהִתְפָּרֵד כָּל הַדְּרָכִים שֶׁבָּעוֹלָם, אֲשֶׁר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיָה מַכִּיר בָּהֶם וְהָיָה נוֹטֵעַ בָּהֶם עֵץ כָּל פְּרִי, כִּי הָיָה יוֹדֵעַ הַדֶּרֶךְ הַהוֹלֵךְ לְכוּשׁ וְנוֹטֵעַ בּוֹ פִּלְפְּלִין וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְגַם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא שַׁעַר הַשָּׁמַיִם שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין מֵאֶרֶץ לַשָּׁמַיִם וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא וְעַל-כֵּן שָׁם בְּבֵית

הַמְקֻדָּשׁ הָיוּ יְכוֹלִים לֵידַע כָּל הָעֲצוֹת וְהַדְּרָכִים שֶׁהִיוּ מְסֻפָּקִים וּבְוֹכִים בָּהֶם, כִּי שָׁם הָיָה הָאוּרִים וְתֻמִּים שֶׁהוּא חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּשָּׂא אַהֲרֹן עַל לִבּוֹ שֶׁשָּׁם נוֹדַע וְנִתְבָּרֵר כָּל הָעֲצוֹת וְהַדְּרָכִים, כִּי חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּשָּׂא הַכֹּהֵן עַל לִבּוֹ וְעַל כְּתֵפָיו בֵּין שְׁנֵי יָדָיו זֶה בְּחִינַת הָאָרַת הַיָּד הַנַּ"ל שֶׁהוּא (הַלַּאנְד קַארְט) שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַל-כֵּן שָׁם בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט הָיָה אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת וּמִצְטָרְפוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹדָע לְכֹל כָּל הַדְּרָכִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, כִּי עִקַּר הָאָרַת הַיָּד שֶׁשָּׁם מְאִירִין וּמַתְגִּלִּין בְּשִׂרְטוּטֵי הַיָּד כָּל הַדְּרָכִים וְהַנְּתִיבוֹת וְכוּ' שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת עִקַּר בְּחִינָה זֹאת נִמְשָׁךְ מֵרוּחָא דְּלִבָּא שֶׁהוּא רוּחַ הַדִּבּוּק שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּיוֹתֵר בַּיָּדַיִם וְעַל כִּי עִקַּר הַדִּבּוּק בַּיָּד, וְשָׁם בַּדִּבּוּק יָכוֹל לֵידַע הַיּוֹדֵעַ וּמֵבִין אֶת כָּל דַּרְכֵי הָאָדָם וּמְאוֹרְעוֹתָיו וְעִנְיָנָיו מַעֲשֶׂה אִישׁ וּפְקֻדָּתוֹ וַעֲלִילוֹת מִצְעֲדֵי גֶּבֶר וְזֶה הַדִּבּוּק נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַיָּד, וְשָׁם מִתְעַלֶּם וּמִתְגַּלֶּה כָּל זֶה בְּשִׂרְטוּטֵי הַיָּד, שֶׁמּוֹרִין עַל כָּל דַּרְכֵי הָאָדָם שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים-הַסְּתָרָה (בְּסִימָן נו) מְבֹאָר עִנְיַן רוּחַ בְּהַדִּבּוּק שֶׁנִּמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַיָּדַיִם בְּיוֹתֵר, עַיֵּן שָׁם וְעִקַּר כֹּחַ וְחִיּוּת שֶׁל זֶה רוּחַ הַדִּבּוּק שֶׁנִּמְתַּפְּשֵׁט בְּהַיָּדַיִם בְּיוֹתֵר, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רוּחָא דְּנָשִׁיב בְּכַנְפֵי רֵאָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר חִיּוּת הַלֵּב וְהָאָדָם כִּי אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רֵאָה דְּנָשְׁבֵי עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא. וְרוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי רֵאָה הוּא בְּחִינַת רוּחָא הַנַּ"ל, בְּחִינַת רוּחָא נָחִית לְשַׁכָּךְ חֲמִימָא דְּלִבָּא וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן. וְזֶה בְּחִינַת חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל לֵב הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַיָּד הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם כְּתוּבִים כָּל הַדְּרָכִים וְכָל הַמְּאוֹרְעוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן שָׁם הָיָה מִתְבָּאֵר וּמִצְטָרֵף וּבוֹלֵט כָּל הַדְּרָכִים וְהָעֲצוֹת שֶׁהָיָה הָאָדָם מְסֻפָּק בָּהֶם כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל שָׁם הָיָה כָּתוּב הַכֹּל כַּנַּ"ל, כִּי הַיָּד הִוא בְּחִינַת רוּחַ הַדִּבּוּק שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט, כִּי מִשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי דִּינֵי מָמוֹנוֹת נִקְרָא מִשְׁפָּט וְכָל דִּינֵי מָמוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי הֵם מְבָרְרִין הָאֱמֶת וּמַצִּילִין עֲשׁוּק מִיַּד עוֹשְׁקוֹ וּמַכְנִיעִין הַגַּזְלָנִים וְהַשַּׁקְרָנִים הַמְכַחֲשִׁים מָמוֹן חַבְרֵיהֶם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַכְנָעַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים הָאוּרִים וְתֻמִּים חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט, כִּי הֵם בְּחִינַת הָאָרַת הַיָּד הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת תַּאֲוַת מָמוֹן עַל יָדָהּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל:

חלק כג

כִּי עִקַּר בִּטּוּל תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי הָיָד הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הָיָה כָּתוּב הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַגְּבוֹר וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין תַּאֲוַת מָמוֹן, וְשָׁם הָיָה כָּתוּב שֶׁאִם יִלְכּוּ לְהַמְּדִינָה שֶׁכֻּלָּם אֱלֹהוּת לְדַעְתָּם וְכוּ' יִפְלוּ שְׁנֵיהֶם וְכוּ', שֶׁזֶּה מְרֻמָּז בַּפָּסוּק וַה' יַטֶּה יָדוֹ וְכָשַׁל עוֹזֵר וְנָפַל עָזֵר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בִּבְחִינַת פְּגַם הַיָּדַיִם, בִּבְחִינַת כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה, שֶׁזֶּה עִקַּר תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת שֶׁכּוֹפֵר בְּהַשְׁגָּחָתוֹ

יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתוֹ וְתִקּוּנוֹ שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַשְׁגָּחָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יָד, בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה וְעַל-כֵּן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּטוּל תַּאֲוַת מָמוֹן, כֻּלָּם הָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת יָד כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְנָעָתָם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ הַלְוִיִּים מְנַצְּחִים בְּשִׁיר וְכוּ', זֶה בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת רוּחָא נָחִית לְשַׁכֵּךְ חֲמִימָא דְּלִבָּא וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, וְאָז כַּד נָחִית הַהוּא רוּחָא לִבָּא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי. שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁל הַלְוִיִּים בִּשְׁעַת הַקָּרְבָּן שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה אַחַר פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה נִתְגַּלֶּה הָאֲרַת הַיָּד הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת, וּבִפְרָט תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי זֶה וְעַל-כֵּן צִוָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּהֲנִים יִשְׂאוּ יְדֵיהֶם וִיבָרְכוּ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי עַל-יְדֵי נְשִׂיאַת כַּפֵּיהֶם הֵם מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאֲרַת הַיָּד הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי הַבְּרָכָה הִיא בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַפֶּה הַקִּלְקֻלָּה שֶׁנִּמְשָׁכַת מֵחֲרָבַן הָעוֹלָמוֹת מִבְּחִינַת שִׁבִירַת הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת פֶּגֶם כָּל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל וְהַבְּרָכָה הִיא הַהֵפֶךְ מִזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן כָּל הַמִּדּוֹת בְּחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּרָכוֹת מְקַבְּלִים מִיָּדַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא ט), וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו וַיְבָרְכֵם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כד), כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם דַּיְקָא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַבְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֲרַת הַיָּד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם וְזֶה זוֹכִין בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הָיָה עַל יָדוֹ וְהוּא זָכָה לִמְצֹא אֶת הֶחָכָם הָיָה אָצְלוֹ הַיָּד הַנַּ"ל וְכוּ', וְעַד שֶׁבָּאוּ אֶל הַמֶּלֶךְ וְכוּ' וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, וְזֶהוּ 'יְבָרֶכְךָ ה'' בְּמָמוֹן, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים וּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם הוּא לְתַקֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא קְשֶׁה מִכֻּלָּם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּרָכָה מַתְחֶלֶת, 'יְבָרֶכְךָ ה', בְּמָמוֹן 'וְיִשְׁמְרֶךָ', מִן הַמַּזִּיקִין, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזָּכֶה לְמָמוֹן וַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכָה שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת מִמַּזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת הַמַּכְנִיסִין תַּאֲוַת מָמוֹן בְּלֵב הָאָדָם רַק שֶׁיִּזָּכֶה לַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּרְכָה, בְּחִינַת בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּמָמוֹנוֹ שׁוּם אֲחִיזַת הָעַצְבוּת וְהַדְאָגָה וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן בְּחִינַת

בְּעִצְבוֹן תֹּאכֶלֶנָּה וְרַק יִזְכֶּה לִשְׁמֹחַ בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד, וְלִבְטֹחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ לְבַד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁזּוֹ עִקַּר הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם אַחַר הַתְּפִלָּה, וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן וְכוּ', שֶׁאָז הוּא יְרִידַת הַשֶּׁפַע כַּיָּדוּעַ, כִּי אַחַר שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל עַל-יְדֵי נְשִׂיאַת אַפַּיִם שֶׁל הַכֹּהֲנִים, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין כָּל הַדְּרָכִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם וְאָז הוּא בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁאָז הִיא בְּחִינַת עֲלִיַּת נְשָׁמָה, בְּחִינַת אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא כַּיָּדוּעַ , כִּי כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ אֲחִיזָה וְשׂוֹרֶשׁ בְּאֵיזֶה מִדָּה שֶׁל עֶשְׂרָה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו וְכָל אֶחָד כְּפִי מִדָּתוֹ כֵּן צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹ בְּכָל עֵת לְחַדֵּשׁ כֹּחוֹ וּמִדָּתוֹ, אֲבָל אֵין אָדָם יוֹדֵעַ הַדֶּרֶךְ שֶׁל עֲלִיַּת נַפְשׁוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת בְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל, שֶׁשָּׁם כְּתוּבִים כָּל הַדְּרָכִים וְכוּ' וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַחַר נְשִׂיאַת כַּפַּיִם שֶׁאָז הִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַיָּד הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, אָז הַזְּמַן לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹ לְחַדֵּשׁ כֹּחוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם אַחַר שִׂים שָׁלוֹם אַחַר נְשִׂיאַת כַּפַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא כַּיָּדוּעַ, כִּי אָז עוֹלֶה נֶפֶשׁ כָּל אֶחָד לְחַדֵּשׁ כֹּחוֹ וּמִדָּתוֹ דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל נַפְשׁוֹ הֶאָרַת הַיָּד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה לְהַנֶּפֶשׁ הַדֶּרֶךְ אֵיךְ לַעֲלוֹת לְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ וְכֹחוֹ וּמִדָּתוֹ כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְכָל אֶחָד מוֹרִיד שֶׁפַע וְחִיּוּת כְּפִי הִתְחַדְּשׁוּת נַפְשׁוֹ וְכֹחוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת יְרִידַת הַשֶּׁפַע שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר כָּךְ בְּאַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פד:

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, דַּע שֶׁעִקַּר הִתְחַבְּרוּת וּדְבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה עַל-פִּי רֹב כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל נוֹפֵל לוֹ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל גַּדְלוּת, כִּי הַתְּפִלָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֲנִי, הִיא בַּגָּלוּת בְּתוֹךְ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְכוּ' וּכְשֶׁהִיא רוֹצֶה לָצֵאת אָז מִתְאַחֶזֶת בָּהּ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַיְנוּ גַּדְלוּת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּכֹחַ, עַל-יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ בַּתְּפִלָּה לְהִתְחַזֵּק כְּנֶגֶד מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְכוּ' נִמְצָא שֶׁהַתִּקּוּן לִפְנִיּוֹת שֶׁל גַּדְלוּת הָעוֹלִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה הוּא לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ וּבָזֶה יִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וִיבַטְּלֵם וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה מְתַקֵּן אֶשֶׁת חַיִל בְּחִינַת מַלְכוּת וּמוֹצִיא אוֹתָהּ מִגָּלוּתָהּ, מִלְּבוּשִׁין אוּכְמִין, לְבוּשִׁין דִּקְלִפָּה שֶׁהִיא מְכֻסָּה בָּהֶם בְּגָלוּתָא וְנַעֲשֵׂית קֵן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ', וְעִקַּר כַּוָּנָתְךָ יִהְיֶה שֶׁתִּתְקַן הַשְּׁכִינָה כְּדֵי לְזַוְּגָהּ עִם בַּעְלָהּ וְכוּ' כִּי מִתְּחִלָּה צָרִיךְ אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכוּ' וַאֲזַי הַשְּׁכִינָה מִתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁין נְהוֹרִין חִוָּר סוּמָק יָרֹק בְּחִינַת אָבוֹת וְהִיא בְּחִינַת שְׁבוּעָה, בְּחִינַת

שִׁבְעָה, וְנַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ עָכְשָׁיו נִשְׁבַּע לָאָבוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה, נִמְצָא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בְּכֹחַ נִתְחַדֵּשׁ הַשְּׁבוּעָה לָאָבוֹת, עַד כָּאן, עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלּוֹת אָבוֹת תִּקָּנוּם, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה בְּבְחִינַת אָבוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּכֹחַ נִתְחַדֵּשׁ הַשְּׁבוּעָה לָאָבוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת הֵם בְּעַצְמָן בְּבְחִינַת תִּקּוּנֵי מַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַזֹּאת, כִּי אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד הוּא עִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת וּדְבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, כִּי אַבְרָהָם בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁהוּא אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהִתְחַבְּרוּת וּדְבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת חֶסֶד וְאַהֲבָה, בְּחִינַת אַבְרָהָם, כִּי אַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת וּלְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּפִלָּה בָּעוֹלָם, כִּי הוּא הִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכַמְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת דְּבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה יִצְחָק הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת כֹּחַ וּגְבוּרָה, שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבִגְבוּרָה גְּדוֹלָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, הַיְנוּ גְּדֻלּוּת שֶׁעוֹלָה עַל הַלֵּב בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק הָיָה עֲדַיִן אֲחִיזַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהֵם עָשׂוּ וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁיָּצְאוּ מֵהֶם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכֹחַ וּגְבוּרָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהוּא מַלְכוּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁלֹּא יִבָּטְלוּ הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל גְּדֻלּוּת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי עֲקֵדַת יִצְחָק, כִּי עֲקֵדַת יִצְחָק זֶה בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ לָמוּת בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכֹחַ שֶׁצְּרִיכִין לְהַנִּיחַ כָּל כֹּחוֹ וְחִיּוּתוֹ בְּתוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ בְּחִינַת עֲקֵדַת יִצְחָק שֶׁמָּסַר כָּל חִיּוּתוֹ בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְבַטֵּל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהֵם תֹּקֶף הַגְּבוּרוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיוּ נֶאֱחָזִין בּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁל עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְעַל-יְדֵי הָעֲקֵדָה שֶׁהִיא מְסִירוּת נֶפֶשׁ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכֹחַ, עַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעַ וּבִטֵּל אוֹתָם וְכַנַּ"ל עַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצִים לְהַזְכִּיר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע לְהָאָבוֹת מַזְכִּירִין אוֹתָהּ עַל-יְדֵי הַזְכָּרַת זְכוּת עֲקֵדַת יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכֵן בְּכָל יוֹם, וּזְכֹר לָנוּ ה' אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׁבוּעָה וְכוּ' וְאֶת הָעֲקֵדָה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַזְכָּרַת הַשְּׁבוּעָה לָאָבוֹת הִוא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בְּכֹחַ, הִוא בְּחִינַת עֲקֵדַת יִצְחָק כַּנַּ"ל יַעֲקֹב הָיָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם פְּסוּל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי יַעֲקֹב, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא לְיַחֵד הַשְּׁכִינָה עִם דּוֹדָהּ כַּנַּ"ל וְזֶה זָכָה יַעֲקֹב בִּשְׁלֵמוּת, כִּי זָכָה מִטָּה שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם פְּסוּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גָּרַם יִחוּד וְזִוּוּג עֶלְיוֹן בְּחִינַת וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, שֶׁהָיְתָה מִטָּה שְׁלֵמָה וְהָיְתָה הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל מִטָּתוֹ תָּמִיד, כִּי גָּרַם יִחוּד וְזִוּוּג עֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת

מִטָּה שְׁלֵמָה וְעַל-כֵּן יוֹצֵא מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר בְּרָכוֹת אֶמְצָעִיּוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה בָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַתְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַתְּפִלָּה כִּי שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת לִפְנֵי הַתְּפִלָּה וּלְאַחֲרֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לד) אֲבָל עִקַּר הַתְּפִלָּה הֵם שְׁנֵים עָשָׂר אֶמְצָעִיּוֹת כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּטָּה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת הַזִּוּוּג הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה. וְאֵלּוּ הַשְּׁנַיִם עָשָׂר אֶמְצָעִיּוֹת הֵם חוּץ בִּרְכַּת הַמִּינִים, כִּי כָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר אֶמְצָעִיּוֹת שֶׁהֵם כְּלֵל הַתְּפִלָּה הִיא לְהַכְנִיעַ הַמִּינִים וְהַמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וּמִינוּת נִמְצָא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא הַיִּחוּד עֶלְיוֹן, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב וְעַל-כֵּן תְּפִלּוֹת אָבוֹת תִּקְּנוּם, כִּי כָּל הַתְּפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, דְּהַיְנוּ לְהִתְחַבֵּר וּלְהִתְדַּבֵּק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַבְרָהָם וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִצְחָק וְהָעִקָּר לְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בְּשֶׁלֵּמוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לְמִטָּה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְהִנֵּה בַּאֲרִנוּ שֶׁשְּׁנַיִם עָשָׂר אֶמְצָעִיּוֹת הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה, שֶׁהֵם עִקַּר הַתְּפִלָּה וְעַתָּה נָבֹאר בְּחַסְדֵי ה' בִּפְרָטִיּוּת שְׁנֵים עָשָׂר בְּרָכוֹת אֶמְצָעִיּוֹת אֵיךְ הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר בְּנֵי יַעֲקֹב בְּרָכָה אַחַת מֵהַשְּׁנַיִם עָשָׂר אֶמְצָעִיּוֹת הִוא 'אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת', הִיא כְּנֶגֶד רְאוּבֵן, כִּי רְאוּבֵן עַל שֵׁם הָרְאִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כט) כִּי רָאָה ה' בְּעָנְיִי, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ז), רְאוּ בֶּן וְכוּ' וּרְאִיָּה הִוא בְּחִינַת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת א), וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדַעַת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג), וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לְשׁוֹן הַדַּעַת, כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר:

'הֶשִׁיבֵנוּ' כְּנֶגֶד שִׁמְעוֹן שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם (שָׁם כט), כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי, זֶה בְּחִינַת הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁנִּלְכָּד תְּחִלָּה בַּחֲטָאִים, וְעַל-כֵּן הוּא שָׂנוּא בְּעֵינֵי ה' וּבְעֵינֵי עַצְמוֹ וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזְרוֹ מִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו עַל בִּזָּיוֹנוֹ שֶׁהוּא שָׂנוּא כָּל כָּךְ בִּבְחִינַת כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי, בְּחִינַת (תְּהִלִּים לח) כִּי כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלֶה וְכוּ', שֶׁהוּא מְבֻזֶּה וְנִקְלֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי יד) גַּם לִרְעֵהוּ יִשְׂנָא רָשׁ, שֶׁהוּא הָרָשׁ מִתּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְעַל זֶה מְבַקְּשִׁים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם וְיִשְׁמַע כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂי הָרָעִים וְיַחֲזִירֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים לג) שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה וְאֶל עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה שֶׁל יְהוּדָה שֶׁהִתְוַדָּה וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ז), מִי גָּרַם לְרְאוּבֵן שֶׁיּוֹדֶה יְהוּדָה וְכוּ' וּרְאוּבֵן הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק

פד) אַתָּה פָּתַחְתָּ בִּתְשׁוּבָה תְּחִלָּה וְכוּ' נִמְצָא שֶׁפָּסוּק שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה מְדַבֵּר בִּתְשׁוּבָה שֶׁיִּשְׁמַע קוֹל יִשְׂרָאֵל הַמְכֻוָּנִים עַל שֵׁם יְהוּדָה וְיַחֲזִירֵם בִּתְשׁוּבָה וּבְאֵלּוּ הַתֵּבוֹת 'שְׁמַע ה'' רָמַז בְּרָכָה לְשִׁמְעוֹן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם נִמְצָא שֶׁ'שְׁמַע ה'' בְּחִינַת שִׁמְעוֹן הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן 'בִּרְכַּת הֶשִׁיבֵנוּ' כְּנֶגֶד שִׁמְעוֹן:

'סְלַח לָנוּ' כְּנֶגֶד לֵוִי שֶׁהֵם הַלְוִיִּים וְהַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הָעוֹסְקִים בַּעֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ תָּמִיד לְכַפֵּר וְלִסְלֹחַ עָוֹן יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְקָרְבָּנוֹת הַכֹּל לְכַפֵּר וְלִסְלֹחַ עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל:

'רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ' שֶׁהוּא בִּרְכַּת גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד יְהוּדָה שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל צֶדֶק:

'רְפָאֵנוּ' כְּנֶגֶד יִשָּׂשכָר שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא כו) וְהַתּוֹרָה הִיא רְפוּאָה לַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג), רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ:

'בָּרֵךְ עָלֵינוּ' שֶׁהוּא בִּרְכַּת הַפַּרְנָסָה כְּנֶגֶד זְבוּלוּן שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בִּפְרַקְמַטְיָא לְהַסְפִּיק פַּרְנָסָה לְיִשָּׂשכָר הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק צט), וְעַל-כֵּן הֵם צְרִיכִים בִּרְכַּת הַפַּרְנָסָה:

'תְּקַע בְּשׁוֹפָר', שֶׁהוּא קִבּוּץ נִדָּחִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, כְּנֶגֶד שֵׁבֶט דָּן, (עַיֵּן בְּסִימָן נו חֵלֶק א) שֶׁהָיָה מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִבּוּץ נִדָּחִים, כִּי עָמֶלֶק הָיָה רוֹדֵף תָּמִיד אַחֲרֵי מַחֲנֵה דָן, כִּי עָמֶלֵק הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית בְּחִינַת מִקְרֶה לַיְלָה רַחֲמָנָא לִצְלַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנִּדָּחִים כַּיָּדוּעַ וְעַל זֶה עִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֵינוּ וִיקַבֵּץ נִדָּחֵנוּ בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַבֵּץ וְיֶאֱסֹף לְתוֹךְ מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּדָּחִים עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁכָּל הַתִּקּוּן הַזֶּה הוּא בִּבְחִינַת מַחֲנֵה דָן שֶׁהוּא מְקַבֵּץ וּמְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת לְהַכְנִיס כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים וְהַנִּדָּחִים לְתוֹךְ מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה נִמְצָא שֶׁמְּקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל הוּא כְּנֶגֶד דָּן:

'הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ וְיוֹעֲצֵינוּ' וְכוּ' כְּנֶגֶד נַפְתָּלִי בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מט) נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה הַנֹּתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר, שֶׁהֵם אֲמָרִים נָאִים לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט וְהָעֵצָה עַל מְכוֹנָהּ וְכַמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה סֵדֶר וַיְחִי (פָּרָשָׁה צח) הַנֹּתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר, אִמְרֵי שׁוֹפֶר שֶׁהֵם מְשַׁפְּרִין אֲמָרִים שֶׁנִּתְּנוּ בְּשׁוֹפָר וּבִתְרוּעָה אַתְּ מוֹצֵא בְּשָׁעָה שֶׁעָלוּ לִקְבֹּר אֶת יַעֲקֹב אָבִינוּ בָּאוּ בְּנֵי חֵת לְהִתְעוֹרֵר עִמָּהֶן עַל הַקְּבוּרָה וְרָץ נַפְתָּלִי כְּאַיָּלָה וְהֵבִיא אֶת הַסֵּפֶר מִמְּצָרִים וְשִׁפֵּר עַל יָדוֹ וּפֵרֵשׁ הַמַּתְנוֹת כְּהֻנָּה, וְשִׁפֵּר, הִשְׁקִיט הַמְּרִיבָה שֶׁבֵּינֵיהֶם, וְעַיֵּן שָׁם בְּהַמַּתְנוֹת כְּהֻנָּה וְזֶה בְּחִינַת בֵּרוּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁמַּשְׁקִיט הַמְּרִיבָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי נַפְתָּלִי שֶׁנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר, שֶׁהֵם דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנוּ בְּשׁוֹפָר וּבִתְרוּעָה, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ הַמַּתְנוֹת כְּהֻנָּה שָׁם וְעַל-כֵּן זָכַר שׁוֹפָר וּתְרוּעָה

שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם שׁוֹפָר וּתְרוּעָה שֶׁאָז הוּא יוֹם הַמִּשְׁפָּט וְזֶה בְּחִינַת וּמִנַּפְתָּלִי שָׂרִים אָלֶף, כַּמּוּבָא זֶה הַפָּסוּק בַּמִּדְרָשׁ שָׁם, כִּי הֵם שָׂרִים שֶׁמּוֹצִיאִין וּמְבָרְרִין הַמִּשְׁפָּט לַכֹּל, כִּי הֵם נוֹתְנִים אִמְרֵי שֶׁפֶר לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט וְהָעֵצָה לְהַשְׁקִיט הַמְרִיבָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָשִׂיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּנֶגֶד נַפְתָּלִי. וְאָז מַתְחִיל עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת, כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת הוּא הַמִּשְׁפָּט שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד וְכוּ', וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין בִּבְרָכָה זֹאת דַּיְקָא שֵׁם מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט כִּי עִקַּר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי מִשְׁפָּט וְעַל-כֵּן מִתְפַּלְּלִין אָז תֵּכֶף בִּרְכַּת הַמִּינִים שֶׁיִּעָקֹר הַמִּינִים וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ כְּנֶגֶד מַלְכוּת דְּקֻדֻשָּׁה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הַגַּדְלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מִינוּת וַעֲבוֹדָה זָרָה, בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר עַל מַלְכוּת דְּקֻדֻשָּׁה שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל:

'עַל הַצַּדִּיקִים' כְּנֶגֶד יוֹסֵף שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק:

'וְלִירוּשָׁלַיִם' כְּנֶגֶד בִּנְיָמִין, כִּי יְרוּשָׁלַיִם הָיָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין:

'אֶת צֶמַח דָּוִד' וְכוּ' כְּנֶגֶד גָּד שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא אֵלִיָּהוּ שֶׁהוּא יְקָרֵב הַגְּאֻלָּה וְכָל צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה עַל יָדוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ פֶּרֶק צט סֵדֶר הַנַּ"ל לְעִנְיַן דָּן, כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ יַעֲקֹב אָמַר לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה', אֵין זֶה מֵבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה אֶלָּא מִגָּד, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית מט), גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֻד עָקֵב לְאוֹתוֹ שֶׁהוּא בָּא בָּעָקֵב, הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא שֶׁהוּא מְשֻׁבָּט גָּד זֶה שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין בְּבִרְכַּת אֶת צֶמַח כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם, הַיְנוּ בְּחִינַת לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה' הַנַּ"ל שֶׁאָמַר יַעֲקֹב שֶׁנִּסְמַךְ לְבִרְכַּת גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ הַיְנוּ שֶׁעַתָּה אָנוּ מְקַוִּים רַק לִישׁוּעָתְךָ עַל-יְדֵי זֶרַע גָּד שֶׁהוּא אֵלִיָּהוּ שֶׁיָּבֹא בְּקֶרוֹב וִיבַשְּׂרֵנוּ הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אֶת צֶמַח כְּנֶגֶד גָּד:

'שְׁמַע קוֹלֵנוּ' כְּנֶגֶד אֲשֶׁר שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם (בְּרֵאשִׁית ל) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת כִּי כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל אָזַי הַכֹּל רוֹאִין מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּל מְאַשְּׁרִין אוֹתָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמד) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹקָיו, שֶׁשּׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתָם בְּכָל קְרָאָם אֵלָיו, בְּחִינַת (דְּבָרִים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה', שֶׁשּׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתָם וּמוֹשִׁיעָם תָּמִיד. וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה כְּנֶגֶד אָשֵׁר:

הִלְכוֹת תְּפִלָּה הֲלָכָה ו נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ה, רָאשֵׁי פְּרָקִים שַׁיְכִים לְהִלְכוֹת תְּפִלָּה הֲלָכָה ו שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ה עַל-פִּי "וְאֶת הָעֲרָבִים" סִימָן ד לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא:

'הוֹשִׁיעָה ה' וְכוּ' כִּי פַּסּוּ אֱמוּנִים וְכוּ' אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשׁוֹנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ' כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָק כ) אַף אָנוּ בָּאִין עָלָיו בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו וְכוּ':

'וַיֵּעָמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל וְכוּ' וַתֵּחְשָׂבֶהָ לוֹ לִצְדָקָה', כִּי פִּנְחָס קִנֵּא אָז קִנְאַת ה' צְבָאוֹת שֶׁנִּחְשַׁב לִצְדָקָה וְכוּ':

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים דְּסִיב וְעָל בְּיוֹמִין שֶׁהָיָה מִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וְכוּ':

תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עַיִן טוֹבָה וְכוּ' הַהֵפֶךְ תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע עַיִן רָעָה וְכוּ', כִּי אַבְרָהָם זָכָה לְמָה שֶׁזָּכָה רַק עַל-יְדֵי רָצוֹן הַטּוֹב שֶׁהָיָה מוֹצִיאוֹ בְּפִיו וְכוּ' וְזֶה בִּלְעָם לְעֻמַּת זֶה הִתְגַּבֵּר בִּרְצוֹנוֹת רָעִים וְהוֹצִיאָם בְּפִיו וּמַה בֵּין תַּלְמִידָיו וְכוּ', כִּי הֲלֹא שְׁנֵיהֶם פּוֹעֲלִים פְּעֻלּוֹת כִּרְצוֹנָם בְּזֶה הָעוֹלָם אֲבָל אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם וְאַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה, כִּי תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם נוֹחֲלִין הָעוֹלָם הַזֶּה וְכוּ' וְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע יוֹרְדִים לִבְאֵר שַׁחַת וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָק ג) אוֹר אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים חֹשֶׁךְ אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל רְשָׁעִים וַעֲדַיִן אֵינִי יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה מֵהֶם חָפֵץ, תַּלְמוּד לוֹמַר וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב כִּי מְקֻרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע וְכוּ', אַךְ מִי יוֹדֵעַ רוּחַ הָאָדָם הָעֹלָה וְכוּ', וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת וְכוּ' וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם הַכְּסִיל: מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם ה' כִּי בְּאוֹתָן יָמִים לֹא כָּעַס (בְּרָכוֹת ז), כִּי מֹשֶׁה בְּכֹחוֹ הִמְשִׁיךְ אָז דַּיְקָא עֵת שֶׁיִּהְיֶה רַק רָצוֹן הֵפֶךְ הַזַּעַם וְכוּ' כִּי מֵרֹאשׁ צֻרִים אֶרְאֶנּוּ מִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ שֶׁהֵם הָאָבוֹת וְהָאִמָּהוֹת שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם הָיָה רַק רָצוֹן טוֹב וְזֶה בְּחִינַת צוּרִים, בְּחִינַת צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹקִים לְעוֹלָם וְזֶה בְּחִינַת גְּבָעוֹת, בְּחִינַת הַר הַמֹּר וְגִבְעַת הַלְּבוֹנָה מְקוֹם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עָלָה הַכֹּל לָרָצוֹן, כִּי שָׁם אוֹר הַפָּנִים וְכוּ' שֶׁעוֹלִין לְשָׁם בִּשְׁלֹשָׁה רְגָלִים וְצוּר וְגִבְעָה הֵם חֲזָקוֹת חֲזָקִים מְאֹד וּגְבוֹהִים וְרָמִים מְאֹד, כִּי הָרָצוֹן עוֹלֶה עַל הַכֹּל, וְאֵצֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהֵפֶךְ שֶׁהֶעֱמִידוּ פְּסִילֵיהֶם עַל גִּבְעָה גָּבוֹהַּ וְכוּ' וְלִבָּם חָזָק מִצּוּר לְהַשְׂכִּיל אֶל הָאֱמֶת, אֲבָל זֶרַע אַבְרָהָם וְכוּ' הֵם חֲזָקִים כְּצוּר בִּרְצוֹנָם הַטּוֹב, וְעוֹלִים לְמַעְלָה מִכָּל הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיְדִיעוֹת, שֶׁהֵם גְּבוֹהִים מֵהַשֵּׂכֶל בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁהֵם גְּבוֹהִים וְרָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְפַּקְּרוּ הַרְבֵּה רַחֲמָנָא לְצַלַן, אֲבָל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי הָאָבוֹת עוֹלִים עַל כֻּלָּם כִּי הֵם נִקְרָאִים עִבְרִיִּים וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְכוּ':

'הֵן עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן', שֶׁהֵם מִתְבּוֹדְדִין בֵּינָם לְבֵין עַצְמָן וּמִיַּשְׁבִין עַצְמָן הֵיטֵב הֵיטֵב מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפָם וְתַכְלִיתָם שֶׁזֶּה כָּל עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ 'וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב' שֶׁאֵינָם חוֹשְׁבִים בְּדַעְתָּם מַעֲשֶׂה הַגּוֹיִם שֶׁרוֹדְפִים אַחַר הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁמְד וַעֲבוֹדָה זָרָה 'מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב', מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה מִכָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה מִזֶּה וְכוּ' 'וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע

יִשְׂרָאֵל' בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד וְכוּ' 'תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ', כִּי עִקֵּם אֶת פִּיו וְהֶכְרַח לְהוֹדוֹת שֶׁבְּעֵת הַמִּיתָה וְהָאַחֲרִית וּבַסּוֹף אָז יָבִינוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַהוֹלֵךְ בְּדַרְכּוֹ וּבֵין הַהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱבוֹתֵינוּ הַמְחַזְּקִים אֶת הָרָצוֹן וְכוּ':

הלכות נשיאת כפים

פרק א

חלק א

אֵין מְבָרְכִין אֶלָּא בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבַעֲמִידָה וּבְנְשִׂיאַת כַּפַּיִם וּבְקוֹל רָם:

כִּי הַבְּרָכוֹת מְסוּרוֹת לַכֹּהֲנִים, כִּי הֵם בְּחִינַת שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג) יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְכוּ' וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ. וּבְנֵי לֵוִי לֹא טָעוּ בָּעֵגֶל, שֶׁהָיָה בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת בְּפַרְהֶסְיָא. כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת, וּבִפְרָט תַּאֲוַת נאוּף, שֶׁהוּא הָרָע הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת הֵם בָּאִים מִשְּׁבִירַת כְּלִי הַחֶסֶד כַּיָּדוּעַ שֶׁמִּזֶּה נִתְהַוֶּה הַתַּאֲוֹת שֶׁבָּאִים מֵאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת. וְהַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת אִישׁ חֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָאַהֲבוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ כָּל זֶה עַל פָּסוּק חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי (בְּסִימָן לד), עַיֵּן שָׁם. וּמֵחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי זֶה הֵם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַבְּרָכוֹת, כִּי כְּלֵיהֶם שָׁלֵם הֵפֶךְ בִּלְעָם הָרָשָׁע שֶׁרָצָה לְהַמְשִׁיךְ קְלָלָה עַל-יְדֵי קְלִקּוּל הַכְּלִי מֵחֲמַת שֶׁהָיָה מְשֻׁקָּע מְאֹד בְּתַאֲוָה זוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ עַל פָּסוּק:

בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים (בְּסִימָן לו לִקּוּטֵי חֵלֶק א). וְעַל-כֵּן נֶהֱרַג בִּלְעָם עַל-יְדֵי פִּינְחָס דְּוָקָא, כִּי פִּינְחָס הָיָה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לַכְּהֻנָּה עַל-יְדֵי שֶׁקִּנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת עַל פְּגַם הַבְּרִית, עַל-כֵּן מֵעַל יָדוֹ דַּיְקָא נֶהֱרַג בִּלְעָם שֶׁהָיָה הֵפְכּוֹ מַמָּשׁ כַּנַ"ל.:

וְעַל-כֵּן סָמְכוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּרְכַּת כֹּהֲנִים לַתְּפִלָּה, כִּי הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת חַ"י בִּרְכָאִין, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים.:

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּוָקָא, כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית תָּלוּי בִּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מַכְנִיעִין תַּאֲוַת נאוּף שֶׁהוּא הָרָע הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ עַל פָּסוּק תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא (סִימָן יט לִקּוּטֵי חֵלֶק א), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין בְּקוֹל רָם שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (לקו"מ סימן כ) שֶׁמַּחֲמַת זֶה אוֹמְרִים אֶת הַהַגָּדָה בְּקוֹל רָם, כִּי הַהַגָּדָה הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הוּא בַּעֲמִידָה שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא, הֵפֶךְ בִּלְעָם הָרָשָׁע שֶׁהָיָה נוֹפֵל מֵחֲמַת שֶׁהָיָה עֲרֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה.:

וְזֶה פֵּרוּשׁ 'כֹּה תְּבָרְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה לח) מִזֶּה שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כִּי כֹּה הוּא בְּחִינַת הַשִּׂכְינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים לְתַקֵּן הַכְּלִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְקַבֵּל בְּרָכוֹת. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר ו) "וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְהוּא הַכְּלִי שֶׁל הַחִיּוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (סִימָן נו). וְהַכֹּהֲנִים עַל-יְדֵי בִּרְכָתָם הֵם מַשְׁלִימִין הַכְּלִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת "וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי וְכוּ'" כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה (שָׁם) "וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם", כִּי מְמַלְּאָ תְּחוּל הַבְּרָכָה עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיוּ כֵּלִים רְאוּיִים לְקַבֵּל כַּנַּ"ל.:

וְזֶה פֵּרוּשׁ הַבְּרָכָה:

"יְבָרֶכְךָ ה'" – בְּמָמוֹן, "וְיִשְׁמְרֶךָ"-מִן הַמַּזִּיקִין (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָק יא). כִּי הַמָּמוֹן הוּא שְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (בְּסִימָן נט בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א, עַיֵּן שָׁם). וְזֶהוּ 'יְבָרֶכְךָ ה',' בְּמָמוֹן, עַל-יְדֵי זֶה 'וְיִשְׁמְרֶךָ' מִן הַמַּזִּיקִין. וְכָל זֶה תְּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַנֶּפֶשׁ.:

וְזֶהוּ 'יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ', הַיְנוּ בְּחִינַת אַנְפִּין נְהוֹרִין שֶׁבָּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (סִימָן כג). וְזֶהוּ:

"יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ", 'פָּנָיו אֵלֶיךָ' דַּיְקָא. הַיְנוּ שֶׁתִּזְכֶּה שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ פָּנֶיךָ עַד שֶׁיִּהְיֶה פָּנֶיךָ יָאֵר בְּךָ, הַיְנוּ שֶׁיִּתְרָאֶה פָּנָיו בְּפָנֶיךָ בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (סִימָן יט).:

וְזֶהוּ, "יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ", זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת אָכִילָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִנְשִׂיאַת פָּנִים בִּבְחִינַת (בְּרָכוֹת כ) וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָּנִים לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְדַקְדְּקִין עַל עֲצָמָן מִכַּזַּיִת וְעַד כַּבֵּיצָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (סִימָן מז). כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁבָּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה כָּל אֲכִילָתוֹ מֻהְתְנוֹצְצוּת הָאוֹר שֶׁל כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (סִימָן יט) שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן הָאֲכִילָה. וְזֶהוּ:

"וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם", כִּי עַל-יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית זוֹכִין לְשָׁלוֹם בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כה) הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. הֵפֶךְ הַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת שֶׁמְּחָרְפִין אֶת הָאָדָם עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית בְּחִינַת חֲרָפָה שֶׁבָּרָה לִבִּי הַנַּ"ל. וְכֵן עַל-יְדֵי תִּקּוּן תַּאֲוַת אֲכִילָה זוֹכִין לְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (בְּסִימָן לט):

וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִין בְּחוּץ לָאָרֶץ שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כִּי אִם בְּיוֹם טוֹב, כִּי בְּחוּץ לָאָרֶץ נְתוּנִים תַּחַת שָׂרֵי הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, עַל-כֵּן אֵין בָּהֶם כֹּחַ לְהַכְנִיעַ אוֹתָם עַל-יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי אִם בְּיוֹם טוֹב שֶׁאָז מְתַקְּנִין הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמַכְנִיעִין מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁל הָאֻמּוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ עַל פָּסוּק וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל אֶת אֲגָג

(בְּסִימָן קלה לִקּוּטֵי חֵלֶק א). עַל-כֵּן אָז הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ אֶת הָרָע שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, עַל-כֵּן מְבָרְכִין אָז דַּוְקָא בִּרְכַּת הַכֹּהֲנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בַּקְּדוּשׁ שֶׁל יוֹם טוֹב:

אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן כַּנַּ"ל, כִּי אָז אָנוּ מְרוֹמָמִים מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת, כִּי נִתְעַלֶּה הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְנִכְנָעִין וְנוֹפְלִין הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה.:

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת אֵין נוֹשְׁאִין כַּפַּיִם אַף שֶׁשַּׁבָּת קְדֻשָּׁתוֹ מְעֻלֶּה, כִּי אַדְרַבָּא, מֵחֲמַת זֶה אֵין מְבָרְכִין אָז. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם טוֹב שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ אֲחִיזָה וּשְׁלִיטָה לְהָאֻמּוֹת רַק שֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתָם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב, עַל-כֵּן שַׁיָּךְ אָז שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וְעַל-כֵּן יֵשׁ אָז נְשִׂיאַת כַּפַּיִם. אֲבָל בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּטוּל הָרָע וּשְׁבִיתָתוֹ לְגַמְרֵי, כִּי הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם נִתְעַלֶּה לִלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וְהָרָע נִתְבַּטֵּל, וְזֶה נַעֲשָׂה כְּבָר בְּעֶרֶב שַׁבָּת עַל-יְדֵי רְחִיצַת חַמִּין, אֲבָל בְּשַׁבָּת אֵיךְ שַׁיָּךְ כָּל זֶה, כִּי שַׁבָּת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ וְאֵין שַׁיָּךְ לְהַזְכִּיר שֵׁם שֶׁל הָרָע שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כְּלָל. וְעַל-כֵּן אֵין אָנוּ נוֹשְׂאִין כַּפַּיִם בְּשַׁבָּת, כִּי אֵין שַׁיָּךְ אָז לְהַכְנִיעַ הָרָע שֶׁל הָאֻמּוֹת, כִּי כְּבָר נִתְבַּטֵּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת כַּנַּ"ל וְשַׁבָּת הוּא שְׁבִיתָתָהּ לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכְרִין כְּלָל בַּקְּדוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת וְלֹא בַּתְּפִלָּה שֶׁל שַׁבָּת אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ וְכוּ' וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹם טוֹב, כִּי שַׁבָּת לְמַעְלָה מִזֶּה כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב תְּלוּיִ בְּיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן קְצָת אֲחִיזָה לְהַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת עֲשִׂיָּה לָזֶה לְקַדְּשׁוֹ. וְהָעִקָּר תְּלוּיִ בְּהַדִּבּוּר שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר מְקֻדָּשׁ, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁעַל-יְדוֹ מַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה לְהַיּוֹם טוֹב וּמַכְנִיעִין הָרָע שֶׁל הָאֻמּוֹת, אֲבָל שַׁבָּת אֵין צָרִיךְ לְכָל זֶה, כִּי שַׁבָּת קְבִיעָא וּקְיָמָא וְאָז הוּא בְּטוּל הָרָע וּשְׁבִיתָתוֹ לְגַמְרֵי וְאֵין צָרִיךְ כְּלָל לְקַדְּשׁוֹ כִּי הוּא קָדוֹשׁ מֵאֵלָיו כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן מְבָקְשִׁין עַל הַחֲלוֹם בִּשְׁעַת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, כִּי פִּתְרוֹן הַחֲלוֹם תְּלוּיִ בִּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת יְכוֹלִין לְפַשֵּׁר חַלְמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם (סִימָן יט). וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ כַּנַּ"ל מְבַקְּשִׁין אָז עַל הַחֲלוֹם כְּדֵי לְהָפְכוֹ לְטוֹב עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים, כִּי בָּהֶם תְּלוּיִ הַפִּתְרוֹן כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם, כִּי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הוּא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרָע שֶׁל הָאֻמּוֹת שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁבַּלֵּב שֶׁמִּתְאַוֶּה לְכָל הַתַּאֲוֹת, כַּמּוּבָא

בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (סִימָן נד). וְעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הָעַצְבוּת רוּחַ שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הַתַּאֲוֹת שֶׁל הָאֻמּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין שֶׁהוּא עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קלט) עַל-יְדֵי וְרָאֵךְ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ, זָכָה לִכְהֻנָּה, כִּי עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין כֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהֵם אַהֲבוֹת הַנְּפוּלוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַצְבוּת רוּחַ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם (סִימָן נד) שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם מַכְנִיעִין כֹּחַ הַמְּדַמֶּה, עַיֵּן שָׁם. עַל-יְדֵי זֶה זָכָה לִכְהֻנָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָאַהֲבוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַפְּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר שָׁם עַל שֶׁלֹּא יִתְקַנֵּא אַהֲרֹן בְּגַדְלָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ד) הִנֵּה הוּא יֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְכוּ', כִּי זֶה שַׁיָּךְ לָזֶה, כְּלוֹמַר לֹא דַּי שֶׁלֹּא יִתְקַנֵּא בִּגְדֻלָּתְךָ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רַע עַיִן, כִּי אִם אֲפִלּוּ מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה יִהְיֶה נִשְׁמָר אַהֲרֹן. אַדְרַבָּא וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ שֶׁזֶּה הֵפֶךְ כֹּחַ הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל וַיְהִי מִקֵּץ (בְּסִימָן נד). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַכֹּהֲנִים שֶׁמַּכְנִיעִין הַמְּדַמֶּה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת רוּחַ עַל-יְדֵי זֶה נֶחְלָלִין הָאֲבָרִים וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְשָׁא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמַיִם, בְּחִינַת כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם יָדִי. וְזֶה בְּחִינַת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, (עַיֵּן בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל וּבְיוֹם הַבְּכּוּרִים בְּסִימָן נו):

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר שֶׁל חֲנֻכָּה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב:

עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב שֶׁעַל-יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֵאִיר עַל-יְדֵי שִׁלְשָׁה שֵׁמוֹת לְהַדְּבּוּר וְנִשְׁלָם הַדִּבּוּר וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת בִּבְחִינַת (סוֹטָה לח) כֹּה תְּבָרֲכוּ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְיוֹדְעִין שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחוֹל כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁקִּבְּעוּ בֵּין הוֹדָאָה לְשָׁלוֹם, כִּי הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ הַחֶסֶד בְּחִינַת חֲסָדִים וְעַל-כֵּן זוֹכֶה לְהַהֲלָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג) יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב ,וּבָא אֶל הַכֹּהֵן אוֹ אֶל הַשּׁוֹפֵט, לִשְׁאֹל מֵהֶם הַהֲלָכָה, כִּי לַכֹּהֲנִים נִמְסְרוּ הַהֲלָכוֹת, כִּי הֵם בְּחִינַת חֲסָדִים, כִּי הַהֲלָכוֹת הֵם בְּחִינַת חֲסָדִים, כַּמְבֹאָר שָׁם וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִים לֶאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם), תֵּמֵיךְ וְאוֹרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ, דְּהַיְנוּ הַכֹּהֵן שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמֶת עַל-יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסָדִים וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ד), וְהוּא יִהְיֶה לְךָ לְפֶה הַנֶּאֱמָר בְּאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְעַל-כֵּן נִמְסַר לַכֹּהֲנִים הַבְּרָכָה בִּלְשׁוֹן

הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּחִינַת כֹּה תְבָרֲכוּ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי הֵם זוֹכִים לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת כֹּה תְבָרֲכוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי הַהֲלָכוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הֲלָכוֹת זוֹכִים לָזֶה כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא שָׁם, עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן קָבְעוּ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אַחַר הוֹדָאָה, כִּי עַל-יְדֵי הַהוֹדָאָה בְּחִינַת הֲלָכוֹת זוֹכִים לִבְרִכַּת כֹּהֲנִים בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כִּי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֻּכְף אַחַר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אוֹמְרִים שִׂים שָׁלוֹם בְּחִינַת שָׁלוֹם וְאַחְדוּת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן עוֹקֵר רַגְלָיו בָּעֲבוֹדָה, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הוּא בִּשְׁבִיל הָעֲבוֹדָה, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן בְּחִינַת עֲבוֹדָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת עֶבֶד מט"ט, כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ נִמְשָׁךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶבֶד מט"ט וְזֶה שֶׁקָּבְעוּ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בַּתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת עֲבוֹדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לד), שְׁלֹשׁ רְאשׁוֹנוֹת כְּעֶבֶד הַמְסַדֵּר שִׁבְחוֹ שֶׁל רַבּוֹ אֶמְצָעִיּוֹת כְּעֶבֶד הַשּׁוֹאֵל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְכוּ' נִמְצָא שֶׁבַּתְּפִלָּה הָאָדָם כְּעֶבֶד בְּחִינַת מט"ט דְּכָלוּל חַי"ו בִּרְכָאִין דִּצְלוֹתָא וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ מֵהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִבְחִינַת עֶבֶד מט"ט, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק) עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בָּעֲבוֹדָה עוֹקֵר רַגְלָיו לְרַמֵּז שֶׁעוֹקֵר רַגְלָיו לְבִרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הָעֲבוֹדָה בְּשִׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי גַּם עָקְרַת רַגְלָיו לְהַלִּיכָה לִבְרִכַּת כֹּהֲנִים הוּא מֵעֵין הַבְּרָכָה, כִּי הַהֲלִיכָה הִוא בְּחִינַת הֲלָכוֹת, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרְאִין הֲלָכוֹת עַל שֵׁם הַהֲלִיכָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים מְבָרְכִין בְּשָׁעַת הֲלִיכָה עַל הַבְּרָכָה וְאוֹמְרִים יְהִי רָצוֹן שֶׁתְּהֵא הַבְּרָכָה וְכוּ', כִּי הַהֲלִיכָה שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת הֲלָכוֹת הִיא סִגֻּלַּת הַבְּרָכָה, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה עַל-יְדֵי הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעָקְרַת רַגְלָיו לַהֲלִיכָה לִבְרִכַּת כֹּהֲנִים בָּעֲבוֹדָה הוּא רֶמֶז עַל תִּקּוּן הָעֲבוֹדָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת עֶבֶד מט"ט עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּה תְבָרְכוּ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל וְכַמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת שֶׁהֵם מְרַמְּזִים עַל שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת שֶׁל אֱמֶת, כִּי גַּם אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שֵׁמוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּין שֶׁל אֱמֶת כַּמּוּבָא וְעִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הוּא שָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם וְאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְכַמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם אַחַר הַתְּפִלָּה שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הַיִּחוּד בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁנִּתְגַּלֶּה כַּנַ"ל וְעִנְיַן הַנְּפִילָה שֶׁצְּרִיכִין לִפֹּל עַל פְּנֵיהֶם, וְאִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁהוּא נְפִילָה מַמָּשׁ שֶׁמַּפִּילִין עַצְמָן אָז לְמַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת כַּמּוּבָא, עַיֵּן שָׁם, הוּא כִּי בַּחֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַכְלֵל בְּקְדֻשַּׁת הַיִּחוּד בְּבְחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי אִם עַל-יְדֵי נְפִילָה וִירִידָה שֶׁהוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב) עִנְיַן תַּכְלִית הָעֲלִיָּה בָּאֳר הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהַכְלָל שֶׁכְּשֶׁנּוֹפְלִין חַס וְשָׁלוֹם לְמָקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים מְאֹד וְאָז מְבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׂין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי אַיֵּ"ה הוּא קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְזֶה בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁבִּשְׁעַת הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה אָז דַּיְקָא הוּא תַּכְלִית הַיִּחוּד בְּחִינַת תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הוּא בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַיֵּ"ה וְכוּ' וְלִבְחִינַת קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה זוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּחִינַת יְרִידָה שֶׁהִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים וְדִוּי קֹדֶם נְפִילַת אַפַּיִם, כִּי נְפִילָה וִירִידָה זוֹ שֶׁהוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּמְבֹאָר שָׁם, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁמְּבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׂין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁאוֹמְרִים אָז שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה עֶשָׂר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא הַנִּמְשָׁכִין מֵאֲרִיךְ אַנְפִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת אַיֵּה כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן אֵין נְפִילַת אַפַּיִם כִּי אִם בְּחֹל, אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אֵין נוֹפְלִין עַל פְּנֵיהֶם, כִּי בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אָז עֶצֶם הַהִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין אָז יְרִידָה בִּשְׁבִיל הָעֲלִיָּה, רַק בִּימֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וַאֲפִלּוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל חֹל הִיא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, כִּי מִתְפַּלְּלִין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת אֶמְצָעִיּוֹת שֶׁהֵם מִשֶּׁנִּים זֶה מִזֶּה וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִים לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לַעֲלִיָּה זוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְרִידָה שֶׁהִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַ"ל, וְאָז נִכְלָלִין כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בִּבְחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם כַּנַ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁבְּהֶם עֶצֶם הַהִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט, בְּחִינַת (זְכַרְיָה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְכוּ' וְעַל-כֵּן אָז נִכְלָלִין כָּל בְּרָכוֹת הָאֶמְצָעִיּוֹת בִּבְרָכָה אַחַת שֶׁאֵין מִתְפַּלְּלִין רַק בְּרָכָה אַחַת בָּאֶמְצַע, וְעַל-כֵּן אָז אֵין צְרִיכִין לִנְפִילָה וִירִידָה, דְּהַיְנוּ נְפִילַת אַפַּיִם, כִּי הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה הוּא רַק כְּדֵי לַעֲלוֹת לַעֲלִיָּה, דְּהַיְנוּ לִבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט, וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב בְּעַצְמוֹ אֵין צְרִיכִין לָזֶה כַּנַ"ל וְכֵן בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, וְכָל תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה וּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּחִינַת

הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין לִנְפִילָה וִירִידָה וְעַל-כֵּן אֵין בּוֹ נְפִילַת אַפַּיִם, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיָּמִים שֶׁאֵין נוֹפְלִין בָּהֶם עַל פְּנֵיהֶם, כַּמְבֹאָר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא שֶׁנִּתְקַנָּה בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, הַיְנוּ שֶׁהַתַּרְגּוּם נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה, כִּי פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט עַל-יְדֵי תִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁעוֹלֶה וְנִכְלָל בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן יט חֵלֶק א) וְזֶה בְּחִינַת מט"ט כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הֵם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הַקְּדֻשָּׁה בְּעַצְמָהּ הִיא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד וְאֵין שָׁם פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה חַס וְשָׁלוֹם רַק כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב. וְתֵכֶף שֶׁנִּמְצָא פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה יֵשׁ שָׁם אֶחִיזַת הָרַע שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְכַמּוּבָן זֹאת בַּמַּאֲמָר אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁתַּגִּיעַ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר וְכוּ' (בְּסִימָן נא חֵלֶק א), עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת מט"ט בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְעַתָּה הוּא נִכְלָל בְּקְדֻשָּׁה בְּתוֹךְ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹמְרִים הַקְּדֻשָּׁה בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבִלְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְנִכְלָל הַתַּרְגּוּם בְּקְדֻשָּׁה וְזֶה בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁהוּא עֶצֶם הַקְּדֻשָּׁה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עָלְמָא אַמַּאי קָאֵי אַקְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית שֶׁיַּחֲזֹר וְיִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם וְעַל זֶה קַיָּם הָעוֹלָם וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁהָעוֹלָם קַיָּם אַקְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא שֶׁנִּתְקְנָה בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בָּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּהוּ קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא דָּבָר נִפְלָא שֶׁפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, דְּהַיְנוּ הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ יִקַּבְּלוּ חִיּוּת וְיִהְיוּ נִמְשָׁכִין מֵאַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְעַל-כֵּן אֵין קִיּוּם לְהָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט כַּנַּ"ל וְזֶהוּ קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל יוֹם שֶׁאוֹמְרִים אַחַר קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא שֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין בְּכָל יוֹם שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִין הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת וְכוּ' וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁזֶּה בִּשְׁבִיל לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם אֶת הַשַּׁבָּת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם שֶׁאוֹמְרִים, כִּי עִקַּר כָּל הַשִּׁירוֹת הֵם רַק בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִתְעַר הַשִּׁיר שֶׁל לֶעָתִיד וְכָל הַשִּׁירוֹת שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה, הֵם רַק מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שִׁיר וְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים מִתְּחִלָּה הַיּוֹם יוֹם אֶחָד בְּשַׁבָּת וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים הַשִּׁיר, כִּי הַשִּׁיר נִמְשָׁךְ מִשִּׂמְחַת שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לִימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁל אַחַר הַתְּפִלָּה בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

קְטֹרֶת יְשַׂמֵּחַ לֵב, כִּי עַכְשָׁיו זוֹכִין לְשִׂמְחָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל וְחוֹזְרִין וּמְסַיְּמִין בַּהֲלָכוֹת וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם וְכוּ', כִּי זֶה כְּלַל כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי כָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הֲלָכוֹת שֶׁעַל יָדָם זוֹכִים לְשָׁלוֹם בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁנִּתְגַּלֶּה כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא שֶׁאוֹמְרִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁתֵּכֶף אַחַר יְצִיאַת הַשַּׁבָּת וּמַתְחִילִין שִׁשָּׁת יְמֵי הַחוֹל עַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא שֶׁנִּתְקַנָּה בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבִלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין וְכוֹלְלִין לְשׁוֹן תַּרְגּוּם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת וְאוֹמְרִים סֵדֶר הַקְּדֻשָּׁה בָּהֶם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁאֵין אוֹמְרִים בָּהֶם קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא בְּשַׁחֲרִית כִּי אִם בְּמִנְחָה, כִּי אָז אֵין צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי הֵם עַצְמָם קֹדֶשׁ וְגַם יוֹם טוֹב מִתְגַּלֶּה בּוֹ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כַּמּוּבָא רַק בְּמִנְחָה אוֹמְרִים הַקְּדֻשָּׁה דְּסִידְרָא, כִּי מִנְחָה הִוא סְמוּךְ לִימֵי הַחֹל, כִּי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כָּרוּךְ לַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו לְעִנְיַן תַּחֲנוּן עַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְרָא' וְכוּ' בְּסִימָן לֹא לְקוּטֵי חֵלֶק א עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ:

וּבְקִצּוּר, כִּי צַדִּיקָה הִוא בְּחִינַת הַגַּלְגַּלִּים וְכוּ' וְאֵין שְׁלֵמוּת לַצַּדִּיקָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת וְעַל-כֵּן חָסֵר מִבְּרָכוֹת הַנֶּאֱמָרוֹת אֵצֶל צַדִּיקָה שֶׁהָיוּ רְאוּיִים שֶׁיִּהְיוּ תֵּשַׁע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת וּשְׁנֵים עָשָׂר גַּלְגַּלִּים, וְרִבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָמְרוּ, הַנּוֹתֵן צְדָקָה מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת וְהַמְפַיְּסוֹ בְּאַחַד עָשָׂר (בָּבָא בָּתְרָא דַּף ט ע"ב) נִמְצָא שֶׁחָסֵר מֵהֶם, זֶה מוֹרֶה שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת לְהַצַּדִּיקָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וֶאֱמוּנָה הִיא תְּלוּיָה בַּבְּרִית, וּשְׁמִירַת הַבְּרִית הִוא בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְאַךְ ה'-צְבָאוֹת וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית אָז חֶסֶד מִתְגַּלֶּה, הַיְנוּ אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת וְנַעֲשִׂין נְקֵדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, הַיְנוּ שֶׁנִּצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת לְקַבֵּל טוֹב וְלֹא דַּי בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין לְבַד אֶלָּא צָרִיךְ גַּם לְהוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו הַכִּסּוּפִין שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְזֶה בְּחִינַת גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת זוּגֵי הַנְּפָשׁוֹת, כִּי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁכּוֹסֵף אֶל הַדָּבָר שֶׁבְּקְדֻשָּׁה עָבִיד נֶפֶשׁ נוּקְבָא וַאֲזַי חוֹזֵר הַדָּבָר וְנִכְסָף אֵלָיו וְזֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּכּוּרָא עָבִיד נֶפֶשׁ דְּכוּרָא וְכוּ'

וַאֲזַי כְּשֶׁהוּא בַּעַל נֶפֶשׁ אֲזַי כָּל אֲכִילוֹתָיו וּסְעֻדּוֹתָיו בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וְכוּ' וַאֲזַי כָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְכוּ' כֻּלָּם טוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת פָּנִים, בְּחִינַת אוֹר הַחַמָּה, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ל) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, כִּי נִתְגַּלֶּה פְּנֵי ה' כִּי סָר צְלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי הֵם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד כִּיְדוּעַ. וְהוּא בְּחִינַת חֶסֶד דְּמִתְגַּלֶּה וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁהוּא חֶסֶד הַשּׁוֹרֶה אֱצֶל הַבְּרִית שָׁלוֹם בִּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר כה) הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם וְהָיְתָה לוֹ וְכוּ' בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם, כִּי הַכְּהֻנָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד מִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶיךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹן וְכִסּוּפִין, כִּי כָּל מַעֲשֶׂה הַקְּרְבָּנוֹת הֵם עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן וּבְכָל הַקְּרְבָּנוֹת נֶאֱמַר רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא יט), לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל מַעֲשֶׂה הַקְּרְבָּנוֹת עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן נֶאֱמַר לְרָצוֹן, כִּי הַכֹּהֵן דַּיְקָא יָכוֹל לְהַקְרִיב אֶת הַקְּרְבָּנוֹת לְרָצוֹן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹן, כִּי הוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְאַהֲבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָרַב שֶׁהוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁאֲזַי מִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד עַל יְדוֹ, דְּהַיְנוּ אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, זֶה הָרַב נִקְרָא כֹּהֵן, כַּמְפֹרָשׁ שָׁם בְּפָסוּק זֶה (מַלְאָכִי ב) כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת הוּא. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן יז) עַל זֶה, אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת תּוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ וּבֵאֵר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עִנְיָן זֶה, כִּי כְּשֶׁהָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשִׁתֵּי בְחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַאֲזַי חֶסֶד מִתְגַּלֶּה, דְּהַיְנוּ כִּסּוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת. וְצָרִיךְ לְהוֹצִיא הַכִּסּוּפִין מִפִּיו, וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְנִצְטַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת וְזֶהוּ, תּוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ, שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁין לְהִצְטַיֵּר עַל-יְדֵי זֶה הָרַב שֶׁדּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְזֶה הָרַב הַנַּ"ל נִקְרָא כֹּהֵן כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בִּבְחִינַת הָרַב הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִצְטַוָּה הַכֹּהֵן בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קְדֹשִׁים יִהְיוּ וְכוּ' אִשֶּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה וְכוּ' וּגְרוּשָׁה לֹא יִקָּחוּ וְכוּ' וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן הוּא בִּבְחִינַת חֶסֶד כַּמּוּבָא, כִּי עַל-יְדֵי בְּרִית חֶסֶד מִתְגַּלֶּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹן וְכִסּוּפִין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן הוּא בִּבְחִינַת הָרַב הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּכֹּהֲנִים, תָּמִיךְ וְאוּרִיךְ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ וְכוּ' כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא

אִישׁ חֲסִידֶךָ שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּחִינַת כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ וְכוּ', כִּי הוּא בְּוַדַּאי רָאוּי לְהוֹרוֹת מִשְׁפָּט וְתוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ, כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁין שֶׁיְּצַטָּרְפוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ הַחָסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַב הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי שֶׁהַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַב הַנַּ"ל מוֹרֶה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, כִּי הוּא יָכוֹל לְצַיְּרָם לְטוֹב מֵחֲמַת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חֶסֶד עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הַכֹּהֵן הוּא רָאוּי לְהוֹרוֹת תּוֹרָה וּמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁהַכֹּהֵן הוּא בִּבְחִינַת בְּרִית בִּבְחִינַת חֶסֶד הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן כָּל הַבְּרָכוֹת עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן, כִּי עַל יָדוֹ נִשְׁלָמִין כָּל הַבְּרָכוֹת, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת חֲסֵרִים וְאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וֶאֱמוּנָה תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית וְעַל-יְדֵי בְּרִית חֶסֶד מִתְגַּלֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ רָצוֹן וְכִסּוּפִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִצְטָרְפִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִשְׁלָמִין הַבְּרָכוֹת, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת בָּאִין עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי הַכִּסּוּפִין דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם פּוֹעֲלִים וְעוֹשִׂים כָּל דָּבָר בָּעוֹלָם, מְצַיְּרִין אוֹתָם לְטוֹב וּלְבָרָכָה וּמִשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת הַכֹּל מֵהַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, אַךְ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אֵין לָהֶם שׁוּם פְּעֻלָּה רַק כְּפִי מַה שֶּׁמְּצַיְּרִין אוֹתָם עַל-יְדֵי הַכִּסּוּפִין לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם אַחַר הַמֵּימְרָא דְּסָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא הַמַּתְחִיל "זוּוגֶן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת" נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי כִּסּוּפִין דְּקֻדֻּשָּׁה מִשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְכִסּוּפִין דְּקֻדֻּשָּׁה עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁשְּׁלֵמוּתָן עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה חֶסֶד הַנַּ"ל וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עִנְיַן הַחֶסֶד שֶׁהוּא הַכִּסּוּפִין דְּקֻדֻּשָּׁה לְעִנְיַן שְׁלֵמוּת הַבְּרָכוֹת הַנַּ"ל וְהָבֵן:

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד עַל-יְדֵי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בְּרִית הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל, כִּי שְׁלֵמוּת כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן וְכוּ', כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁמִּי שֶׁהוּא בַּעַל נֶפֶשׁ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַחֶסֶד וְהָרָצוֹן בְּחִינַת כִּסּוּפִין דְּקֻדֻּשָּׁה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה אָכְיְלְתוֹ וּפַרְנָסְתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים. וַאֲזַי כָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים טוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסְתוֹ וַאֲזַי סַר צִלָּם, דְּהַיְנוּ הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצֵּל שֶׁמְּכַסֶּה עַל אוֹר הַחַמָּה וְנִתְגַּלֶּה וּמֵאִיר אוֹר הַחַמָּה וְנִתְקַיֵּם וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְזֶהוּ, 'יְבָרֶכְךָ ה'' בְּמָמוֹן (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶק יא) כִּי עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל עַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ מָמוֹן וּפַרְנָסָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים הַנַּ"ל שֶׁאֲזַי הַכֹּל טוֹרְחִים

בְּשָׁבִיל פָּרָנָסְתּוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, 'וְיִשְׁמְרֶךָּ' מִן הַמַּזִּיקִין (שָׁם), הַיְנוּ בְּחִינַת סָר צִלָּם הַנַּ"ל, כִּי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים דְּעָלְמָא שֶׁהֵם הַצֵּל שֶׁמְּכַסֶּה עַל אוֹר הַחַמָּה כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵן הֵן מַזִּיקֵי עָלְמָא וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו שֶׁהֵם מְכַסִּין עַל הַחַמָּה נֶאֱמַר, יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה וְכוּ' ה' יִשְׁמָרְךָ וְכוּ', כִּי עַכְשָׁיו צְרִיכִין שְׁמִירָה מִן הַחַמָּה וּלְבָנָה שֶׁלֹּא יַגִּיעַ הֶזֵּק עַל יָדָם מֵחֲמַת שֶׁעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים דְּעָלְמָא שֶׁהֵן מַזִּיקֵי עָלְמָא נֶאֱחָזִין בָּהֶם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ הַפָּרָנָסָה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה מַרְאֵה חַמָּה, כִּי סָר צִלָּם וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם וְנִכְנָעִים וְנִתְבַּטְּלִים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים דְּעָלְמָא הַנֶּאֱחָזִין בְּהַחַמָּה וּמְכַסִּין אוֹר הַחַמָּה עַל-יְדֵי צִלָּם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נִשְׁמָרִין עַל-יְדֵי זֶה מִן הַמַּזִּיקִין, הַיְנוּ מֵעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים דְּעָלְמָא שֶׁהֵן הַמַּזִּיקִין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁמְּבָרֵךְ כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד 'יְבָרֶכְךָ ה'' בְּמָמוֹן, 'וְיִשְׁמְרֶךָּ' מִן הַמַּזִּיקִין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, 'יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ', שֶׁיִּתְגַּלֶּה בְּחִינַת פָּנִים שֶׁתִּהְיֶה הַפָּרָנָסָה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלֶּה פְּנֵי ה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ הַנֶּאֱמַר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ג

וְעִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הוּא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא חַ"י בִּרְכָאִין דְּצִלּוֹתָא הוּא בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת בְּרִית בְּחִינַת חַ"י בִּרְכָאִין דְּצִלּוֹתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק חַי עָלְמִין כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה זוֹכִין הַצַּדִּיקִים, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה לְהַמְשִׁיךְ רַב טוּב וְשֶׁפַע וּבְרָכָה לְיִשְׂרָאֵל וּשְׁלֵמוּת הַבְּרָכוֹת הֵם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וִיהִי יָדָיו אֱמוּנָה וְתַרְגּוּמוֹ, פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא זֹאת בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים וֶאֱמוּנָה תְּלוּיָה בַּבְּרִית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַ"י בִּרְכָאִין דְּצִלּוֹתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חַ"י בִּרְכָאִין חוּץ בִּרְכַּת הַמִּינִים, כִּי עִקַּר בְּחִינַת אֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמִּינִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שֶׁיַּעֲקֹר אֶת הַמִּינִים וְהַכּוֹפְרִים כְּדֵי שֶׁתִּתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה תְּלוּיָה בִּבְרָכַת הַמִּינִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כט), בְּכָל הַבְּרָכוֹת אִם טָעָה הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אֵין מַעֲבִירִין אוֹתוֹ חוּץ מִבִּרְכַּת הַמִּינִים וְזֶהוּ בְּחִינַת חַ"י בִּרְכָאן חוּץ בִּרְכַּת הַמִּינִים, הַיְנוּ עַל-יְדֵי חַ"י בִּרְכָאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּחִינַת צַדִּיק כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, וַאֲזַי נִכְנָעִין כָּל הַמִּינִים וְהַכּוֹפְרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמִּינִים כַּנַּ"ל:

וְעַל יְדֵי חַ"י בִּרְכָאִין וּבִרְכַּת הַמִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִית וּשְׁלֵמוּת אֱמוּנָה הַתְּלוּיָה בַּבְּרִית כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן חַ"י בִּרְכָאִין וּבִרְכַּת הַמִּינִים הֵם תִּשַׁע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, זֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַבְּרָכוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה עָשָׂר גַּלְגַּלִּים וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי

לֶכֶת שֶׁשְּׁנֵיהֶם יַחַד הֵם תְּשַׁע עֶשְׂרֵה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַבְּרָכוֹת כְּשֶׁהֵם בְּחִינַת תְּשַׁע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד כָּל הַגַּלְגַּלִּים וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בִּתְחִלָּתוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם, "וּמַה שֶּׁחָסֵר מֵהַבְּרָכוֹת שֶׁאֵינָם אֶלָּא שִׁבַע עֶשְׂרֵה וְהָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה שִׁבְעָה וּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה וְכוּ', הַיְנוּ תְּשַׁע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת וְכוּ' זֶה מוֹרֶה שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת לַצַּדָּקָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שְׁנִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל יָדָהּ נִשְׁלָמִין כָּל הַבְּרָכוֹת וַאֲזַי הֵם תְּשַׁע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַתְּפִלָּה בַּכְּלָל הִיא תְּשַׁע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וַאֲזַי חֶסֶד מִתְגַּלֶּה, הַיְנוּ אַהֲבָה וְרָצוֹן וְכִסּוּפִין דְּקֻדֻּשָּׁה לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ וּצְרִיכִין לְהוֹצִיא הַכִּסּוּפִין בַּפֶּה וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב בְּחִינַת דִּבּוּר וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין וּצְרִיכִין לְהוֹצִיא הַתְּפִלָּה בַּפֶּה כְּדֵי לְהוֹצִיא הַכִּסּוּפִין בְּפִיו כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִסְדָּר סֵדֶר הַתְּפִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם וְאִיתָא שָׁם בְּאֶמְצַע הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי הַשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכִּסּוּפִין הַנַּ"ל נַעֲשֶׂה בְּחִינַת זִוּוּגִין וְכוּ', כִּי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף לְהַדָּבָר שֶׁבְּקֻדֻּשָּׁה זֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְעָבִיד נָפֶשׁ נוּקְבָא וַאֲזַי חוֹזֵר הַדָּבָר שֶׁבְּקֻדֻּשָּׁה וְנִכְסָף אֵלָיו וְזֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּדְכוּרָא עָבִיד נָפֶשׁ דְּכוּרָא, עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵכַת כֹּהֲנִים בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה וְאֵין הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים לַעֲלוֹת לַדּוּכָן עַד שֶׁיִּקְרָא אוֹתָם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְאַסְמְכוּהּ אַקְרָא, 'אֱמֹר לָהֶם', שֶׁצְּרִיכִין דִּוּקָא לוֹמַר לָהֶם וְלִקְרֹא אוֹתָם כֹּהֲנִים וְאָז יַעֲלוּ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן צְרִיכִין לְהַקְרוֹת לָהֶם בִּרְכַת כֹּהֲנִים מִלָּה בְּמִלָּה וְנִסְמַךְ גַּם כֵּן עַל מִקְרָא הַנַּ"ל אֱמֹר לָהֶם, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים קכח סָעִיף יג), הַיְנוּ כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּבּוּר וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקֻדֻּשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל הוּא בְּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעָרוּתָא דִּנוּקְבָא כַּנַּ"ל וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא צָרִיךְ לִהְיוֹת קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, כִּי עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא וְהַכֹּהֵן כְּנֶגֶד כְּלַל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּבְחִינַת דִּכוּרָא, בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הָרַב וְהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר כַּנַּ"ל וְהַצַּדִּיק וְכָל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּבְחִינַת דָּכָר וְנוּקְבָא כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן הַחֶסֶד שֶׁל הַכֹּהֵן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל אֵין מִתְעוֹרֵר לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכָה כִּי אִם בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי שֶׁקּוֹרְאִין אוֹתוֹ דִּוּקָא, כִּי צְרִיכִין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא תְּחִלָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסּוּפִין דִּקֻדֻּשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל אָז עַל-יְדֵי הַכִּסּוּפִין שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּנוּקְבָא כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּדְכוּרָא אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וּצְרִיכִין לְקִרְוָתוֹ בַּפֶּה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֱמֹר לָהֶם כִּי עִקַּר יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא

עַל-יְדֵי הַפֶּה בִּבְחִינַת נַפְשִׁי יָצְאָה בְּדַבְּרוֹ כַּנַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁקּוֹרְאִין הַכֹּהֵן בַּפֶּה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה אֲזַי נִתְעוֹרֵר גַּם הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד וַאֲזַי הַכֹּהֵן עוֹלֶה וּמְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַ"ל וְזֶהוּ גַּם כֵּן מַה שֶּׁמַּקְרִין אֶת הַכֹּהֵן מִלָּה בְּמִלָּה כָּל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁמִּתְעוֹרֵר דַּיְקָא עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַמִּתְפַּלֵּל לְהַקְרוֹת תְּחִלָּה אֶת הַכֹּהֵן כָּל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים מִלָּה בְּמִלָּה וַאֲזַי מִתְעוֹרֵר הַכֹּהֵן בְּחִינַת חֶסֶד הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וּמְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים אֶת הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ, כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים נִתְתַּקֵּן הַדֶּרֶךְ מִכָּל הַיִּסּוּרִין וְצַעַר שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בַּדְּרָכִים, כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם בַּדֶּרֶךְ הוּא בְּסִבַּת גַּלְגֵּלֵי הָרָקִיעַ וְהַכֹּל תָּלוּי בַּבְּרִית, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית כַּנַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַגַּלְגַּלִּים עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁקִּיּוּמָהּ עַל-יְדֵי בְּרִית כַּנַ"ל, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה נִצּל מִכָּל צַעַר וְיִסּוּרִין בַּדֶּרֶךְ, כִּי הַדְּרָכִים נִתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כַּנַ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' סִימָן כב לִקּוּטֵי חֵלֶק א, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ וּכְבָר דִּבַּרְנוּ בַּתּוֹרָה הַזֹּאת כַּמָּה פְּעָמִים:

וְזֶה בְּחִינַת נְשִׁיאַת כַּפַּיִם, כִּי הַכֹּהֲנִים עַל-יְדֵי נְשִׂיאַת כַּפֵּיהֶם בִּבְרִכַּת כֹּהֲנִים הֵם מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה בִּבְחִינַת (וַיִּקְרָא ט) וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרֲכֵם כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁלִּזְכּוֹת לִבְחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן צְרִיכִין לְמַלֹּאת הַיָּדַיִם מִשְּׁבָעָה רוֹעִים וְכוּ' בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת כט) שִׂבְעַת יָמִים תְּמַלֵּא יָדָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה זוֹכִין הַכֹּהֲנִים דַּיְקָא, כִּי עַל חִנּוּךְ הַכְּהֻנָּה נֶאֱמַר מִקְרָא זֶה שִׂבְעַת יָמִים תְּמַלֵּא יָדָם, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפֵּרוּשָׁה וְכָל זֶה הָיָה אָז לְתַקֵּן חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית שֶׁעִקַּר כֹּחָם הָיָה עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁקִּבֵּל מִיָּדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּצַּר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, עַיֵּן שָׁם וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְרָצָה לִמְחֹל וּלְתַקֵּן זֶה הַחֵטְא שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הָעֵגֶל וְצִוָּה לַעֲשׂוֹת הַמִּשְׁכָּן, אָז בִּשְׁעַת הַחִנּוּךְ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן וְהַכֹּהֲנִים נֶאֱמַר שָׁם, שִׂבְעַת יָמִים תְּמַלֵּא יָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חוֹתָם הַיָּדַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהָרוֹעִים שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין הַכֹּהֲנִים שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִקְרָא זֶה שִׂבְעַת יָמִים תְּמַלֵּא יָדָם כַּנַ"ל. נִמְצָא שֶׁהַכֹּהֲנִים

זוֹכִין לִבְחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קִרְיָה נֶאֱמָנָה, וְעַל-כֵּן כָּל עֲבוֹדָתָם שֶׁל הַכֹּהֲנִים הוּא בִּירוּשָׁלַיִם דַּוְקָא, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת וּבִנְיַן שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים שֶׁזּוֹכִין לְחוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַ"ל:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּגִמַר הַתְּפִלָּה אֲצָל שִׂים שָׁלוֹם. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לִבְחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים הַנַ"ל שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין וּמְמַלְּאִים אֶת חוֹתָם הַיָּדַיִן, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל יָדָם וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּלְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְכוּ', וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, כִּי תְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת דְּבֵקוּת וּבִטּוּל לָאַיִן סוֹף, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה, מִנִּסְתָּר נִגְלֶה, מִתְּפִלָּה תּוֹרָה וְכוּ' וְאָז יִהְיֶה לוֹ נִשְׁמָע אַחֵר גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְכֵן לְעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה שָׁם בָּאַר הֵיטֵב וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהַנִּשְׁמָע שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת מַאֲמָר הַשֶּׁלֶם וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה שְׁלֵם וְכוּ' וְעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין עַזּוּת הַגּוּף וְזוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְהַנִּשְׁמָה וּלְהַצַּדִּיק הַדּוֹר וְשֶׁיְּקַבֵּל הַגּוּף מֵהַנִּשְׁמָה. וְכֵן כְּלָלְיוּת הָעוֹלָם מֵהַצַּדִּיק יְקַבְּלוּ כָּל הַהֶאָרוֹת וְהַהַשְׁגוֹת שֶׁהַנִּשְׁמָה וְהַצַּדִּיק הַדּוֹר רוֹאִין וּמַשִּׂיגִין תָּמִיד וְכוּ', וְאָז נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קִרְיָה נֶאֱמָנָה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת הָאֱמוּנָה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא יִרְאָה שְׁלֵם, כִּי עִקַּר בִּנְיָנָהּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית יֵרֵא בּשֶׁת מַאֲמָר הַשֶּׁלֶם, הַיְנוּ יִרְאָה שְׁלֵם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ג

וְעַל-כֵּן בְּגִמַר הַתְּפִלָּה וְהַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע בְּחִינַת נִסְתָּר וְכוּ' כַּנַ"ל וּבְגִמַר הַתְּפִלָּה כְּשֶׁמַּגִּיעִין לִבְרִכַּת רְצֵה וּמוֹדִים וְכוּ' שֶׁהֵם גְּמַר הַתְּפִלָּה כְּעֵבֶד שֶׁקִּבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לד) וְאָז צְרִיכִים לִזְכּוֹת לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמָע, לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לִבְחִינַת יְרוּשָׁלַיִם יִרְאָה שָׁלֵם וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת רְצֵה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שָׁם בְּעֵת שֶׁהַכֹּהֲנִים רוֹצִין לִשָּׂא כַּפֵּיהֶם שֶׁאָז אוֹמְרִים שָׁם וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה וְכוּ' וְסִיּוּם הַבְּרָכָה שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבֹד, וְעַל-כֵּן אָז הַכֹּהֲנִים עוֹקְרִין רַגְלֵיהֶם בִּשְׁבִיל נְשִׂיאַת כַּפַּיִם. וְאַחַר כָּךְ מְבָרְכִין אֶת יִשְׂרָאֵל אֲצָל שִׂים שָׁלוֹם וְעִקַּר הַבְּרָכָה הוּא שָׁלוֹם שֶׁהוּא סִיּוּם גְּמַר בִּרְכָתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר נְשִׂיאַת כַּפַּיִם שֶׁל הַכֹּהֲנִים הוּא לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חוֹתָם הַיַּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קְרִיָּה נֶאֱמָנָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶם בִּשְׁעַת תְּפִלָּה דַּיְקָא, וְהָעִקָּר הוּא אֵצֶל בִּרְכַּת שִׂים שָׁלוֹם. וְזֶה עִקַּר בִּרְכָתָם בְּחִינַת וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם כַּנַ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת מַאֲמָר הַשָּׁלֵם הַנַ"ל, כִּי עוֹקְרִין רַגְלֵיהֶם בָּעֲבוֹדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַ"ל וְאַחַר כָּךְ מְבָרְכִין בְּשָׁלוֹם, הַיְנוּ בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קְרִיָּה נֶאֱמָנָה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת חוֹתָם הַיַּדַיִן שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַכֹּהֲנִים דַּיְקָא עַל-יְדֵי נְשִׂיאַת יְדֵיהֶם כַּנַ"ל:

חלק ד

כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל שִׂמְחוּת הָאֱמוּנָה מֵהַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת שִׁבְעָה רוֹעִים וְכוּ', וְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּל מֵהַנִּשְׁמָה שֶׁלּוֹ כָּל הַהֶאָרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת שֶׁהַנִּשְׁמָה מַשֶּׂגֶת שֶׁהַגּוּף גַּם כֵּן יֵדַע מִזֶּה. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם. וּלְעַזּוּת זוֹכִין עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְעִקַּר שִׂמְחוּת הַשִּׂמְחָה הוּא בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וּצְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְיַלֵּךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה וְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ נִשְׁמָע גְּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְכֵן לְעוֹלָם, עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בָּאֵין סוֹף וְכוּ' וְאָז זוֹכֶה לְשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל הַהֶאָרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת שֶׁהַנִּשְׁמָה מַשֶּׂגֶת, וְכָל כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָם יְכוֹלִין לְקַבֵּל מִצַּדִּיק הַדּוֹר וְכוּ' וְאָז זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְנִשְׁלָם חוֹתָם הַיַּדַיִן וְכוּ' כָּל זֶה מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל.:

וְלִכְאוֹרָה לְפוּם רִיהֲטָא נִרְאֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַנִּשְׁמָה שֶׁלּוֹ וְכוּ' וְכֵן לְצַדִּיק הַדּוֹר וְכוּ' כִּי אִם עַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הָעֶלְיוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף וְכוּ' וְאִם כֵּן לְפִי זֶה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁכְּבָר זָכָה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גְּבוֹהַּ כָּזֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁהִשִּׂיג הַנִּסְתָּרוֹת אִם כֵּן כְּבָר קִבֵּל הָאֲרוֹת וְהַשָּׂגוֹת הָרַבֵּה מֵהַנִּשְׁמָה, כִּי הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ הַשָּׂגַת הַנִּסְתָּר, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי הֶאָרַת וְהַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָה, וְאֵיךְ שַׁיָּךְ לוֹמַר שֶׁעַל-יְדֵי הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע הַזֶּה יִזְכֶּה לְעַזּוּת לְשַׁבֵּר עַזּוּת הַגּוּף וְלִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַנִּשְׁמָה וּלְהַצַּדִּיק, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁכְּבָר הִשִּׂיג נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כְּזֶה, בְּוַדַּאי כְּבָר שָׁבַר עַזּוּת הַגּוּף כִּי אִם לָאו אֵיךְ הָיָה זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע כְּזֶה, אַךְ בֶּאֱמֶת הַדְּבָרִים קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, כִּי בְּוַדַּאי הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע זֶהוּ בְּעַצְמוֹ הֶאָרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל הַגּוּף מֵהַנִּשְׁמָה, כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָם מֵהַצַּדִּיק כַּנַ"ל, כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּקַבְּלִין הַגּוּף וּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם מֵהַנִּשְׁמָה וְהַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע וְנִסְתָּר שֶׁבְּתְחִלָּה הָיָה נִסְתָּר מֵהֶם, אַךְ הֶמְשֵׁךְ הַדְּבָרִים וְקִשּׁוּרָם הוּא כָּךְ, כִּי בֶּאֱמֶת נִשְׁמָע נִקְרָא בְּעֵת שֶׁהַהַשָּׂגָה עֲדַיִן נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמָע שׁוּב אֵינוֹ

נִקְרָא בְּשֵׁם נִשְׁמָע כִּי אִם בְּשֵׁם נַעֲשֶׂה, כִּי כְּשֶׁמַּשִׂיג הַנִּשְׁמָע אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה וְיֵשׁ לוֹ נִשְׁמָע גְּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ וְכֵן לְעוֹלָם וְעִקַּר שֵׁם נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא הוּא בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת שִׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל כָּל הַהֶאָרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת מֵהַנִּשְׁמָה וּמֵהַצַּדִּיק שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע בְּעַצְמוֹ.:

דְּהַיְנוּ לְמָשָׁל אָדָם פָּשׁוּט הָעוֹמֵד בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה וְהַנַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה בִּפְשִׁיטוּת, וְהַנִּשְׁמָע שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא הַנִּסְתָּר הוּא גַּם כֵּן אֵיזֶה מַדְרֵגָה קְטַנָּה הַגָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ עֲדַיִן שׁוּם דֶּרֶךְ וְעֵצָה בַּעֲבוֹדַת ה' וְכָל הַדְּרָכִים וְהָעֵצוֹת הֵם בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת נִסְתָּר אֲצִלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה דְּבֵקוּת, הַיְנוּ שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּבְתַחֲנוּת וּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְכוּ' וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹרֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דֶּרֶךְ וְעֵצָה יִשָּׁרָה לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַתָּה הַדֶּרֶךְ וְהָעֵצָה הַזֹּאת הִיא נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת נִשְׁמָע כַּנַּ"ל. וְאָז עַל-יְדֵי זֶה הַדְּבֵקוּת וְהַתְּפִלָּה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבֹא לְשִׂמְחָה, בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שֶׁנַּעֲשֶׂה מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע כַּנַּ"ל, הַיְנוּ מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַפְּשׁוּטָה שֶׁלּוֹמֵד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁלּוֹ שֶׁפּוֹרֵשׂ כַּפָּיו וּמִשְׁתַּטֵּחַ עַצְמוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹרֵהוּ דֶּרֶךְ וְעֵצָה לַעֲבוֹדָתוֹ הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ זוֹכֶה לְשִׂמְחָה וְעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת זוֹכֶה לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִשְׁבָּר עֲזוּת גּוּפוֹ וְזוֹכֶה לְקַבֵּל הֶאָרוֹת וְהַשָּׂגוֹת מֵהַנִּשְׁמָה שֶׁלּוֹ, וְכֵן מֵהַצַּדִּיק הַדּוֹר, הַיְנוּ שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַנִּסְתָּר, הַיְנוּ שֶׁמַּשִּׂיג עַתָּה הַדֶּרֶךְ וְהָעֵצָה שֶׁהָיָה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ וְאָז לְפִי הַשָּׂגָתוֹ כֵּן נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קְרִיָּה נֶאֱמָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה שְׁלֵם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַנִּשְׁמָע שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה מַאֲמַר הַשָּׁלֵם כַּנַּ"ל, כִּי הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע בְּעַצְמוֹ זֶהוּ בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קְרִיָּה נֶאֱמָנָה, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק וּמֵהַנִּשְׁמָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְהַכְּלָל שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כְּשֶׁזּוֹכִין לָצֵאת מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע זֶה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע גְּבוֹהַּ יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַהַשָּׂגוֹת וְהָהֶאָרוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַנִּשְׁמָה וּמֵהַצַּדִּיק וְזוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי נִגְלֶה וְנִסְתָּר תּוֹרָה וּתְפִלָּה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְהַדְּבֵקוּת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין וּמְדַבְּקִין עַצְמָן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֵת שֶׁהַדָּבָר נִסְתָּר מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ זוֹכִין לְשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה

וּלְשַׁבֵּר עַזּוּת הַגּוּף וּלְקַבֵּל הָאֲרוֹת וְהַשָּׂגוֹת מֵהַנְּשָׁמָה וְהַצַּדִּיק, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר וְאָז נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קְרִיָּה נֶאֱמָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדִין וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָז נַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה וְאָז שׁוּב אֵין הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר הַזֶּה נִקְרָא בֻּשֶׁם נִשְׁמָע וְנִסְתָּר כִּי אִם בֻּשֶׁם נַעֲשֶׂה וְנִגְלֶה, וְאָז יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נִשְׁמָע וְנִסְתָּר גָּבוֹהַּ מִזֶּה, וְאָז חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל וּמִשְׁתַּטֵּחַ עַצְמוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַרְבֶּה בְּשִׂיחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁיּוֹרֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַנִּסְתָּר וְהַנִּשְׁמָע הַזֶּה וְאָז זֹאת הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַדִּבֵּקוּת נִקְרָא בֻּשֶׁם נִשְׁמָע, וְאָז עַל-יְדֵי הַנִּשְׁמָע הַזֶּה שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל חוֹזֵר וּמְשַׁבֵּר בְּיוֹתֵר הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְחוֹזֵר וּמְקַבֵּל הָאֲרָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מֵהַנְּשָׁמָה וּמֵהַצַּדִּיק וְזֹאת הַהֲאָרָה וְהַהַשָּׂגָה הוּא בְּעַצְמוֹ הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע הַנַּ"ל הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְאָז נִשְׁלָם וְנִבְנֶה בְּיוֹתֵר יְרוּשָׁלַיִם קְרִיָּה נֶאֱמָנָה וְכֵן מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא וְכֵן לְעוֹלָם:

חלק ו

כִּי קֹדֶם שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת מֵהַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע זֶה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה וְהַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, וְהַיְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת עַזּוּת הַגּוּף שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם כְּשֶׁרוֹצֶה לָצֵאת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְעִקַּר שִׁבְירַת עַזּוּת הַגּוּף עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְחֶדְוָה דַּיְקָא, וּלְשִׂמְחָה זוֹכִין עַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, הַיְנוּ תּוֹרָה וּתְפִלָּה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמֵד, וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לָצֵאת מִמַּדְרֵגָה זֹאת וְלַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר. וְעִקַּר עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה לְשַׁבֵּר עַזּוּת הַגּוּף שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה וּלְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת וְעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל דְּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁמְּשַׁבְּרִין עַזּוּת הַגּוּף דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּמְהַפְּכִין הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, וְזוֹכִין לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר שֶׁהִתְפַּלֵּל עָלָיו. שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַהַשָּׂגָה וְהַהֲאָרָה שֶׁהַנְּשָׁמָה וְהַצַּדִּיק מְאִירִין בּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם יְרוּשָׁלַיִם קְרִיָּה נֶאֱמָנָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְבֹאָרִים הֵיטֵב עִנְיַן נְשִׂיאַת כַּפַּיִם בִּנְמַר הַתְּפִלָּה בְּשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת, כִּי הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר, כִּי עִקַּר תְּפִלָּתֵנוּ הוּא בִּשְׁבִיל זֶה שֶׁנִּזְכֶּה לִרְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּלְפַרְנָסָתָהּ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן יד חֵלֶק א) וְאָז בִּנְמַר הַתְּפִלָּה בִּנְמַר בְּרָכוֹת הָאֶמְצָעִיּוֹת שֶׁאָנוּ בְּטוּחִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְסַיְּמִין בָּרוּךְ אַתָּה

וְכוּ' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְאָז מַתְחִילִין לְסַדֵּר שֶׁלֹּשׁ אַחֲרוֹנוֹת כְּעֶבֶד שֶׁקִּבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְכוּ' וְעַל-כֵּן אָז מַזְכִּירִין יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאוֹתְךָ בְּיִרְאָה נַעֲבֹד, כִּי הַיִּרְאָה הוּא בְּחִינַת מַאֲמָר הַשָּׁלֵם כַּנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁאָז מַתְחִיל לִהְיוֹת נִשְׁלָם בְּנִין יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז הַכֹּהֲנִים עוֹקְרִין רַגְלֵיהֶם לִנְשִׂיאַת כַּפַּיִם וְכַנַּ"ל.:

וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים מוֹדִים וְכוּ' וְכוֹרְעִין בְּמוֹדִים, וּמוֹדִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, מוֹדִים אֲנַחְנוּ וְכוּ' וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְכוּ' וְעִקַּר הַהוֹדָאָה הוּא עַל יְשׁוּעַת הַנֶּפֶשׁ, עַל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת וְהַטּוֹבוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְשָׁעָה שֶׁמְּסַבֵּב סִבּוֹת לְטוֹבָתוֹ בְּכָל עֵת בְּאֹפֶן שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה לוֹ תִּקּוּן לְנֶצַח עַל כָּל פָּנִים, וְאִם יִרְצֶה יוּכַל לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לְמַעֲלוֹת גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה לְהִתְעוֹרֵר לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.:

כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ טוֹב לַכֹּל תָּמִיד וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הָרַחֲמָנוּת וְהַטּוֹבוֹת אֱמִתִּיּוֹת הוּא טוֹבָה הַנִּצְחִית לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְחוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל, וּבְוַדַּאי אֵין עִקַּר רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָתֵת לְהָאָדָם פַּרְנָסָה וּבְרִיאוּת וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, כִּי מַה יִּתְרוֹן לוֹ בְּכָל זֶה אִם לֹא יִזְכֶּה חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי זֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי אֵין זֶה נִקְרָא טוֹבָה וְרַחֲמָנוּת אִם יִתְּנוּ לְאָדָם אֶלֶף אֲדוּמִים אוֹ יוֹתֵר בְּמַתָּנָה וְאַחַר כָּךְ יַכּוּ וְיַיְסְרוּ אוֹתוֹ בְּעִנּוּיִים קָשִׁים וּמָרִים כַּמָּה מֵאוֹת שָׁנִים, וּבִפְרָט הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ כָּל הָעֲתִידוֹת וּמִי יוֹדֵעַ כְּמוֹתוֹ שֶׁכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה הֶבֶל וְרִיק כְּצֵל עוֹבֵר וְאֵין שׁוּם טוֹבָה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרֵאת בְּשֵׁם טוֹבָה כְּלָל. וְאֵין שׁוּם טוֹבָה וְרַחֲמָנוּת נִקְרָאִין בְּשֵׁם טוֹבָה כִּי אִם כְּשֶׁיִּצְמַח מִזֶּה אֵיזֶה טוֹבָה וִישׁוּעָה לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכָל הַטּוֹבוֹת וְהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת הַכֹּל הוּא רַק מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח לְעוֹלָם וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ לְפָעָלָם, בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה אִם יִרְצֶה וְאִם לָאו עַל כָּל פָּנִים לֹא יִהְיֶה נֶאֱבָד לְגַמְרֵי, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן הַבְּחִירָה לָאָדָם, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל), בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ וְכוּ' וּמִי שֶׁנִּכְנָס אֵיזֶה זְמַן בַּעֲבוֹדַת ה' יָכוֹל לִרְאוֹת מֵרָחוֹק פְּלָאֵי פְּלָאוֹת, נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּאֹפֶן שֶׁיִּשְׂאַר קַיָּם בְּקִדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל וְכוּ':

וְהַכְּלָל שֶׁעִקַּר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁאָנוּ מְשַׁבְּחִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹדִים כַּנַּ"ל, עִקַּר הַהוֹדָאָה הוּא עַל יְשׁוּעוֹת הַנִּפְלָאוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לִבְלִי לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם

וְלֹא דַּי שֶׁאֵין מְרַחֵק אוֹתָנוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אַף גַּם בְּעֹצֶם רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים הוּא מְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְעוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת נוֹרָאוֹת בְּכָל עֵת בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה בְּכָל פַּעַם לָצֵאת מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה, מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה וּפוּרִים שֶׁמִּזְכִּירִין בְּבִרְכַּת נִסִּים שֶׁהוּא מַה שֶּׁזָּכוּ כְּלָל יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת יָוָן וְכֵן הָמָן הָרָשָׁע יִמַּח שְׁמוֹ שֶׁכֻּלָּם נִתְקַנְּאוּ בְּיִשְׂרָאֵל וְרָצוּ לְבַטְּלָם מֵעֲבוֹדָתָם, וְהָמָן הָרָשָׁע מֻחָמַת קִנְאָה זֹאת רָצָה לְכַלּוֹתָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים הָפַךְ מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, שֶׁהִפֵּךְ הַדִּבָּר בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ שֶׁלֹּא דַּי שֶׁלֹּא נִתְקַיְּמָה מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה חַס וְשָׁלוֹם, אַף גַּם זָכִינוּ שֶׁנִּתּוֹסַף לָנוּ עַל-יְדֵי זֶה שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם חֲנֻכָּה וּפוּרִים שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְקַבֵּל בָּהֶם הָאֲרוֹת גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת וּלְקַיֵּם בָּהֶם מִצְוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ עַל-יְדֵי הַנִּסִּים אֵלּוּ שֶׁהֵם הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה וְכוּ' וּמִקְרָא מְגִלָּה וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְרוּדִים אָז מְאֹד מְאֹד וְהֻשְׁחֲרוּ פְּנֵיהֶם כְּשׁוּלֵי קְדֵרָה וְכוּ' עַתָּה נִתְהַפֵּךְ בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ. וְנִתְהַפֵּךְ מִירִידָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה שֶׁזָּכִינוּ לְאוֹר גָּדוֹל כָּזֶה לְמִצְווֹת קְדוֹשׁוֹת וְיָמִים קְדוֹשִׁים כְּאֵלּוּ וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת אֲמִתִּיּוֹת בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לִבְלִי לִפֹּל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה הַבַּעַל דָּבָר בְּכָל יוֹם חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא, בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים הוּא מְהַפֵּךְ לָנוּ בְּכָל עֵת הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ עִקַּר בְּרָכַת מוֹדִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַכְּרִיעָה שֶׁל מוֹדִים, כִּי הַכְּרִיעָה וְהַהִשְׁתַּחֲוָיָה שֶׁמּוֹדִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּצּוֹלִין מֵהַצָּרָה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל זֶהוּ בְּעֻצְמוֹ בְּחִינַת הַיְרִידָה שֶׁנִּתְהַפְּכָה לַעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הוּא בְּחִינַת נְפִילָה בְּחִינַת (תְּהִלִּים עג) כְּמַעַט נָטָיוּ רַגְלַי וְהוּא בְּחִינַת (שָׁם מד) כִּי שְׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ. וְאָז צְרִיכִין לְהִשְׁתַּטֵּחַ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּכְרִיעָה וּבְהִשְׁתַּחֲוָיָה בִּתְחִנָּה תְּפִלָּה בַּקָּשָׁה בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג) יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה וְאָז כְּשֶׁהוּא חָזָק בָּזֶה כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים בַּאֲרִיכוּת אָז זוֹכֶה שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְּרִיעָה שֶׁל מוֹדִים שֶׁאָז כּוֹרְעִין בְּהוֹדָאָה שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁזָּכִינוּ לְהִנָּצֵל מִמָּה שֶׁנִּצַּלְנוּ וּלְשַׁבֵּר עֲזוּת הַגּוּף עַד שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַתָּה הָאָרַת וְהַשָּׁגַת הַנִּשְׁמָע שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם כַּנַּ"ל כָּל זֶה זָכִינוּ עַל-יְדֵי הַיְרִידָה שֶׁהוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַכְּרִיעָה, כִּי הַיְרִידָה נִתְהַפְּכָה לִבְחִינַת כְּרִיעָה וְהִשְׁתַּחֲוָיָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאָז מְקַבְּלִין אוֹר גָּדוֹל כַּיָּדוּעַ מִגֹּדֶל עֹצֶם הָאוֹרוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַכְּרִיעוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה וּבִפְרָט עַל-יְדֵי כְּרִיעַת מוֹדִים.:

נִמְצָא שֶׁבִּרְכַּת מוֹדִים וְהַכְרִיעָה הוּא בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה הַנַּ"ל וְאָז נִשְׁלָם בְּחִינַת הַשָּׁגַת הַנִּשְׁמָע הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר הַשָּׁלֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן אָז אַחַר בִּרְכַּת מוֹדִים אָז עוֹלִין הַכֹּהֲנִים וְנוֹשְׂאִין יְדֵיהֶם וּמְבָרְכִין אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם, כִּי אָז זוֹכִין לְקַבֵּל בְּשִׁלֵּמוּת בְּחִינַת הַשָּׁגַת הַנִּשְׁמָע שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר הַשָּׁלֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קְרָיָה נֶאֱמָנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, הַיְנוּ בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל עַל-יְדֵי יָדַיִם אֵלּוּ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבְּרָכָה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי כח) אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כד). וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַאֲמָר הַשָּׁלֵם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קְרָיָה נֶאֱמָנָה יִרְאֶה שָׁלֵם וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא שָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ (שָׁם כט), ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לְשָׁלוֹם בְּחִינַת יִרְאֶה שָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קְרָיָה נֶאֱמָנָה שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבְּרָכָה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר בִּרְכָתָם שָׁלוֹם, בְּחִינַת ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים' וְכוּ' בְּסִימָן לד לְקוּטֵי חֵלֶק א עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

מְבֹאָר שָׁם עִנְיַן הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא לְקַשֵּׁר הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל אֶל הַלֵּב שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְעוֹרֵר לִבּוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן צְרִיכִין לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וְכוּ' וְכֵן צְרִיכִין לְדַבֵּר עִם הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ הַכֹּל כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת 'צַדִּיק מוֹשֵׁל' לְקַשְּׁרוֹ אֶל הַלֵּב לְהָאִיר בְּחִינַת 'פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת' לְתוֹךְ בְּחִינַת וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת כְּדֵי לְבַטֵּל חֻרְפַּת לֵב עָרֵל לֵב שֶׁהֵם כָּל הָאַהֲבוֹת רָעוֹת אַהֲבַת הַנְּפוּלִין, כִּי שָׁם אֲצַל הַנְּקֻדָּה שׁוֹרֶה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אוֹר הַחֶסֶד שֶׁנִּשְׁאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם וְעַל-יְדֵי הָאַהֲבָה הַקְּדֻשָּׁה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַחֻרְפּוֹת לֵב, כִּי עַל כָּל הַפְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וּמְבֹאָר שָׁם בְּתִחְלָתוֹ שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן הַתְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם בְּאוֹת ג מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם מֵעִנְיַן הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע עַל-יְדֵי כְּלִי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים א), וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם וְכוּ' וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הַצַּדִּיק הֵם בְּוַדַּאי בִּשְׁלֵמוּת וּבִמְלֹאָהּ לָכֵן יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי זֶה נִקְרָא בְּחִינַת מְלֹאפוּם לְהוֹרוֹת שֶׁהַפֶּה שֶׁלּוֹ בִּמְלֹאָהּ וּבִשְׁלֵמוּת וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹאפוּם וְכוּ' וּמְלֹאפוּם הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה עִם וָאו וְכוּ' וּבְחִינַת מְלֹאפוּם יֵשׁ בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת, כִּי עֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עִם הַלּוּחוֹת וְכוּ', עַיֵּן

שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וּכְפִי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁלּוֹ כֵּן יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר דַּיְקָא בְּחִינַת הָרְחֵב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ וְעִקַּר הַמֶּמְשָׁלָה בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל הוּא לְהָאִיר וּלְהִתְעוֹרֵר הַלֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת לְתוֹךְ הַלֵּב לְבְחִינַת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַחֻרְפּוֹת לֵב שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲווֹת שֶׁהֵם אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין, כִּי שָׁם אֵצֶל הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שׁוֹרֶה אוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּסוֹף הַתְּפִלָּה אֵצֶל שִׂים שָׁלוֹם, כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הַנַּ"ל הִוא בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְשָׁם שׁוֹרֶה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת כֹּהֵן, בְּחִינַת אַבְרָהָם, בְּחִינַת אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַתְּפִלָּה לְהָאִיר וּלְקַשֵּׁר הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת אֶל הַלֵּב כְּדֵי לְבַטֵּל חֻרְפַּת לֵב עַל-יְדֵי אוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשּׁוֹרֶה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל לִבּוֹ, כִּי הַתְּפִלָּה הוּא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ב), "אֵיזֶהוּ עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זוֹ תְּפִלָּה, כִּי זֶהוּ עִקַּר עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה לְטַהֵר וּלְזַכֵּךְ הַלֵּב מִכָּל הַחֻרְפּוֹת לֵב עָרֵל לֵב עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה מִתְגַּבְּרִין בְּיוֹתֵר כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְכָל מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁבַּלֵּב, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה בָּאָה בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְבַטְּלָם, כִּי כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְכָל הַבִּלְבּוּלִים כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת חֻרְפַּת לֵב, עָרֵל לֵב, שְׁבִירַת לֵב, כִּי הֵם מְחַרְפִין וּמְבַזִּין וְשׁוֹבְרִין לִבּוֹ שֶׁל אָדָם וּמַחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה רוֹצֶה לְבַטְּלָם כַּנַּ"ל עַל-כֵּן הֵם מִתְגַּבְּרִין אָז בְּיוֹתֵר כְּדֶרֶךְ כָּל הַנִּלְחָמִים זֶה עִם זֶה שֶׁכְּשֶׁשָּׂא צַד אֶחָד לְבַטֵּל אֶת חֲבֵרוֹ, אָז מִתְעוֹרֵר חֲבֵרוֹ וּמִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּכָל כֹּחוֹתָיו וְחֵילוֹתָיו מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁרוֹצִים לְהַעֲבִירוֹ וּלְבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי, עַל-כֵּן בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה הוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְחַנָּה מְדַבֶּרֶת עַל לִבָּהּ (שְׁמוּאֵל א, א), שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה לְקַשֵּׁר הַדִּבּוּר אֶל הַלֵּב כְּדֵי לְבַטֵּל חֻרְפַּת לֵב, שְׁבִירַת לֵב עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַחֻרְפּוֹת לֵב כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּסוֹף הַתְּפִלָּה אֵצֶל שִׂים שָׁלוֹם אָז עוֹלִין הַכֹּהֲנִים לְדוּכָן לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה וְזֶה מַה שֶּׁפִּעֲלָנוּ בְּכָל הַתְּפִלָּה שֶׁזּוֹכִין שֶׁעַתָּה בִּגְמַר הַתְּפִלָּה עוֹלִין הַכֹּהֲנִים לְבָרֵךְ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל

שׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּגְמַר הַתְּפִלָּה אָז צְרִיכִין הַכֹּהֲנִים לַעֲלוֹת לַדּוּכָן, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עוֹלִין אֵצֶל שִׁים שָׁלוֹם, וְסִיּוּם בִּרְכוֹתֵיהֶן הוּא שָׁלוֹם, כִּי הָאַהֲבָה בְּחִינַת כֹּהֵן שׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכְּהֻנָּה שֶׁל פִּינְחָס, הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק ג

וְעַל כָּל אֵין מְבָרְכִין אֶלָּא בִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם, כִּי נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הוּא בְּחִינַת נְשִׂיאַת הַלֵּב, כִּי הַיָּדִים סְמוּכִין לַלֵּב. וְעַל-יְדֵי נְשִׂיאַת כַּפַּיִם נִתְנַשֵּׂא הַלֵּב בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג) נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם, הֵינוּ שֶׁעַל-יְדֵי נְשִׂיאַת כַּפַּיהֶם שֶׁל הַכֹּהֲנִים לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל הֵם מְנַשְּׂאִין הַלֵּב אֶל הַדִּבּוּר פֶּה שֶׁשָּׁם אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּקָּבֵל הַלֵּב הָאָרָה וְתִקּוּן מִשָּׁם כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁנִּגְמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַהֲבָה הַשּׁוֹרָה אֵצֶל הַבְּרִית שָׁלוֹם שֶׁהוּא הַנְּקֻדָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, 'בְּאַהֲבָה' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה בְּחִינַת כֹּהֵן בְּחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן מְכַפֵּר עַל כָּל הָעֲוֹנוֹת זֶה בְּחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל הַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה', יָאֵר ה', יִשָּׂא ה' כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם נְקֻדַּת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, וּנְקֻדַּת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ וּנְקֻדַּת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּעַצְמוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה נְקֻדּוֹת אֵלּוּ עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי הַנְּקֻדָּה הִוא בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, בְּחִינַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמה) צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו, כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הִוא בְּחִינַת הַחֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן מְרֻמָּזִין הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת בְּהַשְּׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת שֶׁל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים וְכַנַּ"ל וְיֵשׁ לְרַמֵּז בְּפְרָטִיּוּת שָׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל בְּהַשָּׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל הַכֹּהֲנִים, כִּי בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה יְבָרֶכְךָ ה' וְכוּ' כְּנֶגֶד נְקֻדַּת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְקוֹר הַבְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כד), יִשָּׂא בְּרָכָה מֵאֵת ה' שֶׁתְּחִלָּה צְרִיכִין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁהוּא מְקוֹר הַבְּרָכָה וְזֶהוּ "וְיִשְׁמְרֶךָ" מִן הַמַּזִּיקִין שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת שֶׁכֻּלָּם נִתְהַוּוּ מִן שְׁבִירַת כֵּלִים כַּיָּדוּעַ וְעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִמְּקוֹר הַבְּרָכָה מִבְּחִינַת נְקֻדַּת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הַשְּׁבִירָה, וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִן הַמַּזִּיקִין 'יָאֵר ה' פָּנָיו' וְכוּ' זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַשֵּׁנִיָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ זֹאת הַנְּקֻדָּה וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת יָאֵר ה' פָּנָיו בְּחִינַת הָאָרַת פָּנִים, כִּי הַנְּקֻדּוֹת

טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת צַדִּיק הֵם בְּחִינַת פְּנֵי ה', כִּי צַדִּיקָיְא אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא וְכָל מַה שֶּׁמְּאִירִין יוֹתֵר מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ מֵאִיר יוֹתֵר הָאָרַת פְּנֵי ה' וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר בָּעוֹלָם הָאָרַת פָּנָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קה), דִּרְשׁוּ ה' וְעָזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד וּכְתִיב (שָׁם כד), זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה וְעִקַּר בַּקְּשַׁת פָּנָיו יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד מְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם בְּכָל פַּעַם וּמְבַקֵּשׁ וּמִשְׁתַּדֵּל שֶׁיְּקַבְּלוּ הֶאָרָה זֶה מִזֶּה מֵהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּלִבָּם שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּנֵי ה' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִמָּלֵא מִשְׂאֲלוֹת לִבָּם וְיָאֵר בָּהֶם פָּנָיו בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ (דִּבְרֵי הַיָּמִים א כח) וְזֶה בְּחִינַת בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ, שֶׁעַל-יְדֵי רֹב עָם שֶׁמְּבַקְּשִׁין לְדַבֵּר בְּיִרְאַת שָׁמַיִם לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִזֶּה לָזֶה כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה הַדְרַת מֶלֶךְ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר פְּנֵי ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְרַת מֶלֶךְ, בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו וְכוּ' וְכֵן מְבֹאָר שָׁם בְּמִזְמוֹר הוֹדוּ הַנַּ"ל שֶׁבַּקְּשַׁת פָּנָיו יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂיחָה שֶׁמְּדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ לְעוֹרְרוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמְּבֹאָר שָׁם מִקֹּדֶם שֶׁמַּזְהִיר, שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו, דְּהֵינוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לָשׂוּחַ וּלְדַבֵּר הַרְבֵּה אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁתָּאִיר הַנְּקֻדָּה מִזֶּה לָזֶה וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּרְשׁוּ ה' וְכוּ' בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד שֶׁמַּזְהִיר אַחַר כָּךְ וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת יָאֵר ה' פָּנָיו הוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ, 'וִיחֻנֶּךָּ', שֶׁיִּתֵּן לְךָ חֵן, כִּי עִקַּר הַחֵן וְהַיֹּפִי וְהַהֲדוּר הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי כְּשֶׁנִּכְלָלִין הַגְּוָנִין רַבִּים זֶה בָּזֶה זֶה עִקַּר הַחֵן וְהַיֹּפִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה אַחֲוֵי לָן מָנָא עַל-פָּסוּק חֵן בְּעֵינֵי ה' (סִימָן כה לִקּוּטֵי חֵלֶק א), עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם לְהָאִיר הַנְּקֻדּוֹת מִזֶּה לָזֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרַת פָּנִים. וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִכַּמָּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִזֶּה לָזֶה שֶׁהֵם עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר עַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל הַחֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי רִבּוּי הַגְּוָנִין וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּאִירִין וְנִתְגַּלִּין מִזֶּה לָזֶה, כִּי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֵן הֵן וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכָל מַה שֶּׁמִּרְבִּין לְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת מְאִירִין יוֹתֵר עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַחֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר. וְזֶהוּ, "יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ" שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַשְּׁנִיָּה וְכַנַּ"ל 'יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ' זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַשְּׁלִישִׁית הַנַּ"ל, שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר הַנְּקֻדָּה טוֹבָה מִינַּהּ וּבַהּ כְּדֵי לְקַשֵּׁר פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת אֶל הַלֵּב וְכוּ' וְזֶהוּ, יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, שֶׁיִּשָּׂא הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל 'אֵלֶיךָ', הֵינוּ שֶׁבְּרַחֲמָיו יְקַשֵּׁר הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב שֶׁתָּאִיר הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב כְּדֵי לְבַטֵּל חֶרְפַּת לֵב וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ מְסַיְּמִין וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם זֶהוּ תַּכְלִית שְׁלֵמוּת כָּל הַשָּׁלֹשׁ

בְּרָכוֹת שֶׁהֵם לְהַמְשִׁיךְ הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה הַשּׁוֹרָה אֵצֶל הַבְּרִית שָׁלוֹם שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַשֶּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל אֶל הַלֵּב זֶהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁהַנְּקֻדּוֹת רְחוֹקִין מֵהַלֵּב חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵין שָׁלוֹם, בְּחִינַת (תְּהִלִּים לח) אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי וְכוּ', בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ י) חָלַק לִבָּם, שֶׁהַלֵּב חָלַק מֵהַנְּקֻדָּה, אֲבָל כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם בְּחִינַת וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם שֶׁמְּסַיְּמִין בִּרְכַּת כֹּהֲנִים וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְהִנֵּה מְבֹאָר עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְהָאִיר וּלְקַשֵּׁר הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת אֶל הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְלֵאפוּם בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, כִּי יִשְׂרָאֵל מוֹשְׁלִין בִּתְפִלָּתָן לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת רְפוּאוֹת וּפַרְנָסָה בָּנַי, חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וְכוּ', וֶאֱפְלוּ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע וְעַל-כֵּן הֵם ח"י בִּרְכָאִין דִּצְלוֹתָא כְּנֶגֶד בְּחִינַת צַדִּיק חַי עָלְמִין כַּיָּדוּעַ וּמְבֹאָר בַּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּאוֹת ו' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וּבְחִינַת מְלֵאפוּם יֵשׁ בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת, כִּי עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עִם הַלּוּחוֹת הוּא בְּחִינַת מְלֵאפוּם שֶׁהוּא יוּד, וְהַלּוּחוֹת הֵם וָא"ו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בָּתְרָא יד) וְכוּ' וְהַתּוֹרָה עִם הָעוֹלָם גַּם כֵּן יוּד וָא"ו, כִּי הַתּוֹרָה הִיא יוּד שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית חָכְמָה וְהָעוֹלָם הוּא וָאו שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְצַדִּיק עִם יִשְׂרָאֵל הֵם גַּם כֵּן יוּד וָאו וְכוּ' וְאֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְנֵי עַצְמוֹ יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינַת יוּד וָאו יוּד עַל-שֵׁם הַפֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת ו' עַל שֵׁם וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לוּחוֹת שֶׁהֵם וָא"ו כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג), קָשְׁרֵם וְכוּ' כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ וְכוּ', עַיִן שָׁם וְעַל-פִּי זֶה נוּכַל לְבָאֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהֵם קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה וּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ, וּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כִּי בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הוּא חוֹשֵׁב בְּעִנְיַן הַמְּלֵאפוּם ד' בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וּכְנֶגֶד זֶה הֵם אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי הַתְּפִלָּה עִקָּרָהּ לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר וּלְקַשֵּׁר הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֵאפוּם כַּנַּ"ל:

כִּי בִּתְחִלָּה אוֹמְרִים קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁהֵם לְטַהֵר עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הוּא עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הַמְּלֵאפוּם שֶׁל הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָם אֶל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי קֹדֶם שֶׁמְּטַהֲרִין עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה בְּוַדַּאי אֵין לוֹ כֹּחַ לְהִתְקַשֵּׁר אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁבָּזֶה מְטַהֲרִין וּמְבָרְרִין עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה מֵהַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מְקַשְּׁרִין עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת וָא"ו אֶל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יוּד וּבִשְׁבִיל זֶה הָיוּ אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בִּשְׁעַת הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּנוֹת לְטַהֵר הָעוֹלָם וּלְקַשְּׁרוֹ אֶל הַתּוֹרָה וּבִשְׁבִיל זֶה הָיוּ עוֹסְקִין בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית שֶׁמְּדַבֵּר מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא אֶת

הָעוֹלָם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין וּמְאִירִין בְּחִינַת הַוָּאו הַנַּ"ל שֶׁיִּתְקַשֵּׁר אֶל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוּד, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, כִּי בְּרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן ה), בְּרֵאשִׁית נְקֻדָּה בְּהֵיכְלֵהּ, בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה, כִּי כְּשֶׁמְּעִידִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא חָכְמָה בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי בְּהּ בָּרָא הָעוֹלָם, כִּי בְּאוֹרָיְתָא בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד), כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וְזֶה בְּחִינַת פֶּרֶק 'אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים' שֶׁאוֹמְרִים כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהָאִיר כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁיְּאִירוּ בְּכָל הָעוֹלָם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהָעוֹלָם לְהִתְקַשֵּׁר אֶל הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הֶאָרַת עֶצֶם הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הוּא בִּבְחִינַת הַמְקֻדָּשׁ עִקַּר יְסוֹדוֹ עַל נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁשָּׁם הָיָה עוֹמֵד הָאָרוֹן עִם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וְשָׁם עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם אֶל הַתּוֹרָה וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה לְכָל מְקוֹמוֹת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וּמִשָּׁם לִירוּשָׁלַיִם וּלְכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה בְּעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ כְּנֶגֶד אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁעִקָּרהּ בְּחִינַת יוּד, בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וְכָל מַה שֶּׁהַמָּקוֹם סָמוּךְ יוֹתֵר לִנְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה הוּא מְקֻדָּשׁ בְּיוֹתֵר וְכָל קָרְבָּן לְפִי כַּפָּרָתוֹ כֵּן הָיָה לוֹ מָקוֹם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִשְׁחִיטָתוֹ וְלִזְרִיקָתוֹ וְכוּ', כִּי עִקַּר כַּפָּרַת כָּל הָעֲוֹנוֹת הֵם עַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁשָּׁם אוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה בִּבְחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה וְעַל-כֵּן הָיוּ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּפִי שֶׁהָיָה הַקָּרְבָּן צָרִיךְ לְכַפֵּר כֵּן הָיָה לוֹ מָקוֹם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהָיָה הַקָּרְבָּן צָרִיךְ לְכַפֵּר בְּיוֹתֵר הָיָה לוֹ מָקוֹם מְיֻחָד וְקִבּוּעַ בְּיוֹתֵר, כְּגוֹן קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁצְּרִיכִין צָפוֹן דָּיְקָא וְכֵן יֵשׁ קָרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְהַכְנִיס דָּמָן לַהֵיכָל. הַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁהָיוּ צְרִיכִין בָּזֶה הַקָּרְבָּן לְהַמְשִׁיךְ הַכַּפָּרָה בְּיוֹתֵר מִנְּקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז אָנוּ צְרִיכִין לְכַפֵּר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם עַל כָּל הָעֲוֹנוֹת וְהַחֲטָאִים וְהַפְּשָׁעִים שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, עַל-כֵּן אָז הָיָה צָרִיךְ הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים לִנְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה בְּעַצְמָהּ לִמְקוֹם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת לְהַמְשִׁיךְ הַכַּפָּרָה וְהַסְּלִיחָה מֵעֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכַּפָּרָה בְּחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה לְקַשֵּׁר הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עִם הַלּוּחוֹת, כִּי הִתְקַשְּׁרוּת וְהִתְחַבְּרוּת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁל הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת אֶל הַלּוּחוֹת הוּא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, כִּי הַתּוֹרָה הִיא אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מִכָּל הָרוּחָנִיּוּת. וְעַל-כֵּן

הוּא דָּבָר פָּלָא מְאֹד שֶׁתּוֹכַל הַתּוֹרָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁיִּצְטַיְּרוּ וְיִכָּתְבוּ עַל הַסֵּפֶר אוֹ עַל הַלּוּחוֹת רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל צִמְצֵם אֶת אוֹר הַתּוֹרָה בְּכַמָּה וְכַמָּה צִמְצוּמִים עַד שֶׁנִּתְצַמְצְמָה הַתּוֹרָה בָּאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁנִּכְתְּבוּ עַל הַלּוּחוֹת וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת לב) וְהַלּוּחוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹקִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתָּב אֱלֹקִים הוּא וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַלּוּחוֹת שֶׁהָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהִצְטַיֵּר בָּהֶם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה זֶה מַעֲשֵׂה ה', כִּי הֵם מַעֲשָׂיו וְנִפְלְאוֹתָיו בְּחִינַת מַעֲשֵׂה אֱלֹקִים הֵמָּה וְזֶהוּ, וְהַמִּכְתָּב, שֶׁנִּכְתְּבוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל הַלּוּחוֹת מִכְתַּב אֱלֹקִים הוּא, כִּי הֵם מַעֲשֵׂה ה' וְנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים שֶׁיּוּכְלוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהִצְטַיֵּר וּלְהִכָּתֵב עַל הַלּוּחוֹת, כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשָׁם הֵם אוֹרוֹת נִשְׂגָּבִים וַעֲצוּמִים מְאֹד שֶׁאֵין כָּל הָעוֹלָמוֹת יְכוֹלִים לְסָבֹל אוֹרָם, מִכָּל שֶׁכֵּן עוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי, אַךְ בְּנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים נִתְצַמְצְמוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּכְתְּבוּ עַל הַלּוּחוֹת וְכַנַּ"ל וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת אוֹר הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בָּעֵגֶל נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּנְחוּמָא עֵקֶב יא) שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנַעֲשׂוּ הַלּוּחוֹת כְּבֵדִים בְּיַד מֹשֶׁה וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁתַּבְּרוּ, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין הַלּוּחוֹת יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן פָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת מֵהַלּוּחוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁתַּבְּרוּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַלּוּחוֹת שֶׁיְּקַבְּלוּ וְיִסְבְּלוּ אֶת אוֹר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי אִם כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם וּמְכַוְּנִין אֶת לִבָּם אֶל הַתּוֹרָה וּמִשְׁתַּדְּלִים שֶׁיִּהְיוּ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה נֶחְקָקִים וְנִכְתָּבִים עַל לִבָּם בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ג) כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה לְמַעַן אַהֲבָתָם וּמְצַמְצֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּדָרָכִים נִפְלָאִים וּמְזַכֵּךְ אֶת זֶה הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל אוֹר הַתּוֹרָה וְאָז יְכוֹלִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהִצְטַיֵּר וּלְהִכָּתֵב וּלְהִתְקַיֵּם עַל הַלּוּחוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה עַל הַקְּלָף וְעַל-כֵּן עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אַחַר שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ כּוֹתְבִים סִפְרֵי הַתּוֹרָה עַל הַקְּלָף וְהַנִּיָּר, אַף-עַל-פִּי-כֵן לָאו כָּל אֶחָד זוֹכֶה לְאוֹר הַתּוֹרָה, כִּי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלוֹ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּתוּבִים וּקְשׁוּרִים הֵיטֵב עַל הַסֵּפֶר, כִּי יֵשׁ בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ הַשִּׂכְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵרוּבִין נד) שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּתוּבִים עַל הַסֵּפֶר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ רוֹאֶה אוֹרָם כְּלָל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂכְחַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשִּׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁהָאוֹתִיּוֹת פָּרְחוּ מֵהַלּוּחוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁבְּרוּ כַּנַּ"ל עַד שֶׁיֵּשׁ לְפָעָמִים שֶׁרוֹאֶה בְּהַתּוֹרָה לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם אִם אֵינוֹ מְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ אֶת הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא עב), זָכָה-נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה-נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל:

וְעִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת וְהִתְחַבְּרוּת אוֹר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אֶל הַסֵּפֶר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן שִׁבְרֵי לוּחוֹת כַּנַ"ל, הוּא עַל-יְדֵי נִגּוּן וְזִמְרָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסֵד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כִּי עִקַּר הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי דְּבָרִים הָרְחוֹקִים זֶה מִזֶּה מְאֹד שֶׁהֵם כְּמוֹ שְׁנֵי הֶפְכִּים, עִקַּר הִתְחַבְּרוּתָם עַל-יְדֵי נִגּוּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן רלז) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַפַּעַם יִלֹּוֶה אִישִׁי אֵלַי שֶׁאָמְרָה לֵאָה כְּשֶׁנּוֹלַד לָוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּנִגּוּנָא, כִּי עִקַּר הַדְּבֵקוּת וְהַהִתְחַבְּרוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִזֶּה הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל וְהַנָּשְׁמוּד מְאֹד הוּא עַל-יְדֵי נִגּוּן וְזִמְרָה וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁאֲפִלּוּ הָאָדָם הָרָחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֻנָּח בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַל-פִּי רֹב עַל-יְדֵי נִגּוּן נִתְעוֹרֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם רַק כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין הַנִּגּוּן מִמְּנַגְּנִים רְשָׁעִים אוֹ קַלִּים הַמְּצוּיִים עַכְשָׁיו בְּיוֹתֵר אֲזַי יוּכַל לְהַזִּיק לוֹ בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ג לְקוּטֵי א), אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹמְעִים נִגּוּנִים וּזְמִירוֹת מֵאֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת הַמְכַוְּנִים אֶת לִבָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹ כְּשֶׁמְּנַגֵּן בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נִגּוּן וְכַוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם יְכוֹלִים לְהִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי זֶה מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵאֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַחִבּוּר וְהַדְּבֵקוּת מֵעוֹלָם הַזֶּה הַנַּשְׁמִי לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנִשְׂגָּב מְאֹד, בִּפְרָט מִי שֶׁחָטָא וְנִתְרַחֵק מְאֹד מֵאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם הוּא עַל-יְדֵי נִגּוּן וְזִמְרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן יְסֵד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא עוֹסֵק לְתַקֵּן פְּגַם שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁבָּא עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה כָּל הַחֻרְבָּנוֹת כַּיָּדוּעַ, וְדָוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ שֶׁעוֹסֵק לְתַקֵּן זֹאת שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, עַל-כֵּן יְסֵד סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כִּי עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה מְתַקְּנִים שִׁבְרֵי לוּחוֹת, כִּי עַל-יְדֵי נִגּוּן מְדַבְּקִים וּמְחַבְּרִים הַלֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא עַד שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת כָּתֻבִים עַל לוּחַ לִבָּךְ וּכְמוֹ כֵן כְּפִי מַה שֶּׁהַלֵּב נִמְשָׁךְ אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ כֹּחַ לְהַלּוּחוֹת לִסְבֹּל אוֹר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבִירַת הַלֵּב כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ג) קָשְׁרֵם עַל גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבָּךְ שֶׁנִּסְמְכוּ זֶה לָזֶה, כִּי הַגָּרְגֶּרֶת שֶׁהוּא הַגָּרוֹן הוּא מוֹצִיא קוֹל הַנְּגִינָה, כִּי מִשָּׁם יוֹצְאִין כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת וְזֶהוּ כְּשֶׁהַנְּגִינָה שֶׁלּוֹ לַשָּׁמַיִם, שֶׁמְּנַגֵּן וּמְזַמֵּר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַתּוֹרָה וְכַנַ"ל וְזֶהוּ קָשְׁרֵם עַל גַּרְגְּרוֹתֶיךָ שֶׁיִּרְאֶה לְקַשֵּׁר דִּבְרֵי

הַתּוֹרָה אֶל הַגַּרְגֶּרֶת שֶׁשָּׁם קוֹל הַנְּגִינָה, הַיְנוּ שֶׁכָּל קוֹלוֹת הַנְּגִינָה שֶׁלּוֹ יִהְיוּ לַשָּׁמַיִם לְקַשֵּׁר דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בְּלִבּוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה כָּתְבם עַל לוּחַ לִבֶּךָ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁיִּהְיוּ נִכְתָּבִין וְנֶחְקָקִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּלִבּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַלּוּחוֹת וְהַסְּפָרִים לְקַבֵּל אוֹר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְשֶׁיִּתְקַיְּמוּ בָּהֶם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן שִׁבְרֵי לוּחוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְדַבֵּק עַצְמֵנוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְכְלֹל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִדְבֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁאוֹמְרִים מִקֹּדֶם וְעַל-כֵּן פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה הֵם בִּבְחִינַת חִבּוּר הָעֶשְׂרֶת הַדִּבְּרוֹת אֶל הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְלָאפוּם, כִּי עִקַּר הַחִבּוּר שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הָעֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת אֶל הַלּוּחוֹת הוּא עַל-יְדֵי נִגּוּן וְזִמְרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה, וְעַל-כֵּן הֵם עֶשְׂרָה הַלְלוּיוֹת כְּנֶגֶד עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁירַת הַיָּם שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא בִּבְחִינַת כְּתִיבַת סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא דָּבָר נִפְלָא מְאֹד שֶׁיִּהְיוּ יְכוֹלִים לְהִצְטַיֵּר אוֹר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל הַסֵּפֶר וְכַנַּ"ל, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל מְצַמְּצֵם אוֹתָם בְּצִמְצוּמִים נִפְלָאִים עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְהִצְטַיֵּר עַל הַסֵּפֶר וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהוּא בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית א) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, שֶׁמִּשָּׁם הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף כַּמּוּבָא, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁכְּמוֹ שֶׁבִּשְׁעַת הַבְּרִיאָה קִבֵּץ וְכִנֵּס כָּל הַמַּיִם לְמָקוֹם אֶחָד כְּמוֹ כֵן בְּכֹחוֹ צָוָה גַּם עַתָּה שֶׁיִּקָּווּ הַמַּיִם וְיִבָּקְעוּ כְּדֵי שֶׁיֵּעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְזֶהוּ בְּחִינַת צְמָצוּם אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁיּוּכַל זֶה הָעוֹלָם לְסָבֹל אוֹתוֹ כִּי אוֹר הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא בְּחִינַת יָם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם, בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים וּמֵחֲמַת גֹּדֶל הַיָּם שֶׁל הַחָכְמָה אִי אֶפְשָׁר לְכָנֵס לְתוֹכוֹ וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כִּי אִם כְּשֶׁמְּכִינִין לִבּוֹ הֵיטֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו וּבְדָרָכָיו הַנִּפְלָאִים הוּא מְצַמְּצֵם מֵימֵי הַדַּעַת וְנוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַתַּחְתּוֹנִים לְקַבֵּל מֵימֵי הַדַּעַת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת צְמָצוּם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כָּל אוֹת וָאוֹת נִמְשָׁךְ מִמַּעְיָן הַנּוֹבֵעַ מִמַּעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה' וּמֵאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל הַמְכִינִים לִבָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא נָתַן כֹּחַ בָּאוֹת שֶׁיּוּכַל לְצַמְצֵם יָם הַחָכְמָה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַעֲבֹר בּוֹ לִינֹק מֵאוֹר הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְהַשָּׂגוֹת נוֹרָאוֹת בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְכִלְתָּא בְּשַׁלַּח) שֶׁאֲפִלּוּ שִׁפְחָה רָאֲתָה עַל הַיָּם וְכוּ', כִּי קְרִיעַת יַם סוּף

הוּא בְּחִינַת בְּקִיעַת מֵימֵי הַדַּעַת עַל-יְדֵי צְמָצוּמִים נִפְלָאִים שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַעֲבֹר דֶּרֶךְ שָׁם וְלִשְׁאֹב מִשָּׁם בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה יב) וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה וְתַרְגּוּמוֹ וּתְקַבְּלוּן אוּלְפָן חָדַת וְכוּ' וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבְגָלוּתָא קַדְמָאָה בְּמַטֶּה דִּילָךְ בָּזַע יַמָּא וּבְגָלוּתָא בַּתְרָאָה בְּקָנֶה דְּאִיהוּ קַלְמָסָא בָּזַע יַמָּא דְּאוֹרַיְתָא, כִּי הַקּוּלְמוֹס שֶׁכּוֹתֵב דִּבְרֵי תּוֹרָה עַל הַסֵּפֶר הוּא בִּבְחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ שִׁירָה עַל הַיָּם, כִּי עִקַּר הַדְּבֵקוּת וְהַחִבּוּר שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל הַסֵּפֶר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף הוּא עַל-יְדֵי שִׁירָה וּנְגִינָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת תֵּבַת נֹחַ וְתֵבַת מֹשֶׁה שֶׁהָלְכוּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כִּי הַתֵּבוֹת שֶׁל נֹחַ וּמֹשֶׁה נִמְשְׁכוּ מִתֵּבוֹת וְאוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר מֵימֵי הַמַּבּוּל נִמְשְׁכוּ מֵחֲמַת שֶׁחָטְאוּ נֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּפָגְמוּ בַּבְּרִית עַד שֶׁלֹּא יָכְלוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהִתְצַמְצֵם בָּזֶה הָעוֹלָם וּלְקַיֵּם הָעוֹלָם, כִּי גַּם בִּימֵי נֹחַ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁקְּדָמָה לָעוֹלָם וּבָהּ בָּרָא הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ וְגַם כְּבָר נִצְטַוִּינוּ בְּשֶׁבַע מִצְוֹת וּבָהֶם הָיָה תְּלוּי קִיּוּם הָעוֹלָם אָז וְהֵם עָבְרוּ עֲלֵיהֶם וְעַל-יְדֵי זֶה לֹא הָיוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה יְכוֹלִים לְצַמְצֵם מֵימֵי הַיָּם וְהַתְּהוֹם וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שֶׁנִּפְתְּחוּ כָּל מַעְיְנוֹת תְּהוֹם רַבָּה עַד שֶׁבָּא הַמַּבּוּל וְנֹחַ שֶׁהָיָה צַדִּיק נִצֹּל עַל-יְדֵי הַתֵּבָה שֶׁנִּמְשְׁכָה מִתֵּבוֹת וְדִבּוּרִים מַמָּשׁ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת וְתֵבַת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכָה לְקַיֵּם, עַל-יְדֵי זֶה זָכָה לִכְנֹס בַּתֵּבָה וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ בְּהַתֵּבָה לֵילֵךְ עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְעַל-יְדֵי זֶה נִצֹּל הוּא וְזַרְעוֹ וְכוּ' וְנִתְקַיְּמִים הָעוֹלָם וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת תֵּבַת מֹשֶׁה שֶׁנִּצַּל בַּתֵּבָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם מֵחֲמַת הָיָה עָתִיד לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם מְצַמְצְמִין אֶת מֵימֵי הַיָּם הַגְּדוֹל כַּנַּ"ל רַק נֹחַ לֹא זָכָה עַל-יְדֵי הַתֵּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כִּי אִם לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְזַרְעוֹ לְקִיּוּם הָעוֹלָם, אֲבָל מֹשֶׁה הִצִּיל אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וּמָסַר אוֹתִיּוֹת וְתֵבוֹת הַתּוֹרָה לְכָל יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת עוֹלָם נִמְצָא שֶׁפְּסוּקֵי דְּזִמְרָה וְשִׁירַת הַיָּם הֵם כְּנֶגֶד חִבּוּר עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עִם הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְלֹאפוּם וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ שֶׁהֵם בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת וְהַתּוֹרָה וְגָאַל יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת נְקֻדַּת הַמְּלֹאפוּם שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק עִם יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַנְּקֻדָּה הוּא הַצַּדִּיק שֶׁהוּא נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא קַבָּלַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ זֶה עִקַּר אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי עִקַּר הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הוּא לְכָלֵל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכָה הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה, כִּי הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת צַדִּיק הוּא אַחְדוּת פְּשׁוּט עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת, כִּי הָאוֹר שֶׁל כָּל הַמְּאוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מִנְּקֻדַּת הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא אוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צז), אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא

בְּרָכַת אַהֲבַת עוֹלָם וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרָכַת גָּאַל יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, כִּי גְּאֻלָּה זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק כַּיָּדוּעַ שֶׁנִּקְרָא גּוֹאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב וְכוּ' (רוּת ג) וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁגְּאֻלָּה וּתְפִלָּה הֵם בִּבְחִינַת בֹּעַז וְרוּת, כִּי בֹּעַז שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת גְּאֻלָּה וְכוּ', (עַיֵּן בְּסִימָן קב חֵלֶק שֵׁנִי):

חלק יא

וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין עִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הוּא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְקֻדַּת הַמְּלְאפוּם שֶׁנַּעֲשֶׂה אֲצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַבֵּר בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת לִבְחִינַת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וּמְכַוֵּן לִבּוֹ הֵיטֵב לְמָה שֶׁאוֹמֵר עַד שֶׁמְּקַשֵּׁר דִּבּוּר פִּיו אֶל הַלֵּב שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְאִירָה הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל שֶׁזֶּהוּ כָּל עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת כָּל פָּרָשַׁת פִּינְחָס, כִּי פִּינְחָס זָכָה לַכְּהֻנָּה עַל-יְדֵי שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֶׂה זִמְרִי שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, וּפִינְחָס קִנֵּא עַל זֶה וְהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לַכְּהֻנָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה הַשּׁוֹרֶה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּרִית שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כה), הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם וְכוּ' וְכִמְבֹאָר עִנְיָן זֶה שֶׁל כְּהֻנַּת פִּינְחָס בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וְכָל מַעֲשֶׂה פִּינְחָס הָיָה תִּקּוּן לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל קְלִפַּת בִּלְעָם מִן הָעוֹלָם שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם לא) הֵן הִנָּה הָיָה בִדְבַר בִּלְעָם כִּי בִּלְעָם הָיָה פָּגוּם וּמְשֻׁקָּץ וּמִתְעֵב בַּתַּאֲוָה הַזֹּאת מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קו) וְנִמְשָׁךְ כָּל יָמָיו אַחַר תַּאֲוָה הַזֹּאת וְלֹא רָצָה לְהִשְׁתַּדֵּל לְבַטֵּל תַּאֲוַת לִבּוֹ עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִים לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְדַבֵּר עִם הַצַּדִּיק וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָז יָכוֹל אֲפִלּוּ הַגַּרְוִיעַ שֶׁבַּגַּרְוִיעִים לָצֵאת מֵעֲמָקוּת נְפִילָתוֹ וְלַעֲלוֹת וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבִלְעָם הָרָשָׁע וְתַלְמִידָיו אֵינָם חֻפָּצִים בָּזֶה וְלֹא דַּי שֶׁנִּמְשָׁכִין אַחַר תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל כָּל כָּךְ, אַף גַּם אֵינָם מִשְׁתַּדְּלִים לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְלֹא דַּי לָהֶם בָּזֶה, אַף גַּם הֵם עוֹשִׂים מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ שֶׁמְּטַמְּאִים דִּבּוּר פִּיהֶם מְאֹד עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים רָעִים שֶׁל לֵיצָנוּת וּרְכִילוּת וְלָשׁוֹן הָרָע וּדְבָרִים בְּטֵלִים וְנִבּוּל פֶּה, וּבִפְרָט עַל-יְדֵי לֵיצָנוּת וְלָשׁוֹן הָרָע שֶׁמְּדַבְּרִים עַל הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת וְאַנְשֵׁיהֶם הַכְּשֵׁרִים וְעַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי הֵם מִתְרַחֲקִים מִשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר בְּתַאֲוָתָם הָרָעוֹת וְלֹא דַּי מַה שֶּׁמַּזִּיקִים לָהֶם בְּעַצְמָם אַף גַּם עַל-יְדֵי דִּבּוּר פִּיהֶם הָרָע חַס וְשָׁלוֹם הֵם רוֹצִים לְהַזִּיק לְכָל יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים מְאִירִים הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים הַכְּשֵׁרִים וְהַטּוֹבִים כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים רָעִים שֶׁל בְּחִינַת בִּלְעָם וְסִיעָתוֹ מַרְחִיקִים מְאֹד מֵהַנְּקֻדָּה, וְזֶה הָיָה

עֲצַת קְלִפַּת בָּלָק לְהָבִיא אֶת קְלִפַּת בִּלְעָם עַל יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ לְהַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים רָעִים שֶׁל הַמְשֻׁקָּעִים מְאֹד בְּתַאֲווֹת נְאוּף הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּלְעָם וְסִיעָתוֹ כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶק כ) שֶׁאֵלּוּ לְמִדְיָן עַל מֹשֶׁה וְאָמְרוּ לוֹ, אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפִיו אָמְרוּ, אַף אָנוּ נָבֹא עֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו, הַיְנוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁכֹּחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא רַק עַל-יְדֵי פִּיו עַל-יְדֵי שֶׁמֵּאִיר וּמַמְשִׁיךְ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת עַל-יְדֵי דִּבּוּר פִּיו כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אַף אָנוּ נָבֹא עֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו שֶׁהוּא בִּלְעָם הָרָשָׁע שֶׁמְּדַבֵּר בְּפִיו דִּבּוּרִים לְהַפֵּךְ מַמָּשׁ מִדִּבּוּרִים שֶׁל הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה, וְעַל-כֵּן הָיוּ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה אָז כְּשֶׁשָּׁלַח בָּלָק אַחַר בִּלְעָם, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בֵּין בְּקְדֻשָּׁה בֵּין לְהַפֵּךְ חַס וְשָׁלוֹם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ו), עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ עָלֶיךָ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמָה עָנָה אֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְכוּ' שֶׁנִּרְאֶה מִדִּבְרֵי הַפָּסוּק שֶׁהָיְתָה עֵצָה עֲמֻקָּה מְאֹד שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהָבִיא אֶת בִּלְעָם, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו עָמַד בְּעֶזְרָתָם וְהָפַךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה וְעַל-כֵּן עָמַד הַמַּלְאָךְ בִּשְׁלֹשׁ מְקוֹמוֹת וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) כִּי סִימָנֵי אָבוֹת הֶרְאָהוּ, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, כִּי שְׁלֹשָׁה אָבוֹת הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל כַּמּוּבָא בִּמְקוֹם אַחֵר הַיְנוּ שֶׁהֶרְאָהוּ שֶׁהַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים וְאַנְשֵׁיהֶם בְּדִבּוּר פִּיהֶם הַקָּדוֹשׁ כֹּחַם עוֹלֶה יוֹתֵר עַל דִּבּוּר פִּיו הַטָּמֵא וּבְוַדַּאי יַכְנִיעוּ אוֹתוֹ וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרָה הָאָתוֹן, כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י אַתָּה מְבַקֵּשׁ לַעֲקֹר אֻמָּה הַחוֹגֶגֶת שָׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי גַּם שָׁלֹשׁ רְגָלִים הֵם כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים הֵם כְּנֶגֶד הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאָמְרָה לוֹ שֶׁבְּוַדַּאי הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּדִבּוּר פִּיהֶם הַקָּדוֹשׁ יִתְגַּבְּרוּ כְּנֶגֶד דִּבּוּר פִּיו הַטָּמֵא כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה בֵּרְכָם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כד), וְהִנֵּה בֵּרֵכְתָּ בָרֵךְ זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהִתְגַּבְּרוּ בְּכֹחָם עַל דִּבּוּר פֶּה שֶׁל בִּלְעָם עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת הַסְּמִיכוּת שֶׁל כָּל הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבְּסֵדֶר פִּינְחָס, כִּי פִּינְחָס הִכְנִיעַ קְלִפַּת בִּלְעָם וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְכָהֻנָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשּׁוֹרֶה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם וְכַנַּ"ל וְאָז נָפְלוּ וְנִתְבַּטְּלוּ כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרִין אָחֳרָנִין שֶׁמֵּהֶם אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְכַלּוֹת וּלְבַעֵר כָּל הַמִּדְיָנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם תֵּכֶף אַחַר נְתִינַת הַכְּהֻנָּה לְפִינְחָס, צָרוֹר אֶת הַמִּדְיָנִים וְהַכִּיתֶם אוֹתָם, כִּי בְּוַדַּאי עַתָּה אַחַר שֶׁזָּכָה פִּינְחָס לַכְּהֻנָּה שֶׁהוּא אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין וּבְוַדַּאי עַתָּה יְכוֹלִין לְהַכּוֹת וּלְבַעֵר אֶת הַמִּדְיָנִים שֶׁהֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכֹחַ בִּלְעָם הָרָשָׁע

שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִים מִשִּׁבְרֵי כֵּלִים שֶׁהֵם אַהֲבוֹת נְפוּלִין, כִּי עַתָּה הֵם מִתְבַּטְּלִין עַל-יְדֵי פִּינְחָס שֶׁזָּכָה לְאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָלַךְ פִּינְחָס בְּעַצְמוֹ אֶל הַמִּלְחָמָה הַזֹּאת וְהוּא בְּעַצְמוֹ הָרַג אֶת בִּלְעָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶק כב), כִּי עִקַּר הַכְנָעָתָם הָיָה עַל-יְדֵי פִּינְחָס שֶׁזָּכָה לְאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּהֻנָּה כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה שֶׁנִּצְטַוּוּ תֵּכֶף אַחַר כָּךְ לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְעוֹרֵר כֹּחַ כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל כְּדֵי לְטַהֵר אוֹתָם מִטֻּמְאַת קְלִפַּת בִּלְעָם שֶׁהוּא בְּחִינַת פֻּגָּם הַבְּרִית, כִּי בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה מָה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֻצְרְכוּ לִמְנוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל כָּל יוֹצְאֵי צְבָא כָּל הַיּוֹצֵא לִלְחֹם מִלְחֲמוֹת ה' בְּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי לְעוֹרֵר כֹּחַ הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁל כָּל אֶחָד כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַחֲנוֹכִי, שְׁמִי מֵעִיד עֲלֵיהֶם עַל תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי ה"א בְּרֹאשׁ, יוּד בַּסּוֹף, הֵינוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַזְּכָרַת שְׁמוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים נִתְעוֹרְרָה הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הִוא בְּחִינַת הַחֵלֶק אֱלֹקִי מִמַּעַל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁיֵּצְאוּ מֵחֹל לְקֹדֶשׁ מְנָאוּם, כִּי כְּשֶׁיֵּצְאוּ מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם מְנָאוּם וּכְשֶׁחָטְאוּ בָּעֵגֶל וְנָפְלוּ מְנָאוּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְהִטָּהֵר מֵעָוֹן זֶה עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְכֵן כְּשֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה בִּלְעָם וּמִדְיָן מְנָאוּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּצְּלוּ, כִּי הַמְנָיָן הוּא לְעוֹרֵר הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִטְהָרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ מִיָּד אַחַר כָּךְ יֶרֶשֶׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כו), לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת וְכוּ'. כִּי אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה נִמְשָׁכָת בְּכַמָּה בְּחִינוֹת כְּפִי הָאָדָם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן וּבִכְלָלִיּוּת בְּנֵי הָעוֹלָם עִקַּר הַנְּקֻדָּה הֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל וּבֵין כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל עִקַּר הַנְּקֻדָּה הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכֵן בְּמָקוֹם, כִּי גַּם בִּבְחִינַת מָקוֹם יֵשׁ נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָהּ בּוֹ עֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת וְעִקַּר הַנְּקֻדָּה הוּא מִנְּקֻדַּת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא נְקֻדַּת כָּל הָעוֹלָם וְכֵן בַּזְּמַן, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ בּוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה, כִּי לֵית יוֹם דְּלֵית בּוֹ טוֹב (זֹהַר פָּרָשַׁת נָשׂא) אַף הַנְּקֻדָּה שֶׁל כְּלַל הַזְּמַן כְּלַל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית הוּא שַׁבָּת שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁמֵּאִיר בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וְהַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה וְהֶחֳדָשִׁים הֵם רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְיָמִים טוֹבִים וְעִקַּר הַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה וְשֶׁל כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הוּא יוֹם כִּפּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קלט), יָמִים יֻצָּרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם, זֶה יוֹם כִּפּוּר שֶׁבּוֹ נִכְנַס

הַכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִית לְמִקּוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהִיא נְקֻדַּת הָעוֹלָם נִמְצָא שֶׁאָז נִכְלְלוּ כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַכְּלָלִיּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן וְעַל-כֵּן אָז הוּא מְחִילַת וְכַפָּרַת כָּל הָעֲוֹנוֹת מֵחֲמַת שֶׁאָז מְאִירָה עֶצֶם הַנְּקֻדָּה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל-יְדֵי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁל אָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן וְעַל-יְדֵי זֶה מְאִירָה בְּיוֹתֵר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְחִילַת כָּל הָעֲוֹנוֹת בְּחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמְכָה יֵרֵשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּפָרָשַׁת פִּינְחָס אַחַר מִנְיַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הַמָּקוֹם, כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַבֵּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ כְּפִי חֶלְקוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה:

חלק טז

וְאַחַר כָּךְ נִסְמְכָה הַפָּרָשָׁה שֶׁל הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה, כִּי מֹשֶׁה הוּא צַדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִית וְהוּא נָתַן הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל וְהוּא הָיָה צָרִיךְ לְהַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם נְקֻדַּת הָעוֹלָם וְשָׁם עִקַּר מָקוֹם הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא אוֹר הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת אוֹר הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ וְאָז הָיָה מִתְתַּקֵּן הַכֹּל, אֲבָל עַל-יְדֵי פְּגַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גָּרְמוּ שֶׁגַּם מֹשֶׁה נִכְשַׁל בְּהַכָּאַת הַצּוּר בְּמֵי מְרִיבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר שֶׁלֹּא יִכְנֹס לְאֶרֶץ וְעִקַּר פְּגַם הַכָּאַת הַצּוּר הָיָה בְּחִינַת פְּגַם הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשָׁה זֹאת , כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי בְּמֵי מְרִיבָה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַפְּגָם הָיָה עַל שֶׁלֹּא דִּבְּרוּ אֶל הַסֶּלַע כְּמוֹ שֶׁצִּוָּם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע. שֶׁבָּזֶה הָיוּ מַרְאִים גֹּדֶל כֹּחַ הַדִּבּוּר שֶׁלָּהֶם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהוֹצִיא הַמַּיִם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מוֹצִיאִים מַיִם בְּגַשְׁמִיּוּת כָּךְ הָיוּ מוֹצִיאִים מֵימֵי דַּעַת הַתּוֹרָה בְּרוּחָנִיּוּת וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה נִתְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם, כִּי הָיוּ הַכֹּל רוֹאִים גֹּדֶל כֹּחַ הַדִּבּוּר, וְהָיוּ הַכֹּל מִשְׁתַּדְּלִים לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה עַל עַצְמָם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה גָּרַם הַמְּרִיבָה וְהַמַּחֲלֹקֶת בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בִּלְבְּלוּ גַּם דַּעַת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שְׁמוֹת רַבָּה פֶּרֶק ו) כִּי הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הִוא בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, כִּי עִקָּרוּהּ תִּלּוּיָה בַּשָּׁלוֹם, כִּי מִי שֶׁאֵין מִשְׁתַּדֵּל לְהִתְבּוֹדֵד וּלְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ לְעוֹרֵר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ י) חָלַק לִבָּם, כִּי לִבּוֹ חָלַק מִפִּיו מִבְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה וְכֵן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֵין שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ בְּוַדַּאי אֵין יְכוֹלִין לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה בְּיִרְאַת שָׁמַיִם מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּינֵיהֶם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין מַחֲלֹקֶת אֶלָּא שֶׁאֵין הָאַהֲבָה בִּשְׁלֵמוּת בֵּין יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּצַוִּים לֶאֱהֹב אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כְּנַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא יט), וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ. וּבִפְרָט הַחֲבֵרִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִים לְזַהֵר בְּיוֹתֵר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר

שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה רַבָּה כַּמּוּבָא גֹּדֶל הָאַזְהָרָה שֶׁהִזְהִיר הָאֲרִיזַ"ל עַל אַהֲבַת הַחֲבֵרִים בְּלִי שִׁעוּר וּכְשֶׁאֵין הָאַהֲבָה בִּשְׁלֵמוּת אֵינָם יְכוֹלִים לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה כָּרָאוּי וְאֵינָם מְאִירִים זֶה בָּזֶה אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלְקִין חַס וְשָׁלוֹם עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הַנְּקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁחוֹלְקִים עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ נִמְצָא שֶׁעִקַּר קַבָּלַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי שָׁלוֹם וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְרִיבָה בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה גָּרְמוּ שֶׁגַּם מֹשֶׁה טָעָה וְהִכָּה אֶת הַצּוּר וְלֹא דִּבֶּר בְּפִיו. וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְאֶרֶץ שֶׁשָּׁם הַמָּקוֹם לְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה בִּשְׁלֵמוּת וְאִם הָיָה מֹשֶׁה נִכְנָס עִמָּהֶם לְאֶרֶץ הָיוּ מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ שָׁם אוֹר הַנְּקֻדָּה בִּשְׁלֵמוּת וְהָיָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ עַל-יְדֵי הַמַּחֲלוֹקוֹת גָּרְמוּ שֶׁלֹּא נִכְנַס מֹשֶׁה עִמָּהֶם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְכוּ' וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בָּאִים צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וּמַחֲזִירִים אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה וּבְכֹחָם הַגָּדוֹל הָיוּ יְכוֹלִים לְתַקֵּן הַכֹּל, אַךְ עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת גּוֹרְמִים מַה שֶּׁגּוֹרְמִים רַחֲמָנָא לִצְלַן, הַמָּקוֹם יְרַחֵם וְיִסְלַח לָהֶם וִיסַבֵּב סִבּוֹת לְטוֹבָה שֶׁיִּתְתַּקֵּן הַכֹּל וְעַל-כֵּן בְּקֵשׁ מֹשֶׁה (בַּמִּדְבָּר כז), יִפְקֹד ה' אֱלֹקֵי הָרוּחֹת אִישׁ עַל הָעֵדָה וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הַיְנוּ שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר הַנְּקֻדָּה בְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כִּי הַנְּקֻדָּה הִיא בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים, בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בְּרֵאשִׁית מא), אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ וְאָז זָכָה לִבְחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁמַּאִיר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ כְּנֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְאַחַר כָּךְ נִסְמַךְ פָּרָשַׁת הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה שֶׁהֵם הַתְמִידִין שֶׁבְּכָל יוֹם וּמוּסָפִין שֶׁל שַׁבָּת יוֹם טוֹב וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת לְהַמְשִׁיךְ הַנְּקֻדָּה שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם וְכֵן נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּאוּ קָרְבָּנוֹת הַתְּמִידִין וְקָרְבָּנוֹת הַמּוּסָפִין שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הַכֹּל כְּפִי הַנְּקֻדָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהַקְּרִיבוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הַכֹּהֲן, עַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיכוּ וְהֵאִירוּ אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעִקָּרָהּ בְּמָקוֹם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּמְשָׁכָת עַל-יְדֵי הַכֹּהֲן כְּפִי הַיּוֹם וְכַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְחִילַת כָּל הֶעָוונוֹת בִּבְחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁכָּל פָּרָשִׁיוֹת אֵלּוּ שֶׁל סֵדֶר פִּינְחָס סְמוּכִים בְּסָמְךְ נִפְלָא זֶה לָזֶה, כִּי כֻּלָּם מְדַבְּרִים לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדֻשָּׁה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת כְּפִי הָאָדָם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם אַהֲבַת הַנְּפוּלִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, שֶׁהֵם תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבַת הַנְּפוּלִין לְהַכְנִיעָם עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת

אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה הַשׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֵבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּאִירָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְעַל-יְדֵי זֶה תָּבֹא הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵנוּ, אָמֵן:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת הַוִּדּוּי וּנְפִילַת אַפַּיִם שֶׁאוֹמְרִים תֵּכֶף אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי אַחַר הַתְּפִלָּה אָז הַזְּמַן לְהִתְוַדּוֹת עַל כָּל הַחֲטָאִים וּלְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם מְחִילָה וְכַפָּרָה כְּמוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה מְקַשְּׁרִין הַלֵּב אֶל הַנְּקֵבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַחֳרָפוֹת לֵב שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַחֲטָאִים וְהַפְּשָׁעִים בִּבְחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַתָּה הוּא הַזְּמַן לְהִתְוַדּוֹת עַל כָּל הַחֲטָאִים וְהַפְּשָׁעִים וּלְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם מְחִילָה, מֵאַחַר שֶׁעַתָּה נִתְעוֹרְרָה הָאַהֲבָה שֶׁאֵצֶל הַנְּקֵבָה שֶׁמְּכַסָּה עַל כָּל הַפְּשָׁעִים שֶׁהֵם חֳרָפוֹת לֵב נִמְצָא שֶׁעַתָּה הוּא זְמַן סְלִיחַת עֲוֹנוֹת עַל-כֵּן בְּוַדַּאי עַתָּה צְרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת עֲלֵיהֶם וּלְבַקֵּשׁ מְחִילָה עֲלֵיהֶם כְּמוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא זְמַן סְלִיחַת עֲוֹנוֹת מֻחְלָטִת שֶׁאָז עִקַּר הָאֲרַת הַנְּקֵבָה, כִּי אָז נִכְנָס הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לִנְקֵבַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל וַאֲזַי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים צְרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת וּלְבַקֵּשׁ מְחִילָה עַל כָּל הַחֲטָאִים, כְּמוֹ כֵן עַתָּה אַחַר הַתְּפִלָּה שֶׁאָז מְאִירָה הַנְּקֵבָה עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְחָלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי צְרִיכִין אָז לְהִתְוַדּוֹת וּלְבַקֵּשׁ מְחִילָה, כִּי בִּזְמַן הַסְּלִיחָה וְהַמְּחִילָה צְרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת וּלְבַקֵּשׁ מְחִילָה כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם, זֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַבּוּשָׁה וְהַחֶרְפָּה שֶׁאָנוּ מִתְבַּיְּשִׁין בְּעַצְמֵנוּ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל עֶצֶם פְּשָׁעֵינוּ שֶׁהִרְבֵּינוּ לִפְשֹׁעַ לְפָנָיו, וְהוּא בְּרַחֲמָיו מְעוֹרֵר אַהֲבָתוֹ וְסוֹלֵחַ לָנוּ וּמְכַסֶּה עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ בְּאַהֲבָתוֹ הַגְּדוֹלָה וְעַל זֶה אָנוּ מִתְבַּיְּשִׁין בְּעַצְמֵנוּ מְאֹד לִפְנָיו וְזֶהוּ בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁאָנוּ מַפִּילִין עַצְמֵנוּ לָאָרֶץ וּמְכַסִּין פָּנֵינוּ מִגֹּדֶל הַחֶרְפָּה וְהַבּוּשָׁה לְפָנָיו עַל עֶצֶם חַסְדּוֹ אֲשֶׁר עוֹשֶׂה עִמָּנוּ וּמְכַסֶּה פְּשָׁעֵינוּ בְּאַהֲבָה וּמַעֲבִיר חֶרְפָּתֵנוּ, כִּי כֵן צְרִיכִים שֶׁדַּיְקָא בְּעֵת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹסֵק לִמְחֹל פְּשָׁעֵינוּ וּלְהַעֲבִיר חֶרְפָּתֵנוּ וּבָשְׁתֵּנוּ, אָז דַּיְקָא אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת וּלְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמֵנוּ מְאֹד מְאֹד עַל עֶצֶם פְּשָׁעֵינוּ וְעַל גֹּדֶל חַסְדּוֹ שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּאַהֲבָתוֹ וְכֵן מְבֹאָר בְּכַמָּה פְּסוּקִים שֶׁבְּעֵת שֶׁיִּמְחֹל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן אַהֲבָתוֹ אָז נִתְבַּיֵּשׁ לְפָנָיו מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בִּיחֶזְקֵאל טז) לְמַעַן תִּזְכְּרִי וְבֹשְׁתְּ וְלֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה מִפְּנֵי כְּלִמָּתֵךְ בְּכַפְּרִי לָךְ לְכָל אֲשֶׁר עָשִׂית וְכֵן בְּקַפִּיטֶל לוֹ שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מִגֹּדֶל הַחֶסֶד שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וִיטַהֲרֵנוּ מִכָּל טֻמְאָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם. וְכַמְסֻפָּר שָׁם רִבּוּי הַטּוֹבוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ לְמַעַן חַסְדּוֹ וְאַהֲבָתוֹ לְבַד, מְסֻיָּם שָׁם, וּזְכַרְתֶּם אֶת דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם וְכוּ' בּוֹשׁוּ וְהִכָּלְמוּ מִדַּרְכֵיכֶם וְכוּ' וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת

וְזֶהוּ בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה לְקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה כִּדֵּי לְעוֹרֵר הָאַהֲבָה שֶׁשָּׁרָה שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְכַפֵּר עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַתָּה הָעֵת לְהִתְוַדּוֹת עַל חַטֹּאתֵינוּ וּלְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם מְחִילָה וּלְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמֵנוּ הַרְבֵּה עַל מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים שֶׁעָשִׂינוּ נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל עֹצֶם אַהֲבָתוֹ וְחַסְדּוֹ שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁמַּפִּילִין עַצְמָן לָאָרֶץ וּמְכַסִּין פָּנֵינוּ מֵחֶמֶת הַבּוּשָׁה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְבֶּה לִסְלֹחַ עֲוֹנוֹתֵינוּ, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא הַבּוּשָׁה, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אֶחָד וְכָל מַה שֶּׁאָנוּ מִתְבַּיְּשִׁין עַצְמֵנוּ בְּיוֹתֵר כְּמוֹ כֵן הוּא יִתְבָּרַךְ מַרְבֶּה לִסְלֹחַ וְלִמְחֹל חַטֹּאתֵינוּ בְּיוֹתֵר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁעַל כָּל פָּנִים נֵדַע עֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁפָּשַׁעְנוּ נֶגְדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ג), אַךְ דְּעִי עֲוֹנֵךְ כִּי בַּה' אֱלֹהַיִךְ פָּשַׁעַתְּ וְכוּ' גַּם עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מַפִּילִין עַצְמֵנוּ לָאָרֶץ עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁבַּפֶּה בְּחִינַת פִּי יָדַבֵּר חָכְמוֹת, לְכָל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים וּלְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת עַד דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד כְּדֵי לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתֵינוּ כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר קִשַּׁרְנוּ הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁלָּנוּ אֶל הַבְּרִיאָה בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא עַתָּה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הַנְּקֻדָּה אֶל שְׁאָר הָעוֹלָמוֹת וְאֶל כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, כִּי בַּבְּרִיאָה בְּעַצְמָהּ אֵין לָהֶם אֲחִיזָה כָּל כָּךְ, וְעִקַּר הִתְפַּשְּׁטוּתָם הוּא בִּשְׁאָר הָעוֹלָמוֹת, קְצָת בִּיצִירָה וּבְיוֹתֵר בַּעֲשִׂיָּה, מִכָּל שֶׁכֵּן לְמַטָּה יוֹתֵר רַחֲמָנָא לִצְלַן וּכְשֶׁזּוֹכִין לְקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה עַל-יְדֵי שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַן הַשְּׁבִירָה אֲזַי יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הַנְּקֻדָּה גַּם לְכָל שְׁאָר הָעוֹלָמוֹת וּלְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְהוֹדִיעַ וּלְהָאִיר בָּכֻלָּם אֲמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ וּקְדֻשַּׁת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁגּוֹרְמִים בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים בְּיוֹתֵר רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי עַתָּה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַשְּׁבִירָה עַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁנִּתְקַשְּׁרָה אֶל הַלֵּב עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹתֵיהֶם וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְכָל זֶה בִּימֵי הַחֹל שֶׁאוֹמְרִים בָּהֶם תַּחֲנוּן, אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וּשְׁאָר הַיָּמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֵיזֶה תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אֵין אוֹמְרִים בָּהֶם תַּחֲנוּן כְּלָל, כִּי אָז נִתְעוֹרֵר אַהֲבָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת וּלְהִתְבַּיֵּשׁ כְּלָל וְגַם אֵין צְרִיכִין אָז לְיָרֵד לָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת מִשָּׁם, כִּי הַכֹּל נִתְתַּקֵּן מִמֵּילָא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַחֶסֶד וְהָאַהֲבָה שֶׁנִּמְשָׁךְ אָז בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ אָז תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר הָאֲרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁמֵּאִיר בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאָמַרְנוּ לְמַעְלָה שֶׁבְּעֵת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַעֲבִיר חֲרָפָתֵנוּ אָז אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר

כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה פְּסוּקִים כַּנַּ"ל, אֲבָל זֶה לֹא יִהְיֶה לְעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּוַדַּאי בִּגְמַר הַתִּקּוּן לְגַמְרֵי בְּיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת בְּוַדַּאי אָז לֹא נִתְבַּיֵּשׁ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (צְפַנְיָה ג), בַּיּוֹם הַהוּא לֹא תֵבוֹשִׁי מִכֹּל עֲלִילוֹתַיִךְ וְכוּ' וּכְתִיב, וְלֹא יֵבוֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם (יוֹאֵל ב) וְעַל זֶה מְרַמְּזִין הַיָּמִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים בָּהֶם תַּחֲנוּן, כִּי נִמְשָׁךְ בָּהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּיוֹתֵר שֶׁמְּרַמֵּז עַל סוֹף גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁאָז תִּתְבַּטֵּל הַבּוּשָׁה לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין בָּהֶם נְפִילַת אַפַּיִם כְּלָל וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַשֶּׁפַע שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּאַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן וְכוּ' שֶׁאָז הוּא יְרִידַת הַשֶּׁפַע כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת מִלְאפוּם עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בִּבְחִינַת הָרֶחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים קָדוֹשׁ בְּ"וּבָא לְצִיּוֹן" כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁמִּמֶּשָּׁם נִמְשָׁכָה הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל, כִּי הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת קֹדֶשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן בַּתְּחִלָּה אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה דְּיוֹצֵר, כִּי בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת וּקְרִיאַת שְׁמַע הֵם בִּבְחִינַת עוֹלָם הַבְּרִיאָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁשָּׁם צְרִיכִין לְקַשֵּׁר הַנְּקֻדָּה, כִּי בְּרִיאָה בְּחִינַת לִבָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם צְרִיכִין לוֹמַר קְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים קָדוֹשׁ, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת שָׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת קֹדֶשׁ וְא"ו כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם וְאַחַר כָּךְ בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בַּצִּבּוּר, כִּי אָז עִקַּר הָאָרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁמֵּאִיר בַּאֲצִילוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע מֵאֲצִילוּת לַבְּרִיאָה בְּאַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן צְרִיכִין לוֹמַר שָׁם גַּם כֵּן קְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה צְרִיכִין לוֹמַר בִּבְרִיאָה וַאֲצִילוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַלֵּב וְהַפֶּה כְּדֵי לְקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַפֶּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת קֹדֶשׁ, קָדוֹשׁ וְא"ו כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּבְרָכַת יוֹצֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר בְּחִינַת בְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ הַלֵּב, לַאֲצִילוּת, דְּהַיְנוּ אֶל הַפֶּה, עַל-כֵּן אוֹמְרִים שָׁם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים קָדוֹשׁ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה מֵהַנְּקֻדָּה, דְּהַיְנוּ מִשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בִּבְחִינַת אֲצִילוּת בְּוַדַּאי שָׁם צְרִיכִין לוֹמַר קְדֻשָּׁה, כִּי שָׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, כִּי שָׁם עֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת קָדוֹשׁ וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה אֶל הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע מֵאֲצִילוּת לַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּאַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן צְרִיכִין לַחֲזֹר וְלוֹמַר קְדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת בְּרִיאָה וַאֲצִילוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵב וּפֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת קָדוֹשׁ, קָדוֹשׁ וְא"ו וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ, כִּי הִתְקַשְּׁרוּת וְהָאָרַת הַנְּקֻדָּה לְכָל הָעוֹלָמוֹת הוּא עַל-יְדֵי שִׁיר וְנִגּוּן בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁהָיוּ צְרִיכִין הַלְוִיִּים לַעֲסֹק

בְּשִׁירָה בִּשְׁעַת עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ לְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת אֶל הַנְּקֻדָּה הַמְּאִירָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִין לָזֶה לְהַרְבּוֹת בְּשִׁירוֹת וּזְמִירוֹת שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַלְוִיִּים בִּשְׁעַת הַקָּרְבָּן, כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת עַל-יְדֵי שִׁיר וְזִמְרָה וְנִגּוּן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל יוֹם, כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ שִׁיר מְיֻחָד כְּפִי הָאָרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁמְּאִירָה בּוֹ מִשַּׁבָּת שֶׁהִיא עֶצֶם הַנְּקֻדָּה וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין שַׁבָּת בְּשִׁיר שֶׁל יוֹם דַּיְקָא שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם 'הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת' וְכֵן בְּשֵׁנִי וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַשִּׁיר עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת וְהָאָרַת הַנְּקֻדָּה אֶל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעִקַּר הַנְּקֻדָּה הִיא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מַזְכִּירִין שַׁבָּת בְּשִׁיר שֶׁל יוֹם וְתֵכֶף אַחַר כָּךְ אוֹמְרִים קְטֹרֶת שֶׁחֲבִיבָה מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּטַהֶרֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, בִּפְרָט עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה מִכָּל הַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת וּמְאִירָה עַתָּה כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יְקַבְּלוּ הַשֶּׁפַע וְרֹב טוּב שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּשַׁבָּת הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּים אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי עִקַּר הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא עִקַּר הַנְּקֻדָּה שֶׁמְּאִירָה בּוֹ בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים שִׁיר מְיֻחָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ בּוֹ הָאָרַת נְקֻדָּה מְיֻחֶדֶת מַה שֶּׁאֵין בְּשְׁאָר הַיָּמִים וְעַל-כֵּן דִּקְדֵּק אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּתַחְלַת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל 'שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה הַמְּאִירָה בָּעֵת הַזֹּאת' דַּיְקָא וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא לְקַשֵּׁר הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַנְּקֻדָּה הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּלוּלָה בַּעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי עִקַּר צְדָקַת הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְהַנְּקֻדָּה הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַיֵּם, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת בְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים כח), אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית וְכוּ' וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַנְּקֻדָּה מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְאֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה כִּי אִם בְּצִבּוּר, דְּהַיְנוּ בְּיִחוּד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים קמג סִימָן א) אֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּפָחוֹת מִיּוּד וְכוּ', כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא בְּצִבּוּר, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ מִנְיַן יוּ"ד, כִּי יוּ"ד בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ מִנְיַן עֲשָׂרָה מְאִירִין כָּל הַשִּׁלְשָׁה נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי מִתְפַּלְּלִין בְּיִחוּד וְעַל-יְדֵי זֶה מְקַבֵּל הָאָרָה כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ בְּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְכָל אֶחָד מְקַבֵּל מִינֵהּ וּבֵהּ, וְגַם מְאִירָה בָּהֶם נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁל הַצַּדִּיק, כִּי אַכָּל בֵּי עָשָׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁכִינָה, כִּי הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ הוּא עַל הַצַּדִּיקִים, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם

מֻרְכָּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ צִבּוּר אֲזַי יוֹרֵד שְׁלִיחַ צִבּוּר לִפְנֵי הַתֵּבָה וְהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר צָרִיךְ לִהְיוֹת הַמֻּבְחָר שֶׁבָּעֲדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהוּא בִּבְחִינַת הַצַּדִּיק, בִּבְחִינַת הַנְּקֻדָּה הַכְּלִלִית נֶגֶד כָּל הַמִּתְפַּלְּלִין, כִּי הוּא מוֹצִיא אֶת כֻּלָּם וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ מִנְיָן עֲשָׂרָה מְאיִרִין כָּל הַשְּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל וְאָז קוֹרִין בַּתּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ עֻצְּם הַנְּקֻדָּה מֵהַתּוֹרָה וּצְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר בֵּרַךְ בַּבֹּקֶר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה וּבִרְכַּת הַתּוֹרָה הוּא נוֹתֵן הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּבִרְכוֹתֶיהָ בְּצִבּוּר הוּא לְהַמְשִׁיךְ מֵחָדָשׁ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי צְרִיכִין לֵעָמֹד בְּאֵימָה וְיִרְאָה וְרֶתֶת וְזִיעַ בִּשְׁעַת הַקְּרִיאָה כְּאִלּוּ מְקַבְּלִהּ עַתָּה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַקְּרִיאָה בְּצִבּוּר כְּדֵי לְתַקֵּן בְּחִינַת שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת הַכֵּלִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת לְמַעְלָה עַל-יְדֵי מַה שֶּׁחָטְאוּ אָז כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּסְתַּלְּקָה בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרָת הַדִּבְּרוֹת מֵהַלּוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת וָא"ו וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁתַּבְּרוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַתָּה אָנוּ עוֹסְקִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת לוּחוֹת עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן שִׁבְרֵי לוּחוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה בְּפֶה מָלֵא דַּיְקָא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁל הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר פֶּה בִּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ (מִשְׁלֵי ד), כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עירובין נד) לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה דַּיְקָא, כִּי אָז דַּיְקָא הֵם חַיִּים, כִּי בָּזֶה מְתַקְּנִים בְּחִינַת שִׁבְירַת לוּחוֹת שֶׁהֵיוּ הָאוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת מֵהַלּוּחוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר מְקַשְּׁרִים הָאוֹתִיּוֹת אֶל הַלּוּחוֹת וְאָז הֵם חַיִּים בְּחִינַת (יוֹמָא עב) זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים הֵפֶךְ שִׁבְירַת הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ סִטְרָא דְּמוֹתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פב) אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן, שֶׁנֶּאֱמַר עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שְׁמוֹת רַבָּה פֶּרֶק לב) וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה אֲזַי אֵינוֹ רוֹאֶה אוֹר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַנְּקֻדָּה, כִּי אוֹר הָאוֹתִיּוֹת פּוֹרְחִין מִמֶּנּוּ וְאָז לִמּוּדוֹ בִּבְחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁמִּשָּׁם הַשִּׁכְחָה שֶׁמִּשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל וְכִמְבֹאָר לְעֵיל מָזֶה, עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה בְּצִבּוּר בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה בְּפֶה מָלֵא בְּסֵפֶר תּוֹרָה כָּשֵׁר שֶׁנִּכְתַּב כְּדִינוֹ עַל הַקֶּלֶף וְכוּ' וְלִקְרוֹתוֹ בְּטַעֲמִים וּנְקֻדּוֹת וּלְבָרֵךְ תְּחִלָּה וְסוֹף נוֹתֵן הַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּחִינַת נְתִינַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ וּמְתַקְּנִים בְּחִינַת שִׁבְירַת הַלּוּחוֹת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים פֶּרֶק א) שֶׁעִקַּר הַחֻרְבָּן הָיָה עַל שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ט), עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ וְכוּ' דְּבָר זֶה שְׁאָלוּ וְכוּ', מַאי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ? שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה כִּי כְּשֶׁאֵין מְבָרְכִין בַּתּוֹרָה אַף-עַל-פִּי

שֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בָּזֶה מַרְאִין שֶׁאֵין הַתּוֹרָה חֲשׁוּבָה בְּעֵינֵיהֶם וְאֵין מְחַיִּין עַצְמָן בָּהּ בְּכָל עֵת וָרֶגַע רַק הִיא אֶצְלָם כְּמוֹ נִימוּס וְדָת חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שְׁאָרֵי נִימוּסִים וְדָתֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁאָמְרוּ, קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, שֶׁבִּקְּשׁוּ עֲבוֹדָה זָרָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ לָהֶם מִי שֶׁיֵּלֵךְ לִפְנֵיהֶם, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר חֶפְצָם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם מִי שֶׁיֵּלֵךְ לִפְנֵיהֶם וְיוֹלִיכֵם בְּאֵיזֶה נִימוּס וְדָת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ בּוֹלְעִים אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, אֲבָל לֹא הִסְתַּכְּלוּ עַל הַתִּכְלִית הָאַחֲרוֹן הַנִּצְחִי כְּלָל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְשְׁלוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי אָז הָיָה הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה בָּעוֹלָם. וּכְמוֹ כֵן עַכְשָׁיו אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין עוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי הָרְגוּ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה (יוֹמָא ד) אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יֵשׁ כַּמָּה כּוֹפְרִים בָּעוֹלָם שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁרוֹצִים לְהַשְׁוֹוֹת חַס וְשָׁלוֹם תּוֹרַת מֹשֶׁה כִּשְׁאָר נִימוּסֵי הַדָּתוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן וְאוֹמְרִים מַה שֶּׁאוֹמְרִים טְעָמִים שֶׁל הֶבֶל וּשְׁטוּת עַל מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה כְּאִלּוּ כֻּלָּם עַל-פִּי שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי חַס וְשָׁלוֹם בִּשְׁבִיל לְקַיֵּם נִימוּס הַמְּדִינָה כַּיָּדוּעַ דִּבְרֵיהֶם הָרָעִים וְהַמָּרִים וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּגֶם הָעֶגֶל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, כִּי אֵלּוּ הַכְּתוֹת בְּוַדַּאי אֵינָם מְבָרְכִים עַל הַתּוֹרָה מֵאַחַר שֶׁאֶצְלָם הַתּוֹרָה שָׁוָה לִשְׁאָר הַדָּתוֹת וְהַנִּימוּסִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה הוּא אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ שֶׁמַּה שֶּׁנָּתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, בָּזֶה בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְהִבְדִּילָנוּ מֵהֶם לְגַמְרֵי, כִּי נִימוּסֵיהֶם וְדָתֵיהֶם הוּא רַק עַל-פִּי שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בִּשְׁבִיל חַיֵּי שָׁעָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. וְגַם זֶה אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְאֵין לוֹ קִיּוּם כְּלָל, כִּי עַל-פִּי דָּתֵיהֶם וְדַרְכֵיהֶם אֵינָם מַפְרִישִׁין אֶת הָאָדָם אֲפִלּוּ מִדְּבָרִים שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מִסְתַּכְּלִין עַל הַתִּכְלִית הָאַחֲרוֹן וְאֵינָם מִתְיָרְאִין מֵעֲנָשִׁים שֶׁל אַחַר מִיתָה רַק מִתְיָרְאִין מֵאֵימַת מַלְכוּת, עַל-כֵּן אִם יוּכַל לַעֲשׂוֹת גְּזֵלוֹת וְרַמָּאוּת שֶׁלֹּא יְוַדַּע לַמֶּלֶךְ וְשׁוֹפְטֵיהֶם עוֹשִׂים כָּל מַה שֶּׁיְּכוֹלִין לַעֲשׂוֹת כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, אֲבָל אוֹתָנוּ בָּחַר ה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים, כִּי עִקַּר כָּל מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה הוּא בִּשְׁבִיל הַתִּכְלִית אַחֲרוֹן. וַאֲפִלּוּ הַמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ יֵשׁ בָּהֶם סוֹדוֹת עֲמֻקִּים וְרָזִין גְּדוֹלִים מְאֹד עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, וְכֻלָּם בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן לְמַעַן יִיטַב לָנוּ לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְטוֹב וְעַל זֶה מוֹרֶה בִּרְכַּת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ וְכַנַּ"ל וְאָנוּ מְסַיְּמִין, נוֹתֵן הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו), אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם וְדָרַשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סִפְרִי שָׁם), בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, כִּי הַתּוֹרָה עֲמֻקָּה וּרְחָבָה מִנִּי יָם וְכוּ' וּבְכָל יוֹם נִמְשָׁכֶת עָלֵינוּ בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא וְגַם בָּזֶה נִבְדֶּלֶת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדֻשָּׁה מִדָּתֵי שְׁאָר הָאֻמּוֹת לְהַבְדִּיל, כִּי אֵצֶל דָּתֵיהֶם שֶׁהֵם חֹק הַמַּלְכוּת לְתִקּוּן הַמְּדִינָה אֵין שַׁיָּךְ הִתְחַדְּשׁוּת בְּכָל יוֹם,

כִּי כְּבָר נִתַּן הַדָּת מֵאֵיזֶה טַעַם שֶׁהוּא עַל-פִּי שִׂכְלָם, לֹא כֵּן תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אֵין חֵקֶר לִתְבוּנָתוֹ וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים, נֶאֱמָנִים וְנֶחְמָדִים לָעַד וְכוּ', כִּי הֵם בְּאֵר מַיִם חַיִּים נוֹבְעִים בְּכָל עֵת וָרֶגַע מֵאַחַר שֶׁכֻּלְּהוֹלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֵם מְחַיִּין וּמְקַיְּמִין כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם בְּכָל עֵת וָרֶגַע, וְהֵם מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבָרְכִין נוֹתֵן הַתּוֹרָה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ, כִּי בְּכָל יוֹם וְעֵת מְסַבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סִבּוֹת בְּתַחְבּוּלוֹתָיו לְהַכְנִיס קִיּוּם הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם וְשׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמְּחַדְּשִׁין בְּכָל פַּעַם חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא אֲמִתִּיִּים וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכֵי לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכָל פַּעַם שֶׁנִּתְעוֹרֵר מֵחָדָשׁ לְקַיֵּם הַתּוֹרָה זֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקַּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַתּוֹרָה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ וְזֶהוּ תִּקּוּן שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת שֶׁפָּגְמוּ בִּנְתִינַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה עַל-יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַנְּקֻדָּה הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר חָרְבָּנוֹ הָיָה עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת שֶׁמֵּאז נִגְזְרָה הַגְּזֵרָה הַזֹּאת, כִּי הַלּוּחוֹת נִשְׁבְּרוּ בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז שֶׁאָז נִגְזַר הַחֻרְבָּן שֶׁהִתְחִיל בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ מְתַקְּנִים זֹאת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה וּפָגְמוּ בָּזֶה עַל-כֵּן נֶחֱרַב הַבַּיִת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר בֵּרַךְ בַּבֹּקֶר, כִּי עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ לְתַקֵּן שִׁבְירַת הַלּוּחוֹת הוּא עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כו

וּבְשָׁבִיל זֶה אוֹמְרִים בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה בַּבֹּקֶר, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה הוּא לְתַקֵּן בְּחִינַת שִׁבְירַת הַלּוּחוֹת לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ אוֹר נְקֻדַּת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן שִׁבְירַת כֵּלִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְירַת הַלּוּחוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקּוֹרְאִין הַסִּידְרָא בְּכָל שָׁבוּעַ מִבְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁגּוֹמְרִין אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל שָׁנָה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת וְכוּ', כִּי הַנְּקֻדָּה מְאִירָה כְּפִי הָעֵת וְהַיּוֹם וְכַנַּ"ל וְעִקַּר הַנְּקֻדָּה הוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִקְרוֹת וְלִגְמֹר הַסִּדְרָא בְּכָל שָׁבוּעַ עַד שֶׁיִּגְמְרוּ כָּל הַתּוֹרָה בְּכָל הַשָּׁנָה וְכֵן לְעוֹלָם, כִּי הַסִּידְרָא שֶׁבְּכָל שָׁבוּעַ מַנְהֶגֶת כָּל הַשָּׁבוּעַ, כִּי כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁמְּאִירָה בָּהֶם עַל-יְדֵי קְרִיאַת אוֹתוֹ הַסִּידְרָא, כִּי כְּפִי הַנְּקֻדָּה שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל בְּאוֹתוֹ הַשָּׁבוּעַ כֵּן הִיא הַסִּדְרָא שֶׁהוֹלֶכֶת בְּאוֹתוֹ הַשָּׁבוּעַ וְכֵן מִתְנַהֵג כָּל

יְמוֹת הַשָּׁנָה וְכֵן לְעוֹלָם נִמְצָא שֶׁכָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא כְּלַל הַנְּקֻדָּה וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מְקַבֶּלֶת מִסֵּדֶר מְיֻחָד וְכֵן כָּל יוֹם וְיוֹם מִפָּרָשָׁה מְיֻחֶדֶת, כִּי שִׁבְעָה פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁבְּכָל סֵדֶר הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְקַבֵּל הַנְּקֻדָּה מִפָּרָשָׁה מְיֻחֶדֶת וְכֵן בְּכָל שָׁבוּעַ מִסֵּדֶר מְיֻחָד וְכֵן בְּכָל שָׁנָה מִכְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כְּלָל הַנְּקֻדָּה כְּלַל הַשָּׁנָה וְעִקַּר קְרִיאַת כָּל הַסֵּדֶר הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַנְּקֻדָּה הוּא שַׁבָּת שֶׁקִּבִּיעָא וּקְיָמָא שֶׁמְּאִירָה בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן קוֹרִין שִׁבְעָה קְרוּאִים בְּשַׁבָּת כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ כְּדֵי לְהָאִיר הַנְּקֻדָּה בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה לְכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ וְכַנַ"ל:

חלק כח

וְעַל-כֵּן אֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּפָחוֹת מִשִּׁלְשָׁה וְאֵין קוֹרִין לְכָל אֶחָד פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הַנַ"ל וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה מְשֻׁלֶּשֶׁת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אוֹרָיָן תְּלִיתָאָה בְּיוֹם תְּלִיתָאָה עַל-יְדֵי תְּלִיתָאָה וְכוּ' (שַׁבָּת פֶּרֶק ח) הַכֹּל כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַ"ל שֶׁהַתּוֹרָה כְּלוּלָה מֵהֶם כַּנַ"ל:

חלק כט

וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה קוֹרְאִין קְרוּאִים בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּסָף-אַרְבָּעָה וּבְיוֹם טוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּטוּל מְלָאכָה-חֲמִשָּׁה וְכוּ', כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתּוֹסְפִין הַקְּרוּאִים יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה בְּיוֹתֵר, כִּי אֵלּוּ הַקְּרוּאִים בַּתּוֹרָה מְאִירִין הַנְּקֻדָּה בְּכָל הַשּׁוֹמְעִים וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַטּוֹת אָזְנוֹ וְלִבּוֹ הֵיטֵב לִשְׁמֹעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְשֶׁלֹּא לְהָסִיחַ דַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לָשִׂיחַ אָז כִּי גָּדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשׂוֹא רַחֲמָנָא לִצְלַן רַחֲמָנָא לְשֵׁיזְבָן, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְעִין קְרִיאַת הַתּוֹרָה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה מֵהַתּוֹרָה שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל תִּקּוּנֵי הָעֲוֹנוֹת וְהַתַּאֲוֹת שֶׁבָּאִים מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּתַּקְנִים עַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה כַּנַ"ל שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, כַּיָּדוּעַ שֶׁתִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן שְׁבִירַת כֵּלִים וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין הַקְּרוּאִים לַתּוֹרָה מְאִירָה הַנְּקֻדָּה יוֹתֵר, כִּי בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה מְיֻחֶדֶת וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין הַקְּרוּאִים יְכוֹלִים לְהָאִיר הַנְּקֻדָּה בְּיִשְׂרָאֵל מִשָּׁרְשָׁהּ שֶׁבַּתּוֹרָה כְּפִי תּוֹסֶפֶת הַנְּקֻדָּה שֶׁבְּכָל אֶחָד מֵהַקְּרוּאִים שֶׁנִּתְרַבֶּה וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ קוֹרִין אַרְבָּעָה מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קָרְבַּן מוּסָף, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵיוּ מַקְרִיבִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן, הָיָה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבַת הַנְּפוּלִין עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה שֶׁהָאִיר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן בְּיוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּסָף כְּגוֹן רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹל הַמּוֹעֵד מְאִירָה הַנְּקֻדָּה בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן מוֹסִיפִין בָּהֶם הַקְּרוּאִים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יָדָם הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל וּבְיוֹם טוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּטוּל מְלָאכָה קוֹרִין עוֹד יוֹתֵר, דְּהַיְנוּ חֲמִשָּׁה, כִּי בְּטוּל מְלָאכָה זֶה בְּחִינָה שֶׁמְּאִירָה בָּהֶם בְּיוֹתֵר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁאָז בְּטֵלִים כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם מְזֻהָמַת הַנָּחָשׁ שֶׁכֹּחוֹ מֵהַקְּלִפּוֹת מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁעַל-יְדֵי

וֶה נִגְזַר בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּךָ וְכוּ' שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַיְגִיעוֹת שֶׁל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת, כִּי מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן גָּרַם בְּיוֹתֵר שְׁבִירַת כֵּלִים כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן צְרִיכִים כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִתְיַגֵּעַ בְּל"ט מְלָאכוֹת לְתַקֵּן וְלִגְמֹר כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן כֵּלִים, הַיְנוּ לְתַקֵּן בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁגָּרַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחֶטְאוֹ וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיָה בּוֹ כֹּחַ הַל"ט מְלָאכוֹת, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עוֹמֵד הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת שֶׁשָּׁם עִקַּר הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן שְׁבִירַת כֵּלִים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִזָּהֵר כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמִלָּאכָה אוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהַכֹּל כְּלוּל בְּל"ט מְלָאכוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמְּלָאכָה וְעֵסֶק הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַל-פִּי הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה בְּתוֹךְ הַמְּלָאכָה וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים כַּנַּ"ל. וְאָז כָּל מְלַאכְתּוֹ וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת צְרִיכִים לְקְדֻשָּׁם שֶׁיִּהְיוּ בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן יא לִקּוּטֵי חֵלֶק א) אֲבָל בְּשַׁבָּת בְּטֵלִים כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת וַאֲפִלּוּ מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן אֵינוֹ דּוֹחֶה שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִיא עֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַכֵּלִים וְעַל-כֵּן אָז הוּא שְׁבִיתָה וְנָיְחָא, כִּי הַנְּקֻדָּה קְבִיעָא וּקְיָמָא וְעִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים שֶׁבְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּתָם מִשַּׁבָּת כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁעִקַּר הֶאָרָתָהּ בְּעֶצֶם הוּא בְּשַׁבָּת וְכַנַּ"ל וְכָל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בְּטוּל מְלָאכָה הֵם סְמוּכִים וּכְלוּלִים בְּיוֹתֵר בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן יוֹם טוֹב נָמֵי אִקְרֵי שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעַל-כֵּן קוֹרִין בָּהֶם גַּבְרֵי בְּיוֹתֵר לְהָאִיר בָּהֶם הַנְּקֻדָּה בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי רִבּוּי הַקְּרוּאִים, כִּי בְּיוֹם טוֹב מְאִירָה הַנְּקֻדָּה בְּיוֹתֵר, כִּי הוּא כָּלוּל בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁעַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ בְּטוּל מְלָאכָה כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים קוֹרִין בְּיוֹתֵר דְּהַיְנוּ שִׁשָּׁה, כִּי קְדֻשַּׁת יוֹם כִּפּוּר סָמוּךְ בְּיוֹתֵר לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת יוֹתֵר מִכָּל הַיָּמִים טוֹבִים וְהוּא סָמוּךְ וְקָרוֹב לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּתַכְלִית הַסְּמִיכָה בִּבְחִינַת (מְגִלָּה ז) אֵין בֵּין יוֹם הַכִּפּוּרִים לְשַׁבָּת וְכוּ' נִמְצָא שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם אֶלָּא חִלּוּק מְעַט כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְאִירָה הַנְּקֻדָּה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי הוּא נְקֻדַּת כָּל הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא אֶחָד בָּהֶם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז נִכְנָס הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לִנְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת לְכַפֵּר כָּל הָעֲוֹנוֹת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז קוֹרְאִים קְרוּאִים בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ שִׁשָּׁה וְשִׁשָּׁה הוּא בְּחִינַת ו' שֶׁל הַמְּלָאפּוּם שֶׁנִּשְׁלָם אָז בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְאָז מְקַבֵּל עֶצֶם הַנְּקֻדָּה מְשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת וְהַחָכְמָה בְּחִינַת יו"ד שֶׁהוּא עֶצֶם הַנְּקֻדָּה, כִּי זֶה כְּלָל בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּל הַבְּחִינוֹת וְהַמִּדּוֹת וְכָל הַתִּקּוּנִים הֵם בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וְכָל בְּחִינָה

וּמִדָּה וְתִקּוּן כְּלוּלָה מִכֻּלָּם וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל הַמְּלָאפוּם שֶׁהוּא בְּכָל־לְיוּת וּבִפְרָטִיּוּת וְעַל־כֵּן אַף־עַל־פִּי שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵאִיר בּוֹ הַנְּקֻדָּה וְכֵן בְּכָל אָדָם וְאָדָם, אַף־עַל־פִּי־כֵן הָאָדָם הַפָּשׁוּט כְּנֶגֶד הָרַב וְהַצַּדִּיק שֶׁמֵּאִיר בּוֹ הוּא בִּבְחִינַת ו' בְּחִינַת לֵב, וְהַצַּדִּיק בִּבְחִינַת יו"ד בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה וְכֵן כָּל יוֹם נֶגֶד יוֹם הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּמַעֲלָה הוּא בְּחִינַת ו' נֶגְדּוֹ, כִּי יוֹם הַגָּדוֹל בְּקֻדֻּשָּׁה הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה נֶגְדּוֹ וּמֵאִיר בּוֹ, אֲבָל כָּל הַיָּמִים אֲפִלּוּ כָּל הַיָּמִים טוֹבִים אֵינָם בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת ו' שֶׁל הַמְּלָאפוּם עַד שֶׁנִּכְלָלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִמְחָלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה נֶגְדָּם מַחֲמַת שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ סְמוּכָה לִשַּׁבָּת מְאֹד שֶׁהוּא עֶצֶם הַנְּקֻדָּה, אֲבָל כָּל קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּנֶגֶד קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת ו' שֶׁל הַמְּלָאפוּם שֶׁנִּשְׁלָם אָז בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַד שֶׁמְּאִירָה בּוֹ בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל עֶצֶם אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ קְבִיעָא וּקְיָמָא, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים אַף־עַל־פִּי שֶׁקְּדוֹשׁ מְאֹד מְאֹד וְנִקְרָא שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין קְדֻשָּׁתָהּ קְבִיעָא וּקְיָמָא כְּמוֹ שַׁבָּת, כִּי קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים תְּלוּיָּה בְּיִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ בְּבֵית דִּין שֶׁמְּקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ וְעַל־כֵּן גַּם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְבָרְכִין מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּמוֹ בְּשָׁאָר יָמִים טוֹבִים, כִּי יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי לְהוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרְכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כד), אֲבָל שַׁבָּת קְבִיעָא וּקְיָמָא, כִּי שַׁבָּת עֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁנִּמְשָׁכָת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעַל־כֵּן יוֹם הַכִּפּוּרִים נֶגֶד שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת ו' שֶׁל הַמְּלָאפוּם וְשַׁבָּת בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה כַּנַ"ל רַק שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִשְׁלֶמֶת בְּחִינַת הַוָּא"ו בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת יוֹתֵר מִכָּל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁבַּשָּׁנָה וְעַל־כֵּן סְמוּכָה אֶל הַנְּקֻדָּה בְּיוֹתֵר, כִּי כְּשֶׁהַוָּא"ו שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּב, בְּחִינַת הַלּוּחוֹת נִשְׁלָמִין בִּשְׁלֵמוּת בְּוַדַּאי בְּקַל מְקַבְּלִין אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יו"ד, בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְעַל־כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִתְּנוּ הַלּוּחוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁהֵם תִּקּוּן שֶׁל שְׁבִירַת לוּחוֹת שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ בָּרִאשׁוֹנָה, הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים לְתַקֵּן שְׁבִירַת לוּחוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחֲטָאִים, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְאִירָה הַוָּא"ו בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת לוּחוֹת בִּשְׁלֵמוּת הֵפֶךְ שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין אוֹר הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁנֶּחְקְקִין עֲלֵיהֶם שֶׁיִּתְקַיְּמוּ לְעוֹלָם וְלֹא יִהְיוּ הָאוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת עוֹד וְעַל־כֵּן אָז נִמְחָלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי נִתְבַּטְּלִין אָז כָּל הַחֻרְפּוֹת לֵב וְכוּ' עַל־יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכֹּל כַּנַ"ל:

חלק לא

וְעַל־כֵּן קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִשִּׁי שֶׁהֵם הַיָּמִים שֶׁעָלָה וְיָרַד בָּהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְקַבֵּל אֶת הַלּוּחוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁנִּתְּנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי הַלּוּחוֹת שְׁנִיּוֹת הֵם תִּקּוּן שְׁבִירַת כֵּלִים כַּנַ"ל

וְעַל-כֵּן קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁעָלָה וְיָרַד בָּהֶם, כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁהוּא שִׂמְיני עֲצֶרֶת לִקְרוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה, כִּי אָז גּוֹמְרִין הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כְּלַל הַנְּקֻדָּה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי נְקֻדַּת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא כְּפִי הָאוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּתּוֹרָה שֶׁמְּשָׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן קוֹרִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּדֵי שֶׁיֵּאִיר בּוֹ הַנְּקֻדָּה מֵהַתּוֹרָה שֶׁגּוֹמְרִין אָז וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּשִׂמְיני עֲצֶרֶת שֶׁהוּא שִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי שְׂמִיני עֲצֶרֶת הוּא גְּמַר וְסוֹף כָּל הַיָּמִים טוֹבִים, וְכָל הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים נִגְמָר בְּשִׂמְיני עֲצֶרֶת כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים וְעַל-כֵּן נִקְרָא עֲצֶרֶת לְשׁוֹן אֲסִפָּה שֶׁאוֹסֵף וּמְקַבֵּץ כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּכָל הַשָּׁנָה, בִּפְרָט בַּיָּמִים טוֹבִים וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הַכֹּל נֶאֱסָף וְנִתְקַבֵּץ בְּשִׂמְיני עֲצֶרֶת שֶׁאָז נִגְמָר כָּל הַתִּקּוּנִים כִּי הוּא הַגְּמַר שֶׁל חַג הַסֻּכּוֹת שֶׁהוּא רֶגֶל הָאַחֲרוֹן שֶׁנִּקְרָא חַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה שֶׁבּוֹ מַקִּיף וְסוֹבֵב כָּל הַשָּׁנָה, כִּי תְּקוּן כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה נִכְלָל וְנִגְמָר בּוֹ עַל-כֵּן גּוֹמְרִין אָז כָּל הַתּוֹרָה וְקוֹרִין כָּל יִשְׂרָאֵל לַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁנִּגְמֶרֶת אָז שֶׁאָז כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְקַבֵּל נְקֻדָּתוֹ מֵהַתּוֹרָה וּמְאִירָה בְּכָל יִשְׂרָאֵל וְכָל כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם וְנִגְמָר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר כְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁמְּאִירִין אָז כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וְכֻלָּן מְאִירִין זֶה בָּזֶה וְנִתּוֹסֵף הָאוֹר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָאֲרוֹת הַנְּקֻדּוֹת זֶה בָּזֶה וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד, כִּי כָּל הַנְּקֻדּוֹת הֵם בְּחִינַת צַדִּיק כַּנַּ"ל וּבִבְחִינַת צַדִּיק שָׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יג) אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח וּכְתִיב (תְּהִלִּים צז) שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּה' וּכְתִיב (שָׁם סח) וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעַלְצוּ וְכוּ' וּכְתִיב (שָׁם צז) אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק לג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמְגִלָּה פֶּרֶק הַקּוֹרֵא עוֹמֵד) לְעִנְיַן קְרִיאַת הַתּוֹרָה הַנִּי שְׁלֹשָׁה, חֲמִשָּׁה, שִׁבְעָה, כְּנֶגֶד בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר הוּא לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כַּנַּ"ל וּבְשִׁבִיל זֶה אוֹמְרִים בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא לְעוֹרֵר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשּׁוֹרָה אֶצֶל הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הֲלָכָה ו נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ה:

הלכות נפילת אפים

פרק א

חלק א

הִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם וּקְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא:

לְאַחַר הַתְּפִלָּה נוֹפְלִין עַל פְּנֵיהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִּין נוּקְבִין שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּפֵרוּשׁ בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל זִוּוּגָן שֶׁל אוֹתִיּוֹת וְכוּ' (בְּסִימָן לֹא לְקוּטֵי חֵלֶק א) וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מְצַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת וְנַעֲשִׂין כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב וּבָזֶה אָנוּ גּוֹמְרִין לְתַקֵּן הַהַשְׁפָּעָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת בַּתְּפִלָּה שֶׁתִּהְיֶה שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה עַל-יְדֵי כִּסּוּפִין שֶׁל נְפִילַת אַפַּיִם, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בַּכִּסּוּפִין אִם הֵם דִּקְדֻשָּׁה מְצַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת וְעוֹשִׂין אוֹתוֹ כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב כַּמְבֹאָר שָׁם וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים תַּחֲנוּן וְאֵין נוֹפְלִין עַל פְּנֵיהֶם בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה יֵשׁ בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת נֶפֶשׁ יְתֵרָה כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, רַק שֶׁבְּשַׁבָּת שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ גְּדוֹלָה יֵשׁ בּוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה מַמָּשׁ וּבְשְׁאָר הַיָּמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם קְצָת תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינוֹת וְנִיצוֹצוֹת נֶפֶשׁ יְתֵרָה וּכְשֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת נֶפֶשׁ יְתֵרָה אֵין צָרִיךְ לִפֹּל עַל פְּנֵיהֶם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְחַדְּשִׁין הַנֶּפֶשׁ, וּבָזֶה מְצַיְּרִין הַשֶּׁפַע, כַּמְבֹאָר שָׁם, כִּי כְּבָר נִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ וְנִתּוֹסֵף קְדֻשָּׁה בְּנַפְשׁוֹ בִּכְנִיסַת הַיּוֹם שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת נֶפֶשׁ יְתֵרָה עַל-יְדֵי הַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּיוָן שֶׁשַּׁבָּת יַי אָבְדָה נֶפֶשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת כִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשָׂה הַנֶּפֶשׁ וְעַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ עוֹד לִפֹּל עַל פָּנָיו שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת כִּסּוּפִין כַּנַ"ל, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל הֵיטֵב:

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה עַל עַצְמֵנוּ כְּדֵי שֶׁנִּהְיֶה כֵּלִים רְאוּיִים לְקַבֵּל טוֹב וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים הַקְּדֻשָּׁה בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבִלְשׁוֹן תַּרְגּוּם כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לִשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֶרְוָה אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (וַיִּקְרָא רַבָּה כד) וְעַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה זוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית עַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין כֵּלִים קְדוֹשִׁים לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לְמַטָּה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים שֶׁיְּקַבְּלוּ טוֹב הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַ"ל:

וְכֵן שְׁאָר הַפְּסוּקִים שֶׁל 'וּבָא לְצִיּוֹן' כֻּלָּם הֵם הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַכֹּל כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְצַיֵּר הַכֵּלִים לְטוֹב לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה, כִּי אָז הוּא הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע לְמַטָּה כַּמּוּבָא:

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אֵין אוֹמְרִים קְרֻשָּׁה דְּסִידְרָא בְּשַׁחֲרִית כִּי אִם בְּמִנְחָה, כִּי בַּחֹל אֵין נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע כִּי אִם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְאַחַר כָּךְ נִסְגָּר הַשַּׁעַר, אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב כָּל הַיּוֹם קֹדֶשׁ, כִּי הֵם עַצְמָם אוֹת וְנִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע כָּל הַיּוֹם וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים קְרֻשָּׁה דְּסִידְרָא כִּי אִם בְּגָמַר הַיּוֹם שֶׁהוּא תְּפִלַּת מִנְחָה. וְכֵן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁיֵּשׁ עוֹד תְּפִלָּה יְתֵרָה אֵין אוֹמְרִים כִּי אִם בַּתְּפִלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא תְּפִלַּת נְעִילָה שֶׁהוּא בְּגָמַר הַיּוֹם, כִּי בְּגָמַר הַיּוֹם אוֹמְרִים הַקְּדֻשָּׁה הַנַּ"ל כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְצַיֵּר הַשֶּׁפַע שֶׁנִּמְשְׁכָה כָּל הַיּוֹם שֶׁתִּהְיֶה שֶׁפַע קְרֻשָּׁה טוֹבָה וּבְרָכָה כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

הִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם הֲלָכָה ב נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הֲלָכָה ב:

פרק ג

חלק א

וְהִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם הֲלָכָה ג לֹא מָצָאנוּ בְּאַמְתַּחַת כְּתָבָיו הַקְּדוֹשִׁים וְלֹא נוֹדַע לָנוּ אִם בֵּאֲרֹהּ בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית גַּם כֵּן אַךְ נֶאֱבְדָה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כְּמוֹ שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה הֲלָכוֹת נֶאֱבְדוּ אוֹ לֹא בֵּאֲרֹהּ אָז:

פרק ד

חלק א

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן פּוּרִים וּפֶסַח וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'אֶמְצָעוּתָא דְּעָלְמָא הֵיכָא' וְכוּ' בְּסִימָן כד בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשׁהּ לְסוֹפָהּ:

וְהַכְּלָל שֶׁעַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה זוֹכִין לְהַעֲלוֹת הַשְּׁכִינָה מֵהַגְּלוּת וְלַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד שֶׁזּוֹכִין לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף בְּחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה לְמַעְלָה מֵהַסְּפִירוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם שֶׁמִּפְּנִימִיּוּת הַבִּרְכָאן שֶׁהֵם דַּקּוּת הַבִּרְכָאן נִתְבָּרֵךְ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמּוֹחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֶּתֶר שֶׁהוּא הַבְּחִינָה הַמְעַכֵּב וְהַמְסַדֵּר אֶת הַמּוֹחִין לְבַל יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה' וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בְּבְחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּלְכוּת עוֹלָה מִן הַקְּלִפּוֹת וּמַלְכוּת מַלְבִּישׁ וְעוֹלָה לִבְחִינַת נה"י [נֶצַח הוֹד יְסוֹד], ונה"י לחג"ת [חָכְמָה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת], וחג"ת

לחב"ד [חָכְמָה בִּינָה דַּעַת] וְכוּ' כָּל זֶה הוּא כַּוָּנַת סֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁאוֹמְרִים מִתְּחִלָּה קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת, וְאַחַר כָּךְ פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה, וְאַחַר כָּךְ בִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע, וְאַחַר כָּךְ הַתְּפִלָּה שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת בַּבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִין בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמַּלְכוּת עוֹלָה מִן הַקְּלִפּוֹת וּמַלְכוּת מַלְבִּישׁ נה"י וְכוּ' וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּכַּוָּנוֹת. וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה גִּלָּה וּבֵאֵר שֶׁכָּל סוֹד עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה וּבְחִינַת סֵדֶר הַתְּפִלָּה הֵם בְּחִינָה אַחַת שֶׁעַל יְדֵם עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל הַמְבֹאָרִין בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם סוֹד כַּוָּנוֹת סֵדֶר הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לַעֲלוֹת עַד הַכֶּתֶר לְבָרֵךְ וּלְתַקֵּן בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף בְּבְחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת הִתְשַׁעְה הֵיכָלִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם סוֹף בְּחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי, כִּי אַחַר גְּמַר הַתְּפִלָּה אָז כְּבָר נִגְמְרוּ עֲלִיַּת כָּל הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה עַד אֲצִילוּת לְמַעְלָה לְמַעְלָה כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. וְאָז צְרִיכִין לְהַכְלֵל בָּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁזֶּהוּ עִקַּר סוֹד הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּגְמַר הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג הוּא הִתְחַבְּרוּת עָלְמָא תַּתָּאָה בְּעָלְמָא תַּתָּאָה, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּבִפְרָט בְּפָרָשַׁת וַיִּגַּשׁ עַל-פָּסוּק כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵינוּ כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת עָלְמָא תַּתָּאָה נֶגֶד אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁזּוֹכָה לְהִיוֹת נִכְלָל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי, זֶהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג שֶׁל עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת מְעַכֵּב אֶל הַמֹּחִין לְבַל יֶהֱרְסוּ הַגְּבוּל וְעַל-יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינַת אֵלּוּ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ הָרִדִיפָה וְהַמְעַכֵּב עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין הַהֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁאָז הוּא עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לִפֹּל עַל פָּנָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹקִים שֶׁבְּחִינָה זֹאת נִמְשָׁכָת מִבְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁנִּתְבָּרֵךְ מִפְּנִימִיּוּת הַבְּרָכְאִין וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֶּתֶר כַּנַּ"ל וּמִבְּחִינָה זֹאת יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמֹּחִין לְעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין מֵרִדִיפָתָן וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם בְּחִינַת וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְעַכֵּב הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר וְדִוּי עַל חֲטָאָיו קֹדֶם נְפִילַת אַפַּיִם. זֶה סוֹד מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַה שֶּׁשָּׁאֲלוּ סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא מִי יֵימַר וּפֵרֵשׁ שָׁם, מִי יָכוֹל לִכְנֹס לְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה מִשָּׁם כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תַּעֲלֶה הַשְׁכִּינָה

מֵהַגְּלוּת וְתַעֲלֶה בְּכָל עֲלִיּוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג אֶמְצָעוּתָא דְּעָלְמָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר אֵין סוֹף, עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת וּדּוּי עַל הַחֲטָאִים שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם נְשִׁיאַת אַפַּיִם שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הַיִּחוּד שֶׁנִּכְלָלִין בָּאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הָאוֹר בְּחִינַת אוֹר אֵין סוֹף כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲלִיַּת הַשְּׂכִינָה מֵהַגְּלוּת כַּנַּ"ל וְלָזֶה צְרִיכִין וּדּוּי דְּבָרִים, כִּי עַל-יְדֵי כָּל הַחֲטָאִים נוֹפְלִין נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה בֵּין הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר פְּגַם שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם כִּיְדוּעַ וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר חֵס וְשָׁלוֹם הָעִצְבוּת עַל-יְדֵי הַחֲטָאִים בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לח) אֲדֹנָי מֻלְּחָתִי, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ו) וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ, כִּי הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה הִיא שִׁמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁכְּנֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת עַצְבוּת תּוּקְפָּא דְּזִיקָנָא, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַחֲטָאִים גּוֹרְמִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁנִּיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת נִיצוֹצֵי הַשִּׂמְחָה לִשְׂמֹחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵלּוּ נִיצוֹצוֹת הַשִּׂמְחָה הֵם בְּחִינַת נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנּוֹפְלִים בֵּין הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עַצְבוּת, כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וַאֲזַי הָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם וְאֵינָם מַנִּיחִים לְיִשְׂרָאֵל לִשְׂמֹחַ. וְזֶה עִקַּר גְּלוּת הַשְּׂכִינָה עִקַּר פְּגַם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אַחַר הַתְּפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין לִכְלֹל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁעַכְשָׁיו בַּגָּלוּת, הַשְּׂכִינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה בַּגָּלוּת, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְזָכוֹת לְשִׂמְחָה כְּדֵי לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹרְדִין לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה לְהַעֲלוֹתָם מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת עוֹלִין מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וְכוּ' עַד שֶׁמַּשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין וּדּוּי דְּבָרִים אָז, כִּי עַל-יְדֵי הַוִּדּוּי שֶׁמִּתְוַדִּין עַל הַחֲטָאִים עַל-יְדֵי זֶה מִתְכַּפְּרִין הַחֲטָאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כח), וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם, כִּי עַל-יְדֵי הַוִּדּוּי מַעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי הַחֲטָאִים וְאָז כְּשֶׁעוֹלִין נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי מְחִילַת עֲוֹנוֹת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַוִּדּוּי אָז עוֹלָה הַשִּׂמְחָה מֵהַגְּלוּת שֶׁהוּא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי שִׂמְחָה זֹאת זוֹכִין לְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף לְהַשִּׂיגוֹ בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁמְּבֹאָר בַּמְּגִלּוֹת שֶׁאָז מַפִּילִין אֶת עַצְמָם לְמַטָּה לְמַטָּה לְסִטְרָא דְּמוֹתָא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם וְאָז נַעֲשֶׂה תַּכְלִית הַיִּחוּד, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהַגִּיעַ לִבְחִינַת תַּכְלִית הַיִּחוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת אוֹר הָאֵין סוֹף בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹרְדִין לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא הַשִּׂמְחָה מִשָּׁם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי יֵימַר הַנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

וְאַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הֶעֱלִינוּ וּבֵרַרְנוּ אֶת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי אֲמִירַת קְטֹרֶת וְקָרְבָּנוֹת בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כז) קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, כִּי עַל-יְדֵי קְטֹרֶת עוֹלָה הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא הַשִּׂמְחָה מֵהַקְּלִפּוֹת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל אַף-עַל-פִּי-כֵן עַתָּה אַחַר גְּמַר הַתְּפִלָּה קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְתַכְלִית הַיִּחוּד לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל צְרִיכִין לַחֲזֹר וְלֵירֵד לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּדוּי דְּבָרִים בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם כַּנַּ"ל, כִּי מִתְּחִלָּה בֵּרְרוּ הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה בִּשְׁבִיל עֲלִיַּת הָעוֹלְמוֹת כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַעֲלוֹת מֵעוֹלָם לְעוֹלָם כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג הַמּוֹחִין הַקְּדוֹשִׁים כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לִרְדֹּף לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁכָּל זֶה אָנוּ עוֹסְקִין לַעֲשׂוֹת עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתֵנוּ מִתְּחִלַּת סֵדֶר הַתְּפִלָּה עַד סוֹף שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁעוֹלִין מַעֲשִׂיָּה לִיצִירָה וּמִיצִירָה לִבְרִיאָה וְכוּ' וּמַלְכוּת מַלְבִּישׁ נה"י ונה"י מַלְבִּישׁ חג"ת וְכוּ' וְכוּ' אֲבָל עַכְשָׁיו שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְהַמּוֹחִין, אֲבָל הָעִקָּר מַה שֶּׁצְּרִיכִין עַכְשָׁיו הוּא לְתַקֵּן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת אֶת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמּוֹחִין, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל וּבְשָׁבִיל זֶה צְרִיכִין שִׂמְחָה יְתֵרָה וּצְרִיכִין לַחֲזֹר וְלֵירֵד לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי וּדּוּי דְּבָרִים וּנְפִילַת אַפַּיִם שֶׁמַּפִּילִין עַצְמָן לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַעֲלוֹת הַשִּׂמְחָה מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ וְיֻשְׁלַם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַהַשָּׂגָה הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁנִּבְוֹהַּ מִן הַכֹּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, כִּי הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה לה) וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, עַל רֹאשָׁם דַּיְקָא זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהָרֹאשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּוֹחִין כִּי הַשִּׂמְחָה מַרְחֶבֶת הַמּוֹחִין וְאָז יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לִסְבֹּל מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין מֵאוֹר הָאֵין סוֹף וְלִבְלִי לְהָרֹס אֶת הַגְּבוּל, אֲבָל הָעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם מְצַמְצֵם אֶת הַדַּעַת עַד שֶׁהוּא קָטָן מֵהָכִיל אֶת הָאוֹר וְאָז אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל אֲפִלּוּ מְעַט נִיצוֹצֵי הָאוֹר שֶׁמְּאִירִין לוֹ וְיָכוֹל לְהָרֹס אֶת הַגְּבוּל חַס וְשָׁלוֹם וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהַשָּׂגָה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה בִּבְחִינַת (שַׁבָּת ל) אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה מִתּוֹךְ עַצְבוּת אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה:

חלק ג

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וּשְׁאָר יָמִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים בָּהֶם תַּחֲנוּן אֵין בָּהֶם נְפִילַת אַפַּיִם, כִּי שַׁבָּת הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נה) כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ בְּחִינַת (שָׁם כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ' זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ וְכוּ' וְכֵן בְּיוֹם טוֹב וְכָל הַיָּמִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים בָּהֶם תַּחֲנוּן כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת יָמִים טוֹבִים שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם הֶאָרַת שַׁבָּת וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים אָז וּדּוּי וְאֵין נוֹפְלִים אָז עַל פְּנֵיהֶם, כִּי אָז

אֵין שְׁלֵיטָה לְהַקְלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצָבוּת וְעַל-כֵּן אָז הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת וְאֵין צְרִיכִין אָז לֵירֵד לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לְהַעֲלוֹת הַשִּׂמְחָה מִשָּׁם כִּי אָז אֵין לְהַקְלִפּוֹת שֶׁהֵם הָעֲצָבוּת שְׁלֵיטָה כְּלָל וְאָז נִתְעוֹרֵר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁלָּעָתִיד כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן אָז מְמַלְּא זוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹר אֵין סוֹף בַּבְּחִינָה הַנַ"ל שֶׁעִקַּר הַשָּׂגָתוֹ עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, כִּי אָז הֵם יְמֵי שִׂמְחָה וְאֵין צְרִיכִין אָז לֵירֵד לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר הַשִּׂמְחָה מֵהַקְלִפּוֹת, כִּי אָז אֵין לְהַקְלִפּוֹת, שֶׁהֵם הָעֲצָבוּת, שׁוּם שְׁלֵיטָה כְּלָל וְאָז מֵאִיר הַשִּׂמְחָה מְמַלְּא מֵעֶצֶם תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁזֹּאת הַתּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה שֶׁל אֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים בָּהֶם תַּחֲנוּן הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז הוּא עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בַּבְּחִינָה הַנַ"ל, וְאֵין צְרִיכִין אָז וִדּוּי דְּבָרִים וְלֹא נְפִילַת אַפַּיִם כְּלָל מֵחֲמַת גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁמֵּאִיר אָז כַּנַ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁעִקַּר מִצְוַת פּוּרִים הוּא לִשְׂמֹחַ בְּכָל עֵת, לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט) לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה וּכְמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְשַׂמֵּחַ בְּכָל מִינֵי שְׂמָחוֹת בְּפוּרִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מִצְוַת פּוּרִים, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ הוּא בְּפוּרִים, כִּי אָז מַכְנִיעִין קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת שֶׁמִּמֶּנּוּ אֲחִיזַת הָמָן הָרָשָׁע יִמַּח שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין קלט), הָמָן מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג), הֲמִן הָעֵץ וְכוּ' נִמְצָא שֶׁהָמָן הָרָשָׁע יִמַּח שְׁמוֹ הוּא בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְעִקַּר זֶהֱמַת הָמָן זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, הוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה שֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּכָל עֵת עַל יִשְׂרָאֵל וְאֵינָם מַנִּיחִים אוֹתָם לִשְׂמֹחַ, כִּי עִקַּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא עֲצָבוּת כַּנַ"ל שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת בְּחִינַת (שָׁם) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁנִּגְזַר אָז בְּחִינַת (שָׁם ו) וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ הַנֶּאֱמַר בְּדוֹר הַמַּבּוּל שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא שִׂמְחָה, דְּהַיְנוּ לִשְׂמֹחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ לִשְׂמֹחַ תָּמִיד בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב, כִּי הוּא לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשְׁעָר בְּלִבֵּהּ וּכְבָר מְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים וְהָמָן וַעֲמָלֵק שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְחַקְרִים וְהַכּוֹפְרִים מֵהֶם נִמְשָׁךְ עִקַּר הָעֲצָבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא שִׂמְחַת הַמִּצְוֹת בְּחִינַת (תְּהִלִּים יט) פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת כְּמוֹ שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים, בְּוַדַּאי אֵין שִׂמְחָה בָּעוֹלָם כְּמוֹ שִׂמְחַת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות שֶׁאָנוּ זוֹכִין לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וּבוֹרְאֵנוּ יִתְבָּרַךְ וְאָנוּ קוֹנִים לָנוּ חַיֵּי עוֹלָם לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים עַל-יְדֵי חוּטֵי הַצִּיצִית שֶׁקּוֹנִים אוֹתוֹ בְּעַד גְּדוֹל אֶחָד וְאָנוּ נִכְלָלִים עַל-יְדֵי זֶה בְּאוֹר הָאֵין סוֹף, הֲיֵשׁ

שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ כִּי זֶה כָּל אָדָם יָכוֹל לְהָבִין שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה אֵין שׂוּם שִׂמְחָה בָּעוֹלָם, כִּי מַה יִּתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְאִם יִצְבֹּר כֶּעָפָר כֶּסֶף וְזָהָב סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּתְרוֹן לוֹ בְּכָל זֶה כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל וְהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁסּוֹף אָדָם לָמוּת וְיָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַק אֵיזֶה רְשִׁימָה בְּעָלְמָא שֶׁל שֵׂכֶל אֲמִתִּי אֲפִלּוּ נָכְרִי יָכוֹל לְהָבִין שֶׁאֵין שׂוּם שִׂמְחָה בָּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל, כִּי אַחֲרִית שִׂמְחָה תּוּגָה, וְעַל זֶה נֶאֱמַר וּלְשִׂמְחָה מַה-זֹּה עוֹשֶׂה (קֹהֶלֶת ב):

וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַמְחַקְּרִים וְהַכּוֹפְרִים אֵין לָהֶם שׂוּם שִׂמְחָה אֲמִתִּית כְּלָל וְהַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם שֶׁעַל-פִּי רֹב הֵם מְלֵאִים עַצְבוּת יָגוֹן וַאֲנָחָה כִּי מֵהֵיכָן יְקַבְּלוּ חִיּוּת וְשִׂמְחָה אֲמִתִּית מֵאַחַר שֶׁכּוֹפְרִים בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדֻשָּׁה וּבַעֲשִׂיַּת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וּבוֹדִים מִלִּבָּם טְעָמִים שֶׁל הֶבֶל וּשְׁטוּת עַל עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשִׁים. וַיִּחַפְּאוּ עַל ה' וְעַל תּוֹרַת מֹשֶׁה דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן אֲשֶׁר בָּדוּ מִלִּבָּם, כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם כָּל טַעֲמֵי הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשִׁים הֵם נִימוּסִיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם, תִּקּוּן הַמְּדִינָה חַס וְשָׁלוֹם, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם, תִּפַּח רוּחָם וְנִשְׁמָתָם כִּי אֵין כְּפִירָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ וּלְדִבְרֵיהֶם הָרָעִים וְהַזָּרִים וְהַמָּרִים וְהַמְטֻנָּפִים בְּוַדַּאי אֵין לִשְׁמֹחַ בְּשׂוּם מִצְוָה חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁתַּכְלִית הַמִּצְוָה הִוא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן זֶה הָעוֹלָם וְאִם בְּגוּף הָעֲשִׂירוּת וְהַמָּמוֹן וּשְׁאָר חֶפְצֵי הָעוֹלָם אֵין שׂוּם שִׂמְחָה אֲמִתִּית, כִּי אַחֲרִיתוֹ מָרָה כְּלַעֲנָה כַּנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן אֵיךְ יִשְׂמַח בְּהַמִּצְוָה שֶׁהִיא רַק בִּשְׁבִיל קִיּוּם נִימוּס הַמְּדִינָה חַס וְשָׁלוֹם לְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה וְהַמְשֻׁבָּשֶׁת וְאֵיךְ יִשְׂמַח בְּמִצְוֹת סָכָּה מֵאַחַר שֶׁאוֹמֵר עָלָיו טַעַם שֶׁל שְׁטוּת כָּזֶה שֶׁאָז טוֹב לֵישֵׁב בַּאֲוִיר כָּזֶה וְהוּא בְּעַצְמוֹ יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה שְׁטוּת, כִּי עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ בְּוַדַּאי אָז טוֹב יוֹתֵר לָשֶׁבֶת בְּבֵיתוֹ מִלֵּישֵׁב בַּסֻּכָּה וְאִם יִרְצֶה לֵישֵׁב בַּצֵּל יַעֲשֶׂה לוֹ אֹהֶל שֶׁל פִּשְׁתָּן כְּדֶרֶךְ הַשָּׂרִים וְלֹא סֻכָּה הָעֲשׂוּיָה כְּדִינוֹ שֶׁסְּכָכָהּ מִפְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב דַּיְקָא וְכֵן בִּשְׁאָר הַמִּצְוֹת, וְאֵין צְרִיכִין לַחֲזֹר לִסְתֹּר שְׁטוּתִים וּשְׁקָרִים וּדְבָרִים בְּדוּיִים כָּאֵלֶּה שֶׁהֵם הֵם עִקַּר הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁכּוֹפְרִים בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְגַמְרֵי וּמְחַפִּין הַשֶּׁקֶר שֶׁלָּהֶם בִּשְׁטוּתִים כְּאֵלֶּה כְּאִלּוּ הֵם מְתָרְצִים אֶת דִּבְרֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְנוֹתְנִים טַעַם לִדְבָרָיו טְעָמִים מָרִים וּסְרוּחִים שֶׁכָּאֵלֶּה אִם יֵשׁ טַעַם בְּרִיר חֲלָמוּת וּשְׁטוּתִים כָּאֵלֶּה, בִּפְרָט עַתָּה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל שֶׁמְּבֹאָר בָּהֶם שֶׁכָּל מִצְוָה וּמִצְוָה מְרַמֵּז לִדְבָרִים גְּבוֹהִים וְעֶלְיוֹנִים מְאֹד מְאֹד עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ בָּזֶה וּבָבָא לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים וְאָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִבְדִּילָנוּ בְּרַחֲמָיו מִן הַתּוֹעִים וְהַכּוֹפְרִים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם בְּוַדַּאי מִן הָעֵרֶב רַב מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וְכוּ'. כַּמָּה וְכַמָּה יֵשׁ לָנוּ לִשְׂמֹחַ בְּכָל עֵת וּבְפָרָט כְּשֶׁאָנוּ מַגִּיעִים לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה, אֲשֶׁר אָנוּ זוֹכִים בְּרֶגַע קַלָּה שֶׁל עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה לִהְיוֹת נִכְלָלִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

וְאָנוּ קוֹנִים לָנוּ חַיֵּי עוֹלָם לְעַד וְלָנֶצַח עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁרָבָּם כְּכֻלָּם קַלִּים לַעֲשׂוֹתָם וּנְעִימִים מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג), דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכוּ' וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה לְאַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים, כִּי הֶחָכָם יָבִין מִדַּעְתּוֹ כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לִשְׂמֹחַ בִּשְׂעַת עֲשִׂיַּת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְדַיְקָא עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא עִקַּר עֲלִיַּת הַשְּׂכִינָה מֵהַגָּלוּת עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלְמוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁמַּשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה, כִּי אָז שְׂמֵחִים כָּל יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, כִּי הָמָן זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ הוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת כַּנַּ"ל, כִּי הָמָן בְּגִימַטְרִיָּא צַ"ו עִם הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּעֲשִׂיָּה, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי אֵין צַ"ו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין נו) הַיְנוּ שֶׁעִקַּר בְּחִינַת צַ"ו, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת צַוּוּי הַמִּצְוֹת, הָעִקָּר הוּא בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָמָן שֶׁעוֹלֶה צַ"ו עִם הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא כּוֹפֵר בַּעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת וּבוֹזֶה עֲלֵיהֶם טְעָמִים שֶׁל שֶׁקֶר וְעַל-כֵּן עִקַּר קִטְרוּגוֹ וְהִתְגָּרוּתוֹ הוּא בְּהַשִּׂמְחָה שֶׁל הַמִּצְוֹת, כִּי אֵינוֹ מַנִּיחַ לִשְׂמֹחַ בְּשׁוּם מִצְוָה מֵחֲמַת שֶׁמַּכְנִיס כְּפִירוֹת שֶׁהֵם טְעָמִים שֶׁל שְׁטוּת בִּשְׁבִיל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי אֵין לִשְׂמֹחַ חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם מִצְוָה, כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה אֵין שׁוּם שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת קִנְאָתוֹ שֶׁל הָמָן בְּמָרְדְּכַי וְיִשְׂרָאֵל שֶׁרָאָה שֶׁהֵם חֲזָקִים כָּל כָּךְ בַּעֲשִׂיַּת מִצְוֹתֵיהֶם וְעוֹשִׂין אוֹתָם בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּבְמִסִּירַת נֶפֶשׁ עַל-יְדֵי זֶה נִתְקַנֵּא בָּהֶם מְאֹד עַד שֶׁרָצָה לְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר קִנְאָתָם הוּא בְּהַשִּׂמְחָה שֶׁל הַמִּצְוָה, כִּי עַל גּוּף הַמִּצְוָה הֵם יְכוֹלִים לוֹמַר חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא נִימוּס חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שְׁאָר נִימוּסֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁרוֹאִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל מוֹסְרִים נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בִּשְׁבִיל עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא הָיָה גָּחִין וְחַיֵּיךְ בְּשָׁעָה שֶׁדָּנוּ אוֹתוֹ לְפָנֵי טוֹרְנוֹסְרוֹפּוֹס הָרָשָׁע יִמַּח שְׁמוֹ, כַּמּוּבָא בְּמִדְרַשׁ שׁוֹחֵר טוֹב מִשְׁלֵי, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר קְדוֹשִׁים וְכָל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים שְׂמֵחִים בְּמִצְוָתָם וּבָזֶה מִתְקַנֵּא הָמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכּוֹפְרִים בְּיוֹתֵר וְעַל-כֵּן בִּפּוּרִים שֶׁאָז נִכְנָע הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכּוֹפְרִים הַנַּ"ל אָז עִקַּר הַמִּצְוָה הוּא שִׂמְחָה, כִּי זֶה עִקַּר הַכְנָעָתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַפְלָגַת הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד שֶׁנּוֹהֲגִים כָּל יִשְׂרָאֵל בְּפוּרִים לְהַרְבּוֹת אָז בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד וְעוֹשִׂים אָז כָּל מִינֵי צְחוֹק וּשְׁחוֹק בִּשְׁבִיל לְהַרְבּוֹת הַשִּׂמְחָה, כִּי עִקַּר מִצְוַת פּוּרִים הוּא הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עוֹשִׂים כָּל מִינֵי שְׂחוֹק וּמִילֵי דִּשְׁטוּתָא וְעוֹשִׂים

אָז מַעֲשֶׂה שִׂכְרוּת וּשְׁטוּת בִּשְׂבִיל הַשִּׂמְחָה, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כַּמָּה אַזְהָרוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. וְאִיתָא בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילֵּי דִּשְׁטוּתָא דַּיְקָא, שֶׁעוֹשִׂין עַצְמָן כְּשׁוֹטֶה וּמְשַׂמְּחִין אֶת עַצְמָן בְּמִילֵּי דִּשְׁטוּתָא, כִּי מֵחֲמַת שֶׁטֶבַע הָאָדָם נִמְשָׁךְ אַחַר הָעַצְבוּת מְאֹד, כִּי כָּל אָדָם מָלֵא יִסּוּרִים וְיגוֹנוֹת כַּיָּדוּעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַכֹּחוֹת לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילֵּי דִּשְׁטוּתָא, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָמַר בָּזֶה הַלָּשׁוֹן "סֶע הָאט אַ פָּנִים אָז מָע קֶען מָער נִיט פְּרַיילִיךְ זַיין נָאר מִיט נַאריש מַאכִין זִיךְ" וְכֵן דִּבֵּר עוֹד מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶהוּ הָעִנְיָן מַה שֶּׁהָיוּ נוֹהֲגִין כָּל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמְפֻרְסָמִים שֶׁהָיוּ בְּיָמֵינוּ שֶׁעַל-פִּי רֹב הָיָה לָהֶם אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ כְּמוֹ בַּדְּחָנִים, וְהָיוּ עוֹשִׂים לְפָנִים כָּל מִינֵי צְחוֹק וּשְׁטוּת כַּמְפֻרְסָם וְהַכֹּל בִּשְׂבִיל שִׂמְחָה, כִּי אֵין דָּבָר מַזִּיק לַעֲבוֹדַת ה' כְּמוֹ הָעַצְבוּת, כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וּמִגֹּדֶל מְרִירַת וְצָרוֹת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילֵּי דִּשְׁטוּתָא דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מִילֵּי דְּבְדִיחוּתָא שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים הַקְּדוֹשִׁים קֹדֶם הַלִּמּוּד כְּדֵי לָבֹא לְשִׂמְחָה עַל-יְדֵי מִילֵּי דְּבְדִיחוּתָא שֶׁהֵם מִילֵּי דִּשְׁטוּתָא דַּיְקָא וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיִּקְרָא דַף מז,) שֶׁרַב הַמְנוּנָא סָבָא הֲוָה מְסַדֵּר קָמֵי חַבְרַיָּא פִּרְקָא דְּמִילֵּי דִּשְׁטוּתָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר גָּלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, עִקַּר הַגָּלוּת הוּא מַה שֶּׁהָעַצְבוּת, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, מִתְגַּבְּרִין עַל יִשְׂרָאֵל וְאֵינָם מַנִּיחִים אוֹתָם לִשְׂמֹחַ בַּה' וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֶמְצָעוּתָא דְּעָלְמָא הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גָּלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקַּר גָּלוּתָהּ כְּשֶׁהָעַצְבוּת מִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ, דְּהַיְנוּ עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא מַה שֶּׁהַשִּׂמְחָה הִיא בַּגָּלוּת וְעַל-כֵּן עִכְּשָׁיו בַּגָּלוּת שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הוּא שֶׁהַשִּׂמְחָה נָפְלָה לְמַטָּה בַּגָּלוּת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַשִּׂמְחָה שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בִּשְׁרִירוּת לִבָּם אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הֵם רְחוֹקִים מִשִּׂמְחָה אֲמִתִּית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יז), יֶלֶד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ כִּי כָל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכוּ', כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִקְרֵאת יָגוֹן וַאֲנָחָה כַּיָּדוּעַ, אַךְ כָּל הַשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ אֶצְלָם נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עַכְשָׁיו בַּגָּלוּת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ נִיצוֹצֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁנָּפַל אֶצְלָם בַּגָּלוּת וּמִשָּׁם כָּל שִׂמְחָתָם לְפִי שָׁעָה וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, וּלְשִׂמְחָה מַה-זֹּה עֹשָׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ב) לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל וּלְשִׂמְחָה מַה-זֹּה עֹשָׂה לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל, לְשׁוֹן מְעֹרָבָב, הַיְנוּ שֶׁכָּל הַשִּׂמְחָה שֶׁאֵינָהּ לַשָּׁמַיִם הִיא נִמְשֶׁכֶת רַק מִתַּעֲרוֹבוֹת נִיצוֹצֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁנָּפְלָה עַל-יְדֵי גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וְנִתְעָרְבָה בֵּינֵיהֶם וְהֵם מְהַפְּכִים

וּמְמִירִים רַע בְּטוֹב וְלוֹקְחִים הַשִּׂמְחָה שֶׁבָּאָה מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן מְאֹד וּשְׂמֵחִים עִמָּהּ בְּדִבְרֵי תַּאֲוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הֵם יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמָרִים מִמָּוֶת וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי וּלְשִׂמְחָה כָּזֹאת מַה זֹּה עֹשֶׂה כִּי אַחֲרִיתָהּ יָגוֹן וַאֲנָחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יד) וְאַחֲרִית שִׂמְחָה תוּגָה וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁעַכְשָׁיו הַשִּׂמְחָה בַּגְּלוּת הִיא מְלֻבֶּשֶׁת בְּמִלִּין דְּעָלְמָא שֶׁהֵם מִלִּין דִּשְׁטוּתָא עַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָבוֹא לְשִׂמְחָה לִשְׂמֹחַ בְּקִדֻּשַׁת יַהֲדוּתוֹ בְּמַה שֶּׁזָּכָה לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָשַׂנִי גּוֹי אִי אֶפְשָׁר לָבֹא לְשִׂמְחָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילֵי דִּשְׁטוּתָא דַּיְקָא, כִּי לְשָׁם נָפְלָה הַשִּׂמְחָה מֵחֲמַת גְּלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כְּשֶׁמְּשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי מִילֵי דִּשְׁטוּתָא אֲזַי נַעֲשֶׂה מִזֶּה תִּקּוּן גָּדוֹל בְּחִינַת עֲלִיַּת נִיצוֹצֵי הַשְּׁכִינָה מִגְּלוּתָהּ כִּי מַעֲלֶה נִיצוֹצֵי הַשִּׂמְחָה מִן הַגְּלוּת מֵאַחַר שֶׁהוּא בָּא לְשִׂמְחָה עַל-יְדֵי מִילֵי דִּשְׁטוּתָא אֵלּוּ, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁאִישׁ יִשְׂרְאֵל הוּא בְּשִׂמְחָה, תֵּכֶף חָזְרָה וְעָלְתָה הַשִּׂמְחָה לִמְקוֹמָהּ וְשָׁרְשָׁהּ שֶׁהִיא אֵצֶל יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית, כִּי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם לִשְׂמֹחַ כָּל יְמֵיהֶם בְּכָל מִינֵי שִׂמְחָה בְּלִי קֵץ וְסוֹף מֵאַחַר שֶׁזָּכִינוּ לְהַאֲמִין בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ', כִּי מִקּוֹר נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת שִׂמְחָה שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מו), הָעֲמֻסִים מִנִּי בֶטֶן הַנְּשֻׂאִים מִנִּי רָחַם שִׁיִּשְׂרָאֵל הֵם חֵלֶק מֵהַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים לד) לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ כִּי דָוִד הַמֶּלֶךְ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁל דָּוִד עִם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת הָיָה רַק לְשַׁבֵּר הָעֲצָבוּת וְלִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהִמְשִׁיךְ דָּוִד בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ב), עָלַי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל וְכוּ' כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וְכֵן מְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הוּא בַּדָּחָא דְּמַלְכָּא שֶׁאֶפְלוּ בְּעֵת שֶׁהִתְוַדָּה עַל חֶטְאוֹ בְּשֶׁבִירַת לֵב לֹא עָזַב אֶת דַּרְכֵי בְּדִיחָתוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם, בַּזֹּהַר עַיֵּן שָׁם כִּי דָוִד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁבָּא דָּוִד בְּיַד הַפְּלִשְׁתִּים בַּגָּלוּת וְתָפְסוּ אוֹתוֹ וֶהֱבִיאוּהוּ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וְרָצוּ לִנְקֹם בּוֹ וְרָאָה דָּוִד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְלָצֵאת מֵהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצָבוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּעֵת תֹּקֶף הַגָּלוּת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּמִרְירַת הַשִּׁעְבּוּד וְאֵינָם מַנִּיחִים לִשְׂמֹחַ וְאִם כֵּן מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרֵנוּ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִמָּלֵט מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, וּלְשִׂמְחָה

אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת מֵחֲמַת תִּקֻּף הִתְגַּבְּרוּתָם בַּגָּלוּת כַּנַ"ל, עַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁנִּפַּל בַּגָּלוּת בְּיַד הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם הַפִּלְשְׁתִּים חָנַן ה' אוֹתוֹ בָּעֲצָה הַזֹּאת שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ כְּשׁוֹטֶה מַמָּשׁ וְעָשָׂה מַעֲשֶׂה שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן מַמָּשׁ וְהוֹרִיד רִירוֹ עַל זְקָנוֹ וַיִּתְּנוּ עַל דַּלְתוֹת הַשַּׁעַר וְכוּ' (שְׁמוּאֵל-א כא) וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְלַט מִיָּדָם, כִּי עַל-יְדֵי מִילֵי דִּשְׁטוּתָא דַּיְקָא כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה פּוֹרִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵהֶם, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עֲלֵיהֶם הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, וְאִי אֶפְשָׁר בַּגָּלוּת לִשְׂמֹחַ כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילֵי דִּשְׁטוּתָא דַּיְקָא כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה פּוֹרִים שֶׁעוֹשִׂין אָז כָּל מִינֵי שְׂחוֹק וּמִילֵי דִּשְׁטוּתָא בִּשְׁבִיל שִׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא עַל-יְדֵי מִילֵי דִּשְׁטוּתָא דַּיְקָא כַּנַ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת (מְגִלָּה ז) חַיָּב אֱנָשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי בְּפוּרִים אָז עִקַּר הַכְנָעַת זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הָעַצְבוּת בְּחִינַת בְּעַצְבוֹן תֵּאכְלֶנָּה כַּנַ"ל. וּצְרִיכִין אָז לְהַעֲלוֹת הַשִּׂמְחָה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת מִי יֵימַר הַנַ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה לְהַשִּׂיג בְּחִינַת הִתְּשָׁעָה הֵיכָלִין הַנַ"ל שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן חַיָּב אֱנָשׁ לְבָסוּמֵי, דְּהַיְנוּ לְהַשְׁתַּכֵּר בְּפוּרִים בִּשְׁבִיל שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד), וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ. וּצְרִיכִין לְהַגְדִּיל הַשִּׂמְחָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הַשְׂכָּרוּת וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים לָבֹא לִבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַד דְּלֹא יָדַע וְכוּ', כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַטּוֹב וְהָרַע שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ מָרְדְּכַי וְאָרוּר הָמָן, עִקַּר אֲחִיזָתוֹ הוּא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעִקָּרוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת (מִשְׁלֵי טז) נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּפְרִיד בְּחִינַת הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶלֶף, בְּחִינַת פֶּלֶא שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא הַמַּעֲכִיב אֶת הַמֹּחִין מֵרְדִּיפָתָן, שֶׁעִקַּר הַשָּׂגַת הַיְדִיעָה הוּא עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע שֶׁבְּחִינַת לֹא נֵדַע הוּא עִקַּר תַּכְלִית הַיְדִיעָה וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה אָז נִכְלָל הַיְדִיעָה וְהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה יַחַד שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב שֶׁבֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד בְּשָׁרְשָׁם וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תַּכְלִית הַיְדִיעָה וְאָז נִתְבַּטֵּל הָרַע לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָרַע הוּא הֶעְדֵּר הַיְדִיעָה וְהַסְתָּרָתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שִׁבִּירַת כֵּלִים שֶׁזֶּהוּ מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם כּוֹלְלִים הַיְדִיעָה וְהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה יַחַד (וְכַאֲשֶׁר יִבֹאַר עוֹד מִזֶּה לְקַמָּן בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ) וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים אָז צְרִיכִין לְהִשְׁתַּכֵּר עַד שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי שִׂמְחָה כָּזֹאת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה הַנַ"ל שֶׁשָּׁם נִכְלָל הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב יַחַד, שֶׁהֵם הַיְדִיעָה וְהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה שְׁנֵיהֶם נִכְלָלִין יַחַד בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, וְשָׁם נִתְבַּטֵּל כָּל הָרַע לְגַמְרֵי כַּנַ"ל וְזֶהוּ

בְּחִינַת עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי שָׁם אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר טוֹב וָרָע, כִּי שָׁם כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, פָּרָשַׁת שְׁקָלִים וּפָרָשַׁת זָכוֹר וּפָרָשַׁת פָּרָה וּפָרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, שֶׁקּוֹרִין בַּאֲדָר סָמוּךְ לְפוּרִים מִלְּפָנָיו וּמֵלְאַחֲרָיו שֶׁכָּל זֶה הוּא הֲכָנָה לִגְאֻלַּת וִישׁוּעַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּזְכֶּה בְּנִיסָן שֶׁבּוֹ נִגְאֲלוּ וּבוֹ עֲתִידִין לְהִגָּאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה יא) כִּי עִקַּר גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נה), כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלָה הַשְׂכָּינָה מֵהַגָּלוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים, כִּי מִצְוַת שְׁקָלִים הִיא בִּשְׁבִיל הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיַּת נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִן הַקְּלִפּוֹת וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בַּקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּקָּרְבָּנוֹת (דִּבְרִים יב), וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲתָּה וּבֵיתֶךָ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּפְסוּקִים הָרַבֶּה וְכֵן בִּקְטֹרֶת נֶאֱמַר קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיוּ הַלְוִיִּים מְנַצְּחִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן בִּשְׁעַת הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי שִׁיר וְזִמְרָה הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת עוֹלִין כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִן הַקְּלִפּוֹת וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה מִן הַקְּלִפּוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁקָלִים שֶׁמְּחֲיְבִים לִתֵּן בְּכָל שָׁנָה בִּשְׁבִיל קָרְבָּנוֹת צִבּוּר וּקְטֹרֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת עַל-יְדֵי זֶה כָּל נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה מִגְּלוּת הַקְּלִפּוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין לְמַעְלָה עַד שֶׁזּוֹכִין לְבִרְכַּת הַשֵּׂכֶל עַד שֶׁמְּתַקְּנִין הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֶּתֶר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב שֶׁל הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מְטֵי וְלָא מְטֵי וְאָז נַעֲשִׂין הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין דִּלְאוּ אִנּוּן נְהוֹרִין וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁקָלִים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשׂוּ קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת לח) בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת. לַגֻּלְגֹּלֶת דַּיְקָא, כִּי גֻּלְגַּלְתָּא דָּא כֶּתֶר, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא לִזְכּוֹת לְתַקֵּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר גֻּלְגַּלְתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשָּׂגַת בְּחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ (שָׁם ל), כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ וְכוּ' וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם זֶה יִתְּנוּ וְכוּ' מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה' וּמְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת סב) שֶׁהַמַּגֵּפָה

תּוֹכַל לִשְׁלֹט חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי הַמְנָיָן עַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁיִּתֵּן כָּל אֶחָד מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגַף, כַּמְבֹאָר בַּפָּסוּק גּוּפֵהּ, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת מְנָיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ז) בְּקֶשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁאָז נִגְזַר מִיתָה עַל הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא בְּחִינַת בְּקֶשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם כָּל הַחוֹקְרִים הַנִּכְנָסִין בַּחֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת לְמַעְלָה מִשִּׂכְלָם עַד שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי זֶה לִכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת וּלְאֶפִּיקוֹרְסוּת גְּמוּרָה. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ח), הִנֵּה בִדְבַר ה' מָאָסוּ וְחָכְמַת מָה לָהֶם כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל וְאִי אֶפְשָׁר לְיַדֵּעַ מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים, הַיְנוּ עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג אוֹר אֵין סוֹף בִּבְחִינַת מְטֵי וְלָא מְטֵי בִּבְחִינַת הַתְּשָׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׂגַת אֱלֹקוּת, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה וְעִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה הוּא מַה שֶּׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְתַקֵּן אֶת בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מִן הַכֹּל וְאַף-עַל-פִּי שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הוּא כְּמוֹ מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין מֵרְדִיפָתָן לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף, אַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַמֹּחִין וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם הַשְׂגָה אֲמִתִּית כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא כְּמוֹ מְעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין מֵרְדִיפָתָם וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶה הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל, זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה הוּא שָׂם בִּבְחִינַת כֶּתֶר בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה לה) וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם. 'עַל רֹאשָׁם' דַּיְקָא זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר גַּלְגַּלְתָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת עַל רֹאשָׁם כַּנַּ"ל, כִּי הַכֶּתֶר הוּא עַל הָרֹאשׁ, כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהָרֹאשׁ וְהַמֹּחִין, כִּי הוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין וְשָׂם עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, 'עַל רֹאשָׁם' דַּיְקָא וְהָעִקָּר כְּשֶׁזֹּאת הַשִּׂמְחָה עוֹלָה מֵעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת בְּשִׂמְחָה שֶׁאָז דַּיְקָא זוֹכִין לִבְחִינַת כֶּתֶר הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מְטֵי וְלָא מְטֵי וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת זְכוּת הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מִן הַכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְּׂגַת אֱלֹקוּת, דְּהַיְנוּ הַשָּׂגַת אוֹר אֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין אָדָם לְמַלְאָךְ שֶׁהָאָדָם הַצַּדִּיק הוּא גָּבוֹהַּ הַרְבֵּה מִן הַמַּלְאָךְ כַּמּוּבָא וְעִקַּר הַחִלּוּק הוּא בִּבְחִינַת הַשָּׂגַת הַכֶּתֶר הַנַּ"ל, כִּי לִבְחִינַת הַשָּׂגַת הַכֶּתֶר

הַנַּ"ל אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא בְּעֲבָדוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים דַּיְקָא וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת הַכֶּתֶר הַנַּ"ל שֶׁהוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הָאָדָם, כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא לְמַעְלָה מִכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת מְאֹד מְאֹד, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָה בֵּהּ כְּלָל וְאֵין שׁוּם נוֹצֵר וְנִבְרָא וְנַעֲשֶׂה וְנֶאֱצָל לְמַטָּה וּלְמַעְלָה לְמַעְלָה שֶׁיּוּכְלוּ לְהַשִּׂיגוֹ, כִּי ה' עֶלְיוֹן נוֹרָא מְאֹד, נַעֲלֶה עַל כָּל הַהַשָּׂגוֹת שֶׁל כָּל דְּרֵי מַעֲלָה וּמַטָּה וְכָל בְּרוּאֵי מַעֲלָה וּמַטָּה כֻּלָּם יִרְעָדוּן וְיִפַּחֲדוּן מֵאֵימַת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל וּמַלְאָכִים יֵחָפְזוּן וְחִיל וּרְעָדָה יֹאחֲזוּן בְּזָכְרָם אֵימַת שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה לָנֶצַח וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּבִרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע וְכֻלָּם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכוּ' וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים וְכוּ' וְכַמְבֹאָר בַּפְּסוּקִים רַבִּים וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכָל בְּרוּאֵי מַעְלָה וּמַטָּה הַכֹּל רוֹעֲשִׁין וּבוֹעֲרִים וּמִתְלַהֲבִים וְרוֹדְפִים מַחֲשַׁבְתָּם לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ תִּבָרֵךְ אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם בִּבְחִינַת מְטִי וְלָא מְטֵי כַּנַּ"ל. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הָעֲבוֹדָה שֶׁל מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא, כִּי עִקַּר מְנִיעַת הַהַשָּׂגָה הוּא מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּידּוּעַ:

וְעִקַּר הַכֵּלִים וְהַהֵיכָלוֹת לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בִּבְחִינַת מְטִי וְלָא מְטֵי הֵם נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֶּתֶר דַּיְקָא שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא כְּמוֹ מְעַכֵּב וּמוֹנֵעַ אֶת הַמֹּחִין מֵרְדִיפָתָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַשָּׂגָה כַּנַּ"ל וְזֶה אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פֶּרֶק ח), בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע יָרְדוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאָכִים וְנָתְנוּ שְׁנֵי כְּתָרִים עַל רֹאשָׁם וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר, וְשִׁמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע זָכוּ לִבְחִינַת כֶּתֶר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַשָּׂגָה, כִּי זֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הוּא תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת וְהוּא עִקַּר מָסָךְ הַמַּבְדִּיל בִּפְנֵי הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲבֹד אֶת ה' בְּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת בְּשִׂמְחָה, אֲזַי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת בְּשִׂמְחָה, שְׁמְבָרֵר וּמְתַקֵּן וּמַעֲלֶה אֶת בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה מִבְּחִינַת מָסָךְ הַמַּבְדִּיל נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הַמַּבְדִּיל בְּרוּחָנִיּוּת עֶלְיוֹן, כִּי הַכֶּתֶר פָּרוּס בֵּין הַנֶּאֱצָלִים לְבֵין הַמַּאֲצִיל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַכֶּתֶר הוּא כְּמוֹ מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין מֵרְדִיפָתָם לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף, אֲבָל זֶה הַמְּנִיעָה וְהַמְעַכֵּב הוּא עִקַּר הַתַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת אוֹר הָאֵין סוֹף כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִמְצָא שֶׁמִּבְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת שֶׁהוּא עִקַּר הַמְּנִיעָה וְהַמְעַכֵּב וְהַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל וְהַמּוֹנֵעַ מֵהַשָּׂגַת

אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ אֶת הָעֲשִׂיָּה עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה אָז מִזֶּה דַּיְקָא עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי עוֹלֶה עַל-יְדֵי זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב שֶׁזֶּה הַמּוֹנֵעַ וְהַמְעַכֵּב הוּא עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה שֶׁהוּא תַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה הוּא בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי הַכֶּתֶר הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַמּוֹחִין שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת כִּיְדוּעַ וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַתִּקּוּן כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַשְׂלִים כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה לְהַעֲלוֹת סוֹף הַמַּעֲשֶׂה לְתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, הַיְנוּ שֶׁמַּגְשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה מִזֶּה דַּיְקָא יְזַכּוּ לְהַשִּׂיג תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָעֲשִׂיָּה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פֶּרֶק ב בֵּירוּשַׁלְמִי), עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיֶה מְחִצָּתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר כג), כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל, מְחִצָּתָם דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת מְחִצָּה, כִּי הוּא פָּרוּס בֵּין הַנֶּאֱצָלִים לְבֵין הַמַּאֲצִיל כַּנַּ"ל וְיִשְׂרָאֵל יַשִּׂיגוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא וּבָזֶה יִהְיוּ גְּבוֹהִים מִן הַמַּלְאָכִים, כִּי הַמַּלְאָכִים הֵם עוֹמְדִים, וְלֹא עָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הַמְגֻשָּׁם עַל-כֵּן אֵין זוֹכִין לִבְחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים, כִּי לֹא יוּכְלוּ לְקַבֵּל רִבּוּי הָאוֹר מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם כֵּלִים וּמְחִצּוֹת בְּדַעְתָּם לְעַכֵּב הַהַשָּׁגָה אֲצָלָם וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים שְׂרָפִים, כִּי הֵם נִשְׂרָפִים וְנִתְלַהֲבִים מֵאוֹר הַשָּׂגָתָם הָעֲצוּמָה מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם מְחִצּוֹת לְעַכֵּב מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל (וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמִים יְנַהֲגֵם וְכוּ' בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז שָׁם מְבֹאָר גַּם כֵּן זֶה הַמַּאֲמָר עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיוּ מְחִצָּתָן וְכוּ' שֶׁמְּחִצָּה הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר וְעַיֵּן עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר וְהָבֵן הֵיטֵב):

חלק י

וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין פֶּסַח לְשָׁבוּעוֹת וּבִשְׁבִיל זֶה בְּפֶסַח אָסוּר הֶחָמֵץ בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד בְּאִסּוּר כָּרֵת. וּבְשָׁבוּעוֹת צְרִיכִין לְהָבִיא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי אִיתָא בִּפְרִי עֵץ חַיִּים בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל פֶּסַח, שֶׁבְּפֶסַח יוֹרֶדֶת הָאָרָה גְּדוֹלָה מִן הַשָּׁמַיִם הָאֲרַת מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד שֶׁיּוֹרְדִים בְּלֵיל פֶּסַח בְּפַעַם אַחַת שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי יוֹרְדִין כָּל הַמֹּחִין בְּפַעַם אַחַת וְכוּ' מַה שֶּׁאֵין נִמְצָא כֵּן בְּכָל הַשָּׁנָה וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְשָׁבוּעוֹת, כִּי תָּמִיד צְרִיכִין לְקַבֵּל הָאָרַת הַמֹּחִין וְכִסֵּדֶר מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בְּהֶמְשֵׁךְ הַזְּמַן אֲבָל בְּלֵיל פֶּסַח יוֹרְדִין כָּל הַמֹּחִין בְּרֶגַע אֶחָת וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה תִּקּוּף הַנֵּס וְהַגְּאֻלָּה הַנִּפְלָאָה שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בַּבְּחִינָה הָאַחֶרֶת הַהֶאָרָה שֶׁל שָׁבוּעוֹת גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִפֶּסַח כִּי

בְּשַׁבּוּעוֹת מְקַבְּלִין גַּם אוֹר הַכֶּתֶר בְּאוֹר הַבֹּקֶר עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה שֶׁנֶּעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הַמֹּחִין כַּסֵּדֶר בְּהַדְרָגָה עַד שֶׁזּוֹכִין בְּאוֹר הַבֹּקֶר לִבְחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרָה שֶׁל שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ, אֲבָל בְּלֵיל פֶּסַח אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּקַבְּלִין כָּל הַמֹּחִין בְּבַת אַחַת שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה אֵין נִמְצָא אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְשַׁבּוּעוֹת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין זוֹכִין לִבְחִינַת כֶּתֶר כָּל זֶה מִבֹּאר בַּבַּוְנוֹת שֶׁל פֶּסַח, הַיְנוּ כִּי בְּפֶסַח הוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי אָז הוּא עֲדַיִן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עֲדַיִן לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִין לְהִגָּאֵל אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּלֵּג עַל הַקֵּץ כַּמּוּבָא שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא פֶּסַח לְשׁוֹן דִּלּוּג וּקְפִיצָה שֶׁפֶּסַח וְדִלֵּג עַל הַקֵּץ, כִּי עֲדַיִן לֹא זָכוּ לְמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לִגְאֻלָּה, כִּי עֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, וּבְגָלוּתָא קַדְמָאָה דְּנָפְקוּ בְּלָא אוֹרַיְתָא כְּעַבְדָּא דְּבָרַח מֵרִבּוֹנֵהּ וְכוּ' וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהַגְּאֻלָּה הָיְתָה בְּלִי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים רַק עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵאִיר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד בַּחֲסָדָיו הַגְּדוֹלִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה כַּמְּבֹאָר בַּבַּוְנוֹת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן אֶת בְּחִינַת הַכֶּתֶר שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין מֵרְדִיפָתָם וְכוּ' שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר הֶחָמֵץ אָז בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי חָמֵץ הוּא עַל-יְדֵי אִחוּר הַזְּמַן כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁעִקַּר הַחִמּוּץ הַעִסָּה עַל-יְדֵי הַשְּׁהִיָּה שֶׁכְּשֶׁמַּשְׁהִין אֶת הָעִסָּה אֵיזֶה זְמַן הִיא בָּאָה לִידֵי חִמּוּץ. וְשֹׂרֶשׁ הֶחָמֵץ הוּא מִבְּחִינַת חִמּוּץ הַמֹּחַ, כִּי הַלֶּחֶם שֶׁל חֲמִשָּׁה מִינִים שֶׁהוּא עִקַּר אֲכִילַת הָאָדָם וּמְזוֹנוֹ הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה), אִכְלוּ רֵעִים, שֶׁהֵם תְּרֵין רֵעִין דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין כְּפִי הָאֲכִילָה שֶׁהוּא חִיּוּת הָאָדָם, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַדַּעַת וְהַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁהַמֹּחַ וְהַדַּעַת כְּפִי הָאֲכִילָה וְעִקַּר הָאֲכִילָה הוּא הַלֶּחֶם שֶׁהוּא סוֹעֵד לְבַב אֱנוֹשׁ שֶׁזֶּה חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן שֶׁמְּבָרְכִין עֲלֵיהֶם הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהֵם עִקַּר הַמָּזוֹן וְחִיּוּת הָאָדָם, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מֹחִין וְדַעַת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחִיּוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵם חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן בְּחִינַת ה' הַדַּעַת וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן נג חֵלֶק א) וְאֵלּוּ הַה' מִינֵי דָּגָן שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת הֵם בָּאִים לִידֵי חִמּוּץ עַל-יְדֵי שְׁהִיָּה וְהַמְתָּנָה וְאָז עִקַּר תִּקּוּן אֲכִילָתָם כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ וְשֹׂרֶשׁ הֶחָמֵץ בְּקִדֻּשָּׁה עֶלְיוֹנָה הוּא מִשְׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּנָה, בְּחִינַת כַּתֵּר לִי זְעֵיר וְכוּ' (אִיּוֹב לו) כִּי כְּשֶׁאָחַד שׁוֹאֵל אֶת חֲבֵרוֹ אֵיזֶה דָּבָר הוּא אוֹמֵר לוֹ הַמְתֵּן עַד שֶׁאֶתְיַשֵּׁב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַמְתָּנָה כַּנַּ"ל כַּמְבֹאָר כָּל זֶה

בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעִקַּר תִּקּוּן הַדַּעַת וְהַמֹּחִין הִיא עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת שֶׁהוּא הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הֶחָמֵץ בִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַמְּתָנָה וּשְׁהִיָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּתָנָה, בְּחִינַת כֶּתֶר, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַמְּתֵן עַד שֶׁאֶתְיַשֵּׁב וְכַנַּ"ל וּכְשֶׁזּוֹכִין לְתַקֵּן אֶת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין הָאֲרַת הַכֶּתֶר אֲזַי עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין עַל-יְדֵי זֶה עַד שֶׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לִבְחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁעַל יְדֵי מַשִּׁיגִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מַשִּׁיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מְטֵי וְלָא מְטֵי כַּנַּ"ל אֲבָל זֶה הַכֶּתֶר אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא וְכַנַּ"ל וְכָל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לְמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּשִׂמְחָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כָּרָאוּי, דְּהַיְנוּ לְשַׁבֵּר אֶת הַיֵּצֶר הָרָע וּלְבַטֵּל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲבוֹדָה תָּמָה כָּרָאוּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכֶה לָזֶה, עֲדַיִן לֹא זָכָה לְתַקֵּן אֶת בְּחִינַת הַכֶּתֶר שֶׁהוּא הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל וְכָל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְתַקֵּן אֶת כֹּחַ הַמְסַדֵּר הַזֶּה, אֵינוֹ רַשַּׁאי לִכְנֹס לְשׁוּם הַשָּׂגָה וְלֹא לְשׁוּם חֲקִירָה בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר, וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ רַק צָרִיךְ לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד לֵילֵךְ בְּעִקְּבוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים בְּעִקְּבוֹת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים הֵם זְכוּ לָזֶה עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לֵילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם בֶּאֱמוּנָה לְבַד בְּלִי שׁוּם חֲקִירָה כְּלָל וּמִי שֶׁמַּקְדִּים חַס וְשָׁלוֹם חָכְמָתוֹ לְיִרְאַת חֶטְאוֹ וְחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאֵין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים וְיִרְאַת חֶטְא כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם וְרוֹצֶה לְהִתְחַכֵּם בְּחָכְמַת יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּדְרָכָיו הַנִּפְלָאִים הוּא מְקַלְקֵל וּפוֹגֵם הַרְבֵּה, וְרָאוּי לוֹ שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם, כִּי בְּוַדַּאי יִפֹּל בְּאֵין סוֹמֵךְ בִּכְפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת גָּדוֹל וְיַעֲקֹר עַצְמוֹ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת וְעָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה מז), חָכְמָתְךָ וְדַעְתֶּךָ הִיא שׁוֹבְבָתֶךָ כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכָה לְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְלֹא תִּקֵּן עֲדַיִן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, עַל-כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם כְּלִי לְקַבֵּל אֶת הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה וּבְוַדַּאי יְקַלְקֵל הַרְבֵּה עַל-יְדֵי דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ, כִּי יִכְנֹס בַּמֶּפְלָא מִמֶּנּוּ, כִּי הַכֹּל מֻפְלָא וְרָחוֹק מִמֶּנּוּ וְכָל הַהַשָּׂגוֹת הֵם כְּנֶגְדּוֹ בְּחִינַת מַה לְמַעְלָה מַה לְמַטָּה וְכוּ' מֵאַחַר שֶׁלֹּא תִּקֵּן עֲדַיִן כְּלִי הַמֹּחִין, שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ תִּקּוּן כָּל הַמֹּחִין, כִּי הַכֶּתֶר הוּא שֹׁרֶשׁ תִּקּוּן כָּל הַמֹּחִין וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְעִנְיַן תִּקּוּן בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וּמִיתַת הַמְּלָכִים (אִדְּרָא רַבָּא קלה), כָּל רֵישָׁא דְּעַמָּא דִּלָּא אִתְתָּקַן בְּקַדְמֵיתָא לֵית עַמָּא מְתַתְּקְנָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיק שֶׁהוּא רֹאשׁ כָּל הַמֹּחִין וְהַמִּדּוֹת וְכוּ'. וְזֶה הַכֶּתֶר אֵין זוֹכִין לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת וְנִמְשָׁךְ הֶעָצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא סִטְרָא

דְּמוּתָא בְּחִינַת בְּעַצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיְתָה הַשְׂגָתוֹ עֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַד שֶׁכָּל הַמַּלְאָכִים הָיוּ מְקַנְּאִין אוֹתוֹ וְכוּ' כַּמּוּבָא, אֲבָל כָּל הַשְׂגָתוֹ הָיְתָה עֲדַיִן בְּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל, כִּי לֹא זָכָה לְהַשְׂגָתוֹ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהִקְדִּים מִקֹּדֶם רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָאוֹ בְּעַצְמוֹ בְּהַשְׂגָה עֲצוּמָה הַזֹּאת וְכָל עִקַּר בְּרִיאָתוֹ וְהַשְׂגָתוֹ הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד, כִּי בִּשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְהָאָדָם לֹא הָיָה עֲדַיִן מִי שֶׁיְּעוֹרֵר אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהַשְׂגַת אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל, עַל-כֵּן עֲדַיִן הָיָה צָרִיךְ תִּקּוּן הָאָדָם עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ תְּלוּיִם וְעוֹמְדִים אָז עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וַיַּמְתִּין בְּזִוּוּגוֹ עַד שַׁבָּת וְלֹא יַעֲבֹר עַל חֶטְא עֵץ הַדַּעַת, שֶׁלֹּא הָיָה זוֹכֶה לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהָיָה הַכֹּל מְתֻקָּן אָז כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד:

וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ אֵיזֶה תִּקּוּן הָיוּ צְרִיכִין הָעוֹלָמוֹת מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה שׁוּם חֶטְא וּפְגָם כְּלָל וְגַם מָה עִנְיַן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע?! אַךְ כָּל עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְהָאָדָם וְהָעוֹלָמוֹת אָז, הַכֹּל הָיָה בְּסוֹד שְׁבִירַת כֵּלִים וּמִיתַת הַמְּלָכִים כַּיָּדוּעַ בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל, וְכָל עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהָיוּ צְרִיכִין, הַכֹּל הָיָה מֵחֲמַת שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְעַל-יְדֵי זֶה נָגַע אֵיזֶה פְּגָם דַּק מִן הַדַּק בִּבְחִינַת כֶּתֶר וּמִשָּׁם נִמְשַׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וְכוּ' כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁהַכֶּתֶר אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ שְׁבִירָה נָגַע בּוֹ אֵיזֶה בְּחִינַת פְּגַם בְּחִינַת בִּטּוּל וְעִקַּר הַפְּגָם הָיָה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ' אֵינוֹ נִתְתַּקֵּן בְּשִׁלְמוּת כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַמְּנִיעוֹת שֶׁאָז מְהַפְּכִין הַיֵּצֶר הָרָע וְהַמְּנִיעוֹת לִבְחִינַת טוֹב נִפְלָא, כִּי נַעֲשִׂין מֵהַמְּנִיעוֹת בְּחִינַת כֹּחַ הַמְסַדֵּר שֶׁהִיא מְעַכֵּב וּמוֹנֵעַ אֶת הַמֹּחִין מִלָּצֵאת חוּץ לַגְּבוּל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן נִבְרָא בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכֵן הָיְתָה כָּל הַשְׂגָתוֹ כַּנַ"ל, עַל-כֵּן עֲדַיִן לֹא הָיָה לוֹ שְׁלֵמוּת וְעִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ הָיָה נִגְמָר אִם הָיָה עוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן שֶׁל אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְעִקַּר אִסּוּר עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא בְּחִינָה זֹאת שֶׁאָסַר עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יֹאכַל אֲכִילָה כָּזֹאת שֶׁעַל יָדָהּ יִכָּנֵס מֹחוֹ לְדַעַת וְלַחֲקֹר בְּחִינַת טוֹב וָרָע, מֵהֵיכָן נִמְשַׁךְ הַטּוֹב וְהָרָע, הַיְנוּ בְּחִינַת חֲקִירוֹת וְיִדִּיעוֹת בְּדַרְכֵי הַנְהָגָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָסַר עָלָיו לִכְנֹס בָּזֶה מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְתַקֵּן בְּחִינַת הַכֶּתֶר עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְאִם הָיָה זוֹכֶה לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן זֶה וְהָיָה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ הָיָה זוֹכֶה עַל-יְדֵי זֶה לְתַקֵּן אֶת בְּחִינַת הַכֶּתֶר וְהָיָה מַשִּׂיג בְּחִינַת הִתְשָׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא

דִּלְתַתָּא. וְאָז הָיָה מִתְבַּטֵּל אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ אָז לֹא הָיְתָה כִּי אִם מִבְּחִינַת הַשְּׁבִירָה שֶׁהָיְתָה מֻחְלֶטֶת שֶׁנִּבְרְאוּ הָעוֹלָמוֹת בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח שֶׁהוּא חָמוּר מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא עֵץ הַדַּעַת, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כַּמּוּבָא מֻחְלָּט תַּמָּן חָמֵץ תַּמָּן מֵת כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת חִמּוּץ הַמּוֹחַ כַּנַּ"ל שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הַמְתָּנָה וּשְׁהִיָּה כַּנַּ"ל וְכָל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לְתַקֵּן הַמּוֹחִין עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֲזַי עֲדַיִן אֵינוֹ זוֹכֶה לִבְחִינַת הַכֶּתֶר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר לוֹ לְהַחֲמִיץ אֶת מֹחוֹ בְּשׁוּם יְדִיעָה וְהַשְׂגָה כַּנַּ"ל וְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיוּ בְּגָלוּת גָּדוֹל מְאֹד וְהָיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּמּוּבָא וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְגָאֳלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיָּאִיר עֲלֵיהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹר גָּדוֹל מְאֹד לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת חָמֵל עֲלֵיהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם הֶאָרָה נִפְלָאָה אָז כַּנַּ"ל, אֲבָל מֻחֶמֶת שֶׁכָּל הֶאָרָתָם הָיָה עֲדַיִן בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי הָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-כֵּן עֲדַיִן לֹא זָכוּ לִבְחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָסוּר אָז הֶחָמֵץ בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי הַשְׁגָּתָם וְהֶאָרָתָם אָז הָיָה רַק לְפִי שָׁעָה כַּמּוּבָא, בִּבְחִינַת חִפָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בְּחִפָּזוֹן יָצָאתָ וְכוּ' וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ כִּי אֲסוּרִים לְהַחֲמִיץ מֹחָם וְדַעְתָּם כְּלָל בְּהַשָּׂגָתָם הָעֲצוּמָה מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקְּנוּ אֶת כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן הֶחָמֵץ בִּקְדֻשָּׁה וְעַל-כֵּן אָז בְּפֶסַח אָז הֶחָמֵץ הוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא מַמָּשׁ, כִּי הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע מַמָּשׁ מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקְּנוּ אֶת הַכֶּתֶר, עַל-כֵּן אָסוּר עֲלֵיהֶם הַהַמְתָּנָה וְהַשְׁהִיָּה בְּדַעְתָּם, כִּי אֵין זוֹכִין עֲדַיִן לִבְחִינַת הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן כָּל אֲכִילָתָם צָרִיךְ לִהְיוֹת מַצָּה לְבַד, כִּי כָּל הֶאָרָתָם וְהַשָּׂגָתָם אָז הוּא בְּחִינַת מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָם שֶׁבָּאוּ רַק לְפִי שָׁעָה לְצֹרֶךְ הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד שֶׁמְּקַבְּלִין בְּחִפָּזוֹן שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקְּנוּ אֶת הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁאָז יוֹרְדִין הַמֹּחִין בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר וּמֵחֲמַת זֶה אָסוּר הֶחָמֵץ עַתָּה בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי אִם יִרְצֶה לְהַמְתִּין וּלְהַחֲמִיץ מֹחוֹ בְּאוֹר הַהַשָּׂגָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת יָכוֹל לְתֵעוֹת מְאֹד, כִּי תִּתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְאֹד שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת וּבִלְבּוּל הַמֹּחִין וְכָל זֶה מֻחֶמֶת שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקְּנוּ אֶת הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר הַנַּ"ל וְהַמֹּחִין יוֹרְדִין בְּחִפָּזוֹן שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְזֶה הוּא תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל הַגְּאֻלָּה שֶׁל פֶּסַח שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמָּנוּ חֶסֶד נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהֶאָרָה גְּדוֹלָה כָּזֹאת שֶׁאֵין אָנוּ רְאוּיִים לָזֶה עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִגָּאֵל בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אָז הַמֹּחִין כַּסֵּדֶר עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְסַדֵּר

הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁבְּמִצְרַיִם נֶאֶחְזוּ בָּהֶם הַקְּלִפּוֹת מְאֹד. וּכְבָר מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְתַקֵּן אֶת הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ מַשִּׁיגִין אֶמְצָעוּתָא דְּעָלְמָא שֶׁהוּא אוֹר הָאֵין סוֹף כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹרְדִין תְּחִלָּה לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצֵי הַשְּׁמְחָה שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה לְבָרְרָם מִשָּׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי יֵימַר הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, אֲבָל עַכְשָׁיו בְּשָׁעַת גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם אָז אִי אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל כַּסֵּדֶר לְבָרֵר תְּחִלַּת נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה, וְלַעֲלוֹת אַחַר כָּךְ בַּבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְתַקֵּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב עַד שֶׁיִּזְכּוּ עַל-יְדֵי זֶה לְהַשִּׂיג אֲמִתַּת הַשֶּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז בְּמִצְרַיִם נֶאֶחְזוּ בָּהֶם הַקְּלִפּוֹת מְאֹד וְלֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהַעֲלוֹת הַשְּׂכִינָה מִגָּלוּתָהּ בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר, עַל-כֵּן הִפְלִיא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַסְדּוֹ עִמָּנוּ וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלוּ הַקְּלִפּוֹת וְיָצְאוּ הַשְּׂכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם וְהֶהָאָרָה הָעֶלְיוֹנָה הַבָּאָה מִלְּמַעְלָה בְּפֶסַח שֶׁאָז עֲדַיִן אֵין זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב מִבְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל זֹאת הַהֶאָרָה הִיא בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד, כִּי בִּבְחִינַת חָמֵץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִמּוּץ הַמּוֹחִ שָׁם נֶאֱחָז אָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין מִבְּחִינַת כֶּתֶר וּכַנַּ"ל:

חלק יב

אֲבָל אַחַר כָּךְ אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח נִסְתַּלֵּק הֶאָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְלֹא נִשְׁאַר רַק הָרְשִׁימוּ וְאָז מַתְחִילִין לְקַבֵּל הַמֹּחִין בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר עַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר כַּיָּדוּעַ עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְתַקֵּן גַּם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין, כִּי נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה מִכֶּתֶר עֶלְיוֹן כַּנַּ"ל שֶׁאֵין זוֹכִין לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּשִׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז צְרִיכִין לְהָבִיא שְׂתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כג), חָמֵץ תֵּאָפֶינָה, כִּי אָז מַעֲלִין בְּחִינַת הֶחָמֵץ לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְסַדֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתֵּן, בְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמְתָּנָה וּשְׁהִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים כִּי בְּיִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר (דְּבָרִים ז), כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים, שֶׁאַתֶּם מַמְעִיטִין עַצְמְכֶם כְּשֶׁאֲנִי מַשְׁפִּיעַ לָכֶם טוֹבָה (כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י) שֶׁכְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאִיר עֲלֵיהֶם הֶאָרַת הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵינָם רוֹדְפִים לַחֲקֹר אַחַר חֲקִירוֹת וִידִיעוֹת וְחָכְמוֹת, רַק הֵם מִתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה וְרוֹדְפִים אַחֲרָיו מִיָּד בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, שֶׁתַּכְלִית כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַתְחִיל לְמָשְׁכָם אֵלָיו, אָזַי תַּכְלִית הֵם רָצִים אַחֲרָיו וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם אֲנִי שָׁמַעְתִּי מְשֻׁלּוּחֶיךָ שֶׁאַתָּה רוֹצֶה

לְמָשְׁכֵנִי אֵלֶיךָ וַאֲנִי תֵּכֶף רַצְתִּי אַחֲרֶיךָ וְכוּ' וְתֵכֶף כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מַתְחִילִין לִרְדֹּף אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּמוֹ מִי שֶׁבּוֹרֵחַ וּמַסְתִּיר וּמַעֲלִים עַצְמוֹ בִּבְחִינַת (שָׁם ח) בָּרַח דּוֹדִי וְכוּ' בִּבְחִינַת (שָׁם ה) פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבַר וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר לִרְדֹּף אַחֲרָיו וּלְבַקְּשׁוֹ לְעָבְדוֹ בַּעֲבוֹדוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּשִׂמְחָה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְמָצְאוֹ בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פֶּסַח וְשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים בְּשִׂמְחָה זוֹכִין לְתַקֵּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, וַאֲזַי זוֹכִין לְמַה שֶּׁזּוֹכִין, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשָּׁגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין וְכוּ' הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת כד) כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע שֶׁהִקְדִּימוּ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע וְלִכְאוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין הַדָּבָר כְּלָל אֵיךְ אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת קֹדֶם שֶׁיִּשְׁמְעוּ הָאֱמֶת שֶׁהַתּוֹרָה שִׂבְחָהּ אוֹתָם עַל זֶה שֶׁמִּגְדֶּל תְּשׁוּקָתָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִקְדִּימוּ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פָּרָק ח) גְּדֹל שֶׁבַח יִשְׂרָאֵל בָּזֶה אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן קָשֶׁה הַדָּבָר מְאֹד אֵיךְ יְצַיֵּר עִנְיָן זֶה וְאֵיךְ עוֹלֶה עַל הַדַּעַת לַעֲשׂוֹת קֹדֶם שֶׁנִּשְׁמָע, אַךְ בֶּאֱמֶת בְּהַתּוֹרָה גּוּפָהּ מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב, כִּי מְבֹאָר בַּפָּסוּק שֶׁתְּשׁוּבָתָם הָיְתָה כָּךְ, כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע נִמְצָא שֶׁאָמְרוּ מַה שֶּׁיְּדַבֵּר ה' יַעֲשׂוּ וְכוּ' נִמְצָא שֶׁבֶּאֱמֶת הֵם עוֹשִׂין אַחַר שֶׁיִּשְׁמְעוּ דִּבְרֵי ה', כַּמְבֹאָר בַּפָּסוּק כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אַךְ לְפִי זֶה קָשֶׁה אִם כֵּן מַה מַּעֲלָתָם שֶׁהִקְדִּימוּ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמַע הֲלֹא כְּבָר הִקְדִּימוּ לוֹמַר שֶׁיַּעֲשׂוּ מַה שֶּׁיְּדַבֵּר ה' כַּנַּ"ל אַךְ בֶּאֱמֶת הָעִנְיָן מְבֹאָר הֵיטֵב עַל פִּי הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל אָמְרוּ שֶׁהֵם אֵינָם רוֹצִים לְחַקֹּר שׁוּם חֲקִירָה בְּטַעֲמֵי הַמִּצְוֹת וּבְדִרְכֵי הַשָּׂגָתוֹ וְהַנְהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, רַק כָּל אֲשֶׁר יְדַבֵּר ה' נַעֲשֶׂה מִיָּד תֵּכֶף בְּלִי שׁוּם שְׁאֵלָה וַחֲקִירָה כְּלָל וְאַחַר כָּךְ וְנִשְׁמַע, כִּי נִשְׁמַע לְשׁוֹן הֲבָנָה בַּלֵּב, כַּמְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל אָמְרוּ שֶׁכָּל אֲשֶׁר יְדַבֵּר ה' יַעֲשׂוּ מִיָּד כְּפִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּלִי שׁוּם חֲקִירָה וּשְׁאֵלָה אַחַר שׁוּם טַעַם כְּלָל וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי זֶה וְנִשְׁמַע, כִּי עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת בֶּאֱמֶת בִּתְמִימוּת בְּשִׂמְחָה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה כַּיָּדוּעַ וְזֶה גְּדֹל מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זָכוּ עַל-יְדֵי זֶה לִשְׁנֵי כְּתָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע יָרְדוּ מַלְאָכִים וְנָתְנוּ שְׁנֵי כְתָרִים בְּרֹאשׁ כָּל אֶחָד וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר, וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם כִּי אֵלּוּ הַהַשָּׂגוֹת וְהָעֲדִיִּים שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הֵם בְּחִינַת כְּתָרִים בְּחִינַת שִׂמְחָה בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, כִּי זָכוּ לִבְחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב כַּנַּ"ל:

חלק יד

אֲבָל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָאֶפִּיקוֹרְסִים הֵם מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁאֵינָם בְּנֵי אֱמוּנָה, וְקֹדֶם שֶׁעוֹשִׂים שׁוּם עֲבָדָא טוֹבָה וְהֵם מְשֻׁקָּעִים עֲדַיִן בְּתַאֲוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת הֵם רוֹצִים תֵּכֶף לְהַשִּׂיג בְּשִׂכְלָם הַמְגֻשָּׁם בַּתַּאֲוֹת לְהַשִּׂיג חֲקִירוֹת בִּידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֵם רוֹצִים לְהַקְדִּים הַנִּשְׁמָע לַנַּעֲשֶׂה שֶׁבִּתְחִלָּה יִגָּלֶה לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל סוֹדוֹתָיו וְיִגָּלֶה לָהֶם כָּל דַּרְכֵי הַנְהָגוֹתָיו וְטַעֲמֵי כָּל הַמִּצְוֹת וְאָז אֶפְשָׁר הָיוּ מְרֻצִּים לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה, כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיוּ רוֹאִים אוֹר הַמִּצְוָה בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁהִיא מְאִירָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְהִיא תַּכְלִית כָּל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁבָּעוֹלָם וּלְמַעְלָה מִכָּל הַתַּעֲנוּגִים לְמַעְלָה מִכָּל הַטּוֹבוֹת וְהַהַצְלָחוֹת וְכוּ' וְכוּ' בְּוַדַּאי מִי פֶּתִי יָסִיר הֵנָּה שֶׁלֹּא יִרְצֶה לְקַבֵּל טוֹב נִפְלָא וְנִצְחִי כָּזֶה, בִּפְרָט שֶׁיְּכוֹלִין לְקָנוֹתוֹ בְּדָמִים קַלִּים לִזְכוֹת בְּעַד גְּדוֹל אֶחָד לִקְנוֹת צִיצִית לְטַלִּיתוֹ אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אוֹר הַצִּיצִית, כִּי שְׂכַר מִצְוָה בְּהַאי עָלְמָא לֵיכָּא, כִּי אוֹר כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה נַעֲלֶה וְנִשְׂגָּב מְאֹד מְאֹד, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹתָם בְּשִׂמְחָה כָּרָאוּי לָנוּ לִשְׁמֹחַ אֲשֶׁר זְכָה אוֹתָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לְהַצְלָחָה אֲמִתִּית וְנִצְחִית כָּזֹאת וְרָאוּי לָנוּ לוֹמַר אַשְׁרֵנוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ', אַשְׁרֵנוּ וְכוּ' בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּשִׂמְחָה רַבָּה נִפְלָאָה עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית, כִּי אָנוּ זוֹכִין לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְתוֹרָתוֹ וּבְמִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְלִשְׂמֹחַ בָּהֶם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְבַד וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה אַחַר כָּךְ לְמַה שֶּׁנִּזְכֶּה כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, אֲבָל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָרְשָׁעִים הַחוֹקְרִים הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם אֵינָם רוֹצִים לְהַאֲמִין בְּסוֹדוֹת כַּוָּנוֹת הַמִּצְוֹת וְאוֹמְרִים דְּבָרִים בְּדוּיִים עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וּמְפָרְשִׁים טְעָמִים שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל עַל מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים, כִּי הֵם רוֹצִים לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין קֹדֶם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר פְּגַם חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהֶסִיתוֹ הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי וְאָמַר לוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַטְעֶה אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג), כִּי יֹדֵעַ אֱלֹקִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וְכוּ', וְזֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכּוּ עַל-יְדֵי זֶה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שֶׁהִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת כְּכָל אֲשֶׁר יְדַבֵּר ה' בְּלִי שׁוּם שְׁאֵלָה וַחֲקִירָה כְּלָל, וְאַחַר כָּךְ יִזְכּוּ לְהָבִין כְּפִי מַה שֶּׁיִּזְכּוּ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לַכְּתָרִים הַנַּ"ל בְּחִינַת שִׁמְחַת עוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא מְקוֹר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק טו

הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּקְדִּימִין עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּקְדִּימִין לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְבַד, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין מְבִינִין בָּהֶם שׁוּם טַעַם וְאָז עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה זוֹכֶה לַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּרִכַּת הַשֵּׂכֶל וּלְתַקֵּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר וְאָז זוֹכֶה עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב לְהַשִּׂיג הַשָּׁנַת הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין

הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אוֹר הָאֵין סוֹף כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם הַשָּׂגָה אֲמִתִּית בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּוֹנֵעַ וְהַמְעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשָּׂגַת אוֹר הָאֵין סוֹף, בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְזֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׂיָּה וְעוֹבָדָא דְּיוֹקְנָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְאָז דְּיוֹקְנָא זוֹכֶה לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבֶד דְּיוֹקְנָא בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע וְזֶה הַתַּכְלִית אֵין מִי שֶׁזּוֹכֶה כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַכֹּל אוֹמְרִים שֶׁתַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע אֲבָל אֵין מִי שֶׁיֵּדַע פֵּרוּשׁ דָּבָר זֶה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם מִי שֶׁאוֹחֵז בָּזֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים כַּאֲשֶׁר הֵבַנְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמְבֹאָר בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְאָז כְּשֶׁזּוֹכֶה לָזֶה אָז הַיְדִיעָה וְהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה הַכֹּל אֶחָד כִּי עַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם דְּיוֹקְנָא נִגְמָר הַיְדִיעָה וְהַהַשָּׂגָה, כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, שֶׁהַלֹּא נֵדַע בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַיְדִיעָה, הוּא בְּעַצְמוֹ הַיְדִיעָה וּבֶאֱמֶת אֵין מִי שֶׁיָּבִין עִנְיָן זֶה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם הַזּוֹכִין לָזֶה, אַשְׁרֵי לָהֶם, כִּי הַיְדִיעָה וְהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה הֵם בְּחִינַת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב שֶׁבֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד כִּי עַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם דְּיוֹקְנָא נִמְשָׁךְ הַהַשָּׂגָה בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הַהַשָּׂגָה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל דְּלֵית מָאן דְּקָיְמָא בָּהוּ וְלֹא מִתְדַּבְּקִין וְלֹא יְדִיעָן וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע כַּנַּ"ל וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגָה זֹאת הוּא מְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמְבַטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּפִירוֹת, שֶׁהֵם בְּקִשּׁוּ חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִפֶּגֶם עֵץ הַדַּעַת שֶׁעִקַּר הַפֶּגֶם הָיָה בִּבְחִינַת בְּקִשּׁוּ חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (קֹהֶלֶת ז), עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִּקְשׁוּ חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, עַיֵּן שָׁם כִּי עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה שֶׁהִסְתַּכֵּל בְּמַה דְּלָא הָווֹ לֵהּ רְשׁוּ, כְּמוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הוּא לֹא זָכָה עֲדַיִן לְתַקֵּן הַכֹּח הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לִבְלִי לְהַחֲמִיץ מֹחוֹ בְּהַשָּׂגָתוֹ וְלִבְלִי לִרְדֹּף כְּלָל לְהַשִּׂיג וְלַחֲקֹר בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת רַק לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְקַיֵּם הַמִּצְוָה שֶׁמִּצְוָה עָלָיו לִבְלִי לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת וְהוּא עָבַר עַל זֶה וְהִרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחַר מִצְוֹתָיו וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת וְהִסְתַּכֵּל בְּמַה דְּלֵית לֵהּ רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְרָצָה לֵידַע שֹׂרֶשׁ הַטּוֹב וְהָרָע קֹדֶם שֶׁתִּקֵּן אֶת הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה נָפַל לִכְפִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הָיָה בְּחִינַת נַרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף שֶׁהִפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁנִּקְרָא פֶּלֶא, בְּחִינַת

אֶלָּא כַּיָּדוּעַ , דְּהַיְנוּ שֶׁעָשָׂה פֵּרוּד בֵּין בְּחִינַת הַדַּעַת וּבֵין בְּחִינַת הַכֶּתֶר שֶׁהִפְרִיד הָרְדִיפָה מֵהַמְעַכֵּב וְעַל-יְדֵי זֶה נָפַל לְגַמְרֵי וְנִשְׁבַּר וְנִתְבַּטֵּל הַדַּעַת וְהַהַשָּׂגָה לְגַמְרֵי עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שׁוּם הַשָּׂגָה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי הַנַּ"ל כִּי אִם מִמַּעַט דְּמַעַט הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁזָּכוּ לְזַכֵּךְ עַצְמָן מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ לְגַמְרֵי שֶׁהֵם מְתַקְּנִין חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי זוֹכִין לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת בְּשִׂמְחָה בֶּאֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת הַכֶּתֶר לְתַקֵּן בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף, בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶהוּ (שְׁמוֹת ל), כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְכוּ', הַיְנוּ כְּשֶׁתִּרְצֶה לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל וְאָז צְרִיכִין שְׁמִירָה וְתִקּוּן שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם), וְאַל יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בְּפָקְדֹ אוֹתָם כִּי הַמַּגֵּפָה בִּחִינַת מִיתָה שׁוֹלֶטֶת חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, הוּא מִבְּחִינַת מִנְיָן, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּחִינַת בְּקִשּׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים כַּנַּ"ל, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מֵהַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר בִּבְחִינַת לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר וְכָל עִקַּר הַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי מַתְחִיל אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי אַחַר הַבְּרִיאָה יֵשׁ כַּמָּה גְּוָנִין וּפְרָטִים וְשָׁם שַׁיָּךְ מִנְיָן שֶׁהוּא רַק בְּמָקוֹם הָרִבּוּי וְזֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם דַּעַת אֱנוֹשִׁי אֵיךְ נִמְשָׁךְ הָרִבּוּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְיָן וּמִסְפָּר מִמְּקוֹר הָאַחְדוּת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַצְמָיו בְּהַדַּעַת כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין לָנוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנַּ"ל, שֶׁזּוֹכִין לְהַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל, כִּי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַזּוֹכִין לְהַשָּׂגָה זֹאת, הֵם כּוֹלְלִין וּמְיַחֲדִין כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִסְפָּר וּמִנְיָן, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, הֵם כּוֹלְלִין הַכֹּל בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה בְּשׁוֹרֶשׁ הָאַחְדוּת, כִּי הֵם מַשִּׂיגִין הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי, בִּבְחִינַת רְדִיפַת וּמְעַכֵּב עַד שֶׁנַּעֲשִׂין אֲצִילָן תִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל וְאֵלּוּ הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין בְּשָׁרְשָׁם לְמַעְלָה הֵם גְּבוֹהִים וְנַעֲלָמִים מְאֹד מְאֹד בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם, כִּי הֵם בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַסְּפִירוֹת, כִּי לֵית מָאן דִּקְיָמָא בְּהוֹ וְלָא יְדִיעָן וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵחֲמַת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מַכָּה הָרְדִיפָה בְּהַמְעַכֵּב עַד שֶׁנַּעֲשִׂין, כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת הֵיכָלוֹת בְּהַהַשָּׂגָה בִּבְחִינַת מִסְפָּר וּמִנְיָן, כִּי הֵם תִּשְׁעָה הֵיכְלִין וְאֵלּוּ הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין שֹׁרֶשׁ כָּל הַסְּפִירוֹת הֵם שֹׁרֶשׁ הַמִּסְפָּר וְהַמִּנְיָן, כִּי אֵלּוּ הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין הֵם אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַסְּפִירוֹת כַּיָּדוּעַ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמִּסְפָּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵם בְּמִסְפַּר תִּשְׁעָה

הֵיכְלִין, תִּשְׁעָה דַיְקָא, כִּי מִסְפַּר תִּשְׁעָה הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַמִּסְפָּרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּיָּדוּעַ בַּחוּשׁ שֶׁהַמִּסְפָּר כֻּלָּה אֲצֶל תִּשְׁעָה, כִּי אַחַר תִּשְׁעָה חוֹזֵר הַמִּסְפָּר לְמָקוֹר הָאַחְדוּת שֶׁהוּא עֲשָׂרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶחָד, כִּי עֲשָׂרָה הוּא עֲשִׂירִית אֶחָד וְכֵן הוֹלֵךְ הַמִּסְפָּר עַד תִּשְׁעָה עֲשִׂירִיּוֹת וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר וְנִכְלָל בְּאֶחָד שֶׁהוּא מֵאָה אַחַת וְכֵן לְעוֹלָם כַּיָּדוּעַ נִמְצָא, שֶׁעִקַּר שֹׁרֶשׁ הַמִּסְפָּר הוּא תִּשְׁעָה וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר הַכֹּל וְנִכְלָל בָּאַחְדוּת, כִּי כֵן הַדָּבָר בֶּאֱמֶת שֶׁהַמִּסְפָּר וְהַמִּנְיָן חוֹזֵר וְנִכְלָל תָּמִיד בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת שֹׁרֶשׁ הַמִּסְפָּר נִמְשָׁךְ מֵאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי, רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא וָשׁוֹב, שֶׁהֵם שָׁבִים וְרָצִים תָּמִיד וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵינָם נִפְרָדִים לְעוֹלָם מִמְּקוֹר הָאַחְדוּת יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן הֵם רַק תִּשְׁעָה הֵיכְלִין כִּי אַחַר שֶׁמַּגִּיעִין לִבְחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל, אֲזַי אֵל מָקוֹם שֶׁהֵם הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת בְּרָצוֹא וָשׁוֹב, בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי, וְחוֹזְרִים וְנִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, שֶׁאֵלּוּ הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ כָּל הַמִּסְפָּרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם מְקֻשָּׁרִים וּמְיֻחָדִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגָה זֹאת אֲזַי נִתְבַּטְּלִין כָּל הַכְּפִירוֹת וְנִתְבַּטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּקֹשׁוּ חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים שֶׁהֵם הַחֲקִירוֹת וְהַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהָרִבּוּי, כִּי זֶה הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגָה זֹאת זוֹכֶה לְכְלֹל כָּל הַמִּסְפָּרִים וְהַמִּנְיָן שֶׁהֵם בָּאִים אַחַר הַבְּרִיאָה, לְכְלֹל הַכֹּל בִּמְקוֹר הָאַחְדוּת עַל-יְדֵי הַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְוַת שְׁקָלִים לְצֹרֶךְ קָרְבָּנוֹת צִבּוּר וּקְטֹרֶת וּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוַת שְׁקָלִים שֶׁמְּבִיאִין מֵהֶם קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה, בְּחִינַת קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב כַּנַּ"ל, וְכֵן בְּקָרְבָּנוֹת כְּתִיב שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים יב), וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מִשְׁלַח יֶדְכֶם וְכֵן בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת שֶׁל קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַשָּׂגַת תִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַשָּׂגָה זֹאת נִתְבַּטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא וְהַכְּפִירוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּהַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר, כִּי נִכְלָל הַמִּסְפָּר וְהַמִּנְיָן בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לִתֵּן שְׁקָלִים לְצֹרֶךְ קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת בְּעֵת הַמִּנְיָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגַע בִּפְקֹד אֹתָם, כִּי נִתְבַּטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחָז בְּהַמִּנְיָן, הוּא נִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים, שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל הַמִּנְיָן בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, 'מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל' דַּיְקָא, בְּחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה', כִּי הַשָּׁנָה הַנִּפְלָאָה הַזֹּאת, שֶׁהֵם הַשָּׁנַת הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַמְּצָוָה בְּשִׂמְחָה זֹאת הַהַשָּׁנָה הִיא בְּבְחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי בְּבְחִינַת רְדִיפָה וּמְעַכֵּב שֶׁצָּרִיךְ לַעֲמֹד עַל הַמִּשְׁקָל תָּמִיד כִּי אִם יִרְדֹּף לְהַשִּׂיג יוֹתֵר מֵהָרָאוּי לְפִי בְּחִינָתוֹ תִּתְבַּטֵּל הַהַשָּׁגָה לְגַמְרֵי, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר וְאִם יְעַכֵּב וְיִמְנַע הַהַשָּׁגָה לְגַמְרֵי גַּם כֵּן לֹא יַשִּׂיג כְּלָל, עַל כֵּן זֹאת הַהַשָּׁגָה הִיא בְּבְחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל וְצָרִיךְ תָּמִיד לְהַכְרִיעַ הַמִּשְׁקָל לְמַעְלָה לְכְלֹל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּרָצוֹא וָשׁוֹב בְּבְחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה', אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ לִתֵּן שְׁקָלִים בְּעֵת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי כָּל חַדְרֵי הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּכְלֵיהֶם, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֵּלִים וְהֵיכָלוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהֵיכְלִין הָעֶלְיוֹנִים שֶׁשֹּׁרֶשׁ כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַשָּׁגַת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁזּוֹכִין לָהֶם עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמְּצָוָה בְּשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוֹת שְׁקָלִים כַּנַּ"ל עַל-כֵּן נִצְטַוּוּ לִתֵּן שְׁקָלִים בִּשְׁבִיל בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלִין הַנַּ"ל נִבְנָה וְנַעֲשָׂה עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמְּצָוָה בְּשִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁקָלִים כַּנַּ"ל וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פְּסוּק 'מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ', שֶׁמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם כִּי עִקַּר הַשָּׁגַת אֱלֹקוּת הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כה), וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְכוּ':

חלק יח

וְעַל-כֵּן אַחַר פָּרָשַׁת שְׁקָלִים קוֹרִין פָּרָשַׁת זָכוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְחִיַּת עֲמָלֵק וְהָמָן יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְּפִירוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים, שֶׁהֵם עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא וְעַל-כֵּן רָצָה הָמָן בְּתִקֻּף אֲחִיזָתוֹ שָׁם בְּהַכְּפִירוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא, עַל כֵּן רָצָה חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר לְהָמִית וּלְהַשְׁמִיד חַס וְשָׁלוֹם, אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הֵפֵר עֲצָתוֹ וְקִלְקֵל מַחֲשַׁבְתּוֹ וּמָחָה אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַשְּׁקָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַמְּצָוָה בְּשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה יג), רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְאַחַר-כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת, כִּי פָּרָשַׁת פָּרָה אֲדֻמָּה מְגִלָּה לָנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין שׁוּם טַעַם בְּמִצְוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְאָסוּר לְהַרְהֵר בָּזֶה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר יט), 'זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה', וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, לְפִי שֶׁהַשָּׂטָן וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל מַה מִּצְוָה הַזֹּאת וּמַה טַּעַם יֵשׁ בָּהּ, לְכָךְ כָּתוּב 'חֻקָּה', לוֹמַר, חֻקָּה חָקַקְתִּי, גְּזֵרָה גָּזַרְתִּי, אֵין לְךָ רְשׁוּת לְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ וְזֹאת הַמִּצְוָה שֶׁל פָּרָה

אֲדָמָה לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא, לְגַלּוֹת וּלְהוֹרוֹת עַל כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁאָסוּר לְהַרְהֵר אַחַר טְעָמִים כְּלָל וְעַל-כֵּן גַּם שְׁאָר הַמִּצְוֹת נִקְרָאִים חֻקִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, 'וְהַחֻקִּים וְהַתּוֹרוֹת', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י גַּם שָׁם, כְּגוֹן אֲכִילַת חֲזִיר וּלְבִישַׁת שַׁעַטְנֵז וְכוּ' שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל כִּי אֵין בָּהֶם שׁוּם טַעַם וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת טַעֲמֵי הַמִּצְוֹת נֶעְלָמִים וְנִסְתָּרִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם בְּדַעַת אֱנוֹשִׁי כְּלָל, רַק צְרִיכִין לְקַיְּמָם בֶּאֱמוּנָה בְּלִבַּד, לְהַאֲמִין בַּה' וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים בִּפְשִׁיטוּת בְּלִי דֶּרֶכֵי הַחָכְמוֹת וְהַשְּׁטוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁרוֹצִים לַחֲקוֹר וּלְהָבִין אֵיךְ דִּבֵּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם משֶׁה שֶׁאָסוּר לְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב, מִכָּל שֶׁכֵּן עַל הַפֶּה דִּבְרֵיהֶם וְדֵעוֹתֵיהֶם הַזָּרוֹת וְהַסְּרוּחוֹת וְהַמְטֻנָּפוֹת הַמְּלֵאִים קִיא צוֹאָה יוֹתֵר מִבֵּית הַכִּסֵּא וְאֵין סִרְחוֹן וְרֵיחַ רַע גָּרוּעַ מֵהֶם בָּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן מִצְוַת פָּרָה אֲדֻמָּה מְטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת, כִּי פָּרָשַׁת פָּרָה הוּא בְּחִינַת אִמְרָתִי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי (קֹהֶלֶת ז), כִּי הִיא מְטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטַמֵּאת טְהוֹרִים, שֶׁזֶּה בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בְּשׁוּם דַּעַת אֱנוֹשִׁי כְּלָל וְהִיא דַּיְקָא מְטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁטֻּמְאָה הִיא בְּחִינַת חֻקִּירַת הַמְחַקְּרִים וְהַכּוֹפְרִים שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי הֵם עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מִצְוַת פָּרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלֶּית לָנוּ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת חֻקָּה, בְּחִינַת אִמְרָתִי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה, בְּחִינַת חֻקָּה חָקַקְתִּי, גְּזֵרָה גְּזַרְתִּי, אֵין לְךָ רְשׁוּת לְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ, עַל-יְדֵי זֶה נִטְהָרִין מִטֻּמְאַת מֵת כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא, עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְמִצְוֹתָיו וְאֵין חוֹקְרִין אַחַר שׁוּם טַעַם כְּלָל, רַק מְקַיְּמִין אוֹתָם בְּדֶרֶךְ חֻקָּה לְבַד שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמוּנָה, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי שֶׁשָּׁם נִכְלָל הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב יַחַד בְּאַחְדוּת גָּדוֹל וְשָׁם נִכְלָלִין וְנִתְיַחֲדִין כָּל הַהֲפָכִים יַחַד, וְכֻלָּם נִכְלָלִין בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁשָּׁם שׂוֹרֶשׁ סוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד, כִּי מְטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטַמֵּאת טְהוֹרִים, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִסּוֹד בְּחִינַת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהִפְרִיד הָרְדִיפָה מִן הַמְעַכֵּב עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ הַמִּיתָה וְהַטֻּמְאָה בָּעוֹלָם וּמִשָּׁם כָּל הַהֲפָכִים שֶׁבָּעוֹלָם, שְׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם כִּי כָּל הַקַּשְׁיוֹת הֵם בְּחִינַת הַפְכִּיִּים, כְּגוֹן קַשְׁיוֹת הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֵלּוּ הַקַּשְׁיוֹת מֵחֲמַת שֶׁלְּפִי דַּעַת אֱנוֹשִׁי שֶׁל עַכְשָׁיו נִרְאִים כִּשְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד, אֲבָל אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל נָכוֹן וְצֶדֶק וּבֶאֱמֶת אֵינָם שְׁנֵי הֲפָכִים כְּלָל, רַק שֶׁמֵּחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּתֵנוּ וְחַטֹּאתֵינוּ שֶׁל עַצְמֵנוּ עַל-יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשִׂכְלֵנוּ אֵיךְ נִכְלָלִים אֵלּוּ הַהֲפָכִים יַחַד וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַפְּרוּד שֶׁנִּגְרַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּהַשְׂגָתוֹ בֵּין הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב, וְעַיֵּן בַּתִּקּוּנִים בְּעִנְיַן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְתָבִין עַתָּה קְצָת

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מִצְוַת פָּרָה דַיְקָא שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין מִצְוֹתָיו אַף עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי הֶפְכִּים, שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטַמֵּאת טְהוֹרִים, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּוַדַּאי, וְאַף עַל-פִּי-כֵן אָנוּ מְקַיְּמִין אוֹתָהּ בֶּאֱמוּנָה לְבַד, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ אֱמוּנָה לְקַיֵּם כָּל מִצְוֹתָיו וְחֻקּוֹתָיו בְּלִי שׁוּם טַעַם כְּלָל וְעַל-יְדֵי זֶה נִטְהָרִין מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲקִירוֹת וְהַכְּפִירוֹת הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין הַמִּצְוֹת בֶּאֱמוּנָה לְבַד, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בִּבְחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין כָּל הַהֶפְכִּים יַחַד שֶׁלְּעָתִיד תִּתְגַּלֶּה הַשָּׂגָה זֹאת וְיִרְאוּ שׂוֹנְאֵינוּ וְיֵבוֹשׁוּ וַאֲנַחְנוּ נָגִיל וְנָשִׂישׂ בַּה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מא), וְאַתָּה תָּגִיל בַּה' בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּלוּ:

חלק כ

וְאַחַר-כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, כִּי כָּל זֶה הוּא סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ, כִּי חַמָּה וּלְבָנָה שָׁוִים נִבְרְאוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א), אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין ס), אַף עַל-יְדֵי קִטְרוּג הַיָּרֵחַ שֶׁאָמְרָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, עַל-יְדֵי זֶה נִתְמַעֲטָה וְעַל-יְדֵי מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ עוֹסְקִין בְּתִקּוּנָהּ לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְכוּ' וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ זֶה שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבָד, בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע כַּנַּ"ל, זֶה זוֹכֶה לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ כַּנַּ"ל, כִּי חַמָּה וּלְבָנָה אוֹרָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָאֵין סוֹף, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנְּפָשׁ רוּחַ נְשָׁמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הָאוֹר שֶׁל כָּל הַמְּאוֹרוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמֵחֲמַת שֶׁזֶּה הָאוֹר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבָד כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים, שֶׁהֵם חַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבָד שֶׁשְּׁנֵיהֶם נִכְלָלִין יַחַד, וְעַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי חַמָּה הוּא בְּחִינַת יְדִיעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְדִיפָה הַנַּ"ל, הַיְנוּ רְדִיפַת הַמּוֹחִין כַּנַּ"ל וּלְבָנָה הוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַיְדִיעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּעֲבָד הַנַּ"ל, כִּי שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ, אֲבָל לְבָנָה לֹא יָדַע מְבוֹאוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כה). נִמְצָא, כִּי חַמָּה הוּא בְּחִינַת יְדִיעָה, בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ, אֲבָל לְבָנָה לֹא יָדַע מְבוֹאוֹ, זֶה בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַיְדִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּעֲבָד הַנַּ"ל וּבֶאֱמֶת שְׁנֵיהֶם שָׁוִין בִּבְחִינַת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים, כִּי בְּשָׁרְשָׁם הַכֹּל אֶחָד, כִּי נִכְלָלִים בְּיַחַד הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבָד שֶׁהֵם בְּחִינַת יְדִיעָה וְהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה, כִּי דַיְקָא עַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם יַחַד מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן חַמָּה וּלְבָנָה הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ כַּנַּ"ל

נִבְרְאוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִין וְהָיוּ שְׁנֵיהֶם גְּדוֹלִים, כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם שָׁוִין מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם יַחַד דַּוְקָא מַשִׁיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף כַּנַּ"ל, אַךְ עַל-יְדֵי קִטְרוּג הַיֵּרֵחַ שֶׁאָמְרָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי נִתְקַנְּאָה בַּחַמָּה וּפָגְמָה הַפֶּגֶם שֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁלֹּא רָצָה לְהַמְתִּין שָׁעָה אַחַת עַד שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁיַּשִּׂיג וְרָצָה לֵידַע וּלְהִסְתַּכֵּל תֵּכֶף בְּמַה שֶּׁאֵין לוֹ רְשׁוּת וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְמַעֲטָה הַשְׂגָתוֹ לְגַמְרֵי. וְזֶהוּ בְּעִצְמוֹ בְּחִינַת פֶּגֶם הַיֵּרֵחַ שֶׁנִּתְקַנְּאָה בְּהַחַמָּה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת אוֹרָהּ מִבְּחִינַת הַיְדִיעָה וְאוֹרָהּ שֶׁל הַלְּבָנָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַמַּעֲבֶה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן לֹא רָצְתָה לְהַמְתִּין וּלְהַאֲמִין שְׁנֵיהֶם שָׁוִין וְאָמְרָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי לֹא רָצְתָה לְהַאֲמִין שֶׁהָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבֶה נִכְלָלִין שְׁנֵיהֶם יַחַד וְעַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם יַחַד דַּיְקָא מַשִׁיגִין הַשְׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְמַעֲטָה הַלְּבָנָה לְמַלֹּאת אוֹתָהּ מִפְּגִימָתָהּ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבֶה, עַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם יַחַד דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְאָז נִכְלָלִין הַחַמָּה וּלְבָנָה בְּיַחַד וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם אוֹרָם בְּשָׁוֶה בִּבְחִינַת אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרֹת הַגְּדֹלִים וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁלֹּא נִמְסַר כִּי אִם לְגְדוֹלֵי גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה הַסּוֹד נִמְשָׁךְ מִסּוֹד הַשְׂגַת הִתְשְׁעָה הֵיכְלִין הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבֶה כַּנַּ"ל, שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוְכֶה לָזֶה כִּי אִם גְּדוֹלֵי גְּדוֹלֵי הַדּוֹר וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לִשְׁמֹחַ מְאֹד בִּשְׁעַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁנּוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת רִקּוּדִין וּמְחוֹלוֹת וְכוּ', כִּי עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שָׁשִׂים וּשְׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם וְכֵן אוֹמְרִים בְּבִרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת בְּשַׁבָּת, שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם, כִּי עִקַּר הַמְּאוֹרוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבֶה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגִימַת הַיֵּרֵחַ וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַיֵּרֵחַ, תָּלוּי בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ שֹׁרֶשׁ כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, בִּבְחִינַת פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ בְּמִצְוָה הַזֹּאת בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפָּרָשָׁה, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מִן הַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת חֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁאָז הָיָה עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יא), כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם. כִּי יוֹם וְלַיְלָה הֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה שֶׁשָּׁרְשָׁם נִמְשָׁךְ מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבֶה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם יַחַד דַּיְקָא מַשִּׂיגִין הַשְׂגַת אֱלֹקוּתוֹ בִּבְחִינַת מֹטִי וְלֹא מְטֵי בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן

שָׁם נִכְלָלִין יוֹם וְלַיְלָה יַחַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (זְכַרְיָה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר, כִּי לֶעָתִיד נִזְכֶּה לְהַשָּׂגָה זֹאת שֶׁנִּמְשָׁכֶת עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב בְּיַחַד כַּנַּ"ל, שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין לַיְלָה וְיוֹם יַחַד כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן יִהְיֶה אָז יוֹם אֶחָד אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, כִּי שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְשָׁם נִכְלָל יוֹם וְלַיְלָה יַחַד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת הָאוֹר, שֶׁהוּא אוֹר הָאֵין סוֹף, הוּא עַל-יְדֵי הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים יח) יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ שֻׁזֶּה הַחֹשֶׁךְ הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הָאוֹרוֹת, כִּי עַל יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ, וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת הָאוֹר אֵין סוֹף הוּא עַל-יְדֵי הַמְעַכֵּב, שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן גַּם בְּסֵדֶר הַבְּרִיאָה קֹדֶם הַחֹשֶׁךְ לָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר וְכוּ'-בְּרֵישָׁא חַשׁוּכָא וְהָדַר נְהוֹרָא (שַׁבָּת עז), כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הָאוֹר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֹשֶׁךְ, בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ב), כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, כִּי כָּל הָאוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מֵאוֹר הָאֵין סוֹף אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ אֶלָּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב, בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַיְדִיעָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ זֶה הַכֹּחַ בְּמֹחוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הָאוֹר כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַמְסַדֵּר שֶׁהוּא כֹּחַ הַמְעַכֵּב כְּדֵי שֶׁיְּעַכֵּב מֹחוֹ בִּשְׁעַת רְדִיפָה שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּמַה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, אָז דַּיְקָא יְכוֹל לְהַשִּׂיג מַה שֶׁיְּשִׂיג בִּבְחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת חֲצוֹת שֶׁהַנְּקֻדָּה הָאֶמְתִּית שֶׁל חֲצוֹת לַיְלָה קָשֶׁה לְהַשִּׂיג עַד שֶׁאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ג) שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה לֹא יָדַע חֲצוֹת אֵימַת וְכוּ' כִּי בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אָז מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ אוֹר הַיּוֹם, הַיְנוּ שֶׁאָז נִמְשָׁךְ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַמְּאוֹרוֹת שֶׁנִּתְגַּלֶּה בַּחֲצוֹת דַּיְקָא כִּי אָז נִכְלָלִין לַיְלָה וְיוֹם יַחַד שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב שֶׁשְּׁנֵיהֶן נִכְלָלִין יַחַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַשִּׂיגִין אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן אָז הוּא זְמַן יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁאָז בַּחֲצוֹת, כִּבְיָכוֹל, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יוֹצֵא וּמְגַלֶּה עַצְמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מִמִּצְרַיִם שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַגְּלֻיּוֹת, כִּי הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר הַגָּלוּת נִתְבַּטְּלִין וְנִכְנָעִין עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁנִּתְגַּלֶּה בַּחֲצוֹת דַּיְקָא שֶׁאָז בְּעֵת הַנְּקֻדָּה שֶׁל חֲצוֹת לַיְלָה אָז נִכְלָלִין הַחֹשֶׁךְ וְהָאוֹר יוֹם וְלַיְלָה יַחַד שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ כַּנַּ"ל וְזֹאת הַנְּקֻדָּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) שֶׁגַּם מֹשֶׁה לֹא יָדַע חֲצוֹת אֵימַת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע שֻׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֵיךְ נִכְלָלִין הַיְדִיעָה וְהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה יַחַד וְאִי אֶפְשָׁר לְכַוֵּן הָרֶגַע וְהַנְּקֻדָּה שָׁם נִכְלָלִין שְׁנֵיהֶם יַחַד, שֻׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲצוֹת

כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ פָּרָשַׁת כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה וְכוּ' לְפָרָשַׁת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת, כִּי זֶהוּ גַּם כֵּן סוֹד הָעִבּוּר, שֶׁהוּא סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, עַל-יְדֵי זֶה הַסּוֹד שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם), מִכְּדֵי מֹשֶׁה לֹא יָדַע חֲצוֹת אֵימַת וְדָוִד יָדַע? אֶלָּא כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד וְכוּ', כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת חַמָּה, בְּחִינַת פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפָנֵי חַמָּה (בָּבָא בָּתְרָא עה) וְדָוִד הוּא בְּחִינַת לְבָנָה, כִּי מַלְכוּת דָּוִד נִמְשָׁל לַלְּבָנָה כַּיָּדוּעַ, וּמֵאַחַר שֶׁמֹּשֶׁה לֹא הִשִּׂיג בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁל חֲצוֹת אֵיךְ אֶפְשָׁר לְדָוִד לְהַשִּׂיג, וּמַסִּיק אֶלָּא כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה הָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יוֹדֵעַ חֲצוֹת אֵימַת, כִּי כִּנּוֹר הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּפְּסוּק עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ, הַיְנוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹר הָאַיִן סוֹף בְּבְחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבֶד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יוֹדֵעַ חֲצוֹת אֵימַת, כִּי זֶה הוּא סוֹד חֲצוֹת לַיְלָה סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְעַל-כֵּן דָּוִד דַּיְקָא זָכָה לָזֶה, כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ, וְהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים נז), עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שַׁחַר וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ד), אֲנִי מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר וְאֵין הַשַּׁחַר מְעוֹרֵר אוֹתִי, דְּהַיְנוּ שֶׁזָּכָה לְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, (וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ הַ"טּוּרֵי זָהָב" בְּתְחִלַּת אֹרַח חַיִּים, עַיֵּן שָׁם), כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, שֶׁהִיא גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁאָז הָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהַהֶכְרֵחַ הָיָה לְגָאֳלָם עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת זֶה אָז נֶאֱסַר הֶחָמֵץ, וּמֵחֲמַת זֶה אָמַר כַּחֲצֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג נְקֻדַּת חֲצוֹת, שֶׁהוּא נְקֻדַּת תַּכְלִית הָעֶלְיָה הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁהָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכוּ יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן לְבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שְׁמוֹת יב), "וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ' וְכָל זֶה הָיָה בְּעֵת נְקֻדַּת חֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁאָז הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, וּבְאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה הָיָה תָּלוּי גְּאֻלָּתָם, שֶׁאִם הָיָה מִתְמַהְמֵהַּ הַגְּאֻלָּה עוֹד רֶגַע אַחַת הָיוּ נִשְׁקָעִים שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא בְּסִפְרִים, וּמִשָּׁם נִמְשַׁךְ אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח שֶׁאִסּוּר בְּמִשָּׁהוּ, שֶׁהוּא סוֹד מִשָּׁהוּ הַנַּ"ל שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ עוֹד אֲפִלּוּ מַשֶּׁהוּ, שֶׁמַּחֲמַת זֶה נֶאֱסַר חָמֵץ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפְּסוּק גּוּפֵהּ, שֶׁזֶּהוּ סוֹד אִסּוּר חָמֵץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק וְכוּ' עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, וְכָל זֶה הָיָה בְּעֵת חֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁאָז הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה

כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּבְחִינַת חֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁאָז נִכְלָל לַיְלָה וְיוֹם יַחַד, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁאָז לֹא זָכוּ עֲדַיִן לִבְחִינַת כֶּתֶר וְלֹא זָכוּ עֲדַיִן לְתַקֵּן בְּחִינַת הַמְעַכֵּב מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן הֻצְרְכוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן וְנֶאֱסַר הֶחָמֵץ אָז בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי כְּשֶׁהַהֶאָרָה וְהַהַשְׁגָּה נִמְשֶׁכֶת מִלְמַעְלָה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא צָרִיךְ לָרוּץ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל וְלִבְלִי לְהַחֲמִיץ מֹחוֹ וּלְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ כְּלָל, כִּי אִם יִרְצֶה אָז לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ יִהְיֶה נִכְשָׁל וְיִפֹּל מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בְּזֶה שֶׁרָצָה תֵּכֶף לַחֲקֹר וכו', כַּנַּ"ל, מַאַחַר שֶׁהַהַשְׁגָּה גְּדוֹלָה וְנִשְׂגָּבָה מְאֹד מְאֹד מִכְּלֵי הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ, מַאַחַר שֶׁיּוֹרֶדֶת מִלְמַעְלָה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל אָז מַצָּה דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִפָּזוֹן, בְּחִינַת הֶאָרָה הָעֶלְיוֹנָה הַגְּבוֹהָ מְאֹד, וְהַמַּצָּה בְּעַצְמָהּ הִיא אִסְתָּנָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִין מַצָּה שִׁבְעַת יָמִים וְנִזְהָרִין מֵחָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ שׁוֹמְרִין אֶת מֹחֵנוּ לִבְלִי לְהַרְהֵר אַחֲרֵי מִדּוֹתָיו וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶׁאֵין לָנוּ רְשׁוּת, וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַד שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְקַבֵּל אַחַר כָּךְ הַמּוֹחִין בְּהַדְרָגָה כְּסֵדֶר וְעַל-כֵּן אַחַר פֶּסַח הַתֵּר הֶחָמֵץ, כִּי כְּשֶׁהַמּוֹחִין יוֹרְדִין כְּסֵדֶר עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אָז כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ זוֹכֶה לִבְחִינַת כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת שִׂכְלוֹ, וְאָז אֵין צְרִיכִין חִפָּזוֹן, כִּי נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הֶאָרָה מִבְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, וְאָז הַתֵּר וְנִתְתַּקֵּן הֶחָמֵץ בִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ, שֶׁהוּא הֶאָרַת הַכֶּתֶר כַּנַּ"ל:

חלק כד

כִּי אֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, שֶׁזֶּה הַמַּשֶּׁהוּ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, שֶׁהוּא סוֹד נְקֻדַּת חֲצוֹת לַיְלָה, סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, סוֹד תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע שֶׁזֶּהוּ הַסּוֹד לֹא יִתְגַּלֶּה עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, שֶׁאָז תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְאָז יָאִיר עָלֵינוּ הֶאָרַת הַכֶּתֶר שֶׁיִּשַּׂג מָשִׁיחַ, בִּבְחִינַת וְעַד עַתִּיק יוֹמִין מְטָא וכו' (דניאל ז) וְעַל-כֵּן אָז נֶאֱמַר, "כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבְמָנוֹסָה לֹא תֵלֵכוּן וכו'" (יְשַׁעְיָה נב) וְאָז יִהְיוּ נִכְלָלִים מֹשֶׁה וְדָוִד בְּיַחַד, כִּי מָשִׁיחַ יִהְיֶה כְּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, רְדִיפָה וּמְעַכֵּב, שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת וֶאֱמוּנָה, כִּי הַמְעַכֵּב הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּעַכֵּב הַמּוֹחִין מֵרְדִּיפָתָם רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה, וּכְשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין שְׁנֵיהֶם יַחַד אָז עִקַּר הַשְׂגָּחַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז יִהְיֶה בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ, שֶׁיִּהְיֶה כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם, מִמֹּשֶׁה וְדָוִד כַּנַּ"ל, וְאָז יִתְתַּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלֵמוּת וְכָל זֶה נִזְכֶּה עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, בְּחִינַת כִּי בְּשִׂמְחָה

תֵּצְאוּ וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לַהַשְׁגָּה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק כה

וְנַחֲזֹר לְעִנְיָן רִאשׁוֹן, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סוֹד נְפִילַת אַפַּיִם, שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הַזִּוּוּג וְהַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׁגַת אוֹר הָאֵין סוֹף עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אַחַר נְפִילַת אַפַּיִם אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא, וְאָז יוֹרֶדֶת וְנִמְשֶׁכֶת הַשֶּׁפַע לְמַטָּה כַּיָּדוּעַ בַּבַּיְנוֹנוֹת, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע לְמַטָּה עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְסַדֵּר אֶת הַמֹּחִין, שֶׁהוּא כֹּחַ הַמְעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין מֵרְדִיפָתָן, כִּי לְפִי רְהִיטַת וּרְדִיפַת הַמֹּחִין לְמַעְלָה לְמַעְלָה לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף אִם לֹא הָיָה כֹּחַ הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, הָיוּ הַמֹּחִין עוֹלִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְהָיוּ יוֹצְאִים מִכְּלֵיהֶם וְהָיוּ מִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי, וְאָז בְּוַדַּאי לֹא הָיָה שׁוּם שֶׁפַע יוֹרֶדֶת לְמַטָּה מֵאַחַר שֶׁהָיוּ הַמֹּחִין עוֹלִים וְלֹא חוֹזְרִים כְּלָל, וְהָיָה בֶּאֱמֶת חַס וְשָׁלוֹם, נֶחֱרַב הָעוֹלָם, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מִיתַת הַמַּלְכִים, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיוּ הַכֵּלִים יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָאוֹר וְחָזְרוּ הָאוֹרוֹת, שֶׁהֵם הַמֹּחִין, לְמַעְלָה לְשָׁרְשָׁם, אֲבָל עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְסַדֵּר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַכֶּתֶר, שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה כְּשֶׁהַמֹּחִין רוֹדְפִין לְמַעְלָה, אָזַי זֶה הַכֹּחַ הַמְסַדֵּר, שֶׁהוּא כֹּחַ הַמְעַכֵּב, הוּא מְעַכֵּב אוֹתָם מֵרְדִיפָתָם וְאָז מֵחֲמַת מְהִירַת רְדִיפַת הַמֹּחִין וְהַמְעַכֵּב מְעַכֵּב אוֹתָם, אָזַי מַכָּה הָרְדִיפָה בְּהַמְעַכֵּב עַד שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי זֶה תִּשְׁעָה הֵיכָלִין דְּלָאו אֲנוּן נְהוֹרִין וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵיהֶם מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף בְּרָצוֹא וְשׁוֹב בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין וּמוֹרִידִין הַשֶּׁפַע לְמַטָּה, כִּי עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה נִכְלָלִין הַמֹּחִין לְמַעְלָה בִּבְחִינַת רָצוֹא, וְעַל-יְדֵי הַמְעַכֵּב הֵם חוֹזְרִין בִּבְחִינַת שׁוּב וּבַחֲזָרָתָם נִמְשָׁךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת לְמַטָּה, כִּי עִקַּר כָּל הַבְּרָכוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם מֵאוֹר הָאֵין סוֹף יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וְהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע כִּי אִם עַל-יְדֵי הַכֵּלִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז קְדֻשָּׁה אַחַר נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת וּבָא לְצִיּוֹן, כִּי קֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ, וְהֵם שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת כְּנֶגֶד תְּלַת מֹחִין שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד בִּשְׁעַת רְדִיפָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת זֹאת הַקְּדֻשָּׁה קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא, דְּסִידְרָא דַּיְקָא עַל שֵׁם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין, שֶׁעִקַּר הַשֶּׁפַע יוֹרֶדֶת לְמַטָּה עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִין הַמֹּחִין לְתוֹךְ כֵּלֵיהֶם וּמַמְשִׁיכִין שֶׁפַע וְרֹב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

הִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם הֲלָכָה ה נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הֲלָכָה ה:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה", בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי הוּא עִנְיָן עָמֹק מְאֹד וְדֶרֶךְ עֵצָה טוֹבָה לַכֹּל וְכוּ':

וְהַכְּלָל, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁאָדָם נִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁהוּא מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ עֲדַיִן וְדוֹרֵשׁ וְשׁוֹאֵל וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ עֵצָה וְתַחְבּוּלָה וְכוּ' לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אָזַי זוֹכֶה שֶׁתְּהֵא הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי יֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁשָּׁם נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה מב), "וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וְכוּ'" אֲבָל בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי גַּם אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אַדְּ הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִמַּאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּ"ה וְכוּ' כִּי מִגֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁל זֶה הַמַּאֲמָר הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִבְּחִינַת הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה דַּיְקָא וְעַל-כֵּן מִי שֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵינוֹ מְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וַעֲדַיִן הוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּ"ה וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי עוֹלֶה לִבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם, כִּי מְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסוֹד נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁאָז מַפִּילִין עַצְמָן לְבְחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּפְלוּ מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת גְּמַר הַיִּחוּד שֶׁל הַתְּפִלָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲלִיַּת אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה הוּא סוֹד הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי בְּעִנְיַן יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ וְיָרְדוּ מַמָּשׁ, שֶׁיָּרְדוּ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם וְתַאֲוֹתֵיהֶם לְמָקוֹם שֶׁיָּרְדוּ וְנָפְלוּ לְשָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל גַּם הֵם יְכוֹלִין לַעֲלוֹת כְּשֶׁחוֹתְרִין לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּמְקָרְבִין עַצְמָן לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמְּלַמְּדִים וּמְחַזְּקִים אוֹתָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הַצְּעָקָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵהַחִפּוּשׂ וּבַקָּשָׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁאָז עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַיֵּ"ה וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת בְּרֵאשִׁית אַיֵּה מַאֲמָר סָתוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל גַּם כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם כָּל הַנַּ"ל וְכַמָּה פְּעָמִים הֵם מוֹרִידִים אֶת עַצְמָן בְּכַוָּנָה לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים כְּדֵי לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם נִיצוֹצוֹת וּנְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל, וְכַמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֲלִיכָה בַּדְּרָכִים וְכוּ', כִּי קֹדֶם כָּל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה צְרִיכִין לַעֲבֹר תְּחִלָּה בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּבָאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים מוֹרִידִים עַצְמָן לִמְקוֹמוֹת הַנַּ"ל בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת נְשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם וּבְעִנְיַן עֲלִיַּת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת,

כִּי יֵשׁ נִשְׁמוֹת הַמֵּתִים שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים שֶׁאֵין לָהֶם תִּקּוּן כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקִים כָּאֵלּוּ וְכוּ', כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַמּוּבָן מֵהַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּסַפְּרִין מֵהַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, וּבִפְרָט מַה שֶּׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ הָרַבֵּה בְּעִנְיָן זֶה, אֶבָל הֵם עוֹסְקִים הָעִקָּר לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת הַחַיִּים עֲדַיִן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי יְרִידָתָם לְשָׁם הֵם מַכְנִיסִים הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה גַּם לְהַיּוֹרְדִים וְהַנּוֹפְלִים מְאֹד, אֶבָל מֻחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַנּוֹפְלִים הֵם בַּחַיִּים עֲדַיִן וְיֵשׁ לָהֶם עֲדַיִן כֹּחַ הַבְּחִירָה, עַל-כֵּן קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד מְאֹד לַעֲזֹר לָהֶם, כִּי לְבַעַל בְּחִירָה קָשֶׁה מְאֹד לַעֲזֹר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, אֶבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁזּוֹכִים עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַנַ"ל לְהִתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת עַד שֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, וַאֲזַי הַצַּדִּיקִים מְאִירִין בְּהָרְחוֹקִים הַנַ"ל, שֶׁאֵיךְ שֶׁהֵם עֲדַיִן יְחַפְּשׂוּ וִיבַקְּשׁוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מַעֲלִין גַּם אֶת הַיְרוּדִים מַמָּשׁ הַנַ"ל שֶׁגַּם הֵם יַעֲלוּ בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, וְהַכֹּל בְּכֹחָם וּבְכֹחַ תּוֹרָתָם וְעֲצוֹתֵיהֶם וְרִמְזֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים הָעֲמֻקִים וְנִשְׂגָּבִים מְאֹד מְאֹד עַד אֵין סוֹף וְתַכְלִית, אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֲזוּ בָּהֶם:

חלק ג

וְכָל זֶה הוּא סוֹד נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁאָז מַפִּילִין אֶת עַצְמָן בְּכַוָּנָה לַמְּקוֹמוֹת הַנַ"ל כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה בִּבְחִינָה הַנַ"ל וְעַל-כֵּן נוֹפְלִין אָז עַל פְּנֵיהֶם, זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת וְהַעֲלָמַת וְכִסּוּי בְּחִינַת הַפָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ח) חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו, שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ז), הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ', כִּי בְּכָל הַמַּאֲמָרוֹת יֵשׁ חָכְמָה בְּכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִתְהַוֶּה הַמַּאֲמָר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּבְחִינַת כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ (מִשְׁלֵי ג) וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת חָכְמָה, אֲבָל בְּהַמַּאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱי"ה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, שָׁם הַחָכְמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפָּנִים בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר גָּדוֹל, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְרִידָה אֲשֶׁר לֹא נֻדַּע וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד נְפִילַת אַפַּיִם, בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כ) וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם, שֶׁהַצַּדִּיקִים מַפִּילִין עַצְמָן וּמְכַסִּין וּמַעֲלִימִין וּמְסַלְּקִין פְּנֵיהֶם שֶׁהוּא חָכְמָתָן וּמוֹרִידִין עַצְמָן לִבְחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים הַנַ"ל שֶׁשָּׁם אֵין רוֹאִין כְּבוֹדוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת פָּנִים, אֲבָל הֵם גַּם שָׁם מְבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׂין בִּבְחִינַת אֱי"ה וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וּמַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת יְרִידָה עוֹלִים תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי עוֹלָם לְבְחִינַת אֱי"ה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה, שֹׁרֶשׁ כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֹׁרֶשׁ כָּל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וְכַנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר גְּמַר הַיִּחוּד שֶׁל כָּל הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים וְדִוּי מִקֹּדֶם וְי"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְאִיתָא, שֶׁסּוֹד הַוִּדּוּי הוּא בְּסוֹד וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו וְכוּ', כִּי שְׁנֵי שְׂעִירֵי יוֹם כִּפּוּר הָיוּ שָׁוִים בְּקוֹמָתָם וְכוּ' (יוֹמָא סב). וְהַכֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה צָרִיךְ לִתֵּן גּוֹרָלוֹת עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים, גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל וְהוּא בְּחִינַת סוֹד עָמֹק הַנַּ"ל שֶׁאַחֲרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁהוּא עֲזָאזֵל, הוּא דַּיְקָא מִסּוֹד הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים, שֶׁהוּא הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מִכָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה בָּהֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים שָׁוִין בְּקוֹמָתָן וּמַרְאֵיהֶם מַמָּשׁ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֶחָד עוֹלֶה לַה' לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְאֶחָד יוֹרֵד לַעֲזָאזֵל, וְאִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לֵידַע לְכַוֵּן אֵיזֶה לַה' וְאֵיזֶה לַעֲזָאזֵל, כִּי הוּא סוֹד כָּמוּס וְנִסְתָּר מְאֹד, בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם מְאֹד, עַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁיַּטִּיל הַכֹּהֵן גָּדוֹל גּוֹרָל וְרַק הַגּוֹרָל הַיּוֹצֵא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ יִבְרֹר אֵיזֶה לַה' וְאֵיזֶה לַעֲזָאזֵל וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּקוּן וּסְלִיחַת עֲוֹנוֹת שֶׁל יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז הוּא יוֹם עֲשִׂירִי מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְאָז עוֹלִין לִבְחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת כֶּתֶר כַּיָּדוּעַ. וְהָעֲלִיָּה הִוא דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין כָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא רִבּוּי הַוִּדּוּיִים שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹם כִּפּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַוִּדּוּי שֶׁעַל שְׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, שֶׁהוּא עִקַּר הַוִּדּוּי שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּעַד כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַוִּדּוּי שֶׁמַּזְכִּירִין הָעֲוֹנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה עַל-יְדֵי בַּקָּשַׁת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת וְדִבּוּרִים שֶׁהֵם הָעֶשֶׂרָה מַאֲמָרוֹת וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג), בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְכוּ', אֲבָל בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם, שָׁם אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר בְּהֶעְלֵם נִפְלָא, בִּבְחִינַת כְּבַד פֶּה הַנֶּאֱמַר בְּמֹשֶׁה וּמְגַדֵּל הַהַעֲלָמָה, מִזֶּה דַּיְקָא יוֹנְקִים מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים עַד שֶׁנַּעֲשִׂים אֶצְלָם אוֹתִיּוֹת וְדִבּוּרִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁמְּסִיתִין וּמְפַתִּין וּמְדִיחִין אֶת מִי שֶׁנִּפְשׁוֹ אַחֲרֵיהֶם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבּוּרֵי הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהֵסִית בְּדִבּוּרָיו, אֶת אָדָם וְחַוָּה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּאֲלַמְנָה שִׁפְתֵי שֶׁקֶר הַדְּבָרוֹת עַל צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם 'עָתֹק' 'תַּאֲלַמְנָה' וַדַּאי, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לָהֶם שׁוּם דִּבּוּר וַאֲחִיזָתָם רַק מֵהַעֲלָמַת הַדִּבּוּר, מִבְּחִינַת 'יוֹנַת אִלֶּם' וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים אֲלִילִים אִלְּמִים, בְּחִינַת פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ, אֲבָל מִגְּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת (שָׁם לט), נָאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב, בְּחִינַת (שָׁם), "נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח פִּי", מִשָּׁם דַּיְקָא הֵם יוֹנְקִים וּמַמְשִׁיכִים לְעַצְמָן דִּבּוּרִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁמִּשָּׁם כָּל מִינֵי הֶסָּתוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת אֲשֶׁר אָמְרוּ לְלָשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ וְכוּ' וּמֵאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהַדִּבּוּרִים רָעִים נִתְהַוּוּ כָּל הָעֲוֹנוֹת וְהַפְּשָׁעִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא בָּהֶם אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל,

כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּחַפְּשִׂים וּמְבַקְּשִׂים אֶת כְּבוֹדוֹ, נִמְצָא שֶׁמּוֹדִים עַל כָּל פָּנִים בֵּאלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹשֵׁל בָּעוֹלָמוֹת וְאָסַר עָלֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ לְבִלְי לַעֲשׂוֹת אֵלּוּ הַחֲטָאִים, רַק שֶׁמִּתּוֹקֶף תַּאֲוָתָם עָבַר עַל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַתָּה מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ סִלּוּחָה וְכַפָּרָה וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ, כִּי נִתְעָה מְאֹד מְאֹד, בְּחִינַת תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ מְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ וּמְבַקֵּשׁ עֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת אֵיכָה-מַאֲמַר סְתוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַוִּדּוּי שֶׁצְּרִיכִין לְהַזְכִּיר הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת הַגְּמוּרִים בְּפֶה מָלֵא וּלְהַזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ דְּבָרִים מְגֻנִּים כְּאֵלֶּה, אֲבָל זֶהוּ כָּל תִּקּוּנוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁמִּתְוַדֶּה וְאוֹמֵר חָטָאתִי הֲרֵי הוּא מוֹדֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא יָחִיד קַדְמוֹן נִמְצָא, הַמְחֻיָּב יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּמוֹדֶה בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֱמֶת שֶׁהַבּוֹרֵא הַיָּחִיד קַדְמוֹן הִזְהִירָנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה לְבִלְי לַעֲשׂוֹת אֵלּוּ הַחֲטָאִים, רַק שֶׁיִּצְרוֹ הִתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ' וּמוֹדֶה שֶׁחָטָא וְעִוֵּת בָּזֶה, כִּי בְּוַדַּאי הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר נֶגְדּוֹ וְכוּ', אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁמִּתְוַדֶּה עַל הַחֲטָאִים וּמְבַקֵּשׁ תְּשׁוּבָה וּמְחִילָה הֲרֵי הוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ עֲדַיִן אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיָּתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים בְּהַוִּדּוּי, תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ וְאַל תִּתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ וְכוּ' וְלִכְאוֹרָה הָעִנְיָן פֶּלֶא, מַה זֶּה שֶׁמַּזְכִּירִין לְשׁוֹן שְׁלִילָה שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וְכוּ' לוֹמַר לְפָנֶיךָ וְכוּ' צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ וְכוּ', מַה טְּעָנָה הִיא זֹאת, וְלָמָּה לָנוּ לְהַזְכִּיר כָּל זֶה, הָיָה לָנוּ לְהַתְחִיל תֵּכֶף, אָנָּא ה' חָטָאתִי וְכוּ'? וְגַם קָשֶׁה, אֵיךְ נוּכַל לוֹמַר צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, מֵאַחַר שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים בְּעַצְמֵנוּ שֶׁחָטָאנוּ, וּמַה זֶּה זְכוּת שֶׁאֵינוֹ עַזּוּת פָּנִים כָּל כָּךְ לֵאמֹר לֹא חָטָאתִי, הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ הַחוּשׁ מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁחָטָא?! אַךְ עִקַּר הַטַּעֲנָה הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁמְּבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יִתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ וְתָבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ, וְאָז הוּא יָכוֹל תֵּכֶף לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ אֵיךְ אֲבַקֵּשׁ שֶׁלֹּא יִתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ, מֵאַחַר שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁגָּרַמְתִּי בַּעֲוֹנוֹתַי הָעֲלָמָה וְהַסְתָּרָה כָּזֹאת? כִּי עַל-יְדֵי כָּל חֵטְא וְעָוֹן וָפֶשַׁע מַעֲלִימִים וּמַסְתִּירִים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נט) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹקֵיכֶם עַל-כֵּן תֵּכֶף מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וּמִתְנַצֵּל אֶת עַצְמוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְאוֹמֵר, שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, הַיְנוּ שֶׁזֶּה עִקַּר הַזְּכוּת שֶׁלִּי מַה שֶּׁעֲדַיִן אֲנִי יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ עֲדַיִן תְּשׁוּבָה וּמְחִילָה, כִּי הָיָה אֶפְשָׁר, חַס וְשָׁלוֹם, לִפֹּל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּכְחִישׁ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָאִים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אֶפִּיקוֹרְסִים וְכוֹפְרִים גְּמוּרִים שֶׁנָּפְלוּ

לִכְפִירוֹת גְּמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, עַד שֶׁמַּכְחִישִׁין בְּהַחֲטָאִים לְגַמְרֵי, כִּי אוֹמְרִים שֶׁאֵין זֶה חֵטְא וְעָוֹן כְּלָל, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (יִרְמְיָה ב), "הִנְנִי נִשְׁפָּט אוֹתָךְ עַל אָמְרֵךְ לֹא חָטָאתִי" כִּי הָאֶפִּיקוֹרְסִים, אֲפִלּוּ אוֹתָם שֶׁמּוֹדִים בְּמִצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל רֻבָּם כּוֹפְרִים בְּפֶגֶם הַחֲטָאִים וְכוֹפְרִים בְּתוֹרַת משֶׁה אוֹ שֶׁמְּגַלִּים פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה, כְּמוֹ יָרְבְעָם בֶּן נְבָט וַחֲבֵרָיו, וְאוֹמְרִים מַה שֶּׁאוֹמְרִים, עַד שֶׁלְּדַעְתָּם אֵין שַׁיָּךְ מִצְוָה וַעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק בְּשִׁבִּיל נִימוּסֵי הַמְּדִינָה וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלַן רַחֲמָנָא לְשֵׁזְבָן מִכְּפִירוֹת כְּאֵלֶּה, עַל-כֵּן אָנוּ מִתְנַצְּלִים מֵאַחַר שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּהֶאֱמֶת וְאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים וְכוּ' לוֹמַר צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, כְּמוֹ הַכּוֹפְרִים הַנַּ"ל שֶׁעוֹשִׂים כָּל הָעֲבֵרוֹת וְאוֹמְרִים שֶׁהֵם צַדִּיקִים וְלֹא חָטְאוּ כְּלָל, כִּי מַכְחִישִׁים בְּכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים לוֹמַר כָּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָנוּ אוֹמְרִים בְּפֶה מָלֵא, חָטָאנוּ, עָוִינוּ וּפָשַׁעְנוּ, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לְךָ שֶׁלֹּא תִּתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ, כִּי עִקַּר הַהַעֲלָמָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי הֶעָוֹן נַעֲשֶׂה מָסָךְ הַמַּבְדִּיל וְיָכוֹל לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אֵיזֶה כְּפִירָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת עַל-פִּי א"ב, הַפֶּשַׁע מַכְנִיס כְּפִירָה בָּאָדָם, כִּי עִקַּר שׁוֹרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרַע הוּא בְּחִינַת אֵל אַחֵר-כְּפִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מֵהַהַעְלָמָה הַנַּ"ל, אֲבָל כֹּחַ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל גָּדוֹל מְאֹד, וּבִפְרָט גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּנָם, עַל-כֵּן אֲפִלּוּ אַחַר כָּל הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת הַנִּמּוּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, עֲדַיִן הַנְּשָׁמָה מְזֻכֶּרֶת עַצְמָהּ בְּהֶאֱמֶת וּמַרְגֶּשֶׁת כְּאֵבָהּ הֶעָצוּם שֶׁל עֲוֹנוֹתֶיהָ, עַד שֶׁמְּבַקֶּשׁ עֲדַיִן תְּשׁוּבָה וּמְחִילָה, וְכָל זְמַן שֶׁמְּבַקֶּשׁ עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה יְהֶיה אֵיךְ שֶׁיְּהֶיה וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁמְּבַקְּשִׁים מֵאַחַר שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים הַנַּ"ל לְהַכְחִישׁ וְלוֹמַר לֹא חָטָאתִי וְכוּ' כַּנַּ"ל, רַק עֲדַיִן אֲנִי מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ תִּקּוּן וְכוּ', עַל-כֵּן תֵּכֶף נִתְבַּטֵּל הַהַעְלָמָה וְהַהִסְתָּרָה שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִשָּׁם, וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם הָיָה מֵהַהַעְלָמָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לְךָ שֶׁלֹּא תִּתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ, כִּי רָאוּי שֶׁתִּתְבַּטֵּל הַהַעְלָמָה עַל-יְדֵי מַה שֶּׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים עֲדַיִן תִּקּוּן וְצוֹעֲקִים וּמִתְוַדִּין חֲטָאֵינוּ וְאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים הַנַּ"ל לִכְפֹּל לְהַסְתָּרָה וְהַעְלָמָה גְּמוּרָה לֵאמֹר צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לְךָ שֶׁלֹּא תִּתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בִּשְׁעַת הַוִּדּוּי, מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ וְכוּ' וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ וְכוּ' הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ וְאַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל חַי וְכוּ', אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ וְכוּ' כִּי זֶה עִקַּר הַוִּדּוּי וְהִתְשׁוּבָה שֶׁאָנוּ מוֹדִים וּמִתְוַדִּים שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל הֵיכָן אֲנַחְנוּ בָּעוֹלָם כִּי הִרְבִּינוּ לִפְשֹׁעַ נֶגְדְּךָ כְּמוֹ שֶׁמִּתְוַדִּים עַל-פִּי א"ב אָשַׁמְנוּ, בָּגַדְנוּ וְכוּ', שֶׁהוּא שֶׁפָּגַמְנוּ בְּכָל הַכ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכַמּוּבָא, עַד שֶׁמְּסַיְּמִין, תַּעֲבֵנוּ, תְּעִינוּ תְּעַתְּעֵנוּ שֶׁאָנוּ הוֹלְכִים כְּתוֹעֶה וּמַתְעֶה וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ

וְכוּ', מַה נִּסְפַּר לְפָנֶיךָ וְכוּ', רַק אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁכָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ, כִּי רַק אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל חָי וְכוּ', הֵיְנוּ שֶׁכָּל הָרָזִין וְהַנִּסְתָּרוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם וְנִסְתָּר מְאֹד שֶׁמִּשָּׁם כָּל יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמֵּהֶם הָעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל אַתָּה יוֹדֵעַ כֻּלָּם, כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ בְּהַהִסְתָּרָה וְהַהַעֲלָמָה עַצְמָהּ דַּעַת עָמֹק וְנִסְתָּר וְנֶעְלָם מְאֹד רַק שֶׁמַּעֲצָם הֶעְלֵמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, אֲבָל אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ כָּל תַּעֲלוּמוֹת וְנִסְתָּרוֹת, וְעַל-יְדֵי זֶה כָּל תִּקָּוֹתֵנוּ, מֵאַחַר שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים שֶׁגַּם שָׁם אַתָּה נֶעְלָם מְאֹד בִּבְחִינַת (יְרוּשַׁלְמִי תַּעֲנִית פֶּרֶק א), אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ, תֹּאמַר לוֹ, בִּכְרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי, כַּמּוּבָא שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל-כֵּן, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מְצַפִּים וּמְבַקְּשִׁים וּמְחַכִּים עֲדַיִן לָשׁוּב אֵלֶיךָ וְשֶׁיִּתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁמִּזְכִּירִין אַחַר הַוִּדּוּי, כִּי מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עַתִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, כְּמוּבָן בַּכַּוָּנוֹת וְעַל-כֵּן אַחַר הַוִּדּוּי מַזְכִּירִין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַחֲטָאִים שֶׁהִתְוַדּוּ עֲלֵיהֶם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת עַתִּיק שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים כַּנַּ"ל כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִמְשִׁיךְ הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים אַחַר חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַחֲטָאִים עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָמַר לוֹ, "וְאֶמְחֶה אֶת שְׁמָם וְכוּ'", וְנִדְמֶה שֶׁכְּבָר אֶפֶס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל מֹשֶׁה לֹא הִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְהִרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (דְּבָרִים רַבָּה פֶּרֶק ג) שֶׁלֹּא הִנִּיחַ זְוִית בָּרָקִיעַ שֶׁלֹּא נִשְׁתַּטַּח וְנִתְחַבֵּט עָלֶיהָ וְכוּ' וְכָל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה זָכָה שֶׁהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ מְאֹד בָּזֶה שֶׁיֵּדַע שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם וְאֵין עָוֹן וְלֹא רִבּוּי עֲוֹנוֹת בָּעוֹלָם שֶׁיַּעֲלִימוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֶת רַחֲמָיו בְּשׁוּם אֹפֶן, עַל-כֵּן חִפֵּשׂ וּבִקֵּשׁ וּמָצָא עַד שֶׁנִּתְרַצָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז דַּיְקָא גִּלָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סוֹד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה עַל-יְדֵי בַּקָּשַׁת וְחִפּוּשׂ אַיֵּ"ה הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁאָמַר (שְׁמוֹת לב), "וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא" כִּי שֵׁם יִשְׂרָאֵל, בְּפֶרֶט שֵׁם הַצַּדִּיק, נִמְשָׁךְ מִשָּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְהוּא עִקַּר הַחִיּוּת בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ וְהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַדִּבּוּר שֶׁבָּאָדָם, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה וְתַרְגּוּמוֹ, לְרוּחַ מְמַלְלָא וְכָל הַשֵּׁמוֹת כֻּלָּם מִתְגַּלִּים רַק עַל-יְדֵי הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים, אֲבָל בְּהַמַּאֲמָר סָתוּם שָׁם הַכֹּל בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, כִּי הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׁמוֹת וְעַל-כֵּן טָעַן מֹשֶׁה, "וְאִם אַיִן", שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשְׁאֹת חַטָּאתָם וְלִמְחֹל לָהֶם מִתֹּקֶף הַדִּין עַל-יְדֵי

עִצָּם חֶטְאָם שֶׁגָּרְמוּ לְהַעֲלִים הָרַחֲמִים כָּל כָּךְ, כִּי עִקַּר הַדִּין מִבְּחִינַת הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַצִּמְצוּם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַדִּין כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן טָעַן מֹשֶׁה וְאִם אַיִן, כִּי גָּבְרָה הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן "מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ וְכוּ'", כִּי אֲנִי מְבַטֵּל עַצְמִי לְתוֹךְ שֹׁרֶשׁ הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה שֶׁשָּׁם לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׁמוֹת כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַתִּקּוּן תָּמִיד הוּא לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה, לְהַמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת אַיֵּ"ה בְּרֵאשִׁית-מַאֲמַר סָתוּם הַנַּ"ל אֶת כָּל הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים, לְהוֹצִיאָם מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, לְגַלּוֹת שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים עָב), "עֹשֶׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ" זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם (שָׁם), שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הִתְגַּלּוּת שֵׁם כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם, שֶׁעַל יָדָם מְאִירִין כָּל הַשֵּׁמוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם (שָׁם), "וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ וְכוּ'" וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת, אֲבָל עַתָּה שֶׁחָטְאוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין אַתָּה רוֹצֶה לִמְחֹל לָהֶם מִתִּקֻּף הִתְגַּבְּרוּת הַהַעֲלָמָה, עַל-כֵּן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ וְכוּ', שֶׁאֵינִי רוֹצֶה שׁוּם חִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵהַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשֵּׁמוֹת, שֶׁהֵם הַחִיּוּת כַּנַּ"ל, רַק אֲנִי מְרֻצֶּה לִהְיוֹת נִכְלָל תָּמִיד בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, כִּי אֲנִי מְרֻצֶּה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ שָׁם רַחֲמָנוּתְךָ לְעוֹלָם עַד שֶׁתִּשָּׁא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן, אָהְיֶה נִשְׁאָר שָׁם בִּבְחִינַת הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם וְלֹא אֵצֵא מִשָּׁם לְעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְחֵנִי נָא, כִּי שָׁם בְּהַמַּאֲמָר סָתוּם אֵין שַׁיָּךְ שׁוּם שֵׁם כְּלָל כַּנַּ"ל, הֵינוּ כִּי הָיָה חָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ רַחֲמִים אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יָדָם יִהְיֶה מוֹחֵל לָהֶם גַּם חֵטְא הָעֶגֶל, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמָצְאָם מִגֹּדֶל הַהַעֲלָמָה הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַדִּין כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָמַר שֶׁהוּא מָרֻצֶּה לֵירֵד לְתוֹךְ תִּקֻּף הַהַעֲלָמָה וּלְבַקֵּשׁ שָׁם רַחֲמָיו תָּמִיד, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת שֵׁם כְּבוֹדוֹ, כִּי הַדִּין הוּא בְּחִינַת הַעְלָמַת שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ כַּיָּדוּעַ וְהוּא מְרֻצֶּה לִהְיוֹת נִשְׁאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְחִית הַשֵּׁם, בְּחִינַת מְחֵנִי נָא, הֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר שָׁם וִיבַקֵּשׁ וְיַחֲפֵּשׂ בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל תָּמִיד, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְרַצָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְגִלָּה לוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁזָּכָה לְהוֹצִיא מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי רַחֲמִים רַבִּים כְּאֵלֶּה שֶׁאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם וְהַכֹּל עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל שֶׁנִּתְרַצָּה לִהְיוֹת מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת, כִּי עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁבַּלּוּחוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה כֻּלָּם, הֵם בְּחִינַת הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים, אֲבָל שָׁם בִּבְרֵאשִׁית-מַאֲמַר סָתוּם, הַכֹּל בְּהֶעְלֵם וּבְהֶסְתֵּר, רַק שֶׁבֶּאֱמֶת מִשָּׁם דַּיְקָא נִמְשַׁךְ כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם כָּל הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכוּ' וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְהֵבִין שֶׁכָּל תִּקּוּנָם לְבַקֵּשׁ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה

הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכּוּ לַעֲלוֹת לִבְחִינַת מַאֲמַר הַסָּתוּם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן שָׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת, הֵם הָעֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת כְּלַל הַתּוֹרָה, כִּי בִּטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִכֹּל וָכֹל וְסִלֵּק מִמֶּנּוּ כָּל הַחָכְמוֹת הַכְּלוּלִים בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְהִפִּיל אֶת עַצְמוֹ לִמְקוֹם יְרִידַת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם, שֶׁזֶּהוּ סוֹד נְפִילַת אַפַּיִם, הָעֶלְמַת הַפָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הָיָה כָּל הַתִּקּוּן וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁבַּח אוֹתוֹ עַל זֶה וְאָמַר לוֹ, יִישַׁר כֹּחֲךָ שֶׁשִּׁבַּרְתָּ (בָּבָא בָּתְרָא יד), יִישַׁר כֹּחֲךָ דַּיְקָא, כִּי בְּוַדַּאי הוּא כֹּחַ גָּדוֹל וְעָצוּם לְבַטֵּחַ בְּכֹחוֹ עַד שֶׁיַּפִּיל אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ לְסַלֵּק מִמֶּנּוּ כָּל הַפָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת לוּחוֹת, כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּעַצְמוֹ הַתּוֹרָה וּכְשֶׁהִשְׁלִיךְ אֶת הַלּוּחוֹת מִיָּדָיו וּשְׁבָרָם הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ הִפִּיל וְהִשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל טוֹבוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הָיָה חָזָק בְּכֹחוֹ, שֶׁהֵדִּיקָא עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי הַיְרִידָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהִפִּיל וְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יַעֲלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ כָּל כָּךְ אַי"ה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַד שֶׁיַּעֲלֶה לְשָׁם בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכַנַּ"ל וּבְעִצָּם כֹּחוֹ זָכָה לָזֶה וְחָזַר וְקִבֵּל אֶת הַלּוּחוֹת שְׁנִיּוֹת וְהִמְשִׁיךְ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוֹרָה דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה לָנֶצַח, שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁיִּפְּלוּ לַעֲוֹנוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, יִהְיוּ חָזָקִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַי"ה הַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְהַפֵּךְ לָהֶם הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה רַק שֶׁיִּהְיוּ חָזָקִים בָּזֶה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ תָּמִיד, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו יָמִים וְשָׁנִים בָּזֶה, בִּפְרָט בַּאֲרִיכַת מְרִירַת הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁהִתְגַּבְּרָה הַהֶסְתָּרָה וְהַהַעְלָמָה מְאֹד מְאֹד, בִּבְחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר אֶת פָּנַי וְכוּ', עַל-כֵּן עִקַּר הַתַּקָּנָה וְהַתִּקְוָה הִוא רַק עַל-יְדֵי דֶּרֶךְ הַנַּ"ל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ תָּמִיד בִּבְחִינַת אַיֵּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, וְלֹא גִלָּה לוֹ הָאָרֶץ מִיָּד, כְּדֵי לְחַבְּבָהּ בְּעֵינָיו וְלִתֵּן לוֹ שָׂכָר וְכוּ' וְכֵן, עַל אֶחָד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ וְכֵן, וְקָרָא עָלֶיהָ אֶת הַקְּרִיאָה וְכוּ' כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁגַּם עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים עוֹבֵר בְּחִינָה זֹאת שֶׁקֹּדֶם כָּל תּוֹרָה מֻכְרָח לַעֲבֹר דֶּרֶךְ אִלּוּ הַבַּלְבּוּלִים וּסְפֵקוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת לִבֵּי סְחָרְחַר וְכוּ' וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא גִלָּה לְאַבְרָהָם אֶת הָאָרֶץ מִיָּד כְּדֵי שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר רְצוֹנוֹ הַיָּטֵב. וְזֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ וְכֵן שֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּשָׁעַת הַנִּסָּיוֹן שֶׁל כָּל הָאָדָם, אֵין הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ בִּשְׁלֵמוּת בְּעִנְיַן הַנִּסָּיוֹן, כִּי אִם הָיָה דַּעְתּוֹ שָׁלֵם בָּזֶה, לֹא הָיָה לוֹ נִסָּיוֹן כְּלָל וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וְלֹא גִלָּה לוֹ אֶת הָאָרֶץ מִיָּד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נָבוֹךְ וּמְסֻפָּק, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אַחַר

רְצוֹנוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִזְכֶּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְגַלֶּה לוֹ רְצוֹנוֹ וְיַרְבֶּה שְׂכָרוֹ עַל-יְדֵי זֶה, כִּי עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ יִזְכֶּה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְכַנַּ"ל וְכֵן הָעֻקְדָּה נֶאֱמַר בּוֹ (שָׁם כב), עַל אַחַד הֶהָרִים וְכוּ' וְכֵן יוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (יוֹנָה ג), וְקָרָא עָלֶיהָ אֶת הַקְּרִיאָה. כִּי יוֹנָה לְפִי דַּעְתּוֹ לֹא הוּטַב בְּעֵינָיו שְׁלִיחוּת זֶה לְנִינְוֵה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשַׁ"י יוֹנָה א), כִּי לֹא הֵבִין עֹצֶם רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד הֵיכָן הֵם מַגִּיעִים, עַל-כֵּן הִתְעָה אוֹתוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיָן זֶה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַתְעֶה אֶת הַצַּדִּיקִים וְכוּ'. וְלֹא גִּלָּה לוֹ מִיָּד כְּדֵי שֶׁיְּחַפֵּשׂ וְיִבַּקֵּשׁ הַרְבֵּה, וְעַל-יְדֵי זֶה יַשִּׂיג רְצוֹנוֹ וּמִדַּת רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַרְבֶּה לְהֵיטִיב וְרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה אֲפִלּוּ שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כְּשֶׁהָיְתָה יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּגָה הוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל רִבּוּי רַחֲמָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי וְכוּ' וַאֲנִי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ וְכוּ' כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ וְכוּ' אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל הֵיכַל קָדְשֶׁךָ" שֶׁכָּל זֶה הוּא עִנְיַן הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ הַנַּ"ל, שֶׁגַּם מִבֶּטֶן שְׁאוֹל מַמָּשׁ צְרִיכִין לִצְעֹק אֶל ה', כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, שֶׁעִקַּר הוּא מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת לְקִיחַת שָׂרָה לְבֵית פַּרְעֹה שֶׁנִּסְתָּךְ לָזֶה, שֶׁהַכֹּל בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהַצַּדֶּקֶת הֻכְרְחָה לֵירֵד לְמָקוֹם טָמֵא וּמְטֻנָּף כָּזֶה כְּדֵי שֶׁבְּעֹצֶם כֹּחָהּ תְּבַקֵּשׁ וּתְחַפֵּשׂ גַּם שָׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה תַּעֲלֶה עִם אַבְרָהָם בַּעֲלִיָּה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת, וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם וְעַל-יְדֵי זֶה הֵכִינָה הַצָּלָה וִישׁוּעָה גְּדוֹלָה לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת מִצְרַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לֹא יָכְלָה טֻמְאַת מִצְרַיִם לִשְׁלֹט בָּהֶם וְיָצְאוּ מִשָּׁם עַל-יְדֵי עֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁהִכָּה אֶת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם, שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי "וַיִּנַּע ה' אֶת פַּרְעֹה וְאֶת בֵּיתוֹ" כְּשֶׁלִּקַּח אֶת שָׂרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיכָה דֶּרֶךְ הַנַּ"ל לְיִשְׂרָאֵל שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּהְיוּ בַּגָּלוּת אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים מְאֹד גַּם שָׁם יְבַקְּשׁוּ וְיַחְפְּשׂוּ בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה יַעֲלוּ מִשָּׁם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁאָז צְעָקָה, "אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה טו) וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה מַפֶּלֶת הָמָן-עֲמָלֵק, שֶׁהוּא תִּקֶּף זַהֲמַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, הַכֹּל בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כְּדֵי לְהוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁגַּם בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים יִצְעֲקוּ אֶל ה' וְיִחַפְּשׂוּ וְיִבַּקְּשׁוּ אוֹתוֹ וּכְמוֹ שֶׁעָשׂוּ אָז מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁכִּנְּסוּ אֶת כָּל הַיְּהוּדִים לְזֹעֶק הַרְבֵּה לַה'. וְכֵן צְרִיכִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָטִיּוּת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַקֵּשׁ תָּמִיד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְלִזְעֹק בְּכָל עֵת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת "מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי" וְאַל יִתְיָאֵשׁ מִן הַצְּעָקָה וְהַבַּקָּשָׁה לְעוֹלָם עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם:

הלכות קדושה דסידרא

פרק א

חלק א

עִנְיַן קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא:

עִנְיַן קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת וּבָא לְצִיּוֹן שֶׁאוֹמְרִים בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וּבִלְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְאָז מַמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע לְמַטָּה, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמַאֲמַר "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן פב), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר כִּי יֵשׁ בְּחִינַת כִּסֵּא דְּ וְשֶׁלֹּא כִּסֵּא דְּ, בְּחִינַת א"ב וְתַשַׁ"ר, בְּחִינַת אָחוֹר וָקֶדֶם וְכוּ' וְזֶה אָדָם וְחַוָּה, כִּסֵּא דְּ וְשֶׁלֹּא כִּסֵּא דְּ הָוָיָה בְּמִלּוּי אַלְפִּין גִּימַטְרִיָּא מ"ה-אָדָם. וְחַוָּה בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכוּ' וְחַוָּה לְשׁוֹן דִּבּוּר וְכוּ' וְהַכְּלָל, כְּשֶׁהוֹלֵךְ לוֹ לְאָדָם שֶׁלֹּא כִּסֵּא דְּ מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְחַלֵּק בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּדְלוּת, בְּחִינַת אָנָא אֶמְלֹךְ, וְאָז הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כִּסֵּא דְּ, כִּי הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא דְּ, הַיְנוּ מַלְכוּת-חַוָּה-תַּשַׁ"ר וּכְשֶׁזּאת הַבְּחִינַת חַוָּה, הִיא מְקֻשֶּׁרֶת לְהַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַיְנוּ לִבְחִינַת אָדָ"ם, אָז הוֹלֵךְ לוֹ כִּסֵּא דְּ, כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר וְכוּ' וּבְחִינַת כִּסֵּא דְּ נִקְרָא יו"ד וְכוּ' וּכְשֶׁמְּחַלֵּק הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ אָז נַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא כִּסֵּא דְּ, דָּוִד וְכוּ' בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה א) וְכָל לֵבָב דָּוִי, כִּי כְּשֶׁהוֹלֵךְ לוֹ לְאָדָם שֶׁלֹּא כִּסֵּא דְּ זֶה לוֹ מַחֲלַת לֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה וְכוּ'" וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁהוּא לוֹ שֶׁלֹּא כִּסֵּא דְּ יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּדְלוּת וְכוּ', יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ וְיִהְיֶה לוֹ בִּבְחִינַת מ"ה וְכוּ' וְאָז נַחֲזֹר חַוָּה לִבְחִינַת אָדָם, לִבְחִינַת מ"ה וְנַעֲשֶׂה כִּסֵּא דְּ וְכוּ' כִּי עִקַּר חִיּוּת הַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינַת מ"ה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה כ"ח מ"ה, שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, בְּחִינַת מַה כֹּחֵנוּ מַה חַיֵּינוּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה" וְזֶהוּ (תְּהִלִּים כד), "לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ". כְּשֶׁהָאָרֶץ בְּחִינַת חַוָּה-מַלְכוּת, מְקֻשֶּׁרֶת לַה', אָז הִיא בְּמִלּוּאָהּ וּבִשְׁלֵמוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל, כִּי אָז פָּתַח מֹשֶׁה דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה לֵילֵךְ בָּהּ, כִּי מֹשֶׁה קִשֵּׁר עַצְמוֹ אֶפִלּוּ לְהַפָּחוּתִים וּמָסַר נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם וְכוּ' גַּם בְּכָל עֲלִיָּה וַעֲלִיָּה מָצָא שָׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ', בְּחִינַת אִם אֵסַק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְכוּ' וְזֶה סוֹד כַּוָּנוֹת אֱלוּל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא שֶׁאוֹמְרִים אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, בְּחִינַת אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְכוּ' וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁמְּקַשְּׁרִין וּמְיַחֲדִין הַתְּפִלָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַחְדוּת גָּמוּר, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה כָּרָאוּי בִּשְׁלֵמוּת אָז הַתְּפִלָּה הִיא אַחְדוּת פָּשׁוּט עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת הוּא תְּהִלָּתֶךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי

רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וּתְפִלָּה כָּזוֹ נִתְקַבֶּלֶת בְּוַדַּאי בִּבְחִינַת וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה וְכוּ', וְנִתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ מִיָּד בְּוַדַּאי, כִּי כְּשֶׁהַתְּפִלָּה נִכְלֶלֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, זֶה בְּחִינַת אִשָּׁה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת, בְּחִינַת תְּפִלָּה נִכְלָל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם, דְּהַיְנוּ בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַאֲזַי נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וַאֲזַי הוֹלֵךְ לְהָאָדָם כַּסֵּדֶר, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ הֵפֶךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵיא בְּחִינַת תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה לֵב, שֶׁאֵין נִתְמַלֵּא רְצוֹנוֹ וּבַקָּשָׁתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר אֲבָל כְּשֶׁנִּכְלֶלֶת הַתְּפִלָּה בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִכְלָל בְּחִינַת תְּפִלָּה-מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל, אֲזַי נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, בְּחִינַת מַחֲלָה לֵב רַק נִתְמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ כַּסֵּדֶר כִּרְצוֹנוֹ וְנִתְמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹתָיו בְּחִינַת (שָׁם כ) יְמַלֵּא ה' כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ וְכוּ' אֲבָל מִי שֶׁאֵין זוֹכֶה שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה נִכְלֶלֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה מֵחֲמַת הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שַׁבַּתְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ פְּנִיּוֹת וְגַדְלוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלֹךְ שֶׁאָז מְחַלֵּק חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, לְעַצְמוֹ, וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וַאֲזַי אֵין נִתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ וְלֹא נִתְמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתָיו, כִּי נַעֲשֶׂה לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין נִתְמַלֵּא תְּפִלָּתוֹ וְתוֹחֶלְתּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר עַל-יְדֵי שֶׁחִלֵּק בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ, עַל-יְדֵי הַפְּנִיּוֹת וְהַגַּדְלוּת שֶׁהָיָה לוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלֹךְ כַּנַּ"ל עַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְיִשְׁפֹּךְ אֶת עַצְמוֹ וַאֲזַי חוֹזֵר לִבְחִינַת מ"ה, וַאֲזַי חוֹזֵר שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְנִכְלָל בְּכַסֵּדֶר, וְאָז נִתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרֻשָּׁה דְּסִידְרָא שֶׁאוֹמְרִים אַחַר הַתְּפִלָּה, לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע, כִּי כְּשֶׁרוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע שֶׁבָּאָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ וְחָפְצוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּל עָלָיו, אֲזַי צְרִיכִים שֶׁיִּתְבַּטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר יִהְיֶה נֶחְזָר וְנִכְלָל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְמַלְּאִין כָּל הַבַּקָּשׁוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז קְרֻשָּׁה דְּסִידְרָא, וַאֲזַי נִכְלָל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, כִּי קָדוֹשׁ הוּא בְּחִינַת חָכְמָ"ה, כַּמּוּבָא וְחָכְמָה הִוא בְּחִינַת מָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (יִרְמְיָה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית וְכוּ' וּכְתִיב (תְּהִלִּים קיא), "רֵאשִׁית חָכְמָה" נִמְצָא, שֶׁקָּדֹשׁ הוּא בְּחִינַת חָכְמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה-אָדָם, בְּחִינַת אַתֶּם קְרוּיִין אָדָם, הַיְנוּ יִשְׂרָאֵל-עַם קְדוֹשׁ קְרוּיִים אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה, בְּחִינַת חָכְמָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה כִּי הַמַּחֲשָׁבָה הוּא בְּחִינַת חָכְמָה, כַּמּוּבָא נִמְצָא, שֶׁקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת חָכְמָה, מָה-אָדָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְזֶה בְּחִינַת יוּד מִינֵי קְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

וְזֶה בְּחִינַת אֵין קְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כִּי קְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת כִּסֵּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוּד כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְאָנוּ אוֹמְרִים הַקְּדֻשָּׁה אָז בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבִלְשׁוֹן תַּרְגּוּם לְשׁוֹן תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא, בְּחִינַת חַוָּה שֶׁעִקַּר בִּנְיָנָהּ עַל-יְדֵי תַּרְדֵּמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ), "וַיַּפֵּל ה' אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה וְכוּ'". תַּרְדֵּמָה הוּא בְּמִסְפַּר תַּרְגּוּם, כַּמּוּבָא כִּי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁמְּמֻנִּו יוֹנְקִים הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת כִּסֵּא וְשֶׁלֹּא כִּסֵּא, כִּי עִקַּר סִדּוּר הַלָּשׁוֹן הוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְזֶהוּ הַצִּרּוּף הָאֲמִתִּי מְסֻדָּר כָּרָאוּי בְּחִינַת כִּסֵּא, אֲבָל הַצִּרּוּפִים שֶׁל שְׁאָר לְשׁוֹנוֹת הֵם בְּבְחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא, כִּי הֵם נִקְרָאִים לְשׁוֹן עִלְּגִים וְאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת וְהֵם בְּבְחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא, כִּי צִרּוּפֵיהֶם אֵינָם מְסֻדָּרִים כַּסֵּדֶר הָרָאוּי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית בְּעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָם, כִּי סֵדֶר הַבְּרִיאָה הָיָה רַק עַל-יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְעַל-כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבִלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת כִּסֵּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא, בְּחִינַת חָכְמָה וְכוּ', בְּחִינַת קָדוֹשׁ וּבְשָׁבִיל זֶה נִקְרָא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל שֵׁם בְּחִינַת הַלָּשׁוֹן נִכְלָל בִּבְחִינַת כִּסֵּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת קָדוֹשׁ כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁו אָנוּ כּוֹלְלִים גַּם לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא, בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה כַּנַּ"ל וְנִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאוֹמְרִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבִלְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע וְנִתְמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל שֶׁלֹּא כִּסֵּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת כִּסֵּא כַּנַּ"ל וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא 'קְדוּשָּׁא דְּסִידְרָא', דְּסִידְרָא דַּיְקָא, כִּי עִקַּר קְדֻשָּׁה זוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הַכֹּל כִּסֵּא כַּנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁיִּתְמַלֵּא אֲזַי מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידַת הַשֶּׁפַע בְּעֵת שֶׁאוֹמְרִים קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת כְּנֶגֶד בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אַלְפִּין שֵׁיֵּשׁ בַּשֵּׁם מ"ה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם וְזֶה בְּחִינַת קָדִישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ, קָדִישׁ עַל אַרְעָא וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אִם אֶפֶק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קָדִישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה קָדִישׁ עַל אַרְעָא וְכוּ' וְזֶה מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה עָלֵינוּ עַל בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא בִּמְלוֹאָהּ וּבִשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, כִּי מַלְכוּת בְּחִינַת אֶרֶץ, נִכְלָל בִּבְחִינַת כִּסֵּא, בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת קָדוֹשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת אַשְׁרֵי שֶׁאוֹמְרִים מִקֹּדֶם, דְּהַיְנוּ תְּהִלָּה לְדָוִד שֶׁנִּתְיַסֵּד עַל-פִּי א"ב שֶׁכְּלוּלִים בּוֹ הַכ"ב אַתְוָן, כִּי תְּהִלָּה לְדָוִד זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה כְּדֵי שֶׁתִּתְהַוֶּה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת א"ב כִּסֵּא עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע וְכוּ' כִּי בְּצִיּוֹן שֶׁשָּׁם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְקֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שָׁם כְּלוּלִים כָּל הַיִּוּד מִינֵי קְדֻשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן שָׁם שַׁעַר הַשָּׁמַיִם, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת, כִּי הָעוֹלָם בִּכְלָלוֹ נֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, בְּחִינַת תשר"ק בִּבְחִינַת בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם תִּשְׁרֵי הוּא בְּחִינַת תשר"ק, כַּמּוּבָא כִּי כַּסֵּדֶר זֶה בְּחִינַת מָ"ה וְהָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת יֵ"שׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי הַנְהָגַת הָעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְעִקַּר חִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁהָעוֹלָם נִכְלָל בְּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים שֶׁמְּקַדְּשִׁין עַצְמָן וּמְקַדְּשִׁין אֶת הָעוֹלָם וְאָז נִכְלָל הָעוֹלָם בְּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָז נִכְלָל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ, וְזֶה עִקַּר הַחִיּוּת כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְעִקַּר קִיּוּם וְחִיּוּת הָעוֹלָם עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל הַיִּוּד מִינֵי קְדֻשּׁוֹת, כִּי יֵשׁ קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה מִקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַהֵיכָל מְקַדֵּשׁ מִמֶּנּוּ וְכוּ' עַד לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, הוּא הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁהוּא הַקְּדֻשָּׁה הָעֶשִׂירִית הָעֶלְיוֹנָה מִכֻּלָּם, וְשָׁם כְּלוּלִים כָּל הַיִּוּד מִינֵי קְדֻשּׁוֹת וְהָאֶבֶן שְׁתִיָּה הִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם וְהַנְּקֻדָּה אֵין בָּהּ תְּפִיסָה וְהִיא בִּבְחִינַת מָ"ה, כִּי זֹאת הַנְּקֻדָּה, שֶׁכְּלוּלָה מֵעֲשָׂרָה מִינֵי קְדֻשּׁוֹת, נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת מָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה-קֹדֶשׁ וְעַל-כֵּן עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלּוֹת הֵם דֶּרֶךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי דֶּרֶךְ שָׁם נִכְלָלִין הַתְּפִלּוֹת בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, בִּבְחִינַת מָה-כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁמַּזְכִּירִין בְּקְדֻשָּׁא דְּסִידְרָא קְדֻשַּׁת צִיּוֹן, בְּחִינַת וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל, כִּי עִקַּר כְּלִלְיוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא, הוּא דֶּרֶךְ צִיּוֹן שֶׁשָּׁם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה שֶׁל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁנִּכְלֶלֶת בִּבְחִינַת מָ"ה, בִּבְחִינַת קְדוֹשׁ, כִּי שָׁם כְּלוּלִין כָּל הַיִּוּד מִינֵי קְדֻשּׁוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל" כִּי עִקַּר בְּחִינַת כַּסֵּדֶר יִהְיֶה בְּעֵת בִּיאַת הַגּוֹאֵל צֶדֶק בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, כִּי עַכְשָׁו מִתְנַהֵג הַכֹּל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בִּשְׁפָלוּת וְהָאֻמּוֹת הֵם בִּגְדֻלָּה, שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הָרְאוּי, אֲבָל כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ יִהְיֶה הַכֹּל כַּסֵּדֶר, שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִהְיוּ לְמַעְלָה וְכֵן בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן כָּל מִי שֶׁמְּקֻרָב יוֹתֵר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת יִהְיֶה לְמַעְלָה בִּגְדֻלָּה וְטוֹבָה לֹא כְּמוֹ שֶׁמִּתְנַהֵג עַכְשָׁו שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת כַּסֵּדֶר יִהְיֶה בְּעֵת שֶׁיָּבוֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל בִּקְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא, כְּדֵי לְעוֹרֵר הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ גַּם עַכְשָׁו בְּחִינַת כַּסֵּדֶר, הַיְנוּ שֶׁפַּע בְּרָכָה וְטוֹבָה כַּנַּ"ל:

וּשְׁאָרֵי הֶלָכוֹת הַמְדַבְּרִים מֵעִנְיְנֵי קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא, נִכְלָל כָּל אַחַת וְאַחַת בְּהִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם:

הלכות קריאת התורה

פרק א

חלק א

אֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה פְּסוּקִים וַיְדַבֵּר עוֹלָה וְכוּ'. וְאִי סְלִיק עִנְיָנָא וְכוּ', כְּגוֹן פָּרָשַׁת עֲמָלֵק שֶׁאֵין בָּהּ אֶלָּא ט' פְּסוּקִים שִׁפְיר דְּמִי:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֲרִיכַת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁעַל-יָדָהּ קוֹרִין אֶת הַחַיִּים וּמַמְשִׁיכִין לְתוֹךְ הַמְּדוֹת וְהַכֵּלִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" בְּסִימָן נו לִקּוּטֵי חֵלֶק א:

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי אַף שֶׁעַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּכָל מָקוֹם מַמְשִׁיכִין אֲרִיכַת יָמִים, עִם כָּל זֶה בְּיוֹתֵר מְסֻגָּל לָזֶה קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא כְּתוּבָה לְפָנֵינוּ, הִיא בְּחִינַת שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֵׁם הָעֶצֶם מַמָּשׁ וְכֵן הַפָּסוּק, "וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בוֹ וְכוּ'" נֶאֱמַר גַּם כֵּן עַל סֵפֶר הַתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ הַמֶּלֶךְ לִכְתֹּב לוֹ וְעַל-כֵּן נִקְרָא בִּלְשׁוֹן קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֵיְנוּ בְּחִינַת קְרִיאָה מַמָּשׁ, בְּחִינַת וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמַּנִּיחַ סֵפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁהִיא פְּתוּחָה וְיוֹצֵא, נִתְקַצְּרִין יָמָיו, הֵפֶךְ אֲרִיכַת יָמִים הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וּבְמִנְחָה בְּשַׁבָּת וּבְשֵׁנִי וּבַחֲמִישִׁי, כִּי כֻּלָּם הֵם יְמֵי רָצוֹן וְאָז נִמְשָׁךְ שֶׁפַע, עַל-כֵּן צָרִיךְ לִקְרוֹת בְּהַתּוֹרָה כְּדֵי לִקְרוֹת אֶת הַחַיִּים, שֶׁהוּא הַשֶּׁפַע, לְתוֹךְ הַמְּדוֹת וְהַכֵּלִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה מְעוֹרְרִין הַשֶּׁפַע וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֲרִיכַת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, הֵיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַחַיִּים לְתוֹךְ הַמְּדוֹת כַּנַּ"ל וּבְכָל יוֹם נַעֲשֶׂה זֹאת עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא, שֶׁהִיא גַּם כֵּן קְרִיאַת פְּסוּקִים וְעַל יָדָם קוֹרִין אֶת הַשֶּׁפַע לְתוֹךְ הַמְּדוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר לָצֵאת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת קֹדֶם קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא, כְּמוֹ שֶׁאָסוּר לָצֵאת בְּאֶמְצַע קְרִיאַת הַתּוֹרָה אֲבָל בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וּשְׁאָר יָמִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם יְמֵי רָצוֹן וּמֻחֲמַת שֶׁאָז עֵת רָצוֹן וְנִתְעוֹרֵר חַיִּים וְשֶׁפַע גָּדוֹל, עַל-כֵּן אֵין מַסְפִּיק קְדֻשָּׁה דְּסִידְרָא הַנַּ"ל וְצָרִיךְ גַּם כֵּן לִקְרוֹת בְּתוֹרָה כְּשֵׁרָה שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר קְרִיאַת הַחַיִּים כַּנַּ"ל כְּדֵי לִקְרוֹת הָרָצוֹן וְהַחַיִּים וְהַשֶּׁפַע לְתוֹךְ הַמְּדוֹת כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אֵין קוֹרִין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה פְּסוּקִים כְּדֵי לְתַקֵּן הַמַּלְכוּת שֶׁהַבְּחִינָה הַקְּטַנָּה שֶׁבָּהּ הִיא בְּחִינַת עֲשָׂרָה, בְּחִינַת שָׂרֵי עֲשָׂרוֹת, כִּי יֵשׁ שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְכוּ', כִּי הִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר וְעֶשֶׂר מֵעֶשֶׂר וְעֶשֶׂר וְכוּ' וְהַמְּעוּט שֶׁבְּכְלָלוּת הוּא כְּלָלִיּוּת

מֵעֲשֶׂה, וְעַל-כֵּן אֵין קוֹרִין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה פְּסוּקִים, חוּץ מִפָּרָשַׁת עֲמָלֵק, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בָּהּ אֶלָּא תִּשְׁעָה פְּסוּקִים וְכוּ' (כִּי מַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ, כְּגוֹן פָּרָשַׁת עֲמָלֵק הוּא לָאו דַּוְקָא, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא נִמְצָא שׁוּם קְרִיאָה בַּתּוֹרָה שֶׁל תִּשְׁעָה פְּסוּקִים, רַק פָּרָשַׁת עֲמָלֵק שֶׁקּוֹרִין בְּפוּרִים לְבַד) כִּי כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָמָן, שֶׁהוּא יוֹנֵק מֵעֲשִׂירוּת, עַיִן שָׁם הֵיטֵב. וְהִנֵּה מַלְכוּת עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת הַנָּחָשׁ שֶׁכָּרוּךְ אַחַר הַקְּדֻשָּׁה וְיוֹנֵק מֵרַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה וְעַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר בַּעֲשִׂירוּת, שֶׁהוּא הַבְּחִינָה הָאַחֲרוֹנָה, בְּחִינַת רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן אֵין בְּפָרָשַׁת עֲמָלֵק אֶלָּא תִּשְׁעָה פְּסוּקִים, כִּי אָז לֹא נִמְחֶה זִכְרוֹ לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז), "כִּי יָד עַל כֵּ"ס וְכוּ'" וַעֲדַיִן יֵשׁ לוֹ קְצָת יְנִיקָה מֵרַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָעֲשִׂירוּת, וְעַל-כֵּן אֵין בָּהּ כִּי אִם תִּשְׁעָה פְּסוּקִים. וּבֶאֱמֶת כָּל יְנִיקָתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ח) עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לָרַע לוֹ, כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בַּמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרַדְּכַי, לְהוֹצִיא בִּלְעוֹ מִפִּיו, בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ, וְעוֹשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶשֶׁת חַיִל, עַיִן שָׁם. כִּי מוֹסְרִין לוֹ בְּכַוָּנָה מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה, וְהַמַּלְכוּת בַּגָּלוּת שָׁם כְּדֵי שֶׁתּוֹצִיא מִשָּׁם כָּל נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְזֶה בְּחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָ"הּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק, הַיְנוּ מַה שֶּׁהַכִּסֵּא חָסֵר וְכֵן הַשֵּׁם חָלוּק וְכָל זֶה מַחֲמַת הִתְגַּבְּרוּתוֹ וְיֵשׁ לוֹ יְנִיקָה גְּדוֹלָה מֵהַקְּדֻשָּׁה, זֶה בְּעַצְמוֹ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, כִּי בָּזֶה בְּעַצְמוֹ נִלְחָם ה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, כִּי בָּזֶה בְּעַצְמוֹ נִלְחָם ה' עִמּוֹ עַד שֶׁיִּמָּחֶה זִכְרוֹ לְגַמְרֵי בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִשְׁבַּע ה' שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם עַד וְכוּ', כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין נִמְחֶה זִכְרוֹ לְגַמְרֵי, כְּבָיְכוֹל, אֵין הַשֵּׁם וְהַכִּסֵּא שָׁלֵם עַל-יְדֵי יְנִיקָתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ מִשָּׁם כְּדֵי לְהוֹצִיא כָּל עֶצֶם חִיּוּתוֹ וְכָל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁיִּמָּחֶה זִכְרוֹ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי זֶה דַּוְקָא כַּנַּ"ל:

וְזֶה רָאִינוּ בִּימֵי מָרְדְּכַי, כִּי לִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ, כִּי לְפִי גֹּדֶל הָרִשְׁעוּת שֶׁל וַשְׁתִּי הָרָשָׁעָה, מֵאַיִן בָּא שֶׁהָמָן יִהְיֶה קְטֵיגּוֹר הַגָּדוֹל עָלֶיהָ לְגֹדֶל הָרִשְׁעוּת שֶׁל הָמָן הָרָשָׁע וְהָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה סָנֵיגּוֹר גָּדוֹל עָלֶיהָ, כִּי הִיא דֶּגְמָתוֹ בְּרִשְׁעוּת אַף הַנִּרְאֶה שֶׁמַּחֲשֶׁבֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הָיָה עַל הַסּוֹף כְּדֵי שְׁתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ כְּדֵי שֶׁיְּכַבְּשׁוּ הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אָצְלָם. וּבֶאֱמֶת בְּסוֹף זֶה הָיָה אָצְלָם מַפָּלְתּוֹ וְכָל מַה שֶּׁהִתְגַּבְּרוּ כְּדֵי לְהָבִיא הַמַּלְכוּת יוֹתֵר בְּהַסְתָּרָה אָצְלָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁנִּלְקְחָה לְבֵית הַמַּלְכוּת, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הָיְתָה מַפָּלְתָּם הָעֲצוּמָה כַּאֲשֶׁר נִתְגַּלְגֵּל בַּסּוֹף וּלְהֵפֶךְ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עָלְתָה עָלֶיהָ גְּדוֹלָה מְאֹד, וְאָז הוֹצִיאָה עִמָּהּ כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְעוּ וְעָשׂוּ מִזֶּה תּוֹרָה חֲדָשָׁה, הַיְנוּ הַמְּגִלָּה שֶׁדְּמוּהָ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה טז) לְהַתּוֹרָה בְּכָל דִּינֶיהָ הֵן בִּכְתִיבָה וְשִׂרְטוּטָהּ

וּקְרִיאָתָהּ, כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְהַפֵּךְ וְהוֹצִיאוּ בִּלְעֹו מִפִּיו, בְּחִינַת חֵיל בָּלַע וַיְקִיאֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח), "וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדֳּכַי עַל בֵּית הָמָן" אָז נַעֲשֶׂה מִכָּל זֶה תּוֹרָה, הַיְנוּ הַמְּגִלָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית מֵהַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים קוֹרִין אָז פָּרָשַׁת עֲמָלֵק אַף שֶׁאֵין בָּהּ אֶלָּא תְּשׁוּעָה פְּסוּקִים, כִּי, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה הַחִסָּרוֹן אָנוּ מַשְׁלִימִין בְּקִרְיַאת הַמְּגִלָּה שֶׁקּוֹרִין אַחַר כָּךְ שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית מִבְּחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן לֹא נִמְצָא בְּשׁוּם פַּעַם שֶׁנִּקְרָא תְּשׁוּעָה פְּסוּקִים אֶלָּא בְּפוּרִים שֶׁקּוֹרִין פָּרָשַׁת עֲמָלֵק, כִּי אָז הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ וְהַמַּפָּלָה הָיְתָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל. וְאָז בֶּאֱמֶת נִשְׁלַם הַחִסָּרוֹן בְּתוֹסֶפֶת מְרֻבֶּה מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה מְגִלָּה שְׁלֵמָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמְּגִלָּה שֶׁקּוֹרִין אַחַר כָּךְ שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּכָל דִּינֵי הַכְּתִיבָה וְהַקְּרִיאָה כַּנַּ"ל, כִּי לֹא נִמְצָא שׁוּם קְרִיאָה בַּצִּבּוּר כִּי אִם קְרִיאַת הַתּוֹרָה וּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה, כִּי הוּא בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח), קַיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר, כִּי אָז נִשְׁלַם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל יָדָהּ נִשְׁלַם הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה חֲסֵרָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁצָּרִיךְ לִקְרוֹת שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים לְכָל אֶחָד, וְכֵן אֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים הָעוֹלִים לַתּוֹרָה, כִּי שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹכָהּ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים, שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת, שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁלוֹם וּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְהַשָּׁלוֹם הוּא בְּחִינַת הַשְּׁלִישִׁי הַמַּכְרִיעַ, כִּי אֵין שָׁלוֹם אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי הֲפָכִים וְהַשְּׁלִישִׁי מַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצָעִי הַמַּכְרִיעַ וְעַל-כֵּן צְרִיכִין גַּם כֵּן שְׁלֹשָׁה עוֹלִים כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם, שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ גַּם כֵּן בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי שֶׁיִּהְיוּ בֵּית דִּין יוֹשְׁבִין כְּדֵי לִפְסֹק הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם, כִּי הַפְּסַק דִּין הוּא הַהַכְרָעָה וְהַשָּׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה ח), "וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם":

אַחַר כָּתְבִי זֹאת רָאִיתִי שֶׁהֵבִיא הַטַּ"ז מַה שֶּׁכָּתַב הַבֵּית יוֹסֵף בְּשֵׁם אֲרָחוֹת חַיִּים זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּגוֹן פָּרָשַׁת עֲמָלֵק "בֵּית יוֹסֵף" הֵבִיא בְּשֵׁם אֲרָחוֹת חַיִּים, לֹא הוֹסִיפוּ בָּהּ מִלְּמַעְלָה אוֹ מִלְּמַטָּה מִפְּנֵי שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲמָלֵק גָּרַם לִהְיוֹת שְׁמִי וְכִסְאִי חֲסֵרִים כָּךְ פָּרָשָׁתוֹ חֲסֵרָה וּבִירוּשַׁלְמִי אָמַר, הוּא עָשָׂה מַעֲשֶׂה קְטוֹעָה, לְפִיכָךְ פָּרָשָׁתוֹ קְטוּעָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ וְאוֹרוּ עֵינַי, כִּי תּוֹדָה לְאֵל רָאִיתִי שֶׁהִנְחַנִי ה' בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה שֶׁמַּה שֶּׁאֵין בְּפָרָשַׁת עֲמָלֵק כִּי אִם תְּשׁוּעָה פְּסוּקִים הוּא בִּבְחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ כַּנַּ"ל:

גַּם מָצָאתִי אַחַר כָּךְ שֶׁכָּתַב הַבֵּית יוֹסֵף בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים שֶׁמַּה שֶּׁנִּתְקַן 'וּבָא לְצִיּוֹן' כְּדֵי שֶׁיְּקַיְּמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִמּוּד הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, עַיֵּן שָׁם, מְכֻוָּן כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה שֶׁ'וּבָא לְצִיּוֹן' הוּא בִּמְקוֹם עֵסֶק הַתּוֹרָה, כִּי צְרִיכִין דַּוְקָא לִלְמֹד אַחַר הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים

וַאֲרִיכַת יָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן מְבֹאָר גַּם כֵּן בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ (אוֹרַח חַיִּים סִימָן קנה סְעִיף א) שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵית הַמִּדְרָשׁ כְּדֵי לִלְמֹד כַּנַּ"ל:

עַל-פִּי טַעַם זֶה נָכוֹן גַּם כֵּן מַה שֶּׁאֵין אוֹמְרִים וּבָא לְצִיּוֹן בְּשַׁבָּת כִּי אִם בְּמִנְחָה, כִּי אָז קוֹרִין בַּתּוֹרָה וּבַנְּבִיא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבֵּית יוֹסֵף שָׁם טַעַם זֶה וְאַף שֶׁבְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי קוֹרִין גַּם כֵּן, אַף-עַל-:

פִּי-כֵן מֵחֲמַת שֶׁקּוֹרִין מְעַט וְאֵין מַפְטִירִין בַּנְּבִיא, עַל-כֵּן צְרִיכִין גַּם כֵּן וּבָא לְצִיּוֹן וְהַכֹּל נָכוֹן עַל-פִּי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְמַעְלָה:

פרק ב

חלק א

הֲלָכָה ב לֹא נוֹדַע אַיֵּהּ, וְלֹא נוֹדַע לָנוּ אִם לֹא נִתְבָּאֲרָה, אוֹ נִתְבָּאֲרָה וְנֶאֱבְדָה, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשִׁשִּׁי וְשֶׁבַע וַחֲמִישִׁי וְכוּ':

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תְּנִינָא (סִימָן פז) שֶׁכַּוָּנוֹת אֱלוּל הֵם תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי כַּוָּנוֹת אֱלוּל הֵם בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרְכּוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְהַאִיר הַדֶּרֶךְ בַּיָּם וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא מוֹצֵא זִוּוּגוֹ וְהִיא אֵינָהּ כְּנֶגְדּוֹ וְכוּ' וְסוֹד זֶה מָסַר אַבְרָהָם לֶאֱלִיעֶזֶר בְּעֵת שֶׁשָּׁלַח אוֹתוֹ לִמְצֹא הַזִּוּוּג שֶׁל יִצְחָק בְּנוֹ וְזֶה שֶׁאָמַר לוֹ, וְ'אִם לֹ"א תֹּאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַ'חֲרַיִךְ", רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֱלוּל וּבָאֶמְצַע הֵם תֵּבוֹת 'תֹּאבֶה הָאִשָּׁה', כִּי עַל-יְדֵי כַּוָּנוֹת אֱלוּל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בָּהּ רָצוֹן אֵלָיו, וְאָזַי תֹּאבֶה הָאִשָּׁה, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית הִיא נוֹטָה מֵרְצוֹנוֹ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי כַּוָּנוֹת אֱלוּל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרְכּוֹ, עַל-יְדֵי זֶה תֹּאבֶה הָאִשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם עִנְיָן זֶה הֵיטֵב, כִּי הוּא סוֹד עָמֹק וְנִסְתָּר מְאֹד מְאֹד:

וְזֶה בְּחִינַת 'וְאִם לֹא תֹּאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ', 'לָלֶכֶת' דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי כַּוָּנַת אֱלוּל הַמְרֻמָּז בְּרֹאשֵׁי תֵּבוֹת, מְתַקֵּן בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ, בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרְכּוֹ וַאֲזַי תֹּאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ, 'לָלֶכֶת' דַּיְקָא, כִּי הִיא מְרֻצָּה לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ אַחֲרָיו מֵאַחַר שֶׁכְּבָר תִּקֵּן וְהֵאִיר בָּהּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּוָּנוֹת אֱלוּל הַמְרֻמָּז בְּרֹאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל זֶה תֹּאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת וְכוּ', 'לָלֶכֶת' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ , כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁאֵצֶל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים אֵין הֶפְרֵשׁ בֵּין תְּפִלָּה לְזִוּוּג, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁתְּהֵא תְּפִלָּתִי סְמוּכָה לְמִטָּתִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', וְעִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כַּוָּנוֹת אֱלוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיִּם דֶּרֶךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תֹּאבָה הָאִשָּׁה לֶלֶכֶת וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא בְּבְחִינַת אִם שְׁגִוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כד) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת וְכוּ' הַהוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים פה), "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לַדֶּרֶךְ פְּעָמָיו" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן תְּמָנֵי סְרֵי, עַיֵּן שָׁם) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת שְׁגִוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי כַּנַּ"ל, הוּא בְּחִינַת תֹּאבָה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ שֶׁהָאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהִיא רִבְקָה אֵשֶׁת יִצְחָק, נִמְשָׁךְ בָּהּ רָצוֹן עַל-יְדֵי כַּוָּנוֹת אֱלוּל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה "וַיְהִי הוּא טֶרֶם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת". וְזֶה בְּעַצְמוֹ תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בְּחִינַת שְׁגִוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי, כַּמְבֹאָר בַּתִּקּוּנִים כַּנַּ"ל שֶׁהָאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, הוֹלֶכֶת וְנִמְשֶׁכֶת אַחַר הָאָדָם בְּחִינַת אִם שְׁגִוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל וְכָל זֶה עַל-יְדֵי כַּוָּנוֹת אֱלוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיִּם דֶּרֶךְ וּכְמוֹ שֶׁסִּיֵּם שָׁם בַּתִּקּוּנִים, הַהוּא דִּכְתִיב, "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לַדֶּרֶךְ פְּעָמָיו" כִּי צָרִיךְ לְהָאִיר בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּוָּנוֹת אֱלוּל כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה כָּרָאוּי בִּבְחִינַת שְׁגִוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי וְכוּ' בִּבְחִינַת וַיְהִי הוּא טֶרֶם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל שֶׁאָז מַרְבִּים יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי כַּוָּנוֹת אֱלוּל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיִּם דֶּרֶךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תֹּאבָה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וַיְהִי הוּא טֶרֶם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק ג

כִּי צָרִיךְ לְהָאִיר בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ בְּהַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁתּוּכַל הַתְּפִלָּה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר מִחוּץ לָאָרֶץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁם לִירוּשָׁלַיִם וּלְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּלְקָדְשֵׁי קָדָשִׁים בִּבְחִינַת (מְלָכִים-א ח) וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם 'דֶּרֶךְ' דַּיְקָא, כִּי הַתְּפִלָּה צְרִיכָה לֵילֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וּלְקֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וּמִשָּׁם לַשָּׁמַיִם, וְאַחַר כָּךְ מֵרָקִיעַ לְרָקִיעַ וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד שֶׁתֵּלֵךְ וְתַעֲלֶה לִמְקוֹמָהּ וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָאִיר בָּהּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ, עַל-יְדֵי כַּוָּנוֹת אֱלוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיִּם דֶּרֶךְ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁחֲרִית בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הַדֶּרֶךְ מֵאִיר עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה מְאִירָה אֶת הַדֶּרֶךְ, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת תּוֹרָה, עַל שֵׁם שֶׁהִיא מוֹרָה לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יח), "לְהוֹרוֹת לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ וְכוּ'" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט), "דֶּרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ וְכוּ' דֶּרֶךְ פִּקּוּדֶיךָ בָּחָרְתִּי וְכוּ'" וּכְתִיב (מִשְׁלֵי ג), "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם" וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקּוֹרִין בְּשַׁחֲרִית בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה, עַל-יְדֵי זֶה מְאִירִין אֶת הַדֶּרֶךְ בַּיָּם, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה, וְאָזַי הַתְּפִלָּה מְקֻבֶּלֶת בִּבְחִינַת אִם שְׁגִגָה תְּפִלָּתִי בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וַיְהִי הוּא טֶרֶם כֻּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה וְכוּ' כִּי הַתּוֹרָה מְאִירָה בְּחִינַת דֶּרֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּוָּנוֹת אֱלוּל בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה וְעַל-כֵּן נִתְקַן קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה בְּשֵׁנִי וּבַחֲמִישִׁי שֶׁהֵם הַיָּמִים שֶׁעָלָה וְיָרַד מֹשֶׁה בְּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים, שֶׁהֵם יְמֵי אֱלוּל לְקַבֵּל לוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תוֹסְפוֹת בָּבָא קַמָּא דַף פב בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ) כִּי בְּאֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁקִּבֵּל לוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת, שֶׁהֵם יְמֵי אֱלוּל, עָשָׂה מֹשֶׁה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה, שֶׁהוּא כַּוָּנוֹת אֱלוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פב) וְעַל-כֵּן קוֹרִין בְּאֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁעָלָה מֹשֶׁה וְיָרַד, כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה הוּא כְּדֵי לְהָאִיר הַדֶּרֶךְ בַּיָּם כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי נִתְתַּקֵּן בְּעֵת שֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּדֶּרֶךְ בְּלֹא תוֹרָה שְׁלֹשָׁה יָמִים וְנִתְיַגְּעוּ וְכוּ', עָמְדוּ נְבִיאִים שֶׁבֵּינֵיהֶם וְתִקְּנוּ שֶׁיִּהְיוּ קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא קַמָּא פב). כִּי עִקַּר תִּקּוּן קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי הוּא בְּשָׁבִיל תִּקּוּן בְּחִינַת דֶּרֶךְ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַדֶּרֶךְ הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא מוֹרָה דֶּרֶךְ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ו) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ וְכוּ' וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּדֶּרֶךְ בְּלֹא תוֹרָה נִתְיַגְּעוּ וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ אָז דַּיְקָא קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מְתַקְּנִים בְּחִינַת דֶּרֶךְ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁחֲרִית בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה בַּיָּמִים שֶׁעָלָה מֹשֶׁה בִּימֵי אֱלוּל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְעָשָׂה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת כַּוָּנוֹת אֱלוּל לְהָאִיר הַדֶּרֶךְ בַּיָּם, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת אִם שְׁגִגָה תְּפִלָּה בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיְהִי הוּא טֶרֶם כֻּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת בְּחִינַת טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תֹּאבָה הָאִשָּׁה, שֶׁהִיא רִבְקָה, לְלֶכֶת וְכוּ', שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי כַּוָּנוֹת אֱלוּל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

כִּי שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי הֵם בִּבְחִינַת כַּוָּנוֹת אֲלוּל, בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרְכֶּךָ הַנַּ"ל כִּי בַּשֵּׁנִי נֶאֱמַר, "יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם", בֵּין מַיִם עֶלְיוֹנִים לְמַיִם תַּחְתּוֹנִים וְזֶה בְּחִינַת סוֹד כַּוָּנוֹת אֲלוּל, בְּחִינַת דַּרְכֶּךָ הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ 'אִם אֶסַּק שָׁמַיִם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל' הֵם בְּחִינַת יו"ד עֶלְיוֹנָה שֶׁעַל הָאָלֶף וְיו"ד תַּחְתּוֹנָה שֶׁתַּחַת הָאָלֶף, שֶׁהֵם בְּחִינַת סָגוֹל דקס"א וְחִירִיק דס"ג, שֶׁמֵּהֶם נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" (בְּסִימָן ו לִקּוּטֵי חֵלֶק א) וּבְמַאֲמַר "כִּי תֵצֵא" (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פב), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְזֶה בְּחִינַת יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סוֹד תְּמוּנַת אָלֶף, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, כִּי מַיִם עֶלְיוֹנִים הֵם בְּחִינַת יו"ד עֶלְיוֹנָה שֶׁעַל גַּג הָאָלֶף, וּמַיִם תַּחְתּוֹנִים הֵם בְּחִינַת יו"ד תַּחְתּוֹנָה שֶׁתַּחַת גַּג הָאָלֶף, וְרָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם הוּא בְּחִינַת הַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרְכֶּךָ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַבְדָּלָה בֵּין מַיִם לָמָּיִם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה דֶּרֶךְ בַּיָּם, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ הִתְּשׁוּבָה, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, זֶה עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ כִּי תְּשׁוּבָה קֶדֶם לָעוֹלָם, וּבְלֹא זֶה אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם בִּגְנִין דְּיִשְׂתְּמוֹדְעִין לֵהּ, דְּהַיְנוּ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ נִמְצָא, שֶׁיּוֹם שֵׁנִי הוּא בִּבְחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרְכֶּךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּוָּנוֹת אֲלוּל, בְּחִינַת אָלֶף כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וִיהִי מַבְדִּיל וְכוּ':

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם חֲמִישִׁי, כִּי בַּחֲמִישִׁי נֶאֱמְרָה בְּרָכָה לְדָגִים, וְדָגִים הֵם בִּבְחִינַת זֶרַע שֶׁל יוֹסֵף שֶׁנִּתְבָּרְכוּ 'וְיִדְגוּ לָרֹב' וְכוּ' כִּי עִקַּר הַדֶּרֶךְ הַמַּאִיר בַּיָּם הַנַּ"ל הוּא בִּבְחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הַדֶּרֶךְ בַּיָּם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר 'הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרְכֶּךָ', הָיָה עַל-יְדֵי יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיד), "הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס"-וַיֵּצֵא הַחוּצָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרְכֶּךָ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁנַּעֲשָׂה דֶּרֶךְ בַּיָּם, בְּחִינַת (תְּהִלִּים עז) בַּיָּם דַּרְכֶּךָ, עַל-יְדֵי גָּאַלְתָּ בִּזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה (שָׁם) כִּי הַדֶּרֶךְ נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב וְיוֹסֵף שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִתְבָּרְכוּ זַרְעוֹ שֶׁל יוֹסֵף בִּבְרָכַת דָּגִים, כִּי הַדָּגִים יֵשׁ לָהֶם דֶּרֶךְ בַּיָּם יוֹתֵר מִכָּל מִין חַי, כִּי עִקַּר חִיּוּתָם בַּמַּיִם וְכָל מִין חַי אֵין לוֹ דֶּרֶךְ בַּיָּם, כִּי יִהְיֶה נִטְבָּע שָׁם, וְהַדָּגִים עִקַּר חִיּוּתָם שָׁם נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דֶּרֶךְ בַּיָּם שֶׁחַיִּים וְהוֹלְכִים שָׁם, וְעַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת זֶרַע

דְּיוֹסֵף, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן בַּחֲמִישִׁי שֶׁנֶּאֱמְרָה בּוֹ בְּרָכָה לְדָגִים תִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בּוֹ נְשׁוּאִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּכְתֻבּוֹת (דַּף ה) כִּי הַנִּשּׂוּאִין דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ נְשׂוּאִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל, עַל-כֵּן תִּקְּנוּ נְשׂוּאִין בַּחֲמִישִׁי הוֹאִיל וְנֶאֱמְרָה בּוֹ בְּרָכָה לְדָגִים, כִּי בִּרְכַּת דָּגִים הֵם בִּבְחִינַת זֶרַע דְּיוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת נְשׂוּאִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל:

נִמְצָא, שֶׁשֵּׁנִי וַחֲמִישִׁי הֵם בִּבְחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּוָּנוֹת אֱלוּל, וְעַל-כֵּן בָּהֶם עָלָה מֹשֶׁה וְיָרַד בְּמֵ"ם יָמִים הָאַחֲרוֹנִים, שֶׁהֵם יְמֵי אֱלוּל, לְקַבֵּל לוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת, שֶׁאָז עָשָׂה מֹשֶׁה בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַלּוּחוֹת דֶּרֶךְ כִּבּוּשָׁה הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְעַל-כֵּן בְּיָמִים אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי קוֹרִין בַּתּוֹרָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ כַּוָּנוֹת אֱלוּל, כְּדֵי לְהָאִיר הַדֶּרֶךְ בַּיָּם, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא קַמָּא פב), כְּשֶׁהַלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תּוֹרָה הָיוּ יְגֵעִים וּבְשִׁבְיל זֶה תִּקְּנוּ קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי כַּמּוּבָא לְעֵיל וְעִקַּר הַקְּפִידָא שֶׁלֹּא יֵלְכוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תּוֹרָה, כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוּא בְּשִׁבְיל בְּחִינַת תִּקּוּן הַדֶּרֶךְ, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מֵאִיר הַדֶּרֶךְ כַּנַ"ל, וְעִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ הוּא בִּבְחִינַת מְשֻׁלָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה יָמִים, כִּי שְׁלֹשָׁה יָמִים הֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע, וְעִקַּר תִּקּוּן הַדֶּרֶךְ הוּא בִּבְחִינַת הַמַּכְרִיעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְמֻצָּע בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל, בִּבְחִינַת בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם תֵּלֵכוּ לֹא תָסוּרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל , כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַדֶּרֶךְ שֶׁלֹּא לִנְטוֹת לְיָמִין וּשְׂמֹאל וְזֶה בְּחִינַת אֶלֶף הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְהַוְא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף הוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁמַּכְרִיעַ בֵּין יוּד עֶלְיוֹנָה לְיוּ"ד תַּחְתּוֹנָה וְכֻלּוֹל מִשְּׁנֵיהֶם וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל שֶׁנּוֹכַל לִמְצוֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד הֵן בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה הֵן בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יֵשׁ מִי שֶׁנּוֹטֶה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי עֲלִיּוֹתָו, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶסַּק שָׁמַיִם וְשָׁם דַּיְקָא הוּא תּוֹעֶה מִן הַדֶּרֶךְ וְשׂוֹכֵחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיֵשׁ לְהֵפֶךְ, שֶׁעַל-יְדֵי נְפִילָתוֹ הוּא תּוֹעֶה וְשׂוֹכֵחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עָשָׂה דֶּרֶךְ כִּבּוּשָׁה לִבְלִי לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל רַק לְהָשִׁיב הַכֹּל אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר, אֶל הַדֶּרֶךְ הַמְמֻצָּע, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מֵאִיר לִשְׁנֵיהֶם וּמוֹרֶה אוֹתָם דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לְבַל יִתְעוּ מִן הַדֶּרֶךְ, הֵן הָעוֹלִים לְמַעְלָה בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם, לְבַל יִתְעוּ מִן הַדֶּרֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי עֲלִיָּתָם, רַק בְּכָל עֲלִיָּה וַעֲלִיָּה יִמְצְאוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְכֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ

מֵאִיר גַּם לְהַיּוֹרְדִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ לְאוֹתָן שֶׁנִּפְלוּ מְאֹד מִקְּדֻשָּׁתָם וְהֵם בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, גַּם לָהֶם מֵאִיר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עֲלֵיהֶם הַשָּׁלוֹם, וּמוֹרֶה לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ לְבַל יִשְׁכְּחוּ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי גַּם שָׁם נִמְצָא הוּא יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וַאֲצִיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "כִּי תֵצֵא" הַנַּ"ל וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַכְרִיעַ בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל, בֵּין עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וּמַשְׁלִים לִשְׁנֵיהֶם לַהֲשִׁיבָם כֻּלָּם לְהַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. וְעַל-כֵּן בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ כְּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶלֶף שֶׁכָּלוּל מִתְּלַת, נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְוָאו שֶׁבֶּאֶמְצַע וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ כַּנַּ"ל, כָּל בְּחִינוֹתֶיהָ הוּא שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח), בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אוֹרָיָן תְּלִיתָאָה בְּיוֹם תְּלִיתָאָה עַל-יְדֵי תְּלִיתָאָה וְכוּ' וְעַל-כֵּן דַּיְקָא כְּשֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תוֹרָה נִתְיַגְּעוּ, כִּי שְׁלֹשָׁה יָמִים אִי אֶפְשָׁר לַיְלֵךְ בְּלֹא תוֹרָה, כִּי שְׁלֹשָׁה יָמִים הֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַדֶּרֶךְ וְעִקַּר הוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁלִישִׁי, הוּא בְּחִינַת מֵאֶמְצַע, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר שֶׁלֹּא לִנְטוֹת לְיָמִין וּלְשְׂמֹאל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁעִקְּרוֹ בִּבְחִינַת שְׁלֹשָׁה יָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים שֶׁהֵם, כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל וְכֵן כָּל אֶחָד אֵינוֹ קוֹרֵא פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים, כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל לְהָאִיר בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ, שֶׁהוּא כְּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶלֶף, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וְאֶת הָעוֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֶךָ" וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרֵאת וּמְגַלָּה אֶת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל, כִּי בָּזֶה שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דָּבָר, כְּגוֹן עַל מָטָר וּפַרְנָסָה וּרְפוּאָה, בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, בָּזֶה אָנוּ מַרְאִין שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל, כִּי הַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה הַטֶּבַע וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ז) נִמְצָא, שֶׁהַתְּפִלָּה הוּא בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ, בְּחִינַת יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל, כִּי גַּם כָּל הָאוֹתוֹת הַנּוֹרָאוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַגְּדוֹלִים וְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה וְהַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַיְמִים טוֹבִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ הֵם זֵכֶר לָהֶם, הַכֹּל הָיָה רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי כָּל הַמּוֹפְתִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עֲלֵיהֶם הַשָּׁלוֹם,

וְשֶׁל כָּל נְבִיאֵי הָאֱמֶת וְצַדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כֻּלָּם הֵם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה כז), וֶאֱלִישָׁע מַה דְּעָבִיד עַל-יְדֵי תְּפִלָּה הוּא דְּעָבִיד, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה סִימָן סו (לִקּוּטֵי חֵלֶק א) נִמְצָא, שֶׁתְּפִלָּה הוּא עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, שֶׁהֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, זֵכֶר לְהָאוֹתוֹת הַנּוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם טוֹב וְיוֹם טוֹב, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם קוֹרְאִים וּמְגַלִּין שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עִקַּר קְדֻשָּׁה זֹאת שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרְצוֹן עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים, כָּל זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵם שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם כְּנֶגֶד תְּלַת אֲבָהָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹשׁ רְגָלִים, כַּיָּדוּעַ וּמוּבָא בַּסְּפָרִים , שֶׁהַשֶּׁלֹשׁ רְגָלִים הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם, שֶׁהֵם גַּם כֵּן כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁתִּקְּנוּ שֶׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת אֵלּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כו). כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת יוֹם טוֹב בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרְצוֹן שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל כַּנַּ"ל, אֲבָל מִבֹּאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּנֶגֶד קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרְצוֹן שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ קוֹל שַׁאֲנַת הַחַיּוֹת רְעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים וְכוּ', שֶׁהֵם שׁוֹאֲגִים בְּקוֹלָם עַל-פִּי חָכְמָתָם הָרָעָה הַמּוּטְעֵת שֶׁהַכֹּל עַל-פִּי הַטֶּבַע חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְלִזֶּה צְרִיכִין חָכָם גָּדוֹל דְּקְדֻשָּׁה שֶׁיּוּכַל לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֻצָּח הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה שֶׁנִּסְתַּלֵּק שָׁם בְּתוֹךְ רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה קוֹרְאָה וּמְגַלָּה אֶת הָרְצוֹן כַּנַּ"ל, אַךְ כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַתְּפִלּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹשׁ רְגָלִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁמְּגַלִּים אֶת הָרְצוֹן, כְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ חַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשֵּׁשׁ חַיּוֹת רָעוֹת, הַמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, שֶׁהֵם קִטְרוּגָא דְּשֵׁשׁ תְּפִלּוֹת, שֶׁהֵם כֶּלֶב, חֲמוֹר, נָץ, שֶׁמֶשׁ נִמְשָׁכִין כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה וְיָדוּעַ וּמוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה נִמְשָׁכִין מִכְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וּפְגַם אֱמוּנָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד:

כִּי אֲפִלּוּ אֲנָשִׁים הַכְּשֵׁרִים קְצָת וַהֲמוֹן עַם שֶׁאֵינָם הוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַחֲקִירוֹת שֶׁל הַפִּילוֹסוֹפִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן רֻבָּם יֵשׁ לָהֶם בִּלְבּוּלֵי אֱמוּנָה וְנִזְרָק בָּהֶם קְצָת אֶפִּיקוֹרְסוּת בְּלִבָּם שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם עַל-יְדֵי חַטָּאת נְעוּרִים וְכוּ' וּצְרִיכִין הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל וִישׁוּעָה וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים לְגָרֵשׁ וּלְבַעֵר הַכְּפִירוֹת וּבִלְבּוּלֵי אֱמוּנָה מִלִּבָּם, וְכַמְבֹאָר בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשֵּׁשׁ חַיּוֹת רָעוֹת

הַנַּ"ל, שֶׁהֵם קְטָרוּגָא דִּשְׁלֹשָׁה תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בְּחִינַת קוֹל הַחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע, שֶׁהֵם שׂוֹאֲגִים בְּקוֹלָם כְּנֶגֶד קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה קוֹרְאִים בַּתּוֹרָה אַחַר הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר קוֹל שַׂאֲנַת הַצּוֹרְרִים שֶׁהֵם קוֹל הַחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת חָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה, כִּי מִשָּׁם יוֹצֵאת וְנִמְשֶׁכֶת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ הוּא מִשָּׁם מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, וְעַל-כֵּן נִסְתַּלֵּק נִשְׁמָתוֹ לְשָׁם, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, וְעַל-כֵּן נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת וְאָז נִדְמֶה לָהֶם כְּזֵקֶן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח). כִּי זֵקֶן הוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַזֵּקֶן דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה הַנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁהַתּוֹרָה שָׁרְשָׁהּ מִבְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת וְעַל-כֵּן קוֹרְאִין בַּתּוֹרָה אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁלְּהַכְנִיעַ קוֹל הַחַיּוֹת רָעוֹת הוּא עַל-יְדֵי חָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ רָצוֹן לָרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת חָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לִבְחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָעִין וְנוֹפְלִין וְנִתְבַּטְּלִין קוֹל הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע וְנִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרְאָה וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁקְּרִיאַת הַתּוֹרָה הִוא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, עַל-כֵּן קוֹרְאִין בַּתּוֹרָה בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, וְעַל-כֵּן אֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּפָחוֹת מִשִּׁלְשָׁה פְּסוּקִים וּתְלָתָא גַּבְרָא כְּנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁמְּגַלִּים אֶת הָרָצוֹן שֶׁתִּקּוּנָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַשֶּׁרֶת כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן קוֹרְאִין בַּתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי שֶׁהֵם יְמֵי רָצוֹן, 'יְמֵי רָצוֹן' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאַרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאַרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי הוּא מֵחֲמַת שֶׁבּוֹ עָלָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל לוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תּוֹסְפוֹת בָּבָא קַמָּא דַּף פב בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ) וְכָל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל הַמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע וּלְהַגְבִּיר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, דְּהַיְנוּ חִזּוּק הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְגַלּוֹת הָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי אַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁקִּבֵּל בָּהֶם מֹשֶׁה הַלּוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת הָיְה בְּרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שְׁמוֹת פֶּרֶק לג),

"וְאִתְנַפַּל וְכוּ'", כַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, מֶה הָרִאשׁוֹנִים בְּרָצוֹן, אַף הָאַחֲרוֹנִים בְּרָצוֹן אֱמֹר מֵעַתָּה, אֶמְצָעִיִּים הָיָה בְּכַעַס כַּעַס הוּא הֵפֶךְ הָרָצוֹן וְכָל זֶה הָיָה מֵחֲמַת חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְכָפְרוּ בָּרָצוֹן שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ לְבַד וְטָעוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה וְרָצוּ לְהַמְשִׁיךְ כֹּחוֹת מִמָּקוֹם שֶׁרָצוּ לְהַמְשִׁיךְ, שֶׁזֶּה הָיָה עִנְיַן הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁלָּהֶם נִמְצָא, שֶׁחֵטְא הָעֵגֶל הוּא פְּגַם הָרָצוֹן בְּחִינַת כְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע, כִּי בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ כָּל הַכְּפִירוֹת עַל-פִּי דַּרְכֵי הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם, וְעַכְשָׁו בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ מֵעֵת שֶׁנִּתְבַּטֵּל הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה הִתְגַּבֵּר הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁל פִּילוֹסוֹפְיָא, שֶׁהֵם כְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁמַּכְנִיסִין כְּפִירוֹת עַל-פִּי חָכְמָתָם הָרָעָה וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי שֹׁרֶשׁ חָכְמָתָם שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע נִמְשָׁךְ מֵחַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם שֶׁהָיוּ מְכַשְּׁפִים גְּדוֹלִים וּבַעֲלֵי שְׁמוֹת הַטֻּמְאָה, וְעַל-יְדֵי זֶה יָדְעוּ גַּם חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת בְּחָכְמַת הַטֶּבַע וְעַל-כֵּן יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ וְעִקַּר שֶׁל כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ מֵהֶם, כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי הַמְחַקְּרִים, שֶׁתְּחִלַּת חָכְמָה זוֹ הָיָה אֵצֶל בְּנֵי קֶדֶם וְאֵצֶל חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם. וְאַחַר כָּךְ הָלְכָה מֵאֻמָּה לְאֻמָּה עַד שֶׁבָּאָה לַיְוָנִים וְכֵן מֵאֻמָּה לְאֻמָּה עַד שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים הִתְחִילוּ גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת נִלְכָּדִים בְּרֶשֶׁת חָכְמָתָם הָרָעָה הָעוֹקֶרֶת אֶת הָאָדָם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת:

וּבְרֹב הַיָּמִים נִשְׁכַּח חָכְמַת הַכִּשּׁוּף לְגַמְרֵי, עַד שֶׁהֵם מִתְלוֹצְצִים מֵעִנְיְנֵי כִּשּׁוּף וְשֵׁדִים, וְכוֹפְרִים בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ מְפֹרָשׁ בַּגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים הַרְבֵּה מַעֲשִׂיּוֹת לְאֵין מִסְפָּר מֵעִנְיְנֵי כִּשּׁוּף וְשֵׁדִים, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת גַּם כָּל חָכְמָתָם הָרָעָה בְּעַצְמָהּ נִמְשָׁךְ מֵהֶם כַּנַּ"ל:

הַכְּלָל, שֶׁכָּל עִנְיְנֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים וְחֵטְא הָעֵגֶל, הַכֹּל הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָרָצוֹן שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן וְאוֹמְרִים, שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, הַכֹּל עַל-פִּי מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת שֶׁהוּא חִיּוּב הַטֶּבַע חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי זֶה הָיוּ הָאַרְבָּעִים יָמִים הָאֶמְצָעִים בְּכַעַס שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָרָצוֹן, אֲבָל אַחַר כָּךְ בַּיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים הִמְתִּיק מֹשֶׁה הַכַּעַס וְנִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן הֵם יְמֵי רָצוֹן, כִּי בָּהֶם חָזַר מֹשֶׁה וְהִמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָרָצוֹן וְהִכְנִיעוּ כְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם חֵטְא הָעֵגֶל כַּנַּ"ל שֶׁתִּקֵּן בְּיָמִים אֵלּוּ וְהִמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָרָצוֹן, וְעַל-כֵּן הֵם יְמֵי רָצוֹן וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי וַחֲמִישִׁי, שֶׁהֵם יְמֵי רָצוֹן מֵחֲמַת שֶׁבָּהֶם עָלָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל לוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת, שֶׁהֵם הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא הָעֵגֶל, שֶׁהוּא פְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן קוֹרְאִין בָּהֶם בַּתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל לְהַגְבִּיר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת הַגְּבָהַת הַתּוֹרָה שֶׁאַחַר הַקְּרִיאָה מַגְבִּיהִין אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְנוֹהֲגִין לְקַנּוֹתוֹ בְּדָמִים יְקָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ (סִימָן קמז סָעִיף א) כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן, לְפָעָמִים מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, מֵצַח הָרָצוֹן, שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן וַאֲזַי חוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים קוֹל הַחַיּוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם הַדֵּעוֹת זָרוֹת שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע וְכוּ' וְלָזֶה צְרִיכִין צְדָקָה, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוֹת צְדָקָה מוֹצִיאִין הַחַיּוֹת שֶׁל מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק חִיּוּתוֹ מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת וְעַל-יְדֵי מִצְוֹת צְדָקָה מוֹצִיאִין הַחַיּוֹת מִמֶּנּוּ וְחוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר הִתְגַּלּוּת מֵצַח הָרָצוֹן וַאֲזַי נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁמְּגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְוֹת הַגְּבָהָה אַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁקּוֹנִין אוֹתוֹ בְּדָמִים יְקָרִים, כִּי אַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ מְקַשְּׁרִין עַל-יְדֵי זֶה אֶת כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן, עֲדַיִן צְרִיכִין תִּקּוּן שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, מֵצַח הַנָּחָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה מַגְבִּיהִין אֶת הַתּוֹרָה, לְהוֹרוֹת שֶׁאָנוּ מַגְבִּיהִין אֶת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַמִּדּוֹת וּמִכָּל הַיָּמִים וּמִכָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, הַכֹּל אָנוּ מַגְבִּיהִין לְמַעְלָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אָנוּ מַרְאִין הַכְּתָב לָעָם וְהַכֹּל קוֹרְאִין וּמְעִידִין כִּי זֹאת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה "וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה" וְכוּ' לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ שֶׁשּׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן, שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ הַתּוֹרָה, הוּא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לְהַכְנִיעַ וְלַעֲקֹר וּלְבַטֵּל מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁמַּטִּיל פְּגָם וּכְפִירָה בְּשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַגְּבָהָה הוּא בַּיָּדַיִם וְהוּא תִּקּוּן לִפְגַם חֵטְא הָעֵגֶל, שֶׁהוּא פְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "וַיִּשְׁלַךְ מֹשֶׁה מִיָּדָו אֶת הַלֻּחֹת" כִּי הָיוּ כְּבֵדִים עָלָיו מֵחֲמַת שֶׁכָּפְרוּ בָּרָצוֹן, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּנְחוּמָא עֵקֶב פֶּרֶק יא). וְעַכְשָׁו אָנוּ מְתַקְּנִים זֹאת וּמַגְבִּיהִים הַתּוֹרָה בַּיָּדַיִם וְקוֹרְאִין וּמוֹדִיעִין שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, שֶׁאָנוּ מְעִידִין עַל שׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה מְמֵילָא אָנוּ מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מְקַשְּׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַגּוֹלֵל סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהוּא הַמַּגְבִּיהַּ, הוּא כְּנֶגֶד כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה לב). כִּי זֶה הָעִקָּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַגְּבָהָה מַכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ וּמְגַלִּין מֵצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁנּוֹהֲגִין לְקַנּוֹת מִצְוָה זֹאת שֶׁל הַגְבָּהָה בְּדָמִים יְקָרִים, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת מֵצַח הַנָּחָשׁ הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין מָמוֹן הַרְבֵּה בְּעֵד מִצְוָה זֹאת, כִּי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתְנִין הוּא בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְּבָהַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַתָּה מְבֹאָר וּמוּבָן מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לִגְזֹר תַּעֲנִית בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי לְאַחַר יוֹם טוֹב וְאֵיתָא שֶׁהַטַּעַם שֶׁמָּא מֵחֲמַת שִׁמְחַת יוֹם טוֹב בָּאוּ לִידֵי אֵיזֶה חֵטְא, חַס וְשָׁלוֹם, וְלִכְאוֹרָה אֵין שַׁיָּךְ לִגְזֹר

וְלַחֲשׁשׁ חֲשָׁשָׁא כָּזֹאת, הֲלֹא שִׂמְחַת יוֹם טוֹב הִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה מִן הַתּוֹרָה, וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים שְׂמֵחִים אָז בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְקֵרְבָנוּ לְשָׁמוֹ הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּיָמִים טוֹבִים, אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ' וְאֵיךְ שַׁיָּךְ לַחֲשֹׁשׁ חֲשָׁשָׁא זֹאת שֶׁמָּא בָּאוּ לִידֵי חֹטֶא עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם? אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, בְּחִינַת יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזֶה נָקָם פְּעָמָיו יִרְחָץ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל אֲבָל יֵשׁ קוֹל הַחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם קוֹל חַכְמֵי הַטֶּבַע, שֶׁהֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁבָּת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, עַל-כֵּן אַחַר יוֹם טוֹב אָנוּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ, חַס וְשָׁלוֹם, קוֹל הַחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל, כִּי זֶה כְּלָל, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים וְתֵכֶף שֶׁמִּתְגַּבֵּר סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכָל זְמַן שֶׁהַיְתָה הַקְּדֻשָּׁה נָחָה וְלֹא נִתְגַּבְּרָה לְגַלּוֹת הָרָצוֹן, הָיוּ גַּם הֵם נָחִים, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְגַּבֵּר לְגַלּוֹת הָרָצוֹן, אָז מַתְחִילִין גַּם הֵם לְהִתְגַּבֵּר וּמַתְחִילִין לִשְׁאֹג בְּקוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי הָעִנְיָן הוּא כְּמוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם הַנִּלְחָמִים, שֶׁכְּשֶׁאֶחָד מַתְחִיל לְהִתְגַּבֵּר אָז מִתְחַזֵּק הַשֵּׁנִי כְּנֶגְדּוֹ בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל-כֵּן אָנוּ מִתְיָרְאִין אַחַר יוֹם טוֹב שֶׁמָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחַת יוֹם טוֹב בָּא אֵיזֶה פְּגָם, הַיְנוּ שֶׁמָּא עַל-יְדֵי שִׂמְחַת יוֹם טוֹב שֶׁבָּא עַל-יְדֵי קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁמְּגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן, שֶׁמָּא עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא בָּא אֵיזֶה פְּגָם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ קוֹל הַחַיּוֹת רָעוֹת עַד שֶׁנִּכְנַס אֵיזֶה מַחֲשָׁבָה רָעָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִדֵּעוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהִתְגַּבֵּר קוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יוֹם טוֹב, הִתְגַּבְּרוּ הֵם כְּנֶגְדָּם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָנוּ גּוֹזְרִין תַּעֲנִית "שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי" אַחַר יוֹם טוֹב שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי דַּיְקָא, כִּי הֵם יְמֵי רָצוֹן שֶׁבָּהֶם קִבֵּל מֹשֶׁה לוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת וְתִקֵּן חֹטֶא הָעֶגֶל, שֶׁהוּא פְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי תַּעֲנִית שֶׁל שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי מִתְגַּבֵּר הֶאָרַת הָרָצוֹן וְנִתְתַּקֵּן שִׂמְחַת יוֹם טוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר מַצַּח הַנְּחָשׁ יְנִיקָתוֹ מִנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי חֹטֶא וּפְגַם אֲכִילָה, שֶׁהוּא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת חָכְמַת הַטֶּבַע, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּפַר בָּעִקָּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי מְתַקְּנִים פְּגַם הָאֲכִילָה וְאָז מִתְגַּבֵּר הֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי בָּהֶם קִבֵּל מֹשֶׁה הַלּוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן חֹטֶא הָעֶגֶל, שֶׁהוּא פְּגַם הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן קוֹרִין בָּהֶם "וַיְחַל", שֶׁהוּא תְּפִלַּת מֹשֶׁה שֶׁהִתְפַּלֵּל לְהַמְתִּיק הַכַּעַס וְהַחָרוֹן אַף שֶׁל חֹטֶא הָעֶגֶל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בִּטֵּל הַכַּעַס וַהֲפָכוֹ לְרָצוֹן וְהִמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֹׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ אָז שֶׁקּוֹרִין אוֹתָן בְּיוֹם

הַתַּעֲנִית, כִּי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים הֵם בְּחִינַת רָצוֹן וְעַל-כֵּן הֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת כְּנֶגֶד תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדוֹ מִתְגַּבֵּר מֹצַח הָרָצוֹן כַּנַ"ל גַּם הַתַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צִדְקָתָא וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "דִּרְשׁוּ" (סִימָן לז) בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה עִקַּר הַכְנָעַת מֹצַח הַנָּחָשׁ, עַל-כֵּן מִתְעַנִּין אַחַר יוֹם טוֹב וְכַנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

הִלְכוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה הֲלָכָה ה נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הֲלָכָה ה:

פרק ו

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ-תּוֹכָחָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח:

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בַּצִּבּוּר בְּסֵפֶר תּוֹרָה כְּשֵׁרָה בְּנִגּוּן וּבְטַעֲמִים וְעִקַּר הַקְּרִיאָה הוּא בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁאָז תִּקֵּן מֹשֶׁה לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה, אַף כְּשֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בְּלֹא מַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים, עָמְדוּ הַנְּבִיאִים שֶׁבֵּינֵיהֶם וְתִקְּנוּ הַקְּרִיאָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תּוֹרָה וְעֶזְרָא תִּקֵּן בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, כַּמְבֹאָר בִּדְבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא וּפוֹסְקִים:

כִּי עִקַּר הַקְּרִיאָה בַּתּוֹרָה הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁאָז נִתְּנָה תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ" הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, הוּא עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה שֶׁמְּבָרֵר הַמְּדַמֶּה שֶׁבָּזֶה תְּלוּיָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְזֶה בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז זָכוּ כֻּלָּם עַל-יְדֵי מֹשֶׁה, לְרוּחַ נְבוּאָה, וְאָז נִתְבַּסֵּס וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלָּה אֵז אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלָּה אֵז אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, בְּחִינַת רוּחַ הַבָּא מִן הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר שִׁיר שֶׁל נְפָלָאוֹת, שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד שֶׁיִּתְנַגֵּן עַל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם נִימִין וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי קוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וְעַל-כֵּן עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי זֶה עִקַּר מִצְוַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְהוֹדִיעַ כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְכוּ'" וְכֵן חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי אָז יִהְיֶה יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַזְּמִירוֹת וְהַנִּגּוּנִים שֶׁמִּתְעוֹרְרִין

בְּשַׁבָּת שֶׁאָז נוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בְּנִגּוּנִים וּבְזִמִּירוֹת וְשִׁירוֹת שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִקּוֹל הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד בְּעֵת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וְעַל-כֵּן עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת, כִּי כָּל הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לְכָל זֶה לְבָרֵר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה וְלִזְכּוֹת לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד וְכוּ' וְכַנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק ב

אֲבָל כְּשֶׁהֶלְכוּ יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תוֹרָה, עָמְדוּ הַנְּבִיאִים שֶׁבֵּינֵיהֶם וְתִקְּנוּ שֶׁיִּהְיוּ קוֹרִין בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי. הַנְּבִיאִים דַּיְקָא כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מֵהָרַחֲמָנוּת וְכוּ', אֲזַי צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִין שָׁם עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַנְּבִיאִים וּבַעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעָמְדוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר אַחַר מַתַּן תּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁנִּתַּן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַנְּבוּאָה שֶׁהִיא קַיֶּמֶת לְדוֹרוֹת לָנֶצַח וְעָלֶיהָ אֵין לְהוֹסִיף וְלֹא לִגְרֹעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה ב) שֶׁאֵין נָבִיא רַשַּׁאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר מֵעַתָּה אַף כָּל הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעָמְדוּ אַחַר מֹשֶׁה עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כֻּלָּם לֹא בָּאוּ רַק לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם בִּבְחִינַת קוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּשּׁוֹפָר הָרֵם קוֹלֶךָ הַנֶּאֱמַר לְעִנְיַן נְבוּאָה וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת בְּחִינַת הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא מַה שֶּׁלִּפְעָמִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מֵהָרַחֲמָנוּת, וְאָז נִתְמַעֵט הָרַחֲמָנוּת אָצְלֵנוּ וְכוּ', עַד שֶׁבָּאִין כָּל הַקְּלִקּוּלִים הַמְבֹאָרִין שָׁם וְהַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, עַד שֶׁזּוֹכִין לְרוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְכָל זֶה נַעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וּבְכָל עֵת בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא עִקַּר הַתִּקּוּן לְכָל הַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחֵילוֹתֶיהָ הֵם אוֹרְבִים וְחוֹתְרִים בְּכָל עֵת לְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה (בְּאוֹת ב) שֶׁלִּפְעָמִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מֵהָרַחֲמָנוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַקְּלִקּוּלִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי נִתְמַעֵט הָרַחֲמָנוּת אֶצְלֵנוּ וְנַעֲשֶׂה אַכְזְרִיּוּת וְכוּ', עַד שֶׁנִּקְטָן הַדַּעַת וְנִתְקַלְקְלִין הַמֹּחִין, שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תַּאֲוַת נְאוּף, כִּי הַשְׁלֹשָׁה מֹחִין הֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וְכוּ', הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַדַּעַת, שֶׁהוּא עִקַּר הָרַחֲמָנוּת, הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּתַּן לָנוּ בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ עָלֵינוּ בִּבְחִינַת חֶמְלָה

גְּדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ, הַנֶּאֱמַר לְעִנְיַן הַתּוֹרָה וְזֶהוּ בְּחִינַת (מִשְׁלֵי לא) וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ וְהוּא עִקַּר הַדַּעַת וְהַמֹּחִין, שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה בִּבְחִינַת אוֹרָיְתָא מְגִנָּה וּמַצְלֵי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל), בָּרָאתִי יֵצֶר הָרַע בָּרָאתִי תּוֹרָה תַּבְלִין אַךְ כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מֵהָרַחֲמָנוּת הַזֶּה, אָז נִתְקַלְקֵל הָרַחֲמָנוּת וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁבְּכָל פְּגָם מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחֵילוֹתֶיהָ לִינֹק מֵהָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת וְהַמֹּחַ, כִּי אֵין חָכְמָה כְּחָכְמַת הַתּוֹרָה וְכָל הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּרְאִים כְּחָכְמוֹת, בֶּאֱמֶת הֵם כְּסִילוּת כְּנֶגֶד חָכְמַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "דִּרְשׁוּ ה' וְכוּ'" (סִימָן לז חֵלֶק א) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ט), "אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ'":

אֲבָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת לִינֹק מֵהָרַחֲמָנוּת הָאֲמִתִּי, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, וְרוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמָם הָרַחֲמָנוּת, שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁהֵם חוֹתְרִים לְהַכְנִיס עֲבוֹדָה זָרָה בְּבֵית ה', לְהַכְנִיס חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְפָרֵשׁ הַתּוֹרָה עַל-פִּי דַּרְכֵיהֶם הָרָעִים שֶׁמְּגַלִּים פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה וּמְהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים לְדַרְכֵיהֶם וּמַחֲצִיפִים פְּנֵיהֶם וְאוֹמְרִים שֶׁכָּל כַּוָּנָתָם לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רַחֲמָנוּת גָּדוֹל עַל יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁהֵם נִבּוֹכִים כָּל כָּךְ לְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמְּדַקְדְּקִים רַק בְּמִצְוֹת וְכָל לְמוּדָם הוּא רַק גְּמָרָא וּפוֹסְקִים וְסִפְרֵי מוּסָר וְכוּ', וְהֵם שׁוֹקְדִים לְתַקֵּנַת יִשְׂרָאֵל בָּרַחֲמָנוּת הַמַּר וְהַמָּרוֹר שֶׁלָּהֶם, וְרוֹצִים לְפַתּוֹת וּלְהַסִּית וּלְהַכְרִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּלְכוּ חַס וְשָׁלוֹם, בְּדַרְכֵיהֶם אֲשֶׁר כְּבָר רְאִינוּ מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָרַחֲמָנוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם פּוֹרֵק עֹל לְגַמְרֵי, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁצּוֹעֲקִים עַל זֶה בְּקוֹל מַר וְנִמְהָר, וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְכָל זֶה כָּלוּל בַּדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁלִּפְעָמִים הֵם יוֹנְקִים מֵהָרַחֲמָנוּת, כִּי כָּךְ מֻרְגָּל בִּלְשׁוֹנָם הַטָּמֵא וּמוּבָא בְּסִפְרֵיהֶם הָרָעִים שֶׁהֵם רוֹצִים רַק בֶּאֱמֶת, כִּי יֵשׁ לָהֶם רַחֲמָנוּת עַל נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְרוֹצִים לְהַדְרִיכָם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה עַל-פִּי פֵּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁלָּהֶם לִשְׁאוֹל וְלַאֲבַדּוֹן וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְזֶה הַקִּלְקוּל מָצוּי בְּכָל דּוֹר בְּכַמָּה בְּחִינוֹת שׁוֹנוֹת, כִּי תֵּכֶף אַחַר מַתַּן תּוֹרָה קֹדֶם שֶׁיָּרַד מֹשֶׁה מִן הָהָר נִתְקַבְּצוּ עַל אַהֲרֹן לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֶת הָעֶגֶל שֶׁאָמְרוּ גַּם כֵּן שֶׁהוּא מִצַּד הָרַחֲמָנוּת שֶׁלָּהֶם, כַּמּוּבָן בַּפָּרָשָׁה שָׁם שֶׁאָמְרוּ, "קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ" שֶׁדִּבְּרֵיהֶם אֵלּוּ בּוֹטִים כְּמַדְקְרוֹת חֶרֶב, שֶׁמִּתְקַבְּצִים בְּקִבּוּץ גָּדוֹל לְפַקֵּחַ עַל תַּקָּנַת הֶהָמוֹן וּמְרַחֲמִים עֲלֵיהֶם וּמְבַקְּשִׁים לָהֶם מִי שֶׁיֵּלֵךְ לְפָנֵיהֶם לְהַדְרִיכָם בַּדֶּרֶךְ שֶׁהֵם רוֹצִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ" וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בִּפְרָט בַּדּוֹר הַזֶּה, כַּמּוּבָן לְמִי שֶׁבָּקִי קְצָת דִּבְרֵיהֶם וְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים שֶׁאוֹמְרִים בְּפִיהֶם וּמְמַלְּאִים בִּידֵיהֶם לְהַדְפִּיס סְפָרִים

עַל זֶה, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל מַה שֶּׁכָּתוּב לְעֵיל שֶׁלִּפְעָמִים הֵם יוֹנְקִים מֵהָרַחֲמָנוּת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה בָּא תַּאֲוַת נְאוּף וְנִתְקַלְקֵל הַתְּפִלָּה, חַס וְשָׁלוֹם, וְהַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל וְכוּ' שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ' עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ רוּחַ נְבוּאָה וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַנְּבִיאִים שֶׁעָמְדוּ אַחַר מֹשֶׁה שֶׁבָּאִים רַק לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדָם, כִּי כָּל נְבוּאָתָם נִמְשָׁךְ מֵהַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַתִּקּוּן וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת יֵשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה גַּם עַתָּה וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב וְכָל שֶׁכֵּן הַנְּבִיאִים כְּשֶׁרָאוּ שֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא מַיִם, שֶׁהוּא מֻחְמָת שֶׁנִּתְמַעֲטוּ מֵימֵי הַדַּעַת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ רַק מֵהָרַחֲמָנוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנַּ"ל עַל-כֵּן עָמְדוּ וְתִקְּנוּ שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל קוֹרִין גַּם בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תּוֹרָה וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי דַּיְקָא, כִּי בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי אָז הוּא בְּחִינַת דִּינִים, כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁיּוֹם שֵׁנִי הוּא בְּחִינַת גְּבוּרָה, וְיוֹם חֲמִישִׁי הוּא בְּחִינַת הוֹד, שֶׁהוּא גַּם כֵּן עֲנַף הַגְּבוּרָה כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן בָּהֶם בָּתֵּי דִּינִין יוֹשְׁבִין וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אָז בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ כֹּחַ הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּינַק הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵהַדִּינִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִים לְהַרְבּוֹת בְּתַחֲנוּנִים וּתְפִלּוֹת הַרְבֵּה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ', כִּי אָז צְרִיכִים תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא לִינֹק מֵהַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי הַדִּינִים, רַק נִזְכֶּה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וְהַתְּחִנּוֹת לְעוֹרֵר רַחֲמָיו עָלֵינוּ שֶׁיַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כֹּחַ הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁיּוֹדֵעַ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקֵּן כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, עַל-כֵּן עָמְדוּ הַנְּבִיאִים דַּיְקָא וְתִקְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי דַּיְקָא שֶׁהֵם יְמֵי דִּין וְכוּ' כְּדֵי שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יַמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר כֹּחַ הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁמְּשַׁם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת גַּם בִּימֵי הַחֹל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, לִזְכּוֹת לְבָרֵר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלָּעֲתִיד, עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁהוּא שִׁיר פֻּשׁוּט כְּפוּל וְכוּ' שֶׁעוֹלֶה ע"ב וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה בְּנִגּוּן וּבִטְעָמִים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מִן הַכֹּל, כִּי יֵשׁ בְּהַתּוֹרָה טנת"א [טְעָמִים, נְקֻדּוֹת, תֵּבוֹת, אוֹתִיּוֹת], וְהַטְּעָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגּוּן, גְּבוֹהִים מִן הַכֹּל, כַּמּוּבָא,

כִּי הַטָּעֲמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגּוּן הַנַּ"ל, הֵם בְּבְחִינַת שֵׁם ע"ב, כַּמּוּבָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁעוֹלֶה ע"ב כְּמִנְיַן חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר שָׁם:

חלק ג

וּבִשְׁבִיל זֶה קוֹרִין בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי שִׁלְשָׁה, כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת, לְתַקֵּן בְּחִינַת הַשִּׁלְשָׁה מֹחִין הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיוּ מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁלְשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת, בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר שָׁם:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, כִּי אָז בְּמִנְחָה הוּא סָמוּךְ לְאַפּוּקֵי שַׁבָּתָא סָמוּךְ לִימֵי הַחֹל, עַל-כֵּן קוֹרִין אָז בַּתּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, עִקַּר בֵּרוּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הָאֵלּוּ לִימֵי הַחֹל שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ גַּם בִּימֵי הַחֹל לְבָרֵר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל, כִּי בְּמִנְחָה בַּחֹל דִּינָא תַּקִּיפָא שְׁלִטָא, אֲבָל בְּכֹחַ מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא עֵת רָצוֹן, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַדִּין לְרַחֲמִים גְּדוֹלִים, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁלְשָׁה צַדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ אָז בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִים לְתַקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִים כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים לוֹמַר תּוֹרָה וּמוּסָר בְּסָעֻדָּה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת בְּיוֹתֵר, כִּי אָז נִתְעוֹרֵר קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת קוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁנִּסְתַּלֵּק אָז דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְעִנְיַן מִנְיַן גַּבְרֵי הָעוֹלִים לַתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְכוּ' שְׁלִשָּׁה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ' אַרְבָּעָה, בְּיוֹם טוֹב חֲמִשָּׁה, בְּיוֹם כִּפּוּר שִׁשָּׁה, בְּשַׁבָּת שִׁבְעָה וְהִקְשׁוּ (בְּגְמָרָא מְגִלָּה פֶּרֶק הַקּוֹרֵא דַּף כג) הָנֵי שְׁלִשָּׁה, חֲמִשָּׁה, שִׁבְעָה, כְּנֶגֶד מִי? חַד אָמַר, כְּנֶגֶד בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, וְחַד אָמַר, כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה שׁוֹמְרֵי הַסַּף וַחֲמִשָּׁה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, וְשִׁבְעָה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאַחַר כָּךְ הִקְשׁוּ עַל שִׁשָּׁה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר כְּנֶגֶד מִי וְכוּ'? וְהוּא תֵּכֶף בְּתְחִלַּת הָעִיּוּן מִפְּנֵי מָה לֹא הִקְשׁוּ עַל ד' שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹל הַמּוֹעֵד וְכֵן הִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם וְיִשְׁבוּ בְּדֹחַק, שֶׁבְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הַסְּבָרָא נוֹתֶנֶת לְהוֹסִיף אֶחָד, עַיֵּן שָׁם, וְאַף אָנוּ נֹאמַר עַל-פִּי הַנַּ"ל, שֶׁבְּוַדַּאי עַל-פִּי טַעַם הַנַּ"ל עַל קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר אֵין צְרִיכִין לִשְׁאֹל עַל מִנְיַן אַרְבַּע שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ', כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר בְּכָל עֵת, וְהָעִקָּר בְּיָמִים קְדוֹשִׁים שֶׁעִקָּרָם הוּא שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה וְכֵן יוֹם טוֹב וְחֹל הַמּוֹעֵד שֶׁמְּקַבְּלִים כָּל קְדֻשָּׁתָם מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ וְכוּ' וְכֵן רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא גַּם כָּל בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קד) עָשָׂה יָרֵחַ לַמּוֹעֲדִים כִּי מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ מוֹנִין הַמּוֹעֲדִים וּבָהֶם עִקַּר תִּקּוּן קְרִיאַת

הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם, מִשֶּׁה תִּקֵּן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיְּהֵיוּ קוֹרִים בְּשַׁבָּת וּבְמוֹעֲדִים וְכוּ' וְעִקַּר קְדֻשַּׁת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוּא בְּשָׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּרוּר הַמַּדָּמָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁכָּל הָעוֹלָם תָּלוּי וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּם בְּכָל דּוֹר וּבְכָל עֵת כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁאָז יִתְעַר הַשִּׁיר חָדָשׁ, שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט, כְּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע וְכוּ' וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה בְּטַעֲמִים וּבְנִגּוּן וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן לֹא הִקְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל מִנְיַן אַרְבָּעָה גַּבְרֵי שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַקְּרִיאָה שֶׁל כָּל הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים רָאוּי לִהְיוֹת מִנְיַן אַרְבָּעָה, כִּי עִקַּר הַקְּרִיאָה בְּשָׁבִיל לְעוֹרֵר הַשִּׁיר חֹדֶשׁ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת אַרְבָּעָה, כִּי הוּא שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׁיר הוּא כְּשֶׁהוּא מְרֻבָּע וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הָיָה רָאוּי לִקְרוֹת תָּמִיד בְּכָל הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים מִנְיַן אַרְבָּעָה, כִּי עִקַּר הַקְּרִיאָה בְּשָׁבִיל רִבּוּעַ הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן לֹא הִקְשׁוּ כְּלָל עַל מִנְיַן אַרְבָּעָה שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַקְּרִיאָה צְרִיכָה לִהְיוֹת מִנְיַן אַרְבָּעָה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמּוֹעֲדוֹת אָז מַזְכִּירִין בִּתְפִלַּת מוּסָף וּמִתְפַּלְּלִין לִזְכוֹת לְשִׁירֵי דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "וּבְשִׁירֵי דָּוִד עַבְדֶּךָ וְכוּ'" כִּי עִקַּר הַשִּׁיר הַנַּ"ל נִזְכֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד מָלְךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא, בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר הַנַּ"ל, כִּי עִסְקָן כָּל יָמָיו בִּזְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכוּ', כִּי הוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַמֶּרְכָּבָה שֶׁשְּׁלֵמוּתָהּ עַל-יְדֵי רִבּוּעַ דַּיְיקָא, דְּהַיְנוּ אַרְבָּעָה רַגְלֵי הַכִּסֵּא וְכוּ', כִּי דָּוִד בָּרָגֶל רְבִיעִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכָל עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּשָׁבִיל הַמּוֹעֲדִים, הוּא בְּבְחִינַת דָּוִד, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בִּשְׁעַת קִדּוּשׁ לְבָנָה, "דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם" כִּי בְּיוֹמֵי דָּוִד וּשְׁלֹמֹה קַיְימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, כִּי עִקַּר הַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד, עִקָּרוֹ נִזְכֶּה עַל-יְדֵי דָּוִד, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, שֶׁיְּהֵא תִּקּוּן הָעוֹלָם בְּיָמָיו, וְהוּא עָתִיד לָבֹא וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַשִּׁיר הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לִי נָאֶה לְבָרֵךְ וְכוּ', שֶׁזֶּה יִהְיֶה כָּל הַקִּבּוּל שָׂכָר שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַשָּׁרִים וְכוּ' וְדָוִד הוּא בְּבְחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמּוֹעֲדוֹת כַּנַּ"ל שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת, חָדָתוּתֵי דְּסִיהֲרָא, שֶׁאָז בְּעֵת חָדָתוּתֵי דְּסִיהֲרָא כָּל נוֹשְׂאֵי הַכִּסֵּא מְתַקְּנִים שִׁיר חֹדֶשׁ כְּשֶׁמְּבִיאִים הָאָרוֹן לְבֵית שֶׁמֶשׁ, שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁשָּׁרוּ פָּרוֹת הַבָּשָׁן אָז כְּשֶׁנִּשְׂאוּ הָאָרוֹן לְבֵית שֶׁמֶשׁ הוּא מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה וְכוּ' (שֶׁכָּל זֶה מְבֹאָר בְּרָמָזִים נִפְלָאִים בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל שְׁנֵי הַבָּנִים שֶׁנֶּחְלְפוּ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן) וְזֶה הַשִּׁיר הוּא בְּעַצְמוֹ הַשִּׁיר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא

הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט, כְּפוּל וּמְשֻׁלָּשׁ וּמְרֻבָּע שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה קוֹרִין בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תּוֹכָחָה", שֶׁשִּׁיר הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא חֲדָתוּתֵי דְסִיהֲרָא, הוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים (בְּבִרְכַּת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה), וְלַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בֶטֶן, שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ וְכוּ', וְעַל-כֵּן מִצְוַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה יָקָר מְאֹד מְאֹד, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלְמָלֹא לֹא זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם אֶלָּא פַּעַם אַחַת בַּחֹדֶשׁ, דַּיָּם וְכוּ':

חלק ו

וְעַל-כֵּן עִקַּר קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה הוּא כְּשֶׁאֵין עֲנָנִים מְכַסִּין אוֹתָהּ מִלִּרְאוֹתָהּ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשִּׁיר הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָעֲנָנִים כָּלִים, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה י) מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם וּבִשְׁבִיל זֶה הָרַבֵּה מְדַקְדְּקִים יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁלֹּא לְקַדְּשָׁהּ עַד שֶׁיַּעַבְרוּ הָעֲנָנִים לְגַמְרֵי, אֲבָל הֵם טוֹעִים בָּזֶה, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ מִכַּמָּה צַדִּיקִים וּמֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וּבִפְרָט בְּעֵת שֶׁהַזְּמַן דְּחוּק שֶׁסָּמוּךְ לְסוֹף חֲצִי הַחֹדֶשׁ, בִּפְרָט בַּחֹרֶף שֶׁבְּוַדַּאי הוּא שְׁטוּת גָּדוֹל לִדְחוֹת מִצְוָה נוֹרָאָה כָּזֹאת בִּשְׁבִיל דִּקְדּוּק קַל שֶׁלֹּא נִזְכָּר בַּגְּמָרָא כְּלָל, כִּי לֹא אָמְרוּ רַק, הָרוֹאֶה לְבָנָה בְּחִדּוּשָׁהּ מְבָרֵךְ וְכוּ', שֶׁמּוּבָן שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁרוֹאִין אוֹתָהּ צְרִיכִין לְבָרֵךְ, רַק שֶׁבַּפּוֹסְקִים מְבֹאָר שֶׁכְּשֶׁהִיא מְכֻסָּה בַּעֲנָנִים לֹא יְבָרְכוּ, וְהוּא דָּבָר אֱמֶת וּמוּבָן בְּוַדַּאי, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹאִין אוֹתָהּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁהָעֲנָנִים סְבִיבָהּ וְהִיא נִרְאֵית מִתּוֹךְ עָנָן קָלוּשׁ, בְּוַדַּאי מְחֻיָּבִים לְקַדְּשָׁהּ וְכַמְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ שָׁם (בְּסִימָן תכו), אִם יֵשׁ עָלֶיהָ עָנָן קָלוּשׁ וְכוּ' וְאֵיךְ נוֹכַל לְהַחְמִיר, בִּפְרָט כְּשֶׁהַזְּמַן דָּחוּק, לִדְחוֹת מִצְוָה כָּזֹאת בִּשְׁבִיל דִּקְדּוּק קַל וּבֶאֱמֶת זֶה הַטָּעוּת נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת גֹּדֶל חֲבִיבַת הַמִּצְוָה שֶׁיִּקָּרֶה מְאֹד אֵצֶל יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהִיא מְרַמָּזֶת עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲתִידִין לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ, עַל-כֵּן הַכֹּל חֲפֵצִים שֶׁתִּהֶא זֹאת לְגַמְרֵי, אֲבָל לֹא כִּוְּנוּ יָפֶה בָּזֶה, כִּי הֵם שׁוֹכְחִים שֶׁאָנוּ עַתָּה בָּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל וְהַחֹשֶׁךְ, בִּפְרָט עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֲלֶה שֶׁהַגָּלוּת, בִּפְרָט גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ מִתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט מְאֹד מְאֹד בְּכָלָל וּבִפְרָט עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל-כֵּן עַתָּה כָּל הַמְּאוֹרוֹת אֵינָם מְאִירִין כָּרָאוּי, כִּי מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָשְׁכוּ הַמְּאוֹרוֹת, כִּי אָז נֶאֱמַר (שָׁם יג), "חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְיָרֵחַ לֹא יַגִּיהַּ אוֹרוֹ" וְאָנוּ מְחַיִּין עַצְמֵנוּ בְּמַעַט דְּמַעַט אוֹר הַמֵּאִיר עָלֵינוּ מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ אֲפֵלָה הַזֹּאת וְעַל-כֵּן בְּכָל הַמִּצְוֹת וּבְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת אִם נִרְצֶה חַס וְשָׁלוֹם, לְהַמְתִּין עַד שֶׁנּוּכַל לְקַיֵּם הַמִּצְוָה בִּבְהִירוּת וּבְזִכּוּת וּבְצַחוּת גָּדוֹל כָּרָאוּי כְּבָר בָּטְלָה כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּוַדַּאי אֵין בְּיָדֵינוּ לְקַיֵּם שׁוּם מִצְוָה בִּשְׁלֵמוּת

עַתָּה בְּכָל הַדִּקְדּוּקִים וְהַפְּרָטִים, וּבִפְרָט בְּזַכּוּת וְצַחוּת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא הָעִקָּר, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ צְרִיכִין לְקַיֵּם כָּל הַמִּצְוֹת כְּפִי מַה שֶּׁנּוּכַל, וְרַק בָּזֶה אָנוּ מְחַיִּין עַצְמֵנוּ וּמְשִׁיבִין נַפְשֵׁנוּ בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, בִּפְרָט כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ כָּל אֶחָד מְרִירַת נַפְשׁוֹ וְנִגְעֵי לְבָבוֹ וְכוּ', עַל-כֵּן בְּוַדַּאי חָלִילָה לָנוּ לִמְנֹעַ מִמִּצְוַת בְּרִכַּת הַלְּבָנָה בִּשְׁבִיל דִּקְדּוּקִים הַנַּ"ל, רַק לְקַיֵּם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא וּפוֹסְקִים שֶׁמְּבֹאָר שֶׁחַיָּבִים לְקַדְּשָׁהּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאִין אוֹתָהּ מִתּוֹךְ עָנָן קָלוּשׁ וְכַנַּ"ל וְעַיִן הֵיטֵב בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּבְמַה שֶּׁעָזְרָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבָאֵר וּלְחַדֵּשׁ בָּהֶם, מְבֹאָר וּמוּבָן הֵיטֵב שֶׁעַתָּה כָּל קִיּוּמֵנוּ וְחִיּוּתֵינוּ הוּא רַק עַל-יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁאָנוּ חוֹטְפִין מִתּוֹךְ הֶעָנָן וְהַחשֶׁךְ וְכוּ', וְהֶבֵן הֵיטֵב הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כִּי יֵשׁ בָּזֶה הָרְבֵּה לְדַבֵּר הַנּוֹגֵעַ לְכָלַל קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וּבִפְרָט לְהַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה, לְהַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ אִם יִרְצוּ עוֹד לְדַקְדֵּק וּלְהַחְמִיר בְּחֻמְרוֹת יְתֵרוֹת, יְכוֹלִים לְהִכָּשֵׁל וְלִפֹּל עַל-יְדֵי זֶה יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הָרַבֵּה בָּזֶה:

חלק ז

וְנַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה לֹא הִקְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל מִסְפַּר אַרְבָּעָה קְרוּאִים שֶׁבְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹל הַמּוֹעֵד, כִּי, אַדְרַבָּא, עִקַּר תִּקּוּן הַקְּרִיאָה הוּא רַק בְּחִינַת אַרְבַּע, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הִקְשׁוּ רַק עַל שְׁאָר הַמִּסְפָּרִים כְּנֶגֶד מִי הֵם, וְהֵשִׁיבוּ, שֶׁבְּיוֹם טוֹב הוּא כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּבְשַׁבָּת כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי עִקַּר הַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁיִּזְכֶּה הַמֶּלֶךְ הָאֱמִתִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְכָל סְמוּכִים אֵלָיו בְּיוֹתֵר, שֶׁהֵם רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, הֵם יִזְכּוּ בְּיוֹתֵר לִנְפְלָאוֹת נְעִימַת הַשִּׁיר הַזֶּה וּמֵהֶם יְקַבְּלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד כְּפִי קִרְבּוֹ לְרוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ קְרִיאַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הַשִּׁירָה כַּנַּ"ל כְּנֶגֶד רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעָה וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ שֶׁשְּׁלֹשָׁה שֶׁבָּחֹל הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה שׁוֹמְרֵי הַסַּף, כִּי בְּחֹל בְּוַדַּאי רְחוֹקִים מִשִּׁיר הַזֶּה שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר רַק בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא גַּם כֵּן יוֹם טוֹב, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב שֶׁכָּל עִנְיַן שְׁבִיתָתוֹ וְטוּבוֹ יִהְיֶה הַשִּׁיר הַזֶּה, אֲבָל בַּחֹל רְחוֹקִים מִזֶּה, רַק צְרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ בַּחֹל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לְקְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב בִּבְחִינַת מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ' וְאָז כָּל עִקַּר תִּקּוּן הַקְּרִיאָה הוּא בְּכֹחַ הַבַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן הַשָּׁלֹשׁ מֹחִין עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ' עַל-כֵּן עִקַּר הַקְּרִיאָה אָז, הוּא רַק בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין הַנַּ"ל שֶׁנִּזְכֶּה בְּכֹחַ הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיוּ שְׁלֹשָׁה מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת כְּנֶגֶד הַתֵּאָוָה הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן תִּקְנוּ בָּהֶם שְׁלֹשָׁה

קְרוּאִים כְּנֶגֶד שִׁלְשָׁה שׁוֹמְרֵי הַסַּף, שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַסַּף וְהַפֶּתַח שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בָּהֶם זָר, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַשִּׁלְשָׁה מֹחִין שֶׁיִּהְיוּ מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי הִרְהוּרֵי הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל, שֶׁלֹּא יִכָּנֵס זָר בְּבֵית ה', שֶׁהֵם הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, בִּבְחִינַת (בְּרָכוֹת לג) כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַתּוֹרָה שֶׁתִּקְּנוּ לִקְרֹא בְּצִבּוּר, בָּרְכָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ אֲפִלּוּ אִם כְּבָר בֵּרַךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה בַּבֹּקֶר, כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בַּצִּבּוּר הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז נִמְשַׁךְ רוּחַ נְבוּאָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּבְרוּרָה שֶׁהָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ בְּחִינַת נְבִיאֵי שֶׁקֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת מְנַחֲשִׁים וּמְעוֹנְנִים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵם מִתְבַּלְבֵּל הַמְדַמֶּה יוֹתֵר וּבָאִים לִכְפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ תְּחִלָּה וְסוֹף כְּשֶׁקּוֹרִין בַּתּוֹרָה, שֶׁמְּבָרְכִין, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁמּוֹדִיעִין וּמְפָרְסְמִין שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלָּנוּ לֹא נִמְשְׁכָה חַס וְשָׁלוֹם, מִשֵּׂכֶל אֱנוֹשִׁי, אֲפִלּוּ מִשֵּׂכֶל אֱנוֹשִׁי שֶׁל גְּדוֹלֵי גְּדוֹלֵי הַמְחַקְּרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים, אוֹ שֶׁל הַמְנַחֲשִׁים וְהַמְעוֹנְנִים וְכוּ', רַק שֶׁתּוֹרָתֵנוּ הִיא תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁנִּמְשְׁכָה רַק מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּנְבוּאָה בְּרוּרָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ, הַיְנוּ שֶׁמּוֹדִיעִים שֶׁבָּנוּ בָּחַר מִכָּל הָעַמִּים שֶׁמְּקַבְּלִים נִימוּסֵיהֶם וְתוֹרוֹתֵיהֶם מֵהַחֲכָמִים וְהַמְנַחֲשִׁים הַנַּ"ל, אֲבָל כָּל תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה נָתַן לָנוּ רַק עַל-יְדֵי שֶׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, כִּי אָנוּ מֻבְחָרִים וּמֻבְדָּלִים מֵהֶם וּמִדֵּעוֹתֵיהֶם, כִּי כָּל תּוֹרָתֵנוּ הִיא תּוֹרַת מֹשֶׁה אֱמֶת שֶׁנִּתְּנָה רַק עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה אֲמִתִּית שֶׁמְּבָרֵר הַמְדַמֶּה וְכוּ' וְזֶהוּ שֶׁמְּבָרְכִין לְאַחֲרֶיהָ, אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ, שֶׁעִקַּר תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, תּוֹרַת אֱמֶת, שֶׁנָּתַן לָנוּ, הוּא לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם, שֶׁהוּא קִבּוּל הַשֵּׂכֶל שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁעִקָּרוֹ הוּא הַשִּׁיר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שִׁיר פְּשׁוּט, כְּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ וּמְרֻבָּע שֶׁנִּזְכֶּה בְּעֵת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִינוּ לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁכָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁקִּבַּלְנוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה אֲמִתִּית וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה צְרִיכִין לַעֲמֹד בְּאֵימָה וְיִרְאָה וְרֶתֶת וְזִיעַ כְּאִלּוּ נִתְּנָה עַכְשָׁיו מִמֻּשׁ, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר הוּא לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת נְתִינַת הַתּוֹרָה מִמֻּשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא קַמָּא פב) שֶׁקְּרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי תִּקְּנוּ מֵחֲמַת שֶׁהָלְכוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים וְכוּ' כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תּוֹרָה שְׁלֹשָׁה יָמִים דַּיְקָא, כִּי הָעִקָּר הוּא לְתַקֵּן הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין שֶׁיִּהְיוּ שְׁלֹשׁ מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה שֶׁל מִשְׁגָּל וְכוּ', כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת, שֶׁהוּא הַמּוֹחַ הַשְּׁלִישִׁי מֵהַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין חָכְמָה בִּינָה דַּעַת שֶׁצְּרִיכִין לְזַהֵר בְּיוֹתֵר לְבַלְּי לִפְגֹּם בּוֹ כְּלָל כִּי כָּל הַפְּגָמִים הֵם עַל-יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת בִּבְחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע שֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעִקַּר הַפְּגָם הָיָה בְּהַדַּעַת, כַּמּוּבָא וּמְשָׁם, הַיְנוּ מֵהַדַּעַת, הוּא עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבָה הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁיּוֹדֵעַ בְּבֵרוּר הָאֱמֶת שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְלַחֲשֹׁב מַחְשָׁבוֹת חוּץ וְעַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ לְהַתְחִיל לִכְנֹס בְּטוֹעֲן וְנִטְעָן כְּלָל וְכוּ' (וְכַמּוּבָא בְּסֵפֶר הָא"ב, אַל תִּכָּנֵס עִם פִּתּוּיֶךָ בְּטוֹעֲן וְנִטְעָן וְכוּ') וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים , שֶׁהָעִקָּר לְבַלְּי לְהַתְחִיל לַחֲשֹׁב כְּלָל וּכְלָל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי הַחָכְמָה וְהַתְּבוּנָה מְחֻיָּבִין לְבַטֵּל הַתַּאֲוָה וְכוּ', אֲבָל מֵרִבּוּי פְּגַם הַמֹּחִין, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר עִם חָכְמָה וּתְבוּנָה לְבַטְּלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁיּוֹדֵעַ סוֹף הַדָּבָר אַחַר כָּל הַחֲקִירוֹת וְהַתְּבוּנוֹת שֶׁכָּךְ הוּא הָאֱמֶת, וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין עוֹד לַחֲשֹׁב בָּזֶה כְּלָל וְכַנַּ"ל וְגַם בְּעִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הָעִקָּר הוּא הַדַּעַת שֶׁיּוֹדֵעַ הָאֱמֶת בִּלְבָבוֹ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ' בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת כְּלָל רַק כְּפִי מַה שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבֵּרְרוּ לָנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעִקָּרָהּ הִיא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא רוּחַ נִבוּאָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ יוֹדְעִים בִּידִיעָה בְּרוּרָה כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁעִקַּר הַיְדִיעָה הַבְּרוּרָה הָאֲמִתִּית הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ ב), "וְאַרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעְתְּ אֶת ה'" וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דְּבָרִים ד), "וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים" וּכְתִיב (דִּבְרֵי הַיָּמִים א ח), "דַּע אֶת אֱלֹקֵי אָבִיךָ", שֶׁפֵּרוּשׁוֹ הוּא הַיְדִיעָה הַבְּרוּרָה, שֶׁהִיא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ, כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ, בִּפְרָט בִּדְבָרֵינוּ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ (דְּבָרִים ד), "אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים" 'לָדַעַת' דַּיְקָא, כִּי זֶה הַפְּסוּק נֶאֱמַר שָׁם אַחַר שֶׁהֶאֱרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת כָּל הַמּוֹפְתִים נוֹרָאִים וְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהִכְנִיס בָּהֶם בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' וּבְמַתַּן תּוֹרָה וְכוּ' וְאָמַר לָהֶם, שֶׁעַתָּה, אַחַר כָּל מַה שֶׁרְאִיתֶם רָאוּי לָכֶם לָדַעַת בִּידִיעָה בְּרוּרָה בְּלִי שׁוּם חֲקִירָה עוֹד כְּלָל כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכַנַּ"ל כִּי מֹחַ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הַדַּעַת, עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה מְאֹד וְיוֹרֵד עַד לְמַטָּה מַטָּה מְאֹד, כַּמּוּבָן לְמַשְׂכִּיל בְּסִפְרֵי קַבָּלָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַדַּעַת בִּבְחִינַת כֶּתֶר, כַּמּוּבָא:

חלק יב

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הוּא שְׁמִירַת הַדַּעַת שֶׁיּוֹדֵעַ אֲמִתַּת סוֹף הַדָּבָר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ מִכָּל תִּקֶּלֶף מְצוּלוֹת יָם הַשּׁוֹטְפִים עַל הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהָעִקָּר לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ הוּא עַל-יְדֵי פְּנִימִיּוּת הַדַּעַת שֶׁיּוֹדֵעַ הָאֱמֶת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְאָסַר לָנוּ בְּתוֹרָתוֹ לְהַרְהֵר וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה יוֹדֵעַ לִבְלִי לְהַתְחִיל לַחֲשֹׁב כְּלָל וְכוּ' וּמַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ מֵמֵילָא שֶׁרוֹדְפִין אַחֲרָיו הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת בְּעַצְמָן, אַל יִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל וְיַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ וְאַל יִסְתַּכֵּל לַאֲחוֹרָיו כְּלָל, וְכַמּוּבָא מִזֶּה הָרִבְּה בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה, רַק שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִין בְּעַצְמוֹ אֵיךְ לִבְרֹחַ עַל-יְדֵי הַדַּעַת מִכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל וְעַל-פִּי דְּרָכָיו עֲצוֹתָיו וְהִתְחַזְּקוּתוֹ שֶׁמְּשִׁיב כָּל נֶפֶשׁ בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית:

חלק יג

וְעִקַּר שְׁמִירַת הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּתְּנָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כַּמּוּבָא, כִּי הוּא הוֹדִיעַ לָנוּ תַּכְלִית סוֹף הַדַּעַת הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וּלְבַלּוֹת יְמֵינוּ עַל זֶה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל רָע וְזוֹכִין לְמַה שֶּׁזּוֹכִין עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ' וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִשְׁמָרִין הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין, שֶׁהָעִקָּר הוּא מֹחַ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הַדַּעַת וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וּכְבָר מְבֹאָר, שֶׁעִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר בְּנִגּוּן וּבְטַעֲמִים, הוּא לְעוֹרֵר וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת נְתִינַת הַתּוֹרָה, כִּי צָרִיךְ בִּשְׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה לַעֲמֹד בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וְכוּ' כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִתְּנָה בְּסִינַי וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל (בְּאוֹת יו"ד וְכוּ') וְעִקַּר הַדִּבּוּר כְּדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְעֵת שֶׁיִּהְיוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה חֲדָשִׁים אֲצָלֵנוּ בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִתְּנוּ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה הַתּוֹרָה מִתְּחִלָּה בְּסִינַי, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (שְׁמוֹת יט), "בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינַי" שֶׁנֶּאֱמַר "הַזֶּה" וְכוּ', שֶׁיִּהְיוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה חֲדָשִׁים עָלֶיךָ כְּאִלּוּ "הַיּוֹם" נִתְּנוּ וְכֵן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמִקּוֹמוֹת הַרְבֵּה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם" בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים וְכֵן הָרִבְּה כִּי אוֹרָיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי עִקַּר כְּלַל הָעֲבוֹדָה הוּא לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, לְהַגְדִּיל וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת (מַלְאָכִי א) בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ט), "וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ" וְכֵן בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה וְכַמּוּבָא הַרְבֵּה מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַשִׁ"י וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה תּוֹרָה, שֶׁהִיא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת נִזְכֶּה לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְגַדֵּל וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בָּרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים כח), "לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְכוּ' לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה וְכוּ'". וְעַל-כֵּן בְּתַחִלַּת שְׁלִיחוּת מֹשֶׁה לְהוֹצִיא

אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאַל מֹשֶׁה תֵּכֶף (שְׁמוֹת ג), "וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם" וְהוֹדִיעוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְכוּ'":

חלק טו

וְזֶהוּ (נֶחֱמְיָה ט) "וַתֵּרֶא אֶת עֳנִי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וְאֶת זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל יַם סוּף וַתִּתֵּן אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּפַרְעֹה וְכוּ' כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה", שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, עָשָׂה לְעַצְמוֹ שֵׁם עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּמַתַּן תּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְזֶהוּ, "וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה", 'כְּהַיּוֹם הַזֶּה' דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַמְשִׁיךְ הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה", 'כְּהַיּוֹם הַזֶּה' דַּיְקָא, שֶׁעֲשִׂיַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת 'כְּהַיּוֹם הַזֶּה' שֶׁנֶּאֱמַר עַל כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:

חלק טז

וְכָל זֶה זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַנִּגּוּן הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת כָּל אֶחָד בִּבְחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָפְךְ עֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְהוֹסִיף בָּהֶם רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ וְכוּ', שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ הַרְבֵּה וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק הַבַּעַל כֹּחַ הַזֶּה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וַאֲזַי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל כֹּחַ דְּקְדֻשָּׁה מֵהַצַּדִּיק הַזֶּה, כְּמוֹ כֵן מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁתִּתְיֶה הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה אֲצִלּוֹ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ (כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) וְזֶהוּ, "וְאֶת זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל יַם סוּף וַתִּתֵּן אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּפַרְעֹה וְכוּ'". כִּי כָּל קְרִיעַת יַם סוּף וְהָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁנָּתַן בְּפַרְעֹה וְכוּ' הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, "וַיְפַלֵּל", שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת, וְ'הַשְׁלֵךְ לִ'פְנֵי פַּ'רְעֹה יְ'הִי לְ'תַנִּין וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיִּהְיוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה אֲצִלּוֹ בְּכָל יוֹם כְּחֲדָשִׁים וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה, "וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם 'כְּהַיּוֹם הַזֶּה'", כִּי עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּהַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁהוּא כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו וְכַנַּ"ל,

שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עָשָׂה כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל:

חלק יז

הַכְּלָל, שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל עַצְמוֹ וְלַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי, כָּל תַּקָּנָתוֹ שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּבְרִיָּה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ וּבְפוֹסְקִים לְעִנְיַן כָּל בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר שֶׁמְּבָרְכִין בְּכָל יוֹם, שֶׁכֻּלָּם הֵם בִּשְׁבִיל שֶׁנַּעֲשָׂה כִּבְרִיָּה חֲדָשָׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין, הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים וְכוּ' וְכֵן שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְכוּ' וְכֵן, הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּשָׁמָה, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל וְכוּ' וְעַל-כֵּן אֵיךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הָעֲבוֹדָה שֶׁעוֹסֵק בְּכָל יוֹם חֲדָשָׁה אֶצְלוֹ לְגַמְרֵי, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיךְ שֶׁהוּא כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, הוּא עוֹשֶׂה כַּמָּה מִצְוֹת בְּכָל יוֹם, כִּי מַנִּיחַ צִיצִית וּתְפִלִּין וְאוֹמֵר בִּרְכַּת הַשַּׁחַר וּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, וְהַרְבֵּה אוֹמְרִים תְּהִלִּים וְלוֹמְדִים תּוֹרָה מְעַט אוֹ הַרְבֵּה, אַךְ הָעִקָּר שֶׁיִּרְאֶה לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁזֶּה הַיּוֹם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ עֲדַיִן לֹא הָיָה בָּעוֹלָם, וְכֵן לֹא יִהְיֶה עוֹד יוֹם הַזֶּה בָּעוֹלָם. וְהָעֲבוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין בָּזֶה הַיּוֹם הִיא חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי, וְרַק הָאָדָם שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה (וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּ"שִׁעֲרֵי צִיּוֹן" הַשַּׁיָּךְ לְיוֹם ו), כִּי עָלֶיךָ נָפַל חוֹבַת הַיּוֹם וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּעֲשָׂיו מְקֻלְקָלִין הַרְבֵּה וְכוּ', וּכְבָר נִכְשַׁל בְּמַעֲשָׂיו פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה הַיּוֹם הוּא חָדָשׁ לְגַמְרֵי וְיָכוֹל גַּם מִמְּקוֹמוֹ שֶׁהוּא שָׁם לְהַגְדִּיל וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי (מַלְאָכִי א), בְּכָל מָקוֹם דַּיְקָא, אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַטְּמֵאִים לְגַמְרֵי שֶׁל הָעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת קי) עַל פָּסוּק זֶה, מִכָּל שֶׁכֵּן אִישׁ הִישְׂרְאֵלִי, אֲפִלּוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, מֵאַחַר שֶׁעַתָּה כַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם וְרוֹצֶה עַתָּה לְהָנִיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין וּלְהִתְפַּלֵּל וְכוּ' שֶׁבְּוַדַּאי הוּא מְגַדֵּל וּמְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחָדָשׁ כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁזֹּאת הָעֲבוֹדָה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׂלִים שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף וְכוּ' וַאֲפִלּוּ נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּגַן עֵדֶן הָעֶלְיוֹן אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׂלִים הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת, כִּי לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְכוּ', "כִּי בַּמֵּתִים חָפְשִׁי" כְּתִיב, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר חִזְקִיָּהוּ (יְשַׁעְיָה לח), "חַי חַי הוּא יוֹדוּךָ כָּמוֹנִי הַיּוֹם אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמִתֶּךָ", 'כָּמוֹנִי הַיּוֹם' דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי הַיּוֹם בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה פְּחוּתָה מֵאַחַר שֶׁאֲנִי חַי, אֲנִי דַּיְקָא צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לְךָ אַדְּרַבָּא, כָּל מַה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא גָּרוּעַ וּמְקֻלְקָל בְּיוֹתֵר, עַל יָדוֹ דַּיְקָא יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת כַּד אָתֵי יִתְרוֹ וְכוּ' כְּדֵין אִסְתְּלַק וְאִתְיְקַר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן יוד חֵלֶק א) שֶׁעִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מִתְקָרְבִים וְכוּ'. וּמֵבִיא שָׁם מַאֲמָר זֶה שֶׁל הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכֵן

בְּמָקוֹמוֹת הַרְבֵּה. וְזֶהוּ (נְחֶמְיָה ט), "כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה", שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי מַה שֶׁהֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וְכָבְשׁוּ אוֹתָם בְּגָלוּת מַר כָּזֶה בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא 'וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה' כִּי כָּל מַה שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם בְּיוֹתֵר, כְּשֶׁהָאָדָם חָזָק בְּדַעְתּוֹ מְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכֹחוֹ שֶׁל הַבַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל, אֲזַי, אַדְרַבָּא, נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה בְּבְחִינַת נֶרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר עַל יָדוֹ דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וּבִשְׁבִיל זֶה תִּקְּנוּ לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהַנְּבִיאִים לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה בְּצִבּוּר כְּדֵי לְהַזְכִּיר אוֹתָנוּ בְּכָל פַּעַם מַתַּן תּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁנְּזַכֶּה לְקַבֵּל עָלֵינוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֻחָדָשׁ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁבּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהָלְכוּ שִׁלְשָׁה יָמִים וְכוּ', תִּקְּנוּ לִקְרוֹת בְּצִבּוּר גַּם בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי, כִּי רָאוּ שֶׁאֵין מַסְפִּיק לְהַזְכִּיר בְּשַׁבָּת לְבַד עַל כָּל יְמוֹת הַשַּׁבָּת, עַל-כֵּן תִּקְּנוּ לִקְרוֹת גַּם בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי, לְהַזְכִּיר בְּתוֹךְ כָּל שִׁלְשָׁה יָמִים מַתַּן תּוֹרָה בְּסִינַי שֶׁנִּתְּנָה לִשְׁלִשָּׁה יָמִים, כִּי הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר (אִיּוֹב לג), כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּעָבְרוּ עַל כָּל אָדָם עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת הַרְבֵּה מְאֹד וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הִתְחַדְּשׁוּת הַנַּ"ל, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא יוֹם וָלַיְלָה אוֹר וְחֹשֶׁךְ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַאֲפִיל וּמֵאִיר בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (דְּבָרִים כט), "אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם וְכוּ'", שֶׁנֶּאֱמַר אַחַר הַתּוֹכָחוֹת, כַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא מַאֲפִיל וּמֵאִיר, כָּךְ עָתִיד לְהַאֲפִיל וּלְהָאִיר לָכֶם וְכָל הַתּוֹכָחוֹת וְכוּ', הֵן הֵן הַמַּצִּיבִין אֶתְכֶם וְכוּ' כִּי לְעוֹלָם יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה וְגוֹמֵר בְּרַחֲמָיו תָּמִיד כִּרְצוֹנוֹ וְעַל-כֵּן יְחַיֵּנוּ מִיּוֹמַיִם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִימֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (פֶּרֶק צא) עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית מב), "וַיֹּאמֶר לָהֶם יוֹסֵף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְכוּ'", שֶׁלְּעוֹלָם אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁהֶה הַצַּדִּיקִים בְּצָרָה שְׁלֹשָׁה יָמִים וְכוּ'. וְכֵן לְדָוִד וּלְיוֹנָה וְכוּ', כִּי הוּא יַכְאִיב וְיַחֲבֹשׁ יִמְחַץ וְיָדָיו תִּרַפֶּאנָה וּכְתִיב (שְׁמוּאֵל א ב), "ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיַּעַל" (וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסוֹף הֲלָכָה זֹאת) וּבִשְׁבִיל כָּל זֶה קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּצִבּוּר בְּנִגּוּן וּבִטְעָמִים בְּכָל שְׁלֹשָׁה יָמִים, כְּדֵי לְהַזְכִּיר אוֹתָנוּ בְּתוֹךְ כָּל שְׁלֹשָׁה יָמִים יוֹם מַתַּן תּוֹרָה בְּסִינַי לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים וְכוּ', כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכִּיר בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁתִּהְיֶה הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה אֶצְלֵנוּ מֻחְדָּשׁ, שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ, מָקוֹם שֶׁמַּפְסִיקִין בְּשַׁבָּת בְּשַׁחֲרִית מִשָּׁם מַתְחִילִין בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וּבְשֵׁנִי וּבַחֲמִישִׁי וּבְשַׁבָּת הַבָּאָה וְדִין זֶה הוּא מֵהַמִּשְׁנָה (מְגִלָּה פֶּרֶק ג') שֶׁשָּׁנוּ שָׁם, בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וּבְשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי קוֹרִין כְּסִדְרָן וְאֵין עוֹלִים לָהֶם מִן הַחֶשְׁבּוֹן וְהוּא פְּלוּגְתָּא

בַּגְּמָרָא בֵּין רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה, וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִתְּחִלַּת הַסֵּדֶר בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וּבְשֵׁנִי וּבַחֲמִישִׁי וּבַשַּׁבָּת הַבָּאָה:

וּבָזֶה מְרַמְּזִין לָנוּ כָּל הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁשָּׁאַל מֹשֶׁה (שְׁמוֹת ג), "הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מָה אוֹמַר אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹּאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם וַיֹּאמֶר עוֹד וְכוּ'". וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מֻדְקָדָק הַלָּשׁוֹן שֶׁשָּׁאַל וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מָה אוֹמַר אֲלֵיהֶם? הָיָה לוֹ לִשְׁאֹל כְּפִשׁוּטוֹ שֶׁיּוֹדִיעוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כְּדֵי שֶׁיּוֹדִיעוֹ לְיִשְׂרָאֵל, וּמַהוּ הַלָּשׁוֹן 'מָה אוֹמַר אֲלֵיהֶם', שֶׁנִּרְאֶה בָּזֶה אֲמִירָה וְשִׂיחָה וּפִלְפּוּל נָאֶה, שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהָשִׁיב לָהֶם תְּשׁוּבָה מְקֻבֶּלֶת עַל שְׁאֵלָתָם הַגְּדוֹלָה? וְגַם קָשֶׁה עַל גּוּף הַשְּׁאֵלָה, 'וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ', הֲלֹא כְּבָר הוֹדִיעָם מִשְּׁמוֹ, כַּמּוּבָא בָּזֶה הַפְּסוּק בְּעַצְמוֹ, שֶׁהִזְכִּיר, "וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם", וְכִי אֵינוֹ מַסְפִּיק זֶה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם?! גַּם הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ מוּבָן הֵיטֵב שֶׁהֵשִׁיב לוֹ, "אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה", וְאַחַר כָּךְ אָמַר לוֹ עוֹד הַפַּעַם אֶהְיֶה, מַהוּ עִנְיָן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֶהְיֶה?! וְגַם הֲלֹא הַשֵּׁם אֶהְיֶה הַקָּדוֹשׁ אֵינוֹ עִקַּר הַשֵּׁם שֶׁצִּוָּה עָלֵינוּ לְהַזְכִּירוֹ לְעוֹלָם, כִּי עִקַּר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין תָּמִיד הוּא שֵׁם הָוָיָה בְּכִנּוּי אדנ"י, וּכְמוֹ שֶׁסִּיֵּם שָׁם בְּעַצְמוֹ, "וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וְכוּ' ה' אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם וְכוּ'" עַד, "זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר", הֲרֵי צִוָּה בְּפֵרוּשׁ שֶׁעִקַּר שְׁמוֹ לְעוֹלָם הוּא שֵׁם הָוָיָה בָּרוּךְ הוּא, וּמַה זֶּה שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ תֵּכֶף זֶה הַשֵּׁם, רַק אָמַר לוֹ תְּחִלָּה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֶהְיֶה?! אַךְ חָדָא קַשְׁיָא מִתֹּרֶצֶת בַּהֲבָרָתָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ שְׁאֵלַת מֹשֶׁה שֶׁדִּקְדֵּק בִּלְשׁוֹנוֹ וְהֶאֱרִיךְ בִּשְׁאֵלָתוֹ, הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ, וְלֹא יַסְפִּיק לָהֶם מַה שֶּׁאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם, עַל-כֵּן אֲנִי שׁוֹאֵלְךָ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם? כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ לָהֶם כַּוָּנָה עֲמֻקָּה בִּשְׁאֵלָתָם, מַה שְּׁמוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר אָמַרְתִּי לָהֶם 'אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם' וְעַתָּה הֲשִׁיבֵנִי נָא, מָה אֹמַר וְאָשִׁיב לָהֶם עַל שְׁאֵלָתָם הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת? וְהֵשִׁיב לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּחִלָּה, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ הוֹדִיעַ עִקַּר שְׁמוֹ, שֶׁהוּא שֵׁם הָוָיָה בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא שְׁמוֹ לְעוֹלָם וְכוּ':

וְהָעִנְיָן עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל, שֶׁעִקַּר הַעֲצָה לְקִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא לְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ וּבְשִׂכְלִיל זֶה הַזְּהִירָם בַּתְּחִלַּת נְתִינָתָהּ שֶׁיִּהְיוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּעֵינֵיהֶם כְּבָכָל יוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִתְּנָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק, "בַּיּוֹם הַזֶּה וְכוּ'" וְכַנַּ"ל כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וּלְהַכְנִיס קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם זֶה קָשֶׁה וְכָבֵד מִן הַכֹּל, כִּי יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה (קִדּוּשִׁין ל) וּצְרִיכִין לָזֶה עֲצוּת עֲמֻקּוֹת מְאֹד מְאֹד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל יוֹם וְיוֹם וְזֶה עִקַּר הַוִּכּוּחַ וְהַפִּלְפּוּל הָאָרֹךְ שֶׁהָיָה בֵּין מֹשֶׁה וּבֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים שֶׁמֵּאָז מֹשֶׁה בִּשְׁלִיחוּתוֹ, כִּי כָּל עִקַּר קֹטֶב טַעֲנוֹתָיו הָיָה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי הַחוֹלְקִים שֶׁמְּעַרְבְּבִין הָעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּתָן וַאֲבִירָם, וְיֵצֶר לֵב הָאָדָם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד רַע מִנְּעוּרָיו, וְעַל-כֵּן אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיְּקַלְקְלוּ בְּכָל פַּעַם, וּכְמוֹ שֶׁרָמַז לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּפָסוּק (שְׁמוֹת ג), "רָאֹה רָאִיתִי וְכוּ'" רוֹאֶה אֲנִי שֶׁסּוֹפָן לַחֲטֹא, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שְׁמוֹת רַבָּה פָּרָק ג) וְעַל-כֵּן לֹא רָצָה לְהַתְחִיל לֵילֵךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם), "שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי מַכְנִיסָם לָאָרֶץ וְאֵינִי גּוֹאֲלָם לֶעָתִיד וְכוּ' וְכָל זֶה מֵחֲמַת רִבּוּי הַקִּלְקוּלִים שֶׁלָּהֶם אָז וְאַחַר כָּךְ בְּכָל דּוֹר, כִּי אָז בַּמִּדְבָּר נִסּוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עֶשֶׂר נִסְיוֹנוֹת וְכֵן בְּכָל דּוֹר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל אֲרִיכַת הַגָּלוּת וְעַל-כֵּן שָׁאַל, "וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ וְכוּ'? הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר אָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִשְׁאֲלוּ מַה שְׁמוֹ, שֶׁמּוּבָן כַּוָּנָתָם שֶׁאֵין מַסְפִּיק לָהֶם יְדִיעַת הַשֵּׁם הַזֶּה לְבַד שֶׁהוּא אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם, רַק הֵם שׁוֹאֲלִים עֲדַיִן מַה שְׁמוֹ, שֶׁנִּרְאֶה כַּוָּנָתָם בַּמֶּה יִתְקַיֵּם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אֶצְלָם לְעוֹלָם שֶׁיִּזְכְּרוּ אוֹתוֹ תָּמִיד וְלֹא יִשְׁכְּחוּהוּ וְעַל-כֵּן אֲנִי מְבַקֵּשׁ מָה אֹמַר לָהֶם? הֵשִׁיב לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וְכוּ':

וְהָעִנְיָן, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" בְּסִימָן ו, שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינַת אֶהְיֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֵיהֱוֵי שֶׁמַּתְחִיל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, כִּי אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר חָטָאתִי, אֵינוֹ זָךְ בְּלִי פְּנִיָּה וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר עָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה צָרִיךְ גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַשְׁגָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב נִמְצָא, שֶׁאֶהְיֶה מְרַמֵּז שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֵיהֱוֵי כְּאִלּוּ לֹא הָיָה לוֹ עֲדַיִן שׁוּם הֲוָיָה בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ עִקַּר הָעֵצָה לְקִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן הֵשִׁיב לוֹ, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל לְהַזְמִין עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם שֶׁיַּכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה שִׁתֵּי פְּעָמִים, כִּי צְרִיכִין לְהַתְחִיל הַתְחָלָה אַחַר הַתְחָלָה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת אֶהְיֶה הַשְּׁלִישִׁי שֶׁאָמַר לוֹ עוֹד, "כֹּה תֹאמַר וְכוּ' אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם" כִּי אִם תְּדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַנַּ"ל, תִּרְאֶה שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם בִּכְלָל מִשָּׁלֹשׁ מִינֵי תְּשׁוּבוֹת, כִּי בַּתְּחִלָּה מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת אֶהְיֶה אֲנָא זְמִין לְמֵיהֱוֵי וְכוּ' וְאַחַר כְּךָ כָּתַב שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, כִּי אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם אוֹמֵר חָטָאתִי

וְכוּ', גַּם זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּלִי פְּנִיָּה וְכוּ' נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְאַחַר כָּךְ כָּתַב וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ בְּכָל פַּעַם לָשׁוּב עַל הַשָּׁגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב נִמְצָא, שֶׁבְּדֶרֶךְ כְּלָל מַזְכִּיר כָּאן שָׁלֹשׁ תְּשׁוּבוֹת, דְּהַיְנוּ תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּךְ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, מַחֲמַת שֶׁהַתְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה לֹא הָיְתָה עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שְׁנִיָּה. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת וּבְחִינוֹת שֶׁצָּרִיךְ בְּכָל פַּעַם לְהַתְחִיל וְלָשׁוּב עַל תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא הָיְתָה כָּרָאוּי, אֲבָל כָּל זֶה נִכְלָל בִּשְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת, שֶׁהוּא תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִתְחִיל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר כָּךְ מַה שֶּׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לִפֹּל וּמַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, שֶׁמְּבָאֵר שָׁם אַחַר כָּךְ (וְעַיֵּן בִּדְבָרֵינוּ בָּזֶה בְּמָקוֹם אַחֵר) כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שְׁנִיָּה, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם פְּנִיָּה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ עַל הַשָּׁגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, זֶהוּ עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שְׁלִישִׁית וְכָל תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה הַנִּכְלָלִין בְּשָׁלֹשׁ תְּשׁוּבוֹת כַּנַּ"ל הִיא בְּחִינַת אֶהְיֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי, שֶׁצָּרִיךְ לְהַתְחִיל לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֶהְיֶה שֶׁגִּלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה אָז, שֶׁגִּלָּה לוֹ שֶׁיּוֹלִיךְ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדֶרֶךְ זֶה שֶׁיַּתְחִילוּ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וַאֲפִלּוּ אִם אֵין יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת כְּלוּם מִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּפַרְנָסָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן יַתְחִילוּ בְּכָל פַּעַם לְהָכִין וּלְהַזְמִין אֶת עַצְמָם בִּבְחִינַת אֶהְיֶה אָנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי וְכוּ' וְעַל-יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה בְּוַדַּאי יוֹצִיא אוֹתָם מִזֶּהֳמָתָם וְטֻמְאָתָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת וְיִקָּרֵב אוֹתָם לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ:

וְעַל-כֵּן תֵּכֶף אַחַר כָּךְ גִּלָּה לוֹ מִיָּד עִקַּר הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא שֵׁם הַוָּיָה בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹקִים עוֹד כֹּה תֹאמַר וְכוּ' ה' אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם וְכוּ'" כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִם כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּשֵׁם הַוָּיָה בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא עִקַּר וְשֹׁרֶשׁ כָּל הַשָּׁמוֹת כֻּלָּם וְעַל-כֵּן בְּכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וּבְכָל הַתְּפִלּוֹת וּבְכָל הַמִּצְוֹת אָנוּ מְכַוְּנִים הָעִקָּר לְשֵׁם זֶה וְכָל הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי כָּל תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְכֵן לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפּוֹגְמִים עַל-יְדֵי כָּל עֲבֵרָה אוֹ בְּטוּל מִצְוָה, כָּל הַפְּגָמִים וְהַתִּקּוּנִים עִקָּרָם בְּשֵׁם זֶה, כַּמּוּבָן בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת וּתְפִלָּה וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי שֵׁם זֶה, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְקַיֵּם זֶה הַשֵּׁם אֶצְלוֹ לְעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶהְיֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי, שֶׁהוּא לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁגִּלָּה לוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים

אֱהְיֶה, שֶׁהוּא עִקַּר כְּלַל כָּל הָעֲצוֹת וְהַדְּרָכִים וְהַנְּתִיבוֹת לְהִתְקָרֵב לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ עַל עַצְמָן לְהַתְחִיל לְהַזְמִין וּלְהָכִין עַצְמָן בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, אָז דַּיְקָא גִּלָּה לוֹ מִיָּד עִקַּר שֵׁם הָעֶצֶם, שֶׁהוּא שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבּוֹ תָּלוּי הַכֹּל כָּל הַתִּקּוּנִים וְכוּ' וְאָמַר לוֹ, "זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר" כִּי עַתָּה בְּוַדַּאי יִתְקַיֵּם שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִקְדִּים לְגַלּוֹת הָעֵצָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁהִקְדִּים הָרְפוּאָה קֹדֶם לַמַּכָּה כְּדַרְכּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה יג) שֶׁהוּא מַה שֶּׁגִּלָּה לוֹ סוֹד שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים אֶהְיֶה, שֶׁהוּא לְהַכְנִיס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִשְׂאֲרוּ קַיָּמִים בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם בְּכָל הַגָּלֻיּוֹת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּפַרְנָסָה בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכוּ' וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה נִתְקָרְבוּ לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא שָׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא וְיִתְקַיֵּם אֶצְלָם לָנֶצַח בִּבְחִינַת זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְעַתָּה נוּכַל לוֹמַר שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה תִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהַתְחִיל כָּל סֵדֶר וְסֵדֶר שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּכָל שָׁבוּעַ, דְּהַיְנוּ בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וּבְשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי, שֶׁבְּכָל אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים חוֹזְרִים לְאָחוֹרֵיהֶם וּמַתְחִילִין הַסֵּדֶר מִתְּחִלָּתוֹ וְאַחַר כָּךְ בְּשַׁבָּת הַבָּאָה חוֹזְרִים וּמַתְחִילִין הַסֵּדֶר מִתְּחִלָּתוֹ וְגוֹמְרִים אוֹתוֹ. וְכֵן בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁקְּרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר הוּא לְהַזְכִּיר וּלְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם שֶׁיִּתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מַתְחִילִין כָּל סֵדֶר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל שָׁבוּעַ כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֶהְיֶה הַנַּ"ל שֶׁגִּלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה בִּתְחִלַּת הַגְּאֻלָּה שֶׁעִקָּרָהּ הָיָה מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהֵם מְרַמְּזִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל, וְזֶה מְרַמֵּז מַה שֶּׁמַּתְחִילִין הַסֵּדֶר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וּבְכָל פַּעַם חוֹזְרִים וּמַתְחִילִין אוֹתוֹ מֵחָדָשׁ כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֶהְיֶה הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים וּמַתְחִילִין בְּשַׁבָּת הַבָּאָה וְגוֹמְרִים הַסֵּדֶר בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עַל-יְדֵי כָּל אֵלּוּ הַהַתְחָלוֹת הַכְּלוּלִים בַּשָּׁלֹשׁ כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר בִּשְׁלֵמוּת, כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִיתְאֲבִיד, מִכָּל שֶׁכֵּן עוּבְדָא וַעֲשִׂיָּה טוֹבָה שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל פַּעַם שֶׁמַּתְחִילִין בַּעֲבוֹדַת ה' וְכֻלָּם מִתְקָרְבִין וּמִתְקַבְּצִין לְעֶזְרָתוֹ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר עֲבוֹדָתוֹ כָּרָאוּי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאַחַר אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁמַּתְחִילִין הַסֵּדֶר מִתְּחִלָּתוֹ בְּכָל פַּעַם וְאֵין גּוֹמְרִין אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ מַתְחִילִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת וְגוֹמְרִין אוֹתוֹ, כִּי כֵן הַדָּבָר בַּעֲבוֹדַת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל וּמְשֻׁלָּשׁ וּמְרֻבָּע, שֶׁהוּא הַנִּגּוּן הַקָּדוֹשׁ שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְבוּאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים

שָׁם, כִּי שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל וּמְשֻׁלָּשׁ וּמְרֻבָּע הוּא בְּחִינַת שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא בָּאָחוֹרַיִם שֶׁכּוֹתְבִים תְּחִלָּה הַיּוּ"ד, וְאַחַר כָּךְ י"ק, וְאַחַר כָּךְ יק"ו וְכוּ' נִמְצָא, שֶׁחוֹזְרִים בְּכָל פַּעַם לַאֲחוֹרָיו לִתְחִלַּת הַשֵּׁם וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁחוֹזְרִים בְּכָל פַּעַם וּמַתְחִילִין מֵחָדָשׁ (וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיַּסֵּב אֱלֹקִים" בְּסִימָן סב חֵלֶק א, שֶׁהַהַתְחָלָה בְּכָל פַּעַם זֶה בְּחִינַת הַשֵּׁם שֶׁכּוֹתְבִין בָּאָחוֹרַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם) וְכֵן הוּא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ, שֶׁהוּא י' י"ק יק"ו, שֶׁבְּכָל אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים חוֹזְרִים לָאֲחוֹרַיִם לְתְחִלָּתוֹ וְאֵין גּוֹמְרִים הַשֵּׁם, וְאַחַר כָּךְ מַתְחִילִין אוֹתוֹ וְגוֹמְרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרֻבָּע, שֶׁהוּא שֵׁם הֲוָיָה בִּשְׁלֵמוּת, זֶה בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁאַחַר כָּךְ בַּפַּעַם הָרְבִיעִי, שֶׁהוּא בְּשַׁבָּת הַבָּאָה, מַתְחִילִין הַסֵּדֶר וְגוֹמְרִים וְזוֹכִין לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ וּמְרֻבָּע, כִּי פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, נִמְשָׁךְ בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁקּוֹרְאוּ קֹדֶם שַׁבָּת וּמְרֻבָּע נִמְשָׁךְ בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַהַתְחָלָה וְהַגְּמָר וְכַנַּ"ל, וְאָז נִתְקַיֵּם, "זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְכוּ'" וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּסֵדֶר שֶׁל שְׁבוּעַ זֹאת, וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה חוֹזְרִים וּמַתְחִילִים הַסֵּדֶר הַשֵּׁנִי וּמִתְנַהֲגִים בּוֹ כַּנַּ"ל וְכֵן בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת עַד שֶׁגּוֹמְרִים בְּכָל שָׁנָה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מִבְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַכֹּל לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכַנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף שֶׁגּוֹמְרִים אוֹתָהּ בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה, חוֹזְרִים וּמַתְחִילִים אוֹתוֹ מִיָּד בְּרֵאשִׁית, כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וּבְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ וּבְכָל יוֹם וְיוֹם לְהַתְחִיל הַתּוֹרָה, וְכַמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים צְרִיכִין לְהַתְחִיל וְאֵין גּוֹמְרִים וְכָל זֶה כָּלוּל בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֶהְיֶה וְכַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁגּוֹמְרִים כְּפִי הַנִּגּוּן, כֵּן זוֹכִין לְיַחֵד שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

חלק כג

גַּם מְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל שֶׁשֵּׁם אֶהְיֶה הוּא בְּחִינַת שֵׁם יק"ו, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא שֶׁעוֹלִים כָּל אֶחָד כְּמוֹ מִסְפַּר אֶהְיֶה נִמְצָא, שֶׁשִּׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, שֶׁהוּא רַק עַד אוֹת שְׁלִישִׁי מִשֵּׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא, הוּא בִּבְחִינַת אֶהְיֶה, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁקּוֹרִין קֹדֶם שַׁבָּת הַבָּאָה. וְאַחַר כָּךְ בַּשַּׁבָּת הַבָּאָה קוֹרִין כָּל הַסֵּדֶר מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ, וְאָז נִשְׁלָם שֵׁם הֲוָיָה בִּבְחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְעַל-כֵּן בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה כְּשֶׁמְּסַיְּמִין הַתּוֹרָה עוֹסְקִים אָז בְּשִׁיר וְנִגּוּן בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִשִּׂמְחַת הַנִּגּוּן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְעַתָּה מְדֻקְדָּק הֵיטֵב לְשׁוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַמִּשְׁנָה הַנַּ"ל, בְּשֵׁנִי וּבַחֲמִישִׁי וּבְשַׁבָּת בְּמִנְחָה קוֹרִין כְּסִדְרָן וְאֵין עוֹלִין לָהֶם מִן הַחֶשְׁבּוֹן, שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁקִּיּוּם הַתּוֹרָה צְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ, וְאֵין עוֹלִין לָהֶם מִן הַחֶשְׁבּוֹן, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ בִּפְשִׁיטוּת, שֶׁהַקְּרִיאָה שֶׁקּוֹרְאוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וּבְשַׁבָּת בְּמִנְחָה, אֵינוֹ עוֹלֶה לָהֶם מִן הַחֶשְׁבּוֹן כְּלָל כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִילוּ לִקְרוֹת הַסֵּדֶר כְּלָל, רַק צְרִיכִין לְהַתְחִיל בַּשַּׁבָּת הַבָּאָה מִתְּחִלַּת הַסֵּדֶר וְכֵן הוּא מַמָּשׁ לְעִנְיַן הָעֲצָה הַנּוֹרָאָה לְקִיּוּם הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶהְיֶה, לְהַתְחִיל לְהָכִין אֶת עַצְמָם בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַתְחָלוֹת שֶׁמַּתְחִילִין בְּכָל פַּעַם מִתְּחִלַּת הַסֵּדֶר וְאַחַר כָּךְ מַתְחִילִין וְגוֹמְרִין אוֹתוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, וְאֵין עוֹלִין לָהֶם מִן הַחֶשְׁבּוֹן, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְסַלֵּק מַדְּעָתּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה, וְלֹא יַעֲלֶה אָצְלוֹ בְּחֶשְׁבּוֹן כְּלָל כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן מֵעוֹלָם כְּלָל כִּי אִם תַּשְׁכִּיל וְתָבִין בְּעִנְיַן הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל כָּל אֶחָד, עִקַּר נְפִילָתוֹ בְּדַעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ בְּדַעְתּוֹ שֶׁכְּבָר נִסָּה אֶת עַצְמוֹ וְהִתְחִיל קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה' וְנָפַל מִזֶּה וְאַחַר כָּךְ הִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל עוֹד וְנָפַל עוֹד הַפַּעַם וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים, עַל-כֵּן מְסִיתוֹ הַבַּעַל דָּבָר לְיֵאָשׁ אֶת עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי וְאוֹמֵר לוֹ בְּלִבּוֹ, הֲלֹא אַתָּה רוֹאֶה כִּי אֶפֶס תִּקְוָה וְכוּ', כֵּיוָן כָּל זֶה לְמִי שֶׁעוֹסֵק בַּלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל הִתְקָרְבוּת בְּנֵי הַנְּעוּרִים לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַבֵּר לַחֲבֵרִים כְּשֵׁרִים וַאֲמִתִּיִּים תָּמִיד עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל וְלִקְבֹּעַ בְּלִבּוֹ עֲצָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל לְשָׂכֵחַ בְּכָל פַּעַם כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים בְּלִי מִסְפָּר, רַק עַתָּה יַתְחִיל מֵחָדָשׁ לְהָכִין וּלְהַזְמִין אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל הֵן לִצְעֹק אֶל ה' מֵעֹמֶק הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ עַתָּה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, הֵן לְהִתְחִיל לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל וְלַעֲסֹק בְּמִצְוֹת, הֵן לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ בְּמַה שֶּׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי וְכוּ' וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ', וְלַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכוּ' וְכוּ', עַל-יְדֵי כָּל זֶה יִשָּׁאֵר קַיָּם בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה תָּמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאֵין עוֹלִין לָהֶם מִן הַחֶשְׁבּוֹן, שֶׁכָּל הַהַתְחָלוֹת בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה שֶׁהִתְחִיל עַד עַתָּה לֹא יַעֲלֶה לוֹ מִן הַחֶשְׁבּוֹן כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן מֵעוֹלָם:

כִּי זֶה יָדוּעַ לַכֹּל שֶׁאֲפִלּוּ אִם חָטָא כָּל יָמָיו וְשָׁב בָּאַחֲרוֹנָה מוֹחֲלִין לוֹ הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין מ), וְכַמְבֹאָר בְּכָל סִפְרֵי מוּסָר וְכֵן כְּבָר נִמְצְאוּ כַּמָּה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבוֹת בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה עַד סוֹף יְמֵיהֶם, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁשָּׁב בִּימֵי נְעוּרָיו אֵין לְמַעְלָה הֵימֶנּוּ, אֲבָל אִם כְּבָר נִתְרַשֵּׁל, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא שָׁב עַד סוֹף יָמָיו, גַּם כֵּן אַשְׁרֵי לוֹ מַה שֶּׁשָּׁב בְּסוֹף יָמָיו עַל כָּל פָּנִים, אֲבָל עִקַּר הַנְּפִילָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְנָפְלוּ וְכוּ', עִקַּר נְפִילָתָם הוּא מֵחֲמַת שֶׁרָאוּ שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ כַּמָּה

פְּעָמִים וְנָפְלוּ, עַל-כֵּן רוֹצֶה הַבַּעַל דָּבָר לְהַסִּיתָם לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן צָרִיכִין לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַנַּ"ל לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהוּא וִישַׁכַּח מִדַּאֲתוֹ לְגַמְרֵי כָּל מַה שֶׁעָבַר עָלָיו בִּבְחִינַת "וְאֵין עוֹלִין לָהֶם מִן הַחֶשְׁבּוֹן", שֶׁכָּל הַהַתְחָלוֹת שֶׁהִתְחִיל עַד הֵנָּה שֶׁכְּלוּלִים בְּשֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים שֶׁמַּתְחִילִין הַסֵּדֶר בְּכָל שָׁבוּעַ כַּנַּ"ל, כָּל זֶה לֹא יַעֲלֶה לוֹ מִן הַחֶשְׁבּוֹן, כִּי עַתָּה צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי וְכֵן לְעוֹלָם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁל שַׁבָּת, (עַיֵּן בְּהַתּוֹרָה "בְּטַח בַּה'" סִימָן עט חֵלֶק א), שֶׁאָז יַתְחִיל וְיִגְמֹר בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל, כִּי בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל מְרַמְּזִין עַל זֶה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּכָל סֵדֶר שֶׁמַּתְחִילִין שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּכָל שָׁבוּעַ כְּנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים אֶהְיֶה הַנַּ"ל וּבְשַׁבָּת מַתְחִילִין וְגוֹמְרִין כַּנַּ"ל וְדַעַת לְנָבוֹן נָקֵל שֶׁאֲצָל כָּל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת מְרַמְּזִין לוֹ עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיַּתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּכָל שָׁבוּעַ וּבְכָל יוֹם וְיוֹם וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהָיָה לוֹ כַּמָּה וְכַמָּה הַתְחָלוֹת בְּיוֹם אֶחָד, כַּמּוּבָא בִּשְׁבָחָיו הַקְּדוֹשִׁים וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכָה אַחַר כָּךְ לְמַה שֶׁזָּכָה וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת מַפְטִיר שֶׁתִּקְּנוּ לִקְרוֹת בַּנָּבִיא אַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁאָז עִקַּר הַקְּרִיאָה וְהַשַּׁעַם מוּבָא בַּפּוֹסְקִים, כִּי פַּעַם אַחַת גָּזְרוּ שֶׁלֹּא לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה וְהָיוּ קוֹרִין בַּנְּבִיאִים וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ נִתְבַּטְּלָה הַגְּזֵרָה וְנִשְׁאֲרָה הַתַּקָּנָה בִּמְקוֹמָהּ, שֶׁגַּם כְּשֶׁקּוֹרִין בַּתּוֹרָה יִקְרְאוּ אַחַר כָּךְ בַּנָּבִיא מֵעֵין הַפָּרָשָׁה שֶׁהוּא קְרִיאַת הַמַּפְטִיר, הַיְנוּ עַל-פִּי הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה "תִּקְעוּ" הַנַּ"ל, שֶׁבְּכָל דּוֹר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד הָרוֹצֶה לָחוּס עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אַחֲרֵי צַדִּיקִים כְּאֵלֶּה, כִּי כָּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעִקָּרָהּ הִיא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, תָּלוּי בָּזֶה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וּכְבָר בֵּאַרְנוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה קוֹרִין בַּנָּבִיא לְמַפְטִיר, לְהוֹדִיעַ וּלְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הַמְּשָׁכַת קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, עִקָּרָהּ נִמְשָׁךְ בְּכָל דּוֹר עַל-יְדֵי הַנְּבִיאֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁעַל יְדֵיהֶם לֹא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן הַמַּפְטִיר קוֹרֵא בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים מְשׁוּם כְּבוֹד הַתּוֹרָה וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַהַפְטָרָה וְקוֹרֵא בַּנָּבִיא, לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הוּא הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְאֵין נָבִיא רַשַּׁאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר מֵעַתָּה, אַךְ כָּל הַנְּבִיאִים שֶׁאַחֲרָיו לֹא בָּאוּ רַק לְחַזֵּק דִּבְרֵי תּוֹרָה וּלְהַמְשִׁיךְ בֵּרוּר הָאֱמוּנָה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַל-יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלָּהֶם, שֶׁזֶּה אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָפְלוּ בְּעֵת שֶׁמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה

הִתְגַּבְּרוּ וְנָזְרוּ שֶׁלֹּא לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה, כִּי רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ חַס וְשָׁלוֹם הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, נִתְיַעֲצוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים וְעָשׂוּ תַּקָּנָה נִפְלָאָה לִקְרוֹת בַּנְּבִיאִים, כִּי עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַנְּבִיאִים לֹא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה, כִּי הַנְּבִיאִים הֵם מְבָרְרִים הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן גַּם עַתָּה שֶׁנִּתְבַּטְּלָה הַגְּזֵרָה נִשְׁאֲרָה הַתַּקָּנָה בִּמְקוֹמָהּ לִקְרוֹת בַּנְּבִיאִים לְמַפְטִיר, לְהוֹרוֹת שֶׁגַּם עַכְשָׁיו כָּל תִּקְוָתֵנוּ שֶׁתִּתְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְלֹא תִּשְׁתַּכַּח עוֹד הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנְּבִיאִים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר שֶׁהִמְשִׁיכוּ בְּרוּחַ קָדְשָׁם בְּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּרוּר הָאֱמוּנָה וְכֵן עַתָּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כָּל קִיּוּמֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהֵם מְבָרְרִים הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּבִרְכַּת הַמַּפְטִיר וּמְסַפְּרִין בְּשֶׁבַח נוֹרְאוֹת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּוַדַּאי יִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בַּבְּרָכוֹת שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ, צוּר כָּל הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל הַדּוֹרוֹת, הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְהָעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וְהַמְקַיֵּם שֶׁכָּל דְּבָרָיו אֱמֶת וְצֶדֶק וְכוּ' וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם וְכוּ', וְכֵן, עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר וְכוּ' כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְכוּ' כִּי כָּל זֶה נִזְכֶּה עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקוֹל הַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גְּדֻלִּין כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיְרָאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶהוּ בְּחִינַת 'צַדִּיק בְּכָל הַדּוֹרוֹת', כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וְצִדְקָתוֹ בְּכָל הַדּוֹרוֹת עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁעַל יָדָם עִקַּר בְּרוּר הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:

חלק כז

וְזֶהוּ לְשׁוֹן הַפְּטָרָה וּמַפְטִיר, שֶׁהוּא לְשׁוֹן גְּמַר, כִּי עִקַּר הַגְּמַר וְהַפְּטוּר מִכָּל הַשִּׁעְבּוּדִים וְהַחוֹבוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁעִקָּרָם צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנְּבִיאִים שֶׁמַּכְנִיסִים קִיּוּם הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל יָדָם לֹא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה מִיִּשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַפְּטָרָה, כִּי עַל יָדָם תִּתְקָרֵב הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לְגָאֳלֵנוּ וּלְפָטְרֵנוּ מִכָּל הַצָּרוֹת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סֶלָה:

גַּם הַפְּטָרָה הוּא לְשׁוֹן הַתְחָלָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "פֶּטֶר רֶחֶם", שֶׁהוּא לְשׁוֹן פֶּתַח וְהַתְחָלָה, כְּמוֹ פּוֹטֵר מַיִם וְכוּ' וּשְׁנֵיהֶם אֱמֶת, כִּי קְרִיאַת הַפְּטָרָה מְרַמֵּז עַל הַהַתְחָלָה וְעַל הַגְּמַר, כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַהַפְטָרָה שֶׁקּוֹרִין בַּנָּבִיא אַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר, שֶׁעִקָּרָהּ הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ לְשׁוֹן הַפְּטָרָה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַתְחָלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִזְכֶּה לְגָמַר הַגְּאֻלָּה לְפִטֹּר כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַשִּׁעְבּוּדִים, כִּי עַל-יְדֵי כָּל אֵלּוּ

הַיְרֵאִים שֶׁיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה לִבְלִי לְהַנִּיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, רַק לְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, עַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְבִיאַת מָשִׁיחַ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, "וַיַּרְא מְנוּחָה כִּי טוֹב וְכוּ'", עַד "וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבְּרִין לְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ נִזְכֶּה לְגָמַר טוֹב, שֶׁהוּא גְּמַר הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנְּבִיאִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן קוֹרִין בַּנְּבִיא אַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַפְּטָרָה לְשׁוֹן הַתְחָלָה וּלְשׁוֹן גְּמַר וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבּוּעוֹת, שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהָעִקָּר לְקַבֵּל הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ, עַל-כֵּן נוֹהֲגִין שֶׁמַּתְחִילִין הַהַתְחָלָה מִכָּל סֵפֶר וּמִסֵּימִין הַגְּמָר, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמַּתְחִילִין בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְגָמֹר כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּשַׁבּוּעוֹת, שֶׁהוּא זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ, צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ מֵחָדָשׁ הֶאָרַת קְדֻשַּׁת כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהִתְחִילוּ תְּקוּנִים נוֹרָאִים וְנָמְרוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁגִּלּוּ בָּעוֹלָם וְהָעִקָּר הוּא סִפְרֵי תַּנַ"ךְ וְשַׁ"ס מִשְׁנָיוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, עַל-כֵּן אוֹמְרִים הַהַתְחָלָה וְהַסּוֹף מִכָּל סְפָרִים הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ מֵחָדָשׁ הַתְחָלַת תְּקוּנָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִגְמֹר בְּכִי טוֹב וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת ח) לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, וַאֲפִלּוּ עֲטָרוֹת וְדִיבוֹן וְכוּ'. תַּרְגּוּם בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדֻמָּה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שֵׁינָה וְתַרְדֵּמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, כִּי תַּרְגּוּם בְּגִימַטְרִיָּא תַּרְדֵּמָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" (סִימָן יט חֵלֶק א עַיֵּן שָׁם) כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁקְּרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר הוּא לְהַמְשִׁיךְ עַל כָּל אָדָם הַמַּטָּה אָזְנוֹ הֵיטֵב לִשְׁמֹעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו בְּחִינַת נְתִינַת הַתּוֹרָה מַמָּשׁ מֵחָדָשׁ וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּפָחוֹת מִי"ד, כִּי צְרִיכִין לְקָרוֹת בְּצִבּוּר דַּיְקָא, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת רוּחַ הַנְּבוּאָה, נִמְשָׁךְ רַק מִצִּבּוּר, שֶׁהֵם קִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל רַבִּים יַחַד וּלְפָחוֹת עֲשָׂרָה, כִּי אֵכָל בֵּי עֲשָׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא וְכִמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהַנְּבוּאָה נִמְשֶׁכֶת מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל הַפָּסוּק, "בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיְמָה וְכוּ'" (וְגַם זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם מֵעִנְיַן הַמַּעֲלָה הַמַּפְלֶגֶת מִתּוֹסֶפֶת שִׁכְנִים וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ', כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבֶּה נֶפֶשׁ יוֹתֵר אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ', יֵשׁ כֹּחַ יוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִקִּבּוּץ הָרַבֵּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוּא בְּצִבּוּר,

אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי צָרִיךְ גַּם כָּל יָחִיד וְיָחִיד לִלְמֹד וְלֶהֱגוֹת בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם בִּפְנֵי עַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ א), "וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה וְכוּ'" וְכֵן אָפְלוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לִלְמֹד אֵצֶל קִבּוּץ יִשִׂיבָה קְדוֹשָׁה אֲמִתִּית שֶׁהוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה, כִּי תַּלְמוּד תּוֹרָה דְּרַבִּים יָקָר מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה ג), אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִפְטֹר עַצְמוֹ בָּזֶה לְבַד, כִּי צָרִיךְ גַּם לְהַרְבּוֹת בַּתּוֹרָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כִּי לִמּוּד תּוֹרָה דְּרַבִּים אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה בְּקִבִּיעוּת כָּל הַיּוֹם רַק אֵיזֶה שָׁעוֹת בַּיּוֹם כַּנָּהוּג, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ מְקֻבָּצִים כָּל הַיּוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן גַּם בַּלַּיְלָה, אֲבָל בִּפְנֵי עַצְמוֹ הוּא מְחֻיָּב לִלְמֹד תָּמִיד כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צָרִיךְ לֶאֱחֹז בָּזֶה לִלְמֹד בָּרַבִּים, וְגַם מִזֶּה אֶל תַּנַּח יָדְךָ לֶהֱגוֹת בַּתּוֹרָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִים שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי קִבּוּץ נַפְשׁוֹת רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר כַּנַּ"ל, אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה זְכִיָּה גְּדוֹלָה שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְחַבֵּר וְלִכְלֹל נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁל בְּנֵי צִבּוּר הֲגוּנִים אֲשֶׁר עַל יָדָם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה אֲמִתִּית, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְתִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּאוֹת ח), שֶׁצְּרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׂ מְאֹד מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה עַל-יְדֵי קִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדִים לִשְׁמֹעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה צְרִיכִים לַעֲמֹד בְּאֵימָה וְיִרְאָה, בְּרֶתֶת וְזִיעַ וּלְהַטּוֹת אָזְנוֹ הֵיטֵב לְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כְּאִלּוּ הוּא עוֹמֵד תַּחַת הַר סִינַי (כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה) וּלְכַוֵּן לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּסִינַי עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל-יְדֵי קִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יָחַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יט), "וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּלָם יַחַד כְּאִישׁ אֶחָד וְכוּ' כִּי אָז הָיְתָה גַּם נַפְשׁוֹ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כט), "אֵת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה וְכוּ'" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּנְחוּמָא פְּקוּדֵי ג) שֶׁכָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת הָעֲתִידִין לָבֹא, כֻּלָּם עָמְדוּ עַל הַר סִינַי וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁנִּמְשְׁכָה הַתּוֹרָה אֲלֵינוּ עַל יָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אָבוֹת פֶּרֶק א), מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לַזְּקֵנִים וּזְקֵנִים לַנְּבִיאִים וְכוּ' עַד הַיּוֹם הַזֶּה, בְּכֻלָּם הָיָה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי קִבּוּץ הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת אֲצֶל רַבָּם הָאֱמִתִּי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלְלוּ נַפְשׁוֹתָם יַחַד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁבָּאִים לִשְׁמֹעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר צְרִיכִין לְכַוֵּן שֶׁתִּהְיֶה נַפְשׁוֹ נִכְלֶלֶת בְּכָל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹסְקִים לְקַבְּצָם וּלְכוֹלְלָם יַחַד, שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצִּבּוּר כְּשֶׁהֵם מְקֻבָּצִים וּמְחֻבָּרִים וּכְלוּלִים נַפְשׁוֹתָם יַחַד עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמִתִּי שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהוּא נִקְרָא "רוֹעֶה

יִשְׂרָאֵל", בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה מ) כְּרוֹעֶה עֶדְרוֹ יִרְעֶה בִּזְרוֹעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים וּבְחֵיקוֹ יִשָּׂא עָלוֹת יְנַהֵל. וּמֵהַצַּדִּיקִים הָרוֹעִים הָאֱמִתִּיִּים הָאֵלּוּ שֶׁבְּכָל דּוֹר מְקַבְּלִים כָּל צִבּוּר וְצִבּוּר בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם מִתְקַבְּצִים לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה וְלַעֲסֹק בָּהּ, אֲבָל כָּל יָחִיד וְיָחִיד צָרִיךְ לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ הַרְבֵּה לָזֶה שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתִּהְיֶה נַפְשׁוֹ נִכְלֶלֶת בְּתוֹךְ הַצִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁנִּכְלָלִים יַחַד עַל-יְדֵי הָרַבִּי הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר שֶׁכָּל יָחִיד וְיָחִיד אַף-עַל-פִּי שֶׁשּׁוֹמֵעַ בְּכָל שַׁבָּת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ יוֹצֵא בָּזֶה לְבַד וְצָרִיךְ לִקְרוֹת בְּעַצְמוֹ הַפָּרָשָׁה תְּחִלָּה, כַּמְבֹאָר לְשׁוֹן זֶה בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים (סִימָן רפה סְעִיף א) כִּי צָרִיךְ לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ קֹדֶם שַׁבָּת לִקְרוֹת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַכְלִל יַחַד בְּתוֹךְ נַפְשׁוֹת הַצִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ בְּעֵת קְרִיאַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ מַמָּשׁ כִּנְתִינָתָהּ מִסִּינַי עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת יַחְדָּו וְכַנַּ"ל וְעַתָּה מְדֻקְדָּק הֵיטֵב הַלָּשׁוֹן, לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר וְלֹא אָמְרוּ, לְעוֹלָם יִקְרָא אָדָם הַפָּרָשָׁה תְּחִלָּה, אַף דִּקְדְּקוּ וְאָמְרוּ, לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר כִּי כָּל כַּוָּנַת קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה תְּחִלָּה הוּא כְּדֵי שֶׁיַּשְׁלִים פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר, שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלָם וְנִכְלָל חֶלְקוֹ בַּתּוֹרָה כְּפִי שׁוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פָּרָשִׁיּוֹתָיו, שֶׁהֵם פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ-שֶׁל נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁיִּהְיוּ נִשְׁלָמִים עִם הַצִּבּוּר, שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלָם וְנִכְלָל עִמָּהֶם יַחַד עַל-יְדֵי שֶׁהֵכִין אֶת עַצְמוֹ לָזֶה מִקֹּדֶם כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמַתַּן תּוֹרָה (שְׁמוֹת יט), "וֶהְיוּ נְכוֹנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְכוּ'" וּכְתִיב (שָׁם), "הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים". כִּי צְרִיכִים הֲכָנָה רַבָּה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁיִּזְכֶּה לְהַכְלִל עִם הַנְּפָשׁוֹת יַחַד וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲכָנָה רַבָּה דְּשַׁבָּת, בְּחִינַת (שָׁם טז) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה, שֶׁמְּרַמֵּז גַּם עַל קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְכוּ', כַּמּוּבָא כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת שֶׁאָז נִתְּנָה תּוֹרָה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין הֲכָנָה רַבָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר וְכַנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל דּוֹר וּבְכָל יוֹם, הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעוֹסֵק לְתַקֵּן הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין עַל-יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין, שֶׁהֵם חָכְמָה בִּינָה דַּעַת, כִּי שְׁנַיִם מִקְרָא הֵם בְּחִינַת חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁהֵם תֵּרִין רַעְיִן דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין, וְאֶחָד תַּרְגּוּם, בְּחִינַת מֹחַ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הַדַּעַת, שֶׁשָּׁם צְרִיכִין עִקַּר הַתִּקּוּן לְבָרֵר הַדַּעַת מֵאֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּלְבֵּל הַמְדַמֶּה, עַל-יְדֵי זֲהָמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה

כָּל הַקְּלִקּוּלִים וְהָעִקָּר הוּא בִּלְבּוּל אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁצְּרִיכִין הַצַּדִּיקִים לְבָרֵר וּלְתַקֵּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכַמְבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת יא יב), שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן צְרִיכִין בִּבְחִינַת הַמֹּחַ הַשְּׂלִישִׁי, שֶׁהוּא הַדַּעַת וְזֶהוּ בְּחִינַת "וְאֶחָד תַּרְגּוּם", כִּי תַּרְגּוּם בְּגִימַטְרִיָּא תַּרְדֵּמָה, בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁינָה וְתַרְדֵּמָה שֶׁתִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁנֶּאֱמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי אוּנְקְלוּס הַגֵּר כִּי עַל-יְדֵי הַגֵּרִים נִתְתַּקֵּן בְּיוֹתֵר כָּל הַנ"ל עַד שֶׁנִּמְשַׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּכְתְּבָה בְּפָרְשַׁת וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ, כִּי יִתְרוֹ שָׁמַע וְנִתְגַּיֵּר עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁמַע קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבָּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' עַד שֶׁזָּכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר הַתַּרְגּוּם עַל-יְדֵי אוּנְקְלוּס הַגֵּר דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְעִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁעִקָּרהּ הוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלָּעֲתִיד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשִּׁיר הַנַּ"ל, וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמֹּחִין כַּנַּ"ל כִּי הַשְּׁנֵי מֹחִין חָכְמָה וּבִינָה הֵם בְּחִינַת י"ק כַּיָּדוּעַ וְעַל יָדָם נִבְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כו), "כִּי בְיָהּ ה' צוּר עוֹלָמִים" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת כט), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם הַבָּא, כִּי כָּל הָעוֹלָם הַבָּא יִזְכֶּה כָּל אֶחָד בְּעֵת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמֹּחִין זוֹכִין לִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הַזֶּה וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּרוּר עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, כִּי הָאָדָם נִבְרָא בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי כְּדֵי שֶׁעַל יָדוֹ יִהְיֶה נִכְלָל כָּל הַבְּרִיאָה בְּשַׁבָּת וְהָעִקָּר הָיָה תְּלוּי עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִזְהָר מִפְּגָם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרְאָה בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מִיּוֹם רִאשׁוֹן עַד יוֹם הַשִּׁשִּׁי, כָּל זֶה הוּא חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּבְרְאָה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים. וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד. וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּהָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, שֶׁהוּא חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד כִּי אִם מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה ג) וְעִקַּר הַטִּרְחָא בְּעֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁהוּא כְּלַל הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁכָּל הַנִּסְיוֹנוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי דַּיְקָא לִקְרוֹת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאָר"י, כִּי אָז בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי נִבְרָא הָאָדָם, וְאָז צְרִיכִין לְכְלֹל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּהָעוֹלָם הַבָּא עַל-יְדֵי

תִּקּוּן הַשֵּׁנִי מֹחִין י"ק שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַמּוֹחַ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁמְּחַבְּרָם יַחַד כַּיָּדוּעַ, שֶׁשָּׁם עִקַּר כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת, כִּי שָׁם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע שֶׁהָיָה צָרִיךְ הָאָדָם לְבָרְרוֹ אָז אִם הָיָה נִזְהָר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְעַתָּה עוֹסְקִים כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם לְעַסֵּק בְּתִקּוּן זֶה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּכְפִי הַתִּקּוּן כֵּן זוֹכִין לְחַבֵּר וְלִכְלֵל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא יַחַד, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַמּוֹחִין הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הַזֶּה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמּוֹחִין כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמּוֹחִין נִכְלָלִין יַחַד, כִּי כֵּן הַדָּבָר, כִּי שָׁרְשָׁם מִשְּׁנֵי הַמּוֹחִין הַנַּ"ל וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמּוֹחַ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁמְּשָׁם כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין יַחַד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְבָרֵר עַל-יְדֵי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן כָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד ו' בְּסִיוָן שֶׁנִּרְמָז בָּהּ' דְּהַ'שִּׁשִּׁי דַּיְקָא (שַׁבָּת פח), כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹם הַשִּׁשִּׁי דַּיְקָא, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, כִּי אָז צְרִיכִין לִכְלֵל שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת יַחַד הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל עַכְשָׁיו, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁכָּל זֶה תָּלוּי בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְעַל-יְדֵי ה' דְּהַ'שִּׁשִּׁי נִשְׁלָם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ 'הָוָיָה' בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁי תֵּבוֹת, י'וֹם ה'שִּׁשִּׁי וַ'יְכֻלּוּ ה'שָּׁמַיִם, שֶׁמִּשָּׁם מַתְחִילִין הַקִּדּוּשׁ בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז נִכְלָלִין שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הָוָיָה וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת ע"ב תֵּבוֹת שֶׁל קִדּוּשׁ, כִּי שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ' עוֹלֶה ע"ב כַּנַּ"ל, כִּי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן הוּא בְּבְחִינַת שִׁיר הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת (בְּרָכוֹת לה) אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, הֵיינוּ שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ' שֶׁעוֹלֶה ע"ב בְּחִינַת ע"ב תֵּבוֹת דְּקִדּוּשׁ עִם הַשְּׁתֵּי תֵּבוֹת יוֹם הַשִּׁשִּׁי, כַּמּוּבָא שֶׁהַכֹּל כָּלוּל בְּשֵׁם הָוָיָה שֶׁמְּרֻמָּז בְּרֵאשֵׁי תֵּבוֹת יוֹם הַשִּׁשִּׁי וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְכַנַּ"ל, גַּם תֵּבוֹת וַיְכֻלּוּ עוֹלֶה ע"ב, כַּמּוּבָא כִּי וַיְכֻלּוּ לְשׁוֹן תַּכְלִית, שֶׁבְּסוֹף יוֹם הַשִּׁשִּׁי כָּלְתָה מְלַאכְתּוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁעִקָּרָהּ בְּשִׁבְיל הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא שַׁבָּת, שֶׁהוּא תַּכְלִית שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁעוֹלֶה ע"ב שֶׁיִּתְעַר אָז וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק לב

וְזֶהוּ (אָבוֹת פֶּרֶק א), אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי מָה אֲנִי וְאִם לֹא עַכְשָׁו אֵימָתַי, הֵינוּ עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין שְׁנֵיהֶם דַּוְקָא לְקִרּוּת בְּצִבּוּר וּלְהַשְׁלִים פָּרְשִׁיּוֹתָיו בִּפְנֵי עַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּתוֹךְ נַפְשׁוֹת הַצִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה

כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי, שֶׁאִם לֹא אֶשְׁתַּדֵּל בְּעַצְמִי לִלְמֹד וְלֶהֱגוֹת בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה, מִי לִי, כִּי חוֹבַת הָאָדָם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֵין מִי שֶׁיִּפְטֹר אוֹתוֹ מִזֶּה וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי מָה אֲנִי, כִּי בְּוַדַּאי תּוֹרָתִי וַעֲבוֹדָתִי בְּעַצְמָהּ אֵינָהּ נֶחֱשֶׁבֶת, כִּי עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּחֻיָּב כָּל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי לְקַבֵּל בְּכָל דּוֹר, הוּא רַק עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְחַבֵּר וְיִכְלֹל בְּתוֹךְ הַצִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ כַּנַּ"ל וְאִם אוֹמַר שֶׁלֹּא לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל כִּי אִם כְּשֶׁאֶזְכֶּה לָבֹא וּלְהִתְחַבֵּר לְצִבּוּר הֶגְיוֹן הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה, עַל זֶה מֻשָּׂב לְעַצְמוֹ וְאִם לֹא עַכְשָׁיו אֵימָתַי, כִּי חַס וְשָׁלוֹם, יִכְלֶה זְמַן יְמֵי חַיָּיו וְלֹא יִזְכֶּה לָזֶה, כִּי לִמּוּד וַעֲבוֹדָה שֶׁל הַצִּבּוּר אֵינוֹ קָבוּעַ בְּתַמִּידוּת כַּנַּ"ל, וּבְתוֹךְ כָּךְ יְאַבֵּד הַרְבֵּה מִימֵי חַיָּיו בְּלֹא תּוֹרָה וַעֲבוֹדָה. וְגַם כִּי לֹא בְּנָקֵל זוֹכִין לְמְצֹא צִבּוּר הֶגְיוֹן שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשְׂלִים עֲבוֹדָתוֹ עַל יָדָם וְכָל כַּוָּנַת הַתַּנָּא לְהוֹרוֹת לָאָדָם הָרוֹצֶה לְפַקֵּחַ עַל יְמֵי חַיָּיו שֶׁלֹּא יַאֲבֵד יָמָיו חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא רַבִּי אֱמִתִּי עִם צִבּוּר הֶגְיוֹן, שֶׁהֵם תַּלְמִידָיו הַנִּלְוִים אֵלָיו וְיֹאחַז בָּזֶה, וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח יָדְךָ לְהִתְחַבֵּר בְּכָל עֲבוֹדָתוֹ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה עִם הַצִּבּוּר הֶהָגוּן כַּנַּ"ל וְגַם בְּפָנֵי עַצְמוֹ יַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּעֵת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְוַעֵד עִם הַצִּבּוּר, וְגַם אָז יִהְיֶה מְקֻשָּׁר עִמָּהֶם בִּפְנִימִיּוּת לְבָבוֹ שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ בְּעִסְקוֹ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה יִהְיֶה שֶׁיִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל תָּמִיד עִם הַצִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ הַנִּכְלָלִים בְּהָרַבִּי הָאֱמִתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶהוּ מַה שֶּׁהִזְכִּירוּ אֵצֶל הָאַזְהָרָה לְהַשְׂלִים פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר שְׁנַיִם וְאֶחָד תַּרְגּוּם וַאֲפִלּוּ עֲטָרוֹת וְדִיבוֹן וְלָמָּה תָּפְסוּ עֲטָרוֹת וְדִיבוֹן דַּיְקָא, הֲלֹא יֵשׁ עוֹד פְּסוּקִים שֶׁאֵין לָהֶם תַּרְגּוּם, כְּגוֹן רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְכוּ'?! אַךְ בָּזֶה רָמְזוּ לָנוּ עִנְיָן נִפְלָא הַמְרֻמָּז בְּדִבְרֵיהֶם עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה "תִּקְעוּ" הַנַּ"ל בְּסוֹפָהּ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם, הַכֹּל הוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כִּי עוֹג הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁרוֹצֶה לִינֹק מֵהָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת וְכוּ', וְהַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל וְכוּ' וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁקִּבֵּל הַתּוֹרָה וְהֵרֶג אוֹתוֹ עַל-יְדֵי זֶה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל-כֵּן תָּפְסוּ עֲטָרוֹת וְדִיבוֹן וְכוּ', שֶׁהֵם הָעֲיָרוֹת שֶׁל עֵבֶר הַיַּרְדֵּן שֶׁהָיָה שֶׁל סִיחוֹן וְעוֹג כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לְבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר כַּנַּ"ל, הָעִקָּר הוּא לִזְכּוֹת לַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁיִּתְעַר בְּעֵת שֶׁיִּהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין עֶקֶב עֶשָׂו, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת עוֹג, בִּבְחִינַת וּמַחְיֵהּ בְּקַרְסוּלֵיהּ וְקַטְלֵהּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁחִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וַעֲיָרוֹת שֶׁל סִיחוֹן וְעוֹג הָיוּ סְמוּכִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ יוֹנְקִים מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַרְבֵּה, וְעַל-כֵּן הָיָה קָשֶׁה מְאֹד

לְהַכְנִיעָם, כִּי הֵם עָמְדוּ עַל גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא רָצוּ לְהַנִּיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל לִכְנֹס לְתוֹכָהּ וְהָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם כִּי אִם עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הִזְכִּירוּ עֲטָרוֹת וְדִיבוֹן, שֶׁהֵם עָיְרוֹת שֶׁל עֵבֶר הַיַּרְדֵּן שֶׁהָיוּ שֶׁל סִיחוֹן וְעוֹג שֶׁהָיוּ סְמוּכִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁצְּרִיכִים בִּשְׁעַת קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם לִקְרוֹת גַּם שְׁמוֹת אֵלּוּ הָעָיָרוֹת כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל מֵהֶם קְלִפּוֹת סִיחוֹן וְעוֹג כְּדֵי לְכָבְשָׁם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל:

חלק לד

וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁכָּבַשׁ מֹשֶׁה אֶרֶץ סִיחוֹן וְעוֹג שֶׁהוּא עֵבֶר הַיַּרְדֵּן, אָז הִתְפַּלֵּל הָרִבּוֹנוֹ לְכִנֹּס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ג), "וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר אֲתָּה הַחִילוֹתָ לְהַרְאוֹת וְכוּ'" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁסָּבַר מֵאַחַר שֶׁכָּבַשׁ סִיחוֹן וְעוֹג כְּבָר נִתְבַּטְּלָה הַגְּזֵרָה וְיוּכַל לִכְנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' הַיְנוּ עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי סָבַר מֵאַחַר שֶׁכְּבָר כָּבַשׁ סִיחוֹן וְעוֹג, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת שֶׁסְּמוּכִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' עַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁהוּא כְּבָר זָכָה לָזֶה לִכְבֹּשׁ אַרְצָם וּלְהַכְנִיעָם, עַל-כֵּן עַתָּה בְּוַדַּאי יוּכַל לִכְנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הֲלֹא כְּבָר זָכָה לִבְחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעָם כַּנַּ"ל, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵשִׁיב לוֹ (שָׁם), "רַב לְךָ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה" וְעִקַּר הָעִכּוּב הָיָה מֵחֲמַת שֶׁבְּנֵי הַצִּבּוּר לֹא הָיוּ בְּאַחְדוּת עִמּוֹ בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וְכוּ'" וְהָעִקָּר הָיָה עַל-יְדֵי מֵי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי עִקַּר הָעִכּוּב מַה שֶּׁאֵין הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים יְכוֹלִים לְהַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא מֵחֲמַת קִלְקוּל הַצִּבּוּר וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְעַל-כֵּן אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, "אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה" כִּי לִבֵּיהּ לְפוּמֵיהּ לֹא גָּלַי, כִּי צְרִיכִים עוֹד בַּעֲלֵי כֹּחַ הָרִבּוּי שֶׁיַּעַסְקוּ בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַד שֶׁיַּכְנִיסוּ נְקֻדַּת הָאֱמֶת בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁיִּחַפְּשׂוּ בָּאֱמֶת אַחֲרֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עַד שֶׁיִּמְצְאוּ אוֹתָם, עַד שֶׁיִּבְרְרוּ הַמְדֻמֶּה וְיַחֲזִקוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְכָל הַנַּ"ל, עַד שֶׁיְּכַנְּסוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

חלק לה

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים מב), "אֵלֹקַי עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָח עַל-כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר" שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, צוֹעֵק בְּקוֹל מַר עֲבוּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁיו וְאוֹמֵר, 'עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָח' שֶׁנַּפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָח עָלַי מִגֹּדֶל הַכְּלָיוֹן עֵינַיִם שֶׁאָנוּ מְצַפִּים עַל הַגְּאֻלָּה וַעֲדַיִן הַקֵּץ סָתוּם מֵאִתָּנוּ וְעִקַּר דַּאֲגוֹתֵינוּ הוּא 'עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר', שֶׁהוּא הַר סִינַי שֶׁשָּׁם קִבַּלְנוּ הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁנַּפְשֵׁנוּ עָלֵינוּ תִּשְׁתּוֹחָח וְאָנוּ דּוֹאֲגִים וּמִתְאוֹנְנִים מָתַי נִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה, מֵאַחַר שֶׁאָנוּ זוֹכְרִים אוֹתְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים

שֶׁעָשִׂיתָ לָנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה לִכְבֹּשׁ כָּל אֶרֶץ עֵבֶר הַיַּרְדֵּן שֶׁשָּׁם הַר חֶרְמוֹן שֶׁשָּׁם הָיוּ קְלִפּוֹת חֲזָקוֹת וְקָשׁוֹת מְאֹד שֶׁהֵם סִיחוֹן וְעוֹג, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָשָׁם מֹשֶׁה בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל וְכָל זֶה הָיָה מֵהַר מִצְעָר שֶׁהוּא הַר סִינַי, שֶׁשָּׁם קִבַּלְנוּ הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה מֹשֶׁה לְהַכְנִיעָם כַּנַּ"ל. וְאַחֲרֵי שֶׁהָיָה לָנוּ כְּבָר בַּעַל כֹּחַ כָּזֶה שֶׁהִכְנִיעַ קְלִפּוֹת סִיחוֹן וְעוֹג, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִכְנַסְנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁגָּרַם הַחֵטְא שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת שְׁנֵי פְּעָמִים וְאָנוּ בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה זֶה כַּמָּה, עַל-כֵּן עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָח מָתַי מָתַי נוּכַל לִזְכּוֹת לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה, כִּי הֲלֹא אַחֲרֵי כָּל הַנִּסִּים וְהַיְשׁוּעוֹת הָאֵלֶּה שֶׁעָשִׂיתָ לָנוּ בְּאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, אַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה עָבְרוּ עָלֵינוּ צָרוֹת וּתְלָאוֹת בְּלִי שִׁעוּר מֵאָז וְעַד הֵנָּה, כִּי (שָׁם) "תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא", שֶׁצָּרָה קוֹרְאָה לַחֲבֶרְתָּהּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י "וְכָל מִשְׁבָּרֶךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ", שֶׁכָּל מִינֵי צָרוֹת עָבְרוּ עָלֵינוּ, וְעַתָּה מָתַי נִזְכֶּה לִמְצֹא הַבַּעַל כֹּחַ הַזֶּה שֶׁיּוּכַל לִגְמֹר הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וּלְהַכְנִיסֵנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ לָזֶה, "יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי וְכוּ'", 'יוֹמָם יְצַוֶּה חַסְדּוֹ', זֶה בְּחִינַת לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל "וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי", בַּלַּיְלָה זֶה בְּחִינַת הַזְּמַן שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁגַּם עַתָּה שִׁירָה עִמִּי, כִּי בְּכֹחַ שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הֶאָרַת קְדֻשַּׁת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ שֶׁמִּשָּׁם אָנוּ מְקַבְּלִים כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בָּהֶם עַכְשָׁו לְשִׁיר וּלְשַׁבֵּחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, אֲשֶׁר רַק הֵם חַיֵּינוּ וּמַשִּׁיב נַפְשֵׁנוּ לְהִתְקַיֵּם בְּמְרִירַת הַגָּלוּת הַזֶּה וְזֶהוּ, "תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי", כִּי עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִצְעֹק לְפָנָיו עַל אֲרִיכַת הַגָּלוּת. וְזֶהוּ, "אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי וְכוּ' וְכוּ'" וְעַל-כֵּן סִיַּם, "מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ וְכוּ'", כִּי עֲדַיִן יֵשׁ לִי תִּקְוָה לְחַלּוֹת לֵהּ', כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בַּעֲלֵי כֹּחַ גְּדוֹלִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִגְמֹר הַתִּקּוּן שֶׁהִתְחִיל מֹשֶׁה עַד שֶׁיַּעֲקֹרוּ וִיבַטְּלוּ קְלִפַּת עוֹג לְגַמְרֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת עֵקֶב עֵשָׂו עַד שֶׁיִּגְמְרוּ הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה וְיִכְנְסוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק לו

וְזֶהוּ שֶׁהִזְכִּיר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשֵׁם פָּרָשִׁיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהִזְכִּירוּ שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר, כִּי כָּל עִנְיָן וְעִנְיָן שֶׁנִּזְכָּר בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה נִקְרָא בְּשֵׁם פָּרָשָׁה, עַל שֵׁם שֶׁהוּא מְפֹרָשׁ וּמוּצִיא לָאוֹר מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי אֱמוּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעִקָּרָהּ הוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם שֵׂכֶל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַתּוֹרָה מְעִידָה עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-כֵּן נִקְרֵאת "עֵדוּת" (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּהִלְכוֹת עֵדוּת,

עַיֵּן שָׁם) כִּי חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֵיךְ נִמְשָׁךְ הַיֵּשׁ מֵאַיִן כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּתְחַזֶּקֶת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּקְרֵאת פָּרָשִׁיּוֹת עַל שֵׁם שֶׁפֵּרְשָׁהּ וְהוֹצִיאָהּ מֵהֶעְלֵם גָּמוּר אֶל הַגִּלּוּי, שֶׁבָּזֶה אָנוּ רוֹאִין עַיִן בְּעַיִן יְצִיאַת יֵשׁ מֵאַיִן, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת יָכוֹל לְהָבִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת תּוֹרָה קְדוֹשָׁה כָּזֹאת עִם כָּל הַחִדּוּשִׁים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים שֶׁגִּלּוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד הַקָּדְמוֹן יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה, שֶׁהוֹפִיעַ רוּחַ קָדְשׁוֹ עַל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְהוֹצִיא חָכְמוֹת הַתּוֹרָה מֵאַיִן לְיֵשׁ מַמָּשׁ וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה מֵאַיִן לְיֵשׁ אָנוּ יְכוֹלִין לְהָבִין וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהֶמְצִיא כָּל הַבְּרִיאָה מֵאַיִן לְיֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁנָּתַן לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עִם כָּל חִדּוּשֶׁיהָ וְכוּ' מֵאַיִן לְיֵשׁ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל:

כִּי כָּל הַחָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ מֵהֶם כַּמָּה חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת, אֲבָל כֻּלָּם הֵם יֵשׁ מִיֵּשׁ, כִּי כֻּלָּם מְיֻסָּדִים עַל מוּשְׂכָּלוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, וְעַל הֲרָאוֹת הַחוּשִׁים וּמֵהֶם הִמְצִיאוּ חָכְמָתָם וּבֶאֱמֶת אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁגַּם חָכְמָתָם נִמְשָׁךְ רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַמְלַמֵּד לָאָדָם לָדַעַת, רַק שֶׁנָּתַן לָהֶם כֹּחַ בְּחָכְמָתָם לְהַטּוֹת דַּעְתָּם כְּמוֹ שֶׁיִּרְצוּ עַד שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְפַּקֵּר חַס וְשָׁלוֹם, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי הַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל חָכְמוֹת הַתּוֹרָה עוֹלָה עַל הַכֹּל וְכָל הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם כְּסִילוּת וְחשֶׁךְ נֶגֶד אוֹר חָכְמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכֶת רַק מֵאַיִן לְיֵשׁ מַמָּשׁ וְזֶה שֶׁאָמַר אִיּוֹב לְעִנְיַן הַטַּעֲנוֹת שֶׁטָּעַן עִם חֲבֵרָיו שֶׁהוּא חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעָנָה וְאָמַר , "כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וּמָקוֹם לַזָּהָב יָזוֹקוּ בַרְזֶל מֵעָפָר יִקַּח וְכוּ'", עַד שֶׁמְּסַיֵּם, "וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵיזֶה מָקוֹם בִּינָה וְכוּ' וְנֶעֱלָמָה מֵעֵין כָּל חָי" הַיְנוּ שֶׁאָמַר שֶׁמַּעֲלַת הַחָכְמִים שֶׁהִמְצִיאוּ עֲשִׂיַּת כֶּסֶף וְזָהָב מֵעָפָר הָאָרֶץ וְכוּ' אֵינוֹ כְּלוּם נֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁעֲלֶיהָ סִיֵּם, "וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא" וּכְמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא חָכְמָה גְּדוֹלָה לִמְצֹא עֲשִׂיַּת כֶּסֶף וְזָהָב וְכוּ', אֲבָל הַכֹּל הוּא יֵשׁ מִיֵּשׁ, כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וּמָקוֹם לַזָּהָב יָזוֹקוּ וְכוּ', רַק שֶׁהֵם בְּחָכְמָתָם חָקְרוּ עַד שֶׁמָּצְאוּ הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף שֶׁהָיָה נֶעֱלָם בַּעֲפַר הָאָרֶץ וְכֵן שְׁאָר כָּל מִינֵי חָכְמוֹת, אֲבָל הַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵיזֶה מָקוֹם בִּינָה, כִּי חָכְמוֹת וּתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה הִיא נִמְשָׁכַת מֵאַיִן גָּמוּר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל יָדָהּ זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּסוֹד הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַיּוֹם שְׁלִישִׁי מֵהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בָּעטְלִירְשׁ שֶׁהִתְפָּאֵר הַכְּבַד פֶּה שֶׁחָכְמָתוֹ עוֹלָה עַל כָּל הַחֲכָמִים שֶׁהִתְפָּאֲרוּ בְּחָכְמָתָם, שֶׁזֶּה הִמְצִיא עֲשִׂיַּת מִין מַתְכוֹת פְּלוֹנִי וְזֶה מִין מַתְכוֹת פְּלוֹנִי וְזֶה הִמְצִיא מִין כֶּסֶף וְזֶה זָהָב וְכוּ' וְכוּ', אֲבָל הוּא יוֹדֵעַ מֵהֵיכָן נִתְהַוֶּה הַזְּמַן, מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ הַיּוֹם שֶׁבָּא בְּשִׁירִים וּשְׁבָחִים שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַחָכְמוֹת וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן:

חלק לז

וְעוֹד לֵאלֹקֵי מִלִּין, בְּעִנְיַן דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנַּ"ל, לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר וְכוּ' שֶׁכָּל דִּבְרֵיהֶם עֲמֻקִּים מְאֹד וּבְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר יֵשׁ בָּהֶם רָזִין עֲמֻקִּין. וְהָעִנְיָן, לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם וְכוּ', 'לְעוֹלָם' דַּיְקָא, שֶׁבְּכָל דָּרְגָּא שֶׁהוּא צָרִיךְ לְעוֹלָם לְהַשְׁלִים פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר, כִּי אִם אֶפְלוּ הִגִּיעַ כְּבָר לְמַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד שֶׁלִּמּוּדוֹ בְּעַצְמוֹ גָּבוֹהַּ וְיָקָר אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הַצִּבּוּר כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַצִּבּוּר לְקַשְּׁרָם אֵלָיו, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל פַּעַם, כִּי אֶפְלוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁקִּבֵּל הַתּוֹרָה וּמַעֲלָתוֹ הָיְתָה גְּבוֹהָּ מְאֹד מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲלוֹת לַה' וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי קִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אֲלֵיו, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לב) עַל פָּסוּק, "לֶךְ רֵד", כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה, אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַפֻּגָם שֶׁלּוֹ בְּעִנְיַן הַכַּאַת הַצּוּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לֹא זָכָה לִכְנוֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיָה בְּעִנְיַן זֶה שֶׁסִּלֵּק אָז תְּפִלָּתוֹ וְלֹא קִשְּׁרָהּ כָּרָאוּי עִם כְּלַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה ט' תִּקּוּנִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם) מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, מִכָּל שֶׁכֵּן הַנְּמוּכִים וְהַגְּרוּעִים בְּיוֹתֵר שֶׁכָּל תִּקּוּנָם שֶׁיְּבַקְּשׁוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְיַכְוְנוּ בְּכָל עֲבוֹדָתָם שֶׁיִּזְכּוּ לְהִתְקַשֵּׁר עִם הַצִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה (דְּבָרִים ב) "בְּתוֹכָחוֹת עַל עֲוֹן יִסְּרָתָ אִישׁ", זֶה מֹשֶׁה, דִּכְתִיב בֵּיהּ, "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה", שֶׁבִּשְׁבִיל עָוֹן אֶחָד קַל שֶׁל הַכַּאַת הַצּוּר יִסְּרָתָ אוֹתוֹ "וַתָּמָס כָּעָשׁ חֲמוּדוֹ", שֶׁהַמַּסְתָּ וּבִטַּלְתָּ חֶמְדָּתוֹ שֶׁחָמַד מְאֹד לִכְנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, "אַךְ כָּל הֶבֶל כָּל אָדָם נִצָּב סֶלָה", שֶׁשָּׁאַר בְּנֵי אָדָם הֵם בְּוַדַּאי "כָּל הֶבֶל", הֶבֶל הֲבָלִים וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁכַּוָּנַת הַמִּדְרָשׁ לְהַזְכִּיר וּלְהַזְהִיר אֶת הָאָדָם שֶׁיִּפְקַח עַל דְּרָכָיו וְיָחוֹס עַל עַצְמוֹ לְבַקֵּשׁ תַּחְבּוּלָה לְנַפְשׁוֹ לְהִנָּצֵל מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל בָּעֶלְמָא דֵּין וּבְעֶלְמָא דְּאָתֵי וְזֶה שֶׁהַזְהִירוּ שֶׁיִּלְמֹד קַל וָחֹמֶר מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁבִּשְׁבִיל עָוֹן קַל לֹא נִכְנַס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכָל פְּגָמוֹ הָיָה שֶׁלֹּא קִשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הַצִּבּוּר כַּנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כָּל אָדָם שֶׁמְּלֵא עֲוֹנוֹת הוּא בְּוַדַּאי הֶבֶל וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי כָּל תַּקָּנָתוֹ שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ לִהְיוֹת נִכְלָל בְּתוֹךְ הַצִּבּוּר בְּתוֹךְ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְקֻשָּׁרִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָעוֹסֵק תָּמִיד לְקַבְּצָם וּלְקַשְּׁרָם אֵלָיו יַחַד, כִּי רַק עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן תִּקְוָה גְּדוֹלָה, כִּי הֵן אֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאָס, וּבְתוֹךְ הַכְּלָל יַעֲלֶה הַצַּדִּיק גַּם נַפְשׁוֹ אַף אִם הִיא פְּגוּמָה בַּעֲוֹנוֹת מְאֹד, וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַרְבֵּה בָּזֶה (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם-הַשָּׁגָחָה" סִימָן יג עַל פָּסוּק, "אָרִיתִי מוֹרִי עִם בָּשְׂמִי וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם) וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בָּזֶה:

חלק לח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים סִימָן קלח סְעִיף א) שֶׁאָסוּר לְהַתְחִיל לְהַקּוֹרֵא שְׁנֵי פְּסוּקִים סָמוּךְ לַפָּרָשָׁה שֶׁלְּפָנֶיהָ, וְכֵן אָסוּר לְסַיֵּם שְׁנֵי פְּסוּקִים סָמוּךְ לַפָּרָשָׁה

שֶׁלְּאַחֲרָיהָ וְהַטַּעַם אָמְרוּ בַּגְּמָרָא (מְגִלָּה כב), מִשּׁוּם הַנִּכְנָסִים וְהַיּוֹצְאִין שֶׁלֹּא יִטְעוּ הַנִּכְנָסִין שֶׁקָּרְאוּ לָזֶה שֶׁלְּפָנָיו רַק שְׁנֵי פְּסוּקִים וְכֵן שֶׁלֹּא יִטְעוּ הַיּוֹצְאִין שֶׁיִּקְרְאוּ לְשֶׁלְּאַחֲרָיו רַק שְׁנֵי פְּעָמִים וְהִנֵּה נִרְאֶה מִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָאִסּוּר לִקְרוֹת רַק שְׁנֵי פְּסוּקִים חָמוּר מְאֹד, עַד שֶׁמַּחֲמַת זֶה גָּזְרוּ גְּזֵרָה שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל וּלְסַיֵּם שְׁנֵי פְּסוּקִים סָמוּךְ לַפָּרָשָׁה, וְהָעִנְיָן עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַשְּׁלִשָּׁה מוֹחִין שֶׁיִּהְיֶה מְחִיצוֹת פְּרוּסוֹת בְּפָנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וְהָעִקָּר הוּא מֹחַ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הַדַּעַת, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּרוּר, וְעַל יָדוֹ עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת יא יב), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְשִׁיר הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד, שֶׁהוּא תַּכְלִית שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּרוּר הַדַּעַת מֵאֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְצָרוּף בַּתַּאֲוָה הַנַּ"ל וּכְפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר בְּרוּר הַמְּדַמֶּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וּכְנֶגֶד זֶה הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁמְּחַיֵּב כָּל אֶחָד מֵהַקּוֹרְאִים לִקְרוֹת לְפָחוֹת וְזֶה כָּל בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה וּשְׁלֹשָׁה שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח) בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהֵיב לָן אוֹרָיְיָן תְּלִיתָאֵי בְּיוֹם תְּלִיתָאֵי בְּיַרְחָא תְּלִיתָאֵי וְכוּ' כִּי הַכֹּל כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַשְּׁלִשָּׁה מֹחִין הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הוּא הַמֹּחַ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הַדַּעַת, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּרוּר, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לֵידַע כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ וְלָצֵאת מִזֶּהַמָּתוֹ וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְכוּ' בֶּאֱמֶת לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לֵידַע שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו כַּמָּה וְכַמָּה מַשְׁבֵּרִים וְגַלִּים וּבְחִינוֹת וְנִסְיוֹנוֹת וְצָרוּפִים וְאִם לֹא יִהְיֶה שׁוֹטֶה וּפֹתִי וּכְסִיל וְלֹא יַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב לָנֶצַח וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסִיָּמָן ו' שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּקִי בַּהֲלָכָה, בְּקִי בְּרָצוֹא, בְּקִי בְּשׁוֹב בִּבְחִינַת זַכָּאָה מָאן דְּעָיֵיל וְנָפִיק וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְכָל זֶה הַכֹּחַ מְקַבְּלִין רַק מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ תָּמִיד בִּשְׁבִיל חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, וְעוֹשֶׂה כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת בְּחָכְמָה נִפְלָאָה כְּדֵי לְהַחֲיוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַחֲפֵצִים לְהִתְקָרֵב, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַרְבֵּה בָּזֶה:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַהַפְסָקוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה שֶׁהֵם הַפְתּוּחוֹת וְהַסְּתוּמוֹת, כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י בְּפָרָשַׁת וַיִּקְרָא, וּמַה הָיוּ הַהַפְסָקוֹת מְשַׁמְּשׁוֹת לִתֵּן רֶוַח לְמֹשֶׁה לְהִתְבּוֹנֵן בֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה וּבֵין עִנְיָן לְעִנְיָן, קַל וָחֹמֶר לְהֶדְיוֹט הַלָּמֵד מִן הֶדְיוֹט, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהָעִקָּר מַה שֶּׁהָיָה צָרִיךְ מֹשֶׁה רֶוַח לְהִתְבּוֹנֵן בֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה הוּא מֵחֲמַת עֲכִירַת הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה קָשֶׁה מְאֹד לְהַצַּדִּיק,

שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה לְהָעוֹלָם מֵהֶהָעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פָּרָשָׁה כַּנַ"ל, כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה קִטְרוּגִים עַל זֶה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) כַּמָּה קִטְרְגוּ הַמַּלְאָכִים עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכֵן הוּא בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר וּבְכָל עִנְיָן וְעִנְיָן שֶׁהָיָה צָרִיךְ מֹשֶׁה לְקַבֵּל. וּמֵחֲמַת זֶה נִתְיַגַּע מְחוֹ בְּעֵת שֶׁקִּבֵּל הַדִּבּוּר עַד שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ רֶוַח לְהִתְבּוֹנֵן בֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה וְכוּ' וּבָזֶה הָרֶוַח שֶׁהָיָה מַפְסִיק וּמִתְבּוֹנֵן וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה עָשָׂה טוֹבָה נוֹרָאָה לְהָעוֹלָם הַצְּרִיכִים לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, כִּי זֶה הַהֶפְסֵק הוּא בְּבְחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁכָּתֻב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְדַמְיָא עֵינָיו כִּתְרֵי סִיהֲרָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (בְּסִימָן טז) וְכֵן בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים וּמְבֹאָר מֵהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ מֵהַשָּׂגָתוֹ בֵּין עִנְיָן לְעִנְיָן, עַל-יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים הֵן אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים מַמָּשׁ, הֵן הַלּוֹמְדִים וְהַיְרֵאִים שֶׁמְּבַטְּלִים לִפְעָמִים וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בְּסִימָן עח לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא וּבְמָקוֹם אַחֵר). נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַהֶפְסָקוֹת שֶׁבֵּין הַפָּרָשִׁיּוֹת, שֶׁהֵם סִימָנֵי הַפָּרָשִׁיּוֹת, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם כָּל הָרְחוֹקִים הַבָּאִים לְהִתְקָרֵב שֶׁצְּרִיכִים לְקַבֵּל בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא, בָּקִי בְּשׁוֹב, בָּקִי בְּעַיֵּיל, בָּקִי בְּנָפִיק וְכוּ', שֶׁמְּקַבְּלִים כָּל זֶה מֵהַבִּטּוּל שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהֶפְסֵקוֹת שֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה וְכַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מְבַטֵּל עַצְמוֹ מֵהַתּוֹרָה בֵּין עִנְיָן לְעִנְיָן, עַל-יְדֵי זֶה מִתְבּוֹנֵן אֵיךְ לְהַכְנִיס הַפָּרָשָׁה וְהָעִנְיָן הַזֶּה לְתוֹךְ הָעוֹלָם בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְקַיְּם אֶצְלָם וְיִתְחַזְּקוּ עַל עָמְדָם בְּכָל מַה שֶׁעֲבֹר עֲלֵיהֶם, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל וְהַהֶפְסֵקָה מַכְנִיס בָּהֶם הִתְחַזְּקוּת הַזֶּה כַּנַּ"ל, וְכַמּוּבָן בְּדִבְרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְכָל אֵלּוּ הַמְקֹרָבִין הַזּוֹכִין לְהִתְחַזֵּק כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחַ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִקְרוֹת שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק לט

וְעַתָּה תִּרְאֶה, שֶׁזֶּהוּ מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ שֶׁאָסוּר לְהַתְחִיל וּלְסַיֵּם פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים סָמוּךְ לְפָרָשָׁה מִשּׁוּם הַנְּכָנְסִין וְהַיּוֹצְאִין, רְמָזוֹ בָּזֶה שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, שֶׁהֶהֱכְרֵחַ שֶׁיִּקְרָא דַּיְקָא לְפָחוֹת שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים, שֶׁהָעִקָּר לְתַקֵּן מֹחַ הַשְּׁלִישִׁי כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּסְיוֹן וְהַבְּרוּר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָסוּר לְהַתְחִיל וּלְסַיֵּם פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים סָמוּךְ לְפָרָשָׁה מִשּׁוּם הַנְּכָנְסִין וְהַיּוֹצְאִין שֶׁלֹּא יִטְעוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, הֵינוּ שֶׁלֹּא יִטְעֶה הַנִּכְנָס לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּכוֹלִין לְכְנֹס בַּתּוֹרָה וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁנֵי פְּסוּקִים לְבַד בְּלִי בֵּרוּר מֹחַ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁבּוֹ אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת, כִּי אָז חַס וְשָׁלוֹם אִם יִטְעֶה בָּזֶה לֹא יִתְקָרֵב לְעוֹלָם

כַּנַּ"ל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁיַּעֲבֹר מַה שֶּׁבְּהֶכְרֵחַ לַעֲבֹר עָלָיו יוּכַל יִפֹּל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן הַיּוֹצֵא צָרִיךְ לְזָהֵר בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יִטְעֶה שֶׁיִּקְרְאוּ לְאַחֲרָיו רַק שְׁנֵי פְּסוּקִים, הַיְנוּ שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּמְצְאוּ גַּם יוֹצְאִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּפָנִים תָּמִיד, וּבְהֶכְרֵחַ לָצֵאת לַחוּץ קְצָת, אֲבָל אָז צָרִיךְ לְזָהֵר בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יִפֹּל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַזְהָרַת הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת בָּקִי בְּעַיֵּיל בָּקִי בְּנָפִיק, בְּחִינַת זַכָּאָה מָאן דְּעַיֵּיל וְנָפִיק וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְסַיֵּם שְׁנֵי פְּסוּקִים סָמוּךְ לְפָרָשָׁה שֶׁלֹּא יִטְעֶה הַיּוֹצֵא שֶׁאֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁנֵי פְּסוּקִים בִּלְבָד בְּלִי בֵּרוּר הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים דַּיְקָא כִּי אִם יִטְעֶה בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם, יוּכַל לָצֵאת לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן רָמְזוּ כָּל זֶה בְּהַדִּין שֶׁל הַהַפְסָקוֹת שֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל וּלְסַיֵּם שְׁנֵי פְּסוּקִים סָמוּךְ לָהֶם, כִּי כָּל עִקַּר הַהַפְסָקוֹת שֶׁבֵּין הַפָּרָשִׁיוֹת הָיָה בִּשְׁבִיל זֶה, בִּשְׁבִיל לְהַחֲזִיק וּלְקַיֵּם אֶת הַנִּכְנָסִין וְהַיּוֹצְאִין שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ עַל עָמְדָם בִּבְחִינַת זַכָּאָה מָאן דְּעַיֵּיל וְנָפִיק וְכַנַּ"ל:

חלק מ

וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב לג), "הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פְּעָמִים שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר" וְזֶה בְּחִינַת יְחִידֵנוּ מִיּוֹמִים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִימֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו (הוֹשֵׁעַ ו), שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מִתְאָרֵךְ עִתָּה הַגָּלוּת הַשְּׁלִישִׁי כָּל כָּךְ, בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַמֹּחַ הַשְּׁלִישִׁי, לְבָרֵר בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ', שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עִקָּרוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי לָאָבוֹת שֶׁהַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁאָנוּ מְקַוִּים יִהְיֶה נִבְנֶה עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ד) וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק וּכְמוֹ שֶׁהוּא בִּכְלָלִיּוּת כֵּן הוּא בִּפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אָדָם, שֶׁהָעִקָּר לְבָרֵר הַמֹּחַ הַשְּׁלִישִׁי כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאָה בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים דַּיְקָא, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַיֵּיל וְנָפִיק וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל וּלְסַיֵּם פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים סָמוּךְ לְפָרָשָׁה בִּשְׁבִיל הַנִּכְנָסִין וְהַיּוֹצְאִין וְכַנַּ"ל:

חלק מא

וְזֶהוּ שֶׁרָמְזוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּדִבְרֵיהֶם הַנַּ"ל שֶׁאָמְרוּ לְעִנְיַן הַהַפְסָקוֹת שֶׁהָיָה לִתֵּן רֶוַח לְמֹשֶׁה וְכוּ' וְסִימוּ שָׁם, קַל וָחֹמֶר לְהֶדְיוֹט הַלָּמֵד מִן הַהֶדְיוֹט, הַיְנוּ שֶׁהַהַפְסָקוֹת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהָיָה לְהִתְבּוֹנֵן וְכוּ', עִקָּרָם הָיָה בִּשְׁבִיל שֶׁיִּלְמְדוּ קַל וָחֹמֶר הַהֶדְיוֹטוֹת שֶׁיָּשִׂימוּ רֶוַח בֵּין עִנְיָן לְעִנְיָן לְהִתְבּוֹנֵן וְכוּ' וּמֵאֵלּוּ הַבְּחִינוֹת שֶׁל רֶוַח שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן בִּשְׁבִיל הִתְבּוֹנְנוּת מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשַׁךְ כָּל בְּחִינַת עַיֵּיל וְנָפִיק הַנַּ"ל, שֶׁצְּרִיכִין לְהַפְסִיק וּלְבַטֵּל מִן הַלִּמּוּד כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּעִנְיַן הַלִּמּוּד, כְּמוֹ כֵן הוּא בְּדַרְכֵי עֲבוֹדַת ה' שֶׁהוּא הָעִקָּר, שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת הַרְבֵּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַיֵּיל וְנָפִיק, שֶׁעִקַּר הַכֹּחַ לְהִתְחַזֵּק בָּהֶם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהַפְסָקוֹת הַנַּ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק מב

וְזֶה בְּחִינַת 'שְׁנֵי כְּתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם', שֶׁהָעִקָּר הוּא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הַמַּכְרִיעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּוֹחַ הַשְּׁלִישִׁי הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַצִּרוּף וְהַבֵּרוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַהַכְחָשָׁה שֶׁבֵּין שְׁנֵי הַכְּתוּבִים הוּא מִצַּדֵּנוּ, מֵחֲמַת חֶסְרוֹן דַּעְתֵּנוּ, כִּי בְּוַדַּאי מִשְׁפְּטֵי ה' יְשָׁרִים צַדְּקוּ יַחְדָּו, וּבֶאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין בָּהֶם שׁוּם הַכְחָשָׁה חַס וְשָׁלוֹם, רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן דַּעְתֵּנוּ נִרְאִין שְׁנֵי הַכְּתוּבִים כְּמַכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן מוֹחַ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הַדַּעַת, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבֵּרוּר הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַהַכְרָעָה וְהַתְּקוּן הוּא עַל-יְדֵי הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי, הַמַּכְרִיעַ בֵּין שְׁנֵי כְּתוּבִים הַמַּכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת יְדִיעַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבֵּרוּר, שֶׁהוּא הַמּוֹחַ הַשְּׁלִישִׁי, בְּחִינַת הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְכַנַּ"ל (וְעַיֵּן לְעֵיל בְּאוֹת יח בְּסוֹפוֹ):

הלכות בית הכנסת

פרק א

חלק א

עַל-פִּי סִימָן קפ"א 'כְּשֶׁמִּתְקַשְׁרִים בְּקֶשֶׁר וְכוּ'', וְעַל-פִּי סִימָן י' 'וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים':

כִּי בֵּית הַתְּפִלָּה נִקְרָא 'בֵּית הַכְּנֶסֶת' עַל שֶׁשָּׁם מִתְכַּנְּסִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שָׁם. כִּי הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּסִימָן מו). וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְצִבּוּר, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ וּשְׁלֵמוּתָהּ הוּא כְּשֶׁנִּכְלָלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְנַעֲשִׂין אֶחָד, כִּי אָז עוֹלִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַקְּדֻשָּׁה הוּא אֶחָד, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י (שְׁמוֹת א) עַל שִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב שֶׁכֻּלָּן נִקְרְאִין נֶפֶשׁ אֶחָד. וְעַל-כֵּן הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ, עִקָּרָהּ תְּלוּי כְּשֶׁנִּתְאַחֲדִין הַנְּפָשׁוֹת. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו קֹדֶם הַתְּפִלָּה מִצְוַת עֲשֵׂה 'וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ' (וַיִּקְרָא יט), וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (סִימָן רלט), שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁנִּתְחַבֵּר עִם כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה בְּצִבּוּר וְלֹא בְּיָחִיד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּל אֶחָד חָלוּק בִּפְנֵי עַצְמוֹ שֶׁזֶּה הֵפֶךְ הַקְּדֻשָּׁה, רַק צָרִיכִין לְחַבֵּר יַחַד הָעֲדָה הַקְּדוֹשָׁה וְנַעֲשִׂין בְּחִינַת אֶחָד, וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּצִבּוּר וּבְבֵית הַכְּנֶסֶת דַּוְקָא שֶׁשָּׁם נִתְכַּנְּסִין וְנִתְאַחֲדִין הַנְּפָשׁוֹת, וְזֶה הוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת עַל שֵׁם יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כד) מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב. כִּי יַעֲקֹב הוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב (בראשית מו), כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן קפא), וּבִבְחִינַת יַעֲקֹב כָּל הַנְּפָשׁוֹת הֵם בְּאַחְדוּת כְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י הַנַּ"ל עַל שִׁבְעִים נֶפֶשׁ הַנַּ"ל. אֲבָל בִּבְחִינַת אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁיָּצְאוּ

מֵהֶם יִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פֵּרוּד, נִקְרָאִים נְפָשׁוֹת בִּלְשׁוֹן רַבִּים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם קְרָאוֹ 'הַר' וְיִצְחָק קְרָאוֹ 'שָׂדֶה', שֶׁאֵינוֹ מָקוֹם שֶׁמֵּקֵף מְחִיצוֹת וְאֵין שָׁם כְּנִיסָה וְהִתְעַדּוּת וְהִתְחַבְּרוּת יַחַד, אֲבָל יַעֲקֹב שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הָאַחְדוּת עַל-כֵּן קְרָאוֹ בַּיִת, בְּחִינַת הִתְעַדּוּת וְהִתְחַבְּרוּת שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת מִתְכַּנְּסִין וּמִתְחַבְּרִין לְמָקוֹם אֶחָד. וְזֶה בְּחִינַת בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'בֵּית יַעֲקֹב', בְּחִינַת 'בֵּית תְּפִלָּה', שֶׁהוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל, כִּי הַבְּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת הֵם בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל יא) וָאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט. וְעַיֵּן הֵיטֵב עִנְיָן זֶה בְּתִחִלַּת הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים בְּסִימָן יוּ"ד הַמְדַבֵּר מֵעִנְיַן הַר וְשָׂדֶה וּבַיִת. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ דַּוְקָא לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת בַּיִת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

וְעַל-כֵּן יָכוֹל אֶחָד לְכוֹף אֶת חֲבֵרוֹ לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחְדוּת, עַל-כֵּן יָכוֹל כָּל אֶחָד לָכוֹף אֶת חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁבָּאָדָם אֶחָד יָכוֹל לָכוֹף אֵבָר אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ תּוֹעֲלְתּוֹ, אַף שֶׁהָאֵבָר הַשֵּׁנִי אֵינוֹ מַרְגִּישׁ כְּלָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, עִם כָּל זֶה הָאֵבָר הַשֵּׁנִי מַרְגִּישׁ כְּאֵב חֲבֵרוֹ וּמִשְׁתַּדֵּל בְּהַצָּלָתוֹ, כֵּן כְּשֶׁזֶּה רוֹצֶה לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת, נִמְצָא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַחְדוּת עִם חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן יָכוֹל לָכוּפָם וּלְהַכְרִיחָם כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת נוֹהֲגִין בָּהֶם כָּבוֹד, כִּי עִקַּר הַנֶּפֶשׁ תָּלוּי בְּכָבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם, בִּבְחִינַת בְּסוֹדָם אַל תָּבוֹא נַפְשִׁי וּבְקָהֳלָם אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי (בְּרֵאשִׁית מט). וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת מז) אֵין מְכַבְּדִין אֶלָּא בְּפָתַח שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְזוּזָה, וּמְכַבְּדִין בְּפָתַח בֵּית הַכְּנֶסֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בּוֹ מְזוּזָה, כִּי מְזוּזָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמּוּבָא, וְהִיא בְּחִינַת הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְהוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּסִימָן כג שֶׁמְּזוּזָה הִיא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עֲשִׁירוּת הוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּסִימָן סח. וְעַל-כֵּן רַבִּי מְכַבֵּד עֲשִׁירִים, 'מְכַבֵּד' דַּיְקָא, כִּי הָעֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת 'עֹשֶׁר וְכָבוֹד' (מִשְׁלֵי ח). וְעַל-כֵּן אֵין רָאוּי לְכַבֵּד כִּי אִם בְּפָתַח שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְזוּזָה, כִּי שָׁם הוּא מְקוֹם הַכָּבוֹד. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְכַבֵּד שָׁם כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כְּדֵי לְהָאִיר בְּהַנֶּפֶשׁ מִשָּׁרְשָׁהּ, שֶׁהוּא הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹמוֹ בַּמַּאֲמָר 'דִּרְשׁוּ ה' וְעָזּוֹ' (בְּסִימָן לז), אֲבָל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אַף שֶׁאֵין בּוֹ מְזוּזָה, מְכַבְּדִין שָׁם, כִּי שָׁם מְקוֹם הַכָּבוֹד, כִּי הוּא בְּחִינַת בֵּית יַעֲקֹב שֶׁהַכָּבוֹד וְהַנֶּפֶשׁ נִקְרָאִין עַל שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "בְּסוֹדָם וְכוּ' נַפְשִׁי וּבְקָהֳלָם וְכוּ' כְּבוֹדִי". כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִנְהֹג כָּבוֹד גָּדוֹל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּדֵי לְהָאִיר בִּכְלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת מִשָּׁרְשָׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

מָכְרוּ תֵּבָה יִקְנוּ מִטְפַּחַת, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל לְהֵפֶךְ לֹא. מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה נִגְנָזִין, תַּשְׁמִישֵׁי מִצְוָה נִזְרָקִין:

כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כַּמּוּבָא וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֶרוֹ יָאִיר(בְּסִימָן יב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא)עַל פָּסוּק,"וְאֵיֵה הַשָּׂה לְעוֹלָה". שֶׁכְּשֶׁיּוֹרֵד וְנוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, לַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנִים מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, לְבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וּמַתְחִיל לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם נִסְתָּר וְנֶעְלָם מְאֹד הוּא יִתְבָּרַךְ וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא חוֹזֵר וּמְדַבֵּק עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי מְקוֹמוֹת אֵלּוּ מְקַבְּלִין חִיּוּת מִבְּחִינַת אַיֵּה,שֶׁהוּא הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי הוּא עִנְיָן דַּק וְעָמֹק:

וְהִנֵּה הַיְרִידָה לְצֹרֶךְ הָעֲלִיָּה הוּא רַק בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה, שֶׁהוּא מָלֵא קְלִפּוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי יְרִידוֹת, כִּי בְּלֹא זֶה יִהְיֶה עָלָיו קִטְרוּגִים רַבִּים וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת,עַל-כֵּן צָרִיךְ דַּיְקָא לֵירֵד לִמְדוֹר הַקְּלִפּוֹת, לְהַכְנִיעָם בִּמְקוֹמָם וְלִמְצֹא שָׁם דַּיְקָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל וְאָז עוֹלֶה לָבֶטַח בְּלִי מוֹנֵעַ, אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁיִּהְיֶה כָּלוֹ קֹדֶשׁ וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה יַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ וְיִתְבַּטְּלוּ כָּל הַקְּלִפּוֹת, אָז יַעֲלוּ מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא מֵחַיִל אֶל חָיִל בְּלִי יְרִידָה וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר רַבִּי יוֹחָנָן מִשְׁתַּעֵי, חֲזִינָא כַּוְרָא דְּאַפִּיק רֵישֵׁיהּ מִמַּיָּא וְדָמְיָא עֵינָיו כִּתְרֵי סִיהֲרֵי וְכוּ',עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב(בְּסִימָן טז)וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא מִשָּׁם, שֶׁמַּה שֶּׁצָּרִיךְ הַצַּדִּיק לְבַטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ הוּא רַק בָּעוֹלָם הַזֶּה, מֵחֲמַת עֲנָנִין דְּמַכְסְיָין עַל עֵינִין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, וְיִתְבַּטֵּל מִכֹּל וָכֹל. אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ הָעֲנָנִין וְכוּ', אָז לֹא יִצְטָרֵךְ לְבַטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה הוּא בְּעַצְמוֹ עִנְיַן יְרִידָה לְצֹרֶךְ הָעֲלִיָּה, כִּי כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְבַטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת סִיהֲרָא, כַּמְבֹאָר שָׁם, זֶהוּ יְרִידָה אֲצִלּוֹ, אֲבָל הוּא לְצֹרֶךְ הָעֲלִיָּה, כִּי אַחַר כָּךְ נִתְחַדֵּשׁ שִׂכְלוֹ וּמַשִּׂיג יוֹתֵר מִבְּתְחִלָּה וְכָל זֶה אֵינוֹ נוֹהֵג רַק בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא יִתְבַּטְּלוּ הָעֲנָנִין וְלֹא יִצְטָרֵךְ לִירִידָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת 'מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין'. כִּי תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה הֵם רָמָז עַל בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ קוֹדֶשׁ כֻּלּוֹ טוֹב. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בָּהֶם, מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, כִּי שָׁם הוּא הָעֲלִיּוֹת בְּלִי יְרִידוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תַּשְׁמִישֵׁי מִצְוָה נִזְרָקִין, תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה נִגְנָזִין. כִּי תַּשְׁמִישֵׁי מִצְוָה הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"כָּל מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק", וְצֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא. וּבְבְחִינָה זוֹ יֵשׁ עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת, כִּי לִפְעָמִים נִקְטָן וְנִתְצַמְצֵם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת וְיוֹרֵד לְמַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנִים וַאֲפִלּוּ בִּמְדוֹר הַקְּלִפּוֹת, בְּסוֹד 'וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה', וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁמְּחַיֶּה מְקוֹמוֹת אֵלּוּ בְּסוֹד אֲנִי רִאשׁוֹן

וַאֲנִי אַהֲרוֹן, כִּי מַלְכוּת בָּרֹאשׁ וּמַלְכוּת בַּסּוֹף, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת מַלְכוּת שְׁרָשָׁהּ בַּכֶּתֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, וּכְשֶׁהַמַּלְכוּת בְּהַסְתָּרָה וְקַטְנוּת גָּמוּר עַד שֶׁמְּלַבֶּשׁ בְּמָקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ לְהַחֲיוֹתָם,אָז דַּיְקָא הוּא בְּבְחִינַת אַיֵּה, כִּי אָז נִסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין שֶׁבָּאִין אֵלָיו בְּתוֹסֶפֶת וְאֵין לָהּ רַק עֶצֶם חִיּוּתָהּ שֶׁיֵּשׁ לָהּ בְּסוֹד נְקֻדָּה. וְשֹׁרֶשׁ חִיּוּת הַנְּקֻדָּה הוּא מִבְּחִינַת אַיֵּה, כִּי שָׁם שָׁרְשָׁהּ,כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁמָּה שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, בַּמַּאֲמָר "רַבִּי יוֹחָנָן" הַנַּ"ל, שֶׁכְּשֶׁהַצַּדִּיק מְבַטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ הוּא בִּבְחִינַת סִיהֲרָא זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַיְרִידָה צָרֵךְ הָעֲלָיָה הַנַּ"ל. כִּי סִיהֲרָא הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת . וְכָל הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת הֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת, כִּי בְּחִינַת מַלְכוּת עוֹלֶה וְיוֹרֵד לַמַּדְרֵגוֹת הַנַּ"ל לְהַכְנִיעָם וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה מִשָּׁם כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁמְּחַיֶּה מְקוֹמוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ נְקֻדּוֹת הַמַּלְכוּת כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלָיָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תַּשְׁמִישֵׁי מִטָּוָה כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִין מִמְּצָוָתָן נִזְרָקִין, כִּי שָׁם יֵשׁ בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַקְּדֻשָּׁה לִפְעָמִים בְּעֵת הַיְרִידָה כַּנַּ"ל, אֲבָל תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה נִגְנָזִין, כִּי הֵם בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ וְאָז לֹא יִהְיֶה יְרִידָה כְּלָל וְעַל-כֵּן אָסוּר לְזָרְקָן, כִּי אֵין בָּהֶם יְרִידָה רַק נִגְנָזִין וְהַגְּנִיזָה הִיא בִּבְחִינַת קִבּוּרָה וְהַעֲלָמָה. וְכֵן הַדִּין בְּאֻמָּת לְקַבְּרָם וְזֶהוּ גְּנִיזָתָן, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְגַנְּזָן בָּאוֹר הַגָּנוּז, שֶׁהוּא אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁשָּׁם הוּא סוֹד קִבּוּרַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְשָׁם הוּא גְּנִיזָתָן, כִּי הַקְּדֻשָּׁה נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה עַד לְמַעְלָה מֵעָלֶה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, כִּי הָעֲלִיּוֹת אֵלּוּ הֵם בְּלִי יְרִידָה, כִּי לֶעָתִיד לֹא יִהְיֶה שׁוּם יְרִידָה לְצֹרֶךְ הָעֲלָיָה רַק יִהְיֶה כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּשְׁאָר תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה שֶׁכָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה תְּלוּיִים בְּדַעַת הָאָדָם כְּשֶׁמַּזְמִין הַדָּבָר לְתַשְׁמִישׁ קְדֻשָּׁה וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אָז נִתְקַדֵּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ, אַזְמָנֵיהּ וְלָא צָר בֵּיהּ צָר בֵּיהּ וְלָא אַזְמָנֵיהּ לָא חָיְילָא קְדֻשָּׁה, רַק אַזְמָנֵיהּ וְצָר בֵּיהּ אָז חָיְילָא קְדֻשָּׁה וְאָסוּר לְהוֹצִיאוֹ לְחֻלִּין נִמְצָא, שֶׁתַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה קְדֻשָּׁתָם חָיְילָא עַל-יְדֵי הָאָדָם וְכֵן קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת הַכֹּל תְּלוּי בְּשִׁבְעָה טוּבֵי הָעִיר וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עח), שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ' בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּמְבֹאָר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "וָאֶתְחַנַּן וְכוּ'", שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּשְׂרָאֵל כּוֹבְשִׁים לִפְעָמִים אֵיזֶה מָקוֹם וּמְקַדְּשִׁים

אוֹתוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְהֵיוּ יְכוֹלִים לוֹמַר לְסָטִים אַתֶּם וְכוּ', אַךְ עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְכַבֵּשׁ כָּל הָעוֹלָם וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נָתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ' הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְקַדֵּשׁ כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּבִרְצוֹנוֹ נָתָנָהּ לָנוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי גַּם קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל יא) מִקְדָּשׁ מְעַט אֲלוּ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה כט) וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת טו) מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ כַּנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כ"ח פְּרָקִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן מה חֵלֶק א), שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּכָל תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה לֹא חָל הַקְּדֻשָּׁה עַד שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, דְּהַיְנוּ אַזְמְנֵיהּ וְצָר בֵּיהּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת יָדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כ"ח פְּרָקִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת כ"ח פְּרָקִין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בָּעֵינָן שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ דַּיְקָא בִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַשִּׁמּוּשׁ זֶה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת יָדַיִם וְאָז דַּיְקָא חָיְלָא הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ קְדֻשָּׁה עַל הַדָּבָר הוּא מִבְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת יָדַיִם, בְּחִינַת כ"ח פְּרָקִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּעֵינָן אַזְמְנֵיהּ וְצָר בֵּיהּ, דְּהַיְנוּ מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה, כִּי שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּמַחֲשָׁבָה, כִּי מַחֲשָׁבָה הוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כַּמּוּבָא אֲבָל עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא כְּשֶׁהַקְּדֻשָּׁה נִמְשֶׁכֶת בַּיָּדַיִם בִּבְחִינַת עוּבָדָא, זֶה עִקַּר מַעֲלַת וּשְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין הָעוּבָדָא וְהָעֲשִׂיָּה אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קלד) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא בַּיָּדַיִם, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כְּשֶׁמְּנַשְּׁאִין וּמַעֲלִין הַיָּדַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה גַּם בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה וְזֶה בְּחִינַת שֶׁכָּל הַתַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה חָיְלָא קְדֻשָּׁתָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי מַחֲשָׁבָה וְעוּבָדָא, דְּהַיְנוּ אַזְמְנֵיהּ וְצָר בֵּיהּ וְכַנַּ"ל אֲבָל הַזְּמָנָה לְבַד לְאוֹ מִלְּתָא הִוא, כִּי עִקַּר מַעֲלַת וּשְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא כְּשֶׁנִּמְשֶׁכֶת בָּעֲבָדָא דַּיְקָא בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּרִצוֹנוֹ וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וְכוּ' וְזֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא "קָדוֹשׁ". וְתַכְלִית כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַדָּבָר נִמְשָׁךְ לְשָׁם קְדֻשָּׁה

וְעִקַּר מַעֲלַת הַיְדִיעָה הוּא כְּשֶׁיּוֹדְעִין בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי מִקְדָּשְׁתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁצִּמְצֵם קְדֻשָּׁתוֹ עַד שֶׁבָּרָא עוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה, עַל-כֵּן נִתְעַלֵּם קְדֻשָּׁתוֹ עַד שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לִבְחֹר בִּקְדֻשָּׁה אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עִקַּר מַעֲלַת הַקְדֻשָּׁה כְּשֶׁמְּקַדְּשִׁין עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יָדִים, בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו, בְּחִינַת כ"ח פְּרָקִין שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה טוּבֵי הָעִיר, שֶׁהֵם רָאשֵׁי עָם, בְּחִינַת מֹחִין שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין טוּבֵי הָעִיר לְשׁוֹן טוֹב, כִּי הַדַּעַת וְהַמֹּחַ הוּא בְּחִינַת טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יט), "גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב" כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן כט חֵלֶק א) וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן וְכוּ' כִּי שִׁבְעָה טוּבֵי הָעִיר בָּהֶם תְּלוּיָה קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וְכָל תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, גַּם הֵם מְתַקְּנִים תַּקָּנוֹת יְשָׁרוֹת וּמַדְרִיכִין אֶת הָעָם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, כִּי הֵם מַנְהִיגִים אֶת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יֵצֵא אֶחָד חוּץ לַשּׁוּרָה וְלֹא יַעֲשֶׂה אֶחָד עַוָּלָה לַחֲבֵרוֹ רַק יִתְנַהֲגוּ כָּרָאוּי בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "וְאֶתְחַנַּן" הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים שִׁבְעָה טוּבֵי הָעִיר לְשׁוֹן טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין כַּנַּ"ל, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת הָהָר הַטּוֹב וְכוּ' וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעָה טוּבֵי הָעִיר, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וּבָתֵּי הַכְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי הַמִּדְרָשׁוֹת וּמוֹצִיאִין אוֹתָם מִבְּחִינַת שִׁבְעָה עֲמָמִין שֶׁהָיְתָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּתְּחִלָּה בְּיָדָם, כִּי כָּל הַדְּבָרִים וְכָל הַמְּקוֹמוֹת צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְהוֹצִיאָם מִבְּחִינַת שִׁבְעָה עֲמָמִין וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעָה טוּבֵי הָעִיר לְהַכְנִיעַ שִׁבְעָה עֲמָמִין וּלְקַדֵּשׁ כָּל הַדְּבָרִים, שֶׁהֵם תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה וְכֵן בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת הָהָר הַטּוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם נֶעֱלָם בָּהֶם קְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ חִיּוּת אֱלֹקוּת וְזֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת שֶׁהָיָה מְקֻיָּם אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁקִּדַּם לַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ דַּיְקָא יְכוֹלִים לְקַדֵּשׁ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת מֵחֹל קֹדֶשׁ, כְּגוֹן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אוֹ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁבַּתְּחִלָּה הָיָה חֹל גָּמוּר, וְאַחַר כָּךְ עוֹשִׂין מֵהֶם קֹדֶשׁ הַכֹּל עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת הַנַּ"ל, בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְעַל-כֵּן נִקְרָא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל טוֹב בְּחִינַת הָהָר הַטּוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו, עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וְתֵכֶף כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "טוֹב ה' לַכֹּל וְכוּ'":

בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת, "יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִרְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ" (בְּסִימָן עה לִקּוּטֵי חֵלֶק א), עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל, שֶׁדִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שְׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ וּמְחַבְּרִין אוֹתָם יַחַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם וּבוֹרְאִין מֵהֶם עוֹלָמוֹת חֲדָשִׁים וְקוֹדֶם שֶׁמַּעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת אֲזַי הַנִּיצוֹצוֹת הֵם בְּחִינַת דָּמִים, אֲזַי הֵם בִּבְחִינַת צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ, בְּחִינַת פְּגַם הָרַגְלַיִם שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת לְהַכְנִיסָם בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר, שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַדָּמִים דִּבּוּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְאָז מַעֲלִין בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין וּמִתְחַבְּרִין הַנִּיצוֹצוֹת וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם וְחִבּוּר בֵּינֵיהֶם וְאָז נִתְתַּקֵּן פְּגַם הָרַגְלַיִן בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) וַיִּבֶן אֶת הַצֵּלָע וכו'. וּצְרִיכִין לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁיִּבָּטֵל הַגּוּף לְגַמְרֵי שֶׁיִּהְיֶה הַגּוּף בָּטֵל וְאֶפֶס וְאָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הָאַרְצִיּוּת וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם. כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת וְהַנִּצָּחוֹן הוּא מֵהַדָּמִים שֶׁעֲדַיִן לֹא עָבַד בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲסֹק כָּל כָּךְ בַּעֲבוֹדָתוֹ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיַּעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל טִפֵּי דָּמִים שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וְלֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר בּוֹ טִפַּת דָּם שֶׁלֹּא עָבַד בָּהּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי, כִּי חִיּוּת הַגּוּף הֵם הַדָּמִים. וּצְרִיכִין לְהַכְנִיס כָּל הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדָּמִים לְתוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין כָּל הַדָּמִים עִם הַחִיּוּת שֶׁבָּהֶם בְּתוֹךְ תּוֹרָה וּתְפִלָּה עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל וְאָז זוֹכֶה לְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וּלְבַטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי זוֹכִין עַל-יְדֵי יִרְאָה וכו', וְזֶהוּ בְּחִינַת וְיִרְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, שֶׁעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה נִתְבַּטְּלִין כָּל הָאַרְצִיּוּת כְּאַיִן וּכְאֶפֶס וְאָז זוֹכֶה לְשָׁלוֹם, בְּחִינַת יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים, כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם כִּי כָּל הַנַּ"ל מְבֹאָר שָׁם מִתּוֹךְ הַתּוֹרָה הַנַּ"ל אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים שֶׁכָּתַבְתִּי כָּאן שֶׁאֵינָם מְבֹאָרִים שָׁם כָּךְ בְּפֵרוּשׁ, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל דִּבְרֵי נִכְלָלִין שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת, כִּי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מְגַדְּלִין תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְעַל-יְדֵי דִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעוֹסְקִין שָׁם תָּמִיד בִּתְפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה וכו', עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הָאַרְצִיּוּת וּמַעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְעוֹשִׂין שָׁלוֹם כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא כְּשֶׁמְּבַטְּלִין הָאַרְצִיּוּת וְהַגַּשְׁמִיּוּת וּמַעֲלִין וּמְבָרְרִין הַנִּיצוֹצוֹת וּמְחַבְּרִין אוֹתָם וּבוֹנִין מֵהֶם עוֹלָמוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁאָז

נִתְקַדֵּשׁ זֶה הַמָּקוֹם, כִּי נִתְבַּטֵּל מִשָּׁם אֶחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהָיוּ נֶאֱחָזִין בְּאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַטֻּמְאָה כִּי עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה מְבַטְּלִין הַקְּלִפּוֹת וּמְקַדְּשִׁין הַמָּקוֹם, כִּי נִתְגַּלָּה בּוֹ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁעוֹלִין מִשָּׁם תָּמִיד וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְנַהֵג מוֹרָא גָּדוֹל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹרָא מִקְדָּשׁ, כִּי בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ הֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, כִּי עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה נִתְבַּטֵּל הָאַרְצִיּוּת כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְנַהֵג מוֹרָא גָּדוֹל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְבַטֵּל כָּל הָאַרְצִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁהַמָּקוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ מֻחְמָת שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּל הָאַרְצִיּוּת עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁמְּדַבְּרִים שָׁם הַרְבֵּה תָּמִיד עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַמָּקוֹם לְמָקוֹם קָדוֹשׁ, כִּי נִכְלָל בִּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הָאַרְצִיּוּת וְהַגַּשְׁמִיּוּת, שֶׁשָּׁם אֶחִיזַת בְּחִינַת הַחֹל וְהַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַקְּדֻשָּׁה נִתְבַּטֵּל שָׁם עַל-יְדֵי רִבּוּי דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁמְּדַבְּרִים שָׁם תָּמִיד, אֲבָל עִקַּר הַבִּטּוּל הוּא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה כַּנַ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְנַהֵג שָׁם מוֹרָא גָּדוֹל כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַזְהָרָה עַל מוֹרָא מִקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא יט), "וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ וְכוּ'" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כח), "מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה וְכוּ'" וּבְכָלַל זֶה מוֹרָא בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהֵם מִקְדָּשׁ מְעַט כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר בִּטּוּל הָאַרְצִיּוּת לְהָפְכוֹ לִקְדֻשָּׁה גְּמוּרָה הוּא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה כַּנַ"ל, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְיִרְאָה אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְבַטֵּל הַגּוּף וְכָל בְּחִינַת הָאַרְצִיּוּת עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ שׂוּם שִׂיחָה בְּטֵלָה, כִּי צְרִיכִין לְדַבֵּר שָׁם רַק דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין מַיִן נוּקְבִין וְעוֹשִׂין שָׁלוֹם וּמְתַקְּנִין כָּל הָעוֹלְמוֹת וּמַמְשִׁיכִין לְשָׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עַל-יְדֵי שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּמָקוֹם קְדֻשָּׁה כָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם, פּוֹגְמִין שָׁם מְאֹד כְּאִלּוּ רוֹצֶה לְהַחֲזִיר הַקִּלְקוּל לְמְקוֹמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ מַחֲזִיר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים, כִּי חוֹזֵר וּמַגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים עַל-יְדֵי שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כָּזֶה שֶׁעוֹסְקִין שָׁם תָּמִיד בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מִשְּׁבִירַת כֵּלִים וְהוּא עַל-יְדֵי דִּבְּרִים בְּטֵלִים שֶׁלּוֹ מְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, תִּקּוּן כָּזֶה, כִּי צְרִיכִין לְדַבֵּר שָׁם רַק דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים תָּמִיד, עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַמָּקוֹם לִקְדֻשָּׁה גְּמוּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְבַּטֵּל כָּל הָאַרְצִיּוּת וְכַנַ"ל וְתֵכֶף כְּשֶׁמְּדַבֵּר שִׂיחָה בְּטֵלָה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא פּוֹגֵם בָּזֶה, וְחוֹזֵר וּמַגְבִּיר הָאַרְצִיּוּת וְהַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן פְּגַם שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת גָּדוֹל מְאֹד, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכָל הַסְּפָרִים (וּבִפְרָט בְּהַקּוּנְטְרֵס מוֹרָא מִקְדָּשׁ מֵהָרַב הֶחָסִיד הַמְפוּרְסָם מוֹרֵנוּ הָרַב יוֹסֵף זצוק"ל מַגִּיד מֵישָׁרִים מֵאוֹסְטְרָא בַּעַל הַמְחַבֵּר סֵפֶר רַב ייב"י, עַיֵּן שָׁם):

חלק ג

וּבְשָׁבִיל זֶה נִקְרָא בֵּית הַכְּנֶסֶת, כִּי שָׁם כּוֹנְסִין וּמְחַבְּרִין יַחַד כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְעוֹשִׁין שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם עַל-יְדֵי הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין שֶׁעוֹלֶה שָׁם תָּמִיד עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס יְרוּשָׁלַיִם הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבֵּית כְּנֶסֶת, כִּי כָּל הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת מְקַבְּלִין קְדֻשָּׁתָם מִירוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁנִּקְרָא מִקְדָּשׁ מְעַט, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה כט) וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יְרוּשָׁלַיִם, עַל שֵׁם יִרְאֶה-שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק נו) כִּי זֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבֵית הַכְּנֶסֶת, כִּי עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה נִתְבַּטְּלִין הָאַרְצִיּוּת וְעוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְעוֹשִׁין שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וְחוֹזְרִים לִקְדֻשָּׁתָם נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת יִרְאֶה-שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מָקוֹם שֶׁהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עוֹמֵד שָׁם, שֶׁהוּא תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת נִקְרָא עַל שֵׁם זֶה יְרוּשָׁלַיִם, עַל שֵׁם יִרְאֶה-שָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת כָּל הַדְּבָרִים הוּא כְּפִי עֲלִיַּת וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁמְּבֻרְרִין שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבַטְּלִין שָׁם כָּל הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְצִיּוּת וּמְגַלִּין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ שָׁם שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהָיוּ מְפֻזָּרִין שָׁם עַל-יְדֵי הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בָּהֶם וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלִין הַקְּלִפָּה וְהָאַרְצִיּוּת הֵם מִתְחַבְּרִין יַחַד בִּבְחִינַת שָׁלוֹם וּמִתְגַּלֶּה קְדֻשָּׁתָם, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת הֵם קֹדֶשׁ, כִּי מִמְּקוֹם קְדֻשָּׁה יְהַלֵּכוּ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת כָּל הַדְּבָרִים הוּא בִּבְחִינַת יִרְאֶה-שָׁלוֹם, בְּחִינַת יִרְאֶה-שָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה עִקַּר בִּטּוּל הָאַרְצִיּוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס 'יְכַנֵּס' זֶה בְּחִינַת בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, שָׁם מִתְכַּנְּסִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ וּמִתְחַבְּרִים יַחַד בִּבְחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בִּיחֶזְקֵאל יא), "כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי הֲפִצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וָאֶהְיֶה לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה כט), אֵלּוּ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וְכוּ' וְעַתָּה מְחֻבָּר הַפָּסוּק הֵיטֵב הֵיטֵב סוֹפוֹ לְרֹאשׁוֹ, הַיְנוּ כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי הֲפִצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּזּוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ לְשָׁם כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן סִיֵּם הַפָּסוּק, "וָאֶהְיֶה לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט"-אֵלּוּ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁעוֹסְקִין שָׁם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, עַל-יְדֵי זֶה מִתְכַּנְּסִין וּמִתְחַבְּרִין שָׁם הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁהַמִּקְדָּשׁ מְעַט, דְּהַיְנוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת וְכוּ', הוּא הַתִּקּוּן וְהָרְפוּאָה שֶׁל הַפִּזּוּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֻפְיְצוּ בַּגּוֹיִם וְכוּ' וּבָזֶה מְקֻשָּׁר וּמְחֻבָּר יָפֶה הַפָּסוּק, "כִּי הֲפִיצוֹתִים" הַנַּ"ל מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן חָשְׁשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּיוֹתֵר עַל הַשָּׁלוֹם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (גִּטִּין נט) שֶׁתִּקְנוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כֹּהֵן קוֹרֵא רִאשׁוֹן וְכוּ' מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, כִּי הֵיכִי דְּלָא לֵיתֵי לְאִינְצוּיֵי, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת הוּא בִּבְחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת עֲלִיַּת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁעוֹלִין מִשָּׁם עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי תְּפִלָּה וְתוֹרָה, שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָם כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד בִּבְחִינַת שָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם שֶׁעִקַּר הוּא הַשָּׁלוֹם, וּמֵחֲמַת שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת עוֹסְקִין בְּיוֹתֵר לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת עַל-יְדֵי שֶׁדּוֹבְרִים שָׁם תָּמִיד דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר שָׁם בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִמַּחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַמַּחֲלֹקֶת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ פּוֹגֵם מְאֹד מְאֹד, כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּאוּי הַמַּחֲלֹקֶת מְאֹד כַּאֲשֶׁר הִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּגֹדֶל אִסּוּר הַמַּחֲלֹקֶת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר צְרִיכִין לִזָּהֵר מִמַּחֲלֹקֶת חַס וְשָׁלוֹם, בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁשָּׁם עוֹסְקִין תָּמִיד לְתַקֵּן הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָם כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם, שֶׁאָז יְכוֹלִין הַנִּיצוֹצוֹת לְהִתְחַבֵּר בִּבְחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּנָם כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמְּעוֹרְרִין מַחֲלֹקֶת שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, מְקַלְקְלִין מְאֹד מְאֹד, כִּי יְכוֹלִין לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַתִּקּוּנִים וְהַקְּדֻשּׁוֹת הַנַּעֲשִׂין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ, כִּי עִקַּר תִּקּוּנָם בִּבְחִינַת שָׁלוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה וְלַ"ג בָּעוֹמֶר שֶׁאָז פָּסְקוּ לָמוּת תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא, כִּי הֵם מֵתוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הַשָּׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כָּבוֹד זֶה בָּזֶה וְעַל-כֵּן מֵתוּ בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז עוֹסְקִין עַל-יְדֵי מִצְוַת סְפִירָה לְתַקֵּן הַדָּמִים, לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם כְּאִשָּׁה הַמִּטַּהֶרֶת לְבַעְלָהּ, כִּי עִקַּר טֻמְאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדָּמִים כַּיָּדוּעַ, בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל טז) וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וְכוּ' וְכַמְבֹאָר בִּפְרִי עֵץ חַיִּים, שֶׁכָּל כַּוָּנַת הַסְּפִירָה לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר בְּחִינַת הַדָּמִים כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים בְּפֶה מָלֵא דַּוְקָא, כִּי הַיָּמִים הֵם הַמִּדּוֹת, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁקֹּדֶם הַתִּקּוּן הֵם בִּבְחִינַת פְּגַם הַדָּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחִיּוּת שֶׁל הָעוֹלָמוֹת, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים בְּפֶה כְּדֵי לְהַכְנִיס הַדָּמִים לְתוֹךְ הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַסְּפִירָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה מַיִן נוּקְבִין וְזוֹכִין לְחַבֵּר הַנִּיצוֹצוֹת בִּבְחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בִּימֵי הַסְּפִירָה הוּא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת עֲלִיַּת הַנִּיצוֹצוֹת, בְּחִינַת תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים לְתַקְּנָם וּלְקַדְּשָׁם שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם מוּכָנִים לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וְכוּ' וַיִּחַן שָׁם נֶגֶד יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר" וְדָרְשׁוּ שָׁם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כֻּלָּם כְּאֶחָד בְּלֵב אֶחָד מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָרֵי הַחֲנָיוֹת שֶׁהָיוּ בַּמַּחֲלֹקֶת וְכוּ'.

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְזֶה אָנוּ עוֹסְקִין בִּימֵי הַסְּפִירָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַדָּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁפָּגְמוּ בַּשָּׁלוֹם וְלֹא נָהֲגוּ כָּבוֹד זֶה בָּזֶה, עַל-כֵּן הָיָה עָנְשָׁם בִּימֵי הַסְּפִירָה דַּיְקָא, כִּי נֶאֱחַז בָּהֶם הַדִּין שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁעִקַּר הַדִּין הוּא מִפְּגַם הַדָּמִים שֶׁל מִצְרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים לְתַקְּנָם וּלְהַמְתִּיקָם עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁהֵם פָּגְמוּ בַּשָּׁלוֹם וְהָיוּ בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת עַל-כֵּן לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁל סְפִירָה, עַל-כֵּן נֶאֱחַז בָּהֶם הַדִּין אֲז דַּיְקָא וְנֶעֱנְשׁוּ אֲז דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְרַבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲבֵרָיו הָיוּ הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם עַל-כֵּן אָמַר, אֲנַן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא, שֶׁהוּא שָׁלוֹם. וְכַמְבֹאָר בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן" בְּסִימָן סא:

וְזֶהוּ בְּחִינַת ל"ג בָּעוֹמֶר שֶׁאָז פָּסְקוּ לָמוּת תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא וְאָז הוּא הִלּוּלָא רַבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁהוּא הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַדָּמִים וְהַנִּיצוֹצוֹת הוּא כְּשֶׁנִּתְתַּקְּנִין בְּחִינַת הָרַגְלַיִן, שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן יִהְיֶה נִגְמָר בִּשְׁלֵמוּת כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, שֶׁאָז יִתְקַיֵּם (זְכַרְיָה יד), "וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים" שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַד דְּמָטוּ רַגְלִין בְּרַגְלִין הַנֶּאֱמָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה הוּא בְּלַ"ג בָּעוֹמֶר, כִּי אָז כְּבָר הִגִּיעַ הַתִּקּוּן עַד בְּחִינַת הוֹד שֶׁבְּהוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין דְּרַגְלִין, כִּי נֶצַח וְהוֹד הֵם בְּחִינַת רַגְלִין כְּיָדוּעַ וְעִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת הוּא בִּבְחִינַת הוֹד, בִּבְחִינַת (אֵיכָה א) כָּל הַיּוֹם דָּוֶה כַּמּוּבָא, וְשָׁם עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁזּוֹכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת הוֹד, זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן, וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁמַּגִּיעַ יוֹם ל"ג בָּעוֹמֶר שֶׁאָז זוֹכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת הוֹד שֶׁבְּהוֹד, שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן בְּחִינַת רַגְלִין שֶׁבְּרַגְלִין, עַל-כֵּן אָז נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ, וְאָז עִקַּר הַהַמְתָּקָה עִקַּר עֲלִיַּת הַנִּיצוֹצוֹת וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וְעַל-כֵּן אָז נִתְתַּקֵּן פְּגַם תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁפָּגְמוּ בַּשָּׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אָז הוּא הִלּוּלָא רַבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי הוּא הָיָה הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַנִּיצוֹצוֹת, הוּא כְּשֶׁנִּתְתַּקְּנִין בְּחִינַת הָרַגְלַיִן, שֶׁזֶּה זוֹכִין בְּלַ"ג בָּעוֹמֶר כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַהִלּוּלָא הוּא שֶׁאָז נִסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, כִּי בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת נִשְׁמַת הַצַּדִּיק אָז הוּא מַעֲלֶה מַיִן נוּקְבִין בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי אָז עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַשְּׁכִינָה מִתְפָּאֶרֶת חֲזִי בְּמַה בְּרָא קַאֲתִינָא לְגַבְּהּ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיּוֹת הַנִּיצוֹצוֹת, עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּלַ"ג בָּעוֹמֶר שֶׁאָז צְרִיכִין לְתַקֵּן הָרַגְלַיִן שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין מִנְּשָׁמָה גְּדוֹלָה מְאֹד, בִּפְרָט שֶׁהִיוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁל תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁפָּגְמוּ בַּשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן זָכָה הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי לְתַקֵּן תִּקּוּן זֶה, כִּי נִסְתַּלֵּק בְּשָׁלוֹם בְּיוֹם ל"ג בָּעוֹמֶר וְזָכָה לְהַעֲלוֹת נִשְׁמָתוֹ בְּסוֹד הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּתוֹ

לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כַּמּוּבָן בָּאִדְּרָא זוּטָא הַקְּדוֹשָׁה עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים קלג), "כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם, שֶׁאָז נִסְתַּלֵּק נִשְׁמָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם וּלְתַקֵּן הַפֶּגֶם שֶׁל תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְתָקַת הַדִּין שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁעִקַּר הַהַמְתָקָה עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, כִּי בִּשְׁעַת הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק נִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם מְאֹד בְּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נז) יָבֹא שָׁלוֹם יְנוּחוּ וְכוּ', הַנֶּאֱמַר עַל סִלּוּק הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכֵן מְבֹאָר בָּאִדְּרָא זוּטָא שָׁם בְּפֵרוּשׁ עַל הִסְתַּלְקוּת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁשָּׁמְעוּ קוֹל, שֶׁאָמַר, "יְבֹא שָׁלוֹם", הֵינוּ כַּנַּ"ל, אַשְׁרֵי לוֹ:

חלק ו

וּבִשְׁבִיל זֶה הִתְחִיל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לִבְנוֹת יְסוֹד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחוֹדֶשׁ אִיָּר שֶׁכָּל הַחֹדֶשׁ הַזֶּה הוּא כֻּלּוֹ בִּימֵי הַסְּפִירָה, וְעַל-יְדֵי הַסְּפִירָה מְתַקְּנִין הַדָּמִים וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אָז הִתְחִיל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁמִּשָּׁם קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָם הוּא בְּבְחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ סֻכַּת שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ בְּבְחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עַיֵּן מְגִלָּה כט), "עֲתִידִין כָּל בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת שֶׁיַּעֲלוּ לִירוּשָׁלַיִם כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת וְהַיִּרְאָה שֶׁנּוֹהֲגִין בּוֹ, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל הָאַרְצִיּוּת מִשָּׁם לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּל הָאַרְצִיּוּת, בְּוַדַּאי יוּכַל לַעֲלוֹת מִמְּקוֹמוֹ לִירוּשָׁלַיִם, כִּי עִקַּר הַהֶפְסֵק וְהָרְחוּק שֶׁבֵּין מָקוֹם לְמָקוֹם, הוּא מֵחֲמַת הָאַרְצִיּוּת, כִּי הָאַרְצִיּוּת נוֹתֵן גְּבוּל וְהֶפְסֵק וְהֶבְדֵּל בֵּין מָקוֹם לְמָקוֹם, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל הָאַרְצִיּוּת וְעוֹשִׂין שָׁלוֹם אֲזַי הַכֹּל אֶחָד, כִּי אֵין הֶפְסֵק וּגְבוּל בֵּין יְרוּשָׁלַיִם לְהַבַּיִת הַכְּנֶסֶת מֵאַחַר שֶׁנִּתְבַּטֵּל כָּל הָאַרְצִיּוּת וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יַעֲלוּ כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בֵּית הַכְּנֶסֶת לִירוּשָׁלַיִם, כִּי רוּחָנִיּוּת אֵינוֹ תּוֹפֵס מָקוֹם, אֲבָל זֶה יִהְיֶה לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּשָּׁלֵם הַבְּרוּר בְּשִׁלֵּמוּת, כִּי אֵין הַקְּדֻשָּׁה נִשְׁלָם בְּשִׁלֵּמוּת עַד לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁיִּתְקַיֵּם, "וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים", וְאָז יִהְיֶה נִשְׁלָם קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת בְּשִׁלֵּמוּת עַד שֶׁיַּעֲלוּ כֻּלָּם לִירוּשָׁלַיִם כִּי הָאַרְצִיּוּת יִתְבַּטֵּל מֵהֶם לְגַמְרֵי אָז וְכַנַּ"ל וְכֵן מְבֹאָר שָׁם בְּפָסוּק זֶה גּוּפֵיהּ, וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים וְנִבְקַע חֲצִי הָהָר וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁמִּבֹּאָר שָׁם שֶׁיִּהְיוּ אָז נִסִּים גְּדוֹלִים בְּעִנְיַן בְּקִיעַת הָהָר שֶׁיִּגִּיעוּ הֶהָרִים זֶה לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי יַגִּיעַ גֵּי הָרִים אֶל אָצַל, עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י וְכָל זֶה יִהְיֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה אָז כְּשֶׁיִּשָּׁלֵם בֵּרוּר הָרַגְלַיִן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְעָמְדוּ רַגְלָיו וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ יִתְבַּטֵּל הָאַרְצִיּוּת עַד שֶׁיּוּכְלוּ הֶהָרִים לְהִתְקָרֵב זֶה לָזֶה. וְעַל-כֵּן אָז יַעֲלוּ כָּל הַבָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת לִירוּשָׁלַיִם, כִּי כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלִים הָאַרְצִיּוּת יְכוֹלִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְחַבֵּר יַחַד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל

הַשָּׁלוֹם שֶׁיִּהְיֶה אָז, כִּי שָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת אַחְדוּת וְהִתְחַבְּרוּת, כִּי יִתְבַּטֵּל הָאַרְצִיּוּת, שֶׁהוּא מָסָךְ הַמַּבְדִּיל, וְיַעֲלוּ וְיִתְחַבְּרוּ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת יַחַד בִּבְחִינַת שָׁלוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת (מְגִלָּה ט) מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין וְעִקַּר תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הוּא קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה (מְגִלָּה כה) וּבַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, בְּנֵי הָעִיר שֶׁמָּכְרוּ וְכוּ', מָכְרוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת, לוֹקְחִין וְכוּ' עַד מָכְרוּ סְפָרִים, יִקְנוּ סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁמַּעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְכוּ' כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלִין הָאַרְצִיּוּת לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁעוֹר הַקְּלָף מְחֻבָּר לְאוֹתִיּוֹת הַכְּתָב בְּחִבּוּר חָזָק לְעוֹלָם וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַקְּלָף לִקְדֻשָּׁה גְּמוּרָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּסֵפֶר תּוֹרָה, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּסֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר וּמֵאַחַר שֶׁהַקְּלָף דָּבוּק בְּאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּקֶשֶׁר חָזָק וּבְאַחְדוּת גָּדוֹל כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן נִתְבַּטֵּל הַקְּלָף לְגַמְרֵי לְגַבֵּי אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב וְקוֹנִים קְדֻשָּׁה גְּמוּרָה וְעַל-כֵּן הַסֵּפֶר תּוֹרָה וּסְפָרִים הֵם מְצוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּגוּפָן קְדֻשָּׁה, כִּי גּוּפָן קְדוֹשִׁים מֵחֲמַת שֶׁמְּקֻשָּׁרִין לְהָאוֹתִיּוֹת, עַל-כֵּן הַנַּשְׁמִיּוּת שֶׁלָּהֶם נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הַקְּדֻשָּׁה עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת הַקְּדֻשָּׁה עוֹד לְעוֹלָם כַּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים, שֶׁדָּבָר שֶׁיֵּשׁ בְּגוּפוֹ קְדֻשָּׁה אֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה מִקְּדֻשָּׁתוֹ לְעוֹלָם, כִּי תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה שֶׁבָּלוּ צְרִיכִין גְּנִיזָה, אֲבָל הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת, אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, עֲדַיִן הוּא נִקְרָא תַּשְׁמִישֵׁי הָעִיר, כַּמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים וְיכוֹלִין לְשַׁנּוֹת קְדֻשָּׁתוֹ שִׁבְעָה טוּבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כִּי אֵין הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת מְקֻשָּׁר כָּל כָּךְ לְהַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ הַקְּלָף בְּהָאוֹתִיּוֹת וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּל כָּךְ בְּדִבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל לְגַבֵּי הַדִּבּוּר לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה גּוּפוֹ מְחֻבָּר וְכָלוּל בְּהַדִּבּוּר כְּמוֹ הַקְּלָף הַמְחֻבָּר בְּהָאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁהַקְּלָף עִם הָאוֹתִיּוֹת הֵם דָּבָר אֶחָד מַמָּשׁ, כִּי שְׁנֵיהֶם יַחַד הֵם סֵפֶר תּוֹרָה, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ יִהְיֶה הַגּוּף מְחֻבָּר וְנִכְלָל בְּהַדִּבּוּר עַד שֶׁיִּהְיֶה כְּתוּב וְנָחָקָק בּוֹ הֵיטֵב וְלֹא יִהְיֶה נִכְתָּב וְנֶחְקָק בְּגוּפוֹ שׁוּם אוֹת אַחֵר רַק אוֹתִיּוֹת וְדִבּוּרֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ קְלָף שֶׁל הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁאֵין נִכְתָּב בּוֹ שׁוּם דָּבָר רַק אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְאָז זֶה הָאָדָם הוּא קָדוֹשׁ בְּקֻדֻּשַׁת הַסֵּפֶר תּוֹרָה וְיוֹתֵר וְעָלָיו נֶאֱמַר, "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם" דְּהַיְנוּ שֶׁהָאָדָם הַזֶּה בְּעַצְמוֹ הוּא הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְעַל תַּלְמִיד חָכָם כָּזֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כב), כַּמָּה טְפָשָׁאֵי שְׁאָר אֻמָּנֻשֵׁי דְּקַיְּימוּ מִקְמֵי סֵפֶר תּוֹרָה וְלֹא קַיְּימוּ מִקַּמֵּי צוּרְבָּא מֵרַבָּנָן וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ג) כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיוּ דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה כְּתוּבִים בּוֹ מַמָּשׁ כְּמוֹ הָאוֹתִיּוֹת הַנִּכְתָּבִים בְּסֵפֶר תּוֹרָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ מִצְוַת לְמוּד וְהַדִּבּוּר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה לְמִצְוַת כְּתִיבַת תְּפִלִּין (שֶׁהוּא בְּחִינָה אַחַת

עִם כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי דִּינֵיהֶם אֶחָד), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, "וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְכוּ' וּכְתַבְתָּם וְכוּ'" הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה מַזְהִיר אֶת הָאָדָם שֶׁיְּדַבֵּר דִּבְרֵי תּוֹרָה תָּמִיד וְלֹא יְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא יט) עַל פָּסוּק זֶה, "וְדִבַּרְתָּ בָּם"-וְלֹא בִּדְבָרִים בְּטֵלִים, הַיְנוּ שֶׁיְּדַבֵּר כָּל כָּךְ דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּשִׂבְתּוֹ בְּבֵיתוֹ וּבְלֶכְתּוֹ בַּדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבּוֹ וּבְקוּמוֹ עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַבֵּי הַדִּבּוּר לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיִּהְיֶה הַגּוּף מְקֻשָּׁר וְנִכְלָל בְּהַדִּבּוּר כְּמוֹ הַקְּלָף שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה וּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת וְזֶהוּ 'וְדִבַּרְתָּ בָּם וְכוּ' וּקְשַׁרְתָּם וּכְתַבְתָּם וְכוּ'', הַיְנוּ שֶׁתְּדַבֵּר כָּל כָּךְ בְּתוֹרָה עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הַדִּבּוּר, עַד שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת הַנִּכְתָּבִים עַל הַקְּלָף שֶׁהָאוֹתִיּוֹת וְהַקְּלָף שְׁנֵיהֶם אֶחָד מַמָּשׁ, כֵּן יִהְיֶה הַגּוּף מְקֻשָּׁר וְנִכְלָל בְּהַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל אֶצְלָם לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, כִּי צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה מַעֲלָה מַעֲלָה, כִּי צְרִיכִין בֵּרוּר אַחַר בֵּרוּר עַד שֶׁיַּעֲלוּ לְתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁשָּׁם הַקְּלָף מְקֻשָּׁר וּבָטֵל לְגַבֵּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת שָׁלוֹם וְאַחְדוּת וְכַנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת בְּעִנְיַן הַנְהָגַת הַפְּשִׁיטוּת בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עח, עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁעִקַּר הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקֻיָּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ וּבְזֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ הַמֻּנָּחִים בַּמָּקוֹם שֶׁמֻּנָּחִים אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁהֵם בַּדִּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת מַמָּשׁ, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים-א ח), "וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם וְכוּ'" הַיְנוּ כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת הוּא מִבְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁהוֹלְכִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעִקַּר הַכֹּחַ לֵילֵךְ וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקֻיָּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וּמִבֹּאר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְגַם כָּאן בְּחוּץ לָאָרֶץ נִמְצָא בְּחִינָה זוֹ, כִּי יִשְׂרָאֵל בָּאִים לִפְעָמִים בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְהֵם רוֹצִים לְקַדֵּשׁ הַמָּקוֹם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְהָיוּ יְכוֹלִים לוֹמַר גַּזְלָנִים

אַתֶּם שֶׁכְּבָשְׁתֶּם וְהַמָּקוֹם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּכֶם אַף עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לִכְבֹּשׁ כָּל הָעוֹלָם וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָאָהּ וּבְרִצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ כָּל הַמְּקוֹמוֹת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, דְּהַיְנוּ בִּקְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת, כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּבְרִצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָנוּ, כִּי כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא כִּי אִם בִּשְׁבִילֵנוּ יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁנְּקַדֵּשׁ כָּל הַמְּקוֹמוֹת עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתוֹרָה וּבְכָל מָקוֹם שֶׁאָנוּ רוֹצִים לִבְנוֹת מָקוֹם קָדוֹשׁ, דְּהַיְנוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת אוֹ בֵּית הַמִּדְרָשׁ לַעֲסֹק בּוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ תֵּכֶף אָנוּ קוֹנִין הַמָּקוֹם, כִּי הַכֹּל שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהוּא בָּרָא הַכֹּל רַק בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל רַק מַה שֶּׁהָיָה עַד הֵנָּה בִּרְשׁוּת מִי שֶׁהוּא רָחוֹק מִקְּדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ, כִּי כָּךְ רָצָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה עַד עַתָּה בִּרְשׁוּת מִי שֶׁהוּא עַד שֶׁיָּבוֹאוּ יִשְׂרָאֵל וְיִטְלוּ הַמָּקוֹם מֵהֶם וִיקַדְּשׁוּ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי יֵשׁ לָהֶם זֶה הַכֹּחַ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָאָהּ רַק בִּשְׁבִיל זֶה, רַק בִּרְצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָהֶם עַד הֵנָּה וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת הוּא רַק מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מִבְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ מִבְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְהַלְּכִין בַּמִּדְבָּר עִם הַמִּשְׁכָּן וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהָיוּ מְקִימִין הַמִּשְׁכָּן הָיָה הַמָּקוֹם קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ הוֹלְכִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו לְגַלּוֹת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּנוּ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם בִּשְׁבִילֵנוּ וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְקַדֵּשׁ כָּל הַמְּקוֹמוֹת בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל עַל-כֵּן צִוָּה אוֹתָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהוֹלִיךְ הַמִּשְׁכָּן בַּמִּדְבָּר וּלְהָקִים אוֹתוֹ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁחֲנוּ שָׁם, כִּי בָּזֶה הִמְשִׁיכוּ בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו, בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לֵילֵךְ וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהֵקִימוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּכָל מָקוֹם שָׁחֲנוּ וְקִדְּשׁוּ תֵּכֶף אֶת הַמָּקוֹם בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בִּקְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, בָּזֶה הֶרְאוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ לְקַדֵּשׁ כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּמִדְבַּר שְׁמָמָה מְקוֹם נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָקוֹם הַקְּלִפּוֹת וְיִשְׂרָאֵל יְכוֹלִים לְקַדֵּשׁ אֲפִלּוּ אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וְהַכֹּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ' וּבָזֶה יְכוֹלִין לֵילֵךְ וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מֻחֶמֶת שֶׁאוֹתוֹ הַדּוֹר הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָלְכוּ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִיַּד שִׁבְעָה עַמְמִין הֻכְרְחוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּן וְלַהֲקִימוֹ בְּכָל פַּעַם, כִּי בָּזֶה הִכֹּחַ בְּעַצְמוֹ הָלְכוּ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ גֹּדֶל הַמַּעֲלָה וְהַזְּכוּת הַמַּפְלָג שֶׁל הַזּוֹכִים לַעֲסֹק בְּבִנְיַן בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי אָנוּ צְרִיכִין גַּם עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל זֶה אָנוּ מְצַפִּים וּמְחַכִּים בְּכָל יוֹם שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ בְּקָרוֹב וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁבּוֹנִין בֵּית הַכְּנֶסֶת אוֹ בֵּית הַמִּדְרָשׁ וּמְקַדְּשִׁין מָקוֹם חֹל בְּקְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁמְּקַדְּשִׁין מָקוֹם חֹל וְעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת בָּזֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הַנַּ"ל שֶׁמַּרְאִין שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּנוּ וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ יְכוֹלִין לְקַדֵּשׁ הַמָּקוֹם בִּקְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַתָּה מַה נִּמְלְצוּ לַחֵיךְ דִּבְרֵי הַפָּסוּק (יְחֶזְקֵאל יא), "כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי הֲפִצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וָאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה כט), אַלּוּ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת, שֶׁהֵם מִקְדָּשׁ מְעַט, הֵם הֵם עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַנֶּחָמָה עַל צָרוֹת הַגָּלוּת אֲשֶׁר גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ אֲשֶׁר הֵפִיץ אוֹתָנוּ בַּגּוֹיִם וּבָאֲרָצוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּקְדָּשׁ מְעַט, שֶׁהֵם הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת עַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין דֶּרֶךְ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי הֲפִצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וָאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט", שֶׁהֵם הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת, שֶׁהֵם הַתִּקּוּן וְהַנֶּחָמָה עַל אֲשֶׁר הֲפִיצוֹתִים וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַמִּקְדָּשׁ מְעַט, שֶׁהֵם הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת, נָשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בָּתְרָא ג) שֶׁאָסוּר לִסְתֹּר בֵּית הַכְּנֶסֶת קֹדֶם שֶׁבּוֹנִין הַחֲדָשָׁה, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי חַיְישִׁינַן לִפְשִׁיעוּתָא וְכוּ', כִּי מֻחְמֶת שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצִין לְקַדֵּשׁ אֵיזֶה מָקוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁהֵם כְּלֵל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּמֻחְמֶת זֶה נִתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם קִטְרוּגִים וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּקַטְרְגִים עַל שֶׁבָּבְשׁוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים, לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ' וְכֵן הֵם מְקַטְרְגִים וּמַזְמִינִים מְנִיעוֹת רַבּוֹת בְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצִים לְקַדֵּשׁ אֵיזֶה מָקוֹם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְעַל-כֵּן אָסְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא לִסְתֹּר בֵּית הַכְּנֶסֶת וְכוּ', כִּי חָשְׁשׁוּ לִמְנִיעוֹת רַבּוֹת שֶׁיְּכוֹלִים לְהִזְדַּמֵּן, כְּגוֹן הַטְּעָמִים שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִשּׁוּם פְּשִׁיעוּתָא אוֹ דִּלְמָא מִתְרַמֵּי פִּדְיוֹן שְׁבוּיִם וְכוּ' וְכָל הַחֲשָׁשׁוֹת הֵם מֻחְמֶת שֶׁיֵּשׁ קִטְרוּגִים וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת עַל בִּנְיַן בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ', מְקַטְרְגִים תָּמִיד עַל בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים, לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם וְקִדַּשְׁתֶּם מָקוֹם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּכֶם עַד שֶׁבִּשְׁבִיל

זֶה הִתְחִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית כְּדֵי לְגַלּוֹת לָהֶם שֶׁהַכֹּל שֶׁלּוֹ וּבִשְׁבִילֵנוּ בָּרָא הַכֹּל וּבִרְצוֹנוֹ נָתְנָה לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ' אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הִיא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה, עַל-כֵּן אָסְרוּ חֲזַ"ל לִסְתֹּר וְכוּ' פֶּן יְזַדְּמְנוּ מְנִיעוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין שָׁם מִנְיָן, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינָה זֹאת לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק מַתְּנַת חִנָּם, כִּי כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ שֶׁלִּפְעָמִים מַעֲשָׂיו אֵינוֹ רָאוּי שֶׁיְּמַלֵּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּקָּשָׁתוֹ, רַק צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מַתְּנַת חִנָּם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אוֹ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כִּי שָׁם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם מֵהֶחָמֵשׁ שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא בֵּית הַכְּנֶסֶת עַל שֵׁם שֶׁכּוֹנֵס וּמְאַסֵּף לְשָׁם הַכֹּל, אֲפִלּוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים (שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטַאקֶיס). וַאֲפִלּוּ הַמְגֻשָּׁמִים מְאֹד אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁחָטְאוּ וּפָגְמוּ כְּמוֹ שֶׁפָּגְמוּ, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, הַכֹּל יְכוֹלִים לְהִתְתַּקֵּן וְלָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי זֶה מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ הַמְגֻשָּׁמִים בַּמָּקוֹם שֶׁמְּגֻשָּׁמִים, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן שָׁם (וְכַמְבֹאָר בְּדִבָּרֵינוּ מִזֶּה בְּמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים). וּמֵאַחַר שֶׁכָּל קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נִקְרֵאת בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהוּא כּוֹנֵס וּמְאַסֵּף כָּל הַנִּדָּחִים בָּעוֹלָם וְכָל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם הֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם, כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַכֹּל יְכוֹלִים לְהִתְתַּקֵּן וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁהוּא עֲדַיִן בִּכְלַל יְשִׁיבַת בְּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת הוּא בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן, כִּי קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל מְתַקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל, כִּי אֵין לָנוּ עַתָּה שׁוּם סְמִיכָה כִּי אִם עַל חֶסֶד חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדֶּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ שֶׁאוֹמְרִים כְּשֶׁנִּכְנָסִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת הוּא רַק עַל-יְדֵי רֹב חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ח), כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּעִירוֹ וְאֵינוֹ נִכְנָס בּוֹ לְהִתְפַּלֵּל נִקְרָא שָׁכֵן רַע, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה יב), "הוֹי עַל כָּל שְׁכֵנַי הָרָעִים הַנּוֹגְעִים בַּנַּחֲלָה אֲשֶׁר הִנְחַלְתִּי אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'" כִּי שְׁכֵנִים הָרָעִים הַנּוֹגְעִים בַּנַּחֲלָה

הַנִּזְכָּרִים בְּפָסוּק זֶה, הֵם הָאֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַמְקַטְרְגִים עַל הַנַּחֲלָה, שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּבְשׁוּ יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים תָּמִיד לְסִטִים אַתֶּם. וּבֶאֱמֶת כָּל הַחֻרְבָּנוֹת שֶׁהֶחֱרִיבוּ הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִקַּטְרוּגִים הַנַּ"ל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָטַל מֵהֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּנְתָנָהּ לָנוּ כְּדֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וְכוּ' בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרוֹתָיו וְכוּ'" אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִים חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי הֵם חוֹזְרִים וּמְעוֹרְרִים עַל כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים לְסִטִים אַתֶּם וְעַל-יְדֵי זֶה בֶּאֱמֶת הֶחֱרִיבוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגָלוּ אוֹתָנוּ מֵאַרְצֵנוּ, כִּי אֵין מִתְגַּלֶּה בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם כְּשֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּבִשְׁבִיל זֶה נָתַן לָנוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ'", בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית וּבִשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל יְקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם כֹּחַ מַעֲשָׂיו וַאֲזַי מְאִירִין וְנִתְגַּלִּין כֹּחַ מַעֲשָׂיו, שֶׁהֵם הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וַאֲזַי הַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילֵנוּ וּבִרְצוֹנוֹ נָטְלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֵין מְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה נִתְעַלְּמִין בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְאֵין מִתְגַּלֶּה בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו וַאֲזַי הֵם חוֹזְרִים וּמְקַטְרְגִים עַל כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְזֶה גָּרַם כָּל הַגָּלֻיּוֹת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקָּוָתֵנוּ לָשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא רַק בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִין לַעֲשׂוֹת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִים וּמַמְשִׁיכִין הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַיְּמִין הַכֹּל וּמְרִימִין נְפָשׁוֹת רַבּוֹת עַל-יְדֵי זֶה וּמְשִׁיבִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ, הַכֹּל עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה, כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁכָּל הַשְּׁכֵנִים רָעִים הַנּוֹגְעִים בְּנַחֲלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת הַמְקַטְרְגִים עַל קְדֻשָּׁתָהּ וְאוֹמְרִים לְסִטִים אַתֶּם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁאֵינוֹ נִכְנָס לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נִקְרָא גַּם כֵּן שָׁכֵן רַע, כִּי מַרְאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בִּקְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִכֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַקִּטְרוּגִים שֶׁל הַשְּׁכֵנִים רָעִים כַּנַּ"ל וּמֵאַחַר שֶׁהוּא אֵינוֹ נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל הֲרֵי הוּא כְּכָל הַשְּׁכֵנִים הָרָעִים הַמְקַטְרְגִים עַל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַפְטָרַת שַׁבָּת נַחֲמוּ, "קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ" כִּי זֶה עִקַּר הַנֶּחָמָה וְהַתִּקָּוָה עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעוֹשִׂים דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם בַּמִּדְבָּר וּבָעֲרָבָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַדְּשִׁים כָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מִדְבָּרִיּוֹת שְׁמָמוֹת וַעֲרָבוֹת וְחֻרְבוֹת,

כֻּלָּם הֵם מְקַדְּשִׁים אוֹתָם בְּקִדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ בְּקָרוֹב, כִּי עִקַּר תִּקְוָתֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ בְּקָרוֹב וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁין מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ שֶׁצְּרִיכִין לְפַנּוֹת דֶּרֶךְ ה' בְּמִדְבָּרִיּוֹת שְׁמָמוֹת וּלְיַשֵּׁר מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ בָּעֲרָבָה, דְּהַיְנוּ בְּכָל מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וְעַל-כֵּן קוֹרִין זֹאת בְּשַׁבַּת נַחֲמוּ וְכַנַּ"ל:

[וְעַיֵּן בַּהֲלָכָה ג נִתְבָּאֵר גַּם כֵּן עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אַךְ הוּא בְּסִגְנוֹן אַחֵר קְצָת, עַיֵּן שָׁם וְדִבְרֵי תּוֹרָה הֵם כְּפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סֶלַע מַאֲמָר אֶחָד מִתְחַלֵּק לְכַמָּה טְעָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה]:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסוֹף הִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּסִימָן קנו, אַחַר כְּךְ יֵלֵךְ לְעַסְקֵיו דְּכָל תּוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּהּ מְלָאכָה סוֹפָהּ בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת עָוֹן וְכוּ' וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יַעֲשֶׂה מְלַאכְתּוֹ עִקַּר אֶלָּא עֲרַאי וְתוֹרָתוֹ קֶבַע וְזֶה וְזֶה יִתְקַיְּמִים בְּיָדוֹ וְיִשָּׂא וְיִתֵּן בֶּאֱמוּנָה וְכוּ' וְיִזָּהֵר מִלְּהִשְׁתַּתֵּף עִם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי כָּל תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל-פִּי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְהוּא אָז אִישׁ פָּשׁוּט, (דְּהַיְנוּ פְּרָאסְטִיק) וְכָל חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא לִפְעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ חִיּוּת מִבְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵיהֶם נַעֲשִׂין כָּל עִנְיְנֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁהֵם כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן וְכוּ' כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִים שְׁנֵיהֶם תּוֹרָה וְדֶרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁהוּא מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מֵהַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין וְסוֹתְמִין פִּיהֶם שֶׁל כָּל הַמְקַטְרְגִים עַל כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא כְּלַל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאוֹמְרִים לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עָוֹן שֶׁמְּקַטְרְגִים וּמִתְגָּרִים בְּהָאָדָם הָרוֹצֶה לָגֶשֶׁת לְאֵיזֶה קְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּלַל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר עַצְמוֹ עַל-יְדֵי אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כֵּן הוּא כּוֹבֵשׁ אֵיזֶה חֵלֶק מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעוֹסֵק בְּתִקּוּן הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה

וְהַמִּצְוָה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו), "שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת מִצְוֹת ה' וְכוּ' וְעֲדוֹתָיו וְחֻקָּיו וְכוּ' וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי ה' לְמַעַן יִיטַב לָךְ וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'" וּכְתִיב, "כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּן וְכוּ' וִירִשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ וְכוּ' וְזָכַרְתָּ אֶת כָּל הַדֶּרֶךְ וְכוּ'" וְכֵן מִבֹּאָר עוֹד בִּפְסוּקִים רַבִּים שֶׁהוֹכִיחָם וְהִזְהִירָם מֹשֶׁה לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כְּדֵי לָבוֹא וְלִכְבּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְצָא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם עוֹסֵק לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ עַל-יְדֵי תּוֹרָה וַעֲבוֹדָה הוּא הוֹלֵךְ וְכוֹבֵשׁ בָּזֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגָּרָה בּוֹ תָּמִיד בְּכָל יוֹם, כִּי הֵם מְקַטְרְגִים בְּכָל פַּעַם וְאוֹמְרִים לִסְטִים אַתֶּם וְאֵיךְ אַתֶּם בָּאִים בִּגְבוּלֵנוּ, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה סוֹתְמִין פִּיהֶם וּמְבַטְּלִין קִטְרוּגָם, כִּי בִּרְצוֹנוֹ וְכוּ' וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ' וּנְתָנָהּ לָנוּ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק בִּשְׁנֵיהֶם בְּתוֹרָה וְדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁלֹּא יְקַטְרֵג עוֹד, כִּי מַשָּׂא וּמַתָּן לְבַד בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְבַטֵּל קִטְרוּגָם כִּי אִם כְּשֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁרְשָׁעִים אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל מֵהַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, שֶׁהוּא מְקַבֵּל מֵהַחֶסֶד חִנָּם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וּבָזֶה הוּא מְחֻיָּב הַכֹּל, אֲבָל בְּוַדַּאי כָּל מִי שֶׁהוּא קָרוֹב אֶל הַתּוֹרָה יוֹתֵר נִמְשָׁךְ עָלָיו הַחֶסֶד חִנָּם יוֹתֵר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּנוּ, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ כְּדֵי שֶׁנִּשְׁמֹר אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל וְכַנַּ"ל וְכֵן אֲפִלּוּ תּוֹרָה לְבַד גַּם כֵּן אֵינוֹ שְׁלֵמוּת, כִּי בְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְפָעָמִים אֲפִלּוּ מִי שֶׁדָּבוּק בְּהַתּוֹרָה מְאֹד וְכַנַּ"ל, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַחֲיוֹת כָּל בָּאֵי עוֹלָם כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבַטֵּל קִטְרוּגָם וְעוֹשֶׂה דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

כִּי עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה לְבַד אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'", אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּשִׁיטוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא מַה שֶּׁמְּבַטְּלִין עַצְמוֹ בְּעֵת הַהֶכְרֵחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִסְקֵי מַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה כַּנַּ"ל כִּי גַּם מְגַשְּׁמִים, שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה מְאֹד, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה מֵחֲמַת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִמֶּנָּה מְאֹד, כָּל חִיּוּתָם הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַפְּשִׁיטוּת הַנַּ"ל שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁאָז מַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא תּוֹרָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן וְזֶהוּ, "שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן", כִּי גַּם כְּשֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְבַד וְאֵינוֹ מְבַטֵּל עַצְמוֹ כְּלָל אֲפִלּוּ מַה שֶּׁמֻּכְרָח עַל-יְדֵי זֶה

נִתְעוֹרֵר הֶעָוֹן, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא גַּם כֵּן לְקַטְרֵג מֵחֲמַת שֶׁאֵין נִמְשָׁךְ לָהֶם שׁוּם חִיּוּת עַל-יְדֵי זֶה הָאִישׁ שֶׁאֵינוֹ מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ כְּלָל, כִּי מֵהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל חִיּוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם מְקַטְרְגִים הַרְבֵּה כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שֶׁצְּרִיכִים בְּכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לִתֵּן לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא גַּם כֵּן אֵיזֶה חֵלֶק כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם אִיּוֹב שֶׁהֶעֱלָה עוֹלוֹת לְבַד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, עַל-כֵּן צָרִיךְ אֶפְלוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לִפְעָמִים כְּדֵי לְהַחֲיוֹת הַכֹּל עַל-יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ דַּיְקָא וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְבַטֵּל קְטָרוּגָם וּמַרְאֶה לָהֶם שֶׁבִּרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, כִּי כְּשֶׁנּוֹתְנִים לָהֶם דֵּי חִיּוּתָם בְּצִמְצוּם בָּזֶה מַכְנִיעִין אוֹתָם וְסוֹתְמִין פִּיהֶם שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ וְזֶהוּ 'שֶׁיְּגִיעַת שְׂנֵיהֶם' דַּיְקָא 'מַשְׂכַּחַת עָוֹן וְכוּ'' וְזֶהוּ, וְכָל תּוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּהּ מְלָאכָה סוֹפָהּ בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת עָוֹן, מִגֹּדֶל קְטָרוּגָם וְהִתְגָּרוּתָם וְכַנַּ"ל. וְעַל-פִּי זֶה מְיֻשָּׁב מַה שֶּׁקָּשֶׁה לִכְאוֹרָה שֶׁהַתַּנָּא מַזְהִיר מְאֹד לַעֲסֹק בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וּמְלָאכָה וַהֲלֹא אָנוּ רוֹאִין כַּמָּה צַדִּיקִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵינָם עוֹשִׂים שׁוּם מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן כְּלָל, אַךְ עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְיֻשָּׁב הַכֹּל הֵיטֵב, כִּי כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁאֵינָם עוֹשִׂים מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּבַטְּלוּ אֶת עַצְמָם לִפְעָמִים בְּעֵת הַהֶכְרֵחַ וְאָז הֵם בִּבְחִינַת עוֹסְקִים בִּמְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהֵם בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כִּי עַל-יְדֵי בִּטּוּלָם שֶׁאָז הֵם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים לְגַמְרֵי, אָז הֵם מְחַיִּין אֶת עַצְמָם מֵהַדֶּרֶךְ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁבָּזֶה הֵם מְחַיִּין וּמְקַיְּמִין כָּל הָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים הָעוֹסְקִים בִּמְלָאכוֹת וּבְמַשָּׂא וּמַתָּן וְכוּ' נִמְצָא, שֶׁכָּל הַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל נַעֲשֶׂה וְנִתְקַיֵּם רַק עַל יָדָם, כִּי אֵין חִיּוּת וְקִיּוּם לְשׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי גַּם הַצַּדִּיקִים וְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְקַיְּמִים טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְכוּ', כִּי כָּל הַדֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁהֵם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, הַכֹּל מִתְקַיֵּם רַק עַל יָדָם עַל-יְדֵי בִּטּוּלָם בְּעֵת הַהֶכְרֵחַ שֶׁאָז הֵם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ט

אֲבָל בְּוַדַּאי אַף-עַל-פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ וְלַעֲסֹק בְּאֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה, אֲבָל הָעִקָּר הוּא הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲשֵׂה תּוֹרָתְךָ קֶבַע וּמְלַאכְתְּךָ עֲרַאי כִּי הַחִיּוּת שֶׁל בְּחִינַת הַבִּטּוּל, שֶׁהוּא הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הוּא רַק בִּבְחִינַת עֲרַאי, בְּחִינַת דִּירַת עֲרַאי וְעִקַּר הַקִּיּוּם בְּדֶרֶךְ קֶבַע הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בְּקִבְיעוּת וְעַל-כֵּן קֹדֶם שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, נֶאֱמַר, "נְמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יוֹשְׁבֶיהָ", שֶׁהָיָה הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּמוֹ דִּירַת עֲרַאי, שֶׁהוּא מִתְמוֹטֵט וְעִקַּר הַקִּיּוּם בְּקִבְיעוּת הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה

בְּחִינַת אָנֹכִי תִּכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה, שֶׁנֶּאֱמַר עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז נִתְבַּסֵּס הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בְּקִבִּיעוּת הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁבִּשְׁבִילָהּ נִבְרָא הַכֹּל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה דִּירַת עֲרַאי בָּעֵינָן, כִּי סֻכָּה בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, כִּי סֻכָּה בְּחִינַת חֲסָדִים רַבִּים וּגְדוֹלִים מְאֹד שֶׁנִּמְשָׁכִין אָז כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַיְנוּ כִּי אָז אָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁמְּקַיֵּם הָעוֹלָם בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִים מֵהַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן מַקְרִיבִין בְּסֻכּוֹת שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כְּדֵי לִתֵּן לָהֶם אֵיזֶה חִיּוּת מַה שֶּׁמֻּכְרָח לִתֵּן לָהֶם בְּצִמְצוּם שֶׁזֶּה הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻכָּה. וְעַל-כֵּן הַסֻּכָּה הִיא דִּירַת עֲרַאי, כִּי זֶה הַחִיּוּת הוּא בְּבְחִינַת עֲרַאי כַּנַּ"ל, כִּי אָז בְּסֻכּוֹת עוֹסְקִין לִגְמֹר אֶת הַתּוֹרָה וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִילָהּ בְּשִׂמְיני עֲצֶרֶת וְאֵין רוֹצִין לְהַפְסִיק כְּלָל בֵּין הַגְּמָר וְהַהַתְחָלָה לְהַרְאוֹת שֶׁצְּרִיכִין תָּמִיד לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה, אֲבָל אִם כֵּן מֵהֵיכָן יְקַבְּלוּ חִיּוּת כָּל הָרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁרְחוֹקִים בְּתַכְלִית וְגַם כִּי אִי אֶפְשָׁר לִבְלִי לְהִתְבַּטֵּל כְּלָל כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן חָמַל עֲלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנָתַן לָנוּ מִצְוַת סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם חִיּוּת בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְחַיִּין כָּל הָרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּרִים שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִין בְּשִׁבְיל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים לג) שְׂמַח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ כִּי דַיְקָא כְּשֶׁיִּשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ, שֶׁהַצַּדִּיק עוֹסֵק בְּתוֹרָה וְאַתָּה מַחֲזִיק אוֹתוֹ, אָז יֵשׁ לְךָ לִשְׂמֹחַ בְּצֵאתְךָ לְסָחוֹרָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי הַצַּדִּיק יְחַיֶּה וְיקַיֵּם אוֹתְךָ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "עַמִּים הַר יִקְרָאוּ שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וְכוּ'" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, "שֶׁיְּבוֹאוּ הָעַמִּים וְיִתְגַּיְּרוּ, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת צֵאתְךָ וְאֹהָלֶיךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וְדֶרֶךְ אֶרֶץ, עַל-יְדֵי זֶה מְחַיִּין הַכֹּל אֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, וַאֲזַי כְּשֶׁנּוֹתְנִים לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם חִיּוּתָם בְּצִמְצוּם אֲזַי מִתְבַּטֵּל קִטְרוּגָם כַּנַּ"ל, וַאֲזַי, אַדְרַבָּא, לֹא דַּי שֶׁאֵינָם מְקַטְרְגִים עַל יֵרֵשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אַף גַּם הֵם בְּעַצְמָם בָּאִים וּמִתְגַּיְּרִים בְּחִינַת עַמִּים הַר יִקְרָאוּ שָׁם יִזְבְּחוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "כִּי שֶׂפַע יַמִּים יִנָּקוּ", שֶׁנּוֹתְנִים לָהֶם יְנִיקָה בְּצִמְצוּם מִשֶּׁפַע יַמִּים שֶׁל הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁהוּא הַדַּעַת הַנִּפְלָא, שֶׁהוּא נֶעְלָם עַתָּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד בִּבְחִינַת וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים וְזֶהוּ (שָׁם), "וּשְׂפוּנֵי טְמוּנֵי חוֹל" שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, הוּא סָפוּן וְטָמוּן בְּכָל עִסְקֵי חֹל, שֶׁהֵם כָּל מְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מֵהַחֶסֶד חִנָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶהוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים א), "לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שִׁמְךָ עַל-כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ" 'שֶׁמֶן תּוּרַק' זֶה בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי בְּעֵת עֵסֶק הַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים כג) דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, אֲבָל כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן תּוּרַק, בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין לְפִי שָׁעָה, אֲבָל אָז דַּיְקָא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ מֵהַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְחַיֶּה הַכֹּל וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאִים וּמִתְגַּיְּרִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ 'שֶׁמֶן תּוּרַק שִׁמְךָ עַל-כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ', שֶׁהֵם בְּחִינַת גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בָּא יִתְּרוֹ וְנִתְגַּיֵּר וְכוּ', כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֶׁמֶן תּוּרַק, בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין גֵּרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁלֹּא יַעֲבֹר חַס וְשָׁלוֹם, עַל 'וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ', כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל, אֲבָל הִיא סַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי אִי הוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה מַחֲמַת שֶׁשָּׁבָזֶה שֶׁעוֹסְקִין בְּמַשָּׂא וּמַתָּן עוֹשִׂין דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיכִין אִז שֶׁהוּא חִיּוּת וְקִיּוּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, "נְשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה" כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל עַצְמוֹ לְהַאֲמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים וְכוּ'", וּבְרִצּוֹנוֹ וְכוּ', וּבִרְצוֹנוֹ וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם מְחַיִּין וּמְקַיְּמִין כָּל הַבַּעֲלֵי מַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלַאכָה כַּנַּ"ל, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּהָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְרַחֵק אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מִלַּעֲשׂוֹת שֻׁתָּפוּת עִם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, וְיֹאמְרוּ שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּהֶם מֵחֲמַת שֶׁהֵם מִתְגָּרִים וּמְקַטְרְגִים תָּמִיד עַל שְׁרוּצִים לְקַדֵּשׁ מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עִסְקֵי מַשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַּ"ל עַל-כֵּן כְּשֶׁיַּעֲשֶׂה שֻׁתָּפוּת וְהִתְחַבְּרוּת עִמָּהֶם יוּכְלוּ חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו עַד שֶׁיַּעֲבֹר חַס וְשָׁלוֹם, עַל 'וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ', שֶׁיִּתֵּן יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם, לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם מִתְגָּרִים כְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם, כִּי בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת דְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁהַזְּהִירָה הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לוֹמַר חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי וְכוּ' (דְּבָרִים ח) וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ 'כֹּחַ' לַעֲשׂוֹת חָיִל, דְּהַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן, כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוּס

לְמִיקְנֵי נִכְסִין כ"ח דַּיְקָא, בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זֹאת עִקַּר קִיּוּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְתִקּוּנוֹ כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם, עַל-כֵּן אָז אָנוּ עוֹסְקִין לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ כִּבּוּשָׁה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל תִּקָּוֹתֵנוּ לְשׁוּב לְשָׁם בְּקֶרוֹב, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם יא), "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְכוּ'" כִּי עִקַּר הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ, כִּי אָז נִבְרָא הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, וְעַל-כֵּן אָז אָנוּ מְגַלִּין מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ, כִּי הוּא הַבּוֹרֵא הַכֹּל בִּשְׁבִילֵנוּ הוּא הַמַּנְהִיג הוּא הַשַּׁלִּיט וּמוֹשֵׁל וּבְרִצּוֹנוֹ נָתְנָה לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וְעַל-כֵּן אָנוּ מִתְפַּלְּלִין אָז הַרְבֵּה עַל צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ" כִּי עִקַּר הַתִּקָּוָה לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ חִנָּם, וּבוֹ נִתְגַּלָּה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְדוֹשׁ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּרָאָהּ וּמֵאַחַר שֶׁאָנוּ מְגַלִּין זֹאת בְּוַדַּאי הַכֹּל שַׁיָּךְ לָנוּ, רַק בְּרִצּוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם מִטַּעַם הַכָּמוּס עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, כִּי בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא נוֹטְלָהּ מֵהֶם וְנוֹתְנָהּ לָנוּ, כִּי בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִכְנָע וְנוֹפֵל הַקְּלִפּוֹת וּמַמְשֶׁלֶת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְנִתְגַּלֶּה וְנִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לָנוּ עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּכְמְרוּ רַחֲמָיו וְיַכְנִיעַ וְיבַטֵּל אוֹתָם לְגַמְרֵי וְיָשׁוּב וְיִתֵּן הָאָרֶץ לָנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ:

חלק טו

וְעַל-כֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר קְצָת מִזֶּה לְמַעְלָה בִּדְבָרֵינוּ, כִּי אוֹתָן שֶׁכְּבָר עָבְרוּ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, אֵין לָהֶם קִיּוּם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מֵאַחַר שֶׁעָבְרוּ עָלֶיהָ וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לָשׁוּב, כִּי עַל-פִּי דִּין תּוֹרָה בְּאִתְגַּלְיָא שֶׁנִּמְסָר לְבֵית דִּין שֶׁלְּמַטָּה אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה, כִּי מִי שֶׁעָבַר חַס וְשָׁלוֹם, עַל אֵיזֶה לָאו שֶׁחַיָּיב בּוֹ מַלְקוֹת אוֹ אֶחָד מֵאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין כְּשֶׁמְּבִיאִין אוֹתוֹ לְבֵית דִּין אֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה לָשׁוּב בְּכָל מִינֵי תְּשׁוּבוֹת בָּעוֹלָם לֹא מוֹעִיל לוֹ לִפְטֹר מִדִּין מַלְקוֹת אוֹ מִיתָה וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁמּוֹעִיל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כִּי כְּמוֹ שֶׁקִּיֵּם אֶת הָעוֹלָם בְּחֶסֶד הַזֶּה עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה עַד שֶׁיִּקַּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ כֵן הוּא מְקַיֵּם אֶת הָרְשָׁעִים אַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ

וּיקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שָׁבוּ נִבְרָא הָעוֹלָם נִמְשָׁךְ הַחֶסֶד הַזֶּה, שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז הוּא עִקַּר הַתַּחְלַת הַתְּשׁוּבָה וְעַל-כֵּן אָז מַתְחִילִין עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי זֶה הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיכוֹ בָּעוֹלָם כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים זֶה הַחֶסֶד בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וּבָזֶה הֵם מְחַיִּין כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵן אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים מַמָּשׁ, הֵן הַלּוֹמְדִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּטֵלִים לְפָעָמִים מִן הַתּוֹרָה וַאֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה מְאֹד וְכוּ' וְזֶה אָנוּ צְרִיכִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי הַכֹּל צְרִיכִין לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אֲפִלּוּ לוֹמְדִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בֶּאֱמֶת בְּכָל הַשָּׁנָה צְרִיכִין לָשׁוּב בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁעַל-פִּי רוֹב, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ אֵין מָצוּי תַּלְמִיד חָכָם וְלַמְדָן שֶׁיִּהְיֶה בֶּן חוֹרִין מֵחֲטָאִים וּפְגָמִים הָרְבֵּה, מִכָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּקְרָאִים לוֹמְדִים וַחֲסִידִים וְאֵינָם נְקִיִּים כְּלָל כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם נִגְעֵי לְבָבָם וּמַכְאוֹבָם, מִכָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר אֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים הַמְגֻשָּׁמִים וְכוּ' וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הַכֹּל צְרִיכִין לָשׁוּב. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּכֹחַ הַפְּשִׁיטוּת הָאֲמִתִּי שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, שֶׁבְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם הֵם מְחַיִּין כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הָרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם דַּיְקָא, כִּי בְּעֵת שֶׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה אָנוּ רְחוֹקִים מֵהֶם מְאֹד מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אָז אוֹרָם הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר רַק בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם הֵם מוֹרִידִים עַצְמָם אֵלֵינוּ בְּכַמָּה וְכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת כְּדֵי לְחַיּוֹתֵנוּ לָנֶצַח לְמַעַן יוּכְלוּ לָשׁוּב כָּל הַפְּשׁוּטִים וְהָרְחוֹקִים שֶׁבָּעוֹלָם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁבּוֹ מְחַיִּין וּמְקַיְּמִין הַכֹּל הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּיְקָא, כִּי בּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן עִקַּר הֲעָבוֹדָה שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה הוּא בְּפְשִׁיטוּת וּבִתְמִימוּת גָּמוּר בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל, כִּי אָז הַכֹּל שָׁבִין אֶל הָאֱמֶת וּמִתְפַּלְּלִין וְצוֹעֲקִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק הַלֵּב בְּפְשִׁיטוּת וּבִתְמִימוּת בְּלִי חָכְמוֹת כְּלָל וּמְבַקְּשִׁים רַק מַתְּנַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, לֹא בְחֶסֶד וְלֹא בְּמַעֲשִׂים בָּאנוּ לְפָנֶיךָ כְּדַלִּים וּכְרָשִׁים דְּפָקְנוּ דְּלָתֶיךָ וְכוּ' וְכֵן כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אָנוּ בְּטוּחִים וְעַל חֲסָדֶיךָ אָנוּ נִשְׁעָנִים וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה וְכֵן (תְּהִלִּים קל), "כִּי עִם ה' הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת", שֶׁאוֹמְרִים בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה בַּמִּזְמוֹר 'מִמַּעֲמַקִּים' וְכוּ' וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי זֶה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁאָז מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם, וְאָז מֵאִיר בְּיִשְׂרָאֵל דְּרָכָיו הָאֱמִתִּיִּים לְהִתְנַהֵג רַק בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל וּלְבַקֵּשׁ תָּמִיד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק מַתְּנַת חִנָּם וְגַם מַתְּנַת חִנָּם אֵין אָנוּ רְאוּיִים לְקַבֵּל רַק הַכֹּל בְּכֹחַ וּזְכוּת הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁמַּמְשִׁיכִים הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם בָּעוֹלָם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם, שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁבּוֹ מְחַיִּין וּמְקַיְּמִין הַכֹּל וְכוּ', וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה בְּשִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִשִּׂיחַ אַחַר שֶׁגָּלָה הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם הַרְבֵּה מִמַּעֲלַת הָאֱמוּנָה וּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כִּי זֶה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו הַנִּצְחִיִּים וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְזֶה צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁינָה וְהַדּוּרְמִיטָא הַמּוּבָא בַּכְּתָבִים וּבְזוֹהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁנַּעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּאַפִּיל דּוּרְמִיטָא וְכוּ', כִּי שֵׁינָה הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, הַיְנוּ שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַתְחִיל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְנִתְקַיֵּם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ דַּיְקָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֵׁינָה הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַמֹּחִין הֵם חָכְמוֹת הַתּוֹרָה, אֲבָל אָז צְרִיכִין לָשׁוּב עַל כָּל מַה שֶּׁעָבַרְנוּ עַל הַתּוֹרָה וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מְסַלֵּק מוֹחוֹ בְּכַוָּנָה וּמִתְנַהֵג בִּפְשִׁיטוּת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁמְּקַיֵּם הָעוֹלָם הָרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה וְאָז חוֹזְרִין וְנִמְשָׁכִין הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא הַמֹּחִין שֶׁחוֹזְרִין וְנִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁבּוֹ נִתְּנָה הַתּוֹרָה וְאָז נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים לְגַמְרֵי, וְאָז עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה רַק שֶׁהַצַּדִּיק מְבַטֵּל עַצְמוֹ אֵיזֶה שָׁעָה וּמִתְנַהֵג בִּפְשִׁיטוּת, וְאָז מַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְעַל-יְדֵי זֶה מְחַיֶּה כָּל הָרְחוֹקִים וּמַכְנִיס בָּהֶם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַפְּשִׁיטוּת וּתְמִימוּת בָּעוֹלָם, אֲבָל זֶה הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם הוּא רַק לְפִי שָׁעָה וְעִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁחוֹזֵר הַצַּדִּיק וּמַמְשִׁיךְ אַחַר שֶׁהָיָה בָּטֵל אֵיזֶה שָׁעָה בִּבְחִינַת בִּטּוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶה קִיּוּמָהּ וְאָז עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֵּׁינָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁנַּעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם וְכָל תְּרוּעָה פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּפְשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ תְּרוּעָה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר, כִּי תְּרוּעָה אוֹתִיּוֹת תּוֹרָה ע', בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים

לַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא וְכָל תְּרוּעָה פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּפְשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ זֶה מְרַמֵּז עַל בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, בְּחִינַת 'אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמַּמִּשִׁים עַצְמוֹ כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ' כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ זֹאת בְּעֵינֵינוּ מֵאֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁבְּכָל פַּעַם הָיָה אוֹמֵר שֶׁעַתָּה אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, וְכַמָּה פְּעָמִים נִשְׁבַּע עַל זֶה שֶׁעַתָּה אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, וְאַחַר כָּךְ תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר פָּתַח פִּיו הַקָּדוֹשׁ וְגִלָּה מַה שֶּׁגִּלָּה וְכֵן הָיָה הַמַּעֲשֶׂה בְּזֹאת הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בָּהּ עַתָּה (כַּמְבֹאָר בְּהַשִּׂיחוֹת שֶׁלְּאַחַר הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת) וְאַחַר שֶׁגִּלָּה מַה שֶּׁגִּלָּה וְנוֹדַע לוֹ מַה שֶּׁנּוֹדַע לוֹ, חָזַר וְאָמַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל וְכֵן הָיָה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, וְזֶה בְּחִינַת פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּפְשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ שֶׁל הַתְּרוּעָה שֶׁהוּא עִקַּר קוֹל שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כט), "יוֹם תְּרוּעָה וְכוּ'" כִּי תְּרוּעָה בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתָם בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַפְּשׁוּטוֹת הַנַּ"ל לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ כַּנַּ"ל וְכֵן עוֹשִׂין כַּמָּה פְּעָמִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁצְּרִיכִין לִתְקֹעַ תְּרוּעָה שֶׁהִיא הַמְשָׁכַת אֵיזֶה פָּנִים מֵהַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה צְרִיכִין לִתְקֹעַ פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וּלְבָאֵר הָעִנְיָן יוֹתֵר הוּא, כִּי תְּקִיעַת שׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה, בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר, זֶה בְּחִינַת שֶׁבְּאֵין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁכָּתַב שָׁם בְּשִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאַחַר הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, כִּי לְמַעְלָה דִּבַּרְנוּ מִבְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, הַיְנוּ הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָמְנָם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָהּ יֵשׁ בָּהּ גַּם כֵּן בְּחִינַת עָשֶׂר קְדֻשׁוֹת וְכוּ' וְכָל מַאֲמָר יֵשׁ לוֹ יִרְאָה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיט), "הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ", כִּי יֵשׁ יִרְאָה לְמַעְלָה מִיִּרְאָה וְכוּ' עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם הַיְנוּ כִּי יֵשׁ בְּחִינַת עֲבוֹדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ בְּחִינַת עֲבוֹדָה שֶׁהוּא בְּחִינָה שֶׁבְּאֵין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עוֹסְקִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשָׂה אָז בְּחִינַת שֵׁינָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁינָה, בְּחִינַת הַנְּהָגַת הַפְּשִׁיטוּת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ מַמְשִׁיכִין הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוֹלְכִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁבְּאֵין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, כִּי הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין, שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, זֶהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר הַמֹּחִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין חָכְמָה

כְּחָכְמַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשַׁת שְׁמִינִי וְכַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עא) וְזֶה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יט), "וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְכוּ' וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְכוּ' וְקוֹל שׁוֹפָר וְכוּ'" כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין תּוֹרָה כְּתוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ שָׁם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה" וְזֶה בְּחִינַת גַּדֶּל עֹצֶם הַיִּרְאָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (עָמוֹס ג), "הֲיִתָּקַע שׁוֹפָר בָּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ וְכוּ'" כִּי כְּשֶׁנִּמְשָׁכִין הַמּוֹחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה כִּי אִם אֵין חָכְמָה אֵין יִרְאָה וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה וּלְבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הַיִּרְאָה הַנִּזְכֶּרֶת בְּסוֹף הַתּוֹרָה שֶׁכָּל מַאֲמָר יֵשׁ לוֹ יִרְאָה, בְּחִינַת הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ, שֶׁזֶּה זוֹכִין כְּשֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ שָׁם עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן עִקַּר כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר, כִּי כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לִירִיחוֹ, שֶׁהוּא תְּחִלַּת כְּנִיסָתָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תָּקְעוּ בְּשׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּיהוֹשֻׁעַ, כִּי תְּקִיעַת שׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה הַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין, שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמּוֹחִין וְהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים פט) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה וְכוּ', אַשְׁרֵי הָעָם זֶה בְּחִינַת תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת, בְּחִינַת, בַּאֲשֶׁרְי אֲחֻזָה רַגְלִי דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי וְלֹא אָט (אִיּוֹב כג), שֶׁלֹּא הִטָּה יָמִין וּשְׂמֹאל מִדַּרְכָּיו יִתְבָּרַךְ רַק בְּדַרְכּוֹ וּבַאֲשׁוּרוֹ אֲחֻזָה רַגְלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁאֵינוֹ נוֹטֶה מֵהַדֶּרֶךְ עַל-יְדֵי אֵיזֶה חָכְמוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁנָּטוּ מֵהַדֶּרֶךְ הָאֱמֶת וְהַתְּמִים עַל-יְדֵי חָכְמוֹת וְזֶהוּ עִקַּר אֲשׁוּרָיו וְתִהְלּוֹתָיו שֶׁל אִישׁ כְּשֶׁהוֹלֵךְ בִּתְמִימוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קיט), "אַשְׁרֵי תְמִימֵי דָרֶךְ הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת ה'" וְזֶהוּ, "אַשְׁרֵי הָעָם", בְּחִינַת תְּמִימוּת, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹדְעֵי תְרוּעָה, בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה | הַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שָׁם פט), "ה' בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן" בְּחִינַת הַמּוֹחִין שֶׁהֵם אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְכוּ'. וְזֶהוּ (שָׁם), "בְּשִׁמְךָ יָגִילוּן כָּל הַיּוֹם" כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁיְּכוֹלִין לָבוֹא לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת וֶאֱמוּנָה, וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לְמוֹחִין שְׁלֵמִים, שֶׁהֵם חָכְמָה אֲמִתִּית, שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה לְהַמְשִׁיךְ דְּרָכֵי הַתְּמִימוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל תְּרוּעָה פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּפְשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה עִנְיַן כָּל הַמְזֻמּוֹר פט שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם פָּסוּק, "אַשְׁרֵי הָעָם" הַנַּ"ל, כִּי מִתְּחִלָּה מְדַבֵּר מֵחֶסֶד חִנָּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "חַסְדֵי ה' עוֹלָם אָשִׁירָה וְכוּ' כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד

יְבָנֶה וְכוּ'" וְתֵיכֶף מַתְחִיל לְדַבֵּר מִמַּלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם "כָּרַתִּי בְּרִית לִבְחִירִי נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי וְכוּ'". וְכֵן כָּל הַמִּזְמוֹר מְדַבֵּר מִזֶּה מִנִּפְלְאוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם וּמִמַּלְכוּת דָּוִד, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "לְךָ שָׁמַיִם וְכוּ' צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם" וְכוּ' וּמְדַבֵּר מֵהַכְנָעַת הָאוֹיְבִים וְהַשּׁוֹנְאִים", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "אַתָּה דִּכִּאתָ כְחָלָל רָהַב בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ אוֹיְבֶיךָ" וְכוּ', כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת, כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הַכְנָעַת הָאוֹיְבִים וְהַשּׁוֹנְאִים הָרוֹצִים לִמְנֹעַ מִלְּבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָאוֹמְרִים לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁלָּחֶם מִלְחֶמֶת ה' לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכֵן אָנוּ מְצַפִּים בְּכָל יוֹם עַל בִּיאַת מָשִׁיחַ שֶׁיְּשִׁיבֵנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם תְּרוּעָה, שֶׁיָּנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה, עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה בַּמִּזְמוֹר הַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת מַלְכֻיּוֹת זֶה בְּחִינַת שֶׁמְּגַלִּין מַלְכוּתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, כִּי הוּא בָּרָא הַכֹּל וּמַנְהִיג וּמוֹשֵׁל בְּכָל כְּמוֹ שֶׁמַּתְחִילִין מַלְכֻיּוֹת, עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לָאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית וְכוּ' שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אֶרֶץ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ הוּא כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁמַּלְכֻיּוֹת הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה עוֹשִׂין דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת זִכְרוֹנוֹת, כִּי עִקַּר בְּחִינַת זִכְרוֹנוֹת, הוּא שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֹּר בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ וִישִׁיבֵנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בֵּית חַיֵּינוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כו), "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ' וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר" וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין הַבְּרָכָה, "זוֹכֵר הַבְּרִית", דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא זוֹכֵר הַבְּרִית שֶׁכָּרַת אֶת אֲבוֹתֵינוּ לְהָשִׁיבֵנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן זִכְרוֹנוֹת הוּא בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים שׁוֹפָרוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מִמַּתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַתָּה נִגְלֵיתָ וְכוּ'", הַיְנוּ בְּחִינַת הַמָּשָׁכַת הַמֹּחִין, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁינָה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין בִּרְכַת שׁוֹפָרוֹת מִמַּתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "אַתָּה נִגְלֵיתָ וְכוּ'" וּמְסַיְּמִין בְּקִבּוּץ נִדָּחִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין, "תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְכוּ'",

דְּהַיְנוּ קִבּוּץ כָּל הַנִּדָּחִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כַּנַ"ל כִּי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין וְלֵבוּשׁ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּחִינָה אַחַת, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר וְכַנַ"ל:

חלק כב

וְעַל-כֵּן הֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּנֶגֶד הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַ"ל, שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי זֶה כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא סוֹף הָעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה אָז נִתְּנוּ הַלּוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת, שֶׁהֵם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, כִּי עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת הֵם כְּנֶגֶד הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כַּנַ"ל. וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא שֶׁמּוֹצִיאִין הַתּוֹרָה מֵהֶעֱלֵם אֶל הַגִּלּוּי, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁבִּתְחִלָּה הָיוּ הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, נֶעְלָמִין וְנִסְתָּרִין בָּהָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה זוֹכִין וּמַמְשִׁיכִין הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה מֵהֶעֱלֵם אֶל הַגִּלּוּי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁבְּאֵין לְכָל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִכְנָס הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לִמְקוֹם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת שֶׁעוֹמֵד עַל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת כַּנַ"ל, הַיְנוּ עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְהָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, וַעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וְעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת וְכָל קְדֻשּׁוֹת אֵלּוּ נִגְמָרִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְזוֹכִין לְקַבְּלָם עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַחֶסֶד חִנָּם הַנַ"ל וּמַכְנִיסִין דַּרְכֵי הַפְּשִׁיטוּת וְהַתְּמִימוּת בָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכַנַ"ל:

חלק כג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת גֶּדֶל בְּרוּר וּקְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁצְּרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לְבָרֵר וּלְקַדֵּשׁ הַמַּחֲשָׁבָה, עַיֵּן שָׁם (בְּסִימָן ריא בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א), כִּי בֵּרוּר וּקְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה זֶהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל בִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם בְּחִינַת מַבּוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "אַתֶּם נִצָּבִים" (בְּסִימָן מד לְקוּטֵי הַנַ"ל), כִּי מַבּוּל לְשׁוֹן בִּלְבּוּל וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה הַמַּבּוּל, אֲבָל אִיתָא שֶׁמֵּימֵי הַמַּבּוּל הִתִּיזוּ לְשָׁם (כַּנִּשְׁמַע שִׂיחָה זֹאת מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ) כִּי עִקַּר בִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם בְּתַאֲוַת נאוּף, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְהֵם עִקַּר בְּחִינַת מֵימֵי הַמַּבּוּל, כִּי הַמַּבּוּל בָּא עַל פְּגַם הַבְּרִית, עַל הַשְׁחָתַת זֶרַע, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁבָּא עַל-יְדֵי בִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ו), "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ" וַאֲפִלּוּ שְׁאָר מִינֵי בִּלְבּוּלֵי

מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְרָעוֹת, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִפְּגַם הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁחַת וְנִפְגַּם הַדַּעַת עַד שֶׁבָּאִין לְכָל הַבִּלְבּוּלִים וְעִרְבּוּבֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁמְּבַלְבְּלִים רֹב בְּנֵי אָדָם מְאֹד מְאֹד וּמֵהֶם בָּאִים כָּל הַחֲטָאִים וְהַפְּגָמִים שֶׁבָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּכְשֶׁבִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת מִתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם, בִּפְרָט בִּלְבּוּלִים וְהִרְהוּרֵי נְאוּף בְּעַצְמָם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, זֶהוּ בְּחִינַת מַבּוּל מַמָּשׁ שֶׁרוֹצִים לִשְׁטֹף אֶת הָאָדָם מַמָּשׁ וּלְהַאֲבִידוֹ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּעִנְיָן זֶה וְהַכֹּל עַל-יְדֵי פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה וְעַל זֶה הִזְהִיר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים לב), "עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל וְכוּ' רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ" וְעַל זֶה צָעַק (שָׁם סט), "טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מַעֲמָד בָּאתִי בְּמַעֲמַקֵּי מַיִם וְכוּ' וְכוּ'" וּכְתִיב (שָׁם), "אַל תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבּוֹלֶת מַיִם וְאַל תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה וְכוּ'" וּכְתִיב (שָׁם), "הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה אִנָּצְלָה מִשּׂוֹנְאַי וּמִמַּעֲמַקֵּי מָיִם", שֶׁכָּל זֶה נֶאֱמַר עַל בִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהִתְגַּבְּרוּת הַהִרְהוּרִים וּבִלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת נִקְרָאִים מְצוּלוֹת יָם, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה עִקַּר עִסְקֵנוּ וְצַעֲקָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְבָרֵר וּלְקַדֵּשׁ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבָּזֶה תְּלוּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְהַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נוֹסְעִים לַצַּדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ כְּמוֹ כֵן נִתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּעֵת שֶׁהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שׁוֹטְפִים עַל הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַמַּבּוּל אָז נִתְעַלֵּם קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר לְדַחוֹת מֵעַצְמוֹ בִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת וּמְבָרֵר וּמְקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ כְּמוֹ כֵן נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁתָּלוּי בְּקְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה בְּחִינַת צַדִּיקִים יְרֻשּׁוּ אָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְכָל זֶה עוֹסְקִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין בְּבִרְכַּת זִכְרוֹנוֹת בִּפְסוּקֵי זִכָּרוֹן שֶׁל נֹחַ שֶׁזָּכַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹתוֹ בְּעֵת הַמַּבּוּל שֶׁלְּכְאוֹרָה הוּא תְּמוּהַּ מַה עִנְיָן זֶה לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּזְכֶּה לִדְחוֹת מֵימֵי הַמַּבּוּל שֶׁהֵם בִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת עַל-יְדֵי שֶׁיִּזָּכֵר לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זְכוּת וְכֹחַ הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת זִכָּרוֹן נֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁזָּכְרוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ח), "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְכוּ'", שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת לֶךְ לְךָ לְפָרָשַׁת נֹחַ, כִּי לֶךְ לְךָ מְדַבֵּר מֵהַתְחָלַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְגַּלָּה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁזָּכָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גִּלָּה לוֹ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לוֹ, "לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'", וְעַל-כֵּן נִסְמְכָה לְפָרָשַׁת נֹחַ, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּדְחִין מֵימֵי הַמַּבּוּל וְנִזְכָּר צִדְקַת נֹחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פָּרָשַׁת נֹחַ, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פָּרָשַׁת לֶךְ לְךָ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁאָר פְּסוּקֵי

הַתּוֹרָה שֶׁמַּזְכִּירִין בִּבְרָכַת זִכְרוֹנוֹת שֶׁמְּדַבְּרִים מִיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁזָּכַר זְכוּת אֲבוֹתֵינוּ הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "וְנֶאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ וְכוּ'", שֶׁזֶּהוּ נֶאֱמַר לְעִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְהָבִיא אוֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ', וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ וְנֶאֱמַר, "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ' וְהָאָרֶץ אֶזְכּוֹר" כִּי כָּל בְּרָכַת זִכְרוֹנוֹת הוּא שֶׁיִּזְכֹּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ הַצַּדִּיקִים וִינַלֶּה לָנוּ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשָּׁתֵנוּ, כִּי שָׁם כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיךְ דַּרְכֵי הַפְּשִׁיטוּת וְהַתְּמִימוּת בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי כָּל בִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם בְּחִינַת עֲקֻמִּימִיּוּת וְעַמְקוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל בְּיָדֵינוּ וּצְרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת בְּכָל עֵת וְרֵגַע שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ בְּכָל עֵת, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אֹפֶן וַאֲפִלּוּ אִם מַחֲמַת הַהֶרְגֵּל מִכְּבָר רָגִיל אֶצְלוֹ שֶׁתֵּלֵךְ וְתֵתַע מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּרַעְיוֹנוֹת רָעִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַבְּחִירָה בְּיָדוֹ בְּכָל עֵת לְתָפְסָהּ בְּעֵת כָּרְחָהּ וּלְהַטּוֹתָהּ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) עַל-כֵּן עִקַּר הָעֲצָה הוּא פְּשִׁיטוּת וּתְמִימוּת שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לִבְלִי לֵילֵךְ עִם חָכְמוֹת וְלִבְלִי לַחֲשֹׁב שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת יְתֵרוֹת רַק יַפְשִׁיט מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת וְהַתְּמִימוּת, וְאַל יִרְבֶּה לַחֲשֹׁב בְּשׁוּם דָּבָר, בִּפְרָט בְּעִנְיַן תַּאֲוָה הָרָעָה הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֲקִירוֹת וְעִיּוּנִים וְרַעְיוֹנִים רָעִים מְאֹד בְּעִנְיַן הַמִּאוּס הַזֶּה כִּי נִדְבָּק רוּחַ שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן מַמָּשׁ בְּמַחֲשַׁבְתָּם עַד שֶׁחוֹשְׁבִים מַה שֶּׁחוֹשְׁבִים כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם רַחֲמָנָא לִצְלַן וּבָאִים עַל-יְדֵי זֶה לְמַה שֶּׁבָּאִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּלְהִנָּצֵל מִזֶּה הוּא רַק עַל-יְדֵי דֶּרֶכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי רִבּוּי הַמַּחֲשָׁבוֹת אֲפִלּוּ לִבְחִינַת הַשּׁוֹלֵל, דְּהַיְינוּ כְּדֵי לְבַטֵּל הַתַּאֲוָה, הַזֹּאת הוּא גַּם כֵּן גּוֹרֵם הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָא"ב, אַל תִּכְנֹס עִם פִּתּוּיֶךָ בְּטוֹעֵן וְנִטְעָן וְכוּ', וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה בִּכְתָב אַךְ הָעִקָּר הַעֲצָה הוּא בְּחִינַת תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת גָּדוֹל וְלִצְעֹק הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁכְּבָר נִתְפַּס בָּזֶה כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ צָרִיךְ שֶׁלֹּא לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ כְּלָל רַק לִצְעֹק בְּכָל פַּעַם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא וְלִתְפֹּס מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּכָל עֵת לַהֲשִׁיבָהּ מֵהָעֲמָקוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא אֶל מָקוֹם הַיָּשָׁר לִבְחִינַת תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת שׁוּבוּ לַאֲשֶׁר הֶעֱמִיקוּ סָרָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (יְשַׁעְיָה לא) וּכְתִיב, "וְשִׁחֲטָה שִׁטִּים הֶעְמִיקוּ וְכוּ'" (הוֹשֵׁעַ ה) וּכְתִיב, "הֶעְמִיקוּ שִׁחֲתוּ" (שָׁם ט) וּכְתִיב, "בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם (תְּהִלִּים סט) וְכוּ'" וּמִי שֶׁאֵינוֹ שָׁב בִּתְשׁוּבָה חַס וְשָׁלוֹם, עָלָיו נֶאֱמַר (שָׁם פד), "עוֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא

וכו'" עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת וְלִבְרֹחַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְהַתְמִימִים וְהַיְשָׁרִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר לָצֵאת וְלִבְרֹחַ מֵהָעֲמָקוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְדַרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל וְזֶה כָּל צַעֲקָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַדֵּשׁ הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁצּוֹעֲקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, "מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'", 'מִמַּעֲמַקִּים' דַּיְקָא, כִּי מִכָּל מִינֵי עֲמָקִים צְרִיכִין רַק לִצְעֹק וְלִקְרֹא לַה' כְּדֵי לִזְכּוֹת לְדַרְכֵי הַפְּשִׁיטוּת וְהַתְּמִימוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל, כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה עֲמָקִים עֹמֶק טוֹב וְעֹמֶק רַע וְכוּ' (כְּמוּבָא בְּסֵפֶר יְצִירָה) וַאֲפִלּוּ מֵעֹמֶק טוֹב צְרִיכִין לִצְעֹק לַה', כִּי אֲפִלּוּ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת אָסוּר לְהַעֲמִיק בָּהֶם יוֹתֵר מִדַּאי כַּיָּדוּעַ שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מִן הַגְּבוּל חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וּלְהַעֲמִיק בָּהֶם כָּרָאוּי, אַף עַל פִּי-כֵן צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לִקְרֹא מֵהֶם אֶל ה' שֶׁיּוֹצִיא אוֹתוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵהֶם וְיַעֲלֵהוּ לְמַעְלָה וּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁמְּסַלֵּק דַּעְתּוֹ בְּכָל עֵת כְּאִלּוּ אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל כְּלָל לֹא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְמַדְרֵגָה יוֹתֵר גְּבוֹהָה עַל-יְדֵי שֶׁצּוֹעֵק בְּכָל פַּעַם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּפְשִׁיטוּת וּבִתְמִימוּת כְּאִלּוּ לֹא יָדַע מֵעוֹלָם כְּלָל, כַּמְבֹאָר וּמוּבָן כָּל זֶה בִּשְׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁאֵין יְדִיעָתוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו עֹמֶק רַע, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ לִצְעֹק מִמַּעֲמַקִּים, בְּחִינַת 'מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'' כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְבַטֵּל הָעֲמָקוּת הָרַע דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּפָּל לְתוֹכוֹ, בְּחִינַת ושחטה שטים הֶעֱמִיקוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (יוֹנָה ב), "מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי" הַנֶּאֱמָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (אֵיכָה ג), "צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי קָרָאתִי שִׁמְךָ ה' מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת" וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לִזְכּוֹת לְכָל טוּב אָמֵן:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת סְכּוֹת שֶׁאָז נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲסָדִים כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהִתְחַלְנוּ לְהַמְשִׁיכוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִבְרָא הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעַתָּה בְּסֻכּוֹת נִמְשָׁכִין וְנִתְגַּלִּין כָּל הַחֲסָדִים עַל-יְדֵי זֶה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עֲדַיִן הָיוּ הַחֲסָדִים בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ וְכָל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים וְיִשְׂרָאֵל אָז הוּא לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ, לְהוֹדִיעַ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְעוֹסְקִין בָּזֶה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם כִּפּוּר וְכָל מַה שֶּׁמְּגַלִּין יוֹתֵר בְּחִינָה זֹאת, כְּמוֹ כֵן נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא כְּפִי מַה שֶּׁמְּגַלִּין יוֹתֵר לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת

הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ כֵן נִתְגַּלִּין הַחֲסָדִים בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְגַּלֶּה יוֹתֵר שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְהוּא מֶלֶךְ וּמוֹשֵׁל וְשַׁלִּיט בָּעוֹלָם, כְּמוֹ כֵן נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר הַחֶסֶד שֶׁבּוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּבָר נִשְׁלַם וְנִגְמַר בְּחִינָה זֹאת וְעַל-כֵּן אָז נִגְמְרוּ הִתְגַּלּוּת כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן נִכְנָס אָז הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים, שֶׁהוּא תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה, עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת וְכוּ' לִפְנֵי וְלִפְנִים מְקֻדָּשׁ מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְעַל-כֵּן אָז נִתְגַּלָּה וְנִמְשָׁךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל, וְאָז מַתְחִילִין כָּל הַחֲסָדִים לְהִתְמַשֵּׁךְ בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְכוֹת, כַּמּוּבָא בַּבַּזְוִנּוֹת, כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּירוּשָׁלַיִם שֶׁנִּקְרָא סוּכַּת שָׁלֵם וְעַל-כֵּן הַסֻּכָּה נַעֲשֵׂית מִפְּסוֹלֶת גּוֹרֶן וְיֶקֶב דַּיְקָא, כִּי הַפְּסוֹלֶת הוּא בְּחִינַת הַנְּהָגַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּסוֹלֶת כְּנֶגֶד עֲבוֹדָתוֹ הַפְּנִימִיּוּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עִקַּר הַסֻּכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל-יְדֵי הַנְּהָגַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּסוֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב שֶׁמִּמֶּנּוּ דַּיְקָא נַעֲשֶׂה סְכַךְ הַסֻּכָּה וְכַנַּ"ל כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וְכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה הִמְשַׁכְנוּ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְעַכְשָׁיו בְּסֻכּוֹת אָנוּ מְגַלִּין גֹּדֶל כֹּחַ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא דַּי שֶׁאָנוּ יְכוֹלִין לְכִבּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר כַּנַּ"ל, אַף גַּם אָנוּ יְכוֹלִין לְקַדֵּשׁ כָּל הַמְּקוֹמוֹת בְּחוּץ לָאָרֶץ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מְגַלִּין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, כַּמְבֹאָר לְעֵיל וְזֶה בְּחִינַת סֻכּוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זְכָה אוֹתָנוּ שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשֵׁב בַּסֻּכָּה שֶׁהוּא צִלָּא קַדִּישָׁא, צִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאָנוּ יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לְקַדֵּשׁ מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוּכַּת שָׁלֵם, עַל-יְדֵי אֱמוּנָתוֹ הַשְּׁלֵמָה שֶׁזָּכָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים לְיַדֵּעַ וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבּוֹרֵא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ כַּנַּ"ל:

חלק כו

וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא לִפְעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲגוּדַת הַלּוּלָב, כִּי לוּלָב הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּחִינַת (תְּהִלִּים צב), "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח" וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צִוָּנוּ לִקַּח רַק הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַתָּמָרִין, דְּהַיְנוּ כַּפּוֹת תְּמָרִים, שֶׁהוּא הַלּוּלָב, לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לָנוּ כֹּחַ לְקַשֵּׁר עַצְמֵנוּ עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְעֹצֶם קְדֻשָּׁתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנְּהָגַת פְּשִׁיטוּתוֹ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֶלְיוֹן וְלוּלָבִין, בְּחִינַת (שָׁם א), "וְעֵלֵהוּ לֹא יִבֹּל", שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל שִׂיחַת חֻלִּין שֶׁל הַצַּדִּיק הַיְנוּ בְּחִינַת

הַנְהָגַת פְּשִׁיטוּתוֹ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת לוּלָב, שֶׁהוּא פָּשׁוּט וּבוֹ נִקְשָׁר וְנֶאֱגָד הַהֲדַס וְהָעֲרָבוֹת שֶׁמְּרַמְּזִ עַל כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (וַיִּקְרָא רַבָּה ל) כִּי כֻּלָּם צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִישׁ פָּשׁוּט הַגָּדוֹל, בְּחִינַת הַלּוּלָב, שֶׁהוּא פָּשׁוּט וְגָדוֹל מִכָּל הַמִּינִים, כִּי כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הֵן בַּעֲלֵי מִצְוֹות הֵן בַּעֲלֵי תּוֹרָה, הֵן הָרֵיקִים לְגַמְרֵי מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל, כֻּלָּם צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהָאִישׁ פָּשׁוּט הַגָּדוֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכָל הָאַרְבָּעָה מִינִים, שֶׁהֵם כְּלֵל כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם מְאִירִים וּמַמְשִׁיכִים הַדּוּר וִיפִי הָאֶתְרוֹג, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת כָּבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ, כִּי כָּל הַהֲדוּר וְהַיֹּפִי הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹופִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ" וְזֶה (תְּהִלִּים קנ), "וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יֶרְאָיו "וְצִדְקָתוֹ "לִבְנֵי "בָּנִים "לְשׁוֹמְרֵי בְרִיתוֹ וְכוּ'" רָאשֵׁי תֵּבוֹת לוּלָב כִּי עַל-יְדֵי הַלּוּלָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל, עַל יָדוֹ נִמְשָׁכִין וְנִתְגַּלִּין הַחֲסָדִים הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּחִינַת וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ, כִּי אָז הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁהִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבָּזֶה אָנוּ עוֹסְקִין מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא אִישׁ פָּשׁוּט לְגַמְרֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁבָּזֶה מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּסַיְּמִין הַתּוֹרָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ בְּיוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג שֶׁהוּא שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי בָּזֶה מַמְשִׁיכִין כֹּחַ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה תָּמִיד שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁבָּא לְהַשָּׂגָה שְׁלֵמָה גְּבוֹהָּ מְאֹד אֵינוֹ מִסְתַּפֵּק בָּזֶה כְּלָל, רַק הוּא מַתְחִיל מֵיָּד לַחֲזֹר וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר הַשָּׂגָה הַגְּבוֹהָּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְאָז עוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל וּמְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וְנַעֲשֶׂה אִישׁ פָּשׁוּט גָּמוּר (שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטִיק) כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל מֵעוֹלָם לְהַשִּׂיג כְּלָל עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם דָּבָר כִּי אִם בְּחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מֵעוֹלָם לְהַשִּׂיג כְּלָל עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם דָּבָר כִּי אִם בְּחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת סִיּוּם הַתּוֹרָה בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ מֵיָּד, כִּי סִיּוּם הַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת וְהַהַשָּׂגָה שֶׁמַּשִּׂיג הַצַּדִּיק, כִּי כָּל הַדַּעַת וְהַהַשָּׂגוֹת כְּלוּלִים בְּהַתּוֹרָה וּכְשֶׁמְּסַיְּמִין הַתּוֹרָה זֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַהַשָּׂגָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין הַתּוֹרָה בְּעֶצֶם שְׁלֵמוּת הַשָּׂגַת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי מְסַיְּמִין בְּעֶצֶם הַשָּׂגָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לד), "וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יְדָעוֹ ה' פָּנִים אֶל פָּנִים לְכָל

הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה וְכוּ'" שֶׁקִּבֵּל אֶת הַלּוּחוֹת בְּיָדָיו כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְאַחַר שֶׁמְּסַיְּמִין חוֹזְרִין וּמַתְחִילִין "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ'" וְזֶה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבָּא לְהַשְׁגָּה שֶׁלֵּמָה גָּבוֹהַּ מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִיּוּם הַתּוֹרָה, בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מִסְתַּפֵּק בָּזֶה וְתֵכֶף וּמִיָּד הוּא מַתְחִיל מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כְּלָל רַק הוּא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתְחָלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', שֶׁמְּדַבֵּר מִתְּחִלַּת בְּרִיאַת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁנִּבְרָא בְּחַסְדּוֹ לְבַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית, שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַנַ"ל:

חלק כח

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַסְּמִיכוּת לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל | בְּרֵאשִׁית, כִּי רַשִׁ"י פֵּרֵשׁ עַל "לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל" שֶׁהוּא מַה שֶּׁנִּשְׁאוֹ לִבּוֹ לְשַׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוֹדָה לְדִבָּרָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּבְאֵמֶת שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת הוּא פְּלִיאָה גְּדוֹלָה וְאִם יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ מַה שֶּׁחָטְאוּ, מַה עְנְיָן לְשַׁבֵּר לוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת כְּאֵלֶּה? וּמַה עְנְיָן הַתִּקּוּן בָּזֶה עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁבְּחוֹ כָּל כָּךְ וְאָמַר לוֹ, יִישַׁר כֹּחֲךָ שֶׁשִּׁבַּרְתָּ (בָּבָא בָּתְרָא יד) וְהַתּוֹרָה מְסַיֶּמֶת שֶׁבַח מֹשֶׁה בָּזֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרוּבִין נד), אִלְמָלֵא לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת לֹא הָיְתָה הַשִּׂכְחָה בָּעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שִׂיחָה נִפְלָאָה בְּעִנְיָן זֶה שֶׁמִּצַּד זֶה הַשִּׂכְחָה הוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה אֶצְלוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן עָשָׂה מֹשֶׁה תִּקּוּן גָּדוֹל עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת בִּבְחִינַת שִׂכְחָה, דְּהַיְנוּ שֶׁסִּלֵּק הַשָּׂגָתוֹ כְּאִלּוּ לֹא קִבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כְּלָל רַק הוּא אִישׁ פָּשׁוּט לְנַמְרֵי וּמְקַבֵּל חִיּוּת רַק מִקִּיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם, וּבָזֶה הָיָה מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כָּל יִשְׂרָאֵל אַף-עַל-פִּי שֶׁחָטְאוּ וְעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ, כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ דַּיְקָא, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְחַיֶּה אֶת כָּל הַפְּשׁוּטִים וְכָל הַחוֹטְאִים וְכָל הַנּוֹפְלִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-פִּי זֶה מְחֻבָּר וּמְקֻשָּׁר הֵיטֵב סִיּוּם הַתּוֹרָה בְּהַתְחָלָתָהּ שֶׁהוּא לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל | בְּרֵאשִׁית וְכוּ', כִּי לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל זֶהוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת לוּחוֹת, שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁמְּסַלֵּק הַצַּדִּיק מֵעַצְמוֹ הַמֹּחִין בְּכָל פַּעַם וְנַעֲשֶׂה אִישׁ פָּשׁוּט שֶׁאָז מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּהַחֶסֶד חִנָּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ', כִּי בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה בְּחֶסֶד חִנָּם, שֶׁזֶּהוּ הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְכַנַ"ל:

חלק כט

וְזֶהוּ דֶּרֶךְ וְעֵצָה טוֹבָה לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם הָרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו מַה שֶּׁיַּעֲבֹר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ כְּלָל לֹא בִּכְתָב וְלֹא בְּעַל פֶּה וְכַמָּה וְכַמָּה עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת וּנְפִילוֹת וְהַשְׁלָכוֹת וְכוּ' צְרִיכִין לַעֲבֹר עָלָיו. וְהָרִבּה נָפְלוּ עַל-יְדֵי זֶה וְאִבְּדוּ אֶת עוֹלָמָם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, רַחֲמָנָא לִצְלַן וְעִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם שֶׁל אוֹתָן שֶׁנִּשְׁאָרִין עַל עָמְדָן הוּא רַק בְּכֹחַ הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמַּמְשִׁיךְ אֲז הַחֶסֶד חִנָּם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק וְיסַלֵּק בְּכָל פַּעַם דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ וְיַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל וְהָעִקָּר, שֶׁיִּתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עִקַּר נְפִילָתוֹ הוּא מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר הִתְחִיל כַּמָּה פְּעָמִים וְנָפַל, אֲבָל אִם יַעֲשֶׂה אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל מֵעוֹלָם רַק הוּא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּחֶסֶד חִנָּם עַל-יְדֵי כֹּחַ פְּשִׁיטוּת הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, בָּזֶה יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ לְעוֹלָם, כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם קֹדֶם הָאֲכִילָה, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה, כִּי כָּל הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ הוּא בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה, כְּגוֹן, תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְחַלָּה וּבִכּוּרִים וְקָרְבָּנוֹת וְכוּ' וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל הַמַּאֲכָלִים הוּא לְבָרֵךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּתַן לָנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח), "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה וְכוּ'" וּמִשָּׁם אָנוּ לְמֵדִין גַּם כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּפָנֶיהָ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לה), הַשְׁתָּא לְאַחֲרָיו מְבָרֵךְ לְפָנָיו מִבָּעְיָא נִמְצָא, שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל הָאֲכִילָה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקְּדֻשׁוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי רוֹצֶה לֶאֱכֹל לֶחֶם, שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה, עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם צָרִיךְ לִרְאוֹת לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל מַה שֶּׁאוֹכֵל, כִּי מִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן תִּקְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִנְטִילַת יָדַיִם שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַדֵּשׁ אֶת יָדָיו בַּמַּיִם קֹדֶם אֲכִילָתוֹ, כִּי הַיָּדַיִם הֵם כ"ח פְּרָקִין, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד כ"ח אַתְוָן דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר) וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְטַהֵר הַיָּדַיִם בְּמַיִם שֶׁהוּא מִצְוַת נְטִילַת יָדַיִם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַחֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם עַל-יְדֵי כ"ח אַתְוָן וְאָז נִתְגַּלֶּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְנִתְגַּלִּין כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ח פְּרָקִין דְּיָדַיִם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כ"ח אַתְוָן, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד שָׁם, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁנִּתְגַּלִּין

וּמְאִירִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמְאִירִין הַחֶסֶד שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבִרְצוֹנוֹ נִתָּנָה לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נִטָּלָה מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, תִּקֵּן נְטִילַת יָדַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת יד), בְּשָׁעָה שֶׁתִּקֵּן שְׁלֹמֹה עֲרוּבִין וּנְטִילַת יָדַיִם יָצְתָה בַּת קוֹל וְכוּ', כִּי דַּיְקָא שְׁלֹמֹה תִּקֵּן זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת לֹא נִכְבָּשׁ עַד יְמֵי שְׁלֹמֹה, כִּי עַד שְׁלֹמֹה הָיוּ הָאוֹיְבִים עֲדַיִן מְקַטְרְגִים עַל כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ, לִסְטִים אַתֶּם וְרָצוּ לִלְחֹם בְּכָל פַּעַם עִם יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּכָל יְמֵי הַשּׁוֹפְטִים, עַד שֶׁבָּא דָּוִד וְלָחַם עִמָּהֶם וְהִכְנִיעָם תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלָיו אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁבְּיָמָיו הָיָה עֲדַיִן מִלְחָמוֹת, עַל-כֵּן עֲדַיִן לֹא נִתַּן לוֹ רְשׁוּת לִבְנוֹת הַבַּיִת עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה, שֶׁאָז נִתְבַּטְּלוּ כָּל הָאוֹיְבִים לְגַמְרֵי וְהָיָה לוֹ שָׁלוֹם מִכָּל עֲבָרָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם אֶתֵּן לוֹ מִכָּל עֲבָרָיו וְכוּ', עַל-כֵּן אָז דַּיְקָא נִבְנָה הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה בְּהָנִיחַ לְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ מִכָּל אוֹיְבֶיךָ" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וְאֵין זֶה אֶלָּא בִּימֵי שְׁלֹמֹה, אָז "וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' וְכוּ'" וְאָז דַּיְקָא נִתְגַּלָּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר נִכְנְעוּ הָאוֹיְבִים לְגַמְרֵי וְלֹא קִטְרְגוּ כִּי יָדְעוּ כֻּלָּם כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן לָנוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּרְצוֹנוֹ וְאָז נִבְנָה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִבְנָה הַבַּיִת אֵין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת, מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁלְמוּ כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הֵם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כַּמְבֹאָר בְּהַמִּשְׁנָה שֶׁל הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת (כֵּלִים פֶּרֶק א) נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת הָיָה רַק בִּימֵי שְׁלֹמֹה שֶׁאָז נִכְנְעוּ הָאוֹיְבִים לְגַמְרֵי וְנִבְנָה הַבַּיִת, עַל כֵּן הוּא דַּיְקָא תִּקֵּן נְטִילַת יָדַיִם שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם כַּנַּ"ל, כִּי מִגֹּדֶל הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה בִּימָיו דַּיְקָא כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה לוֹ דַּיְקָא זֶה הַכֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם מֵאַחַר שֶׁבִּימָיו הָיָה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת עֲרוּבִין שֶׁתִּקֵּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִכְשָׁלִין לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת בְּשַׁבָּת, כִּי כָּל אִסּוּר הַל"ט מְלָאכוֹת בְּשַׁבָּת הוּא מֵחֲמַת שֶׁבְּשַׁבָּת אָסוּר לְבָרֵר בֵּרוּרִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ" (בְּסִימָן נט חֵלֶק א) כִּי עַל-יְדֵי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין בַּחֹל מְבָרְרִין בֵּרוּרִים וּבְשַׁבָּת הַשְׁכִּינָה שׁוֹבֶתֶת, עַל-כֵּן אָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, וְעַל-כֵּן הִתְחִיל הַתַּנָּא מַסֶּכֶת שַׁבָּת בְּאִסּוּר הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, כִּי כָּל אִסּוּר שֶׁל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת הֵם בִּבְחִינַת הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת דְּהַיְנוּ מַה

שֶׁמְּבָרְרִין וְנוֹשְׂאִין הַנִּיצוֹצוֹת מֵרְשׁוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת לִרְשׁוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אֲסוּרִים כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל עַל-כֵּן כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא הֵם בִּבְחִינַת הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, עַל-כֵּן הִקְדִּים הַתַּנָּא הוֹצָאָה בְּרֵישָׁא קֹדֶם כָּל הַמְּלָאכוֹת, כִּי כֻּלָּם בִּבְחִינַת הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְכֵן כָּל הַבַּעֲלֵי מְלָאכוֹת הָעוֹסְקִין בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מְלָאכוֹתֵיהֶם וְעִסְקֵיהֶם בֶּאֱמוּנָה, כִּי הָאֱמוּנָה מְבָרֶרֶת כָּל הַבֵּרוּרִים, כִּי כָּל הִתְנַגְּרוּת וַאֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת בְּהַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת הִתְנַגְּרוּת הַשׂוֹנְאִים עַל כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁאוֹמְרִים לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', כִּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים כָּל קְדֻשָּׁתָם הוּא בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, כִּי שָׁם כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת, וּכְשֶׁרוֹצִים לְהוֹצִיאָם מֵהַחִיצוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׂרֵי הַשִּׁבְעִים עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁאֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת חוּץ לָאָרֶץ כַּיָּדוּעַ, לְבָרְרָם מִשָּׁם וּלְהַעֲלוֹתָם וּלְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲזַי הַחִיצוֹנִים מִתְנַגְּרִים בָּהֶם וְאוֹמְרִים לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ':

עַל-כֵּן עִקַּר הַכַּחַ לְהַכְנִיעַ הַחִיצוֹנִים וּלְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵהֶם עַל-יְדֵי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין כֹּחַ מַעֲשָׂיו בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיא), "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם", שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְבָרֵר וּלְהוֹצִיא מֵהֶם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי בִּרְצוֹנוֹ נִתְּנָה לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נִטְלָהּ מֵהֶם וְנִתְּנָהּ לָנוּ וּבִשְׁבִיל זֶה תִּקֵּן שְׁלֹמֹה עֵרוּבִין לְשַׁבָּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה אִסּוּר לְהוֹצִיא אֲפִלּוּ מִבַּיִת לְבַיִת מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּלִי עֵרוּב וְשִׁתּוּף, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים הוּא מִבְּחִינַת שִׁנּוּי רְשׁוּת, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת חֲלַק לִבָּם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן סב חֵלֶק א). וְעִקַּר אֲחִיזַת הַמַּחֲלֹקֶת הוּא בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁבָּהֶם אֲחִיזַת הָעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁמְּשָׁם בְּחִינַת אָסוּר וּמֻתָּר כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ', שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם עַל-יְדֵי פִּסְקֵי הֲלָכוֹת שֶׁל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה כַּיָּדוּעַ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁצְּרִיךְ לְיַגֵּעַ עַצְמוֹ בַּל"ט מְלָאכוֹת לְבָרֵר הַבֵּרוּרִים עַל-יְדֵי הַל"ט מְלָאכוֹת אִם יִתְנַהֵג בָּהֶם כָּרָאוּי וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת בִּימֵי הַחֹל עַל-יְדֵי הַל"ט מְלָאכוֹת עֲדַיִן אֵינָם שָׁבִים וְעוֹלִים לִמְקוֹם מְנוּחָתָם בְּשָׁלוֹם עַד שֶׁבָּא שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת שַׁבָּת שָׁלוֹם שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת נַיְחָא לְעִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְאָז דַּיְקָא יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן שֶׁכָּל הַשּׂוֹנְאִים וְהָאוֹיְבִים הַמִּתְנַגְּרִים עַל כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּכָל יְמֵי הַחֹל כֻּלָּם בְּטֵלִים אָז, כִּי אָז כָּל

שׁוּלְטָנֵי רוּגְזִין וּמָארֵי דְּדִינִין כֻּלְּהוּ עָרְקִין וְכוּ', וְאָז הוּא נַיָּיחָא לְכָל הַנִּיצוֹצוֹת, כִּי אָז בְּשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת וְהָיָה בְּהָנִיחַ לְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ מִכָּל אוֹיְבֶיךָ, שֶׁזֶּה הוּא בִּימֵי שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף, עַיֵּן שָׁם) עַל-כֵּן שַׁבָּת מֵאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּבְנָה עַל-יְדֵי שְׁלֹמֹה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא יט), "אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ" (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן סז לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) כִּי שַׁבָּת הוּא בְּבְחִינַת שְׁלֹמֹה, בְּחִינַת שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּשַׁבָּת כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת שַׁבַּת שָׁלוֹם, שֶׁאָז הוּא עִקַּר כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת וְהָיָה בְּהָנִיחַ ה' וְכוּ' מִכָּל אוֹיְבֶיךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא דַּיְקָא תִּקֵּן עֵרוּבִין לְשַׁבָּת שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם רְשׁוּת לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ בִּלְי עֵרוּב וְשִׁתּוּף כְּדֵי שֶׁלֹּא לְעוֹרֵר בְּשַׁבָּת שׁוּם שִׁנּוּי רְשׁוּיוֹת שֶׁכְּשֶׁמּוֹצִיאִין מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם רְשׁוּת הַיָּחִיד, הוּא כְּעֵין בֵּרוּר שֶׁאָסוּר בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא לְעוֹרֵר אָז שׁוּם מַחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָז הַכֹּל שָׁלוֹם כַּנַּ"ל עַל-כֵּן תִּקֵּן שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּתוֹ לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי עֵרוּב וְשִׁתּוּף שֶׁיִּתְעָרְבוּ וְיִשְׁתַּתְּפוּ הָרְשׁוּיוֹת יַחַד עַל-יְדֵי הַפַּת שֶׁנּוֹתְנִין כְּדֵי שֶׁיֵּחָשְׁבוּ כֻּלָּם כְּאֶחָד וְלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם שׁוּם שִׁנּוּי רַק שָׁלוֹם וְאַחְדוּת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר עִנְיַן עֵרוּב, כְּמִבֹּאָר בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁלֹּא יַקְפִּיד אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, וְכֵן תִּקְנוּ כַּמָּה דְּבָרִים בְּעֵרוּב וְשִׁתּוּף מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (גִּטִּין נט) כִּי עִקַּר הָעֵרוּב הוּא בִּשְׁבִיל בִּטּוּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים הַמִּתְגָּרִים עַל כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שְׁלֹמֹה דַּיְקָא שֶׁבָּנָה הַבַּיִת שֶׁאָז נִכְבְּשָׁה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הוּא בְּחִינַת מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, בְּחִינַת שַׁבַּת שָׁלוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק לג

וְעַל-כֵּן אֵין נוֹטְלִין לַיָּדַיִם אֶלָּא מִן הַכְּלִי וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלִי שָׁלֵם דַּוְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַחֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם כַּנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכָם כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּלִי שְׁלֵמָה, כִּי הַחֶסֶד חִנָּם נִמְשָׁךְ תָּמִיד רַק אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּלִי וְעַל-כֵּן אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל מֵהָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהוּא הַחֶסֶד חִנָּם כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ, כִּי הַצַּדִּיק אֲפִלּוּ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכְּלִי שֶׁלּוֹ הוּא תָּמִיד בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל וְעַל-כֵּן הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְקַבֵּל הַחֶסֶד חִנָּם וּלְהַחֲיוֹת וּלְקַיֵּם בּוֹ אֶת כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לְדַרְכֵי הַפְּשִׁיטוּת וְהַתְּמִימוּת שֶׁל הַצַּדִּיק, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְנַהֵג בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת בְּדֶרֶךְ אֱמוּנָה בִּלְי חָכְמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כְּמוֹ כֵן הוּא יָכוֹל לִינֹק וּלְקַבֵּל יוֹתֵר מֵהַחֶסֶד חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק, כִּי עִקַּר הוּא אֱמוּנָה וּתְמִימוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִי שָׁלֵם

וְתָמִים לְקַבֵּל עַל יָדוֹ כָּל טוּב. וְעַל כֵּן הַכְּלִי שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם וְתָמִים בְּחִינַת תְּמִימוּת שֶׁהוּא עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, כִּי חָכְמוֹת אֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם דָּבָר עַל-פִּי חָכְמָה בִּשְׁלֵמוּת כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), "אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם א), "כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים" וְכוּ' וּכְתִיב (שָׁם ח), "וְגַם אִם יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת לֹא יוּכַל לִמְצֹא" וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ג), "גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים" וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, הָעֹלָם חָסֵר וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן אֵין שְׁלֵמוּת כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה וּתְמִימוּת וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם תְּמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יח), "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ" כִּי כְּשֶׁמּוֹ כֵּן הוּא, כִּי תָּמִים פֵּרוּשׁוֹ שָׁלֵם, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִתְמִימוּת בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּלִי שֶׁלֵּם שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁכִין מֵימֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה וְכַנַּ"ל (וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא" בְּסִימָן לֹא חֵלֶק א שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם):

חלק לד

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מַיִם שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בָּהֶם מְלָאכָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם אֲחִיזַת הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִזֹּהֲמַת הַנָּחָשׁ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה פָּגַם בֶּאֱמוּנָה וּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת הַנַּ"ל וְנִמְשָׁךְ אַחַר הַחָכְמוֹת וְהַדַּעַת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא עִקַּר הַבְּרִיאָה, כִּי בִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל בְּחֶסֶד חִנָּם, הָיָה הוּא צָרִיךְ אָז לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַחֶסֶד חִנָּם, כִּי אָז לֹא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם תּוֹרָה רַק הַכֹּל נִבְרָא בְּחֶסֶד חִנָּם וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם וּכְשֶׁבָּא אָדָם הָיָה צָרִיךְ רַק לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ לִבְלִי לְקַלְקֵל הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וּתְמִימוּת וְלֹא יֵלֵךְ אַחַר עֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הוּא חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנֶחְמַד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל" וְכוּ' וְאָז הָיָה מַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם כָּרָאוּי וְהָיָה יָכוֹל לִחְיוֹת וּלְהִתְקַיֵּם בְּגוּפוֹ לְעוֹלָם, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁקִּלְקֵל וְנִמְשַׁךְ אַחַר חָכְמוֹת וַעֲצַת הַנָּחָשׁ הָיָה רָאוּי שֶׁיֵּחָרֵב לְגַמְרֵי, כִּי סִלֵּק מֵעַצְמוֹ הַחֶסֶד עַל-יְדֵי שֶׁקִּלְקֵל הַכְּלִי עַל-יְדֵי חָכְמוֹת פְּגוּמִים שֶׁל עֲצַת הַנָּחָשׁ, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ הַנִּפְלָא סִבֵּב סִבּוֹת בְּרַחֲמָיו וְדִבֵּר עִמּוֹ וְהֵאִיר בּוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה עַד שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן נִמְשַׁךְ עָלָיו הֶאָרַת הַחֶסֶד חִנָּם וְעָשָׂה מִיּוֹמוֹ אֶלֶף שָׁנִים כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם הָעוֹלָם שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (תְּהִלִּים כה), "זְכוֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה" כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעָשָׂה מִיּוֹמוֹ אֶלֶף שָׁנִים שֶׁזֶּה הָיָה עַל-יְדֵי חֲסָדָיו הַגְּדוֹלִים, הַיְנוּ בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי הִקְלְקוּל לֹא הָיָה אֶפְשָׁר עוֹד שֶׁיִּחְיֶה לְעוֹלָם עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם מֵאַחַר שֶׁקִּלְקֵל הַכְּלִי כָּל כָּךְ, וְעַל-כֵּן נִתְגָּרֵשׁ

מִגַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי צִיּוּרָא דְּמַשְׁכְּנָא וּדְמִקְדְּשָׁא כְּצִיּוּרָא דְּגַן עֵדֶן כִּי עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בַּתְּמִימוּת וּפָגַם בְּהַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה פָּגַם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגַּן עֵדֶן, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן וְנִתְרַחֵק מֵהַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵימֵי הַחֲסָדִים הַנִּמְשָׁכִים מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים פְּשׁוּטִים וַחֲסָדִים גְּדוֹלִים וְאָז נִגְזַר עָלָיו "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", בְּחִינַת הַל"ט מְלָאכוֹת, עַל-כֵּן הַמַּיִם שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ מַיִם שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ בָּהֶם מְלָאכָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם אֲחִיזַת הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִפֶּגַם הַחֶסֶד הַנַּ"ל, רַק יִהְיוּ מַיִם טְהוֹרִים בְּחִינַת מֵימֵי הַחֶסֶד הַנִּמְשָׁכִין מֵהַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִטַּהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְזוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל:

חלק לה

וְעַל-כֵּן הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ מִתְקַיְּמִים עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵרֹב קִלְקוּלָם בָּא עֲלֵיהֶם הַמַּבּוּל וְסִדּוֹם נֶהֶפְכָה וּבְדוֹר אֱנוֹשׁ הֵצִיף הַיָּם וְכוּ' כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַחֶסֶד חִנָּם מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּלִי הַתּוֹרָה, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים צְרִיכִין שֶׁלֹּא לְקַלְקֵל הַכְּלִי כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל הַחֶסֶד חִנָּם וְהֵם עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים מְאֹד שֶׁקִּלְקְלוּ כְּלֵיהֶם כָּל כָּךְ וְלֹא רָצוּ לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא יִפָּנֶה דֶּרֶךְ כָּרְמִים" (אִיּוֹב, עַיֵּן בְּרַשׁ"י), עַל-כֵּן הֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַמַּבּוּל, רַק נֹחַ נִצּוֹל עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם, כִּי לֹא קִלְקֵל הַכְּלִי שֶׁלּוֹ וְהָיָה לוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל הַחֶסֶד חִנָּם וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק כט), "וְנֹחַ מָצָא חֵן", לֹא שֶׁהָיָה כְּדַאי, אֶלָּא שֶׁמָּצָא חֵן, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁנִּצּוֹל הָיָה עַל-יְדֵי מְצִיאַת חֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתָּנַת חִנָּם חֶסֶד חִנָּם כִּי הוּא לֹא קִלְקֵל הַכְּלִי וְהָיָה יָכוֹל לְקַבֵּל הַחֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל, אֲבָל נֹחַ לֹא הִצִּיל אֶת דּוֹרוֹ עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר הַתְחָלַת קִיּוּם הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב), "בְּהִבָּרְאָם" בְּאַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעַל-כֵּן הָיָה אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד וְעָסַק תָּמִיד בַּחֲסָדִים, כִּי רָאָה שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיְּמִים אֶלָּא בְּחַסְדּוֹ, עַל-כֵּן הִשְׁתַּדֵּל וְעָסַק כָּל יָמָיו לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם וּלְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם עַל-יְדֵי זֶה, כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל כְּפִי גֹּדֶל מַעֲלָתוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה עַל כָּל הָעוֹלָם אֲפִלּוּ עַל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים וּכְשֶׁרִים אֲמִתִּיִּים, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם עַל כָּל הָעוֹלָם, אֲפִלּוּ אִם נָפְלוּ כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ,

רַחֲמָנָא לִצְלַן, כְּמוֹ שֶׁשָּׁכִיחַ עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים וּבִלְבַד שֶׁיִּתְנַהֲגוּ וְיִמְשְׁכוּ עַצְמָן לְדַרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צִוָּה לוֹ, "לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ" וְכוּ' כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁעָסַק בּוֹ כָּל יָמָיו, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ בִּשְׁלֵמוּת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁעָסַק בְּתִקּוּן חֲפִירַת הַבְּאֵרוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַחֲסָדִים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי אַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כַּמּוּבָא, וְעַל-כֵּן נִקְרָא אַבְרָהָם "תָּמִים", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יז), "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים", כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי תְּמִימוּת וְכַנַּ"ל:

חלק לו

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיְּבוֹאוּ הַמַּיִם עַל-יְדֵי כֹּחַ גַּבְרָא (שֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן קנט סָעִיף ז), כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם כַּנַּ"ל:

חלק לז

וְעַל-כֵּן הַמַּאֲכִיל לַחֲבֵרוֹ, אֵין צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם. וְהָאוֹכֵל צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם (שָׁם סִימָן קסג סָעִיף ב) כִּי עִקַּר נְטִילַת יָדַיִם הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה צָרִיךְ הָאוֹכֵל דַּוְקָא שֶׁצָּרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מִצְוַת נְטִילַת יָדַיִם וְזֶה אֵין שַׁיָּךְ בְּמַאֲכִיל, עַל-כֵּן תִּקְּנוּ מִצְוַת נְטִילַת יָדַיִם עַל הָאֹכֶל דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ קֹדֶשׁ כְּאִלּוּ אוֹכֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

פרק ו

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תּוֹכָחָה" בְּסִימָן ח, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב (בְּאוֹת ו) בְּעִנְיַן נִפְלְאוֹת נוֹרָאוֹת עִצֹּם רִבּוּי הַבָּתִּים שֶׁבּוֹנֶה הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְוַסֵּף שָׂכֵן לְהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי נִתְרַבִּין הַצְּרוּפִים עַד שֶׁאֵין חֵקֶר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, וּבְמֶה שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵינוּ בָּזֶה, בִּפְרַט בְּהִלְכוֹת צִיצִית הֲלָכָה ז וּבְהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ה וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת בְּנִין בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהִיא מִצְוָה רַבָּה מְאֹד הַקַּיֶּמֶת לְדוֹרוֹת אִם כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִתְכַּנְּסִים כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל קִבּוּץ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל וְלוֹמַר קְדֻשָּׁה וּבָרְכוּ וְכוּ', וּלְשֵׁם מִתְכַּנְּסִים כָּל הַשְּׁכֵנִים הַנּוֹסָפִים בְּכָל פַּעַם אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ קָשֶׁה לְקַבֵּץ מִנְיָן וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לִפְעָמִים מִנְיָן מִתְפַּלְּלִין זֶה בְּכֹה וְזֶה בְּכֹה וְהָרְבֵּה מִתְפַּלְּלִין בִּיחִידוּת

וְאֵינָם בָּאִים לְהִתְוַסֵּף לִהְיוֹת שְׁכֵנִים אֶל קִבּוּץ הַקְּדוֹשׁ שֶׁעוֹסְקִים בִּדְבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לוֹמַר קַדִּישׁ וּבָרְכוּ וְכוּ', וְעַל-כֵּן הוּא בְּוַדַּאי מִצְוָה רַבָּה עַד אֵין חֵקֶר לְהִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיַן בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ לְשֵׁם שָׁמַיִם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (קֹהֶלֶת ה), "וּמִי אוֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא תְּבוּאָה גַּם זֶה הֶבֶל", שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹות רַבּוֹת וְאֵין בָּהֶם מִצְוָה הַקַּיֶּמֶת לְדוֹרוֹת, כְּגוֹן בִּנְיַן בֵּית הַכְּנֶסֶת וְסֵפֶר תּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וּבְשָׁבִיל זֶה כּוֹפִין בְּנֵי הָעִיר זֶה אֶת זֶה לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כִּי בְּוַדַּאי יְכוֹלִין לְכְפּוֹת זֶה אֶת זֶה, מֵאַחַר שֶׁמִּכָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּתְכַּנְּסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת נַעֲשִׂים צְרוּפִים נִפְלָאִים, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִצְטָרֵף עִם חֲבֵרוֹ וְנִצְטָרְפִים וְנַעֲשִׂים מֵהֶם בָּתִּים וּבְנְיָנִים נִפְלָאִים, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי יְכוֹלִין לְכְפּוֹת זֶה אֶת זֶה, כִּי כֻּלָּם חֲשׁוּבִים כְּנֶפֶשׁ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י בְּרֵאשִׁית מו) עַל שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב שֶׁנִּקְרָאִים נֶפֶשׁ בִּלְשׁוֹן יָחִיד, כִּי זֶהוּ הַמַּעֲלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל | עַם קָדוֹשׁ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין יוֹתֵר נִכְלָלִין בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת יוֹתֵר עַל-יְדֵי הַצְּרוּפִים הַנַּ"ל, וְכִמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר וּמֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם חֲשׁוּבִים כְּאֶחָד וְנִצְרָטְפִין יַחַד, בְּוַדַּאי יְכוֹל כָּל אֶחָד לְכוֹף אֶת חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁבָּאָדָם אֶחָד יְכוֹל אֵבֶר אֶחָד לְכוֹף שְׁאָר הַגּוּף בִּשְׁבִיל טוֹבָתוֹ שֶׁל כְּלַל הָאָדָם גַּם מִבְּאֹר וּמוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַתְּפִלָּה הַנּוֹרָאָה הַנִּבְנֵית עַל-פִּי תּוֹסֶפֶת שְׁכֵנִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּבְחִינַת הַתְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל הַמְבֹאָר שָׁם (וְכַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּאוֹת יב) וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי כּוֹפִין זֶה אֶת זֶה לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לִכְפּוֹת עַל-יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּפִיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים וּגְבוּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לִכְפּוֹת לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת כְּדֵי שֶׁיִּתְוַסְּפוּ שְׁכֵנִים רַבִּים אֶל בֵּית הַתְּפִלָּה שֶׁיַּעֲלוּ מֵהֶם שַׁעֲשׁוּעִים נִפְלָאִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהַכֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְהֹג כָּבוֹד גָּדוֹל מְאֹד בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כִּי עִקַּר תַּכְלִית בִּנְיַן הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנִּתְרַבֶּה עַל-יְדֵי הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְהֹג כָּבוֹד גָּדוֹל שָׁם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוּא כְּבוֹד הַמָּקוֹם הַשּׁוֹכֵן שָׁם, כִּי עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן קְדֻשַּׁת בֵּית הַמִּדְרָשׁ חֲמוּרָה יוֹתֵר מִקְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת, כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְגַם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כִּי אוֹמְרִים שָׁם קְרִיאַת שְׁמַע וּפָרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת וּקְדֻשַּׁת וּבָא לְצִיּוֹן שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַיְּמִין כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲבָל בֵּית הַמִּדְרָשׁ קָדוֹשׁ בְּיוֹתֵר, כִּי שָׁם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וְעַל-כֵּן קְדֻשָּׁתוֹ חֲמוּרָה יוֹתֵר, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל הוּא לִזְכּוֹת לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כִּי הַצַּדִּיקִים עוֹסְקִים תָּמִיד בְּבִנְיַן הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג), כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּימָיו, שֶׁמִּשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת הַבַּיִת כְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ, בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל יא), כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי הֱפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וָאֶהְיֶה לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה כט), אֵלּוּ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כִּי הֵם מִקְדָּשׁ מְעַט שֶׁנִּמְשָׁךְ קְדֻשָּׁתָם מֵהַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעוֹסְקִים הַצַּדִּיקִים בְּבִנְיָנוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כַּנַּ"ל, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כִּי עִקַּר כְּלָל הַקְּדֻשָּׁה הִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פט), "אַף אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל קְדוֹשִׁים" וּכְתִיב (הוֹשֵׁעַ יב), "וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן" (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם בְּסִימָן כב) כִּי עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא בַּמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם דִּבֵּר ה' עִם מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י, שֶׁמִּיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לֹא נִדְבַּר עִמּוֹ אֶלָּא בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְכֵן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם נִתְבָּרְרוּ כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ב), "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה". וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהֵם מִקְדָּשׁ מְעַט וְעַל-כֵּן בֵּית הַמִּדְרָשׁ קְדֻשָּׁתוֹ חֲמוּרָה יוֹתֵר, כִּי שָׁם עִקַּר עֵסֶק הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן נִקְרָא 'בֵּית הַמִּדְרָשׁ', בְּחִינַת 'דִּרְשׁוּ ה' וְעָזּוֹ', כִּי צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וְלִדְרֹשׁ ה' מְאֹד, דְּהַיְנוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת, "אִם יֵשׁ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט מְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ" (יִרְמְיָה ה) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ אֱמוּנָה' בְּסִימָן ה, שֶׁצְּרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מְאֹד אֵיךְ אוֹחֲזִין בָּאֱמוּנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַפְּשִׂין וְדוֹרְשִׁין וּמְבַקְּשִׁין בֶּאֱמֶת לִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל יְדֵם עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם,

שֶׁהוּא הָעִקָּר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא 'בֵּית הַמִּדְרָשׁ', לְשׁוֹן דּוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וְכַנַּ"ל וְגַם עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ שֶׁנִּקְרָא בֵּית הַמִּדְרָשׁ עַל שֵׁם הַדְּרָשׁוֹת שֶׁדּוֹרְשִׁים שָׁם בַּתּוֹרָה, הַכֹּל הוּא בְּחִינָה אַחַת עִם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא מַה שֶּׁצְּרִיכִין לִדְרֹשׁ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִין אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי כָּל הַדְּרָשׁוֹת שֶׁמְּחַדְּשִׁים בַּתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מֵחָדָשׁ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל עֵת כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן הוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה מְאֹד כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה חִדּוּשִׁים אֲמִתִּיִּים, כִּי נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁנַּעֲשִׂין מֵהֶם שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה, כִּי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים הֵם בְּחִינַת עֵדוּת עַל מְצִיאוּתוֹ וְאַחְדוּתוֹ וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאִים שֶׁנִּמְשָׁכִין חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים כָּאֵלּוּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתָם כִּי אִם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכַמּוּבָא בְּהַקְדָּמַת סֵפֶר הַקָּדוֹשׁ עֵץ חַיִּים לְהָאֲרִיזַ"ל שֶׁמִּי שֶׁיְּעַיֵּן בְּעֵין הָאֱמֶת בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים יָבִין וְיֵעִיד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת דְּבָרִים כָּאֵלּוּ כִּי אִם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וכו', עַיֵּן שָׁם וְכֵן רָאִינוּ אַחַר כָּךְ מֵהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר (וּלְעֵיל בְּהִלְכוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה אוֹת לו) שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרֵאת הַתּוֹרָה "עֵדוּת", עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן קְדֻשַּׁת בֵּית הַמִּדְרָשׁ חֲמוּרָה בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין לְמְצֹא חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן רַב אַמֵּי וְרַב אַסִּי אַף עַל גַּב דַּהֲווֹ לְהוּ תְּלִיסַר בֵּי כְּנִישְׁתָּא לָא הֲווּ מַצְלֵי אֶלָּא הֵיכִי דַּהֲווּ גָּרְסֵי (בְּרָכוֹת ח), כִּי "מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה" 'מִשְּׁמוֹעַ' דַּיְקָא, כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא בְּחִינַת, "הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי צְרִיכִין לְהַטּוֹת אָזְנוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב לִשְׁמוֹעַ דִּבְרֵי חֲכָמִים לְהַבְחִין בֵּין הָאֱמֶת הַבָּרוּר וּבֵין הָאֱמֶת שֶׁאֵינוֹ בָּרוּר מִכָּל שֶׁכֵּן בֵּין הַשֶּׁקֶר, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא נְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר עֵסֶק הַתּוֹרָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד, לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם, וּמִי שֶׁמֵּסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה בִּבְחִינָה זֹאת גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה, כִּי בְּוַדַּאי לֹא תִקֵּן הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תַּאֲוָה זֹאת שֶׁנִּקְרֵאת תּוֹעֵבָה. וְעַל-יְדֵי זֶה אֱמוּנָתוֹ פְּגוּמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁפֶּגֶם אֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה) שֶׁנִּקְרֵאת "תּוֹעֵבָה" וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִדְרֹשׁ מְאֹד לִמְצֹא אֶת הָרַבִּי הָאֱמֶת שֶׁיִּשְׁמַע מִפִּיהוּ תּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמְרָה בִּבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי

הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

חלק ז

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים סִימָן קנ ס"א) שֶׁגַּם כּוֹפִין זֶה אֶת זֶה לִקְנוֹת תּוֹרָה וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים וְהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ שֶׁהָאִדָּנָא כּוֹפִין לִקְנוֹת גְּמָרוֹת וּשְׁאָר סְפָרִים קְדוֹשִׁים, כִּי בְּוַדַּאי כּוֹפִין לִקְנוֹת תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים וְלִלְמֹד בָּהֶם לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁעַכְשָׁיו צְרִיכִין לִקְנוֹת גַּם שְׁאָר סְפָרִים קְדוֹשִׁים, כִּי בְּוַדַּאי אֵין דּוֹר יָתוֹם וְכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי כּוֹפִין עַל זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם סְעִיף ב) אֵין בּוֹנִין בֵּית הַכְּנֶסֶת אֶלָּא בְּגָבְהָהּ שֶׁל עִיר וְאָסוּר לְהַגְבִּיהַּ בֵּיתוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת הוּא שֶׁיִּתְוַסְּפוּ וְיִתְקַבְּצוּ וְיִתְכַּנְּסוּ לְשָׁם תּוֹסֶפֶת שְׁכֵנִים הָרַבֵּה בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁנִּזְקָּה עַל-יְדֵי זֶה לְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמ), "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס" 'נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס', זֶה בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת הַשְּׁכֵנִים אֶל קִבּוּץ יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְכַּנְּסִין כָּל הַנִּדְחִים שֶׁבָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ אוֹתָן הַמֻּנָּחִים בַּחוּץ, בִּבְחִינַת (אֵיכָה ד), "תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת", וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר, עַל-יְדֵי זֶה 'בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה'' כִּי עִקַּר בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּבְנֵית מִבְּתִּים רַבִּים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, כָּל בִּנְיָנָהּ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רִבּוּי הַבָּתִּים הַנַּ"ל שֶׁל תּוֹסֶפֶת שְׁכֵנִים וְעַל-כֵּן הַפָּסוּק מְשַׁבֵּחַ וּמַפְלִיג מְאֹד מְאֹד בְּשֶׁבַח הַבָּתִּים וְהָאַרְמוֹנוֹת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מח), "שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָהּ פַּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ" וּכְתִיב (שָׁם), "יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ קִרְיַת מֶלֶךְ רָב אֱלֹקִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב". 'בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ' דַּיְקָא, כִּי הַבָּתִּים וְהָאַרְמוֹנוֹת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם נִבְנִים בְּשָׁרְשָׁן מִבְּחִינַת הַצְּרוּפִים הַנִּפְלָאִים וְהַנּוֹרָאִים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וְאַחְדוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ לְעֵין כֹּל, בִּבְחִינַת 'אֱלֹקִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב', כִּי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצְּרוּפִים הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַשְּׁלֵמָה בְּתוֹסֶפֶת שְׁכֵנִים שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהַכֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, עַל-יְדֵי זֶה מִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָן לַכֹּל וְכַמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא עִקַּר הַיְסוֹד שֶׁל כָּל יְדִיעוֹת נִשְׂגָּבוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי

הַבָּתִּים וְהָאַרְמוֹנוֹת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁנִּבְנִים מִצְּרוּפִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר וְנִתְחַזֵּק אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא 'אֱלֹהִים נוֹדָע לְמִשְׂגָּב', וְעַל-כֵּן 'אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדָע לְמִשְׂגָּב' וְכַנַּ"ל, וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַבֵּית כְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט שֶׁלְּשָׁם מִתְכַּנְּסִין כָּל הַשְּׂכֵנִים, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת הַנּוֹסָפִין אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ט

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בִּנְיַן הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וְהַבֵּית הַמִּדְרָשׁ הוּא בִּשְׁבִיל רִבּוּי כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ', עַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בְּבֵית כְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ לְבַטֵּל כְּבוֹד עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, רַק לְהַרְבּוֹת כְּבוֹד הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל וְכָל הָעוֹסְקִים בְּבִנְיַן הַבֵּית כְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ וּבְקִיּוּמוֹ לְהַסְפִּיק הִצְטָרְכוּת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וְהַבֵּית הַמִּדְרָשׁ וְכֵן כָּל הַנִּכְנָסִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּלְבֵית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁהֵם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁכֻּלָּם לֹא יִהְיֶה כַּוָּנָתָם חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמָן רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי כְּבוֹד שְׁמֵים שֶׁנִּתְרַבֶּה עַל-יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה וְכוּ' וְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּבִנְיַן הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ וְתִקּוּנוֹ וְקִיּוּמוֹ, אוֹ כָּל אֵלּוּ הַנִּכְנָסִין לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְכַוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, הוּא פּוֹגֵם מְאֹד כַּנַּ"ל, בִּפְרָט כְּשֶׁבָּאִים חַס וְשָׁלוֹם, לִכְלָל מַחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי רְדִיפַת הַכָּבוֹד שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁכָּל אֶחָד רוֹצֶה שֶׁהוּא יִהְיֶה מֻרְאֹשֵׁי הַקְּרוּאִים לְסֵפֶר תּוֹרָה וְיַעֲלֶה לְשִׁשִּׁי וְכוּ' וְכוּ', כַּמָּצוּי הָרְבֵּה כָּל זֶה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלְקִים עַל יִרְאֵי ה' הָאֲמִתִּיִּים הַנִּמְצָאִים בְּכָל בֵּית הַמִּדְרָשׁ הַחוֹתְרִים וּמִתְיַגְּעִים לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה עַד שֶׁמַּכְרָחִים לְהַגְבִּיהַּ קוֹלָם לְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, וּשְׁאָר הָעָם לֹא דַּי שֶׁאֵינָם מְיַגְּעִים עַצְמָם בָּזֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְהֵם טְרוּדִים בְּמַחֲשַׁבְתָּם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה בְּכָל מִינֵי שְׁטוּתִים וּבְלְבּוּלִים שֶׁלָּהֶם בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְכוּ', כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּנַפְשָׁם, אַף גַּם הֵם חוֹרְקִים שִׁנָּם וְגוֹעֲרִים עַל הַמִּתְיַגְּעִים לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּמְבַלְבְּלִים אוֹתָם מִן הַכַּוָּנָה, וְהֵם עוֹסְקִים בִּדְבָרִים בְּטֵלִים וְשִׂיחוֹת חֻלִּין בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וּבִשְׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְכוּ' וּמְבַלְבְּלִים הַתְּפִלָּה. וְעוֹד הֵם מַחְצִיפִים פְּנֵיהֶם וְאוֹמְרִים שֶׁאֵלּוּ הַיְרֵאִים הַמַּגְבִּיהִים קוֹלָם בַּתְּפִלָּה הֵם מְבַלְבְּלִים אוֹתָם מִבִּלְבּוּל מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם. וְכָל אֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם הֵם בִּכְלָל מַחֲרִיבֵי הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְעַל כֵּן לֹא כָּל הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שָׁוִין וְלֹא כָּל הָעוֹסְקִים בְּבִנְיָנָם וְתִקּוּנָם וְקִיּוּמָם וּבִכְנִיסָתָם לְשָׁם שָׁוִין כִּי יֵשׁ שֶׁהֵם בִּכְלַל מַחֲרִיבֵי הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כִּי עִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל-יְדֵי שִׂנְאַת חִנָּם שֶׁנִּתְרַבָּה עַל-יְדֵי רְדִיפַת הַכָּבוֹד שֶׁל כָּל אֶחָד וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה כָּל אֲרִיכַת הַגָּלוּת

(כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה "אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי" בְּסִימָן יא) אֲבָל סְתָם יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים רֻבָּם כַּוָּנָתָם לְטוֹבָה, אַךְ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים יֵשׁ בָּתֵּי כְּנֵסִיוֹת לְרָעָה מַמָּשׁ וְהֵם אֵלּוּ שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ עַכְשָׁיו וְכוּ', הַמָּקוֹם יְרַחֵם בְּפָרָט אוֹתָן הַנִּשְׁמָעִים מֵרָחוֹק רֵיחָם הָרַע שֶׁפָּרְקוּ עֹל לְגַמְרֵי וְכוּ', אֲשֶׁר הֵם בְּעַצְמָן מְעִידִין שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיְתָה כָּזֹאת רַק זֶה כְּמוֹ עֶשְׂרִים שָׁנָה שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ (שֶׁנִּקְרָאִים קִירְחָא) אֲשֶׁר גַּם רֹב מַלְכֵיהֶם גָּעֲלוּ וּמָאֲסוּ בָּהֶם, כַּאֲשֶׁר כְּבָר נִדְפַּס גְּדֹל הָרַעַשׁ שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁם עַד שֶׁרֹב הָרַבָּנִים הַכְּשֵׁרִים פָּעֲלוּ אֵצֶל הַשָּׂרִים לְעָקְרָם וּלְבַטְּלָם, אוֹי לָאָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת, אוֹי לַדּוֹר שֶׁעָלְתָה בְּיָמָיו כָּךְ! וְעַל כָּל אֵלּוּ הַבָּתֵּי כְּנֵסִיוֹת לְרָעָה נֶאֱמַר מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית דַּף כה ע"ב) שֶׁהֵם בִּכְלַל בּוֹנֵי הַמִּגְדָּל, כִּי כָּל בּוֹנֵי הַמִּגְדָּל הָיוּ כּוֹפְרִים בֶּאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם הָיוּ כָּל טָעוּתֵיהֶם (אֲשֶׁר גַּם עַתָּה כָּל הַכּוֹפְרִים הַגְּדוֹלִים נִקְרָאִים עַל שְׁמָם פ"מ כַּיָּדוּעַ) וְעַל-כֵּן אָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית יא), "הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם", כִּי הֵם הַהֵפֶךְ מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי הֵם אוֹמְרִים, הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה שֶׁרוֹצִים לְהִתְקַבֵּץ וְלִבְנוֹת עִיר מִבְּתִּים רָעִים שֶׁלָּהֶם מִבִּנְיָנֵי דֵּעוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁרוֹצִים לַעֲשׂוֹת מִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם לִבְנוֹת בִּנְיָן גָּבוֹהַּ מִדֵּעוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁיַּגִּיעַ רֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם לִמְרֹד נֶגֶד הַמָּקוֹם לַהֲפֹךְ הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ חַס וְשָׁלוֹם, וְלִכְפֹּר בָּעִקָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שָׂפָה אַחַת וּדְבָרִים אֲחָדִים" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וּדְבָרִים חֲדִים אָמְרוּ וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל כִּי בְּוַדַּאי לֹא הָיוּ מְשֻׁגָּעִים וְטִפְּשִׁים גְּמוּרִים שֶׁאָמְרוּ שֶׁיַּעֲשׂוּ מִלְחָמָה עִם הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, רַק כָּל כַּוָּנָתָם הָיָה שֶׁיַּעֲשׂוּ מִלְחָמָה בְּדֵעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת שֶׁיִּבְנוּ שָׁם נֶגֶד הַדֵּעוֹת הָאֱמִתִּיּוֹת שֶׁל אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהֵם מַכְנִיסִים וְקוֹבְעִים בְּלֵב כָּל אֶחָד יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֵם רָצוּ לְסַלֵּק שִׁכְינָתוֹ מִן הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁלֹּא יִזְכֶּר חַס וְשָׁלוֹם שֵׁם ה' עוֹד, שֶׁזֶּה כָּל פְּנִימִיּוּת כַּוָּנָתָם הָרָעָה שֶׁל בּוֹנֵי הַמִּגְדָּל שֶׁהָיָה אָז וְשֶׁל כָּל הַכּוֹפְרִים שֶׁל עַכְשָׁיו שֶׁהֵם גַּם כֵּן בִּבְחִינַת בּוֹנֵי הַמִּגְדָּל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַחוֹשְׁבִים לְהַשְׁכִּיחַ אֶת שְׁמִי וְכוּ'" וְעַל-כֵּן אָמְרוּ, וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם, כִּי רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׁם וְהַכָּבוֹד לְעַצְמוֹ, כִּי הֵם פּוֹגְמִים בְּשֵׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עב), "וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם" וְכוּ':

חלק י

וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת יא) שֶׁאָמְרוּ שֶׁאָסוּר לְהַגְבִּיהַּ בֵּיתוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, כִּי הַבַּיִת שֶׁל כָּל אֶחָד זֶה בְּחִינַת כָּבוֹד, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מט), "כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מד), "כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לְשֶׁבֶת בָּיִת" הֵינוּ שֶׁאָסוּר לְהַגְבִּיהַּ בֵּיתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹדוֹ, לְהַגְבִּיהוֹ

יוֹתֵר מֵהַבַּיִת הַכְּנֶסֶת, שֶׁיִּרְצֶה חַס וְשָׁלוֹם לְהַגְבִּיהַּ כְּבוֹדוֹ עַל כְּבוֹד הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת עַד שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ בְּעָסְקוֹ בְּבִנְיַן הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת וּבְקִיּוּמוֹ הוּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ כַּנַּ"ל, כִּי אָז הוּא בִּבְחִינַת בּוֹנֵי הַמִּגְדָּל וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ רַק אֶת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת שֶׁיִּהְיֶה גָּבוֹהַּ מִכָּל הַבָּתִּים שֶׁבָּעִיר, לִמְסֹר כָּל הַכָּבוֹד לְהַבַּיִת הַכְּנֶסֶת וּלְבַטֵּל כָּל כְּבוֹדוֹ נֶגֶד הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁנִתְרַבֶּה עַל-יְדֵי קִבּוּץ כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וּלְבַטֵּל וְלַעֲקֹר דֵּעוֹת בּוֹנֵי הַמִּגְדָּל, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּשֶׁבַח יְרוּשָׁלַיִם (תְּהִלִּים מח), "סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ" 'מִגְדָּלֶיהָ' דַּיְקָא, כִּי הֵם הַהֵפֶךְ מִבּוֹנֵי הַמִּגְדָּל וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ז), "צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן" וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כִּי הֵם מְבַטְּלִין הַמִּגְדָּל דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁעָסְקוּ בּוֹ בּוֹנֵי הַמִּגְדָּל שֶׁכָּפְרוּ בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי הַבַּיִת כְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ לְשָׁם עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו" וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי לְשָׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ כָּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים, כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּן נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַגִּבּוֹרִים בַּעֲלֵי כֹּחַ שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כה), "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ" וְכוּ' שֶׁהוּא בֵּית הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נו), "וַהֲבִיאוֹתִים וְכוּ' כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים", שֶׁנִּבְנָה עַל-יְדֵי קִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי תּוֹסְפוֹת הַשְּׁכֵנִים, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁמֵּבִיא זֶה הַפָּסוּק, "וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם", שֶׁהַתְּפִלָּה בְּתוֹסְפוֹת שְׁכֵנִים הַנַּ"ל הִיא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁהַתְּפִלָּה בְּתוֹסְפוֹת שְׁכֵנִים וְכוּ' הוּא בְּבְחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כִּי הַכֹּל אֶחָד וְתָלוּי זֶה בָּזֶה, כִּי עַל-יְדֵי עִצָּם כֹּחוֹ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַטֵּה עֹז שֶׁעוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּה עַד שֶׁמְּכַרַחַת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל חִיּוּתָהּ כָּל הַדַּעַת וְכוּ' עַד שֶׁנַּעֲשִׂין גַּם גֵּרִים וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְרַבִּין הַשְּׁכֵנִים אֶל בֵּית הַתְּפִלָּה הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁהֵם אֵלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד שֶׁהָיוּ נִבְלָעִים בְּתוֹךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְעַכְשָׁיו עַל-יְדֵי עִצָּם כֹּחוֹ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל הוֹצִיאָם מִשָּׁם וְנַעֲשׂוּ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, וְאַזַי הֵם בָּאִים וּמִתְקָרְבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֶעְקֵר עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה נִתְוַסְּפִים שְׁכֵנִים רַבִּים אֶל בֵּית הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי

וְזֶה נִתְרַבִּין הַבָּתִּים עַד אֵין חֵקֶר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁנִּבְנָה אַחַר הַמַּעֲשֶׂה הָרַע מְאֹד שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל אַחַר מַתַּן תּוֹרָה בְּעֵת שֶׁהָיָה מֹשֶׁה בַּמָּרוֹם לְקַבֵּל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁנִּתְחַבֵּר אֲלֵיהֶם כָּל אוֹתָם שֶׁהָיָה טִינָא בְּלִבָּם עַל מֹשֶׁה שֶׁכָּל אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר בְּחִינַת מְנַחֲשִׁים וְקוֹסְמִים, כִּי יָדוּעַ שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל עַל-יְדֵי נְחוּשִׁים וּכְשָׁפִים רַבִּים, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁאֵלּוּ הַמְנַחֲשִׁים וְכוּ' הֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהָאִיר וּלְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם כִּי הֵם הַהֵפֶךְ מִזֶּה, אֲשֶׁר עַל-כֵּן צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה עוֹז, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עָשָׂה כָּל הַמּוֹפְתִים בְּחִינַת, "וַיְיַ'סַּ'לֵּ'ל וְ'הַשְׁלֵךְ לִ'פְנֵי פַּ'רְעֹה יְ'הִי לְ'תַנִּין" וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף, בְּחִינַת (תְּהִלִּים עח), "אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם" וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעַל-יְדֵי זֶה שָׁמַע יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַכָּבוֹד שֶׁנִּתְרַבָּה עַל-יְדֵי יִתְרוֹ שֶׁנִּתְגַּיֵּר, כִּי כְדֵין אִסְתְּלִיק וְאִתְיְקַר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא וְכוּ' (זֹהַר שְׁמוֹת דַּף סט) וְעַל-כֵּן כָּל פָּרָשִׁיּוֹת מַתַּן תּוֹרָה כְּתוּבִים בְּסֵדֶר יִתְרוֹ, כִּי עַל יָדוֹ הָיָה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל זֶה יָדוּעַ, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד, עַל-כֵּן תֵּכֶף הִתְגַּבֵּר בָּהֶם הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי וְנִתְלַבֵּשׁ בְּהָעֵרֶב רַב וּבְהַחוֹלְקִים עַל מֹשֶׁה וְהִסִּית וְהֵדִיחַ אוֹתָם בְּעֵת שֶׁהָיָה מֹשֶׁה בַּמָּרוֹם לְקַבֵּל שְׁאָר כָּל הַתּוֹרָה עַד שֶׁהֵבִיאָם לְמַעֲשֶׂה הָעֵגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת, שֶׁהֵם הֵפֶךְ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל דּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים וְהַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁל דּוֹרוֹת אֵלּוּ הֵם עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כַּמּוּבָן לְמַשְׂכִּיל, שֶׁעַל-יְדֵי פְּגָם זֶה בָּאִים לְכָל מִינֵי טָעוּתִים וּמַחֲמַת שֶׁאֱמוּנַת הַחִדּוּשׁ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדָמֶּה שֶׁמִּתְבָּרֵר עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה דַּיְקָא שֶׁעִקְּרוֹ הוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל-כֵּן אָז דַּיְקָא הִתְגָּרָה הַבַּעַל דָּבָר לִמְרֹד בְּמֹשֶׁה וְלִמְשֹׁךְ אַחֲרֵי נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֵרֶב רַב וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁעָשׂוּ מַעֲשֶׂה הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קו), "וַיְמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב", הַיְנוּ שֶׁרָצוּ לְהַגְבִּיר בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשַׁ"י שָׁם), אֵין לְךָ מְשֻׁקָּץ כְּמוֹ שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב, כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְּדָמֶּה עַד שֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע מְזוֹנָא דְּגוּפָא וּמִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא בְּחִינַת רֵיחַ,

כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָעֵרֶב רַב שֶׁעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּגוּפָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'תַּבְנִית שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב' וְכַנַּ"ל:

חלק יג

אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד וְלֹא הִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁרָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַזֶּה וְהִתְגַּבֵּר בְּעֹצֶם כֹּחוֹ וְחָזַר וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלּוֹת הַרְבֵּה בִּבְחִינַת דִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת לב), "וַיִּחַל מֹשֶׁה וְכוּ' וַיֹּאמֶר לָמָּה ה' יֶחֱרֶה אַפֶּךָ" וְכוּ' שֶׁטָּעַן וְעָשָׂה פְּלִילוּת הַרְבֵּה עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רִבּוּי הַטָּעָנוֹת וְהַוִּכּוּחִים שֶׁטָּעַן עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּמְחֹל לָהֶם שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין עַד שֶׁחָזַר וּפָעַל לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל חִיּוּתָהּ וְכוּ' וְעָסַק לְתַקֵּן הַכֹּל וְאָז נִצְטַוָּה עַל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא תִּקּוּן הָעֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הֵם בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִין בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה:

חלק יד

כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת בֵּית הַתְּפִלָּה שֶׁנִּבְנָה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשְּׂכֵלִים וְעַל-כֵּן נִקְרָא מִשְׁכָּן, לְשׁוֹן שָׁכֵן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין זֶה נַעֲשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁשָּׁם כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנְּבוּאָה, בְּחִינַת (שַׁבָּת צב) אֵין הַנְּבוּאָה שׁוֹרָה אֶלָּא עַל חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר וְכוּ' כִּי כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כְּבוֹד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּהַי"ג דְּבָרִים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו, כִּי עִקַּר עֶצֶם הַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מֵהַקְּרָשִׁים שֶׁהָיוּ עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים וְזֶה בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה עֹז, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ חַיִּים כְּאֶרֶז וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים שֶׁעוֹמְדִים בְּחָזְקָם וְתָקְפָּם בְּתוֹךְ בֵּית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁמְּקִיאָה הַקְּאוֹת בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּשֶׁר כְּנֶגֶד כָּל בְּחִינַת עֶשֶׂר הַמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְעִנְיַן מִלְחֶמֶת עוֹג וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם מֹשֶׁה כַּמָּה הָוֵי עֶשֶׂר אַמִּין וְכוּ', כִּי הַמִּשְׁכָּל לֹא יָכֹל שׁוּם אָדָם לְהָקִימוֹ כִּי אִם מֹשֶׁה, וְהָעִקָּר מֵחֲמַת כֹּבֶד הַקְּרָשִׁים שֶׁהָיוּ עֶשֶׂר אַמּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמִשָּׁם אָנוּ לְמֵדִים עֹצֶם גְּבוּרָתוֹ וְכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַקְּרָשִׁים הַחֲזָקִים וְהַגְּבֹהִים הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה הַחֲזָקָה הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲסֹק בָּהּ וּלְהָקִימָהּ כָּרָאוּי כִּי אִם מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲצֵי שִׁטִּים, לְרַמֵּז שֶׁהֵם מְתַקְּנִים בְּחִינַת הָרוּחַ שְׁטוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת שֶׁל הַמּוֹחִין, אֲבָל הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּתוֹךְ הָרוּחַ שְׁטוּת עַד שֶׁמְּקִיאִים מִשָּׁם דַּיְקָא כָּל

הַקְּדֻשׁוֹת וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲצֵי שִׁטִּים כְּלַלְיוּת שְׁנֵי הָעֵצִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגַּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַנָּחָשׁ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהֵסִית אֶת הָאָדָם לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַדַּעַת עַד שֶׁבָּאִים לִרְוּחַ שְׁטוּת הַנַּ"ל וְנִתְגָּרְשִׁין מֵעֵץ הַחַיִּים אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגַּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁמְּשָׁם כָּל הַחַיִּים, אֲבָל עַל-יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּחִינַת דִּין, עַל-יְדֵי זֶה מַכְרַח הַנָּחָשׁ וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהָקִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכוּ' וַאֲזַי נִכְלָל עֵץ הַדַּעַת בְּתוֹךְ עֵץ הַחַיִּים וּמִשְּׁנֵיהֶם דַּיְקָא נִבְנָה בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְהַיְרִיעוֹת שֶׁל הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיוּ שֶׁל מִינֵי בְּגָדִים תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן, זֶה בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁנִּתְרַבֶּה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁים, כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵיהּ מְכַבְּדוּתָא (שַׁבָּת קיג), כִּי הַיְרִיעוֹת הָיוּ חוֹפִין עַל הַמִּשְׁכָּן כֻּלָּנָן בְּחִינַת (אִיּוֹב לח) בְּשׂוּמִי עָנָן לְבוּשׁוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד, בְּחִינַת (שְׁמוֹת טז) כְּבוֹד ה' הֶרְאָה בָּעָנָן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת יְרִיעוֹת עִזִּים שֶׁהָיוּ עַל יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיָה שֶׁל תְּכֵלֶת וְכוּ', כִּי יְרִיעוֹת עִזִּים גַּסִּים יוֹתֵר, כִּי הֵם מְרַמְּזִים עַל בְּחִינַת הַגֵּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּדֻשׁוֹת הָעוֹלוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִיפּוֹת מֵעֶצֶם חִיּוּתָם וְעַל-כֵּן הֵם עַשְׁתֵּי עָשָׂר יְרִיעוֹת, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִיא בִּבְחִינַת אֶחָד עָשָׂר כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיוּ שֶׁל מִינֵי בְּגָדִים דַּקִּים יְקָרִים שֶׁהֵם תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן זֶה בְּחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאָר (יְשַׁעְיָה מט) בְּחִינַת בִּגְדֵי פְּאֵר וְכָבוֹד, אֲבָל הַגֵּרִים שֶׁהָיוּ תְּחִלָּה בִּבְחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שֵׂעִיר, כְּשֶׁחוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת יְרִיעוֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן, כִּי הֵם מְחַפִּין וּמְגִנִּים עַל יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדִים וּמְשַׁמְּשִׁים לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת כו) מִכְסֶה וְכוּ' עוֹרוֹת אֵילִים מְאָדָּמִים וּמִכְסֶה עוֹרוֹת תְּחָשִׁים מִלְמָעְלָה, זֶה בְּחִינַת הַגֵּרִים הַגַּסִּים עוֹד יוֹתֵר, שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת עוֹרוֹת, שֶׁהֵם מְגֻשָּׁמִים עוֹד יוֹתֵר בִּבְחִינַת כְּתֹנוֹת עוֹר, אֲבָל גַּם הֵם נַעֲשִׂים מֶרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְחוֹפִין עַל הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן, מְנוֹרָה וְשֻׁלְחָן וּמִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת זֶה בְּחִינַת חָכְמָה וּגְבוּרָה וַעֲשִׂירוּת, כִּי מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם זֶה בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים וְשֻׁלְחָן בְּצָפוֹן בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בָּתְרָא כה), הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר | יַצְפִּין, וְסַמָּנְךָ שֻׁלְחָן בְּצָפוֹן וּמְנוֹרָה בַּדָּרוֹם וּמִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת זֶה בְּחִינַת גְּבוּרָה, כִּי שָׁם עִקַּר הַגְּבוּרָה וְהַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיקִים, כִּי עִקַּר גְּבוּרָתָם לְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה בְּסוֹד אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת וּמַכְנִיעִין סִטְרָא דְּמוֹתָא כְּמוֹ אַהֲרֹן שֶׁהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הַמַּלְאַךְ הַמָּוֶת

וְעִקְּבוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר יז), "וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצֵר הַמַּגֵּפָה". וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה, חָכְמָה, גְּבוּרָה וַעֲשִׁירוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּבוֹד, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וּמִשָּׁם נִמְשַׁךְ כָּל הַנְּבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת וְכוּ'" וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמַּדְמֶה וְזוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצִּיּוּרָא דְּמִשְׁכְּנָא הֲיָה כְּצִיּוּרָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנֵי זֹהַר דַּף יב בַּהַקְדָּמוֹת) וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו שֶׁעִקָּרוֹ הָיָה הָאָרוֹן עִם הַתּוֹרָה שֶׁהָיָה מְצֻיָּר שָׁם כָּל בְּרִיאַת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ הֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם, כְּמוֹ שֶׁהוּא מְצֻיָּר בַּמִּשְׁכָּן בְּקַרְסָיו וּקְרָשָׁיו וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם בְּחִינַת נִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ הַטֶּבַע וְזֶהוּ בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ה) עֲשָׂרָה נִסִּים שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הַיְנוּ שֶׁשָּׁם הָיָה מִתְנַהֵג רַק בְּדַרְכּוֹ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ הַטֶּבַע כְּלָל וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְעוֹרֵר הַשִּׁיר חָדָשׁ וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַשִּׁירִים שֶׁל הַלְוִיִּים שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבְכָל יוֹם וְיוֹם הָיוּ אוֹמְרִים שִׁיר מְיֻחָד כְּפִי הַבְּרִיאָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁמּוֹשִׁךְ הִתְגַּלּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּכְמוֹ כֵּן אָמְרוּ שִׁיר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁל לֶעָתִיד הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי זֶה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁירִים וְזֶה בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַבְּהֵמוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבַמִּשְׁכָּן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן וְהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַבְּהֵמוֹת הֵם בְּחִינַת בְּרוּר הַמַּדְמֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּהֵמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי כָּל עִקַּר כְּלַל הַמִּשְׁכָּן וְהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמַּדְמֶה כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּים בְּדוּכָנָן לְשִׁירָן וּלְזִמְרָן וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן, כִּי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן הָיוּ עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמַּדְמֶה וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָן, שֶׁהֵם עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהוּא בֵּרוּר הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וּלְוִיִּים בְּדוּכָנָם לְשִׁירָן, בְּחִינַת שִׁיר הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם עוֹסְקִים בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית וּבְפָרָשַׁת הַאֲזִינוּ, כִּי פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית מְבֹאָר כָּל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ' וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וְכוּ' וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ וְכוּ'" וּבְפָרָשַׁת הַאֲזִינוּ חוֹזֵר וּמַזְכִּיר אֶת יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל פְּעֻלּוֹת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה הַכֹּל

בְּשִׁבְיל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּשִׁבְילָם בָּרָא הָעוֹלָם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (דְּבָרִים לב), "הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ וְכוּ' זְכוֹר יְמוֹת עוֹלָם וְכוּ'" עַד שֶׁמְּסַיֵּם בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד, שֶׁהוּא בְּעֵת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹקִים עִמָּדִי אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה וְכוּ'", שֶׁהוּא תְּחִיַּת הַמֵּתִים, בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו נִמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהוּא רֵיחַ טוֹב מְאֹד, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו נִמְשַׁךְ רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעוֹסֵק בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וּמִשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְעַל-כֵּן נִמְשַׁח בָּרֵיחַ הַקָּדוֹשׁ הַנִּפְלָא שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְעַל-כֵּן שָׁם מְקוֹם הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כח), "מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה" כִּי עִקַּר הָרֵיחַ הַטּוֹב הוּא הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה זָכוּ שֶׁנִּתְכַּפֵּר לָהֶם מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל וְנִתְהַפֵּךְ לִזְכֻיּוֹת בִּבְחִינַת נִרְדֵּי נָתַן רֵיחוֹ הַנֶּאֱמַר עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח), הֵינוּ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהוֹכִיחַ בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בִּבְחִינַת נִרְדֵּי נָתַן רֵיחוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק יט

וְעִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁכָּן הָיָה בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּלֵךְ עִמָּם בַּמִּדְבָּר שֶׁפִּרְקוּהוּ וְהֶעֱמִידוּהוּ בְּכָל פַּעַם וְהוּא מְרַמֵּז עַל הַחָרְבָּן וְהַגָּלוּת שֶׁכָּל קִיּוּמֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּנֵי הַמִּשְׁכָּן הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת לח) אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן בְּבִנְיָנוּ מִשְׁכָּן בְּחָרְבָּנוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים וּבְתִקּוּן מח) וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שְׁמוֹת רַבָּה פֶּרֶק נא), לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מִשְׁכָּן? שֶׁמִּתְמַשְׁכֵּן בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הֵינוּ שֶׁמִּשֶּׁה רַבֵּנוּ כְּשֶׁרָאָה עִצֶּם הִתְגַּבְּרוּת וְהִתְגָּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן עָשָׂה תִּקּוּן כָּזֶה שֶׁאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה יִגְמֹר תָּמִיד אֶת שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁתָּבוֹא הַגְּאֻלָּה שֶׁלְּמָה שֶׁתִּהְיֶה עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה, הֵינוּ שֶׁיּוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל עַד שֶׁיַּמְשִׁיכוּ בְּכֹחוֹ בְּכָל פַּעַם כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַד שֶׁיְּעוֹרְרוּ הָרֵיחַ טוֹב וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא עַל-יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם עַל פָּסוּק, "וַיָּרֵא מְנוּחָה כִּי טוֹב וְכוּ' עַד וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם:

חלק כ

וְעַל-כֵּן עָמַד הַמִּשְׁכָּן עַל מֵאָה אֲדָנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה, כִּי הַמִּשְׁכָּן בְּחִינַת בֵּית תְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה אֵפֹד וְחשֶׁן שֶׁהָיוּ שְׁנֵים עָשָׂר אֲבָנִים שֶׁחָקַק עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַבְנֵי קֹדֶשׁ הַנַּ"ל שֶׁל בֵּית הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת קִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה (תְּהִלִּים מה), "מֹר וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל בִּגְדוֹתֶיךָ בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב וְכוּ' מִן הֵיכְלֵי שֵׁן מְנִי שִׂמְחוּךָ וְכוּ'" וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה שֶׁהֵאִיר הַכָּבוֹד גַּם בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת יוֹם, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ס) וּכְבוֹד ה' עָלַיִךְ זָרַח הַמּוּבָא שָׁם וְכוּ' וְזֶה (שְׁמוֹת כז), "וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", לְשׁוֹן צַוְתָּא וְהִתְחַבְּרוּת וְכוּ' וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ וְכוּ' לְהַאִיר הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי זֶה, כִּי בַּלַּיְלָה יוֹרֶדֶת הַשְּׁכִינָה לְקַבֵּץ נִדָּחִים וְכוּ' (וְכָל זֶה צָרִיךְ בֵּאוּר הַרְבֵּה):

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כד) מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבֵית כְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה כט) וְזֶהוּ (שָׁם), "כִּנְחָלִים נָטָיוּ כְּגַנּוֹת עֲלֵי נָהָר כָּאֲהָלִים נָטַע ה' כַּאֲרָזִים עֲלֵי מָיִם כִּנְחָלִים נָטָיוּ" זֶה בְּחִינַת נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַכֹּחַ וְהַגְּבוּרָה שֶׁל כָּל הַבַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ז) וְהַחָכְמָה תְּעוֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ וְהַהִתְגַּבְּרוּת הוּא עַל-יְדֵי הַחָכְמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ מָה, כַּמּוּבָא כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וּמִשָּׁם כָּל הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַבְּרוּאִים וְעַל-כֵּן כִּנְחָלִים נָטָיוּ מְרַמֵּז עַל כֹּחַ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, שֶׁחָכְמָתוֹ הוּא כְּנָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק וּכְמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר, כִּי הוּא נוֹבֵעַ תָּמִיד מְקוֹר הַחָכְמָה וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם בְּעֹצֶם כֹּחוֹ נֶגֶד הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁמַּמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת עַל-יְדֵי הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְזֶה "כְּגַנּוֹת עֲלֵי נָהָר" בְּחִינַת נָהָר הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְזֶה, "כָּאֲהָלִים נָטַע ה'", שֶׁהֵם מִינֵי בְּשָׂמִים וְרֵיחַ טוֹב וְנִפְלָא שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַנָּהָר הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן כַּנַּ"ל, וְזֶה כַּאֲרָזִים עֲלֵי מָיִם בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא מַטֶּה עֹז הַנַּ"ל, שֶׁהִיא קָשֶׁה כְּאֶרֶז כַּנַּ"ל וְזֶהוּ עֲלֵי מָיִם, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין מֵימֵי הַדַּעַת בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה יא) וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְעַיֵּן בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ בְּרַעְיָא מְהֵימָנָא בְּפָרָשַׁת בְּשַׁלַּח עַל פָּסוּק, "תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ" מַה שֶּׁמַּפְלִיג שָׁם בְּשֶׁבַח קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, דְּהָא בֵּי כְּנִישְׁתָּא דִּלְתַתָּא קַיְימָא לְקַבֵּל בֵּי כְּנִישְׁתָּא דִּלְעֵלָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דִּלְתַתָּא אִיהוּ כְּגַוְנָא דְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ דִּלְעֵלָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב עַד דְּהָא כְּגַוְנָא דָּא

קָלָא דְּשׁוֹפָר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי עִקַּר הַקִּבּוּץ שֶׁל בֵּית כְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ הָעִקָּר הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָזַי תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁמְּקַבֵּץ נִדָּחִים וְאוֹבְדִים, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ וְיִתְקַבְּצוּ לְשָׁם כָּל הָרְחוֹקִים וְיִתְוַסְּפוּ שְׁכֵנִים רַבִּים אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבֶּה וְיִתְגַּדֵּל מְאֹד מְאֹד בֵּית הַתְּפִלָּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, :

חלק כד

וְזֶה לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אוֹרַח חַיִּים סִימָן קנו, אַחַר כָּךְ יֵלֵךְ לַעֲסָקָיו וְכוּ', וְאַל יִשְׁתַּתֵּף עִם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְכוּ' וְגַם כָּל זֶה יִתְבָּאֵר עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

כִּי מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת לא) שֶׁשּׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם נְשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה וְכוּ', וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכָל הָעֲסָקִים וּמְלָאכוֹת כְּלוּלִים בַּל"ט מְלָאכוֹת, וְל"ט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גָּמְרֵינַן, עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַד שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכוּ'" בְּסִימָן יא וּבְלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּהַתּוֹרָה "וְאֵת הָעוֹרְבִים" בְּסִימָן ד וּבִשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת) וּלְבַאֵר קְצָת אֵיךְ זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה כָּל עִסְקֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁאֲפִלּוּ אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים נִסְתָּרוֹת יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לָזֶה הוּא שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁיִּהְיֶה הַהֵן הֵן וְהַלְּאוּ לָאוּ וְכֵן בְּכָל עֲשִׂיָּה וַעֲשִׂיָּה וּבְכָל הִלּוּךְ וְדִבּוּר שֶׁעוֹשֶׂה וְהוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁכַּוָּנָתוֹ שֶׁיֵּרָוֵחַ כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה מִזֶּה צְדָקָה (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּהַתּוֹרָה "הַאי מָאן דְּאָזִיל לְמִנְסַב" סִימָן כט) וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַצְּדָקָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתֵּן לַעֲנִיִּים הֶגּוּנִים בֶּאֱמֶת הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה בֶּאֱמֶת וְהָעִקָּר שֶׁיִּזְכֶּה לִתֵּן לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנְּלוִים אֲלֵיהֶם שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִכַּמָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁאָז הוּא זוֹכֶה לְהִתְחַבֵּר וּלְהִתְקַשֵּׁר לְהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַרְבֵּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עִקַּר קִיּוּם הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּית כְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ שֶׁמִּתְקַיְּמִין עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּתְקַבְּצִין וְעוֹסְקִין שָׁם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל וּבְהִלְכוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאָדָם הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת שָׁכֵן טוֹב לְהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּית כְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ וְעִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַחִבּוּר אֲלֵיהֶם הוּא עַל-יְדֵי מָמוֹן וּצְדָקָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתֵּן לָהֶם לִהְיוֹת בְּכְלַל תּוֹמְכֵי אוֹרְיָתָא וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִין בְּיוֹתֵר לְהַחֲזִיק בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁהֵם הָרַבָּנִים וְהַתַּלְמִידִים וְהַחֲבֵרִים הַהֶגּוּנִים הַלּוֹמְדִים בִּישִׁיבָה, כִּי עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁל הַצְּדָקָה שֶׁמַּחֲזִיק אוֹתָם הוּא נִכְלָל בָּהֶם וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי קכט) עַל פָּסוּק, "שְׂמַח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ" וְגַם בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ

לְכַוֵּן שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן וְעוֹסֵק עִם חֲבֵרוֹ עַל-יְדֵי זֶה יִתְחַבֵּר עִמָּהֶם יַחַד שֶׁיַּמְשִׁיכוּ זֶה אֶת זֶה לִהְיוֹת שְׁכֵנִים טוֹבִים אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בֶּאֱמֶת, כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל וּמַה יִּתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ (קֹהֶלֶת א) וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, חוּץ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָא שֶׁמֶשׁ אֵין יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְכוּ', כַּיָּדוּעַ לְכָל מִי שֶׁמַּשִּׂיג לֵב לְהִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִיתוֹ, כִּי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁכְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת כֻּלָּם בִּשְׁבִיל לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים כַּיָּדוּעַ וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח), "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל" וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן עִם יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כה), "כִּי תִמְכְּרוּ מִמְכַּר לַעֲמִיתֶךָ מְכֹר אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ תִּקְנָה", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י וְעַל-כֵּן רָאוּי לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר כְּשֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אוֹ עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּבֵיתוֹ שֶׁיִּתְחַבֵּר עִם כְּשֵׁרִים וַהֲגוּנִים וְיִהְיֶה רָגִיל בְּכָל פַּעַם לְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם בְּאֹפֶן שֶׁיַּזְכִּיר אֶת חֲבֵרוֹ אוֹ חֲבֵרוֹ יַזְכִּיר אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם מֵהַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָסוּר לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ עִמּוֹ אֶחָד שֶׁיַּעֲסֹק עִמּוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה. וַאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ מוֹצֵא חֲבֵרִים כְּאֵלּוּ בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, עַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ לְזָהֵר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְיִהְיֶה מִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד בְּרָצוֹן חָזָק לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ וְאֶת חֲבֵרָיו הָעוֹסְקִים עִמּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ, כִּי זֶה כָּל כַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּסַבֵּב עִסְקֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת בָּעוֹלָם שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרוּרִים כַּנַּ"ל וְעִקַּר שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וַעֲסָקִים מִתְחַבְּרִים בְּנֵי אָדָם זֶה עִם זֶה עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּבֵּר הָאֱמֶת שֶׁבְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְיַמְשִׁיךְ אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ עַד שֶׁיְּשׁוּבוּ כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ וְהָעִקָּר שֶׁיִּתְחַבְּרוּ יַחַד אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁיִּתְרַבֶּה בִּשְׁכֵנִים רַבִּים עַד אֵין חֵקֶר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל נִמְצָא, מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּכַוָּנָה זֹאת בְּוַדַּאי הוּא עוֹסֵק אָז בִּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְקִיּוּמוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת לה) וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָז צִוּךְ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת ע) מִפָּסוּק זֶה ל"ט מְלָאכוֹת וְעַל-כֵּן הַקְּדִים לוֹמַר וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן הָיָה בִּשְׁבִיל הַקְהִלָּה וְהַקִּבּוּץ וְהַכְנִיסָה כְּדֵי שֶׁיִּקָּהֲלוּ וְיִתְקַבְּצוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שָׁם כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבֶּה בֵּית הַתְּפִלָּה בְּרִבּוּי עָצוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז רָמַז לָהֶם ל"ט מְלָאכוֹת בַּפָּסוּק, "אֵלֶּה הַדְּבָרִים", שֶׁכְּלוּלִים בַּמִּשְׁכָּן לְהוֹרוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּעֲשׂוּ כָּל הל"ט מְלָאכוֹת, שֶׁהֵם כְּלָל

כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּהְיֶה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים בְּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא מַה שֶּׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּחִינַת מֹשֶׁה, עוֹסֵק לְהַקְהִיל וּלְקַבֵּץ כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה עִקַּר בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי זֶה לְהִתְקַבֵּץ וּלְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁיִּתֵּן לָהֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִם הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַשֵּׁר וְיִתְחַבֵּר עִם הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים שֶׁכְּפִי הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַהִתְחַבְּרוּת עִמּוֹ, כְּמוֹ כֵן הוּא מִתְרַחֵק מֵהַקֶּשֶׁר וְהַקִּבּוּץ שֶׁל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים הֵם בְּהֵפֶךְ מִקְּדֻשַּׁת קִבּוּץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם אֲבָל הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים בָּהֶם נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם הַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים בְּחִינַת נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר וְעַל-כֵּן הֵם רְחוֹקִים מִקַּבָּלַת הַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן אֵין הָאֱמוּנָה בְּרוּרָה אֶצְלָם וְיֵשׁ לָהֶם אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת, עַל-כֵּן צָרִיךְ אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לְהִתְרַחֵק מֵהֶם וְלִבְלִי לְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַשֵּׁר עִמָּהֶם שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק מֵהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁאָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִם הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים מִשּׁוּם וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ לֹא יִשָּׁמַע עַל פִּיךָ שֶׁמָּא יִתְחַיֵּב לוֹ שְׁבוּעָה וְכוּ' כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט), "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי", כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָאֱמוּנָה תּוֹלָה בַּפֶּה שֶׁל אָדָם וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פְּסוּק בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ, שֶׁכָּל הַתָּאֲרִים וְהַשְׁבָּחִים שֶׁאָנוּ מְתָאֲרִין וּמְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ הֵם כִּפְי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל-יְדֵי הַתָּאֲרִים וְהַשְׁבָּחִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בְּכָל יוֹם לְשַׁבֵּחַ וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּפִיהֶם, אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי יֵשׁ פֶּה דּוֹבֵר תַּהֲפוּכוֹת שֶׁהֵם דִּבְרֵי פִּיהֶם שֶׁל הַמַּאֲמִינִים בֶּאֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר וְצָרִיךְ אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם יְנִיקָה, כִּי כָּל כֹּחָם כְּשֶׁחוֹתְרִים לִינֹק מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי גּוֹרֵם חֵס וְשָׁלוֹם, שֶׁנִּשְׁמַע שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲפִלּוּ מֵעוֹבְדֵי כוֹכָבִים עַל יָדוֹ הוּא פֶּגֶם גָּדוֹל מְאֹד וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִם עוֹבְדֵי כוֹכָבִים שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל לֹא יִשָּׁמַע עַל פִּיךָ כַּנַּ"ל, כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְהַגְדִּיל שֵׁם ה' בְּכָל מַה שֶּׁיָּכוֹל, שֶׁזֶּה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם כְּדֵי לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן הָעִקָּר

לְהִתְחַבֵּר וּלְהִתְקַשֵּׁר לְהַקְּבוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹסְקִים תָּמִיד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּים יוֹתֵר נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי יד) בְּרֹב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ, כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַשְׁרֶשֶׁת נַפְשׁוֹ בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּים נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר שֶׁמִּתְקַבְּצִים וּמְגַדְּלִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲבָל לְהֵפֶךְ כְּשֶׁמִּסְתַּתֵּף וּמִתְחַבֵּר עִם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא, כִּי מַזְכִּירִים שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וֶאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת הוּא גּוֹרֵם חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְרַחֵק מֵהַקְּבוּץ הַקָּדוֹשׁ כְּפִי הִתְחַבְּרוּתוֹ עִמָּהֶם, עַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְעַל-כֵּן הִקְדִּים לְהַזְהִיר עַל שְׁמִירַת שַׁבָּת קֹדֶם מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת וַיַּקְהֵל הַנַּ"ל וּבִשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת, כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי עִקַּר מַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא לְהַגְדִּיל הַקְּבוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, הוּא בִּשְׁבִיל לְהַגְדִּיל שֵׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמּוֹרָה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְשָׁבַת בְּשַׁבָּת, וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת כָּל הל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן עִקַּר קְדֻשָּׁתָם עַל-יְדֵי שַׁבָּת, עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁכָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּהֶם עָשָׂה ה' כָּל מְלַאכְתּוֹ וְשָׁבַת בַּשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב), "וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וְכוּ'" וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹשִׂין בְּיֹמֵי חֹל שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל, עַל-כֵּן הִקְדִּים שַׁבָּת לִמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל:

הלכות משא ומתן

פרק א

חלק א

אַחַר-כָּךְ יֵלֵךְ לַעֲסָקָיו וְכוּ' וְאָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁמָּא יִתְחַיֵּב לוֹ שְׁבוּעָה וְעוֹבֵר מִשּׁוּם וְשֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ לֹא יִשָּׁמַע עַל וְכוּ'. (שֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן קנה):

הָעִנְיָן כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן סט חֵלֶק א) שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת הוּא בָּעֲשִׂירוּת. וְעִקַּר הַגְּדֻלַּת הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה. כִּי עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה גָּבֹהַּ מְאֹד, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא, שֶׁהַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מָמוֹן יִשְׂרָאֵלִי הוּא בְּחִינַת שֵׁם וְנֶפֶשׁ. וְשֵׁם וְנֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ. וְזֶה בְּחִינַת נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה. 'בֶּאֱמוּנָה' דַּיְקָא. כִּי אֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד שֶׁזֶּה עִקַּר אֱמוּנָה, עַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה. כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ בְּחִינַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה'. כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲשִׂירוּת הוּא בְּחִינַת שֵׁם כַּנַּ"ל. וְאֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים. כִּי מָמוֹן דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּהֵפֶךְ, כִּי הוּא בִּבְחִינַת שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, כִּי כָּל עֲבוֹדוֹת זָרוֹת תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן כג ל"א). וּכְלַל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם וְנֶפֶשׁ, בְּחִינַת שֵׁם ה' כַּנַּ"ל. וּכְלַל מָמוֹן עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הוּא מָמוֹן דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ בְּחִינַת שֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מְבֹאָר הֵיטֵב מַה שֶּׁאָסְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהִשְׁתַּתֵּף עִם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִשּׁוּם וְשֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי עוֹבֵר עַל וְשֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים וְכוּ' כְּשֶׁמִּשְׁתַּתֵּף עִם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. כִּי שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת בַּעֲשִׂירוּת. וּכְשֶׁמִּשְׁתַּתֵּף עִם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. נִמְצָא שֶׁמְּקַשֵּׁר נַפְשׁוֹ וְנֶפֶשׁ הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים חַס וְשָׁלוֹם בְּיַחַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם מֻשְׁרָשִׁים בְּיַחַד בְּמָמוֹן אֶחָד אֲשֶׁר שָׁם שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי עוֹבֵר עַל וְשֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים וְכוּ'. כִּי נֶפֶשׁ וּמָמוֹן עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ הוּא שֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים. וְ'צֵא תֹּאמַר לוֹ' וְאֵין לוֹ לְהִתְחַבֵּר עִם מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם וְנֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מְשֻׁתָּף בּוֹ שֵׁם ה':

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁמָּא יִתְחַיֵּב לוֹ שְׁבוּעָה. כִּי שְׁבוּעָה דִּקְדֻשָּׁה הִוא בְּחִינַת שֵׁם ה'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' וְכוּ' וְלֹא תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה בֵּין שְׁנֵי אֲנָשִׁים וְאֵין יוֹדְעִים לְמִי מַגִּיעַ הַמָּמוֹן, אָז מַטִּילִים בֵּינֵיהֶם שְׁבוּעָה. וְהַשְּׁבוּעָה מְבֹרֶרֶת הָאֱמֶת לְמִי מַגִּיעַ הַמָּמוֹן. כִּי הַשְּׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת שֵׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשְּׁבוּעָה מִתְבָּרֵר הֵיטֵב לְמִי שַׁיָּךְ הַמָּמוֹן מֵאַחַר שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן. כִּי שָׁם בְּשָׁרְשׁוֹ בְּוַדַּאי מְבֹרָר הֵיטֵב מָמוֹנוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאֵין אֶחָד יָכוֹל לִגַּע שָׁם בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ כְּלוּם. וְעַל-כֵּן חָשְׁשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמָּא יִתְחַיֵּב לוֹ הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים שְׁבוּעָה. כִּי הוּא מִלְּתָא דִּשְׁכִיחָא וְקָרוֹב לְוַדַּאי. כִּי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵם מְלֵאִים שֶׁקֶר בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי מָמוֹנָם, שֶׁהוּא מָמוֹן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, נִלְקָח מִשָּׁם מִבְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר, וְעַל-כֵּן הֵם

חֲשׁוּדִים תָּמִיד עַל שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יִתְחַיֵּב לוֹ הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים שְׁבוּעָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים אֲחֵרִים, כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ מְמוֹנָם מִבְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה מִבְּחִינַת שֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבוּעַת שֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם וְעַל-כֵּן אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ, כִּי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל הוּא מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ אֲשֶׁר מְשֻׁתָּף בּוֹ שֵׁם ה' כַּנַּ"ל:

וְעַיֵּן בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקָרֵב בְּנֵי-אָדָם לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ' מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם כַּנַּ"ל שָׁם מְבֹאָר הֵיטֵב הַקְּדִמָּה זוֹ שֶׁהַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת שֵׁם וְנֶפֶשׁ כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

אַחַר שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת יֵלֵךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְכוּ' לִלְמֹד וְכוּ' (שָׁם סִימָן קנה). וְזֶה כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל כִּי צָרִיךְ לִלְמֹד אַחַר הַתְּפִלָּה כְּדֵי לִקְנוֹת חַיִּים כוּ'. וְאַחַר-כָּךְ יֵלֵךְ אֶל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. כִּי כָּל תּוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּהּ מְלָאכָה סוֹפָהּ בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת עָוֹן, וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא יַזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה וְכוּ':

כִּי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן אַחַר הַלִּמּוּד כְּדֵי לָתֵת נַיָּחָא לְהַמּוֹחִין שֶׁלֹּא יִהְיוּ מִתְיַגְּעִין, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּפֵרוּשׁ (בְּסִימָן לה) שֶׁמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא נַיָּחָא לְהַמּוֹחִין כִּי צָרִיךְ לָתֵת דָּוְקָא נַיָּחָא לְהַמּוֹחִין כְּשֶׁמִּתְיַגְּעִין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר גּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים. כִּי כְּשֶׁחוֹשֵׁב הַרְבֵּה בְּשִׂכְלוֹ וְאֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם נַיָּחָא אֲזַי אֵין הַמֹּחַ שֶׁהוּא כְּלִי הַשֵּׂכֶל יָכוֹל לְקַבֵּל רֹב אוֹר הַשֵּׂכֶל. וְאָז נִתְקַלְקֵל מֹחוֹ לְגַמְרֵי וְיָכוֹל לָצֵאת מִשִּׂכְלוֹ וְזֶה בְּחִינַת כָּל תּוֹרָה שֶׁאֵין כּוֹ', סוֹפָהּ בְּטֵלָה. כִּי בָּא לִבְחִינַת בְּטוּל, כִּי אֵין הַכֵּלִים יְכוֹלִים לְקַבֵּל רֹב עֹסֶק הַתּוֹרָה. וְהָרִבּוּי אוֹר גּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים. וַאֲזַי יוֹצֵא הַשֵּׂכֶל מִן הַצִּמְצוּם וַאֲזַי נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי. וַאֲזַי נִתְקַלְקֵל וְנוֹפֵל מֹחוֹ לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַמֹּחִין כְּשֶׁיְּכוֹלִין לְקַבֵּל הַשֵּׂכֶל וּלְצַמְצְמוֹ בְּתוֹכוֹ. וְזֶהוּ, סוֹפָהּ בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת עָוֹן. כִּי כְּשֶׁהַשֵּׂכֶל נִסְתַּלֵּק לִבְחִינַת בְּטוּל מֵחֲמַת שִׁבִירַת הַכֵּלִי עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר. אֲזַי מִזֶּה נִתְהַוֶּה הַקְּלִפּוֹת, כַּמּוּבָא וְזֶהוּ, וְגוֹרֶרֶת עָוֹן. וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ. כִּי כְּשֶׁהַמֹּחַ נִתְיַגֵּעַ מְאֹד וְאֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ שׁוּם נַיָּחָא אֲזַי יוֹכֵל לְהִתְעַכֵּר וּלְהִתְקַלְקֵל לְגַמְרֵי. וְעַל-יְדֵי הַבִּלְבּוּל הַדַּעַת יָכוֹל חַס וְשָׁלוֹם, לִגְרֹר עָוֹון עַל-יְדֵי זֶה. וְזֶה שֶׁהַזְּהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁיְּזָהֵר שֶׁלֹּא יַזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אִסּוּר זֶה אֵצֶל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. כִּי אִסּוּר הַזְּכָרַת שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה הוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת זוֹ. כִּי כְּשֶׁמַּזְכִּירִין שֵׁם שָׁמַיִם נִמְצָא שֶׁקּוֹרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּבָיְכוֹל שֶׁהוּא חֵי הַחַיִּים וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. עַל-כֵּן אֵין לְהַזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם כִּי אִם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁאָז

יֵשׁ כֵּלִים וּמִדּוֹת לְקַבֵּל הַחַיִּים. וְאַף שֶׁהַשֵּׁם בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת מִדּוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה יָדוּעַ. כִּי יֵשׁ כֵּלִים לְכֵלִים וְצִמְצוּם לְצִמְצוּם, וּמַה שֶּׁנֶּחְשָׁב לִכְלִי בִּבְחִינָה עֶלְיוֹנָה עֲדַיִן בַּבְּחִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא בְּחִינַת אוֹר פָּשׁוּט בְּלִי כְּלִי וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת צִמְצוּם וּכְלִי אַחֵר לְקַבְּלוֹ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהַזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם לְבַדּוֹ כִּי אִם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁשְּׁאָר הַתֵּבוֹת נַעֲשִׂין כְּלִי לְקַבֵּל הָאוֹר כַּנַ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמַּזְכִּירִין שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה בְּלֹא תּוֹרָה וּתְפִלָּה אֲזַי הִיא בְּחִינַת רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם לְכִבּוּי הַנֵּר. וְעַל-כֵּן חָמוּר יוֹתֵר הַזְכָּרַת שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה מִבְּרָכָה לְבַטָּלָה כַּנַ"ל, וְזֶה בְּחִינַת שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה בְּחִינַת סוֹפָהּ בְּטֵלָה הַנַ"ל, שֶׁגּוֹרֵם בְּטוּל הַנַ"ל הַיְנוּ קִלְקוּל הַכֵּלִים כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מָקוֹם שֶׁהַזְכָּרַת שֵׁם שָׁמַיִם מְצוּיָה מִיתָּה מְצוּיָה. כִּי הִיא הֵפֶךְ קְרִיאַת הַחַיִּים וַאֲרִיכַת יָמִים הַנַ"ל. כִּי זֶה נַעֲשֶׂה דֶּוֶקָא עַל-יְדֵי הַמִּדּוֹת וְהַכֵּלִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, וְהַזְכָּרַת שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה הִיא הֵפֶךְ מִזֶּה כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא כְּדֵי לִשְׁמֹר הַכֵּלִים שֶׁלֹּא יִתְקַלְקְלוּ כַּנַ"ל צָרִיךְ לִזָּהֵר אָז מֵהַזְכָּרַת שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה שֶׁהִיא פְּגַם וְקִלְקוּל הַכֵּלִים כַּנַ"ל:

קְצָת רָאשֵׁי פְּרָקִים מֵהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם וּבְצִיעַת הַפַּת הֲלָכָה ב:

עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה. וְזֶה חֹמֶץ וּמַצָּה. נְטִילַת יָדַיִם כְּדֵי לַהֲרִימָן בִּבְחִינַת נִשָּׂא לִבֵּנוּ וְכוּ' כְּדֵי לְקַבֵּל לָהֶם מִן הַשָּׁמַיִם. עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה קֹדֶם הָאֲכִילָה בְּחִינַת אֲנָחָה. וּבְמִנּוּסָה לֹא תֵלְכוּן-בְּפָרְקָנָא בַּתְרָאָה מְשׁוּם שֶׁיֵּשׁ קַבָּלַת הַתּוֹרָה, אֲבָל אָז הָלְכוּ בְּמִנּוּסָה, כִּי הָיָה עֲדַיִן רְשׁוּת פִּרְעֹה עֲלֵיהֶם עַל-כֵּן אָכְלוּ מַצָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק כוּ'. צָרִיךְ לִלְמֹד עַל הַשֻּׁלְחָן בִּבְחִינַת עֵסֶק הַתּוֹרָה. הָאֲכִילָה הִוא בְּחִינַת לְמוּד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכוּ שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ. כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים הֵפֶךְ הַחַיִּים. הַשֻּׁלְחָן הוּא שֻׁלְחַן מְלָכִים אַשְׁרֶיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרֶיךָ בָּעֵת יֹאכְלוּ הַנִּטְילָה בְּמַיִם בְּחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת מְקֻוֵה מַיִם. רְבִיעִית בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת ד וְנַעֲשֶׂה ה הַדַּעַת, בְּחִינַת רְבִיעִית הַהִין. כְּלִי וְכוֹחַ גַּבְרָא אֶפְלוּ כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בְּיָדָיו צָרִיךְ לִטֹּל וּלְהֵפֶךְ הַמַּאֲכִיל אֵין צָרִיךְ עֶשֶׂר תֵּבוֹת בְּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא, וְגַם צָרִיךְ לֶאֱחֹז בְּעֶשֶׂר הָאֶצְבָּעוֹת כְּנֶגֶד הַמַּלְכוּת שְׂרֵי עֲשָׂרוֹת. גְּדוֹל הַמְסֻבִּין בּוֹצֵעַ. עַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת נִשְׁלָם הַדַּעַת:

פרק ג

חלק א

מַשָּׂא וּמַתָּן הֲלָכָה ג לֹא נוֹדָע לָנוּ אֵיהּ:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן מַשָּׂא וּמַתָּן. יְזֶהֵר מִלְּהִשְׁתַּתֵּף עִם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְכוּ' מִשּׁוּם וְשֵׁם וְכוּ' לֹא תַזְכִּירוּ לֹא יִשָּׁמַע. (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּאֹרַח חַיִּים סִימָן קנו):

עַל-פִּי הַתּוֹרָה וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכוּ' בְּסִימָן עו, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

מְבֹאָר מִשָּׁם שֶׁהַסְתַּכְּלוּת הוּא בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת כִּי רָם ה' וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק יְיֻדָּע, וְכוּ' וְעַל-יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת נַעֲשֶׂה כְּלִי, דְּהַיְנוּ גְּבוּל וּזְמַן. כִּי קֹדֶם שֶׁרוֹאֶה הַדָּבָר הוּא בְּלֹא גְּבוּל. וְעַל-יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁרוֹאֶה הַדָּבָר וְנֶחֱקָק בְּדַעְתּוֹ עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה לוֹ גְּבוּל וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַבִּטָּחוֹן, כִּי הַבִּטָּחוֹן הוּא בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת, בְּחִינַת עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה כִּי הַהַשְׁפָּעָה יוֹרֶדֶת מִלְּמַעְלָה תָּמִיד אַךְ שֶׁהוּא בְּלֹא גְּבוּל וּזְמַן. וְיָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַדָּבָר שֶׁצָּרִיךְ עַכְשָׁו יָבוֹא לוֹ לְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים אֲבָל עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת לַה' יִתְבָּרַךְ. עַל-יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה לְהַהַשְׁפָּעָה כְּלִי, דְּהַיְנוּ גְּבוּל וּזְמַן שֶׁתָּבֹא הַהַשְׁפָּעָה בְּעֵת שֶׁצָּרִיךְ. וְזֶהוּ, עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ. כִּי עַל-יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת בְּבִטָּחוֹן לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, עַל-יְדֵי זֶה, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, 'בְּעִתּוֹ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת גְּבוּל וּזְמַן, כִּי הַהִסְתַּכְּלוּת עוֹשֶׂה כְּלִי כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים. כִּי הֵם עוֹשִׂים גְּבוּל וּזְמַן שֶׁיִּהְיֶה עֵסֶק הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה כָּרָאוּי לְפִי עֶרְכּוֹ בִּגְבוּל וּבִזְמַן. שֶׁעַל זֶה הִתְפַּלֵּל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, צָמְאָה נַפְשִׁי וְכוּ' מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹקִים. 'וְאֵרָאֶה' דַּיְקָא שֶׁתִּהְיֶה הָעֲבוֹדָה בִּבְחִינַת רְאִיָּה, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת כְּלִי וּגְבוּל וּזְמַן, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

כִּי הָאַף אָמְנָם שֶׁהַתּוֹרָה הַזֹּאת הִיא מִלְּשׁוֹן הַחֲבֵרִים שֶׁלֹּא נִכְתְּבָה יָפֶה כְּלָל. אַף-עַל-פִּי-כֵן הַמְדַקְדֵּק וּמְעַיֵּן בָּהּ יִמְצָא גַּם שָׁם הַקְדָּמוֹת וְחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עָמֹק וְנוֹרָא מְאֹד:

וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁתִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת עָלֵינוּ בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת רְאִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְהַשֶּׁפַע שֶׁתָּבֹא בְּעֵת וּבִזְמַן כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֵינוֹ נֶגְמָר כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁנֵי בְּנֵי-אָדָם שֶׁנּוֹשְׂאִים וְנוֹתְנִים זֶה עִם זֶה שֶׁזֶּה נוֹתֵן לָזֶה מָעוֹת אוֹ חֵפֶץ פְּלוֹנִי וַחֲבֵרוֹ נוֹתֵן לוֹ חֶלְיפּוֹ חֵפֶץ אַחֵר וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר, כִּי כָּל אֶחָד מַמְשִׁיךְ שִׁפְעוֹ לַחֲבֵרוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאַחַר-כָּךְ הוּא חוֹזֵר וּמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רְאִיָּה שֶׁעַל-יְדֵי

וְזֶה דַּיְקָא נִמְשֶׁכֶת הַהַשְׁפָּעָה בְּגִבּוּל וּזְמַן כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַמְשָׁכַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּטָחוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת, בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר שֶׁעַל-יְדֵי וְזֶה עוֹשֶׂה כְּלִי, דְּהַיְנוּ גְּבוּל וּזְמַן שֶׁתִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת הַהַשְׁפָּעָה בִּבְחִינַת גְּבוּל וּזְמַן שֶׁתָּבוֹא לוֹ הַפַּרְנָסָה בְּעִתּוֹ וּבִזְמַנּוֹ וְכַנַּ"ל, וּמַה שֶּׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן וְעֵסֶק הוּא גַּם-כֵּן רַק בִּשְׁבִיל וֶה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר עַל-יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי וֶה תָּבֹא הַשְׁפָּעַ בְּגִבּוּל וּבַזְּמַן כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לִתֵּן פַּרְנָסָה לְהָאָדָם בְּלֹא שׁוּם סִבָּה בְּלִי שׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכִּלְכֵּל אֶת אֲבוֹתֵינוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר עַל-יְדֵי הַמָּן וְכָל דָּבָר לֹא חָסְרוּ רַק מַה שֶּׁצְּרִיכִין עַתָּה אֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָנוּ בְּטָחוֹן חָזָק כָּל כָּךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת רְאִיָּה מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁרֹב [בְּנֵי-אָדָם] אֵינָם זוֹכִים שֶׁיִּהְיוּ עֵינֵיהֶם צוֹפוֹת תָּמִיד לִישׁוּעַת ה' לְבַד בְּבְטָחוֹן חָזָק עַד שֶׁיַּמְשִׁיכוּ עַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשֶׁכֶת הַשְׁפָּעַ בְּגִבּוּל וּזְמַן בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁלָּאוּ כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה עַתָּה, עַל-כֵּן צְרִיכִין עֲסָקִים וּמַשָּׂא וּמַתָּן. וְעִקַּר הַכַּוָּנָה שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַבְּטָחוֹן. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה דַּיְקָא לְהַאֲמִין בַּה' שֶׁכָּל הַפַּרְנָסָה הִוא רַק מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְכַוֵּן עֵינָיו לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד. כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה הוּא רַק עַל-יְדֵי וֶה כַּנַּ"ל. וְגַם כָּל עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לֹא בָּא כִּי אִם בִּשְׁבִיל וֶה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת לְהַהַשְׁפָּעָה כְּלִי, דְּהַיְנוּ גְּבוּל וּזְמַן כְּדֵי שֶׁתָּבֹא הַהַשְׁפָּעָה בְּעִתּוֹ כַּנַּ"ל. כִּי הַהַשְׁפָּעָה יוֹרֶדֶת תָּמִיד רַק שֶׁהוּא בְּלֹא גְּבוּל וּזְמַן וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת בְּבְטָחוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר עַל-יְדֵי וֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי שֶׁהוּא גְּבוּל וּזְמַן שֶׁבָּא הַשֶּׁפַע בְּמוֹעֲדוֹ כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלִיפִין, בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל מִי שֶׁבְּטָחוֹנוֹ חָזָק בְּיוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ בְּיוֹתֵר עֹל טָרְדוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַד שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּטָחוֹן חָזָק כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין צְרִיכִין שׁוּם עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן וְלֹא שׁוּם עֲבוֹדָא וּנְסִיעָה כְּלָל בִּשְׁבִיל הַפַּרְנָסָה:

כִּי כְּשֶׁבְּטָחוֹנוֹ חָזָק בְּיוֹתֵר בַּה' יִתְבָּרַךְ אֲזַי הוּא עוֹשֶׂה כְּלִי לְהַשְׁפָּעַ, דְּהַיְנוּ גְּבוּל וּזְמַן עַל-יְדֵי הַבְּטָחוֹן לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר וְכַנַּ"ל, וְעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא רַק מֵחֲמַת חֲלִישׁוּת הַבְּטָחוֹן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. עַל-כֵּן צְרִיכִין מַשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי לְחַזֵּק הַכְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע עַל-יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת, בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל אֶפְלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אַף-עַל-פִּי-כֵן הָעִקָּר הוּא הַבְּטָחוֹן, כִּי בְּלֹא בְּטָחוֹן וְהִסְתַּכְּלוּת לַה' יִתְבָּרַךְ לֹא יוֹעִיל לוֹ כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הָעֹשֶׁר

וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת לְהִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן לְבַד בְּלִי שׂוּם עֲשִׂיָּה שֶׁל אֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן וְעַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁאָז בִּטְחוֹנוֹ חָזָק בְּיוֹתֵר וְאָז מַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה כְּלִי שֶׁהוּא גְּבוּל וּזְמַן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר יִרְמְיָה לְיִשְׂרָאֵל, הַדּוֹר אַתֶּם רְאוּ דְּבַר ה'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'שִׁמְעוּ' לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא 'רְאוּ', מִכָּאן שֶׁהוֹצִיא לָהֶם צִנְצֶנֶת הַמָּן וְכוּ' וְאָמַר לָהֶם רְאוּ בֶּמֶה נְתְפַּרְנְסוּ אֲבוֹתֵיכֶם וְכוּ'. כִּי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר נִזּוֹנוּ עַל-יְדֵי בִּטָּחוֹן לְבַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמָּן שֶׁיָּרַד לָהֶם בְּלִי שׂוּם עֲשִׂיָּה וְעֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן כְּלָל. וְהַכֹּל הָיָה בִּזְכוּת מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת וְדוֹרוֹ דּוֹר דֵּעָה שֶׁהַמַּשִׁיךְ בָּהֶם דַּעַת גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁהָיוּ מְכַוְּנִין עֵינֵי דַּעְתָּם לְהִסְתַּכֵּל בְּבִטָּחוֹן לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד עַד שֶׁיָּרַד לָהֶם הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. וְזֶה בְּחִינַת הַנִּסָּיוֹן הַנֶּאֱמַר בַּמָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַנִּסָּיוֹן אִם יִתְחַזְּקוּ בְּבִטָּחוֹן בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְלֹא יַחְשְׁבוּ וְיִהַרְהֲרוּ מֵחֲשָׁבָה אַחֶרֶת לְדֹאג בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה לֵאמֹר, מַה נַּעֲשֶׂה אִם לֹא יֵרֵד הַמָּן מָחָר, רַק יִתְחַזְּקוּ בְּבִטָּחוֹן בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לָהֶם בְּוַדַּאי אָכְלָם בְּעִתּוֹ. וְכַמּוּבָן שָׁם בַּפָּרָשָׁה שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל הַמָּן אֲשֶׁר עַל-כֵּן נִצְטַוּוּ, אִישׁ אַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִמְצְאוּ בָּהֶם אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ. וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה, כִּי עִקַּר יְרִידַת הַמָּן הוּא עַל-יְדֵי בִּטָּחוֹן לִבְטֹחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לְבַד עוֹשִׂין גְּבוּל וּזְמַן לְהַשְׁפַּע שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָרְדָה הַפַּרְנָסָה לָהֶם מִן הַשָּׁמַיִם לְבַד. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה יָרַד לָהֶם הַמָּן בְּכָל יוֹם וְלֹא בְּפַעַם אֶחָד עַל כַּמָּה יָמִים כְּדֵי שֶׁיִּתְלוּ עֵינֵיהֶם לַמָּרוֹם, הֵינוּ כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם בִּטָּחוֹן חָזָק וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לָהֶם יִרְמְיָהוּ כְּשֶׁרָצָה שֶׁיַּעַסְקוּ בַּתּוֹרָה וְיִתְחַזְּקוּ בְּבִטָּחוֹן לְבַד עַד שֶׁתָּבוֹא לָהֶם הַפַּרְנָסָה מִן הַשָּׁמַיִם לְבַד בְּלִי שׂוּם עֵסֶק כְּמוֹ שֶׁיָּרַד הַמָּן לַאֲבוֹתֵינוּ, עַל-כֵּן אָמַר לָהֶם, רְאוּ דְּבַר ה'. 'רְאוּ' דַּיְקָא, הֵינוּ שֶׁהוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַפַּרְנָסָה הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הָרְאוּת לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטָּחוֹן. שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִסְתַּכֵּל בְּבִטָּחוֹן רַק לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ בְּלִי שׂוּם סִבָּה וְעֵסֶק כְּלָל רַק שֶׁתָּבוֹא לוֹ הַפַּרְנָסָה מִן הַשָּׁמַיִם כְּמוֹ יְרִידַת הַמָּן מַמָּשׁ שֶׁהָיָה רַק עַל-יְדֵי בִּטָּחוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא רַק לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּטָּחוֹן, כִּי עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא רַק לְחַזֵּק הַכְּלִי הַנַּעֲשֶׂית עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִשּׁוּם 'וְשֵׂם אֲלֻקִּים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ'. כִּי עִקַּר הַכְּלִי, דְּהַיְנוּ שֶׁתֵּרֵד הַשֶּׁפַע בִּגְבוּל וּזְמַן. זֶה נַעֲשֶׂה

עַל-יְדֵי כֹּחַ הָרְאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר. וְעִקַּר בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כֹּחַ הָרְאוּת הוּא רַק כְּשֶׁמְּכַוְּנִין וּמְצַמְצְמִין הָרְאוּת לְאֵיזֶה דָּבָר שֶׁמִּסְתַּכְּלִין עָלָיו (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּבְהַתּוֹרָה 'וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל רוּת' [בְּסִימָן סה, עַיֵּן שָׁם] וּבְהַתּוֹרָה 'אַשְׁרֵי הָעָם', הַמְדַבֵּר מֵהַשְׁגָּחָה בְּסִימָן יג, עַיֵּן שָׁם). וְהַכְּלָל, שֶׁאֵין יְכוֹלִין לִרְאוֹת דָּבָר לִקַּח הַדָּבָר לְתוֹךְ הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ לְצַיְּרוֹ בְּדַעְתּוֹ, כִּי אִם כְּשֶׁכֹּחַ הָרְאוּת הוֹלֵךְ מְכֻוָּן לְאוֹתוֹ הַדָּבָר וּבָא עָלָיו בְּהַכָּאָה שֶׁאָז חוֹזֵר הָרְאוּת לְעֵינָיו עַל-יְדֵי הַהַכָּאָה וְנִצְטַיֵּר הַדָּבָר בְּעֵינָיו. וְאָז רוֹאֶה אֶת הַדָּבָר. וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת כֹּחַ אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כֹּחַ הָרְאוּת וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, כִּי הַשֻּׁתָּפוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל יוֹרֶדֶת דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה. מֵחֲמַת שֶׁמַּאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְטוּחִים בּוֹ לְבַד. וְיוֹדְעִים כִּי כָּל הַשֻּׁתָּפוּת וְהַפְּרָנָסָה מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְהוּא יוֹשֵׁב וּמְכַלְכֵּל וּמְפַרְנֵס מְקָרְנֵי רְאֵמִים וְעַד בֵּיצֵי כִּנִּים. וְכַמָּה דְּאִתְדַּבֵּק בַּר נָשׁ לְתַתָּא הָכֵי מִתְנַהֲגִין עִמֵּהּ מִלְּעֵלָּא, דְּהַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהַפְּרָנָסָה בָּאָה בְּהַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ כֵן הוּא יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בְּהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת הַנַּ"ל שֶׁבָּא בְּהַכָּאָה עָלֵינוּ וְאָנוּ נִצְטַיָּרִים בְּעֵינָיו. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אַשְׁרֵי הָעָם-הַשְׁגָּחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן יוֹרֶדֶת הַפְּרָנָסָה וְהַשֻּׁתָּפוּת עָלֵינוּ מֵאִתּוֹ לְבַד, וְאֵין לְהַקְלְפּוֹת יְנִיקָה מִשָּׁם:

אֲבָל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים הַכּוֹפְרִים אֵינָם מַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת. וְעִקַּר הַכְּפִירָה שֶׁלָּהֶם הוּא בִּבְחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְמְצוּם שֶׁמְּכַוְּנִין הַדַּעַת וְהָרְאוּת בְּכִוּוּן וּבְצִמְצוּם לַמָּקוֹם שֶׁצְּרִיכִין עַד שֶׁחוֹזֵר בְּהַכָּאָה לְעֵינָיו כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁהָרְאוּת נִתְפַּזֵּר מִן הַצַּד וְאֵינוֹ בָּא בְּהַכָּאָה לְהַדָּבָר שֶׁרוֹצֶה לִרְאוֹת אָז אֵינוֹ רוֹאֶה אֶת הַדָּבָר כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ כֵן בֶּאֱמוּנַת הַבִּטָּחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהַכּוֹפְרִים הוּא שֶׁאֵין מְצַמְצְמִין עֵינֵי דַּעְתָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי בֶּאֱמֶת רֻבָּם כְּכֻלָּם מַאֲמִינִים בִּמְצִיאַת ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עִקַּר הַכְּפִירוֹת שֶׁלָּהֶם הוּא בַּהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִיּוּת, כִּי אוֹמְרִים שָׁה' יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל וְנַעֲלֶה וּמְרוֹמָם וְנִשְׂגָּב כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְצַיֵּר בַּדַּעַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַשְׁגִּיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִיּוּת. וְעַל-יְדֵי זֶה כּוֹפְרִים בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הַתְּלוּיָה בָּזֶה. אֲבָל בֶּאֱמֶת עַפְרָא לְפוּמֵיהוּ וְיִמָּלֵא פִּיהֶם חָצָץ. כִּי נִבְעָר לִבָּם מִדַּעַת אֲמִתִּי, כִּי הֵם מַטְעִים אֶת עַצְמָם כְּאִלּוּ הֵם מַגְדִּילִים וּמַגְבִּיהִים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁלְּרֹב רוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין רָאוּי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיַּשְׁגִּיחַ עַל עוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה. וְתִפַּח רוּחָם וְנִשְׁמָתָם, כִּי הֵם רוֹצִים לְהַשִּׂיג גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהָבִין דַּרְכֵי הַנְהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ? כִּי אַדְרַבָּה, זֶהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ, כִּי בִּמְקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ

אֶשְׁכֹּן וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכוּ'. כִּי אִם הָיָה גַּדְלוּת ה' יִתְבָּרַךְ רַק כְּפִי הֲבָנַת דַּעַת הָאָדָם. אִם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם, הָיָה קֵץ לְגַדְלוּתוֹ, כִּי דַּעַת הָאָדָם-בָּשָׂר וָדָם יֵשׁ לוֹ קֵץ וּגְבוּל, אֲבָל בֶּאֱמֶת דַּעְתּוֹ מְרוֹמָם מִדַּעְתֵּנוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גְבֹהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אַדְרַבָּא, זֶהוּ גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנִשְׂגָּב לְמַעְלָה מִתְּפִיסַת דַּעַת הָאָדָם. עַד שֶׁלְּרֹב גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ הוּא מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל מָקוֹם עֵינֵי ה' צוֹפוֹת וְרוֹאוֹת. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין זֹאת בְּדַעְתֵּנוּ. אָנוּ מְסַלְקִין דַּעְתֵּנוּ וּמַאֲמִינִים בָּזֶה בֶּאֱמוּנָה לְבַד, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת לְצַמְצֵם הַדַּעַת וּלְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכָיו וְהַנְהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְלִסְמֹךְ עַל הָאֱמוּנָה לְבַד. כְּמוֹ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר שִׁבְּרוּ אֶת גּוּפָם לְגַמְרֵי וְזָכוּ לְהַשִּׂיג אֱמוּנָה הַשְׁלֵמָה. וַעֲלֵיהֶם לְבַד אָנוּ צְרִיכִין לִסְמֹךְ וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם:

נִמְצָא, שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן שָׁלֵם בַּה' יִתְבָּרַךְ זֶהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹר עֵינֵי דַּעְתָּם הוֹלֵךְ בְּיָשָׁר לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּאֲמִינִים בְּמִצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגֻדְלָּתוֹ וּבְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, אֲבָל עַל-יְדֵי הַגְדָּלַת הַדַּעַת הַזֶּה הָיָה יָכֹל הַדַּעַת לְהִתְפַּזֵּר חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁיֵּצֵא מֵהַגְּבוּל. וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל הַדַּעַת לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ אִם הָיוּ חַס וְשָׁלוֹם, רוֹצִים לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג דְּרָכֵי גְּדֻלָּתוֹ לְפִי דַּעְתָּם. הָיוּ יְכוֹלִים לָבוֹא לִדֵּעוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וְלִכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, אֲבָל יִשְׂרָאֵל-עַם קָדוֹשׁ הֵם מְצַמְצְמִים דַּעְתָּם וּמְכַוְּנִים דַּעְתָּם בְּכִוּוּן גָּדוֹל לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁיּוֹדְעִים בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה מִגְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ וְרוֹמְמוּתוֹ הַנּוֹרָא שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנִשְׂגָּב מְאֹד מְאֹד מִכָּל מִינֵי רוּחָנִיּוּת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִגַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית עַל כָּל הָעוֹלָם הַשָּׁפָל הַגַּשְׁמִי הַזֶּה. וּמְפָרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקְרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִּנִּים. וּמֵחֲמַת שֶׁאָנוּ מְכַוְּנִין דַּעְתֵּנוּ לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר מָסְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ הַצַּדִּיקִים, עַל-יְדֵי זֶה מַגִּיעִים עֵינֵי דַּעְתֵּנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת הִסְתַּכְּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁמַּגִּיעַ עַד אוֹתוֹ הַדָּבָר בְּכִוּוּן בְּצַמְצוּם, כִּי גַּם אָנוּ מְכַוְּנִין דַּעְתֵּנוּ בְּצַמְצוּם גָּדוֹל בְּדֶרֶךְ אֱמוּנָה עַד שֶׁאָנוּ מַגִּיעִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיכִין הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ בִּפְרָטִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ כֵן נִמְשָׁךְ בֶּאֱמֶת הַשְׁגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת עָלֵינוּ, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת רְאִיָּה הַבָּאָה בְּכִוּוּן וּבְיֹשֶׁר בִּבְחִינַת הַכָּאָה עַד שֶׁאָנוּ נִצְטַיְרִין בְּעֵינָיו בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב. וּכְמוֹ כֵן חוֹזֵר חֲלִילָה בְּכָל פַּעַם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ הַשֶּׁפַע בְּכָל פַּעַם בְּאוֹר גָּדוֹל וְעָצוּם וְנִמְשָׁךְ רַב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל:

חלק ד

אֲבָל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַכּוֹפְרִים שֶׁכּוֹפְרִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ מֵחֲמַת כְּסִילוּת דַּעְתָּם שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם מִלְּהַשְׁגִּיחַ בְּעַצְמוֹ עַל הָעוֹלָם, וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁלָּהֶם וְכָל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִין, כִּי אוֹמְרִין בִּשְׁטוּתָם שֶׁחַס וְשָׁלוֹם ה' יִתְבָּרַךְ מָסַר הַהַנְהָגָה לְמַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם עַד שֶׁבָּאוּ עַל-יְדֵי זֶה לַעֲבֹד עֵץ וְאֶבֶן מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם, כִּי אָמְרוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת תְּמוּנָה גַּשְׁמִית שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁלָּהֶם. כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים. שֶׁזֶּה הָיָה סִבַּת טָעוּתָם שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִין שֶׁעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה. וּכְמוֹ כֵן כָּל הַטָּעוּת שֶׁל הַכּוֹפְרִים שֶׁבַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ. הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי טָעוּתִים כָּאֵלֶּה מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם מְכַוְּנִים וּמְצַמְצְמִין דַּעְתָּם לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכֵי גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהַנְהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ בְּעֵינֵי דַּעְתָּם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הָאָדָם שֶׁרוֹצֶה לִרְאוֹת דָּבָר מֵרָחוֹק אֲבָל אֵינוֹ מְכַוֵּן וּמְצַמְצֵם עֵינָיו לְאוֹתוֹ הַדָּבָר, רַק מְסִתַּכֵּל מִן הַצַּד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְפַּזֵּר הָרְאוּת וְאֵינוֹ יָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהָבִיא אוֹתוֹ הַדָּבָר לְעֵינָיו, כְּמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ בְּעִנְיַן טָעֲיוֹת דַּעְתָּם הָרָעָה שֶׁרוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשָּׂגַת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵינָם מְכַוְּנִים דַּעְתָּם לְהַבִּיט אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד רַק מִסְתַּכְּלִים מִן הַצַּד בְּדַרְכֵי חֲקִירוֹתָם הָרָעָה עַד שֶׁיּוֹצְאִין מִן הַגְּבוּל. וְאֵינָם חוֹזְרִים לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה כִּי עַל-יְדֵי הַדַּעַת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד. וְכַמְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן גַּם ה' יִתְבָּרַךְ אֵין מַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה. וְאֵין מַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כִּי אִם בְּבְחִינַת חֲצִי הָרְאוּת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'אַשְׁרֵי הָעָם' הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָיְכוֹל מִתְפַּזֶּרֶת שֶׁפַע הַהַשְׁגָּחָה קֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ עֲלֵיהֶם, כִּי אֵין מַגִּיעַ עֲלֵיהֶם הַהַשְׁגָּחָה וְהַשֶּׁפַע בִּבְחִינַת הַכָּאָה, כִּי הַבֵּט אֶל עָמָל לֹא תוּכַל. כִּי כְּמוֹ שֶׁהֵם אֵינָם מְכַוְּנִים דַּעְתָּם אֵלָיו לְהַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן הוּא יִתְבָּרַךְ מוֹדֵד לָהֶם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. וְאַל-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ גַּם כָּל פַּרְנָסָתָם שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַכֹּל מְמֻנוּ יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד, אֲבָל הוּא יִתְבָּרַךְ מוֹסֵר הַשֶּׁפַע שֶׁלָּהֶם לְהַחִיצוֹנִים וְנִזּוֹנִים דֶּרֶךְ הַשֵּׁדִים וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מִשְּׁבִירַת כֵּלִים. שֶׁנֶּעֱשׂוּ מֵרִבּוּי אוֹר. שֶׁכָּל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְצַמְצְמִין דַּעְתָּם. וְדַעְתָּם הוּא בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁמֵּחֲמַת רוֹמְמוּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ הוּא יִתְבָּרַךְ רָחוֹק חַס וְשָׁלוֹם מִזֶּה הָעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים. שֶׁמֵּחֲמַת הָרִבּוּי הַדַּעַת שֶׁרוֹצִים לְהַשִּׂיג רוֹמְמוּת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ נֶחְלָקוּ וְנִפְלוּ לְנִמְרֵי עַד שֶׁכּוֹפְרִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמֵחֲמַת זֶה גַּם ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר בְּלִי גְּבוּל, הַיְנוּ בִּבְחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים. וְאֵינוֹ מְכַוֵּן וּמְצַמְצֵם הַשֶּׁפַע עֲלֵיהֶם בְּהַכָּאָה כִּי אִם בָּתַר כַּתְפֵּהּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אֲשֶׁר

עַל-יְדֵי זֶה כָּל הַשְׁפָּעָתָם יוֹרֶדֶת לְחִיצוֹנִים וּקְלִפּוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מֵרִבּוּי אוֹר, מִשְּׁבִירַת כֵּלִים. וּמִשָּׁם הֵם מְקַבְּלִים פַּרְנָסָתָם. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּתֵּף עִם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִשּׁוּם וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ, כִּי הַשְׁפָּעַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הִוא טְמֵאָה, כִּי יוֹרֶדֶת דֶּרֶךְ הַטֻּמְאָה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם מַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים. כִּי כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, בְּחִינַת אֱלֹקִים אֲחֵרִים. וְעַל-כֵּן הַמִּשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם עוֹבֵר מִשּׁוּם וְשֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ. כִּי הֵם כּוֹפְרִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַשְׁלֵמָה וְאוֹמְרִים כֹּחָם וְעֹצֶם יָדָם עוֹשָׂה לָהֶם אֶת הַחַיִל הַזֶּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת שֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים, כִּי אָנוּ צְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם וּמִדְּרָכֵיהֶם בְּתַכְלִית הָרְחוּק, כִּי אָנוּ צְרִיכִים לְהַאֲמִין שֶׁכָּל פַּרְנָסָתֵנוּ הִוא בְּהַשְׁגָּחָה לְבַד. וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹשִׂין הוּא רַק כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת הַכֹּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְעַל-כֵּן אֲצִלֵנוּ אֵין הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הָעִקָּר, רַק הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת אֶל ה' לְהַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' וְכַנַּ"ל:

כִּי מַה שֶּׁאָנוּ מְצַמְצְמִין דַּעְתֵּנוּ לְהַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מְאֹד מְאֹד. זֶה הַצִּמְצוּם הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', כִּי שֵׁם הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת צִמְצוּם כַּיָּדוּעַ. אֲבָל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַכּוֹפְרִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית וּבָאִים עַל-יְדֵי זֶה לַעֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת, זֶהוּ בְּחִינַת שֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים. עַל-כֵּן הַמִּשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם עוֹבֵר מִשּׁוּם וְשֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ. וְכַנַּ"ל:

כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מֵאוֹת ו. לֹא נִכְתַּב מֵהֶם כִּי אִם רָאשֵׁי פְּרָקִים. וְאִם יִהְיֶה ה' עִמָּדִי יִתְבָּאֲרוּ קְצָת:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע בִּגְבוּל וּבִזְמַן. וְזֶה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת. כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת בְּחִינַת טַנַּ"א (טְעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִים, אוֹתִיּוֹת) בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן נֶעוֹרִים כָּל הַלַּיְלָה בְּשָׁבוּעוֹת כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הָעֵינַיִם שֶׁהוּא כֹּחַ הָרְאוּת וּבָזֶה נִצּוֹלִין מִכְּרֵת שֶׁהוּא בְּחִינַת 'יְהִי אַחֲרִיתָם לְהַכְרִית' שֶׁנִּכְרָת אֶצְלָם אוֹר הַחוֹזֵר מֵאוֹר הַיָּשָׁר מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְכַוְּנִים אוֹר הָעֵינַיִם בְּיֹשֶׁר וּבְכִוּון וְכוּ', בִּבְחִינַת שְׁמָר תֹּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם. וּבִשְׁבִיל זֶה בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת כְּשֶׁנִּעוֹרִים אוֹמְרִים הָרִאשִׁית וְהָאַחֲרִית מִכָּל סִדְרָא וּמִכָּל סֵפֶר, כִּי טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ, כִּי כָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת וְהַגְמָר קָשֶׁה בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן אֵין הַמִּצְוָה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל מִי שֶׁגּוֹמְרָהּ וְהַמַּתְחִיל בְּמִצְוָה אוֹמְרִים לוֹ גְּמֹר כִּי צְרִיכִים לוֹמַר לוֹ גְּמֹר, כִּי צְרִיכִין לְחַזֵּק אוֹתוֹ עַל הַגְמָר בְּיוֹתֵר, כִּי הַגְמָר קָשֶׁה בְּיוֹתֵר. וְזֶהוּ

בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן בְּכָל אָדָם בִּכְלָלִיּוּת עֲבוֹדָתוֹ וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל מִצְוָה וּבְכָל עֲבוֹדָה. וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח עַל מֹשֶׁה שֶׁהִלְבִּישָׁן טַלִּיתוֹת שֶׁכֻּלָּן תְּכֵלֶת וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה אוֹכְלִין מַאֲכָלֵי חָלָב בְּשָׂבוּעוֹת בַּבֹּקֶר בִּבְחִינַת עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל מִלֵּאת-עַל מְלֹאָה שֶׁל עוֹלָם דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה. וְזֶה בְּחִינַת רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹקֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁעִקַּר מַה שֶׁדָּחָה ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַמַּלְאָכִים שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ עַל נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁאָמְרוּ שֶׁיִּתֵּן לָהֶם הַתּוֹרָה. עִקַּר דְּחִיָּה שֶׁלָּהֶם הָיְתָה עַל-יְדֵי מִצְווֹת בָּשָׂר בְּחָלָב שֶׁאָמַר לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ, וַהֲלֹא אֲכַלְתֶּם בָּשָׂר בְּחָלָב אֵצֶל אַבְרָהָם אֲבִיהֶם, כִּי אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב הוּא חִדּוּשׁ גָּדוֹל, כִּי אָסוּר לְבַשֵּׁל בָּשָׂר בְּחָלָב אֲפִלּוּ גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ שֶׁיּוֹנֵק מִמֶּנָּה וְנִזּוֹן מִמֶּנָּה וְכָל חִיּוּתוֹ מִמֶּנָּה. וְהַגְּדִי בְּעַצְמוֹ מֻתָּר בַּאֲכִילָה. וְהֶחָלָב בְּעַצְמָהּ מֻתָּרֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לְחַבְּרָם יַחַד, שֶׁכָּל זֶה מוֹרֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג דַּרְכֵי הַנְהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּזֶה תָּלוּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה:

וְנַחֲזֹר לְבָאֵר קְצָת:

חלק ז

כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית. שֶׁאָז שַׂיָּךְ מִצְוָה וַעֲבֵרָה, שָׂכָר וְעֹנֶשׁ, כִּי אֵין דָּבָר נָעֳלָם מִמֶּנּוּ וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינָיו. וְהוּא יִתְבָּרַךְ בּוֹחֵר בְּתוֹרָה וּבְמִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּעֲשִׂין בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי מִדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, אֲבָל הַכּוֹפֵר בַּהַשְׁגָּחָה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְזֶה הַדָּבָר יָדוּעַ וּמוּבָן לַכֹּל. וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת עֵינַיִם, בְּחִינַת 'בְּרֵאשִׁית' שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתּוֹרָה תַּמָּן 'רֵאשִׁי' תַּמָּן 'בַּת'. שֶׁהֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, בְּחִינַת רְאִיָּה וְהַשְׁגָּחָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ בִּפְרָטִיּוּת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ צוֹפֶה וּמַבִּיט וְרוֹאֶה וּמַשְׁגִּיחַ תָּמִיד עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר בִּפְרָט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ אָנוּ מְכַוְּנִין עֵינֵי דַּעְתֵּנוּ אֵלָיו תָּמִיד בִּבְחִינַת עֵינַי תָּמִיד אֶל ה', בְּחִינַת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמַיִם. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם וּמְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מְאֹד מְאֹד מֵאִתָּנוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם עַד תַּכְלִית נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי כָּה' אֱלֹקֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וְזֶהוּ עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, כִּי הַפּוֹגֵם וְכוֹפֵר אֵיזֶה כְּפִירָה בָּעֲלְמָא בְּהַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית הוּא כּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְיוֹצֵא מִן הַדָּת וְהוּא הוּא הָאֶפִּיקוֹרוֹס וְהַכּוֹפֵר הַמֻּזְכָּר בְּכָל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא גָּרוּעַ מִמֻּשָּׂמָד וּמוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְזֶה דָּבָר פָּשׁוּט שֶׁאֵין צְרִיכִין לְבָאֲרוֹ:

חלק ח

וּבִשְׁבִיל זֶה סוֹפְרִין סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁבַּע שַׁבָּתוֹת קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי הֶנָּפַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי זֶה אֱמוּנַת הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כַּלָּה כַּנַ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיוּ מְנִיפִין אוֹתוֹ בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת, כִּי הָיָה מוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמִי שֶׁאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמִי שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ שֶׁלּוֹ כְּדֵי לְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָם וְהַנְהָגָתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי הַכֹּל מְקֻשָּׁר אֵלָיו, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ תָּמִיד בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית עַל כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ סוֹד כַּוָּנַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בְּ'אֶחָד' כְּדֵי לְהַמְלִיכֵהוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת, הַיְנוּ שֶׁנֵּדַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְהַמַּלְכוּת וְהַהַנְהָגָה אֲפִלּוּ שֶׁל הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה הוּא עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּי לַה' הַמְּלוּכָה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ סוֹד כַּוָּנוֹת קְרִיאַת שְׁמַע עַל-פִּי סוֹד כְּפִי הַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבִכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר כַּוָּנוֹת קְרִיאַת שְׁמַע לְקַשֵּׁר וּלְיַחֵד בְּחִינַת מַלְכוּת לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, עַיֵּן שָׁם הַיְנוּ כַּנַ"ל. שֶׁנֵּדַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַהַנְהָגַת הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא מֶלֶךְ וּמוֹשֵׁל וְשַׁלִּיט וּמַנְהִיג הָעוֹלָם, זֹאת הַהַנְהָגָה מְקֻשֶּׁרֶת וּמְיֻחֶדֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ וּמִבִּלְעָדָו אֵין אֱלֹקִים, כִּי הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל בְּכָל הָעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁבֶּאֱמֶת לְמִי שֶׁהוּא חָכָם וּמֵבִין מַדְּעָתוֹ כָּל כַּוָּנַת הָאֲרִ"י זַ"ל וְהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כֻּלָּם שָׁבִים לְמָקוֹם אֶחָד לַכַּוָּנָה הַפַּשְׁטִיּוּת שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל. שֶׁמְּכַוְּנִים בְּאֶחָד לְהַמְלִיכֵהוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכוּ' אֲבָל אֵינוֹ יוֹצֵא אִם יְכַוֵּן סְתָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּהוּ כַּוָּנָה אֲמִתִּית אֲבָל אֵינוֹ יוֹצֵא בְּזֹאת הַכַּוָּנָה לְבַד. כִּי אִם לֹא יְכַוֵּן רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי עֲדַיִן לֹא כִּוֵּן לִבּוֹ לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנַת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל בָּעוֹלָם. וּכְשֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כּוֹפֵר גָּמוּר כַּנַ"ל. עַל-כֵּן צִוּוּ אוֹתָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהַאֲרִיךְ בְּדָלֶ"ת דְּאֶחָד כְּדֵי לְהַמְלִיכֵהוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכוּ', כִּי זֶהוּ עִקַּר סוֹד שֹׁרֶשׁ הַיִּחוּד כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין וּמְיַחֲדִין הַנְהָגַת כָּל הָעוֹלָמוֹת אֵלּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מֶלֶךְ וּמַנְהִיג וּמוֹשֵׁל בְּעַצְמוֹ בְּכָל הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. וְעַל נְקֻדָּה זֹאת סוֹבֵב כָּל כַּוָּנַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת וְכָל סוֹדוֹת הַכַּוָּנוֹת שֶׁל כָּל כְּתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי מְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁשֹּׁרֶשׁ כַּוָּנַת כָּל הַמִּצְווֹת הוּא לְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. וּכְמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר קֹדֶם כָּל מִצְוָה וְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר סוֹד יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ הוּא בְּחִינָה זֹאת, כִּי בְּחִינַת הַהַנְהָגָה וְהַמַּלְכוּת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ כְּדֵי לְהַשְׁגִּיחַ וּלְהַנְהִיג הָעוֹלָם זֹאת הַבְּחִינָה נִקְרֵאת מַלְכוּת בְּחִינַת שְׁכִינָה. וּמִי שֶׁכּוֹפֵר

חַס וְשָׁלוֹם, בַּהַשְׁגָּחָה וּמַפְרִיד הַנְהָגַת מַלְכוּתוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ הוּא נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. וְעִקַּר אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה הוּא שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים כִּי לַה' הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ שֶׁהַנְהָגַת הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מְקֻשָּׁר וּמְיֻחָד אֵלָיו כִּי הוּא לְבַדּוֹ מֶלֶךְ שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל בְּכָל הָעוֹלָם וּמַנְהִיג הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד. וֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, כִּי אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת הִוא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים קֹדֶם כָּל מִצְוָה "לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְכוּ'". כִּי עִקַּר כַּוָּנָתֵנוּ בְּכָל מִצְוֹתֵינוּ וַעֲבוֹדָתֵנוּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אֱמוּנָה הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ לְיַחֵד וּלְקַשֵּׁר הַנְהָגַת הַמַּלְכוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶנָּפַת הָעֹמֶר שֶׁמְּנִיפִין אוֹתוֹ בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת כְּדֵי לְהַמְלִיכֵהוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה בָּא מִן הַשְּׂעוֹרִים שֶׁהֵם מַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בַּדַּעַת כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד. שֶׁצְּרִיכִין לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי. בִּבְחִינַת וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אָדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ. גַּם הָיָה מַאֲכַל בְּהֵמָה לְרַמֵּז שֶׁלֹּא דַּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ עַל בְּנֵי-אָדָם לְהַחֲיוֹתָם וּלְפַרְנְסָם בְּכָל עֵת. אַף גַּם אֲפִלּוּ בְּהֵמוֹת הוּא יִתְבָּרַךְ גַּם-כֵּן בְּעַצְמוֹ מְפַרְנֵס בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ. כִּי זֶהוּ עִקַּר יְסוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַאֲמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית וּמְחַיֶּה וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל אֲפִלּוּ הַבְּהֵמוֹת מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִּנִּים, וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת זֹאת הַמִּנְחָה שֶׁל שְׂעוֹרִים עַל שֵׁם עֹמֶר דַּיְקָא. אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל הַמִּנְחוֹת כֻּלָּם הָיוּ עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁהוּא שִׁעוּר עֹמֶר, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֹאת הַמִּנְחָה נִקְרֵאת עִקָּרָהּ בְּשֵׁם עֹמֶר, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הַמִּנְחָה זֹאת הוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנַת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם שֶׁהוּא יְסוֹד הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה נַעֲשֶׂה כְּלִי וּגְבוּל וְזַמַּן לְהַשֶּׁפַע וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת בְּשֵׁם עֹמֶר לְשׁוֹן מִדָּה, כִּי הָעִקָּר הוּא הַמִּדָּה, דְּהַיְנוּ הַכְּלִי, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע בְּמִדָּה בִּגְבוּל וְזַמַּן שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ'. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רְאִיָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע בִּבְחִינַת כְּלִי וּמִדָּה בִּגְבוּל וְזַמַּן שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר-כָּךְ מַתְחִילִין לִסְפֹּר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע לְתוֹךְ הַזְּמַן, כִּי עַל-יְדֵי הָעֹמֶר מְתַקְּנִין בְּחִינַת הַכְּלִי וְהַמִּדָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַוֶּה הַזְּמַן, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הָיוּ מִדּוֹת וְכֵלִים לֹא הָיָה זְמַן. וְעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִים הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע לְתוֹךְ בְּחִינַת מִדּוֹת וְכֵלִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַוֶּה הַזְּמַן. וְעַל-יְדֵי זֶה יוֹרֵד הַשֶּׁפַע בִּגְבוּל וּזְמַן בְּעֵת שֶׁצְּרִיכִין. וְעַל-כֵּן סְפִירַת הָעֹמֶר הוּא הֲכָנָה

לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה תָּלוּי בָּזֶה עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּאֲמִינִין שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת וְהַכֹּלִים לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַשְׁגִּיחַ וּמְחַיֶּה וּמַשְׁפִּיעַ לְתוֹךְ כָּל הַנִּשְׁמִים וּמְקַיֵּם אֶת הַזְּמַן בְּהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּנֶגֶד שֶׁבַע גִּלְדֵי עֵינָא. שֶׁהֵם בְּחִינַת רְאִיָּה וְהַשְׁגָּחָה:

חלק י

וְעַל-כֵּן נֵעוֹרִים כָּל הַלַּיְלָה בְּשָׁבוּעוֹת לְתַקֵּן אֶת הָעֵינַיִם כְּדֵי לְכַוֵּן עֵינֵינוּ לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּכָל הַלַּיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁרוּ נֶגְדֶּךָ. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁנֵּעוֹרִים בַּלַּיְלָה מְתַקְּנִים וּמְכַפְּרִים עַל עָוֹן כָּרֵת, כִּי הָרְשָׁעִים שֶׁעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה נֶאֱמַר בָּהֶם, וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא וְכוּ'. בְּחִינַת יְהִי אַחֲרִיתָם לְהַכְרִית. כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי כָּל הַמִּצְוֹוֹת מְקַשְּׁרִים וּמְיַחֲדִים כָּל הָעוֹלָמוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהַנְהָגַת וּמַלְכוּת הָעוֹלָם מְקֻשָּׁר בּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא לְבַדּוֹ מֶלֶךְ בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ עַל-יְדֵי עֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כְּפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת עַל-פִּי א"ב-הַפָּשַׁע מַכְנִיס כְּפִירָה בָּאָדָם. וְעַל-יְדֵי הַכְּפִירוֹת הֵם מַפְרִידִין הַמַּלְכוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁכּוֹפְרִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ אֵין מַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כִּי אִם בִּבְחִינַת הַהַשְׁגָּחָה שֶׁמַּשְׁגִּיחַ עַל הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲצִי הָרְאוּת, בְּחִינַת בָּתַר כַּתְפֵּהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתָם דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עָלְמָא. עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הֵם מְקַבְּלִים עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים עַל יָדָם. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַכְּרֵת. כְּמוֹ שֶׁהֵם רָצוּ לְהַפְרִיד וְלִכְרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הַנְהָגַת הַמַּלְכוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן הֵם נִכְרָתִין מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְכָלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנַת אֱלֹקוּתוֹ עֲלֵיהֶם בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁיִּחְזְרוּ וְיִצְטַיְּרוּ בְּעֵינָיו, רַק קֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ כֹּחַ הָרְאוּת מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם נִתְפַּזֵּר מִקֹּדֶם בֵּין הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם נִכְרָתִין מֵה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת יְהִי אַחֲרִיתָם לְהַכְרִית, כִּי הַמְשָׁכַת הַשְׁגָּחָתוֹ וְחִיּוּתוֹ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל נִבְרָא זֶה בְּחִינַת 'רֵאשִׁית'. וְאַחַר-כָּךְ כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת וְהַהַשְׁגָּחָה עַד שֶׁפּוֹגֵעַ בְּהַנִּבְרָא לְהַחֲיוֹתוֹ וּלְקַיְּמוֹ זֶה בְּחִינַת 'אַחֲרִית'. וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית שֶׁמַּאֲמִין שֶׁחִיּוּתוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד כִּי הוּא בָּרָא אוֹתוֹ וְאֶת כָּל הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמֵּחְלִט וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אוֹתוֹ וְכָל הָעוֹלָם בְּכָל עֵת, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ כֹּחַ הָרְאוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת הַכָּאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ חוֹזְרִים וְנִצְטַיְּרִים בְּעֵינָיו כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר. וַאֲזַי

הָאַחֲרִית מְקֻשָּׁר בָּרֵאשִׁית, כִּי כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחֲרִית, כִּי הוּא סוֹף כָּל דַּרְגִּין מְקַבֵּל חִיּוּתוֹ וְחוֹזֵר וְנִכְלָל בְּרֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹקִים. וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, כִּי הָאַחֲרִית מְקֻשָּׁר בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת. עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ הַשְׁלֵמָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקֻשָּׁרִין כָּל הָעוֹלָמוֹת וַאֲפִלּוּ הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף כָּל דַּרְגִּין בְּחִינַת אַחֲרִית, הַכֹּל מְקֻשָּׁר בְּרֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת 'שְׁמָר תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם'. שֶׁהַפָּסוּק מַזְהִיר אוֹתָנוּ עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ 'שְׁמָר תָּם' לֵילֵךְ בִּתְמִימוּת לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ. וְזֶהוּ 'וּרְאֵה יָשָׁר'. כִּי אֱמוּנַת הַתְּמִימִים הִוא בְּחִינַת רְאִיָּה יְשָׁרָה זַכָּה וּבָרָה, כִּי הֵם רוֹאִים בְּיֹשֶׁר וּמַבִּיטִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד וּמְכַוְּנִים עֵינֵיהֶם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר מְאֹד בְּלִי שׂוּם נְטִיָּה אֶל הַצַּד חַס וְשָׁלוֹם, לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְכוּ' אַל תַּט יָמִין וּשְׂמֹאל, כִּי הֵם מְכַוְּנִים עֵינֵיהֶם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמַּאֲמִין בֶּאֱמֶת הוּא אֲצִלּוֹ כְּאִלּוּ רוֹאֶה בְּעֵינָיו מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, דְּהַיְנוּ שֶׁעֵינָיו מַבִּיטִים תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד בְּלִי שׂוּם חָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת, רַק שֶׁמַּבִּיט וְצוֹפֶה וּבוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל חִיּוּתוֹ וּפַרְנָסָתוֹ הוּא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְעַל-יְדֵי זֶה בֶּאֱמֶת חוֹזֵר הָאוֹר אֵלָיו בִּבְחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר הַנַּ"ל בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזֵר וְנִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְאָז מְקֻשָּׁר הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁאָנוּ מְקַוִּים. וְזֶהוּ, כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם, 'אַחֲרִית' דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית הַמְקֻוֶּה שֶׁל הַתְּמִימִים שֶׁיִּזְכּוּ לְאַחֲרִית טוֹב בִּבְחִינַת טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכּוּ שֶׁיִּתְקַשֵּׁר הָאַחֲרִית לְהָרֵאשִׁית, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. לֹא כֵן הָרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, יְהִי אַחֲרִיתָם לְהַכְרִית, 'אַחֲרִיתָם' דַּיְקָא, כִּי 'אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה ' עַל-יְדֵי שֶׁרָצוּ חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפְרִיד בֵּין הַדְּבֵקִים, לְהַפְרִיד הָאַחֲרִית מֵהָרֵאשִׁית עַל-יְדֵי כְּפִירָתָם שֶׁכָּפְרוּ בֶּאֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחֲרִית וְסוֹף כָּל דַּרְגִּין וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַצַּדִּיקִים הַמַּאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵרֵישׁ כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, עַל-יְדֵי זֶה הֵם מְקֻשָּׁרִים הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית וְעַל-יְדֵי זֶה אַחֲרִיתָם טוֹב בִּבְחִינַת כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת שֶׁנַּעֲוֹרִים כָּל הַלַּיְלָה לְתַקֵּן כֹּחַ הָרְאוּת לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וְנִצְטַיְּרִים בְּעֵינָיו וְנִתְקַשֵּׁר וְנִתְיַחֵד בְּחִינַת הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית, עַל-כֵּן מְתַקְּנִים אָז בְּחִינַת

פְּגַם הַכָּרֵת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּרִיתוּת אַחֲרִית מִבְּחִינַת רֵאשִׁית כַּנַּ"ל. כִּי עַתָּה בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת זוֹכִין לְקַשֵּׁר הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ שׁוֹרֶשׁ כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם כַּנַּ"ל:

חלק יא

וּבִשְׁבִיל זֶה הַתְּחָלַת הַתּוֹרָה הִוא בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְאִיָּה וְהַשְׂגָּחָה, כִּי בְּרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעִינָא וּבַת עַיִן כַּנַּ"ל. וְסוֹף הַתּוֹרָה הוּא 'לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל'. כִּי הַהַשְׂגָּחָה בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת נִמְשָׁךְ מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית, מֵרֵישׁ כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, עַד שֶׁחוֹזֵר וְנִכְלָל הַסּוֹף בְּהָרֹאשׁ, הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הָרְאִיָּה וְהַהַשְׂגָּחָה. נִמְצָא, שֶׁסּוֹף הַתּוֹרָה מְקֻשָּׁר לְרֹאשָׁהּ, כִּי סוֹף הַתּוֹרָה-לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. וְהַתְּחָלַת הַתּוֹרָה הוּא-בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, שֶׁהוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת רְאִיָּה וְהַשְׂגָּחָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל, כִּי הַסּוֹף וְהָאַחֲרִית מְקֻשָּׁר בְּהָרֵאשִׁית שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הָרְאִיָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סוֹף הַתּוֹרָה מְדַבֵּר מֵעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם צוֹפִים וּמַבִּיטִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי הֵם מַאֲמִינִים בְּהַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד שֶׁזֶּה זְכוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ'. שֶׁמִּזֶּה מְדַבְּרִים הַפְּסוּקִים שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכָל הָאוֹתֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ'. וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. וְהַתְּחָלַת הַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת מֵעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית תַּמָּן רָאשֵׁי תַּמָּן בַּת שֶׁהֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, הַיְנוּ בְּחִינַת עֵינֵי הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בָּהֶם הוּא צוֹפֶה וּמַבִּיט מֵרֵאשִׁית הַבְּרִיאָה עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. וּבָהֶם בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט. וּבָהֶם הוּא מְחַיֶּה אֶת הָעוֹלָם בְּכָל עֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ. נִמְצָא שֶׁהַתְּחָלַת הַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת מֵעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וְסִיּוּם הַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת מֵעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מְקֻשָּׁר הַסּוֹף וְהָאַחֲרִית בְּהָרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת עֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַחֲרִית נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם מְקֻשָּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּרֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי כֻּלָּא חַד, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרַיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִין בְּהַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה הַשְׂגָּחָתוֹ מַגִּיעַ עָלֵינוּ בְּשִׁלֵּמוּת. וְאָנוּ חוֹזְרִין וְנִצְטַיְּרִין בְּעֵינָיו וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקֻשָּׁרִים וּמְיֻחָדִים עֵינֵינוּ בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת סוֹף הַתּוֹרָה בִּתְחִלָּתָהּ, כְּלָלִיּוּת עֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל:

חלק יב

וּבִשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁנֵּעוֹרִים בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן כֹּחַ הָרְאוּת כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁתְּלוּיָה בָּזֶה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עוֹסְקִים אָז לוֹמַר הָרֵאשִׁית וְהַסּוֹף שֶׁל כָּל סִדְרָא וְשֶׁל כָּל סֵפֶר בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְשֶׁבְּעַל פֶּה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כְּדֵי לְחַבֵּר הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִבּוּר סוֹף הַתּוֹרָה בְּתְחִלָּתָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַהַשְׁגָּחָה בְּרָצוֹא וְשׁוֹב כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בְּעֵת הַגְּמָר שֶׁל הַמִּצְוָה וְהָעֲבוֹדָה שֶׁהִתְחִיל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמַּתְחִיל בְּמִצְוָה אוֹמְרִים לוֹ גְּמֹר וְאֵין הַמִּצְוָה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל מִי שֶׁגְּמָרָהּ. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁהַגְּמָר קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד מְאֹד, כִּי הַהַתְחָלָה קָשָׁה מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת. וְאַחַר הַהַתְחָלָה הוֹלֵךְ וּמִתְנַהֵג קְצָת כַּסֵּדֶר. וְאַחַר-כָּךְ כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְגָמֵר קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד וְעַל-כֵּן הֻצְרְכוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהַזְהִיר מְאֹד עַל הַגְּמָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמַּתְחִיל בְּמִצְוָה אוֹמְרִים לוֹ גְּמֹר וְכוּ' וְכִנְזָכָר לְעֵיל. הַיְנוּ עַל-פִּי הַמְבֹאָר לְמַעְלָה, כִּי הַגְּמָר הוּא בְּחִינַת אַחֲרִית וְאֵין זוֹכִין לְקַשֵּׁר הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית. שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית כָּל הַמִּצְוֹות וְהָעֲבוֹדוֹת כַּנַּ"ל. כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לִגְמֹר הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל-כֵּן מִתְגָּרֶה עַל זֶה הַבַּעַל דָּבָר מְאֹד, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לִגְמֹר הַמִּצְוָה וְהָעֲבוֹדָה שֶׁהִתְחִיל, כִּי כָּל מִצְוָה וַעֲבוֹדָה בִּפְרָטִיּוּת יֵשׁ לָהּ הַתְחָלָה וְסוֹף. וְאֵין הַמִּצְוָה שְׁלֵמָה עַד שֶׁגּוֹמֵר אוֹתָהּ, כְּמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁצָּרִיךְ לִכְתֹּב לוֹ תְּפִלִּין. הִנֵּה בִּתְחִלָּה צָרִיךְ יְגִיעוֹת לְתַקֵּן הָעוֹר וְהַקְלָף בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַצְּרִיכִים. וְאַחַר-כָּךְ לְתַקֵּן הַדְּיוֹ וְלִכְתֹּב עֲלֵיהֶם כַּדָּת וְכַדִּין. וְאַחַר-כָּךְ כְּשֶׁגּוֹמֵר כְּתִיבַת כָּל הַפָּרָשִׁיּוֹת, כָּל זְמַן שֶׁחָסֵר בָּהֶם עֲדַיִן אוֹת אֶחָד אֵינָם בִּכְלַל תְּפִלִּין כְּלָל עַד שֶׁגּוֹמֵר כְּתִיבַת כָּל הַפָּרָשִׁיּוֹת בִּשְׁלֵמוּת. וְאַחַר-כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר נִגְמְרוּ הַפָּרָשִׁיּוֹת כְּתִקּוּנָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲפִלּוּ אִם יִכְתֹּב אֶלֶף פָּרָשִׁיּוֹת וְיִכְרֹךְ עַצְמוֹ בָּהֶם מֵרֹאשׁוֹ וְעַד סוֹפוֹ אֵינוֹ מְקַיֵּם מִצְוַת תְּפִלִּין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם מִצְוַת תְּפִלִּין עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּתִּים שֶׁל עוֹר וְיַכְנִיס הַפָּרָשִׁיּוֹת לְתוֹכָן וְיִתְפְּרֵם בְּגִידִין דַּיְקָא וְיִתַּקְנֵם בִּרְצוּעוֹת וְכוּ' וְיַנִּיחֵם עַל הַיָּד וְעַל הָרֹאשׁ בִּמְקוֹמָם הָרָאוּי דַּיְקָא. וְאָז דַּיְקָא קְיָם מִצְוַת תְּפִלִּין. נִמְצָא, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא תִּגִּיעַ הַמִּצְוָה אֶל הָאַחֲרִית וְהַסּוֹף, דְּהַיְנוּ הַגְּמָר עַל-פִּי דִּין הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֵינָהּ מִצְוָה כְּלָל. וְכֵן בְּמִצְוַת צִיצִית אֲפִלּוּ אִם יִכְרֹךְ עַצְמוֹ בְּטַלִּית שֻׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי צִיצִית עַד שֶׁיִּתְלֶה הַצִּיצִית בְּכַנְפֵי הַטַּלִּית. וְכֵן בְּמִצְוַת מְזוּזָה אֲפִלּוּ הַבַּיִת מָלֵא סְפָרִים אֵינוֹ יוֹצֵא בָּזֶה עַד שֶׁיִּקְבַּע הַמְּזוּזָה אֶצֶל הַפֶּתַח. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל הַמִּצְוֹות. כִּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה יֵשׁ לָהּ שְׁעוּרִים וּגְבוּלִים כְּפִי דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ בְּתִקּוּן זֶה דַּיְקָא כְּפִי הַנִּמְסָר לָנוּ מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֲשֶׁר דַּיְקָא אִם מְקַיְּמִים אוֹתָהּ כְּתִקּוּנָהּ כְּמוֹ שֶׁנִּמְסַר לָנוּ אָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר

הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה לְהַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית, מֵרֵישׁ כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה בְּרָצוֹא וְשׁוֹב כַּנַ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמַּחְלֹקְתּוֹ הָיָה שֶׁשָּׁאַל, טַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת בְּצִיצִית? אָמַר לוֹ הֵן! הִתְחִיל מְשַׁחֵק עָלָיו, מַה טַּלִּית שֶׁל מִין אַחֵר חוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת פּוֹטְרָהּ, קַל וָחֹמֶר וְכוּ'. וְכֵן שָׁאַל, בַּיִת מָלֵא סְפָרִים חַיָּב בִּמְזוּזָה וְכוּ'? הֵינוּ כַּנַ"ל. כִּי קֹרַח כָּפַר בָּעִקָּר. וּבֶאֱמֶת חָלַק עַל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְלֹא רָצָה לְהַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָתוֹ וְחִיּוּתוֹ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, כִּי נָפַל בִּכְפִירַת הַכּוֹפְרִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיָּבוֹא הַשְׂגָּחָתוֹ בְּעַצְמוֹ עָלֵינוּ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עָשָׂה לֵיצָנוּת מִפָּרְטֵי הַמִּצְוֹות, כִּי בִּכְלָלִיּוּת הַמִּצְוֹות יְכוֹלִין לוֹמַר אֵיזֶה טַעַם שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל שֶׁל הַמְחַקְּרִים וְהַכּוֹפְרִים. כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא גַּם עַכְשָׁו שֶׁאוֹמְרִים טְעָמִים שֶׁל הֶבֶל עַל הַמִּצְוֹות וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הֵם אֵינָם רוֹצִים לְהַאֲמִין שֶׁהַמִּצְוֹות הֵם אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל יָדָם נִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה הוֹלֶכֶת וְעוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית. אֲבָל בִּפְרָטֵי דִּינֵי הַמִּצְוָה מִזֶּה שְׁנֵיהֶם קָהוֹת וְאֵינָם יְכוֹלִים לִמְצֹא בָּהֶם טַעַם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מִתְלוֹצְצִים מִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכוֹפְרִים בְּכָל הַתּוֹרָה. וּבְיוֹתֵר בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְאֵין צְרִיכִין לְהַאֲרִיךְ בִּגְנוּת דַּעְתָּם הָרָעָה. וְעַל-כֵּן קֹרַח שֶׁנָּפַל לִכְפִירוֹת אֵלּוּ, כִּי כָּפַר בָּעִקָּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן הִתְלוֹצֵץ מִפָּרְטֵי הַמִּצְוֹות, כִּי הוּא אֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ סוֹדוֹת נוֹרָאִים בְּהַמִּצְוֹות. אֲשֶׁר עַל-פִּי אֵלּוּ הַסּוֹדוֹת שֶׁהַמִּצְוֹות נוֹגְעִים לְמָקוֹם שֶׁנּוֹגְעִים, עַל-כֵּן צְרִיכִים לְקַיֵּם הַמִּצְוֹות בְּדֶרֶךְ זֶה דַּיְקָא כְּמוֹ שְׁצִוָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בִּפְרָטִיּוּת לִתְלוֹת הַצִּיצִית עַל כַּנְפֵי הַבֶּגֶד דַּיְקָא, וְכָל זְמַן שֶׁאֵינוֹ תּוֹלֶה אוֹתָם בְּכַנְפֵי הַבֶּגֶד אֲפִלּוּ אִם יִתְלֶה אוֹתָם לְפָנָיו עֵינָיו תָּמִיד וַאֲפִלּוּ אִם יִכְרֹךְ עַצְמוֹ בְּהַצִּיצִית מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלוֹ אוֹ יִלְבַּשׁ טַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת אֵינוֹ יוֹצֵא בָּזֶה [מִצְוַת] צִיצִית כְּלָל, אַדְרַבָּא, הוּא כּוֹפֵר וּמְחָרֵף וּמְגַדֵּף אֶת תּוֹרַת מֹשֶׁה, כִּי כָּל אִמְרַת אֱלֹקֵי צְרוּפָה. בְּחִינַת אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם. וְכָל הַמִּצְוֹות צְרוּפִים וּמְזֻקָּקִים מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין לְקַיְּמָם בְּאֹפֶן זֶה דַּיְקָא כְּפִי דִּבְרֵי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל-כֵּן קֹרַח שֶׁכָּפַר בָּזֶה. עַל-כֵּן שָׁאַל, טַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת חַיֶּבֶת בְּצִיצִית וְכוּ'. וְשָׂחַק מִזֶּה בַּמֶּה שֶׁחוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת פּוֹטֵר כָּל הַטַּלִּית. וְטַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת חַיֶּבֶת בְּצִיצִית, כִּי לֹא הֶאֱמִין שֶׁהַמִּצְוֹות מְקֻשָּׁרִין כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית עַד שֶׁמַּעֲלִין וְכוֹלְלִין הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית. אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְקַיֵּם הַמִּצְוָה מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף כְּפִי דִּינֶיהָ וּפְרָטֶיהָ בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיַּגִּיעַ עַל-יְדֵי

הַמִּצְוָה אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בִּבְחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הָעוֹלָם בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָאַחֲרִית בָּרִאשִׁית כַּנַּ"ל:

וַעֲדַיִן צְרִיכִין לְבָאֵר עִנְיָן זֶה שֶׁל קֹרַח יוֹתֵר. וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק טו

וְעַל-כֵּן אֵין הַמִּצְוָה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל מִי שֶׁנּוֹתְרָה, כִּי דַּיְקָא בְּעֵת הַגְּמַר אָז זוֹכִין לִפְעֹל פְּעֻלָּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת לְכֹלֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם. וְכֵן בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם, כִּי כָּל אָדָם אֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְזוֹכֶה לְגַמְרָהּ בִּשְׁלֵמוּת. עֲדַיִן צָרִיךְ לְצַפּוֹת לִישׁוּעָתוֹ תָּמִיד שֶׁיִּזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב, כִּי טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ. וּכְשֶׁזּוֹכֶה בְּאַחֲרִיתוֹ לְבַלּוֹת יָמָיו בַּטּוֹב הָאֱמִתִּי, אָז אַשְׁרֵי לוֹ. וְעַל-כֵּן אָנוּ רוֹאִין שֶׁהַרְבֵּה הִתְחִילוּ בַּעֲבוֹדַת ה', אֲבָל זְעִירִין אִנּוּן שֶׁזָּכוּ לְהַגִּיעַ לְמַעֲלָתָם. וְנִמְצָאִים רַבִּים שֶׁנּוֹפְלִים מֵעֲבוֹדָתָם וְאַל-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי בַּקְּדֻשָּׁה אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה נֶאֱבָד לְעוֹלָם. וְכָל מַה שֶּׁעָשָׂה בְּהַתְחָלַת עֲבוֹדָתוֹ כָּל דִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיָּצָא מִפִּיו וְכָל תְּנוּעָה קַלָּה שֶׁעָשָׂה בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם וְסוֹף כָּל סוֹף לֹא יִשָּׁאֵר לוֹ כִּי אִם דְּבָרִים כָּאֵלֶּה, הַיְנוּ דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבַד. אַף-עַל-פִּי-כֵן לִזְכּוֹת לְמָה שֶּׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת עַד שֶׁיִּגְמֹר עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו עַד הַסּוֹף וְעַל-כֵּן רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד בְּעֵת שֶׁהָאָדָם סָמוּךְ וְקָרוֹב לִכְנֹס לְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה. כַּמְבֹאָר בָּזֶה בַּאֲרִיכוּת בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק טז

וְכֵן בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם, כִּי עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵם עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא עַתָּה הוּא בְּחִינַת אַחֲרִית, בְּחִינַת אַחֲרִית הַיָּמִים שֶׁעַל זֶה הִתְנַבֵּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה. בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה וְכוּ'. וּבְשִׁבְיל זֶה הִתְגָּרָה עַצְמוֹ הַבַּעַל דָּבָר עַתָּה מְאֹד מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל וְרַבִּים מִבְּנֵי פָּרִיצֵי עַמֵּנוּ נִכְשְׁלוּ וְנָפְלוּ וְנִתְעוּ עַל-יְדֵי תַּאֲוָותָם הָרָעוֹת לִכְפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת גָּדוֹל וּפָרְקוּ עֹל לְגַמְרֵי. וְלֹא דַּי לָהֶם בָּזֶה. כִּי אִם גַּם מְסַלְּקִים הַבּשֶׁת מֵעַל פְּנֵיהֶם וְאוֹמְרִים שֶׁכָּךְ רָאוּי לְהִתְנַהֵג לְגַלַּח אֶת הַזָּקָן וְהַפֵּאוֹת וְלִלְבֹּשׁ בְּמַלְבּוּשֵׁי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְלִלְמֹד לְשׁוֹנוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְכוּ' וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלַן. וְגַם הָאֲנָשִׁים הַכְּשֵׁרִים קְצָת הָרְחוֹקִים מֵהֶם וּמִדְּרָכֵיהֶם גַּם-כֵּן נָפְלוּ בְּטָרְדַת הַפַּרְנָסָה. וְנִרְפִּים מִן הַתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה תַּמָּה. וּזְעִירִין אִנּוּן שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹקְדִים עַל דַּלְתֵי הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה כְּמוֹ הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהוּא סָמוּךְ אֶל הַסּוֹף וְהַגְּמַר, כִּי אָנוּ עַתָּה סְמוּכִים אֶל הַקֵּץ מְאֹד. וּבְוַדַּאי לֹא יִתְמַהְמֵהַּ עוֹד הַרְבֵּה לָבֹא. וּכְשֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ יִהְיֶה

גְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה, גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת. וְאָז יִהְיֶה נִגְמָר תִּקּוּן הָעוֹלָם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בִּבְחִינַת טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ, כִּי כָּל הַגְּאֻלּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הָיָה אַחֲרֵיהֶם גָּלוּת. וְעַכְשָׁו צְרִיכִים שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ שֶׁיִּגְמֹר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת שֶׁנָּשׁוּב אֶל ה' יִתְבָּרֵךְ לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָרַתִּי אִתָּם בְּרִית חֲדָשָׁה וְכוּ' לֹא כַּבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי וְכוּ'. אֲשֶׁר הֵם הֵפֵרוּ אֶת בְּרִיתִי וְכוּ'. וּכְתִיב, וְלֹא יִטָּמְאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם וּבְכָל פִּשְׁעֵיהֶם וְכוּ' וְנָתַתִּי אֶת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם וְכוּ'. וּמֻחֲמַת שֶׁעַתָּה סָמוּךְ אֶל הַקֵּץ עַל-כֵּן הוּא מַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ לְמִנֹּעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲבוֹדָתוֹ. וְהִכְנִיס מַחֲלֹקֶת גְּדוֹל בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן צְרִיכִין עַכְשָׁו לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לִגְמֹר מַה שֶּׁהִתְחִיל בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ:

וְאִם הִתְחִיל יִגְמֹר. וְאִם לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן יַתְחִיל וְיִגְמֹר:

חלק יז

וְהָעִקָּר הָעֵצָה הוּא אֱמוּנָה, כִּי כְּשֶׁמַּאֲמִינִים בֶּאֱמֶת בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ בִּפְרָטִיּוּת אֵין צְרִיכִין לְדָאגׇ עַל פַּרְנָסָה. וְגַם בְּוַדַּאי לֹא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַנְּפִילָה יִתְחַזֵּק יוֹתֵר, כִּי לָמָּה נָפַל בְּדַעְתּוֹ הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁפָּגַם אֵיזֶה פְּגָם אוֹ עֲבַר חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה עֲבֵרָה גְּמוּרָה. אִם כֵּן בָּזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי שֶׁיִּתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ עַל כָּל פָּנִים שֶׁמְּקַלְקְלִין עַל-יְדֵי עֲבֵרָה וּפוֹגְמִין בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים. אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה. וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן לְעוֹלָם כִּי כָל מְצוֹתֶךָ אֱמוּנָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה יֵשׁ לוֹ תִּקּוּן לְעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְאֶחָד שֶׁנָּפַל בְּדַעְתּוֹ מְאֹד. עָנָה וְאָמַר לוֹ, אִם אַתָּה מַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל תַּאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְתַקֵּן. וּכְבָר מְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ אֲלָפִים פְּעָמִים שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וְהָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָאַחֲרִית בֶּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְאַחֲרִית טוֹב בִּבְחִינַת כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה יְדַלֵּג וְיִקְפֹּץ עַל כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַהֶסְתּוֹת וְהַפְּתוּיִים וְהַדְּחִיּוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו רוֹצִים לְהַפִּילוֹ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ עוֹד שׁוּם תִּקְוָה (עֲדַיִן). כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה עוֹבְרִים וּמְדַלְּגִים עַל הַכֹּל, כִּי הוּא מַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים. וְהוּא יִתְבָּרַךְ בּוֹחֵר בַּעֲבוֹדַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וַעֲבוֹדַת הָאָבוֹת וְכָל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנּוֹרָאִים. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ וּמְקַבֵּל תַּעֲנוּג גַּם מֵעֲבוֹדָה קַלָּה שֶׁל הַפְחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. אֲפִלּוּ רְשָׁעִים וּבַעֲלֵי עֲבֵרוֹת וּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשָּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עֲלֵיהֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱמוּנָה. עֲדַיִן הוּא יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְהִתְפָּאֲרוּת מֵהֶם מִכָּל תְּנוּעָה קַלָּה בְּעָלְמָא שֶׁעוֹשִׂין לִפְעָמִים בִּתְפִלָּה אוֹ בְּאֵיזֶה מִצְוָה,

כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כְּגוֹן בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם" (בְּסִימָן יז לִקּוּטֵי, חֵלֶק א) וּבִשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת. כִּי הַצַּדִּיקִים וְהַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה נֶגֶד הָרְשָׁעִים וְהַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה הֵם בִּבְחִינַת רֵאשִׁית וְאַחֲרִית, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם בִּבְחִינַת רֵישׁ כָּל דַּרְגִּין וְהַקְּטַנִּים וְהָרְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים הֵם בִּבְחִינַת סוֹף כָּל דַּרְגִּין. וְה' יִתְבָּרַךְ רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וּמְיַחֵד וּמְקַשֵּׁר סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. סוֹף כָּל דַּרְגִּין בְּרֵישׁ כָּל דַּרְגִּין, שֶׁכָּל זֶה יָכוֹל לִזְכּוֹת אֲפִלּוּ הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים וְהַפְּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים עַל-יְדֵי הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ וְהַשְׂגָּחָתוֹ הַשְׁלֵמָה הַמַּגִּיעַ מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כְּשֶׁמַּגִּיעַ הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְחָלִילָה, לְתַכְלִית הַיְרִידָה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים. אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם יִתְחַזֵּק גַּם שָׁם בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְיַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁגַּם שָׁם בִּמְקוֹמוֹ מַמָּשׁ נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וַאֲצִיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב הַאֱלֹקֵי מִקָּרֹב אֲנִי וּכוּ' וְלֹא אֱלֹקֵי מֵרָחֹק (יִרְמְיָה כג) אָז כְּשֶׁיִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה זֹאת עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָתוֹ הַשְׁלֵמָה. בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב גַּם שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא כּוֹלֵל סוֹף כָּל דַּרְגִּין שֶׁהוּא הַמָּקוֹם הַשָּׁפָל וְהַנְּמוּךְ שֶׁנָּפַל לְשָׁם. הוּא כּוֹלֵל אוֹתוֹ בְּרֵישׁ כָּל דַּרְגִּין, בְּרֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא מַעֲלֶה כָּל הַנְּשָׁמוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם מִכַּמָּה שָׁנִים. וּכְשֶׁנִּכְלָל מָקוֹם רָחוֹק וְנָמוּךְ כָּזֶה בַּה' יִתְבָּרַךְ. מִמֵּילָא נִכְלָלִין כָּל שְׁאָר הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבֶּאֱמְצַע בִּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁדַּיְקָא הָרְחוֹקִים כְּשֶׁיִּתְחַזְּקוּ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה יִזְכּוּ לִתְשׁוּבָה בְּוַדַּאי. וְעַל יָדָם דַּיְקָא. יִתְתַּקְּנוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל אַחֲרִית וְסוֹף מַמָּשׁ בְּרֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר אַחֲרִית הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֱלֹה תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה דַּיְקָא כְּפִי שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אֵין הַדָּבָר תָּלוּי אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב וּכוּ' כִּי עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין הָרְחוֹקִים דַּיְקָא עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְׁלֵמָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִכְלָל הָאַחֲרִית בָּרֵאשִׁית לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה כַּנַּ"ל. בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חלק יח

וּבִשְׁבִיל זֶה אָסוּר לֶאֱכֹל שׁוּם תְּבוּאָה קֹדֶם הָעֹמֶר. כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָתֵנוּ וַאֲכִילוֹתֵינוּ עַל-יְדֵי אֱמוּנַת הַהַשְׂגָּחָה לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת רְאִיָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׂפַע בְּמִדָּה בִּגְבוּל וּבִזְמַן כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל. אֲבָל קֹדֶם הָעֹמֶר עֲדַיִן נֶאֱחָז בְּהַשֶּׂפַע אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵרִבּוּי אוֹר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲחִיזָה בְּהַשֶּׂפַע עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה

בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא מֵחֲמַת אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל-יְדֵי הַכְּפִירוֹת הַבָּאִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר עַל-יְדֵי שֶׁרוֹצִים לַחֲקֹר בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִים לֶאֱכֹל שׁוּם תְּבוּאָה עַד שֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָהּ מֵאֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת. וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל חָדָשׁ עַד שֶׁמַּקְרִיבִין הָעֹמֶר שֶׁאָז מְקַשְּׁרִין כָּל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. וְנִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה בָּרָצוֹא וְשׁוֹב בִּבְחִינַת רְאִיָּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי בְּחִינַת גְּבוּל וּזְמַן לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְנִתְבַּטֵּל אֲחִיזַת הַכְּפִירוֹת וְהַקְּלִפּוֹת מֵהַשֶּׁפַע. וְאָז דַּיְקָא הֶחָדָשׁ, כִּי אָז מְקַבְּלִין הַשֶּׁפַע דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה לְבַד. עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין כֵּלִים וּמִדָּה עַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל:

הלכות מַשָּׂא וּמַתָּן הֲלָכָה ה נְתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת הֲלָכָה ה אוֹת ח:

וְהִלְכוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן הֲלָכָה ו נְתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת הֲלָכָה ו אוֹת כד:

הלכות נטילת ידים לסעודה ובציעת הפת

פרק א

חלק א

כְּשֶׁיָּבֹא לֶאֱכֹל פַּת שֶׁמְּבָרְכִין עָלֶיהָ הַמּוֹצִיא יִטֹּל יָדָיו. (שֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן קנח):

עַיֵּן בַּמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" סִימָן נו:

כִּי הָאֲכִילָה הִוא חַיֵּי הָאָדָם. וְעִקַּר כֹּחַ הַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַדָּבָר הַנֶּאֱכָל הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל הַמְלֻבָּשׁ בּוֹ, כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ בּוֹ חָכְמָה. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַחֲיוֹת אֶת נֶפֶשׁ הָאָדָם וּבִפְרָט אֲכִילַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא רַק כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשׁוֹ דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב צַדִּיק, אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מְקַבְּלִין חִיּוּת, הַיְנוּ חָכְמָה, וּמְחַיִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת חַיִּים וַאֲרִיכַת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, כִּי הַנֶּפֶשׁ הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמָּזוֹן הֵם חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן, כִּי הֵם בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל תִּינוֹק שֶׁטּוֹעֵם טַעַם דָּגָן וְכוּ'. וְזֶה ה מִינֵי דָּגָן כְּנֶגֶד ה הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ. וְעַל-כֵּן הֵם מֵיזָן זַיְנֵי. כִּי עִקַּר הַמָּזוֹן וְהַשְׂבִיעָה הוּא מֵהַדַּעַת כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת חֲשִׁיבוּתָם זֹאת קָבְעוּ לָהֶם בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא בָּהּ דַּיְקָא בְּחִינַת ה הַדַּעַת הַנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ עַל חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן אֵין מְבָרְכִין הַמּוֹצִיא כִּי אִם עַל מַה שֶּׁנִּקְרָא לֶחֶם דַּיְקָא, אֲבָל עַל שְׁאָר מַאֲכָלִים שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶם כְּגוֹן פַּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין וּשְׁאָר מִינִין אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם הַמּוֹצִיא, כִּי לֶחֶם הוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת 'לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם' שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וְעִקַּר הַלֶּחֶם הוּא מַה שֶּׁנִּקְרָא לֶחֶם לְעִנְיַן מַצָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לִידֵי חֲמוּץ. כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא ה"מָגֵן אַבְרָהָם" שָׁם, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא לֶחֶם שֶׁל מַצָּה בְּחִינַת עֳנִי

שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמַצָּה אֵין נִקְרָא כִּי אִם כְּשֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לִידֵי חִמּוּץ אִם יִהְיוּ מַשְׁהִין אוֹתָהּ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּלּוֹשָׁהּ עִם מַיִם:

כִּי זֶה כְּלָל שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּרוּךְ אַחַר הַקְּדֻשָּׁה וּבְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה שָׁם נִמְצֵאת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְבַקֵּשׁ מָקוֹם לִינֹק שָׁם. וְעַל-כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁרוֹאִין הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹדְעִים שֶׁבְּוַדַּאי בַּמָּקוֹם הַזֶּה יֵשׁ קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. וְעַל-כֵּן אֵין יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבַת מַצָּה כִּי אִם כְּשֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לִידֵי חִמּוּץ, כִּי אָז דַּיְקָא הוּא הַלֶּחֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה. וְעַל-כֵּן אִם לֹא הָיוּ נִזְהָרִים לְשָׁמְרוֹ הֵיטֵב בְּוַדַּאי יָבֹא לִידֵי חִמּוּץ שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי הִיא נִמְצֵאת בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם קְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא הַדַּעַת. וְהָעִקָּר תָּלוּי כְּשֶׁהָעִסָּה נִלּוֹשָׁה עִם מַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסָדִים שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, וְאָז נִקְרָא לֶחֶם בְּחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת מַצָּה. וְאָז יָכוֹל לָבֹא לִידֵי חִמּוּץ כַּנַּ"ל. וְגַם שֶׁיִּהְיֶה דַּוְקָא מֵחֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבַת מַצָּה כִּי אִם בַּחֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן. וְעַל-כֵּן אֵין מְבָרְכִין הַמּוֹצִיא כִּי אִם עַל לֶחֶם כָּזֶה שֶׁרָאוּי לִהְיוֹת מַצָּה, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּנַּ"ל. וְאַף שֶׁאָנוּ אוֹכְלִין בְּכָל הַשָּׁנָה חָמֵץ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁהָיָה רָאוּי לִהְיוֹת מַצָּה וְנִקְרָא לֶחֶם. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הִתְלַבְּשׁוּת דְּקֻדֻּשָּׁה, הַיְנוּ דַּעַת, רַק שֶׁהַדַּעַת הוּא בְּבְחִינַת הַסְתָּרָה, הַיְנוּ שֶׁנִּתְחַמֵּץ, כִּי חָמֵץ הוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא הֵפֶךְ חַיִּים וַאֲרִיכַת יָמִים, הַיְנוּ בְּחִינַת הַסְתָּרַת הַדַּעַת, וְעַל-כֵּן אָנוּ יְכוֹלִים לְאָכְלוֹ, כִּי יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה וּלְהַחֲזִירָהּ לַדַּעַת עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּבִפְרָט שֶׁאֲפִלּוּ אֲכִילָתֵנוּ בְּעַצְמוֹ הוּא עַל-פִּי הַתּוֹרָה. וְיֵשׁ בָּהּ כַּמָּה דִּינִים וְכַמָּה בְּרָכוֹת שֶׁעַל יְדֵיהֶם אָנוּ מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְהַלָּן. וְעַל-כֵּן חָשִׁיב דַּוְקָא לֶחֶם חָמֵץ יוֹתֵר מִמִּינִים שֶׁאֵינָם נִתְחַמְּצִים, כִּי אֵין שָׁם הִתְלַבְּשׁוּת הַדַּעַת כָּל כָּךְ. וּמֵחֲמַת זֶה אֵין בָּאִים לִידֵי חִמּוּץ כַּנַּ"ל, כִּי אֵין הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת שָׁם כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הֶכְרְחוּ לֶאֱכֹל מַצָּה דַּיְקָא, כִּי אָז לֹא הָיָה לָהֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה עֲדַיִן. וְעַל-כֵּן הֶכְרְחוּ לָצֵאת בִּמְנוּסָה, כִּי הָיְתָה עֲדַיִן רְשׁוּת 'פַּרְעֹה' עֲלֵיהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה. כִּי הוּא אוֹתִיּוֹת הָעֹרֶף וְלֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר שֶׁמַּחֲמַת זֶה הֶכְרְחוּ לָצֵאת בִּמְנוּסָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הֶכְרְחוּ לֶאֱכֹל דַּיְקָא מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עָצֵם הַקְּדֻשָּׁה קֹדֶם הִתְלַבְּשׁוּתָהּ בַּסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הֶעֱלָה אָז אֶת יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָם בַּעֲלִיָּה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר כַּמּוּבָא, כִּי מַצָּה הוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל וּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי הִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי ה' שֶׁהוּא מַדְרֵגָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, אֲבָל

חָמֵץ שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַקְּלִפָּה בַּסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְחַמְּצָה הָעִסָּה שֶׁהָיְתָה רְאוּיָה לִהְיוֹת מַצָּה כַּנַּ"ל. וְהוּא בְּחִינַת הַסְּתָרָה, לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לֶאֱכֹל כַּנַּ"ל, כִּי לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְבַטֵּל הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר-כָּךְ כְּשֶׁרָדְפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וּבִתְחִלָּה בֶּאֱמֶת הָיָה קָשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהִיא מַפֶּלֶת פַּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַהַסְתָּרָה וְלִזְכּוֹת לְדַעַת, כִּי לֹא הָיְתָה לָהֶם אָז הַתּוֹרָה וְלֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לָזֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר הַשַּׁר שֶׁל יָם, מַה נִּשְׁתַּנָּה אֵלּוּ מֵאֵלּוּ? דְּהַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְאַחַר-כָּךְ כְּשֶׁנִּשְׁבְּרוּ וְנִטְבְּעוּ בַּיָּם עַל-פִּי חַסְדֵי ה' בִּזְכוּת אָבוֹת. וְאָז נִשְׁבַּר כֹּחַ פַּרְעֹה שֶׁהִיא הַסְּתָרָה, אָז הֶחָתֵר הֶחָמֵץ. וְעַל-כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח מַתִּיר הֶחָמֵץ וְכַנַּ"ל. וְזֶה פֵּרוּשׁ, וַיֹּאפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַבָּצֵק עֻגֹת מַצּוֹת. כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ. הַיְנוּ שֶׁבְּהֶכְרֵחַ הֶכְרְחוּ לֶאֱכֹל מַצָּה וְלֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם. 'כִּי גֹרְשׁוּ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁהֶכְרְחוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן וּבְמִנּוּסָה, כִּי לֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁאִם הָיוּ שׁוֹהִין קְצָת שָׁם הָיוּ נִשְׁאָרִין שְׁקוּעִין בְּנוּן שַׁעֲרֵי טֻמְאָה חַס וְשָׁלוֹם, וּמֵחֲמַת שֶׁהָיָה עֲדַיִן כֹּחַ לַהַסְתָּרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה, רַק שֶׁבֵּרְחוּ מִשָּׁם בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל עַל-כֵּן לֹא הָיוּ רַשָּׁאִים לֶאֱכֹל חָמֵץ כִּי אִם מַצָּה כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶׁהֶעֱלָם ה' יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶ גְּדוֹלָה מֵהֶפְקֵ אֶל הֶפָּקְ, מִנּוּן שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לְנוּן שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, כִּי מַצָּה הִוא בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן, בְּחִינַת שַׁעַר הַנּוּן כַּנִּרְאֶה מֵהַמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לֶאֱכֹל לֶחֶם הַנַּ"ל צְרִיכִין נְטִילַת יָדַיִם כְּדֵי לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הַיָּדַיִם עַל-יְדֵי מֵימֵי הַחֶסֶד שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְשֵׂאת אוֹתָם בִּבְחִינַת כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם יָדָי. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לְלֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי טָהֳרַת הַיָּדַיִם. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה קֹדֶם הָאֲכִילָה. זֶה בְּחִינַת אֲנָחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְטַהֵר אֶת הַיָּדַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמִּפְּנֵי שֶׁהַיָּדַיִם עַסְקָנִיּוֹת צְרִיכִין נְטִילָה, כִּי כֵן נִתְבָּאֵר גַּם-כֵּן שָׁם שֶׁמַּחֲמַת שֶׁהַיָּדַיִם עַסְקָנִיּוֹת, עַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר שָׁם הָעִצְבוּת רוּחַ בְּיוֹתֵר בְּחִינַת עִצְבוֹן יָדַיִם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אוֹתָם. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בְּיָדָיו צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם. וּלְהֶפֶךְ הַמַּאֲכִיל אֵינוֹ צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בָּהָאוֹכֵל דַּוְקָא שֶׁהוּא צָרִיךְ לְטַהֵר אֶת הַיָּדַיִם כְּדֵי לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ דַּוְקָא כְּלִי מַחֲזִיק רְבִיעִית וְעַל-יְדֵי מַיִם דַּוְקָא, כִּי כְּלִי מַחֲזִיק רְבִיעִית הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּלִי וְהוּא בְּחִינַת ד שֶׁהוּא בְּחִינַת רְבִיעִית. וּכְשֶׁנִּתְמַלֵּאת עִם מֵימֵי הַחֲסָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת ה

כַּנַּ"ל, אָז נַעֲשֵׂית מֵהַד ה בְּחִינַת רְבִיעִית הַהֵין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן מט לִקּוּטֵי חֵלֶק א'). וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כֹּחַ גַּבְרָא דַּוְקָא, כִּי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ דַּוְקָא אֲרִיכַת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, כִּי הַמַּלְכוּת לֵית לַהּ מִגַּרְמַהּ כְּלוּם, עַל-כֵּן צָרִיךְ דַּוְקָא לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹכָהּ חַיִּים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ דַּיְקָא שֶׁיָּבוֹאוּ הַמַּיִם מִכֹּחַ אָדָם כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ הַחַיִּים כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ מֵעַצְמוֹ, כִּי לֵית לַהּ מִגַּרְמַהּ כְּלוּם כִּי עַל-יְדֵי נְטִילַת יָדַיִם נִמְשָׁךְ אֲרִיכַת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי נְטִילַת יָדַיִם זוֹכִין לְלֶחֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת וְהוּא חַיֵּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַמַּלְכוּת עַל שֵׁם הַשֻּׁלְחָן בְּחִינַת שֻׁלְחַן מְלָכִים. כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל נִשְׁלָם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה עַל הַשֻּׁלְחָן, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחַיִּים הוּא עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל שֻׁלְחָן שֶׁלֹּא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים, כִּי הוּא הֵפֶךְ חַיִּים וַאֲרִיכַת יָמִים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה הֵפֶךְ שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה. אֲבָל שֻׁלְחָן שֶׁאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל מָקוֹם, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה קוֹרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא שָׁם עַל הַשֻּׁלְחָן. וְזֶה שֶׁהֵבִיא רְאָיָה מִפָּסוּק זֶה 'וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה''. 'לִפְנֵי ה'' דַּיְקָא כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שָׁם כַּנַּ"ל הֵפֶךְ הַסְתָּרַת פְּנֵי ה' חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה פֵּרוּשׁ אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ. כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל הוּא שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן זְמַן סְעֻדַּת תַּלְמִיד חָכָם בִּתְחִלַּת שָׁעָה שִׁשִּׁית, דְּהַיְנוּ אַחַר חֲמֵשׁ שָׁעוֹת שֶׁעָסְקוּ בָּהֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְדַעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת ה כַּנַּ"ל. וְאָז יְכוֹלִין לֶאֱכֹל סְעֻדַּת תַּלְמִיד חָכָם שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל וּשְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זְמַן סְעֻדַּת תַּלְמִיד חָכָם מִפָּסוּק אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ הַנַּ"ל. וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן יז) שֶׁאֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת הִוא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת:

חלק ד

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ד) כָּל הַמְזַלְזֵל בִּנְטִילַת יָדַיִם נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם וּבָא לִידֵי עֲנִיּוּת. כִּי נְטִילַת יָדַיִם הוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן יֵשׁ עֶשֶׂר תֵּבוֹת בִּבְרַכַּת הַמּוֹצִיא. וְגַם צָרִיךְ לֶאֱחֹז הַפַּת בְּעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת כְּדֵי לְהַשְׁלִים בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר, בְּחִינַת שְׂרֵי עֲשָׂרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גָּדוֹל הַמְסַבֵּין בּוֹצֵעַ, כִּי הַגָּדוֹל הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל-כֵּן הוּא בּוֹצֵעַ אֶת הַלֶּחֶם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים וַאֲרִיכַת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין הַבּוֹצֵעַ רַשַּׁאי לִבְצֹעַ עַד שֶׁיְּכֻלֶּה אֶמֶן מִפִּי רֹב הָעוֹנִים, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה מַעֲלִין אֶת הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַמְלֻבָּשׁ שָׁם

שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּכְלֶה אָמֵן מִפִּיהֶם שֶׁהוּא בִּמְקוֹם בְּרָכָה שֶׁלָּהֶם. וְאָז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ דַּעַת עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, סִימָן מד עִנְיַן מְחָאַת כַּף שֶׁהוּא כְּדֵי לְזַכֵּךְ הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי כח פְּרִקִין דְּיָדִים שֶׁעַל יָדָם נִתְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה, עַיֵּן שָׁם. וּבָזֶה נִצּוֹלִין מִמַּחֲשָׁבוֹת הַמְבַלְבְּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַבּוּל, בְּחִינַת בִּלְבּוּל. וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִצּוֹלִין מִבְּחִינַת מַבּוּל. כִּי בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה מַבּוּל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם קֹדֶם הָאֲכִילָה, כִּי אֲכִילָה וּתְפִלָּה הֵם בְּחִינָה אַחַת, הַיְנוּ בְּחִינַת בְּרוּרִים שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וַאֲכִילָה כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הוּא רַק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַשֶּׁפַע, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְכָל הַבְּרוּרִים נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בַּמַּאֲמָר "וַיֵּשֶׁב" סִימָן סב) שֶׁבְּרוּר הַמַּאֲכָלִים הֵם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בִּבְחִינַת וּרְעֵה אֱמוּנָה. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת שְׁכֶן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. שֶׁשָּׁם נִזּוֹנִין מֵאֱמוּנָה שֶׁעַל יָדָהּ כָּל הַבְּרוּרִים. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע שֶׁל הָאֲכִילָה מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְשֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ כְּאִלּוּ אוֹכֵל בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְלָזֶה צְרִיכִין לְחַבֵּר הַיָּדַיִם לְעוֹרֵר כח פְּרִקִין שֶׁעַל יָדָם נִתְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשָׂיו כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה כָּאן בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל לְעִנְיַן תְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הַבְּרוּר כָּרָאוּי. וּבָזֶה יִתְתַּקֵּן בְּחִינַת פְּגַם הַמַּבּוּל שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי הָאֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה הִוא תִּקּוּן פְּגַם הַמַּבּוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יָדוֹ נִתְעָרֵב טוֹב בְּרַע וְזֶה הָיָה בְּעַצְמוֹ חֵטְא דּוֹר הַמַּבּוּל כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעָרֵב טוֹב וְרַע כַּמּוּבָא. וְצָרִיךְ לְבָרֵר בְּכָל יוֹם. וְעִקַּר הַבְּרוּר עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וַאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין שָׁם פְּגַם הַמַּבּוּל כִּי לֹא הָיָה שָׁם מַבּוּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם מְתַקְּנִין פְּגַם מַבּוּל עַל-יְדֵי הַבְּרוּרִים שֶׁמְּבָרְרִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה. וְכֵן הָאֲכִילָה שֶׁהוּא גַּם-כֵּן בְּרוּרִים צָרִיךְ לְהָיוֹת גַּם-כֵּן בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְתַקֵּן פְּגַם הַמַּבּוּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין נְטִילַת יָדַיִם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לָשֵׂאת יָדָיו בִּבְחִינַת 'שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשָׂיו עַל-יְדֵי כח פְּרִקִין שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לָשֵׂאת וּלְחַבֵּר הַיָּדַיִם בְּלִי נְטִילָה מִקֹּדֶם. כִּי יָדַיִם עַסְקָנִיּוֹת הֵן. וְעִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּשִׁפּוּלֵי אֶצְבָּעוֹת, כַּמּוּבָא, בִּפְרָט פְּגַם הַמַּבּוּל הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר פְּגַם הַזֶּה נוֹגֵעַ בַּיָּדַיִם דַּיְקָא בִּבְחִינַת יְדֵיכֶם דְּמִים מָלְאוּ. וְכָל זְמַן שֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין וּמְטַהֲרִין הַיָּדַיִם מִפְּגַם הַנַּ"ל

אִי אֶפְשָׁר לַהֲרִימָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְפָרְשָׂכֶם כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי וְכוּ' יְדֵיכֶם דְּמִים מְלֵאוּ. כִּי צָרִיךְ לְשֵׁאת הַיָּדַיִם בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ כַּמּוּבָא. שֶׁאָז עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת כח פְּרָקִין דְּיָדַיִם נִתְעוֹרֵר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְטַהֲרִין הַיָּדַיִם עַל-יְדֵי מַיִם טְהוֹרִים שֶׁל נְטִילָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲבִירִין מִן הַיָּדַיִם בְּחִינַת מַיִם הַזֵּדוֹנִים מֵי הַמַּבּוּל שֶׁאֶחִיזָתָם בַּיָּדַיִם כַּנַּ"ל. וְאָז יְכוֹל לְשֵׁאת אוֹתָם וּלְחַבְּרָם בִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַמַּבּוּל. וַאֲזַי יְכוֹלִין לֶאֱכֹל בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְבָרֵר עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה. לְתַקֵּן פְּגָם וְעִרְבּוּב שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי פְּגַם דּוֹר הַמַּבּוּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין כְּלִי שֶׁלֵּם לִנְטִילָה רֶמֶז עַל תִּקּוּן שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי עָוֹן זֶה כַּמּוּבָא. וְעַכְשָׁו נִתְתַּקֵּן. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין כְּלִי שָׁלֵם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמַּיִם עֲלוּלִין לְקַבֵּל טֻמְאָה בִּשְׁעַת נְטִילָה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם בְּהַיָּדַיִם עִקַּר אֲחִיזָתָם עַל-כֵּן יְכוֹלִים חַס וְשָׁלוֹם, לִפְגֹּם וּלְטַמֵּא הַמַּיִם בְּעַצְמָם כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּמַּבּוּל שֶׁבַּתְּחִלָּה הָיוּ גִּשְׁמֵי נְדָבָה. וְאַחַר-כָּךְ נִתְהַפְּכוּ לְמַבּוּל עַל-יְדֵי פְּגַם שֶׁלָּהֶם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים מַיִם שְׁנִיִּים וְכוּ'. כְּדֵי לְטַהֵר הַמַּיִם שֶׁעַל הַיָּדַיִם, כִּי מֵי הַמַּבּוּל נִסְתַּלְּקִין עַל-יְדֵי מַיִם טְהוֹרִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וְטָהֳרַת עָוֹן זֶה עַל-יְדֵי מַיִם טְהוֹרִים, דְּהַיְנוּ מְקֻוֶּה כַּמּוּבָא. וְכֵן נְטִילַת יָדַיִם הוּא גַּם-כֵּן טָהֳרָה מַמָּשׁ כְּמוֹ טְבִילַת מְקֻוֶּה וּבְכַמָּה דִּינִים הֵם שָׁוִים הַנְּטִילָה וְהַטְּבִילָה, כִּי הֵם בָּאִים לְתַקֵּן פְּגַם הַמַּבּוּל שֶׁתִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי טָהֳרָה וּטְבִילָה, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם שֶׁדִּינוֹ בִּרְבִיעִית דַּיְקָא שֶׁהוּא שִׁעוּר מְקֻוֶּה מִן הַתּוֹרָה כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וַיְהִי מִקֵּץ, כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. סִימָן ז, עַיֵּן שָׁם. מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֶּן וְתִלְמִיד זוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָה וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם לִסְעֻדָּה. כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּתְגַּלֶּה בִּשְׁעַת אֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁכָת הַפְּרִנְסָה מִבְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָה דַּיְקָא, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם קֹדֶם הָאֲכִילָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹטְלִין הַיָּדַיִם וּמְטַהֲרִין אוֹתָם בַּמַּיִם עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם הֶאָרַת הָרָצוֹן מַיִם הַחָכְמָה וְאָז נִכְלָלִין הַיָּדַיִם בְּתוֹךְ בְּחִינַת מֵי הַיָּם, כִּי רְבִיעִית מַיִם הוּא בְּחִינַת מְקֻוֶּה, כַּמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים שֶׁמִּדְאוֹרַיְתָא רְבִיעִית מְטַהֵר בְּמִקְוֶה. וּמְקֻוֶּה הוּא בְּחִינַת יָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָרְבִיעִית מַיִם שֶׁמְּטַהֲרִים בָּהֶם הַיָּדַיִם עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין הַיָּדַיִם בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַיָּם, הַיְנוּ בִּבְחִינַת יָם הַחָכְמָה. וַאֲזַי עִקַּר הָאֲכִילָה וְהַפְּרִנְסָה נִמְשָׁכָת מִיָּדַיִם אֵלּוּ, כִּי עִקַּר הַפְּרִנְסָה

נִמְשֶׁכֶת מִן הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל הָאֲכִילָה מִשָּׁם. אֲזַי נִמְשָׁךְ וְנִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה. וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית לְזָכוֹת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, כִּי יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם מְאִירִין הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן, וְתַלְמִיד זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הֵאִיר הַדַּעַת הַזֶּה, כַּמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַדַּעַת הוּא לְהַצִּיל וְלִשְׁמֹר וּלְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת עַל יִשְׂרָאֵל-עַם קָדוֹשׁ לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ מֵהֵיכָן יִשְׂרָאֵל הֵם לְקוּחִים אֵיךְ הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעֲוֹנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהָאִיר הַדַּעַת בְּיִשְׂרָאֵל וּלְשָׁמְרָם וּלְהַצִּילָם מִכָּל חֵטְא וְעָוֹן. עַל-יְדֵי זֶה מְאִירִין בְּחִינַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה מֵהַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּיָם הַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שְׁמִירָה מֵעֲוֹנוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל. וְכָל הָעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם, עִקַּר פְּגָמָם הוּא בִּבְחִינַת יָדַיִם, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאִי אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה, לִידֵי 'עֲבֵרָה' דַּיְקָא. וְזֶה בְּחִינַת עִצְבוֹן יָדַיִם הַנֶּאֱמַר בְּדוֹר הַמַּבּוּל שֶׁמָּרְדוּ בַּמָּקוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְבוֹן יָדֵינוּ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַפְּגָם שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת בְּחִינַת וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ הוּא נוֹגֵעַ בַּיָּדַיִם דַּיְקָא, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ עַל פָּסוּק וּמֵעִצְבוֹן יָדֵינוּ הַנַּ"ל. הַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" סִימָן נו, עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר פְּגַם כָּל הָעֲבֵרוֹת נוֹגֵעַ בַּיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. כְּלַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הַגָּדוֹל קֹדֶם הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁהֵרִים שְׁנֵי יָדָיו וְאָמַר, וַי לְתֹרֵין תּוֹרוֹת דְּאִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם. כִּי בְּאוֹרַיְתָא בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיָּדַיִם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַפְּגָם חַס וְשָׁלוֹם, מַגִּיעַ בַּהַיָּדַיִם. וַאֲזַי הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים, כִּי מֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת שֶׁמֵּאִיר בְּיִשְׂרָאֵל לְשָׁמְרָם וּלְהַצִּילָם מִידֵי עֲבֵרָה. וּמִי שֶׁנִּכְנָס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וּמְסַלֵּק הַדַּעַת מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם וְעוֹשֶׂה אֵיזֶה חֵטְא וְעָוֹן. אֲזַי מַגִּיעַ הַפְּגָם לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְעִקַּר הַפְּגָם בַּיָּדַיִם כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים. וִידֵי דַיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֹאת שֶׁנֶּאֱמַר, וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל רָע. 'שֹׁמֵר יָדוֹ' דַּיְקָא:

חלק ב

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַפְּגָם בַּיָּדַיִם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָשֵׂאת הַיָּדַיִם אֶל הַמֹּחַ שֶׁהוּא הַדַּעַת בִּבְחִינַת שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ וְכוּ'. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, עַל הַיָּדַיִם דַּיְקָא כְּדֵי לְהִנָּצֵל עַל-יְדֵי זֶה מִידֵי עֲבֵרָה, כִּי כָּל הַחֲטָאִים תְּלוּיִים בַּיָּדַיִם דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם כְּדֵי לְטַהֵר אֶת הַיָּדַיִם דַּיְקָא עַל-יְדֵי מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁהֵם בְּחִינַת יָם

הַחָכְמָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה הַדַּעַת מַצִּיל וּמְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעֲוונוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה עוֹשִׂין קֹדֶם הָאֲכִילָה דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ג

וּמִי שֶׁמְּזַלְזֵל חַס וְשָׁלוֹם, בִּנְטִילַת יָדַיִם וְאוֹכֵל בְּלֹא נְטִילָה, הוּא בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁכּוֹלֵל כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי עִקַּר פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת הוּא בִּבְחִינַת יָדַיִם, בִּבְחִינַת וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וְכוּ'. וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁאָכְלוּ מַאֲכָל שֶׁאֵין מֵאִיר בּוֹ הֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי הָרָצוֹן הוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל אֲפִלּוּ מִן הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה וְשָׁם בִּבְחִינַת רָצוֹן אֵין שׁוּם אֶחְיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל. כִּי כֻּלָּא בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ. אֲבָל לְמַעְלָה מִן הַמַּחֲשָׁבָה, לְמַעְלָה מִן הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל, אֵין לָהֶם שׁוּם אֶחְיזָה כְּלָל. וְעַל-כֵּן רָצָה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יֹאכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן רַק אֲכִילָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ בִּבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן, אֲבָל לְמַטָּה מִן הָרָצוֹן שָׁשָׁם יֵשׁ אֵיזֶה אֶחְיזָה לִבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִשָּׁם לֹא יֹאכַל כְּלָל, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם הָיָה בִּשְׁבִיל בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁיִּזְכֶּה בִּשְׁלֵמוּת לִבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזֶּה תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כַּמּוּבָן בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּבִפְרָט בְּסִפּוּרָיו שֶׁסִּפֵּר עִמָּנוּ. וּקְצָתָם כְּבָר נִדְפְּסוּ בְּשִׂיחוֹת הַר"נ. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים תַּכְלִית שְׁלֵמוּתוֹ בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ הָיָה שֶׁהִגִּיעַ לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּתוֹךְ בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן נִבְרָא שֶׁיִּגִּיעַ תֵּכֶף לְמַעֲלָה זוֹ בְּשְׁלֵמוּת לִבְחִינַת רָצוֹן. וְעַל-כֵּן הוֹשִׁיבוֹ תֵּכֶף בְּגַן-עֵדֶן וַיְצַו עָלָיו מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל וְכוּ':

וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, לָמָּה נִצְטַוָּה לֶאֱכֹל מִכֹּל עֵץ הַגָּן? הֲלֹא עִקַּר הָאַזְהָרָה הוּא שֶׁלֹּא יֹאכַל מֵעֵץ הַדַּעַת. וּבְוַדַּאי שְׁאָר הָאִילָנוֹת שֶׁלֹּא הֻזְהַר עֲלֵיהֶם. מִי יִמְנָעוֹ מִלֶּאֱכֹל מֵהֶם. וְלָמָּה נֶאֱמַר לוֹ בְּפֵרוּשׁ מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל?! אַךְ אֲכִילַת פֵּרוֹת עֲצֵי גַּן-עֵדֶן הֵם עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאָדָם, כִּי הֵם אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל. בִּבְחִינַת אֲכִילָה שֶׁמֵּאִיר בָּהּ הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כָּזוֹ בָּאִים לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת, אֲכִילַת הַמָּן, כִּי הַמָּן שֶׁאָכְלוּ יִשְׂרָאֵל הִיא בִּבְחִינַת אֲכִילָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ בִּבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת מַה בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מָן, כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא, כִּי הַמָּן יָרַד בִּזְכוּת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַה, בִּבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל. וְזֶה בִּבְחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֲכִילַת מָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֹכְלֻהוּ הַיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל אֲכִילַת מָן. וּמִשָּׁם אָנוּ לְמֵדִים עִקַּר אֲכִילַת שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִמִּקְרָא זֶה לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת בְּשַׁבָּת. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הִיא בִּבְחִינַת מָן, כַּמּוּבָא שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מַנִּיחִין הַפַּת בֵּין שְׁתֵּי מַפּוֹת זֵכֶר לַמָּן וְכוּ', כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הִיא כֻּלָּהּ בִּבְחִינַת רָצוֹן, כִּי שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹן,

בְּחִינַת בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחַלְתָּנוּ וְכוּ', בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שְׁנִתְגַּלֶּה בְּשַׁבָּת, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת זֶה בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. 'עַל ה'' זֶה בְּחִינַת רָצוֹן כַּיָּדוּעַ, כִּי ע'נֶ'ג' זֶה עֵ"דֶן נָ'הָר גַּ'ן. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וְעֵדֶן הוּא בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ'. שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת הָרַב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרֵת הָרָצוֹן כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן זֶה בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָאָרֵת הַדַּעַת עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא מַשְׁקֶה אֶת הַגָּן. הַיְנוּ עִשְׂבִּין וּדְשָׁאִין דְּאִתְרַבְּיאוּ בַּגָּן, הַיְנוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁקוֹתָם וּלְהַחֲיוֹתָם לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת עֵדֶן נָהָר גַּן, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. זֶה בְּחִינַת הָאָרֵת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין זֶה בָּזֶה, כִּי סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית הִוא בְּחִינַת סְעֻדַּת זְעֵיר אַנְפִּין בְּחִינַת נֶחְלַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא מַבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. נִמְצָא, שֶׁאֲכִילַת שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת הָאָרֵת הָרָצוֹן הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת עֲצֵי גַּן-עֵדֶן שֶׁנִּצְטַוָּה עֲלֵיהֶם אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל. כִּי אֲכִילַת פְּרִי גַּן-עֵדֶן הֵם בְּחִינַת עֹנֶ"ג, כִּי הֵם גְּדֹלִים עַל יַד הַנָּהָר הַיֹּצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הַזְּהִירוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל כְּלָל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ רַק מִבְּחִינַת הָאָרֵת הָרָצוֹן שֶׁאֵין שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא. וְכָל הַטָּהֳרוֹת הֵם עַל-יְדֵי מֵי מִקְוֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם קֹדֶם הָאֲכִילָה כְּדֵי לְטַהֵר הַיָּדַיִם מִפְּגַם זָהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁעִקַּר הַפְּגָם נוֹגֵעַ בַּיָּדַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַמַּיִם נִטְהָרִין וְנִכְלָלִין הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת יָם הַחָכְמָה, בִּבְחִינַת 'שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ' שֶׁהַיָּדַיִם נִכְלָלִין בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ. וְאָז נִמְשֶׁכֶת הָאֲכִילָה מֵהַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁבְּאוֹתָהּ הָאֲכִילָה מִתְגַּלֶּה הָאָרֵת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֲכִילָתֵנוּ צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת הָאָרֵת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּנָּח הַמַּאֲכָל לִפְנֵי הָאָדָם עֲדַיִן הוּא צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיא הַמָּזוֹן מִבֵּי מַלְכָּא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל רַב הַמְנוּנָא סָבָא שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה הַמַּאֲכָל מוּכָן לְפָנָיו לֹא הָיָה רוֹצֶה לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל מְזוֹנוֹ. וְאָמַר, עַד דְּאִתְיְהֵב מִבֵּי מַלְכָּא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם שֶׁנּוֹטְלִין הַיָּדַיִם

כְּדֵי שֶׁיְּמַשֵּׁךְ הַמָּזוֹן מִבֵּי מַלְכָּא מִבְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה כַּנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה בָּזֶה הַמַּאֲכָל הָאֲרַת הָרָצוֹן. וְאָז דַּיְקָא הֶתֵּר לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שֻׁלְחָן מְכֻפֶּר כַּמּוּבָאָה, כִּי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי מִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל מַשֶּׂה שֶׁהוּא הֶפֶךְ עֲוֹונוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻלָּח נָא שֶׁזּוֹכִין בְּיוֹם-כִּפּוּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת חֲנֻכָּה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא, שֶׁהָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סְלִיחַת עֲוֹונוֹת. וְעַל-כֵּן שֻׁלְחָן מְכֻפֶּר כַּמְּזֻבָּחַ, כִּי בְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת נֶאֱמַר לָרָצוֹן בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לֹא תֹאכְלוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן תְּמֻתוּן-הוֹסִיפָה עַל הַצִּוּוּי, כִּי עִקַּר הָאִסּוּר הוּא הָאֲכִילָה:

חלק ה

וְעַל-כֵּן הַמְזַלְזֵל בִּנְטִילַת יָדַיִם חַיָּב מִיתָה בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נַעֲשָׂה עָנִי, כִּי אֵין לוֹ פַּרְנָסָה, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מֵהַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי נְטִילַת יָדַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר רַב חִסְדָּא, אֲנָא מַשָּׂאי מְלֵא חָפְנַאי מַיָּא וְיַהֲבוּ לִי מְלֵא חָפְנַאי טִיבוּתָא. כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלִי שָׁלֵם. כְּלִי זֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּח"א סִימָן נג. וְעַל-כֵּן צְרִיכָה הַכְּלִי לִהְיוֹת שְׁלֵמָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה חֲסֵרָה שֶׁלֹּא תּוֹצִיא הַמַּיִם שֶׁמַּכְנִיסִין בָּהּ רַק תִּהְיֶה שְׁלֵמָה וּמְלֵאָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם וּמָלֵא. כִּי הָאֲרַת הַתַּלְמִיד הוּא בְּחִינַת מָלֵא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת וַיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה יָדָיו עָלָיו. 'מָלֵא' דַּיְקָא, כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ. וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁהַכְּלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּלְמִיד הוּא בִּשְׁלֵמוּת וּבִמְלֹאָהּ, אָז יוֹכַל לְקַבֵּל בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְאָז נִכְלָל בְּיַחַד בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד וְאָז עַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לְטַהֵר אֶת הַיָּדַיִם מִבְּחִינַת יָדַיִם עַסְקָנְיוֹת, מִבְּחִינַת עִצָּבוֹן יָדַיִם, מִבְּחִינַת יְדֵי עֲבֵרָה כַּנַּ"ל. כִּי זֶה הָעִקָּר שֶׁהַתַּלְמִידִים יַעֲשׂוּ תַּלְמִידִים אֲחֵרִים, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, דְּהֵינוּ לְהָאִיר הַדַּעַת בָּעוֹלָם לְהַצִּילָם מֵעֲוֹונוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תוֹכָחָה" בְּסִימָן ח בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ:

וְהַכְּלָל, בְּקִצּוּר גָּדוֹל הַמֻּכְרָח לְעִנְיָנֵינוּ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲקֵב עֵשָׂו. וּלְהַגְבִּיר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִים קוֹל הַנִּגּוּן וְהַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גְּדֵלִים כָּל הַיְּרָאוֹת וְהָרִיחוֹת שֶׁהֵם מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, בְּחִינַת אֶת קֹלְךָ שְׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא. שֶׁזֶּה הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת נָהָר הַיֹּצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְכוּ'. וְהוּא בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא מַכְנִיעַ עֲקֵב דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְלִזְכּוֹת לָזֶה הַקּוֹל הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל הַקְּדֻשָּׁה וְכָל מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁבָּלְעָה. וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְנִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַנְּבוּאָה. וְעַל-יְדֵי נְבוּאָה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה. וְעַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר חִזּוּק הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאָז זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּדַעַת כִּי אִם עַל-פִּי אֱמוּנָה. שֶׁזֶּה עִקַּר יְסוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלִט. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוּ זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד. וְאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ', דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית מִשּׁוּם כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מִתְגַּלֶּה הִשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ וְכוּ'. וְלֶעָתִיד שֶׁיִּתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. אָז יִתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם רַק עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָה לְבַד וְיִתְבַּטֵּל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי. וְאָז יִתְעַר שִׁיר שֶׁל הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת וְכוּ'. וְזֶה הַשִּׁיר הוּא בְּחִינַת קוֹל הַנַּ"ל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִמְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא. וּמַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא בְּחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי הֵם דְּבָרִים אֲרֻכִּים וַעֲמֻקִּים מִנִּי יָם אֵין עֶרֶךְ לָהֶם:

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם קֹדֶם הַסְּעֻדָּה, כִּי אָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל-עַם קָדוֹשׁ אָנוּ צְרִיכִים לְקַדֵּשׁ אֶת אֲכִילָתֵנוּ בְּקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתֵנוּ בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא. בִּבְחִינַת צַדִּיק

אֹכֶל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ. שֶׁזֹּאת הָאֲכִילָה הִיא מִסְטָרָא דְיַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהוּא מַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְגוּפָא שֶׁהוּא סִטְרָא דְעֵשָׂו בְּחִינַת עֲקֵב עֵשָׂו כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין קֹדֶם הָאֲכִילָה לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ אֶת יָדֵינוּ בְּמַיִם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ עַל-יְדֵי זֶה לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְגוּפָא וּלְהַגְבִּיר מְזוֹנָא דִנְשָׁמְתָא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתֵנוּ בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דִנְשָׁמְתָא. וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם לִסְעֻדָּה, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוַת נְטִילַת יָדַיִם בְּמַיִם, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִים מֵימֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁיּוֹצְאִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגַּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת מְזוֹנָא דִנְשָׁמְתָא וּמַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְגוּפָא בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו. וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹטְלִין הַיָּדַיִם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת עֲקֵב עֵשָׂו שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְגוּפָא הוּא עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם דַּיְקָא. בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו. 'וְיָדוֹ' דַּיְקָא. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַהַכְנָעָה הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַיָּדַיִם, כִּי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כֻּלָּם נִמְשָׁכִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָדַיִם, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת מֵימֵי הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר בְּחִינַת כֹּחַ הוּא בַּיָּדַיִם כַּיָּדוּעַ בִּבְחִינַת כֹּחַ יְדֵיהֶם (אִיּוֹב ל). כִּי עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה הַנַּ"ל. עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְגִלּוּת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בָּעוֹלָם שֶׁיֵּדְעוּ וְיַאֲמִינוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם בֶּהֱאֶמֶת כְּמוֹ שֶׁהוּא שֶׁהָעוֹלָם מְחֻדָּשׁ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם אַחַר הֶעְדֵּר הַגָּמוּר. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַנִּגּוּן הַנַּ"ל וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הוּא לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת כח אַתְוָן דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית שֶׁהֵם הכח אוֹתִיּוֹת שֶׁבַּפָּסוּק בְּרֵאשִׁית כַּיָּדוּעַ. שֶׁבָּהֶם בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה. וְאֵלּוּ הַכח אַתְוָן, הֵם בְּחִינַת כח פְּרָקִין דְּיַדַּיִם כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כח אַתְוָן דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת כח פְּרָקִין דְּיַדַּיִם שֶׁבָּהֶם בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַנָּהָר הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגַּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַנַּ"ל הַמַּכְנִיעַ עֲקֵב עֵשָׂו בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מֻחְמַת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יָדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ בְּחִינַת כח אַתְוָן וְכוּ'. בְּחִינַת כח פְּרָקִין דְּיַדַּיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִמְשָׁךְ זֶה הַכֹּחַ לִבְחִינַת יָדַיִם דַּיְקָא. וְעַל יָדָם דַּיְקָא מַכְנִיעִין עֲקֵב עֵשָׂו בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו. 'וְיָדוֹ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹטְלִין הַיָּדַיִם דַּיְקָא קֹדֶם הָאֲכִילָה. כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַיָּדַיִם יְכוֹלִין לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְגוּפָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲקֵב עֵשָׂו, בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת כַּנַּ"ל. וְאָז זוֹכִין שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דִנְשָׁמְתָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם זֶרַע יַעֲקֹב שֶׁמַּכְנִיעַ עֲקֵב עֵשָׂו בְּיָדָיו כַּנַּ"ל, כִּי

מֵימֵי הַנְּטִילָה הֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁהוּא עָקֵב עֵשָׂו בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וּבְשָׁבִיל זֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ הַמַּיִם שֶׁל הַנְּטִילָה מַיִם שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ בָּהֶם מְלָאכָה גַּם שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל שָׁלֵם, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת יֵשׁ בָּהֶם אֶחָיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנֶּאֱחָזֶת בְּהַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת נִמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ עַל-יְדֵי שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת עַל-יְדֵי עֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַלֵּל בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַל"ט מְלָאכוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בַּאֲכִילָה שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. דְּהַיְנוּ פְּגָם הַנַּ"ל שֶׁאָכַל מַאֲכָל שֶׁל אִסּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא בְּחִינַת עָקֵב עֵשָׂו כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּפַר בָּעִקָּר, כִּי הַנָּחָשׁ הִטְעָהוּ וְאָמַר לוֹ, כִּי יֹדֵעַ אֱלֹקִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וכו'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר לָהֶם מִן הָעֵץ אָכַל וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁכָּפַר בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי שָׁמַע לַעֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם הֶנֱאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה מִתְגַּבֵּר הַכְּפִירָה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם. כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהוּא מַכְנִיעַ בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין הַכְּפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, דֵּעוֹת הָאֶפִּיקוֹרְסִים הַכּוֹפְרִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, יִמַּח שְׁמָם וְזִכְרָם. וְאָז הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא, כִּי נֶחֱלָשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל וּמִתְגַּבֵּר עָקֵב עֵשָׂו שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁשָּׁמַע לַעֲצַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם הֶנֱאֱמַר שָׁם בַּפָּרָשָׁה וְכָפַר בְּעִקַּר חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא אֲכִילָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, אֲכִילָה שֶׁל אִסּוּר שֶׁהוּא עִקַּר מְזוֹנָא דְּגוּפָא. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָצָה לְרַחֵם עָלָיו וּלְתַקְּנוֹ הִמְשִׁיךְ עָלָיו הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה, אֶת קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא וכו'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִין וּמַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא וּמַגְבִּירִין מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְעַל-יְדֵי זֶה הִתְחִיל בֶּאֱמֶת תִּקּוּן הַחֵטְא שֶׁלּוֹ, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר לְגַמְרֵי עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי חֶטְאוֹ גָּרַם הַל"ט קְלָלוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בְּל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ וכו'. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת כֻּלָּם יֵשׁ בָּהֶם אֶחָיזַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הֵהֵפֶךְ מִכָּל הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן הַמַּיִם שֶׁל הַנְּטִילָה שֶׁצְּרִיכִין לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר בָּהֶם אֶת הַיָּדַיִם. כְּדֵי לִזְכּוֹת לִמְזוֹנָא

דְּנִשְׁמְתָא כַּנַ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה מַיִם שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בָּהֶם מְלָאכָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוּם אֲחִיזָה מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ. כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְטַהֵר עַל יָדָם אֶת הַיָּדַיִם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָם דְּגוּפָא שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַ"ל וּלְהַגְבִּיר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי יַעֲקֹב וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה הַכְּלִי שְׁלֵמָה, כִּי הַמַּיִם רוֹמְזִין עַל הַדַּעַת הַנִּפְלָא שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, בְּחִינַת וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וְעִקַּר הַדַּעַת הוּא לָדַעַת אֶת ה', דְּהַיְנוּ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יָחִיד קַדְמוֹן, הוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבּוֹרֵא יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט, הַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַדַּעַת בְּחִינַת וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ'. זוֹכִין לַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנָה הַנַּ"ל. הַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא עִקַּר כַּנַּ"ל. וְזֶה הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם, אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ וּלְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַמַּדְמֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי הַמַּדְמֶה הוּא הַכְּלִי שֶׁל הַדַּעַת הָאֱמִתִּי, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַדֵּעוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם אֲפִלּוּ שֶׁל הַחֲכָמִים וְהַחוֹקְרִים הַגְּדוֹלִים, הַכֹּל הוּא רַק בְּכֹחַ הַמַּדְמֶה, כִּי דַּעַת הָאֱמִתִּי הוּא רַק לָדַעַת אֶת ה'. וְזֶה לֹא הִתְחִילוּ עֲדַיִן לְהַשִּׂיג וְלִטְעֹם כְּלָל, כִּי לְזֶה הַדַּעַת אֵין זוֹכִין כִּי אִם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים יְחִידִים שֶׁבַּדּוֹרוֹת, אֲבָל אָנוּ אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהַשִּׂיג הַדַּעַת הַזֶּה וְאָנוּ צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק רַק בֶּאֱמוּנָה שֶׁאָנוּ זוֹכִין עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמַּדְמֶה שֶׁנִּתְבָּרֵר עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאֵינָם רוֹצִים לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים. וְהֵם בְּגֹעַל נַפְשָׁם וְטִנּוּפָם בְּכָל הַתַּאֲוֹות הֵם חָפְצִים לַחֲקֹר בְּשִׂכְלָם הַמְשֻׁקָּע, עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כֹּחַ הַמַּדְמֶה שֶׁלָּהֶם מֹעֲרֵב וּמְבַלְבֵּל עַד שֶׁבָּאִים לִידֵי כְּפִירוֹת גְּדוֹלוֹת אוֹ לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבוֹת. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִינֹק וְלִשְׁאֹב מֵהַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְקַדֵּשׁ וּלְבָרֵר אֶת הַמַּדְמֶה עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַמַּדְמֶה מְבֹרָר. וְאָז זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בְּהַמַּדְמֶה, כִּי בַּמֶּה שֶׁהַשֵּׂכֶל מֵבִין אֵין צְרִיכִין אֱמוּנָה וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה הַמַּדְמֶה הַמְבֹרָר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, הוּא בְּחִינַת כְּלִי שֶׁשּׁוֹאֵב וּמְקַבֵּל מֵימֵי הַדַּעַת. וְזֶה מְרֻמָּז בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב שָׁם בַּסּוֹף שֶׁכָּל הַתְּאָרִים וְהַשְׁבָּחִים שֶׁאָנוּ מְתָאֲרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת הַמַּדְמֶה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת לְיוֹם חַגֵּנוּ, בְּחִינַת וּבַמְּחוּגָה יִתְאָרֵהוּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם בַּסּוֹף. וְזֶה בְּחִינַת כְּלִי, כִּי הַפְּרוּשׁ הַפָּשׁוּט שֶׁל הַפָּסוּק וּבַמְּחוּגָה יִתְאָרֵהוּ נֶאֱמַר עַל עֶשְׂיַת כְּלִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (יְשַׁעְיָה מד) יַעֲשֵׂהוּ בַּמַּקְצֻעוֹת וּבַמְּחוּגָה יְתָאֲרֵהוּ וְכוּ'. וְשָׁם מְדַבֵּר מִגְּנוּת אֱמוּנַת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁמַּאֲמִינִים בַּעֲבוֹדָה זָרָה עֵץ וְאֶבֶן מַעֲשֵׂי יְדֵי אָדָם, שֶׁזֶּהוּ

בְּחִינַת כֵּלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁמַּאֲמִינִים בְּעֵץ וְאֶבֶן מַמָּשׁ. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַפָּסוּק מְדַבֵּר מֵעֲשִׂיַּת כֵּלִים. וּלְהֵפֶךְ בַּקְּדֻשָּׁה אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בַּה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה הַמְבָרֵר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתֹאַר וּלְשַׁבֵּחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בִּתְאָרִים וּשְׁבָחִים הֲגוּנִים כָּרָאוּי. כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כְּלֵי בְּרוּחָנִיּוּת, כִּי הַתְּאָרִים וְהַשְּׁבָחִים שֶׁמְּתָאֲרִין וּמְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ הֵם כֵּלִים לְקַבֵּל הַשְׁגַּת אֱלֹקוּתוֹ כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בִּלְבֵּהּ. כִּי בֶּאֱמֶת לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל. רַק עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת, דְּהַיְנוּ תְּאָרִים וּשְׁבָחִים שֶׁנָּתַן לָנוּ בְּרַחֲמָיו רְשׁוּת לְתָאֲרוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ בָּהֶם. עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת כֵּלִים לְקַבֵּל בָּהֶם הַשְׁגַּת אֱלֹקוּתוֹ כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בִּלְבֵּהּ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁתִּתְהַוֶּה הַכְּלִי שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם בְּשָׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם פְּגָם וְחִסָּרוֹן כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לְקַבֵּל וּלְהָכִיל אֶת הַמַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּלִי שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְדַמֶּה הַמְבָרֵר וּמְתַקֵּן, כִּי כְּשֶׁהַכְּלִי פְּגוּמָה וּשְׁבוּרָה הִיא בִּבְחִינַת בֹּארֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכְלוּ הַמָּיִם (יִרְמְיָה ב) שֶׁנֶּאֱמַר עַל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַכּוֹפְרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת. עַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁתִּתְהַוֶּה הַכְּלִי שְׁלֵמָה כְּדֵי לְקַבֵּל עַל יָדָהּ מֵימֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְנָעַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְזוֹכִין לְמְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁזֶּה עִקַּר כַּוָּנַת הַנְּטִילָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וּבִשְׁבִיל זֶה מַיִם מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת. וְאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשׁוּם קְדֻשָּׁה בְּלִי מַיִם כְּגוֹן הַכֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם. וְכֵן בַּבֹּקֶר בְּקוּמוֹ. וְכֵן קֹדֶם תְּפִלָּה וְתוֹרָה צְרִיכִין לִטְבֹּל אוֹ לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם. וְכֵן כָּל הַטְּמֵאִים אֵינָם עוֹלִים מִטֻּמְאָתָן כִּי אִם עַל-יְדֵי מַיִם, כִּי מַיִם מְרַמְּזִים עַל הַדַּעַת שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי מַיִם קָדְמוּ לְכָל הַבְּרִיאָה, כִּי הַתְחָלַת הַבְּרִיאָה הָיוּ הַמַּיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הִתְחִילוּ מִן הַמַּיִם. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַדַּעַת שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַטָּהֳרָה וְרַק עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָסִין בַּעֲבוֹדַת ה'. כִּי זֶה עִקַּר יְסוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וכו'. שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתּוֹרָה. וְזֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה, כִּי לְהֵפֶךְ כָּל הַטֻּמְאוֹת נִמְשָׁכִין מִזֶּהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵבִיא מִיתָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַטֻּמְאָה וְעִקַּר זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ הוּא הַכְּפִירָה שֶׁל הַכּוֹפְרִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן מַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה כָּל הַטָּהֳרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשׁוּם קְדֻשָּׁה וַעֲבוֹדָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מַיִם, כִּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל עֲבוֹדוֹת ה' תְּלוּיִים בֶּאֱמוּנָה זוֹ שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי טָהֳרָה בְּמַיִם

עַל-יְדֵי טְבִילָה אוֹ נְטִילָה כְּפִי הַדִּין. כִּי עַל-יְדֵי הַטָּהֳרָה בְּמַיִם מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הָאָרַת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁיִּתְנַגֶּלֶה לֶעָתִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא יְסוֹד הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע צוֹמוֹת עַל חָרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁבָּכוּ בְּלֵיל תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מִתְנַגֶּלֶה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וְהֵם שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה עַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ מְזוֹנָא דְּגוּפָא כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לָצוּם כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה אֵין צָרִיךְ לָצוּם, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה אֲזַי הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה עִקַּר בֵּרוּר הָאֲכִילָה כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּחִינַת וּרְעֵה אֱמוּנָה. אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּפָגְמוּ בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לָצוּם לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא עַל-יְדֵי הַצּוֹם. וְזֶה בְּחִינַת אֵיכָה שֶׁאוֹמְרִים בְּתִשְׁעָה בְּאָב. וְזֶה בְּחִינַת אֵיכָה יוּעַם זָהֳב, כִּי עִקַּר הַקְּלִפּוֹת הֵם עַל הַסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁשְּׁקוּלָה כְּפָלַיִם כְּחָרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ עַכְשָׁו כְּצֹאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רוֹעֶה. כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין מִי הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְאָנוּ צְרִיכִין לִצְעֹק וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֵיכָה אֵיכָה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנֶּחֱשַׁךְ אוֹרוֹ אֶצְלֵנוּ שֶׁאֵין זוֹכִין לֵידַע מִמֶּנּוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוּעַם זָהֳב וְכוּ'. שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנֶּחֱמָד מִזֶּהֶב יוּעַם וְנֶחֱשַׁךְ אוֹרוֹ אֶצְלֵנוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיִּרְמְיָה הָיָה מְקוֹנֵן אֵיכָה יוּעַם עַל הַסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק יֹאשִׁיָּהוּ. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הוּא מְרַמֵּז עַל הַסְתַּלְקוּת וְהִתְעַלְּמוּת אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר. וְזֶהוּ אֵיכָה יוּעַם זָהֳב כַּנַּ"ל שֶׁנֶּחֱשַׁךְ אוֹרוֹ אֶצְלֵנוּ. וְאֵין זוֹכִין לֵהָנוֹת מֵאוֹרוֹ. וְלוּלֵא דַּי זֶה כִּי אִם עוֹד נוֹסֵף יָגוֹן עַל מַכְאוֹבֵנוּ. כִּי גַּם יִשְׁנָה הַכֶּתֶם הַטּוֹב שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנִּמְשָׁל לְכֶתֶם הַטּוֹב כָּל כָּךְ נֶחֱשַׁךְ אוֹרוֹ מִיִּשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר נִשְׁתַּנָּה הָאֱמֶת לְגַמְרֵי, כִּי אוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע. וְזֶהוּ יִשְׁנָא הַכֶּתֶם הַטּוֹב, שֶׁנִּשְׁתַּנָּה הַכֶּתֶם הַטּוֹב שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמְּדַבְּרִין עָלָיו כָּל הָרָעוֹת וּמְשַׁנִּין וּמַחֲלִיפִין הָאֱמֶת בְּשֶׁקֶר. וְעַל-יְדֵי זֶה תִּשְׁתַּכְּחֶנָּה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הִסְתַּלְקוּת וְהִתְעַלְּמוּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת וּמִתְגַּבְּרִין הַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "בְּרֵאשִׁית-לְעֵינֵי וְכוּ'" (עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי תְּנֵינָא סִימָן סז). וְזֶהוּ בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שָׁם בְּהֶהָסְפֵּד בְּפָרָשַׁת אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ, עַיֵּן שָׁם בַּסִּימָן הַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שַׁד וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רַחֲמָנוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ-תּוֹכָחָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ כָּל הַצָּרוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִים מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כַּמּוּבָן

לְעֵיל שֶׁכְּשֶׁמַּכְנִיעִין זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שַׁד וְכוּ'. עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ. אֲזַי זוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. וַאֲזַי אֵין יוֹדְעִין אֵיכָה אֵיפֹה אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְעַל זֶה אָנוּ מְקוֹנְנִין אֵיכָה יוּעַם זֶהָב שֶׁנֶּאֱמַר עַל הִסְתַּלְקוּת וְהִתְעַלְּמוּת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שַׁד כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי הַקִּינוֹת וְהַצְּעָקָה אֵיכָה אָנוּ זוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ אוֹרוֹ וְנִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַד שֶׁיִּתְעַר הַשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁאָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִין עָלֶיהָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבַּת חֲזוֹן. חָזוֹן דַּיְקָא, הַיְנוּ נְבוּאָה. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁאָנוּ צְרִיכִין עַכְשָׁו הוּא לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בְּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁעַל יָדוֹ שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. כִּי בְּשַׁבָּת עִקַּר הַתִּקּוּן. כִּי שַׁבָּת אֲגִין עֲלוֹהִי עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּכָל הַנַּ"ל וְשַׁבָּת אֲגִין עֲלוֹהִי. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אֶת זֶה הַשַּׁבָּת שֶׁקֹּדֶם תִּשְׁעָה בְּאָב שַׁבַּת חֲזוֹן לְהוֹרוֹת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין עַכְשָׁו בַּשַּׁבָּת הַזֶּה לְתַקֵּן בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁעִקְּרָהּ תְּלוּיָה בַּנְּבוּאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא שַׁבַּת חֲזוֹן לְשׁוֹן נְבוּאָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב הֶחָדָשׁ אוֹת צַדִּיק סִימָן כ שֶׁעַל-יְדֵי הַזְכָּרַת שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים יְכוֹלִים לְהָבִיא חִדּוּשׁ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, דְּהַיְנוּ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ-תוֹכָחָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל צַדִּיק יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁל כָּל הַמִּתְקָרְבִין אֵלָיו. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוֹ יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה (מִבֹּאָר) הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, עַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין הָרְשִׁימוּ שֶׁלָּהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן רמח לִקּוּטֵי ח"א) שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמְּסַפְּרִין מַצַּדִּיקִים נִתְעוֹרֵר הָרְשִׁימוּ שֶׁלָּהֶם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַזְכָּרַת שְׁמוֹתָם נִתְעוֹרֵר כֹּחַ הָרְשִׁימוּ שֶׁלָּהֶם שֶׁל מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים. וְעִקַּר כֹּחַ מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים הוּא שֶׁעַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים זְכוּ לִבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְהִמְשִׁיכוּ עַל-יְדֵי זֶה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַזְכָּרַת שְׁמוֹתָם בְּוַדַּאי יְכוֹלִים לְהָבִיא שִׁנּוּי בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, דְּהַיְנוּ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע. כִּי עַל-יְדֵי הַזְכָּרַת שְׁמוֹתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים נִתְעוֹרֵר כֹּחַ הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלָּהֶם וְנִמְשָׁךְ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בָּעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָאֱרָה מֵחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע עַל-יְדֵי זֶה. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה

שֶׁצְּרִיכִין לִכְתֹּב לְעַצְמוֹ שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְזִכָּרוֹן (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהָא"ב הַיְשָׁן אוֹת צַדִּיק, סִימָן יט) מִי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חָשׁוּב בְּעֵינָיו יִכְתֹּב לְעַצְמוֹ בְּסֵפֶר שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים וְהַתַּנָּאִים וְהָאֱמוֹרָאִים לְזִכָּרוֹן, כִּי צְרִיכִין לִכְתֹּב שְׁמוֹתָם לְזִכָּרוֹן, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּגַלִּין אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַ"ל. הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְבוּאָה שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב בְּסֵפֶר שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְזִכָּרוֹן, כִּי הַכְּתָב הוּא בְּשִׁבְיל זִכָּרוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר. וְהַזִּכָּרוֹן הוּא בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ (יְשַׁעְיָה כו) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר. וּכְתִיב, ה' שִׁמְךָ לְעוֹלָם ה' זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת זִכָּרוֹן בְּחִינַת זָכָר צַדִּיק לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַזָּכָר שֶׁנִּשְׁאָר מִכָּל הַצַּדִּיקִים הוּא שְׁמָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּשְׁאָר זִכְרָם בָּעוֹלָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַזִּכָּרַת שְׁמוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמָם, עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַמְדַמֶּה, כִּי שְׁמָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה. עַל-כֵּן נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי זֶכֶר שְׁמוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם לְבָרֵר הַמְדַמֶּה. וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַזְכָּרַת שְׁמוֹתָם מְסֻגָּל לָזֶה בְּיוֹתֵר כִּי שְׁמָם בְּעַצְמָם הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, כִּי שְׁמָם הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמְדַמֶּה שֶׁשָּׁם הַזִּכָּרוֹן כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב שְׁמוֹתָם בְּסֵפֶר דַּיְקָא, כִּי הַכְּתָב הוּא לְזִכָּרוֹן בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים צְרִיכִין לִכְתֹּב בְּסֵפֶר, כִּי כָּל כד סִפְרֵי הַנְּבִיאִים הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁאָסוּר לֶאֱמָרָם בְּעַל פֶּה. כִּי נְבוּאָה הִוא בֵּרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַ"ל עַל-כֵּן צְרִיכִים לִכְתָבָם דַּיְקָא. כִּי הַכְּתָב הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּתִיבַת שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְזִכָּרוֹן, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁנִּתְבָּרֵר בִּזְכוּת וְכֹחַ הַצַּדִּיקִים כַּנַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְשַׁנִּין הַטֶּבַע כַּנַ"ל:

חלק ז

וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ זוֹכִין לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וּלְהַרְבּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה. נִמְצָא, שֶׁכֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּבָרְרִין הַמְדַמֶּה נִמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְרוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַמְדַמֶּה כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ פָּרָשַׁת שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְפָרָשַׁת פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְכוּ'. כִּי פִּינְחָס הֵשִׁיב חֲמַת ה' יִתְבָּרַךְ וְהִמְתִּיק הַדִּין מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת

דִּין שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּחִינַת וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף אַחַר זֶה שֶׁהִזְכִּיר הַכָּתוּב גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל פִּינְחָס שֶׁהֵשִׁיב אֶת חֲמָתוֹ וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַצַּדִּיקִים רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה וּלְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מְסֻגָּל מְאֹד לְהַזְכִּיר שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם שֶׁשָּׁם מַזְכִּיר שְׁמוֹת כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם רָאשֵׁי אָבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ שְׁתַּף שְׁמוֹ בִּשְׁמוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחֲנֻכִי הַפַּלְאִי כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, שְׁמִי מֵעִיד עֲלֵיהֶם. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּזְכָּרִים שָׁם בְּפָרָשַׁת פִּינְחָס כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בָּהֶם. וְעַל-כֵּן מַה טּוֹב וְיָפֶה סְמִיכַת פָּרָשָׁה זוֹ לְעִנְיַן פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר שֶׁהוּא הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְכוּ' אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה מְסֻגָּל הַזְכָּרַת שְׁמוֹתָם כַּנַּ"ל וְעַתָּה מַה יָּפָה אַף נָעִים שֶׁנִּסְמָךְ תֵּכֶף לָזֶה פָּרָשַׁת יֶרֶשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לִשְׁמוֹת מַטּוֹת אֲבֹתָם יִנְחָלוּ. כִּי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל הוּא בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב. וְזֶהוּ לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת. 'בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת' דַּיְקָא. 'לִשְׁמוֹת מַטּוֹת אֲבֹתָם' דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁעַל יָדָם נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק ח

וְעַל-כֵּן אֵין חַיָּבִין בִּנְטִילַת יָדַיִם כִּי אִם עַל פַּת שֶׁמְּבָרְכִין עָלָיו הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. וְהַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן אֵין מְבָרְכִין אֶלָּא עַל חֲמִשָּׁה הַמִּינִין שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקַּר מִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא רַק לְבָרְכוֹ יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַנִּגּוּן שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר מִצְוַת נְטִילַת יָדַיִם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר נְטִילַת יָדַיִם הוּא עַל חֲמִשָּׁה הַמִּינִין דַּיְקָא שֶׁחַיָּבִין עֲלֵיהֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהֵם שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר נְטִילַת יָדַיִם לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מֵימֵי הַדַּעַת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַנִּגּוּן הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל:

וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה דְּבָרִים. ה' יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם וְנָשׁוּב לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְיִקַּיִם, תָּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

בְּצִיעַת הַפַּת:

חלק ט

וְעַל-כֵּן הֵם חֲמִשָּׁה הַמִּינִין. כְּנֶגֶד ה' דְּהַשְׁשִׁי. שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁה דְּהַשְׁשִׁי מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וּמִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבֶּלֶת קְדֻשָּׁתָהּ עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ' עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּמִשָּׁם מִבְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי ה דְּהַשְׁשִׁי, מִשָּׁם מְקַבְּלִין בְּחִינַת ה מִינִין שֶׁהֵם שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי ה מִינִין כְּנֶגֶד ה דְּהַשְׁשִׁי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַה מִינִין כֹּחַם לְזוּן וּלְהַשְׁבִּיעַ אֶת הָאָדָם בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְׂבִיעָה הָאֲמִתִּיוֹת בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן ה מִינִין דַּיְקָא יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הָאָדָם, כִּי הֵם מְקַבְּלִין כֹּחַ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת ה דְּהַשְׁשִׁי, מִבְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְׂבִיעָה, כִּי בִּמְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת עֲשָׂו אֲכִילָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא. נֶאֱמַר, וּבָטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. אֲבָל מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁם עִקַּר הַשְׂבִיעָה בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ, כִּי מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא הוּא בְּחִינַת ה' רֹעִי לֹא אֶחְסָר, בְּחִינַת כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. הֵפֶךְ מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת הָרְשָׁעִים שֶׁהִיא בְּחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת עִקַּר הַשְׂבִיעָה הוּא עַל-יְדֵי חֲמִשָּׁה הַמִּינִין שֶׁהֵם עִקַּר הַלֶּחֶם שֶׁסּוֹעֵד הַלֵּב שֶׁחַיָּבִין עֲלֵיהֶם הַמּוֹצִיא וּבִרְכַת הַמָּזוֹן, כִּי הֵם ה מִינִין שֶׁהֵם שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ בָּהֶם קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי ה דְּהַשְׁשִׁי אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הֵם ה מִינִין כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. עַל-יְדֵי זֶה הֵם בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשְׂבִיעָה עַל יָדָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת ה דְּהַמּוֹצִיא שֶׁצְּרִיכִים לְהַטְעִים ה דְּהַמּוֹצִיא כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהִפְלִיגוּ מְאֹד בַּזֶּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּעִנְיַן ה דְּהַמּוֹצִיא כִּי ה דְּהַ'מּוֹצִיא הוּא בְּחִינַת ה דְּהַ'שְׁשִׁי שֶׁמּוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסָּמְכוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא בָּהּ עַל שֵׁם הַמִּקְרָא הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם, כִּי בֶּאֱמֶת כָּלָא חַד, כִּי פְּסוּק הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם, דְּהַיְנוּ יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. כִּי בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלָּה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם

עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים, כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים. גַּם כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיְתָה בִּשְׁבִיל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן וְכוּ'. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הָיָה עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁפְּסוּק הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלֹת מִצְרַיִם מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן מִשָּׁם לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה ה דְּהַמּוֹצִיא (שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן) שֶׁהוּא מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְדַקְדֵּק לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא עַל לֶחֶם שָׁלֵם. וְיֵשׁ לוֹ חֲשִׁיבוּת וְדִין קָדִימָה לְהַשָּׁלֵם עַל הֶחָסֵר, כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לִהְיוֹת בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת בְּלִי חִסָּרוֹן בִּבְחִינַת ה' רֹעִי לֹא אֶחְסָר הַנֶּאֱמַר בְּמְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא בְּחִינַת כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו. וְעַל-כֵּן יֵשׁ חֲשִׁיבוּת לְלֶחֶם שָׁלֵם כִּי הוּא סְמוּךְ יוֹתֵר לִבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא שָׁלֵם בְּלִי חִסָּרוֹן בְּחִינַת כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בְּנֵי פְּרִיצֵי עַמֵּנוּ הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, אֵין מַנִּיחִין לֶחֶם שָׁלֵם לִסְעֻדָּה כִּי אִם פְּרוּסוֹת כְּדַרְכֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים כִּי בְּכָל תְּנוּעוֹתֵיהֶם הֵם רוֹצִים לְהַרְאוֹת שֶׁעוֹקְרִים עַצְמָם מִדַּת יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁר אָצְלֵנוּ יֵשׁ חֲשִׁיבוּת לְלֶחֶם שָׁלֵם לְבִרְכַּת הַמּוֹצִיא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְאִלּוּ הָרְשָׁעִים מְגַלִּין שֶׁכָּל מְזוֹנוֹתָם הוּא מְזוֹנָא דְּגוּפָא בְּחִינַת אֲכִילַת עֵשָׂו שֶׁהוּא אֲכִילַת הָרְשָׁעִים שֶׁאֵין שָׁם שְׁלֵמוּת, כִּי אֲכִילָתָם הוּא בִּבְחִינַת בֶּטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. כִּי אֵין לָהֶם אֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן אֵינָם זוֹכִין לִמְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל-עַם קָדוֹשׁ הוּא בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, כִּי מְדַקְדְּקִין בִּבְרָכָתָם לְבָרֵךְ ה' יִתְבָּרַךְ בַּאֲכִילָתָם בִּבְרַכַת הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. שֶׁכָּל זֶה מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן מְדַקְדְּקִין לְבָרֵךְ עַל הַשָּׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ה

חלק א

הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם לִסְעֻדָּה הֲלָכָה ה נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת הֲלָכָה ה:

פרק ו

חלק א

רָאשֵׁי פְּרָקִים לְהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם לִסְעֻדָּה:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'כִּי מְרֻחָמָם יְנַהֲגֵם'. וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה בַּהֲלָכָה ג:

כִּי צְרִיכִין לְטַהֵר קֹדֶם הָאֲכִילָה הַיָּדַיִם דַּיְקָא, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הִוא לְאַכְלְלָא שְׁמָאלָא בִּימִינָא, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי כָּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא

אֲחֶרָא הוּא מִסְטְרָא דְּשְׂמָאלָא. וְעִקַּר הֶעָבוֹדָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם הוּא לְאַכְפְיָא לַסִּטְרָא אָחֳרָא. עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל שְׂמאל בְּיָמִין, וְיָמִין וּשְׂמאל הֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדְרֵי מַטָּה. בִּבְחִינַת אַף יָדֵי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם. אֶרֶץ וְשָׁמַיִם הֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַטָּה וְדְרֵי מַעְלָה וְזֶה בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ, חֹמֶר וְצוּרָה. וְזֶה בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא, כִּי הַכֹּל בִּבְחִינָה אַחַת, כִּי הַגּוּף נֶגֶד הַנֶּפֶשׁ הוּא בִּבְחִינַת עוֹלָם הַזֶּה בְּחִינַת חֹמֶר, בְּחִינַת דְּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת שְׂמאל וְכוּ':

וְהַנֶּפֶשׁ הוּא בִּבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת צוּרָה בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה בְּחִינַת יָמִין וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִים יַחַד כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּלַל הָעוֹלְמוֹת הָעֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל שְׂמאל בְּיָמִין, הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא, דְּרֵי מַטָּה עִם דְּרֵי מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגּוּף בְּהַנֶּפֶשׁ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מִתְחַבֵּר הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף, כִּי הָאֲכִילָה מְחַיָּה אֶת הָאָדָם שֶׁהוּא מַה שֶּׁהַנֶּפֶשׁ מְחַיָּה הַגּוּף עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כִּי כָּךְ בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ בִּרְצוֹנוֹ שֶׁיְּדֵי הָאֲכִילָה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ חִיּוּת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַגּוּף וְיִתְחַבְּרוּ יַחַד שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים. כִּי כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ מִתְפָּרֵד מֵהַגּוּף חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת מִיתָה. וְעַל-כֵּן הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה נִצְטַוָּה אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי עִקַּר תִּקּוּנוֹ הָיָה תְּלוּי בַּאֲכִילָה, כִּי טוֹב וָרָע אֲחִיזָתָם מִיָּמִין וּשְׂמאל כִּיְדוּעַ וְה' יִתְבָּרַךְ רָצָה שֶׁהָאָדָם לֹא יֹאכַל כְּלָל אֲכִילָה שֶׁשָּׁם נֶאֱחָז טוֹב וָרָע שֶׁהוּא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, כִּי רָצָה שֶׁכָּל אֲכִילָתוֹ יִהְיֶה רַק מֵהָאֹרֶת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר שׁוֹרֶשׁ הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַהִתְחַבְּרוּת וְהַכְּלָלִיּוּת שֶׁל דְּרֵי מַעְלָה וְדְרֵי מַטָּה שֶׁהֵם הַשַּׁגַת אַיִ"ה וּמְל"א, כַּמְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כְּלָלִיּוּת שְׂמאל בְּיָמִין וְכוּ' וְשָׁם שׁוֹרֶשׁ שְׁתֵּי הַיָּדַיִם שֶׁעַל יָדָם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ דְּרֵי מַעְלָה וְדְרֵי מַטָּה. שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בְּיָם הַחָכְמָה שֶׁהֵם הַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁבַּלְמוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בַּפֶּה בְּפֵרוּשׁ גּוֹמְרִים אוֹתָהּ בַּיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִכְלָלִים יַחַד הַשַּׁגַת הַבֵּן וְהַתַּלְמִיד שֶׁהֵם הַשַּׁגַת אַיִ"ה וּמְל"א. שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשַּׁגַת דְּרֵי מַעְלָה וְדְרֵי מַטָּה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַשַּׁגַת אֱלֹקוּת גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָה בֵּהּ כְּלָל. כִּי אִם לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּהּ. וְהָעִקָּר הוּא כְּלָלִיּוּת אַיִ"ה וּמְל"א שֶׁאֵין נִתְפָּסִין בַּמֹּחַ וּבַלֵּב כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת רְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יַדַּיִם שֶׁבָּהֶם הַחָכְמָה. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשְׁלִים כָּל הַלִּמּוּדִים הַקְּדוֹשִׁים וְכָל הַהִתְבּוֹנְנוּת בְּתוֹרָה וְיִרְאָה שֶׁכֻּלָּם אִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם מֵרֹב בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי רְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יַדַּיִם, כִּי אֲפִלּוּ בְּחָכְמוֹת הַתּוֹרָה בַּנִּגְלֶה בְּפִשְׁטִים בִּגְמָרָא פֵּרוּשׁ תּוֹסָפוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין תַּמְצִית הַדָּבָר וּמְתִיקַת הַפְּשָׁט וְהַחִדּוּשׁ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁגּוֹמְרִים לַהֲבִינָם לְהַתַּלְמִיד בַּיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים.

כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁהָרַב מַסְבִּיר הַפְּשָׁט לְתַלְמִידָיו בִּתְנוּעוֹת יָדָיו, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּדַרְכֵי עֲצוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁהַבַּעַל דָּבָר חוֹתֵר עַל הָאָדָם מְאֹד מְאֹד בְּתַחְבּוּלוֹת אֵין מִסְפָּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְכִמְעַט בְּכָל שָׁעָה וְרֶגַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל עָמְדּוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהָעִקָּר הוּא הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה:

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד רַבִּי אֲמִתִּי שֶׁקִּבֵּל מֵרַבִּי אֲמִתִּי וּלְדַבֵּר עִמּוֹ פַּעַם אַחַר פַּעַם כְּדֵי לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז בְּיָדָיו עַד הֵיכָן לְהִתְחַזֵּק וְכוּ' וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם מֵהַיָּדִים שֶׁהֵם הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁשָּׁם הֶאָרַת הָרָצוֹן. וְעַל-כֵּן רָצָה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יֹאכַל הָאָדָם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי עַל-יְדֵי הַדַּעַת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִשָּׁם נֶאֱחָז טוֹב וָרָע, כִּי עִקַּר כָּל הַכְּלָלִיּוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי רְמָזִים שֶׁהוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בָּזֶה עַל-כֵּן נִגְזַר עָלָיו מִיתָה שֶׁהוּא פְּרִיד בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף וְכוּ'. וְהִתְקִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנָּתַן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁעִקָּרָהּ לְכְלֹל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן וְעֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְכוּ' בִּבְחִינַת מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הָרַבִּי הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעוֹסֵק בַּלִּמּוּד הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה הַשָּׂגַת אַיֵּה וּמְל"א לְכְלָלָם יַחַד. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְטַהֵר אֶת הַיָּדִים דַּיְקָא קֹדֶם הָאֲכִילָה וְהַטָּהֳרָה עַל-יְדֵי הַמַּיִם הַנִּמְשָׁכִין מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁשָּׁם מֵאִיר הֶאָרַת הָרָצוֹן וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַיָּדִים שֶׁהֵם הָרְמָזִים הַנַּ"ל. וְאָז זוֹכִין שֶׁהָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה לָהּ כֹּחַ לְחַבֵּר הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה כְּלָלִיּוּת שְׁמָאלָא בִּימִינָא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה, כִּי שֵׁנָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה הוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים וּכְמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין עַל זֶה הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְטַהֵר הַיָּדַיִם בַּמַּיִם הַנַּ"ל כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּרִיד בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף שֶׁמִּשָּׁם אֶחָיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשָׁעַת שֵׁנָה סִטְרָא אָחֳרָא שַׁרְיָא עַל יְדוֹהִי דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה וְחוֹזֶרֶת הַנְּשָׁמָה וּמִתְחַבֶּרֶת עִם הַגּוּף שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וְהִתְחַבְּרוּת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְטַהֵר הַיָּדַיִם בְּמַיִם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם, כִּי שָׁם עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיָּדַיִם הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַטָּהֳרָה וְהַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא כְּשֶׁנִּכְלָלִין הָעוֹלָמוֹת יַחַד בַּבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַיָּדַיִם יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים. שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַכְּפִירוֹת עַל-יְדֵי הַקֻּשְׁיוֹת עַל שֶׁרוֹצִים לְהָבִין בַּשֵּׂכֶל כְּלָלְיוּת הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא אֵיךְ הֵם נִכְלָלִין עַל-יְדֵי תּוֹרָתֵנוּ וּמִצְווֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׁוּם אֹפֶן וְכַמּוּבָן בְּהַשִּׂיחָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּדְפֶּסֶת בְּסֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מַעְנְיַן הַדְּרֵיידִיל, מַעְנְיַן גַּלְגַּל הַחוֹזֵר וְכוּ' שֶׁעִקָּרוֹ הָיָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי שֶׁנִּתַּן לֵב לְהִסְתַּכֵּל עַל הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וּמַה יֵּעָשֶׂה בָהּ, זֶה אֶחָד מִשְּׁנֵי צַדִּיקִים וְכוּ' שֶׁהֵם דָּוִד וּמָרְדְּכַי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת וְכוּ' וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב וְכוּ', הַמְרַמֵּז עַל כָּךְ. וְעַל-כֵּן כָּל כַּוָּנָתָם לְהָרַע שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהָמָן הָיָה לְבַטֵּל עֲבוֹדַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּכְתְבֵי הָאֲרִי"ז זַ"ל, כִּי עִקַּר כְּלָלְיוּת עֲלִיּוֹן בְּתַחְתּוֹן וְכוּ' הָיָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּהַשִּׂיחָה הַנַּ"ל. עַל-כֵּן הִתְקַנְּאוּ וְהִתְגָּרוּ בְּיוֹתֵר בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ':

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת, כִּי עַכְשָׁו הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כִּי נִמְשָׁכָת מֵהָרְמָזִים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד שׁוֹלֵחַ לַחֲבֵרוֹ מָנוֹת מִסְעֻדַּת פּוּרִים כְּדֵי לְרַמֵּז לוֹ עַל-יְדֵי זֶה הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בָּיֶם הַחָכְמָה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהָעִקָּר שֶׁכָּל אָדָם יְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וְיָאִיר לוֹ וְיַקְבֵּל מִמֶּנּוּ הָאָרַת הָרַבִּי הַנַּ"ל שֶׁמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְה' אִתָּנוּ וְכוּ' וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאָרַת הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי הָרְמָזִים וְכוּ' שֶׁמֵּהֶם הַפְּרָנְסָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא. בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע רַק בְּדֶרֶךְ רְמָזִים יְכוֹלִים לְרַמֵּז לְכָל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ תַּכְלִית הַיְדִיעָה הַזֹּאת שֶׁהוּא הַשָּׂגַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַבִּי הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן שֶׁיָּרַד בִּזְכוּתוֹ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְהָאִיר תַּכְלִית הַיְדִיעָה הַזֹּאת עַל-יְדֵי הָרְמָזִים וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְכַנַּ"ל שֶׁשּׁוֹלֵחַ כָּל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ מָנוֹת שֶׁהֵם מִינֵי אֲכִילָה שֶׁל סְעֻדַּת פּוּרִים שֶׁבָּהֶם מְלֻבָּשִׁים הָרְמָזִים הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיָּאִיר כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ הַדַּעַת הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הָרְמָזִים הַנַּ"ל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן כָּל הַכְּנָעַת וּמַפָּלֶת עֲמָלֵק הָיָה עַל-יְדֵי הַיְּדִים שֶׁל הָרַב שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים בִּבְחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁמֹּשֶׁה עָשָׂה מִלְחָמָה עִם עֲמָלֵק שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְּפִירוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים עַל-יְדֵי הֲרָמַת יָדָיו דַּיְקָא שֶׁהֵם

הָרַמָּזִים הַנַּ"ל שֶׁרָמַז לְיִשְׂרָאֵל בְּיָדָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה וְיִזְכְּרוּ וְיָבִינוּ מֵרָחוֹק כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת הַנּוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם וְכָל הַהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁכְּבָר נִתְקַע בְּלִבָּם עַל יָדוֹ וְכוּ' וְלֹא יִסְתַּכְּלוּ כְּלָל עַל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַחֲקִירוֹת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס בַּלֵּב, כִּי אֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְתָרְצָם. וְעַל-כֵּן סָיַג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת רְמָזִים הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ בְּכָל פַּעַם הָרַב לִשְׁתֹּק רַק הַתַּלְמִידִים הַחֲפֵצִים בֶּאֱמֶת יָבִינוּ רְמָזִים הַרְבֵּה עַל-יְדֵי שְׁתִיקָתוֹ וּתְנוּעוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדַיִם וְכוּ':

חלק ו

וּבָזֶה תָּבִין רְמָזִים קְצָת בְּעִנְיַן מַה שֶּׁכָּתוּב (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עד) אַחַר פּוּרִים קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה, כִּי מִתְּחִלָּה הוּא פּוּר וְכוּ'. וְאַחַר-כָּךְ נַעֲשָׂה פָּרָה וְכוּ'. גַּם קֹדֶם לָזֶה שָׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּפוּרִים הָיָה עוֹסֵק לְתַקֵּן חֵטְא מַחֲלֶקֶת קֹרַח וְאָמַר שֶׁהוּא סוֹד מֻפְלָג מְאֹד מְאֹד. וְהֶרֶמֶז בַּפָּסוּק וְ'אִם מִפְקַת פְּנֵיו יִמְרֶט ר'אשׁוֹ רֹאשֵׁי תֵּבוֹת פּוּרִים קֹרַח הוּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּהַשִּׂיחוֹת וְהָעִנְיָן מוּבָן קְצָת מֵרָחוֹק עַל-פִּי מַה דְּאִיתָא בְּפִסְיקְתָא מוּבָא בְּיַלְקוּט הָרְאוּבֵנִי בְּפָרָשַׁת חֻקַּת וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, לָמָּה נֶאֱמַר פָּרָשַׁת פָּרָה אַחַר מַחֲלֶקֶת קֹרַח? לְפִי שֶׁהַקָּהָתִים הַטַּהֲרוּ לְשֵׁאת אֲרוֹן בְּרִית ה' שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָתֵף יִשָּׂאוּ. אָמַר קֹרַח, לֹא דַּי שֶׁהוֹצִיאוּ אוֹתִי מִכְּלָל כְּהֻנָּה וּמַתָּנוֹת אֶלָּא שֶׁגִּלַּח רֹאשִׁי וְעָשָׂה אוֹתִי סָכָל. מִיָּד נִתְקַנֵּא לְמֹשֶׁה לְעַרְעֵר. וְהוּא לֹא יָדַע חֹק פָּרָה אֲדָמָה תִּהְיֶה כַּפָּרָה עַל יִשְׂרָאֵל, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהוּא פְּלִיאָה. מָה עִנְיַן חֹק פָּרָה אֲדָמָה לְמַחֲלֶקֶת קֹרַח? אַךְ עַל-פִּי דִּבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַנַּ"ל רָמַז לָנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קֶשֶׁר כִּי בְּפוּרִים תִּקֵּן מַחֲלֶקֶת קֹרַח. וּמִפּוּרִים נַעֲשָׂה בְּחִינַת פָּרָה אֲדָמָה. נִמְצָא שֶׁבֵּאֵר לָנוּ שֶׁפָּרָה אֲדָמָה הוּא תִּקּוּן מַחֲלֶקֶת קֹרַח. וְהוּא עִנְיַן פְּסִיקְתָא הַנַּ"ל:

חלק ז

אַךְ סוֹד הָעִנְיָן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין. כִּי הוּא סוֹד פָּרָה אֲדָמָה שֶׁהוּא חֹק נֶעְלָם וְסָתוּם מְאֹד שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר אֶמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְמָצֹא אֵיזֶה רְמָזִים בָּזֶה מְחֻיָּבִים אָנוּ לַחְתֹּר וְלִמְצֹא, כִּי גַּם בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים לֹא בֵּאֲרוּ לָנוּ זֶה הַסּוֹד שֶׁל פָּרָה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן גִּלּוּ לָנוּ כַּמָּה רְמָזִים בְּהַסּוֹד הַנֶּעְלָם הַזֶּה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הָאָדָם הוּא לְאָכְלָא שְׁמָאלָא בִּימִינָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה הָיָה כָּל פֶּגֶם קֹרַח, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים וּבְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ, דְּקֹרַח בָּעֵי לְאַחְלָפָא שְׁמָאלָא בִּימִינָא וְכוּ', כִּי קֹרַח הָיָה לֵוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל בַּקְּדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ, אֲבָל מִשָּׁם כָּל אֶחָיזַת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַדִּינִים הַקָּשִׁים וְכָל עֲבוֹדָתוֹ הָיָה לְהַמְתִּיקָם עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁמָּסְרוּ לְהַלְוִיִּים לִשָּׂא אֶת הַמִּשְׁכָּן, וּבִפְרָט קֹרַח שֶׁהָיָה מִנּוֹשְׂאֵי הָאָרוֹן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיו קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁבָּאָרוֹן וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ וְהַחָכְמוֹת שֶׁלּוֹ נֶגֶד מֹשֶׁה, כִּי זֶה עִקַּר הַחָכְמָה לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי בִּפְרָט נֶגֶד רַבִּי אֱמִתִּי כְּזֶה שֶׁהוּא

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. וְקֹרַח פָּגַם בָּזֶה מְאֹד וְסָמַךְ עַל דַּעְתּוֹ וְחָלַק עַל מֹשֶׁה וְעַל-יְדֵי זֶה הִפְרִיד שְׁמֹאל מִיָּמִין עַד שֶׁהִתְגַּבְּרוּ תֹּקֶף הַדִּינִים עָלָיו וְנָפַל לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן. וְעַל-כֵּן הָיָה הַפְּגָם מַה שֶּׁאָמַר שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ סָכָל בַּמֶּה שֶׁגִּלַּח שְׂעָרוֹ. וְהוּא רָצָה לִהְיוֹת חָכָם. וְזֶה הָיָה כָּל פְּגָמוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן פָּגַם בַּמֶּה שֶׁקָּרָא תִּגַּר עַל שֶׁגִּלַּח שְׂעָרוֹ. כִּי הַשְּׂעָרוֹת הֵם מוֹתְרֵי מֹחִין וּבְקִדָּשָׁה הֵם גְּבוֹהִים מְאֹד, כִּי עַל יָדָם עִקַּר הַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁמַּאִיר הָרַבִּי הָאֱמֹתִי לְתַלְמִידָיו וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁמִּתְרַבִּים יוֹתֵר, בִּפְרָט כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגָמִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נֶאֱחָזִים בָּהֶם הַדִּינִים וּצְרִיכִין לְגַלְּחָם (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה בְּסִימָן סט בְּהַתּוֹרָה שֶׁל אִסּוּר גְּזֵלָה וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק, לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם) וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת תִּגְלַחַת הַשְּׂעָרוֹת שֶׁל הַמְצֹרָע שֶׁבָּא עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי שֶׁסִּפֵּר לָשׁוֹן הָרַע שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲטָא קֹרַח. שֶׁמֹּרֶמֶז בַּפָּסוּק, וְאִם מִפְאַת פָּנָיו יִמְּרֶט רֹאשׁוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָיוּ הַלְוִיִּים צְרִיכִים תִּגְלַחַת כְּמִצֹרָעִים וּטְמֵאִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי הֵם מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם נֶאֱחָזִים הַדִּינִים וְעִקַּר בְּהַשְּׂעָרוֹת וְכַנַּ"ל. אֲבָל כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין, כִּי כְּלָלִיּוּת שְׂמָאלָא בִּימִינָא אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן סָיַג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה שֶׁהִיא בְּעַצְמָהּ הָרְמָזִים הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה, כִּי יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁאֵין מְבִינִים אוֹתָם רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁתִיקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְמָזִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן. וְעִקַּר הַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁמְּבִינִים עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי הָאֱמֶת הוּא מַה שֶּׁמְּבִינִים מִמֶּנּוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפוּם דַּרְגֵּהּ שֶׁעַד כָּאן תְּחוּם שַׂבָּת וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּבָּאוּר בְּעִנְיַן הַמַּקִּיפִים וְכוּ' שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לִשְׁתֹּק כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְנֹס בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁמְּדַבֵּר הָרַב עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּמֵאִיר בּוֹ דַּעַת לְהַצִּילוֹ מֵעֲוֹנוֹת וְכוּ' הָעִקָּר הוּא שֶׁמְּבָאֵר לוֹ שֶׁיָּבִין מֵרָחוֹק שֶׁיֵּשׁ חָכְמוֹת אֱמִתִּיּוֹת וְהַשָּׂגוֹת נִפְלָאוֹת בַּתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ עַד שֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לִבְחִינַת בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לְהָבִין וּלְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ הוּא פּוֹגֵם בָּזֶה וְצָרִיךְ לִבְרֹחַ מִזֶּה מְאֹד בְּחִינַת בַּמֶּה אֲנִי מִמְּקַלָּא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן מַה שֶּׁאֲבֹאֵר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּהַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן) עַל פָּסוּק כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים וְכוּ' לְעִנְיַן סוֹד הָעִבּוּר שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה חָכְמָה שֶׁיְּכוֹלִין לְגַלּוֹתוֹ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יָדְעוּ הַסּוֹד רַק יְבִינוּ שֶׁהַסּוֹד אֶצְלֵנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּכְמוֹ כֵן הוּא בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן בֵּין הָרַב וְהַתַּלְמִידִים וּשְׁאָר הָעוֹלָם שֶׁהֵם מְגַלִּים חָכְמוֹת וְעִצּוֹת עֲמֻקּוֹת וּגְבוֹהוֹת מְאֹד מְאֹד וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַסּוֹד נִשְׁאָר אֶצְלָם. רַק שֶׁעַל-יְדֵי הַהִתְגַּלּוּת שֶׁלָּהֶם הֵם מַסְבִּירִים לְהָעוֹלָם שֶׁנִּשְׁאָר הַסּוֹד אֶצְלָם. וְזֶה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ. וְהִיא חֹק סְתוּם וְנֶעְלָם בְּיוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹוֹת:

כִּי בְּהַקְרָבָנוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי זֶה נִכְלְלוּ הָעוֹלָמוֹת בִּבְחִינַת עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּעִנְיַן הַגִּלְגַּל וְכוּ' (בְּעִנְיַן הַדְּרֵיידִיל) שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְאַל-עַל-פִּי שֶׁגַּם סוֹד זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, עִם כָּל זֶה מֵאַחַר שֶׁהָיְתָה עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ יְכוֹלִין לְדַבֵּר בָּזֶה, כִּי בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ הָיְתָה כָּל הַתּוֹרָה וְכָל הַהַשָּׂגוֹת וְכוּ'. אֲבָל פָּרָה מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ מַמָּשׁ וְהִיא חֻקָּה נִפְלְאָה מְאֹד, רַק כָּל עֲבוֹדָתָהּ הָיְתָה עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹחֵט אוֹתָהּ נֶגֶד פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁשּׁוֹחֵטָהּ בַּחוּץ וְהִסְתַּכֵּל נֶגֶד בֵּית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. זֶה בְּחִינַת לְעֻמַּת הָעַמִּים הַנַּ"ל שֶׁהַמְשִׁיךְ אֶז קְדֻשָּׁה זֹאת לְיַדַּע שֶׁצְּרִיכִין מִבַּחוּץ לְהִסְתַּכֵּל לִפְנִים עַל הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁעֶמְדָה שָׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַבִּי הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא הַדַּעַת הָאֱמִתִּי בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. וּצְרִיכִין לְהִסְתַּכֵּל לְשָׁם. אֲבָל הָעִקָּר צְרִיכִין לֵידַע שֶׁרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִזֶּה הַדַּעַת וְאָסוּר לִכְנֹס לָזֶה שֶׁיִּרְצֶה חַס וְשָׁלוֹם, לְהָבִין הַקְּשָׁיוֹת שֶׁנֶּעְלְמוּ מִמֶּנּוּ כָּל חַד כְּפוּם דְּרֵגֵהּ, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. וְעַל-כֵּן הַפָּרָה מְטַהֶרֶת מְטֻמְאַת מֵת שֶׁגָּרַם אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעִקַּר הַפְּגָם הָיָה דְּאִסְתַּכֵּל בַּמָּה דְּלָא הֲוֵי לֵהּ רְשׁוּ שֶׁרָצָה לָדַעַת טוֹב וָרָע שֶׁנִּמְשָׁכִין מִיָּמִין וּשְׂמֹאל לְיַדַּע עַל-פִּי דַּעַת וְשֵׂכֶל כָּל שֶׁרְשָׁם וְאֵיךְ הֵם נִכְלָלִים יַחַד וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר מִיתָה שֶׁהוּא פִּרּוּד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַפָּרָה שֶׁשּׁוֹחֵט נֶגֶד פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁמִּסְתַּכֵּל רַק מֵרָחוֹק עַל הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ וּמַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ קְדֻשָּׁה לְדַעְתּוֹ לְהָבִין שֶׁיֵּשׁ סוֹד וְחָכְמָה עֲמֻקָּה אֲבָל הוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה מְטַהֲרִין וּמְתַקְּנִים פְּגַם טֻמְאַת מֵת שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא תִּקּוּן חֵטְא קֹרַח שֶׁפָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עוֹסְקִין לְתַקֵּן בִּפּוּרִים כַּנַּ"ל, כִּי הָמָן הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל וְרָצָה לִפְגֹּם בְּהַגּוֹרָל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנָּתַן הַכֹּהֵן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים אֶחָד לַה' וְאֶחָד לַעֲזָאזֵל שֶׁהוּא סוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ כַּמּוּבָא. וְהַשְּׁנֵי שְׂעִירִים הֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת הֵן עֶשְׂו אָחִי אִישׁ-שֵׂעִיר שֶׁהָיָה מָלֵא שְׂעָרוֹת וְכוּ'. אֲבָל בְּהַשְּׁעָרוֹת בְּעַצְמָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים, יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל בְּחִינַת לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַטִּיל גּוֹרָל אֵיזֶה לַה' וְכוּ'. וְהָמָן כָּפַר בָּזֶה וְאָמַר שֶׁהוּא יְמַשִּׁיךְ הַגּוֹרָל בִּכְשָׁפָיו כִּרְצוֹנוֹ לְהִתְגַּבֵּר עַל מָרְדְּכַי וְכָל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הֵפֵךְ הַדָּבָר עַד שֶׁתָּלוּ אוֹתוֹ וְאֶת זַרְעוֹ וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה וְנַעֲשָׂה פּוּרִים שֶׁהוּא עַל שֵׁם הַפּוּ"ר עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מִזֶּה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ וּמְסְתַּכְּלִים לִפְנִים וְכוּ' שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן קוֹרִין אַחַר-כָּךְ תֶּכֶף פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא סוֹד הָעִבּוּר, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר, בְּחִינַת כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים. 'לְעֵינֵי הָעַמִּים' דַּיְקָא וְכַנַּ"ל (עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה "חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן" הַנַּ"ל בְּסִימָן סא וְתָבִין) כִּי עִקַּר הַסּוֹד הָעִבּוּר שֶׁהוּא סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁנִּתְקַשָּׁה בּוֹ מֹשֶׁה הוּא לְתַקֵּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה עַד שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִלְיוּת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלְּבָנָה בִּבְחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחַמָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִלְיוּת הַשָּׂגַת דְּרֵי מַטָּה, שֶׁהוּא מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בְּהַשָּׂגַת דְּרֵי מַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם הַנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִכְלֹל בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשְׁתִּיקָה, בְּחִינַת הָרְמָזִים, בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן לְכָל הַנַּ"ל. וּבְכָל זֶה עוֹסְקִין קֹדֶם פֶּסַח שֶׁאָז עִקַּר הַתַּחְלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמֵּאִיר הַדַּעַת בְּכָל יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל וְעַיֵּן מַזֶּה עִקָּר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת פֶּסַח חֻמּוֹר שֶׁשָּׁם מְבֹאָר עִנְיַן פֶּסַח וּמַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ עַל-פִּי הַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם הַנַּ"ל. אַךְ כָּאן נִתְוַסְּפוּ דְּבָרִים רַבִּים עַל עִנְיַן הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וַעֲדַיִן הַסּוֹד כָּמוּס וְנֶעְלָם מֵאִתָּנוּ רַק שֶׁרוֹאִין מֵרָחוֹק וְכוּ' וְעוֹד לֵאלֹקֵי מִלִּין:

חלק ט

וְהָעִקָּר לְעֶבְדָּא שֶׁהָאָדָם אֵיךְ שֶׁהוּא. צָרִיךְ לְזָהֵר עַל כָּל פָּנִים מֵחָכְמוֹת. שֶׁלֹּא יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, כִּי הַחָכְמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מַזִּיקִין מְאֹד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הַחָכְמוֹת מַפִּילִין אֶת הָאָדָם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ. וּבִפְרָט כְּשֶׁבָּא עַל-יְדֵי חָכְמוֹת שֶׁלּוֹ לִידֵי מַחֲלֹקֶת חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלֵק עַל-יְדֵי זֶה עַל כְּשֵׁרִים מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְיֵשׁ שֶׁאוֹמְרִים בְּפֶה מָלֵא אֱמֶת שֶׁהוּא יְרֵא ה' וְכָשֵׁר מִמֶּנּוּ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מִתְנַהֵג כָּרָאוּי לְפִי דַּעְתּוֹ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא חָכָם בְּעֵינָיו כַּמָּצוּי זֶה הַרְבֵּה בְּכַמָּה בְּחִינוֹת. וְזֶה מַזִּיק לְכָל אֶחָד יוֹתֵר מִכָּל הָעֲוונוֹת, כִּי מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם קָשָׁה מֵהַכֹּל וְעַל-יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעַדַיִן הַשָּׂטָן מְרַקֵּד לְעֻכַּב בְּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַקְּטֶגּוֹרְיָה בְּכָל הָעוֹלָם, בִּפְרָט בֵּין הַחֲכָמִים וְהַכְּשֵׁרִים וְכוּ'. כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם שׁוֹמֵר עַצְמוֹ מִכָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת עַל הָאֱמֶת וּמְבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגֶד דַּעַת הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. כִּי גָּדוֹל ה' וְאֵין יוֹדְעִין כְּלָל וְכוּ' כַּנִּרְשָׁם שִׂיחָה קְדוֹשָׁה זֹאת בַּסֵּפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן. וּמוּבָן שָׁם שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בִּגְדֻלַּת ה' וְתוֹרָתוֹ וְצַדִּיקָיו וְשֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל וְכוּ':

בְּצִיעַת הַפַּת:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם הַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת בְּצִיעַת הַפַּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה דִּינִים בְּעִנְיַן הַבְצוּעַ. וְרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה חָקְרוּ וְדָרְשׁוּ וּפִלְפְּלוּ הַרְבֵּה בְּעִנְיַן הַבְצוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין קב), מֵהֵיכָן קָא שָׁרִית הַמּוֹצִיא וְכוּ' שֶׁמּוּבָן שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה סוֹדוֹת עֲמֻקִּים (וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בָּזֶה בַּהֲלָכוֹת הַקּוֹדְמִים):

כִּי כָּל תִּקּוּן בְּצִיעַת הַפַּת שֶׁדִּקְדְּקוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל כָּךְ. הוּא שֶׁצְּרִיכִין לְרַאוֹת לִבְצֹעַ הַפַּת בִּבְרָכָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלָג וְכוּ'. כִּי הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, מְקַבֶּלֶת הַפַּרְנָסָה מֵהַיְדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים וְכוּ' שֶׁשָּׁם מְאִירִין הַמַּקִּיפִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מַה בְּחִינַת שְׁתִיקָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אֵין מְשִׂיחִין בַּסְּעֻדָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהַנִּיחַ הָעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת עַל הַפַּת בִּשְׁעַת הַבְּצִיעָה וְכוּ'. לְהוֹרוֹת שֶׁהַלֶּחֶם שֶׁאוֹכֵל נִמְשָׁךְ מֵהַיְדִים הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה שֶׁעִקָּרָהּ הוּא לְזָכוֹת אָז לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַיְדִים שֶׁהֵם הָרְמָזִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת מֵהֵיכָן קָא שָׁרִית הַמּוֹצִיא מֵהֵיכָן דְּקָרִים בִּשּׁוּלְתָּהּ. כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. וְעִקַּר הָאֲכִילָה הַמַּשְׁבִּיעַ אֶת הָאָדָם הוּא הַלֶּחֶם. וְעַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ עֲשָׂרָה מְצוּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּטּוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי צְרִיכִין לְבָרֵר הַתְּבוּאָה וְהַלֶּחֶם בְּכַמָּה בְּרוּרִים. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַטְּרָחוֹת וְהַיְגִיעוֹת שֶׁטּוֹרְחִין בְּהַתְּבוּאָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה לֶחֶם שֶׁהֵם, הַחֲרִישָׁה וְהַזְּרִיעָה וְהַקְּצִירָה וְהַבְּרוּר מִמֹּץ וַתֶּבֶן וְאַחַר-כָּךְ לְטָחֲנוֹ וּלְנַפּוֹתוֹ וּלְנַקּוֹתוֹ מִסֹּבִין וּמֻרְסִין וְכוּ'. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהֶחֱטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטְאוּ הָיָה בַּאֲכִילָה שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁאָז נִגְזַר עָלָיו בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' שֶׁהֵם כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהַיְגִיעוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה לֶחֶם. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּרוּרִים לְבַעֵר הָרַע וְהַפְּסֹלֶת וּלְבָרֵר הַטּוֹב. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַבְּרוּר בְּרוּחָנִיּוּת נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי עֶשֶׂר מִצְוּוֹת הַנּוֹהֲגוֹת בַּפַּת כַּנַּ"ל. וְכָל אֵלּוּ הַבְּרוּרִים לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, הָאֹכֶל מֵהַפְּסֹלֶת, לְנַקּוֹת הַתְּבוּאָה מִמֹּץ וְתֶבֶן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי הַכֹּל הוּא לְבָרֵר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁפָּגַם בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁדִּוּחִין וּמְבַעֲרִין מֵהַמֹּחַ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּלֵב כָּל אֶחָד שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי כְּפִירוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת בְּחִינַת מֹץ וְתֶבֶן הַחוֹפְפִין עַל הַחִטָּה, כַּמּוּבָן בַּתְּקוּנֵי זֹהַר וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְעִנְיַן בְּרוּר הֲהֶלְכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָרֵר הַחִטָּה מִמֹּץ וְתֶבֶן כִּי הַכֹּל אֶחָד,

כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ חִיּוּת לָהָאָדָם. וְעִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַדַּעַת וְהַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וְעַל-כֵּן הַמַּאֲכָל בְּשָׁרְשׁוֹ בִּפְרָט הַלֶּחֶם שֶׁהוּא הָעִקָּר גָּבוֹהַּ מְאֹד, כִּי מֻשְׁרָשׁ בּוֹ כֹּחַ וְחִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם וּלְקַשֵּׁר נַפְשׁוֹ בְּגוּפוֹ, אֲבָל מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן יֵשׁ סְבִיב הַלֶּחֶם פְּסֹלֶת הַרְבֵּה שֶׁהֵם מִין וְתֶבֶן וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁהֵם בִּלְבּוּל הַדַּעַת שֶׁמְּסַבְּבִין אֶת הַמֹּחַ עַד שֶׁאֵין יָכוֹל לְהָבִין הַהֲלָכָה עַל בֻּרְיָהּ שֶׁהֵם דִּינֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד לְבָרֵר הַהֲלָכָה מֵהַקְּשִׁיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִין וְתֶבֶן, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנֵי זֹהַר כַּנַּ"ל. וּבְיוֹתֵר צְרִיכִין לְבָרֵר הַלֶּחֶם מֵהַקְּשִׁיּוֹת וְהַפְּסוֹלוֹת שֶׁרוֹצִים לְבַלְבֵּל אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזֶּה הָעִקָּר. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סב לִקּוּטֵי א). כִּי עִקַּר קִיּוּם הַדַּעַת וּשְׁלֵמוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה כַּמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, בְּחִינַת שְׁתִיקָה הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל מֵרִבּוֹ הָאֲמִתִּי הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל, כִּי הָאָרַת הָרָצוֹן עִקָּרוֹ עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּאִיר בּוֹ רַבּוֹ בְּדַעְתּוֹ הַנִּפְלָא כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ', כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְהַשִּׂיחָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁדִּבֵּר עִמָּנוּ אַחַר-כָּךְ וּמוּבָא בַּסֵּפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּאִין לֶאֱכֹל אֶת הַלֶּחֶם שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהַתְּבוּאָה שֶׁכְּבָר נִתְבָּרְרָה בְּכַמָּה בֵּרוּרִים מִמִּין וְתֶבֶן וְסָבִין וּמֻרְסִין וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּשִׁיּוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הָרַב שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמַּאִיר הַדַּעַת הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל אֶחָד לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. אֲבָל תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא הַשְׁתִּיקָה בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לֶאֱכֹל הַלֶּחֶם שֶׁאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַחָכְמָה וְהַדַּעַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הַלֶּחֶם הַזֶּה, עַל-כֵּן כָּל הַתִּקּוּן שֶׁאֹכְלָנָּה בִּבְרָכָה בְּקֶדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַלֶּחֶם הַזֶּה לְהָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁנִּתְבָּרֵר עַד הֵנָּה עַל-יְדֵי כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁעָשׂוּ בְּהַתְּבוּאָה עַד שֶׁנַּעֲשָׂה לֶחֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְדַקְדֵּק מְאֹד בְּעֵת הַבְּצִיעָה אֵיךְ לִבְצֹעַ. בְּאֹפֶן שֶׁיִּבְצְעוּ וְיִשְׁבְּרוּ הַלֶּחֶם עַד שֶׁיֹּאכְלוּ אוֹתוֹ בְּקֶדֻשָּׁה שֶׁיִּזְכּוּ לְקַבֵּל הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה. וְזֶהוּ מֵהֵיכָן קְשָׁרִית הַמּוֹצִיא מֵהֵיכָא דְּקָרִים בְּשׁוּלָא, שֶׁהוּא מָקוֹם שֶׁשָּׁלַט בּוֹ הָאֵשׁ יוֹתֵר. כִּי הָאֵשׁ הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצְאָה וְכוּ'. (בְּסִימָן עז לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁשָּׁיָכָה לָזֶה שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, כִּי הַיִּרְאָה בְּחִינַת צְמָצוּם, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁתִיקָה הַנַּ"ל. שֶׁכְּשֶׁמְּגַלִּין הַדַּעַת לַחֲבֵרָיו וְתַלְמִידָיו

וּמְבַטְּלִין מִמֹּחָם כַּמָּה קֻשְׁיוֹת וּכְפִירוֹת. אֲבָל עֲדַיִן רוֹצֶה הַמֹּחַ לָרוּץ וְלִפְרֹחַ לְהָבִין עוֹד וְעוֹד. אֲזַי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת סְיָג לִדְבָרָיו שֶׁהוּא הַשְׁתִּיקָה וּלְרַמֵּז לוֹ עַד פֹּה תָּבוֹא, כִּי אָסוּר לְךָ לַחֲקֹר יוֹתֵר לְפִי בְּחִינָתְךָ, כִּי בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ' וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בְּהַהִתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַקֻּשְׁיוֹת וְהַתֵּרוּצִים וְכוּ' שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁמַּכְנִיסִין אֵיזֶה מַקִּיף תֵּכֶף נִכְנָס מַקִּיף אַחֵר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה הַסִּיָּג וְהַצִּמְצוּם שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֶׁהוּא הַשְׁתִּיקָה זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁהִוא בְּחִינַת צִמְצוּם, כִּי הָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו יִרְאָה עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאָה וָפַחַד וּבוּשָׁה לַחֲקֹר בְּדִעְתּוֹ הַמְגֻשָּׁם בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, כִּי אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּעִצְמוֹ בְּחִינַת מֹשֶׁה מְצַמְצֵם מֹחוֹ מֵחֲמַת יִרְאָה וְאֵינוֹ מַבִּיט בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ שֶׁעוֹמֵד בּוֹ עַתָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹקִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְצֹעַ הַמּוֹצִיא מֵהֵיכָא דְקָרִים בִּשּׁוּלָא שֶׁהוּא מָקוֹם שֶׁשָּׁלַט בּוֹ הָאֵשׁ יוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת צִמְצוּם כַּנַּ"ל שֶׁכָּל עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַלֶּחֶם שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לַאֲכִילַת אָדָם הוּא עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי שֶׁנֶּאֱפֶה בְּאֵשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה לֶחֶם לָזוּן וּלְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁבַּלֶּחֶם שֶׁהוּא הַחָכְמָה וְהַדַּעַת שֶׁמְּחַיָּה כַּנַּ"ל עִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת אֵשׁ. וְעַל-כֵּן כָּל גְּמַר תִּקּוּן הַלֶּחֶם הוּא עַל-יְדֵי הָאֵשׁ. וְעַל-כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁשָּׁלַט בּוֹ הָאֵשׁ יוֹתֵר שֶׁהוּא הֵיכָא דְקָרִים בִּשּׁוּלָא שָׁם צְרִיכִין לִבְצֹעַ הַלֶּחֶם כְּדֵי לִזְכּוֹת בָּאֲכִילָה הַזֹּאת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשְׁתִּיקָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת צִמְצוּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ, בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל:

חלק יג

כִּי בִּתְחִלָּה כְּשֶׁהַלֶּחֶם שָׁלֵם אִי אֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ כָּךְ עַד שֶׁבּוֹצְעִין וּפוֹרְסִין וְשׁוֹבְרִין אוֹתוֹ לַחֲתִיכוֹת וְאַחַר-כָּךְ לוֹעֲסִין אוֹתוֹ. וְאָז דַּיְקָא מְחַיֶּה אֶת הָאָדָם. וְכָל זֶה הוּא בֵּרוּר הַהֲלָכָה שֶׁהוּא בְּרוּר הַדַּעַת שֶׁאַחַר שֶׁמְּבַעֲרִין כָּל הַפְּסֹלֶת שֶׁהֵם הַקֵּשׁ וְהַתֶּבֶן וְכוּ' מֵהַהֲלָכָה עֲדַיִן צְרִיכִין לְלַעֵס אֶת הַהֲלָכָה לַהֲבִינָהּ הֵיטֵב עַל מְכוֹנָהּ לְהַכְנִיסָהּ בַּלֵּב, כִּי הַתֵּרוּץ לְשׁוֹן שְׁבִירָה כַּמּוּבָא, הַיְנוּ שֶׁהַתֵּרוּצִים עַל הַקֻּשְׁיוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁבִירָה שֶׁמְּשַׁבְּרִים וּמְבַטְּלִים אֶת הַקֻּשְׁיוֹת עַד שֶׁיּוֹדְעִין הַהֲלָכָה עַל בֵּרְיָהּ וּמְחַלְּקִים וּפוֹסְקִים אֶת הַהֲלָכָה לְכַמָּה וְכַמָּה חֲלָקִים וּפְסָקֵי דִינִים וְכוּ'. שֶׁאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת בֵּרוּר הַהֲלָכָה. וְכֵן הוּא בְּעִקַּר הַדַּעַת הַפְּנִימִי לְהַשִּׂיג וְלֵידַע אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת בְּצִיעַת הַלֶּחֶם וּשְׁבִירָתוֹ שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לַאֲכִילָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְדַקְדֵּק מְאֹד בְּעִנְיַן הַבְּצִיעָה שֶׁתִּכְלֶה בְּרָכָה עִם הַפַּת שֶׁהַבְּצִיעָה תִּהְיֶה רַק בִּבְחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּפְשִׁיטוּת שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַלֶּחֶם. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לִכְנֹס עוֹד בְּקֻשְׁיוֹת

וַחֲקִירוֹת כְּלָל שֶׁזֶּה הָיָה כָּל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת דְּאִסְתַּכֵּל בַּמֶּה דְּלָא הֲוֵי לֵהּ רְשׁוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עַתָּה צְרִיכִין לְתַקֵּן זֹאת עַל-יְדֵי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל בִּבְרָכָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְצֹעַ מִמָּקוֹם שֶׁשָּׁלַט בּוֹ הָאֵשׁ בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי עִקַּר צִמְצוּם הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַסְּיָג וְהַמְחִצָּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַשְׁתִּיקָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרְצוֹן הַנִּמְשָׁךְ בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפַּרְנָסָה, כִּי הַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְדַקְדֵּק לְבָרֵךְ עַל הַשֶּׁלֶם שֶׁהוּא חָשׁוּב בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מֵאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי בַּאֲתַר דְּאִשְׁתְּכַח יִרְאָה תִּשְׁכַּח שְׁלֵמוּתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו. כִּי צְרִיכִין לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שְׂבִיעָה בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ הֵפֶךְ הָרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. וְעִקַּר הַשְׂבִיעָה הוּא עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרְצוֹן הַנַּ"ל בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. וְעִקַּר הֶאָרַת הָרְצוֹן נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל הַשֶּׁלֶם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחֲשִׁיבוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ה בְּהַתּוֹרָה בַּחֲצִצְרוֹת שֶׁעִקַּר הַחֲשִׁיבוּת הוּא הַיִּרְאָה בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ וְכוּ':

חלק טו

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת פֶּסַח. וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר הֲלָכָה ד שָׁם מְבֹאָר כַּמָּה דְּבָרִים מֵעִנְיַן מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ וְכוּ' עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-פִּי דִּבְרֵינוּ הַנַּ"ל יִתְבָּאֵר עוֹד בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִילוֹ. הוּא שֶׁיִּחַבֵּר דְּרֵי מַעְלָה עִם דְּרֵי מַטָּה וְכוּ', כַּמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. שֶׁזֶּה הָעִנְיָן בִּשְׁלֵמוּת נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁיּוֹדֵעַ לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וּבְדָרֵי מַטָּה בְּבְחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְכוּ' וּלְחַבְּרָם וּלְכָלְלָם יַחַד וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּסִימָן ז בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי קִרוּבוֹ לְהַצַּדִּיק כֵּן מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ הֶאָרָה זֹאת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל תִּקּוּנוֹ לָנֶצַח, כִּי עַל-יְדֵי הֶאָרָה הַזֹּאת לֹא יִפֹּל וְלֹא יִתְרַחֵק לְעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁמִּקָּרֵב עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק אֲזַי הַצַּדִּיק אוֹחֵז בְּיָדוֹ וּמוֹדִיעוֹ בְּכָל פַּעַם כִּי עֲדַיִן ה' אִתּוֹ וְאָצְלוֹ וְכוּ' כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּמַקִּיץ וּמְעוֹרֵר אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁלֹּא יִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא הִגְאָלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת הָרַבִּי הָאֲמִתִּי הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה וּלְקַשְּׁרָם וּלְכָלְלָם יַחַד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכֵן עַתָּה בַּגְּלוּת הַמַּר הַזֶּה כָּל תִּקְוָתֵנוּ וְכָל גְּאֻלָּתֵנוּ וּפְדוּת נַפְשֵׁנוּ שֶׁאָנוּ מְקַוִּים וְעוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי גְּאָלָהּ וְכוּ' הַכֹּל הוּא בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הָאֲלוּ

שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא הָיָה הַגּוֹאֵל הָרִאשׁוֹן וְהוּא יִהְיֶה הַגּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן בְּבְחִינַת מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה. וְהוּא גַּם עַתָּה בְּגָלוּתֵנוּ עִמָּנוּ כִּי אִתְפַּשְׁטוּתֵי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמֵאִיר בָּנוּ עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת כִּי עֲדַיִן ה' עִמָּנוּ וְעִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת אֵיךְ שֶׁהוּא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל זֶה מְרַמֵּז פֶּסַח וּמַצָּה וּמָרוֹר, כִּי הַקָּרְבָּן פֶּסַח זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת עַל פְּסוּק גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר וְכוּ'. וְהוּא שַׁיָּךְ לַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת. שֶׁהַבְּהֵמָה עָלְתָה לֶרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה' לְמַעְלָה. וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, כִּבְיָכוֹל, יָרַד לְמַטָּה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבְהַקָּרְבַּן פֶּסַח הֵאִיר בְּחִינָה זֹאת בְּפֶלֶא גָּדוֹל יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁגַּם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה מְלֵאָה גִּלּוּלִים. גַּם שָׁם הֵאִיר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעֶצֶם כֹּחוֹ שֶׁיּוּכְלוּ גַּם שָׁם לְהַקְרִיב הַקָּרְבַּן פֶּסַח לְהַעֲלוֹת הַבְּהֵמָה לַה' מִמָּקוֹם טָמֵא כָּזֶה וּלְהוֹרִיד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לְשָׁם, בִּבְחִינַת וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' אֲנִי ה' אֲנִי וְלֹא הַשְׁלִיחַ וְכוּ' אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלְמוֹת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג רַק שֶׁהַצַּדִּיק מֵאִיר בָּנוּ מֵרַחוֹק כִּי ה' אִתָּנוּ עֲדַיִן וְכוּ' אֲבָל אָסוּר לִכְנֹס בְּהַקֻּשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים, כִּי סָיְג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, בִּפְרָט כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּתוֹ וְכוּ'. וְכָל זְמַן שֶׁהוּא אֶצְלוֹ בְּחִינַת הַתְחָלָה, כִּי אַחַר שֶׁחָזַר וְקִלְקֵל כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי הוּא צָרִיךְ עַתָּה לַחֲזֹר וּלְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה. עַל-כֵּן כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ הַשְׁפָלָה בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לֵידַע כָּל זֶה, רַק שֶׁמְּאִירִין לוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה כִּי עֲדַיִן ה' אִתּוֹ אֲבָל חָלִילָה, שֶׁיִּכָּנֵס בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁהֵם לְפִי בְּחִינָתוֹ לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֵר הַקֻּשְׁיוֹת וְהַתֵּרוּצִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁנִּזְהָרִין אָז מְאֹד מֵחָמֵץ שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל לְהַחֲמִיץ מֹחוֹ כְּלָל בַּחֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת פֶּסַח חָמוֹר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה מָרוֹר זֵכֶר לְוַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם. כִּי עַל-יְדֵי פֶּסַח וּמַצָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין הָאָרַת מֹחִין גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים מְאֹד עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַד שֶׁיִּתְחַזֵּק כָּל אֶחָד בְּמְקוֹמוֹ לָדַעַת כִּי עֲדַיִן ה' אִתּוֹ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלְמוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת שְׁתִיקָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְכוּ'. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מָרוֹר שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל מְרִירוּת קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לָזֶה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן כז עַל פְּסוּק הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מָר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם מְבֹאָר שָׁם שֶׁשָּׁלוֹם הוּא רְפוּאָה

לְכָל הַדְּבָרִים רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשָּׁלוֹם כִּי אִם עַל-יְדֵי מְרִירוּת וְכוּ' רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וְאֵינוֹ שׁוֹלֵחַ עָלָיו מְרִירוּת כְּפִי עֲוֹונוֹתָיו הָרַבִּים שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל לִסְבֹּל. רַק שׁוֹלֵחַ עָלָיו מְרִירוּת כְּפִי יְכָלְתּוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מָרוֹר בְּלֵיל פֶּסַח, כִּי כְּלֻלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁזּוֹכִין בְּפֶסַח זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁעוֹשִׂין שָׁלוֹם בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל, בֵּין דָּרֵי מַעְלָה לְדָרֵי מַטָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה הַשָּׁלוֹם אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי מְרִירוּתָא. עַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מָרוֹר עִם הַפֶּסַח וְהַמַּצָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלֻלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְהַמְּרִירוּת שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל הוּא בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, כִּי הַרְבֵּה צְרִיכִין לִסְבֹּל מְרִירוּת מַמָּשׁ מֵרִבּוּי הַמְּנִיעוֹת וְהַסְּכָסוּכִים לְהִתְקָרֵב לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת, וּמְנִיעוֹת מֵחֲמַת פַּרְנָסָה וְלִפְעָמִים יִסּוּרֵי הַגּוּף אוֹ מִבָּנִים חַס וְשָׁלוֹם. וְגַם הַקֻּשְׁיוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הַמְעַקְּמִין אֶת הַלֵּב שֶׁצְּרִיכִין לִבְרֹחַ מֵהֶם וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל. גַּם זֶה בְּחִינַת מְרִירוּת בִּבְחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה-בְּקָשְׁיָא וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּבְכַמָּה אֲפָנִים זֶה הַמְּרִירוּת קָשָׁה מֵהַכֹּל, כִּי הָעִקָּר לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת הַמֹּחַ שֶׁבָּא מֵחֲמַת הַקֻּשְׁיוֹת וְעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב. אֲבָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל עַצְמוֹ לְהִמָּלֵט מִבְּאֵר שַׁחַת וּמִטִּיט הַיָּוֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּסְבֹּל מְרִירוּת אֵלּוּ כְּפִי בְּחִינָתוֹ, וְאָז יִזְכֶּה לְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר וּכְלֻלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל. אֲבָל צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ הַמְּרִירוּת בְּרַחֲמָנוּת וּמַשְׁלִיךְ כָּל חַטֹּאתָיו אַחַר גֵּוּו וְאֵינוֹ שׁוֹלֵחַ לוֹ מְרִירוּת כְּפִי עֲוֹונוֹתָיו רַק כְּפִי יְכָלְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּסִּימָן הַנַּ"ל. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּסְבֹּל זֶה הַמְּרִירוּת. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמְּבַטְּלִין הַמָּרוֹר בַּחֲרֹסֶת. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה דְּחֹס הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עָלָן הֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁלְּפִי מַעֲשָׂיו לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לִסְבֹּל הַמְּרִירוּת הַמַּגִּיעַ לוֹ. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ מְמַעֵט הַמְּרִירוּת כַּנַּ"ל. כִּי רַחֲמָנָא חָס עָלָן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ חָס רוּת, כְּמוּבָא. כִּי רוּת מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת דָּוִד שֶׁרָוָה לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא יד,), הֵינוּ שֶׁהַמְּתָקַת הַמְּרִירוּת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְרִירִין לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹדְעִין הָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא חָס עָלָן וּמְמַעֵט הַמְּרִירוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְהוֹדוֹת לוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בִּבְחִינַת בַּה' אֶהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֶהַלֵּל כִּי הַכֹּל בְּחֶסֶד גָּדוֹל כַּנַּ"ל. גַּם כִּי הַחֲרֹסֶת מְרַמְּזִין עַל הַטִּיט וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי הָיוּ מְמָרְרִין חַיֵּיהֶם בְּטִיט וְחֹמֶר וְכוּ', הֵינוּ כִּי צָרִיךְ לִזְכֹּר שֶׁהָיָה מְשֻׁקָּע בְּטִיט הַיָּוֵן לְפִי מַעֲשָׂיו וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מַעֲלֵהוּ

מִשָּׁם בִּבְחִינַת וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי בְּהֶכְרֵחַ לִסְבֹּל הַמְרִירוּת הַזֶּה כִּי הַכֹּל בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים לְפִי מַעֲשָׂיו וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה שֶׁתֵּכֶף אַחַר קְרִיעַת יַם-סוּף כְּתִיב, וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה וְכוּ' שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. כִּי זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן לְכָל אָדָם הַמַּתְחִיל לְהִתְקָרֵב שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל הַמְרִירוּת שֶׁעוֹבֵר עָלָיו וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ. וּכְבָר נִתְקַשּׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרָכָה בְּפָסוּק זֶה, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב כִּי מַבְטִיחָם הַבְטָחָה גְּדוֹלָה הַנַּ"ל, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם מִקֹּדֶם הָיָה רָאוּי שֶׁיָּבוֹא עֲלֵיהֶם כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לְהִתְרַפְּאוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי מְרִירוּת כַּנַּ"ל, אַךְ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מַבְטִיחָם שֶׁבְּחַסְדּוֹ יָחוּס עֲלֵיהֶם וְלֹא יָשׂוּם עֲלֵיהֶם כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם. כִּי אִם כֵּן לֹא הָיוּ יְכֹלִים לִסְבֹּל וְהָיוּ לְאַחַר יֵאוּשׁ. רַק שֶׁיִּהְיֶה מֻקָּל עֲלֵיהֶם בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר וְלֹא יִשְׁלַח לָהֶם כִּי אִם כְּפִי יְכָלְתָּם. וְזֶהוּ 'כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ'. הַיְנוּ שֶׁאֲנִי ה' שֶׁאֲנִי רַחֲמָן גָּדוֹל עוֹסֵק בִּרְפוּאָתְךָ. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי לֹא אֶשְׁלַח עָלֶיךָ מְרִירוּת כְּפִי מַעֲשֶׂיךָ שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם רַק אֲרַפֵּא אוֹתְךָ בְּרַחֲמִים בְּמִעַט מְרִירוּת כְּפִי יְכָלְתְּךָ בְּאֹפֶן שֶׁתִּסְבֹּל וְתִתְרַפֵּא. וְזֶהוּ כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ. וּבְוַדַּאי אֲרַפֵּא אוֹתְךָ כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל: רָאשֵׁי פְּרָקִים לְהִלְכוֹת פֶּסַח הַמְחֻבָּר לְהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם לִסְעֻדָּה. עַל-פִּי הַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן. כִּי יַיִן בַּקְּדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בִּבְחִינַת כָּל הַמִּתְפַּתֶּה בְּיֵינוֹ וְכוּ'. וְחִכְּךָ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, אַהֲבַת הַמִּישׁוֹר בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְרָצוֹן מֻפְלָג, וּכְנִרְאֶה בַּחוּשׁ שְׁמִי שֶׁהוּא יְרֵא שָׁמַיִם וְשׂוֹתֶה יַיִן בְּקִדֻּשָּׁה בְּשַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב וְכוּ' אֲזַי יִתְעוֹרֵר לִבּוֹ בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי זָכָה הַיַּיִן מְשַׂמְּחוֹ בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבָב, וְשִׂמְחָה הִוא בְּחִינַת הָרְחָבַת הַלֵּב בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב נַזְכִּירָה דֹּדֶיךָ מִיַּיִן מֵיְשָׁרִים אֲהֵבוּךָ. וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס יַיִן שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְגַלּוֹת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ עַל כּוֹס יַיִן בְּשַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב. כִּי אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי שִׁיר הוּא עִקַּר הַדְּבֵקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן מֻפְלָג וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת כָּל מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּלְתַקֵּן כָּל הָעֲבֵרִין דְּחֹל שֶׁיְּכֻלְלוּ בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁיְּכֻלְלוּ שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִיתָם כְּשֶׁעוֹלִים וְנִכְלָלִין בְּשַׁבָּת

שֶׁהוּא תַּכְלִית שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁעִקַּר תַּכְלִית הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הוּא שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן תֵּכֶף בִּכְנִיסַת שַׁבָּת צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל כִּי הָעִקָּר הוּא לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמָנוּת עַל הָעוֹלָם לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת לְהוֹצִיאָם מֵהֲרוּחַ שְׁטוּת שֶׁמְּשָׁם כָּל הָעַוְונוֹת וְהַפְּגָמִים רַחֲמָנָא לִצְלַן. שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בִּבְחִינַת שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ בִּשְׁטוּתָא וְכוּ'. אֲבָל בְּשַׁבָּת מֵאִיר הַדַּעַת, הַיְנוּ הַדַּעַת שֶׁל הָרַב הַמְּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד. כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת שַׁבָּת וְכוּ' (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת כְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְאֵין קִדּוּשׁ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעֻדָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁאָז עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַשְׁבִּיעָה בְּחִינַת וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. וְזֶהוּ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ וְכוּ'. שֶׁהוּא מִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל כּוֹס יַיִן. כִּי עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ כָּל אֶחָד הָאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת קִדּוּשׁ שֶׁל יוֹם-טוֹב כִּי יוֹם-טוֹב נֶמְשָׁךְ אִקְּרֵי שַׁבָּת:

חלק כ

אֲבָל בְּפֶסַח שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַגְּאֻלָּה שֶׁהָיְתָה בְּנֵס נִפְלָא וּבְחֶסֶד גָּדוֹל, כִּי הָיָה עֲדַיִן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְנִגְאֲלוּ בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכוּ', עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא הָאָרַת הָרָצוֹן בְּכַמָּה שִׁנּוּיִים, כַּמְבֹאָר בַּמְּקוֹמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת כְּנֶגֶד אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה, וְהוֹצֵאתִי וְהִצַּלְתִּי וְגָאַלְתִּי וְלָקַחְתִּי. כִּי בְּשַׁבָּת מַעֲלִין עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁעָסְקוּ בַּחֹל בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹדוּ וְכוּ' וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת, שֶׁכְּפִי הָעֲבוֹדָה שֶׁל שֵׁשֶׁת יָמִים כֵּן זוֹכֶה לְקִדֻּשַׁת שַׁבָּת וְכוּ'. אֲבָל בְּפֶסַח שֶׁהָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְלֹא הָיָה אָז אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. רַק מַמְשִׁיכִין מֹחִין גְּדוֹלִים מִלְּמַעְלָה בִּכְנִיסַת פֶּסַח בְּחַסְדּוֹ לְבַד. שֶׁהַהִתְחָלָה הוּא מִקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל הַסְּעֻדָּה מִיָּד, כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר בְּשֵׁלְמוּת הָאָרַת הָרָצוֹן כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁתּוּ עוֹד כּוֹס שְׁנִיָּה קֹדֶם הַסְּעֻדָּה וּלְסַדֵּר עָלָיו הַהַגָּדָה וּלְסַפֵּר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּחַסְדּוֹ וּמִתְּחִלָּה עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וַעֲכָשָׁו קֵרְבָנוּ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל דָּרֵי מַטָּה שֶׁהוּא זֶה הָעוֹלָם, בְּדָרֵי מַעְלָה בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה שֶׁאֲצִילוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן חָכָם שֶׁמֵּאִיר בְּבֵן רָשָׁע שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר בְּחִינַת עֲשִׂיָּה לְהָאִיר שָׁם הַדַּעַת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲצִילוּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי הָעִקָּר הוּא לְתַקֵּן הַבֵּן רָשָׁע שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, הַיְנוּ לְהָאִיר הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן הַגָּבֹהַּ מְאֹד לְהַמְשִׁיכוֹ

בְּחָכְמָה נִפְלָאָה עַד שֶׁיְּאִיר בַּעֲשִׂיָּה כְּדֵי לְהַחֲזִיר הָרְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה, כִּי כָּל מַה שֶּׁהוּא נָמוּךְ בְּיוֹתֵר וְחוֹלֶה וּמְקֻלְקָל בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שֵׂכֶל וְדַעַת מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ יוֹתֵר (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה מֵישָׁרָא, עַיֵּן שָׁם). כִּי הָאַרְבַּע כּוֹסוֹת הֵם כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי כּוֹס שְׁנִיָּה שֶׁמְּסַדְּרִין עָלָיו הַהַגָּדָה שֶׁהוּא כְּנֶגֶד עָשִׂיָּה וְכוּ' שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בַּאֲצִילוּת עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלְמוֹת הַנַּ"ל שֶׁזֶּה הָעִקָּר הַתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל מִקֹּדֶם, כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכָלָלִיּוּת הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה שֶׁמְּסַדְּרִין הַהַגָּדָה עַל כּוֹס שְׁנִיָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹקְרִין הַקְּעָרָה מִקֹּדֶם לְהוֹרוֹת כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בִּבְחִינַת הָאֶרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיְּסַפְּרוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּרְאֶה תִּינוֹק וְיִשְׁאַל מַה נִּשְׁתַּנָּה, כִּי כָּאן הַבֵּן שׁוֹאֵל, כִּי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּשְׁאַל הַבֵּן שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה בָּנִים הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁגִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הַבָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ וְכֵן בִּפְסוּקִים רַבִּים. כִּי זֶה עִקַּר הַדַּעַת הַנַּ"ל לְהָאִיר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים שֶׁנִּקְרָאִים גַּם-כֵּן בָּנִים. לְהָאִיר הַדַּעַת מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שִׁנּוּיִים כְּדֵי שֶׁיִּשְׁאַל. אֲבָל כָּל הַתְּשׁוּבָה הוּא רַק שֶׁמְּסַפְּרִין כִּי עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם וַיּוֹצִיאֵנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ מִשָּׁם וְכוּ' וּמַאֲרִיכִין בְּסִפּוּר זֶה וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' מְשֻׁבָּח. אֲבָל בְּכָל זֶה עֲדַיִן אֵין תְּשׁוּבָה מִסְפֶּקֶת וְטַעַם גָּמוּר עַל כָּל הַמִּצְוֹוֹת וְהַשִּׁנּוּיִים, כַּמּוּבָן לַכֹּל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּסְּפָרִים מִזֶּה. אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁמּוֹדִיעִין לוֹ שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבַּלַּיְלָה הַזֹּאת וְכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁגִּלָּה לָנוּ בְּרַחֲמָיו עַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ עַד אֵין חֵקֶר. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה רָאִינוּ עַיִן בְּעַיִן כִּי רָאוּי לָנוּ לְעָבְדוֹ וּלְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ בְּאַהֲבָה כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה. אֲבָל עִקַּר הַטַּעַם שֶׁל כָּל מִצְוָה בִּפְרָטִיּוּת זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ (בְּהֶלְכוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר הַנַּ"ל) עַל תְּשׁוּבַת הַבֵּן חָכָם אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֶפִיקוֹמָן, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן לְכֻלָּם מְשִׁיבִין רַק בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם. לוֹמַר שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אָנוּ אוֹכְלִים עַתָּה מַצָּה מָרוֹר וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה עוֹשִׂים שִׁנּוּיִים כְּדֵי שֶׁתִּשְׁאַל וְיָשִׁיבוּ לְךָ וִיסַפְּרוּ לְךָ הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם. וּמִמֵּילָא תָּבִין שֶׁרָאוּי לָנוּ לְקַיֵּם דִּבְרֵי מֹשֶׁה שֶׁמָּסַר לָנוּ כָּל זֶה. אֲבָל עִקַּר הַטַּעַם בִּפְרָטִיּוּת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לְךָ וְכַנַּ"ל עַל פָּסוּק לְעֵינֵי הָעַמִּים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הָרְשָׁע שֶׁשּׁוֹאֵל בְּדֶרֶךְ עַזּוּת

מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם וּמוֹצִיא עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל וְכוֹפֵר בָּעִקָּר. (וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת פֶּסַח חֲמוֹר הַנַּ"ל מִזֶּה) עַל-כֵּן מַקְהִין אֶת שִׁנָּיו וְאוֹמְרִים לוֹ, לִי וְלֹא לוֹ אִלּוּ הָיָה שָׁם לֹא הָיָה נִגָּאַל, הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁאַתָּה מוֹצִיא עַצְמְךָ מִן הַכְּלָל וְאַתָּה שׁוֹאֵל מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם וְלֹא לוֹ. כְּאוֹמֵר שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְקַיֵּם זֹאת הָעֲבוֹדָה אִם לֹא שֶׁיְּבָאֲרוּ לוֹ בְּפֵרוּשׁ הַטַּעַם שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁזֶּה דָּבָר שֶׁאֵי אֶפְשָׁר כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן מְרַחֲקִין אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ אִלּוּ הָיָה שָׁם לֹא הָיָה נִגָּאַל. כִּי הַגְּאֻלָּה הָיְתָה רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וַיַּאֲמֵן הָעָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה. רַק שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ לִבְנוֹת לָאֱמוּנָה, עַל-כֵּן עָשָׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת כְּאֵלֶּה וְהֶרְאָה לָנוּ שֶׁרָאוּי לְהַאֲמִין וְיִשְׂרָאֵל-עַם קָדוֹשׁ קַיָּמוּ כֵּן וְהִסְתַּכְּלוּ עַל הָאֱמֶת וְהֶאֱמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ אֲבָל לְבָאֵר לְךָ הַדַּעַת בִּפְרָטִיּוּת שֶׁתֵּדַע טַעַם הָעֲבוֹדָה זֶה אִי אֶפְשָׁר כַּנַּ"ל. וְכָל כַּוָּנָתֵנוּ אֲפִלּוּ בִּתְשׁוּבַת הָרָשָׁע הוּא לְטוֹבָתוֹ אוּלַי יָשׁוּב עַל-יְדֵי זֶה מֵרִשְׁעָתוֹ וְיִכְנִיעַ לְבָבוֹ לִבְלִי לִשְׁאֹל קֻשְׁיוֹת בְּרִשְׁעַת כְּזֶה. וּכְמוֹ שֶׁכְּבָר פָּעֲלוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁכַּמָּה רְשָׁעִים שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי דִּבְרֵיהֶם שֶׁהִכְנִיסוּ בָּהֶם שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ עַל הָאֱמֶת וְלֹא יִשְׁאֲלוּ קֻשְׁיוֹת יוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הוֹפִיעַ עֲלֵיהֶם הַדַּעַת שֶׁרָאוּי לָהֶם לְהַאֲמִין עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶהוּ בְּחִינַת כַּרְפַּס שֶׁהוּא מִין יָרָק שֶׁאוֹכְלִים אָז שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּרַמְּזִין אַף-עַל-פִּי שֶׁשָּׁתִינוּ כּוֹס רִאשׁוֹן עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לֶאֱכֹל הַמַּצָּה שֶׁהוּא מַאֲכַל מַלְאָכִים בְּחִינַת מָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. רַק אָנוּ צְרִיכִין לִזְכֹּר תְּחִלָּה עֲנִיּוּתֵנוּ וְכוּ'. כִּי עַתָּה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אֲכִילָתֵנוּ בִּבְחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ, בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם. שֶׁרָמַז לוֹ שֶׁעַל-יְדֵי יְגִיעוֹת וַעֲבוֹדוֹת שֶׁיִּתְיַגְּעוּ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה וּמִצְווֹת יִזְכּוּ לַאֲכִילַת לֶחֶם שֶׁהוּא מַאֲכַל אָדָם:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת 'יַחַץ' שֶׁפּוֹרְסִין הַמַּצָּה לְהוֹרוֹת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבּוֹצְעִין וּפוֹרְסִין אוֹתָהּ אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל תֵּכֶף עַד שֶׁיְּסַפְּרוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם לִכְלֹל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. וְאָז יִזְכּוּ לַאֲכִילַת מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה עַל הַקֻּשְׁיוֹת רַק שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה שֶׁהֵם שִׂירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת עַל שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְגִלָּה אֱלֹקוּתוֹ לְעֵינֵינוּ וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְעַיֵּן לְעֵיל (בְּאוֹת יא יב) עִנְיַן בְּצִיעַת הַפַּת שֶׁהָעִקָּר לִבְצֹעַ בִּבְרָכָה כְּדִינוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה אָז לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַתָּה בְּפֶסַח שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל תֵּכֶף כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן בּוֹצְעִין וְשׁוֹבְרִין הַמַּצָּה מִקֹּדֶם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַחַץ וְאֵין אוֹכְלִין מִיָּד עַד שֶׁמְּסַדְּרִין הַהַגָּדָה. לְהוֹרוֹת

שֶׁעַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַבְּצִיעָה שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת הָאֹרַת הָרָצוֹן כִּי אִם עַל-יְדֵי סְפוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְאַחַר-כָּךְ שׁוֹתִין עוֹד שְׁתֵּי כוֹסוֹת וְכוּ' וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי הַיָּדַיִם הַנַּ"ל. שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה שֶׁהֵם הָרְמָזִים שֶׁמְּשָׁם הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה שֶׁמְּשָׁם הָאֹרַת הָרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וּכְלַל הָאַרְבַּע כּוֹסוֹת הֵם כְּנֶגֶד שְׁעוֹלָה לְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה מִשְּׁתֵּי הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה. שֶׁזֶּהוּ אַרְבַּע בְּחִינוֹת חָכְמָה וּמַלְכוּת וּשְׁתֵּי הַיָּדַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֹרַת הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין 'נִרְצָה' בְּחִינַת הָאֹרַת הָרָצוֹן בְּתִקּוּנִים נִפְלָאִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי כָּל הַסֵּדֶר כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְהַכּוֹסוֹת בְּעַצְמָן שֶׁשּׁוֹתִין בָּהֶם הַיַּיִן שֶׁל הָאַרְבַּע כּוֹסוֹת הֵם בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי כּוֹ"ס בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹקִים כַּמּוּבָא שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת אֶת הָאֱלֹקִים אֲנִי יָרֵא, כִּי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כְּלוּלִים בַּיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כִּנּוּ שְׁתִיַּת הַיַּיִן רַק עַל שֵׁם הַכּוֹסוֹת שֶׁאָמְרוּ שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת, כִּי הַיַּיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּשְׁכַּת הָרָצוֹן, אֵין יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיכוֹ וּלְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁעוֹלֶה וּמְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה מִיָּם הַחָכְמָה וְכוּ'. וְגַם כָּל הָאֹרַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' הַכֹּל בִּבְחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרְחִיצוֹת בְּלֵיל פֶּסַח. 'רְחִיצָה' בְּחִינַת בִּטָּחוֹן, כִּי בִּטָּחוֹן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם הוּא רְחִיצָה. (וְכֵן רָאִיתִי בְּאֵיזֶה סֵפֶר שֶׁפֵּימֵן רְחִיצָה מְרַמֵּז עַל בִּטָּחוֹן). הַיְנוּ שֶׁקֹּדֶם הָאֲכִילָה צְרִיכִין לִרְחֹץ יָדָיו בְּמַיִם, שֶׁזֶּהוּ מִצְוַת נְטִילַת יָדַיִם לְסְעֻדָּה כְּדֵי לְטַהֵר הַיָּדַיִם שֶׁהֵם עַסְקָנִיּוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע פַּרְנָסָה מֵהַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בִּטָּחוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַכֹּל מְצַפִּין עַל פַּרְנָסָה. וְהַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת כָּל אֵלּוּ הַבִּטָּחוֹנוֹת וְעוֹלֶה עִמָּהֶם וּמְקַבֶּלֶת הַפַּרְנָסָה מֵהַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין רְחִיצָה בְּמַיִם קֹדֶם הָאֲכִילָה, כִּי הַמַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל יָם הַחָכְמָה, הֵם מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבָּאִין עַל-יְדֵי הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַדַּעַת. וְעַל-פִּי רֹב מוֹנֵעַ הָרוּחַ שְׁטוּת מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי טִרְדַּת הַפַּרְנָסָה מֵחֲמַת שֶׁהָרוּחַ שְׁטוּת מַטְעֶה אוֹתוֹ כְּאִלּוּ יֵשׁ בְּכֹחַ יָדָיו לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם וְאָמַרְתָּ 'כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי וְכוּ'. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִרְחֹץ יָדָיו בְּמַיִם לְהוֹרוֹת שֶׁהַפַּרְנָסָה הִוא רַק עַל-יְדֵי טָהֳרַת הַיָּדַיִם בְּמַיִם עַד שֶׁנִּכְלָלִין בְּהַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה שֶׁמְּשָׁם כָּל הַפַּרְנָסָה. כִּי הַיָּדַיִם בַּקְּדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת בִּטָּחוֹן שֶׁמְּרִימִין יָדָיו לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפַּי. כִּי אֵין לִי

שׂוּם בְּטָחוֹן בְּכֹחִי וְעֹצֶם יָדִי. כִּי אִם בְּךָ לְבַד בָּטַחְתִּי. וְעַל-כֵּן נִקְרָא רְחִיצָה לְשׁוֹן בְּטָחוֹן כַּנַּ"ל כִּי כָּל הַפְּרָנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי מַיִם שֶׁמְּגַדְּלִים כָּל דָּבָר וַאֲפִלּוּ אוֹצָרוֹת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) בִּבְחִינַת יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ וְכוּ' לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וְכוּ'. הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמַּיִם הַחָכְמָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַתָּה בְּפֶסַח צְרִיכִין שְׁתֵּי רְחִיצוֹת. שֶׁמְּקֹדֶם אֲכִילַת הַכַּרְפַּס נוֹטְלִין גַּם-כֵּן יָדָיו שֶׁזֶּהוּ סִימָן 'וּרְחַץ'. לוֹמַר שֶׁאֲפִלּוּ אֲכִילָה זֹאת שֶׁל מְעַט יָרָק אֵין בְּכֹחִי לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּטָחוֹן בְּחַסְדְּךָ לְבַד. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבִּטָּחוֹן שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהָאָדָם בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת גָּדוֹל וּפַרְנָסָתוֹ מְצֻמְצֶמֶת מְאֹד וְאֵין לוֹ כִּי אִם מְעַט יָרָק אַל יְהַרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו רַק יֹאמַר הֲלֹא גַּם זֶה הַמְעַט יָרָק הוּא חֶסֶד נִפְלָא מֵה' יִתְבָּרַךְ. עַל-כֵּן אֲנִי בּוֹטֵחַ בּוֹ. כִּי הָאֱלֹקִים הָרוֹעֶה אוֹתִי בְּמְעַט יָרָק הַזֶּה הוּא יָכוֹל לְפַרְנְסֵנִי בְּכָבוֹד וְעֹשֶׁר גָּדוֹל כִּרְצוֹנוֹ. כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְכוּ' כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים:

וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁעַל-כֵּן כִּנּוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּשֵׁם כַּרְפַּ"ס. וְכָל הַמְפָרְשִׁים תְּמֵהִים עַל זֶה. אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁעַתָּה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם בְּתְחִלַּת הַגְּאֻלָּה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל חֲזָקִים מְאֹד מְאֹד בְּבִטָּחוֹן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם. וְהַכָּתוּב מְשַׁבְּחָן מְאֹד עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ וְכוּ' לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם. עַל-כֵּן אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַתָּה עָלֵינוּ הַבִּטָּחוֹן בָּזֶה. כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁגַּם זֶה הַמְעַט יָרָק הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה נִפְלָאָה מֵה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם כַּרְפַּס שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁל בִּגְדֵי מֶשִׁי יְקָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת. כְּלוֹמַר אֲנִי בּוֹטֵחַ שֶׁהַכֹּל בְּיָדְךָ וְזֶה הַמְעַט יָרָק הוּא חִדּוּשׁ נִפְלָא כְּמוֹ לְבוּשִׁים יְקָרִים הַנִּקְרָאִים כַּרְפַּס. וְאֲנִי בּוֹטֵחַ בְּךָ שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהַגְבִּיהֵנִי לְפַרְנְסֵנִי בְּעֹשֶׁר וְכָבוֹד בְּבִגְדֵי כַּרְפַּס כִּי הַכֹּל בְּיָדְךָ לְבַד. וְזֶה עִקַּר הַמְתָּקַת מִחִין דְּקַטְנוּת. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הָעֲנִיּוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרֵאת הַמַּצָּה לֶחֶם עֹנִי שֶׁהוּא תִּקּוּן לְהָעֹנִי. כִּי הָעִקָּר עַל-יְדֵי בְּטָחוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה שֶׁנֶּאֱפֵית בְּחִפָּזוֹן כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְכוּ' וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן אֲכִילַת הַכַּרְפַּס שֶׁרוֹחֲצִין יָדָיו וְאוֹכְלִין אוֹתוֹ קֹדֶם כָּל הַמַּאֲכָלִים לְחַזֵּק הַבִּטָּחוֹן מִתַּכְלִית תַּכְלִית הָעֲנִיּוּת. לְבָטֵחַ בּוֹ בִּישׁוּעָתוֹ כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנָיו וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגָרְשִׁין הָרוּחַ שְׁטוּת בְּחִינַת שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ וְכוּ'. וְזוֹכִין לַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּלְגַּל הַחוֹזֵר הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה שֶׁל 'נֶאֱלַתְּ שַׁבָּט' וְכוּ' הַנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים בְּחִינַת הַמַּגְבִּיהִי לָשֶׁבֶת הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת וְכוּ' מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן. בְּחִינַת ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם. שֶׁהַכֹּל בִּבְחִינַת גַּלְגַּל הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל:

חלק כז

נִמְצָא שֶׁעַתָּה בְּלֵיל פֶּסַח עוֹשִׂין שִׁנּוּי בְּכָל הַדְּבָרִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. שֶׁכּוֹפְלִים אוֹתָם וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן בְּחִינַת וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ. שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקְוָה וְהַתִּכְלִית וְכוּ'. כִּי בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה מַמְשִׁיכִין הָאֲרַת הָרָצוֹן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת עַל-יְדֵי הַכּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ. כִּי הָעִקַּר הוּא שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז עִקַּר בְּחִינַת הָעֵת אָשֹׁר יֵאָמֵר וְכוּ' מ"ה וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל לִזְכּוֹת תָּמִיד בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה לְהָאֲרַת הָרָצוֹן. וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה בַּעֲבוֹדָתוֹ בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעוֹלָם הַזֶּה לִכְלֹל הָעוֹלָמוֹת דְּרֵי מַטָּה בְּדָרֵי מַעְלָה וְכוּ'. שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הָעֲבוֹדָה שֶׁכְּמוֹ כֵן זוֹכֶה בְּשַׁבָּת בִּכְנִיסָתוֹ עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַכּוֹס לְהָאֲרַת הָרָצוֹן בְּבְחִינַת מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַתָּה בְּפֶסַח בִּכְנִיסָתוֹ בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם עֲבוֹדָה רַק בְּחַסְדּוֹ וְכוּ'. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לִזְכּוֹת לְהָאֲרַת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי כּוֹס אֶחָד שֶׁל קִדּוּשׁ רַק עַל-יְדֵי שֶׁמְּסַדְּרִין הַהַגָּדָה עַל הַכּוֹס שְׁנֵי וּמְסַפְּרִין עָלָיו תֹּקֶף הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּחֶמְלָתוֹ הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵאִיר עֵינֵינוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהוֹדִיעָנוּ אֲמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ הַגְּדוֹלָה וְכוּ'. כִּי מִתְּחִלָּה עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וְעַכְשָׁו קֵרְבָנוּ הַמָּקוֹם לַעֲבוֹדָתוֹ וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הָאֲרַת הָאֲצִילוּת שֶׁהוּא תַּכְלִית הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, בַּעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא תַּכְלִית עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּחִינַת הָאָרַת הַבֵּן חָכָם בְּבֵן רָשָׁע (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת) וְכַנַּ"ל. שֶׁאָז דַּיְקָא אָנוּ זוֹכִין לִכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת. וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לֶאֱכֹל אַחַר-כָּךְ הַמַּצָּה וְכוּ' לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁצְּרִיכִין עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל-יְדֵי מִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה וְכוּ'. כִּי עַתָּה צְרִיכִין לְדַבֵּר בָּזֶה הָרְבֵּה וּלְהַרְבּוֹת בְּסִפּוּר הַנִּסִּים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן אֵין לָנוּ שׁוּם עֲבוֹדוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוּ'. כִּי עַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמַּרְבִּין לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּסַח פֶּה-סַח בְּחִינַת כָּל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְבּוֹת לְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְכֵן הָרְחִיצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּטְחוֹנוֹת כּוֹפְלִין. וְכֵן הַבְּצִיעוֹת כּוֹפְלִין שֶׁבַּתְּחִלָּה קֹדֶם סִפּוּר הַהַגָּדָה בּוֹצְעִין הַמַּצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יַחַץ. וְאַחַר-כָּךְ פַּעַם שֵׁנִי בְּשִׁעַת הַמּוֹצִיא, כִּי הָרְחִיצוֹת וְהַבְּצִיעוֹת הַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַתָּה צְרִיכִים כָּל זֶה שְׁתֵּי פְּעָמִים. וּבֵין שְׁתֵּי כּוֹסוֹת וּשְׁתֵּי הַבְּצִיעוֹת וּשְׁתֵּי הָרְחִיצוֹת אוֹמְרִים הַהַגָּדָה וּמַאֲרִיכִין לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הָרָצוֹן בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה כִּי אִם עַל-יְדֵי סֵדֶר זֶה מֵחֲמַת שֶׁהוּא בַּהַתְחָלָה בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה בְּמַעֲשָׂיו לִכְלֹל הָעוֹלָמוֹת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַתַּכְלִית הַנַּ"ל שֶׁהוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהַרְבּוֹת מְאֹד מְאֹד בְּסִפּוּר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ לְקָרְבוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא וּלְהוֹדִיעוֹ כִּי עָדַיִן ה' עִמּוֹ וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל אָדָם וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי זֶה דִּיקָא יִזְכֶּה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחֲלִיפוֹת וְכוּ'. וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בְּזֶה הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח בַּחֲסִדִים שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְאַהֲבָה וְרָצוֹן, בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי מְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה הַמַּקִּיפִין וְכוּ', זֶה בְּחִינַת לְעֵינֵי הָעַמִּים הַנַּ"ל. כִּי הַמַּקִּיפִין הוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג. וְאִם כֵּן מַהוּ הַמְשָׁכָתָן. אַךְ הָעִקָּר שֶׁמַּמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁיִּהְיֶה סְמוּךְ אֵלֵינוּ וְיַקִּיף אֶת שִׂכְלֵנוּ, הַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לִרְאוֹת וּלְהָבִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין, כִּי נָבִין מֵרָחוֹק שֶׁיֵּשׁ סוֹדוֹת עֲצוּמִים אֲצֶל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לִרְדֹּף בְּכָל כֹּחֵנוּ אַחֲרֵיהֶם וּלְהִתְדַּבֵּק בָּם. אֲבָל עֲדַיִן הַסּוֹדוֹת נֶעְלָמִים מֵאִתָּנוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְעֵינֵי הָעַמִּים הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא אֶפְלוּ בַּדִּיּוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד. כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין זֶה תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע. כִּי עֲדַיִן אָנוּ רְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִתַּכְלִית הַיְדִיעָה כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלוּם. רַק עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּתֵנוּ לְהַצַּדִּיקִים הֵם מְאִירִין בָּנוּ כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּנוּ אֵיךְ שֶׁאֲנַחְנוּ הֵם אֶפְלוּ וְכוּ'. וּמוֹדִיעִין לָנוּ מֵרָחוֹק שֶׁהַסּוֹד אֶצְלָם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת הַמַּקִּיפִין לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁל שִׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשֶּׁבַע מִדּוֹת וְכוּ', כִּי אוֹר הַפְּנִימִי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג מֵחֲמַת הַחֻרְבָּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכִים לְהַקְרִיב קָרְבַּן הָעֹמֶר. רַק עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין בְּעֵת הַסְּפִירָה הָרַחֲמָן יַחֲזִיר לָנוּ עֲבוֹדַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ לִמְקוֹמוֹ וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין מְעַט אוֹרוֹת הַפְּנִימִיִּים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ עַל-פִּי הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְהַהֲתוֹרָה עַל פָּסוּק גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁכּוֹלֵל דְּרֵי מַעְלָה עִם דָּרֵי מַטָּה הוּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו בְּעֵת הַחֻרְבָּן אִי אֶפְשָׁר לְהָאִיר הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת. רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְכֹחַ הַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ שֵׂכֶל וְדַעַת שֶׁנֵּדַע שֶׁיֵּשׁ אוֹר גָּדוֹל לִסְבִיבֵנוּ, הַיְנוּ שֶׁמַּקִּיפִין אוֹתָנוּ שִׂכְלִיִּים וְסוֹדוֹת עֲצוּמִים וְהֵם לְנֶגֶד עֵינֵינוּ רַק אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיגָם כִּי הֵם בַּמַּפְלָא מִמֶּנּוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל. וְעִקַּר הֶאָרָתָם הוּא שֶׁמְּאִירִים לָנוּ בְּדַעְתֵּנוּ לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה וּגְבוּל בְּהַדַּעַת לְבַל נַהֲרֹס לִכְנֹס בְּקַשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁהֵם אֶצְלֵנוּ בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ':

חלק ל

וּכְלַל אֵלּוּ הַמַּקְיִפִין הֵם בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים, כִּי נִיסָן הוּא בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים בְּחִינַת וַיְהִי לִתְקוּפַת הַיָּמִים וְכוּ'. וְתִשְׁרֵי הוּא בְּחִינַת תְּקוּפַת הַשָּׁנָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל חַג הָאָסִיף שֶׁהוּא בְּתִשְׁרֵי וְכוּ' וּבְכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהוּא הַזְּמַן. צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִלְּמַעְלָה מֵהַזְּמַן מִבְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים שֶׁמִּשָּׁם הֵם הֶאָרַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַסְּפִירָה:

חלק לא

וְזֶה וּסְפַרְתֶּם לָכֶם, לָכֶם-לְעַצְמְכֶם לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה מִתְּקוּפוֹת הַיָּמִים מִלְּמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְתוֹךְ כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁל הַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה. כִּי עִקָּר הוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת וְלִבְלִי לְכְנֹס בַּחֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּן תָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב אִישׁ תָּם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה מֵישָׁרָא סִימָן ל לִקּוּטֵי ח"א) כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעוֹלָמוֹת הוּא כְּשֶׁנִּכְלָלִין זֶה בָּזֶה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל שֶׁזֶּה הַדָּבָר עִקָּרוֹ נַעֲשָׂה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה. וְהָעִקָּר תָּלוּי בַּתַּחְתּוֹנִים שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מוֹדִיעַ לַתַּחְתּוֹנִים אֲפִלּוּ לְהַתַּחְתּוֹנִים מְאֹד שֶׁהֵם בְּעֹמֶק הַיְרִידָה מְאֹד, כְּשֶׁמּוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁעֲדַיִן ה' אִתָּם וְאָצְלָם וְקָרוֹב לָהֶם כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ עַד שֶׁמְּקַבְּלִין זֶה הַדַּעַת וּמִתְעוֹרְרִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בִּתְפִלָּה וְתוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוּ' בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרָנְנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא מַגְבִּיהַּ כָּל הַתַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הָעֶלְיוֹנִים לְמַטָּה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא וְכוּ'. וְזֶה תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל הָאָדָם וְשֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְעִקָּרוֹ הָיָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל וּמֵעֵת שֶׁחָרַב בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ חָשְׁכוּ הַמְאוֹרוֹת וְכוּ' וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַבֵּל שׁוּם אוֹר לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ אוֹתָנוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דַּעַת גָּדוֹל שֶׁנֶּחְשָׁב כִּבְנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם מְאִירִין בָּנוּ כָּל זֶה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִפֶּסַח עַד הָעֲצֶרֶת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהָכִין עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, עַל-כֵּן צִוָּתָה לָנוּ הַתּוֹרָה לֵעָסֹק בְּתִקּוּן הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לָנוּ בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכוּ' מַמְשִׁיכִין הֶאָרַת תִּקּוּן הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל כִּי הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים וּתְנוּפָתוֹ הוּא עִקַּר בְּחִינַת הַנַּ"ל בְּחִינַת תַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה שֶׁמֵּאִיר עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק גָּאַלְתָּ הַנַּ"ל. וְעַתָּה בְּתִחַלַּת הַהִתְקָרְבוּת הוּא פֶּלֶא יוֹתֵר שֶׁצָּוָּה לָנוּ לְהַקְרִיב מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁמְּבַטֵּל וּמְבַעֵר הָרוּחַ שְׁטוּת בִּבְחִינַת אִישׁ כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וְכוּ'. כִּי מַעֲלִין גַּם מִשָּׁם עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיק וּמַעֲלִין הֶעְדֵּר הַדַּעַת כָּזֶה בְּחִינַת שְׂעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה תֹּקֶף הַגְּבוּרוֹת הַכְּלוּלִים בְּתֹרַת שְׁעוֹרָה (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת) הַכֹּל מַעֲלִין וּמְנִיפִין לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא

הוּא בְּחִינַת תַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה כַּנַ"ל. וְסוֹפְרִין אַחַר-כָּךְ שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת וְכוּ'. עַד שֶׁזּוֹכִים בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים בְּשָׁבוּעוֹת לִבְחִינַת עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי שֶׁהֶמְשִׁיכוּ שְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה וְכוּ' כַּנַ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּשְׁלֵמוּת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהָעִקָּר שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין יַחַד בִּבְחִינַת תַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. כִּי זֶהוּ עִקַּר תְּמִימוּת וּשְׁלֵמוּת הַיָּמִים וְהַשָּׁבוּעוֹת שֶׁהֵם בִּזְמַן כְּשֶׁמַּגְבִּיהִין אוֹתָן לְמַעְלָה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לִבְחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּנוּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּדְחֵנוּ לְשָׁם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ וְכוּ' כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַדַּעַת שֶׁמַּאִיר בָּנוּ הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וּסְפִירָה וּמַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז מִתְקָרֵב יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָאֲרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל, כִּי מִבֹּאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת יַחַד שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר בָּנִים וְתַלְמִידִים וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁהוּא לְמַעְלָה לְבַד אֵין זֶה שְׁלֵמוּת וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה לְשׁוֹן שְׁלֵמוּת וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה לָעֹמֶר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין וְכוֹלְלִין עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יַחַד כַּנַ"ל. עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּמִימוּת וְהַשְׁלֵמוּת בְּחִינַת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה וְכַנַ"ל:

חלק לב

וְעוֹד צְרִיכִין לְבָאֵר בָּזֶה. כִּי בִּתְחִלָּה צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וְכוּ'. וְאַחַר-כָּךְ בְּשָׁבוּעוֹת זוֹכִין לִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחִטִּים בְּחִינַת מַאֲכַל אָדָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁתְּחִלָּה נֶאֱמַר לוֹ וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁנִּזְדַּעְזַע וְאָמַר, אֲנִי וַחֲמוֹר בְּאֻבוּס אֶחָד וְכוּ'. וְאַחַר-כָּךְ אָמַר לוֹ, בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹכְלִים כַּרְפַּס בְּפֶסַח קֹדֶם הַתְּחָלַת הַסֵּדֶר שֶׁהוּא מִין יָרָק וְכוּ'. וְאַחַר-כָּךְ אוֹכְלִין מַצָּה וְכוּ' וְכַנַ"ל. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לִזְכּוֹת לְהָאֲרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁתִיקָה בְּחִינַת אֵין מְסִיחִין בְּסְעֻדָּה וְכוּ':

חלק לג

כִּי הַתּוֹרָה "כִּי מְרַחֲמָם" הַנַּ"ל (וְכֵן כָּל הַתּוֹרוֹת) קְשׁוּרָה יַחַד בְּקֶשֶׁר נִפְלָא. כִּי מִתְּחִלָּה כָּתַב שֶׁצְּרִיכִים לְהָאִיר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָרַחֲמָנוּת כְּדֵי לְהוֹצִיאוֹ עַל-יְדֵי זֶה מֵהָעֲוונוֹת הַבָּאִים עַל-יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת וְכוּ'. וְהוֹלֵךְ וּמְבָאֵר עוֹד, אַחַר-כָּךְ גִּלָּה שֶׁהַצַּדִּיק מֵאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה שֶׁמּוֹדִיעַ לְהַדְּרֵי מַטָּה הַמַּנְחִים בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וְכוּ' שֶׁגַּם שָׁם עֲדַיִן ה' אִתָּם וְאָצִלָם. כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּמְעוֹרְרָם וּמְקִיצָם בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ'. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד כִּי עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהוֹדִיעַ לְדָרֵי מַטָּה שֶׁהֵם הַיְרוּדִים מְאֹד כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּם וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ

הוּא מֵאִיר בָּהֶם הַדַּעַת וּמְגָרֵשׁ מֵהֶם הָרוּחַ שְׁטוּת בְּכָל פַּעַם כִּי בְּוַדַּאי הוּא מְלֵאכָה גְּדוֹלָה וְאָמָנוּת נִפְלָא מְאֹד מְאֹד לְהָאִיר הַדַּעַת בַּאֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה שֶׁנִּכְשְׁלוּ בַּעֲוֹונוֹת. בִּפְרָט שֶׁיֵּשׁ שֶׁנִּכְשְׁלוּ כְּמוֹ שֶׁנִּכְשְׁלוּ רַחֲמָנָא לִצְלַן בְּמִזִּידִין גְּמוּרִים בַּעֲוֹונוֹת עֲצוּמִים. וְהַצַּדִּיק הוּא רַחֲמָן כָּזֶה שֶׁאֲפִלּוּ לָהֶם הוּא מֵאִיר בְּטוּבוֹ וְרַחֲמָיו הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ. כִּי בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל מוֹדִיעַ לָהֶם כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּם כִּי לֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּהּ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מְגָרֵשׁ מֵהֶם הָרוּחַ שְׁטוּת בְּכָל פַּעַם, כִּי אֲפִלּוּ אִם הָאָדָם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא תֵּכֶף כְּשֶׁמּוֹדִיעִין לוֹ כִּי גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַשֹּׂכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם. כִּי אֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ כִּי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד כָּל חִיּוּתָם וְכוּ' אֲזַי תֵּכֶף בּוֹרֵחַ הָרוּחַ שְׁטוּת בִּבְחִינַת וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו. וּבִבְחִינַת וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם-וְאִתְגַּלֵּיתִי וְכוּ' אֲנִי ה'-וְלֹא מַלְאָךְ וְכוּ' אֲזַי וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר, שֶׁהוּא הַדַּעַת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם הָרוּחַ שְׁטוּת, כִּי מִי הוּא זֶה עָרֵב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַקְרָבַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל יָכוֹל לְהַעֲלוֹת גַּם בְּחִינַת שְׂעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת לְנַפּוֹתוֹ בְּשֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה נַפָּה עַד שֶׁיְּבֻרַּר גַּם שָׁם נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים וּבֵרוּרִים נִפְלָאִים עַד שֶׁיַּעֲלֶה הַכֹּל לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. כִּי בִּבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת בְּעַצְמוֹ בְּתוֹךְ הָרוּחַ שְׁטוּת בְּעַצְמוֹ נֶעְלָם חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה שֶׁמְּנִיפִים הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים וּמַקְרִיבִין אוֹתוֹ לַה'. עַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין כִּי גַּם בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים וְהַיְרוּדִים הַנַּ"ל. גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה מְקָרְבִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מְגָרְשִׁין הָרוּחַ שְׁטוּת. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין תֵּכֶף לִסְפֹּר הַיָּמִים לָעֹמֶר. כִּי בְּכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ חָכְמָה וְדַעַת בְּחִינַת יָמִים יְדַבֵּרוּ וְכוּ' (וְכַמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁכָּל הַחָכְמוֹת כְּלוּלִים בְּהַיָּמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְעִתָּה עַל-יְדֵי מִצְוַת הַסְּפִירָה אָנוּ מְקַשְּׁרִין כָּל הַיָּמִים לָעֹמֶר כְּדֵי לָצֵאת עַל-יְדֵי זֶה מִזֶּהֲמַת מִצְרַיִם. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר מְגַלִּין שֶׁגַּם בְּזֶהֲמַת מִצְרַיִם בְּעַצְמָן בְּהָרוּחַ שְׁטוּת בְּעַצְמוֹ נֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ בּוֹרֵחַ הַזֻּהֲמָא שֶׁהוּא הָרוּחַ שְׁטוּת כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה מְקַשְּׁרִין הַזְּמַן וְהַיָּמִים לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לִבְחִינַת תְּקוּפַת הַיָּמִים שֶׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת דָּרֵי מַטָּה בְּדָרֵי מַעְלָה, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת דָּרֵי מַעְלָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְהַזְּמַן הוּא רַק בִּבְחִינַת דָּרֵי מַטָּה שֶׁשָּׁם יֵשׁ בְּחִינַת סְפִירָה וּמִנְיָן, כִּי לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר וְאָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה מְקַשְּׁרִין עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה הַיָּמִים וְהַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לִבְחִינַת תְּקוּפַת הַיָּמִים

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלְיוּת דָּרֵי מַטָּה בְּדָרֵי מַעְלָה וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת בְּחִינַת תְּמִימוּת תִּהְיֶינָה כַּנַּ"ל:

חלק לד

וְאָנוּ סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע. שֶׁהֵם כְּלָלְיוּת כָּל הַמִּדּוֹת כְּדֵי לְהָאִיר בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן שֶׁאֵיךְ שֶׁפָּגַם הָאָדָם בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה כְּפִי מַעֲשָׂיו גַּם מִשָּׁם יִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁיּוֹדֵעַ סוֹד הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם אֵיזֶה הֶאָרָה מֵהֶאָרַת הָרָצוֹן. עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַכֶּתֶר (שֶׁזֶּה כָּל כַּוָּנַת שָׁבוּעוֹת כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת) שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע הַכֶּתֶר. עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחִטִּים שֶׁהֵם מַאֲכַל אָדָם שֶׁעוֹלֶה מַ"ה בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת כֵּעֵת יֵאָמֵר וְכוּ' מַ"ה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה תִּקְּנוּ בְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹסְקִין לְהָאִיר וּלְגַלּוֹת שֶׁגַּם בְּתוֹךְ בְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר אֲמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ לֵידַע כִּי גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה גַּם אָז לִבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ הָאָדָם הַפָּשׁוּט שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה עֲדַיִן שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת מַאֲכַל אָדָם בִּשְׁלֵמוּת גַּם הוּא יִהְיֶה אִישׁ חַיִל וְלֹא יִהְיֶה עָצֵל (שֶׁקּוֹרִין שְׁלֵימַזְלְניק) וְיִתְגַּבֵּר בִּשְׁעַת אֲכִילָתוֹ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג, כִּי כָּל אָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת לָזֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁדַּיְקָא בִּשְׁעַת אֲכִילָתוֹ מַמְשִׁיךְ עָלָיו הַיִּרְאָה הַבָּאָה אֶל הָאָדָם אָז עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג וְכוּ' אָז בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא. וּבְכָל פַּעַם כְּפִי מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו הֶאָרַת הַיִּרְאָה וְהָרָצוֹן הַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן מִתְבָּרֵר אֲכִילָתוֹ מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה לְמַאֲכַל אָדָם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמַאֲכַל אָדָם בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר וְשָׁבוּעוֹת שֶׁמַּקְרִיבִין בָּהֶם תְּחִלָּה עֹמֶר שְׂעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה וְאַחַר-כָּךְ בְּשָׁבוּעוֹת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מַאֲכַל אָדָם, כִּי בְּתְחִלָּה עַל-יְדֵי הַקְּרָבַת הָעֹמֶר וּסְפִירָה מְבָרְרִין מַאֲכַל בְּהֵמָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁל הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁגַּם בְּתוֹקֶף הַיְרִידָה אֲפִלּוּ בְּהָרוּחַ שְׁטוּת מַמָּשׁ אֲפִלּוּ בַּמַּאֲכַל בְּהֵמָה גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְגַם שָׁם יְכוֹלִין לִזְכּוֹת בִּשְׁעַת אֲכִילָתוֹ לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי הָרָצוֹן חָפְשִׁי תָּמִיד, כִּי הוּא בְּחִינַת יוֹבֵל הַגָּדוֹל, בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁכָּל אָדָם יוֹצֵא שָׁם לְחֵרוּת בִּבְחִינַת אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרֶיךָ בָּעֵת יֹאכֵלוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב לְקַשְּׁרוֹ לְכָל הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֹמֶק גְּלוּתוֹ הַמַּר וְהַמָּרוֹר מְאֹד שֶׁנִּתְעֶה לְתוֹךְ רוּחַ שְׁטוּת כָּזֶה, הֵן בְּעִנְיַן מַחְשְׁבוֹתָיו וְהִרְהוּרָיו הָרָעִים מְאֹד, הֵן בְּעִנְיַן הַפְּרָנְסָה שֶׁנִּפָּל מֵהַבִּטָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה לְבִטְחוֹנוֹת שֶׁל שָׁוְא וְהֶבֶל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא

וְכוּ'. גַּם שָׁם יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מֵעוֹלָם הַחֵרוּת מִבְּחִינַת יוֹבֵל מִבְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי רוֹצֶה בְּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּבָר הוֹדִיעוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים כִּי עֲדַיִן ה' אִתִּי וְאֶצְלִי וְקֹרוֹב אֵלַי תָּמִיד כִּי מָלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם הַדַּעַת וְהָרָצוֹן הַנַּ"ל אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה עַד שֶׁמִּתְבָּרֵר מַאֲכַל בְּהֵמָה בְּחִינַת שְׂעוֹרִים וְזוֹכִין לִבְחִינַת מַאֲכַל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִמְשָׁךְ שֶׁפַע הַכֶּתֶר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הָאֶרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. שֶׁשָּׁם הוּא עִקַּר הַטָּהֳרָה וְהַתִּקּוּן מִכָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּקֻוֶּה שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא הַמְּקֻוֶּה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם וְכוּ'. שֶׁהֵם הָרְמָזִים וְכוּ' שֶׁזֶּה הַיָּם גָּדוֹל הוּא יָם הַחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּקֻוֶּה שֶׁל שָׁבוּעוֹת. שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל חִטִּים שֶׁמְּבִיאִין בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁכָּל הֶחָג הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה נִקְרָא עַל שֵׁם אֵלּוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה'. שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל חִטִּים, כִּי זֶה הָעִקַּר הַתִּקּוּן לִזְכּוֹת לְמַאֲכַל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן בְּחִינַת מַ"ה בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק לה

וְכָל זֶה הוּא תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּל פְּגָמוֹ הָיָה בַּאֲכִילָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַכְשָׁו מְתַקְּנִין זֹאת בַּתְּחִלָּה בִּבְחִינַת וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁגַּם בְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה יִתְבָּרֵר עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַדַּעַת וְהָאֶרֶת הָרָצוֹן גַּם לְשָׁם. וְאַחַר-כָּךְ יִזְכֶּה לִבְחִינַת מַאֲכַל אָדָם בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה נִזְדַּעְזַע, אָמַר, אֲנִי וַחֲמוֹר בְּאֻבּוּס אֶחָד? כֵּיוָן שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ. הֵינוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּזְדַּעְזַע כְּשֶׁאָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ זָכָה שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ הִבְטִיחוֹ לִזְכּוֹת לְמַאֲכַל אָדָם. וְהַכֹּל עַל-פִּי הַנַּ"ל. שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּאֲכָלוֹ עֲדַיִן בִּבְחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה צָרִיךְ גַּם-כֵּן לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַיִּרְאָה הַבָּאָה אֶל הָאָדָם בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה גַּם אָז לְהֶאָרַת הָרָצוֹן עַד שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק עַל כָּל פָּנִים בְּרָצוֹן חָזָק לִזְכּוֹת לְמַאֲכַל אָדָם וְאָז עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִזְכֶּה לְמַאֲכַל אָדָם כְּמוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁאָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה עַל-יְדֵי זֶה נִזְדַּעְזַע. נִזְדַּעְזַע דַּיְקָא. שֶׁהִמְשִׁיךְ עָלָיו יִרְאָה וְכַנַּ"ל. וְצָעַק וְאָמַר אֲנִי וַחֲמוֹר בְּאֻבּוּס אֶחָד. הֵינוּ שֶׁאֲנִי רוֹצֶה וּמְבַקֵּשׁ שֶׁתּוֹצִיאֵנִי מִבְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה וְאָז תֵּכֶף נִתְרַצָּה לוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ

וְאָמַר לוֹ בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם שֶׁעַל-יְדֵי זַעַת אַפֶּךָ, דְּהַיְנוּ יְגִיעוֹת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת זַעַת אַפֶּךָ בְּחִינַת וְרִיחַ אַפֶּךָ כְּתַפּוּחִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיְגִיעוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הַמְקָרְבוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה (בְּאוֹת טז) עַל-יְדֵי זֶה 'תֹּאכַל לֶחֶם', שֶׁתִּזְכֶּה לְמַאֲכַל אָדָם שֶׁהוּא הָאֶרֶת הָרָצוֹן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל:

חלק לו

וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר בְּכַוָּנוֹת סְפִירָה שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל יוֹם לְבָרֵר הַשֵּׁ"ד נִיצוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ מַ"ה נִיצוֹצוֹת בְּכָל יוֹם שֶׁעוֹלִים אָדָם עַד שֶׁבְּשִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ יִהְיֶה נִשְׁלָם הַשֵּׁ"ד נִיצוֹצִין שֶׁהֵם שֶׁבַע פְּעָמִים אָדָם בְּגִימַטְרִיָּא שָׁט"וּ וְהַה שֶׁל הַשֵּׁם וְכוּ', הַיְנוּ כִּי יָדוּעַ שֶׁכָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ בֵּין הַקְּלִפּוֹת וְהָרוּחַ שְׁטוּת עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו. וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁנָּפַל מֵהַדַּעַת מִבְּחִינַת אָדָם לִבְחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת רוּחַ שְׁטוּת. וְעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַסְּפִירָה זוֹכִין לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִקְּלִפּוֹתֵנוּ וּמִטֻּמְאוֹתֵנוּ מִכָּל הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁל הָעֲוֹונוֹת. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין וּמְכַוְּנִים עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁגַּם שָׁם בְּתוֹךְ הָרוּחַ שְׁטוּת בְּעַצְמוֹ נֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ כִּי יֵשׁ שָׁם נִיצוֹצוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְחַיִּין אוֹתָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל הָעֲוֹונוֹת שֶׁהוֹרִיד נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת כָּאֵלּוּ לְמָקוֹמוֹת מְטֻנָּפִים כָּאֵלּוּ וְזֶה זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ שָׁם נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ גַּם מִשָּׁם כַּנַּ"ל. עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר וְשָׁב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא עַד שֶׁמְּלַקֵּט וּמְבָרֵר בְּכָל יוֹם כַּמָּה נִיצוֹצוֹת שֶׁעוֹלִין אָדָם שֶׁהֵם שֶׁבַע פְּעָמִים אָדָם שֶׁעוֹלִין שָׁט"וּ עַד שֶׁמְּהַפֵּךְ בְּחִינַת שָׁטוּ בְּחִינַת שְׁטוּת, בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא מְהַפֵּךְ הַכֹּל לִבְחִינַת אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַ"ה וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי עָדִין ה' עִמּוֹ וְכוּ'. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הָרְמָזִים הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר זֶה הַדַּעַת בַּפֶּה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי רְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדִים שֶׁבָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם הַפַּרְנָסָה וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת בְּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל. כִּי הַצַּדִּיק מֵאִיר בְּיָדָיו וּרְמָזָיו לְכָל נִיצוֹץ וְנִיצוֹץ שֶׁיִּתְעוֹרֵר וְיָקִיץ מִנְּפִילָתוֹ הַגְּדוֹלָה. כִּי הָרְמָזִים הֵם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת כְּמוֹ אוֹר הַמִּתְנוֹצֵץ מֵרָחוֹק דֶּרֶךְ נְקָבִים וְחוֹרִים שֶׁבְּכָתְלֵי הַמְּחִצּוֹת הַמַּפְסִיקִים. וְעַל-כֵּן הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי הַדַּעַת הַנֶּעְלָמִים עֲדַיִן בְּתוֹךְ הָרוּחַ שְׁטוּת מִתְעוֹרְרִים עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמִּתְנוֹצֵץ בָּהֶם שֶׁיִּזְכְּרוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ וְיָשׁוּבוּ אֵלָיו עַד שֶׁנִּתְלַקְּטִים וְנַעֲשִׂים בְּחִינַת אָדָם וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל יוֹם מִימֵי הַסְּפִירָה וְכַנַּ"ל. וְהֶבֶן מְאֹד מְאֹד לְעֻבְדָּא וּלְעֵצוֹת טוֹבוֹת בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא תַּטְעֶה אֶת עַצְמְךָ וְתָבִין מֵרָחוֹק עַל-יְדֵי הָרְמָזִים עֵצוֹת בְּכָל פַּעַם לִבְלִי לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמְךָ בְּשׁוּם אֹפֶן:

חלק לז

כִּי זֶה רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם שֶׁרוֹאִין מֵהֶם כַּמָּה מִינֵי שִׁגָּעוֹן מַמָּשׁ שֶׁהוּא רוּחַ שְׁטוּת מַמָּשׁ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינָם מְשֻׁגָּעִים לְגַמְרֵי וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִנִּיצוֹצֵי הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֶׁמְּבִינִים שֶׁלֹּא לְצֵאת מֵהַדַּעַת לְגַמְרֵי. אֲבָל כְּשֶׁאֶחָד פּוֹגֵם בְּדַעְתּוֹ הָרְבֵּה וְנִמְשָׁךְ אַחַר הַשִּׁגָּעוֹן וְהָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁלּוֹ. אָז נַעֲשֶׂה מְשֻׁגָּע מַמָּשׁ. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל אֶחָד כְּפִי עֲוֹונוֹתָיו הוּא מְשֻׁגָּע, כִּי בַּעַל עֲבֵרָה הוּא מְשֻׁגָּע כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן, עַיֵּן שָׁם. כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. וּכְפִי רִבּוּי הָעֲוֹונוֹת שֶׁנִּמְצָאִין בְּהַרְבֵּה בְּנֵי-אָדָם כַּיָּדוּעַ הָיָה רְאוּי שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים כֻּלָּם מְשֻׁגָּעִים מַמָּשׁ. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וּמְקַיֵּם דַּעְתָּם שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִדַּעְתָּם לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁעֲדַיִן נִשְׁאָר רְשִׁימָה בְּדַעְתָּם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָרְמָזִים הַנַּ"ל מִנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבִינִים שֶׁלֹּא לָצֵאת מִדַּעְתָּם לְגַמְרֵי כִּי מִי שֶׁנִּכְשַׁל וְנָפַל לְהָרוּחַ שְׁטוּת יֵשׁ לוֹ עֲדַיִן בְּחִירָה. כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְאֶחָד שֶׁהוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ אָמַר לוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׁגָּעוֹן וְכוּ' וְאַחַר-כָּךְ אָמַר לוֹ, אִם אַתָּה רוֹצֶה אֵין אַתָּה מְשֻׁגָּע, וְהֶבֵן זֶה מְאֹד. כִּי גַּם הַמְשֻׁגָּע מַמָּשׁ כְּשֶׁמַּכִּין אוֹתוֹ הֵיטֵב מַכָּרוּחַ לְהַשְׁלִיךְ הַשִּׁגָּעוֹן מֵחֲמַת יִרְאָה וּמִכָּל זֶה יָכוֹל הָאָדָם הָרוֹצֶה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת לְהִתְגַּבֵּר בְּמִעַט מִעַט דַּעְתּוֹ שֶׁנִּשְׁאָר לוֹ עֲדַיִן עַל הָרוּחַ שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן הַמִּתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פַּעַם. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים וּמַאִיר בּוֹ הַדַּעַת בְּפֵרוּשׁ וּבְרֶמֶז בְּדִרְכֵי עֵצוֹת טוֹבוֹת וַעֲמֻקוֹת וּתְמִימִיּוֹת וְכוּ' אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֲזוּ בּוֹ. וְכָל זֶה מֻרְמָז בְּסוֹד כַּוָּנוֹת הַסְּפִירָה שֶׁהָעִקָּר תַּכְלִית הַכַּוָּנָה הוּא לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִזֶּהֲמוֹתֵינוּ מֵהָרוּחַ שְׁטוּת וְכוּ' שֶׁהַכֹּל הוּא עַל-פִּי כָּל הַנַּ"ל וְהֶבֵן הֵיטֵב לְטוֹבַת עַצְמְךָ לָנֶצַח שֶׁתִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ הָרַחֲמָנוּת הָאֲמִתִּי שֶׁל הַמַּנְהִיג הָאֱמֶת הָעוֹסֵק לְרַחֵם עָלֶיךָ בֶּאֱמֶת, אֲבָל אַתָּה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ רַחֲמָנוּתוֹ, כִּי אִם אַתָּה לֹא תְּרַחֵם עָלֶיךָ מִי יַחְמֹל עָלֶיךָ. וּכְבָר הוֹדִיעַ לְךָ מֵרָחוֹק עֹצֶם רַחֲמָנוּתוֹ עַד שֶׁבְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל יֵשׁ לְךָ כֹּחַ לְרַחֵם עָלֶיךָ. וְהֶבֵן מְאֹד מְאֹד:

חלק לח

וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעִקַּר הַמַּקִּיפִין שֶׁנִּמְשָׁכִין בַּסְּפִירָה נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְכוּ', כִּי עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר פֶּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי. כִּי עִנְיַן הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בַּשֵּׂכֶל וְכוּ' וְכַנַּ"ל, רַק צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּרְאִין לָנוּ וּמְאִירִין בָּנוּ הַצַּדִּיקִים הִתְנוֹצְצוּת כְּאֵלֶּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְחַזְּקִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמַּאֲמִינִים בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כְּאִלּוּ רוֹאִין בְּעֵינֵינוּ כִּי ה' אֹתָנוּ וְכוּ' וְזֶה הָעוֹלָם כָּלוּל בְּעֶלְיוֹן וְעֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן, כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים וּקְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה וּמִתְנַהֲגִים בִּרְצוֹנוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְכוּ'.

וְכָל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת צְרִיכִין לְדַבֵּר בַּפֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה מַמְשִׁיכִין בַּסְּפִירָה שֶׁמְּתַקְּנִין הַדִּבּוּר פֶּה עַל-יְדֵי מִצְוֹת הַסְּפִירָה כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת:

וְכָל זֶה אָנוּ עוֹסְקִין בְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם בְּפִסּוּקֵי דְּזִמְרָה וּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ וּתְפִלָּה וְכוּ'. שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין לְדַבֵּר בְּפִינוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַכֹּל וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה כּוֹלְלִין יַחַד עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין לִכְלֹל מִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם וּמִדַּת יוֹם בְּלַיְלָה, כִּי צְרִיכִין לִכְלֹל יַחַד בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרַת דְּרֵי מַעְלָה וְהָאָרַת דְּרֵי מַטָּה כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת סְפִירָה, בְּחִינַת וּסְפַרְתֶּם לָכֶם וְכוּ' שֶׁצַּע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה. שֶׁצְּרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים כְּדֵי שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם יִהְיֶה תְּמִים וְשָׁלֵם עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹלְלִין יוֹם וְלַיְלָה יַחַד שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַסְּפִירָה שֶׁהוּא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל. בְּחִינַת וַיְדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל, בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה. וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת בְּחִינַת דְּרֵי מַטָּה וּבְכֻלָּם אֵין עוֹד כִּי אִם ה' הוּא הָאֱלֹקִים הַמַּנְהִיגִם בִּרְצוֹנוֹ וְכוֹלְלָם יַחַד, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, הַכֹּל יָכוֹל וְכוֹלְלָם יָחַד. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים סֵדֶר קְדֻשָּׁה בְּבִרְכַת קְרִיאַת שְׁמַע קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּבְרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרַת דְּרֵי מַטָּה שֶׁהוּא מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְהָאָרַת דְּרֵי מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת מָה חָמִית, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ כַּיָּדוּעַ. כִּי עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד, הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת אַיֵּה וּמְלֹא הַנַּ"ל. שֶׁהֵם הָאָרַת דְּרֵי מַעְלָה וְהָאָרַת דְּרֵי מַטָּה. לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ בְּפֶה מָלֵא כִּי הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד הַקַּדְמוֹן שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת אַיֵּה הוּא בָּרָא וְיָצַר וְעָשָׂה הַכֹּל וְכָל הָאָרֶץ מָלֵא מִכְּבוֹדוֹ כִּי הוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וְכוּ':

חלק לט

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁאָז הָיָה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא. מִכָּל שֶׁכֵּן יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַפְּשׁוּטִים, מִכָּל שֶׁכֵּן הַגְּדוֹלִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן לט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). הֵינוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרַת הַדַּעַת הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל שֶׁל כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם וְכוּ' שֶׁשָּׁם מֵאִיר הָאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ'. כִּי לְתוֹךְ הַיָּם אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס מֵחֲמַת רִבּוּי הַמַּיִם. וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּהַיָּם הָרוּחָנִי שֶׁהוּא יָם הַחָכְמָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַיָּם הַנִּשְׁמִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס בּוֹ מֵרִבּוּי מֵימֵי הַדַּעַת. וְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בּוֹ בְּלִי רַבִּי וּמַנְהִיג אֲמִתִּי נִטְבָּע בּוֹ בְּאֵין סוֹמֵךְ כְּמוֹ פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם, כִּי אֵין

יְכוֹלִים לְכָנֹס בּוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקִים חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁבַּיָּם הַנַּשְׁמִי אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹר כִּי אִם עַל-יְדֵי אֳנִיּוֹת הָעֲשׂוּיִים בְּחָכְמָה וּבְאָמָנוּת גָּדוֹל וְגַם צְרִיכִין מַנְהִיג הַסְּפִינָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דַּעַת לֵידַע אֵיךְ לְהַנְהִיג הַסְּפִינָה כְּפִי הַשָּׁעָה כְּפִי הָרוּחוֹת שֶׁמְּנַשְּׁבִין וְכוּ', כְּמוֹ כֵן בְּרוּחָנִיּוּת בְּעִנְיַן יָם הַחָכְמָה שֶׁצְּרִיכִין מַנְהִיג אֱמִתִּי שֶׁיֵּדַע הַדְּרָכִים שֶׁבַּיָּם בִּבְחִינַת הַנֹּתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה, שֶׁנֶּאֱמַר עַל קְרִיעַת יַם-סוּף וְיוֹדֵעַ לְגַלּוֹת לָהָעוֹלָם דְּרָכִים וּנְתִיבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֳנִיּוֹת, בְּחִינַת הָיְתָה כְּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר. וְזֶהוּ מְמֻרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַלֶּחֶם וְהַפַּרְנָסָה מֵהַיַּדִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי צְרִיכִין לֵידַע אֵיךְ לְהַנְהִיג אֶת הָאֳנִיּוֹת וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַחָכְמָה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כִּי אִם בִּבְחִינַת רְמָזִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְלַמְּדוֹ אֵיךְ יַשֶּׂה וְיַנְהִיג אֶת הַחֲבָלִים וְהַתֹּרֶן וְהַסְּפִינָה וְכוּ' בְּכָל עֵת רַק שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִין בְּעַצְמוֹ לְפִי נְטִיּוֹת הָרוּחוֹת וְכוּ' עַד שֶׁלִּפְעָמִים אֵין מוֹעִיל שׂוּם חָכְמָה כִּי אִם לִצְעֹק אֶל ה' בִּבְחִינַת וַיִּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וְכוּ' עַד וְכָל חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע וְאֵין עֵצָה וְתַחְבּוּלָה כִּי אִם וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן בְּרוּחָנִיּוּת בְּעִנְיַן יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהָיָה קָשֶׁה מְאֹד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַכְּבֵדוּת וְהַקֹּשִׁי הָיָה מֵחֲמַת שֶׁאָז הָיָה גְּמַר הַגְּאֻלָּה. וְעִקַּר גְּמַר וּשְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה הוּא הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלִילִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁגִּלָּה מֹשֶׁה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. אֲבָל עֲדַיִן לֹא הָיָה בִּשְׁלֵמוּת גָּמוּר מֻחֲמַת שֶׁבִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלָּה הַדַּעַת הַנַּ"ל בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְעִקַּר כְּלִילִיּוּת הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁלֵמוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם בְּנַשְׁמִיּוּת כָּזֶה וְחָפֵץ בַּעֲבוֹדָתֵנוּ דַּיְקָא שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' וְהָעִקָּר מֻחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִירָה וְהַיְצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבְּרִין בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת מִכָּל צַד וּכְשֶׁאָנוּ מִתְעוֹרְרִים אֲפִלּוּ מַשֶּׁהוּ מִלְמַטָּה זֶה יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכָּל עֲבוֹדַת הַמַּלְאָכִים וְכוּ':

וְזֶה הָיָה כָּל הַכְּבֵדוּת שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף, כִּי אָז הֻכְרַח ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, לְהַשְׁתִּיק גְּדֹל הַקִּטְרוּג שֶׁאָמְרוּ, הַלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהַלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ'. עַל-יְדֵי שֶׁיִּמְצָא בְּחַסְדּוֹ אֵיזֶה זְכוּתִים וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ נַעֲשֶׂה גַּם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁעַל-יְדֵי הַסְּפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין שָׁבוּעַ הָרִאשׁוֹנָה עַד שִׁשָּׁה יָמִים שֶׁהֵם עִקַּר יְסוֹד הַסְּפִירָה (כַּמְבֹאָר בַּבָּנִוֹת, עַיֵּן שָׁם) עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְהָעִקָּר שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁמְּצָא בָּהֶם ה' יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם עַד שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ מְעַט מֵעַצְמָן לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת שְׁתִיקָה לִבְלִי לְהַרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה'

יִלְחֲם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן, עַל-יְדֵי זֶה זָכוּ שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם יָם הַחָכְמָה כְּתִקּוּנוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ לַעֲבֹר בּוֹ בְּרוּחָנִיּוּת, כִּי נִבְקַע לָהֶם אָז כָּל הַמַּעְיְנוֹת חָכְמָה עַד שֶׁרָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ' כַּנַ"ל. עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה לָהֶם נַס נִפְלָא וְנוֹרָא שֶׁנִּבְקַע הַיָּם בְּגַשְׁמִיּוּת וְעָבְרוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם כִּי זָכוּ לְצִמְצוּמִים וּמְחִצּוֹת קְדוֹשִׁים עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁתִיקָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת סְיָג וּמְחִצָּה לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, אֲבָל פַּרְעֹה וּמִצְרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת וְשִׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִים, רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְנִשְׁקְעוּ וְנִטְבְּעוּ בְּתוֹךְ הַיָּם בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל מֵרַבּוֹ מִבְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת הַשְׁתִיקָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַשֵּׂכֶל שֶׁלֹּא יִכְנֹס בַּחֲקִירוֹת בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים וְכוּ' רַק יִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה כוּ' כַּנַּ"ל, הוּא נִשְׁקָע וְנִטְבָּע בְּתוֹךְ הַיָּם בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לְאַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח הַתֹּר הֶחָמֵץ, כִּי כְּבָר נִתְתַּקְּנוּ מְחִצּוֹת הַמֹּחִין עַד שֶׁאֵין הֶחָמֵץ יוֹנֵק מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ', (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת פֶּסַח חֲמוֹר, עַיֵּן שָׁם):

חלק מ

וְזֶה בְּחִינַת הַסּוֹד הַנֶּעְלָם הַמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁקְּרִיעַת יַם-סוּף הָיָה בְּסוֹד הַהוּא נָחְשׁ דְּנָשִׁיךְ וְכוּ', הַיְנוּ כִּי עִקַּר קְרִיעַת יַם-סוּף הָיָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל מְאֹד מְאֹד הִמְשִׁיךְ זֶה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד עַד לְמַטָּה לְמַטָּה מְאֹד מְאֹד. עַד שֶׁהוֹדִיעַ אֲפִלּוּ לְהַמֻּנָּחִים בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד בְּשִׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתִּיו שֶׁגַּם הֵם יֵדְעוּ כִּי ה' אִתָּם עֲדַיִן כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' עַד שֶׁגַּם הֵם מִתְעוֹרְרִים בְּאֵיזֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַד שֶׁיְּדְעוּ וְיַאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּמוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַנִּיחַ כָּל הָעֶלְיוֹנִים מַלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְכוּ' וְרוֹצֶה דַּיְקָא בַּעֲבוֹדַת בְּנֵי-אָדָם הַגַּשְׁמִיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. כֵּן כָּל מַה שֶׁהַמַּדְרֵגָה נְמוּכָה וּפְחוּתָה בְּיוֹתֵר כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים מִשָּׁם בְּאֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת כָּל שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים נִפְלָאִים לְמַעְלָה בִּבְחִינַת כַּד אָתֵי יִתְרוֹ כְּדַיִן אִתְיַקַּר וְאִתְעֲלֶה שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה הַיִּחוּד שֶׁהוּא סוֹד קְרִיעַת יַם-סוּף וְכוּ' הַמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת:

כִּי מוּבָא בְּדִבְרֵיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם" סִימָן יג) מַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מֵעֵין זֶה שֶׁהוּא הַאי חַיְיָה כַּד אִתְעַבְּרַת וְכוּ' וְשָׁם מְבֹאָר וּמוּבָן שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה, מַעֲלֶה הַנְּפָשׁוֹת הַפְּגוּמוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת מָרַת נָפֶשׁ בְּחִינַת נֶפֶשׁ רְעֵבָה וְכוּ' וּמַכְנִיס אוֹתָם גַּם-כֵּן בְּתוֹךְ כְּלָלִיּוּת שְׁאָרֵי הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וּמַעֲלֶה אוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד הַנִּפְלָא וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה פּוּק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרֵךְ דַּאֲפִלּוּ כְּמַלְא חוּטָא דְּחַלָּא לֵית דְּעָבַר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ סוֹד קְרִיעַת יַם-סוּף הַמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהוּא עַל-פִּי מַאֲמַרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל

בְּעִנְיַן נְשִׁיכַת נָחָשׁ וְכוּ'. שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, הַיְנוּ שֶׁדִּיְקָא עַל-יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת הַפְּגוּמוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּעֲלִין אוֹתָם הֵם בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, כִּי בְּחִינַת הַנָּחָשׁ נֶאֱחָז בָּהֶם מְאֹד וְעַל יָדָם דִּיְקָא נַעֲשָׂה הַיִּחוּד בְּכֹחַ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם, מַה תִּצְעַק אֵלַי-בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא מִלְּתָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹתָם וּלְתַקְנָם וְכוּ' כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת עַתִּיקָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה וְכוּ' וְכַמְּבֹאָר וּמוּבָן בִּדְבָרָיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "מֵישְׁרָא" וּבְשָׁאָר מְקוֹמוֹת שֶׁהַחוֹלִים בְּחֶלְיֵי הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר. אִי אֶפְשָׁר לְהוֹשִׁיעָם וּלְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ כִּי אִם עַל-יְדֵי רַבִּי גָּדוֹל מְאֹד שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בָּהֶם מִבְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאֹד מִבְּחִינַת אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק מא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקְּרִיעַת יַם-סוּף הָיָה עַל-יְדֵי עַצְמוּת יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס. וְעַל-יְדֵי זְכוּת אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו כָּל הַלַּיְלָה, עַד שֶׁבִּבֵּקֵּר נִזְכַּר זְכוּת אֲבוֹתָם. וְקָשֶׁה לְכָאוֹרָה הֲלֹא זְכוּת אָבוֹת הָיָה יָכוֹל לְזַכּוֹת גַּם מִקֹּדֶם, כִּי זְכוּתָם הָיְתָה מוּכָן מִכְּבָר אַף הַכֹּל עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר זְכוּת הָאָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיוֹסֵף וְכָל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הוּא מַה שֶּׁכֻּלָּם עָסְקוּ בְּהַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיכוֹ לִבְנֵיהֶם, וְלִבְנֵי בְּנֵיהֶם עַד עוֹלָם, לְהוֹדִיעָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם אֲבִינוּ שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן מֵהַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁגִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו לִשְׁמֹר דֶּרֶךְ ה' וְכוּ'. אֲבָל עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה הוּא שֶׁאֲנַחְנוּ מִבְּנֵי בְּנֵיהֶם נַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ דַּעְתָּם הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁהִמְשִׁיכוּ עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר מֵעִצְמֵנוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר גִּלּוּ שֶׁעֲדַיִן ה' אִתָּנוּ וְכוּ' כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָיָה קָשֶׁה קְרִיעַת יַם-סוּף כָּל הַלַּיְלָה עַד שֶׁבִּקֵּשׁ ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁמָּצָא בָּהֶם אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דִּיְקָא נִתְעוֹרְרוּ זְכוּת אָבוֹת בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁנִּבְקַע הַיָּם מִפְּנֵיהֶם וְעָבְרוּ בּוֹ בְּשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר זְכוּת אָבוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ עַד שֶׁתִּגְמֹר הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ בְּעַצְמֵנוּ נִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי דַּעְתָּם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִמְשִׁיכוּ עָלֵינוּ, שֶׁאָז דִּיְקָא יָמְשֹׁךְ עָלֵינוּ זְכוּתָם הַגָּדוֹל. עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִגְאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ בְּקְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהָיְתָה גְּמַר הַגְּאֻלָּה שֶׁל מִצְרַיִם בִּבְחִינַת זֹאת וְכַנַּ"ל. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁעַכְשָׁו צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי צְרִיכִין עַתָּה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת כְּלָל, עַל-כֵּן מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת כָּל כָּךְ וְסוֹף כָּל סוֹף תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה בִּזְכוּת אָבוֹת וּבְמַתָּנַת חִנָּם לְמַעְנוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ'. וּכְתִיב לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה. אַף ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁעַל כָּל פָּנִים נִתְעוֹרֵר מְעַט כָּל

אֶחָד וְאֶחָד מִמָּקוֹם שֶׁהוּא לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּכְבָר יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ גָּדוֹל לָזֶה עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ וְכָל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָיוּ לָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד עַתָּה וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּקָרוֹב בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק מב

וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פְּסוּק גְּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר וְכוּ' הַנַּ"ל. שֶׁתֵּכֶף בְּשִׂירַת הַיָּם אָמְרוּ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתֶךָ. כִּי שָׁם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת וְכוּ', הַיְנוּ כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁאָז אָמְרוּ הַשִּׁירָה וְסִיְּמוּ בְּהַתְּקוָה שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁנִּגְמַר בְּקְרִיעַת יַם-סוּף וְכַנַּ"ל:

חלק מג

וְעַל-כֵּן בִּתְחִלַּת הַהִתְגַּלּוּת לְמֹשֶׁה בַּסְּנֶה אָמַר לוֹ שֶׁיַּשְׁלִיךְ הַמַּטֶּה וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי מֹשֶׁה הָיָה מְמָאֵן בְּהַשְׁלִיחוּת, כִּי אָמַר שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְגָאֳלָם וּלְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁקִּלְקְלוּ הַרְבֵּה וְכוּ' וְעַל-כֵּן אָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּשְׁלִיךְ אֶת הַמַּטֶּה אַרְצָה וְאִיתָא שֶׁמַּטֵּה מֹשֶׁה דָּא מט"ט שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַבְּחִירָה שֶׁהוּא לְשׁוֹן מַטֶּה שֶׁיֵּשׁ בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹת לְכָאן וּלְכָאן. וְהֶרְאָה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה בְּמוֹפֵת זֶה שֶׁיְּבִין גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל הַבְּחִירָה. וְעַל-כֵּן הָאָדָם בְּסַכָּנָה עֲצוּמָה בְּכָל עֵת. וְזֶה שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁיַּשְׁלִיךְ הַמַּטֶּה שֶׁלּוֹ אַרְצָה, כִּי בֶּאֱמֶת מֹשֶׁה כְּבָר הָפַךְ אֶת הַבְּחִירָה לְטוֹבָה כִּי כְּבָר עָמַד בְּנִסָּיוֹן וְנַעֲשָׂה כֻּלּוֹ טוֹב. אַךְ הֶרְאָה לוֹ כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁל הֶהָמוֹן וְצִוָּה לוֹ שֶׁיַּשְׁלִיךְ הַמַּטֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַבְּחִירָה. יַשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה. שֶׁיַּשְׁלִיכֵהוּ לְתוֹךְ אַרְצִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁל שְׁאָר הֶהָמוֹן וְתֶכֶף כְּשֶׁהִשְׁלִיכָהוּ אַרְצָה, וַיְהִי לְנָחָשׁ, הַיְנוּ שֶׁאֵצֶל רֹב הָעוֹלָם שֶׁמְּנֻחָים בְּאַרְצִיּוּת נֶהְפַּךְ הַמַּטֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבְּחִירָה לְנָחָשׁ מִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי. וְתֶכֶף אָמַר לוֹ שְׁלַח יָדְךָ וֶאֱחֹז בִּזְנָבוֹ וְכוּ' וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ לְהוֹרוֹת לוֹ וּלְהוֹדִיעוֹ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְהַנָּחָשׁ מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ בְּכֹחַ הַבְּחִירָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה יֵשׁ בְּיָדְךָ לַהֲפֹךְ הַמַּטֶּה מְנָחָשׁ לְמַטֶּה, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לְךָ כֹּחַ לַעֲזֹר אֲפִלּוּ לְאוֹתָם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַנַּ"ל שֶׁנִּתְהַפֵּךְ אֶצְלָם בְּחִינַת הַמַּטֶּה לְנָחָשׁ שֶׁתִּמְצָא לָהֶם זְכוּת. וְתָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁעָדַיִן ה' אִתָּנוּ וְכוּ' עַד שֶׁיִּתְהַפְּכוּ מְנָחָשׁ לְמַטֶּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַמַּטֶּה נַעֲשׂוּ אַחַר-כָּךְ כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מְעוֹרֵר הַנּוֹפְלִים מְאֹד עַד שֶׁמְּקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּגִמַר הַגְּאֻלָּה בְּקְרִיעַת יַם-סוּף הָיְתָה הַגְּאֻלָּה דְּיֻקָּא עַל-יְדֵי הַיִּחוּד הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת נָחָשׁ דְּיֻקָּא שֶׁנִּתְהַפֵּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק מד

וְזֶה לָכֵן הַמַּשְׂכִּיל בָּעֵת הַהִיא יִדֹּם וְכוּ'. לְךָ דֳּמְיָה תְהִלָּה אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן. אַךְ לֵאלֹקִים דּוֹמִי נַפְשִׁי וְכוּ'. טוֹב וְיָחִיל וְדוֹמָם לִתְשׁוּעַת ה' וְכוּ' וְכֵן פְּסוּקִים הַרְבֵּה, כִּי עַתָּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁעֲלֵיהֶם נִתְנַבְּאוּ בַּפְּסוּקִים הַנַּ"ל. צְרִיכִין לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק הַרְבֵּה עַל כָּל מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עַתָּה בָּעוֹלָם וְלִבְלִי לְכְנֹס בַּחֲקִירוֹת וְקַשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים כְּלָל רַק לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת ה' עַד שֶׁעַל-פִּי הָרֹב עַל-יְדֵי הַדּוּמִיָּה וְהַשְׁתִּיקָה יִבְעַר לִבּוֹ עַד שֶׁיִּצְעַק וְיִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי וְכוּ' חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי וְכוּ'. וְזֶה מַשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם. כִּי לוֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם שֶׁכָּל זֶה הָיָה בְּקִרְיַעַת יַם-סוּף שֶׁסִּבְּבָם בְּכַוָּנָה לְהַטְעוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיָשֻׁבוּ וְיַחֲנוּ לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת וְכוּ' וְאָמַר פַּרְעֹה וְכוּ' וְכֵן הוּא עַתָּה. וְאֵלּוּ הַנִּרְדָּפִים צְרִיכִין לִזָּהֵר לִבְלִי לֵילֵךְ בְּחָכְמוֹת רַק לִצְעֹק אֶל ה' וְאִם גַּם זֶה קָשֶׁה עַל כָּל פָּנִים לֹא יְהַרְהֵר, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יְדַבֵּר נֶגֶד מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ רַק יִשְׁתֹּק וְיִדֹּם עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא וְכוּ' וִיצַפֶּה לְחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד בְּחִינַת ה' יְלַחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ וְכוּ'. וּכְתִיב, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ בְּכָל הֶהָמוֹן הַזֶּה וְכוּ' עֻזְרֵנוּ כִּי עָלֶיךָ נִשְׁעַנּוּ. בִּפְרָט עַתָּה בְּסוֹף הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁעַל זֶה אָמַר יִרְמְיָה, צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי וְכוּ' קָרָאתִי שִׁמְךָ ה' מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת וְכוּ'. וְאָמַר טוֹב וְיָחִיל וְדוֹמָם לִתְשׁוּעַת ה' וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם ה' וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. כִּי עִקַּר הָרְדִיפָה שֶׁל הַשּׁוֹנְאִים הֵן מֵעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵן בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁהַחוֹלְקִים רוֹדְפִים מְאֹד אֶת הַכְּשֵׁרִים. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי חָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל שֶׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד שֶׁהוּא נָבוֹן וְחָכָם וְרוֹצֶה שֶׁהַכֹּל יֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ חָכְמָתוֹ הָעֲקֻמָּה וּמְהֻפֶּכֶת. וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת רוֹדֵף אֶת הַנִּרְדָּפִים מְאֹד, אֲבָל אֵלּוּ הַנִּרְדָּפִים צְרִיכִין לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יִתְעוּ וְיִטְעוּ אַחֲרֵי חָכְמָתָם הָרָעוֹת רַק יִסְתַּכְּלוּ עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְיִקָּימוּ אַל תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ. רַק לַחֲרֹשׁ וְלִשְׁתֹּק אֲפִלּוּ בְּדַעְתּוֹ לִבְלִי לְכְנֹס בְּקַשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים כַּנַּ"ל. רַק לְצַפּוֹת לִישׁוּעַת ה'. בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּקִרְיַעַת יַם-סוּף אַל תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' וְכוּ' ה' יִלָּחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן כַּנַּ"ל. רַק שֶׁעַתָּה מַחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע מִתְפַּשֵּׁט מְאֹד מְאֹד וְכוּ' עַל-כֵּן צְרִיכִין עַתָּה לְהַאֲרִיךְ אַפּוֹ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר וּלְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק בְּדַעְתּוֹ לִבְלִי לְהַרְהֵר אַחֲרֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְאַחֲרֵי יִרְאֵי ה' הָאֲמִתִּיִּים. רַק לְהִשְׁתַּדֵּל לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ הָרַבֵּה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַתַּנָּא כַּמָּה פְּעָמִים בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא חֻצְפָּא יִסְגֶּא וְכוּ' יִרְאֵי חֵטְא כּוּ'. וְהָאֱמֶת תִּהְיֶה נֶעְדֶּרֶת וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הָאֱמֶת עֲדָרִים עֲדָרִים וְכָל אֶחָד יֹאמַר שֶׁאֱצְלוֹ הָאֱמֶת עַד שֶׁבַּסּוֹף מְסַיֵּם עַל מִי לָנוּ לְהִשָּׁעֵן עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְכֵן חוֹזֵר

זֹאת כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁמְּגַלֶּה הַבִּלְבּוּל וְהַקְּטֶגּוֹרְיָא שֶׁיִּהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֱלֶה מְסַיֵּם בְּכָל פַּעַם עַל מִי לָנוּ לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם כַּמְבֹאָר בְּסוֹטָה, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַ"ל:

וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הָרְדִיפָה שֶׁל הָרוֹדְפִים אֶת הַכְּשֵׁרִים וְהַתְּמִימִים הוּא שֶׁרוֹצִים לְתָפְסָם בְּחָכְמָתָם הָרָעָה וּבְרִבּוּי לֵיצָנוּת שֶׁלָּהֶם וְזֶה קָשֶׁה מִן הַכֹּל. כִּי עִקַּר הוּא מְנִיעַת הַמּחַ, כִּי מִתְּחִלָּה רוֹדְפִים אוֹתָם מַמָּשׁ כַּמְפֻרָסָם. וְאַחַר-כָּךְ מִשְׁתַּדְּלִים בְּיוֹתֵר לְפַתּוֹתָם בַּחֲלַקְלַקּוּת דִּבְרֵיהֶם הָרָעִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁדּוֹרְשִׁים טוֹבָתָם וְכוּ' וְזֶה קָשֶׁה מִן הַכֹּל, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְסַפֵּר כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּזֶה רַק הַמַּשְׂכִּיל כְּעֵת יִדֹּם וְיָבִין הֵיכָן הָאֱמֶת וְיִקַּיֵּם דִּבְרֵי הַתַּנָּאִים הַנַ"ל שֶׁחָזְרוּ וְכָפְלוּ כַּמָּה פְּעָמִים עַל מִי לָנוּ לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם:

חלק מה

וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן סְפִירָה. וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁבַּסְּפִירָה עוֹסְקִין לְתַקֵּן וּלְזַכֵּךְ הַדָּמִים. וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיוּ נִבְלָעִים בָּאֲיבָרִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם סוֹדוֹת נוֹרָאִים בְּעִנְיָן זֶה. כִּי זֶה כְּלַל עִנְיַן פֶּסַח וּסְפִירָה, בְּחִינַת וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חָיִי וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל סוֹדוֹת הַקְּבָלָה מְרֻמָּזִים בְּהָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת צֶלֶם אֱלֹקִים וְכוּ'. הַיְנוּ עַל-פִּי הַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם הַנַ"ל שֶׁבֵּאֲרנוּ לְעֵיל שֶׁכָּל זֶה עִנְיַן פֶּסַח וּסְפִירָה. כִּי אָז הוֹדִיעַ לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. כִּי רָאִינוּ זֹאת עַיִן בְּעַיִן עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְעַל-יְדֵי הָאֲרַת הַדַּעַת שֶׁהֵאִיר בָּנוּ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הָאֲרַת הַדַּעַת שֶׁהָעִקָּר הוּא לְכְלֹל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יַחַד וְכוּ' כַּנַ"ל עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהָאֲרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בְּתִקּוּן הָאֲכִילָה בִּסְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי עֹמֶר שְׂעוֹרִים וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה יָרַד הַמָּן לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁים אָז, אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ וְכוּ'. כִּי אָז צוֹמְחִים תְּבוּאוֹת הַשָּׂדֶה וְאָז עוֹסְקִין בַּתִּקּוּנִים (הַנַ"ל) שֶׁנִּזְכֶּה לְהָאֲרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁזֶּה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת זְכוּךְ הַדָּמִים שֶׁהָעִקָּר שֶׁיִּהְיוּ הַדָּמִים נִבְלָעִים בָּאֲיבָרִים. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֲכִילָה כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה הַיִּרְאָה הַנִּגָּשֶׁת אֶל הָאָדָם אָז עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ הָאָרַת הָרָצוֹן הַמְּפֻלָּג אָז כַּנַ"ל:

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הָאֲכִילָה שֶׁהוּא לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם עִקָּרהּ הוּא בִּשְׁבִיל הַדָּמִים, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְהוּא מְחַיֶּה אֶת הָאָדָם. וּמֵחֲמַת רְתִיחַת הַדָּמִים יֵשׁ בָּאָדָם אֵשׁ הַבּוֹעֵר וְכוּ' שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לֶאֱכֹל לְהַכְנִיס הַמַּאֲכָל לְתוֹךְ הַמֵּעַיִם שֶׁהוּא תְּמוּרַת הַנֶּתֶךְ וְכוּ' כַּמּוּבָא. וְעַל-יְדֵי זֶה מְחַיִּין אֶת הַדָּמִים שֶׁיּוּכְלוּ לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם, אֲבָל הָעִקָּר לֶאֱכֹל בְּקְדֻשָּׁה עַל-פִּי הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּאֲכָל יְחַיֶּה אֶת

הַדְּמִים שֶׁבָּהֶם הַנֶּפֶשׁ עַד שֶׁהַנֶּפֶשׁ יִתְקַשֵּׁר עִם הַגּוּף בִּבְחִינַת כְּלִלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. דְּרֵי מַעֲלָה עִם דְּרֵי מַטָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ כַּנַּ"ל בִּתְחִלַּת הַהֲלָכָה הַזֹּאת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְיִרְאָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת דָּמִים עַד שֶׁיָּבֹא לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלִג שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמִימוּת הַדָּמִים דִּקְדֻשָּׁה לִבְעֹר וּלְהִתְלַהֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשַׁלְהוֹבִין דְּרַחֲמוּתָא בִּבְחִינַת רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ וְכוּ', בִּבְחִינַת חֵם לִבִּי בְּקִרְבִּי וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת בְּלִיעַת הַדָּם בְּאֵיבָרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אָדָם שֶׁהָאָלֶף מֵאִיר וּמְחַיֶּה אֶת דַּם הָאָדָם וְנַעֲשָׂה מַ"ה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי זֶה נַעֲשָׂה רַק עַל-יְדֵי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים צַדִּיקִים שֶׁאוֹכְלִים בִּבְחִינָה הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְיִרְאָה וּלְרָצוֹן כַּנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְׁבִּיעָה בְּחִינַת וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּרְעוּתָא שְׁבָעָה שָׁוֵה עָלוֹהִי. כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל הוּא בִּבְחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. כִּי עִקַּר הַשְׁבִּיעָה מֵהָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וַאֲזַי הַדָּמִים שֶׁמְּקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַמַּאֲכָל אֵינָם זַכִּים וְיֵשׁ לוֹ עֲכִירַת דָּמִים שֶׁאָז הַדָּמִים אֵינָם מְקֻשָּׁרִים וּמְבֻלָּעִים הֵיטֵב בְּתוֹךְ הָאֵיבָרִים רַק הֵם שׁוֹטְפִים וְרוֹחֲפִים עֲלֵיהֶם וּמִשָּׁם כָּל בִּלְבּוּל הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֲכִירַת הַדָּמִים וּמִשָּׁם כָּל הָרוּחַ שְׁטוּת, עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁמְּקָרֵב עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָאִיר בּוֹ הַדַּעַת הַנַּ"ל. עַד שֶׁמּוֹדִיעוֹ שֶׁגַּם אֶצְלוֹ נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ כִּי עֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ וְכוּ' עַד שֶׁמִּתְגַּבֵּר לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל וְכוּ' לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁבִּיעָה שֶׁהוּא חִיּוּת הַדָּמִים, הַיְנוּ שֶׁהַדָּמִים נִבְלָעִים הֵיטֵב בְּהָאֵיבָרִים בִּבְחִינַת בְּדָמַיִךְ חָיֵי וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבַטֵּל הָרְצוֹנוֹת הָרָעִים שֶׁל רְתִיחַת הַדָּמִים וּמְהַפֵּךְ רְתִיחַת הַדָּמִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַמְשִׁיךְ רְצוֹנוֹ תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת יַחַד וּכְשֶׁמַּרְגִּיל עַצְמוֹ לִהְיוֹת רְצוֹנוֹ חָזָק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא שֶׁאָז מֵאִיר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר וְאָז יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיכוֹ עַל עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר אִם לֹא יִהְיֶה אִישׁ עָצֵל שֶׁקּוֹרִין שְׁלִימַזְלְנִיק כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַל-יְדֵי זֶה מְבַטֵּל רְצוֹנוֹת שֶׁל רְתִיחַת הַדָּמִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵעֲכִירַת הַדָּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדָּמִים שֶׁלֹּא נִבְלְעוּ כָּרָאוּי בְּהָאֵיבָרִים כְּמוֹ הַתִּינוֹק שֶׁהֵבִיאוּ לְרַבִּי נָתָן הַבַּבְלִי שֶׁהָיָה אָדֹם בְּיוֹתֵר וְכוּ', כַּמּוּבָא מַאֲמָר זֶה בַּכַּוָּנוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים בְּדִבְרֵי מַעְלָה וְדִבְרֵי מַטָּה וְכוּ' וּלְקַשֵּׁר וְלִכְלֵל הָעוֹלָמוֹת יַחַד כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁמְּקַשֶּׁרֶת הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַיֶּה אֶת הַדָּם שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת זִכּוּךְ הַדָּמִים שֶׁנִּבְלָעִין בְּהָאֵיבָרִים כָּרָאוּי עַד שֶׁבּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת בְּרָצוֹן מֻפְלָג בְּיוֹתֵר עַד שֶׁמּוֹצִיא הָרְצוֹנוֹת בְּפִיו שֶׁמּוֹדֶה וּמְהַלֵּל וּמִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אַחַר

הָאֲכִילָה כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁבּוֹעֵר כְּמוֹ אֵשׁ הוּא מֵרְתִיחַת הַדְּמִים שֶׁצְּרִיכִין לַהֲפֹךְ רְתִיחַת הַדְּמִים שֶׁהֵם חֲמִימוּת הַלֵּב אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּבְעַר לַה' יִתְבָּרַךְ בִּרְצוֹנוֹת דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁיְּדַבֵּר בִּלְשׁוֹנוֹ הַכְּסוּפִין וְהָרְצוֹנוֹת טוֹבִים שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהַתּוֹרָה אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא וְכוּ' סִימָן לא) כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי, וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹרוֹת הַמַּקִּיפִין שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּבַּוְנוֹת, עַיֵּן שָׁם וְכַנַּ"ל (עַיֵּן לְעֵיל בְּאוֹת לה, עַיֵּן שָׁם):

חלק מו

וְעַתָּה בֹּא וּרְאֵה זֶה מָצָאתִי בְּמִדְרָשׁ חָזִית שִׁיר הַשִּׁירִים מִגִּדֶּל מַעֲלַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַיָּדִים שֶׁהֵם הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בָּיָם הַחָכְמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים (קַפִּיטְיל ו' פָּסוּק ד) יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה. כְּשֶׁאַתְּ רוֹצָה כַּד אַתְּ בָּעָיָא לֵית אַתְּ צְרִיכָה בָּעָיָא מִכְּלוּם, מֵילַף מִכְּלוּם מִי אָמַר לָהֶם לְהָבִיא עֶגְלַת בָּקָר לְטָעֵן הַמִּשְׁכָּן לֹא מֵהוֹן וּבְהוֹן וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְשִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב לְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר מִדִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. כַּמָּה וְכַמָּה הוּא מַפְלִיג בְּמַעֲלַת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל-עַם קָדוֹשׁ שֶׁכְּשֶׁרוֹצִים בֶּאֱמֶת רְצוֹנוֹת דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אֵינָם צְרִיכִים עוֹד לְבַקֵּשׁ מְשׁוּם אָדָם וְלִלְמֹד מִמֶּנּוּ. רַק הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ יוֹדִיעַ לוֹ מַה לַּעֲשׂוֹת לִגְרֹם נַחַת רוּחַ לַה' יִתְבָּרַךְ. כַּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל כְּשֶׁאַתְּ רוֹצָה כַּד אַתְּ בָּעָיָא לֵית אַתְּ צְרִיכָה בָּעָיָא מִכְּלוּם מֵילַף מִכְּלוּם וְכוּ' כִּי הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת אוֹר מַ"ה הַנַּ"ל הַמֵּאִיר בָּיָם הַחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנַּ"ל, הֵינוּ כִּי יָבִין מֵעַצְמוֹ עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁהַצַּדִּיק מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל עֵת עַל-יְדֵי דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל בַּפֶּה וּבַכְּתָב רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת רְמָזִים יָכוֹל לְהָאִיר בְּדַעְתּוֹ עַד שֶׁיִּתְחַזֵּק בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל מַה הוּא רוֹצֶה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם) עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לוֹ וְיָאִיר בְּלִבּוֹ שֶׁיָּבִין מַה לַּעֲשׂוֹת לִגְרֹם נַחַת רוּחַ לַה' יִתְבָּרַךְ אֲלֵיו עַל-יְדֵי זֶה כְּמוֹ הַנִּשְׁיאִים שֶׁהֵבִינוּ מֵעַצְמָם לְהָבִיא עֲגָלוֹת לְהַמִּשְׁכָּן אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא נִצְטַוּוּ עַל זֶה כְּלָל כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמִּדְרָשׁ וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק קַח מֵאִתָּם, מֵאִתָּם הָיוּ הַדְּבָרִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק מז

וְכָל זֶה הָיָה בִּשְׁעַת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁאָז הֵבִיאוּ הַנְּשִׂיאִים עֲגָלוֹת וְכוּ' שֶׁעַל זֶה מְשַׁבְּחָם הַכָּתוּב מְאֹד יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי בְּחִינַת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבּוֹ הִקְרִיבוּ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת לְרָצוֹן. כִּי עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הָיוּ עַל-יְדֵי הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת

יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלַיִם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת וְכוּ'. כִּי אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת נֶאֱמַר עַל מַעֲלַת הַדְּגָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר בְּסֵדֶר הַדְּגָלִים וּבֵין הַדְּגָלִים נִשְׂאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁל תּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהָעִקָּר הוּא לְהָאִיר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעָם תָּמִיד כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְלֹא יִשְׁכְּחוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׂוּם עֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֵךְ וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹונוֹת מֵרוּחַ שְׁטוּת וְכוּ' וְזֶה צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל. וְגַם צְרִיכִין שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָאִיר בַּחֲבֵרוֹ הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּלִבּוֹ מֵרִבּוֹ שֶׁיָּאִירוּ כָּל יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְיִקַּבְּלוּ דֵּין מִן דֵּין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַדְּגָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָלְכוּ בִּדְגָלִים סְבִיב הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן בְּחִינַת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שָׁם עִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי שָׁם קִבֵּל כַּמָּה מִצְוֹות הַתּוֹרָה שֶׁנִּדְבַּר ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁהֵם עִקַּר הַדַּעַת עַל-כֵּן הָלְכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל סָבִיב לַמִּשְׁכָּן כֻּלָּם כְּאֶחָד חֲבֵרִים וְנִשְׂאוּ הַדְּגָלִים שֶׁהָיָה מְצֻיָּר עֲלֵיהֶם הַגְּוָנִין שֶׁל שִׁבְטִים עֶשְׂרֵה אַבְנֵי הַחֹשֶׁן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּוָנִין עִלָּאִין גְּוָנִין קַדִּישִׁין שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךְ אֶתְפָּאָר שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגִּיאִין. וְכָל אֵלּוּ הַגְּוָנִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיוּ כְּלוּלִים בְּהַצִּיּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַדְּגָלִים שֶׁנִּשְׂאוּ לְאוֹת וּלְנֵס שֶׁהֵם הָיוּ הַפְּאֵר וְהַיְפִי וְהַהִדּוּר הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא שֶׁל מַחֲנוֹת יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים, כַּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשִׁים מֵעִצָּם הַפְּלָגַת נוֹרְאוֹת מַעֲלַת הַדְּגָלִים. וְכָל זֶה הָיָה כְּדֵי שֶׁכָּל גָּוֶן וְגָוֶן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָאִיר בַּחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ בַּחֲבֵרוֹ וְיִקַּבְּלוּ דֵּין מִן דֵּין כְּדֵי שֶׁעַל כָּל אֶחָד יִהְיֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד מֵהַחֲבֵרִים שֶׁהֵם הַתַּלְמִידִים שֶׁל מֹשֶׁה לְהָאִיר זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-יְדֵי הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלֵג כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ הַסְּמִיכוּת הַנִּפְלָא שֶׁל הַפָּסוּק הַנַּ"ל יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה שֶׁמְּדַבֵּר מִגֹּדֶל מַעֲלַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ נָאוָה כִּירוּשָׁלָ ִם יְרוּשָׁלַיִם בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן וְהַדַּעַת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי יִרְאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת שֶׁהֵם הַדְּגָלִים, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַדְּגָלִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵאִירוּ וְנִכְלְלוּ כָּל הַגְּוָנִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל זֶה בָּזֶה וְהֵאִירוּ זֶה לָזֶה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם בְּכָל יוֹם כְּדֵי שֶׁכָּל אֶחָד יְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה וְכַנַּ"ל:

חלק מח

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה הַסֹּבִי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי. זֶה בְּחִינַת שְׁתִיקָה הַנַּ"ל בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה. כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמְרוּ. וְעַל-כֵּן מַזְהִיר הַפָּסוּק הַסֹּבִי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי, שֶׁיִּסֵּב וִיסַלֵּק

עֵינֵי חָכְמָתוֹ מִנֶּגְדּוֹ שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל וְלֹא יְעַיֵּן בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת שֶׁלֹּא יִכְנֹס בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתִיקָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק מט

וְעִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל הוּא לְהָאִיר בְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיךְ שֶׁהוּא בְּעֹמֶק הַגְּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים. כִּי עֲדַיִן ה' עִמּוֹ וְכוּ' כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאַל יִשְׁמַע לְשׂוּם הֶסָּתָה וּדְחִיָּה שֶׁרוֹצִים אֲחֵרִים אוֹ הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ לְהַסִּית וּלְהַדִּיחַ אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מֵה' יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ כְּבָר אֶפֶס תִּקָּוָה חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. כִּי לֹא כֵן הוּא כִּי גַּם עַתָּה עֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ עִמּךְ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהַסִּטְרִין אָחֳרָנִין אוֹמְרִים לְיִשְׂרָאֵל שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית וְכוּ'. שֶׁמְּסִיתִים אוֹתָם שֶׁיָּשׁוּבוּ חַס וְשָׁלוֹם אֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם מְשִׁיבִין יִשְׂרָאֵל, מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנַיִם שֶׁנֶּאֱמַר עַל מַחֲנֵה הַדְּגָלִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי יִשְׂרָאֵל מְשִׁיבִין לָהֶם, אֵיךְ אַתֶּם יְכוֹלִים לְפַתּוֹת אוֹתָנוּ לְהִתְרַחֵק מֵה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת מְרִירַת עֹמֶק הַגָּלוּת הֲלֹא כְּבָר יֵשׁ לָנוּ קְדֻשַּׁת מְחֹלַת הַמַּחֲנַיִם שֶׁהֵם קְדֻשַּׁת הַדְּגָלִים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה מַה שֶּׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּמְאִירִין זֶה לָזֶה וְזֶה לָזֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שׁוּב אֵין אַתֶּם יְכוֹלִין לְהַסִּית וּלְהַדִּיחַ אוֹתָנוּ חַס וְשָׁלוֹם, מֵאֱמִתַּת הָאֱמֶת, כִּי כְּבָר הֵאִיר בָּנוּ דַּעַת נִפְלָא כָּל כָּךְ וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִיר בַּחֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַדְּגָלִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁאָרִים קַיָּמִים בַּאֲמִתַּת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק נ

כִּי גַּם עַתָּה שֶׁאֵין לָנוּ לֹא מִשְׁכָּן וְלֹא דְּגָלִים וְלֹא בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה יָדוּעַ שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּשְׁאֲרָה לָנוּ הִיא כְּלוּלָה מֵהַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ קוֹרִין בַּתּוֹרָה סְמוּךְ לְשַׁבּוּעוֹת פָּרָשַׁת הַדְּגָלִים, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ נִפְלָאוֹת נוֹרָאוֹת קְדֻשַּׁת הַדְּגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְכַוֵּן לָזֶה שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַדְּגָלִים כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְהָאִיר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁיָּאִירוּ זֶה בָּזֶה וְיִקָּבְלוּ דֵּין מִן דֵּין וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַדְּגָלִים כַּנַּ"ל. גַּם הַדְּגָלִים הֵם בְּחִינַת רְמָזִים הַנַּ"ל, כִּי הַדְּגָלִים הֵם לְאוֹת וּלְסִימָן וּלְרֶמֶז לְכַמָּה דְּבָרִים בְּעִנְיַן הַקִּבּוּץ וּבְעִנְיַן תַּכְסִיסֵי מִלְחָמָה שֶׁיּוֹדְעִים אַנְשֵׁי חַיִל וּמְבִינִים כַּמָּה וְכַמָּה רְמָזִים עַל-יְדֵי הַדְּגָלִים לְהִתְקַבֵּץ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמַחֲנֵהוּ וּלְדִגְלוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן רֹב הַמִּלְחָמָה מִתְנַהֵג עַל-יְדֵי הַדְּגָלִים שֶׁהֵם לְאוֹת וּלְסִימָן לְכָל עִנְיְנֵי הַקִּבּוּץ לְמִלְחָמָה. נִמְצָא, שֶׁהַדְּגָלִים הֵם בְּחִינַת רְמָזִים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁיִּשָּׁאֵר כָּל אֶחָד עַל עָמְדּוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק נא

וְזֶה שֶׁמַּפְלִיג שָׁם בַּמִּדְרָשׁ מְאֹד בְּשֶׁבַח עֲצָה זֹאת שֶׁל הַנְּשִׁיאִים שֶׁהִשִּׁיגוּ לְהָבִיא עֲגָלוֹת וּשְׁוָרִים לָשֵׂאת אֶת הַמִּשְׁכָּן. כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמִּדְרָשׁ לַמְעַיֵּן שָׁם עַד שֶׁמֹּשֶׁה נִתְיָרֵא שֶׁמָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ וְשָׁרְתָה עַל הַנְּשִׁיאִים אוֹ שֶׁמָּא נָבִיא אֶחָד עָמַד וְחִדֵּשׁ אֶת הַהֲלָכָה עַד שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁמֵּאִתָּם הָיוּ הַדְּבָרִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּמְבֹאָר שָׁם, וּמִי נָתַן לָהֶם אֶת הָעֵצָה? אָמַר רַבִּי סִימוֹן, שִׁבְטוֹ שֶׁל יִשָּׂשכָר, אָמַר לָהֶם הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה שֶׁאַתֶּם עוֹשִׂים פּוֹרֵחַ הוּא בָּאֲוִיר עֲשׂוּ לוֹ עֲגָלוֹת כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִטְעָן בָּהֶם. הוּא שֶׁהַכָּתוּב מְשַׁבֵּחַ שֵׁבֶט יִשָּׂשכָר, יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים. מַהוּ לָעִתִּים וְכוּ' לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי יִשָּׂשכָר זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בְּדֵרֵי מַעֲלָה וְדֵרֵי מַטָּה עַד שֶׁיָּכוֹל לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ אֶת כָּל הַשּׁוֹכְנֵי עָפָר הַמֻּנָּחִים בַּדִּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד שֶׁגַּם הֵם יִתְעוֹרְרוּ לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא מוֹדִיעָם כִּי עֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ אִתָּם וְכוּ' כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת יִשָּׂשכָר שֶׁמּוֹדִיעַ לַכֹּל בְּחִינַת 'יֵשׁ שָׂכָר', בְּחִינַת כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בְּהִלְכוֹת פֶּסַח חָמוֹר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּמְבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק זֶה וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת יִשָּׂשכָר שֶׁמֵּאִיר כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל כִּנְתִינָתָם בְּסִינַי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק, וְכָל אֲחֵיהֶם עַל פִּיהֶם. שֶׁכָּל אֲחֵיהֶם הָיוּ מַסְכִּימִין הַהֲלָכָה עַל פִּיהֶם כַּהֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי עַד שֶׁמֵּאִיר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים הִתְחַזְּקוּת עָצוּם וְנוֹרָא שֶׁיִּתְחַזְּקוּ כָּל יְמֵיהֶם וְעִתֵּיהֶם בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִפְּלוּ וְלֹא יִתְרַחֲקוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר, שֶׁהֵם הַבָּנִים וְתַלְמִידִים שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא יִשָּׂשכָר כַּנַּ"ל, כִּי גַּם הַתַּלְמִידִים נִקְרָאִים בָּנִים, הֵם יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים שֶׁיּוֹדְעִים בִּינָה לְהִתְבּוֹנֵן לָעִתִּים שֶׁהֵם כָּל הָעִתִּים שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם, אֲשֶׁר עַל זֶה צָעַק דָּוִד, בְּיָדְךָ עִתּוֹתַי הַצִּילֵנִי כוּ':

כִּי זֶה יָדוּעַ לְכָל אָדָם כַּמָּה וְכַמָּה עִתִּים עוֹבְרִים עָלָיו בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן בְּפַרְנָסָה וּבְגִדּוּל בָּנָיו בְּקַטְנוּתָם וּבְגַדְלוּתָם וְכוּ' וְכַמָּה מִינֵי צָרוֹת מִצָּרוֹת שׁוֹנוֹת וְכַמָּה וְכַמָּה יְשׁוּעוֹת וַחֲסָדִים וְנִפְלָאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לוֹ בְּכָל פַּעַם וּבִפְרָט בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ שֶׁזֶּה הָעִקָּר. וְזֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת עַל נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְשָׁם כְּלוּלִים כָּל הַצָּרוֹת וַהֲיְשׁוּעוֹת וַהֲיְרִידוֹת וְהָעֲלִיּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף לֹא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ כְּלוּם כִּי אִם מַה שֶּׁהִתְגַּבֵּר בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַנְצִל וּלְהִמָּלֵט מִפַּח יוֹקְשִׁים מֵהַמְצוּדָה הַפְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים וְכוּ'. וּבְכָל עֵת וָעֵת שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעָקוֹ חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה וְכוּ', בְּכֻלָּם מֵאִיר בָּהֶם הַצַּדִּיק בְּחִינַת יִשָּׂשכָר שֶׁיְּדִעוּ עֵצוֹת מַה לַּעֲשׂוֹת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַפָּסוּק הַנַּ"ל וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים שֶׁיּוֹדְעִים בִּינָה מֵהַדַּעַת וְהָרְמָזִים

שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהֵאִיר בָּהֶם לְדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּדְעוּ בְּכָל הָעִתִּים שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם מַה יַּעֲשׂוּ וּבַמֶּה יְחַיּוּ אֶת עַצְמָן בְּאֹפֶן שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ עַל עָמְדָם וְלֹא יִפְּלוּ וְלֹא יִתְרַחֲקוּ לְעוֹלָם, וְזֶהוּ בְּחִינַת יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים, כִּי צְרִיכִין לְקַשֵּׁר כָּל הָעִתִּים שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם לִבְחִינַת הָעֵת הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא עֵת קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל, הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְעִנְיַן הָאֲרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלֵג בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לְדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל מַ"ה דִּיְקָא בְּחִינַת כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל-יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁאֵיךְ שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל עֵת אֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּרָצוֹן חָזָק מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל כָּל פָּנִים יִכְסֹף וְיִשְׁתּוֹקֵק לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ. וּבִפְרָט שֶׁכְּבָר גִּלּוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהָרָצוֹן הַטּוֹב בְּעַצְמוֹ יָקָר וְחָשׁוּב מְאֹד מְאֹד וְזֶה בְּחִינַת עִקַּר הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ וְכוּ', עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּכָל עֵת בְּרָצוֹן חָזָק יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְעוֹרֵר וְיִתְגַּבֵּר לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַרְבּוֹת בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת רַבּוֹת שֶׁיַּחֲמֹל עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ וְיַמְשִׁיךְ עָלָיו הָרַחֲמָנוּת הָאֲמִתִּי שֶׁל הַמַּנְהִיג הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת 'כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם'. עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְצֵאת מֵהָרוּחַ שְׁטוּת וְכוּ' וּבִפְרָט לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא שִׂיחָה וּתְפִלָּה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ עַד שֶׁיִּשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה' עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם וְיָאִיר עָלָיו הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לְבַטֵּל הָרוּחַ שְׁטוּת עַד שֶׁיֵּצֵא וְיָשׁוּב מִכָּל הָעֲוונוֹת וְיִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. כִּי תְּפִלָּה זוֹ בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת מַה הַנַּ"ל, בְּחִינַת מָ"ה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה. שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל וְכַמּוּבָא שָׁם פָּסוּק זֶה לְעִנְיַן הָאֲרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק נב

וְעַל-כֵּן שִׁבְטוֹ שֶׁל יִשָּׂשכָר דִּיְקָא שֶׁקִּבְּלוּ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה הַנַּ"ל. הֵם נָתְנוּ עֵצָה לְהָבִיא עֲגָלוֹת לְשֵׂאת אֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת וְהַכְלָלִיּוּת שֶׁל דְּרֵי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁפָּגְמוּ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמוּנָה וְעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה. וּכְשֶׁנִּתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה צִוָּה לוֹ לַעֲשׂוֹת הַמִּשְׁכָּן בְּתִקּוּנִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים כָּאֵלֶּה עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יַמְשִׁיכוּ שְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שִׁבְטוֹ שֶׁל יִשָּׂשכָר שֶׁהֵם עָסְקוּ מְאֹד בַּלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּם, עַל-כֵּן הֵם נָתְנוּ עֵצָה זֹאת לְהָבִיא עֲגָלוֹת לְשֵׂאת אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ עַל-יְדֵי נְשִׂיאַת הַמִּשְׁכָּן לְהַמְשִׁיךְ אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה בְּכָל הַדֹּרוֹת מַטָּה הַיְרוּדִים מְאֹד

לְהוֹדִיעַ לַכֹּל כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְהָלְכוּ אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם מַסָּעוֹת וְעָבְרוּ כַּמָּה מִדְבָּרִיּוֹת הַכֹּל כְּדֵי לְגַלּוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מְאֹד מִכָּל הָעוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בְּנִפְלְאוֹת חָסָדָיו הוּא מְצַמְצֵם שְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה מְרֻמָּז שָׁם בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאָמְרוּ, הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה שֶׁאַתֶּם עוֹשִׂים פּוֹרֵחַ הוּא בָּאֲוִיר עָשׂוּ לוֹ עֲגָלוֹת, וּפֵרֵשׁ שָׁם הַ"מַּתְנוֹת כְּהֻנָּה", פּוֹרֵחַ הוּא בָּאֲוִיר?! שֶׁהוּא בִּלְשׁוֹן בְּתִמְיָה. אֲבָל יֵשׁ לְפָרֵשׁ שֶׁכַּוָּנָתָם הוּא כְּפִשׁוּטוֹ שֶׁאָמְרוּ לְיִשְׂרָאֵל, הֲלֹא הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה שֶׁאַתֶּם עוֹשִׂים פּוֹרֵחַ הוּא בָּאֲוִיר כִּי הוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד מִזֶּה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְיָכוֹל לִפְרֹחַ בָּאֲוִיר וּלְהִסְתַּלֵּק מִכֶּם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת תַּחְבּוּלוֹת לְהַמְשִׁיכוֹ עוֹד לְמַטָּה לְהָבִיא עֲגָלוֹת וּשְׁוָרִים לְשֵׂאת אוֹתוֹ עַד שֶׁתִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַמִּשְׁכָּן גַּם עַל הָעֲגָלוֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת וְהַשְּׁוָרִים שֶׁהֵם בְּהֵמוֹת חַסְרֵי דַּעַת, כִּי כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁתוֹ לְמַטָּה יוֹתֵר וּמְגַלִּין שֶׁבְּתֹקֶף הַגַּשְׁמִיּוּת שׁוֹרֶה קְדֻשָּׁתוֹ עַל-יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְדַיְקָא עַל-יְדֵי זֶה נִקְשֶׁרֶת קְדֻשָּׁתוֹ לְמַטָּה וְלֹא תִּסְתַּלֵּק עוֹד, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַתִּקּוּנִים, וּבִפְרָט בְּמַה שֶּׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים דְּיִשְׂרָאֵל קְרָאן לֵהּ בִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְקִשְׁרִין לֵהּ בְּכַמָּה קְשָׁרִין שֶׁל צִיצִית וּתְפִלִּין וְכוּ' וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים הַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן סָמֶךְ לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, עַיֵּן שָׁם) וְעַל-כֵּן הָיְתָה עֲצָה עֲמֻקָּה שֶׁל שֵׂבֶט יִשָּׂשכָר לְהָבִיא עֲגָלוֹת וּשְׁוָרִים לְשֵׂאת אֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁלֹּא יִפְרַח בָּאֲוִיר רַק לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן עַל עֲגָלוֹת וּשְׁוָרִים גַּשְׁמִיִּים בְּאֹפֶן שֶׁיְּמַשִּׁיכוּ וְיַקְשְׁרוּ שְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. כִּי הָעֲגָלוֹת שֶׁנָּשְׂאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן הֵם בְּחִינַת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה שֶׁהָיוּ שָׁם אוֹפַנִּים וְגַלְגַּלִּים נוֹשְׂאֵי הַכִּסֵּא, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְסֵדֶר הַדְּגָלִים הָיָה בִּבְחִינַת מֶרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה כַּיָּדוּעַ בִּבְחִינַת מֶרְכָּבוֹ אַרְגְּמָן. וְאֵלּוּ הָאוֹפַנִּים וְהַגַּלְגַּלִּים שֶׁל הָעֲגָלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת גַּלְגַּלֵּי הַמֶּרְכָּבָה הֵם בְּחִינַת גַּלְגַּל הַחוֹזֵר הַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּעִנְיַן הַדְּרֵיידִיל הַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן שֶׁאֵצֶל הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת) שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה בְּחִינַת כְּלִלְיוּת הָעוֹלָמוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק נג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיַעֲקֹב, וַיַּרְא אֶת הָעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לָשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. כִּי כְּשֶׁנָּשְׂאוּ אֶת יַעֲקֹב נָשְׂאוּ אוֹתוֹ בִּבְחִינַת הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּפָרָשַׁת הַדְּגָלִים שֶׁהָיוּ מְסֻדָּרִים כְּמוֹ שֶׁצִּוָּה לָהֶם יַעֲקֹב לָשֵׂאת אוֹתוֹ אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה וּבְפֵרוּשׁ רַשְׁ"י, וּבְוַדַּאי גַּם בְּחַיֵּי יַעֲקֹב הָיוּ כָּל נְסִיעוֹתָיו בִּבְחִינָה זֹאת בִּבְחִינַת נְסִיעַת הַשְּׁבָטִים עִם הַמִּשְׁכָּן כִּי הָעִקָּר הוּא לִזְכּוֹת לָזֶה בְּחַיָּיו בִּבְחִינַת הַיּוֹם

לַעֲשׂוֹתָם, וּמִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ קִדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁזָּכָה בְּחַיָּיו לָזֶה שֶׁכָּל נְסִיעוֹתָיו הָיוּ בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת נְסִיעַת יִשְׂרָאֵל עִם הַמִּשְׁכָּן שֶׁזֶּה הַסּוֹד יָדַע יוֹסֵף כִּי יַעֲקֹב מָסַר לוֹ כָּל חָכְמָתוֹ, עַל-כֵּן כַּאֲשֶׁר רָאָה אֶת הָעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לָשֵׂאת אוֹתוֹ אָז, וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב. כִּי הֵבִין שֶׁזֶּה הַסּוֹד אֵינוֹ יוֹדֵעַ רַק יוֹסֵף, כִּי הוּא סוֹד הָעֲגָלוֹת שֶׁל הַנְּשִׂיאִים שֶׁנָּשְׂאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁכָּל סֵדֶר נְסִיעָתָם עִם הַדְּגָלִים קִבְּלוּ מִיַּעֲקֹב אֲבִיהֶם כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי הַסּוֹד הַזֶּה שֶׁל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְיִשְׂרָאֵל נָשְׂאוּ אוֹתוֹ עִם סֵדֶר הַדְּגָלִים עַל הָעֲגָלוֹת וְהַשְּׁוָרִים וְכוּ' עַל-יְדֵי כָּל זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה לְבַטֵּל חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה. כִּי עַל-יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן עִם הָעֲגָלוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין שְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק שֶׁלֹּא יִנָּתֵק וְלֹא יֵהָרֵס לְעוֹלָם שֶׁאֲפִלּוּ עַתָּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּסוֹף הַגָּלוּת בְּעֶקְבוֹת מְשִׁיחָא בִּמְרִירוּת דִּמְרִירוּת גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָעִתִּים הַלָּלוּ אַף-עַל-פִּי-כֵן יֶאֱירוּ בָּנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁנֻּדַּע גַּם עַתָּה אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל עֵת בִּבְחִינַת וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק נד

וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן הִלְכוֹת סְעֻדָּה וּבְצִיעַת הַפַּת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא שֶׁהִיא חֲשׁוּבָה וְקוֹדֶמֶת לְכָל בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין כַּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים, כִּי עִקַּר הַשְּׁבִיעָה וּסְעֻדַּת הַלֵּב הוּא הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר אֲכִילַת הָאָדָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י זַ"ל עַל פָּסוּק, וְאֶקְחָה פַת לֶחֶם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם, בַּתּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים מָצִינוּ שֶׁפִּתָּא סַעֲדָא דְּלִבָּא וְכוּ' כִּי עִקַּר הַשְּׁבִיעָה הוּא מֵהָאָרֶת הָרָצוֹן בִּבְחִינַת וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַיָּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁהֵם הָרְמָזִים הַנַּ"ל בִּבְחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וְכוּ'. כִּי עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַמַּאֲכָל הוּא עַל-יְדֵי הַחָכְמָה וְהַדַּעַת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּהַמַּאֲכָל שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הֵם הָרְמָזִים שֶׁמֵּאִיר הָרַב לְתַלְמִידָיו בְּיָדָיו וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת בַּמִּלְחָמָה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְלָחֹם בָּזֶה הָעוֹלָם מִלְחֶמֶת הָאֲרֻכָּה וְהַגְּדוֹלָה עִם הַיֵּצֶר הָרָע וְהַמּוֹנְעִים שֶׁהַמִּלְחָמָה מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל עֵת כִּמְעַט בְּלִי שִׁעוּר וְאֵין לָנוּ שׁוּם כֹּחַ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבֵּאֲרוּ לָנוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה וְהוֹדִיעוּ לָנוּ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה בְּכַמָּה וְכַמָּה עֲצוֹת וּדְרָכִים יְשָׁרִים לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם וְלִבְלִי לִהְיוֹת נִלְכָּד בְּרִשְׁתָּם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדַּעַת הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל שֶׁמֵּאִיר הָרַב הָאֱמֶת בְּכָל דּוֹר לְבָנָיו וּלְתַלְמִידָיו שֶׁהָעִקָּר הוּא לְהַצִּיל יִשְׂרָאֵל מֵעֲוונוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַדַּעַת הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָאִיר בָּהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי רְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדַיִם כַּנַּ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהוֹדִיעַ וּלְבָאֵר לְכָל אָדָם אֵיךְ יִתְגַּבֵּר לִשְׁאֹר עַל עָמְדוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו בְּכָל הָעִתִּים הַשּׁוֹנִים שֶׁל כָּל יְמֵי חַיָּיו, רַק הַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ

בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְשׂוּם לִבּוֹ לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּשָּׁאֵר קַיָּם בִּנְקֻדַּת יַהֲדוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי יֵשׁ רְמָזִים הָרִבֵּה שֶׁמַּאִיר הַצַּדִּיק לְכָל אָדָם בְּדַרְכֵי עֵצוֹת נִפְלָאוֹת לְהַצִּילוֹ מֵהֶחָטְאִים שֶׁיִּשְׁמֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁיִּהְיוּ בְּיַחַד וְכוּ'. וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכַמָּה רְמָזִים שֶׁמְּרַמְּזִים הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁיִּשְׁמִיט עַצְמוֹ וְלֹא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחֲרֵי שְׂרִירוּת לִבּוֹ, וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי אַל תְּהִיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין וְכוּ'. אֲבָל מִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַמִּלְחָמָה שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו כִּי הַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל, עַל-יְדֵי זֶה נִמְצָאִים הָרִבֵּה שֶׁנִּכְשָׁלִים כְּמוֹ שֶׁנִּכְשָׁלִים. וַאֲזַי רוֹצֶה הַבַּעַל דָּבָר לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם לְהַפִּילָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ נֶגַע הַמִּסְפַּחַת הַזֹּאת בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּנֵי אָדָם וְזֶה גָּרוּעַ מִן הַכֹּל. עַל-כֵּן הָעִקָּר לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְהֵם מַכְנִיסִים בָּהֶם דַּעַת כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּם וְאֶצְלָם כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַדַּעַת הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת מַכְנִיסִים בָּהֶם עַל-יְדֵי רְמָזִים הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בַּפֶּה וּבַכְּתָב עַד הֵיכָן עַד הֵיכָן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו, רַק צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בְּעַצְמוֹ וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הָרְמָזִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁל הַצַּדִּיק וְכוּ' וְכַנַּ"ל.

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמִּלְחָמָה הוּא עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדִים הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בָּרוּךְ ה' צוּרִי הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְּרָב אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה. כִּי עִקַּר הַלִּמּוּד לְלֹחֶם מִלְחָמָה זֹאת הוּא עַל-יְדֵי הַיָּדִים וְהָעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, כִּי הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדִים, בְּחִינַת נְטִיתִי יָדִי, הֵם כְּלוּלִים בְּכָל הָעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת כִּי יֵשׁ הָרִבֵּה רְמָזִים וּבְכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע מֵהָעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה רְמָזִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּהַלֶּחֶם מְלֻבָּשׁ בְּיוֹתֵר הַדַּעַת עִם הָרְמָזִים הַנַּ"ל עַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ בְּיוֹתֵר לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הָאָדָם וְלִסְעֹד אֶת לִבּוֹ, כִּי עִקַּר הַשְׂבִּיעָה עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁהֵם הַיָּדִים שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְׂבִּיעָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא לֶחֶם לְשׁוֹן מִלְחָמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְחֶם אֶת לַחֲמִי. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּשַׁעֲתָא דְּסָעֲדְתָא הוּא עִדָּן קְרָבָא. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ לִבְלִי לְהִיוֹת עָצֵל שֶׁקּוֹרִין שְׁלִימָזְלְנִיק כִּי צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר אָז בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאָרַת הָרָצוֹן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל. אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה נִמְשְׁלָה לְלֶחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי כִּי הַתּוֹרָה הִוא הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מְקֻבָּל הַלֶּחֶם חִיּוּת לְהַחַיּוֹת אֶת הָאָדָם וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הָרְמָזִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכַת הַמּוֹצִיא שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַלֶּחֶם שֶׁמְּשֻׁנֶּה בְּרָכָה זוֹ מִכָּל בְּרָכַת הַנֶּהֱנִין, כִּי פּוֹרְטִין בָּהּ בְּפֵרוּשׁ מְקוֹם יְצִיאַת הַלֶּחֶם, כִּי מְבָרְכִין הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ וּמַזְכִּירִין הָאָרֶץ בְּפֵרוּשׁ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכָל בְּרָכַת הַנֶּהֱנִין שֶׁמְּבָרְכִין רַק בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אוֹ הָאֲדָמָה אוֹ שֶׁהַכֹּל וְכוּ' וְאֵין מַזְכִּירִין בְּפֵרוּשׁ שֶׁיָּצְאוּ מִן הָאָרֶץ אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת

כֻּלָּם הוֹצִיא ה' יִתְבָּרַךְ מִן הָאָרֶץ, כִּי הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר שִׁבְיעַת הָאָדָם וְחִיּוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַלֶּחֶם בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן בֵּרְכָה זֹאת חֲשׁוּבָה מִכֻּלָּם וּמַזְכִּירִין בָּהּ בְּפֵרוּשׁ שֶׁהוֹצִיא הַלֶּחֶם מִן הָאָרֶץ, הַיְנוּ שֶׁמְּבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא אֶת הַלֶּחֶם וְהִשְׁפִּיעַ בּוֹ חִיּוּת שֶׁהוּא הַחָכְמָה וְהַדַּעַת הַמְלַבֵּשׁ בּוֹ שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַדַּעַת הַזֶּה שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁבּוֹ. הוֹצִיא מִן הָאָרֶץ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. 'כָּל הָאָרֶץ' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִתְגַּלֶּה בְּהָאָרֶץ הַזֹּאת דַּיְקָא שֶׁזֶּה כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁמַּרְאִים לְהַדְּרֵי מַטָּה כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא יֵשׁ לוֹ שְׁרָפִים וְחַיּוֹת וְכוּ' וְעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים מְאֹד מְאֹד וּמַנִּיחַ כֻּלָּם וּמַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בַּתַּחְתּוֹנִים, כִּי דַּיְקָא לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם מָלֵא כְּבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם מִבְּחִינָה זֹאת ה' יִתְבָּרַךְ מוֹצִיא אֶת הַלֶּחֶם לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיּוֹדְעִין כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וּמְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת הַלֶּחֶם חֲשׁוּבָה וְקוֹדֶמֶת לַכֹּל וּפוֹטֶרֶת כָּל הַדְּבָרִים הַבָּאִים מֵחֲמַת הַסְּעֻדָּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה בֵּרַךְ עַל הַפַּת פָּטַר אֶת הַפַּרְפֶּרֶת, בֵּרַךְ עַל הַפַּרְפֶּרֶת לֹא פָטַר אֶת הַפַּת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת מְלַבֵּשׁ בְּיוֹתֵר בְּהַלֶּחֶם כִּי שָׁם מְלַבְּשִׁים וְנֶעְלָמִים כָּל הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה שֶׁהֵם הָעִקָּר, כִּי זֶה רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁבְּכָל הַמַּאֲכָלִים יֵשׁ בָּהֶם טְעָמִים עֲרֵבִים וּמְתוּקִים וְכוּ' יוֹתֵר מִבְּהַלֶּחֶם, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר הַשְׁבִּיעָה וְהַחִיּוּת הוּא הַלֶּחֶם. וְזֶה מֻחְלָט כִּי בָּאֱמֶת כָּל הַטְּעָמִים נִמְשָׁכִין מֵהַדַּעַת שֶׁנִּקְרָא טַעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמַּאֲכָל לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם וְכַנַּ"ל. וְכָל מַאֲכָל וּמַאֲכָל מְקַבֵּל אֵיזֶה חֵלֶק מֵהַדַּעַת לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם וּכְמוֹ כֵן יֵשׁ בּוֹ טַעַם עֵרֶב וּמְתוֹק וְכוּ'. אֲבָל בְּהַלֶּחֶם אֵין מַרְגִּישִׁין בּוֹ עֲרֵבוּת וּמְתִיקוּת כָּל כָּךְ, אֲבָל בֶּאֱמֶת נֶעְלָמִים בְּהַלֶּחֶם כָּל מִינֵי טְעָמִים שֶׁל כָּל מִינֵי מַאֲכָלִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי שָׁם מְלַבֵּשׁ עִקַּר הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּתוֹ שֶׁהֵם הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת וּשְׁלֵמוּת כָּל הַדַּעַת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַלֶּחֶם חָשׁוּב וְעוֹלֶה עַל כָּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁבָּעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם טְעָמִים עֲרֵבִים וּמְתוּקִים מְאֹד, כִּי כָּל עֲרֵבוּתָם וּמְתִיקוּתָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת שָׁשָׁם כָּל הָעֲרֵבוּת וְהַמְתִיקוּת הָאֱמֶת (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל) שֶׁמְּתִיקוּת הַדַּעַת עוֹלֶה עַל הַכֹּל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים. כָּל זֶה אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה, כִּי שָׁם בְּהַלֶּחֶם נֶעְלָמִים כָּל הָרְמָזִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׁבִּיעָה. וְעַל-כֵּן בְּהַלֶּחֶם אֵין מִתְגַּלֶּה הָעֲרֵבוּת וְהַמְתִיקוּת כָּל כָּךְ מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם הָרְמָזִים הֵם בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל אֲבָל הֵם עִקַּר הַחִיּוּת וְהַשְׁבִּיעָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַמַּאֲכָלִים הֵם טְפֵלִים לְהַלֶּחֶם שֶׁהוּא הָעִקָּר,

כִּי עִקַּר הַדַּעַת הֵם הָרְמָזִים שֶׁהֵם נֶעְלָמִים בְּהַלֶּחֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן, שֶׁהֵם עִקַּר הַשְׁבִּיעָה וְכַנַּ"ל:

חלק נה

וְזֶה, אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת בַּמִּלְחָמָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי רוֹצֶה הָאֱמֶת וְכוּ' וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּדִבָּרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה מְבֹאָר בְּסִמְיכוּת הַפְּסוּקִים הַנַּ"ל שֶׁאָמַר דָּוִד, אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. וּמְפָרֵשׁ וְהוֹלֵךְ מַהוּ זֹאת שֶׁהוּא בּוֹטֵחַ בּוֹ שֶׁהוּא מַה שֶּׁאַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁכָּל שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי מֵאֵת ה' תָּמִיד הוּא רַק אַחַת שֶׁהוּא, שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיַּי וְכוּ'. שֶׁאָזְכֶּה לָשֶׁבֶת בְּבֵית ה' לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וְכוּ' שֶׁהוּא רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה וּמֵאַחַר שֶׁכָּל רְצוֹנִי רַק לָזֶה וְכָל שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי כָּל יְמֵי חַיַּי הוּא רַק זֹאת, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ בְּכָל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁקָּמִים עָלַי וּבְכָל הַמַּחֲנוֹת הַחוֹנִים עָלַי וּמַקִּיפִים וּמְסַבְּבִים אוֹתִי מִכָּל צַד וּפִנָּה וּמְצַדֵּי צְדָדִים שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא אֶתְיָרֵא מֵהֶם, כִּי אֲנִי בּוֹטֵחַ בְּזֹאת. שֶׁהוּא אַחַת שָׁאַלְתִּי וְכוּ'. שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאֲנִי מִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְסַיְּעֵנִי ה' יִתְבָּרַךְ לְנַצְּחָם וּלְשַׁבְּרָם, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת בַּמִּלְחָמָה הוּא עַל-יְדֵי הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק נו

וְזֶה בְּחִינַת סְמִיכוּת הַמִּשְׁנָה שֶׁל פֶּרֶק ד דְּמַסֶּכֶת אָבוֹת שֶׁהוּא, בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר 'אֵיזֶהוּ חָכָם' הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי. 'אֵיזֶהוּ גִבּוֹר' הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וְכוּ', 'אֵיזֶהוּ עָשִׁיר' הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ-אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָךְ בָּעוֹלָם הַבָּא. אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ:

כִּי כְּלַל הַמִּשְׁנָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת שֶׁגִּלָּה בֶּן זוֹמָא הוּא בְּחִינַת הָאָרֶת הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם הַנַּ"ל. שֶׁזֶּה עִקַּר הַכֹּל עִקַּר קִיּוּם וְיִשּׁוּב הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר. וְהִתְחִיל מֵהָעִקָּר שֶׁהוּא הַחָכְמָה וְהַדַּעַת הַנַּ"ל, וְאָמַר, אֵיזֶהוּ חָכָם הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם. וּבְוַדַּאי אֵין כַּוָּנָתוֹ שֶׁיִּסְתַּפֵּק בָּזֶה לְבַד בַּמָּה שֶׁיִּלְמֹד מִכָּל אָדָם וְלֹא יִלְמֹד מֵרַב כָּלָל, כִּי הֲלֹא כְּבָר הִזְהִירָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר. וְאָמְרוּ שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִיד חָכָם אֲפִלּוּ קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וְכוּ' הֲרֵי זֶה עַם הָאָרֶץ. וְכַמָּה וְכַמָּה הִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֵילֵךְ וּלְבַקֵּשׁ רַב וְחָכָם אֲפִלּוּ בְּמֶרְחַקִּים וְכָל הַחֲכָמִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם קִבְּלוּ מֵרַבָּם שֶׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּם עַד רַבִּי הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. אַף כַּוָּנַת

הַתַּנָּא הִוא אֵיזֶהוּ חָכָם שֶׁכְּבָר קִבֵּל הַחָכְמָה כָּרָאוּי מֵרַבּוֹ הָאֱמִתִּי עַד שֶׁרָאוּי לְקָרוֹת אוֹתוֹ גַּם-כֵּן בְּשֵׁם חָכָם הוּא הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם, הַיְנוּ כְּשֶׁקִּבֵּל מֵרַבּוֹ בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁקִּבֵּל חָכְמַת רַבּוֹ כָּרָאוּי עַל-יְדֵי שֶׁהֵבִין הָרְמָזִים שֶׁלּוֹ אֲזַי הוּא יָכוֹל לִלְמֹד מִכָּל אָדָם וּלְהָבִין מִכֻּלָּם רְמָזִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ-זִכְרוֹן סִימָן נד) שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף וְעַד אֵין תַּכְלִית וּמְרַמֵּז לְכָל אֶחָד רְמָזִים בְּכָל יוֹם לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ עַל-יְדֵי כָּל מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה וְכוּ'. אֲבָל לְהָבִין כָּל זֶה צְרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי מְאֹד בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבֵּל מֵרַבּוֹ עִם הָרְמָזִים שֶׁבָּהֶם. וְאָז יוּכַל לִמְצֹא דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל הַשִּׂיחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עַד שֶׁיִּלְמֹד וְיָבִין מֵהֶם חָכְמוֹת וְעֵצוֹת אֱמִתִּיּוֹת לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי בְּכָל הַשִּׂיחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בָּהֶם תּוֹרָה נֶעְלֶמֶת רַק שֶׁצְּרִיכִין לָתֵת לֵב לָזֶה וְלִהְיוֹת בָּקִי הֵיטֵב בְּחַדְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבֵּל מֵרַבּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁמֵּבִיא הַפָּסוּק, מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי. שֶׁבְּכָל הַשִּׂיחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֲנִי מוֹצֵא עֵדוּתֶיךָ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי זֶה, מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי, כִּי בְּוַדַּאי זֶה שֶׁמּוֹצֵא בְּכָל הַשִּׂיחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם דִּבְרֵי תּוֹרָה הַנֶּעְלָמִים שָׁם הוּא יָכוֹל לִלְמֹד מִכָּל אָדָם וּלְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל מִכָּל דִּבְרֵיהֶם וְשִׂיחוֹתָם רְמָזִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. (כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁמִּי שֶׁבָּקִי הֵיטֵב בְּדִבְרֵי תּוֹרָה יָכוֹל לִמְצֹא בְּכָל הַשִּׂיחוֹת דִּבְרֵי תּוֹרָה וְכוּ'). נִמְצָא, שֶׁהַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם זֶה בְּחִינַת הֶחָכָם שֶׁמֵּבִין הָרְמָזִים שֶׁל רַבּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לִלְמֹד מִכָּל אָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה, אֵיזֶהוּ גִבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ. כִּי עִקַּר הַגְּבוּרָה וְהַנִּצָּחוֹן שֶׁל הַמִּלְחָמָה שֶׁל הָאָדָם הוּא עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדִים בִּבְחִינַת יָדַי לַקְּרָב וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמֵּבִיא הַפָּסוּק טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַגְּבוּרָה לְהִתְגַּבֵּר בָּזֶה הָעוֹלָם עַל מַה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר הוּא אֲרִיכַת אַפַּיִם לְהַאֲרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו וְלֹא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם אֶפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מַה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה שֶׁל אֲרִיכַת אַפַּיִם (בְּסִימָן קנה) וּבִדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה מִזֶּה. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי הָרְמָזִים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לִלְמֹד מִכָּל אָדָם וְלִהְיוֹת חָכָם בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיְּבִין אֵיךְ לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ וּלְהִשָּׁאֵר עַל עָמְדוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַחָכְמָה כַּיָּדוּעַ:

חלק נז

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה, אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבִישַׁת הַיֵּצֶר, כִּי מְאִירִין בָּהֶם הַדַּעַת לְגָרֵשׁ הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחֻטְאִים רַחֲמָנָא לִצְלַן וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת מִיָּם הַחָכְמָה מֵהַיְדִים שֶׁהֵם הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ לִשְׁתֵּי בָּבוֹת הַנַּ"ל, אֵיזֶהוּ חָכָם, אֵיזֶהוּ גִבּוֹר וְכוּ', אֵיזֶהוּ עָשִׁיר. כִּי

מִשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁהוּא הַדַּעַת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי בִּטָּחוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁמֵּאִיר שָׁם הָאָרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. וְאֲזַי הַפַּרְנָסָה נִשְׁחֶקֶת וְנֶחֱלֶקֶת לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק לְוָיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֵק בּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הָאֲמִתִּי הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל הָעֲשִׁירוּת בְּקְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל. מֵהַיָּדִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם שֶׁאָז מְקַבֵּל הָאָרַת [הָרָצוֹן] וְאָז הוּא בְּוַדַּאי שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רָצוֹן הַנַּ"ל, בְּחִינַת וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. שֶׁמְּרֻצֶּה בְּרָצוֹן בְּכָל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לוֹ מֵאַחַר שֶׁכָּךְ הוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר, יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל וְכוּ'. 'יְגִיעַ כַּפֶּיךָ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַבֵּל הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה מֵהַכַּפַּיִם וְהַיָּדַיִם שֶׁבָּהֶם הַחָכְמָה עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹן שֶׁנּוֹשֵׁא עֵינָיו לַשָּׁמַיִם. וְשׁוֹטֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כַּפָּיו בִּבְחִינַת פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ וְכוּ' בְּחִינַת שִׂמְחָתִי אֵלֶיךָ כַּפַּי. וְאָז בְּוַדַּאי אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ-אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא. כִּי עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלִג הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּמֵאַחַר שֶׁזּוֹכֶה גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם לְהָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. בְּוַדַּאי אַשְׁרַי לוֹ גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי מֵאִיר עָלָיו הָרָצוֹן שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לְךָ לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי אָז יִזְכֶּה לְהָאָרַת הָרָצוֹן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁהוּא רַב טוּב הַצָּפוּן מֵאַחַר שֶׁגַּם בָּזֶה הָעוֹלָם הִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק נח

וְזֶהוּ, אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ. וְהוּא אֵינוֹ מוּבָן לְכְאוֹרָה אֵיךְ מוּכָח מִזֶּה הַפָּסוּק שֶׁהַמְכַבֵּד הוּא הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת. הֲלֹא זֶה הַפָּסוּק כִּי מְכַבְּדַי וְכוּ'. מְדַבֵּר רַק מִכְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ? אַךְ עַל-פִּי כָּל הַנַּ"ל מוּבָן וּמְבֹאָר הֵיטֵב. וּבְמַאי דְּפָתַח הַתַּנָּא מְסַיֵּם. כִּי הִתְחִיל אֵיזֶהוּ חָכָם וְכוּ'. שֶׁהוּא הַחָכְמָה וְהַדַּעַת הַנַּ"ל לְהַכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ' כִּי אִם בְּזֹאת וְכוּ'. הַשֵּׂכֶל וְיָדֹעַ אוֹתִי. וְעִקַּר הַחָכְמָה וְהַדַּעַת הַזֶּה הוּא לֵידַע וּלְהַאֲמִין כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְה' יִתְבָּרַךְ בּוֹחֵר בַּעֲבוֹדַת הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהֵם דָּרֵי מַטָּה וּבָהֶם עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת כִּי בָּזֶה מְכַבֵּד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְלֻבָּשׁ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַנִּרְוֹעַ שֶׁבַּנִּרְוֹעִים כָּל זְמַן שֶׁהוּא בִּכְלַל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה ה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כָּבוֹד

וְהִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי, כִּי עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וּכְבוֹדוֹ וְנֶדְלוֹ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְכַבֵּד אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד מֵהַתַּכְלִית לְהַכְנִיס בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם וְכֵן לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם שֶׁהִתְחִיל בָּזֶה, כִּי זֶה עִקַּר הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּתּוֹרָה הַנ"ל שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה לְהַכְנִיס הַדַּעַת בַּחֲבֵרָיו וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה עִקַּר כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵבִיא הַפָּסוּק כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק נט

כִּי הַמִּקְרָא הַזֶּה כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וְכוּ'. נֶאֱמַר עַל בְּנֵי עֵלִי עַל שֶׁבִּזּוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהַקְּרְבָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה (שְׁמוּאֵל א קַפִּיטֶל ב) וְהֵם עָשׂוּ הַהֵפֶךְ מִמַּה שֶׁהָיָה רָאוּי לָהֶם לַעֲשׂוֹת, כִּי הֵם הָיוּ כֹּהֲנִים וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת כְּלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֲנִים מַקְרִיבִים כָּל הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כְּלִיּוּת וְהִתְתַּקְּשְׁרוּת שֶׁל דְּרֵי מַעְלָה עִם דְּרֵי מַטָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה מְאֹד כִּי בִּזּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְהַקְּרְבָּנוֹת וְאָמְרוּ וְאִם לֹא לָקַחְתִּי בְחֻזְקָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הוֹכִיחָם שָׁם הַנָּבִיא וְאָמַר לָהֶם, הֲנִגְלֹה נִגְלֵיתִי לְבֵית אָבִיךָ בְּמִצְרַיִם שֶׁהוּא אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן, כְּפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הֱיוּ שֶׁהוֹכִיחָם מַדּוּעַ אֵינָם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֲבִיהֶם אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה, כִּי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה, כִּי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן עָסַק בְּתִקּוּן הַמִּשְׁכָּן הַדַּעַת הַנַּ"ל לְיִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי הָיָה אוֹהֵב שָׁלוֹם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה. כִּי הַמִּשְׁכָּן הַדַּעַת הַנַּ"ל לְגַלּוֹת כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִקְשָׁרִין וְנִכְלָלִין הָעוֹלָמוֹת זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בַּשָּׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, עַל-יְדֵי זֶה נוֹלְדִין וְנִתְרַבִּין בָּנִים וְתַלְמִידִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ יָכוֹל כָּל אֶחָד לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְקָרְבוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה רְצִיצָא בְּסִימָן כז). וְזֶה הָיָה עֲבוֹדַת אַהֲרֹן שֶׁהָיָה אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכָה לִקְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה לְדוֹרוֹת, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַכֹּהֵן לְהָאִיר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים וְלִכְלֹל וּלְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי זֶה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַקְּרְבָּנוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי עֵלִי עַל זֶה שֶׁאֵינָם הוֹלְכִים בְּדַרְכֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֲבִיהֶם. וְעַל-כֵּן סֵיֵם, כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ. כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ כְּשֶׁהוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ שֶׁל

אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֶאֱהֹב שָׁלוֹם וְכוּ'. וְלֶאֱהֹב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּלְקָרְבָן לַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה אַהֲרֹן בֶּאֱמֶת לְכָבוֹד גָּדוֹל זֶה שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה בְּחִינַת כִּי מִכַּבְּדַי אֲכַבֵּד וּבְזַי יֵקָלּוּ שֶׁהֵם הַמְבַזִּים אֶת בְּנֵי אָדָם וּמוֹצְאִים חֶסְרוֹנוֹת בְּכָל אָדָם. וּכְשֶׁרוֹאִים אֶת אֶחָד שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מְבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים לִמְצֹא בּוֹ מוּמִין וְחֶסְרוֹנוֹת וּמְבַזִּין אוֹתוֹ וַהֲרֵי הֵם כְּאִלּוּ מְבַזִּין, כִּבְיָכוֹל, אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר כַּמָּה פְּעָמִים בְּדִבְרֵינוּ. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם וּבְזַי יֵקָלּוּ, אֲבָל הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָיֵם אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם וְחוֹתֵר וּמְשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד מֵהַתַּכְלִית לְהַכְנִיסוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה עִקַּר הַכָּבוֹד, בְּוַדַּאי הוּא מְכַבֵּד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְעָלָיו נֶאֱמַר, כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד. נִמְצָא, שֶׁהַתַּנָּא כָּלַל כָּאן כָּל תִּקּוּנֵי הַמִּשְׁכַּת הַדַּעַת הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל. שֶׁהוּא אֵיזֶהוּ חָכָם וְכוּ' שֶׁהוּא מִי שֶׁזָּכָה לַדַּעַת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא מִתְגַּבֵּר עַל הָרוּחַ שְׁטוּת וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת מִיָּם הַחָכְמָה וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵיזֶהוּ עָשִׁיר וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא לְגַלּוֹת כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם וּבְכָל בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם לְקָרֵב כָּל הָרְחוֹקִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין לָהֶם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ס

וְזֶה, מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי. 'מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ' בְּחִינַת אַהֲבָה וְרָצוֹן הַמַּפְלָג כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה 'כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי', כִּי עַל-יְדֵי הָאֲרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְמָזִים הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מוֹצְאִין בְּכָל הַשִּׂיחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם רְמָזִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל עַל פָּסוּק, מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה, מִכֹּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי. כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל הָאוֹיְבִים שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ 'כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי', הַיְנוּ שֶׁכְּבָר קִבַּלְתִּי מֵרַבּוֹתַי שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עוֹמֶדֶת לְעוֹלָם וָעֶד. בְּחִינַת לְעוֹלָם ה' דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמַיִם לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד. הַיְנוּ שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא אַחַר כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם, 'אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה'', כִּי דְּבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים וְכוּ', לָעַד לְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶיךָ מֵאֹיְבַי לְהִתְחַזֵּק לִבְלִי לִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר רַק לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת מֻחְדָּשׁ לַחֲטֹף תּוֹרָה וּמִצְוֹות כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל. כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא זֶה יִשָּׁאֵר לוֹ קַיָּם לְעוֹלָם בְּחִינַת 'כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי' וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה מִכֹּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל כִּי כָּל זֶה קִבַּלְתִּי מֵרַבּוֹתַי הָאֲמִתִּיִּים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֲנִי יָכוֹל לִלְמֹד מִכָּל אָדָם וּלְקַבֵּל מֵהֶם רְמָזִים מִכָּל הַשִּׂיחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. בְּחִינַת כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי וְכַנַּ"ל. וְזֶה

שֶׁאָמַר קֹדֶם לָזֶה סָמוּךְ לַפָּסוּק מָה אָהַבְתִּי הַנַּ"ל. לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד. וְנִסְמָךְ לָזֶה מַיִם מָה אָהַבְתִּי תּוֹרָתֶךָ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאָמַר שֶׁכְּנֶגֶד הָרְשָׁעִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁקִּוּוּ לְאַבְּדֵנִי. הִתְגַּבַּרְתִּי עַל-יְדֵי עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן שֶׁהִתְבּוֹנַנְתִּי בְּתוֹרָתֶךָ וְרָאִיתִי כִּי לְכָל תִּכְלָה לְכָל תַּכְלִית דָּבָר יֵשׁ קֵץ כְּפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אֲבָל רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד. כִּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת רְחָבִים מְאֹד בְּלִי קֵץ וְתַכְלִית וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת וְהַהִתְחַזְּקוּת עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁאֵין יוֹדְעִים כְּלָל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סָיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה הַנַּ"ל. בְּחִינַת רָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָרְמָזִים כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁבָּאִין עָלָיו קֻשְׁיוֹת וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁקְּשֶׁה לוֹ עַל עַצְמוֹ עַל שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא פָּגוּם כָּל כָּךְ וְרָחוֹק כָּל כָּךְ מִקְּדֻשַּׁת הַתּוֹרָה אֲזַי תֵּכֶף צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִכָּל אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת וְלִשְׁתֹּק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּלְקַיֵּם סָיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה. רַק לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם לַחֲטֹף אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל תּוֹרָה וּמִצְווֹת וּבִפְרָט תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה לִפְנֵי קוֹנוֹ וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי צְרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה' כִּי אֵין יוֹדְעִין כְּלָל, רַק לְקַיֵּם כְּמוֹ שֶׁצִּוָּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל כִּי לְגַדְלוּתוֹ אֵין חֵקֶר וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר מִזֶּה כְּבָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. הֶפֵךְ בָּהֶם וַהֲפֹךְ בָּהֶם וְכוּ', כִּי הֵם חַיֶּיךָ לָנֶצַח:

בְּצִיעַת הַפַּת וּדְבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּסְּעֻדָּה:

חלק סא

וְזֶה שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהָבִיא מֶלַח עַל הַשֻּׁלְחָן וְלִטְבֹּל פְּרוּסַת הַמּוֹצִיא בְּמֶלַח. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁהָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר לְהָבִיא מֶלַח אֶל הַסְּעֻדָּה, כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַכְּלָלִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֶלַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק בְּסִימָן כג עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מֶלַח מָמוֹן חָסֵר, עַיֵּן שָׁם). שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יַחַד. בִּבְחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, 'כִּי כֹל' דָּא צַדִּיק כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא מֶלַח עַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת נִכְלָלִין וְנִקְשָׁרִין הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מֻכְרָחִין לְהַקְרִיב מֶלַח עַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת. כִּי עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת עַל-יְדֵי בְּרִית מֶלַח עוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק סב

וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאֲכִילָה הִיא פַּת בְּמֶלַח. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל וְכוּ'. כִּי לֶחֶם וּמֶלַח הֵם בְּחִינָה אַחַת. כִּי אוֹתִיּוֹת לֶ"ח"ם וּמֶ"לַ"ח שָׁוִין כַּמּוּבָא, כִּי בַּלֶּחֶם נֶעֱלָמִין כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וּמּוּבָא בַּסְּפָרִים בְּשֵׁם הַמְחַקְּרִים שֶׁכָּל הַטְּעָמִים שֶׁבְּכָל הַמַּאֲכָלִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם עַל-יְדֵי הַמֶּלַח שֶׁמְּעָרֵב בְּהַרְכָּבָתָם שֶׁהוּא יְסוֹד הֶרְגֵּשׁ טַעֲמָם וּכְפִי שִׁנּוּיֵי צִיּוּרֵי חֶלְקֵי הַמֶּלַח שֶׁבָּהֶם כֵּן הוּא שִׁנּוּי טַעֲמָם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַמֶּלַח בְּשָׁרְשׁוֹ גָּבוֹהַּ מְאֹד, כִּי בְּרִית כְּרוּתָה לַמֶּלַח וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְיִהְיוּ מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמַיִם, שֶׁהָיוּ הַמַּיִם תַּחְתּוֹנִים בּוֹכִין אֲנַן בְּעֵינָן לְמֶהֱוֵי קָדָם מַלְכָּא. עַד שֶׁכָּרַת לָהֶם בְּרִית שֶׁיִּהְיוּ עוֹלִים לְקָרְבָּן בְּנִסּוּךְ הַמַּיִם בָּחָג. וּבַמֶּלַח שֶׁמַּקְרִיבִין עַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי הָרָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִן עִלָּאִין, לְמַיִן תַּתָּאִין זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל כַּמּוּבָא שֶׁמְּקַיֵּם עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. כָּל אֶחָד בִּבְחִינָתוֹ בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה וּמְלֹא כַּנַּ"ל. וּבְתַחְלָה הָיוּ הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים בּוֹכִין. כִּי לֹא יָדְעוּ שֶׁיְּכוֹלִין לְגַלּוֹת בָּהֶם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בָּכוּ וְאָמְרוּ, אֲנַן בְּעֵינָן לֶהֱוֵי קָדָם מַלְכָּא. עַד שֶׁפִּיְּסָם ה' יִתְבָּרַךְ. וְכָרַת לָהֶם בְּרִית מֶלַח עוֹלָם. שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת מֶלַח בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק יְזַכּוּ לְהִתְקָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְלֶעָלוֹת לְקָרְבָּן לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא, כִּי אִדְּרַבָּא, עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַתַּחְתּוֹנִים, כִּי דַּיְקָא הָאָרֶץ מָלֵא כְּבוֹדוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַכְּלָלִיּוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַמַּאֲכָלִים הַמְחַיִּין אֶת הָאָדָם לְקַשֵּׁר הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף. שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. כָּל הֶרְגֶּשֶׁת טַעֲמָם הוּא עַל-יְדֵי חֶלְקֵי הַמֶּלַח שֶׁבָּהֶם, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הַמְקַשֵּׁר הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֶחֶם, כִּי בְּהַלֶּחֶם נֶעֱלָמִים כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶלְקֵי הַמֶּלַח כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֶחֶם וּמֶלַח שַׁיָּכִים וּמְקַשְּׁרִין זֶה בָּזֶה מְאֹד. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד לִטְבֹּל פְּרוּסַת הַבְּצִיעָה בְּמֶלַח וְכַנַּ"ל:

חלק סג

וְעַל-כֵּן עַל פְּגַם הַבְּרִית נֶאֱמַר, הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח, כַּמּוּבָן בְּהַפְּסוּקִים שֶׁרָשַׁמְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ עַל סִימָנֵי הַיּוּ"ד קִפִּיטֶל תְּהִלִּים. לוֹמַר בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַמִּקְרֶה רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַיּוּ"ד מִינֵי נְגִינָה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח אִם יֵשׁ טַעַם בְּרִיר חֶלְמוּת. כִּי בְּלִי מֶלַח אֵין שׁוּם טַעַם, כִּי כָּל הַטְּעָמִים נִמְשָׁכִין מִמֶּלַח. שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח עוֹלָם, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק דְּנָטִיר בְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַהִתְקַשְּׁרוּת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּמָקוֹם הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם כּוֹלְלִין וּמְקַשְּׁרִין הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' שֶׁהָאֲכִילָה בְּמָקוֹם קָרְבָּן. וְעַל-כֵּן שֻׁלְחָן מְכַפֵּר כַּמִּזְבֵּחַ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק סד

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה. פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל וּמַיִם בַּמִּשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה וְעַל הָאָרֶץ תִּישַׁן וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל, אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. אַשְׁרֶיךָ-בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לְךָ-לָעוֹלָם הַבָּא. כִּי עִקַּר הַטּוֹב וְהָעֹנֶג בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא הוּא רַק הָרָצוֹן, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַכֹּל הוּא כִּרְצוֹנוֹ וְזֶה רוֹאִין בַּחוּשׁ, וּמִזֶּה לְכָל מַשְׂכִּיל כִּי בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ אִם יִצְבֹּר כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת. אִם אֵין רְצוֹנוֹ שֶׁבֵּעַ מִזֶּה וְחָפֵץ וְדוֹאֵג שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יוֹתֵר, וְגַם דּוֹאֵג אוּלַי יְאַבֵּד גַּם זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאֵין לוֹ קוֹרַת רוּחַ מֵאֹשֶׁתּוֹ וּבָנָיו וּשְׁכֵנָיו וְכַיּוֹצֵא וְיֵשׁ קְטָטוֹת וְסִכְסוּכִים בֵּינֵיהֶם, אֲזַי בְּוַדַּאי כָּל עֲשִׁירוּתוֹ אֵינוֹ נֶחֱשָׁב לִכְלוּם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה. שֶׁהוּא מֵחֲמַת כָּל הַנַּ"ל. וְיוֹתֵר מִזֶּה דְּאָגוֹת מִדְּאָגוֹת שׁוֹנוֹת. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמַר קֹהֶלֶת הֶחָכָם מִכָּל הָאָדָם. גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכוּ'. וְזֶה יָדוּעַ וּמוּבָן לַכֹּל שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּמָּלֵא הָאָדָם רְצוֹנוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם. עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין שׂוּם טוֹב בָּעוֹלָם כִּי אִם כְּשֶׁיִּזְכֶּה לְהֶאֱרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל. שֶׁיִּהְיֶה כָּל מַגְמָתוֹ וְכָל חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ וְכִסּוּפָיו רַק לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַכְלֵל בָּרָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת. שֶׁזֶּה הָרָצוֹן נִשְׁאָר קַיָּם לְעוֹלָם וָעֶד. וְכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי זֶה הָרָצוֹן. וַאֲפִלּוּ אִם לֹא יִזְכֶּה כְּלוּם חַס וְשָׁלוֹם, רַק זֶה הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ הוּא יָקָר וְעוֹלֶה עַל כָּל מַחְמַדֵּי תֵּבֵל. וְהַכֹּל אַיִן וְאֶפֶס נֶגֶד נְקֻדָּה אַחַת מֵרָצוֹן הַטּוֹב הַזֶּה. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בַּפֶּה וּבַכְּתָב. כִּי אִם לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשְׂעַר בְּלִבֵּהּ. וְזֶה כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל. כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה הִוא בִּשְׁבִיל הֶאֱרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל. שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת. שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פַּת בַּמֶּלַח כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וּמַיִם בַּמִּשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה. כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל. הַנִּמְשָׁכִין מִזֶּה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהַדַּעַת יָקָר מְאֹד אֲבָל צְרִיכִין לְקַבְּלוֹ בְּמִשּׂוּרָה וּבְמִדָּה שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ לַגְּבוּל, שֶׁלֹּא יִכְנֹס לְקִשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לָבָאָרָם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה. וְזֶה בְּחִינַת וּמַיִם בַּמִּשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתּוֹת מֵימֵי הַדַּעַת בְּמִשּׂוּרָה וּבְמִדָּה. שֶׁלֹּא לְהִתְחַכֵּם יוֹתֵר. בִּבְחִינַת אַל תִּתְחַכֵּם הַרְבֵּה וּכְתִיב, וְאַל תִּתְחַכֵּם יוֹתֵר וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵין מְשִׂיחִין בַּסְּעֻדָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, וְעַל הָאָרֶץ תִּישַׁן. כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהָיָה רַבִּי אֶלְיעֶזֶר יָשֵׁן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֵעוֹר, שֶׁשָּׁנָה הִיא בְּחִינַת מַ"ה, בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ'. וּצְרִיכִין לִכְלֹל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְכוּ'. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בָּאָרֶץ הַגַּשְׁמִי הַזֶּה דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ עַל הָאָרֶץ בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה הוּא כּוֹלֵל וּמְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת יַחַד, כִּי עוֹלֶה וְנִכְלָל בִּבְחִינַת 'מַה' בִּשְׁעַת שְׁנָתוֹ מִתּוֹךְ גַּשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ,

כִּי יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּמִשָּׁם הוּא נִכְלָל גַּם בִּבְחִינַת מַ"ה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. 'וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה', שֶׁחִיּוּתוֹ וְשִׂמְחָתוֹ יִהְיֶה חַיֵּי צַעַר, כִּי יָבִין שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם אֵין שׂוּם תַּעֲנוּג שָׁלֵם כְּלָל, כִּי כָל תַּעֲנוּגֵי זֶה הָעוֹלָם הֵם בִּבְחִינַת וְאַחֲרִית שִׂמְחָה תּוּגָה גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם. מִכָּל שֶׁכֵּן מַה שֶּׁעֲתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן עֲלֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא. כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְנַהֵג הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיוּ נִקְרָאִים חַיִּים כִּי אִם כְּשֶׁמִּסְתַּפֵּק בַּמֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְשָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ אֲפִלּוּ-אִם אֵין לוֹ רַק לֶחֶם וּמַיִם בְּדַחַק, כִּי אֵין שׂוּם צַעַר וְיִסּוּרִים בָּעוֹלָם כִּי אִם עֲוֹונוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר הַמַּשְׁאוֹי כָּבֵד מִכָּל הַמַּשָּׂאוֹת שֶׁל כָּל מִינֵי יִסּוּרִין שֶׁבָּעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן דַּיְקָא זֶה שֶׁמְּרֻצֶּה בְּחַיֵּי צַעַר יֵשׁ לוֹ חַיִּים אֲמִתִּיִּים עַל-יְדֵי וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת וְהַטּוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הִוא חַיֶּיךָ וְכוּ'. וְזֶהוּ, אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן אַשְׁרֶיךָ-בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְטוֹב לְךָ-לָעוֹלָם הַבָּא. כִּי עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא הוּא הָרָצוֹן הַנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְרָצוֹן זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה. רַק הוּא זוֹכֶה לְחַיִּים וְאַשְׁרֵי לוֹ גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אֵין שׂוּם חַיִּים וְטוֹב בְּזֶה הָעוֹלָם. כִּי אִם תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְהָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּהַשִּׂיחוֹת מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ בָּזֶה יוֹתֵר קְצָת. וְהֵבֵאתִי שָׁם מַה שֶּׁקְּצָת הָעוֹלָם מַקְשִׁין עַל זֶה עַל מַה שֶּׁאָמַר הַתַּנָּא עַל פִּי בַּמֶּלַח וְכוּ' אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁבֶּאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב אֲמִתִּי לְהָבִין אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. יָבִין וַיַּשְׂכִּיל וְיִרְאֶה שֶׁאֵין שׂוּם טוֹב וְחִיּוּת בָּזֶה הָעוֹלָם. כִּי אִם כְּשֶׁמְּרֻצִּים לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתַּנָּא הַנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא אַשְׁרֵי לוֹ גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי בְּלֹא זֶה כָּל מִי שֶׁחָפֵץ יוֹתֵר חֶפְצֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּמַחֲמַדָּיו חַיָּיו מָרִים וּמְרוֹרִים בְּיוֹתֵר אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת הַרְבֵּה כַּיָּדוּעַ לַבְּקִיאִים בָּהֶם, עִצָּם רִבּוּי הַמְּרִירוּת מַר מְמָוֶת וְרִבּוּי הַדְּאָגוֹת שֶׁסּוֹבְלִים גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה. מִכָּל שֶׁכֵּן מַה שֶּׁיִּצְטָרְכוּ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לָעוֹלָם הַבָּא. עַל שֶׁלֹּא הִתְנַהֲגוּ בְּמִמּוֹנָם וַעֲשִׁירוּתָם כָּרָאוּי שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתוּב הַשִּׂיחָה הַנִּפְלָאָה שֶׁהָעוֹלָם אוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא וְכוּ'. שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה בְּכָאן הוּא הַגֵּיהִנֹּם וְכוּ' וּמִי שֶׁיְּשִׁישׁ לִבּוֹ בֶּאֱמֶת לְדִבְרֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת יָבִין גַּם בְּדַעְתּוֹ שֶׁדִּבְרֵי הַתַּנָּא הַנַּ"ל. הֵם כֵּנִים וַאֲמִתִּיִּים רַק עַל-פִּי פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים. שֶׁרַק מִי שֶׁמְּרֻצֶּה לֵילֵךְ בְּדַרְכּוֹ הַנַּ"ל. אַשְׁרֵי לוֹ גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְכָל מַה שֶּׁמְּקֻרָב עַצְמוֹ יוֹתֵר לְדֶרֶךְ הַנַּ"ל אַשְׁרֵי לוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן אִם יִזְכֶּה בִּשְׁלֵמוּת לַדֶּרֶךְ הַנַּ"ל. מַה רַּב טוּבוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא וְכוּ'. עַיֵּן לֹא רָאָתָה וְכוּ'. ה' יִתְבָּרַךְ יָשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמּוֹ. אָמֵן, כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק סה

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקַּח קֹרַח-וְאִתְפְּלַג קֹרַח שֶׁחֹלֶק בֵּין בְּחִינַת אַיֵּה לִבְחִינַת מָלֵא. כִּי עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַמִּצְווֹת וַעֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל הוּא לִכְלֹל וּלְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת יַחַד. שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא

בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהִקְרִיבוּ בּוֹ הַקָּרְבָּנוֹת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל אָסוּר לִכְנֹס בְּזֶה הַדַּעַת בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִשִּׂכְלוֹ כַּנַּ"ל. רַק לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגֶד אֲבוֹתֵינוּ וְנֶגֶד הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַמַּמְשִׁיכִין זֶה הַדַּעַת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּלְכָלְלוֹ בִּבְחִינַת מַה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְקֹרַח מֵחֲמַת גַּסּוּתוֹ פָּגַם בָּזֶה מְאֹד וְנִכְנַס בְּקֻשְׁיוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִשִּׂכְלוֹ עַד שֶׁכָּפַר בָּעִקַּר עַל-יְדֵי שֶׁעָשָׂה פֵּרוּד בֵּין בְּחִינַת מַ"ה לִבְחִינַת מִלֹּא. וְכָל זֶה הָיָה מֵחֲמַת גַּסּוּתוֹ שֶׁקִּנֵּא עַצְמוֹ בִּנְשִׂיאוּת אֱלִיצָפָן וְרַדַּף אֶת הַכָּבוֹד. וּבָזֶה פָּגַם בִּכְבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר כָּל הָאָרֶץ מְלֵא כְּבוֹדוֹ. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְבַטֵּל כְּבוֹדוֹ כְּנֶגֶד כְּבוֹד הַמָּקוֹם וּלְמַעֵט בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּלְהַרְבּוֹת בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם, כִּי מוּבָן שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה כִּי מְרֻחָמִם הַנַּ"ל. שֶׁהָעִקָּר תָּלוּי בָּעֲנָוָה שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִן הַכֹּל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָרַבִּי הָרִאשׁוֹן שֶׁהִמְשִׁיךְ זֶה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. כִּי הוּא הָיָה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם. וְכֵן הַתַּלְמִידִים הַחֲפֵצִים לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ צְרִיכִים עַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם גַּסּוּת רוּחַ וְיִבָּרְחוּ מִן הַכָּבוֹד, כִּי אִם לֹא יְבַטְּלוּ כְּבוֹדָם בְּוַדַּאי לֹא יוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁחָפֵץ בִּכְבוֹד עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם הוּא פּוֹגֵם בִּבְחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְקֹרַח פָּגַם בָּזֶה מְאֹד עַד שֶׁכָּפַר בָּעִקָּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר אָז מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מַה הוּא מַ"ה נִּקְא וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חָלַק עַל צִיצִית וְעִקָּר עַל תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, כִּי תְּכֵלֶת הוּא חִבּוּר שְׁחֹר וְלָבָן, כַּמּוּבָא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל. שְׁחֹר בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת עֹמֶק הַמַּשְׁגִּ, בְּחִינַת אַיִ"ה, בְּחִינַת מָה חָמִית וְכוּ'. לָבָן בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת, בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְכָלְלָם יַחַד וְקֹרַח פָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל:

חלק סו

וְעַל-כֵּן מָסַר לוֹ עֲבוֹדַת הַקְּטֹרֶת. וְאָמַר לוֹ שֶׁסַּם הַמָּוֶת נָתוּן בְּתוֹכוֹ שֶׁבּוֹ נִשְׂרְפוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, אֲבָל אֵין לְךָ חֲבִיב מִן הַקְּטֹרֶת. שֶׁעִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת עַל יָדוֹ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא קְטֹרֶת לְשׁוֹן קֶשֶׁר, כִּי קְטֹרֶת יוֹרֵד לְמַטָּה לְמַטָּה מְאֹד לְהַעֲלוֹת מַעְמַקֵּי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בְּסוֹד חֶלְבְּנָה. שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת כְּנֶגֶד אַחַד עָשָׂר אַלּוּפֵי עֵשָׂו וְכוּ'. שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר פְּסוּקִים שֶׁמַּתְחִילִין בְּנוּן וּמְסַיְּמִין בְּנוּן. נוּן בְּחִינַת נְפִילָה. וְנוּן בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיִּשַּׁיג שַׁעַר הַנּוּן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת שָׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְפָנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנּוּנִין הַפּוּכִין שֶׁסְּבִיב פָּרָשַׁת וַיְהִי בִּנְסֹעַ וְכוּ' וְכַמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת הַנּוּנִין הַפּוּכִין שֶׁבְּקַפִּיטִיל קז בִּתְהִלִּים בַּמִּזְמוֹר הוֹדוּ. שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל הַנִּפְלָיוֹת שֶׁנָּפְלוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בָּהֶם שְׁתִּקּוּנָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנּוּן שֶׁל מָשִׁיחַ. שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁמַּכְנִיסִין בְּיִשְׂרָאֵל. לִצְעֹק בְּכָל פַּעַם לַה' וּלְהוֹדוֹת לוֹ

יִתְבָּרַךְ עַל חֶסְדָיו וְנִפְלְאוֹתָיו שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל עֵת בְּתוֹךְ עֹמֶק מְרִירוּת הַצָּרוֹת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וְכוּ'. וְכֵן לְצִעֹק וְלַחֲזֹר וְלִצְעֹק בְּחִינַת וַיִּצָּעֲקוּ וַיִּצְעֲקוּ וְכוּ'. כַּמּוּבָא בָּזֶה הַרְבֵּה בִּדְבָרֵינוּ. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת קְטֹרֶת כַּנַ"ל. שֶׁצְּרִיכִין לְאָמְרָם בְּכַוָּנָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה כַּמּוּבָא. כִּי קְטֹרֶת יֵשׁ לוֹ זֶה הַכֹּחַ לְגַלּוֹת בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּלְהַעֲלוֹת מִשָּׁם כָּל מִי שֶׁנָּפַל לְשָׁם וְכַנַ"ל עַד לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא, כִּי סִלּוּקָא דִּקְטֹרֶת עַד אֵין סוֹף כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁקְּטֹרֶת גָּבוֹהַּ כָּל כָּךְ גַּם בּוֹ סַם הַמָּוֶת נָתוּן בְּתוֹכוֹ שֶׁאִבְּדוּ נִשְׂרְפוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁפָּגְמוּ גַּם-כֵּן בַּכְּלָלִיּוּת הַזֶּה מֵרִבּוּי קְדֻשָּׁתָם הָעֲצוּמָה מְאֹד. בְּחִינַת בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן פָּגְמוּ מְאֹד, כִּי עָלוּ לְמַעְלָה מַעְלָה שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְלֹא רָצוּ לְהוֹרִיד עַצְמָן לְמַטָּה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת מִדּוֹר לְדוֹר. בִּבְחִינַת חֲלִיפוֹת הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּגִין דְּלָא אִנְסִיבוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָנִים לֹא הָיָה לָהֶם. כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת הַנַּ"ל. הוּא בְּסוֹד יִחוּד אִישׁ וְאִשָּׁה בְּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּמֶּשֶׁם הַמְשָׁכַת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהֵם הַחֲלִיפוֹת. וְהֵם סָבְרוּ שֶׁיְּכוֹלִין לְהַקְטִיר קְטֹרֶת בְּלֹא תִּקּוּן וְכוּ'. עַל-כֵּן מֵתוּ. מִכָּל שֶׁכֵּן קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה מֵחֲמַת גַּאוּת וְכָבוֹד כַּנַ"ל:

חלק סז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁקֹּרַח עֵינוֹ הִטְעָתוּ. רְאֵה שַׁלְשֶׁלֶת גְּדוֹלָה יוֹצְאָה מִמֶּנּוּ שְׁמוּאֵל וּבָנָיו וְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי זֶה טָעָה וְהִתְלַבֵּשׁ הַיֵּצֶר הָרָע אֶצְלוֹ בְּמִצְוֹת כְּדַרְכּוֹ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן א). כִּי סָבַר שֶׁכְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ לְגַלּוֹת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ רָאוּי לִהְיוֹת עַל יָדוֹ. מֵאַחַר שֶׁזֶּה הַכָּבוֹד צְרִיכִין לְגַלּוֹת מִדּוֹר לְדוֹר. כַּמְּבֹאָר בְּזֹאת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר בָּנִים וְתַלְמִידִים שֶׁהֵם הַחֲלִיפוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן סָבַר מֵאַחַר שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצְאוּ דּוֹרוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁל צַדִּיקִים כָּאֵלּוּ שֶׁיְּגַלּוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם שְׁמוּאֵל וְכוּ', בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לוֹ כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַכָּבוֹד שֶׁל הַנְּשִׂיאוּת, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַצַּדִּיק שֶׁצָּרִיךְ לְהָאִיר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל הַכָּבוֹד שֶׁיְּבוֹאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֵלָיו לְכַבְּדוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ תּוֹרָה וְדַעַת עַל-יְדֵי זֶה. כִּי שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה הוּא כְּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה. וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ. וְעָלָיו נֶאֱמַר, כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד. כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא עוֹסֵק לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל הַכָּבוֹד שֶׁיִּהְיֶה מְכֻבָּד וּמְפֹאָרְסָם גָּדוֹל וְיִהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה וּנְשִׂיאוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִמְשֹׁל בָּעוֹלָם וּלְהַדְרִיךְ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדֶרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה. לְהָאִיר דַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיוּ כַּמָּה צַדִּיקִים נְשִׂיאִים וּמְלָכִים וּמְכֻבָּדִים מְאֹד. אֲבָל זֶה הַצַּדִּיק שֶׁמְּקַבֵּל הַכָּבוֹד. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עָנָו גָּדוֹל בְּתַכְלִית בִּבְחִינַת מֹשֶׁה וְיִהְיֶה בּוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְלֹא יְקַבֵּל הַכָּבוֹד לְעַצְמוֹ רַק לְמַעַן כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל

עַל-יְדֵי זֶה לְהָאִיר הַדַּעַת בָּעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַּ"ל. וְקֹרַח טָעָה בָּזֶה שֶׁרָאָה שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ דּוֹרוֹת צַדִּיקִים שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם וְסָבַר שֶׁהַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּהֶם לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ. וְעַל-כֵּן אָמַר שֶׁרָאוּי לוֹ כָּל הַכָּבוֹד כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַּ"ל, אֲבָל כַּוָּנָתוֹ לֹא הָיְתָה לַשָּׁמַיִם כִּי אִם בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ. אֲבָל הוּא הָיָה חָזָק בְּדַעְתּוֹ וְנִכְנַס לְאוֹתוֹ חֻזְקָה שֶׁהוּא יִמְלֹט. מֵאַחַר שֶׁרָאָה שֶׁלְּשֶׁלֶת כָּזֹאת שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל מִמֶּנּוּ דּוֹרוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁיַּמְשִׁיכוּ דַּעַת כָּזֶה בָּעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁמָּרַד בְּמשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְחָלַק עָלָיו. וְאָמַר, כֻּלָּם שָׁמְעוּ מִסִּינַי אָנֹכִי וְכוּ'. כְּאִלּוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת. יָרְשׁוּ כֻּלָּם מֵאֲבוֹתֵיהֶם מֵעַצְמָם שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי כֹּחוֹ שֶׁל משֶׁה רַבֵּנוּ. וּבָזֶה טוֹעִים הַרְבֵּה גַּם בַּדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ כְּאִלּוּ הַתּוֹרָה הוֹלֶכֶת בִּירֻשָּׁה וְכוּ'. כַּיָּדוּעַ לַבְּקִיאִים קְצָת בְּהַנְהָגַת הָעוֹלָם עַתָּה. וְרִבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָמְרוּ בְּהֵפֶךְ, כֶּתֶר שֵׁם טוֹב מֶנֶּחְ, כָּל הָרוֹצֶה יָבוֹא וְיִטֹּל. וּכְתִיב אָב לֹא יִשָּׂא בָּעָוֹן הַבֵּן וּבֵן לֹא יִשָּׂא בָּעָוֹן הָאָב וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים הַרְבֵּה שֶׁהָיָה לָהֶם בָּנִים רְשָׁעִים, וְהָיוּ רְשָׁעִים הַרְבֵּה שֶׁהָיוּ לָהֶם בָּנִים צַדִּיקִים וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאַל תֹּאמַר שֶׁהִיא יְרֻשָּׁה לְךָ וְכוּ'. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הִתְחִיל מֵהָאָבוֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה מִי שֶׁהֵאִיר וְהִמְשִׁיךְ זֶה הַדַּעַת בְּכָל הָעוֹלָם כְּמוֹ משֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים וְכוּ'. הֲנִהְיָה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ עַתָּה בַּדּוֹרוֹת שֶׁאַחַר מַתַּן תּוֹרָה, אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ כִּי אִם עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי מְבָחֲרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְכַמּוּבָן לְמַשְׂכִּיל מִכָּל הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁעָבְרוּ בְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְקֹרַח פָּגַם בָּזֶה מְאֹד מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁצָּפָה שֶׁדּוֹרוֹת קְדוֹשִׁים יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן סָבַר שֶׁהוּא הִשִּׂיג הַדַּעַת. וְרָצָה לְהָבִין הַכֹּל וְנִכְנַס בְּקֻשְׁיוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַד שֶׁכָּפַר בְּמשֶׁה וּבְתוֹרָתוֹ, עַד שֶׁכָּפַר בָּעִקָּר:

חלק סח

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּפֶרֶק חֵלֶק, 'וַיִּקַּח קֹרַח'. שֶׁעָשָׂה קֶרְחָה בְּיִשְׂרָאֵל. וְדָרְשׁוּ שָׁם כָּל שְׁמוֹת אֲבוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים עַל קֹרַח לִגְנַאי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, בֶּן יִצְהָר שֶׁהִרְתִּיחַ כָּל הָעוֹלָם כַּצָּהֳרַיִם. וְכֵן בֶּן קְהָת וְכוּ'. וְהִקְשָׁה לִכְתֹּב בֶּן יַעֲקֹב שֶׁעִקֵּב וְכוּ'. (סַנְהֶדְרִין קט) וְהוּא פֶּלֶא לָמָּה לִכְתֹּב שֵׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יַעֲקֹב גַּם-כֵּן לְהַפְכוֹ לִגְנַאי לוֹ. אַךְ קֹרַח בְּמַחְלֻקְתּוֹ גָּרַם שֶׁלֹּא דַּי שֶׁהַדַּעַת שֶׁל בָּנָיו לֹא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ לְבָנָיו עַל יָדוֹ. כִּי אִם עַל-יְדֵי משֶׁה וְתַלְמִידָיו יְהוֹשֻׁעַ וְהַזְּקֵנִים וְכוּ'. אַף גַּם פָּגַם וְכָרַת וְעָקַר עַצְמוֹ מֵהַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אֲבוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכָּל הַדַּעַת שֶׁלָּהֶם נֶהְפַּךְ אֶצְלוֹ לְרָעָה. בְּחִינַת לֹא זָכָה-נַעֲשֵׂית לוֹ סַם

הַמָּוֶת. עַד שֶׁכָּל שְׁמוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁכָּלוּל בְּהַשֵּׁם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁלָּהֶם. הָפַךְ הַכֹּל עַל עַצְמוֹ לְרָעָה. וְעַל-כֵּן הִקְשָׁה וְלִכְתֹּב גַּם בֶּן יַעֲקֹב וְיִהְיֶה נִדְרָשׁ עָלָיו גַּם-כֵּן לְגַנַּאי, כִּי בְּוַדַּאי פָּגַם גַּם בְּשֹׁרֶשׁ הַדַּעַת שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְחַלַּת יִחוּס יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהֵשִׁיב, יַעֲקֹב בִּקֵּשׁ עַל הַדָּבָר, בְּקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבַדִּי. הֵינוּ שֶׁזֶּה הָיָה נִפְלָאוֹת הַכֹּחַ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהִמְשִׁיךְ בְּזַרְעוֹ קְדֻשַּׁת הַדַּעַת הַזֶּה בְּקֶדֶשׁ חֲזָקָה כָּזֹאת שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֵיזֶה מִזַּרְעוֹ פּוֹגֵם בְּדַעְתּוֹ מְאֹד אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִהְיֶה נִפְסָק חַס וְשָׁלוֹם, הַדַּעַת מִזַּרְעוֹ, כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר יָקוּמוּ צַדִּיקִים שֶׁיְּאִירוּ דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן בִּקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ וּפָעַל שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁקֹּרַח יִרְצֶה לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם, לְבַטֵּל הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יוּכַל לִפְגֹּם בְּשֹׁרֶשׁ הַדַּעַת שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת בְּקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבַדִּי. 'כְּבַדִּי' דַּיְקָא. כִּי כָּל שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת הֵם כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל נִבְרָא לִכְבוֹדוֹ (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְיַעֲקֹב כָּלוּל מִכָּל הַכְּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּצֻאוּ מִמֶּנּוּ, כִּי הִמְשִׁיךְ זַרְעוֹ בְּקֶדֶשׁ כָּזֹאת שֶׁכָּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ יִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי זַרְעוֹ, כִּי זָכָה לְמִטָּה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל שְׁנֵים עָשָׂר בָּנָיו הָיוּ כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְהָיוּ עוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם. וּבְעֹצֶם כֹּחוֹ פָּעַל כָּל כָּךְ שֶׁקְּדֻשַּׁת זַרְעוֹ לֹא יֶפְסַק לְעוֹלָם שֶׁכָּל זַרְעוֹ עַד הַסּוֹף, כֻּלָּם יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְיַמְשִׁיכוּ הַדַּעַת הַקֹּדֶשׁ מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם. עַד שֶׁאֲפִלּוּ אִם אַחַר כַּמָּה דּוֹרוֹת יִהְיֶה נִמְצָא אֵיזֶה רָשָׁע מִזַּרְעוֹ שֶׁיִּרְצֶה לְהַכְרִית עַצְמוֹ מִשֹּׁרֶשׁ הַדַּעַת הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה, כְּמוֹ קֹרַח. אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יוּכַל לַעֲקֹר כִּי אִם אֶת עַצְמוֹ. אֲבָל דּוֹרוֹתָיו שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה נִשְׁאָר בָּהֶם נְקֻדַּת קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ. עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי זַרְעוֹ שֶׁל זֶה הָרָשָׁע וְהַכּוֹפֵר, יִתְגַּלֶּה עַל יָדוֹ גַּם-כֵּן קְדֻשַּׁת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן כָּל הָרְשָׁעִים בְּנֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם, וּבִפְרָט בְּמַלְכֵי בֵּית דָּוִד. וְאַחַר כָּךְ יָצְאוּ מֵהֶם דַּיְקָא צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד. כְּמוֹ אָחָז שֶׁהָיָה בֶּן הַצַּדִּיק יוֹתָם וְהוּא הָיָה רָשָׁע גָּדוֹל וְאָחָז בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וּבִקֵּשׁ לְבַטֵּל הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל וּלְסַלֵּק שְׁכִינָתוֹ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר פְּגַם הַכְּבוֹד הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר, אִם אֵין גְּדֵיִים אֵין תְּיָשִׁים, אִם אֵין צֹאן אֵין רוֹעֶה וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יָצָא מִמֶּנּוּ צַדִּיק קָדוֹשׁ וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁהוּא יְחִזְקִיָּהוּ שֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹתוֹ מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן יְחִזְקִיָּהוּ הוֹלִיד אֶת מְנַשֶּׁה וְאָמוֹן שֶׁהָיוּ רְשָׁעִים. וְאַחַר כָּךְ יָצָא מֵהֶם יֹאשִׁיָּהוּ הַצַּדִּיק שֶׁכָּמוֹהוּ לֹא הָיָה אֲשֶׁר שָׁב אֶל ה' וְכוּ'. וְכֵן בְּכַמָּה דּוֹרוֹת רְשָׁעִים וְסוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה סוֹף יֵצֵא מֵהֶם מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁתַּעֲבֹר נִשְׁמָתוֹ דֶּרֶךְ כַּמָּה דּוֹרוֹת רְשָׁעִים וְסוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה נוֹלָד מֵהֶם. וְיִהְיֶה צַדִּיק קָדוֹשׁ וְנוֹרָא מְאֹד עַד שֶׁכָּל הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל יָדוֹ (וְכַמּוּבָא בִּכְתָבֵי

הָאָר"י זַ"ל מִזֶּה) וְזֶה הָיָה כָּל עִנְיַן קֹרַח. שֶׁעַל-יְדֵי תַּאֲוַת כְּבוֹד עַצְמוֹ חָטָא מְאֹד וּמָרַד כְּנֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם לְגַלּוֹת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. עַד שֶׁכָּפַר בָּעִקָּר וְכָל חֻזְקַת טָעוּתוֹ הָיְתָה עַל-יְדֵי בָּנָיו שֶׁרָאָה שַׁלְשֶׁלֶת גְּדוֹלָה יוֹצְאָת מִמֶּנּוּ כַּנַ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעָה מִסְּבָרָא לִסְבָרָא שֶׁל שְׁקָרִים וְטָעוּתִים עַד שֶׁכָּפַר בְּכָל תּוֹרַת מֹשֶׁה. וּבְקֹשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל עַד שֶׁגָּרַם שֶׁעָקַר אֶת עַצְמוֹ מִכָּל קְדֻשַּׁת אֲבוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְעַל-כֵּן נִדְרְשׁוּ עָלָיו כָּל שְׁמוֹתָם לִנְגָאי וְכַנַ"ל. כִּי אֶצְלוֹ נֶהְפַּךְ הַכֹּל לִנְגָאי וְכַנַ"ל. אֲבָל כְּפִי עִצָּם פְּנִימוֹ הָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה נִכְתָּב גַּם בֶּן יַעֲקֹב וּלְדָרְשׁוֹ לִנְגָאי עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא הַנַּ"ל כִּי הוּא רָצָה לַעֲקֹר עַצְמוֹ מִתְּחִלַּת שֹׁרֶשׁ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא יַעֲקֹב אָבִינוּ. אַךְ יַעֲקֹב בְּקֹשׁ עַל הַדָּבָר, בְּקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי כַּנַ"ל. הַיְנוּ שֶׁעָצָם קְדֻשַּׁת נְקֻדָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב תִּהְיֶה מִסְתַּתֶּרֶת וּמִתְעַלֶּמֶת אָז וְלֹא יוּכַל לְהַגִּיעַ פְּנִימוֹ לְשָׁם כְּדֵי שֶׁתּוּכַל הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת לְהִתְלַבֵּשׁ בְּבָנָיו לְעוֹרְרָם בִּתְשׁוּבָה בְּתוֹךְ עֹצֶם הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת. וְכֵן הָיָה שֶׁבְּתוֹךְ הֶרַעַשׁ הַגָּדוֹל שֶׁל הַבְּלִיעָה שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה בְּכֹחוֹ הַזֶּה וְנִתְבַּצֵּר לָהֶם מָקוֹם בַּגֵּיהִנֹּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וּבְנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ עַד שֶׁמֵּהֶם יָצְאוּ כָּל הַשַּׁלְשֶׁלֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁרָאָה קֹרַח שֶׁהֵם הַדּוֹרוֹת הַקְּדוֹשִׁים שְׁמוּאֵל וְכוּ' שֶׁגִּלּוּ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם אֲבָל לֹא בְּכֹחוֹ שֶׁל קֹרַח, כִּי הוּא נֶאֱבַד מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי נִשְׁאַר קֶרַח מִכָּאן וּמִכָּאן, כִּי עִקַּר עַצְמוֹ מֵאֱבוֹתָיו וְכָל שְׁמוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים נִדְרְשׁוּ עָלָיו לִנְגָאי כַּנַ"ל. וְגַם בָּנָיו וְדוֹרוֹתָיו לֹא קִבְּלוּ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ מִמֶּנּוּ, כִּי אַדְרַבָּא, הוּא הֵסִית גַּם אוֹתָם עַד שֶׁגַּם הֵם הָיוּ בְּתוֹךְ הַמַּחֲלֹקֶת בַּתְּחִלָּה. רַק שֶׁבְּכֹחַ תְּפִלָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב סְבֵב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְלֹא מֵתוּ עַד שֶׁיָּצְאוּ מֵהֶם כָּל הַדּוֹרוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְהִמְשִׁיכוּ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בָּעוֹלָם לֵידַע וּלְהַאֲמִין בַּה' כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם, "וַיִּקַּח קֹרַח", שֶׁעָשָׂה קָרְחָה בְּיִשְׂרָאֵל. קָרְחָה וַדַּאי כְּמוֹ שֶׁדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קַרְחַת. שֶׁיֵּשׁ תְּבוּאָה וּפֵרוֹת נִפְלָאִים מִכָּאן וּמִכָּאן וּבְאֶמְצַע יֵשׁ קָרְחָה בְּלֹא תְּבוּאָה וּפֵרוֹת כְּמוֹ מִדְבָּר שָׁמֵם. וְזֶהוּ בְּחִינַת קֹרַח. שֶׁאֲבוֹתָיו הָיוּ כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּבָנָיו וְדוֹרוֹתָיו גַּם-כֵּן צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים וְהוּא נִשְׁאַר בְּאֶמְצַע כְּמוֹ קָרְחָה וְעַל-כֵּן נִקְרָא קֹרַח וְכַנַ"ל:

חלק סט

וְעַתָּה מַה מָּתְקוּ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ בִּקֵּשׁ בִּקָּהָלָם אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי, שֶׁלֹּא יִזָּכֵר שְׁמוֹ בְּמַחֲלֹקֶת קֹרַח. וְאֵימָתַי יִזָּכֵר שְׁמוֹ כְּשֶׁהֵן מִתְיַחֲסִין וְעוֹמְדִים עַל הַדּוּכָן בֶּן תַּחַת בֶּן אָסִיר וְכוּ' עַד בֶּן יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב בִּקֵּשׁ שְׁנֵי הַדְּבָרִים שֶׁהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה כִּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. כִּי בִּקֵּשׁ שֶׁעַל מַחֲלֹקֶת שֶׁל קֹרַח שֶׁרָצָה לְבַטֵּל הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה עַל-יְדֵי

שֶׁחָלַק עַל מֹשֶׁה וְתוֹרָתוֹ. אָז לֹא יִזָּכֵר שְׁמוֹ שֶׁלֹּא יוּכַל לְפַגֵּם בְּשׁוֹרֶשׁ קְדֻשָּׁתוֹ וְכַנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ עַל הַדּוֹכָן אָז דַּיְקָא יִהְיוּ מִתְיַחֲסִין עַל שְׁמוֹ בֶּן יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת דַּעְתּוֹ שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ קְדֻשַּׁת כָּל יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה נִמְשָׁךְ בָּהֶם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר הַדַּעַת בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאָמְרוּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל הַדּוֹכָן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בַּקֵּשׁ יַעֲקֹב עַל זֶה שֶׁיִּזָּכֵר שְׁמוֹ עַל הַדּוֹכָן בְּעֵת שֶׁבִּקֵּשׁ שֶׁלֹּא יִזָּכֵר שְׁמוֹ בְּמַחֲלֶקְתָּם. כִּי זְכִירַת שְׁמוֹ בְּיִחוּסָם עַל הַדּוֹכָן הוּא תִּקּוּן לִפְגַם מַחֲלֶקֶת קֹרַח שֶׁבִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל אֶפִלּוּ נְקֻדַּת קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב עַד שֶׁהֶכְרַח יַעֲקֹב לְהִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא יִזָּכֵר שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יַגִּיעַ הַפְּגָם לְשָׁם. וְעַל-כֵּן בִּקֵּשׁ מִיָּד שֶׁעַל הַדּוֹכָן אָז דַּיְקָא יִזָּכֵר שְׁמוֹ לְהוֹרוֹת שֶׁנְּקֻדַּת קְדֻשָּׁתוֹ אֵינָהּ נִפְסֶקֶת לְעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה בְּאֶמְצַע קְרִיחָה שֶׁהוּא קֹרַח וְכַנַּ"ל, כִּי נְקֻדַּת קְדֻשָּׁתוֹ יִתְלַבֵּשׁ בְּזַרְעוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּקֵּשׁ וּפָעַל אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאָז בַּיִּחוּס עַל הַדּוֹכָן אָז דַּיְקָא יִזָּכֵר שְׁמוֹ, כִּי זֶה תִּקּוּן עַל מַחֲלֶקֶת קֹרַח שֶׁשָּׁם לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ מֵחֲמַת זֶה וְכַנַּ"ל. וּדְבַר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל. (וּבְעִנְיָן זֶה יֵשׁ דְּבָרִים נֶעְלָמִים הָרְבֵּה וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן יז עַל פָּסוּק ה' יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד שָׁם סֶלָה. וּמַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ בָּזֶה קְצָת בְּהִלְכוֹת דְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מִן הַחַי עַיֵּן שָׁם וְתָבִין מֵרְחוֹק מְעַט):

אַף אַחַר כָּל אֵלֶּה צָרִיךְ כָּל אֶחָד לַדַּעַת שֶׁהַבְּחִירָה חָפְשִׁית תָּמִיד. וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה לוֹ אָבוֹת צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים, וַאֲפִלּוּ אִם עֲתִידִים לְצֵאת מִמֶּנּוּ צַדִּיקִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה. וְאִם יֵיטִיב מַעֲשָׂיו אַשְׁרֵי לוֹ וְאִם לָאו אוֹי לוֹ. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁסּוֹמֵךְ עֲלֵיהֶם לַחֲלֹק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אוֹי לוֹ אוֹי לְנַפְשׁוֹ, כִּי הַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת הִיא תָּמוּת וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הַבֵּן וּבֵן לֹא יִשָּׂא וְכוּ'. (וְכָל זֶה מוּבָן מִמַּחֲלֶקֶת קֹרַח וְכַנַּ"ל). וְעַיֵּן לְעֵיל בְּאוֹת ז בַּהֲלָכָה זֹאת שָׁם מְבֹאָר גַּם-כֵּן מֵעִנְיַן קֹרַח וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ע

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא לִזְכּוֹת אָז לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁיָּאִיר לֶעָתִיד בְּחִינַת וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, בְּחִינַת כְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צִוְּתָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אַחַר הָאֲכִילָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁמְּבָרְכִין וּמוֹדִים וּמְשַׁבְּחִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל אֲכִילָתוֹ, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ הֵם בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי 'שְׁמוֹ' בְּגִימַטְרִיָּא 'רָצוֹן', כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת כְּלוּלִים בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּרָכָה וְהוֹדָאָה וְכוּ'. שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת דְּבֵקוּת נִפְלָא וְרָצוֹן

וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא עַל הַכּוֹס שֶׁל יַיִן, כִּי אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן שֶׁזֶּה בְּחִינַת דְּבֵקוּת וְרָצוֹן, כַּנַּ"ל לְעִנְיַן אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּאוֹת יט:

חלק עא

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי לְהֶאָרַת הָרָצוֹן אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת דְּרֵי מַעְלָה וְדַרֵי מַטָּה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן אֶחָד כְּנֶגֶד הֶאָרַת דְּרֵי מַעְלָה וְאֶחָד כְּנֶגֶד הֶאָרַת דְּרֵי מַטָּה. וְאֶחָד כְּנֶגֶד כְּלָלוּתָם יַחַד, כִּי בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה תִּקֵּן מֹשֶׁה כְּשֶׁיָּרַד הַמָּן לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁגַת מַ"ה, בְּחִינַת הֶאָרַת דְּרֵי מַעְלָה כַּנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה הוּא עִקַּר הָרַבִּי הָרִאשׁוֹן שֶׁעִקַּר הַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת מַ"ה שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים שְׁנֵיהֶם, כִּי הַתַּחְתּוֹן נִכְלָל בָּעֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמָּן, בְּחִינַת וַיִּקְרְאוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת שְׁמוֹ מָן כִּי לֹא יָדְעוּ מַ"ה הוּא. וּבְרָכָה שְׁנִיָּה הוּא בִּרְכַּת הָאָרֶץ, זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת דְּרֵי מַטָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ בָּאָרֶץ הַנִּשְׁמֵי הַזֹּאת הִיא בָּאָרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ אֵיזֶה הֶאָרָה גַּם לְחוּץ לָאָרֶץ עַל-יְדֵי הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁין גַּם הָאֲוִיר שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלֹקִי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן יְהוֹשֻׁעַ דַּיְקָא תִּקֵּן בִּרְכַּת הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת תַּלְמִיד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַתַּלְמִיד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּבִרְכַּת בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם. תִּקְּנוּ דָּוִד וּשְׁלֹמֹה כְּשֶׁנִּבְנָה הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד כְּלָלִיּוּת דְּרֵי מַטָּה עִם דְּרֵי מַעְלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁזֶּה שֶׁעִקַּר זֶה הַתִּקּוּן בִּשְׁלֹמוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עוֹלִים כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּבְנָה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אָז נִשְׁלַם הַתִּקּוּן הַזֶּה. וְאָז תִּקְּנוּ דָּוִד וּשְׁלֹמֹה הַבְּרָכָה שְׁלִישִׁית בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהוּא בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ כָּל אֵלּוּ הַבְּרָכוֹת עַל אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי זֶה הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁהוּא הָרָצוֹן שֶׁיָּאִיר לָעָתִיד בְּחִינַת כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַ"ה וְכוּ', מַה דַּיְקָא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק עב

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁתִּקְּנוּ בְּיַבְנֶה עַל הֲרוּגֵי בֵּיתָר שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה, כִּי עִקַּר הַטּוֹב הָאֲמִתִּי וְהַנִּצְחִי הוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד לֶעָתִיד לְפִי בְּחִינָתוֹ שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֶעָתִיד לָבֹא יְבָרְכוּ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, כִּי אָז יָבִינוּ וְיַשִּׂיגוּ הַכֹּל שֶׁכָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית כְּדֵי

שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי זֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלִג שֶׁזֶּה עוֹלֶה עַל הַכֹּל. וְעַל-כֵּן אַחַר הַחֲרָבָן תִּקְנוּ הַחֲכָמִים לְהַזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי זֶה הֶאָרַת הָרָצוֹן מֵהָעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה, עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁהִיא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כִּי אָז יְבָרְכוּ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בִּזְמַן שֶׁבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן מִמֵּילָא עַל-יְדֵי הַשְּׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁעִקָּרָם הָיָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין, אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁאֵין לָנוּ בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְלֹא קָרְבָּן וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַכַּפָּרָה וְהַסְּלִיחָה עַל הָעֲוונוֹת עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בְּעַצְמָהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעַכְשָׁו שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו צְרִיכִין לְהוֹסִיף בְּרָכָה רְבִיעִית שֶׁהִוא בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁהִיא בְּחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁל עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִהְיֶה הֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי עַכְשָׁו צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁל לֶעָתִיד לָבֹא עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה נוֹסֶפֶת שֶׁמְּדַבֶּרֶת מֵעוֹלָם הַבָּא שֶׁהִיא בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁיְּבָרְכוּ לֶעָתִיד עַל הַכֹּל. וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּיִבְנֶה עַל הֲרוּגֵי בֵיתַר שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה, וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ, לָמָּה תִּקְנוּ בִּרְכַּת טוֹב וְהַמֵּטִיב דַּיְקָא עַל שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה. וְגַם מַה זֶּה שֶׁקִּבְּעוּ בְּרָכָה זֹאת שֶׁנִּתְקָנָה עַל קְבוּרַת הֲרוּגֵי בֵיתַר בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן דַּיְקָא שֶׁמְּבָרְכִין אַחַר הָאֲכִילָה, הָיָה לָהֶם לְקָבְעָהּ בִּבְרִכַּת הַתְּפִלָּה. אַךְ עִקַּר בְּרָכָה זֹאת תִּקְנוּ לְחַזֵּק תִּקְוָתֵנוּ עָדַיִן גַּם עַתָּה אַחַר הַחֲרָבָן שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה לִזְכוֹת לָרֹב טוּב הַצָּפוּן לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁהִיא הֶאָרַת הָרָצוֹן. וְזֶה תִּקְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁרָאוּ חֶסֶד ה' שֶׁהֲרוּגֵי בֵיתַר נִתְּנוּ לִקְבוּרָה. כִּי הַקְּבוּרָה הִוא תִּקּוּן הַמֵּת, כִּי אָז דַּיְקָא מַתְחִיל צְמִיחַת חִיּוּתוֹ הַנִּצְחִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיָשׁוּב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה, וְאָז דַּיְקָא וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹקִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַיְנוּ שֶׁאָז מַתְחִיל לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמְּאִירָה הַנֶּפֶשׁ בְּהַגּוּף הָרָחוֹק מִמֶּנָּה עַתָּה מְאֹד וְאָז דַּיְקָא מְאִירָה בּוֹ הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהִיא עִקַּר תִּקּוּנוֹ בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁיִּזְכֶּה לֶעָתִיד, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁאָדָם מֵת צָרִיךְ לְהַתְחִיל לִחְיוֹת חַיִּים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ עַל פָּסוּק, טוֹב יוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ, שֶׁכְּשֶׁאָדָם חַי מוֹנִין לוֹ לְמִיתָה וּכְשֶׁמֵּת מוֹנִין לוֹ לְחַיִּים כִּי אָז עִקַּר הַתְחָלַת חִיּוּתוֹ הַנִּצְחִי. אֲבָל אֵין מַתְחִיל לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם לְאַחַר הַקְּבוּרָה, כִּי הַנֶּפֶשׁ אֵין לָהּ שׁוּם מָנוֹחַ עַד אַחַר הַקְּבוּרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּבְחִינַת וְיָשׁוּב וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין עוֹלֶה הַנֶּפֶשׁ אֶל הָאֱלֹקִים לְמָקוֹר חֶצְבָּהּ לְמַעְלָה. אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהָאִיר בַּגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּרֵי מַטָּה:

כִּי זֶה כְּלָל שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַנֶּפֶשׁ עוֹלָה בַּעֲלִיָּה יְתֵרָה הִיא מְאִירָה בְּיוֹתֵר לְכָל מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת גּוּף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁכָּל מַה

שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מֻפְלֶגֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר הוּא מֵאִיר בְּדָרֵי מַטָּה יוֹתֵר. נִמְצָא, שֶׁהַקְּבוּרָה הִיא תִּקּוּן הַמֵּת. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שֶׁאָז עוֹלֶה הַנֶּפֶשׁ לְמַעְלָה. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַתְחֶלֶת לְהָאִיר מִשָּׁם בְּהַגּוּף בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד אַחַר תְּחִיַּת הַמֵּתִים, אֲבָל הַתְחָלַת צְמִיחַת הַחַיִּים הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן. מַתְחִיל מֵעֵת הַקְּבוּרָה שֶׁאָז מַתְחִיל הַגּוּף לְהִתְבַּלּוֹת בֶּעָפָר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלֶה הַזֻּהֲמָא שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ מֵחֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּל פְּגָמוֹ הָיָה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה פָּגַם בִּבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. וְעַל-כֵּן אָז מַתְחִיל צְמִיחַת חִיּוּתוֹ שֶׁהוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָאוּ הַחֲכָמִים בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר שֶׁאֵין מַנִּיחִין הֲרוּגֵי בֵּיתָר לִקְבוּרָה סָבְרוּ שֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֶפֶס תִּקְוָה, כִּי עִקַּר צָרַת חָרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא מַה שֶּׁגָּרְמוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הַחָרְבָּן. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין מִי שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵינוּ עַל עֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁזֶּה עִקַּר הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעִקַּר הַצָּרָה הוּא שֶׁעַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָעֲוֹנוֹת שֶׁגָּרְמוּ הַחָרְבָּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אִי אֶפְשָׁר לְכֹלל הָעוֹלָמוֹת וְלִזְכוֹת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָאוּ שֶׁאֵין מַנִּיחִין לִקְבֹּר הֲרוּגֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הֲרוּגֵי בֵּיתָר סָבְרוּ שֶׁחַס וְשָׁלוֹם הִתְגַּבֵּר הַקִּטְרוּג כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר עוֹד לִזְכוֹת לְעִקַּר הַתִּקְוָה הַנַּ"ל. שֶׁהִיא הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין אַחַר הַקְּבוּרָה דַּיְקָא. וּבְפֶרֶט הֲרוּגֵי בֵּיתָר שֶׁנֶּהֶרְגוּ עַל-יְדֵי שֶׁהִדְלִיקוּ נֵרוֹת לְחָרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיכוּ עַל עַצְמָן גְּזֵרַת הַחָרְבָּן יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ וּלְהֵפֶךְ כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְאַבֵּל עַל הַחָרְבָּן, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁשָּׂמֵחַ עַל צָרָה הַזֹּאת עָלָיו נֶאֱמַר וּתְהִי עֲוֹנוֹתָם חָקוּקָה עַל עַצְמוֹתָם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר קִלְקוּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁהֵם עִקַּר פְּגַם חָרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. הוּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בְּעֵת הַתְּחִיָּה כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָאוּ הַחֲכָמִים שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן חָמַל ה' עַל עַמּוֹ וְנָתְנוּ הֲרוּגֵי בֵּיתָר לִקְבוּרָה רָאוּ שֶׁעֲדַיִן חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְכוּ', כִּי לֹא כִּלָּה כַּחֲמָאתֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְכוּ'. כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן חָמַל עָלֵיהֶם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁעָסְקוּ בִּתְקוּנָם וְהִתְפַּלְּלוּ עֲלֵיהֶם עַד שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה. וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ אָז בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב דַּיְקָא. כִּי הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב הוּא הַבְּרָכָה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁיְּבָרְכוּ הַכֹּל בְּעֵת הַתְּחִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַטּוֹב הָאֲמִתִּי וְהַנִּצְחִי בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ בְּרָכָה זֹאת בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן דַּיְקָא כִּי עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁל לֶעָתִיד מֻמְשָׁכִין עַל עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּעֵת שֶׁנִּתְּנוּ הֲרוּגֵי בֵּיתָר לִקְבוּרָה. הוֹסִיפוּ בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן דַּיְקָא בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁמּוֹרָה שֶׁעֲדַיִן גַּם עַתָּה אַחַר תִּקֻּף הַחָרְבָּן יֵשׁ תִּקְוָה

עֲדַיִן לִזְכוֹת לַטּוֹב הַנִּצְחִי שֶׁהוּא הָאֲרַת הָרָצוֹן. וְזֶה רוֹאִין עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה שֶׁאָז עִקַּר הַתְחָלַת תִּקּוּן זֶה לִזְכוֹת לְהָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי אַדְרַבָּא, דַּיְקָא עַתָּה אַחַר הַחֻרְבָּן הַגָּדוֹל הַזֶּה צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּרָצוֹן חָזָק וְאַמִּיץ מְאֹד לַה' יִתְבָּרֵךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה כִּי עַתָּה אֵין בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְלֹא כֹהֵן וְלֹא קָרְבָּן לְכַפֵּר בַּעֲדֵינוּ. וְאֵין אָנוּ מְחַיִּין עַצְמֵנוּ רַק בַּמֶּה שֶׁאָנוּ מִתְגַּעְגְּעִים וּמְצַפִּים וּמְחַכִּים לִבְנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְאָנוּ עוֹסְקִין בַּאֲמִירַת הַקְּרָבָנוֹת בְּבְחִינַת וּנְשַׁלְּמָה פָּרִים שְׂפָתֵינוּ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁאָנוּ חוֹשְׁקִים וְרוֹצִים וּמְצַפִּים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת לְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. וּמַחֲמַת שֶׁעִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה עַל-כֵּן הוֹסִיפוּ בְּרָכָה זֹאת שֶׁל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק עג

וְזֶה שֶׁקּוֹנֵן יִרְמְיָהוּ עַל הַחֻרְבָּן, וְאָמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה'. שֶׁסָּבַר שֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֶפֶס תִּקְוָה מֵאַחַר שֶׁנֶּחֱרַב הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעִקַּר כְּלִלְיוּת הָעוֹלָמוֹת עַל יָדוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עִקַּר הָרָצוֹן וְהַדְּבֵקוּת הַנִּפְלָא לַה' יִתְבָּרֵךְ. וְעַכְשָׁו שֶׁנֶּחֱרַב חַס וְשָׁלוֹם, אֶפֶס תִּקְוָה. אַךְ בְּתוֹךְ דְּבָרָיו מְנַחֵם עַצְמוֹ וְאוֹמַר, זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו, חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' זֶה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז יִתְחַדְּשׁוּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְיָקוּמוּ בַּתְּחִיָּה וְיִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא הָרֵב טוּבְךָ שֶׁיְּזִכּוּ לֶעָתִיד וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמְּחַזֵּק עַצְמוֹ כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁנֶּחֱרַב הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָיָה עִקַּר תִּקּוּן זֶה כַּנַּ"ל. אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא אֶפֶס תִּקְוָה, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן נִזְכֶּה לִבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' עַל-כֵּן חֶלְקִי ה' אָמְרָה נַפְשִׁי עַל-כֵּן אוֹחִיל לוֹ, כִּי עֲדַיִן אוֹחִיל וַאֲחַכֶּה וַאֲקַוֶּה וַאֲצַפֶּה לַה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת רָצוֹן כִּי עֲדַיִן יֵשׁ תִּקְוָה כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְכוּ', כִּי אַדְרַבָּא, עַתָּה בְּתֹקֶף גְּלוּתֵנוּ וְחֻרְבָּנֵנוּ בִּכְלָל וּבִפְרָט צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר בִּבְחִינַת הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן וּלְחַכּוֹת וּלְחַלּוֹת וּלְצַפּוֹת עֲדַיִן לִישׁוּעַת ה' בְּרָצוֹן וְנַעֲגוּעִים גְּדוֹלִים מְאֹד, כִּי כְּפִי מַה שֶּׁיִּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן בְּזֶה הָעוֹלָם גַּם בְּתֹקֶף הַגְּלוּת כֵּן יִזְכֶּה לְרֹב טוּב הַצָּפוּן שֶׁהוּא הָאֲרַת הָרָצוֹן לָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל-כֵּן עַתָּה שֶׁחֻרַב הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שָׁשָּׁם הָיָה עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עַתָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק עד

וְזֶה בְּחִינַת בֵּין הַמְצָרִים שֶׁאָז מִתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁגָּרְמוּ הַמְרַגְּלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וַיִּבְכּוּ הָעָם בַּלַּיְלָה הַהוּא, אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם, אֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת. וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה "כִּי מְרַחֲמָם" הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַצָּרוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל זֶה. וְהָעִקָּר לִבְכּוֹת עַל עֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁגָּרְמוּ הַחֻרְבָּן וְהֵם מְעַכְּבִים הַגְּאֻלָּה. וְעִקַּר הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מִן

הַכֹּל הוּא הַהִסְתַּלְּקוּת וְהַהַעְלָמָה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ וְנִתְעַלְּמוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ וְאֵין מִי יַעֲמֹד בַּעֲדֵינוּ, כִּי כָּל חֵטְא הַמְרַגְּלִים וְכָל חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן כָּל הָעֲשָׂר נִסְיונוֹת שֶׁנִּסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בַּמִּדְבָּר כֻּלָּם הָיוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁחָלְקוּ עַל מֹשֶׁה וְהִתְלוֹנְנוּ עָלָיו וְלֹא שָׁמְעוּ לְדִבְרָיו. כַּמּוּבָן בְּכָל פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה הַמְדַבְּרִים מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּסוּק, וַיִּלֹּונוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְזֶה גָּרַם כָּל הַחֻרְבָּנוֹת. וְכֵן עַתָּה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת וְהָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת וְלִצְעֹק מְאֹד עַל זֶה בְּמַר נֶפֶשׁ. וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח הַנַּ"ל שֶׁהוּא מַה שֶּׁעוֹשִׂין פֵּרוּד בֵּין בְּחִינַת אַיֵּ"ה וּמְלֹא. עַל-יְדֵי הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִדַּעְתָּם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִינָם וְכַנַּ"ל. וְהַכֹּל בָּא עַל-יְדֵי גַּסּוּת וְגַאוּת שֶׁכָּל אֶחָד חָפֵץ בְּכָבוֹד, כִּי מִי שֶׁמְּבַטֵּל כְּבוֹדוֹ נֶגֶד כְּבוֹד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא כְּבוֹד הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא לֹא יִפֹּל לְעוֹלָם אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, כִּי הַצַּדִּיק יָכוֹל לְהָאִיר בּוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל אִם חָפֵץ בִּכְבוֹד עַצְמוֹ אֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק בִּפְרָט עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ שֶׁנִּקְדַּת הָאֱמֶת מְבֻזֶּה מְאֹד וְנִשְׁלָךְ אֱמֶת אַרְצָה וְכוּ'. וְכָל מִי שֶׁחָפֵץ לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת מְבַזִּין אוֹתוֹ מְאֹד. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיְּבַטֵּל כְּבוֹדוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל זֶה שֶׁחָפֵץ בְּכָבוֹד אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקָרֵב אַף גַּם נַעֲשֶׂה חוֹלֵק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַחֻרְבָּן וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁצּוֹעֵק יִרְמְיָהוּ, זְכֹר ה' מֶה הָיָה לָנוּ. וְאִיתָא בְּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁהַצַּעֲקָה הִוא שֶׁמַּבְחִינַת מַ"ה נִתְהַוֶּה לָנ"וּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁהִגְבִּירוּ בְּחִינַת לָנוּ עַל בְּחִינַת מַה. כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת מַ"ה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּהָרַבִּי הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁאָמַר וְנַחְנוּ מָ"ה שֶׁבִּטֵּל כָּל יְשׁוּתוֹ וְנִכְלַל בִּבְחִינַת מַ"ה. וּמֹשֶׁה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָיָה קָדוֹשׁ וְטָהוֹר בְּקִדֻּשָּׁה נוֹרָאָה מְאֹד מְאֹד וְיָגַע מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדַת ה'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בִּטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאָר אֲנָשִׁים שֶׁכָּל אֶחָד יוֹדֵעַ פְּגָמָיו וַחֲטָאָיו וְכוּ'. אִם הוּא רוֹצֶה לְחוּס עַל עַצְמוֹ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה צָרִיךְ לְיַדֵּעַ שִׁפְלוּתוֹ וּפְחִיתוּתוֹ הָאֲמִתִּי עַל כָּל פָּנִים וְלֹא יִרְצֶה כְּבוֹד עַל כָּל פָּנִים וְיִהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת מַ"ה וְאָז יוּכַל הַצַּדִּיק לְהָאִיר בּוֹ גַּם-כֵּן כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּחִינַת מְלֹא וּבְחִינַת אַיֵּ"ה יַחַד כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלָּא חַד וְכַנַּ"ל. אֲבָל הֶחָפֵץ בִּכְבוֹד עַצְמוֹ עוֹשֶׂה פֵּרוּד וְאָז נַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת מַ"ה בְּחִינַת לָנ"וּ שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים הַנַּ"ל. וְכָל זֶה מֻחֲמַת שֶׁכָּרוּךְ אַחַר יֵשׁוּתוֹ וְחָפֵץ בְּכָבוֹד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'לָנוּ' שֶׁאָנוּ חוֹשְׁשִׁים עַל כָּבוֹד שֶׁלָּנוּ כְּאִלּוּ הַכֹּל מַגִּיעַ לָנוּ עַד שֶׁחֲפֵצִים שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ גַּם כָּבוֹד. וְזֶהוּ, הַבִּיטָה וּרְאֵה אֶת חֶרְפָּתֵנוּ. חֶרְפָּה הִוא הֶפֶךְ הַכָּבוֹד, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁחֲפֵצִים בְּכָבוֹד בָּאִים לַחֲרָפוֹת וּבוּשׁוֹת גְּדוֹלוֹת חַס

וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. וְאָז בָּא לִידֵי חֲרָפוֹת וּבוּשׁוֹת שֶׁהֵם הָעֲוונוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי אֵין מִי שֶׁיַּצִּילֶנּוּ וְיָאִיר בּוֹ, כִּי עֲדַיִן ה' עִמּוֹ כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. מֵאַחַר שֶׁנִּתְרַחֵק מֵהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עַל-יְדֵי שֶׁחָפֵץ בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ נַחֲלָתֵנוּ נֶהְפְּכָה לְזָרִים וְכוּ'. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִכְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הַנַּ"ל. אֲבָל זֶה שֶׁנִּתְרַחֵק וְגָרַם פֵּרוּד כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע שֶׁל הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת. וְעַל-כֵּן נַחֲלָתֵנוּ נֶהְפְּכָה לְזָרִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים, לֹא לָנוּ ה' לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד. כִּי אָנוּ מְבַטְּלִין עַצְמֵנוּ וִישׁוּתֵנוּ בְּחִינַת לָנוּ שֶׁהוּא יֵשׁוּתֵנוּ, רַק אָנוּ מְבַקְּשִׁים לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד שֶׁכָּל הַכָּבוֹד יִהְיֶה נֶחְזָר וְיָשׁוּב לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁהוּא שֵׁם מִלֵּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ':

חלק עה

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַזְּמוּן שֶׁתִּקְּנוּ רַק בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן לְבַד שֶׁכְּשֶׁשְּׁלִשָּׁה אוֹכְלִין יַחַד צְרִיכִין לְזַמֵּן, שֶׁצָּרִיךְ הַמְבָרֵךְ לוֹמַר לְהַשְּׁנַיִם שֶׁרוֹצִים לְבָרֵךְ. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בִּרְכַּת הַזְּמוּן, כִּי מֻחֲמַת שֶׁבִּשְׁעַת הָאֲכִילָה הוּא עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג שֶׁבִּשְׁעַת הָאֲכִילָה בְּדִבּוּרִים שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי הַבְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן תִּקְּנוּ שֶׁכְּשֶׁשְּׁלִשָּׁה אוֹכְלִין בְּיַחַד, אָז יוֹסִיפוּ לְזַמֵּן, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַזְּמוּן הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁאָנוּ רוֹצִים לְבָרֵךְ. כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וְכוּ'. וְעוֹד הִנְהִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהוֹסִיף לוֹמַר מִקֹּדֶם בִּלְשׁוֹן לַעַ"ז, רַבּוֹתַי 'מִיר וויִלִין בֶּענְטְשִׁין '. פְּקַח עֵינֶיךָ אַתָּה הַמַּעְיִן וּרְאֵה נִפְלְאוֹת ה' אֵיךְ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּרוּחַ קָדְשָׁם תִּקְּנוּ הַכֹּל עַל הַסֵּדֶר, שֶׁדַּיְקָא בְּמִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן תִּקְּנוּ זֹאת לְזַמֵּן שֶׁהוּא לוֹמַר נְבָרֵךְ וְכוּ'. וּלְהוֹסִיף עוֹד מִקֹּדֶם לוֹמַר דִּבּוּרֵי הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג הַנַּ"ל בְּפֶה מָלֵא שֶׁאוֹמְרִים 'מִיר וויִלִין בֶּענְטְשִׁין'. וְכָל זֶה מֻחֲמַת שֶׁעִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן הוּא בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז דַּיְקָא תִּקְּנוּ בִּרְכַּת הַזְּמוּן וְלוֹמַר דִּבּוּרֵי הָרָצוֹן בְּפֵרוּשׁ, כִּי זֶה עִקַּר בִּרְכַּת הַזְּמוּן שֶׁאַחַר הָאֲכִילָה שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת בְּפֶה הֶאָרַת הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג הַמְאִיר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק עו

וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ בִּרְכַּת הַזְּמוּן בִּשְׁלִשָּׁה דַּוְקָא, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הַנַּ"ל. שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁהֵם הֶאָרַת דְּרֵי מַעְלָה וְהֶאָרַת דְּרֵי מַטָּה וּכְלָלוּתָם יַחַד וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת בְּחִינַת קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְכוּ'. וּכְדִמְתַרְגֵּם קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה וְכוּ', וּכְדִמְתַרְגֵּם, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הֶאָרַת דְּרֵי מַעְלָה. קַדִּישׁ עַל אַרְעָא וְכוּ', בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הֶאָרַת דְּרֵי מַטָּה. קַדִּישׁ לְעָלַם עָלְמַיָּא, זֶה בְּחִינַת

קְדֻשַּׁת כְּלוּתָם יַחַד שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה לְכָלְכֶם יַחַד זֶה בָּזֶה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מִתְפַּשֵּׁט וּמֵאִיר וּמִתְגַּלֶּה קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים וְאָז דַּיְקָא אַחַר כָּךְ אוֹמְרִים ה' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי בִּתְחִלָּה הַצַּדִּיק מְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּמְקַשְּׁרָם וְכוֹלְלָם יַחַד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת הַנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא כָּל כָּךְ עַד שֶׁמּוֹדִיעַ לְכָל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְרוּדִים וְהַנִּמּוּכִים שֶׁל דְּרֵי מַטָּה מוֹדִיעַ לָהֶם דַּיְקָא כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֲרַת דְּרֵי מַטָּה לְהוֹדִיעַ לְכָל הָרְחוֹקִים אֶת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַמּוּבָן הֵיטֵב בְּכָל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלַּת עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָרַחֲמָן הַזֶּה כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם, אֲבָל בִּתְחִלָּה מְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר לְמַטָּה בִּבְחִינַת ה' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד חַיָּבִים לְזַמֵּן, כִּי הָאֲרַת דְּרֵי מַטָּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ מַתְחִיל מִשְּׁלֹשָׁה יִשְׂרָאֵל לְפָחוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת הַנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה לְהָאִיר זֶה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בַּחֲבֵרָיו שֶׁנַּעֲשִׂים תַּלְמִידָיו עַל-יְדֵי זֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּזַהֵר כָּל אָדָם לְדַבֵּר עִם חֲבֵרָיו בְּיִרְאַת שָׁמַיִם בְּכָל יוֹם. כְּפִי מַה שֶּׁקִּבֵּל מֵרַבּוֹ הָאֱמֶת׳ לְהָאִיר בּוֹ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה לְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וּמְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה שֶׁעוֹסְקִין בָּזֶה הֵם מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ יַחַד שֶׁחַיָּבִין לְזַמֵּן כִּי אֵין כָּל בְּנֵי-אָדָם שָׁוִין. וְעַל-כֵּן הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶם הוּא בִּבְחִינַת הָרַב לְגַבֵּי הַשְּׁנַיִם שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל וְהַשְּׁנַיִם מְאִירִין זֶה בָּזֶה וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵין אָדָם חָשׁוּב רַשַּׁאי לָצֵאת לַדֶּרֶךְ כִּי אִם עִם שְׁנֵי נְעָרָיו. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה שָׁם, כִּי כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִין שְׁלֹשָׁה וְעוֹסְקִין בְּלִמּוּד הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה נִמְשָׁךְ שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם הָאֲרַת דְּרֵי מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ שֶׁבָּהֶן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הָרַב כַּנַּ"ל, שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת מַה, כִּי הַתַּחְתּוֹן נִכְלָל בָּעֶלְיוֹן וְכוּ'. וְהַקָּטָן שֶׁבָּהֶם הוּא בִּבְחִינַת הָאֲרַת דְּרֵי מַטָּה וְכוּ'. וְהָאֶמְצָעִי הוּא בִּבְחִינַת הַמְקַשְּׁרָם וְכוֹלְלָם יַחַד, כִּי הָאֶמְצָעִי מְקַבֵּל מֵהָרֹאשׁ וּמֵאִיר לְהַשְּׁלִישִׁי הַנָּמוּךְ מִכֻּלָּם. וְעַל-כֵּן הוּא בִּבְחִינַת הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַכְּלִילִיּוּת הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הִזְכִּירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה מַעֲלַת שְׁלֹשָׁה שֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בִּפְרָט עַל הַשֻּׁלְחָן, כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה אָבוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ כְּאֶחָד שֶׁחַיָּבִים לְזַמֵּן שֶׁאָז חַיָּבִין בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָרָצוֹן וְלוֹמַר בְּפֶה מָלֵא שֶׁרוֹצִים לְבָרֵךְ וְכַנַּ"ל. כִּי הַמְבָרֵךְ הוּא בִּבְחִינַת הָרַב שֶׁהוּא הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶן. וְהַשְּׁנַיִם הָעוֹנִים הֵם בִּבְחִינַת הַשְּׁנַיִם הַנַּ"ל שֶׁמְּקַבְּלִים מִמֶּנּוּ וּמְאִירִין זֶה בָּזֶה וְכַנַּ"ל:

חלק עז

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁתִּקְּנוּ שֶׁעֲשָׂרָה שֶׁאוֹכְלִין יַחַד צְרִיכִין לְזַמֵּן בַּשֵּׁם שֶׁאוֹמְרִים נְבָרֵךְ אֱלֹקֵינוּ וּבְפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה אָסוּר לְהַזְכִּיר הַשֵּׁם בְּבִרְכַת הַזִּמּוּן. וְהַדָּבָר פֶּלֶא לְכְאוֹרָה מַדּוּעַ הֶחֱמִירוּ כָּל כָּךְ בְּבִרְכַת הַזִּמּוּן דַּיְקָא שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם כִּי אִם בַּעֲשָׂרָה, כִּי הֲלֹא כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בִּבְרָכוֹת כַּמָּה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם וְרֻבָּם בְּהַבְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרֵךְ בְּיָחִיד. וְלָמָּה בְּבִרְכַת הַזִּמּוּן דַּיְקָא הֶחֱמִירוּ שֶׁלֹּא לְזַמֵּן בַּשֵּׁם כִּי אִם בַּעֲשָׂרָה וּכְלוּהוּ בְּתוֹךְ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁאֵין אוֹמְרִים אוֹתָם בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה? וְגַם הוּא גּוּפָא צְרִיכִין לְהָבִין וְלִשְׁוֹם לֵב מַהוּ הַחִלּוּק בֵּין הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין עֲשָׂרָה דַּיְקָא לְבֵין שְׁאָר בְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת שֶׁאוֹמֵר כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּיָחִיד כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים. הֲלֹא כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם קֹדֶשׁ וּמַזְכִּירִין שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא בְּיָחִיד בְּרֹב הַבְּרָכוֹת? אַךְ עִקַּר עִנְיַן דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁאֵין אוֹמְרִים אוֹתָם בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה הוּא עִנְיַן הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁמִּבֹּאר שָׁם שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת יַחַד וְכַנַּ"ל. שֶׁעִקָּרוֹ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין קְדֻשָּׁתוֹ לְמַטָּה דַּיְקָא בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי כִּי יֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ מַלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁעוֹלֶה הַקְּדֻשָּׁה מִזֶּה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל דַּיְקָא וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם (וּבְמָקוֹם אַחֵר הַשַּׁיָּךְ לָזֶה הַנַּ"ל) שֶׁהָעִקָּר הוּא כְּשֶׁנִּכְלָלִין הָעוֹלָמוֹת יַחַד שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשָּׁגַת בְּחִינַת אַיֵּ"ה וּבְחִינַת מִלֹּא שֶׁצְּרִיכִין לְכָלְלָם יַחַד, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלָּא חַד וְכַנַּ"ל וּבֶאֱמֶת זֶה הַדָּבָר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ עַל-יְדֵי כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה וְעַל-יְדֵי כָּל תּוֹרָה וּמִצְוָה שֶׁעוֹשֶׂה שֶׁכְּפִי עֲבוֹדָתוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם, כֵּן מַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ לְמַטָּה וּמְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְמַעְלָה וּמְגַלֶּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם אֲבָל אֵינוֹ דּוֹמֶה יָחִיד הַמְבָרֵךְ וּמְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ לְרַבִּים, כִּי הִתְגַּלּוּת הַקְּדֻשָּׁה בְּפִרְסוּם גָּדוֹל עַד שֶׁנּוֹכַל לְעוֹרֵר כָּל הַדְּרֵי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה לְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ יַחַד זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם בַּעֲשָׂרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה וּדְבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הֵם כְּגוֹן קְדֻשָּׁה שֶׁעִקַּר גְּדֻלַּת מַעֲלָתָהּ הוּא מַה שֶּׁאָז אוֹמְרִים בְּפֵרוּשׁ וְקוֹרְאִים לְכָל דְּרֵי מַעְלָה שֶׁיְּקַדְּשׁוּ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ הַדְּרֵי מַטָּה יַחַד כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים נַקְדִּישְׁךָ וְנַעֲרִיצְךָ כְּנוֹעַם שִׂיחַ סוֹד שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ וְכוּ'. וְכֵן בְּקְדֻשַּׁת כֶּתֶר שֶׁכּוֹלְלִים בְּיוֹתֵר שְׁנֵיהֶם יַחַד דְּרֵי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה. וְאוֹמְרִים כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ ה' אֱלֹקֵינוּ מַלְאָכִים הֲמוֹנֵי מַעְלָה עִם עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל קְבוּצֵי מַטָּה יַחַד כֻּלָּם קְדֻשָּׁה לְךָ יַשְׁלִשׁוּ וְכוּ'. וְאָז צְרִיכִים עֲשָׂרָה דַּיְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְפָרְסֵם קְדֻשָּׁתוֹ בָּרַבִּים לְכָל דְּרֵי מַעְלָה וּמַטָּה וּלְכָלָם יַחַד כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל יַחַד, כִּי עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת הוּא לִכְלֹל בְּחִינַת הַשָּׁגַת אַיֵּ"ה וּמִלֹּא יַחַד וְכַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּכְלִית נוֹרָאוֹת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה דְּסְתִים וְגָנִיז שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּ"ה בְּחִינַת מַ"ה בְּחִינַת כֶּתֶר וְכוּ' עִם תַּכְלִית קְדֻשָּׁה

הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְזֶה יְדוּעַ שֶׁמִּבְּחִינַת אַיִ"ה עַד בְּחִינַת מְלֹא הֵם בְּחִינַת עֶשֶׂר תְּקוּנִים שֶׁהֵם עֶשֶׂר סְפִירִין שֶׁהֵם מִכֶּתֶר עַד מַלְכוּת. וְעַל-כֵּן בֵּאֵר לָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁבְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת כְּלוּלִים כָּל הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת כַּמְבֹאָר בְּהַשִּׂיחָה שֶׁבְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְדֵיקָא עַל-יְדֵי אֵלּוּ הָעֶשֶׂר תְּקוּנִין יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר וּלְכָלֵל הָעוֹלְמוֹת יַחַד. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל לְזֶה וְאֵין אוֹמְרִים דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כְּזֶה שֶׁהוּא לִקְרֹא וּלְעוֹרֵר אֶת כָּל דָּרֵי מַעְלָה שֶׁיְּקַדְּשׁוּ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עִם כָּל דָּרֵי מַטָּה יַחַד כִּי אִם בַּעֲשָׂרָה שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִכָּל הָעֶשֶׂר תְּקוּנִין הַנַּ"ל. וְאָז דֵּיקָא יְכוֹלִים לְכָלֵל כָּל הָעוֹלְמוֹת יַחַד בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְכַנַּ"ל. וְגַם בָּרְכוּ שֶׁאוֹמְרִים דֵּיקָא בַּעֲשָׂרָה הוּא בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים כָּל בִּרְכַּת הַשַּׁחַר וּבִרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע בְּיָחִיד אֲבָל כְּשֶׁרוֹצִים לְעוֹרֵר וּלְפָרְסֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְלוֹמַר לַרַבִּים שֶׁיְּבָרְכוּ שֵׁם ה' הַמְבֹרָךְ צְרִיכִים עֲשָׂרָה דֵּיקָא, כִּי זֶה נִקְרָא דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁאֵין אוֹמְרִים בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כִּי לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ רַבִּים שֶׁיְּבָרְכוּ שְׁמוֹ שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, לָזֶה צְרִיכִים עֲשָׂרָה דֵּיקָא כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְכָלֵל אַיִ"ה וּמְלֹא יַחַד וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַזְּמוּן בַּשֵּׁם שֶׁאֵין מַזְכִּירִין הַשֵּׁם בִּבְרָכַת הַזְּמוּן בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כִּי בִּרְכַּת הַזְּמוּן הוּא רַק בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁעֲדַיִן אֵין אוֹמְרִים הַבְּרָכָה בְּעַצְמָהּ רַק שֶׁאוֹמְרִים שֶׁרוֹצִים לְבָרֵךְ וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁיֵּקֵר מְאֹד שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּעֵת הָאֲכִילָה דֵּיקָא עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלְמוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בִּבְרָכַת הַזְּמוּן שֶׁהוּא הָאָרַת הָרָצוֹן לָזֶה צְרִיכִין עֲשָׂרָה שֶׁאָכְלוּ יַחַד דֵּיקָא שֶׁאָז דֵּיקָא מִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלְמוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בַּעֲשָׂרָה דֵּיקָא וְכַנַּ"ל, כִּי בְּכָל הַבְּרָכוֹת כְּשֶׁמַּזְכִּירִין אֶת הַשֵּׁם אֵינוֹ חִדּוּשׁ כָּל כָּךְ כְּמוֹ לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בִּבְרַכַּת הַזְּמוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, כִּי בֶּאֱמֶת בְּחִינַת הָרָצוֹן הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׁמוֹת וְכָל הַשֵּׁמוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם, רַק כְּשֶׁזּוֹכִין לְרָצוֹן חָזָק בְּמַעֲלָה נִפְלָאָה מְאֹד אָז זוֹכִין שֶׁיְּמַשֵּׁךְ קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ מֵהַבְּחִינָה הַגְּבוֹהָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁשָּׁם זֶה הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה חָמִית, בְּחִינַת אַיִ"ה הוּא שָׁם בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת בְּחִינַת מְל"א וְכוּ'. כִּי מַה שֶּׁהוּא בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם בְּזֶה הָעוֹלָם עַד שֶׁאֵין לָנוּ בּוֹ שׁוּם תְּפִיסָה בְּמֹחַ כִּי אִם בְּחִינַת רָצוֹן לְבַד הוּא בְּהָעוֹלָם הַגְּבוֹהָ יוֹתֵר בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת בְּחִינַת מְלֹא וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וּמַדְרֵגָה לְדַרְגָּה עַד אֵין סוֹף וְכֵיְדוּעַ וּמוּבָן כָּל זֶה לְמַשְׁכִּילִים וּבִפְרָט עַל-פִּי דִּבְרֵי הַקְּדוֹשִׁים זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַמְדַבְּרִים מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן בִּבְרַכַּת הַזְּמוּן כְּשֶׁאוֹכְלִים עֲשָׂרָה יַחַד אָז דֵּיקָא מֵאִיר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר עַד שֶׁצְּרִיכִין לְזַמֵּן בַּשֵּׁם לְהַזְכִּיר בִּבְרַכַּת הַזְּמוּן שֶׁהוּא רַק בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל לְהַזְכִּיר גַּם שָׁם אֶת הַשֵּׁם אֱלֹקֵינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ בְּחִינַת וֵאלֹקִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם שֶׁהוּא

בְּחִינַת הַשָּׂגַת מְלֹא שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי הָרָצוֹן הַתַּקִּיף הַמִּתְגַּלֶּה וּמֵאִיר עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד שֶׁאָז עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא מֵאִיר הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וּמַאַחַר שֶׁאָכְלוּ עֲשָׂרָה יַחַד יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּמְשִׁיכוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם אֱלֹקִים מֵהָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה לְתוֹךְ הָרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהוֹצִיא מֵהֶהֱעֵלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְזֶה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם בַּעֲשָׂרָה, כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמַר בְּפָחוֹת מִיּוּד כִּי הוּא בְּחִינַת פִּרְסוּם הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד לְקַשֵּׁר וְלִכְלֵל דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה יַחַד עַד שֶׁיְּמַשִּׁיכוּ עַל-יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׂמוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹכוֹ הַזְכָּרַת הַשֵּׁם מֵהַבְּחִינָה וְהָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהָבֵן מְאֹד מְאֹד, כִּי צְרִיכִין לְדַבֵּר הַרְבֵּה בָּזֶה לְבָאֵר הֵיטֵב עִנְיָן זֶה:

חלק עח

וּלְבָאֵר הָעִנְיָן קְצָת הוּא כִּי הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמַּקִּיפִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַ"ה וְזֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מַקִּיפִין לְפִי עֶרְכּוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ. וְכָל אָדָם צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהִתְיַגֵּעַ עַד שֶׁיִּכְנְסוּ הַמַּקִּיפִין שֶׁלּוֹ לִפְנִים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְהָעִקָּר לִזְכּוֹת לְהַכְנִיסָם בִּפְנִים לַעֲשׂוֹת מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי, הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן. שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְכִסֵּף תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ בְּרָצוֹן חָזָק וְתַקִּיף מְאֹד וְלִבְלִי לַחֲשֹׁב שׁוּם מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנִית כְּלָל רַק לַחֲשֹׁב בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' לְהִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל עֵת בְּרָצוֹן חָזָק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מֵבִין מִתְּחִלָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁזּוֹכֶה לָזֶה בְּיוֹתֵר הוּא מְקַשֵּׁר וְכוֹלֵל הָעוֹלָמוֹת יוֹתֵר וְכוֹלֵל יוֹתֵר בְּחִינַת אַיֵּ"ה וּמְלֹא. כִּי מַה שֶּׁאֵינוֹ מַשִּׂיג הוּא בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה, בְּחִינַת מָה חָמִית וְכוּ'. וְשָׁם הוּא אָצְלוֹ לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׂמוֹת, כִּי בְּחִינַת אַיֵּ"ה הוּא בִּבְחִינַת עַתִּיק, בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ וּפְנִימִיּוּת הַכֶּתֶר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׂמוֹת וְשָׁם דַּיְקָא הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַשֵּׂמוֹת כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן בִּכְתָבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל:

וְזֶהוּ מַעֲלַת מִנְיַן עֲשָׂרָה, כִּי אַכָּל בֵּהּ עֶשְׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא וְאָז יְכוֹלִין לוֹמַר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא לְעוֹרֵר וּלְהַקִּיץ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כָּל הַדְּרֵי מַעְלָה וְהַדְּרֵי מַטָּה שֶׁיִּכָּלְלוּ יַחַד וְיִקַּדְּשׁוּ שְׁמוֹ בָּרַבִּים, כִּי עֲשָׂרָה כְּלוּלִים בְּיוֹתֵר מִבְּחִינַת אַיֵּ"ה וּמְלֹא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז יְכוֹלִין בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת אַיֵּ"ה לִבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִין. וְאָז עוֹלִין כָּל אֶחָד בַּעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְכָל מַה שֶּׁעוֹלִין יוֹתֵר וְיוֹתֵר יְכוֹלִין לְהָאִיר לְמַטָּה יוֹתֵר לְהָאִיר לְכָל הַדְּרֵי מַטָּה הַנִּמּוֹכִים וְהַיְרוּדִים בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר לְהָאִיר גַּם בָּהֶם כִּי עֲדַיִן ה' עִמָּם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל כְּלוּלִים בְּשָׁרְשָׁם

מִכָּל הַכִּתּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל מִתַּכְלִית הַמַּעֲלָה שֶׁל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל עַד תַּכְלִית הַשִּׁפְלוּת שֶׁל הַפְּחוּתִים וְהַיְרוּדִים מְאֹד שֶׁלְּכֻלָּם צְרִיכִים לְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ אֲשֶׁר בַּכֹּל מָשָׁלָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּשָׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא עִקַּר הָרַבִּי שֶׁמֵּאִיר הַדַּעַת הַזֶּה בְּכֻלָּם. קִבֵּץ כָּלָם קֹדֶם הִסְתַּלְּקוּתוֹ וְאָמַר לָהֶם, אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם וְכוּ' וְכוּ'. וּמוֹנֶה כָּל הַמַּדְרֵגוֹת, עַד מֵחֹטֶב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת כַּמּוּבָא, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמַּדְרֵגוֹת מֵרֹאשׁ עַד סוֹף כַּנַּ"ל. וּמֵאִיר בְּכֻלָּם שֶׁיֵּדְעוּ כֻּלָּם שֶׁעֲדַיִן ה' עִמָּם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַשִּׂגַת מַה שֶּׁל הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה לְבֵין הַשִּׂגַת מַה שֶּׁל הַמַּלְאָכִים דֶּרֶי מַעְלָה שֶׁהַצַּדִּיק צָרִיךְ לְהָאִיר בָּהֶם בְּחִינַת מַ"ה שֶׁעֲדַיִן אֵין יוֹדְעִים כְּלוּם. וְהַדָּבָר קָשֶׁה לְכְאוֹרָה, הֲלֹא גַּם קֹדֶם שֶׁבָּא הַצַּדִּיק וְהֵאִיר בָּהֶם הָיוּ אוֹמְרִים תָּמִיד אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּ"ה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאִם כֵּן מַה זֶּה שֶׁהַצַּדִּיק מֵאִיר בָּהֶם וּמוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה הֲלֹא גַּם מִתְּחִלָּה הוֹדוּ בְּעַצְמָם שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים וְאָמְרוּ אַיֵּ"ה וְכוּ'. שֶׁהוּא בְּחִינַת מַ"ה כַּנַּ"ל. אַךְ הַחִלּוּק הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל כִּי הַמַּלְאָךְ נִקְרָא עוֹמֵד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּמּוּבָא. אֲבָל הָאָדָם הַבָּעַל בְּחִירָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁנַּעֲשֶׂה צַדִּיק יָכוֹל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לְהַשָּׂגַת גְּדוֹלוֹת וַעֲצוּמוֹת. כִּי זוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְהַשִּׂיג הַמַּקִּיפִין שֶׁלֹּא הָיָה מַשִּׂיג מִתְּחִלָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת אַיֵּה לִבְחִינַת מְלֹא וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַד שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא מַשִּׂיג מַקִּיפִים גְּבוֹהִים בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, הוּא מֵאִיר בְּכָל פַּעַם בְּדָרֵי מַטָּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁאֲפִלּוּ הַנִּפּוּלִים וְהַיְרוּדִים מְאֹד שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל בַּתְּחִלָּה לְהָאִיר בָּהֶם וּלְהוֹדִיעָם כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּם וְכוּ'. עַתָּה עַל-יְדֵי הַשָּׂגָתוֹ הַמַּקִּיפִין יוֹתֵר הוּא מֵאִיר גַּם בָּהֶם כִּי ה' אִתָּם גַּם עַתָּה כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְכֵן מֵאִיר בְּהַדָּרֵי מַעְלָה יוֹתֵר שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם בְּחִינַת מָה חָמִית שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּ"ה הֵינוּ שֶׁמֵּאִיר לָהֶם וּמוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים כְּלוּם:

הֵינוּ כִּי בַּתְּחִלָּה הָיוּ סְבוּרִים שֶׁיּוֹדְעִים אֵיזֶה יְדִיעָה רַק שֶׁלְּמַעְלָה מִידִיעָתָם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַל-כֵּן הֵם שׁוֹאֲלִים אַיֵּה וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁמִּתְנַשְּׂאִים בְּכָל פַּעַם לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מֵהָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם וְשָׁבִים וְחוֹזְרִים תֵּכֶף מֵאֵימַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. אֲבָל הַצַּדִּיק מוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁמַּה שֶּׁנַּעֲלָם מֵהֶם וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁשָּׁם מִסְתַּיֵּמֶת יְדִיעַת הַבּוֹרֵא וּלְמַעְלָה מִזֶּה הוּא בְּחִינַת אַיֵּ"ה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג. זֹאת הַהַעְלָמָה הוּא יוֹדֵעַ הֵיטֵב, כִּי הוּא יוֹדֵעַ הֵיטֵב מַה שֶּׁנַּעֲלָם מֵהֶם וְיוֹדֵעַ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר רַק הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, דְּהֵינוּ שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֹצֶם נוֹרְאוֹת הַשָּׂגָתוֹ עֲדַיִן יֵשׁ מַקִּיפִים גְּבוֹהִים יוֹתֵר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁמּוֹדִיעַ לָהֶם לְכָל הַדָּרֵי

מַעְלָה שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלוּם, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם מַה שֶּׁהוּא יוֹדֵעַ. הֵם אֵינָם יוֹדְעִים. וְכֵן מוֹדִיעַ לָהֶם בְּכָל פַּעַם שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיֶה מְחִצָּתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וְהַמַּלְאָכִים יִשְׁאֲלוּ אוֹתָם מַה פָּעַל אֵל, כַּמּוּבָא מַאֲמָר זֶה שָׁם, הַיְנוּ שֶׁהַמַּלְאָכִים יֵדְעוּ אָז שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים מַה שֶּׁהַצַּדִּיקִים יוֹדְעִים, כִּי הַיְדִיעוֹת שֶׁהַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת אַיִן לִבְחִינַת מְלֹא מִמַּקִּיף לִפְנִים. אֶצְלָם הוּא בְּהֶעְלֵם וְהַצַּדִּיק צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לָהֶם כָּל זֶה. וְכֵן בְּכָל פַּעַם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה פָּעַל אֵל. 'מַה' בְּחִינַת אַיִ"ן, בְּחִינַת הַעֶלְמָה. 'פָּעַל' בְּחִינַת פְּעֻלָּה וּבְרִיאָה, בְּחִינַת מְלֹא. וְהַצַּדִּיקִים יֵדְעוּ מַה פָּעַל אֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם מִבְּחִינַת אַיִן לְיֵשׁ מִמַּ"ה לִמְלֹא, מִמַּקִּיף לִפְנִים וְהַמַּלְאָכִים יִשְׁאֲלוּ בְּכָל פַּעַם זֹאת מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדִיעוּ לָהֶם כָּל זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק עט

וְזֶהוּ עִנְיַן מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי יֵשׁ שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁמִּסְתַּיֵּמֶת יְדִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ אַחַר עוֹלַם הַגַּלְגַּלִּים וְיֵשׁ שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ עוֹלָמוֹת גְּבוֹהִים יוֹתֵר, אֲבָל אַחַר כָּךְ מִסְתַּיֶּמֶת יְדִיעָתָם וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁלְּמַעְלָה מִזֶּה הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע. אֲבָל בֶּאֱמֶת גְּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וְכוּ', כִּי יֵשׁ צַדִּיק שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל אֵלּוּ הַיְדִיעוֹת שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַדַּע אוֹתָם, אֲבָל הָאֱמֶת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁלּוֹ בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע שֶׁלּוֹ זֶה עָמֹק וְנוֹרָא וְנִשְׂגָּב מְאֹד וְכוּ', כִּי אֵצֶל הַמְחַקְּרִים מִסְתַּיֶּמֶת הַיְדִיעָה אֵצֶל הַגַּלְגַּלִּים שֶׁלְּמַעְלָה מֵהֶם אֵינָם יְכוֹלִים לְדַבֵּר כְּלָל וַאֲפִלּוּ עַד הַגַּלְגַּלִּים הֵם תּוֹעִים וּנְבוֹכִים בְּרֹב הַדְּבָרִים, אֲבָל לְמַעְלָה מִשָּׁם נִדְמֶה לָהֶם שֶׁהוּא כֻּלּוֹ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֶצְלָם. שֶׁלְּפִי דַּעְתָּם זֶהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע. אֲבָל הַצַּדִּיקִים הַמְקֻבָּלִים הָאֲמִתִּיִּים כָּל יְדִיעָתָם מַתְחִיל מִשָּׁם וּלְמַעְלָה, דְּהַיְנוּ מֵעוֹלַם הַגַּלְגַּלִּים שֶׁהֵם הָרְקִיעִים וּלְמַעְלָה, כִּי אָמַר שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁמִּסְתַּיֶּמֶת חָכְמַת הַמְחַקְּרִים לְגַמְרֵי, מִשָּׁם מַתְחִיל יְדִיעַת הַקַּבָּלָה הָאֲמִתִּית. אֲבָל אָמַר שֶׁגַּם הַמְקֻבָּלִים הַגְּדוֹלִים שִׁגְּלוּ הַשָּׂגוֹת עֲצוּמוֹת גַּם בְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת וּלְמַעְלָה בְּשָׁרְשֵׁי הָאֲצִילוּת וְכוּ' גַּם שָׁם יְכוֹלִין לַעֲלוֹת מִמַּעְלָה לְמַעְלָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל הַחָכְמִים וַאֲפִלּוּ הַמְחַקְּרִים מוֹדִים שֶׁתַּכְלִית הַיְדִיעָה הוּא אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, אֲבָל לֹא כָּל אַפִּין שָׁוִין, כִּי רַבָּם אֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל מַה שֶּׁאֵינָם יוֹדְעִים וְהֵם בִּבְחִינַת אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּמּוּבָן לְמַשְׂכִּיל מִדְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל. וְעַיֵּן עוֹד בְּמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים מִשִּׂיחוֹת כָּאֵלּוּ וּמֵהֶם תּוּכַל לְהִתְבּוֹנֵן וְתַעֲמֹד מַרְעִיד מֵאֵימַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. עַל-כֵּן הַצַּדִּיק מֵאִיר בְּכָל הַדְּרֵי מַעְלָה בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת אַיִ"ן, בְּחִינַת מַ"ה, כִּי מֵאִיר בָּהֶם בְּחִינַת מַ"ה מִבְּחִינַת גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ' וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁמֵּאִיר בָּהֶם בְּחִינַת מַה בְּיוֹתֵר הוּא מֵאִיר בְּדַרְגֵי מַטָּה בְּחִינַת מְלֹא בְּיוֹתֵר עַד שֶׁמְּעוֹרֵר וּמַקִּיץ הַנִּמּוֹכִים

מְאֹד מְאֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגָרִים מֵתִים מַמָּשׁ שֶׁנָּפְלוּ מְאֹד מְאֹד עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹתֵיהֶם הָרַבִּים וְהָעֲצוּמִים מְאֹד הוּא מֵקִיץ וּמְעוֹרֵר גַּם אוֹתָם כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּם וְאֶצְלָם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמַּעֲלָה שֶׁל הַקִּבּוּץ מִיִּשְׂרָאֵל הָאוֹחֲזִים עַצְמָן בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזָּכָה לַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בְּדֶרֶי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה בְּכָל פַּעַם שֶׁעִקַּר קִבּוּץ יִשְׂרָאֵל עַל יָדוֹ כִּי נִקְרָא רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ יִרְעֶה בִּזְרוֹעַ יְקַבֵּץ טְלָאִים וְכוּ'. כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁמִּתְקַבְּצִים עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל יְכוֹלִים לוֹמַר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ וּלְחַבֵּר וְלִכְלֹל כָּל דְּרֵי מַעְלָה וּמַטָּה וְכוּ'. לִכְלֹל אַיֵּה וּמְלֹא יַחַד וּלְהַמְשִׁיךְ הַמַּקִּיפִין לִפְנִים לְהַמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת אַיֵּה לִבְחִינַת מְלֹא וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת אַיֵּ"ה בְּחִינַת מַ"ה הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק פ

אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לָזֶה תְּפִלּוֹת וּצְעָקוֹת הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁיֹּאמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ וּבְהִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּכָל פַּעַם, כִּי בָּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מַזִּיק בְּיוֹתֵר מִכָּל הַקִּלְקוּלִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְעַכֵּב בְּנִינָו, כִּי עִקַּר הָעִכּוּב הוּא עַל-יְדֵי שֶׁאֵין הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת בְּתַכְלִית הַשְּׁלוֹם הָאֱמִתִּי, כַּמּוּבָן כָּל זֶה וְהַרְבֵּה חֻפְּצִים בְּכִבּוּד עַצְמָן שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח הַנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֻרְבָּנוֹת וְעִכּוּב בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. (וְעַיֵּן לְעֵיל בְּאוֹת סה סו וְכוּ' בְּעִנְיַן מַחֲלֹקֶת קֹרַח שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד חָפֵץ בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וְאֵינוֹ מְבַטֵּל עַצְמוֹ וּכְבוֹדוֹ כָּרָאוּי עַל-יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת לוֹ לְהָאִיר בּוֹ הַדַּעַת הַנַּ"ל. כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וַעֲדַיִן ה' אִתּוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא. וְעַל-יְדֵי זֶה אֵינוֹ מִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. וְהַרְבֵּה נַעֲשִׂים מִתְנַגְּדִים וְחוֹלְקִים גְּדוֹלִים עַל-יְדֵי זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עִכּוּב גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל וּבִנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל). וְעַל זֶה צְרִיכִין לְבַכּוֹת וּלְהִתְאוֹנֵן מְאֹד בֵּין הַמְּצָרִים וּבְתִשְׁעָה בְּאָב וְכֵן בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת לְהִתְאַבֵּל עַל הַחֻרְבָּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וּפִזּוּר יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֵיכָה שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל הִסְתַּלְּקוּת וְהַעְלָמַת הַצַּדִּיק שֶׁכְּלַל הַשְׁגָּתוֹ בְּחִינַת מַה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא יָכוֹל לְהָאִיר בְּכָל הַדָּרֵי מַטָּה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּלְהָשִׁיב כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁיִּתְקַבְּצוּ וְיִתְאַסְּפוּ יַחַד וְיִתְקַשְּׁרוּ עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת הַמַּשְׁכָּן שֶׁהָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּנָה דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, כִּי לְשָׁם מִתְקַבְּצִים כָּל יִשְׂרָאֵל יַחַד וּמְקַבְּלִים הֶאָרַת הַדַּעַת מֵהָרַב בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת בְּחִינַת אַיֵּ"ה וּמְלֹא יַחַד וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן מְקוֹנְנִין עַל זֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים אֵיכָה עַל הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק וְעַל פִּזּוּר יִשְׂרָאֵל וְעַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם נִתְוַעֲדוּ וְנִכְלְלוּ יַחַד כָּל יִשְׂרָאֵל עִם הַצַּדִּיק

הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר רַבָּתִי עָם רַבָּתִי בַּגּוֹיִם וְכוּ' שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל מִירוּשָׁלַיִם מִמְּקוֹם קִבּוּצָם וְזֶהוּ גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֹנִי וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְּכִיָּה עַל פִּזּוּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁיָּצְאוּ מִירוּשָׁלַיִם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְאֵיכָה שְׁנִיָּה שֶׁהוּא אֵיכָה יָעִיב מְרַמֵּז עַל חֻרְבַּן הָעִיר וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּזֶּה מַתְחִיל אֵיכָה שְׁנִיָּה שֶׁהוּא אֵיכָה יָעִיב ה' בְּאַפּוֹ אֶת חוֹמַת בַּת צִיּוֹן וְכוּ'. וְלֹא זָכַר הֲדֹם רַגְלָיו וְכוּ'. שֶׁהוּא שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן חוֹמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְחֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא הֲדֹם רַגְלָיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְאֵיכָה שְׁלִישִׁית שֶׁהוּא אֵיכָה יוּעַם זֶהָב, נֶאֱמַר עַל הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יֹאשִׁיָּהוּ הַצַּדִּיק שֶׁעָלָיו אָמַר יִרְמְיָהוּ כָּל הָאֵיכָה יוּעַם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר שֶׁמִּתְאוֹנְנִים עַל הִסְתַּלְּקוּת וְהַעְלָמַת הַצַּדִּיק וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אָמַר, אֲנִי הַגֶּבֶר. שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַשִּׁשׁ אַלְפָּא בֵּיתוֹת, כָּל הַשֵּׁשׁ אֵיכָה אָמַר כֻּלָּם עַל עַצְמוֹ, כִּי תּוֹלֶה כָּל הַחִסָּרוֹן בּוֹ. וְעַל-כֵּן אָמַר, אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עָנִי, 'אֲנִי' דַּיְקָא, אוֹתִי נָהַג וַיֹּלַךְ, 'אוֹתִי' דַּיְקָא וְכוּ'. וְכֵן אַךְ בִּי יָשֹׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ כָּל הַיּוֹם וְכוּ'. עַד שֶׁאָמַר, וְאֹמַר אָבַד נִצְחִי וְכוּ'. אֲבָל מְחַזֵּק עַצְמוֹ הַרְבֵּה וְאוֹמֵר זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וְכֵן, צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי קָרָאתִי שִׁמְךָ ה' מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת וְכוּ'. וּמִזֶּה יָכוֹל כָּל אָדָם לִלְמֹד אֲלָפִים וְרִבְבוֹת קַל וָחֹמֶר עַל עַצְמוֹ אֵיךְ הוּא צָרִיךְ לוֹמַר כָּל זֶה עַל עַצְמוֹ עַל רִבּוּי עֲוונוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו הָרָעִים הַשּׁוֹטְפִים עָלָיו כָּל כָּךְ אֲבָל חֲלִילָה חֲלִילָה שֶׁיִּפֹּל עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, רַק יְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הֶעָנָו מְאֹד מְאֹד שֶׁהוּא נָקִי מִכָּל צַד שְׁגִיאָה וּמִכָּל שֶׁכֵּן מֵאֵיזֶה עָווֹן חַס וְשָׁלוֹם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא אוֹמֵר עַל עַצְמוֹ קִינוֹת כָּאֵלֶּה הַנַּ"ל. וְכָל זֶה אוֹמֵר בִּשְׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁכָּל אֶחָד יוּכַל לְעוֹרֵר עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו שֶׁיֹּאמַר בְּכָל פַּעַם אַף-עַל-פִּי-כֵן חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו כִּי חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים מִתְחַדְּשִׁים הַחֲסָדִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל-יְדֵי בֵּי כְּנִישְׁתָּא חֲדָא וּמָתָא חֲדָא יָבוֹא מְשִׁיחַ כְּשֶׁיְּשׁוּבוּ בֶּאֱמֶת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת קָשֶׁה מְאֹד לְקַבֵּץ בֵּי כְּנִישְׁתָּא חֲדָא וּמָתָא חֲדָא שֶׁיְּשׁוּבוּ בֶּאֱמֶת. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ. כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מֵאִיר בְּכָל פַּעַם הַשָּׁגַת הַדַּעַת הַנַּ"ל בִּדְרָכִים נִפְלָאִים מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יְעוֹרֵר וְיָקִיץ כָּל דָּרֵי מַטָּה אֲפִלּוּ הַנִּמּוּכִים מְאֹד וְיוֹדִיעַ לְכֻלָּם כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּם עַד שֶׁיְּשׁוּבוּ וְיִתְקַבְּצוּ בֵּי כְּנִישְׁתָּא וּמָתָא חֲדָא עַד שֶׁיָּבוֹא הַגּוֹאֵל צֶדֶק, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְקַבְּצוּ בֵּי כְּנִישְׁתָּא חֲדָא וְכוּ' וְיֹאמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּכַוָּנָה וּבְהִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, עַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וְאָז יָשׁוּבוּ כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל וְיִקַּיְמוּ, וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב וְכוּ'. עַל-יְדֵי וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אֹתָם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר

עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר ה' מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁמַּאִיר הַצַּדִּיק בְּבָנִים וְתַלְמִידִים שֶׁנִּקְרָאִים גַּם-כֵּן בָּנִים שֶׁמַּאִיר בָּהֶם דַּעַת אֲמִתִּי וְנִפְלָא וְנוֹרָא כָּזֶה שֶׁיָּאִיר בָּהֶם מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. אָמֵן, כֵּן יְהִי רָצוֹן אָמֵן וְאָמֵן:

חלק פא

וְעַל-כֵּן הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מְשִׁתּוֹקֵק כָּל כָּךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהִרְבָּה בִּתְפִלּוֹת עַל זֶה מְאֹד, כִּי מֹשֶׁה הוּא הָרַבִּי הָרִאשׁוֹן הָאֲמִתִּי שֶׁעָסַק בְּהָאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת, עַל-כֵּן הָיָה מִתְלַהֵב כָּל כָּךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַדַּעַת וּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל. אַךְ עִקַּר הָעִכּוּב הָיָה עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהֵם מֵי מְרִיבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר עָלָיו שֶׁלֹּא יָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת רַב לְךָ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה. 'אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר' וְכוּ' זֶה בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה הַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת עִנְיָן זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לְהַשִּׂיג עִנְיָן זֶה. מַדּוּעַ לֹא יִזְכֶּה הוּא לָבֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלֹא פְּעַל בַּקָּשָׁתוֹ בְּרִבּוּי תְּפִלּוֹת כְּאֵלֶּה וְכַמּוּבָא בַּמִּדְרָשִׁים הַרְבֵּה בָּזֶה שֶׁהִתְפַּלֵּא מֹשֶׁה מְאֹד עַל זֶה שֶׁהוּא פָּעַל בִּתְפִלָּתוֹ לְהַצִּיל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִכְלוּ חַס וְשָׁלוֹם, כָּל פַּעַם מַה שֶּׁהֵם חָטְאוּ בֶּאֱמֶת הַרְבֵּה וְהוּא בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא חָטָא כְּלָל כִּי אִם אֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה בְּמֵי מְרִיבָה וְגַם זֶה הָיָה עַל יָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הָעֲשֵׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שְׁמוֹת לֹא יוֹעִילוּ לוֹ כָּל כָּךְ תְּפִלּוֹת לִפְעֹל שֶׁיִּכָּנֵס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, אַתָּה הַחִלּוֹתָ וְכוּ'. וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁאָמַר מִמְּךָ לְמַדְתִּי לְהִתְפַּלֵּל שֶׁאָמַרְתָּ וְעַתָּה הִנִּיחָה לִי וְכוּ' וְכִי תּוֹפֵס הָיִיתִי בְּךָ וְכוּ'. עַל-כֵּן הֵשִׁיב לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, רַב לְךָ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר. כִּי בֶּאֱמֶת זֶהוּ בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה, בְּחִינַת אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה, כִּי הוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים הַגְּבוֹהִים מְאֹד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם, כִּי מֹשֶׁה הָיָה בִּבְחִינַת מַה, בִּבְחִינָה עֶלְיוֹנָה וְנִשְׂגָּבָה מְאֹד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ הוּא בְּחִינַת אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר, בְּחִינַת שְׁתִיקָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתֹק כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהֵשִׁיב לוֹ עַל מִיתַת רַבִּי עֲקִיבָא. כִּי גַּם עִנְיַן רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה בִּבְחִינָה זֹאת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ מִיָּד לָזֶה, וְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ כִּי הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְכוּ'. וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁמּוֹכִיחָם עַל שֶׁמַּכְרָח לְהִסְתַּלֵּק בַּעֲבוּרָם נִסְמָךְ לָזֶה מַה שֶּׁהִבְטִיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ יַכְנִיסֵם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְקַמָּן בְּפָרָשָׁה זֹאת, וַה' הִתְאַנַּף בִּי עַל דִּבְרֵיכֶם וַיִּשָּׁבַע לְבִלְתִּי עָבְרִי וְכוּ'. יְהוֹשֻׁעַ הוּא עוֹבֵר לְפָנֶיךָ אוֹתוֹ חַזֵּק וְכוּ' וְכֵן בְּמִקּוֹמוֹת הַרְבֵּה, כִּי זֶה נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים

שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא עַל-יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ לִיהוֹשֻׁעַ לְהַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק עוֹלֶה לְמַעְלָה יֶתֶרָה לִבְחִינַת מַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים יוֹתֵר הוּא יָכוֹל לְהָאִיר בְּדָרֵי מַטָּה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְעַל-כֵּן מֵעֵצֶם רִבּוּי הַפְּגָמִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט רִבּוּי הַתְּלוּנוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁלָּהֶם שֶׁזֶּה גָּרוּעַ מִן הַכֹּל, עַל-יְדֵי זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַכְנִיסָם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת הַנַּ"ל כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּתוֹ, כִּי הָיָה מֻכְרָח לַעֲלוֹת לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בָּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל כִּי אִם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּת מַמָּשׁ שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין בִּבְחִינַת מ"ה הָעֶלְיוֹן מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הָיָה יָכוֹל לְהָאִיר לְתַלְמִידוֹ יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת הָאָרַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַתַּלְמִיד בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

וּבָזֶה פָּעַל לְדוֹרוֹת שֶׁאָפְלוּ כְּשֶׁיִּתְגַּבְּרוּ הָעֲוונוֹת וְיֶחֱרַב הַבַּיִת וְיִשְׂרָאֵל גָּלוֹ יִגְלֶה מֵעַל אַדְמָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּבָר נִתְקַיְּמוּ שְׁתֵּי פְּעָמִים בַּעֲוונוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְקֵץ הָאַחֲרוֹן סָתוּם וְנִפְלָא מְאֹד מֵעֵין כֹּל, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִמָּצְאוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים גַּם בְּעֵקְבוֹת מָשִׁיחַ בְּקֵץ הָאַחֲרוֹן שֶׁיִּשְׁיגוּ הַשָּׂגוֹת עֲצוּמוֹת מְאֹד וְיָאִירוּ בְּיִשְׂרָאֵל כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְשֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחֵילוֹתֵיהֶם יִתְפַּשְּׁטוּ וְיִתְגַּבְּרוּ כְּמוֹ שֶׁיִּתְפַּשְּׁטוּ בִּפְרָטִיּוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּבִכְלָלִיּוּת בְּרִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיִּהְיֶה קְטֵגוֹרְיָא גְּדוֹלָה בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְקַיְּמוּ עַכְשָׁו בַּעֲוונוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁזֶּה עִקַּר חֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכָתֳבוֹת דַּף קיב. ומובָא בְּרֵאשִׁי"ת שַׁבָּת קיח, אַף-עַל-פִּי-כֵן יְמַהֵר וְיָחִישׁ לְגָאֳלֵנוּ עַל-יְדֵי הָאָרַת דַּעְתָּם הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁתִּתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיוּ מֻכְרָחִים הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הִישׁוּעָה וְהַגְּאֻלָּה וְיֶהֱפַךְ אֲבָלָם לְשָׂשׂוֹן, כִּי הִסְתַּלְקוּת וְהַעְלָמַת הַצַּדִּיקִים הִיא הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה וְהַמָּרָה מִכָּל הַצָּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קָשֶׁה סִלּוּקָן שֶׁל צַדִּיקִים כְּפִלַּיִם כְּחֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וכו'. אֲבָל גַּם זֶה יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וּלְנֶחָמָה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּתָם לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא וכו', יַעֲלוּ לִבְחִינַת מַקִּיפִים גְּבוֹהִים וְנִשְׂגָּבִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא יָאִירוּ בְּיוֹתֵר בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ לְתַלְמִידֵיהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר עַד שֶׁיִּפְעֲלוּ וְיִגְמְרוּ מַה שֶּׁהִתְחִילוּ לְהָאִיר בָּעוֹלָם דַּעַת הַנַּ"ל שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְיִשּׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי מֵרִבּוּי הַפְּגָמִים וְהָעֲוונוֹת הֻכְרְחוּ לַעֲלוֹת לַעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל כָּךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לְשָׁם כְּשֶׁהֵם מְלֻבָּשִׁים בְּגוּף בָּזֶה הָעוֹלָם. כַּמּוּבָן כָּל זֶה מִשִּׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִיתַת הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּכַפֶּרֶת עַל עָוֹן הַדּוֹר, כְּמוֹ

שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי מִיתָתָם הֵם מַמְשִׁיכִים בְּחִינַת סְלַח נָא לְכַפֵּר חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן הַבַּיִת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲטָאֵי כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁפּוֹעֲלִין בַּקָּשַׁת סְלַח נָא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַחֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁהוּא בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. אֲבָל מֵרִבּוּי הָעֲוונוֹת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכָל זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי מִיתַת הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּכַפֶּרֶת, כִּי אָז דַּיְקָא עוֹלִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁיְּכוֹלִים לְהָאִיר בְּתַלְמִידֵיהֶם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. וּלְהַחֲזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי זֶה וּלְהוֹצִיאָם מֵעֲוונוֹת וּלְכַפֵּר עֲוונוֹתֵיהֶם הַקּוֹדְמִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק פב

וְזֶהוּ בְּחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם, כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה הוּא הַדַּעַת הַנַּ"ל. (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה עַתִּיקָא סִימָן כא עַל פְּסוּק זֶה) וְזֶהוּ נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי. וְאֵינוֹ מְפֹרָשׁ בַּפָּסוּק לְמִי הוּא מַזְהִיר נַחֲמוּ נַחֲמוּ, אַךְ יְכוֹלִין לוֹמַר שֶׁמַּזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁינַחֲמוּ זֶה אֶת זֶה שֶׁזֶּהוּ נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי. כְּאוֹמֵר אַתֶּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַמִּי נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַצְמְכֶם זֶה אֶת זֶה וְזֶה רָמְז שֶׁמַּזְהִירִים שֶׁיַּעַסְקוּ בְּלִמּוּד הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָרַבִּי הָאֲמִתִּי בְּחִינַת מֹשֶׁה הַנַּ"ל שֶׁהַזְהִיר שֶׁכָּל אֶחָד יְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם בְּכָל יוֹם לְהַכְנִיס הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בַּחֲבֵרוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה תַּלְמִידוֹ עַל-יְדֵי זֶה וְאַחַר כָּךְ יַכְנִיס חֲבֵרוֹ דַּעְתּוֹ בּוֹ וְיִהְיֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד לַחֲבֵרוֹ בְּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶה עִקַּר הַנֶּחָמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַ ִם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מָלְאָה צְבָאָהּ. זֶה בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מִלּוּי צְבָאָהּ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵינָם מְקַבְּלִים הַדַּעַת הָאֲמִתִּי הַנַּ"ל אֵינָם בְּכְלַל בְּנֵי-אָדָם וּצְרִיכִים לְמַלְאוֹת אֶת הָאָרֶץ שֶׁעִקָּרָהּ יְרוּשָׁלַיִם בִּבְנֵי-אָדָם שֶׁהֵם בְּנֵי דֵּעָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן מְבַשֵּׂר אֶת יְרוּשָׁלַיִם כִּי מָלְאָה צְבָאָהּ, כִּי כְּבָר נִתְמַלְּאָה מִצְּבָא ה' שֶׁהֵם בְּנֵי דֵּעָה שֶׁיּוֹדְעִים כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁהֵם עִקַּר הַמִּלּוּי בְּחִינַת וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ. 'נִרְצָה' דַּיְקָא, כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֵירוּ בָּהֶם הַדַּעַת כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּכְלְלוּ הָעוֹלָמוֹת יַחַד עַד שֶׁעָלוּ לִבְחִינַת רָצוֹן הַנַּ"ל וְנִתְהַפְּכוּ כָּל הָעֲוונוֹת לִבְחִינַת רָצוֹן, בְּחִינַת כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כְּפֻלַּיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ. זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיקִים שֶׁזֶּה הָעִנְיָן הַמַּר נִקְרָא כְּפֻלַּיִם בְּחִינַת קֻשְׁיָה סִלּוּקָן כְּפֻלַּיִם כְּחֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ מְנַחֵם אוֹתָם, כִּי הֲלֹא כְּבָר לָקְחוּ כְּפֻלַּיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עֲבוּרָם שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפֻלַּיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר הַנֶּחָמָה וְהַתִּקְוָה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְאִירִים מִשָּׁם דַּיְקָא בְּחִינַת הָאָרַת דְּרֵי מַטָּה שֶׁהוּא

הָאָרֶת הַתַּלְמִידִים בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ לְהוֹדִיעַ לַכֹּל כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְלַהֲשִׁיבָם לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ. זֶה בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם וּלְכֻלָּם יֵשׁ תִּקְוָה כִּי הַכֹּל יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ מִי שֶׁנִּתְעָה בַּעֲוֹנוֹתָיו לְמִדְבָּר שֶׁמֵּם כִּי קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' וְכוּ', וְזֶהוּ כָּל גֶּיא יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ. זֶה בְּחִינַת עֲלִיּוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה. 'כָּל גֶּיא יִנָּשֵׂא', זֶה בְּחִינַת תַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה. 'וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ', זֶה בְּחִינַת עֲלִיּוֹנִים לְמַטָּה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַדַּעַת הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה. שֶׁכָּל הַדְּרָכִים הָעֲקֻבִּים וְהָעֲקֻמִּים וְהַמְּרֻכָּסִים וְהַגְּבוֹכִים מְאֹד מְאֹד שֶׁנִּתְעָה בָּהֶם מִי שֶׁנִּתְעָה, כֻּלָּם יִתְפַּשְּׁטוּ וְיִתְהַפְּכוּ לִדְרָכִים יְשָׁרִים וְכוּ', כִּי יְגֻלָּה לְכֻלָּם דַּעַת אֲמִתִּי כָּזֶה שֶׁיּוּכְלוּ כֻּלָּם לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ, וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'. שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי יְגֻלֶּה כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאָרֶת הַדַּעַת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר. 'כָּל בָּשָׂר' דַּיְקָא שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת הַכְּשֵׁרִים שֶׁיִּתְקַבְּצוּ יַחְדָּו בִּבְחִינַת קִבּוּץ הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת כֻּלָּם יִרְאוּ יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר, שֶׁהַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים אֲלֵיהֶם בְּכָל פַּעַם לְנַחֲמָם וּלְחַזְּקָם וּלְעוֹרְרָם וּלְהַקִיצָם כִּי עֲדַיִן ה' עִמָּם כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְכוּ' הַנַּ"ל. כָּל אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים יָצְאוּ מִפִּי ה', כִּי פִי ה' דִּבֶּר כָּל זֶה, כִּי רַבִּים רִחֲמָיו מְאֹד וְחָפֵץ חֶסֶד הוּא וּמוֹדִיעַ לָנוּ דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים עַל-יְדֵי הַהַשְׁאָרָה וְהַחֲלִיפוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ כִּי עֲדַיִן עֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם עַד יְכוֹנֵן וְיָשׂוּם אֶת יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בָּאָרֶץ וְכוּ':

חלק פג

וְזֶה שֶׁהִשְׁוּוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְאָמְרוּ שֶׁלֹּא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב מַתְחִיל הַהַמְתָּקָה וְהַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁגָּרְמוּ בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת בְּלֵיל תִּשְׁעָה, בְּאָב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל. כִּי בְּט"ו בְּאָב כָּלוּ מֵתֵי מִדְבָּר שֶׁהָיוּ מֵתִים בְּכָל לֵיל תִּשְׁעָה בְּאָב מֵחֵטְא הַמְרַגְּלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ בַּעֲצְמוֹ בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז מְבַקְּשִׁים סְלַח נָא עַל חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁגָּרַם חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁבּוֹ תְּלוּיִים כָּל הָעֲוונוֹת. נִמְצָא, שֶׁחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא הַמְרַגְּלִים וְדוֹר הַמִּדְבָּר שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שְׁסֵיּם שָׁם בַּמִּשְׁנָה, בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ, זֶה מַתַּן תּוֹרָה. וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ, זֶה בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. כִּי עִקַּר צָרַת הַחֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא מַה שֶּׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת

וּלְכָלְלָם יַחַד כַּנַ"ל שֶׁזֶּהוּ פְּגַם כָּל הָעֲוונוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁגּוֹרְמִין פֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת וּבְיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְנִין בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הֵם הַתִּקּוּן לָזֶה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מִתְקַשְּׁרִין כָּל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן, כִּי זֶה עִקַּר כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ זוֹכִין עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין בְּגַשְׁמִיּוּת בָּזֶה הָעוֹלָם לְהִתְקַשֵּׁר לְמַעְלָה וּלְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינַת עֻזּוֹ לְמַטָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיִּחוּדִים הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּנִין בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר מְקוֹם הַתּוֹרָה, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה, כִּי שָׁם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת וְכַנַ"ל. וְכָל תִּקּוּן זֶה נִמְשָׁךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁבּוֹ מַתְחִיל לְהִתְתַּקֵּן חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁגָּרְמוּ הַחֻרְבָּן וְעַל-כֵּן אָז מַתְחִיל בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הַתִּקּוּן כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ גַּם-כֵּן מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב נִתְּנוּ הֲרוּגֵי בֵיתָר לִקְבוּרָה שֶׁעַל זֶה תִּקְּנוּ בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן וְזֶה הָיָה בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב דַּיְקָא שֶׁבּוֹ פָּסְקוּ מֵתֵי מִדְבָּר שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לֹא נִכְלְלוּ הָעוֹלָמוֹת וְאֵין יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן סְבִיב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן מֵתֵי מִדְבָּר כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אָז נִתְּנוּ הֲרוּגֵי בֵיתָר לִקְבוּרָה וְתִקְּנוּ עַל זֶה בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְכַנַ"ל (בְּאוֹת עב). כִּי הֶאָרַת הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְמַשֵּׁךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמְרַגְּלִים וּמֵתֵי מִדְבָּר שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב שֶׁבּוֹ פָּסְקוּ מֵתֵי מִדְבָּר מַתְחִיל הִתְנוֹצְצוּת בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁתִּקְּנוּ עַל הֲרוּגֵי בֵיתָר שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה. וְעַל-כֵּן נִתְּנוּ לִקְבוּרָה בְּיוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב דַּיְקָא, כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת וְכַנַ"ל:

וְעַיֵּן לְעֵיל הֵיטֵב בְּאוֹת עב הַנַּ"ל עִנְיַן בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן דַּיְקָא עַל הֲרוּגֵי בֵיתָר שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה. וְתָבִין הֵיטֵב נִפְלָאוֹת ה' שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה דַּיְקָא נִתְּנוּ לִקְבוּרָה בְּט"ו בְּאָב דַּיְקָא כִּי אָז מַתְחִיל תִּקּוּן חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַחֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק פד

וְזֶהוּ, וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְכוּ'. כִּי בְּכָל פָּרָשִׁיּוֹת הַקּוֹדְמִין מוֹכִיחַ אוֹתָם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָרִבֵּה שֶׁיִּשְׁמְרוּ אֶת הַתּוֹרָה וּמֵאִיר בָּהֶם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַ"ל שֶׁיֵּדְעוּ גֹּדֶל חֲבִיבַת וְאַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁרוֹצֶה שֶׁהֵם יֵדְעוּ וְיַכִּירוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ

מִזֶּה הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי דַּיְקָא רַק שֶׁהָעִכּוּב מִצַּדָּם מֵרִבּוּי עֲוֹונוֹתֵיהֶם וּבִפְרָט מֵרִבּוּי תְּלוּנוֹתֵיהֶם וּמַחְלוֹקוֹתֵיהֶם עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, כַּמְבֹאָר מִתְּחִלַּת אֵלֶּה הַדְּבָרִים עַד הַפָּרָשָׁה הַזֹּאת וְרֹב תּוֹכַחוּתוֹ בְּסֵדֶר דְּבָרִים הָיָה עַל חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁגָּרְמוּ בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתָּשֻׂבוּ וַתִּבְכּוּ לִפְנֵי ה'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁהֵם הֵפֶךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְטוֹעֵן עִמָּהֶם שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא זָז ה' יִתְבָּרַךְ מֵחַבָּבָם וְהֶחֱיָה אֶת בְּנֵיהֶם לְהַכְנִיסָם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּכְבָר הוֹרִישׁ לִפְנֵיהֶם אֶרֶץ סִיחוֹן וְעוֹג שֶׁהֵם מִבְּנֵי הַנְּפִילִים שֶׁהֵם עֲזָא וַעֲזָאֵ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם הַמַּלְאָכִים שֶׁקִּטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְאָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. וְהִפִּילָם ה' יִתְבָּרַךְ וְנִכְשְׁלוּ בְּזֶה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וַעֲדַיִן נִמְשָׁךְ מֵהֶם קִטְרוּגִים וְנִסְיוֹנוֹת עַל בְּנֵי-אָדָם כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ רֹב הַהֶרְהוּרִים, כִּי בִּלְעָם הָרָשָׁע הָיָה עוֹסֵק עִמָּהֶם שֶׁהָיָה שָׁטוּף בְּזִמָּה בְּיוֹתֵר, כַּמּוּבָא. וְגַם מֵהֶם נִמְשָׁךְ חֲלִישׁוּת הַדַּעַת שֶׁל הַמְרַגְּלִים עַד שֶׁהִכְנִיסוּ בְּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם לְהוֹצִיא דִּבָּה עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְגַם בְּנֵי עֲנָקִים רָאִינוּ שָׁם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּגֹדֶל כֹּחוֹ הָרָג אֶת סִיחוֹן וְעוֹג, כִּי הֵם דַּיְקָא עָמְדוּ עַל גְּבוּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם הֵפֶךְ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִתְגַּלֶּה הַדַּעַת הַנַּ"ל בְּחִינַת עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה. שֶׁהָאָדָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר מִן הַמַּלְאָכִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהֵם סִיחוֹן וְעוֹג הֵם נִמְשָׁכִין מֵהַמַּלְאָכִים שֶׁקִּטְרְגוּ עַל הָאָדָם וְאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַבִּי הַנַּ"ל שֶׁמֵּאִיר הַדַּעַת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן הִכְנִיעַ וְעָקַר קְלִפַּת סִיחוֹן וְעוֹג שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מִזֶּה כַּנַּ"ל. וּבְכָל זֶה מְסַפֵּר בְּכָל פַּעַם דְּבָרִים עַד שְׁמָסַיִם, וְאֶת יְהוֹשׁוּעַ צִוִּיתִי בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר עֵינֶיךָ הָרֹאוֹת אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹקֵיכֶם לִשְׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה כֵּן יַעֲשֶׂה ה' לְכָל הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר שָׁמָּה לֹא תִירָאוּם כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם. וְזֶה מְרֻמָּז עַל עִקַּר הַמִּלְחָמָה הַגְּדוֹלָה וְהַכְּבֵדָה שֶׁהִיא עִקַּר מִלְחֶמֶת כָּל אָדָם שֶׁהוּא מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהָעִקָּר שֶׁלֹּא יִירָא וְלֹא יִתְפַּחֵד כְּלָל כִּי ה' אִתָּנוּ. כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲז אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, ה' יִתְבָּרַךְ עִמְּךָ וְאָצְלְךָ וְכוּ', אַל תִּירָא. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן מח) שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹר בְּזֶה הָעוֹלָם עַל גֶּשֶׁר צַר וְהָעִקָּר שֶׁלֹּא יִתְפַּחֵד. וְזֶה, לֹא תִירָאוּם כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם. וְאַזְהָרָה זֹאת הִזְהִיר בִּיהוֹשֻׁעַ אֶת יְהוֹשֻׁעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאֶת יְהוֹשׁוּעַ צִוִּיתִי וְכוּ'. כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד שֶׁהַשְׂגָתוֹ בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ'. שֶׁהוּא רְאֹשֵׁי תֵּבוֹת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הַשָּׂגָתוֹ הוּא בְּחִינַת הִתְחַזְּקוּת שֶׁיְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְאֶת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ וְלֹא יִפְלוּ מִשּׁוּם דָּבָר וּבְכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר

עֲלֵיהֶם יִהְיוּ חֲזָקִים בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבָּם. כִּי ה' אִתָּם עָדַיִן וְלֹא יִתְיָרְאוּ כִּי ה' אִתָּם, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֹא תִירָאוּם וְכוּ'. כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה יָכוֹל לְהַשְׁפִּיל אֶת הַמַּלְאָכִים הַמְקַטְרְגִים שֶׁמֵּהֶם נִמְשְׁכוּ וְנִשְׁתַּלְשְׁלוּ קְלִפּוֹת סִיחוֹן וְעוֹג כַּנַּ"ל, כִּי מַרְאֶה לָהֶם שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים עָדַיִן בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל וְכוּ'. וּלְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ כָּל הַשּׁוֹכְנֵי עָפָר שֶׁהֵם הַדְּרֵי מַטָּה שֶׁלֹּא יִתְיָרְאוּ כִּי עָדַיִן ה' אִתָּם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַזְהָרַת מֹשֶׁה אֶת יְהוֹשֻׁעַ, עֵינֶיךָ הָרֹאוֹת אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹקֵיכֶם לִשְׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם סִיחוֹן וְעוֹג שֶׁכֹּחָם הָיָה מִקִּטְרוּג הַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל כֵּן יַעֲשֶׂה ה' לְכָל הַמַּמְלָכוֹת וְכוּ'. כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָרַג שְׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה בָּזֶה רוֹאִין כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְבַטֵּל קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים מֵאַחַר שֶׁהָרַג שְׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה סִיחוֹן וְעוֹג שֶׁנִּמְשְׁכוּ מֵהֶם, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי תִּהְיֶה בְּטוּחַ וְחָזָק כִּי כֵן יַעֲשֶׂה ה' לְכָל הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר שָׁמָּה וּבְוַדַּאי תִּירְשׁוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת זֶה הַדַּעַת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה וְכוּ'. כַּנַּ"ל עַל-כֵּן בְּוַדַּאי לֹא תִּירָאוּם וְכוּ':

נִמְצָא, שֶׁבְּכָל פָּרָשַׁת דְּבָרִים עוֹסֵק לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לְהוֹדִיעָם גֹּדֶל רַחֲמָנוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ עַל יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ אַף-עַל-פִּי-כֵן עָדַיִן ה' עִמָּהֶם וְכוּ'. וּמְחַזְּקָם בָּזֶה וְאוֹמֵר לָהֶם לֹא תִירָאוּם וְכוּ'. כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּפָרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן מְדַבֵּר בָּזֶה הָרִבּוּי בְּעִנְיַן עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת הַנַּ"ל לֵידַע שֶׁעִקַּר גְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הָאָדָם הַזֶּה שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא, כִּי הַמַּלְאָכִים אֵין יוֹדְעִים אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְאֵין לָהֶם כֹּחַ כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם. וְזֶה וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא וְכוּ' אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גְּדֻלְּךָ וְכוּ'. אֲשֶׁר מִי אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ. כִּי הַמַּלְאָךְ בְּחִינַת אֵל, כִּי נִקְרָאִים אֱלֹהִים. וְזֶהוּ 'אֲשֶׁר מִי אֵל' שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּלְאָכִים 'אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ' שֶׁאֵין שׁוּם מַלְאָךְ שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ וְדַיְקָא מִנַּיְהוּ. אֲבָל בִּבְנֵי-אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁהֵם דְּרֵי מַטָּה יֵשׁ וְיֵשׁ שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מוֹשְׁלִים בָּעוֹלָם שֶׁיְּכוֹלִים לִבְרֹא עוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. אַל תִּקְרִי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי. מָה אֲנָא עַבְדֵי שִׁמְיָא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלֵי אַף אַתָּה כֵּן. וְכֵן בִּמְקוֹמוֹת הַרְבֵּה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וְכוּ'. מֵאַיִן כָּמוֹךָ אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ כָּמוֹךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ וְכוּ'. שֶׁהוּא לְבֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי שָׁם עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת וְשָׁם רוֹאִין עִקַּר גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהִרְבָּה בִּתְפִלּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד עַל זֶה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא פָּעַל בַּקָּשָׁתוֹ עַד שֶׁאָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, רַב לְךָ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר וְכוּ'. שֶׁהוּא בְּחִינַת סִיג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה הַנַּ"ל שֶׁגָּלָה לוֹ

שֶׁאַחַר כָּל מַה שֶּׁהִשִּׂיג שֶׁאֵין שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף יָכוֹל לְהַשִּׂיג, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יֵשׁ מַקִּיפִים גְּבוֹהִים כָּל כָּךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם בְּחַיּוּתוֹ וּמֻכְרָח לְהִסְתַּלֵּק בִּשְׁבִיל זֶה וּבְכֹחַ זֶה דַּיְקָא יָאִיר בְּתַלְמִידוֹ יְהוֹשֵׁעַ בְּחִינַת הַשָּׂגַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ עַד שֶׁיְּהוֹשֵׁעַ תַּלְמִידוֹ הוּא דַּיְקָא יַכְנִיסֵם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּכֹחוֹ וְהוּא בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת וַחֲסָדִים רַבִּים וַעֲצוּמִים בִּשְׁבִיל לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי-אָדָם גְּבוּרוֹתָיו לְהוֹדִיעַ לְכָל דָּרֵי מַטָּה כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן חוֹזֵר עִמָּהֶם כָּל סֵדֶר מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ'. שֶׁהַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל לְהָאִיר זֶה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְכוּ'. וְכֵן הוֹלֵךְ וּמְבָאֵר בְּכָל סֵדֶר זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים הֲנִהְיָה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וְכוּ' מִן הַשָּׁמַיִם הַשְׁמִיעֲךָ אֶת קֹלוֹ וְכוּ'. וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְכוּ' פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם וְכוּ'. שֶׁבְּכָל זֶה הִזְכִּיר אוֹתָם וְחָזַר עִמָּהֶם שֶׁיִּזְכְּרוּ גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל זֶה הָאָדָם שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת לְדַבֵּר עִם ה' פָּנִים בְּפָנִים וְכוּ'. מַה שֶּׁאֵין מַלְאָךְ זוֹכֶה לְכָךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲמַר אַחַר כָּךְ, וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה. כִּי הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה בְּחִינַת אַיֵּ"ה, בְּחִינַת מָה חָמִית וְכוּ'. וּלְהָאִיר בְּדָרֵי מַטָּה, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי ה' עִמָּכֶם וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּאוֹת ח וְכוּ'. בְּחִינַת כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה, הַיְנוּ כְּשֶׁהָאָדָם בִּבְחִינַת עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה. הַיְנוּ כְּשֶׁהָאָדָם בִּבְחִינַת עָקֵב וְרַגְלַיִן שֶׁיָּרַד וְנָפַל לַדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא עָקֵב וְרַגְלַיִן. וְזֶהוּ הֵן בִּפְרָטִיּוּת לְעִנְיַן הָאָדָם הַפְּרָטִי בְּעַצְמוֹ הֵן בִּכְלָלִיּוּת הַדּוֹרוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא. שֶׁאָז מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְאֹד. וְאָז אִם תִּשְׁמְעוּ אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה בְּחִינַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְכוּ' לֵידַע שֶׁעֲדַיִן ה' עִמָּכֶם וְכוּ', בְּחִינַת לֹא תִירָאוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל, אָז, וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ. שֶׁהִבְטִיחַ לָהֶם לָתֵת לְזַרְעָם אֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹקִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הֶאָרָתוֹ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּלָלִיּוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה, וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ וְכוּ'. שֶׁיִּשְׁפִּיעַ לְךָ בְּרָכַת הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁאָז נִמְשָׁךְ הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה בִּבְחִינַת בָּרְכָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַבְּרָכָה בְּחִינַת מְבֹרֶכֶת ה' אַרְצוֹ וְכוּ'. וּרְצוֹן שׁוֹכְנִי סְנֶה בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

חלק פה

וְעַל-כֵּן הִתְחִיל בִּלְשׁוֹן רַבִּים וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ בַּהַבְטָחָה מְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן יָחִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ וְכוּ' וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ וְכוּ'. כִּי הַמִּשְׁכַּת הַדַּעַת הַנַּ"ל עִקָּרוֹ הוּא עַל-יְדֵי רַבִּים. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הוּא כְּשֶׁמִּתְקַשְּׁרִים וּמִתְאַסְּפִים רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל יַחַד וּלְפָחוֹת עֲשָׂרָה שֶׁאָז אוֹמְרִין דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּמְשֶׁכֶת בִּרְכַּת הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּיִחוּד כְּפִי הֶרְאוּי לוֹ בִּבְחִינַת לְוָיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֵק בּוֹ הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂחָקִים שֶׁשָּׁם שׁוֹחֲקִין מָן שֶׁהַפַּרְנָסָה נִשְׁחֶקֶת וְנִתְחַלֶּקֶת לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרָכָה כְּשֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן טוֹב וְהוּא שֶׁמֵּחַ בְּחֶלְקוֹ וּמַאֲמִין שֶׁכָּךְ הוּא רְצוֹנוֹ הַטּוֹב וְהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַפַּרְנָסָה הַזֹּאת יְזֻכֶּה לְקַבֵּל הֶאָרַת הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וְרַק זֶה נִקְרָא עֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה, כִּי בְּוַדַּאי זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֹשֶׁר וּנְכָסִים רַבִּים וּכְלֵי כֶּסֶף וְזָהָב וְאֵין לוֹ שׁוּם נַחַת רוּחַ בְּעָשְׁרוֹ, אַדְרַבָּא, כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְחֶלְיוֹ הַרְבֵּה וְקֻצָּף מַרְבּוּי תַּאֲוֹתָיו שֶׁהוּא נִבְהָל לְהוֹן הַרְבֵּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמְקַנֵּא מְאֹד בְּהַגְּבִירִים הַגְּדוֹלִים הַמֻּפְלָגִים מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה וְכוּ'. כַּמָּצוּי כָּל זֶה מִלְּבַד שֶׁאֵר מִינֵי כְּעָסִים וּמַכְאוֹבִים וְכוּ'. שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּכָל יוֹם וְכִמְעַט בְּכָל שָׁעָה שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְפָרְטָם. בְּוַדַּאי אֵין זֶה עֲשִׁירוּת כְּלָל וּכְמוֹ שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת, אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ אֱלֹקִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ לֶאֱכֹל וְכוּ' גַּם זֶה הֶבֶל וָחֶלִי וְכוּ'. כִּי עָלָיו נֶאֱמַר, עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה הוּא כְּשֶׁשּׁוֹרָה בִּרְכַּת ה' בְּפַרְנָסָתוֹ בְּחִינַת בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב שֶׁהוּא מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת שָׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְשֶׁיִּהְיֶה חָזָק בְּבִטָּחוֹן שֶׁמַּה שֶּׁמַּכְרִחַ לוֹ לְפַרְנָסָתוֹ וּפַרְנָסַת בֵּיתוֹ וּבָנָיו בְּוַדַּאי יַשְׁפִּיעַ לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעִתּוֹ וּזְמַנּוֹ כָּרָאוּי לוֹ שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִת הַמַּלְכוּת הַפַּרְנָסָה מֵהַיָּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, בְּחִינַת כְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל וְכוּ'. שֶׁהַפַּרְנָסָה הַזֹּאת נִמְשֶׁכֶת בִּבְחִינַת לְוָיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֵק בּוֹ, שֶׁהַפַּרְנָסָה הִוא בִּבְחִינַת מָן שֶׁנִּשְׁחֶקֶת לְכָל אֶחָד שֶׁיִּקַּבֵּל חֶלְקוֹ כָּרָאוּי לוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר כָּל הַמַּבְטָחוֹת הָאֵלֶּה שֶׁל בִּרְכַּת הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל בִּלְשׁוֹן יָחִיד וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָּ וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר שֶׁכָּל אֶחָד יְקַבֵּל חֵלֶק פַּרְנָסָתוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן וְיַאֲמִין כִּי זֶהוּ חֶלְקוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁרַק עַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ'. שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְחֶלְקוֹ הַטּוֹב לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁעִקָּר הוּא הָרָצוֹן הַטּוֹב שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד בְּחִינַת מָה רַב

טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ שֶׁכָּל זֶה מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי שֶׁמְּקָרְבִין עַצְמָן לְהַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמֵּאִיר בְּכָל יִשְׂרָאֵל וַאֲפִלּוּ בְּהַיְרוּדִים מְאֹד מְאֹד כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' וּמְחַזְּקָם תָּמִיד עַד שֶׁמְּזַכָּם לְכָל הַנַּ"ל. אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֲזוּ בּוֹ בֶּאֱמֶת:

חלק פו

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ בְּפָרָשָׁה זֹאת, וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. וּמֵבִיא שָׁם פָּסוּק הָאֵל הַנֶּאֱמָן וְכוּ'. מֵאֱמוּנָתוֹ שֶׁל בָּשָׂר וָדָם אֹתְ יוֹדֵעַ אֱמוּנָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל רַבִּי פִּינְחָס בֶּן יָאִיר שֶׁשָּׁכְחוּ אֲצִלּוֹ שִׁתֵּי סְאִין שֶׁל שְׁעוֹרִים וְהָיָה זוֹרֵעַ אוֹתָן בְּכָל שָׁנָה עַד שֶׁעָשָׂה אוֹתָן גֹּרֶן וְכוּ'. וְסֵיּם שָׁם שֶׁהַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכוּ אוֹתָן הָאָבוֹת הֵן מְשַׁמְּרִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְכֵן אִיתָא שָׁם קְדֵם לָזֶה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אָמְרוּ לוֹ יִשְׂרָאֵל וְאֵימָתַי אַתָּה נוֹתֵן לָנוּ שָׂכָר הַמִּצְוֹוֹת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין? אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, מִצְוֹוֹת שֶׁאַתֶּם עוֹשִׂים מְפֹרוֹתֵיהֶם אַתֶּם אוֹכְלִים עַכְשָׁו, אֲבָל שְׂכָרוֹ בְּעֵקֶב אֲנִי נוֹתֵן לָכֶם. מִנַּיִן וְכוּ'? וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרֵךְ וְלִשְׁמֹחַ בְּחֶלְקוֹ כִּי בְּוַדַּאי זֶהוּ חֶלְקוֹ הַמַּגִּיעַ לוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר רַב טוּב צָפוּן לְעוֹלָם הַבָּא שֶׁיְּזַכֶּה עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁיְּקַבֵּל הַפְּרָנְסָה מִשָּׁם עַד שֶׁיְּזַכֶּה לְהֶאָרֶת הָרָצוֹן וְכוּ' גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּעֵת הָאֲכִילָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לֶעָתִיד לְעִקַּר הַשָּׂכָר שֶׁהוּא רַב טוּב הַצָּפוּן וְכוּ', כִּי כְּפוּם דְּאִתְדַּבַּק בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא הָכֵי וְכוּ'. וְזֶה, וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ וְכוּ' וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ שֶׁמּוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לָהֶם פַּרְנָסָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא לְהֶיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַשָּׂכָר שֶׁהוּא רַב טוּב הַצָּפוּן מְשֻׁמָּר לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁזֶּהוּ, וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ. וְכַמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקְךָ וּלְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה בְּאַהֲבָה וְרָצוֹן טוֹב שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהָיָה תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ עֲשָׂאוֹ וּכְאִלּוּ עֲשָׂאוֹ לְדִין תּוֹרָה וּכְאִלּוּ עֲשָׂאוֹ לְעַצְמוֹ. וְדָרְשׁוּ מִפָּסוּק וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם, הֵינוּ בְּחִינַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ כְּשֶׁמְּקַבְּלִים אוֹתוֹ רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל וְכָל אֶחָד עוֹסֵק לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְהָאִיר בּוֹ הַדַּעַת הַזֶּה וְכוּ'. כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל לְאוֹת עז עח וְכוּ':

חלק פז

וְעַתָּה בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה' דְּרוּשִׁים לְכָל חֲפְצֵיהֶם, כִּי הִנֵּה בְּאַרְנוּ גֹּדֶל הַמַּעֲלָה הַנּוֹרָאָה שֶׁל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי אֵין אוֹמְרִים דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עִנְיַן זֶה

שֶׁאֵין אוֹמְרִין דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה מֵעֲדַת הַמְרַגְּלִים דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁנֶּאֱמַר, עַד מָתַי לָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת יָצְאוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב וְלָמְדוּ מִזֶּה דַּיְקָא גְּזֵרָה שָׁוָה לַמִּקְרָא, וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. עַד 'מִכָּאן שֶׁאֵין אוֹמְרִים דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה', כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר כָּל הַצָּרוֹת וְהַחֻרְבָּנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, גָּרְמוּ הַמְרַגְּלִים שֶׁחָלְקוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיךְ מֹשֶׁה בְּכָל דּוֹר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר הָיָה עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ הָרַע שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּתְקַבְּצוּ לָעֵדָה הָרָעָה הַנַּ"ל שֶׁהוֹצִיאוּ דִּבָּה חוּץ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב. וְהֵם גָּרְמוּ כָּל הַקִּלְקוּלִים כַּנַּ"ל. וּמֶה עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ בְּנִפְלְאוֹת חֲסָדָיו הָרַבִּים? הוֹרָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַצַּדִּיקִים שֶׁיִּלְמְדוּ מִשָּׁם דַּיְקָא גְּזֵרָה שָׁוָה לְעִנְיַן דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁאֵין אוֹמְרִין בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה כַּנַּ"ל. לְהוֹדִיעַ וּלְהוֹרוֹת לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת עוֹלָם שֶׁאֵין הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה פּוֹעֲלִין כְּלוּם, כִּי ה' הֵפִיר עֲצַתָם וְלֹא תַעֲשֶׂינָה יְדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה. כִּי דַּיְקָא מֵהֶם לְמֵדִים שֶׁיִּתְקַבְּצוּ עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם לְפָחוֹת עֲשָׂרָה וְיַעַסְקוּ בְּדָבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְפָרְסְמִים הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ הַנַּ"ל בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבָזֶה עוֹקְרִים מִשָּׁרְשָׁם עֲדָה רָעָה הַנַּ"ל הַנּוֹעָדִים עַל ה' לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וַעֲצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד. וְהֶבֶן הֵיטֵב: הַתְחָלָתוֹ ה' דִּסְלִיחוֹת כו אֱלוּל תר"ג. פֹּה קְהִלַּת אוּמָן:

בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת:

חלק פח

וְזֶה בְּחִינַת אֵין מְזַמְּנִין עַל הַפֵּרוֹת, כִּי אֵין קֶבַע לַפֵּרוֹת רַק לְלֶחֶם הֶעָשׂוּי מֵחֲמִשָּׁה מִינִין שֶׁרַק הוּא מַשְׂבִּיעַ וּמֵזִין כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן (בְּאוֹת עה) שֶׁעִקַּר בִּרְכַּת הַזִּמּוּן הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָרוֹעֶה הָאֱמִתִּי שֶׁעוֹסֵק לְקַבֵּץ אֶת נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הָרְחוֹקִים מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ לַהֲשִׁיבָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ'. אֲשֶׁר עַל-כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת הַזִּמּוּן שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר הוּא כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה קִבּוּץ מִיִּשְׂרָאֵל לְפָחוֹת שְׁלֹשָׁה. וְהָעִקָּר כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִים עֲשָׂרָה עַל שֻׁלְחָן אֶחָד שֶׁאָז מְזַמְּנִין בַּשֵּׁם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן אֵין בִּרְכַּת הַזִּמּוּן כִּי אִם עַל הַלֶּחֶם לְבַד, אֲבָל אֵין מְזַמְּנִין עַל הַפֵּרוֹת. כִּי אֵין קֶבַע לַפֵּרוֹת, כִּי זֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר כְּבָר שֶׁטַּעַם כָּל הַמַּאֲכָלִים וְכֹחַם לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם נִמְשָׁךְ רַק מֵהַדַּעַת וְהַחָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וּכְפִי חֶלְקֵי נִיצוֹצֵי הַדַּעַת שֶׁהִמְשִׁיךְ ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַאֲכָל וּמַאֲכָל כֵּן יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ לְהַחֲיוֹת וּלְקַיֵּם אֶת הָאָדָם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְקַשְּׁרוֹת נַפְשׁוֹ בְּגוּפוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הוּא הַלֶּחֶם שֶׁרַק הוּא מַשְׂבִּיעַ וּמֵזִין אֶת הָאָדָם, כִּי

בְּהַלֶּחֶם מְלַבֶּשׁ עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּהַלֶּחֶם אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין מַרְגִּישִׁין בּוֹ כָּל כָּךְ טַעַם מְתִיקוּת כְּמוֹ בִּשְׂאָר פֵּרוֹת וּמַאֲכָלִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא עוֹלֶה עַל כָּל הַמַּאֲכָלִים וְהוּא עִקַּר כֻּלָּם, כִּי כָּל בְּחִינַת מְתִיקוּת הַדַּעַת הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל הַפֵּרוֹת וְהַמַּאֲכָלִים כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּהַלֶּחֶם שֶׁבּוֹ נֶעְלָמִים הָרְמָזִים הַנַּ"ל שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַדַּעַת וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בְּהַלֶּחֶם נֶעְלָמִין כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אֵין בִּרְכַּת הַזְּמוּן שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָאֶרֶת הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר כִּי אִם עַל הַלֶּחֶם, כִּי עִקַּר הָאֶרַת הָרָצוֹן מִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵין אוֹמְרִים דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִין קִבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ בְּיוֹתֵר וְעוֹסְקִין לְגַדֵּל וּלְקַדֵּשׁ וּלְבָרֵךְ אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. נִכְלָלִין הָעוֹלָמוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּכְמוֹ כֵן מִתְגַּלֶּה וּמֵאִיר הָאֶרַת הָרָצוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר:

וְעִקַּר הַקִּבּוּץ הָאֱמִתִּי הוּא עַל-יְדֵי הָרוֹעֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהוּא עוֹסֵק לְקַבֵּץ אֶת יִשְׂרָאֵל כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ יִרְעֶה בִּזְרוֹעוֹ יְקַבֵּץ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי הוּא עוֹסֵק בְּיִשּׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁהוּא לְהָאִיר הַדַּעַת בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה רַחֲמָן אֱמִתִּי וְהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּתִקּוּן הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בָּהּ שֶׁהוּא כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַקִּבּוּץ הוּא עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁבַּדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד. מִגְּדוֹל וְעַד קָטָן בְּכָל מָקוֹם וְדַרְגָּא שֶׁהוּא שֶׁיִּתְחַזֵּק אֵיךְ שֶׁהוּא לְשׁוּב מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת רָעִים שֶׁרוֹצִים לְדַחוֹתוֹ לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם. וּלְהַפְרִידוֹ מֵהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ חַס וְשָׁלוֹם. לָבַל יִשְׁמַע לְשׁוּם דִּחְיָה שֶׁבָּעוֹלָם, רַק יְחַזֵּק יָדוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ וְיַעֲמֹד עַל רַגְלָיו בְּכָל עֹז וְיֹאחֵז עַצְמוֹ בְּכָל כֹּחוֹ בְּהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם כִּי הֵן אֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאָס. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בַּפֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת נְטִיתִי יָדִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַקִּבּוּץ וְקִיּוּמָם הוּא עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה אֶשָּׂא אֶל גּוֹיִם יָדִי וְאֶל עַמִּים אָרִים נִסִּי וְכוּ'. שֶׁלְּעָתִיד שֶׁאָז יָאִיר הַדַּעַת הָאֱמִתִּי גַּם בְּכָל הַגּוֹיִים וְהָעַמִּים וְיִתְקַבְּצוּ כֻּלָּם אֶל הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אָז אֶהֱפֹךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי וְכוּ'. וְכָל זֶה יָאִיר בָּהֶם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָרְמָזִים שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדַיִם, בְּחִינַת הִנֵּה אֶשָּׂא אֶל הַגּוֹיִם יָדִי וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל. וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה עַל-יְדֵי הֶרְמַת יָדַיִם, עַל-יְדֵי זֶה וְגָבַר יִשְׂרָאֵל נֶגֶד עֲמָלֵק, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת נֶגֶד קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא שֶׁהוּא כְּלַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלַל כָּל הַהֶסָּתוֹת וְהַפִּתּוּיִים וְהַדְּחִיּוֹת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו הוּא עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת

הֲרַמַת יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָרוֹעֶה הָאֲמִתִּי הָעוֹסֵק תָּמִיד לְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִם אֲלָפִים וְרִבְבוֹת נְפָשׁוֹת בְּאֹפֶן שֶׁיִּשְׁמַע וְיָבִין כָּל אֶחָד עַמְקוּת חָכְמָתוֹ לְעָמְקָהּ אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק וְכוּ'. כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז לָהֶם וּמְקַבְּצָם עַל-יְדֵי זֶה. וְכֵן אַחַר כָּךְ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת כָּל יְמֵי חַיָּיו צָרִיךְ לָשׂוּם לִבּוֹ הֵיטֵב לְהָרְמָזִים שֶׁיִּתְחַזֵּק לִשְׁאֹר קָבוּעַ בְּתוֹךְ הַקִּבּוּץ וְלֹא יִפָּרֵד עַצְמוֹ מֵהֶם אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה שֶׁלֹּא יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, מֵאוֹתָן שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן וְחִסָּרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֶה שֶׁנִּמְנוּ חֲבֵרָיו לִדְבַר מִצְוָה וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יַחֲלֹק עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַח נִפְשָׁע מִקְּרִיַּת עִוֹּז וְכוּ'. וְדָל מֵרֵעֵהוּ יִפָּרֵד וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם לְעָלְמָא דְּפֵרוּדָא שֶׁזֶּה עִקַּר כְּלַל כָּל הַפְּגָמִים כַּיָּדוּעַ. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַכְּלָל שֶׁמְּקַבֵּץ הָרוֹעֶה הָאֱמֶת יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם:

חלק פט

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין בָּזֶה שֶׁכָּל אֶחָד טוֹרֵחַ וּמְתַיֵּגֵעַ לָבֹא לְהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשֶׁבֶת, הַנֶּאֱמָר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וַאֲפִלּוּ מִכָּל הַכְּפָרִים וּמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מִתְקַבְּצִים אֶל הַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִבּוּץ מִיִּשְׂרָאֵל. וְהָעִקָּר כְּשֶׁזּוֹכִין לָבֹא לְהַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים כַּאֲשֶׁר נוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר הַקִּבּוּץ וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָרוֹעֶה הָאֱמִתִּי בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת רְמָזִים כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּעִנְיָן הַחֲצוֹצְרוֹת שֶׁהֵם גַּם-כֵּן בְּחִינַת שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן אֲמִירַת הַפְּסוּק וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת לְהַשְׂלִיט פְּסוּקֵי שׁוֹפְרוֹת וְכוּ'. שֶׁלִּמֵּד אוֹתָם שֶׁיָּבִינוּ הָרְמָזִים אֵיךְ לְהִתְקַבֵּץ עַל-יְדֵי הַקּוֹלוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֹנִים קֵדְמָה וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה שֵׁנִית וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת וְכוּ'. וְאִם בְּאַחַת יִתְקָעוּ וְנִקְהֲלוּ אֵלֶיךָ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהַיְנוּ לָהֶם רְמָזִים אֵיךְ לְהִתְקַבֵּץ עַל-יְדֵי סִימָנֵי הַקּוֹלוֹת. וְכֵן הַמִּנְהָג בְּכָל תַּכְסִיסֵי מִלְחָמוֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת (שֶׁלָּמְדוּ מִיִּשְׂרָאֵל מִסֵּדֶר הַדְּגָלִים, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים) שֶׁעִקַּר קִבּוּצָם עַל-יְדֵי סִימָנִים בְּחִינַת רְמָזִים כְּגוֹן סִימָנֵי הַדְּגָלִים שֶׁלָּהֶם וְהַקּוֹלוֹת שֶׁל חֲצוֹצְרוֹת וְתֻפִּים וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹדְעִין אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וּלְהֵיכָן לְהִתְקַבֵּץ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְּגָלִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּכְבָר מְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה (בְּאוֹת מז) שֶׁהַדְּגָלִים הֵם בְּחִינַת קִיּוּם הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהָאִיר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא יִרְאַת שָׁמַיִם בַּחֲבֵרוֹ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכָל זֶה הוּא

עַל-יְדֵי דְּגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים כַּנַּ"ל שֶׁמְּרִימִין דֶּגֶל פְּלוֹנִי כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ כָּל אֶחָד לְהֵיכָן לִפְנוֹת וְלֵילֵךְ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם (זְכַרְיָה יוד) 'אֶשְׁרְקָה' בְּחִינַת רְמָזִים. כִּי עִקַּר הַקִּבּוּץ וְקִיּוּמָם בַּמִּלְחָמָה הָאֲרֻכָּה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הָרְמָזִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנוּי הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה תְּקִיעָה תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּקִיעָה תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה. כְּפִי הָרְמָזִים שֶׁהֵם עִקַּר הַדַּעַת וְהַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר. וְעִקַּר הָרְמָזִים שֶׁהֵם קִיּוּם הַדַּעַת לָנֶצַח הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה וּלְכָלְכֶם יַחַד מֻחֲמַת שֶׁחִדּוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ הוּא כְּלָלִיּוּת כִּי נִלְקָח מִשֹּׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלּוֹקְחָם וּמְקַבְּצָם יַחַד קֹדֶם הַדְּרוּשׁ בִּבְחִינַת וּלְקֻחַ נְפָשׁוֹת חָכָם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר סִימָן יג) וְעַל-יְדֵי זֶה עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וַיַּרְ עֹז מִבְטֶחָה, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת תּוֹרָה אֱמִתִּית כָּזֹאת עֹז מִבְטֶחָה, כִּי תּוֹרוֹתָיו וּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים חַיִּים וְקַיָּמִים וְכוּ' לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְהֵם מִבְטָח עֹז לְכָל הַמֵּשִׂים לֵב לְדִבְרֵי תּוֹרוֹתָיו וּרְמָזָיו לִשְׁאֵר קַיָּם בַּמִּלְחָמָה בְּתוֹךְ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת נא) עַל פָּסוּק וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לַעִתִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק צ

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין אֲכִילַת לֶחֶם לִשְׁאָר פֵּרוֹת וּמַאֲכָלִים שֶׁעִקַּר הַשְׁבִּיעָה וְחִיּוּת הָאָדָם וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַלֶּחֶם, אֲבָל שְׁאָרֵי פֵּרוֹת וּמַאֲכָלִים אַף שֶׁהֵם מְחַיִּין וּמְשִׂבְּעִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, אֲבָל הוּא רַק לְפִי שָׁעָה וְכָל עִקַּר מַאֲכָלָם כָּרָאוּי הוּא רַק עִם הַלֶּחֶם כַּיָּדוּעַ לַכֹּל, כִּי כָל טַעֲמֵי הַמַּאֲכָלִים וְכֹחָם לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בְּעִנְיַן הַדַּעַת וְהַחָכְמָה, כִּי יֵשׁ לְמוּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת וּסְבָרוֹת וְהַמְצָאוֹת, אֲבָל אֵינָם מוֹעִילִים אֶל הַתַּכְלִית כְּלָל. וְיֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁמַּזִּיקִים מְאֹד מְאֹד אֶל הַתַּכְלִית כְּגוֹן רֹב הַלְמוּדִים שֶׁל חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַרְבֵּה שֶׁנִּצְרָכִין לְהָעוֹלָם הַזֶּה לְעִנְיַן מְלָאכוֹת וְכוּ', אֲבָל אֵינָם מוֹעִילִים אֶל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי. וְהָרְבֵּה הָרְבֵּה חָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם מַזִּיקִין מְאֹד מְאֹד לְכָל הָעוֹסְקִים בָּהֶם וְהַכְּרוּכִים אַחֲרֵיהֶם כְּגוֹן הַחֲקִירוֹת שֶׁלָּהֶם בְּעִיּוּנוֹת שֶׁנִּקְרָא אֶצְלָם פִּילוֹסוֹפְיָא אֶלְקוּת שֶׁזֶּה מַזִּיק מְאֹד, כִּי בָּאִים לִכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת כַּמְפֹרָסָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרַת מֹשֶׁה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה כְּפִי מַה שֶּׁמְּפָרְשִׁים לָנוּ הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים וְכוּ' וְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וּבִדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה מִזֶּה. וּמִשָּׁם מֵחָכְמוֹת וְלִמּוּדִים אֵלֶּה נִמְשָׁכִים טַעֲמֵי הַפֵּרוֹת וְהַמַּאֲכָלִים הַמַּזִּיקִים מְאֹד לָאָדָם. כְּגוֹן הַמַּאֲכָלִים וְהַמַּשְׁקָאוֹת שֶׁהֵם סַם הַמָּוֶת. אוֹ שְׁאָר הַמַּאֲכָלִים הַמַּזִּיקִים:

חלק צא

אֲבָל גַּם בְּהַלְמוּדִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל חָכְמַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יֵשׁ כַּמָּה חִלּוּקִים, כִּי יֵשׁ שֶׁלִּמּוּדוֹ בְּגַסּוּת כָּזֶה וּבְמֹחַ פָּגוּם וּמְקֻלְקָל כָּזֶה. וְהוּא רָחוֹק מִצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מְאֹד, אַדְרַבָּא, הוּא חוֹלֵק וּמִתְנַגֵּד עֲלֵיהֶם הַרְבֵּה עַד שֶׁנֶּאֱמַר עַל לִמּוּדוֹ לֹא זָכָה-נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וְשַׁמְתֶּם. זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת. וּמִלְמוּדִים כָּאֵלּוּ נוֹפְלִים הַרְבֵּה בִּבְאֵר שַׁחַת לִלְמֹד חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כַּאֲשֶׁר מָצוּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָרְבֵּה לוֹמְדֵי תּוֹרָה שֶׁעָסְקוּ בְּלִמּוּדֵי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁנִּתְעוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְעוּ רַחֲמָנָא לִצְלַן. כַּמְבֹאָר הַצְּעָקוֹת הַגְּדוֹלוֹת וְהַמָּרוֹת עַל זֶה בְּכַמָּה וְכַמָּה סְפָרִים קְדוֹשִׁים:

אַךְ אֲפִלּוּ הָעוֹסְקִים בְּחָכְמוֹת הַתּוֹרָה וּבְפִלְפּוּלָא לְשֵׁם שָׁמַיִם כִּי חָדֵי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפִלְפּוּלָא אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית, כִּי הָעִקָּר הוּא לַאֲסוּקֵי שְׁמַעְתָּתָא אַלְבָּא דְּהִלְכְתָא כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּהַקַּדְמוֹנִים שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מֵהַפִּלְפּוּל שֶׁל הֶבֶל רַק יָרְדוּ לְעֹמֶק הַהֲלָכָה לַאֲסוּקֵי שְׁמַעְתָּתָא אַלְבָּא דְּהִלְכְתָא. אֲבָל אֲפִלּוּ הָעוֹסְקִים בָּזֶה בֶּאֱמֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁבְּוַדַּאי אַשְׁרֵי לָהֶם אַשְׁרֵי חֶלְקָם, אֲבָל עֲדַיִן אֵין זֶה תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית בִּשְׁלֵמוּת הוּא הַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁמֵּבִיא לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת יְשָׁרוֹת וְלִשׁוּב מֵעֲבֵרוֹת לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מֵהָעֲוונוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת עַל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים בְּכָל יוֹם, וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר הוּא הַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁמַּכְנִיס קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. וְהָעִקָּר שֶׁתִּתְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו. וְזֶה עִקַּר לַחֲמָהּ שֶׁל תּוֹרָה בְּחִינַת לְכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמִי. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחַ הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׁבִּיעָה וְהַסְּעָדָה, כִּי אֵין הַסְּעָדָה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל שֵׁם הַלֶּחֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי כֹּחַ הַלֶּחֶם נִמְשָׁךְ מִדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁכְּלוּלִים בּוֹ כָּל הָרְמָזִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַדַּעַת בְּלֵב כָּל אֶחָד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַקִּבּוּץ כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁכְּלוּלִים בַּלֶּחֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת הַזְּמוּן שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר הוּא רַק עַל הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הַקְּבִיעוּת סְעֻדָּה, כִּי יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם וּלְקַיְּמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, אֲבָל אֲכִילַת הַפֵּרוֹת וּשְׁאָר מַאֲכָלִים אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם טְעָמִים עֲרֵבִים וּמְתוּקִים מְאֹד שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. אֲבָל כָּל טַעֲמָם וּמְתִיקוּתָם נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמְּחַיָּה אֶת הָאָדָם רַק לְפִי שָׁעָה כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁאֲכִילַת פֵּרוֹת וּשְׁאָרֵי הַמַּאֲכָלִים אֵינָם מַשְׂבִּיעִים אֶת הָאָדָם רַק מְחַיִּין וּמְשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ לְפִי שָׁעָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַלִּמּוּדִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמְּחַיִּין אֶת הָעוֹלָם בֶּאֱמֶת. אֲבָל הוּא

רַק לְפִי שָׁעָה וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם זֶה טוֹב מְאֹד וְיֵשׁ שֶׁיְּכוֹלִים לִחְיוֹת בָּזֶה כַּמָּה זְמַנִּים, אֲבָל אֵין זֶה קִיּוּם כָּל בְּנֵי-אָדָם לָנֶצַח, כִּי עִקַּר הַקִּיּוּם לָנֶצַח הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּאִירָה בָּעוֹלָם קִיּוּם הַתּוֹרָה לְדוֹרוֹת עוֹלָם כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְגַם בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אֵין מְזַמְּנִין עַל הַפֵּרוֹת, כִּי אֵין קֶבַע לַפֵּרוֹת, כִּי עִקַּר קְבִיעוּת הַקִּבּוּץ עַל הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' שֶׁזֶּהוּ בִּרְכַּת הַזִּמּוּן בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָרְמָזִים וְכוּ', הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אָכִילַת לֶחֶם שֶׁהִיא בְּחִינַת נַהֲמָא דְּאוֹרַיְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלִּמּוּד הַמַּבְיא לִידֵי מַעֲשֶׂה הַמַּכְנִיס קִיּוּם הַתּוֹרָה לָנֶצַח כַּנַּ"ל. אֲבָל אָכִילַת פֵּרוֹת אֵין בָּהֶם קְבִיעוּת כִּי אֵין מְחַיִּין רַק לְפִי שָׁעָה, כִּי נִמְשָׁכִין מֵהַלִּמּוּד הַנַּ"ל שֶׁאֵינָם מְחַיִּין וּמְקַיְּמִין אֶת הָעוֹלָם כִּי אִם לְפִי שָׁעָה אֲבָל לֹא לְדוֹרוֹת. וְעַל-כֵּן אֵין מְזַמְּנִין עֲלֵיהֶם לְבַד. וְעַל-כֵּן כָּל אָכִילַת הַפֵּרוֹת וּשְׁאָרֵי הַמַּאֲכָלִים הוּא רַק עִם הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הַסְּעֻדָּה, כִּי כְּשֶׁמְּצָטָרְפִין עִם הַלֶּחֶם אֲזַי נִתְקָן יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ גָּדוֹל לְהַשְׁבִּיעַ וּלְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, הֵינוּ שֶׁכָּל הַלִּמּוּדִים הַנַּ"ל שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פֵּרוֹת כָּל תִּקּוּנָם בְּשִׁלְמוּת הוּא כְּשֶׁמְּצָטָרְפִים עִם בְּחִינַת נַהֲמָא דְּאוֹרַיְתָא, דְּהֵינוּ כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת לַחְמָהּ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים וְנֶעֱלָמִים בָּהּ כָּל הַמַּטְעַמִּים שֶׁל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכַמָּה צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים כָּל מַה שֶּׁתַּלְמִיד וָתִיק עָתִיד לְחַדֵּשׁ. וְהַכֹּל כָּלוּל בְּתוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה. וְהָעִקָּר שֶׁתּוֹרָתָם מְבִיאָה לִידֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה לָנֶצַח. וְאָז הוּא עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַפֵּרוֹת וְהַמַּאֲכָלִים וְאָז הֵם מַטְעִימִים אֶת הַלֶּחֶם וּמְחַיִּין וּמַשְׁבִּיעִין אֶת הָאָדָם הֵינוּ כַּנַּ"ל. וְהֶבֵן הֵיטֵב לְדִמּוּת הַמָּשָׁל לַנִּמְשָׁל, כִּי בֶּאֱמֶת הַמָּשָׁל וְהַנִּמְשָׁל הַכֹּל אֶחָד, כִּי חִיּוּת הַלֶּחֶם וְהַפֵּרוֹת וְהַמַּאֲכָלִים הַכֹּל מֵהַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן כְּפִי שָׁרְשָׁם בַּתּוֹרָה כֵּן יֵשׁ בָּהֶם כֹּחַ לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם וּלְקַיְּמוֹ וּכְמוֹ כֵן תִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְבָרֵךְ וּלְזַמֵּן עֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל:

חלק צב

וְעַל-כֵּן מְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁלְּעִנְיַן צָרוּךְ לְזִמּוּן. מִצְטָרֵף אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי אָכִילַת פֵּרוֹת וּמַאֲכָלִים. וַאֲפִלּוּ לְהַחוֹלְקִים בָּזֶה בְּזִמּוּן שְׁלֹשָׁה, אֲבָל בְּזִמּוּן עֲשָׂרָה הַכֹּל מוֹדִים שֶׁמִּצְטָרְפִים עַל-יְדֵי כָּל דְּבַר מַאֲכָל, הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי לְעִנְיַן צָרוּךְ אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ יָכוֹל לְהִצְטָרֵף אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי פֵּרוֹת וּשְׁאָרֵי מַאֲכָלִים, כִּי עִם בְּחִינַת הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׁבִּיעָה וְהַקִּיּוּם הַכֹּל מִצְטָרֵף לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל, אַךְ בְּזִמּוּן שְׁלֹשָׁה יֵשׁ פְּלֻגְתָּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין שָׁם עֲדַיִן בְּהַתְחָלַת הַקִּבּוּץ כִּי אִם שְׁנַיִם שֶׁאוֹכְלִים לֶחֶם בְּיַחַד וְרוֹצִים לְצָרֵף הַשְּׁלִישִׁי לְזִמּוּן בִּשְׁלֹשָׁה עַל -יְדֵי אָכִילַת פֵּרוֹת, עַל-כֵּן יֵשׁ דֵּעוֹת שֶׁאֵינוֹ מִצְטָרֵף כִּי אֵין כֹּחַ לְצָרְפוֹ מֵחֲמַת שֶׁהֵם בְּעַצְמָן אֵינָם בִּכְלַל קִבּוּץ, כִּי הַקִּבּוּץ הַפָּחוּת הוּא עַל כָּל פָּנִים שְׁלֹשָׁה שֶׁהֵם בִּחִינַת שָׁלֹשׁ

קְדֻשׁוֹת כַּנַּ"ל לְעִנְיַן זְמוּן שְׁלֹשָׁה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּאוֹת עוֹ). אֲבָל בְּקִבּוּץ עֲשָׂרָה שֶׁיֵּשׁ כְּבָר רַבָּא דְּמִנְכַּר שֶׁהֵם שִׂבְעָה אוֹכְלֵי פַּת. אָז בְּוַדַּאי מִצְטָרֵף עִמָּהֶם שְׁלֹשָׁה אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי פֵּרוֹת וְכוּ' מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יֵשׁ קִבּוּץ שֶׁל הַשִּׂבְעָה אוֹכְלֵי פַּת, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי מִצְטָרְפִין עִמָּהֶם עַל-יְדֵי פֵּרוֹת, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לֶחֶם שֶׁל תּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה מִצְטָרְפִין וְנִתְתַּקְּנִין כָּל הַמַּאֲכָלִים. וְיֵשׁ בָּהֶם כֹּחַ לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הָאָדָם עַד שֶׁיַּאְיִר שָׁם הָאֲרַת הָרְצוֹן בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַזְּמוּן בַּעֲשָׂרָה וְכַנַּ"ל:

חלק צג

וְזֶה בְּחִינַת מִנְהַג יִשְׂרָאֵל שֶׁאוֹכְלִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֶחֶם עִם דְּבַשׁ, כִּי טוֹבְלִין פְּרוּסַת הַמּוֹצִיא בִּדְבַשׁ, כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה שֶׁל הָאָדָם צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה רַק לֶחֶם עִם מֶלַח, כִּי כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל. כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַלֶּחֶם וּמֶלַח כְּלוּלִים כָּל הַטְּעָמִים וְכָל הַמְתִיקוּת שֶׁל כָּל הַפֵּרוֹת וְכָל הַמַּאֲכָלִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. כִּי הַלֶּחֶם שָׁרְשׁוֹ וְחִיּוּתוֹ מִבְּחִינַת הָרְמָזִים שֶׁל הַדַּעַת שֶׁהִיא עִקַּר וְכֹלֶל כָּל טוּב טַעַם הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם טַעֲמֵי כָּל הַפֵּרוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ הָאָדָם לְמַעֵט בְּתַאֲוַת הַטָּבַע. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בַּחֲזוּזִים שֶׁלּוֹ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, נֹאכַל לְבַד לְקִיּוּם גּוּפֵנוּ וּנְמַעֵט תַּאֲוֹת טִבְעֵנוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶם בְּמִעוּט תַּעֲנוּג. כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּמוּרִים מְשַׁבְּרִים תַּאֲוַת אֲכִילָה לְגַמְרֵי, וּבִפְרָט גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁשִּׁבְּרוּ תַּאֲוַת אֲכִילָה בְּתַכְלִית עַד שֶׁזָּכוּ שֶׁלֹּא נָהֲנוּ מֵאֲכִילָתָם אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעָרָה, רַק זָכוּ לִבְחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְכוּ'. אַשְׁרֵי לָהֶם וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ-ב (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה) וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זָכוּ לִחְיוֹת חַיִּים טוֹבִים עַל-יְדֵי אֲכִילָתָם לֶחֶם וּמַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַיּוֹם שֵׁנִי בְּעִנְיַן הַחֵרֵשׁ שֶׁהָיָה חַי חַיִּים טוֹבִים עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה אוֹכֵל לֶחֶם וּמַיִם וְכוּ'. אֲבָל גַּם שְׁאָרֵי הַכְּשֵׁרִים הָרוֹצִים לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה צְרִיכִים עַל כָּל פָּנִים לְהַרְגִּיל עַצְמָם לְלֶכֶת בְּעִקְּבוֹתָם. וְעַל כָּל פָּנִים צְרִיכִים לְמַעֵט בַּאֲכִילַת הַפֵּרוֹת וּשְׁאָר מַאֲכָלִים וְעִקַּר מַאֲכָלוֹ יִהְיֶה פַּת בַּמֶּלַח שֶׁהִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, כִּי בֶּאֱמֶת יְכוֹלִין לְהַרְגִּישׁ בְּהַלֶּחֶם טַעַם כָּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁכְּלוּלִים בּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁגַּם בַּאֲנָשִׁים הַנִּסִּים יֵשׁ שֶׁמִּתְעַנְּגִים מֵאֲכִילַת לֶחֶם וּמַיִם יוֹתֵר מֵהַשָּׂרִים שֶׁאוֹכְלִים מַעֲדַנֵּי מְלָכִים. וְהֵם בֶּאֱמֶת בַּעֲלֵי כֹּחַ וּבַעֲלֵי קוֹמָה יוֹתֵר מֵהַשָּׂרִים, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּקֶדֶשֶׁת יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה שֶׁיְּכוֹלִין לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּלֶחֶם וּמַיִם עַד שֶׁיַּרְגִּישׁ בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הֶחָכָם וְהַתֹּם. שֶׁעַל כָּל מַאֲכָל שֶׁרָצָה לֶאֱכֹל צִוָּה לְהָבִיא לוֹ חֲתִיכַת לֶחֶם וְשִׂבַּח מְאֹד הַמַּאֲכָל הַהוּא כְּאִלּוּ אוֹכְלוֹ מַמָּשׁ, כִּי בֶּאֱמֶת כֵּן הַדָּבָר שֶׁבְּהַלֶּחֶם נֶעְלָמִים בּוֹ טַעֲמֵי כָּל הַמַּאֲכָלִים. וְאִם יִרְצֶה יוּכַל לְהַרְגִּישׁ בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים שֶׁל כָּל הַפֵּרוֹת וְכַנַּ"ל. וְכֵן מוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ

שֶׁשְּׁבִיעַת הָאָדָם תָּלוּי בִּרְצוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם. וּרְעוּתָא דְּשַׂבְעָא שַׁוְיָה עֲלוֹהִי וְכוּ'. (זֹהַר שְׁמוֹת קנג) וְכֵן הוּא לְעִנְיַן טַעֲמֵי הַמַּאֲכָלִים שֶׁתָּלוּי בִּרְצוֹנוֹ שֶׁאִם יִרְצֶה לְהִסְתַּפֵּק בְּלֶחֶם יוֹכַל לְהַרְגִּישׁ בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים שֶׁיִּרְצֶה. וְזֶה בְּחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן. כִּי הַמָּן הָיָה בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים שֶׁרָצָה הָאָדָם, אֲבָל כְּפִי הַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הוּא שֶׁגַּם אָז הָיָה לָהֶם בְּחִירָה בִּרְצוֹנָם עַל זֶה, כִּי הָרְשָׁעִים שֶׁבְּזוּ אֶת הַמָּן לֹא הָיוּ רוֹצִים לְהַרְגִּישׁ בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים, עַל-כֵּן בְּזוּ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ, וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בַּלֶּחֶם הַקְּלוֹקֵל וְכֵן הָרִבָּה. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת נֶאֱמַר, וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת הַמָּן אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ וְכוּ'. הַמַּאֲכִילְךָ מָן בַּמִּדְבָּר וְכוּ' לְמַעַן עַנּוֹתְךָ וּלְמַעַן נַסּוֹתְךָ וְכוּ'. וְכֵן כְּתִיב, הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא וְכוּ'. וְכֵן עוֹד בְּכַמָּה פְּסוּקִים נֶאֱמַר שֶׁאֲכִילַת הַמָּן הָיְתָה נִסָּיוֹן, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְהוּא עִנְיַן שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה אֵינוֹ דּוֹמֶה רוֹאֶה וְאוֹכֵל לְאֵינוֹ רוֹאֶה וְאוֹכֵל וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַחוֹלְקִים עַל הַמָּן רָצוּ שֶׁיִּרְאוּ דַּיְקָא בְּעֵינֵיהֶם כָּל הַמַּאֲכָלִים מוּכָנִים וּמְסֻדָּרִים לִפְנֵיהֶם וּלְאָכְלָם וְלֹא רָצוּ לֶאֱכֹל הַמָּן בְּרָצוֹן טוֹב וּלְהַרְגִּישׁ בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים. וּמֵאַחַר שֶׁלֹּא רָצוּ לְהַרְגִּישׁ בְּוַדַּאי לֹא הִרְגִּישׁוּ, עַל-כֵּן בְּזוּ אוֹתוֹ וְחָטְאוּ בָּזֶה הָרִבָּה שֶׁזֶּהוּ הַחֵטְא שֶׁל הַמִּתְאוֹנְנִים הַמְבַקְּשִׁים תּוֹאֲנָה לִפְרֹשׁ מִן הַמָּקוֹם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵתוּ הָרִבָּה וְקֹרְאוּ לַמָּקוֹם הַהוּא קִבְרוֹת הַתַּאֲוָה, כִּי שָׁם קָבְרוּ אֶת הָעָם הַמִּתְאַוִּים וְכוּ'. אֲבָל גַּם עַתָּה נַעֲשָׂה בָּזֶה הָרִבֵּה אֵצֶל כָּל אָדָם הָרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשִׁעַת בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא צְרִיכִים לִטְבֹּל פְּרוּסַת הַמּוֹצִיא בְּמֶלַח דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר הָאֲכִילָה וְהַשְּׁבִיעָה וְשָׁם כָּל הַטְּעָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק צד

אֲבָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַטְבִּילִין פְּרוּסַת הַמּוֹצִיא בִּדְבַשׁ. לְרַמֵּז שֶׁאָנוּ מְתַקְּנִין עַתָּה חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בְּיוֹם זֶה שֶׁעִקַּר חֶטְאוֹ הָיָה בַּאֲכִילָה שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת. וְכֵן חֲטָאֵי כָּל בְּנֵי-אָדָם שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן עַתָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְאָנוּ מְרַמְּזִים שֶׁבְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים אָנוּ מְתַקְּנִים כָּל הַחֲטָאִים וְזוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַמְתִּיק וּלְתַקֵּן תִּקֻּף הַגְּבוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבַשׁ כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת עַד שֶׁהַדִּבַשׁ הוּא בְּבְחִינַת הַמָּן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִת בְּדָבַשׁ. שֶׁהָיָה בּוֹ כָּל מְתִיקוּת הַטְּעָמִים, כִּי כְּלַל כָּל הַמְּתִיקוּת שֶׁבְּכָל הַפֵּרוֹת וְהַמַּאֲכָלִים הוּא בְּחִינַת דְּבַשׁ כַּנַּ"ל. וְאָנוּ אוֹכְלִין פְּרוּסַת הַמּוֹצִיא עִם דְּבַשׁ הַזֶּה. לְהוֹרוֹת שֶׁתְּקַוֵּתֵנוּ לִזְכוֹת לִבְחִינַת הַנַּ"ל לֶאֱכֹל הַלֶּחֶם בִּבְחִינַת מָן לְהַרְגִּישׁ בּוֹ כָּל מְתִיקוּת הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּבַשׁ כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַלֶּחֶם נֶעְלָמִים כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי חִיּוּתוֹ מֵהָרְמָזִים שֶׁבַּדַּעַת הָאֱמִתִּי שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהוּא קִיּוּם

הַתּוֹרָה לְנֶצַח וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים כָּל הַטְּעָמִים שֶׁל כָּל הַשִּׂכְלִיּוּת וְהַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק צה

כִּי עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּעִנְיַן זֶה שֶׁנִּמְשַׁךְ אַחַר עֲרֵבוּת וְהַמְתִּיקוּת שֶׁל עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא תַּאֲוַת הַגּוּף שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מְתִיקוּת הַשֵּׂכֶל. אֲבָל הוּא שֶׁלֹּא לְהוֹעִיל אֶל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי אַדְרַבָּא, מַזִּיק הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל. וְכַמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל. הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי טַעַם הַשֵּׂכֶל וְטַעַם הָאֲכִילָה הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי שֹׁרֶשׁ טַעַם שֶׁל הַמַּאֲכָל נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן כְּפִי הָאֲכִילָה כֵּן נִמְשָׁךְ הַדַּעַת (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם בְּסִימָן יז עַיֵּן שָׁם וּבְמָקוֹם אַחֵר) וְה' יִתְבָּרֵךְ הִזְהִיר אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. כִּי זֶה הַמַּאֲכָל אֵינוֹ מֵבִיא חַיִּים הַנִּמְשָׁכִין מֵחָכְמָה אֱמִתִּית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה רַק הוּא נִמְשָׁךְ מִשִּׂכְלִיּוּת חִיצוֹנִים שֶׁנִּרְאִים מְתוּקִים בְּתְחִלָּתָם וְאַחֲרִיתָם דַּרְכֵי מָוֶת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל. כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי טַעַם מַאֲכָל שֶׁל הָעֵץ וְטַעַם הַשֵּׂכֶל הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם הַכֹּל אֶחָד וְכֻלָּם הֵם רַק תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה. וְהַנָּחָשׁ שֶׁהָיָה עָרוּם מִכֹּל. וּפֹקֵחַ לְהָרַע מְאֹד. הֶסִיתָם עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יֹדֵעַ אֱלֹקִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ. שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֶחָכְמִים שֶׁלָּהֶם מְשֻׁקָּעִים בְּכָל הַתַּאֲוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּמְפַתִּים וּמְסִיתִים וּמַדִּיחִים לִהְיוֹת כָּרוּךְ אַחַר מְתִיקוּת הַשֵּׂכֶל שֶׁל אֵלּוּ הַחָכְמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְתִיקוּת הַמַּאֲכָלִים הַמַּזִּיקִים הַמְבִיאִים מִיתָה לָעוֹלָם וְכַנַּ"ל. שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחֵלֶק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה וְכוּ'. שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי טוֹב לְמַאֲכָל וְנֶחְמָד לְהַשְׂכִּיל, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל חָכְמָתָם נִמְשָׁךְ מִתַּאֲוֹת, כִּי כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תַּאֲוָה לַאֲכִילָה וּשְׁאָרֵי תַּאֲוֹת כֵּן יֵשׁ לָהֶם תַּאֲוֹת רָעוֹת לְחָכְמָתָם הָרָעָה. וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם הַנָּחָשׁ וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים. זֶהוּ מַמָּשׁ מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִפְרֵיהֶם שֶׁעַל-יְדֵי חָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם יְכוֹלִים לָבֹא אֶל הַתַּכְלִית שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא לָבֹא אֶל תַּכְלִית חָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם וְכוּ'. שֶׁהוּא אֶצְלָם שֶׁנִּכְלָל נַפְשָׁם בֵּאלֹקִים שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַפּוֹעֵל כַּמּוּבָן בְּסִפְרֵיהֶם. וּכְמוֹ שֶׁצּוֹעֲקִין מָרָה עַל זֶה כַּמָּה סְפָרִים קְדוֹשִׁים כְּמוֹ בְּסֵפֶר עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'. וּבַשְּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה בְּלִקּוּטֵי תְּנִינָא (סִימָן יט):

אֲבָל אָנוּ מְזָהָרִים עַל כָּל זֶה. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְזָהָרִין שֶׁיִּהְיֶה כָּל אֲכִילָתֵנוּ עַל-פִּי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כָּל מַאֲכָלִי עַל פִּיךָ. כִּי אָנוּ צְרִיכִין לֶאֱכֹל כָּל הַמַּאֲכָלִים בְּקִדֻּשָּׁה עַל-פִּי הַתּוֹרָה וּלְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר תְּחִלָּה וְסוֹף כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה לְקַבֵּל חִיּוּת שֶׁהוּא שֹׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה. שֶׁעִקַּר הַשֵּׂכֶל הוּא חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעִקָּרָהּ הוּא הַלִּמּוּד הַמֵּבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה לִידֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה לָנֶצַח וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאֲכִילָה צְרִיךְ לִהְיוֹת לֶחֶם וּמֶלַח כַּנַּ"ל, כִּי שָׁרְשָׁם נִמְשָׁכִים מִלִּמּוּד הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה וּבוֹ כְּלוּלִים כָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל טַעֲמֵי הַפְּרוֹת וְהַמַּאֲכָלִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. אֲבָל עַכְשָׁו בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לִזְכּוֹת לְתִשׁוּבָה לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁפֵּרְשׁוּ עַצְמָן מִכָּל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן אוֹכְלִין לֶחֶם עִם דְּבַשׁ בְּבְרָכַת הַמּוֹצִיא. לְהוֹרוֹת שֶׁאָנוּ מְצַפִּין לִזְכּוֹת לְשָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה שֶׁהוּא לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהוּא עִקַּר הַטּוֹב. שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַדְּבַשׁ בְּהַלֶּחֶם שֶׁנִּזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ כָּל מְתִיקוּת הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּבַשׁ לְהַרְגִּישׁ כֻּלָּם בְּתוֹךְ אֲכִילַת לֶחֶם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת הַמָּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּזַכִּירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּחִינַת אַתָּה נִגְלֵיתָ וְכוּ'. כִּי לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁדְּבַשׁ מְרֻמָּז בְּש"וּ שֶׁל שׁוֹפָר שֶׁעוֹלֶה דְּבַשׁ. וְעִם הַיָּד הָאוֹחֶזֶת בַּשּׁוֹפָר הוּא ש"ך וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה הַמְּתִקַּת הַדִּינִים. וְעַל-פִּי דַּרְכֵּנוּ מְרֻמָּז בָּזֶה עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁל הַדַּעַת וְכַנַּ"ל שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּבַשׁ. וְזֶה בְּחִינַת הַיָּד הָאוֹחֶזֶת בַּשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת רְמָזִים, בְּחִינַת נָטִיתִי יָדִי כַּנַּ"ל. וְהִיא מְתַקֶּנֶת אֶת הַדְּבַשׁ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַמִּתִּיקוּת הַמְדֻמֶּה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הָרְמָזִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבִינִים לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לִפְרֹשׁ מִמֶּנּוּ וּלְהִסְתַּפֵּק בְּמִעוּט בְּבְחִינַת דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן תִּשְׂבָּעֶנּוּ וְהַקְּאתוֹ וְכוּ' עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיְּכַלְּלוּ כָּל הַטְּעָמִים בְּהַלֶּחֶם. וּכְמוֹ כֵן יִהְיוּ נִכְלָלִים כָּל הַטְּעָמִים שֶׁל כָּל מִינֵי שֵׂכֶל. בַּשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה כָּל חָכְמָתוֹ וְשִׂכְלוֹ רַק לְהָבִין עֵצוֹת שֶׁיָּבִיאוּ לִידֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה לָנֶצַח. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה' שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם. וּכְתִיב הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַיָּד הָאוֹחֶזֶת בַּשּׁוֹפָר וְכַנַּ"ל. כִּי גַּם קוֹלוֹת הַשּׁוֹפָר הֵם בְּחִינַת רְמָזִים הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

חלק צו

כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז עִקַּר הַקִּבּוּץ הַקְּדוֹשׁ שֶׁמִּתְקַבְּצִין כָּל יִשְׂרָאֵל בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וְהָעִקָּר מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִין אֵצֶל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא עִקַּר הָרוֹעֶה הָאֱמִתִּי הַמְקֻבָּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמִּתּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה נִמְשָׁכִין כָּל הָרְמָזִים שֶׁל הַדַּעַת

הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּרַמְּזִין לְכָל אָדָם בְּכָל מָקוֹם וְדַרְגָּא שֶׁהוּא וַאֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַיְרִידָה חַס וְשָׁלוֹם, מְרַמֵּז לוֹ שָׁם גַּם-כֵּן רְמָזִים לָשׁוּב מִשָּׁם וְכוּ'. וְעַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא יִשְׁתַּקַּע יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מְאִירִין הָרְמָזִים בְּיוֹתֵר, כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי שְׁמִצְטָרְפִין אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ עַל-יְדֵי הָרְמָזִים וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן מִנְהַג יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה שֶׁאוֹכְלִין אָז פְּרוּסַת הַמּוֹצִיא לֶחֶם עִם דְּבַשׁ. כִּי אָז בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל נִכְלָל כָּל מִינֵי מְתִיקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּבַשׁ בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁכָּל מִינֵי טַעֲמֵי הַדַּעַת נִכְלָלִין בְּעִקַּר הַדַּעַת שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל קִיּוּם הַתּוֹרָה לָעָצַח שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טוּב טַעַם וְדַעַת לַמְּדֵנִי וְכוּ' שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשּׁוֹפָר וְכַנַּ"ל:

חלק צז

וְזֶה בְּחִינַת כִּי כָל שְׂאוֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַה' קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיב אוֹתָם וְכוּ'. וְכָל קָרְבַּן מִנְחָתְךָ בַּמֶּלַח תִּמְלָח וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וּמַה יֵּשׁ לְךָ לְהָבִיא מִן הַשְּׂאוֹר וּמִן הַדְּבַשׁ? קָרְבַּן רֵאשִׁית שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁבָּאִים מִן הֶחָמֵץ וּבכּוּרִים הַבָּאִים מִן הַדְּבַשׁ וְכוּ': כִּי כָל הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִין רַק מִצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן שֶׁהָיוּ בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֻגָּה שֶׁהִיא מַצָּה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם טְעָמוּ בָּהּ טַעַם מָן. כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּאֵין לְכַפֵּר עַל הַחֲטָאִים שֶׁל הַכְּלָל אוֹ הַפְּרָט. וְכָל הַחֲטָאִים נִמְשָׁכִין מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז נִמְשַׁךְ זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ כַּמּוּבָא. בְּחִינַת חִמּוּץ הַמּחַ דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ'. וּמֵחֲמַת זֶה אָסוּר חָמֵץ בְּפֶסַח, כִּי אָז צְרִיכִין לְטַהֵר וּלְזַכֵּךְ עַצְמֵנוּ מִזֶּהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁהָיִינוּ שָׁם בְּגָלוּת שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן אָסוּר אָז הֶחָמֵץ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ אָז וְכוּ'. עַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן שֶׁהָיוּ בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל מֹשֶׁה הָרוֹעֶה הָאֲמִתִּי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. רַק בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁהָיָה בּוֹ קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁאָז מֵאִיר בְּיוֹתֵר הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְמָזִים, אָז הַתֵּר הֶחָמֵץ, כִּי אָז יְכוֹלִים לְבָרְרוֹ וּלְתַקְּנוֹ לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁקִּבְּלוּ אַסְוָתָא תְּחִלָּה שֶׁהוּא הַמַּצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לִזְכּוֹת אַחַר קְרִיעַת יַם-סוּף, הַיְנוּ אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח לֶאֱכֹל לֶחֶם חָמֵץ בִּבְחִינַת מָן וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת לד). וּבְשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז מְבִיאִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בַּמִּקְדָּשׁ מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי אָז מֵאִיר הֶאָרַת הָרָצוֹן מְאֹד עַל-יְדֵי הַלֶּחֶם חָמֵץ דַּיְקָא שֶׁמְּבִיאִין בַּמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁנֶּעֱלָמִין בְּהַלֶּחֶם, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הָרְמָזִים נִתְתַּקֵּן הַדַּעַת עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְהַחֲמִיץ מְחוֹ בַּקְּדֻשָּׁה לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁיַּשִּׂיג עַל-יְדֵי זֶה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא

יֵצֵא חוּץ לַגְּבוּל חַס וְשָׁלוֹם כְּלָל. וְעַל-כֵּן אָז מְבִיאִין גַּם דְּבַשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַמְתִיקוּת שֶׁהוּא הַטַּעַם שֶׁל כָּל הַפֵּרוֹת וְהַמַּאֲכָלִים שֶׁנִּפְגְּמוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְעַתָּה נִתְתַּקְּנוּ עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַד שֶׁמֵּאִיר גַּם בָּהֶם הָאֶרַת הָרָצוֹן, וְנִכְלָל הַדְּבַשׁ בְּהַלֶּחֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיב אוֹתָם לַה' בְּשָׁבוּעוֹת. כִּי הַדְּבַשׁ, שֶׁהוּא כְּלַל מְתִיקוּת הַטְּעָמִים, נִכְלָל בְּהַלֶּחֶם שֶׁבּוֹ נֶעֱלָמִים כָּל הַטְּעָמִים, כִּי שָׁם נֶעֱלָמִים עִקַּר הָרְמָזִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז, אַתָּה נִגְלֵיתָ וְכוּ'. עַל-כֵּן אָז אוֹכְלִין לֶחֶם עִם דְּבַשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁאוֹר וּדְבַשׁ שֶׁמְּבִיאִין מֵהֶם קָרְבַּן רֵאשִׁית בְּשָׁבוּעוֹת בְּזִמַּן מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא כְּלִלְיוּת הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי עַתָּה נִתְתַּקְּנוּ וְנִתְבָּרְרוּ הַשְּׁאוֹר וְהַדְּבַשׁ בְּיוֹתֵר שֶׁיְּכוֹלִין לְאָכְלָם בְּקָדֶשָׁה גַּם חוּץ לַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה נִמְשָׁךְ בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אַחַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת קִלְקְלוּ עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל. וְהַתִּקּוּן הוּא בְּמ"ם יָמִים הָאַחֲרוֹנִים מֵאֱלוּל עַד יוֹם-כִּפּוּר. וְהָעִקַּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הַתְחָלַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְאָז הַתְחָלַת הַשָּׁנָה וְאָז הוּא יוֹם שֶׁנִּבְרָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחָטָא וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִקְבַּע זֶה הַיּוֹם לְדוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן אָז עוֹסְקִין הַצַּדִּיקִים בְּזֶה הַתִּקּוּן בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְקַבְּצִין אֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹכְלִים אָז כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ לֶחֶם וּדְבַשׁ, כִּי הַדְּבַשׁ נִכְלָל בְּהַלֶּחֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה, וְכָל קָרְבַּן מִנְחָתְךָ בַּמֶּלַח תִּמְלָח וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. שֶׁמַּפְלִיג מְאֹד בְּשֶׁבַח הַמֶּלַח שֶׁכָּרַת עִמּוֹ בְּרִית עוֹלָם לְהוֹרוֹת וּלְהוֹדִיעַ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁצִּוָּה לְהָבִיא קָרְבַּן רֵאשִׁית מִשְׁאוֹר וּדְבַשׁ. אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבְּרִית מֶלַח שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל (בְּאוֹת סא) וְכָל הַטְּעָמִים נִמְשָׁכִים מִשָּׁם כַּנַּ"ל (בְּאוֹת סב) וְעַל-כֵּן גַּם בַּאֲכִילַת חֹל עִקַּר הַתִּקּוּן לֶאֱכֹל פַּת בַּמֶּלַח שֶׁהִיא דַּרְכּוֹ שֶׁל תּוֹרָה. רַק בְּשָׁבוּעוֹת לְבַד מְבִיאִין קָרְבַּן רֵאשִׁית מִשְׁאוֹר וּדְבַשׁ. וְכֵן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹכְלִין פְּרוּסַת הַמּוֹצִיא עִם דְּבַשׁ מֻחְמֶצֶת שֶׁאָז נִתְעוֹרֵר קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה וְקִבּוּץ נִדָּחִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן, עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח. וְכֵן בַּאֲכִילַת חֹל עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא פַּת בַּמֶּלַח וְכַנַּ"ל:

חלק צח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁפֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל קוֹדְמִין לִבְרָכָה, כִּי שָׁם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְּלִלְיוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר חֲשִׁיבוּת הַמַּאֲכָל וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיָן שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם בַּפְּסוּק מְקֻדָּם לַבְּרָכָה. שֶׁאֶרֶץ בַּתְּרָא הִפְסִיק הָעִנְיָן. וְעַל-כֵּן זֵיתִים קוֹדְמִין לִשְׁעוֹרִין. וּתְמָרִין, שֶׁהֵם נִקְרָאִים בְּפָסוּק

וֶה דְּבַשׁ, הֵם קוֹדְמִין לְגֶפֶן שֶׁהֵם עֲנָבִים. נִמְצָא שֶׁזֵּיתִים וּתְמָרִים הֵם נִמְשָׁכִים וְנֶחֱשָׁבִים אַחַר חִטָּה וּשְׂעוֹרָה שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶם לֶחֶם, כִּי זֶה הָעִקָּר לְכָלֹל שֶׁמָּן וּדְבַשׁ בְּלֶחֶם שֶׁל חֲמִשָּׁה מִינִין שֶׁכְּלוּלִים בְּחִטָּה וּשְׂעוֹרָה, כִּי הַמָּן שֶׁהָיָה בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים נִקְרָא דְּבַשׁ (וְשֶׁמָּן) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה טַעְמוֹ כְּצַפִּיחִת בְּדְבָשׁ וְכַנַּ"ל. וְכֵן נִקְרָא שֶׁמֶן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן. וּכְתִיב, סֹלֶת וְשֶׁמֶן וּדְבַשׁ הַאֲכַלְתִּיךְ. כִּי שֶׁמֶן כְּלַל כָּל הַשַּׁמְנוּנִית. וּדְבַשׁ כְּלַל כָּל הַמְתִיקוּת שֶׁזֶּהוּ כְּלַל כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבַּפֵּרוֹת. וּצְרִיכִין לְכָלְלָם כֻּלָּם בַּלֶּחֶם שֶׁהוּא חִטָּה וּשְׂעוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זַיִת שֶׁמֶן וּדְבַשׁ נִמְשָׁכִין וְנֶחֱשָׁבִים אַחַר חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְיֵחֵד עֲלֵיהֶם שֶׁבַח הָאָרֶץ בְּפֶרְטִיּוּת עַל-יְדֵי אֶרֶץ בַּתְּרָא שֶׁשִּׁבַּח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִמָּהֶם שֶׁהוּא אֶרֶץ זַיִת שֶׁמֶן וּדְבָשׁ, כִּי הֵם כְּלַל טַעֲמֵי הַפֵּרוֹת, כִּי הֵם בִּבְחִינַת מָן שֶׁנִּקְרָא עַל שְׁמָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם נִמְשָׁכִים וְנֶחֱשָׁבִים אַחַר חִטָּה וּשְׂעוֹרָה שֶׁהֵם כְּלַל הַחֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן שֶׁעוֹשִׂים מֵהֶם לֶחֶם וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר לְתַקֵּן הַדְּבַשׁ שֶׁהוּא עִקַּר מְתִיקוּת הַטְּעָמִים שֶׁדְּרָכָן שֶׁל הַנְּעָרִים וְחַסְרֵי הַדַּעַת לְהִמָּשֵׁךְ אַחֲרָיו. וְזֶה מְרֻמָּז בְּמִקְרָא זֶה שֶׁהִתְחִיל בְּחִטָּה וְסִיֵּם בִּדְבַשׁ, כִּי סוֹפוֹ נָעוּץ בִּתְחִלָּתוֹ לְרַמֵּז שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בָּאֲכִילָה וְנִמְשַׁךְ אַחַר בְּחִינַת מְתִיקוּת הָעֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּבַשׁ, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רְמֵזִי הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל דְּבַשׁ בְּחִטָּה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל מְתִיקוּת הַטְּעָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּבַשׁ שֶׁנִּכְלָל בְּחִטָּה שֶׁהוּא רֹאשׁ וּכְלָלִיּוּת כָּל מִינֵי לֶחֶם הַנַּעֲשִׂים מֵחֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּתִיב בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שָׁם בַּפָּרָשָׁה, אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ. וְאִיתָא בַּסְּפָרִים שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁשָּׁם הַלֶּחֶם מֵטְעָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין אוֹכְלִין לֶחֶם מֻחְמֶצֶת מִסְכֵּנוּת וַעֲנִיּוּת וְכוּ'. וְכֵן מְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן מז לִקּוּטֵי חא) הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִכְלָלִין כָּל מְתִיקוּת הַטְּעָמִים בְּהַלֶּחֶם עַל-כֵּן שָׁם אֵין אוֹכְלִין לֶחֶם מֻחְמֶצֶת מִסְכֵּנוּת וַעֲנִיּוּת כִּי שָׁם בְּהַלֶּחֶם כְּלוּלִים כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ שֶׁמְּרֻמָּז עַל הַלֶּחֶם בְּעַצְמוֹ שֶׁהַזְכִּיר תְּחִלָּה שֶׁלֹּא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ, כִּי כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים בָּהּ כַּנַּ"ל:

חלק צט

וְהִנֵּה כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר וְסֻכּוֹת וְאַרְבָּעָה מִינִים. כְּבָר מְבֹאָר הַרְבֵּה מִזֶּה עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי מְרֻחָמִים יְנַהֲגֵם בַּהֲלָכוֹת הַקּוֹדְמִין. בְּהִלְכוֹת סֻכָּה הֲלָכָה ד. וּבְהִלְכוֹת נְדָרִים הֲלָכָה ד אוֹת ח. וּבְהִלְכוֹת חֻזְקַת מִטַּלְטְלִין הֲלָכָה ג אוֹת ח. אַךְ עַתָּה עִסְקֵנוּ לְבָאֵר שֶׁעִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים נַעֲשִׂים בְּיֵרֵחַ הָאֵיתָנִים שֶׁהוּא תִּשְׁרֵי עַל-יְדֵי מַעֲלַת הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּקֻשָּׁרִים עַצְמָן לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת הָרוֹעֶה הָאֲמִתִּי הַמְקַבְּצָם

בְּחִינַת וּמֹשֶׁה הָיָה רוֹעֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁמְּקַבֵּץ נִדָּחִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּיוֹם-כִּפּוּר מְפַיְּסִין זֶה אֶת זֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הַקִּבּוּץ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם פֵּרוּד לְבָבוֹת וּמַחֲלֹקֶת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמְּהָרְסִים הַקִּבּוּץ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת סֻכּוֹת שֶׁעוֹשִׂין אַחַר כָּךְ, בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלוֹם, בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁשָּׁם הָיוּ מְקֻבָּצִים כָּל שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וְהָעַנְנֵי כָּבוֹד הָיוּ בִּזְכוּת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁהָיָה אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הַקִּבּוּץ וּקְדֻשָּׁתוֹ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן וְכוּ' כַּנַּ"ל (בְּאוֹת נט). וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָאָזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת לְרַמֵּז עַל כְּלַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְקַבְּצִין לְתוֹךְ סֻכַּת שָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן נִכְנָסִין כָּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים לְתוֹךְ הַסֻּכָּה, כִּי הֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הָרוֹעִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּרֹעֶה עֲדָרוֹ יִרְעֶה בִּזְרֹעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים וְכוּ'. שֶׁהֵם עוֹסְקִין לְקַבֵּץ כָּל הַנִּדָּחִים וּלְקָרְבָם הַקִּבּוּץ לְדוֹרוֹת עוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִין בְּסֻכָּה אַחַת. כִּי בְּחִינַת סֻכָּה הִוא בְּחִינַת אֲסִפָּה וְקִבּוּץ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד שֶׁהוּא עֲמָלֵק, שָׁמַע שֵׁמֶת אַהֲרֹן וְנִסְתַּלְּקוּ עַנְנֵי כָּבוֹד וּבָא לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הוּא עִם הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן בִּבְחִינַת וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַצַּדִּיק הָרוֹעֶה הָאֲמִתִּי בְּחִינַת מֹשֶׁה לוֹחֵם בִּשְׁבִילָם לְהַצִּילָם מִבְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק וְחֵילוֹתָיו וּמַדֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת. וּלְהַכְנִיסָם וּלְאָסְפָם לְתוֹךְ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ הַמְקֻבָּצִים בְּתוֹךְ הָעֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת סֻכָּה וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמֵּבִיא שָׁם פָּרָשַׁת וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי הַנַּ"ל לְעִנְיַן סֻכָּה, עַיֵּן שָׁם. כִּי מֹשֶׁה הָרוֹעֶה הָאֲמִתִּי חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ הָעֲנָנֵי כָּבוֹד אֲפִלּוּ לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. כִּי בְּאֵר עָנָן וּמָן כֻּלָּם חָזְרוּ בִּזְכוּת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן עָשָׂה אָז נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וְהָיָה אִם נָשַׂךְ הַנָּחָשׁ אֶת אִישׁ וְהִבִּיט אֶל נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת וָחָי. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכִי נָחָשׁ מֵמִית אוֹ מְחַיֶּה?! אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה הָיוּ מִתְרַפְּאִין וְאִם לָאו הָיוּ נִמּוֹקִין. וְזֶה בְּחִינַת רְמָזִים הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת פח) לְעִנְיַן וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּמּוּבָן בַּמִּשְׁנָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּסְמְכוּ שָׁם יַחַד. לְהוֹרוֹת שֶׁצְּרִיכִין הַכֹּל לְהִסְתַּכֵּל כְּלַפֵּי מַעְלָה, הֵינוּ בְּחִינַת רְמָזִים שֶׁבַּדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהֵם עִקַּר הָאֲרַת הַדַּעַת לְהִתְבּוֹנֵן בָּכָל עֵת עַל-יְדֵי הָרְמָזִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַדַּעַת הַנַּ"ל לְהִתְחַזֵּק לְשָׁאֵר עַל עָמְדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁאֵין מוֹעִיל הָרְמָזִים שֶׁל הֶרְמֵת יָדָיו. וְצָרִיךְ עוֹד לַעֲשׂוֹת עֲבָדָא לָזֶה כְּמוֹ מֹשֶׁה שֶׁעָשָׂה אָז נְחַשׁ נְחֹשֶׁת שָׂרָמַז לָהֶם יִרְאַת הָעֹנֶשׁ שֶׁאַל יִשְׁכְּחוּ שֶׁיֵּשׁ נְחָשִׁים שְׂרוּפִים

שֶׁהֵם עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים. עַל-כֵּן אַתָּה מֻכְרָח לְהִסְתַּכֵּל כְּלַפֵּי מַעְלָה. כִּי אֵין מָקוֹם לִבְרֹחַ מֵעֲנָשָׁיו הַקָּשִׁים וְהַמָּרִים גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה מִכָּל שֶׁכֵּן לְאַחַר מִיתָה בַּגֵּיהִנֹּם וְכַף הַקֶּלַע וְגַלְגּוּלִים וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי אִם לְהִסְתַּכֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלָשׂוּם עֵינָיו לַמָּרוֹם תָּמִיד, בְּבְחִינַת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁרָמַז לָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְאָמַר שֶׁעִקַּר הוּא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּתוּב בַּסְּפָרִים שֶׁצְּרִיכִין דַּיְקָא יִרְאַת הָרוֹמְמוּת וְכוּ'. אֲבָל בָּאֱמֶת הַלְוַאי שֶׁנִּזְכֶּה לְהִנָּצֵל מִמַּה שֶׁצְּרִיכִין לְהִנָּצֵל עַל-יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ. וְכֵן שָׁמַעְנוּ בְּשֵׁם כַּמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים שֶׁאָמְרוּ שֶׁהָעִקָּר הוּא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ. וְרָמַז לָנוּ אָז הֵיטֵב הֵיטֵב כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לְהִתְיָרֵא וּלְפָחֹד מִיִּרְאַת הָעֹנֶשׁ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה וְרָמַז לָהֶם עַל-יְדֵי זֶה לְהִסְתַּכֵּל כְּלַפֵּי מַעְלָה הֵינוּ עַל-יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ וְכַנַּ"ל. כִּי הָעִקָּר הוּא הָרְמָזִים הָאֲמִתִּיִּים וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה לָחַם מֹשֶׁה בְּחִינַת הַצְּדִיק הָאֱמֶת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק לְהַצִּיל חֲלוּשֵׁי הַכֹּחַ שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִפְרָדִים מִתּוֹךְ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ מִתּוֹךְ הָעַנְנֵי כָּבוֹד. וְזֶהוּ בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד כַּנַּ"ל:

כִּי עִנְיַן הַנְּחַשׁ נְחֹשֶׁת נִסְתַּבֵּב עַל-יְדֵי מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּמּוּבָן בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם וּבְפָרָשַׁת עֵקֶב עַל פָּסוּק וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ מִבְּאֵרוֹת בְּנֵי יַעֲקָן מוֹסֵרָה וְכוּ' שֶׁכֵּיוָן שֶׁבָּא עֲלֵיהֶם מִלְחֶמֶה זֹאת שֶׁהוּא מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק חָזְרוּ לַאֲחוֹרֵיהֶם וְכוּ'. וְאָז עָשָׂה מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וְכוּ':

חלק ק

וְעַל-כֵּן מִצְוַת הַקְהֵל הוּא בְּסֻכּוֹת. כִּי אָז עִקַּר זְמַן הַקִּבּוּץ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּפָרָשַׁת וַיֵּלֶךְ שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מִסּוֹף הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁאָז הוֹכִיחָם מְאֹד עַל שֶׁעֲתִידִין לַחֲטֹא וְיֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּאֵלּוּ הַפָּרָשִׁיּוֹת. עַל-כֵּן צִוָּה לָהֶם אָז מִצְוַת הַקְהֵל לְרַמֵּז שֶׁכָּל הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַקְהֵל שֶׁהוּא כְּשֶׁיִּקָּהֲלוּ וְיִתְקַבְּצוּ הַרְבֵּה מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת הַקְהֵל שֶׁהַיְהָ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. וְכֵן בְּסוֹף אָמַר הַקְהִילוּ אֵלַי אֶת כָּל רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם. וְכֵן יַעֲקֹב קֹדֶם מוֹתוֹ אָמַר, הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְכוּ'. לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הוּא עַל-יְדֵי הַקְהֵלָה וְהַקִּבּוּץ יַחַד אֶל הָרוֹעֶה הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַפְטִירִין בְּסֻכּוֹת אָז יְקָהֵל שְׁלֹמֹה וַיִּקָּהֲלוּ אֶל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֶּחָג. כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן הַקִּבּוּץ וְקִיּוּמוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אָז קֹהֶלֶת שֶׁמְּדַבֵּר הַרְבֵּה מֵהֶבֶל הָעוֹלָם שֶׁכָּל הָעוֹלָם הֶבֶל הֲבָלִים. וְנִקְרָא קֹהֶלֶת עַל שֵׁם שֶׁהָיָה שְׁלֹמֹה אוֹמֵר כָּל דְּבָרָיו בְּהַקְהֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ שֶׁנִּקְהָלִין וְנִקְבָּצִין הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד יְכוֹלִין לְהוֹדִיעַ וּלְהַכְנִיס בַּלֵּב יוֹתֵר שֶׁכָּל הָעוֹלָם הֶבֶל הֲבָלִים בְּחִינַת הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת כִּי כָּל אֶחָד הָיָה יָכֹל לְטָעוֹת שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה עוֹלָם

הַזֶּה אֵצֶל אֶחָד אָבֵל עַל-יְדֵי קֹהֶלֶת, דְּהַיְנוּ זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קְבוּצַת הַחָכְמָה כְּפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת. וְהוּא מְקַבֵּץ יַחַד כָּל בְּנֵי-אָדָם וּמֵבִין מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִם כֻּלָּם. הוּא יָכוֹל לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל הֶבֶל, כִּי כָּל הָעוֹלָם מָלֵא יְגוֹנוֹת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי כָל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכוּ' וְשֶׁאֵין שׂוּם טוֹב בָּעוֹלָם כִּי אִם לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב. וּכְמוֹ שֶׁסִּיֵּם, סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם. הַיְנוּ כִּי אֵין שׂוּם אָדָם בָּעוֹלָם כִּי אִם זֶה שֶׁמְּקַיֵּם זֹאת לְיִרְאָה אֶת ה' וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו. כִּי מִי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת הָאֱמֶתִי הַזֶּה אֵינוֹ אָדָם כְּלָל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הַצַּדִּיק שְׁזָכָה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת עָלָיו נֶאֱמַר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל זֶה וּלְצָוֻוֹת לָזֶה וְכוּ'. וְכָל בָּאֵי עוֹלָם צְרִיכִין לְהִתְקַבֵּץ אֵלָיו לְקַבֵּל מִפִּיו הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הָאֱמִתִּי לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכָל אֶחָד כְּפִי קִרְבָתוֹ אֵלָיו הוּא בְּכָלַל אָדָם כִּי זֶה כָּל הָאָדָם כַּנַּ"ל:

חלק קא

וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הוּא לֶאֱכֹל בַּסֻּכָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ נָהֲגוּ שֶׁאֵין מְבָרְכִין כִּי אִם בִּשְׁעַת אֲכִילָה. כִּי סֻכָּה בְּחִינַת מַקִּיפִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַמַּקִּיפִין הַמְבֹאָרִין שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיֶה מְחִצָּתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל בַּסֻּכָּה. וְאָז דַּיְקָא מְבָרְכִין לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה, כִּי עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה לִזְכּוֹת לְהָאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל בְּחִינַת כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַסֻּכָּה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהַמַּלְכוּת עוֹלֶה עִם כָּל הַבְּטָחוֹנוֹת וּמְקַבֶּלֶת הַפְּרָנָסָה מֵהַיְדִים שֶׁהֵם הָרְמָזִים שֶׁבָּהֶם הַחָכְמָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁנּוֹטְלִים בַּיָּדַיִם בְּסֻכּוֹת וּמְנַעְנְעִים בָּהֶם לְכָל צַד שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדַיִם כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בַּהֲלָכוֹת הַקּוֹדְמִין הַנַּ"ל. וְהָעִקָּר מְרַמְּזִין לְכָל אֶחָד שֶׁלֹּא יִתְיָאֵשׁ רַק יִשְׂתַּדֵּל לִהְיוֹת נִכְלָל בְּתוֹךְ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁשּׁוֹאֲבִין מֵימֵי הַדַּעַת מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה. כִּי הָאַרְבָּעָה מִינִים מְרַמְּזִין עַל כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָאֶתְרוֹג יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְרֵיחַ וְכוּ'. עַד עֲרֵבֵי נַחַל שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ וְכוּ'. וְאוֹגְדִין כֻּלָּם יַחַד שֶׁזֶּה בְּחִינַת וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יְסָדָהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין גַּם הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל בְּתוֹךְ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְנִתְתַּקְּנִין גַּם-כֵּן כִּי כָּל הַמְּחֻבָּר לְטָהוֹר טָהוֹר. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בְּיוֹתֵר בְּסֻכּוֹת בְּהַעֲרֵבֵי נַחַל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מֻרְבִּיוֹת שֶׁל עֲרָבָה הָיוּ מְבִיאִין וְכוּ' וּבִפְרָט בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא. כִּי

עִקַּר הַיְּגִיעָה הוּא בִּשְׁבִיל בְּחִינַת הָעַרְבֵי נַחַל כְּדֵי לְעוֹרֵר אוֹתָם גַּם-כֵּן שֶׁיִּתְחַבְּרוּ וְיִתְקַבְּצוּ אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ כִּי זֶה כָּל תִּקּוּנָם וְכַנַּ"ל. וְעִם הָאֲגָדָה זֹאת מִתְפַּלְּלִין עַל פַּרְנָסָה. כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹנוֹת שֶׁמְּקַבֵּץ הַמַּלְכוּת וְעוֹלֶה וּמְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה מֵהַיָּדִים שֶׁהֵם הָרְמָזִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁנּוֹטְלִין בַּיָּדִים כַּנַּ"ל. וְעַיֵּן בַּהֲלָכוֹת הַקּוֹדְמִין הַנַּ"ל:

חלק קב

וְעַל-כֵּן סֻכּוֹת נִקְרָא חַג הָאָסִיף שֶׁאוֹסֵף כָּל מִינֵי מַאֲכָל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הָאֲסֵפָה וְהַקִּבּוּץ שֶׁל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְאַסְּפִין אָז בְּתוֹךְ סֻכַּת שָׁלוֹם בְּתוֹךְ הָעֲנָנֵי כָּבוֹד כַּנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל הַטְּעָמִים שֶׁל כָּל הַמַּאֲכָלִים נִמְשָׁכִין מֵהַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכָת עַל-יְדֵי קִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל (בְּאוֹת צא). וְעִקַּר הוּא הַלֶּחֶם שֶׁשָּׁם כָּל הַטְּעָמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוַת אֲכִילָה בַּסֻּכָּה הוּא אֲכִילַת לֶחֶם כִּי פֵּרוֹת מַתִּר לֶאֱכֹל חוּץ לַסֻּכָּה כִּי אֵין בָּהֶם קְבִיעוּת סְעֻדָּה וְכִמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְעִקַּר חִיּוּב סֻכָּה הוּא בַּאֲכִילַת לֶחֶם. וְאָז דַּיְקָא מְבָרְכִין לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה, כִּי עִקַּר קִבּוּץ כָּל הַטְּעָמִים שֶׁל כָּל הַפֵּרוֹת וְכָל הַמַּאֲכָלִים הוּא בְּהַלֶּחֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּסֻכּוֹת שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַקִּבּוּץ וְהָאֲסֵפָה שֶׁל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָז הוּא תִּקּוּן כָּל הַמַּאֲכָלִים בְּחִינַת חַג הָאָסִיף שֶׁאוֹסֵף כָּל מִינֵי מַאֲכָל, הַיְנוּ שֶׁאוֹסְפִין טַעַם כָּל הַמַּאֲכָלִים לְתוֹךְ הַסֻּכָּה שֶׁשָּׁם הָאֲסֵפָה וְהַקִּבּוּץ שֶׁל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר אֲסֵפַת כָּל הַמַּאֲכָלִים הוּא הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הַמַּאֲכָלִים כִּי לְשָׁם נֶאֱסָפִין כָּל טַעֲמֵי הַמַּאֲכָלִים בִּבְחִינַת מָן הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה לְהָאֲרַת הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת אֲכִילָה בְּסֻכָּה וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הָעוֹלְמוֹת שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאֲסֵפָה וְהַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁאֲסֵפַת וְקִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת הַנַּ"ל וַאֲסֵפַת כָּל הַמַּאֲכָלִים הֵם בְּחִינָה אַחַת. וְכָל זֶה זוֹכִין בְּסֻכּוֹת עַל-יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁהִמְשַׁכְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכַנַּ"ל:

חלק קג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. שֶׁאָז גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר וְסֻכּוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאֲרי"ז זַ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא עֲצֶרֶת לְשׁוֹן אֲסֵפָה, כִּי עִקַּר כְּלַל הַתִּקּוּנִים שֶׁהִמְשַׁכְנוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַקִּבּוּץ וְהָאֲסֵפָה שֶׁל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים בְּחִינַת רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל מִתְיַגְּעִין בָּזֶה בְּיוֹתֵר בְּכָל חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת לֶאֱסֹף וּלְקַבֵּץ אֶת כָּל נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם יָשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְיַעַמְדוּ עַל עָמְדָם בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְקַיֵּם הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ לְדוֹרוֹת עוֹלָם שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס. וְכֵן מַפְטִירִין בְּכָל תַּעֲנִית צִבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה נָאֻם ה' מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו. וְעִקַּר זֶה הַתִּקּוּן

נַעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ'. וְהַנִּדָּחִים וְכוּ'. וְהַגְּמָר הוּא בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת. וְעַל-כֵּן נִקְרָא עֲצֶרֶת לְשׁוֹן אֲסֵפָה וְקִבּוּץ כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין אָז לִקְרֹא אֶת כָּל אֶחָד לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה, כִּי זֶה כָּל עִסְקֵנוּ בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה לְקַבֵּץ וְלֶאֱסֹף וּלְהַעֲלוֹת הַכֹּל אֶל הַתּוֹרָה כַּנַ"ל שֶׁגְּמַר תִּקּוּן זֶה נִגְמָר בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּל עוֹלִין אָז אֶל הַתּוֹרָה וְכַנַ"ל:

חלק קד

וְזֶה שֶׁהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בֶּאֱלוּל, וּבִפְרָט בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעֶרֶב יוֹם-כִּפּוּר כְּדֵי לִזְכּוֹת לִפְעֹל בַּקָּשַׁת סְלַח נָא בְּיוֹם-כִּפּוּר עַד שֶׁנִּזְכֶּה לַחֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְצוֹ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ כִּי הוּא יַעֲבֹר וְכוּ' וְכַנַ"ל (בְּאוֹת פא):

בִּרְכַּת הָרֵיחַ:

חלק קה

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הָרֵיחַ שֶׁמְּבָרְכִין לְפָנָיו אֲבָל לְאַחֲרָיו אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ כְּלוּם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. כִּי עִקַּר כָּל בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר בְּחִינַת הָרֵיחַ הַטּוֹב וְהַנִּפְלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג שֶׁזּוֹכִין בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כַּנַ"ל. כִּי הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַ"ל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּגֶּשֶׁת וּבָאָה אֶל הָאָדָם בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן עז עַל פָּסוּק, לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה מֵחֲמַת שֶׁהַמַּלְכוּת שֶׁהִיא מְקוֹר הַיִּרְאָה מְקֻבֶּלֶת הַפַּרְנָסָה מֵהַיָּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה כִּי בְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה מְבָרְכִין לְגַלּוֹת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ כַּנַ"ל. כִּי בְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה מְבָרְכִין לְגַלּוֹת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ כַּנַ"ל. כִּי כְּשֶׁמְּבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ וּמוֹדִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הוֹצִיא הַלֶּחֶם מִן הָאָרֶץ אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ וְכוּ' בָּזֶה מְגַלִּין וּמְפָרְסְמִין שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מָלֵא כָּל הָעוֹלָם. וְהוּא מַשְׁגִּיחַ בְּכָל עֵת וּבוֹרֵא הַכֹּל לֶחֶם וּפֵרוֹת וְכָל הַמַּאֲכָלִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת הַנַ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹכְלִין הַמַּאֲכָל. וְאָז בָּאָה הַיִּרְאָה אֶל הָאָדָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהָאָרַת הָרָצוֹן מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְתַּקְּנוּ כָּל הַבְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַיִּרְאָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלֵּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַ"ל. וְהַיִּרְאָה וְהָרָצוֹן זֶה בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן

בְּחִינַת הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ. כִּי מַגִּיעַ לְרָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִפְלָא לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מַה הוּא רוֹצֶה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מַה הוּא רוֹצֶה רַק כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים וְכוּ'. שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּת הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. עִקַּר הַקִּבּוּל שָׁכָר לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁזֶּהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין הַיְרֵאִים דַּיְקָא כִּי יִרְאָה בְּחִינַת רֵיחַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לָרָצוֹן הַטּוֹב הַמֻּפְלָג שֶׁהוּא תַּכְלִית הָרֵיחַ טוֹב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֵיחַ גַּן עֵדֶן שֶׁהוּא רֵיחַ הַקְּרָבָנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין הָעֲוֹונוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ רַע וְעַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁמַּמְשִׁיךְ דַּעַת הַנַּ"ל שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּמְחַזֵּק הַכֹּל לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת סְלַח נָא שֶׁל יוֹם-כִּפּוּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפְּכִין הָעֲוונוֹת לְזְכֻיּוֹת וּמַעֲלִין רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ח בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּרָכָה הָאֲחָרוֹנָה שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הוּא בִּשְׁבִיל הַמִּשְׂכַּת הָרֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא עִקַּר הַמַּאֲכָלִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׂכַּת הַיִּרְאָה וְהָרָצוֹן הַמֻּפְלָג כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עַל הָרֵיחַ אֵין צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, כִּי כָּל הֶנָּאתוֹ הוּא הָרֵיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים בְּחִינַת יִרְאָה וְרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי תֻּכְפָּ שֶׁמְּגַלִּין עַל-יְדֵי בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא זֶה הָרֵיחַ טוֹב תֻּכְפָּ מֵאִיר הָרֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה וְרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית עַל-כֵּן בָּוַדַּאי אֵין צְרִיכִין בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה וְכַנַּ"ל:

חלק קו

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת עִקַּר הַמִּשְׂכַּת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָאָרַת הַיִּרְאָה וְהָרָצוֹן שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא הַר הַמּוֹרִיָּה עַל שֵׁם רֵיחַ הַקְּטֹרֶת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְשָׁם מְקוֹם הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְשָׁם עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לְךָ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וְלֹא גִּלָּה לוֹ הָאָרֶץ מִיָּד כְּדֵי לְחַבְּבָהּ בְּעֵינָיו וְכוּ', הַיְנוּ כִּי מֵאַחַר שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא שֶׁשָּׁם זוֹכִין לְהָאָרַת הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג הַנַּ"ל. עַל-כֵּן לֹא גִּלָּה לוֹ הָאָרֶץ מִיָּד כְּדֵי לְחַבְּבָהּ בְּעֵינָיו כְּדֵי שֶׁיִּרְצֶה וְיִשְׁתּוֹקֵק וְיִתְאַוֶּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר לָבוֹא לְשָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִזְכֶּה לָבוֹא לְשָׁם וּלְקַבֵּל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעִקָּרָהּ הוּא הָרָצוֹן וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וְכָל מַה שֶּׁהַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת יוֹתֵר. הַכֹּל בִּשְׁבִיל זֶה. מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה לִזְכּוֹת לְרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל עַל-כֵּן מוֹנְעִים

אוֹתוֹ כָּל כָּךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רָצוֹן חָזָק יוֹתֵר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת וּלְקַבְּלוֹ כָּרָאוּי בְּרָצוֹן טוֹב וּלְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִפְלָא שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית. כִּי גַּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אוֹ לְהַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין עוֹד לְהִתְגַּבֵּר בִּרְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי זֶה הָעִקָּר כַּנַּ"ל:

חלק קז

וְזֶה, וְאֶעֱשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ. שֶׁהִבְטִיחוֹ עַל הַבָּנִים וְעַל הַמָּמוֹן וְעַל הַשֵּׁם. זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין בְּיוֹתֵר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי בָּנִים זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל. כִּי גַּם הַתַּלְמִידִים קְרוּיִים בָּנִים. וְעַל-יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד זוֹכִין לְפַרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁהִבְטִיחוֹ עַל הַמָּמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲבָרֶכְכָה-בְּמָמוֹן, כִּי עַל-יְדֵי זֶה הַדַּעַת זוֹכִין לְמָמוֹן וַעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ, זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשַׁמְּךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נַפְשׁ וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין בִּרְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִין קְדוֹשִׁים לַה' יִתְבָּרַךְ נִכְלָלִין בְּיוֹתֵר בְּשֵׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ וּכְמוֹ כֵּן נִגְדָּל שְׁמוֹ בָּעוֹלָם. וְהַכֹּל מִשְׁתּוֹקְקִים וְרוֹצִים לְהִכָּלֵל בּוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְזֶה בְּחִינַת הַה שֶׁנִּתְוַסֵּף עַל שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם, כִּי אוֹת ה הוּא בְּחִינַת אָתָא קְלִילָא דְּהֵ"ת בָּהּ מַשְׁשׁוּתָא. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַ"ה שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁוּת רַק תְּשׁוּקָה וְרָצוֹן לְבַד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם מַ"ה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא שֵׁם הַוָּיָה בָּרוּךְ הוּא. כִּי הַה הוּא בְּחִינַת רָצוֹן בְּחִינַת מַ"ה שֶׁזֶּה זָכָה אַבְרָהָם עַל-יְדֵי גֹּדֶל רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפָיו הַטּוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּלְהַגְדִּיל שְׁמוֹ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה הָרָצוֹן הַטּוֹב. כִּי הוּא נָדִיב לֵב הָרִאשׁוֹן, כִּי לֹא הָיָה אָז עֲדַיִן תּוֹרָה. וְכָל עֲבוֹדָתוֹ הָיָה רַק רָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין טוֹבִים וְכֵן גַּם עַתָּה אַחַר מַתַּן תּוֹרָה הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן הַטּוֹב. וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה:

שַׁיָּךְ לְעֵיל לְעִנְיַן מַחֲלֹקֶת קֹרַח בְּאוֹת סט:

וּרְאֵה זֶה הֵאִיר ה' לְעֵינַי בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים. שֶׁדִּקְדַּקְתִּי וְרָאִיתִי שֶׁכְּשֶׁמְּיַחֵס שָׁם הַמְשׁוֹרְרִים שֶׁעָמְדוּ עַל הַדּוּכָן מִבְּנֵי לֵוִי שֶׁהֵם גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי (קַפִּיטֶל ו) שֶׁאֵינוֹ מַזְכִּיר שֵׁם יַעֲקֹב שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל כִּי אִם בְּהֵימָן הַמְשׁוֹרֵר שֶׁהוּא מִבְּנֵי קֹרַח בֶּן יִצְהָר וְכוּ' שֶׁמְּיַחֲסוֹ עַד בֶּן לֵוִי בֶּן יִשְׂרָאֵל. אֲבָל תֵּכֶף בְּאָחִיו אָסָף שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי קֹרַח אֵינוֹ מְיַחֲסוֹ כִּי אִם עַד גֵּרְשׁוֹן בֶּן לֵוִי וְלֹא הִזְכִּיר בֶּן יִשְׂרָאֵל וְכֵן בִּבְנֵי מְרָרִי אֵינוֹ מְיַחֵס אוֹתָן כִּי אִם עַד בֶּן מְרָרִי בֶּן לֵוִי וְלֹא הִזְכִּיר שָׁם גַּם-כֵּן שֵׁם יִשְׂרָאֵל. אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת. שֶׁכָּל זֶה מוֹרֶה שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁמַּזְכִּיר שֵׁם יִשְׂרָאֵל בְּהֵימָן הַמְשׁוֹרֵר שֶׁהוּא מִזֶּרַע קֹרַח. הוּא רַק מֵחֲמַת תְּפִלַּת יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּקֹהֶלָם אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי, שֶׁלֹּא יִזָּכֵר שְׁמוֹ עַל מַחֲלֹקֶת קֹרַח רַק בְּיִחוּסוֹ עַל הַדּוּכָן יִזָּכֵר

שְׁמוֹ דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּכָל דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה הַמְבֹאָרִים לְמַעְלָה שֶׁמַּה שֶּׁנִּזְכָּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל בְּיִחוּסוֹ עַל הַדִּוּכָן זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁפָּעַל יַעֲקֹב אָבִינוּ. שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁשִּׁקְרַח יִהְיֶה חָזָק בְּמַחֲלֻקְתּוֹ וְיִבְטַח עַל זַרְעוֹ שֶׁהֵם הַשִּׁלְשֶׁלֶת גְּדוֹלָה שֶׁעָמְדוּ מִמֶּנּוּ וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יוּכַל לְקַלְקֵל עַד הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן כִּי עֶצֶם שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּעַצְמוֹ, לְשֶׁם לֹא יוּכַל לְהַגִּיעַ הַפְּגָם וְהַקִּלְקוּל. אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי נְקֻדַּת קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב עַל-יְדֵי זֶה יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ כִּרְצוֹנוֹ שֶׁתִּהְיֶה הַנְּקֻדָּה מִסְתַּתֶּרֶת בְּדֶרֶךְ נִפְלָא עַד שֶׁבַּסּוֹף יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ הַשִּׁלְשֶׁלֶת הַגְּדוֹלָה וְהַכֹּל בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְקִרַח יִהְיֶה נִשְׁאָר קֶרַח מִכָּאן וּמִכָּאן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא בְּהֵימָן הַמְשׁוֹרֵר מִבְּנֵי קֹרַח נִזְכָּר הַיִּחוּס עַד יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל. אֲבָל לֹא בִּבְנֵי גֵּרְשׁוֹן וּמְרָרִי. כִּי שָׁם אֵין צְרִיכִין לָזֶה, אֲבָל אֵצֶל בְּנֵי קֹרַח שֶׁקִּלְקֵל כָּל כָּךְ בְּמַחְלֻקְתּוֹ. שָׁם נִזְכָּר דַּיְקָא שֵׁם יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן. וְזֶה פָּעַל יַעֲקֹב בִּתְפִלָּתוֹ וְכַנַּ"ל. וּדְבַר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם, כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה':

הלכות סעודה

פרק א

חלק א

יַיִן פּוֹטֵר כָּל מִינֵי מַשְׁקִין:

עַיֵּן בְּמַאֲמָר הַמַּתְחִיל הַאי מָאן דְּאָזֵל לְמִינְסָב וְכוּ'. סִימָן כט. שֶׁתִּקּוּן כְּלַל הַדְּמִים הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּרִימִין אֶת הַמֹּחַ. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ לַבְּנוּנִית לְכָל הַדְּמִים, עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה הַבְּרָכָה שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הוּא כְּדֵי לְחַזֵּק וּלְתַקֵּן נַפְשׁוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לְתַקֵּן הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל. וְזֶה שֶׁאָסְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֶאֱכֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְלָמְדוּ מִפָּסוּק 'לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם'-לֹא תֹאכְלוּ קֹדֶם שֶׁתִּתְפַּלְּלוּ עַל דַּמְכֶם. 'כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ '. וְצָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל תְּחִלָּה לְתַקֵּן דָּמוֹ וְנַפְשׁוֹ. וְאָז יוּכַל לֶאֱכֹל וּלְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן הַנְּפָשׁוֹת הַמְלֻבָּשִׁין שָׁם, כִּי הַתְּפִלָּה הִוא שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּבְרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקְּנוּ הַנְּפָשׁוֹת. כִּי הַנֶּפֶשׁ הִוא בְּחִינַת דִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכֵן כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בְּכָל הַדְּבָרִים הֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת וְדִבּוּרִים הַמְלֻבָּשִׁין בְּכָל מָקוֹם. וְתִקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל-יְדֵי שֶׁבַח הַצַּדִּיקִים וְעַל-יְדֵי בְּרָכוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

וְזֶה גַּם-כֵּן בְּחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר כְּדֵי לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת אֶת צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקְּנוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבּוּר. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים שֶׁבְּרָכָה הִיא מִסְטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה בְּחִינַת לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, עַיֵּן שָׁם. כִּי שָׁם בְּחִינַת נָעְכָּר הַדָּם וְנַעֲשֶׂה חָלָב שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַנְּפָשׁוֹת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּבָרְכִין עַל הַיַּיִן שֶׁאָז נִתְעַלֶּה הַדַּעַת מְאֹד בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה הוּא בְּחִינַת זָכָה כִּי

מְזַכֵּךְ אֶת דָּמָיו כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עוֹד עַל שְׁאָר הַמַּשְׁקִין כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּתְתַּקֵּן וְנִתְעַלָּה הַדַּעַת עַל-יְדֵי הַיַּיִן וּבְרָכָתוֹ, מִמֵּילָא נִתְתַּקְּנוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּמִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַדָּמִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת תְּלוּי בְּהַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן הַיַּיִן חָשׁוּב שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ עָלָיו אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה וְאֵין הַפַּת פּוֹטְרוֹ. כִּי גַּם חֲשִׁיבוּת הַפַּת הוּא גַּם-כֵּן מֵחֲמַת בְּחִינַת הַדַּעַת הַמְלַבֶּשׁ שָׁם כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא פּוֹטֵר כָּל הַסְּעֻדָּה, כִּי הַכֹּל טָפֵל אֶל הַדַּעַת, כִּי הַדַּעַת הוּא הָעִקָּר כַּנַ"ל. אֲבָל הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד אֵין הַפַּת פּוֹטְרוֹ:

וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עַל שְׁנוּי יַיִן הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב. כִּי כָּל הַטּוֹב תָּלוּי בְּהַדַּעַת בִּבְחִינַת גַּם בְּלֹא דַּעַת נָפֶשׁ לֹא טוֹב כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם. וְעַל-כֵּן הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת מְבָרְכִין עָלָיו הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב. כִּי בְּמָקוֹם הַדַּעַת שָׁם הַטּוֹב כַּנַ"ל:

פרק ב

חלק א

הַפַּת קוֹבֵעַ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ מֵחֲמַת חֲשִׁיבוּתוֹ. וְהֵם חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַיֵּן שָׁם:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר חֲנָכָה וְהוֹדָאָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל, שֶׁהוֹדָאָה הִוא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כִּי זֶה עִקַּר הָעוֹלָם הַבָּא לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַדַּעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁמְּחַת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ. וְזֶה יָקָר מְאֹד אֲפִלּוּ אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הֲלָכָה כְּרַבִּים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין שֶׁצְּרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּי אָסוּר לֵהָנוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְּרָכָה. וְהָעִנְיָן כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי וְלִפְרֹשׁ עַצְמוֹ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה מִכָּל וְכֹל כִּי זַכָּאָה מָאן דְּלָא אִיתְהֲנֵה מִדְּלֵהּ כְּלוּם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְעַל-כֵּן בְּכָל הַהֶכְרֵחִיּוּת שֶׁאָנוּ מֻכְרָחִין לְקַח מִן הָעוֹלָם הַזֶּה כְּגוֹן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכַיּוֹצֵא שֶׁמֻּכְרָחִין לְקִיּוּם הָאָדָם צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל הַהֲנָאָה שֶׁנֶּהֱנִין מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ כּוֹלְלִין וּמַעֲלִין הַדִּבְּרִים הָאֵלּוּ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּתוֹךְ בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כִּי הַבְּרָכָה וְהַהוֹדָאָה הִוא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כִּי זֶה עִקַּר הָעוֹלָם הַבָּא כַּנַ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁאָנוּ מְבָרְכִין עַל אֵיזֶה דָּבָר וּמְהַלְּלִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר. נִמְצָא שֶׁנַּעֲשֶׂה מִדִּבְּרֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁבַח וְהוֹדָאָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי עַל-יְדֵי הַדָּבָר הַזֶּה אָנוּ מוֹדִים וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין עָלָיו בְּתוֹךְ בְּחִינַת הָעוֹלָם הַבָּא. כִּי

הַבְּרָכָה וְהוֹדָאָה הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר שֶׁנֶּהֱנִין מִן הָעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְקְנוּ כָּל הַבְּרָכוֹת בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי הַבְּרָכָה וְהַהוֹדָאָה הִיא בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הַהוֹדָאָה וְהַבְּרָכָה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא חֹל בְּחִינַת עוֹלַם הַפֵּרוּד שֶׁמְּעֹרָב טוֹב וָרָע. שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם מְעֹרָבִים טוֹב וָרָע כַּיָּדוּעַ. וְשַׁבָּת הִוא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל דִּבְרֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּהָעוֹלָם הַבָּא עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּלּוּת עַל-יְדֵי פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין עַל דִּבְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה בְּמַרְאֶה טַעַם וָרֵיחַ. וּכְשֶׁאָנוּ מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם וּמְהַלְּלִים וּמוֹדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָאָם נִמְצָא שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים מֵאֶחָד הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָאָם נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה נַעֲשֶׂה הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ מִפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

וְעַתָּה נָכוֹן מְאֹד מַה שֶּׁמָּצִינוּ כַּמָּה בְּרָכוֹת פְּרָטִיּוֹת וּמְבֹרָרוֹת וְהֵם חֲשׁוּבוֹת יוֹתֵר מִבְּרָכוֹת כְּלָלִיּוֹת כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ. מַה חִלּוּק יֵשׁ אִם אָנוּ מְבָרְכִין אוֹתוֹ בִּכְלָל אוֹ בִּפְרָט? אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל הַדָּבָר מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל דָּבָר פְּרָטִי יוֹתֵר נִתְגַּלֶּה יוֹתֵר אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּיוֹתֵר. וְכָל מַה שֶּׁהַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וּפְרָטִיּוֹת בְּיוֹתֵר יָקָר וְחָשׁוּב יוֹתֵר כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה גַּם מֵהֶם אַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר פְּרָטִי וּמְיֻחָד יוֹתֵר נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר אַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, כִּי נִתְגַּלֶּה אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בִּפְרָטִיּוּת, כִּי עִקַּר חֲשִׁיבוּת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מִפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁהַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וּפְרָטִיּוֹת בְּיוֹתֵר יָקָר וְחָשׁוּב יוֹתֵר כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה גַּם מֵהֶם אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִמְצָא כְּשֶׁמְּבָרְכִין בְּכָלָל שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ אֵין הַבְּרָכָה חֲשׁוּבָה כָּל כָּךְ כְּמוֹ הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל דָּבָר פְּרָטִי כְּגוֹן בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת שֶׁהַכֹּל אֵין נִתְגַּלֶּה כָּל כָּךְ בְּפֵרוּשׁ בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ מִפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. מֵאַחַר שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל הַבְּרִיאָה בִּכְלָל. אֲבָל כְּשֶׁמְּבָרְכִין עַל דָּבָר פְּרָטִי נִתְגַּלֶּה מִפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וּפְרָטִיּוֹת

אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת שֶׁהַכֹּל הִיא קְטַנָּה בְּמַעֲלָה מִבְּרָכוֹת פְּרָטִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְעִקַּר הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת, כִּי הַחָכְמָה מְחַיֶּה הַכֹּל. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמְּלֻבָּשׁ הַדַּעַת בְּיוֹתֵר הוּא חָשׁוּב יוֹתֵר וּמְבֹרָכִין עָלָיו בְּרָכָה חֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ בְּרָכָה פְּרָטִיּוֹת. כִּי מֵחֲמַת חֲשִׁיבוּתוֹ קוֹבֵעַ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל כַּמָּה דְּבָרִים, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בּוֹ דַּעַת בְּיוֹתֵר. וְהַדַּעַת הוּא הָעוֹלָם הַבָּא. כִּי זֶה עִקַּר הָעוֹלָם הַבָּא, דְּהַיְנוּ לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהוֹדוֹת וּלְבָרֵךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בּוֹ בְּחִינַת דַּעַת יוֹתֵר הוּא נִכְלָל בְּיוֹתֵר בְּהָעוֹלָם הַבָּא. וְיכוֹלִין לְבָרֵךְ עָלָיו בְּרָכָה חֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ בְּרָכָה פְּרָטִיּוֹת, דְּהַיְנוּ לִכְלֹל אוֹתוֹ הַפְּעֻלָּה בִּפְרָט בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. כִּי הַכֹּל תָּלוּי בַּדַּעַת שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַדַּעַת יוֹתֵר גָּדוֹל מַשִּׂיגִין בְּיוֹתֵר אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְנִכְלָלִין בְּיוֹתֵר פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וּפְרָטִיּוֹת בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ:

וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲשִׁיבוּת פַּת וְיַיִן שֶׁהֵם חֲשׁוּבִים מִן הַכֹּל, כִּי הַלֶּחֶם הוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּמּוּבָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן חָשׁוּב. וַחֲשִׁיבוּתוֹ שֶׁקּוֹבֵעַ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ שֶׁמְּבֹרָכִין עָלָיו בְּרָכָה פְּרָטִיּוֹת. דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ מִפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בִּפְרָט כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא נִקְרָא לֶחֶם כִּי אִם חֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן בְּחִינַת ה הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת חֲשִׁיבוּת הַלֶּחֶם הוּא בָּא עִם קָרְבַּן תּוֹדָה, דְּהַיְנוּ לַחְמֵי תּוֹדָה. וְתוֹדָה הִוא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּטֵלִין חוּץ מִן הַתּוֹדָה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר רַק לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת תּוֹדָה כַּמּוּבָא בְּתִקּוּן הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת הַלֶּחֶם חָשׁוּב מִן הַכֹּל וְנִקְבַּע לוֹ בְּרָכָה פְּרָטִיּוֹת, כִּי בִּרְכַּת הַלֶּחֶם הוּא בִּבְחִינַת לַחְמֵי תּוֹדָה שֶׁהוּא קָרְבָּן חָשׁוּב שֶׁהוּא לְבַד יִשָּׁאֵר לֶעָתִיד כַּנַּ"ל. וְהַיַּיִן גַּם-כֵּן חָשׁוּב וְקוֹבֵעַ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ, כִּי הַיַּיִן גַּם-כֵּן בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (סַנְהֶדְרִין ע), חַמְרָא וְרִיחָנִי פָּקְחִין. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ, זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, הַיְנוּ מֹחִין וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר:

סעודה הלכה ג הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּסְּעֻדָּה הֲלָכָה ב, עַיֵּן בְּסוֹף הִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ב:

פרק ג

חלק א

בְּצִיעַת הַפַּת:

עִנְיַן בְּצִיעַת הַפַּת:

כִּי אִיתָא בַּמַּאֲמָר בַּחֲצֹצְרוֹת (סִימָן ה) בְּעִנְיַן הָרְעָמִים שֶׁצְּרִיכִין לְפַנּוֹת אֶת הַמֹּחַ מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּמֵהֶרְהוּרִים וְתַאֲווֹת שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ אֶת מֹחוֹ בְּתַאֲווֹת וְכוּ'. וְצָרִיךְ לִגְעֹר בְּאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת, וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה לְשׁוֹן מְרִיבָה, בְּחִינַת גְּעַר חַיַּת קָנָה. וְאִיתָא בַּזֹּהַר קָנֶה חַיִת תְּשַׁבֵּר וְתַעֲשֶׂה

מִמֶּנּוּ הֵ"א וְתַעֲשֶׂה מֵאוֹתִיּוֹת חָמֵץ מַצָּה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא תַּחְמִיץ חָכְמָתְךָ. הַיְנוּ כְּשֶׁתִּשְׁמֹר אֶת חָכְמָתְךָ שֶׁלֹּא יִכְנֹס בּוֹ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלֹּא תְּהַרְהֵר בְּהַרְהוּרִים רָעִים וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה תִּנָּצֵל מִבְּחִינַת חָמֵץ שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא כִּדְאִיתָא מַתְּמֶצֶת וְכוּ', וְתַאֲמִין וְכוּ' כְּדֵי שֶׁתִּשּׁוּב מִמָּוֶת לְחַיִּים, מֵחָמֵץ לְמַצָּה, מֵחֵית לְהֵ"א וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת בְּצִיעַת הַפַּת שֶׁקְּרָאוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אֶת הַמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא בְּשֵׁם 'בּוֹצֵעַ', וְכִנּוּ אֶת עִקַּר הַבְּרָכָה עַל שֵׁם הַבְּצִיעָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בְּרָכוֹת מו) בַּעַל-הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ. וְלָמָּה לֹא קָרְאוּ אֶת הַמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא גַּם-כֵּן בְּשֵׁם מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא. וְכֵן בְּכָל מָקוֹם נִקְרָא בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא וְכֵן עִקַּר אֲכִילַת לֶחֶם בְּשֵׁם בּוֹצֵעַ וּפוֹרֵס, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ד) עוֹלָלִים שָׁאֲלוּ לֶחֶם פּוֹרֵס אֵין לָהֶם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נח) הֲלֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ, וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁמְּכַנֶּה אֲכִילַת לֶחֶם בְּשֵׁם פּוֹרֵס וּבוֹצֵעַ, וְכֵן בַּעַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כָּל הֲלָכוֹת וְדִינִים שֶׁל בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא קָרָא בְּשֵׁם 'הִלְכוֹת בְּצִיעַת הַפַּת', שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהָעִקָּר הוּא הַבְּצִיעָה, וְכֵן מוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (חֵלֶק ג קפז) שֶׁיֵּשׁ סוֹדוֹת גְּדוֹלִים בְּעִנְיַן בְּצִיעַת הַפַּת וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סַנְהֶדְרִין קב:) שֶׁשָּׁאַל לוֹ מֵהֵיכָן קָא שָׁרִית הַמּוֹצִיא וְכוּ':

חלק ב

כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ כָּל אֲכִילָתָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אֲכִילַת מַצָּה, כִּי בְּחִינַת חָמֵץ הוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא וְאָסוּר לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁכָּל אֲכִילָתָם צָרִיךְ לִהְיוֹת מַאֲכָל שֶׁנִּתְבָּרֵר וְנִזְדַּכֵּךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁאָזַי עַל-יְדֵי זֶה הַמַּאֲכָל נִשְׁלָם שֶׁנִּתְבָּרֵר וְנִזְדַּכֵּךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁאָזַי עַל-יְדֵי זֶה הַמַּאֲכָל נִשְׁלָם בְּחִינַת חָמֵץ סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת מֹחִין, דְּהַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וְזַכּוֹת כַּנַּ"ל. כִּי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בָּאֲכִילָה שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁזֶּה בְּחִינַת חָמֵץ סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית ב), דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מַאֲכָל שֶׁעַל יָדוֹ נִתְעָרְבֵב הַמֹּחַ וּמִתְחַמֵּץ בְּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָה זוֹ נִפְגָּם הַדַּעַת וְנִתְעָרֵב טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּכְנָסִין מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת בְּהַמֹּחַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָמֵץ כַּנַּ"ל, הֵפֶךְ עֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה בְּחִינַת בְּעִצְּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה (שָׁם ג), וְכֵן בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגְּמוּ וְנִתְעָרְבוּ כָּל הַמַּאֲכָלִים עַד שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין בֵּרוּר וּבְפָרָט הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם שָׁם צְרִיכִין בֵּרוּרִים הַרְבֵּה.:

וְזֶה בְּחִינַת כַּמָּה וְכַמָּה מְלָאכוֹת וִיגִיעוֹת שֶׁצְּרִיכִין לִטְרוֹחַ בַּלֶּחֶם קֹדֶם שֶׁנִּגְמָר וְנִתְבָּרֵר לַאֲכִילַת אָדָם, דְּהַיְנוּ חֲרִישָׁה וּזְרִיעָה וְכוּ'. וְיֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מִצְוֹוֹת בַּפַּת, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בַּפַּת, דְּהַיְנוּ מִצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בַּחֲרִישָׁה כְּגוֹן 'לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר' וְכַיּוֹצֵא.

וְכֵן בִּזְרִיעָה וְכֵיוֹצֵא, כִּי עֻשַּׂר מִצְוֹת בַּפַּת, וְעַל-יְדֵי מִצְוֹת אֵלּוּ הַתְּלוּיוֹת בַּפַּת עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַלֶּחֶם מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִבְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, וְאָז רְאוּיָה הַפַּת לַאֲכִילַת אָדָם. וְעִקַּר גְּמַר הַבֵּרוּר הוּא בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִקְּלִפָּה לִבְרָכָה, דְּהַיְנוּ מִמַּה שֶׁנִּתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, מְבָרְרִין אוֹתוֹ וּמַעֲלִין אוֹתוֹ מִקְּלִפָּה לִבְרָכָה, עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עָלָיו, וְאָז כְּשֶׁהַלֶּחֶם נִתְבָּרֵר לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַדַּעַת הֵפֶךְ בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.:

כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לִהְיוֹת תָּמִיד בִּבְחִינַת אֲכִילַת מַצָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (תַּנְחוּמָא בְּשַׁלַּח כ) לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן. וּמָן הוּא בְּחִינַת מַצָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (קִדּוּשִׁין לח) עֲנָוָה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, דְּהַיְנוּ מַצּוֹת, טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱכֹל בְּקֻדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה וְזוֹכִין לְבָרֵר הַמַּאֲכָל עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה אֲזַי הַמַּאֲכָל הוּא בִּבְחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַמֹּחַ. כִּי הַדַּעַת הוּא כְּפִי הָאֲכִילָה כַּמּוּבָן בְּחוּשׁ וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן יז), וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל בְּקֻדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְמֹחִין זַכִּים וּמַחֲשָׁבוֹת טְהוֹרוֹת עַל-יְדֵי אֲכִילָה זוֹ, וַאֲזַי הָאֲכִילָה הַזֹּאת הוּא בִּבְחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה.:

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי בְּרִכַּת הַמּוֹצִיא, עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַלֶּחֶם וַאֲזַי הָאֲכִילָה הוּא בִּבְחִינַת מַצָּה. וְעִקַּר בְּחִינַת מַצָּה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין קָנֶה הַחִית וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה הֵ"א כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת ה דְּהַמּוֹצִיא שֶׁצְּרִיכִין לְהַטְעִים ה' דְּהַמּוֹצִיא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת לח), זֶה בְּחִינַת הַהֵ"א הַנַּ"ל בְּחִינַת מַצָּה שֶׁעִקָּרָהּ הִיא בְּחִינַת ה' כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין קָנֶה הַחִית וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה הֵ"א כַּנַּ"ל.:

וְזֶה בְּחִינַת בְּצִיעַת הַפַּת שֶׁצְּרִיכִין לִבְצֹעַ הַפַּת אַחַר הַבְּרָכָה לְרַמֵּז שֶׁאָז עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה מוֹצִיאִין הַפַּת מֵחָמֵץ לְמַצָּה שֶׁמְּשַׁבְּרִין קָנֶה הַחִית וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה הֵ"א וְעַל זֶה מְרַמֵּז הַבְּצִיעָה, כִּי זֶה עִקַּר הַבֵּרוּר מַה שֶּׁבּוֹצְעִין וּמְשַׁבְּרִין אֶת הַפַּת בִּשְׁעַת בְּרָכָה דַּיְקָא שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁמּוֹצִיאִין אָז אֶת הַפַּת מֵחָמֵץ לְמַצָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁבִירַת קְנֵה הַחִית לְהֵ"א כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֲכִילָה לְהוֹצִיא הַפַּת מֵחָמֵץ לְמַצָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּצִיעַת הַפַּת כַּנַּ"ל, כִּי מַצָּה הִיא בְּחִינַת פְּרוּסָה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּשַׁבְּרִין הַמַּצָּה הָאֲמְצָעִית קֹדֶם הַהַגָּדָה וּמְבָרְכִין עַל אֲכִילַת מַצָּה, עַל הַפְּרוּסָה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר מַצָּה הוּא בְּחִינַת פְּרוּסָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִים קְנֵה הַחִית וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה הֵ"א כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן פּוֹרְסִין אָז בְּפֶסַח קֹדֶם בְּרִכַּת הַמּוֹצִיא, כִּי זֶה עִקַּר הַמַּצָּה שֶׁכְּבָר נִפְרְסָה וְנִשְׁבְּרָה קֹדֶם בְּרִכַּת הַמּוֹצִיא, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר נִשְׁבַּר קְנֵה הַחִית וְנַעֲשָׂה ה' עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁמְרוּ אֶת הַמַּצָּה שֶׁלֹּא תַּחְמִיץ, כִּי אָז אוֹכְלִין

מַצָּה מַמָּשׁ. וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוָתָהּ בִּפְרוּסָה לְרַמֵּז עַל הַנַּ"ל, כִּי אֵין צְרִיכִין לְהַמְתִּין מִלְּשָׁבְרָהּ עַד שֶׁיְּבָרְכוּ עָלֶיהָ כִּי הִיא כְּבָר נַעֲשָׂה מַצָּה מַמָּשׁ. עַל-כֵּן תֵּכֶף מְשַׁבְּרִין אוֹתָהּ, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת (פְּסָחִים קטז) 'לֶחֶם עֹנִי' מַה דַּרְכּוֹ שֶׁל עָנִי בִּפְרוּסָה. כִּי עִקַּר הֶעָנִיּוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ. וְעַל-כֵּן הֶעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת בְּחִינַת בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ', וּמִי שֶׁחוֹנֵן אֶת הֶעָנִי וְנוֹתֵן לוֹ מִלַּחְמוֹ אֲזַי הוּא מַעֲלֶה אֶת הֶעָנִי מִבְּחִינַת עֲנִיּוּת, מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁבָּא מִבְּחִינַת חָמֵץ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַצַּדָּקָה בְּשֵׁם פְּרוּסָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נח) הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ. כִּי הוּא מַעֲלֶה אוֹתוֹ מִבְּחִינַת חָמֵץ לִבְחִינַת מַצָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּרוּסָה וּשְׁבוּרָה בְּחִינַת שִׁבְירַת קְנֵה הַחִיצוֹנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַמַּצָּה לֶחֶם עֹנִי. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הֶעָנִיּוּת וְחִיּוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַצָּה עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אוֹתוֹ מִבְּחִינַת חָמֵץ לְמַצָּה. כִּי צְדָקָה הוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת ה'. כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַצְּדָקָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין ה' וְעוֹשִׂין מִצְּדָקָה כַּיָּדוּעַ (תקו"ז כא דף נח), הַיְנוּ בְּחִינַת הֵ"א הַנַּ"ל, בְּחִינַת הֵ"א דְּמַצָּה. וְזֶה מַה דַּרְכּוֹ שֶׁל עָנִי בִּפְרוּסָה כָּךְ מַצָּה הִיא פְּרוּסָה כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת מַצָּה, וְזֶה עִקַּר חִיּוּת הֶעָנִי, כִּי זֶה בְּחִינַת הֵ"א הַנַּ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עוֹלְלִים שֶׁאָלוּ לֶחֶם פּוֹרֵס אֵין לָהֶם, 'פּוֹרֵס' דַּיְקָא כַּנַּ"ל.:

וְזֶה בְּחִינַת וְלֹא יִפְרְסוּ לָהֶם עַל אָבֵל לְנַחֲמוֹ וְכוּ' (יִרְמְיָה טז), כִּי הָאָבֵל שֶׁנִּגְעָה בּוֹ סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן אֵין לוֹ כֹּחַ אָז לִפְרֹס וְלִבְצֹעַ עַל הַפַּת, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל אָז לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ וְלִפְרֹס אֶת הַפַּת וּלְהַעֲלוֹתוֹ מֵחָמֵץ לְמַצָּה מֵחֵית לְהֵ"א כַּנַּ"ל, כִּי אָז אֵין לוֹ זֶה הַכֹּחַ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לוֹ לֶאֱכֹל סְעֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה מִשֶּׁלּוֹ, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַבְרוֹתוֹ מִשֶּׁל אֲחֵרִים, כִּי הוּא אָז בִּבְחִינַת עָנִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת מֵחָמֵץ לְמַצָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֲחֵרִים שֶׁפּוֹרְסִים לוֹ מִלַּחְמָם וְעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין אוֹתוֹ מֵחָמֵץ לְמַצָּה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עָלָיו (פְּסָחִים קטז) מַה דַּרְכּוֹ שֶׁל עָנִי בִּפְרוּסָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, דָּבָר אַחֵר:

לֶחֶם שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה, הַיְנוּ הַהֹדָ, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַצָּה עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין קְנֵה הַחִיצוֹנָה וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה הֵ"א בְּחִינַת גְּעַר חַיַּת קָנֶה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ לְהוֹצִיא הַקּוֹל בְּכֹחַ גָּדוֹל בִּתְפִלָּתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם שֶׁעוֹנִין עָלָיו וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי לֶחֶם זֶה, בְּחִינַת מַצָּה, עַל-יְדֵי זֶה עוֹנִין בְּקוֹל גָּדוֹל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל בְּקוֹל גָּדוֹל, דְּהַיְנוּ תְּפִלָּה בְּכֹחַ כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ד

וְזֶה גַּם-כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲכִילָה, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ לְמַצָּה כַּנַּ"ל כְּדֵי לִזְכּוֹת לִתְפִלָּה בְּכֹחַ, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר כֹּחַ הָאָדָם וְחִיּוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, כִּי הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת בְּחִינַת גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת רְעָמִים, כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי גְּשָׁמִים הֵם עַל-יְדֵי רְעָמִים וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה. וְכֵן עִקַּר תִּקּוּן הַדַּעַת הוּא כְּפִי הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאוֹכֵל בְּקְדֻשָּׁה אֲזַי הַקּוֹל הַיּוֹצֵא בְּכֹחַ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כֹּחַ הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל וּפוֹגֵעַ בַּמֹּחַ אֲזַי נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ רְעָמִים, וַאֲזַי הַלֵּב שׂוֹמֵעַ כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בַּאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ הַכֹּחַ וּמִשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. גַּם הַיִּרְאָה שֶׁמִּמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל הוּא גַּם-כֵּן עַל-יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה בָּאָה לָאָדָם בִּשְׁעַת אֲכִילָה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (ליקו"מ ב' ז):

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מֵהֵיכָן קָא שָׁרִית הַמּוֹצִיא? מֵהֵיכָא דְּקֻדִּים בִּשּׁוּלָא (סַנְהֶדְרִין קב:), כִּי עַל-יְדֵי הָאֲפִיָּה עַל-יְדֵי הָאֵשׁ עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר וְנִתְתַּקֵּן הַלֶּחֶם, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם (יְחֶזְקֵאל טו). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֵשׁ נִתְבָּרֵר הַלֶּחֶם מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְצֹעַ מֵהֵיכָא דְּקֻדִּים בִּשּׁוּלָא מִמָּקוֹם שֶׁהִתְחִיל הָאֵשׁ לִשְׁלֹט בַּתְּחִלָּה, כִּי שָׁם הִתְחִיל הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן וְעַל-כֵּן שָׁם צְרִיכִין לִבְצֹעַ וּלְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין קְנֵה הַחִית וְעוֹשִׂין ה' בְּחִינַת ה"א דְּהַמּוֹצִיא, וַאֲזַי מוֹצִיאִין הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ לְמַצָּה מֵחִית לְהֵא שֶׁזֶּה עִקַּר הַבֵּרוּר כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן הַתְּחִלַּת כִּבּוּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הָיָה בְּעֵת שֶׁקָּנָה אַבְרָהָם אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה מִבְּנֵי חֵת. וְהֵם אֲמָה רִאשׁוֹנָה מִשִּׁבְעָה עָמְמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כ) הַחִתִּי וְהָאֱמוֹרִי וְכוּ'. כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֵׁם כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת (כֵּלִים א מו). וְכָל הַמִּצְוֹוֹת הַתְּלוּיִים בַּפֵּת הֵם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁם עִקַּר הַהַשְׁפָּעָה. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל הַפֵּת לְבָרְרוֹ מֵחָמֵץ לְמַצָּה מֵחִית לְהֵ"א וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְטָחַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְאַבְרָהָם הָיְתָה בְּעֵת שֶׁקָּרָאוֹ אַבְרָהָם בְּהֵ"א, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יז) וְלֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ וְכוּ', וְשָׁם נֶאֱמַר:

וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן וְכוּ'. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא קְדֻשַּׁת הַדַּעַת בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת ה"א כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן קָנָה אַבְרָהָם הַשָּׂדֶה מֵאֵת בְּנֵי חֵת דַּיְקָא, וְאָז הִתְחִיל לִזְכּוֹת בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר כְּבִישַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין בְּחִינַת חֵית, בְּחִינַת גְּעַר חַיַּת קָנֶה שֶׁהוּא עֶשְׂו שֶׁהֶחֱרִיב אֶת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין חַיַּת קָנֶה, דְּהַיְנוּ קְנֶה חֵית וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה ה"א שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה שֶׁהוּא רַק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל הַמִּצְווֹת הַתְּלוּיוֹת בַּפֶּת. וְזֶה בְּחִינַת ה"א דְּאַבְרָהָם שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן שֶׁזָּכָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

כִּי צְרִיכִין לֶאֱכֹל בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ט) לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת ח) אֵין טוֹב לָאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ וְכוּ', הַיְנוּ כְּשֶׁאוֹכְלִין בִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁאָז הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל, וַאֲזַי זוֹכִין לִבְחִינַת רְעָמִים וַאֲזַי נִפְשָׁט עִקְּמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ (רות ג), הֵפֶךְ עִקְּמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב, וְאָז זוֹכִין לְשִׂמְחָה בְּחִינַת וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה (תהלים צז), הֵפֶךְ בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. כִּי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל, וַאֲזַי נִתְבַּטֵּל וְנִמְתָּק בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לְשִׂמְחָה בְּחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ וְלִרְאוֹת טוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל. (עַיֵּן כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם):

פרק ד

חלק א

הִלְכוֹת בְּצִיעַת הַפַּת הֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם הֲלָכָה ד:

דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּסְּעֻדָּה:

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְסֻכּוֹת וְאַרְבָּעָה מִינִים וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין יַקִּירִין וְכוּ' בְּסִימָן כ לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ:

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בַּיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת וְאַרְבָּעָה מִינִים עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, הַכֹּל הוּא כְּדֵי לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּדְאִי שֶׁנִּזְכֶּה לְבֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעֵת שֶׁהִגִּיד לְעַמּוֹ הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַנַּ"ל, שֶׁאָמַר אָז בְּזֶה הַלָּשׁוֹן:

מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. גַּם אָמַר שֶׁהָעִקָּר כְּשֶׁזּוֹכֶה אָדָם לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

בְּאֵלּין אִשְׁתַּכַּח גְּבַר תַּקִּיף, הַיְנוּ כְּשֶׁבָּא לְבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֲזַי נִקְרָא גְּבַר תַּקִּיף כִּי קֹדֶם שֶׁבָּא לְבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֲזַי אַל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר כְּמְפַתֵּחַ. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹצֵחַ אָז נִקְרָא אִישׁ מִלְחָמָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְעִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה שֶׁצְּרִיכִין לְנַצֵּחַ בְּזֶה הָעוֹלָם הָעִקָּר הוּא לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת עֲבוֹדָתֵנוּ בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כִּי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִתְגַּלֶּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל:

תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה עַד אַחֲרִית שָׁנָה שֶׁמַּשְׁמָע עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּמָקוֹם אַחֵר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן מ"ם). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִתְגַּלֶּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְזֶה בְּחִינַת כַּוָּנוֹת כָּל הַמִּצְוֹת וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי מְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַתְחֶלֶת הַנְּסִירָה שֶׁמְּנַסְּרִין בְּחִינַת מַלְכוּת מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם כִּפּוּר. וְאַחַר כָּךְ בְּאַרְבָּעָה יָמִים שֶׁבֵּין יוֹם כִּפּוּר לְסֻכּוֹת. וּבְסֻכּוֹת נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲסָדִים פְּנִימִים וּמַקִּיפִים. וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת שֶׁנִּתְחַבֵּר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, עִם דּוֹדָהּ בְּאַהֲבָה וְאָז הוּא עִקַּר שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. (עַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת וְתִרְאֶה שֶׁעַל יְסוֹד זֶה סוֹבְבִין וְהוֹלְכִין כָּל הַכַּוָּנוֹת מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. הַכֹּל כְּדֵי לְבָנוֹת וּלְנַסֵּר בְּחִינַת מַלְכוּת בְּשִׁלֻּמוּת כְּדֵי לְהַחֲזִירָהּ פָּנִים בְּפָנִים שֶׁשִּׁלֻּמוּת תִּקּוּן זֶה מַתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִגְמָר בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת) וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי מַלְכוּת הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים.:

כִּי עִקַּר בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁיֵּדְעוּ וְיֵאָמִינוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ מֶלֶךְ מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל שַׁלִּיט בְּעוֹלָמוֹ כִּרְצוֹנוֹ. שֶׁעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִין הַרְבֵּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ ה' אֱלֹקֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן וְכוּ'. מְלֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ. וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ. וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וְכוּ'. וְכֵן חוֹתְמִין הַבְּרָכָה מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט, הַכֹּל כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּנְיַן הַמַּלְכוּת הַמְבֹאָר בַּכְּתָבִים. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ

הוּא רַק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הוּא יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹהַ. וְכָל הַדָּר בְּחוּץ-לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹק. וּבִשְׁבִיל זֶה אוֹמְרִים בְּכְנִיסַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ שֶׁהוּא מְדַבֵּר מֵהִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. וְכוּ'. וְזֶה הַמִּזְמוֹר מַתְחִיל מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. שֶׁהִיא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ הָעִקָּר הוּא לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם תִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְכַוֵּן שֶׁנִּזְכֶּה מְהֵרָה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְלָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּאוֹת ו) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

וּבִזְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁמַּכְנִיעִין תְּחִלָּה הָרְשָׁעִים הַמּוֹנְעִים מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ. וְהַכְנָעַת הַמּוֹנְעִים הוּא כְּפִי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה, וְהִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה הוּא כְּפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּתְוַסֵּף לְמַעְלָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן:

וְהַכְּלָל, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה הוּא צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ בִּתְפִלָּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וּכְשֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּתַחֲנוּנִים וִיבַקֵּשׁ מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מַתְּנַת חִנָּם וְלֹא יִתְלֶה בִּזְכוּת עַצְמוֹ. אַף-עַל-פִּי שֶׁעַכְשָׁו נִתְעַוֵּרר מַטֵּה עֻזּוֹ שֶׁל עֲבוֹדָתוֹ. אֵין זֶה הַמַּטֶּה כְּדֵי לְהִתְגָּאוֹת אֶלָּא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֵדָה, כִּי בְּרַבִּים יֵשׁ בָּהֶם טוֹבִים וְרָעִים, וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּרָעִים כַּנַּ"ל. אֲבָל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ יַעֲמֹד כְּדַל וּכְרֵשׁ וַיְדַבֵּר תַּחֲנוּנִים וְלֹא יִתְלֶה בִּזְכוּת עַצְמוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ טָעוּת שֶׁטָּעָה מֹשֶׁה שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה קַח אֶת הַמַּטֶּה וְכוּ' שֶׁיִּקַּח מֶמְשֶׁלֶת עֻזּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמִּצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ רִשְׁעָתָם שֶׁל הָרָעִים שֶׁבָּעֵדָה כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ:

וְדִבַּרְתָּ אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם. אֵין דִּבּוּר אֶלָּא נַחַת, שֶׁיִּשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ בְּתַחֲנוּנִים כְּדַל וּכְרֵשׁ אֶל הַסֶּלַע, הֵינוּ לֵב הָעֲלִילוֹן כַּנַּ"ל. 'לְעֵינֵיהֶם' דַּיְקָא שֶׁיִּהְיֶה הַקָּהָל בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה כְּדֵי שֶׁיְּקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם נִשְׁמָתָם כַּנַּ"ל. וְהוּא לֹא כֵּן עָשָׂה שֶׁזָּכַר טוּבוֹ וְצִדְקָתוֹ בִּשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ שֶׁלֹּא הִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה בִּשְׁבִיל הַקָּהָל אֶלָּא הִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה בִּשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ וְכוּ'.:

וּבִשְׁבִיל זֶה אֵין לָאָדָם לִדְחֹק אֶת עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר אֶלָּא יְבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים אִם יִתֵּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְאִם לָאו לָאו, עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּמִבֹּאר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי טָעוּת זֶה לֹא הָיָה יָכֹל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

לָכֵן לֹא תָבִיאוּ וכו' אֶל הָאָרֶץ. כִּי צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ תְּפִלָּתוֹ קֹדֶם הַתּוֹרָה וכו'. וְאָז עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ זוֹכֶה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יְדֵי כֹּחוֹת הָרוּחָנִיּוֹת הַנִּבְרָאִים מֵאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁחִדֵּשׁ הַכֹּחוֹת הָאֵלּוּ הֵן הֵן מַלְאָכִים מַמָּשׁ. וְהֵן מְקַבְּלִין הַכֹּחַ מֵאֲדוֹם כְּדֵי לַעֲנֹשׁ הָרְשָׁעִים הַמּוֹנְעִים בְּחַרְבָּא וְקַטְלָא וכו'. וְאֵלּוּ הַכֹּחוֹת הָרוּחָנִיּוֹת, הֵינוּ הַמַּלְאָכִים הֵן לְפִי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה, וְהִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה לְפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּתְוַסֵּף לְמַעְלָה וכו'. וְלִפְעָמִים הַקְּדֻשָּׁה כָּל כָּךְ מֵעֶטֶת עַד שֶׁהַמַּלְאָכִים הֵם מְעוּטֵי כֹּחַ שֶׁאֵין כֹּחַ בְּיָדָם לְקַבֵּל כֹּחַ לַעֲנֹשׁ אֶת הָרְשָׁעִים בְּחַרְבָּא וְקַטְלָא. וְאֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְהַכְנִיעַ אֶת הָרְשָׁעִים בִּלְבַד וּלְהָבִיא מַרְךְ בִּלְבָבָם, וְלִפְעָמִים גַּם זֶה הַכֹּחַ אֵין לָהֶם. וְאֵין לָהֶם אֶלָּא הַכֹּחַ הַזֶּה לְעוֹרֵר כֹּחַ הָאֻמּוֹת עַל הָרְשָׁעִים מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ וכו'. וְלִפְעָמִים גַּם זֶה הַכֹּחַ אֵין לָהֶם וְאֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְהַשְׁתִּיק אוֹתָם בִּלְבַד שֶׁלֹּא לְדַבֵּר סָרָה בְּפָנֵינוּ וכו'. וְלִפְעָמִים גַּם זֶה הַכֹּחַ אֵין לָהֶם. הַכֹּל לְפִי מִעוּט הַקְּדֻשָּׁה וכו':

וְהַכְּלָל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל-יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִבְרָאִים בְּחִינַת מַלְאָכִים שֶׁהֵם מְקַבְּלִים כֹּחַ מֵאֲדוֹם לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מִלָּבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְכֹחוֹת אֵלּוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁמְּקַבְּלִין מֵאֲדוֹם הֵם כְּפִי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה. וְהִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה הוּא כְּפִי רִבּוּי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּתְוַסֵּף לְמַעְלָה כַּנַ"ל. וְרִבּוּי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּתְוַסֵּף לְמַעְלָה הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּתְקַשֵּׁר הַצַּדִּיק עִמָּהֶם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ כַּנַ"ל, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֵין מַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מַטֵּה עֻזּוֹ שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ, רַק הוּא מַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּעָנִי בַּפֶּתַח. וְגַם עַל תְּפִלָּתוֹ אֵינוֹ סוֹמֵךְ אֶת עַצְמוֹ, כִּי תְּפִלַּת יָחִיד לְפְעָמִים מוֹאֲסִין בִּתְפִלָּתוֹ רַק הוּא מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה עִם רַבִּים, דְּהַיְנוּ עִם כָּל הָעֵדָה הָעוֹמְדִים בִּשְׁעַת הַדְּרוּשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה תְּפִלָּתוֹ תְּפִלַּת רַבִּים שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְמָאֵס תְּפִלָּתָם. וְעַל-יְדֵי תְּפִלָּה זוֹ בְּהִתְקַשְּׁרוּת נִשְׁמַת רַבִּים, עַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּמַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ מִלֵּב הָעֶלְיוֹן, וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין לוֹ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה גַּם-כֵּן מִשָּׁם. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מֵהָעֵדָה חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה. וַאֲזַי זֹאת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים בְּהִתְקַשְּׁרוּת נִשְׁמַת רַבִּים זֹאת הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל. כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלַּת רַבִּים נִתְוַסֵּף קְדֻשַּׁת יִתְרָה לְמַעְלָה. וּכְפִי רִבּוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּפִי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת כֵּן רִבּוּי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ כֵן יֵשׁ כֹּחַ יוֹתֵר

לְהַמַּלְאָכִים הַנִּבְרָאִים מֵאֵלּוּ הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁיְּקַבְּלוּ כֹּחַ בְּיֶתֶר שְׂאֵת מֵאֲדוֹם לְהַכְנִיעַ הָרְשָׁעִים הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּאֵיזֶה בְּחִינָה מֵהַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְהַכֹּל כְּפִי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה כְּפִי רִבּוּי הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל..

וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁחָטָא בְּהַכָּאַת הַצּוּר, וְכָל הַפְּגָם שֶׁלּוֹ הָיָה שֶׁטָּעָה בָּעִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה לוֹ לְקַח מַטֶּה עֻזּוֹ בִּשְׁבִיל הָעֵדָה לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּרְעִים, וְהוּא טָעָה וְסָבַר שֶׁצְּרִיכִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן הִמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס וְלֹא בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְגַם לֹא הִתְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הַנְּפָשׁוֹת בִּשְׁעַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה וְלֹא נִתְוַסֵּף קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה עַל יָדָם. וְגַם מֵאַחַר שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם מַטֵּה עֻזּוֹ בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, מִמֵּילָא לֹא הִכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֵדָה עַל-יְדֵי מַטֵּה עֻזּוֹ, כִּי הִשְׁתַּמֵּשׁ עִם מַטֵּה עֻזּוֹ בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה לֹא הָיָה כֹּחַ לְהַמַּלְאָכִים הַנִּבְרָאִים מֵהַתּוֹרָה לְקַבֵּל שׁוּם כֹּחַ מֵאֲדוֹם. וְהֵשִׁיב לוֹ:

לֹא תַעֲבֹר בִּי. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכֹל מֹשֶׁה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְהָכְרַח לְהִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי זֶה. וְעַל-יְדֵי מִיתָתוֹ נִתְוַסֵּף הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי נִשְׁמָתוֹ וְתִקֵּן מַה שֶּׁחִסֵּר. כָּל זֶה מְבֹאָר מִתּוֹךְ הַתּוֹרָה הַזֹּאת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן:

חלק ג

וְכָל עִנְיָן זֶה אָנוּ עוֹסְקִין לְתַקֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה זְמַן קְהִלָּה לַכֹּל הִיא. שֶׁאָז מִתְקַבְּצִין יִשְׂרָאֵל בְּיִחַד אֶל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר. וְאָז עוֹסְקִין לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְהַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה כְּדֵי לָבוֹא עַל-יְדֵי זֶה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁאוֹמְרִים הַצַּדִּיקִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּעֵת שֶׁמִּתְקַבְּצִין אֲלֵיהֶם. וְגַם כְּלַל יִשְׂרָאֵל הַמִּתְקַבְּצִין יַחַד בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם צַדִּיק שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לוֹמַר תּוֹרָה. אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מִצְוַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר. וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין מַתַּן תּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, אַתָּה נִגְלֵיתָ וְכוּ' שֶׁכָּלוּ מְדַבֵּר מִמַּתַּן תּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּחִינַת הַכֹּחַ וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְעוֹרֵר כֹּחַ הַמַּלְאָכִים הַנִּבְרָאִים מֵהִחִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁיְּקַבְּלוּ כֹּחַ מֵאֲדוֹם לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה מְהֵרָה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין לְנַסְּרָהּ וְלִבְנוֹתָהּ וּלְתַקְּנָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁנָה וְהַדּוֹרְמִיטָא הַמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת דְּאַפִּיל דּוֹרְמִיטָא עַל זְעִיר אַנְפִּין כְּדֵי לְנַסֵּר אֶת הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁנָה. וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר נִתְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בַּכַּוָּנוֹת. הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה רַק עַל-יְדֵי רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים דַּיְקָא, וְלֹא יִתְלֶה בְּשׁוּם זְכוּת, וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לָבוֹא

לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁנָה וְדוֹרְמִיטָא הַנַּ"ל שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין בִּשְׁבִיל לְנַסֵּר אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצִין לְזַכּוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת צְרִיכִין לְסַלֵּק אֶת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מַטֶּה עֹז הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מֶמְשֶׁלֶת עֶזּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמִּצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין, כִּי כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁעוֹשִׂין עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם מֹחַ וְדַעַת קָדוֹשׁ, כִּי הַמִּצְוֹות הֵם חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּי אוֹרָיְתָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה נָפְקַת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

אֲנִי חָכְמָה וְכוּ' אֲנִי בִּינָה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁכָּל אָדָם כְּפִי הַמִּצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁזּוֹכֶה לְסַגֵּל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַטֶּה עֻזּוֹ, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ מֹחַ וְשֵׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין חֲדָשִׁים בְּחִינַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה כְּדֵי לְזַכּוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. אֲזַי צְרִיכִין מִקֹּדֶם לְסַלֵּק כָּל הַמֹּחִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמִּצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַטֶּה עֻזּוֹ שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ עַתָּה בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת שָׁנָה הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכֹּחַ שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁמְּסַלְּקִין עַתָּה וְאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהֶם רַק עוֹמֵד לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּעָנִי בָּרֹשׁ, וְאֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת, הַיְנוּ שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם דַּעַת, כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּסַלֵּק מֵאִתּוֹ כֹּחַ הַמִּצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ, בְּוַדַּאי אֵין בּוֹ שׁוּם דַּעַת. כִּי עִקַּר הַדַּעַת הָאֱמִתִּי הוּא מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְעַכְשָׁו בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ יוֹדְעִין פְּחִיתוּת עֶרְכֵּנוּ שֶׁאֵין כֹּחַ בְּמַעֲשֵׂינוּ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת מֹחִין חֲדָשִׁים. עַל-כֵּן אָנוּ מְסַלְּקִין מְעַט מַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת, כִּי אָנוּ מְסַלְּקִין דַּעְתֵּנוּ לְגַמְרֵי רַק אָנוּ עוֹמְדִין לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּעָנִי וּכְרָשׁ בַּפֶּתַח שׁוֹאֵל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁנָה הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי אָנוּ מְבַקְּשִׁים רַק רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים:

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בְּתִחִלַּת הַסְּלִיחוֹת קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה:

לְךָ ה' הַצְּדָקָה וְלָנוּ בּשֶׁת הַפָּנִים וְכוּ'. לֹא בְחֶסֶד וְלֹא בְמַעֲשִׂים בָּאנוּ לְפָנֶיךָ, כְּדַלִּים וּכְרָשִׁים דָּפְקְנוּ דְּלָתֶיךָ, כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אָנוּ בְּטוּחִים וְעַל חֲסָדֶיךָ אָנוּ נִשְׁעָנִים וְכוּ'. כִּי כָּל קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין חֲדָשִׁים בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. 'רֹאשׁ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּפְתְּחִין אָז שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים דַּיְקָא, וְלֹא עַל-יְדֵי מַטֵּה עֻזּוֹ שֶׁל מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֶּאֱמֶת מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הַרְבֵּה אֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אֲז בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כִּי אִם עוֹמֵד לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ כְּעָנִי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעָה וּמְבַקֵּשׁ רַק רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַסְּלִיחוֹת וְהַפִּיּוּטִים שֶׁל יָמִים הַנּוֹרָאִים כֻּלָּם הֵם רַק בְּדֶרֶךְ זֶה כְּעָנִי בַּפֶּתַח, וְכֵן הַשְׁלִיחַ-צִבּוּר קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל

בָּרַבִּים, מִתְפַּלֵּל תְּחִלָּה תְּפִלָּתוֹ שֶׁנִּתְיַסְּדָה מִקֶּדֶמוֹנִים שֶׁמַּתְחֶלֶת הִנְנִי הֶעָנִי מִמַּעַשׂ וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין לָבוֹא לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּעָנִי בַּפֶּתַח.:

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנָּה הַנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק אֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם מַטֵּה עֻזּוֹ שֶׁל מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ כִּי אִם לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֵדָה. אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ עוֹמֵד לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ כְּעָנִי וּכְרָשׁ וּמְבַקֵּשׁ רַק מַתְּנַת חִנָּם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁבִּשְׁעַת בְּחִינַת שֶׁנָּה הַנַּ"ל, אָז נִמְשָׁכִין כָּל הַגְּבוּרוֹת לִבְחִינַת מַלְכוּת וְכָל הַחֲסָדִים מְקַבֵּל לְעַצְמוֹ. הַיְנוּ כִּי מַטֵּה עֻזּ הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ וּגְבוּרָה עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים שֶׁלּוֹ. שֶׁכָּל אֵלּוּ הַגְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּחִינַת מַטֵּה עֻזּ הַנַּ"ל הוּא מַמְשִׁיךְ הַכֹּל לִבְחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹתֵן זֶה הַכֹּחַ וְהַגְּבוּרָה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלַל הָעֵדָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֵדָה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְכָל הַחֲסָדִים מְקַבֵּל לְעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַגְּבוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַטֵּה עֻזּ הַנַּ"ל, רַק מְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ חֶסֶד חִנָּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַחֲסָדִים שֶׁמְּקַבֵּל לְעַצְמוֹ כִּי הוּא מְבַקֵּשׁ רַק חֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת זוֹ דַּיְקָא נִנְסָר וְנִבְנֶה הַמַּלְכוּת כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה שֶׁנּוֹתֵן הַמַּטֵּה עֻזּ לְכָלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת. וּמְקַבֵּל לְעַצְמוֹ הַחֲסָדִים, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבַקֵּשׁ חֶסֶד חִנָּם עַל-יְדֵי זֶה נִנְסָר וְנִבְנֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּבְנִין וְנִגְדָּלִין נַפְשׁוֹתָם וְזוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בְּנָיִן הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. כִּי כְּלַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל יָדָם נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ:

חלק ד

וְאַחַר כָּךְ בָּא הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה. וְאָז נִמְשָׁכִין הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין חֲדָשִׁים, חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה. כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר, כִּי אָז נִמְשָׁכִין דְּבוּרִים חַמִּים כְּנֶחָלֵי אֵשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה. כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמַתַּן תּוֹרָה, וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקֹּלוֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים וְאֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר. וּכְתִיב:

וּדְבָרָיו שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. זֶה רָמַז שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה כִּי אִם מִי שֶׁדְּבָרָיו כְּנֶחָלֵי אֵשׁ כְּמוֹ בְּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁדִּבֵּר ה' עִמָּנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה, בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

הֲיִתְקַע שׁוֹפָר בָּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ. וְיִרְאָה הוּא בְּחִינַת אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר נִמְשָׁכִין דְּבוּרִים חַמִּים כְּנֶחָלֵי אֵשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה הִתְחַדְּשׁוּת

הַמּחִין וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁהִרְבֵּינוּ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יְמֵי הַסְּלִיחוֹת קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַצְמוֹ. וּבִפְרָט קֹדֶם הַשּׁוֹפָר שֶׁנּוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּר לִבָּם מְאֹד וּלְהַרְבּוֹת בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּעָנְיֵי רָשׁ דַּל וְאֶבְיוֹן, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהִתְחַדְּשׁוּת הַמּחִין עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר וְכַנַּ"ל. וְאָז עַל-יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַמּחִין עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר בְּחִינַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן אָז מַתְחֶלֶת תִּקּוּן בְּנָיַן הַמַּלְכוּת כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת כִּי מַלְכוּת, הַיְנוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת וּלְהִתְתַּקֵּן אָז, כִּי עַל-יְדֵי בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת זִכְרוֹנוֹת שׁוֹפָרוֹת. שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי מַלְכֻיּוֹת זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמַּתְחִילִין מַלְכֻיּוֹת מ"עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ" שֶׁהוּא שֶׁבַח נִפְלָא מְגֻדָּלַת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי הַשֶּׁבַח הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה נִכְנָסִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי אִיתָא שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ עִם יִשְׂרָאֵל כָּבְשׁוּ אֶת יְרִיחוֹ עַל-יְדֵי הַשֶּׁבַח הַזֶּה, כִּי אָמְרוּ אָז "עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ". וִירִיחוֹ הוּא הַתְחָלַת הַגְּבוּל שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁנִּכְנְסוּ וְכָבְשׁוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי אֲמִירַת עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ וְגַם תָּקְעוּ אָז בְּשׁוֹפָרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמִּקְרָא. וְזֶה אָנוּ עוֹשִׂין עַכְשָׁו בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁאַחַר קוֹל שׁוֹפָר אוֹמְרִים עָלֵינוּ בִּתְחִלַּת פְּסוּקֵי מַלְכֻיּוֹת, כִּי כָּל כַּוָּנָתֵנוּ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֲמִירַת עָלֵינוּ שֶׁאָנוּ מִתְפָּאֲרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזִּכִינוּ לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. שֶׁבְּכֹחַ הַשֶּׁבַח וְהַהִתְפָּאֲרוּת הַזֶּה אָנוּ כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ יְהוֹשֻׁעַ שֶׁנִּכְנַס לִירִיחוֹ שֶׁהוּא הַתְחָלַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים "זִכְרוֹנוֹת" שֶׁהוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל תְּפִלָּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֶת יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר כַּנַּ"ל. כִּי זִכָּרוֹן הוּא בְּחִינַת שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר. וּכְתִיב:

ה' שִׁמְךָ לְעוֹלָם ה' זִכְרְךָ לְדוֹר וָדוֹר. וּכְתִיב:

לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ. נִמְצָא שֶׁזִּכָּרוֹן הִיא בְּחִינַת שֵׁם, כִּי הַשֵּׁם שֶׁל כָּל נִבְרָא הוּא זִכְרוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַשֵּׁם יְכוֹלִין לְהַזְכִּיר אֶת הַדָּבָר לְהוֹדִיעַ לַחֲבֵרוֹ. וְכֵן נֶחֱקַק זִכְרוֹ בַּלֵּב, כִּי הַשֵּׁם שֶׁל כָּל דָּבָר כּוֹלֵל כָּל מַהוּת הַדָּבָר בְּצַלְמוֹ וּתְמוּנָתוֹ כְּמוֹ שֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְהוֹדִיעַ לַחֲבֵרוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֻׁלְחָן אוֹ מְנוֹרָה. אֵין צָרִיךְ לְצַיֵּר לוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ דָּבָר בְּאַרְבָּעָה רַגְלַיִם וּלְבַזְבִּזִין

וְטַבְלָא עָלָיו וְכוּ'. רַק שֶׁמַּזְכִּיר לוֹ שֵׁם שֶׁלְּחָן לְבַד. הוּא מֵבִין מַהוּת הַדָּבָר. וְכֵן בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְכֵן כְּשֶׁמַּזְכִּירִין שֵׁם שׁוֹר יוֹדְעִין תֵּכֶף כָּל צִיּוּר הַבְּהֵמָה שֶׁחֲבֵרוֹ מוֹדִיעַ לוֹ, דְּהַיְנוּ מִין שׁוֹר שֶׁיְּדוּעַ תְּמוּנָתוֹ. וְאֵין צְרִיכִין לְצַיֵּר לוֹ עוֹד תְּמוּנָתוֹ. וְכֵן כְּשֶׁמַּזְכִּירִין שֵׁם רְאוּבֵן אוֹ שִׁמְעוֹן מֵעִיר פְּלוֹנִי. בָּזֶה כָּלוּל כָּל תְּמוּנַת הָאָדָם הַזֶּה וְכָל עִנְיָנוֹ אִם הוּא עָשִׁיר אוֹ עָנִי, צַדִּיק אוֹ רָשָׁע וְכַיּוֹצֵא. כִּי בְּהַשֵּׁם שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים וְהַנּוֹצָרִים וְהַנַּעֲשִׂים כָּלוּל כָּל עִנְיָנִים וּמַהוּתָם בְּצַלְמָם וּדְמוּתָם. וְהוּא עִקַּר הַזֵּכֶר שֶׁל כָּל נִבְרָא, כִּי אֵין מַזְכִּירִין אֶלָּא שְׁמוֹ. וְזֶה זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב, הַיְנוּ כִּי וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב הוּא הַהֶפֶךְ מִן זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, כִּי הַזֵּכֶר הוּא הַשֵּׁם כַּנַּ"ל. וְכֵן אַצְלּ ה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא זִכְרוֹ. וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַזְכִּירוֹ כִּי אִם בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָה בֵּהּ כְּלָל. וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין וְאֵין אָנוּ רַשָּׁאִין לְדַבֵּר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנָּתַן לָנוּ רְשׁוּת לְהַזְכִּירוֹ בִּשְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וּכְשֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין שְׁמוֹ אָנוּ מְכַוְּנִין עָלָיו בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הַמַּנְהִיג וְהַמּוֹשֵׁל בַּכֹּל אֲשֶׁר הוּא בְּרַחֲמָיו קָרָא לְעַצְמוֹ זֶה הַשֵּׁם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

לְבַד בְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ (יְשַׁעְיָה כו). וְעַיֵּן מִזֶּה בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר בַּכֶּרֶךְ הָרִאשׁוֹן הַנִּדְפָּס כְּבָר(הלכה ג לב-לז). וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א סִימָן נו. וְעַיֵּן עוֹד בְּשִׂיחוֹת הַר"ן (צה) מֵעִנְיַן גְּדֻלַּת מַעֲלַת הַשֵּׁם שֶׁל כָּל אָדָם. וְעִקַּר זִכָּרוֹן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ נִמְשֶׁכֶת מִבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר זִכָּרוֹן שְׁמוֹ הַמְיֻחָד, כִּי אֵין רַשָּׁאִין לְהַזְכִּיר שֵׁם הַמְפֹרָשׁ כִּי אִם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ. וּכְפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, דְּהַיְנוּ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְזֶה שֶׁכָּתוּב:

נוֹדָע בִּיהוּדָה אֱלֹקִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ וִיהִי בְשָׁלֵם סוּכּוֹ. כִּי יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ וְהַנְהָגָתוֹ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רַק בִּירוּשָׁלַיִם, שֶׁשָּׁם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מַזְכִּירִין שֵׁם הַמְפֹרָשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁקְּדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ נִמְשֶׁכֶת בְּכָל גְּבוּלֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעַד שָׁם גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה. וּמִגְּבוּלֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְאֵילָךְ הוּא אַחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּשִׁבְעִים שָׂרִים הַמּוֹשְׁלִים בְּחוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם עוֹמְדִים סָבִיב אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִגְּבוּלֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלַחוּץ. וְעַל-כֵּן עִקַּר בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם כְּשֶׁנִּכְנַס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל:

וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָהָם בְּשֵׁם ה'. וְכֵן בַּפָּרָשָׁה הַקּוֹדֶמֶת כְּתִיב:

וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם הַשֵּׁם. כִּי עִקַּר שֵׁם ה' מַשִּׂיגִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה אַבְרָהָם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. עַל-יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁנִּגְדַּל שְׁמוֹ וְנִתְוַסֵּף לוֹ "ה" עַל שְׁמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

לְךָ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ וְכוּ' וַאֲבָרֶכְכָה וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ. וְעַל-כֵּן בְּעֵת שָׂה' יִתְבָּרַךְ הִגְדִּיל שְׁמוֹ וְקָרָא שְׁמוֹ אַבְרָהָם. אָז הִבְטִיחַ לוֹ בְּיוֹתֵר עַל יֶרֶשֶׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּמְבֹאָר בַּפָּרָשָׁה שָׁם:

וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם וְכוּ'. וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי וְכוּ'. וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֵת אֶרֶץ כְּנַעַן וְכוּ'. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא. כִּי עִקַּר הַגְדָּלַת הַשֵּׁם הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי קֶדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל וְאוֹרַיְתָא כֻּלָּא חַד וּשְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ. וְעַל-כֵּן בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן נִגְדַּל שָׁם שֵׁם אַבְרָהָם. וְזֶהוּ, וְשָׂמְתִּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם וּמָצָאתָ אֶת לְבָבוֹ וְכוּ' וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְכוּ'. כִּי הַגְדָּלַת הַשֵּׁם וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. כִּי הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וַיַּעַשׂ דָּוִיד שֵׁם (כַּמּוּבָא בְּסִימָן ד לִקּוּטֵי חֵלֶק א) וּמַלְכוּת הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי כְּמוֹ שֶׁהָאֶרֶץ הוּא תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ כֵן בְּחִינַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת נֶגֶד גְּדֻלַּת רוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִּיסָא בֵּהּ כְּלָל. וְהוּא יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׁמוֹת כַּמּוּבָא. רַק מִצַּד רַחֲמָנוּתוֹ לְהֵיטִיב לְנִבְרָאָיו צִמְצֵם עַצְמוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה צִמְצוּמִים כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ. וְכָל הַצִּמְצוּמִים הֵם בְּחִינַת שְׁמוֹת כַּיָּדוּעַ שֶׁצִּמְצֵם עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, עַד שֶׁנָּתַן רְשׁוּת לִקְרוֹתוֹ בְּאֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת שֶׁהֵם אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, אֲבָל אֵין אָנוּ יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ כְּלָל כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמוֹ. נִמְצָא, שֶׁהַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת מַדְרֵגָה אַחֲרוֹנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֶרֶץ, הַיְנוּ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן הַדֶּר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלֹקִי. אֲבָל הַדֶּר בְּחוּץ לָאָרֶץ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

וְעִקַּר הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁדָּנִין אֶת הָאָדָם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל. הָעִקָּר הוּא שֶׁמִּסְתַּכְּלִין בִּשְׁמוֹ שֶׁשָּׁם חֲקוּקִים וְנִכְתָּבִים כָּל מַעֲשֵׂי הָאָדָם. וְעַל-כֵּן שׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם אַחַר מִיתָתוֹ אִם זוֹכֵר אֶת שְׁמוֹ כִּי בְּהַשֵּׁם שֶׁל כָּל הָאָדָם נֶחֱקָק וְנִכְתָּב כָּל מַעֲשָׂיו, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ. וְשָׁם בְּהַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא שְׁמוֹ שָׁם מַגִּיעַ כָּל הַפְּגָם אוֹ הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל מַעֲשֵׂי הָאָדָם לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּהַשֵּׁם שֶׁל כָּל אָדָם נִגְבָּל כָּל חִיּוּתוֹ וְכָל עִנְיָנוֹ וּמַהוּתוֹ. וּכְפִי מַעֲשָׂיו כֵּן מֵאִיר שְׁמוֹ לְמַעְלָה. וְכֵן נִזְכָּר לְמַעְלָה לְטוֹבָה. וְכֵן לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת זִכְרוֹן שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, כִּי בְּהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק, בּוֹ נִכְלָל כָּל מַהוּת הַצַּדִּיק כָּל צִדְקָתוֹ וְתוֹרָתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְכָל מַעֲלוֹתָיו וּמַדְרֵגוֹתָיו, כִּי הַשֵּׁם הוּא נַפְשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין שֵׁם הַצַּדִּיק אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קְדֻשָּׁתוֹ וּזְכוּתוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה גַּם אֲנַחְנוּ לִקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וְלִשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

לְמָשָׁל כְּשֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין שֵׁם הַתַּנָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי. בְּזֶה הַשֵּׁם כָּלוּל כָּל מַעֲשֵׂי זֶה הַתַּנָּא שֶׁהָיָה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים בַּמְּעָרָה וְחִבֵּר סֵפֶר הַזֹּהַר. וְכָל הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַנִּזְכָּרִים מִמֶּנּוּ. כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּזֶה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי. וְכֵן בִּשְׁאָרֵי שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים:

וּבְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה נִפְתָּח סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת. וְזֵכֶר כָּל הַמַּעֲשִׂים עוֹלֶה לְפָנָיו אָז, כְּמוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין, כִּי זֵכֶר כָּל הַמַּעֲשִׂים לְפָנֶיךָ בָּא וְכוּ'. וְעִקַּר זֵכֶר כָּל הַמַּעֲשִׂים הוּא הַשֵּׁם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁבּוֹ נֶחֱקַק כָּל מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל. וּכְפִי הַמַּעֲשִׂים שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁכְּמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ שֵׁם כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְעוֹד לֵאלֹקֵי מִלִּין בְּעִנְיַן הַשֵּׁם שֶׁהוּא עִקַּר הַחִבּוּר וְהַקֶּשֶׁר בֵּין עֶלְיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים. וְעַל-יְדֵי הַשֵּׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים לְכָל הַנִּבְרָאִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַחִיּוּת וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל כָּל דָּבָר. וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי שֶׁהוּא יְקַשֵּׁר אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁנִּבְרָא אָדָם הֵבִיא ה' יִתְבָּרַךְ לְפָנָיו כָּל הַנִּבְרָאִים לִקְרֹא לָהֶם שֵׁמוֹת כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמִּקְרָא, וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם וְכוּ'. וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם וְכוּ' כִּי עַל-יְדֵי שֶׁיֵּדַע לִקְרֹא לָהֶם שֵׁמוֹת עַל-יְדֵי זֶה הָיָה מְקֻשָּׁר כָּל הַדְּבָרִים לְמַעְלָה לְשָׁרְשָׁן שֶׁהוּא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם. וּבוֹ בַּיּוֹם פֶּגֶם אָדָם הָרִאשׁוֹן בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְזֶה הַיּוֹם הָיָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַפֶּגֶם הָיָה בִּבְחִינַת הַשֵּׁם, כִּי שָׁם כָּל הַפְּגָמִים כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים:

וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא אָז. עַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא לְתַקֵּן וּלְמַלְּאוֹת הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם בַּשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר גְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה עַל-יְדֵי אֲכִילָה שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וּפֶגַם הָאֲכִילָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא פּוֹגֵם בְּהַשֵּׁם בְּיוֹתֵר, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַחִיּוּת וְהַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ. וְעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ חִיּוּת לְהָאָדָם כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, כִּי עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת חִיּוּת הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה. וְכָל זֶה הוּא מַחֲמַת בְּחִינַת הַשֵּׁם, כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֵׁם וְעַל-יְדֵי זֶה הַשֵּׁם הוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם וּלְקַשֵּׁר נֶפֶשׁ הָאָדָם עִם גּוּפוֹ. וּכְשֶׁאוֹכְלִין בִּקְדֻשָּׁה. אֲזַי מַמְשִׁיכִין נֶפֶשׁ וְחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ. וְאָז נִגְדָּל שֵׁם ה':

וְזֶה בְּחִינַת וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' וְכוּ' וּלְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי אֲכִילָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ אֲכִילָה שֶׁל אִסּוּר בְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עַל-יְדֵי זֶה

פּוֹגְמִין בְּהַחִיּוּת וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַשֵּׁם שֶׁמְּחַיֶּה אֶת הָאָדָם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַבְּרָכָה וְהַשֶּׂפַע וְכָל הַמָּזוֹן נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא לְבָרֵךְ ה' יִתְבָּרַךְ עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּתַן לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה וְזוֹכִין לְקַבֵּל נֶפֶשׁ וְחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁמוֹ שֶׁהוּא נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין אָז קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מַגְדִּילִין שֵׁם ה' וְזִכְרוֹ לָנֶצַח כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא אֵז בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת וּפָגַם בִּבְחִינַת הַשֵּׁם, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְכוּ', שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא וְכוּ'. כִּי נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹם הַזִּכָּרוֹן. כִּי הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַּ"ל, וְעוֹד יֵשׁ בָּעִנְיָן זֶה דְּבָרִים שֶׁקְּשֶׁה לְבָאֲרָם בִּכְתָב. יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָרוֹת שֶׁאוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם. וְעִקַּר קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת הוּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. וֶהֱבִיאֲךָ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים אַחַר פְּסוּקֵי שׁוֹפָרוֹת תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְכוּ' וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה, נִמְצָא שֶׁכָּל עִנְיַן שׁוֹפָרוֹת הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שֶׁמַּלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְגִלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לִזְכוֹת לְשׁוּב לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כָּל עִנְיַן קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא מִצְוַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר. וְעַל שֵׁם הַשּׁוֹפָר נִקְרָא יוֹם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם. כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְגַּלֶּה דַּיְקָא עַל-יְדֵי קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת לְתוֹכָהּ, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהָעִקָּר כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְשֶׁיְּקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם נַפְשׁוֹת הַשּׁוֹמְעִים

וְעִם הַמַּטֶּה עֹז לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ כִּי אִם לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּרָעִים. וְאָז יֵשׁ לְכָל אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִים חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלֶּה. וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מְתַקֵּן נַפְשׁוֹתָם. וְאָז זוֹכֶה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הָעִנְיָן לֹא יִהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וּבָא לְצִיּוֹן גֹּאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב. שֶׁמְּשִׁיחַ יַחֲזֹר כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁיַּמְשִׁיךְ בִּבְחִינַת הַנַּ"ל:

כִּי מֹשֶׁה הוּא מָשִׁיחַ שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתַּקֵּן מַה שֶּׁטָּעָה בַּתְּחִלָּה בְּהַכָּאַת הַצּוּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לֹא הָיָה יָכֹל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאִיתָא בַּזֹּהַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁמֹּשֶׁה צָרִיךְ לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם עַל-יְדֵי שֶׁקֵּרֵב אֶת הָעֵרֶב רַב, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר לוֹ לֵךְ רֵד. וּבֶאֱמֶת מְבֹאָר לַמֵּבִין בַּזֹּהַר וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁכָּל מַה שֶּׁפָּגַם מֹשֶׁה בְּהַכָּאַת הַצּוּר הַכֹּל נִמְשָׁךְ לוֹ רַק עַל-יְדֵי שֶׁקֵּרֵב אֶת הָעֵרֶב רַב. וְכָל הַחֲטָאִים וְכָל הַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁהֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֵטְא הָעֵגֶל שֶׁזֶּה גָּרַם חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכָל הַצָּרוֹת וְכָל הַפְּקִידוֹת שֶׁבָּאִין עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, הַכֹּל עַל-יְדֵי זֶה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּעַצְמוֹ גָּרַם שֶׁטָּעָה מֹשֶׁה בְּהַכָּאַת הַצּוּר. נִמְצָא שֶׁפֻּגַם שֶׁקֵּרֵב אֶת הָעֵרֶב רַב וּפְגַם הַכָּאַת הַצּוּר תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְכָל זֶה מְבֹאָר עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּוַדַּאי הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ לְטוֹבָה מַה שֶּׁקֵּרֵב אֶת הָעֵרֶב רַב, כִּי רָצָה שֶׁיִּתְדַּבְּקוּ גֵּרִים בַּשְּׁכִינָה, כְּפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בַּפָּסוּק, כִּי שִׂחֵת עַמְּךָ. וְכָל הַפֻּגָּם שֶׁלּוֹ הָיָה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ פֻּגַם הַכָּאַת הַצּוּר, שֶׁהוּא מַה שֶּׁהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם מַטֵּה עֻזּוֹ בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, וְלֹא הִמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְעִם מַטֵּה עֻזּוֹ לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ רַק כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּרָעִים, וְאִם הָיָה עוֹשֶׂה כֵּן, הָיָה עוֹלֶה בְּיָדוֹ, מַה שֶּׁרָצָה לְקָרֵב רְשָׁעִים רְחוֹקִים כָּאֵלּוּ, דְּהַיְנוּ נִשְׁמַת הָעֵרֶב רַב. כִּי בֶּאֱמֶת מוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לְקָרֵב רְשָׁעִים וּמְרֻחָקִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ יֵשׁ עָלָיו סְכָנוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר. וְצָרִיךְ לָזֶה כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִפְעֹל פְּעֻלָּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל-כֵּן אָפְלוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְקֵרְבָנוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְרַק הוּא פָּתַח לָנוּ אוֹר הַדַּעַת לֵידַע כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ וְכוּ' וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּעִנְיַן הִתְקָרְבוּת הָעֵרֶב רַב לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ עַד שֶׁגָּרְמוּ חֵטְא הָעֵגֶל וּשְׁבִירַת הַלּוּחוֹת וְכוּ'.:

וְעִקַּר הַטָּעוּת הָיְתָה בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים דַּיְקָא וְעִם כֹּחַ מַטֵּה עֻזּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ כִּי אִם כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּרָעִים, וּבִשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים הוּא צָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם נַפְשׁוֹת הַשּׁוֹמְעִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת, וְזוֹכֶה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּמֵּשׁ עִם מַטֵּה עֻזּוֹ בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת תּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה הָיָה לוֹ כֹּחַ עִם מַטֵּה עֻזּוֹ

לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה, וְלֹא דַּי שֶׁהִכְנִיעַ הָרַע שֶׁלָּהֶם אַף גַּם הוֹסִיף לְתַקֵּן אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת בְּתִקּוּן נִפְלָא וְנוֹרָא עַל-יְדֵי שֶׁהִתְקַשֵּׁר עִמָּהֶם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם מִתְתַּקְּנִים בְּיוֹתֵר. וְאָז חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה כֻּלָּם וְזוֹכֶה לָבוֹא עִמָּהֶם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר עֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ. וְשָׁם צְרִיכִין לְהִתְקַבֵּץ כָּל הָרְחוֹקִים וְהַנִּדָּחִים בִּבְחִינַת אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ וְכוּ' וֶהֱבִיאֲךָ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים בְּהִתְקַשְּׁרוּת נַפְשׁוֹת הַשּׁוֹמְעִים, וְעוֹמֵד כְּרֹשׁ וּכְאֶבְיוֹן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, אִם יִתֵּן ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְאִם לָאו לָאו, וְאֵינוֹ לוֹקֵחַ הַתּוֹרָה בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס, אֲזַי עַל-יְדֵי אֵלּוּ הָרַחֲמִים וְהַתַּחֲנוּנִים הוּא יָכוֹל לְקָרֵב גַּם אֶת הַמְרֻחָקִים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמַת עֵרֶב רַב שֶׁגַּם הֵם צְרִיכִין תִּקּוּן כִּי לֹא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וְסוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יִתְתַּקְּנוּ כֻּלָּם. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקָרְבָם וּלְהַכְנִיסָם לְתוֹךְ הַתּוֹרָה בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס כִּי אִם בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. כִּי יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁהֵם מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוֹתָם וּבְמַחְשְׁבוֹתָם הָרָעוֹת כָּל כָּךְ. וְהֵם רְחוֹקִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם שֵׂכֶל וּבְשׁוּם כֹּחַ לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ, וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרְבָם כִּי אִם עַל-יְדֵי רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מַאֲרִיךְ אַף לָרְשָׁעִים כְּדֵי שֶׁיְּשׁוּבוּ. וְצָרִיךְ הַצַּדִּיק שֶׁיֹּאחֵז גַּם-כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁל אֲרִיכַת אַפַּיִם. וּבִבְחִינָה זוֹ שֶׁל אֲרִיכַת אַפַּיִם שֶׁל הַצַּדִּיק כְּלוּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ הַצַּדִּיק שֶׁלֹּא יִהְיֶה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה בְּשׁוּם דָּבָר, רַק יַאֲרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל דָּבָר וְיַמְתִּין הַרְבֵּה לְרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים בְּלִי שִׁעוּר, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכַּוָּנַת הַצַּדִּיק בְּוַדַּאי לְטוֹבָה שֶׁרוֹצֶה רַק לְמַלְאוֹת רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, וּמֻחְלָט זֶה הוּא בָּהוּל מְאֹד בְּהַדָּבָר שֶׁחָפֵץ, מֻחְלָט שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, כִּי צְרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי בְּעִנְיָן זֶה מְאֹד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּקָר בְּרָצוֹא וְשׁוֹב, כִּי צְרִיכִין לָרוּץ מְאֹד מְאֹד לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֲרִיכַת אַפַּיִם לְבִלְתִּי לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה רַק יַמְתִּין לִישׁוּעַת ה'. וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הִתְקָרְבוּת רְחוֹקִים כְּאֵלּוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל, צָרִיךְ לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת וְתַחְבּוּלוֹת אֵיךְ לְקָרְבָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְחָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח (שְׁמוּאֵל ב יד) וּמֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת עַל זֶה. בְּוַדַּאי אֵין הַדָּבָר בָּא בְּנָקֵל. וְכָל עִנְיַן הַשְׁגִיאוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בַּמֶּה שֶׁקֵּרֵב הָעֵרֶב רַב וּבְהַכָּאַת הַצּוּר, הַכֹּל הָיָה בָּזֶה. כִּי מֻחְלָט שֶׁכָּל יָמָיו הָיָה מִשְׁתּוֹקֵק מְאֹד רַק לְמַלְאוֹת רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ וְהִשְׁלִיךְ נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד וּמָסַר נַפְשׁוֹ רַק בִּשְׁבִיל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה חָפֵץ מְאֹד לְקָרֵב כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא:

וּבְגִין דְּכָל יוֹמָךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. מִבֹּאָר שָׁם שֶׁמֹּשֶׁה כָּל יָמָיו הָיָה חוֹשֵׁב שֶׁאִם הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהָשִׁיב כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ, הָיָה מִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לַהֲשִׁיבָם. וּמֵחֲמַת זֶה רָצָה לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר בְּחַפָּזוֹן גָּדוֹל וְקִבֵּל אֶת הָעֵרֶב רַב בְּשָׁעַת חִפָּזוֹן בְּעֵת שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּחִפָּזוֹן.

וּבֶאֱמֶת לְקָרֵב רְשָׁעִים כָּאֵלּוּ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת עֵרֶב רַב צְרִיכִין מְתִינוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְזֶה גָּרַם שֶׁטָּעָה בְּהַכָּאַת הַצּוּר כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב רְחוֹקִים כָּאֵלּוּ כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל. דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה בְּשׁוּם דָּבָר וְיִתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים בְּהִתְקַשְּׁרוּת נַפְשׁוֹת הַשּׁוֹמְעִים. וְאָז יֵשׁ כֹּחַ לְמַטֵּה עָזּוֹ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּרְעִים, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הִשְׁתַּמֵּשׁ עִמּוֹ בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּמְצָאִים רְשָׁעִים רְחוֹקִים כָּל כָּךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּהֶם עִם מַטֵּה עָזּוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן יָכוֹל לְקָרְבָם עַל-יְדֵי רִבּוּי הָרַחֲמִים וְהַתַּחֲנוּנִים שֶׁהִרְבָּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי יָכוֹל לְעוֹרֵר רַחֲמִים כָּאֵלּוּ עַד שֶׁיְּמַשְּׁכוּ רַחֲמִים וַחֲסָדִים גַּם עַל רְחוֹקִים כָּאֵלּוּ לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לִפְעֹל עַתָּה לְקָרְבָם, הַהֶכְרֵחַ לְהַמְתִּין עוֹד אוּלַי יוּכַל לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ בְּפַעַם אַחֶרֶת כְּשֶׁיַּחֲזֹר לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בַּדֶּרֶךְ הַנַּ"ל, וְאִם גַּם אָז לֹא יִפְעֹל, יַמְתִּין עוֹד, וַאֲזַי בְּדֶרֶךְ זֶה הוּא יְקָרֵב בְּכָל פַּעַם מְעַט מְעַט אֶת הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יְקָרֵב כֻּלָּם:

אֲבָל כְּשֶׁהוּא דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה אָזַי הֵם יְכוֹלִים לְהוֹרִידוֹ מִמַּדְרֵגָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם. נִמְצָא, שֶׁקִּבּוּץ נִדָּחִים וְאוֹבְדִים, דְּהַיְנוּ לְקָרֵב רְחוֹקִים הוּא כְּפִי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים אָזַי יָכוֹל לְקָרֵב כָּל הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן קִבּוּץ כָּל הַנִּדָּחִים הוּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר קִבּוּצָם וְתִקּוּנָם הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשֶׁכֶת בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֲלִיָּה שֶׁל כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שְׁמִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּקוֹל שׁוֹפָר. וְכֵן מַזְכִּירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּפְסוּקֵי שׁוֹפָרוֹת כָּל עִנְיַן מַתַּן תּוֹרָה, כִּי קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת קִבּוּץ הַנִּדָּחִים, דְּהַיְנוּ לְהַחֲזִיר כָּל הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ, זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקִּבּוּץ וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַנִּדָּחִים וְהָאוֹבְדִים. בִּבְחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ' וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם וְכַנַּ"ל. נִמְצָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם תְּרוּעָה אָז מְגַלִּין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁתּוֹקְעִין שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין אָז בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁמַּרְבִּין בְּיָמִים אֵלּוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה בִּבְחִינָה זוֹ, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעוֹסְקִין לְנַסְּרָהּ וְלִבְנוֹתָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה

וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּבְחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית הַשָּׁנָה הַנֶּאֱמַר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדּוֹן מַה יְהֵא בְּסוֹפָהּ. שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִמְשָׁךְ עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשָּׁתָהּ עַל-יְדֵי עֵינֵי ה' כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם כִּפּוּר. שֶׁבָּהֶם נִתְעַלֶּה וְנִבְנֵית הַמַּלְכוּת כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ כִּי בְּאֵלּוּ הָעֲשָׂרָה יָמִים עוֹסְקִין בִּתְשׁוּבָה וּמַרְבִּין בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין מֹחִין בְּכָל יוֹם בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִבְנֵית בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם עֲשָׂרָה יָמִים כְּנֶגֶד עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מְקֻדֶּשֶׁת בָּהֶן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה:

וְעַתָּה מְבֹאָר וּמוּבָן מְאֹד לְעֵין כָּל מַשְׂכִּיל, כְּנִיסַת הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. כִּי קָדְשֵׁי קָדָשִׁים הִיא קְדֻשָּׁה הָעֲשִׂירִית שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹנָה עַל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם בַּמִּשְׁנָה:

קָדְשֵׁי קָדָשִׁים מְקֻדָּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁאֵין נִכְנָס לְשָׁם אֶלָּא כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַתְחִילִין לִבְנוֹת וּלְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבְכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה זוֹכִין לְכָל הָעֲשָׂרָה קְדֻשּׁוֹת שֶׁאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מְקֻדֶּשֶׁת בָּהֶן, עַד שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בַּיּוֹם הָעֶשְׂירִי זוֹכִין לַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִכְנָס לְשָׁם כִּי אָז זוֹכִין לִקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה זֹאת כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה וְאַרְבָּעָה מִינִים, כִּי אָז בְּסֻכּוֹת זוֹכִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָאנָא קְרָבָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה וְרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין נְפָשׁוֹת הָרְחוֹקִים וּמְקָרְבִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה אַשְׁרֵי הָעָם (בְּסִימָן יג), וְכַמּוּבָן בְּהַהִתְוָרָה הַזֹּאת שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כְּפִי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעוֹמְדִים בִּשְׁעַת הַדְּרוּשׁ, שֶׁהַצַּדִּיק מַכְנִיעַ הָרַע שֶׁלָּהֶם עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז שֶׁלּוֹ וּמְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם נַפְשׁוֹתָם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה הַרְבֵּה כְּפִי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁכְּמוֹ כֵן מִתְרַבֶּה הַקְּדֻשָּׁה לְמַעְלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמַּכְנִיעַ הָרַע שֶׁלָּהֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה..:

וְזֶהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עַד יוֹם כִּפּוּר, שֶׁאָז הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה וּמַרְבִּין בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע הָרַע שֶׁבָּעֲדָה, וּמַרְבִּים בִּתְפִלָּה וְרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים

וְכָל יִשְׂרָאֵל מִתְקַשְּׁרִים יַחַד אָז, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ רִבּוּי הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם. וְעִקַּר הַהַתְחָלָה הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקַּר הָעֲבוֹדָה וְהַיְגִיעָה לַחְתֹּר וְלַחְפֹּר וְלִפְתֹּחַ הַבְּאֵר, דְּהַיְנוּ הַצּוּר, בִּבְחִינַת וְדִבַּרְתָּ אֶל הַסֶּלַע וְנָתַן מֵימָיו, דְּהַיְנוּ מֵימֵי הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת חֲפִירַת הַבְּאֵרוֹת שֶׁחָפְרוּ הָאָבוֹת כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר. וְכֵן קוֹרִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵעִנְיַן הַבְּאֵרוֹת שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן לַחְפֹּר בְּאֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם:

וְהוֹכִיחַ אַבְרָהָם אֶת אֲבִימֶלֶךְ עַל אוֹדוֹת בְּאֵר הַמַּיִם וְכוּ'. וּכְתִיב, בַּעֲבוּר תִּהְיֶה לִי לְעֵדָה כִּי חָפַרְתִּי אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת. כִּי עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַתּוֹרָה מֵהַבְּאֵר וְהַסֶּלַע הַנַּ"ל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל זֶה הִתְחִיל אַבְרָהָם אָבִינוּ לַעֲסֹק בָּזֶה. כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה קְדֻשַּׁת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר:

תָּקִיל בְּתִיקְלָא עַד דְּאִתְגַּלֵּי לֵהּ וְכַמְבאָר בַּתּוֹרָה בְּכַמָּה פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁאַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גִּלָּה לוֹ מַעֲלַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהִבְטִיחוֹ בְּכַמָּה הַבְטָחוֹת לָתֵת לְזַרְעוֹ אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁאַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהִשִּׂיג וְזָכָה לִקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן הָיָה עוֹסֵק לַחְפֹּר בְּאֵרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה חוֹפֵר בְּאֵר הָעֶלְיוֹן לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַתְחִילִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה, עַל-כֵּן אָז עִקַּר הָעֲבוֹדָה וְהַיְגִיעָה, וְאָז עִקַּר הַקִּבּוּץ אֶל הַצַּדִּיק, כִּי כָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת, וְאָז צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁפּוֹתְחִין אֶת הַבְּאֵר לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם מֵימֵי הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְהִתְקַבֵּץ יַחַד אֵצֶל הַצַּדִּיק וּלְהַרְבּוֹת בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְלִתְקֹעַ בְּשׁוֹפָר וְכַמָּה תִּקּוּנִים שֶׁעוֹשִׂין אָז בַּאֲמִירַת מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת וְכוּ'. הַכֹּל כְּדֵי לְהַתְחִיל לִפְתֹּחַ הַבְּאֵר כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַתּוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז בְּנָקֵל מַמְשִׁיכִין בְּכָל יוֹם בְּחִינַת מֹחִין, דְּהַיְנוּ חִדּוּשִׁין הַנִּמְשָׁכִין מֵהַבְּאֵר הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִבְנֶה בְּכָל יוֹם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר. שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל הָעֲשָׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. עַד שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִכְנָסִין לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁהוּא קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה. וְאָז נִתְתַּקְּנִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כִּי אָז הוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמּוֹחֲלִין כָּל עֲוֹונוֹתֵיהֶם. וְעַל-כֵּן אָז נִמְשֶׁכֶת הַתּוֹרָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל בִּבְחִינַת פְּתַח צוּר וְיָזוּבוּ מַיִם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַלּוּחוֹת שֶׁנִּתְּנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז מַמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל. כִּי בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שָׁם הוּא מְקוֹר הַמַּעְיָן שֶׁל בְּאֵר הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת וּמַעְיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא, דְּהַיְנוּ מִבֵּית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת סֻכּוֹת שֶׁעוֹשִׂין אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עַכְשָׁו בְּסֻכּוֹת אָנוּ זוֹכִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁהִמְשַׁכְנוּ אָז עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה וּתְפִלָּה, עַל-יְדֵי זֶה נִבְנָה וְנִתְגַּלָּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַכְשָׁו אָנוּ צְרִיכִין לִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה עוֹסְקִין בְּסֻכּוֹת לִלְחֹם עִם הַמּוֹנְעִים שֶׁהֵם מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּיוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת, שֶׁזּוֹכִין לְיִחֵד בְּחִינַת מַלְכוּת עִם דּוֹדָהּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל:

כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד. וְעַנְנֵי כָּבוֹד הֵם בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְכוּ'. וְכָל הַדֶּרֶךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָלְכוּ אָז הַכֹּל הָיָה לֵילֵךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּדֵי לָתֵת לָהֶם אֶת הָאָרֶץ, דְּהַיְנוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר. וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהָיוּ מוֹלִיכִים אֶת יִשְׂרָאֵל בַּדֶּרֶךְ הַנָּכוֹן כְּדֵי לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי הָעֲנָנִים הָיוּ מְיַשְּׁרִין לָהֶם הַדֶּרֶךְ וְהָיוּ הוֹרְגִין נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וּמַכְנִיעִין אֶת הַשּׁוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עֲמָלֵק שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שְׁלִיטָה וְכֹחַ לָבוֹא לְהִלָּחֵם עִמָּהֶם מֵחֲמַת הָעַנְנֵי כָּבוֹד, כַּמּוּבָן בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַמּוֹנְעִים שֶׁיֵּשׁ בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָה שֶׁהוֹלְכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵלּוּ הַמּוֹנְעִין הֵם בְּחִינַת נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, בְּחִינַת עֲמָלֵק, שֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתָם עַל-יְדֵי עַנְנֵי הַכָּבוֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכָּה:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁנּוֹטְלִין בְּסֻכּוֹת. שֶׁהֵם בְּחִינַת מָאנָא קָרְבָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ:

מָאן נָצַח? מָאן דְּאָחִיד מָאנָא קָרְבָא בִּידוֹי. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין מַלְאָכִים הַנִּבְרָאִים מֵאֵלּוּ הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה. הֵם מְקַבְּלִין כֹּחַ מֵאֲדוֹם שֶׁמְּמַנֶּה עַל חֶרֶב לַעֲנשׁ אֶת הָרְשָׁעִים הַמּוֹנְעִים מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה בְּחַרְבָּא וְקַטְלָא וְכוּ'. אוֹ בִּבְחִינָה אַחֶרֶת כְּפִי הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כְּפִי רִבּוֹת הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָאנָא קָרְבָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הַכֹּחַ שֶׁמְּקַבְּלִין מֵאֲדוֹם שֶׁמְּמַנֶּה עַל חֶרֶב שֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מִמֶּנּוּ לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם מָאנָא קָרְבָא, שֶׁבָּהֶם אָנוּ לוֹחֲמִים אֶת אוֹיְבֵינוּ וּמַכְנִיעִים אֶת כָּל הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻכָּה בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וַיְהִי בְשָׁלֵם סוּכּוֹ וְכוּ'.:
כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִירוּשָׁלַיִם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרְאִין סֻכַּת שָׁלֵם. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָאַרְבָּעָה מִינִים מוֹרִים שֶׁאָנוּ נוֹטְלִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא:
מָאן נָצַח מָאן דְּאָחֵיד מָנָא קְרָבֵי בִּידוֹי. כִּי עִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז מַתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּקִבּוּץ וְכוּ'. וּכְפִי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין אָז כֵּן מְנַצְּחִין הַמִּלְחָמָה לְבֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּפִי הַתּוֹרָה כְּמוֹ כֵן מְקַבְּלִין הַמַּלְאָכִים כֹּחַ מֵאֵדוֹם לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִרְבָּא וְקַטְלָא. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָנוּ זוֹכִין בְּסֻכּוֹת לְטֹל הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלֵי זַיִן מָאנָא קְרָבָא. בָּזֶה אָנוּ מוֹרִים שֶׁנִּצָּחְנוּ הַמִּלְחָמָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁזָּכִינוּ אָז לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כְּתִקּוּנוֹ כַּנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכִינוּ לְמָאנָא קְרָבָא. לְנַצֵּחַ וּלְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה הוּא לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאַרְבָּעָה מִינִים הוּא הָאֶתְרוֹג, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְהַלּוּלָב וּמִינָיו הֵם בְּחִינַת כְּלֵי זַיִן, שֶׁבָּהֶם מַכְנִיעִין הַמּוֹנְעִים וְזוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָאֶתְרוֹג נָקִי בְּלֹא שׁוּם מוּם וְחִסָּרוֹן בִּבְחִינַת וּמוּם אֵין בָּךְ, הַיְנוּ כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ וּלְבַעֵר כָּל מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה שֶׁהֵם מַטִּילִין חַס וְשָׁלוֹם, מוּם וּפְגָם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶתְרוֹג. וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ נוֹטְלִין אֶתְרוֹג מְהֻדָּר בְּלִי שׁוּם מוּם וְחִסָּרוֹן, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הִדּוּר וִיפִי שֶׁל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶתְרוֹג בְּלִי שׁוּם מוּם וְחִסָּרוֹן בְּחִינַת לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ. כִּי נִכְנָעִין כָּל מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַמּוּמִים וְהַחֻסָּרוֹנוֹת שֶׁרוֹצִים לְהַטִּיל בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת הַלּוּלָב שֶׁהוּא עִקַּר הַמְרַמֵּז עַל בְּחִינַת כְּלֵי זַיִן שֶׁאוֹחֵז הַצַּדִּיק, כִּי לוּלָב הוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח. וְצַדִּיק מָאן דְּנָטִיר בְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ. כִּי עִקַּר הַכְּלֵי זַיִן שֶׁזּוֹכֶה הַצַּדִּיק לְקַבֵּל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כָּל זֶה זוֹכֶה כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת כָּל הַתְּלָאָה וְכוּ'. 'אַתָּה יָדַעְתָּ' דַּיְקָא וְכוּ'. וּבִפְרָט גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל פְּגַם הַבְּרִית וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּמּוּבָן שָׁם שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית. וְזֶה בְּחִינַת לוּלָב בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, בְּחִינַת חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ שֶׁזּוֹכֶה הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל הַכְּלֵי זַיִן בְּסֻכּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת לוּלָב כְּדֵי לְהַכְנִיעַ עַל-יְדֵי זֶה הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹגְדִין עִם הַלּוּלָב

הֲדַס וְעַרְבֵי נַחַל. עַרְבֵי נַחַל זֶה בְּחִינַת רְשָׁעִים וּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כַּמּוּבָא, הַיְנוּ מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם כָּל הָרְשָׁעִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁלָּהֶם וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה הָרִבָּה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל בִּבְחִינַת פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם. כִּי כְּפִי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבָּה הַקְּדֻשָּׁה לְמַעְלָה, כְּמוֹ כֵן הוּא מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה הָרִבָּה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל. וְעַל-כֵּן הָעֲרָבָה גְּדֵלָה עַל הַמַּיִם זֶה רֶמֶז שֶׁתִּקּוּן הָעֲרֵבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְשָׁעִים הוּא עַל-יְדֵי שִׁפְכִי כַּמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה', הַיְנוּ עַל-יְדֵי רִבּוּי רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה הַצַּדִּיק לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה הָרִבָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הֲדַס שֶׁרֵיחוֹ טוֹב וְנִפְלָא וְטַעֲמוֹ מַר. זֶה בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה שֶׁסּוֹבֶלֶת מְרִירוּת עַל שִׁעְבּוּד הַתּוֹרָה שֶׁמְּמֻנָּה נִמְשָׁכִין כָּל בַּאוּרֵי הַתּוֹרָה וְהַנְּשָׁמָה הוּא בְּחִינַת רֵיחַ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

אֵיזֶה דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף? זֶה הָרֵיחַ. וְעַל-כֵּן טַעֲמוֹ מַר זֶה רֶמֶז עַל הַמְּרִירוּת שֶׁסּוֹבֶלֶת הַנְּשָׁמָה עַל שִׁעְבּוּד הַתּוֹרָה בְּחִינַת פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל וְכוּ' וּמָאֳסָת בְּכָל הַטְּעָמִים וְהַתַּעֲנוּגִים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. וְאֵין חִיּוּתָהּ אֶלָּא מֵהָרֵיחַ שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה. וְעַל-כֵּן הַהֲדַס מְשֻׁלָּשׁ עַל שֵׁם הַתּוֹרָה, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם שֶׁהִיא מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּכָל בְּחִינוֹתֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אוֹרָיְן תְּלִיתָאָה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁלּוּלָב וַהֲדַס וַעֲרָבָה מְרַמְּזִ שֶׁהַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ וּמְקַבֵּל כְּלֵי זַיִן לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲדַס מְשֻׁלָּשׁ שֶׁמְּקַבֵּל מִשָּׁם מֵימֵי הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי עַרְבֵי נַחַל דַּיְקָא, עַל-יְדֵי הָרְשָׁעִים שֶׁמַּחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וּמְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִמָּהֶם בִּשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ קֹדֶם הַדְּרוּשׁ שֶׁשּׁוֹפֵךְ כַּמַּיִם לִבּוֹ נֹכַח פְּנֵי ה'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין מֵימֵי הַתּוֹרָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל בִּבְחִינַת פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל אֲפִיקֵי מַיִם כַּנַּ"ל, וְכָל הַמִּלְחָמָה הַזֹּאת הוּא בִּשְׁבִיל לִכְבּוֹשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג שֶׁמְּחַבְּרִין עִם הַשָּׁלֹשׁ מִינִים. כִּי הָעִקָּר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַנַּעֲנוּעִים שֶׁהַכַּוָּנָה לְעוֹרֵר הַמֹּחַ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַמֹּחִין אֶל הָאֶתְרוֹג כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְעוֹרֵר כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁיְּתַקֵּן אֶת הַדַּעַת וְהַמֹּחַ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ לְקַבֵּל הַכֹּחַ מֵאֲדוֹם לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַתָּה יָדַעְתָּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְנַעְנֵעַ בְּאַרְבָּעָה מִינִים לְעוֹרֵר הַמֹּחַ וְהַדַּעַת, כִּי כִּבְיכוֹל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא כְּפִי תִּקּוּן הַדַּעַת שֶׁזּוֹכֶה הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁבְּסֵכוֹת מְקַבְּלִין כֹּחַ מֵאֲדוֹם בְּעַצְמוֹ לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאָז כָּל הָאֻמּוֹת נוֹתְנִין כֹּחַ מִשְׁפְּטֵיהֶם לְהַכְנִיעַ אֶת כָּל הָעוֹבְרִים עַל דַּת תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאֶת כָּל הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק:

עַל-כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל וְעַל-כֵּן נִקְרָא סֵפֶת שָׁלֵם. כִּי אָז יֵשׁ לָנוּ שָׁלוֹם עִם כָּל הָאֻמּוֹת אֲשֶׁר הָרֹאשׁ שֶׁלָּהֶם הוּא אֱדוֹם, כִּי מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ מְקַבְּלִין כֹּחַ לַעֲנֹשׁ הַמּוֹנְעִים בְּחַרְבָּא וְקַטְלָא אוֹ עַל-יְדֵי מִשְׁפְּטֵי הָאֻמּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַקְרִיבִין אָז שִׁבְעִים פָּרִים בְּשִׁבְיל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי אָנוּ צְרִיכִין אָז לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהֶם לְהַעֲמִיד הַדַּת עַל תִּלְהֹ. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת עֲלֵיהֶם. וְעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת מְבָרְרִין הַטּוֹב הַנֶּעֱלָם בָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּפַּל בֵּינֵיהֶם, כִּי הֵם מַחֲזִירִין הַמִּשְׁפָּט אֲצִלֵנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין תִּקֻּף לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִין מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וּלְהַעֲמִיד הַדַּת הַקָּדוֹשׁ עַל תִּלְהֹ כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה אוּשְׁפִּיזִין שֶׁהֵם הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁנִּכְנָסִין בַּסֻּכָּה. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי שִׁבְעָה צַדִּיקִים אֵלּוּ שֶׁעַל יָדָם זָכִינוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי הָרִאשׁוֹן הוּא אַבְרָהָם שֶׁהוּא הִתְחִיל לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אָמַר לוֹ לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. שֶׁגִּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ אֶרֶץ שֶׁהִיא מְקֻדֶּשֶׁת מִכָּל הָאֲרָצוֹת. שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִדְבֵק בּוֹ יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לֵילֵךְ וְלִבּוֹא לְשָׁם. וּלְהַנִּיחַ אַרְצוֹ וּמוֹלַדְתּוֹ וּבֵית אָבִיו לֵילֵךְ אֶל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת הוּא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ הִבְטִיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לָתֵת לְזַרְעוֹ שֶׁהֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטּוֹבָה הַזֹּאת. וְכֵן יִצְחָק וְיַעֲקֹב לְכֻלָּם הִבְטִיחַ עַל יֶרֶשֶׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עַל-יְדֵי הַבְטָחָה הַזֹּאת יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם וּבָאנוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה. וְאֵרָא אֶל אַבְרָהָם וְכוּ'. וְגַם הֲקִימֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת הָאָרֶץ וְכוּ' וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם שֶׁהוֹצִיאוּ אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכִינוּ לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה לְבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְיוֹסֵף חִבֵּב אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁבִּיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עַצְמוֹתָיו לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּזֶה הָיָה תָּלוּי גְּאֻלַּת מִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר כְּבִישַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת הָיָה עַל-יְדֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּלְחַם מִלְחֲמֹת ה' וְזָכָה לְכִבּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ וְכוּ' וְהִנִּיחַ לָכֶם מִכָּל אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח. וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְאֵין זֶה אֶלָּא בִּימֵי דָּוִד וּשְׁלֹמֹה:

נִמְצָא שֶׁכָּל הַשִּׁבְעָה צַדִּיקִים הָאֵלּוּ שֶׁהֵם הַשִּׁבְעָה רוֹעִים. עַל יָדָם נִתְגַּלָּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן נִכְנָסִין הַשִּׁבְעָה רוֹעִים בַּסֻּכָּה, כִּי בְּכֹחָם אָנוּ זוֹכִים לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל

וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה אָנוּ עוֹסְקִים בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא הוֹשַׁעְנָא רַבָּה שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת דָּוִד כַּיָּדוּעַ. כִּי אָז זוֹכִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה לֹא זָכָה רַק דָּוִד שֶׁאָז נִתְקַיֵּם, וְהִנִּיחַ ה' לָכֶם וְכוּ'. וְיַשְׁבְתֶּם לָבֶטַח וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַסֻּכָּה עַל שֵׁם דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. כִּי עִקַּר הַסֻּכָּה הוּא בְּחִינַת כְּבִישַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה זָכָה דָּוִד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז חוֹזְרִין וּמְעוֹרְרִין כֹּחַ הַהִתְחַלָּה שֶׁהִתְחַלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לַחְפֹּר בְּאֵרוֹת הַמַּיִם מֵימֵי הַתּוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי אָז חוֹזְרִין חוֹפְרִין אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּהַהוּא יוֹמָא וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין אָז בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁיְּסֵד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כִּי כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים מָלֵא תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁהִרְבָּה דָּוִד לְהִתְפַּלֵּל כָּל יָמָיו בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּעָנִי וְאֶבְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

הַטֵּה ה' אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי, וְכֵן הַרְבֵּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה בֶּאֱמֶת לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל.:

וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה שֶׁאוֹמְרִים אָז. כִּי כָּל סֵפֶר מִשְׁנֶה תּוֹרָה מְקֻדָּשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַתּוֹכָחוֹת וְהַדְּבָרִים שֶׁדִּבֶּר עִמָּהֶם מֹשֶׁה שָׁם, הַכֹּל הָיָה מֵעִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לִזְכֹּר כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְהָרַג סִיחוֹן וְעוֹג וְכוּ'. כֵּן יַעֲשֶׂה ה' לְכָל הַמַּמְלָכוֹת וְכוּ'. פּוּק עַיֵּן וְתִשְׁכַּח שֶׁכָּל סֵפֶר דְּבָרִים מְדַבֵּר כִּמְעַט בְּכָל פָּרָשָׁה מֵעִנְיַן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, אֵיךְ ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה לַהֲבִיאָם מִיָּד לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְהֵם עַל-יְדֵי חֵטְא הַמְרַגְּלִים מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה וְכוּ'. עַל-יְדֵי זֶה נִתְעַכְּבוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה. וְעַתָּה הֵם מוּכָנִים לָבֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן הִזְהִירָם לִשְׁמֹר אֶת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּירְשׁוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. עַיֵּן בְּפָרָשַׁת דְּבָרִים וָאֶתְחַנַּן עֵקֶב רְאֵה וְכוּ'. וּתְדַקְדֵּק וְתִרְאֶה חֲבִיבַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֵיךְ מַזְכִּיר בְּכָל פַּעַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֵצֶל כָּל הָאַזְהָרוֹת שֶׁמַּזְהִיר אוֹתָם לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְשֶׁעִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְעָשׂוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן וְכוּ'. בְּכָל הֲדֶרֶךְ וְכוּ'. לְמַעַן תִּחְיֶה וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים בָּאָרֶץ וְכוּ'. וְזֹאת הַמִּצְוָה וְכוּ'. לְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ וְכוּ'. וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ וְכוּ'. וְכֵן הַרְבֵּה מְאֹד. וְעַל-כֵּן בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא אוֹמְרִים מִשְׁנֶה תּוֹרָה שֶׁמְּדַבֵּר מַמַּעֲלַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאֵיךְ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין אֵלֶיהָ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז תְּהִלִּים שֶׁהוּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא הַרְבֵּה עִם הָעַרְבֵי נַחַל שֶׁנּוֹטְלִין אוֹתָם לְבַדָּם וְחוֹבְטִין אוֹתָם, כִּי הָעַרְבֵי נַחַל מְרַמְּזִים עַל הָרְשָׁעִים שֶׁמַּחֲזִירִם הַצַּדִּיק בִּתְשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עַכְשָׁו בַּגְּמָר שֶׁצְּרִיכִין לִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. אָז נִגְמָר תִּקּוּן הָעַרְבֵי נַחַל, שֶׁהֵם תִּקּוּן אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים. וְעַל-כֵּן נוֹטְלִין אוֹתָם לְבַדָּם. זֶה רָמַז שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא נִתְתַּקְּנוּ אֵלּוּ הָרְשָׁעִים כִּי אִם בְּעֵת שֶׁהֵיוּ קְשׁוּרִים עִם הַצַּדִּיק אֲבָל בֶּאֱמֶת עַכְשָׁו הַצַּדִּיק מְתַקֵּן אוֹתָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק מֵהֶם, יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ בְּעַצְמָן לַעֲבֹד אֶת ה' וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּעַצְמָן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם, כִּי הָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה וּבְוַדַּאי יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד הַצַּדִּיק לִטֹּל הַבְּחִירָה מֵהָאָדָם וּלְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה. אֲבָל אֵין זֶה תִּקּוּן מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בִּבְחִירָתוֹ. וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהַצַּדִּיק מְגַלְגֵּל עִמּוֹ כָּל כָּךְ בִּדְרָכִים נִפְלָאִים עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהַטּוֹת לִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ עַד שֶׁשָּׁב מֵעַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרֵךְ. וְעַל זֶה מְרַמֵּז עַרְבֵי נַחַל שֶׁנּוֹטְלִין בִּפְנֵי עַצְמָן בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא, שֶׁזֶּהוּ גְּמַר תִּקּוּן שֶׁל הָרְשָׁעִים הַחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה תִּקּוּן עַל יָדָם לְמַעְלָה אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם בִּפְנֵי עַצְמָם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין הָעֲרָבוֹת חֲבִיטָה בַּקַּרְקַע כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּינִים, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ מִתְּחִלָּה רְחוֹקִים כָּל כָּךְ צְרִיכִים לְהַמְתִּיק מֵהֶם הַדִּינִים שֶׁנֶּאֱחָזוּ בָּהֶם בַּתְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ בִּשְׁלֵמוּת כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ מֵהֶם בְּעַצְמָן שַׁעֲשׁוּעִים לִפְנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין לְהַשְׁכִּינָה שֶׁתִּתְפָּאֵר בָּהֶם הַשְׁכִּינָה בְּעַצְמָם, חֲזֵי בַּמֶּה בָּרָא קָאתֵינָא לְגַבָּךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְיַחֶדֶת הַשְׁכִּינָה בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּבִישַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר כְּבִישַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה כָּל הָרְשָׁעִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּץ כָּל הַנִּדָּחִים וְהָאוֹבְדִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז עוֹלִין בְּשִׂמְחָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן מַגְדִּילִין הַשִּׂמְחָה אָז. כִּי צְרִיכִין לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבַקְּשִׁין, שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ. וּכְתִיב וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם. וּכְתִיב כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ. וְעַל-כֵּן בְּשִׂמְחַת עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת בְּשִׁלֵּמוּת שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּזְכֶּה לִכְנֹס בְּתוֹכָהּ בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, עַל-כֵּן אָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁכּוֹבְשִׁין אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה:

חלק טז

וְעַל-כֵּן קוֹרִין אָז פָּרָשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה שֶׁהוּא סִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁזָּכִינוּ לְסַיֵּם, עַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אָז

פְּטִירַת מֹשֶׁה, כִּי מֹשֶׁה נִסְתַּלֵּק עַל פְּנֵם הַנַּ"ל עַל הַכָּאַת הַצּוּר. וְעַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ תִּקֵּן זֶה הַפְּנֵם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁמַּה שֶּׁנֶּחְסַר עַל יָדָם נִשְׁלַם עַל יָדָם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתָם שֶׁנִּתְוַסֵּף קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה לְמַעְלָה עַל-יְדֵי נִשְׁמָתָם. וְעַל-יְדֵי תִּקּוּן זֶה נִזְכֶּה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ, כַּמּוּבָא כִּי מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה, כִּי הוּא הָיָה הַגּוֹאֵל צֶדֶק וְהוּא יַחֲזֹר וְיִגְאָלֵנוּ בִּשְׁלֵמוּת. כִּי מֹשֶׁה הוּא מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ תִּקֵּן מַה שֶּׁנֶּחְסַר עַל-יְדֵי הַכָּאַת הַצּוּר וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִהְיוֹת מָשִׁיחַ. וְאָז יַמְשִׁיךְ לָנוּ תּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְאָז יְקֻבַּץ נִדְחֵינוּ וְיַחֲזִיר אוֹתָנוּ כֻּלָּנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְנִזְכֶּה כֻּלָּנוּ לָבוֹא עִמּוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל.:

נִמְצָא שֶׁבְּכֹחַ הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי הִסְתַּלְּקוּתוֹ הוּא תִּקּוּן הַכָּאַת הַצּוּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן קוֹרְאִין הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּמַר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה בְּשִׁמְיני עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה, שֶׁאָז נִשְׁלָם בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בְּחִינַת מַלְכוּת וּמִתְיַחֶדֶת עִם דּוֹדָהּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּזְכֶּה לָבוֹא שָׁם בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן, כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק יז

עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר עִנְיַן סְעֻדָּה וּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא שֶׁחֲשׁוּבָה מִכָּל הַבְּרָכוֹת וְקוֹדֶמֶת לְכֻלָּן. וּפוֹטֶרֶת כָּל הַדְּבָרִים הַבָּאִים בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה מֵחֲמַת הַסְּעֻדָּה כְּמִבֹּאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשֹּׂבַע שֶׁל הַמָּזוֹן וְהָאֲכִילָה כַּיָּדוּעַ שֶׁכָּל הַפֵּרוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין רַק מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הָאָרְצוֹת מִתַּמְצִית אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵן שׁוֹתִין. וּמִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַלֶּחֶם, כִּי כָּל הַמִּצְוֹוֹת הַנּוֹהֲגוֹת בְּלֶחֶם כְּגוֹן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְחַלָּה וְכוּ'. כֻּלָּם הֵם מִצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ. וְכָל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּקְדֻּשֶׁת מִכָּל הָאָרְצוֹת. הָעִקָּר הוּא בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה, כִּי שְׁאָר כָּל הַמִּצְוֹוֹת נוֹהֲגוֹת בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּץ לָאָרֶץ, רַק מִצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ אֵין נוֹהֲגִין אֶלָּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּמִצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ, הֵם קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה, דְּהַיְנוּ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר תְּחִלָּה וְסוֹף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקֻדָּשִׁין אֶת הַמַּאֲכָל שֶׁאוֹכְלִין שֶׁיִּהְיֶה נִזּוֹן מִסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה הִיא מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה נִתְקַדֵּשׁ הַמַּאֲכָל בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְעִקַּר הַשֹּׂבַע כַּנַּ"ל, כִּי כָּל בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין לְמָדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִבִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

הַשְׁתָּא לְאַחֲרָיו מְבָרֵךְ לְפָנָיו לֹא כָּל שֶׁכֵּן וְעִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא לְבָרֵךְ ה' יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ לְכְאוֹרָה מְאֹד מָה עִנְיַן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְבִרְכַּת הַמָּאֲכָל שֶׁאָכַל. כִּי לְפִי הַשֵּׂכֶל הַפָּשׁוּט עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא לְבָרֵךְ אֶת ה' עַל הַמָּזוֹן שֶׁנָּתַן לָנוּ, וְהָיָה רָאוּי לִכְתֹּב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ וְכוּ' עַל הַמַּאֲכָל וְהַמָּזוֹן שֶׁנָּתַן לְךָ. וּמָה עִנְיַן וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ לְוֹאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ. אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַמָּזוֹן וְהַמַּאֲכָל נִמְשָׁךְ רַק מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּמִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאוֹכְלִין שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ אֶת ה' כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה עַל הַמָּזוֹן שֶׁאָכַל כְּדֵי שֶׁהַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָל יִהְיֶה נִמְשָׁךְ מִסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, עַל שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה וּרְחָבָה. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וּמִבִּרְכַּת הַמָּזוֹן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַבְּרָכוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר הוּא לְגַלּוֹת שָׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ. בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין שָׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִזֶּה, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שָׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שָׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם וּמְלוֹאָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הוּא בָּרָאָה בִּרְצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ.:

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין שָׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, עַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתָהּ עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל כָּל דָּבָר מַאֲכָל עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְהַבְּרָכָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעִקַּר הוּא בִּרְכַּת הַלֶּחֶם שֶׁהוּא בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא שֶׁחֲשׁוּבָה מֵהַכֹּל. וְגַם צְרִיכִין לְבָרֵךְ עָלָיו בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי הַלֶּחֶם מֵחַמֵּשֶׁת הַמִּינִין שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל:

חלק יח

כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנִּמְשֶׁכֶת בְּכָל הַתְּקוּנִים הַנֶּאֱמָרִין לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהֵינוּ לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִשְׁפּוֹךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְמָרִים רַחֲמֵי הַלֵּב הָעֶלְיוֹן וְנִמְשָׁךְ עָלָיו דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ בֶּאוּרֵי הַתּוֹרָה גַּם-כֵּן מִשָּׁם מִבְּחִינַת

הַלֵּב הַזֶּה. שֶׁשָּׁם כְּתוּבִים כָּל בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה וְכוּ'. וּכְשֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים צָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם כָּל נַפְשׁוֹת הַשּׁוֹמְעִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְוַסֵּף קְרֻשָּׁה גְּדוֹלָה לְמַעְלָה לְפִי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת, וּכְמוֹ כֵן הוּא מַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה גַּם-כֵּן מִשָּׁם בְּשֶׁפַע גָּדוֹל. וְיֵשׁ לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ חֵלֶק בַּתּוֹרָה. וַאֲזַי דַּיְקָא זוֹכֶה לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְזוֹכֶה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כְּדֵי לִזְכּוֹת שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאֲכִילָה הוּא לֶחֶם שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם, כִּי הוּא מַשְׁבִּיעַ וּמְזַן. וְהוּא עִקַּר הַסְּעֻדָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַסְּעֻדָּה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל שֵׁם הַלֶּחֶם. כִּי לֶחֶם מַחֲמַשָּׁה מִינִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַלֶּחֶם שֶׁבּוֹ כְּלוּלִין כָּל הַמְּצִוּוֹת בָּאָרֶץ כַּנַּ"ל. כִּי הַלֶּחֶם הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. כִּי עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָל שֶׁאוֹכְלִין נִמְשָׁךְ חִיּוּת הָאָדָם כַּיָּדוּעַ בַּחוּשׁ. וְעִקַּר הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה שֶׁמְּחַיָּה אֶת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁכָּל כֹּחַ הַמַּאֲכָלִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם. זֶה הַכֹּחַ הוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַמְלֻבָּשׁ בָּהֶם וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה הוּא מַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי. וְעִקַּר הוּא הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה וְהַשְׁבִּיעָה, כִּי אֵין נִקְרָא לֶחֶם כִּי אִם כְּשֶׁנִּלּוֹשׁ בְּמַיִם וְנֶאֱפֶה עַל הָאֵשׁ.:

נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ בַּלֶּחֶם כֹּחַ מַיִם וְאֵשׁ. וְאֵלּוּ הַמַּיִם וְהָאֵשׁ נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת מַיִם וְאֵשׁ הַנַּ"ל שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין תּוֹרָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַיִם וְאֵשׁ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹפְכִין לִבָּן כַּמַּיִם וְכוּ' קֹדֶם הַדְּרוּשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה מִלֵּב הָעֶלְיוֹן. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחַ הַמַּיִם וְהָאֵשׁ שֶׁבַּלֶּחֶם, מִי שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵךְ הַבְּרָכָה כְּרָאוּי וְלֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁאָז אֲכִילַת הַלֶּחֶם הוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת הַתּוֹרָה מַמָּשׁ שֶׁנִּקְרֵאת לֶחֶם שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי מַיִם וְאֵשׁ שֶׁמִּשָּׁם כֹּחַ הַמַּיִם וְהָאֵשׁ שֶׁבַּלֶּחֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַלֶּחֶם סוֹעֵד הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּתוֹרָה וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים מְצִינוּ שֶׁפִּתָּא סָעֲדָא דְּלִבָּא וְכוּ'. כִּי הַלֶּחֶם הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִלֵּב הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְסָעֹד אֶת הַלֵּב מֵחֲמַת שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִלֵּב הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין הַסְּעֻדָּה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל שֵׁם הַלֶּחֶם, כִּי עִקַּר שֵׁם הַסְּעֻדָּה עַל שֵׁם שֶׁסּוֹעֵד אֶת הַלֵּב.

עִקַּר בְּחִינָה זוֹ הוּא רַק בַּלֶּחֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכֶת מִלֵּב הָעֶלְיוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַחֲמַת שֶׁהַלֶּחֶם הוּא בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה הַנִּמְשָׁכֶת בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-כֵּן צִוָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל הַלֶּחֶם שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ וְכוּ' עַל הָאָרֶץ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַלֶּחֶם שֶׁבּוֹ תָּלוּי כָּל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הַמִּצְוֹוֹת הַנּוֹהֲגוֹת רַק בָּאָרֶץ שֶׁכֻּלָּם הֵם בַּלֶּחֶם כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת לֶחֶם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִפְלִיג בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת הַסְּעֻדָּה בְּעִנְיַן עֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת עֶשֶׂר תִּקּוּנִים שֶׁבַּסְּעֻדָּה, עַיֵּן שָׁם בַּזֹּהַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כִּי קְדֻשַּׁת הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הַסְּעֻדָּה גָּבְהָּ מְאֹד מְאֹד. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִטְעֹם אֲכִילַת לֶחֶם כָּזֶה:

וּבָזֶה תָּבִין אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה הַכְּתוּבָה אֶצְלֵנוּ בְּעִנְיַן הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי אֲכִילַת לֶחֶם לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן:

חלק יט

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשְׂבִיעָה עַל-יְדֵי הַלֶּחֶם, כִּי הַלֶּחֶם הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַשְׂבִיעָה הוּא מִבְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַשְׂבִיעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. כִּי שַׁבָּת וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּמּוּבָן בְּשֶׁבַע הַבְּדָלוֹת שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּירוּשַׁלְמִי שֶׁחוֹשֵׁב שָׁם בֵּין יוֹם הַשְׂבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבֵין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לִשְׁאָר הָאֲרָצוֹת וּבֵין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. כִּי כָּל אֵלּוּ הַבְּדָלוֹת כֻּלָּם שַׁיָּכִים זֶה לָזֶה, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְשַׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּם הֵם בְּחִינָה אַחַת כִּי כֻּלָּם קֹדֶשׁ. וּלְהֵפֶךְ הָעַמִּים וְחוּץ-לָאָרֶץ וְיֹמֵי הַחֹל כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת חֹל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשְׂבִיעָה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשׂבַע וישַׁבְתֶּם לָבֶטַח בְּאַרְצְכֶם. כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מְקֻבֶּלֶת מֵהַצַּדִּיק הַנַּ"ל בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ. וּמֵהַצַּדִּיק עִקַּר הַשְׂבִיעָה וְהַבְּרָכָה כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת הַלֶּחֶם פּוֹטֶרֶת כָּל הַדְּבָרִים הַבָּאִים בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה מֵחֲמַת הַסְּעֻדָּה, כִּי הַצַּדִּיק כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה הוּא מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם כָּל נַפְשׁוֹת הַשּׁוֹמְעִים הָעוֹמְדִים בִּשְׁעַת הַדְּרוּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וּמִבְּחִינַת הַצַּדִּיק וְהַנְּפָשׁוֹת הַנַּ"ל. שֶׁמְּקֻשָּׁר עִמּוֹ בִּשְׁעַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ מֵהַצַּדִּיק וּמֵהַנְּפָשׁוֹת מֵהֶם נִמְשָׁכִין עִקַּר הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי

אֲכִילַת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, הַיְנוּ כִּי הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׂבִיעָה עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם, זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִקַּר הַשְׂבִיעָה וְכַנַּ"ל. וּמֵהַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקַשֵּׁר עִמּוֹ בִּשְׁעַת הַדִּרּוּשׁ כַּנַּ"ל מִשָּׁם נִמְשָׁךְ חִיּוּת שְׁאָר כָּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁבַּסְּעֻדָּה שֶׁטְּפֵלִים לְעִקַּר הַסְּעֻדָּה שֶׁהוּא הַלֶּחֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִיּוּת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא הָעִקַּר שֶׁמְּקַשֵּׁר עִמּוֹ כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עַל שְׁאָרֵי הַמַּאֲכָלִים כְּשֶׁבָּאִין בִּפְנֵי עַצְמָם בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת, כִּי חִיּוּתָם נִמְשָׁךְ מִנְּפָשׁוֹת רַבּוֹת הַמִּתְקַשְּׁרִים עִם הַצַּדִּיק בִּשְׁעַת הַדִּרּוּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּאִין בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה הַפַּת פּוֹטְרָן, כִּי הֵם טְפֵלִים לְהַפַּת שֶׁחִיּוּתוֹ מֵהַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁהוּא הָעִקָּר, כִּי הוּא מְקַשֵּׁר עִמּוֹ כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַשּׁוֹמְעִים וְכֻלָּם טְפֵלִים אֵלָיו:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת עֶשֶׂר מְצוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בַּפַּת. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִתֵּן שְׁתֵּי יָדָיו עַל הַפַּת בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, וְכֵן יֵשׁ עֶשֶׂר תֵּבוֹת בִּבְרִכַּת הַמּוֹצִיא. וְעֶשֶׂר תֵּבוֹת בַּפְּסוּק אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְכוּ'. כַּמְבֹאָר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן קסז וּבְטוּר מְבֹאָר יוֹתֵר. וְכֵן יֵשׁ עֶשֶׂר תְּקוּנִים בַּסְּעֻדָּה הַמּוּבָאִים בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, הַכֹּל כְּנֶגֶד עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה שֶׁעִקָּרָהּ הוּא הַלֶּחֶם וְכַנַּ"ל:

חלק כב

כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא לְגַלּוֹת שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ יֵשׁ עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתָהּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מֵעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּלָּה שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, כִּי כָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד שֶׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁהִתְגַּלּוּת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן מֵעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, זֶה הָיָה תָּלוּי עַד שֶׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת כַּנַּ"ל. (וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ תוֹכָחָה. לִקּוּטֵי תְּנִינָא סִימָן ח, עַיֵּן שָׁם). וּמִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וּכְנֶגֶד כָּל זֶה הֵם כָּל הַבְּחִינוֹת שֶׁל עֶשֶׂר שֶׁיֵּשׁ בַּלֶּחֶם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא לֶחֶם לְשׁוֹן מִלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

לְחַם אֶת לַחֲמִי. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבִּסְעֻדָּה הוּא עִדָּן קְרָבָא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַיְנוּקָא עַיֵּן שָׁם. כִּי הַלֶּחֶם הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכַת בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְלָחֹם עִם הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל.:

וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לִלְחֹם עִם הַמּוֹנְעִים מִלָּבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעָם וּלְהַשְׁפִּילָם וּלְבַעֲרָם מִן הָעוֹלָם וְלִזְכּוֹת לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא לֶחֶם לְשׁוֹן מִלְחָמָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁל הָאָדָם הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. שֶׁאָז דַּיְקָא כְּשֶׁבָּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִקְרָא אִישׁ מִלְחָמָה. וְנִצְחוֹן מִלְחָמָה זוֹ זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַלֶּחֶם כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת "ה" דְּהַמּוֹצִיא שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַרְבֵּה לְהַטְעִים "ה" דְּהַמּוֹצִיא. וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲלֵיהֶם מְבָרְכִין הַמּוֹצִיא. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת "ה" דְּאַבְרָהָ"ם, כִּי אַבְרָהָם הוּא רֵאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְלֹא זָכָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהוֹסִיף לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ "ה" עַל שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם וְכוּ' וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶת אֶרֶץ וְכוּ'. כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַשָּׂלֵם. וְצָרִיךְ שֶׁתִּכְלֶה בְּרָכָה עִם הַפַּת. וְעִנְיַן הַבְּצוּעַ שֶׁכָּל דִּינֵי בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא כְּנוּ עַל שֵׁם הַבּוֹצֵעַ. וְקָרְאוּ תָּמִיד אֶת הַמְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא בְּשֵׁם בּוֹצֵעַ. וְלֹא קָרְאוּ אוֹתוֹ סְתָם בְּשֵׁם הַמְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא כְּמוֹ שֶׁקָּרְאוּ הַמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּשֵׁם מְבָרֵךְ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּעַל-הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ. וְכֵן בְּכָל הַדִּינִים תָּלוּ כָּל הַדִּינִים בְּשֵׁם הַבּוֹצֵעַ דַּיְקָא. וְכֵן כָּל אֲכִילַת לֶחֶם אוֹ לִתֵּן לֶחֶם לְעָנִי קָרְאוּ עַל שֵׁם הַבּוֹצֵעַ וְהַפּוֹרֵס אֶת הַלֶּחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וְכוּ'. וְכֵן הַרְבֵּה. וְעִנְיַן מַה שֶּׁדִּקְדְּקוּ וּפִלְפְּלוּ הַרְבֵּה מֵהֵיכָן לִבְצֹעַ הַפַּת. וּמָסְקוּ מֵהֵיכָא דְּקָדִים בְּשׁוּלָא. אוֹ מֵהֵיכָא דְּקָרִים בְּשׁוּלָא:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם בְּסִימָן יד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה (בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א):

וְהַכְּלָל, כִּי צְרִיכִין לְהַשְׁלִים אֶת הַיִּרְאָה עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁמַּעֲלִין עַל-יְדֵי הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין עַל-יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד וְכוּ'. וְאָז כְּשֶׁזּוֹכִין לְיִרְאָה זוֹכִין לְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שְׁלֵמוּת. כִּי בְּאַתְרָא דְּאִית דְּחִילָא תַּמָּן תִּשְׁתַּכַּח שְׁלֵמוּתָא וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִפְלָה בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תְּהִלָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַשָּׂלֵם לְעִנְיַן בְּצִיעַת הַפַּת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא וְלִבְצֹעַ הַפַּת. שֶׁצְּרִיכִין לְהַדֵּר אַחַר הַשָּׂלֵם, כִּי הַשָּׂלֵם הוּא בִּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת

כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה בָּאָה וְנִגָּשֶׁת אֶל הָאָדָם בְּעֵת הָאֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עז). וְעִקַּר הַבְּרָכָה הִיא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, כִּי דַּיְקָא עַל יָדָהּ יְכוֹלִין לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְּרָכָה בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַדֵּר אַחַר לֶחֶם שָׁלֵם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא בַּבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּשְׁלִימִין אֶת הַיִּרְאָה עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁמַּעֲלִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה הוּא לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁאוֹכְלִין. וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הֵם בְּחִינַת נִיצוֹצֵי נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ וְנִתְעָרְבוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ. וּכְשֶׁמַּעֲלִין וּמְבָרְרִין אוֹתָם עַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּרָאוּי בִּבְרָכָה בְּכַוָּנַת הַלֵּב כָּרָאוּי זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, כִּי גַּם עִקַּר מַעֲלַת הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְהַגֵּרִים הוּא גַּם-כֵּן מַה שֶּׁמַּעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת מִמָּקוֹם שֶׁמַּעֲלִין אוֹתָם וּמְשִׁיבִין אוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן גַּם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה עוֹלֶה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהַתּוֹרָה וַיְבָרֶךְ וְכוּ' בְּסִימָן סז חֵלֶק א) בִּבְחִינַת שֻׁלְחָן מְלֻכִּים מָלֵא הַכָּבוֹד וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה בָּאָה הַיִּרְאָה אֶל הָאָדָם, כִּי אָז נִשְׁלָם הַיִּרְאָה עַל-יְדֵי עֲלִיַּת הַכָּבוֹד שֶׁעוֹלֶה עַל-יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְבָּרְרִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹד ה' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַדֵּר לְבָרֵךְ עַל הַשְׁלֵם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כַּנַ"ל:

חלק ג

וְזֶה עִנְיַן בְּצִיעַת הַפַּת שֶׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַרְבֵּה אֵיךְ לִבְצֹעַ אֶת הַפַּת וְקָרְאוּ תָּמִיד הַמְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא בְּשֵׁם בּוֹצֵעַ וְכָל דִּינֵי בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא כָּלְלוּ עַל שֵׁם הַבּוֹצֵעַ. וְגַם בַּעַל הַמְחַבֵּר הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ קָרָא הֲלָכָה זֹאת שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִדִּינֵי בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא קָרָא הַכֹּל בְּשֵׁם הִלְכוֹת בְּצִיעַת הַפַּת וְכֵן בְּזֹהַר וּבְנִמְרָא וּמִדְרָשִׁים בִּמְקוֹמוֹת שֶׁמְּדַבְּרִין מִתִּקּוּן הָאֲכִילָה. מוּבָן וּמְבֹאָר שֶׁיֵּשׁ סוֹדוֹת עֲצוּמוֹת מֵעִנְיַן הַבְּצִיעַ שֶׁל הַפַּת:

כִּי בֶּאֱמֶת כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם צָרִיךְ לְהִתְבָּרֵר בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר עַד שֶׁיָּבוֹא לִתַּכְלִית שְׁלֵמוּתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין זֹאת בְּיוֹתֵר בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה שֶׁהַמַּאֲכָל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בֵּרוּרִים הַרְבֵּה שֶׁבַּתְּחִלָּה צְרִיכִין לַחֲרשׁ וְלִזְרֹעַ, וְאַחַר כָּךְ לִקְצֹר הַתְּבוּאָה וְאַחַר כָּךְ לְבָרֵר הַחִטָּה מִמֹּץ וְתֶבֶן, וְאַחַר כָּךְ לִטְחֹן הַחִטִּים וּלְבָרְרָם מִסֹּבֶין וּמֹרֶסֶן וְכוּ'. כִּי מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר נְפִילַת הַנִּיצוֹצוֹת הָיָה עַל-יְדֵי חֵטְא הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עַל-כֵּן שָׁם צְרִיכִין בֵּרוּרִים הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן כָּל הַיְגִיעוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ הַרְבֵּה בְּהַתְּבוּאָה עַד שֶׁתִּהְיֶה לֶחֶם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', וְהַכֹּל כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ וְנִתְעָרְבוּ שָׁם מְאֹד עַל-יְדֵי פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַ"ל. וְעִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הוּא לְבָרְרָם

וּלְהַפְשִׁיטָם מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁנִּתְלַבְּשׁוּ בָּהֶם שֶׁאָז הֵם בִּבְחִינַת פֶּלְגָּא, דְּהַיְנוּ חֶסְרוֹן הַשְׁלֵמוּת כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וּבֵי מָרַבַּעְתֵּהּ דְּרֵישָׁא פַּרְסָא וּפַלְגָּא רָמָא כּוּפְתָּא וְסָכְרָא לֵיְרְדְּנָא שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהַנְּשָׁמוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁרְחוֹקִים עֲדַיִן מֵהַקְּדֻשָּׁה הֵם מְכֻנִּים בְּשֵׁם פֶּלְגָּא. כִּי עֲדַיִן הֵם רְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד מְאֹד וְיָכוֹל לִהְיוֹת לָהֶם מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְצָרִיךְ לָהֶם יְגִיעוֹת רַבּוֹת כְּדֵי לְהַפְשִׁיט מֵהֶם הַבְּגָדִים צוֹאִים שֶׁהַלְּבִישׁוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים. כִּי אֵלּוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים הֵם מוֹנְעִים אוֹתָם מִלַּחֲזֹר לְהַקְּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וְהֵם מַפְסִיקִים כְּמוֹ נָהָר הַמַּפְסִיק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲלֹךְ דֶּרֶךְ אוֹתוֹ הַנָּהָר וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְזֶה רָמָא כּוּפְתָּא וְסָכְרָא לְיַרְדְּנָא עַל-יְדֵי שֶׁמַּפְשִׁיטִין וּמַשְׁלִיכִים מֵעֲלֵיהֶם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַמַּסְכִּים הַמַּבְדִּילִים בֵּינָם לְבֵין הַקְּדֻשָּׁה וְזֶה וְסָכְרָא לְיַרְדְּנָא, כִּי הַיַּרְדֵּן מַפְסִיק בֵּין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוּץ-לָאָרֶץ. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים בְּשֵׁם פֶּלְגָּא, כִּי עֲדַיִן צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ מֵהֶם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כְּדֵי לְהָסִיר הַמַּפְסִיקִים וְהַמּוֹנְעִים וְהַמַּסְכִּים הַמַּבְדִּילִים בֵּינָם לְבֵין הַקְּדֻשָּׁה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ קֹדֶם עֲלִיָּתָן וּבֵרוּרָן הֵם בִּבְחִינַת פֶּלְגָּא מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ מֵהֶם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּפְלוּ בֵּינֵיהֶם. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת עֲלִיָּתָן כְּשֶׁנִּשְׁלָם הַיִּרְאָה עַל יָדָם כַּנַּ"ל, כִּי אָז עוֹלִין מִבְּחִינַת פֶּלְגָּא לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת שֶׁהוּא הַיִּרְאָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הֶפֶךְ בְּחִינַת פֶּלְגָּא הַנַּ"ל וְהֶבֶל. וְעִקַּר עֲלִיָּתָן מִבְּחִינַת חִסָּרוֹן, מִבְּחִינַת פֶּלְגָּא הוּא כְּפִי מַה שֶׁמַּפְשִׁיטִין וּמַשְׁלִיכִין מֵהֶם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כַּנַּ"ל:

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין כַּמָּה יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת בַּלֶּחֶם שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּרוּרִים בְּרוּר אַחַר בְּרוּר כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מֵחֲמַת שֶׁהַחֵטְא הָרִאשׁוֹן הָיָה עַל-יְדֵי אֲכִילָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וּטְרָחוֹת רַבּוֹת מְאֹד קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הַלֶּחֶם שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לַאֲכִילָה, כִּי כָּל הַיְּגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת מֵחֲמַת אֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל בֵּרוּר וּבֵרוּר שֶׁל הַלֶּחֶם צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְשַׁבְּרוֹ וּלְחַלְּקוֹ לַחֲלָקִים דַּקִּים וְאַחַר כָּךְ נִשְׁלָם. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וּמְשַׁבְּרִין אוֹתוֹ. וְכֵן בְּכָל פַּעַם. כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין שֶׁבִּתְחִלָּה כְּשֶׁזּוֹרְעִין הַחִטָּה הִיא בִּשְׁלֵמוּת. וְאַחַר כָּךְ אִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּצְמַח עַד שֶׁנִּתְרַקְּבָה לְגַמְרֵי בָּאָרֶץ. וְאָז דַּיְקָא צוֹמַחַ מִמֶּנָּה שִׁבֹּלֶת שָׁלֵם. וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְחַלֵּק הַשִּׁבֹּלֶת וּלְהוֹצִיא הַחִטָּה מִמֶּנָּה לְבָרְרָם מִמֹּץ וְתֶבֶן וְאָז הַחִטָּה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת שֶׁל הַחִטָּה, אֲבָל עֲדַיִן אֵינָהּ רְאוּיָה לַאֲכִילַת אָדָם. וּצְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְחַלְּקָהּ וּלְשָׁחֲקָהּ הֵיטֵב עַל-יְדֵי הַטְּחִינָה וּלְבָרְרָהּ מִסֹּבִין וּמֵרָסָן וְלַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה עִסָּה. וְאַחַר כָּךְ חוֹלְקִין אֶת הָעִסָּה לַחֲלָקִים קְטַנִּים וְעוֹשִׂין מִכָּל חֵלֶק לֶחֶם וְאוֹפִין אוֹתוֹ בְּתַנּוּר. וְאָז הִגִּיעַ הַלֶּחֶם לִשְׁלֵמוּתוֹ כִּי נַעֲשָׂה לֶחֶם שָׁלֵם שֶׁאָז רָאוּי לַאֲכִילַת אָדָם וּלְבָרֵךְ

עָלָיו הַמּוֹצִיא. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל בֵּרוּר אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הוּא בִּשְׁלֵמוּת עֲדַיִן אֵין זֶה שְׁלֵמוּת כְּנֶגֶד הַבֵּרוּר הַשֵּׁנִי שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרוֹ עוֹד. כְּגוֹן כְּשֶׁרוֹאִין הַחִטִּין בִּשְׁלֵמוּתָן אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּרְאֶה שֶׁזֶּהוּ שְׁלֵמוּת גָּמוּר, כִּי כְּבָר נִשְׁלְמוּ הַחִטִּים לְגַמְרֵי וּרְאוּיִים לִסְחוֹרָה. אֲבָל עֲדַיִן אֵין זֶה שְׁלֵמוּת הָרָאוּי לַאֲכִילָה. וְקֹדֶם שֶׁמְּבִיאִין אוֹתוֹ לִשְׁלֵמוּת גָּמוּר שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לַאֲכִילָה צְרִיכִים לַחֲזֹר וּלְחַלְקָם, דְּהַיְנוּ לְטַחֲנָם וּלְבָרְרָם וּלְנַפּוֹתָם וְכוּ'. עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם לֶחֶם הָרָאוּי לַאֲכִילָה, כִּי קֹדֶם כָּל בֵּרוּר אֲזַי הַדָּבָר בִּבְחִינַת פַּלְגָּא מֻחֲמַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁנֶּאֱחָזִין בּוֹ עֲדַיִן כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַלֶּחֶם בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁרָאוּי לְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא עֲדַיִן חָסֵר עִקַּר תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁהוּא לְבָרְרוֹ עַד שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁבִּיעַ וּלְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ הָאָדָם וּלְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת ה' לְבָרְכוֹ וּלְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָז עִקַּר הָעֲבוֹדָה הַגְּדוֹלָה. בִּבְחִינַת כָּל עֲמַל אָדָם לְפִיהוּ. כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַבֵּרוּר הוּא בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַצְמָהּ שֶׁאָז צְרִיכִין לַחֲזֹר וְלִבְצֹעַ וּלְשַׁבֵּר אֶת הַלֶּחֶם וּלְחַלְּקוֹ לַחֲלָקִים קְטַנִּים וּלְאָכְלוֹ. וּבִשְׁעַת הָאֲכִילָה נִטְחָן וְנִשְׁחָק וְנִדָּק הַמַּאֲכָל מְאֹד מְאֹד עַל-יְדֵי הִלְעִיסָה וְעַל-יְדֵי כְּלֵי הָאֲכִילָה שֶׁבָּאָדָם שֶׁטּוֹחֲנִין וְשׁוֹחֲקִים אֶת הַמַּאֲכָל מְאֹד מְאֹד וּמְסַנְּנִין וּמְזַכְּכִין אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד בְּכַמָּה וְכַמָּה בֵּרוּרִים (כַּיָּדוּעַ בְּחָכְמוֹת הַנִּתּוּחַ) עַד שֶׁנִּתְבָּרֵר וְעוֹלֶה מִמֶּנּוּ הַדַּק מִן הַדַּק שֶׁמַּשְׁבִּיעַ וּמְחַיֶּה נֶפֶשׁ הָאָדָם וְהַנִּשְׁאָר נַעֲשֶׂה מִפְסֹלֶת גָּמוּר קִיא צוֹאָה מַמָּשׁ. נִמְצָא שֶׁאֵין הַמַּאֲכָל נִתְבָּרֵר מִבְּגָדִים צוֹאִים מַמָּשׁ כִּי אִם בְּתוֹךְ גּוּף הָאָדָם שֶׁאָז דַּיְקָא נֶחֱלָק וְנִתְבָּרֵר כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּפְשָׁט וְנִתְבָּרֵר וְנִדְחֶה הַפִּסְלֶת הַגָּמוּר וְנַעֲשֶׂה קִיא צוֹאָה. וְהַטּוֹב וְהַזַּךְ עוֹלֶה וּמְחַיֶּה אֶת הָאָדָם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה תְּחִלָּה וְסוֹף. וּבִפְרָט בִּרְכַּת הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם שֶׁמְּבָרְכִין עָלָיו הַמּוֹצִיא וּלְאַחֲרָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת הוּא בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן דִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד בְּעִנְיַן הַבְּצִיעַ שֶׁל הַפַּת, כִּי בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא צְרִיכִין לְהַדֵּר וּלְבָרֵךְ עַל הַשָּׁלֵם כַּנַ"ל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁשָּׁם הַשְׁלֵמוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תְּתְהַלֵּל כַּנַ"ל. כִּי אָז כְּבָר נִשְׁלַם הַלֶּחֶם וְנִתְבָּרֵר מִכַּמָּה מִינֵי פִּסְלֶת שֶׁהֵם מִין וְתֶבֶן וְסִבִּין וּמֹרְסָן שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּלְגָּא כַּנַ"ל. וְעַתָּה כְּבָר נִתְבָּרֵר הַלֶּחֶם מֵהֶם וְנַעֲשָׂה בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת שֶׁהוּא הַלֶּחֶם שֶׁאָז הִגִּיעַ לִשְׁלֵמוּתוֹ כִּי רָאוּי לַאֲכִילַת אָדָם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַדֵּר אַחַר הַשָּׁלֵם וְכַנַ"ל וְאָז מְבָרְכִין עָלָיו הַמּוֹצִיא. וְעִקַּר הַבְּרָכָה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כַּנַ"ל, אֲבָל תֵּכֶף שֶׁמְּבָרְכִין הַמּוֹצִיא צְרִיכִין תֵּכֶף לִפְרֹס וְלִבְצֹעַ הַפַּת, כִּי עַתָּה דַּיְקָא מַתְחִיל עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בְּעַצְמָהּ שֶׁאָז דַּיְקָא עִקַּר הַבֵּרוּר מִבְּגָדִים צוֹאִים מַמָּשׁ שֶׁהוּא הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בְּתוֹךְ גּוּף הָאָדָם שֶׁאָז דַּיְקָא

נִתְבָּרֵר הַמַּאֲכָל בְּתַכְלִית הַבֵּרוּר שֶׁעוֹלֶה מִמֶּנּוּ טוֹב נִפְלָא שֶׁמַּשְׁבִּיעַ וּמְחַיֶּה נֶפֶשׁ הָאָדָם. וְהַפְּסֹלֶת נַעֲשֶׂה פְּסֹלֶת גָּמוּר קִיא צוֹאָה מַמָּשׁ עַד שֶׁנִּדְחֶה וְיוֹצֵא לַחוּץ:

וּבֶאֱמֶת בָּזֶה רוֹאִים נוֹרָאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין עַל זֶה וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁאֵין מְבָרְכִין כֵּן עַל שׁוּם דָּבָר. כִּי בְּוַדַּאי הוּא נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד שֶׁיִּתְבָּרֵר הַמַּאֲכָל בְּקֶרֶב הָאָדָם בְּבֵרוּר כָּזֶה שֶׁיַּעֲלֶה מִמֶּנּוּ טוֹב כָּזֶה שֶׁהוּא חִיּוּת הָאָדָם וְקִיּוּמוֹ בָּעוֹלָם וְהַפְּסֹלֶת הוּא פְּסֹלֶת גָּמוּר כָּזֶה. כִּי אָז עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר שֶׁמְּבָרְרִין הַטּוֹב מִבְּגָדִים צוֹאִים מַמָּשׁ שֶׁהוּא פְּסֹלֶת הָאֲכִילָה שֶׁעִקַּר זֶה הַבֵּרוּר נַעֲשֶׂה בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה. וְאָז דַּיְקָא עוֹלֶה הַטּוֹב מִבְּחִינַת פְּלֶגָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים, לִבְחִינַת שְׁלֵם שֶׁהוּא יִרְאָה. כִּי אָז עוֹלֶה הַטּוֹב וּמְחַיֶּה אֶת הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁמְּבָרְכִין אַחַר הָאֲכִילָה. כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר הוּא לְבָרֵר הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַטּוֹב כְּדֵי שֶׁיְּהַלֵּל וִיבָרֵךְ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נוֹצַר הָאָדָם. וּבִשְׁבִיל זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אוֹתוֹ בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא הַיִּרְאָה, כִּי עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה יְכוֹלִין לְהַלְּלוֹ וּלְבָרְכוֹ בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִנְיַן הַבְּצוּעַ שֶׁל הַפַּת הוּא דָּבָר גָּדוֹל, כִּי צְרִיכִין לְכַוֵּן בִּבְרִכַּת הַמּוֹצִיא וּבְהַבְּצוּעַ בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הַבְּצוּעַ שֶׁיּוּכַל לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַפַּת מִבְּחִינַת פְּלֶגָא לִבְחִינַת תַּכְלִית הַשְׁלֵמוּת לְהַפְשִׁיט מֵהַטּוֹב הַבְּגָדִים הַצוֹאִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה בַּטּוֹב הָעוֹלֶה וּמְחַיֶּה אֶת הָאָדָם, כִּי כָּל אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרַע נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי שֶׁנֶּאֱחַז חַס וְשָׁלוֹם, אֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצוֹאִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאִים כָּל הַיְּגִיעוֹת וְהַמְּנִיעוֹת מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְכָל יְגִיעוֹת וְטִרְדוֹת וְטִרְחוֹת הַפַּרְנָסָה שֶׁהֵם מוֹנְעִים וּמְבַלְבְּלִים אֶת הָאָדָם מְאֹד מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מִשְׁתַּדְּלִין לְהַפְשִׁיט הַבְּגָדִים הַצוֹאִים כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם הוּא בְּהָאֲכִילָה כַּנַּרְאֶה בַּחוּשׁ. וְעַל-כֵּן כָּל עֲמַל אָדָם לְפִיהוּ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּהַבְּרָכָה וְהַבְּצוּעַ מְאֹד בְּאֹפֶן שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת הַפַּת שֶׁהָיָה שָׁלֵם וּמְשַׁבְּרוֹ לַחֲלָקִים. עַל-יְדֵי זֶה יִחָזֵר וְיַעֲלֶה מִבְּחִינַת פְּלֶגָא לְשָׁלֵם. כִּי קֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ לְתַכְלִית שְׁלֵמוּתוֹ הוּא בִּבְחִינַת פְּלֶגָא. אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הָיָה שָׁלֵם בְּעֶרֶךְ אוֹתוֹ הַבֵּרוּר שֶׁנִּתְבָּרֵר מִקֹּדֶם. אֲבָל כְּפִי עֶרֶךְ הַבֵּרוּר הַזֶּה שֶׁאַחֲרָיו שֶׁנִּתְבָּרֵר בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר עֲדַיִן הוּא בִּבְחִינַת פְּלֶגָא כַּנַּ"ל. וְעַתָּה בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה הוּא תַּכְלִית הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּאֲכָל שֶׁיְּחַיֶּה אֶת הָאָדָם שֶׁיּוּכַל לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֵּהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה הַמְחַיָּה אֶת הָאָדָם יִהְיֶה נִכְלָל עַל יָדָהּ בְּחֵי הַחַיִּים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׁלֵמוּת, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת כִּי אִם בָּאֵין סוֹף. וְעַל-כֵּן הַבְּצוּעַ הוּא עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה, כִּי צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּצוּעַ יוּכַל לְהַעֲלוֹת הַלֶּחֶם מִבְּחִינַת פַּלְגָא לְתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי שֶׁיְּפַשֵּׁט מִמֶּנּוּ

הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מַמָּשׁ שֶׁנִּתְבָּרְרִין וְנִדְחִין בִּשְׁלֵמוּת בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא וְהַטּוֹב יַעֲלֶה וְיִחָיֶה אֶת הָאָדָם שֶׁיּוּכַל לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזִּהוּ תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קב) שֶׁכְּשֶׁאָמַר רַב אָשֵׁי לְמָחָר נִפְתַּח בַּחֲבֵרִין. אָתָא מְנַשֶּׁה אִתְחֲזִי לֵיהּ בַּחֲלָמָא וְכוּ' וְאָמַר לֵיהּ, מֵהֵיכָא בָּעֵית לְמֵישְׁרָא הַמּוֹצִיא. וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ אִם רְצָה מְנַשֶּׁה לְקַנְטְרוֹ בִּדְבָרִים וּלְקַפְּחוֹ בַּהֲלָכוֹת, מַדּוּעַ תָּפַס דַּיְקָא זֹאת הַהֲלָכָה?! אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל הַכֹּל נִיחָא. וְהַדְּבָרִים מְכֻוָּנִים הֵיטֵב, כִּי רַב אָשֵׁי רָצָה לִדְרֹשׁ בְּגִנּוּת מְנַשֶּׁה שֶׁחָטָא וְעָבַד עֲבוֹדָה זָרָה, עַל-כֵּן שָׁאַל מְנַשֶּׁה אוֹתוֹ מֵאַחַר שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לִדְרֹשׁ בִּי עַל שֶׁנִּתְעֵיתִי כָּל כָּךְ עַד שֶׁעָבַדְתִּי עֲבוֹדָה זָרָה, אִם כֵּן תַּגִּיד לִי מֵהֵיכָן קְשָׁרִית הַמּוֹצִיא? הַיְנוּ כִּי הָעֲבוֹדָה זָרָה נִקְרֵאת קִיא צוֹאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי כָל שֻׁלְחָנָם מָלְאָה קִיא צֹאָה וְכוּ'. וְעִקַּר כֹּחָהּ לְהַטְעוֹת הָאָדָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַבְּגָדִים צוֹאִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעַל-יְדֵי הַחֲטָאִים שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְלַבֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְגָדִים צוֹאִים שֶׁהֵם מְסַבְּבִים וּמְעַקְּמִים אֶת דַּעְתּוֹ בְּשִׁגְעוֹן מַמָּשׁ עַד שֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לִידֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וּלְמָחָר עֲשֵׂה כָּךְ, עַד וְכוּ'. וְעַל-כֵּן שְׁאַל אוֹתוֹ, אִם אַתָּה מַלְעִיג עָלַי עַל שֶׁעָבַדְתִּי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים כַּנַּ"ל. נִרְאֶה הַדָּבָר שֶׁאַתָּה נָקִי מֵהֶם אִם כֵּן תֹּאמַר לִי מֵהֵיכָן קְשָׁרִית הַמּוֹצִיא כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר וְהַזִּכּוּךְ מִבְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים הִיא בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא כְּשֶׁיּוֹדְעִים לִבְצֹעַ וּלְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא כָּרָאוּי. כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַטּוֹב מִקִּיא צוֹאָה מַמָּשׁ הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה. וְאִם כֵּן כְּשֶׁאַתָּה מַלְעִיג עָלַי שֶׁעָבַדְתִּי הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קִיא צוֹאָה, תֹּאמַר לִי מֵהֵיכָן קְשָׁרִית הַמּוֹצִיא, הַיְנוּ אִם יוֹדֵעַ סוֹד הַבְּצוּעַ שֶׁל בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, אִם אַתָּה יוֹדֵעַ אֵיךְ לִבְצֹעַ בְּאֹפֶן שֶׁתִּתְבָּרֵר הַמַּאֲכָל בִּשְׁלֵמוּת מֵאֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצוֹאִים שֶׁעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַבְּצוּעַ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁאֵינְךָ יוֹדֵעַ זֹאת בִּשְׁלֵמוּת לֹא הָיָה לְךָ לְהַלְעִיג עַל שֶׁנִּפְלְתִּי לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִוא קִיא צוֹאָה. כִּי גַּם אַתָּה עֲדַיִן אֵינְךָ יָכוֹל לְהַפְשִׁיט בִּשְׁלֵמוּת הַבְּגָדִים הַצוֹאִים מֵאַחַר שֶׁאֵינְךָ יוֹדֵעַ מֵהֵיכָן קְשָׁרִית הַמּוֹצִיא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַזִּכּוּךְ מֵהַבְּגָדִים הַצוֹאִים כַּנַּ"ל. וּמַה שֶּׁאֲנִי בָּאתִי לִידֵי עֲבוֹדָה זָרָה מִמַּשׁ וְאַתֶּם נְקִיִּים מִזֶּה, זֶה מֵחֲמַת שֶׁבְּיָמַי הָיָה הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד וּבִימֵיכֶם כְּבָר שָׁחֲטוּ זֶה הַיֵּצֶר הָרָע. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם שֶׁאָמַר לוֹ מֵאַחַר דְּחַכִּימַת כֻּלָּא הַאי וְכוּ'. וְהֵשִׁיב לוֹ כַּנַּ"ל. הַיְנוּ שֶׁתְּשׁוּבָתוֹ הָיְתָה שֶׁגַּם הוּא אֵינוֹ זַךְ מֵהַבְּגָדִים הַצוֹאִים מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֵיכָן קְשָׁרִית הַמּוֹצִיא וְכַנַּ"ל רַק שֶׁלֹּא בָּא לִידֵי עֲבוֹדָה זָרָה מֵחֲמַת שֶׁעַכְשָׁו כְּבָר בְּעָרוּ וּבִטְלוּ זֶה הַיֵּצֶר הָרָע. נִמְצָא

שֶׁמְּנַשֶּׂה הֵשִׁיב לוֹ מֵעֲנִינוֹ שֶׁקִּנְטְרוֹ שֶׁגַּם הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ עֲדַיִן אֵיךְ מְזַכְּכִין הַנְּפָשׁ מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁמִּמֶּשֶׁם אֶחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה כַּנַ"ל:

חלק ה

וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְרוֹאֶה שֶׁהַמְנִיעוֹת וְהַמָּסַכִּים מִתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד מְאֹד. וּבִפְרָט כְּשֶׁכְּבָר הִתְחִיל מְעַט וְרוֹאֶה שֶׁבְּכָל פַּעַם מִשְׁתַּטְּחִים כְּנֶגְדּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְלִפְעָמִים רוֹאֶה שֶׁאַחַר כַּמָּה יָמִים וְשָׁנִים שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְהִטָּהֵר קְצָת חָזַר וְנָפַל וְהִתְגַּבְּרוּ עָלָיו הַתַּאֲווֹת וְהַהֶרְהוּרִים בְּהַשְׁתַּטְּחוּת עָצוּם מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלַן. צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁעֲדַיִן לֹא נִזְדַּכֵּךְ מֵהֶם שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַהִתְגַּבְּרוּת וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים הֵם מוֹנְעִים כְּמוֹ נָהָר הַמַּפְסִיק וְכוּ'. וְכָפַל וְשִׁלֵּשׁ שָׁם בְּדִבּוּרִים אֵלּוּ מִגֹּדֶל עֹצֶם רִבּוּי הַמְנִיעוֹת וְהַמָּסַכִּים שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם מֵחֲמַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים. וְשֶׁצָּרִיךְ לָזֶה יְגִיעוֹת רַבּוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וּמֵחֲמַת גֹּדֶל הַיְגִיעוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַפְשִׁיט מֵעָצְמוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְלָאוּ כָּל אָדָם זוֹכֶה לַעֲמֹד בָּזֶה, מִזֶּה בָּא כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה' וְהִתְחִיל לְטַהֵר עַצְמוֹ מְעַט וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר עָלָה קְצָת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וּבְכָל פַּעַם נִזְדַּכֵּךְ בְּיוֹתֵר אַף-עַל-פִּי-כֵן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר וְיִתְפַּשֵּׁט עָלָיו כָּל הַתַּאֲווֹת וְהָרְהוּרִים בְּהִתְפַּשְּׁטוּת יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁעֲדַיִן לֹא הִפְשִׁיט אוֹתָם לְגַמְרֵי אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְטַהֵר עַצְמוֹ קְצָת וְהַדָּבָר מוּבָן הֵיטֵב מֵעִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁל בְּרוּר הַלֶּחֶם שֶׁהוּא חִיּוּת הָאָדָם שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרוֹ בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְחִלָּה צְרִיכִין לַחֵרֵשׁ וְלִזְרֹעַ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה וְאַחַר כָּךְ לִקְצֹר הַתְּבוּאָה וְאַחַר כָּךְ לְנַקּוֹת הַחִטָּה מִמֹּץ וְתֶבֶן וּפְסֹלֶת. וּכְשֶׁמְּזַכְּכִין הַחִטָּה מֵהַפְּסֹלֶת וּכְבָר הִיא נְקִיָּה וְזָכָה בְּתַכְלִית הַזִּכּוּךְ הָרָאוּי לְהַחִטָּה וּרְאוּיָה לְסָחוֹרָה. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵינָהּ רְאוּיָה לַאֲכִילָה כְּלָל וּצְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהִתְיַגֵּעַ לְטַחֲנָהּ הֵיטֵב עַד שֶׁתִּהְיֶה נַעֲשֵׂית קֶמַח. וְאַחַר כָּךְ לְנַקּוֹת הַקֶּמַח מִסֹּבִין וּמֻרְסָן. וְאַחַר כָּךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַקֶּמַח מְנֻקֶּה כָּל צָרְכָּהּ עֲדַיִן אֵינָהּ רְאוּיָה לַאֲכִילָה עַד שֶׁעוֹשִׁין מִמֶּנָּה פַּת. וְאָז כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה פַּת אָז הוּא בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי כְּבָר הִגִּיעַ לְמַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא רְאוּי לְמַאֲכַל אָדָם וּלְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא. אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ הַלֶּחֶם לִשְׁלֵמוּתוֹ. וּכְבָר בֵּרְרוּ אוֹתוֹ וְזִכְּכוּ אוֹתוֹ מִכָּמָּה וְכַמָּה מִינֵי פְּסֹלֶת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים שֶׁהֵם הַמֹּץ וְהַתֶּבֶן וְהַסָּבִין וְהַמֻּרְסָן וְכוּ' עַד שֶׁעַתָּה הַלֶּחֶם נָקִי וְזַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּנֶגֶד תַּכְלִית שְׁלֵמוּתוֹ הָאַחֲרוֹן עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל זִכּוּכוֹ כְּלָל, כִּי עֲדַיִן צְרִיכִין לְעַקֵּר הַזִּכּוּךְ וְהַבֵּרוּר שֶׁהוּא הַזִּכּוּךְ וְהַבֵּרוּר שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה בְּעֶצְמָהּ שֶׁאָז דַּיְקָא נִתְבָּרֵר הַלֶּחֶם בְּתַכְלִית הַבֵּרוּר. וְאָז דַּיְקָא עִקַּר הַיְגִיעָה לְבָרֵר הַטּוֹב וּלְזַכְּכוֹ מִקִּיא צוֹאָה מַמָּשׁ שֶׁאֵינוֹ מִתְבָּרֵר מִזֶּה כִּי אִם

בְּקָרֵב הָאָדָם שֶׁאָז דַּיְקָא עוֹלֶה הַטּוֹב הַזַּךְ וּמְחַיֶּה אֶת הָאָדָם שֶׁיּוּכַל לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַכְלֵל עַל-יְדֵי זֶה בָּאֵין סוֹף בְּחֵי הַחַיִּים יִתְבָּרַךְ וְיִתְבָּרַךְ וְהַפְּסֹלֶת נַעֲשֶׂה פְּסֹלֶת גָּמוּר קִיא צוֹאָה מַמָּשׁ וְנִדְחֶה לַחוּץ וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם מִקֹּדֶם הָיוּ לְהַחֲטָה וְהַלֶּחֶם כַּמָּה וְכַמָּה בֵּרוּרִים עַל-יְדֵי כַּמָּה וְכַמָּה יְגִיעוֹת עֲצוּמוֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין אֵלּוּ הַבֵּרוּרִים נֶחֱשָׁבִים כְּלָל כְּנֶגֶד הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּשָׁעַת הָאֲכִילָה עַצְמָהּ שֶׁאָז עִקַּר הַבֵּרוּר מִבְּגָדִים צוֹאִים מַמָּשׁ. וְזֶהוּ מַמָּשׁ עִנְיַן כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם, כִּי יֵשׁ שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ עַצְמוֹ קְצָת, אַךְ הַבֵּרוּר הוּא רַק בִּבְחִינַת בֵּרוּר הַחִטָּה מִמֹּץ וְהַתֶּבֶן. וְגַם לָזֶה צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה וְסִיּוּעַ רַב מִלְּעֵלָּא שֶׁיְּזַכֶּה לְבָרֵר בֵּרוּר הַחִטָּה מִמֹּץ וָתֶבֶן, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ גְּדֹל מַעֲלַת בֵּרוּר זֶה שֶׁל הַחִטָּה מִמֹּץ וְתֶבֶן, אֲבָל אֲפִלּוּ אִם כְּבָר זָכָה לָזֶה עֲדַיִן צָרִיךְ לְבָרֵר הַקֶּמַח מִסֹּבִין וּמֻרְסִין בִּבְחִינַת אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה. אֲבָל אֲפִלּוּ מִי שֶׁזָּכָה לָזֶה עֲדַיִן צָרִיךְ יְגִיעוֹת עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה לֶחֶם. בִּבְחִינַת לְכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמִי. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁזָּכָה לִבְחִינַת בֵּרוּר הַלֶּחֶם שֶׁנִּדְמֶה שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר וּבֶאֱמֶת הוּא בְּוַדַּאי מַעֲלָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת בֵּרוּרִים כָּאֵלּוּ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן צָרִיךְ יְגִיעוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה עַד שֶׁיְּזַכֶּה לֶאֱכֹל הַלֶּחֶם כָּרָאוּי, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּזַכֶּה לִבְחִינַת הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁאָז דַּיְקָא עִקַּר הַבֵּרוּר מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְסַבֵּל הַיְגִיעוֹת כָּרָאוּי מִשְׁתַּטְּחִין עָלָיו מְנִיעוֹת וּבִלְבּוּלִים וּמַסְכִּים הַרְבֵּה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה מֻחָמַת שֶׁעַכְשָׁו נִתְעוֹרְרִים הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מַמָּשׁ שֶׁצְּרִיכִין לִדְחוֹתָם בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֲרֵי שֻׁלְחָן וַהֲרֵי בָּשָׂר וְכוּ'. וְאֵין לָנוּ פֶּה לֶאֱכֹל (קִדּוּשִׁין מו), הַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְפָנֵינוּ. וּכְבָר בֵּרַרְנוּ כַּמָּה בֵּרוּרִים. אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לֶאֱכֹל. כִּי זֶה הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן קָשֶׁה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ בִּפְרָט וּבְכָלָל, כִּי בִּפְרָטִיּוּת עַל כָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹר כָּל זֶה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ לְבָרֵר בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר. וְהַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁהִיא בִּבְחִינַת אֲכִילָה קָשֶׁה מִכֻּלָּם. וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹקַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי. שֶׁיִּהְיֶה הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות בִּבְחִינַת בֵּרוּר הָאֲכִילָה בְּתוֹךְ הַמֵּעַיִם שֶׁאָז נִדְחִין כָּל הַפְּסֹלֶת גָּמוּר לַחוּץ, כְּמוֹ כֵּן יִהְיוּ נִדְחִין כָּל הַקְּלִפּוֹת וְכָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְתִקַּף הַזֵּהֲמָא. הַכֹּל יִהְיֶה נִפְרָשׁ וְנִבְדָּל וְנִדְחֶה לַחוּץ. וְעַל-כֵּן קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְקִיּוּמָהּ נִקְרָא בְּשֵׁם אֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיֶחֱזְקֵאל, אֱכוֹל אֶת הַמְּגִלָּה הַזֹּאת (יְחֶזְקֵאל ג) שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְתִיב שָׁם וְאֹכְלָה וַתְּהִי בְּפִי וְכוּ'. כִּי כָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, הַכֹּל הוּא בְּחִינַת בֵּרוּרִים לְבָרֵר הַטּוֹב וְלִדְחוֹת הָרַע שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת קִיא

צוֹאָה מַמָּשׁ. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים בְּשֵׁם אֲכִילָה, כִּי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַבֵּרוּר בְּבְחִינַת אֲכִילָה שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הַבֵּרוּר בִּבְחִינַת וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּזַכֶּךָּ עַצְמוֹ מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים לְגַמְרֵי וְיִפְּשְׁטֵם מֵהַטּוֹב וְיַשְׁלִיכֵם לַחוּץ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּבְטִיחַ לְהַצַּדִּיקִים לֶאֱכֹל לְשָׁבְעָה וּלְמִכְסֶה עַתִּיק לְבְחִינַת אֲכִילָה זַכָּה שֶׁאֵין בָּהּ אֲחִיזַת בְּגָדִים צוֹאִים כְּלָל רַק הָאֲכִילָה תִּהְיֶה בִּבְחִינַת לֶאֱכֹל לְשָׁבְעָה וּלְמִכְסֶה עַתִּיק. מִכְסֶה עַתִּיק הוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַבְּגָדִים וּכְסוּת נָקִי בְּחִינַת וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב וּלְבוּשֵׁיהּ כִּתְלַג חִוַּר. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה. וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ יַעֲקֹב, וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ. שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת בְּגָדִים נְקִיִּים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, כִּי הַמָּן הָיָה נִבְלַע בָּאֵיבָרִים, כִּי הוּא מַאֲכָל שֶׁהַמַּלְאָכִים נִזּוֹנִין מִמֶּנּוּ שֶׁאֵין בּוֹ אֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְקִיּוּמָהּ הוּא כְּשֶׁמְּזַכְּכִין עַצְמוֹ בִּשְׁלֵמוּת מִבְּחִינַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כְּמוֹ אֲכִילַת הַמָּן שֶׁהָיָה זַךְ מִזֶּה לְגַמְרֵי כִּי הָיָה נִבְלַע בָּאֵיבָרִים. וְעַל-כֵּן הָיָה מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם בְּלִי אֲכִילָה מֵחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה. עַל-כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְזַכֵּךְ עַצְמוֹ מִזֶּה בְּתַכְלִית הַזִּכּוּךְ:

חלק ז

וְכֵן בְּכָלְלִיּוּת הָעוֹלָם עִקַּר עִנְיַן הַיְּגִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ עַכְשָׁו לְמִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' וְכָל עִנְיָן מְרִירוּת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו בְּעִקְבְתָא דִּמְשִׁיחָא הוּא מֵחֲמַת שֶׁעַכְשָׁו צְרִיכִין לְבָרֵר תַּכְלִית הַבֵּרוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁרָגִיל בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָרִאשׁוֹנִים חָרְשׁוּ וְזָרְעוּ וְקָצְרוּ וְדָשׁוּ וְטָחֲנוּ וְרִקְּדוּ וְאָנוּ אֵין לָנוּ מַה לֶּאֱכֹל. כִּי בְּכָלְלִיּוּת הָעוֹלָם הַבֵּרוּר שֶׁל עַכְשָׁו הוּא בִּבְחִינַת בֵּרוּר הָאֲכִילָה שֶׁהוּא קָשֶׁה בְּיוֹתֵר, כִּי אִז עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַבְּגָדִים צוֹאִים כַּנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיקִים הָרִאשׁוֹנִים בְּוַדַּאי זִכְּכוּ אֶת עַצְמָן גַּם בִּבְחִינַת הַבֵּרוּר הַזֶּה שֶׁל הָאֲכִילָה בִּשְׁלֵמוּת. אֲבָל בְּעִנְיַן הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה בְּכָלְלִיּוּת הָעוֹלָם עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם בְּכָלְלִיּוּת הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְסַבֵּל מְרִירוּת וִיגִיעוֹת הַרְבֵּה קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר קָטָן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, בִּפְרָט לִזְכּוֹת עַצְמוֹ מֵהַאֲווֹת וְהִרְהוּרִים, כִּי בְּכָל פַּעַם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְשׁוֹטְפִים עַל לִבּוֹ וַדַּעְתּוֹ רַעְיוֹנִים וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת קִיא צוֹאָה מַמָּשׁ וְזֶה מֵחֲמַת בְּחִינַת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ עַתָּה לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בְּכָל מִינֵי הִתְחַזְּקוּת לִבְלִי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כְּלָל, רַק לְהִשְׁתַּדֵּל לְגָרְשָׁם מֵעַתָּה עַל-פִּי הַדְּרָכִים וְהָעֵצוֹת הַמְבֹאָרִין בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי כְּמוֹ שֶׁעַתָּה הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְפַּשֵּׁט בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִימֵי קֶדֶם, כְּמוֹ כֵן לְעֻמַּת זֶה כְּבָר חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְהִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה וְשָׁלַח לָנוּ כְּבָר צַדִּיקִים כְּאֵלֶּה שֶׁהִשְׁאִירוּ אַחֲרֵיהֶם בְּרָכָה סְפָרִים נוֹרָאִים כְּאֵלֶּה מַה שֶּׁלֹּא הָיָה בִּימֵי קֶדֶם אֲשֶׁר עַל יָדָם אָנוּ יְכוֹלִים לְהִתְחַזֵּק וּלְהַחֲיוֹת

עַצְמֵנוּ עַתָּה גַּם עַתָּה לְשַׁאֵר עַל עָמְדֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם אַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו שֶׁטֶף מַיִם רַבִּים מַיִם הַזֵּידוֹנִים כָּאֵלֶּה רַחֲמָנָא לִצְלַן. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לוּלֵא תוֹרָתְךָ שַׁעֲשָׁעַי אָז אֲבַדְתִּי בָעָנְיִי. כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבַּלְנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהָיוּ מֵאָז וְעַד הֵנָּה:

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר עֲלִיַּת הַכְּבוֹד מִזְּילוּתָא דְּגָלוּתָא עַל-יְדֵי בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים הוּא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ בְּכַוָּנָה עַד שֶׁמְּעוֹרְרִין כָּל שְׁרָשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְּשֻׁרָּשִׁין בְּהַתּוֹרָה וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹלְדִין נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים וְנִתְעוֹרְרִין הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁנִּשְׁמוֹת הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים הֵם בִּבְחִינַת פֶּלְגָּא, כִּי עֲדַיִן הֵם רְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד מֻחָמֶת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִין לְתַקְּנָם וּלְזַכְּכָם בְּכָל פַּעַם וּלְעוֹרְרָם בְּכָל פַּעַם. וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהַצַּדִּיקִים עוֹסְקִים בָּהּ וּמַמְשִׁיכִים לָנוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הָאֲרָה מִשָּׁרְשֵׁי הַנִּשְׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר נִשְׁמַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר לִסְבֹּל הַיְגִיעוֹת וְהַמְרִירוּת עַד שֶׁיַּפְשִׁיט וְיַשְׁלִיךְ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִוא מְטַהֶרֶת מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְהַגִּלּוּלִים וְהַטְּנוּפִים הַבָּאִים עַל-יְדֵי הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּנְחָלִים נִטָּיו וְכוּ'. מַה נְּחָלִים מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה אַף דִּבְרֵי תוֹרָה וְכוּ':

חלק ח

וְעִקַּר שְׁלֵמוּת זֶה הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר הָאַחֲרוֹן הַנַּ"ל נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד. וְעַל זֶה בְּקֵשׁ דָּוִד, יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ ה' וְכוּ'. שֶׁיִּהְיֶה הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת בֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁל הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֶּעָתִיד לָבֹא יַעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא סְעֻדָּה לַצַּדִּיקִים וְכוּ'. וּכְשֶׁיִּרְצוּ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. יְבָרֵךְ דָּוִד הַמֶּלֶךְ דַּיְקָא וְיֹאמַר לִי נָאֶה לְבָרֵךְ וְכוּ'. כִּי עִקַּר קִבּוּל הַשֹּׂכָר לֶעָתִיד הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֲכִילָה בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל וְזֶה יִהְיֶה נִשְׁלָם עַל-יְדֵי דָּוִד שֶׁהוּא מְשִׁיחַ. וְעַל-כֵּן הוּא דַּיְקָא יְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. כִּי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מְבָרְכִין עַל בֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁל הָאֲכִילָה כִּי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מְבָרְכִין אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר אָכְלוּ שֶׁכְּבָר נִתְבָּרֵר הַטּוֹב לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם. וְאָז צְרִיכִין לְבָרֵךְ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן. וְזֶה עִקַּר מִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר כְּלִלְיוּת הַקְּדֻשָּׁה הִוא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְכָל עִקַּר קְדֻשָּׁתָהּ בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה שֶׁהֵם הַמִּצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ שֶׁהֵם חַלָּה וּבִכּוּרִים וּתְרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְכָל הַקְּרְבָּנוֹת. וְעַל-כֵּן הַזְכִּיר שָׁם אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה עִנְיַן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְעִנְיַן כְּלַל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיךְ הָאָדָם לְבוֹא אַחֲרֵי יְגִיעוֹת רַבּוֹת הַבָּאִים מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וְרָמָא כּוּפְתָּא וְסָכְרָא לְיַרְדְּנָא. כִּי הַיְרֵדֵן מַפְסִיק בֵּין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוּץ-לָאָרֶץ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בִּפְרָט בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁל קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אַחַר הָאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ דַּיְקָא יְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אַחַר הַסְּעֻדָּה שֶׁל לֶעָתִיד, כִּי הוּא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא יִגְמֹר הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בֵּרוּר הָאֲכִילָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּוִד הוּא הָעִקַּר שֶׁכָּבַשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר, וְהָיָה בְּהַנִּיחַ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ מִכָּל אוֹיְבֶךָ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְאֵין זֶה אֶלָּא בִּימֵי דָּוִד. כִּי כְּבִישַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁל הָאֲכִילָה שֶׁהוּא מִצְוֹת קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ שֶׁכָּל זֶה נַעֲשָׂה רַק עַל-יְדֵי דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז מְצָוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל וְזֶה עִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן. וְאֵין לְהַסְטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים, אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה וִינִיקָה בְּהַמַּאֲכָל שֶׁל שַׁבָּת. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נז לִקּוּטֵי חֵלֶק א). וְזֶה בְּחִינַת רְחִיצַת חַמִּין וּטְבִילָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וְאַחַר כָּךְ לוֹבְשִׁין בִּגְדֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי רוֹחֲצִין עַצְמָן מִבְּחִינַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים בִּבְחִינַת אִם רָחַץ ה' אֶת צוֹאַת בְּנוֹת צִיּוֹן כַּמּוּבָא. וְאַחַר כָּךְ לוֹבְשִׁין בִּגְדֵי שַׁבָּת שֶׁהֵם בְּגָדִים נְקִיִּים בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים. כִּי שַׁבָּת מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר בִּבְחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַסְּעֻדָּה שֶׁל לֶעָתִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁל שַׁבָּת, כִּי כָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁמְּבָרְרִין בְּחֹל עַל-יְדֵי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁרָבָן בְּעִנְיַן הַלֶּחֶם שֶׁהֵם הַזּוֹרֵעַ וְהַחוֹרֵשׁ וְהַקּוֹצֵר וְכוּ', כֻּלָּם בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין בֵּרוּר רַק שֶׁכָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עוֹלִים לִמְנוּחָתָם וְנִשְׁלָמִים בְּשַׁבָּת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁהוּא הַיְרֵאָה בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית-יִרְא שַׁבָּת. וְגַם כָּל הַכֹּחַ לְבָרֵר בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הַכֹּל עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, כִּי מִנֶּה מִתְבָּרְכָן כָּל שִׁתָּא יוֹמִין וְעַל-כֵּן מְסַדְּרִין בְּשַׁבָּת לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁהֵם שְׁנֵי לְחָמִים שְׁלֵמִים, כִּי בְּחֹל אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּהַדְּרִין אַחַר הַשָּׁלֵם אֲבָל אֵינוֹ חִיּוּב כָּל כָּךְ. וְלִפְעָמִים מְבָרְכִין עַל הַפְּרוּסָה, כִּי בְּחֹל יֵשׁ אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם הַבְּגָדִים צוֹאִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין שְׁלֵמוּת, כִּי קֹדֶם הַבֵּרוּר הַכֹּל בִּבְחִינַת פַּלְגָּא, דְּהַיְנוּ חֶסְרוֹן הַשְּׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָפְלוּ כְּשֶׁמְּבָרְכִין עַל הַשָּׁלֵם תֵּכֶף פּוֹרְסִין אוֹתוֹ לַחֲצָאִין, כִּי בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה נִתְבַּטֵּל הַשְּׁלֵמוּת הָרִאשׁוֹן, כִּי צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְבָרֵר עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת

הַבְּרוּר שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְדַקְדֵּק מְאֹד בְּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא וְהַבְּצִיעָה. כִּדֵּי שֶׁתֵּכֶף בְּשִׁעַת הַבְּצִיעָה שֶׁמַּתְחִיל בְּרוּר חָדָשׁ, דְּהַיְנוּ הַבְּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁאָז חָזַר הַפַּת לְבְחִינַת פַּלְגָּא שֶׁהוּא הַבְּצִיעָה וְהַפְּרוּסָה כַּנַּ"ל. תֵּכֶף וּמִיָּד יַתְחִיל הַשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁתֵּכֶף יַתְחִיל הַבְּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּשִׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה מִבְּחִינַת פַּלְגָּא וְחִסָּרוֹן לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. אֲבָל בְּחֹל צְרִיכִין לָזֶה יְגִיעָה גְּדוֹלָה מֵחֲמַת שֶׁאָז יֵשׁ אֲחִיזַת הַבְּגָדִים צוֹאִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשִׁעַת הַבְּצִיעָה נִתְבַּטֵּל לְפִי שָׁעָה הַשָּׂלֵם מִן הַשָּׁלְחָן, כִּי כְּבָר פָּרְסוּ הַלֶּחֶם הַשָּׂלֵם רַק שֶׁעַתָּה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה יַחֲזֹר וְיִתְעַלֶּה לְתַכְלִית שְׁלֵמוּתוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל בְּשַׁבָּת אֵין בֵּרוּר, כִּי אֵין אֲחִיזָה וְיניקָה לְהַחִיצוֹנִים וְהַבְּגָדִים הַצוֹאִים כְּלָל. וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְבָּרְרוּ בְּכָל יְמֵי הַחֹל עוֹלִים לִמְקוֹם מְנוּחָתָם בְּשַׁבָּת מִיָּד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַמְּנוּחָה וְהַשְׁבִּיתָה שֶׁל שַׁבָּת, עַל-כֵּן פּוֹרְסִין עַל לֶחֶם מִשְׁנֶה לְהוֹרוֹת שֶׁתֵּכֶף בִּשְׁעַת הַבְּצִיעָה בְּעַצְמָהּ עֲדַיִן לֹא נִתְבַּטֵּל הַשְׁלֵמוּת אֲפִלּוּ לְפִי שָׁעָה, כִּי עֲדַיִן מֻנָּח הַלֶּחֶם הַשֵּׁנִי הַשָּׂלֵם עַל הַשָּׁלְחָן, כִּי עַתָּה בְּשַׁבָּת אֵין נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הַשְׁלֵמוּת מֵהַשָּׁלְחָן אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הַבְּצִיעָה בְּעַצְמָהּ, כִּי תֵּכֶף בִּשְׁעַת הַבְּצִיעָה תֵּכֶף וּמִיָּד עוֹלֶה הַחִיּוּת שֶׁבַּלֶּחֶם לְתַכְלִית שְׁלֵמוּתוֹ, כִּי עוֹלֶה הַכֹּל מִיָּד בְּלִי יְגִיעָה וּבֵרוּר וְעוֹלֶה תֵּכֶף מִבְּחִינַת פַּלְגָּא לִבְחִינַת שָׁלֵם. וְאֵין נִתְבַּטֵּל מֵהַשָּׁלְחָן בְּחִינַת הַשְׁלֵמוּת אֲפִלּוּ שָׁעָה קַלָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁאֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הַפְּרוּסָה נִשְׁאָר הַשָּׂלֵם הַשֵּׁנִי. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּחֹל. אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כַּוָּנַת הַבְּצִיעָה שֶׁתֵּכֶף בִּשְׁעַת הַבְּצִיעָה שֶׁחוֹזֵר וְנַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת פַּלְגָּא בְּעֶרֶךְ הַבְּרוּר הָאַחֲרוֹן כַּנַּ"ל. תֵּכֶף יַתְחִיל הַתִּקּוּן לַחֲזֹר וּלְהַעֲלוֹת מִפַּלְגָּא לְתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת הָאַחֲרוֹן כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּחֹל צְרִיכִין לָזֶה יְגִיעָה גְּדוֹלָה וּלְהִתְמַהְמֵהַּ קְצָת עַד שֶׁיַּעֲלֶה לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן אֵין רוֹאִין זֹאת בְּחוּשׁ עַל הַשָּׁלְחָן, אֲבָל בְּשַׁבָּת אָז עִקַּר הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי כָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁל יְמֵי הַחֹל. וְאָז תֵּכֶף וּמִיָּד בִּשְׁעַת הַבְּצִיעָה עוֹלִין לִבְחִינַת שָׁלֵם בְּלִי יְגִיעָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רוֹאִין זֹאת בָּעֵינַיִם עַל-יְדֵי מְצוַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, כִּי גַּם בִּשְׁעַת הַבְּצִיעָה נִשְׁאָר הַשָּׂלֵם עַל הַשָּׁלְחָן כַּנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת עִקַּר הַשָּׂלוֹם שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבַּת שָׁלוֹם, בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלוֹם שֶׁנִּפְרָס בְּשַׁבָּת:

חלק י

כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁעַל יָדָם מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כֻּלָּם נַעֲשִׂים בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין בָּהּ בְּכַוָּנָה עַד שֶׁמְּעוֹרְרִין שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְדַּוְּגִין הַנְּשָׁמוֹת וּמוֹלִידִין נְשָׁמוֹת הַגֵּרִים הַמְּבִיאִין הָאָרָה לְנִשְׁמוֹת הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקָּרוֹ נַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת נִתְּנָה תּוֹרָה, וְהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת קוֹרִין בַּתּוֹרָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכָּל

הַשָּׁנָה, כִּי קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר בְּסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּכְתַּב כַּדָּת כִּנְתִינָתָהּ מִסִּינַי זֶה בְּחִינַת עֶסֶק הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה עַד שֶׁיְּעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי עִקַּר שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת הוּא בְּהַשִּׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַכְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹסְקִין לִקְרוֹתָם בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת בְּסֵפֶר הַכָּתוּב כְּדִינוֹ וְקוֹרִין בִּטְעָמִים וּנְקֻדּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת וְעַל-כֵּן שַׁבָּת לְשׁוֹן תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ. כִּי עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁבּוֹ נִתְּנָה הַתּוֹרָה וְקוֹרְאִים בּוֹ בַּתּוֹרָה בְּצִבּוּר כְּסֵדֶר כָּל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַזִּוּוּג בְּשַׁבָּת, כִּי אָז יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמָה זַכָּה וּבְהִירָה עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה אָז, כַּמְבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת עוֹלֶה כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים בִּבְחִינַת הָבוּ לַה' מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַה' כָּבוֹד וָעֹז שֶׁאוֹמְרִים בְּקַבָּלַת שַׁבָּת. וְכֵן כָּל הַמְזַמְּרִים שֶׁל קַבָּלַת שַׁבָּת מְדַבְּרִים מִזֶּה מֵעִקָּם הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי הַגּוֹיִים דַּיְקָא עַל שֶׁהֵם מַכִּירִים כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו אִמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי שֶׁגַּם הֵם מַכִּירִין כְּבוֹדוֹ וּמִתְגַּיְּרִין שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין וּמְאִירִין שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעִקָּרוֹ נַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת נִשְׁלָם הַיִּרְאָה בִּבְחִינַת יָרֵא שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְאָז הוּא תַּכְלִית הַשָּׁלוֹם בְּכָלָל וּבִפְרָט בִּבְחִינַת שַׁבַּת שָׁלוֹם וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הָעֲנָוָה בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת שִׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו שֶׁכָּל אֶחָד יִהְיֶה קָטָן בְּעֵינָיו יוֹתֵר מִמַּדְרֵגָתוֹ הַשְּׁפָלָה. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן עט) כִּי בְּשַׁבָּת נֶאֱמַר מִקְרָא זֶה שִׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו, כַּמּוּבָא זֶה הַמִּקְרָא שָׁם לְעִנְיָן זֶה שֶׁבְּשַׁבָּת רוֹאֶה כָּל אֶחָד פְּחִיתוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בִּגְדֵי שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין אֲחִיזָה לְהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים, כִּי אָז עוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת וּמִתְלַבְּשִׁין בִּבְגָדִים נְקִיִּים בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים שֶׁהֵם בִּגְדֵי שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּרוּת, וְרַחַצְתְּ וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ עָלַיִךְ. אֵלּוּ בִּגְדֵי שַׁבָּת. כִּי רוּת הָיְתָה גִּיֹּרֶת אֲמִתִּית. וְתִקָּנָה תִּקּוּן נִפְלָא מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁזָּכְתָה שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה מָשִׁיחַ שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִדְחוֹת וּלְבַעֵר הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים לְגַמְרֵי וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת בְּגָדִים נְקִיִּים שֶׁהֵם בִּגְדֵי שַׁבָּת וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתֶךָ שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּנְפֵי מְצָוָה, בְּחִינַת צִיצִית, בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, בְּחִינַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה שֶׁשָּׁם בָּאִים הַגֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הָיוּ כָּל

מַעֲשֶׂה רוּת בְּשָׁעַת בֵּרוּר הַתְּבוּאָה מֵהַפְּסֹלֶת וּבְשָׁעַת הָאֲכִילָה, כִּי נִכְנְסָה בְּתִחִלַּת הַקָּצִיר וְיָשְׁבָה שָׁם בַּשָּׂדֶה עַד כְּלוֹת הַקָּצִיר. וְעִקַּר תִּקּוּנָהּ הָיָה בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם. 'לְעֵת הָאֹכֶל' דַּיְקָא. כִּי הִיא הָיְתָה גִּיֹּרֶת שֶׁהָיְתָה צְרִיכָה לָצֵאת וּלְהִזְדַּכֵּךְ מִבְּחִינַת בְּנֵדִים צוֹאִים שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם בָּהֶם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נִכְנְסָה בְּעֵת שֶׁקּוֹצְרִין וּמְבָרְרִין הַתְּבוּאָה מֵהַפְּסֹלֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבֵּרוּר מֵהַבְּגָדִים צוֹאִים כַּנַּ"ל. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְקָרְבוּתָהּ הָיָה בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר. 'וַתֹּאכַל' בָּעוֹלָם הַזֶּה, 'וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר' לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְלָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַיְנוּ שֶׁזָּכְתָה שֶׁאֲכִילָתָהּ הָיְתָה בִּבְחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה שֶׁהוּא הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן בִּבְחִינַת בֵּרוּר הָאֲכִילָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת סְעֻדַּת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא, דְּהַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה מְבֹרֶרֶת בְּתַכְלִית הַבֵּרוּר בְּלִי אֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כְּלָל כַּנַּ"ל שֶׁזָּכְתָה רוּת לָזֶה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּיְּרָה וּבָאָה מִמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים כְּאֵלֶּה וְנִתְגַּיְּרָה בֶּאֱמֶת וְסָבְלָה יְגִיעוֹת וְיִסּוּרִים וְטִלְטוּלִים וּמְרִירוּת כָּאֵלֶּה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי מִי שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד כְּשֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר לָבוֹא לְהַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת. אָז דַּיְקָא נַעֲשֶׂה תִּקּוּן נִפְלָא וְנוֹרָא בְּיוֹתֵר וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים וְהַמְּלֻכְלָכִים וְהַמְטֻנָּפִים בְּיוֹתֵר נִתְעוֹרְרִים לַה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מְעוֹרֵר רַחֲמָיו וּמַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם תִּקּוּנִים כְּאֵלֶּה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד שֶׁעַל יָדָם דַּיְקָא נִטְהָר הָעוֹלָם מִכָּל הַטִּנּוּפִים שֶׁל הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בָּעוֹלָם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהֵם בָּאוּ מִמְּקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ וְנִתְעוֹרְרוּ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּיגִיעוֹת כָּאֵלּוּ. עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִטְהָר הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר כְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים הוּא לְתַקֵּן דַּיְקָא בְּמָקוֹם שֶׁנִּתְקַלְקֵל דַּיְקָא. כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּרוּחַ שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁהָיְתָה נָכְרִית בַּתְּחִלָּה שֶׁשָּׁם עִקַּר בְּגָדִים הַצּוֹאִים. וְעַל-כֵּן יְהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבוּשׁ בְּגָדִים צוֹאִים עַל שֶׁהָיוּ בָּנָיו נְשׂוּאִים נָשִׁים נָכְרִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמִּקְרָא וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְרוּת שֶׁזָּכְתָה לָצֵאת מִמָּקוֹם כָּזֶה וּלְהִתְגַּיֵּר, עַל-כֵּן הִיא דַּיְקָא זָכְתָה שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה מָשִׁיחַ שֶׁיְּבַעֵר רוּחַ הַטֻּמְאָה מִן הָאָרֶץ שֶׁעַל יָדוֹ יִתְבַּטְּלוּ אֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מִכָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר הָאֲכִילָה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ דַּיְקָא כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְלָעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל: וְעַל-כֵּן זָכְתָה לְהוֹלִיד אֶת עוֹבֵד. וְאִיתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לָחֶם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עוֹבֵד שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ הוּא עוֹסֵק בִּבְחִינַת בֵּרוּרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הַתְּבוּאָה וְהַלֶּחֶם. וְהָעִקָּר כְּשֶׁזּוֹכִין לִשְׂבַּע לֶחֶם בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ. בִּבְחִינַת וַתֹּאכַל

וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַבְּרוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה וּשְׂבִיעָה דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לָחֶם וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר דִּבְרֵי תּוֹרָה עַל הַשֻּׁלְחָן, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין שְׁרָשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל שֻׁלְחָן שֶׁלֹּא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תּוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים. שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי כָל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם. כִּי כְּשֶׁאֵין אוֹמְרִים דִּבְרֵי תּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר מִבְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר עַל זֶה, כִּי כָל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִבְחֵי מֵתִים, דְּהַיְנוּ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא עִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי חֵטְא הָאֲכִילָה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַתְּקוּן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַמַּעֲלָה שֶׁל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁעוֹסְקִים בָּהֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט. כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה מִבְּחִינַת בְּגָדִים הַצּוֹאִים הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, עִקַּר הַטָּהֳרָה מֵהֶם הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא נִקְרֵאת בְּאֵר מַיִם חַיִּים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה וּכְנָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק וּכְמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר. כִּי אֵלּוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם כָּל זֶה שֶׁלֹּא תִּקֵּן חֲטָאָיו. וּבִפְרָט מִי שֶׁנִּתְלַכְלֵךְ כְּמוֹ שֶׁנִּתְלַכְלֵךְ רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְעוֹרְרִין וּמִתְגַּבְּרִין עָלָיו הַמְּנִיעוֹת וְהַמָּסַכִּים בְּכָל פַּעַם וְהֵם מִשְׁתַּטְּחִים לְפָנָיו וּמַפְסִיקִין מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ נָהָר מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. הֵם בְּחִינַת יַיִן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד, בְּחִינַת טִיט הַיָּוֵן שֶׁמִּתְדַּבֵּק מְאֹד בְּכָל פַּעַם. וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַנְּפִילוֹת וְהַהִתְרַחֲקוּת שֶׁל הַרְבֵּה בְּנֵי-אָדָם מֵה' יִתְבָּרַךְ כִּי אֲפִלּוּ אִם מִתְעוֹרֵר לִפְעָמִים לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. תֵּכֶף מִשְׁתַּטְּחִים כְּנֶגְדּוֹ וְאֵינָם מַנִּיחִים אוֹתוֹ לְהִתְקָרֵב. וְכֵן בְּכָל פַּעַם. וְעַל זֶה צָעַק דָּוִד, טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וְכוּ'. הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה וְכוּ'. וְעִקַּר הַתְּקוּן לָזֶה הוּא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא מְקוֹר מַיִם חַיִּים שֶׁמְּטַהֶרֶת מִכָּל הַגִּלּוּלִים וְהַטִּנּוּפִים. בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים, בְּחִינַת וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. אִם יִבְרַח בְּכָל יוֹם אֶל הַתּוֹרָה הֵן הַרְבֵּה הֵן מְעַט אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ מֵחֲמַת הַפַּרְנָסָה אוֹ שְׁאָרֵי מְנִיעוֹת. עַל כָּל פָּנִים כְּשֶׁיִּקְבַּע עַצְמוֹ עַל הַתּוֹרָה לִלְמֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְיַעֲבֹר עָלָיו מַה, אָז בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה נִטְהָר מִכָּל הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְיִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם נִסְבָּכִים בָּאָדָם מְאֹד מְאֹד וּמִתְגַּבְּרִים בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּתְעוֹרֵר הָאָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ, הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר. בִּפְרָט

כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה. וְכַמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁהַמְצוּלּוֹת יָם שֶׁהֵם הִרְהוּרִים רָעִים וּמְגֻנִּים מִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר, בִּפְרָט בְּעֵת עָסְקוֹ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם לֹא יַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ יַכְרִיחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַמְשִׁיכָהּ לְתוֹךְ הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בְּכָל פַּעַם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף הַתּוֹרָה תְּטַהֵר אוֹתוֹ מִכָּל הַנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת נָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק וּכְמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר שֶׁאֵין שׁוּם טֻמְאָה וְלִכְלוּךְ יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם כְּנֶגְדָּהּ, כִּי כָּל הַטֻּמְאוֹת וְהַגִּלּוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם הִיא שׁוֹטֶפֶת אוֹתָם וּמְבַטֶּלֶת אוֹתָם בְּרֶגַע קַלָּה, רַק שֶׁהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בָּזֶה, כִּי אַחַר כָּךְ הֵם חוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר. וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְרֹחַ אֶל הַתּוֹרָה. וְכֵן בְּכָל פַּעַם. וְזֶהוּ בְּחִינַת קַבֵּעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה. 'קַבֵּעְתָּ' דַּיְקָא שֶׁיִּהְיֶה עֵסֶק הַתּוֹרָה בִּקְבִיעוּת גָּדוֹל. אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כָּל הַיּוֹם כִּי אִם אֵיזֶה עִתִּים וְשָׁעוֹת, עַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁיִּהְיוּ אֵלּוּ הָעִתִּים וְהַשָּׁעוֹת בִּקְבִיעוּת גָּדוֹל בְּכָל יוֹם חֹק וְלֹא יַעֲבֹר. כְּדֵי שֶׁיִּבָּרַח בְּכָל פַּעַם לְמָקוֹר מַיִם חַיִּים הַמְטַהֲרִים מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲנָכָה, כִּי עִנְיַן חֲנֻכָּה מְבֹאָר שָׁם בִּמְקוֹמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם נִמְשָׁכִים עַל-יְדֵי מְצוֹת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה. אַךְ עֲדַיִן יֵשׁ לְדַבֵּר וּלְבָאֵר בָּזֶה, כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הֵם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין בְּכַוָּנָה עַד שֶׁמְּעוֹרְרִין שְׁרָשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְּשֹׁרָשִׁין בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין וְשָׁבִין לַה' יִתְבָּרַךְ וְנַעֲשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַכָּבוֹד מִזִּילּוּתָא דְּגֻלּוּתָא לְהַשְּׂלִים הַיִּרְאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַנֵּר שֶׁל חֲנֻכָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. עִקַּר עֲלִיָּתוֹ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תִּקֵּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת בְּכָל פַּעַם, כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה זֶה בְּחִינַת יָוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד, בְּחִינַת טִיט הַיָּוֵן הַנַּ"ל. שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמְנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כַּנַּ"ל. וּלְגַדֵּל הִתְגַּבְּרוּתָם כִּמְעַט אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הֵם אוֹמְרִים, כִּתְבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי רוֹצִים לְרַחֵק אֶת כָּל אֶחָד לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, לְגַדֵּל עֹצֶם הִשְׁתַּטְּחוּתָם לְפָנָיו בְּמְנִיעוֹת וְעִכּוּבִים וּמַחֲשָׁבוֹת וְרַעְיוֹנִים רָעִים וְזָרִים וּמְטֻנָּפִים מְאֹד שֶׁכְּמַעַט אֵין תִּקְוָה לָצֵאת מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁבִּזְמַן שֶׁהָאָדָם בָּא בְּמַיִם עַד צַוָּארוֹ יֵשׁ תִּקְוָה וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁצָּפוּ מַיִם עַל רֹאשׁוֹ וְכוּ'. וַאֲנִי אַף-עַל-פִּי-כֵן קָרָאתִי שִׁמְךָ ה' מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה לְהִנָּצֵל מֵהֶם נַעֲשֶׂה

עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁנִּקְרָאִים כֹּהֲנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה תָּמִיד וּמְעוֹרְרִין בְּכָל עֵת שָׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין בְּכָל פַּעַם לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת הַבָּאִים מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כַּנַּ"ל, כִּי מֵימֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְטַהֲרִין מֵהֶם וְזוֹכִין לִבְגָדִים נְקִיִּים בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים:

חלק יד

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה אָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִטְהָרִים מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת כַּנַּ"ל וְזוֹכִין לִבְגָדִים לְבָנִים בִּבְחִינַת בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְגָדִים לְבָנִים בְּחִינַת בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים. וְזֶהוּ וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר. 'אַל יֶחְסָר' דַּיְקָא שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶחְסָר הַשֶּׁמֶן שֶׁהוּא עֵסֶק הַתּוֹרָה לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל שֶׁיַּעֲסֹק בַּתּוֹרָה בִּבְחִינַת נָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק וּכְמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם וְאָז יִזְכֶּה שֶׁבְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדָיו לְבָנִים. בְּכָל עֵת דַּיְקָא. הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם יִרְצוּ לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם לְעוֹרֵר פְּגַם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁיִּבְרַח אֶל הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, עַל-יְדֵי זֶה יִטַּהֵר בְּגָדָיו בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי מֵימֵי הַתּוֹרָה וְיִזְכֶּה שֶׁבְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדָיו לְבָנִים. 'בְּכָל עֵת' דַּיְקָא, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם יִרְצוּ לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם לְעוֹרֵר פְּגַם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁיִּבְרַח אֶל הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, עַל-יְדֵי זֶה יִטַּהֵר בְּגָדָיו בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי מֵימֵי הַתּוֹרָה וְיִזְכֶּה שֶׁבְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדָיו לְבָנִים בְּכָל עֵת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּשֶׁבַח עֵסֶק הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן מְשָׁחֲךָ וְכוּ' שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ מֹר וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל בִּגְדֹתֶיךָ וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן בְּחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ וְכוּ'. עַל-יְדֵי זֶה מֹר וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל בִּגְדֹתֶיךָ שֶׁהַבְּגָדִים מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים הֶפֶךְ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁרֵיחָן רַע רַחֲמָנָא לִצְלַן. וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַבְּגִידוֹת שֶׁלְּךָ מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב, כִּי הַתּוֹרָה מְטַהֶרֶת מִכָּל הַפְּגָמִים וְהַלְּכְלוּכִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּהַבְּגָדִים דַּיְקָא עַד שֶׁהָעֲוונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת עַד שֶׁהַבְּגִידוֹת שֶׁהֵם פְּגַם הַבְּגָדִים מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב:

חלק טו

וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר. שֶׁעַל-יְדֵי תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁעַל זֶה תִּקְּנוּ לָנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהוֹסִיף וְלֵילֵךְ וּלְהָאִיר אוֹר הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁזּוֹכִין לַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁהוּא עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁדָּלַק

מְעַט הַשֶּׁמֶן שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי יוֹם הַשְּׁמִינִי זֶה בְּחִינַת בִּינָה אִמָּא עִלָּאָה שֶׁהִוא בְּחִינַת שׂרֹשׁ הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִשִּׁבְעַת יָמִים מִשֶּׁבַע מִדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה וְשָׁרְשָׁם בְּבִינָה שֶׁהִוא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁשָּׁם שׂרֹשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה עַד שֶׁיְּעוֹרְרוּ עַל יָדָהּ שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּבִינָה שֶׁהִוא אֵם כָּל חָי, שֶׁהִוא שׂרֹשׁ הַתּוֹרָה וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ בְּפָרָשַׁת וְאַתָּה תְּצַוֶּה שֶׁמְּדַבֵּר מִשֶּׁמֶן הַמְּנוֹרָה נִסְמָךְ מִיָּד פָּרָשַׁת בְּגְדֵי כְּהֻנָּה. וְזֶה בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה זוֹכִין לִבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה. וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים שֶׁלּוֹבְשִׁין בִּגְדֵי כְּהֻנָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּמְשַׁךְ בַּחֲנֻכָּה, כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כְּלוּלִים בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שָׁם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שָׁם שׂרֹשׁ הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַלּוּחוֹת וְסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהָיָה מֻנָּח שָׁם בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים עַל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה. וְעַל-כֵּן שָׁם הָיוּ סַנְהֶדְרִין יוֹשְׁבִין כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן שָׁם נִטְהָרִין מִכָּל הָעֲוֹונוֹת וְהַחֲטָאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַיּוֹצֵאת מִשָּׁם נִטְהָרִין מֵהֶם כַּנַּ"ל, כִּי מַעְיָן מִבֵּית ה' יוֹצֵא שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּטַּהֵר מִכָּל הַטִּנּוּפִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר עֲלִיַּת הַכְּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבַּיִת. כִּי שָׁם עִקַּר הַגְּדֻלַּת כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ וּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם עִקַּר הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַמִּים הַר יִקְרָאוּ וְכוּ'. שֶׁפְּרוּשׁוֹ עַל הַגֵּרִים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְעַל-כֵּן קָרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאֶה. וְשָׁם עִקַּר הַשָּׁלוֹם, כִּי נִקְרָא סֻכַּת שָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן קָרָא מַלְכִּי צֶדֶק שְׁמוֹ שָׁלוֹם. וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא הִסְכִּים עַל שְׁנֵיהֶם וְקָרָא שֵׁם הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם עַל שֵׁם יִרְאָה שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ, הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁנִּשְׁלֶמֶת עַל-יְדֵי הַכְּבוֹד וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעוֹמֵד בִּירוּשָׁלַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיְּכוֹלִין עַל-יְדֵי לִמּוּדָם לְעוֹרֵר וּלְהָאִיר שָׂרְשֵׁי נְשָׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וּקְדֻשָּׁה זֹאת צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁיְּחַבֵּר עַצְמוֹ לְהַיִּרְאִים הַמְקֻשָּׁרִים בְּהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בִּבְחִינַת חָבֵר אֲנִי לְכָל אֲשֶׁר יִרְאוּךָ כִּי בְּוַדַּאי אִישׁ אֶחָד לְבַדּוֹ קָשֶׁה לוֹ לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרָה הַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים רַבִּים יַחַד וּבוֹנִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ לַעֲסֹק בּוֹ בַּתּוֹרָה. וְכַוָּנָתָם אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לְהִכָּלֵל עַל-יְדֵי עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהָאִיר וּלְעוֹרֵר כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּוַדַּאי הֵן אֵל כַּבִּיר

לֹא יִמְאָס, כִּי זְכוּתָא דְּרַבִּים עָדִיף. גַּם מֵחֲמַת שֶׁהֵם רַבִּים וְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ בַּתּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִים וּמְאִירִים הַרְבֵּה אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וּמְאִירִים זֶה לָזֶה עַד שֶׁנּוֹלָדִין נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים וְנִתְעוֹרְרִין הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רָגִיל בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִקְרֹא שֵׁם הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ עַל שֵׁם הַצַּדִּיק וְהָרַבִּי שֶׁל הַתַּלְמִידִים שֶׁלּוֹמְדִים שָׁם כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁאָמְרוּ בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּי. וּבְבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּי פְּלוֹנִי. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק, וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת ה'. שֶׁהָלְכָה לִדְרֹשׁ בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ כְּשֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיְּכוֹלִים לְעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי תּוֹרָתָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּדַבֵּר בְּשֶׁבַח בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וְזֶהוּ כִּנְחָלִים נְטָיוּ וְכוּ', כִּי הֵם מְטַהֲרִין אֶת הָאָדָם כְּמוֹ נַחַל נוֹבֵעַ, כִּי הֵם בְּחִינַת נָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק וּכְמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר שֶׁעוֹמְדִין תָּמִיד כְּנֶגֶד הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים לְטַהֵר מִכֻּלָּם אַף אִם מִתְגַּבְּרִין בְּכָל פַּעַם כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נַחַל נוֹבֵעַ וְכוּ'. בְּחִינַת מְקוֹר מַיִם חַיִּים מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם תָּמִיד וּמְטַהֶרֶת מֵהֶם כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ מַעֲלַת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁמַּחֲמַת שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם קָבוּעַ לְתוֹרָה וּתְפִלָּה עַל-יְדֵי זֶה סוֹף כָּל סוֹף נִטְהָר מֵהֶם, כִּי אָדָם יְחִידִי יְכוֹלִין לְהַפִּיל חַס וְשָׁלוֹם. עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּתָם כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ בֵּית הַמִּדְרָשׁ קָבוּעַ כָּל מִי שֶׁהוּא בְּכְלַל אַנְשֵׁי הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ הַקָּדוֹשׁ וְאֵינוֹ מַפְרִיד עַצְמוֹ מֵהֶם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, בְּוַדַּאי יִתְגַּבֵּר קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁכָּלוּל מֵעֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל רַבִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה מִשָּׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹתֵיהֶם הַנִּמְשָׁכִים עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁנִּקְרָא הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ עַל שְׁמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה גַּם הוּא לִשְׂאֵר עַל עָמְדוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה נִטְהָר בְּכֻלָּם מִכָּל הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְיִזְכֶּה לִבְנָדִים נְקִיִּים כַּנַּ"ל: וְזֶה שֶׁטָּרַח דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם כָּל כָּךְ לִמְצֹא מָקוֹם לַה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי וְכוּ'. עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה', כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם קָבוּעַ לְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת קְדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא תּוּכַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁאָר מָקוֹם קָבוּעַ שֶׁהוּא הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה. לְעוֹלָם תִּתְגַּבֵּר קְדֻשָּׁתָהּ עֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל זֶה בְּעַצְמָהּ וְהֶחֱרִיבָה הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וְעַתָּה נֶחָמְתֵנוּ עַל-יְדֵי הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הֲפִיצוֹתִים בַּגּוֹיִם וְכוּ'. וָאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט. כִּי בְּכָל בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ נִשְׁאָר קַיֶּמֶת אֲפִלּוּ לְאַחַר הַחׇרְבָּן, כִּי מְקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכְּבָר מָצָא דָּוִד עַל-יְדֵי יְגִיעָתוֹ כְּבָר נִשְׁאָר קַיָּם לְעוֹלָם. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה לְכָל הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵם מִקְדָּשׁ מְעַט, כִּי עַל-יְדֵי קְבִיעַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, עַל-יְדֵי זֶה נִטְהָרִין יִשְׂרָאֵל, כִּי קְדֻשָּׁתָם הַקְּבוּעַ

יַעֲלֶה עַל כָּל הִתְגַּבְּרוּת הַמּוֹנְעִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּתְעוֹרְרִים בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר וּמִשְׁתַּטְּחִים וּמִתְפַּשְׁטִים מְאֹד מְאֹד בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, כִּי קְבִיעַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת עוֹלֶה עַל כֻּלָּם וּמְטַהֶרֶת מִכֻּלָּם כִּנְחָלִים הַמְטַהֲרִים בִּבְחִינַת כִּנְחָלִים נְטָיוּ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַה נְּחָלִים מְטַהֲרִין אֶת הָאָדָם, אַף בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מְטַהֲרִין וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן הֵם שְׁמוֹנָה יְמֵי חֲנֻכָּה. כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה חוּטִים שֶׁבַּצִּיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים בְּחִינַת כַּנְפֵי מִצְוָה שֶׁהַגֶּרִים נִכְנָסִין לְשָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנָה בִּגְדֵי כֹהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּסְמָכִין בְּפָרָשַׁת וְאַתָּה תְּצַוֶּה לְפָרָשַׁת שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת לַיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, כִּי אָז עִקַּר עֶסֶק הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת לְעוֹרֵר עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה שִׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּשֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בַּחֲצוֹת מִתְעוֹרְרִין עִמּוֹ כָּל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְכֻלְּהוּ צַיְתִין לְקָלֵהּ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הֵם כְּלוּלִין מִכָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁהֵם מִתְעוֹרְרִין, נִתְעוֹרְרִין כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמְאִירִין זֶה לָזֶה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ. וְדוֹרֵשׁ שָׁם בַּגַּנִּים לְשׁוֹן גְּנוּת וּמְפָרֵשׁ שָׁם, 'הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים', בִּגְנוּתָא דְּעָלְמָא. 'חֲבֵרִים' שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים, מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ כְּשֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַעֲלַת עֶסֶק הַתּוֹרָה כְּשֶׁקְּמִים בַּחֲצוֹת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה אָז וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין נִשְׁמָתוֹ וְכָל הַנְּשָׁמוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ מִבְּחִינַת אֲנִי יְשֵׁנָה הַנִּזְכָּר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשָׁמוֹת הַפְּגוּמִין קֹדֶם שֶׁשָּׁבִין בִּשְׁלֵמוּת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת פֶּלְגָּא וְכוּ'. וְאָז מַעֲלִין כֻּלָּם מִגָּנוּתָא וְזִילוּתָא דְּהַאי עָלְמָא עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרְרִין לְקוֹלוֹ כָּל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמַּזְהִיר וּמְחַזֵּק הַפָּסוּק אֶת כָּל אָדָם שֶׁיָּקוּם בַּלַּיְלָה וְיַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְגֻנֶּה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו. כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן הַצַּדִּיקִים צַיְתִין לְקָלֵהּ. שֶׁזֶּהוּ הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים, בִּגְנוּתָא דְּהַאי עָלְמָא שְׁפָלָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן 'חֲבֵרִים', שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים, 'מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ', כִּי כֻּלָּם מִתְאַוִּים לִשְׁמֹעַ קוֹלֵךְ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה. וְעַל-כֵּן הַשְׁמִיעִינִי וְלֹא תֹאמַר שֶׁיִּמְאָסוּ חַס וְשָׁלוֹם, בְּקוֹלֵךְ מֻחֶמֶת גְּנוּתֵךְ, כִּי אַדִּרַבָּא, ה' יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיקִים מִשְׁתַּעְשְׁעִים בְּקוֹלֵךְ דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת שֶׁהָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר מִתְעוֹרְרִין לַה' יִתְבָּרַךְ כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִתְאַבְּלִין אָז בַּחֲצוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת שֶׁל כָּל הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְהִתְאַבֵּל עָלָיו שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְעוֹרֵר רַחֲמָיו שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁעַל-יְדֵי

וֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַ"ל. וְאַחַר כָּךְ בַּבֹּקֶר לוֹבְשִׁין צִיצִית וּתְפִלִּין, כִּי צִיצִית הֵם בְּגָדִים לְבָנִים, בְּחִינַת כְּסוּת נָקִי הֵפֶךְ הַבְּגָדִים הַצוֹאִים כַּנַ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת כַּבְּדֵהוּ בִּכְסוּת נָקִי כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. וְעַל-יְדֵי הַכָּבוֹד נִשְׁלָם הַיִּרְאָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרָאוּ וְכוּ' וְיִרְאוּ מִמֶּךָּ. וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן מִתְפַּלְּלִין אָז בְּטַלִּית וּתְפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּשְׁלָם עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁעוֹלֶה עַל-יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁבָּאִים תַּחַת כַּנְפֵי מִצְוָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִיצִית שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין בַּחֻצּוֹת כַּנַ"ל וְכַמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאָר"י זַ"ל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן צִיצִית וּתְפִלִּין וּתְפִלָּה בַּבֹּקֶר הוּא עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת לָעֶסֶק בַּתּוֹרָה, הַיְנוּ כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים', אֵלּוּ צִיצִית. 'וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר', אֵלּוּ תְּפִלִּין הַיְנוּ כַּנַ"ל:

חלק כ

עַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד לָעֶסֶק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּכָל יוֹם אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁחוֹזֵר אֶל הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ עָלָיו טָהֳרָה גְּדוֹלָה. וְאַף אִם אַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה, אַף-עַל-פִּי-כֵן יַחֲזוֹר וְיִבְרַח אֶל הַתּוֹרָה עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה נִטְהָר עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה. שֶׁתּוֹרָה אוֹתוֹ דֶּרֶךְ לָצֵאת מִכָּל הֶבְלָיו וְרָעָיוֹנִים הָרָעִים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַבְּגָדִים הַצוֹאִים שֶׁנִּסְבָּכִין בּוֹ כָּל כָּךְ. שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים, כִּי הַתּוֹרָה הִיא מְקוֹר מַיִם חַיִּים שֶׁמְּטַהֶרֶת מִכֻּלָּם כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל עֵדֹתֶיךָ. שֶׁאֲנִי חוֹשֵׁב דְּרָכַי בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלַי. 'וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל עֵדֹתֶיךָ'. כִּי אֵין מָנוֹס לִבְרֹחַ מֵהֶם כִּי אִם אֶל הַתּוֹרָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן חַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ. כִּי מֻחֲמַת רִבּוּי הַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים צְרִיכִין לְהִזְדָּרֵז לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּזֵרִיזוּת גָּדוֹל מְאֹד. וְזֶהוּ חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדָנִי תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁחֶבְלֵי רְשָׁעִים, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת הַמּוֹנְעִים וְהַמְבַלְבְּלִים, מִתְקַבְּצִים עָלַי בְּכָל עֵת, אַף-עַל-פִּי-כֵן תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי, כִּי אַדְרַבָּא, מֻחֲמַת זֶה אֲנִי מִתְעוֹרֵר וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁמְּטַהֶרֶת מֵהֶם כַּנַ"ל. וְזֶהוּ חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ וְכוּ', הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת כַּנַ"ל שֶׁאָז עֵסֶק הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד שֶׁהוּא הַלִּמּוּד תּוֹרָה עַל מְנַת לְלַמֵּדָהּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה יוֹתֵר בַּחֲצוֹת כַּנַ"ל. וְזֶה, חֲבֵר אֲנִי לְכָל אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ, כִּי צְרִיכִין לָזֶה לְהִתְחַבֵּר לִירֵאִים אֲמִתִּיִּים בִּבְחִינַת חֲבֵר אֲנִי לְכָל הָאֲחוּזִים בְּצִדְּיקֵי אֱמֶת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל עִמָּהֶם לִזְכּוֹת לִבְחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד הַנַ"ל, כִּי אָדָם פָּשׁוּט לְבַדּוֹ בְּוַדַּאי אֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים לִירֵאִים אֲמִתִּיִּים בִּבְחִינַת חֲבֵר אֲנִי לְכָל אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְזֶהוּ חַסְדֵּךְ ה' מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי. הַיְנוּ שֶׁמְּבַקֵּשׁ שֶׁיִּזְכֶּה

לְתוֹרַת חֶסֶד הַנַּ"ל. וְזֶהוּ חַסְדְּךָ ה' מָלְאָה הָאָרֶץ, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ מָלְאָה הָאָרֶץ, כְּמוֹ כֵן בִּבְחִינַת זֹאת חֻקֵּיו יְלַמְּדֵנוּ הַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לִבְחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא-זוֹ אִשָּׁה. וְחַד אָמַר, זוֹ תּוֹרָה וְכוּ'. וְחַד אָמַר זֶה מִיתָה וְחַד אָמַר, זֶה קְבוּרָה. וְחַד אָמַר, זֶה בֵּית הַכִּסֵּא (בְּרָכוֹת ח). וְאָמַר שָׁם הָא (דְּאָמַר זֶה בֵּית הַכִּסֵּא) עֲדִיפָא מִכֻּלְהוֹ, הַיְנוּ מַר אָמַר חָדָא וּמַר אָמַר חָדָא וְלָא פְּלִיגִי. כִּי כֻּלּוֹ חַד וְהַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה. עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִזְהִיר אֶת הָאָדָם שֶׁיִּתְפַּלֵּל תָּמִיד לְהִנָּצֵל מִשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים הָרַבִּים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּגְדִים צוֹאִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּרְשׁוּ לְעֵת מְצֹא זוֹ אִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת מָצָא אִשָּׁה מָצָא אִשָּׁה טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵה', הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְעוֹרֵר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ לְבֵנוֹ נְשָׁמָה בְּהִירָה וְזַכָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין בְּנֵיהֶם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְכוּ'? וְעַל-כֵּן דָּרֹשׁ אִידָךְ זוֹ תּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְאִידָךְ אָמְרוּ זוֹ מִיתָה וּקְבוּרָה, כִּי הַמִּיתָה וּקְבוּרָה הֵם לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז נִמְשְׁכוּ הַבְּגָדִים הַצוֹאִים עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִטָּהֵר מֵהֶם בְּשִׁלְמוּת עַד הַמִּיתָה וְהַקְּבוּרָה שֶׁאָז יִתְבַּלֶּה הַזֶּהֶמָא בֶּעָפָר וְכַנַּ"ל, אֲבָל צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ עַל זֶה כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁיִּזְכֶּה לְמִיתָה וּקְבוּרָה יָפָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ תִּקּוּן לְהַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ מְיֻחָד הַבְּגָדִים הַצוֹאִים בְּשָׁעַת מִיתָה וּקְבוּרָה וּלְהַלְבִּישָׁם בִּבְגָדִים נְקִיִּים וּלְבָנִים, כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים בַּגֵּיהִנֹּם וְכוּ' וְגִלְגּוּלִים רַבִּים קֹדֶם שֶׁמַּפְשִׁיטִין מֵהֶם הַבְּגָדִים הַצוֹאִים, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה הַרְבֵּה שֶׁיִּזְכֶּה לְמִיתָה וּקְבוּרָה יָפָה שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ אָז מְיֻחָד בִּבְגָדִים נְקִיִּים. וְאִידָךְ אָמַר, זוֹ בֵּית הַכִּסֵּא שֶׁשָּׁם עִקַּר הַדְּחִיָּה שֶׁדּוֹחִין אֶת הַפְּסֹלֶת הַגַּסּוּר לַחוּץ. וְעַל זֶה מְבָרְכִין 'רוֹפֵא כָל בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת'. כִּי הַבְּרוּר הַזֶּה הוּא הַפֶּלֶא גָּדוֹל. אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה זְכִיָּה גְּדוֹלָה שֶׁגַּם בְּרוּחָנִיּוּת יִפְשֹׁט מִמֶּנּוּ הַבְּגָדִים הַצוֹאִים כְּמוֹ שֶׁדּוֹחֶה בְּגַשְׁמִיּוּת הַפְּסֹלֶת לַחוּץ וְעַל-כֵּן אָמְרוּ שָׁם, הָא דְּמַר זוּטְרָא עְדִיף מִכֻּלְהוֹ. כִּי הָעִקָּר צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה לִדְחוֹת הַפְּסֹלֶת לַחוּץ, דְּהַיְנוּ לְהַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ הַבְּגָדִים הַצוֹאִים שֶׁהֵם עִקַּר הַשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים, כִּי מֵהֶם כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהָעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב. וְכָל הַמָּסַכִּים הַמַּבְדִּילִים כַּנַּ"ל. וְזֶה עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ. 'חָסִיד' דַּיְקָא. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כָּל זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֶסֶד, דְּהַיְנוּ תּוֹרַת חֶסֶד. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת חָסִיד בֶּאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד בְּתוֹרַת חֶסֶד לִלְמֹד

תּוֹרָה עַל מְנָת לְלַמְּדָהּ לַעֲשׂוֹת חֲסִידִים אֲמִתִּיִּים בָּעוֹלָם, כִּי רַק עַל יָדוֹ יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְכָל הַנַּ"ל לְהַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְלִזְכּוֹת לִבְגָדִים נְקִיִּים וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע וְכוּ' אִם נִצְחוֹ מוּטָב וְאִם לָאו יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְכוּ'. וְאִם לְאוֹ יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ' אִם נִצְחוֹ מוּטָב וְאִם לָאו יִזְכֹּר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה. אִם כֵּן יַזְכִּיר לוֹ תֹּכֶף יוֹם הַמִּיתָה, וְעוֹד הֲלֹא אָנוּ רוֹאִים רֹב בְּנֵי הָאָדָם שֶׁזּוֹכְרִים יוֹם הַמִּיתָה בְּפָנֵיהֶם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עוֹשִׂים מַה שֶּׁעוֹשִׂים רַחֲמָנָא לְצַלַּן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה. אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַמִּלְחָמָה כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם פָּגַע בְּךָ מְנַוָּל זֶה מָשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ אִם אֶבֶן הוּא נְמּוֹחַ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן קָרָאוֹ מְנַוָּל, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל-יְדֵי הַנִּוּוּל שֶׁל הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כַּנַּ"ל. וְהַתְּקוּן עַל-יְדֵי מֵימֵי הַתּוֹרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָמַר, נִכְסַפְתִּי מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ הָעוֹלָם אֶל עֶשְׂיָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה חִיּוּב לְכָל אֶחָד בְּכָל יוֹם לִלְמֹד כָּךְ וְכָךְ כְּפִי עֶרְכּוֹ וְכוּ'. וְשָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ אָז, הֲלֹא יֵשׁ בְּנֵי-אָדָם בַּעֲלֵי עֲבֵרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלַּן?! הֵשִׁיב בִּלְשׁוֹן גְּעָרָה קָצָת, אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ כֹּחַ הַגָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה וְכוּ'. וְכַוָּנָתוֹ הָיְתָה שֶׁאֶפְלוּ מִי שֶׁנִּלְכַּד בַּעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָצֵאת מִשָּׁם. אִם אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה קוֹבֵעַ לוֹ שִׁעוּרִים קְבוּעִים לְתוֹרָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם הָיָה כֹּחַ הַתּוֹרָה מִתְגַּבֵּר עַד שֶׁגַּם הוּא הָיָה נִתְתַּקֵּן וְיוֹצֵא מֵהֶם סוֹף כָּל סוֹף. (עַיֵּן מִזֶּה בְּשִׂיחוֹת הָר"ן שֶׁאַחַר הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת) נִמְצָא, שֶׁעִקַּר נִצְחוֹן הַיֵּצֶר הָרָע עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם עַל זֶה בְּעַצְמוֹ לְבַטְּלוֹ מֵהַתּוֹרָה. וְאֶפְלוּ כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק לִפְעָמִים בַּתּוֹרָה הוּא מִתְגַּבֵּר לְהַפִּילוֹ מִזֶּה. וְעִקַּר הֶסְתֵּתוֹ לְדָחוּתוֹ מֵהַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הָרַע שֶׁלּוֹ בְּתָקְפּוֹ. עַל-כֵּן מִתְנַכֵּל עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר לַהֲסִיתוֹ לְדָחוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם מֵהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי. אֲבָל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְיִזְכֹּר בֶּאֱמֶת יוֹם הַמִּיתָה שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יַעַבְרוּ יְמֵי חַיָּיו כְּצֵל עוֹבֵר וְיִצְטָרֵךְ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן וְכוּ'. בְּוַדַּאי לֹא יִסְתַּכֵּל עַל הֶסְתַּת הַיֵּצֶר הָרָע וִיקַיֵּם דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם חֹק וְלֹא יַעֲבֹר יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי סוֹף כָּל סוֹף הַמָּאוֹר שֶׁבָּהּ יַחֲזִירֵהוּ לְמוּטָב. וְזֶה הָיָה כַּוָּנַת הַגְּמָרָא הַנַּ"ל שֶׁצִּוָּה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה אוֹ בִּקְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְנַצֵּחַ הַיֵּצֶר הָרָע. וְאִם לָאו שֶׁלֹּא נִצְחוֹ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה. וַאֲזַי יִרְצֶה הַיֵּצֶר הָרָע לְהִתְנַכֵּל עָלָיו לְדָחוּתוֹ מֵהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ עֵסֶק הַתּוֹרָה לְנַצֵּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְלִפְעָמִים יֵשׁ נוֹפְלִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁדּוֹחֶה אוֹתָם אֲפִלּוּ מִלִּקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע עַל-יְדֵי שֶׁמַּפִּילוֹ הַבַּעַל דָּבָר בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי מַעֲשָׂיו הָרָעִים, כִּי

כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ לְמָחָר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ עַד שֶׁאוֹמֵר לוֹ וְכוּ'. וְהָעֵצָה עַל זֶה. יִזְכֹּר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֹּר יוֹם הַמִּיתָה שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה מֻכְרָח לָמוּת. וְאָז בְּסוֹף הַכֹּל בְּוַדַּאי טוֹב יוֹתֵר כָּל מַה שֶּׁחָטַף בְּזֶה הָעוֹלָם אֵיזֶה דִּבּוּר תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּקְרִיאַת שְׁמַע אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה יַחֲזֹר אֶל הַתּוֹרָה וּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁיִּתְגַּבֵּר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם אוֹ עַל כָּל פָּנִים יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מְשׁוּם דָּבָר. וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לְנַצֵּחַ הַיֵּצֶר הָרָע. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר נִצָּחוֹן הַיֵּצֶר הָרָע עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. אַךְ מֻחָמַת שֶׁלְּאוֹ כָּל אָדָם יָכוֹל לְנַצֵּחַ הַיֵּצֶר הָרָע עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בִּזְמַן מָעָט רַק הָרֹב צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה עַד שֶׁיְּנַצְּחוּ וּבְתוֹךְ כָּךְ עוֹבֵר עַל הָאָדָם מַה שֶּׁעוֹבֵר וְרוֹצֶה הַבַּעַל דָּבָר לְהַפִּילוֹ מֵעֵסֶק תּוֹרָתוֹ מֻחָמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ עֵסֶק הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן יִזְכֹּר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף מַה יַּעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה וְעַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי יָשׁוּב אֶל הַתּוֹרָה בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְנַצֵּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וּלְהַפְשִׁיט מֵעַצְמוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא מְקוֹר מַיִם חַיִּים כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁכַּוָּנַת רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהַזְכִּיר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב אֶל הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה. וְהַמַּאֲמָר נָעוּץ סוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ וְהָבֵן:

חלק כג

עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ תָּמִיד בְּפָרָט בְּעֵת עוֹסְקוֹ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו הַהֶאָרָה מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד לְעוֹרֵר וּלְהָאִיר שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי עָסְקוֹ בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי זֶה יָדוּעַ וּמוּבָן לְכֹל שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיק עוֹסֵק לְהָבִיא הָאֶרָה וְהִתְעוֹרְרוּת אֲפִלּוּ לְפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי צְרִיכִין לָזֶה גַּם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא מֵהָאָדָם עַצְמוֹ בִּבְחִינַת אִם תְּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ כַּיָּדוּעַ. וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם מְכַוֵּן דַּעְתּוֹ לָזֶה בְּיוֹתֵר וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּיוֹתֵר בְּוַדַּאי נִמְשָׁךְ עָלָיו הֶאָרָה בְּיוֹתֵר עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת. בִּבְחִינַת אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי. שֶׁכָּל מַה שֶּׁאֲנִי חוֹתֵר וְעוֹסֵק יוֹתֵר לְחַבֵּר אֶת עַצְמִי לְדוֹדִי שֶׁהוּא הֶאָרַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתִי שֶׁבַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן דּוֹדִי לִי, הַיְנוּ כְּמוֹ כֵן מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ הַצַּדִּיק לְהָאִיר בִּי בְּתוֹסֶפֶת הֶאָרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְצוֹת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה בְּכָל אָדָם בְּכָל דּוֹר שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן שֶׁעַל-יְדֵי מְצוֹת הַהַדְלָקָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַהֶאָרָה מְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁמְּאִירָה בְּתוֹךְ כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. שֶׁמֵּהַהֶאָרָה זֹאת נִדְלָק וּמֵאִיר נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ. וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין יִשְׂרָאֵל מִצְוָה זֹאת בְּכָל שָׁנָה נִמְשָׁךְ עַל כָּל אֶחָד הֶאָרָה הַזֹּאת עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסֵק לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר עַל עַצְמוֹ

הָאָרָה הַזֹּאת עַל-יְדֵי מִצְוָה זֹאת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה בִּכְלָלִיּוּת שֶׁהָיָה בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ וְכוּ'. וְכֵן נַעֲשֶׂה הַנֵּס בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל שָׁנָה בְּכָל אָדָם שֶׁבְּכָל פַּעַם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יֵוֶן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וְכוּ'. שֶׁהֵם רוֹצִים לְבַלְבֵּל וּלְבַטֵּל אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם עַל חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְעַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָיָה אָז הִכְנִיעוּ אוֹתָם בְּנִשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כִּי גַּם מַלְכוּת יָוָן הָרִשָׁעָה בְּנִשְׁמִיּוּת כָּל כֹּחָם וִינִיקָתָם הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים מִבְּחִינַת יֵוֶן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ אָז הִכְנִיעוּם וּבִטְּלוּם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת תּוֹרָתָם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְלֹא דַּי שֶׁהִכְנִיעוּם אַף גַּם קִבְּעוּ הַנֵּס לְדוֹרוֹת וְצִוּוּ עָלֵינוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה בְּכָל שָׁנָה. לְהוֹרוֹת שֶׁהִמְשִׁיכוּ עָלֵינוּ הָאָרָה נִפְלָאָה וְתִקּוּן נוֹרָא לָנֶצַח עַד שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו יָכוֹל לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ בְּבֵיתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאָרַת הַתּוֹרָה מִשָּׁרְשָׁהּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִשְׁיב אֲחֵרִים בִּתְשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר וּמַשְׁלִים אֶת הַיִּרְאָה וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה, וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ וְכוּ'. 'וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ' דַּיְקָא, כִּי מֹשֶׁה הוּא כְּלַל הַתּוֹרָה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְעוֹרֵר וּלְהָאִיר שָׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵבִיא הָאָרָה לְכָל אָדָם שֶׁמִּשָּׁם נִדְלָקִין שֶׁבַע קְנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה כִּתּוֹת. וְזֶהוּ, וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. 'תְּצַוֶּה' לְשׁוֹן צַוָּתָא וְהִתְחַבְּרוּת, הַיְנוּ שֶׁאַתָּה תְּצַוֶּה וּתְחַבֵּר וּתְיַחֵד אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁבַּתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ הָאָרָה עַל כָּל אֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל יִשְׂרָאֵל מַטֶּל, וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ, כִּי הֵם צְרִיכִין לְהִתְעוֹרֵר מִלְּמַטָּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִקַּח וּלְהָבִיא לְהַצַּדִּיק בְּחִינַת שֶׁמֶן זַיִת זָךְ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁבְּדַעְתּוֹ וּמֹחוֹ שֶׁנִּקְרָא שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַדַּעַת, כִּי כֻּלָּא בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבָּרִירוּ וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת לִקַּח בְּחִינַת שֶׁמֶן זַיִת זָךְ, הַיְנוּ הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבְּדַעְתּוֹ שֶׁנִּמְצָא בּוֹ עֲדַיִן, כִּי אֲפִלּוּ בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן נִמְצָא בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן זַיִת זָךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהָכִין עַצְמוֹ לַהֲבִיאוֹ לְהַצַּדִּיק עַל-יְדֵי שֶׁיְּכָרִיחַ עַצְמוֹ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְוֹות. וְכָל כַּוָּנָתוֹ יִהְיֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִתְפָּס בּוֹ אוֹר הַצַּדִּיק כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה נִשְׁמָתוֹ נִדְלֶקֶת וּמְאִירָה כְּמוֹ נֵר מַמָּשׁ בִּבְחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כָּתִית לַמָּאוֹר, 'כָּתִית' דַּיְקָא, כִּי צְרִיכִין לְבַטֵּשׁ וּלְכַתֵּת הַגּוּף וְלִסְבֹּל כַּמָּה יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וְכַמָּה מִינֵי מְרִירוּת עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיּוּכַל הָאוֹר לִתְפֹּס בִּנְשָׁמָתוֹ בִּבְחִינַת

אֲעָא דְּלָא סְלִיק בֵּהּ נְהוֹרָא מְבַטְּשִׁין לֵהּ גּוּפָא דְּלָא סְלִיק בֵּהּ נְהוֹרָא דְּנִשְׁמְתָא מְבַטְּשִׁין לֵהּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְכֵן מְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ בְּפָרָשָׁה זֹאת שֶׁבִּשְׁבִיל מָה נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְזַיִת? אֶלָּא מָה הַזַּיִת הַזֶּה עַד שֶׁהוּא בְּאֵילָנוֹ מְגָרְגְּרִין אוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ מוֹרִידִין אוֹתוֹ מִן הַזַּיִת וְנָחְבָּט. וּמְשֻׁחוֹבְטִין אוֹתוֹ מַעֲלִין אוֹתוֹ לַגַּת וְנוֹתְנִין אוֹתָן בְּמַטְחֵן וְאַחַר כָּךְ טוֹחֲנִין אוֹתָן. וְאַחַר כָּךְ מַקִּיפִין אוֹתָן בַּחֲבָלִים וּמְבִיאִין אֲבָנִים וְאַחַר כָּךְ נוֹתְנִין אֶת שַׁמְנָן כָּךְ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַפְשִׁיט מֵעַצְמוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְנִיעוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִתְפָּס בּוֹ הָאֶרַת הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת כָּתִית לַמָּאוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד תָּמִיד דַּיְקָא שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה תָּמִיד בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה. כִּי כָּל פַּעַם חוֹזְרִין וְנַעוֹרְרִין הַמְנִיעוֹת וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה, בְּאָהֳל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ וְכוּ'. שֶׁמִּצְוַת הַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה כְּנֶגֶד אֲרוֹן הָעֵדוּת שֶׁשָּׁם הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם עִקַּר שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יִשְׂרָאֵל הֶאָרַת שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֶּדֶל תִּקֶּף הַנֵּס, כִּי בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ לֹא הָיָה יָכֹל לְהַדְלִיק הַדְלָקָה קְדוֹשָׁה זֹאת כִּי אִם הַכֹּהֵן בַּהֵיכָל עַל הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה וְעַתָּה עַל-יְדֵי שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה רָצוּ לְבַטֵּל עֲבוֹדַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ לְגַמְרֵי וּלְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתוֹ וְכוּ' וְטִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים וְכוּ' חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְעָמַד לָנוּ בְּעֵת צָרוֹתֵינוּ עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, כִּי אַדְרַבָּא, עַתָּה עַל-יְדֵי תִּקֶּף הַנֵּס נִתְוַסֵּף לָנוּ מְצִוָּה קְדוֹשָׁה שֶׁהוּא הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה בְּכָל שָׁנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהָאִיר בְּבֵיתוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָהֶאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ מִיָּד לְפָרָשַׁת זֹאת פָּרָשַׁת בִּנְדֵי כְהֻנָּה, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֶׁמֶן הַנַּ"ל, בְּחִינַת הֶאָרַת הַתּוֹרָה, נִטְהָרִין מִבְּגָדִים צוֹאִים וְזוֹכִין לִבְגָדִים נְקִיִּים בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶהוּ, בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת. הַיְנוּ שֶׁהַזְהִיר אֶת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁהוּא שׁוֹשְׁבִינָא דְּמַטְרוֹנִיתָא שֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הֶאָרַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת הֱיוֹ מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְכוּ' וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה. וְזֶהוּ, 'בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת', כְּשֶׁתִּרְצֶה לְהַעֲלוֹת וּלְהָאִיר אֶת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, 'אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה' שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת,

בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנֵי הַמְּנוֹרָה פְּנֵי הַתּוֹרָה, כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל הַשִּׁבְעִים הַפָּנִים לַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן הוּא יָכוֹל לְהָאִיר כָּל שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוֹ, 'אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת', שֶׁכָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁכְּלוּלִים בְּשֶׁבַע כִּתּוֹת כֻּלָּם יָאִירוּ אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה, שֶׁכֻּלָּם יְכַוְּנוּ דַּעְתָּם אֶל הָאֱרֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמִּשָּׁם מֵאִיר נִשְׁמוֹתֵיהֶם וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ בִּזְכָרְיָה (קַפִּיטְל ד) שֶׁהוּא הַפְּטָרַת שַׁבַּת חֲנֻכָּה. נִסְמַךְ שָׁם מַרְאֵה הַמְּנוֹרָה לְעִנְיַן וַיְהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבֵשׁ בְּגָדִים צוֹאִים. וְאָמַר, הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְכוּ'. כִּי בְּחִינַת הַמְּנוֹרָה הוּא תִּקּוּן וְטָהֳרָה לְהָסִיר הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְלִזְכּוֹת לִבְגָדִים לְבָנִים בִּבְחִינַת בָּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְכוּ' שֶׁיֵּרֵד עַל-פִּי מִדּוֹתָיו, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבְּגָדִים, בְּחִינַת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה בְּגָדִים נְקִיִּים וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעִקַּר הָאֲרַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשֵּׁם נַחַל שֶׁהוּא רֵאשֵׁי תֵּבוֹת לְ'הַדְלִיק נ"ר חֲ'נֻכָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נַחַל נוֹבֵעַ וְכוּ', בְּחִינַת כִּנְחָלִים נִטָּיוּ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן (מִיכָה ו). כִּי עִקַּר הַהַדְלָקָה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַשֶּׁמֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת דַּעַת הַתּוֹרָה בְּלִי הֶפְסֵק בִּבְחִינַת כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר וּכְנָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק בִּבְחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִפְסֹק וְיִתְבַּטֵּל חַס וְשָׁלוֹם, מִדִּבְרֵי תּוֹרָה בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא שֶׁהוּא לְשׁוֹן קְשִׁי וְעִקְּשָׁנוּת שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עִקְּשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה' מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת (מְלָכִים-א יז) כַּד הַקֻּמַח לֹא תִכְלֶה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה כַּד הַקֻּמַח לֹא תִכְלֶה עַל-יְדֵי וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר, כִּי נִמְשָׁכַת בְּרָכָה הֵפֶךְ הַקְּלָלָה שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז נִמְשְׁכוּ הַבְּגָדִים צוֹאִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר, בְּחִינַת עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּקִבִּיעוּת נִתְתַּקֵּן כָּל זֶה כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּהַפְטָרָה הַנַּ"ל בְּעֵת שָׂרָאָה מַרְאֵה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ, כִּי מַרְאֵה הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא לְהָבִיא הָאָרָה מִשָּׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה וְכוּ', זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה לְהַעֲלוֹת הַנִּשְׁמוֹת מִבְּחִינַת אֲנִי יְשֵׁנָה הַנִּזְכָּר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה נֶאֱמַר אָז דַּיְקָא, וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ מֵחֲמַת שֶׁהָיָה צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַרְאֵה הַמְּנוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה, כִּי זֶה עִקַּר הַחִנּוּךְ לִכְנֹס לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ הַהֶאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַנּוֹסְעִים וְהוֹלְכִים עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי הַצַּדִּיק שֶׁעָסַק כָּל יָמָיו בְּתוֹרַת חֶסֶד, דְּהַיְנוּ שֶׁלָּמַד תּוֹרָה עַל מְנַת לְלַמְּדָהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה עַד שֶׁהָיָה מְעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה רַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן וְהִגְדִּיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל, זֶה הַצַּדִּיק אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק עֲדַיִן הוּא עוֹסֵק בָּזֶה לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לְמוּטָב עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל כָּל אֶחָד מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי כָּל צַדִּיק כְּפִי חֶלְקוֹ בַּתּוֹרָה. כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק נִסְתַּלֵּק עִמּוֹ חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּתּוֹרָה. וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעֵת שֶׁנִּסְתַּלֵּק צַדִּיק, אֲז קָשֶׁה לוֹמַר תּוֹרָה. מֵחֲמַת שֶׁנִּסְתַּלֵּק עִם הַצַּדִּיק חֶלְקוֹ שֶׁבַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי כָּל זֶה מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעֵת שֶׁנִּסְתַּלֵּק צַדִּיק אֶחָד. וְהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁכָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בְּנִשְׁמָתָם כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִים נִסְתַּלֵּק עִמָּם שֹׁרֶשׁ כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מֵחֲמַת אַהֲבָתָם אֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל יְמֵיהֶם מָסְרוּ נַפְשָׁם בִּשְׁבִילָם לְהָבִיא לָהֶם הֶאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמוֹתֵיהֶם, עַל-כֵּן גַּם עַתָּה אַחֲרֵי הִסְתַּלְּקוּתָם, אֵינָם מַנִּיחִים שֶׁיִּסְתַּלֵּק אוֹר שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה עִמָּם לְגַמְרֵי רַק הֵם עוֹסְקִים גַּם לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר בְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד הֶאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁבַּתּוֹרָה. כִּי כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּלוּלָה בְּנֶפֶשׁ הַצַּדִּיק כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר גְּדֻלַּת מַעֲלַת הַצַּדִּיק הוּא שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה לְמָקוֹם שֶׁנִּסְתַּלֵּק. יְהִיֶה לְמַטָּה גַּם-כֵּן לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה לְכָל דְּרֵי מַטָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרֻחָמִם יְנַהֵגֵם (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז, עַיֵּן שָׁם) כִּי הֶאָרַת נֶפֶשׁ הַצַּדִּיק נִשְׁאֶרֶת עַל קִבְרוֹ הַקָּדוֹשׁ וּמְאִירָה בְּכָל הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָה, כַּמְּבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁבָּאִים עַל קִבְרוֹ שָׁשָׁם הֶאָרַת נַפְשׁוֹ שֶׁנִּסְתַּלְּקָה לְשָׁם עִם כָּל הַתּוֹרָה שֶׁעָסַק בָּהּ כָּל יָמָיו לְלַמֵּד לַאֲחֵרִים עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מְעוֹרֵר בְּתוֹרָתוֹ שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה, כְּשֶׁבָּאִים לְשָׁם מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמוֹ הֶאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי שָׁם כְּלוּלִים כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִים לְמוּטָב כַּנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה (בָּבָא קַמָּא יז), וְכִבּוֹד עָשׂוּ לוֹ בְּמוֹתוֹ. שֶׁהוֹשִׁיבוּ יְשִׁיבָה עַל קִבְרוֹ וְהִנִּיחוּ סֵפֶר תּוֹרָה עַל קִבְרוֹ וְאָמְרוּ, קַיֵּם זֶה וְכוּ'. וּמָסְקוּ שָׁם אֲפִלּוּ קַיֵּם אָמְרִינָן עַל שְׁאָר צַדִּיקִים אֲבָל לְמוּד לֹא אָמְרִינָן, כִּי חִזְקִיָּה עָסַק לְלַמֵּד תּוֹרָה לַאֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כִּי מֵחֲמַת שֶׁחִזְקִיָּה עָסַק

בְּתוֹרַת חֶסֶד לְלַמֵּד תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מְעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה, עַל-כֵּן מַגִּיעַ לוֹ כָּבוֹד הַזֶּה לְהוֹשִׁיב יְשִׁיבָה עַל קִבְרוֹ. לְהוֹרוֹת שֶׁקִּיּוּם יְשִׁיבוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה הַכֹּל בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל קִבְרוֹ, כִּי מִשָּׁם מֵאִיר הָאֲרַת שָׁרְשֵׁי הַנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעָסַק בָּזֶה כָּל יָמָיו כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִנִּיחוּ סֵפֶר תּוֹרָה עַל קִבְרוֹ וְאָמְרוּ קַיֵּם זֶה וְכוּ'. וְלִמֵּד וְכוּ'. כִּי הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁהִנִּיחוּ עַל קִבְרוֹ מוֹרֶה שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בְּנַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּחַיָּיו בָּזֶה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה מְלַמֵּד תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ עָלָיו לִמֵּד, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלָתוֹ מַה שֶּׁהָיָה מְלַמֵּד תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מְעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גַּם עַתָּה מֵאִיר עַל קִבְרוֹ הֶאָרָה זֹאת שֶׁנִּמְשְׁכָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְעוֹרְרוֹ לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהוֹשִׁיבוּ יְשִׁיבָה עַל קִבְרוֹ וְהִנִּיחוּ סֵפֶר תּוֹרָה עַל קִבְרוֹ וְאָמְרוּ לִמֵּד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה דָּרְשׁוּ מִפְּסוּק וְכָבוֹד עָשׂוּ לוֹ בְּמוֹתוֹ. כִּי זֶה עִקַּר הַכָּבוֹד כְּשֶׁמְּלַמְּדִין תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים וּמַחֲזִירִים אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְדֻלַּת וַעֲלִיַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַגִּיעַ לוֹ זֶה הַכָּבוֹד בְּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד:

חלק לב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ עַל פָּסוּק, וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ וְכוּ'. לְעִנְיַן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבִּקֵּשׁ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לְהַכְנִיס הָאָרוֹן לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים דָּבְקוּ שְׁעָרִים זֶה בָּזֶה וְאָמַר עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע רְנָנוֹת וְלֹא נַעֲנָה, עַד שֶׁאָמַר, זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא כְּשֶׁהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ בָּנוּי עַל מְכוֹנוֹ. וְהָאָרוֹן עוֹמֵד עַל מְקוֹמוֹ בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם הָיְתָה נִמְשֶׁכֶת הָאָרָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעָמְדָה בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים עַל מְכוֹנָהּ וְעַל מַעֲמָדָהּ. כִּי מִקֹּדֶם כְּתִיב, וַאֲהִיָה מִתְהַלֵּךְ מֵאֹהֶל אֶל אֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן. וְלֹא הָיָה מָקוֹם קָבוּעַ לְהָאָרוֹן. וְעַל-כֵּן לֹא הָיְתָה הָאָרַת הַתּוֹרָה מְאִירָה כָּל כָּךְ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן הָיָה מִתְיַגֵּעַ דָּוִד מְאֹד לְמְצֹא מָקוֹם לְהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינַי וְכוּ' עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה'. וְעִקַּר הוּא מָקוֹם הָאָרוֹן שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת הָאָרַת הַתּוֹרָה מִשָּׁרְשָׁהּ וּמְקוֹמָהּ וּמְאִירָה בְּאוֹר גָּדוֹל עַד שֶׁמַּגִּיעַ הָהֶאָרָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי שׂרֶשׁ נַפְשׁוֹ בַּתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּדוֹרוֹ שֶׁל דָּוִד וּשְׁלֹמֹה הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מֵחֲמַת שֶׁאָז הָיְתָה מְאִירָה הָאָרַת הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁיָּגַע דָּוִד עַד שֶׁמָּצָא מָקוֹם קָבוּעַ לָאָרוֹן וְכַנַּ"ל, כִּי דָּוִד עָסַק כָּל יָמָיו בַּתּוֹרָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת חַסְדֵי דָוִד

הַנֶּאֱמָנִים, כִּי דָּוִד הָיָה מַסִּיק שְׁמַעְתָּתָא אַלְבָּא דְּהִלְכְתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִ' עִמּוֹ. שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת מַסִּיק שְׁמַעְתָּתָא אַלְבָּא דְּהִלְכְתָא, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה לְעוֹרֵר שָׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה עַד שֶׁמַּגִּיעַ הָאָרָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב לְהוֹרוֹת לוֹ דֶּרֶךְ וְהִלּוּךְ אֵיךְ יִזְכֶּה לָצֵאת מֵהָרַע שֶׁלּוֹ וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת פְּסַק הֲהֲלָכָה, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים הֲלָכוֹת לְשׁוֹן הֲלִיכָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי הֲלִיכוֹת אֶלָּא הֲלָכוֹת. הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הֲהֲלָכוֹת יִזְכֶּה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה' וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת עֶסֶק הַתּוֹרָה שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הַלִּמּוּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּכָל יוֹם, וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה וְכוּ' לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב,שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם 'לִלּוֹמְדֵיהֶם', לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא 'לְעוֹשֵׂיהֶם' וְכוּ', שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וּבוֹעֵט בְּאָבִיו וּבְרַבּוֹ וְכוּ'. וְעַל זֶה צָעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בַּמֶּה יְזַכֶּה נַעַר אֶת אָרְחוֹ לִשְׁמֹר כִּדְבָרֶיךָ, הַיְנוּ אֵיךְ זוֹכִין לְדֶרֶךְ וְאֹרַח שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה הַנַּעַר הַמְנֹעָר מִכָּל טוּב הָרָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁרָחוֹק שֶׁיִּזְכֶּה גַּם הוּא לִשְׁמֹר כִּדְבָרֶיךָ. וּמֵחֲמַת שֶׁדָּוִד הָיָה מִתְיַגֵּעַ עַל זֶה כָּל יָמָיו, עַל-כֵּן זָכָה בֶּאֱמֶת לִמְצֹא מָקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ לְהַעֲמִיד הָאָרוֹן עַל מְקוֹמוֹ וּמְכוֹנוֹ וְלֹא יִהְיֶה מְטֻלְטָל עוֹד כְּדֵי שֶׁיֵּאיר הָאֲרַת הַתּוֹרָה מִשָּׁרְשָׁהּ וּמְקוֹמָהּ בִּשְׁלֵמוּת כְּדֵי שֶׁיִּגִּיעַ הַהָאָרָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת וְכַנַּ"ל, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אַף-עַל-פִּי שֶׁדָּוִד הִתְיַגֵּעַ כָּל כָּךְ בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּפָעַל וְגָמַר הַרְבֵּה מְאֹד כִּי מָצָא מָקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ לְהַעֲמִיד שָׁם הָאָרוֹן שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה עַד יָמָיו, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הִתְגָּרָה הַבַּעַל דָּבָר בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהֶחֱטִיאָם אַחַר כָּךְ עַד שֶׁנֶּחֱרַב הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי זֶה צְרִיכִים לָדַעַת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים עוֹשִׂים תִּקּוּנִים נִפְלָאִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בִּפְרָט בְּחִירֵי צַדִּיקֵיהֶם כְּמוֹ דָּוִד וְכֵיוֹצֵא שֶׁעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ לְטוֹבַת תִּקָּנַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּפָעֲלוּ וְגָמְרוּ הַרְבֵּה מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַבַּעַל דָּבָר אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וּמִתְגָּרֶה בְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר הִרְבֵּה מְאֹד לְקַלְקֵל כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים, אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מְקַלְקֵל הַרְבֵּה מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן, אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה'. כִּי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים מְתַקְּנִים תִּקּוּנִים נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה עַד שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁמְּקַלְקֵל אַחַר כָּךְ כְּמוֹ שֶׁמְּקַלְקֵל, אַף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׁאֶרֶת הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַתִּקּוּן לָנֶצַח. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר הַצַּדִּיק הַתִּקּוּן שֶׁהִתְחִיל. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהַבַּעַל דָּבָר הִתְגָּרָה אַחַר כָּךְ עַד שֶׁנֶּחֱרַב הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שְׁנֵי פְּעָמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן מָקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא מְקוֹם הָאָרוֹן שֶׁמָּצָא דָּוִד נִשְׁאָר קַיָּם לְעוֹלָם, כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל בְּשׁוּם אֹפֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לָמָּה תִּרְצָדוּן

הָרִים גַּבְנוּנִים הָהָר חָמַד אֱלֹקִים לְשִׁבְתּוֹ אַף ה' יִשְׁכֹּן לָנֶצַח. כִּי מִיּוֹם שֶׁשָּׁרְתָה שְׁכִינָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ לֹא שָׁרְתָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק לג

וְעַל-כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁבִּקֵּשׁ שְׁלֹמֹה לְהַכְנִיס הָאָרוֹן דָּבְקוּ שְׁעָרִים וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד, מָה רָאוּ עַל כָּכָה הַשְּׁעָרִים לְסָגֹר עַצְמָן וְלִבְלִי לְהַנִּיחַ הָאָרוֹן לִכְנֹס לַעֲמֹד עַל מְקוֹמוֹ?! וְכַמָּה יְגִיעוֹת יָגְעוּ דָּוִד וּשְׁלֹמֹה וְכָל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁגָּמְרוּ בִּנְיַן הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְעַתָּה אֵינָם רוֹצִים לְהַנִּיחַ הָאָרוֹן שֶׁהוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ לִכְנֹס לְתוֹכוֹ?! אַךְ הַשְּׁעָרִים רָאוּ שֶׁלֹּא יִתְקַיֵּם הַבִּנְיָן, כִּי עָתִיד לֶחֱרֹב פַּעֲמַיִם, עַל-כֵּן חָשְׁבוּ שֶׁאֵין זֶה כָּבוֹד לָאָרוֹן שֶׁיִּכָּנֵס לְהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְאַחַר כָּךְ יֵחָרֵב. עַל-כֵּן דָּבְקוּ עַצְמָן וְלֹא רָצוּ לְהַכְנִיסוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁסּוֹפוֹ לֶחֱרֹב וְלֹא יִהְיֶה מָקוֹם לָאָרוֹן לָמָּה יִכָּנֵס עַתָּה. וְכָל מַה שֶּׁאָמַר שְׁלֹמֹה תְּפִלּוֹת וּרְנָנוֹת לֹא הוֹעִילוּ עַד שֶׁאָמַר, זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ. הַיְנוּ שֶׁהִזְכִּיר כֹּחַ וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁכָּבָר מֵת וְנִסְתַּלֵּק. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הַתִּקּוּן שֶׁלּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל לָנֶצַח, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל דָּוִד הוּא מַה שֶּׁמָּצָא הַמָּקוֹם שֶׁל הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל, כִּי בִּשְׁלֶמָא הַבִּנְיָן שֶׁבָּנָה שְׁלֹמֹה אֶפְשָׁר לְהַחֲרִיבוֹ כַּאֲשֶׁר הָיָה כֵּן בֶּאֱמֶת אַחַר כָּךְ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, אֲבָל מָקוֹם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמָּצָא דָּוִד זֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל כַּנַּ"ל וּמֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל זֶה הַתִּקּוּן. סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ אֶת שֶׁלּוֹ וְיַחֲזִיר כָּל יִשְׂרָאֵל לְמוּטָב עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסֶק לְהַמְשִׁיךְ וּלְעוֹרֵר הָאָרֶת כָּל נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁעוֹמֵד הָאָרוֹן עַל קְבִיעוּת מְקוֹמוֹ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעָתִיד לֶחֱרֹב אֲבָל מֵאַחַר שֶׁכְּבָר עָמַד שָׁם הָאָרוֹן נִשְׁאָר הַהֶאָרָה בִּקְבִיעוּת. וְיֵשׁ כֹּחַ לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר גַּם עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ הַהֶאָרָה מִשָּׁם עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעַד שֶׁיַּחְזְרוּ לְמוּטָב. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁזָּכָר זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ וְכוּ' מִיָּד נַעֲנָה וְנִפְתְּחוּ הַשְּׁעָרִים וְנִכְנַס הָאָרוֹן עַל מְקוֹמוֹ וּמִכֹּונוֹ, כִּי הֵבִינוּ שִׁתְּקוּן שֶׁל דָּוִד שֶׁיַּעַ בַּתּוֹרָה כָּל כְּךָ לְעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁמָּצָא מְקוֹם הָאָרוֹן כַּנַּ"ל. זֶה הַתִּקּוּן אִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל לְעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הִכְנִיסוּ הָאָרוֹן כְּדֵי שֶׁיַּעֲמֹד עַל מְקוֹמוֹ הַמּוּכָן לוֹ לָנֶצַח. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְאִירָה הֶאָרַת הַתּוֹרָה גַּם עַתָּה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר עָמַד עַל מְכוֹנוֹ וְנִשְׁאֲרָה הָרְשִׁימוּ לָנֶצַח, כִּי מְקוֹם הָאָרוֹן נִשְׁאָר קְבוּעַ לָנֶצַח וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד. 'חַסְדֵי דָוִד' דַּיְקָא בְּחִינַת חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהֲלָכוֹת, בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד הַנַּ"ל, הַיְנוּ מַה שֶּׁהָיָה לוֹמֵד עַל מְנָת לְלַמֵּדָהּ בִּבְחִינַת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְמִצֹּא מְקוֹם הָאָרוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶהוּ, אוֹהֵב ה' שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אוֹהֵב ה' שְׁעָרִים הַמְצֻיָּנִים בַּהֲלָכָה מִכָּל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת (בְּרָכוֹת ח) וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ

לְכָאוֹרָה. וַהֲלֹא בְּכָל הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת עוֹסְקִים בַּהֲלָכוֹת אַף הָעִנְיָן הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כְּשֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְעוֹרֵר שְׁרָשֵׁי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב שֶׁאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים עוֹשִׂין שְׁעָרִים חֲדָשִׁים וּפוֹתְחִין כָּל הַשְׁעָרִים שֶׁמִּכָּבָר לְהִתְקָרֵב עַל יָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁעָרִים הַמְצֻיָּנִים בַּהֲלָכָה. שֶׁעַל-יְדֵי הִלְכוֹת הַתּוֹרָה נַעֲשִׂים צִיּוּנִים וְסִימָנִים לְהַכִּיר הַשְׁעָרִים, כִּי הַשְׁעָרִים נַעֲשׂוּ עַל יָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַהֲלָכוֹת הֵם מְצֻיָּנִים בְּהַשְׁעָרִים, כִּי עַל יָדָם נַעֲשׂוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁעָרִים הַמְצֻיָּנִים בַּהֲלָכָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אוֹהֲבָם יוֹתֵר מִכָּל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, כִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב בְּיוֹתֵר לְמוּד הַתּוֹרָה שֶׁמֵּבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁיְּכוֹל עַל-יְדֵי עֵסֶק תּוֹרָתוֹ לַעֲשׂוֹת וּלְצַיֵּן שְׁעָרִים לְהִתְקָרֵב עַל יָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁעֲרֵי הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁדָּרֶךְ שָׁם הָיוּ מַכִּירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה שְׁעָרִים וּפְתָחִים נִפְלָאִים שֶׁעוֹשִׂין הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת שְׁאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׁעָרִים וְהַפְּתָחִים שֶׁנַּעֲשִׂין בְּדַעַת הָאָדָם שֶׁדָּרֶךְ שָׁם נִכְנָס מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, כִּי דֶּרֶךְ שָׁם נִכְנָס בּוֹ הַשָּׂגַת וִידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק לה

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ שָׁם (בִּבְרָכוֹת) הַיְנוּ דְּאָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אַמֵּי, מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אֵין לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בָּעוֹלָמוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה בִּלְבַד. הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם עַל-יְדֵי הַהֲלָכָה לֵילֵךְ בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל כָּל פָּנִים שֶׁזֶּהוּ שִׁעוּר מְקוֹמוֹ שֶׁל אָדָם, כִּי כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הֲוָיָה, הַיְנוּ שֶׁכָּל אָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת לְהִתְקָרֵב בָּהֶם לַה' יִתְבָּרַךְ (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת זוֹכִין עַל-יְדֵי הֲלָכוֹת, עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הַנְּשָׁמָה מִשָּׁרְשָׁהּ שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בְּיוֹתֵר. וְעַכְשָׁו מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אֵין לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בָּעוֹלָמוֹ אֶלָּא אֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה, הַיְנוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי הִלְכוֹת הַתּוֹרָה לִבְחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִמְצֹא לוֹ מָקוֹם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא לְהִתְקָרֵב עַל יָדוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּגִּיעַ לוֹ הֶאָרָה מֵהַתּוֹרָה עַד שֶׁיֵּדַע הֵיטֵב שֶׁהָאָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ שָׁם גַּם-כֵּן מָקוֹם וְעֵצָה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶה יָקָר מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ. וְאֵין לוֹ בָּעוֹלָמוֹ אֶלָּא אֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וּכְבוֹדוֹ שֶׁיִּתְקָרְבוּ כָּל הָרְחוֹקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק לו

וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִשְׁתַּדֵּל בְּיוֹתֵר לְקַח עַצְמוֹת יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֲכַם לֵב יִקַּח מִצְוֹת-זֶה מֹשֶׁה וְכוּ'. כִּי

מֹשֶׁה כְּלַל הַתּוֹרָה וְהוּא הָיָה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הַתּוֹרָה וְלִתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן הִשְׁתַּדֵּל בְּיוֹתֵר לִקַּח אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף עִמּוֹ, כִּי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶבֶר הַצַּדִּיק שָׁם מֵאִיר הָאֲרַת הַתּוֹרָה מִשָּׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ שְׁנֵי הָאֲרוֹנוֹת מְהַלְּכִין זֶה אֵצֶל זֶה שֶׁהֵם אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף וַאֲרוֹן הָעֵדוּת, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל:

חלק לז

וְנַחֲזֹר לְעִנְיָן שֶׁהִתְחַלְנוּ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן מֵהֵיכָן קְשָׁרִית הַמּוֹצִיא. שֶׁהֵשִׁיבוּ. מֵהֵיכָא דְּקָדִים בִּשּׁוּלָא, הַיְנוּ כִּי גַּם הַבִּשּׁוּל וְהָאֲפִיָּה עַל הָאֵשׁ הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר, כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי אֲכִילָה. שֶׁמֵּחֲמַת זֶה נָפְלוּ כָּל הַדְּבָרִים אֶל הַקְּלִפָּה בִּפְרָט הַלֶּחֶם. שֶׁמֵּחֲמַת זֶה צְרִיכִין כַּמָּה יְגִיעוֹת וּמְלָאכוֹת קֹדֶם שֶׁמְּתַקְּנִים וּמְבָרְרִים הַלֶּחֶם שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְמַאֲכַל אָדָם. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין הַבִּשּׁוּל וְהָאֲפִיָּה, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲפִיָּה וְהַבִּשּׁוּל בָּאֵשׁ מְבַטְּלִין וְשׁוֹרְפִין הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּהַלֶּחֶם קֹדֶם הָאֲפִיָּה שֶׁמֵּחֲמַת זֶה אֵינוֹ רָאוּי לְמַאֲכַל אָדָם קֹדֶם הָאֲפִיָּה, כִּי הָאֲפִיָּה וְהַבִּשּׁוּל בָּאֵשׁ הוּא תִּקּוּן וּבֵרוּר הַלֶּחֶם וְהַמַּאֲכָל מֵהַקְּלִפָּה וְהָרַע הַנֶּאֱחָז בּוֹ שֶׁנִּשְׂרָף וְנִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאָה אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲלוֹא כֹּה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה' וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁל הַתְבוּאָה וְהַלֶּחֶם שֶׁהֵם כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּהַתְבוּאָה וְהַלֶּחֶם. עִקַּר הַתִּקּוּן נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כָּל הַמִּצְווֹת הַתְּלוּיוֹת בְּכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁל הַתְבוּאָה וְהַלֶּחֶם, כִּי יֵשׁ עֶשֶׂר מִצְווֹת בַּפַּת, כְּגוֹן לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר וְלֹא תִזְרַע כִּלְאַיִם וְכוּ' כַּמּוּבָא. וְזֶה, וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, כָּל מַאֲכָלַי עַל פִּיךָ. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּאֲכָל הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִפְרֹס הַמּוֹצִיא מֵהֵיכָא דְּקָדִים בִּשּׁוּלָא, כִּי עִקַּר גְּמַר הַלֶּחֶם שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לַאֲכִילָה הוּא בִּשְׁעַת הַבִּשּׁוּל וְהָאֲפִיָּה שֶׁאָז נִגְמָר בֵּרוּר הַתְבוּאָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה לֶחֶם שֶׁרָאוּי לְמַאֲכַל אָדָם, אֲבָל אַחַר כָּךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה לֶחֶם עֲדַיִן צְרִיכִין בֵּרוּר גָּדוֹל בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה בְּעַצְמָהּ שֶׁאָז עִקַּר הַבֵּרוּר כַּנַּ"ל. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִתְקַשּׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד בָּזֶה מֵהֵיכָן לִבְצֹעַ פְּרוֹסַת הַמּוֹצִיא, כִּי הוּא עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה מֻחֶמֶת שֶׁאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵשִׁיבוּ גַּם מֵהֵיכָא דְּקָדִים בִּשּׁוּלָא, הַיְנוּ מִמָּקוֹם שֶׁהַקְּדִים הַפַּת לְהִתְבַּשֵּׁל בַּתַּנּוּר שֶׁאָז נִגְמָר בֵּרוּרוֹ שֶׁמִּבַּחוּץ, דְּהַיְנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה לֶחֶם גָּמוּר שֶׁרָאוּי לַאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי בְּאוֹתוֹ חֵלֶק מֵהַפַּת. שֶׁהִתְחִיל לִגְמֹר בֵּרוּר הַלֶּחֶם שֶׁמִּבַּחוּץ שָׁם צְרִיכִין לִפְרֹס הַמּוֹצִיא כְּדֵי לֶאֱכֹל מֵהַפַּת שֶׁאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּפְנִים בְּתוֹךְ הָאָדָם עַצְמוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבֵּרוּר, כִּי הַבֵּרוּר שֶׁבְּקֶרֶב הָאָדָם צְרִיכִין לְהַתְחִילוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהִתְחִיל גְּמַר הַבֵּרוּר שֶׁל הָאֲפִיָּה וְהַבִּשּׁוּל שֶׁאָז נִגְמַר הַלֶּחֶם, כִּי מֵאַחַר

שֶׁשָּׁם הִקְדִּים לְהִתְבַּשֵּׂל וְנִגְמַר שָׁם תְּחִלָּה הַבְּרוּר שֶׁמְּבַחוּץ קֹדֶם לִשְׁאָר הַלֶּחֶם, בְּוַדַּאי רָאוּי לְהַתְחִיל מִכָּאן עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁבִּפְנִים שֶׁהוּא אֲכִילַת פְּרוֹסַת הַמּוֹצִיא. וְעַל-כֵּן שָׁם צְרִיכִין לִבְצֹעַ לִבְרֻכַּת הַמּוֹצִיא שֶׁאָז מַתְחִיל עִקַּר הַבְּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁבִּפְנִים שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּקֶרֶב הָאָדָם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַ"ל:

חלק לח

וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים וְהַבְּרוּרִים שֶׁצְּרִיךְ הָאָדָם לְבָרֵר בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים וּמְרֻמָּזִים בְּבֵרוּר הַלֶּחֶם וְהַתְבוּאָה כַּנַ"ל, כֻּלָּם אֵינָם נַעֲשִׂים כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם מַגִּיעַ הָאָרָה לְכָל אֶחָד בְּכָל פַּעַם שֶׁיְּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְיַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁעַל-יְדֵי זֶה מְבָרֵר וּמְתַקֵּן בְּכָל פַּעַם כְּפִי הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁצְּרִיךְ אָז וְכַנַ"ל. וְעַל זֶה מְרַמֵּז גַּם-כֵּן מַה שֶּׁהֵשִׁיב עַל הַשְּׁאֵלָה מֵהֵיכָן קָשְׁרִית הַמּוֹצִיא? מֵהֵיכָא דְּקִדְּים בְּשׁוּלְא, הַיְנוּ שֶׁהַשְּׁאֵלָה הָיְתָה אֵיךְ וּבְאֵיזֶה דֶּרֶךְ זוֹכִין לִפְרֹס הַמּוֹצִיא, הַיְנוּ אֵיךְ זוֹכִין לְבָרֵר עִקַּר הַיְגִיעָה וְהָעֲבוֹדָה, כִּי צְרִיכִין לְבָרֵר הַטּוֹב הַנִּפְלָא מִבְּחִינַת קִיא צוֹאָה מַמָּשׁ וְכַנַ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם וְעַל כָּל הַדּוֹרוֹת בְּכָלַל וּבְפָרָט שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הַבַּעַל דָּבָר בְּכָל פַּעַם בְּמִנְיעוֹת וְעִכּוּבִים רַבִּים. בִּפְרָט בַּסּוֹף כְּשֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בְּשִׁלֵּמוּת לַעֲבוֹדַת ה', כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיךְ כָּל אָדָם לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי בֵּרוּרִים כְּמוֹ הַתְּבוּאָה וְהַלֶּחֶם וְכַנַ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר נִשְׁלַם בִּשְׁלֵמוּת בֵּרוּר הַלֶּחֶם. עֲדַיִן צְרִיכִין בֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁקָּשֶׁה מִכֻּלָּם שֶׁהוּא בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַצְמָהּ וְכַנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה בְּעַצְמָהּ, כְּמוֹ כֵן הוּא בְּכָל עֲבוֹדָתָהּ אָדָם שֶׁכָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁעוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹות כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים. וְצָרִיךְ לִסְבֹּל יְגִיעוֹת אַחַר יְגִיעוֹת וּלְשַׁבֵּר מִנְיעוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת מְאֹד הַנִּמְשָׁכִין מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרֵר הַטּוֹב בְּכַמָּה בֵּרוּרִים כָּרָאוּי. אֲבָל עֲדַיִן יֵשׁ בְּחִינַת בֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הָאֲכִילָה שֶׁאָז צְרִיכִין לְגָרֵשׁ וּלְדָחוֹת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחָזִין בְּהַטּוֹב עֲדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה בְּעַצְמָהּ וְכַנַ"ל. וְעַל זֶה שָׁאֲלוּ מֵהֵיכָן קָשְׁרִית הַמּוֹצִיא, הַיְנוּ אֵיךְ זוֹכִין לָזֶה הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁאָז תַּכְלִית הַבֵּרוּר. וְאָז מִתְפַּשְּׁטִין הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים עַל הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִין עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שְׁאֵי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם. וּמֵחֲמַת זֶה רַבִּים נִכְשָׁלוּ וְנָפְלוּ כְּשֶׁהִגִּיעוּ סָמוּךְ לִגְמַר שְׁלֵמוּתָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ שֶׁהוּא כְּבָר אֲצֶל הַפֶּתַח וְחוֹזֵר מִשָּׁם. וְיֵשׁ שֶׁאָז מִתְפַּשְּׁטִין כְּנֶגְדּוֹ כָּל כָּךְ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (בְּסִימָן מח). וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל. וְעַל זֶה הָיְתָה הַתְּשׁוּבָה, מֵהֵיכָא דְּקִדְּים בְּשׁוּלְא, הַיְנוּ מִמָּקוֹם שֶׁהָיְתָה הַתְּחָלַת הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם בְּשׁוּל, כִּי גַּם כָּל שְׁאָר הַבֵּרוּרִים וְהַתִּקּוּנִים שֶׁל הַתְּבוּאָה נִקְרָאִים בְּשֵׁם בְּשׁוּל. כִּי צְמִיחַת הַתְּבוּאָה נִקְרָא

גַּם-כֵּן בְּשֵׁם בִּשּׁוּל כְּמוֹ שֶׁרָגִיל בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִקְרֹא גִּדּוּל הַפֵּרוֹת וְהַתְּבוּאָה בְּשֵׁם בִּשּׁוּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, מִשֶּׁעָה שֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְבַּשֵּׁל בָּאִילָן, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, הַיְנוּ שֶׁהֵשִׁיבוּ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר בַּסּוֹף הוּא מִמָּקוֹם הַתְּחָלַת הַתִּקּוּן שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר הַתִּקּוּן מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף. וְצָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת חָזָק מְאֹד מְאֹד לַעֲמֹד עַל עָמְדוֹ לְבִלְתִּי לְהִתְרַשֵּׁל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְפַּשְׁטִין כְּנֶגְדּוֹ כְּמוֹ שֶׁמִּתְפַּשְׁטִין, אַל יַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְיִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי יִרְאַת ה' טְהוֹרָה עֹמֶדֶת לָעַד, הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת יִרְאַת ה' טְהוֹרָה הִיא עוֹמֶדֶת לָעַד וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁהַתְּחָלַת הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ כֵן הוּא הַגְּמָר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֵהֵיכָן קְשָׁרִית הַמּוֹצִיא? מֵהֵיכָא דְּקִדְּרִים בְּשׁוּלָא, שֶׁהַבְּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּצִיעַת פְּרוּסַת הַמּוֹצִיא שֶׁהוּא קָשֶׁה מְאֹד צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מִמְּקוֹם הַתְּחָלַת הַבִּשּׁוּל וְהַבְּרוּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֵהֵיכָא דְּקִדְּרִים בְּשׁוּלָא, דְּהַיְנוּ מִמָּקוֹם שֶׁהַתְּחִיל הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקְּדָמָה לָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם הַתְּחָלַת כָּל הַתִּקּוּנִים. וּמִשָּׁם גְּמַר כָּל הַתִּקּוּנִים עַד הַסּוֹף הָאַחֲרוֹן כִּי יִרְאַת ה' טְהוֹרָה עֹמֶדֶת לָעַד:

חלק לט

וְזֶה שֶׁנִּתְבָּרֵךְ יוֹסֵף הַצַּדִּיק מִבְּרָכַת ה' אַרְצוֹ מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת וּמִמֶּגֶד וְכוּ'. וּמִמֶּגֶד וְכוּ' וּמֵרֹאשׁ הָרֵרֵי קֶדֶם. שֶׁבֵּרְכוֹ בְּכָל מִינֵי מְגָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל מִינֵי בְּרוּרִים שֶׁמִּתְבָּרֵר הַטּוֹב וְהַמְתִיקוּת שֶׁבַּמָּאֲכָל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֶגֶד שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרָכָה בְּחִינַת מְבֹרֶכֶת ה' אַרְצוֹ שֶׁיּוֹצֵא מֵהַקְּלִפָּה שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְעַל-כֵּן סִיֵּם וּמֵרֹאשׁ הָרֵרֵי קֶדֶם. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁהָרֵרִיהָ קוֹדְמִין לְהִתְבַּשֵּׁל פֵּרוֹתֵיהֶן, הַיְנוּ שֶׁכָּל הַבְּרוּרִים שֶׁל הַמַּאֲכָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַמְּגָדִים הַנַּ"ל כֻּלָּם נַעֲשִׂים וְנִגְמָרִים מִמָּקוֹם שֶׁהִתְחִיל הַתְּחָלַת הַתִּקּוּן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּמֵרֹאשׁ הָרֵרֵי קֶדֶם מִמָּקוֹם שֶׁהִתְחִיל רֵאשִׁית בְּשׁוּל הַפֵּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהֵם קוֹדְמִין לְהִתְבַּשֵּׁל וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה מֻחְמַת כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת קֶדֶם שֶׁקְּדָמָה לָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מֵרֹאשׁ מִקִּדְמֵי אָרֶץ (מִשְׁלֵי ח) וְיוֹסֵף שֶׁשָּׁמַר אֶת הַתּוֹרָה זָכָה לָזֶה שֶׁהָרֵרֵי אַרְצוֹ קוֹדְמִין לְהִתְבַּשֵּׁל וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל בְּחִינַת הַמְּגָדִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרוּר הַטּוֹב בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר עַד תַּשְׁלוּם הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן, כִּי כֻּלָּם נַעֲשִׂין וְנִגְמָרִין עַל-יְדֵי כֹּחַ הַהַתְחָלָה בְּחִינַת וּמֵרֹאשׁ הָרֵרֵי קֶדֶם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם הַתְּחָלַת הַתִּקּוּן וּמִשָּׁם הַגְּמַר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה תָּמִיד אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב לִגְמֹר הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר וְכַנַּ"ל:

חלק מ

וְעַל-כֵּן יוֹסֵף דַּיְקָא נִתְבָּרֵךְ בָּזֶה. כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ וְכַנַּ"ל. כִּי יוֹסֵף זָכָה בִּשְׁלֵמוּת לְהַפְשִׁיט מֵעַצְמוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים עַל-יְדֵי שֶׁעָמַד בְּנִסָּיוֹן בְּנִדָּה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כַּנַּ"ל. וְיַעֲקֹב אָבִינוּ מֵחֲמַת שֶׁרָאָה צִדְקַת יוֹסֵף, עַל-כֵּן, וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים בְּחִינַת בְּגָדִים נָאִים, בְּגָדִים נְקִיִּים. וְזֶהוּ כִּי בֶּן זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא. שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁהָיָה לוֹ בֶּן זְקֻנִים בַּר חַכִּים שֶׁכָּל מַה שֶׁקִּבֵּל מִשֵּׁם וְעֵבֶר מָסַר לוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁמָּסַר לוֹ כָּל חָכְמָתוֹ וְתוֹרָתוֹ, עַל-כֵּן, וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים. בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן, בְּחִינַת בְּגָדִים נְקִיִּים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל אֶחָיו נִתְקַנְּאוּ בּוֹ בָּזֶה. וְגַם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הִקְפִּידוּ עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם אַל יְשַׂנֶּה אָדָם בְּנוֹ וְכוּ' שֶׁבִּשְׁבִיל מִשְׁקַל שְׁתֵּי סְלָעִים מֵילֶת נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן הָיָה קֹדֶם הַזְּמַן. כִּי עֲדַיִן הָיָה צָרִיךְ לַעֲבֹר עַל יוֹסֵף מַה שֶּׁעָבַר נְסְיוֹנוֹת רַבּוֹת. וְעַל-כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְהַמְתִּין מִלְּהַלְבִּישׁוֹ בִּכְתֹנֶת פַּסִּים עַד שֶׁיְּבָרֵר עַצְמוֹ בִּשְׁלֵמוּת מִבְּחִינַת אֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים עַל-יְדֵי שֶׁיַּעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן. וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְקַנְּאוּ בּוֹ אֶחָיו, כִּי גַּם הֵם הָיוּ בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְרָאוּ שֶׁעֲדַיִן הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה בּוֹ וְטָעוּ וְסָבְרוּ שֶׁאֵינוֹ נָקִי כְּלָל מֵאֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים עַל-כֵּן הִתְקַנְּאוּ עַל שֶׁעָשָׂה לוֹ אֲבִיו כְּתֹנֶת פַּסִּים. וְעַל-כֵּן וַיַּפְשִׁיטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כָּתָּנְתּוֹ אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים וְכוּ', וַיִּטְבְּלוּ אוֹתוֹ בַּדָּם, לְהוֹרוֹת שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הַלְּכְלוּכִים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהֵבִיאוּ אֶת הַכָּתֹנֶת הַמְלֻכְלֶכֶת בְּדָם אֶל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, עַל-כֵּן וַיַּכִּרֶע יַעֲקֹב שִׁמְלֹתָיו וַיָּשֶׂם שַׂק בְּמָתְנָיו וְכוּ'. וְאָז אָמַר, כְּתֹנֶת בְּנִי חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ וְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמִּרְמֵז שֶׁנִּתְגָּרָה בּוֹ אֵשֶׁת פּוֹטִיפַר:

וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מָה עִנְיַן זֶה אֵצֶל זֶה, מָה עִנְיַן סְמִיכוּת כְּתֹנֶת בְּנִי לְחַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ שֶׁהוּא עַל הִתְגָּרוּת אֵשֶׁת פּוֹטִיפַר?:

אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרָאָה שֶׁכְּתֹנֶת יוֹסֵף מְלֻכְלֶכֶת בְּדָם אָז הֵבִין שֶׁעֲדַיִן מִתְגָּרִין בּוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁעִקַּר הִתְגָּרוּתָם בְּאָדָם הוּא בְּתַאֲוַת נְאוּף. וְעַל-כֵּן אָמַר אָז כְּתֹנֶת בְּנִי חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ שֶׁהִיא הִתְגָּרוּת אֵשֶׁת פּוֹטִיפַר שֶׁהִיא נִדָּה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה, שֶׁהֵם עִקַּר הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּעֵת הַנִּסָּיוֹן וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ. 'בְּבִגְדוֹ' דַּיְקָא, כִּי רָצְתָה לְהִתְאַחֵז בְּבְגָדָיו חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם בְּבְגָדִים צוֹאִים, אֲבָל יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא רָצָה לְטַמְּאוֹת נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי בְּגָדִים צוֹאִים הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי נְאוּף. וְעַל-כֵּן, וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה. וְאָז דַּיְקָא בְּאוֹתָהּ הָרֵעָה הִפְשִׁיט מֵעַצְמוֹ בִּשְׁלֵמוּת כָּל אֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהָיוּ נֶאֱחָזִין בִּבְגָדָיו. כִּי אֶפְלוּ הַצַּדִּיקִים

הַגְּדוֹלִים כָּל זְמַן שֶׁלֹּא עָמְדוּ בְּנִסָּיוֹן כָּרָאוּי לָהֶם עֲדַיִן יֵשׁ בָּהֶם אֵיזֶה אֶחָיזָה מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעָמַד יוֹסֵף בַּנִּסָּיוֹן אָז דַּיְקָא הִפְשִׁיט מֵעַצְמוֹ בְּחִינַת אֶחָיזַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים בִּבְחִינַת וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וְכוּ'. שֶׁהַבֶּגֶד שֶׁהָיָה לָהּ אֲחִיזָה בּוֹ עָזַב בְּיָדָהּ. וְהִפְשִׁיט אֶת עַצְמוֹ מִבְּגָדִים אֵלּוּ בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז זָכָה אַחַר כָּךְ לִבְגָדִים נְקִיִּים וִיקָרִים בִּבְחִינַת וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ בִּגְדֵי שֵׁשׁ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ יוֹסֵף מִדָּלָה נָטַל וְכוּ'. וּמִגֹּדֶל עֹצֶם צִדְקָתוֹ שֶׁעָמַד בְּנִסָּיוֹן כָּזֶה זָכָה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת בְּגָדִים נְקִיִּים לְכָל אֶחָיו בִּבְחִינַת לְכֻלָּם נָתַן לְאִישׁ חֲלִפוֹת שְׂמָלֹת וְכוּ'. שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן כֻּלָּם לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם בְּחִינַת בְּגָדִים נְקִיִּים. וְעַל-כֵּן וּלְבִנְיָמִן נָתַן וְכוּ' וְחָמֵשׁ חֲלִפוֹת שְׂמָלֹת, שֶׁמְּרַמֵּז עַל בְּגָדֵי כֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה מַחֲלִיף בְּגָדָיו חֲמִשָּׁה פְּעָמִים בְּיוֹם כִּפּוּר כְּשֶׁנִּכְנַס לְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה בָּנוּי בְּחֶלְקוֹ כַּמּוּבָא. כִּי עִקַּר בְּחִינַת בְּגָדִים נְקִיִּים בְּגָדִים לְבָנִים זָכָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה מְכַפֵּר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל יוֹסֵף הָיָה עַל-יְדֵי פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹת, כִּי זָכָה לְבָרֵר נִשְׁמָתוֹ מִבְּחִינַת אֲנִי יְשֵׁנָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ לִפְתֹּר חֲלוֹמוֹת שֶׁבַּשֵּׁנָה. כִּי זָכָה לְבָרֵר הַשֵּׁנָה. וְעַל-כֵּן עָלָה לְגַדְלָה עַל-יְדֵי פִּתְרוֹן חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁהָיוּ בְּעִנְיַן שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבַע וְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב. כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר הוּא בִּבְחִינַת בֵּרוּר הָאֲכִילָה וְהַשְׁבִּיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבַע מִשֶּׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב. וְעַל-כֵּן נָתַן עֵצָה וְיִצְבְּרוּ בָר וְכוּ'. וְהָיָה הָאֹכֶל לְפִקָּדוֹן. וְאִיתָא שָׁבָּ"ר מְרַמֵּז עַל ר"ב (מָאתַיִם וּשְׁנַיִם) נִיצוֹצוֹת מֵהָרפ"ח (מָאתַיִם שְׁמוֹנִים וּשְׁמוֹנָה) נִיצוֹצוֹת. שֶׁבֵּרר יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּ"ר וְכוּ'. כַּמּוּבָא. הַיְנוּ שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק נוֹתֵן עֵצָה לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ. שֶׁיְּקַבֵּץ אֶת כָּל אֹכֶל שֶׁבַע שָׁנִים הַטּוֹבוֹת וְכוּ', הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁמִּתְעוֹרֵר אֵיזֶה טוֹב בָּאָדָם שֶׁהוּא מִבְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבַע. אָז יִזְדָּרֵז תֵּכֶף לְצָבֹר וְלֶאֱסֹף אֹכֶל הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלוֹ לְפִקָּדוֹן לִימֵי הָרָעָב, הַיְנוּ שֶׁיְּמַהֵר לַחֲטֹף תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל בְּעֵת הַטּוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה וְכוּ'. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְפִקָּדוֹן לִימֵי הָרָעָב חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיְמֵי רָע שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹר עַל הָאָדָם שֶׁאָז יוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּהַטּוֹב שֶׁקִּבֵּץ בַּתְּחִלָּה בִּימֵי נְעוּרָיו. וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר קִיּוּם יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת מִצְרַיִם עַל-יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹקִים לִפְנֵיהֶם לְשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וְכוּ'. כִּי גָּלוּת מִצְרַיִם וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת בִּפְרָט גָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַמַּר הַזֶּה שֶׁכֻּלָּם מְכֻנִּים בְּשֵׁם גָּלוּת מִצְרַיִם, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ בְּכֻלָּם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִתְקַיֵּם לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לָנוּ שֶׁהִקְדִּים רְפוּאָה לְמַכָּה שֶׁשָּׁלַח לְפָנֵינוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה שֶׁעָמְדוּ בְּנִסְיוֹנוֹת רַבִּים אֵין מִסְפָּר שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים עָלֵינוּ הָאֲרוֹת מִשֹּׁרֶשׁ נַפְשׁוֹתֵינוּ

שֶׁבַּתּוֹרָה בְּכַמָּה וְכַמָּה דְּרָכִים נִפְלָאִים לְחַיּוֹתֵנוּ כַּיּוֹם הַזֶּה בִּבְחִינַת לְשׁוֹם לָכֶם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם לִפְלֵיטָה גְּדוֹלָה, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק מא

וְעַל-כֵּן קוֹרִין עִנְיָנִים אֵלּוּ שֶׁל יוֹסֵף בִּימֵי חֲנֻכָּה, כִּי אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת בְּנֵדִים נְקִיִּים עַל-יְדֵי שֶׁמָּן הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא דַּעַת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר קְבִיעוּת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק עַל-כֵּן קוֹרִין זֹאת חֲנֻכָּה:

חלק מב

וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא. צְרִיכִין לִתֵּן שְׁתֵּי יָדָיו עַל הַפַּת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת כְּנֶגֶד עֶשֶׂר מִצְווֹת הַתְּלוּיוֹת בַּפַּת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר שֶׁל הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. גַּם הָעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת הֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק מג

וְעַל-כֵּן אָסוּר לִנְהֹג בְּזִיּוֹן בָּאֲכָלִין וּבִפְרָט בְּפַת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֲכִילָה הוּא בִּבְחִינַת עֲלִיַּת הַכָּבוֹד מִזְּיוּלּוּתָא דְּגָלוּתָא כַּמְבֹאָר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְבַזּוֹתָם. וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְכַבֵּד אֶת חֲבֵרוֹ הוּא מְכַבְּדוֹ בְּאֵיזֶה דָּבָר מַאֲכָל וּמַשְׁקֶה כִּי שָׁם עִקַּר הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת 'שֻׁלְחָן מְלָכִים ' מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר יוֹסֵף, וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי אֶת כָּל כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם, 'כְּבוֹדִי' דַּיְקָא שֶׁזָּכָה לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בְּמִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן 'וּמֵהֲרְתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי הֵנָּה'. כִּי אֵין לוֹ לְהִתְיָרֵא עוֹד מִזֶּהֱמַת מִצְרַיִם שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עַל בָּנָיו. מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִקְדִּימְתִּי לִפְנֵיהֶם וְזָכִיתִי לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד מִזִּיּוּלּוּתָא (דְּגָלוּתָא) עַל-כֵּן בְּוַדַּאי מֵעַתָּה יוּכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַיֵּם שָׁם עַד שֶׁיֵּצְאוּ מִשָּׁם וְיַעֲלוּ אֶת הַכָּבוֹד, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת הוּא מַה שֶּׁהַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה נָפַל אֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר לָהֶם, וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי אֶת כָּל כְּבוֹדִי וְכוּ' שֶׁגַּם עַתָּה זָכִיתִי לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד. וְעַל-יְדֵי זֶה אֵין לְהִתְיָרֵא מֵהֶם עוֹד. כִּי בְּכֹחוֹ יוּכְלוּ לְהִתְקַיֵּם עַד הַגְּאֻלָּה עַד שֶׁיַּחְזֹר הַכָּבוֹד לְיִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת:

חלק מד

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת קְבִיעַת מָקוֹם לִסְעֻדָּה. שֶׁכְּשֶׁקְּבָעוּ מָקוֹם אֵז דַּיְקָא אֶחָד פּוֹטֵר אֶת חֲבֵרוֹ בְּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. אֲבָל אִם אָכְלוּ מְפֻזָּרִין בְּלֹא קְבִיעוּת אֵין אֶחָד פּוֹטֵר אֶת חֲבֵרוֹ, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כַּמָּה דִּינִים בָּזֶה (בְּסִימָן קסז) כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל הַבְּרוּרִים הֵם בִּבְחִינַת בֵּרוּר הַלֶּחֶם וְהַתְּבוּאָה שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּרוּרִים זֶה אַחַר זֶה. וְעִקַּר הַבְּרוּרִים בִּשְׁלֵמוּת הוּא בַּסּוֹף בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה בְּעַצְמָהּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת חָזָק מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדַת ה' וְצָרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל מְאֹד בַּעֲבוֹדָתוֹ מֵחֲמַת

שֶׁבְּכָל פַּעַם מִתְגַּבְּרִים הַמּוֹנְעִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁצְּרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי יְגִיעוֹת וְלִסְבֹּל כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי מְרִירוּת וְעַקְמִימִיּוּת וּבִלְבּוּלִים וְהִתְגָּרוּת הַרְבֵּה עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַפְשִׁיטָם. מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ כְּלָל. כִּי הַהִתְגָּרוּת שֶׁלָּהֶם וְהַמְנִיעוֹת וְהַהֶסָּתוֹת וְכוּ'. מִשְׁתַּנִּים בְּכָל עֵת וּבְכָל אָדָם עַל-כֵּן צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בְּהִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל מְאֹד. אֲבָל לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְגַלֵּל הַהִתְגָּרוּת בְּלִי שִׁעוּר. לוּלֵי ה' עֶזְרָתָה לָנוּ שֶׁחָמַל עָלֵינוּ וְהִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְשָׁלַח לָנוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים שֶׁעָשׂוּ תִּקּוּנִים נִפְלָאִים עַד שֶׁקִּבְּעוּ מָקוֹם לַתּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיִּגַּע כָּל יְמָיו עַד שֶׁמָּצָא מָקוֹם לַה', דְּהַיְנוּ מְקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא מְקוֹם הָאָרוֹן, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתָם בְּכָל פַּעַם הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה הַתּוֹרָה קְבוּעָה בִּקְבִיעוּת גָּדוֹל כְּדֵי שֶׁבְּכָל פַּעַם יוּכַל לִבְרֹחַ אֶל הַתּוֹרָה בְּכָל מַה שֶּׁיִּתְעַבֵּר עָלָיו שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְבִיעוּת בָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת לַתּוֹרָה, בְּחִינַת קְבִיעוּת הַיְשִׁיבוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט, כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מָקוֹם קָבוּעַ לַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל כָּל אֶחָד לִבְרֹחַ בְּכָל פַּעַם אֶל הַתּוֹרָה בְּכָל מַה שֶּׁיִּתְעַבֵּר עָלָיו, כִּי קְבִיעוּת הַתּוֹרָה תִּתְגַּבֵּר וְתַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הַמּוֹנְעִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַהִתְגָּבְּרוּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת (קֹהֶלֶת יב) דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׁמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י) מַה מַּסְמֵר קָבוּעַ, אַף דִּבְרֵי תוֹרָה קְבוּעִים וְכוּ'. (עַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם) הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה קְבִיעוּת גָּדוֹל לְהַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד בְּכָל פַּעַם נֶגֶד הַמּוֹנְעִים הָעֲצוּמִים וְלָשׁוּב אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת בְּכָל פַּעַם. וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה, דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וְכוּ', מַה דָּרְבָן מְכַוֵּן אֶת הַפָּרָה לִתְלָמָהּ, אַף דִּבְרֵי תוֹרָה מְכַוְּנִין אֶת הָאָדָם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִים לְהַנְהִיג וּלְהַדְרִיךְ אֶת הָאָדָם בְּכָל פַּעַם לְכַוְּנוֹ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר בְּכָל פַּעַם כְּמוֹ שֶׁמַּנְהִיגִין אֶת הַפָּרָה בְּדַרְבָּן מַמָּשׁ בְּכָל פַּעַם שֶׁהִיא רוֹצָה לְהָטוֹת רֹאשָׁהּ לְאֵיזֶה דֶּרֶךְ אַחֵר מִן הַצַּד מְלַמְּדִין אוֹתָהּ בְּדַרְבָּן שֶׁתַּטֶּה וּתְכַוֵּן הַדֶּרֶךְ לִתְלָמָהּ. כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ צְרִיכִים לְהַנְהִיג וּלְהַדְרִיךְ אֶת הָאָדָם מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל פַּעַם מִתְעוֹרְרִים וּמִתְגַּבְּרִים עָלָיו מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִים וּמִתְגָּרִים בּוֹ מְאֹד מְאֹד. עַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְחַזְּקוֹ וּלְהַדְרִיכוֹ לְכַוְּנוֹ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת וּכְמַשְׁמְרוֹת נְטוּעִים, דְּהַיְנוּ דִּבְרֵי תוֹרָה הַקְּבוּעִים. שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת בָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת וִישִׁיבוֹת קְבוּעִים לְדִבְרֵי תוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְכַוְּנוֹ בְּכָל פַּעַם לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר כְּמוֹ הַפָּרָה לִתְלָמָהּ בְּדַרְבָּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וּכְמַשְׁמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת, 'בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת' דַּיְקָא. הֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיְּכוֹלִים עַל-יְדֵי עָסְקָם בַּתּוֹרָה לְעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת

יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהֵם נִקְרָאִים בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת, כִּי הֵם מְאַסְּפִים וּמְקַבְּצִים הַנִּשְׁמוֹת יַחַד וּמְזַוְּגָם וּמְיַחֲדָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹלָדִים נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים וּמְאִירִים וּמִתְעוֹרְרִים נִשְׁמוֹת הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים דַּיְקָא עוֹשִׂים קְבִיעוּת לַתּוֹרָה בִּבְחִינַת וּכְמַשְׁמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת. מַה מַּסְמֵר קָבוּעַ וְכוּ', כִּי הֵם דַּיְקָא מְטַהֲרִין אֶת הָאָדָם בְּכָל פַּעַם מִבְּחִינַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וּמַמְשִׁיכִין לִבָּם לָשׁוּב בְּכָל פַּעַם אֶל הַתּוֹרָה בְּהִתְחַזְּקוּת נִפְלָא מְאֹד, כִּי בְּכָל פַּעַם מַמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם הָאֵרָה חֲדָשָׁה מִשָּׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אַף אִם עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת בְּכָל פַּעַם הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁנִּתְעוֹרְרִין וּמְאִירִין בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד. זֶה בְּחִינַת גְּדֻל הַשָּׁלוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי זֶה כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמַּתְחֶלֶת לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי כֵן פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק זֶה נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד. שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵלּוּ מְטַהֲרִין וְאֵלּוּ מְטַמְּאִין אֵלּוּ מְחַיְּבִין וְאֵלּוּ וְכוּ'. כֻּלָּם נִתְּנוּ מֵרוֹעֶה אֶחָד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם גָּדוֹל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וּמְעוֹרְרִין אוֹתָם בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּשְׁאָרִים קַיָּמִים וּקְבוּעִים עַל עָמְדָם וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם בְּכָל פַּעַם וְנִשְׁלָם הַיְרָאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק מה

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁקּוֹבְעִין מָקוֹם לַאֲכִילָה אֶחָד פּוֹטֵר אֶת חֲבֵרוֹ בִּבְרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי קְבִיעוּת מָקוֹם מְקַבְּלִין כֹּחַ בֵּרוּר הָאֲכִילָה מִבְּחִינַת מָקוֹם קְבִיעוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְבִיעוּת מָקוֹם הָאָרוֹן שֶׁמָּצָא דָּוִד. שֶׁשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת בֵּרוּר הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲכַלְתֶּם שָׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם וְכוּ'. וְכָל מַה שֶּׁאוֹכְלִין בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא צְרִיכִין לְקַבֵּל כֹּחַ הַבֵּרוּר מִשָּׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצוַת בְּרִכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהִוא לְבָרֵךְ עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מָקוֹם בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין קְבִיעוּת מָקוֹם לְבִרְכַּת הַמָּזוֹן וְהַמּוֹצִיא כִּי הֵם דְּבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן. וְאָז דַּיְקָא אָדָם פּוֹטֵר אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אָז נִמְשָׁךְ כֹּחַ הַבֵּרוּר מִבְּחִינַת קְבִיעוּת מָקוֹם הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר בְּכָל הַבְּחִינוֹת עַד תַּכְלִית הַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה בְּעַצְמָהּ. וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא אֶחָד פּוֹטֵר אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי שָׁם נִכְלָלִים הַנִּשְׁמוֹת זֶה בָּזֶה עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מְעוֹרְרִים שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת קְבִיעוּת מָקוֹם הָאָרוֹן, כִּי שָׁם כְּלוּלִים כָּל שָׁרְשֵׁי הַנִּשְׁמוֹת,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָז אֶחָד פּוֹטֵר אֶת חֲבֵרוֹ מֵחֲמַת שֶׁהַנְּשָׁמוֹת נִכְלָלִים זֶה בָּזֶה שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת קְבִיעוּת מָקוֹם דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת קְבִיעוּת מָקוֹם לַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בִּסְעֻדָּה:

חלק מו

וְזֶה בְּחִינַת הַדִּין שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן קעח. שֶׁדְּבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶם בְּמָקוֹמָם אִם שִׁנָּה מָקוֹם שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ. כְּמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְ"א כְּרַב חִסְדָּא שֶׁאָמַר מַאי טַעֲמָא לְקִבְעָא קָמָא קָהֲדַר. כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה קָבוּעַ כָּל כָּךְ בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה בְּכָל שִׁנּוּי מְקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מִכֻּלָּם יַחֲזֹר תָּמִיד לִמְקוֹמוֹ הַקָּבוּעַ שֶׁהוּא קְבִיעוּת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמְנוּחָה וְהַקְּבִיעוּת, כִּי זֶה יָדוּעַ לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל מְעַט בְּקִדְקֳדוֹ שֶׁהָאָדָם אֵין לוֹ שׁוּם מְנוּחָה כְּלָל בְּזֶה הָעוֹלָם וְהוּא תָּמִיד נָע וָנָד וּמְבֻלְבָּל אֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹמָם לֹא יָנוּחַ לַיְלָה לֹא יִשְׁכַּב וְכוּ'. וְאֵין שׁוּם מְנוּחָה וּקְבִיעוּת לְהָאָדָם כִּי אִם כְּשֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמְנוּחָה וְהַנַּחֲלָה. אֲבָל צְרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְקָבְעוֹ בִּקְבִיעוּת גָּדוֹל בַּתּוֹרָה שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה בְּמָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה בְּגַשְׁמִיּוּת וּרוּחָנִיּוּת לֹא יִהְיֶה נִדְחֶה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, רַק מִכָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם יָשׁוּב אֶל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה בִּבְחִינַת הֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּלֵךְ וְיִסַּבֵּב אֶל מְקוֹמוֹ יִשְׁאַף לְזוֹרַח שָׁם בִּבְחִינַת אִם רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל תַּנַּח, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְבִיעוּת מָקוֹם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְקוֹם קְבִיעוּת הַתּוֹרָה, כִּי מִקֶּדֶם נֶאֱמַר, כִּי לֹא בָאתֶם עַד עַתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה וְכוּ' עַד אֲשֶׁר תַּעַבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן וְכוּ' וְהָיָה בְּהָנִיחַ ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' שֶׁהוּא מְקוֹם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְבִיעוּת בָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת הַנַּ"ל שֶׁמַּשִּׁיךְ דַּעְתּוֹ תָּמִיד אֶל קְבִיעוּת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לְקִבְעָא קָמָא קָהֲדַר. שֶׁמִּכָּל שִׁנּוּי מָקוֹם שֶׁהוּא יַחֲזֹר תָּמִיד אֶל הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת בַּה' חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ לְנַפְשִׁי נֹדִי הַרְכֶם צִפּוֹר, עַיִן פְּרוּשׁ רָשַׁ"י שָׁם שֶׁפֵּרֵשׁ לְעִנְיָן שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן הוּא אוֹמֵר בַּה' חָסִיתִי שֶׁעַכְשָׁיו לְהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלָתוֹ אֵיךְ תֹּאמְרוּ אַתֶּם טוֹרְדֵי לְנַפְשִׁי נֹדִי הַרְכֶם וְכוּ', הֵינוּ שֶׁדָּוִד אוֹמֵר מֵאַחַר שֶׁאֲנִי חוֹסֶה בַּה' וַאֲנִי מְקֻוֶּה וּמְצַפֶּה וּמְיַחֵל וּמְחַכֶּה בְּכָל עֵת וּמַמְשִׁיךְ רְצוֹנִי תָּמִיד לָשׁוּב לִקְבִיעוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַר שֶׁשָּׁם מְקוֹם קְבִיעוּת הָאָרוֹן בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, עַל-כֵּן אֵיךְ תֹּאמְרוּ לְנַפְשִׁי נֹדִי וְכוּ', כִּי אֵינִי נָע וָנָד מֵהַתּוֹרָה לְעוֹלָם, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֲנִי שָׁם דַּעְתִּי תָּמִיד לִקְבִיעוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ 'בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת'-

תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִין וּמִסְתַּכְּלִין אֵלָיו. כִּי כָל רְעוּתִין תְּקוּעִין תַּמָּן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יַפְנֶה מַחְשָׁבוֹת לִבּוֹ וְיִסְתַּכֵּל אֶל מְקוֹם קְבִיעוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לִשְׁכַּת הַגָּזִית שֶׁבְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָיוּ עוֹסְקִין גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בַּתּוֹרָה שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר מִקְרָא זֶה כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ 'צַוָּארֵךְ', שֶׁהוּא לִשְׁכַּת הַגָּזִית שֶׁהָיְתָה חֲזָקָה וּמִבְצָרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאוֹתוֹ הַמִּגְדָּל בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת בָּנוּי לִנְוֹי לִהְיוֹת הַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בּוֹ וְכוּ', עַיֵּן כָּל זֶה בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק מז

וְזֶהוּ, וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ. מַה שְּׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא? קְרִיעַת יַם-סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְכֵן נִסְמָךְ פָּרָשַׁת יִתְרוֹ לְפָרָשַׁת בְּשַׁלַּח שֶׁמְּדֻבֶּרֶת מִקְּרִיעַת יַם-סוּף וּמִסְתַּיֶּמֶת בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. כִּי עֲמָלֵק הוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַמּוֹנְעִים וְהַמְעַכְּבִים וְכוּ' מִן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּאִים מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ. וְעַל-כֵּן קְלִפַּת עֲמָלֵק הוּא אוֹרֵב תָּמִיד עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְעַל-כֵּן צָרִיךְ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֶצְמוֹ, כְּבִיכוֹל, לִלָּחֹם עִמּוֹ בִּבְחִינַת מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא עַל הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁעֲלֵיהֶם מִתְגַּבְּרִים מְאֹד הַמְנִיעוֹת וְכוּ' הַנִּמְשָׁכִין מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא קְלִפַּת עֲמָלֵק. וְהַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁאָז הָיָה עִקַּר גְּמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְהַתְחָלָתָם לִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי אָז נָפַל פַּרְעֹה וְחֵילוֹ לְגַמְרֵי וְיָצְאוּ מֵרְשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי וְהִתְחִילוּ לֵילֵךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּהַשִּׁירָה, תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ. וְעִקַּר קְרִיעַת יַם-סוּף הָיָה עַל-יְדֵי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס וַיַּצֵּא הַחוּצָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ קְדֻשַּׁת קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁזָּכוּ לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁזָּכוּ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד וְכוּ' וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָאָה שֶׁמִּתְגַּבְּרִים מְאֹד עֲצַת הַמְרַגְּלִים שֶׁרוֹצִים לְפַגֵּם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן הָלַךְ וְנִשְׁתַּטַּח עַל קִבְרֵי אֲבוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְמַה שֶּׁזָּכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם לֹא הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּהּ וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי כְּשֶׁרוֹצִים לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת מִתְגַּבְּרִים וּמִשְׁתַּטְּחִים הַמְנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים וְכוּ' מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ הַיָּם וְהַיַּרְדֵּן, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים אָז בְּיוֹתֵר כְּמוֹ יָם וְנָהָר מַמָּשׁ עַד שֶׁרָאָה כֶּלֶב שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם כִּי אִם עַל-יְדֵי כֹּחַ קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם קִבְרֵי הָאָבוֹת שֶׁהָלַךְ וְנִשְׁתַּטַּח עֲלֵיהֶם. וְעַל-כֵּן כָּל קְרִיעַת יַם-סוּף הָיָה עַל-יְדֵי כֹּחַ אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶבֶר הַצַּדִּיק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת

יוֹסֵף עִמּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה מְהַלֵּךְ אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף אֵצֶל אֲרוֹן הַלּוּחוֹת, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן יִתְרוֹ שֶׁהָיָה גֵּר צֶדֶק עִקַּר גֵּרוּתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁמַע קְרִיעַת יַם-סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כִּי שָׁמַע וְהֵבִין שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה לִזְכוֹת לְהִתְגַּיֵּר בֶּאֱמֶת וְלָשׁוּב אֶל הַקָּדֻשָּׁה כִּי הוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט בְּיוֹתֵר בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר הִקְדִּים ה' יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לַמַּכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהָיָה בִּזְכוּת וְכֹחַ אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְגָרֵשׁ שֶׁטֶף מַיִם רַבִּים בְּחִינַת הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים וְשֶׁיִּהְיֶה נִפְתָּח לָהֶם מֵימֵי הַחָכְמָה וְהַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁבָּרְחוּ הַמַּיִם מִפְּנֵיהֶם וְנִפְתְּחוּ לָהֶם אָז מַעְיָנוֹת הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ' וְאָז נִכְנַע וְנָפַל פַּרְעֹה וְחֵילוֹ לְגַמְרֵי וְהִתְחִילוּ לֵילֵךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְנִיעוֹת מִן הַקָּדֻשָּׁה וְכוּ' הַמִּתְפַּשְּׁטִים מְאֹד שֶׁבָּאִים מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר אַף-עַל-פִּי-כֵן בַּכֹּחַ הַזֶּה יְכוֹלִים לְהַכְנִיעוֹ תָּמִיד. וְכָל זֶה שָׁמַע וְהֵבִין יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר בְּחִינַת מַה שְּׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא? קְרִיעַת יַם-סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁיִּשְׁאֲרוּ קַיָּמִים בִּקְדֻשָּׁתָם הוּא עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

חלק מח

וְעַל-כֵּן עִקַּר מַפֶּלֶת קְלִפַּת עֲמָלֵק לְגַמְרֵי יִהְיֶה רַק כְּשֶׁיָּבוֹאוּ יִשְׂרָאֵל אֶל הַמְנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בְּהָנִיחַ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ וְכוּ' תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְכוּ'. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין בָּאִים אֶל הַמְנוּחָה הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁלֵמוּת הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם כַּמְבֹאָר לְעֵיל. אֲבָל מַכְנִיעִין אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם בְּכֹחַ הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים וּבִפְרָט עַל-יְדֵי צַדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר שֶׁכְּבָר בָּאוּ אֶל הַמְנוּחָה בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ (יְשַׁעְיָה נז) וּכְתִיב, וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ (אִיּוֹב ג) שֶׁדְּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַצַּדִּיקִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרָה נָעֳמִי לְרוּת כְּשֶׁרָצְתָה לְהִתְגַּיֵּר, וְעַתָּה בִּתִּי הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ מְנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב לָךְ וְכוּ' 'מְנוֹחַ' דַּיְקָא. כִּי זָכְתָה בְּגָדֶל צִדְקָתָהּ שֶׁנִּתְגַּיְּרָה בֶּאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁפָּשְׁטָה מֵעַצְמָהּ לְגַמְרֵי הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְנִתְלַבְּשָׁה בִּבְחִינַת בִּגְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנוּחָה. עַד שֶׁזָּכְתָה שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה מָשִׁיחַ שֶׁהוּא יָבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל אֶל הַמְנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק מט

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּאוּ הַמַּלְאָכִים אֵצֶל אַבְרָהָם נָתַן לָהֶם לֶאֱכֹל. כִּי בָּזֶה הֶרְאָה לָהֶם שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁרוֹצִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲתִידִין לַחֲטֹא וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ,

בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בִּקְשׁוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לִפְגֹּעַ בְּמֹשֶׁה וְכוּ'. וַהֲלֹא זֶה הוּא שֶׁאֲכַלְתֶּם אֶצְלוֹ. כִּי אָז כְּשֶׁבָּאוּ הַמַּלְאָכִים לְאַבְרָהָם אָז הִתְחִיל הִתְנוֹצְצוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִמּוֹל אַבְרָהָם שֶׁהִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוָּה בָּהּ. וְגַם בָּאוּ לְבַשֵּׂר שֶׁיִּהְיֶה נוֹלָד יִצְחָק שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצְאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה עַל-כֵּן אָז הִשְׁתַּדֵּל אַבְרָהָם אָבִינוּ לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יוּכְלוּ הַמַּלְאָכִים לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם. וְעַל-כֵּן נָתַן לְהַמַּלְאָכִים לֶאֱכֹל כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ וְיָבִינוּ עַל-יְדֵי זֶה כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם צָרִיךְ לִסְבֹּל בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא מָכְרָח לֶאֱכֹל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּרוּרִים כָּאֵלּוּ עַד שֶׁבַּסּוֹף צָרִיךְ לְבָרְרוֹ בְּתוֹךְ הַגּוּף מִפְּסֹלֶת כָּזֶה. וְעַל-כֵּן אֵין לְקַטְרֵג עַל הָאָדָם אִם נִכְשָׁל חַס וְשָׁלוֹם, בַּמֶּה שֶׁנִּכְשָׁל מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּמִקּוֹמוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵר מִבְּחִינַת קִיא צוֹאָה מַמָּשׁ מִמְּקוֹמוֹת מְטֻנָּפִים כָּאֵלֶּה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל. אַף-עַל-פִּי שֶׁאָכְלוּ בְּקֶדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כָּרְאוּי לְמַלְאָכִים וְרֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן מִסְתַּלֵּק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ רַבָּה וַיֵּרָא פָּרָשָׁה מח) אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יָצְאוּ נָקִי אָז כִּי נִכְשְׁלוּ בִּשְׁלֵמוּתָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַד שֶׁהֶכְרִחוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ בָּזֶה הָעוֹלָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲלוֹת עַד בִּימֵי יַעֲקֹב וְאֶחָד לֹא עָלָה עַד יְמֵי מָנוֹחַ, כַּמּוּבָא, כִּי מִזֶּה הָעוֹלָם קָשֶׁה מְאֹד לָצֵאת נָקִי בִּשְׁלֵמוּת, כַּמּוּבָא שֶׁהַמַּלְאָךְ כְּשֶׁבָּא לָזֶה הָעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לִמְקוֹמוֹ עַד שֶׁטּוֹבֵל עַצְמוֹ כַּמָּה טְבִילוֹת בְּנָהָר דִּינוּר. וְעִקַּר בֵּרוּר הַטּוֹב מֵהַזֶּהָמָא בָּזֶה הָעוֹלָם כְּלוּל בִּבְחִינַת אֲכִילָה וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַזֶּהָמָא נִתְאַחֲזָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כִּבֵּד אֶת הַמַּלְאָכִים בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה וּבָזֶה הֶרְאָה וְרָמַז לָהֶם גֹּדֶל עִצָּם הַיְגִיעוֹת וְהַמְּרִירוּת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם הֶעָלוּב הַזֶּה לִסְבֹּל בָּזֶה הָעוֹלָם עַל-כֵּן אֵין לָהֶם עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה לְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי בְּוַדַּאי הַהֶכְרֵחַ לִתֵּן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד נֶגֶד זֶה הָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָצוּ לְקַטְרֵג עַל מֹשֶׁה כְּשֶׁעָלָה לַמָּרוֹם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה צַר קָלַסְתֵּר פָּנָיו כְּמוֹ אַבְרָהָם וְאָמַר לָהֶם, הֲלֹא זֶה הוּא שֶׁאֲכַלְתֶּם אֶצְלוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הֵשִׁיב לָהֶם, אֵיךְ יֵשׁ לָכֶם פִּתְחוֹן פֶּה לְקַטְרֵג עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה לָזֶה הָעוֹלָם, וַהֲלֹא אֲכַלְתֶּם אֶצְלוֹ. 'אֲכַלְתֶּם' דַּיְקָא, כִּי בָּזֶה טְעַמְתֶּם קְצָת מַה שֶּׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִסְבֹּל בָּזֶה הָעוֹלָם עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִחְיוֹת וּלְהִתְקַיֵּם בְּלִי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לוּלֵא תוֹרָתְךָ שַׁעֲשָׁעַי וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּא הַמַּלְאָךְ אֶל מָנוֹחַ. וְרָצָה גַּם-כֵּן לְכַבְּדוֹ לֶאֱכֹל הֵשִׁיב לוֹ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה עוֹד לֶאֱכֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם תַּעֲצְרֵנִי לֹא אֹכַל בְּלַחְמֶךָ כִּי אָז כְּבָר הִגִּיעַ שְׁעָתוֹ לַחֲזֹר וְלַעֲלוֹת, עַל-כֵּן לֹא רָצָה עוֹד לֶאֱכֹל שֶׁלֹּא יִתְעַכֵּב יוֹתֵר, כִּי כְּבָר טָעַם גֹּדֶל הַכְּבֵדוּת שֶׁל בֵּרוּר הָאֲכִילָה אֲשֶׁל אַבְרָהָם כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעַכֵּב כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּעֲלִיָּתוֹ לִמְקוֹמוֹ,

וּמַפְלִא לַעֲשׂוֹת (שׁוֹפְטִים יג) כִּי עֲלִיָּתוֹ לִמְקוֹמוֹ הָיָה בְּדֶרֶךְ פֶּלֶא גָּדוֹל, כִּי קָשֶׁה לַעֲלוֹת וְלָשׁוּב לִמְקוֹמוֹ לְנַקּוֹת עַצְמוֹ מִזֶּהֱמַת זֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה קָבְעוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּבִרְכַת אֲשֶׁר יָצַר 'וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת' כִּי זֶה הַבֵּרוּר הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל כַּנַּ"ל:

בְּצִיעַת הַפַּת הֲלָכָה ו נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם הֲלָכָה ו מֵאוֹת י וְהַלְאָה:

הלכות ברכת המזון ומים אחרונים

פרק א

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם וּבְצִיעוֹת הַפַּת הֲלָכָה א שֶׁהָאֲכִילָה הִוא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר 'וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם' סִימָן יז שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִשְׁלָם הַדַּעַת, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִטֹּל מַיִם אַחֲרוֹנִים אַחַר הָאֲכִילָה כְּדֵי לָתֵת חֵלֶק לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם הוּא מִשָּׁם מִבְּחִינַת מְזִבֵּחַ שֶׁהוּא שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם, עַיֵּן שָׁם. וּבְהֶכְרֵחַ לָתֵת לָהֶם יְנִיקָה וְחִיּוּת בְּצַמְצוּם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ בְּיוֹתֵר וְיִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, קִלְקוּל הַדַּעַת לְנַמְרֵי וְזֶה בְּחִינַת מַיִם אַחֲרוֹנִים כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁמַּיִם אַחֲרוֹנִים הוּא קִיּוּם הַדַּעַת, כִּי אִם לָאו יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסָּמְכוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנְּטִילוֹת זֶה לָזֶה וּקְרָאוּם מַיִם רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים, כִּי שְׁנֵיהֶם לְצֹרֶךְ עִנְיָן אֶחָד, כִּי מַיִם רִאשׁוֹנִים כְּדֵי לְטַהֵר הַיָּדַיִם לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת מִשָּׁם כַּנַּ"ל וְאַחַר הָאֲכִילָה שֶׁכְּבָר נִמְשַׁךְ הַדַּעַת בָּאִים מַיִם אַחֲרוֹנִים כְּדֵי לָתֵת לָהֶם חֶלְקָם כְּדֵי לְקַיֵּם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם-אֵלּוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים-אֵלּוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים, כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינַת קְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר קְדֻשָּׁה הוּא הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מְדֻקְדָּק הֵיטֵב לְמוּד רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּקְרָא, כִּי וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם הוּא לְשׁוֹן הִתְקַדְּשׁוּת מֻחְדָּשׁ שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ לְרָאוֹת לְהִתְקַדֵּשׁ, וּמִזֶּה לָמְדוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים כִּי עַל-יְדֵי הֶם מְקֻדָּשׁ עַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַדַּעַת מִשָּׁם כַּנַּ"ל אֲבָל וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים. 'וְהְיִיתֶם' הוּא לְשׁוֹן הֹוֶה וְקִיּוּם, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה וְיִתְקַיֵּם קְדֻשָּׁתוֹ וְלֹא יִתְבַּטֵּל חַס וְשָׁלוֹם, וּמִזֶּה לָמְדוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים, כִּי עַל-יְדֵי מַיִם אַחֲרוֹנִים נִתְקַיֵּם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַיִם אַחֲרוֹנִים נוֹטְלִים בְּכָל מִינֵי מַשְׁקִים, כִּי מַיִם רִאשׁוֹנִים שֶׁבָּאוּ לְצֹרֶךְ הַמְּשָׁכַת הַדַּעַת וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שָׁם לְהַגְבִּיהַּ יָדָיו וּלְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה, עַל-כֵּן צְרִיכִין מַיִם דָּוְקָא, כִּי מַיִם הוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּנַּ"ל וְהֵם בְּחִינַת מַיִם קְדוֹשִׁים, אֲבָל אַחֲרוֹנִים שֶׁאֵינָם בָּאִים רַק לְהַעֲבִיר הַזֶּהֱמָה וְלָתֵת לָהֶם חֶלְקָם, עַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ לְמַיִם, כִּי אֵין צָרִיךְ עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת רַק לְהַעֲבִיר הַזֶּהֱמָא וְלִתֵּן לָהֶם חֶלְקָם כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיל יָדָיו. גַּם אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל:

וְתֵכֶף אַחַר שֶׁנָּטַל יָדָיו וְזָכָה לְקַיֵּם שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַ"ל, אָז זוֹכִין לְבִרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת נִתְקַשְּׁרִין לְהַצַּדִּיק כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר וַיְהִי הֵם מְרִיקִים וְכוּ' הַנַּ"ל וּכְשֶׁנִּתְקַשְּׁרִין לְהַצַּדִּיק מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת בְּחִינַת וּבָרְכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְקַשְּׁרִין אֵלָיו עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אוֹרֵחַ מְבָרֵךְ בְּחִינַת אוֹרֵחַ צַדִּיקִים כְּאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף לִנְטִילַת יָדַיִם בִּרְכָה כִּי צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לָתֵת לָהֶם יְנִיקָה יוֹתֵר מִדַּאי עַל-כֵּן תֵּכֶף אַחַר נְטִילַת מַיִם אֲחֵרוֹנִים שֶׁנּוֹתְנִין לָהֶם כֹּחַ וִינִיקָה צָרִיךְ לִבְרֹחַ תֵּכֶף מֵהֶם וּלְבָרֵךְ כְּדֵי לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק וְלֹא לְהַפְסִיק כְּלָל בֵּינְתַיִם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ בְּתוֹךְ כָּךְ חַס וְשָׁלוֹם:

וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן נֶאֱמְרָה בְּכָל לָשׁוֹן. כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר זָכוּ לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת וְנִתְבַּטֵּל יְנִיקַת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְכָל הָאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת שֶׁיְּנִיקָתָם מִפְּגַם הַמִּזְבֵּחַ, כִּי כְּבָר זָכָה לִשְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ עַל-יְדֵי מַיִם רִאשׁוֹנִים וּמַיִם אַחֲרוֹנִים וַאֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת. וּמֵחֲמַת זֶה צְרִיכִין לְהַאֲכִיל לֶעָנִי מֵעַל שֻׁלְחָנוֹ, כִּי אַף שֶׁמְּצוַת צְדָקָה גְּדוֹלָה מְאֹד וּצְרִיכִין לִזָּהֵר תָּמִיד בִּצְדָקָה. עִם כָּל זֶה בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לִזָּהֵר בִּשְׁעַת אֲכִילָה לְקַיֵּם אָז מִצְוַת צְדָקָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין גֵּרִים עַל-יְדֵי זֶה וְיִהְיֶה נִשְׁלָם בְּחִינַת הַמִּזְבֵּחַ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן מַתְּרִ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּכָל לְשׁוֹן, כִּי כְּבָר נִתְבַּטֵּל יְנִיקַת כָּל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת וְחָזְרוּ כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִשְׁלַם הַדַּעַת כַּנַ"ל וּמֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְגַּיְּרוּ וְחָזְרוּ כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-כֵּן מַתְּרִ לְבָרֵךְ בְּכָל הַלְּשׁוֹנוֹת, כִּי כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, כִּי יָצָא הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם וְחָזַר אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהָרַע נִתְבַּטֵּל מִמֵּילָא, עַיֵּן שָׁם.:

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר עַל הַגְּמָרָא, תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְּנוּם שֶׁהַכְּנֶסֶת אוֹרֵחַ תַּלְמִיד חָכָם הוּא תִּקּוּן הַדַּעַת וְהוּא בְּחִינַת אוֹרֵחַ צַדִּיקִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה שֶׁיִּהְיוּ גֵּרִים עַל יָדָהּ וְיִהְיֶה נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִתְקַשְּׁרוּת לְהַצַּדִּיק הוּא כְּשֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה לְתַלְמִיד חָכָם דַּיְקָא וְהָעִקָּר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַכְנָסַת אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּחִינַת אוֹרֵחַ צַדִּיקִים כַּנַ"ל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין לְהַצַּדִּיק וְאָז אוֹרֵחַ מְבָרֵךְ, כִּי מֵהַצַּדִּיק מְקַבְּלִין כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַ"ל וּכְשֶׁנִּתְקַשְּׁרִין לְהַצַּדִּיק זוֹכִין לִירְאָה וְאַהֲבָה. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַצַּדִּיק וְהַיִּרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁבָּאִים מִמֶּנּוּ כַּנַ"ל, כִּי בְּרָכָה אֶמְצָעִית שֶׁהִוא בִּרְכַּת הָאָרֶץ הִוא כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ. וְעַל-כֵּן נִזְכָּר שָׁם בְּרִית בְּחִינַת צַדִּיק, וְהוּא עוֹמֵד בְּאֶמְצַע וּמְמֻנּוּ מִתְפַּשְּׁטִין וְיוֹצְאִים אַהֲבָה וְיִרְאָה בְּחִינַת בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת רָצוֹן בְּחִינַת אַהֲבָה, כִּי כָּל הַבְּרָכָה מְדֻבֶּרֶת מִטּוּבוֹ וְחַסְדּוֹ וְרַחֲמָיו וּרְצוֹנוֹ. וּבְרָכָה שְׁלִישִׁית הִוא בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִוא בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת

יִרְאָה שָׁלֵם, כִּי עַל-יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְהַצַּדִּיק עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה זוֹכִין לְיִרְאָה וְאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וַיִּטַּע אֹשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם ה' וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֹשֶׁל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא קָרָא בְּשֵׁם ה', כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה כַּנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם זָכָה לִשְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מְגַיֵּר גֵּרִים, כִּי אַבְרָהָם הָיָה אִישׁ חֶסֶד וּבַעַל צְדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה מְגַיֵּר גֵּרִים וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לִשְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת זוֹכִין לְהִתְקַשְּׁרוּת לְהַצַּדִּיק וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל, כִּי אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת הוּא נִשְׁפָּע מִבְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר, וְאָכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְכוּ' בְּסִימָן מז, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת לְגִלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת תְּפִלִּין הַנַּ"ל. וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה הַיִּרְאָה וְאַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וְאָכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הֵם כְּנֶגֶד הַדַּעַת שֶׁכָּלוּל מִתְּלָת מִבְּחִינַת יִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה וְהַדַּעַת הַמְחַבְּרָם. וְעַל-כֵּן מִדְּאוֹרַיְתָא סַגִּי בְּשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא רַק שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל. וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הוֹסִיפוּ בְּרָכָה רְבִיעִית כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הִתְפַּשְּׁטוּת הַדַּעַת בִּפְרָטִיּוּת, כִּי בִּפְרָטִיּוּת הֵם אַרְבַּע בְּחִינוֹת, כַּמּוּבָא וְעַל-כֵּן הוֹסִיפוּ בְּרָכַת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. כִּי עִקַּר הַטּוֹב הוּא הַדַּעַת בְּחִינַת גַּם נָפַשׁ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ:

פרק ב

חלק א

עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת זוֹכִין לְהִתְקַשְּׁרוּת לְהַצַּדִּיק וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל, כִּי אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת הוּא נִשְׁפָּע מִבְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר, וְאָכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְכוּ' בְּסִימָן מז, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת לְגִלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת תְּפִלִּין הַנַּ"ל. וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה הַיִּרְאָה וְאַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וְאָכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הֵם כְּנֶגֶד הַדַּעַת שֶׁכָּלוּל מִתְּלָת מִבְּחִינַת יִרְאָה וְאַהֲבָה בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה וְהַדַּעַת הַמְחַבְּרָם וְעַל-כֵּן מִדְּאוֹרַיְתָא סַגִּי בְּשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, כִּי עִקַּר הַדַּעַת

הוּא רַק שֶׁלֹּשׁ בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל. וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הוֹסִיפוּ בְּרָכָה רְבִיעִית כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הִתְפַּשְׁטוּת הַדַּעַת בִּפְרָטִיּוּת, כִּי בִּפְרָטִיּוּת הֵם אַרְבַּע בְּחִינוֹת, כַּמּוּבָא וְעַל-כֵּן הוֹסִיפוּ בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. כִּי עִקַּר הַטּוֹב הוּא הַדַּעַת בְּחִינַת גַּם נֶפֶשׁ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ:

זְמוּן בִּשְׁלֹשָׁה וְאָז צְרִיכִין כּוֹס כַּמּבֹאָר בַּזֹּהַר וְכַמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁעִקַּר הַכּוֹס בִּשְׁלֹשָׁה: עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְכוּ' (בְּסִימָן מז לִקּוּטֵי חֵלֶק א) שֶׁעַל-יְדֵי שְׁבִירוֹת תַּאֲוַת אֲכִילָה הוּא זוֹכֶה לֶאֱמֶת וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָּנִים לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲנִי אָמַרְתִּי וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ וְהֵן מְדַקְדְּקִין מִכַּזַּיִת וְעַד כַּבֵּיצָה. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שְׁבִירוֹת תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִדַּקְדְּקִין מִכַּזַּיִת וְעַד כַּבֵּיצָה, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ נְשִׂיאַת פָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּמּוּבָא. וְעַל-יְדֵי זֶה מְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּנִיקָתָהּ מֵאֱמֶת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהִנֵּה בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הִוא בִּבְחִינַת נְשִׂיאַת פָּנִים, בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי עַל מְצָוָה זוֹ שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָּנִים וְכוּ'. וְעִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁלֹשָׁה, כִּי אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּין אֱמֶת, בְּחִינַת תִּלַּת אָבָהָן שֶׁיַּעֲקֹב כָּלוּל מִשְּׁלָשְׁתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה אֵזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא דְּקָאִים עַל פְּתוֹרָא נִכְנָעַת כַּמּוּבָא. כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה וּכְשֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל אָז נִכְנַעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי אֱמֶת הוּא הֶפֶךְ תַּאֲוַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל וְכַמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּין אֱמֶת נִכְנָע תַּאֲוַת אֲכִילָה וְאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּבְחִינַת וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם וְכוּ', כַּמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת מִשָּׁם מְקַבֵּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הַשֶּׁפַע וּמִשָּׁם וְהִלַּלְתֶּם וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁעִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא נִתְקָן עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'. כִּי זֶהוּ עִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין אִמְרֵי שֶׁפֶר עַל-יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַכּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁלֹשָׁה, כִּי הַכּוֹס הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ. וְהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן עֵינָיו בּוֹ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ וְכוּ'. כִּי עִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הָעֵינַיִם אֵלּוּ כַּמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן מ"ם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) גַּם עַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לְעָשׂוֹת מוֹפְתִים וּלְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע כִּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ שֶׁיִּוָּדְעִין שֶׁיֵּשׁ שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שִׁנּוּי הַטֶּבַע וְזֶה בְּחִינַת הַכּוֹס שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת. הַיְנוּ הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע

כַּמּוּבָא, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן דְּאוֹרַיְתָא כְּנֶגֶד בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוֵּי הָאֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּנַ"ל:

וּבָזֶה נָכוֹן דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ, בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב תִּקְּנוּ עַל הֶרוּגֵי בֵיתָר שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ מַהוּ הַשַּׁיְכוּת שֶׁל בִּרְכַּת הַקְּבוּרָה לִבְרָכַת הַמָּזוֹן. וְעַל-פִּי הַנַּ"ל מְקֻשָּׁר הֵיטֵב כִּי סִיַּם רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל סִיּוּם הַפְּסוּק הַנַּ"ל וַאֲכַלְתֶּם וְכוּ'. וְהִלַּלְתֶּם וְכוּ'. שֶׁמְּסַיֵּם, וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אֱמֶת נִצּוֹלִין מִבּוּשָׁה, כִּי אֱמֶת הִוא בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת כְּלִלִיּוּת הַגְּוָנִין וְעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִבּוּשָׁה שֶׁהִוא גַּם-כֵּן כְּלִלִיּוּת הַגְּוָנִין מִמִּדּוֹת הַנִּפּוּלִין כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַתָּה נָכוֹן מְאֹד הִתְקַשְּׁרוּת הַבְּרָכָה וְהוֹדָאָה שֶׁעַל הַקְּבוּרָה לִבְרָכַת הַמָּזוֹן כִּי זֶה מְבֹאָר שֶׁהַקְּבוּרָה הִוא כִּסּוּי וְתִקּוּן עַל הַבּוּשָׁה שֶׁל הַמֵּת שֶׁמִּתְבַּזֶּה בֵּין הַחַיִּים וְעַל-יְדֵי הַקְּבוּרָה מְכַסִּין עַל בּוּשָׁתוֹ, כִּי הַקְּבוּרָה הִוא כְּבוֹד הַמֵּת תִּקּוּן הַבּוּשָׁה וְעַל-כֵּן שַׁיָּכָה שַׁפִּיר לִבְרָכַת הַמָּזוֹן שֶׁהִוא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ נִצּוֹלִין מִבּוּשָׁה כַּנַ"ל. גַּם בְּרוּחָנִיּוּת הַקְּבוּרָה הִוא הֲשָׁבַת הַנְּפָשׁוֹת לְנַרְתִּקָן לַמָּקוֹר שֶׁנֶּחְצְבוּ מִשָּׁם כַּיָּדוּעַ. וְזֶה נַעֲשֶׂה גַּם-כֵּן עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין נְפָשׁוֹת הַמְּגֻלְגָּלִין וּמְשִׁיבִים אוֹתָן לְמָקוֹרָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְבוּרָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ יָדוּעַ שֶׁעִקַּר מַעֲלַת הַקְּבוּרָה הִוא קְבוּרָה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי בְּרִכַּת הַמָּזוֹן שֶׁעַל-יְדֵהּ נִתְעוֹרֵר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַ"ל. אֲזַי מִתְתַּקְּנִין וְחוֹזְרִין לְמָקוֹרָן בִּבְחִינַת קְבוּרַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל גַּם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהִוא בְּחִינַת אֱמֶת הִוא בְּחִינַת חַיִּים, כַּמּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁעַל-כֵּן נִקְרָא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ הַחַיִּים, עַיֵּן שָׁם. וְהַקְּבוּרָה הִוא גַּם-כֵּן בְּחִינַת חַיִּים, כִּי הַמֵּת שֶׁנִּפְטַר זוֹכֶה לְחַיִּים עַל-יְדֵי הַקְּבוּרָה שֶׁהִוא תִּקּוּנוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבַּלֶּה הַזֻּהֲמָא וְיִזְדַּכֵּךְ גּוּפוֹ וְיִזְכֶּה עַל-יְדֵי זֶה לְחַיּוֹת בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים. נִמְצָא, שֶׁהַקְּבוּרָה הִוא חַיִּים מַמָּשׁ וּמַחֲמַת כָּל הַנַּ"ל תִּקְּנוּ בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב עַל הַקְּבוּרָה אֲצֶל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כַּנַ"ל בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן צָרִיךְ זְמוּן לְהַזְמִין הַקְּדֻשָּׁה כַּמּוּבָא, כִּי אָנוּ רוֹצִים לְעוֹרֵר כָּאן קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לַעֲשׂוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם אֲפִלּוּ בְּחוּץ-לָאָרֶץ, כְּמוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, בְּכַמָּה מַאֲמָרִים וְכָאן אָנוּ עוֹשִׂים וּמְעוֹרְרִים קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהִוא בְּחִינַת אֱמֶת. וְעַל-יְדֵי הַכּוֹס שֶׁנּוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַזְמָנָה כְּדֵי לְהַזְמִין הַקְּדֻשָּׁה חֲדָשָׁה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין וּמְעוֹרְרִין עַתָּה, הַיְנוּ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשֶׂה כָּאן כַּנַ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל-פִּי הַמַּאֲמָר וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְכוּ' (בְּסִימָן לד בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א):

כְּתִיב, חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי, הַיְנוּ הַחֶרְפּוֹת וּבְזָיוֹנוֹת שׁוֹבְרִין לִבּוֹ שֶׁל אָדָם וְהַתְּקוּן הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר לִבּוֹ לַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת וְכוּ'. כִּי הַמָּמְשָׁלָה בְּיַד הַצַּדִּיק וְכוּ'. וְעִקַּר הַמָּמְשָׁלָה לְהָאִיר וּלְעוֹרֵר לִבָּם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' בְּחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט וְכוּ' וּבְחִינָה הַזֹּאת, הַיְנוּ בְּחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא בְּחִינַת מְלֹאפוּם, בְּחִינַת מְלֹא פּוּם לְהוֹרוֹת שֶׁכְּלֵי הַשֶּׁפַע, הַיְנוּ הַפֶּה שֶׁל הַצַּדִּיק, מָלֵא מֵאֱלֹקוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בַּפֶּה דַּיְקָא וְלֹא בַּמַּחֲשָׁבָה לְבַד וְכוּ'. וְהַכְּלָל שֶׁהַצַּדִּיק הוּא נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּבִבְתְחִלָּה צְרִיכִין הַכֹּל לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְקַבֵּל כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדָּה טוֹבָה דָּבָר יָקָר מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ וּבְחִינָה הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ בַּחֲבֵרוֹ הוּא בְּחִינַת צַדִּיק נֶגְדּוֹ וְצָרִיךְ לְקַבֵּל מִנְּקֻדָּה זוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר עִם חֲבֵרָיו בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְקַבֵּל כָּל אֶחָד מִנִּיהּ וּבִיהּ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּעַצְמוֹ לְהָאִיר הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁהוּא צַדִּיק מוּשָׁל עַל לִבּוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ לְהָאִיר בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב. וְעַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ נִתְבַּטְּלִין הַחֶרְפּוֹת הַשּׁוֹרִין עַל הַלֵּב שֶׁהֵם שְׁבִירַת לֵב, דְּהַיְנוּ כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת, כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת בְּאֵין מִשְׁבִּירַת כְּלֵי הַחֶסֶד שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין וּמִשָּׁם כָּל הַחֶרְפּוֹת שֶׁל הַלֵּב וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַחֶרְפּוֹת וְהַשְׁבִירוֹת בִּבְחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה. כִּי שָׁם אֵצֶל כָּל הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף וְכוּ', שָׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן, בִּבְחִינַת הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם הַנֶּאֱמַר בְּפִינְחָס כְּשֶׁנִּתְּנָה לוֹ הַכְּהֻנָּה, כִּי כֹּהֵן בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שׁוֹרָה אֵצֶל הַבְּרִית שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה שֶׁמְּקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה נִתְבַּטְּלִין אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁבְּתְחִלָּה צְרִיכִין לְקַבֵּל מִנְּקֻדָּה הַכְּלָלוּת שֶׁהוּא צַדִּיק הַדּוֹר וְאַחַר כָּךְ לְקַבְּלוֹ דֵּין מִן דֵּין כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מִנִּהּ וּבֵהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁאָדָם אוֹכֵל וְנֶהֱנֶה מֵהֶם בְּכֻלָּם יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת אַהֲבוֹת הַנְּפוּלוֹת וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם וּלְקַשְּׁרָם לְאַהֲבָה שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אַהֲבָה בְּתַעֲנוּגִים שֶׁכָּל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁבָּעוֹלָם צְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם וּלְקַשְּׁרָם לְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין

אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין וְזוֹכִין לְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁאָסוּר לֵהָנוֹת בְּלֹא בְּרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה מְקַשְּׁרִין הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁהוּא מְקוֹר כָּל הַבְּרָכוֹת בִּבְחִינַת וּבֵרְכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק בִּבְחִינַת כֹּהֵן מְבֹרָךְ, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְקוֹר כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל. בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת, הַיְנוּ הַבְּרָכָה וְהַשֶּׂבַח לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּבָרְכִין בַּפֶּה דַּיְקָא כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְעִנְיַן תְּפִלָּה וְכוּ'. וְשָׁם אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שׁוֹרָה אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין הָאַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין שֶׁהֵם הַחֲרָפוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁמִּשָּׁם לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְאַחֲרָיו מְבֹרָךְ לְפָנָיו לֹא כָּל שֶׁכֵּן, כִּי עִקַּר גְּמַר הַבְּרוּר שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הוּא אַחַר הָאֲכִילָה שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הַבְּרוּר שֶׁאָז מַתְחִיל הַמַּאֲכָל לְהִתְעַכֵּל בַּמֵּעַיִם וְנִתְבָּרֵר הַמַּאֲכָל, דְּהַיְנוּ הַטּוֹב וְהַמֻּבְחָר שֶׁבַּמַּאֲכָל עוֹלֶה אֶל הַלֵּב וּמִשָּׁם נִתְבָּרֵר הַמֻּבְחָר וְעוֹלֶה אֶל הַמֹּחַ. וְהַמּוֹתָר לִשְׁאָר הָאֵיבָרִים וְהַפְּסֹלֶת הַגָּמוּר נִדְחֶה לַחוּץ לְגַמְרֵי וְכוּ' וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אַחַר הָאֲכִילָה כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵר הַמַּאֲכָל בְּקֻדָּשָׁה כְּדֵי שֶׁיִּתְקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁבַּפֶּה עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא עַל הַלֶּחֶם דַּוְקָא, כִּי פִּתָּא סָעֲדָא דִּלְבָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמַחֲמַת שֶׁהַלֶּחֶם סוֹעֵד הַלֵּב, עַל-כֵּן שָׁם צְרִיכִין הַבְּרוּר יוֹתֵר מֵאַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבִירַת לֵב כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת כְּדֵי לְקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁהִוא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל:

וְזֶה, וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ, זֶה בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן נִתְבַּטֵּל רֹעַ הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין שְׁבִירַת לֵב כַּנַּ"ל, כִּי מֵאִיר הַלֵּב עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק בְּחִינַת טוֹב בְּחִינַת אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה, וַיִּיטַב לִבּוֹ עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק ב

כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט שֶׁהוּא מְקוֹר כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת בְּחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל הָאָרֶץ הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ, כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא בִּבְחִינַת שָׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע שֶׁהוּא מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶרְפָּה בְּחִינַת חֶרְפַּת רָעָב, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי יוֹסֵף הַצַּדִּיק הוּא זָן וּמְפַרְנֵס אֶת כָּל הָעוֹלָם בִּשְׁנֵי הָרָעָב, כִּי הוּא מְבַטֵּל חֶרְפַּת רָעָב בִּבְחִינַת אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי, הַנֶּאֱמָר בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק. כִּי יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם פַּרְעֹה לְכוּ אֶל יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ וּפֵרַשׁ

רַשִׁ"י שֶׁאָמְרוּ לוֹ שֶׁגַּם הֵם אִצְרוּ תְּבוּאָה וְהִרְקִיבָה אָמַר לָהֶם, אִם כֵּן אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ, כִּי יוֹסֵף אָמַר לָהֶם שֶׁיִּמּוֹלוּ וְכוּ'. הֲלֹא גָּזַר עַל הַתְּבוּאָה וְהִרְקִיבָה מָה אִם יִגְזֹר עָלֵינוּ וְנָמוּת וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ חֶרְפַּת רָעָב כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יָדָהּ נִתְגַּלֶּה אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ הֲלֹא גָּזַר עַל הַתְּבוּאָה וְהִרְקִיבָה, כִּי הוּא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט וְיִגְזֹר אֹמֶר וַיָּקֶם. כִּי כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְקָרֵב עַצְמוֹ אֶל אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הוּא רָחוֹק מִבְּרָכָה וּמִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב וְעַל-כֵּן הַתְּבוּאָה נִרְקֶבֶת אֲצָלָם וְכַנַּ"ל. מָה אִם יִגְזֹר עָלֵינוּ וְנָמוּת, כִּי כָּל הַחִיּוּת הוּא רַק מֵהַצַּדִּיק מִבְּחִינַת יוֹסֵף בִּבְחִינַת צַדִּיק חַי עָלְמִין וּבִלְעָדוֹ אֵין שׁוּם חִיּוּת בָּעוֹלָם רַק מַה שֶּׁמְּקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁמְּחַיֶּה וּמְבַטֵּל שִׁבְירַת לֵב שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּיָּדוּעַ וְהַצַּדִּיק מְבַטֵּל בְּחִינַת שִׁבְירַת לֵב וּמַמְשִׁיךְ חִיּוּת בָּעוֹלָם, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. וְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה אֵיזֶה בְּרָכָה וְהַשְׁפָּעָה לְבַטֵּל חֶרְפַּת רָעָב הוּא צָרִיךְ לָבוֹא אֶל יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת וְכָל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיְמָה אֶל יוֹסֵף לִשְׁבֹּר וְכוּ' וַאֲפִלּוּ יַעֲקֹב וּבָנָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה לְבַטֵּל שֶׁבֶר רָעָבוֹן בְּתֵיהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּתְחִלָּה צְרִיכִין הַכֹּל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אֶחָד מֵהֶם בֵּרְכוּ וְאַחַר כָּךְ מִנֶּה וּבֵה. אֲבָל בִּתְחִלָּה צְרִיכִין הַכֹּל לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק מִבְּחִינַת יוֹסֵף וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְבַּטְּלִין הַחֲרָפוֹת הַשׁוֹרִין עַל הַלֵּב שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶרְפַּת רָעָב. כִּי עִקַּר הָרָעָבוֹן הוּא לְבַהֲמִיּוּת, הַיְנוּ מֵחֲמַת אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין, אַהֲבַת הַבַּהֲמִיּוּת, מִשָּׁם עִקַּר הָרָעָבוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרְפַּת רָעָב 'חֶרְפָּה' דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְכִמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר לָהֶם יַעֲקֹב לָכוּ הָבִיאוּ שֶׁבֶר רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם. 'שֶׁבֶר' דַּיְקָא. כִּי עִקַּר הָרָעָבוֹן מִבְּחִינַת שִׁבְירַת לֵב, בְּחִינַת חֶרְפָּה שִׁבְרָה לִבִּי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֶרְפַּת רָעָב וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי יוֹסֵף דַּיְקָא כַּנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַשְׁבִיעָה בִּבְחִינַת וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לְשֹׂבַע, שֶׁתִּשָּׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲיִם בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכָה וְשֶׁפַע לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכָה וּשְׂבִיעָה בְּמַעַיִם בִּבְחִינַת וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִי עַד לָא יָכוֹל לְמִשְׂבַּע וְכוּ'. אֶלָּא אַפִּלּוּ אָכִיל בַּר נָשׁ פּוּרְתָּא וּרְעוּתָא דְּשַׂבְעָא שָׁוֵי עֲלוֹהִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַשְׁבִיעָה הוּא עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בָּעֲצָמוֹ, כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מְקַשְּׁרִין הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁבַּפֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין הַחֲרָפוֹת הַשׁוֹרִין עַל הַלֵּב וְנִתְבַּטֵּל חֶרְפַּת רָעָב כַּנַּ"ל.

וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁתַּלֵּחַ בְּרָכָה וּשְׂבִיעָה בְּמַעֲשָׂיו בִּבְחִינַת וַאֲכַלְתָּם לַחְמְכֶם לָשֹׂבַע וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם אֱלֹקֵיכֶם וְכוּ', הַיְנוּ עַל-יְדֵי וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' וְכוּ'. בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל-יְדֵי זֶה וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשֹׂבַע. כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל חֶרְפַּת רָעָב עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא מְקוֹר כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, בְּחִינַת שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, הַיְנוּ נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת יוֹסֵף וּנְקֻדָּה שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ. וּנְקֻדָּה שֶׁמְּקַבְּלִין מִנֹּהַ וּבֹהּ, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת הֵם בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת כְּדֵי לְקַבֵּל מִשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּרָכָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כֹּהֵן מְבָרֵךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן בְּרִית וְתוֹרָה וְחַיִּים וּמָזוֹן, כִּי כָּל זֶה בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַנַּ"ל. בְּרִית הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּגִין דְּנָטִיר בְּרִית. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִוא גַּם-כֵּן בְּחִינַת מְלֹאפוּם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַנַּ"ל כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת חַיִּים וּמָזוֹן, כִּי מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, מִשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים וְהַמָּזוֹן וְהַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מְחַיֶּה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וּמְבַטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁבָּאָה מֵהַשְׁבִירָה כַּיָּדוּעַ, כִּי הַצַּדִּיק הוּא מְקוֹר הַחַיִּים כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת זִמּוּן בִּשְׁלֹשָׁה כְּנֶגֶד בְּחִינַת שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׁבוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד אֲזַי מְאִירִין כָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל. וְאָז צָרִיךְ אֶחָד בִּרְכַּת הַנַּ"ל. וְאָז צָרִיךְ אֶחָד לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַזִּמּוּן וְהַשְּׁנַיִם יְכַוְּנוּ אֵלָיו, כִּי זֶה הָאֶחָד שֶׁמְּבָרֵךְ הוּא הַגָּדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם וְהוּא בִּבְחִינַת צַדִּיק בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת נֶגְדָּם וְהוּא מֵאִיר בָּהֶם בְּחִינַת נְקֻדָּה, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת וְהֵם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ. וּמֵאַחַר שֶׁהֵם שְׁנַיִם חוּץ מִמֶּנּוּ הֵם מְקַבְּלִים גַּם-כֵּן דֵּין מִן דֵּין. וְאַחַר כָּךְ מְקַבֵּל כָּל אֶחָד מִנֹּהַ וּבֹהּ. נִמְצָא שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל עַל הַשֻּׁלְחָן מְאִירִין כָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז עִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁלֻמּוּת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵין אָדָם חָשׁוּב רַשַּׁאי לָצֵאת לְזֶרֶךְ בְּלֹא שְׁנֵי אֲנָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם, וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ וְכוּ' כִּי הַצַּדִּיק צָרִיךְ לְהָאִיר תָּמִיד בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ בַּאֲנָשָׁיו. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ תָּמִיד לְפָחוֹת שֶׁיִּהְיֶה עִמּוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל הֶאָרָה מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ כִּי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ שְׁנַיִם לְפָחוֹת דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ אַחַר כָּךְ לְקַבֵּל דֵּין מִן דֵּין. וְאַחַר כָּךְ מִנֹּהַ וּבֹהּ, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֶרֶת הַנְּקֻדָּה הִוא עַל-יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּעִנְיַן הַלִּמּוּד בִּפְשִׁיטוּת אֲצָל הַמְלַמֵּד שֶׁטּוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאִם יִשְׁכַּח הָאֶחָד הַשֵּׁנִי

מַעֲמִיד לוֹ גִּרְסָתוֹ, כִּי הָרַב לוֹמֵד עִם הַתַּלְמִידִים וּמֵאִיר לָהֶם וּכְשֶׁהֵם שְׁנַיִם לְפָחוֹת. אֲזַי אַחַר הַלִּמּוּד הֵם חוֹזְרִין בֵּינֵיהֶם מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵהָרַב. וְכָל אֶחָד מֵאִיר בַּחֲבֵרוֹ וּמַסְבִּיר לוֹ הַדָּבָר הֵיטֵב וּמַזְכִּיר כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ מַה שֶּׁשָּׁכַח אֵיזֶה דָּבָר וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין וַאֲזַי הַדָּבָר עַל בֻּרְיוֹ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר כָּל אֶחָד בֵּינוֹ לְבֵינוֹ לְהָבִין הַדָּבָר יוֹתֵר. וּלְבַל יִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ כֵן בַּעֲבוֹדַת ה' בְּעִנְיַן הָאֲרַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין דַּיְקָא כָּל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁיְּקַבְּלוּ תְּחִלָּה כֻּלָּם יַחַד מֵהַנְּקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת מִצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי. וְאַחַר כָּךְ דַּיִן מִן דַּיִן. וְאַחַר כָּךְ מִנַּהּ וּבָהּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שְׁנַיִם לְפָחוֹת לְקַבֵּל מֵהָרַב בְּחִינַת וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיַּאִירוּ כָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (שַׁבָּת פח) בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אוֹרָיְן תְּלִיתָאָה בְּיוֹם תְּלִיתָאָה עַל-יְדֵי תְּלִיתָאָה וְכוּ'. כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִוא מְשֻׁלֶּשֶׁת, כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי נִקְרֵאת בְּרִית שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם (מַלְאָכִי ב). וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה הִיא מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּכָל הַבְּחִינוֹת, כִּי הִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵם עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכָה מְשֻׁלֶּשֶׁת שֶׁל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד הוּא בְּחִינַת אוֹר הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל. וְשָׁם מְקוֹר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין כְּדֵי לְהָאִיר בְּיִשְׂרָאֵל בְּחִינַת שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁלֹשָׁה שֶׁיִּשְׁבוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד חָל הַחִיּוּב בְּיוֹתֵר שֶׁיֹּאמְרוּ עַל הַשֻּׁלְחָן דִּבְרֵי תּוֹרָה כִּדְמַשְׁמַע בְּהַמִּשְׁנָה, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה אָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֲרַת הַתּוֹרָה, כִּי אָז מְאִירִין כָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא בִּשְׁלֹשָׁה, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא לְקַבֵּל אוֹר הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא בִּשְׁלֹשָׁה שֶׁאָז מְאִירִין כָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל אָזַי הָאֶחָד הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶם הוּא בְּבְחִינַת רַב בְּבְחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת נֶגֶד הַשְּׁנַיִם. וְעַל-כֵּן מְאִירִין אָז כָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת זִמּוּן שֶׁצָּרִיךְ הֲכָנָה לְבָרֵךְ, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ הֲכָנָה וְהַזְמָנָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ לְהָכִין וּלְהַזְמִין הַלֵּב שֶׁיְּקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים, שִׁמְעוּ רַבּוֹתַי אָנוּ רוֹצִין לְבָרֵךְ, שֶׁזֶּהוּ בִּשְׁבִיל הַזְמָנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּפּוֹסְקִים. כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא, הַיְנוּ שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם שֶׁיָּשִׂימוּ אָזְנָם וְלִבָּם לְהָכִין הַלֵּב אֶל הַבְּרָכָה כְּדֵי לְקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁבַּפֶּה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל חֲרְפַּת לֵב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּיַבָּנֶה תִּקְּנוּהָ בִּשְׁבִיל הָרוּגֵי בֵּיתָר שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה, כִּי אַחַר שֶׁמְּבָרְכִין שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. וְאָז מְקַבְּלִין הָאָרָה מִבְּחִינַת שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל. אַחַר כָּךְ מְבָרְכִין הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, כִּי הַנְּקֻדָּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת צַדִּיק, הִוא בְּחִינַת טוֹב, בְּחִינַת אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. וְזֶהוּ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב הַטּוֹב לְדִידֵהּ וְהֵטִיב לְאַחֲרִינֵי. הַיְנוּ שֶׁהַנְּקֻדָּה בְּעַצְמָהּ הִיא טוֹב. וְיֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהָאִיר וּלְהֵיטִיב לְאַחֲרִינֵי. כִּי עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה נִמְשָׁךְ טוֹב אֶל הַלֵּב וְנִתְבַּטֵּל רֹעַ הַלֵּב בִּבְחִינַת וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיֵּיטֶב לִבּוֹ וְזֶה בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתִּקְּנוּ בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁבִיל הָרוּגֵי בֵּיתָר וְכוּ'. וְתִקְּנוּהָ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מַאי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הַנַּ"ל. וַאֲזַי נִתְבַּטֵּל שִׁבְירַת לֵב שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁבָּאָה מִן הַשִּׁבְירָה כַּיָּדוּעַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָרוּגֵי בֵּיתָר שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי הַקְּבוּרָה הִוא כְּבוֹד הַחַיִּים וְהַמֵּתִים וְנִתְבַּטֵּל הַבְּזָיוֹן וְהַחֶרְפָּה שֶׁל הַמֵּת וְהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לְהַמֵּת. וְעַל-יְדֵי הַקְּבוּרָה נִכְנָע סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְּנוּ לִקְבוּרָה וְהָיוּ מֻטָּלִים הָהֲרוּגִים בַּחוּץ. זֶהוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת סִטְרָא דְּמוֹתָא. חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה נִכְנָע בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא. וְעַל-כֵּן אָז תִּקְּנוּ בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וּקְבָעוּהָ בִּבְרַכַּת הַמָּזוֹן, כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה דְּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שִׁבִירַת לֵב בִּבְחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה. וְזֶה בְּחִינַת קְבוּרָה שֶׁמְּכַסָּה עַל הַחֶרְפָּה שֶׁל הַמֵּת שֶׁמֻּטָּל בְּבִזָּיוֹן, כִּי עִקַּר הַקְּבוּרָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת בְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּנֵי שֵׁם וְיֶפֶת שֶׁכִּסּוּ עֶרְוַת אֲבִיהֶם שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, זְכוּ לִקְבוּרָה הֵפֶךְ זֶרַע חָם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן דַּיְקָא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁצָּרִיךְ יוּד [עֲשָׂרָה] דְּבָרִים, כִּי הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל הִוא בְּחִינַת יוּד, בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כִּי הַכּוֹס הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. וְשָׁם בִּבְחִינַת מַלְכוּת פֶּה מֵאִיר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת מָלְאפּוּם כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה זוֹ מַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה וּמְבַטְּלִין חֶרְפַּת לֵב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁל כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַיַּיִן הוּא עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בִּבְחִינַת כָּל הָרוֹאֶה סוֹטָה בְּקִלְקוּלָהּ יַזִּיר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁתּוֹת יַיִן בִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. וְאָז הוּא בִּבְחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְבַּטְּלִין חֶרְפַּת לֵב, כִּי הַיַּיִן כָּלוּל מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת כַּיָּדוּעַ, זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ וְכוּ'. כִּי שָׁם עִקַּר הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן, כִּי עִקַּר הַשִּׁבִירָה

הָיָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת. וְעֵץ הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת יַיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סָחֲטָה עֲנָבִים וְנָתְנָה לוֹ. וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי כָּל הַשִּׁירוֹת הֵם בִּבְחִינַת לֵב כְּדֵי לְעוֹרֵר וּלְקַשֵּׁר הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׁיר וְהַזֶּמֶר וְהַנִּגּוּן נִתְעוֹרֵר הַלֵּב מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חַי. וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל הַשִּׁיר לְקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁבַּפֶּה כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַיַּיִן שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁלֹשָׁה עַל הַכּוֹס שֶׁל יַיִן, כִּי אָז מֵאִיר הַנְּקֻדָּה בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי זֶה בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי נֵר חֲנֻכָּה זֶה בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּאִירָה בִּבְחִינַת אוֹר וְנֵר וּמְעוֹרְרוֹת וּמְקַשֶּׁרֶת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, כִּי הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה אוֹר, כִּי הִיא מְאִירָה וּמְעוֹרֶרֶת הַלֵּב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַנְּקֻדָּה הִיא בְּחִינַת אוֹר וְנֵר, בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה. וְזֶה בְּחִינַת נֵר שֶׁל שֶׁמֶן, בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדְשׁ, בְּחִינַת מָשַׁח רְבוֹת קׇדְשָׁא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא הַשַּׂלִּיט שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חָכְמָה וּבִינָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדְשׁ שֶׁמְּשָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה בְּחִינַת לְאַמְשׁכָא מְשַׁח רְבוֹת קׇדְשָׁא וּלְאַדְלָקָא בּוּצִינָא שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדְשׁ מְשַׁח רְבוֹת קׇדְשָׁא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁנִּמְשָׁכֶת מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה מַדְלִיקִין בּוּצִינָא, כִּי עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל בְּחִינַת צַדִּיק, עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאוֹר וְהַנֵּר, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מְאִירִין וּמְעוֹרְרִין הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, כִּי הַתּוֹרָה הִוא גַּם-כֵּן בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, בְּחִינַת בְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת בְּרִית בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל:

חלק י

וְזֹאת הַמִּצְוָה שֶׁל הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה אָנוּ מְקַיְּמִין בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כְּדֵי לְשַׁבֵּר וּלְהַכְנִיעַ מַלְכוּת הָרִשְׁעָה הָעוֹמֶדֶת עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל זְמַן וּזְמַן לְבַטֵּל אוֹתָנוּ מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתוֹ וּלְהַעֲבִיר עַל חֻקֵּי רְצוֹנוֹ כוּ' שֶׁהָיָה אָז בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ וְכוּ' כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וְכוּ', כִּי עִקַּר כֹּחַ מַלְכוּת הָרִשְׁעָה הוּא עַל-יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם כַּיָּדוּעַ. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין שֶׁהֵם תַּאֲוֹת רָעוֹת עַל-יְדֵי זֶה הֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְבַטְּלָם מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם כֹּחַ כִּי אִם כְּשֶׁאֵין הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, מְאִירָה, כִּי הַנְּקֻדָּה מַכְנַעַת וּמְבַטֶּלֶת אוֹתָם כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאָרַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל בְּחִינַת

צַדִּיק מוֹשֵׁל, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַחֲרָפוֹת וְכָל הַשִּׁבְירַת לֵב. וְאָזַי הֵם נִתְבַּטְּלִין לְגַמְרֵי, כִּי אֵין כֹּחַם אֶלָּא מִשָּׁם מִבְּחִינַת שִׁבְירָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁאֵין מְאִירָה חַס וְשָׁלוֹם, הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה הִוא בִּבְחִינַת מַלְכוּת פֶּה בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו, בְּחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם (שַׁבָּת פֶּרֶק יד מִשְׁנָה ד) וּכְשֶׁאֵין מְאִירָה חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַלְכוּת, אָזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מְאִירָה הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רָצוּ הַיְוָנִים לְבַטֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי. וְעָמְדָה עָלֵינוּ לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל. וְהֵם רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ וּלְהַעְלִים בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה לְגַמְרֵי וּלְהַגְבִּיר מַלְכוּתָם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן, אָמְרוּ כִּתְבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִין חֵלֶק אֱלֹקֵי מִמַּעַל, בְּחִינַת כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְכֵן ה' יִתְבָּרַךְ נִקְרָא חֶלְקֵנוּ וְגוֹרָלֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי וְכוּ' בְּחִינַת אֲנִי חֶלְקְךָ וְנַחֲלָתְךָ. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁבָּחַר בָּנוּ וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ, עַל-יְדֵי זֶה מָסַר רְצוֹנוֹ בְּיָדֵינוּ וְהַמֶּמְשָׁלָה בְּיָדֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנֵנוּ בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו, בְּחִינַת מִי מוֹשֵׁל בִּי צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם כְּבְיָכוֹל, מוֹשְׁלִים בַּה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא ה' יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל חֶלְקָם וְנַחֲלָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. בְּחִינַת אֲנִי חֶלְקְךָ וְנַחֲלָתְךָ וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם חֵלֶק וְנַחֲלָה שֶׁהִוא שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בּוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ כִּרְצוֹנוֹ, כְּמוֹ כֵן כְּבְיָכוֹל, יִשְׂרָאֵל הֵם מוֹשְׁלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֶלְקָם וְנַחֲלָתָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, כִּתְבוּ לָכֶם שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי הֵם רָצוּ לְבַטֵּל הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מוֹשְׁלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל, וְעַל-כֵּן רָצוּ שֶׁיִּכְתְּבוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין לָהֶם מֶמְשָׁלָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת חֵלֶק וְנַחֲלָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת אֲנִי חֶלְקְךָ וְכוּ'. כִּי רָצוּ חַס וְשָׁלוֹם לְבַטֵּל הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתוֹ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁלָּנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה ה' יִתְבָּרַךְ חֶלְקֵנוּ וְנַחֲלָתֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּסַר בְּיָדֵינוּ תּוֹרָתוֹ שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהֵם רָצוּ לְבַטֵּל זֹאת חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ, בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַצַּדִּיק מוֹשֵׁל, בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ, בְּחִינַת הַמֹּחִין, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא שְׁמִירַת הַמֹּחִין לִשְׁמֹר הַמֹּחַ וְהַדַּעַת לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר הַדַּעַת מֵהָרְהוּרִים שֶׁלֹּא לְפַגֵּם בְּטִפֵּי הַמֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא פָּגַם בְּהַמֹּחַ וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְחָכְמָה וּבִינָה בְּחִינַת אֵין נָבוֹן וְחָכָם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לִבְחִינַת יוֹסֵף הוּא

הַשַּׁלִּיט שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עַל-יְדֵי כֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁשּׁוֹרֵה אֵצֶל הַבְּרִית שָׁלוֹם אֵצֶל הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל שִׁבְירַת לֵב וְנִתְבַּטֵּל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁיְּנִיקָתָם מִשָּׁם כִּי נִתְבַּטְּלִין כָּל הַתַּאֲווֹת וְכָל הַחֲרָפוֹת שֶׁבָּאִין מֵאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין עַל-יְדֵי אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁשּׁוֹרֵה אֵצֶל אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַצַּדִּיק וְהָרַב הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר בְּחִינַת כֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ וְכוּ'. כִּי אֵצֶל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, שָׁם שׁוֹרָה הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה הָיָה עַל-יְדֵי הַשֵּׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, זֶה בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל. כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַנַּ"ל, כֵּן הוּא זוֹכֶה לִבְחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְהַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי זוֹכֶה לְתַכְלִית הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמָּצְאוּ שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל בְּחִינַת חוֹתָם בְּרִית קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְצָאֲצָאָיו חָתָם וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, הַיְנוּ עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן הָיָה הַשֶּׁמֶן שֶׁלּוֹ חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ, הַיְנוּ הַשֶּׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ הָיוּ קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים בְּלִי שׁוּם פְּגָם כְּלָל, כִּי הָיוּ חֲתוּמִים בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁנִּקְרָא חוֹתָם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא נִקְרָא כֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי זָכָה לְאַהֲבָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁשּׁוֹרֵה אֵצֶל הַבְּרִית שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מְצֻוֶּה עַל קְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה חָתוּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁל הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁכָּלוּל מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ הַמֹּחִין שֶׁהֵם חֲתוּמִים בְּחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת צַדִּיק עַל-יְדֵי זֶה הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין בְּכָל שָׁנָה לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, לְטַמְּאוֹת כָּל הַשְּׁמָנִים. וְעַל-יְדֵי זֶה אֵין כֹּחַ בְּהַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהָאִיר וּלְעוֹרֵר, כִּי עִקַּר אוֹר הַנְּקֻדָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְשׁוֹלֵחַ לָהֶם צַדִּיק אֱמִתִּי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהָאִיר וּלְעוֹרֵר כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְקַבֵּל מִנְּקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת מִצַּדִּיק הַדּוֹר. עַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרָה וּמְאִירָה הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל

אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה מְבַטְּלִין חֻרְפַּת וּשְׁבִירַת הַלֵּב עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה כַּנַ"ל. וַאֲזַי נִתְבַּטֵּל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה לְגַמְרֵי וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁמְּאִירָה עַל-יְדֵי שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִים מִנְּקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה עִקַּר הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה כַּנַ"ל:

כִּי הַכֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וּלְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת עַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁהַנִּיחַ עַל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה מִקּוֹם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת, כִּי נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהָיְתָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ הִוא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת צַדִּיק, כִּי נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה הִוא יְסוֹד הָעוֹלָם, כִּי מִמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בְּחִינַת כִּי לַה' מְצֻקֵי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל, הַיְנוּ הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת מְצֻקֵי אֶרֶץ הֵם בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה בְּחִינַת וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל, כַּמּוּבָא זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן סא חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן) וְעַל-כֵּן הָיוּ מֻנָּחִים שָׁם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַנַּ"ל כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם הָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִכְנָס לְהַגְבִּיהַּ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְטַהֲרָם מֵעֲוֹנוֹת עַל-יְדֵי שֶׁהִתְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ עֵינָם וְלִבָּם תְּלוּיוֹת בּוֹ אֶל נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָהּ נִתְבַּטְּלִין כָּל אַהֲבוֹת רָעוֹת עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין כָּל הָאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין אֶל הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרָה שָׁם אֵצֶל הַנְּקֻדָּה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מֵאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין שֶׁמֵּהֶם כָּל הַתַּאֲוֹת וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת כַּנַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁהָיָה נִכְנָס בּוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים, כִּי שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, כִּי מִצְוַת קְטֹרֶת הִוא בִּשְׁעַת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרוֹת וְכוּ' יַקְטִירֶנָּה. כִּי אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת הֵם מַעֲלִין כָּל הַחִיּוּת שֶׁבַּקְלִפּוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת, הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁמַּדְלִיק הַכֹּהֵן אֶת הַנֵּרוֹת שֶׁל שֶׁמֶן בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ כַּנַ"ל. אָז מַקְטִיר קְטֹרֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלֶה הַחִיּוּת שֶׁבַּקְלִפּוֹת שֶׁבָּא מִבְּחִינַת הַשְׁבִּירָה מִבְּחִינַת אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין וּמַעֲלֶה וּמְקַשֵּׁר אוֹתָם אֶל אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא נֵרוֹת שֶׁל שֶׁמֶן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ לְשׁוֹן קְטֹרֶת לְשׁוֹן קֶשֶׁר שֶׁמְּקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב הֵפֶךְ שְׁבִירַת לֵב, כִּי נִתְבַּטֵּל שְׁבִירַת לֵב עַל-יְדֵי שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקְּטֹרֶת שֶׁל כֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהָיָה נִכְנָס בָּהֶם אֶל נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַנַּ"ל וְשָׁם הָיָה מְקַשֵּׁר כָּל הַחִיּוּת שֶׁל אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הָעַוְונוֹת. וְעַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת הֶעֱלָה הַחִיּוּת מֵהַקְּלִפּוֹת, הַיְנוּ שֶׁהֶעֱלָה כָּל הָאַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין וְקִשֵּׁר אוֹתָן לִבְחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַפְּשָׁעִים וְהָעַוְונוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם בִּבְחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה, הַיְנוּ אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה מְכַסָּה עַל כָּל הַפְּשָׁעִים וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַשְּׁבִירַת לֵב וְכָל הַחֲרָפוֹת וְכוּ'. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת הַנְּשִׂיאִים שֶׁהִקְרִיבוּ לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁקּוֹרִין בָּהֶם בַּחֲנֻכָּה, כִּי זֶה בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁכֻּלָּם הָיוּ עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת הַחִיּוּת מֵאַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין שֶׁהֵם אַהֲבוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל הַחֲטָאִים. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהָיוּ מְבִיאִין בְּהֵמָה אֵצֶל הַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן הָיָה מַקְרִיבָהּ לְקָרְבָּן, כִּי הוּא הָיָה מַעֲלֶה אַהֲבוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין אֶל אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַתַּאֲווֹת וְכָל הַחֲטָאִים בְּחִינַת עַל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁל חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהִקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִים דַּיְקָא, כִּי הַנְּשִׂיאִים הֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁמֵּהֶם מְאִירִין כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחִנּוּךְ עַל יָדָם, כִּי חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ, דְּהַיְנוּ לְחַנְּכוֹ בִּקְדֻשָּׁה וּלְהַעֲלוֹתוֹ מֵחֹל לְקֹדֶשׁ, זֶה נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין מֵחֹל לְקֹדֶשׁ עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים אֶל הַנְּקֻדָּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ הָיָה עַל-יְדֵי קָרְבָּנוֹת הַנְּשִׂיאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל. וְעַל-כֵּן הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְחַנֵּךְ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מֵחֹל לְקֹדֶשׁ עַל-יְדֵי אוֹר נְקֻדָּתָם בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל. וְעַל-כֵּן הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְחַנֵּךְ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מֵחֹל לְקֹדֶשׁ עַל-יְדֵי אוֹר נְקֻדָּתָם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין הַלֵּב וּמַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין חִיּוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַנְּכִין וְעוֹלִין מֵחֹל לְקֹדֶשׁ, כִּי הַמִּזְבֵּחַ וְהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ הֵם בְּחִינַת לֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם. וְשָׁם הָיוּ עֵינֵיהֶם וְלִבָּם שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל תְּלוּיוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה לְשׁוֹן חִנּוּךְ, כִּי עִקַּר הַחִנּוּךְ שֶׁל כָּל אָדָם בַּעֲבוֹדַת ה' הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַבֵּל מֵאוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁל הַצַּדִּיק. וְאַחַר כָּךְ מְקַבֵּל כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מִנָּהּ וּבָהּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הַנְּקֻדָּה. וְעַל-יְדֵי זֶה מְקַשֵּׁר אֶת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְנִתְבַּטְּלִין

כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַשְׁבִּירוֹת, דְּהַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת וְכוּ'. וְעוֹלֶה מֵחֹל לְקֹדֶשׁ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַחִנּוּךְ לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל. הַיְנוּ עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְאִירָה הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי עַל-יְדֵי הַנֵּר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְחַנְּכִין וְנִכְנָסִין בַּעֲבוֹדַת ה' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת שֶׁנֵּר עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא שְׁלֹשָׁה יְחוּדִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל וְכָל נְקֻדָּה הִוא בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר הַיִּחוּד וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה יְחוּדִים בְּחִינַת נְקֻדּוֹת שֶׁעַל יָדָם מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, עַל-יְדֵי זֶה מְאִירִין וּמְעוֹרְרִין הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָהח, נֵר חֲנֻכָּה אִישׁ וּבֵיתוֹ. וְהַמְּהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד וְהַמְּהַדְּרִין מִן הַמְּהַדְּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וְכוּ', כִּי כָּל אִישׁ בְּבֵיתוֹ הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת, כִּי הוּא רֹאשׁ בַּיִת וּמוֹשֵׁל עֲלֵיהֶם וְכָלוּל מִכֻּלָּם. וְהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת נֶגְדָּם, כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּכְלַל הַצַּדִּיק הַדּוֹר הוּא נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל כֵּן בִּפְרָטִיּוּת יֵשׁ שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְכוּ'. וְכֵן כָּל אִישׁ שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ וְכוּ' וְכָל אֶחָד הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת נֶגֶד הָאֻמָּנִים שֶׁתַּחְתָּיו, כִּי יֵשׁ אִילָן וַעֲנָפִים וַעֲנָפִים לָעֲנָפִים וְכוּ', כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה סִימָן סט. וְזֶה נֵר חֲנֻכָּה אִישׁ וּבֵיתוֹ, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִית וְאָז מְאִירִין מִמֵּילָא כָּל שְׁאָר הַנְּקֻדּוֹת. וְהַמְּהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד זֶה בְּחִינַת הָאָרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, דְּהַיְנוּ הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ לְהָאִיר וּלְעוֹרֵר לֵב חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל וְהַמְּהַדְּרִין מִן הַמְּהַדְּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ זֶה בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁמַּאִיר מִנְּהָ וּבָהּ וְאוֹרוֹ מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וּמֵאִיר בְּכָל יוֹם בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁמְּעוֹרֵר אוֹר נְקֻדָּתוֹ תָּמִיד עַד שֶׁזּוֹכֶה לַיּוֹם הַשְּׁמִינִי בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי, בְּחִינַת מִילָה שֶׁנִּתְּנָה לִשְׁמִינִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת מְצוּת נֵר חֲנֻכָּה מִשְּׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק, יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים זֶה בְּחִינַת מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים, הַיְנוּ אוֹר הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, כִּי עַל יָדָם נִכְנָסִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְהֵם בְּחִינַת צַדִּיק וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים. וְזֶהוּ 'כַּכּוֹכָבִים' בְּחִינַת כּוֹכְבֵי אוֹר, כִּי הַנְּקֻדָּה מְאִירָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וְכוּ' וְזֶהוּ עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק. כִּי כְּשֶׁהַלֵּב מְשֻׁקָּע בַּחֲרָפוֹת,

דְּהַיְנוּ בְּתַאֲוֹות זֶה בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה נִתְבַּטֶּלֶת שְׁבִירַת לֵב שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא וְעוֹלִין רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְזֶהוּ עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק שֶׁהוּא מָקוֹם הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּמּוּבָא. כִּי עַל-יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה נִתְבַּטֵּל חִיּוּתָם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי תְּפִלָּה וְהוֹדָאָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְכוּ' כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה וְהַהוֹדָאָה הוּא בְּבְחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁמְּאִירִין פְּנֵי יְדַבֵּר חָכְמוֹת אֶל הַלֵּב וְכוּ' כַּנַּ"ל כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב. וּבִשְׁבִיל זֶה קוֹרִין פָּרָשַׁת מִקֵּץ בַּחֲנֻכָּה כִּי זֹאת הַפָּרָשָׁה מְדַבֶּרֶת מִיּוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת מֶלֶךְ בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט. וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ אֵלָיו, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִים לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

:

שַׁיָּךְ לְעֵיל לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן:

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִיּוֹם שֶׁפֵּרַשׁ יוֹסֵף מֵאֶחָיו לֹא שָׁתוּ יַיִן וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁתּוֹת יַיִן כִּי אִם כְּשֶׁנִּתְוַעֲדִים וְנִתְקַבְּצִים יַחַד כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם יוֹסֵף הַצַּדִּיק, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל כְּשֶׁמַּאִיר הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט וְכוּ' בְּכָל יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁאָז נִתְבַּטֵּל חֶרְפַּת לֵב וְכוּ' וְאָז הַיַּיִן הוּא בְּבְחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל כּוֹס שֶׁל יַיִן, כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מַמְשִׁיכִין הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז הַיַּיִן בְּקִדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל בְּחִינַת וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ, 'עִמּוֹ' דַּיְקָא, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְקָרְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל: וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמָּן עֲרֵב קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי ה' וְכוּ'. זֶה שֶׁמָּן עֲרֵב וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁמָּן וְיַיִן, כִּי שֶׁמָּן הוּא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁל הַצַּדִּיק, בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כְּדֵי שֶׁתָּאִיר הַנְּקֻדָּה עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁלֵמוּת שֶׁאָז מְקַשְּׁרִין הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שִׂבְיָעָה בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבַע הַנִּמְשָׁכִין מִיּוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַנְּקֻדָּה הַמְבַטֵּל חֶרְפַּת רָעָב וְכוּ' כַּנַּ"ל בְּחִינַת כּוֹס יַיִן שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי כְּשֶׁמַּאִיר הַנְּקֻדָּה אָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַיַּיִן דַּיְקָא בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁהוּא עַל הַיַּיִן דַּיְקָא בְּחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר וְכוּ' כִּי הַיַּיִן הוּא בְּבְחִינַת לֵב וְעַל-יְדֵי הַיַּיִן מְקַשְּׁרִין הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁמַּאִירָה עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן שִׁכּוֹר מֻתָּר לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, בְּחִינַת וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ, 'עִמּוֹ' דַּיְקָא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין בַּחֲנֻכָּה זֶה בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, כִּי אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת אַבְרָהָם שׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהִוא יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְעַל-כֵּן צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, כִּי שָׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אַהֲבַת חֶסֶד וְעַל-כֵּן הוּא גּוֹמֵל חֶסֶד עִם הַכֹּל בְּחִינַת הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן וּבְחֶסֶד אֵין טוֹב אֶלָּא צַדִּיק בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן. וְזֶה בְּחִינַת וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו וְכוּ' וְעַל-כֵּן בַּחֲנֻכָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַנְּקֻדָּה עַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה שֶׁתֹּאיר בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מַרְבִּין בִּצְדָקָה אָז בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן מ"ם, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי עֵינֵי ה' עַל-יְדֵי שֵׁה' יִתְבָּרַךְ מִסְתַּכֵּל שָׁם תָּמִיד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים, כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר. וְעִקַּר בְּחִינַת עֵינֵי ה' נִתְעוֹרְרִים עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ'. וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת נַעֲשִׂין אֶצְלוֹ גַּם-כֵּן בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין וְהַמֹּחִין בּוֹקְעִין בָּעֵינַיִם וַאֲזַי גַּם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל נַעֲשֶׂה גַּם-כֵּן הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, אֲבָל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לְרְאוֹת אַךְ מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַצַּדִּיק וְעִקַּר בְּעֵת שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַבְּצִין אֵלָיו, דְּהַיְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקַּר הַקִּבּוּץ. וְאָז עוֹלֶה הִתְפָּאֲרוּת הָרַבֵּה מֵהַקִּבּוּץ הַנַּ"ל שֶׁמִּתְקַבְּצִין אֵלָיו בִּשְׁבִיל לַעֲבֹד אֶת ה' וְהַצַּדִּיק כָּלוּל מִכָּל הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת, כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמְּקָרֵב אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק הוּא בְּעַצְמוֹ עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת, עַל-כֵּן מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו בְּהַצַּדִּיק הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ גַּם-כֵּן מִזֹּאת הַהִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת תְּפִלִּין וַאֲזַי הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַמֹּחִין בּוֹקְעִין בָּעֵינַיִם, אֲזַי גַּם בְּכָל מָקוֹם שֶׁזֶּה הָאִישׁ מִסְתַּכֵּל נַעֲשֶׂה גַּם-כֵּן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָעֵינַיִם הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן בּוֹ עֵינָיו, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת וְתִקּוּן הָאֲכִילָה כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לְעֵיל בְּהִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּסְּעֻדָּה, עַיֵּן שָׁם) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הָעֵינַיִם

שֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אַחַר הָאֲכִילָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נוֹפֵל מֵעֲבוֹדָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁכִינָה מָה אוֹמֶרֶת? קַלַּנִי מֵרֹאשִׁי קַלַּנִי מִזְּרוֹעִי. וְכַמּוּבָא מַאֲמָר זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. אֲבָל בְּהֵפֶךְ. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְקָרְבִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם. אֲזַי נִתְוַסֵּף עֹז וְחֶדְוָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בִּבְחִינַת יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו, בְּחִינַת מַעֲשֵׂי יָדַי לְהִתְפָּאֵר, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ כִּבְיָכוֹל, בְּגֹדֶל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו וְשִׂמְחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעִנְיַן הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁלָּנוּ שֶׁאָנוּ מִתְפָּאֲרִין עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָתוֹ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם וְכוּ' כִּי תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה וְכוּ'. כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא שִׂמְחָה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד. וּכְתִיב, שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה' תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹקַי כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה יְעָטָנִי כֶּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהִתְפָּאֲרוּת הוּא שִׂמְחָה וְזֶה בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁל כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, הֵיְנוּ כִּי הַיַּיִן דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ הַיַּיִן שֶׁל בְּרָכָה הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹקִים וַאֲנָשִׁים (שׁוֹפְטִים ט) וְכוּ' מִכָּאן, שֶׁאֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן. וְכָל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת הֵם בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת שֶׁאָנוּ מְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁיר וְרָנֵן וְהַלֵּל וְשִׂמְחָה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר וּמִתְרוֹמֵם עַל-יְדֵי הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. בִּבְחִינַת יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַשְׁרֶה לַה' כִּי נָאוֹ נָאָה. 'נָאוֹה' זֶה בְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת, בְּחִינַת ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת לְבוּשֵׁי גַּאֲוָתוֹ וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ. אָז הוּא בְּחִינַת אַשְׁרֶה לַה', כִּי הַשִּׁיר וְהַשֶּׁבַח הוּא בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּתוֹ וְגַאֲוָתוֹ כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַיַּיִן שֶׁל בְּרָכָה הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת, כִּי עָלָיו אוֹמְרִים כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת, כִּי אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי אָנוּ צְרִיכִין עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ וְכוּ' עַל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי כּוֹס יַיִן שֶׁל בְּרָכָה הוּא בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת וְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן צָרִיךְ לִתֵּן עֵינָיו בּוֹ, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת

אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָעֵינַיִם עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּכָל מָקוֹם שֶׁמִּסְתַּכֵּל נַעֲשֶׂה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן עֵינָיו בְּכוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי הַיַּיִן שֶׁל בְּרָכָה יַיִן הַמְשֻׁמָּח הוּא בְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל זֶה הַהִתְפָּאֲרוּת נַעֲשֶׂה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה הוּא בְּחִינַת דָּוִד בְּחִינַת כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה הַמְּלֵא יַיִן דִּקְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבֵּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי הַיַּיִן שֶׁבַּכּוֹס הוּא בְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְהַכּוֹס בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כִּי כּוֹס בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹקִים כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וֵאלֹקִים הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וֵאלֹקִים מִקֶּדֶם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַכּוֹס שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, נִמְצָא שֶׁהַכּוֹס הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבֶּלֶת קְדֻשָּׁתָהּ מֵהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא יַיִן דִּקְדֻשָּׁה יַיִן הַמְשֻׁמָּח שֶׁבַּכּוֹס כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן בּוֹ עֵינָיו כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בָּעֵינַיִם כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו עַל הַהִתְפָּאֲרוּת עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין עֵינָיו בְּבְחִינַת עֵינֵי ה' וַאֲזַי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו נַעֲשֶׂה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו בַּכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַיַּיִן וְעַל הַכּוֹס שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַהִתְפָּאֲרוּת לְעֵינָיו וְחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ לִבְחִינַת הַכּוֹס שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. דְּהַיְנוּ לְקַדֵּשׁ הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְכָל זֶה צְרִיכִין אַחַר הָאֲכִילָה כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל קֹדֶשׁ. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בִּשְׁעַת סְעֻדָּה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם אֵין הֲלֹם אֶלָּא מַלְכוּת שֶׁמַּלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר עַל-יְדֵי מְצִוֹת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב (אוֹת א אֲכִילָה) עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן נִתְוַדַּע ה' יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם. וְהִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת הַנַּ"ל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְתָאֵר בְּעַצְמוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְדִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאָז ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם אָז מִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ, גֵּאוּת לָבֵשׁ הֵינוּ לְבוּשֵׁי גַּאֲוָתוֹ וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ אָז ה' מָלַךְ כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל (וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁכָּתוּב בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁעִקַּר בְּנָיַן

הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְהֵבֵן) נִמְצָא שֶׁבְּשָׁעַת הָאֲכִילָה נִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה כַּנַ"ל כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַמַּלְכוּת לְהֵרָאוֹת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ וּגְדֻלָּתוֹ בְּשָׁעַת סְעֻדָּה שֶׁאָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב 'כִּסֵּאת הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ עֲשָׂה מִשְׁתֶּה בְּהַרְאֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ וְכוּ'' וּמַלְכוּתָא דְּאַרְעָא כְּעַיִן מַלְכוּתָא דְּרָקִיעַ וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם לֹא תֹאכְלוּ קֹדֶם שֶׁתִּתְפַּלְלוּ עַל דַּמְכֶם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בְּקְדֻשָּׁה כִּי אִם כְּשֶׁמַּעֲלִין תְּחִלָּה הִתְפָּאֲרוּת וְשַׁעֲשׁוּעִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל קֹדֶם כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהִתְפָּאֲרוּת שֶׁאָנוּ מְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַם קָדוֹשׁ כָּזֶה שֶׁיּוֹדְעִין בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי לְפָאֲרוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת וּתְהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מִתְקַדֵּשׁ וּמִתְפָּאֵר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְעַל-כֵּן קֹדֶם הַתְּפִלָּה אָסוּר לֶאֱכֹל כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאָז הָאֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה כִּי אָזַי מִתְגַּלֶּה כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת בְּשָׁעַת סְעֻדָּה דַּיְקָא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה כַּנַ"ל וְזֶהוּ לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְּלֵב טוֹב יֵינֶךָ כִּי כְּבָר רָצָה הָאֱלֹקִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ, הַיְנוּ אַחַר שֶׁכְּבָר רָצָה אֱלֹקִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ שֶׁמַּעֲשֶׂיךָ עוֹלִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְנַחַת וּלְרָצוֹן. וְהוּא מִתְפָּאֵר בָּהֶם בִּבְחִינַת וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ' מַעֲשֵׂי יָדַי לְהִתְפָּאֵר הַיְנוּ אַחַר הַתְּפִלָּה שֶׁאָז כְּבָר קִבֵּל ה' יִתְבָּרַךְ הִתְפָּאֲרוּת וְנַחַת וְרָצוֹן מִמְּךָ. אָז לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וְכוּ' כִּי אָז הָאֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁקּוֹרֵא הַכָּתוּב הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל בְּשֵׁם אֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם בָּשְׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים וְכוּ' שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהָעִנְיָן מְדַבֵּר עַל הַנַּחַת רוּחַ שֶׁמְּקַבֵּל ה' יִתְבָּרַךְ מִקָּרְבְּנוֹת וַעֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַיֵּן שָׁם. כִּי הַנַּחַת וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֲכִילָה שֶׁאָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁמֹחַ בְּחִינַת וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הַפָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לֵב שָׂמֵחַ יִיטַב פָּנִים, כִּי הֶאָרַת פָּנִים עַל-יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה דִּקְדֻשָּׁה זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּעֵת הָאֲכִילָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַפְּאֵר וְהֶאָרַת פָּנִים וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כִּי עִקַּר הֶאָרַת

פָּנִים שֶׁהוּא הַהִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ וְכוּ' וֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַפְּאֵר וְהָאַרַת פָּנִים שֶׁל הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה מִתְקַבֵּץ וּמִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַכּוֹס יַיִן שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פָּנִים עַל-יְדֵי הַיַּיִן כִּי בַּקְדֻשָּׁה דְּהַיְנוּ בַּכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה נִמְשָׁךְ זֶה הַהִתְאַדְּמוּת הַפָּנִים מִבְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז הוּא עִקַּר קִבּוּץ וַעֲלִיַּת כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְקַבְּצִין כֻּלָּם אֶל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר לְשׁוֹן שֶׁפְרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שַׂפְרוּ מַעֲשֵׂיכֶם. הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַיְפִי וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ עַל-יְדֵי שֶׁמֵּאִיר בּוֹ בְּחִינַת קִבּוּץ הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת בִּבְחִינַת אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה ה' בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן. אוֹר הַפָּנִים הַיְנוּ הִתְפָּאֲרוּת הַנַּ"ל שֶׁעוֹלֶה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפָר וְזֶהוּ בְּשִׂמְךָ יָגִילוּן כָּל הַיּוֹם וְכוּ'. כִּי תִּפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אַתָּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פָּנִים עַל-יְדֵי הַיַּיִן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ שֶׁמְּשָׁם הֶאָרַת פָּנִים כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מְצוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכַנַּ"ל: וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם בְּסִימָן יז שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לְדַעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מְגַלֶּה כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ עִם הַפָּחוּתִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כִּי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת הִוא בְּשָׁעַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַקִּים וְכוּ' וְאַל תֵּעָצֵבוּ כִּי חֶדְוַת ה' הוּא מָעֻזְּכֶם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל בְּחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הוּא מָעֻזְּכֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּי תִּפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אַתָּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר מִקְרָא זֶה עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז עִקַּר תִּקּוּן קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֹאשִׁית הַשָּׁנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז מַזְהִיר הַכָּתוּב לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת בְּשִׂמְחָה כִּי חֶדְוַת ה' הִוא מָעֻזְּנוּ עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְקַבֵּל אָז מֵאִתָּנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַסְּעֻדּוֹת שֶׁל מִצְוָה כִּי כְּשֶׁנּוֹמְרִין אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ אֵיזֶה מַסֶּכְתָּא עוֹשִׂין סְעֻדָּה כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְקַבֵּל ה' יִתְבָּרַךְ מֵהַלִּמּוּד הַזֶּה אוֹ מִמִּצְוָה זֹאת הוּא מִתְגַּלֶּה

בְּשָׁעַת סְעֻדָּה דַּיְקָא כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת בְּשָׁעַת סְעֻדָּה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב שֶׁהוּא מְצָוָה גְּדוֹלָה מְאֹד. כִּי אָז בְּשַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב עוֹלֶה הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹות וְהָעֲבוֹדוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּחֹל וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ שֶׁבְּשַׁבָּת עוֹלֶה הַמִּצְוָה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהּ וְכוּ'. וְכֵן בְּיוֹם-טוֹב מִתְקַבֵּץ הַשִּׂמְחָה שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹות וְאָז זוֹכִין לְאוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא בְּסִימָן לְמֶד) וְעַל-כֵּן מַחֲמַת שְׁבִשַּׁבָּת וְיוֹם-טוֹב עוֹלֶה וּמֵאִיר כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין עַל-כֵּן אָז הוּא עִקַּר אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה וְאָז מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַרְבּוֹת בְּסְעֻדָּה כִּי קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הִוא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִמְשָׁךְ בַּמָּקוֹם הַזֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה כַּנַ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק ח

לְעִנְיַן מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂי יָדַי לְהִתְפָּאֵר הַיְנוּ כַּנַ"ל עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַעֲשֵׂי יָדַי לְהִתְפָּאֵר דְּהַיְנוּ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר בָּנוּ עַל-יְדֵי זֶה לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ עַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת מַעֲשֵׂי יָדַי לְהִתְפָּאֵר כַּנַ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת חֲנָכָה כִּי הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר תָּמִיד עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וּמְשָׁם מַמְשִׁיכִין הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה שֶׁמִּמֶּנּוּ מַדְלִיק וּמֵאִיר אוֹר הַנֵּר שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהוּא פִּרְסוּמֵי נִסָּא שֶׁמֵּעִיד וּמְפָרְסֵם תֹּקֶף הַנִּסִּים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכָל זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל אַהֲבָתוֹ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מִתְפָּאֵר בָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתוֹ וּלְהַעֲבִירָם עַל חֻקֵּי רְצוֹנוֹ כִּי הִתְקַנְּאוּ בְּהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּנוּ עַל-יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וְרָצוּ לְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם וְאָמְרוּ כִּתְבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַהִתְפָּאֲרוּת מַה שֶּׁאָנוּ מִתְפָּאֲרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֱלֹקֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְהֵם רָצוּ לְבַטֵּל זֹאת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁזֶּהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת בִּטּוּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּנוּ כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד. כִּי כְּפִי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וּכְפִי הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַשִּׂמְחָה שֶׁאָנוּ מִתְפָּאֲרִין בּוֹ וּשְׂמֵחִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ כֵן הוּא יִתְבָּרַךְ שָׂשׂ וּמִתְפָּאֵר בָּנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶת ה' הֶאֱמַרְתָּ וְה' הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם וְכוּ' וּלְתִתְךָ עֶלְיוֹן וְכוּ'

לְתְהִלָּה וּלְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת וְכוּ' וְעַל-כֵּן כְּשֶׁגָּבְרָה מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי וְנִצְּחוּם נַעֲשָׂה הַנֵּס בְּנֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וְקָבְעוּ לְדוֹרוֹת לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה כִּי עִקַּר הָאוֹר נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁזֶּה עִקַּר הָאוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אוֹר אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח. וְעַל-כֵּן נַעֲשָׂה מֵהַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת אוֹר עֵינַיִם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת נַעֲשָׂה בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין וְהֵם בּוֹקְעִין בָּעֵינַיִם וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ אוֹר הָעֵינַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הָאוֹר נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאָז מֵאִיר אוֹר גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְנִדְלָקִין וּמְאִירִין כָּל הַנֵּרוֹת וְהָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְאַדְלָקָא שְׁרָגִין וּלְאַנָּהָרָא בּוּצִינִין וְכוּ' וּמֵאוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת אָנוּ מַמְשִׁיכִין אוֹר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ. עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אָז שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּנוּ עֲדַיִן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְעוֹשֶׂה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת בִּשְׁבִילֵנוּ וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת מְאִירִין כָּל הָאוֹרוֹת כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם אָנוּ מַמְשִׁיכִין אוֹר הַנֵּר שֶׁל חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה מְצֻוָּה לִרְאוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הָרוֹאֶה נֵר חֲנֻכָּה מְבָרֵךְ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קוֹדֶשׁ הֵם וְכוּ' אֶלָּא לִרְאוֹתָן בִּלְבַד. כִּי עִקַּר הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא לְהַמְשִׁיךְ לְמַטָּה אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת כְּדֵי לְזְכּוֹת לִרְאוֹת אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לְהַרְגִּישׁ טַעַם הַמָּתוֹק וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁמִּי שֶׁרוֹאֶה זֹאת הַהִתְפָּאֲרוּת אֲזַי גַּם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל נַעֲשֶׂה הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְנִתְעוֹרֵר תְּשׁוּקָה חֲדָשָׁה וְחֵשֶׁק נִמְרָץ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי בַּחֲנֻכָּה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְתַקֵּן פְּגַם הַמַּרְגְּלִים שֶׁהוֹצִיאוּ דִּבָּה עַל הָאָרֶץ וּפָגְמוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם. שֶׁכְּפִי הַסִּלַּח נָא שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כֵּן זוֹכִין לִקְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בִּקֵּשׁ סְלַח נָא עַל חֵטְא הַמְּרַגְּלִים וְכוּ' נִמְצָא שֶׁבַּחֲנֻכָּה צְרִיכִין לְתַקֵּן חֵטְא הַמְּרַגְּלִים וְכוּ' נִמְצָא שֶׁבַּחֲנֻכָּה צְרִיכִין לְתַקֵּן חֵטְא הַמְּרַגְּלִים שֶׁדִּבְּרוּ עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין עַכְשָׁו לְגַלּוֹת הַטַּעַם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁמִּסְתַּכְּלִין בּוֹ. כִּי נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים וְכוּ'. עַל-יְדֵי אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי הַמֹּחִין הֵם בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ

כַּיָּדוּעַ וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁמִּסְתַּכְּלִין בּוֹ. וַאֲזַי מַרְגִּישִׁין טַעַם שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְחוֹזְרִין וּמִשְׁתּוֹקְקִין בֶּאֱמֶת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּבָזֶה מְתַקְּנִין פְּגַם הַמְרַגְּלִים שֶׁהוֹצִיאוּ דִּבָּה עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִרְאוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּנֵר חֲנֻכָּה כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל עַל אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַנֵּר שֶׁל חֲנֻכָּה כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לַעֲשׂוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יִסְתַּכֵּל שָׁם. וַאֲזַי יַחֲזֹר וְיִשְׁתּוֹקֵק לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּבָזֶה יְתַקֵּן פְּגַם הַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן קוֹרִין בַּחֲנֻכָּה פָּרָשַׁת הַנְּשִׂיאִים כִּי הַנְּשִׂיאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁעִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת כָּלוּל בָּהֶם. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַנְּשִׂיאִים הֵבִיאוּ אֶת אַבְנֵי הַמִּלּוּאִים לְאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן. כִּי אַבְנֵי הָאֵפוֹד וְהַחֹשֶׁן הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת עַל-יְדֵי הַגְּוָנִין עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל כְּלוּלִין מִגְּוָנִין סַגִּיאִין כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וּכְלָלִיּוּת הַגְּוָנִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיוּ מִתְגַּלִּין בְּאַבְנֵי הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד שֶׁכָּל אֶבֶן הָיָה לוֹ גָּוֶן מְיֻחָד כְּפִי שִׁבְטוֹ שֶׁהָיָה כְּתוּב עָלָיו הַיְנוּ כְּפִי הַגָּוֶן וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִזֶּה הַשֵּׁבֶט כִּי כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט יֵשׁ לוֹ גָּוֶן מְיֻחָד וְכָל אֵלּוּ הַגְּוָנִין הָיוּ בְּאַבְנֵי הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד אָדָם לְרְאוּבֵן. פִּטְדָה לְשִׁמְעוֹן וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַגְּוָנִין הָיוּ מְצֻיָּרִין בַּדְּגָלִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. שֶׁבְּאֵלּוּ הַדְּגָלִים הָיוּ הוֹלְכִין יִשְׂרָאֵל בְּמִלְחֶמֶת מִצְוָה לְכִבּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר מִלְחֶמֶת יִשְׂרָאֵל כִּי עִקַּר כִּבְישַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּוָנִין שֶׁל אַבְנֵי הַחֹשֶׁן שֶׁהָיוּ מְצֻיָּרִין בַּדְּגָלִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְנִתְגַּלֶּה הַטַּעַם שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁאָז מַכְנִיעִין כָּל הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר הַמּוֹנְעִים הֵם מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין וְכוּ' עַיֵּן שָׁם: וְעַל-כֵּן הֵבִיאוּ הַנְּשִׂיאִים דַּיְקָא אֶת אֲבָנִים שֶׁל הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד. כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת תָּלוּי בְּהַנְּשִׂיאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁעִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת עַל יָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת הַנְּשִׂיאִים בַּחֲנֻכָּה כִּי אָז מְגַלִּין אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת שֶׁעִקָּרוֹ תָּלוּי בְּצַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשִׂיאִים כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה אִישׁ וּבֵיתוֹ וְהַמְהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְהַמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ. כִּי בְּנֵר חֲנֻכָּה יֵשׁ מְהַדְּרִין וּמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין. כִּי עִקַּר נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּבְחִינַת הֹדוּ וְהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּגַלִּין הִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּתְפָּאֵר וּמְהַדֵּר בָּנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ מַדְרֵגוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּמִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה דְּהַיְנוּ אִישׁ וּבֵיתוֹ. וְנֵר לְכָל אֶחָד וְכוּ' כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁל הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי

מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל. עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ שָׁם. וְגַם כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל זֹאת הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא מַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ גַּם-כֵּן בְּחִינַת עֵינֵי ה' וַאֲזַי גַּם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל נַעֲשֶׂה גַּם-כֵּן בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. אַךְ מִי הוּא זֶה שֶׁיִּזְכֶּה לִרְאוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' רַק מִי שֶׁזּוֹכֶה לִרְאוֹת אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וַאֲזַי הוּא זוֹכֶה גַּם-כֵּן לְקַבֵּל מֵהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת וְנַעֲשִׂין אֲצִלּוֹ גַּם-כֵּן בְּחִינַת עֵינַיִם הַנַּ"ל. וַאֲזַי גַּם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל נַעֲשֶׂה שָׁם בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמִבֹּאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הִסְתַּכְּלוּת הָעֵינַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת אוֹר עֵינֵי ה' וְהִסְתַּכְּלוּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת וְהִסְתַּכְּלוּת הָעֵינַיִם שֶׁל כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לִרְאוֹת אֶת הַצַּדִּיק. וְעִקַּר הוּא הַצַּדִּיק כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם נִתְקָרְבִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יָדוֹ וְכוּ'. וְגַם הַצַּדִּיק הוּא יָכוֹל לִרְאוֹת אֶת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם מִי הוּא שֶׁיּוּכַל לִרְאוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. זֶה נֶאֱמַר עַל סְתָם בְּנֵי-אָדָם שֶׁבְּוַדַּאי אֵינָם זוֹכִים לִרְאוֹת אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּרְאוּ אֶת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁלּוֹ. אֲבָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם רוֹאִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּנְּבִיאִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ו) וָאֶרְאֶה אֶת ה'. וְכֵן מִיכָיְהוּ אָמַר רָאִיתִי אֶת ה' יֹשֵׁב וְכוּ'. (מְלָכִים א כב) וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים בְּעַצְמָם בְּוַדַּאי רוֹאִין אֶת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. וְגַם הֵם בְּעַצְמָן הֵם עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עַל יָדָם כַּנַּ"ל. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ לְמַטָּה כְּפִי מַעֲשֶׂה בְּנֵי-אָדָם. וְהַכֹּל תָּלוּי בְּמַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עֵינָיו יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּעַצְמוֹ. עָדַיִן אֵין הַקְּדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת כָּל כָּךְ. כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה לְמַטָּה בִּשְׁלֵמוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּנֵי-אָדָם דַּיְקָא כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר תָּלוּי בְּהַצַּדִּיק. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל זֹאת הַהִתְפָּאֲרוּת וְזוֹכֶה לְעֵינֵי ה' הַנַּ"ל. עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עֵינָיו. אָז נִמְשָׁךְ וְנִתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבְּמִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. כִּי נֵר אִישׁ וּבֵיתוֹ. זֶה בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. שֶׁזֹּאת הַקְּדֻשָּׁה וְהַהִתְפָּאֲרוּת הִוא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת. וְזֶה בְּחִינַת אִישׁ וּבֵיתוֹ. כִּי ה' אִישׁ מִלְחָמָה. וְהוּא כְּבְיָכוֹל הַבַּעַל-הַבַּיִת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁדּוֹמֶה לְבַיִת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית רֹאשׁ בַּיִת:

וְהַמְהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. זֶה בְּחִינַת אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁנִּתְגַּלָּה אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְרְאוֹת אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת עַל-יְדֵי שֶׁמַּסְתַּכֵּל בְּהַצַּדִּיק וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֹאת הַהִתְפָּאֲרוּת מֵאִיר יוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁנִּתְגַּדֵּל הַהִתְפָּאֲרוּת כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ זוֹכִין לְבְחִינַת עֵינַיִם אֵלּוּ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עֵינָיו. וְאָז מְאִירָה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין זֹאת הַהִתְפָּאֲרוּת וְזוֹכִין לְעֵינַיִם אֵלּוּ. וַאֲזַי גַּם בְּכָל מָקוֹם שֶׁאָנוּ מִסְתַּכְּלִין נַעֲשֶׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַהִתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר. אֲפִלּוּ לְחוּץ-לָאָרֶץ מְאִירָה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ בְּאוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא יוֹתֵר וּמְשִׁתּוֹקְקִים וּמִתְגַּעְגְּעִים בְּיוֹתֵר לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַמּוּבָן הֵיטֵב שָׁם בְּהַהִתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁמַּתְחִיל שָׁם, מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁטַּעַם בֶּאֱמֶת טַעַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. אָזַי הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר בְּאַחֵר אִם הָיָה אֵצֶל הַצַּדִּיק עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּמְסַיֵּם שָׁם בְּטַעֲמוֹ כִּי עַל-יְדֵי זֶה הָאִישׁ שֶׁהָיָה אֵצֶל הַצַּדִּיק אֲמִתִּי עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נַעֲשֶׂה הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל בּוֹ. וּמַרְגִּישִׁין טַעַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שָׁם וְכוּ'. וְאָמַר שֶׁהוּא יָדַע זֹאת מִקֶּדֶם כִּי קֹדֶם שֶׁהָיָה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הָיָה מִשְׁתּוֹקֵק מְאֹד לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּפַעַם אֶחָד הִתְוַעֵד יַחַד עִם אִישׁ אֶחָד. וְנִתְעוֹרֵר לוֹ תְּשׁוּקָה גְּדוֹלָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְהֵבִין שֶׁזֶּה הָאִישׁ הָיָה בְּוַדַּאי אֵצֶל הַצַּדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְשָׁאַל אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ. וְכֵן הָיָה. כִּי סִפֵּר לוֹ שֶׁהָיָה אֵצֶל כַּמָּה צַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ'. (וְעַיֵּן עִנְיָן זֶה בְּשִׂיחוֹת שָׁלוֹם) נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָאִישׁ שֶׁזּוֹכֶה לְעֵינַיִם הַנַּ"ל שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּחוּץ-לָאָרֶץ. עַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וּמִשְׁתּוֹקְקִים בְּיוֹתֵר לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ. כִּי נִתְגַּלָּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי זֶה הָאִישׁ. כִּי זֶה כְּלָל שֶׁהַקְּדֻשָּׁה כָּל מַה שֶּׁנִּמְשֶׁכֶת לְמַטָּה יוֹתֵר לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים יוֹתֵר. אֵין הַקְּדֻשָּׁה נִגְרַעַת עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם אַדְרַבָּא נִתּוֹסֵף עָלָיו אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּכַפְלֵי כִּפְלַיִם. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ-לָאָרֶץ יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵינַיִם הַנַּ"ל שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה נִתּוֹסֵף אוֹר גָּדוֹל בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן מַרְגִּישִׁין יוֹתֵר וְיוֹתֵר טַעַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁתּוֹקְקִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת וְהַמְהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. זֶה בְּחִינַת אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד. עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְרְאוֹת הִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת עַל-יְדֵי שֶׁמַּסְתַּכֵּל בְּהַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל:

וְהַמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ זֶה בְּחִינַת שֶׁהוּא כָּלוּל מֵהַכֹּל. מִכָּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כִּי הוּא מְקֹרָב כָּל יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ. גַּם ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בּוֹ בְּיוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת גֹּדֶל צִדְקָתוֹ וְתוֹרָתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. כִּי כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִתְפָּאֵר בּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. וְגַם הַצַּדִּיק זוֹכֶה לְרְאוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל.

וְעַל-כֵּן הוּא עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא הַצַּדִּיק וְהוּא זוֹכֶה בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת עֵינַיִם הַנַּ"ל. וְעַל יָדוֹ עִקַּר הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הָאוֹר שֶׁל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁמּוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בַּעֲבוּדָתוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁעִקַּר הַהִדּוּר וְהַהִתְפָּאֲרוּת עַל יָדוֹ בְּבְחִינַת וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה. שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא עִקַּר הַיֹּפִי וְהַפְּאֵר. כִּי הוּא כְּלוּל מִכָּל הַהִתְפָּאֲרוּת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹסֵף עַל שֵׁם אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי. חֶרְפָּה הוּא הֵפֶךְ הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַכָּבוֹד. וְיוֹסֵף בְּחִינַת הַצַּדִּיק הוּא מְאַסֵּף וּמְבַטֵּל כָּל הַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת. כִּי הוּא מְגַלֶּה כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַכָּבוֹד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר וּמִתְכַּבֵּד בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת. וְזֶה בְּחִינַת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא יוֹסֵף עַל שֵׁם שֶׁמּוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וּמִתְחַדֵּשׁ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בִּבְחִינַת יֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר. כִּי הַצַּדִּיק מוֹסִיף בַּעֲבוֹדָתוֹ בְּכָל עֵת. וּמַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל:

וְזֶה עִקַּר הַשַּׁעֲשׁוּעִים וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי חִדּוּשִׁים דַּיְקָא. דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעוֹלֶה הִתְפָּאֲרוּת חָדָשׁ לְמַעְלָה. דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְקָרֵב הָרָחוֹק לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְנִתְוַסֵּף עוֹד אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁרוֹצֶה לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲזַי הוּא עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. וְכֵן מוּבָן וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכָּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל אֵינוֹ עוֹלֶה כְּלָל כְּנֶגֶד הַהִתְפָּאֲרוּת הֶחָדָשׁ שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה כְּשֶׁמִּתְקָרֵב אֶחָד מֵחָדָשׁ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְרוֹצֶה לְעָבְדוֹ בִּבְחִינַת כַּד אָתֵי יִתְרוֹ וְכוּ'. כְּדֵין אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלָּא וְתַתָּא שֶׁעִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁים בְּחִינַת ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וְכוּ'. כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרֵי לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא. וְעִקַּר חֲשִׁיבוּת הַלְּבוּשִׁים הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת בְּחִינַת לְבוּשִׁין חֲדָשִׁים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹדוֹ וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ כִּי אֵין הַמֶּלֶךְ מִתְפָּאֵר בִּלְבוּשֵׁי מַלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִכְּבָר. אֲפִלּוּ אִם הֵם יְקָרִים מְאֹד כְּמוֹ שֶׁמִּתְפָּאֵר בִּלְבוּשׁ חָדָשׁ וְנָוֶן חָדָשׁ שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְקָרֵב הָרָחוֹק לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ וּכְבוֹדוֹ וְגִדְלוֹ. כִּי תַּעֲנוּג תְּמִידִי אֵינוֹ תַּעֲנוּג. וְעַל-כֵּן עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי חִדּוּשִׁים דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּלְבוּשָׁא דְּאִיהוּ לָבִישׁ בְּיוֹמָא דָּא לָא לָבִישׁ לְיוֹמָא אָחֳרָא. וּלְבוּשִׁין דְּאִיהוּ לָבִישׁ בְּצַפְרָא לָא לָבִישׁ בְּרַמְשָׁא וְכוּ'. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּכָל עֵת בִּלְבוּשִׁים חֲדָשִׁים הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים שֶׁמִּתְקָרְבִין בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא

בְּחִינַת יוֹסֵף. כִּי זֶה הַצַּדִּיק מַתְחִיל בְּעַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל בַּעֲבוֹדָתוֹ מֵעוֹלָם כְּלָל. כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים. וּמֵחֲמַת זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקָרֵב רְחוֹקִים מַמָּשׁ בְּכָל עֵת לַה' יִתְבָּרַךְ לְקָרֵב בְּכָל פַּעַם רְחוֹקִים יוֹתֵר. כִּי בְּכֹחַ הִתְגַּבְּרוּתוֹ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ הוּא מַתְחִיל עַתָּה לַעֲבֹד אֶת ה'. בַּכֹּחַ הַזֶּה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם רְחוֹקִים מַמָּשׁ שֶׁיַּתְחִילוּ מֵעַתָּה לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן מִצַּדִּיקִים כָּאֵלּוּ יֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ תַּעֲנוּגִים וְשַׁעֲשׁוּעִים וְהִתְפָּאֲרוּת נִפְלָא בְּכָל עֵת. דְּהַיְנוּ הִתְפָּאֲרוּת חָדָשׁ. שֶׁזֶּה עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל:

כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת עוֹלֶה מֵחָדָשׁ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ מַמָּשׁ בְּכָל עֵת וּמוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בַּעֲבוֹדָתוֹ וְעַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת רְחוֹקִים שֶׁבָּאִים חֲדָשִׁים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹסֵף בְּחִינַת יֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר. כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת הִוא בְּחִינַת בֵּן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל כְּאָב הַמִּתְפָּאֵר עִם בְּנוֹ בִּבְחִינַת בְּנֵי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל-בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם. שֶׁהוּא לְשׁוֹנוֹת שֶׁל חִבָּה וְהִתְפָּאֲרוּת. וְהַצַּדִּיק הוּא עִקַּר כְּלַל יִשְׂרָאֵל וְהוּא בְּעַצְמוֹ נִקְרָא בֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אָתָּה. וּמֵחֲמַת שֶׁהַצַּדִּיק מִתְחַדֵּשׁ בַּעֲבוֹדָתוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. הוּא בְּכָל פַּעַם בֵּן חָדָשׁ אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אָתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ שֶׁהַצַּדִּיק מַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם וְעַל-יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בּוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ יְלָדוֹ הַיּוֹם. בִּבְחִינַת בְּנִי אָתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. וְזֶה בְּחִינַת יֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר שֶׁהַצַּדִּיק מְבַקֵּשׁ וְחֹפֵץ תָּמִיד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יוֹסִיף לוֹ בְּעַצְמוֹ בֵּן אַחֵר דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ וְיַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶחְשָׁב בְּכָל פַּעַם בֵּן אַחֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כְּבֵן חָדָשׁ שֶׁנּוֹלַד הַיּוֹם בִּבְחִינַת בְּנִי אָתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַעֲלַת הַזָּקֵן הַגָּדוֹל מִכֻּלָּם. הַמּוּבָא בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בֶּעטְלִירס. שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁהוּא זָקֵן מְאֹד וְהוּא יַנִּיק מְאֹד וַעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לְחִיּוֹת כְּלָל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן. וְגַם עַל-יְדֵי זֶה שֶׁהַצַּדִּיק מוֹסִיף וּמִתְחַדֵּשׁ בַּעֲבוֹדָתוֹ וּמַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מְחַדֵּשׁ עַל-יְדֵי זֶה הוּא מְקָרֵב בְּכָל פַּעַם רְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְאִלּוּ הָרְחוֹקִים שֶׁהַצַּדִּיק מְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ הֵם נִקְרָאִים בָּנִים אֵצֶל הַצַּדִּיק. כִּי כָּל הַמְלַמֵּד אֶת בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ יְלָדוֹ. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת יֹסֵף לִי בֵּן אַחֵר שֶׁיִּזְכֶּה בְּכָל פַּעַם לְקָרֵב אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֵחָדָשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בֵּן אַחֵר. בֵּן חָדָשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ אֵצֶל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַחֲשִׁיבוּת הָיָה אֶצְלוֹ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כְּשֶׁבָּא אִישׁ חָדָשׁ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהָיָה יָקָר בְּעֵינָיו מְאֹד יוֹתֵר מִכָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּתְקָרְבוּ מִכְּבָר. כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא כְּשֶׁעוֹלֶה הִתְפָּאֲרוּת חָדָשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין הֲדוּר דְּהֲדוּר הִתְפָּאֲרוּת דְּהִתְפָּאֲרוּת הוּא בְּחִינַת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּחִינַת יוֹסֵף.

בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁמּוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וּמַתְחִיל בַּעֲבוֹדָתוֹ מֵחָדָשׁ בְּכָל פַּעַם שֶׁזֶּה עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל יָדוֹ. כִּי הוּא מְקָרֵב כָּל הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל וְזֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה. כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא חֲנֻכָּה לְשׁוֹן חִנּוּךְ בְּחִינַת חָנַךְ לַנַּעַר עַל-פִּי דַּרְכּוֹ. דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְחַנְּךְ אֶחָד מֵחָדָשׁ וּמַתְחִיל לִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמִשָּׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאוֹר שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה כִּי עִקַּר הָאוֹר עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים שֶׁמַּתְחִילִים לְהִתְחַנֵּךְ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה לְשׁוֹן חִנּוּךְ כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא. כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה'. וּמִי שֶׁהִתְחִיל מְעַט בַּעֲבוֹדַת ה' יוֹדֵעַ זֹאת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל, כִּי הַרְבֵּה הַרְפַּתְקָאוֹת וַעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת צְרִיכִין לַעֲבֹר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּלִי שִׁעוּר. וְאִם לֹא יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל לְבִלְי לְהַנִּיחַ עַל-יְדֵי זֶה מְעַט עֲבוֹדָתוֹ שֶׁהִתְחִיל, אִי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁיִּשָּׁאֵר עַל עָמְדּוֹ, וּבִפְרָט לִנְסֹעַ וְלָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְהוּא עִקַּר נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין, עַיֵּן שָׁם. בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְנַצֵּחַ מִלְחָמָה זֹאת כִּי אִם עַל-יְדֵי עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאֹד. וְזֶה עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר מְאֹד בְּהָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁמַּפִּילִין אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם. וְהוּא מִתְחַזֵּק בְּכָל עֵת וְהוּא עַקְשָׁן גָּדוֹל. וְאֵינוֹ מַנִּיחַ לְהַפִּיל עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן. וְזֶה עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ. 'עֹז' זֶה בְּחִינַת עַזּוּת וְעַקְשָׁנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עַזִּים וַחֲזָקִים בַּעֲבוֹדָתָן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין (בֵּיצָה כה) עַל-יְדֵי זֶה עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ. דְּהַיְנוּ גֵּאוּת וְהִתְפָּאֲרוּת. כִּי זֶה עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה, כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא הָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת. וְעַל-יְדֵי זֶה הָעַקְשָׁנוּת בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה בֶּאֱמֶת לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְלָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה, כִּי עַל-יְדֵי הָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁהוּא עִקַּר הִתְפָּאֲרוּת, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת ה' מֶלֶךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר, הֵינוּ עִקַּר לְבוּשׁ גַּאֲוָתוֹ וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר, בְּחִינַת תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אָשִׁירָה לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה וְכוּ', זֶה בְּחִינַת גַּאֲוָתוֹ

וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַהִתְפָּאֲרוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם מַכְנִיעִים וּמַפִּילִין אֶת הַס"ם [הַסָּמָךְ מֵם] וְחֵילוֹתָיו שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַפִּילָם וּלְנַצְּחָם כִּי אִם עַל-יְדֵי עַקְשָׁנוּת וְעַזּוּת גָּדוֹל מְאֹד. וְזֶהוּ עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ וְנַאֲוָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם. 'סוּס וְרֹכְבוֹ' הֵם בְּחִינַת סָמֶךְ מֵם וְנוּקְבִין וְהַתַּאֲווֹת וְהַמְנִיעוֹת וְהָרְהוּרִים וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם שֶׁזּוֹכִין לְהַפִּילָם וּלְהַכְנִיעָם בִּבְחִינַת סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם. עַל-יְדֵי הָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ, עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. שֶׁעִקַּר הַיְשׁוּעָה וְעִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא עַל-יְדֵי הָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת כִּי נָאֹה גָּאָה כַּנַּ"ל. וְזֶה, זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹקֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ, הַיְנוּ נוֹי וְהִתְרוֹמְמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְאָז זוֹכֶה לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְלָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת ה' אִישׁ מִלְחָמָה, כִּי עִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה כְּשֶׁמִּתְחַזְּקִין בְּעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל עַד שֶׁזּוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי כָּל כַּוָּנַת הַשִּׁירָה הַזֹּאת הַנֶּאֱמַר בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם-סוּף וְכוּ' הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְהָבִיא אוֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְכֵן בְּפִסּוּקִים רַבִּים וְכַמְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת (בְּהִלְכוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַנִּכְלָל בְּהִלְכוֹת דְּבָרִים הַבָּאִים בְּסִעֻדָּה הֲלָכָה ד, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן מְסַיֵּם בַּסּוֹף עַד יַעֲבֹר עַם זוּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעַבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן מַתְחִיל הַשִּׁירָה, כִּי נָאֹה גָּאָה עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ. כִּי עִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל זוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב. 'מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה' זֶה בְּחִינַת כְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָאוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּגֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הָיָה עֲדוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וּמַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל נֵר הַמַּעֲרָבִי שֶׁהוּא עֵדוּת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁהַשְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת שֶׁמַּחֲמַת הִתְפָּאֲרוּתוֹ וְאַהֲבָתוֹ בָּנוּ הוּא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכֵנוּ נִמְצָא שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הַמְּנוֹרָה הוּא בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַצִּיּוּרִים הַנִּפְלָאִים שֶׁהָיוּ בַּמְּנוֹרָה גְּבִיעִים וְכַפְתּוֹרִים מְשֻׁקָּדִים וּפְרָחִים וְכוּ' כָּל זֶה מְרַמֵּז עַל כַּמָּה מִינֵי גּוֹנֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגְיִאין. וְכָל אֵלּוּ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב.

מִקְשָׁה לְשׁוֹן עַקְשָׁנוּת. שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַז וְקָשֶׁה. בַּעֲבוֹדַת ה' בְּעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עַד יֵרָכָה עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַצִּיּוּרִים וְהַפְּרָחִים שֶׁמַּמְנוֹרָה עַד יֵרָכָה עַד פִּרְחָהּ שֶׁהוּא כְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל זוֹכִין עַל-יְדֵי עַקְשָׁנוּת דַּיְקָא בְּחִינַת עַד יֵרָכָה עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא וְכַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל עֲבוֹדוֹת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף שֶׁמְּכֻלָּם מְקֻבָּל ה' יִתְבָּרַךְ הִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה כַּנַּ"ל. כָּל זֶה נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי עַקְשָׁנוּת בְּחִינַת עַד יֵרָכָה עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה וְכוּ' שֶׁמִּתְּחִלָּה וְעַד סוֹף צְרִיכִין עַקְשָׁנוּת וְעַזּוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְשַׁבֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם חֲזָקִים וְקָשִׁים וְתַקִּיפִים בַּעֲבוֹדָתָם וְאֵינָם מַנִּיחִים לְהַפִּיל עַצְמָן בְּשׁוּם אֹפֶן וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם לְעִנְיַן הַצֶּלֶם שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר שֶׁעָמְדוּ בְּזִקִּיפָתָן וְלֹא הִשְׁתַּחֲווּ לוֹ. כִּי זֶהוּ הַשֶּׁבַח וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת וּפְרֵשׁ רַשִׁ"י, בְּקוֹמָה זְקוּפָה. כִּי זֶה הַמִּקְרָא נֶאֱמַר לְעִנְיַן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁלְּשָׁם הָיוּ הוֹלְכִין יִשְׂרָאֵל כִּי כָּל הַהֲלִיכוֹת וְהַדְּרָכִים וְהַנְּסִיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהַמִּלְחָמוֹת וְהַכְּבִישׁוֹת הַכֹּל הָיוּ לֵילֵךְ וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּסִפּוּרֵי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְזֶהוּ, וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת, דְּהַיְנוּ בְּקוֹמָה זְקוּפָה בְּחִינַת עַזּוּת וְעַקְשָׁנוּת שֶׁעוֹמְדִין זְקוּפִין בְּעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְלֵילֵךְ וְלָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר תַּכְלִית יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְנַצֵּחַ מִלְחָמָה זֹאת שֶׁהִיא עִקַּר כְּלַל כָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כִּי אִם עַל-יְדֵי עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאֹד בְּחִינַת וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת. בְּחִינַת וְתוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק טו

וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס בְּכֹהֲנִים שֶׁהֵם לוֹבְשִׁים בִּגְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעָשִׂיתָ בִּגְדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת. וְעִקַּר הוּא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לָבוּשׁ בְּחֹשֶׁן וְאֵפוֹד שֶׁהָיוּ כְּתוּבִים עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הָיוּ מְאִירִין כָּל הַגְּוָנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת וְכוּ' שֶׁכָּל אֶבֶן וְאֶבֶן הָיוּ לוֹ גְּוָן מְיֻחָד שֶׁהֵם כְּלַל הִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שְׁמוֹנֶה יְמֵי חֲנֻכָּה כְּנֶגֶד שְׁמוֹנַת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה גְּדוֹלָה שֶׁהֵם כְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת שְׁמָשָׁם עִקַּר הָאוֹר שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ פָּרָשַׁת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה לְפָרָשַׁת וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת וְכוּ'. שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

וְזֶה וְקַבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. כִּי הַהוֹדָאוֹת וְהַהַלֵּל הֵם הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּהַלְּלִין וּמְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר וּמִתְגַּדֵּל וּמִתְקַדֵּשׁ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה כַּנַ"ל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת וַיְהִי מִקֵּץ בַּחֲנֻכָּה, כִּי אִיתָא בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל הַמְדַבֶּרֶת מֵעִנְיַן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְסִיּם שָׁם. וְיֵשׁ בָּזֶה עוֹד עִנְיָנִים, כִּי אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ. נִמְצָא, שֶׁאֵין מְמַלֵּא תַּאֲוָתוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּמָמוֹן לְעוֹלָם, כִּי תָּמִיד חָסֵר לוֹ כַּנַ"ל. אֲבָל יֵשׁ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה בְּחִינַת וְכֶסֶף תּוֹעֲפוֹת לָךְ שֶׁהוּא לְשׁוֹן כָּפוּל. נִמְצָא, שֶׁבָּזֶה הַשֶּׁפַע נִתְמַלֵּא רְצוֹנוֹ מֵאַחַר שֶׁהִיא כְּפוּלָה וְלֹא סִיּם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

וְהִנֵּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֹא בֵּאֵר דְּבָרָיו מַה חִבּוּר יֵשׁ לְעִנְיָן זֶה עִם כָּל מַה שֶּׁאָמַר שָׁם מִקֹּדֶם מֵעִנְיַן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ'. אַךְ הַנִּרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֲבָאֵר קְצָת, כִּי תַּאֲוֹת מָמוֹן, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ. וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר חָסֵר לוֹ יוֹתֵר. זֶה בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם בִּבְחִינַת וְגַם עֵינוֹ לֹא תִשְׂבַּע עֹשֶׁר (קֹהֶלֶת ד). וּפְגַם הָעֵינַיִם זֶה בְּחִינַת פְּגַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִן הָעֵינַיִם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים עַל הַצַּדִּיק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַהִתְפָּאֲרוּת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא מְקוֹר הַבְּרָכָה, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מְקֻבֶּלֶת קְדֻשָּׁתָהּ מֵהַצַּדִּיק כַּנַ"ל. וְאֵצֶל הַצַּדִּיק הֵם כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת בִּבְחִינַת בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהַצַּדִּיק בִּשְׁלֵמוּת בְּוַדַּאי אֵין לוֹ שׁוּם חִסָּרוֹן, כִּי בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּתִיב, לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ. שֶׁהַשֶּׁפַע הַנִּמְשָׁכֶת מִשָּׁם אֵין בָּהּ שׁוּם חִסָּרוֹן, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה, בְּחִינַת וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי, שֶׁזֶּהוּ הַהֵפֶךְ מִבְּחִינַת אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁלְּעוֹלָם חָסֵר לוֹ. אֲבָל הַשֶּׁפַע דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם חִסָּרוֹן בְּחִינַת בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי, שֶׁיִּבְלוּ שִׂפְתוֹתֵיכֶם מִלּוֹמַר דַּי שֶׁהַשֶּׁפַע כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁרוֹצֶה. וְזֶה בְּחִינַת הַשֶּׁפַע שֶׁל שַׁבָּת דְּמִנַּהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינָה אַחַת כְּמוֹ שֶׁמְּסֻדָּר בְּהַשֶּׁבַע הַבְּדָלוֹת שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בֵּירוּשַׁלְמִי בֵּין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוּץ-לָאָרֶץ בֵּין יוֹם הַשִּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁמְּמַנּוּ נִמְשָׁךְ כָּל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא זוֹכֶה לְשֶׁפַע כְּפוּלָה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּצַּדִּיקִים, לָכֵן בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ (יְשַׁעְיָה סא) מִשְׁנֶה זֶה בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה, בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה וְזֶהוּ לָכֵן בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה, 'בְּאַרְצָם' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ'.

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק (סִימָן כג) שֶׁעִקַּר שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק וּמִי שֶׁחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הוּא נוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, וְיַרְשׁ מִפְּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד. כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיק הוּא מַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת. וְשֶׁבַע פָּרוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע וְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב. זֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁכָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר חָסֵר לוֹ יוֹתֵר. וְזֶהוּ מַה שֶּׁרָאָה שֶׁבַע פָּרוֹת בְּרִיאוֹת וְטוֹבוֹת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע. זֶה בְּחִינַת עֲשִׁירוּת וְכָל טוּב שְׁנוֹתֵן ה' יִתְבָּרַךְ לְהָעֲשִׁירִים. וְהִנֵּה שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת עֲלוֹת אַחֲרֵיהֶן וְכוּ'. וַתִּבְלַעְנָה הַפָּרוֹת הָרַקּוֹת וְהָרָעוֹת אֶת שֶׁפַע הַפָּרוֹת יְפוֹת הַמַּרְאֶה וְהַבְּרִיאוֹת. שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת הֵם בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא רָעֵב תָּמִיד לִבְלֹעַ מָמוֹן הַרְבֵּה. שֶׁהֵם בּוֹלְעִים אֶת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע אֶת כָּל הַטּוֹב וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁנָּתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת יוֹתֵר חָסֵר לוֹ יוֹתֵר בִּבְחִינַת מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה. וְיֵשׁ לוֹ דְּאָגוֹת וְיִסּוּרִין כְּאִלּוּ הוּא עָנִי מַמָּשׁ בִּבְחִינַת וַתִּבְלַעְנָה שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת וְכוּ' וַתָּבֹאנָה אֶל קִרְבָּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה. וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הָרַע שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב בְּחִינַת שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת. עַל-יְדֵי זֶה נִבְלָע וְנִשְׁכָּח כָּל הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁחָנַנוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא נוֹדַע אֶצְלוֹ הָעֲשִׁירוּת כְּלָל וְהוּא מָלֵא דְּאָגוֹת כְּבַתְּחִלָּה, כִּי לְעוֹלָם חָסֵר לוֹ, כִּי אֵין לוֹ חֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ לְעוֹלָם וְעֵינוֹ לֹא תִשְׂבַּע עֹשֶׁר לְעוֹלָם, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁלּוֹ מַה שֶּׁמִּתְאַוֶּה בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר. זֶה בּוֹלֵעַ אֶת כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ עַד אֲשֶׁר לֹא נוֹדַע כָּל טוּב וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ, כִּי נִבְלָע וְנִשְׁכָּח הַכֹּל עַל-יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁמִּתְאַוֶּה בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר שֶׁעִקַּר תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן עַל יָדוֹ. וְהוּא נוֹתֵן עֵצָה לְהָעֲשִׁירִים בַּעֲלֵי הַמָּמוֹן שֶׁיִּנָּצְלוּ מִשֶּׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב מֵרַעֲבוֹן תַּאֲוַת מָמוֹן עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁהוּא עִקַּר שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן יג). וְזֶה בְּחִינַת 'יַעֲשֶׂה פַרְעֹה וְיַפְקֵד פְּקִידִים עַל הָאָרֶץ' שֶׁיַּעֲשֶׂה מְמֻנִּים, הַיְנוּ בְּחִינַת גַּבָּאֵי צְדָקָה שֶׁהֵם מְמֻנִּים לְפַקֵּחַ עַל הָעֲנִיִּים. וְזֶהוּ, 'וְחִמֵּשׁ' אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם. 'וְחִמֵּשׁ' זֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁשִּׁעוּרָהּ חֹמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמְבַזְבֵּז אַל יְבַזְבֵּז יוֹתֵר מֵחֹמֶשׁ. וְזֶהוּ וְהָיָה הָאֹכֶל לְפִקָּדוֹן לָאָרֶץ וְכוּ'. כִּי עִקַּר פִּקָּדוֹן וּשְׁמִירַת הַמָּמוֹן הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה בִּבְחִינַת אֲבוֹתַי גָּנְזוּ לְמַטָּה וַאֲנִי גָּנַזְתִּי לְמַעְלָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מֶלַח מָמוֹן חָסֵר (כְּתֻבּוֹת סו) וְזֶה, וְלֹא תִכָּרֵת הָאָרֶץ בָּרָעָב, שֶׁלֹּא תִתְגַּבֵּר רַעֲבוֹן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁכּוֹרֶתֶת וְעוֹקֶרֶת אֶת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם,

כַּמְבאָר בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק (סִימָן כג) כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה נִצּוֹלִין מִתַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיִּתֵּן אֹכֶל בָּעָרִים וְשָׁמְרוּ. אֹכֶל שְׂדֵה הָעִיר אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיהָ נָתַן בְּתוֹכָהּ, הַיְנוּ שֶׁנָּתַן הָאֲכִילָה וְהַשֹּׂבַע שֶׁל כָּל עִיר וָעִיר לַעֲנִיֵּי אוֹתָהּ הָעִיר, כִּי עֲנִיֵּי עִירְךָ קוֹדְמִין לַעֲנִיֵּי עִיר אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֹכֶל שְׂדֵה הָעִיר אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיהָ נָתַן בְּתוֹכָהּ שֶׁנָּתַן וְחִלֵּק בְּתוֹךְ הָעִיר לַעֲנִיֵּי אוֹתָהּ הָעִיר. אֶת כָּל הָאֲכִילָה וְהַשֹּׂבַע שֶׁבִּסְבִיבוֹתֶיהָ. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁכָּל אֶרֶץ מְעֻמֶּדֶת פֵּרוֹתֶיהָ. וְנוֹתְנִין מֵעָפָר הָאָרֶץ לְתוֹכָהּ וּמְעֻמֶּדֶת פֵּרוֹתֶיהָ וְכוּ', כִּי הֶעָנִי הוּא בְּחִינַת עָפָר, כִּי מָנַח עַד עָפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְקִימִי מֵעָפָר דָּל. וּכְשֶׁרוֹצֶה הָאָדָם לִשְׁמֹר עֲשִׁירוּתוֹ, שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלָיו שְׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב צָרִיךְ לִתֵּן מֵעָפָר הָאָרֶץ לְתוֹךְ עֲשִׁירוּתוֹ דְּהַיְנוּ זְכוּת וְכֹחַ הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לַעֲנִיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת עָפָר. וְזֶה מַעֲמִיד וְשׁוֹמֵר עֲשִׁירוּתוֹ שֶׁיִּתְקַיֵּם וְלֹא יִכְלֶה עַל-יְדֵי שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁמְּכַלֶּה חַיָּיו וַעֲשִׁירוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה שֶׁאָמַר יוֹסֵף לְאֶחָיו, מְרַגְּלִים אַתֶּם לִרְאוֹת אֶת עֶרְוַת הָאָרֶץ בָּאתֶם. וְאִיתָא שֶׁרָמַז לָהֶם פְּגַם הַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁיּוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁמְּמֻנּוּ נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה, בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, אָמַר לְאֶחָיו שֶׁפָּגְמוּ בְּכִבּוּדוֹ וְחִלְקוּ עָלָיו וּמְכָרוּהוּ לְמִצְרַיִם. אָמַר לָהֶם, מְרַגְּלִים אַתֶּם, הַיְנוּ שֶׁפָּגַם שֶׁלָּכֶם הוּא פְּגַם הַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּכִבּוּד הַצַּדִּיק פּוֹגְמִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָהּ נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, לִרְאוֹת אֶת עֶרְוַת הָאָרֶץ בָּאתֶם. 'עֶרְוַת הָאָרֶץ' לְשׁוֹן חֶרְפָּה וּבוּשָׁה. הֶפֶךְ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁכְּשֶׁזּוֹכִין לִרְאוֹת אוֹתוֹ. מִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְהֵם פָּגְמוּ בְּכִבּוּד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא יוֹסֵף וְלֹא רָצוּ לִרְאוֹת יָפְיוֹ וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ, אַדְרַבָּא, בָּאוּ לִרְאוֹת עֶרְוַת הָאָרֶץ שֶׁהוּא הֶפֶךְ הִתְפָּאֲרוּת. וְאָמַר לָהֶם שֶׁמְּחֻמָּת זֶה הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגַם הַמְרַגְּלִים פְּגַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא פְּגַם כִּבּוּד הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב כְּשֶׁשָּׁמַע שֶׁאָמַר לָהֶם מְרַגְּלִים אַתֶּם. הֵבִין לְהֵיכָן הַדָּבָר מַגִּיעַ, עַל-כֵּן אָמַר לָהֶם, וְכֶסֶף מִשְׁנֶה קְחוּ בְיֶדְכֶם. 'כֶּסֶף מִשְׁנֶה' זֶה בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה שֶׁצִּוָּה לָהֶם לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנִּמְשָׁךְ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין בַּחֲנֻכָּה בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשֹּׂבַע כְּפוּלָה הַנִּמְשָׁךְ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַבְּרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה בְּחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר.'אַל יֶחְסָר' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם חִסָּרוֹן. בְּחִינַת צַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר וכו'. כִּי הַשֶּׁמֶן הוּא בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַמֹּחַ וְהַדַּעַת אֵין חָסֵר לְאָדָם שׁוּם חִסָּרוֹן וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דַּעַת קָנִיתָ

מָה חָסַרְתָּ (נְדָרִים מא) וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁנִּשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲט הַשֶּׁמֶן שֶׁדָּלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, הַיְנוּ בְּחִינַת בְּרָכָה וְשֶׁפַע כְּפוּלָה הַנִּמְשָׁךְ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי בַּחֲנֻכָּה אָנוּ עוֹסְקִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶהוּ, וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְכוּ'. 'מִקֵּץ' זֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ דְּאִ זֶהָמָא דְּדַהֲבָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר (פָּרָשָׁה הַנַּ"ל) הַיְנוּ תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין מָרָה שְׁחֹרָה עַצְבוּת. בְּחִינַת מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה. כִּי יֵשׁ לוֹ בְּכָל פַּעַם חֶסְרוֹנוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק בְּסִימָן כג, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה 'שְׁנָתַיִם יָמִים', זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַמַּרְגְּלִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יוֹם לְשָׁנָה יוֹם לְשָׁנָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן נד) כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הַמַּרְגְּלִים, דְּהַיְנוּ פְּגַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִשֶּׁם נִמְשָׁךְ תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הַמָּמוֹן נִקְרָא רֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. בְּחִינַת וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם-זֶה מָמוֹנוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּל אֵלּוּ הַמְשַׁקְּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן נִקְרָאִים מְרַגְּלִים, כִּי נוֹסְעִים תָּמִיד לְמֶרְחַקִּים וּמְרַגְּלִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ בִּשְׁבִיל מָמוֹן. וְאֵינָם מַאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוּכַל לְהַזְמִין לָהֶם פַּרְנָסָתָם בִּמְקוֹמָם בְּלִי טִרְחָא כְּמוֹ הַמְּרַגְּלִים שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתֵּן לָהֶם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִוא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת בְּלֹא דֶּרֶךְ הַטֶּבַע כְּלָל. וְאָמְרוּ שֶׁרוֹצִים דַּוְקָא לָרֶגֶל אֶת הָאָרֶץ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מְקוֹר הַבְּרָכָה עַל-פִּי דֶּרֶךְ הַטֶּבַע כְּמוֹ שְׁאָר הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁשּׁוֹלְחִין מְרַגְּלִים לִמְקוֹמוֹת שֶׁרוֹצִין לְכָבְשָׁן. אֲבָל בֶּאֱמֶת אָנוּ צְרִיכִים לְהַאֲמִין בַּה' שֶׁיְּכַבֵּשׁ לָנוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּלֹא מְרַגְּלִים כְּלָל. וּכְמוֹ כֵן אֵלּוּ הַמְשַׁקְּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן וּמְסַכְּנִים עַצְמָן בְּסַכָּנַת דְּרָכִים וְנוֹסְעִים לְמֶרְחַקִּים וּמְשׁוֹטְטִים וּמְרַגְּלִים אֶת הָאָרֶץ כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, אֵין ה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לִתֵּן לָהֶם בִּרְכַּת עֲשִׁירוּתָם בְּבֵיתָם. נִמְצָא שֶׁהַמְשַׁקְּעִים בְּמָמוֹן נִקְרָאִים מְרַגְּלִים, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַמַּרְגְּלִים שֶׁהוּא פְּגַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים. הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הַנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם הַמַּרְגְּלִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יוֹם לְשָׁנָה יוֹם לְשָׁנָה וְכוּ'. וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר. פָּרְעֹה זֶה הַמְשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁנִּקְרָא פַּרְעֹה, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "צִוִּיתָ צֶדֶק". וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִוא תַּאֲוַת מָמוֹן נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא הָעֵגֶל שֶׁעָשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי גַּם חֵטְא הַמְּרַגְּלִים נִמְשַׁךְ מֵחֵטְא הָעֵגֶל שֶׁאָז חָזְרוּ וּמָשְׁכוּ הַיֵּצֶר הָרָע עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁגְּזֵרַת הָאַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ בַּמִּדְבָּר וְכוּ'. נִגְזַר כְּבָר מֵחֵטְא הָעֵגֶל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי פְּגַם הַמְּרַגְּלִים נִמְשַׁךְ מֵחֵטְא הָעֵגֶל כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים. וְכָל זֶה

הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא פַּרְעֹה לְשׁוֹן 'כִּי פְּרָעֹה אַהֲרֹן לְשִׂמְצָה' הַנֶּאֱמַר בָּעֶגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַ"ל. גַּם נִקְרָא הַמְשֻׁקָּע בְּמָמוֹן פַּרְעֹה מִלְּשׁוֹן פְּרִעָה, כִּי הַמְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת מָמוֹן הוּא בַּעַל חוֹב תָּמִיד. וְתָמִיד טָרוּד לְשַׁלֵּם פַּרְעוֹן כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁרֹב הָעֲשִׁירִים חַיֵּיהֶם אֵינָם חַיִּים מֵרִבּוּי הַפַּרְעוֹן שֶׁלָּהֶם שֶׁצְּרִיכִין כְּמַעַט בְּכָל יוֹם לְהַחֲזִיר פַּרְעוֹן וְאֵין לָהֶם חַיֵּי שָׁעָה מִדְּאָגַת הַפַּרְעוֹן בְּכָל עֵת. וְזֶה פַּרְעֹה חֹלֶם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר יְאוֹר מִצְרַיִם הוּא נִילוּס שֶׁהָיָה פַּרְעֹה עוֹשֶׂה אוֹתוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, הַיְנוּ תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁאוֹמֵר כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי הַחַיִל הַזֶּה. כְּמוֹ פַּרְעֹה שֶׁעָשָׂה הַנִּילוּס לֵאלֹהַי. כִּי הַנִּילוּס הָיָה עוֹלֶה וּמַשְׁקֶה אֶת כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וְכָל טוּב מִצְרַיִם מֵהַנִּילוּס וְהָיָה פַּרְעֹה עוֹשֶׂה אוֹתוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי לֹא הָיָה מַאֲמִין שֶׁכָּל הַבְּרָכָה וְהָעֲשִׁירוּת הַכֹּל רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ. רַק עָשָׂה הַנִּילוּס לַעֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶה בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן. שֶׁהַמָּמוֹן הוּא עֲבוֹדָה זָרָה אֲצָלוֹ כְּאִלּוּ כֹּחוֹ וְעֹצֶם יָדוֹ עָשָׂה לוֹ הַחַיִל הַזֶּה חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ, וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר עֹלוֹת שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְשֶׁבַע פָּרוֹת רָעוֹת וּבָלְעוּ פָרוֹת הָרָעוֹת אֶת הַטּוֹבוֹת. שֶׁהוּא רֶמֶז שֶׁהָרַע, דְּהַיְנוּ תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, בּוֹלֵעַ אֶת כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת וַתִּבֶּאנָה אֶל קִרְבָּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה. כִּי כָל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ דְּאָגוֹת יוֹתֵר כְּאִלּוּ הוּא עָנִי מַמָּשׁ וְכוּ' כַּנַ"ל. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן אֶלָּא עַל-יְדֵי יוֹסֵף בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא נוֹתֵן עֵצָה לְהָרְבּוֹת בִּצְדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין תַּאֲוַת מָמוֹן וְזוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע כְּפוּלָה מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעִנְיַן מַעֲשֵׂר שֶׁהוּא צְדָקָה וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת וְכוּ' וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם וְכוּ' עַד בְּלִי דָי, הַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה שֶׁהוּא תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ יַעֲשֶׂה פַּרְעֹה וְיַפְקֵד פְּקִידִים וְחֹמֶשׁ וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל בָּאֵר הֵיטֵב:

חלק כ

וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. וְהִכְלַל, שֶׁעִקַּר מִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא לְגַלּוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּעֵת הַשֻּׁלְחָן. שֶׁזֶּה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכוּ' כַּמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַזִּמּוּן, שֶׁכְּשֶׁהֵם שְׁלשָׁה אוֹמְרִים נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. וְזֶהוּ בִּרְכַּת הַזִּמּוּן. דְּהַיְנוּ קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הֵם מַזְמִינִים עַצְמָן לְבָרֵךְ וְאוֹמְרִים נְבָרֵךְ וְכוּ':

וְהָעִנְיָן כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְעִקַּר עֲבוֹדָתוֹ הוּא רַק הָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁלַּעֲבֹד אֶת ה' אֵין מִי שֶׁיִּתְפָּאֵר בָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ. וַאֲפִלּוּ מַלְאָךְ וַאֲפִלּוּ שָׂרָף

אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפָּאֵר בָּזֶה שֶׁיּוֹכַל לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ רַק הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִין שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ תָּמִיד רְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. (כַּמְבֹאָר שִׂיחָה זֹאת קָצָת בְּסוֹף סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם) וְיוֹתֵר מִזֶּה שֶׁמַּעְנוּ מִפִּיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ מִגֹּדֶל מַעֲלַת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עִקַּר עֲבוֹדַת ה'. וְכָל הָעֲבוֹדוֹת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כֻּלָּם כְּלוּלִים בָּזֶה. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת לְשׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי רָצוֹן וְחֵשֶׁק וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין וְנַעֲגוּעִים חֲזָקִים וְלֹא יַרְפֶּה אֶת הָרָצוֹן בְּשׁוּם אֹפֶן, רַק כָּל מַה שֶּׁהַמְנִיעָה מִתְגַּבֶּרֶת בְּיוֹתֵר יִרְאֶה לִגְבֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּחֵשֶׁק וְכִסּוּפִין וְנַעֲגוּעִים וּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן לְעוֹלָם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִגְמֹר לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אֶת הַמְּצוָה אוֹ הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא רוֹצֶה. וְכֵן אַחַר כָּךְ בִּשְׁאָר עֲבוֹדוֹת וּדְבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּרְצֶה אַחַר כָּךְ עוֹד לַעֲשׂוֹת. יִתְגַּבֵּר גַּם-כֵּן בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים. וְכָל מַה שֶּׁהַמְנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים וְהַבִּלְבּוּלִים מִתְגַּבְּרִים יוֹתֵר. יִתְגַּבֵּר אֶת עַצְמוֹ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים יוֹתֵר עַד שֶׁיּוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְיִזְכֶּה גַּם לְאוֹתָהּ הַמְּצוָה וְהָעֲבוֹדָה וְכֵן לְעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם (בְּסִימָן סו) שֶׁהַמְנִיעָה הִוא רַק בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק. וְאִם יִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק גָּדוֹל כְּפִי הַמְנִיעָה, בְּוַדַּאי יִשְׁבֹּר הַמְנִיעָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמּוֹנְעִים מֵהַקְּדֻשָּׁה הוּא רַק הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק. וְזֶהוּ עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. שֶׁעִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת מֵהָעֲזוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁלָּהֶם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה. שֶׁהִיא כְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָעֲזוּת וְהָעַקְשָׁנוּת הוּא בְּהָרָצוֹן שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁיִּהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל בְּרָצוֹן לְבַל יַעֲזֹב וְלֹא יַרְפֶּה אֶת הָרָצוֹן מִשּׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם. וְזֶה עִקַּר הָעַקְשָׁנוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶה עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בַּעֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא רַק מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק וְהַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. מַה שֶּׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִבּוֹ בּוֹעֵר תָּמִיד בְּרָצוֹן חָזָק לִזְכּוֹת לַעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת. וְזֶה עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּי הָעֲבוֹדָה בְּעַצְמָהּ אֵינָהּ יְקָרָה כָּל כָּךְ, כִּי הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְלֹא לְהִנָּצֵל מִשּׁוּם עֲבֵרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי יְשׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא רַק בְּהָרָצוֹן מַה שֶּׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רוֹצֶה בְּרָצוֹן חָזָק לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְפִי הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּבֵּר כָּל אֶחָד לְכִסֵּחַ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לַעֲבוֹדַת ה' וּכְמוֹ כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ, כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא הָעֲזוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָעַקְשָׁנוּת הוּא בְּרָצוֹן,

שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל הַמּוֹנְעִים לִזְכּוֹת לִפְעֹל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה', אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי יֵשׁ מְנִיעוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לִשְׁבֹּרָם. לְמָשָׁל כְּשֶׁאָדָם צָרִיךְ לִנְסֹעַ לְצַדִּיק אֲמִתִּי וְיֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת, כְּגוֹן מֵחוֹתְנוֹ וְאִשְׁתּוֹ וְאָבִיו וְאִמּוֹ וּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם וְכוּ'. וְהוּא מִתְגַּבֵּר וּמִתְחַזֵּק וּמְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת הָאֵלּוּ. וַעֲדַיִן יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת מֻחָמָת מְמוֹן וְהוּא מְשַׁבֵּר גַּם מְנִיעוֹת אֵלּוּ, כְּגוֹן שֶׁמַּפְקִיר כָּל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ וּמוֹכֵר אוֹ מְמַשְׁכֵּן כְּסוּתוֹ בִּשְׁבִיל לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק אוֹ שֶׁהוֹלֵךְ רַגְלִי, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם מִתְגַּבְּרֶת מִדַּת הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם, לְמָנְעוֹ חַס וְשָׁלוֹם, יְכוֹלִים לְמָנְעוֹ חַס וְשָׁלוֹם, בְּוַדַּאי בְּמְנִיעוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁבְּרָם, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ מְנִיעוֹת רַבּוֹת בָּעוֹלָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁבְּרָם, כְּגוֹן תְּפִיסָה בְּכִבְלֵי בַּרְזֶל חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ חוֹלַאַת חַס וְשָׁלוֹם, וְכַיּוֹצֵא כָּאֵלֶּה רַבּוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וְכֵן לְמָשָׁל בָּעֲנְיָן שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בּוֹ לַיְלָךְ וְלִנְסֹעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עִקַּר נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם יִהְיֶה הָאָדָם עַקְשָׁן אֶלֶף פְּעָמִים. אִם הַיָּם עוֹמֵד לְפָנָיו וְאֵין לוֹ סְפִינָה לַעֲבֹר בּוֹ וְאֵין בְּיָדוֹ מָעוֹת אוֹ שֶׁאֵין נִמְצָא סְפִינָה כְּלָל אוֹ שֶׁהוּא שְׁעַת מִלְחָמָה חַס וְשָׁלוֹם, וְכַיּוֹצֵא. מַה יּוֹעִיל הָעַקְשָׁנוּת שֶׁלּוֹ, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְקִפֹּץ לְתוֹךְ הַיָּם, כִּי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ יִקְרַע בִּשְׁבִילוֹ אֶת הַיָּם, עַל-כֵּן עִקַּר הָעַקְשָׁנוּת הוּא רַק בְּרָצוֹן שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים לֹא יַחֲלִישׁ אֶת הָרָצוֹן. וַאֲפִלּוּ אִם מוֹנְעִים אוֹתוֹ בַּאֲלָפִים וְרִבְבוֹת מְנִיעוֹת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁבְּרָם בְּשׁוּם אֹפֶן, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיִרְצֶה בְּכָל פַּעַם בְּרָצוֹן חָזָק יוֹתֵר, כִּי הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כְּפִי הַמְּנִיעָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם (בְּסִימָן סו). וְאִם יִהְיֶה עַקְשָׁן בְּהָרָצוֹן לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִים דִּקְדֻשָּׁה בְּשׁוּם אֹפֶן אַף אִם מַפִּילִין אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁמַּפִּילִין אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לִצְלַן, אֲזַי סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יַעְזְרוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַמְּנִיעוֹת וַיַּזְמִין לוֹ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִנְסִיעָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אוֹ לִשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וַיְחַזֵּר וִיסַיְּעוֹ בְּכָל מִינֵי סִיּוּעוֹת, כִּי הַמְּנִיעָה לֹא הָיְתָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק שֶׁהוּא עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁמְּנַסִּין אֶת הָאָדָם אִם יַעֲזֹב וְיַנִּיחַ אֶת הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה מֵחֲמַת הַמְּנִיעָה וּכְשֶׁהוּא עַקְשָׁן בְּדַעְתּוֹ וְעוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה בְּשׁוּם אֹפֶן, אֲזַי בְּוַדַּאי יְשַׁבֵּר אֶת כָּל הַמְּנִיעוֹת. וְהַמְּנִיעוֹת יִתְהַפְּכוּ לִישׁוּעוֹת שֶׁיַּעַזְרוֹ וְיוֹשִׁיעוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ וְיסַבֵּב עִמּוֹ סִבּוֹת לְטוֹבָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּגְמֹר וְיוֹצִיא אֶל הַפֹּעַל הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא רוֹצֶה:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעַקְשָׁנוּת בָּרָצוֹן. וְזֶה עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ'. 'כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ', זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּתְפִלִּין הֵם הִתְפָּאֲרוּת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרֵךְ מִתְפָּאֵר עִם יִשְׂרָאֵל וּמֵשִׂים אוֹתָם כַּחוֹתָם עַל לִבּוֹ וְכוּ'. וְעִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהֵם חוֹתָם

הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁיְּמֵי כַחוֹתָם וְכוּ', הַיְנוּ תְּפִלִּין הִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ'. כִּי אַהֲבָתֵנוּ וּרְצוֹנֵנוּ אֶצְלְךָ עַזָּה וַחֲזָקָה מְאֹד בְּעַזּוּת וְעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאֹד עַל-כֵּן רָאוּי לְךָ לְהִתְפָּאֵר בָּנוּ, כִּי זֶה עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה. אַהֲבָה הִוא בְּחִינַת רָצוֹן וְחֵשֶׁק וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁמְּמִשָּׁם כָּל הַמּוֹנְעִים מִן הַקְּדֻשָּׁה וּכְפִי שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא כְּלַל הַמּוֹנְעִים מִתְגַּבֶּרֶת נֶגֶד הָאָדָם, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַדְּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כִּי הַחֵשֶׁק שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כְּפִי הַמְנִיעָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה. שֶׁהָאַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ הִיא עַזָּה וַחֲזָקָה בְּעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל כַּמָּוֶת, הַיְנוּ כְּמוֹ הִתְגַּבְּרוּת הַמְנִיעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מָוֶת וְסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי כָּל הַמְנִיעוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם, הַיְנוּ כְּפִי הַמְנִיעָה כֵּן הָאַהֲבָה וְהַחֵשֶׁק עֹז וְחָזָק. וְזֶהוּ, קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה. כְּפִי הַשְּׁאוֹל שֶׁהִיא הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמַּפְּלֶת אֶת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת. וְאִם הָאָדָם לֹא זָכָה לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ וְנָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל. אֲפִלּוּ אִם נָפַל לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, לְסִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם. וְאֵין כֹּחַ בְּיָדוֹ לָצֵאת מִשָּׁם. אִם אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא עַקְשָׁן בְּדַעְתּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא עַקְשָׁן בְּהָרָצוֹן שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן לְעוֹלָם וְכוֹסֵף בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁמַּפִּילִין אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם יוֹתֵר. הוּא כּוֹסֵף לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ בְּרָצוֹן חָזָק יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי הָרָצוֹן הוּא בְּיָדוֹ בְּוַדַּאי לְכָסֵּף עַל כָּל פָּנִים בְּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ. וַאֲזַי אִם הוּא עַקְשָׁן גָּדוֹל בָּרָצוֹן יֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ הִתְפָּאֲרוּת גָּדוֹל מִזֶּה, כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא הָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁל הָרָצוֹן. וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף לִפְעֹל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ, שִׁימֵנִי כַחוֹתָם וְכוּ'. הַיְנוּ תְּפִלִּין וְהִתְפָּאֲרוּת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם יִשְׂרָאֵל, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה שֶׁאָנוּ אוֹהֲבִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּחֵשֶׁק נִמְרָץ וְרָצוֹן חָזָק וְאָנוּ מְקַנְּאִין קִנְאַת ה' צְבָאוֹת לְהַגְבִּיר וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת וּלְהַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר אֲפִלּוּ בְּעֹמֶק הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁהִתְגַּבְּרָה עָלֵינוּ מְאֹד מָוֶת וּשְׁאוֹל רַחֲמָנָא לִצְלַן, דְּהַיְנוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי כְּפִי הִתְגַּבְּרוּתָם כֵּן הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן חָזָק כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי דִּכְיָתָנוּ בְּמָקוֹם תַּנִּים וַתְּכַס עָלֵינוּ בְּצַלְמָוֶת אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹקֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר וְכוּ' כִּי הוּא יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם וְכוּ'. שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַיְּגִיעוֹת שֶׁמִּתְיַגְּעִין בְּשָׁבִיל הַתְּפִלָּה אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי וְלִפְעֹל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַיְגִיעָה לְבַד מַה שֶּׁמִּשְׁתּוֹקֵק לָזֶה וּמִתְיַגֵּעַ בִּשְׁבִיל זֶה, זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, בְּחִינַת כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בִּדְבָרַי

רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים מֵהּ' יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּזְכוּת הַיְגִיעָה וְהַהֶכְנָה וְהָרָצוֹן לְבַד שֶׁאָנוּ מִשְׁתּוֹקְקִים לַעֲבוֹדָתוֹ וּמִתְיַגְּעִים בְּכַמָּה יְגִיעוֹת בִּשְׁבִיל זֶה, אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי זֶה לְבַד נִזְכֶּה לְהִתְנַבֵּר עַל כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹם תַּנִּים וְצַלְמָוֶת חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה, מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְכוּ'. מַיִם רַבִּים שֶׁהֵם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְסִטְרִין אָחֳרָנִין שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְנִיעוֹת אֵינָם יְכוֹלִים לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן, כִּי אָנוּ עֲקֵשָׁנִים גְּדוֹלִים בְּהָרָצוֹן. וְכָל מַה שֶּׁהַמְנִיעוֹת מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר אָנוּ מִתְגַּבְּרִים בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַמְנִיעוֹת מִתְגַּבְּרִים רַק לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם מִן הָרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל הַמְנִיעָה כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל קָשֶׁה כַּמָּוֶת כְּפִי הַמְנִיעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמַיִם רַבִּים, שֶׁהֵם הַמְנִיעוֹת, אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן, אַדְרַבָּא, מִתְגַּבְּרִים בְּכָל פַּעַם בְּרָצוֹן חָזָק וְחֵשֶׁק נִפְלָא בְּיוֹתֵר, כִּי הַמְנִיעָה הִיא בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי נִזְכֶּה לִפְעֹל מַה שֶּׁאָנוּ רוֹצִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְה' יִתְבָּרַךְ יִתְפָּאֵר בָּנוּ תָּמִיד בִּבְחִינַת שִׂימֵנִי כַחוֹתָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ. יָמִין הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֵשֶׁק. עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים. וְזֶה בְּחִינַת עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ. שַׁחַל וָפֶתֶן וּכְפִיר וְתַנִּין הֵם קְלִפּוֹת וְסִטְרִין אָחֳרָנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמּוֹנְעִים מִן הַקְּדֻשָּׁה הַמּוֹנְעִים וּמִתְפַּשְּׁטִים עַל דֶּרֶךְ הַקְּדֻשׁ כְּמוֹ נְחָשִׁים וּכְפִירִים וְתַנִּינִים וְאִינָם מַנִּיחִים שׁוּם אָדָם לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקְּדֻשׁ. וּמַבְטִיחַ הַכָּתוּב לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁיּוּכַל לִדְרֹךְ עֲלֵיהֶם וּלְרַמְסָם וּלְבַטְּלָם עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ וְכוּ' כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ. 'חָשַׁק' דַּיְקָא. שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עֲלֵיהֶם הוּא עַל-יְדֵי הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁאָז צְרִיכִים לְגַלּוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה. עַל-כֵּן אוֹמְרִים בִּרְכַּת הַזִּמּוּן, דְּהַיְנוּ נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ שֶׁהוּא הֵכָנָה וְהַזְמָנָה לְהַמְצָוָה שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁאָנוּ רוֹצִים לְקַיֵּם מִצְוָתָיו יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאוֹמְרִים נְבָרֵךְ וְכוּ'. וְזֶהוּ עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּנוּ, כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם כָּל מִצְוָה, הֲרֵינִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת תְּפִלִּין אוֹ צִיצִית וְכַיּוֹצֵא. כִּי זֶה בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁאָנוּ מוֹדִיעִים וּמְגַלִּים בְּפִינוּ רְצוֹנֵנוּ וְכָסְפֵּנוּ הֶחָזָק לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין לָנוּ כֹּחַ לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כָּרְאוּי רַק אָנוּ אוֹמְרִים אָנוּ מוּכָנִים וּמְזֻמָּנִים לְקַיֵּם הַמִּצְוָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רָצוֹן. וְאָז הַמִּצְוָה

נַעֲשֵׂית מִמֵּילָא בְּסִיּוּעַ ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ. וְהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ הוּא הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים הֲרֵינִי מוּכָן וּמְזֻמָּן וְכוּ'. וּמֵחֲמַת שֶׁבִּשְׁעַת אֲכִילָה שֶׁאָז צְרִיכִין לְגַלּוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה. וְאָז בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה הוּא עִדַּן קָרְבָּא. כִּי סִטְרָא אָחֳרָא קָאֵים עַל פְּתוֹרָא דְּבַר-נַשׁ לְקַטְרָגָא לֵהּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם כְּדֵי לְבַטֵּל הַהִתְפָּאֲרוּת חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן תִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּרְכַּת הַזְּמוּן, כִּי עַל-יְדֵי הַהַזְמָנָה לִבְרִכַּת הַמָּזוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָרָצוֹן, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין עַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמְגַלִּין הַהִתְפָּאֲרוּת, כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מְצוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כַּנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי הַהַזְמָנָה לְדָבָר מִצְוָה שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מְגָרְשִׁין הַסִּטְרָא אָחֳרָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי הַהַזְמָנָה הוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל-כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת הַזְּמוּן בִּשְׁלֹשָׁה, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל אָז עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת, כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת כַּיָּדוּעַ. וְיַעֲקֹב מְשֻׁלָּשׁ בָּאָבוֹת, כִּי כָּלוּל מִשְּׁלָשְׁתָּן וְכָל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִין עַל שֵׁם יַעֲקֹב שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל. וְשָׁם עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשָּׁה מְשֻׁלָּשֶׁת, כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת הֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין שֶׁנִּקְרָאִים קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה'. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא הַהִתְפָּאֲרוּת בִּבְחִינַת וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי. שֶׁהַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא כְּבוֹדוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ, זֶה עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי שֶׁנִּתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל. וְהַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין וְעִקַּר הַגְּוָנִין הֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעִינָא שֶׁמְּאִירִין לְבַת עַיִן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁכְּלוּלִים מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעִינָא שֶׁעַל יְדֵם עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת. וְעַל-כֵּן הַקְּדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת, כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת הִיא הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל, כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת עַל-יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּכָל בְּחִינוֹתֶיהָ מְשֻׁלֶּשֶׁת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח), בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהֵב לָן אוֹרָיָן תְּלִיתָאָה עַל-יְדֵי תְּלִיתָאָה בְּיוֹם תְּלִיתָאָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת הַזְּמוּן שֶׁאָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בְּשֻׁלָּשָׁה, כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה בְּחִינַת תְּלַת אֲבָהָן. תְּלַת גְּוָנִין. קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז עִקַּר חִיּוּב הַכּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי הַכּוֹס הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְגַּלֶּה בִּשְׁלֹשָׁה דִּיקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת שִׁלּשָׁה סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁאָז עוֹלִין כָּל הַמִּצְווֹת לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וְה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְכוּ'. (סִימָן רעז). וְעַל-כֵּן אָז אַנְפָּהָא נְהִירִין בִּנְהִירוּ עִלָּאָה עַל-יְדֵי אוֹר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה. וְזֶהוּ בְּחִינַת, כְּלִיל תִּפְאֶרֶת נָתַתָּ לוֹ וְכוּ'. שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת. וְזֶה בְּחִינַת וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן אָז מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל סְעֻדַּת שַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת בְּשַׁבָּת, כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת כָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַתְּלַת גְּוָנִין שֶׁהֵם כְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת, מְאִירִין לְבַת עַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבֶּלֶת כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת. כִּי מִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁלֹשָׁה עַל הַכּוֹס שֶׁאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת מִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי אָז מְזַמְּנִין בִּשְׁלֹשָׁה עַל הַכּוֹס. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וּמוּבָא בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי אַבְרָהָם הָיָה נָדִיב לֵב הָרִאשׁוֹן. שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ הָיְתָה רַק רָצוֹן וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הוּא הָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וּבִתְחִלַּת עֲבוֹדָתוֹ לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִשּׁוּם מִצְוָה. וְהָיְתָה כָּל עֲבוֹדָתוֹ רַק רָצוֹן וְחֵשֶׁק וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה וְהָיָה חָזָק וְעָז בְּהָרָצוֹן מְאֹד נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁעָמְדוּ כְּנֶגְדּוֹ לְמָנְעוֹ. עַד שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי זֶה לְשַׁבֵּר כָּל הָאוֹיְבִים וְהַמּוֹנְעִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ, הַמּוּבָא לְעֵיל שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל אַבְרָהָם. וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה הִתְפָּאֵר בּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְגִלּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעִקְּרוֹ עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי גֹּדֶל חִשְׁקוֹ וּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב שֶׁהָיָה עַז וְחָזָק בָּזֶה מְאֹד זָכָה שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ מִצְוַת מִילָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁבִירַת הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמּוֹנְעִים וְזוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא תְּלוּי בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית כִּי בּוֹ עַז בּוֹ תֶּקְפָּא כַּיָּדוּעַ וְזָכָה לְהוֹלִיד אֶת יִצְחָק שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְחִיל הַשִּׂמְחָה וְהַהִתְפָּאֲרוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא עַל שֵׁם הַצְּחוֹק וְהַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "בְּנֵי לָן בֵּיתָא" בְּסִימָן כח לִקּוּטֵי חֵלֶק א. עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל, כִּי הַמִּתְנַגְּדִים וְכוּ' זֶה מֵחֲמַת שֶׁמְּקַבְּלִין תּוֹרָה מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁדַּיָּן יְהוּדָאִין וְכוּ'. שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תּוֹרָה נְפוּלָה מֵאַלְפַּיִן נְפוּלִים. וּבְאַלְפַּיִן אֵלּוּ כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה, וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאֶלֶף. כִּי שְׁלֹמֹה זָכָה לָהֶם בַּקְּדֻשָּׁה. אֲבָל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁד יְהוּדִי וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵלּוּ בְּנֵי-אָדָם נוֹפְלִים בִּכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת וְכוּ' וְהָעֵצָה עַל זֶה אָנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹלָע שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְנַצֵּחַ אֶת אוֹיְבָיו, כִּי תּוֹלָע בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכוּ'. וְהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם וְכוּ'. כִּי אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכוּ', בְּיָמִין הַזֶּה מִתְגַּבֵּר עַל אוֹיְבָיו וְכוּ'. וּבְזֶה הַחֶסֶד מְתַקֵּן אֵלּוּ הָאַלְפַּיִן הַנִּפּוּלִין בִּבְחִינַת וְעִשָּׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים. וְלָבוֹא לְחֶסֶד אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶלָּא עַל-יְדֵי שֶׁיִּכָּנִיס תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צַדִּיקִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁהוּא כְּאִלּוּ הִקְרִיב תְּמִידִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכוּ'. וְזֶה תָּמִיד גִּימַטְרִיָּא ד אַלְפִּין שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאַלְפַּיִן כַּנַּ"ל וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ סָבָא דְּבֵי אַתּוּנָא בְּנֵי לָן בֵּיתָא בַּאֲוִירָא דְּעַלְמָא כִּי אִלּוּ בְּנֵי-אָדָם הָרוֹצִים לַעֲרֹךְ עֲבוֹדָתָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשּׁוֹמְעִים מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים כָּאֵלּוּ. וּבֶאֱמֶת אֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ וְהֵוִי כְּאִלּוּ רוֹצִים לִבְנוֹת בַּיִת בָּאֲוִירָא וְכוּ'. וַאֲמַר שֵׁם וְקָם בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא, הַיְנוּ הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמִתִּי הוּא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְכָל זֶה הוּא סוֹד כַּוָּנַת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין. וְתִרְאֶה נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים אֵיךְ הֶעָלִים וְהִסְתִּיר בָּזֶה סוֹד כַּוָּנַת הַתָּמִיד בְּדֶרֶךְ חָדָשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא כְּדַרְכּוֹ הַנִּשְׂגָּב וְנַעֲלֶה מְאֹד אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה כְּלָל כִּי אִם לְמִי שֶׁהוּא חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן:

וְזֶה בְּחִינַת מְצוּת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אַחַר הָאֲכִילָה, כִּי עִקַּר כָּל בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין. וּבִפְרָט בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהוּא הָעִקָּר כִּי הוּא דְּאוֹרַיְתָא. וּמִמֶּנּוּ לָמְדוּ כָּל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַשְׁתָּא לְאַחֲרֵיהּ מְבָרֵךְ לְפָנָיו לֹא כָּל שֶׁכֵּן. וְעִקַּר כְּלַל כָּל הַבְּרָכוֹת עַל הַמָּזוֹן הוּא לְבָרֵר בֵּרוּרִים, כִּי עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה הַחֵטְא בַּאֲכִילָה עַל-יְדֵי זֶה נִתְעָרְבוּ כָּל הַדְּבָרִים וְנִגְזַר אָז בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ'. עַל-כֵּן צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁזּוֹכִין לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה לְבָרֵר הַמַּאֲכָל מֵהַקְלִפָּה וְהַפְּסֹלֶת הַנֶּאֱחָז בּוֹ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁעַל הַמָּזוֹן כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהַמַּאֲכָל וְלִדְחוֹת הַפְּסֹלֶת לַחוּץ. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהוּא עִקָּר וְיסוֹד שֶׁל כָּל בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין כַּנַּ"ל שֶׁהוּא כְּדֵי לְבָרֵר הַמַּאֲכָל כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל שֶׁאָחִיזָתוֹ

מֵהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְלִדְחוֹת הַפְּסֹלֶת לַחוּץ הַנִּמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה שֶׁל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַפְּגוּמִים הַנִּזְקָרִים לְעֵיל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תּוֹרָה נְפוּלָה מִד אַלְפִּין הַנְּפוּלִין הַנִּזְקָרִים לְעֵיל. כִּי הַמַּאֲכָל מְחַיֶּה אֶת הָאָדָם כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. וְעִקַּר הַחִיּוּת בְּוַדַּאי אֵינוֹ נִמְשָׁךְ מֵהַלֶּחֶם בְּעַצְמוֹ כִּי אִם מֵחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא חִיּוּת הַתּוֹרָה הַמְלֻבָּשׁ בְּהַלֶּחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא מֵהַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּהַמַּאֲכָל לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. אֲבָל עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרְבוּ בְּכָל הַדְּבָרִים טוֹב וָרָע. כִּי יֵשׁ בְּהַלֶּחֶם וְהַמַּאֲכָל גַּם אֶחִיזַת הַפְּסֹלֶת הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנִּזְקָרוֹת לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי וְכוּ'. שֶׁהֵם בְּחִינַת לְמוּד פָּגוּם וּמְקֻלְקָל שֶׁאֵינוֹ אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לְהַדְרִיךְ אֶת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. כִּי עִקַּר חֶטְאוֹ הָיָה גַּם-כֵּן עַל-יְדֵי פְּגַם תּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי וְכוּ'. שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמוּד פָּגוּם הַנַּ"ל, כִּי הַנָּחָשׁ בָּא עָלָיו בְּעָרְמָה וּמִרְמָה גְּדוֹלָה כַּמּוּבָא, דְּהַיְנוּ שֶׁלָּמַד עִם הָאִשָּׁה וְהָאָדָם לְמוּד גָּדוֹל וְעָמֹק מְאֹד מְאֹד בְּדֶרֶךְ חָכְמָה וְשֵׂכֶל נִפְלָא עַד שֶׁהִטְעָה אוֹתוֹ כָּל כָּךְ, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה חָכָם גָּדוֹל וְהָיָה בְּמַעֲלָה נִפְלָאָה כַּיָּדוּעַ, אֲבָל הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהָיָה עָרוּם מְאֹד הִטְעָה אוֹתוֹ עַל-יְדֵי לְמוּד הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרָה נְפוּלָה מֵאַלְפִּין נְפוּלִין הַנִּזְקָרִים לְעֵיל, וְלָמַד עִמּוֹ לְמוּדִים כָּאֵלֶּה וְהוֹסִיף עַל הַצִּוּוּי וְגָרַע וְכוּ'. וְנִכְנַס עִמָּהֶם בִּדְבָרִים כְּאִלּוּ רוֹצֶה לְהַדְרִיכָם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר. וְאָמַר לָהֶם, אַף כִּי אָמַר אֱלֹקִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן וְכוּ'. וְהוֹסִיף עַל הַצִּוּוּי וְעַל-יְדֵי זֶה גָּרַע אַחַר כָּךְ וְהִטְעָה אוֹתָם בְּלִמּוּד שֶׁל שֶׁקֶר בְּהֶקֵּשׁ וְדִמְיוֹן כּוֹזֵב. וְאָמַר לָהֶם, כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִיתָה בִּנְגִיעָה, כֵּן אֵין מִיתָה בַּאֲכִילָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְמוּדִים פְּגוּמִים הַנִּזְקָרִים לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרוֹת נְפוּלוֹת מִד אַלְפִּין הַנְּפוּלִים כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַתַּעֲרוֹבוֹת שֶׁבַּמַּאֲכָלִים שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם עַל-יְדֵי הַבְּרָכוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כְּדֵי לְבָרֵר הַמַּאֲכָל מֵאֲחִיזַת הַפְּסֹלֶת הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת מִד אַלְפִּין הַנְּפוּלִין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הִוא אַרְבַּע בְּרָכוֹת עִם בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב כְּנֶגֶד ד אַלְפִּין הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי אַרְבַּע בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מְבָרְרִין הַחִיּוּת שֶׁבַּמַּאֲכָל שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ מִד אַלְפִּין שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה וְיִהְיֶה נִדְחֶה הַפְּסֹלֶת הַנִּמְשָׁךְ מֵאַלְפִּין הַנְּפוּלִין כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַרְבָּעָה פָּתְחוּ בְּאַף. וְהֵם הַנָּחָשׁ שֶׁאָמַר, אַף כִּי אָמַר אֱלֹקִים וְכוּ'. וְשֹׂה הָאוֹפִים שֶׁאָמַר, אַף אֲנִי בַּחֲלוֹמִי וְכוּ'. וַעֲדַת קֹרַח שֶׁאָמְרוּ, אַף לֹא אֶל אֶרֶץ וְכוּ'. וְהָמָן שֶׁאָמַר, אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר וְכוּ'. כִּי כָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה נִמְשָׁךְ דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת

מִזֶּהֶמֶת הַנָּחָשׁ מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִטְעָה אֶת הָאָדָם שֶׁנִּמְשַׁךְ מִלְּמוּדִים הַנִּפּוּלִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הֵם ד כְּנֶגֶד ד אַלְפִּין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, כִּי הֵם פָּגְמוּ בָּאַלְפִּין הַנַּ"ל וְנַעֲשָׂה אֶצְלָם מֵאָלֶף אַף שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲרוֹן אַף תֵּקֶף דִּדִינָא, כִּי הַד אַלְפִּין בַּקְּדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁהִוא בְּחִינַת חֲסָדִים גְּדוֹלִים, בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגְמִין בָּהֶם נַעֲשֶׂה מִזֶּה כְּפִירוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת דִּין וַחֲרוֹן אַף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה בָּעוֹלָם חֲרוֹן אַף בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל פָּתְחוּ כֻּלָּם בְּאַף, כִּי נַעֲשָׂה אֶצְלָם מֵאָלֶף אַף כַּנַּ"ל, כִּי כֻּלָּם פָּגְמוּ עַל-יְדֵי תּוֹרוֹת הַנִּפּוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. וְעַל-כֵּן לָמְדוּ לִמּוּד שֶׁאֵינוֹ אֱמֶת וְדִמְיוֹן שֶׁל שֶׁקֶר כְּמוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁאָמַר, אַף כִּי אָמַר אֱלֹקִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן. וְעַל-יְדֵי זֶה רָצָה לִלְמֹד עִמָּהֶם לְהַתִּיר אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ':

וְכֵן שֹׂר הָאוֹפִים אָמַר, אַף אֲנִי בַּחֲלוֹמִי. וְרָצָה לְדַמּוֹת לְהַשָּׁוְוֹת חֲלוֹמוֹ לַחֲלוֹם שַׂר הַמַּשְׁקִים מַה שֶּׁבֶּאֱמֶת הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

וְכֵן עֲדַת קֹרַח שֶׁאָמְרוּ, אַף לֹא אֶל אֶרֶץ וְכוּ'. וְרָצוּ לְהַטְעוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ חַס וְשָׁלוֹם, הִטְעָה אוֹתָם. וְלָמְדוּ קַל וָחֹמֶר שֶׁל שְׁטוּת, וּמַה חוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת פּוֹטֵר אֶת הַטַּלִּית וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר פְּגָמָם הָיָה עַל-יְדֵי לִמּוּדִים פְּגוּמִים וּנְפּוּלִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל:

וְכֵן הָמָן שֶׁאָמַר, אַף לֹא הֵביאָה אֶסְתֵּר וְכוּ'. וְלָמַד בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא לְטוֹבָתוֹ וְנִתְגָּאָה מְאֹד עַל-יְדֵי זֶה עַד שֶׁרָצָה לִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי, וּבֶאֱמֶת הַכֹּל הָיָה לְרָעָתוֹ, כִּי גֶּחָלִים הָיְתָה חוֹתָה עַל רֹאשׁוֹ בָּזֶה שֶׁהֵביאָה אוֹתוֹ עַל הַמִּשְׁתֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. נִמְצָא, שֶׁכָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה פָּגְמוּ עַל-יְדֵי שֶׁקִּבְּלוּ לִמּוּדִים רָעִים הַנִּמְשָׁכִין מִתּוֹרוֹת הַנִּפּוּלוֹת מְד אַלְפִּין הַנִּפּוּלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְעַל-כֵּן כֻּלָּם פָּתְחוּ בְּאַף שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶקֵּשׁ וְדִמְיוֹן שֶׁקֶר הַנִּמְשָׁךְ מִתֵּקֶף הַדִּין וַחֲרוֹן אַף שֶׁמִּמֶּשֶׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן רָצוּ לְדַמּוֹת מִלְּתָא לְמִלְּתָא בְּדִמְיוֹן שֶׁקֶר וְכָזָב וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּפְרָטִיּוּת, כִּי בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהִוא הַזָּן, הִוא כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַחֶסֶד שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין הַד אַלְפִּין הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַזָּן שֶׁהִוא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַחֶסֶד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְכוּ' כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְכוּ'. וּבְרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁהִוא בִּרְכַּת הָאָרֶץ שֶׁהִוא הָעִקָּר, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ. כִּי הִיא עִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְזֹאת הַבְּרָכָה הִוא בְּחִינַת עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתִּקּוּן שֶׁל הַד אַלְפִּין הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַכְנָסַת אוֹרְחִים צַדִּיקִים וְכוּ' כְּמוֹ

שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּלַל בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּחִינַת אוֹרַח מְבָרֵךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הָאָרֶץ, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְכִין עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הָאוֹרְחִים צַדִּיקִים שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָם הִוא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ. וּבִרְכַּת בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁמַּזְכִּירִין בִּבְרָכָה זֹאת, וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ קִיּוּם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַבַּיִת שֶׁל קִיּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא כִּי שָׁם שַׁעַר הַשָּׁמַיִם וְשָׁם יְסוֹד הָאָרֶץ, כִּי שָׁם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָת הָעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ הוּא עִקַּר הַבַּיִת שֶׁבֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְבָּעָא וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּית, כִּי שָׁם הָיָה עוֹמֵד הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת וּמִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה וְכוּ', כִּי שָׁם הָיוּ יוֹשְׁבִין הַסַּנְהֶדְרִין בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית וּמִשָּׁם הָיוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל אֲמִתַּת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וְכוּ' וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בִּרְכַּת בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת בֵּיתָא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וּבְרָכָה רְבִיעִית שֶׁהִוא הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב הִוא כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת גַּם הַטּוֹב הַגָּנוּז בְּהַתּוֹרָה שֶׁל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַפְּגוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כִּי טוּבִי' גָּנוּז בַּגּוּיִים וּצְרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת גַּם הַטּוֹב שֶׁבְּתוֹכוֹ בִּבְחִינַת תּוֹכוֹ אֲכַל קְלִפְּתוֹ זָרַק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת גַּם הַטּוֹב הַגָּנוּז וְאֵין הַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים, כִּי בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּיִבְנֶה תִּקְּנוּהָ עַל הֶרוּגֵי בֵּיתָר שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה. וְהֶרוּגֵי בֵּיתָר הָיָה עַל שֶׁהִדְלִיקוּ נֵרוֹת לְחֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרַשׁ אֵיכָה בַּפָּרָשָׁה בִּלַּע ה' וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהָיוּ מִתְנַגְּדִים עַל יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר מְקוֹם הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּית. אֲבָל בְּוַדַּאי גַּם הֵם צְרִיכִין תִּקּוּן, כִּי בְּוַדַּאי הָיָה בָּהֶם טוֹב הַרְבֵּה רַק שֶׁטָּעוּ עַל-יְדֵי לִמּוּדִים רָעִים שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים עַל הָאֱמֶת עַד שֶׁשָּׁמְחוּ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וְטַעַם טָעוּתָם מֻחֲמַת שֶׁהָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם רְשָׁעִים, אֲבָל בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי חָטְאוּ מְאֹד בָּזֶה, כִּי בְּוַדַּאי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין לָהֶם לִשְׁמֹחַ עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, רַק שֶׁטָּעוּ עַל-יְדֵי לִמּוּדִים רָעִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֵּת שֶׁיִּתְבַּלֶּה הָרַע בָּעָפָר וְהַטּוֹב יִתְבָּרֵר וְיַעֲלֶה לְשָׁרְשׁוֹ וּמְנוּחָתוֹף עַל-כֵּן תִּקְּנוּ אָז בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ בְּרָכָה זֹאת בִּבְרַכַּת הַמָּזוֹן דַּיְקָא מַה שֶּׁלִּכְאוֹרָה תְּמוּהַּ מַה שַּׁיָּכוּת שֶׁל קְבוּרַת הֶרוּגֵי בֵּיתָר לִבְרַכַּת הַמָּזוֹן. אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מוּבָן הֵיטֵב, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַטּוֹב מֵהַקְּלִפָּה הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁמְּבָרְכִין אַחַר הָאֲכִילָה וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא לְבָרֵר הַטּוֹב הַגָּנוּז בְּתוֹךְ הַלְּמוּדִים פְּגוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶרוּגֵי

בֵּיתָר שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קָבְעוּ הַבְּרָכָה עַל זֶה בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּרִכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב כַּנַּ"ל:

חלק ד

הַכְּלָל לְעָבְדָא שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּנָּצֵל מִלְּמוּדִים רָעִים הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, כִּי הַרְבֵּה הַרְבֵּה נִשְׁקְעוּ בָּזֶה, כִּי הַכֹּל חֻפָּצִים לִירְאָה אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁמֻּחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְעוּ כָּל כָּךְ וְאֵינָם רְחוֹקִים מִשָּׁרְשָׁם כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב הֵם מִשְׁתּוֹקְקִים וּמִתְגַּעְגְּעִים מְאֹד לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל הַרְבֵּה מִתְרַחֲקִים מֵחֲמַת דֵּעוֹת רָעוֹת וּסְבָרוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁמְּקַבְּלִין תּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁמְּהַפְּכִין דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְאוֹמְרִים שֶׁאָסוּר לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ וּבִיגִיעוֹת וּבְמִסִּירַת נֶפֶשׁ וְתוֹלִין עַצְמָן בְּאִילָן גָּדוֹל כְּאִלּוּ קִבְּלוּ כָּךְ מִצַּדִּיק גָּדוֹל וְתוֹלִין בּוֹ בּוּקִי סְרִיקִי, כִּי חָלִילָה לַחֲשֹׁב כָּזֹאת עַל צַדִּיק אֲמִתִּי, רַק הֵם בּוֹדִים מִלִּבָּם סְבָרוֹת שֶׁקֶר כָּאֵלֶּה שֶׁנִּמְשָׁכִין מִלְּמוּדִים פְּגוּמִים מֵאַלְפִין הַנְּפוּלִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. עַל-כֵּן עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלָיִךְ לְעֵת מְצֹא שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא אִישׁ אֱמֶת שֶׁיְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ לְמוּד אֲמִתִּי הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרַת אֱמֶת בְּלִי שׁוּם פְּסֹלֶת וְשֶׁקֶר וּבְלִי שׁוּם סְבָרָא מֻחְלֶפֶת כְּלָל. כִּי גַּם אֵצֶל בְּנֵי-אָדָם פְּשׁוּטִים נִמְצָאִים סְבָרוֹת מֻחְלָפוֹת שֶׁמְּהַפְּכִים הָאֱמֶת. בִּפְרָט כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁנּוֹפְלִים בְּדַעְתָּם מֵחֲמַת מַעֲשֵׂיהֶם אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים וְנִתְרַחֲקִים עַל-יְדֵי זֶה יוֹתֵר מֵה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, הַכֹּל הוּא מֵחֲמַת לְמוּדִים פְּגוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מַכְנִיס בְּלִבּוֹ כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר לוֹ עוֹד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כֵּיוֹצֵא בְּאִלּוּ הַסְּבָרוֹת שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁנִּכְנָסִין בְּלֵב בְּנֵי-אָדָם שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַנָּצֵל מִזֶּה:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת הֲלִיכַת יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. וְזֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנָּסַע לִפְנֵיהֶם וּפֵרְקוּ וְהֵקִימוּ אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם, כִּי הַמִּשְׁכָּן הָיָה לְתַקֵּן חֵטְא הָעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה נִמְשָׁךְ מִלְּמוּדִים רָעִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵאַלְפִין נְפוּלִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, כִּי הָעֵרֶב רַב הִטְעוּ אוֹתָם בִּסְבָרוֹת רָעוֹת וּבִלְמוּדִים רָעִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת עֲצַת הַנָּחָשׁ עַד שֶׁהִכְנִיסוּ בָּהֶם הִתְנַגְּדוּת גָּדוֹל עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַד שֶׁבָּאוּ לִכְפִירוֹת גְּמוּרוֹת וְעָשׂוּ לָהֶם עַל-יְדֵי זֶה אֶת הָעֵגֶל, כִּי הַכֹּל בָּא עַל-יְדֵי הַמִּתְנַגְּדִים שֶׁהֵם הָעֵרֶב רַב שֶׁהִטְעוּ אוֹתָם עַל-יְדֵי לְמוּדִים רָעִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְעַל-כֵּן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ אַחַר כָּךְ לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּן שֶׁשָּׁם הָיָה הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה. וְהַמִּשְׁכָּן הָלַךְ עִמָּהֶם בְּכָל מַסְעֵיהֶם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה הוּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עָמַד הָאָרוֹן עַל מְקוֹמוֹ הַמּוּכָן לוֹ מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהוּא הָאֶבֶן שְׁתִיָּה. וְעַל-כֵּן מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה כַּנַּ"ל,

כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת בֵּיתָא שֶׁבֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבִפְרָט מֵחֲמַת חֵטְא הָעֵגֶל לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּלְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ מִיָּד, עַל-כֵּן הֶכְרְחוּ לְסַבֵּב בַּמִּדְבָּר וְכָל טִלְטוּלָם בַּמִּדְבָּר הָיָה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַטִּלְטוּלִים שֶׁל כָּל בְּנֵי-אָדָם מַכְרְחִין לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְלִהְיוֹת נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל חוּץ לְבֵיתוֹ. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא, כִּי כְּשֶׁאָדָם נָע וָנָד בַּדֶּרֶךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא, כִּי הוּא חוּץ לְבֵיתוֹ הַקָּבוּעַ. וּכְשֶׁזּוֹכֶה אָז הוּא מְבָרֵר עַל-יְדֵי זֶה אֶת הַטּוֹב הַגָּנוּז בְּהַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲלִיכוֹת יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר בְּמָקוֹם הַקְּלִפּוֹת מְקוֹם נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן, הַכֹּל כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִשָּׁם, הֵינוּ לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁל הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. וְעַל-כֵּן עָשׂוּ שָׁם אֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִקְבַּע עַל מְקוֹמוֹ רַק הֶכְרְחוּ בְּכָל פַּעַם לְפָרְקוֹ וְלַהֲקִימוֹ כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת עַל-יְדֵי זֶה אֶת הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, עַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה הַמִּשְׁכָּן עִם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת בְּעַצְמָן עִם כָּל יִשְׂרָאֵל נְעִים וְנָדִים בַּמִּדְבָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא בֵּרְרוּ וְהֶעֱלוּ בְּכָל פַּעַם אֶת הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁן עַד שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ וְנַעֲשׂוּ תּוֹרָה אֲמִתִּית, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּצְטַוּוּ בְּכָל פַּעַם בַּמִּדְבָּר בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁזָּכוּ לָזֶה בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי שֶׁבֵּרְרוּ וְהֶעֱלוּ בְּכָל פַּעַם תּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁן. וְעַל-כֵּן נִכְתְּבוּ כָּל מַסָּעוֹת שֶׁלָּהֶם בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי מִכָּל הַמַּסָּעוֹת שֶׁלָּהֶם נַעֲשָׂה תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל הַמַּסָּעוֹת שֶׁלָּהֶם הִכְנִיעוּ הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת, כִּי עַל-יְדֵי הַמַּסָּעוֹת שֶׁנָּסְעוּ בַּמִּדְבָּר בִּקְדֻשָּׁה כְּזֹאת וְהַמִּשְׁכָּן וְהָאָרוֹן הָלַךְ לִפְנֵיהֶם עַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעוּ כָּל הַקְּלִפּוֹת הַיּוֹנְקִים מֵהַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא. וּבֵרְרוּ וְהֶעֱלוּ אֶת הַטּוֹב הַגָּנוּז שָׁם וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל-יְדֵי הֲלִיכָתָם בַּמִּדְבָּר דָּרְכוּ עַל הַקְּלִפּוֹת, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁמְּבָרְרִין אֶת הַטּוֹב מִתּוֹכָם אֲזַי הַקְּלִפּוֹת נוֹפְלִים וְנִתְבַּטְּלִים וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחָנוּ וְהֵקִימוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן וְהֶעֱמִידוּהוּ עַל מְכוֹנוֹ וְהִכְנִיסוּ הָאָרוֹן עִם הַתּוֹרָה לִמְקוֹמוֹ, אָז הֵקִימוּ וּבָנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלִּקְּטוּ וּבֵרְרוּ בְּנִסִּיעָתָם וְהֶעֱלוּ וְהִכְנִיסוּ אֶת הַתּוֹרָה מִבְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא לִבְחִינַת בֵּיתָא שֶׁהוּא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן בְּעֵת הֲקָמָתוֹ, כִּי מִשְׁכָּן אִקְרֵי מִקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רַק הֲצֵרְכוּ לְפָרְקוֹ בְּכָל פַּעַם וּלְנָשְׂאוֹ וּלְטַלְטְלוֹ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַשּׂוֹנְאִים וְהָאוֹיְבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁבֵּרְרוּ וְהֶעֱלוּ הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַלְפִּין הַנְּפוּלִין כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ הֻקְּמוּהוּ עַל מְקוֹמוֹ

וְשָׁם שָׁבוּ וְחָזְרוּ הָאַלְפִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹרוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל עַל מְקוֹמָם, כִּי חָזְרוּ וְנִתְבָּרְרוּ וְעָלוּ לְשָׁרְשָׁם וְחָזְרוּ וְנִכְלְלוּ בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּצְטַוּוּ בְּכָל פַּעַם בַּמִּדְבָּר בְּאֹהֶל מוֹעֵד כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ, וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ וְכוּ'. הַיְנוּ הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת שֶׁיּוֹנְקִים מֵהַתּוֹרוֹת הַנִּפְּרוֹלוֹת כַּנַּ"ל, כִּי נְסִים וְנִתְבַּטְּלִים עַל-יְדֵי נְסִיעַת הָאָרוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרְרוּ וְעָלוּ הַתּוֹרוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל וְנִתְבַּטֵּל יְנִיקַת הַשּׂוֹנְאִים וְהָאוֹיְבִים מִמֵּילָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה ה' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל. 'אַלְפֵי' דַּיְקָא בְּחִינַת אַלְפִּין הַנַּ"ל שֶׁחוֹזְרִין וְשָׁבִים וְנָחִים כְּשֶׁהָאָרוֹן נָח עַל מְקוֹמוֹ שֶׁאָז חוֹזְרִין וְשָׁבִין הָאַלְפִּין שֶׁנִּתְבָּרְרוּ וְנָחוּ עַל מְקוֹמָם בְּשָׁלוֹם, כִּי חָזַר וְנַעֲשָׂה מֵהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַעֲלוֹת הַתּוֹרוֹת הַנִּפּוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל הוּא עַל-יְדֵי הַכְנָסַת אוֹרְחִים צַדִּיקִים כַּנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק הָאוֹרֵחַ שֶׁהוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ בַּדֶּרֶךְ וְהוּא נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל. וְכָל טִלְטוּלוֹ הוּא בִּשְׁבִיל בְּחִינַת הַנַּ"ל. לְבָרֵר וּלְתַקֵּן בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא שֶׁהֵם הַתּוֹרוֹת הַנִּפּוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהֵם תֵּכוּ לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא מִדִּבְרוֹתֶיךָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהוֹלְכִים וּמְכַתְּתִים רַגְלֵיהֶם מֵעִיר לְעִיר וְנוֹשְׂאִים וְנוֹתְנִים בְּדִבָּרָיו שֶׁל מָקוֹם. הַיְנוּ שֶׁכָּל טִלְטוּלָם שֶׁמְּכַתְּתִים רַגְלֵיהֶם הוּא בִּשְׁבִיל דְּבָרָיו שֶׁל מָקוֹם כְּדֵי לְבָרֵר הַתּוֹרוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה בְּזֶה הָאוֹרֵחַ הַצַּדִּיק וּמַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וּמְכַבְּדוֹ כָּרָאוּי הוּא נוֹתֵן מְנוּחָה לְהַתּוֹרוֹת הַנִּפּוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁעָסַק הַצַּדִּיק לְבָרְרָם בְּדַרְכּוֹ הִלּוּכוֹ וְטִלְטוּלוֹ, כִּי עַכְשָׁו כְּשֶׁנִּכְנָס לְבֵית וּמוֹצֵא מָקוֹם לָנוּחַ אָז הוּא בּוֹנֶה בִּשְׁלֵמוּת בְּנָיָנִים נִפְלָאִים מֵהַתּוֹרוֹת הַנִּפּוּלוֹת שֶׁלִּקֵּט וּבֵרֵר בְּדַרְכּוֹ וְהוּא מַמָּשׁ כְּמוֹ בְּמִנּוּחַת הָאָרוֹן וְהַמִּשְׁכָּן שֶׁאָז נֶאֱמַר, שׁוּבָה ה' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ הַצַּדִּיק הוֹלֶכֶת עִמּוֹ הַשְׁכִינָה וְהַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהָלְכָה עִם יִשְׂרָאֵל וְעִם הָאָרוֹן בַּמִּדְבָּר. נִמְצָא, זֶה שֶׁמַּכְנִיס הָאוֹרֵחַ הַזֶּה לְתוֹךְ בֵּיתוֹ הוּא נוֹתֵן מָקוֹם מְנוּחָה מַמָּשׁ לְבְחִינַת הַתּוֹרוֹת הַנִּפּוּלוֹת שֶׁנִּתְבָּרְרוּ עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה הָאַלְפִּין הַנִּפּוּלִין, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בְּשְׁמוּאֵל-א ז), וְסָבַב בֵּית אֵל וְהַגִּלְגָּל וְהַמִּצְפָּה וְכוּ' וּתְשֻׁבָתוֹ הָרָמָתָה כִּי שָׁם בֵּיתוֹ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּא שָׁם בֵּיתוֹ. כִּי שְׁמוּאֵל סָבַב בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלּוּ בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הָאַלְפִּין הַנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה כָּל הַטִּלְטוּלִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'וּתְשֻׁבָתוֹ הָרָמָתָה כִּי שָׁם בֵּיתוֹ', בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּא שָׁם בֵּיתוֹ, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּא הִכְנִיס אֶת הַתּוֹרוֹת הַנִּפּוּלוֹת

הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל מִבְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא לִבְחִינַת בַּיִת. וְעַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּא שָׁם בֵּיתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הָיָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַבַּיִת שֶׁעוֹמֵד עַל מְקוֹמוֹ בְּחִינַת בֵּיתָא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא כַּנַּ"ל. וְשָׁם עִקַּר הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שְׁלֹמֹה דַּיְקָא בָּנָה אֶת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שְׁלֹמֹה זָכָה לְאֵלּוּ הָאַלְפִין בַּקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא דַּיְקָא זָכָה לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת שֶׁשָּׁם עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּית שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵלּוּ הָאַלְפִין בַּקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. אֲבָל בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים גַּם אָז עֲדַיִן לֹא נִזְדַּכְּכוּ לְגַמְרֵי מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ וְהִתְגָּרָה הַבַּעַל דָּבָר כָּל כָּךְ עַד שֶׁהִטְעָה אֶת יִשְׂרָאֵל אַחַר כָּךְ בְּלִמּוּדִים רָעִים עַל-יְדֵי יָרְבָעָם וַחֲבֵרָיו וּנְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁכֻּלָּם יָנְקוּ מִתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל עַד שֶׁהִתְגַּבְּרוּ הָעַוֹונוֹת וְנֶחֱרַב הַבַּיִת בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיַן הַלִּמּוּדִים רָעִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ מִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה מְעַט וְיֵשׁ יוֹתֵר וְיֵשׁ שֶׁפּוֹגֵם כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּא לִידֵי כְּפִירוֹת גְּדוֹלוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ כְּמוֹ יָרְבָעָם וַחֲבֵרָיו שֶׁהָיוּ גְּדוֹלִים בַּתּוֹרָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ לִידֵי כְּפִירוֹת כָּאֵלֶּה. וְהַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי לִמּוּדִים רָעִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁנִּמְשְׁכוּ אַחֲרֵיהֶם מֵחֲמַת קְנְאָה וְתַאֲוָה וְכָבוֹד וְכוּ', כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַד שֶׁהֶחֱטִיאוּ אֶת הָרַבִּים וְהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה מְאֹד בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים דַּיְקָא עַד שֶׁגַּם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים יְכוֹלִים לִטְעוֹת לִפְעָמִים עַל-יְדֵי הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת עַד שֶׁמְּהַפֵּךְ דַּיְתָם מִן הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּן גַּם שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּעַצְמוֹ שֶׁזָּכָה לְאֵלּוּ הַד אַלְפִין בַּקְּדֻשָּׁה וְזָכָה בֶּאֱמֶת לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהִתְחִיל לִבְנוֹתוֹ הִתְקַנֵּא עַל זֶה הַבַּעַל דָּבָר מְאֹד וְהִתְגָּרָה בּוֹ עַד שֶׁהִטְעָה אוֹתוֹ גַּם-כֵּן עַל-יְדֵי לִמּוּדִים רָעִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל עַד שֶׁנִּשָּׂא אֶת בַּת פַּרְעֹה וְנָשִׂים נָכְרִיּוֹת שֶׁכָּל זֶה בָּא לוֹ עַל-יְדֵי לִמּוּדִים פְּגוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁאָמַר לְאִיתִיאֵל וְאָכָל (מִשְׁלֵי ל) וְרָצָה לְהִתְחַכֵּם כְּנֶגֶד תּוֹרַת מֹשֶׁה שֶׁאָמַר וְלֹא יַרְבֶּה לוֹ נָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁהִתְוַדָּה אַחַר כָּךְ בְּעַצְמוֹ כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְכוּ'. וְזֶה גָּרַם חֻרְבַּן הַבַּיִת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכַמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וַיֶּאֱהַב שְׁלֹמֹה אֶת ה' וְכוּ' אַרְבַּע שָׁנִים עַד שֶׁלֹּא הִתְחִיל לִבְנוֹת הַבַּיִת אֲבָל מִשֶּׁהִתְחִיל לִבְנוֹת וַיִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה אֶת בַּת פַּרְעֹה. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר כִּי עַל אַפֵּי וַחֲמָתִי הָיְתָה לִי עִיר הַהִיא וְכוּ'. כִּי עִקַּר חֻרְבַּן הַבַּיִת נִמְשַׁךְ מִפְּגַם אֵלּוּ הָאַלְפִין הַנְּפוּלִין שֶׁהוּא פְּגַם הַתּוֹרָה שֶׁעִקְּרָהּ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ. וּכְשֶׁהִתְגַּבְּרוּ הַקְּלִפּוֹת וְחָזְרוּ וְהִטְעוּ אוֹתָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְבָּרְרוּ בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁחָזַר שְׁלֹמֹה וּפָגַם בָּאַלְפִין הַנַּ"ל עַל-יְדֵי

שֶׁנָּשָׂא אֶת בַּת פַּרְעֹה, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַפְּגָם הָיָה בִּבְחִינַת קָרְבַּן הַתָּמִיד, כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבַּת קָרְבַּן הַתָּמִיד מַעֲלִין אֵלּוּ הַד אַלְפִּין כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁפְּגַם בָּהֶם פְּגַם בִּבְחִינַת הַתָּמִיד. וְעַתָּה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת שֶׁזֵּהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּשֶׁנָּשָׂא שְׁלֹמֹה אֶת בַּת פַּרְעֹה הִכְנִיסָהּ לוֹ אֶלֶף מִינֵי זֶמֶר וְכוּ' וְהָיָה יָשֵׁן עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת וְעַל אוֹתָהּ שָׁעָה שָׁנִינוּ שֶׁקָּרַב הַתָּמִיד בְּאַרְבַּע שָׁעוֹת. כִּי עִקַּר הַפְּגָם שֶׁלּוֹ הִגִּיעַ לְהַקָּרְבַּת הַתָּמִיד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גָּרַם הַחֵטְא שֶׁנִּתְאַחֵר הַקָּרְבַּת הַתָּמִיד דַּיְקָא, כִּי הַפְּגָם שֶׁל אֵלּוּ הַלְּמוּדִים רָעִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נָשָׂא אֶת בַּת פַּרְעֹה הוּא הַהֶפְךְ מֵהַקָּרְבַּת הַתָּמִיד, כִּי הַתָּמִיד הוּא תִּקּוּן אֵלּוּ הָאַלְפִּין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּמְשַׁךְ אַחַר לְמוּדִים פְּגוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל גָּרַם שֶׁנִּתְאַחֵר הַקָּרְבַּת הַתָּמִיד דַּיְקָא כַּנַּ"ל וִישָׁרִים דַּרְכֵי ה':

חלק ח

וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים אֲלוּפִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲלוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים וְכוּ'. בְּחִינַת רָאשֵׁי אַלְפֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי הֵם מַעֲלִין בְּחִינַת הָאַלְפִּין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהֶחָרֵשׁ וְהַמַּסְגֵּר אֶלֶף שֶׁהֵם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים שֶׁעָסְקוּ לְתַקֵּן הָאַלְפִּין הַנַּ"ל לְתַקֵּן פְּגַם חֲרִבַּן הַבַּיִת שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי זֶה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כִּי הֲפִיצוֹתִים בַּגּוֹיִם וְכִי זְרִיתִים בָּאֲרָצוֹת וְאֶהְיֶה לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵלּוּ בְּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין בַּגָּלוּת לְהַרְבִּיץ תּוֹרָה אֱמִתִּית בְּיִשְׂרָאֵל וְלִקְבֹּעַ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לַעֲסֹק בָּהֶם בַּתּוֹרָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי זֶה תִּקּוּן גָּדוֹל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִים לְתַקֵּן פְּגַם הַחֲרִבָּן וְעוֹסְקִים בְּתִקּוּן בְּנָיָנוֹ, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל גּוֹלִין מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמְטַלְטָלִין וְנָעִים וְנָדִים בְּחוּץ-לָאָרֶץ. זֶה בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא כַּנַּ"ל, כִּי נִקְרָאִים נִדָּחִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְכוּ'. אֲבָל כָּל כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְטוֹבָה. כִּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְבָרְרוּ וְיַעֲלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָאַלְפִּין הַנְּפוּלִין שֶׁהֵם הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁיְּבָרְרוּ אוֹתָם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַתּוֹרוֹת מֵאֲוִירָא דְּעָלְמָא מִבְּחִינַת גָּלוּת וְטִלְטוּל לִבְחִינַת בֵּיתָא הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסְקִים לַעֲשׂוֹת יְשִׁיבוֹת קְדוֹשׁוֹת וְלִקְבֹּעַ בָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת לַעֲסֹק בָּהֶם בַּתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גָּלוּ תְּחִלָּה הֶחָרֵשׁ וְהַמַּסְגֵּר אֶלֶף כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי גָּלוּתָם דַּיְקָא יַחְזְרוּ וְיִתַּקְּנוּ הָאַלְפִּין הַנַּ"ל. וְכֵן נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בִּימֵי הַגָּלוּת עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיִּבָּנֶה הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ עַל מְכוֹנוֹ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה'. אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ וְכוּ'. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ'. וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בִּבְחִינַת בְּרוּר הַד אַלְפִּין הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הַתּוֹרָה

כַּנַּ"ל, וְכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם כֻּלָּם הָיָה הַתְחָלַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הוּא לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְזֶה הִתְחִיל מֹשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה בְּמִצְרַיִם, כִּי כָּל הַמּוֹפְתִים עָשָׂה בְּכֹחַ הַתּוֹרָה שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ בְּמַרְאֵה הַסְּנֶה שֶׁאָז נִתְגַּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְהוֹדִיעַ לוֹ שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, כִּי אוֹרַיְתָא כֻּלָּהּ שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי בְּאוֹרַיְתָא בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה יְכוֹלִין לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע וְלַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים נוֹרָאִים, כִּי כָּל הַנְּהָגַת הָעוֹלָם עַל יָדָהּ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לַתּוֹרָה יָכוֹל לְהַנְהִיג הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ וְלַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים נוֹרָאִים בָּעוֹלָם שֶׁזִּהוּ בְּחִינַת כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה. שֶׁהַכֹּל הָיָה בְּכֹחַ הַתּוֹרָה שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ כַּנַּ"ל. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ מִתְנַגְּדִים שֶׁמְּקַבְּלִים מִתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת מֵאַלְפִּין הַנְּפוּלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַכֹּחַ שֶׁל חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם שֶׁעָשׂוּ גַּם הֵם בְּלָהֲטֵיהֶם כֵּן, כִּי בְּוַדַּאי גַּם הֵם אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּלְּשֵׁל לָהֶם אֵיזֶה יְנִיקָה מֵהַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחִיּוּת וְכָל הַנְּהָגַת הָעוֹלָם רַק שֶׁהֵם מְקַבְּלִין דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת מֵהַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר נֶגֶד מֹשֶׁה. וְכָל מַה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עָשׂוּ גַּם הֵם עַל-יְדֵי שֶׁקִּבְּלוּ מִתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה הִכְבִּיד לֵב פַּרְעֹה לְבִלִּי לְשַׁלְּחָם. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי שֶׁקִּבֵּל מֵחַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם שֶׁהֵם מְקַבְּלִים חָכְמָתָם הָרָעָה מִתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן בְּשָׁעַת גְּמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם. הֲכָרַח ה' יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל, לְהִתְגַּלּוֹת בְּעַצְמוֹ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה כֻּלָּא חַד. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ וְכוּ'. כִּי עִקַּר אֶחְיַזַת הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הוּא כְּשֶׁהַתּוֹרָה מִשְׁתַּלְשֶׁלֶת וְיוֹרֶדֶת וּמִתְלַבֶּשׁ בִּבְחִינַת מַלְאָכִים בִּבְחִינַת מט"ט שֶׁכָּלוּל מִשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁשָּׁם יֵשׁ אֶחְיַזַת טוֹב וָרָע, טָמֵא וְטָהוֹר וְכוּ'. וְשָׁם צְרִיכִין בֵּרוּר גָּדוֹל לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע הָאֱמֶת מֵהַשֶּׁקֶר. וּמִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְבָרֵר כָּרָאוּי אָזַי לֹא זָכָה וְכוּ', כִּי מְקַבֵּל תּוֹרוֹת נְפוּלוֹת הַנַּ"ל, כִּי בְּעֶצֶם הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁהִיא כֻּלָּא אֲלִקוּת בְּוַדַּאי אֵין אֶחְיָזָה לְהַקְלִפּוֹת כְּלָל רַק כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת דֶּרֶךְ הַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת יְצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם שֶׁהָיְתָה שָׁם אֶחְיַזַת הַקְּלִפּוֹת מְאֹד כִּידּוּעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם שֶׁיָּנְקוּ מִתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְצֵאת מִשָּׁם עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה, כִּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף אֲנִי וְלֹא הַשָּׁלִיחַ, אֲנִי ה' אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. וְחוֹשֵׁב ד פְּעָמִים אֲנִי כְּנֶגֶד ד אַלְפִּין הַנַּ"ל, כִּי לֵית אֲנִי בְּלֹא אָלֶף, הַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלָּה ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ וְלֹא נִתְלַבְּשָׁה בְּשׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף וְכוּ', כִּי יֵשׁ בְּעִנְיַן הִתְלַבְּשׁוּת הַתּוֹרָה כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת. וְתֵכֶף כְּשֶׁנִּתְלַבֶּשֶׁת בְּאֵיזֶה בְּחִינַת מַלְאָךְ וְשָׁלִיחַ יָכוֹל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם אֵיזֶה יְנִיקָה לְהַקְלִפּוֹת לְהַחֲלִיף אֶת הָאֱמֶת

חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיַן הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת בְּחִינוֹת רַבּוֹת, כִּי יֵשׁ שֶׁמְּהַפֵּךְ הָאֱמֶת לְגַמְרֵי. וְיֵשׁ שֶׁנּוֹטֶה מְעַט מֵהָאֱמֶת וְיֵשׁ שֶׁאֵינוֹ נוֹטֶה מֵהָאֱמֶת כִּי אִם מְעַט דְּמְעַט שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַבְחִין כְּלָל, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִבְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְתוֹרַת ה' בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בִּבְחִינַת וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְתַרְגּוּמוֹ, וְאִתְגְּלֵיתִי וְכוּ'. אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף אֲנִי הוּא וְלֹא הַשְׁלִיחַ אֲנִי ה'. אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּהַתּוֹרָה שׁוּם אֲחִיזָה מֵאַחֵר כְּלָל רַק תִּהְיֶה בִּבְחִינַת אֲנִי ה' אֲנִי וְלֹא אַחֵר. כִּי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרַיְתָא כֻּלָּא חַד כַּנַּ"ל:

בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הֲלָכָה ו נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם הֲלָכָה ו מֵאוֹת ע וְאֵילָךְ:

הלכות ברכת הפרות

פרק א

חלק א

הָיוּ לְפָנָיו מִינֵי פֵּרוֹת הַרְבֵּה מְבָרֵךְ עַל הֶחָבִיב תְּחִלָּה. חוּץ מִבִּרְכַּת שִׁבְעָה מִינִים. עַיֵּן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הַדִּינִים בָּזֶה (סִימָן ריא). וְכֵן בִּרְכַּת הָעֵץ קוֹדֵם לַאֲדָמָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

כִּי כָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ זְכָרוֹן סִימָן נד) שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְזַמְּנִין לְכָל אָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת לְפִי חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָז, עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה בְּהַדְּבָרִים הַנֶּאֱכָלִים שָׁם מְלֻבָּשִׁים בְּיוֹתֵר נְפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְכָל אֶחָד מְזַמְּנִין לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לֶאֱכֹל מַאֲכָלִים הַשַּׁיְכִים לְחֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָז כְּדֵי לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָם. 'וְחֶסְרוֹנָם' דַּיְקָא, כִּי אִלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁאוֹכֵל עַתָּה הֵם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנֶּחְסְרוּ מִנַּפְשׁוֹ וְנָפְלוּ לְשָׁם. וְכָעֵת עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ הוּא מַשְׁלִים חֶסְרוֹן נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ. וְלִפְעָמִים אֵין לְאָדָם שׁוּם חִסָּרוֹן בְּנַפְשׁוֹ רַק שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ הוּא מַעֲלֶה נְפָשׁוֹת מַמָּשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר עַל נַפְשׁוֹ וּמְחַיֶּה אֶת נַפְשׁוֹ בְּהֶאָרָה יְתֵרָה. וְזֶה בְּחִינַת עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי. וּפֵרֵשׁ הר"ב שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ בִּלְתִּי אוֹתָן הַדְּבָרִים אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם וְהֵם רַק לְהַחֲיוֹת בְּיוֹתֵר לְהוֹסִיף חִיּוּת וְהֶאָרָה בְּנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל.

וְעַל-כֵּן מְבָרֵךְ עַל הֶחָבִיב תְּחִלָּה, כִּי כָּל דָּבָר מוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ לְשָׁרְשׁוֹ לְמָקוֹם שֶׁחִיּוּתוֹ תָּלוּי שָׁם. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁחָבִיב וּמִתְאַוֶּה לוֹ אוֹתוֹ הַדָּבָר בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם נְפָשׁוֹת הַשַּׁיְכִים לוֹ אָז לְחֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ וְעַל-כֵּן מְבָרֵךְ עָלָיו תְּחִלָּה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנְּפָשׁוֹת וַעֲלִיָּתָן הוּא עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה, אֲבָל שִׁבְעָה מִינִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְעַל-כֵּן מִשָּׁם יֵצֵא לֶחֶם, כִּי כָּל הַשְׁפָּעוֹת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה יוֹצֵא מִשָּׁם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר, וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ (סִימָן מז). כִּי כָּל הַמַּאֲכָלִים הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם מַעֲלָה

וּקְדִימָה לִבְרָכָה כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁקִּבְּעוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּרָכָה מְיֻחֶדֶת לְפֵרוֹת, דְּהַיְנוּ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ וְלֹא כָּלְלוּ אוֹתָם בִּשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁבִּרְכָתָן שֶׁהַכֹּל, כִּי בַּפֵּרוֹת יֵשׁ נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁהֵבַנְתִּי מִשִּׂיחַת רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים פְּרִי, כִּי חֶשְׁבּוּת הַנְּפָשׁוֹת וּמַעֲלָתָהּ תִּלּוּי בְּהַדַּעַת, כִּי עִקַּר גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ וִינִיקָתָהּ הוּא מֵהַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ. וְכָל מַה שֶּׁהַנֶּפֶשׁ סְמוּכָה יוֹתֵר אֶל הַדַּעַת הִיא חֶשׁוּבָה יוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הֵם נִקְרָאִים פְּרִי, כִּי הַדַּעַת נִקְרָא פְּרִי עַל שֵׁם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ לְהוֹרוֹת שֶׁהֵם סְמוּכִים אֶל הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן מְיֻחָדִין לָהֶם בְּרָכָה מֻחֶמֶת הַחֲשִׁיבוּת הַזֹּאת וּמִזְכִּירִין בְּהַבְּרָכָה שָׁם פְּרִי, דְּהַיְנוּ פְּרִי הָאֲדָמָה אוֹ הָעֵץ. וְכֵן פְּרִי הָעֵץ חֲשׁוּבִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְיֵחָדוּ לָהֶם בְּרָכָה כִּי שָׁם מְלֻבָּשִׁין נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת כִּי אָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וְעַל-כֵּן אִם בֵּרֵךְ עַל פֵּרוֹת הָעֵץ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה יָצָא. כִּי אוֹתוֹ הַמַּעֲלָה שֶׁיֵּשׁ לִפֵּרוֹת הָאֲדָמָה יֵשׁ לָהֶם גַּם-כֵּן רַק שֶׁהֵם חֲשׁוּבִין יוֹתֵר כַּנַ"ל, אֲבָל לְהֵפֶךְ לֹא יָצָא, כִּי בִּרְכַּת הָעֵץ אֵינוֹ שַׁיָּךְ כְּלָל לִפְרִי הָאֲדָמָה כִּי אֵין לָהֶם אוֹתוֹ הַמַּעֲלָה כַּנַ"ל. וְעַל כָּלָם אִם אָמַר שֶׁהַכֹּל יָצָא, כִּי שֶׁהַכֹּל כּוֹלֵל כָּלָם בִּבְחִינַת שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ, כִּי מֵהַדִּבּוּר יוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ:

וְזֶה שֻׁלְחָן עָרוּךְ כַּמָּה דִּינִים שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁאֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם רַק בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אַף-עַל-פִּי שֶׁגְּדֵלִים עַל הָעֵץ, עַיֵּן שָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁתִּקְּנוּ בְּרָכָה מְיֻחֶדֶת עַל פְּרִי הָעֵץ הוּא רַק מֻחֶמֶת חֲשִׁיבוּתָם כַּנַ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא תִּקְּנוּ בְּרָכָה פְּרָטִית עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר רַק מֻחֶמֶת חֲשִׁיבוּת הַנַ"ל יִחֲדוּ לָהֶם בְּרָכָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵינָם עִקַּר הַפְּרִי אֵין לָהֶם אוֹתוֹ הַמַּעֲלָה, עַל-כֵּן אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם רַק בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וְכֵן כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמַר בְּשׁוּל הַפֵּרוֹת אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם גַּם-כֵּן רַק בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, כִּי כְּשֶׁלֹּא נִגְמַר בְּשׁוּלָם עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ שָׁם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בָּזֶה. וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם חֲשִׁיבוּת וְכַנַ"ל:

וְעַל-כֵּן אֵין מְבָרְכִין עַל הַטָּפֵל כְּלָל רַק עַל הָעִקָּר, כִּי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר כַּוָּנַת הָאָדָם וְדַעְתּוֹ. וּמֵאַחַר שֶׁזֶּה עִקַּר אֲצִלּוֹ בְּוַדַּאי הוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן מְבָרֵךְ עָלָיו וּפוֹטֵר אֶת הַטָּפֵל אֲפִלּוּ אִם הוּא לֶחֶם, כִּי אַף שֶׁהַלֶּחֶם חָשׁוּב מְאֹד בְּכָל מָקוֹם וְהוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּנַ"ל. אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁעִקַּר אֵינוֹ חָפֵץ בַּלֶּחֶם כְּלָל רַק לֶאֱכֹל אוֹתוֹ הָעִקָּר בְּעֵינָיו. וְהַלֶּחֶם אֵינוֹ אוֹכֵל כִּי אִם לְטָפֵל בְּוַדַּאי בְּשָׁעָה זוֹ צָרִיךְ לִשְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ אוֹתוֹ הָעִקָּר דַּיְקָא לְפִי חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָז. וְעַל-כֵּן מְבָרֵךְ עָלָיו וּפוֹטֵר אֶת הַטָּפֵל כַּנַ"ל:

וּמֻחֶמֶת שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַנְּפָשׁוֹת וַעֲלִיָּתָן עַל-יְדֵי הַדַּעַת. עַל-כֵּן הוֹלְכִין אַחַר דַּעַת הָאָדָם, דְּהַיְנוּ אִם הָיְתָה דַּעְתּוֹ עַל הַפֵּרוֹת אַף שֶׁלֹּא הָיָה לְפָנָיו אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם וְכֵן לְהֵפֶךְ, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתָם וְתִקּוּנָם תָּלוּי בְּדַעַת הָאָדָם כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִנְהֹג כָּבוֹד בָּאֲכָלִין, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁמְּלֻבָּשִׁין נְפָשׁוֹת צָרִיךְ לִנְהֹג בָּהֶם כָּבוֹד כְּדֵי שֶׁיִּתְאַוּוּ הַנְּפָשׁוֹת לָצֵאת, כִּי שָׁרְשָׁם הוּא הַכָּבוֹד. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר דִּרְשׁוּ וְכוּ' סִימָן לז הַמּוּבָא בְּהִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת, עַיֵּן שָׁם:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין וְדִין קְדִימָה מִשִּׁבְעָה מִינִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל קוֹדְמִין לַכֹּל. וְכָל הַקּוֹדֵם בַּפָּסוּק קוֹדֵם לִבְרָכָה:

כִּי אֲנַחְנוּ עַם קָדוֹשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה כָּל מְזוֹנוֹתֵינוּ מִשֶּׁפַע שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי רַק אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שַׁיָּךְ לָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲבָל שֶׁפַע וַאֲכִילָה שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ אֵינוֹ כְּדַאי לָנוּ, כִּי חוּץ-לָאָרֶץ הוּא אֲוִיר הַטָּמֵא. וְהִיא תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְאֵינוֹ רָאוּי הַשְׁפָּעָתָהּ לְיִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן כָּל אֲכִילָתֵנוּ וּשְׁתִיָּתֵנוּ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ יוֹצֵא מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר. וּכְשֶׁאָנוּ מְבָרְכִין וּמוֹדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁבָרָאָם בָּזֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם, כִּי עִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר עַל עִנְיַן מְחָאַת כַּף בַּתְּפִלָּה (סִימָן מד), עַיֵּן שָׁם. דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה פָּתַח הַתּוֹרָה בִּבְרֵאשִׁית וְכוּ'? אֶלָּא מִשּׁוּם כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ' בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם. וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ. נִמְצָא שֶׁעִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלָּה שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּבְיָדוֹ לִתְּנָהּ לְמִי שֶׁיִּרְצֶה. וּכְשֶׁאָנוּ מְבָרְכִים וּמוֹדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל אֵיזֶה פְּרִי שֶׁבְּרָאָהּ. אֲזַי אָנוּ מְגַלִּין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל גַּם בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁגָּדַל הַפְּרִי מֵאַחַר שֶׁאָנוּ מְגַלִּין וּמוֹדִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל שֶׁמִּזֶּה נַעֲשָׂה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּתִיב לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ וְכוּ'. כְּתִיב, וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי הָאָדָם. כָּאן קוֹדֶם בְּרָכָה אֲזַי לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ וְכוּ'. כָּאן לְאַחַר בְּרָכָה אֲזַי, וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי-אָדָם. נִמְצָא, שֶׁלְּאַחַר בְּרָכָה כְּתִיב וְהָאָרֶץ נָתַן וְכוּ'. וְהַיְנוּ בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ' לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה אָנוּ קוֹנִין אֶת הָעוֹלָם שֵׁה' יִתְבָּרַךְ נְתָנָהּ לָנוּ עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין אוֹתוֹ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ'. הוּא בָּרָאָהּ וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ. וְכֵן עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה נִתְגַּלָּה כָּל זֶה גַּם-כֵּן כַּנַ"ל. בִּבְחִינַת וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי הָאָדָם הַנַּאֲמַר לְאַחַר בְּרָכָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם כָּאן נַעֲשָׂה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. וְזֶהוּ הַשִּׁנּוּי שֶׁבֵּין הַכְּתוּבִים. שֶׁקֹּדֶם הַבְּרָכָה כְּתִיב לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ. שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁקְּאֵי עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּשְׁאָר אֲרָצוֹת. וְאַחַר בְּרָכָה כְּתִיב סְתָם וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי

הָאָדָם, אֶרֶץ סְתָם, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב אֶרֶץ סְתָם הוּא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא אֶרֶץ סְתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְכַמֶּרְגָּל בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִקְרֹא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ סְתָם, הֵינוּ שֶׁלְּאַחַר הַבְּרָכָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּבְרְצוֹנוֹ לִתְּנָהּ לְמִי שֶׁיִּרְצֶה. אָזַי וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי-אָדָם 'אֶרֶץ' סְתָם, הֵינוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הֵינוּ שֶׁנַּעֲשָׂה הַכֹּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. אֲבָל קֹדֶם בְּרָכָה יֵשׁ חִלּוּק בֵּין אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ מִכְּבָר וּבֵין שְׁאָר אֲרָצוֹת שֶׁהֵם חוּץ-לָאָרֶץ. וְזֶהוּ שֶׁמְּחַלֵּק הַפָּסוּק הַנֶּאֱמָר קֹדֶם בְּרָכָה כְּתִיב לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְכוּ', דְּהֵינוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּשְׁאָר אֲרָצוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. כִּי קֹדֶם הַבְּרָכָה קֹדֶם שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא נִמְשַׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בְּכָל מָקוֹם כַּנַּ"ל. רַק כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה גַּם לְמַטָּה שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וְהוּא נְתָנָהּ לָנוּ בִּבְחִינַת וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי הָאָדָם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר כָּל הַקְּדֻשׁוֹת אֵינָן נִמְשָׁכוֹת רַק כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה לְמַטָּה קְדֻשַּׁת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁאָז נִמְשַׁךְ הַקְּדֻשָּׁה גַּם לְמַטָּה. וַאֲזַי נַעֲשָׂה בְּכָל מָקוֹם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁעַל יָדָהּ נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בָּרָא הַכֹּל. וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאָרֶץ נָתַן וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה נַעֲשָׂה בְּכָל מָקוֹם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל:

גַּם אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שֶׁעִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. עַל-יְדֵי עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מַשְׁגִּיחַ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֵׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַהִתְפָּאֲרוּת נַעֲשִׂין בְּחִינַת תְּפִלִּין. וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין מֹחִין נַעֲשִׂין בְּחִינַת עֵינַיִם שֶׁמַּשְׁגִּיחַ בָּהֶם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן מ"ם). וְזֶה בְּחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁעַל יָדָהּ אָנוּ עוֹשִׂין אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּשֶׁאָנוּ מְבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. אָזַי הוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּנוּ בִּבְחִינַת אֶת ה' הֶאֱמַרְתָּ וְה' הֶאֱמִירְךָ, דְּהֵינוּ שֶׁאָנוּ מְפָאֲרִין וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא מַאֲמִירֵנוּ שֶׁאָנוּ מִתְאַמְּרִין וּמִתְפָּאֲרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֱלֹקֵינוּ שֶׁבָּרָא הַכֹּל. אָז 'וְה' הֶאֱמִירְךָ', שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּנוּ גַּם-כֵּן שֶׁאָנַחְנוּ עַמּוֹ בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה נַעֲשָׂה בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן שִׁבְעַת הַמִּינִין שֶׁבָּהֶן נִשְׁתַּבְּחָה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵם מֻקְדָּמִים לְבָרְכָה, כִּי שִׁבְעַת הַמִּינִים שֶׁהֵם שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הֵם עַצְמָם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּהּ תָּמִיד כַּנַּ"ל וּבְשִׁבְעַת הַמִּינִין אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמִּקְרָא הַזֶּה כֻּלּוֹ לְשֶׁעוּרִין נֶאֱמַר חִטָּה לְבִכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁשִּׁבְעַת הַמִּינִין הֵם שִׁעוּרִין שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבָּהֶם

מְשַׁעֲרִין שְׁעוּרֵי תּוֹרָה. וְשִׁעוּרִין דְּאוֹרַיְתָא הֵם בְּחִינַת עֵינַיִם בְּחִינַת הַשָּׂחֹר שֶׁבָּעַיִן שֶׁהוּא מְצַמְצֵם הָרְאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁעוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא (וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר מֵישְׁרָא דְּסַכִּינָא סִימָן לָמֶ"ד). וְעַל-כֵּן שִׁבְעַת הַמִּינִין שֶׁהֵם שִׁעוּרִין דְּאוֹרַיְתָא, הֵם בִּבְחִינַת עֵינַיִם-בַּת עַיִן. וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעָה כְּנֶגֶד שִׁבְעָה גִּלְדֵי עֵינָא וְעַל-כֵּן בָּהֶם דַּיְקָא נִשְׁתַּבָּחָה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מְשַׁבְּחָהּ הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְצָא בָּהּ שִׁבְעַת הַמִּינִין אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁעוּרִין דְּאוֹרַיְתָא בְּחִינַת בַּת עַיִן שִׁבְעָה גִּלְדֵי עֵינָא בְּחִינַת צַמְצוּם הָרְאוּת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שִׁבְעָה מִינִים אֵלּוּ שֶׁהֵם שִׁעוּרִין דְּאוֹרַיְתָא יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַהַשְׁגָּחָה עַל-יְדֵי בַּת עַיִן, דְּהַיְנוּ צַמְצוּם הָרְאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁעוּרִין דְּאוֹרַיְתָא כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁשֶּׁבַח שִׁבְעַת הַמִּינִים שַׁיָּךְ לְשֶׁבַח הַסָּמוּךְ תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ, כִּי עֵינָיו יִתְבָּרַךְ שָׁם עַל-יְדֵי שִׁבְעַת הַמִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁעוּרִין דְּאוֹרַיְתָא בַּת עַיִן כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁשִּׁבְעַת הַמִּינִים שֶׁבָּהֶם נִשְׁתַּבְּחָה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵם עַצְמָם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם קוֹדְמִים לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא רַק לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַקּוֹדֵם בַּפְּסוּק קוֹדֶם לִבְרָכָה, כִּי אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא הֵם בְּחִינַת עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת בַּת עַיִן כַּנַּ"ל. כִּי בְּהַתּוֹרָה מְלֻבָּשׁ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר 'אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה' הַמְדַבֵּר מֵהַשְׁגָּחָה בְּסִימָן יג. וְעַל-כֵּן כָּל הַקּוֹדֵם בַּתּוֹרָה קוֹדֵם לִבְרָכָה, כִּי הוּא סְמוּךְ בְּיוֹתֵר לְהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל:

וְעַתָּה מְיֻשָּׁב הֵיטֵב מַה שֶּׁהִקְשׁוּ בַּגְּמָרָא עַל פְּסוּק אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעוֹרָה שֶׁלִּמְּדוּ מִמֶּנּוּ דִּין קְדִימָה. וְהִקְשׁוּ הַהוּא לְגוּפָא אִצְטְרִיךְ, כִּי כָּל הַמִּקְרָא לְשִׁעוּרִין נֶאֱמַר וְכוּ'. כִּי אַדְרַבָּא, זֶהוּ דַּיְקָא שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְצָא בָּהּ שִׁבְעָה מִינִין אֵלּוּ שֶׁבָּהֶם מְשַׁעֲרִין שִׁעוּרִין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת בַּת עַיִן שֶׁמִּזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לְהַקְדִּימָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר דִּרְשׁוּ ה' וְעָזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָּנָיו תָּמִיד (בְּסִימָן לז), עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלּוֹ:

וּקְצָת הַיּוֹצֵא מִשָּׁם בְּקִצּוּר הוּא. כִּי גּוּף וָנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה, אוֹר וְחֹשֶׁךְ, חָכְמָה וְסִכְלוּת, בְּחִינַת זָכָר וּנְקֵבָה וְכוּ', בְּחִינַת חָכְמַת הַתּוֹרָה וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת סִכְלוּת כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה וְכוּ'. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר, הַיְנוּ בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת סִכְלוּת שֶׁל הַגּוּף שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וְכוּ'. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי

הַתַּעֲנִית וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צַדְּקָתָא וְכוּ' וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת צְדָקָה. צְדָקָה בְּחוּץ-לָאָרֶץ וּצְדָקָה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא גְּדוֹלָה וּלְמַעְלָה מִצְּדָקַת חוּץ-לָאָרֶץ. וְכֵן יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת תּוֹרָה כִּי אֵין דּוֹמֶה הַתּוֹרָה הַיּוֹצֵאת מֵהֶבֶל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֵטְא לְהַתּוֹרָה הַיּוֹצֵאת מֵהֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת וְכוּ'. וְזֶה פֵּרוּשׁ, וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ' עַד וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר עַל-יְדֵי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הָאָבוֹת בָּעוֹלָם לְהָגֵן וְנִדְחֶה הַדִּין וְהַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת הַחֹמֶר וְהַסְּכָלוּת וְנִתְעַלֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת אוֹר וְחַיִּים וְחֶסֶד וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית נִקְרָא חָסִיד, שֶׁנֶּאֱמַר, גּוֹמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסִיד. כִּי מְבַטֵּל הַדִּין וְהַחֹשֶׁךְ וְכוּ' וּמַמְשִׁיךְ חֲסָדִים וְהוּא גְּמִילוּת חֶסֶד לְנַפְשׁוֹ, הַיְנוּ לַתּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה פֵּרוּשׁ שְׁלֹשָׁה אַזְהָרוֹת שֶׁהִזְהִיר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה מִנְּצִיבִין, הִזָּהֲרוּ בְּזֶקֶן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ וְהִזָּהֲרוּ בְּוֹרִידִין כָּרְבִּי יְהוּדָה וְהִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה, כִּי אֵלּוּ שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת מְרַמְּזִין לְהִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׂכֶל וְהַתּוֹרָה וְהַזְּכִּרוֹן וְכוּ'. כִּי שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה הוּא כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לְזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ. עַל-יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְהַזִּכָּרוֹן וְכוּ'. וְזֶהוּ הִזָּהֲרוּ בְּוֹרִידִין וְכוּ'. כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּא בְּגִלְגּוּל לְהִתְתַּקֵּן. וְצָרִיךְ הַשּׁוֹחֵט לְכַוֵּן לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּדָּם. גַּם עִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה הוּא רַק עַל-יְדֵי שׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים וְכוּ' וְכוּ'. כִּי הַשּׁוֹחֵט הֶהָגוּן מַאֲכִיל וּמְפַרְנֵס לְיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה הַנְּפָשׁוֹת לְהַשְׂכִּינָה וְכוּ' וְכֵן לְהֵפֶךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְזֶהוּ, אִכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם וְכוּ'. רַב אָמַר, אֵלּוּ הַדַּיָּנִים. וּשְׁמוּאֵל אָמַר, אֵלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת וְכוּ'. וְהַכְּלָל, כִּי לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת חָכְמָה וְחַיִּים אוֹר וְחֶסֶד. וּלְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַחֹמֶר וְהַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת סְכָלוּת וְשִׁכְחָה וְכוּ'. הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא שֶׁהוּא אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת תַּעֲנִית וּצְדָקָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ, הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה. כִּי בְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ הֵם נְפָשׁוֹת נִכְבָּדוֹת מְאֹד וְכוּ', אַךְ הֵם כַּצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְכַבְּדָם, כִּי עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד נִתְגַּלֶּה יוֹתֵר הַתּוֹרָה מֵהִתְעַלְּמוּתָהּ, הַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ. כִּי שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה הוּא הַכָּבוֹד וְכוּ' וְהַנֶּפֶשׁ מִשְׁתּוֹקֶקֶת לְהִכָּלֵל בּוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ. וְזֶהוּ הִזָּהֲרוּ וְכוּ' שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין שֶׁאָסוּר לֵהָנוֹת מֵעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְּרָכָה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל אֵיזֶה פְּרִי אוֹ כַּיּוֹצֵא עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל שָׁם, כִּי בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ נְפָשׁוֹת הַמְגֻלְגָּלִים. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא בִּבְחִינַת אֲוִירָא

דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַמַּאֲכָל נִכְלָל בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְכוּ', כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִוא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת, כִּי שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת, כִּי שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת, כִּי כָּל בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין אָנוּ לְמֵדִין מִבִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְאַחֲרָיו מְבָרֵךְ לְפָנָיו לֹא כָל שֶׁכֵּן. וְעִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הִיא בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'. כִּי כָּל בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין כֻּלָּם הֵם בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר שָׁם בְּהַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה כָּל הַבְּרָכוֹת הַנֶּהֱנִין בִּבְחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ וְכוּ' עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה שֶׁמִּשָּׁם אָנוּ לְמֵדִים כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַ"ל. כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ', הוּא עַל-יְדֵי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל. כִּי כְּשֶׁמְּבָרְכִין עַל אֵיזֶה דָּבָר עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ', כִּי מְגַלִּין עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ', עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא דָּבָר הַזֶּה, עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל זֶה הַדָּבָר שֶׁמְּבָרְכִין עָלָיו בִּבְחִינַת אֲוִיר הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו עַל-יְדֵי שֶׁגִּלָּה ה' יִתְבָּרַךְ בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל. וְעַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל שָׁם וּמְגַלִּין וּמְפָרְסְמִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל, נִמְשָׁךְ לְשָׁם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא רַק עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַ"ל. וְכַמְבֹאָר זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַדָּבָר וּמְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל הַדָּבָר הַזֶּה עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה בִּבְחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר מְגֻלְגָּל שָׁם, כִּי עִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת זָכְרוֹן וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִנְהֹג כָּבוֹד בָּאֳכָלִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא לְבַזּוֹת אֶת הָאֳכָלִין כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי צְרִיכִין לִנְהֹג כָּבוֹד בָּאֳכָלִין כְּדֵי שֶׁיִּתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר שָׁם עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל עַל מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ לְכַבְּדָם שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר הוּא בִּבְחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל פִּיהֶם

שֶׁל תִּינוֹקוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת סֵדֶר בְּרָכוֹת שֶׁמְּלַמְּדִין אֶת הַתִּינוֹקוֹת בְּתְחִלַּת לִמּוּדָם, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא עַל-יְדֵי הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁהוּא הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא בְּחִינַת אֱוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְשָׁם מְקוֹר הַבְּרָכָה בִּבְחִינַת יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הָאָבוֹת בָּעוֹלָם לְהָגֵן וְנִדְחֶה הַדִּין וְהַחֹשֶׁךְ וְנִכְנָע הַחֹמֶר וְהַגּוּף וְהַשִּׂכְחָה וְהַסִּכְלוּת וְכוּ'. וְנִמְשָׁךְ חֶסֶד וְכוּ' בְּחִינַת חָכְמָה וְחַיִּים וְזִכָּרוֹן כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה הַאי מָאן דְּבָעֵי לֶהֱוֵי חֲסִידָא לִיקַּיֵּים מִלֵּי דְּבָרְכוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה מַעֲלֶה אֶת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְנִמְשָׁךְ חֶסֶד בְּחִינַת גּוֹמֵל נֶפֶשׁ אִישׁ חָסִיד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכוֹת הוּא חָסִיד. וְזֶהוּ, וְאָמְרֵי לָהּ מִלֵּי דְּאָבוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבְּרָכוֹת הֵם בִּבְחִינַת אֱוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הָאָבוֹת בְּחִינַת וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ' עַד וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְאָמְרֵי לָהּ מִלֵּי דְּנִזִּיקִין, כִּי כָּל דִּינֵי נִזִּיקִין הֵם סִלּוּק הַהֶזֵּק מֵחֲבֵרוֹ לִבְלִי לְהַזִּיק אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ וְאִם הִזִּיקוֹ יְשַׁלֵּם הֶזֵּקוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִדְחֶה הַדִּין שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הֶזֵּק. וְזֶהוּ, וְאָמְרֵי לֵיהּ מִלֵּי דְּנִזִּיקִין, דְּהַיְנוּ לְסַלֵּק וְלִדְחוֹת הַהֶזֵּק וְהַדִּין וְהַחֹשֶׁךְ וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׂכֶל וְכוּ' עַל-יְדֵי הַבְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵיהֶם נִתְגַּלּוּ הָאָבוֹת כַּנַּ"ל, כִּי סִלּוּק הַהֶזֵּק מֵחֲבֵרוֹ שֶׁהֵם דִּינֵי נִזִּיקִין הוּא גַּם-כֵּן בִּבְחִינַת הַנַּ"ל בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' וּלְהַכְנִיעַ הַדִּין וְכוּ'. כִּי הַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן נט). וְזֶה מְרֻמָּז גַּם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה מַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ מָמוֹן לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ, כִּי הַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁנּוֹתֵן מִמָּמוֹנוֹ צְדָקָה לְעָנִי הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמְקַיֵּם נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי הַמָּמוֹן הוּא הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לְעָנִי עַל-יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׂכֶל בִּבְחִינַת אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ בְּחִינַת שֵׂכֶל כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הוּא עָנִי מִן הַדַּעַת גַּם-כֵּן בִּבְחִינַת חָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה. וְעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ מָמוֹן נִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׂכֶל וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה נַפְשׁוֹ שֶׁל הַנּוֹתֵן גַּם-כֵּן כִּי כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִין עָלָיו וְכוּ'. וְנִמְשָׁךְ עָלָיו רַחֲמָנוּת וְחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה הוּא הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי הַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת דִּינֵי נִזִּיקִין שֶׁהַזְּהִירָה הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יִגְזֹל וְלֹא יַזִּיק אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא לְפַגֵּם אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְאִם גָּזְלוֹ אוֹ הִזִּיקוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר לוֹ וּלְשַׁלֵּם אֶת הֶזֵּקוֹ כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי תַּשְׁלוּמֵי הַהֶזֵּק כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שְׁדִינֵי נִזִּיקִין הֵם

בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל יָדָהּ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה נִקְרָא חֲסִידָא בְּחִינַת גּוֹמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסִיד, כִּי נִדְחֶה הַדִּין וְהַכְּסִילוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶזֵּק שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפֻּגַם הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וְנִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי תַּשְׁלוּמֵי נְזִיקִין שֶׁהוּא הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּשַׁלֵּם הֶזֵּקוֹ, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה מְרֻמָּז גַּם-כֵּן בַּמַּאֲמָר הַנִּזְכָּר מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם בְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם וְכוּ'. רַב אָמַר, אֲלוּ הַדַּיָּנִים וְכוּ', הַיְנוּ רי"ו די"ן. שֶׁאֵינָם מַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' רָמֶז לַשּׁוֹחֲטִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-פִּי הַנַּ"ל זֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת דַּיָּנִים כִּפְשׁוּטוֹ, כִּי הַדַּיָּנִים כְּשֶׁהֵם הֲגוּנִים וְדָנִים מִשְׁפַּט צֶדֶק בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ שֶׁלֹּא יִגְזֹל וְלֹא יַזִּיק אֶחָד אֶת מָמוֹן חֲבֵרוֹ, עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין וּמַשְׁלִימִים אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי דִּינֵי מָמוֹנוֹת שֶׁדָּנִין כַּהֲגֶן, כִּי הַמָּמוֹן הוּא הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דִּינֵי מָמוֹנוֹת בִּשְׁלֹשָׁה זֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, כִּי לֵית רַבִּים פָּחוֹת מִתְּלָת דְּאִנּוּן אֲבָהָן, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים. כִּי עַל-יְדֵי הַדַּיָּנִים שֶׁדָּנִין דִּינֵי מָמוֹנוֹת כַּהֲגֶן נִדְחֶה הַדִּין וְכוּ' וְנִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בְּמָמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הָאֲבוֹת בָּעוֹלָם לְהָגֵן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים כַּנַּ"ל, כִּי הַדַּיָּנִים עִקַּר דִּינֵיהֶם הוּא רַק עַל-יְדֵי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מַחְכִּים שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין עִקַּר חָכְמַת אֱלֹקִים בְּקִרְבָּם לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט, כִּי אְסוּר לָדוּן כִּי אִם סְמוּכִים וְאֵין סְמוּכִים אֶלָּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וַאֲנַן שְׁלִיחוּתָא דְּקָמְאֵי עָבְדִינָן כַּמּוּבָא בַּסֵּפֶר חֹשֶׁן מִשְׁפָּט. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַדַּיָּנִים מְקַבְּלִין רַק מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַסְּמִיכָה כַּנַּ"ל, כִּי הַדַּיָּנִים מַעֲלִין גַּם-כֵּן אֶת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ'. וְדוֹחִין הַדִּין וְכוּ'. וּמַמְשִׁיכִין חֶסֶד כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה. וְנִדְחֶה הַדִּין וְנִמְשָׁךְ חֶסֶד. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַדַּיָּנִים מִדִּינָא הוּא רַק סְמוּכִים בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת דִּינֵי קְדִימָה בִּבְרָכוֹת, כִּי עִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַנֶּפֶשׁ תְּאַבֶּה לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשָׁהּ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֵידַע אֵיזֶה פְּרִי צְרִיכִין לְהַקְדִּים בְּבָרְכָה שֶׁצְּרִיכִין לְחַלֵּק כָּבוֹד לְאוֹתָהּ הַפְּרִי, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נֶפֶשׁ גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְכַבְּדָהּ בְּיוֹתֵר, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַקְדִּימָהּ, כִּי עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד מִתְגַּלָּה הַנֶּפֶשׁ מֵהִתְעַלְּמוּתָהּ בְּבְחִינַת הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְהֹג כָּבוֹד בָּאֲכָלִין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֻׁלְחָן מְלָכִים, בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, כִּי עִקַּר בְּחִינַת כָּבוֹד הוּא בַּאֲכִילָה בְּחִינַת שֻׁלְחָן מְלָכִים כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁנִּרְאֶה בְּחוּשׁ כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְכַבֵּד אֶת חֲבֵרוֹ. עַל-פִּי רֹב הוּא מְכַבְּדוֹ בְּדָבָר מַאֲכָל אוֹ מַשְׁקֶה, כִּי שָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַכָּבוֹד, כִּי יֵשׁ שָׁם נְפָשׁוֹת רַבּוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּכָּבוֹד.

וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת וַעֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכוֹת פְּרָטִיּוֹת שֶׁהֵם בַּחֲשִׁיבוּת יוֹתֵר מִבְּרָכוֹת כְּלָלִיּוֹת וְיֵשׁ לָהֶם דִּין קְדִימָה כְּגוֹן בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ וּבוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה קוֹדְמִין לְבִרְכַּת שֶׁהַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁזֶּה בְּרָכָה פְּרָטִית וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן קְצָת, כִּי יֵשׁ סְבָרָה לְהֵפֶךְ, כִּי בְּרָכָה כְּלָלִיּוּת הָיָה רָאוּי שֶׁתִּהְיֶה חֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁמְּבָרְכִין ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ. וּבְוַדַּאי בָּזֶה מַזְכִּירִין שֵׁבַח ה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר שֶׁבָּרָא הַכֹּל, אֲבָל בִּבְרָכָה פְּרָטִית אֵין מַזְכִּירִין שֵׁבַח ה' יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ, כִּי אֵין מַזְכִּירִין רַק שֶׁבָּרָא פְּרִי הָעֵץ אוֹ פְּרִי הָאֲדָמָה וְכִיּוֹצֵא. אֲבָל מַעֲלַת הַקְּדִימָה שֶׁל בְּרָכָה פְּרָטִית הִוא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּבָרְכִין עַל פְּרִי זוֹ בְּרָכָה פְּרָטִית, נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לָהּ חֵלֶק בַּכָּבוֹד בְּיוֹתֵר כִּי מַזְכִּירִין שֵׁבַח ה' יִתְבָּרַךְ עַל פְּרִי זוֹ בִּלְבַד. נִמְצָא, שֶׁפְּרִי זוֹ מְכֻבֶּדֶת כָּל כָּךְ עַד שֶׁמְּיַחֲדִין הַבְּרָכָה עָלֶיהָ לְבַד. וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהּ חֵלֶק בַּכָּבוֹד בְּיוֹתֵר. וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם מְכֻבָּדִים בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְהֹג בָּהֶם כָּבוֹד בְּיוֹתֵר וּלְהַקְדִּימָם, כִּי עִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל:

וְעִקַּר הַחֲשִׁיבוּת לְעִנְיַן קְדִימָה הֵם פֵּרוֹת שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְכָל הַמֻּקְדָּם בַּפָּסוּק מֻקְדָּם לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הִיא בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׂכֶל וְהַזִּכָּרוֹן וְכוּ'. שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת דַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַפָּסוּק לְשִׁעוּרִין נֶאֱמַר וְכוּ'. הַיְנוּ הָךְ. כִּי זֶהוּ מַעֲלַת וַחֲשִׁיבוּת שֶׁל שִׁבְעַת הַמִּינִין שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהַפֵּרוֹת הֵם חֲשׁוּבוֹת כָּל כָּךְ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם נְפָשׁוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר חֲשִׁיבוּת הַפֵּרוֹת כַּנַּ"ל. וְהַנֶּפֶשׁ הִוא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַפֵּרוֹת שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שִׁבְעַת הַמִּינִים מְשַׁעֲרִין בָּהֶם כָּל הַשִּׁעוּרִין שֶׁל תּוֹרָה שֶׁזֶּה מוֹרֶה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם נְפָשׁוֹת גְּבוֹהוֹת הָרְבֵּה שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן מְשַׁעֲרִין בָּהֶם שִׁעוּרִין שֶׁל תּוֹרָה, כִּי הַנֶּפֶשׁ הוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ אֲלוּ הַפֵּרוֹת חֲשׁוּבוֹת בְּיוֹתֵר וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִשְׁתַּבְּחָה בָּהֶם וְיֵשׁ לָהֶם דִּין קְדִימָה עַל שְׁאָר פֵּרוֹת מֵחֲמַת שֶׁמַּלְבֶּשׁ בָּהֶם תּוֹרָה הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר מִשְּׁאָר פֵּרוֹת, כִּי בָּהֶם מְשַׁעֲרִין שִׁעוּרִין שֶׁל תּוֹרָה וְהַתּוֹרָה הוּא הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַקְדִּימָם, כִּי צְרִיכִין לְכַבְּדָם בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם נְפָשׁוֹת בְּחִינַת תּוֹרָה בְּיוֹתֵר וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת כָּל שִׁעוּרִין שֶׁל תּוֹרָה בִּכְזַיִת, וְכָל שִׁעוּר אֲכִילָה הוּא בִּכְזַיִת וְכֵן לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה הַשִּׁעוּר בִּכְזַיִת. כִּי זַיִת שֶׁמֶן הוּא מוֹרֶה עַל בְּחִינַת הַנַּ"ל בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂכְחָה וְזִכָּרוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אִיתָא שֶׁזַּיִתִּים הֵם מְבִיאִין לִשְׂכְחָה.

וְשֶׁמֶן הַיּוֹצֵא מֵהַזֵּיתִים הוּא לְהֵפֶךְ, כִּי שֶׁמֶן הוּא מְסֻגָּל לְזִכָּרוֹן כַּמּוּבָא. נִמְצָא, שֶׁזֵּית וְשֶׁמֶן הַמְלֻבָּשׁ בְּתוֹכָהּ הֵם בִּבְחִינַת שִׂכְחָה וְזִכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף וָנֶפֶשׁ וְכוּ'. וְהַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת זִכָּרוֹן הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת דַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַשּׁעוּרִין שֶׁל תּוֹרָה בִּכְזַיִת, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ בְּחִינַת זִכָּרוֹן הוּא בִּבְחִינַת זֵית שֶׁמֶן. כְּמוֹ הַשֶּׁמֶן הַמְלֻבָּשׁ בְּהַזַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַמְלֻבָּשׁ בְּהַשִּׂכְחָה בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַמִּתְלַבֵּשׁ בְּהַגּוּף. וּכְמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת וּלְהוֹצִיא הַשֶּׁמֶן לְמָאוֹר מֵהַזַּיִת. כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּתִישָׁה שֶׁכּוֹתְשִׁין וְכוֹתְתִין הַזַּיִתִים לְהוֹצִיא מֵהֶם הַשֶּׁמֶן, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הַתּוֹרָה וְהַנֶּפֶשׁ וְהַזִּכָּרוֹן וְכוּ' כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹתְשִׁין וּמְכַתְּתִין הַגּוּף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כּוֹתְשִׁין וּמְשַׁבְּרִין הַסְּכָלוּת שֶׁל הַחֹמֶר וּמְבַטְּלִין וּמַכְנִיעִין הַשִּׂכְחָה. וְאָז נִתְגַּלֶּה אוֹר הַנֶּפֶשׁ וְהַתּוֹרָה וְהַזִּכָּרוֹן מִתּוֹךְ הַגּוּף וְהַשִּׂכְחָה וְכוּ', כִּי נִתְבַּטֵּל הַגּוּף וְהַשִּׂכְחָה לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ וְהַתּוֹרָה וְהַזִּכָּרוֹן וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ, כִּי צָרִיךְ לְהָמִית עַצְמוֹ עַל הַתּוֹרָה לְכַתֵּת וּלְשַׁבֵּר הַגּוּף. וְאָז דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה וְהַנֶּפֶשׁ וְהַזִּכָּרוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר. בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אָעָא דְּלָא סְלִיק בֵּהּ נוּרָא מְבַטְּשִׁין לֵהּ גּוּפָא דְּלָא סְלִיק בֵּהּ נְהוֹרָא דִּנְשָׁמְתָא וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁזֵּית וְשֶׁמֶן הוּא בְּחִינַת גּוּף וָנֶפֶשׁ כוּ'. וְעַל-כֵּן כָּל שִׁעוּרִין שֶׁל תּוֹרָה בִּכְזַיִת, כִּי כָּל מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי גּוּף וָנֶפֶשׁ דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ מְלֻבָּשׁ בַּגּוּף. אָז עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְהַנֶּפֶשׁ הוּא מִתּוֹךְ הַגּוּף דַּיְקָא בִּבְחִינַת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ וְכוּ', כַּמּוּבָא:

חלק ה

וְעַל-כֵּן שִׁעוּר אֲכִילָה בִּכְזַיִת. וְאָז צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה הוּא בְּשִׁבְיל הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ כְּדֵי שֶׁיָּאִיר הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל בּוֹ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּתוֹכָהּ הָאֲכִילָה שֶׁאוֹכֵל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה וּבִבְרָכָה בְּכַוָּנָה כָּרָאוּי. וְעַל-כֵּן שִׁעוּר הָאֲכִילָה בִּכְזַיִת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת גּוּף וָנֶפֶשׁ, שִׂכְחָה וְזִכָּרוֹן וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָאֲכִילָה לְהַעֲלוֹת וּלְהָאִיר הַנֶּפֶשׁ מִתּוֹךְ הַגּוּף לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַתּוֹרָה וְהַזִּכָּרוֹן מִתּוֹךְ הַשִּׂכְחָה וְהַגּוּף וְכוּ'. וְזֶה שֶׁהַזְהִירָה הַתּוֹרָה עַל הַזִּכָּרוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבַעְתָּ וְכוּ' וְרָם לִבָּבְךָ וְשָׁכַחְתָּ וְכוּ'. וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ וְכוּ'. כִּי בִּשְׁעַת אֲכִילָה צְרִיכִין לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁלֹּא יָפֻגַם הַזִּכָּרוֹן הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ בְּחִינַת תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר הַגּוּף הַמִּתְאַוֶּה שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה וְכוּ', רַק אַדְרַבָּא, לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַגּוּף בִּשְׁעַת אֲכִילָה, דְּהַיְנוּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹוֹת הַגּוּף הַמִּתְאַוֶּה לֶאֱכֹל רַק לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ. בְּאֹפֶן שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה יִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְהַזִּכָּרוֹן וְהַתּוֹרָה

בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה נְפָשׁוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הָאֲכִילָה אָז כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' הַנַ"ל הַנֶּאֱמַר בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה כַּנַ"ל. כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לְזָכְרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת תּוֹרָה וְכַנַ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה צְרִיכָה שִׁעוּר. וְשִׁעוּרָהּ בִּכְזַיִת, אֲבָל בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה אֵין לָהּ שִׁעוּר, כִּי זִכָּרוֹן וְשִׂכְחָה אֵין שַׁיָּךְ כִּי אִם כְּשֶׁכְּבָר יֵשׁ אֵיזֶה דַּעַת. אָז צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן לְבִלִּי לִשְׁכֹּחַ אֶת הַדַּעַת שֶׁהִשִּׂיג. וְזֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדֵּעָת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא מִתּוֹךְ הַגּוּף כַּנַ"ל בִּבְחִינַת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי הַדַּעַת בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא בִּבְחִינַת אֵין לוֹ שִׁעוּר, כִּי הַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הוּא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו צִמְצֵם אֶת אוֹר הַתּוֹרָה בְּאוֹתִיּוֹת וְכוּ' וְשִׁעוּרִים. כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּעוֹד שֶׁאָנוּ מְלֻבָּשִׁים בְּתוֹךְ הַגּוּף. וְעַל-יְדֵי שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁהִוא הַדַּעַת וְהַנֶּפֶשׁ מְלֻבָּשׁ בַּגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁעוּרִים וּמִדּוֹת עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ זִכָּרוֹן וְשִׂכְחָה וְכוּ', כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת צִמְצוּם וְשִׁעוּר בִּבְחִינַת גּוּף, אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כְּשֶׁמַּשִּׂיגִין הַדַּעַת שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת זִכָּרוֹן מִתּוֹךְ הַגּוּף וְהַשִּׂכְחָה כַּנַ"ל. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁנֵּדַע וְנַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הַגּוּף שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מְגוּשֵׁי עָפָר מִקְרוּצֵי חֹמֶר וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא כְּשֶׁבָּא הַדַּעַת לְכְלַל שִׂכְחָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְצַמְצֵם הַדַּעַת וּבָא בִּבְחִינַת שִׁעוּר וּמִדָּה שֶׁמִּזֶּה נִתְהַוֶּה וְנִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת הַגּוּף וְכוּ'. וּמִזֶּה אֲחִיזַת הַשִּׂכְחָה. וְאָז כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הַשִּׂכְחָה וּמְשַׂבְּרִין הַגּוּף וּמַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ וְהַזִּכָּרוֹן זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת בְּחִינַת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן הוּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שִׁעוּר וּמִדָּה בִּבְחִינַת גּוּף, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שִׁעוּר אֵין שַׁיָּךְ זִכָּרוֹן וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ (סִימָן קי):

וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה. וּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה אֵין לָהּ שִׁעוּר. וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה יֵשׁ לָהּ שִׁעוּר, כִּי מִתְּחִלָּה קֹדֶם שֶׁאוֹכֵל אָז עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִוא הַדַּעַת כְּלָל. וְאָז צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה כְּדֵי לְגַלּוֹת הַדַּעַת שֶׁהִוא הַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל. וְזֶה אֵין לוֹ שִׁעוּר, כִּי תְּחִלַּת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת אֵין לוֹ שִׁעוּר אֲבָל בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה הִיא בִּשְׁבִיל לִשְׁמֹר אֶת הַדַּעַת וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁקִּבֵּל וְהֵאִיר עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי שִׂכְחָה רַק יִהְיֶה בִּבְחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה צְרִיכָה שִׁעוּר, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר לֹא בָּא עֲדַיִן לִבְחִינַת שִׂכְחָה וְזִכָּרוֹן, כִּי זִכָּרוֹן אֵין שַׁיָּךְ כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה דַּעַת שֶׁקִּבְּלוּ בְּשִׁעוּר וּבְמִדָּה שֶׁאָז צְרִיכִין לְזָכְרוֹ. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַדַּעַת

בְּחִינַת שִׁעוּר בִּבְחִינַת שִׁכְחָה וְזִכָּרוֹן אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. רַק כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַדַּעַת עַד שֶׁבָּא לִידֵי שִׁעוּר וּמִדָּה. וְאָז שַׁיָּךְ שִׁכְחָה וְזִכָּרוֹן. וְאָז צְרִיכִין לִשְׁמֹר הַזִּכָּרוֹן שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, הַשִּׁכְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שִׁעוּר בִּשְׁבִיל לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן לִזְכֹּר מַעֲלַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֶעֱלָה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשִּׁעוּר בְּכְזַיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַשִּׁכְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן שִׁעוּר אֲכִילָה בִּכְזַיִת. כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה דְּהַיְנוּ הַשְׁבִּיעָה הִיא מִבְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבָּשׁ שָׁם שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁבְּתוֹךְ הַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל. וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא אָכַל כְּזַיִת אֵינוֹ נִקְרָא בְּשָׁם אֲכִילָה כְּלָל. כִּי עִקַּר הַנֶּפֶשׁ הוּא רַק כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת זַיִת שָׁמָּן. דְּהַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ הַנֶּפֶשׁ וְהַדַּעַת לִבְחִינַת שִׁעוּר וּמִדָּה עַד שֶׁבָּא לִבְחִינַת זִכָּרוֹן וְשִׁכְחָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת זַיִת שָׁמָּן. וְאָז הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַדַּעַת וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ בְּהָאֲכִילָה שִׁעוּר בִּכְזַיִת אָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבָּשׁ לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הָאָדָם כְּשֶׁאוֹכֵל בִּקְדֻשָּׁה וְזוֹכֶה לְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ וְהַזִּכָּרוֹן וּלְהַכְנִיעַ אֶת הַגּוּף וְהַשִּׁכְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת כִּי בוֹ שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ, כִּי אָז זוֹכִין לִנְשָׁמָה יְתֵרָה, וְאָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת כַּמּוּבָא. כִּי בְּשַׁבָּת נִתְּנָה תּוֹרָה וְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בִּבְחִינַת גּוּף בְּחִינַת כְּסִילוּת בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בְּשָׁטוּתָא כַּמּוּבָא. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם. כִּי עִקַּר הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כַּמּוּבָא שֶׁכָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהָאָרַת הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשַׁבָּת. כִּי בָּתַר שַׁבָּתָא, דְּהַיְנוּ יוֹם רִאשׁוֹן שֵׁנִי שְׁלִישִׁי מְקַבְּלִין מִנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁעָבַר וְכוּ'. וְזֶה שֶׁהַזְּהִיר הַכָּתוּב זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְכוּ'. זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה 'זָכְרֵהוּ' דַּיְקָא, כִּי הַזִּכָּרוֹן הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְתוֹרָה וְדַעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה מְקַבְּלִין בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל מִשַּׁבָּת דַּיְקָא כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכְרִין אֶת הַשַּׁבָּת מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת שֶׁמְּבַטְּלִין שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בְּחִינַת גּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְכוּ', כַּנַּ"ל: וְעַל-כֵּן עִקַּר הַזִּכָּרוֹן שֶׁל שַׁבָּת מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת הוּא רַק עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת כְּמוֹ שַׁמַּאי הַזָּקֵן שֶׁהָיָה אוֹכֵל כָּל יָמָיו לִכְבוֹד שַׁבָּת וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן שֶׁל שַׁבָּת מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, דְּהַיְנוּ זִכָּרוֹן הַנֶּפֶשׁ מִתּוֹךְ הַגּוּף כַּנַּ"ל לְבַטֵּל הַגּוּף בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת שַׁבָּת הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא וְזֶה עִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת, שֶׁעִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת

כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת. וְזֶה עִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ בְּחִינַת תּוֹרָה וְכוּ'. אָז מַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה וְעַל-כֵּן עִקַּר הַזִּכָּרוֹן שֶׁל שַׁבָּת בִּימֵי הַחֹל עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת שַׁבָּת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַזִּכָּרוֹן וְכוּ', בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, 'זָכְרֵהוּ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן הַיְנוּ הָךְ, כִּי יֵין יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת שִׂכְחָה וְזִכָּרוֹן בִּבְחִינַת פֶּן יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח מְחֹקֵק, הַיְנוּ שִׂכְחָה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הַיַּיִן מַבִּיא שֵׁנָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת בְּחִינַת שִׂכְחָה. וְזֶהוּ כְּשֶׁאֵין זוֹכִין אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכִין אָזַי אַדְרַבָּא, הַיַּיִן הוּא בִּבְחִינַת זִכָּרוֹן בִּבְחִינַת נַזְכִּירָה דֹּדֶיךָ מִיַּיִן בְּחִינַת זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַיַּיִן שֶׁנִּקְרָא תִּירוֹשׁ, זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, הַיְנוּ דַּעַת בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְכוּ'. לֹא זָכָה-נַעֲשֶׂה רָשׁ. אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת בְּחִינַת עֲנִיּוּת שֶׁהוּא חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת וְהַנֶּפֶשׁ כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת כְּשֶׁרוֹצִין לָצֵאת מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לְשַׁבָּת, מִשִּׂכְחָה לְזִכָּרוֹן וְכוּ', מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל-יְדֵי זֶה הַיַּיִן בְּחִינַת זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן, 'זָכְרֵהוּ' דַּיְקָא, כִּי אָז מַעֲלִין הַיַּיִן מִשִּׂכְחָה לְזִכָּרוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין וְנִכְלָלִין שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים שֶׁמְּצִוָּה לְהִשְׁתַּכֵּר אָז בְּיַיִן, כִּי אָז נִכְנָע הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן הַזְּהִירָה תּוֹרָה, זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק וְכוּ' לֹא תִשְׁכָּח. כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק וּלְהַעֲלוֹת הַזִּכָּרוֹן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָז בְּפוּרִים מִצְוָה לְהִשְׁתַּכֵּר בְּיַיִן, כִּי אָז עוֹלֶה הַיַּיִן מִשִּׂכְחָה לְזִכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁהַיַּיִן בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁעוֹלֶה מִבְּחִינַת שִׂכְחָה לִבְחִינַת זִכָּרוֹן אָז עִקַּר הַשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי יַיִן דַּיְקָא, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן הוּא מִתּוֹךְ הַשִּׂכְחָה בִּבְחִינַת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְשִׂכְחָה כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר לְהַכְנִיעַ הַשִּׂכְחָה שֶׁהוּא הַגּוּף וּלְהַגְבִּיר הַזִּכָּרוֹן וְהַנֶּפֶשׁ זֶהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יַיִן בְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל הַיַּיִן כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת זִכָּרוֹן בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת תּוֹרָה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁמִּתְגַּלִּים בָּעוֹלָם לְהָגֵן עַל-יְדֵי אֵוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל-יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין בּוֹ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין תּוֹרָה בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁמַּעֲלִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַ"ל הִוא בְּחִינַת תּוֹרָה וְזָכְרוֹן וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת חָמֵשׁ זְכִירוֹת, כִּי הַזִּכָּרוֹן הוּא הַתּוֹרָה בְּחִינַת נֶפֶשׁ. וְעַל-כֵּן הֵם חָמֵשׁ זְכִירוֹת כְּנֶגֶד חָמֵשׁ בְּחִינוֹת יֵשׁ לַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת הָנֵי חֲמִשָּׁה בָּרְכִי נַפְשִׁי וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי זְכִירַת מִצְרַיִם זֶה בְּחִינַת לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ מִגָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הָאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם, כִּי שָׁם בְּמִצְרַיִם הָיְתָה הַדַּעַת בַּגָּלוּת כַּיָּדוּעַ. וְהַדַּעַת הוּא הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּגָלוּת מִצְרַיִם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הָאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת וּכְשֶׁזּוֹכִין לָצֵאת מֵאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַ"ל, הֵינוּ שֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיעַ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְאָז נִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַ"ל, אָז צְרִיכִין לִזְכֹּר תָּמִיד יְצִיאַת מִצְרַיִם הֵינוּ לִשְׁמֹר הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ נִתְעַלֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן בְּפֶסַח כְּנֶגֶד אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעָם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְכוּ'. וְאָז צְרִיכִין דַּוְקָא לִשְׁתּוֹת יַיִן וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבַּע כּוֹסוֹת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּכְנְעוּ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְהַזִּכָּרוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַיִן בַּקִּדֻּשָּׁה כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת זִכָּרוֹן מַתַּן תּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי הַתּוֹרָה הִיא הַזִּכָּרוֹן כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת זִכִּירוֹת מַעֲשֶׂה עֲמָלֵק כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַשִּׁכְחָה [וְלִזְכוֹת] לְזִכָּרוֹן וְכוּ' כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת זְכִירַת מַעֲשֶׂה מִרְיָם שֶׁלֹּא לְדַבֵּר לָשׁוֹן הָרָע עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן (בְּסִימָן נד), עַיֵּן שָׁם. כִּי הַזִּכָּרוֹן הוּא הַנֶּפֶשׁ. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד לְכַבֵּד אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל מִינֵי כָּבוֹד כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְהַזִּכָּרוֹן כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עָוֹון לָשׁוֹן הָרָע חָמוּר מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר לָשׁוֹן הָרָע עַל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִמְצָא שֶׁמְּבַזֶּה נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז אֵין הַנֶּפֶשׁ יָכוֹל לְהִתְגַּלּוֹת וְעַל-כֵּן הוּא פּוֹגֵם הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד, דַּיְקָא שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִלָּשׁוֹן הָרָע. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר מַעֲשֶׂה מִרְיָם. 'לִזְכֹּר' דַּיְקָא לְהַגְבִּיר בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַשִּׁכְחָה שֶׁהוּא פְּגַם הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּא עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע:

וְזֶה בְּחִינַת זְכִירַת שַׁבָּת לְהַמְשִׁיךְ הַזִּכָּרוֹן בְּחִינַת נֶפֶשׁ מִשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה צוֹמוֹת, כִּי מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מַכְנִיעִין הַגּוּף וְהַסִּכְלוּת, דְּהַיְנוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְנִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבָּעָה צוֹמוֹת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּכְנָעִין עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, כִּי אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מִשָּׁם נִמְשָׁכִין אַרְבַּע גָּלְיוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת גּוּף לְגַבֵּי נֶפֶשׁ, בְּחִינַת אוֹר וְחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכוּ'. כִּי אוֹר שֶׁזֶּה בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל הוּא בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁאֵין מִתְגַּבְּרִין לְהַכְנִיעַ הַגּוּף, דְּהַיְנוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֲזַי נִמְשָׁכִין מֵהֶם אַרְבַּע גָּלְיוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים דְּעָלְמָא חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף כַּנַּ"ל. וְעַל זֶה מִתְעַנִּין אַרְבָּעָה צוֹמוֹת כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּחִינַת אַרְבַּע גָּלְיוֹת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הָאַרְבָּעָה צוֹמוֹת הֵם עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁחָרַב בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם. וְעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְעַנִּין וּמִתְאַבְּלִין עַל גָּלוּתֵנוּ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁל הָאַרְבָּעָה צוֹמוֹת, עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָעִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְנִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ, כִּי עִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּבָרְכִין עַל אֵיזֶה פְּרִי צְרִיכִין לֶאֱחֹז הַפְּרִי בְּיָדוֹ בִּימִין. זֶה בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין תַּאֲוֹוֹת הַגּוּף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱחֹז הַפְּרִי בִּימִין שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת יַיִן נְסָכִים בִּשְׁעַת הַקָּרְבָּן שֶׁאָז מַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּן. וְאָז מְנַסְּכִין יַיִן לְהַעֲלוֹת הַיַּיִן מִבְּחִינַת שִׂכְחָה לְזִכָּרוֹן בִּבְחִינַת זִכְרוֹ כְּיַיִן לְבָנוֹן. וְתַרְגּוּמוֹ, כְּדִוכְרַן יַבְּבוֹת וְכוּ' עַל חֲמַר עַתִּיק דְּמִתְנַסַּךְ וְכוּ' (הוֹשֵׁעַ יד) כִּי שִׂכְחָה וְזִכָּרוֹן הֵם בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי בִּשְׁעַת נְסוּךְ הַיַּיִן הָיוּ תּוֹקְעִין בַּחֲצֹצְרוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת זִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְכוּ' וְהָיָה לָכֶם לְזִכָּרוֹן וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין. וְדִין קְדִימָה בְּפֵרוֹת. וַחֲשִׁיבוּת פֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁקּוֹדְמִין לִבְרָכָה:
עַל-פִּי הַתּוֹרָה חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִימִים וְכוּ' (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עא), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ:

וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל בְּרָכַת הַנֶּהֱנִין, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת הַדָּבָר וּלְקַשְּׁרוֹ לְנֹעַם הָעֶלְיוֹן, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִבְלִי לְקַבֵּל הֲנָאָה וְתַעֲנוּג מִגּוּף הַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְכוּ' רַק לְהַעֲלוֹת הַתַּעֲנוּג מִגּוּף הַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְכוּ', רַק לְהַעֲלוֹת הַתַּעֲנוּג וְהָאַהֲבָה שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּזֶה הַדָּבָר לְהַעֲלוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלִין וְנִמְשָׁכִין כָּל נְעִימַת הַטְּעָמִים וְהַתַּעֲנוּגִים הוּא בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלִין וְנִמְשָׁכִין כָּל נְעִימַת הַטְּעָמִים וְהַתַּעֲנוּגִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר בִּבְחִינַת מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים. שֶׁכָּל הָאַהֲבוֹת שֶׁמְּלֻבָּשִׁין בְּכָל הַתַּעֲנוּגִים כֻּלָּם נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהָיָה יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה. וְזֶהוּ מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר שֶׁרוֹצֶה לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ. כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה הוּא מְקַשֵּׁר וּמַעֲלֶה הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם בְּחִינַת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַהּ' יִתְבָּרַךְ שְׁמְשַׁבְּחִין וּמְבָרְכִין לַהּ' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. וְעַל-כֵּן כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בִּבְחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת כִּי נָעִים נָאוָה תְּהִלָּה. וּכְתִיב זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים שֶׁזִּהוּ בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל (שְׁמוּאֵל ב ב) שֶׁהֵבִיא שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם בְּחִינַת זְמִירוֹת וּתְהִלּוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַהּ' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת לִבְחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדָבֵק בְּהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. לִזְכּוֹת לַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' כִּי אִם עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת וּתְפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּבְחִינַת נֹעַם, בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר שֶׁנֶּהֱנִין מִמֶּנּוּ וְאָסוּר לֵהָנוֹת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְּרָכָה, כִּי צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר כָּל הַהֲנָאוֹת וְהַטְּעָמִים וְהַתַּעֲנוּגִים לְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה בְּכַוָּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין כָּל הָאַהֲבוֹת וְהַתַּעֲנוּגִים לְשָׁרְשָׁם לִבְחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת כָּל הַמַּאֲכָלִים הוּא מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזִּהוּ בְּחִינַת כָּל הַמְּצָווֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ שֶׁכֻּלָּם בְּמִינֵי מַאֲכָל, דְּהַיְנוּ הַשִּׂבְעָה מִינִים וְכִמּוּבָא לְעֵיל, כִּי עִקַּר הַשִּׂפְעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן שָׁם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַשֵּׁר הַטַּעַם וְהַתַּעֲנוּג לִבְחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַשֵּׁר הַטַּעַם וְהַתַּעֲנוּג לִבְחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל הַמַּאֲכָלִים אָנוּ לְמֵדִין מִבִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה,הַשְׁתָּא לְאַחֲרָיו מְבָרֵךְ, לְפָנָיו לֹא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר. כִּי עִקַּר כָּל הַבְּרָכוֹת הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא

בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר כָּל הָאַהֲבוֹת לְשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לְמֵדִין כָּל הַבְּרָכוֹת מִבִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ וְכוּ' וּבֵרַכְתָּ וְכוּ' עַל הָאָרֶץ. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל-כֵּן פֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל קוֹדְמִין לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הִיא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁמַּבְקְדֶשָׁה שֶׁל כָּל הַטְּעָמִים וְהָאַהֲבוֹת וְהַתַּעֲנוּגִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה דִּין קְדִימָה בְּפֵרוֹת כְּפִי חֲשִׁיבוּת וּמַעֲלַת הַפֵּרוֹת, כִּי כָּל הַכָּבוֹד וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן נִמְשָׁךְ הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה, שֹׁרֶשׁ כָּל הֶעָשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן רָאוּי לְחַלֵּק כָּבוֹד וַחֲשִׁיבוּת לְהַפֵּרוֹת לְעִנְיַן בְּרָכָה לְהַקְדִּים הָרָאוּי לְהַקְדִּים, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה נִמְשָׁךְ הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד וְהַחֲשִׁיבוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רֹב הַכָּבוֹד שֶׁבְּנֵי-אָדָם מְכַבְּדִין זֶה אֶת זֶה הוּא בִּמְינֵי מַאֲכָל וּמַשְׁקֶה. כְּדֶרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁכְּשֶׁאֶחָד נִכְנָס לְבֵית חֲבֵרוֹ וְרוֹצֶה לְכַבְּדוֹ הוּא מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאֵיזֶה דָּבָר מַאֲכָל וּמַשְׁקֶה. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן אִסּוּר וְהֶתֵּר, 'חֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד'. כִּי עִקַּר כָּל הַכָּבוֹד נִמְשָׁךְ מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהַשְׁפָּעָתוֹ מְלֻבָּשׁ בְּכָל הַמַּאֲכָלִים וּמַשְׁקָאוֹת. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֻׁלְחָן מְלֻכִּים, בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה וַיְבָרֵךְ ה' אֶלְקִים אֶת הַצֹּאן בְּסִימָן סז). כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד מִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל מִשָּׁם בִּשְׁעַת הַשֻּׁלְחָן דִּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁזּוֹכִין לְבָרֵךְ הַבְּרָכוֹת כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה מַה שֶּׁהַתּוֹרָה מְשַׁבַּחַת אֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְעַת הַמִּינִין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פֵּרוֹת טוֹבִים כָּאֵלֶּה וְשֶׁהִיא אֶרֶץ זַבַת חָלָב וּדְבַשׁ. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ. וְכִי זֶה הוּא שֶׁבַח שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשָׁה כָּל כָּךְ. וְה' יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחַ בְּכַמָּה הַבְטָחוֹת לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת אֶת הָאָרֶץ לְזַרְעָם וּבְשֵׂר לְיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מֹשֶׁה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים שֶׁהוּא מוּכָן לְקַיֵּם הַבְטָחָתוֹ לִתֵּן לָהֶם אֶת הָאָרֶץ וְכָל הַתּוֹרָה מְלֵאָה מִשֶּׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לַמְעַיֵּן וּמְדַקְדֵּק בָּהּ. וְכָל פַּעַם שֶׁמּוֹכִיחַ וּמַזְהִיר אוֹתָם עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת בִּכְלָלִיּוּת אוֹ בִּפְרָטִיּוּת הוּא מַזְכִּיר עַל פִּי-רֹב אֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּפִסּוּקִים רַבִּים אֵין מִסְפָּר. וְכִי כָּל הָרַעַשׁ הַזֶּה כְּדֵי לֶאֱכֹל פֵּרוֹת טוֹבִים כָּאֵלֶּה? אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַכַּוָּנָה הוּא שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פֵּרוֹת טוֹבִים וּמְתוּקִים כָּאֵלֶּה שֶׁמְּקַבְּלִים טַעֲמָם וּנְעִימַת מְתִיקוּתָם מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן. וְשָׁם דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְקַשֵּׁר לְנֹעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַפֵּרוֹת הַטּוֹבִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם. עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְכֶּה

לְקַיֵּם הַמִּצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּהֶם שֶׁנּוֹהֲגִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁמְּשַׁבֵּחַ אֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְעַת הַמִּינִין הַטּוֹבִים, עִקַּר הַכַּוָּנָה עַל שֹׂרֶשׁ הַטַּעַם שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁזּוֹכִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא וְזֶהוּ בְּוַדַּאי שֶׁבַח גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו הוּא לִזְכּוֹת לְנֹעַם הָעֶלְיוֹן לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה'. לְהַכִּיר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ וְכוּ' לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה':

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁנִּתְאַוָּה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ וְהִתְפַּלֵּל תקט"ו תְּפִלּוֹת כְּדֵי לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהִקְשׁוּ עַל זֶה, וְכִי לָאֵכֹל מִפְּרְיָהּ הוּא צָרִיךְ וְלִשְׂבֹּעַ מִטּוּבָהּ?! אֶלָּא בִּשְׁבִיל לְקַיֵּם הַמִּצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ וּדְקָאָרֵי לֵהּ מַה קָּאָרֵי לֵהּ. וְכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁמֹּשֶׁה יִתְאַוֶּה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל לֶאֱכֹל מִפְּרְיָהּ וְלִשְׂבֹּעַ מִטּוּבָהּ. אַךְ עִקַּר הַקֻּשְׁיָא וְהַתֵּרוּץ הוּא מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ, כִּי מֻחְמַת שֶׁרוֹאִין שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מְשַׁבֵּחַ אֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּשֶׁבַח הַפֵּרוֹת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא מַקְשֶׁה זֹאת, וְכִי לֶאֱכֹל מִפְּרְיָהּ וְכוּ'. כִּי אָנוּ רוֹאִין שֶׁכָּל שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא מְשֻׁבָּח אוֹתָהּ שֶׁהִיא אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעוֹרָה גֶּפֶן וּתְאֵנָה וְכוּ'. וְזֶה שֶׁמִּתְרָץ, אֶלָּא בִּשְׁבִיל לְקַיֵּם מִצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ, הַיְנוּ כִּי בֶּאֱמֶת שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵן הֵן פֵּרוֹתֶיהָ הַטּוֹבִים וְהַנְּעִימִים. וּבִשְׁבִיל זֶה הִתְאַוָּה מֹשֶׁה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אַף לֹא הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לַטַּעַם הַגַּשְׁמִי שֶׁל הַפֵּרוֹת, רַק עִקַּר כַּוָּנָתוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַיֵּם הַמִּצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ. כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי הַמִּצְוֹוֹת יְקֻשַּׁר טַעַם הַמְתִיקוּת וּנְעִימַת הַפֵּרוֹת לְשָׁרְשָׁן לִבְחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר תְּשׁוּקַת מֹשֶׁה וְכָל הַצַּדִּיקִים לִזְכּוֹת לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְהִנֵּה מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת נֹעַם וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַמֹּחִין, כִּי אֵין חָכְמָה כְּחָכְמַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַמֹּחִין נִמְשָׁכִין מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, אֲבָל מֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּמַחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, מְבַקְּשִׁים לְעַצְמָן תִּקּוּן. וְתִקּוּנָם הִיא בְּעֵת שֶׁמְּקַבְּלִים הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי כְּלִי הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה וְכוּ'. שֶׁאָז בָּאִין הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ בְּחִינַת חוֹבְלִים וְנוֹפְלִים לְמֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת נֹעַם כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי זֶה, כִּי אָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם. עַל-כֵּן לִפְעָמִים הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ בְּחִינַת חוֹבְלִים הֵם פְּגוּמִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁגּוֹרְמִים פְּגָם גַּם לְהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא נִתְתַּקְּנִים הַחוֹבְלִים עַל-יְדֵי הַנֹּעַם אַדְרַבָּא, הֵם פּוֹגְמִים אוֹתָם. וּמִזֶּה בָּא הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל גַּם-כֵּן חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַיִּסּוּרִים שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל קֹדֶם שֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעִקָּם רִבּוּי הַמְנִיעוֹת בְּלִי שִׁעוּר שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר קֹדֶם שֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ה) שֶׁאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִוא אֶחָד מֵהַדְּבָרִים שֶׁבָּאִין עַל-יְדֵי יִסּוּרִים. וְעִקַּר הַיִּסּוּרִים הֵם הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחוֹבְלִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם לְשׁוֹן חַבָּלָה וְיִסּוּרִים, דְּהַיְנוּ מְנִיעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי הָאָדָם רוֹצֶה [כָּל] כָּךְ לִנְסֹעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהַמְנִיעוֹת עוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ וְחוֹלְקִים עָלָיו וְרוֹצִים לְמָנְעוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁהַחוֹבְלִים רוֹצִים לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַנַּעַם, עַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁהָאָדָם נִתְעוֹרֵר לֵילֵךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁאֲזַי כְּפִי הִתְעוֹרְרוּתוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עָלָיו הֶאָרָה מִבְּחִינַת הַנַּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וַאֲזַי תֵּכֶף בָּאִים הַחוֹבְלִים וְנוֹפְלִים בַּנְּעִימִים כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁהַחוֹבְלִים הֵם מֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, נֶאֱחָז בָּהֶם הַזֵּהֲמָא שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהִיא אֶרֶץ הָעַמִּים. עַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר הָרַע שֶׁבָּהֶם וּמְבַלְבְּלִין מֹחַ הָאָדָם וְגוֹרְמִים לוֹ מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְצָרִיךְ יְגִיעָה לְשַׁבְּרָם. כִּי בֶּאֱמֶת זֶהוּ כְּלָל גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁעִקַּר כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם רַק מְנִיעַת הַמֹּחַ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם רוֹצֶה בֶּאֱמֶת יָכוֹל לִגְמֹר כִּרְצוֹנוֹ וְאֵין שׁוּם מְנִיעָה שֶׁתּוּכַל לְמָנְעוֹ וְעִקַּר הַמְנִיעָה הִיא רַק מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ מַאֲמִין בְּדַעְתּוֹ בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה. וְשֶׁחַיָּיו הַנִּצְחִיִּים תְּלוּיִים בָּזֶה. כִּי אִם הָיָה הָאָדָם מַאֲמִין בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהִיא בֶּאֱמֶת, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה שׁוּם מוֹנֵעַ בָּעוֹלָם שֶׁיּוּכַל לְמָנְעוֹ וְלֹא הָיוּ כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נֶחְשָׁבִים בְּעֵינָיו לִמְנִיעוֹת כְּלָל. וּבֶאֱמֶת אֵינָם מְנִיעוֹת כְּלָל, כִּי הַמְנִיעָה הַגְּדוֹלָה הִוא שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹר בִּשְׁנֵי יַמִּים לְדֶרֶךְ רָחוֹק כָּזֶה. וַהֲלֹא אָנוּ רוֹאִים אֲלָפִים וְרִבְבוֹת בְּנֵי-אָדָם שֶׁפּוֹרְשִׁין עַצְמָן לְיַמִּים לְמֵרָחוֹק יוֹתֵר מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל סְפֶק רֶוַח. זֶה נוֹסֵעַ לְמַארְסֶעלְיֶיא וְזֶה לְלוֹנְדוֹן. וְזֶה לַאֲמֶרִיקָא שֶׁרָחוֹק מְאֹד, מִכָּל שֶׁכֵּן לְסִטַאנְבִּיל וּלְעִכּוֹ שֶׁשְּׁכִיחִים עוֹבְרִים וְשָׁבִים הַרְבֵּה. וְאִם מְנִיעָה מֵחֲמַת מָמוֹן הֲלֹא אָנוּ רוֹאִים כַּמָּה עֲנִיִּים שֶׁמַּשִּׂיאִין בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וּמוֹצִיאִים עֲלֵיהֶם הוֹצָאוֹת הַרְבֵּה שֶׁעוֹלֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהוֹצָאוֹת הַנִּסְיָעָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמֵאַיִן לוֹקְחִים אֵלּוּ הַהוֹצָאוֹת, הֲלֹא הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁהֵם מִשְׁתּוֹקְקִים כָּל כָּךְ לְהַשִּׂיא בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם. וּמְצַפִּים לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לָהֶם בְּכָל מַה שֶּׁמֻּכְרָח לָהֶם, מִכָּל שֶׁכֵּן אִם הָיוּ מִשְׁתּוֹקְקִים בֶּאֱמֶת וְהָיוּ חוֹשְׁבִים מַחֲשָׁבוֹת וְתַחְבּוּלוֹת עַל זֶה לָבוֹא לְשָׁם בְּוַדַּאי הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לָהֶם בְּלִי סָפֵק. וְעַל-כֵּן אִם הָיָה הָאָדָם מַאֲמִין בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל חֵלֶק מֵאֶלֶף כְּמוֹ שֶׁהִיא בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי הָיָה כָּל אָדָם רָץ וּפוֹרֵחַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ מִי שֶׁהָיָה רָץ אִם הָיָה יוֹדֵעַ

שֶׁיִּמְצָא שָׁם בְּוַדַּאי אֶלְפִּים וְרִבְבוֹת אֲדוּמִים. שֶׁבְּוַדַּאי הָיָה רַק לְשָׁם בְּכָל כֹּחוֹ וְלֹא הָיָה שׁוּם מוֹנֵעַ שֶׁיִּמְנָעֵהוּ וְהָיָה לוֹוֶה וּמוֹכֵר כָּל אֲשֶׁר לוֹ עַל הוֹצָאוֹת. וְהָיָה פּוֹרֵחַ לְשָׁם בִּזְרִיזוּת וּבְבֶהָלָה גְּדוֹלָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָיָה הָאָדָם מֻשָּׂם לְלֵבוֹ שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ מְלֵאָה מִשֶּׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי הַתּוֹרָה מַתְחֶלֶת מִבְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם וכו'. וּמִפְּנֵי מָה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית? בִּשְׁבִיל כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם וכו'. שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לִסְטִים אַתֶּם וכו'. נִמְצָא שֶׁכָּל הַתּוֹרָה שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית עַד הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם הַכֹּל בִּשְׁבִיל שֶׁנּוֹכַל לִכְבּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְכָל הַסִּפּוּרִים מַה שֶּׁהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת מִבְּרִיאַת הָעוֹלָם וְלֵדַת הָאָבוֹת וְסִבּוֹתֵיהֶם וְגִלְגּוּלֵיהֶם הַכֹּל הוּא לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן. כְּמוֹ שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ גִּלְגֵּל עִם אֲבוֹתֵינוּ הָרִבֵּה וְעָשָׂה עִמָּהֶם נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת הַרְבֵּה, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם אֶת אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה, שֶׁתֵּכֶף בְּפָרָשַׁת נֹחַ שֶׁכָּתוּב שָׁם לְדַת אַבְרָהָם אֲבִינוּ שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַאֲבוֹת וְהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, תֵּכֶף וּמִיָּד גִּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ מַעֲלַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְצִוָּהוּ לֵילֵךְ לְשָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ וכו'. וְשָׁם כָּל הַפָּרָשָׁה וְכָל הַסֵּדֶר מְדֻבָּר מַעְנְיַן נְסִיעַת אַבְרָהָם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאַחַר כָּךְ בִּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים שֶׁהִבְטִיחוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ עַל יְרֻשַּׁת אֶרֶץ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפָּרָשָׁה שֶׁמַּזְכִּיר הַבְטָחַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים מִגֹּדֶל חִבָּתָהּ. וְכֵן אַחַר כָּךְ אֲצֶל יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁמַּבְטִיחַ לְכָל אֶחָד כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל הַבְטָחָה שֶׁיִּתֵּן לָהֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם וְחוֹזֵר הַבְטָחָה זֹאת כַּמָּה פְּעָמִים מִגֹּדֶל שֶׁבַח מַעֲלַת הַהַבְטָחָה הַזֹּאת וְכָל סֵפֶר בְּרֵאשִׁית סוֹבֵב הוֹלֵךְ עַל קֹטֶב זֶה שֶׁל הַבְטָחַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִבְטִיחַ לַאֲבוֹת וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹתֵיהֶם וְגִלְגּוּלֵיהֶם עַד שֶׁבָּאוּ לִכְלַל יִשּׁוּב וכו', דְּהַיְנוּ עַד שֶׁבָּאוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא הַיִּשּׁוּב וְהַמְנוּחָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוֹשׁ. וְכֵן כָּל סֵפֶר שְׁמוֹת שֶׁמְּדֻבָּר מִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְהַכֹּל הָיָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּמְבֹאָר בַּפָּרָשָׁה בְּתְחִלַּת הִתְגַּלּוּת ה' יִתְבָּרֵךְ לְמֹשֶׁה בַּסְּנֶה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם תֵּכֶף, אָעֱלֶה אֶתְכֶם מֵעֳנִי מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וכו' אֶרֶץ זָבַת וכו'. וּכְתִיב, וַאֲרֵד לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִיא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחָבָה וכו'. וּכְתִיב, וְגַם הֲקִימֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן וכו' וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וכו' וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת יָדִי לָתֵת אוֹתָהּ לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וכו'. וְכֵן הָרִבֵּה בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. שֶׁמִּכָּל זֶה יְכוֹלִין לִרְאוֹת וּלְהָבִין מֵרָחוֹק עִצֹּם שֶׁבַח מַעֲלַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ מַבְטִיחַ כָּל כָּךְ עָלֶיהָ. וּבִפְרָט בִּשְׁאָר סְפָרִים בְּנִמְרָא וּבְמִדְרָשִׁים וּשְׁאָר סְפָרִים

שֶׁמְּבֹאָר בְּכֻלָּם מִגֹּדֶל שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲלַת הַזּוֹכֶה לֵישֵׁב בָּהּ וַאֲפִלּוּ לַיְלֵךְ בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת. וּבִפְרָט בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁמְּבֹאָר בְּכַמָּה תּוֹרוֹת מִגֹּדֶל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְשֶׁכָּל קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי תְּלוּיָה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. פּוּק עַיֵּן וְתִשְׂכַּח:

וְעַל-כֵּן אִם הָיָה הָאָדָם מֻשָּׂם לִבּוֹ לָזֶה בֶּאֱמֶת, בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם מְנִיעָה שֶׁיִּמְנָעֵהוּ. וְעִקַּר הַמְּנִיעָה הוּא רַק מְנִיעַת הַמֹּחַ כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחוֹבְלִים שֶׁבָּאִין וְנוֹפְלִין בַּנְּעִימִים בְּעֵת שֶׁנִּתְעוֹרֵר הַשִּׂפְעַת הַנּעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁאָז בָּאִין הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְעוֹרֵר הָרַע שֶׁבַּחוֹבְלִים וּמְבַלְבֵּל אֶת מֹחַ הָאָדָם עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִרְאוֹת מַעֲלַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמַזְמִין כַּמָּה מְנִיעוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּחוֹבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ מַמָּשׁ שֶׁהֵם מִתְנַגְּדִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְכָל אֵלּוּ הַמְּנִיעוֹת מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבְּרָם כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת שִׁבְעָה עֲמָמִין שֶׁהֵם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְכוּ'. שֶׁהָיְתָה הָאָרֶץ בְּיָדָם שֶׁהֵם חוֹפְפִין עַל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמַעֲלִימִין וּמַסְתִּירִין טַעַם קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַיִּסּוּרִים וְכָל הַמְּנִיעוֹת מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעָה עֲמָמִין כְּנֶגֶד שִׁבְעַת הַמִּינִין שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְכוּ'. וְעִקַּר הַשֶּׁבַח הוּא שֶׁשָּׁם הוּא שׁוֹפַע נַעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם טַעַם אֵלּוּ הַפֵּרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּנֶגֶד אֵלּוּ הַשִּׁבְעָה הַמִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעַם שֶׁהִיא עִקַּר שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד זֶה הֵם שִׁבְעָה עֲמָמִין הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִיא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחָבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ. אֶל מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְכוּ'. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי לִכְבֹּשׁ וּלְהַכְנִיעַ הַשִּׁבְעָה עֲמָמִין שֶׁחוֹשֵׁשׁ שָׁם הַפָּסוּק שֶׁהֵם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְכוּ'. הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בְּשֶׁבַח הָאָרֶץ שֶׁהִיא אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁשּׁוֹפֵעַ שָׁם נַעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם מְתִיקַת כָּל שִׁבְעַת הַמִּינִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַכְנִיעַ וְלִכְבֹּשׁ כָּל הַשִּׁבְעָה עֲמָמִין שֶׁהֵם כְּלַל הַמּוֹנְעִים כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמְּנִיעוֹת הוּא שֶׁמְּבַלְבְּלִין הַמֹּחַ מִלְּהַרְגִּישׁ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וּמַאֲמִין לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּלְכָל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמַּפְלִיגִין בְּשֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּוַדַּאי יִשְׁבֹּר כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה עֲמָמִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַחוֹבְלִים וְיָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, לְאֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שִׁבְעַת הַמִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעַם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בַּתּוֹרָה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי חָלָב הוּא בְּחִינַת הוֹלָדָה שֶׁאָז דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב (בְּכוֹרוֹת ו) הַנִּמְשָׁךְ מִנַּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם מְתִיקַת כָּל הַטְּעָמִים בְּחִינַת דְּבַשׁ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מְסֻגָּל לְבָנִים, כִּי שָׁם שׁוֹפֵעַ נַעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם הַהוֹלָדָה:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הַמְרַגְּלִים מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה שֶׁאָמְרוּ, בָּאנוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִיא וְזֶה פִּרְיָהּ. אֶפֶס כִּי עַז הָעָם וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ שָׁם שִׁבְעָה עַמְמִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהָרַע שֶׁמַּחְזִיקִים שֶׁאֵינָם מַנִּיחִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לִבְחִינַת נֹעַם. כִּי לֹא רָצוּ לְהַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל הַחוֹבְלִים וּלְשַׁבֵּר כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁאָמְרוּ דָּבָר וְהִפּוּכוֹ:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר פַּרְעֹה, תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה וְכוּ'. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה שֶׁל הַגְּאֻלָּה שֶׁהַעִקָּר הוּא לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל. וְתֵכֶף נִתְעוֹרְרוּ בְּחִינַת הַחוֹבְלִים וְנָפְלוּ בַּנְּעִימִים. וְעַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר הָרַע שֶׁמַּחְזִיקִים וְהִסִּית אֶת פַּרְעֹה לְהַכְבִּיד הָעֲבוֹדָה יוֹתֵר לִמְנֹעַ יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּאֻלָּה מִלְּשׁוּב לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּמִגְדֶּל הִתְגַּבְּרוּת הָרַע שֶׁמַּחְזִיקִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה כְּבֵדוּת הָעֲבוֹדָה בְּחִינַת תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה חָזְרוּ וְנִתְעוֹרְרוּ דָּתָן וַאֲבִירָם וְיָצְאוּ נְצָבִים לִקְרַאת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְאָמְרוּ, יֵרֶא ה' עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַחוֹבְלִים שֶׁחָזְרוּ וְנִתְעוֹרְרוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַתְחָלַת הַגְּאֻלָּה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם נִמְשָׁךְ מִמַּחֲלֹקֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת חוֹבְלִים, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת נִתְגַּלְגֵּל עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַשִּׁבְטִים עִם יוֹסֵף, כִּי הַבַּעַל דָּבָר הִתְגָּרָה בָּהֶם שֶׁיַּחְלְקוּ עִם יוֹסֵף דַּיְקָא, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת נֹעַם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהֵם חָלְקוּ עָלָיו. וְעַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבְּרוּ בְּחִינַת הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. וְעַל-כֵּן יָרְדוּ לְגָלוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִמָּשׁ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם. כִּי מִצְרַיִם הוּא כְּנֶגֶד אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הֵם שְׁטוּפֵי זִמָּה, כִּי תַּאֲוַת נְאוּף נִמְשָׁךְ מִפֶּגֶם הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁאֵנוֹ נוֹפֵל לְאַהֲבַת נָשִׁים כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁשִּׁלַּח יַעֲקֹב שֵׁנִית אֶת הַשִּׁבְטִים אָמַר לָהֶם, קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ בִּכְלֵיכֶם וְכוּ'. דְּהַיְנוּ פֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי יַעֲקֹב שָׁמַע שֶׁאָמַר לָהֶם מְרַגְּלִים אַתֶּם, שֶׁמְּרַמֵּז עַל חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בַּנֹּעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל, כִּי גַּם הֵם פָּגְמוּ בְּיוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צִוָּה יַעֲקֹב שֶׁיִּקְחוּ עִמָּהֶם מִזִּמְרַת הָאָרֶץ, הַיְנוּ פֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּהֶם מְלֻבָּשׁ הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כְּדֵי לְהַרְאוֹת לוֹ שֶׁאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל חֲבִיבָה בְּעֵינֵיהֶם וְהֵם מְחַבְּבִין אֶת הָאָרֶץ. וְגַם עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיִּקְחוּ עִמָּהֶם פֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל יַמְשִׁיכוּ לְשָׁם קְדֻשַּׁת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כְּדֵי לְבַטֵּל עַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת הַחוֹבְלִים שֶׁמִּשָּׁם בָּאוּ לָהֶם כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁסָּבְלוּ מִיּוֹסֵף שֶׁהַכֹּל הָיָה מֻחְמָל בְּחִינַת הַחוֹבְלִים שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עֲלֵיהֶם. עַל-יְדֵי שֶׁמָּכְרוּ אֶת יוֹסֵף וּפָגְמוּ בַּנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַפֵּרוֹת שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל יַמְשִׁיכוּ הָאֲרַת

הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן לְתַקֵּן זֹאת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, קָחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ. בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל:

חלק ז

וּמְגַדֵּל הַהִתְגַּבְּרוּת שֶׁל הַחוֹבְלִים אָז בְּעֵת הִתְחַלַּת הַגְּאֻלָּה שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ כְּנֶגֶד הַנֹּעַם. עַד שֶׁהִכְבִּיד הָעֲבוֹדָה וְכוּ' וְגָרַם מַחֲלֹקֶת שֶׁל דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁאָמְרוּ יֵרָא ה' עֲלֵיכֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהִתְגַּבְּרוּ כָּל כָּךְ עַד אֲשֶׁר הָעוֹשֵׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְכוּ' שֶׁגַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר לַה' יִתְבָּרַךְ, לָמָּה הֲרֵעוֹתָה וְכוּ'. וְכָל זֶה מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַחוֹבְלִים, עַל-כֵּן אָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, עַתָּה תִּרְאֶה וְכוּ' וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְלֹא הֶעֱשׂוּ לִשְׁלֹשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים שֶׁרָמַז לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ תֵּכֶף שֶׁלֹּא יִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְתַקֵּן הַחוֹבְלִים, אַדְּרַבָּא, הֵם מְבַלְבְּלִין גַּם דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁאָמַר לָמָּה הֲרֵעוֹתָה. בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּשֶׁיִּרְצֶה לִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל יִתְגַּבְּרוּ הַחוֹבְלִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּכְשֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְתַקְּנָם אֲזַי הֵם פּוֹגְמִים בְּיוֹתֵר בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁאֲנָשִׁים קְטַנִּים נִכְנָסִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּקַלּוּת וּגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים יֵשׁ לָהֶם מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת מִלָּבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁמֹּשֶׁה לֹא זָכָה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְכֵן סָמוּךְ לְדוֹרוֹתֵינוּ הָיָה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל וְרַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל שֶׁלֹּא יָכְלוּ לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְפִי עֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ אִם הָיָה נִכְנָס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הָיוּ צְרִיכִים לִכְנֹס וְלִפֹּל כָּל הַחוֹבְלִים לְתוֹךְ הַנְּעִימִים לְהִתְתַּקֵּן וְהָיוּ צְרִיכִים לְהִתְתַּקֵּן כָּל הַמַּחְיִן הַפְּגוּמִים שֶׁנִּפְגְּמוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְאֵילָךְ שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, בְּחִינַת מַחְיִן שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ. שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי שֶׁפּוֹגְמִין בִּכְבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי מֹשֶׁה, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם, כְּמוֹ כֵן בָּאִין וְנוֹפְלִים בְּחִינַת הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן וְעַל-כֵּן אִם הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִכְנָס לְאֶרֶץ הָיוּ צְרִיכִים כָּל הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן וּמֵחֲמַת שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן לָזֶה, כִּי לֹא יֵגָמֵר תִּקּוּן כָּל הַחוֹבְלִים עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ וִיבַעֵר רוּחַ הַטֻּמְאָה מִן הָאָרֶץ. וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם אָז הָיוּ יְכוֹלִים לִגְרֹם פְּגָם יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן הָיָה מִן הַנִּמְנָע שֶׁהוּא יִכְנֹס לָאָרֶץ עִם יִשְׂרָאֵל. וְהָיָה הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּכְנִיסֵם יְהוֹשֻׁעַ שֶׁמַּעֲלָתוֹ קְטַנָּה מִמֹּשֶׁה שֶׁאָז לֹא נִתְעוֹרְרוּ הַחוֹבְלִים כִּי אִם מְעַט כְּפִי עֶרֶךְ הַנֹּעַם שֶׁזָּכָה לְקַבֵּל. וְזֶה הָיָה בְּיָדוֹ לְתַקֵּן בְּכֹחַ וּזְכוּת רַבּוֹ מֹשֶׁה. וְזֶה שֶׁבָּא שַׂר צְבָא ה' לִיהוֹשֻׁעַ וְאָמַר לוֹ, עַתָּה בָּאתִי, שַׂר צְבָא ה' זֶה מט"ט שֶׁכּוֹלֵל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁשָּׁם שׂוֹרֶשׁ הַחוֹבְלִים בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא מַחֲלֹקֶת הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים שֶׁחוֹבְלִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה. זֶה

אוֹסֵר וְזֶה מַתִּיר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בָּא לִיהוֹשֻׁעַ קֹדֶם שֶׁנִּכְנַס לִירִיחוֹ לְהִתְחַלַּת גְּבוּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ בְּחִינַת חוֹבְלִים שֶׁנּוֹפְלִים בַּנְּעִימִים לְהִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת לֹא תוּכַל כַּלּוֹתָם מַהֵר פֶּן תִּרְבֶּה עָלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה. מְעַט מְעַט אֲגָרְשֶׁנּוּ מִפָּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה וְנָחַלְתָּ אֶת הָאָרֶץ. וּכְתִיב, לֹא אֲגָרְשֶׁנּוּ מִפָּנֶיךָ בְּשָׁנָה אַחַת וְכוּ'. שֶׁצְּרִיכִין לִכְבֹּשׁ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מְעַט מְעַט לְגָרֵשׁ הָרַע שֶׁבַּחוֹבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעַמִּים וְהַקְּלִפּוֹת וְהַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְגָרְשָׁם מְעַט מְעַט. כִּי אֵין כֹּחַ לְתַקֵּן הַחוֹבְלִים בְּבַת אַחַת, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם שֶׁיִּכְלֹל בְּנֹעַם וְהָרַע יִפֹּל וְיִתְבַּטֵּל. וְאֵין בְּנוּ כֹּחַ לָזֶה כִּי אִם מְעַט מְעַט לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַנֹּעַם מְעַט מְעַט. וּכְפִי קְדֻשַּׁת הַנֹּעַם שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ כְּמוֹ כֵן נְתַקֵּן אֶת הַחוֹבְלִים וּנְגָרֵשׁ אֶת הָרַע שֶׁבָּהֶם בִּבְחִינַת מְעַט מְעַט אֲגָרְשֶׁנּוּ עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה וְנָחַלְתָּ אֶת הָאָרֶץ שֶׁתִּזְכֶּה לְקַבָּלַת קְדֻשַּׁת הַנֹּעַם שֶׁמִּשָּׁם הַהוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה. בְּחִינַת עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה. וְאָז וְנָחַלְתָּ אֶת הָאָרֶץ שֶׁתִּזְכֶּה לִנְחֹל וְלִירֹשׁ אֶרֶץ שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַהִתְנַגְּרוּת וְהַהִתְנַגְּבְרוּת שֶׁמִּתְנַגְּבֵר הַבַּעַל דָּבָר בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר עַל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְכָל מַה שֶּׁמִּתְעוֹרֵר הָאָדָם יוֹתֵר לִכְנֹס לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ מִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדּוֹ הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ (סֻכָּה נב). כִּי עִקַּר כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִמְשָׁךְ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהִיא כְּלַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם רוֹצֶה לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר שֶׁאָז נִמְשָׁךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל קְדֻשַּׁת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן בָּאִים בְּחִינַת הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּמוֹ כֵן מִתְעוֹרֵר הָרַע שֶׁבַּחוֹבְלִים וּמִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ לְמָנְעוֹ, כִּי כָּל הַחֲטָאִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֲחִיזָתָם מֵהַחוֹבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. שֶׁיֵּצֶר הָרָע הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הַחֲטָאִים בְּשֵׁם חֲבָלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּנֶחֱמְיָה א), חֲבֹל חָבַלְנוּ לָךְ. כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּחוֹבְלִים בְּכָל פַּעַם וּלְתַקֵּן הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם לַהֲפֹךְ הַחוֹבְלִים לִבְחִינַת נֹעַם שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַמֹּחִין בִּבְחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, 'אֶכֵן נוֹדַע הַדָּבָר' כְּשֶׁרָאָה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהֵם רְאוּיִים לְכָךְ לִהְיוֹת בַּגָּלוּת וְכוּ'. הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל עַל-כֵּן נוֹדַע לוֹ טַעַם הַגָּלוּת, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת מֵחֲמַת הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. וְכֵן עַכְשָׁו עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת מֵחֲמַת מַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא

נֶחֱרַב בֵּית שֵׁנִי כִּי אִם בִּשְׁבִיל שִׂנְאַת חִנָּם, כִּי עִקַּר הַגְּלוּת הִיא מַה שֶּׁגָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ מַמָּשׁ שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹדֶם הַגְּאֻלָּה יָבוֹא אֵלִיָּהוּ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין אֵלִיָּהוּ בָּא לְטַמֵּא וּלְטַהֵר אֶלָּא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה לָשׁוּב לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָה בְּשָׁלוֹם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לִבְחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וּבְכָל הַסְּפָרִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַפְרִישׁ צְדָקָה קֹדֶם הָאֲכִילָה וּלְהַזְמִין לְעָנִי עַל שֻׁלְחָנוֹ. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה, כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעוֹת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַטַּעַם וּנְעִימַת הַמַּאֲכָל וּמַשְׁקֶה לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַבְּרִיאָה הוּא בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכִין לְקַבְּלוֹ עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַהוֹלָדָה שֶׁל הָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה, כִּי הַכֹּל בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ לְכְבוֹדוֹ וְכוּ', כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי הַכֹּל הָיָה רַק בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ הָאָדָם נִבְרָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּרִיאַת אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל-כֵּן מָרְגָּל הַלָּשׁוֹן בַּסְּפָרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם. וְכֵן אָנוּ אוֹמְרִים הַיּוֹם הֲרַת עוֹלָם. זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת עִקַּר בְּרִיאַת עוֹלָם הָיָה מִכ"ה בֶּאֱלוּל עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רַק מֻחְמַת שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הָעוֹלָם:

כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁהוּא תַּכְלִית הַבְּרִיאָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיַּכִּיר קוֹנוֹ וְיַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל. כִּי בְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם וְיַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הָאָדָם. וְעַל-כֵּן הָאָדָם עִקַּר הַבְּרִיאָה וְכִמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ כָּל הַבְּרִיאָה נִבְרָא אָז, כִּי הָאָדָם הוּא עִקַּר כְּלַל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּרִיאַת הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ הָאָדָם שֶׁהוּא

הוּא עִקַּר הָעוֹלָם הָיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְעוֹרֵר בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר כִּי קוֹל שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה בְּחִינַת הֵיטִיבוּ נַגֵּן בְּתְרוּעָה (וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר). וַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה זֶה בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יָדָם מְעוֹרְרִין וּמַמְשִׁיכִין בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ נְעִימַת הַנִּגּוּן שֶׁהוּא עִקַּר הַדְּבֵקוּת, כִּי עַל-יְדֵי הַנִּגּוּן בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת עַל-יְדֵי זֶה מְדַבְּקִין עַצְמָן בַּה' יִתְבָּרַךְ וְזוֹכִין לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל וְכַמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסוֹפָהּ שֶׁכָּתַב שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁירָה, בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן קוֹל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְגִינָה עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהֵם עִקַּר הַמֹּחִין, בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי יָדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנֹּעַם שֶׁהוּא עִקַּר הַמֹּחִין. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה מְאֹד קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם שֶׁיִּתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר לְקַבְּלוֹ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה. כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם נִמְשָׁךְ הַהוֹלָדָה שֶׁיִּתְרַבּוּ בְּנֵי-אָדָם כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פְּקִידַת עֲקָרוֹת שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִפְקְדָה שָׂרָה, רָחֵל, חַנָּה, כִּי פְּקִידַת עֲקָרוֹת, דְּהַיְנוּ הוֹלָדָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם שֶׁזּוֹכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֵדַת יִצְחָק אֲבִינוּ, דְּהַיְנוּ וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה וְכוּ'. כִּי יִצְחָק הוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה בָּעוֹלָם שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַתְחָלַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. אֲבָל אַבְרָהָם בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן לֹא נוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל רַק יִצְחָק הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן לֵדַת יִצְחָק הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם, דְּהַיְנוּ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּגְדְּלוּ כְּבוֹדוֹ. וְכָל מַה שֶׁנּוֹלְדִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר נִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לֵדַת יִצְחָק שֶׁהוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשָׁה זֹאת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָז נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד שֶׁנִּתְרַבֶּה עַל-יְדֵי הוֹלַדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה בְּחִינַת לֵדַת יִצְחָק כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, עֲשָׂרָה מַלְכֻיּוֹת, עֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת, הַכֹּל כְּנֶגֶד בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁנִּתְגַּלִּין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הוֹלַדַת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת פְּקִידַת עֲקָרוֹת בְּחִינַת לֵדַת יִצְחָק שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד וְכוּ'. מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּכְבוֹדֶךָ. וְכֵן הַרְבֵּה. כִּי כָּל עִסְקֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ שֶׁהִיא כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד,

כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִתְגַּלָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְכוּ'. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדּוֹן מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפָהּ, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה זוֹכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת כִּבּוּשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר, כִּי יְרִיחוֹ הוּא עִיר רִאשׁוֹנָה מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ. וּכְבָשָׁהּ עַל-יְדֵי שׁוֹפָרוֹת כַּמְבֹאָר בִּיהוֹשֻׁעַ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין וּמַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה עֲמָמִין, בְּחִינַת חוֹבְלִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כִּנּוֹר נְעִים עִם נֵבֶל תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת נִגּוּן בְּחִינַת כִּנּוֹר נְעִים כַּנַּ"ל. וְזֶה מַה שֶּׁמּוּבָא בְּסֵפֶר טוּב הָאָרֶץ שֶׁ'כִּנּוֹר נְ'עִים עִ'ם נֵ'בֶל הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת כְּ'נַ'עַ'ן. כִּי כְּנַעַן, הַיְנוּ כְּלָלִיּוּת הַשִּׁבְעָה עֲמָמִין שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִקַּר הַכְנָעָתָם עַל-יְדֵי נְעִימַת הַנְּגִינָה. בְּחִינַת כִּנּוֹר נְעִים עִם נֵבֶל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּחִינַת תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן וּמַכְנִיעִין הַשִּׁבְעָה עֲמָמִין בְּחִינַת כְּנַעַן שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִבְּחִינַת חוֹבְלִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ שָׁם תֵּכֶף, עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יָצָא יוֹסֵף מִבֵּית הָאֲסוּרִים, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יָצָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִבֵּית הָאֲסוּרִים, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שׁוֹפֵעַ הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה, וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְכוּ'. וְזֹאת הַמַּעֲשֶׂה הָיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז יָצָא יוֹסֵף מִבֵּית הָאֲסוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי שֵׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁל פַּרְעֹה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּיקַץ פַּרְעֹה וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִשֹּׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת שֶׁל מַעְלָה שֶׁנִּבְנְתָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת:

וְזֶה בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע. וְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב. וְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב בָּלְעוּ אֶת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה. וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה וְכוּ'. כָּל זֶה מְרֻמָּז עַל עִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁפַּרְעֹה רָאָה מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ תֹּקֶף הַגְּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר הַגְּלוּת הוּא מַה שֶּׁגָּלוּ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׁם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ. כִּי שָׁם עִקַּר הַמּוֹחִין הַנְּעִימִים בְּחִינַת נֹעַם שֶׁהֵם עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָיְתָה הַגָּלוּת בְּמִצְרַיִם שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִמָּשׁ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְרָאָה שֹׁרֶשׁ הַגָּלוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֲלוֹם שֶׁרָאָה, כִּי

רָאָה שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת שֶׁמְּרַמְּזִים עַל שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּמֶּנָּה עִקַּר הַשָּׂבַע וְהַבְּרָכָה כַּיָּדוּעַ. וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הַנֹּעַם שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַחִיּוּת וְהַשְׂפָעוֹת, כִּי נֹעַם כָּל הַפֵּרוֹת וְהַתְּבוּאוֹת הַמַּשְׁבִּיעִין אֶת הָאָדָם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְרָאָה פַּרְעֹה שֶׁנִּמְשָׁךְ הַשְׂפָעָה זֹאת בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׂפָעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשְׂפָעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע. וְהִנֵּה שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת עֲלוֹת אַחֲרֵיהֶן וְכוּ' רָעוֹת מַרְאֶה וְכוּ'. לֹא רָאִיתִי כָהֵנָּה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם לְרֹעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע גָּמוּר בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב שֶׁזֶּהוּ הָרַע שֶׁמְּבַחוּבְלִים פְּגַם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁמְּחַבְּלִין וּמְכַלִּין הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם, וְתֵכֶף כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ בְּחִינַת הַשְׂפָעַת הַנֹּעַם, בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, בָּאִים תֵּכֶף בְּחִינַת הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן עַל יָדָם. וּמֵחֲמַת שֶׁהָרַע נֶאֱחָז בָּהֶם בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים הַחוֹבְלִים עַל הַנְּעִימִים וּפוֹגְמִים גַּם אֶת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁבְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת נֹעַם, בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע נִבְלָע וְנִשְׁכָּח עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב. וּמִשָּׁם עִקַּר הַגָּלוּת שֶׁל מִצְרַיִם וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי גָּלוּת מִצְרַיִם וְכָל הַגָּלֻיּוֹת הַכֹּל בִּשְׁבִיל פְּגַם הַדַּעַת, כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, דְּהַיְנוּ בִּשְׁבִיל פְּגַם הַדַּעַת שֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת חוֹבְלִים וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגָּרֵשׁ מִגַּן-עֵדֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיְתָה גָּלוּת מִצְרַיִם וְעַל-כֵּן הִתְחִיל הַגָּלוּת עַל-יְדֵי מְכִירַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם שֶׁפָּגְמוּ בּוֹ עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁחָלְקוּ עִמּוֹ אֶחָיו כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַגָּלוּת הוּא מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁבָּא אֵיזֶה צַדִּיק גָּדוֹל. שֶׁעַל-יְדֵי קְדֻשָּׁתוֹ הוּא מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשְׂפָעַת הַנֹּעַם בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. אָז תֵּכֶף בָּאִין הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן. וּמֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַן תִּקּוּנָן עַל-יְדֵי זֶה הֵם פּוֹגְמִין אֶת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת גָּלוּת מִצְרַיִם הִתְחִיל בִּשְׁבִיל מַה שֶּׁאָמַר אַבְרָהָם אָבִינוּ, בַּמֶּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה וְהָיָה מְסֻפָּק עַל יְרֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת חוֹבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וּסְפֵקוֹת, הַיְנוּ כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחַ לוֹ עַל יְרֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִתְעוֹרֵר וְנִמְשָׁךְ עָלָיו תֵּכֶף הַשְׂפָעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן. שֶׁהִיא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשְׂפָעַת הַנֹּעַם בָּאִים בְּחִינַת הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן וּמֵחֲמַת שֶׁבְּחִינַת הַחוֹבְלִים, דְּהַיְנוּ הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ הָיוּ אָז עֲדַיִן פְּגוּמִין מְאֹד מֵחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן גָּרְמוּ פְּגָם גַּם בְּמֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִשִּׂיג אַבְרָהָם אָז עַד שֶׁנָּפַל מַחֲלֹקֶת וּסְפֵקוֹת בְּלִבּוֹ עַל יְרֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְאָמַר בַּמֶּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה

שֶׁהַחוֹבְלִים בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וּסְפֵקוֹת פּוֹגְמִין אֶת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁבָּאִים לְתוֹכָן לְהִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבְּיֵל זֶה נִגְזַר גָּלוּת מִצְרַיִם. יָדוֹעַ תֵּדַע כִּי גֵּר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם. יָדוֹעַ תֵּדַע דַּיְקָא דְּהַיְנוּ עַל פְּגַם הַדַּעַת כַּמּוּבָא. הַיְנוּ פְּגַם הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם הַדַּעַת וְהַמֹּחִין פְּגוּמִים שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ. וְזֶה בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה כַּנַּ"ל. שֶׁשֶּׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב בְּחִינַת חוֹבְלִים בָּלְעוּ אֶת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע בְּחִינַת נֹעַם. עַד אֲשֶׁר לֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה וְכוּ'. כִּי מֵחֲמַת שֶׁנִּתְעוֹרֵר הַשִּׂפְעַת הַנֹּעַם בָּאוּ הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן. וְעַל-יְדֵי זֶה פָּגְמוּ בְּיוֹתֵר אֶת בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל. עַד אֲשֶׁר גַּם שָׁם נָפַל מַחֲלֹקֶת. וְאֵין נִכָּר כְּלָל הַשִּׂפְעַת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּאִלּוּ מֵעוֹלָם לֹא נִמְשַׁךְ חַס וְשָׁלוֹם הַשִּׂפְעַת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְזֹאת הַבְּחִינָה הִיא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן. שֶׁלִּפְעָמִים נִתְעוֹרֵר הָאָדָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּמִתְלַהֵב לִבּוֹ מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נְפָלָא. וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁבְּוַדַּאי יִהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר וְלֹא יִמָּנֵעֵהוּ שׁוּם מוֹנֵעַ וְתֵכֶף אַחַר שָׁעָה נוֹפֵל מִתְּשׁוּקָתוֹ וְנִטְמְטֵם לִבּוֹ וְנִתְבַּלְבֵּל מֹחוֹ. וְשׁוֹכֵחַ לְגַמְרֵי אֶת כָּל הַתְּשׁוּקָה הָרִאשׁוֹנָה כְּאִלּוּ מֵעוֹלָם לֹא הָיָה לוֹ תְּשׁוּקָה כְּלָל לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְלִפְעָמִים יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁךְ אֵיזֶה זְמַן גָּדוֹל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ שֶׁאַחַר כָּךְ נוֹפֵל מִתְּשׁוּקָתוֹ וְנִטְמְטֵם לִבּוֹ עַד שֶׁשּׁוֹכֵחַ הַכֹּל. וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ מֵעוֹלָם לֹא הָיָה לוֹ תְּשׁוּקָה כְּלָל. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנַּ"ל:

כִּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הֵם מִן הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם עִקַּר הָאָדָם כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת וְהַמֹּחַ שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה וְהַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם. וְעִקַּר הַמֹּחִין הֵם הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּתְעוֹרֵר לְהָאָדָם אֵיזֶה חֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ. זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו אֵיזֶה הֶאָרָה וְהַשְׁפָּעָה מִשָּׁם. אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו אֵיזֶה הֶאָרָה וְהַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם. נִתְעוֹרְרוּ תֵּכֶף הַחוֹבְלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְתַקְּנָם. אֲזַי הֵם פּוֹגְמִים אֶת בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשְׁכוּ עָלָיו וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא שׁוֹכֵחַ הַכֹּל כְּאִלּוּ לֹא הָיָה לוֹ תְּשׁוּקָה כְּלָל. עַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן מְאֹד שֶׁיְּזַכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם אֶת כָּל הַתְּשׁוּקוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת. וְהַהִתְלַהֲבוּת וְהַכִּסּוּפִין שֶׁהָיוּ לוֹ מֵעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו אֶת כָּל הָרְשִׁימוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מֵהַשְׁתּוֹקְקוּת הָרִאשׁוֹנוֹת כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי זֶה לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּהָרְשִׁימוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לוֹ מִיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיוּ לוֹ מַזִּרִיחַ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁל חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁנּוֹתֵן עֵצָה שֶׁתִּתְקַיֵּם הַשִּׂבִיעָה וְהַטּוֹב שֶׁל שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע וְלֹא תִכָּרֵת הָאָרֶץ בָּרָעָב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ. וְעֵצָתוֹ

הוּא שֶׁיִּקְבְּצוּ אֶת כָּל אֹכֶל שֶׁבַע שָׁנִים הַטּוֹבוֹת הָאֵלֶּה וְהָיָה הָאֹכֶל לְפִקָּדוֹן וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל הָאָדָם אֵיזֶה טוֹב בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, אֲזַי תֵּכֶף יַעֲשֶׂה אֵיזֶה עֲבֵרָא דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לִלְמֹד אוֹ יַעֲשֶׂה אֵיזֶה מִצְוָה. וְיַעֲשֶׂה לְעַצְמוֹ אוֹצָרוֹת בְּמֹחוֹ לְהַטְמִין שָׁם אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁל שֶׁבַע שָׁנִים הַטּוֹבוֹת, כִּי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה וְיֵשׁ כֹּחַ בְּיָדוֹ כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה תְּשׁוּקָה טוֹבָה לְהַטְמִין וּלְקַשֵּׁר אוֹתָהּ בְּפָנִימִיּוּת מֹחוֹ וְלִקַּח בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ זֹאת הַתְּשׁוּקָה לְזָכְרָהּ הֵיטֵב שֶׁלֹּא יִשְׁכְּחֶהָ, כִּי מֵאַחַר שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק מוֹדִיעַ לוֹ מִקֹּדֶם שֶׁאַחַר כָּךְ יָבוֹאוּ עָלָיו יְמֵי רָעָב חַס וְשָׁלוֹם, וְיִרְצוּ לְהַשְׁכִּיחַ מִמֶּנּוּ כָּל הַטּוֹב הַהוּא, עַל-יְדֵי זֶה הַמַּשְׂכִּיל יָבִין מֵעַצְמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לִגְנֹז הֵיטֵב אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁל בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַשֵּׁר הַחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְיִקַּח בְּדַעְתּוֹ זֶה הָעִנְיָן בְּעַצְמוֹ. שֶׁאָפִלּוּ כְּשֶׁיִּטְמְטֵם לִבּוֹ עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הָרַע שֶׁמַּחוֹבְלִים. אַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת ה' עַל-יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּהַתְּשׁוּקָה הָרִאשׁוֹנָה כַּנַּ"ל. וְכָל הָרְשִׁימוֹת שֶׁל הַתְּשׁוּקוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁיָּגְנְזוּ בַּפְּנִימִיּוּת מֹחוֹ יִהְיוּ לוֹ לְפִקָּדוֹן לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשׁוֹ בִּימֵי רָעָב שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב. בִּבְחִינַת וְהָיָה הָאֹכֶל לְפִקָּדוֹן לָאָרֶץ לְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה אַחֲרֵי כֵן. וְלֹא תִכָּרֵת הָאָרֶץ בָּרָעָב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שֶׁבַע שֶׁבַע, שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע וְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב. כְּנֶגֶד שִׁבְעַת הַמִּינִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁפְעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן וְכַנַּ"ל. וּכְנֶגְדָּם הֵם שִׁבְעָה עֲמָמִין שֶׁהֵם הָרַע שֶׁמַּחוֹבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב שֶׁעִקַּר הַגְּלוּת מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת הוּא עַל יָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל מִצְרַיִם הָיְתָה בִּזְכוּת יוֹסֵף שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְנִשְׁמַר מֵאַהֲבַת נָשִׁים. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַשִּׁפְעַת הַנֹּעַם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי יוֹסֵף שָׁרְשׁוֹ מִשָּׁם מִבְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. כִּי יוֹסֵף יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם כְּנֶגֶד הַחוֹבְלִים לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּהֶם שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת בְּחִינַת הַנֹּעַם, אַדְרַבָּא, בְּחִינַת הַנֹּעַם יְתַקְּנוּ אֶת הַחוֹבְלִים שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁזָּכָה יוֹסֵף לְפִתֹּר וּלְתַקֵּן חֲלוֹם פַּרְעֹה. בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל יְמֵי הָרָעָב אֶת יְמֵי הַשָּׂבָע, אַדְרַבָּא, יְמֵי הַשָּׂבָע יְחַיּוּ אֶת יְמֵי הָרָעָב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהַנְּעִימִים יְתַקְּנוּ אֶת הַחוֹבְלִים. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר אוֹתָם, וְהַעֲלִיתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם. שֶׁיַּעֲלוּ עַצְמוֹתָיו לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּבְכֹחַ הַזֶּה יִתְגַּבְּרוּ בְּכָל פַּעַם עַל הַחוֹבְלִים עַד שֶׁיִּכְבְּשׁוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם, בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם עוֹלִין כָּל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וְכוּ',

בְּחִינַת נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. וְעַל-כֵּן בִּמְקוֹם גְּנִיזָתָם הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי בִּמְקוֹם גְּנִיזָתָם שׁוֹפֵעַ בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּדֻשׁוֹת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן הוֹלְכִים עַל קִבְרֵיהֶם בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַבֵּל שָׁם קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְנַלֶּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים שֶׁאוֹמְרִים עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים הֵם בְּחִינַת נֹעַם, בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים וּפְסוּק נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. שֶׁאוֹמְרִים בְּמִזְמוֹר מִכְתָּם לְדָוִד. שֶׁהוּא הַמִּזְמוֹר הָרִאשׁוֹן מֵהַיּוּד מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים שֶׁתִּתֵּקֵן רַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַחֲטָאִים שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה קְדֻשַּׁת הַדַּעַת, כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן מְשַׁבְּרִין אַהֲבַת נָשִׁים כַּנַּ"ל. וְזוֹכִין לִקְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַקְּדֻשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמִּסְיְמִין נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. כִּי מִתְּחִלָּה אוֹמְרִים חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁהַחוֹבְלִים נוֹפְלִים בַּנְּעִמִים לְהִתְתַּקֵּן כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה מִקְּרָא זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וַאֲזַי עָדַיִן אָנוּ חוֹשְׁשִׁים שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַחוֹבְלִים עַל הַנְּעִימִים וִיקַלְקְלוּ אוֹתָם גַּם-כֵּן חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ, אֲבָרֵךְ אֶת ה' אֲשֶׁר יְעָצָנִי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ נוֹתֵן עֵצוֹת לְהָאָדָם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְהַגְבִּיר הַנְּעִימִים עַל הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד. 'תָּמִיד' זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ תָּמִיד וְלֹא יִפְסֹק מִלְּהַשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּשְׁתּוֹקֵק לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ בְּחִינַת הַחוֹבְלִים וּמְבַלְבְּלִים תְּשׁוּקָתוֹ, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם בְּכָל פַּעַם תָּמִיד וְאָז יַעְזְרֵהוּ ה' יִתְבָּרֵךְ לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְשָׁם יִזְכֶּה לְנֹעַם הָעֶלְיוֹן לָנֶצַח וְלֹא יִפֹּל עוֹד לְעוֹלָם לְבְחִינַת הַחוֹבְלִים. רַק אַדְרַבָּא, יְתַקֵּן הַחוֹבְלִים עַל-יְדֵי הַנְּעִימִים. בִּבְחִינַת כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שַׁחַת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחוֹבְלִים שֶׁבָּהֶם נֶאֱחָז הֶרַע בְּחִינַת שְׁאוֹל וְשַׁחַת. אֲבָל בִּזְכוּת הַצַּדִּיקִים יַעְזְרֵנוּ ה' יִתְבָּרֵךְ וְיִצְיְלֵנוּ מֵהֶם וְנִזְכֶּה לְנֹעַם הָעֶלְיוֹן לָנֶצַח. כִּי בְּכָל פַּעַם נִתְגַּבֵּר עַל הַחוֹבְלִים עַד שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּנֹעַם הָעֶלְיוֹן לָנֶצַח בְּחִינַת נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, אָמֵן וְאָמֵן:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן נִקְרָא שׁוֹפָר לְשׁוֹן שֶׁפְרָא, כַּמּוּבָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהָיָה יָפֶה תֹּאַר וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם, עַיֵּן הֵיטֵב אֶת כָּל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ כִּי בְּלֹא זֶה לֹא תּוּכַל לְהָבִין כְּלָל אֶת דְּבָרֵינוּ:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ וְכוּ'. שֶׁזֶּה הָיָה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה שֶׁל הַגְּאֻלָּה כַּמּוּבָא. וְכַמּוּבָן בַּפָּסוּק רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי. וְעַל-יְדֵי זֶה שָׁדַיִם נָכוֹנוּ וּשְׂעָרֵךְ צִמַּח שֶׁהָיוּ מוּכָנִים לַגְּאֻלָּה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַגָּלוּת הוּא הַגָּלוּת מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם גַּם שָׁם בְּמִצְרַיִם בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיוּ פָּרִים וְרִבִּים מְאֹד בְּחִינַת וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן בְּיוֹתֵר, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כָּל מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם וְהַמֹּחִין יוֹתֵר. נִתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יוֹתֵר נִמְשָׁךְ הַשְׁפָּעַת הָעֶלְיוֹן יוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ מְקַבְּלִים יוֹתֵר. וְהַשֶּׁפַע הָעֶלְיוֹנָה עוֹשָׂה פְּעֻלָּתָהּ יוֹתֵר נִמְשָׁךְ שֶׁפַע וְרֹב טוּב יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַגְּאֻלָּה הִוא לָשׁוּב לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכוּ', הַיְנוּ דָּבָר וְהִפּוּכוֹ. שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָיוּ מִתְגַּבְּרִים בְּגָלוּתָם לְעַנּוֹת אוֹתוֹ, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן חָמַל עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ וְהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַנֹּעַם יוֹתֵר. שֶׁהוּא בְּחִינַת כֵּן יִרְבֶּה, בְּחִינַת הוֹלָדָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמִיחַת הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְכֵן בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה כְּתִיב, הַקִּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם. אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן. עַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁין, יְהִי רָצוֹן שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ. כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְבַטֵּל הַמּוֹנְעִים בְּחִינַת חוֹבְלִים וְלָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת נֹעַם כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי עַל-יְדֵי שִׂמְחָה בְּחִינַת נְגִינָה, בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת שִׂבְעַ שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְכוּ'. עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁהִיא בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עִנְיַן בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת וּצְרִיכִין לְהַקְדִּים לְבָרֵךְ עַל פֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתוּב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פח מִבֹּאר שָׁם שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים אֲבוּדִים וְכוּ':

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל פְּרִי קֹדֶם שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה וְכוּ'. כִּי יָכוֹל לְאַבֵּד נַפְשׁוֹ, אַךְ עִם כָּל זֶה אִם מְבָרֵךְ הַבְּרָכָה שֶׁעַל הַפְּרִי בְּכַוָּנָה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם. אֲזַי יוּכַל לְהִנָּצֵל מִזֶּה. וְגַם אִם הוּא חָזָק יוֹתֵר יוּכַל לִמְצֹא שָׁם אֲבֵדוֹת וְכוּ'. וְעַיִן שָׁם מֵעִנְיַן הַמַּלְאָךְ וְכוּ'. וְכֻלָּם אוֹחֲזִים בְּיָדָם שׁוֹפָרוֹת וְהֵם עוֹמְדִים וְחוֹפְרִים וּמְבַקְּשִׁים תָּמִיד אַחַר אֲבֵדוֹת. וְהֵם תּוֹקְעִים תר"ת וּכְשֶׁהֵם מוֹצְאִים אֵיזֶה אֲבֵדָה. נַעֲשֶׂה רַעַשׁ וְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים אֲבוּדִים, הַיְנוּ מַה שֶּׁאוֹבְדִים אֲבֵדוֹת הָרְבֵּה עַל-יְדֵי הַתַּאֲווֹת. בִּבְחִינַת תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבַד וְכוּ'. וְעַיִן שָׁם בַּסִּימָן הַקּוֹדֵם מֵעִנְיַן כַּוָּנוֹת אֱלוּל שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִמְצֹא זִוּוּגוֹ וְתִהְיֶה כִּרְצוֹנוֹ וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ הַסּוֹד שֶׁמָּסַר אַבְרָהָם לֶאֱלִיעֶזֶר כְּשֶׁהָלַךְ לְבַקֵּשׁ הַזִּוּוּג שֶׁל יִצְחָק וְכוּ', עַיִן שָׁם מֵעִנְיַן הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה. וְאָמַר שֶׁכָּל הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מֵעִנְיַן כַּוָּנַת אֱלוּל שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּרִית וְכוּ'. וְעִנְיַן הַפֵּרוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. וְעִנְיַן הַמַּלְאָךְ וְכוּ'. הַכֹּל אֶחָד. וְיֵשׁ בָּזֶה רָזִין עִלָּאִין נִפְלָאִים וְנֶעֱלָמִים מְאֹד מְאֹד:

וְהִנֵּה מְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת עִנְיַן בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת. וְכַמָּה וְכַמָּה צָרִיךְ הָאָדָם לְזָהֵר לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה. כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִמְצֹא בְּחִינַת הָאֲבֵדוֹת הַנֶּעֱלָמִים שָׁם כַּמּוּבָן לְעֵיל, כִּי גַּם כְּשֶׁנִּזָּהֵר וְאֵינוֹ אוֹכֵל הַפְּרִי עַד שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה הֵיטֵב, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם שָׁם יֵשׁ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַרְבֵּה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד מְאֹד לְבַקְּשָׁם הֵיטֵב, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה לְבַקֵּשׁ אַחַר אֲבֵדוֹת. שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּפּוּלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶאֱבָדִים וְנִדָּחִים שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְבַקְּשָׁם וּלְחַפְּשָׂם כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּבִפְרָט אִם כְּבָר חָטָא וּפָגַם כְּפִי מַה שֶּׁפָּגַם. וּבִפְרָט פְּגַם הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חָזַר וְאִבֵּד בְּעַצְמוֹ אֲבֵדוֹת הַרְבֵּה כַּמּוּבָן שָׁם שֶׁעִקַּר הָאֲבֵדוֹת הוּא עַל-יְדֵי תַּאֲווֹת. וְעִקַּר עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַנִּדָּחִים וְנֶאֱבָדִים. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לָחוּס עַל חַיָּיו לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד אַחַר הָאֲבֵדוֹת הָאֵלּוּ. וּכְשֶׁיְּבַקֵּשׁ וְיחַפֵּשׂ הֵיטֵב בְּוַדַּאי יִמְצָא, כִּי יָגַעְתִּי וְלֹא מָצָאתִי אַל תַּאֲמִין. וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל הָעֲוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְכוּ'. אִם יִהְיֶה נִדָּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ י"י אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ. וּכְתִיב, וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת י"י אֱלֹקֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ. וּכְתִיב, אִם תְּבַקְּשֶׁנָּה כַּכֶּסֶף וְכַמַּטְמוֹנִים וְגוֹ' אָז תָּבִין יִרְאַת ה'. כִּי צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד מְאֹד אַחַר דְּרָכֵי הַקְּדֻשָּׁה. כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ. הוּא מֵחֲמַת הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל.

שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא הוֹלֵךְ וְתוֹעֶה כְּשֶׁה אֹבֵד. וְאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא דֶּרֶךְ הַחַיִּים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תָּעִיתִי כְּשֶׂה אוֹבֵד וְכוּ'. וּכְתִיב הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד וְגוֹ'. לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ:

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לְתִשׁוּבָה כִּי הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁאָז תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא, כִּי עַל-יְדֵי מַה שֶּׁאָנוּ תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר, עַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין בְּיוֹתֵר וְנוֹתְנִים כֹּחַ לְהַמַּלְאָכִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁאוֹחֲזִים בְּיָדָם שׁוֹפָרוֹת. שֶׁיַּעַסְקוּ בְּיָדָם בְּיוֹתֵר לְחַפֵּשׂ אַחַר הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, עִקַּר הַתְּקוּן שֶׁל כָּל הָעֲוונוֹת. שֶׁבָּאִין לָהֶם עַל-יְדֵי הַתַּאֲווֹת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אוֹבְדִין מַה שֶּׁאוֹבְדִין רַחֲמָנָא לִצְלַן, בִּבְחִינַת תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבַד. וְעַל-כֵּן הָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם שָׁבִין בִּתְשׁוּבָה כְּלָל. נֶאֱמַר בָּהֶם, יֹאבְדוּ רְשָׁעִים וְכוּ'. וּכְתִיב, דֶּרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד. אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ חָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ רִאשׁוֹן לִתְשׁוּבָה. וְצִוָּנוּ לִתְקֹעַ אָז בְּשׁוֹפָר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַחַר הָאֲבֵדוֹת שֶׁאִבֵּד כָּל אָדָם עַל-יְדֵי תַּאֲווֹתָיו וַעֲווֹנוֹתָיו שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְהַתְּקוּן כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁין בִּבְרָכוֹת שׁוֹפָרוֹת דַּיְקָא עַל קִבּוּץ הַנִּדָּחִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל יוֹם בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה מִתְפַּלְּלִין עַל קִבּוּץ נִדָּחִים וּמַתְחִילִין תְּקַע בְּשׁוֹפָר וְכוּ', כִּי עִקַּר קִבּוּץ נִדָּחִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲבֵדוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי שׁוֹפָר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּיְקָא, כִּי כָּל הָאֲבֵדוֹת הֵם אֵצֶל הַצַּדִּיקִים שֶׁכְּבָר חִפְּשׂוּ הַרְבֵּה אַחַר אֲבֵדָתָם עַד שֶׁמָּצְאוּ כֻּלָּם. וְגַם מָצְאוּ כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן קפח לִקּוּטֵי חֵלֶק א, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁאָז הַתְּחָלַת הַתְּשׁוּבָה וְאָז עִקַּר הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָז צְרִיכִין לְזַהֵר בְּיוֹתֵר לָבוֹא לְצַדִּיקִים גְּדוֹלִים וַאֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר אֶצְלָם כָּל הָאֲבֵדוֹת וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וְכוּ'. וּבְיוֹם שֵׁנִי וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים וְכוּ'. עַד שֶׁמְּסַיְּמִין בְּיוֹם שֵׁנִי מַה שֶּׁהֻגַּד לְאַבְרָהָם שֶׁנּוֹלַד הַזּוּוג שֶׁל יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רִבְקָה וְכוּ'. כִּי זֶה כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת פַּחַד יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁמַּחֲמַת תִּקֻּף הַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִים קָשֶׁה לִמְצֹא בְּחִינַת הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. כִּי עִקַּר אֲבֵדָתָם הָיָה עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַדִּינִים שֶׁנֶּאֱחֲזוּ בָּהֶם עַל-יְדֵי עֲווֹנוֹתֵיהֶם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים אֲבוּדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אָבַד תֹּאבֵדוּן וְכוּ'. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא פַּחַד יִצְחָק עוֹסְקִים לְהַמְתִּיק זֹאת, לְהַמְתִּיק בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק עַל-יְדֵי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר גְּמַר הַהַמְתָּקָה הוּא בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁהוּא דִּינָא רַפְיָא כַּיָּדוּעַ וְאָז מְסַיְּמִין בְּקְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁכְּבָר נִמְצָא הַזּוּוג שֶׁל יִצְחָק, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַהַמְתָּקָה כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַזּוּוג שֶׁל יִצְחָק דַּיְקָא הָיָה קָשֶׁה

מְאֹד לְמִצְא עַד שֶׁהֶכְרַח אַבְרָהָם לִמְסֹר הַסּוֹד הַנַּ"ל שֶׁהוּא סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּל לֶאֱלִיעֶזֶר וְכוּ' שֶׁהוּא מְרֻמָּז בַּפָּסוּק וְאִם לֹא תֹּאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְסַפֶּרֶת הַרְבֵּה בְּעִנְיָן זֶה אֵיךְ זָכָה לִמְצֹא שֶׁל יִצְחָק. כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ תְּלוּיִים בָּזֶה כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ מֵהֶם. אֲבָל הָיָה קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לִמְצֹא זוּוגוֹ מֻחְמֶּמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָאֲבֵדוֹת שֶׁמֻּחְמֶּמֶת זֶה קָשֶׁה לִמְצֹא הַזִּוּוּג כַּנַּ"ל וְכֵן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִתְעוֹרֵר בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן וְהַמְתָּקָתוֹ כְּשֶׁקּוֹרִין בַּתּוֹרָה שֶׁכְּבָר נִמְצָא זִוּוּגוֹ שֶׁל יִצְחָק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁגּוֹמְרִים לִקְרוֹת בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּעִנְיָן זֶה כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל שָׁנָה נַעֲשֶׂה זֹאת בְּרוּחָנִיּוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּנַּ"ל: הַכְּלָל, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד מְאֹד אַחַר אֲבֵדוֹתָיו, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל. וְאִם יְבַקֵּשׁ וִיחַפֵּשׂ הֵיטֵב בְּוַדַּאי יִמְצָא כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִמְצֹא עֲדַיִן, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי כָּל יְגִיעָה וְחִפּוּשׂ כְּבָר מָצָא הַרְבֵּה, כִּי אֵין שׁוּם יְגִיעָה וּבַקָּשָׁה נֶאֱבָד כְּלָל וּבְוַדַּאי מָצָא מַה שֶּׁמָּצָא עַל-יְדֵי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר וְעַל-יְדֵי כָּל יְגִיעָה וְחִפּוּשׂ כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבֵד. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָגַעְתִּי וּמָצָאתִי תַּאֲמִין וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן מַהוּ הָעִנְיָן תַּאֲמִין, הֲלֹא יְכוֹלִין לִרְאוֹת אִם מָצָא אִם לָאו?! אַךְ בֶּאֱמֶת עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב. כִּי אֲפִלּוּ אִם עֲדַיִן אֵין רוֹאִים מַה שֶּׁמָּצָא אִם לָאו! אַךְ בֶּאֱמֶת עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב. כִּי אֲפִלּוּ אִם עֲדַיִן אֵין רוֹאִים מַה שֶּׁמָּצָא וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא מָצָא כְּלוּם. וַעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ כְּמִקֹּדֶם חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבְּוַדַּאי מָצָא עַל-יְדֵי הַיְגִיעָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יָגַעְתִּי וּמָצָאתִי תַּאֲמִין. 'תַּאֲמִין' בְּוַדַּאי. כִּי צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי מוֹצְאִין עַל-יְדֵי הַיְגִיעָה אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן אֵין רוֹאִים מַה שֶּׁמּוֹצְאִין כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרָכַת הַפֵּרוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַקְדִּים פֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קִבּוּץ וַעֲלִיַּת כָּל הָאֲבֵדוֹת וַחֲזָרָתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוּא לְהַשִּׁיבָם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', וְהֵבִיאֲךָ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. וּכְתִיב, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ'. וְהַנִּדָּחִים וְכוּ'. וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהַקְדִּים בִּבְרָכָה פֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה לְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא אֶת הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. שֶׁעִקַּר מְצִיאָתָם לַהֲשִׁיבָם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּרָכָה נִלְמָד מִפָּסוּק וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַשְׁתָּא לְאַחֲרֶיהָ מְבָרֵךְ לְפָנֶיהָ לֹא כָּל שֶׁכֵּן. כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הָשְׁבַת כָּל הָאֲבֵדוֹת לִמְקוֹמָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי פֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל קוֹדְמִין לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱחֹז הַפְּרִי בְּיָמִין

בְּשָׁעַת הַבְּרָכָה. כִּי יָמִין זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נה) בְּחִינַת בִּנְיָמִין שֶׁנִּקְרָא בֶּן יָמִין עַל שֵׁם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ רוֹאֶה אֶת הָעֶרְוָה בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא לְמִצְּאֹ בְּחִינַת אֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ רוֹאֶה אֶת הָעֶרְוָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר מַלְכוּת בְּכָל בְּרָכָה, דְּהַיְנוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. וּבְלֹא זֶה אֵינָהּ בְּרָכָה, כִּי אִלּוּ הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל הֵם מְפַזְּרִין בְּכָל הָעוֹלָם. וְיֵשׁ שֶׁהֵם נִדְחוּ וְנֶאֱבְדוּ בְּרִחוּק מָקוֹם מְאֹד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר בִּבְרָכָה מֶלֶךְ הָעוֹלָם. לְהַזְכִּיר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מֶלֶךְ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְאֵין שׁוּם נִיצוֹץ וַאֲבֵדָה נִדְחֵית לְעוֹלָם, כִּי בְּכָל מְקוֹמוֹת מֻמְשַׁלְתּוֹ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין מַלְכוּתוֹ, דְּהַיְנוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִמְצֹא הָאֲבֵדוֹת מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת זְכִירַת מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק וְכוּ'. כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאֲבֵדוֹת הֵם עַל-יְדֵי זֲהֻמַת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הוּא רוֹדֵף תָּמִיד אַחַר מַחֲנֵה דָן שֶׁהוּא הַמְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמוֹצֵא כָּל הָאֲבֵדוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁכָּל מַה שֶּׁנֶּאֱבַד מִיִּשְׂרָאֵל הֵם הָיוּ מוֹצְאִים. וַעֲמָלֵק מִתְגָּרֶה בָּהֶם בְּיוֹתֵר, כִּי הוּא אוֹרֵב עַל הָאֲבֵדוֹת תָּמִיד לְתָפְסָם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגָּרוּתוֹ עַל אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָם. בְּחִינַת וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנִּדָּחִים וְהָאוֹבְדִים. וְעַל-כֵּן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לִזְכֹּר הֵיטֵב בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק. כִּי הָאֲבֵדָה צְרִיכָה זְכִרוֹן הֵיטֵב שֶׁלֹּא לִשְׁכֹּחַ הַדָּבָר, כִּי כָּל הָאֲבֵדוֹת בָּאִין מִשִּׁכְחָה וְהֶסֵּח הַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאִין לִידֵי אֲבֵדָה חַס וְשָׁלוֹם, בְּגַשְׁמִיּוּת אוֹ בְּרוּחָנִיּוּת. וְעַל-כֵּן הַשִּׁכְחָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, קָשֶׁה לִשְׁמֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שִׁכְחָה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בִּדְבָרָיו זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן קפח הַנַּ"ל) וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר הֵיטֵב מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תִּשְׁכָּח. כִּי צְרִיכִין לִזְכֹּר הֵיטֵב כָּל מַה שֶּׁאֲבֵד עַל-יְדֵי תַּאֲוָתָיו וּלְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְחַפֵּשׂ אַחַר אֲבֵדוֹתָיו. וְעַל כָּל פָּנִים לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יֹאבַד עוֹד. וְהָעִקָּר הוּא הַזִּכָּרוֹן, כִּי כָּל זְמַן שֶׁזּוֹכֵר שֶׁיֵּשׁ אֲבֵדוֹת וּמְבַקֵּשׁ וְחוֹתֵר לְחַפְּשָׂם וְאֵינוֹ שׁוֹכֵחַ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כַּאֲבֵדָה לְאַחַר יֵאוּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, אָז יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וּבְוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִהְיוּ נִמְצָאִין כָּל הָאֲבֵדוֹת וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק יוֹתֵר בְּהַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אֲשֶׁרֵי לוֹ וּלְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא. שֶׁכָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהִתְיַגֵּעַ וְהִצְטַעֵר אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר עַל הָאֲבֵדוֹת וְהִשְׁתַּדֵּל

לְבַקְּשָׁם וּלְחַפְּשָׂם בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּבְגַעְגּוּעִים וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים וְסָבַל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה עַל-יְדֵי זֶה. וּכְמוֹ כֵן יִזְכֶּה בְּיוֹתֵר שֶׁיְּחַזְּירוּ לוֹ אֲבֵדוֹתָיו בְּשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי כַּוָּנוֹת אֱלוּל. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּכְלַל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל אֱלוּל כְּלוּלִים בְּהַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' בְּסִימָן ו שֶׁהֵם אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּקִי בְּרְצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב עַיִן שָׁם הֵיטֵב. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְאָז אֵין שׁוּם אֲבֵדָה בָּעוֹלָם, כִּי בְּכָל מְקוֹמוֹת מֻמְשָׁלְתּוֹ וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. וְה' יִתְבָּרַךְ הָפַךְ הַדָּבָר לְטוֹבָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הָיָה תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים. כִּי הָאִשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָשָׁל לְמִי שֶׁנֶּאֱבַד לוֹ אֲבֵדָה וְכוּ'. בַּעַל אֲבֵדָה מַחֲזִיר אַחַר אֲבֵדָתוֹ. וְאָז הָיָה בִּימֵי הַגָּלוּת שֶׁגָּלוּ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְסָבַר הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֶפֶס תִּקְוָה, כִּי הוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק שֶׁרוֹדֵף תָּמִיד אַחַר הָאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר יִכָּתֵב לְאַבְּדָם וְעֶשֶׂרֶת אֲלָפִים וְכוּ' בַּיְּהוּדִים לְאַבְּדָם. וְעִקַּר הַצָּרָה הָיְתָה דַּיְקָא אַחַר שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא סָבְרָה שֶׁמֵּאַחַר שֶׁהָאִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּעַצְמָהּ. שֶׁבָּהּ כְּלוּלִים כָּל הָאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל, הִיא בְּעַצְמָהּ נִלְקְחָה אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ תִּהְיֶה נֶאֱבֶדֶת שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, עִם כָּל הָאֲבֵדוֹת הַכְּלוּלִים בָּהּ. וּבֶאֱמֶת הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיָתָה. וְעַל-כֵּן אָמְרָה אֶסְתֵּר, וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבַדְתִּי. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְהָפַךְ הַדָּבָר לְטוֹבָה בְּכֹחַ מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק שֶׁלֹּא הִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר אֲבֵדָתוֹ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת אֲבֵדָתוֹ כַּנַּ"ל. וּמַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ. וְאֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת הִיא גַּם הִיא לֹא הִתְיָאֲשָׁה עַצְמָהּ מִן הָרַחֲמִים. וְעַל-יְדֵי זֶה לֹא דַּי שֶׁלֹּא נֶאֱבְדָה בֵּינֵיהֶם אַף גַּם עַל יָדָהּ דַּיְקָא זָכוּ לְתִקֶּף הַנֵּס לְהַכְנִיעַ וּלְהַפִּיל הָמָן-עֲמָלֵק מַפָּלָה גְּדוֹלָה וְלִמְצֹא אֲבֵדוֹת רַבּוֹת. כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל חָזְרוּ אָז לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּדָּחִים וְהַנֶּאֱבָדִים בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם חָזְרוּ לַה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הֵיטֵב אַחַר הָאֲבֵדוֹת. אָזַי נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאֲבֵדוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁאָבַד, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא לֹא דַּי שֶׁמּוֹצְאִין אוֹתָם, אַף גַּם עַל-יְדֵי מוֹצְאִין עוֹד הַרְבֵּה אֲבֵדוֹת מְאֹד שֶׁנֶּאֱבְדוּ מִימוֹת עוֹלָם. וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָשָׁל לְמִי שֶׁנֶּאֱבַד לוֹ פְּרוּטָה וְכוּ'. וְחָזַר וְאָבַד

זָהָב וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ נֵר לְבַקֵּשׁ אַחַר הַזָּהָב מָצָא גַּם הַפְּרוּטָה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁהָאֲבֵדָה הַגְּדוֹלָה גּוֹרֶמֶת שֶׁיִּהְיוּ נִמְצָאִים גַּם שְׁאָר כָּל הָאֲבֵדוֹת. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁמְּחַפֵּשׂ תָּמִיד אַחַר כָּל הָאֲבֵדוֹת וּמְחַזֵּק לֵב כָּל אֶחָד לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן בְּשׁוּם אֹפֶן מִלְּבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר הָאֲבֵדוֹת בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים וְכוּ'. וּלְהִתְנַעְנֵעַ מְאֹד אַחֲרֵיהֶם וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכּוּ שֶׁעַל יָדָם יִמָּצְאוּ כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הָיְתָה לְתַקֵּן וּלְזַכֵּךְ וּלְבָרֵר נִיצוֹצֵי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כָּל הָאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיְתָה הַגְּאֻלָּה בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בִּזְמַן שֶׁהַתְּבוּאָה וְכָל הַצְּמָחִים מִתְבַּשְּׁלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב. וּכְתִיב, שְׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁבְּהַפֵּרוֹת וְהַצְּמָחִים יֵשׁ בָּהֶם אֲבֵדוֹת הַרְבֵּה. שֶׁמֵּחֲמַת זֶה אָסוּר לֶאֱכֹל פְּרִי קֹדֶם שֶׁנִּתְבַּשֵּׁלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הַגְּלוּת הִוא בְּחִינַת אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צֹאן אֹבְדוֹת הָיוּ עַמִּי וְכוּ' (יִרְמְיָה נ). וּכְתִיב, וַאֲבַדְתֶּם בַּגּוֹיִם וְכוּ'. וְהַגְּאֻלָּה הִיא בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדָה וְתִקּוּנָהּ. וְעַל-כֵּן הָיְתָה הַגְּאֻלָּה בְּחֹדֶשׁ נִיסָן בִּזְמַן הָאָבִיב דַּיְקָא, כִּי בִּזְמַן הָאָבִיב, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁהַתְּבוּאָה וְהַצְּמָחִים מִתְבַּשְּׁלִים אָז הוּא זְמַן מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת גִּדּוּל כָּל הַצְּמָחִים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁהַכֹּל הוּא בְּשִׁבְיל הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁנֶּעֱלָמִין בְּכָל הַצְּמָחִים וְהַפֵּרוֹת שֶׁמִּתְבָּרְרִין וְעוֹלִין בְּכָל שָׁנָה בְּעֵת צְמִיחָתָם. וְעַל-כֵּן אָז הוּא זְמַן יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיּוֹצְאִין מִגָּלוּת מִצְרַיִם וְעוֹשִׂין אָז פֶּסַח בְּכָל שָׁנָה, כִּי אָז דַּיְקָא בִּזְמַן הָאָבִיב עוֹלִין וּמִתְבָּרְרִין הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם הָאֲבֵדוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּשִׁיר הַשִּׁירִים כְּשֶׁמְּדַבֵּר מִגְּאֻלַּת מִצְרַיִם, הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ וְכוּ' הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לְךְ וְכוּ'. כִּי הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בְּזֶה שֶׁהַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁהַצְּמָחִים עוֹלִין מִן הָאָרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַגְּאֻלָּה בְּשֵׁם מְצִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כַּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר מָצָאתִי יִשְׂרָאֵל. כְּבִכּוּרָה בִתְאֵנָה בְּרֵאשִׁיתָהּ (הוֹשֵׁעַ ט) וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ו

כִּי עִקַּר מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת כַּוָּנוֹת אֲלוּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִמְצֹא זִוּוּגוֹ בְּקִדֻּשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכַוָּנַת אֲלוּל הֵם בְּחִינַת הַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ (בְּסִימָן ו לִקּוּטֵי חֵלֶק א), עַיֵּן שָׁם. כִּי שָׁם מְבֹאָר שֶׁזֶּהוּ סוֹד כַּוָּנַת אֲלוּל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּכְלַל הַתּוֹרָה הוּא שֶׁצְּרִיכִין לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה. וְאָז זוֹכִין לְכָבוֹד אֱלֹקִי. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין בְּזִיּוֹנוֹ יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק, שֶׁיִּסְבֹּל בּוּשׁוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבָּחָלָל הַשְּׁמָאלִי שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַתַּאֲוֹת,

שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחֲטָאִים וְהָעֲוונוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת אקיק בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי. שֶׁכְּשֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב הוּא מַתְחִיל וּמַזְמִין אֶת עַצְמוֹ. שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה עֲדַיִן אֵין לוֹ הֲוָיָה כְּלָל, כִּי טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא. וּכְשֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב הוּא מַתְחִיל לְהָכִין עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אקיק. אֲבָל קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינַת אֲחוֹרֵי פְּנֵי אקיק שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא דִּם וכו'. וְהַתִּקּוּן לָזֶה שֶׁיִּהַפֵּךְ דָּם לְדַם שֶׁיִּהְיֶה מִן הַשּׂוֹמְעִים חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים וְלֹא יְדַקְדֵּק עַל בְּזָיוֹן כְּבוֹדוֹ וכו' וְצָרִיךְ לֶאֱחֹז תָּמִיד בְּמִדַּת הַתְּשׁוּבָה וכו'. וַאֲפִלּוּ אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה. אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וכו', דְּהַיְנוּ עַל הַשָּׁגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וכו' וּכְשֶׁרוֹצֶה אָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת, הַיְנוּ בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא, זַכָּאָה מָאן דְּעָיֵל וְנָפִיק. וְזֶה בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה, בְּחִינַת עָיֵל, בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, בְּחִינַת וְנָפִיק, בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב וכו'. וְזֶה סוֹד כַּוָּנַת אֲלוּל וכו'. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם. לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא. כִּי לֵית אָדָם בְּלֹא אֶלֶף שֶׁהִיא נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְהַוָּאו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף וכו' וכו', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהִיא בְּבְחִינַת בִּינָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁיּוֹצְאִין וְנוֹלְדִין הַמֹּחִין שֶׁהָיוּ בְּהֶעְלֵם וּבְעִבּוּר עַל-יְדֵי הַחֲטָאִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגָּלֻיּוֹת. וְעַכְשָׁו יוֹצְאִין וְנוֹלְדִין וְנִתְגַּלִּין הַמֹּחִין וְהַדַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּתְחִילִין לֵידַע לְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. וְאָז נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת אקיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אקיק שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם. אֲבָל בַּגָּלוּת הָיָה בְּבְחִינַת אֲחוֹרֵי פְּנֵי אקיק שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא דָּם שֶׁמִּשָּׁם הָיָה כָּל הַגָּלוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ, כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת פֶּסַח, עַיִן שָׁם, שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הָיְתָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֱחָזִין מִבְּחִינַת אֲחוֹרֵי פְּנֵי אקיק כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לִתְשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא לִזְכּוֹת לִבְחִינַת עָיֵל וְנָפִיק שֶׁהִיא בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו יִהְיֶה מִתְחַזֵּק לְשָׁאֵר עַל עָמְדוֹ וְלֹא יַנִּיחַ עַצְמוֹ לִפֹּל לְעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מַה וְיקַיֵּם, וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. שֶׁגַּם בְּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה בְּעִנְיַן בֵּאוּר כַּוָּנַת אֲלוּל, עַיִן שָׁם. אֲבָל בְּשִׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם עֲדַיִן לֹא נִזְדַּכְּכוּ יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי וְיָצְאוּ קֹדֶם הַקֵּץ כַּמּוּבָא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְדֻלָּג עַל הֶהָרִים וכו'. שֶׁדִּלֵּג עַל הַקֵּץ שֶׁבְּשִׁבִּיל זֶה נִקְרָא פֶּסַח, שֶׁפָּסַח וְדִלֵּג וּנְאֻלָּם בְּרַחֲמָיו אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיוּ רְאוּיִים לַגְּאֻלָּה. וְעַל-כֵּן הֻכְרְחוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חִפָּזוֹן, הַיְנוּ כִּי עֲדַיִן לֹא זָכוּ לְדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עֲדַיִן לֹא הָיוּ בְּקִיאִים בַּהֲלָכָה, כִּי עֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ אֶת

הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַגְּאֻלָּה הָיְתָה בִּבְחִינַת חִפָּזוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹא, כִּי כָּל הַגְּאֻלָּה הָיְתָה בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, בְּחִינַת הֶאָרָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהֵאִירָה עֲלֵיהֶם בְּאוֹר גָּדוֹל בְּרַחֲמָיו, אֲבָל לֹא הָיְתָה אֶלָּא לְפִי שָׁעָה כַּמּוּבָא. וְאַחַר כָּךְ חָזַר וְנִסְתַּלֵּק תֹּקֶף הַהֶאָרָה הַזֹּאת וְהֶצְרְכוּ לַחֲזֹר וּלְהִטָּהֵר עַצְמָם מִזֻּהֲמַת וְטֻמְאַת מִצְרַיִם בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וָשׁוֹב בְּחִינַת נְפִיק שֶׁאָז עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל אָדָם, כִּי כֵן מִתְנַהֵג עִם כָּל אָדָם שֶׁבַּתְּחִלָּה כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מְאִירִין עָלָיו מִלְּמַעְלָה אוֹר גָּדוֹל וּמְסַיְּעִין לוֹ מִלְּעֵלָּא וּמַתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בְּחִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת וְכוּ'. אֲבָל אַחַר כָּךְ נוֹפֵל מִזֶּה וְעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר. וְאָז הוּא בִּבְחִינַת וָשׁוֹב, בִּבְחִינַת וְנָפִיק וְאָז צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר בְּלִי שִׁעוּר. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בָּזֶה הֵיטֵב הֵיטֵב לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ בִּבְחִינַת בָּקִי בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁבִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם עֲדַיִן לֹא זָכוּ לִבְקִיאוּת אֵלּוּ בִּשְׁלֵמוּת וְהָיְתָה הַגְּאֻלָּה רַק בִּבְחִינַת רָצוֹא כַּנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת חִפָּזוֹן, עַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁנֶּאֱפֵית בְּחִפָּזוֹן. עַד אֲשֶׁר אַחַר כָּךְ מַתְחִילִין לִסְפֹּר יְמֵי הַסְּפִירָה וְאָז חוֹזְרִין וּמְטַהֲרִין עַצְמָן מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר. וְאָז מַתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב. וְזֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן מֹחִין דְּקַטְנוּת מְאֹד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּסְּוָנוֹת, כִּי אָז רָדְפוּ הַמִּצְרִים אַחֲרֵיהֶם וְהָיוּ בְּסַכָּנָה עֲצוּמָה בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, כִּי מֵאַחֲרֵיהֶם רָדְפוּ הַמִּצְרִים וּמִלְּפָנֵיהֶם הָיָה הַיָּם סוֹעֵר. וּמִצַּדֵּיהֶן הָיוּ נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים וְחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁבַּמִּדְבָּר. שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָה וְתָפְסוּ אֱמוּנוֹת אֲבוֹתָם וַיַּצְעֲקוּ אֶל ה' וְקָפְצוּ לְתוֹךְ הַיָּם. עַל-יְדֵי זֶה הִשְׁלִימוּ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִוא בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב וְכוּ', כִּי זָכוּ לְהִתְחַזֵּק וְלִשָּׁאֵר בֶּאֱמוּנָתָם אַף-עַל-פִּי שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעָבַר. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לִקְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ. 'דֶּרֶךְ' דַּיְקָא. שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד כַּוָּנַת אֲלוּל שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, כִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים בָּקִי בְּגִימַטְרִיָּא דֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁהוּא קְרִיעַת יַם-סוּף, אָז דַּיְקָא הֶחָתַר הֶחָמֵץ, כִּי אֵין צְרִיכִין עוֹד לֶאֱכֹל מַצָּה לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת חִפָּזוֹן בְּחִינַת רָצוֹא, כִּי כְּבָר תִּקְּנוּ הַדֶּרֶךְ, כִּי תִּקְּנוּ גַּם בְּחִינַת וָשׁוֹב, וְהִתְחִילוּ לִהְיוֹת בָּקִיאִים בַּהֲלָכָה. וְעַל-כֵּן אָז אֵין צְרִיכִין חִפָּזוֹן. וְעַל-כֵּן אָז הֶחָתַר הֶחָמֵץ עַל-יְדֵי תִּקּוּן בְּחִינַת שְׁנֵי הַבְּקִיאוּת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. שֶׁהוּא רָצוֹא וָשׁוֹב אִם אֶסֵּק שָׁמַיִם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין כָּל הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּבְחִינַת חָמֵץ כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן אָז הֶחָתַר הֶחָמֵץ עַל-יְדֵי קְרִיעַת יַם-סוּף. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ כַּנַּ"ל וְעַיֵּן בִּתְחִלַּת סִימָן פח הַנַּ"ל שָׁם מְבֹאָר שֶׁכָּל כַּוָּנַת אֲלוּל שֶׁהֵם תִּקּוּן הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. הֵם בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ, עַיֵּן שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

קְרִיעַת יַם-סוּף כַּנַּ"ל. כִּי מִקְרָא זֶה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ נֶאֱמַר עַל קְרִיעַת יַם-סוּף כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. (יְשַׁעְיָה מג):

:

חלק ז

וּלְבָאֵר הָעִנְיָן יוֹתֵר, כִּי גְּדוֹל הַפֵּרוֹת וְהַצְּמָחִים בְּכָל שָׁנָה הוּא בִּבְחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת וְכַנַּ"ל, כִּי הָאֲבֵדוֹת הֵם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנֶּאֶבְדוּ וְנִדְחוּ לְמָקוֹם שֶׁנֶּאֶבְדוּ וְנִדְחוּ עַל-יְדֵי הַתַּאֲווֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל לְחַפְּשָׂם וּלְבַקְּשָׁם מְאֹד. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו בְּכָל שָׁנָה מְסַבֵּב סִבּוֹת בְּתַחְבּוּלוֹתָיו שֶׁעַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וּמְגַדֵּל הַצְּמָחִים בְּכָל שָׁנָה שֶׁעִקַּר צְמִיחָתָם וְגִדּוּלָם הוּא כְּפִי בֵּרוּר הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁרֻבָּם נֶעֱלָמִים בְּהַפֵּרוֹת וְהַצְּמָחִים כַּמּוּבָן מִדְּבָרָיו הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם בְּפַעַם אַחַת וְלֹא בְּשָׁנָה אַחַת, רַק צְרִיכִין בֵּרוּרִים הַרְבֵּה וְחִפּוּשׂ וּבַקָּשָׁה הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ וּבְכָל חֹדֶשׁ וּבְכָל שָׁנָה. וְכַמּוּבָן מִזֶּה בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל. וּמִשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הַפֵּרוֹת וְהַצְּמָחִים בְּכָל שָׁנָה. וְעַל-כֵּן הֶקְבֵּעַ פֶּסַח בִּזְמַן הָאָבִיב כַּנַּ"ל, כִּי בִּזְמַן הָאָבִיב שֶׁהַתְּבוּאָה מִתְבַּשֶּׁלֶת בָּאָבִיהָ, אָז הוּא זְמַן גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, כִּי הַגְּאֻלָּה הוּא בִּבְחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁהִיא בִּזְמַן הָאָבִיב, דְּהַיְנוּ בִּזְמַן בִּשּׁוּל הַתְּבוּאָה שֶׁאָז צוֹמְחִין וְעוֹלִין בְּחִינַת הָאֲבֵדוֹת הַנֶּעֱלָמִים בְּהַתְּבוּאָה, כִּי כְּפִי צְמִיחַת הַצְּמָחִים מְעַט מְעַט עַד שֶׁעוֹלִין מִן הָאָרֶץ עַד שֶׁמַּגִּיעִין סָמוּךְ לְבִשּׁוּל. וְאַחַר כָּךְ מִתְבַּשְּׁלִין לְגַמְרֵי וְאַחַר כָּךְ מַגִּיעַ זְמַן הַקָּצִיר וְאַחַר כָּךְ זְמַן הָאָסִיף לָאֶסֹף הַתְּבוּאָה לְתוֹךְ הַבַּיִת. וּכְמוֹ כֵן מִתְבָּרְרִין וְעוֹלִין וְצוֹמְחִין הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל וְנִשְׁלָמִין וְנִתְתַּקְּנִין בְּתִקּוּן אַחַר תִּקּוּן עַד שֶׁנִּגְמָר תִּקּוּנָם שֶׁהוּא בְּעֵת הָאָסִיפָה אֶל הַבַּיִת:

וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה וְאָסוּר חָמֵץ שֶׁהוּא מֻחְמַת הַחִפָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת-לֶחֶם עֹנִי-כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ. הַיְנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּרַחֲמָיו דִּלֵּג עַל הַקֵּץ וּגְאָלָם קֹדֶם שֶׁהָיוּ רְאוּיִים לְגְאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְעַתָּה עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר וּמוּבָן הָעִנְיָן לְמַשְׁכִּיל הֵיטֵב. כִּי כְּמוֹ שֶׁהַתְּבוּאָה בִּזְמַן הָאָבִיב הִיא קְרוֹבָה לְגָמֵר בִּשּׁוּלָהּ. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִתְבַּשְּׁלָה וְנִגְמְרָה לְגַמְרֵי. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם הָאֲבֵדוֹת שֶׁבְּהַתְּבוּאָה וְהַצְּמָחִים עֲדַיִן לֹא נִגְמָר תִּקּוּנָם לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ הָעֵת שֶׁכָּבָר נִתְתַּקְּנוּ וְנִמְצְאוּ כַּמָּה אֲבֵדוֹת עַל-יְדֵי גָּלוּתָם רְדוּ [מָאתַיִם וְעֶשֶׂר] שָׁנָה. אֲבָל לֹא נִגְמַר תִּקּוּנָם לְגַמְרֵי כִּי הַכֹּל אֶחָד. כִּי תִּקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא כְּפִי מְצִיאַת וְתִקּוּן הָאֲבֵדוֹת שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאָדָם לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת. דְּהַיְנוּ לִמְצֹא הָאֲבֵדוֹת וְכַנַּ"ל. וְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ הָעֵת שֶׁל הַגְּאֻלָּה כְּבָר נִתְתַּקְּנוּ וְנִתְעַלּוּ עַל-יְדֵי מְצִיאַת כַּמָּה אֲבֵדוֹת. אֲבָל עֲדַיִן

לֹא נִמְצְאוּ כֻּלָּם וְגַם אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ עֲדַיִן לֹא נִגְמַר תִּקּוּנָם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְגַם הַתִּקּוּן לֹא הָיָה עַל יָדָם בְּעַצְמָם כִּי אִם בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל מִלְּמַעְלָה שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. וְזֶה בְּחִינַת חֹדֶשׁ הָאָבִיב מַמָּשׁ שֶׁבּוֹ יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם כִּי אָז בִּזְמַן הָאָבִיב הַתְּבוּאָה וְהַצְּמָחִים קְרוֹבִים וּסְמוּכִים מְאֹד לְתִקּוּנָם וּבְשׁוּלָם, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִגְמְרוּ לְגַמְרֵי. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו דִּלֵּג עַל הַקֵּץ וּגְאָלָם מִיָּד בְּחִפָּזוֹן אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמַר תִּקּוּנָם לְגַמְרֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ וְכוּ'. כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין עוֹד. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ'. וּבְשָׁבִיל זֶה הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מְמָאֵן הָרְבֵּה בְּתְחִלַּת שְׁלִיחוּתוֹ כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַפָּרָשָׁה וּלְבַסּוֹף אָמַר שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁאֵין סוֹפוֹ לְהַכְנִיסָם לָאָרֶץ וְלִהְיוֹת גּוֹאֲלָם לָעֲתִיד וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ רָאָה וְיָדַע שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַתִּקּוּן וַעֲדַיִן הֵם עֲתִידִים לַחֲטֹא הָרְבֵּה. וּמֵחֲמַת זֶה יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה שֶׁלֹּא יַכְנִיסֵם לָאָרֶץ. וְאַחַר כָּךְ יִהְיֶה נֶחֱרָב הַבַּיִת פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה וְלֹא יִהְיֶה נִגְמָר הַתִּקּוּן עַד שֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחֵנוּ צִדְקֵנוּ. עַל-כֵּן הָיָה מֵהָרָאוּי שֶׁיִּתְעַכְּבוּ שָׁם עוֹד עַד שֶׁיִּהְיֶה נִגְמָר תִּקּוּנָם בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז הָיְתָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרִיתָהּ גְּלוּת. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וְהוּא יִתְבָּרַךְ יָדַע בְּחָכְמָתוֹ הָעֲמֻקָּה, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְמַהְמֵהַּ עוֹד אֲפִלּוּ כְּרֶגַע. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִטְהֲרוּ לְגַמְרֵי וְיִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה. אַף-עַל-פִּי-כֵן הַהֶכְרֵחַ לְגָאֳלָם מִיָּד דַּיְקָא. כִּי אִם יִתְמַהְמְהוּ עוֹד יִהְיוּ נִשְׁאָרוּ שְׁקוּעִים שָׁם בְּמִצְרַיִם כַּמּוּבָא מִזֶּה. כִּי יֵשׁ אֲבֵדוֹת הָרְבֵּה שֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶם הַזֻּהֲמָא כָּל כָּךְ שֶׁאִם הָיוּ מִתְמַהְמְהִים עוֹד כְּרֶגַע בְּמִצְרַיִם הָיוּ נִשְׁאָרִים שָׁם לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן הָיָה הַהֶכְרֵחַ לְהוֹפִיעַ עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל מִלְּמַעְלָה וּלְגָאֳלָם מִיָּד. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִטְהֲרוּ בִּשְׁלֵמוּת. וּמֵחֲמַת זֶה אָרְבוּ עֲלֵיהֶם הַבַּעַל דָּבָר וְכָל הַסִּטְרִין אָחֳרָנִין. אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי הָאָרַת הַגְּאֻלָּה שֶׁהָיְתָה אָז. עַל-יְדֵי זֶה הֶחֱיָה אוֹתָם הָאֲבֵדוֹת וְנִשְׁאָר בָּהֶם רְשִׁימָה קְדוֹשָׁה לָנֶצַח עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּבוּ כֻּלָּם לִמְקוֹרָם:

וְזֶה הָעִנְיָן ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו נוֹהֵג בְּחַסְדּוֹ בְּכָל דּוֹר עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי מְבָחֲרֵי הַצַּדִּיקִים. שֶׁיֵּשׁ לִפְעָמִים שֶׁחוֹטְפִין אֲנָשִׁים וּמוֹצִיאִין אוֹתָם מִמְּקוֹמוֹת מְגֻנִּים וּמְלֻכְלָכִים מְאֹד מְאֹד. וּמַתְחִילִים לְטַהֵר אוֹתָם וּלְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל יֵשׁ הָרְבֵּה שֶׁנּוֹפְלִים אַחַר כָּךְ יוֹתֵר רַחֲמָנָא לְצַלַּן וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מִשְׁתַּדְּלִים לְקָרֵב בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר. וְיֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה פְּלָאוֹת הָרְבֵּה פְּלָאֵי פְּלָאוֹת, נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים. אֲבָל הַכֹּל הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם קֹדֶם הַקֵּץ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִתְגָּרָה בָּהֶם הַבַּעַל דָּבָר אַחַר כָּךְ הָרְבֵּה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן יְמִין ה' רוֹמֶמֶת. וּלְעוֹלָם יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יָדַע מִכָּל זֶה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַהֶכְרֵחַ לְגָאֳלָם וּלְהוֹצִיאָם מִיָּד כִּי אִם לָאו יֹאבְדוּ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת

אֲכִילַת מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ שֶׁהוּא מֻחָמַת הַחִפָּזוֹן הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ כִּי מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הוּא כְּפִי צְמִיחַת הַתְּבוּאָה וְתִקּוּן הַלֶּחֶם וְכָל זְמַן שֶׁהַתְּבוּאָה יוֹצֵאת מִן הָאָרֶץ וְצוֹמַחַת וּגְדֵלָה בְּיוֹתֵר נִמְצָאִין וְעוֹלִין הָאֲבֵדוֹת וְנִתְתַּקְּנִים בְּיוֹתֵר. וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם עַד זְמַן הָאָבִיב שֶׁהוּא זְמַן הַבִּשּׁוּל. וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין תִּקּוּן הַקְּצִירָה וְהָאֲסִיפָה וּטְחִינָה וּבֵרוּר וְכוּ'. עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה לֶחֶם, כִּי הַכֹּל כְּפִי מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת. וְעַל-כֵּן יֵשׁ כַּמָּה מְצָווֹת בַּפַּת, בַּחֲרִישָׁה וּזְרִיעָה וּקְצִירָה וְלִישָׁה וְכוּ', כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. עַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁמּוֹצְאִין אֵיזֶה מְצִיאָה וּמַתְחִילִין לְהוֹצִיאָהּ וּלְבָרְרָהּ וּלְהַעֲלוֹתָהּ, תֵּכֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּרוּכָה אַחֲרֶיהָ וּמִתְגָּרָה בָּהּ בְּיוֹתֵר, כִּי הִיא מִתְגַּבֶּרֶת בְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹאָה שֶׁרוֹצִין לְהוֹצִיא בָּלְעָהּ מִפִּיהָ. וְכָל מַה שֶּׁמַּעֲלִין אוֹתָהּ יוֹתֵר מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר עַד שֶׁבְּסוֹף בִּשְׁעַת גְּמַר הַתִּקּוּן מַמָּשׁ שֶׁרוֹאָה שֶׁרוֹצִים לְהוֹצִיאָהּ לְגַמְרֵי אָז מִתְגַּבֶּר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמִתְפַּשֵּׁט מְאֹד מְאֹד בְּכָל כֹּחוֹתָיו רַחֲמָנָא לִצְלַן. כְּדֶרֶךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הַנִּלְחָמִים זֶה בָּזֶה שֶׁכְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁשָּׁכְנְגְדּוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו אָז הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּכָל כֹּחוֹתָיו וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה. וְעַל-כֵּן יֵשׁ כַּמָּה מְצָווֹת בַּפַּת, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּצְווֹת הָאֵלֶּה שֶׁבַּפַּת מַכְנִיעִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּכָל פַּעַם וּמְקַדְּשִׁין הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲלוֹת בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה בְּפֶסַח, כִּי עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הָאֲבֵדוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבַּתְּבוּאָה הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה לֶחֶם שֶׁאָז רָאוּי לֶאֱכִילַת אָדָם לְהַחֲיוֹתוֹ לְבָרֵךְ עָלָיו. וְעַל-כֵּן אָז בִּשְׁעַת הַגְּמַר בְּעֵת שֶׁסָּמוּךְ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה לֶחֶם, אָז מִתְגַּבֶּרֶת וּמִשְׁתַּטַּחַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְאֹד:

וְזֶהוּ מִלּוּשׁ בָּצֵק עַד חֲמָצְתּוֹ. כִּי זֶה רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁחָמֵץ טוֹב וּמַטְעֵם לֶאֱכִילָה יוֹתֵר מִמַּצָּה, כִּי מַצָּה הִוא לֶחֶם שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמַר תִּקּוּנוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר שֵׁם מַצָּה. וְעַל-כֵּן קָרְאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גַּם הָעוֹר שֶׁאֵינוֹ נִגְמָר תִּקּוּנוֹ בְּשֵׁם מַצָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַצָּה וְדַפְתְּרָא. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת רֹב אֲכִילַת הָאָדָם תָּמִיד הוּא לֶחֶם חָמֵץ דַּיְקָא, כִּי אָז כְּשֶׁנִּתְחַמֵּץ הָעִסָּה אָז הוּא גְּמַר תִּקּוּנוֹ, אֲבָל יִשְׂרָאֵל-עַם קָדוֹשׁ הִבְדִּילָם ה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וַאֲסוּרִים לֶאֱכֹל שׁוּם מַאֲכָל שֶׁאֵין בְּיָדָם לְבָרְרוֹ מֵאֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁזֶּהוּ טַעַם כָּל מַאֲכָלוֹת הָאֲסוּרוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּדֵל הָאִסּוּר שֶׁל חָמֵץ בְּפֶסַח, כִּי אָז הַתִּקּוּן שֶׁל הָאֲבֵדוֹת הוּא רַק בִּבְחִינַת אָבִיב שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר הֵם סְמוּכִים מְאֹד לְתִקּוּנָם, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִגְמָר תִּקּוּנָם לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לֶאֱכֹל אָז מַצָּה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ תֵּכֶף כְּשֶׁלָּשִׁין הָעִסָּה קֹדֶם שֶׁמַּתְחֶלֶת לְהִתְחַמֵּץ כִּי אֵין לָנוּ כֹּחַ עַתָּה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הָאֲבֵדוֹת כִּי אִם עַד בְּחִינַת מַצָּה, אֲבָל הַבֵּרוּר שֶׁצְּרִיכִין לְהַלָּן יוֹתֵר מִלּוּשׁ בָּצֵק עַד חֲמָצְתּוֹ זֶה אֵין כֹּחַ בְּיָדֵינוּ עַתָּה לְבָרֵר. וְאִם יַמְתִּין חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁתַּתְחִיל לְהִתְחַמֵּץ חַס וְשָׁלוֹם, לֹא דַּי שֶׁלֹּא

יְבָרֵר אַף גַּם תִּתְאַחֵז בּוֹ הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְאֹד מְאֹד, כִּי הִיא אוֹרֶבֶת עַתָּה מְאֹד מְאֹד לְהִתְאַחֵז בְּהָאֲבֵדוֹת מֵחֲמַת שֶׁרוֹאָה שֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָם מִפִּיהָ אֲבָל בְּחֶמְלַת ה' מִגֹּדֶל הַהֶאָרָה שֶׁמֵּאִיר אָז בְּחַסְדּוֹ אֵין כֹּחַ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל הָאֲבֵדוֹת כְּלָל, אֲבָל הַתִּקּוּן שֶׁל הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת הוּא רַק בִּבְחִינַת מַצָּה בִּבְחִינַת חִפָּזוֹן, עַל-כֵּן בְּהַמַּצָּה נִמְשָׁכִין עַתָּה כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים הַמְאִירִין עַתָּה בְּפֶסַח, כִּי כְּלוּלִים בְּתוֹכָהּ כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ שֶׁהֵם נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁכְּשֶׁעוֹלִים הֵם אוֹרוֹת גְּדוֹלִים שֶׁמְּאִירִין הַרְבֵּה בְּכֹחַ הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁמֵּאִיר עֲלֵיהֶם עַתָּה, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁיִּמְתִּין עוֹד חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁתַּתְחִיל הָעִסָּה לְהִתְחַמֵּץ, תַּחֲזֹר וְתִתְעוֹרֵר הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַכְּרוּכָה אַחַר הֶחָמֵץ בְּיוֹתֵר. מֵחֲמַת שֶׁאָז הוּא גְּמַר תִּקּוּן הַלֶּחֶם לְגַמְרֵי וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ עַתָּה, עַל-כֵּן אִסּוּר הֶחָמֵץ בְּפֶסַח חָמוּר מְאֹד, כִּי שָׁם אֲחִיזַת כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַתָּה בְּפֶסַח. וְעַל-כֵּן רָגִיל בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְכַנּוֹת תָּמִיד שֵׁם הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּשֵׁם חָמֵץ וּשְׂאוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אַךְ שְׂאוֹר שֶׁבָּעִסָּה מְעַכֵּב אוֹתִי וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה כִּי הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּרוּכִים בְּיוֹתֵר בְּעֵת גְּמַר הַתִּקּוּן הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא מִלּוּשׁ בָּצֵק עַד חֲמָצָתוֹ. אֲבָל אַחַר קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁאָז נָפְלוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם הַמְצָרִים לְגַמְרֵי וּכְבָר נִתְקַדְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל הָרְבֵּה עַל-יְדֵי יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהִתְחִילוּ וְזָכוּ לְיִרְאָה וֶאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּרְאוּ הָעָם אֶת ה' וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וְכוּ'. וְרָאוּ וְהִשִּׁיגוּ עַל הַיָּם מַה שֶּׁהִשִּׁיגוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל-כֵּן אַחַר כָּךְ יְכוֹלִים לְתַקֵּן גַּם הֶחָמֵץ. וְעַל-כֵּן אָז הַתֵּר הֶחָמֵץ אֲבָל בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז עִקַּר עֲלִיַּת הָאֲבֵדוֹת עַל-יְדֵי הָאֶרֶת חַסְדּוֹ וְעַדַיִן אֵין כֹּחַ לְתַקֵּן הֶחָמֵץ כַּנַּ"ל עַל-כֵּן אָז כְּרוּכָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּהֶחָמֵץ מְאֹד מְאֹד. וְעַל-כֵּן אָז אִסּוּר הֶחָמֵץ בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת בְּדִיקַת חָמֵץ שֶׁצְּרִיכִין לִבְדֹּק וּלְחַפֵּשׂ אַחַר הֶחָמֵץ מְאֹד כְּדֵי לְבַעֲרוֹ. וּצְרִיכִין לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו בְּנֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלְּמִדּוּ מִצִיאָה מִמְּצִיאָה וְחִפּוּשׂ מֵחִפּוּשׂ וְחִפּוּשׂ מִנֵּר שֶׁצְּרִיכִין לִבְדֹּק הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר דַּיְקָא. וְהֵבִיאוּ מִקְרָא נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֶשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן, כִּי כָּל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָאֲבֵדוֹת וְכַנַּ"ל. שֶׁצְּרִיכִין לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵיהֶם מְאֹד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֶשׂ וְכוּ'. שֶׁהַנְּשָׁמָה קְרוּיָה נֵר שֶׁצְּרִיכָה לְחַפֵּשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן שֶׁשָּׁם כָּל הַתַּאֲווֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים בִּבְחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. וְשָׁם צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ הָאֲבֵדוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד יִשְׁתַּדֵּל לְשַׁבֵּר תַּאֲווֹתָיו בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה מְחַפֵּשׂ הָאֲבֵדוֹת שֶׁבְּכָל חַדְרֵי בָטֶן. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּעוּר חָמֵץ שֶׁהוּא עַל-יְדֵי חִפּוּשׂ בְּנֵרוֹת, כִּי עִקַּר הַחִפּוּשׂ הוּא לְבַעֵר הֶחָמֵץ שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲווֹת

וְאָז מִמֵּילָא יִהְיוּ נִמְצָאִין כָּל הָאֲבֵדוֹת, כִּי הָעִקָּר הוּא לְהִיוֹת שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה. כְּמוֹ שֶׁהָיָה רַגִּיל בְּפִי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲווֹתָיו הָרָעוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאֲבֵדוֹת. וְאָז מִמֵּילָא יִהְיוּ נִמְצָאִין כָּל הָאֲבֵדוֹת:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּקְרֵאת לֶחֶם עֹנִי מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם נִתְקַבְּצִין כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁעָלוּ וְיָצְאוּ מִמְּרִירוּת עֳנִיִּים. בִּבְחִינַת מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְכוּ'. שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַנִּפְשׁוֹת הַנִּצּוֹלִים מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (וַיֵּרָא פָּרָשָׁה נד). כִּי הֶעָנִי הוּא בִּבְחִינַת אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לוּלֵא תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי. וּכְתִיב, אִם אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְּלִי לְבוּשׁ (אִיּוֹב לא). וְזֶה בְּחִינַת אֶת הָאֲבֻדָה לֹא בִקַּשְׁתֶּם (יְחֶזְקֵאל לד) שֶׁנֶּאֱמַר עַל הָעֲנִיִּים שֶׁלֹּא חָסוּ עֲלֵיהֶם. וְכֵן צֹאן אוֹבֶדֶת הָיוּ עַמִּי שֶׁנִּקְרָאִים יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת עַל שֵׁם עָנִים וּמְרוּדִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי שֶׁשָּׁם עוֹלִין וְנִתְקַבְּצִים כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁעָלוּ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֳנִיּוּת כַּנַּ"ל, וּבִפְרָט עַתָּה שֶׁעָלוּ קֹדֶם הַקֵּץ רַק בְּחַסְדּוֹ עַל-כֵּן לֹא נִטְהֲרוּ עֲדַיִן לְגַמְרֵי, עַל-כֵּן נִקְרָאִים בְּשֵׁם עֳנִיּוּת בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי. וְזֶהוּ, שְׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח וְכוּ'. כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ ה' וְכוּ'. לֹא תֹאכְלוּ עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי. כִּי בְּחִפָּזוֹן יָצָאתָ מִמִּצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ וְכוּ'. וְעַל-פִּי הַנַּ"ל מוּבָן הֵיטֵב כָּל סְמִיכוּת הַפָּרָשָׁה הַזֹּאת שֶׁהַתּוֹרָה מַזְהֶרֶת לִשְׁמֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ ה' וְכוּ'. בְּשָׁבִיל זֶה לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ, רַק מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ וְכוּ'. כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי הַחִפָּזוֹן הוּא בִּבְחִינַת הָאָבִיב שֶׁהוּא קֹדֶם גְּמַר תִּקּוּן הָאַחֲרוֹן. בִּשְׁבִיל זֶה אָסוּר לֶאֱכֹל חָמֵץ וּצְרִיכִים לֶאֱכֹל מַצָּה לֶחֶם עֹנִי שֶׁשָּׁם כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁעָלוּ בְּחַסְדּוֹ קֹדֶם גְּמַר תִּקּוּנָם שֶׁמַּחֲמַת זֶה אָסוּר הֶחָמֵץ וּצְרִיכִים לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חִפָּזוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁיָּצְאוּ בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב קֹדֶם גְּמַר הַתִּקּוּן הָאַחֲרוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן כָּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים תִּלְתָּה הַתּוֹרָה בִּזְמַן תִּקּוּן הַתְּבוּאָה, כִּי חַג הַפֶּסַח תִּלְתָּה הַתּוֹרָה בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּרֹב הַמְקוֹמוֹת כְּמַעַט כֻּלָּם כְּשֶׁמְּדַבֵּר מֵאַזְהָרַת אִסּוּר חָמֵץ וְחִיּוּב אֲכִילַת מַצָּה מַזְכִּיר בְּכָל פַּעַם חֹדֶשׁ הָאָבִיב כַּמְבֹאָר בְּפָרָשַׁת קַדֵּשׁ, וּבְפָרָשַׁת מִשְׁפָּטִים וּבְפָרָשַׁת כִּי תִשָּׂא וּבְפָרָשַׁת רְאֵה. וְחַג הַשָּׁבוּעוֹת נִקְרָא חַג הַקָּצִיר וְיוֹם הַבִּכּוּרִים, וְחַג הַסֻּכּוֹת נִקְרָא חַג הָאָסִיף, כִּי כָּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כֻּלָּם הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת הַנַּ"ל שֶׁרֻבָּם נֶעֱלָמִים בַּצְּמָחִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים בְּעֵת גְּמַר הַתְּבוּאָה וְהַצְּמָחִים, דְּהַיְנוּ בִּזְמַן הָאָבִיב וּבִזְמַן הַקָּצִיר וּבִזְמַן הָאָסִיף שֶׁאָז עִקַּר תַּכְלִית הַגְּמַר שֶׁהוּא חַג הַסֻּכּוֹת שֶׁהוּא אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר וְחֹדֶשׁ אֱלוּל וְהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר כַּמּוּבָן בַּכָּתוּב הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת הוּא בֶּאֱלוּל

וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא זְמַן תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִאִין אוֹתָם, כִּי כַּוָּנוֹת אֱלּוּל הֵם תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל. כִּי אָז הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַחִפּוּשׂ אַחַר הָאֲבֵדוֹת עַד שֶׁמּוֹצְאִים אוֹתָם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז אַחַר אַרְבָּעִים יְמֵי רָצוֹן שֶׁהֵם מֵאֱלּוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁבָּהֶם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁאָבְדוּ עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל וְכוּ'. וְכֵן מַה שֶּׁאוֹבֵד כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי חֶטְאָיו חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַכֹּל נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין מֵאֱלּוּל עַד יוֹם-כִּפּוּר. אַחַר כָּךְ הוּא חַג הַסֻּכּוֹת שֶׁהוּא חַג הָאָסִיף שֶׁהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַשִּׁלְשׁ רְגָלִים הַקְּדוֹשִׁים, כִּי אָז הוּא גְּמַר תִּקּוּן הָאֲבֵדוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַג הָאָסִיף, כִּי אֲסִיפַת הַתְּבוּאָה הוּא סוֹף גְּמַר תִּקּוּן הַתְּבוּאָה שֶׁהוּא גְּמַר מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַהַתְחָלָה צְרִיכָה לִהְיוֹת מִפֶּסַח. כִּי לוּלֵא הַהַתְחָלָה לֹא הָיָה הַגְּמָר, כִּי אִלּוּ הָיוּ מַמְתִּינִים עַד גְּמַר הַתִּקּוּן הָיוּ נֶאֱבָדִים לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן לֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכַנַּ"ל. וְאַחַר סֻכּוֹת חוֹזְרִין וְזוֹרְעִין וְכוּ', כִּי כָּל הָאֲבֵדוֹת אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָן בְּשָׁנָה אַחַת, כִּי בְּכָל שָׁנָה נִמְצָאִין קְצָת. וְהָעִקָּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז עִקַּר מְצִיאָתָם וְאָז עוֹשִׂין חַג הָאָסִיף וְכַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּשִׁבְיל גְּמַר תִּקּוּן הָאֲבֵדוֹת שֶׁל שָׁנָה זֹאת. וְאָז חוֹזְרִין וְזוֹרְעִין וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁמַּתְחִילִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן שְׁאָרֵי הָאֲבֵדוֹת וְכָל יְמֵי הַחֹרֶף הֵם בְּבְחִינַת עִבּוּר. וּבְנִיסָן שֶׁהוּא חֹדֶשׁ הָאָבִיב אָז הוּא בְּחִינַת לֶדֶתָם וּגְמַר צְמִיחָתָם. וְאָז הוּא זְמַן גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, אֲבָל הָיָה בְּחִפָּזוֹן, כִּי עֲדַיִן לֹא נִגְמַר תִּקּוּנָם עַד זְמַן הַקָּצִיר וְהָאֲסִיפָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת וְסֻכּוֹת. אֲבָל זֶה הָיָה נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאבַד שׁוּם נִיצוֹץ וַאֲבֵדָה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים לֶאֱכֹל מַצָּה וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר וּמוּבָן לַמַּשְׂכִּיל הֵיטֵב מַה שֶּׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה תְּלָתָה כָּל קְדֻשַּׁת הַשִּׁלְשׁ רְגָלִים הַקְּדוֹשִׁים בִּזְמַן תִּקּוּנֵי הַתְּבוּאָה, דְּהַיְנוּ בִּזְמַן הָאָבִיב וְהַקָּצִיר וְהָאֲסִיפָה, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן וַעֲלִיַּת הָאֲבֵדוֹת שֶׁעוֹלִין וְנִתְתַּקְּנִין אָז וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ. שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִזְכֹּר הֵיטֵב הֵיטֵב כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֶת יוֹם צֵאתוֹ מִמִּצְרַיִם, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיָּצָא מִמִּצְרַיִם בְּחִפָּזוֹן קֻדַּם הַקֵּץ רַק בְּחַסְדּוֹ שֶׁמַּחֲמַת זֶה עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב כָּל אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, כִּי עַל כָּל אָדָם עוֹבֵר כָּל הַנַּ"ל. כַּאֲשֶׁר יוּכַל לְהָבִין כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו עַל-כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם גָּדֵל חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוֹצִיאוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוֹצִיאוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעַתָּה עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר בְּוַדַּאי הַחֶסֶד וְהַטּוֹבָה שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי אֵינוֹ לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁצָּרִיךְ עַתָּה לַעֲבֹר בָּעִנְיָנִים הָאֵלֶּה וּלְהִתְנַסּוֹת בָּהֶם, אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת שֶׁלּוֹ

מַה שֶּׁהִתְחִיל בְּרַחֲמָיו לְהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם מִתּוֹךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּדֵי לְקָרְבֵנוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי דִּבֵּר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עִקַּר מִצְוֹת סְפִירָה הוּא לְהָכִין עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְזֶה נַעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא עַל יָדוֹ וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל עַצְמוֹ צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בֶּאֱמֶת, כִּי שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אַחַר שֶׁאָמַר הַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בָּהּ. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רַב אֱמִתִּי וְתַלְמִיד הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְאֹהֶל מוֹעֵד. שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעַל הָאָלֶף וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְהַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה אָדָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל מִבֹּאר שָׁם. שֶׁעַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה נַעֲשָׂה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָדֹם רַגְלָי וְכוּ'. וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה וְכוּ'. וְהַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף הוּא רָקִיעַ שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם בְּחִינַת הַבּוּשָׁה שֶׁנִּשְׁתַּנָּה פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה אָדָם וְכוּ' בְּחִינַת אָלֶף דָּם וְכוּ'. וְאָז נַעֲשָׂה יִחוּד בֵּין חַמָּה לְלְבָנָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר לַלְּבָנָה וְנַעֲשָׂה יִחוּד בֵּין מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ', כִּי מֹשֶׁה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וִיהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְכוּ'. וְהַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף הוּא בְּחִינַת הָאֹהֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמוּשׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִסְבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה קֹדֶם שֶׁמִּתְקָרְבִין לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וַאֲפִלּוּ אַחַר שֶׁמִּתְקָרְבִין צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לִסְבֹּל שְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה מְאֹד וְהַכֹּל הוּא לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי זֶה עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא זוֹכֶה לַעֲמֹד עַל עָמְדּוֹ לִבְלִי לְהִתְרַחֵק מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמֵהַצַּדִּיק עַל-יְדֵי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מִבֹּאר שֶׁהַכֹּל בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי מַה שֶּׁשּׁוֹמֵעַ בִּזְיוֹנוֹ וְשׁוֹתֵק וְסוֹבֵל שְׁפִיכַת דָּמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת אָדָם וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְהַתַּלְמִיד הַמִּתְקָרֵב אֵלָיו הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְכוּ'. שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁפִיכוּת דָּמִים וּבִזְיוֹנוֹת הַרְבֵּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁסּוֹבֵל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים כְּדֵי לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק זֶהוּ עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁהוּא לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם וְהָעִקָּר שֶׁנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה תָּאִיר בְּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה עַל-יְדֵי הַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁפִיכוּת דָּמִים וּבִזְיוֹנוֹת שֶׁסּוֹבְלִים כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הָאֲרַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרַב שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמֵּאִיר בְּהַתַּלְמִיד

שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל בְּחִינָה אַחַת, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה כְּשֶׁרוֹצִין לִהְיוֹת מְקֹרָב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְתְשׁוּבָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בָּקִי בַּהֲלָכָה בָּקִי בִּרְצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב בָּקִי בָּעֵיל בָּקִי בְּנָפִיק, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. שֶׁזֶּהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּכַוָּנוֹת אֲלוּל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצֶה לִשְׁאֹר קַיָּם בִּקְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לִסְבֹּל בְּכָל פַּעַם בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה בְּכַמָּה בְּחִינוֹת כַּמְבֹאָר שָׁם, כִּי בְּרֹב בְּנֵי-אָדָם הַתְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה לֹא הָיְתָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם אוֹמֵר חָטָאתִי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּלִי פְּנִיָּה וְכוּ', עַל-כֵּן בְּוַדַּאי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כַּמָּה פְּעָמִים תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת וּלְהִתְוַדּוֹת בְּלִי שׁוּם פְּנִיָּה, כִּי כָּל אָדָם יָכוֹל לְהָבִין זֹאת בְּעַצְמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה בְּפַעַם אֶחָד אוֹ בְּשָׁתֵּי פְּעָמִים. וְהַלְוַאי שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה בֶּאֱמֶת בְּכַמָּה שָׁנִים. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת הוּא צָרִיךְ עֲדַיִן לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַשְׁגָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְגַם צְרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת זָכָה לָזֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁזָּכָה לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה עֲדַיִן עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם עַל הַשְׁגָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וְכֵן נוֹהֵג כָּל יָמָיו שֶׁבְּכָל פַּעַם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְמַדְרֵגָה וְהַשְׁגָּה עֶלְיוֹנָה וְגָבֹהַּ מִאֹד מִאֹד שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאֵין לְמַעְלָה הֵימֶנָּה הוּא אוֹמֵר מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּשׁ עוֹד כִּי לְנֶדֶלְתּוֹ אֵין חֵקֶר. כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּי מִנּוֹ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בָּזֶה וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן, עַיֵּן שָׁם בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת:

וְכָל מִי שֶׁאוֹחֵז עַצְמוֹ בַּצַּדִּיק הַזֶּה. בְּוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ אַחֲרִית טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, כִּי כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי בְּרָצוֹא, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי בְּשׁוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת נְפִיק שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֵינוֹ מִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ לְעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּתַכְלִית מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה גְּבֹהַּ וַעֲצוּמָה וְנִשְׂגָּבָה בֶּאֱמֶת מְאֹד מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא אוֹמֵר מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּשׁ עוֹד וְחוֹתֵר וּמִתְיַגֵּעַ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּכְמוֹ כֵן צָרִיךְ הָאָדָם לֵידַע שֶׁגַּם לְהַפֵּךְ שֶׁאֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לְאָדָם שֶׁהוּא בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין לְמַטָּה מִמֶּנּוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לַחְתֹּר וּלְבַקֵּשׁ עֲדַיִן עֲדַיִן אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל כַּאֲשֶׁר צָעַק רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי קָרָאתִי שִׁמְךָ ה' מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת. וְעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם וְתָבִין לְעִנְיָנֵינוּ. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא

בָּקִי בְּשׁוֹב כַּמּוּבָן לַמְעַיֵּן שָׁם. אֲבָל כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכְּבָר זָכָה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה תָּמִיד כַּנַּזְכָּר שֶׁהוּא בְּתַכְלִית תַּכְלִית בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא יָכוֹל לְהָאִיר הִתְחַזְּקוּת אֲמִתִּי בְּתַכְלִית תַּכְלִית נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי צְרִיכִין לֵידַע שֶׁכְּשֵׁם שֶׁאֵין עֲלִיָּה לְעוֹלָם כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר כָּךְ אֵין יְרִידָה לְעוֹלָם כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי עִקַּר גְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא גְּדֻלַּת חַסְדּוֹ וְרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁיּוֹדְעִין וּמַשִּׂיגִין יוֹתֵר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ מַשִּׂיגִין יוֹתֵר חַסְדּוֹ וְרַחֲמָיו, עַל-כֵּן זֶה הַצַּדִּיק הַנַּ"ל הִשִּׂיג גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ שֶׁהִיא גְּדֻלַּת חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ עַד שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר הָאֱמֶת גַּם בְּתַכְלִית תַּכְלִית הַדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה לְעוֹרְרָם גַּם-כֵּן שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם תִּקְוָה אַף אִם עוֹבֵר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעוֹבֵר. (וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ה אוֹת ט) נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הָאָרַת הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בִּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁפִיכַת דְּמִים וּבְזִיּוֹנוֹת, עַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְסִבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דְּמִים הַרְבֵּה, כִּי בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהוּא בְּוַדַּאי הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה תָּמִיד, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לְהָאָרַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דְּמִים כַּנַּ"ל, כִּי מִמַּה נַּפְשָׁךְ אִם כְּבָר עָשָׂה תְּשׁוּבָה הוּא צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְאִם עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וַאֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁיּוֹרֵד בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, אִם כֵּן מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁצָּרִיךְ לִסְבֹּל שְׁפִיכוּת דְּמִים וּבְזִיּוֹנוֹת הַרְבֵּה מֵחֲמַת שֶׁהַדָּם שֶׁבָּחָלָל הַשְׁמָאלִי עֲדַיִן בְּתִקְפּוֹ כָּל כָּךְ, כִּי בֶּאֱמֶת הוּא גַּם הוּא יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּבוֹאוּ עָלָיו שְׁפִיכוּת דְּמִים בִּזְיוֹנוֹת הַרְבֵּה וְהוּא צָרִיךְ לִסְבֹּל אוֹתָם וְזֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ. וְאַדְרַבָּה, עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁבָּאִין עָלָיו בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דְּמִים עֲדַיִן עַל שֶׁהוּא אוֹחֵז אֶת עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. מִזֶּה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהָבִין בְּבֵרוּר שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גְּדוֹלָה וְאַחֲרִית טוֹב וְנִפְלָא מְאֹד מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא מַאֲמִין בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּתַכְלִית נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה. וְהֵם מִתְנַגְּדִים עָלָיו וְרוֹצִים לְהַרְחִיקוֹ מִמֶּנּוּ וּמְבַזִּין אוֹתוֹ וְשׁוֹפְכִין דָּמוֹ בִּשְׁבִיל זֶה. נִמְצָא, שֶׁסּוֹבֵל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דְּמִים בִּשְׁבִיל לֶאֱחֹז אֶת עַצְמוֹ בִּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ. כִּי עִקַּר הָאָרַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בִּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הוּא עַל-יְדֵי שְׁפִיכוּת דְּמִים וּבוּשׁוֹת דַּיְקָא שֶׁסּוֹבְלִין בִּשְׁבִיל זֶה וְכַנַּ"ל, כִּי בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה יְכוֹלָה לְתַקֵּנוֹ לְעוֹלָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכַנַּ"ל. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שְׁפִיכוּת דְּמִים דַּיְקָא. וּמֵאַחַר שֶׁבָּא עָלָיו בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דְּמִים בִּשְׁבִיל זֶה. בָּזֶה רוֹאֶה בְּחוּשׁ שֶׁעֲדַיִן לֹא אָבְדָה תִּקְוָתוֹ וְתוֹחַלְתּוֹ מֵה', כִּי עֲדַיִן הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה אוֹחֵז בּוֹ בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק וּמֵאִיר בּוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בְּתַכְלִית נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן סוֹבֵל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דְּמִים בִּשְׁבִילוֹ שֶׁעַל-יְדֵי

וְזֶה עִקַּר הָאֲרַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בִּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְקַל לְהָבִין לְמִי שֶׁבָּקִי בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. הֵיטֵב וּמֵשִׂים לִבּוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת אִם נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא וְאִם זַמּוֹתָ יָד לְפֶה (מִשְׁלֵי ל). וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁמְּנַבֵּל אֶת עַצְמוֹ עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה וְסוֹבֵל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים בִּשְׁבִיל זֶה זוֹכֶה לְהִתְנַשֵּׂא. 'לְהִתְנַשֵּׂא' דַּיְקָא, הַיְנוּ לִבְחִינַת הָאֲרַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא רָם וְנִשָּׂא וְגָבֹהַּ מְאֹד. וְזֶהוּ, וְאִם זַמּוֹתָ יָד לְפֶה. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתֹּק לְמָחָר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי מִיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה. וּמִיץ אַף יוֹצִיא דָּם וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּפֶרֶק הָרוֹאֶה, בְּמִי אַתָּה מוֹצֵא חֶמְאָה שֶׁל תּוֹרָה? בְּמִי שֶׁמַּקִּיא חָלָב שֶׁיָּנַק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ עָלֶיהָ. וּמִיץ אַף יוֹצִיא דָּם. כָּל תַּלְמִיד שֶׁכּוֹעֵס עָלָיו רַבּוֹ וְשׁוֹתֵק וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מָה הַלָּשׁוֹן חֶמְאָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ נִמְצֵאת כִּי אִם בְּמִי שֶׁמַּקִּיא חָלָב שֶׁיָּנַק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ עַל זֶה?! אַדְּ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב. כִּי תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה זֶהוּ בְּחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב, כִּי כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּאִין עַל-יְדֵי כָּל הַתַּאֲוֹוֹת כֻּלָּם בָּאִים מֵעֲכִירַת הַדָּמִים. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁבָּאִין עַל-יְדֵי שְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ הַדָּמִים רָעִים וּמְזַכֵּךְ אוֹתָם בִּבְחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב. שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן נַעֲשָׂה בְּמ"ט [אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה] יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מ"ט [אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה] שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה. כִּי אָז מְזַכְּכִין יִשְׂרָאֵל עַצְמָן מִזֶּהֲמָתָם הַבָּא עַל-יְדֵי דָּמִים עֲכוּרִים עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת לִבְחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב כַּיָּדוּעַ. בִּבְחִינַת הַנֶּאֱמָר בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים 'עֵינַיִךְ' שֶׁהֵם הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים 'כְּיוֹנִים עַל אֲפִיקֵי מָיִם רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. נִמְצָא שְׁתְּשׁוּבָה הִוא בִּבְחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְשׁוּבָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּזְדַּכְּכוּ דָּמָיו כָּל כָּךְ שֶׁיִּהְיוּ בִּבְחִינַת חָלָב מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נָקִי מֵעֲוֹונוֹת כָּל כָּךְ כְּמוֹ תִּינוֹק הַיּוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ בִּבְחִינַת הַנֶּאֱמָר בְּשָׁאוּל, בֶּן שָׁנָה שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּבֶן שָׁנָה בְּלֹא חֵטְא. אֲבָל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל כָּל זֶה הוּא אֶצְלוֹ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה. וְאַחַר כָּךְ עֲדַיִן הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה עַד שֶׁמַּקִּיא גַּם הֶחָלָב שֶׁיּוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ עַל הַתּוֹרָה. וְאָז זוֹכֶה לְחֶמְאָה שֶׁל תּוֹרָה, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁבְּגַשְׁמִיּוּת יֵשׁ חָלָב שֶׁנַּעֲשֵׂית מִבְּרוּר הַדָּמִים שֶׁנִּתְהַפְּכוּ לְחָלָב עַל-יְדֵי הַלֵּדָה. וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיאִין מֵהֶחָלָב עֶצֶם שַׁמְנִינוּתוֹ שֶׁהוּא הַחֶמְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּרוּר אַחַר בְּרוּר, כְּמוֹ כֵן הַצַּדִּיק אַף-עַל-פִּי שֶׁזּוֹכֶה לְזַכֵּךְ כָּל דָּמָיו. עַד שֶׁנַּעֲשִׂין בִּבְחִינַת חָלָב מַמָּשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְאָז זוֹכֶה לִידִיעַת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת עֵינַיִךְ כְּיוֹנִים עַל וְכוּ' רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב כַּנַּ"ל. אֲבָל הוּא עֲדַיִן אֵינוֹ מִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ בָּזֶה וְעוֹשֶׂה

תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה עַד שֶׁמַּקִּיא גַּם הֶחָלָב שֶׁיָּנַק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ עָלֶיהָ. וְאָז זוֹכֶה לְחָמְאָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּרוּר הֶחָלָב בְּעַצְמוֹ בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר עַד שֶׁמַּשִּׂיג עֶצֶם פְּנִימִיּוּת טוּב הַשַּׂמְנִינוּת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶמְאָה שֶׁל תּוֹרָה, הַיְנוּ הַשָּׂגַת סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁהֵם רַב טוּב הַצָּפוּן וְגָנוּז בַּפְּשָׁטֵי הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּחִזְקִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו, כִּי יֶלֶד יֻלַּד לָנוּ וְכוּ'. חֶמְאָה וּדְבַשׁ יֹאכֵל, 'חֶמְאָה' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהָיָה מֵרֹב עֲשׂוֹת חָלָב יַעֲשֶׂה חֶמְאָה (יְשַׁעְיָה ז) הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת חֶמְאָה שֶׁל תּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי מִקְרָא זֶה נֶאֱמַר שָׁם בְּשֶׁבַח דּוֹרוֹ שֶׁל חִזְקִיָּה שֶׁהָיוּ מִתְיַגְּעִים עַצְמָן עַל הַתּוֹרָה הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה וּמֵיץ אַף יוֹצִיא דָּם וְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל תַּלְמִיד שֶׁכּוֹעֵס עָלָיו רַבּוֹ פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה, הַיְנוּ שֶׁסּוֹבֵל כַּעַס וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הָרְבֵּה. כִּי גַּם כָּל הַבְּזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁסּוֹבֵל מֵאֲחֵרִים מֵחֲמַת שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְרַבּוֹ וְהוּא גַּם-כֵּן בִּכְלַל כַּעַס רַבּוֹ מֵאַחַר שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ בִּשְׁבִיל שֶׁמִּתְקָרֵב לְרַבּוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְזַכֵּךְ דָּמָיו בִּבְחִינַת וּמֵיץ אַף יוֹצִיא דָּם. כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַדָּמִים עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹבֵל כְּעָסִים וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְשׁוֹתֵק וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, וּמֵיץ אַף יוֹצִיא דָּם שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹתֵק לְהַבְחִין בֵּין דָּם לְדָם. וּמֵיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב וְכוּ', שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי הַשְׁתִּיקָה לְהַבְחִין בֵּין דִּינֵי מָמוֹנוֹת לְדִינֵי נְפָשׁוֹת. כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לִסְבֹּל שְׁפִיכוּת דָּמִים וְלִשְׁתֹּק עַל כַּעַס וּבְזָיוֹנוֹת הָרְבֵּה כְּדֵי לְהִתְקָרֵב לְרַבּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִהְיוֹת בְּקִי בַּהֲלָכָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אֶלֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְוָא"ו וְכוּ'. כִּי כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת כְּלוּלָה בִּתְמוּנַת אֶלֶף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וּכְלַל כָּל הָעִנְיָן כָּלוּל בִּתְמוּנַת אֶלֶף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַבְּקִיאוּת בְּדַרְכֵי ה' וּבְתוֹרָתוֹ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּחִינַת בְּקִי בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל. כִּי זֶה הַבְּקִיאוּת עָמֹק וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד. שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין. וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע דִּבְרֵי רִיבוֹת בִּשְׁעָרֶיךָ וְכוּ'. 'יִפָּלֵא' דַּיְקָא בְּחִינַת הַשָּׂגַת הָאֶלֶף הַנַּ"ל. שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת פֶּלֶא כַּיָּדוּעַ. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לְהַשָּׂלִים בְּחִינַת הָאֶלֶף הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא אָז אֵין זוֹכִין לַהֲלָכָה בְּרוּרָה. וְאָז נָעֳלָם וְנִפְלָא מִמֶּנּוּ הֲלָכָה בְּחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט וְכוּ'. וְהַתְּקוּן, וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ' שֶׁהוּא הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת הָאֶלֶף הַנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ בִּכְנִיסָתָן לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבּוֹ כָּלוּל הַכֹּל, כִּי הַתַּחְתּוֹן

נִכְלָל בְּעֶלְיוֹן. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ לְכַפֵּר וּלְתַקֵּן כָּל הָעַוֹנוֹת הוּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מַקְרִיבִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת לְכַפֵּר כָּל עֲוֹונוֹתֵינוּ. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַהֲלָכָה בְּרוּרָה, כִּי שָׁם הָיוּ יוֹשְׁבִין הַסַּנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה וּמְבָרְרִין כָּל הַהֲלָכוֹת. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁנֶּעְלָם מִמֶּנּוּ הַדֶּרֶךְ לַעֲבוֹדַת ה' בְּחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם וְכוּ'. צָרִיךְ לַעֲלוֹת לְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם יוֹשְׁבִים הַכֹּהֲנִים וְהַזְּקֵנִים שֶׁהֵם כְּלַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמֵּאִיר בְּכָל נְקֻדּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהוֹרוֹת לָהֶם דֶּרֶךְ לַעֲבוֹדַת ה' בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם. וּצְרִיכִין לַעֲלוֹת לְשָׁם וּלְקַבֵּל מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְכוּ'. וְעַתָּה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ שֶׁחָרַב בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּבְחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו, אֲבָל צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה וְלִסְבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה כְּשֶׁרוֹצִין לְהִתְקָרֵב לָהֶם כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁסּוֹבֵל כְּעָסִים וּבִזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה אָז זוֹכֶה לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה לֵידַע בֵּין דָּם לְדָם, בֵּין דִּין לְדִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּמִיץ אַף יוֹצֵא דָּם וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצֵא רִיב. כִּי נִתְתַּקֵּן וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ הַנַּ"ל. כִּי זוֹכֶה לִבְחִינַת אֶלֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּלֶא, הַיְנוּ לֵידַע וּלְהָבִין מַה שֶּׁהָיָה נֶעְלָם וְנִפְלָא מִמֶּנּוּ וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל. כִּי בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל לְעִנְיַן דַּרְכֵי עֲבוֹדַת ה' הוּא עָמֹק מְאֹד. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הָעִקָּר הוּא פְּשִׁיטוּת וּתְמִימוּת אֲבָל זֶה הַפְּשִׁיטוּת וְהַתְּמִימוּת בְּעַצְמוֹ לִזְכּוֹת לְהַכְנִיס זֹאת בְּלֵב בְּנֵי-אָדָם הוּא עָמֹק וְנִפְלָא מְאֹד, בִּפְרָט לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִהְיוֹת בָּקִי בְּרָצוֹא וָשׁוֹב בָּקִי בְּעֵיל וְנָפִיק, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיּוּכַל לְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית. זֶה הַלִּמּוּד הוּא נִפְלָא מְאֹד. וּצְרִיכִין לִשְׁקֹד הַרְבֵּה עַל דַּלְתֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל אַנְשֵׁי אֱמֶת הָעוֹסְקִים בַּלִּמּוּד הַזֶּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם זֹאת בֶּאֱמֶת. וְעִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין מִשְׁתַּדְּלִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת לְקַבֵּל מֵהֶם בְּקִיאוּת הַזֹּאת, כִּי צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה רַבִּי כְּזֶה שֶׁיֵּדַע מִבְּקִיאוּת הַזֹּאת. כִּי אֲפִלּוּ גְּדוֹלִים וּמַנְהִיגִים לָאו כָּל אֶחָד זוֹכֶה לַבְּקִיאוּת הַזֹּאת. וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יִמְצְאוּ הֲלָכָה בְּרוּרָה וּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמָקוֹם אֶחָד, כִּי עִקַּר בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הוּא לִזְכּוֹת לַהֲלָכוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁעַל יָדָם יְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּמַאֲמַר הַתִּקּוּנִים שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים קֹדֶם כָּל נִדְרֵי שֶׁמִּבֹּאָר שָׁם שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה וּסְלִיחַת עֲוֹונוֹת הִיא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לַעֲלוֹת לְגַבֵּי הוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ, כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי בִּימֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מְטַהֲרִין עַצְמֵנוּ מִבְּחִינַת הַדָּמִים רָעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֲמַת מִצְרַיִם, כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת פֶּסַח וּסְפִירָה שֶׁעִקַּר הַטָּהֳרָה הוּא מִבְּחִינַת הַדָּמִים שֶׁמֵּהֶם הָיוּ יוֹנְקִים הַמִּצְרִים, דְּהַיְנוּ מֵאֲחוֹרֵי שֵׁם אקיק שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּא דָּם שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, וְאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וְכוּ' בְּדָמַיִךְ חֲיִי, עַיֵּן שָׁם. אַךְ בְּפֶסַח הָיְתָה הַגְּאֻלָּה בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁהֵאִיר עֲלֵינוּ הָאָרָה עֲצוּמָה שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח מִסְתַּלֶּקֶת הָאָרָה הַזֹּאת וְאָז צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְטַהֵר עַצְמֵנוּ מֵהַדָּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בְּהַדְרָגָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁכְּלַל הַכַּוָּנוֹת הוּא בִּבְחִינַת שֵׁם אקיק. דְּהַיְנוּ לָצֵאת מִבְּחִינַת הַסְּתָרַת וַאֲחוֹרֵי שֵׁם אקיק שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּא דָּם. וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת אקיק שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי. כִּי בִּימֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מְכִינִין עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי שֶׁאָנוּ מְכִינִין עַצְמֵנוּ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ הֲוָיָה בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהֲוָיָה וְהַקְּיוּם שֶׁל כָּל הָאָדָם וְכָל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ הַתָּלוּי בּוֹ, כִּי עַד מַתַּן תּוֹרָה הָיָה כָּל הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, נְמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תָּכַנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה. וְזֶה בְּחִינַת הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה לְהוֹרוֹת שֶׁעֲדַיִן אֵין לָנוּ הֲוָיָה בָּעוֹלָם. כִּי טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא מִשֶּׁנִּבְרָא, רַק הַכֹּל הֵם כְּמוֹ חַיָּה וּבְהֵמָה בְּדְמוּת אָדָם, כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת הָאֱמִתִּי שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲבָל קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא רַק חַיָּה וּבְהֵמָה בְּדְמוּת אָדָם. גַּם שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה מְרַמֵּז שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשְׁתִּיקָה בְּחִינַת דּוֹם לַהּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּהֵמָה שֶׁאֵין לָהּ כֹּחַ הַדִּבּוּר. וּבָזֶה שֶׁמְּבִיאִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים וּמְנִיפִין אוֹתוֹ לְקָרְבָּן בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בָּזֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת אֶהְיֶה בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי. כִּי אָנוּ מְנִיפִין מַעֲלִין הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה קָרְבָּן לַעֲלוֹת לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַהּ'. כִּי אָנוּ מְכִינִין עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה לַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּה עִקַּר בִּיאַת הָאָדָם לָעוֹלָם. כִּי הָאָדָם נוֹלָד עִם כָּל הַתַּאֲווֹת וּבְלֹא שֵׂכֶל, כִּי אֵין לוֹ רַק מֹחִין דְּקַטְנוּת מְאֹד. וְכָל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁיַּעֲלֶה מִקַּטְנוּת לְגַדְלוּת מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת אֶהְיֶה בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי, כִּי עִקַּר הַהֲוָיָה הוּא כְּשֶׁיּוֹצֵא מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם הַכֹּל. וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת. שֶׁכְּלַל כַּוָּנוֹת הַסְּפִירָה הוּא בְּשֵׁם אקיק וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר הוּא לִזְכּוֹת לְהַשְׂלִים בְּחִינַת אֶלֶף הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ

לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ:

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים פִּרְקֵי אָבוֹת בֵּימֵי הַסְּפִירָה וּמַתְחִילִין מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ וְכוּ'. וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן כָּל אֶחָד עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁמְּקַבְּלִין הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר מִבְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא. וְזֶה בְּחִינַת צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'. "צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל", זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנִשָּׂא מְאֹד. "מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה" זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נִפְלָאָה שֶׁזּוֹכֶה שֶׁצִּדְקָתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה גָּבוֹהַּ גָּבוֹהַּ וְרָמָה כְּהַרְרֵי אֵל. עִקַּר שְׁלֵמוּת צִדְקָתוֹ שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר לְמַטָּה לְמַטָּה בְּתַכְלִית בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁקִּלְקֵל מַעֲשָׂיו מְאֹד עַד שֶׁמִּשְׁפָּטוֹ לֵירֵד לִתְהוֹם רַבָּה רַחֲמָנָא לִצְלַן, גַּם שָׁם יַגִּיעוּ רַחֲמָיו לְהָאִיר גַּם בּוֹ לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ גַּם-כֵּן לִבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. לְהוֹדִיעוֹ שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ. בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּקִי בְּרְצוֹא בָּקִי בְּשׁוּב כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אֶלֶף וְנִשְׁלָם בְּחִינַת אָדָם. וְזֶהוּ אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'. 'אָדָם וּבְהֵמָה', הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּנֵי-אָדָם שֶׁעֲרוּמִים בְּדַעַת כְּאָדָם וּמְשִׁימִין עַצְמָן כִּבְהֵמָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁעֲדַיִן אֵין לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם מֵחֲמַת שֶׁלֹּא תִּקֵּן מַעֲשָׂיו. וְעַל-כֵּן הוּא בְּעֵינָיו כִּבְהֵמָה וְרוֹצֶה לְהָכִין עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'. כִּי עַל-יְדֵי זֶה יוֹשִׁיעוֹ ה' בְּוַדַּאי כְּשֶׁיֵּדַע שֶׁהוּא כְּמוֹ בְּהֵמָה וְיַתְחִיל לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אָדָם שֶׁיְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ מִתְּהוֹם רַבָּה לְהַרְרֵי אֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מְקֻשָּׁר יָפֶה הַפְּסוּק הַזֶּה צִדְקָתְךָ וְכוּ' אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה' וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת הַסְּפִירָה שֶׁצְּרִיכִין לִסְפּוֹר הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת הִוא בְּחִינַת סוֹד כַּוָּנוֹת אֱלוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת שֶׁנֶּאֱבְדוּ עַל-יְדֵי הַתַּאֲוֹת שֶׁזּוֹכִין לִמְצֹא אוֹתָם עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁמִּמֶּנּוּ מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עִקַּר כָּל הָאֲבֵדוֹת הוּא בְּחִינַת אֲבֵדַת הַזְּמַן, כִּי אֵין אֲבֵדָה כַּאֲבֵדַת הַזְּמַן כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים. וְעַל זֶה צָעַק דָּוִד, כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ הֶגֶה וְכוּ'. וּכְתִיב, כִּי כָלוּ בָעָשָׁן יָמַי וְכוּ'.

וּכְתִיב, כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה וְכוּ' עַד הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד. כִּי עִקַּר בִּיאַת הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם הוּא בִּשְׁבִיל לְחַפֵּשׂ וּלְמְצֹא כָּל הָאֲבֵדוֹת הַשַּׁיָּכִים לְשָׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ לְחַפְּשָׂם וּלְבַקְּשָׂם עַד שֶׁיִּמְצָאֵם וִיבָרֵם וַיַּעֲלֶה אוֹתָם לְשָׁרְשָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִקְרָא אָדָם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּשְׂלִים בְּחִינַת הָאָלֶף הַנַּ"ל שֶׁהוּא הִתְקַשְּׁרוּת וְיִחוּד נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּנִקֻּדָּה הָעֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי הָוּא"ו כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי זֶה כָּל הָאָדָם שֶׁבָּא לָזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי לְיַחֵד וּלְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלְמוֹת יַחַד שֶׁכֻּלָּם בִּכְלָל כְּלוּלִים בְּשֵׁם עָלְמָא תַּתָּאָה וְעָלְמָא עִלָּאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל. כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת תַּכְלִית נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי שֶׁהוּא תַּכְלִית הַנִּשְׁמִיּוּת לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ לִנְקֻדַּת שָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בִּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. כִּי כָל הָאֲבֵדוֹת הֵם עַל-יְדֵי הֶסַח הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בָּאֲבֵדוֹת הַנִּשְׁמִיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמַּסִּיחִין דַּעְתּוֹ וְאֵין שׁוֹמְרִין הֵיטֵב הַחֲפָצִים שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ עַל-יְדֵי זֶה בָּאִים לִידֵי אֲבֵדָה. וְגַם עִקַּר הָאֲבֵדָה הוּא שֶׁהַחֵפֶץ רָחוֹק מִדַּעְתּוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיכָן הַחֵפֶץ עַתָּה, כִּי כָל הַחֲפָצִים שֶׁבִּרְשׁוּת הָאָדָם. הָעִקָּר הוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר בַּעַל הַחֲפָצִים, כִּי כָּל הַחֲפָצִים אֵין אָדָם תּוֹפְסָם בְּיָדוֹ רַק שֶׁהֵם בִּרְשׁוּתוֹ, דְּהַיְנוּ בִּרְשׁוּת הַדַּעַת. שֶׁיּוֹדֵעַ בְּדַעְתּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵלּוּ הַחֲפָצִים וְהוּא מוֹשֵׁל בְּדַעְתּוֹ עַל אֵלּוּ הַחֲפָצִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנוֹ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בַּעַל הַחֲפָצִים הוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר הָאָדָם וּכְשֶׁמַּסִּיחַ דַּעְתּוֹ וְנֶאֱבָדִים הֵם רְחוֹקִים מִדַּעְתּוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיכָן הֵם הַחֲפָצִים. וְזֶהוּ עִקַּר הָאֲבֵדָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָאֲבֵדָה הוּא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף הַחֵפֶץ מִנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. עַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו לְקַשֵּׁר נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בִּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁזֶּה זוֹכֶה עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי אֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב שֶׁהוּא עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַשֵּׁר נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בִּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. וּבָזֶה צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו. כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם מִימֵי חַיָּיו שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַיְּמוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל. כִּי כָּל יוֹם כָּלוּל מֵחֹשֶׁךְ וְאוֹר עֶרֶב וָבֹקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. וְכֵן בְּיוֹם שֵׁנִי וְכוּ'. וְהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה שֶׁהֵם מוֹשְׁלִים בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁחַמָּה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְיהוֹשֻׁעַ נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי חַיָּיו לְקַשֵּׁר וּלְיַחֵד חַמָּה וּלְבָנָה לִכְלֹל מִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם וּמִדַּת יוֹם בְּלַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן בִּרְכַּת קְרִיאַת

שְׁמַע. וְעַל-כֵּן קָבְעוּ בְּרָכַת הַמְּאוֹרוֹת בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת הוּא לְכָלֹל וּלְיַחֵד בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה לְכָלֹל מַדַּת לַיְלָה בְּיוֹם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ וְכוּ'. וְכֵן בָּעֶרֶב אוֹמְרִים בּוֹרֵא יוֹם וְלַיְלָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי זֶה עִקַּר אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וְאָז מַמְלִיכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בְּאֶחָד כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכוּהוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ אֶשָּׂא כַּנְפֵי שַׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם גַּם שָׁם וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. עִקַּר בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַזְּקִין אֶת עַצְמָם תָּמִיד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם וּמַדְרֵגָה שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בְּתַכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. עִקַּר כָּל עִנְיָן זֶה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי מִי שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה בִּפְשִׁיטוּת. בְּוַדַּאי לֹא יִפֹּל לְעוֹלָם, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁה' אֶחָד רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן. וּבְכָל מְקוֹמוֹת מֻמְשָׁלְתּוֹ. וְאֵין מָקוֹם לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן. וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּתִקּוּנִים אֲצֶל פְּסוּק אִם אֶסַּק שָׁמַיִם הַנַּ"ל אִנָּה אֵלֶךָּ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח אִם אֶסַּק וְכוּ'. וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ אֶשָּׂא כַנְפֵי שַׁחַר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן קָבְעוּ בְּרָכַת הַמְּאוֹרוֹת אֲצֶל קְרִיאַת שְׁמַע כִּי הֵם בְּחִינַה אַחַת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד חַמָּה וּלְבָנָה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת מִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם וְכוּ'. וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, כָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד כַּנַּ"ל. כִּי מִי שֶׁמַּשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו יָכוֹל לִרְאוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְאוֹר עֶרֶב וָבֹקֶר. וְכֵן בְּכָלַל יְמֵי חַיָּיו יֵשׁ בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְאוֹר עֶרֶב וָבֹקֶר וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פְּסוּק אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם, כֵּיוָן שֶׁהוּא מַאֲפִיל וּמֵאִיר כָּךְ עָתִיד לְהַאֲפִיל לָכֶם וּלְהָאִיר לָכֶם. וְכָל הַתּוֹכָחוֹת וְכוּ' הֵן הֵן הַמַּצִּיבִין אֶתְכֶם וּמְקַיְּמִין אֶתְכֶם. וְכָל זֶה הוּא בְּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל. וּבִכְלָלִיּוּת זְמַן כָּל הָעוֹלָם. וּבְכָלָלִיּוּת הַזְּמַן שֶׁל כָּל אָדָם וְאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם וְאָדָם בְּכָל יוֹם, כִּי כְּבָר עָבַר עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל חֹשֶׁךְ וְאוֹר חֹשֶׁךְ וְאוֹר הַרְבֵּה פְּעָמִים, כִּי כְּבָר הָיִינוּ בְּגָלוּת מִצְרַיִם וְהוֹצִיאָנוּ מִשָּׁם. וְעָבַר עָלֵינוּ מַה שֶּׁעָבַר בִּימֵי הַשּׁוֹפְטִים. וְאַחַר כָּךְ נִבְנָה הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ נֶחֱרַב בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ. וְאָז נֶחְשַׁךְ הָעוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ חָזַר וְנִבְנָה וְנֶחֱרַב וְכוּ'. וְכֵן כָּל מַה שֶּׁעָבַר עַד הֵנָּה. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְגַם בְּתוֹךְ עֹצֶם הַחֹשֶׁךְ

אַחַר הַחֻרְבָּן בְּעַבְדוּתֵנוּ לֹא עָזָבָנוּ אֱלֹקֵינוּ וַיֵּט עָלֵינוּ חֶסֶד עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם מְאִירִים לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל צַדִּיק זֶה זָרְחָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל הַשֵּׁנִי וְכוּ' וְכֵן בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל יוֹם וָיוֹם:

נִמְצָא, שֶׁבְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְקַשֵּׁר נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים, כִּי הַסְּפִירָה הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲבֵדוֹת, כִּי אָנוּ סוֹפְרִין הַיָּמִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶאֱבָד אֶחָד מֵהֶם, כִּי הַכֹּל בְּמִסְפָּר וּבְמִנְיָן. וְזֶה בְּחִינַת לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְכוּ'. 'לִמְנוֹת יָמֵינוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁאָנוּ סוֹפְרִין וּמוֹנִין הַיָּמִים 'כֵּן הוֹדַע', הַיְנוּ שֶׁכְּמוֹ כֵן יְרַחֵם עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַסְּפִירָה כְּדֵי לְקַשֵּׁר נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּכָל יוֹם. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין לָעֹמֶר, כִּי עַל-יְדֵי הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים מַעֲלִין מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם וּמְקַשְּׁרִין נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי עֹמֶר שְׁעוֹרִים הוּא בְּחִינַת בּוּשָׁה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין עָלֵינוּ כְּדֵי לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה לְהַכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְּׁמָאלִי עַל-יְדֵי זֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עֹמֶר שְׁעוֹרִים הוּא בְּחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁל הַסּוֹטָה שֶׁצְּרִיכָה לִסְבֹּל בּוּשָׁה גְּדוֹלָה עַל חֵטְא הַהַסְתָּרָה. וּבָזֶה הִיא נִבְדֶּקֶת וְעִקַּר תִּקּוּנָהּ הוּא שֶׁבְּאֵם בֶּאֱמֶת נִטְמְאָה תֹּאמַר הָאֱמֶת לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְאָז יִכָּפֵר עֲוֹנָהּ עַל-יְדֵי הַוִּדּוּי וְהַבּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאוֹמְרִים לָהּ תּוֹכָחָה הַרְבֵּה שֶׁתִּתְוַדֶּה וְלֹא יִמָּחֶה שֵׁם שָׁמַיִם עַל הַמַּיִם. וְאִם לֹא נִטְמְאָה וּטְהוֹרָה הִיא, אֲזַי הוּא לָהּ לְטוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי אֲפִלּוּ אִם לֹא נִטְמְאָה צְרִיכָה כַּפָּרָה עַל הַהַסְתָּרָה, אֲבָל זֹאת הַבּוּשָׁה בְּעַצְמָהּ מְכַפֶּרֶת עָלֶיהָ וְנִתְהַפֵּךְ לָהּ לְטוֹבָה שֶׁאִם הָיְתָה יוֹלֶדֶת בְּצַעַר יוֹלֶדֶת בְּרֶוַח וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל אִם נִטְמְאָה וְלֹא רָצְתָה לְהִתְוַדּוֹת וּלְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת. אֲזַי, וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ וְכוּ'. וּכְמוֹ כֵן נִבְדָּקִין כְּלַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וְאִיהוּ בְּדִיקוּ דְּאֵשֶׁת חַיִל שֶׁהֵם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְהָכִין עַצְמוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְהָעִקָּר הוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה כְּבָר קִבַּלְנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, אַךְ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה צְרִיכִין לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ מֵחָדָשׁ וְלִזְכּוֹת לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ קִיּוּם הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה עַל הֶעָבָר וּלְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מֵעַתָּה לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְעִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי בּוּשָׁה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁיִּשְׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ וְיִשְׁתֹּק וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְבַזִּין אוֹתוֹ וְשׁוֹפְכִין דָּמוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת. וְאִם אֵין לוֹ בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים מֵאֲחֵרִים צָרִיךְ לְבַזּוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלִשְׁפֹּךְ אֶת דָּמוֹ בְּעַצְמוֹ

וּלְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ עַל מַעֲשָׂיו וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כָּל הָעוֹבֵר עֲבֵרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בָּהּ מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוונוֹתָיו. כִּי הַבּוּשָׁה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מִנְחַת סוֹטָה שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁאָנוּ מְבַיְּשִׁין עַצְמֵנוּ בְּעַצְמֵנוּ, כִּי אָנוּ מוֹדִים וּמִתְוַדִּים שֶׁאֲנַחְנוּ דּוֹמִים עַתָּה כִּבְהֵמָה מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִטְהַרְנוּ מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם. וְזֹאת הַבּוּשָׁה שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים זֶה עִקַּר תִּקּוּנֵנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה. וּבָזֶה נִבְדָּקִין יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ נָקִי בֶּאֱמֶת וְקִלְקֵל מַעֲשָׂיו, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הוּא מוֹדֶה עַל הָאֱמֶת וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ עַל מַעֲשָׂיו וּמִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי אֱמֶת שֶׁיְּכוֹלִין לְהָאִיר בּוֹ בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁהוּא טָהוֹר וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ עַל שֶׁאֵין טָהֳרָתוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת אוֹ עַל קִצֶּר הַשָּׂגָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, הוּא זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁהוּא טָמֵא בֶּאֱמֶת וְלֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים וְהַמְגֻנִּים מְאֹד אַף גַּם הוּא רוֹדֵף וּמְבַיֵּשׁ אַנְשֵׁי אֱמֶת וְשׁוֹפֵךְ דָּמָם כַּמַּיִם בְּחִנָּם, הוּא נִבְדָּק עַל-יְדֵי מִצְוַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וְיִפֹּל בְּאֵין סוֹמֵךְ כְּמוֹ הַסּוֹטָה הַטְּמֵאָה מַמָּשׁ. וְיִקַּיֵּם בּוֹ, וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ וְהָיְתָה לְאָלָה בְּקֶרֶב עַמָּהּ. וְזֶה שֶׁכָּתַב אָדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב שֶׁבִּסְפִירַת הָעֹמֶר יְכוֹלִין לְהַכְנִיעַ אֶת הַמָּסוֹר וּלְהַפִּילוֹ מֵאִגְּרָא רָמָא לְבֵירָא עָמִיקְתָא וְהַסִּיתָן לְעֹמֶר רָאשֵׁי תֵּבוֹת מֵ'אִגְּרָא רָ'מָא לְ'בֵירָא עָ'מִיקְתָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי הַמָּסוֹר וְהָרוֹדֵף אֶת יִשְׂרָאֵל, בִּפְרָט כְּשֶׁרוֹדֵף אֶת הַכְּשֵׁרִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְכָל שִׂנְאָתוֹ וּרְדִיפָתוֹ [אוֹתָם] עַל שֵׁם אוֹחֲזִים בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְחוֹתְרִים לָצֵאת מֵהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה מִדַּרְכֵי הֶהָמוֹן וּמִשְׁתַּדְּלִים לְהִתְקָרֵב לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר יִהְיֶה לוֹ מַפָּלָה גְּדוֹלָה אָז עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מִנְחַת סוֹטָה שֶׁנִּבְדֶּקֶת עַל-יְדֵי זֶה וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הֶנָּפַת הָעֹמֶר הָיְתָה מַפָּלָה גְּדוֹלָה לְכַמָּה רְשָׁעִים שֶׁרָדְפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי הָמָן נִתְלָה אָז וְכֵן סַנְחֵרִיב וְכוּ' שֶׁנִּפְּלוּ אָז, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע הֲלָכוֹת שֶׁנֶּעֱלְמוּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ וְהֻצְרַךְ לִשְׁאֹל אוֹתָם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם, דִּין הַמְקֻלֶּל וְדִין הַמְקוֹשֵׁשׁ, וְדִין פֶּסַח שֵׁנִי, וְדִין בְּנוֹת צְלָפְחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתַרְגּוּם יוֹנָתָן וִירוּשַׁלְמִי בְּפָרָשַׁת אֱמֹר עַל פָּסוּק וַיַּנִּיחֻהוּ בַּמִּשְׁמָר לִפְרֹשׁ לָהֶם כוּ' דֵּין חַד מֵאַרְבַּע דִּינִין וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי מִבֹּאר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּלַל הָעִנְיָן כָּלוּל בִּתְמוּנַת אָלֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְהַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה מִצְווֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסָתָן לָאָרֶץ שֶׁהֵם, לְהַכְרִית זֶרַע שֶׁל עֲמָלֵק וּלְמַנּוֹת מֶלֶךְ וְלִבְנוֹת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. כִּי אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִצְווֹת הֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְוָא"ו וְכוּ', עַיֵּן

שָׁם. וּבַעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים לֹא זָכִינוּ שֶׁיִּכְנֹס מֹשֶׁה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְיִקַּיֵּם בְּעַצְמוֹ אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִצְוֹות שֶׁכְּלוּלִים בְּתַמּוּנַת אֶלֶף שֶׁאָז הָיָה מִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִצְוֹות הֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ'. שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּקִי בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, בְּחִינַת בָּקִי בְּעֵיל וְנָפִיק, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁהֵם עִקַּר דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְאִם הָיָה מֹשֶׁה נִכְנָס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהָיָה מְקַיֵּם שָׁלֹשׁ מִצְוֹות הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל בְּעַצְמוֹ הָיָה מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיוּ זוֹכִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה וְהָיָה מִתְתַּקֵּן הַכֹּל, אֲבָל בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל וּמְרַגְּלִים וְכוּ' גָּרְמוּ שֶׁלֹּא נִכְנַס מֹשֶׁה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי זֶה לֹא זָכוּ לִבְקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמֹּשֶׁה הִמְשִׁיךְ אֵלּוּ הַדַּרְכֵי תְּשׁוּבָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בָּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּוָּנוֹת אֶלּוּל וְכוּ' שֶׁהִמְשִׁיכָם מֹשֶׁה בְּמ"ם יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל רָצוֹן, שֶׁהֵם יְמֵי אֶלּוּל וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם-כִּפּוּר. וְעַל-יְדֵי זֶה נִקְבַּע בֶּאֱמֶת אֶלּוּל וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת בָּהֶם תְּשׁוּבָה עַד שֶׁזּוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ זֶה הַבְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה בִּשְׁלֵמוּת. וְכָל אֶחָד כְּפִי רְחוּקוֹ מִבְּקִיאוּת הַזֹּאת כֵּן הוּא רָחוֹק מִתְּשׁוּבָה. וְעַל-יְדֵי זֶה גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְאֵין לָנוּ מֶלֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת וא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף. וְאֵין בְּיָדֵינוּ לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכָל הַשּׁוֹנְאִים וְהָרוֹדְפִים בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֶׁמַּכְנִיעִין וּמַפִּילִין אוֹתָם. וְכָל זֶה גָּרַם עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא נִכְנַס מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר וְכוּ'.

וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֶעְלַם מִמֹּשֶׁה אַרְבַּע הֲלָכוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל:

כִּי דִּין הַמְקֻלָּל זֶה בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק שֶׁהָיָה כּוֹפֵר בָּעִקָּר שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְקֻלָּל שֶׁחֵרֵף וְגִדֵּף כְּמוֹ עֲמָלֵק. וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע מַה לַּעֲשׂוֹת עִמּוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר עֲבוֹדַת מֹשֶׁה וְכָל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה הוּא לְקַשֵּׁר תַּכְלִית נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה לְנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, דְּהַיְנוּ לְהָאִיר גַּם בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּלְהִשְׁתַּדֵּל עִמָּהֶם לְקָרֵב אוֹתָם גַּם-כֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ. וּבִשְׁבִיל זֶה הֵם סוֹבְלִים בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְקָרֵב כָּלָם לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ אֵיךְ מֹשֶׁה מָסַר נַפְשׁוֹ אַחַר חֵטְא הָעֵגֶל וְהִתְפַּלֵּל בְּעַד יִשְׂרָאֵל וְהִצִּילָם מִכְּלָיָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לוּלֵא מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ וְכוּ'. עַל-כֵּן לֹא יָדַע מֹשֶׁה מַה לַּעֲשׂוֹת עִם הַמְקֻלָּל, כִּי אוּלַי צְרִיכִין לְהַאֲרִיךְ אַף עָלָיו גַּם-כֵּן. בִּפְרָט שֶׁהוּא הָיָה בֶּן אִישׁ מִצְרִי שֶׁהֲרָגוֹ מֹשֶׁה קֹדֶם הַזְּמַן וְשָׁגָה בָּזֶה וְנִתְחַיֵּב גָּלוּת כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק, אָז יַבְדִּיל מֹשֶׁה שָׁלֹשׁ עָרִים וְכוּ'. עַל-כֵּן הָיָה מְסֻפָּק

עַתָּה מַה לְּעָשׂוֹת עַד שֶׁהוֹדִיעוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁחַיָּב סְקִילָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתֹּק עַל בִּזְיוֹנוֹ אֲבָל עַל בִּזְיוֹן ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּחָרֵף וּמְגַדֵּף כָּל כָּךְ צְרִיכִין לִנְקֹם בּוֹ בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי דִּמְיֹתָ הֱיוֹת אֶהְיֶה כָּמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ הַמּוּבָא שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

וְדִין הַמְקוֹשֵׁשׁ שֶׁפָּגַם בַּשַּׁבָּת. זֶה בְּחִינַת פְּגַם נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר, בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא וְכוּ':

וְדִין פֶּסַח שֵׁנִי זֶה בְּחִינַת הַבּוּשָׁה וּשְׁפִיכוּת דְּמִים שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל כְּדֵי לְקַשֵּׁר נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף שֶׁהִוא בְּחִינַת שָׁמַיִם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח שֶׁבָּאוּ לִשְׁאֹל לָמָּה נִגָּרַע. אֵלּוּ שָׁאֲלוּ כַּהֹגֶן. וְתִקְּנוּ בָּזֶה הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי נִתְגַּלְגֵּל זְכוּת עַל יָדָם שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי זֶה לְמֹשֶׁה דִּין פֶּסַח שֵׁנִי שֶׁהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאֶה הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו מִמַּעֲשָׂיו הָרָעִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְיָבוֹא בְּקִירְבָה וְהַכְנָעָה לִפְנֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְלִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁאַל עַל נַפְשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁשָּׁאֲלוּ אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ טְמֵאִים שֶׁשָּׁאֲלוּ לָמָּה נִגָּרַע לְהַקְרִיב אֶת קָרְבַּן ה' וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן יִשְׁאַל כָּל אֶחָד עַל נַפְשׁוֹ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ טֻמְאָתוֹ מִמַּעֲשָׂיו שֶׁיָּבוֹא וְיִשְׁאַל וְאִם נַפְשִׁי מְטֻמְאָה בְּמַעֲשַׂי הָרָעִים אַף-עַל-פִּי-כֵן לָמָּה אֶנָּרַע לְהַקְרִיב קָרְבַּן ה' דְּהַיְנוּ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּלְהִתְפַּלֵּל וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת? כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גַּם-כֵּן לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאָז בְּוַדַּאי יִמְצָא לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ תִּקּוּן וְיוֹדִיעַ לְהַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁהוֹדִיעַ לְמֹשֶׁה תִּקּוּן הַפֶּסַח שֵׁנִי שֶׁהוּא פְּלִיאָה נִשְׂגָּבָה, כִּי עִקַּר זְמַן הַפֶּסַח הוּא רַק בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז דִּלֵּג ה' יִתְבָּרַךְ עַל הַקֵּץ וּגְאָלָם. וְאָז עִקַּר זְמַן הַקְרָבַת הַפֶּסַח. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא פֶּסַח לְשׁוֹן פְּסִיחָה וְדִלּוּג שֶׁדִּלֵּג עַל הַקֵּץ, כִּי הֵאִיר עֲלֵיהֶם אָז הֶאָרָה נִפְלָאָה וְכַנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁהָיָה טָמֵא וְלֹא קָרֵב אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ אֵיךְ יְזַכֶּה לְהַקְרִיב פֶּסַח עוֹד, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו גָּלָה הַסּוֹד לְמֹשֶׁה עַל-יְדֵי שְׁאֵלַת הַטְּמֵאִים דַּיְקָא, וְהוֹדִיעַ לוֹ שֶׁהַטְּמֵאִים יַקְרִיבוּ פֶּסַח שֵׁנִי בְּאִיָּר בִּימֵי הַסְּפִירָה. וּבָזֶה הוֹרָה לָנוּ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעָבַר זְמַן שֶׁל עִקַּר הַתִּקּוּן וַאֲנַחְנוּ טְמֵאִים בְּמַעֲשֵׂינוּ עֲדַיִן יֵשׁ תִּקְוָה אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ, כִּי יֵשׁ תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְנֶעֱלָמִים מְאֹד שֶׁיְּכוֹלִים לְתַקֵּן אוֹתָנוּ גַּם עַתָּה וּבְכָל

יוֹם וְיוֹם. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא נֵיאַשׁ עַצְמֵנוּ מִצַּעֲקָה וּתְפִלָּה לִשְׁאֹל בְּכָל פַּעַם לָמָּה נִגְרַע לְהַקְרִיב אֶת קָרְבַּן ה' וְכַנַּ"ל:

וְדִין בְּנוֹת צְלָפְחָד שֶׁשָּׁאֲלוּ חֵלֶק בָּאָרֶץ זֶה בְּחִינַת כְּנִיסָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם צְרִיכִין לְקַיֵּם שָׁלֹשׁ מִצְווֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁכְּלוּלִים בִּתְמוּנַת אֶלֶף שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ דִּינִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁל מְקוֹשֵׁשׁ וּמְקַלֵּל וְדִין פֶּסַח שֵׁנִי כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּנוֹת צְלָפְחָד שְׁאֲלוּ בְּחָכְמָה, אִם אֵין אָנוּ חֲשׁוּבִים זֶרַע תִּתְיַבֵּם אִמֵּנוּ. כִּי עִקַּר סוֹד הַיִּבּוּם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָאֲבוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. כִּי זֶה שֶׁמֵּת בְּלֹא בָּנִים הוּא צָרִיךְ תִּקּוּן יוֹתֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶאֱבָד לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי זֶה הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הֶדֹם רַגְלַי הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהָאָדָם בָּא לָעוֹלָם כְּדֵי לְקַשֵּׁר זֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה לַנְּקֵבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהַנִּיחַ אַחֲרָיו בָּנִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הַתִּקּוּן הַזֶּה בְּדוֹר אֶחָד עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַנִּיחַ בָּנִים בְּזֶה הָעוֹלָם. כְּדֵי שֶׁהֵם יִגְמְרוּ זֶה הַתִּקּוּן מִדּוֹר לְדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ. 'מַעֲשֶׂיךָ' דַּיְקָא שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁמְּלֻבֶּשֶׁת בַּעֲשִׂיָּה גַּשְׁמִית שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה. וְעַל-יְדֵי הַשֶּׁבַח שֶׁמְּשַׁבְּחִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא כָּל אֵלֶּה, עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הָעֲשִׂיָּה בְּחִינַת נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה לַנְּקֵבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם. וְזֶה צְרִיכִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר. סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ'. מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה זֶה בְּחִינַת נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה כַּיָּדוּעַ, הֵינוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לִסְמֹךְ וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַנּוֹפְלִים וְהַנִּדְחִים וְהָאֲבֵדִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצִיאַת הָאֲבוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים שֶׁנִּסְמָךְ לְפָרָשַׁת מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר. וְשִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב לְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר מִדְּבָרֵינוּ אֵיךְ הַכֹּל מְבֹאָר בַּפְּסוּקִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כִּי מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּמֶמְשַׁלְתּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדֹר, כִּי הוּא מְקַיֵּם כָּל דּוֹר וָדוֹר בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחָכְמָתָם הָאֲרַת הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם לִסְמֹךְ אֶת כָּל הַנּוֹפְלִים וְהָרְחוֹקִים בְּחִינַת סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ' כִּי כָּל אֵלּוּ הַפְּסוּקִים מְקֻשָּׁרִים לְמַעְלָה שֶׁמְּסַפֵּר מֵרֹב טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְכוּ'. חַנּוּן וְרַחוּם ה' וְכוּ' טוֹב ה' לַכֹּל וְכוּ', יוֹדוּךָ ה' כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. כִּי הָעִקָּר הֵם הַחֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מוֹדִיעִים אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם וּמְקֻשָּׁרִים כָּל

הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וְכוּ' סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנֹּפְלִים וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה מְקֻשָּׁר לַפְּסוּק וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן מְקַבְּלִים הַבָּנִים אַחֲרָיו הַיְרֻשָּׁה שֶׁהֵם כָּל נַחֲלָתוֹ וַחֲפָצָיו שֶׁהָיוּ לוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי נַחֲלָתוֹ וַחֲפָצָיו שֶׁהָיוּ לוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם חָלְקוּ לוֹ שֶׁהָיָה לוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הַנַּחֲלוֹת וְהַחֲפָצִים לִנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמֵּת מְקַבְּלִין בָּנָיו אַחֲרָיו הַיְרֻשָּׁה שֶׁהֵם חֶלְקוֹ וְנַחֲלָתוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי עַתָּה צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הַתִּקּוּן עַל יְדֵם. וְעַל-כֵּן שְׁאֵלוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד בְּחָכְמָה, אִם אֵין אָנוּ חֲשׁוּבוֹת זֶרַע וְאֵין בָּנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל הַנַּחֲלָה שֶׁל אָבִינוּ לְקַשֵּׁר נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּנִקְדָּה הָעֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי זֶה. אִם כֵּן תִּתְיַבֵּם אִמֵּנוּ שֶׁהִיא בְּסוֹד תִּקּוּן הָאֲבוֹת כַּנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁאֵין מַנִּיחַ זֶרַע שֶׁיְקַבֵּל נַחֲלָתוֹ וְיִגְמֹר תִּקּוּן הַנַּ"ל לְקַשֵּׁר נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּנִקְדָּה הָעֶלְיוֹנָה צְרִיכִין תִּקּוּן הַיִּבּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שְׁאֵלוּ כַּהֶגֶן בְּחָכְמָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן זָכוּ שֶׁנִּתְגַּלְגֵּל זְכוּת עַל יְדֵם שֶׁנִּתְגַּלָּה פָּרָשַׁת נַחֲלוֹת לְמֹשֶׁה עַל יְדֵם:

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ עִנְיַן הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה לְפָרָשָׁה זֹאת וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁסָּבַר שֶׁהַתּוֹר הַנֶּדֶר מֵאַחַר שֶׁצִּוָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְהַנְחִיל וְכוּ'. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, גְּזַרְתִּי בְּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת, הֵינוּ כַּנַּ"ל. שֶׁמֵּאַחַר שֶׁרָאָה שֶׁנִּתְגַּלּוּ לוֹ כָּל אֵלּוּ הָאַרְבַּע הֲלָכוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ גַּם דִּין בְּנוֹת צְלָפְחָד שֶׁהוּא הַהֲלָכָה הָאַחֲרוֹנָה מֵאַרְבַּע הֲלָכוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. שֶׁזֹּאת הַהֲלָכָה הִיא בְּחִינַת כְּנִיסָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן סָבַר שֶׁהַתּוֹר הַנֶּדֶר שֶׁיִּכָּנֵס גַּם-כֵּן לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְיִקַּיֵּם שָׁם כָּל הַשֵּׁשׁ מִצְוֹות הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל וְיִמְשִׁיךְ בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל לָנֶצַח. וְהֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ גְּזֵרְתִּי בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּתְגַּלּוּ לוֹ אֵלּוּ הַהֲלָכוֹת עַל-יְדֵי שְׁאֵלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר בִּשְׁלֵמוּת אֵלּוּ הַהֲלָכוֹת בָּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוּב וְכוּ' בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וַאֲצִיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ'. לְקָרֵב כָּל הָרְחוֹקִים וְכָל הַנּוֹפְלִים שֶׁבָּעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ, כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ תֵּכֶף בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן הַהֶכְרֵחַ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לָאָרֶץ וְיִסְתַּלֵּק בַּמִּדְבָּר עִם אוֹתוֹ הַדּוֹר וְיִסְמֹךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּמְקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה, קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'. כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּמֹשֶׁה הוּא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּמֵחֲמַת רִבּוּי הַפְּגָמִים אִי אֶפְשָׁר שֶׁתָּאִיר הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּעַצְמָהּ וּמֵכְרָח הַצַּדִּיק לְהִסְתַּלֵּק לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, וְכָל הָרְחוֹקִים וְהַקְרוֹבִים הָעוֹלִים וְהַיּוֹרְדִים צְרִיכִים לְקַבֵּל בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ דַּיְקָא. וְהַכֹּל בְּכֹחוֹ

שֶׁל נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁנִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְנִכְלָל בְּתַכְלִית נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא תַּמָּן כְּלָל. וּמִשָּׁם מֵאִיר לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ דַּיְקָא עַל-יְדֵי תַּלְמִידָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. כִּי אָז דַּיְקָא הוּא מֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדוֹ בְּתַכְלִית דְּיוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה לִסְמֹךְ אֶת כָּל הַנּוֹפְלִים וְלִמְצֹא וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְקָרֵב כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַד שֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁאָז יִהְיֶה הֲלָכָה בְּרוּרָה, כִּי אָז תִּתְבָּרֵר בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַזֹּאת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְעַל-כֵּן אָז בֶּאֱמֶת יָשׁוּבוּ הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי גַּם כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ עָדַיִן יִהְיֶה יֵצֶר הָרַע בָּעוֹלָם וְיִהְיֶה לְהָאָדָם בְּחִירָה כִּי אִם לֹא כֵּן לֹא יוּכַל לְתַקֵּן הָעוֹלָם, כִּי כְּשֶׁאֵין יֵצֶר הָרַע וְאֵין בְּחִירָה חֲרֵי הוּא כְּמֵת שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם כְּתִיב. אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ יִהְיֶה בְּחִירָה. אֲבָל מָשִׁיחַ יַמְשִׁיךְ בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא וּבְשֵׂכֶל נִפְלָא וֶאֱמֶת כָּזֶה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יַחְזְרוּ כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וַהֲסִירוֹתִי לֵב הָאֶבֶן וְכוּ'. וּמִי שֶׁמֵּשִׂים לֵב לְהָבִין הֵיטֵב פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בִּפְשִׁיטוּת שֶׁל זֶה הַפָּסוּק יָבִין דְּבָרֵינוּ הֵיטֵב. כִּי דִּקְדֵּק לוֹמַר וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ. 'וְעָשִׂיתִי אֶת' דַּיְקָא שֶׁיַּעֲשֶׂה דְּבָר כָּזֶה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה 'בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ', שֶׁזֶּהוּ הַפֵּרוּשׁ הַפְּשׁוּט שֶׁל וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל שֶׁיִּתְגַּלֶּה אָז בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, עַל-יְדֵי זֶה יֵלְכוּ כֻּלָּם בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה וְיָשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ וְיֵלְכוּ בְּחֻקּוֹתָיו לָנֶצַח, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת כָּל מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵן מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם וְכֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי תִּקּוּן תְּשׁוּבָתוֹ כֵּן זוֹכֶה לְהַשְׂלִים בְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה כִּי עַמּוֹ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמֶּרְכָּבָה הוּא בְּחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, בְּחִינַת וְעַל הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה, שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית בְּחִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּקֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁבִּיחֶזְקֵאל שֶׁמְּסַפֵּר שָׁם כָּל סֵדֶר הַמֶּרְכָּבָה מִמַּעְלָה לְמַעְלָה שֶׁהָאוֹפַנַּיִם נוֹשְׂאִים הַחַיּוֹת. וְעַל הַחַיּוֹת רָקִיעַ וְכוּ'. וְעַל הָרָקִיעַ כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּ"א וְעַל הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה. נִמְצָא שֶׁבְּחִינָה הָעֶלְיוֹנָה הוּא בְּחִינַת אָדָם. הַיְנוּ כְּלַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּהּ כְּלוּלָה בִּתְמוּנַת אֶלֶף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּפֵרוּשׁ בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמֵּבִיא שָׁם מִקְרָאוֹת הַלָּלוּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן רָאָה תְּחִלָּה רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְכוּ'. וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל. זֶה בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק, דְּהַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר

לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּכְלַל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם כִּי אִם שֶׁכְּשֶׁעוֹבֵר תְּחִלָּה דֶּרֶךְ רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְנָפִיק שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו מַה שֶּׁיַּעֲבֹר, דְּהַיְנוּ מְנִיעוֹת וְתַאֲווֹת וְכוּ' וְכוּ' וַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת הַרְבֵּה מֵהַמִּתְנַגְּדִים שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַקְּלִפּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְכוּ'. וּכְשֶׁמִּתְחַזֵּק נֶגֶד כָּל זֶה בִּבְחִינַת בָּקִי בְּעֵיל בָּקִי בְּנִפִּיק אָז דַּיְקָא זוֹכֶה לְהַשִּׂיג בְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְחָלַת קְדֻשַּׁת הַמֶּרְכָּבָה הוּא מִבְּחִינַת חַשְׁמַל. 'חַשְׁמַל' דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת חַשׁ מָל, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׁתִּיקָה שֶׁשּׁוֹתְקִין לְהַמְחָרְפֵהוּ וְהַמְבַיְּשׁוֹ וְסוֹבְלִין שְׁפִיכוּת דָּמִים כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְׁמָאלִי שֶׁזֶּה בְּחִינַת מָל שֶׁהִיא בְּחִינַת מְצוּת מִילָה, שֶׁהוּא הַכְנָעַת הַדָּמִים עֲבוּרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה לְתַקֵּן הַדָּמִים כַּנַּ"ל שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי בְּדָמַיִךְ חֲיִי-בְּדַם פֶּסַח וְדַם מִילָה, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שָׁם וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן פב) עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַנֶּעֱלָבִים וְאֵינָם עוֹלְבִים שׁוֹמְעִים חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁשּׁוֹתְקִין לְמְחָרְפֵהוּ נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשְׁגַּת הַמֶּרְכָּבָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל, כַּמּוּבָן בִּדְבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא כַּנַּ"ל, זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת חַשְׁמַל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁשּׁוֹתְקִין לְהַמְחָרֵף וְהַמְבַיֵּשׁ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהֵם נוֹשְׂאֵי הַכִּסֵּא שֶׁהֵם, אֶר"י שׁוֹ"ר נֶשֶׁ"ר אָדָ"ם. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת כֻּלָּם הוּא בְּחִינַת אָדָם, כִּי אָדָם שַׁלִּיט עַל כֻּלְּהוּ. וְגַם בְּהַשָּׁלֹשׁ חַיּוֹת שֶׁהֵם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר הָיָה גַּם-כֵּן בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד פְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה. וְגַם בְּהָאוֹפַנִּים הָיוּ אַרְבָּעָה פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַרְבָּעָה פָּנִים לָהֶם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. נִמְצָא, שֶׁגַּם בְּהָאוֹפַנִּים הָיָה פְּנֵי אָדָם, כִּי הָעִקָּר הוּא לְהַשִּׂלִּים בְּחִינַת אָדָם. כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינַת אָדָם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אִית אָדָם וְאִית אָדָם וּבְוַדַּאי הָעִקָּר הוּא מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִכָּלֵל בָּאָדָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא. וְזֶה בְּוַדַּאי אֵין זוֹכֶה כִּי אִם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה פְּעָמִים רַבִּים אֵין מִסְפָּר. וְעַל-יְדֵי כָּל תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה זָכָה לְהַשִּׂלִּים בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְעָלָה מִמַּעֲלָה לְמַעֲלָה, מִתְּשׁוּבָה לִתְשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עָלָה לִבְחִינַת אָדָם הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר, מֵאוֹפַן לְחַיָּה וּמֵחַיָּה לְכִסֵּא וְכוּ' עַד שֶׁעָלָה לִבְחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא. וְהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְהַכֹּל צְרִיכִין לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו. וְכָל אֶחָד מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא יָכוֹל לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו. וְעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִכְלָל גַּם-כֵּן בִּבְחִינַת אָדָם, כִּי נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה יְכוֹלָה לְתַקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל, כִּי יָכוֹל לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן

גָּדוֹל וְכוּ'. מִכָּל הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת וּמִקְלִפַּת נֹגַהּ עַד שֶׁיִּכְלֹל אוֹתוֹ בִּבְחִינַת אָדָם עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת אָדָם הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל. שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַסּוֹף שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁצָּרִיךְ לְהַגִּיעַ לְשָׁם, אֲבָל צְרִיכִין לִסְבֹּל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה מֵעַצְמוֹ וּמֵאֲחֵרִים וְכוּ'. קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לָזֶה. וְעִקַּר הוּא חִזּוּק הַלֵּב שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בְּלִבּוֹ וְדַעְתּוֹ מְאֹד לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּנְקֻדַּת הָאֱמֶת אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מַה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב הַנֶּאֱמַר בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, הַיְנוּ בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב בָּקִי בְּעִיֵּל בָּקִי בְּנָפִיק וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָלְכוּ בַּמִּדְבָּר סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ סָמוּךְ לְשַׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז מַפְטִירִין בַּמֶּרְכָּבָה שֶׁל יְחֶזְקֵאל, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לִהְיוֹת מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם, כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמֶּרְכָּבָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיְתָה עַל-יְדֵי הָאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁשָּׁם קִבֵּל מֹשֶׁה הַתּוֹרָה וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וְקֶשֶׁר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה עִם נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה עַל-יְדֵי הַוּא"ו שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם בְּחִינַת אֶלֶף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת אָדָם שֶׁכָּל זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְאֹהֶל מוֹעֵד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד הָלְכוּ הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע חַיּוֹת נוֹשְׂאֵי הַכִּסֵּא כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שֶׁהוּא הַמִּשְׁכָּן וְהָאָרוֹן שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ וְכוּ'. שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בְּאַרְבָּעָה מַחֲנוֹת הַדְּגָלִים וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶהוּ, כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמָּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. הַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּלֵל בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁסָּבִיב הַמִּשְׁכָּן לְקַבֵּל הַתּוֹרָה. עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְאֹהֶל מוֹעֵד, צָרִיךְ כָּל אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה אָחוּז חֶרֶב וְיִהְיֶה מְלֻמָּד מִלְחָמָה, הַיְנוּ בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת בָּקִי בְּעִיֵּל בָּקִי בְּנָפִיק, כִּי הוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וְהוּא לְמוּד גָּדוֹל וְעָמֹק מְאֹד וְצָרִיךְ לְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּכְלַל מְלֻמָּד מִלְחָמָה הַזֹּאת. וְזֶהוּ, אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. שֶׁכָּל אֶחָד חָגוּר חֶרֶב וְחָזָק בְּדַעְתּוֹ מְאֹד מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת וְיִלָּחֵם מִלְחֶמֶת ה'. וְזֶהוּ 'מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת', הַיְנוּ בְּחִינַת וְנָפִיק, בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. כִּי לַיְלָה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּחִינַת לְבָנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְנָפִיק שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת מְלֻמָּדֵי מִלְחָמָה זֹאת, כִּי צְרִיכִין בְּקִיאוּת גָּדוֹל מְאֹד בַּהֲלָכָה זֹאת. וְעַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִים כָּל שִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּלְכוּ סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד לְקַבֵּל מִשָּׁם הִלְכוֹת הַתּוֹרָה וְעִקַּר הֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת בָּקִי בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי

הַתְּשׁוּבָה וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה. כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר כִּי אִם הַמַּעֲשֶׂה וְלִבְקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַזֹּאת שֶׁל עֵיל וְנָפִיק הַנַּ"ל צְרִיכִין כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכָל הַהֲלָכוֹת וְהַדִּינִים הַפְּרָטִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּכַמָּה וְכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת בְּלִי שִׁעוּר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּצְרִיכִין כָּל מִינֵי מַטְעַמִּים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַחֲיוֹת אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַחֲלוּשׁוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת וְנָפִיק שֶׁיֵּצְאוּ מִשְׁלֻמּוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְכָל אֶחָד יָצָא וְנִתְעָה לְמָקוֹם שֶׁנִּתְעָה עַד שֶׁקְּשָׁה לוֹ מְאֹד מְאֹד לַחֲזֹר מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ'. וּצְרִיכִין לְחַזְּקוֹ וּלְהַשִּׁיבוֹ וּלְהַחֲיוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי מַטְעַמִּים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. כִּי לְעִנְיַן הִתְחַזְּקוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּקִי בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל צְרִיכִין לָזֶה כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה, כִּי לִפְעָמִים מְחַיִּין אֶת עַצְמוֹ בַּהֲלָכָה זֹאת וּפְעָמִים בַּהֲלָכָה זֹאת. כִּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הֵם מְחַיִּין וּמְחַזְּקִין אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁלֹּא תִּפֹּל יוֹתֵר. וְכֵן כָּל דִּין וַהֲלָכָה פְּרָטִית שֶׁל כָּל מִצְוָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ פְּרָטִי לְהַחֲיוֹת הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְכוּ'. וּכְתִיב, לוּלֵא תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת לְמוּד הַפּוֹסְקִים שֶׁהֵם הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי לְמוּד הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת מְבָרְרִין הַטּוֹב מֵהָרַע. וְאֵין כֹּחַ לְהָרַע לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם וְזוֹכִין לִשְׁאֵר קַיָּם עַל עָמְדּוֹ. וְכֵן צְרִיכִין לִלְמֹד הָרְבֵּה סִפְרֵי אֱמֶת הַמְדַבְּרִים מִדַּרְכֵי עֲבוֹדַת ה' וְלִהְיוֹת בְּקִי בָּהֶם הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִים מְאֹד לִבְקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, כִּי אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה וּרְחָבָה מִנִּי יָם. כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֻמּוּת וְתַכְלִית שֶׁל כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וּבוֹעֵט בְּאָבִיו וְרַבּוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָלְכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל סְבִיבוֹת הַמִּשְׁכָּן כִּי כְּלַל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת וְחֵלֶק בַּתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן עַל יָדָם דַּיְקָא נִמְשְׁכוּ כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיוּ בְּקִיאִים בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק, בְּחִינַת מְלַמְּדֵי מִלְחָמָה וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל-כֵּן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לִסְפֹּר אוֹתָם וְכָל אֶחָד נִקְרָא יוֹצֵא צָבָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל מִסְפָּר שֶׁל כָּל שֵׁבֶט. בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת כָּל יֹצֵא צָבָא. כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּכְלַל יוֹצְאֵי צָבָא, 'יוֹצְאֵי צָבָא' דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וְנָפִיק אָז צָרִיךְ לִהְיוֹת מְלַמֵּד מִלְחָמָה הֵיטֵב וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמִּסְפָּר שֶׁצִּוָּה לִמְנוֹת אוֹתָם אַחַר הָעֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כְּשֶׁחָטְאוּ בָּעֶגֶל מָנָאם. כִּי כָּל אֵלֶּה תִּקּוּנֵי הַמִּשְׁכָּן וּמַחֲנֵה הַדְּגָלִים וּמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכֹּל צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל מְאֹד וְאָז הִתְיַגֵּעַ מֹשֶׁה מְאֹד עַד שֶׁזָּכָה בְּמ"ם יוֹם הָאַחֲרוֹנִים לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם שֶׁהֵם מֵאֱלוּל וְעַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת

סוֹד כַּוָּנוֹת אֱלוּל שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרְכּךָ, שֶׁהֵם בְּחִינַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים בָּקִי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁהִמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל בָּעוֹלָם אָז צִוָּוהוּ ה' יִתְבָּרַךְ עַל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וּמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַחֲנֶה הַדְּגָלִים סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁעִקְּרוֹ בְּחִינַת הַבְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא הָאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מֵאִיר בְּחִינַת מִשֶּׁה לִיהוֹשֻׁעַ נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בִּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל. עַד שֶׁיְּכוֹלָה נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לְהָאִיר בְּתַכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַד קָצֶה הָאַחֲרוֹן לְהָאִיר גַּם בָּהֶם הִתְחַזְּקוּת שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם בִּכְלַל מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה עַד שֶׁיְּחַזְּקוּ עַצְמָן לָנֶצַח עַד שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם בִּכְלַל שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. (וְהֶבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב אֵיךְ מְקֻשָּׁר הַכֹּל הֵיטֵב עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל) וְעַל-כֵּן צִוָּה לִמְנוֹתָם. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ הֲלֹא מְבֹאָר בַּתּוֹרָה שֶׁהַמִּנְיָן הוּא סַכָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּפְקֹד אוֹתָם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְהֶצְרֵךְ לְתַקֵּן עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים. וּמַאי כְּלֵי הַאי לֹא לִכְתֹּב לֹא הֵ"א וְלֹא וָא"ו, לֹא יִמְנֶה אוֹתָם וְלֹא יִצְטָרֵךְ תִּקּוּן הַשְּׁקָלִים. אַךְ בֶּאֱמֶת בִּוּדַּאי יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר וְאֵין רָאוּי לִמְנוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר אִם יוּכַל אִישׁ לִמְנוֹת וְכוּ' גַּם זַרְעֲךָ יִמָּנֶה. אַךְ מֵאַחַר שֶׁחָטְאוּ בָּעֵגֶל הֻכְרַח לִמְנוֹתָם, כִּי כָּל הַחֲטָאִים הֵם בְּחִינוֹת אֲבֵדוֹת, כִּי עַל יָדָם אוֹבְדִים מַה שֶּׁאוֹבְדִים בְּחִינַת תַּאֲוַת רִשְׁעִים תֹּאבֵד. וּבְמָקוֹם שֶׁשּׁוֹלֵט אֲבֵדָה צְרִיכִים מִנְיָן וּמִסְפָּר, כִּי זֶה בְּחִינַת הַשְׁמִירָה שֶׁמַּכְנִיסִין הַדְּבָרִים בְּמִנְיָן וּבְמִסְפָּר וְשׁוֹמְרִים אוֹתָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְקָד וְנֶחְסָר אֶחָד מֵהֶם. וְעַל-כֵּן לֶעָתִיד כְּשֶׁיַּעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְיִהְיוּ נִמְצָאִין כָּל הָאֲבֵדוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְלֹא יִשָּׁלֵט עוֹד שׁוּם אֲבֵדָה וְהֶזֵּק בָּהֶם כְּלָל. בִּוּדַּאי לֹא יִהְיֶה לָהֶם מִנְיָן וְיקֵיָם אֲשֶׁר אִם יוּכַל אִישׁ לִמְנוֹת וְכוּ'. אֲבָל אַחַר הַחֵטְא שֶׁכְּבָר שָׁלְטָה בָּהֶם בְּחִינַת הָאֲבֵדָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הַמִּסְפָּר הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל, כִּי הַמִּסְפָּר הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲבֵדָה, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ מִסְפָּר שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָאֲבֵדָה בְּוַדַּאי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁאוֹרְבִים לְאַבֵּד וּלְהַזִּיק וְהֵם מִתְגָּרִים מְאֹד בַּמִּסְפָּר, כִּי הַמִּסְפָּר הוּא רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲחִיזָה וְכַנַּ"ל. כִּי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לָהֶם אֲחִיזָה שָׁם אֵין מִסְפָּר כְּלָל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁשָּׁם יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה עַל-כֵּן הֵם מִתְגָּרִים מְאֹד בְּהַמִּסְפָּר לְקַלְקְלוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ עַל הַשְּׁקָלִים לִנְדֹבַת הַמִּשְׁכָּן וְקַרְבָּנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, וּמְקַשְּׁרִין כָּל בְּחִינַת נְקֻדּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לַנְּקֻדּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁזֶּהוּ שְׁלֵמוּת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא קָרְבָּן שֶׁמִּקָּרֵב וּמַעֲלֶה כָּל דָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה עַד שֶׁנִּכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת אָדָם, בִּבְחִינַת אָדָם כִּי יַקְרִיב

מִכֶּם קָרְבָּן וְכוּ'. מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם שֶׁיַּעֲלֶה מִבְּהֵמָה מִבָּקָר וְצֹאן לִבְחִינַת קָרְבַּנְכֶם דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ קָרְבָּן שֶׁלָּכֶם שֶׁאַתֶּם בְּנֵי-אָדָם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲלֶה הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת אָדָם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קָרְבָּן, כַּמּוּבָן בַּמְּבוֹאָר. שֶׁצְּרִיכִין בַּקָּרְבָּן לְהַעֲלוֹת הַדּוֹמֵם לְצוֹמֵחַ וְהַצּוֹמֵחַ לְחַי וְהַחַי לְמְדַבֵּר שֶׁהוּא הָאָדָם וְכַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצְאִין כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּפָּרַת כָּל הַחֲטָאִים שֶׁהָיוּ עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת וְכַנַּ"ל:

עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁבָּאוּ בְּשִׁבְיל כָּל זֶה עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַמִּסְפָּר שֶׁלֹּא יִתְגְּרוּ בּוֹ הָאוֹרְבִים לִגְרֹם אֲבֵדוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף וְכוּ'. כִּי הַשְּׁקָלִים בִּשְׁבִיל הַמִּשְׁכָּן וְקָרְבָּנוֹת מְתַקְּנִים כָּל זֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ שֶׁל מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַחֲנֶה הַדְּגָלִים קֹדֶם שַׁבּוּעוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְנוּ וְעִצְרוּ. כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. כִּי עַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אֵין לָנוּ מִשְׁכָּן וְלֹא בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְלֹא מַחֲנֶה הַדְּגָלִים וְיִשְׂרָאֵל מְפֻזָּרִים וּמְפֹרָדִים בַּגּוֹלָה וְאֵין לָנוּ חִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ קוֹרִין פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ בַּתּוֹרָה קֹדֶם שַׁבּוּעוֹת, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ כֻּלָּם יוֹצְאֵי צָבָא בְּחִינַת מִלְחֲמֵי מִלְחֲמָה שֶׁהָלְכוּ כֻּלָּם בְּמַחֲנֶה הַדְּגָלִים סָבִיב לַמִּשְׁכָּן בִּבְחִינַת מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה כַּמּוּבָא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קְדֻשַּׁתָם שֶׁנִּזְכֶּה גַּם-כֵּן לְהָכִלֵּל בְּתוֹכָם עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשִׁבּוּעוֹת. וְהָעִקָּר לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּזְכֶּה לְדָרְכֵי הַתְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת לְקַיֵּם מַעֲתָּה אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְכוּ'. שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהוּא מַה שֶּׁהָאֻמּוֹת הָעוֹלָם וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מְסִיתִין אֶת יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב אֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וְיִשְׂרָאֵל מְשִׁיבִין לָהֶם, מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם, דְּהַיְנוּ מַחֲנֵה הַדְּגָלִים, הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַדֻּשַּׁת מַחֲנֵה הַדְּגָלִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קִבַּלְנוּ וְהִמְשַׁכְנוּ עָלֵינוּ בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל לְחַזֵּק עַצְמֵנוּ בְּכָל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שׁוּב לֹא תּוּכְלוּ לְהָסִית וּלְהַדִּיחַ אוֹתָנוּ מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאַזְהָרָה עַל סֵדֶר מַחֲנֵה הַדְּגָלִים הוּא וְחָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל דִּגְלוֹ וְכוּ'. וּכְתִיב, אִישׁ עַל דִּגְלוֹ בְּאֹתוֹת לְבֵית אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד יַחֲנוּ. וְכֵן שִׁבַּח הַפָּסוּק אוֹתָם אַחַר כָּךְ עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֵּן חָנוּ לְדִגְלֵיהֶם וְכֵן נָסָעוּ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהָעִקָּר שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְזָהֵר לַעֲמֹד עַל מְקוֹמוֹ וְלֹא יַהֲרֹס אֶת הַגְּבוּל לִכְנֹס לִגְבוּל חֲבֵרוֹ שֶׁכָּל זֶה בִּכְלַל בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל שֶׁלֹּא יַהֲרֹס אֶת הַגְּבוּל. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָאַזְהָרָה כַּמָּה פְּעָמִים קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת. כִּי צְרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב לְפִי בְּחִינָתוֹ וּלְפִי הַזְּמַן, כִּי

אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת רָצוֹא יֵשׁ בְּחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב. וְכֵן אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת וְנָפִיק יֵשׁ בְּחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב. וְכֵן כָּל אֶחָד נֶגֶד חֲבֵרוֹ, כִּי בְּחִינַת רָצוֹא שֶׁל זֶה הוּא בְּחִינַת וָשׁוֹב נֶגֶד חֲבֵרוֹ הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה לִבְלִי לַהֲרֹס אֶת הַגְּבוּל. וּבִפְרָט שֶׁלֹּא יִהְיֶה רוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד לִכְנֹס בִּגְבוּל חֲבֵרוֹ בְּנַשְׂמִיּוּת. וְעַל-כֵּן הַזְּהִירָם, אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל דִּגְלוֹ מְנֻגָּד סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד יַחֲנוּ, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִין לִהְיוֹת נְכוֹנִים אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְכוּ'. סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁהוּא בְּחִינַת וְא"ו הַנַּ"ל שֶׁדָּרֵךְ שָׁם מְקַבְּלִים מִנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לִנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה לְכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם לְפִי מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם שֶׁהוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲנֵה הַדְּגָלִים סָבִיב הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה שֶׁדּוֹמֶה לְקָרְבָּנוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר לְסַלֵּק הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת וְלַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, דְּהַיְנוּ לְכַוֵּן לִבּוֹ הֵיטֵב לְדִבְרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיּוֹת טְהוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִי זֹהַר תִּקּוּן חַד וְעֶשְׂרִין בְּסוֹפוֹ, עַיֵּן שָׁם. מְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב שֶׁשֹּׁלֶשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁבַּיּוֹם הֵם כְּנֶגֶד אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר וְכוּ' וְאָדָם הוּא רְבִיעָאָה דְּמִקַּבֵּל קָרְבָּנָא דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה דְּקָרִיב וּמְיַחֵד כֻּלָּא וְכוּ'. וְכָל קָרְבָּנִין אִלֵּין רְמִיזִין בְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ. מֹחָא וְלִבָּא וְרֵאָה. אִנּוּן אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר. קִטְרוּנָא דִּילְהוֹן כֻּלֵּב חֲמוֹר נָץ. טְחוֹל מָרָה וְכָבֵד וְכוּ'. מַחֲשָׁבָה דָּא אָדָם אִית מַחֲשָׁבָה טָבָא דְּחַיְוָן טָבִין וְאִית מַחֲשָׁבָה בִּישָׁא דְּחַיְוָן בִּישִׁין וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. וּכְתִיב, בִּבְכִי יָבוֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם. כִּי שֹׁלֶשׁ חַיּוֹת טוֹבוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁהֵם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר זֶה בְּחִינַת שֹׁלֶשׁ בְּחִינוֹת שֶׁל הָאֶלֶף הַנַּ"ל שֶׁהֵם נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְהַוּא"ו כַּנַּ"ל. כִּי שֹׁלֶשׁ חַיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל הֵם בְּחִינַת מֹחַ לֵב רֵאָה כַּנַּ"ל שֶׁהֵם שֹׁלֶשׁ בְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, כִּי הַמֹּחַ הוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְהַלֵּב שָׁם הַדְּמִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעַ אוֹתָם כְּשֶׁרוֹצִין לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה לְהַכְנִיעַ הַדָּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהָרֵאָה הִיא רוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי רֵאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת וָא"ו, כִּי וָאו בְּחִינַת רוּחַ כַּיָּדוּעַ שֶׁהִיא בְּחִינַת נֶשֶׁר בְּחִינַת שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כַּנֶּשֶׁר יָעִיר הַשָּׁמָיִם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם (מִשְׁלֵי ל) שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְשֶׁמִּתְקַנִּין הָאֶלֶף נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּנֵי אָדָם שֶׁבְּחַיּוֹת שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל, כִּי כְּבָר

מְבֹאָר שֶׁבְּכָל בְּחִינָה יֵשׁ בְּחִינַת אָדָם. וְעַל-כֵּן גַּם בִּבְחִינַת הַחַיּוֹת בְּעַצְמָן נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת אָדָם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְכוּ' זוֹכִין לִבְחִינַת אָדָם הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל כַּנַּ"ל: כִּי מוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁבְּחִינַת אָדָם הוּא בְּחִינָה רְבִיעִית שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִשְּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם נַעֲשֶׂה הָאָלֶף הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם. כִּי הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי וְהָרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַוּא"ו. וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הִיא בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמוּת כִּסֵּא. וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת נַעֲשֶׂה אָדָם, הַיְנוּ בְּחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת אָדָם בְּעַצְמוֹ לְמַעְלָה מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל אֲפִלּוּ מִנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. כִּי הוּא בְּחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת כְּנִיסַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ. כִּי שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל הֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסָתָן לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וּבְחִינַת אָדָם הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכֻּלָּם זֶה בְּחִינַת כְּנִיסָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ שֶׁשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת אָדָם, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת קוֹמַת אָדָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל גְּבוּלֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת קוֹמַת אָדָם דִּקְדֻשָּׁה כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן שָׁם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וּמַקְרִיבִין שָׁם כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְשָׁם עִקַּר הֶאָרַת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יִפָּלֵא וְכוּ' וְקָמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם וְכַנַּ"ל. וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה בְּחִינוֹת הֵם בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה חַיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל כִּי מִתְּחִלָּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ בִּבְחִינַת הַנַּ"ל בְּחִינַת תִּקּוּן הָאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה שֶׁהֵם גַּם-כֵּן בִּבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹלֶה מִמַּעֲלָה לְמַעְלָה וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה זוֹכֶה לִבְחִינַת אָדָם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת סֵדֶר קְדֻשָּׁה קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קָדוֹשׁ זֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ בַּתַּרְגּוּם קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּה, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא זֶה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מִתְגַּדֵּל וּמִתְקַדֵּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְזֶה מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֶה בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁנִּשְׁלָם עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, כִּי לֵית כָּבוֹד בְּלֹא כָּךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה, וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע וְכוּ'. בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. זֶה בְּחִינַת כָּבוֹד הָעֶלְיוֹן

יוֹתֵר בְּחִינַת כְּבוֹד עוֹלָם הַבָּא. כִּי עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה זוֹכִין לְכַבֵּד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת כָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינוֹת כְּאִלּוּ כִּבְּדוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם כְּבוֹד עוֹלָם הַזֶּה וּכְבוֹד עוֹלָם הַבָּא, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּשְׁנֵי בְּחִינוֹת כָּבוֹד הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. הֵם מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. זֶה בְּחִינַת כְּבוֹד עוֹלָם הַזֶּה. וּבָרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. זֶה בְּחִינַת כָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת כְּבוֹד עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כְּלָל. שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל. וְאָז נִכְלָל בְּחִינַת כְּבוֹד מְלָכִים בִּבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים, כִּי מִבֹּאר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לִבְרֹחַ מִן הַכָּבוֹד. וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לִבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁהַכָּבוֹד מְלָכִים נִכְלָל בִּבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים, כִּי בְּוַדַּאי כָּל הַכָּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לְאֵיזֶה אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם הוּא בְּחִינַת כְּבוֹד מְלָכִים שֶׁהוּא כְּבוֹד עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֵדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת מַלְכוּת, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר וּמַעֲלֶה זֶה הַכָּבוֹד מְלָכִים לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר. שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר נְקֵדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֵדָּה הָעֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה אָז נֶאֱמָר עָלָיו כְּבוֹד מְלָכִים חֵקֶר דָּבָר שֶׁהַכֹּל חוֹקְרִין עַל כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אֲבָל כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁזּוֹכֶה לִכְבוֹד אֱלֹקִים, אָז מְקַשֵּׁר כְּבוֹד מְלָכִים בִּכְבוֹד אֱלֹקִים, כִּי מְקַשֵּׁר כְּבוֹד הָעוֹלָם הַזֶּה בִּכְבוֹד הָעוֹלָם הַבָּא, כִּי אֵינוֹ מְקַבֵּל הַכָּבוֹד בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַזֶּה כְּלָל רַק בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד כִּדֵי לְכַבֵּד ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּשֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד רַהֲטֵי תַּרְעֵי לְבַלְעֵהּ וְאָמְרוּ, וְאָמְרוּ מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁסָּבְרוּ שֶׁאָמַר מֶלֶךְ הַכָּבוֹד עַל עַצְמוֹ כֵּיוָן שֶׁאָמַר ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה נָחוּ וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁסָּבְרוּ שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, הוּא חוֹלֵק הַכָּבוֹד לְעַצְמוֹ וְאֵין כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן שָׁאֲלוּ מִיָּד מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד כִּי כְּשֶׁחוֹלֵק הַכָּבוֹד לְעַצְמוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּבוֹד מְלָכִים לְבַד, בְּוַדַּאי הַכֹּל שׁוֹאֲלִים מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאָמַר ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁבִּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, בְּחִינַת כְּבוֹד מְלָכִים, בְּחִינַת כְּבוֹד הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בִּשְׁבִיל ה' צְבָאוֹת לְבַדּוֹ בִּשְׁבִיל כְּבוֹד אֱלֹקִים אָז נָחוּ וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁאֹל וְלַחֲקֹר עוֹד כְּלָל, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר, כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִשְׁלָם כְּבוֹד ה' עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ, כִּי אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹד ה' כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת. וְעַל-כֵּן שְׁבוּעוֹת בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת זֶה יַעֲצֹר בְּעַמִּי, בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁעַל-כֵּן קוֹרִין רוּת בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מֵהֶלֶדֶת דָּוִד עַל-יְדֵי בֹּעַז וְרוּת. כִּי עִקַּר זֶה הַשְׁלֵמוּת אֵין זוֹכֶה כִּי אִם דָּוִד-מָשִׁיחַ שֶׁזָּכָה לְקַבֵּל הַמַּלְכוּת בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה עָנָו בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ וְלֹא קִבֵּל כְּבוֹד הַמַּלְכוּת

בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ כְּלָל. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה זָכָה דָּוִד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְכוּ'. אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן אָמַר דָּוִד כַּמָּה פְּעָמִים, כָּל הַיּוֹם כִּלְמָתִי נֶגְדִּי וְכוּ' וַאֲנִי כְּחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמַע וְכוּ'. נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי וְכוּ'. נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח פִּי וְכוּ' דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ וְכוּ'. וְכֵן הַרְבֵּה בְּסֵפֶר תְּהִלִּים כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִכְבוֹד אֱלֹקִים, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּכְלַל כְּבוֹד מְלָכִים בִּכְבוֹד אֱלֹקִים כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד-מָשִׁיחַ שֶׁהוּא יַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

חלק כג

גַּם שָׁלֹשׁ חַיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁהֵם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחַ לֵב רֵאָה, הֵם נֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לִתְשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן בְּחִינַת הַשְׁמַע לֵב הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה. אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כָּל זְמַן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַשְׁמַע לֵב וְכוּ'. וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת כָּאֵלֶּה הַמְאִירִין עֵינַיִם וּמְחַיִּין נְפָשׁוֹת לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת. וְהַרְבֵּה בְּנֵי-אָדָם אַף-עַל-פִּי שֶׁיְּכוֹלִים לִלְמֹד אֵינָם רוֹאִים כְּלָל אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא כָּזֶה שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשְׁמַע לֵב וְכוּ'. וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִתַּאֲווֹתָם הָרָעוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ לְהִשְׁתַּדֵּל כְּלָל לְהַכְנִיעַ עֲכִירַת דְּמֵיהֶם הָרַע שֶׁבָּהֶם שֶׁמְּאוֹוֶתֶם הַשְׁמָאלִי. וְלֹא דַי לָהֶם בָּזֶה שֶׁהֵם מְשֻׁקָּעִים עֲדַיִן בְּכָל הַתַּאֲווֹת. וְהָרְבֵּה מֵהֶם בַּעֲלֵי עֲבֵרוֹת מַמָּשׁ כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּנַפְשָׁם. אַף גַּם יֵשׁ לָהֶם קִנְאָה הַרְבֵּה וַחֲפֵצִים בְּכָבוֹד וּמִתְקַנְּאִים מְאֹד בַּאֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים הַחוֹשְׁבִים עַל אַחֲרִיתָם בֶּאֱמֶת וְרוֹצִים לְבַלְעָם חַס וְשָׁלוֹם, וְלִקַּח לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד. וְה' לֹא יַעַזְבֵנוּ בְּיָדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֵיוָן בִּישִׁין הַנִּזְכָּר בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּלֶב חֲמוֹר נָץ, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם מֹחַ לֵב רֵאָה, כִּי הַחֵיוָן בִּישִׁין כֶּלֶב וְכוּ'. הֵם בְּחִינַת כָּבֵד מָרָה טְחוֹל וְכוּ', עַיִן שָׁם. וּשְׁלֹשָׁה אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד. הַקִּנְאָה זֶה בְּחִינַת שֶׁמְּקַנְּאִין בְּהַכְּשֵׁרִים וְהַיְרֵאִים וּמְבַיְּשִׁין אוֹתָם וְשׁוֹפְכִין דְּמֵיהֶם כַּמַּיִם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶפֶךְ תִּקּוּן בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא דּוֹם לַה', כִּי אַדְרַבָּא, הֵם מְבַיְּשִׁין וּמְחָרְפִין יִרְאֵי ה'. וְהַתַּאֲוָה, הַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַדָּם שֶׁבָּחָלָל הַשְׁמָאלִי. כִּי בְּוַדַּאי אֶצְלָם הַדָּם הָרַע בְּתַקְפּוֹ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲווֹת. וְזֶהוּ הַכָּבוֹד, כִּי עַל-יְדֵי זֶה פּוֹגְמִין בִּכְבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁהֵם רוֹדְפִין אַחַר הַכָּבוֹד וְרוֹצִים לִקַּח כָּל הַכָּבוֹד לְעַצְמָם. וְזֶהוּ הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם. 'הָאָדָם' דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי זֶה פּוֹגְמִין בִּבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה

הֵם בִּבְחִינַת הַשְׁמֵן לֵב וְכוּ' וְאָזְנָיו הַכְבֵד וְעֵינָיו הָשַׁע שֶׁלִּבָּם וְאָזְנֵיהֶם וְעֵינֵיהֶם שְׁמֵנִים וּכְבֵדִים וְכוּ'. וְאֵינָם רוֹאִים וּמְבִינִים אוֹרוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁמְּאִירִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בָּעוֹלָם, כִּי פְּגַם הַלֵּב וְהָעֵינַיִם וְהָאָזְנַיִם נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם הַשֵּׁלֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַקְּנָאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פְּגַם הַשֵּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת כַּנַּ"ל. אֲבָל הַהֵפֶךְ מֵהֶם הוּא מִי שֶׁחָס עַל חַיָּיו וּבוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד וּמִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִיתוֹ הַנִּצְחִי בֶּאֱמֶת וּמִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת וְסוֹבֵל חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכַת דָּמִים בִּשְׁבִיל זֶה וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַשֵּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַלֵּב וְהָאָזְנַיִם וְהָעֵינַיִם שֶׁיִּבְיֵן בְּלִבּוֹ וּבְעֵינָיו יִרְאֶה וּבְאָזְנָיו יִשְׁמַע וְשָׂב וְרָפָא לוֹ. כִּי עֵינַיִם זֶה אַרְיֵה שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת רְאִיָּה שֶׁהוּא לְיָמִין שֶׁהוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. לֵב זֶה בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַּ"ל. אָזְנַיִם זֶה בִּבְחִינַת הָרֹאֶה בִּבְחִינַת ה' אוֹנִי אִית לְרֹאָה שֶׁפֵּרוּשׁוֹ אָזְנַיִם. כִּי הָרֹאֶה הִוא בִּבְחִינַת רוּחַ שֶׁדָּרֶךְ שָׁם מְאִירָה נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁזֶּהוּ בִּבְחִינַת שְׁמִיעַת הָאָזְנַיִם שֶׁהִיא לְשׁוֹן הַבָּנָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כִּי אָפְלוּ מַה שֶּׁאָדָם רוֹאֶה בְּעֵינַיִם גַּשְׁמִיִּים אוֹ בְּעֵינֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁזֶּהוּ בִּבְחִינַת דַּעַת, כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. אֲבָל הַמַּשְׂכֶּת הַחָכְמָה לְלִבּוֹ עַד שֶׁיִּתְפַּעֵל בְּלִבּוֹ לְהַתְחִיל לְהַכְנִיעַ הָרַע וְהַגַּאוּת שֶׁבּוֹ וְכוּ'. זֹאת הַהַמְשָׁכָה הִיא בִּבְחִינַת שְׁמִיעַת הָאָזְנַיִם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת שֶׁשּׁוֹמֵעַ וּמֵבִין הַדָּבָר הֵיטֵב בֶּאֱמֶת עַד שֶׁמִּתְפַּעֵל בְּלִבּוֹ עַד שֶׁלִּבּוֹ יָבִין וְשָׂב מִכָּל הַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת מִקְּנָאָה וְתַאֲוָה וְכָבוֹד. וְעַל-יְדֵי זֶה וְרָפָא לוֹ וְהֶבֵן הֵיטֵב הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לְמַעַן יִיטַב לְךָ לָעַד:

וְזֶה, בָּרוּךְ ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ. 'עֹשֶׂה' זֶה בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה לְבַדּוֹ, זֶה בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. נִפְלָאוֹת זֶה בִּבְחִינַת אֶלֶף הַנַּ"ל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת פֶּלֶא, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת נִפְלָאוֹת. כִּי הַהֲלָכוֹת הֵם נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר, כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם זֶה בִּבְחִינַת כָּבוֹד אֱלֹקִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי הָאָרַת וְהִתְקַשְּׁרוּת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְיִמָּלֵא כְּבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ זֶה בִּבְחִינַת מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁהִיא בִּבְחִינַת כָּבוֹד הָעוֹלָם הַזֶּה בִּבְחִינַת כָּבוֹד מְלָכִים שֶׁנִּכְלָל בִּבְחִינַת כָּבוֹד אֱלֹקִים שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֶלֶף שֶׁהוּא בִּבְחִינַת פֶּלֶא בִּבְחִינַת עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ 'אָמֵן וְאָמֵן'. אָמֵן זֶה בִּבְחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת תַּחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת כְּלָלִיּוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֶלֶף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, אָמֵן וְאָמֵן:

בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת הֲלָכָה ו נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם הֲלָכָה ו:

הלכות ברכת הריח

פרק א

חלק א

עַל הָרֵיחַ מְבָרֵךְ לְפָנָיו וְאֵין מְבָרֵךְ לְאַחֲרָיו כְּלוּם כִּי עַל כָּל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱכָלִין צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה רְאשׁוֹנָה וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה:

וְהַנִּרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי שֶׁהוּא עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר 'בּוּדְיָא' בְּסִימָן כה שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה יֵשׁ קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, דְּהַיְנוּ כֹּחַ הַמְּדָמֶה כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר אוֹתוֹ. וְהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא. וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָעִין כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ, עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה יָדוּעַ שֶׁכַּוָּנוֹת הָאֲכִילָה כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְלוּ לִבְחִינַת כֹּחַ הַמְּדָמֶה כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת בְּחִינַת צוֹמֵחַ חַי לְהַעֲלוֹתָן לִבְחִינַת מְדַבֵּר. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְבָרֵךְ קֹדֶם הָאֲכִילָה, כִּי הַבְּרָכָה הִוא בְּחִינַת שֶׁבַח ה' וּגְדֻלָּתוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת כַּנַ"ל. וַאֲזַי יָכוֹל הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ שָׁם לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגַת דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי לְמַדְרֵגַת מְדַבֵּר כַּנַ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁאוֹכֵל וַאֲזַי הַמָּזוֹן נִתְחַלֵּק בָּאֵיבָרִים. וּמִתְחִלָּה נִזּוֹן הַכָּבֵד שֶׁשָּׁם בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה. וּמִשָּׁם יְנִיקַת הַכְּסִילוּת שֶׁהוּא כֹּחַ הַמְּדָמֶה וְצָרִיךְ לְבָרֵר הַמַּאֲכָל הַנֶּאֱכָל כְּבָר לְהַעֲלוֹתוֹ מִן הַכָּבֵד אֶל הַמֹּחַ שֶׁזֶּה עֲלִיָּה מִן מַדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה. וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ שֵׁנִית הַכֹּחַ הַמְּדָמֶה שֶׁבְּגוּף הָאָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדָּם שֶׁבַּכָּבֵד כַּנַ"ל. כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַמַּאֲכָל אֶל הַמֹּחַ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר עֲלִיָּתוֹ. וְעַל-כֵּן אַחַר הָאֲכִילָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ שֵׁנִית הַכֹּחַ הַמְּדָמֶה שֶׁבְּתוֹךְ הָאָדָם בְּעַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַמַּאֲכָל לְהִתְבָּרֵר וְלַעֲלוֹת אֶל הַמֹּחַ כַּנַ"ל. וְכֵן אִיתָא בַּסְּפָרִים. שֶׁהַבְּרָכָה הִיא בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמַּאֲכָלִים וַעֲלִיָּתָן. וְעַל-כֵּן אִם כְּבָר נִתְעַכֵּל הַמָּזוֹן אֵין מְבָרְכִין עוֹד הַבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, כִּי אֵין צֹרֶךְ עוֹד לְבָרֵר, כִּי מַה דַּהֲוָה הֲוָה. וּמֵחֲמַת זֶה אֵין מְבָרְכִין בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה אַחַר הָרֵיחַ, כִּי מֵהָרֵיחַ אֵין יְנִיקָה לְכֹחַ הַמְּדָמֶה. וְהוּא עוֹלֶה תֵּכֶף אֶל הַמֹּחַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת מג), אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵה מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף הֱוֵי אוֹמֵר זֶה הָרֵיחַ. וְעַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ כִּי אִם בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה קֹדֶם שֶׁמֵּרִיחַ. שֶׁאָז הָרֵיחַ מְלֻבָּשׁ בְּהַדָּבָר הַנִּשְׁמִי מִדּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת כְּדֵי לְהַעֲלוֹתוֹ כַּנַ"ל. אֲבָל אַחַר שֶׁמֵּרִיחַ אֲזַי תֵּכֶף עָלָה אֶל הַמֹּחַ וְאֵין לְהַכֹּחַ הַמְּדָמֶה יְנִיקָה מִמֶּנּוּ כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ אַחֲרָיו. כִּי אֵין צָרִיךְ בֵּרוּר עוֹד כַּנַ"ל:

חלק ב

וּמֵעַתָּה מֻיָּשָׁב הֵיטֵב וְנָכוֹן מְאֹד דִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים שֶׁכָּתְבוּ הַטַּעַם שֶׁאֵין מְבָרְכִין אַחַר הָרֵיחַ, כִּי הוּא דּוֹמֶה לְנִתְעַכֵּל הַמָּזוֹן בְּמֵעָיו, עַיֵּן שָׁם. כִּי מִשֹּׁרֶשׁ טַעַם אֶחָד אֵין מְבָרְכִין אַחַר הַמָּזוֹן שֶׁנִּתְעַכֵּל וְאַחַר הָרֵיחַ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ דֵּעָה שֶׁאֵין מְבָרְכִין עַל רֵיחַ אֶתְרוֹג שֶׁל מִצְוָה, כִּי

מֵאַחַר שֶׁהֶקְצָה לְמִצְוָתוֹ כְּבָר יָצָא מִכֹּחַ הַמְּדָמֶה וְעָלָה אֶל קְדֻשַּׁת הַמִּצְוָה. עַל-כֵּן אֵין הֶרְיחַ מְלֻבָּשׁ עוֹד בְּכֹחַ הַמְּדָמֶה. וְעַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ בְּרָכָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבָרְכִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַל הַבָּשָׂמִים כְּדֵי לְחַזֵּק הַנְּשָׁמָה, כַּמּוּבָא. כִּי בְּשַׁבָּת הַנְּשָׁמָה, דְּהַיְנוּ הַמֹּחַ נִזּוֹן תְּחִלָּה וְהַכָּבֵד נִכְנָע, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּסִימָן נז. וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁאָז מַתְחִיל שְׁלִיטַת הַכָּבֵד עַל-כֵּן מְחַזְּקִין אֶת הַמֹּחַ עַל-יְדֵי הָרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה כִּי אִם אֶל הַמֹּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁתִּקְנוּ לוֹמַר בְּכְנִיסַת שַׁבָּת הוֹדוּ לַה', כִּי בְּשַׁבָּת הוּא שְׁלִיטַת הַשֵּׂכֶל וּבְחֹל הוּא שְׁלִיטַת כֹּחַ הַמְּדָמֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לְעָלוֹת מִן הַמְּדָמֶה אֶל הַשֵּׂכֶל צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁבַח ה' כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אוֹתָם כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים מִזְמוֹר הוֹדוּ שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת, כִּי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הֵם גַּם-כֵּן צְרִיכִין לְהוֹדוֹת כְּדֵי לְהַכְנִיעַ כֹּחַ הַמְּדָמֶה עַל-יְדֵי שֶׁבַח ה' כְּדֵי לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, כִּי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה דְּבָרִים יֶשְׁנָם בְּכָל אָדָם כְּשֶׁנִּכְנָס לַעֲבוֹדַת ה', כִּי מִתְּחִלָּה הוּא תּוֹעֶה בְּמִדְבָּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם דֶּרֶךְ יְשָׁרָה וְשׁוּם מָקוֹם יְשׁוּב וְשׁוּם עֵצָה. וְעַל-יְדֵי הַצָּעָקָה אֶל ה' כִּי הַדִּבּוּר בַּגָּלוּת וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר כִּי אִם לְצָעֵק עַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה מִגָּלוּת זֶה וָאָז צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לַה' כְּדֵי לַעֲלוֹת אֶל מַדְרֵגָה שְׁנִיָּה כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ קְצָת דֶּרֶךְ הַיְשָׁר אָז יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת רַבּוֹת וְהוּא אָסוּר וּמֻסְגָּר בְּכַבְלֵי בַּרְזֶל וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר. וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה גַּם מִזֶּה וְנִשְׁבָּר דַּלְתוֹת נְחשֶׁת שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצֵא גַּם מִזֶּה אָז נֶחֱלָשׁ מְאֹד, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָלַךְ בַּחֹשֶׁךְ זְמַן רַב עַל-יְדֵי זֶה נֶחֱלָשׁ כֹּחַ הַנֶּפֶשׁ עַד שֶׁאֵין לָהּ כֹּחַ לְקַבֵּל וְלַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁצְּרִיכִין וְאֵינָהּ מַרְגֶּשֶׁת טַעַם בְּהָעֲבוֹדָה בְּחִינַת כָּל אֹכֶל תִּתְעֵב נַפְשָׁם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצֵא גַּם מִזֶּה וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר אָז גַּם שָׁם יֵשׁ בִּלְבּוּלִים רַבִּים מְאֹד וּמַעֲלִין וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ. יַעֲלוּ שָׁמַיִם וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ זוֹכֶה לְשַׁבֵּר הַכֹּל וְזוֹכֶה לֵילֵךְ לָבֶטַח בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת. וּבְכָל פַּעַם שֶׁעוֹלֶה מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה צָרִיךְ לְהוֹדוֹת כַּנַּ"ל. וְגַם לְפִי פֵּרוּשׁ הַפְּשׁוּט שֶׁל אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הוּא גַּם-כֵּן מִטַּעַם זֶה, כִּי יָדוּעַ כְּשֶׁאָדָם יוֹצֵא מִצָּרָה וְנִצּוֹל. כְּמוֹ כֵן נִצּוֹל הַנֶּפֶשׁ בְּרוּחָנִיּוּת מִגָּלוּת הַנֶּפֶשׁ וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין עוֹשִׁין נֵס לְאָדָם אֶלָּא אִם כֵּן מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם נִגְאָל מֵאֵיזֶה צָרָה בְּוַדַּאי יוֹצֵא מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לַה' כַּנַּ"ל. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא נֵס לְשׁוֹן הֲרָמָה וּנְשִׂיאוּת כְּמוֹ אָרִים נִסִּי כִּי עַל-יְדֵי הַנֵּס נִתְרוֹמֵם מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁיּוֹצְאִין מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה אוֹמְרִים מִזְמוֹר הוֹדוּ הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּרַמְּזִ בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הִיא בְּרוּר הַמַּאֲכָלִים, עַיֵּן בַּמַּאֲמָר וַיַּסֵּב אֱלֹקִים (סִימָן סב) כִּי שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁמַּה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם מֵעִנְיַן הָעֲלָאַת

הַדִּבּוּר בְּחִינַת יִשְׂלַח דְּבָרוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בֵּרוּר הַמַּאֲכָלִים שֶׁשָּׁם נִכְלָל כָּל הָאַרְבָּעָה שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹדוֹת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

פרק ב

חלק א

עַל הָרֵיחַ מְבָרֵךְ לְפָנָיו וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ לְאַחֲרָיו כְּלָל:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א). מְבֹאָר שָׁם שֶׁכְּשֶׁאוֹחֲזִין בַּתְּפִלָּה אֲזַי אֵין צְרִיכִין לְרְפוּאוֹת כְּלָל, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת דְּבַר ה'. שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הָעֲשָׂבִים וְהַצְּמָחִים. וְשָׁם בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל אֶחָד, כִּי שִׁנּוּי הַכֹּחוֹת הוּא רַק לְמַטָּה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאוֹחֲזִין בַּתְּפִלָּה אֵין צֹרֶךְ כְּלָל בִּרְפוּאוֹת, כִּי אֵין חִלּוּק כְּלָל בֵּין רְפוּאוֹת וּבֵין לֶחֶם וּמַיִם. וְיכוֹלִין לְהִתְרַפְּאוֹת עַל-יְדֵי לֶחֶם וּמַיִם כְּמוֹ עַל-יְדֵי רְפוּאוֹת. כִּי שָׁם בִּבְחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא דְּבַר ה' שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל שָׁם נִכְלָלִין וְנִשְׁרָשִׁין כָּל הַכֹּחוֹת יַחַד. וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינָה זוֹ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת דְּבַר ה', בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ כֹּחוֹת הָרְפוּאָה לְתוֹךְ לֶחֶם וּמַיִם וְיִתְרַפֵּא עַל-יְדֵי לֶחֶם וּמַיִם וְזֶה בְּחִינַת וַעֲבַדְתֶּם וְכוּ' וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ. שֶׁעַל-יְדֵי תְּפִלָּה דְּבַר ה' יְבָרֵךְ אֶת לֶחֶם וּמַיִם וְעַל יָדָם וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה כִּי יִתְרַפֵּא עַל יָדָם כַּנַּ"ל כִּי כֹּחוֹת הָרְפוּאָה נִמְשָׁכִין לְתוֹךְ לֶחֶם וּמַיִם כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל עַל אֵיזֶה דָּבָר. אֲזַי מְחַיְּבִים כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הָעֲשָׂבִים וְהַצְּמָחִים לְהַחֲזִיר כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא דְּבַר ה' שֶׁהִיא שָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן. וַאֲזַי חוֹזְרִים וְנִמְשָׁכִים כֹּחוֹת הָרְפוּאָה לְתוֹךְ מַאֲכָל וּמַשְׁקֶה שֶׁהוּא אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וַאֲפִלּוּ בְּלֶחֶם וּמַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כִּי כָּל דָּבָר נִשְׁתַּנֶּה בְּמַרְאֶה טַעַם וְרֵיחַ. וְעִקַּר יְנִיקַת הַנְּשָׁמָה מֵהָרֵיחַ. בִּבְחִינַת כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף הֲוֵי אוֹמֵר זֶה הָרֵיחַ. וּמָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת חֹטֶם, בְּחִינַת רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה' וּמְקַבֵּל כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ חֹטֶם וְכוּ' וְכוּ':

חלק ב

וְהִנֵּה הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר הוּא בְּחִינַת דְּבַר ה'. וְעַל יָדָהּ נִתְעַלֶּה וְנִתְרוֹמֵם הַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה לְמַעְלָה לְשָׁרְשׁוֹ כַּנּוֹדָע. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבְּרָכָה לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת הַמַּאֲכָל שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה לְמַעְלָה לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, כִּי הַבְּרָכָה שֶׁהִיא דְּבַר ה' הִיא הִיא שָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא כְּשֶׁאָנוּ מְבָרְכִין עַל מַה שֶּׁאָנוּ אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין אֵין אָנוּ צְרִיכִין עוֹד לִרְפוּאוֹת, כִּי הַבְּרָכָה הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא גַּם-כֵּן בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ בְּחִינַת דְּבַר ה' שֶׁהוּא הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּתְעוֹרֵר הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת דְּבַר ה' אֲזַי הַדָּבָר חוֹזֵר לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם כְּלוּלִין כָּל הַכֹּחוֹת כֻּלָּם. וְעַל-כֵּן אֵין אָנוּ צְרִיכִין עוֹד לִרְפוּאוֹת, כִּי יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כֹּחוֹת הָרְפוּאָה לְתוֹךְ הַמַּאֲכָל וְהַמַּשְׁקֶה שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה עַל-יְדֵי דְּבַר ה'

כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ. וּבֵרַךְ מַמָּשׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁעַל יָדָהּ נִתְבָּרֵךְ הַמַּאֲכָל כַּנּוֹדָע וַאֲזַי וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ כַּנַּ"ל. כִּי נִמְשָׁכִין כָּל כֹּחוֹת הָרְפוּאָה לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה, כִּי עַל-יְדֵי בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה נִתְרוֹמֵם וְנִתְעַלֶּה הַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל לְשָׁרְשׁוֹ הֶעָלְיוֹן לִבְחִינַת דִּבֵּר ה' כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִנְיַן כָּל הַבְּרָכוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר, שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה הִיא שֶׁמַּזְכִּירִין בַּבְּרָכָה שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר. הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל יוֹצֵא מִשָּׁרֶשׁ הֶעָלְיוֹן מִבְּחִינַת דִּבֵּר ה' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה חוֹזֵר הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ הֶעָלְיוֹן כַּנַּ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁאוֹכְלִין עַל-יְדֵי בְּרָכָה כָּרְאוּי. אֲזַי אוֹכֵל מִשֶּׁלְחָן גָּבוֹהַּ מִבְּחִינַת הַשָּׁרֶשׁ הֶעָלְיוֹן שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַכֹּחוֹת. וְאַחַר כָּךְ אָנוּ חוֹזְרִים וּמְבָרְכִים בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הַכֹּחוֹת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְתוֹךְ גּוּפוֹ, כְּגוֹן מִי שֶׁצָּרִיךְ לִרְפוּאָה אוֹ כַּיּוֹצֵא. אֲזַי אַחַר אֲכִילָתוֹ שֶׁאָז מַתְחִילִים הַמַּאֲכָלִים לְהִתְחַלֵּק בְּתוֹךְ הַגּוּף. וְלִתֵּן חִיּוּת וְכֹחַ לְאֵיבְרֵי הַגּוּף. אָז אָנוּ מְבָרְכִין בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יָדָהּ מִשָּׁרֶשׁ הֶעָלְיוֹן מִבְּחִינַת דִּבֵּר ה' אֶת הַכֹּחוֹת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לָהֶם. כְּגוֹן רְפוּאָה לְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ, כִּי זֶהוּ עִקַּר בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁכָּל נֵסַּח בְּרָכוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת הֵם כֻּלָּם הַהוֹדָאָה עַל הַמָּשָׁכַת הַמָּזוֹן לְתוֹךְ הַגּוּף. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בַּבְּרָכָה בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת, בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָם עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה עַל חִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת מַה שֶּׁהַמָּזוֹן מְחַיֶּה וְנוֹתֵן כֹּחַ לְהַגּוּף. וְעַל-כֵּן הַכַּוָּנָה כַּנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּחוֹת שֶׁל רְפוּאָה וְחִיּוּת שֶׁהוּא צָרִיךְ עַל-יְדֵי הַמָּזוֹן הַזֶּה שֶׁאוֹכֵל וְאַף-עַל-פִּי שֶׁקָּרוֹב לְוַדַּאי שֶׁלֹּא אָכַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לוֹ עַל-פִּי רְפוּאָה, כִּי בְּוַדַּאי רֹב הָאֲכִילוֹת הֵם שֶׁלֹּא עַל-פִּי רְפוּאָה אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁהִיא דִּבֵּר ה' עַל יָדָהּ יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כֹּחוֹת הָרְפוּאָה שֶׁהוּא צָרִיךְ. עַל-יְדֵי אוֹתוֹ הַמַּאֲכָל שֶׁאָכַל. אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ מְסֻגָּל לָזֶה עַל-פִּי רְפוּאָה וְכַנַּ"ל. בִּבְחִינַת וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת וְכוּ'. עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי וְכוּ'. הַיְנוּ שֵׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה עִם כָּל מַה שֶּׁבָּרָא יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה נֶפֶשׁ כָּל חָי. אַף-עַל-פִּי שֶׁעַל-פִּי חָכְמַת הָרְפוּאָה אֵין אוֹתוֹ הַדָּבָר מְסֻגָּל לְאָדָם זֶה לְפִי טִבְעוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה נֶפֶשׁ כָּל חַי עִם כָּל מַה שֶּׁבָּרָא, כִּי עִם כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה. הוּא מְחַיֶּה בּוֹ כָּל מִינֵי הַנְּפָשׁוֹת. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה עַל-יְדֵי דִּבֵּר ה' שֶׁעַל יָדָהּ חוֹזֵר הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ הֶעָלְיוֹן. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וְנִמְשָׁכִין כֹּחוֹת הָרְפוּאָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁצָּרִיךְ. עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְכֵן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא גַּם-כֵּן עַל דֶּרֶךְ זֶה. שֶׁהַבְּרָכָה הִיא גַּם-כֵּן לְבָרֵךְ הַמָּזוֹן שֶׁבְּמֵעָיו. לְהַמְשִׁיךְ

מָזוֹן וּשְׂבִיעָה וְכֹחַ לְאֵיבְרֵי הַגּוּף, כַּמְבֹאָר בְּנֻסַּח הַבְּרָכָה. וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בּוֹ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מוֹדִים וּמְבַקְּשִׁים שֶׁיַּשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹנוֹ, דְּהַיְנוּ לְכָל אֶחָד יַשְׂפִּיעַ הַכֹּחַ שֶׁצָּרִיךְ כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי דְּבַר ה' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ כָּל מִינֵי כֹּחוֹת שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל-יְדֵי כָּל מַאֲכָל וְכָל מַשְׁקֶה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן עַל הָרֵיחַ אֵין צָרִיךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה רַק בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה לְבַד, כִּי הָרֵיחַ הוּא דְּבַר ה' שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף, נִמְצָא, שֶׁאֵין כֹּחוֹת הָרֵיחַ נִמְשָׁכִין וְנִתְחַלְּקִין בְּאֵיבְרֵי הַגּוּף, כִּי אֵין נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ. רַק הוּא הֲנָאַת הַנְּשָׁמָה. וְהַנְּשָׁמָה אֵין בָּהּ בְּעַצְמָהּ הִתְחַלְּקוּת הַכֹּחוֹת, כִּי הַנְּשָׁמָה בְּעַצְמָהּ הִיא בְּחִינַת עֶצֶם פָּשׁוּט בְּחִינַת דְּבַר ה' שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם שִׁנּוּי כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל הָרֵיחַ כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה הִיא בִּשְׁבִיל כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַגּוּף אוֹתוֹ הַכֹּחַ שֶׁצָּרִיךְ כַּנַּ"ל אֲבָל הָרֵיחַ אֵין כֹּחוֹתָיו נִמְשָׁכִין לְתוֹךְ הַגּוּף שֶׁמְּשָׁנֶה בְּכֹחוֹתָיו רַק הוּא מְהַנֶּה הַנְּשָׁמָה שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם שִׁנּוּי כֹּחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף שֶׁמְּבָרְכִין בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה עַל הָרֵיחַ שֶׁעַל יָדוֹ עוֹלֶה הַדִּבּוּר וְנִתְרוֹמֵם מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ וְחוֹזֵר לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן. בְּחִינַת דְּבַר ה' כַּנַּ"ל. וַאֲזַי מְמַיְלָא הוּא מְחַיֶּה אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא גַּם-כֵּן בְּחִינַת דְּבַר ה' שֶׁאֵין בָּהּ שִׁנּוּי כֹּחוֹת כַּנַּ"ל. וְאַף בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה הֶכְרְחוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְבַקֵּשׁ לִמּוּד שֶׁמְּבָרְכִין עַל הָרֵיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִנַּיִן שֶׁמְּבָרְכִין עַל הָרֵיחַ? שֶׁנֶּאֱמַר כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל וְכוּ'. אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה וְכוּ' זֶה הָרֵיחַ. כִּי הַיְנוּ יְכוֹלִין לוֹמַר שֶׁאֵין צָרִךְ כְּלָל לְבָרֵךְ עַל הָרֵיחַ. מֵאַחַר שֶׁהָרֵיחַ הוּא בְּחִינַת חִיּוּת הַנְּשָׁמָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת דְּבַר ה', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְאִם כֵּן לָמָּה לָנוּ לְבָרֵךְ? בִּשְׁבִיל לְהַחֲזִירוֹ לִבְחִינַת דְּבַר ה'. מֵאַחַר שֶׁהָרֵיחַ בְּעַצְמוֹ הוּא בִּבְחִינַת דְּבַר ה', כִּי הוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. אַךְ בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים אִם שֶׁהוּא בְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאֹד כַּנַּ"ל. עִם כָּל זֶה הוּא מְלֻבָּשׁ בְּדָבָר גַּשְׁמִי. עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לְבָרֵךְ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה. כְּדֵי לְהַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁדִּיְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ, אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף? זֶה הָרֵיחַ. הַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁרַק הַנְּשָׁמָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף. שֶׁמְּחֲמַת זֶה הָיְינוּ אוֹמְרִים שֶׁאֵין צָרִךְ לְבָרֵךְ כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מוֹרֶה לָנוּ הַפָּסוּק, כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ עַל הֲנָאַת הַנְּשָׁמָה גַּם-כֵּן כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה בְּוַדַּאי אֵין צְרִיכִין לְבָרֵךְ, כִּי אֵין צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ פְּרָטִי לְתוֹךְ גּוּפוֹ. כִּי הָרֵיחַ הוּא רַק חִיּוּת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא עֶצֶם פָּשׁוּט כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-פִּי זֶה מוּבָן הֵיטֵב מַה שֶּׁמְּבָרְכִין עַל הַבְּשָׂמִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בַּהַבְדָּלָה. כִּי זֶה מוֹרֶה עַל הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כַּיָּדוּעַ. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וְכוּ' בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. כִּי בְּשַׁבָּת אֵין בֶּן דָּוִד בָּא. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵרוּבִין מג) וְעַל-כֵּן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מַתְחִיל הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל מָשִׁיחַ, כִּי אָז יָכוֹל לָבוֹא. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עַל הַבְּשָׂמִים, כִּי הֲרֵיחַ הוּא בִּבְחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹטֶם, בְּחִינַת תְּפִלָּה, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת דִּבּוּר ה' שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים וְלוֹוִים מִמֶּנּוּ, כִּי שַׁבָּת הִוא נְקֻדָּה הַפְּנִימִית. שֶׁכָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה עִם כָּל הַנִּבְרָאִים שֶׁבָּהֶם כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִבְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם וְחִיּוּתָם כַּנּוֹדָע. בִּבְחִינַת וַיְכֻל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָה הָיָה הָעוֹלָם חָסֵר מְנוּחָה? בָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה. וְאִיתָא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִשְׁתַּכְלֵל וְנִגְמַר כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. כִּי עִקַּר חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם עַל-יְדֵי מְנוּחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה הַפְּנִימִיּוּת הַמַּחֲיָה הַכֹּל. בְּחִינַת דִּבּוּר ה' בִּבְחִינַת וְדִבֵּר דָּבָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה דִּבּוּרְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרְךָ שֶׁל חֹל. כִּי דִּבּוּר שֶׁל שַׁבַּת-קֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר ה', בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת, שַׁבָּת הִיא מִלְּזַעֵק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא. כִּי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר ה', בְּחִינַת הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הָרְפוּאוֹת מִמֵּילָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, שַׁבָּת הִיא מִלְּזַעֵק. כִּי בְּשַׁבָּת אֵין צָרֵךְ אֲפִלּוּ לְתְפִלָּה, כִּי רְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא בְּשַׁבָּת מִמֵּילָא עַל-יְדֵי שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ. שֶׁהַשַּׁבָּת בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר ה' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין מַרְבִּין בִּתְפִלָּה בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר ה' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל שַׁבָּת, לְוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ. 'לְוּ עָלַי' דַּיְקָא, כִּי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים וְלוֹוִים מִמֶּנּוּ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן לִכְבוֹד שַׁבָּת בְּוַדַּאי רָאוּי לְלַוּוֹת, כִּי שַׁבָּת הִוא בְּטוּחַ גָּדוֹל מְאֹד. מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהַכֹּל מְקַבְּלִים וְלוֹוִים מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כְּשֶׁהַשַּׁבָּת נִסְתַּלֵּק וּמַתְחִילִין שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁבָּהֶם שְׁנוּיִי הַכֹּחוֹת, כִּי כָּל הַכֹּחוֹת מְשֻׁנִּים וּפְעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת הֵם בִּבְחִינַת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל. וְשַׁבָּת הִיא בְּחִינַת דִּבּוּר ה' שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן הַכָּלוּל מִכָּל הַכֹּחוֹת וְאֵין בּוֹ שְׁנוּי כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כְּשֶׁמַּתְחִילִין הַשִּׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל כֹּחוֹת מְשֻׁתָּנוֹת, אֲזַי תֵּכֶף אָנוּ מְתַקְּנִין תִּקּוּן גָּדוֹל עַל-יְדֵי הָרֵיחַ שֶׁל בְּשָׂמִים שֶׁל מוֹצָאֵי שַׁבָּת. וְהָרֵיחַ הוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת דִּבּוּר ה' כַּנַּ"ל. וּבָזֶה אָנוּ מְחַיִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁנֶּחְלְשָׁה עַל-יְדֵי שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר ה', כִּי עַל-יְדֵי הֲרֵיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת דִּבּוּר ה' אָנוּ מְחַיִּין הַנֶּפֶשׁ

שֶׁהוּא גַּם-כֵּן דָּבָר הַשֵּׁם כַּנַּ"ל. וְאָנוּ מְכַוְּנִין עַצְמֵנוּ שֶׁקֹּדֶם כָּל הַהֲנָאוֹת שֶׁל מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהוּא שִׁנּוּי כֹּחוֹת כַּנַּ"ל אָנוּ מַתְחִילִין קֹדֶם כָּל עִם הֲנָאַת הָרֵיחַ שֶׁהִיא הֲנָאַת הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת דָּבָר ה' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כְּדֵי לְקַשֵּׁר גַּם שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל בִּבְחִינַת דָּבָר ה', בִּבְחִינַת שַׁבָּת. וְזֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין בֶּן דָּוִד בָּא, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל בְּחִינַת מָשִׁיחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל חוֹזֵר וְנִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. עִם כָּל זֶה הוּא מֻכְרָח לָבוֹא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל דַּיְקָא, כִּי מָשִׁיחַ יָבוֹא לְבָרֵר וּלְהַשְׁלִים תִּקּוּן וּבֵרוּר כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּיָּדוּעַ שֶׁגְּמַר הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ. וְעַל-כֵּן הוּא מֻכְרָח לָבוֹא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל. שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁאָז יֵשׁ בֵּרוּר, כִּי בְּשַׁבָּת בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא אֵין בֵּרוּר. וְעִקַּר בְּחִינַת מָשִׁיחַ הַמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. הוּא בְּחִינַת לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה וְכָל כֹּחוֹתָם לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת לְהַעֲלוֹת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁנּוּי כֹּחוֹת לְתוֹךְ בְּחִינַת שָׁרְשָׁם בְּחִינַת שַׁבָּת. נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ דַּיְקָא לָבוֹא בְּחֹל בָּעוֹלָם הַזֶּה לְתַקֵּן יְמֵי הַחֹל הָעוֹלָם הַזֶּה בִּבְחִינַת שַׁבָּת בִּבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא. וְעַל-כֵּן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בַּהַבְדָּלָה שֶׁמִּסְתַּלֵּק הַשַּׁבָּת וּמַתְחִילִין יְמֵי הַחֹל אָז בְּאוֹתוֹ הַשָּׁעָה אָנוּ מְבָרְכִין עַל הָרֵיחַ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת דְּבַר ה', בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת מָשִׁיחַ. כְּדֵי לְתַקֵּן שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל לְכָלְלָם בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת בִּבְחִינַת דְּבַר ה', בִּבְחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת רֵיחַ. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

פרק ג

חלק א

עַל כָּל דָּבָר שֶׁמֵּרִיחַ צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְפָנָיו אֲבָל לְאַחֲרָיו אֵינוֹ מְבָרֵךְ כְּלוּם:

עַל-פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת (סִימָן סה עַיֵּן שָׁם) מֵעִנְיַן הַזְּרִיחָה שֶׁל הַבְּטוּל, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר עַל הַתַּכְלִית. אָז אֵין לוֹ שׁוּם צַעַר וְיִסּוּרִים כְּלָל, כִּי הַתַּכְלִית הִוא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יְבָרְכוּ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, אִטּוּ הָאִדָּנָא וְכוּ' אֶלָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְכוּ'. אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא יְבָרְכוּ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת קָבוּעַ תָּמִיד בִּבְחִינַת הַבְּטוּל אֶל הַתַּכְלִית. שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף. כִּי יֵצֵא מִגְּדֶר אֱנוֹשִׁי. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב וְכוּ'. וּכְשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וְשׁוֹב אָז הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מִן הַבְּטוּל מֵאִיר אֶל הַדַּעַת וְזוֹכֶה לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה. וְהַשִּׂמְחָה שֶׁזּוֹכֶה מִבְּחִינַת הַבְּטוּל שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה וְהַשִּׂמְחָה הַזֹּאת הִיא כְּלִי לְקַבֵּל הַתּוֹרָה שֶׁמַּשְׁפִּיעַ עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ וְהַזְּרִיחָה

שֶׁל בְּחִינַת הַבִּטּוּל אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה. כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית לְמִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה עִקַּר תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת עָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְכָל אֶחָד מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ וְכוּ'. 'מָחוֹל', זֶה הַשִּׂמְחָה וְכוּ'. 'מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ', הַיְנוּ הַזְּרִיחָה וְהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶצְבַּע אֱלֹקִים (שְׁמוֹת ח) וְאָזַי נִתְגַּלֶּה הַשָּׂגַת דְּבֵקוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְעַיִן גַּם-כֵּן בַּמַּאֲמָר אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ (בְּסִימָן ד) מֵעִנְיַן הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל שֶׁמַּאִיר אֶל הַדַּעַת לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. בְּחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ', עַיִן שָׁם וְהֶבֶן אִם תִּזְכֶּה:

וְזֶה בְּחִינַת הֶרְיַח, כִּי הֶרְיַח הוּא בְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאֹד, בְּחִינַת תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ גַּן-עֵדֶן, שֶׁהוּא תַּעֲנוּג הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֶרְיַח הוּא דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִנַּיִן שֶׁמְּבָרְכִין עַל הֶרְיַח? שֶׁנֶּאֱמַר, כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף? הֱוֵי אוֹמֵר זֶה הֶרְיַח. כִּי עִקַּר תַּעֲנוּג הַנְּשָׁמָה הוּא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא עוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת. נִמְצָא שֶׁהֶרְיַח שֶׁהוּא תַּעֲנוּג הַנְּשָׁמָה הוּא בְּחִינַת מֵעִין עוֹלָם הַבָּא. בְּחִינַת גַּן-עֵדֶן שֶׁשָּׁם כָּל הָרֵיחוֹת טוֹבוֹת, בְּחִינַת תְּלִיסַר נַהֲרֵי דְּאַפְרְסְמוֹנָא דַּכְיָא שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא. כִּי הֶרְיַח הַטּוֹב הוּא בְּחִינַת הַזְּרִיחָה וְהָרְשִׁימָה שֶׁל הַבִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר עִנְג עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שִׁמְךָ וְכוּ'. 'לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים' זֶה בְּחִינַת רֵיחַ נִעַם מְתִיקוּת עֲרֵבוּת יְדִידוּת דְּבֵקוּת וּבִטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב. שֶׁמַּרְגִּישִׁין עֲרֵבוּת מְתִיקוּת הַדְּבֵקוּת עַל-יְדֵי הַזְּרִיחָה וְהָרְשִׁימוּ בִּבְחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּעִנְיַן הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין לָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא מִתְיַדְּעִין וְלֵית מָאן דְּקָיְמָא בְּהוּ וְכוּ' רַק כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא. וְזֶה בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שִׁמְךָ. 'שֶׁמֶן תּוּרַק' דַּיְקָא. זֶה בְּחִינַת הָרְשִׁימוּ שֶׁל בְּחִינַת הַבִּטּוּל שֶׁהִיא בִּבְחִינַת שֶׁמֶן תּוּרַק כְּמוֹ שֶׁמּוֹרִיקִין הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב מֵהַכֶּלִי וְלֹא נִשְׁאָר רַק הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַשֶּׁמֶן. כְּמוֹ כֵן הוּא בְּחִינַת הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל כִּי אוֹר הַתַּכְלִית בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כַּנַּ"ל, רַק שֶׁנִּשְׁאָר הָרְשִׁימוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן תּוּרַק שֶׁלֹּא נִשְׁאָר רַק הָרְשִׁימוּ. וְעַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ לְבַד מַשִּׂיגִין רֵיחַ הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, דְּהַיְנוּ רֵיחַ נִעַם מְתִיקוּת דְּבֵקוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בָּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי וְכוּ'. עַל הָרֵי בְשָׂמִים. 'בָּרַח דּוֹדִי' זֶה בְּחִינַת תַּכְלִית הַהַשָּׂגָה, בְּחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל אֶל הָאוֹר הָאַיִן סוֹף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כְּלָל. שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, בָּרַח דּוֹדִי. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּגִין דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָה בֵּהּ כְּלָל וְכַמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק בְּרַח לְךָ-אֵל מְקוֹמְךָ וְכוּ', עַיִן

שָׁם. וְזֶהוּ, וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי. כִּי הַצְּבִי מַחֲזִיר פָּנָיו כְּשֶׁבּוֹרֵחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֶה רֶמֶז עַל בְּחִינַת הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל שֶׁל הַבִּטּוּל. שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּחִינַת הַבִּטּוּל אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם נִתְבַּטֵּל אֶפְלוּ הוּא עַצְמוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם. אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מְגַלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַבִּטּוּל בִּבְחִינַת בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי, דְּהַיְנוּ הַחֲזָרַת הַפָּנִים קְצָת בְּחִינַת הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַבִּטּוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרַח דּוֹדִי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כְּלָל כִּי אִם בְּרָצוֹא וְשׁוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עַל הָרֵי בְשָׂמִים, כִּי זֶה בְּחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב כְּמַאן דְּאָרַח רֵיחָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ. 'שֶׁמֶן תּוּרַק' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לִזְכּוֹת לִבְחִינַת הַבִּטּוּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁיִּזְכֶּה לָדַעַת מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה עִקַּר תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת עָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן עַל כָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין לְבָרֵךְ תְּחִלָּה וְסוֹף, כִּי בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה הִוא בִּשְׁבִיל לְהָרִים הַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה מְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה וְכוּ' וּבָזֶה מַגְבִּיהִין וּמְרִימִין הַנִּיצוֹצוֹת וְהַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ. עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָאוֹ. וַאֲזַי נִתְבָּרֵר הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר, כִּי הָרַע שֶׁהָיָה נֶאֱחָז בּוֹ מִתְּחִלָּה נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר. וַאֲזַי נִתְרוֹמֵם וְנִתְגַּלֶּה הַטּוֹב. וַאֲזַי רָאוּי הַדָּבָר לֵאָכֵילַת אָדָם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁאָדָם אוֹכֵל אוֹתוֹ הַדָּבָר אֲזַי צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה וְהַבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה הִיא שֶׁמְּבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁהוּא זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ בְּטוּבוֹ. כִּי בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה מְבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר וּבִבְרָכָה אַחֲרוֹנָה מְבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁהִזְמִין אוֹתוֹ הַדָּבָר לָנוּ וְזָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ בְּחַסְדּוֹ וּבְטוּבוֹ. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ וְכוּ'. וְכֵן בִּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁל פֵּרוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עַל שֶׁבָּרָא דֵּי מַחְסוֹרָנוּ לְהַחֲיוֹת נַפְשֵׁנוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין, בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָם עַל כָּל מַה שֶׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי וְכוּ'. וְעִקַּר שְׂבִיעַת הָאָדָם, דְּהַיְנוּ שְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ. בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ הוּא רַק בְּחִינַת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַבִּטּוּל הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי מַה שֶּׁהָאָדָם אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּרָאוּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְוַסֵּף הָאֵרָה בְּנַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁל הַמַּאֲכָל שֶׁעוֹלִים וְנִכְלָלִים בְּנַפְשׁוֹ. וַאֲזַי עַל-יְדֵי תּוֹסֶפֶת הָאֵרָה שֶׁמְּקַבֵּל נַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי הַטּוֹב שֶׁל הַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל שֶׁנִּתְבָּרֵר וְנִתְרוֹמֵם עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר וְזוֹכֶה לָבוֹא לִבְחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב

כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר שִׂבְיַעַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ שְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ זֶה בְּחִינַת הַזְּרִיחָה וְהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל הַנַּ"ל בִּבְחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. כִּי הַזְּרִיחָה שֶׁל הַבִּטּוּל הִיא בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת. וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה זוֹכִין לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' מִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱכֹל כָּרָאוּי. וְזֶה בְּחִינַת לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חֹתֶן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹקִים. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַנֶּהֱנֶה מִסְּעֻדָּה שֶׁתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְסֻבִּין בָּהּ כְּאִלּוּ נֶהֱנֶה מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁצַּדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנֶהֱנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לִבְחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין בְּשִׂבְעַת אֲכִילָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז) וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁל אַחַר הָאֲכִילָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁמְּבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ בְּטוּבוֹ, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עִקַּר הַשְׂבִּיעָה, כִּי עִקַּר הַשְׂבִּיעָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה וּשְׂבִיעָה כַּמּוּבָא, הֵינוּ שִׂבְיַעַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁמְּבָרְכִין בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן, זֶה בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁאַחַר הָאֲכִילָה, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶהָנוֹת מִזִּיו הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֵין טוֹב לָאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁמֹחַ וְלִרְאוֹת טוֹב, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב עַל-יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה בִּבְחִינַת טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'. וְאָז זוֹכִין לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא כְּלִי לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁמֹחַ וְלִרְאוֹת טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מָן, בְּחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, כִּי אֲכִילַת מָן הִיא בְּחִינַת אֲכִילָה הַנַּ"ל בְּחִינַת וַיִּקְרְאוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת שְׁמוֹ מָן כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא. בְּחִינַת וְלֹא יָדַע אִישׁ וְכוּ'. שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁאָז כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל אֲפִלּוּ הוּא עַצְמוֹ לֹא יָדַע כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר אָנֹכִי וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכִין לַאֲכִילָה כָּזוֹ זוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל וְעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן. כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָה הַנַּ"ל. בְּחִינַת אֲכִילַת מָן, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁמְּבָרְכִין לְאַחַר אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה הִיא בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לִבְחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, בְּחִינַת זְרִיחָה וּרְשִׁימָה שֶׁל הַבִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּ"ל וּבְחִינָה זוֹ הִיא בְּחִינַת רֵיחַ שֶׁהִיא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיוּ נוֹהֲגִין לְהָבִיא אֶת הַמֻּגְמָר שֶׁל בְּשָׂמִים לְאַחַר הַסְּעֻדָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהוּא מְבָרֵךְ עַל הַמֻּגְמָר אֲלֹא שֶׁאֵין מְבִיאִין אֶת הַמֻּגְמָר אֶלָּא לְאַחַר הַסְּעֻדָּה, כִּי לְאַחַר הַסְּעֻדָּה שֶׁאָז מְבָרְכִין בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל בְּחִינַת וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, בְּחִינַת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁמְּבָרְכִין בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מְבִיאִין אָז מֻגְמָר שֶׁל בְּשָׂמִים לְהָרִיחַ בָּהֶם, כִּי הֲרֵיחַ טוֹב הוּא בְּחִינַת הָרְשִׁימוּ וְהַזְּרִיחָה שֶׁל בְּחִינַת הַבִּטּוּל כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָרְכִין עַל הָרֵיחַ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. וְאָז מִתְעַנְּגִין עַל ה' וּמִתְדַּבְּקִין בַּה' בְּתַכְלִית הַדְּבֵקוּת וְהַבִּטּוּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַדֵּשׁ שַׁבָּת כָּרָאוּי, כִּי שַׁבָּת הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא כֻּלּוֹ טוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְצָוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה'. כִּי אֲכִילַת שַׁבַּת-קֹדֶשׁ הִיא כְּלָלוּת אֱלֹקוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא אָז זוֹכִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה', בְּחִינַת וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיּוֹצֵא הַשַּׁבָּת וְנִסְתַּלְּקָה הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת. זֶה בְּחִינַת שֶׁשְּׁבִין מִן הַבִּטּוּל מִבְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא וְאָז לֹא נִשְׁאָר רַק הָרְשִׁימוּ. אֲזַי מְחַיִּין עַצְמָן עַל-יְדֵי הֲרֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת רְשִׁימָה וּזְרִיחָה מִבְּחִינַת הַבִּטּוּל כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אַחַר שֶׁשְּׁבִין מִבְּחִינַת הַבִּטּוּל מְחַיִּין עַצְמָן רַק עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרְשִׁימוּ כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת רֵיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עַל הָרֵיחַ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן אֵין מְבָרְכִין בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל הָרֵיחַ, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת הַנְּשָׁמָה, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לִבְחִינַת הַבִּטּוּל הַנַּ"ל. בְּחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וְכוּ' עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֵיחַ שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עַל הָרֵיחַ בְּוַדַּאי אֵין צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, כִּי הָרֵיחַ בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת חִיּוּת הַנְּשָׁמָה כַּנַּ"ל, כִּי הָרֵיחַ הוּא בְּחִינַת זְרִיחָה וּרְשִׁימָה שֶׁל בְּחִינַת הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. וְעַל-כֵּן הָרֵיחַ הוּא דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין לְבָרֵךְ עָלָיו בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ שִׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ חִיּוּת הַנְּשָׁמָה כַּנַּ"ל, כִּי הָרֵיחַ בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינָה זוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה בְּהֶכְרֵחַ לְבָרֵךְ

גַּם עַל הָרֵיחַ כִּי גַּם הָרֵיחַ צְרִיכִין לְהָרִים וּלְבָרֵר בַּתְּחִלָּה, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ תַּעֲרוֹבוֹת טוֹב וָרָע וּבְהֶכְרֵחַ לְבָרְרוֹ. עַל-יְדֵי בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה לְגַלּוֹת שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁמֵּרִיחַ. כְּדֵי לְבַטֵּל וּלְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה הֵם נֶאֱחָזִין בְּכָל דָּבָר. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵין מְבָרְכִין עַל בְּשָׂמִים שֶׁל עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וְכוּ'. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמְּבָרְכִין עַל הָרֵיחַ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה וּמַגְבִּיהִין וּמְבָרְרִין אוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ שׁוּב אֵין צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת וּשְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ'. שֶׁהוּא לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' עַל-יְדֵי כָּל הַהֲנָאוֹת שֶׁנֶּהֱנָה בְּהָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה כָּל הַהֲנָאוֹת בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ. בִּבְחִינַת וְהִתְעַנַּג עַל ה', בְּחִינַת טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה' לִזְכּוֹת לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' עַל-יְדֵי כָּל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ חִיּוּת הַנְּשָׁמָה כַּנַּ"ל. אֲבָל עַל הָרֵיחַ אֵין צְרִיכִין בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, כִּי הָרֵיחַ בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת חִיּוּת הַנְּשָׁמָה, בְּחִינַת הֶאָרָה וְהִתְנוֹצְצוּת וּזְרִיחָה מֵעֲרֵבוּת נְעִימוּת הַבִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף יִתְבָּרַךְ כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּזַכִּירִין בִּרְכַּת הָאָרֶץ בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'. כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שָׁם עִקַּר הַדְּבֵקוּת בַּה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן דֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַדְּבֵקוּת וְהַבִּטּוּל. כִּי עִקַּר הַדְּבֵקוּת הוּא תְּפִלָּה כַּמּוּבָן גַּם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלֹקִי וְכוּ'. כִּי שָׁם שַׁעַר הַשָּׁמַיִם. וְשָׁם יְכוֹלִין לְהִתְדַּבֵּק בַּה'. וְעַל-כֵּן נִקְרָא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ הַמּוֹרִיָּה עַל שֵׁם רֵיחַ הַקְּטֹרֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת רֵיחַ כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזְּרִיחָה וְהָרְשִׁימָה שֶׁל הַבִּטּוּל וְהַדְּבֵקוּת שֶׁזּוֹכִין לָזֶה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת אֵין הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת גְּבוּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְחִילוּ יִשְׂרָאֵל לִכְנֹס בּוֹ בַּתְּחִלָּה בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ הוּא עִיר יְרִיחוֹ שֶׁנִּקְרֵאת יְרִיחוֹ עַל שֵׁם רֵיחַ הַטּוֹב עַל שֶׁהָיָה גָּדֵל שָׁם אֲפַרְסְמוֹן כְּפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. כִּי עִקַּר בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב, בְּחִינַת אֶרֶץ הַמּוֹרִיָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁשָּׁם זוֹכִין לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִיּוּת הַנְּשָׁמָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן קְטֹרֶת מְכַפֶּרֶת, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הַבִּטּוּל כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד וְשָׁם נִתְבַּטֵּל הָרַע לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי רֵיחַ הַקְּטֹרֶת יְכוֹל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אֶל נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה לְהִתְבַּטֵּל שָׁם בִּתְכְלִית הַדְּבֵקוּת בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר

בְּהֵיכָלוֹ וְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְנִתְבַּטֵּל הָרַע לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה מְכַפֵּר כָּל עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן מַקְטִירִין בְּכָל יוֹם בְּעֵת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה וְכוּ'. הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ רֶמֶז עַל הִתְנוֹצְצוּת הָרְשִׁימָה וְהַזְּרִיחָה שֶׁל בְּחִינַת הַבְטוּל כַּנַּ"ל. וְאָז הוּא זְמַן הַקְטָרַת הַקְּטֹרֶת. כִּי רֵיחַ הַקְּטֹרֶת הוּא בְּחִינַת רְשִׁימוּ שֶׁל הַבְטוּל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁבּוֹ נִמְשְׁחוּ כָּל כְּלֵי הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָסוּ כֻּלָּם וְנִתְקַדְּשׁוּ כֻּלָּם בִּקְדֻשַּׁת כְּלֵי שָׁרֵת, כִּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת נִמְשָׁכִין מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְבַּטְּלִין אֵלּוּ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה בְּחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה נִכְלְלוּ וְנִתְבַּטְּלוּ כֻּלָּם אֶל הָאוֹר אֵין סוֹף שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם קְדֻשָּׁה וְנִתְקַדְּשׁוּ בִּקְדֻשַּׁת הַמִּקְדָּשׁ וּכְלֵי שָׁרֵת:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁאָז יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל בְּגָדֶלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מָשִׁיחַ יִפְקַח עֵינֵי כֻּלָּם לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה לָדַעַת אֶת ה' וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִקְרָא מָשִׁיחַ עַל שֵׁם שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים. כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָרֵיחַ בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חִיּוּת הַנְּשָׁמָה, כִּי הָרֵיחַ הוּא בְּחִינַת הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבְטוּל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הָרְשִׁימָה וְהַזְּרִיחָה שֶׁל הַבְטוּל עִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר אָנֹכִי, עַיֵּן שָׁם. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת. כִּי מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת חֹטֶם, בְּחִינַת רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה', בְּחִינַת וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה', כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת שֶׁיִּהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ זֶה בְּחִינַת רֵיחַ. שֶׁהוּא בְּחִינַת זְרִיחָה וּרְשִׁימָה שֶׁל הַבְטוּל כַּנַּ"ל. שֶׁעִקַּר יְדִיעַת וְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת הוּא עַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה נִזְכֶּה בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא מָשִׁיחַ עַל שֵׁם הָרֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת הִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי מְקוֹם קְבוּרַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יִרְשׁוּ אָרֶץ כַּיָּדוּעַ. כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּבְמֹשֶׁה נֶאֱמַר, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ. וַאֲפִלּוּ הוּא עַצְמוֹ לֹא יָדַע. וְזֶה בְּחִינַת תַּכְלִית הַבְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף שֶׁזָּכָה מֹשֶׁה וְכוּ'. וּכְמוֹ כֵן זוֹכֶה כָּל צַדִּיק הָאֱמֶת לְפִי בְּחִינָתוֹ לִבְחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בְּשָׁעַת הִסְתַּלְּקוּתוֹ. וּכְשֶׁבָּאִין עַל קִבְרוֹ וּמִשְׁתַּטְּחִין עָלָיו אָזַי נִכְלָלִין בּוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין עִם

נֶפֶשׁ הַצַּדִּיק בְּהָאוֹר הָאֵין סוֹף. בִּבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל הָרַע וְנִתְכַּפְּרִין כָּל הָעָוונוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּשַׁעַר הַיִּחוּדִים, כִּי עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מִבְּחִינַת הַבִּטּוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתַּטְּחוּת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה, כִּי הָרְשִׁימוּ מֵאִיר אֶל הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכִי וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאַדְבָּקָא רוּחָא בְּרוּחָא וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן נַעֲשֶׂה כָּל זֶה מְמֵילָא עַל-יְדֵי שֶׁבָּא עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְנִכְלָל בָּהֶם בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם עַל-יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁמַּרְבִּין לְהִתְפַּלֵּל עַל קִבְרֵיהֶם וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ שָׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי אֲשֶׁר יוֹדֵעַ אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ בֶּאֱמֶת וּמְבַקֵּשׁ וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגֵּעַ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְלִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְכִרְצוֹן הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. עַל-יְדֵי זֶה הוּא נִכְלָל בָּהֶם. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף וְכַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל הָרַע וְזוֹכִין לְכָל טוֹב וְכַנַּ"ל, אָמֵן:

פרק ד

חלק א

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן פּוּרִים וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת. וְעִנְיַן פֶּסַח וּסְפִירַת הָעֹמֶר:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה תִּקְעוּ תּוֹכָחָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ, כִּי הַדְּבָרִים אֲרֻכִּים וַעֲמֻקִּים מְאֹד:

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הָמָן-עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן:

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין קְלִפַּת עֲמָלֵק, כִּי זֹאת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ בִּבְחִינַת דִּין כְּשֶׁהִסְטָרָא אָחֳרָא רוֹצָה לִבְלֹעַ אוֹתָהּ הִיא עוֹמֶדֶת לְהִסְטָרָא אָחֳרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ. בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ, דְּהַיְנוּ לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְהַדַּעַת וְהַתְּפִלּוֹת וְהָרַחֲמָנוּת שֶׁבָּלְעָה מִן הַקְּדֻשָּׁה. הַכֹּל צְרִיכָה לְהָקִיא עַל-יְדֵי זֹאת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ. וַאֲזַי לֹא דַּי שֶׁמְּקִיאָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל מַה שֶּׁבָּלְעָה מִן הַקְּדֻשָּׁה אַף גַּם עֶצְמוּת חִיּוּתָהּ הִיא מֻכְרַחַת לְהָקִיא. בִּבְחִינַת מִבְּטָנָהּ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל. וְזֶה בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין. שֶׁהֵם הָיוּ בַּתְּחִלָּה מֵעַצְמוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְעַכְשָׁו חוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ נְבוּאָה. וְזֶה בְּחִינַת רְפוּאָה. וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדֻמֶּה וְכוּ'. וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד. וְלִטְרֹחַ וּלְהִתְיַגֵּעַ בְּכָל כֹּחוֹ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי כָּל צַדִּיק אֲמִתִּי יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדֻמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הֶאֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בְּבֵרוּר הַמְּדֻמֶּה וְכוּ', אֲבָל אֵין הַדָּבָר בָּא בְּנָקֵל לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק

אֲמִתִּי, כִּי צְרִיכִין לְחַזֵּר אַחֲרָיו וּלְבַקְּשׁוֹ וּלְחַפְּשׂוֹ מְאֹד מְאֹד, כִּי כְּשֶׁמִּתְקָרֵב לְמַנְהִיג שֶׁאֵינוֹ אֱמֶת. אֲזַי אַדְרַבָּא, נִתְקַלְקֵל הַמְדַמֶּה יוֹתֵר וְיָכוֹל לָבוֹא לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וְכוּ'. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד וּלְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֲמִתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה. כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁלּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְאָז זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלִט. שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׂוּם שֵׂכֶל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד. וְעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלָּעֲתִיד. וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית וְכוּ', דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי מַה שֶּׁיּוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם. וְלֶעָתִיד יְחַדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי אָז יֵדְעוּ בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל. וְאָז יִתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת הַשְׂגָּחָה וְנִפְלָאוֹת כְּמוֹ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁהַנְהָגָתָהּ עַל-יְדֵי הַשְׂגָּחָה וְנִפְלָאוֹת. בְּחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ וְכוּ'. וְאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ. שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת. שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע וְכוּ' שֶׁהוּא קוֹל שֶׁל הַמּוֹכִיחַ הָאֱמֶת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא נוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא. וְזוֹכִין לִמְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי הֵם דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכָּל דְּבָרָיו כְּגַחֲלֵי אֵשׁ. יוֹרְדִים עַד עִמְקֵי תְּהוֹם לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת מִבְּאֵר שַׁחַת. וְעוֹלִים לְמַעְלָה מִשְּׁמֵי הַשָּׁמַיִם, מִי יַעֲרֹךְ שִׁבְחָם, מִי יְסַפֵּר נוֹרָאוֹת גְּדֻלָּתָם אֵין דֶּגְמָתָם:

וְהִנֵּה עַל-פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יָבִין הַמַּשְׂכִּיל קְצָת. שֶׁאֵין שׂוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, וּמִכָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת יְכוֹלִים לַעֲלוֹת. וְהַיְרִידָה תִּהְיֶה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל. שֶׁזֹּאת הַתְּפִלָּה הִיא עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלֹהּ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֻכְרַחַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבְּלִעָה וְכוּ' וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה הֶעְנְיָן אֵין מִי שֶׁיַּחֲגֹר מָתְנָיו לַעֲמֹד בְּמִלְחָמָה זֹאת כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁהוּא בָּטוּחַ בְּכֹחוֹ שֶׁלֹּא תּוּכַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְבַלְּעֵי אוֹתוֹ אַדְרַבָּא, הוּא יוֹצִיא עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ כָּל הַקְּדֻשׁוֹת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי תַּעֲמֹד בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלֹהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִמְצֵאת בְּחִינָה זֹאת גַּם בִּשְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּדוֹלִים כַּמָּה שָׁנִים וְעוֹבְרִים עֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת וַחֲמוּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְאַחַר כָּךְ נִתְעוֹרְרִים בִּתְשׁוּבָה וְנַעֲשִׂים בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה גְּמוּרִים, כַּמּוּבָא כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת כְּאֵלֶּה בִּגְמָרָא וּמִדְרָשִׁים וּשְׁאָרֵי סְפָרִים.

וּכְמַעֲשֶׂה דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן דּוֹרְדַיָּא וְנָתַן צוּצִיתָא וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה מַעֲשִׂיּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ הַדָּבָר מְאֹד הֲלֹא עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲבֵרָה יוֹתֵר הוּא נוֹפֵל בִּידֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹתֵר וּמֵאַיִן בָּא שֶׁלְּבַסּוֹף יִתְגַּבֵּר נֶגֶד הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְיַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה אַךְ הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְשָׁמָה יְקָרָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו כִּי אִם לֹא הָיָה כֹּחַ בָּאָדָם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לוֹ יֵצֶר הָרָע כָּזֶה, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בָּא בְּטָרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאֵין מִי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מְנִיעוֹת שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד בָּהֶם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ. אִם תִּרְצֶה תִּתְגַּבֵּר עָלָיו, עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י. עַל-כֵּן צְרִיכִין לָדַעַת וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ. וְעִקַּר כָּל הַחֶטְאִים וְהַתַּאֲוֹוֹת שֶׁהָאָדָם נִלְכָּד בָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם, הִיא רַק מֵחֲמַת שְׁטוּת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּנִעִימַת הַחֲרוּזִים שֶׁלּוֹ הַנִּדְפָּסִים בְּתִחִלַּת סֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, חֲזַק וְנִתְחַזֵּק וְאַל תִּהְיֶה כַּפִּיל הַגָּדוֹל וְכַנָּמָל וְכוּ'. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שְׁטוּת שֶׁאֵין יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַחֶטְאִים רַחֲמָנָא לִצְלַן, נִמְשָׁךְ רַק מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר עָלָיו עַד שֶׁמַּפִּילוֹ לִבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּקְטָן מֹחוֹ וְנֶחְלָשׁ דַּעְתּוֹ עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד תַּאֲוָה זֹאת, כִּי עִקַּר הַגְּבוּרָה הוּא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וּמִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחוֹ כְּנֶגֶד כָּל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ כַּמָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן רַק עִקַּר נְפִילַת כָּל הַנּוֹפְלִין לְתַאֲוֹוֹת רָעוֹת הוּא רַק מֵחֲמַת בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּקְטָן מֹחוֹ עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ הוּא עַל-יְדֵי חָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ, כִּי חָכְמָה הִוא אוֹתִיּוֹת כ"ח מ"ה וּמ"ה בְּגִימַטְרִיָּא אָדָם שֶׁעִקַּר כֹּחַ הָאָדָם הוּא הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר (קֹהֶלֶת ז). הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַכֹּחַ לִהְיוֹת עַז כַּנַּמֵר כְּנֶגֶד כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַפִּתּוּיִים הוּא רַק עַל-יְדֵי חָכְמָה אֲמִתִּיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, כִּי הַמֹּחִין הֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

הַכְּלָל שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַאֲמִין מְאֹד בְּכֹחוֹ וְיֵדַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ בְּכֹחַ שֶׁכְּלוֹ וּמֹחוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא עִקָּרָא דִּיצְרָא בִּישָׁא, כִּי הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל הוּא הַנִּשְׁמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וְהַנִּשְׁמָה

שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אֲפִלּוּ שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים בְּוַדַּאי הִיא יְכוֹלָה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם הַתַּאֲוֹוֹת:

חלק ב

כִּי אֵין זֶה דֶּרֶךְ הָעֲנָוָה לְהַקְטִין כֹּחוֹ וְלוֹמַר שֶׁאֵין לוֹ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים כְּאִלּוּ אֵין בְּיָדוֹ לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר אוֹ צַדִּיק כִּי עֲנָוָה כָּזוֹ אֲסוּרָה וְהִיא עֲנָוָה פְּסוּלָה וְאֵין זֶה עֲנָוָה כְּלָל, רַק מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִזֶּה מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר רַק אַדְרַבָּא, צָרִיךְ כָּל אֶחָד לוֹמַר בְּדַעְתּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה מְאֹד, כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הִוא גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד. וְצָרִיךְ לוֹמַר בְּדַעְתּוֹ שֶׁאֵין נָאֶה לוֹ לִהְיוֹת כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲוֹוֹת חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לַעֲבֹר אֵיזֶה עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיִגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה'. שֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיהַּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה', כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רָחוֹק בְּשָׁרְשׁוֹ מְאֹד מְאֹד מֵעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם תַּאֲוֹוֹתָיו רַק הָעִקָּר שֶׁיִּזָּכֶה לֵידַע מִכֹּחוֹ. נִמְצָא, שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, רַק שֶׁלִּאוֹ כָּל אֶחָד זוֹכֶה לֵידַע מִכֹּחוֹ, וּלְפִי נְפִילַת כָּל אֶחָד לִבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ כְּמוֹ כֵן נוֹפֵל לְתַאֲוֹוֹת וְהָעִקָּר לְתַאֲוֹוֹת נְאוּף שֶׁהוּא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע. וְכָל מַה שֶּׁאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, יוֹנֵק הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִמֶּנּוּ יוֹתֵר וּבוֹלֵעַ אוֹתוֹ יוֹתֵר רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְעַל-כֵּן לִפְעָמִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא בּוֹלַעַת אֶת הָאָדָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְעֶצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ וְהִיא מִתְחַזֶּקֶת וּמִתְגַּבֶּרֶת לִבְלֹעַ נְקֻדָּה זֹאת גַּם-כֵּן וּמְבִיאָהּ אוֹתוֹ לִידֵי עֲבֵרָה גְּדוֹלָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי לִבְלֹעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהִיא רוֹצָה לִבְלֹעַ אֶת עֶצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתוֹ אֲזַי זֹאת הַנְּקֻדָּה עוֹמֶדֶת לְהִסְטָרָא אָחֳרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, כִּי זֹאת הַנְּקֻדָּה שֶׁל פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתוֹ הִיא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד וְכַנַּ"ל וְאִי אֶפְשָׁר לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לִבְלֹעַ אוֹתָהּ בְּשׁוּם אֹפֶן. וְלֹא דַּי שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִבְלֹעַ אוֹתָהּ אַף גַּם זֹאת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ עַד שֶׁהִיא מֻכְרַחַת לִתֵּן הֶקְאוֹת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעָה מִזֹּאת הַנְּשָׁמָה. וּמִזֶּה בָּא בְּחִינַת מַה שֶּׁלִּפְעָמִים הָאָדָם נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה אַחַר כַּמָּה עֲבֵרוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְכֵן שָׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁלִּפְעָמִים עֲבֵרָה מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לִידֵי תְּשׁוּבָה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּלְכָּד בְּאֵיזֶה עֲבֵרָה גְּדוֹלָה רַחֲמָנָא לִצְלַן, עַל-יְדֵי זֶה נִתְמַרְמֵר לִבּוֹ וְנִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בַּעַל תְּשׁוּבָה גָּמוּר. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל. שֶׁלִּפְעָמִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲבֵרָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁהוּא רוֹצָה לִבְלֹעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי וְאָז מִתְגַּבֶּרֶת פְּנִימִיּוּת הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצָה לִבְלֹעַ גַּם אוֹתָהּ, וַאֲזַי הִיא עוֹמֶדֶת

לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ וְעַל-יְדֵי זֶה לֹא דַּי שֶׁאֵינָהּ בּוֹלַעַת אֶת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת אַף גַּם הִיא מֻכְרַחַת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא עַל-יְדֵי זֶה כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּלְעָה בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֵנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ג

אֲבָל בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לִסְמֹךְ עַל זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָאוֹמֵר אֶחֱטָא וְאָשׁוּב אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. כִּי מִי יוֹדֵעַ אִם יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד שָׁם, כִּי לִפְעָמִים הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁבּוֹלַעַת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁעָבְרוּ עֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת וְלֹא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה לְבַסּוֹף, כִּי יֵשׁ בָּזֶה עִנְיָנִים רַבִּים לְאֵין קֵץ. וְהֵם מִסּוֹד סִתְרֵי דַּרְכֵי הַבְּחִירָה שֶׁנָּתַן ה' יִתְבָּרַךְ לְכָל אָדָם שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד עֲלֵיהֶם. אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר עָבַר מַה שֶּׁעָבַר חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר רָצָה לְהִתְגַּבֵּר אֲלָפִים פְּעָמִים לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ וְנָפַל לְמַה שֶּׁנָּפָל, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לַעֲבֵרוֹת גְּמוּרוֹת וַחֲמוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה כָּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ. וְהָעִקָּר הִיא הָאֱמוּנָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֱמִתִּי, וְיִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁיְּגַלֶּה לוֹ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְאָז בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא כְּלַל וְעִקַּר כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם. לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּכ"ח אַתְוָן דְּעַבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית. שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֹאת הָאֱמוּנָה הִוא עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַתְּאָוֹות וְהַסִּטְרִין אֲחֳרָנִין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת וּכְמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּתִּקּוּנִים עֶשְׂרִין וּתְרֵין (דַּף סו) וּבְהַאי כֹּחַ מִתְתַּקְּפִין יִשְׂרָאֵל עַל אֱדוֹם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן מד לִקּוּטֵי חֵלֶק א), עַיֵּן שָׁם כִּי כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְקֹרָב לְצַדִּיק הָאֱמֶת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְהַאֲמִין בְּכֹחַ מַעֲשָׂיו. שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּכֹחוֹ וּגְבוּרָתוֹ בְּכ"ח אַתְוָן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית עַל-יְדֵי זֶה הַכֹּחַ יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר לְעוֹלָם כְּנֶגֶד כָּל הַסִּטְרִין אֲחֳרָנִין. וְסוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא תַּחֲזֹר וְתַקִּיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי זֶה עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אָדָם כַּנַּ"ל. וְהַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אָדָם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע. זֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע כַּיָּדוּעַ:

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא מִלְחֶמֶת הָמָן-עֲמָלֵק. שֶׁעִקַּר הַכְנָעָתוֹ הָיְתָה עַל-יְדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן-עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כִּי הַתְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּיָּדוּעַ וּכְשֶׁהַתְּפִלָּה הִוא בִּבְחִינַת דִּין. אָזַי הִיא נִקְרֵאת אֶסְתֵּר לְשׁוֹן הַסְתָּרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְכוּ'. וְאָז כְּשֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת דִּין אָזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצָה לְבָלְעָהּ כְּדַרְכָּהּ תָּמִיד שֶׁהִיא בּוֹלַעַת אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין כְּמַבְאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. שֶׁאֶסְתֵּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, נִלְקְחָה לְבֵית הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְמַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצָה לְבָלְעָהּ. אֲבָל הִיא הָיְתָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא בָּלְעָהּ אוֹתָהּ, אַדְרַבָּא, הִיא עָמְדָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהֶם. עַד שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא נָתְנָה הַקָּאוֹת עַל-יְדֵי זֶה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר, דְּהַיְנוּ הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר מַפֶּלֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ מַפֶּלֶת הָמָן-עֲמָלֵק. וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא בָּלְעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָלָה עַל מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה אַדְרַבָּא, יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ אַז מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה. וְחָזַר לָהֶם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעוּ מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה זוֹ תּוֹרָה וְשִׂמְחָה וְכוּ'. וְיקַר-אֵלּוּ תִּפְלִין וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁכָּל הַמִּצְווֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא רָצְתָה לְבָלְעָם הַכֹּל הֶחֱזִירָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הֶכְרְחָה לִתֵּן הַקָּאוֹת עַל-יְדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁנִּלְקְחָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְאָז לֹא דַּי שֶׁהֶחֱזִירָה לְיִשְׂרָאֵל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְהַמִּצְווֹת וְכָל גְּדֻלָּתָם וּכְבוֹדָם וַחֲשִׁיבוּתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְכוּ' מְנַשְּׂאִים אֶת הַיְּהוּדִים וְכוּ'. עַד שֶׁזָּכוּ אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי זֶה לִבְנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּנָה כּוֹרֶשׁ בֶּן אֶסְתֵּר וְהֶחֱזִיר כָּל הַכֵּלִים לְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְלֹא דַּי בְּכָל זֶה אַף גַּם עַצְמוּת חִיּוּתָם הֶכְרְחוּ לְהָקִיא. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֵּרִים הָרְבֵּה שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא נֵס נִפְלָא אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיָתָה. וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִגֹּדֶל הַפְּלָגַת הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים. אֲשֶׁר אֵין דֻּגְמָתוֹ בְּכָל הַנִּסִּים שֶׁעָבְרוּ עַד בִּיאַת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים וִימֵי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים. כִּי הָמָן הָרְשָׁע יִמַּח שְׁמוֹ, בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל

הַיְהוּדִים וְכוּ'. כִּי הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ. בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם שֶׁיּוֹנֵק מֵהַדַּעַת כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִקְטָן הַמֹּחַ בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע. עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת עֲמָלֵק בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ עַד שֶׁמַּכְרִחַ לִתֵּן הֶקָּאוֹת וְכוּ'. כַּנַּ"ל. אֲבָל זֶה הַצַּדִּיק הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁנִּכְנָס לְמִלְחָמָה זֹאת לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כְּדֵי שֶׁתִּבָּלַע אוֹתָהּ הַנָּחָשׁ וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. זֶה הַצַּדִּיק צָרִיךְ לִהְיוֹת בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד וְצָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן מְאֹד בְּכֹחוֹ. אִם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד בְּמִלְחָמָה זֹאת. וְצָרִיךְ לֵידַע עִם מִי הוּא נִלְחָם, כִּי לִפְעָמִים אַף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיק הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל. וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד אֵיזֶה סִטְרָא אָחֳרָא וּקְלִפָּה גְּדוֹלָה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן לִפְעָמִים מִתְגַּבֶּרֶת סִטְרָא אָחֳרָא וּקְלִפָּה גְּדוֹלָה. כָּל כָּךְ שֶׁאֵין בְּכֹחוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּהּ. וְעִקַּר כְּלַל כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְזֶהֲמַת הַנָּחָשׁ הוּא עֲמָלֵק שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכָל הַקְּלִפּוֹת וְכָל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁיּוֹנְקִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק. שֶׁעֲמָלֵק כָּלוּל מִכֻּלָּם וְכֻלָּם יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ. וְעַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לִלְחֹם עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכֹל אֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהַכְנִיעוֹ לְגַמְרֵי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְכוּ'. שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁחִתֵּךְ רָאשֵׁי גִּבּוֹרָיו וְלֹא הָרָגוֹ לְגַמְרֵי. מִכָּאן שֶׁעָשׂוּ עַל-פִּי הַדִּבּוּר, כִּי מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הָיְתָה עַל-יְדֵי הִתְפִּלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּוַדַּאי הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה יָכֹל לְהַכְנִיעוֹ לְגַמְרֵי. כִּי אִם הָיָה רוֹצֶה לְהַכְנִיעוֹ לְגַמְרֵי, הָיָה מִתְגַּבֵּר בְּכֹחַ קְלִפָּה חֲזָקָה וּגְדוֹלָה כָּל כָּךְ שֶׁגַּם מֹשֶׁה לֹא הָיָה יָכֹל לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּהּ, כִּי קְלִפַּת עֲמָלֵק מַגִּיעַ עַד אֵין תַּכְלִית. וְאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְעָקְרוֹ לְגַמְרֵי. כִּי אִם ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֵת שֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, עַל-כֵּן הֶכְרַח מֹשֶׁה לִלְחֹם עִמּוֹ בְּחָכְמָה גְּדוֹלָה עַל-פִּי הַדִּבּוּר לַחְתֹּךְ רַק רָאשֵׁי גִּבּוֹרָיו. וְלֹא לְהַכְנִיעוֹ לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן מִלְחֶמֶת לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּבִיכוֹל, צָרִיךְ לִלְחֹם עִמּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ כִּי אִם ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הָמָן-עֲמָלֵק, כִּי הָמָן-עֲמָלֵק רָצָה לְהִתְגַּבֵּר אָז בְּכָל כֹּחוֹ עַד שֶׁרָצָה לְבַלֵּעַ אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי, כִּי בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְהוּדִים וְהָיָה לוֹ כֹּחַ עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁאוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כֹּחוֹ. גַּם הִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנָה גַּם נָהֲנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָרָשָׁע שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁהוּא פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה מִתְגַּבֵּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן-עֲמָלֵק, כַּמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁכָּל בְּחִינוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ פְּגַם אֲכִילָה וּפְגַם נְאוּף וּפְגַם אֱמוּנָה תְּלוּיִים

זֶה בָּזֶה. וְהֵם פָּגְמוּ אָז בְּכָל זֶה. וְעַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, הֲמִן הָעֵץ וְכוּ': נִמְצָא, שֶׁהָמָן הוּא עִקַּר פְּגַם עֵץ הַדַּעַת וְכָל יְנִיקָתוֹ הָיְתָה עַל-יְדֵי שֶׁחָמַל שָׁאוּל עַל אֲגַג זְקֵנוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹלַד הָמָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי מַה שֶּׁחָמַל שָׁאוּל עַל אֲגַג. זֶה בְּחִינַת רַחֲמָנוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּשָׁם עִקַּר יְנִיקַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְהָמָן בְּגִלְגֻּל הִתְגַּבְּרוּתוֹ אָז חָשַׁב מַחֲשָׁבָה רָעָה, כִּי רָאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְרוּדִים מְאֹד מְאֹד בְּתֹקֶף הַגָּלוּת וְיֵשׁ עֲלֵיהֶם פְּגָמִים וְקִטְרוּגִים כָּאֵלֶּה. עַד שֶׁאָז אִם הָיָה מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּכֹחַ אֵיזֶה קְלִפָּה קְטַנָּה בְּעֶלְמָא גַּם-כֵּן הָיָה קָשֶׁה לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ לְגַדֵּל חֲלִישׁוּת יִשְׂרָאֵל אָז, אֲבָל הוּא בְּרִשְׁעָתוֹ יָמַח שְׁמוֹ, הִתְחַכֵּם אָז וְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם אָז בְּכָל מִינֵי כֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְקִבֵּץ וָרֹשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל אוֹהֲבָיו וְכָל עֶשְׁרָת בָּנָיו. שֶׁהֵם כָּל הָעֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא. וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר אָז עַל מָרְדְּכַי וְיִשְׂרָאֵל. בְּכֹחַ כָּל הַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁעֲמָלֵק כָּלוּל מֵהֶם. וְעַל-כֵּן עָשָׂה עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבְכֹחַ כֻּלָּם רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל אָז בְּעֵת חֲלִישׁוּתָם הַגְּדוֹלָה. בְּעֵת תֹּקֶף הַגָּלוּת בְּעֵת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נוֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְכוּ'. 'בָּאָרֶץ' דַּיְקָא, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִוא עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ' שֶׁמְּשָׁם מְקַבְּלִין עִקַּר הַכֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמֵּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיק הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ הָמָן-עֲמָלֵק. עַד שֶׁזּוֹכֶה לְכָל הַבְּחִינוֹת הַמְּבֹאָרִים שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַד שֶׁזּוֹכֶה לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד. שֶׁאָז יִתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ לְגַלּוֹת כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שְׁהִ' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּכ"ח אַתְוָן וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל כָּל עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְכָל זֶה הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁשָּׁם מְאִירִין כח אַתְוָן כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַכֹּחַ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא כַּנַּ"ל. כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַכֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל אָז בְּסוֹף גָּלוּת בָּבֶל שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת רְחוֹקִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ חֲלוּשִׁים אָז מְאֹד. וְהוּא הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּכָל כֹּחוֹתָיו כַּנַּ"ל. וְרָצָה לְבַלַּע אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה אָז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ וְשָׁלַח לָנוּ אָז אֶת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. וּמָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָרֵיחוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר שֶׁתַּרְגּוּמוֹ מָרֵי דַּכְיָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵינוּ שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַבְּשָׂמִים וְהָרֵיחוֹת שֶׁל שָׁמָן הַמִּשְׁחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם מָשִׁיחַ עַל שֵׁם שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כִּי מָשִׁיחַ הוּא עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כִּי מָשִׁיחַ הוּא כְּלַל כָּל הָרֵיחוֹת טוֹבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה נִתְקַדְּשִׁין הַדְּבָרִים בִּקְדֻשָּׁתָן, דְּהַיְנוּ הַמִּשְׁכָּן וּמִזְבֵּחַ וּכְלֵי שָׁרֵת וְכֹהֲנִים גְּדוֹלִים וּמְלָכִים, כִּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי הָרֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁגָּדַל וְצוֹמֵחַ עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגַּן. שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַקּוֹל יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ וְלַהֲפֹךְ עֲוונוֹת לִזְכֻיּוֹת חֹל לְקֹדֶשׁ. בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל שֶׁעִקַּר חִיּוּתָהּ הוּא הָרֵיחַ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת מָשִׁיחַ, עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין כָּל הַדְּבָרִים מֵחֹל לְקֹדֶשׁ. וּמָרְדְּכַי נִמְשַׁךְ מִשָּׁם, כִּי הוּא בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר. וְעַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁל מָשִׁיחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל קְלִפּוֹת הָמָן-עֲמָלֵק. וְעַל-כֵּן בְּכֹחוֹ הָיְתָה יְכוֹלָה אֶסְתֵּר לֵירֵד לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁהוּא בֵּית הַסִּטְרָא אָחֳרָא. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצָה לְבַלְּעָהּ, אֲבָל בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי, עַל-יְדֵי זֶה לֹא דַּי שֶׁלֹּא בָּלַע אוֹתָהּ אַדְרַבָּא, הִיא עָמְדָה לָהֶם בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁהֶכְרִחוּ לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעוּ. וְהָמָן-עֲמָלֵק נָפַל מְאֹד מְאֹד וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ, כִּי נָפַל וְנִכְנַע הָמָן-עֲמָלֵק מְאֹד עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקֻּף הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים, כִּי עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל נִתְעוֹרֵר הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד. בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ'. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׂמְחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. כְּפִי הַהֶאָרָה שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם. וְאָז בְּפוּרִים נִתְעוֹרֵר זֶה הַשִּׁיר בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה מְאֹד, כִּי אָז הוּא הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ בְּחִינַת מָרְדְּכַי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז נִמְשָׁךְ שִׁיר וְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה עַד אֵין קֵץ:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים שֶׁהִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה. לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ, כִּי אָז הָאֲכִילָה בְּקֻדָּשָׁה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא. כִּי עַל-יְדֵי הָרֵיחַ טוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִמְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, כִּי מַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז מִצְוָה לֶאֱכֹל, כִּי אָז זוֹכִין לִמְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל, כִּי אָז מַכְנִיעִין קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא. בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת אֶסְתֵּר הֲדַסָּה עַל שֵׁם רֵיחַ טוֹב כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין

לְרֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַפֶּלֶת עֲשָׂרֶת בְּנֵי הָמָן. שֶׁהֵם עֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת שֶׁמַּכְנִיסִין בַּלֵּב לְהַחֲלִישׁ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן הֵם עֲשָׂרָה כְּנֶגֶד עֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה לְזָכוֹת לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת. וְהֵם רוֹצִים לְפַגֵּם בְּכָל זֶה חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעָשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה. וְנִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת. וְעַל-כֵּן אָז נוֹפְלִים יַחַד כָּל עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן. כָּל עֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, כִּי נוֹפְלִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין אָז כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּפוּרִים חָזְרוּ וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין בְּחִינַת אֶסְתֵּר כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת נְבוּאָה בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת. שֶׁלְּבַשְׁתָּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזוֹכִין לַעֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה. שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וְעִנְיַן אִסּוּר חָמֵץ, כִּי בְּפֶסַח הוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיְתָה לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וְזֶה הָיָה עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אָז נִסִּים וּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ וְלֹא נִרְאוּ בְּכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הַגּוֹיִים. אֲשֶׁר עַל-יְדֵי כָּל זֶה נִתְגַּלָּה שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שֹׁלִיט בְּעוֹלָמוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ כִּרְצוֹנוֹ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן בִּרְצוֹנוֹ וְהוּא מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם. וּבְיָדוֹ לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע בְּכָל עֵת לַעֲשׂוֹת מִמַּיִם דָּם וּמִדָּם מַיִם וּמֵאוֹר חֹשֶׁךְ וּמֵחֹשֶׁךְ אוֹר וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּשִׁאָר הַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר עַל-יְדֵי כֻּלָּם נִתְגַּלָּה אֱמוּנַת אֱמֶתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ חִדֵּשׁ הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ וְעַל-כֵּן בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת בְּכָל הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכָל הַמּוֹפְתִים, לְמַעַן תֵּדַע כִּי אֲנִי ה' בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, לְמַעַן תֵּדַע כִּי אֵין כַּה' אֱלֹקֵינוּ. וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָר לְשׁוֹנוֹת כְּאֵלֶּה הַכְּתוּבִים בְּכָל הַמּוֹפְתִים. כִּי כָּל הַמּוֹפְתִים הָיוּ לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁמַּאֲמִינִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּמּוּבָן לְכָל מַשְׂכִּיל בֶּאֱמֶת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהִיא עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי כָּל הַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ לְעֵינֵינוּ בְּמִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיְתָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל

כֹּחַ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה יְהִי לְתַנִּין. הַנֶּאֱמַר בִּתְחִלַּת הַגְּאֻלָּה שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְגֵיר גֵּרִים. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם, דְּהַיְנוּ גֵּרִים רַבִּים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ אָז. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְנִבוּאָה שֶׁהִוא מַתַּן תּוֹרָה וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר הַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיְרָאוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע עֻקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְזוֹכִין לְמְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. אֲבָל אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר קִבְּלוּ כֹּחַ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכָל זְמַן שֶׁאֵין מְקַבְּלִין אֶת הַתּוֹרָה. עֲדַיִן אֵין נִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל רוּחַ נְבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי זֶה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיוּ עֲדַיִן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה עֲדַיִן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַמְדַמֶּה בִּשְׁלֵמוּת וְכָל זְמַן שֶׁאֵין הַמְדַמֶּה מְבֹרָר עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה. עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת בִּשְׁלֵמוּת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וְכָל זְמַן שֶׁאֵין נִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִקְּלִפַּת מִצְרַיִם שֶׁעִקַּר זֶהֲמָתָם הָיָה עַל-יְדֵי הַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַכּוֹפְרִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם יִמַּח שְׁמָם וְזִכְרָם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיְתָה יְצִיאַת מִצְרַיִם עַל-יְדֵי נֵס נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם מֹחִין גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד שֶׁלֹּא בְּהַהִדְרָגָה וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכוּ עֲדַיִן לְרוּחַ נְבוּאָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה. אַף-עַל-פִּי-כֵן הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ מֹחִין גְּדוֹלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה. עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה גַּם בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְעַל-יְדֵי זֶה יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וּבְשָׁבִיל זֶה הֻצְרְכוּ לְצֵאת בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה בִּשְׁלֵמוּת רַק יְצִיאָתָם מֵהַכְּפִירוֹת וּקְלִפַּת מִצְרַיִם הָיְתָה בְּדֶרֶךְ נֵס שֶׁבָּאוּ עֲלֵיהֶם הָאֳרַת הַמֹּחִין שֶׁלֹּא בְּהַהִדְרָגָה וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים:

חלק ט

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה בְּפֶסַח. וְחָמֵץ אָסוּר בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. וְעִקַּר אִסּוּר הֶחָמֵץ הוּא עַל-יְדֵי הַמַּיִם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַזְּהִירוּת מֵחָמֵץ לְמַצָּה הוּא דַּיְקָא מִשָּׁעָה שֶׁנָּתְנוּ מַיִם בָּעִסָּה. שֶׁאָז צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לְבִלְי לְהַשְׁהוֹת אֶת הָעִסָּה שֶׁלֹּא תִּתְחַמֵּץ עַל-יְדֵי הַמַּיִם, כִּי עִקַּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת מַיִם, כִּי מַיִם קָדְמוּ לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מִתְּחִלָּה הָיָה הָעוֹלָם מַיִם בְּמַיִם וְכוּ' וְכֵן פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בַּפָּסוּק בְּרֵאשִׁית שֶׁהַמַּיִם קָדְמוּ לְכָל הַבְּרִיאָה וְעִקַּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הִיא רַק לְהַאֲמִין בְּהַתְחָלַת הַבְּרִיאָה שֶׁהֵם הַמַּיִם. לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא הַמַּיִם יֵשׁ מֵאַיִן הַמֻּחְלָט. וְאַחַר כָּךְ בָּרָא מֵהֶם כָּל הָעוֹלָם וּמִלְאוֹ, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הִיא רַק עַל הַהַתְחָלָה כִּי מַה שֶּׁאַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ מִיֵּשׁ, זֶה אֵינוֹ חִדּוּשׁ אֵצֶל הָעוֹלָם כָּל כָּךְ, כִּי הַחִדּוּשִׁים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ יֵשׁ מִיֵּשׁ, זֶה אָנוּ רוֹאִין בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ רוֹאִין חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. שֶׁבָּעֶרֶב חַמָּה שׁוֹקַעַת וְנַעֲשָׂה חֹשֶׁךְ. וּבַבֹּקֶר חוֹזֵר וּמְחַדֵּשׁ אוֹר הַחַמָּה. וְכֵן מַחְטָה אַחַת שֶׁזּוֹרְעִין בָּאָרֶץ ה' יִתְבָּרַךְ מַצְמִיחַ מִמֶּנָּה כַּמָּה שִׁבֳּלִים גְּבוֹהִים עִם כַּמָּה מֵאוֹת חִטִּים. וְכֵן מִגַּרְעִין אֶחָד מַצְמִיחַ בְּרִצּוֹנוֹ אִילָן גָּדוֹל וְנִפְלָא. וּמִטִּפָּה סְרוּחָה הוּא בּוֹרֵא בִּרְצוֹנוֹ אָדָם גָּדוֹל וְחַיָּה גְּדוֹלָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה פְּלָאוֹת הַבְּרִיאָה שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה. מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ בּוֹרֵא בְּרִיּוֹת נִפְלָאוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁכָּל אֵלּוּ הַבְּרִיּוֹת הַנִּפְלָאוֹת בּוֹרֵא אוֹתָם ה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ מִיֵּשׁ, כִּי כָּךְ גָּזַר בִּרְצוֹנוֹ שֶׁמִּיּוֹם הַבְּרִיאָה וָהָלְאָה יִבָּרֵא הַכֹּל יֵשׁ מִיֵּשׁ. עַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּעֵינֵינוּ חִדּוּשֵׁי בְרִיּוֹתָיו בְּכָל עֵת. אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בַּשֵּׂכֶל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם מֵחֲמַת שֶׁאָז הָיָה יֵשׁ מֵאַיִן. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה יֵשׁ מֵאַיִן הַמֻּחְלָט. וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ אֲמִתִּי בְּקִדְקֳדוֹ וּמִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת. אֵין שׁוּם חִלּוּק אֶצְלוֹ בֵּין חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה. וּבֵין הַחִדּוּשִׁים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה בְּכָל עֵת, כִּי כְּמוֹ שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהָבִין חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ כֵן אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשׁוּם שֵׂכֶל הַחִדּוּשִׁים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת, כִּי בְּוַדַּאי אִם לֹא הָיִינוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ שֶׁנִּצְמָח מִגַּרְעִין אֶחָד אִילָן גָּדוֹל כָּזֶה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה שׁוּם חָכָם וּמְחַקֵּר מַאֲמִין בָּזֶה. שֶׁיּוּכַל לִהְיוֹת נִצְמָח מִגַּרְעִין קָטָן כָּזֶה. אִילָן גָּדוֹל כָּזֶה עִם עֲנָפִים וְעָלִים וּפֵרוֹת כָּאֵלֶּה. וְאֵיךְ הָיָה אֶפְשָׁר לְצַיֵּר זֹאת בַּשֵּׂכֶל וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ רוֹאִין בְּעֵינֵינוּ פְּלָאוֹת הַבּוֹרֵא כָּאֵלֶּה בְּכָל עֵת. שֶׁנִּצְמָח אִילָן גָּדוֹל מִגַּרְעִין אֶחָד. וְאָדָם בַּעַל דֵּעָה וּבַעַל שֵׂכֶל נִבְרָא מִטִּפָּה סְרוּחָה. וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָר פְּלָאוֹת הַבְּרִיאָה

מַה שֶּׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל. אִם לֹא הָיִינוּ רוֹאִין אוֹתָם בְּעֵינֵינוּ. וְגַם עַכְשָׁו שֶׁאָנוּ רוֹאִין אוֹתָם בְּעֵינֵינוּ. אִי אֶפְשָׁר לְצַיֵּר זֹאת בַּשֵּׂכֶל וּלְהָבִין אֵיךְ נַעֲשָׂה זֹאת. אֵיךְ נִמְשָׁךְ שֵׂכֶל וְדַעַת לְטִפָּה סְרוּחָה שֶׁיִּהְיֶה מִטִּפָּה לֵחָה וּסְרוּחָה כָּזֹאת אָדָם בַּעַל קוֹמָה וּבַעַל צוּרָה וּבַעַל שֵׂכֶל כָּזֶה. רַק הוּא יִתְבָּרַךְ אָמַר וַיְהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד. וְזֶה הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. שֶׁהוּא יָכוֹל לִבְרֹא מִגַּרְעִין אֶחָד אִילָן שָׁלֵם, הוּא יָכוֹל בְּוַדַּאי גַּם-כֵּן לִבְרֹא יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט לְגַמְרֵי, כִּי כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּרִיאַת יֵשׁ מֵאַיִן כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּרִיאַת יֵשׁ מִיֵּשׁ כַּנַּ"ל:

וּמֵאַחַר שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּרִיאַת יֵשׁ מִיֵּשׁ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת. אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים זֹאת בְּוַדַּאי אָנוּ מְחֻיָּבִים לְהַאֲמִין גַּם בִּבְרִיאַת יֵשׁ מֵאַיִן. רַק מֵחֲמַת שֶׁבְּרִיאַת יֵשׁ מֵאַיִן לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לִרְאוֹת כִּי אִם הַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְצַיֵּר זֹאת בַּשֵּׂכֶל. וּצְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה. הַנִּמְשָׁכֶת עַל-יְדֵי בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָאֲמִתִּיִּים:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הִתְחַזְּקוּת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם. הוּא רַק עַל הַתְחָלַת הַבְּרִיאָה שֶׁהָיְתָה יֵשׁ מֵאַיִן. וְהַתְחָלַת הַבְּרִיאָה הָיְתָה מְמַּיִם שֶׁהָיוּ רְאשׁוֹנִים לְכָל הַבְּרִיאָה, כִּי הַמַּיִם בָּרָא אוֹתָם ה' יִתְבָּרַךְ בַּתְּחִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם תָּלוּי בַּמַּיִם שֶׁהֵם רְאשׁוֹנִים לַבְּרִיאָה. שֶׁהֵם הָעִקָּר שֶׁנִּבְרְאוּ יֵשׁ מֵאַיִן הַמֻּחְלָט, כִּי מַה שֶּׁנִּבְרָא אַחַר כָּךְ נִבְרָא מִמַּיִם שֶׁהוּא יֵשׁ מִיֵּשׁ שֶׁאֵלּוּ הַחִדּוּשִׁים שֶׁל בְּרִיאַת יֵשׁ מִיֵּשׁ אָנוּ רוֹאִין תָּמִיד בְּכָל עֵת. וְעַל-כֵּן מֻחֶמֶת שֶׁעִקַּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא בַּמַּיִם, עַל-כֵּן מַיִם יֵשׁ בָּהֶם שְׁנֵי כֹּחוֹת חֶסֶד וְדִין יָמִין וּשְׂמֹאל, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר מַיִם אִנּוּן לִימִינָא וְכוּ' (זֹהַר וָאֵרָא דַּף כד) כִּי בָם יָדִין עַמִּים יִתֵּן אֹכֶל לְמַכְבִּיר (אִיּוֹב לו) וּפֹרֵשׂ רַשׁ"י מָשָׁל לְנָחְתּוֹם וְכוּ' וְעַל-כֵּן הַמַּיִם מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשׁוּם קְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה. אוֹ נְטִילָה וּרְחִיצָה בְּמַיִם, כְּגוֹן כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקָרֵב לְשׁוּם עֲבוֹדָה כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה וְקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם בְּמַיִם. וְכֵן כְּלַל יִשְׂרָאֵל לֹא נִכְנְסוּ לַבְּרִית כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה בְּמַיִם וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ מָצִינוּ שֶׁהַמַּיִם עֲלוּלִים לְקַבֵּל טֻמְאָה. וְכֵן אֵין הָאֹכֶל מֻכְשָׁר לְקַבֵּל טֻמְאָה עַד שֶׁיָּבוֹא עָלָיו מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכִי יֻתַּן מַיִם עַל זֶרַע וְכוּ'. כִּי עִקַּר כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְהַטָּהֳרוֹת הֵם נִמְשָׁכִין כְּפִי אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה, הִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וּלְהֵפֶךְ עִקַּר הַטֻּמְאָה וְהַזְּהֲמָא וְתִקֻּף הַדִּין הוּא עַל-יְדֵי כְּפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן מֻחֶמֶת שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא בַּמַּיִם עַל-כֵּן צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְכוּ'. שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה הוּא מְקַבֵּל עַל-יְדֵי הַמַּיִם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְהַטָּהֳרוֹת. שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַמַּיִם יֵשׁ מֵאַיִן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת. כִּי בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל קֹדֶשׁ כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל לְהֵפֶךְ פּוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, שֶׁכָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁלָּהֶם הוּא בִּבְחִינַת מַיִם דַּיְקָא שֶׁהֵם תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה

יֵשׁ מֵאַיִן שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּפִירָתָם יִמַּח שְׁמָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמַּיִם עֲלוּלִים לְקַבֵּל טֻמְאָה. כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה לְמִי שֶׁבָּא לִטַּמֵּא הוּא בִּבְחִינַת מַיִם דַּיְקָא שֶׁהֵם תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה יֵשׁ מֵאַיִן. שֶׁשָּׁם מַגִּיעַ עִקַּר כְּפִירָתָם שֶׁהוּא עִקַּר הַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת חָמֵץ וּמַצָּה. שֶׁעִקַּר הַזְּהִירוּת מֵחָמֵץ לְמַצָּה הוּא בַּמַּיִם דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁבָּא מַיִם עַל הָעִסָּה תֵּכֶף וּמִיָּד צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מֵחָמֵץ לְבָלִי לְהַשְׁהוֹת אֶת הָעִסָּה כְּלָל. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּהַמַּיִם הַכְּפִירוֹת שֶׁל מְצָרַיִם שֶׁכּוֹפְרִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם יִמַּח שְׁמָם שֶׁעִקַּר כְּפִירָתָם הִיא בַּמַּיִם דַּיְקָא. שֶׁהֵם תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה יֵשׁ מֵאַיִן כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַזְּהִירוּת הוּא לְבָלִי לְהַשְׁהוֹת אֶת הָעִסָּה שֶׁלֹּא תֶּחְמַץ בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן וְעִקַּר חָמֵץ וּשְׁאוֹר שֶׁנַּעֲשָׂה בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן הוּא עַל-יְדֵי הָרוּחַ וְהָאֲוִיר כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁהָעִסָּה עוֹלָה וְנִתְפַּחַת כְּשֶׁנֶּחְמֶצֶת, שֶׁזֶּהוּ עַל-יְדֵי הָאֲוִיר וְהָרוּחַ. וְאָז בְּפֶסַח צְרִיכִין לִזָּהֵר מִזֶּה מְאֹד. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר אִסּוּר חָמֵץ וּשְׁאוֹר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מֵעִסָּה שֶׁעָלְתָה בְּנִפּוּחָה וְנֶחְמְצָה, כִּי אָז בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם עֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר בִּשְׁלֵמוּת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה. מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה מַתַּן תּוֹרָה וְלֹא זָכוּ עֲדַיִן לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְבוּאָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז עֲדַיִן יֵשׁ שְׁלִיטָה לְרוּחַ שְׁטוּת, 'רוּחַ' דַּיְקָא. בְּחִינַת אֲוִיר וְרוּחַ טָמֵא. שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת, הֶפֶךְ רוּחַ וַאֲוִיר קָדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אָז אֶת הָעִסָּה מֵעֵת נְתִינַת הַמַּיִם שֶׁלֹּא תִּשְׁהֶא. שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהּ רוּחַ וַאֲוִיר הַטָּמֵא שֶׁהוּא רוּחַ שְׁטוּת. שֶׁהוּא רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁל הַמְעוֹנְנִים וְהַמְנַחֲשִׁים וְהַמְכַשְּׁפִים שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁעַל יָדָם מִתְקַלְקֵל הַמְּדַמֶּה. וּבָאִים כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיוֹת עַל יָדָם, דְּהַיְנוּ כְּפִירוֹת בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה עֲדַיִן לֹא זָכוּ בִּשְׁלֵמוּת לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְזָהֵר מִזֶּה שֶׁזֶּה עִקַּר אִסּוּר חָמֵץ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט הָרוּחַ בָּעִסָּה מֵעֵת נְתִינַת הַמַּיִם שֶׁלֹּא יִשְׁהֶא עַד שֶׁיִּשְׁלֹט הָרוּחַ וְיַחֲמִיץ אֶת הָעִסָּה חַס וְשָׁלוֹם. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַכְּפִירוֹת בַּמַּיִם שֶׁנִּמְשְׁכִין מֵרוּחַ שְׁטוּת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכוּ לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן הָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּשַׁבּוּעוֹת שֶׁכְּבָר קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה. וְזָכוּ לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת עַל-כֵּן אָז צְרִיכִין לְהָבִיא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי אָז הָרוּחַ וְהָאֲוִיר הוּא בִּבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲוִיר הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה יוֹתֵר. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא חָמֵץ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁשְּׁלִטָה בָּהֶם הָרוּחַ וְהָאֲוִיר, כִּי אָז הָרוּחַ וְהָאֲוִיר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי רוּחַ וְהָאֲוִיר הַזֶּה מִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה יוֹתֵר. וְזוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַטָּהֳרָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרְחִיצוֹת שֶׁרוֹחֲצִין בְּלֵיל פֶּסַח בְּמַיִם, כִּי אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַטָּהֳרָה בְּיוֹתֵר. שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַטָּהֳרָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל:

חלק יא

עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר עִנְיַן בִּרְכַּת הָרֵיחַ שֶׁמְּבָרְכִין לְפָנָיו וְלֹא לְאַחֲרָיו, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַל הָרֵיחַ מְבָרְכִין לְפָנָיו אֲבָל לְאַחֲרָיו אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ כְּלוּם, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה זוֹכִין עַל-יְדֵי בֶּרוּר הַמַּדָּמָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְקָרְבִין לְצַדִּיק אֱמִתִּי. שֶׁהוּא מַנְהִיג הַדּוֹר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְבוּאָה, עַיִן שָׁם הֵיטֵב וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם שֵׂכֶל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הָיָה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן הָיָה כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עַד שֵׁשִׁי בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אָז זָכוּ לְרוּחַ נְבוּאָה וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְזָכוּ לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד יִהְיֶה גַּם-כֵּן עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וְכוּ' וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהַנְהָגָתָהּ עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע. וְאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי שִׁיר הַזֶּה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיְרֵאוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל הַמּוֹכִיחַ הָרָאוּי וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל הָרֵיחַ, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר תְּחִלָּה וְסוֹף, הַכֹּל הֵיא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, הַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר. מְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא וְחִדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ. בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה אָנוּ מְגַלִּין אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁהוּא הַיּוֹצֵר הוּא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר תְּחִלָּה וְסוֹף כִּי בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה מְגַלִּין אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל עַכְשָׁו, דְּהַיְנוּ חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בַּתְּחִלָּה בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה וְכוּ'. שֶׁבָּזֶה אָנוּ מְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל גַּם אַחַר הָאֲכִילָה צְרִיכִין לְבָרֵךְ עוֹד בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה. וְזֶה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, כִּי בָּרְכָה אַחֲרוֹנָה מְבָרְכִין אַחַר הָאֲכִילָה. אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר נֶאֱכַל וְנִתְבַּטֵּל וְעָבַר מִן הָעוֹלָם הַדָּבָר שֶׁאָכַלְנוּ. וַאֲזַי עִקַּר הַבְּרָכָה הִיא בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ לוֹ הַתְחָלָה וְתַכְלִית. וְעִקַּר הוּא הַתַּכְלִית כִּי ה' יִתְבָּרַךְ לֹא בָּרָא שׁוּם דָּבָר לְרִיק חַס וְשָׁלוֹם, רַק כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם דּוֹמֵם צוֹמֵחַ, הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל צָרִיךְ שֶׁיָּבוֹא אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁיִּהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד. שֶׁאָז

יִהְיוּ נִכְלָלִין כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם בְּשֹׁרֶשׁ חִיּוּתָם. הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל כַּיָּדוּעַ וְעַל-יְדֵי הַחִיּוּת שֶׁהָאָדָם מְקַבֵּל מֵאֵיזֶה דָּבָר בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה וּבִבְרָכָה בְּכַוָּנָה כָּרָאוּי עַל-פִּי דִּין תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלֶה הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה יָבוֹא זֶה הַדָּבָר לְתַכְלִיתוֹ. בְּעֵת שֶׁיִּהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד. וְעַל-כֵּן אַחַר הָאֲכִילָה שֶׁאָז כְּבָר הִגִּיעַ הַסּוֹף שֶׁל הַדָּבָר שֶׁאָכַל, כִּי כְּבָר עָבַר וּבָטַל מִן הָעוֹלָם, אָז עִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַחִיּוּת שֶׁקִּבַּלְנוּ מִזֶּה הַמַּאֲכָל. הִיא שֶׁעַל-יְדֵי זֹאת הַבְּרָכָה יַעֲלֶה זֶה הַחִיּוּת שֶׁל הַדָּבָר שֶׁאָכַל לְתַכְלִיתוֹ וְשָׁרְשׁוֹ בְּעֵת שֶׁיִּהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁאָז יִגָּמֵר בִּשְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּיָּדוּעַ. וּבִשְׁבִיל זֶה מְבָרְכִין בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְכוּ', כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה הִיא בִּבְחִינַת עוֹלַם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד. שֶׁאָז יִהְיֶה עוֹלַם הַנְּשָׁמוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת. וּבִשְׁבִיל זֶה עַל הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם מְבָרְכִין בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. וְעִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא לְבָרֵךְ ה' יִתְבָּרַךְ עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּתַן לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'. כִּי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהִיא בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, הִוא בִּבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל עָתִיד וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד הוּא בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי אָז יִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא לְבָרֵךְ ה' יִתְבָּרַךְ עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה חֲשׁוּבָה יוֹתֵר מִבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה מִדְּאוֹרַיְתָא הִיא בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁהִוא בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד בְּוַדַּאי חָשׁוּב הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל עַכְשָׁו, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא. וְכָל הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא נִבְרָא כִּי אִם בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה אֵלָיו:

חלק יב

נִמְצָא, שֶׁבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר הוּא בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל עַכְשָׁו. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה. וּבְחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת הַדָּבָר לְתַכְלִיתוֹ הָאַחֲרוֹן. שֶׁהוּא בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל הָרֵיחַ אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, כִּי כָּל עִקַּר הָרֵיחַ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁכָּל הָרֵיחוֹת גְּדֵלִים מִבְּחִינַת קוֹל הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד בְּעֵת שֶׁיִּהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָרֵיחַ הוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה, כִּי עִקַּר חִיּוּת הַנְּשָׁמָה הוּא מִבְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל עָתִיד שֶׁהוּא עוֹלַם הַנְּשָׁמוֹת. אֲשֶׁר כָּל תְּשׁוּקַת הַנְּשָׁמָה וְחִיּוּתָהּ וְשַׂעֲשׁוּעָהּ הוּא רַק מִשָּׁם, כִּי הַנְּשָׁמָה מְמָאֶסֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאֵין לָהּ חִיּוּת רַק מֵהָרֵיחַ. הַנִּמְשָׁךְ מֵחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל

לֶעָתִיד שֶׁהוּא חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, עַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל הֲרֵיחַ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה. לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד. מֵאַחַר שֶׁכָּל עִקַּר הֲרֵיחַ נִמְשָׁךְ רַק מִשָּׁם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יג

כִּי בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר תְּחִלָּה וְסוֹף. כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל עַכְשָׁו. וֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד כַּנַּ"ל. כָּל זֶה הוּא רַק בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה, כִּי לְכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה לָנוּ לְבָרֵךְ הַבְּרָכָה בְּפֶה מָלֵא דַּיְקָא לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה, הֲלֹא הָיָה דַּי בַּמַּחֲשָׁבָה, שֶׁיַּאֲמִין בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל. וְעָתִיד לְחַדֵּשׁ הַכֹּל? אַךְ מַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין לוֹמַר כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת בְּפֶה מָלֵא דַּיְקָא, הַכֹּל הוּא מֻחְמָת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה. כִּי מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְכֵן כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי חֶטְאָיו עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּלְבֵּל הַמְּדַמֶּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁבִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה זֶהוּ בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּהַמְּדַמֶּה. וּכְפִי שֶׁמְּבָרֵר כָּל אֶחָד אֶת הַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה וּלְבָרֵר הַמְּדַמֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לוֹמַר כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַתְּפִלּוֹת וְכוּ' בְּפֶה מָלֵא דַּיְקָא. כְּדֵי לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה עַל-יְדֵי זֶה, כִּי עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַבְּרָכָה וְהַתְּפִלָּה מִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה, כִּי הַדִּבּוּר דְּקֻדֻּשָּׁה הוּא בְּבְחִינַת רוּחַ ה' רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בִּבְחִינַת רוּחַ ה' דִּבֶּר בִּי (שְׁמוּאֵל ב כג) וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִין בְּפֶה מָלֵא הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַבְּרָכוֹת וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. עַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִים דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה בְּפֶה דַּיְקָא. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן מד) הָאֱמוּנָה תּוֹלָה בַּפֶּה שֶׁל אָדָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶהֱאֱמוּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁאֵינוֹ מִתְבָּרֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בְּפֶה מָלֵא כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעִקַּר הַמְּדַמֶּה אֵין לוֹ כֹּחַ כִּי אִם בַּעֲשִׂיָּה גַּשְׁמִית שֶׁשָּׁם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבַלְבֵּל. וְשָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל הַמְּדַמֶּה. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּכְּתָבִים שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת הוּא בַּעֲשִׂיָּה, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נָגַהּ, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בַּעֲשִׂיָּה גַּשְׁמִית דַּיְקָא. וְשָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַבֵּרוּר, כִּי דַע כִּי כֹּחַ הַמְּדַמֶּה הוּא בְּחִינַת הַמַּמָּצַע בֵּין גַּשְׁמִיּוּת לְרוּחָנִיּוּת, בֵּין גּוּף לְנֶפֶשׁ. כִּי כֹּחַ הַמְּדַמֶּה הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הָרוּחָנִיּוּת שֶׁל כָּל הַגַּשְׁמִיּוּת. וְהוּא תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁל הָרוּחָנִיּוּת. וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת הַמַּמָּצַע שֶׁמְּחַבֵּר גַּשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כִּי כָּל הַדְּבָרִים הַגַּשְׁמִיִּים שֶׁבָּעוֹלָם אָנוּ יְכוֹלִים לְצַיְּרָם בַּמֹּחַ כְּתַבְנִיתָם וּדְמוּתָם מַמָּשׁ. וְזֶה הַכֹּחַ שֶׁמְּצַיֵּר כָּל הַדְּבָרִים בַּמֹּחַ זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה כִּי כֹּחַ הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי הַפְּנִימִי רָחוֹק וְנֶעְלָם מְאֹד מִכָּל מִינֵי גַּשְׁמִיּוּת. רַק עִקַּר

הַצִּיּוּר הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּסְּפָרִים. וְזֶה הַצִּיּוּר שֶׁמְּצַיְּרִין דָּבָר גַּשְׁמִי בַּמֹּחַ. זֶה הַצִּיּוּר הוּא תַּכְלִית הָרוּחָנִיּוּת שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר, אֲבָל כְּנֶגֶד הַדַּעַת זֶה הַצִּיּוּר הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בְּהַצִּיּוּר שֶׁבַּדַּעַת שׁוּם גַּשְׁמִיּוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁמְּצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ דָּבָר גַּשְׁמִי הוּא נֶחְשָׁב תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת נֶגֶד פְּנִימִיּוּת הַדַּעַת, אֲבָל נֶגֶד הַדָּבָר הַגַּשְׁמִי בְּעַצְמוֹ הוּא בְּבְחִינַת תַּכְלִית הָרוּחָנִיּוּת. מֵאַחַר שֶׁאָנוּ מַעֲלִין דָּבָר גַּשְׁמִי אֶל הַמֹּחַ. וּמְצַיְּרִין צִיּוּרוֹ לְבַד בַּמֹּחַ בְּלִי שׁוּם גַּשְׁמִיּוּת כְּלָל. וְהָבֵן הַדָּבָר הֵיטֵב. נִמְצָא שֶׁכֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא בְּבְחִינַת מְמַצָּע בֵּין גַּשְׁמִי לְרוּחָנִי. וְרַק עַל-יְדֵי הַכֹּחַ הַזֶּה יְכוֹלִין לְהוֹשִׁיט וּלְהוֹדִיעַ צִיּוּר דָּבָר גַּשְׁמִי לְהַמֹּחַ וְהַדַּעַת וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בַּסְּפָרִים. וְעַל-כֵּן שָׁם בִּבְחִינַת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שָׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אָדָם. וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ בְּחִינַת מַתְקְלָא שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה כַּיָּדוּעַ, כִּי עֶצֶם הַשֵּׂכֶל הוּא גָּבֹהַּ מִמַּלְאָךְ וְרָחוֹק בְּוַדַּאי מִכָּל חֵטְא וּמִכָּל תַּאֲוָה. וּמִכָּל גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּלְהֵפֶךְ גּוּף הַחֹמֶר הוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה שֶׁאֵין לָהּ שׁוּם בְּחִירָה. וְאֵין לָהּ כֹּחַ לְהַטּוֹת מִשּׁוּם תַּאֲוָה. וְעִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה הוּא רַק מֵחֶמֶת חִבּוּר הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף. וְעִקַּר הַחִבּוּר הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁבָּאָדָם. שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִנְטוֹת לְכָאן אוֹ לְכָאן, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר הַמְדַמֶּה אָז זוֹכֶה עַל-יְדֵי זֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז יִזְכֶּה לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ הַמְדַמֶּה אֶל עֶצֶם הַשֵּׂכֶל הַפְּנִימִי שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה. וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָרֹב טוּב הַצָּפוּן עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ'. כִּי הַמְדַמֶּה הוּא בְּחִינַת סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ, כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁל כָּל הָרְחוֹקִים שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ. הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא בֵּרְרוּ הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְסָמְכוּ עַל דַּעַת עַצְמָן. וְעַל-יְדֵי זֶה נֶאֶבְדוּ וְנִטְרְדוּ מִן הָעוֹלָם. כִּי בֶּאֱמֶת הַדַּעַת וְהַחָכְמָה שֶׁל כָּל בְּנֵי-אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם. אֲפִלּוּ שֶׁל הַחֲכָמִים הַגְּדוֹלִים הַכֹּל הוּא רַק בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁרֻבּוּ מְעֹרָב בְּדִמְיוֹנוֹת כּוֹזְבִים. וְאֵין מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְשֵׂכֶל אֲמִתִּי. כִּי אִם הַנְּבִיאִים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּשְׁאֵרֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, כִּי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר נִמְצָאִים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ אַחַר שֶׁפָּסְקָה הַנְּבוּאָה כַּמְבֹאָר בַּאֲרִיכוּת בְּכִתְבֵי הָאָרִ"י זַ"ל וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים, דְּהַיְנוּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים. אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל וְיִתְאַמֵּץ וִיבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יָדָם דַּיְקָא יִזְכֶּה לְבָרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה. עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ לְהַאֲמִין בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְקַבֵּל בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק טו

נִמְצָא שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַמְּדַמֶּה הוּא רַק בַּעֲשִׂיָּה גַּשְׁמִית. שֶׁשָּׁם צְרִיכִין עִקַּר הַבִּרּוּר. וְעַל-כֵּן עַל הָרֵיחַ אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ רַק בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה. שֶׁאָז עֲדַיִן נֶאֱחָז הָרֵיחַ בְּדָבָר גַּשְׁמִי עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ הַבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה. כְּדֵי לְבָרֵר בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה. כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. אֲבָל אַחַר שֶׁקִּבֵּל הָרֵיחַ שֶׁאָז הָרֵיחַ שֶׁקִּבֵּל אֵינוֹ מִלֶּבֶשׁ בְּשׂוּם דָּבָר גַּשְׁמִי וְהוּא רַק חִיּוּת הַנִּשְׁמָה, עַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ עוֹד בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, כִּי אֵין צָרִיךְ בִּרּוּר הַמְּדַמֶּה עוֹד. מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְפַּשֵּׁט מִן הַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁאָז אֵין עוֹד שׂוּם שְׁלִיטָה לְהַמְּדַמֶּה לְבַלְבֵּל חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן הָרֵיחַ נִכְלָל תֵּכֶף בִּבְחִינַת חִיּוּת הַנִּשְׁמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד. מֵאַחַר שֶׁמְּרִיחִין הָרֵיחַ אֵין מְלֶבֶשׁ עוֹד בְּשׂוּם גַּשְׁמִי. וְאֵין עוֹד כֹּחַ לְהַמְּדַמֶּה לְבַלְבֵּל כְּלָל. מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָרֵי דְּבָרִים שֶׁגַּם אַחַר הָאֲכִילָה עֲדַיִן נִשְׁאָר בְּגוּף גַּשְׁמִיּוּת הַמַּאֲכָל וּצְרִיכִין לְבָרֵר פְּנִימִיּוּת הַחִיּוּת מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁנֶּאֱחַז בַּגַּשְׁמִיּוּת. כְּדֵי לְכָלְלוֹ בְּהַתַּכְלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ גַּם בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה בִּשְׁבִיל בֵּרּוּר הַמְּדַמֶּה. כְּדֵי לְגַלּוֹת עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה בַּפֶּה בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. מַה שֶּׁצְּרִיכִין יְסוּרִים גְּדוֹלִים קֹדֶם שֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִוא אֶחָד מֵהַדְּבָרִים שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי יְסוּרִין. וּצְרִיכִין כַּמָּה טִלְטוּלִים וּלְסַבֵּב דְּרָכִים רַבִּים קֹדֶם שֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְגַם אֲבוֹתֵינוּ כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. הֶסְבֵּם ה' יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה דְּרָכִים שׁוֹנִים קֹדֶם שֶׁזָּכוּ לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא נָחָם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וַיַּסֵּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף וַחֲמֻשִׁים עָלוּ וכו'. וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי בֵּרּוּר הַמְּדַמֶּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הֶאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְסַבֵּב הַדֶּרֶךְ וְלִסְבֹּל כַּמָּה טִלְטוּלִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מְשֻׁנִּים, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַמְּדַמֶּה הוּא בָּאָרֶץ הַגַּשְׁמִי הַזֶּה, כִּי הָאָרֶץ הִיא תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַמְּדַמֶּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא אֶרֶץ גַּשְׁמִי שֶׁקְּדוּשָׁה בִּקְדֻשָּׁה כָּזוֹ עַד שֶׁשָּׁם עַל-יְדֵי הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה הַגַּשְׁמִי דַּיְקָא, זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי הָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי הִיא קְדוּשָׁה שָׁם כָּל כָּךְ עַד שֶׁהָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי דַּיְקָא שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת בֵּרּוּר הַמְּדַמֶּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הֶאֱמוּנָה וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְסַבֵּב כַּמָּה טִלְטוּלִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מְשֻׁנִּים. הַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרּוּר הַמְּדַמֶּה, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּאִין לְשָׁם בְּעֵת שֶׁעוֹסְקִין

בְּהַדֶּרֶךְ שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְשָׁם בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם יֵשׁ בִּלְבּוּלִים שֶׁל בִּלְבּוּל הַמְּדָמָה. וְעַל-יְדֵי שֶׁהוֹלְכִין דֶּרֶךְ שָׁם בִּשְׁבִיל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. מֵאַחַר שֶׁפְּנִימִיּוּת תַּכְלִית כַּוָּנָתוֹ שֶׁהוֹלֵךְ בְּכָל אֵלּוּ הַמָּקוֹמוֹת. הַכֹּל הִיא בִּשְׁבִיל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי זֶה הוּא מְבָרֵר בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם נִיצוֹצֵי הָאֱמוּנָה שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְּדָמָה שֶׁנֶּאֱחָז בְּזֶה הַמָּקוֹם. וְעַל-כֵּן בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁהוֹלֵךְ בִּשְׁבִיל הַנִּסִיעָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אוֹ לִשְׁאָר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וּבִפְרָט לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֲמִתִּי, אֲזַי בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה הוּא מְבָרֵר הַמְּדָמָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁדּוֹרֵךְ שָׁם. מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּשָׁם עִקַּר בְּרוּר הַמְּדָמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב צָרִיךְ לְסַבֵּב הַדֶּרֶךְ הַרְבֵּה, הַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְבָרֵר הַמְּדָמָה, כְּפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וּכְפִי מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה בְּגִלְגּוּל זֶה וּבְגִלְגּוּלִים אֲחֵרִים. וְאָז יִזְכֶּה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַמְּדָמָה כִּי שָׁם הִיא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הָאָרֶץ אֲדָמָה. לְשׁוֹן דִּמְיוֹן, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְּדָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה. כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַמְּדָמָה הוּא בִּבְחִינַת הָאָרֶץ שֶׁהוּא תַּכְלִית הַנִּשְׁמִיּוּת כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הָאָדָם בְּשֵׁם אָדָם עַל שֵׁם הַמְּדָמָה. שֶׁהוּא לְשׁוֹן דִּמְיוֹן בְּחִינַת מְדַמֶּה. כִּי עִקַּר הָאָדָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁהוּא תְּלוּיָה בְּכֹחַ הַמְּדָמָה כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא כְּדֵי שֶׁיִּטָּהֲרוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִזֻּהֲמָתָם, הַיְנוּ מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁהִיא בְּחִינַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְּדָמָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁבִּלְבּוּל הַמְּדָמָה הוּא בְּחִינַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ. וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְטַהֵר וּלְבָרֵר הַמְּדָמָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְּרוּר וְהַטָּהֳרָה מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כַּיָּדוּעַ. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְטַהֲרָנוּ מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ, הַיְנוּ מִבִּלְבּוּל הַמְּדָמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים, כִּי הַסְּפִירָה וְהַמִּנְיָן הוּא בִּבְחִינַת הַמְּדָמָה שֶׁשָּׁם כָּל הַדִּמְיוֹנוֹת וְהַהִתְמוֹנוֹת, כִּי עִקַּר הַסְּפִירָה וְהַמִּנְיָן הוּא רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁנוּיִים וְדִמְיוֹנוֹת, כִּי לְמַעְלָה בְּתַכְלִית הַשֹּׁרֶשׁ כֻּלּוֹ אֶחָד. וְאֵין שָׁם שׁוּם דִּמְיוֹן וְשָׁם כֻּלּוֹ אֶחָד. וְאֵין שַׁיָּךְ שָׁם סְפִירָה וּמִנְיָן כְּלָל. וְעִקַּר הַסְּפִירָה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁנוּי הַתְּמוּנוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְהַצִּיּוּרִים שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁכָּל אֶחָד מְשֻׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ בִּדְמוּתוֹ וְתַבְנִיתוֹ. וְשָׁם עִקַּר הַסְּפִירָה וְהַמִּנְיָן. וְכָל הַשְּׁנוּיִים וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְהַהִתְמוֹנוֹת כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמְּדָמָה. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מְדָמֶה לְשׁוֹן דִּמְיוֹן וּתְמוּנָה, כִּי הַמְּדָמָה בְּשָׁרְשׁוֹ גָּבוֹהַּ מְאֹד. כִּי נִמְשָׁךְ מִשֹּׁרֶשׁ הַתְּחָלַת נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְהַוָּה הַצִּמְצוּם שֶׁל הַתְּחָלַת הַבְּרִיאָה כַּיָּדוּעַ, תֵּכֶף הִתְחִיל שֹׁרֶשׁ

הַמְדַמֶּה, כִּי הַמְדַמֶּה הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הַשֵּׂכֶל. כְּמוֹ הָאָדָם כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק שִׂכְלוֹ כְּגוֹן בְּשֵׁנָה וְכַיּוֹצֵא אֵין נִשְׁאָר אֶצְלוֹ רַק הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא רַק הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַשֵּׂכֶל. וּכְמוֹ כֵן לְמַעְלָה בְּשָׁרְשׁוֹ תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת אוֹר הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ כַּיָּדוּעַ, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה מָקוֹם לַבְּרִיאָה. וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְהַוּוֹת שׁוּם נִבְרָא וְכוּ'. זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם זֶהוּ בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַמְדַמֶּה. שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים וּבִפְרָט בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְזֹאת הַבְּחִירָה הִוא בְּחִינַת כֹּחַ הַהִיוּלִי הַנִּזְכָּר בְּסִפְרֵי הַמְחַקְּרִים שֶׁשָּׁם כֻּלָּם נִבּוֹכִים בְּדֵעוֹת זָרוֹת וּנְבוֹכוֹת אֲשֶׁר עַל-יְדֵי חֲקִירוֹת אֵלּוּ הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם רַבִּים נִתְפַּקְּרוּ, כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג עִנְיָן זֶה בְּדַעַת אֱנוֹשִׁי כְּלָל. וְעַל זֶה נֶאֱמַר בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ. כִּי הוּא סוֹד סְתָרֵי מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וּצְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּרוּר הַמְדַמֶּה. שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. (וְעַיֵּן מִזֶּה בִּדְבָרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בַּשֵּׂכֶל. מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בַּשֵּׂכֶל תְּחִלַּת שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה. אֲשֶׁר מִזֶּה בָּאִים כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁלָּהֶם וּבְוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ, כִּי תְּחִלַּת שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה נִמְשָׁךְ מֵהִסְתַּלְקוּת הַשֵּׂכֶל, מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַמְדַמֶּה. שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַשֵּׂכֶל וְלֹא נִשְׁאַר רַק הָרְשִׁימוּ שֶׁהִיא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ הַזֹּאת. יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה אִם יִרְצֶה, אֲבָל אִם יִרְצֶה לַחֲקֹר וּלְהָבִין בְּוַדַּאי יִפֹּל בְּאֵין סוֹמֵךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כִּי הַשֵּׂכֶל נִסְתַּלֵּק מִשָּׁם. רַק עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאַר שֶׁהִיא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ כֹּחַ הַמְדַמֶּה. עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּהֱאֶמֶת, כִּי זֶה הַכֹּחַ הַשְׁאִיר ה' יִתְבָּרַךְ בְּהָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאֲרָה אַחַר הַצִּמְצוּם. שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ הַזֹּאת לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה מִי שֶׁיִּרְצֶה. וְשָׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַבְּחִירָה. שֶׁשָּׁרְשָׁהּ אֱמוּנָה שֶׁהִיא יְסוֹד כָּל הַמִּצְווֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַשְּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים וְהַתְּאָרִים וְהַשְׁבָּחִים שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁכֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסוֹפָהּ עַל פָּסוּק לְיוֹם חַגֵּנוּ, עַיֵּן שָׁם. מְבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל הַשְׁבָּחִים וְהַתְּאָרִים שֶׁאָנוּ מְתָאֲרִין וּמְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה, כִּי בִּפְנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל ה' יִתְבָּרַךְ מֻפְשָׁט מִכָּל הַשְׁבָּחִים וְהַתְּאָרִים, עַיֵּן שָׁם. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים וְהַתְּאָרִים כַּיָּדוּעַ. וְאִלּוּ לֹא הָיָה הַצִּמְצוּם לֹא הָיָה שׁוּם בְּרִיאָה. וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִין לְקָרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם שֵׁם. רַק מֵאַהֲבָתוֹ וְחֶמְלָתוֹ שֶׁרָצָה לְהֵיטִיב לְזוּלָתוֹ. צִמְצֵם עַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל

עַד שֶׁסִּלֵּק אוֹר הַשֵּׂכֶל וּפִנָּה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת. וְלֹא נִשְׁאַר שָׁם כִּי אִם הָרְשִׁימוּ. בְּחִינַת שׂוֹרֶשׁ כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַוּוּ כָּל הַמִּדּוֹת וְכָל הַבְּרִיאָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נָתַן לָנוּ רְשׁוּת לְקָרוֹתוֹ בְּאֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים וְהַתְּאָרִים וְהַשְׁבָּחִים. וְשָׁם מַתְחִיל הַסְּפִירָה וְהַמְּנָיָן, כִּי לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר כַּיָּדוּעַ וְעִקַּר שׂוֹרֶשׁ הַמְּנָיָן וְהַסְּפִירָה מַתְחִיל אַחַר הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא שׂוֹרֶשׁ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁהַסְּפִירָה וְהַמְּנָיָן הוּא בְּבְחִינַת הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר, 'סְפִירָה' דַּיְקָא. עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַמְדַמֶּה, כִּי עִקַּר הַסְּפִירָה הִיא בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין לָעֹמֶר, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמְדַמֶּה, כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי גַּם הַבְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ הַמְדַמֶּה וּשְׂעוֹרִים הֵם מַאֲכַל בְּהֵמָה. וְעַל-יְדֵי הָעֹמֶר שֶׁמְּבִיאִין מִן הַשְּׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה וּמְנִיפִין אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת מַעֲלָה וּמוֹרִיד לְמִי שֶׁמַּעְלָה וּמַטָּה שֶׁלּוֹ, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא, לְמִי שֶׁאַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁלּוֹ. עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. וּמַמְשִׁיכִין אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל. כָּל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין אַחַר כָּךְ הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין וּמוֹנִין הַיָּמִים לָעֹמֶר. עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירָה וּמְנָיָן, בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז נִשְׁלָם תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמְדַמֶּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת:

חלק יח

כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא רוּחַ נְבוּאָה כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בַּתְּחִלָּה לְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה. שֶׁנִּמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה:

כִּי זֶה כְּלָל בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְתַכְלִית הַטּוֹב שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוָה הַזֹּאת, אָזַי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַגִּיעַ לִקְדֻשָּׁה זֹאת כִּי אִם כְּשֶׁמְּסַיְּעִין לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וּמְאִירִין עָלָיו הַהָאָרָה בְּהָעֹלָם מִשּׂוֹרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה הַזֹּאת שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ וּבְלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְעוֹלָם לְהַגִּיעַ לִקְדֻשָּׁה זֹאת לְמָשָׁל לְעִנְיַן קִיּוּם מִצְוָה אַחַת כְּגוֹן כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לִזְכּוֹת לִקְנוֹת אֶתְרוֹג נָאֶה וּמְיֻנָּיו וְיֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת עַל זֶה, כְּגוֹן שֶׁאֵין אֶתְרוֹגִים מְצוּיִים. אוֹ שֶׁהֵם בְּיֹקֶר גָּדוֹל וְהוּא עָנִי וְאֵין לוֹ מָמוֹן לִקְנוֹתוֹ. וְהוּא מִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְנַעְגֵּעַ וּמִתְיַגֵּעַ בִּיגִיעוֹת וּמְחַפֵּשׂ דְּרָכִים אֵיךְ לְהַשִּׂיג וּלְהַגִּיעַ לִקְנוֹת הָאֶתְרוֹג, אָזַי הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַסִּיּוּעַ

דְּלְעֵלָּא הוּא מִמְּקוֹר שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַמְּצָוָה הַזֹּאת שֶׁהוּא עוֹסֵק לְהַגִּיעַ, דְּהַיְנוּ לְעִנְיָן זֶה שֶׁרוֹצֶה לִקְנוֹת אֶתְרוֹג אֲזַי שׁוֹלְחִין עָלָיו הֶאָרָה מִלְּמַעְלָה. מִשֹּׁרֶשׁ קְדֻשַּׁת הָאֶתְרוֹג וְזֹאת הַקְּדֻשָּׁה הוֹלֶכֶת לְסַיְּעוֹ וּלְחַזֵּק רְצוֹנוֹ נֶגֶד הַמְנִיעוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו. עַד שֶׁזּוֹכֶה לִמְצֹא הָאֶתְרוֹג. וְזֶה בְּחִינַת הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, כִּי הַסִּיּוּעַ הוּא מִשֹּׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה הַזֹּאת שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַשִּׂיגָהּ. וְכֵן הִיא בְּכָל הַמִּצְוֹות. וְלוּלֵי זֹאת לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרִי לְהָאָדָם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמְנִיעוֹת הָעוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ לְמָנְעוֹ מִן הַקְּדֻשָּׁה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִלְמָלֹא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ. וְהָעֵזֶר וְהַסִּיּוּעַ הוּא מִזֹּאת הַקְּדֻשָּׁה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל. וּבִפְרָט כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהַשִּׂיג אֵיזֶה קְדֻשָּׁה הַנּוֹגַעַת לְכְלַל יַחֲדוּתוֹ כְּגוֹן לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים. שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַמַּדְמֶה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בָּהֶם אוֹ כְּשֶׁרוֹצֶה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאֲזַי מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ הַמְנִיעוֹת בְּלִי שִׁעוּר. וְאִם לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְשַׁבֵּר הַמְנִיעוֹת וְלָבוֹא לְהַצַּדִּיק אוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ עוֹזְרוֹ וּמְסַיְּעוֹ בְּכָל פַּעַם וְהַסִּיּוּעַ הוּא שֶׁשּׁוֹלֵחַ עָלָיו הֶאָרָה וּקְדֻשָּׁה מֵהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ. אוֹ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָהּ וְעַל-יְדֵי הַהֶאָרָה הַזֹּאת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לִשְׁבֹּר הַמְנִיעוֹת וְלָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּלְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וְאֶשֶׁד הַנְּחָלִים אֲשֶׁר נָטָה לְשֶׁבֶת עָר (בְּמִדְבַּר כא) שֶׁכֵּיוָן שֶׁרָצוּ יִשְׂרָאֵל לִכְנֹס לְאֶרֶץ חֶרֶד הָהָר שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבָא לְקִרְאָתָם כְּחָתָן לִקְרַאת כַּלָּה וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁמַּחֲמַת שֶׁרָצוּ לִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בָּא קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לִקְרָאתָם וְסִיְּעָה אוֹתָם לְהַכְנִיעַ הָאֱמוֹרִי וְהָאֱמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְאָז מַחֲמַת שֶׁרָצוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִתְעוֹרְרָה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְיָצְאָה לִקְרָאתָם בְּהֶאָרָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם בְּנַשְׁמִיּוּת נִתְקָרֵב הָהָר וּבָא לִקְרָאתָם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל-כֵּן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שַׁתַּכְלִיתָהּ הִיא לִזְכּוֹת לְבֵרוּר הַמַּדְמֶה. כִּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְעוֹרֵר שִׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִזְכֶּה לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאֵנוּ וְיוֹצְרֵנוּ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה אָנוּ צְרִיכִין לִסְפֹּר סִפּוּרַת הָעֹמֶר. כִּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת בֵּרוּר הַמַּדְמֶה עַל-יְדֵי מִצְוָה זֹאת כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קְדֻשָּׁה זֹאת שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה. עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת. וְאָז זוֹכִין לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת תִּקּוּן בֵּרוּר הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְעַל-פִּי זֶה תָּבִין מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁצְּרִיכִין לִרְאוֹת לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֲמִתִּי. כִּדֵי לִזְכּוֹת לְבֵרוּר הַמַּדְמֶה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא הָעִקָּר

כַּנַּ"ל. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה. הֲלֹא גַּם לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי אִם לֹא יִהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה, לְעוֹלָם לֹא יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. כִּי יִפָּלוּ לוֹ עָלָיו קְשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם בְּדַעְתּוֹ. מֵחֲמַת שֶׁהַצַּדִּיק גָּבוֹהַּ וְנִשְׂגָּב וְנֶעְלָם מִשֵּׂכֶל הָעוֹלָם מְאֹד. וְאִם כֵּן נָפַל פִּתְאֹם בְּבֵירָא, מֵהֵיכָן יִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה. הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק. וּלְהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה. וְעִנְיָן כְּזֶה קָשֶׁה עוֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי מָצִינוּ רֹב הַדִּבְּרִים שֶׁתְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה. וְכִמְבֹאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרָכָה שֶׁאָמַר שֵׁשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁתְּלוּיִין זֶה בָּזֶה. וְאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה. אַף בֶּאֱמֶת גַּם זֶה מִסּוֹד סִתְרֵי הַבְּחִירָה, כִּי כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם אִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ, כִּי כֹּחַ הַבְּחִירָה הִיא מִגְדֶּלֶת נִפְלְאוֹת הַבְּרִיאָה אֲשֶׁר בְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף לֹא נִמְצָא דָּבָר נִפְלָא יוֹתֵר מִזֶּה, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים שֶׁכֹּחַ הַבְּחִירָה הוּא חִדּוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא יוֹתֵר מִכָּל הַחִדּוּשִׁים שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. וְהוּא מוּבָן מְאֹד לְכָל מַשְׂכִּיל. שֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר בְּכָל הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה חִדּוּשׁ כָּל כָּךְ כְּמוֹ הַבְּחִירָה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחַ בַּמִּין הָאֱנוֹשִׁי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אוֹ לַמְרוֹת עֵינֵי כְּבוֹדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשׂוּם שֵׂכֶל שֹׂרֶשׁ הַכֹּחַ שֶׁל הַבְּחִירָה. וְעִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ מֵהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְהַכְּלָל, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִבְחֹר רַק בֶּהֱאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וּלְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת בֶּאֱמֶת, כִּי יֵשׁ נְקֻדָּה דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִיא נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בִּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ הוּא רוֹצֶה וְחָפֵץ מְאֹד לְהִתְקָרֵב לֶהֱאֱמֶת, דְּהַיְנוּ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ כָּל הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וַאֲזַי כְּשֶׁהָאָדָם מַתְחִיל לְהִשְׁתּוֹקֵק לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק אֱמִתִּי. אֲזַי הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו הַהָאָרָה מִשֹּׂרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִים וּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים יוֹתֵר. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן חָזָק יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק. נִמְשָׁךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק יוֹתֵר. וּמְסַיְּעוֹ בְּיוֹתֵר לְשַׁבֵּר הַמְנִיעוֹת עַד שֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וַאֲזַי יִזְכֶּה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק לֶאֱמוּנָה וְכָל טוּב כַּנַּ"ל. וְעִנְיָן זֶה מְרֻמָּז קְצָת גַּם בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁכְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה אֲזַי בָּאָה זֹאת הַנְּשָׁמָה שֶׁהָיְתָה עוֹסֶקֶת בְּמִצְוָה זֹאת וּמְסַיְּעָה לוֹ לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה, וּבְלֹא זֶה לֹא הָיָה יָכֹל לְגָמְרָהּ מֵעֶצֶם הַמְנִיעוֹת שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר. וְזֶה סוֹד הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, עַיֵּן שָׁם הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁעָסְקָה בְּחַיֶּיהָ בְּמִצְוָה זֹאת הִיא נִכְלֶלֶת עַכְשָׁו בְּשֹׂרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַמִּצְוָה הַזֹּאת, כִּי כְּפוּם מַה דְּאִתְדַּבֵּק בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא הָכֵי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה עַכְשָׁו בְּזֶה הָעוֹלָם לְקַיֵּם מִצְוָה זֹאת בָּאָה עָלָיו נִשְׁמַת אוֹתוֹ צַדִּיק. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו שֹׂרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל

הַמִּצְוָה הַזֹּאת, כִּי שָׁם נִכְלְלָה נְשָׁמָה שֶׁל זֶה הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִגְמֹר הַמִּצְוָה הַזֹּאת וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה בִּתְחִלַּת הַדְּרוּשׁ הַזֶּה שֶׁהַכֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין. נִמְשָׁךְ מֵאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁהִיא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְהַפֵּךְ, כִּי שָׁם מְבֹאָר לְהֵפֶךְ שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל. זוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִין שָׁם עַד שֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, עַיֵּן שָׁם. אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הַכֹּל עַל נָכוֹן, כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל הַקְּדֻשּׁוֹת כֻּלָּם זֶה תָּלוּי בָּזֶה. וְנָעוּץ תְּחִלָּתוֹ בְּסוֹפוֹ וְסוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ, כִּי בְּוַדַּאי זֶה הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְכָל הַבְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. עַד שֶׁזּוֹכֶה לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. כָּל כֹּחוֹ מְקֻבָּל מִשָּׁם בְּעַצְמוֹ מִבְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל. וּבִלְא"ז הָיָה לוֹ כֹּחַ לָזֶה, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁהוּא כְּבָר קִבֵּל קְדֻשָּׁה מִשָּׁם עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל. עַד שֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְכֵן הִיא בְּכָל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-פִּי זֶה יִתְרְצוּ לְךָ כַּמָּה קֻשְׁיוֹת כְּאֵלֶּה בְּדִבְרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וְדִרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ (זֹהַר וַיְחִי ר"מ) הַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁגַּם בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיָה הָעוֹלָם תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ. הָיָה אָז תֵּכֶף קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בְּקֵץ הָעוֹלָם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית. וּמַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הָעוֹלָם בְּעֵת הַחֻרְבָּן וְהַגָּלוּת מִקֵּץ הָאַחֲרוֹן. שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם בְּסוֹף קֵץ הָאַחֲרוֹן. וּמִמֶּנּוּ מַמְשִׁיךְ תִּקּוּן לְקִיּוּם הָעוֹלָם גַּם בְּעֵת הַחֻרְבָּן וְהַגָּלוּת, וּבִלְא"ז זֶה לֹא הָיָה לָנוּ שׁוּם קִיּוּם חַס וְשָׁלוֹם, בְּתַקֶּף הַגָּלֻיּוֹת. וּבִפְרָט בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה. אֲשֶׁר יָרַדְנוּ פְּלָאִים בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יָרַד וְנָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל. כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ וְלוּלֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ גַּם עַכְשָׁו בְּתַקֶּף עֹמֶק נְפִילָתֵנוּ וְגָלוּתֵנוּ הָאֲרָה נִפְלָאָה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל מֵרוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. לוּלֵא זֹאת כְּבָר אָבַדְנוּ בְּעַנְיֵנוּ. וְכָל זֶה מְרֻמָּז בַּפָּסוּק וְהָאָרֶץ הַנַּ"ל, כִּי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה דָּרְשׁוּ פָּסוּק זֶה עַל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁמְּרֻמָּזִים בְּתֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשִׁים. אַךְ כָּל הַקִּיּוּם שֶׁלָּנוּ בְּגָלֻיּוֹתֵינוּ בִּפְרָט בַּגָּלוּת הַזֶּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. שֶׁמְּרַחֵף עַל פְּנֵי מֵימֵי הַתְּהוֹם. שֶׁלֹּא יִבְלְעוּ אוֹתָנוּ לְגַמְרֵי חַס

וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לְבַד יֵשׁ לָנוּ קִיּוּם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה מֵהַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר לְהִתְעוֹרֵר לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדֵּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְכוּ'. אַחַר שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לַמַּכָּה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁבִּשְׁעַת תִּקֻּן הַגְּלוּת הוּא מַמְשִׁיךְ הָאֲרָה מִסּוֹף הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יֵשׁ סַכָּנָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הָיְתָה הֲכָנָה לִגְאֻלָּה עַל-יְדֵי אֶסְתֵּר כַּנַּ"ל אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיוּ יִשְׂרָאֵל נְתוּנִים עֲדַיִן בְּצָרָה וְסַכָּנָה גְּדוֹלָה. וְהָיוּ תְּלוּיִים בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה עַד אֲשֶׁר הֻכְרַח מָרְדְּכַי לֵיצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה וְכוּ' וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גֹּדֶל עֹצֶם הַסַּכָּנָה שֶׁהָיָה לְיִשְׂרָאֵל אָז, כִּי הָרְפוּאָה שֶׁהֵכִין ה' יִתְבָּרַךְ קֹדֶם לַמַּכָּה הָיָה רַק בְּחִינַת הָאֲרָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכָת עַל הָאָדָם בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וּבְלֹא זֶה הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן כְּלָל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה בִּשְׁעַת הַנִּסָּיוֹן, כְּמוֹ כֵן לְעִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁל הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי עִקַּר הַצָּרָה וְהַסַּכָּנָה שֶׁהָיְתָה בִּימֵי הָמָן הַכֹּל הוּא בְּחִינַת צָרַת הַנֶּפֶשׁ, כִּי עִקַּר הוּא גְּלוּת וְצָרַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁרְחוֹקָה מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, כִּי אָז בִּימֵי הָמָן הִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהֶמֵת עָמֵלֵק כָּל כָּךְ עַד שֶׁהֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַחֲטָאִים שֶׁחִשְּׁבוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאָה עֲלֵיהֶם הַצָּרָה וְהַסַּכָּנָה הַנַּ"ל. וְה' יִתְבָּרַךְ חָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת וְהִקְדִּים הָרְפוּאָה לְהַמַּכָּה וְהַצָּרָה. וְנִלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֶּאֱמֶת כַּמְבֹאָר בַּמְּגִלָּה. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל הָאָדָם. שֶׁכְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וְשׁוֹלֵחַ עָלָיו הָאֲרָה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל מִבְּחִינַת גָּבֹהַּ מְאֹד כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה בְּתִקֻּף עִקַּר נְפִילָתוֹ. אֲזַי צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר כָּאֲרִי לְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה. וְאָז יְסַיְּעוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת אֱלֹקֵי מִתֵּימָן יָבֹא וְכוּ' וּכְתִיב ה', מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה, מְלַמֵּד שֶׁהֶחֱזִיר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עַל כָּל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא רָצוּ, הַיְנוּ שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה מִשֹּׁרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה אֲבָל הֵם לֹא רָצוּ לְהִתְעוֹרֵר וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן מֵאָז בָּהֶם וּבָא לְיִשְׂרָאֵל. וְתֵכֶף שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם בְּהֶעְלֵם הָאָרָה הַנַּ"ל נִתְעוֹרְרוּ לָשׁוּב אֵלָיו. וְעַל-יְדֵי זֶה בָּחַר בָּהֶם מִכָּל

הָעַמִּים, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁבְּחִינָה זֹאת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי כְּלָל. אֵיךְ ה' יִתְבָּרַךְ מִתְגַּלְגֵּל עִם כָּל אָדָם לְקָרְבוֹ אֵלָיו. שֶׁזֶּהוּ סוֹד סִתְרֵי הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל עַם סְגֻלָּה. מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת מִפְּנֵי מָה בָּחַר בְּיִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה עַתִּיקָא טָמִיר וּסְתִים בְּסִימָן כא. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל עַם סְגֻלָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה הָעִנְיָן אִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ כְּלָל. וּכְמוֹ כֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין מִפְּנֵי מָה זָכוּ אֵלּוּ לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת יוֹתֵר מִשְּׁאָר אֲנָשִׁים, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סְגֻלָּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל, אֲבָל בֶּאֱמֶת צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו וְלֹא עָוְלָתָה בוֹ. וּבְוַדַּאי גִּלְגֵּל ה' יִתְבָּרַךְ בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל עִם כָּל אֶחָד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת. וּכְפִי הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל כָּל אֶחָד כֵּן הוֹלִיךְ אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְרַחֵק אוֹ לְקָרֵב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ. רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת עַכְשָׁו בְּשׁוּם שֵׂכֶל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין יִשְׂרָאֵל עַם סְגֻלָּה כַּנַּ"ל:

חלק כד

וּבִשְׁבִיל זֶה קוֹרִין פָּרָשַׁת בְּמִדְבַּר קֹדֶם שָׁבוּעוֹת. שֶׁהוּא מְדַבֵּר מִמִּסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁנָּתְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סִימָן עַל זֶה מְנוּ וְעִצְרוּ. כִּי מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זֶהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר הַמַּדְמֶה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַמַּדְמֶה הוּא עַל-יְדֵי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֻהֲמָתָן וְהֵמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּדְמֶה תָּלוּי בְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהֵם הַשֹּׁרֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם וּבָהֶם תְּלוּיִים כֻּלָּם, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּכָל סִפְרֵי רַז"ל. כִּי אִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת מְמֻצָּע בֵּין כָּל שְׁנוּי הַבְּרוּאִים שֶׁבָּעוֹלָם כִּי בֵּין דּוֹמֶם לְצוֹמֵחַ יֵשׁ מְמֻצָּע וְכֵן בֵּין צוֹמֵחַ לְחַי וְכֵן בֵּין חַי לִמְדַבֵּר, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּסְּפָרִים. וּמְבֹאָר שָׁם בַּכְּתָבִים שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת מְמֻצָּע לְבֵין כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת לְהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְהוּא נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהִיא גְּבוֹהָּ מְאֹד בְּשָׁרְשָׁהּ וְהִיא חֵלֶק אֱלוֹקִי מַמָּשׁ וְהִיא הַמְּמֻצָּע וְהַמְחַבֵּר בֵּין כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת לְהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְעַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע וְהַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם לְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם וְעַל-כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל תְּלוּי הַכֹּל כַּיָּדוּעַ. וְכָל בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת מְמֻצָּעִים, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּדְמֶה שֶׁהוּא הַחִבּוּר בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, כִּי הַמַּדְמֶה הוּא בְּחִינַת מַדָּמָה מִלְּתָא לְמִלְּתָא. וּמְחַבֵּר וּמְקַשֵּׁר שְׁנֵי הֲפָכִים יַחַד. וְשֹׁרֶשׁ הַמַּדְמֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה בַּקְּדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִנֶּפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהִיא הִיא הַמְחַבֶּרֶת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כִּי הִוא בְּחִינַת הַמְמֻצָּע וְהַחִבּוּר בֵּין הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לְכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּשָׁרְשָׁהּ גְּבוֹהָּ מְאֹד מְאֹד וְהִיא חֵלֶק אֱלוֹקִי מַמָּשׁ. וְנִכְלֶלֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל וְאוֹרַיְתָא כֻּלָּא חַד, רַק שֶׁיֵּשׁ בְּנֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כֹּחַ

הַזֶּה שֶׁהוּא הַבְּחִינָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבְּנֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. וְהוּא כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּחַבֵּר הַנַּשְׁמִי וְהָרוּחָנִי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע לְכָל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁכֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא הַכֹּחַ הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּנֶפֶשׁ הָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁבָּאָדָם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר כֹּחַ הַמְדַמֶּה שָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִנֶּפֶשׁ הָאָדָם, דְּהַיְנוּ מִנֶּפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְעַל-כֵּן עִקַּר קְשִׁיר כָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּי בְּנֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. וְעַל-כֵּן עִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁבָּזֶה תְּלוּי עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא יְסוֹד הַכֹּל תְּלוּי בְּנֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִצְטַוִּינוּ לִסְפֹּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי הַסְּפִירָה הִיא בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה תְּלוּי בְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשָׁה זֹאת קֹדֶם שְׁבוּעוֹת שֶׁהִיא קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה עִקַּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד יוֹם זֶה שֶׁהוּא שִׁשָּׁה בְּסִיוָן, כִּי עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁנִּתְבָּרֵר עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁבָּזֶה תָּלוּי עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל כַּנַּ"ל:

אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת הִיא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּלִבּוּל הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, כִּי מֵהַמְדַמֶּה מִשָּׁם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת נֹגַהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָסוּר לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁלּוֹקְחִין מֵהֶם. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַמִּסְפָּר שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְדַמֶּה שֶׁמִּשָּׁם נֶאֱחָזוּ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵבִיא מִיתָה לָעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְזֶה שֶׁכָּתוּב, כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַה'. וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם. כִּי הַשְּׁקָלִים נוֹתְנִים לְנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן וּלְקָרְבָּנוֹת צִבּוּר. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּבִיאִין מִן הַבְּהֵמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה וְעַל-כֵּן הַקָּרְבָּנוֹת מְכַפְּרִין עַל הַחֲטָאִים, כִּי כָּל הַחֲטָאִים בָּאִין עַל-יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי כָּל הַתַּאֲווֹת הֵם מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֲטָאִים. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּבִיאִין מִן הַבְּהֵמוֹת. עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה וְנִתְכַּפְּרִין כָּל הַחֲטָאִים. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, כִּי כָּל הַצִּיּוּרִים וְהַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּשְׁכָּן שֶׁהָיָה בּוֹ כָּל הַגְּוִנִּין זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכוּ' מַעֲשֵׂה רוֹקֵם מַעֲשֵׂה אוֹרֵג וְכוּ', הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁבּוֹ כָּל הַתְּמוּנוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת כַּנַּ"ל. בִּשְׁבִיל לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַכְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִצְטַוּוּ אָז לִמְנוֹתָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים. כְּדֵי לְבָרֵר הַמְדַמֶּה בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי זֶה

יָדוּעַ שֶׁאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים שְׁקָלִים, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה עִקַּר הַמִּשְׁקָל וְהַמַּתְקָלָא, כִּי שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כה

וּבִשְׁבִיל זֶה אָנוּ מַתְחִילִין עַכְשָׁו מִקְרִיאַת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים. כִּי עַכְשָׁו הַהִתְחָלָה שֶׁל הַגְּאֻלָּה וְתִקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא מִפּוּרִים. כְּמוֹ שֶׁמּוּבָן מֵרְמָזֵי דִּבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. בְּעֵת שֶׁאָמַר הַתּוֹרָה עַל פָּסוּק מִ'מִּצְרַיִם וְ'לֹא יֵ'רָאוּ פְּ'נַי רֵ'יקָם שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת פּוּרִים. שֶׁאָמַר אָז כִּי מִתְּחִלָּה הָיוּ כָּל הַהִתְחָלוֹת מִפֶּסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַכְשָׁו וְכוּ' וּפָסַק בְּאֶמְצַע וְלֹא סִיֵּם דְּבָרָיו. וּמִתּוֹךְ דְּבָרָיו הֲבַנְתִּי שֶׁעַכְשָׁו הַהִתְחָלָה מִפּוּרִים. שֶׁהוּא מְחִיַּת עֲמָלֵק שֶׁהִיא עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל מָשִׁיחַ, כִּי רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וּמִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר עַד דּוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁבַּגְּלוּת הָאַחֲרוֹן הַמַּר הַזֶּה שֶׁהוּא גְּלוּת אֱדוֹם שֶׁהוּא עֲמָלֵק לֹא הָיָה לָנוּ קִיּוּם חַס וְשָׁלוֹם, אִם לֹא שֶׁיַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאָרָה נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה מִקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא גְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁל מָשִׁיחַ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְהַחֲיוֹתוֹ בִּרְפוּאוֹת וְחִיּוּת יְקָרִים בְּיוֹתֵר. עַל-כֵּן בְּנִפְלְאוֹתָיו הַגְּדוֹלִים הַקְּדִימִים רְפוּאָה לַמַּכָּה וְעָשָׂה עִמָּנוּ נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת גְּדוֹלוֹת בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע שֶׁהוּא גֶּזַע עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמ, וְחָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת לְהַאֲבִיד אוֹתָנוּ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וְה' יִתְבָּרַךְ הָפַךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ. וְהֵשִׁיב לוֹ מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְלֹא דַּי שֶׁנִּצּוֹלוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ. אַף גַּם הָיָה מְחִיַּת עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ. עַד שֶׁעַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס הִמְשִׁיכוּ הָאָרָה נִפְלָאָה בָּעוֹלָם שֶׁהִיא הָאָרָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאָז יִהְיֶה גְּמַר מְחִיַּת עֲמָלֵק. וְכַמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאֲר"י זַ"ל וּבִדְבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִגֹּדֶל הָהֶאָרָה הַנִּפְלָאָה שֶׁבְּפוּרִים. וְעַל-יְדֵי הָהֶאָרָה הַזֹּאת שֶׁהֵאִיר עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ קֹדֶם בִּנְיַן בַּיִת שֵׁנִי וְחָרְבָּנוֹ, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ עַכְשָׁו לְהִתְקַיֵּם בַּגְּלוּת הַמַּר הַזֶּה אֲשֶׁר יָרַדְנוּ פְּלָאִים, כִּי בִּנְיַן בַּיִת שֵׁנִי לֹא הָיָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הָיֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים לְמַלְכֵי פָּרַס עַל-כֵּן מֵאָז נֶחֱשַׁב יְמֵי הַגְּלוּת. וְכַמּוּבָן מִפֵּרוּשׁ רַשׁ"י עַל פָּסוּק וְשָׁבְעִים שִׁבְעִים וְכוּ' וּבְצוֹק הָעִתִּים, עַיֵּן שָׁם (דָּנִיֵּאל ט). עַל-כֵּן הִקְדִּים ה' יִתְבָּרַךְ הָרְפוּאָה עַל-יְדֵי הָהֶאָרָה הַנִּפְלָאָה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. עַד אֲשֶׁר עַכְשָׁו כָּל הַהִתְחָלוֹת מִפּוּרִים. שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא מְחִיַּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ מִצְוַת פֶּסַח לִהְיוֹת נִזְהָרִין מֵחָמֵץ אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי פּוּרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוֹת פּוּרִים יְכוֹלִין לִהְיוֹת נִזְהָרִין מֵחָמֵץ בְּפֶסַח, עַיֵּן שָׁם (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עד). נִמְצָא שֶׁעַכְשָׁו הַהִתְחָלָה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ

עָלֵינוּ הוּא מְפוּרִים. וְהַתְחָלַת הַנֵּס וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים אָנוּ מַתְחִילִין מִפָּרָשַׁת שְׁקָלִים, כִּי בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים, כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הָיָה עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וַעֲשֻׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקֹל. שֶׁהָמָן יִמַּח שְׁמוֹ רָצָה לְבַטֵּל הַכֹּחַ שֶׁל הַשְּׁקָלִים חַס וְשָׁלוֹם. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ וְכוּ'. כִּי הָמָן-עֲמָלֵק הוּא עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, הֲמִן הָעֵץ וְכוּ'. וְעִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ הוּא בִּלְבּוּל הַמְּדָמֶּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁהָיָה כּוֹפֵר גָּדוֹל וְעָשָׂה עֲצָמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, עַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי שִׁקְלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדָמֶּה. וְעַל-כֵּן עָכְשָׁו מַתְחִילִין מִפָּרָשַׁת שְׁקָלִים שֶׁהוּא הַהַתְחָלָה שֶׁל פּוּרִים שֶׁמִּשָּׁם מַתְחִילִין לִכְנֹס בְּפֶסַח, כִּי עַל-יְדֵי פּוּרִים יְכוֹלִין לִהְיוֹת נִזְהָרִין מֵחָמֵץ בְּפֶסַח. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּיוֹם פּוּרִים מַתְחִילִין לִשְׁאֹל וְלִדְרֹשׁ בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְעִנְיָן שׁוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין בְּהִלְכוֹת פֶּסַח שְׁלֹשִׁים יוֹם קֹדֶם וְכוּ'. וּמַתְחִילִין בְּיוֹם הַפּוּרִים בְּעַצְמוֹ, כִּי עַל-יְדֵי פּוּרִים נִכְנָסִין לְפֶסַח כַּנַּ"ל. וְכָל עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל פֶּסַח וִיצִיאַת מִצְרַיִם הַכֹּל בִּשְׁבִיל קַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּדֵי לִזְכּוֹת לְרוּחַ נְבוּאָה כִּדֵי לְבָרֵר הַמְּדָמֶּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעִין לִשְׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה קוֹרִין פָּרָשַׁת בְּמִדְבַּר שֶׁמְּדַבֵּר מִמִּסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדָמֶּה. נִמְצָא שֶׁהַהַתְחָלָה וְהַסּוֹף אֶחָד, כִּי הַהַתְחָלָה מִפָּרָשַׁת שְׁקָלִים. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַמְּדָמֶּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הָמָן-עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם כְּשֶׁמַּגִּיעִין אֶל הַגְּמָר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת קוֹרִין פָּרָשַׁת בְּמִדְבַּר כַּנַּ"ל. וְנָעוּץ סוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ וּתְחִלָּתוֹ בְּסוֹפוֹ. כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים הוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָדָר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁנֶּאֱמַר, קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ. כִּי פּוּרִים שֶׁהוּא הַכְנָעַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הָמָן כַּנַּ"ל, כִּי אָז זוֹכִין לְבֵרוּר הַמְּדָמֶּה כַּנַּ"ל. זֶהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ הִיא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדָמֶּה כַּנַּ"ל, כִּי עָכְשָׁו הַתְחָלַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הִיא מִפּוּרִים כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָדָר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. כִּי עָכְשָׁו מַתְחִיל אָז בְּפוּרִים קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רָצָה הָמָן לְבַטֵּל הַכֹּחַ שֶׁל חֲמִשִּׁים יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר. וְעַל-כֵּן עָשָׂה עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי סְפִירַת הָעֹמֶר הִיא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדָמֶּה. שֶׁהוּא הַכְנָעַת הָמָן-עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְלָה הָמָן בְּיוֹם

רִאשׁוֹן לַסְּפִירָה בְּיוֹם הֲנָפַת הָעֹמֶר, כִּי מִצְוַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה הִכְנִיעַ וְהִפִּיל אֶת הָמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהָמַת הַנָּחָשׁ בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָתֵי עֹמֶר דִּידְכוּ וְנִצַּח אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו, כִּי הַכְנָעַת עֲמָלֵק עַל-יְדֵי מִצְוַת הָעֹמֶר וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וּבְשָׁבִיל זֶה הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל. וְעַל-כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל שֵׁם הַפּוּר, כִּי גּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה בַּקְּדֻשָּׁה, כִּי גּוֹרָל הוּא דָּבָר שֶׁאֵין מְבִינִים, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהָבִין בְּדַעַת וְשֵׂכֶל לְמִי מַגִּיעַ הַדָּבָר הַזֶּה מַטִּילִין גּוֹרָל. נִמְצָא שֶׁגּוֹרָל הוּא בְּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה. שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת שֶׁאָז נִשְׁאָר הַמְּדַמֶּה. וּבְקֻדֻּשָּׁה הַגּוֹרָל גָּבוֹהַּ מְאֹד וְזֶהוּ בְּחִינַת אַךְ בְּגוֹרָל יֵחָלֵק אֶת הָאָרֶץ (בְּמִדְבַּר כו). כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִיא עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, כִּי שָׁם דַּיְקָא זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם. וּבְרִצּוֹנוֹ נָתְנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וְנָתָנָהּ לָנוּ, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לִנְקֻדַּת חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי אִם עַל-יְדֵי הַגּוֹרָל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת. וְהוּא בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַגּוֹרָל הִיא מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי מֻחְמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי שֶׁיּוּכַל לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג חֶלְקַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְמִי וְמִי מַגִּיעַ כָּל חֵלֶק וְחֵלֶק בִּיחוּד כְּפִי שׁוֹרֶשׁ קְדֻשַּׁת נִשְׁמָתוֹ, כִּי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל גָּבוֹהַּ מְאֹד בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה. וְאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהַשִּׂיג בְּשִׂכְלוֹ חֶלְקָה זֹאת, עַל-כֵּן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לַחֲלֹק אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּגוֹרָל דַּיְקָא שֶׁהָיָה עַל-פִּי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, כִּי גּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַגּוֹרָל אֵינוֹ מִקָּרֶה חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ עַל-פִּי אֵיזֶה מַעֲרָכָה מִמַּעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת חַס וְשָׁלוֹם, רַק הַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּחֵיק יוּטַל אֶת הַגּוֹרָל וּמֵה' כָּל מִשְׁפָּטוֹ (מִשְׁלֵי טז) וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ סְלִיחָה וְכַפָּרָה לְכָל הַחֲטָאִים. וְעִקַּר הַכַּפָּרָה וְהַסְּלִיחָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא הַכְנָעַת זֶהָמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֲטָאִים כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכֹל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים וּלְהַמְשִׁיךְ מְחִילָה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַגּוֹרָל הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים דַּיְקָא. שֶׁמְּבָרְרִין אָז עַל-יְדֵי הַגּוֹרָל דַּיְקָא. אֵיזֶה לַה' וְאֵיזֶה לַעֲזָאזֵל. שֶׁזֶּהוּ

סוֹד בֵּרוּר עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. נִמְצָא שֶׁגּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה. וְעַל-כֵּן הָמָן שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַגּוֹרָל דַּיְקָא, כִּי רָצָה לִפְגֹּם בְּגוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל הַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים הֵם מִבְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָמָן כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכָל הַנִּחוּשִׁים וְהַקּוֹסְמִים שֶׁלָּהֶם כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַגּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַנִּחוּשִׁים שֶׁלָּהֶם הֵם לְהַבְדִּיל כְּמוֹ הַגּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעוֹשִׂין סִימָן פִּתּוֹ נָפְלָה מִפִּיו צְבִי הִפְסִיקוֹ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ' שֶׁאֵין בָּזֶה שׁוּם טַעַם. רַק הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה. וּמַחֲמַת שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה יֵשׁ גּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה דִּקְדֻשָּׁה, עַל-כֵּן מִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל וְנֶאֱחָז פְּגַם הַנִּחוּשִׁים וְהַקּוֹסְמִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם כְּנֶגֶד הַגּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן הָמָן שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת פְּגַם הַמְנַחֲשִׁים וְהַמְעוֹנְנִים, כִּי הָמָן וּבֵיתוֹ הָיוּ מְכַשְּׁפִים גְּדוֹלִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, עַל-כֵּן רָצָה לִפְגֹּם אֶת הַגּוֹרָל וּלְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי גּוֹרָל דַּיְקָא וְה' יִתְבָּרַךְ הֵפִיר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וְהָפַךְ אֶת הַגּוֹרָל עָלָיו וְעַל מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁנִּמְחוּ וְנֶעֱקְרוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא בְּי"ג בַּאֲדָר. וְעַל-כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים דַּיְקָא עַל שֵׁם הַפּוּר הוּא הַגּוֹרָל כִּי עִקַּר הַנֵּס הוּא בְּבְחִינַת גּוֹרָל שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְחַלְּקָה בְּגוֹרָל כַּנַּ"ל. כִּי הָמָן הִתְקַנֵּא בַּמֶּה שֶׁרָצוּ יִשְׂרָאֵל לַחֲזֹר לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אָז, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן רָצָה לִפְגֹּם אֶת הַגּוֹרָל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלֶקֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הָרַבִּים הֵפִיר אֶת עֲצָתוֹ. וְזָכוּ שֶׁהִתְגַּבֵּר גּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה וְנָפַל הוּא וּמִשְׁפַּחְתּוֹ וְקִבְּעוּ יְמֵי הַפּוּרִים עַל שֵׁם הַגּוֹרָל דַּיְקָא. וְזָכוּ אָז לַחֲזֹר לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְעַל-כֵּן הַבְּחִירָה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן נִקְרֵאת הַבְּחִירָה גּוֹרָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי (תְּהִלִּים טז) וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן הַבְּחִירָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִנִּיחַ יָדוֹ עַל חֵלֶק הַטּוֹב כְּאָדָם שֶׁאוֹמֵר לִבְנוֹ אֶת זֶה בְּחַר לְךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי הַבְּחִירָה הִיא בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת גּוֹרָל וְזֶהוּ אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי. הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַיְּעוֹ לִבְחֹר בְּגוֹרָל הַטּוֹב בְּחִינַת וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י הַנַּ"ל הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְסַיֵּעַ אֶת הָאָדָם בְּסִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחֹר בַּטּוֹב, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו הָאָרָה וְסִיּוּעַ מִשֹּׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁרוֹצֶה לְהַגִּיעַ אֵלָיהּ כַּנַּ"ל. אַךְ שֶׁכָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֶת הַגּוֹרָל וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַבְּחִירָה גּוֹרָל כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים, קוֹמָה ה' קָדְמָה פָּנָיו הַכְרִיעֵהוּ. שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַקְדִּים עַצְמוֹ לִפְנֵי הַבַּעַל דָּבָר לְהַכְנִיעוֹ עַל-יְדֵי זֶה, הַיְנוּ שֶׁיַּקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה. וְיַקְדִּים לִשְׁלֹחַ עָלֵינוּ סִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא מִשֹּׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאָנוּ רוֹצִים לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו וּלְהַגִּיעַ אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חַיָּב אִינִישׁ לִבְסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אְרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי. כִּי הַשִּׂכְרוּת הִיא הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת. וְאָז נִשְׁאָר רַק כֹּחַ הַמְדַמֶּה בְּבִלְבּוּל גָּדוֹל כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁהַשִּׂכּוֹר אֵין לוֹ דַּעַת וְהוּא מְבֻלְבָּל מְאֹד. וְכָל זֶה הִיא מֵהִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת וּבִלְבּוּל הַמְדַמֶּה. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֲלוֹמוֹת הַמְבֻלְבָּלִין וּבִלְבּוּל כָּל הַמְשֻׁגָּעִים וּבִלְבּוּל שֶׁל הַשִּׂכּוֹר כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים. אֲבָל בְּפוּרִים אָז זוֹכִין לְהַכְנִיעַ זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כָּל כָּךְ שֶׁמִּשָּׁם בֵּרוּר הַמְדַמֶּה עַד שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מְדַמֶּה. זוֹכִין לְהַמְתִּיק בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה בְּשָׁרְשׁוֹ. כִּי אָז אֵין שְׁלִיטָה לְזֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִיא כְּלַל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְאַחֵז בְּהַשִּׂכְרוּת שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה לְהַמְשִׁיךְ כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם. אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַשִּׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים עַד דְּלָא יָדַע וְכוּ' מַמְתִּיק וּמְבַטֵּל פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. שֶׁרָצָה לַחֲקֹר שֹׁרֶשׁ הַטּוֹב וְהָרַע מֵהֵיכָן נִמְשָׁכִין שֶׁזֶּהוּ עִקַּר פְּגַם בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה וְעַכְשָׁו עַל-יְדֵי הַשִּׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אְרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי מַמְתִּיקִין וּמְתַקְּנִין זֶה הַפְּגָם. כִּי נִמְתָּק זֶה הַמְדַמֶּה בְּשָׁרְשׁוֹ בְּפוּרִים מֵחֲמַת שֶׁאָז הוּא עִקַּר הַכְנָעַת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וְזוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ אָז אֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי הַמְדַמֶּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבּוּעוֹת בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַכֹּל, כִּי עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָן בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם. 'דִּבֶּר ה'' זֶה בְּחִינַת נְבוּאָה. וְעַל-יְדֵי נְבוּאָה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה וְכָל זֶה מִבֹּאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִרְאוֹת וּלְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹ., כִּי כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וַאֲפִלּוּ עַכְשָׁו שֶׁפָּסְקָה הַנְּבוּאָה אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל צַדִּיק אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁתְּלוּיָה בְּבֵרוּר הַמְדַמֶּה. שֶׁאֵינוֹ מִתְבָּרֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ,

אֲבָל צָרִיכִין לְחַפֵּשׂ מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה עַל יָדוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה, כִּי יֵשׁ מַנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר. שֶׁעַל יָדָם נִפְגָּם הַמְּדַמֶּה יוֹתֵר. שֶׁמִּזֶּה בָּאִים אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַנַּחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה. בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְכוּ', עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה הַרְבֵּה מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה. כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ יְסוֹד הַכֹּל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תְּלוּי עַד שֶׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁבּוֹ נִתְּנָה הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הָיָה תְּלוּי עַד קַבָּלַת הַתּוֹרָה. שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשָּׁכַת קְדֻשַּׁת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה. וְזֶכוּ לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַזֹּאת יִהְיֶה גַּם-כֵּן חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד וְכוּ'. וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִיא שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת וְכוּ'. וְאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַמּוֹכִיחַ הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גִּדְלִים כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הָעֲוונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, כִּי לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מְעוֹרֵר הָרֵיחַ רַע שֶׁל הָעֲוונוֹת, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי קוֹל תּוֹכַחְתּוֹ כָּל הָעֲוונוֹת מוֹסִיפִין וְנוֹתְנִין רֵיחַ טוֹב. בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ עֲזַב לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא נָתַן וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְזוֹכִין לִמְזוֹנָא דִּנְשָׁמְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק לב

וְיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁכָּתוּב שָׁם דִּבֵּר עִמִּי פֶּה אֶל פֶּה. וְהִזְהִיר מְאֹד לִכְתֹּב זֶה הָעִנְיָן הֵיטֵב שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרֵךְ מְאֹד וּלְחַפֵּשׂ הַרְבֵּה לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. כְּדֵי לִזְכּוֹת לְבֵרוּר הַמְּדַמֶּה עַל-יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק. כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל עִנְיָן זֶה, הֲלֹא רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּתַב שָׁם בְּעַצְמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁבִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה שֶׁלָּהֶם וְזָכוּ לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאִם כֵּן קָשֶׁה לָמָּה צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה עַל-יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ. הֲלֹא כְּבָר זָכוּ יִשְׂרָאֵל לָזֶה בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְקֻשְׁיָא זֹאת קְרוֹבָה לְקֻשְׁיוֹת הָעוֹלָם שֶׁמַּקְשִׁין לָמָּה צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק הֲלֹא דַּי בְּהַסְּפָרִים שֶׁיֵּשׁ מִכְּבָר וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בָּא לְבַטֵּל קֻשְׁיָתָם וּלְבָאֵר שֶׁצְּרִיכִין דְּוָקָא לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים. וְשֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כִּי כָּל הָאֱמוּנָה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל אֲבָל לְכְאוֹרָה עֲדַיִן הַקֻּשְׁיָא בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת, כִּי הֲלֹא כְּבָר קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאָז זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְבֵרוּר הַמְּדַמֶּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לֶאֱמוּנָה וְכוּ'.

כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ. וְאִם כֵּן לָמָּה צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ אַחַר הַצַּדִּיק לְהִתְקָרֵב אֵלָיו:

אֲבָל בֶּאֱמֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הֵם דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים. וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד. וְכֻלָּם נְכוֹחִים לַמֵּבִין וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵחָדָשׁ, כִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, כִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא חִדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמֻּחְלָט. בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וְאַדְנוּתוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁיֵּשׁ מְחַדֵּשׁ בּוֹרֵא הַכֹּל. שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּבְגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה לְהָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבָּעַל בְּחִירָה כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן הֶעְלִים מִדַּעַת הָאָדָם שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בְּדַעְתּוֹ חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה. שֶׁזֶּה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם, כִּי עִקַּר קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת תְּלוּיִים בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. כִּי שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה. וְעִקַּר הִיא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה צְרִיכִין בַּמֶּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בַּדַּעַת בְּשׁוּם אֹפֶן. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בַּדַּעַת בְּשׁוּם אֹפֶן, אַדְרַבָּא, מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בְּעִנְיָן זֶה לַחֲקֹר וּלְהָבִין בְּדַעְתּוֹ יִפֹּל לְקֻשְׁיוֹת וּמְבוּכוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁיּוּכַל לָבוֹא לְאֶפִּיקוֹרְסִית גָּמוּר רַחֲמָנָא לִצְלַן, כְּמוֹ כָּל הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁנִּפְּלוּ לְאֶפִּיקוֹרְסִית שֶׁלָּהֶם עַל-יְדֵי שִׂכְלָם וְדַעְתָּם שֶׁרָצוּ לְהָבִין בְּדַעְתָּם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק רַק בֶּאֱמוּנָה וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה שֶׁל אָדָם, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְהֵיטִיב לִבְרִיּוֹתָיו, עַל-כֵּן הוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וּמַזְמִין לְכָל אָדָם בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי זֶה לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה יוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם, כִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְעוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת. וְכַמָּה וְכַמָּה שִׁנּוּיִים שֶׁנַּעֲשִׂים בָּעוֹלָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל פַּעַם בְּהִתְגַּלּוּת יוֹתֵר, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהִיא יְסוֹד הַכֹּל. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל יוֹם אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּהִתְגַּלּוּת יוֹתֵר:

וְזֶה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. שֶׁהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מִתְחַדֶּשֶׁת וּמִתְחַזֶּקֶת בְּכָל יוֹם כְּפִי חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים.

וּכְמוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב סִבּוֹת בְּכָל יוֹם. וּמְחַדֵּשׁ בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה מִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת לְהַסְתִּיר וּלְהַעְלִים הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהַכְנִיס כְּפִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת חֲדָשׁוֹת בַּלֵּב כְּדֵי לְבַלְבֵּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע הוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת שֶׁמְּשָׁם עִקַּר כֹּחוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהִתְקָרֵב דַּיְקָא לְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבַּדּוֹר. וְאֵין דַּי בְּהַסְּפָרִים שֶׁיֵּשׁ מִכְּבָר, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר שֶׁיֵּשׁ לוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵר לָנוּ הַמְּדֻמֶּה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּפִי חִדּוּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם אָנוּ צְרִיכִין לְבֵרוּר חָדָשׁ לְבָרֵר הַמְּדֻמֶּה כְּפִי הַמַּחֲשָׁבוֹת הַנִּמְשָׁכִין בְּזֶה הַיּוֹם כְּפִי חִדּוּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל חִזּוּק הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם בִּבְלְבּוּלִים חֲדָשִׁים לְבַלְבֵּל הָאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל עַל-כֵּן צְרִיכִין צַדִּיק הַדּוֹר דַּיְקָא. וְאֵין דַּי בַּמֶּה שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ הַתּוֹרָה וְזָכִינוּ לְבֵרוּר הַמְּדֻמֶּה וְלֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה אָז, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְבָרֵר הַמְּדֻמֶּה בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ כְּדֵי לְחַזֵּק הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם כְּפִי חִדּוּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. לְבָרֵר הָאֱמוּנָה מֵהַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַמִּתְגַּבֶּרֶת כְּנֶגְדּוֹ מֻחְדָּשׁ בְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁרָאִינוּ דָּבָר נִבְהָל וְזָר אֲשֶׁר כָּל אָדָם מִשְׁתּוֹמֵם עַל זֶה. הַיְאֻמָּן כִּי יְסֻפַּר. שֶׁאַחֲרֵי שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלּוּ. וְכֻלָּם זָכוּ לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'. וְאַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה הֲנִשְׁמָע כָּזֹאת שֶׁיַּעֲשׂוּ מַעֲשֶׂה כָּזֹאת לִטְעוֹת אַחַר הָעֶגֶל. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא עָשׂוּ כִּי אִם הָעֵרֶב רַב. וְאַחַר כָּךְ הִטְעוּ קְצָת מִיִּשְׂרָאֵל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲפִלּוּ אֵלּוּ הַמְעַט דְּמְעַט שֶׁטָּעוּ בָּזֶה מַה זֶּה הָיָה לָהֶם. וְגַם עַל הָעֵרֶב רַב גּוּפָא קָשֶׁה, כִּי גַּם הָעֵרֶב רַב הָיָה לָהֶם דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד כְּמוּבָן בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל. וּבְוַדַּאי הָיָה בָּהֶם גַּם אֵיזֶה מְעַט טוֹב. מֵאַחַר שֶׁהֵם יָצְאוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה מִמִּצְרַיִם וְהִשְׁלִיכוּ מִשְׁפְּחָתָם וּבֵית אֲבוֹתָם וְרָצוּ לְהִתְגַּיֵּר מֻחָמַת שֶׁרָאוּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים כְּאֵלֶּה בְּמִצְרַיִם. וְאַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה אַחֲרֵי כָּל הַמּוֹפְתִים נוֹרָאִים שֶׁרָאוּ בְּעֵינֵיהֶם בְּמִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם-סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וּמַתַּן תּוֹרָה בְּאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַמַּסּוֹת הַגְּדוֹלוֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וְהָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' הֲשָׁמַע עַם וְכוּ'. וְאַחֲרֵי כָּל זֶה יַעֲשׂוּ מַעֲשֶׂה כָּזֶה לַעֲשׂוֹת לָהֶם עֶגֶל לֶאֱלֹק. אֲבָל מִכָּל זֶה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהָבִין עַד הֵיכָן כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם. וְכַמָּה וְכַמָּה מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם. לֹא בִּשְׁבִיל מַלְאָךְ וְלֹא בִּשְׁבִיל שָׂרָף. וְכֵן לְהֵפֶךְ לֹא בִּשְׁבִיל בְּהֵמָה וְחַיָּה

וְצוֹמֵחַ וְכוּ'. רַק הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם. וְעִקַּר הַיִּחוּס וְהַמַּעֲלָה שֶׁל הָאָדָם אֲשֶׁר בִּשְׁבִילוֹ כָּל הָרַעַשׁ הַזֶּה. שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. הָעִקָּר הוּא מַה שֶּׁהָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא עֲבוֹדָתוֹ חֲשׁוּבָה מְאֹד מְאֹד יוֹתֵר מֵעֲבוֹדַת כָּל הַמַּלְאָכִים וְהַשְּׂרָפִים וְכוּ'. מֵאַחַר שֶׁהֵם אֵין לָהֶם בְּחִירָה וְהָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה. וּבִשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ הַכֹּל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְעַל-כֵּן הַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל. עַד שֶׁכְּבָיְכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אֵין בְּיָדוֹ לְבַטֵּל הַבְּחִירָה כִּי אִם כֵּן יִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם. וּמִגֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל הַבְּחִירָה שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה, עַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְהַבַּעַל דָּבָר לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים וַהֲסָתוֹת חֲדָשׁוֹת עַד שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל אַחַר מַתַּן תּוֹרָה שֶׁיַּעֲשׂוּ מַעֲשֶׂה הָעֶגֶל וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁמִּשָּׁה רַבֵּנוּ נִסְתַּלֵּק מֵהֶם אָז וְלֹא הָיָה בֵּינֵיהֶם, עַל-כֵּן עִרְבֵּב הַשָּׂטָן אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה, וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה וְכוּ' קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹקִים. כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַשָּׂטָן הוּא מֵחֲמַת שֶׁהֶעֱלִים מֵהֶם אֶת מֹשֶׁה וְהִכְנִיס בִּלְבָּם שֶׁכְּבָר נֶעְלַם מֹשֶׁה. עַל-כֵּן הֵסִית אוֹתָם לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה הַנַּ"ל, כִּי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא הָיָה כֹּחַ לְבַטְּלוֹ כִּי אִם מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ אִם הָיָה שָׁם. וְזֶהוּ, וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא שֵׁשׁ וְכוּ' וְשָׁהָיָה יוֹם הַמָּעָנָן וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁהַשָּׂטָן עִרְבֵּב אָז אֶת הָעוֹלָם כָּל כָּךְ. כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהָיָה יוֹם מוּכָן לְפֻרְעָנֻיּוֹת. וְדַוְקָא בְּאוֹתוֹ הָעֵת אַחַר שֶׁבָּא שֵׁשׁ. וְהָיָה יוֹם הַמָּעָנָן אָז דַּיְקָא הָיָה כֹּחַ לְהַשָּׂטָן לְהִתְגַּבֵּר בְּבִלְבּוּלִים וּכְפִירוֹת כָּאֵלֶּה. כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה דַּיְקָא. עַד שֶׁלֹּא הָיָה כֹּחַ לְבַטְּלוֹ בְּשׁוּם דָּבָר כִּי אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא הָיָה הַצַּדִּיק הַדּוֹר אָז. וּמֵחֲמַת שֶׁמִּשָּׁה הָיָה אָז בַּשָּׁמַיִם, עַל-כֵּן הִצְלִיחַ מַעֲשֶׂה שָׂטָן בְּאוֹתוֹ הַשָּׁעָה, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁיָּרַד מֹשֶׁה מֵהָהָר הִכְנִיעַ וְשִׁבֵּר וּבִטֵּל אֶת הָעֶגֶל. וְחָזַר וְקִבֵּל אֶת הַלּוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת. וְחָזַר לְחַזֵּק אֶת הָאֱמוּנָה, אֲבָל גַּם אָז הַכֹּל הָיָה בְּכֹחַ הָרִשְׁמוּ שֶׁנִּשְׁאֲרָה מִסּוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁנִּקְבַּע בְּלֵב יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה. בְּשָׁעַת קַבָּלַת לוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, כִּי עַל-יְדֵי יְסוֹד הָאֱמוּנָה הַזֹּאת יֵשׁ כֹּחַ לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק בְּדוֹרוֹ לְבָרֵר לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי עַל-יְדֵי יְסוֹד אֱמוּנָה זֹאת זוֹכִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ עַד שֶׁמּוֹצְאִין אוֹתוֹ. וְכַאֲשֶׁר יִבאַר לְקַמָּן:

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הַדּוֹר דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרֵר לָנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל פַּעַם כְּפִי הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה זָכוּ יִשְׂרָאֵל לֶאֱמוּנָה עַל-יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְכֵן אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְהַנְּבִיאִים שֶׁהָיוּ בְּכָל

דּוֹר. שֶׁנִּתְבָּרְרָה הָאֱמוּנָה בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ צְרִיכִין עַכְשָׁו בַּדּוֹר הַזֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר הַזֶּה. כִּדֵי שֶׁיְּבָרֵר לָנוּ הָאֱמוּנָה כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן שֶׁל עַכְשָׁו, כִּי הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לְבָרֵר בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. לְהַסְתִּיר וּלְהַעְלִים אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר וַיַּקְא. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ. שֶׁעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא עַל הַצַּדִּיק שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר וְאַחַר כָּךְ בְּשֶׁכְּבָר הַיָּמִים הַבָּאִים מוֹדִים גַּם בָּזֶה הַצַּדִּיק. וְאוֹמְרִים שֶׁזֶּה בְּוַדַּאי הָיָה צַדִּיק. אֲבָל חוֹלְקִים עַל זֶה הַצַּדִּיק שֶׁבְּזֶה הַדּוֹר שֶׁאַחֲרָיו, כִּי בִּימֵי הָאֲרִ"י זַ"ל הָיְתָה מַחֲלֹקֶת גְּדוֹלָה עַל הָאֲרִ"י וְלֹא רָצוּ לְהוֹדוֹת שֶׁיִּמָּצֵא בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר חִדּוּשׁ כָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כָּזֶה, כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וְאַחַר כָּךְ בְּכַמָּה דּוֹרוֹת נִתְקַבֵּל הָאֲרִ"י זַ"ל. וְהַכֹּל מוֹדִים שֶׁהָיָה חִדּוּשׁ נִפְלָא אִישׁ אֱלוֹקִ וְכוּ'. אֲבָל חָלְקוּ עַל צַדִּיקִים אֲחֵרִים שֶׁבַּדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרָיו. עַד שֶׁסָּמוּךְ לְיָמֵינוּ הָיָה הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה. שֶׁהָיָה אוֹר נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, וְהָיָה עָלָיו מַחֲלֹקֶת גְּדוֹל. וּבִימֵי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב רַב הַמִּתְנַגְּדִים הוֹדוּ בְּהָאֲרִ"י זַ"ל. וְחָלְקוּ עַל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וּכְבָר מוּבָא מִזֶּה בַּסְּפָרִים (וְעַיֵּן בְּסוֹף סֵפֶר נֹעַם אֱלִימֶלֶךְ מְדַבֵּר שָׁם מִזֶּה). וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַמַּדְמֶה שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה. הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁבְּזֶה הַדּוֹר דַּיְקָא, כִּי אֵין לְךָ אֶלָּא שׁוֹפֵט שֶׁבְּיָמֶיךָ כִּי צְרִיכִין לְבָרֵר הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ. כְּפִי חִדּוּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה אֵינוֹ מִתְבָּרֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן מַנִּיחַ הַבַּעַל דָּבָר עַצְמוֹ עַל זֶה לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ לְהַסְתִּיר וּלְהַעְלִים זֶה הַצַּדִּיק וּלְהַרְבּוֹת עָלָיו מַחֲלֹקֶת וְקִשְׁיוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרְבוּ אֵלָיו חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָה בָּזֶה הַצַּדִּיק דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר הַזֶּה דַּיְקָא. וְאֵין דַּי לוֹ בַּמָּה שֶׁנִּתְבָּרֵר הַמַּדְמֶה וְכוּ' עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי הַסְּפָרִים שֶׁל הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ מִכְּבָר, כִּי צְרִיכִין דַּיְקָא לָבוֹא לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר הַזֶּה כְּדֵי לְבָרֵר הָאֱמוּנָה בְּכָל עֵת. כְּפִי הַבֵּרוּר שֶׁצְּרִיכִין בְּזֶה הַדּוֹר בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵחָדָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק לד

אַךְ אִם כֵּן לְכְאוֹרָה קָשֶׁה מַה פָּעֲלוּ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהָיוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁלְּפָנֵינוּ שֶׁחִבְּרוּ סְפָרִים קְדוֹשִׁים בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלָּהֶם הַכֹּל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם. וְכֵן מַה פָּעֲלוּ בְּבֵרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁזָּכִינוּ בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה. מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר דַּיְקָא? אַךְ בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו דַּיְקָא וְכַנַּ"ל.

אַךְ הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה בְּזֶה הַצַּדִּיק מְאֹד וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְרַחֵק אֶת הָעוֹלָם מִזֶּה הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמַּרְבֶּה עָלָיו. אֲשֶׁר עַל-כֵּן צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל שֶׁבַח מַעֲלַת קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נֶאֱמָן בֵּיתוֹ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד וְרָאָה בְּחָכְמָתוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַזֵּי פָּנִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר. וּמַסְתִּירִין וּמַעֲלִימִין אוֹתוֹ וּמַרְחִיקִין אֶת הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁאֵין זוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֵין זוֹכִין לְהֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְאִם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם יַחֲזִיר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, כִּי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַקְּדִימָם רְפוּאָה לַמַּכָּה. וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ הַתְּמִימָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְאָז זָכוּ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַד שֶׁנִּתְבָּרֵר הַמַּדָּמָה אֶצְלָם בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל עַד שֶׁזָּכוּ כֻּלָּם אָז לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָדַע שֶׁאַחַר כָּךְ יִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר עַל-יְדֵי עֵרְמִימוּתָיו וְיִרְצֶה לְקַלְקֵל גַּם אֶת זֶה חַס וְשָׁלוֹם. כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בֶּאֱמֶת שֶׁהִתְגַּבֵּר אַחַר כָּךְ בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל שֶׁאָז חָזַר וְנִמְשַׁךְ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בָּעוֹלָם שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר וּלְתַקֵּן זֹאת הַזֻּהֲמָא כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁהֵם מְבָרְרִים הַמַּדָּמָה. שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ וּמְתַקְּנִים חֵטְא הָעֵגֶל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וּמַמְשִׁיכִים אֱמוּנָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְאִם כֵּן מַה פֹּעַל אֵל בְּבֵרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁזּכּוּ אוֹתָנוּ בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵאַחַר שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף צְרִיכִין לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר דַּיְקָא. שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בּוֹ כַּנַּ"ל. אַךְ אַדְרַבָּא, זֶהוּ בֶּאֱמֶת נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים, כִּי עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשַׁךְ עָלֵינוּ בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו, כִּי לוּלֵא קַבָּלַת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, לֹא הָיִינוּ זוֹכִין כְּלָל לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר מֵחֲמַת גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבְּכָל דּוֹר הַחוֹלְקִים עָלָיו וּמַסְתִּירִים אוֹתוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה זָכִינוּ שֶׁנִּתְבָּרֵר הַמַּדָּמָה וְזָכִינוּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר וּבִלְבֵּל הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, אַף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׁאֲרָה הָרְשִׁימוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּכָל דּוֹר וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְלוּלֵא קַבָּלַת הַתּוֹרָה לֹא הָיָה לָנוּ כֹּחַ כְּלָל לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק. וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו מֵחֲמַת גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר הַחוֹלְקִין עָלָיו וּמַרְחִיקִין אֶת הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכָחוֹת מוּסָר, הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הֵם בְּחִינַת אוֹר וְנֵר שֶׁעַל יָדָם יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, כִּי יְסוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁנִּשְׁאֲרָה בָּנוּ מִמַּתַּן תּוֹרָה שֶׁהִבְטִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה וְגַם בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם. וְכָל צַדִּיק אֱמִתִּי שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה. עַל-יְדֵי יְסוֹד הָאֱמוּנָה הַזֹּאת יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת

הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר, כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, צַדִּיקִים אֲפִלּוּ בְּמִיתָתָם קְרוּיִין חַיִּים וְכוּ'. וְזֶהוּ, כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים וְכוּ'. שֶׁהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה הֵם אוֹר וְנֵר לְהָאִיר לָנוּ הַדֶּרֶךְ לְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא חַיִּים. וְזֶהוּ וְדֶרֶךְ חַיִּים וְכוּ'. שֶׁהַתּוֹרָה מְאִירָה לָנוּ הַדֶּרֶךְ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא חַיִּים. וְזֶהוּ וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר, כִּי עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק זוֹכִין לֶאֱמוּנָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקוֹל הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד שֶׁהוּא קוֹל הַמּוֹכִיחַ הָרָאוּי וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר כַּנַּ"ל. שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא חַיִּים. שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹכְחוֹת מוּסָר. כִּי זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר הַמְּדֻמֶּה וְהָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל הוּא זוֹכֶה לְקוֹל הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק לה

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּבֵּר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר. שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא רָצָה לִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה לְאֶלֶף דּוֹרוֹת וְרָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מְתֻקָּנִים עָמַד וּנְתָנָהּ לְעֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת, וּתְשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת עָמַד וּשְׁתָלָן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְהֵן הֵן עֶזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר. וְלִכְאוֹרָה זֶה הָעִנְיָן תָּמוּהַּ מְאֹד. מֵעִקָּרָא מַאי קָסָבַר אֵיךְ הָיָה אֶפְשָׁר לְהָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם בְּלֹא תּוֹרָה. הֲלֹא כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְגַם לְפִי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נִרְאֶה שֶׁמְּחֻמַּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁהַדּוֹרוֹת הֵם רִשְׁעִים וְלֹא יוּכַל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם עַל יָדָם, עַל-כֵּן מִהֵר לִתֵּת אֶת הַתּוֹרָה לְעֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת, אֲבָל אִם הָיוּ הַדּוֹרוֹת צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים. הָיָה מְקַיֵּם מַחֲשַׁבְתּוֹ לְעַכֵּב נְתִינַת הַתּוֹרָה עַד אֶלֶף דּוֹר. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לְהָבִין זֹאת, כִּי אִפְּכָא מִסְתַּבְּרָא, כִּי הַתּוֹרָה רְאוּיָה שֶׁתִּנָּתֵן לְצַדִּיקִים וְאִם כֵּן אִם הָיוּ הַדּוֹרוֹת צַדִּיקִים פְּשִׁיטָא שֶׁהָיָה רָאוּי שֶׁתִּנָּתֵן לָהֶם הַתּוֹרָה מִיָּד. וּמִפְּנֵי מָה הָיָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ תְּחִלָּה לְעַכֵּב נְתִינַת הַתּוֹרָה כָּל כָּךְ עַד אֶלֶף דּוֹר? אַךְ בֶּאֱמֶת אָנוּ רוֹאִין שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים גְּדוֹלִים כָּל כָּךְ שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְקַיֵּם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ אֲפִלּוּ אִם לֹא נִתְּנָה. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ אֲבוֹת הָעוֹלָם שֶׁעָבְדוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְקִיְּמוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה, מְצִינוּ שֶׁקִּיְּמוּ אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה וְכוּ'. וּבְוַדַּאי גַּם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר נִמְצְאִים צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כְּאֵלֶּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין לְךָ דּוֹר שֶׁאֵין בּוֹ כְּאַבְרָהָם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי צַדִּיקִים כָּאֵלּוּ בְּוַדַּאי הָיָה יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּלֹא נְתִינַת

הַתּוֹרָה, כִּי אִלּוּ הַצַּדִּיקִים הָיוּ מוֹרִים לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְהָיוּ מַמְשִׁיכִים עָלֵינוּ מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלָּהֶם לְבָרֵר אֶת הַמַּדָּמָה שֶׁלָּנוּ. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיוּ מַמְשִׁיכִים הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם. שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְעַכֵּב נְתִינַת הַתּוֹרָה עַד אֶלֶף דּוֹר. וְהָעִנְיָן כִּי מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִמְשַׁךְ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בָּעוֹלָם. שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה. בִּלְבּוּל הָאֱמוּנָה. וּצְרִיכִים לְבָרֵר הַזֻּהֲמָא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְזֹאת הַזֻּהֲמָא לֹא תִּתְבָּרֵר בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת עַד זְמַן בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. רַק הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר מְבָרְרִים מְעַט מְעַט. עַד שֶׁיִּשְׁלַם הַבְּרוּר וְיִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת. וְרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְעַכֵּב נְתִינַת הַתּוֹרָה עַד זְמַן תִּקּוּן הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת. וּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה שֶׁהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁיּוֹדְעִים לְעָבְדוֹ בְּלִי נְתִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. הֵם יְקַיְּמוּ אֶת הָעוֹלָם וִילַמְּדוּ דַּעַת אֶת הָעוֹלָם וְיַמְשִׁיכוּ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם. וְיוֹרוּ לָהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר אֶת הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָּהּ וְכוּ'. כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְבָרְרוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְיַזְכּוּ אֶת הָעוֹלָם בְּכָל פַּעַם מֵהַסִּיגִים וְהַפְּסֹלֶת עַד שֶׁיִּשְׁלַם הַבְּרוּר בִּשְׁלֵמוּת אַחַר אֶלֶף דּוֹר. וְאָז יִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה בִּבְהִירוּת נִפְלָא וּבְהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל. כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תוֹרָה מֵאִתִּי תֵּצֵא. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה שֶׁלֹּא לִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁיְּזַכֵּךְ הָעוֹלָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁלֹּא יְבַטְּלוּ עוֹד שׁוּם דָּבָר מֵהַתּוֹרָה. וְלֹא יָפְרוּ אֶת בְּרִיתוֹ לְעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בֶּאֱמֶת, בְּעֵת שֶׁיִּגָּלֶה ה' יִתְבָּרַךְ סִתְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁהוּא אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר בִּיחֶזְקֵאל וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית חֲדָשָׁה וְכוּ'. לֹא כִּבְרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתָּם בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשֶׁר הֵם הֵפְרוּ אֶת בְּרִיתִי וְכוּ', וּבִשְׁבִיל זֶה רָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְעַכֵּב נְתִינַת הַתּוֹרָה כָּל כָּךְ עַד אֶלֶף דּוֹר. כְּדֵי שֶׁבְּאִלּוּ הַדּוֹרוֹת יִתְבָּרֵר הָעוֹלָם בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר כַּנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל אַחַר כָּךְ לְגַלּוֹת אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ לֶעָתִיד. כְּדֵי שֶׁלֹּא יָפְרוּ וְלֹא יַעַבְרוּ עוֹד עַל הַתּוֹרָה לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיְּם, עַל-כֵּן עָמַד וּנְתָנָהּ לְעֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת, הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים מִתְגַּבְּרִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הָעִזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר. שֶׁהֵם עוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק וּמַעֲלִימִין אוֹתוֹ וּמַרְחִיקִין הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ. וְאִם כֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר לָהָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם מֵאַחַר שֶׁאֵין יוֹדְעִין מַהַצַּדִּיק שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יָדוֹ. וַאֲנַחְנוּ צְרִיכִין שֶׁהוּא יוֹלִיךְ אוֹתָנוּ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה. וְיַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הָעִזֵּי פָּנִים עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע מִמֶּנּוּ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו מִגֹּדֶל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמַּרְבִּים עָלָיו עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתָם וְרִבּוּי לָשׁוֹן הָרָע שֶׁלָּהֶם. אִם כֵּן אֵיךְ יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, עַל-כֵּן חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ עַל עוֹלָמוֹ. וְנָתַן הַתּוֹרָה קֹדֶם זְמַנָּהּ לְעֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת. וְאַף-עַל-פִּי

שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם הַבֵּרוּר. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר לְקַלְקֵל גַּם אַחַר כָּךְ. כְּמוֹ שֶׁהָיָה בֶּאֱמֶת שֶׁהִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל. וְכֵן אַחַר כָּךְ בַּמְרַגְּלִים וְכוּ' וְכֵן אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' וּבִימֵי הַשּׁוֹפְטִים וּשְׁאָרֵי הַדּוֹרוֹת שֶׁהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם שֶׁיַּעַבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַתּוֹרָה. וְהַתִּקּוּן הָיָה בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעָמְדוּ לָהֶם בְּכָל דּוֹר לְמוֹשִׁיעַ. כְּמוֹ הַשּׁוֹפְטִים וְהַנְּבִיאִים וּשְׁאָר הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה'. וּלְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם) כִּי ה' יִתְבָּרַךְ גְּדוֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילְיָה. וְנִפְלְאוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֵלֵינוּ. כִּי בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים הִקְדִּים לָנוּ רְפוּאָה לַמַּכָּה כִּי עַל-יְדֵי נְתִינַת הַתּוֹרָה זָכִינוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִמְצֹא אוֹתוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלוּלֵא נְתִינַת הַתּוֹרָה. אֲפִלּוּ אִם הָיוּ צַדִּיקִים בְּכָל דּוֹר שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה קֹדֶם שֶׁנִּתְּנָה. וְהָיוּ יְכוֹלִים לְהַנְהִיג אוֹתָנוּ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וּלְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּנוּ וּלְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם. אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם. מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיִינוּ יוֹדְעִים כְּלָל מֵהַצַּדִּיק עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָעַזִּי פָּנִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁחוֹלְקִין עָלָיו וְדוֹבְרִים עָלָיו לָשׁוֹן הָרַע עַד שֶׁלֹּא הָיָה לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ כְּלָל, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁכָּבָר זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה. וְנִמְשַׁךְ עָלֵינוּ אָז יְסוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְעַל יָדוֹ נִזְכֶּה לְבֵרוּר הַמְּדַמֶּה בִּשְׁלֵמוּת. כְּדֵי לְבָרֵר הָאֱמוּנָה כְּפִי אוֹתוֹ הָעֵת וְהַזְּמַן כְּפִי אוֹתוֹ הַדּוֹר וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁם שֶׁהַתְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת עָמַד וּשְׁתָלָן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְהֵן הֵן הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, הַיְנוּ כִּי הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְדוֹבְרִים עָלָיו סָרָה בְּגַאֲוָה וּבוּז הֵם מֵהַתְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. אֲשֶׁר קֶמְטוּ בְּלֹא עֵת. שֶׁהֶכְרַח ה' יִתְבָּרַךְ לְסַלְקָן וּלְמַהֵר לִתֵּן הַתּוֹרָה קֹדֶם הַזְּמַן שֶׁרָצָה. מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁהֵם עַזֵּי פָּנִים וְיַחֲלְקוּ עַל הַצַּדִּיקִים. עַד שֶׁלֹּא יֵדְעוּ מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר. וְלֹא יוּכַל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן סִלֵּק בְּרַחֲמָיו אֶת אֵלּוּ הַתְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת וְנָתַן הַתּוֹרָה תֵּכֶף. וְאֵלּוּ הַתְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת עָמַד וּשְׁתָלָן בְּכָל דּוֹר. וְהֵן הֵן עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר. שֶׁחוֹלְקִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר. וּמַסְתִּירִין וּמַעֲלִימִין אֶת הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי גֹּדֶל מַחֲלוֹקוֹתָם. וּמְרַחֲקִין אֶת הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עַכְשָׁו יָכוֹל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם כִּי עַכְשָׁו כְּבָר יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי יְסוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁנִּקְבָּעָה וְנִשְׁרְשָׁה בָּנוּ עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכִינוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ יְסוֹד הָאֱמוּנָה אֲשֶׁר עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק וְאִם יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שִׂיאָם שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים. וְאִם

הֵם מִתְגַּבְּרִים כְּמוֹ שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. לֹא תַעֲשֶׂינָה יְדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה. כִּי יִסָּכֵר פִּי כָּל דֹּבְרֵי שָׁקֶר. וְכֻלָּם יִכָּרְעוּ וְיִפֹּלוּ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה כִּי כְּבָר קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ בְּחִינַת אוֹר וְנֵר לְבַקֵּשׁ עַל-יְדֵי זֶה אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִמְצֹאוֹ. וּשְׁפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר וְכַנַּ"ל:

חלק לו

וְזֶהוּ, נְמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תִּכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִקְרָא זֶה עַל מַתַּן תּוֹרָה. שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפָּאֲרִין עַצְמָן שֶׁכְּשֶׁהָיוּ נְמוֹגִים הָאָרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כִּי כָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד שֶׁשִּׁי בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ' אָנֹכִי תִּכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁקִּבַּלְתִּי אֶת הַתּוֹרָה שֶׁמַּתְחֶלֶת אָנֹכִי עַל-יְדֵי זֶה תִּכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה, שֶׁלֹּא יֵחָרְבוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ מִיָּד, אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל תָּהֹלּוּ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַכָּתוּב מְתָרֵץ בְּעַצְמוֹ קֻשְׁיָא הַנַּ"ל. שֶׁאִם יֹאמַר הָאוֹמֵר. מָה אַתֶּם מִתְפָּאֲרִים שֶׁתִּכַּנְתֶּם אֶת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יֵחָרֵב עַל-יְדֵי שֶׁקִּבַּלְתֶּם אֶת הַתּוֹרָה וְעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁזְּכִיתֶם עַל-יְדֵי מַתַּן תּוֹרָה הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁזְּכִיתֶם לְהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם, הַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְכַנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיוּ תָּלוּי עַד שִׁשִּׁי בְּסִיוָן. שֶׁהַכַּוָּנָה הוּא שֶׁאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם זֶה הָיָה תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְזֶכוּ לְרוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְזֶכוּ לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי קִיּוּם הָעוֹלָם כְּפִשּׁוּטוֹ שֶׁלֹּא יֵחָרֵב שֶׁהָיָה תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן כְּמוֹ שֶׁהוּא פֵּרוּשׁ הַפָּשׁוּט בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל. וּמַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי. פֵּרוּשׁוֹ שֶׁאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי וְכוּ' כַּנַּ"ל. שְׁנֵי פֵּרוּשִׁים אֵלּוּ עוֹלִים בְּקֶנֶה אֶחָד, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יֵחָרֵב וְלֹא יַחֲזֹר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ חַס וְשָׁלוֹם. זֶה תָּלוּי בֶּאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר יְסוֹד הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ הוּא אֱמוּנָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה וְהַקְּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם רַק בִּזְכוּת הָאֱמוּנָה שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּאֲמִינִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ הַתְחָלַת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְכָל זֶה מוּבָן וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל לַמְעַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִתְמוֹגֵג שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזָּכוּ לְהַמְשִׁיךְ אָז. וְאִם כֵּן יְכוֹלִין לְהַקְשׁוֹת קֻשְׁיָא הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל מַה פְּעַלְתֶּם בָּזֶה. הֲלֹא עֲדַיִן אַתֶּם צְרִיכִין לְבָרֵר הָאֱמוּנָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר דַּיְקָא. שֶׁהֵם דַּיְקָא יְכוֹלִים לְבָרֵר הָאֱמוּנָה כְּפִי אוֹתוֹ הָעֵת וְהַזְּמַן כַּנַּ"ל. עַל זֶה מֵשִׁיב הַפָּסוּק בְּעַצְמוֹ

וּמְדַבֵּר בִּשְׁבִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְאוֹמֵר כְּמִתְפָּאֵר הַרְבֵּה הַרְבֵּה פָּעָלְתִּי. בְּבֵרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁהִמְשַׁכְתִּי עָלַי בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי פָּעָלְתִּי בָּזֶה מַה שֶּׁיֵּשׁ לִי כֹּחַ לְמַלְאוֹת פִּיהֶם שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים חָצָף וּלְשַׁבֵּר מְתַלְעוֹת עַוָּל וְכַנַּ"ל:

וְזֶה אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים אַל תָּרִימוּ קָרֶן וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה יֵשׁ לִי כֹּחַ לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְהַפִּיל הָעַזֵּי פָּנִים בַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע הַהוֹלְלִים וּמְבַלְבְּלִים אֶת הָעוֹלָם וּמְרַחֲקִין מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כִּי עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּמַעֲמָד הַנִּבְחָר. יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ עַתָּה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְמָצְאוֹ וְלִרְאוֹת הָאֱמֶת וּלְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ, אַל תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם עוֹד יְכֹלֶת לְהָרִים קַרְנָם וּלְדַבֵּר בְּצַוָּאר עָתָק עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת. כִּי כֹּחַ הָאֱמוּנָה שֶׁזָּכִינוּ בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה יַעֲמֹד לָנוּ לְעֵזֶר שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי זֶה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְבָרֵר הַמְדֻמֶּה בִּשְׁלֵמוּת כְּפִי הַדּוֹר שֶׁל עַכְשָׁו. וּכְפִי הַזְּמַן וְהַיָּמִים הָאֵלּוּ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים. כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאֵין שׁוּם טֶבַע בָּעוֹלָם כְּלָל, רַק הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד. שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, וְכָל קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת צַדִּיק, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁבְּכֹחַ זְכוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תָּכַנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה. בְּכֹחַ זֶה יֵשׁ לִי כֹּחַ לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְכָל קַרְנֵי רְשָׁעִים שֶׁהֵם הָעַזֵּי פָּנִים בַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע אֲגַדֵּעַ וְאַפִּיל אוֹתָם. וְקַרְנוֹת צַדִּיק תְּרוֹמַמְנָה, כִּי הַכֹּל יִרְאוּ הָאֱמֶת. וְהַכֹּל בְּכֹחַ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ כְּבָר וְכַנַּ"ל:

חלק לז

וְזֶהוּ שֶׁמְּבַקֶּשֶׁת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, הַגִּידָה לִּי שֶׁאֹהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. שֶׁלְּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ וּפֵרַשׁ רַשׁ"י שֶׁצָּהֳרַיִם מְרַמֵּז עַל תּוֹקֶף הַגָּלוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י וְכוּ' שֶׁפֵּרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם מְבֹאָר הֵיטֵב לְעִנְיֵנֵינוּ. כִּי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּתוֹקֶף הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. יִתְגַּבְּרוּ הָעַזֵּי פָּנִים מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעֵקְבָא דִּמְשִׁיחָא חֻצְפָּא יִסְגֵּי וְהָאֱמֶת תִּהְיֶה נֶעֱדֶרֶת וְאֵין תּוֹכָחָה וְכוּ'. וּמִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הָעַזֵּי פָּנִים וּבַעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע נִתְבַּלְבֵּל הָעוֹלָם מְאֹד מְאֹד. וְנַעֲשָׂה קָטֶגוֹרְיָא גְּדוֹלָה בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע הֵיכָן הָאֱמֶת. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר חֶבְלֵי מָשִׁיחַ שֶׁהִתְנַבְּאוּ עָלָיו נְבִיאֵינוּ וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה וְזֶה שֶׁצּוֹעֲקֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל מַר הַגִּידָה לִי שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. שֶׁהוּא זְמַן חֹם הַיּוֹם שֶׁהוּא עֵת קָשָׁה לַצֹּאן שֶׁמְּרַמֵּז עַל תֹּקֶף הַגָּלוּת, הַיְנוּ שֶׁמְּבַקֶּשֶׁת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּגִיד לָהּ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֵיכָה הוּא רוֹעֶה וְאֵיכָה הוּא רוֹבֵץ אֶת צֹאן מַרְעִיתוֹ בַּצָּהֳרָיִם, דְּהַיְנוּ בְּסוֹף הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה שֶׁרֹב הָעוֹלָם אֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הוּא הָרוֹעֶה הָאֱמֶת עַל-כֵּן מְבַקֶּשֶׁת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁיְּגַלֶּה הָאֱמֶת לְיִשְׂרָאֵל, וְיגַלֶּה לָהֶם הֵיכָן הוּא רוֹעֶה אֶת צֹאנוֹ. הֵיכָן הוּא הָרוֹעֶה הָאֱמֶת שֶׁרוֹעֶה אֶת עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כָּרְאוּי, וְזֶהוּ שֹׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה עַל עֶדְרֵי חֲבֶרֶיךָ, הַיְנוּ שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁשּׁוֹכֶנֶת בְּתוֹךְ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁבַּדּוֹר הִיא מִתְאוֹנֶנֶת וְקוֹבֶלֶת לְפָנֶיךָ ה' יִתְבָּרַךְ. מִפְּנֵי מָה הַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבַּדּוֹר הַמְקֹרָבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הַשְׁכִינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הֵם מְבַזִּים כָּל כָּךְ וּמְרַחֲקִים אוֹתָם בְּכָל מִינֵי הַרְחָקוֹת כִּי הָעַזֵּי פָּנִים עָרְבְּבוּ אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁעָמְדוּ כַּמָּה מְפֻרְסָמִים וּמַנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר בָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ הַמַּנְהִיגִים הַכְּשֵׁרִים נִתְרַבֶּה בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל. עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְרֹב הָעוֹלָם לֵידַע הֵיכָן הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל כָּרְאוּי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמְּבַזִּין מְאֹד אֶת הַמִּתְקָרְבִין לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמְהַפְּכִין אֶת הָאֱמֶת וְאוֹמְרִים לְצַדִּיק רָשָׁע אַתָּה וְיִרְאֵי חֵטְא נִמְאָסִין כְּאִלּוּ הֵם רְחוֹקִים חַס וְשָׁלוֹם מֵה' יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה. וְהָעַזֵּי פָּנִים מִתְפָּאֲרִין בְּעַצְמָן שֶׁרַק הֵם קְרוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאוֹמְרִים לְהַכְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת קָרֵב אֵלֶיךָ אַל תִּגַּע בִּי כִּי קְדַשְׁתִּיךָ וְכוּ'. כַּאֲשֶׁר מָצוּי עַכְשָׁו בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְזֶהוּ שֹׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה עַל עֶדְרֵי חֲבֶרֶיךָ. שֶׁהַשְׁכִינָה אוֹמֶרֶת שֶׁהַכְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת שֶׁשָּׁם הַשְׁכִינָה הֵם דּוֹמִים כַּאֲבִלִים וְכִנְזוּפִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל עֶדְרֵי חֲבֶרֶיךָ שֶׁהֵם שְׁאָר הַמַּנְהִיגִים הַמִּתְנַשְּׂאִים בָּרַבָּנוּת שֶׁלָּהֶם כְּאִלּוּ הֵם חֲבֵרִים לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא. וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מִתְחַבֵּר עִמָּם לְבַד. וְאֶת הַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם מְרַחֲקִים כְּנִזוּפִים חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁנֶּעְלָם הָאֱמֶת מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָעַזֵּי פָּנִים וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁמְּשִׁיב לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ, אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מֵשִׁיב לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אִם אֵין אַתְּה יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג לְמִי לְהִתְקָרֵב צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן. וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י, הִסְתַּכֵּל בְּדַרְכֵי אֲבוֹתָיִךְ הַטּוֹבִים וְהָלֵךְ אַחֲרֵיהֶם וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ וְכוּ'. הַיְנוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ לְעֵיל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעַכְשָׁו נִתְבַּלְבֵּל הָעוֹלָם מְאֹד. וְאֵין יוֹדְעִים הֵיכָן הָאֱמֶת אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר הִקְדִּים ה' יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. וְאָנוּ צְרִיכִין לֵילֵךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן בְּדֶרֶךְ אֲבוֹתֵינוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה שֶׁמָּסַר לָנוּ מֹשֶׁה וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁכָּל חֲכָמֵינוּ וּנְבִיאֵינוּ זַ"ל חִבְּרוּ לָנוּ סְפָרִים קְדוֹשִׁים וְיקָרִים וְהוֹרוּ לָנוּ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְאָנוּ צְרִיכִין

לֵילֵךְ בְּעִקְבוֹתָם וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׂ וְלִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ, וּרְעִי אֶת גְּדִיֹתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים. שֶׁעַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה תִּזְכֶּה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת לִרְעוֹת גְּדִיּוֹתֶיהָ אֵצֶל הָרוֹעִים הָאֲמִתִּיִּים. כִּי עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ כְּבָר זוֹכִין אָנוּ לִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק הָרוֹעֶה הָאֱמֶת וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְכַנַּ"ל:

חלק לח

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁצְּרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים שֶׁבַע שְׁבוּעוֹת קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה מְבָרְרִין הַמַּדְמֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת בֵּרוּר הַמַּדְמֶה. שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה עַל כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, כִּי אֵלּוּ הַשֶּׁבַע שַׁבָּתוֹת הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְכָל אֶחָד כָּלוּל מִשִּׁבְעָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַיָּמִים הַיְנוּ שֶׁבַּסְּפִירָה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמֵנוּ קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בֵּרוּר הַמַּדְמֶה בֵּרוּר הָאֱמוּנָה. בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לִיסוֹד הָאֱמוּנָה כָּל יְמֵי עוֹלָם שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁיָּבוֹא. אַף-עַל-פִּי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר בְּאֵיזֶה בִּלְבּוּל שֶׁיִּתְגַּבֵּר כְּפִי הִתְגַּבְּרוּתוֹ בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ אַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְבָרֵר הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם. כִּי יִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְבַקְּשָׁם וּלְמָצְאָם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת יְסוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁהִמְשַׁכְנוּ עָלֵינוּ בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שֶׁסָּפַרְנוּ מ"ט [אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה] יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבָּהֶם אָנוּ נִטְהָרִים מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמַּדְמֶה. וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם. עַד שֶׁזּוֹכִין לְבֵרֵר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ לְעוֹלָם. הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְמָצְאוֹ כַּנַּ"ל:

חלק לט

וְזֶהוּ, הוֹשִׁיעָה ה' כִּי גָמַר חָסִיד כִּי פַּסּוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם. שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם צוֹעֵק לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, הוֹשִׁיעָה ה' כִּי גָמַר חָסִיד, הַיְנוּ שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַחֲסִידִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַלְקְלָה הָאֱמוּנָה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי פַּסּוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִתְאוֹנֵן וְאוֹמֵר שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי אֵין דּוֹר יָתוֹם. וּבְוַדַּאי נִמְצָאִים צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים גַּם בַּדּוֹר הַזֶּה. אֲבָל הַבַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע וְהָעַזֵּי פָּנִים מְבַלְבְּלִין אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ שִׂפַת חֲלָקוֹת וְכוּ'. שֶׁהֵם בַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גָּמַר חָסִיד וּפַסּוּ אֱמוּנִים וְכוּ'. כִּי אֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְעַל זֶה סִיֵּם דָּוִד בְּעַצְמוֹ וְאוֹמֵר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יִשְׁמַע תְּפִלָּתוֹ. וְיִכְרֹת כָּל הַבַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע מְחַרְחֲרֵי רִיב הָרוֹצִים לְהַסְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק.

וְזֶהוּ, יִכֶּרֶת ה' כָּל שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדלוֹת. אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשׁוֹנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ. שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵין לָהֶם אָדוֹן שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְהַאֲמִין בְּצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים. הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא יַכְרִית אוֹתָם. כִּי מִשּׁוֹד עֲנִיִּים וּמֵאֲנָקַת אֶבְיוֹנִים. שֶׁהֵם הַכְּשֵׁרִים הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים הָרוֹצִים בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת. שֶׁשּׁוֹדְדִים אוֹתָם וּמְבַזִּים אוֹתָם. וְהֵם נוֹאֲקִים וְצוֹעֲקִים לַה' יִתְבָּרַךְ מִגֹּדֶל צָרָתָם וְצַעֲקָתָם יָקוּם ה' יִתְבָּרַךְ וְיוֹשִׁיעַ אוֹתָם וְאֶת כָּל יִשְׂרָאֵל:

וְזֶהוּ, מִשּׁוֹד עֲנִיִּים מֵאֲנָקַת אֶבְיוֹנִים עַתָּה אָקוּם יֹאמַר ה' אָשִׁית בְּיֶשַׁע יָפִיחַ לוֹ. וּמְפָרֵשׁ הַפָּסוּק עַל-יְדֵי מַה תִּהְיֶה הַיְשׁוּעָה. הֲלֹא הָאֱמֶת נִתְבַּלְבֵּל מְאֹד. וְעַל זֶה מְסַיֵּם הַפָּסוּק אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת וְכוּ', הַיְנוּ כִּי כְּבָר הִקְדִּים ה' יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לַמַּכָּה. וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה מִכְּבָר. וְעַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ. יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהִתְקַיֵּם גַּם עַתָּה וְלִזְכּוֹת לְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד שֶׁנִּמְצָא אוֹתוֹ כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת וְכוּ'. שֶׁהִיא הַתּוֹרָה מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם שִׁבְעָתַיִם דַּיְקָא. שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְהוּא בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה. שֶׁבָּהֶם אָנוּ זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה. עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִיסוֹד הָאֱמוּנָה כָּל יְמֵי עוֹלָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּרוּר הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם וּבְכָל זְמַן צְרִיכִין דַּיְקָא עַל-יְדֵי אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. אֲשֶׁר עַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר דַּיְקָא בְּיוֹתֵר עַל הַצַּדִּיק שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר מֵחֲמַת שֶׁבְּזֶה הַדּוֹר עִקַּר בְּרוּר הָאֱמוּנָה עַל יָדוֹ דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז נִתְבָּרְרָה הָאֱמוּנָה זְכִינוּ עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר כָּל יְמֵי הָעוֹלָם. לִזְכּוֹת לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק וְלִמְצֹא אוֹתוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבָּהֶם אָנוּ מַמְשִׁיכִין יְסוֹד הָאֱמוּנָה עַל כָּל יְמֵי הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ בְּכָל יוֹם תָּמִיד לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אַתָּה ה' תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֶנּוּ מִן הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם. 'מִן הַדּוֹר זוּ' דַּיְקָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ אַחַר זְכוּךְ מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם עַל-יְדֵי זֶה אַתָּה ה' תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֶנּוּ מִן הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם שֶׁתִּשְׁמֹר אֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַמִּתְנַגְּדִים וְהָעַזֵּי פָּנִים הַמִּתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר דַּיְקָא. וְזֶהוּ תִּצְּרֶנּוּ מִן הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם שֶׁתִּשְׁמֹר אֶת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר מִן הַבִּלְבּוּלִים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר דַּיְקָא. שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה בְּזֶה הַדּוֹר צַדִּיק גָּדוֹל וְחָדוּשׁ כְּזֶה כַּנַּ"ל. וּמוֹדִים עַל הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיוּ בָּהֶם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק שֶׁבְּדוֹר זֶה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֹם זָלֻת לִבְנֵי-אָדָם. שֶׁהָרְשָׁעִים מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק שֶׁמֵּרִים נְפָשׁוֹת מִזִּילוּתָא דְּגָלוּתָא וּמַחֲזִיר יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּרֹם זָלֻת שֶׁמֵּרִים אוֹתָם מִזִּילוּתָא דְּגָלוּתָא וְעַל-כֵּן הָרְשָׁעִים הַמִּתְנַגְּדִים יִתְהַלְּכוּ סָבִיב סָבִיב לְהַסְתִּיר

וּלְהַעֲלִים הָאֱמֶת עַל-יְדֵי גֹּדֶל מַחְלֹקְתָם וּשְׁפַת חֲלָקוֹת וְלָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא יַכְרֵת אוֹתָם בְּכֹחַ הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ כְּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת אִמְרוֹת ה' וְכוּ' מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם, וְיִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מִן הַדּוֹר, וִיקָרֵב אוֹתָנוּ לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְבֵרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין עַכְשָׁו בְּזֶה הַדּוֹר בְּזֶה הַזְּמַן כְּפִי חִדּוּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל:

חלק מ

וְעַל-כֵּן קָדְמוּ בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע. אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לָהֶם שַׁיְכוּת לְבִרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע לְכְאוֹרָה כַּמְבֹאָר הַקַּשְׁיָא הַזֹּאת בַּפּוֹסְקִים, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר כִּי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד. שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲמִין בְּיִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁמַּאֲמִינִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָחִיד קַדְמוֹן לַכֹּל וְחִדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם בִּרְצוֹנוֹ יֵשׁ מֵאַיִן. וּמִי שֶׁאֵין מַאֲמִין חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא כּוֹפֵר בַּכֹּל, כּוֹפֵר גֻּמּוּר בֶּאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין כְּפִירָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ (וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ מִמְּחַבְּרֵי סִפְרֵי הַחֲקִירוֹת שֶׁכָּתְבוּ שֶׁאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אֵינוֹ מֻהְעָקָרִים. הֶבֶל יִפְצֶה פִּיהֶם, וְאֵין צֹרֶךְ לְסִתֹּר שְׁטוּת כָּזֶה, כִּי כָּל מַאֲמִין בֶּאֱמֶת יָבִין מֵאֵלָיו. שֶׁאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד. וְהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וּבִשְׁבִיל זֶה פָּתַח מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ). וּמִי שֶׁכּוֹפֵר בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם הוּא הָאֶפִּיקוֹרֶס הַגָּמוּר. שֶׁגָּרוּעַ מֵעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַשְׁמָד. וּמִצְוָה לְהוֹרִידוֹ וְלֹא לְהַעֲלוֹתוֹ. וּמִצְוָה לְהָרְגוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וּבְשַׁבָּת וּלְקָרְעוֹ כַּדָּג וּמַגְּבוֹ. וְאֵין גָּרוּעַ בָּעוֹלָם מִמֶּנּוּ. וְזֶה פָּשׁוּט לְכָל הַמַּאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל-כֵּן קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. אוֹמְרִים מִקֹּדֶם בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת שֶׁמְּדַבְּרִים בְּשֶׁבַח הַבְּרִיאָה. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית. וְה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת. כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת וְכוּ' אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ כְּפִי חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה אַחַר בִּרְכַּת יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת אוֹמְרִים בִּרְכַּת אַהֲבָה רַבָּה. שֶׁמְּדַבֵּר מִשֶּׁבַח קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם זוֹכִין עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים. כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ. כִּי עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ עַכְשָׁו לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא בְּכֹחַ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁזָּכוּ לְהַמְשִׁיךְ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָם יֵשׁ לָנוּ אוֹר עַכְשָׁו לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתָנוּ דֶּרֶךְ ה' יִתְבָּרַךְ וְיַכְנִיס בָּנוּ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה

כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְתָן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה וְכוּ'. לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ'. כִּי אָנוּ צְרִיכִין עַכְשָׁו לִזְכוֹת לְלִמּוּד כָּזֶה. שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה כְּבָר קִבָּלְנוּ. וְאָנוּ יוֹדְעִין כָּל הַמִּצְוֹוֹת שֶׁצִּוָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן זְעִירִין אִנּוּן שֶׁזּוֹכִין לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁין מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְלִמּוּד כָּזֶה שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ בְּאַהֲבָה וְעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע וְהִיא הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם וְכוּ'. שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים. כִּי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא אֱמוּנָה צְרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה בְּכָל יוֹם כַּחֲדָשָׁה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ כַּנַּ"ל. כִּי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ. לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהִתְחַזְּקוּת יוֹתֵר בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ כְּפִי חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל:

חלק מא

וְעַל-כֵּן נֵעוֹרִין בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת, כִּי אָז מְקַבְּלִין הַתּוֹרָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֵעוֹרִין אָז כָּל הַלַּיְלָה, כִּי שֵׁנָה הִוא בְּחִינַת מְדַמֶּה, כִּי בִּשְׁעַת שֵׁנָה נִסְתַּלֵּק הַשֵּׂכֶל. וְאֵין נִשְׁאָר כִּי אִם הַמְדַמֶּה כַּיָּדוּעַ. וְכֵן מְבֹאָר גַּם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַשֵּׁנָה הִוא בִּשְׁבִיל הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה כִּי בְּלֹא הַשֵּׁנָה הָיָה הַשֵּׂכֶל מִתְיַגֵּעַ וּמִתְבַּלְבֵּל מְאֹד עַל-יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה. וְעַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה נִסְתַּלְקִין מֵהַמֹּחִין כָּל בִּלְבּוּלֵי הַמְדַמֶּה. כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁאַחַר הַשֵּׁנָה הַמֹּחַ זַךְ וְצַח מִכָּל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִבִּלְבּוּלֵי הַמְדַמֶּה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה נִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה. בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא מְבָרֵר הַמְדַמֶּה, עַל-כֵּן הוּא יָשֵׁן מְעַט מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁהַמְדַמֶּה בָּרוּר אֶצְלוֹ. וְכֵן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְבָרֵר הַמְדַמֶּה כֵּן הוּא מְמַעֵט בְּשֵׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּשְׂכִּית רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן נֵעוֹרִין אָז כָּל הַלַּיְלָה, כִּי נִתְבַּטֵּל הַשֵּׁנָה מֵחֲמַת שֶׁזּוֹכִין לְבֵרוּר הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

בְּרִכַּת הוֹדָאוֹת הַיָּחִיד:

מְקֻשָּׁר לָעִנְיָן הַנַּ"ל:

חלק מב

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת. שֶׁהֵם הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת. וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים. וְחוֹלֶה שֶׁנִּתְרַפֵּא. וְיוֹרְדֵי הַיָּם, כְּשֶׁיַּגִּיעוּ לְיַבָּשָׁה וְסִימָנָךְ וְכָל הַ'חַ'יִ'ים יוֹדוּךָ סֶלָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן ריט:

כִּי כָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת בִּשְׁבִיל הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָהֶם. וְכָל הַנִּסִּים הֵם הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְכֻלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁנַּעֲשִׂין אֲפִלּוּ עַכְשָׁו בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה (סִימָן רנ) עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוֹרִיד שְׁנֵי דְּמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל. וְקוֹלוֹ נִשְׁמָע מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבִשְׁבִיל זֶה כָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁנַּעֲשׂוּ לָהֶם נִסִּים שֶׁנִּצּוֹלוּ מִסְּעָרַת הַיָּם. אוֹ מִן הַחֹלִי וְכוּ' בְּהַשְׁגָּחָתוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כְּתִיב בָּהֶם בְּמִזְמוֹר קז, יוֹדוּ לַה' חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי-אָדָם. 'חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו' דַּיְקָא. זֶה בְּחִינַת הַנָּהָגָה שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. שֶׁאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּבְחִינַת נִפְלָאוֹת וְהַשְׁגָּחָה וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ תּוֹכָחָה הַנַּ"ל. כִּי מִבְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד כַּנַּ"ל, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. שֶׁאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּבְחִינַת נִפְלָאוֹת. מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁנַּעֲשִׂין בָּעוֹלָם הַזֶּה כָּל יְמֵי עוֹלָם. וְזֶהוּ, יוֹדוּ לַה' חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו. 'חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עַל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הַצְּרִיכִין לְהוֹדוֹת, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִפְּגָם שֶׁפּוֹגְמִין בְּהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כָּרָאוּי, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַצַּדִּיק זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאָז זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חִדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן וְעָתִיד לְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ. וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ בָּעוֹלָם בְּכָל עֵת בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִיּוּת וְכַנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מְשִׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת. וְאֵינוֹ מִתְיַגֵּעַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק תָּמִיד עַד שֶׁיִּמְצָאֶנּוּ, עַל-יְדֵי זֶה פּוֹגֵם בֶּאֱמוּנָה וּבְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹבְרִין עָלָיו כָּל הַצָּרוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי עִקַּר הַצָּרָה וְהַסַּכָּנָה שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. שֶׁהֵם הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת וְחוֹלִים וְכוּ'. עִקָּר הוּא צָרוֹת וְסַכָּנוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא רְחוֹקָה מֵאֲבִיהָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. שֶׁעָלָיו נֶאֱמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים

בַּמִּזְמוֹר הַנַּ"ל. כַּמּוּבָן לְכָל מַשְׂכִּיל. וּכְבָר מוּבָא מִזֶּה בַּסְּפָרִים. וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן קסג) שֶׁכָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הַנַּ"ל מְרַמְּזִין עַל צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא תּוֹעָה בַּמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ. כָּל זְמַן שֶׁאֵינָהּ זוֹכָה לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְלֵילֵךְ בְּדַרְכָיו. וְהִיא כְּמוֹ חֲבוּשָׁה בְּבֵית הָאֲסוּרִים. שֶׁהִיא כְּבוּשָׁה בַּגּוֹלָה בֵּין מַאֲסַר הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת וְהִיא חוֹלָה חוֹלַת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אֲנִי. וְהִיא כְּמוֹ יוֹרֵד בַּיָּם בְּעֹמֶק מְצוּלַת הַיָּם וְעוֹלָה שְׁמַיִם וְיוֹרֶדֶת תְּהוֹמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד. בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם וְשִׁבֹּלֶת וְכוּ' וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בַּסִּימָן הַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הֵם בְּחִינַת צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי גַּם כָּל הַיִּסּוּרִין וְהַסַּכָּנוֹת וְהַצָּרוֹת הָעוֹבְרִין עַל הָאָדָם בְּגַשְׁמִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ, כִּי אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא וְאֵין יִסּוּרִין בְּלֹא עָוֹן. וְעִקַּר הַיִּסּוּרִים הֵם הָעֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם. שֶׁעִקַּר הַיִּסּוּרִין שֶׁל כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם הָעֲוֹנוֹת דַּיְקָא רַחֲמָנָא לִצְלַן, עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַיִּסּוּרִים וְהַצָּרוֹת וְהַסַּכָּנוֹת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בָּאַרְבָּעָה הַנַּ"ל. כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהָמַת הָרִחוּק מֵהַצַּדִּיק. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם רְחוֹקִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמֵאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֱלוֹהַּ בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה. שֶׁכָּל הָרָעוֹת וְהַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם נִמְשָׁכִין מֵהָמַת שֶׁאֵין מַרְגִּישִׁין ה' יִתְבָּרַךְ שְׁשׁוֹכֵן בְּקִרְבֵּנוּ וּמַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ תָּמִיד, דְּהַיְנוּ פְּגַם הָאֱמוּנָה. שֶׁפְּגַם זֶה נִמְשָׁךְ מֵהָמַת הָרִחוּק מֵהַצַּדִּיק וּמֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלַן נִמְשָׁכִין מִתִּקֻּף הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כִּי מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אֵין לְךָ יוֹם שֶׁאֵין קְלָלָתוֹ מְרֻבָּה מֵחֲבֵרוֹ רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁכְּוֻלָּלִים כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן. וְעַל-כֵּן גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁמְּרַמֵּז עַל כָּל הָאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כִּי כֻּלָּם נִקְרָאִים גָּלוּת מִצְרַיִם, עַל שֵׁם שֶׁהֵם מְצָרִים לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. עַל-כֵּן גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה כְּלוּל מִכָּל הָאַרְבָּעָה הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם זָכְינוּ לְכָל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת הַנֶּאֱמָרִים בַּמִּזְמוֹר הַנַּ"ל שֶׁמְּדַבֵּר מֵאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הַנַּ"ל, כִּי בְּמִצְרַיִם הָיִינוּ בְּגָלוּת וּבְשִׁבְיָה וּבְמַאֲסָר. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים. וְה' יִתְבָּרַךְ הֵבִיא עֶשֶׂר מַכּוֹת עַל הַמִּצְרִים וְאוֹתָנוּ הִצִּיל מֵהֶם. וְזֶה בְּחִינַת חוֹלָה שֶׁנִּתְרַפֵּא וְנִצֹּל מֵהַחוֹלַאַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ וְכוּ'. וּכְתִיב, וְהֵסִיר ה' מִמְּךָ כָּל חֹלִי וְכָל מַדְוֵי מִצְרַיִם וְכוּ' אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימֵם בָּךְ וְכוּ'. וְגַם עָבַרְנוּ בַּיָּם. וְה' יִתְבָּרַךְ קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם. אַחַר כָּךְ הָלַכְנוּ בַּמִּדְבָּר וְה' יִתְבָּרַךְ הֶעֱבִירָנוּ בְּשָׁלוֹם בְּנִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת. וְזֶה בְּחִינַת הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת וְיוֹרְדֵי הַיָּם הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. נִמְצָא, שֶׁכָּל הָאַרְבָּעָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין

לְהוֹדוֹת. וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וּכְלַל כָּל הַגְּאֻלּוֹת מִכָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁכֻּלָּם מְכֻנִּים בְּשֵׁם גָּלוּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל וְעִקַּר כָּל הַגָּלֻיּוֹת הוּא הָרִחוּק מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְגֶל יִשְׂרָאֵל מֵעַל אַדְמָתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְכוּ'. וְעַל זֶה אָנוּ מְבַקְּשִׁין תָּמִיד שֶׁיַּחֲזִיר אוֹתָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם, וְתוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ וְכוּ'. יְהִי רָצוֹן שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה תִּקּוּן חֲצוֹת וּשְׁאָרֵי תְּפִלּוֹת רַבּוֹת שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים לֵה' יִתְבָּרַךְ עַל אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁיְּשִׁיבֵנוּ לְאַרְצֵנוּ בְּקָרוֹב. וְעַל זֶה קוֹבְלֶת הַשְּׁכִינָה בְּכָל עֵת עַל עַצְמָהּ רְחוֹקֵנוּ מֵאַרְצֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אוֹי לָהֶם לְבָנִים שֶׁגָּלוּ מֵעַל שֻׁלְחַן אֲבִיהֶם וּמֵאַרְצָם יָצְאוּ. כִּי עִקַּר כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַצָּרוֹת כַּנַּ"ל. הָעִקָּר הוּא מֻחֲמַת שֶׁאָנוּ רְחוֹקִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עִקַּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וֶאֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּהָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הַנַּ"ל. וּלְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם כְּפִי הָרִחוּק מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה רְחוֹקִים מִשְּׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ כֵן עוֹבְרִים חַס וְשָׁלוֹם, צָרוֹת וְיִסּוּרִין רַחֲמָנָא לִצְלַן וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת הָרִחוּק מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה רְחוֹקִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר עִכּוּב הַגְּאֻלָּה וְעִקַּר הַגָּלוּת מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת הַפְּגָם שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְבִיאִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּהְיוּ מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹקִים וּמְתַעְתְּעִים בִּנְבִיאָיו. וּכְתִיב, הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין וְכוּ':

כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאָדָם עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא יְסוֹד הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וּכְפִי מַה שֶּׁפּוֹגְמִין חַס וְשָׁלוֹם, בָּזֶה שֶׁאֵין מְשַׁתְּדְּלִין לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק, כְּמוֹ כֵן נוֹפְלִים בַּגָּלוּת וְנִתְרַחֲקִין מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וַאֲזַי נוֹפֵל אֶל הַהִפּוּךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ כָּל יָמָיו. וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה הוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ. שֶׁזֶּה הוּא עִקַּר בְּחִינַת הַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּגָלוּת וְטִלְטוּל נָע וָנָד. וְשׁוֹאֵל וְדוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ בֵּיגִיעָה וְעָמָל וְטִרְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד. וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ מַה הוּא מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ. כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין כָּל זֶה בְּחוּשׁ. מִי שֶׁיַּבִּיט בְּעֵין הָאֱמֶת. שֶׁרֹב בְּנֵי הָאָדָם רוֹדְפִים אַחַר הַמָּמוֹן בֵּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וּטְרָחוֹת וּטְרָדוֹת מְאֹד מְאֹד. וְהוּא מַמָּשׁ כְּמוֹ מִי שֶׁהוֹלֵךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר. כִּי כָּל אָדָם אֵינוֹ מְמַלֵּא תַּאֲוָתוֹ לְעוֹלָם בְּמָמוֹן. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ יֵשׁ לוֹ מָנָה מְבַקֵּשׁ מָאתַיִם וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁלְּעוֹלָם אֵין מְמַלֵּא תַּאֲוָתוֹ. וְהוּא שׁוֹאֵל וְדוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַחַר הַמָּמוֹן לְעוֹלָם כְּאִלּוּ הוּא מְחֻיָּב וּמְשֻׁעְבָּד לְאֵיזֶה שַׂר וּמוֹשֵׁל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר. וּבֶאֱמֶת הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה הוּא מְבַקֵּשׁ, כִּי

עַד יוֹם מוֹתוֹ הוּא מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ תָּמִיד. וְאִם כֵּן בִּשְׁבִיל מִי הוּא מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַחַר הַמָּמוֹן. וְאִם יֹאמַר בִּשְׁבִיל בָּנָיו. מִי יוֹדֵעַ אִם יִשְׁאֵר הַמָּמוֹן אַחֲרָיו לְבָנָיו כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין שֶׁרֹב הָעֲשִׁירִים בְּנֵיהֶם אוֹ יוֹצְאֵי חֲלָצֵיהֶם עֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים. וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה נִשְׁאַר הַמָּמוֹן לְבָנָיו. מָה הַתּוֹעֶלֶת מִזֶּה. הֲלֹא גַּם בָּנָיו אַחֲרָיו וְדוֹרוֹתֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם כֻּלָּם יִהְיוּ צְרִיכִים לָמוּת כְּמוֹתוֹ. וּמַה יִּתְרוֹן לָהֶם בְּכָל הַמָּמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל וְכוּ'. וְגַם כִּי הֲלֹא גַּם בָּנָיו לֹא יַסְפִּיק לָהֶם כָּל הַמָּמוֹן שֶׁיְּנִיחַ לָהֶם. כִּי יוֹתֵר שֶׁיַּשְׁאִיר לָהֶם מָמוֹן יִהְיֶה חֶסֶר לָהֶם יוֹתֵר וְיִגְדַּל דַּאֲגָתָם יוֹתֵר, כִּי אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ מִי שֶׁבְּקִי בְּטִיב בְּנֵי הָעֲשִׁירִים שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם דַּאֲגָתָם וְצַעֲרָם גָּדוֹל מְאֹד, כִּי לְמָשָׁל עָשִׁיר אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֶשְׂרֶת אֲלָפִים אֲדוּמִים. וְיֵשׁ לוֹ חֲמִשָּׁה אוֹ אַרְבָּעָה בָּנִים. וְהוּא מִתְנַהֵג כְּדֶרֶךְ הַנְּגִידִים הַגְּדוֹלִים. וּבְוַדַּאי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֶשְׂרֶת אֲלָפִים הוּא מִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ שֶׁצָּרִיךְ לְפַרְנָסָתוֹ לְפִי דַּעְתּוֹ יוֹתֵר מֵעֶשְׂרֶת אֲלָפִים, כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁמַּכְרָח לֵישֵׁב בְּדִירוֹת וְחוֹמוֹת שֶׁעוֹלִים כַּמָּה אֲלָפִים, וּמַרְגָּלִיּוֹת וְתַכְשִׁיטִין וְרִבּוּי הַהוֹצָאָה בְּכָל שָׁבוּעַ לְהוֹלִיךְ בָּנָיו כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּבִגְדֵי מֶשִׁי וְרִקְמָה וְתַכְשִׁיטִין וְכוּ' כְּדֶרֶךְ הַגְּבִירִים הַגְּדוֹלִים. וְאוֹמֵר שֶׁעַל עַצְמוֹ אֵינוֹ מַקְפִּיד כְּלָל רַק עַל בָּנָיו כְּאִלּוּ הוּא מְצֻוֶּה מִן הַתּוֹרָה לְהוֹלִיךְ בָּנָיו בְּדֶרֶךְ זֶה. וְהוּא עוֹשֶׂה הַכֹּל בִּשְׁבִיל נַחַת רוּחַ לְבָנָיו. וּבֶאֱמֶת בָּנָיו כָּל יְמֵיהֶם כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת כִּי כָּל אֶחָד מִבָּנָיו וּבְנוֹתָיו רוֹצֶה לְהִתְנַהֵג בְּאֹפֶן שֶׁאֵין מַסְפִּיק לוֹ לְבַדּוֹ כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁל אָבִיו וְיוֹתֵר מִזֶּה, עַד שֶׁמִּתְרַבֶּה דַּאֲגָתוֹ בְּכָל יוֹם, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְאָבִיו שֶׁיִּתֵּן לְכָל אֶחָד מִבָּנָיו וּבְנוֹתָיו כָּל עֲשִׁירוּתוֹ. וְנוֹתֵן לְכָל אֶחָד כְּפִי דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ, וְכָל מַה שֶּׁנּוֹתֵן לָהֶם אֵינוֹ מַסְפִּיק לָהֶם, עַד שֶׁנּוֹפֵל קִנְאָה וְשִׂנְאָה גְּדוֹלָה בֵּין בָּנָיו וּבְנוֹתָיו בְּעַצְמָן, וְכָל אֶחָד מִבָּנָיו מִתְקַנֵּא בַּחֲבֵרוֹ. וְכָל אֶחָד רוֹצֶה לִבְלֹעַ אֶת חֲבֵרוֹ כְּמוֹ קַיִן שֶׁהָרַג אֶת הֶבֶל, מֵחֲמַת שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא הָיָה מַסְפִּיק לוֹ. וַאֲבִיהֶם בְּעַצְמָם יֵשׁ לָהֶם צַעַר גָּדוֹל מֵהַמְּרִיבָה וְהַשִּׂנְאָה וְהַקִּנְאָה שֶׁבֵּין בָּנָיו. וְכֵיוָן בָּזֶה דְּאָגוֹת וְיִסּוּרִים הַרְבֵּה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד כָּל יְמֵי חַיֵּי אָבִיו. וְאַחַר כָּךְ כֻּלָּם מְצַפִּים עָלָיו שֶׁיָּמוּת. וּכְשֶׁמֵּת רוֹצֶה כָּל אֶחָד לְקַבֵּל כָּל הַיְרֻשָּׁה לְחֶלְקוֹ עַד שֶׁעַל-פִּי רֹב כַּמָּה יְרֻשּׁוֹת יוֹרְדִין לְטִמְיוֹן עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַבָּנִים. וְגַם עַל-פִּי רֹב אֵינָם מַצְלִיחִים אַחֲרָיו וְנַעֲשִׂים עֲנִיִּים. וַהֲלֹא מִימוֹת עוֹלָם אוֹמֵר כָּל אֶחָד שֶׁהוּא חוֹשֵׁב בִּשְׁבִיל בָּנָיו. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְבָנָיו מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת. וַעֲדַיִן לֹא נִמְצָא אֶחָד בָּעוֹלָם שֶׁאָבִיו יַשְׁאִיר לוֹ דֵּי סִפּוּקוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה טָרוּד עוֹד אַחַר הַמָּמוֹן, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ הוֹן רַב מֵאָבִיו, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ. נִמְצָא שֶׁלַּשָּׁוְא וּלְחִנָּם עוֹמְלִים כָּל הָעוֹלָם וּמְבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים אַחַר הַמָּמוֹן תָּמִיד וּמְאוּמָה לֹא יִשְׂאוּ בַּעֲמָלָם. וְכַאֲשֶׁר צָעַק עַל זֶה קֹהֶלֶת בְּכָל סְפָרָיו. וּמִכָּל שֶׁכֵּן הָעֲנִיִּים וְהַדַּלִּים וּשְׁאָר אֲנָשִׁים שֶׁעֵינֵיהֶם מְצַפִּים תָּמִיד עַל פַּרְנָסָה וְעוֹמְדִים בַּבֹּקֶר

בְּדָאגַת פַּרְנָסָה. וּבַלַּיְלָה לָנִים בְּדָאגָה זוֹ וּמְשׁוֹטְטִים בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחוֹבוֹת לִמְצֹא אֵיזֶה דֶּרֶךְ לְבַקֵּשׁ אֵיזֶה פַּרְנָסָה. וְכֵן עוֹבְרִים לָהֶם כַּמָּה יָמִים וְשָׁבוּעוֹת וְאֵין פּוֹעֲלִים כְּלוּם. וּמְעַט פַּרְנָסָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מַגִּיעַ לָהֶם רַק בְּהַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁלֹּא מִמָּקוֹם שֶׁחָשְׁבוּ וּבִקְּשׁוּ וְחִפְּשׂוּ כְּלָל כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה בְּחוּשׁ. וּמוֹדִים עַל זֶה כָּל הַצְּרִיכִים פַּרְנָסָה. שֶׁעַל-פִּי רֹב הֵם מְבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים אֵיזֶה יָמִים רֶוַח וּפַרְנָסָה וְאֵינָם מוֹצְאִים כְּלָל, וְאַחַר כָּךְ ה' יִתְבָּרֵךְ מַזְמִין לָהֶם אֵיזֶה רֶוַח בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרֵךְ לְבַד. שֶׁלֹּא מִמָּקוֹם שֶׁחִפְּשׂוּ וּבִקְּשׁוּ כְּלָל. נִמְצָא שֶׁהַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ שֶׁלָּהֶם הָיָה בְּחִנָּם לְהֶבֶל וְלָרִיק. וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם צָוַח וְאָמַר, אִם תְּבַקְּשֶׁנָּה כַּכֶּסֶף וְכַמְּטֻמוֹנִים תְּחַפְּשֶׂנָּה אָז תָּבִין יִרְאַת ה' וְכוּ'. שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ אֶת דְּרָכֵי הַקְּדֻשָּׁה בְּבַקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ גָּדוֹל כַּמַּטְמוֹנִים וְכַכֶּסֶף כַּנַּ"ל. כַּמַּטְמוֹנִים וְכַכֶּסֶף דַּיְקָא. וְיֵצֵר הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ כַּמָּה הָיָה מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אִם הָיוּ אוֹמְרִים לוֹ שֶׁבְּכָאן יִמְצָא אוֹצָר בְּוַדַּאי. וְאִם יְחַפֵּשׂ כָּךְ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ יָבוֹא לְכָל טוֹב כַּנַּ"ל. בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִמְצֹא אוֹתוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְיִזְכֶּה לְכָל טוֹב. כִּי עִקַּר מַה שֶּׁנּוֹפְלִים בְּנֵי-אָדָם בְּגָלוּת גָּדוֹל שֶׁהֵם מְטֻלְטָלִים בְּגָלוּת וְנָעִים וְנָדִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַמָּמוֹן הַכֹּל הוּא מֵחֲמַת הַפְּגָם שֶׁפָּגְמוּ שֶׁלֹּא זָכוּ לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלֶאֱמוּנָה וּלְהַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת. שֶׁאָז אֵין צְרִיכִין יְגִיעָה וְטִרְדָּא כְּלָל אַחַר הַפַּרְנָסָה. כִּי דִּרְשֵׁי ה' לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב. דִּרְשֵׁי דַיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׁין אֶת הַצַּדִּיק כְּדֵי לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. אָזַי לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יַסְפִּיק לָהֶם כָּל צָרְכָם בְּלִי טִרְדָּא וּבַקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ, כִּי זוֹכִין לְהַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע כַּנַּ"ל:

:

חלק מג

וְזֶה בְּחִינַת זְבוּלֻן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן, וְהוּא לְחוֹף אֳנִיּוֹת וְיַרְכָתוֹ עַל צִידֹן. כִּי צִידוֹן הִוא גְּבוּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי גְּבוּל הַכְּנַעֲנִי מִצִּידוֹן וְכוּ'. וְשָׁם בִּתְחִלַּת הַגְּבוּל בְּמָקוֹם שֶׁמַּתְחִיל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שָׁם קִבּוּר זְבוּלוּן. (כַּאֲשֶׁר זָכִיתִי לִהְיוֹת שָׁם בְּעַצְמִי עַל קִבְרוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּעִיר צִידוֹן. וְאָמְרוּ לִי שֶׁם שֶׁמִּשָּׁם מַתְחִילִין לַחֲשֹׁב גְּבוּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל) כִּי זְבוּלוּן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן. כִּי זְבוּלוּן הָיָה מַסְפִּיק לְיִשָּׂשכָר הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וּזְבוּלוּן הָיָה עוֹסֵק בְּפָרְקְמַטְיָא וְהָיָה מַסְפִּיק לְיִשָּׂשכָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. שֶׁעִקַּר תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא צְדָקָה. וְעַל זֶה נֶאֱמַר שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה בְּחִינַת שְׂמַח זְבוּלֻן, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק (סִימָן כג) נִמְצָא שֶׁזְּבוּלוּן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן. וְעַל-כֵּן זְבוּלוּן הוּא

קְבוּר עַל גְּבוּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּצִידוֹן בְּחִינַת וְיִרְכָתוֹ עַל צִידֹן שֶׁסּוֹפוֹ עַל צִידוֹן שֶׁהוּא גְּבוּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. זֶה רָמַז שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת זְבוּלוּן, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן זוֹכִין לְכָנֵס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים אֶת הַצַּדִּיק. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִנָּצֵל מֵהַחִפּוּשׂ וְהַבַּקָּשָׁה שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא. שֶׁהוּא הַחִפּוּשׂ וְהַבַּקָּשָׁה אַחַר הַמָּמוֹן עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל זוֹכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ. וְאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לִזְכּוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנְּשִׁיאִים שֶׁהֶעֱמִיד מֹשֶׁה לְהַנְחִיל הָאָרֶץ לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים וְכוּ'. לִנְחֹל אֶת הָאָרֶץ. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זְבוּלוּן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמְשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וְעוֹשֶׂה לוֹ כָּל צָרְכָיו כְּמוֹ זְבוּלוּן שֶׁטָּרַח בִּפְרַקְמַטְיָא בִּשְׁבִיל לְהַסְפִּיק אֶת יִשָּׂשכָר שֶׁעָסַק בַּתּוֹרָה. הוּא זוֹכֶה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן זְבוּלוּן עוֹמֵד עַל גְּבוּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת זְבוּלוּן שֶׁהוּא הַמִּתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִכְנֹס וְלָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק מד

וּבִשְׁבִיל זֶה כָּל הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הַנַּ"ל. צְרִיכִין לְהָבִיא תּוֹדָה שֶׁבָּאָה מֵחָמֵץ וּמַצָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת שֶׁאָז מְבִיאִין גַּם-כֵּן חָמֵץ וּמַצָּה, דְּהַיְנוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ. וּשְׁאָר מְנָחוֹת מִמַּצָּה, כִּי כָּל הָאַרְבָּעָה הַנַּ"ל. עִקַּר הַנְּסִים וְהַנִּפְלָאוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁלָּהֶם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הַשְׂגָּחָה וְנִפְלָאוֹת וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנְּסִים וְהַנִּפְלָאוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁכּוֹלְלִים כָּל הַנְּסִים כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁפָּתַח דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִזְמוֹר זֶה שֶׁל הָאַרְבָּעָה הַנַּ"ל, יֹאמְרוּ גְּאוּלֵי ה' אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד צָר. וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּשָׁם כָּל הַקִּבּוּץ שֶׁל הַגָּלֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ וְכוּ'. וֶהֱבִיאֲךָ ה' אֱלֹקֶיךָ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה הַנַּ"ל הוּא נִמְשָׁךְ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנְּסִים וְהַיְשׁוּעוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעִקַּר הַגָּלוּת שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַצָּרוֹת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בָּאַרְבָּעָה הַנַּ"ל הָעִקָּר הוּא מֵחֲמַת הָרִחוּק וְהַגָּלוּת מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק מה

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַטְּלְטוּלִים וְהַיִּסּוּרִים שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל קֹדֶם שֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּצְרִיכִים לְסַבֵּב בְּכַמָּה דְּרָכִים קֹדֶם שֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּסֵּב אֱלֹקִים וְכוּ' וְכַמּוּבָא לְעֵיל. וְהַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל קִבּוּץ הַנִּדָּחִים הַנַּ"ל:

כִּי אִיתָא בְּכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל בַּכַּוָּנוֹת, וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְכוּ' שֶׁבְּכָל מָקוֹם בָּעוֹלָם שֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִדְחֶה לְשָׁם בְּגָלוּת בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ כָּל יִשְׂרָאֵל גָּלוּ לְשָׁם וְעַל-יְדֵי זֶה מְבָרֵר נִיצוֹצוֹת מִשָּׁם וְעַל-יְדֵי זֶה בָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם בַּאֲרִיכוּת. שֶׁזֶּהוּ סוֹד מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל מְפֻזָּרִין עַכְשָׁו בַּגָּלוּת בִּמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד. וְהִנֵּה זֶה הָעִנְיָן הוּא דָּבָר נִסְתָּר וְנֶעְלָם מְאֹד. וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִינוֹ, כִּי אָנוּ רוֹאִים שֶׁבִּמְדִינוֹת הָרְחוֹקִים מִיִּשּׁוּבוֹת יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ בִּמְדִינוֹת מָאסְקֶוו"ע. נִדְחוּ לְשָׁם יְהוּדִים מֻעָטִים. וְדָרִים בֵּין הַרְבֵּה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים יְהוּדִים מְתֵי מְעַט. עַד שֶׁיֵּשׁ עֲיָרוֹת הָרְחוֹקִים יוֹתֵר. שֶׁאֵין נִמְצָאִים שָׁם יִשְׂרָאֵלִים כִּי אִם אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם בְּעִיר גְּדוֹלָה. וְהִנֵּה אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ שֶׁרֹב אֵלּוּ הַיְּהוּדִים הַדָּרִים בִּמְקוֹמוֹת כָּאֵלֶּה רֻבָּם כְּכֻלָּם אֵינָם צַדִּיקִים כְּלָל. וְהַלְוַאי הָיוּ בֵּינוֹנִים כִּי הֵם רְחוֹקִים מְאֹד מֵה' יִתְבָּרֵךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל אֵיזֶה מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גַּם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹוֹת כְּרִמּוֹן. וְאִם כֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת. שֶׁעַל-יְדֵי אֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ יִתְבָּרְרוּ הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כְּאִלּוּ, אֲבָל בֶּאֱמֶת הִיא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת. וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הוּא הַגָּלוּת וְהַהִתְרַחֲקוּת מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּלַל הַקְּדֻשָּׁה וְעִקַּר הַגָּלוּת הוּא בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַנִּדָּחִים שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּדְחוּ בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּתְוַסְּפוּ עֲלֵיהֶם גֵּרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת הַמִּתְבָּרְרִים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת לְכְאוֹרָה קָשֶׁה לְהָבִין עִנְיַן הַגָּלוּת שֶׁמַּחֲמַת שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל גָּלָה אוֹתָם מִשָּׁם לְאֶרֶץ הָעַמִּים. עַד שֶׁיִּתְקְנוּ וְיָשׁוּבוּ אֵלָיו וְיָבִיא לָנוּ גּוֹאֵל צִדְקֵנוּ. וְהַדָּבָר קָשֶׁה מְאֹד אֵיךְ יִהְיֶה תִּקְוָה שֶׁבְּחוּץ-לָאָרֶץ יָשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל. וּמָה אִם בְּמָקוֹם חִיּוּתֵנוּ וּקְדֻשָּׁתֵנוּ שֶׁהוּא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. אִם שָׁם הִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל הַיֵּצֶר הָרָע עַד שֶׁהֶחֱטִיאָם אֵיךְ יִהְיֶה תִּקְוָה שֶׁבְּחוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהִיא אֶרֶץ הָעַמִּים אֲוִיר הַטֻּמְאָה וְכוּ', שָׁם יִתְקְנוּ וְיָשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל? וְאִם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם, אֶפֶס תִּקְוָה!! הֲלֹא ה' יִתְבָּרֵךְ רוֹצֶה בְּתִקּוּנוֹתֵינוּ. וְאֵינוֹ חָפֵץ לִנְקֹם בָּנוּ, רַק כָּל הַגָּלֻיּוֹת וְהַצָּרוֹת הֵם בִּשְׁבִיל תִּקּוּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת אֱלֹקֶיךָ וּמָצָאתָ וְכוּ'. אֲבָל אֵיךְ יִתָּכֵן זֶה שֶׁבְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לֹא בִּקַּשְׁנוּ וְחִפַּשְׂנוּ וְדָרַשְׁנוּ אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ וּבְחוּץ-לָאָרֶץ בְּאֶרֶץ הָעַמִּים נִדְרֹשׁ וּנְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ? אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל זֶה הוּא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים. וְהֵם מִסְתְּרֵי פְּלָאוֹתָיו:

וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת הָעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי בְּחִינָתוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ עַד שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁנִּפְלוּ עַד עִמְקֵי תְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת. אֲשֶׁר נִדְמֶה לָהֶם כִּי אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, בִּפְרָט עַכְשָׁו בְּסוֹף הַגָּלוּת בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּעֶקְבָא דִּמְשִׁיחָא כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן סוֹף כָּל סוֹף כֻּלָּם יִתְתַּקְּנוּ וְלֹא יִהְיֶה נֶאֱבָד שׁוּם אֶחָד מֵהֶם. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁדַּיְקָא כְּשֶׁהָאָדָם מַגִּיעַ לְמָקוֹם נָמוּךְ וְרָחוֹק מַהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד מְאֹד. שָׁם דַּיְקָא יִתְעוֹרֵר בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל לַה' יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁדִּבַּרְנוּ מִזֶּה בְּתִתְחַלַּת הַדִּרוּשׁ הַזֶּה לְמַעְלָה כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה כַּמָּה טְעָמִים וּבְחִינוֹת וּקְצָת מֵהֶם הוּא מֵחֲמַת שֶׁכְּשֶׁהִיא יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֶרְאָה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא חִבָּה יְתֵרָה. וְהֵיוּ מְקֹרָבִים אֵלָיו מְאֹד וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁקָּבָר הֵם סְמוּכִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא בְּקִשּׁוּהוּ יוֹתֵר וְנִתְרַשְּׁלוּ בַּעֲבוֹדָתָם. וְהַבַּעַל דָּבָר חוֹתֵר עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְעַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם עַד שֶׁהֶחֱטִיאָם וְזֶה בְּחִינַת הֶסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי (שִׁיר הַשִּׁירִים ו). וְעַיִן בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁפֵּרֵשׁ עִנְיָן זֶה שֶׁמֵּרֹב חִבָּה שֶׁהֶרְאָה לָהֶם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי זֶה מָרְדוּ בּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶהוּ עִנְיָן הַנַּ"ל. וְגַם מֵחֲמַת שֶׁכְּשֶׁהִיא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְגֹדֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. בְּאֵיזֶה תְּנוּעָה בְּעָלְמָא שֶׁלֹּא הִתְנַהֲגוּ בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי פָּגְמוּ מְאֹד. וְעַל-יְדֵי הַפְּגָם הַזֶּה נִמְשַׁךְ פְּגָם גָּדוֹל יוֹתֵר, כִּי עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה הֶחֱטִיאָם הַבַּעַל דָּבָר. וְזֶה בְּחִינַת כִּי בָאתָ אֵלַי לְהַזְכִּיר אֶת עֲוֹנִי. שֶׁכְּבָר קְדֻשַּׁת אֱלֹהוּ הִיא נֶחֱשֶׁבֶת כִּרְשָׁעָה אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיְתָה צַדֶּקֶת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וּבִשְׁבִיל זֶה הֶכְרְחוּ לְצֵאת בַּגָּלוּת. וְאָז מִגֹּדֶל הָרַחוּק שֶׁרוֹאִים גֹּדֶל רַחוּקָם מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּגְלוּ וְנָפוֹצוּ בְּאֶרֶץ הָעַמִּים בַּאֲוִיר הַטֻּמְאָה תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִתְגַּבְּרִים נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְגַם שָׁם לְגֹדֶל הַטֻּמְאָה שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ. תֵּכֶף כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים אֵיזֶה עֲבוֹדָה בָּעָלְמָא יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד. אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין עֲבוֹדָתָם בִּשְׁלֵמוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן יָקָר בְּעֵינָיו מְאֹד שֶׁבְּמָקוֹם רָחוֹק וְטָמֵא כָּזֶה יִתְגַּבְּרוּ לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא מְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּמוֹשִׁיעַם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁל כָּל הַנּוֹפְלִים מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי כָּל מַה שֶּׁפּוֹגְמִים אֵיזֶה פְּגָם. אוֹ שֶׁעוֹבְרִים אֵיזֶה עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, נוֹפְלִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאִם כֵּן מַה יִּהְיֶה הַסּוֹף וְכִי אֶפֶס תִּקְוָה, אַךְ הַכֹּל עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה שֶׁאֵיזֶה אָדָם מִתְרַחֵק מֵעֲבוֹדָתוֹ וּפוֹגֵם אֵיזֶה פְּגָם אוֹ שֶׁעוֹבֵר חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה עֲבֵרָה אֲזַי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְרַחֵק אוֹתוֹ וְנוֹפֵל יוֹתֵר, כִּי הַבָּא לִטָּמֵא פּוֹתְחִין לוֹ, אֲבָל אִם כֵּן הָיָה חַס וְשָׁלוֹם, אֶפֶס תִּקְוָה וְלֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לָשׁוּב לְעוֹלָם מֵאַחַר שֶׁכָּל פַּעַם נוֹפֵל יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלוֹתָיו, כִּי כְּשֶׁהָאָדָם נוֹפֵל עַל-יְדֵי חֲטָאִים

לְמָקוֹם הָרָחוֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה. אֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ שָׁם רְמָזִים לְפִי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם וּמַזְמִין לוֹ אֵיזֶה זְכוּת שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת בְּזֶה הַמָּקוֹם הָרָחוֹק דַּיְקָא. וְזֶהוּ הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה שֶׁלּוֹ. וְאִם יִזְכֶּה שָׁם לִזְכֹּר בַּה' יִתְבָּרַךְ. וְלַעֲשׂוֹת שָׁם מַה שֶּׁיּוּכַל מַה שֶּׁמְּרַמֵּז לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. בְּקַל יוּכַל לָשׂוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי לְפִי הַמָּקוֹם הַזֶּה יָכוֹל לִזְכּוֹת בַּעֲבוֹדָה קְטַנָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ וְתַעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעַ גָּדוֹל לַה' יִתְבָּרַךְ. מַה שֶּׁלֹּא הָיָה זוֹכֶה בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ בְּיוֹתֵר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעַ גָּדוֹל מְאֹד כְּשֶׁעוֹלֶה לְפָנָיו אֵיזֶה עֲבוֹדָה מִמָּקוֹם הַנָּמוּךְ וְרָחוֹק מְאֹד כַּמּוּבָן בִּדְבָרֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. בִּבְחִינַת כַּד אָתֵי יִתְרוֹ וְאָמַר כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי וְכוּ', כְּדֵין אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלָּא וְתַתָּא. וְזֶה סוֹד גְּלוּת יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל. וּבִפְרָטִיּוּת הַנְּפִילוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגָּלוּת, כִּי כָּל מַה שֶּׁנּוֹפֵל לְמָקוֹם נָמוּךְ וְרָחוֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ שָׁם אֵיזֶה עֲבוֹדָה וְנַחַת רוּחַ לַעֲשׂוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, מַה שֶּׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְזֶה אֲפִלּוּ צַדִּיק גָּדוֹל וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלֶה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְהַקְּדֻשׁוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם לַמָּקוֹם הַטָּמֵא הַזֶּה, כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁנִּפְּלוּ מִשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הַרְבֵּה לְעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת מְאֹד מְאֹד. וּמֻחְמֶּצֶת שֶׁמְּנֻחִים בְּיוֹן מְצוּלָה בְּעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת מְאֹד מְאֹד בְּוַדַּאי אֵין מִי שֶׁיְּכֹנֵס לְשָׁם לְהַעֲלוֹתָם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמִּזְדַּמֵּן אָדָם שֶׁחָטָא עַד שֶׁנָּפַל לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, תֵּכֶף כְּשֶׁמַּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ. וְנִתְעוֹרֵר לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּאֵיזֶה עֲבוֹדָה בְּעָלְמָא שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁם לְפִי מְקוֹמוֹ הַנָּמוּךְ כַּנַּ"ל. אֲזַי מִתְדַּבְּקִים בּוֹ כָּל אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת. וּמַעֲלֶה אוֹתָם מִשָּׁם. וּבָזֶה עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ וְתַעֲנוּג גָּדוֹל לַה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי שִׁעוּר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת הַיְהוּדִים הַנִּדָּחִים בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. בְּמָקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי יֵשׁ שָׁם נִיצוֹצוֹת מֵאֱלֹקִים שָׁנִים שֶׁמֻּנָּחִים שָׁם בְּגָלוּת וְצַעַר גָּדוֹל מְאֹד. שֶׁאִם הָיוּ מְרִיחִים שָׁם רֵיחַ בְּעָלְמָא שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְחַיִּין עַצְמָן מְאֹד. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם אֵיזֶה יִשְׂרָאֵל בְּעָלְמָא אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אַף-עַל-פִּי שֶׁחָטָא יִשְׂרָאֵל הוּא וְאַף-עַל-פִּי-כֵן שֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו. אֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מְרִיחִין רֵיחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם מִתְעוֹרְרִים וּמִתְדַּבְּקִים בּוֹ. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן אֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲלוֹת מֵחֲמַת שֶׁזֶּה הָאִישׁ בְּוַדַּאי אֵין לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹתָן. וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב נוֹפֵל עַל יָדָם יוֹתֵר. מֵחֲמַת רִבּוּי הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת כַּיָּדוּעַ. אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים מַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּדַת יִשְׂרָאֵל. וְאֵינוֹ מֵמִיר דָּתוֹ לְנַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וְנִקְרָא עָלָיו שֵׁם יִשְׂרָאֵל, זֶה בְּעַצְמוֹ יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וְיֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ תַּעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעַ גָּדוֹל מִזֶּה עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יַעֲלֶה זֶה הָאִישׁ מִשָּׁם. וְיַעֲלֶה עִמּוֹ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל מִשָּׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה יְתַקֵּן כָּל חֲטָאָיו מֵאַחַר שֶׁעַל יָדוֹ דַּיְקָא עָלוּ הַנִּיצוֹצוֹת הָאֵלּוּ מַה שֶּׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִין לַעֲלוֹת עַל-יְדֵי שׁוּם אִישׁ כָּשֵׁר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מִי הָיָה נִכְנָס לְמָקוֹם טָמֵא וּמְלֻכְלָךְ כָּזֶה וְכַנַּ"ל.

וְהָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת כָּל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים עִם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְדַּבְּקוּ בָּהֶם מִכָּל הַמְקוֹמוֹת הַנִּמּוּכִים אֲפִלּוּ מֵעִמְקֵי עִמְקֵי תְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת. אֲפִלּוּ מִיּוֹן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד. וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם מִשְׁתַּדֵּל וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. אֲפִלּוּ אִם נָפַל מְאֹד אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים. כִּי בְּכֹחַ הַצַּדִּיק יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁעַל-יְדֵי דָּבָר אֶחָד וְנַחַת רוּחַ אֶחָד שֶׁיַּעֲשֶׂה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּמָקוֹמוֹ הָרָחוֹק כָּזֶה יְתַקֵּן הַכֹּל וְיַעֲלֶה עִמּוֹ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מִמְּקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ. מַה שֶּׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת עַל-יְדֵי שׁוּם אָדָם אַחֵר וְכַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לִסְבֹּל טְלָטוּלִים וְיִסּוּרִים הַרְבֵּה קֹדֶם שֶׁבָּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים לְהִתְקַבֵּץ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל יָדָם דַּיְקָא זוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁמְּסַבֵּב לָבוֹא לְשָׁם בִּשְׁבִיל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. הוּא מְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִשָּׁם מֵאַחַר שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ שֶׁהוֹלֵךְ וּמְסַבֵּב שָׁם הוּא בִּשְׁבִיל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁשָּׁם קִבּוּץ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וַאֲזַי זוֹכֶה לָבוֹא עִם כָּל אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. בְּבְחִינַת אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. וֶהֱבִיאֲךָ ה' אֱלֹקֶיךָ אֶל הָאָרֶץ. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁעַל יָדוֹ דַּיְקָא בָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים הַרְבֵּה. וְדַי בָּזֶה לַמַּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא. כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם:

חלק מו

וְזֶה פֵּרוּשׁ דִּרְשׁוּ ה' וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד. דִּרְשׁוּ ה' שֶׁצְּרִיכִין לִדְרֹשׁ וּלְבַקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת. וּמְפָרֵשׁ הַפָּסוּק אֵיךְ מְבַקְּשִׁין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. הַיְנוּ אֵיךְ זוֹכִין לֶאֱמוּנָה. וְזֶה 'עֻזּוֹ'. עֻזּוֹ זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא עֹז, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. שֶׁהַצַּדִּיק נִקְרָא בֹּעַז. בּוֹ עַז בּוֹ תִּקְפָּא. כִּי הַצַּדִּיק הוּא גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ. וְהוּא עַז כַּנָּמֵר בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהוּא נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצוּמוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים. וּבִשְׁבִיל זֶה הַצַּדִּיק נִקְרָא עֻזּוֹ. וְזֶהוּ, דִּרְשׁוּ ה' וְעֻזּוֹ. שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּדְרְשׁוּ וִיבַקְּשׁוּ וִיחַפְּשׂוּ אֶת ה' 'וְעֻזּוֹ', הַיְנוּ הַצַּדִּיק. כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק מְאֹד, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא דּוֹרְשִׁין אֶת ה' וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד. 'פָּנָיו' הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּקְרָאִים אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי זֶה מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ פְּנֵי ה' שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים, צְרִיכִין לְחַפְּשָׂם וּלְבַקְּשָׁם תָּמִיד עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמָצְאָם לְהִתְקָרֵב לָהֶם, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה וְהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ תְּלוּי בָּהֶם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַפָּסוּק מְפָרֵשׁ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת. הֲלֹא יֵשׁ עֵרְבוּבְיָא גְּדוֹלָה בָּעוֹלָם מִגֹּדֶל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי

עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְכַנַּ"ל. עַל זֶה מֵשִׁיב הַפָּסוּק. זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מוֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְיִצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁזָּכִינוּ שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת וְהֶרְאָה מוֹפְתִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא מִשְׁפְּטֵי פִיהוּ, הַיְנוּ שֶׁהַכָּתוּב אוֹמֵר שֶׁנִּזְכֹּר אֶת הַכֹּחַ שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה שֶׁזָּכִינוּ אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּחַ שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו, הַיְנוּ עִנְיַן הַמְבֹאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה תָּמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לָאָדָם הֶאָרָה מִלְמַעְלָה וּמְסַיֵּעַ אוֹתוֹ מְשׁוֹרֵשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ. כְּדֵי לְסַיֵּעַ אוֹתוֹ שֶׁיּוּכַל לְהַגִּיעַ לְאוֹתָהּ הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' כַּמְבֹאָר לְעֵיל. וְזֹאת הַבְּחִינָה הִיא סוֹד סִתְרֵי הַבְּחִירָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֵיךְ ה' יִתְבָּרַךְ מְסַיֵּעַ אֶת הָאָדָם וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לְהָאָדָם בְּחִירָה וְכַנַּ"ל. וּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ וְכוּ'. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הֶחֱזִיר הַתּוֹרָה לְכָל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ עַד שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל וְקִבְּלוּהָ, דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הֵאִיר עֲלֵיהֶם וְרָמַז לָהֶם רְמָזִים שֶׁיִּתְקָרְבוּ אֵלָיו וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל תֵּכֶף כְּשֶׁרָמַז לָהֶם וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם וְרָצָה לְסַיְּעָם וּלְקָרְבָם, תֵּכֶף רָצוּ אַחֲרָיו בְּאַהֲבָה וְנִתְקָרְבוּ אֵלָיו. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁהִתְחַלְתָּ לְמָשְׁכֵנִי לְרָמֵז לִי עַל-יְדֵי שְׁלוּחֶךָ שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לְקָרְבֵנִי. אֲזַי תֵּכֶף אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה בְּאַהֲבָה. וְהִקְדִּמְתִּי נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמַע. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי וְכוּ'. אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָּאתִי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם גַּם-כֵּן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָמַז לָהֶם לְקָרְבָם בְּחִינַת אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי וְכוּ' וַאֲזַי תֵּכֶף אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָּאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹקַי חָפָצְתִּי. כִּי חָפַצְתִּי תֵּכֶף בְּאַהֲבָה וּבְשִׂמְחָה לִרְדֹּף וְלָרוּץ אַחֲרֶיךָ וּלְמָסֹר נַפְשִׁי עַל קְדֻשַּׁת שְׁמֶךָ. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ כָּאן שְׁנֵי בְּחִינוֹת. שֶׁלְּפִי פְּחִיתוּת דַּעַת הָאָדָם נִרְאִין כְּסוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה, כִּי בִּבְחִינָה אַחַת נִרְאֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּחַר בְּיִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל לְבַד. וְזֶה בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין מִפְּנֵי מָה בָּחַר בָּעָם מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל זֶה עִם סְגֻלָּה, כִּי סְגֻלָּה הִיא בְּחִינַת דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה בְּהַעֲלֹתְךָ (בְּסִימָן כא) אֲבָל יֵשׁ בְּחִינָה אַחֶרֶת שֶׁיִּשְׂרָאֵל זָכוּ לְהִתְדַּבֵּק בַּה' יִתְבָּרַךְ וְלִבְחֹר בּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר גַּם זֶה הָיָה בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתַיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל לְקָרְבָם בְּכָל עֹז. אֲבָל בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי בְּחִירָתָם לְבַד שֶׁל יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַמּוֹנֵעַ וּמְבַלְבֵּל אוֹתָם וְעִקַּר הִתְקָרְבוּתָם שֶׁזָּכוּ לְהִתְקָרֵב

וּלְהִתְעוֹרֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הָיָה עַל-יְדֵי סִיּוּעַ גָּדוֹל דִּלְעֵלָּא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י אַתָּה הִנַּחְתָּ יָדִי עַל חֵלֶק הַטּוֹב וְאָמַרְתָּ לִי אֶת זֶה בְּחַר לָךְ. וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵי בְּחִינוֹת הֵם מִתְקַבְּצִים יַחַד. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּחַר בְּיִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל בָּחֲרוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ. וּמֵהֵיכָן הָיְתָה הַהִתְחָלָה. זֶה הָעִנְיָן מִסּוֹד סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מַקִּיפִין שֶׁלֹּא יִתְגַּלּוּ עַד לֶעָתִיד כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה בְּהַעֲלֹתְךָ הַנַּ"ל:

וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הִיא שֶׁנִּמְשְׁכָה קְדֻשָּׁה עַל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְכָל אָדָם בְּכָל דּוֹר וּבְכָל זְמַן לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וְכוּ'. וְלִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לְכָל אָדָם בְּחִירָה גְּדוֹלָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. אִם לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים אִם לָאו חַס וְשָׁלוֹם, כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין בְּעֵינֵינוּ שֶׁמְּעַט דְּמְעַט הֵם הַמִּתְקָרְבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו, הַיְנוּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, כִּי זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ, זֶה בְּחִינַת בְּחִירַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בָּחֲרוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם וְיגִיעָתָם וְטִרְחָתָם שֶׁהָלְכוּ אַחֲרָיו בַּמִּדְבָּר וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת עַבְדּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים עַבְדּוֹ. בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו זֶה בְּחִינָה הַשְּׁנִית הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּחַר בָּהֶם בְּטוּבוֹ הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְךָ בָּחַר ה' לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה וְכוּ'. הַיְנוּ שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁעַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם נִתְקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּעִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ כְּבָר וְכַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה אֵצֶל עַבְדּוֹ כְּתִיב יִשְׂרָאֵל. וְאֵצֶל בְּחִירָיו כְּתִיב יַעֲקֹב, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינָה קְטַנָּה. וְיִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁבַּתְּחִלָּה כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאֵין לוֹ כֹּחַ לְהִתְקָרֵב מִגֹּדֶל חֲלִישַׁת כֹּחוֹ כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע. וְה' יִתְבָּרַךְ מְסַיֵּעַ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְנוֹרָא כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב. וְכָל הִתְקָרְבוּתוֹ עַל-יְדֵי סִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא זֹאת הַבְּחִינָה נִקְרֵאת יַעֲקֹב, בְּחִינַת קְטַנּוּת בִּבְחִינַת בַּבָּטֶן עֵקֶב אֶת אָחִיו. שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל גְּדֻלַּת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בְּדֶרֶךְ עֶרְמָה בְּגָנְבָה וְהַעֲלָמָה שֶׁלֹּא יְקַטְרֵג הַבַּעַל דָּבָר מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת עַצְמוֹ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. רַק הָעִקָּר עַל-יְדֵי סִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא. וְעַל-כֵּן זֹאת הַבְּחִינָה נִקְרֵאת יַעֲקֹב. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ. אֲזַי נִקְרָא יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁלֹּא יֵאָמֵר עוֹד שֶׁקִּבָּלַת הַבְּרָכוֹת הָיְתָה בְּעָקְבָה וּבְמִרְמָה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאֵין יְכוֹלִין לוֹמַר עוֹד שֶׁבְּדֶרֶךְ רַמָּאוּת וְהַעֲלָמָה קִבַּלְתָּ הַבְּרָכוֹת שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שִׁמְךָ, כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים וַאֲנָשִׁים וַתּוּכָל. כִּי זָכִיתָ לְהִתְגַּבֵּר

בַּעֲבוֹדָתְךָ עַד שֶׁנִּצַּחְתָּ מַלְאָכִים הַמְקַטְרְגִים וַאֲנָשִׁים הַמִּתְנַגְּדִים וְהַמּוֹנְעִים הַנִּמְשָׁכִים מֵהֶם. וַאֲזַי נִקְרָא יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן אֵצֶל עַבְדּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל בָּחֲרוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַבְדּוֹ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן כְּתִיב שָׁם יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. אֲבָל אֵצֶל בְּחִירָיו שֶׁזֹּאת הִיא הַבְּחִינָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּחַר בְּיִשְׂרָאֵל בְּחַסְדּוֹ כְּתִיב יַעֲקֹב, כִּי זֹאת הַבְּחִינָה הִיא בְּחִירַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וּבְחִינַת בְּחִירַת יִשְׂרָאֵל בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם הוּא בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל וּבֶאֱמֶת הַכֹּל בְּשִׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁמִּתְקָרֵב אָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּבְכָל זְמַן בְּוַדַּאי גַּם בַּתְּחִלָּה בְּשִׁעַת הַקְּטָנוּת וְהַהַתְחָלָה הָיָה לוֹ אֵיזֶה בְּחִירָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְהִתְקָרֵב, אַךְ כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ, הוּא ה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו, הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְלֹא עָוְלָתָה בּוֹ, וּבְוַדַּאי לֹא עַל חִנָּם בָּחַר בָּנוּ בְּכָלָל וּבִפְרָט. רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְזָכֹר בְּרִיתוֹ, הַיְנוּ הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לְהַצַּדִּיק הַדּוֹר, אַף-עַל-פִּי-כֵן פָּעַלְנוּ הַרְבֵּה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְזֶהוּ בְּחִינַת דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, כַּמְבֹאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ רָצָה לִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה לְאֶלֶף דּוֹר וְרָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מְתקַיֵּם וְעָמַד וּנְתָנָהּ לְעֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דוֹרוֹת. שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה בְּכָל דּוֹר כְּפִי הַזְּמַן וּכְפִי הַיּוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וְכוּ' לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ כְּנַעַן וְכוּ' כִּי עִקַּר תַּכְלִית קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְתַכְלִית הַהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁהֵיא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֶבֶל נַחֲלָתְכֶם. 'חֶבֶל' דַּיְקָא, כִּי בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵיא בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל שָׁם קָשׁוּר הַחֶבֶל דְּקֻדְשָׁה. אֲשֶׁר כָּל מִי שֶׁמִּתְקָרֵב לְשָׁם, דְּהַיְנוּ לְהַצַּדִּיק וּלְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. אֲזַי הוּא קָשׁוּר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחֶבֶל דְּקֻדְשָׁה לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים. אֲשֶׁר לֹא יִנָּתֵק וְלֹא יֵהָרֵס לְעוֹלָם בְּבְחִינַת בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבוֹתוֹת אַהֲבָה. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִין וּמְחַפְּשִׂין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת. אֲזַי אֲפִלּוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם, נוֹפְלִים כְּמוֹ שֶׁנּוֹפְלִים אֵינוֹ נֶחֱשָׁב נְפִילָה כְּלָל, כִּי אַדְרַבָּא, אָז יַעֲלֶה נִיצוֹצוֹת יוֹתֵר מִמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

וְהוּא מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּשַׁלְשְׁלִין אֶחָד עַל-יְדֵי חֶבֶל לְתוֹךְ עִמְקֵי מְצוּלוֹת יָם וּתְהוֹמוֹת תַּחְתִּיּוֹת. כְּדֵי שֶׁיְּחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ שָׁם אוֹצָרוֹת יְקָרוֹת וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וְנִפְלָאוֹת מְאֹד. וְכָל זְמַן שֶׁהוּא

מְקֻשָּׁר בְּהַחֶבֶל לֹא יִהְיֶה נָאֶבָד לְעוֹלָם. כְּמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁמִּתְקַשְּׁרִין עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת. וּמִתְנַעְנְעִין אַחֲרֵיהֶם וּמְחַפְּשִׂין אוֹתָם עַל-יְדֵי זֶה מְקֻשָּׁרִין עַצְמָן לְחֶבֶל דְּקֻדֻּשָׁה. וַאֲזַי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיּוֹרֵד לְשָׁם יַעֲלֶה אוֹתוֹ הַצַּדִּיק מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַחֶבֶל דְּקֻדֻּשָׁה שֶׁמְּקֻשָּׁר בּוֹ. וְלֹא דַּי שֶׁיַּעֲלֶה אוֹתוֹ מִשָּׁם. אַךְ גַּם הַיְרִידָה וְהַנְּפִילָה תִּהְיֶה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי עַל-יְדֵי נְפִילָתוֹ וִירִידָתוֹ לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלֶּה. יַעֲלֶה מִשָּׁם נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת וְיִקָּרוֹת הַרְבֵּה שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹתָם עַל-יְדֵי שׁוּם צַדִּיק כִּי אִם עַל יָדוֹ דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּהִיוֹתָכֶם מְתֵי מִסְפָּר וְכוּ'. וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר, הַיְנוּ שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד טָלְטוּל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת מִגּוֹי אֶל גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ הִתְחִיל מִימֵי אַבְרָהָם אָבִינוּ מֵעֵת שֶׁנִּגְזַר עָלָיו יָדוֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ וְכוּ'. שֶׁרָמַז לוֹ אָז גַּם כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל כָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד בְּחִינַת הַנַּ"ל. בִּשְׁבִיל לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, לֹא הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וְכוּ' אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ. הַיְנוּ שֶׁכְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹרְדִים בַּגָּלוּת בְּכָלָל וּבִפְרָט. אֵינוֹ מַנִּיחַ ה' יִתְבָּרַךְ אוֹתָם לְעָשְׁקָם וְכוּ' שֶׁלֹּא יֹאבְדוּ שָׁם חַס וְשָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְכוּ'. וְכָל זֶה בְּכֹחַ וּזְכוּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁעַל יָדָם עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה בְּכָל דּוֹר בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ. כִּי הַצַּדִּיקִים וְכָל הַמִּתְקָרְבִים אֲלֵיהֶם הַנִּכְלָלִים בָּהֶם נִקְרָאִין נְבִיאִים. כִּי כָּל צַדִּיק זוֹכֶה לִבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת רֵיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁפָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶהוּ, אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי. וּבִנְבִיאַי וְכוּ' שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּכֹחָם וּזְכוּתָם יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל קִיּוּם בַּגָּלוּת שֶׁלֹּא יֹאבְדוּ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. כִּי עַל יָדָם עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל בְּהַהתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, שִׁירוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ. בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם אֶל יוֹם יְשׁוּעָתוֹ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים נִזְכֶּה לְשִׁיר הַנַּ"ל. בְּחִינַת שִׁירוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַנִּפְלָאוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם. לְבָרֵר הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם. כְּפִי הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם אֶל יוֹם יְשׁוּעָתוֹ. 'מִיּוֹם אֶל יוֹם' דַּיְקָא, כִּי הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא עִקַּר הַיְשׁוּעָה וְהַגְּאֻלָּה מִכָּל הַצָּרוֹת בִּכְלָל וּבִפְרָט. צְרִיכִין לְבָרְרָהּ מִיּוֹם אֶל יוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל. אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין דַּיְקָא לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת, עַיֵּן שָׁם:

מִן וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת שֶׁבְּאוֹת מב עַד כָּאן נִכְתַּב בְּצִידּוֹן בְּבוֹאִי מִיָּם לְיַבָּשָׁה לְתַחְלַת גְּבוּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. רַבּוֹת עָשִׂיתָ עִמִּי וְכוּ' וְכוּ' מָה אֲדַבֵּר:

פרק ה

חלק א

לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן ריו:

אָסוּר לֵהָנוֹת מֵרֵיחַ טוֹב עַד שֶׁיְּבָרֵךְ קוֹדֶם שֶׁיְּרִיחַ אֲבָל לְאַחֲרָיו אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ כְּלוּם:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה וְיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי (בְּסִימָן סו) עַיֵּן שָׁם בְּאוֹת ד מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם דְּבָרִים נִפְלָאִים כַּמָּה הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִגְמֹר לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וּבִפְרָט לְהִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי אֱמֶת שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל קְדֻשָּׁתוֹ וְחִיּוּתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. מַה שֶּׁכָּתַב עַל מַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ תִּשְׁעָה נְקוּדִין תִּשְׁעָה רְקִיעִין. כִּי לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְכוּ'. וְהַנְּקֻדּוֹת נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַחֵשֶׁק וְהַכְּסוּפִין שֶׁחוֹשְׁקִין לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף וְכוּ'. וְעִקַּר הַחֵשֶׁק נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמְנִיעוֹת שֶׁמַּזְמִינִין לוֹ וְכוּ'. וְכָל מַה שֶּׁהַנֶּחֱשָׁק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁאָזַי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבְּרִין כְּנֶגְדּוֹ וּמִתְפַּשְּׁטִין לְפָנָיו הַמְנִיעוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי הַמְנִיעוֹת הֵם בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק וְכָל שֶׁהַמְנִיעוֹת גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבֵּר הַחֵשֶׁק בְּיוֹתֵר. וְאִם יַחְפֹּץ בְּהָאֱמֶת וְיִתְגַּבֵּר בְּחֵשֶׁק חָזָק כְּפִי תֹּקֶף הַמְנִיעוֹת בְּוַדַּאי יְשַׁבֵּר הַמְנִיעוֹת, כִּי הַמְנִיעוֹת לֹא בָּאוּ כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק, כִּי עַל-יְדֵי הַחֵשֶׁק וְהַכְּסוּפִין מַמְשִׁיכִין נְקֻדּוֹת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת תִּשְׁעָה נְקוּדִין תִּשְׁעָה רְקִיעִין וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְיֵשׁ תִּשְׁעָה נְקוּדִין תִּשְׁעָה רְקִיעִין כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּהַנֶּחֱשָׁק, כִּי יֵשׁ נֶחֱשָׁק לְמַעְלָה מִנֶּחֱשָׁק וְכוּ' עַד שֶׁיֵּשׁ נֶחֱשָׁק שֶׁהוּא בְּחִינַת קָמָץ בְּחִינַת קֶמֶץ וּסְתָם. שֶׁשָּׁם מִשְׁתַּטְּחִין הַמְנִיעוֹת בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד. וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ יְכוֹלִין לְהָבִין מַעֲלַת הַנֶּחֱשָׁק. וְאִם יִתְגַּבֵּר בְּחֵשֶׁק חָזָק כְּפִי מַעֲלַת הַנֶּחֱשָׁק בְּוַדַּאי יְשַׁבֵּר הַמְנִיעוֹת וְיַגִּיעַ אֶל הַנֶּחֱשָׁק הַזֶּה, כִּי הַכְּלָל שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם חוֹשֵׁק בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי יוּכַל לְגָמְרוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה כְּלַל כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא רַק בִּשְׁבִיל זֶה לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת כִּי זֶה כָּל מַעֲלַת הָאָדָם שֶׁהוּא גָּבֹהַּ מֵהַכֹּל אֲפִלּוּ מִמַּלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְכוּ' וּבוֹ תְּלוּיִים כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְכָל עֶצֶם גְּדֻלַּת מַעֲלָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא מַה שֶּׁהוּא בְּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה וְהַנַּשְׁמִי שֶׁהוּא מָלֵא מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת מִלְּהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְהָאָדָם נִבְרָא לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַהֶסְתוֹת וְהַפִּתּוּיִים וְהַתַּאֲווֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. שֶׁכֻּלָּם הֵם מְנִיעוֹת מִלְּהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ.

וְהָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וּלְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַחֵשֶׁק אֶל הָאֱמֶת. וּמֵחֲמַת זֶה שֶׁגְּבָהּ מַעֲלָתוֹ מְאֹד. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהוֹצִיא כָּל דָּבָר מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁתִּהְיֶה חֻסְרָה עַד שֶׁיַּשְׁלִים אוֹתָהּ הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת. שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁהָאָדָם יַעֲשֶׂה וְיַשְׁלִים אוֹתָהּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן וּגְמַר עַל-יְדֵי הָאָדָם, כִּי הַחִטִּין צְרִיכִין לִטְחֹן הַתֶּרְמְסִין וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לַעֲסֹק בָּזֶה. בְּרוּחָנִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כָּל הַבְּרִיאָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן גָּמַר כָּל דָּבָר נִשְׁאָר עֲדַיִן בְּכֹחַ עַד שֶׁיּוֹצִיאוֹ הָאָדָם דַּיְקָא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כְּגוֹן כָּל הַצְּמָחִים שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּזֹרְעָם לְהוֹצִיא כַּיּוֹצֵא בָּהֶם. אֲבָל הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק לַחָרֹשׁ וְלִזְרֹעַ עַד שֶׁתִּגְדַּל הַתְּבוּאָה וְתֵצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְאַחַר כָּךְ לִקְצֹר הַתְּבוּאָה וְלִטְחֹן וְכוּ' עַד שֶׁיִּגְמֹר מַלְאֲכוֹת הַפַּת. וְכֵן בִּלְבוּשִׁים וּבְכָל הַדְּבָרִים. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּגַשְׁמִיּוּת כֵּן הוּא בְּרוּחָנִיּוּת. שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת לְשׁוּם דָּבָר. וְאֵין נִמְשָׁךְ בּוֹ שְׁלֵמוּת חִיּוּתוֹ. עַד שֶׁבָּא הָאָדָם וּמִתְפַּלֵּל עָלָיו וְעוֹבֵד ה' יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הַדָּבָר וְאָז דַּיְקָא נִשְׁלָם חִיּוּת הַדָּבָר בְּרוּחָנִיּוּת. כִּי הַכֹּל נִשְׁלָם עַל-יְדֵי הָאָדָם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּבְרְאוּ כָּל הַצְּמָחִים לֹא יָצְאוּ בָּאָרֶץ עַד שֶׁבָּא הָאָדָם וְהִתְפַּלֵּל עַל הַגַּשְׁמִים. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וּבַשְּׁלִישִׁי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ וְכוּ' עַל פְּתַח קַרְקַע עֲמְדוּ עַד שֶׁבָּא אָדָם וְכוּ' וְהִתְפַּלֵּל עַל הַגְּשָׁמִים, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. לְהַשְׁלִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְקֻדּוֹת שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַחֵשֶׁק וְהַכְּסוּפִין שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַמְנִיעוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן בְּהֶכְרַח שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ עָלָיו מְנִיעוֹת רַבּוֹת כָּל יְמֵי חַיָּיו כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּחֵשֶׁק יוֹתֵר כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יַמְשִׁיךְ נְקֻדּוֹת אֶל הָאוֹתִיּוֹת כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעִקַּר כֹּחַ הַחֵשֶׁק וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רֵיחַ טוֹב בְּשָׂרְשׁוֹ. שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ? זֶה הָרֵיחַ. כִּי הִתְגַּבְּרוּת הַחֵשֶׁק בִּשְׁעַת הַמְנִיעוֹת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רֵיחַ. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר כָּל הַמְנִיעוֹת הֵם מְנִיעוֹת הַמּוֹחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עִקַּר הַמְנִיעָה מֵחֲמַת שֶׁמְּבַלְבְּלִין מֹחוֹ בְּעַקְמִימוּת וְקֻשְׁיוֹת וּבִלְבּוּלִים עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת אוֹ עַל שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַעֲלָתָם וְעֹצֶם קְדֻשָּׁתָם שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת עַל יָדָם לְכָל טוֹב נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד,

כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיָה הָאָדָם רוֹאֶה בְּעֵינָיו גֹּדֶל עֲשִׁירוּתוֹ וְהַצְלָחָתוֹ בָּזֶה וּבָבָא לָנֶצַח שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁיִּתֵּן בְּוַדַּאי כָּל אָדָם הָיָה נוֹתֵן צְדָקָה הַרְבֵּה בִּשְׁתֵּי יָדַיִם, כִּי כַּמָּה וְכַמָּה הָאָדָם מִתְיַגֵּעַ בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וּמוֹצִיא מָמוֹנוֹ וּמַרְבֶּה בְּהוֹצָאוֹת בִּשְׁבִיל סְפֵק רֶוַח, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה בְּעֵינָיו רֶוַח כָּזֶה שֶׁמַּרְוִיחִין עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה בְּוַדַּאי הָיָה נוֹתֵן צְדָקָה בִּשְׁתֵּי יָדַיִם בְּשִׂמְחָה רַבָּה. וְכֵן בְּכָל הַמִּצְווֹת. וְכֵן לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְאַנְשֵׁיהֶם שֶׁיְּכוֹלִים לְקָרֵב אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עוֹלֶה עַל הַכֹּל. וּבָזֶה תְּלוּי כָּל קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ. אִם הָיָה רוֹאֶה נִפְלָאוֹת עֲרֵבוּת נְעִימוּת הַתִּקְוָה שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדָם לָנֶצַח. בְּוַדַּאי הָיָה מַשְׁלִיךְ הַכֹּל וְהָיָה רָץ אַחֲרֵיהֶם בְּכָל כֹּחוֹ. וְלֹא הָיְתָה שׂוּם מְנִיעָה וַהֲסָתָה וּדְחִיָּה נֶחֱשֶׁבֶת בְּעֵינָיו לְכְלוּם, אֶבָל עִקַּר הַמְנִיעָה הִיא מְנִיעַת הַמֹּחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין רוֹאִין כָּל זֹאת בְּעֵינָיו בַּתְּחִלָּה, כִּי בִּתְחִלָּה בְּשָׁעָה שֶׁבָּא לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה אוֹ לְהִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי אֱמֶת אֵינוֹ רוֹאֶה אֲמִתַּת מַעֲלָתָם. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְנִיעוֹת לְהִשְׁתַּטֵּחַ כְּנֶגְדּוֹ לְמָנְעוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּחֹשֶׁק חָזָק עַל הַמְנִיעוֹת דַּיְקָא לְשַׁבֵּר הַמְנִיעוֹת כַּנַּ"ל. אֲבָל אִם כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַמְנִיעוֹת מַעֲלִימִין מַעֲלַת הַדָּבָר שֶׁבְּקְרֻשָּׁה אִם כֵּן. מֵהֵיכָן יְקַבֵּל כֹּחַ לְשַׁבְּרָם, אַף עִקַּר הַכֹּחַ לְשַׁבְּרָם נִמְשָׁךְ מֵרַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ. מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר מֵרָחוֹק בְּדַעַת כָּל אָדָם. שֶׁיִּתְנוֹצֵץ לוֹ הָאֱמֶת מֵרָחוֹק. בִּבְחִינַת מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָרְמָזִים הַבָּאִים אֶל הָאָדָם בְּכָל יוֹם שֶׁיִּתְקָרֵב וְיָשׁוּב אֵלָיו. וּמִי שֶׁחָפֵץ בַּחַיִּים בָּאֱמֶת וְאֵינוֹ מַטָּעֶה אֶת עַצְמוֹ. וּמְסַתֵּכֵל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. הוּא רוֹאֶה מֵרָחוֹק אֲמִתַּת הָאֱמֶת, כִּי הָאֱמֶת עֵד לְעַצְמוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר בְּחֹשֶׁק חָזָק כְּפִי הַמְנִיעוֹת עַד שֶׁמְּשַׁבֵּר כָּל הַמְנִיעוֹת וּמִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת. וְזֹאת הַבְּחִינָה שֶׁרוֹאֶה הָאֱמֶת מֵרָחוֹק כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר בְּחֹשֶׁק חָזָק לְשַׁבֵּר הַמְנִיעוֹת זֹאת הַבְּחִינָה הִיא בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב, כִּי עֲדַיִן אֵינוֹ רוֹאֶה הָאֱמֶת מַמָּשׁ כִּי אִם כֵּן לֹא הָיָה מְנִיעָה כְּלָל כַּנַּ"ל. וְהָאָדָם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מְנִיעוֹת, רַק זֹאת הָרְאִיָּה וְהַהִתְנוֹצְצוּת מֵרָחוֹק. הִיא בִּבְחִינַת רֵיחַ שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ רֵיחַ טוֹב מֵהָאֱמֶת כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא בִּבְחִינַת רֵיחַ טוֹב קַלְט. וְזֶהוּ בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שִׁמְךָ עַל-כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י עַל הָרְחוֹקִים הַבָּאִים לְשׁוּב וּלְהִתְגַּיֵּר כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ-בָּא יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר בָּאָה רָחֵב וְנִתְגַּיְּרָה. וְזֶהוּ לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים וְכוּ'. דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב. עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. שֶׁבָּאִים הָרְחוֹקִים וְשָׁבִים לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ יִתְרוֹ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת שֶׁלָּהֶם הָעֲצוּמוֹת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רֵיחַ כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּמֵאִיר עֲלֵיהֶם מֵרָחוֹק רְמָזִים שֶׁיִּתְנוֹצֵץ לָהֶם הָאֱמֶת מֵרָחוֹק וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה כִּי הֵינוּ הָךְ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. אֲנִי שָׁמַעְתִּי מִשְׁלוּחֵיךְ רֶמֶז שֶׁאָמַרְתָּ לְמָשְׁכֵנִי וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה וְכוּ', הֵינוּ כַּנַּ"ל. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז רְמָזִים

מֵרָחוֹק לְהָאָדָם שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו וּמִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת רַק אַחֲרָיו מִיָּד. בִּבְחִינַת מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֵיחַ כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים וְכוּ' עַל-כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִים הָרְחוֹקִים כַּנַ"ל, עַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וְכַנַ"ל:

חלק ג

וְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל הַדְּבָרִים כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי קֹדֶם שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַדָּבָר וּמוֹדִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אוֹתוֹ קֹדֶם לָזֶה, אֵין שְׁלֵמוּת לְהַדָּבָר, וְאֵין נִמְשָׁךְ שְׁלֵמוּת הַחִיּוּת דְּקְדֻשָּׁה לְאוֹתוֹ הַדָּבָר, כִּי הַכֹּל נִבְרָא לִכְבוֹדוֹ כְּדֵי שֶׁיּוֹדוּ וִיבָרְכוּ אוֹתוֹ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל פֹּעַל ה' לְמַעֲנֵהוּ וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁמְּבָרְכִין עַל הַפְּרִי בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה וְכַיּוֹצֵא. בָּזֶה מַמְשִׁיכִין עִקַּר שְׁלֵמוּת בְּרִיאַת אוֹתָהּ הַפְּרִי וּכְאִלּוּ עַכְשָׁו נִבְרֵאת הַפְּרִי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ עָלֶיהָ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שְׁלֵמוּת חִיּוּתָהּ דְּקְדֻשָּׁה. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה הִיא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. שֶׁמּוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שְׁלֵמוּת חִיּוּתוֹ כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּתִיב לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. וּכְתִיב וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי-אָדָם כָּאן קֹדֶם בְּרָכָה וְכָאן לְאַחַר בְּרָכָה. כִּי קֹדֶם בְּרָכָה כְּאִלּוּ הַכֹּל עֲדַיִן בְּכֹחַ ה' בִּבְחִינַת לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ שֶׁהַכֹּל עֲדַיִן שֶׁל ה' כִּי נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ לֹא יָצָא עֲדַיִן מִכֹּחוֹ אֶל הַפֹּעַל. אֲבָל לְאַחַר בְּרָכָה אָז דַּיְקָא וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי-אָדָם. כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְאָז שַׁיָּךְ הַכֹּל לִבְנֵי-אָדָם, דְּהַיְנוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם קְרוּיִים אָדָם כִּי הֵם הוֹצִיאוּ הַכֹּל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה כַּנַ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה. כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ תַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא וְיָצָא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ הַכֹּל יָצְאוּ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁמַּשְׁלִים אוֹתָם וְחוֹזֵר וּמַעֲלֶה אוֹתָם עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ לְמְקוֹרָם וְשָׁרְשָׁם שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִיתָם. כִּי תַּכְלִית כָּל הַדְּבָרִים הוּא כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵד בַּכֹּחַ הַזֶּה אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּזֶה מַעֲלֶה אוֹתָם לְשָׁרְשָׁם וְתַכְלִיתָם. וְעִקַּר תַּכְלִית עֲבוֹדַת הָאָדָם הוּא הָרָצוֹן לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הָרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה פְּעָמִים כַּמְבֹאָר בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְזֶה תַּכְלִית כָּל הַמִּצְוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי הַהִתְחָלָה הִיא מֵרָצוֹן וְהַסּוֹף וְהַתַּכְלִית הוּא שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת. שֶׁשָּׁם הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ וּכְלַל נִשְׁמוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל. שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּרַעֲוָא דִּרְעָוִין רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה שֹׂרֶשׁ וַאֲחִיזָה בְּנִשְׁמַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְשָׁם עִקַּר תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ וְתוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו וְכַנַ"ל, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַהִתְחָלָה עַל-יְדֵי הָרָצוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת הַגּוּף שֶׁלּוֹ וְשֶׁל אֲחֵרִים וְכוּ' כִּי אִם עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכִּסּוּפִין וְכוּ' וְכַנַ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין כָּל הַמְּנִיעוֹת

שֶׁבָּעוֹלָם וּמוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְגוֹמְרִין הַמִּצְוָה אוֹ הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁרָצָה לַעֲשׂוֹת. עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַפְּעֻלָּה שֶׁפּוֹעֲלִין עַל-יְדֵי הַמִּצְוָה הוּא מַה שֶּׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַמִּצְוָה לְהִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן חָדָשׁ וְחָזָק יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ. עַד שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק וְיִרְצֶה לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחֶרֶת וְכֵן לְהַלָּן יוֹתֵר, כִּי כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְכָל הַמִּצְוֹות הֵם אֶחָד כַּיָּדוּעַ וְכֻלָּם נִמְשָׁכִין מִמָּקוֹר הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת. שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ וּכְלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וְכָל נַפְשׁוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְשָׁם עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַסּוֹף שֶׁל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹותָיו דְּהַיְנוּ שֶׁיִּכְלֹל בִּבְחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הָרָצוֹן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה כְּלָל. שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבַּע מֵאוֹת עָלְמִין דְּכִסּוּפִין דְּיָרְתִין צַדִּיקַיָּא לֶעָתִיד לָבֹא. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָהֶם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת הֲוֵי רָץ לְמִצְוָה קַלָּה וּבוֹרֵחַ מִן הָעֲבֵרָה שֶׁמִּצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה וַעֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה וּשְׂכַר עֲבֵרָה עֲבֵרָה. כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂין אֵיזֶה מִצְוָה זוֹכִין לְרָצוֹן חָזָק יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶהוּ הַתַּכְלִית וְהַשָּׂכָר שֶׁל הַמִּצְוָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה, כִּי נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִין הַמְנִיעוֹת שֶׁמּוֹנְעִין מֵהַמִּצְוָה הַשְּׁנִיָּה עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי מִצְוָה הָרִאשׁוֹנָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן מְשַׁבְּרִין כָּל הַמְנִיעוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה וְכַנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, כִּי עַל-יְדֵי הָעֲבֵרָה שֶׁהִיא עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עָלָיו הַמּוֹנְעִים שֶׁהֵם הַמְסִיתִים וְהַמְפַתִּים עַד שֶׁהֶעֱבִירוּהוּ מִדֵּיעָתוֹ עַד שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל לְהִתְגַּבֵּר בְּתֹקֶף הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה עֲלֵיהֶם עַד שֶׁעָבַר מַה שֶּׁעָבַר עַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבְּרוּ בְּיוֹתֵר הַמְנִיעוֹת כִּי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל. וְעַל-כֵּן עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה עַל-יְדֵי שֶׁנֶּחֱלָשׁ הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הָעֲבֵרָה. וְזֶהוּ שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה וּשְׂכַר עֲבֵרָה עֲבֵרָה. כִּי עִקַּר הַשָּׂכָר שֶׁל הַמִּצְוָה הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַמִּצְוֹות. שֶׁהֵם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁרָצָה שֶׁזֹּאת הַמִּצְוָה תִּהְיֶה כָּךְ וְזֹאת הַמִּצְוָה כָּךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נַחַת רוּחַ לְפָנַי שֶׁאָמַרְתִּי וְנַעֲשָׂה רְצוֹנִי. וְעַל-כֵּן בְּקַל יְכוֹלִין לָשׁוּב מִכָּל הָעֲבֵרוֹת אִם יִרְצֶה בֶּאֱמֶת, כִּי עִקַּר הוּא הָרָצוֹן. וְתֵכֶף כְּשֶׁיִּתְגַּבֵּר וְיַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רְצוֹנוֹת חֲזָקִים דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקָיו וְלֹא יַרְפֶּה אֶת הָרָצוֹן בְּוַדַּאי יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמְנִיעוֹת הַבָּאִים עַל-יְדֵי הָעֲבֵרוֹת וְחַטֹּאוֹת נְעוּרִים שֶׁלּוֹ. וּבְוַדַּאי יְשַׁבֵּר כֻּלָּם וְיִזְכֶּה לְחַיִּים נִצְחִיִּים כִּי עִקַּר פְּגַם הָעֲבֵרָה הוּא מַה שֶּׁנֶּחֱלָשׁ הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הָעֲבֵרָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה. וְעַל-כֵּן נִדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָצֵאת מִמַּה שֶּׁנִּלְכַּד בּוֹ. אֲבָל הַבְּחִירָה חָפְשִׁיִּית תָּמִיד. וּתְשׁוּבָה קְדֻמָּה לְעוֹלָם. וְה' יִתְבָּרַךְ נָתַן כֹּחַ בָּאָדָם שֶׁאֲפִלּוּ אַחַר כָּל הָעֲבֵרוֹת וְהַחֲטָאִים חַס וְשָׁלוֹם. יֵשׁ לוֹ כֹּחַ עֲדַיִן לְהִתְגַּבֵּר בִּרְצוֹנוֹת

חֲזָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְשַׁבֵּר כָּל הַמְנִיעוֹת וְיִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר הַתַּנָּא הֱוֵי רָץ לְמִצְוָה קַלָּה וְכוּ' רָץ דַּיְקָא. כִּי צְרִיכִין לָרוּץ לְמִצְוָה בְּזֻרִיזוּת גָּדוֹל. כִּי זֶה סִימָן עַל תֹּקֶף חִשְׁקוֹ וּרְצוֹנוֹ הֶחָזָק. וְעַל-כֵּן רָץ לְשׁוֹן רָצוֹן בְּחִינַת מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. שֶׁפִּרוּשׁוֹ גַּם לְשׁוֹן רָצוֹן כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשֵׁם צַדִּיק אֶחָד וְקַלְסָה. כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד כִּי הָרִיצָה וְהַזְּרִיזוּת הַגְּדוֹלָה לִדְבַר מִצְוָה זֶה סִימָן עַל תֹּקֶף הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לִגְמֹר הַמִּצְוָה וְלַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחֶרֶת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר שֶׁאוֹכְלִין, כִּי הַבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה הִיא בְּבְחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה מַמְשִׁיךְ שְׁלֵמוּת חִיּוּתָהּ שֶׁל הַפְּרִי שֶׁמְּבָרֵךְ עָלֶיהָ וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ בְּרָאָהּ עַתָּה מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהַעֲלוֹת הַפְּרִי לְתַכְלִיתָהּ וְשָׁרְשָׁהּ, כִּי בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה מְבָרְכִין עַל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת הָאָדָם בְּזֹאת הַפְּרִי וְהַמַּאֲכָל כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת וְכוּ' עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם וְכוּ' וְכֵן בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. וְזֶהוּ הַתַּכְלִית שֶׁל הַמַּאֲכָל, כִּי תַּכְלִיתוֹ כְּשֶׁמְּחַיֶּה אֶת הָאָדָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ בְּהָאָדָם לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתָיו. וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה וְהַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא מַה שֶּׁמִּתְחַזֵּק בְּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ הַתַּכְלִית שֶׁל הַפְּרִי שֶׁנִּכְלָל בְּהָאָדָם וְהֶחֱיָה אוֹתוֹ עַד שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי זֶה לְרָצוֹן חָדָשׁ חָזָק יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם כַּנַּ"ל, כִּי הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא לְשׁוֹן רָצוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם וְכַנַּ"ל. וְכֵן כָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַהוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה הוּא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַפְּרִי לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי זֹאת הַפְּרִי וְהַמַּאֲכָל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְזוֹכִין לַעֲבוֹדַת ה' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל הֲרֵיחַ אֵין צְרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, כִּי כָּל הָרָצוֹן וְהַתְּשׁוּקָה וְהַחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין הַמְנִיעוֹת. הוּא בְּבְחִינַת רֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים כַּנַּ"ל, כִּי בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה צְרִיכִין לְבָרֵךְ גַּם עַל הֲרֵיחַ. כְּדֵי לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כְּדֵי לְהַשְׁלִים שְׁלֵמוּתוֹ עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל, אֲבָל תֵּכֶף שֶׁנִּשְׁלַם הֲרֵיחַ טוֹב עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה אֵין צְרִיכִין לְבָרֵךְ עוֹד בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ. שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם עַל-יְדֵי זֶה לְרָצוֹן וְחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי הֲרֵיחַ טוֹב בְּעַצְמוֹ הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹן וְחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק בִּשְׁעַת הַמְנִיעוֹת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רֵיחַ כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הֲרֵיחַ. עַל-כֵּן אֵין צָרְךָ לְבָרֵךְ אַחֲרָיו בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר הָרָצוֹן זוֹכִין עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין לַה' יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת רָצִיתָ ה' אַרְצֶךָ. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ עַל שֵׁם הָרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ אֶרֶץ שֶׁהִיא מְרַצָּה אֶת פֵּרוֹתֶיהָ. וְעַל-כֵּן נִתְבָּרְכוּ כַּמָּה שְׁבָטִים שֶׁאַרְצָם מְלֵאָה רָצוֹן. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב, נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן וְכוּ'. וּכְתִיב, וּרְצוֹן שֹׁכְנִי סְנֶה (וּשְׁבָטִים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְכוּ בָּזֶה הֲרֵי כְּלָלָם יַעֲקֹב זֶה בָּזֶה שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יְחוּלּוּ עַל כֻּלָּם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְכֵן הוּא בִּבְרָכַת מֹשֶׁה שֶׁהָיְתָה מֵעֵין בְּרָכָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם). כִּי עִקַּר הָרָצוֹן הֶחָזָק וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זוֹכִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם מֵאִיר וּמִתְנוֹצֵץ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַדָּר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלֹקַי וְכוּ'. כִּי הָאָרַת הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב כַּמְבֹאָר לְעֵיל. וְעִקַּר הָרֵיחַ הַטּוֹב הַנִּפְלָא שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְשִׁתּוֹקְקִין וְכוֹסְפִין אֵלָיו בְּרָצוֹן חָזָק בְּלִי שִׁעוּר הוּא רַק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ הַמּוֹרִיָּה עַל שֵׁם רֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל הַקְּטֹרֶת. וְעַל-כֵּן נִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בַּתְּחִלָּה דֶּרֶךְ יְרִיחוֹ דַּיְקָא. שֶׁנִּקְרֵאת יְרִיחוֹ עַל שֵׁם רֵיחַ הַטּוֹב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִקַּר הָרֵיחַ הַטּוֹב בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים. שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה כְּלָל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן הֶחָזָק כַּנַּ"ל. וְגַם בְּחוּץ-לָאָרֶץ מַה שֶּׁזּוֹכִין לִפְעָמִים לְאֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר הִשְׁתּוֹקְקוּת וְרָצוֹן נִפְלָא לַה' יִתְבָּרַךְ זֶה נִמְשָׁךְ גַּם-כֵּן מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל קְדֻשָּׁתֵנוּ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוּץ-לָאָרֶץ כַּיָּדוּעַ. אֲבָל עִקַּר מְקוֹם הָאָרַת הָרָצוֹן. שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שָׁשָׁם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלָיו וְהָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת וְהַכְּרוּבִים הָעוֹמְדִים בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שָׁשָׁם עִקַּר הַהִשְׁתּוֹקְקוּת. וְהָרָצוֹן וְהָאַהֲבָה וְהַכְּסוּפִין הַנִּפְלָאִים שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, בִּבְחִינַת תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָאָרַת הָרָצוֹן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ לְשֵׁם שָׁמַיִם. (לֹא בִּשְׁבִיל פְּנִיּוֹת אֲחֵרוֹת כַּאֲשֶׁר נִמְצָא עַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים) אֲבָל הַמְנִיעוֹת רַבִּים וַעֲצוּמִים מְאֹד מִלָּבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. אַךְ עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק יְכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, בִּפְרָט כִּי הָרְצוֹנוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל חֲזָקִים בְּיוֹתֵר, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מֵאִיר בּוֹ הָאָרָה מֵהָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל (כַּמְבֹאָר מִזֶּה

בְּמָקוֹם אַחֵר בַּאֲרִיכוּת) וְעַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק הַבָּא עַל-יְדֵי הַמְנִיעוֹת הַגְּדוֹלוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְדַלֵּג עַל כֻּלָּם וְלָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְהַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בָּזֶה. כִּי אָמְרוּ שֶׁחַס וְשָׁלוֹם הַמְנִיעוֹת חֲזָקִים מֵהָרָצוֹן. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ תְּחִלָּה שֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְגַם זֶבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִיא וְזֶה פִּרְיָהּ. וְאַחַר כָּךְ סִיְּמוּ בְּהַמְנִיעוֹת הָעֲצוּמִים לָבוֹא לְשָׁם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶפֶס כִּי עַז הָעָם וְהֶעָרִים גְּדוֹלוֹת בְּצוּרוֹת מְאֹד וְכוּ' עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב וְכוּ'. כִּי אָמְרוּ דָּבָר וְהִפּוּכוֹ. כִּי מַה שֶּׁאָמְרוּ 'וְזֶה פִּרְיָהּ' זֶה מוֹרֶה עַל גֹּדֶל הָאַרְצוּת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר שָׁם. כִּי בְּכָל הַפֵּרוֹת וּבְכָל הַתַּאֲווֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם מְלֻבָּשִׁים אַהֲבוֹת עֶלְיוֹנוֹת וּרְצוֹנוֹת יְקָרִים דִּקְדֻשָּׁה רַק שֶׁצְּרִיכִים לְהַעֲלוֹתָם כַּיְדוּעַ. וְעַל-כֵּן פֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מֻבְחָרִים וּגְדוֹלִים וְנִפְלָאִים כָּל כָּךְ זֶה מוֹרֶה עַל גֹּדֶל הָאַרְצוּת הָרָצוֹן שֶׁיֵּשׁ שָׁם. וְעַל-כֵּן שִׁבְחָהּ הַתּוֹרָה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּפֵרוֹתֶיהָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְגֶפֶן וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה מוֹרֶה עַל הָאַרְצוּת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר שָׁם וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עַתָּה מְקֻשָּׁר יָפֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ וְזֶה פִּרְיָהּ אֶפֶס כִּי עַז הָעָם, הֵיְנוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁהַפֵּרוֹת טוֹבִים וְנִפְלָאִים מְאֹד שֶׁזֶּהוּ מוֹרֶה עַל הָאַרְצוּת הָרָצוֹן, אֶפֶס כִּי עַז הָעָם וְכוּ' שֶׁהַמְנִיעוֹת חֲזָקִים יוֹתֵר מֵהֶם. וְזֶה הָיָה עִקַּר הַפְּגָם וְהַכְּפִירָה הַגְּדוֹלָה שֶׁלָּהֶם. שֶׁכָּפְרוּ בְּחֹזֶק הָרָצוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְשַׁבֵּר עַל יָדוֹ כָּל הַמְנִיעוֹת כַּנַּ"ל. וְהֵם אָמְרוּ הַהֶפֶךְ מִזֶּה מַמָּשׁ, כִּי אָמְרוּ אֶפֶס כִּי עַז הָעָם וְכוּ' שֶׁהַמְנִיעוֹת גְּדוֹלִים וַחֲזָקִים מֵהָרָצוֹן עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מֵעִצָּם הַמְנִיעוֹת, כִּי אָמְרוּ שֶׁאֵין כֹּחַ לְשַׁבְּרָם עַל-יְדֵי הָרָצוֹן מַה שֶּׁבֶּאֱמֶת הוּא לְהֵפֶךְ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל מְאֹד וְנִרְמוּ בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת חֻרְבַּן בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי. כִּי כָּל קִיּוּם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא כְּלַל עֲבוֹדַת וּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ כָּל הָרֵיחוֹת וְכָל הַקְּרָבָנוֹת שֶׁעוֹלִין לָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִרְצוֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ וְכֵן הָרִבָּה, וּכְתִיב אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הָיָה עַל-יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב שֶׁהֶאֱמִינוּ לְדִבְרֵי מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּהָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמְנִיעוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁהַמְנִיעוֹת מִשְׁתַּטְּחִים מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְשַׁבְּרָם אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ עֹלֶה נַעֲלֶה וְיָרַשְׁנוּ אוֹתָהּ וְכוּ'. אֲפִלּוּ אוֹמֵר לָנוּ עֲשׂוּ סֻלָּמוֹת וַעֲלוּ לַשָּׁמַיִם עֹלֶה נַעֲלֶה כִּי אֵין שׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם. כִּי עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן יְכוֹלִין לְשַׁבֵּר וּלְדַלֵּג עַל הַכֹּל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּסְמָךְ פָּרָשַׁת מִנְחוֹת נְסָכִים לְפָרָשַׁת הַמְרַגְּלִים. כִּי קָרְבַּן מִנְחָה הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, לֹא

נֶאֱמַר נֶפֶשׁ אֶלָּא בְּמִנְחָה. מִי דָּרְכּוֹ לְהַקְרִיב מִנְחָה עָנִי. מַעֲלֶה אֲנִי עָלָיו כְּאִלּוּ הִקְרִיב נַפְשׁוֹ. נֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת רָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת חָזָק בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת שֶׁסּוֹמְכִין עֲלֵיהֶם וְשׁוֹחֲטִין אוֹתָם וְכוּ' זֶה בְּחִינַת זְבִיחַת הַיֵּצֶר כַּמּוּבָא. אֲבָל הַמִּנְחָה אֵין בָּהּ שְׁחִיטָה. וְהִיא בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי. אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת, הַיְנוּ מִי שֶׁהוּא עָנִי בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְאֵין בּוֹ דַּעַת לְזָבֵחַ אֶת יִצְרוֹ לְגַמְרֵי וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא רוֹצֶה לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַה' נָתְנָה לוֹ הַתּוֹרָה עֵצָה שֶׁיַּקְרִיב אֶת נַפְשׁוֹ הַיְנוּ רְצוֹנוֹ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּהֹ נֶפֶשׁ שֶׁהוּא קָרְבַּן עָנִי שֶׁאֵין בְּהּ שׁוּם שְׁחִיטָה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הִיא יִקָּרֵה מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרְךְ מֵאַחַר שֶׁרְצוֹנוֹ חָזָק כָּל כָּךְ לַה' יִתְבָּרְךְ עַד שֶׁגַּם הוּא בַּעֲנִיּוּתוֹ הַגְּדוֹלָה אֵינוֹ מוֹנֵעַ אֶת עַצְמוֹ מִלְּהַקְרִיב קָרְבָּן לַה', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ בְּחִינַת רָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל יִקָּרַת קְדֻשַּׁת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה. וְהִקְשׁוּ הַפּוֹסְקִים לָמָּה נִקְרֵאת מִנְחָה הֲלֹא גַּם בַּבֹּקֶר הִקְרִיבוּ מִנְחָה וְתֵרוּצָם דָּחוּק. אַךְ עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הָרָצוֹן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ בִּשְׁעַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁאָז תֵּקֶף בְּדִינָא שָׁלְטָא. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא לְאַחֵר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. וְהֶחֱמִירוּ בָּזֶה מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה, לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַסֵּפֶר וְלֹא לֶאֱכֹל וְכוּ' גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִמָּשֵׁךְ וְכוּ' מֵחֲמַת שֶׁאָז שִׁכְיחִים הַמְּנִיעוֹת בְּיוֹתֵר. מֵחֲמַת שֶׁזְּמַנָּהּ בְּאֶמְצַע הַיּוֹם, דְּהַיְנוּ אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם. בְּעֵת שֶׁהָעוֹלָם טְרוּדִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּפַרְנָסָתָם. שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת מֵה' יִתְבָּרַךְ. וְאָז צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְכִסּוּפִים גְּדוֹלִים וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר בּוֹ' יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַמְּנִיעוֹת שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה מְאֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כִּי הַתְּפִלָּה בְּחִינַת רָצוֹן כִּי הִיא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב. אַךְ עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן צְרִיכִין בִּשְׁעַת מִנְחָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה וְהַתִּקּוּן שֶׁל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה בְּחֹל נִמְשָׁךְ מִמִּנְחָה שֶׁל שַׁבָּת. שֶׁאָז עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן. כִּי אָז רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּיָּדוּעַ בַּזֹּהַר. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת זֹאת הַתְּפִלָּה. דַּיְקָא בְּשֵׁם מִנְחָה, כִּי אָז צְרִיכִין בְּיוֹתֵר לְהִתְגַּבֵּר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רְצוֹנוֹת חֲזָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִנְחָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת מִנְחוֹת לְפָרָשַׁת מְרַגְּלִים כִּי בְּחִינַת מִנְחוֹת הֵם תִּקּוּן הַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בָּרָצוֹן כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי קָרְבַּן מִנְחָה מַמְשִׁיכִין הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה סוֹף כָּל סוֹף יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְנָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ בְּקָרוֹב אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

הלכות ברכת הודאה

פרק א

חלק א

אַרְבָּעָה צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וְכוּ'. וְסִימָנָךְ וְכָל הַחַי'י'ם' יוֹדוּךְ סֶלָה. ח'וֹלֶה י'סוּרִים [הַיְנוּ חֲבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים] יָ'ם מִ'דְּבָר. מַה מְּבֹרָךְ בָּרוּךְ אַתָּה ה' הַגּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת וְכוּ' (שֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן ריט):

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר שֶׁל חֲנָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב. שָׁם מְבֹאָר שֶׁעַל-יְדֵי תּוֹדָה הוֹדָאָה בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת. שֶׁזֶּה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁאָז יִהְיוּ יְמֵי הוֹדָאָה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת הֲלָכוֹת כַּמְבֹאָר שָׁם. עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׁדּוּכִים וְזִוּוּגִים לְתוֹךְ הַדִּבּוּר, דְּהַיְנוּ לִשְׁלֵמוּת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר, שֶׁהֵם דִּבּוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה, וְדִבּוּר שֶׁל צְדָקָה, וְדִבּוּר שֶׁל עֲשִׁירִים קְרוֹבִים לַמַּלְכוּת בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרִיגִים וְכוּ', וְדִבּוּר שֶׁל מַלְכוּת פֶּה וְכוּ' עַיִן שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין כָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּתוֹךְ אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכוּ' עַיִן שָׁם. שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֲלָכָה כְּרַבִּים. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְעַתָּה נוּכַל לוֹמַר שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת שֶׁכְּנֶגֶד בְּחִינַת אַרְבָּעַת חֶלְקֵי הַדִּבּוּר שֶׁנִּשְׁלָם עַל יָדָם, כִּי עַל-יְדֵי תּוֹדָה דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת עַל יָדָם נִשְׁלָם רִבּוּעַ הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבָּעָה שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹדוֹת כְּנֶגֶד אַרְבָּעַת חֶלְקֵי הַדִּבּוּר שֶׁנִּשְׁלָם עַל יָדָם. כִּי חוֹלֶה שֶׁנִּתְרַפֵּא וּמוֹדֶה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה, כִּי אֵין אָדָם עוֹמֵד מֵחֶלְיוֹ אֶלָּא אִם כֵּן מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו, וְהַיְנוּ עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְשָׁב וְרָפָא לוֹ. יוֹרְדֵי הַיָּם זֶה בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּיוֹנָה עַל הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ עִמּוֹ בַּסְּפִינָה וְנָדְרוּ נְדָרִים, כִּי צְדָקָה הִוא בְּחִינַת יָם, בְּחִינַת מַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּצְדָקָה כְּנַחַל אֵיתָן, בְּחִינַת שִׁלַּח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמָּיִם. חֲבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים שֶׁיּוֹצֵא מִן הָאֲסוּרִים, זֶה בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁל עֲשִׁירִים קְרוֹבִים לַמַּלְכוּת, שֶׁעַל יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁיּוֹצֵא הֶחָבוּשׁ מִתּוֹךְ הַמַּאֲסָר בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרִיגִים שְׁלֹשָׁה שָׂרֵי גְּאִים, שֶׁעַל יְדֵי יָצָא יוֹסֵף מִבֵּית הָאֲסוּרִים כַּמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה. מִדְּבָר, זֶה בְּחִינַת עִקַּר הַדִּבּוּר, בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, כִּי מִדְּבָר מָרְמֵז עַל הַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁמִּדְּבָר בְּחִינַת דִּבּוּר, הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה שֶׁהוּא עִקַּר הַדִּבּוּר:

חלק ב

וְעַל-כֵּן הַמְּנָהָג שֶׁתִּהְיֶה הַהוֹדָאָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה בִּשְׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם קַוֵּי הָאֱמֶת שֶׁמְּאִירִים עַל-יְדֵי הַהוֹדָאָה וּמַשְׁלִימִים רִבּוּעַ הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי תּוֹדָה הוֹדָאָה עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה

שֶׁמּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׁדּוּכִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַהוֹדָאָה שֶׁל אַרְבָּעָה הַצְּרִיכִין לְהוֹדוֹת הוּא בִּשְׁעַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה דְּהַיְנוּ בִּשְׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי שֵׁמוֹת שֶׁל הָאֻמָּת כַּנַּ"ל. וְגַם בְּחִינַת שִׁדּוּכִים וְזִוּוּגִים נַעֲשֶׂה גַּם-כֵּן עַל-יְדֵי מִנְיַן עֲשָׂרָה, כִּי צָרִיךְ לְאוֹדוּיֵי בְּאַפֵּי עֲשָׂרָה, וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֲשָׂרָה יֵשׁ קְדֻשָּׁה, כִּי אֵין קְדֻשָּׁה פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה. וּכְשֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי יוּד זֶה בְּחִינַת שִׁדּוּכִים וְזִוּוּגִים בְּחִינַת קִדּוּשִׁין מַמָּשׁ, כִּי כָּל הַזִּוּוּגִים וְקִדּוּשִׁין הוּא בְּחִינַת שְׁמַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה בְּחִינַת יוּד לְבְחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי עֲשָׂרָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת זִוּוּגִים בְּחִינַת קִדּוּשִׁין שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל אֶמֶת הַמֵּאִיר בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. גַּם אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהַדִּבּוּר נִשְׁלָם עַל-יְדֵי שִׁדּוּכִים, כִּי עֲשָׂרָה קַבִּין שִׂיחָה יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נָטְלוּ נָשִׁים וְאֶחָד כָּל הָעוֹלָם, וּכְשֶׁיֵּשׁ זִוּוּג וְשִׁדּוּךְ נִשְׁלָמִין חֶלְקֵי הַדִּבּוּר עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין עֲשָׂרָה לְאוֹדוּיֵי בִּפְנֵיהֶם, כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה בְּחִינוֹת הַדִּבּוּר שֶׁנִּשְׁלָמִין עַל-יְדֵי הַתּוֹדָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁדּוּכִים. כִּי אֵלּוּ עֲשָׂרָה קַבִּין שִׂיחָה הֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדִּבּוּר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר כַּנּוֹדָע, וּכְנֶגֶד זֶה יֵשׁ בְּחִינַת עֲשָׂרָה קַבִּין שִׂיחָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל מֵאִיר בְּחִינַת שִׁדּוּכִים בְּחִינַת עֲשָׂרָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר וְנִשְׁלָם רִבּוּעַ הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל:

חלק ג

וּכְשֶׁנִּשְׁלָם הַדִּבּוּר, אָזַי נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּמְבֹאָר שָׁם. וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹהֲגִין לוֹמַר מִזְמוֹר הוֹדוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת קֹדֶם קַבָּלַת שַׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי זֶה הַמִּזְמוֹר שֶׁל אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר וְנִמְשָׁךְ קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְזֶה אָנוּ צְרִיכִין עַתָּה בְּעֶרֶב שַׁבָּת בְּסוֹף הַשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. לְכָלְלָם בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת שֶׁהֵם מְפֹרָשִׁין בַּמִּזְמוֹר הוֹדוּ הַנַּ"ל. כִּי הַנֵּס שֶׁל אֵלּוּ הַצְּרִיכִין לְהוֹדוֹת זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּסִימָן ר"נ עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוֹרִיד שְׁתֵּי דְּמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְהַכְּלָל שֶׁכָּל הַנִּסִּים וְהַיְשׁוּעוֹת הוּא עַל-יְדֵי שֵׁה' יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה מֵעֶלְמָא דְּאָתֵי לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּי בָּעוֹלָם הַבָּא יִהְיוּ כֻּלָּם טוֹב וְיִתְנַהֵג רַק עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל עַכְשָׁו לִפְעָמִים עַל-יְדֵי הָעֲוונוֹת חַס וְשָׁלוֹם נוֹפְלִים תַּחַת חִיּוּב הַטֶּבַע. וְעִקַּר הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה שֶׁנִּמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה מִבְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל-יְדֵי זֶה בָּא הַיְשׁוּעָה עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת עַל הַנִּסִּים וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם עַל-יְדֵי הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת דְּהַיְנוּ עוֹלָם הַבָּא שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל דְּהַיְנוּ הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה רַק עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַהַשְׂגָּחָה מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל. בִּשְׁבִיל זֶה אָנוּ מְבָרְכִין הַגּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת שֶׁגְּמָלָנוּ כָּל טוֹב, כָּל טוֹב דַּיְקָא, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַגְמוּל כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה עַל-יְדֵי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַהַשְׂגָּחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה הַיְשׁוּעָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַגּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת וְכוּ' כִּי זֶהוּ עִקַּר הַהוֹדָאָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת. כִּי בֶּאֱמֶת מַעֲלַת וְחִדּוּשׁ הַנֵּס שֶׁעוֹשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְכָאוֹרָה תָּמוּהַּ מַה חִדּוּשׁ הוּא לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת לִקְרֹעַ הַיָּם וְכַיּוֹצֵא, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת עִם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כִּרְצוֹנוֹ לַהֲרֹס וְלִבְנוֹת וְכוּ' וּמַהוּ הָרְבוּתָא וְהַחִדּוּשׁ שֶׁל הַנֵּס. אַךְ אִיתָא שֶׁעִקַּר הַחִדּוּשׁ שֶׁל הַנִּסִּים הוּא, כִּי כְּשֶׁאָדָם בְּצָרָה יֵשׁ עָלָיו קִטְרוּגִים גְּדוֹלִים וְהַ' יִתְבָּרַךְ הוּא אוֹהֵב מִשְׁפָּט, וְזֶהוּ קָשֶׁה בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לְהַעֲבִיר הַמִּשְׁפָּט שֶׁמְּחַיֵּב חַס וְשָׁלוֹם מַה שֶּׁמְּחַיֵּב חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה תֹּקֶף גְּדֻלַּת הַנֵּס שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְגַּבֵּר בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים עַל הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין, וְעוֹשֶׂה נֵס וְחֶסֶד גָּדוֹל לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין. וְנוֹכַל לוֹמַר שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שִׁנּוּי הַטֶּבַע שֶׁזֶּהוּ מַעֲלַת הַנֵּס בְּגַשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ כֵן בְּרוּחָנִיּוּת יֵשׁ שִׁנּוּי הַטֶּבַע גַּם-כֵּן עַל-פִּי הַנַּ"ל. כִּי זֶהוּ בְּחִינַת חִיּוּב הַטֶּבַע מַה שֶּׁהַכֹּל מְחַיְּבִים אוֹתוֹ לְעָנְשׁ חַס וְשָׁלוֹם. כִּי זֶהוּ טֶבַע כָּל הַנִּבְרָאִים שֶׁכֻּלָּם נִבְרְאוּ לִשְׁלִיחוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְשַׁלֵּם לְעוֹשֵׂה הָרָעָה כְּרָעָתוֹ. וּכְשֶׁאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם כֻּלָּם מוּכָנִים מִיָּד לְשַׁלֵּם לוֹ גְּמוּלוֹ. כִּי זֶה טִבְעָם כִּי כֻּלָּם נִבְרְאוּ לְכָבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֵם מִתְקַנְּאִים תֵּכֶף כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵעַ חַס וְשָׁלוֹם בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם בָּא בְּאֵיזֶה צָרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז יֵשׁ עָלָיו שׁוֹנְאִים וְקִטְרוּגִים וְזֶה בְּחִינַת חִיּוּב הַטֶּבַע כַּנַּ"ל, שֶׁטֶּבַע הַנִּבְרָאִים כֻּלָּם מְחַיְּבִים עָלָיו דִּין וּמִשְׁפָּט עַל-פִּי טִבְעָם כַּנַּ"ל, וְה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וְרוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם הוּא מְשַׁדֵּד הַמַּעֲרֻכוֹת וּמְשַׁנֶּה הַטֶּבַע, הַיְנוּ שֶׁמְּשַׁנֶּה מַה שֶּׁטִּבְעָם מְחַיֵּב לַעֲשׂוֹת בּוֹ דִּין חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ תֹּקֶף הַנֵּס כִּי זֶהוּ בֶּאֱמֶת חִדּוּשׁ גָּדוֹל וְנִפְלָא מְאֹד כִּי זֶה קָשֶׁה גַּם בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בִּקְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו כִּי הַלָּלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁעִקַּר תֹּקֶף הַנֵּס מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְשַׁדֵּד חִיּוּב הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שִׁנּוּי הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. וְזֶה מַמְשִׁיךְ ה' יִתְבָּרַךְ מִבְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב וְכָל הַזְּדוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת וְלֹא יִהְיֶה אָז שׁוּם קִטְרוּג וְדִין כִּי יִהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה עַכְשָׁו בָּעוֹלָם הַזֶּה לַעֲשׂוֹת נֵס וְחֶסֶד עִם הָאָדָם אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא חַיָּב וְאֵינוֹ כְּדַאי הוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו הַשְׂגָּחָה וְטוֹבָה מֵעוֹלָם הַבָּא שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב שֶׁאָז לֹא יִהְיֶה שׁוּם

דִּין וְקִטְרוּג כִּי זְדוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ זֹאת הַטּוֹבָה וְהַהַשְׁגָּחָה שֶׁל עוֹלָם הַבָּא לְתוֹךְ עוֹלָם הַזֶּה וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה לוֹ הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה וְהוּא מַמָּשׁ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַהַשְׁגָּחָה מֵהָעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שִׁנּוּי הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ הַגּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת, הַיְנוּ כִּי זֶהוּ עִקַּר הַהוֹדָאָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת שֶׁזֶּהוּ בֶּאֱמֶת חִדּוּשׁ נִפְלָא וּדְבַר נֵס לְשַׁדֵּד הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁגְּמָלָנוּ כָּל טוֹב. כִּי הַגְּמוּלָה נִמְשָׁךְ מֵעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בְּאֶחָד הַפְּשׁוּט, כִּי כָּל הַחִיּוּבִים וְהַחֻטְאִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתָם כַּיָּדוּעַ כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי בִּבְחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שָׁם כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ רַק אֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת, נִמְצָא שֶׁנִּכְלָלִין הַחַיָּבִים בְּתוֹךְ בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ לָהֶם הַגְּמוּלָה בִּבְחִינַת שֶׁגְּמָלָנוּ כָּל טוֹב כַּנַּ"ל. אֲזַי נִכְלָלִין פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַחַיָּבִים כַּנַּ"ל בְּתוֹךְ אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

פרק ב

חלק א

אַרְבָּעָה חַיָּבִין לְהוֹדוֹת:

חוֹלֶה שֶׁנִּתְרַפֵּא, וְיוֹרְדֵי הַיָּם וְכוּ', וְהוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת, וּמִי שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים. וְסִימָנָךְ וְכָל הַחַ'י'י'ם' יוֹדוּךָ וְכוּ' (שֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן ריט):

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים' הַמְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה (בְּסִימָן ז לִקּוּטֵי ח"א) עַיֵּן שָׁם. כִּי אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת נְסִים שֶׁמַּאֲמִין שֶׁיֵּשׁ מְחַדֵּשׁ וּבְיָדוֹ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע. וְעִקַּר הַתְּפִלָּה בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת נְסִים הוּא רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁפָּגַם אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁאָמַר בַּמֶּה אֵדַע עַל-יְדֵי זֶה יָרְדוּ יַעֲקֹב וּבָנָיו לְגָלוּת מִצְרַיִם. כִּי עִקַּר הַגָּלוּת בִּשְׁבִיל חֶסְרוֹן אֱמוּנָה וְכוּ'. וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה וְכוּ' (שיר השירים ד':ח'). אֲבָל לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמֶת, כִּי צָדָק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה. וְעִקַּר הָאֱמֶת זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל עֲצָתָם שֶׁהֵם בְּחִינַת כֻּלָּה זֶרַע אֱמֶת בְּחִינַת תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי מְצִוַת צִיצִית זוֹכִין לְהִנָּצֵל מֵעֲצַת רְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְאוּף וְכוּ', כִּי צִיצִית שְׁמִירָה מִנְּאוּף. וְעַל-כֵּן זוֹכִין עַל-יְדֵי צִיצִית לְקַבֵּל הָעֵצוֹת מִצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּחִינַת כֻּלָּה זֶרַע אֱמֶת. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכַת הוֹדָאוֹת הַנְּפָשִׁים כִּי צְרִיכִין לְהוֹדוֹת וּלְבָרֵךְ לַה' עַל הַנְּפָשִׁים כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ שֵׁה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג הָעוֹלָם וּבְרַחֲמָיו שִׁנָּה הַטֶּבַע וְעָשָׂה עִמּוֹ נֵס שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. כִּי נְפָשִׁים בְּחִינַת תְּפִלָּה הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת, כִּי כְּשֶׁנַּעֲשָׂה נֵס וּמוֹדִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה וְזוֹכִין לָצֵאת מִן הַגָּלוּת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת בִּשְׁבִיל חֶסְרוֹן אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבָּעָה שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹדוֹת כְּנֶגֶד אַרְבַּע גָּלֻיּוֹת, כִּי עַל-יְדֵי אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הָאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת עַל-יְדֵי חֶסְרוֹן אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הָיְנוּ עַל-יְדֵי הוֹדָאוֹת הַנְּפָשִׁים עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל. כִּי הַצַּדִּיק הוּא קוֹצָא דְּאוֹת ד' כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים (תקון כא דף נה), הָיְנוּ כִּי עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא ד' דְּאֶחָד', הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלָּה זֶרַע אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק הוּא קוֹצָא דְּאוֹת ד' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת ד' צִיצִיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵם זוֹכִין לְהִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיק לִזְכוֹת לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי ד' צִיצִיּוֹת זוֹכִין לְהִתְקָרְבוּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא קוֹצָא דְּאוֹת ד' בְּחִינַת כֻּלָּה זֶרַע אֱמֶת שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה עַל-יְדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה זוֹכִין לַגְּאֻלָּה וְיוֹצְאִין מִן הָאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת-אַרְבָּעָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. כִּי כָּל הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת, הֵם בְּבְחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל פְּגַם אֱמוּנָה כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְכֵן כָּל הָאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם 'מִצְרַיִם' וְכֻלָּם בָּאִים עַל פְּגַם אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וִיצִיאַת מִצְרַיִם הָיְנוּ בְּחִינַת נְסִים בְּחִינַת תְּפִלָּה אֱמוּנָה זֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַהוֹדָאָה בְּחִינַת תְּפִלָּה מְפָרְסְמִין וּמְגַלִּין הַנֵּס בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, בְּחִינַת וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ (שְׁמוֹת יד) וְכַנַּ"ל. כִּי בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה לְיִשְׂרָאֵל כָּל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁל אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת. כִּי יָצְאוּ מִן הַגָּלוּת וּשְׁבִי מִצְרַיִם זֶה בְּחִינַת מִי שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים וְיָצָא. וְכֵן נִצְּלוּ מִמַּחֲלֵה מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם טו) כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רוֹפְאֶךָ, זֶה בְּחִינַת הַנֵּס וְהַהוֹדָאָה שֶׁל חוֹלֶה וְנִתְרַפֵּא. וְכֵן הָיוּ יוֹרְדֵי הַיָּם וְעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף, וְכֵן הָיוּ הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת. נִמְצָא שֶׁבִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה לְיִשְׂרָאֵל כָּל הָאַרְבָּעָה נִסִּים שֶׁל הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת. וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם-סוּף הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת צִיצִית בִּבְחִינַת וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים-דָּא כַּנְפֵי מִצְוָה (עין זוהר יתרו צג, ובאור החמה שם ותקון י

כה) בְּחִינַת צִיצִית. וְכֵן קְרִיעַת יַם-סוּף אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (ילקוט שמות י"ד:ל"א רלד) שֶׁהָיָה בִּזְכוּת אַרְבָּעָה כַּנְפוֹת, כִּי הַיָּם רָאָה זְכוּת אַרְבָּעָה כַּנְפוֹת שֶׁל צִיצִית וְעַל-יְדֵי זֶה נִבְקַע מִפְּנֵיהֶם. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַנְּסִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה תְּפִלָּה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת ד' צִיצִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִזְכָּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפָרָשַׁת צִיצִית וְאָנוּ אוֹמְרִים פָּרָשַׁת צִיצִית בְּכָל יוֹם בִּקְרִיאַת שְׁמַע בִּשְׁבִיל לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה תִּפְסוּ פָּרָשַׁת צִיצִית דַּיְקָא הֲלֹא יֵשׁ כַּמָּה פָּרָשִׁיּוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁנִּזְכַּר בָּהֶן יְצִיאַת מִצְרַיִם, וְגַם לָמָּה סָמְכוּ פָּרָשַׁת צִיצִית שֶׁהוּא זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לִקְרִיאַת שְׁמַע? אַךְ עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין בִּקְרִיאַת שְׁמַע הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁעַל-יְדֵי צִיצִית זוֹכִין לְהִתְקָרְבוּת הַצַּדִּיק שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה עַל-יָדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּחִינַת אֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי צִיצִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים פָּרָשַׁת צִיצִית דַּוְקָא בִּשְׁבִיל זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְסוֹמְכִין אוֹתָהּ לִקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת צָרִיךְ לְאוֹדוּיֵי בְּאַפֵּי עֶשְׂרָה וּתְרֵין מִנַּיְהוּ רַבָּנָן, כִּי אַכָּל בֵּיהּ עֶשְׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא. וְהַשְׁכִּינָה הִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ תְּרֵין מִנַּיְהוּ רַבָּנָן, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הָרַבָּנָן שֶׁהֵם עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה שֶׁמֵּהֶם מְקַבְּלִים עֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלֵה זֶרַע אֱמֶת בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה עַל-יָדָם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה תְּרֵין מִנַּיְהוּ רַבָּנָן, כִּי עִקַּר פִּרְסוּם הַנֵּס שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל בְּשִׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַנְּסִים הוּא עַל-יְדֵי תּוֹרַת אֱמֶת עַל-יְדֵי תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא וְכוּ' כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָרְכִין כְּשֶׁבָּאִין לְמָקוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס:

בָּרוּךְ שֶׁעָשָׂה לִי נֵס בַּמָּקוֹם הַזֶּה, כִּי צְרִיכִין לְהַזְכִּיר בְּחִינַת מָקוֹם, כִּי עִקַּר שֵׁם מָקוֹם הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כ"ח:י"א) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, בְּחִינַת אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹקִים (שם כב). כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נִקְרָא מָקוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַדִּבּוּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹק. וְעַל-כֵּן נִקְרָאָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת מָקוֹם. וְשָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַנִּסִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ בָּרוּךְ שֶׁעָשָׂה לִי נֵס בַּמָּקוֹם הַזֶּה, בַּמָּקוֹם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַנֵּס עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא מָקוֹם עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְכָאן. כִּי כָּל הַנִּסִּים נִמְשָׁכִין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַנִּסִּים, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִוא בְּחִינַת נִסִּים בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א
הֲלָכָה ג נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הָרֵיחַ הֲלָכָה א:

פרק ד

חלק א
וַהֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הָרֵיחַ הֲלָכָה ד:

פרק ה

חלק א
אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת. יוֹרְדֵי הַיָּם, וְהוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת וְכוּ', וּמִי שֶׁהָיָה חוֹלֶה וְנִתְרַפֵּא, וּמִי שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים וְיָצָא. וְסִימָנָךְ וְכָל הַחַ'י'י'ם' וְכוּ':
עַל-פִּי הַתּוֹרָה אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְרָא וְכוּ' בְּסִימָן ל"א עַיִן שָׁם:
וְהַכְלָל שֶׁצְּדָקָה מַנְהֶגֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ וְכוּ', וְכָל הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בַּדְּרָכִים הוּא בְּסִבַּת גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ וְכוּ'. כִּי יֵשׁ כּוֹכָבִים שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה דֶּרֶךְ וְכוּ', וְיֵשׁ שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה מִדְבָּר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַתַּקָּנָה לָזֶה שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא לַדֶּרֶךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו וְכוּ'. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַגַּלְגַּלִּים שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה אֵינוֹ אֶלָּא בְּשַׁבָּת וְכוּ' שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְעִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית וְכוּ'. וְיֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּרִית עִלָּאָה שֶׁהוּא רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִם עִלָּאִין לְמַיִם תַּתָּאִין, וּבְחִינַת אֱלִיעֶזֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנוֹךְ מט"ט וְכוּ'. וְהוּא רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִם דְּכָיִן לְמַיִם מְסָאֲבִין בֵּין אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ'. וּבְרִית עִלָּאָה הִוא שְׁמִירַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ, וּבְרִית תַּתָּאָה הִוא שְׁמִירַת אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְאָדָם לִהְיוֹת לוֹ אֵלּוּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית. הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְלַמְדָן וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִבְחִינַת חֶסֶד הַיְנוּ אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת הַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה נְקֻדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. כִּי אוֹתִיּוֹת בְּלֹא נְקֻדּוֹת כְּגוּף בְּלֹא נֶפֶשׁ שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וּפְעֻלָּה בְּלֹא נֶפֶשׁ. כֵּן הִצְטָרְפוּת וְזִוּוּגָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת בְּמָאתַיִם וּשְׁלֹשִׁים וְאֶחָד שְׁעָרִים לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה פְּעֻלָּה אֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְפִי הַנְּקֻדּוֹת, וְהַנְּקֻדּוֹת הֵן הָאַהֲבָה וְהַכִּסּוּפִין בְּבְחִינַת נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף, וְהַכִּסּוּפִין הֵן הַנֶּפֶשׁ וְכוּ'. וּלְפִי הַכִּסּוּפִין כֵּן הַנְּקֻדּוֹת, אִם כּוֹסֵף לְרַע עוֹשֶׂה הַנְּקֻדּוֹת רָעִים וַאֲזַי נִצְטָרְפִים הָאוֹתִיּוֹת וְנִזְדַּוְּגִים לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת רָעוֹת. וְאִם כּוֹסֵף לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה נַעֲשֶׂה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַיְנוּ נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת וּמִתְנוֹעֲעִים הָאוֹתִיּוֹת וְנִזְדַּוְּגִים לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ אִם הָרֵב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְלַמְדָן וְכוּ' עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְעַיֵּן בַּמֶּה שֶׁשַּׁיָּךְ לָזֶה הַנִּדְפָּס סָמוּךְ לָזֶה בִּלְשׁוֹנִי. וּכְלַל הַדָּבָר שֶׁמְּאֹד יָקָר הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל יָדָם נִתְהַוֶּה נֶפֶשׁ טוֹב וְנִגְמָר עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר וְיוֹצֵא וּמִתְגַּלְגֵּל, וְלִפְעָמִים מִתְגַּלְגֵּל וּבָא הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה לְתוֹךְ הָרֶשַׁע וְנוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְתוּכַל לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב וְכֵן לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם כַּמָּה רָעוֹת גּוֹרְמִים הַכְּסוּפִין לְדָבָר רַע חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּתְהַוֶּה עַל-יְדֵי כְּסוּפִים רָעִים מִתְגַּלְגֵּל לִפְעָמִים לְתוֹךְ הַצַּדִּיק וְתוּכַל לְהַחֲטִיאוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְעַיֵּן שָׁם מֵעִנְיַן אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס וְכוּ', וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁמִּי שֶׁמַּפְרִיד לַמָּדָן מִצַּדִּיק שֶׁאוֹמֵר שֶׁלַּמָּדָן לְבַד הוּא מַעֲלָה הוּא בְּחִינַת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בִּנְטִיעוֹת שֶׁהִפְרִיד בְּחִינַת מט"ט בְּחִינַת מַלְאָךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמָּדָן בְּחִינַת כֶּשֶׁר וּפְסוּל וְכוּ' מֶה' צְבָאוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים. כִּי בֶּאֱמֶת לַמָּדָן אֲפִלּוּ בַּתּוֹרָה בִּלֹּא מַעֲשִׂים טוֹבִים אֵינוֹ כְּלוּם אַדְרַבָּא לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם הַמָּוֶת, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָרֵב שֶׁיִּהְיֶה דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת הַיְנוּ שֶׁהוּא לַמָּדָן בַּתּוֹרָה וְעוֹבֵד אֶת ה' בְּצִדְקוּת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב אֲזַי תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁים לְקַבֵּל נְקֻדּוֹת וּלְהִצְטַיֵּר מִפִּיו, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁפִּיו יְדַבֵּר הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְנִצְטַיְּרִין וְנִזְדַּוְּגִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְכוּ', כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם פּוֹעֲלִים כִּי הֵם הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר וְהֵם מְנַהִיגִין אֶת הָעוֹלָם, וְהַכֹּל כְּפִי הַנְּקֻדּוֹת שֶׁבְּנֵי אָדָם מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי כְּסוּפִין לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵיהֶם מְצַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁנֵי כֹּחוֹת זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת עַל הַנֵּס שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם שֶׁהָיוּ בְּצָרָה וְנִצּוֹלוּ שֶׁהֵם תּוֹעִים בַּמִּדְבָּר וְכוּ', כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּסִּים שֶׁעוֹבְרִין עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו הַכֹּל הוּא כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם כְּפִי הַכְּסוּפִין כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מִתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא צְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמִּזְמוֹר 'הוֹדוּ' שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מִכָּל הָאַרְבָּעָה הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם אֲצָל כָּל אֶחָד וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' וְכוּ', כִּי עִקַּר הַצָּרָה הִיא מֲחֲמַת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ הַהֲבָלִים רָעִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מִכְּסוּפִין רָעִים שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי שֶׁנִּצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת הַמַּנְהִיגִים הָעוֹלָם לְלֹא טוֹב חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן הַתַּקָּנָה לָזֶה הוּא רַק וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יָפָה צְעָקָה לָאָדָם וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק אֶל ה' כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה וְיִהְיוּ נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם נְקֻדּוֹת טוֹבִים לְצַיֵּר הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב, וְעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִצּוֹל מֵהַצָּרָה וְכַנַּ"ל. כִּי הַצְּעָקָה

הוּא בְּחִינַת קוֹל וְהֶבֶל חָזָק, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּצָרָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּה מוֹרֶה שֶׁכְּבָר הִתְגַּבְּרוּ הַהֶבְלִים רָעִים עַל הַהֶבְלִים טוֹבִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן אֵין דַּי בִּתְפִלָּה בְּקוֹל פָּשׁוּט לְבַד רַק צָרִיךְ לִצְעֹק בְּקוֹל גָּדוֹל וְחָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהַגְבִּיר הַהֶבֶל דִּקְדֻשָּׁה עַל הַהֶבְלִים רָעִים כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְנַהֵג עִמּוֹ לְטוֹבָה וְעַל-יְדֵי זֶה יֵצֵא מֵהַצָּרָה, בִּבְחִינַת וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' בַּצַּר לָהֶם וּמִמְצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת לַה' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יוֹדוּ לַה' חַסְדּוֹ וְכוּ', כִּי הַהוֹדָאָה וְהַשֶּׁבַח לַה' יִתְבָּרַךְ זֶהוּ עִקַּר הַדְּבֵקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַהוֹדָאוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת כְּלוּלִים בַּעֲשָׂרָה מִינֵי זִמְרָה שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּחִינַת רָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִפְלָא שֶׁהוּא עִקַּר הַדְּבֵקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת יוֹדוּ לַה' חַסְדּוֹ, חַסְדּוֹ דַּיְקָא וְכֵן מַתְחִיל הַמִּזְמוֹר הַזֶּה הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, וְכֵן מְסַיֵּם מִי חָכָם וְכוּ' וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי ה', חַסְדֵי דַּיְקָא בְּחִינַת חֶסֶד הַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְאַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִפְלָא לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ יוֹדוּ לַה' חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם, כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְכִסּוּפִים טוֹבִים עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַנִּפְלָאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁנִּנְצָטְיָרִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם תֵּעוּ בַּמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ וְכוּ', וְיוֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים בְּבֵית הָאֲסוּרִים כְּשֶׁיּוֹצְאִים, וְחוֹלֶה וְנִתְרַפֵּא וְיוֹרְדֵי הַיָּם כְּשֶׁעוֹלִים מִשָּׁם. כִּי כָּל הַסַּכָּנוֹת הָעוֹבְרִים עַל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הוּא כְּפִי הַפָּגָם שֶׁפָּגְמוּ בַּבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם בָּאִים לְכַסּוּפִין טוֹבִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל. כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁצַּדָּקָה מַנְהֶגֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ וְכוּ', וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה הִוא עַל-יְדֵי שַׁבָּת אֱמוּנָה, וְלִזְכוֹת לָזֶה הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, וְתִקּוּן הַבְּרִית הוּא בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת צַדִּיק וְלַמְּדָן וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה הַנַּ"ל:

כִּי 'תָּעוּ בַּמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ', זֶהוּ נִמְשָׁךְ כְּפִי מַה שֶּׁפָּגַם בַּצְּדָקָה שֶׁהִיא מַנְהֶגֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּאוֹת ד'. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְדַע שֶׁהַיְסוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בַּדְּרָכִים הוּא בְּסִבַּת גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו, עַיֵּן שָׁם. מְבֹאָר שָׁם שֶׁתִּקּוּן הַדֶּרֶךְ הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה עַיֵּן שָׁם:

'וְיוֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ' שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים בְּבֵית הָאֲסוּרִים, זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּשַׁבָּת אֱמוּנָה. כִּי שַׁבָּת הִיא חֵרוּת הֵפֶךְ הַתָּפוּס בְּבֵית הָאֲסוּרִים. וְעַיֵּן עוֹד לְקַמָּן מִזֶּה:

וְחוֹלֶה שֶׁנִּתְרַפֵּא הוּא כְּפִי הַפָּגָם וְהַתִּקּוּן שֶׁל בְּחִינַת בְּרִית תַּתָּאָה, שֶׁהוּא אִסּוּר וְהֶתֵּר שֶׁהוּא בְּחִינַת רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִם דְּכֵיָן לְמַיִם מְסָאֲבִין בֵּין אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר

שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַבְדָּלָה וְהַבְּרוּר בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דָּם טָמֵא לְדָם טָהוֹר בֵּין מַיִן מְרוֹרִין לְמַיִן מְתוּקִין. וּכְפִי הַפְּגָם שֶׁפּוֹגְמִין בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם וְאֵין מַפְרִישִׁין וּמְבָרְרִין הֵיטֵב בֵּין דָּם לְדָם בֵּין טָהוֹר לְטָמֵא, מִשָּׁם בָּאִין כָּל הַחוֹלָאוֹת חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כָּל הַחוֹלָאוֹת עַל-יְדֵי תְּגִבֹּרֶת הַדָּמִים הָעֲכוּרִים עַל-יְדֵי פְּגַם הָאַרְבַּע מָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִן מְרוֹרִין כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַפְרִישׁ וּלְהַבְדִּיל הַדָּמִים טְהוֹרִים מִדָּמִים טְמֵאִים עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַהֶלְכָה לְבָרֵר הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁחוֹלֶה שֶׁנִּתְרַפֵּא הוּא כְּפִי פְּגַם וְתִקּוּן בְּחִינַת בְּרִית תַּתְאָה וְכַנַּ"ל:

וְיוֹרְדֵי הַיָּם כְּשֶׁעוֹלִים, הוּא כְּפִי תִּקּוּן בְּחִינַת בְּרִית עִלָּאָה, שֶׁהוּא רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִן עִלָּאִין לְמַיִן תַּתָּאִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנֹּתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה, שֶׁמִּמֶּשֶׁךְ נִמְשָׁךְ הַכֹּחַ שֶׁל כָּל הָאֳנִיּוֹת הַהוֹלְכוֹת בְּתוֹךְ הַיָּם בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְּלֵב יָם. וְעַל-כֵּן כָּל יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עוֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים עִקַּר כֹּחָם לַעֲלוֹת מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן בְּרִית עִלָּאָה, שֶׁהוּא רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמַיִם שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ הַכֹּחַ שֶׁיִּהְיֶה דֶּרֶךְ בַּיָּם בְּחִינַת הַנֹּתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְּלֵב יָם וְכַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הֵם בִּבְחִינַת אַרְבָּעָה תִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַצְּדָקָה, וְתִקּוּן שַׁבָּת אֱמוּנָה וְתִקּוּן בְּרִית תַּתְאָה שֶׁהוּא אִסּוּר וְהֶתֵּר, וְתִקּוּן בְּרִית עִלָּאָה שֶׁהוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת צַדִּיק. כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן כָּל אֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת זוֹכִין לְכַסּוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְצַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה לְטוֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל הַצָּרוֹת וּמִכָּל הַסַּכָּנוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ג

כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַתּוֹרָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ תַּכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוּ', כִּי הַתּוֹרָה מַנְהֶגֶת כָּל הָעוֹלָם. וְהָעִקָּר כְּפִי מַה שֶּׁמְּצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים וְכַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי כְּסוּפִים טוֹבִים עַל-יְדֵי זֶה מְצַטַּיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְנִתְתַּקְּנִין כָּל אַרְבָּעַת חֶלְקֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה תִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל שֶׁהֵם צְדָקָה וֶאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת פַּרְדֵּ"ס, שֶׁהֵם פְּשָׁט, רֶמֶז, דְּרוּשׁ, סוֹד, כַּמּוּבָא. וְכֻלָּם אֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַצִּיּוּר לְטוֹב כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס הַמְּזָכָּרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכוּ לִכְנֹס לַפַּרְדֵּ"ס אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יָצְאוּ כֻּלָּם בְּשָׁלוֹם בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת כִּי אִם כָּל אֶחָד כְּפִי כְּסוּפָיו וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, דְּהַיְנוּ רַבִּי

עֲקִיבָא שֶׁהָיָה שָׁלֵם בְּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים בִּשְׁלֵמוּת, הוּא לְבַדּוֹ נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם. וּבֶן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים אֲבָל לֹא הָיוּ שְׁלֵמִים בְּתַכְלִית כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, עַל-כֵּן זֶה הֵצִיץ וְנִפְגַּע וְכוּ'. וְאַחֵר שֶׁהָיְתָה טִינָא בְּלִבֵּיהּ כַּאֲשֶׁר הוֹכִיחַ סוֹפוֹ שֶׁתָּפַס זוֹנָה בַּשּׁוּק כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן קְצַץ בַּנְּטִיעוֹת לְגַמְרֵי. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה לַמְדָן גָּדוֹל וּמַפְלֵג בַּתּוֹרָה כָּל כָּךְ וְהָיָה בְּיָדוֹ כָּל אַרְבָּעַת חֶלְקֵי הַפַּרְדֵּ"ס, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה שָׁלֵם בְּמַעֲשָׂיו כָּרָאוּי לָזֶה וְכִסּוּפָיו וּתְשׁוּקָתוֹ הָיוּ לְרָעָה, עַל-כֵּן מָצָא אֶת שֶׁלּוֹ עַד שֶׁנִּתְפַּקֵּר וְקִצַּץ בִּנְטִיעוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת אַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַפַּרְדֵּ"ס הֵם עַל-יְדֵי כִּסּוּפִין טוֹבִים כִּי לַמְדָן בְּלֹא צְדָקוּת אֵינוֹ כְּלוּם כִּי אַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַפַּרְדֵּ"ס הֵם בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה תִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם תִּקּוּן הַצְּדָקָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הוֹלְכֵי דְּרָכִים, וְתִקּוּן שַׁבָּת-אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חֲבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וְתִקּוּן אִסּוּר וְהֶתֵּר שֶׁהוּא תִּקּוּן הַחוֹלֶה שֶׁנִּתְרַפֵּא, וְתִקּוּן בְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁהוּא תִּקּוּן הוֹלְכֵי יַמִּים שֶׁיַּעֲלוּ מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם:

חלק ד

כִּי בְּחִינַת פִּשָּׁט הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן בְּרִית תַּתְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מט"ט שֶׁכְּלוּל מִשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁמְּבָרֵר הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פִּשָּׁט, דְּהַיְנוּ פְּשַׁט הֲלָכָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַהֲלָכָה לְבָרֵר הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן בְּרִית תַּתְאָה כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה, עַל-יְדֵי זֶה בָּא חוֹלָאַת רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר בֵּין דָּם לְדָם בֵּין מַיִן דָּכְיָן לְמַיִן מְסָאֲבִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַפִּשָּׁט שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר פְּשַׁט הֲלָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּקֹשְׁיָא, בְּחֹמֶר הִלְכְתָא וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים. דְּהַיְנוּ שֶׁקָּשֶׁה לוֹ קֻשְׁיוֹת וְחֻמְרוֹת וְאֵינוֹ יָכוֹל לְלַבְּנָהּ וּלְבָרְרָהּ, וְעַל-יְדֵי זֶה וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם. וְזֶהוּ בְּחִינַת חוֹלָאַת שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הִתְנַגְּבְרוּת הָאַרְבַּע מָרוֹת בְּחִינַת מַיִן מְרִירָן, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחוֹלָאוֹת שֶׁמְּמָרְרִין חַיֵּי הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הַחוֹלָאַת הִיא קִלְקוּל הַחַיִּים בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְכוּ'. כִּי הַחוֹלָאַת סְמוּךְ לְמִיתָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב 'וַיִּגְיעוּ עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת'. שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם בְּחִינַת הַפִּשָּׁט שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם בְּרִית תַּתְאָה, שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְבָרֵר הֲלָכָה לְבָרֵר הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר, לְהַפְרִישׁ בֵּין מַיִן דָּכְיָן לְמַיִן מְסָאֲבִין בֵּין דָּם לְדָם, שֶׁכָּל זֶה מֵחֲמַת הַקֻּשְׁיוֹת וְחֹמֶר הַהֲלָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּקֹשְׁיָא וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת פִּשָּׁט הוּא בְּחִינַת בְּרִית תַּתְאָה שֶׁעַל-יְדֵי פְּגַם זֶה בָּא חוֹלָאַת חַס וְשָׁלוֹם. וּלְהֵפֶךְ כְּפִי הַתִּקּוּן כֵּן זוֹכֶה לְהִתְרַפְּאוֹת. דְּהַיְנוּ בְּחִינַת חוֹלֶה וְנִתְרַפֵּא שֶׁהוּא אֶחָד מֵאַרְבָּעָה הַנַּ"ל:

חלק ה

רָמָז, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן שֶׁל הוֹלְכֵי דְּרָכִים שֶׁהוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר יְדִיעַת הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהוֹרוֹת בְּפֵרוּשׁ כִּי אִם בְּרָמָז בִּבְחִינַת אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ כָּל הַמְּבוּכוֹת וְהַטָּעוּתִים שֶׁיֵּשׁ בַּהֲלִיכַת הַדְּרָכִים אֲפִלּוּ בְּגַשְׁמִיּוּת. כִּי מִכָּל דֶּרֶךְ וָדֶרֶךְ מִתְפַּצְּלִים וּמִתְפָּרְשִׁים כַּמָּה וְכַמָּה דְּרָכִים נְבוֹכִים מִן הַצַּד שֶׁאֶפְשָׁר לְתָעוֹת בָּהֶם. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּעִנְיַן דְּרָכִים וּנְתִיבוֹת בְּרוּחָנִיּוּת בַּעֲבוֹדַת ה', שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת לְהֵיכָן יִפְנֶה לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל. כִּי יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק תְּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ', שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹטִין מְעַט מֵהַדֶּרֶךְ יוֹצְאִים מִשָּׁם כַּמָּה וְכַמָּה דְּרָכִים נְבוֹכִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּמֵאַחַר שֶׁרֹב הָעוֹלָם כְּבָר תָּעוּ בַּמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ וְכוּ', כִּי אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ וְכוּ' וְלֹא יֶחֱטָא, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי כָּל חֵטְא וְחֵטְא חַס וְשָׁלוֹם תָּעָה מֵהַדֶּרֶךְ, וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְוַדִּים בְּכָל יוֹם תִּעִינוּ וְכוּ'. וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְבָרֵר אֵיךְ לָשׁוּב אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּפֵרוּשׁ הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר בְּכָל עֵת וּבְכָל הִלּוּךְ וּתְנוּעָה, כִּי אִם בְּרֶמֶז בְּחִינַת אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי, שֶׁמְּרַמְּזִין לְהָאָדָם בְּכָל עֵת בְּדֶרֶךְ זוּ יֵלֵךְ. וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה בְּחִינַת צְדָקַת תָּמִים תְּיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ, וּכְתִיב בְּאַרַח צְדָקָה אֲהַלֵּךְ, כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה זוֹכֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּחִינַת וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּחִינַת רֶמֶז שֶׁבַּתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הוֹלְכֵי דְּרָכִים שֶׁהוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁמַּנְהֶגֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ שֶׁעַל יָדָם כָּל הַדְּרָכִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. כִּי הַגַּלְגַּלִּים סוֹבְבִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב בְּעוֹלָמוֹ, שֶׁהֵם חֹם וְקֹר קַיִץ וְחֹרֶף וְכוּ'. וְכֵן הַשִּׁנּוּיִים בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל יוֹם וּבְכָל אָדָם וּבְכָל מָקוֹם. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְרַמֵּז רְמָזִים לְהָאָדָם שֶׁיָּשׁוּב אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר בֶּאֱמֶת כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה כְּפִי מַה שֶּׁמְּרַמְּזִין לוֹ בְּכָל עֵת. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ-זִכְרוֹן סִימָן נד), שֶׁמְּרַמְּזִין לְהָאָדָם בְּכָל עֵת לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַשִּׁנּוּיִים הַנַּעֲשִׂים בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי תְּנוּעַת הַגַּלְגַּלִּים שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מַנְהִיג אוֹתָם בְּחָכְמָה נִפְלָאָה בְּכָל עֵת וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ וְכוּ', הַכֹּל כְּדֵי לְרַמֵּז לְהָאָדָם אֶת הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר שֶׁצָּרִיךְ לָשׁוּב בּוֹ בְּאוֹתָהּ הָעֵת וְהַשָּׁעָה. וְהַפּוֹגְמִים בָּזֶה וְאֵינָם נוֹתְנִים לֵב לְהָבִין כָּל הָרְמָזִים הָאֵלֶּה הַבָּאִים עַל-יְדֵי הִלּוּךְ הַגַּלְגַּלִּים בְּכָל יוֹם, עַל זֶה נֶאֱמַר וְאֶת פֹּעַל ה' לֹא יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא רָאוּ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵינָם מַבִּיטִים בְּפֹעַל ה' לְבָרְכוֹ יוֹצֵר אוֹר בְּשַׁחֲרִית וּמַעֲרִיב עֲרָבִים בְּעַרְבִית הֵינוּ כַּנַּ"ל

כִּי עִקַּר בִּרְכַּת יוֹצֵר אוֹר בְּשַׁחֲרִית וּמַעֲרִיב עֲרָבִים בְּעַרְבִית הוּא לְבָרְכוֹ יִתְבָּרַךְ עַל חִדּוּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם. כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כְּדֵי לָשׁוּב לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. נִמְצָא שֶׁרֶמֶז הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הוֹלְכֵי דְּרָכִים שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁמַּנְהֶגֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ וְכַנַּ"ל:

חלק ו

דְּרוּשׁ, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן שַׁבָּת אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַחֲרוּת שֶׁהוּא תִּקּוּן הֶחָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים שֶׁיֹּצֵא לְחֵרוּת. כִּי עִקַּר דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה נִתְגַּלִּין בְּשַׁבָּת כַּיָּדוּעַ. כִּי כָּל דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה נִמְשָׁכִין מִשִּׁשָּׁה עָשְׂרָה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁהֵם אוֹר הַפָּנִים. וְעִקַּר הֶאָרַת שִׁלְשָׁה עָשָׂר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁאָז עוֹלִין לְשָׁם כַּיָּדוּעַ בְּכַוָּנוֹת שַׁבָּת. כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לִדְרשׁ בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁעָלֶיהָ עוֹמְדִים, וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָסִים אֶל הַשֵּׂכֶל לִדְרשׁ אֶת הַתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָה בָּאִים אֶל הַשֵּׂכֶל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהִוא עוֹלָם הַחֵרוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן יוד בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לִדְרשׁ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי כְּשֶׁאֵין אֱמוּנָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת חַס וְשָׁלוֹם אָז דַּיְתְהוּ וְשִׂכְלוֹ הוּא אָסוּר וְתָפוּשׁ בְּכַבְלֵי בַּרְזֶל בִּשְׁבִי וּבְבֵית הָאֲסוּרִים בְּתַכְלִית גְּדוֹלָה:

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי קָצָר מִלְהַשִּׂיג שׁוּם דָּבָר עַל בֹּרְיוֹ וּמְכוֹנוֹ, וְעַל-כֵּן כָּל הַחָכָמִים הַמְחַקְּרִים נִבּוֹכִים וְתוֹעִים בְּכָל הַחָכְמוֹת. כִּי עֲדַיִן אֵין שׁוּם חָכְמָה בְּרוּרָה אֶצְלָם כִּי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם סְפֵקוֹת וּמַחֲלֹקֶת הַרְבֵּה וּמְבוּכוֹת עֲצוּמוֹת בְּכָל הַחָכְמוֹת כַּיָּדוּעַ לַבָּקִי בָּהֶם. כִּי עַל-יְדֵי שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם דָּבָר עַל בֹּרְיוֹ וַאֲמִתְּתוֹ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּכְנָס בְּאֵיזֶה חָכְמָה בְּלִי אֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, הֲרֵי שִׂכְלוֹ כְּמוֹ אָסוּר וְתָפוּס בְּתָפִיסָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת מִשָּׁם. כִּי דַּיְתְהוּ נִשְׁאָר נָבוֹךְ וְתָפוּס בַּמֶּה שֶׁמְּעַיֵּן בּוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׂיג הַדָּבָר בְּשִׂכְלוֹ הָאֱנוֹשִׁי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִוא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. וּכְתִיב רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ (קֹהֶלֶת ז). וְזֶה בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה הַדַּעַת בַּגָּלוּת וּבַשִּׁבְיָה כַּמּוּבָא. כִּי מִצְרַיִם מְלֵאָה גִּלּוּלִים דְּהַיְנוּ עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת הֶפֶךְ הָאֱמוּנָה, וְעַל-כֵּן שָׁם הָיְתָה הַדַּעַת בַּגָּלוּת וּבַשִּׁבְיָה. כִּי בְּלֹא אֱמוּנָה, הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל אָסוּר וְתָפוּס בַּגָּלוּת וּבַשִּׁבְיָה כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָצֵאת מֵהַמְּבוּכוֹת עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל לְבַד בְּלֹא אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בְּחִינַת שַׁבָּת, הוּא בְּבְחִינַת חֵרוּת כִּי דַּיְתְהוּ בֶּן חוֹרִין, כִּי

יוֹדֵעַ כָּל הַדְּבָרִים עַל בֻּרְיָן עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְבַד, עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין לְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ וַאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, וְאָז יֵשׁ לוֹ יְסוֹד לַעֲמֹד עָלָיו שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה שֶׁעָלֶיהָ עוֹמֵד הַכֹּל. כִּי עַל-יְדֵי יְסוֹד אֱמוּנָה יָכוֹל לִכְנֹס לְכָל דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה וְלָצֵאת מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְסוֹדוֹת חֲזָקִים עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶה בְּחִינַת בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, יִחְיֶה זֶה בְּחִינַת חָכְמוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁל דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הַחִיּוּת בְּחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, בְּחִינַת דִּרְשׁוּנִי וְחִיּוּ, שֶׁעִקָּרָם תָּלוּי בֶּאֱמוּנָה שֶׁהִיא יְסוֹד הַדְּרוּשִׁים הָאֲמִתִּיִּים וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב בְּאוֹת פ' פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ כְּשֶׁאָחַד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִתְפַּס בִּתְפִיסָה, עַל-יְדֵי זֶה לְפִי בְּחִינָתוֹ נִסְתְּמוּ מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה מֵהַחָכְמֵי הַדּוֹר. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵהַתְּפִיסָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. כִּי תְּפִיסָה הִיא בְּחִינָה שֶׁנִּסְתְּמוּ מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה שֶׁהַדַּעַת בַּגָּלוּת וּבַתְּפִיסָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵר דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה עַל מְכוֹנָם כַּנַּ"ל, וְתִקּוּן כָּל זֶה תָּלוּי בְּשַׁבָּת אֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת עוֹלָם הַחֵרוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים, אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ, זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי זֶה עִקַּר יְסוֹד הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים, דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם מֵעַבְדוּת וְשִׁבְיָה וּתְפִיסָה, שֶׁהַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה שָׁם הַדַּעַת בַּגָּלוּת כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּחִינַת אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ עַל-יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַדַּעַת מִגָּלוּת וְשִׁבְיָה וּתְפִיסָה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁדְּרוּשׁ הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הֶחָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים שֶׁיָּצָא לְחֵרוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְסוֹד, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן יוֹרְדֵי הַיָּם כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר סוֹדוֹת הַתּוֹרָה זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ בְּחִינַת סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. כִּי סוֹד בְּגִימַטְרִיָּא שִׁבְעִים, שֶׁאֵין זוֹכִין לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין הַתַּאֲוָה הַזֹּאת שֶׁכְּלוּלָה מֵהָרַע שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִין אֻמִּין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים (בְּסִימָן לו), עַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁעוֹמְדִים בְּנִסָּיוֹן שֶׁל תַּאֲוָה זֹאת שֶׁהִיא עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁמְּנַסִּין לְאָדָם, אָז נִפְתָּחִין לוֹ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה דְּמִטַּמְרִין מְגַלְּיָן לֵיהּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת שֶׁיַּעַבְרוּ בְּשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לַעֲבֹר בַּיָּם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנִּתָּן בַּיָּם דַּרְכְּךָ שֶׁמִּשָּׁם יֵשׁ כֹּחַ לַעֲבֹר דֶּרֶךְ הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת, בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְּלֵב יָם. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת הַנִּתָּן בַּיָּם דַּרְכְּךָ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן פז) בְּעִנְיַן כַּוָּנוֹת אֱלוּל שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּרִית עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּרוּחָנִיּוּת יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עוֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים, כִּי רַק הֵם יוֹרְדִים בַּיָּם הַחָכְמָה בִּמְלָאכָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה, וְרַק הֵם

רוֹאִים מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים בְּחִינַת הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂה ה' וְנִפְלְאוֹתָיו וְכוּ'. כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע וְיַשִּׂיג גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְנִפְלְאוֹתָיו וְנוֹרְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים, כְּמוֹ בַּעֲלֵי סוֹדוֹת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַתִּקּוּנִים. אֲבָל אֵין מִי שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה כִּי אִם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית קֹדֶשׁ בֶּאֱמֶת. וְעַל-כֵּן כָּל הָרוֹצֶה לִכְנֹס לַפַּרְדֵּ"ס שֶׁהֵם אַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם פְּשָׁט רֶמֶז דְּרוּשׁ סוֹד, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכְנֹס לְשָׁם וְלָצֵאת מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְכָל בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, וְעִקַּר כֻּלָּם תְּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לְכָפּוּיִן טוֹבִים וְעוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת טוֹבִים וּמְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַתּוֹרָה נִצְטַיְּרִים וְנִצְטָרְפִים לְטוֹב לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁמַּפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם לְמוּד הַתּוֹרָה מִתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁעִקָּרָם קְדֻשַּׁת הַבְּרִית וְרוֹצֶה לִכְנֹס לְפַרְדֵּ"ס בְּלִי הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, יָכוֹל לְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת. וְעִקַּר הַפֶּגֶם כְּשֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס לְסוֹדוֹת הַתּוֹרָה קֹדֶם שֶׁתִּתְקַן הַבְּרִית קֹדֶשׁ כָּרָאוּי, כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, וַאֲפִלּוּ שְׁאָר חֶלְקֵי הַתּוֹרָה אֵין מַשִּׂיגִין בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית. כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם אֱמוּנָה וּצְדָקָה וְכוּ', הַכֹּל תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּנִים אֵלּוּ זוֹכִין לְכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל לַמְּדָן לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וּלְהִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ אִם הוּא נָקִי מִן הַחֵטְא וְאִם הוּא קָדוֹשׁ בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית כָּרָאוּי, וְאִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לָזֶה מִכָּל שֶׁכֵּן אִם הוּא רָחוֹק מִתִּקּוּן זֶה כְּמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק כְּמוֹ שֶׁמָּצוּי עַכְשָׁו בָּעֲוונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, צָרִיךְ לֵידַע שֶׁעֲדַיִן אֵין לְתוֹרָתוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַקָּדוֹשׁ בֶּאֱמֶת בְּקֻדֻּשַׁת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת. שֶׁכְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין עַצְמָם אֵלָיו אָזַי נִכְלָל לַמְּדָן וְצַדִּיק, וְאָז יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן עַל יָדוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְכָפּוּיִן טוֹבִים וּלְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יָדוֹ. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׂ מְאֹד אַחַר רַבִּי אֲמִתִּי כָּזֶה, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. אֲבָל אִם אֵינוֹ מְקֹרָב לְצַדִּיק אֲמִתִּי כָּזֶה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלֵק עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם וּבְעַצְמוֹ אֵינוֹ קָדוֹשׁ כְּלָל כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ, וְהוּא מִתְפָּאֵר וּמִתְגָּאֶה רַק בַּלַּמְדָן שֶׁלּוֹ בַּאֲשֶׁר שֶׁהוּא לַמְּדָן גָּדוֹל, זֶהוּ בְּחִינַת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כִּי מַפְרִיד בֵּין לַמְּדָן וְצַדִּיק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַפְרִיד אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מִנְּקֻדּוֹת טוֹבִים וְנִשְׁאָרִין הָאוֹתִיּוֹת כְּגוּף בְּלֹא נְפָשׁ שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מִיתָה מַמָּשׁ שֶׁהוּא פְּרֵדַת הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף, כִּי גַּם הוּא מַפְרִיד הַנְּפָשׁוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם הַנְּקֻדּוֹת מֵהָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת גּוּף לְגַבֵּי הַנְּקֻדּוֹת, כַּמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם קֹרַח שֶׁחָלַק עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, בְּחִינַת וַיִּקַּח קֹרַח וְתַרְגּוּמוֹ וְאִתְפְּלֵג קָרַח, שֶׁחָלַק לַמְּדָן מִצַּדִּיק וְאָמַר שֶׁלַּמְּדָן בְּעַצְמוֹ הוּא מַעֲלָה. וְזֶה שֶׁאָמַר כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י כֻּלָּם שָׁמְעוּ בְּסִינַי אָנֹכִי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאָמַר מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכֻלָּם שָׁמְעוּ בְּסִינַי אָנֹכִי עַל-כֵּן כָּל אַפִּין שְׁוִין חַס וְשָׁלוֹם. וּבָזֶה פָּגַם וְחָטָא מְאֹד, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכֻּלָּם קִבְּלוּ לְמוּד הַתּוֹרָה בְּסִינַי אֲבָל אֵין כֻּלָּם שָׁוִין בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא רַק כְּפִי הַצַּדָּקוּת שֶׁל כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד לְקִיּוּם הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, וְהַכֹּל תְּלוּי בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁזֶּה אֵין שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִם חֲבֵרוֹ, רַק הוּא יוֹדֵעַ הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלּוֹ אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בָּזֶה. עַל-כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ לְהִתְבַּטֵּל נֶגֶד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁרוֹאִים עִצֹּם נִפְלְאוֹת קְדֻשָּׁתוֹ עַל-יְדֵי נִפְלְאוֹת הַתּוֹרָה שֶׁגִּלָּה לָנוּ וְלִסְמֹךְ עַל דְּבָרָיו שֶׁבְּוַדַּאי יוֹדֵעַ לְמִי לִתֵּן הַגְּדֻלָּה כָּרָאוּי לוֹ. בִּפְרָט מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁעָשָׂה הַכֹּל עַל-פִּי הַדִּבּוּר. וְקֹרַח עַל-יְדֵי גַּאֲוָתוֹ חָלַק עָלָיו וְהִתְפָּאֵר בְּחָכְמָתוֹ וְלָמַד וְדָן קַל וְחֹמֶר שֶׁל שֶׁקֶר, וְגִלָּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה וְאָמַר וּמַה טַּלִּית שֶׁל מִין אַחֵר חוּט שֶׁל תְּכֵלֶת פּוֹטְרָהּ וְכוּ'. וְכֵן בַּיִת מָלֵא סְפָרִים אִם חַיָּב בִּמְזוּזָה וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁאֵין בּוֹ אֱמוּנָה, וּמַפְרִיד לְמוּד הַתּוֹרָה מֵהַצַּדִּיק, בְּוַדַּאי יוֹכַל לְצַאת לְגַמְרֵי מֵהַדָּת לְגַלּוֹת פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה, כְּמוֹ קֹרַח שֶׁחָלַק עַל מֹשֶׁה עַל-יְדֵי זֶה, וְאַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חָלַק קֹרַח עַל הַכְּהֻנָּה, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הָרַב הָאֱמֶת הַנַּ"ל בְּחִינַת כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דָּעַת וְתוֹרָה וְכוּ' אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כֹהֵן בְּחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת אַבְרָהָם, הַיְנוּ בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דְּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הָרַב הַזֶּה שֶׁדּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכַנַּ"ל. וְקֹרַח שֶׁפָּגַם בָּזֶה וְרָצָה לַחֲלֹק לַמְּדָן מִצַּדִּיק כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן חָלַק עַל הַכְּהֻנָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְבָרֵר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי הַמַּטּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר בּוֹ מַטֵּהוּ יִפְרָח, כִּי מַטֵּה דְּא מט"ט שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמְּדָן שֶׁכָּלוּל מִשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אָסוּר וּמֻתָּר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל אֶחָד יַכְנִיס מַטֶּה שֶׁלּוֹ לִפְנֵי אֲרוֹן הָעֵדוּת, וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר בּוֹ מַטֵּהוּ יִפְרָח, לְהוֹרוֹת שֶׁמַּטֵּה אַהֲרֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַב הָאֱמֶת שֶׁהוּא מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת שֶׁכּוֹלֵל וּמְיַחֵד לַמְּדָן וְצַדִּיק, וְאָז הוּא בְּוַדַּאי עוֹשֶׂה פֵּרוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא לְבַדּוֹ מְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא אֲמִתִּיִּים בַּתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת פַּרְדֵּ"ס. כִּי רַק מַטֵּה שֶׁלּוֹ פָּרַח וְגָדַל וְעָשָׂה פֵּרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא פָּרַח וַיָּצֵץ צִיץ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁלִּמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה כַּנַּ"ל, הוּא לְבַדּוֹ הִצְלִיחַ וְעָשָׂה פְּרִי, כִּי הוּא מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת שֶׁמְּקַשֵּׁר לַמְּדָן לְצַדִּיק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת פַּרְדֵּ"ס. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי לוֹ

מַגִּיעַ הַכְּהֻנָּה, כִּי הוּא זָכָה לְכַסּוּפִין וְאַהֲבָה דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ חָסֶד כַּנַּ"ל. אֲבָל הַמַּטּוֹת שֶׁל שְׁאָר הַנִּשְׁיאִים לֹא פָּרְחוּ וְלֹא עָשׂוּ פֵּרוֹת, לְהוֹרוֹת לָהֶם וּלְגַלּוֹת שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה בַּפַּרְדֵּ"ס שֶׁזֶּה נִקְרָא עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי כַּיָּדוּעַ, אֵין יְכוֹלִין לְזַכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי כֹּחַ אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַב הָאֱמֶת שֶׁדּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת שֶׁכָּלוּל מִלְּמָדָן וְצַדִּיק, וְעַל-כֵּן לוֹ לְבַד מַגִּיעַ הַכְּהֻנָּה. אֲבָל מִי שֶׁמַּפְרִיד עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ הוּא בְּחִינַת עֵץ יָבֵשׁ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁמְּחַדֵּשׁ אֵיזֶה חִדּוּשׁ אֵינוֹ נֶחְשָׁב בְּשֵׁם עֲשִׂיַּת פֵּרוֹת כְּלָל. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר שֶׁחִדּוּשִׁין שֶׁאֵינָם כָּרְאוּי הֵם בְּחִינַת רְקִיעִין דְּשָׁוְא חַס וְשָׁלוֹם (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ סִימָן נד) שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא הֵפֶךְ עֲשִׂיַּת פֵּרוֹת. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַצְלִיחַ בַּתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת בֶּאֱמֶת, כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דָּעַת וְכוּ', שֶׁרַק הוּא זָכָה שֶׁמַּטֶּה שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמְּדָן בְּחִינַת מט"ט יִפְרַח וְיוֹצִיא פֶּרַח וְיָצִץ צִיץ וְכוּ', כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת פַּרְדֵּ"ס שֶׁגְּדֵלִים בּוֹ כָּל מִינֵי פֵּרוֹת, הוּא רַק עַל-יְדֵי כְּסוּפִים טוֹבִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִים לְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן נִבְלַע קֹרַח וַעֲדָתוֹ בְּחַיָּיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרְדוּ חַיִּים שְׁאֹלָה, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִמְשָׁךְ מִפְּגָם הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת. וְעִקַּר זֶה הַפְּגָם נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלֵק עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם וּמַפְרִיד לַמְּדָן מִצַּדִּיק, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּפְרִיד לִמּוּד הַתּוֹרָה מִכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת, מֵאַחַר שֶׁמַּפְרִיד אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מֵהַנְּקֻדּוֹת טוֹבִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּרֻדַת הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף מַמָּשׁ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַמִּיתָה וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעִקַּר פְּגַם עֵץ הַדַּעַת הָיָה בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע זֶה בְּחִינַת מט"ט שֶׁכָּלוּל מִשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ' כַּיָּדוּעַ בַּתִּקּוּנִים, וְה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה עָלָיו שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל כְּלָל מֵעֵץ הַדַּעַת, כִּי רָצָה שֶׁיִּתְדַּבֵּק רַק בְּעֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב, וְאָז לֹא הָיוּ צְרִיכִים שׁוּם בֵּרוּר כְּלָל. וְהוּא חָטָא בָּזֶה וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת עַל-יְדֵי עֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁהָיָה עָרוּם מִכֹּל שֶׁהֵסִיתוֹ לְהִתְחַכֵּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁהֵסִיתוֹ שֶׁיֵּלֵךְ רַק אַחַר חָכְמוֹת וְחֶקְרוֹת לֵידַע טוֹב וָרָע וְלִבְלִי לְהִשְׁתַּדֵּל אַחַר מַעֲשִׂים טוֹבִים כְּלָל, עַד שֶׁגָּבַר עָלָיו וְהֵסִיתוֹ לַעֲבֹר עַל מִצְוַת ה' לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְגַם פְּגַם בַּבְּרִית קֹדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה הָיָה בִּבְחִינַת נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף שֶׁהִפְרִיד בֵּין לַמְּדָן וְצַדִּיק כְּמוֹ אַחַר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת עַל-יְדֵי זֶה, כִּי גָּרַם עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע

וְעַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת פֵּרוּד בֵּין בְּחִינַת לַמְדָן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה בְּחִינַת מט"ט-מַלְאָךְ, לְבֵין בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּחִינַת ה' צְבָאוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֵּרוּד בֵּין הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵם בְּבְחִינַת גּוּף וָנֶפֶשׁ. וְעַל-כֵּן נִגְזַר עַל-יְדֵי זֶה מִיתָה שֶׁהוּא פְּרִידַת הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף, כִּי בָּזֶה פָּגַם שֶׁהִפְרִיד הַנְּקֻדּוֹת מֵהָאוֹתִיּוֹת שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת פְּרִידַת הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף כַּנַּ"ל. אֲבָל אָדָם הָרִאשׁוֹן עָשָׂה תְּשׁוּבָה וְהִתְחִיל לְתַקֵּן קְצָת וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר עוֹסְקִים בְּתִקּוּן זֶה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל יִצְרָם עַד שֶׁזָּכוּ לְתִקּוּן הַבְּרִית בֶּאֱמֶת, וְעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְכָסּוּפִין טוֹבִים וְלַעֲשׂוֹת נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְצַיְּרִין הַכֹּל לְטוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂית לוֹ סַם חַיִּים כַּנַּ"ל:

וְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת כִּי עִמָּם מְקוֹר הַחַיִּים וְכַנַּ"ל. וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹסְקִים לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְהַמְקֻרָבִים אֲלֵיהֶם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל לַמְדָן וְצַדִּיק, נְקֻדּוֹת וְאוֹתִיּוֹת תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגּוּף בְּהַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיִּים וְכַנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מֻחֶמֶת שֶׁתִּקּוּן זֶה אִי אֶפְשָׁר לְגָמְרוֹ בְּפַעַם אֶחָד וְלֹא בְּדוֹר אֶחָד, עַל-כֵּן גְּזֵרַת הַמִּיתָה בִּמְקוֹמָהּ וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁבַּסּוֹף יָמוּת הָאָדָם, כִּי עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַקִּלְקוּל שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַזֶּהֱמָא כִּי אִם עַל-יְדֵי פְּרִידַת הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף. אֲבָל בֶּאֱמֶת עַתָּה הַמִּיתָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד זֶה הַמָּוֶת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַתָּה אַחַר הַחֵטְא אִי אֶפְשָׁר אֶפְלוּ לְצַדִּיקִים גְּדוֹלִים לְשׁוּב לִמְקוֹר הַחַיִּים בְּשֶׁלֵּמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי פְּרִידַת הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף שֶׁאָז יָשׁוּב הֶעָפָר אֶל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹקִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. וְאָז תִּתְבַּלֶּה זֶהֱמַת הַגּוּף בֶּעָפָר עַד שֶׁבְּעֵת הַתְּחָיָה יַחְזְרוּ וְיִתְחַבְּרוּ הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף הַמְזֻכָּךְ וַיַּעַמְדוּ בַּתְּחָיָה וְיִחְיוּ חַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם חַיִּים נִצְחִיִּים כָּל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים שֶׁזָּכָה לְסַגֵּל בָּזֶה הָעוֹלָם. וּכְפִי הִתְקָרְבוּתוֹ וְהִתְחַבְּרוּתוֹ לְצַדִּיקִים וְיִרְאִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עָסַק לְחַבֵּר הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְבַסּוֹף לְחִבּוּר זֶה בְּשֶׁלֵּמוּת שֶׁהוּא חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְאֵלּוּ הַחַיִּים נִצְחִיִּים כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמִּיתָה דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּלֶּה הַזֶּהֱמָא שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּרַם עַל-יְדֵי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עָשָׂה בְּחִינַת פֵּרוּד בֵּין הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וָנֶפֶשׁ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה פֵּרוּד בֵּינֵיהֶם דְּהַיְנוּ מִיתָה קֹדֶם שֶׁיִּזְכּוּ לְחִבּוּר אֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹרַח שֶׁפָּגַם בָּזֶה מְאֹד כִּי חָלַק עַל מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת-כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, וְרָצָה לְהַפְרִיד בֵּין לַמְדָן וְצַדִּיק וְכוּ' כַּנַּ"ל, כְּאִלּוּ אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים בְּלֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּאִלּוּ יֵשׁ לְהָאוֹתִיּוֹת בְּחִינַת גּוּף חִיּוּת בְּלֹא הַנְּקֻדּוֹת בְּלֹא הַנֶּפֶשׁ

הָאֱמִתִי, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אֵין חִיּוּת לְהַגּוּף כִּי אִם עַל-יְדֵי הַנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ מְקַבֶּלֶת הַחִיּוּת מִלְּמַעְלָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת, שֶׁנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי כְּסוּפִים טוֹבִים שֶׁמְּצַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת מִמְּקוֹר הַחַיִּים לְהַגּוּף וּלְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. אֲבָל מִי שֶׁמַּפְרִיד בֵּינֵיהֶם עַל-יְדֵי פְּגָם הַנַּ"ל, חַיָּיו אֵינָם חַיִּים כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁאֵינָם נִמְשָׁכִים מִמְּקוֹר הַחַיִּים, וְעַל-כֵּן רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים, וְעַל-כֵּן קֹרַח שֶׁפָּגַם בָּזֶה כְּאִלּוּ יֵשׁ חַיִּים בְּלֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְהֵעִיז פָּנָיו כָּל כָּךְ כְּנֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁעַל יְדוֹ עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת מִמְּקוֹר הַחַיִּים לְכָל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיִּחְיוּ אֶת הַגּוּפוֹת וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן קִבֵּל אֶת שְׁלוֹ וְיָרַד הוּא וַעֲדָתוֹ חַיִּים שְׁאוֹלָה, חַיִּים דַּיְקָא, וְלֹא זָכָה לְמִיתָה וּקְבוּרָה. כִּי נָתְנוּ לוֹ מַה שֶּׁרָצָה, כִּי רָצָה לְקַבֵּל חִיּוּת מֵעַצְמוֹ בְּלִי הִתְקַשְּׁרוּת לְמֹשֶׁה אַדְּרַבָּא חָלַק עָלָיו כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן נֶחֱלַק חִיּוּתוֹ מִמְּקוֹר הַחַיִּים וְנִשְׁאַר עִם כָּל חִיּוּתוֹ לְמַטָּה וְתֵכֶף פָּתְחָה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אוֹתָם חַיִּים שְׁאוֹלָה, כִּי שָׁם מְקוֹמוֹ לְחִיּוֹת בְּחַיִּים כָּאֵלֶּה, כִּי הָאָרֶץ שֶׁהִיא הֶעָפָר הִיא בְּבְחִינַת הָאוֹתִיּוֹת לְגַבֵּי נְקֻדּוֹת בִּבְחִינַת גּוּף לְגַבֵּי נֶפֶשׁ:

כִּי יָדוּעַ שֶׁאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר הֵם כְּנֶגֶד טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִין אוֹתִיּוֹת, נִמְצָא שֶׁעָפָר כְּנֶגֶד בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת, שֶׁאֵין לָהֶם חִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין הַחִיּוּת דֶּרֶךְ הַטְּעָמִים מִמְּקוֹר הַחַיִּים וּמַשְׁפִּיעִים חִיּוּת לְהָאוֹתִיּוֹת דֶּרֶךְ הַתָּגִין, כִּי כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת מְקֻשָּׁרִים זֶה בָּזֶה וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין עַד לְמַעְלָה לְמַעְלָה כַּיָּדוּעַ, וְכֵן כָּל בְּרוּאֵי עוֹלָם שֶׁכֻּלָּם בָּרְאָם ה' יִתְבָּרַךְ מִן הֶעָפָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְכוּ', כֻּלָּם מְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה עַד לְמַעְלָה מַעְלָה. וּמֵאַחַר שֶׁקֹּרַח וַעֲדָתוֹ עָשׂוּ פֵּרוּד כָּזֶה וְרָצוּ לְחִיּוֹת מֵעַצְמָם בְּלִי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, עַל-כֵּן נִשְׁאֲרוּ לְמַטָּה עִם חַיִּים שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עָפָר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן יָרְדוּ בְּחַיֵּיהֶם דַּיְקָא שְׁאוֹלָה, מֵאַחַר שֶׁהִפְרִידוּ חִיּוּת שֶׁלָּהֶם מִמְּקוֹר הַחַיִּים עַל-יְדֵי שֶׁחָלְקוּ עַל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי וְכוּ' לָכֵן אֱמֹר וְכוּ' וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁקִּנֵּא פִּינְחָס קִנְאַת הַבְּרִית עַל-יְדֵי זֶה זָכָה לַכְּהֻנָּה. כִּי כְּהֻנָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין טוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד, זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כֹּהֵן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דָּעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ, שֶׁמִּפְּסוּק זֶה דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ' שֶׁבָּזֶה כָּלוּל כָּל דִּבְרֵי הַדְּרוּשׁ הַנַּ"ל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁמַּלְאַךְ ה' צְבָאוֹת זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וְחִבּוּר לַמָּדָן וְצַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְעַל-כֵּן זָכָה פִּינְחָס שֶׁהוּא אֵלִיָּהוּ לְחַיִּים נִצְחִיִּים בְּחַיָּיו כִּי עָלָה לַשָּׁמַיִם וְחַי לְעוֹלָם, כִּי הוּא הַהֵפֶךְ מִמָּשׁ מֵעֲדַת קֹרַח שֶׁחָלְקוּ עַל מֹשֶׁה, עַל-כֵּן נִשְׁאֲרוּ עִם חַיֵּיהֶם לְמַטָּה בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, כִּי הִפְרִידוּ חִיּוּתָם מִמְּקוֹר הַחַיִּים עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק כַּנַ"ל. אֲבָל פִּינְחָס שֶׁעָשָׂה רְצוֹן מֹשֶׁה בִּשְׁלֵמוּת וְקִנֵּא קִנְאַת הַבְּרִית עַד שֶׁזָּכָה לַכְּהֻנָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד הַנַ"ל בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁהֵם עִקַּר הַחִיּוּת הָאֱמִתִּי כַּנַ"ל, עַד שֶׁזָּכָה לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְמָקוֹר הַחַיִּים בִּשְׁלֵמוּת כָּזֶה עַד שֶׁנִּשְׁאַר חַי וְקַיָּם לָנֶצַח מֵהֶמַת שֶׁקִּשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְמָקוֹר הַחַיִּים בְּהִתְקַשְּׁרוּת גָּדוֹל כָּךְ עַל-יְדֵי שֶׁקִּנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת וְעָשָׂה רְצוֹן מֹשֶׁה וּמָסַר נַפְשׁוֹ לְמִיתָה בִּשְׁבִיל זֶה עַל-יְדֵי זֶה פָּסְקָה מִמֶּנּוּ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהָיְתָה עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וּפָסְקָה מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ הָיָה סוֹבֵל צַעַר הַמִּיתָה מִמָּשׁ וְחָזַר וְנֶחֱיָה בְּתִחִיַּת הַמֵּתִים, כְּמוֹ כֵן זָכָה הוּא אָז עַל-יְדֵי גְּדֻלַּת מְסִירַת נַפְשׁוֹ לְמִיתָה בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים עַל יָדוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּתְחִיַּת הַמֵּתִים בָּא עַל-יְדֵי אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב כִּי עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהוּא חַיִּים נִצְחִיִּים, זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹלְלִין הָאוֹתִיּוֹת בְּהַנְּקֻדּוֹת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת וְהִתְחַבְּרוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁזָּכוּ לְתִקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁכָּל זֶה זָכָה פִּינְחָס שֶׁהוּא אֵלִיָּהוּ בְּחַיָּיו, עַל-כֵּן זָכָה לִחַיִּים בֶּאֱמֶת, וְהוּא חַי לְעוֹלָם וְכָל תְּחִיַּת הַמֵּתִים יִהְיֶה עַל יָדוֹ וְכַנַ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת פִּינְחָס הָיְתָה אָז עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת פִּינְחָס הָיְתָה כְּנֶגֶד בִּלְעָם הָרָשָׁע שֶׁכָּל הַמַּעֲשֶׂה הָרָעָה הַזֹּאת הָיְתָה עַל-פִּי עֲצָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הֵן הֵנָּה הָיוּ בִּדְבַר בִּלְעָם. כִּי בָּלָק נִתְיַעֵץ לִשְׁלֹחַ אַחַר בִּלְעָם מֻחֲמַת שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר שֶׁמִּשָּׁה אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפִיו אַף אֲנִי אָבִיא עֲלֵיהֶם אָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו, כִּי כָּל זֶה הוּא עִנְיַן הַנַ"ל מִגְּדֶל כֹּחַ שֶׁל כְּסוּפִין טוֹבִים וְכוּ' כַּנַ"ל, וּלְהֵפֶךְ גֹּדֶל הָרָעוֹת שֶׁגּוֹרְמִין כְּסוּפִין רָעִים חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַ"ל, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הָיָה כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפִיו, כִּי הוּא זָכָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב מֻחֲמַת שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן זָכָה לְכְסוּפִין טוֹבִים וְלַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְכָל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַד שֶׁזָּכָה לְזַוֵּג וּלְחַבֵּר וּלְצַיֵּר כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, וְעַל-כֵּן זָכָה הוּא לִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁלֹּא זָכוּ לָזֶה כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ לְפָנָיו. כִּי רַק הוּא זָכָה עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁתוֹ הָעֲצוּמָה לְצַיֵּר כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, עַד שֶׁנִּצְטָרְפָה בַּצְּרוּפִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ בְּאֹפֶן שֶׁהָיָה יָכֹל לְהַמְשִׁיכָהּ וּלְתִתָּהּ לָנוּ לְזִכּוּתֵנוּ לָנֶצַח:

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַתּוֹרָה הָיְתָה בַּמְצִיאוּת כְּבָר, כִּי הַתּוֹרָה קַדְמָה לָעוֹלָם. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ לֹא רָצָה לִתְּנָהּ לִבְנֵי אָדָם עַד שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק כָּזֶה שֶׁיְצָרְפָהּ וְיצַיְּרָהּ עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁתוֹ בְּצוּרוּפִים טוֹבִים כָּרָאוּי לִתְּנָהּ לַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל-כֵּן הָיָה הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וְקִבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הוּא זָכָה בָּהּ עַל-יְדֵי שֶׁהוּא הָיָה מְצֻרָף וּמְיַחֵד אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁתוֹ כַּנַּ"ל, וְהַהִתְחָלָה הָיְתָה מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהָיָה אִישׁ הַחֶסֶד כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁאַבְרָהָם זָכָה לִבְחִינַת שְׁמִירַת בְּרִית עִלָּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּסוּפִים טוֹבִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עָשָׂה נְפָשׁוֹת. וְעַל-כֵּן הוּא הִתְחִיל לְצָרֵף וּלְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, וְעַל-כֵּן זָכָה לַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתָי וְחֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה קַיֵּם אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אֲפִלּוּ עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין. אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכָה בְּקְדֻשָּׁתוֹ לְצַיְּרָהּ לְטוֹב, לֹא זָכָה לְצַיְּרָהּ בִּשְׁלֵמוּת כָּזֶה עַד שֶׁתִּהְיֶה רְאוּיָה לְהִנָּתֵן לַתַּחְתּוֹנִים. וְכֵן יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְהַשְּׁבָטִים וְכוּ', כֻּלָּם עָסְקוּ בָּזֶה וְתִקְנוּ הַרְבֵּה אֲבָל לֹא הִשְׁלִימוּ זֶה הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ בְּקְדֻשָּׁה עֲצוּמָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁזָּכָה לְכָסוּפִין טוֹבִים וּרְצוֹנוֹת קְדוֹשִׁים כְּאִלּוּ, כִּי מֹשֶׁה עָלָה עַד רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְהִסְתַּלֵּק שָׁם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְעַל-כֵּן זָכָה הוּא לְצָרְפָהּ וּלְצַיְּרָהּ לְטוֹב בִּשְׁלֵמוּת כָּזֶה עַד שֶׁהָיְתָה רְאוּיָה לְהִנָּתֵן לָנוּ שֶׁיִּהְיֶה כָּל הָעוֹלָם מִתְנַהֵג וּמִתְקַיֵּם לְדוֹרוֹת עַל יָדָהּ. וּמֵחֲמַת זֶה הָיָה כֹּחוֹ בְּפִיו לְהַנְהִיג כָּל הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ וְלַעֲשׂוֹת אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד בָּעוֹלָם אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ וְלֹא נִרְאוּ וְכוּ'. וְכָל כֹּחוֹ הָיָה בְּפִיו, כִּי מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְצַיֵּר כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים נוֹרָאִים עַל-יְדֵי דִּבּוּר פִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָיָה יָכֹל לְצָרֵף אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וּלְדַבֵּר בָּהֶם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים בְּפִיו, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה עוֹשֶׂה מוֹפְתִים נוֹרָאִים שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג כִּרְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה מַיִם יַבָּשָׁה וְכוּ'. כִּי כָּל הָעוֹלָם מִתְנַהֵג עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְצָרְפָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּמָקוֹמוֹ בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ וְכוּ', אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן נִתְיַעֵץ בָּלָק לְהָבִיא עֲלֵיהֶם בִּלְעָם שֶׁגַּם כֵּן כֹּחוֹ בְּפִיו, כִּי בִּלְעָם הָיָה בַּקִּלְפָּה כְּנֶגֶד מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהוּא עַל-יְדֵי גֹּדֶל טֻמְאָתוֹ וְכִסּוּפָיו הָרָעִים מְאֹד הָיָה יָכֹל לְצָרֵף הָאוֹתִיּוֹת לְהֵפֶךְ וְכַנַּ"ל, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, וְעַל-כֵּן הָיוּ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת אָז בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ עָלֶיךָ בָּלָק וְכוּ'. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל וְנָתַן כֹּחַ לְהַכְסוּפִין טוֹבִים שֶׁל מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ כְּנֶגֶד כִּסּוּפִין וַהֲבָלִים הָרָעִים שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע, עַד שֶׁעִקֵּם אֶת פִּיו עַד שֶׁהֶכְרַח לְצָרֵף הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹבָה לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הַדָּבָר נַעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר כַּאֲשֶׁר הֵבַנְתִּי מִדְּבָרָיו

וּרְמָזָיו הַקְּדוֹשִׁים זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי בְּעִנְיַן הַהֶבְלִים הַיּוֹצְאִים עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין טוֹבִים אוֹ רָעִים חַס וְשָׁלוֹם, יֵשׁ דְּבָרִים נִסְתָּרִים הַרְבֵּה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר קְצָת מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת עַיֵּן שָׁם, וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה. וְהִ' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ בְּכָל דּוֹר וְעוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, שֶׁמַּגְבִּיר בְּכָל עֵת הַהֶבְלִים וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד כַּנַּ"ל עַל הַכְּסוּפִין וְהַהֶבְלִים רָעִים שֶׁלֹּא יַחֲרִיבוּ אֶת הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לִזְכֹּר מַעֲשֶׂה בִּלְעָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ עָלֶיךָ וְכוּ' וּמָה עָנָה אוֹתוֹ בִּלְעָם וְכוּ', כְּדֵי לֵידַע שֶׁגַּם עַתָּה ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז, לְהָפֵר בְּכָל פַּעַם עֲצַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא. כִּי בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא שׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל דּוֹר צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כָּאֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּקְדֻשָּׁתָם לְהַגְבִּיר הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנַּעֲשִׂין מִכְּסוּפִין טוֹבִים עַל הַהֶבְלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנַּעֲשֶׂה מִכְּסוּפִין לְהֶפֶךְ. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה הַזֹּאת זָכָה פִּינְחָס בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה לִלְחֹם מִלְחָמָה זֹאת כְּנֶגֶד עֲצַת בִּלְעָם הָרָשָׁע, עַד שֶׁזָּכָה בִּקְדֻשָּׁתוֹ לְהַגְבִּיר הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה וּלְצָרֵף אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת פִּינְחָס אָז הָיְתָה עַל-יְדֵי שֶׁצֵּרֵף הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ, שֶׁרָאָה הַמ"ם וְכוּ' שֶׁהָיְתָה מְשׁוֹטֶטֶת וְהָיְתָה רוֹצָה לְהִצְטָרֵף אֶל ו'ת' חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁכִּמְעַט הָיָה כְּלָיָה חַס וְשָׁלוֹם, וְהוּא בְּכֹחוֹ לָקַח הַמ"ם וְצֵרֵף אוֹתָהּ לְאוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ שֶׁעוֹלֶה ר'ח', וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה ר'מַ'ח', וּבָזֶה הִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם. וְגַם עָסַק בִּתְפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל, כִּי הָיְתָה מִלְחָמָה עֲצוּמָה מְאֹד עַד שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְכַמָּה נִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכָל מִלְחַמְתּוֹ הָיְתָה עַל-יְדֵי צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה לְכְהֻנַּת עוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד הַנַּ"ל בְּחִינַת כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דָּעַת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהוֹסִיף לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל ה' וְיוּד מִשְּׁמוֹ, לוֹמַר שְׁמֵי מֵעִיד עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שִׁבְטֵי י"ק וְכוּ', כִּי הַצַּדִּיק בְּגֹדֶל קְדֻשָּׁתוֹ בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית הוּא מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַד שֶׁכָּל הַמְקֻשָּׁרִים אֵלָיו הֵם בְּכְלַל קְדֻשַּׁת הַבְּרִית בִּבְחִינַת וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ', כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית עַל-יְדֵי שֶׁנִּמּוֹל כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְגַם עַל-פִּי רֹב נִמְצָאִים עוֹד כַּמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל שְׁמִירַת הַבְּרִית אֲצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, אֲבָל אֵין כֹּחַ בְּמַעַט קְדֻשָּׁתוֹ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁקְּדוּשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו. וְכָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְלִי לַחֲלֹק עָלָיו מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה

לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְהִקָּרֵא עַל שְׁמוֹ, עַל-יְדֵי זֶה בְּכֹחַ קְדֻשָּׁתוֹ הוּא זוֹכֶה גַּם-כֵּן לְכַסּוּפִין טוֹבִים וְלַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וּלְהַגְבִּירָם עַל הַנְּפָשׁוֹת רָעוֹת וּלְצָרֵף אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר לְהוֹצִיא הַכַּסּוּפִין טוֹבִים בְּפִיו שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וּמְצָרְפָם לְטוֹב וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִי מֵעִיד עֲלֵיהֶם וְכוּ', כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ, וְעַל-כֵּן צֶרֶף ה' יִתְבָּרַךְ אוֹתִיּוֹת יק"ק מִשְׁמוֹ בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל, לְהוֹרוֹת שֶׁהַשֵּׁם שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כָּלוּל בְּשִׁמּוֹ הַקָּדוֹשׁ, וְעַל-כֵּן זֶהוּ בְּוַדַּאי עֲדוּת גְּדוֹלָה שֶׁהֵם בִּכְלַל שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לִנְפָשׁוֹת טוֹבוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם דִּיקְדֻשָּׁה שֶׁשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בּוֹ. וְזֶהוּ שִׁבְטֵי י"ק עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', לְהוֹדוֹת דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה וְהוֹדָאָה, כִּי עִקַּר הָעֲדוּת הִוא תְּפִלָּה וְהוֹדָאָה מַה שֶּׁזּוֹכִין יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאִים עַל שֵׁם מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת זוֹכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְהוֹדָאָה שֶׁנַּעֲשִׂים מְצֻרּוּפִים טוֹבִים עַל-יְדֵי כִּסּוּפִין טוֹבִים וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצִּוָּה לִמְנוֹתָם אָז, כִּי שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן אַחַר מַעֲשֶׂה פִּינְחָס שֶׁקִּדֵּשׁ הַשֵּׁם בַּשִּׁטִּים, צִוָּה לִמְנוֹתָם לְהוֹרוֹת שֶׁהִתְגַּבֵּר צִדְקַת הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר בְּכֹחַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַד שֶׁנִּצְטָרְפוּ כָּל שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְהֵם כֻּלָּם בִּשְׁלֵמוּתָם וּבִמְלֹאוֹתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא נִפְקַד מֵהֶם אִישׁ כִּי שְׁמוֹ מֵעִיד עֲלֵיהֶם שֶׁכֻּלָּם מְשֻׁרָשִׁים וּכְלוּלִים בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּצְטָרְפוּ כֻּלָּם לְטוֹב עַל-יְדֵי פִּינְחָס בְּכֹחַ מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶהוּ לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לִקְדֻשַּׁת הַבְּרִית כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה וְשֶׁבִּקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּפְקֹד אִישׁ עַל הָעֵדָה וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת ה' כַּצֹּאן וְכוּ', וֶהֱשִׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְהַסְמִיךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ, כִּי מֹשֶׁה רָאָה שֶׁלִּכְבֹשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינָה לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת אֱמוּנָה, אֵין מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַזֶּה כְּמוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ כִּי הוּא הָיָה בִּבְחִינַת בְּרִית עִלָּאָה, כִּי הָיָה קָדוֹשׁ מְאֹד בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן סָבַר שֶׁהַתַּר הַנֵּדֶר וְהוּא יַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ מַאַחַר שֶׁרוֹאֶה בְּכָל פַּעַם מִי וָמִי עוֹמְדִים עַל יִשְׂרָאֵל לְכַלּוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁרָאָה בְּמַעֲשֶׂה בָּלָק וּבִלְעָם. וְעַל-כֵּן הָיָה רָאוּי שֶׁהוּא יַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל

לָאָרֶץ כִּי רַק הוּא יוֹדֵעַ לִלְחֹם עִם כָּל הָעוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הֱשִׁיבוֹ שֶׁכְּבָר נִגְזְרָה גְּזֵרָה וְאִי אֶפְשָׁר לְבַטְּלָהּ שֶׁהוּא יִסְתַּלֵּק כָּאן. וְאָז בַּקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ אִם כֵּן מַה יַּעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת ה' כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֹעֶה. וְהֱשִׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּסְמֹךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ, כִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת נַעַר, בְּחִינַת מט"ט, בְּחִינַת בְּרִית תַּתְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר וְכוּ', אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה לְשַׁמֵּשׁ כָּל כָּךְ אֶת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, עַל-כֵּן זָכָה לְכָלֵל בְּרִית תַּתְאָה בִּבְרִית עִלָּאָה דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל יַחַד לַמְּדָן בְּצַדִּיק שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁיִּסְמֹךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו. כִּי זָכָה עַל-יְדֵי גֹּדֶל שִׁמּוּשׁוֹ לְהִכָּלֵל בְּמֹשֶׁה לִכְלֹל צַדִּיק בְּלַמְּדָן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם לְטוֹב שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהַנְהִיג יִשְׂרָאֵל וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בְּרִית תַּתְאָה בִּבְרִית עִלָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת לַמְּדָן בְּצַדִּיק כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה יִפְקֹד ה' אֱלֹקֵי הָרוּחֹת וְכוּ', וְה' יִתְבָּרַךְ הֱשִׁיבוֹ קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ, הָרוּחוֹת דַּיְקָא, אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ דַּיְקָא, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּהָרוּחַ וְהַהֶבֶל שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ חַיִּים שֶׁנִּמְשָׁךְ כְּפִי הַכִּסּוּפִין כַּנַּ"ל, שֶׁמֹּשֶׁה בִּקֵּשׁ זֹאת מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּפְקֹד ה' אֱלֹקֵי הָרוּחוֹת אִישׁ וְכוּ' שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה עַל הָרוּחַ וְהַהֶבְלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְהֱשִׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּקַּח אֶת יְהוֹשֻׁעַ אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הַיְנוּ שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַגְבִּיר הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָרוּחַ וְהַהֶבֶל דִּקְדֻשָּׁה הַנַּעֲשֶׂה מִכִּסּוּפִין טוֹבִים, עַל הָרוּחַ וְהַהֶבֶל דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנַּעֲשֶׂה מִכִּסּוּפִין רָעִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַנְהָגַת הָעוֹלָם לְטוֹבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה נִשְׁלָם הַצְּדָקָה שֶׁהִיא מַנְהֶגֶת כָּל גַּלְגֵּלֵי הָרָקִיעַ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה כָּל פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל כָּל יוֹם וְשֶׁל שַׁבָּת וְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְיָמִים טוֹבִים כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם נִדְבַת לֵב בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְנַהֲגִים כָּל גַּלְגֵּלֵי הָרָקִיעַ, וְעַל-כֵּן מִצְוָה לְהַקְרִיב תָּמִידִין בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב דְּהַיְנוּ בְּעֵת זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ וּשְׁקִיעָתָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שְׁנַיִם לַיּוֹם. וּמִצְוָה לְשַׂחֵטָם כְּנֶגֶד הַיּוֹם כְּנֶגֶד זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ וּשְׁקִיעָתָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַנְהָגַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁגָּדוֹל מִכָּל הַגַּלְגַּלִּים שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר סֵדֶר הַזְּמַנִּים, כָּל הַנְהָגָתוֹ הַכֹּל עַל-יְדֵי קָרְבָּנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה. וְכֵן צִוָּה לְהוֹסִיף מוּסָפִין בְּשַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב וְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ, כִּי כָּל שִׁנּוּי הַזְּמַנִּים כֻּלָּם עַל-יְדֵי הַגַּלְגַּלִּים, עַל-יְדֵי שִׁבְעַת

כּוֹכְבֵי לֶכֶת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְעַל-יְדֵי שְׁנַיִם עָשָׂר מַזָּלוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים שֶׁבָּהֶם כָּל הַמּוֹעֲדִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב יְהִי מְאֹרֹת וְכוּ' וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים לְיָמִים וְשָׁנִים. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַקְרִיב מוּסָפִין בְּשַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ כְּדֵי לְהַנְהִיג לְטוֹב כָּל גַּלְגֲּלֵי הָרָקִיעַ בְּכָל שִׁנּוּי הַזְּמַנִּים, כִּי כֻּלָּם מִתְנַהֲגִים עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל פָּרְשִׁיּוֹת הַסֵּדֶר מְקֻשָּׁרִים וּסְמוּכִים זֶה לָזֶה יָפֶה יָפֶה סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר:

פרק ו

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "אֶמְצָעִיתָא דְּעָלְמָא" בְּסִימָן כ"ד לִקּוּטֵי א, מְבֹאָר שָׁם עִנְיַן הַמַּעֲלָה שֶׁל עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַעֲלוֹת הַשְׁכִּינָה מִגָּלוּתָהּ וְכוּ', עַד שֶׁעוֹלִין מַעֲלָה מַעֲלָה עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף בְּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי שֶׁזֶּה הָאוֹר הוּא לְמַעְלָה מִנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב וּבְפָרָט מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּעִנְיַן הַתְּשׁוּעָה הֵיכְלִין דְּלָא אִנּוּן נְהוֹרִין וְכוּ' שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַתְּקוּנִים וְהָעֲלִיּוֹת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה, שֶׁעוֹלִין לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁנִּתְבָּרֵךְ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר וְכוּ', וְאָז עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבֵב, אָז מַכִּין הַמֹּחִין בְּהַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר וְאִתְעֲבִידוּ תֵּשַׁע הֵיכְלִין דְּלָא אִנּוּן נְהוֹרִין וְכוּ', וְלֵית מָאן דְּקַיְמָא בְּהוּ וְלָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא מִתְיַדְּעִין וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

וְצָרִיךְ אַתָּה הַמַּעְיֵן שֶׁתֵּדַע וְתַאֲמִין שֶׁכָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם, נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה, כִּי לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא שֶׁלֹּא נֶאֱמְרָה הַתּוֹרָה לְעוֹלֵי שָׁמַיִם וְכוּ', כִּי קָרוֹב אֵלֵינוּ הַדָּבָר מְאֹד וְכוּ'. וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַרְחִיב הַדִּבּוּר בָּזֶה:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת חִיּוּב הַהוֹדָאָה עַל כָּל הַיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה חַיָּבִין לְהוֹדוֹת שֶׁהֵם הוֹלְכֵי מִדְבָּרוֹת וְכוּ', וְיוֹצְאֵי מִבֵּית הָאֲסוּרִים, וְחוֹלֶה שֶׁנִּתְרַפֵּא, וְיוֹרְדֵי הַיָּם כְּשֶׁעוֹלִין מִשָּׁם: כִּי כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן הֵם בְּחִינַת גָּלוּת הַשְׁכִּינָה כִּי בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר גָּלוּת הַשְׁכִּינָה הִוא מַה שֶּׁהָעֲצבוּת מִתְגַּבֵּר עַל לֵב יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲווֹת בִּפְרָט תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל וְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁבָּאִין רַק מִן עַצְבוּת וּמִשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן. עַל-כֵּן כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר שֶׁיּוֹצְאִין מִן הַצָּרָה צְרִיכִין לְהָבִיא קָרְבָּן תּוֹדָה. וְעַכְשָׁו שֶׁאֵין לָנוּ קָרְבָּן צְרִיכִין לְהוֹדוֹת בְּפֶה בְּכָל לִבּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא הַהוֹדָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּכְלִית הַשִּׂמְחָה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁאָז יַעַסְקוּ רַק בְּתוֹדָה וְהוֹדָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּחִינַת הוֹדוּ לַה' בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עֲשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַה' כָּל

הָאָרֶץ עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁחַיָּבִין לְהוֹדוֹת כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה, לְתַקֵּן הַקִּלְקוּל שֶׁמִּשָּׁם בָּאוּ הַצָּרוֹת שֶׁהוּא הָעַצְבוּת כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁמַּעַתָּה נִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מִכָּל הַצָּרוֹת עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל לְהַשִּׂיג אוֹר הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּטֵלִין חוּץ מִקָּרְבַּן תּוֹדָה. (מִדְרָשׁ רַבָּה וַיִּקְרָא פָּרָשָׁה כז):

חלק ג

וּבִשְׁבִיל זֶה מְבִיאִין בְּקָרְבַּן תּוֹדָה אַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם, וְכָל אֶחָד עֶשְׂרָה חַלּוֹת, כִּי עִקַּר הָעַצְבוּת נֶאֱחָז בְּהַלֶּחֶם בִּבְחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם. וּלְהֵפֶךְ עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה בִּבְחִינַת אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ, בְּחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׂתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הֵם עֲשָׂרָה חַלּוֹת מִכָּל מִין כְּנֶגֶד בְּחִינַת יוּד מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם מְקוֹר וּכְלַל כָּל הַשִּׂמְחוֹת:

חלק ד

וְיֵשׁ לְרַמֵּז גַּם בִּפְרָטִיּוּת הָאַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם שֶׁמְּבִיאִין בְּקָרְבַּן תּוֹדָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁזָּזוּ בְּחִינַת קָרְבַּן תּוֹדָה כַּנַּ"ל. כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה עוֹלָה מַלְכוּת מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת. וּכְשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזֶה מִצְוָה יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמִּצְוָה לֵילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת מַלְבִּישׁ נֶצַח הוֹד יְסוֹד שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַהֲלִיכָה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת נֶצַח הוֹד יְסוֹד מַלְבִּישִׁין אֶת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת שֶׁהֵם הַיָּדַיִם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְכוּ'. וְעִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁנִּשְׁפָּעָה מֵהַיָּדַיִם הֵם שֶׂכֶל וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת שֶׁמַּלְבִּישִׁין אֶת חָכְמָה בִּינָה דַּעַת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִסְתַּדֵּר הַמְסַדֵּר וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם שֶׁמְּבִיאִין בְּקָרְבַּן תּוֹדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחַת הַמִּצְוָה כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בְּחִינַת תִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה. כִּי חַלּוֹת מַצּוֹת, זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁנִּקְרֵאת חַלָּה שֶׁשְּׁעוּרָהּ מ"ג בֵּיצִים, בְּחִינַת גַּם זֹאת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה אַבָּא שָׁאוּל (בְּסִימָן נה לִקּוּטֵי חֵלֶק א), שֶׁזָּזוּ בְּחִינַת וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם. וְעִקַּר גָּלוּתָהּ הִיא הָעַצְבוּת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁעוֹשִׂין מִצְוָה בְּשִׂמְחָה מַעֲלִין אוֹתָהּ מִגָּלוּתָהּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזָּזוּ בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁעוֹלָה מִן הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי חַלּוֹת מַצּוֹת שֶׁמְּבִיאִין בְּקָרְבַּן תּוֹדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחַת הַמִּצְוָה כַּנַּ"ל:

רְקִיקִין, בְּחִינַת תִּקּוּן נֶצַח הוֹד יְסוֹד רַגְלִין, לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁאָחִיזָתָן בָּרַגְלִין בִּבְחִינַת עָוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי וְכוּ', שֶׁרוֹצִין לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת אָכְלָה וּמַדְקָה וּשְׁאָרָא בְּרִגְלַהּ

רָפְסָה (דַּנִיֵּאל ז). אֲבָל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁעוֹשִׂין הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה וּמְזַכִּין אֶת יִשְׂרָאֵל לָזֶה, יַכְנִיעֵם וִיהַדְּקֵם בִּבְחִינַת תַּדִּק וְתָסֵף כָּל אִלֵּין וְכוּ'. וְהֵיא תְּקוּם לְעָלְמַיָּא וְכוּ' (שָׁם ב). וְזֶה מְרַמֵּז רְקִיקִין שֶׁמְּהַדְּקִין אוֹתָן, וְזֶה בְּחִינַת כְּטִיט חוּצוֹת אַדִּיקֵם וְכוּ', שֶׁהוּא בְּמַחֲבֶרֶת רְקִיקִין כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בָּהֶם מְשׁוּחִים בְּשֶׁמֶן, לְרַמֵּז עַל בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא יְהַדֵּק אֶת הַקְּלִפּוֹת שֶׁרוֹצִים לְהַדֵּק הַכֹּל שֶׁאֲחִיזָתָם בָּרְגָלִין כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר מִלְחֶמֶת מָשִׁיחַ בִּבְחִינַת רַגְלִין כַּמּוּבָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ':

מְרֻבֶּכֶת בְּרוֹתְחִין, בְּחִינַת בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא כְּאֵשׁ עָצוּר בַּלֵּב (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אַבָּא שְׁאוּל הַנַּ"ל) מְרֻבֶּכֶת אוֹתִיּוֹת מְבֹרָכֶת, בְּחִינַת בִּרְכַּת הַיָּדַיִם שֶׁהוּא בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל:

וְכָל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשׁ בְּאוֹת מַצָּה. וְעוֹד צְרִיכִין לְהָבִיא בַּתּוֹדָה עֶשֶׂר חַלּוֹת חָמֵץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל חַלּוֹת לֶחֶם חָמֵץ, שֶׁזֶּהוּ נִפְלָאוֹת נוֹרָאוֹת הַקְּרֻבָּן תּוֹדָה שֶׁהִיא מְשֻׁנָּה מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁאָסוּר בָּהֶם חָמֵץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי כָל שְׂאוֹר וְכוּ' לֹא תַקְטִירוּ וְכוּ', רַק בְּקָרְבַּן תּוֹדָה מְבִיאִין חָמֵץ, כִּי חָמֵץ בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּנָה, כִּי כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם אֵיזֶה שֵׂכֶל, אוֹמֵר הַמְתֵּן עַד שֶׁאֶתְיַשֵּׁב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיג בְּחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבֵד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת חָמֵץ בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, כִּי הֶחָמֵץ הוּא עַל-יְדֵי הַמְתָּנָה, (וְכַמְּבֹאָר כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם הֲלָכָה ד עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב), כִּי הַמֹּחַ וְהַדַּעַת נִמְשָׁךְ כְּפִי הָאֲכִילָה שֶׁמְּחַיָּה אֶת הָאָדָם, שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת הוּא חָכְמָה וְשֵׂכֶל בְּחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וּכְשֶׁאֵין מְתַקְּנִים אֶת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, אָז הֶחָמֵץ אָסוּר בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח, כִּי בְּפֶסַח יָצָאנוּ מִגָּלוּת מִצְרַיִם, וּכְבָר מְבֹאָר בַּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הוּא גָּלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא מַה שֶּׁהָעֲצבוּת מִתְגַּבֵּר עַל לֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּשִׂמְחָה זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה מִן הַגָּלוּת בְּחִינַת כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְכוּ', וְאָז זוֹכִין לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל עַד שֶׁמְּתַקְּנִים גַּם אֶת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין אוֹר הָאַיִן סוֹף בִּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי עַל-יְדֵי הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכָל זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִי יֵימַר הַמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיָּכוֹל לִכָּנֵס בְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לְמָקוֹם הַקְּלִפּוֹת וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם בִּבְחִינַת קְטֹרֶת כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. הַיְנוּ עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַשְּׁכִינָה בְּחִינַת מַלְכוּת מִגָּלוּתָהּ מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְזוֹכִין לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיוּ נֶאֱחָזִין הַקְּלִפּוֹת מְאֹד הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לִזְכּוֹת לָזֶה, רַק הַגְּאֻלָּה הָיְתָה בְּרִבּוּי רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵאִיר

עֲלֵיהֶם הָאָרֶת הַמּוֹחִין בְּהֶאָרָה עֲצוּמָה מְאֹד שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְסֵדֶר עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, כִּי לֹא הָיָה לָהֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כָּרְאוּי שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְגָאֳלָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בְּכִתְבֵי הָאֲר"י זַ"ל וּמוּבָא בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, עַל-כֵּן לֹא נִתְתַּקֵּן אָז בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, כִּי הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכֶה לְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁיְּכוֹל לֵירֵד לְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי יְמַר וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הֻכְרְחוּ לְצֵאת מִשָּׁם בְּחִפָּזוֹן. וּבִשְׁבִיל זֶה אֲסוּרִים לֶאֱכֹל חָמֵץ בְּפֶסַח וְאִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד, כִּי אִסּוּר לְהַחֲמִיץ אֶת הַמּוֹחַ כְּלָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמּוֹחִין, כִּי הַמּוֹחַ כְּפִי הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. בִּפְרָט שֶׁבִּגְאֻלַּת מִצְרַיִם הָיוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטְאוּ הָיָה בַּאֲכִילָה שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהִיא בְּחִינַת אֲכִילָה שֶׁל אִסּוּר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה פּוֹגְמִין בְּהַדַּעַת מְאֹד עַד שֶׁנִּכְנָסִין לְדַעַת וַחֲקִירוֹת שֶׁאָסוּר לְכָנֵס בָּהֶם שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְכוּ'. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּפֶסַח צְרִיכִין לְתַקֵּן זֹאת, עַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה שֶׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה, וְחָמֵץ אִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, וְאָז אִסּוּר לְהַחֲמִיץ הַמּוֹחַ כְּלָל. וְעַל-כֵּן אָז הֶחָמֵץ בִּבְחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה שֶׁנֶּאֱחָז בְּהָאֲכִילָה בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּלוּת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל רַק מַצָּה שֶׁהִוא לֶחֶם אֲבִירִים בְּחִינַת מָן בְּחִינַת מַאֲכַל שֶׁל מַלְאָכִים שֶׁאֵין לָהֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי אָז נִמְשָׁךְ הַמַּאֲכָל מִלְּמַעְלָה עַל-יְדֵי הָאָרַת הַמּוֹחִין עֲצוּמִים שֶׁנִּמְשָׁכִין אָז בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא. אֲבָל אָנוּ אָסוּר לָנוּ לְהַחֲמִיץ מֹחֵנוּ כְּלָל בְּאֵלּוּ הַמּוֹחִין הַגְּבוֹהִים שֶׁיּוֹרְדִין אָז לְפִי שָׁעָה בִּשְׁבִיל הַגְּאֻלָּה כַּמּוּבָא וְעַל-כֵּן אָסוּר הֶחָמֵץ עַד אַחַר קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהִתְחִיל אָז בְּחִינַת תִּקּוּן הַכֶּתֶר עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַכֶּתֶר כַּמּוּבָא אָז מְבִיאִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה הַרְבֵּה (שָׁם בְּהִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן הַתּוֹדָה שֶׁמְּבִיאִין כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִן הַצָּרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּלוּת שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז מְבִיאִין לֶחֶם חָמֵץ כִּי כְּשֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב עַל-יְדֵי הִתְנַגְּבְרוּת הַשִּׂמְחָה, אָז נִתְתַּקֵּן הֶחָמֵץ מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁבְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָז נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי לֶחֶם חָמֵץ דַּיְקָא תִּקּוּן נִפְלָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁבָּאִין מֵחָמֵץ דַּיְקָא, מֵחֲמַת שֶׁאָז זוֹכִין לִבְחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּאֲרִיכוּת בְּהִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת שֶׁהֵם הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת וְכוּ', כִּי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הֵם כְּנֶגֶד הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁכְּנֶגְדָּן הֵם הָאַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם שֶׁל הַתּוֹדָה כַּנַּ"ל. כִּי כָּל אֶחָד מֵהָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת כְּלוּל מִכֻּלָּם, וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהָבִיא אַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם בַּתּוֹדָה, וְכֵן כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְכָל הַתְּקוּנִים שֶׁמְּבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אֶחָד מֵהָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת תִּקּוּן אֶחָד מֵאַרְבָּעָה הַנַּ"ל שֶׁכְּנֶגְדּוֹ הוּא בְּחִינַת מִין לֶחֶם אֶחָד מֵאַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם הַנַּ"ל. (וְכֵן רָאִיתִי בְּאַלְשִׁיךְ לְפִי דַּרְכּוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּבֹאָר בְּפָרָשַׁת תּוֹדָה שֶׁהָאַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם הֵם כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת, אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל אֶחָד מְחֻיָּב לְהָבִיא כָּל הָאַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם עִיֵּן שָׁם. כִּי זֶה כְּלָל בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לוֹ בְּחִינָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וַאֲפִלּוּ בַּנִּגְלוֹת הוּא כֵּן, כְּגוֹן אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁכָּל אֶחָד הוּא כֹּחַ בִּפְנֵי עַצְמוֹ שֶׁהֶעָפָר קַר וְיָבֵשׁ, וְהָאֵשׁ חַם וְיָבֵשׁ וְכוּ'. וְכָל אֶחָד כָּלוּל מִכֻּלָּם. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֶעָפָר הוּא כֹּחַ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְהָאֵשׁ כֹּחַ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּכָל חָכְמוֹת הַקַּבָּלָה כַּמְבֹאָר בִּכְתְבֵי הָאַר"י זַ"ל וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ):

כִּי הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת, מְבֹאָרִין בַּמִּזְמוֹר הוֹדוּ כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא שֶׁמִּשָּׁם לָמְדוּ שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת, וְהֵם הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תָּעוּ בַמִּדְבָּר וְכוּ'. וְזֶה כְּנֶגֶד בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁיּוֹצְאָה מֵהַגְּלוּת עַל-יְדֵי שִׁמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה כַּנַּ"ל. כִּי בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהָאָדָם בְּצָרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַצָּרָה וְהַגָּלוּת הוּא בְּחִינַת עַצְבוּת כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת בְּחִינַת תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ וְכוּ'. כִּי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת מְרַמְּזִין עַל כָּל אָדָם בִּפְרָט בַּגָּלוּת הַזֶּה שֶׁעוֹבְרִין עַל כָּל אָדָם בְּכָל עֵת בְּחִינַת כָּל הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְה' יִתְבָּרַךְ מַצִּילוֹ בְּכָל עֵת. וְחַיָּב אָדָם לְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם עַל כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה מַה שֶּׁיְּכוֹלִים לִרְאוֹת וּלְהָבִין מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַצִּילוֹ בְּכָל יוֹם מִי שֶׁמְּשִׂים לֵב עַל דְּרָכָיו, וְהַרְבֵּה הַרְבֵּה מַה שֶּׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל כִּי אֵין בַּעַל נֵס מַכִּיר בְּנִסּוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל זֶה תִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת בְּכָל יוֹם וּבִפְרָט בִּבְרִכַּת מוֹדִים שֶׁאוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם נוֹדֶה לְךָ וְכוּ'. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם וְכוּ', וְכֵן בִּנְשִׁמַת שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת וְכֵן הַרְבֵּה, רַק שֶׁבִּרְכַּת הַגּוֹמֵל בְּשֵׁם וּמַלְכוּת אֵין אוֹמְרִים כִּי אִם כְּשֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּנַשְׁמִיּוּת אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת וְכוּ', אֲבָל הַרְבֵּה הַרְבֵּה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עוֹבְרִין עַל כָּל אָדָם מֵעֵין אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה חַיָּבִין לְהוֹדוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם בְּשִׂמְחָה כִּי עִקַּר הוּא לְהִתְגַּבֵּר בַּשִּׂמְחָה שֶׁהוּא לְהִסְתַּכֵּל עַל חַסְדֵי

ה' וְנִפְלְאוֹתָיו שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם בְּתוֹךְ הַצָּרָה עַצְמָהּ וְלִבְטֹחַ בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִשְׂמֹחַ בִּישׁוּעָתוֹ. (וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה מִזֶּה עַל הַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב בְּהִלְכוֹת כִּלְאֵי בְּהֵמָה, וּבְהִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת, כִּי יֵשׁ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת וּכְשֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם צָרִיךְ לְהוֹדוֹת בְּשִׂמְחָה וְעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלֶה הַמַּלְכוּת מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת שֶׁהוּא תִּקּוּן רֹאשׁוֹן הַנַּ"ל כִּי בַּתְּחִלָּה הָיָה בִּבְחִינַת הוֹלֵךְ בְּמִדְבָּר מַמָּשׁ בְּחִינַת תְּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ רְעֵבִים גַּם צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף, וְעַל-יְדֵי שֶׁצָּעַק אֶל ה' הִצִּילוֹ וְצָרִיךְ לְהוֹדוֹת בְּשִׂמְחָה. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת עוֹלָה מִן הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִדְבָּר שָׁמֵם וִישִׁימוֹן דֶּרֶךְ, וְעַל-יְדֵי הַהוֹדָאָה בְּשִׂמְחָה יְזֻכֶּה לָצֵאת מֵהֶם לְגַמְרֵי שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. וְיֵשׁ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת תִּקּוּן שֵׁנִי שֶׁהוּא תִּקּוּן הָרַגְלַיִן עַל-יְדֵי שֶׁשִּׁמְחַת הַמִּצְוָה הוֹלֶכֶת לְעוֹרֵר הַכֹּל לָה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְאֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, יֵשׁ שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִין וְתוֹפְסִין בְּחִינַת רַגְלַיִן בִּבְחִינַת בֵּית הָאֲסוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת פֻּגַם הָרַגְלַיִן שֶׁאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לָצֵאת, בִּבְחִינַת גָּדֵר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא, בְּחִינַת אֲסִירֵי עֲנִי וּבַרְזֶל, בְּחִינַת וַיָּשֶׂם בַּסַּד רַגְלָי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵהַמִּדְבָּר שֶׁהוּא שָׁמֵם לְגַמְרֵי וְהוּא בְּתוֹךְ הַיִּשּׁוּב אַף-עַל-פִּי-כֵן מִתְגַּבְּרִין עָלָיו וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לֵילֵךְ כָּרָאוּי בְּדַרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה כְּאִלּוּ הוּא בְּבֵית הָאֲסוּרִים מַמָּשׁ בִּבְחִינַת נֶחֱשַׁבְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין אֱיָל. כִּי עִקַּר הַהַצָּלָה מֵהַצָּרוֹת שֶׁל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הוּא מַה שֶּׁנִּצּוֹלִין מֵחֵילוֹת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל כָּל אָדָם בְּכַמָּה בְּחִינוֹת בְּכָל יוֹם, כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל. וְעַל-כֵּן מְרַמְּזִין כָּל הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל עַל כָּל מִינֵי צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ הָעוֹבְרִין עַל כָּל אָדָם לְפִי בְּחִינָתוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ בְּכָל עֵת, וּמִי שֶׁמֵּשִׂים לִבּוֹ עַל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו יָכוֹל לְהָבִין מֵהַהַרְפַּתְקָאוֹת שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו אֶת כָּל דִּבְרֵינוּ הֵיטֵב. וְהָעִקָּר לְהִתְגַּבֵּר בְּשִׂמְחָה עַל-יְדֵי כָּל הַהַרְחָבוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁיִּמְצָא בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת בְּעַצְמוֹ וְיָבִין מֵהֶם עֶזְרָתוֹ וִישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לוּלֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי, לוּלֵא תוֹרָתְךָ שַׁעֲשָׁעַי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּרוּךְ ה' שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם וְכוּ', וְכֵן הַרְבֵּה. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁפּוֹגֵם בִּבְחִינַת הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִין בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל כְּמוֹ כֵן עוֹבְרִין עָלָיו צָרוֹת חַס וְשָׁלוֹם מִבְּחִינַת הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם הוֹלְכֵי מִדְבָּרִיּוֹת וְיוֹשְׁבִים בְּבֵית הָאֲסוּרִים וְכוּ', כִּי בְּאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה כְּלוּלִים וּמְרֻמָּזִים כָּל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הֵם מְרַמְּזִים עַל כָּל הָאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן יֵשׁ שֶׁלִּפְעָמִים בְּחִינָתוֹ כְּבָר יָצָא מֵהַמִּדְבָּר שָׁמֵם וְהִגִּיעַ לִבְחִינַת יִשּׁוּב, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּכְשֵׁרֵי הַדּוֹר הַמַּדְרִיכִים אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה וְכוּ', בִּבְחִינַת

וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל עִיר מוֹשָׁב, אֲבָל כְּשֶׁרוֹצֶה לְהָרִים בְּחִינַת הָרַגְלִין לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה', (שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן נָצַח הוֹד יְסוֹד הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה), אֲזַי מִתְגַּבְּרִין כְּנֶגְדּוֹ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָרַגְלִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁרוֹצִים לְתָפְסוֹ כְּמוֹ בְּבֵית הַסֹּהַר מַמָּשׁ לִבְלִי לְהַנִּיחוֹ לָצֵאת מִשָּׁם וְלֵילֵךְ אֶל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לְהִתְפַּלֵּל וְלִלְמֹד, מִכָּל שֶׁכֵּן לֵילֵךְ בְּרוּחָנִיּוּת בְּדַרְכֵי ה' וּלְעוֹרֵר אֲחֵרִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִשְׂבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל, בְּחִינַת יוֹשְׁבֵי בְּבֵית הָאֲסוּרִים. וּכְשֶׁנִּצּוֹל מִשָּׁם צָרִיךְ לְהוֹדוֹת בְּשִׂמְחָה, וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הָרַגְלִין הַנַּ"ל (שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת נָצַח הוֹד יְסוֹד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְיֵשׁ בְּחִינַת חוֹלֶה וְנִתְרַפֵּא שֶׁהוּא תִּקּוּן הַיָּדַיִם (שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת), כִּי עִקַּר הַכֹּחַ הוּא בַּיָּדַיִם וְשָׁם הַדֹּפֶק שֶׁבּוֹ תְּלוּיִים כָּל מִינֵי חוֹלָאוֹת וּרְפוּאָתָם, כִּי עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם נִמְשָׁךְ בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחִיּוּת בְּחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בָּזֶה, עַל-יְדֵי זֶה בָּאִין חוֹלָאוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהִיא קִלְקוּל הַחִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַיָּדַיִם הַנַּ"ל, וּכְשֶׁנִּתְרַפֵּא צָרִיךְ לְהוֹדוֹת בְּשִׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַיָּדַיִם שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל:

יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֹּחִין בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְתַּקֵּן גַּם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין. כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא תִּקֵּן בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם הַשָּׂגָה מֻחֶמֶת רִבּוּי אוֹר וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת יוֹרְדֵי הַיָּם שֶׁהָרוּחַ סְעָרָה מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְכוּ'. כִּי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הַזּוֹכִים עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה לְכָל בְּחִינוֹת הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל עַד שֶׁהַמֹּחִין שֶׁלָּהֶם רוֹדְפִין לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ', הֵם בִּבְחִינַת יוֹרְדֵי הַיָּם הַחָכְמָה בָּאֳנִיּוֹת עוֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים שֶׁהֵם מֵימֵי הַדַּעַת, וְרַק הֵם רוֹאִים וְיוֹדְעִים כַּמָּה גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו בִּבְחִינַת הֵמָּה דַּיְקָא רָאוּ מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו בַּמְּצוּלָה. אַךְ לִפְעָמִים מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הָרוּחַ סְעָרָה בִּבְחִינַת וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת וְכוּ', וְזֶה בָּא עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפְּרִיסָה הַמְעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין בִּשְׂעַת רְדִיפָתָן לְהַשִּׂיג. וַאֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְמָחוֹז חֶפְצָם לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַשִּׂיג, כִּי הַמֹּחִין מִתְבַּלְבְּלִין כַּשִּׁכּוֹר מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, וַאֲזַי הֵם בִּבְחִינַת יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת וְכוּ', כִּי הָעֲלִיָּה הִיא שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָךְ לְמַטָּה עַד הַתְּהוֹמוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבָּרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר עַל זֶה הַפָּסוּק (בְּסִימָן קסג), כִּי תִּקּוּן הַמֹּחִין בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעִקָּרוֹ עַל-יְדֵי הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִי יֵימַר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹרְדִין לִמְקוֹם הַקְּלִפּוֹת לְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לְכָל הָרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְלִזְכּוֹת לְכָל הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת עֵיל וְנָפִיק. וְצָרִיךְ

שֶׁתִּהְיֶה הַיְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם מִקָּטָן וְעַד גָּדוֹל, כִּי אֲפִלּוּ הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה מְאֹד וַאֲפִלּוּ קְטַנִּים וּנְעָרִים, כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם שֶׁדַּעְתָּם וּמֹחָם קָטָן בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת וּמִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם כָּל הַתַּאֲווֹת וּמַעֲשֶׂה נַעֲרוּת, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זֹאת שֶׁהוּא בְּחִינַת מִי יֵימַר הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, וּמִשָּׁם כָּל הַיְרִידוֹת שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם. וְכָל מַה שֶּׁחוֹתְרִין וְרוֹצִים לַעֲלוֹת אֵיזֶה עֲלִיָּה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, מִתְגַּבְּרִין הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת מְאֹד בְּתַאֲווֹת וְהִרְהוּרִים וּבִלְבּוּלִים וּסְבָרוֹת הֲפוּכוֹת וְכוּ', וּצְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה וְהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם וְלַעֲלוֹת מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלֶה הַקְּדֻשָּׁה מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַד שֶׁעוֹלֶה בְּכָל הָעֲלִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, עַד שֶׁמְּתַקֵּן הַמַּסְדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁזֶּה הָעִקָּר, וְאָז זוֹכֶה עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה שֶׁל הַמֹּחִין וְהַמְעַכֵּב, לִבְחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל עַד שֶׁמַּשִּׂיג וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא בֵּרֵר הַקְּדֻשָּׁה כָּרָאוּי מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמַּחֲמַת זֶה לֹא תִּקֵּן הַמַּסְדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, אָז הוּא בִּבְחִינַת יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת יָחוֹגוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע. כִּי כָּל חָכְמָתוֹ מִתְבַּלֵּעַ וּמְבֻלְבָּל כַּשִּׁכּוֹר מַחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ הַמַּסְדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַשְּׁגַת הַמֹּחִין וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהַנָּצֵל מִזֶּה צָרִיךְ לְהוֹדוֹת בְּשִׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּסְדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת לֶחֶם חָמֵץ שֶׁבַּתּוֹדָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יֶקֶם סְעָרָה לְדָמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם הַנֶּאֱמַר עַל תִּקּוּן יוֹרְדֵי הַיָּם, כִּי תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁשָּׁם סוֹד הַשְׁתִּיקָה בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי הַפְּרִיסָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁמְּעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין בִּבְחִינַת הַמְתֵּן עַד שֶׁאֶתְיַשֵּׁב, זֶה בְּחִינַת שְׁתִיקָה שֶׁמְּרַמְּזִין לוֹ שְׁתֹק וְאַל תְּהִיֶּה נִבְהָל לְהָשִׁיב, רַק שְׁתֹק בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ עַד שֶׁתִּתְיַשֵּׁב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַשְׁגָּה כָּרָאוּי אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה. וְעַל-כֵּן סִיֵּם שָׁם וַיִּשְׂמְחוּ כִּי יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל מְחוֹז חֶפְצָם, כִּי הָעִקָּר עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה לַה' חָסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם. חָסְדּוֹ, זֶה בְּחִינַת הָאָרַת הַמֹּחִין שֶׁהֵם עַל-יְדֵי בְּרִכַּת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, שֶׁעִקָּר הוּא הַחֶסֶד כִּי א"ל נֶהֱירוּ דְּחָכְמְתָא וְהוּא יוֹמָא דְּאָזֵל עִם כֻּלְּהוּ יוֹמִין, בְּחִינַת יוֹם יְצַוֶּה ה' חָסְדּוֹ כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכְּתָבִים וּמוּבָא בִּדְבָרֵנוּ. נִפְלְאוֹתָיו, זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, כִּי כֶּתֶר נִקְרָא פֶּלֶא כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל זֶה בָּאָה עִקַּר הַהוֹדָאָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עָזַר לוֹ לְצֵאת מִכָּל אֵלּוּ הַצָּרוֹת שֶׁל הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, עַד שֶׁזָּכָה לְתִקּוּן הַמֹּחִין

שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְתִקּוּן הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּלֶא. וְזֶהוּ יוֹדוּ לַה' חַסְדּוֹ שֶׁאֵצֶל חֶסֶד אָמַר לַה' וְאֵצֶל נִפְלְאוֹתָיו אָמַר לִבְנֵי אָדָם, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, כִּי הַמֹּחִין רוֹדְפִין לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף וְרוֹצִין לַעֲלוֹת אֶל ה'. וּכְפִי רְדִיפָתָם הָיָה נִכְלָל שָׁם וּמִתְבַּטֵּל בַּמְּציאוּת וְהָיָה בָּטֵל הָעוֹלָם, וְלֹא הָיוּ בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִין גְּדֻלָּתוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא הַכֹּל. עַל-כֵּן צְרִיכִין תִּקּוּן הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּלֶא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁמְּעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין מֵרְדִיפָתָן, וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין אוֹר אֵין סוֹף בִּבְחִינַת מָטֵי וְלֹא מָטֵי, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשָּׂגוֹת וְהַיְדִיעוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹדְעִים לְצַמְצֵם אוֹר הַשָּׂגָתָם עַד שֶׁיְּכוֹלִים לְהוֹדִיעַ לָנוּ נִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים. וְזֶהוּ יוֹדוּ לַה' חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם, שֶׁהַחֶסֶד בְּחִינַת רְדִיפַת הַמֹּחִין רוֹדֵף לַה' לְהַשִּׂיג אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אֵין זֶה שְׁלֵמוּת כִּי אִם כֵּן יִתְבַּטֵּל בַּמְּציאוּת כַּנַּ"ל וְלֹא יֵדְעוּ גְּדֻלָּתוֹ בְּנֵי אָדָם. אֲבָל עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֶּלֶא הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהוֹדִיעַ נִפְלְאוֹת גְּדֻלָּתוֹ לִבְנֵי אָדָם, וְזֶהוּ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַפְּסוּקִים שֶׁמַּזְהִיר בָּהֶם לְסַפֵּר נִפְלְאוֹתָיו וְלָשִׂיחַ בָּהֶם. נִפְלְאוֹתָיו דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו, וּכְתִיב וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה, וּכְתִיב סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו, וְכֵן אוֹדֶה ה' בְּכָל לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ (תְּהִלִּים ט), לַשְׁמֵעַ בְּקוֹל תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ (שָׁם כו), וְעַד הֵנָּה אַגִּיד נִפְלְאוֹתֶיךָ (שָׁם עא) וְכֵן הַרְבֵּה. כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְנוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹתָיו, וּבְיוֹתֵר לְהָרְחוֹקִים מְאֹד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן יוּד, שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁגַּם הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וְהָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד יֵדְעוּ אוֹתוֹ. וְעַל-כֵּן מַזְכִּיר בְּכָל פַּעַם בִּלְשׁוֹן נִפְלְאוֹת, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁיְּכוֹלִין לְדַבֵּר וְלָשׂוּחַ וּלְסַפֵּר גְּדֻלָּתוֹ לִבְנֵי אָדָם, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֶּלֶא עֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁמַּכֶּה בְּהַמֹּחִין וּמְעַכְּבָם מֵרְדִיפָתָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל וּלְהוֹדִיעַ וּלְסַפֵּר נִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹדוֹ וּגְדֻלָּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חִיּוּב הַהוֹדָאָה הוּא בָּרַבִּים דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְצָרִיךְ לְאוֹדוּיֵי בְּאַפֵּי עֲשָׂרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ רַגְלֵי עֲמָדָה בְּמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ ה', רַגְלֵי עֲמָדָה בְּמִישׁוֹר, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְחָלַת הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמְּצָוָה בְּשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוֹלֶכֶת הַמְּצָוָה לְעוֹרֵר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הָעֲלִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל עַד שֶׁנִּתְתַּקֵּן גַּם הַמְסַדֵּר וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְסַפֵּר נִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ ה', כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רַגְלֵי עֲמָדָה בְּמִישׁוֹר הַנַּ"ל, בְּחִינַת תִּקּוּן הָרַגְלַיִן עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת

הַמְצָוָה בְּשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַמְעַכֵּב בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה בְּמַקְהֲלִים אֲבָרֶךָ ה', שֶׁיְּכוֹלִים לְבָרְכוֹ וּלְהוֹדוֹת לוֹ בְּמַקְהֲלִים בָּרַבִּים בְּמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת בְּנֵי אָדָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַפְלֵא חֲסָדֶיךָ, הַפְלֵא חֲסָדֶיךָ דַּיְקָא בְּחִינַת חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁצָּרִיךְ לְאוֹדוּיֵי בְּאַפֵּי עֲשָׂרָה וּתְרֵין מְנַיְהוּ רַבָּנָן, עֲשָׂרָה כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וְהַזְּמִירוֹת שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּלוּל מֵעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת מִנְיַן עֲשָׂרָה מִישְׂרָאֵל שֶׁאֲז דַּיְקָא אוֹמְרִים בָּרְכוּ וּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל נִתְעוֹרְרִין בְּחִינַת יוּד מִינֵי נְגִינָה. וְזֶהוּ וּתְרֵין מְנַיְהוּ רַבָּנָן, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי דַּעַת וּמֹחִין, וְעַל-כֵּן הֵם שְׁנַיִם כְּנֶגֶד הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי בַּעֲלֵי תּוֹרָה, בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת רְדִיפָה וּמְעַכֵּב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת הַלּוֹמֵד עִם הֶחָבֵר שֶׁזֶּה שׁוֹאֵל אֶת חֲבֵרוֹ מֵחֲמַת שֶׁמֹּחוֹ רוֹדֵף לְהָשִׁיג וּלְהָבִין הַדָּבָר עַל בָּרְיוֹ, וְחֲבֵרוֹ מֵשִׁיב לוֹ הַמְתֵּן עַד שֶׁאֶתְיַשֵּׁב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עִנְיָן זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכֵן הוּא בְּשָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹתָם בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁזֶּה עִקַּר הַהוֹדָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ מְאֹד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר גָּמַל עִמָּנוּ, וַאֲפִלּוּ בְּתֹקֶף צָרַת הַנֶּפֶשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן אֲפִלּוּ כְּשֶׁיָּרֵד וְנִתְרַחֵק כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק וְאֵיךְ שֶׁהוּא, יְהֶפֵּךְ הַכֹּל לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה בִּבְחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, עַל שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן זוֹכִין לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע וּלְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם וּלְהַאֲמִין בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וְכוּ'. וְכַמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ וְכוּ', אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה וְכוּ', כִּי עִקַּר גְּלוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא הָעֲצָבוּת כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת עַיֵּן שָׁם, וְכָל מַה שֶּׁהָעֲצָבוּת מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר מִתְגַּבְּרִין יוֹתֵר הַתַּאֲווֹת בִּפְרָט שִׁגְעוֹן הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִית, וְכֵן חוֹזֵר חְלִילָה חַס וְשָׁלוֹם וּמְצָרְף לָזֶה תַּאֲוַת מָמוֹן וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים (בְּסִימָן נו) בְּעִנְיַן עִצְבוֹן יָדִים וְכוּ', עַד שֶׁכִּמְעַט תֵּצֵא נַפְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לָנוּ שֶׁמֵּאִיר עָלֵינוּ מֵרָחוֹק בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְשַׁמֵּחַ נַפְשׁוֹתֵינוּ עַל-פִּי דַּרְכֵי הָעֲצוֹת הָעֲמֻקוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ מְאֹד בְּכָל הַכֹּחוֹת לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַשִּׂמְחָה. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת רָגִיל מְאֹד בְּהוֹדָאָה בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְכַמְּבֹאָר אֶצְלֵנוּ

בְּמָקוֹם אַחֵר הַרְבֵּה מִזֶּה עַל הַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה (בְּהִלְכוֹת כִּלְאֵי בְּהֵמָה הֲלָכָה ד וּבְהִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה ד עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

חלק ט

כִּי כָּל עִנְיַן הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הַנַּ"ל עוֹבְרִין עַל כָּל אָדָם בְּכָל עֵת, לִפְעָמִים בְּנִשְׁמִיּוּת מַמָּשׁ, וְעַל-פִּי רֹב עַל-יְדֵי שְׁאָרֵי הַהַרְפַּתְקָאוֹת הָעוֹבְרִין עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, בִּפְרָט בְּעִנְיַן גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ וְכִמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה (בְּאוֹת ה). וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ לָנוּ בַּדּוֹרוֹת הַלֵּלוּ לוֹמַר מִזְמוֹר הוֹדוּ בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת בִּכְנִיסַת שַׁבָּת. כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא עֶרֶב שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ', וְשַׁבָּת בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא צָרוֹת וּמַכְאוֹבוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אָדָם לְעָמָל יוּלָּד וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה יג) לֹא נִבְרָא הָאָדָם אֶלָּא לְעָמָל אִם זָכָה הוּא עָמֵל בַּתּוֹרָה אַשְׁרָיו וְכוּ'. וְכָל חִיּוּתֵנוּ וְקִיּוּמֵנוּ הוּא רַק בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי רַק זֶה כָּל תַּכְלִיתֵנוּ, כִּי לֹא בָּא הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם לִסְבֹּל עָמָל וְיָגוֹן כָּזֶה וְצָרוֹת מְצָרוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּכְמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, וְהַחֲכָמִים הַמִּסְתַּכְּלִים בְּכָלַל הָעוֹלָם יוֹדְעִים שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מָלֵא יְגוֹנוֹת וְכַעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכִמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל שֶׁלֹּא נִבְרָא הָאָדָם אֶלָּא לְעָמָל. וַאֲפִלּוּ חַכְמֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם חָקְרוּ זֹאת וּמְדַבְּרִים מִזֶּה הַרְבֵּה, וְכַמּוּבָא (בְּסֵפֶר מִבְחַר הַפְּנִינִים) שֶׁהָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁסְּבָבוּהוּ חַיּוֹת רָעוֹת וּפֶגַע הָאוֹיְבִים בְּכָל מוֹצָא וּמָבוֹא שֶׁאִם יִנָּצֵל מִקְּצָתָם יִטְרְפוּהוּ קְצָתָם וְכוּ'. (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה הַרְבֵּה). וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי לֹא בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה כָּזֹאת בִּשְׁבִיל שֶׁיִּסְבֹּל עָמָל וְכַעַס כָּזֶה בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי רַק לְטוֹבָה, וְכַמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁבָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי לְהַרְאוֹת טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ וְרַחֲמָנוּתוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּתְחִלַּת הָעֵץ חַיִּים. (וּבְהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה בְּסִימָן סד לִקּוּטֵי חֵלֶק א), הַיְנוּ שֶׁעִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא שַׁבָּת שֶׁהוּא תַּכְלִית מַעֲשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן לט), וְזֶה כָּל נֶחָמוֹתֵינוּ עַל כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְגוֹנוֹת שֶׁסּוֹבֵל כָּל אֶחָד בִּבְחִינַת זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ שֶׁנֶּאֱמַר עַל נֹחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל לֹא נִבְרָא הָאָדָם אֶלָּא לְעָמָל, אִם זָכָה הוּא עָמֵל בַּתּוֹרָה וְאִם לֹא זָכָה הוּא עָמֵל בָּאָרֶץ אַשְׁרָיו לְאָדָם שֶׁהוּא עָמֵל בַּתּוֹרָה. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּגְמָרָא (סַנְהֶדְרִין צט) כּוּלְהוּ גּוּפֵי דְּרוּפְתָּקֵי נִינְהוּ טוּבְיֵהּ לְדָזְכֵי וַהֲוֵי דְּרוּפְתָּקֵי דְּאוֹרָיְתָא. אֲבָל אֵיךְ זוֹכִין לָזֶה כִּי הַבַּעַל דָּבָר וְחֵילוֹתָיו מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְׁטִין כָּל כָּךְ עַל כָּל

אָדָם וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לְשׂוּם לֵב לָזֶה. וְהַכֹּל מֵרִבּוּי הַצָּרוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וְהָעַצְבוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ מַה הוּא עוֹשֶׂה בְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ'. (וּכְמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּסִימָן יוד בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ שִׂמְחָה עַל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל הַסּוֹף שֶׁהוּא תַּכְלִית הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָז יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי אֶפְלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְהַגְּרוּעִ שֶׁבַּגְּרוּעִים אֵין שִׁעוּר לְכָל נְעִימוּת הַטּוֹב הַנִּפְלָא שֶׁיִּזְכֶּה אָז, וּכְמוֹ שֶׁחִזְּקוּ אוֹתָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת בְּעִנְיָן זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹם הַהוּא יִבָּקֵשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּסִימָן כב שֶׁיְּבַקְּשׁוּ וִיחַפְּשׂוּ עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כִּי יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל פָּסוּק נִרְדִּי נָתָן רֵיחוֹ וְכֵן בְּפָסוּקִים הָרַבֵּה. וְעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ גַּם עַתָּה בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּבְחִינַת שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּסִימָן כג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. שֶׁצְּרִיכִין לְחַטֵּט הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהָפְכוֹ לְשִׂמְחָה וְכוּ':

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַסְּבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא אָמְרוּ לֵיהּ מִי יֵימַר, מִי הוּא זֶה שֶׁיִּכְנֹס בְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לְמָקוֹם הַקְּלִפּוֹת לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ', וְהֵשִׁיב לָהֶם אֵיתוּ אַשְׁלֵי וּמוֹשְׁחוּ, הַיְנוּ עִקַּר עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, וְלָעֲתִיד תֶּגְדַּל הַשִּׂמְחָה וְעַל-יְדֵי זֶה יֵצְאוּ מֵהַגָּלוּת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְקָשֶׁה לְכְאוֹרָה כִּי כְּלַל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ שָׁם הוּא שֶׁהֵשִׁיב לָהֶם שֶׁלֶּעָתִיד בְּצֵאת מֵהַגָּלוּת תֶּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד, וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְבַּטְּלוּ הַקְּלִפּוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְאִם כֵּן קָשֶׁה, כִּי עֲדַיִן אֵין אָנוּ מְבִינִים מַה נַּעֲשָׂה אֲנַחְנוּ עַתָּה בְּעִקַּר הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הוּא הָעַצְבוּת וְכוּ', וּבְמַה נִּזְכֶּה עַתָּה לָזֶה לְשַׂמֵּחַ נַפְשֵׁנוּ לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת לָצֵאת מִגָּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הָעַצְבוּת שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ גַּם עַתָּה בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה בִּבְחִינַת קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי גְּאָלָהּ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל, וְכָל דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים בִּפְרָט דִּבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כֻּלָּם הֵם עֲצוֹת לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹתֵינוּ עַתָּה גַּם עַתָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְאִם כֵּן צְרִיכִין לְהִתְבּוֹנֵן בִּדְבָרָיו הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל מַה נַּעֲשָׂה עַתָּה אֵיךְ יוֹצְאִין מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, אֵיךְ נִזְכֶּה לְשִׂמְחָה עַתָּה בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר הָעַצְבוּת בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת עַל כָּל נֶפֶשׁ וָנֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל. אַךְ הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי מְבאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן רנ לִקּוּטֵי חֵלֶק א) שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל הוּא מַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה מִקֵּץ הָאַחֲרוֹן וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הוּא כָּאן שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה הֵשִׁיב לָהֶם שֶׁבַּסּוֹף הָאַחֲרוֹן בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת תֶּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַיְתוּ אַשְׁלֵי וּמוֹשְׁחוּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר שָׁם, וְרָמַז בָּזֶה שֶׁבָּזֶה בְּעַצְמוֹ מוֹצִיאִין כָּל

נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל מִגְּלוּתוֹ גַּם עַתָּה, שֶׁעִקַּר הַגְּלוּת הוּא הָעַצְבוּת כַּנַ"ל, וְהָעֵצָה הִיא שֶׁיְּזַכִּיר אֶת עַצְמוֹ בַּסּוֹף הָאַחֲרוֹן שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יוֹשִׁיעַ ד' אֶת יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי בִּכְלָל וּבִפְרָט כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ גַּם עַתָּה. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵצֵא מִגְּלוּתוֹ מִבְּחִינַת הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת וְיִבָּרֵר הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם עַד שֶׁיְּזַכֶּה לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת שָׁצְרִיכִין לָצֵאת מֵחֹל לִשַּׁבָּת מִמְּרִירוּת הַצָּרוֹת וְהַגָּלוּת שֶׁנֶּאֱחָז בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל לִזְכּוֹת לְקַדֵּשַׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵרוּת, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים מִזְמוֹר הוֹדוּ שֶׁמְּדַבֵּר מֵאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחַת הַהוֹדָאָה מִבְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לָצֵאת מִבְּחִינַת גָּלוּת שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לִזְכּוֹת לְקַדֵּשַׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵרוּת שֶׁעִקַּר הַחֵרוּת הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כָּל מַה שֶּׁהַגָּלוּת מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן הָעַצְבוּת מִתְגַּבֵּר, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת הוּא הָעַצְבוּת שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל לֵב יִשְׂרָאֵל וְאֵינָהּ מַנַּחַת לִשְׂמֹחַ, וְכָל מַה שֶּׁהָעַצְבוּת מִתְגַּבֵּר הַגָּלוּת מִתְגַּבֵּר כַּנַ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת כַּמְבֹאָר בְּדִבָּרָיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה. עַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא עוֹלָם הַחֵרוּת כַּנַ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שִׂמְחַת שַׁבָּת בִּימֵי הַחֹל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְזֶה בְּחִינַת מֵחַד בְּשַׁבָּת לְשַׁבָּת, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחַת שַׁבָּת גַּם בִּימֵי הַחֹל וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם שֶׁאָז דַּיְקָא מַזְכִּירִין שַׁבָּת בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים הַיּוֹם יוֹם אֶחָד בְּשַׁבָּת הַיּוֹם יוֹם שֵׁנִי בְּשַׁבָּת, וְאָז אוֹמְרִים שִׁיר שֶׁל יוֹם שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שִׁיר בְּחִינַת שִׂמְחָה, הַיְנוּ שֶׁמַּזְכִּירִין עַצְמָן קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר וְהוֹדָאָה וְשִׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׁיר וְהַהוֹדָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה הוּא בְּשַׁבָּת בִּבְחִינַת מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַה' וְכוּ' עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל וְכוּ' כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶיךָ וְכוּ', וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁירִים שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּים אוֹמְרִים בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין שַׁבָּת דַּיְקָא אֲצֶל הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שִׂמְחַת שַׁבָּת בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְאָז אוֹמְרִים הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּים אוֹמְרִים בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַ"ל שֶׁמַּזְכִּירִין גַּם עַתָּה הַשִּׁיר שֶׁל בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, הַכֹּל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת שַׁבָּת מִבְּחִינַת קֵץ הָאַחֲרוֹן שֶׁאָז יִבָּנֶה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְאָז תֻּגְדַּל הַשִּׂמְחָה. וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מְשַׂמְּחִין עַצְמֵנוּ גַּם עַתָּה בְּהַתְקָוָה הַזֹּאת, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְהָעֲוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לְזֻכִיּוֹת וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה רָמַז לָהֶם בְּמַה שֶּׁהֵשִׁיב לָהֶם אַיְתוּ אַשְׁלֵי וּמוֹשְׁחוּ וְכוּ' כַּנַ"ל, שֶׁהִזְכִּיר לָהֶם גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ יְכוֹלִין

לְשַׁמֵּחַ עַצְמָנוּ גַּם עַתָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לָצֵאת מֵהֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהִזְכִּירוּ שָׁם שֶׁמְּרַמְּזִין בְּהַשְּׁאֵלָה מִי יֵימַר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

חלק יב

כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם כֹּחוֹת הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו נִקְרָאִים הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁכָּל כֹּחָם הָרַע הוּא עַל-יְדֵי תְּמוּרוֹת שֶׁמַּחֲלִיפִין וּמְמִירִין רַע בְּטוֹב וְטוֹב בְּרַע בִּבְחִינַת הוֹי הָאוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ וְכוּ' (יְשַׁעְיָה ה), שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְכָל הַתַּאֲוֹות וְכָל מִינֵי מַחֲלֹקֶת וַהֲסָתוֹת וּפְתוּיִים וּסְבָרוֹת שֶׁל שֶׁקֶר וְכוּ'. וְעִקַּר עַל-יְדֵי הָעַצְבוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַמּחַ וְהַשֵּׂכֶל מְבֻלְבָּל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן יוד הַנַּ"ל בְּלִקּוּטֵי תְּנָיָנָא. וְעִקַּר הַבִּלְבּוּל הוּא שֶׁמְּבַלְבְּלִין הַדַּעַת וּמְמִירִין וּמְהַפְּכִין הַכֹּל בִּבְחִינַת הָפְכָם וְכוּ' (יְשַׁעְיָהוּ כט), בְּחִינַת וֶהֱמָה מָרוּ וְעִצְּבוּ אֶת רוּחַ קָדְשׁוֹ (יְשַׁעְיָה סג), כִּי כָּל לְשׁוֹן הַמָּרָאָה וּמְרִידָה בְּחִינַת סוֹרֵר וּמוֹרֶה הוּא עַל שֵׁם הַתְּמוּרוֹת שֶׁמְּשָׁם הֵבִיאוּ הַרְבֵּה לִידֵי הֶמְרָה מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן, בִּבְחִינַת הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וְהַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ עַד וְכוּ', שֶׁהַכֹּל עַל-יְדֵי סְבָרוֹת שֶׁקֶר וּתְמוּרוֹת וְעַל זֶה נִתְיַסֵּד בְּכַמָּה תְּפִלּוֹת וּוִדּוּיִים מְקֻדָּמוֹנִים לוֹמַר 'אֶת אֲשֶׁר הֶחֱמַרְתָּ הֶקִלְתִּי וַאֲשֶׁר הֵקַלְתָּ הֶחֱמַרְתִּי אֶת אֲשֶׁר אִסַּרְתָּ הִתַּרְתִּי וַאֲשֶׁר הִתַּרְתָּ אִסַּרְתִּי' וְכֵן הַרְבֵּה (כַּמּוּבָא בְּהַוִּדּוּי שֶׁל תִּקּוּן עֶרֶב רֹאשׁ-חֹדֶשׁ), כִּי גַּם הַחֲמָרוֹת שֶׁלָּהֶם מַזִּיקִין הַרְבֵּה וְכֵן הַמִּצְוֹות שֶׁלָּהֶם, כִּי עַל-פִּי רֹב מִתְלַבֵּשׁ הַבַּעַל דָּבָר בְּמִצְוָות (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לִקּוּטֵי חֵלֶק א בְּסִימָן א) שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת תְּמוּרוֹת וַחֲלִיפִין. וְזֶה בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי צְרִיכִין לְהִתְיָרֵא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ה' לִי לֹא אִירָא וְכוּ', וּכְשֶׁמִּתְיָרֵא מֵאֵיזֶה אָדָם מוֹשֵׁל אוֹ מֵחַיָּה רָעָה וְכַיּוֹצֵא, זֶה בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁמַּחֲלִיף יִרְאַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּיִרְאַת בָּשָׂר וָדָם. אַךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁמִּתְיָרֵא מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יַעֲנִישֶׁהוּ שֶׁזֹּאת הַיִּרְאָה הִיא טוֹבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יַעֲנִישֶׁהוּ שֶׁזֹּאת הַיִּרְאָה הִיא טוֹבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הוּא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, (עַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּמְצָא בִּסְפָרִים שֶׁמְּגַנִּין יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, אַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת הָעִקָּר הוּא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, כִּי אֲפִלּוּ צַדִּיקִים צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ לָהֶם יִרְאַת הָעֹנֶשׁ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם), וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָאֱלֹקִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁהָאֱלֹקִים עָשָׂה שֶׁהֵבִיא כַּמָּה עֲנָשִׁים כְּמוֹ בְּדוֹר אֲנוֹשׁ וְדוֹר הַמַּבּוּל וְכוּ' שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו שֶׁיִּרְאוּ מֵהָעֲנָשִׁים וְכוּ'. אַךְ אֲפִלּוּ יִרְאָה טוֹבָה דֶּרֶךְ הַבַּעַל דָּבָר לְהָמִיר וּלְהַחֲלִיף שֶׁהוּא מַה שֶּׁדָּרְכוֹ לְהָבִיא אֶת הָאָדָם לִידֵי מָרָה שְׁחוֹרָה וְעַצְבוּת מֵחֲמַת יִרְאָה זֹאת עַד שֶׁמַּרְחִיקֵהוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה, כַּיָּדוּעַ נֶגַע הַזֶּה בְּכַמָּה בְּנֵי אָדָם, כִּי אֲפִלּוּ יִרְאַת הָעֹנֶשׁ וְכָל הַיִּרְאוֹת הַטּוֹבוֹת צְרִיכִין לְקַבֵּל רַק לְטוֹבָה וְלֹא לְרָעָה בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' לְחַיִּים, לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא וְלֹא לְהִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁדַּיְקָא

עַל-יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ יָבוֹא לְשִׂמְחָה בִּבְחִינַת וְגִילוּ בְּרָעָדָה, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה וְהָרְעָדָה מֵעֲנָשִׁים הַגְּדוֹלִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָבוֹא לְשִׂמְחָה עַל שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל וּמְקָרֵב לְצַדִּיקִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִנָּצֵל מֵאֲלָפִים וְרִבְבוֹת עֲנָשִׁים. וְגַם אִם יִבְטַח בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים וְיִתְחַזֵּק בַּשִּׂמְחָה, עַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ טוֹב וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה בִּבְחִינַת עֲוֹונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, כַּמּוּבָא לְעֵיל מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן כב עַל פָּסוּק בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עֲוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וְכוּ'. (וְעַיֵּן כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט וּבְהִלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה הֲלָכָה ד וּבְמָקוֹם אַחֵר שֶׁהֶאֱרַכְנוּ בָּזֶה קְצָת). וְיוֹתֵר מִזֶּה צָרִיךְ הָאָדָם לְהָבִין מֵעַצְמוֹ שֶׁלֹּא יַהֲפֹךְ חַס וְשָׁלוֹם הַיִּרְאָה לְהִתְרַחֵק שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּכְלַל לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת בְּחִינַת וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמְּמִירִין וּמַחֲלִיפִין הַכֹּל כַּנַ"ל עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב לִירֵאִים בֶּאֱמֶת וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחָה בְּכָל הַכֹּחוֹת עַל-יְדֵי כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא עֲדַיִן בְּעַצְמוֹ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק אֲמָרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל-יְדֵי שֶׁיְּבַקֵּשׁ וְיִמְצָא הַרְחָבוֹת רַבּוֹת בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת בְּעַצְמָן בִּבְחִינַת בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בָּזֶה הַרְבֵּה בְּהִלְכוֹת כְּלָאֵי בְּהֵמָה הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל הַסּוֹף הָאַחֲרוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת אַיְתוּ אַשְׁלֵי וּמוֹשְׁחוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַד שֶׁיַּהֲפֹךְ וְיָמִיר הַכֹּל לְטוֹבָה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה (בְּסִימָן כג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא), שֶׁצְּרִיכִין דַּיְקָא לַחֲטֹף הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהָפְכוֹ לְשִׂמְחָה שֶׁכָּל מַה שֶּׁרוֹצִים בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לְהַשְׁלִיכוֹ וּלְרָחֲקוֹ חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי סְבָרוֹתֵיהֶם הַמְהֻפָּכוֹת וְהַמְזֻיָּפוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, יַהֲפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי אַדְרַבָּא זֶהוּ תִּקֻּף שִׂמְחָתִי שֶׁרָחוֹק כָּמוֹנִי כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מִתְלַבֵּשׁ בְּצִיצִית בְּכָל יוֹם וְהוֹלֵךְ לַמִּקְוֶה וְכוּ' וְנוֹתֵן צְדָקָה וְכוּ', אֲשֶׁר אֵין כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּדַאי אוֹר נְקֻדָּה אַחַת שֶׁל אֵיזֶה מְצִוָּה, בִּפְרָט מַה שֶּׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְכוּ' כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה מִזֶּה (וּבִפְרָט בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ג) עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ שִׂמְחָה עַל עַצְמוֹ וְיַעֲשֶׂה הַמְצָוֹות בְּשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יַעֲלֶה מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה שֶׁתִּקְּנוּנוֹ דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִי יֵימַר הַנַּ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיָּרַד לְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְעָלָה מִשָּׁם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר לַחֲטֹף הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהָפְכוֹ לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְהַפְּדוּת שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִפְדֶּה נַפְשׁוֹ מִגְּלוּתָהּ גַּם עַתָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּפְדוּיֵי ה' יְשֻׁבוּן וְכוּ'. וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא עַל הָרֹאשׁ שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְנִסְמָךְ לָזֶה מִיָּד שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁחוֹטְפִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה וּמְהַפְּכִין אוֹתוֹ לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. כִּי

דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְעוֹלִין בְּכָל הָעֲלִיּוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַפְּדוּת וְהַגְּאֻלָּה בְּחִינַת וּפְדוּיֵי ה' יְשֻׁבוּן וְכוּ':

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת תּוֹדָה שֶׁבָּאָה מֵחֹמֶץ שֶׁמְּבִיאִין אוֹתָהּ כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה, כִּי אֵין אָדָם יוֹצֵא מֵהַצָּרָה עַד שֶׁמּוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוונוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאָז הָעֲוונוֹת נִתְהַפְּכִין לְזְכֻיּוֹת עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ שִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לָצֵאת מֵהַצָּרָה. וְכָל הַצְּעָקוֹת וְהַזְּעָקוֹת שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק בְּעֵת הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הַכֹּל הוּא לִזְכּוֹת שֶׁיֵּאִיר עָלָיו הַדַּעַת גַּם בְּתוֹךְ הַצָּרָה עַד שֶׁיּוּכַל לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ וְכַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יוֹצְאִין מֵהַצָּרָה וְהַגָּלוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְבִיאִין חָמֵץ בְּהַתּוֹדָה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּנָה אָז הֶחָמֵץ בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁבַּתּוֹדָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַיַּגּוֹן לְשִׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲוונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת בְּחִינַת תִּקּוּן הַכֶּתֶר וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֶּעָתִיד כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּטֵלִין חוּץ מִקָּרְבַּן תּוֹדָה, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִין לְכַפֵּר וְזֶה אֵין צְרִיכִין אָז לֶעָתִיד, כִּי כְּבָר נִתְכַּפֵּר הַכֹּל. אֲבָל תּוֹדָה הוֹדָאָה לְסַפֵּר חַסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם אֵיךְ נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהֵיינוּ בָּזֶה הָעוֹלָם וְכָל אֶחָד סָבַל מַה שֶּׁסָּבַל עַד שֶׁהֶרְבֵּה נִכְשְׁלוּ בַּעֲוונוֹתֵיהֶם מְאֹד מְאֹד וְעַתָּה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ וְיֻחְפַּשׂ וְכוּ' עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבַּן תּוֹדָה שֶׁמְּבִיאִין עִמָּהּ מַצָּה וְחָמֵץ כַּנַּ"ל, זֶה לֹא יִתְבַּטֵּל. כִּי זֶה יִהְיֶה כָּל חֶלְקֵי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁל כָּל אֶחָד מַה שֶּׁזָּכָה עַל-יְדֵי הֶעָמָל שֶׁל זֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ' הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה יִתְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת לֶעָתִיד לָבֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּפְדוּיֵי ה' יְשֻׁבוּן וְכוּ' שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ'. אֲבָל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים וּלְקִיִּם עֵצָה זֹאת בְּזֶה הָעוֹלָם בְּתוֹךְ מְרִירוּת הַצָּרוֹת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וְלֶהֱפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לֶעָתִיד לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבַּן תּוֹדָה וְכַנַּ"ל:

חלק יד

הַכְּלָל שֶׁעִקַּר כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁעִקָּרָם גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ כַּיָּדוּעַ, הָעִקָּר הוּא הָעַצְבוּת שֶׁמִּתְגַּבֵּר בָּכָל פַּעַם עַל נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וּבִפְרָט כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִזְדַּכֵּךְ עַדַיִן וְהוּא חוֹתֵר לָשׁוּב וְנַעֲשֶׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה שֶׁמִּתְגָּרֶה בּוֹ הַבַּעַל דָּבָר מְאֹד וְעִקַּר הִתְגָּרוּתוֹ הוּא בְּעִנְיַן הָעַצְבוּת. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ כָּל מִינֵי עֲצוֹת לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר הֵן בְּמִלֵּי דִּשְׁטוּתָא שֶׁעַל-פִּי רֹב אֵינוֹ יָכוֹל לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר הַרְבֵּה מִזֶּה, (וּבִפְרָט בְּהִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַיֵּן שָׁם), הֵן עַל-יְדֵי אֲמִירָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדִי וְכוּ'. הֵן עַל-יְדֵי שִׂאֲרֵי תּוֹרוֹת וְשִׁיחוֹת קְדוֹשׁוֹת נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת שֶׁשָּׁמַעְנוּ

בְּעִנְיַן זֶה, וְהָרַבֵּה מְבֹאָרִים בִּסְפָרֵינוּ עַיֵּן שָׁם, עַד שֶׁיִּתְגַּבֵּר לַחֲטֹף הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה דַּיְקָא לַהֲפֹךְ לְשִׂמְחָה. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן כג, וְעַיֵּן מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל זֶה בְּהֶלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ג עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וּבְפָרָט בְּשַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב וּבְכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה שֶׁאָז צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה וּלְקַבֵּל שַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל וְכַנַּ"ל, וְלַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה שֶׁבָּזֶה אָנוּ עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁגִּלָּה לָנוּ בְּחַסְדּוֹ כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם זוֹכֶה עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה, שֶׁעִקַּר כָּל הָעֲלִיּוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמַעוֹלָם לְעוֹלָם עַד כֻּלֵּי עָלְמָא עַד אֵין סוֹף, הַכֹּל עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת קְטֹרֶת וְעוֹלִין וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לְתִשְׁעָה הֵיכָלִין דְּלָאו אִנּוּן נְהוֹרִין וְכוּ' וְכוּ':

וּכְבָר כָּתַבְנוּ שֶׁכַּוָּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הָיְתָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ עַל הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים וְכוּ', כִּי כָּל אֶחָד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו וְעוֹסֵק בְּאֵיזֶה מִצְוָה כְּגוֹן בַּבֹּקֶר שֶׁמִּתְעַטֵּף בְּצִיצִית, יֵשׁ בְּכֹחוֹ לְשַׁמֵּחַ נַפְשׁוֹ מִתּוֹךְ עֹצֶם רְחוּקוֹ וְכוּ' שֶׁעָבַר עָלָיו עַד אוֹתָהּ הַשָּׁעָה, כִּי הֲלֹא אַחַר כָּל אֵלֶּה אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי זוֹכֶה עַתָּה בְּרֶגַע זֹאת לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף לֹא יִשָּׁאֵר מִמֶּנִּי כִּי אִם זֹאת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁאֲנִי חוֹטֵף בְּכָל יוֹם. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְרָט מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ תּוֹרָה וּמִסְתַּכֵּל בְּסִפְרִים קְדוֹשִׁים, יָכוֹל לְהָבִין מֵרָחוֹק עֹצֶם נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל כָּל מִצְוָה כְּגוֹן צִיצִית כַּמָּה וְכַמָּה הִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּזְכוּת מִצְוַת צִיצִית כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְכוּ' וְכֵן בְּכָל הַמִּצְווֹת. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ עֹצֶם מַעֲלַת הַמִּצְוָה שֶׁעוֹלָה עַד אֵין סוֹף וּלְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ בָּזֶה הָרַבֵּה עַד שֶׁכָּל מַה שֶּׁיִּרְצוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַבַּעַל דָּבָר לְבַלְבְּלוֹ בְּעִצְבוּת הָרַבֵּה מֵרִבּוּי פְּגָמָיו וְרִבּוּי דַּאֲגוֹתָיו וְכוּ', אַדְרַבָּא עַל-יְדֵי כָּל זֶה יְשַׂמַּח נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית, וְכַמָּה גָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ שֶׁגַּם אָנֹכִי אַחַר כָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתִי עַתָּה אֲנִי מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית, וְכֵן תִּתְעַטֵּף נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי בְּאוֹר הַצִּיצִית וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד עַד הֵיכָן הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְהֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ לְהָבִין דְּבָרִים הַרְבֵּה מִתּוֹךְ דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה, וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר בָּזֶה כֻּלָּם נְכוֹחִים לְמֵבִין וְכוּ':

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ וְכוּ'. אַבְרָם הוּא הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא הָרַבֵּה בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּפָרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ. וְחָסֵר ה בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעָנְיַן מִצְוַת לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה שֶׁהֵם ה קוֹלוֹת קוֹל שָׂשׂוֹן

וְקוֹל שִׂמְחָה וְכוּ' קוֹל אוֹמְרִים הוֹדוּ אֶת ה' (יִרְמְיָה לג), וְעַל-כֵּן אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא מִבְּחִינַת שִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה, בִּבְחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים יְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּסִימָן פא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ בְּחִינַת עֲצִבוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָאָרֶץ מִיסוֹד הֶעָפָר שֶׁשָּׁם נֶאֱחָז הָעַצְבוּת בְּחִינַת אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב עַל פָּסוּק וְעָפָר תֹּאכַל וְכוּ' וּבְמָקוֹם אַחֵר. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ מִבְּחִינַת הָעַצְבוּת שֶׁבָּא מִצַּד הַהוֹלָדָה בְּחִינַת הֵן בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וְכוּ', כִּי תַּאֲוָה זֹאת הִיא בְּחִינַת יְלֵלָה וְעַצְבוּת רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּיָּדוּעַ. וּמִבֵּית אָבִיךָ מִבְּחִינַת הָעַצְבוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּד מְשִׁפַּחְתּוֹ וּקְרוֹבָיו וְכוּ' שֶׁנִּתְגַּדֵּל בֵּינֵיהֶם שֶׁדַּרְכָּם לְהַעֲצִיב אֶת הָאָדָם, בִּפְרָט כְּשֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס לְדַרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁדַּרְכָּם לְהַעֲצִיבוֹ וּלְצַעֲרוֹ וּלְמָנְעוֹ בְּרִבּוּי שִׁנּוּי דֵּעוֹתֵיהֶם וּסְבָרוֹתֵיהֶם הַמְהֻפָּכוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל מִינֵי צַעַר שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רְצוֹן הָאָדָם נִקְרָאִים עַצְבוּת בְּחִינַת יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן, בְּחִינַת כָּל הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ וְכוּ' (תְּהִלִּים נו), וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ (בְּרֵאשִׁית ו). וְכֵן הַרְבֵּה. אֶל הָאָרֶץ זֶה אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים 'שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ', כִּי שָׁם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם כָּל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יָדְכֶם וְכֵן הַרְבֵּה. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּעֶבְדָּא דְּכַהֲנָא צָרִיךְ לְהֱיוֹת בְּחֶדְוָא רַבָּא וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַזְהִיר אֶת כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁכְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לָצֵאת מִכָּל מִינֵי עַצְבוּת הֵן הַבָּאִים מִצַּד גַּשְׁמִיּוּת גּוּפוֹ שֶׁיָּסוֹדוֹ מֵעָפָר וְכוּ', וְכֵן הַבָּא מִצַּד אָבִיו וּמִשְׁפַּחְתּוֹ וְעִירוֹ וְכוּ', מִכֻּלָּם יִתְגַּבֵּר לָצֵאת עַד שֶׁיָּבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְרָמַז לוֹ שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה יֵצֵא מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְצְךָ וּמוֹלַדְתְּךָ וְכוּ' שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם עַל-יְדֵי הָעַצְבוּת כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹ מִשָּׁם עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת בְּשִׂמְחָה וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְקַן כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל:

וְזֶהוּ לְךָ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ', שֶׁיַּעֲלֶה בְּחִינַת חֶלְקוֹ בַּמַּלְכוּת שֶׁנִּקְרָא אַבְרָם וְיֵלֵךְ וְיַעֲלֶה אוֹתָהּ מִשָּׁם וְיִתְקַן כְּלֵי הַהֲלִיכָה (שֶׁהֵם בְּחִינַת נָצַח הוֹד יְסוֹד כַּנַּ"ל), וְעַל-יְדֵי הַהֲלִיכָה וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל, כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּבִפְרָט בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁיּוֹדִיעַ לְכָל בְּנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ, בִּבְחִינַת בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקָנֵינוּ נֵלֵךְ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכֻלָּם יִתְקַבְּצוּ וְיִתְאַסְּפוּ אֵלָיו עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה גּוֹי גָּדוֹל. וַאֲבָרֶכְךָ, כִּי עַל-יְדֵי הַהֲלִיכָה יִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכָה בְּכֻלָּם שֶׁזֶּה בְּחִינַת יָדִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעִקַּר הַבְּרָכָה הוּא בְּרִכַּת הַשֵּׂכֶל. וְזֶהוּ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ, הַשֵּׂם הוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַחִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ. וְעִקַּר הַחִיּוּת הֵם הַמֹּחִין וְהַשֵּׂכֶל בִּבְחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְגַדֵּל הַמֹּחִין

שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁהוּא בְּרִכַּת הַשֹּׂכֶל. גַּם רָמַז לוֹ וַאֲגַדְּלָה שִׁמְךָ שֶׁיִּתּוֹסֵף לוֹ אוֹת ה עַל שְׁמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת וְשֹׂכֶל בְּחִינַת ה הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה זָכָה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת ה קוֹלוֹת, כִּי שִׂמְחָה וְדַעַת שֶׁהוּא הַחִיּוּת הֵם בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, בְּחִינַת שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהָיָה בָּרְכָה, זֶה בְּחִינַת שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְבִרְכַּת הַשֹּׂכֶל שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג עַל יָדוֹ מַה שֶּׁיַּשִּׂיג שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם בִּרְכַּת הַמּוֹחִין שֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי רִבּוּי רְדִיפָתָם. כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַמְסַדֵּר וְכוּ' הַמְעַכֵּב אוֹתָם עַל-יְדֵי זֶה יִתְקַיְּמוּ הַמּוֹחִין וְיַשִּׂיגוּ אוֹר הָאֵין סוֹף בְּבְחִינַת מָטִי וְלֹא מָטִי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם הַבְּרָכָה לָנֶצַח בְּחִינַת וֶהְיֵה בְּרָכָה שֶׁהוּא לְשׁוֹן קִיּוּם וְכַנַּ"ל. וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְכוּ', כִּי כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִי יֵימַר הַנַּ"ל שֶׁהוּא לֵירֵד לְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְכוּ' לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם וְשָׁם צְרִיכִין לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּרָכָה וּקְלָלָה, וְהוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וְעַל-כֵּן הִבְטִיחוֹ שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ לְבָרֵךְ מְבָרְכָיו שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצוֹת הַטּוֹבִים שֶׁיְּדַבְּקוּ בּוֹ מִשָּׁם. וּמְקַלְלָיו יֵאֹר שֶׁהֵם הָרַע שֶׁיִּרְצוּ לְמָנְעוֹ. עַד שֶׁיִּקָּיֵם בּוֹ וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה, שֶׁכֻּלָּם יִתְנַּיְרוּ וְיִשּׁוּבוּ אֵלָיו. נִמְצָא מֵרֻמָּז בַּפָּרָשָׁה הַזֹּאת כָּל סֵדֶר הַתְּקוּנִים הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי עֲשִׂית הַמְּצָוָה בְּשִׂמְחָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וַאֲזַי יִתְבָּרְרוּ לְךָ דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִם אַבְרָהָם אַחַר כְּךָ כַּמְבֹאָר בַּפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁאַחֲרָיו שֶׁהָיָה רָעָב בָּאָרֶץ, וַיֵּרֶד לְמִצְרַיִם וְכוּ', וְלוֹט הָלַךְ עִמּוֹ, וְנִלְקְחָה שָׂרָה לְבֵית פַּרְעֹה, וְעָלָה מִשָּׁם בְּמִקְנֶה בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים רַבִּים שֶׁהֶעֱלָה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, הַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת מִי יֵימַר הַנַּ"ל שֶׁיֵּרֵד לְהַרְבֵּה הָרְבֵּה הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת בְּכַמָּה בְּחִינוֹת שׁוֹנוֹת וְהֶעֱלָה הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת הַמִּלְחָמָה עִם הָאַרְבָּעָה מְלָכִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֵיּוֹת שֶׁכּוֹלְלִים כָּל הַגְּלֻיּוֹת כַּמּוּבָא, שֶׁעִקַּר גָּלוּתָם הוּא הָעַצְבוּת כַּנַּ"ל וְהוּא נִצַּח אֶת כֻּלָּם וְהִצִּיל אֶת לוֹט כְּדֵי לְבָרֵר מִמֶּנּוּ דַּיְקָא נִשְׁמַת מָשִׁיחַ שֶׁהָיָה נֶעְלָם שָׁם כַּמּוּבָא שֶׁהוּא מְקוֹר הַשִּׂמְחָה כִּי אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְכוּ':

חלק טז

וְזֶה הֶבְיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ. חֲדָרָיו בְּחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁהִיא קְדֻשָּׁה הָעֲשִׂירִית שֶׁהוּא בְּבַל יָבֹא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, כִּי אִם בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן וְכוּ'. בְּיוֹם כִּפּוּר דַּיְקָא כִּי הַהֵיכָל הוּא קְדֻשָּׁה הַתְּשִׁיעִית כִּי שָׁם נִכְלָלִין הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ אָסוּר לָבוֹא כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכָּתוּב שֶׁהוּא

הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכֶּתֶר כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לִכְנֹס מֵהַהֵיכָל וְאֵילָךְ לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְהַשִּׁיג שָׁם מַה שֶּׁיַּשִּׂיג בְּמָקוֹם הָאָרוֹן וְהַכְּרוּבִים כִּי אִם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם כִּפּוּר, וְעַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת הַמְשַׁמֵּחַ לֵב וְכוּ', כְּדֵי לְתַקֵּן עַל-יְדֵי כָּל זֶה הַכֶּתֶר בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁאָז יְזַכֶּה לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ'. וְזֶה הָיָה פֶּגֶם נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ, כִּי נִכְנְסוּ בְּלֹא תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר וְכוּ' בְּחִינַת בְּקָרְבָתָם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה' וְכוּ'. וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ד עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן לְקַמָּן מִזֶּה. וְעִנְיַן הַפָּרֹכֶת הַמַּבְדִּילָה וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַפְּרִיסָא וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

חלק יז

וְעַל-כֵּן הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹלְדָה בָּעוֹלָם נִקְרָא יִצְחָק שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשָּׁה מֵאַבְרָהָם וְשָׂרָה וְעַל-כֵּן נִקְרָא יִצְחָק עַל שֵׁם הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה. וְעַל-כֵּן לֹא נוֹלַד עַד שֶׁנִּתְגַּדֵּל שֵׁם אַבְרָהָם וְשָׂרָה וְנִתְוַסֵּף בָּהֶם ה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה בְּחִינַת ה קוֹלוֹת שֶׁל שִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה, שֶׁעִקָּרָם הוּא קוֹל אוֹמְרִים הוֹדוּ אֶת ה' שֶׁהוּא תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַהוֹלָדָה שֶׁל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמִּלְחָמָה שֶׁהָיָה בֵּין יַעֲקֹב וְעֵשָׂו כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּחִינַת יֶגֶל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו. וְעֵשָׂו הוּא אֱדוֹם שֶׁמְּמֻנֶּה כָּל הַגְּלִיּוֹת, עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי עַצְבוּת כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ וְכוּ' תָּרִיד דַּיְקָא לְשׁוֹן יְלָלָה וְעַצְבוּת, אָז וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַבְּרָכָה וְהַבְּכוֹרָה שֶׁהִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב לִקַּח מֵעֵשָׂו. הַבְּרָכָה זֶה בְּחִינַת בְּרִכַּת הַשֶּׂכֶל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה שֶׁל קָרְבָּנוֹת שֶׁהָיָה אָז בַּבְּכוֹרִים, כִּי עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה הַמַּעֲשֶׂה בְּעֵת שֶׁעָסַק יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְנַחֵם אֶת יִצְחָק אָבִיו מֵאֲבֵלוּתוֹ עַל אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאָז וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף מִן הָרְצִיחָה וּמִנְּאוּף וַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּעַס וְעַצְבוּת. כִּי יַעֲקֹב עָסַק אָז בִּסְעֻדַּת הַבְּרָאָה לְאָבִיו לְנַחֲמוֹ מֵאֲבֵלוּתוֹ, וְעִקַּר הַנֶּחָמָה הוּא בִּבְחִינַת הַפְכָּתָ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁהוּא שֶׁצְּרִיכִין לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה בִּבְחִינַת וְהַפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם. וְעַל-כֵּן בְּשֵׁל אָז עֲדָשִׁים שֶׁבָּהֶם מְנַחֲמִים הָאֲבֵלִים, כִּי הָעֲדָשִׁים יֵשׁ בָּהֶם אֵבֶל וְיֵשׁ בָּהֶם שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה בְּפָרָשָׁה זֹאת, כִּי הֵם מְרַמְּזִים שֶׁגַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה רֶמֶז

עַל תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהוּא עִקַּר הַנֶּחָמָה שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הַמִּיתָה הִוא טוֹב מְאֹד בִּבְחִינַת וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם. כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים הַנִּפְלָאִים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹ, הֵם בִּבְחִינַת גַּלְגַּל הַחוֹזֵר שֶׁשָּׁרְשׁוֹ וְעִקָּרוֹ מִבְּחִינַת גִּלְגּוּלָא דִּנְשָׁמָתִין שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם הַכֹּל, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב עִם הַנְּשָׁמוֹת גִּלְגּוּלִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים עַד אֵין חֵקֶר בִּבְחִינַת ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיַּעַל וְכוּ' (שְׁמוּאֵל א ב), שֶׁמַּשָּׁם כָּל סִבּוּבֵי הַגַּלְגַּלִּים שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וּשְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת וְכוּ' שֶׁעַל יָדָם ה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאִים לִזֶּה הָעוֹלָם וְעוֹבְרִים בְּכַמָּה גָּלֻיּוֹת וּבְכַמָּה סִבּוֹת וְגִלְגּוּלִים עַד שֶׁכֻּלָּם מֻכְרָחִים לָמוּת וְלַחֲזֹר וְלִחְיוֹת בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, וְאָז הַכֹּל יִרְאוּ וְיָבִינוּ פְּעֻלַּת ה' וְנוֹרָאוֹת עֲלִילוֹתָיו שֶׁעָבַר בָּזֶה הָעוֹלָם בְּכָל הַסִּבּוֹת וְהַגִּלְגּוּלִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם, כַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא מַאֲפִיל וּמֵאִיר כָּךְ הוּא מַאֲפִיל וּמֵאִיר לָכֶם וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְזֶה מְרֻמָּז עֲדַשִּׁים שֶׁמְּנֻחָמִין בָּהֶם הָאֵבֶל לְרַמֵּז שֶׁהוּא גַּלְגַּל הַחוֹזֵר וְעָתִיד לַחֲזֹר וְלִחְיוֹת בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַנֶּחָמָה וְעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל עֻשָּׂו כָּפַר בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה שֶׁמֵּת אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשָׁה זֹאת, שֶׁאָמַר בְּזִקְנָה זֶה פֻּגְעָה מִדַּת הַדִּין וְכוּ' כִּי עָבַר אָז כַּמָּה עֲבֵרוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַקְּלִפָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת, עַל-כֵּן אָמַר הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה שֶׁהוּא תַּקְפָּא דִּדִינָא שֶׁהוּא עַצְבוּת. כִּי אֲכִילַת הַצַּדִּיקִים הִוא בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ, בְּחִינַת וַאֲכַלְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל אֲכִילַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת הַצַּדִּיקִים שֶׁאֲכִילָתָם תָּמִיד בִּבְחִינַת אֲכִילַת קָרְבָּנוֹת. וְעַל-כֵּן שֻׁלְחָנָם מְכַפֵּר כַּמִּזְבֵּחַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל אֲכִילַת עֻשָּׂו וְיִסְעָתוֹ הֵם עִקַּר הָעַצְבוּת שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת בְּעִצְּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה וְכוּ'. וְזֶה הִגְבִּיר אָז עַל עַצְמוֹ עֻשָּׂו הָרָשָׁע שֶׁאָמַר הַלְעִיטֵנִי נָא וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה גַּסָּה בְּדֶרֶךְ הַלָּעָטָה שֶׁהוּא פְּגַם הָאֲכִילָה כַּמּוּבָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יָפָה אָמַר לוֹ יַעֲקֹב בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ אִם כֵּן מִכְרָה כַּיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי, כִּי הָעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת שֶׁהִוא בְּחִינַת שִׂמְחָה וְעַל-כֵּן מַאֲחַר שֶׁאַתָּה בוֹחֵר בַּעֲבֵרוֹת וּבַאֲכִילָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת. עַל-כֵּן אֵין מַגִּיעַ לְךָ הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִתְרַצָּה לוֹ עֻשָּׂו מִיָּד וְאָמַר לוֹ הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָז כָּפַר בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, וְעַל-כֵּן לָמָּה זֶּה לִי בְּכֹרָה, כִּי בְּוַדַּאי זֶה שֶׁכּוֹפֵר בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהוּא עִקַּר תַּכְלִית הָעֲבוֹדָה, בְּוַדַּאי אֵין עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת וְכֵן שְׁאָר עֲבוֹדַת הַמִּצְוֹוֹת שׂוּם שִׂמְחָה אֵלָיו. כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא מַה שֶּׁאָנוּ יוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שֶׁעֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת וְהַמִּצְוֹוֹת הֵם כָּל תַּכְלִיתֵנוּ

וְתִקְוָתֵינוּ לָנֶצַח, עַל-כֵּן אָמַר כָּרָאוּי לוֹ הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת מִיתָה עוֹלָמִית וְאִם כֵּן לָמָּה זֶּה לִי בְּכֹרָה, וְאָז וַיְמָכֹר אֶת בְּכֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה יַעֲקֹב אַחַר כָּךְ לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת מֵאָבִיו עַל-יְדֵי שֶׁהֶאֱכִילָהוּ אֶכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂמְחָה. וְעַל-כֵּן הֵבִיא לוֹ יַיִן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֵא לוֹ יָיִן, וְעֻשָּׂו לֹא הֵבִיא לוֹ יַיִן כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ, כִּי יַיִן בִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, בִּפְרָט כִּי אָז הָיָה לַיִל פֶּסַח כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁאָז שׁוֹתִין יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, כִּי אָז יוֹצְאִים לְחֵרוּת מַגְלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁעִקַּר הַגְּלוּת הוּא עַצְבוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הֵבִיא לוֹ יַעֲקֹב יַיִן בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קִבֵּל אָז הַבְּרָכוֹת, כִּי עִקַּר כָּל הַבְּרָכוֹת מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה. כִּי חֲנֻכָּה בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ בְּחִינַת מֹחִין, שֶׁעִקַּר הַשְׂנָתָם עַל-יְדֵי הַבְּטִישָׁא וְכוּ' בִּבְחִינַת כָּתִית לַמָּאוֹר שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַשֶּׁמֶן זַיִת זָךְ לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד שֶׁיָּאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת מַעְלָא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעִלָּא בִּבְחִינַת נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶיךָ, וּבִבְחִינַת וְטוֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ (דְּבָרִים לג), כִּי אוֹר נֵר שֶׁמַּאִיר עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן זֶה בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי הָאוֹר מְשַׂמֵּחַ הַכֹּל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב מְאוֹר עֵינַיִם יְשַׂמַּח לֵב, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְהִתְקִין מְאוֹרוֹת מְשַׂמֵּחַ עוֹלָמוֹ וְכוּ'. וְעִקַּר הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ מִגְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח, בְּחִינַת אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. כִּי עִקַּר הָאוֹר בַּשְּׁלֵמוּת יִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, בִּבְחִינַת עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי, וַאֲפִלּוּ עַתָּה בִּמְרִירַת הַגָּלוּת כָּל קִיּוּמֵנוּ הוּא רַק עַל-יְדֵי אוֹרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁמֵּאִיר בָּנוּ בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כִּי עִקַּר שֵׁם מָשִׁיחַ הוּא עַל שֵׁם הַשֶּׁמֶן שֶׁנִּמְשָׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת נֵזֶר אֱלֹקָיו עַל רֹאשׁוֹ, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֵּל הַשָּׂגַת הַמֹּחִין שֶׁנִּקְרָאִים שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ עַל-יְדֵי הַבְּטִישָׁא שֶׁהוּא הַכָּאַת הַמֹּחִין בַּכֶּתֶר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן. זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַחָכְמָה וְהַדַּעַת שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַהַכָּאָה בְּחִינַת בְּטִישָׁא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים שֶׁזֶּהוּ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן שֶׁהֵם כְּלַל חָכְמוֹת הַתּוֹרָה וּדְרָשׁוֹתֶיהָ וְחִדּוּשֶׁיהָ שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׂגַת הַמֹּחִין. וְזֶה זְקַן אַהֲרֹן שֶׁהוּא הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ שֶׁאָצְלוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁיֹּרֵד עַל-פִּי מִדּוֹתָיו כִּי הַשֶּׁמֶן שֶׁהֵם חָכְמוֹת הַמֹּחִין כָּל שְׁלֵמוּתָם לְהוֹרִידָם עַד לְמַטָּה לְמַטָּה לְכָל הַמִּדּוֹת שֶׁל

הָאָדָם לְהָאִיר בְּכֻלָּם לְהוֹצִיאָם מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה לְהַעֲלוֹת מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת שֶׁמֵּעֵצֶם הַחֹשֶׁךְ מְהַפְּכִין וּמְמִירִין הַכֹּל, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין וּמַמְשִׁיכִין הָאוֹר לְשָׁם וְיוֹצְאִין מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁעוֹלָה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, וְעִקַּר הָאוֹר הוּא שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְאָז חוֹזְרִין וְעוֹלִין עַד שֶׁמְּקַבְּלִין הַבְּרָכוֹת עַד שֶׁעוֹלִין עַד הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין וְכוּ', וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה לְטוֹבָה. וְזֶהוּ כְּטַל חֶרְמוֹן וְכוּ' כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה, כִּי שָׁם כָּל הַבְּרָכָה שֶׁעִקָּרָהּ בִּרְכַּת הַשֶּׂכֶל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כ

כִּי זֶה הָעִנְיָן נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי סֵדֶר הַתְּפִלָּה וְהָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם וְכֵן בְּכָל שָׁבוּעַ וּבְכָל חֹדֶשׁ וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וּבְכָל אָדָם וְאָדָם לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וּלְפִי הָעֵת וְהַזְּמַן, וּכְפִי קְדֻשַּׁת הַזְּמַנִּים כְּגוֹן שַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ' כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמְּבֹאָר בְּהַסֵּדֶר כָּל הָעֲלִיּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה עַיֵּן שָׁם וְתָבִין. וּבִכְלַל וּבִפְרָט בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָטִיּוּת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁמְּאִירִין בְּכֹחָם נְקֻדַּת הַשִּׂמְחָה בְּכָל הַיְרוּדִים וְהַשְּׁפָלִים מְאֹד שֶׁזֶּהוּ סוֹד מַה שֶּׁהִתְפָּאֵר זֶה שֶׁהָיָה בִּלְאָ יָדִים שֶׁיָּכוֹל לְנַגֵּן כָּל הַיּוּד מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁהֵם רְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הִתְפָּאֵר בָּזֶה זֶה שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל וְנוֹרָא בְּיָדָיו (כַּמּוּבָא בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בָּעטְלִירס), כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה בַּיָּדַיִם שֶׁהוּא בִּרְכַּת הַשֶּׂכֶל וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין וְכוּ' שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם וְכוּ', וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין בְּעֵצֶם כֹּחָם חָכְמָה וְעֵצוֹת נוֹרָאוֹת בְּלֵב כָּל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ מְאֹד מְאֹד לְשַׂמֵּחַ נַפְשָׁם גַּם-כֵּן. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר לְהִתְקָרֵב לְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים וּלְהַטּוֹת אָזְנוֹ וְלִבּוֹ לְדִבְרֵיהֶם הֵיטֵב וּלְהַאֲמִין בָּהֶם עַד שֶׁמַּכְנִיס הַשִּׂמְחָה בְּלִבּוֹ, כְּמוֹ כֵן יוֹצֵא בְּכָל פַּעַם מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל. כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁבָּעוֹלָם נַעֲשִׂין רַק עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם בְּעַצְמָם אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חֶפְצָם לְהֵיטִיב עִם כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כִּי אִם כְּפִי הִתְקָרְבוּתוֹ אֲלֵיהֶם, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּיָּדוּעַ:

חלק כא

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁהֵם יְמֵי הוֹדָאָה בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַשִּׂמְחָה מִקֵּץ הָאַחֲרוֹן מִבְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה שֶׁתָּבוֹא עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁאָז עִקַּר הַגְּדֻלַּת הַשִּׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵיתוּ אַשְׁלֵי וּמוֹשְׁחוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל (בְּאוֹת יוּד וְכוּ'). וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הִתְגָּרוּ בְּיִשְׂרָאֵל וְרָצוּ לְבַטֵּל עֲבוֹדַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְכָל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, וְעַל-כֵּן הָיָה שָׁם עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת, וְהֵהֵיכָל קְדֻשָּׁה הַתְּשִׁיעִית, כִּי שָׁם מְאִירִין הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין. וְהַפָּרֹכֶת הַמַּפְסִיק וּמַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַקֹּדֶשׁ קָדָשִׁים.

וֶה בְּחִינַת הַפְּרִיסָא הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָסוּר לִכְנֹס מִשָּׁם וָהָלְאָה כִּי אִם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם הָעֲשִׂירִי שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָעֲשָׂר קְדֻשׁוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל (וְעַיֵּן לְקַמָּן). וְשָׁם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ כָּל עֲבוֹדַת הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם נַעֲשִׂים בְּשִׂמְחָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְשֶׁמֶן הַמְנוֹרָה וּקְטֹרֶת שֶׁהֵם מְשַׂמְּחִין הַלֵּב בִּבְחִינַת שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְהֵם הִתְגָּרוּ בָּזֶה וְרָצוּ לְבַטֵּל כָּל זֶה חַס וְשָׁלוֹם, וְגַם רָצוּ לְבַטֵּל כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁהֵם כָּל שִׂמְחָתֵינוּ, וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי שֶׁמֶן דַּיְקָא, כִּי מִשֶּׁמֶן הַמְנוֹרָה הָיוּ מַדְלִיקִין בַּהֵיכָל בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפְּרִיסָא הַנַּ"ל, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר שֶׁהוּא אוֹר הַשָּׂגַת הַמֹּחִין מִבְּחִינַת לִפְנֵי וְלִפְנִים עַל-יְדֵי הַהַכָּאָה בְּהַפְּרִיסָה וְהַמַּעֲכֶב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִתְגָּרוּ בְּשֶׁמֶן זֶה בְּיוֹתֵר וְטִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁהֵם כָּל הַשִּׂכְלִיּוּת וְהַמֹּחִין, כִּי הֵם בְּחִינַת הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת וְהַחֲלִיפִין שְׁמְמִירִין וּמַחֲלִיפִין הַכֹּל שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הָאָדָם בְּעֲצָבוּת הַפַּרְנָסָה וְרִבּוּי תַּאֲווֹתָיו, וְכָל מַה שֶּׁהָעֲצָבוּת מִתְגַּבֵּר נִתְקַלְקֵל הַמֹּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה עַד שֶׁכְּמַעַט כְּמַעַט אָבְדָה תִּקְוָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם. אַךְ הַנֵּס הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתְּקוּנִים, שֶׁבּוֹ נִמְשְׁחוּ כָּל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְכָל הַכְּהֻנִּים וּמַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ. כִּי אֵצֶל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל כָּל הַבְּרָכוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מְעַט שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ הַזֶּה חָזְרוּ וְדָלְקוּ כָּל הַנֵּרוֹת כִּי נַעֲשָׂה בּוֹ נֵס נִפְלָא וְנוֹרָא בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים. וְכֵן בְּרוּחָנִיּוּת לֹא הָיָה יָכֹל לְהָאִיר כִּי אִם מְעַט לְפִי שָׁעָה, אֲבָל הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת כֹּהֵן מִתְגַּבְּרִים בְּעֹצֶם כֹּחָם עַד שֶׁמְּעַט אוֹר הַשֶּׁמֶן שֶׁל יוֹם אֶחָד מֵאִיר בְּכָל הַשִּׁבְעַת יָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע מִדּוֹת עַד שֶׁנַּעֲשִׂין בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא כְּלַל הַדַּעַת, כִּי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי מְעַט הַשֶּׁמֶן מְאִירִין בְּחָכְמָתָם בְּלֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁיִּשְׂמַח נַפְשׁוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי נְקֻדַּת הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת מַעֲלֶה אוֹתוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ עַד הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל וּמִשָּׁם מֵאִיר עֲלֵיהֶם הַשִּׂמְחָה מִמְּקוֹר הַשִּׂמְחָה שֶׁנִּמְשַׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁמְּאִירָה הַשִּׂמְחָה יוֹתֵר הוּא חוֹזֵר וְעוֹלֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְעוֹלֶה יוֹתֵר לִבְחִינַת תְּשִׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל לִמְקוֹר הַשִּׂמְחָה, וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה לְטוֹבָה. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי עִקַּר הוּא הַהַתְחָלָה וּבְכָל יוֹם מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ עַל-יְדֵי הָאָרַת הַשִּׂמְחָה שֶׁמְּקַבֵּל בְּכָל פַּעַם מִמְּקוֹר הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר תְּחִלָּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּתֹקֶף גְּלוּת נַפְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמַּדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים מְאֹד, וּלְשֵׁם דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין אוֹר הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מֵאוֹר הַצַּדִּיקִים שֶׁזָּכוּ לְהַשָּׂגַת הַתְּשִׁעָה הֵיכָלִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְתוֹדָה וְהוֹדָאָה

בְּשִׂמְחָה לוֹמַר הַלֵּל וְכוּ' בְּשִׂמְחָה, וְאָז נִתְוַסֵּף אוֹר הַשִּׂמְחָה. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם שֵׁנִי דַּחֲנֻכָּה הוּא מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וּמַדְלִיק שְׁנֵי נֵרוֹת כִּי נִתְוַסֵּף הָאוֹר. וְכֵן בְּיוֹם שְׁלִישִׁי וְכוּ' מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין דֶּרֶךְ זֶה עַל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה שֶׁיַּרְגִּיל בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחָה עַל-יְדֵי עֲמָקוּת הָעֲצוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת שֶׁגִּלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמָּקוֹר עֶלְיוֹן מְאֹד מִבְּחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזָּכֶה לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַד שֶׁיַּעֲלֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל-כֵּן תֵּכֶף אַחַר צִוּוּי מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן בְּפָרָשַׁת תְּרוּמָה נִצְטַוָּה מִיָּד עַל הַדְלָקַת שֶׁמֶן הַמְנוֹרָה קֹדֶם לְכָל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם מִיָּד וְאַתָּה תְּצַוֶּה וְכוּ' וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ וְכוּ', כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, הָיָה לְתַקֵּן פְּגַם הָעֶגֶל שֶׁהוּא עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת בִּבְחִינַת וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר וְכוּ' (תְּהִלִּים קו), שֶׁזֶּה בְּחִינַת כַּמָּה יַמְרִיחוּהוּ בַּמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן (שָׁם עח) וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָיָה הַתְחָלַת תִּקּוּן עֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן עַל-יְדֵי נֵרוֹת הַמְנוֹרָה שֶׁמַּדְלִיקִין בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת שֶׁשָּׁם כְּלִלְיוּת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב וְכוּ', כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהִתְחִילוּ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן וְנָתְנוּ נִדְבָתָם עָלָיו בְּלֵב טוֹב בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה נִמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם שִׂמְחָה, וְעַל-יְדֵי זֶה הִתְחִילוּ לַעֲלוֹת בָּעֲלִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל עַד שֶׁגָּמְרוּ הַמִּשְׁכָּן וְהִדְלִיקוּ מִיָּד נֵרוֹת הַמְנוֹרָה בְּשֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הַשִּׂמְחָה מִמְּקוֹר הַשִּׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ מִיָּד פָּרָשַׁת מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְנוֹרָה אַחַר מִצְוַת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל, וְכֵן פָּרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת נִסְמַךְ מִיָּד אַחַר חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם עַתָּה שֶׁנֶּחֱרַב הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ לֹא נִשְׁאַר לָנוּ מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כִּי אִם בְּחִינַת אוֹר שֶׁמֶן הַמְנוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁגַּם עַתָּה בְּתַקָּף גָּלוּתֵנוּ אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ אוֹר הַשִּׂמְחָה מֵהַקֵּץ הָאַחֲרוֹן בִּבְחִינַת אַיְתוּ אַשְׁלֵי וּמוֹשְׁחוּ הַנַּ"ל, בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְכוּ' עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְצֵאת מֵהַגָּלוּת לְנַמְרֵי וְנִזְכֶּה לְשִׂמְחָה שֶׁל לֶעָתִיד כִּי בְּשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

חלק כג

וְזֶה וְטַבֵּל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ (דְּבָרִים לג), כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּאִיר בָּרַגְלַיִן שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם לְהוֹצִיאָם מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת בִּבְחִינַת נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶךָ וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה 'בַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת מִנְעָלֶיךָ' שֶׁמַּלְבִּישִׁין הָרַגְלַיִן בִּבְחִינַת מִנְעָלִים שֶׁל נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב אֵלֵינוּ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מְדַבֵּר תֵּכֶף בִּשְׁבַח יִשְׂרָאֵל לְהַגְדִּיל שִׂמְחָתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן וְכוּ' עַד אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְזֶה וּכְיָמֶיךָ דְּבָאְךָ, שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁיִּהְיוּ כָּל הָאֲרָצוֹת דּוֹבְאוֹת וּמְזִיבוֹת לְךָ כֶּסֶף וְזָהָב, הַיְנוּ בְּחִינַת עִקָּם הַבְּרָכָה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַיָּדַיִם

הַנַּ"ל. וְזֶה אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת עֹצֶם הַעֲלָמַת הַשָּׂגָתוֹ, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָה בֵּיהּ כְּלָל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'אֵין כָּאֵ"ל יְשֻׁרוּן' שֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר וְלֹא שׁוּם שֵׂם וְכִנּוּי לְכַנּוֹתוֹ וּלְדַמּוֹתוֹ בּוֹ בִּבְחִינַת 'וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה', כִּי כָּל הַשֵּׁמוֹת הֵם רַק לְאַחַר הַצִּמְצוּם שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב שֶׁאָז מַשִּׂיגִין הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין בִּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי וְגַם הֵם לֹא יְדָעִין וְלֹא מִתְדַּבְּקִין וְכוּ', אַךְ אַחַר כָּךְ מַמְשִׁיכִין מִשָּׁם שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְתָאֲרָיו וְכוּ'. וְזֶהוּ אֵין כָּאֵ"ל יְשֻׁרוּן שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין כָּאֵל וְאִי אֶפְשָׁר לְתָפְסוֹ בְּשׁוּם מַחֲשָׁבָה אַף-עַל-פִּי-כֵן רוֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרֶךָ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נִקְרָא רוֹכֵב שָׁמַיִם עַל שֵׁם שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַשָּׁמַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם בֵּין מֵימֵי הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם תְּפִיסָא בּוֹ לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים וְכוּ'. וְה' יִתְבָּרַךְ נָתַן בָּנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגַת הַדַּעַת דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי הַכָּאַת הָרְדִיפָה בְּהַמְעַכֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּרִיסָא בְּחִינַת רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּינוֹ וּבֵינֵינוּ, וְהוּא בְּרַחֲמָיו שֶׁהוּא רוֹכֵב שָׁמַיִם כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַפְּרִיסָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רָקִיעַ הָעֶלְיוֹן, לְמַעְלָה מֵרָאשֵׁי הַחַיּוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל בְּחִינַת רָקִיעַ וְשָׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת פְּרִיסָא הַנַּ"ל שֶׁהוּא בֵּין כָּל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא וּבֵין כָּל עוֹלָם וְעוֹלָם עַד לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא וְכוּ', וְהוּא יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מִכֻּלָּם בְּחִינַת רוֹכֵב שָׁמַיִם, הוּא בְּעֶזְרֵנוּ לְהָאִיר לָנוּ מִשָּׁם אוֹרוֹ הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי עַל-יְדֵי הַכָּאַת הָרְדִיפָה בְּהַמְעַכֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה וּבְגַאֲוָתוֹ שְׁחָקִים, שֶׁשָּׁם שׁוֹחֲקִין מָן לַצַּדִּיקִים, מָן בְּחִינַת הַדַּעַת כַּמּוּבָא, וּבְהַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים בְּחִינַת שְׁחָקִים, שֶׁשָּׁם שׁוֹחֲקִין מָן בְּחִינַת מְזוֹן הַצַּדִּיקִים שֶׁהוּא הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָרְקִיעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּרִיסוֹת הַמַּבְדִּילִים וְכוּ', כִּי בְּכָל עוֹלָם וּבְכָל דַּרְגָּא יֵשׁ בְּחִינַת רְקִיעִים הַמַּבְדִּילִים וְכוּ' שֶׁכָּל הַשָּׂגַת הַדַּעַת עַל יָדָם דַּיְקָא. וְזֶהוּ מְעֻנָּה אֱלֹקֵי קֶדֶם כִּי מִזֶּה נַעֲשִׂין הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מָעוֹן וְדִירָה לֵאלֹקֵי קֶדֶם. כִּי עַל יָדָם מַשִּׂיגִין אוֹרוֹ הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּירָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ וּמִתַּחַת זְרֹעֹת עוֹלָם, שֶׁנּוֹפְלִין הַזְּרוֹעוֹת וְהַהִתְגַּבְּרוּת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַיְדֵים וְהַזְּרוֹעוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וְכוּ', כִּי יִפָּלוּ בְּאֵין תְּקוּמָה בִּבְחִינַת וַיְמַדֵּד בְּחֶבֶל הַשִּׁבֵּב אֹתָם אַרְצָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה' וְכוּ', סִיּוּם זֶה סִיּוּם וּכְלַל כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכָם מֹשֶׁה שֶׁסִּיֵּם בְּאַשְׁרֵי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הָעִקָּר לִזְכּוֹת לְכָל זֶה הוּא עַל-יְדֵי אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ' שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם שֶׁצְּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּבָזֶה פָּתַח דָּוִד תְּהִלִּים אַשְׁרֵי הָאִישׁ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה שֶׁמֹּשֶׁה סִיֵּם בְּאַשְׁרֵי וְדָוִד הִתְחִיל מִזֶּה. כִּי דָּוִד מָשִׁיחַ שִׁמְחַת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל עִסְקוֹ בְּחִינַת תּוֹדָה וְהַלֵּל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁכָּלוּל מִכָּל יוּד מִינֵי נְגִינָה שֶׁזֶּה כָּל חִיּוּתֵנוּ. כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַשְׁרֵי בְּחִינַת אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אַשְׁרֵינוּ וְכוּ', שֶׁצְּרִיכִין לְשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ בָּזֶה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק כד

וְזֶה וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, בְּחִינַת פְּגִיעַת וְהַכָּאַת הָרְדִיפָה בְּהַמְעַכֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁנִּקְרָא מָקוֹם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. כִּי מִשָּׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנִּמְשְׁכוּ וְנִתְהַוּוּ עַל-יְדֵי כַּמָּה צִמְצוּמִים שֶׁנִּבְרְאוּ עַל-יְדֵי זֶה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תְּנָיְנָא סִימָן פג שֶׁתַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלָא נַדַּע זֶה בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת וּמְנִיעוֹת הָאוֹר שֶׁבָּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְעַכֵּב, כִּי שֶׁמֶשׁ בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל שֶׁרוֹדֵף לְהַשִּׂיג הָאוֹר אַף הַמְעַכֵּב מוֹנֵעַ אוֹתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן וַיֵּלֶן שָׁם, כִּי עִקַּר הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינָה זֹאת, כִּי בַּיּוֹם עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְתוֹרָה וּמִצְוֹות בְּשִׂמְחָה נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת שֶׁל הַכָּאַת הָרְדִיפָה בְּהַמְעַכֵּב וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל מֻחֲמַת הַיְגִיעָה שֶׁל הַכָּאַת הָרְדִיפָה בְּהַמְעַכֵּב הֵם מֻכְרָחִים לְהִסְתַּלֵּק אַחַר הַתְּפִלָּה רַק שֶׁנִּשְׁאָר רְשִׁימוּ וְכוּ', אֲבָל אַחַר כָּךְ לְעֵת עֶרֶב מִסְתַּלְּקִין לְגַמְרֵי כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁרָאָה יַעֲקֹב שֶׁאִי אֶפְשָׁר עַתָּה לְהַשִּׂיג הַמֹּחִין בִּשְׁלֵמוּת כִּי עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם הַבְּרוּר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּרִבַּת הַמֹּחִין כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן וַיֵּלֶן שָׁם כַּנַּ"ל, גַּם וַיֵּלֶן שָׁם מְרַמֵּז עַל הַגָּלֻיּוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי מִשָּׁם כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי קְלִפּוֹת הַדּוֹרוֹת שֶׁאֵינָם מְבָרְרִים כָּרָאוּי מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְהָרִבּוּי מִקְלִפּוֹת רַחֲמָנָא לְצְלָן עַד שֶׁמֻּחֲמַת זֶה גַּם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים אֲבוֹת הָעוֹלָם אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג כִּרְצוֹנָם כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן הֻכְרַח לָלוּן שָׁם בְּחִינַת שֵׁנָה וּבִטּוּל עַד שֶׁיְּבֹרַר כָּרָאוּי וְיָבוֹא לְמֻבְקָשָׁיו. וְזֶה בְּחִינַת הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמָּתֵן שֶׁנֶּאֱמַר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הָרוֹצֶה לְטַהֵר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ו', וְכֵן נֶאֱמַר עַל הַצַּדִּיק הָעוֹסֵק לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו, שֶׁלָּקַח וּבֵרֵר מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם בְּחִינַת בְּרוּר אוֹתִיּוֹת וְנִיצוֹצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַבְנֵי קֹדֶשׁ שֶׁנָּפְלוּ לְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם אַבְנֵי נֶגֶף בִּבְחִינַת תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אַבְנֵי קֹדֶשׁ וְכוּ', וְהַצַּדִּיק מְבָרֵר הָאֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁהֵם אַבְנֵי קֹדֶשׁ שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו שֶׁמְּקַשְּׁרָם לְתוֹךְ הָרֹאשׁ וְהַשֵּׂכֶל. וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, שֶׁיָּשַׁן מִתּוֹךְ דִּבְרֵי תוֹרָה, וְזֶה מְרַמֵּז עַל כָּל אָדָם שֶׁכְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמּוֹנְעִין אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁמּוֹנְעִין, צָרִיךְ לְקַשֵּׁר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה וּלְהוֹצִיא מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵרַעְיוֹנִים רָעִים וּלְקַשֵּׁר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ דִּבּוּרֵי

תּוֹרָה עַד שֶׁיִּשָּׁנֵן מִתּוֹךְ דִּבּוּרֵי תּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַבְּרוּר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת. כִּי זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן פֶּגֶם הַבְּרִית שֶׁהוּא פֶּגֶם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁכָּל תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּהַיְנוּ דְּעָל (בְּסִימָן כז בְּהַתּוֹרָה רְצִיצָא עַיִן שָׁם). וְזֶהוּ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא כַּנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא לְשָׁם קִשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ עַד שֶׁיִּשָּׁנֵן, כִּי כָּךְ צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאֶה שֶׁמְּעַכְּבִין אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּעַכְּבִין, הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ לִבְרֹחַ מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּלְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מָקוֹם הַהוּא שֶׁפָּגַע בּוֹ יַעֲקֹב, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל עֲדַיִן לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין מִשָּׁם כְּלָל אַף-עַל-פִּי-כֵן תִּהְיֶה מַחֲשַׁבְתּוֹ קְשׁוּרָה שָׁם עַל-יְדֵי אַבְנֵי הַמָּקוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַד שֶׁיִּשָּׁנֵן מִתּוֹךְ דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא כַּנַּ"ל. וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְכוּ', שֶׁרָאָה שֶׁזֶּה כְּלַל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁצָּרִיךְ לֵירֵד אֶל הָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וּלְבָרֵר מִשָּׁם וְכוּ', וְלַעֲלוֹת בְּכָל הָעֲלִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל עַל-יְדֵי זֶה הַסֻּלָּם שֶׁרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַפְּרִיסָה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם כָּל הַשֹּׁגֵת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה מְרַמֵּז סֻלָּם, כִּי סֻלָּם בְּגִימַטְרִיָּא קוֹל כַּמּוּבָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הִתְגַּבְּרוּתוֹ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נֶגֶד כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּזְמַן שֶׁהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב אֵין הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם כֹּחַ. וְזֶהוּ הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב שְׁנֵי קוֹלוֹת, כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַשָּׁגַת אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת בְּחִינַת חָמֵשׁ קוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה וְכוּ', בְּחִינַת חֻדָּוֹת ה' הוּא מְעֻזְּכֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַגְּלוּת שֶׁעִקְּרוּ גְּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהָעִקָּר עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָעַצְבוּת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִצְעֹק בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה וְעִקַּר קוֹל הַצְּעָקָה הוּא לִזְכּוֹת לָצֵאת מֵהָעַצְבוּת מְיָגוֹן לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ וַיִּצְעֲקוּ וְכוּ', וַיִּשְׁמְחוּ כִּי יִשְׁתְּקוּ וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִזְמוֹר הוֹדוּ הַנַּ"ל. כִּי צְרִיכִין לִצְעֹק הַרְבֵּה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה שֶׁהוּא הָעִקָּר כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב שְׁנֵי קוֹלוֹת. בְּחִינַת קוֹל שֶׁל שִׂמְחָה וְקוֹל צְעָקָה וַאֲנָחָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה, וְעַל-כֵּן קוֹל אֶחָד חָסֵר וְאֶחָד מָלֵא כַּמּוּבָא, כִּי קוֹל צְעָקָה, הוּא חָסֵר כִּי אֵין זֶה שְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא קוֹל שִׂמְחָה רַק שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק קוֹל צְעָקָה עַל צָרוֹתָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסְרוֹנוֹת שֶׁעִקָּרָם מֵחֶסְרוֹן הַשִּׂמְחָה. וְעַל-כֵּן הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב אֶחָד חָסֵר וְאֶחָד

מָלֵא וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה מְרֻמָּז בִּבְחִינַת הַסֵּלָם שֶׁרָאָה יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא קוֹל, הַיְנוּ בְּחִינַת קוֹלוֹת שֶׁעִקָּרָם קוֹל שִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָעֲלִיָּה מֵאֶרֶץ לַשָּׁמַיִם בְּחִינַת סֵלָם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְכַנַּ"ל. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת בָּרְכוּ ה' כָּל מַלְאָכָיו וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ. כִּי צְרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים לַעֲלוֹת וְלֵירֵד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק רָצוֹא וְשׁוֹב וְכוּ', כִּי הַמַּלְאָכָה לֹא לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לְשָׁנָה אַחַת, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין כַּמָּה פְּעָמִים לַעֲלוֹת וְלֵירֵד וְכוּ' כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת הַשָּׁנָה הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל יוֹם וָיוֹם הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה וּצְעָקוֹת הַרְבֵּה וְכוּ'. וְהָעִקָּר לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בַּשִּׂמְחָה וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר הַרְבֵּה בְּדִבְרֵינוּ בָּזֶה, וְכַמְבֹאָר בִּמְקוֹמוֹ בְּסִימָן כה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא וּבְמָקוֹם אַחֵר מַעֲלַת הַהִתְבּוֹדְדוּת, וְסִיַּם וּשְׁאָר כָּל הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו וְכוּ', כִּי רַק עַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁמַּשִּׂיג עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וְכוּ' הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ שֶׁהוּא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ, כִּי עִקַּר כָּל זֶה זוֹכִין רַק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמָּקוֹם שֶׁהוּא הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁהֵם כְּלֵל הַמּוֹחִין עִם הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשָּׁה הָעֲשִׂירִית בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ, עֲפַר הָאָרֶץ הוּא בְּחִינַת כְּלַל הַמָּקוֹם הַגַּשְׁמִי בְּתַכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת וְשָׁרְשׁוֹ הוּא מָקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ מָקוֹם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁשָּׁם כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַבְּהֵירָה, וּמֵחֲמַת הַקִּלְקוּלִים נֶאֱחְזוּ בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת בִּבְחִינַת הַמָּקוֹם הַגַּשְׁמִי שֶׁשָּׁם כָּל אֲחִיזָתָם כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל, וְשָׁם כָּל אֲחִיזַת הָעַצְבוּת בְּחִינַת אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. וְכָל הָאֲבוֹת עָסְקוּ בְּתִקּוּן זֶה כַּיָּדוּעַ, אֲבָל אַבְרָהָם וְיִצְחָק לֹא הָיְתָה מִטָּתָם שְׁלֵמָה כִּי יָצָא מֵהֶם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁמֵּהֶם כָּל הַגְּלֻיּוֹת בְּחִינַת עַצְבוּת, וְעַל-כֵּן לֹא נִתְבָּרְרָה וְנִזְדַּכְּכָה הָאֲדָמָה עֲדַיִן. אֲבָל יַעֲקֹב הָיָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, וְעַל-כֵּן נִתְבָּרֵךְ וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ דַּיְקָא, וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה צָפוֹנָה וָנֶגְבָּה שֶׁהוּא נֶחָלָה בְּלִי מְצָרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הוּא זָכָה לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּיוֹתֵר עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ, כִּי בֵּית הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה בִּבְחִינַת יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הוּא מַעֲלֶה עֲפַר הָאָרֶץ שֶׁהוּא תַּכְלִית הַמָּקוֹם הַגַּשְׁמִי עַד שֹׁרֶשׁ הַמָּקוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְבַּשֵּׂר וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְכוּ'. שֶׁבְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁיֵּרְדוּ יִשְׂרָאֵל יָבֵרר וְיַעֲלֶה אוֹתָם מִשָּׁם, בִּבְחִינַת אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ וְכוּ', כִּי כָּל זֶה מְרֻמָּז עַל הַגּוֹאֵל צֶדֶק שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא

מֵאִיר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל לְשַׂמְּחָם וּלְחַזְּקָם בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל וּבַעֲצוּתָיו הָעֲמֻקוֹת, עַד שֶׁיַּעֲלֶה אוֹתָם מִכָּל הַמְקוֹמוֹת הָרָעִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנִּדְּחוּ לְשָׁם שֶׁשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת הַיִּכְלֵי הַתְּמוּרוֹת מְאֹד, וּמִכֻּלָּם יְקַבְּצֵם וְיַעֲלֶה אוֹתָם וְיִתְקָנֵם בִּבְחִינַת וּפָרַצְתָּ יָמָּה וְקֵדְמָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יֹאמְרוּ גְּאוּלֵי ה' וְכוּ' וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ, בְּחִינַת הַבְּרָכוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל בְּחִינַת סֵלָם הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ, בְּחִינַת עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת גָּלוּת בְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְעַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ כַּנַּ"ל בֵּרַר מִשָּׁם, וּבִשְׂרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכֹּחַ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁבְּכָל מְקוֹמוֹת מֻמְשַׁלְתּוֹ וְה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּמָקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי. וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ, בְּחִינַת שְׁמִירַת הָרַגְלִין שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה וְכַנַּ"ל. וַהֲשִׁבֹתִיךָ אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת, שֶׁמִּכָּל הַיְרִידוֹת וְהָעֲלִיּוֹת תָּשׁוּב אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת שֶׁהוּא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשֵּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ וְכוּ', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהִבְטִיחוֹ עַל הַפָּרְנָסָה בְּחִינַת לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְכוּ' (מִדְרָשׁ רַבָּה בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה סט), הַיְנוּ שֶׁהִבְטִיחוֹ שֶׁיְקַבֵּל בִּרְכַּת הַיָּדַיִם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּרְכַּת הַפָּרְנָסָה שֶׁקִּבֵּל יַעֲקֹב מִיִּצְחָק אָבִיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְכוּ'. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הוּא בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל, אֲבָל אֵצֶל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַכֹּל אֶחָד. כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת הַפָּרְנָסָה מְקַבְּלִין בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל, כִּי אֶכִילָתָם וּפָרְנָסָתָם הוּא בְּקֻדָּשָׁה גְּדוֹלָה עַד שֶׁאֲכִילָתָם וּפַרְנָסָתָם בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל, כִּי מְקַבְּלִין הַמּוֹחַ וְהַשֵּׂכֶל עַל-יְדֵי אֲכִילָתָם כְּמוֹ שְׁמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי. וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי זֶה בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נֵדַע שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּקוֹם בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּעֲבִיר כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא עִקַּר הַשֵּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ עַל-יְדֵי הַכְּאַת הָרְדִיפָה בְּהַמַּעֲבִיר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי בְּחִינַת הַמַּעֲבִיר הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הִשַּׂגְתִּי עַתָּה אֱלֹקוּתוֹ כִּי יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַמַּעֲבִיר בְּחִינַת מְנִיעַת הַיְדִיעָה עַד שֶׁיִּתְיַשֵּׁב, עַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית אֶת עַצְמוֹ כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הָעִדּוּר הַיְדִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּעֲבִיר הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַמּוֹחִין, (וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא בְּדִבְרֵינוּ בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין

הֲלָכָה ה וּבְמָקוֹם אַחֵר שֶׁדַּרְכּוֹ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָיָה לוֹמַר בְּכָל פַּעַם שֶׁעַתָּה אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל וְאַחַר כָּךְ בְּאֵיזֶה זְמַן הִשִּׂיג הַשָּׂגוֹת נוֹרָאוֹת וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים כָּל יְמֵי חַיָּיו), כִּי אֵצֶל כָּל יְדִיעָה וְהַשָּׂגָה יֵשׁ בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה דִּלֹא נֵדַע וכו' וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא שֶׁבְּטֵל עַצְמוֹ וְיֵדַע שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁמַּשִּׂיג מֵהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה אֶל הַיְדִיעָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא, מֵאַיִן דַּיְקָא, וְהַכֹּל עַל-יְדֵי שִׁמְחַת הַמִּצְוָה וְכַנַּ"ל. וַיִּירָא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, כִּי שָׁם בְּבְחִינַת פְּגִיעַת הָרִדִיפָה בְּהַמְעַכֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם כַּנַּ"ל שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה עִלָּאָה בְּחִינַת וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹקִים, שֶׁכְּשֶׁהַמֹּחַ רוֹדֵף לְרְאוֹת וּלְהַשִּׂיג נוֹפֵל עָלָיו יִרְאָה מִבְּחִינַת הַמְעַכֵּב וְהַמְסַדֵּר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יִרְאַת ה' רֵאשִׁית דְּעַת בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', זֶה בְּחִינַת פֶּתַח בְּחִינַת הַמְעַכֵּב שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַדַּעַת וְהַחָכְמָה, כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַמֹּחִין שֶׁמְּעַכֵּב הַמֹּחִין שֶׁזֶּה בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט וכו'. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשָּׂגַת הַחָכְמָה בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה' שֵׂכֶל טוֹב וכו', כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה בְּחִינַת יָרֵא מֵהַבִּיט הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין שֵׂכֶל טוֹב וכו' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים שֶׁהוּא הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁרָאָה וְהֵבִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂלִים תִּקּוּן הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם כְּשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית אֱלֹקִים שֶׁהוּא הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָאַחֲרוֹן שֶׁיִּבָּנֶה בִּזְכוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי שָׁם כָּל הַשָּׂגַת הַתְּשׁוּעָה הֵיכְלִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר בִּלְשׁוֹן אֵין זֶה שֶׁמְּרַמֵּז עַל כָּל הַחֻרְבָּנוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מַשִּׂיג עַתָּה מַה שֶּׁמַּשִּׂיג וְרוֹאֶה מַה שֶּׁרוֹאֶה, אֲבָל עֲדַיִן אֵין זֶה תַּכְלִית הַהַשָּׂגָה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים שֶׁהוּא הַבַּיִת הָאַחֲרוֹן, שֶׁאָז דַּיְקָא יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְיִתְבָּרְרוּ הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְנִזְכֶּה כֻּלָּנוּ לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ, וְאָז דַּיְקָא יִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת. וַיַּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר, כְּאוֹר הַיּוֹם שֶׁאָז נַעֲשִׂין כָּל הָעֲלִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן וכו' וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ, זֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין כִּיְדוּעַ שְׁמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה. כִּי כָּל הָאוֹרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם נִמְשָׁכִין רַק עַל-יְדֵי הָרִדִיפָה וְהַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, וְהַמְעַכֵּב הוּא בְּחִינַת אֶבֶן שֶׁנִּרְאֶה שֶׁמְּעַכֵּב כְּאֶבֶן וּמוֹנֵעַ הָאוֹר, אֲבָל בֶּאֱמֶת עַל יְדוֹ עִקַּר הָאוֹר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יֶשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ וכו' שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּיְדוּעַ בְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְשָׁמָּא תֹּאמַר לִפְנִים אֵין אוֹר תַּלְמוּד לוֹמַר מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבְיוּ עָבְרוּ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ וכו'. וְעַל-כֵּן גַּם בְּנַשְׁמִיּוּת כָּל הִתְהַוּוּת אוֹר הָאֵשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַכָּאָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁנִּתַּן ה' יִתְבָּרַךְ בִּינָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לִקַּח שְׁנֵי אֲבָנִים וכו'. וְזֶה בְּחִינַת אָעָא דְּלָא סְלִיק בֵּיהּ נוּרָא מְבַטְּשִׁין לֵיהּ

וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַכָּאַת הָרְדִיפָה בְּהַמַּעֲבֶה שֶׁמִּשָּׁם נִתְהַוִּין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין וְכוּ' דְּלָאו אִנּוּן נְהוֹרִין וְכוּ', כִּי הֵם גְּבוֹהִים מִכָּל הָאוֹרוֹת וּמִשָּׁם דַּיְקָא הַמְשָׁכַת כָּל הָאוֹרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת הוּא בְּעֵת הַקְּטֹרֶת בְּחִינַת שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב וְכַנַּ"ל. וְזֶה אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמְּדִי בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת אֱלֹקִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל. וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ, בְּחִינַת שְׁמִירַת וְתִקּוּן נֶצַח הוֹד יְסוֹד שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה וְכַנַּ"ל. וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ, בְּחִינַת בְּרִכַּת הַיְדֵים שֶׁהוּא בְּרִכַּת הַשֹּׂכֶל שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּפַרְנָסָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת לֶחֶם מְרַמֵּז לַחָמָא דְּאוֹרַיְתָא וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן לְבוּשִׁין דְּנִשְׁמָתָא, כִּי הַכֹּל אֶחָד אֲצֶל הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל. וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, אָב בְּחָכְמָה. וְשַׁבְתִּי דַּיְקָא. שֶׁמִּכָּל מָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה שָׁם, יָשׁוּב בְּשָׁלוֹם אֶל הַשֹּׂכֶל וְהַחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית אָבִי כַּנַּ"ל. הֵן כְּשֶׁיִּכָּרַח לֵירֵד לְמַטָּה לִבְחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת יְבָרֵר מִשָּׁם וְכוּ' עַד שֶׁיַּעֲלֶה וְיָשׁוּב אֶל הַשֹּׂכֶל בְּשָׁלוֹם, וְהֵן כְּשֶׁיִּרְדֹּף הַשֹּׂכֶל בִּבְחִינַת רְדִיפָא הַנַּ"ל לֹא יַהֲרֹס חַס וְשָׁלוֹם, רַק יָשׁוּב עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב בְּשָׁלוֹם אֶל הַשֹּׂכֶל עַד שֶׁיַּשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹקִים, כִּי אֵלּוּ הַהַשָּׂגוֹת הֵם עִקַּר הַמַּשְׂכַּת אֱלֹקוּתוֹ עָלָיו. וְהָאָבֶן הַזֹּאת וְכוּ' יִהְיֶה בֵּית אֱלֹקִים, שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין עִם הַפְּרִיסָא הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הַשְׂרָאַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם בְּכְלָלִיּוּת בְּחִינַת עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁהֵם שֹׂרֶשׁ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת. וְזֶה וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ, סוֹד מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר, שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּרִכַּת הַשֹּׂכֶל שֶׁמִּכָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לִתֵּן מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר אֶל הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּים. כִּי הַכֹּהֲנִים אֲצָלָם כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בְּשִׂמְחָה שֶׁמְּעוֹרְרִים הַלְוִיִּים הָעוֹסְקִים בְּשִׁיר בְּכָל כְּלֵי שִׁיר שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה לְהַמְשִׁיךְ שִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לָהֶם מַעֲשְׂרוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַבְּרָכָה עַל יָדָם לְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה הוּא בִּרְכַּת הַשֹּׂכֶל שֶׁכְּלוּל מֵעֲשֵׂר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ. וְזֶה שֶׁאִיתָא בְּמִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ כְּדָא אִתְּמַר נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי הָעֲלִיָּה וְהַיְרִידָה הוּא כְּפִי הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת יַעֲקֹב עִם שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו בְּחִינַת וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל מִלְחַמְתָּם הָיְתָה בְּעִנְיַן הַגִּלְּיוֹת שֶׁהָאִישׁ הַנַּ"ל רָצָה לְהִתְגַּבֵּר לְהַאֲרִיךְ הַגָּלֻיּוֹת וּרְצוֹנוֹ הָיָה לְהַגְבִּיר כָּל כָּךְ עַד שֶׁחַס וְשָׁלוֹם

לֹא יוּכְלוּ לָצֵאת מִשָּׁם, כִּי מֻחֲמֶת שֶׁרּוֹאִין שֶׁקֶץ הַגְּאֻלָּה סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד מְאֹד עַל-כֵּן הֵם אוֹמְרִים שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֶפֶס תִּקְוָה, וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִים בְּכָל פַּעַם עַל כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים, שֶׁמִּזֶּה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַכְּלָלִי כַּיָּדוּעַ. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת הוּא עַל יְדֵי הָעֲצָבוּת כַּנַּ"ל, וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם מֵחֲמַת הָעִנְיָן שֶׁכַּתַּבְנוּ לְעֵיל שֶׁהָא בְּהָא תְּלֵיָא כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין בְּעַצְבוּת מִתְגַּבְּרִין הַתַּאֲוֹוֹת מִשְׁגָּל וּמָמוֹן וְכַעַס וְכוּ', וְכֵן לְהֵפֶךְ כָּל מַה שֶּׁהַתַּאֲוֹוֹת מִתְגַּבְּרִין הָעַצְבוּת מִתְגַּבֵּר. וּכְפִי הִתְגַּבְּרוּתָם אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת וְלַעֲסֹק בִּתְפִלָּה וְתִקּוּנֶיהָ כָּרָאוּי לַעֲלוֹת לְמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה וְכוּ'. עַל-כֵּן כִּמְעַט אָבַדְנוּ בְּעָנְיֵנוּ לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לָנוּ שֶׁשּׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל דּוֹר צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם עוֹסְקִים בִּתְקוּנֵנוּ וְלוֹחֲמִים עֲבוּרֵנוּ. וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת יַעֲקֹב הַנַּ"ל שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר הַתַּחְלַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וְהוּא עִקַּר שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת יֶגֶל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל, כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב וְכוּ', וֶאֱמֶת הוּא אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים בְּחִינַת שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה צוּיתָ צֶדֶק (בְּסִימָן כג לִקּוּטֵי חֵלֶק א), כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא הַחִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁבְּלֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁנַּפְשׁוֹ יוֹדַעַת מְאֹד קְדֻשַּׁת אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה כָּל שִׂמְחָתֵנוּ, בְּחִינַת אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּה', בְּחִינַת כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאָבוֹאָה וְכוּ' אֶל אֵל שִׂמְחַת גִּילִי וְכוּ', בְּחִינַת יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו. וְכָל אָדָם כְּפִי מַה שֶּׁהוּא אִם יִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים בְּכַמָּה בְּחִינוֹת וְכוּ', יָכוֹל לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי זֶה. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁנִּשְׁרַשׁ בָּנוּ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגָּרֶה בָּאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מְאֹד עַל זֶה בְּיוֹתֵר, וּבְתַחְלָה מְסִיתוֹ וּמַחֲטִיאוֹ חַס וְשָׁלוֹם וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַטְרִידוֹ בְּטִרְדַּת הַמָּמוֹן וְהַפָּרְנָסָה וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ הוּא מוֹסִיף לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּמָרָה שְׁחוֹרָה וְעַצְבוּת מְאֹד, וּבְפָרָט כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּכַוָּנָה וְלִשְׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז הוּא מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּעַצְבוּת יוֹתֵר שֶׁזֶּה מַזִּיק מְאֹד כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים הָרַבֵּה מִזֶּה וּבִפְרָט בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן מח, שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עֲבֵרָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עַצְבוּת וְכוּ'. וְכֵן דִּבֵּר עִמָּנוּ הָרַבֵּה הָרְבֵּה בָּזֶה וְכַמְּבֹאָר מִזֶּה בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת 'אֶמְצָעוּתָא', שֶׁעִקַּר גָּלוּת יִשְׂרָאֵל גָּלוּת הַשְּׂכִינָה הוּא הָעַצְבוּת. וְזֶה הָיָה כָּל מִלְחֶמְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב עִם הָאִישׁ שֶׁנֶּאֱבַק עִמּוֹ שֶׁרָצָה לְהַגְבִּיר הַגָּלוּת וּלְהַאֲרִיכוֹ מְאֹד שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הוּא הָעַצְבוּת כַּנַּ"ל. וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ, כִּי כְּנֶגֶד יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ אֵין לוֹ שׁוּם כֹּחַ כִּי הָיָה

קָדוֹשׁ וְטָהוֹר מְאֹד בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית וְלֹא הָיָה לוֹ שׁוּם פְּגָם בָּזֶה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעַצְבוּת כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זָכָה שֶׁהוּא עֶצֶם הַשִּׂמְחָה עֶצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. אֲבָל בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים הִתְגַּבֵּר וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכּוֹ וְאִיתָא שֶׁנָּגַע בְּבָנָיו וּבַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן בְּחִינַת עִקְבוֹת מְשִׁיחָא שֶׁבָּהֶם נָגַע. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא בִּבְחִינַת רַגְלַיִן שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הָעַצְבוּת בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב וְכוּ', שֶׁמִּזֶּה נִמְשַׁךְ 'עַל-כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה', וְאִיתָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁבּוֹ נֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַבְּכִיָּה וְהָעַצְבוּת בְּחִנָּם, בִּבְחִינַת וַיִּבְכּוּ הָעָם בַּלַּיְלָה הַהוּא אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם אֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת, כִּי עַתָּה צְרִיכִין לִבְכּוֹת בְּתִשְׁעָה בְּאָב וּבַחֲצוֹת לַיְלָה עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ לְתַקֵּן הַבְּכִיָּה וְהָעַצְבוּת הַנַּ"ל וּבִשְׁבִיל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם יוֹצְאֵי יֶרֶכּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לָחֵם עִמּוֹ יַעֲקֹב הֶרְבֵּה:

וְזֶה וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשַּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי, הַיְנוּ שֶׁהָאִישׁ הַנַּ"ל סָבַר מֵאַחַר שֶׁנָּגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בִּבְחִינַת רַגְלַיִן לְהַגְבִּיר שָׁם הָעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם יַנִּיחוֹ יַעֲקֹב לָצֵאת מִמֶּנּוּ וּלְפָטְרוֹ, אֲבָל יַעֲקֹב בְּעֹצֶם כֹּחוֹ אָמַר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמוּבָא לְעֵיל מִזֶּה, שֶׁהַיָּגוֹן וַאֲנָחָה רוֹצִים לִבְרֹחַ וְלִנּוּס כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּשִׂמְחָה, אֲבָל צְרִיכִין לַחֲטֹף אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהַכְנִיסוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה וְכוּ', וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁהַשַּׂר שֶׁל עֵשָׂו שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגְּלֻיּוֹת, כִּי מִמֶּנּוּ כָּל הָעַצְבוּת וְהַיָּגוֹן וַאֲנָחָה רָצָה לֵילֵךְ מִיַּעֲקֹב כְּשֶׁעָלָה הַשַּׁחַר, כִּי רָאָה שֶׁאֵז כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִתְגַּבֵּר לַחֲטֹף הַצִּיצִית וְהַתְּפִלִּין בִּזְרִיזוּת בְּשִׂמְחָה וְאוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת הָרַבֵּה בְּשִׂמְחָה, שֶׁבָּזֶה מַעֲלִין בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים אֶת נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַד שֶׁעוֹלִים בְּכָל הָעֲלִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל. עַל-כֵּן אָמַר לְיַעֲקֹב שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשַּׁחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַנִּי לוֹמַר שִׁירָה, כִּי כָּל הַמַּלְאָכִים לְמַעְלָה אוֹמְרִים שִׁירָה בְּשִׂמְחָה כִּי זֶה כָּל חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁנִּקְרָא מִדּוֹר הַמַּלְאָכִים שְׂחָקִים עַל שֵׁם הַשְּׂחוֹק וְהַשִּׂמְחָה וְכוּ'. אֲבָל כָּל קִטְרוּגָם שֶׁל כַּמָּה מַלְאָכִים הוּא עַל הָאָדָם שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאוֹמְרִים מָה אֱנוֹשׁ וְכוּ', כִּי אֵין רָאוּי לוֹ לוֹמַר שִׁירָה בְּשִׂמְחָה מֻחְמֶצֶת שֶׁמְּשַׁקֵּעַ בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁמְּלֵא תַּאֲוֹות שֶׁהֵם עַצְבוּת וְכוּ' וְהֵם מִתְגָּרִים בּוֹ. אֲבָל אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁאַדְרַבָּא זֶה עִקַּר הַשִּׁיר וְהַשֶּׁבַח וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁעוֹלֶה הַשִּׂמְחָה מִזֶּה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁמְּלֵא עַצְבוּת יָגוֹן וַאֲנָחָה, כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים וּמְהַפְּכִים יָגוֹן וַאֲנָחָה דַּיְקָא לְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר לוֹ יַעֲקֹב לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ וְכוּ', כִּי אַתָּה רוֹצֶה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וְלוֹמַר שָׁם שִׁירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת

שִׂמְחָה, וּבְכָאן בְּזֶה הָעוֹלָם אַתָּה רוֹצֶה לְהַפִּיל אֶת בָּנַי בְּעַצְבוּת, וּבִרְאוֹתְךָ שֶׁעָלָה הַשַּׂחַר וְהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּשִׂמְחַת הַמִּצְוֹות אַתָּה רוֹצֶה לֵילֵךְ מֵהֶם, לֹא כֵן הַדָּבָר כִּי אֲנִי תּוֹפֶסְךָ בְּעַל כָּרְחֲךָ וְאֵינִי מַנִּיחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה. כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם בְּחִינַת בְּרִכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ וְכוּ', כִּי אֲנִי רוֹצֶה לִתְפֹּס אוֹתְךָ בְּעַל כָּרְחֲךָ לַהֲפֹךְ אוֹתְךָ לְשִׂמְחָה בְּחִינַת בְּרָכָה שֶׁאַתָּה בְּעַצְמְךָ תְּשַׂמְּחֵנוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְצוֹת ה' דְּרָכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל אַיְתוּ אַשְׁלֵי וּמוֹשְׁחוּ שְׁאַתֶּם בְּעַצְמְכֶם עַל כְּרָחֲכֶם וְכוּ', בִּבְחִינַת וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אַחֵיכֶם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְחָה לַה' וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּעַצְמָם יִתְהַפְּכוּ לְשַׂמֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְכֹחַ הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת מַמְשִׁיכִין גַּם עַתָּה עַד שֶׁחוֹטְפִין אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁיִּתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי וְכוּ'. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁעַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְךָ לוֹמַר שִׁירָה עַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל יֹאמְרוּ תְּחִלָּה שִׁירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וְהָדַר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹקִים, הַיְנוּ שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁעַתָּה מַתְחִיל קְדֻשַּׁת שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנִּי, שֶׁמֵּעַתָּה אֵין לָכֶם רְשׁוּת לוֹמַר שִׁירָה עַד שֶׁבָּנַי יֹאמְרוּ תְּחִלָּה וְעַל-כֵּן אֲנִי תּוֹפֶסְךָ עַד שֶׁתְּבָרְכֵנִי וְתִתְהַפֵּךְ מִיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה לְשַׂמֵּחַ אֶת בָּנַי עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְבָרֵר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת. כִּי זֶה עִקַּר הַבְּרוּר בִּשְׁלֵמוּת כְּשֶׁמְּמִירִין וּמַחֲלִיפִין מֵרַע לְטוֹב שֶׁמְּהַפְּכִין מִיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֵילֵךְ וּלְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן נֶצַח הוֹד יְסוֹד כְּלֵי הַהֲלִיכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁעוֹלִין עַד הַכֶּתֶר שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר שֶׁשָּׁם עֲלִיַּת יַעֲקֹב כַּמּוּבָא שֶׁקְּדֻשַּׁת יַעֲקֹב עוֹלָה עַד הַכֶּתֶר וְכוּ'. וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל יֹאמְרוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה אָז דַּיְקָא תּוּכַל לַעֲלוֹת וְלוֹמַר שִׁירָה גַּם-כֵּן, כִּי עַתָּה שֶׁכְּבָר הִתְחִיל מִמֶּנִּי קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לָכֶם לוֹמַר שִׁירָה עַד שֶׁיֹּאמְרוּ בָּנַי תְּחִלָּה. וְזֶה דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי שֶׁאַתָּה בְּעַצְמְךָ דַּיְקָא תִּתְהַפֵּךְ לְבָרְכֵנִי וּלְשַׂמֵּחַ אֶת בָּנַי כַּנַּ"ל:

חלק כו

וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל, שֶׁהוֹדָה לוֹ עַל כָּל זֶה וְאָמַר לוֹ לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁיֵּשׁ לְךָ עוֹד מִלְחָמָה עִם בְּחִינַת הָרַגְלִין בִּבְחִינַת וַיִּדּוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וְכוּ', כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שִׁמְךָ שֶׁמּוֹרֶה שֶׁכְּבָר נִצַּחְתָּ הַמִּלְחָמָה כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁעַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה עוֹלִין עַד הַכֶּתֶר שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר, וְאָז הַמֹּחִין מַכִּין בְּהַפְרִיסָא וּמַשִּׁיגִין הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין וְכוּ'. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִפְעֹל כָּל זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת

מִי יֵימַר שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹרְדִין לְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וּמַעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמִצּוּם הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁנִּקְרָא גַּם-כֵּן אֱלֹקִים כַּמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאֱאַר"י זַ"ל, הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁהָרְדִיפָה מַכָּה בְּהַמְעַכֵּב וְהַמְסַדֵּר וְהַמְעַכֵּב מוֹנֵעַ וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין זֶהוּ כְּמוֹ מִלְחָמָה בְּחִינַת כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים עִם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ'. וְזֶה וְעִם אֲנָשִׁים שֶׁהֵם עֲשָׂו וְלָבָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וַתּוּכַל שֶׁנִּצַּחְתָּ כֻּלָּם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתָּרֵר עִם אֱלֹקִים עִם בְּחִינַת הַמְעַכֵּב וּלְקַבֵּל וּלְהַשִּׂיג מִשָּׁם מַה שֶּׁיַּשִּׂיג, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהִשְׁתָּרֵר עִם אֲנָשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁבֵּרְכוֹ הַמַּלְאָךְ שֶׁיִּהְיֶה שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים בְּחִינַת הַמְעַכֵּב וְכוּ'. וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁשָּׂרִיתָ עִם אֲנָשִׁים בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וַתּוּכָל לְכֻלָּם, וְעַל-כֵּן שִׁמְךָ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמּוּבָא שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת שִׁיר אַ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת שִׁיר וְשִׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת בְּחִינַת כִּי שָׂרִיתָ וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ-לְרִפְאוֹתוֹ מִצְּלָעְתוֹ, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָאִיר לוֹ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁיְּאִיר לֶעָתִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז לֶעָתִיד כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹר הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁמַּשְׁיִגִין עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה עַד הַכֶּתֶר שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וּמַשִּׂיג הָאוֹר בִּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי וְכוּ' שֶׁזֶּה הָאוֹר הוּא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז וְכָל אוֹרוֹת הַשִּׂכְלִיִּים שֶׁמְּקַבְּלִין עַתָּה כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִשָּׁם כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים זוֹכִין גַּם עַתָּה לְהַשִּׂיג זֶה הָאוֹר עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַפֵּא מִצְּלָעְתוֹ, הַיְנוּ כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁהָא בְּהָא תְּלֵיָא כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין יוֹתֵר בְּשִׂמְחַת הַמִּצְוָה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אוֹרוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, וְכָל מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין בְּיוֹתֵר אוֹרוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כְּמוֹ כֵן זוֹכִין לְשִׂמְחַת הַמִּצְוָה בְּיוֹתֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ הַנַּ"ל שֶׁיַּעֲקֹב בְּגַדֶּל כֹּחוֹ זָכָה שֶׁהֵאִיר לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ בְּתַקְפָּהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז בְּחִינַת אוֹרוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁזָּכָה אָז שֶׁיְּאִיר לוֹ בְּאוֹר נְפָלָא שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַפֵּא מִצְּלָעְתוֹ שֶׁהוּא מַה שֶּׁנָּגַע בְּכַף יֶרֶכוֹ דְּהַיְנוּ בְּיוֹצְאֵי יֶרֶכוֹ בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים לְהַגְבִּיר עֲלֵיהֶם הָעַצְבוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַשָּׂגַת אוֹר הַנַּ"ל שֶׁזָּכָה יַעֲקֹב אָז שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְרַפְאוֹת צִלְעָתוֹ שֶׁהוּא לְרַפְאוֹת יוֹצְאֵי יֶרֶכוֹ שֶׁרְפוּאָתָם עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם מִמְּקוֹר הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא אוֹר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם.

כִּי בֶּאֱמֶת כָּל כֹּחֲנוּ וְחִיּוּתֵנוּ עַתָּה בְּעֹמֶק הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר הָעַצְבוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, הוּא רַק עַל-יְדֵי נְקֻדַּת הַשִּׂמְחָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עָלֵינוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּהַשָּׂגָתָם הָעֲצוּמָה שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ לְרַפְאוֹת צַלְעָתוֹ מַה שֶּׁנֶּגַע בְּכַף יְרֵכוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַיְתוּ אַשְׁלֵי וּמוֹשְׁחוּ הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַשִּׂמְחָה מִמְּקוֹר הַשִּׂמְחָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁאָז יָאִיר אוֹר הַגָּנוּז וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא לְעֵיל שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁיָּכוֹל לְרַפְאוֹת הַבַּת מֶלֶךְ שֶׁרְפוּאָתָהּ עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁחָזַר יַעֲקֹב עַל פַּכִּים קְטַנִּים. וְאִיתָא שֶׁהֵם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת קְטַנִּים שֶׁרָצָה לְהַגְבִּיהַּ וּלְבָרֵר אוֹתָם גַּם-כֵּן. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַשָּׂגַת אוֹר הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִי יְיַמֵּר עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִים נִיצוֹצוֹת מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כח

גַּם אִיתָא שֶׁפַּךְ מָרְמֵז עַל פַּךְ הַשֶּׁמֶן בְּחִינַת וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת צַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסַר בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהָיָה בּוֹ בְּרָכָה, כִּי מִמֶּנּוּ נִמְשְׁחוּ כֹּהֲנִים וּמְלָכִים וּכְלֵי שָׁרֵת וְכֻלּוֹ קָיָם לֶעָתִיד לָבוֹא, כִּי כָּל זֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה הַנַּ"ל שֶׁהָיָה הַנֵּס נִפְלָא עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת שֶׁדָּלַק שֶׁמֶן מֵעֵט שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי הָיָה בּוֹ בְּחִינַת בְּרָכָה הַנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה טָרַח יַעֲקֹב אָז לְהַמְשִׁיךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת בִּרְכַּת הַשֶּׁמֶן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בִּרְכַּת הַשֹּׂכֶל וְכוּ', וְאָז נִתְקַנֵּא בּוֹ הַמַּלְאָךְ וְהִתְגָּרָה בּוֹ עַד שֶׁיַּעֲקֹב בְּעֹצֶם כֹּחוֹ נִצְּחוֹ עַד שֶׁהֶכְרַח לְבָרְכוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יִתְהַפֵּךְ לְבָרְכָה בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁהֵאִיר אוֹר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בְּכַוָּנוֹת חֲנֻכָּה לְכַוֵּן בְּכָל לַיְלָה שֵׁם אהי"ה פְּעָמִים אהיה שֶׁעוֹלֶה אֱמֶת, וּלְעוֹרֵר בְּכָל לַיְלָה מִדָּה אַחַת מִי"ג מְכִילִין דְּרַחֲמֵי עַד נוֹצֵר שֶׁשָּׁם כָּלוּל עַד וְנַקֶּה וְכוּ', וְשֵׁם אהיה הַנַּ"ל יְכַוֵּן בְּכָל לַיְלָה בְּצֵרוּף מְיֻחָד וְכוּ', שֶׁכְּלוּלוֹתָם הֵם שִׁלְשָׁה אהיה, בִּיהוּדִין בְּהֵהִין בְּאַלְפִין וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כִּי עִקַּר כְּלַל הַכַּוָּנָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת שִׂמְחַת הַמִּצְוָה מֵעוֹלָם הַבָּא לְעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁנִּתְגַּבֵּר לִזְכֹּר בְּכָל עֵת תַּכְלִית הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז לֹא יִשָּׁאֵר מִן הָאָדָם וְלֹא מִן תַּאֲוֹתָיו וַהֲבָלָיו וְכַסְפּוֹ וּזְהָבוֹ שׁוּם דָּבָר כִּי אִם נְקֻדַּת הַמִּצְוָה שֶׁזָּכָה לְסַגֵּל בְּחַיָּיו. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּא לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לַעֲשׂוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה עָצוּמָה עַד אֵין סוֹף כִּי רַק זֶה חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ לָנֶצַח, וַאֲפִלּוּ אִם עָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה וַעֲכָשָׁו נַעֲשָׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה אַף-עַל-פִּי-כֵן יִשְׂמַח בְּיוֹתֵר, כִּי אַדְרַבָּא הוּא צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא גַּם הוּא בְּעֹצֶם שִׁפְלוּתוֹ וּגְרִיעוּתוֹ וְכוּ' זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מִצְוָה לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וּלְהַנִּיחַ תְּפִלִּין וְלִתֵּן אֵיזֶה צְדָקָה וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁחוֹטְפִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה וּמַכְנִיסִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה בְּהֵיכָלוֹת פְּרִיָּה

וּרְבִיָּה הֲלָכָה ד עַיִן שָׁם). וְכָל זֶה מַמְשִׁיכִין עַתָּה עַל-יְדֵי מִצְוַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה (סִימָן ב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) עַיֵּן שָׁם, וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא עֶצֶם הַשִּׂמְחָה שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ"ל, כִּי לְפִי נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ לִשְׂמֹחַ מְאֹד בִּשְׂעַת עֲשִׂיַּת אֵיזֶה מִצְוָה, כִּי הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר לְהָאָדָם שׁוּם דָּבָר כִּי אִם נְקֻדַּת הַמִּצְוָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁם אהיה. בְּחִינַת אהיה פְּעָמִים אהיה שֶׁעוֹלֶה אֱמֶת כִּי אהיה בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק וְאֶהְיֶה עִמְּךָ וַאֲבָרֶכְךָ. וְשָׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם. וְשָׁם שֹׂרֶשׁ בְּחִינַת אוֹר הַשֶּׁמֶן בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת נֵזֶר אֱלֹקָיו עַל רֹאשׁוֹ, שֶׁמְּמֶנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל אוֹרוֹת הַשְּׂמָנִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהוּא יְזִכֶּה לָזֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת יוֹתֵר מֵהַכֹּל עַל-כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם מָשִׁיחַ עַל שֵׁם שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְהוּא שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל שֶׁמֵּאִיר בְּהֶעְלֵם בְּיִשְׂרָאֵל גַּם עַתָּה עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים לְהַכְנִיס בָּנוּ נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁנִּזְכֶּה לִשְׂמֹחַ בַּעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות גַּם עַתָּה בְּעֹמֶק הַגָּלוּת שֶׁרַק זֶה הוּא קִיּוּמֵנוּ וְחִיּוּתֵנוּ כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין אוֹר נֵר שֶׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. (כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאָז בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי כְּבָר נִגְנַז שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל קְדֻשַּׁת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מֵאַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ שֶׁנִּמְשַׁח שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קִבֵּל קְדֻשָּׁתוֹ לְדוֹרוֹת):

וְזֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁים שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל הַר קָדְשֶׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ, שֶׁהוּא הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל, וְאָבוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹקִים אֶל אֵל שִׂמְחַת גִּילִי שֶׁיִּזְכֶּה לְשִׂמְחָה. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ שֶׁהוּא אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר שֶׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁעָקְרוּ לְהָאִיר נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ קְדֻשַּׁת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת וְאָבוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹקִים אֶל אֵל שִׂמְחַת גִּילִי וְכַנַּ"ל, וְאוֹדְךָ בְּחִינַת הוֹדָאָה וְכַנַּ"ל. וְשָׁם אהיה הַנַּ"ל בִּשְׁלֹשָׁה צְרוּפִין שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים בְּגִימַטְרִיָּא חוֹתָם כִּידּוּעַ בַּכְּתָבִים, הַיְנוּ בְּחִינַת חוֹתָם שֶׁל הַשֶּׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל. וְעִקַּר הַחוֹתָם הוּא אֱמֶת, כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֱמֶת, כִּי אֱמֶת בְּחִינַת אהיה פְּעָמִים אהיה כַּנַּ"ל, כִּי אהיה בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב בְּחִינַת הַפְּרִיסָא וְהַמַּעֲבִיר וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חוֹתָם שֶׁחוֹתָם בְּעַד הַמֹּחִין וּמַעֲכָבָם שֶׁיִּמָּתִינוּ עַד שֶׁיִּתְיַשְּׁבוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא עִקַּר הַשַּׂגַת הַמֹּחִין. וְעִקַּר כְּלַל כָּל הַהַשָּׂגוֹת הוּא אֱמֶת כַּמְּבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה הוּא אֱמֶת, וּכְמוֹ

שֶׁכָּתְבוּ גַּם כָּל חַכְמֵי הַמְחַקְּרִים שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה הוּא אֱמֶת, בִּפְרָט בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת. וְעִקַּר כְּלַל הַהַשָּׂגָה שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נֵדַע רַק לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאִין הַשָּׂגַת הַצַּדִּיקִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה בְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִי שֶׁמַּשִּׂים לִבּוֹ אֶל דִּבְרֵיהֶם בֶּאֱמֶת. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הָאוֹר בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמְנוֹרָה שֶׁבּוֹ נַעֲשָׂה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחוֹתָם שֶׁהוּא הַמְעַכֵּב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אהיה שֶׁהוּא בְּחִינַת אָנָא זִמִּין לְמֵהֱוֵי כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ, הַיְנוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף אָנָא זִמִּין לְמֵהֱוֵי, שֶׁבְּוַדַּאי יִתְהַוֶּה מִמֶּנִּי אֵיזֶה הֲוָיָה. כִּי כָּל הַהִתְהַוּוּת שֶׁל הָאָדָם עַתָּה בָּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל הֶבֶל וְרִיק אֲפִלּוּ בְּחַיָּיו כַּיָּדוּעַ לַכֹּל, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁמֻּכְרָח לָמוּת וְלָשׁוּב לֶעָפָר וְיִתְבַּלֶּה הַכֹּל, וְעַל-כֵּן אֵין זֶה שׁוּם הֲוָיָה כְּלָל רַק אָנָא זִמִּין לְמֵהֱוֵי שֶׁבְּוַדַּאי אֲנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן שֶׁיִּהְיֶה מִמֶּנִּי אֵיזֶה הֲוָיָה לֶעָתִיד לָנָצַח, כִּי בְּוַדַּאי יִשָּׁאֵר מִמֶּנִּי אָז מַה שֶּׁיִּשָּׁאֵר וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עִנְיָן זֶה לְעִנְיַן הִתְחַזְּקוּת בַּשִּׂמְחָה וְכוּ'. וְכָל הַהַשְׁאָרָה הוּא נְקֻדַּת הַמִּצְוֹות כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אהיה אָנָא זִמִּין לְמֵהֱוֵי שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מָה אָנוּ מָה חַיֵּינוּ וְכוּ', כִּי הַכֹּל הֶבֶל לְבַד וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאֵין לְהָאָדָם שׁוּם הֲוָיָה כְּלָל רַק מַה שֶּׁיִּשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ נְקֻדַּת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים תֵּכֶף אַחַר כָּךְ אַשְׁרֵינוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי הַכֹּל הֶבֶל וְאֵין הֲוָיָה בָּעוֹלָם כִּי אִם אַשְׁרֵינוּ וְכוּ'. דְּהַיְנוּ שִׂמְחַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּיַּחֲדִין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׂמְחַת הַמִּצְוֹות כִּי כָּל מִצְוֹתָךְ אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל לַיְלָה בְּצֵרוּף אַחַר כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּכַּוָּנוֹת, כָּל זֶה לְתַקֵּן וּלְבָרֵר בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּכָל פַּעַם בִּשְׁקָרִים וַחֲלִיפִין וּתְמוּרוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁהֵם הָרָעְיוֹנִים רָעִים וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' שֶׁכֻּלָּם בְּחִינַת שִׁנּוּיִים וְחִלּוּפִים וּתְמוּרוֹת וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי שֵׁם אהיה פְּעָמִים אהיה בְּצֵרוּף מְיֻחָד וְכָל צֵרוּף עוֹלֶה אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי כְּפִי הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַתְּמוּרוֹת שֶׁלָּהֶם כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְבָרֵחַ מֵהֶם עַל-יְדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֲמִתַּת הָאֱמֶת עַל-יְדֵי עֵצוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם וְכוּ' כַּמָּה שִׁנּוּיִים לְטוֹבָה, לִפְעָמִים עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות לִפְעָמִים עַל-יְדֵי תְּפִלָּה לִפְעָמִים עַל-יְדֵי שִׂיחָה וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת צֵרוּפִים שׁוֹנִים שֶׁל שֵׁם אהיה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ הַנַּ"ל. וּכְפִי הִתְגַּבְּרוּת הָעַצְבוּת שֶׁל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, כֵּן צְרִיכִין לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, בְּחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם מַמְשִׁיכִין צֵרוּפִים מְיֻחָדִים שֶׁל שֵׁם אהיה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת

כְּפִי הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר מִשְּׁנוּי הַתְּמוּרוֹת וְכַנַּ"ל, כִּי הָאֱמֶת הוּא אֶחָד, אֲבָל מִצַּד הַמְקַבְּלִים יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה שִׁנּוּיִים לְטוֹבָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן רנא לְקוּטֵי חֵלֶק א) כְּפִי הַבְּרוּר שֶׁצְּרִיכִין, שֶׁהָעִקָּר עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁמְּבַטֵּל כָּל הַשִּׁקְרִים וְהַשִּׁנּוּיִים הַנִּמְשָׁכִין מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, וְעַל-כֵּן הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת צָרִיךְ לְכַוֵּן צֵרוּף מְיֻחָד בְּכָל יוֹם שֶׁל שֵׁם אהיה פְּעָמִים אהיה שֶׁהוּא עוֹלֶה אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן לְהַמְשִׁיךְ תְּלִיסַר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי שֶׁהֵם "אֵל רַחוּם וְחַנּוּן", כִּי עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשֵּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים הָעֲוונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁהַצַּדִּיקִים בְּגָדֶל כֹּחָם מְהַפְּכִין הַכֹּל לְטוֹבָה לְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה עַד שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּצִנּוֹת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הִיא מֵעֵת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק, כִּי עִקַּר הָעַצְבוּת שֶׁהִיא עִקַּר גְּלוּת הַשְּׁכִינָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה. כִּי הַמְּאוֹרוֹת הֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, וּבִתְחִלָּה הָיוּ שְׁנֵיהֶם גְּדוֹלִים וְעַל-יְדֵי קִטְרוּג הַיֵּרֵחַ נִתְמַעֲטָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְהִי מְאוֹרֹת חָסֵר, וּמִזֶּה הַחִסָּרוֹן הוּא יְנִיקַת הָעַצְבוּת בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאוֹרֹת חָסֵר דָּא לֵילִית שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיְלָלָה וְהָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ. וְיִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ עוֹסְקִים בָּזֶה בַּעֲבוֹדָתָם לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהָעִקָּר עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוות בְּשִׂמְחָה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה מְתַקְּנִים פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עַצְבוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קְדוּשׁ הַלְּבָנָה נוֹהֲגִין יִשְׂרָאֵל לְקַדְּשָׁהּ בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁנּוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת רִקּוּדִין וּמְחוֹלוֹת בִּשְׁעַת קִדּוּשׁ לְבָנָה, וּכְמוֹ שֶׁמַּזְכִּירִין בִּבְרָכַת הַקִּדּוּשׁ שְׁשִׂים וּשְׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת וְכוּ', כִּי קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה הוּא תִּקּוּן וּמִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים אָז לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן מְקַדְּשִׁין אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה דַּיְקָא שֶׁהִיא בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן, כִּי בְּשַׁבָּח יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאַתֶּם מַמְעִיטִין עַצְמְכֶם כְּשֶׁאֲנִי מַשְׁפִּיעַ לָכֶם טוֹבָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁבַח הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁנִּקְרָא כָּל אֶחָד קָטָן כְּמוֹ הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה צַדִּיקִים יִקָּרְאוּ עַל שֵׁמְךָ, יַעֲקֹב הַקָּטָן, דָּוִד הַקָּטָן וְכוּ'. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה מַשִּׂיגִין הַצַּדִּיקִים וְהֵם מַמְשִׁיכִין הַשִּׂמְחָה עָלֵינוּ, וְכָל שִׂמְחָתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הוּא עַל-יְדֵי קָטְנוּת וְשִׁפְלוּת וַעֲנָוָה דַּיְקָא, בִּבְחִינַת וְיִסְפּוּ עֲנָוִים בַּה' שִׂמְחָה וְאֶבְיוֹנֵי אָדָם בְּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יָגִילוּ, כִּי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים

וְהָרְשָׁעִים הַכְּרוּכִים אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה כָּל שִׂמְחָתָם הִיא רַק עַל-יְדֵי גַּאֲוָה וְגַדְלוּת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּשִּׂיגִין אֵיזֶה עֲשִׁירוּת אוֹ כָּבוֹד וּגְדֻלָּה הֵם מִתְנַשְּׂאִים בְּעַצְמָן וּשְׂמֵחִים בָּזֶה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין שִׂמְחָתָם שִׂמְחָה כְּלָל, כִּי שִׂמְחָתָם מְעֹרֶבֶבֶת תָּמִיד בִּבְחִינַת לִשְׂחֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל וּלְשִׂמְחָה מַה זּוֹ עוֹשָׂה, כִּי בֶּאֱמֶת בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה אֵין שׂוּם שִׂמְחָה כְּלָל, וְעַל-כֵּן נִקְרָא כָּל שִׂמְחָתָם שְׂחוֹק הַכְּסִיל שֶׁהִיא עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וּמוּבָא בְּהַתּוֹרָה צוּיתָ צֶדֶק (בְּסִימָן כג), כִּי אַחֲרִית שִׂמְחָה תוּגָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁכָּל שִׂמְחָתוֹ הִוא תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁמִּתְגָּאֶה בְּעָשְׁרוֹ וְכִיּוֹצֵא, בְּוַדַּאי אֵין זֶה שִׂמְחָה כְּלָל:

כִּי זֶה יָדוּעַ לַכֹּל שֶׁאֵין שׂוּם אָדָם מְמַלֵּא תַּאֲוָתוֹ בְּעָשְׁרוֹ כִּי אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ. וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר חָסֵר לוֹ יוֹתֵר בִּפְרָט שֶׁעַל-פִּי רֹב מִתְנַהֵג בִּגְדוֹלוֹת עַד שֶׁעַתָּה חָסֵר לוֹ יוֹתֵר בֶּאֱמֶת מִבַּתְּחִלָּה לְפִי הַנְהָגָתוֹ עַתָּה. וְכֵן בְּכָל הַתַּאֲוֹת בִּפְרָט שֶׁמֻּכְרָח לָמוּת וְלֹא בְּמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל. וְכֵן כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ גְּדֻלָּה וְכָבוֹד יוֹתֵר הוּא מִתְגָּאֶה בְּעַצְמוֹ עַד שֶׁחָסֵר לוֹ כָּל הַכָּבוֹד וְהַהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וּמִתְקַנֵּא בַּאֲחֵרִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּדֻלָּה וְכָבוֹד וְכוּ' כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי גַּדְלוּת וְגַאֲוָה אֵין שׂוּם שִׂמְחָה כְּלָל רַק שֶׁנִּדְמֶה שֶׁהֵם שְׂמֵחִים, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל שִׂמְחָתָם נֶהְפֶּכֶת לְיָגוֹן בִּבְחִינַת וְאַחֲרִית שִׂמְחָה תוּגָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל שִׂמְחַת הַצַּדִּיקִים שֶׁהִיא שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הַקְּטָנוּת דַּיְקָא שֶׁהֵם קְטַנִּים בְּעֵינֵיהֶם כָּל כָּךְ שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּקַבְּלִים מֵה' יִתְבָּרֵךְ הֵם שְׂמֵחִים בּוֹ, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם יִסּוּרִים וַעֲנִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם הֵם שְׂמֵחִים בַּיִּסּוּרִים וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּשְׁפִּיעַ לָהֶם אֵיזֶה טוֹבָה הֵם מְקַבְּלִים בְּשִׂמְחָה וּמוֹדִים לַה' יִתְבָּרֵךְ בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְבוֹ חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּה' אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר, וְאֵינָם מִתְגָּאִים לְהִתְאַוּוֹת בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר רַק הֵם שְׂמֵחִים בְּחֶלְקָם כִּי יוֹדְעִים שֶׁגַּם זֶה הַמַּעַט הוּא חֶסֶד חִנָּם מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכָל שִׂמְחָתָם הִיא שִׂמְחָה נִצְחִיִּית שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמָם שִׂמְחַת הַמְּצוּוֹת שֶׁהִיא שִׂמְחָה אֲמִתִּיִּית הַקַּיֶּמֶת לָנֶצַח, וְכָל מַה שֶּׁהֵם קְטַנִּים בְּעֵינֵיהֶם יוֹתֵר וְיוֹדְעִים שִׁפְלוּתָם בְּיוֹתֵר כַּמָּה וְכַמָּה פָּגְמוּ וְכוּ' הֵם מִתְגַּבְּרִים עַל-יְדֵי זֶה יוֹתֵר לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת הַמִּצְוָה עַל שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מִצְוָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל וּבְמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּחַם ה' יִתְבָּרֵךְ אֶת הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ אָמַר לָהּ צַדִּיקִים יִקָּרְאוּ עַל שְׁמֵךְ יַעֲקֹב וְכוּ', כִּי כָּל נֶחָמָתָהּ הִיא שִׂמְחָה שֶׁהִיא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה. עַל-כֵּן אָמַר לָהּ שֶׁצַּדִּיקִים יִקָּרְאוּ קְטַנִּים עַל שְׁמֵךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל שִׂמְחָתָם עַל-יְדֵי קְטָנוּת וְשִׁפְלוּת, שֶׁזֹּאת הַשִּׂמְחָה קַיֶּמֶת לָנֶצַח בְּחִינַת שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנָּתַן לְהַלְּבָנָה אֶת הַכּוֹכָבִים לְהָפִיס דַּעְתָּהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הַמַּצְדִּיקִים אֶת הָרַבִּים שֶׁהֵם מַצְדִּיקִים וּמְזַכִּים אֶת

הָרַבִּים שֶׁמַּכְנִיסִים בָּהֶם שִׂמְחָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצְאִים בָּהֶם נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל הַמִּצְוֹות בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ בְּהַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְּרוּעִים וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בָּזֶה הָרְבֵּה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת הַמְאִירִים וּמְשַׂמְּחִים לֵב יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְפַיְּסִין דַּעְתֹּהּ שֶׁל הַלְּבָנָה עַל פְּגִימָתָהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲצִבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים נִתְמַלֵּא אוֹרהּ כִּי הֵם מְשַׂמְּחִים נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימָתָהּ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַדְּלֻקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת שִׂמְחַת הַמִּצְוֹת כַּנַּ"ל הוּא מֵעֵת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הַמְשַׂמְּחִים לֵב יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי נְקֻדַּת הַמִּצְוֹת כַּנַּ"ל עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁהִיא לְהַעֲלוֹת הָרְגָלִין שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲצִבוּת כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת וְכוּ' עַד שֶׁהַמִּצְוָה הוֹלֶכֶת לְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲלִיַּת הָרְגָלִין שֶׁמַּעֲלִין הָרְגָלִין מִינִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁיֵּלְכוּ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת לְעוֹרְרָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק שֶׁהוּא מְקוֹם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים לְהַעֲלוֹת הָרְגָלִין מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַדְּלֻקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה שֶׁהַשִּׁיב דָּוִד לְמִיכַל כְּשֶׁאָמְרָה לוֹ מַה נִכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל (שְׁמוּאֵל ב ו) וְכוּ' עַל שֶׁבְּזֶה עַצְמוֹ וְהִקְטִין עַצְמוֹ כָּל כָּךְ כְּשֶׁהֶעֱלָה הָאָרוֹן שֶׁהָיָה מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וְכוּ'. וְהַשִּׁיב לָהּ לִפְנֵי ה' אֲשֶׁר בָּחַר בִּי מֵאָבִיךְ וְכוּ' וּנְקַלֹּתִי עוֹד מִזֹּאת וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַשִּׁיב לָהּ שֶׁאַדְרַבָּא זֶהוּ כָּל תֹּקֶף שִׂמְחָתִי מֵחֲמַת שֶׁאֲנִי קָטָן בְּעֵינֵי בֶּאֱמֶת כָּל כָּךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא בָּחַר בִּי ה' מֵאָבִיךְ לִהְיוֹת מֶלֶךְ וְתִתְקַיְּמָה מַלְכוּתִי וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא כב) אֵין מְמַנִּין פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר אֶלָּא אִם כֵּן קֻפָּה שֶׁל שְׁרָצִים תְּלוּיָה מֵאַחֲרָיו שֶׁאִם תְּזוֹחַ דַּעְתּוֹ עָלָיו וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה לֹא נִתְקַיְּמָה מַלְכוּתוֹ שֶׁל שָׁאוּל שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ שׁוּם דִּפְּי וְכוּ', כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא עַל-יְדֵי עֲנָוָה וְקַטְנוּת דַּיְקָא שֶׁהִיא לְהֶיוֹת קָטָן בְּעֵינָיו בֶּאֱמֶת כְּמוֹ דָּוִד שֶׁאָמַר וְאָנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם וְכוּ', וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ הָיָה מְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן גָּמַל ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ חֲסָדִים כָּאֵלֶּה. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. וְעַל-כֵּן הַשִּׁיב לָהּ כָּרָאוּי, כִּי זֶה עִקַּר שִׂמְחָתִי מַה שֶּׁאֲנִי מְבַזֶּה עַצְמִי וּמַקְטִין עַצְמִי כָּל כָּךְ בִּשְׁבִיל לְשַׂמֵּחַ בְּשִׂמְחַת הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה כְּלַל שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל,

כִּי אֲנִי שָׂמֵחַ לִפְנֵי ה' אֲשֶׁר בָּחַר בִּי לְמֶלֶךְ מֵאָבִיךָ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, וּנְקַלְתִּי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפָל בְּעֵינַי וְכוּ' (שְׁמוּאֵל ב הַנַּ"ל), כִּי אֲנִי בְּעֵינַי נָקֵל וְנִבְזֶה עוֹד יוֹתֵר מִזֶּה וְזֶה דַּיְקָא הוּא תִּקֶּף שִׂמְחָתִי שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי זוֹכֶה עִם יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת הָאָרוֹן לִמְקוֹמוֹ. וְכֵן הוּא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁאַדְרַבָּא כָּל מַה שֶּׁרוֹצִים לְהַרְחִיקוֹ מִשִּׂמְחָה מַחֲמַת שִׁפְלוּתוֹ וּפְגָמָיו הַמְרֻבִּים מְאֹד צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּכָל כֹּחוֹ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא וְלַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מְלֻבָּשׁ בְּצִיצִית וְאוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ' בְּכָל יוֹם וְכַיּוֹצֵא בְּשִׁאֲרֵי נְקֻדּוֹת הַמִּצְוֹת וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁתִּתְקַיֵּם לֶעָצַח עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּשִׂמְחָה בְּשִׁעַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם לֶעָצַח הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּתוֹ לַצַּדִּיקִים שֶׁמְּרִימִין נְקֻדּוֹת הַמִּצְוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד לִמְקוֹמוֹ בִּבְחִינַת תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְכוּ', שֶׁעִקַּר חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת כְּלַל שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא בְּחִינַת בַּדְחָא דְּמַלְכָּא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי זָכָה לַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם כְּלַל הַשִּׂמְחָה וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין זֹאת בְּשִׁעַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה וְצוֹעֲקִין בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד שֶׁזָּכָה לְמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי זֶה לֶעָצַח כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִלְמָלֵא לֹא זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם אֶלָּא פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ דַּיָּם. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים זֹאת בְּבִרְכַּת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה בְּשִׂמְחָה, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת וּזְכוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכִין בָּזֶה הָעוֹלָם הַכָּלָה וְהַנִּפְסָד וְכוּ', לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה שֶׁהוּא מִלּוּי הַלְּבָנָה מְפֻגֶּמֶתָה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִלְמָלֵא לֹא זָכִינוּ בָּזֶה הָעוֹלָם אֶלָּא לְהַקְבִּיל פְּנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ עַל-יְדֵי קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה דַּיֵּנוּ, כִּי כָּל זְכִיּוֹתֵינוּ וְחִיּוּתֵנוּ הוּא שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה וְכַנַּ"ל מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים כַּמָּה מִצְוֹת בְּכָל יוֹם וּמְיַחֲדִין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם:

חלק לב

וְזֶה וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו וְכוּ, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמִדְרָשׁ רַבָּה מְגוּרֵי אָבִיו לְשׁוֹן גֵּרִים שֶׁהָיָה יַעֲקֹב מְגַיֵּר גֵּרִים. וְאִיתָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן רכח שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּקֵּשׁ יַעֲקֹב לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה קָפַץ עָלָיו רֶגְזוֹ שֶׁל יוֹסֵף, כִּי זֶה שֶׁעוֹסֵק לְגַיֵּר גֵּרִים בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיוּ לוֹ יִסּוּרִים וּמַחֲלֹקֶת וְכוּ'. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם שֶׁאֵלּוּ הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה הָרוֹצִים לָשׁוּב אֶל ה' עַל-יְדֵי

הַצַּדִּיק בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן כַּמָּה מִינֵי מַחֲלֹקֶת וְיִסּוּרִים וְהִתְגָּרוּת וְכוּ' בְּכָל פַּעַם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ע"ב שֶׁהוּא לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הָרוֹצֶה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ נֶאֱמַר בַּקֵּשׁ יַעֲקֹב לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה קַפֵּץ עָלָיו וְכוּ'. וְהַתְּקוּן לְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף בְּעַצְמוֹ, בְּחִינַת אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י הַפִּשְׁתָּנִי הַזֶּה נִכְנְסוּ גְּמָלָיו טְעוּנִים פִּשְׁתָּן הַפֶּחָמִי תְּמַהּ אָנָה יִכְנֹס כָּל הַפִּשְׁתָּן הַזֶּה?! הָיָה פִּקֵּחַ אֶחָד הֵשִׁיב לוֹ נִיצוֹץ אֶחָד יוֹצֵא מִמַּפּוּחַ שְׁלֹךְ שֶׁשּׁוֹרֵף כָּל הַפִּשְׁתָּן כָּךְ וְכוּ', וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ נִיצוֹץ יוֹצֵא מִיּוֹסֵף שֶׁמְּכַלֶּה וְשׁוֹרֵף הַכֹּל. כִּי יַעֲקֹב רָאָה כָּל הָאֲלוּפִים הַכְּתוּבִים לְמַעְלָה תָּמַהּ וְכוּ' מַה כְּתִיב לְמַטָּה אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְכוּ' נִיצוֹץ אֶחָד וְכוּ'. וְכֵן פֵּרֵשׁ רַשׁ"י בַּפְּסוּק וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי וְכוּ', וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י מִשֶּׁנּוֹלַד שְׁטָנוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְכוּ' אֵשׁ בְּלֹא לֶהָבָה אֵינוֹ שׁוֹלֵט וְכוּ', הַיְנוּ כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְשַׂמֵּחַ אֶת לֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְלַהֶפֹּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַלְהִיב אֶת לֵב יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ שֶׁמְּנַשֵּׁב הָעַפְרוּרִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת מְלֵא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְלַהֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הֲנִמְצָא כָּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ כָּל הַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת וּלְהוֹצִיא כָּל הַנְּפָשׁוֹת מִשָּׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעֹמֶק נְפִילָתוֹ כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בּוֹ, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה כְּלָל מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלֵק וְכוּ', בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לַעֲזֹר לוֹ וְעָלָיו נֶאֱמַר בְּאָזְנֵי כְּסִיל אַל תְּדַבֵּר כִּי יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ, אֲבָל כָּל מִי שֶׁחָס עַל נַפְשׁוֹ עֲדַיִן וְחָפֵץ בַּחַיִּים אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּפַּל כְּמוֹ שֶׁנָּפַל יָכוֹל הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם, כִּי יוֹסֵף יָרַד לְכָל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת בִּבְחִינַת לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף, עַבְדוּת בְּחִינַת עַצְבוּת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת חָם שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא מִצְרַיִם שֶׁנִּתְקַלֵּל עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה וְכוּ' כַּמּוּבָא, וְיוֹסֵף עִבֵּר בְּכָל זֶה, וְהָיָה לוֹ נִסְיוֹנוֹת עֲצוּמִים בְּתַאֲוָה זֹאת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעַצְבוּת וְהָיָה בְּבֵית הָאֲסוּרִים כַּמָּה שָׁנִים, וְעַל-יְדֵי זֶה עָבַר בְּכָל בְּחִינוֹת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְיָצָא מֵהֶם בְּשָׁלוֹם, אַף גַּם זָכָה לְתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה עֲצוּמָה עַל-יְדֵי זֶה שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף בְּחִינַת יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֵף לֶקַח. וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַפֹּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁהִתְנַבְּאָה רָחֵל כַּאֲשֶׁר נוֹלַד יוֹסֵף וְאָמְרָה אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לַעֲבֹר בְּכָל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְלָצֵאת מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם עַל-יְדֵי זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַחֲרָפוֹת הַבָּאִין מִשָּׁם, וְאַחַר כָּךְ קָרְאָה שְׁמוֹ יוֹסֵף לֵאמֹר יוֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר, הַיְנוּ שֶׁאָמְרָה שֶׁלֹּא דַּי שֶׁעַל

יָדוֹ יִתְבַּטְּלוּ הַחֲרָפוֹת בְּחִינַת אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֲרְפָּתִי, אַף גַּם יְהֶיֶה לוֹ כֹּחַ לַהֲפֹךְ הַחֲרָפוֹת לְכָבוֹד לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר, בְּחִינַת מַעֲשִׂים טוֹבִים הַמְשַׂמְּחִים הַלֵּב בְּחִינַת בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב, כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֶיהָן שֶׁל צַדִּיקִים הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים, הַיְנוּ שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַחֲרָפוֹת וְכוּ' יוֹסֵף בֵּן אַחֵר שֶׁהוּא הוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה לְהוֹסִיף לְהוֹלִיד עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא שִׂמְחָה וְטוֹב בִּבְחִינַת הִתְהַפְּכוּת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת יוֹסֵף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְמַחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹקִים לִפְנֵיכֶם וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם לְרָעָה אֱלֹקִים חֲשָׁבָהּ לְטוֹבָה לְמַעַן עֲשֹׂה כַּיּוֹם הַזֶּה לְהַחֲיוֹת עַם רָב. וְאִיתָא בַּסְּפָרִים עַל זֶה אַשְׁרֵיהֶם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה כִּי לְמַחְיָה שְׁלָחָם אֱלֹקִים וְכוּ' וּלְטַהֵר הַמְקוֹמוֹת אֲשֶׁר נִפְּצוּ שָׁם לְקָרֵב נִיצוֹצֵי קְדֻשָּׁה לִמְקוֹמָם וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה בְּחִינַת הַנַּ"ל שְׁנִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹב לְשָׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא בְּחִינַת יוֹסֵף יָכוֹל לְהַלְהִיב אֶת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה יִשְׂרֹף אֶת כָּל בְּחִינַת אַלּוּפֵי עֵשָׂו וְיַהֲפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה וּלְטוֹבָה. וְזֶהוּ וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב, וַיֵּשֶׁב דַּיְקָא, בְּחִינַת כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמַּיְשֵׁב שֶׁזָּכָה יַעֲקֹב בְּחִינַת הַשֶּׂכֶל הַקָּדוֹשׁ שֶׁרוֹדֵף תָּמִיד לְהַשִּׂיג הָאוֹר אֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶהוּ וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמַּיְשֵׁב. וְזֶהוּ בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מְגַיֵּר גֵּרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי יְיַמֵּר הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל לְיַרֵד לְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְכוּ'. אַךְ בְּכָל פַּעַם מִתְגָּרִים בּוֹ וּבְהַנִּלְוִים אֵלָיו מְאֹד מְאֹד וְאֵין מַנִּיחִים אוֹתוֹ וְכוּ' לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה כְּלָל. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא אֱלֶה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְכוּ', שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַקָּדוֹשׁ מוֹלִיד בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה בְּכָל פַּעַם כִּי אֵינוֹ נוֹפֵל לְזֻקְנָה דִּסְטְרָא אָחֳרָא בְּשׁוּם אֹפֶן, רַק הוּא מוֹסִיף קְדֻשָּׁה וָדַעַת בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁיָּכוֹל לַהֲפֹךְ כָּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה בִּבְחִינַת וְיָסְפוּ עֲנָוִים בַּה' שִׂמְחָה וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת בֵּית יוֹסֵף לֶהָבָה שֶׁמַּלְהִיב אֵשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל יַעֲקֹב כִּי הוּא אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ שֶׁמְּנַשֵּׁב הָעַפְרוּרִית מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִיצוֹץ אֶחָד יוֹצֵא מִבְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁשּׁוֹרֵף אֶת כָּל אַלּוּפֵי עֵשָׂו שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַסִּטְרִין אָחֳרָנִין שֶׁמֵּהֶם כָּל הָעַצְבוּת וְהַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת וְהַהִתְגָּרוּת וְכוּ' וְכוּ' שֶׁמִּתְגָּרִין בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי עַל-יְדֵי נִיצוֹץ אֶחָד שֶׁל אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמַּכְנִיס בְּלֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי עַד שֶׁמַּלְהִיב אֶת לִבּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה מְכַלֶּה וְשׁוֹרֵף אֶת כָּל הַמּוֹנְעִים וְכוּ':

חלק לג

וְזֶה וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ. זְקֻנִים לְשׁוֹן רַבִּים, כִּי הוּא עוֹסֵק תָּמִיד לְהַגְבִּיר בְּכָל פַּעַם הַזְּקֻנָה דִּקְדֻשָּׁה עַל בְּחִינַת הַזְּקֻנָה דִּסְטְרָא אָחֳרָא, כִּי יֵשׁ זְקֻן דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁעִסְקוֹ תָּמִיד לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם לִידֵי זְקֻנָה דְּהַיְנוּ לְהַחֲלִישׁ אֶת דַּעְתּוֹ

כְּאִלּוּ הוּא זָקֵן בְּמַעֲשָׂיו וְכוּ' שֶׁעַל זֶה הִזְהִיר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכֵן שָׁמַעְנוּ מִכַּמָּה צַדִּיקִים שֶׁאָסוּר לִהְיוֹת זָקֵן וְכוּ' וְהַכְּנָעָתוֹ עַל-יְדֵי זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה הָאֱמִתִּי בְּחִינַת זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא מוֹסִיף קְדֻשָּׁה וְחִיּוּת בְּכָל פַּעַם וְכוּ' וְכַמְּבֹאָר מִזֶּה בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה (וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ה). וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ לְשׁוֹן רַבִּים שֶׁבְּכָל פַּעַם מוֹסִיף זִקְנָה דִּקְדֻשָּׁה עַל זִקְנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל בְּחִינַת זִקְנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁעַל זֶה הִתְפַּלֵּל דָּוִד אַל תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה וְכוּ', כִּי צְרִיכִין לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת וְקוֹוֵי ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת זִקְנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם זֶה יוֹסֵף עַל שֵׁם שֶׁהוּא מוֹסִיף קְדֻשָּׁה וְדַעַת שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת בְּכָל פַּעַם וְכַנַּ"ל:

חלק לד

וְדַע כִּי מוּבָן בַּכָּתָבִים שֶׁיַּעֲקֹב וְיוֹסֵף יַחַד עוֹלִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פְּעָמִים שֵׁם הֱוָיָה בָּרוּךְ הוּא. וּכְבָר הוּבָא לְעֵיל בְּאוֹת כ"ט שֶׁכַּוָּנוֹת חֲנֻכָּה הֵם לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנֵי דִּקְנָא שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְשֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן בִּשְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה בְּכָל לַיְלָה שֵׁם אהי"ה פְּעָמִים אהי"ה שֶׁעוֹלֶה אֱמֶת וְכוּ', וְעִקַּר שֹׁרֶשׁ הַשְּׁלֹשָׁה יְחוּדִים שֶׁעוֹלִים נֵר עִקָּרִם הוּא יְחוּד הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הוי"ה אהי"ה. עַיֵּן בִּפְרִי עֵץ חַיִּים בְּכַוָּנוֹת חֲנֻכָּה וְתָבִין כָּל זֶה. רַק זֶה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּכָאן מֵעִנְיַן יַעֲקֹב וְיוֹסֵף שֶׁעוֹלִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פְּעָמִים שֵׁם הויה זֶה אֵינוֹ מְבֹאָר שָׁם בְּכַוָּנוֹת חֲנֻכָּה כִּי אִם בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-פִּי דִּבְרֵינוּ הַנַּ"ל לְעֵבְדָּא וּלְעֵצוֹת טוֹבוֹת מְבֹאָר הַכֹּל עַל נָכוֹן, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר וְיסוֹד כָּל הַשֵּׁמוֹת הוּא שֵׁם הויה בָּרוּךְ הוּא, הוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת בְּחִינַת וֶאֱמֶת ה' לְעוֹלָם, וְכָל הַיִּחוּדִים שֶׁעוֹסְקִים הַצַּדִּיקִים וְכָל יִשְׂרָאֵל לְיַחֵד הַשֵּׁמוֹת עַל-יְדֵי מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הַכֹּל הוּא כְּפִי הַבְּרוּר שֶׁמְּבָרְרִים נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת אֶמְצָעִיתָא דְּעִלְמָא וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי יְמַר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהָעִקַּר עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַזְּקִים עַצְמָן בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרֵךְ וּבְתוֹרָתוֹ וְצַדִּיקָיו הָאֱמִתִּיִּים שֶׁמּוֹדִיעִים לָנוּ עֹצֶם נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת קְדֻשַּׁת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה אֲשֶׁר הֵם חַיֵּינוּ וְכָל קִיּוּמֵנוּ לָנֶצַח עַד שֶׁזּוֹכִים לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַשְׁכִּינָה בְּחִינַת מַלְכוּת מִן הַגָּלוּת עַד שֶׁעוֹלֶה בְּכָל הָעֲלִיּוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁנַּעֲשִׂין בְּחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִין לְעֵיל דְּלָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא מִתְיַדְּעִין וְכוּ', שֶׁמִּמֶּשֶׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַיִּחוּדִים וְכָל הַשָּׁגַת אֱלֹקוּת שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת, כַּמּוּבָן לְמַשְׂכִּיל בְּסִפְרֵי אֱמֶת. וְהָעִקָּר הוּא נְקֻדַּת הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אהיה פְּעָמִים אהי"ה שֶׁעוֹלֶה אֱמֶת שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל לַיְלָה וְכוּ', אֲבָל זֶה מוּבָן שָׁם שֶׁלְּהַמְשִׁיךְ הָאֱמֶת הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֵׁם הָעֶצֶם שֶׁהוּא שֵׁם הויה בָּרוּךְ הוּא שֶׁצְּרִיכִין לְיַחֵדוֹ עִם שֵׁם אהי"ה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת

שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב וְיוֹסֵף שֶׁהֵם מְאִירִין הָאֱמֶת בְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁמְּנַשְּׁבִין וּמְנַפְּחִין הָעַפְרוּרִית שֶׁהִיא הָעַצְבוּת מִלֵּב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי עַד שֶׁהַלֵּב בּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּמַדָּה כָּרְאוּי. וְשֹׂרֶשׁ זֶה הָאֵשׁ הַקְּדוֹשָׁה הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת בֵּית יַעֲקֹב לְאֵשׁ. אֲבָל עִקַּר הִתְלַהֲבוּת הָאֵשׁ כָּרָאוּי הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף בְּחִינַת בֵּית יוֹסֵף לֶהָבָה וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה בּוֹעֵר הָאֵשׁ כָּרָאוּי לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"הּ עַד אֲשֶׁר מַיִם רַבִּים שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַמִּתְגָּרִים לְהַגְבִּיר הָעַצְבוּת וְהַמְּנִיעוֹת וְכוּ', לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אֲשֶׁר אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה שָׁיְרָצָה לְהָסִית וּלְהַדִּיחַ אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִן הָאֱמֶת עַל-יְדֵי הוֹן בֵּיתוֹ עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעַצְבוּת וְהַדְּאָגוֹת בְּחִינַת בְּעַצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּחִינַת מָרָבָּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה צוּיתָ צֶדֶק וְכוּ' עַיֵּן שָׁם) בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ, כִּי כְּבָר זָכָה לִטְעֹם נְעִימַת הָאֱמֶת עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב וְיוֹסֵף כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה מֻרְמָז בִּשְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, שֶׁצְּרִיכִין לְהַדְלִיק בְּכָל לַיְלָה נֵר חֲנֻכָּה לְהַמְשִׁיךְ הָאֵשׁ וְהַלֶּהָבָה דִּקְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת יַעֲקֹב וְיוֹסֵף, כִּי יַעֲקֹב הִתְחִיל לַעֲסֹק בָּזֶה לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ עַל-יְדֵי בְּחִינַת וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת כד וכח) וְיוֹסֵף הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁהוּא עוֹסֵק בָּזֶה בְּיוֹתֵר לְיָרֵד לְתוֹךְ כָּל עִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם וְכוּ', עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת הַתְּשִׁעָה הֵיכָלִין שֶׁשָּׁם שׇׂרֶשׁ הַשֶּׁמֶן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב וְיוֹסֵף הֵם עוֹלִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פְּעָמִים שֵׁם הויה שֶׁהוּא עִקַּר כֹּחַ הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנֵי דִּקְנָא, כִּי שֵׁם הויה עֶצֶם הָרַחֲמִים בְּחִינַת ה' ה' קֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ' (וְכַמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעִקַּר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנֵי דִּקְנָא שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שָׁרְשָׁם הוּא שֵׁם הויה בָּרוּךְ הוּא עַיֵּן שָׁם) אַךְ עִקַּר הַמְּשָׁכָתָם עָלֵינוּ הוּא עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב וְיוֹסֵף שֶׁעוֹלִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פְּעָמִים הויה בָּרוּךְ הוּא כַּנַּ"ל, וְהֵם מְאִירִים הָאֱמֶת בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אהי"ה פְּעָמִים אהיה שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל לַיְלָה שֶׁעוֹלֶה אֱמֶת כַּנַּ"ל. וּמְבֹאָר שָׁם בְּכַוָּנוֹת חֲנֻכָּה שֶׁבְּכָל לַיְלָה יְכַוֵּן אהיה אֶחָד וּמִדָּה אַחַת מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנֵי דִּקְנָא הַנַּ"ל עַד לַיְלָה הַשְּׁמִינִי שֶׁהוּא בְּחִינַת נוֹצֵר שֶׁהוּא אַחַר תִּקּוּן וֶאֱמֶת, וְאָז בְּמַדָּה הַשְּׁמִינִית נִכְלָלִין שְׁאָר הַתִּקּוּנִים עַד וְנִקְּה וְגוֹ' עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי דַּרְכֵּנוּ הַנַּ"ל יָבֹא הַכֹּל עַל נָכוֹן בְּעֶזְרַ ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עֶצֶם הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב עוֹלֶה שֶׁבַע פְּעָמִים הויה כַּמּוּבָא, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת שִׁבְעָה תִּקּוּנֵי דִּקְנָא עַד וֶאֱמֶת שֶׁהוּא תִּקּוּן הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁעוֹלֶה שֶׁבַע פְּעָמִים הויה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה תִּקּוּנִין עַד תִּקּוּן הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא וֶאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ תִּקּוּן הַשְּׁמִינִי נוֹצֵר הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַמַּלְהִיב הָאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף שֶׁמַּגִּיעִין בַּלַּיְלָה הַשְּׁמִינִי לְהַתִּקּוּן

שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא הִתְלַהֲבוּת הָאֱמֶת נִכְלָלִין בּוֹ כָּל הַשְּׁאָרִי תִּקּוּנִים עַד וְנַקֵּה וְאֵין צְרִיכִין עוֹד לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה יוֹתֵר, כִּי עִקַּר עִסְקֵנוּ בְּהַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הָיָה לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁל יַעֲקֹב עַד שֶׁיַּגִּיעַ לִבְחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא מַלְהִיב הָאֱמֶת, וְאָז אֵין צְרִיכִין וְגַם אִי אֶפְשָׁר לְהַדְלִיק יוֹתֵר בְּאִתְגַּלְיָא רַק שְׁאָרֵי הַתִּקּוּנִים נִכְלָלִין בּוֹ כַּנַּ"ל:

חלק לה

כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא יִגְמֹר הַגְּאֻלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ וְכוּ', אֲבָל גְּמַר הַגְּאֻלָּה שֶׁהוּא גְּמַר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר עַתָּה לְהָאִיר בְּאִתְגַּלְיָא כַּמּוּבָן בְּכָל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי לִבָּא לְפוּמָא לָא גָּלֵי, וְגַם שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב הָאוֹר יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁזָּזוּ בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ, כַּמְבֹאָר (בְּסִימָן ט לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) עַל אִישׁ אֲשֶׁר רָכַב עַל סוּסֵי אֵשׁ בִּסְעָרָה, וְכַמְבֹאָר בְּזֹאת הַתּוֹרָה אֶמְצָעוּתָא בְּעִנְיַן כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ' וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעִין בַּלַּיְלָה הַשְּׁמִינִי לְהִתְחַלַּת הַתִּקּוּן שֶׁל יוֹסֵף שֶׁעוֹלֶה שִׁשָּׁה פְּעָמִים שֶׁם הוּיה בָּרוּךְ הוּא וּמַמְשִׁיכִים שֶׁם א' בַּלַּיְלָה הַשְּׁמִינִי אַחַר שֶׁכְּבָר נִמְשְׁכוּ כָּל הַשֶּׁבַע פְּעָמִים הֲוָיָה שֶׁעוֹלֶה יַעֲקֹב, בְּשֶׁבַע לֵילוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהֵם שִׁבְעָה תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא עַד 'וֶאֱמֶת', אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְהָאִיר יוֹתֵר כַּנַּ"ל. רַק שְׁאָר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁמוֹת הֲוָיָה וְאֶהְיֶה כְּלוּלִים שָׁם בְּהֶעֱלֵם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר עַתָּה יוֹתֵר כַּנַּ"ל:

חלק לו

כִּי כָּל חִיּוּתֵנוּ וְקִיּוּמֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי עֹצֶם הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עָלֵינוּ שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי שִׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה עָשָׂר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם מְרַחֲמִין עָלֵינוּ וּמְאִירִין בְּלִבֵּנוּ נְקֻדַּת הָאֱמֶת בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּאֹפֶן שֶׁהוּא גַּם הוּא יוּכַל לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְלַהֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרִשְׁפֵּי שַׁלְהֶבֶת יָ"ה וְכוּ' עַד שֶׁגַּם הוּא יְשַׂמַּח נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיָּתוֹ וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

חלק לז

וְ'נוֹצֵר' הוּא אוֹתִיּוֹת 'רָצוֹן' כִּי עִקַּר הוּא הָרָצוֹן כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה. וְזֶה עִקַּר הָאֲרַת הִתְלַהֲבוּת הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהָאֱמֶת יָאִיר וְיַלְהִיב בְּלִבּוֹ תָּמִיד בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה עַד שֶׁרְצוֹנוֹ יִהְיֶה חָזָק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ וְצַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים שֶׁזֶּה הָעִקַּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעִים לִבְחִינַת נֹצֵר חֶסֶד אֵין מַדְלִיקִין עוֹד יוֹתֵר בְּאִתְגַּלְיָא כַּנַּ"ל כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאִיר בְּאִתְגַּלְיָא יוֹתֵר רַק עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הָרָצוֹן הֶחָזָק שֶׁמֵּאִיר בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הִתְלַהֲבוּת הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף וְכַנַּ"ל:

חלק לח

וְעַל-כֵּן הָיָה זוֹכֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק לַחֲלוֹמוֹת צוֹדְקִים וַאֲמִתִּיִּים וְגַם הָיָה יוֹדֵעַ לְפַשֵּׁר חֶלְמִין שֶׁבְּשֵׁנָה שֶׁל אֲחֵרִים, כִּי הַשֵּׁנָה הִוא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה, וְעַצְבוּת הִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי עִקַּר הַשֵּׁנָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּתְיַגְּעוּ הַמֹּחִין. וְשֹׁרֶשׁ הַשֵּׁנָה בְּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא שְׁנַת הַצַּדִּיקִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁהַמֹּחִין רוֹדְפִין לְהַשִּׂיג וְהַמְעַכֵּב מְעַכְּבָם עַד שֶׁיִּתְיַשֵּׁב וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל וְעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין אוֹר אֵין סוֹף וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵלּוּ הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין לֹא מִתְדַּבְּקִין וְלֹא מִתְיַדְּעִין וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמֹּחִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת כִּי הֵם אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת כָּל הַמֹּחִין עַל-יְדֵי הַצְמָצוּמִים וְהַכֵּלִים שֶׁעוֹשִׂין הַצַּדִּיקִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים. אֲבָל מֵחֲמַת יְגִיעַת הַמֹּחִין עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב, עַל-יְדֵי זֶה מֵכָרְחִין לִישֹׁן לָתֵת נַיָּחָא לַמֹּחִין, וְאָז דַּיְקָא בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה הַצַּדִּיק מְבָרֵר בְּיוֹתֵר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְעוֹלָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁהִיא הַמֹּחִין לְמָקוֹם שֶׁעוֹלִין וּמַשִּׂיגִין אָז דַּיְקָא מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת כד) בְּפָרָשַׁת וַיֵּצֵא וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם וְכוּ' וַיַּחֲלֹם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזַהֵר לִישֹׁן מִתּוֹךְ דִּבְרֵי תּוֹרָה כְּדֵי לִישֹׁן מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁלֹּא יִטְעֹם טַעֲמָא דְּמוֹתָא. וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הָאֵירָה עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת, וְכֵן נִתְתַּקֵּן לְכָל אֶחָד לוֹמַר קֹדֶם הַשֵּׁנָה בִּבְרָכַת הַמַּפִּיל וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ לַפְּסוּק עַד אָנָה אֲשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם עַד אָנָה יָרוּם אוֹיְבִי עָלָי, שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה הַבִּיטָה וְכוּ' הָאִירָה עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת, כִּי צָעַק מֵאַחַר שֶׁהַגְּלוּת מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ שֶׁעִקָּרוֹ הוּא יָגוֹן וְעַצְבוּת בְּחִינַת יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם, עַל-כֵּן אֲנִי מְבַקֵּשׁ הָאִירָה עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינָיו שֶׁיּוּכַל לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא יִישַׁן הַמָּוֶת שֶׁלֹּא תִּהְיֶה הַשֵּׁנָה בִּבְחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהִיא בְּחִינַת יָגוֹן וְעַצְבוּת, כִּי אֵלּוּ הָאַרְבַּע פְּעָמִים עַד אָנָה שֶׁצָּעַק דָּוִד בְּמִזְמוֹר זֶה הֵם כְּנֶגֶד הָאַרְבַּע גְּלֻיּוֹת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְעִקַּר כָּל הַגְּלֻיּוֹת הִיא עַצְבוּת, וְעַל זֶה צָעַק דָּוִד וְהִתְפַּלֵּל שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל נְצוֹלִין מֵהַיָּגוֹן וְהָעַצְבוּת שֶׁלֹּא יָרוּם אוֹיְבֵיהֶם עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ הַמָּוֶת עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל מַה שֶּׁצָּעַק דָּוִד וְהִתְפַּלֵּל הָיָה הַכֹּל עֲבוּר כְּלַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהָעִקָּר עַל גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט וּמִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הִיא הָעַצְבוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ מִיָּד לָזֶה וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה לַה' וְכוּ', שֶׁחִזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְאֶת כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּלוּלִים בּוֹ וְאָמַר שֶׁבָּטוּחַ בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה מְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּחִינַת יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיְּחַזֵּק לִבּוֹ בְּבִטָּחוֹן גָּדוֹל בְּחַסְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ שְׁבְּוַדַּאי לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ עַד שֶׁיִּשְׂמַח וְיָגִיל

נַפְשׁוֹ בְּחִינַת יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ וְכוּ'. אֲבָל אֵלּוּ שֶׁאֵינָם זוֹכִים לָזֶה אֲזַי הַשֵּׁנָה שֶׁלָּהֶם נֶאֱחָז בְּהַסִּטְרָא דְּמוֹתָא כְּפִי הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם בְּהַמֹּחִין וְעַל-יְדֵי זֶה חֲלוֹמוֹת שֶׁלָּהֶם מְעֹרָבִים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי כָּל פְּגַם הַמֹּחִין וְהַדַּעַת שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא מֵחֲמַת פְּגַם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְכֹחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין כָּרָאוּי, כִּי אִם הָיָה לוֹ יִשּׁוּב הַדַּעַת כָּרָאוּי בְּוַדַּאי לֹא הָיָה כָּרוּךְ אַחַר שְׁטוּתִים וּמַעֲשִׂים שֶׁאֵינָם הֶגּוּנִים כָּאֵלֶּה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן יוּד) שֶׁעִקַּר הַהִתְרַחֲקוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ יִשּׁוּב הַדַּעַת. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר יִשּׁוּב הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ כַּנַּ"ל כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר בְּשִׂמְחָה מַה שֶּׁעַל כָּל פָּנִים נִצֹּל שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים בְּכַמָּה בְּחִינוֹת וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה מֹחוֹ בַּגָּלוּת וְכוּ', וְכָל מַה שֶּׁגָּלוּת הַדַּעַת מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר מִתְגַּבֵּר הָעֲצָבוּת יוֹתֵר, וְכֵן לְהַלָּן, וּמֵחֲמַת זֶה כָּל הַהִתְרַחֲקוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ. וְהַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעֻמְקוּת חָכְמָתוֹ לְשַׁמֵּחַ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ לְפַשֵּׁר חֲלֹמִין, כִּי הָיָה יָכֹל לֵידַע לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁבְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָדַע פִּתְרוֹן הַחֲלוֹם אֶפִלּוּ שֶׁל הֶהָמוֹן שֶׁכָּל עִרְבּוּבוֹ הוּא עַל-יְדֵי בִּלְבּוּל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת. כִּי הוּא יָדַע לְבָרֵר כָּל זֶה כַּנַּ"ל:

חלק לט

וְעַל-כֵּן יָדַע יוֹסֵף לִפְתֹּר חֲלוֹם פַּרְעֹה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָצָא מִגָּלוּת וְעַבְדוּת. כִּי פַּרְעֹה שֶׁהוּא מֶלֶךְ מִצְרַיִם שֶׁהוּא גָּלוּת הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז נִמְשַׁךְ עַצְבוּת סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת בְּעֻצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ' עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן רָאָה פַּרְעֹה שֶׁשָּׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת בּוֹלְעִים שֶׁבַע פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת. וְכֵן שֶׁבַע שִׁבֳּלִים וְכוּ' עַד כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה, שֶׁמִּתְגַּבֵּר הָעֲצָבוּת וְהַיְגוֹן עַל הַטּוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂבְיָה וּבְרָכָה בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בַּפָּסוּק לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ בָר יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ-תְּרוּעַת שִׂמְחָה, וְכֵן פֵּרֵשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ בְּחִינַת יְלָלָה וַעֲצָבוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹאֵל בְּגֶזֶרַת הָרָעָב, בְּכוּ וְהֵילִילוּ וְכוּ' הֵילִילוּ עַל חִטָּה וְעַל שְׂעוֹרָה וְכוּ', מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ עַד אֲשֶׁר הֵם רוֹצִים לְהַבְלִיעַ וּלְהַעֲלִים שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי, בִּבְחִינַת וַתְּבֹאנָה אֶל קִרְבָּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה שֶׁזֶּה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָעֲצָבוּת בְּיוֹתֵר הוּא בְּעִנְיַן הַמָּמוֹן וְהַהַפְרָנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת. שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֲצָבוּת בְּחִינַת בְּעֻצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת, הַרְבֵּה חֶסֶר לוֹ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְדוֹאֵג יוֹתֵר מִן הָעֲנִיִּים. בְּחִינַת מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה, כִּי מִצְרַיִם בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְהַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיךְ שִׂמְחָה גַּם בְּעֹמֶק הַגָּלוּת,

וּלְפַשֵּׁר הַחֲלוֹם בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ קִיּוּם בְּחִינַת כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹקִים לִפְנֵיכֶם לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וְכוּ', כִּי כָּל אֵלּוּ הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁעָבְרוּ בֵּין יוֹסֵף וּפַרְעֹה וּבֵין יוֹסֵף וְאֶחָיו וְכוּ' הַכֹּל מְרַמֵּז עַל אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה עַד קֵץ הַפְּלָאוֹת כַּיָּדוּעַ:

וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק הֲנִמְצָא כָּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ לְנַשֵּׁב וּלְנַפֵּחַ הָעַפְרוּרִית מִלֵּב יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹקִים אוֹתְךָ אֶת כָּל זֹאת אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ לְפָתֹר חֲלוֹם כָּזֶה וּלְתַקְּנוֹ שֶׁזֶּהוּ מֵחֲמַת שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְבָרֵר הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַל-יְדֵי הִתְנַּבְּרוּת הַשִּׁמְחָה בַּעֲצוּתֶיךָ הָעֲמֻקוֹת, וּכְמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּמִּדְרָשׁ (פָּרָשָׁה פו) עַל פָּסוּק וַיְהִי אִישׁ מַצְלִיחַ שֶׁהוּא לְשׁוֹן מְפַזֵּז וּמְרַקֵּד, שֶׁגַּם בְּעַבְדוּתוֹ בְּבֵית הַסֹּהַר הָיָה מְפַזֵּז וּמַצְלִיחַ לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ. כִּי עִקַּר הָעֵצָה לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ בְּמֹלֵי דִּשְׁטוּתָא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה. עַל-כֵּן אָמַר לוֹ אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹקִים אוֹתְךָ אֶת כָּל זֹאת בִּוְדַאי אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ, כִּי בִּוְדַאי אַתָּה זוֹכֶה לְבִרְכַּת הַשֵּׂכֶל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַל-יְדֵי הִתְנַּבְּרוּת הַשִּׁמְחָה וְכַנַּ"ל:

חלק מ

וְזֶהוּ אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ, כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁזּוֹכֶה לַעֲלוֹת מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַד שֶׁעוֹלֶה בְּכָל הָעֲלִיּוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הוּא זוֹכֶה לְכָל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל, וְהוּא מַמְשִׁיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת לְכָל הָעוֹלָם בְּחִינַת אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי שֶׁכָּל הַהַשְׁפָּעוֹת יִהְיוּ נִמְשָׁכִין עַל יָדָךְ. רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ, זֶה בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא בְּחִינַת כֶּתֶר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב וְכוּ', אֶגְדַּל מִמֶּךָּ שֶׁלֹּא יִרְדֹּף מַחֲשַׁבְתְּךָ יוֹתֵר מִדַּאי רַק תִּזְכֶּה לִבְחִינַת הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר שֶׁהוּא מְעַכֵּב הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ו (לִקּוּטֵי חֵלֶק א) וְזֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת אֲנִי פַּרְעֹה וּבִלְעָדֶיךָ לֹא יָרִים אִישׁ אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ וְכוּ', הֲרָמַת הַיָּדַיִם וְהָרַגְלַיִם זֶה בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁעִקָּרָם לְהָרִים הָרַגְלִין שֶׁיֵּלְכוּ לְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יָדַיִם וְכוּ', אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי פַּרְעֹה. וְזֶה דֶּגֶמת רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְכָל זֶה מְרַמֵּז עַל כָּל הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַד שֶׁזּוֹכֶה לַעֲלוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַד שֶׁזּוֹכֶה לִבְרַכַת הַשֵּׂכֶל וְהַשֵּׂכֶל רוֹדֵף לְהַשִּׂיג וְכוּ', אֲזַי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמְעַכֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אֲנִי פַּרְעֹה וְכוּ' וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם לְעִנְיַן פְּשׁוּטוֹ. וְכֵן הוּא מְרַמֵּז לְעִנְיַן הַשִּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יוֹסֵף וְכַנַּ"ל. וְכֵן מִבֹּאָר בַּמִּדְרָשׁ בְּפָרָשָׁה זֹאת (פָּרָשָׁה צ) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת הִכְתִּיב לָנוּ

מֹשֶׁה בַּתּוֹרָה וְאָנוּ לְמֵדִים מִפָּרָשַׁת פַּרְעֹה הָרָשָׁע, כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר וְהָיִיתָ רַק לְמַעְלָה יָכוֹל כְּמוֹנִי אֶתְמְהָה, תַּלְמוּד לוֹמַר רַק, גְּדֻלָּתִי לְמַעְלָה מִגְּדֻלַּתְכֶם, וְאָנוּ לְמֵדִים אוֹתָהּ מִפַּרְעֹה הָרָשָׁע אַתָּה תִּהְיֶה וְגוֹ' יָכוֹל כְּמוֹנִי תַּלְמוּד לוֹמַר רַק, גְּדֻלָּתִי לְמַעְלָה מִגְּדֻלָּתְךָ. וְהֵדֵין דָּבָר וְכוּ' קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ יָכוֹל כָּמוֹנִי תַּלְמוּד לוֹמַר כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם, קְדֻשָּׁתִי לְמַעְלָה מִקְּדֻשַּׁתְכֶם, וְאָנוּ לוֹמְדִים אוֹתָהּ מִפַּרְעֹה הָרָשָׁע אֲנִי פַּרְעֹה וְגוֹ' יָכוֹל כְּמוֹנִי תַּלְמוּד לוֹמַר אֲנִי פַּרְעֹה גְּדֻלָּתִי לְמַעְלָה מִגְּדֻלָּתְךָ עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ. הִנֵּה מְבֹאָר לְמֵבִין וּמְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כָּל דְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה מְרֻמָּז שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף זָכָה לְבָרֵר כְּמוֹ שֶׁזָּכָה עַד שֶׁזָּכָה לְבִרְכַּת הַמֹּחִין כָּרָאוּי וְהַמֹּחִין רוֹדְפִין וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לוֹ לְהָרֹס אֶל ה' וְכָל תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְעַכֵּב וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת רַק הַכִּסֵּא וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת אֲנִי ה' קְדֻשָּׁתִי לְמַעְלָה וְכוּ' וְאָסוּר לַהֲרֹס וְכוּ'. כִּי מַלְכוּתָא דְּאַרְעָא כְּעֵין מַלְכוּתָא דְּרָקִיעַ וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ לְמֵדִים מִפָּרָשַׁת פַּרְעֹה הָרָשָׁע לְעִנְיַן נוֹרָאוֹת קְדֻשַּׁת הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא וְכַנַּ"ל:

חלק מא

וְזֶהוּ וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ, אַבְרֵךְ מְרַמֵּז עַל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. אַבְרֵךְ-דֵּין אַבָּא לְמַלְכָּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. אַבְרֵךְ לְשׁוֹן בִּרְכַּיִם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם בְּחִינַת תִּקּוּן הָרַגְלַיִן. אַבְרֵךְ לְשׁוֹן בְּרָכָה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַיְדֵים. אַבְרֵךְ אָב בְּחָכְמָה וְכוּ', בְּחִינַת בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה. וְזֶה בְּחִינַת צָפְנַת פַּעְנֵחַ-מְגַלֶּה נִסְתָּרוֹת, כִּי זוֹכֶה לְתִשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל דְּלָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא יָדְעִין שְׁמֹשָׁם כָּל הַשַּׂגַת הָרָזִין וְהַסּוֹדוֹת הַנּוֹרָאוֹת הַצְּפוּנִים וְנִסְתָּרִים:

חלק מב

וְזֶה וְעַתָּה אַל תֵּעָצְבוּ. שֶׁמַּאַחַר שֶׁזּוֹכִים לְהִתְקַבֵּץ יַחַד אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּוַדַּאי אֵין לְהִתְעַצֵּב עוֹד רַק צְרִיכִין לִשְׂמֹחַ הַרְבֵּה בִּבְחִינַת בְּרִבּוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם. כִּי כָּל מִי שֶׁבָּא אֶל הַצַּדִּיק בְּתוֹךְ כְּלַל הַקִּבּוּץ הוּא בִּכְלַל צַדִּיק, כִּי עַמֶּךָ כֻּלָּם צַדִּיקִים שֶׁאָצְלָם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּה', רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּה', רַק מֵחֲמַת מְרִירוּת הַגָּלוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט נֶעֱלָם בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִים אֶל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ, מֵאִיר בְּחִינַת נְקֻדַּת צַדִּיק שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה הַשִּׂמְחָה בִּבְחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָחוּ (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן סא עַל פָּסוּק זֶה), וְעַל-כֵּן אָז וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, בְּחִינַת חִיּוּת וְשִׂמְחָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חָי, וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י רַב לִי עוֹד שִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁהִיא הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזֶּה כָּל הַחִיּוּת וְהַשִּׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל עִקָּרוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁמְּבָרְכִים יִשְׂמַח הָאָב בְּיוֹצְאֵי חֲלָצָיו וְכוּ', וְנֶאֱמַר יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ, כִּי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה צְרִיכִין

לְגַלּוֹת מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשִּׂמְחָה. וְזֶהוּ עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה וְכוּ' דְּעוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְכוּ', וְסִיֵּם וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ, וּכְתִיב חַסְדֵּי ה' עוֹלָם אָשִׁירָה לְדוֹר וָדוֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהַתְחָלַת מַאֲבָרָהָם שֶׁהוּא הִתְחִיל לְגַלּוֹת אֱמוּנָתוֹ בָּעוֹלָם עִקָּרוֹ נִתְגַּלָּה עַל-יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה שֶׁהוֹלִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים כֻּלָּם צַדִּיקִים. וְכָל מַה שֶּׁנּוֹלַד שֵׁבֶט נִמְשַׁךְ שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. אַךְ עִקַּר הִתְלַהֲבוּת אוֹר הַשִּׂמְחָה הָיְתָה עַל-יְדֵי הוֹלָדַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל. אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר הִתְגָּרָה מְאֹד בָּהֶם וְעָשָׂה בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת שֶׁהוּא פְּגַם הַשִּׂמְחָה מְאֹד, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם בְּחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן, כִּי הָעִקַּר שֶׁיִּתְקַבְּצוּ יִשְׂרָאֵל יַחַד אֶל הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְכַנַּ"ל:

חלק מג

וְעַל-כֵּן בַּסּוֹף הָיָה כָּל הָרַעַשׁ עַל-יְדֵי בִּנְיָמִין, כִּי בִּנְיָמִין הָיָה הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ שֶׁהוּא הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁשָּׁם יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר הַשִּׂמְחָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה הוּא עַל-יְדֵי כָּל הַתְּקוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמְּשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁמְּבָרְרִין מַהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְעוֹלִין וְכוּ', עַד שֶׁהַמֹּחִין רוֹדְפִין לְהַשִּׂיג וְכוּ', וְהַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב מְעַכְּבִים וְכוּ', וּמִשָּׁם נַעֲשִׂין הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה, בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם כַּנַּ"ל. אֲבָל זֹאת הַשִּׂמְחָה קָשֶׁה מְאֹד לִסְבֹּל בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הִיא לְמַעְלָה מִנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה וְכוּ', וּצְרִיכִין הַמָּקוֹם הַנּוֹרָא שֶׁהוּא מְקוֹם בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁנִּקְרָא מָקוֹם, בְּחִינַת בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם הַנֶּאֱמַר בְּיַעֲקֹב (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּאוֹת כד). וְזֶה הַמָּקוֹם זָכָה בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה בְּחֶלְקוֹ. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְשַׂמֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, לֹא נִשְׁלַם הַמִּטָּה הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁנּוֹלַד בִּנְיָמִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין מָקוֹם בָּעוֹלָם שֶׁיּוּכַל לִסְבֹּל אוֹר הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת שֶׁהוּא לִשְׁמֹחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְסַפֵּר כִּי הוּא לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּיהּ. עַל-כֵּן אֵין מָקוֹם בָּעוֹלָם לָזֶה כִּי אִם מָקוֹם בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת הֲבִיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשִּׂמְחָה לְכָל יִשְׂרָאֵל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּלִבּוֹ כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּיהּ כְּפִי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. וְהָעִקָּר כְּפִי הִתְקָרְבוּתוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְשַׂמֵּחַ הַכֹּל אֲפִלּוּ הַגְּרוּעִים מְאֹד, כִּי הֵם יְכוֹלִים לַהֲפֹךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק מד

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עַתָּה בַּגָּלוּת שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, קָשֶׁה מְאֹד לִשְׂמֹחַ כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דַּעַת גָּדוֹל וְנִפְלָא שֶׁנֶּחֱשָׁב כְּבִנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה וְכוּ', שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים עֲלֵינוּ שִׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהִתְקַיֵּם בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה. וְעַל-כֵּן קָרְאָה לוֹ אִמּוֹ בֶּן אוֹנִי, כִּי רָחֵל מֵתָה אָז וְנִקְבְּרָה בְּפָרַשַׁת דְּרָכִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לִבְכּוֹת עַל קִבְרָהּ בְּעֵת הַחֻרְבָּן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁרָחֵל אִמֵּנוּ רָאֲתָה גֹּדֶל הַחֻרְבָּן שֶׁיִּהְיֶה קֹדֶם שֶׁנִּזְכֶּה לַקֵּץ הָאַחֲרוֹן, עַל-כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי עַל שֵׁם גֹּדֶל הָאֲנִינוּת וְהַבְּכִיָּה שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל לַיְלָה לִבְכּוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִצְעֹק וְלִבְכּוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם עַל פְּגָמָיו שֶׁמְּעַכְּבִין בְּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת קוֹל בָּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְכוּ'. אֲבָל אְבִיו קָרָא לוֹ בִּנְיָמִין עַל שֵׁם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי יַעֲקֹב קָרָא אוֹתוֹ בֶּן יְמִין עַל שֵׁם הַסּוֹף שֶׁנַּחֲזֹר לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְיִבָּנֶה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה. הֵינוּ שֶׁיַּעֲקֹב אָמַר שֶׁגַּם עַתָּה צְרִיכִין לִקְרוֹתוֹ בִּנְיָמִין עַל שֵׁם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי גַּם עַתָּה בַּגָּלוּת אָסוּר לִהְיוֹת בְּעַצְבוּת רַק צְרִיכִין לִצְעֹק וְלִבְכּוֹת וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ אֵיזֶה שָׁעָה בַּיּוֹם, אֲבָל בְּכָל הַיּוֹם צְרִיכִין לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ בְּכָל דְּרָכֵי הָעֲצוֹת. כִּי עַל-יְדֵי שִׂמְחָה עִקַּר הַבְּרוּר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יוֹצְאִין מִן הַגָּלוּת כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בִּבְחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְכַנַּ"ל:

חלק מה

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל מְרִירַת הַצַּעַר שֶׁהָיָה לָהֶם עַל-יְדֵי הַגָּבִיעַ שֶׁמָּצְאוּ בְּאַמְתַּחַת בִּנְיָמִין, וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלָּה יוֹסֵף לָהֶם וְנִתְקַבְּצוּ יַחַד, בְּחִינַת וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, זֶה רֶמֶז לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם בְּצַעַר גָּדוֹל וּמַר מְאֹד עַד שֶׁמְּעַקֵּם אֶת לִבּוֹ מְאֹד מְאֹד, יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁגַּם זֶה לְטוֹבָה וּבְוַדַּאי נָעֲלָמִין רַחֲמִים נִפְלָאִים בְּמִרְירַת הַצַּעַר הַזֶּה, רַק שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְחַכּוֹת לְרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי אִיתָא שֶׁגְּבִיעַ בְּנִימַטְרִיָּא י"ג ע"ב שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלִיסַר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָרַחֲמָנוּת וְהַחֲסָדִים הַגְּדוֹלִים כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַגָּבִיעַ שֶׁהָיָה בְּאַמְתַּחַת בִּנְיָמִין שֶׁגָּרַם לָהֶם צַעַר קָשֶׁה וּמַר כָּזֶה, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְקַבְּצוּ יַחְדָּו וְנִתְגַּלָּה שֶׁהַגָּבִיעַ שֶׁהָיָה נָעֲלָם הוּא בְּחִינַת רַחֲמִים נִפְלָאִים כִּי הוּא בְּחִינַת י"ג ע"ב תְּלִיסַר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָרַחֲמָנוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק מו

וְזֶה שָׁמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נֵלֵךְ, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בְּבֵית ה' שֶׁהוּא מְקוֹם בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּחִינַת בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עִמְּדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִָיִם, שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֲמִידָה וְהַקִּיּוּם שֶׁל הָרַגְלַיִן שֶׁהָעִקָּר לְבָרֵר בְּחִינַת רַגְלַיִן כַּנַּ"ל, אֲבָל שְׁלֵמוּת בֵּרוּרָם הוּא כְּשֶׁבָּאִין בְּרַגְלָיו אֶל בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכֵן אֶל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ

יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָ"הּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת לְשֵׁם ה', הַיְנוּ כִּי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה מְכֻוָּן כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה שֶׁהוּא הַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, בְּחִינַת וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם הַנַּ"ל, שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְכוּ' לְהֹדוֹת וְכוּ', כִּי לְשָׁם כָּל הָעֲלִיּוֹת, כִּי עִקַּר כָּל הָעֲלִיּוֹת עַל-יְדֵי הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הוּא לַעֲלוֹת לְשָׁם לַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתּוֹדָה וְהַהוֹדָאָה בְּשִׂמְחָה בְּחִינַת לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. וְזֶהוּ שֶׁאָלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ וְכוּ' לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר תְּלוּי בְּשָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

כִּי הַמַּחֲלֹקֶת הוּא בְּחִינַת שִׂנְאָה וְכַעַס בְּחִינַת עֲצִבוּת שֶׁבָּא מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמְּמִירִין וּמַחֲלִיפִין הַכֹּל וּמַכְנִיסִין סְבָרוֹת שֶׁל שֶׁקֶר בַּלֵּב לִשְׂנֹא אֶת חֲבֵרוֹ בְּחִנָּם עַד שֶׁאֲפִלּוּ בֵּין צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים מְרֻבִּים מַחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי סְבָרוֹתֵיהֶם הַמְהֻפָּכוֹת מִן הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַשְּׁבָטִים עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק עַד שֶׁמְּכָרוּהוּ לְעֶבֶד וְכוּ'. אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיּוֹדְעִים לְהַמְשִׁיךְ שִׂמְחָה גַּם בְּמְרִירוּת הַגָּלוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִן הַגָּלוּת מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק מז

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְקַבֵּץ יְהוּדָה וְיוֹסֵף שֶׁהֵם הָעִקָּר, בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁבָּא מִיהוּדָה וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. כִּי דָּוִד בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁנֶּאֱמַר בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי הוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הִתְלַהֲבוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹסֵף בְּחִינַת בֵּית יוֹסֵף לֶהָבָה, עִקַּר הִתְגַּלּוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי תוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת דָּוִד שֶׁרָוָה לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל, וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַשִּׂמְחָה, בְּחִינַת שִׂמְחָה לְאִישׁ בְּמַעֲנֵה פִיו, וּכְתִיב דְּאָגָה בְּלֵב אִישׁ יַשְׁחֶנָּה וְדָבָר טוֹב יְשַׂמְּחֶנָּה. וְזֶה בְּחִינַת וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֵּל פִּי דַּיְקָא שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת דָּוִד שֶׁיָּצָא מִיהוּדָה שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הוֹדָאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה':

וְזֶה שֶׁאָמַר יְהוּדָה לְיוֹסֵף יְדַבֵּר נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי, אָזְנַיִם הֵם כְּלֵי הַשְּׁמִיעָה, וּשְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת נַתַּתְּ שִׂמְחָה בְלִבִּי, שֶׁזֹּאת הַשִּׂמְחָה מְעוֹרֶרֶת בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁמַּלְהִיב הַלֵּב עַל-יְדֵי שֶׁמְּנַפֵּחַ מִמָּנּוּ הַעַפְרוּרִית. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר הִתְגַּלּוּת וְקִיּוּם הַשִּׂמְחָה הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד שֶׁיָּצָא מִיהוּדָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר יְהוּדָה לְיוֹסֵף יְדַבֵּר נָא עַבְדְּךָ דָּבָר דַּיְקָא בְּחִינַת דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל שִׂמְחַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפָּאֲרִין בְּכָל יוֹם וְאוֹמְרִים בְּפֶה מָלֵא אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ'. בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י יִכָּנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ, כִּי עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר יִכָּנְסוּ הַדְּבָרִים בְּאָזְנָיו וּבְלִבּוֹ עַד שֶׁתָּאִיר הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת וְיִתְבַּטֵּל הָעַצְבוּת שֶׁהִיא

בְּחִינַת חֲרוֹן אַף וְדִינִים. וְזֶהוּ וְאַל יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַחֲרוֹן אַף עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה שֶׁתָּאִיר עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל:

חלק מח

וְעַל-כֵּן נִזְהַר יַעֲקֹב מְאֹד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִשְׁלֶמֶת הַמִּטָּה הַקְּדוֹשָׁה בְּחוּץ-לָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל-כֵּן אָמַר כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף שִׁלְּחֵנִי, כִּי אִם הָיָה נוֹלַד בִּנְיָמִין בְּחוּץ-לָאָרֶץ לֹא הָיָה יָכֹל לָצֵאת מִשָּׁם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי בִּנְיָמִין שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַמִּטָּה הַקְּדוֹשָׁה גָּמַר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה, כִּי עַל יָדוֹ נִמְשַׁךְ הַשִּׂמְחָה מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם לִמְקוֹם זֶה הָעוֹלָם שֶׁעִקַּר הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ הוּא הַמָּקוֹם הַנּוֹרָא שֶׁל בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל. אֲבָל אִם הָיָה נוֹלַד חַס וְשָׁלוֹם בְּמָקוֹם הַטָּמֵא שֶׁהוּא חוּץ-לָאָרֶץ בְּבֵית לָבָן, הָיָה חַס וְשָׁלוֹם נִמְשַׁךְ הַשִּׂמְחָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה לָהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל מִינֵי שִׂמְחוֹת שֶׁל הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂחוֹק הַכְּסִיל שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּו עוֹשָׂה. וְעַל זֶה אָנוּ מְבַקְּשִׁים אַל יִשְׂמְחוּ אוֹיְבַי לִי, אַל יַעֲלְצוּ אוֹיְבַי לִי, וְכֵן הַרְבֵּה. וְעַל-כֵּן נִזְהַר שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלָם הַמִּטָּה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי הוֹלָדַת בִּנְיָמִין כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת הַשִּׂמְחָה לִמְקוֹמָהּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הַשִּׂמְחָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם אָנוּ יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה הַקְּדוֹשָׁה גַּם עַתָּה בַּגָּלוּת לְחוּץ-לָאָרֶץ. כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל גּוֹלִין לְשָׁם הֵם מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק מט

וְעַל-כֵּן עִקַּר מְצִיאַת הַמָּקוֹם הַנּוֹרָא הַהוּא הָיָה עַל-יְדֵי דָּוִד דַּיְקָא שֶׁיָּגַע וְטָרַח מְאֹד מְאֹד לִמְצֹא הַמָּקוֹם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זְכֹר ה' לְדָוִד אֶת כָּל עֻנּוֹתוֹ וְכוּ' אִם אָבוֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי וְכוּ' אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי וְכוּ' עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה' וְכוּ', כִּי הוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָסַק בְּדִבּוּרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת תָּמִיד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מָקוֹם הַנּוֹרָא הַהוּא שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁזֶּה כָּל שִׂמְחוֹתֵינוּ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁיִּהְיֶה כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם מִדָּוִד וְיוֹסֵף כַּמּוּבָא. וְכֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל עֵת קְדֻשַּׁת הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים וְכַנַּ"ל:

חלק נ

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַנְּסִים שֶׁמְּבָרְכִין כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְמָקוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס אוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ שָׁם נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן רֵיחַ הָרוֹאֶה מָקוֹם שֶׁנַּעֲשׂוּ נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ מְבָרֵךְ בָּרוּךְ שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס, מְבָרֵךְ בָּרוּךְ שֶׁעָשָׂה לִי נֵס בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וְדִקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהַזְכִּיר הַמָּקוֹם בִּבְרִכַּת הַנֵּס שֶׁמְּחַיָּבִים לוֹמַר שֶׁעָשָׂה לִי אוֹ לַאֲבוֹתֵינוּ נֵס בַּמָּקוֹם הַזֶּה, בַּמָּקוֹם הַזֶּה דַּיְקָא:

כִּי עִקַּר כָּל הַנְּפָשִׁים נִמְשָׁכִין מִן הַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא מְקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנּוֹרָאוֹת קְדֻשָּׁתוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר הַנַּ"ל שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ כַּנַּ"ל. כִּי מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַמְעַכֵּב וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁנִּקְרָא מָקוֹם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִמְצוּם, מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ כַּמָּה צִמְצוּמִים עַד שֶׁנִּתְהַוָּה הַמָּקוֹם הַנִּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁהוּא עֶפֶר הָאָרֶץ שֶׁאָנוּ עוֹמְדִים עָלָיו בְּזֶה הָעוֹלָם הָעַשְׂיָה, שֶׁבְּכָאן הִיא כָּל הַבְּחִירָה שֶׁלָּנוּ בְּנֵי-אָדָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּיָּדוּעַ. וּבִשְׁבִיל כֹּחַ הַבְּחִירָה נֶאֱחַז בְּזֶה הַמָּקוֹם הַנִּשְׁמִי אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַחֲלִיף וּלְהָמִיר הַכֹּל מִטּוֹב לְרַע מֵאֱמֶת לְשֶׁקֶר וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁיַּעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא יֵלֵךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וְכוּ' שֶׁמְּמִירִין הַכֹּל בַּעֲצָתָם הַמְהֻפָּכוֹת מִן הָאֱמֶת, רַק יְדַבֵּק עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְיֵלֵךְ בְּדַרְכָּן עֲצָתָם וְכוּ' עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה לְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי. וְעִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לְהַטְעוֹת אֶת הָאָדָם, הוּא כְּפִי הַפֶּגָם שֶׁנִּפְגָּם אֶצְלוֹ בְּחִינַת כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַשֵּׂכֶל שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מָקוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה אֵין לוֹ יִשּׁוּב הַדַּעַת לְהִתְגַּבֵּר כָּרָאוּי לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְלֵילֵךְ בְּדַרְכָּהּ הָאֱמֶת. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְתִקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל. כִּי בְּעִנְיַן הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מַשִּׁיגִין מַה שֶּׁמַּשִּׁיגִין בָּזֶה תְּלוּי הַכֹּל, כִּי יֵשׁ גַּם כַּמָּה צַדִּיקִים נוֹרָאִים גְּדוֹלִים שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא תִּקְנוּ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב כָּרָאוּי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה רָדְפוּ מֹחַם בְּיוֹתֵר עַד שֶׁהָרְסוּ לְעֻלּוֹת אֵל ה', שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּגֶם נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּחִינַת בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֵצִיץ וְנִפְגַּע, הֵצִיץ וּמֵת. וְזֶה עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּאִסְתַּכֵּל בַּמֶּה דְּלָא הֲוֵי לֵיהּ רְשׁוּ וְכוּ', וְהוּא פֶּגֶם בָּזֶה בְּיוֹתֵר כִּי הָלַךְ אַחַר עֲצַת הַנָּחָשׁ וְנִמְשַׁךְ אַחַר תַּאֲוַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת שָׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְלֹא דַּי בָּזֶה כִּי אִם הִסְתַּכְּלוּ לְמַעְלָה בַּמֶּה דְּלָא הֲוֵי לֵיהּ רְשׁוּ, שֶׁזֶּהוּ כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל, שֶׁהֵסִיתָם הַנָּחָשׁ לִהְיוֹת כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲוָתָם וּלְהִסְתַּכֵּל בְּחָכְמוֹת וְהַשָּׂגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם. בִּפְרָט אַחֲרֵי פְּגָמִים כְּאֵלֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּגֶם כָּל הַמְחַקְּרִים וְהַחָכָמִים לְהָרַע שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁכְּרוּכִים אַחַר כָּל הַתַּאֲוֹת, אֲכִילָה שְׁתִיָּה וְנִאוּף וּמָמוֹן וְכָבוֹד וְכַעַס וְנִצָּחוֹן וְכוּ', וּבְכָל זֹאת רוֹצִים לְהָבִין וּלְהִתְחַכֵּם וּלְהִסְתַּכֵּל בְּהַשָּׂגַת אֱלוֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְדַרְכֵי הַנְהָגָתוֹ וְכוּ', עַד שֶׁנִּתְעוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְעוּ. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין. וּמִשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָהָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַסַּכָּנוֹת וְהַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וּכְשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם וְעוֹשֶׂה נֵס לָהָאָדָם, עִקַּר הַנֵּס נִמְשָׁךְ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מִן הַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁמִּשָּׁם מַשִּׁיגִין

הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל דְּלָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא יָדְעִין וְכוּ' כִּי הֵם לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, וּמִשָּׁם כָּל הַנְּפָשִׁים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, כִּי הַשֵּׂכֶל מְחַיֵּב שֶׁיִּהְיֶה כָּךְ שֶׁיִּתְנַהֵג כְּפִי דֶּרֶךְ הַטֶּבַע שֶׁיִּהְיֶה הַיָּם יָם וְיַבָּשָׁה יַבָּשָׁה, אֲבָל כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נֵס וּמְהַפֵּךְ יַם לְיַבָּשָׁה זֶהוּ לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הַמְחַקְרִים שֶׁאֵינָם מְבַטְּלִים דַּעְתָּם, אֵינָם מַאֲמִינִים בְּנִסִּים כַּיָּדוּעַ וְחוֹתְרִים וּמִתְיַגְּעִים לְהַכְחִישׁ הַנִּסִּים חַס וְשָׁלוֹם, מַה שֶּׁכְּבָר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר. וְעַל-כֵּן כָּל הַנִּסִּים נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כֶּתֶר מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּסְדֵּר וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מָקוֹם כַּנַּ"ל. כִּי אֵלּוּ הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הֵם לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל כִּי לֹא מִתְדַּבְּקִין וְלָא יָדְעִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר כָּל הַנִּסִּים נִמְשָׁכִין מִבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה שָׁם עֲשָׂרָה נִסִּים, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ הוּא קְדֻשָּׁה הָעֶשְׂירִית שֶׁהִיא בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת מָקוֹם הַנַּ"ל, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַנִּסִּים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם בְּנִסִּים נִפְלָאִים וְקָרַע לָהֶם אֶת הַיָּם בְּנֵס נִפְלָא וְנוֹרָא, אָמְרוּ בְּהַשִּׁירָה תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ, שֶׁהוּא הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַנִּסִּים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם-סוּף, שֶׁהָעִקָּר הָיָה כְּדֵי לְבוֹא לְשָׁם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְהָבִיא אוֹתָנוּ כוּ' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנַּעֲשָׂה לְהָאָדָם נֵס צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁעָשָׂה לִי נֵס בַּמָּקוֹם הַזֶּה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְכִּיר הַמָּקוֹם דַּיְקָא. כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁבַּמָּקוֹם הַזֶּה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשַׁךְ לַמָּקוֹם הַזֶּה מִנּוֹרָאוֹת קְדֻשַּׁת שֹׁרֶשׁ הַמָּקוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְסַדֵּר הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין דְּלָא מִתְדַּבְּקִין וְכוּ'. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנִּסִּים וְכַנַּ"ל:

חלק נא

וְזֶה בְּחִינַת וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וּמִבֹּאר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמִדְרָשׁ רַבָּה וּבְפֶרֶט בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּפָרָשָׁה זֹאת שֶׁאוֹתָן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיוּ עִקַּר יְמֵי חַיָּיו שֶׁחַי בְּשִׂמְחָה וְנַחַת כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ הַדָּבָר שֶׁכְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לֹא יָשַׁב בְּשַׁלְוָה, וּבְאֶרֶץ מִצְרַיִם שֶׁהִיא מָקוֹם טָמֵא שֶׁאָז הִתְחִיל גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁמֵּרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם שָׁם דַּיְקָא יָשַׁב בְּשַׁלְוָה. אַךְ כָּל זֶה הוּא עִנְיָן שָׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׁיגוּ וְכוּ' הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת, הוּא כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין לְחַטֵּט אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהַפְּכוֹ לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבְּרוּר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמַּחֲלִיפִין וּמְהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וּכְלַל הַדָּבָר כִּי כָּל עֲבוֹדַת הָאָבוֹת הָיָה לְגַלּוֹת וּלְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁרַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם וְזֶה כָּל הַשִּׂמְחָה וְהַחִיּוּת, כִּי זֶה יָדוּעַ לַכֹּל שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְיָגוֹן וַאֲנָחָה וְסוֹפוֹ לָמוּת וִימֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל וְכוּ', וְאֵין שׂוּם שִׂמְחָה וְחִיּוּת בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה, כִּי אֱמֶת סַמָּא דְּחַיֵּי כְּמוֹ

שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעִקַּר הָאֱמֶת הוּא ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וֶאֱמֶת ה' לְעֹלָם, שֶׁהוּא לְהַאֲמִין בַּאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַחְתֹּר וּלְהִתְיַגֵּעַ כָּל יָמָיו לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וּבוֹ תִּדְבָּקוּן, שֶׁזֶּה כָּל הַחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְזַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וּלְדָבְקָה בּוֹ כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'. אֲבָל זֶה הַדְּבֵקוּת בִּשְׁלֵמוּת אִי אֶפְשָׁר לְזִכּוֹת כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין כָּל תַּאֲווֹת הַגּוּף לְגַמְרֵי, כְּמוֹ אֲבוֹת הָעוֹלָם עַד שֶׁזָּכוּ לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל עַצְמָן בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁבָּאוּ לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי זֶה. וְעַל-יְדֵי זֶה בֵּרְרוּ בְּכָל פַּעַם מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַד שֶׁעָלוּ בְּכָל פַּעַם בְּכָל הָעֲלִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל עַד שֶׁזָּכוּ לְהַשָּׂגַת אוֹר הָאֵין סוֹף בְּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי הַנַּ"ל כָּל אֶחָד כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה מַדְרֵגוֹת רַבּוֹת. וְכָל סֵדֶר הָעֲבוֹדָה שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם וָיוֹם, בִּפְרָט סֵדֶר הַתְּפִלָּה בְּטַלִּית וּתְפִלִּין וְכוּ', הַכֹּל הוּא בְּחִינַת עֲלִיּוֹת הַנַּ"ל הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה אֶמְצָעוּתָא הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בָּהּ כַּמּוּבָן שָׁם, שֶׁמְּבֹאָר שָׁם כָּל כְּלַל כַּוָּנַת הַתְּפִלָּה לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת מִן הַקְּלִפּוֹת, וְנֶצַח הוֹד יְסוֹד יַלְבִּישׁ חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, וְחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת חָכְמָה בִּינָה דַּעַת וְכוּ' וְכוּ', וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וְכוּ'. עַיֵּן הֵיטֵב בַּכַּוָּנוֹת וּבְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְיִתְנוֹצֵץ לְךָ מְעַט וְכוּ':

אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁהָאֲבוֹת וּגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שָׁבְרוּ הַגּוּף לְגַמְרֵי עַד שֶׁזָּכוּ לְמַה שֶׁזָּכוּ לְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּה', וּכְתִיב וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ וְיַעְלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹקִים וְיָשִׂישׂוּ בְּשִׂמְחָה וְכֵן הַרְבֵּה, אֲבָל כָּל יְגִיעָתָם הָיְתָה לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה וְהַחִיּוּת הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁלֹּא שִׁבֵּר תַּאֲווֹת גּוּפוֹ לְגַמְרֵי, יְזֻכֶּה גַּם-כֵּן לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁפָּגַם כְּמוֹ שֶׁפָּגַם, בְּכָל עֵת שֶׁחָפֵץ וְחוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ יוּכַל לְשַׁמֵּחַ וּלְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ בְּגֹדֶל כֹּחָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים, עַל-יְדֵי שֶׁיַּאֲמִין שֶׁכָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעוֹשֶׂה אֵין עֵרֶךְ לָזֶה, וַאֲפִלּוּ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל עֲשִׂירִית הַמִּצְווֹת שֶׁל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל עוֹלִים עַל כָּל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁל הֶבֶל וְעַל כָּל מִינֵי עֲשִׁירוּת וְכוּ' שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, עַד שֶׁיִּשַּׂמְחוּ אֶת נַפְשָׁם בְּיוֹתֵר עַל שֶׁהֵם גַּם הֵם זוֹכִים לְטוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי כְּזֶה לַעֲסֹק בַּעֲשִׂירִית הַמִּצְווֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְדַּבְּקִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא חַי הַחַיִּים מְקוֹר הַשִּׂמְחָה שֶׁל כָּל הַשִּׂמְחוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאָבוֹאָה אֶל אֵל שִׂמְחַת גִּילִי וְכוּ', וּכְתִיב תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת כוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ הַנַּ"ל שֶׁחוֹטְפִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה וּמְהַפְּכִין אוֹתוֹ לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקָּרָם הוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא רְחוֹקָה מֵאֲבִיהָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הוּא הָעֲצָבוּת כַּנַּ"ל, כִּי מַחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְקִלְקוּלִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לִהְיוֹת בַּגָּלוּת עַד שֶׁבְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים יְבָרְרוּ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מֵהֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת, וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁיַּהַפְכוּ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְכִירַת יוֹסֵף לְמִצְרַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם בְּמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹקִים לִפְנֵיכֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הִתְלַהֲבוּת הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, עַד שֶׁהֶכְרַח גַּם יַעֲקֹב אָבִינוּ וּבָנָיו הַקְּדוֹשִׁים כְּלַל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּרְדוּ כֻּלָּם לְמִצְרַיִם, וְשָׁם דַּיְקָא חַי יַעֲקֹב בְּשִׂמְחָה וְשַׁלְוָה, כִּי אָז הִשִּׂיג בִּשְׁלֵמוּת שְׁגֻמַּר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה יִהְיֶה עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹרְדִין הַצַּדִּיקִים לְעִמְקֵי עִמְקֵי הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִצְרַיִם וְכָל הַגְּלֻיּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם מִצְרַיִם כַּמּוּבָא, וּמְבָרְרִים הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם דַּיְקָא וְהַכֹּל עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁבְּכֹחָם הַגָּדוֹל מְהַפְכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַבֵּרוּר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת. כִּי הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת רוֹצִים בְּהֶפֶךְ לְהָמִיר וּלְהַחֲלִיף הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְסַפֵּר סְבָרוֹתֵיהֶם הַמְהֻפָּכוֹת מִן הָאֱמֶת, כִּי אֵין קֵץ לְדִבְרֵי רוּחַ וְלֹא יוּכַל הַפֶּה לְדַבֵּר וְלֹא תִּמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמוֹעַ. אֲבָל נְקֻדַּת שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים עוֹלָה עַל הַכֹּל וְהֵם מְמִירִין וּמַחֲלִיפִין לְטוֹבָה עַד שֶׁמְּהַפְכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק נב

וְעַל-כֵּן הִשְׁבִּיעַ יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף לְקָבְרוֹ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם עִקַּר הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְכוּ' שֶׁנִּקְרָא מָקוֹם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשָּׂגוֹת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׂגַת הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִין לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת אַחַר הִסְתַּלְקוּתָם בִּבְחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִגְזַר בִּשְׁבִיל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בְּהַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת. כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם אֲפִלּוּ לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים לָבוֹא לְאוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בְּחַיֵּיהֶם בִּשְׁלֵמוּת רַק כָּל אֶחָד כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ זוֹכֶה לְהַשִּׂיג בְּחַיָּיו מַה שֶּׁמַּשִּׂיג בָּזֶה, עַד אֲשֶׁר בַּסּוֹף מֻכְרָח לָמוּת וְלָשׁוּב אֶל הֶעָפָר בִּבְחִינַת וְאֶל הֶעָפָר תָּשׁוּב. וְשָׁם דַּיְקָא יִתְבַּלֶּה הַגּוּף וְיִזְדַּכֵּךְ וְיִתְהַפֵּךְ לַעֲפַר קֹדֶשׁ לִבְחִינַת אַדְמַת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מָקוֹם הַנּוֹרָא הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵעַצְבוּת מְיָגוֹן וַאֲנָחָה לְחִיּוּת וְשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָקוּם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְכוּ', בְּחִינַת עָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ וְכוּ' עַד נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אַשְׁרֵי אָדָם הַזּוֹכֶה לְהִקָּבֵר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בִּבְחִינַת מָקוֹם הַנַּ"ל שֶׁהוּא

בְּחִינַת בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשִׁיגִין אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה:

חלק נג

וְזֶה וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וְכוּ', שֶׁבִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת קֵץ הַגְּאֻלָּה וְנִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה מִמֶּנּוּ, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל בְּחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ כַּנַּ"ל. וּבַתְּחִלָּה סָבַר יַעֲקֹב שֶׁכְּבָר נִתְבָּרֵר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לְגַמְרֵי עַד שֶׁיּוּכַל לְגַלּוֹת קֵץ הַגְּאֻלָּה, וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה, זֶה בְּחִינַת בַּמַּפְלֶא מִמְּךָ אַל תִּדְרוֹשׁ, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִכֹּחַ הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל שֶׁמַּכֶּה בְּהַמּוֹחִין הָרוֹדְפִין לְהַשִּׂיג וְאֵינוֹ מַנִּיחָם לִרְדֹּף יוֹתֵר מִדַּאי, בִּפְרָט בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל קֵץ הַגְּאֻלָּה שֶׁהוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת שֶׁלִּבֵּיהּ לְפוּמֵיהּ לָא גָּלֵי. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל לְדַבֵּר דְּבָרִים אֲחֵרִים וְאָמַר הִקָּבְצוּ וְכוּ' שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַנַּ"ל שֶׁיִּתְקַבְּצוּ וְיִשְׁמְעוּ אֶל בְּחִינַת יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה סוֹף כָּל סוֹף תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה עַל-יְדֵי עֹצֶם כֹּחָם עַל-יְדֵי שֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק נד

וְזֶה שֶׁהוֹכִיחַ שִׁלְשָׁה שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים וְעִקַּר תּוֹכַחְתּוֹ אוֹתָם הָיְתָה עַל שֶׁפָּגְמוּ בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשַׁךְ טָעוּתָם וּשְׁגִיאוֹתָם שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ הֵפֶךְ פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת יְלָלָה וַעֲצָבוּת כַּיָּדוּעַ. וּמֵאַחַר שֶׁנּוֹלַדְתָּ בִּקְדֻשָּׁה כָּזֹאת רָאוּי הָיָה לְךָ יֶתֶר שְׁאֵת וְיֶתֶר עֹז שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּהֻנָּה וּמַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹז בְּחִינַת ה' בְּעָזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַבְּרָכוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יֶתֶר שְׁאֵת בְּחִינַת וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וְכַנַּ"ל. אֲבָל פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר שֶׁמִּהַרְתָּ לְהַרְאוֹת כַּעַסְךָ הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם הַנַּ"ל, שֶׁרַדְתָּ מֹחוֹ יוֹתֵר מִדַּאי עַד שֶׁבָּא לִידֵי כַּעַס עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁרָצָה לִסְתֹּר דַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ שֶׁנָּתַן מִטָּתוֹ בְּאֹהֶל בִּלְהָה. כִּי זֶה פְּגַם הַנַּ"ל שֶׁל רְדִיפַת הַמֹּחִין יוֹתֵר מִדַּאי עַל-יְדֵי פְּגַם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, כִּי אָז חִלַּלְתָּ יְצוּעִי עָלָה שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אוֹר אֵין סוֹף שֶׁזָּכָה עַל עֶרֶשׂ יְצוּעוֹ בְּקְדֻשָּׁה נוֹרָאָה כָּזֹאת עַל-יְדֵי שֶׁהוּא זָכָה לְתִקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב כָּרָאוּי עַל-יְדֵי שֶׁבֵּרֵר הַשִּׂמְחָה מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁזֶּה סוֹד שֶׁהֵכִרַח לְהַעֲמִיד שְׁבָטִים קְדוֹשִׁים גַּם מֵהַשִּׁפָחוֹת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל זוֹכִין הַצַּדִּיקִים עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת זִוּוּגָם בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה כָּרָאוּי, (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ד עַל-פִּי הַתּוֹרָה שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ. וְעַל-פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֶמְצָעוּתָא וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב), וְעַל-כֵּן פְּגַם בְּזֶה רְאוּבֵן הַרְבֵּה שֶׁרָצָה לְהִתְחַכֵּם נֶגֶד דַּעַת יַעֲקֹב, וּבָזֶה פָּגַם בְּהַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, וְעַל-כֵּן

אֲבֵד הַכְּהֻנָּה וְהַמַּלְכוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁעַל יָדָם עִקַּר תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְכֵן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם. כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לַחֲטֹף יְדִיעוֹת וְהַשָּׂגוֹת שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לוֹ זֶה בְּחִינַת חָמָס וּגְזֵלָה וַחֲרוֹן אַף כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּסֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי, בְּסֹדָם דַּיְקָא שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁהִשִּׂיגוּ כְּבָר כָּל הַסּוֹדוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת עַד שֶׁהֶעֱמִידוּ עַל דַּעְתָּם לִמְכֹּר אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם לְפִי דַּעְתָּם שֶׁנּוֹטֶה מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּן אָמַר יַעֲקֹב בְּסֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי, כִּי אֵינִי רוֹצֶה סוֹדוֹת כָּאֵלּוּ, וְכֵן בְּקָהָלָם שֶׁל קֹרַח וְזִמְרִי אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי וְכוּ', כִּי הֵם פָּגְמוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁנִּמְשְׁכוּ אַחַר תַּאֲוָתָם, זִמְרִי רָצָה לְנָאֵף וְטָעַן עִם מֹשֶׁה כְּמוֹ חָכָם וְלַמְּדָן מֻפְלָג אִם תֹּאמַר זוֹ אֲסוּרָה וְכוּ', וְכָל בַּר דַּעַת אֲמִתִּי יוֹדֵעַ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין כַּוָּנַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּבֵין זִמְרִי, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה פָּרוּשׁ גָּדוֹל וְנָשָׂא בַּת יִתְרוֹ עַל-פִּי הַדִּבּוּר, וְזֶה יָצָא מִדַּעְתּוֹ וְרָצָה לְהַתִּיר נְאוּף בְּפַרְהֶסְיָא וְהֵעֵז פָּנָיו כָּל כָּךְ לִטְעֹן עִם מֹשֶׁה בְּעַזּוּת כָּזֶה. וְכֵן קֹרַח שֶׁרָצָה בִּכְבוֹד עַצְמוֹ כַּמְפֻרְסָם וְטָעַן כְּאִלּוּ מִתְקַנֵּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה'. וְכָל זֶה נִמְשַׁךְ מִפֻּגָּם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמַּחְיֶה שֶׁגַּם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים כְּמוֹ שִׁמְעוֹן וְלֵוִי פָּגְמוּ בָּזֶה בְּדַקּוּת, לֹא מֵחֲמַת תַּאֲוֹת חַס וְשָׁלוֹם, רַק מֵרֹב הִתְלַהֲבוּתָם לַה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה טָעוּ בְּיוֹסֵף וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל זִמְרִי וְקֹרַח פָּגְמוּ בָּזֶה בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁפָּגְמוּ בְּהַמְיַשֵּׁב כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּצְאוּ מִן הַבּוּשָׁה וְהֵעֵזוּ פְּנֵיהֶם כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בְּקֵשׁ יַעֲקֹב בְּקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי, כִּי יַעֲקֹב שֹׂרָשׁ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעוֹסְקִים בְּסֵדֶר עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכוּ' וּמַעֲלִין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה כַּנַּ"ל, עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת תִּקּוּן הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב הַנַּ"ל כָּרָאוּי שֶׁזֶּהוּ בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד, כִּי כְּלַל כָּל הַיִּחוּדִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינָה זֹאת כְּשֶׁנִּכְלָל בְּחִינַת הָרְדִיפָה בְּהַמְעַכֵּב, בִּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי כָּרָאוּי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹלִידִין הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כָּרָאוּי. וְעַל-כֵּן אָמַר יַעֲקֹב בְּקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי, אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי קָהָלָם לֹא יִתְיַחֵד כְּבוֹדִי בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַחֵד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, כִּי זֶה הַיִּחוּד אֵינוֹ נַעֲשֶׂה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים וְעַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם הַמְבַטְּלִים דַּעְתָּם נֶגְדָּם, אֲבָל לֹא עַל-יְדֵי הַחוֹלְקִים עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. כִּי קֹרַח וְזִמְרִי הֵם פָּגְמוּ מְאֹד בְּהַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיִּחוּדִים הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל. וְזֶה יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, כִּי מִמֶּנּוּ יֵצֵא דָּוִד וּמָשִׁיחַ שֶׁהֵם יִזְכּוּ לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהֵם

יְתַקְּנוּ הַכֹּל בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. כִּי דָּוִד עָשָׂה עַצְמוֹ כָּל יָמָיו כְּעָנִי וְאֶבְיוֹן, וְאָמַר וְאָנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ וְכוּ', וְאָמַר ה' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְלֹא הִלַּכְתִּי בִּגְדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי וְכוּ', וְסִיֵּם יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל ה' מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, שֶׁזֶּה הָעִקָּר לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כַּגָּמֵל עָלַי אִמּוֹ וְכוּ' וּלְיַחֵל לִישׁוּעַת ה' וּלְהַרְבּוֹת בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּתְפִלּוֹת וְהוֹדָאוֹת, כְּמוֹ דָּוִד שֶׁעָסַק בָּזֶה כָּל יָמָיו עַד שֶׁזָּכָה לְחַבֵּר סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכָּלוּל מִכָּל עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם כְּלַל הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִזַּרְעוֹ וְכַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יָגַע מְאֹד לִמְצֹא מָקוֹם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְקַבְּלִין אוֹר הַשִּׂמְחָה הַקְּדוֹשָׁה לִשְׂמֹחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּה' בְּחִינַת כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְכוּ':

חלק נה

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוֹלִיד יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהֵם כְּלַל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלַל הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן הֵם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים כַּמּוּבָא, כִּי שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה תִּקּוּן מְאֹרֹת חָסֵר שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל:

חלק נו

וְכָל לֵדָתָם הָיְתָה בִּקְדֻשָּׁה נוֹרָאָה בִּבְחִינַת שִׂמְחָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית עִקַּר תִּקּוּן הַזִּוּוּג דִּקְדֻשָּׁה (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה עַיֵּן שָׁם), וְעַל-כֵּן כָּל שְׁמוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים נִקְרְאוּ עַל שֵׁם הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה: כִּי רְאוּבֵן נִקְרָא עַל שֵׁם רְאוּ מַה בֵּין בְּנֵי לְבָן חֲמִי שֶׁהוּא עָשָׂו שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַגִּלֻּיּוֹת שֶׁבָּאִין עַל-יְדֵי עֲצָבוּת, בְּחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד כַּנַּ"ל בְּאוֹת יח, וְעָשָׂו מָכַר הַבְּכוֹרָה לְיַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת כִּי לֹא חָפֵץ בַּבְּרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ, וְאַחַר כָּךְ נִתְקַנֵּא בּוֹ וּרְדָפוֹ כָּל כָּךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַגִּלֻּיּוֹת. וּרְאוּבֵן הוּא הַהֶפֶךְ כִּי לֹא מָכַר הַבְּכוֹרָה לְיוֹסֵף וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הִצִּילוֹ, כִּי מָחַל כְּבוֹדוֹ וּבִטֵּל עַצְמוֹ כְּנֶגֶד יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עִקַּר שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן רְאוּבֵן הוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת בְּחִינַת רְאוּ מַה בֵּין בְּנֵי לְבָן חֲמִי שֶׁנִּתְבָּרֵר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רְאוּבֵן הָרִאשׁוֹן לְזֶרַע יִשְׂרָאֵל מִתּוֹךְ קְלִפַּת עֵשָׂו שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁנּוֹלַד מִיַּעֲקֹב בִּקְדֻשָּׁה כָּזֹאת. כִּי הוּא רֵאשִׁית אוֹנוֹ שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַהוֹלָדָה הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רְאוּבֵן הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּתַח בִּתְשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא הוֹשֵׁעַ הַנָּבִיא וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה פד), כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לַהֶפֶךְ עֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הַנַּ"ל:

שְׁמָעוֹן בְּחִינַת הַמּוֹכִיחַ הָרָאוּי בְּחִינַת כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׁנוּאָה אָנֹכִי, כִּי הַמּוֹכִיחַ הוּא שָׁנוּא (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים סִימָן יוד לִקּוּטֵי חֵלֶק א), וְזֶה בְּחִינַת הֲלִיכַת הַמִּצְוָה לְעוֹרֵר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמּוֹכִיחַ הָרָאוּי שֶׁהוֹלֵךְ לְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ:

לֵוִי מִמֶּנּוּ יָצְאוּ הַכֹּהֲנִים שֶׁאֻצְלָם כָּל הַבְּרָכוֹת בְּחִינַת וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרֲכֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַיָּדַיִם בְּחִינַת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

יְהוּדָה הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', בְּחִינַת גְּמַר תִּקּוּן הַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר שִׂלְמוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין עַד הַמְסַדֵּר וְכוּ', וְאָז וַתַּעֲמֹד מַלֶּדֶת. כִּי צְרִיכִין לְהַמְתִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן צְרִיכִין לְהוֹלִיד הַשָּׁנַת הַמּוֹחִין שֶׁמִּשָּׁם כָּל הוֹלָדוֹת דִּקְדֻשָּׁה אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְרִדְּף יוֹתֵר מִדַּאי כַּנַּ"ל:

וְאָז וַתִּקְנֵא רָחֵל בַּאֲחוֹתָהּ וַתֹּאמֶר לְיַעֲקֹב הָבָה לִי בָנִים וְאִם אַיִן מֵתָה אָנֹכִי, כִּי רָאֲתָה וְהֵבִינָה שֶׁעֲדַיִן צְרִיכִין לְהוֹלִיד הוֹלָדוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלַל הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן אָמְרָה אִם אַיִן מֵתָה אָנֹכִי, כִּי כְּשֶׁלֹּא תּוֹלִיד בָּנִים שֶׁהֵם עִקַּר הַשִּׂמְחָה בּוֹ כַּנַּ"ל בְּחִינַת יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ כַּנַּ"ל, בְּוַדַּאי הִיא מֵתָה כִּי עֲצִבוּת סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. וַיִּחַר אַף יַעֲקֹב בְּרָחֵל וַיֹּאמֶר הֲתַחַת אֱלֹקִים אָנֹכִי וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל. וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמָתִי בִלְהָה, כִּי הֵבִינָה בְּרוּחַ קָדְשָׁהּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד עוֹד הוֹלָדוֹת קְדוֹשׁוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיֵּחָזֵר וְיֵרֵד לִבְחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְיִבָּרֵר מִשָּׁם הַקְּדֻשָּׁה כְּרָאוּי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁהִשִּׂיגָה שָׂרָה אִמֵּנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאַבְרָהָם לְהוֹלִיד אֶת יִצְחָק כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁא אֶת הַשִּׂפְחָה שֶׁהִיא הָגָר. אֲבָל אָז יָצָא מֵהוֹלָדָה זֹאת יִשְׁמָעֵאל שֶׁמִּמֶּנּוּ הַגָּלוּת בְּחִינַת עֲצִבוּת שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר בֵּן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, כִּי אִמּוֹ נִתְגָּרְשָׁה עַל יָדוֹ כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ, אֲבָל יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְזָכָה לֵירֵד וְלַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי זָכָה לְהַעֲמִיד גַּם מֵהַשְּׁפָחוֹת שְׁבָטִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי בֵּרֵר בְּשִׁלֵּמוּת מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁאֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת הַשִּׂפָחוֹת, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּלְדָה בִּלְהָה שִׁפְחָתָהּ בֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ דָּן עַל שֵׁם דָּנַנִי אֱלֹקִים וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי. כִּי הִתְפָּאֲרָה שֶׁזָּכְתָה שֶׁנִּתְבָּרֵר בֵּן קָדוֹשׁ כָּזֶה מִתֹּקֶף דִּדִינָא שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הָעֲצִבוּת שֶׁהוּא תֹּקֶף דִּדִינָא לִבְחִינַת שִׂמְחָה כְּזֹאת שֶׁנּוֹלַד שֵׁבֶט קָדוֹשׁ, שֶׁכָּל אֶחָד מֵהַשְּׁבָטִים בְּחִינַת בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וְזֶה עַל-יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹתֶיהָ בְּחִינַת וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר בְּחִינַת מַלְכוּת מִן הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּן בְּחִינַת דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

נַפְתָּלִי בְּחִינַת תִּקּוּן הָרַגְלַיִם בְּחִינַת נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלוּחָה, בָּעֵמֶק שַׁלַּח בְּרַגְלָיו (שׁוֹפְטִים ה):

גָּד בְּחִינַת תִּקּוּן הַיָּדַיִם בְּחִינַת וְטָרַף זְרוֹעַ אַף קָדְקֹד שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁבָּהֶם מְקַבְּלִים בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ וְקָדְקֹד בְּחִינַת שְׁאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ בְּחִינַת וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו. שֶׁצְּרִיכִין לְנַשְּׂאָם עַד הָרֹאשׁ לְהַמְשִׁיךְ בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל. וְעַל-יְדֵי זֶה טָרַף זְרוֹעַ אַף קָדְקֹד שֶׁל הַחוֹלְקִים וְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. וְזֶה שֶׁאָמְרָה לֵאָה בָּגָד, וּפֹרֵשׂ רַשִׁ"י כְּשֶׁבָּאתִי אֶל שִׁפְחָתִי כְּאִישׁ שֶׁבָּגַד בְּאִשָּׁת נְעוּרִים הַיְנוּ שֶׁנִּרְאֶה כְּבוֹגֵד וְכוּ', כִּי יָרַד לְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁפָחוֹת. אֲבָל לֵאָה הִתְפָּאֲרָה בָּזֶה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה בָּא גָּד-מַזָּל טוֹב, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת מַזָּל טוֹב שֶׁמְּבָרְכִין בְּשִׂמְחָה כְּשֶׁנּוֹלַד בֵּן הוּא עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אָשֵׁר בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁבָּזֶה הִתְחִיל דָּוִד סֵפֶר תְּהִלִּים. בְּחִינַת אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ שֶׁאָנוּ מִתְפָּאֲרִים בְּכָל יוֹם שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל שֶׁסִּיֵּם בָּזֶה מֹשֶׁה בִּרְכוֹתָיו אֵצֶל אָשֵׁר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּפָרָשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרֵךְ מֹשֶׁה שֶׁכָּל בִּרְכוֹתָיו הָיוּ מֵעֵין הַבְּרָכוֹת שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם: וְאָז מָצָא רְאוּבֵן הַדּוּדָאִים בַּשָּׂדֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ, שֶׁשְּׁנֵי הַדּוּדָאִים הַטּוֹבִים וְהָרָעִים שְׁנֵיהֶם נָתְנוּ רֵיחַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּדֵּל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּשַׂמְּחִין הַכֹּל וּמְהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּקֹשֶׁה רָחֵל אוֹתָם, וַתֹּאמֶר לֵאָה הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי, כִּי אֲנִי רוֹאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעֲדַיִן אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹלִיד הוֹלְדוֹת קְדוֹשׁוֹת וְכוּ' וְאָז יֵצֵא יִשָּׂשכָר שֶׁהֵם גְּדוֹלֵי הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב בְּחִינַת שִׂמְחַת הַמִּצְוָה הַנַּ"ל. כִּי מִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים, שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה לְתַקֵּן מְאוֹרֹת חָסֵר שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם יוֹדְעִים אֵיךְ לְשַׂמֵּחַ אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהוֹדִיעוֹ מַה יַּעֲשֶׂה בְּכָל עֵת וְעֵת אֵיךְ לְהִנָּצֵל מִמְּרִירַת הַגָּלוּת שֶׁהוּא הָעַצְבוּת וְלִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּלַל הַקְּדֻשָּׁה:

זְבוּלוּן בְּחִינַת שִׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ, כִּי זְבוּלוּן עָסַק בִּפְרַקְמַטְיָא לְפַרְנֵס אֲחִיו יִשָּׂשכָר הַתַּלְמִיד חָכָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעַצְבוּת בְּחִינַת בְּעַצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת זְבוּלוּן שֶׁמַּחֲזִיק לְיִשָּׂשכָר בְּחִינַת שִׂמַח זְבוּלֻן:

וְאָז וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת רָחֵל וְכוּ', כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נוֹלְדוּ עֲשָׂרָה שְׁבָטִים קְדוֹשִׁים כְּאֵלּוּ שֶׁהֵם מְגַלִּים אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם לִשְׁמֹחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה נוֹלָד יוֹסֵף שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הִתְלַהֲבוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ

אֱלֹקִים בּוֹ לְנַפֵּחַ הָעַפְרוּרִית בְּכָל פַּעַם מִלֵּב יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִתְעוֹרְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְזָכַר אֶת רָחֵל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנוֹלַד יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעַל יָדוֹ שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

וְאָז תֵּכֶף אָמַר יַעֲקֹב שַׂלְּחֵנִי וְכוּ', שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִשְׁלֶמֶת הַמִּטָּה בְּחוּץ-לָאָרֶץ כַּנַּ"ל. וְזֶכָה אַחַר כָּךְ שֶׁנּוֹלַד בִּנְיָמִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ. כִּי אַחַר שֶׁכְּבָר נִשְׁלַם הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי הוֹלָדַת הַשְּׁבָטִים. עָדַיִן צְרִיכִין מָקוֹם לַה' שֶׁנּוֹכַל לְקַבֵּל מִשָּׁם אוֹר הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת כַּנַּ"ל, שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת בִּנְיָמִין שֶׁנּוֹלַד בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ שֶׁשָּׁם הַמָּקוֹם הַנּוֹרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל בְּחִינַת בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ בְּחִינַת מְקוֹר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִפְקְדָה רָחֵל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שָׂרָה אִמֵּנוּ שֶׁנִּפְקְדָה בְּלֵדַת יִצְחָק בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה כָּל הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא חִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם בְּחִינַת יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו, וְעַל-כֵּן נִפְקְדָה שָׂרָה וְנוֹלַד יִצְחָק שֶׁהוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר הוֹלָדַת הַמִּטָּה שְׁלֵמָה שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל-יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁהוֹלִיד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה שֶׁהֵם כְּלַל הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו, שֶׁשְּׁלֵמוּת הַמִּטָּה הָיָה עַל-יְדֵי רָחֵל שֶׁהוֹלִידָה יוֹסֵף וּבִנְיָמִין. עַל-כֵּן נִפְקְדָה גַּם-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז צְרִיכִין לְתַקֵּן הַבְּרִיאָה לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּרַם בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעַצְבוּת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַגָּלֻיּוֹת. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה עוֹסְקִים בְּתִקּוּן זֶה וְקוֹרִין אָז וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּקִידַת רָחֵל, כִּי עַל-יְדֵי לֵדָתָהּ אֶת יוֹסֵף וּבִנְיָמִין הוּא שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁהִתְחִיל מִיִּצְחָק, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁכְּלוּל מֵעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם כְּלַל הַשִּׂמְחָה, בְּחִינַת אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה וְכוּ', בְּשִׂמְחָתְךָ יָגִילוּן כָּל הַיּוֹם וְכוּ', בְּחִינַת כִּי חֻדָּוֹת ה' הִיא מָעֻזְכֶם הַנֶּאֱמַר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. וְכֵן חַנָּה נִפְקְדָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהוֹלִידָה אֶת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, כִּי שְׁמוּאֵל מָשַׁח אֶת שָׁאוּל וְדָוִד שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּלְכוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵצֵא מָשִׁיחַ שֶׁיִּגְאַל אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁאָז כָּל גְּמַר הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

וְזֶה בְּחִינַת מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם, מְנַשֶּׁה בְּחִינַת כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹקִים אֶת כָּל עֲמָלִי בְּחִינַת הֶעָמֵל וְהַיָּגוֹן וְכוּ'. אֶפְרַיִם כִּי הִפְרַנִי אֱלֹקִים בְּאֶרֶץ עָנְיִי שֶׁלֹּא דַּי שֶׁזָּכָה לָצֵאת מֵהַעֲבדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עִצָּבוֹן עָמֵל וְיָגוֹן, וּבְחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ נִשַּׁנִי ה' אֶת כָּל עֲמָלִי כַּנַּ"ל, אַף גַּם הִפְרַנִי אֱלֹקִים בְּאֶרֶץ עָנְיִי זֶהוּ בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת הָעֲנִיּוּת וְהָעַצְבוּת לְשִׂמְחָה:

חלק נז

וְזֶה וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מְצָרְיְמָה אֶת יַעֲקֹב וְכוּ', שֶׁכְּשֶׁהִתְחִיל לְסַפֵּר גָּלוּת מִצְרַיִם וּגְאֻלָּתָם הִתְחִיל מִשְּׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאִים לְשָׁם, לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל עִקַּר קִיּוּמָם

בַּגְּאֻלּוֹת וּגְאֻלָּתָם מִשָּׁם, הַכֹּל הָיָה בְּכֹחַ שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וְכוּ', שֶׁכָּל שְׁמוֹתָם נִקְרְאוּ עַל שֵׁם שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין מֵהֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת עַד שֶׁמַּשִׁיגִין אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הַגְּאֻלָּה לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם וְכוּ'. כִּי בִּשְׁבִיל זֶה הִקְדִּים ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּרְדוּ יַעֲקֹב וּבָנָיו הַצַּדִּיקִים בְּעַצְמָן מִצָּרֵימָה, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁתָם הָעֲצוּמָה שֶׁהָיָה מִטָּה שְׁלֵמָה שֶׁהֵם גִּלּוּ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְהַחִיּוּת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה הָיָה לָהֶם כֹּחַ לִסְבֹּל מְרִירוּת הַגָּלוּת וְלִבְלִי לְהִשְׁתַּקֵּעַ שָׁם. כִּי עִקַּר מְרִירוּת הַגָּלוּת הוּא הָעַצְבוּת כַּנַּ"ל וְכָל מַה שֶּׁמַּכְבִּידִין הַגָּלוּת מִתְגַּבֵּר הָעַצְבוּת יוֹתֵר, וְכֵן כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר הָעַצְבוּת שֶׁהוּא גָּלוּת הַשְּׁכִינָה מִתְגַּבֵּר גָּלוּת וְהָעַבְדוּת הַנַּשְׁמִי יוֹתֵר, וְאִם כֵּן מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרֵנוּ, אַךְ כָּל הַקִּיּוּם בַּגָּלוּת וְהַתִּקְוָה לָצֵאת מִשָּׁם הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים יַעֲקֹב וּבָנָיו שֶׁיֵּרְדוּ מִצָּרֵימָה שֶׁהֵם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁבְּכֹחָם הַגָּדוֹל יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַחֲיוֹת וּלְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכֹחָם הַגָּדוֹל וַעֲצוּתָם הָעֲמֻקּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁזּוֹכִין לְכָל הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְיוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרָיִם, כִּי עִקַּר הַקִּיּוּם וְהַתִּקְוָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּכָל פַּעַם לְנַשֵּׁב עַל לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְנַפֵּחַ הָעַפְרוּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת מִלִּבָּם וּלְהַלְהִיב לִבָּם לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהִתְדַּרְגָה וּבְמִדָּה וְכוּ', כִּי הוּא יוֹדֵעַ לַהֲפֹךְ כָּל הַיְגוֹן וַאֲנָחָה לְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה וַיְהִי כָּל יְצֵאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב שִׁבְעִים נָפֶשׁ, בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁהֵם שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהוֹרִין שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׂמְחָה בְּחִינַת מְבַקְּשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "צִוִּיתָ צֶדֶק" עַיֵּן שָׁם). וְזֶה וְיוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרָיִם, כִּי הָעִקַּר עַל-יְדֵי וְיוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרָיִם שֶׁהִקְדִּים ה' יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לַמַּכָּה לְשִׁלֹּחַ מִקֹּדֶם אֶת יוֹסֵף לְמִצְרַיִם וְנִמְכַּר לְעֶבֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרִירַת הָעַצְבוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת וְכוּ', וְעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְהִתְחַזֵּק גַּם שָׁם בְּשִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי יוֹסֵף אִישׁ מַצְלִיחַ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְפַזֵּז וּמְרַקֵּד. כִּי בְּמִרִירַת הַגָּלוּת כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר הָעַצְבוּת בְּיוֹתֵר זֶהוּ עִקַּר הָעֲצָה לַעֲשׂוֹת מִלֵּי דִּשְׁטוּתָא כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ בְּמְרִירוּת כָּזֶה:

וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּדָוִד שֶׁהָיָה מְשַׂנֶּה טַעֲמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ שֶׁהָיָה שָׁם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה בְּגָלוּת גָּדוֹל וְעַל-כֵּן עָשָׂה שָׁם מַעֲשֵׂה שְׁטוּת וַיִּתְו עַל דַּלְתוֹת הַשַּׁעַר וַיֹּרֶד רִירוֹ עַל זְקָנוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר קִיּוּמָם בְּמִצְרַיִם וִיצִיאָתָם מִשָּׁם הָיְתָה עַל-יְדֵי וְיוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרָיִם, שֶׁהִקְדִּים לְשִׁלֹּחַ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְשָׁם וְכַנַּ"ל. וְזֶה וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וְכוּ', כִּי עִקַּר מְרִירַת הַגָּלוּת הוּא בְּחִינַת עֲבֹדוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָעַצְבוּת כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת טִיט הַיָּוֵן שֶׁעַל זֶה צָעַק דָּוִד טָבַעְתִּי בִּיוֵן

מְצוּלָה וְאֵין מָעָמָד וְכוּ' הַצִּלֵּינִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה וְכוּ'. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, בְּקָשְׁיָא. בְּחֹמֶר, בְּחֻמְרָא דִּשְׁמַעְתְּתָא. וּבִלְבֵנִים, בְּלִבּוּן הִלְכְתָא, כִּי זֶה עִקַּר מְרִירַת הַגָּלוּת שֶׁמְּבַלְבֵּל הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אַנְפִּין נְהוֹרִין כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי הַקֻּשְׁיוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֻמְרָא דִּשְׁמַעְתְּתָא וְלִבּוּן דְּהִלְכְתָא, כִּי עִקַּר בְּחִינַת אֱסוּקָא שְׁמַעְתְּתָא אַלְבָּא דְּהִלְכְתָא הוּא לְבָרֵר וּלְלַבֵּן עֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לָצֵאת מִזֶּהֱמָא דְּהַאי עָלְמָא שְׁפֵלָה וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וּבְשֶׁביל זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים וּלְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כְּדֵי שֶׁהֵם יוֹרוּ לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֵךְ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה בְּכָל עֵת בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד לָצֵאת מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לָצֵאת וּלְהִתְקָרֵב וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מְרִירַת הַגָּלוּת שֶׁהִיא הָעַצְבוּת מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ וּמְמָרֵר אֶת חַיֵּי יִשְׂרָאֵל בְּקֻשְׁיוֹת וּבִלְבּוּלֵי הָאֱמוּנָה וּבְבִלְבּוּלֵי עֵצוֹת עַד שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים לְלַבֵּן הַהֲלָכָה וְהַדֶּרֶךְ וְהַהִלּוּךְ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶה וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה שֶׁמַּכְרִחִין לָצֵאת מֵאֹהֶל תּוֹרָה לָצֵאת מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ אֶל הַשָּׂדֶה לַעֲסֹק בְּפַרְנָסָה, עַד שֶׁמַּטְרִידוֹ בְּכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה וּמְסִיתוֹ וּמַדִּיחוֹ מִלִּקְבֹּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה עַל כָּל פָּנִים. וְזֶה אֵת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּפֶה רַךְ שֶׁבַּתְּחִלָּה נִכְנַס עִמּוֹ הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּפֶה רַךְ וּמִתְלַבֵּשׁ בְּמִצְוֹוֹת. וְאוֹמֵר לוֹ הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לֵישֵׁב בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ כָּל יוֹם וְהַהֶכְרֵחַ לָצֵאת אֶל הַשָּׂדֶה לַעֲסֹק בִּמְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן, וְכִי אַתָּה רוֹצֶה לָמוּת אוֹ לִהְיוֹת עָנִי וּמְקֻבָּל וְכוּ', עַד שֶׁמַּשְׁלִיכוֹ בְּתוֹךְ עֹמֶק טִיט הַיָּוֵן שֶׁהוּא אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין מְרִירַת הָעַצְבוּת שֶׁל הַמָּמוֹן בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּרְוִיחַ מָמוֹן אֵינוֹ מַסְפִּיק לוֹ כָּל יָמָיו כִּי מִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, וְכָל מַה שֶּׁמַּרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה, כִּי מְסִיתוֹ לִבְנוֹת פִּתֹם וְרַעְמְסֵס שֶׁהֵם בִּנְיָנִים גְּדוֹלִים וּגְבוֹהִים שֶׁבּוֹנִים לְעַצְמָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַבֹּנִים חֳרֵבוֹת לָמוֹ וּכְתִיב קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם וְכוּ':

חלק נח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁגָּזַר פַּרְעֹה כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד וְכוּ' אִם בֵּן הוּא וַהֲמִתֶּן אֹתוֹ וְאִם בַּת הִיא וָחָיָה, כִּי בֵּן סִטְרָא דִּדְכוּרָא בְּחִינַת שִׂמְחָה בְּחִינַת בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב. וּבַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעַצְבוּת בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת וְכוּ'. כִּי רָצָה לְהַגְבִּיר סִטְרָא דְּנוּקְבָא בְּחִינַת עַצְבוּת שֶׁזֶּה עִקַּר תֹּקֶף הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה וַתִּירָאן הַמְיַלְּדוֹת אֶת הָאֱלֹקִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶן פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַתְּחַיֶּיןָ אֶת הַיְלָדִים, הַמְיַלְּדוֹת הֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם מְיַלְּדוֹת, שֶׁהֵם מוֹלִידִין תַּלְמִידִים הֶגּוּנִים בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּחְשְׁבוּ כְּאִלּוּ יְלָדָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהֵם עָשׂוּ בְּהֶפֶךְ מִדַּעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת

פֹּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁכָּל עִסְקֵיהֶם לְהַגְבִּיר הָעַצְבוּת בְּכַמָּה נְכָלִים וְעַרְמוּמִיּוּת, הָעִקָּר עַל-יְדֵי טִרְדַּת הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה, וְלִפְעָמִים עַל-יְדֵי סְבָרוֹת הַהֶפּוּכוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמַּשְׁלִיכִין אֶת הָאָדָם עַל-יְדֵי הַתּוֹכָחָה שֶׁאֵינָהּ כָּרְאוּי שֶׁלָּהֶם וְכוּ'. (וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה). אֲבָל הַמְיַלְּדוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל בְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת הֵם עוֹשִׂים בְּהֵפֶךְ, שֶׁלֹּא דַּי שֶׁאֵינָם מַשְׁלִיכִין אֶת הָאָדָם בְּדִבְרֵיהֶם כִּרְצוֹן הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, אַף גַּם וַתְּחַיֶּיןָ אֶת הַיְלָדִים, שֶׁהֵם מְחַיִּין אֶת הַיְלָדִים שֶׁהֵם תַּלְמִידֵיהֶם הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם שֶׁמְּחַיִּין אוֹתָם בְּדִבְרֵיהֶם הָאֲמִתִּיִּים וּמְשִׁיבִין אֶת נַפְשָׁם בִּשְׁבָעָה מְשִׁיבֵי טַעַם וּמְשַׂמְּחִים אוֹתָם בְּכֹחָם וּבְדַרְכֵי עֲצוֹתֵיהֶם הָעֲמֻקוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרְאוּ הַמְיַלְּדוֹת שִׁפְרָה וּפוּעָה, שִׁפְרָה עַל שֵׁם שֶׁמְּשַׁפֶּרֶת אֶת הַוָּלָד, וּפוּעָה עַל שֵׁם שֶׁפּוֹעָה לַוָּלָד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי כֵן נוֹהֲגִין הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עִם נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם שֶׁמְּשַׁפְּרִין אוֹתָם וּמְיַפִּין אוֹתָם בְּכָל מִינֵי עֵצוֹת לְהַחֲיוֹתָם וּלְחַזְּקָם בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁמּוֹצְאִין בָּהֶם וְכוּ', וְכֵן פּוֹעִין אֲלֵיהֶם כְּמוֹ לְיֶלֶד מַמָּשׁ שֶׁשּׁוֹרְקִין וּפוֹעִין לָהֶם לְבַל יַנִּיחוּ לְהַפִּיל עַצְמָן בְּשׁוּם אֹפֶן רַק יִבְטְחוּ בְּחַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וּבְגֹדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָם לְעוֹלָם וְלֹא כַּחֲטָאֵינוּ יַעֲשֶׂה לָנוּ כִּי לְעוֹלָם יֵשׁ תִּקְוָה וְכוּ'. (כַּמְבֹאָר הַרְבֵּה מִזֶּה בִּסְפָרִים קְדוֹשִׁים וּבִפְרָט בִּדְבָרֵינוּ עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

חלק נט

וְזֶה בְּחִינַת מַרְאֵה הַסְּנֶה וּמַה שֶּׁמֵּאן מֹשֶׁה כָּל כָּךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ לְגָאֳלָם, שֶׁהָעִקָּר הָיָה מֵחֲמַת שֶׁרָאָה בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ אֲרִיכַת מְרִירַת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל קְצוֹ כִּי הוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת, עַל-כֵּן לֹא רָצָה לְהַתְחִיל לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י עַל פָּסוּק "שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח", כִּי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי מַכְנִיסָם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְאֵינִי גּוֹאֲלָם לֶעָתִיד וְכוּ'. וְכָל זֶה מֵחֲמַת רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּיָּדוּעַ. וְזֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל, וְהִתְפַּלֵּא מְאֹד מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה, כִּי הַסְּנֶה מְרַמֵּז עַל הַגָּלוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁרָאָה הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, שֶׁהוּא הִתְלַהֲבוּת הָאֵשׁ שֶׁל לֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁבּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ הַנַּ"ל שֶׁבּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה מִתּוֹךְ מְרִירַת הַגָּלוּת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל, שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן מִתְגַּבֵּר הַגָּלוּת שֶׁהוּא מְרִירַת הָעַצְבוּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל, שֶׁהַסְּנֶה שֶׁהֵם הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹבְבִים אֶת הַשּׁוֹשַׁנָּה שֶׁעִקָּרָם הוּא הָעַצְבוּת שֶׁהִיא גָּלוּת הַשְּׁכִינָה אֵינֶנּוּ אֻכָּל, כִּי מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם. וְהִתְפַּלֵּא מֹשֶׁה עַל זֶה מְאֹד וְאָמַר "אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא

יִבָּעֵר הַסְּנֶה", כִּי רָצָה לְהַגִּיעַ עַד סוֹף הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן אֵיךְ יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת לְבַעֵר וּלְכַלּוֹת הַסְּנֶה שֶׁהֵם הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים לְגַמְרֵי. וְאָז, "וַיַּרְא ה' כִּי סָר לִרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' וְכוּ' אַל תִּקְרַב הֵלֹם וְכוּ'", זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב אֶת רְדִיפַת הַמּחִין שֶׁלֹּא יִרְדֹּף מֹחוֹ לַהֲרֹס לַעֲלוֹת אֶל ה' כַּנַּ"ל. הַיְנוּ כִּי מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַגּוֹאֵל צָדַק הָרִאשׁוֹן רָאָה שֶׁיִּגְאַל אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי יוּכַל לְשַׁמֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִתּוֹךְ מְרִירַת הַגָּלוּת לְהָאִיר בָּהֶם הִתְנוֹצְצוּת אֱלֻקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׂמְחָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לַבַּת אֵשׁ בְּחִינַת רִשְׁפֵּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"ה, שֶׁנִּתְגַּלָּה מִתּוֹךְ הַסְּנֶה מִתּוֹךְ מְרִירַת הַגָּלוּת כִּי יָכוֹל לַהֲפֹךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ נִכְלֶה הַסְּנֶה שֶׁהוּא הַקּוֹץ הַמַּכְאִיב, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּכָל פַּעַם בְּכַמָּה נְכָלִים וְעַרְמוּמִיּוּת בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁהֶחֱטִיאָם חֲטָאָה גְּדוֹלָה תֵּכֶף אַחַר מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ'. וְכֵן כָּל הָעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְזְרוּ כָּל הַגָּלֻיּוֹת עַד הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְיוֹם פָּקְדִי וְכוּ', וְרָצָה מֹשֶׁה לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׂגַת קֵץ הַפְּלָאוֹת, וְאָז אָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ אַל תִּקְרַב הֵלֹם זֶה בְּחִינַת הַמְעַכֵּב שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה זָכָה אָז לִבְחִינַת הַשָּׂגַת הִתְּשִׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת קְבָלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִתְחִיל אָז, עַד שֶׁהִשִּׂיג וְרָאָה מַה שֶּׁהִשִּׂיג וְכוּ', אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן רָאָה שֶׁעֲדַיִן הַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל וְאָמַר אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה וְכוּ', אֵיךְ מַשִּׂיגִין הִתְגַּלּוּת אֱלֻקוּת בְּשִׂמְחָה כָּזֹאת עַד שֶׁיּוּכַל לְכַלּוֹת הַסְּנֶה לְגַמְרֵי, כִּי כְּבָר מְבֹאָר קְצָת לְעֵיל שֶׁהָא בְּהָא תַּלְיָא, כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין לַעֲשׂוֹת מִצְוָה בְּשִׂמְחָה זוֹכִין לְאֵיזֶה בְּחִינַת צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה לְהוֹצִיא הַשְׁכִּינָה מֵהַגָּלוּת וְלַעֲלוֹת בְּכָל הָעֲלִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל עַד הִתְּשִׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם כַּנַּ"ל. וְאָז מַמְשִׁיכִין שִׂמְחָה יְתֵרָה מִמְּקוֹר הַשִּׂמְחָה וְאָז יְכוֹלִין לְבָרֵר בְּיוֹתֵר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל. וְאָז עוֹלִין יוֹתֵר וְיוֹתֵר בַּעֲלִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, עַד שֶׁמַּשִׂיגִין מַה שֶּׁמַּשִׂיגִין מִבְּחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בְּהַשָּׂגָה יְתֵרָה וְאָז מִתְגַּדֵּל הַשִּׂמְחָה יוֹתֵר וְאָז יְכוֹלִין לְבָרֵר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן לְהַלָּן. וְאִם הָיָה הוֹלֵךְ כָּל זֶה כַּסֵּדֶר בְּוַדַּאי כְּבָר הָיָה קֵץ הַגְּאֻלָּה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, אֲבָל עֲוֹונוֹתֵינוּ הִטּוּ אֵלֶּה שֶׁבְּכָל פַּעַם מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר וּמַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל וּמַגְבִּיר הָעַצְבוּת בְּחִינַת יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן בְּחִינַת בִּלְבוּלֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת שֶׁנִּקְרָאִים עֲצַבִּים עַל שֵׁם הָעַצְבוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב וְכוּ':

וְעַל-יְדֵי זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת כִּי לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל שֶׁפָּסְקוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי אֱמוּנָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּעֶצֶם עַצְבוּת כַּנַּ"ל. אֲבָל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר מִתְיַגְּעִים בְּגֹדֶל כֹּחַם בְּכָל דּוֹר

לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה לְשַׁמֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּלִבָּם בְּכָל פַּעַם וְכוּ'.
אֲבָל עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁחוֹתְרִים לְהַרְחִיק לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת, וְעַל-יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל קֶרֶן הָאַהֲרוֹן, עַד שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא יָכֹל לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר כִּי אָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה, הַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְבָּרְרוּ הַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת כָּל כָּךְ בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁתּוּכַל לַעֲלוֹת לְהַשִּׂיג יוֹתֵר, כִּי כָּל הַשָּׂגַת אוֹר הָאֵין סוֹף הוּא כְּפִי הַבֵּרוּר מֵהַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת בִּבְחִינַת מִי יְיַמֵּר הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, הַיְנוּ שֶׁלְּכָאן נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת הַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּעֲבֶה וְכוּ' הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִין לְזֶה הַמָּקוֹם חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּחִינַת שַׁל נְעָלֶיךָ, שֶׁהוּא לְהַפְשִׁיט עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מֵהַגּוּף שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. אֲבָל לֵילֵךְ עוֹד יוֹתֵר לְהַשִּׂיג יוֹתֵר אֵיךְ לְכַלּוֹת וּלְבַעֵר הַסְּנֶה לְגַמְרֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר עַתָּה כִּי זֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת הַמְתִּין הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְתִּין הַרְבֵּה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְבֵרוּר מֵהַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת כָּזֶה עַד שֶׁיִּזְכּוּ הַצַּדִּיקִים לְהַשִּׂיג אֵיךְ לְכַלּוֹת הַסְּנֶה לְגַמְרֵי וְכוּ' וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מֵאֵן מֹשֶׁה בִּשְׁלִיחוּתוֹ שִׁבְעָה יָמִים וְאָמַר שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלַח וְכוּ'. וְכַנַּ"ל:

חלק ס

עַד שֶׁבַּסּוֹף וַיִּחַר אַף ה' בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי וְכוּ' הִנֵּה הוּא יֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ וְכוּ', וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ דַּיְקָא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַגְּאֻלָּה, עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַשָּׁלוֹם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עִמּךְ וְלֹא יִתְקַנֵּא בְּךָ כְּלָל אַדְרַבָּא וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת מֵהַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לַבְּרָכוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה בְּחִינַת וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זָכָה אַהֲרֹן עַל-יְדֵי וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ, לִקְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה הוּא עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם, בְּחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן וְכַנַּ"ל. הַיְנוּ שֶׁגִּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כִּי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּלֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל וְלִתֵּן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי אִם הוּא לֹא יֵלֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ עַתָּה לֹא יִגָּאֲלוּ יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ, אִם אֵין אַתָּה גּוֹאֲלָם אֵין אַחֵר גּוֹאֲלָם, הַיְנוּ שֶׁגִּלָּה לוֹ שֶׁאַדְרַבָּא מֻחְמָת אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו מֻכְרָח אַתָּה לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתְךָ כְּדֵי לִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה, כִּי אִם לֹא הָיִינוּ מְקַבְּלִים אֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הָיָה אֶפְשָׁר עַתָּה לְהִתְקַיֵּם בַּגָּלוּת הַמַּר הָאָרֹךְ הַזֶּה כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַתָּה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר הִקְדִּים לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לְמַכָּה שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת עַל-יְדֵי

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ יְכוֹלִים לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמֵנוּ בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמִּצְוֹות שֶׁאָנוּ זוֹכִין לַעֲשׂוֹת בְּכָל יוֹם אֲפִלּוּ הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁמַּכְנִיסִין בָּנוּ לְשַׂמֵּחַ נַפְשֵׁנוּ בִּנְקֻדַּת הַמִּצְוֹות וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַשְׂכִינָה בְּכָל פַּעַם וְכוּ', עַד שֶׁזּוֹכִין לְכָל הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה. אֲבָל אִם לֹא הָיָה מֹשֶׁה מְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְשַׂמֵּחַ נַפְשֵׁנוּ עַתָּה וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְצֵאת מֵהַגָּלוּת כְּלָל, כִּי בְּמִצְרַיִם שֶׁלֹּא הִתְגַּבֵּר עֲדַיִן גָּלוּת אֱדוֹם כָּל כָּךְ הָיָה מַסְפִּיק קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים יַעֲקֹב וּבָנָיו וּבִפְרָט קְדֻשַּׁת יוֹסֵף הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַחֲיוֹת נַפְשָׁם לִסְבֹּל הַגָּלוּת. אֲבָל עַתָּה בְּדוּחְקָא דְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַחֲיוֹת נַפְשֵׁנוּ וְלָצֵאת מֵהַגָּלוּת לוּלֵא שֶׁהִקְדִּים לָנוּ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות אֲשֶׁר הֵם חַיֵּינוּ וְשִׂמְחָתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לוּלֵא תוֹרָתְךָ שַׁעֲשָׁעַי אָז אָבַדְתִּי בָּעָנְיִי. אֲבָל כָּל כֹּחַ הַגְּאֻלָּה מִמִּצְרַיִם אָז הָיָה עַל-יְדֵי וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁזָּכָה לְקֻדַּשַּׁת הַכְּהֻנָּה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּרְכַּת הַיְדָיִם וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשְׁגַּת הַטֵּית הַיְכָלִין שֶׁמִּשָּׁם כָּל יְדִיעַת וְהַשְׁגַת אֱלֹקוּת שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר עִכּוּב הַגְּאֻלָּה אָז הָיָה עַל-יְדֵי דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁהֵם רָאשֵׁי הַחוֹלְקִים וְהַכְּרוּכִים אַחֲרֵיהֶם, שֶׁמֵּהֶם בָּאוּ כָּל הַקְּלִקּוּלִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגְּלוּ כָּל הַחֻרְבָּנוֹת, חֻרְבַּן בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי וְכָל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן עַד הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁעִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. כִּי בְּכָל הַמַּחֲלֹקֶת יֵשׁ נִיצוֹצֵי דָּתָן וַאֲבִירָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', כִּי אָז נִמְצָא אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁלֹּא הִתְקַנֵּא בִּגְדֻלַּת מֹשֶׁה אָחִיו הַקָּטָן מִמֶּנּוּ בְּשָׁנִים, אַדְרַבָּא, יָצָא לִקְרָאתוֹ בְּשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, וְאָז נִמְשְׁכָה קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה. וּבְכֹחַ זֶה בְּכֹחַ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן נִמְצְאִים עַתָּה גַּם-כֵּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם נְלָוִים אֶל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַמֻּבְחָרִים וּשְׂמֵחִים לִקְרָאתָם וְשׂוֹמְעִין לַעֲצָתָם וּמְשַׂמְּחִים נַפְשָׁם בַּעֲשִׂיַּת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, בְּחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק סא

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת שֶׁהֶחֱיָנוּ, שֶׁכְּשֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁחָבִיב עָלָיו וְשָׂמֵחַ בִּרְאִיָּתוֹ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם כְּשֶׁשְּׂמֵחִים בִּרְאִיַּת חֲבֵרוֹ אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁעִקַּר הַשִּׂמְחָה מַה שֶּׁזָּכוּ שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים הָאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה לְהִתְוַעֵד יַחַד בְּשָׁלוֹם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּדֻלַּת שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל. כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל שֶׁהוּא מְקוֹר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו. אַךְ הַקִּלְקָפָה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲצָבוּת חוֹפָה עָלָיו, וְצָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל לְהַגְבִּיר הַשִּׂמְחָה עַל הָעֲצָבוּת וְהִיא מִלְחָמָה

גְּדוֹלָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לָזֶה שֶׁיִּתְחַבְּרוּ וְיִתְקַבְּצוּ כַּמָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִין וּמִתְחַבְּרִין בְּאַהֲבָה נַפְשׁוֹת הַחֲבֵרִים בְּיוֹתֵר, מִתְגַּדֵּל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר. כִּי מִתְקַבְּצִין וּמִתְחַבְּרִין חֶלְקֵי הַשִּׂמְחָה יַחַד וּמְאִירִין בְּאוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמַח הַמּוּבָא לְעֵיל (בְּאוֹת מב), בְּחִינַת בְּרִבּוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עַל רְאִיַּת יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ הֶחָבִיב עָלָיו שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְכוּ', כִּי זֶהוּ עִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְהַשָּׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְרָאֵךְ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עַל-יְדֵי שֶׁאַהֲרֹן לֹא הִתְקַנֵּא בִּגְדֻלַּת מֹשֶׁה אָחִיו הַקָּטָן מִמֶּנּוּ הֵיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁעִקְּרָהּ עַל-יְדֵי אַהֲבַת חֲבֵרִים הָעוֹסְקִים לְהִתְקָרֵב אֶל ה' בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְרָאֵךְ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ כַּנַּ"ל:

חלק סב

וְזֶה שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה, שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר שִׂמְחָה הַבָּא מִזְּמַן לִזְמַן, וְעִקַּר בִּרְכַּת שֶׁהֶחֱיָנוּ הוּא בְּיָמִים טוֹבִים, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַמְתֵּן עַד שֶׁאֶתְיַשֵּׁב הַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סא), רַק כָּל הַזְּמַן הוּא בְּשִׁבְיל הַבְּחִירָה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹר בְּזֶה הָעוֹלָם מִסְפַּר יְמֵי חַיָּיו כְּדֵי שֶׁיְּקַשֵּׁר הַזְּמַן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי זֶה הָעוֹלָם הוּא בְּמָקוֹם וּבִזְמַן, וְצָרִיךְ הָאָדָם לַעֲבֹר בּוֹ כְּדֵי שֶׁיְּקַשֵּׁר בְּחִינַת הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּדִבְרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת מִילָה הֲלָכָה ד עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ הַנַּ"ל). וְעִקַּר הַזְּמַן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמְתֵּן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין שֶׁהוּא הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שִׁמְחַת הַמִּצְוָה וְכוּ' עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִי יֵימַר הַנַּ"ל. הֵיְנוּ שֶׁאָדָם בָּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה לְהָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיַּכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִין אוֹר אֵין סוֹף בִּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי וְכוּ', שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כָּל זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתֵּן עַד שֶׁאֶתְיַשֵּׁב וְכוּ'. כִּי כָּל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם הֵם רַק בִּבְחִינַת הַמְתָּנָה כְּדֵי שֶׁיִּתְיַשֵּׁב הֵיטֵב בִּבְחִינַת יִשּׁוּב הַדַּעַת אֲמִתִּי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יַשִּׂיג מַה שֶּׁיַּשִּׂיג כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁאֵין הַמַּלְאָכִים זוֹכִים לְהַשִּׂיג. כִּי הַמַּלְאָכִים אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג אוֹרוֹ הָאֵין סוֹף בִּבְחִינָה הַנַּ"ל כְּמוֹ הָאָדָם, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא תִּקְּנוּ כָּרָאוּי כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁאֵינוֹ נִתְתַּקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ רַק לָהָאָדָם. (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּהִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֶמְצָעוּתָא דְּעָלְמָא הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן הֵם בּוֹעֲרִים וְרוֹעֲשִׂים לְהַשִּׂיגוֹ, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם הַשָּׂגָתָם גְּבוֹהָה מְאֹד, אֲבָל אֵין עֵרֶךְ לְהַשָּׂגָתָם נֶגֶד הַשָּׂגַת הָאָדָם הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה בְּזֶה הָעוֹלָם וְנִתְנַסָּה בְּמַה שֶׁהִתְנַסָּה עַל-יְדֵי כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְתַקֵּן הַמֹּחִין. וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁזָּכָה

לְתַקֵּן כֹּחַ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתֵּן וְכוּ' שֶׁמְּשָׁם כָּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַזְּמַן שֶׁל הָאָדָם שֶׁהֵם כָּל יְמֵי חַיָּיו הֵם בְּחִינַת הַמְתֵּן, שֶׁאוֹמְרִים לוֹ שֶׁמַּתִּין הַזְּמַן שֶׁל יְמֵי חַיָּיו שֶׁיִּתְיַשֵּׁב בּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַשִּׂיג בְּכָל עֵת מַה שֶּׁיַּשִּׂיג עַד שֶׁיִּזְכֶּה בְּיוֹם קִצּוֹ וְסוֹפוֹ לַעֲלוֹת עִם כָּל הַיָּמִים וְהַזְּמַן שֶׁל יְמֵי חַיָּיו שֶׁשָּׁהָה בָּזֶה הָעוֹלָם, לַעֲלוֹת לְמָקוֹם שֶׁיַּעֲלֶה לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁיַּשִּׂיג שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים, בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ אַשְׁרֵי לָהֶם:

וְעִקַּר כָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי שִׂמְחָה הִיא הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל יְמֵי הָאָדָם כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁאֵינָן כְּלוּם כִּי הַזְּמַן פּוֹרֵחַ מְאֹד מְאֹד כְּצֵל עוֹבֵר וּכְאָבָק פּוֹרֵחַ וּכְעָנָן כָּלָה וְכוּ', כִּי הֶעָבָר אֵין וְהֶעָתִיד עֲדַיִן וְהַהֹוֶה כְּהֶרֶף עַיִן וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים הַרְבֵּה מִזֶּה. וִימֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל, הֶבֶל הֲבָלִים, הֶבֶל הֲבָלִים (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּמִדְרָשׁ קֹהֶלֶת פָּרָשָׁה א), כַּהֶבֶל שֶׁל הַכְּלִי הַשְּׁבִיעִית וְכוּ' שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם מַמָּשׁוּת וְכוּ', וְאֵין נִשְׁאָר מִכָּל הַזְּמַן הֶעָבָר וְהַהוֹוֶה וְהֶעָתִיד כִּי אִם מַה שֶּׁחוֹטְפִין מִמֶּנּוּ אֵיזֶה טוֹב תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְרָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ לַה' יִתְבָּרַךְ וְהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים וַחֲבֵרִים אֲמִתִּיִּים וְכוּ', וְהָעִקָּר הוּא הַשִּׂמְחָה שֶׁהִיא נְקֻדַּת כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁהוּא בִּזְמַן וּבְמָקוֹם הוּא עַל-יְדֵי זֶה הַיּוֹם וְהַזְּמַן שֶׁזּוֹכִין בּוֹ לְשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה לִשְׂמֹחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ, שֶׁרַק זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' כְּשֶׁזּוֹכִין לָגִיל וְלִשְׂמֹחַ בּוֹ, כִּי מִשָּׁם כָּל הַחִיּוּת וְקִיּוּם הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים שֶׁהֵם יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם. כִּי הָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם זוֹכִים לְשִׂמְחַת הַמִּצְוָה, בֶּאֱמֶת אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הָרְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים, מֵאַחַר שֶׁאֵינָם זוֹכִין לְקַשֵּׁר הַזְּמַן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְקַבֵּל חִיּוּת מִמְּקוֹר הַחַיִּים עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ אֶפְלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים כְּשֶׁאֵינָם נִזְהָרִים לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּתְיַשְּׁבוּ כָּרָאוּי וּמֹחָם רוֹדְפָם בְּיוֹתֵר מִדַּאי לְהַשִּׂיג, אֵינָם יְכוֹלִים לִחְיוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל, כִּי זֶה בְּחִינַת בְּקִרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ, בְּחִינַת הֲצִיץ וּמֵת. עַל-כֵּן עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים שֶׁחַי הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר כָּרָאוּי עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז זוֹכֶה לָבוֹא וְלַעֲלוֹת עִם כָּל יָמָיו וְעִתּוֹתָיו לְמָקוֹם שֶׁיַּעֲלֶה בִּבְחִינַת וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים דְּסִיב וְעָאל בְּיוֹמִין וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שִׂמְחָה מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לִזְמַן הַזֶּה, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל יָמֵינוּ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהִגִּיעַ לַזְּמַן הַזֶּה שֶׁל שִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא זְמַנִּים הַמְקֻדָּשִׁים שֶׁל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁבָּהֶם

נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה בָּהֶם שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׂמְחָה, אוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁשָּׂמֵחַ בּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה כַּנַּ"ל:

חלק סג

וְכֵן אֲפִלּוּ עַל פְּרִי חָדָשׁ מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָנָא אַקְרָא חַדְתָּא נָמֵי אֲמִינָא זְמַן, כִּי כָּל גְּדוּל וּצְמִיחַת הַפֵּרוֹת הֵם עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְווֹת שֶׁמְּקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֲרִיכַת אַפַּיִם בְּסִימָן קנה, שֶׁכָּל כֹּחַ הַגְּדוּל וְהַצּוֹמֵחַ הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְבֻשׁוּ כָרִים הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ בָר יְתְרוֹעָעוּ אַף יָשִׁירוּ. וְכֵן בִּפְסוּקִים הָרַבֵּה מְבֹאָר גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי שֶׁצּוֹמְחִים הַפֵּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַנִּיצָנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְכוּ'. כִּי כָּל גְּדוּל וּצְמִיחַת הַפֵּרוֹת בְּכָל שָׁנָה הוּא עַל-יְדֵי נְקֻדַּת הַמִּצְווֹת שֶׁהִיא הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי הַפֵּרוֹת וְהַתְּבוּאָה הֵם לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חַי, שֶׁעִקַּר הוּא הָאָדָם, וְעִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק סד

וְעַל-כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת הַזְּמַן הוּא כְּשֶׁרוֹאִין הַדָּבָר אַחַר שִׁלְשִׁים יוֹם לְפָחוֹת, כִּי תַּעֲנוּג תְּמִידִי אֵינוֹ תַּעֲנוּג כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְתִּן הַנַּ"ל שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַשִּׁעוּר שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהוּא חֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִים בְּחִינַת מְאוֹרֹת חָסֵר שֶׁמְּשָׁם כָּל הָעַצְבוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל (בְּאוֹת לָמֶ"ד) שֶׁמְּהַפְּכִים אוֹתוֹ לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק סה

כִּי צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת וּלְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ בְּחַסְדֵי ה' וְטוּבוֹ שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בֶּעָבָר וְהוֹוֶה וְשֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ לְהַבָּא, בִּבְחִינַת הוּא הֵטִיב הוּא מֵטִיב הוּא יֵיטִיב לָנוּ וְכוּ'. וְזֶה כָּל הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם שֶׁל הַזְּמַן שֶׁהֵם יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם, שֶׁהָעִקָּר לְקַשְּׁרָם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת מֵהַמִּצְווֹת שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת בְּכָל יוֹם מֵעוֹדוֹ. כִּי כְּבָר זָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֲשֶׁר הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וְכוּ'. וְכַמְּבֹאָר הַרְבֵּה מִזֶּה בְּדִבְּרֵינוּ בִּפְרָט עַל פָּסוּק אָזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכוּ', וְכֵן גַּם עַתָּה אֵיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים הוּא חוֹטֵף אֵיזֶה מִצְווֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְווֹת כְּרִמּוֹן. וְהָעִקָּר הוּא לִשְׁמֹחַ בָּזֶה וְלִיַּדַּע וּלְהַשְׂכִּיל וּלְהָבִין הָאֱמֶת שֶׁאֵין שׁוּם חִיּוּת בָּעוֹלָם חוּץ מִזֶּה וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר מַה שֶּׁאָנוּ מְצַפִּים לִישׁוּעָה וּמְקַוִּים לְאַחֲרִית טוֹב בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כַּאֲשֶׁר חִזְּקוּנוּ כָּל הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא וַאֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כָּל זְמַן שֶׁמַּאֲמִין

שֶׁאֵין שׂוּם חִיּוּת בָּעוֹלָם כִּי אִם תּוֹרָה וּמִצְוֹות, וְחוֹתֵר וּמְשִׁתּוֹקֵק לְהַתַּכְלִית הַנִּצְחִי, וּמְקָרֵב עַצְמוֹ לְצַדִּיקִים וַחֲבֵרִים אֲמִתִּיִּים, וּמִתְחַזֵּק לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ בְּכָל עֵת בִּנְקֻדַּת הַמִּצְוֹות, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב. וְעַל-כֵּן הַקְּדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּכָל הַבְּחִינוֹת בְּחִינַת קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְכוּ', בְּחִינַת אוּרִין תֻּמִּים דְּמָן תְּלִיתָאָה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא שִׂמְחָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּלַל הַזְּמַן שֶׁהֵם עָבַר וְהוֹוֶה וְעָתִיד שֶׁכָּל חִיּוּתָם וּקְדֻשָּׁתָם הִיא שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין הַזְּמַן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק סו

וְזֶה שֶׁהַזְּהִיר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּסִפְרוֹ קֹהֶלֶת מְאֹד עַל הַשִּׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵין טוֹב לָהָאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ, שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹות וְלִשְׂמֹחַ בְּשַׂבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְכוּ', כִּי זֶה הָעִקָּר כַּנַּ"ל. כִּי שִׂלְמֹה מַרְבֶּה מְאֹד מְאֹד לְדַבֵּר בְּסֵפֶר קֹהֶלֶת מֵהֶבֶל הָעוֹלָם וְחוֹזֵר כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים גֹּדֶל הֶבֶל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יַטְעֶה הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ וְכוּ', עַל-כֵּן אָמַר שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן, שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה בְּחִינַת אֵין טוֹב בָּאָדָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן אָמַר גַּם כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ אֱלֹקִים וְכוּ' וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ וְכוּ' (קֹהֶלֶת ה). וְזֶה כִּי לֹא הַרְבֵּה יִזְכֹּר אֶת יְמֵי חַיָּיו כִּי הָאֱלֹקִים מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם' יִתְבָּרֵךְ מֵעִיד עַל שִׂמְחַת לִבּוֹ שֶׁשָּׂמֵחַ לַעֲשׂוֹת טוֹב עַיֵּן שָׁם, וְנִסְמָךְ זֶה לְהַתְחָלַת הַפָּסוּק כִּי לֹא הַרְבֵּה יִזְכֹּר אֶת יְמֵי חַיָּיו. נִמְצָא שֶׁהַפָּסוּק מְחַזֵּק וּמְזָהִיר אֶת הָאָדָם מְאֹד שֶׁיְּזָהֵר מְאֹד לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי מֵאַחַר שֶׁיְּמֵי חַיָּיו מֻעָטִים וּפוֹרְחִים מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא הַרְבֵּה, וְכֵן מִקֹּדֶם וְאַחַר כָּךְ מַרְבֶּה קֹהֶלֶת לְדַבֵּר מֵהֶבֶל הָעוֹלָם, עַל-כֵּן אָמַר כִּי לֹא הַרְבֵּה שֶׁיְּמֵיו מֻעָטִים מְאֹד, עַל-כֵּן יִזְכֹּר אֶת יְמֵי חַיָּיו, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֹּר לְהַחֲיוֹתָם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם חִיּוּת אֲמִתִּי וְקִיּוּם שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְקָרוֹתָם בְּשֵׁם יְמֵי חַיָּיו. וְזֶה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא כָּל הַחִיּוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כִּי הָאֱלֹקִים מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ שָׁה' יִתְבָּרֵךְ מֵעִיד עַל שִׂמְחַת לִבּוֹ שֶׁשָּׂמֵחַ בְּלִבּוֹ לַעֲשׂוֹת הַטּוֹב, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה מְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם וְיָדַע הָאֱמֶת שֶׁאֵין שׂוּם חִיּוּת אֲמִתִּי כִּי אִם תּוֹרָה וּמִצְוֹות כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְכוּ' וְעַל-כֵּן הָיָה לִבּוֹ שָׂמֵחַ לַעֲשׂוֹת טוֹב, וְזֶה כָּל תַּכְלִית וְקִיּוּם אֲמִתִּי שֶׁל כָּל יְמֵי חַיָּיו וְכַנַּ"ל:

חלק סז

הַכְּלָל שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב בְּכָל עֵת מַה הוּא עוֹשֶׂה בְּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר, וּמַה יִּהְיֶה סוֹפוֹ וּמָה הַתַּכְלִית מִכָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִכָּל תַּאֲוֹותָיו וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן י בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא), וְעִקַּר הַמְנִיעָה מִזֶּה הִיא הָעַצְבוּת שֶׁמַּחֲמַת שֶׁכָּל אָדָם מָלֵא עַצְבוּת וּדְאָגוֹת וְיָגוֹן וַאֲנָחָה, הֵן מֵהַפַּרְנָסָה וּמִצַּעַר גִּדּוּל בָּנִים וְכוּ', וּבִפְרָט מֵרִבּוּי עֲוֹונוֹתָיו כִּי

אוֹי לִי מִיִּצְרִי אוֹי לִי מִיּוֹצְרִי, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁכָּתוּב בְּסִפְרֵי מוּסָר שֶׁעֲצָבוּת עַל הָעֲוונוֹת הוּא טוֹב, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר וְהֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת מִתְגַּבְּרִים בְּעַצְבוּת כָּזֶה עַד שֶׁמַּרְחִיקוֹ עַל-יְדֵי זֶה מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. כִּי הַדְּאָגָה עַל הָעֲוונוֹת הָיָה טוֹב אִם הָיָה חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי זֶה, שֶׁמִּרְבּוּי הַפַּחַד מֵהָעֲוונוֹת יַשְׁלִיךְ כָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי וְיָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לַה' יִתְבָּרַךְ, כַּאֲשֶׁר כְּבָר נִמְצְאוּ כַּמָּה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁמוּ אֶל לִבָּם מְרִירַת פַּחַד עֲנָשֵׁי הָעֲבֵרוֹת וְשָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה. אֲבָל רֹב הָעוֹלָם בִּפְרָט בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ מִתְרַחֲקִים בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי רִבּוּי הָעַצְבוּת אֲפִלּוּ שֶׁל עֲוונוֹת, כִּי בְּחִינַת הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת מַחֲלִיפִין הָאֱמֶת וּמְעָרְבְּבִין דַּעְתּוֹ מְאֹד שֶׁמַּכְנִיס חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת יֵאוּשׁ בְּלִבּוֹ, כְּאִלּוּ אֵין לוֹ עוֹד תִּקְוָה לְהִתְחַדֵּשׁ כַּנַּשֶׁר יָמָיו, וּמַגְבִּיר עָלָיו עַצְבוּת הַפַּרְנָסָה בְּחִינַת בְּעַצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, וְרִבּוּי תַּאֲוֹת מָמוֹן וּלְהַנְהִיג בֵּיתוֹ בִּגְדוּלוֹת בְּדִירוֹת נָאוֹת וּבִכְלֵי בַּיִת וּכְלֵי כֶּסֶף וְזָהָב וְתַכְשִׁיטִין הַכֹּל יוֹתֵר מִכֹּחוֹ הָרַבֶּה, עַד שֶׁכָּל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לוֹ אֵינוֹ מַסְפִּיק לוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה. וּבִפְרָט שֶׁהָרִבּוּי פַּרְנָסָתָם דְּחוּקָה וְכוּ', וְיֵשׁ בָּזֶה חִלּוּקִים רַבִּים בֵּין בְּנֵי אָדָם, אֲבָל רֻבָּם כְּכֻלָּם מְלֵאִים עַצְבוּת וּדְאָגוֹת וְיִגּוֹנוֹת בְּלִי שִׁעוּר וְזֶה מַזִּיק בְּיוֹתֵר, כִּי עַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִים לְיַשֵּׁב דַּעְתָּם מַה הֵם עוֹשִׂים בָּזֶה הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת וּדְרָכִים שֶׁגּוֹלֶה לָנוּ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכַמְבֹאָר בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וּבִדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה מִזֶּה. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמָם בְּכָל עֵת אֶת כָּל הַחֶסְדִים וְהַטּוֹבוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בִּכְלָל וּבִפְרָט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְמַעַן תִּזְכּוֹר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וּכְתִיב זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם וְכוּ', וְכֵן בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה. וְעַל זֶה נִקְבְּעוּ כָּל הַמּוֹעֲדִים הַקְּדוֹשִׁים לָשׂוּשׂ וּלְשַׂמֵּחַ בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ, שֶׁכֻּלָּם הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי צְרִיכִין לָשׂוּם אֶל לִבּוֹ לְהַזְכִּיר עַצְמוֹ הֵיטֵב אֶת כָּל הַחֶסְדִים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה לָנֶצַח כָּל אֶחָד וְאֶחָד. כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, כִּי בְּוַדַּאי לֹא עַל חִנָּם נִמַּל עָלֵינוּ חֶסֶד כָּזֶה בְּנִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה, שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְקֵרְבָנוּ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת בְּכָל דּוֹר דּוֹר וְדוֹר, שֶׁזֶּה הַחֶסֶד בְּוַדַּאי יִשָּׁאֵר קַיָּם לָנֶצַח כִּי דִּבֶּר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם. וְגַם עַתָּה הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם מַה שֶּׁאָנוּ זוֹכִים לַחֲטֹף בְּכָל יוֹם כַּמָּה מִצְווֹת, צִיצִית וּתְפִלִּין וּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וְכוּ' וְלִמּוּד תּוֹרָה וְכוּ'. וְאָנוּ בְּטוּחִים וּמְחַכִּים וּמְצַפִּים לִישׁוּעָה בְּכָל עֵת שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף בֹּא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵנוּ וְכוּ':

חלק סח

וְזֶה לָמָּה תִּרְצְדוּן הָרִים גַּבְנוּנִים הָהָר חָמַד אֱלֹקִים לְשִׁבְתּוֹ אַף ה' יִשְׁכֹּן לָנֶצַח, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, מִתְעוֹרְרִים בְּכָל פַּעַם לַעֲקֹר חַס וְשָׁלוֹם אֶת הַכֹּל שֶׁרוֹצִים לַהֲרֹס עַד הַיְסוֹד חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זְכֹר ה' לִבְנֵי אֱדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל צְפוּנֶיךָ אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל יוֹם יוֹצְאוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְרוֹצֶה לַהֲמִיתוֹ לְגַמְרֵי וְכוּ', אַף ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ. כִּי כְּבָר יֵשׁ לָנוּ יְסוֹד חָזָק שֶׁאָנוּ בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּכְבָר קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָנוּ חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וּמִתְפָּאֲרִים בָּזֶה וְאוֹמְרִים אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ' שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים וּמְיַחֲדִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם וְכוּ'. עַל-כֵּן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי יְסוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַיְסוֹד שֶׁעַל זֶה עוֹמֵד הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּחִינַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם, שֶׁאָז רָאִינוּ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַיִן בְּעַיִן עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זְכֹרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בָּאִים צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וּמְיַסְּדִים יְסוֹדוֹת חֲזָקִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָרְסָם בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיְסוֹד שֶׁל הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהִתְיַצֵּב דָּוִד עָלָיו מְאֹד כָּל יָמָיו עַד שֶׁמָּצָא הַמָּקוֹם וְהַיְסוֹד שֶׁל הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זְכֹר ה' לְדָוִד אֶת כָּל עֻנּוֹתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַה' נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינַי וְכוּ' עַד אֲמְצָא מָקוֹם' לַה' וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר הוּא הַיְסוֹד שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּקוֹם וְהַיְסוֹד שֶׁל הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמָּצָא דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשִּׂיחַ שֶׁעַל הַיְסוֹד הַזֶּה נִבְנָה הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ פַּעֲמַיִם, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שְׁתֵּי פְּעָמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן לִשְׁוָא עָמָלָם, כִּי הַיְסוֹד לֹא יַהֲרְסוּ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּיתִיהָ. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי הִיא צָרָה גְּדוֹלָה וּמָרָה מַה שֶּׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וּצְרִיכִין לְהִתְאַבֵּל וּלְקוֹנֵן עַל זֶה בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לְקוֹנֵן כָּל הַיּוֹם, רַק צְרִיכִין לְנַחֵם עַצְמֵנוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּתִקּוּן חֲצוֹת וּבְכָל הַקִּינוֹת לְסַיֵּם בְּדִבְרֵי נֶחָמָה. כִּי עַל-יְדֵי עַצְבוּת וְקִינוֹת לְבַד אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא שִׂמְחָה כַּנַּ"ל:

עַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּל בְּתִקּוּן אַחֲרִיתוֹ, צָרִיךְ לִצְעֹק בְּכָל יוֹם בִּפְרָט בַּחֲצוֹת לַיְלָה עַל עֲוֹונוֹתָיו שֶׁמְּעַכְּבִין בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, וְעִקַּר הַצְּעָקָה וְהַבְּכִיָּה עַל עִכּוּב וּמְנִיעַת הַשְׁמָחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׂבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ וְכוּ'. וּצְרִיכִין לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁיְּרַחֵם ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ וְינַחֲמֵנוּ מֵעִצְּבוֹן לִבֵּנוּ וְישַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתוֹ בְּמַה שֶׁכָּבָר זָכִינוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְלִשְׁמֹחַ בְּכָל נְקֻדּוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת שֶׁזָּכִינוּ כְּבָר בְּחַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו הָרַבִּים, וְהָעִקָּר בְּיסוֹד הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יְסוֹד הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמָּצָא דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לַהֶרֶס לְעוֹלָם. כִּי לֹא הֶחֱרִיבוּ רַק הַבִּנְיָן שֶׁעַל הַיְסוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת גַּ"ג, כִּי כְּלַל הַבִּנְיָן נֶגֶד הַיְסוֹד הוּא בְּחִינַת גַּ"ג. וְזֶה בְּחִינַת מַה לְּךָ אֵפוֹא כִּי עֲלִית כֻּלְּךְ לַגַּגוֹת, שֶׁהַפָּסוּק אוֹמֵר מַה לְּךָ אֵפוֹא וּמָה אַתָּה מִתְפָּאֵר כָּל כָּךְ כִּי עֲלִית כֻּלְּךְ לַגַּגוֹת. שֶׁכָּל הַחֻרְבָּן הוּא רַק שֶׁעֲלִית כֻּלְּךְ לַגַּגוֹת לְהַחֲרִיב הַבִּנְיָן שֶׁעַל הַיְסוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּ"ג. אֲבָל יְסוֹד הַבִּנְיָן שֶׁהוּא עִקַּר הַבִּנְיָן אִי אֶפְשָׁר לְךָ לַהֶרֶס לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה לָמָּה תִּרְצָדוּן הָרִים גַּבְנוּנִים. גַּבְנוּנִים דַּיְקָא לְשׁוֹן גַּב שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּג וַעֲלִיָּה, הַיְנוּ שֶׁדָּוִד אוֹמֵר לְהַמַּחֲרִיבִים לָמָּה תִּרְצָדוּן הָרִים גַּבְנוּנִים מָה אַתֶּם מְרַצְּדִין וּמְרַקְּדִים וְלוֹעֲגִים הָרִים גַּבְנוּנִים, שֶׁכָּל גְּבוּרָתָם הִיא רַק בְּבְחִינַת גַּבְנוּנִים שֶׁהֶחֳרַבְתֶּם הַגַּב וְהַגַּג שֶׁהוּא הַבִּנְיָן שֶׁעַל הַיְסוֹד, אֲבָל הַיְסוֹד עַצְמוֹ שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא יְסוֹד הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ אִי אֶפְשָׁר לָכֶם לְהַחֲרִיבוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי הָהָר חֶמֶד אֱלֹקִים לְשָׁבְתּוֹ אַף ה' יִשְׁכֹּן לָנֶצַח . כִּי יְסוֹד הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמָּצָא דָּוִד מָשִׁיחַ זֶה יִהְיֶה נִשְׁאָר לְעוֹלָם עַד שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם שֶׁלֹּא יֵהָרֵס לְעוֹלָם:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ, מְרַמֵּז עַל בַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁאָז יָאִיר אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הִנְנִי עוֹשֶׂה חֲדָשָׁה עַתָּה תִּצְמָח. וְעַל-כֵּן הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל לֶעָתִיד נִקְרָא בַּיִת חָדָשׁ, וְאָז וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְכוּ', שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר מֵעַתָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לַעֲסֹק בְּבִנְיַן הַבַּיִת חָדָשׁ שֶׁלֶּעָתִיד, וְהָעִקָּר לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה לְהַגַּג שֶׁלֹּא יִפֹּל הַנּוֹפֵל מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיוּ נִזְהָרִים שֶׁיִּהְיֶה הַגַּג שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַבִּנְיָן שֶׁעַל הַיְסוֹד כַּנַּ"ל, בָּנוּי וּמְשֻׁכְלָל הֵיטֵב הֵיטֵב שֶׁלֹּא יֶחְרַב הַבִּנְיָן עוֹד חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנּוֹפֵל מִמֶּנּוּ, כִּי כָּל הָעֲבֵרוֹת הֵם בְּחִינַת דָּמִים, כִּי בָּאִין עַל-יְדֵי תִּגְבֹּרֶת הַדָּמִים שֶׁל הַשָּׂטָ"ה גִּידִין שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַשָּׂטָ"ה לֹא-תַעֲשֶׂה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נָפְלוּ הַנּוֹפְלִים רַחֲמָנָא לִצְלַן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְתַקֵּן הַבִּנְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ לִבְנוֹת הַבַּיִת חָדָשׁ בְּתִקּוּנִים כָּאֵלֶּה שֶׁלֹּא תָשִׂים עוֹד דָּמִים בְּבֵיתֶךָ שֶׁלֹּא יוֹסִיפוּ לַחֲטֹא עוֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל הַנּוֹפֵל רַק הַכֹּל יִתְחַזְּקוּ לִשְׁאֹר עַל עָמְדָם קַיָּמִים בֶּאֱמוּנָתָם כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם הַבַּיִת לָנֶצַח:

חלק סט

וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא אֲרִיכַת הַגָּלוּת כָּל כָּךְ, מֵחֲמַת שֵׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה לִבְנוֹת בִּנְיַן עוֹלָם וְשֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר יַעֲשׂוּ תִּקּוּנִים כָּאֵלֶּה שֶׁלֹּא יִפְּלוּ עוֹד יִשְׂרָאֵל מִקְּדֻשָּׁתָם לְעוֹלָם וְלֹא יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה עוֹד. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַהֲסִרֹתִי לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְכוּ' וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְכוּ', עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל קֵץ הַפְּלָאוֹת כִּי לְבַעַל בְּחִירָה קָשֶׁה מְאֹד לַעֲזֹר. אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן עֻצַּת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד, וְהוּא בְּרַחֲמָיו מְנַחֵם וּמְשַׁמֵּחַ אוֹתָנוּ בְּהַיְסוֹדוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכְּבָר זָכִינוּ עַל-יְדֵי שֶׁיְּצָאנוּ מִמְּצָרִים וְקִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חוֹטֵף כַּמָּה מִצְוֹות בְּכָל יוֹם כַּנַ"ל. וּכְבָר מָצָא דָּוִד אֶת מְקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וּכְבָר נִבְנָה פַּעֲמַיִם וְהִקְרִיבוּ שָׁם קְטֹרֶת וְקָרְבָּנוֹת וּבֵרְרוּ לָנוּ שָׁם כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה כְּבָר יָסְדוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים יְסוֹדוֹת חֲזָקִים לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁאֲפִלּוּ בְּחָרְבָּנוֹ אִי אֶפְשָׁר לַהֲרֹס הַיְסוֹדוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ. וְכֵן אַחַר כָּךְ אַחַר הַחָרְבָּן לֹא עָזְבָנוּ אֱלֹקֵינוּ וְעָמְדוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים בְּכָל דּוֹר כִּי אֵין דּוֹר יָתוֹם, עַד שֶׁגַּם עַתָּה בְּדוֹרוֹתֵינוּ הָיוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים שֶׁיָּסְדוּ לָנוּ יְסוֹדוֹת חֲזָקִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָרְסָם בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי הֻפְיְצוֹתֶיךָ בַּגּוֹיִם וְכִי זֵרִיתִים בָּאֲרָצוֹת וַאֲהִיֶה לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אַלּוּ בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מְצַפִּים וּמְחַכִּים לְבִנְיַן הַבַּיִת חָדָשׁ שֶׁלֹּא יֵהָרֵס בְּנֶיְנוֹ לְעוֹלָם:

עַל-כֵּן כָּל אָדָם צָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם בָּזֶה בְּהַנְּסִים וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁל עָבַר וְהוֹוֶה וְעָתִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכְּבָר נִתְיַסֵּד מִימֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהִתְפַּלְּלוּ שָׁם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִזְהִיר עַל זֶה הַמָּקוֹם כַּמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' וְכוּ'. וְדָוִד מָשִׁיחַ זָכָה לִמְצֹא אוֹתוֹ בִּיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַנִּסִּים וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁבְּעָבַר, וְכֵן הַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּסִּים שֶׁל הַהֹוֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁעוֹסְקִים בָּהֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי הַתִּקְוָה שֶׁאָנוּ מְקַוִּים עַל הַבִּנְיָן בֵּית הַשְּׁלִישִׁי שֶׁלְּעָתִיד שֶׁיִּתְקַיֵּם לְעוֹלָם, שֶׁאָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה עַד אֵין קֵץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְכוּ'. וְכֵן כָּל אָדָם צָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁכְּבָר זָכָה מֵעוֹדוֹ, בִּפְרָט מַה שֶּׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ', וּבַמֶּה שֶׁזּוֹכֶה עֲדַיִן לַחֲטֹף בְּכָל יוֹם נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַתִּקְוָה שֶׁלְּעָתִיד, כִּי סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יִתְתַּקֵּן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ וְכוּ' וְלֹא דִּבֶּר ה' לְמָחוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר זֶה הַפָּסוּק אֲפִלּוּ עַל הַדּוֹרוֹת

שֶׁעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה כַּמְבֹאָר בְּסֵפֶר מְלָכִים ב, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁאָנוּ חוֹסִים בְּצִלָּם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְהֵם כָּל שִׂמְחָתֵנוּ וְחִיּוּתֵנוּ וְקִיּוּמֵנוּ לָנֶצַח:

חלק ע

וְזֶה בְּחִינַת שֹׁלֶשׁ פְּדֵיּוֹת וְשֹׁלֶשׁ הֶפּוּכוֹת וְשֹׁלֶשׁ שְׁלוֹמוֹת, כִּי הֵם בְּחִינַת פִּדְיוֹן וְהַמְתָּקַת הַדִּינִים לְבַטֵּל הָעַצְבוּת שֶׁהוּא תַּקָּפָא דְּדִינָא שֶׁמְּשָׁם כָּל הַגָּלֻיּוֹת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וְכָל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּלְהַמְשִׁיךְ שִׂמְחָה וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּאֻלָּה וְחֵרוּת וּבְטוּל כָּל הַצָּרוֹת. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אוֹתָם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הָעַצְבוּת וְהַדִּינִים שֶׁמִּתְעוֹרְרִים בִּימֵי הַחֹל, שֶׁבְּשִׁבִיל זֶה נוֹהֲגִין לוֹמַר פְּסוּקֵי וְיִתֵּן לְךָ וְכוּ' שֶׁהֵם פְּסוּקִים הַרְבֵּה שֶׁל שִׂמְחָה וּבְרָכָה וְשָׁלוֹם, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל לְבַטֵּל הָעַצְבוּת הָרוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בִּימֵי הַחֹל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁלֹּשׁ פְּדֵיּוֹת וְכוּ', הַכֹּל בְּשִׁבִיל בְּטוּל הָעַצְבוּת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם עֶבֶר וְהוֹוֶה וְעָתִיד שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁמֵּחַ עַצְמוֹ בְּהֶעָבַר, דְּהַיְנוּ בְּהַטּוֹב הָאֲמִתִּי שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמַתַּן תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּהַהֹוֶה וְהֶעָתִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן הוּא מֻרְמָז בְּכָל הַפְּסוּקִים הָאֵלּוּ שֶׁבְּשֶׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אֵלּוּ, כִּי שָׁלֹשׁ פְּדֵיּוֹת מַתְחִילִין פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי לְשׁוֹן עֶבֶר שֶׁכְּבָר פָּדָה נַפְשִׁי מִבְּאֵר שַׁחַת עַל-יְדֵי שֶׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל שָׁאוּל הֲיוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ' וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת יוֹנָתָן וְלֹא מֵת, זֶה מְרַמֵּז עַל כָּל אָדָם עַל כָּל הַסַּכָּנוֹת וְהַקְּטָרוּגִים רַחֲמָנָא לִצְלַן הָעוֹבְרִים עָלָיו, וְה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ נִסִּים וּפוֹדֵהוּ וּמַצִּילֵהוּ מֵהֶם, כִּי בְּרַחֲמָיו שׁוֹלֵחַ בְּלֵב הַצַּדִּיקִים לְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת כְּמוֹ שֶׁלִּמְּדוּ אָז זְכוּת עַל יוֹנָתָן וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחֲסָדִים וְהַטּוֹבוֹת שֶׁבַּהוֹוֶה מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת בְּכָל עֵת עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַיְּמִין הָעוֹלָם וּמְלַמְּדִין זְכוּת עַל הַכֹּל וְכוּ'. וּפְדוּיֵי ה' יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם וְכוּ', זֶה בְּחִינַת עִקָּר הַתִּקָּוָה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד כְּשֶׁנָּשׁוּב לְצִיּוֹן שֶׁאָז נִזְכֶּה לְשִׂמְחַת עוֹלָם לָנֶצַח. וְזֶהוּ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה, כִּי זֶה הָעִקָּר לַהֲפֹךְ כָּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְכֵן הַשָּׁלֹשׁ הֲפוּכוֹת, הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה, הַכֹּל לְשׁוֹן עָבַר, בְּחִינַת הַחֲסָדִים וְהַטּוֹבוֹת שֶׁלְּעָבַר שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר וְהָפַךְ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי כִּי הָפַךְ מִצָּרָה לִרְוָחָה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר. פָּסוּק ב, וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹקֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ ה' לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה וְכוּ', זֶה בְּחִינַת הַנִּסִּים וְהַיְשׁוּעוֹת נִפְלָאוֹת הַנַּעֲשִׂים עִם הָאָדָם בַּהוֹוֶה בְּכָל עֵת שֶׁמִּתְעוֹרְרִים עָלָיו בְּכָל פַּעַם קְטָרוּגִים עֲצוּמִים רַחֲמָנָא לִצְלַן עַל-יְדֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם מִסִּטְרָא דְּבִלְעָם הָרָשָׁע

שֶׁרוֹצֶה לַעֲקֹר אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים וּבְדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּעֹצֶם רַחֲמָיו אֵינוֹ רוֹצֶה לִשְׁמֹעַ לָהֶם וּמְהַפֵּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה בְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר. פָּסוּק ג, אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל וְכוּ' וְהַפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְכוּ', זֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְכֵן הַשָּׁלֹשׁ שְׁלוֹמוֹת בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר ה' וּרְפָאתִיו, לְשׁוֹן עָבַר כִּי כְּבָר הִקְדִּים רְפוּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵכִינוּ לָנוּ כְּבָר סַמִּים שֶׁל חַיִּים וּרְפוּאוֹת קְדוֹשׁוֹת יְקָרוֹת כָּאֵלֶּה בְּסִפְרֵיהֶם וְדִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים הַמְּשִׁיבִים אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם כַּמּוּבָן לְכָל מִי שֶׁטּוֹעֵם דִּבְרֵיהֶם בֶּאֱמֶת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה' וְכוּ'. פָּסוּק ב, וְרוּחַ לְבָשָׁה אֶת עֲמָשַׂי וְכוּ' לְךָ דָוִד וְעִמְּךָ בֶּן יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעוֹזְרֶיךָ וְכוּ', זֶה מְרַמֵּז עַל הַמִּלְחָמָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כַּמְּפֹרָסָם מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּזֶה בְּדוֹרוֹתֵינוּ וּבַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שׁוֹלֵחַ בְּכָל פַּעַם בְּלֵב כַּמָּה נְפָשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת וּבָאִים אֶל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם וּמִתְקָרְבִים אֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת וְאוֹמְרִים לָהֶם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעוֹזְרֶךָ וְכוּ'. פָּסוּק ג, וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לְחַי וְאַתָּה שָׁלוֹם וְכוּ', מְרַמֵּז עַל חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁאָז יִהְיֶה הַשָּׁלוֹם הַמֻּפְלָא כַּמְבֹאָר בְּפָסוּקִים רַבִּים. וְזֶהוּ ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה וְהַבְּרָכָה הוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁמִּתְקַבְּצִין הָרְבֵּה נְפָשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל יַחַד, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּדֵּל אוֹר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי. כִּי מֵרִבּוּי הָאוֹר הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָרְבֵּה כֵּלִים שֶׁל כַּמָּה וְכַמָּה נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְקַבְּצִין יַחַד בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזּוֹכִין לְאוֹרוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁהֵם מְרַפְּאִין וּמְשַׁמְּחִין אֶת כָּל הַחוֹלִים בָּחֳלִי הַנֶּפֶשׁ אֲפִלּוּ הַחוֹלִים מְאֹד מְאֹד. כִּי כָּל מַה שֶּׁהֵם חוֹלִים בְּיוֹתֵר צְרִיכִים לְרַפְּאָם עַל-יְדֵי רְפוּאוֹת יְקָרוֹת יוֹתֵר שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיכָם וּלְרַפְּאוֹת בָּהֶם כִּי אִם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה מֵישְׁרָא בְּסִימָן ל עַיִן שָׁם), וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק עא

וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ קוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר, שֶׁעִקָּרָם הֵם תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה, רַק שֶׁרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, נִסְתַּפְּקוּ בְּקוֹל הַתְּרוּעָה וְכוּ' וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ לִתְקֹעַ תְּרוּעָה וּשְׁבָרִים כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא. כִּי תְּקִיעָה שֶׁלְּפָנָיו זֶה בְּחִינַת קוֹל פָּשׁוּט, וְכֵן תְּקִיעָה שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ הוּא קוֹל פָּשׁוּט, זֶה בְּחִינַת הַטּוֹב וְהַחֶסֶד שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ בְּמַתַּן תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

קוֹל פָּשׁוּט, כִּי אָז נִפְשַׁט עַקְמומִיּוּת שֶׁבַּלֵּב לְגַמְרֵי. כִּי זָכוּ אָז לְחֵרוּת גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה חֵרוּת מְיֻצָּר הָרָע וּמַמְלָאַךְ הַמָּוֶת וּמִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת וְכוּ', וְכֵן לֶעָתִיד יִקָּיֵם וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ', שֶׁאָז יִהְיֶה בְּחִינַת קוֹל פָּשׁוּט כִּי יִקָּיֵם כִּי כֻּלָּם יֵדְעוּ אֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם, וְיִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי כָּל הַצָּרוֹת וְהָעַצְבוּת וְכוּ' הַבָּאִים מֵעַקְמומִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְכוּ'. וּבְאֶמְצַע תּוֹקְעִין תְּרוּעָה שֶׁהוּא תְּרוּעָה וּשְׁבָרִים שֶׁהֵם גְּנוּחֵי נֶנַח וִילוּלֵי יָלִיל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצָּרִיךְ עַתָּה הָאָדָם בַּהוֹוֶה כָּל יְמֵי חַיָּיו לְהִתְגַּבֵּר לַהֲפֹךְ כָּל מִינֵי עַצְבוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּנוּחֵי גֶּנַח יִלּוּלֵי יָלִיל, לְהַפְּכָם כֻּלָּם לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁבָּאָה עַל-יְדֵי יְשׁוּב הַדַּעַת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה. וְהָעִקָּר שֶׁעַל-יְדֵי כֹּחַ מִצְוַת שׁוֹפָר נִזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר בֶּאֱמֶת וּלְהַכְנִיס הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּלִבֵּנוּ שֶׁזֶּה כָּל שִׂמְחָתֵנוּ בִּבְחִינַת אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה ה' בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן, לְהַשִּׂיג בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשָּׂגַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לֵידַע כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּשִׂמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם וְכוּ'. עַד שֶׁנִּזְכֶּה לַחֲטֹף כָּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲוונוֹת לְהַפְּכוֹ לְשִׂמְחָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת עֲוונוֹת נִתְהַפְּכִין לְזְכֻיּוֹת וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קוֹל הַתְּרוּעָה שֶׁהוּא הָעִקָּר וְכַנַּ"ל:

חלק עב

וְזֶה בְּחִינַת כָּל מִזְמוֹר הוֹדוּ לַה' שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַתְּפִלָּה בְּהַתְחָלַת הַפְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁמְּדַבֵּר בֶּעָבָר וְהוֹוֶה וְעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים שָׁם זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְכוּ', זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וְכוּ', שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל חֶבֶל נַחֲלָתֵנוּ וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה מְדַבֵּר בְּגֹדֶל הַנִּסִּים שֶׁלְּעָבָר. וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ בַּשְּׁרוּ מִיּוֹם אֶל יוֹם יְשׁוּעָתוֹ שֶׁגַּם בְּכָל יוֹם וְיוֹם הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ יְשׁוּעוֹת נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מַזְכִּיר עַל הֶעָתִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ וְכוּ', אָז יְרַנְּנוּ כָּל עֲצֵי יַעַר לִפְנֵי ה' שֶׁכָּל זֶה נֶאֱמַר עַל לֶעָתִיד, כִּי בְּכָל זֶה אָנוּ צְרִיכִים לְשַׂמֵּחַ עַצְמֵנוּ בְּכָל עֵת בִּפְרָט קֹדֶם הַתְּפִלָּה וּלְהוֹדוֹת לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הַנִּסִּים שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ וַאֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ עַתָּה בְּכָל עֵת וּבְצָר הוּא מַרְחִיב לָנוּ וְכוּ' כַּמְבֹאָר מִזֶּה הַרְבֵּה לְעֵיל וּבְמָקוֹם אַחֵר, וַאֲשֶׁר הוּא עָתִיד לְהֵיטִיב עִמָּנוּ לָנֶצַח בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁאָנוּ חוֹסִים בָּהֶם. וְכָל זֶה הַמִּזְמוֹר הוֹדוּ אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הָאָרוֹן כְּשֶׁנִּכְנַס לִמְקוֹמוֹ וְכוּ' כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי הַיָּמִים, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁבָּא הָאָרוֹן עַל מְקוֹמוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכָה מִשָּׁם וְכַנַּ"ל. וְכֵן בְּכָל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת רֻבָּם מְדַבְּרִים בֶּעָבָר וְהוֹוֶה וְעָתִיד כַּנַּ"ל. הַכֹּל

כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ נַפְשֵׁנוּ בְּעֹצֶם גְּלוּתֵנוּ הָאָרֹךְ בְּגוּף וְנֶפֶשׁ כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב עַל-יְדֵי זֶה וּלְהִתְקָרֵב וּלְהִתְדַּבֵּק לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהָעִקָּר עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְכַנַּ"ל:

חלק עג

וְזֶה שֶׁאִיתָא בְּאוֹתִיּוֹת דְּרַבִּי עֲקִיבָא מוּבָא בְּיִלְקוּט רְאוּבֵנִי פָּרָשַׁת שְׁמוֹת וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, דָּבָר אַחֵר אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, בְּמִדַּת הָרַחֲמִים בָּרָאתִי הָעוֹלָם וּבְמִדַּת הָרַחֲמִים אֲנִי מַנְהִיגוֹ, וּבְמִדַּת הָרַחֲמִים אֲנִי מְחַדְּשׁוֹ. דָּבָר אַחֵר אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, בְּמִדַּת טוֹב בָּרָאתִי הָעוֹלָם וּבְמִדַּת טוֹב אֲנִי מַנְהִיגוֹ וַאֲנִי עָתִיד לְחַדְּשׁוֹ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. הֵיכָנוּ כַּנַּ"ל בְּחִינַת הוּא הַטִּיב הוּא מֵטִיב הוּא יֵיטִיב שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְהַדְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אהיה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק וְאֶהְיֶה עִמְּךָ וַאֲבָרֶכְךָ, כִּי כֶּתֶר בְּחִינַת מָקוֹם הַנַּ"ל בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְכוּ' הוּא מְקוֹר הַשִּׂמְחָה שֶׁמִּשָּׁם הַנְּאֻלָּה שֶׁל מִצְרַיִם וְשֶׁל כָּל הַגְּלֻיּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם שָׁם, דָּבָר אַחֵר בְּמִדַּת אֱמוּנָה בָּרָאתִי הָעוֹלָם, כִּי אֱמוּנָה בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה יְסוֹד הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק עד

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ פְּדֻיּוֹת וְכוּ' בַּהֲטָבַת חֲלוֹם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַחֲלוֹם הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין בַּהֲטָבַת חֲלוֹם לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְּלֵב טוֹב יֵינֶךָ וְכוּ', כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁהַשֵּׁנָה נִמְשֶׁכֶת בְּשָׁרְשָׁהּ מִיגִיעַת הַמֹּחִין עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב וְכוּ' כַּנַּ"ל (בְּאוֹת לח), וּכְפִי תִּקּוּן הַמֹּחִין כֵּן הַשֵּׁנָה וְכֵן הַחֲלוֹמוֹת. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַחֲלוֹם שֶׁאֵינוֹ טוֹב הוּא עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הַמְטִיבִין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז הַשָּׁלֹשׁ פְּדֻיּוֹת וְשֹׁלֶשׁ הֲפוּכוֹת וְכוּ', כִּי עַל יָדָם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שִׂמְחָה וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַפִּדְיוֹן מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁמִּתְבַּטְּלִים עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק עה

וְעַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת פִּינְחָס (דַּף רל"ו עב) מַה שֶּׁאִיתָא עַל פָּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא כָּל מָאן דְּמְיַחֵד יְחוּדָא דָּא בְּכָל יוֹמָא, חֶדְוָא זְמִינָא עֲלֵיהּ מִלְּעֵלָּא מַרְזָא דְּאַתְוָן אִלֵּין. ש"מ מֵהַאי סִטְרָא. וא"ח מֵהַאי סִטְרָא וְכוּ'. וְסִימָנָךְ אֵ"שׁ'מ'ח' דִּכְתִיב אָנֹכִי אֶשְׁמַח בַּה', בַּה' מַמָּשׁ דָּא יְחוּדָא קַדִּישָׁא וְשָׁפִיר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְזֶה כָּל קֹטֶב דְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל בְּכָל הַדְּרוּשׁ הַזֶּה, שֶׁעִקַּר פְּנִימִיּוּת דְּבָרֵינוּ הוּא שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בַּה' בְּחִינַת אָנֹכִי אֶשְׁמַח בַּה' הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַנְּאֻלָּה וְהַיְשׁוּעָה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְהָעִקָּר שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אַיִךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בַּמָּה שֶׁהוּא זוֹכֶה עַל כָּל פָּנִים לוֹמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפָּאֲרִין בָּזֶה אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ', כִּי זֶה כָּל חִיּוּתֵנוּ וְתִקְווֹתֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח. כִּי לֹא יִשָּׁאֵר מֵהָאָדָם וּמֵהַזְּמַן הַפּוֹרֵחַ כְּלוּם, כִּי אִם שִׂמְחַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל.

וְזֶה מְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁגִּלָּה לָנוּ שֶׁצְּרִיךְ תֵּבֵת אֶשְׁמַח מְרֻמָּז בְּאוֹתִיּוֹת ש"מ מִשְׁמַע וְאוֹתִיּוֹת א"ח שֶׁל אֶחָד וְכוּ', כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹחַ בָּזֶה מְאֹד מְאֹד מַה שֶּׁאָנוּ זוֹכִין לְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת אָנֹכִי אֶשְׁמַח בַּה' וְכַנַּ"ל:

הלכות ברכות הראיה וברכות פרטיות

פרק א

חלק א

הָרוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ מְבָרֵךְ מְחַיֶּה הַמֵּתִים:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (בְּסִימָן עב) שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמָם עִם הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין גְּדֻלָּה. וְעִקַּר הַגְּדֻלָּה הִיא שִׁפְלוּת וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הָרְאִיָּה מִתְנוֹצֵץ הַמּוֹחַ. וּכְפִי הַהִתְנוֹצְצוּת הַמּוֹחַ כֵּן מְקַבְּלִין גְּדֻלָּה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה. וְהַבּוּשָׁה הִיא תְּשׁוּבָה. וּתְשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת שַׂבָּת בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים. הֵינוּ שֶׁנִּחָיָה הַשִּׁפְלוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְכוּ'. שֶׁזֶּה עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהַשִּׁפְלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד יִהְיֶה נֶחֱיָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי מַה שֶּׁרוֹאִין אֶת עַצְמָם עִם הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל, וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהָעִקָּר הוּא הַצַּדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ לוֹ זֶה הַכֹּחַ שֶׁעַל-יְדֵי רְאִיָּתוֹ לְבַד מִתְנוֹצֵץ הַמּוֹחַ וְכוּ' עַד שֶׁיִּהְיוּ זוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לִבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל עִם כָּל זֶה בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן לד). וְהַנְּקֻדָּה טוֹבָה הַזֹּאת שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק, הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא כְּלָלִיּוּת כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהוּא מִתְפַּשֵּׁט בְּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת צַדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה וְכַמּוּבָן גַּם-כֵּן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּבְמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן כו בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא), שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מִתְלַבֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן גְּדוֹל הַשָּׁלוֹם וְאַהֲבָה שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ וְאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. כִּי עַל-יְדֵי הָאַהֲבָה שֶׁבֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין זֶה בָּזֶה וּמְאִירִין זֶה בָּזֶה וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין. כִּי עִקַּר הָאַהֲבָה הִיא, שֶׁיִּהְיוּ רוֹאִין זֶה אֶת זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן קפג) עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סַנְהֶדְרִין הָיְתָה כַּחֲצִי גֹּרֶן עֲגֻלָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רוֹאִין זֶה אֶת זֶה. שֶׁעִקַּר הָאַהֲבָה שֶׁיִּהְיוּ רוֹאִין זֶה אֶת זֶה שֶׁלֹּא יוּכְלוּ כָּל אֶחָד לִסְבֹּל כְּלָל שֶׁלֹּא יִרְאֶה אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי כְּשֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה, אֲזַי מְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין וּמִתְנוֹצֵץ הַמּוֹחַ שֶׁל כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי חֲבֵרוֹ. כִּי בְּכָל אֶחָד יֵשׁ נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי

הַהִסְתַּכְּלוּת מִתְנוֹצֵץ הַמֹּחַ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחִיּוּת עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת רוֹאִין זֶה אֶת זֶה, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הִיא מֵהַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל, בִּבְחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ', וְעִקַּר הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחַ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה כַּנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אוֹ חַבְרוּתָא אוֹ מִיתוּתָא. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי אַהֲבַת הַחֲבֵרִים. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְאִירִין זֶה בָּזֶה וּמִתְנוֹצֵץ הַמֹּחַ שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא אַהֲבָה וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ אוֹ חַבְרוּתָא אוֹ מִיתוּתָא, כִּי כְּשֶׁאֵין אַהֲבָה וְיֵשׁ פֵּרוּד אֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל חִיּוּת וְהוּא בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד, כִּי הַפֵּרוּד שֶׁבֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ זֶה בְּחִינַת מִיתָה וְכַנַ"ל, וְזֶה בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, כִּי הָאַהֲבָה עַזָּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּיחָא לְמוּת חַס וְשָׁלוֹם בִּשְׁבִיל הָאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם לְעִנְיַן אַהֲבַת הַשֵּׁם, עַל פְּסוּק הַנַ"ל. שֶׁהָאַהֲבָה עַזָּה עַד שֶׁמַּנִּיחִין עַצְמָן לָמוּת עֲבוּרוֹ עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן לְעִנְיַן אַהֲבָה שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁהָאַהֲבָה קָשָׁה וְעַזָּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּיחָא יוֹתֵר לָמוּת מִשֶּׁתִּתְקַלְקֵל הָאַהֲבָה חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, בְּחִינַת אוֹ חַבְרוּתָא וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא מֵאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם כַּנַ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הָאַהֲבָה שֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה כִּי זֶה עִקַּר הָאַהֲבָה כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי שֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה וְכָל אֶחָד יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת צַדִּיק, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָרְאִיָּה שֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה מִתְנוֹצֵץ הַמֹּחַ. וּמִשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָרְכִין מְחַיֶּה מֵתִים כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, וְדַיְקָא כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ וְשָׂמֵחַ בִּרְאִיָּתוֹ כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי חֲבֵרִים הָאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה בְּוַדַּאי הֵם קְרוֹבִים וּסְמוּכִים בְּשָׂרָשָׁם, וְעַל-כֵּן הֵם צְרִיכִים זֶה לָזֶה שֶׁיָּאִיר כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, וּכְשֶׁאֶחָד מִסְתַּכֵּל בַּחֲבֵרוֹ עַל-יְדֵי זֶה מִתְנוֹצֵץ הַמֹּחַ וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם מְבָרְכִין מְחַיֶּה הַמֵּתִים כְּשֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה, כִּי עַל-יְדֵי הָרְאִיָּה שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמָם עִם הַצַּדִּיק, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַ"ל. וּבְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת צַדִּיק כַּנַ"ל, וְדַיְקָא כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, כִּי שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ הֵם כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, וְהֵם מְחַיִּין אֶת כָּל הַשָּׁנָה. וְעִקַּר הַחִיּוּת עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים נִכְלָלִין זֶה בָּזֶה, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חִיּוּת לִשְׁנֵים עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ עַד לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, צָרִיךְ לְבָרֵךְ מְחַיֶּה הַמֵּתִים, כִּי צְרִיכִין עַכְשָׁו לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת חָדָשׁ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, מֵאַחַר שֶׁלֹּא רָאוּ זֶה אֶת זֶה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. כִּי עַל כָּל פָּנִים הֵם צְרִיכִים לִרְאוֹת זֶה אֶת זֶה פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין זֶה בָּזֶה וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ חִיּוּת לְכָל הַשָּׁנָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת הַחִיּוּת מִשְּׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין זֶה בָּזֶה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בַּר בֵּי רַב דְּחַד יוֹמָא שְׁדַרְשׁ לוֹ

הַתְּנָא פָּסוּק וְאוֹתִי יוֹם יוֹם יְדָרוֹשׁוּן שֶׁיּוֹם אֶחָד בַּשָּׁנָה חָשׁוּב שָׁנָה, כִּי צְרִיכִין לִרְאוֹת אֶת הָרַב עַל כָּל פָּנִים פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה כְּדֵי לְקַבֵּל חִיּוּת עַל-יְדֵי זֶה לְכָל הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְכֵן חֲבֵרִים הָאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה וְהֵם צְרִיכִים לְהָאִיר זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל כִּי הֵם מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד וְכוּ' כַּנַּ"ל, הֵם צְרִיכִים גַּם-כֵּן לִרְאוֹת זֶה אֶת זֶה עַל כָּל פָּנִים פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ עַד לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ מְבָרֵךְ מְחַיֶּה הַמֵּתִים, כִּי זֶה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת עַל-יְדֵי הָרְאִיָּה שֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר יַעֲקֹב לְיוֹסֵף אָמוּתָה הַפַּעַם אַחֲרֵי רְאוֹתִי אֶת פָּנֶיךָ וְכוּ'. כִּי יַעֲקֹב זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים עַל שֵׁם יַעֲקֹב שֶׁנִּקְרָא שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל, כִּי יַעֲקֹב הוּא כְּלָלִיּוּת כָּל נַפְשׁוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְיוֹסֵף הוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמָם כְּלַל יִשְׂרָאֵל עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, אֲזַי הוּא בְּחִינַת וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף אָמוּתָה הַפַּעַם אַחֲרֵי רְאוֹתִי אֶת פָּנֶיךָ, וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י סָבוּר הָיִיתִי לָמוּת שְׁתֵּי מִיתוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עַכְשָׁו לֹא אָמוּת רַק פַּעַם אַחַת, הֵינוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל רוֹאִין אֶת עַצְמָן עִם הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, וְעַל-כֵּן אָזַי בְּטוּחִים בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא יָמוּתוּ רַק פַּעַם אַחַת, כִּי בָּעוֹלָם הַבָּא יִזְכּוּ לְחַיִּים נִצְחִיִּים וְיִחְיוּ בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, כִּי עַל-יְדֵי רְאִיַּת הַצַּדִּיק זוֹכִין לִתְחִיַּת הַמֵּתִים בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב כְּשֶׁנִּתְבַּשֵּׂר לוֹ בְּשׂוֹרַת יוֹסֵף. כִּי עִקַּר חִיּוּת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יוֹסֵף, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמָם עִמּוֹ עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תְּחִיַּת הַמֵּתִים בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן הֶטְבֵּת חֲלוֹם:

הֶטְבֵּת חֲלוֹם נִתְקַן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי הַחֲלוֹם עַל-יְדֵי הַתַּרְדֵּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרַע. וְדָרֵךְ שָׁם עוֹלִין לִינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה. עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק בְּסִימָן יט, וְעַל-כֵּן מְטִיבִין אוֹתָם בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כְּדֵי לְתַקֵּן בְּחִינַת הַחֲלוֹם בְּחִינַת הַתַּרְדֵּמָה הַנַּ"ל, שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה כִּי בְּחִינַת תַּרְגּוּם הוּא מְמֻצָּע בֵּין טוֹב וָרַע וּמְעֹרָב מֵהֶם כַּנַּ"ל:

וּכְשֶׁיֵּשׁ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא נִכְלָל בַּטּוֹב דְּהַיְנוּ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִין אַחַר הַפֶּה, כִּי הַחֲלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, לְפִי

הַמָּקוֹם שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹתוֹ כֵּן נַעֲשֶׂה וְנִכְלָל שָׁם, עַל-כֵּן הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַפֶּה שֶׁל הַפּוֹתֵר, שֶׁאִם פּוֹתֵר אוֹתוֹ לְטוֹב אֲזַי נִכְלָל בַּטּוֹב וְכֵן לְהֶפֶךְ. וְזֶה שֶׁאוֹמֵר הַחוֹלֵם וְהַמְטִיבִין 'חֶלְמָא טָבָא' וְכוּ', דְּהַיְנוּ לוֹמַר שֶׁהַחֲלוֹם הוּא בִּבְחִינַת טוֹב וְנִכְלָל בַּטּוֹב בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲלוֹם לִבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הַטּוֹב:

וְזֶה שֶׁמִּתְעַנִּין עַל הַחֲלוֹם, כִּי הַחֲלוֹם בָּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, וְעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית יוֹצְאִין מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר דִּרְשׁוּ בְּסִימָן לז:

גַּם הַחֲלוֹם בָּא עַל-יְדֵי מַאֲכָלִים כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ עִנְיָן זֶה קְצָת, וְעַל-כֵּן מִתְעַנִּין לְהַכְנִיעַ תַּאֲוַת אֲכִילָה לְתַקֵּן פְּגַם הַמַּאֲכָלִים:

פרק ג

חלק א

עִנְיָן בִּרְכַּת שֶׁהֶחֱיָנוּ:

עִקַּר שֶׁהֶחֱיָנוּ בָּרְגָלִים. כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא. וַחֲכָמִים הוֹסִיפוּ עוֹד אֲפִלּוּ אַפְרִי חָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא אֲנָא אַקְרָא חַדְתָּא נַמִּי אַמִּינָא זְמַן. וְכֵן עַל כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַשְּׂמָחוֹת מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ: כִּי אִיתָא בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים שֶׁל רַב יְהוּדָא הִנְדּוּאָה מִשְׁתַּעֵי (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד) שֶׁעַל-יְדֵי יוֹם-טוֹב נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ. שֶׁהַיּוֹם-טוֹב קוֹרֵא וּמַכְרִיז אֶת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ וְאֵין חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל וּכְלָל עַיִן שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחַת יוֹם-טוֹב וְכוּ' עַיִן שָׁם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת שֶׁהֶחֱיָנוּ שֶׁמְּבָרְכִין בְּיוֹם-טוֹב אַחַר הַקִּדּוּשׁ, אַחַר שֶׁמְּקַדְּשִׁין אֶת הַיּוֹם-טוֹב בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאוֹמְרִין בַּקִּדּוּשׁ. כִּי עִקַּר הַמִּקְרָא קֹדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז עָשָׂה עִמָּנוּ אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת. וּלְזִכָּרוֹן אוֹתָן הָאוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ אָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, אָנוּ עוֹשִׂין הַיָּמִים טוֹבִים, וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם קוֹרְאִין וּמְגַלִּין אֶת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּאוֹתָן הַזְּמַנִּים בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַיִן הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְתָבִין הַדְּבָרִים הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם-טוֹב אַחַר הַקִּדּוּשׁ אָנוּ מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה, כִּי הַבְּרָכָה זוֹ שַׁיָּכָת שַׁפִּיר לְיוֹם-טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחַת יוֹם-טוֹב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁהֶחֱיָנוּ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כִּי כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל, אֲזַי יֵשׁ חִיּוּת כִּי אֲזַי הַחַיִּים חַיִּים. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה וְנִטָּה אַחַר חָכְמוֹת הַטֶּבַע אֵין חַיָּיו

חַיִּים. כִּי אֵין לוֹ שׁוּם נַחַת רוּחַ, מֵאַחַר שֶׁהוֹלֵךְ בְּלִי ה' יִתְבָּרַךְ וּבְלִי הַשְׁגָּחָה. כִּי הָעוֹלָם מָלֵא יִסּוּרִים, וּמִי שֶׁהוּא מַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ, אָז יֵשׁ לוֹ חַיִּים, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ טוֹבָה בְּוַדַּאי טוֹב, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ גַּם-כֵּן טוֹב. כִּי מֵאַחַר שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּל מַה דְּעָבִיד רַחֲמָנָא לְטַב עָבִיד. וְאֵין שׁוּם רַע בָּעוֹלָם כְּלָל, רַק הַכֹּל טוֹב מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל מִי שֶׁהוּא כּוֹפֵר חַס וְשָׁלוֹם וְתוֹלֶה הַכֹּל בְּחִיּוּב הַטֶּבַע וּכְאִלּוּ הַכֹּל מִתְנַהֵג עַל-פִּי טֶבַע חַס וְשָׁלוֹם אֵין חַיָּיו חַיִּים כְּלָל. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה דָּבָר שֶׁלֹּא כִּרְצוֹנוֹ, תֵּכֶף אֵין לוֹ חַיִּים כְּלָל כִּי אֵין לוֹ בַּמֶּה לְנַחֵם עַצְמוֹ. וְגַם כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה אֵינָם כְּלוּם, כְּשֶׁאֵין מַאֲמִין בְּהַתַּכְלִית הַטּוֹב. אֲבָל כְּשֶׁמַּאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מְנַחֵם עַצְמוֹ שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה הַכֹּל לְטוֹבָה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלָיו וְיֵיטִיב אַחֲרִיתוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַחַיִּים הוּא רַק כְּשֶׁמַּאֲמִינִים בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּיוֹם-טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת תְּלוּי רַק בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁהוּא יוֹם-טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ חִיּוּת וְחַיָּיו חַיִּים כַּנַּ"ל:

וְכֵן עַל כָּל דָּבָר שִׂמְחָה הַבָּאָה לְאָדָם כְּגוֹן פְּרִי חָדָשׁ אוֹ מַלְבּוּשׁ וְכֵלִים חֲדָשִׁים וְכַיּוֹצֵא מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ וְכוּ', כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל רַק עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמֵאַחַר שֶׁהַכֹּל רַק עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אָזַי יֵשׁ שִׂמְחָה וְחִיּוּת כַּנַּ"ל, כִּי אִם לְאוֹ אֵין שִׂמְחָה וְחִיּוּת כְּלָל אֲפִלּוּ מִן הַטּוֹבָה. כִּי הִיא טוֹבָה עוֹבֶרֶת וְאֵין לָהּ שׁוּם קִיּוּם כְּלָל. רַק כְּשֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהוּא עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אָזַי יֵשׁ שִׂמְחָה עַל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַגְדִּיל חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ עִמָּנוּ. וַאֲזַי הַחַיִּים חַיִּים. וְזֶה שֶׁאָנוּ מְגַלִּין אֶת הָרָצוֹן וּמְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל זֶה. לְהוֹרוֹת וּלְגַלּוֹת שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן. וְזֶהוּ שֶׁהֶחֱיָנוּ וְכוּ' לַזְּמַן הַזֶּה. שֶׁבָּא שִׂמְחָה חֲדָשָׁה שֶׁאָנוּ תּוֹלִין הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל זֶה. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ חִיּוּתֵנוּ וְקִיּוּמֵנוּ. כִּי עַכְשָׁו שֶׁאָנוּ שְׂמֵחִין עַל הַטּוֹבָה וּמְבָרְכִים וּמוֹדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל זֶה. כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל-כֵּן עַתָּה יֵשׁ לָנוּ חִיּוּת. כִּי עַתָּה חַיִּים חַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּהַבְּרָכָה עַצְמָהּ אָנוּ מַזְכִּירִין זֹאת. וְזֶהוּ שֶׁהֶחֱיָנוּ וְכוּ' לַזְּמַן הַזֶּה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת תְּלוּי בָּזֶה שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

בִּרְכוֹת הָרְאִיָּה וּשְׁאָר בְּרָכוֹת פְּרָטִיּוֹת:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת דַּע שֶׁכְּנֶגֶד כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת וְכוּ' בְּסִימָן קעט עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל שֶׁלְּבַטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת הוּא עַל-יְדֵי תַּעֲנִית, הֵן מַחֲלֹקֶת מַמָּשׁ מְשׁוֹנְאִים וְאוֹיְבִים, הֵן מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבַּלֵּב, הַכֹּל מְבַטְּלִין עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית. כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת הֵם כְּנֶגֶד רְצוֹן הָאָדָם, שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה כָּךְ וּבַעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת הֵם כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ וְחוֹלְקִין עָלָיו. וּסְגֻלַּת הַתַּעֲנִית אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא לְאַכְנָעָא רְעוּתָא דִּלְבָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא. וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת, בִּבְחִינַת בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם, צוֹם. כִּי כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת, אָז צְרִיכִין צוֹם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַמַּחֲלֹקֶת הוּא עַל-יְדֵי צוֹם וְתַעֲנִית כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם אֲזַי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַקְּדֻשׁוֹת כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא שָׁלוֹם כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁכָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַקְּדֻשׁוֹת הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם וְכוּ', וְאִם אֵין שָׁלוֹם אֵין כְּלוּם, וְאָמְרוּ גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם וְכוּ'. וְכֵן הִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּמְקוֹמוֹת אֵין מִסְפָּר מִגֹּדֶל מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם וּבִפְרָט בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁמְּבֹאָר הַרְבֵּה מֵעִצָּם מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה. וְעַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם זוֹכִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עא) עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְאֶחָד קָרָאתִי נֹעַם אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּנְעִימִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִירוּשָׁלַיִם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָאִים שָׁלוֹם, כִּי יְרוּשָׁלַיִם נִקְרֵאת עַל שֵׁם יִרְאָה שָׁלוֹם. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמַלְכֵּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הִיא יְרוּשָׁלָיִם. וְכֵן הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ נִקְרָא סֻכַּת שָׁלוֹם, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ הַחַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עִקַּר הַשָּׁלוֹם, עַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַתַּעֲנִית, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ מִקְּדֻשֵּׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים מְקֻדָּשׁ מִכֵּלָּן שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם נִכְנָס

לְשָׁם כִּי אִם כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּמִשָּׁם מִבֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲשָׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּלְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים לֹא הָיָה נִכְנָס שׁוּם אָדָם כִּי אִם כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאָז הוּא יוֹם הַתַּעֲנִית הַקָּדוֹשׁ יוֹם צוֹם הַכִּפּוּרִים. נִמְצָא שֶׁכְּשֶׁהָיוּ צְרִיכִין לִכְנֹס לְהַקְדָּשָׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשָׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי תַּעֲנִית, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי תַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים. הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מֵאַחַר שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁכָת בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִבֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים הִיא בְּחִינַת שְׁלוֹם שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לִכְנֹס לְשָׁם לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה זֹאת כִּי אִם עַל-יְדֵי תַּעֲנִית שֶׁל יוֹם כִּפּוּר. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם כִּי אִם עַל-יְדֵי תַּעֲנִית שֶׁמְּבַטֵּל כָּל הָרְצוֹנוֹת לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהֵבִיא שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מִקְרָא זֶה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה תְּעַנּוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם עִם פֵּרוּשׁ הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁפֵּרֵשׁ עַל מִקְרָא זֶה לְאַכְנָעָא רְעוּתָא דִּלְבָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, כִּי מִקְרָא זֶה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן תַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת כָּל הָרְצוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם הוּא עַל-יְדֵי תַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הַיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּסּוֹף עַל פָּסוּק יָמִים יָצָרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִבֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְכָל הַתַּעֲנִיתִים שֶׁמִּתְעַנִּים בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת בְּכָל הַבְּחִינוֹת שֶׁזֶּהוּ כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, כָּל הַתַּעֲנִיתִים צְרִיכִין לְקַבֵּל קְדֻשָּׁתָם מֵהַתַּעֲנִית הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁל יוֹם צוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת כָּל הַתַּעֲנִיתִים שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִיתִים לְהַכְנִיעַ כָּל הָרְצוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לְתַעֲנִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבַטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת וְלָבוֹא לְשָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ כְּלָלִיּוּת כָּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. כִּי מֵחֲמַת שֶׁכָּל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִתַּעֲנִית הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, נִמְצָא שֶׁקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית יוֹם הַכִּפּוּרִים, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לְתַעֲנִית בְּקְדֻשָּׁה. כִּי כָּל הַתַּעֲנִיתִים צְרִיכִין לְקַבֵּל מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הָרְאִיָּה, בְּחִינַת שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה שֶׁמְּבָרְכִין מִזְּמַן לִזְמַן דַּיְקָא, כְּגוֹן הָרוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ לְאַחַר זְמַן שֶׁהוּא לְאַחַר שִׁלְשִׁים יוֹם שֶׁהוּא שִׁעוּר חֹדֶשׁ. וְכֵן

עַל פְּרִי הַמִּתְחַדֵּשׁ מִזְּמַן לִזְמַן מִשָּׁנָה לְשָׁנָה מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְכֵן בְּכָל יוֹם-טוֹב מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ שֶׁנִּקְרָא בִּרְכַּת זְמַן:

כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכָּבוֹד הוּא הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רְצוֹנוֹ שֶׁל אָדָם זֶהוּ כְּבוֹדוֹ. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹנוֹ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּבַטֵּל כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לִשְׁוּם דָּבָר תַּאֲוָה אוֹ מִדָּה, שֶׁיְּבַטֵּל הַכֹּל מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ וְיַקְשֵׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּכַוֵּן בְּכָל דָּבָר לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְיִשַּׁבֵּר כָּל תַּאֲוֹתָיו וְכָל רְצוֹנוֹתָיו הַכֹּל מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל דָּבָר שֶׁיָּבוֹא לְיָדוֹ אִם יִהְיֶה בּוֹ רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה וְאִם לָאו לָאו:

וְזֶה בְּחִינַת גְּדֶל מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם, וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּדֶל מַעֲלַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר, וְהַשִּׁנּוּיִים כְּלוּלִים בִּבְחִינַת אָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִיּוּר וּמָקוֹם וּזְמַן הַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. רַק מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם הוּא עִקַּר הַבְּרִיאָה וְאֵין מִי שֶׁיָּבִין הַשִּׁנּוּיִים וְשֶׁיְּכָרַח לְלַחֵם עִמָּהֶם לְחַבֵּר כֻּלָּם אֶל רָצוֹן אֶחָד לִרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם הָאָדָם הַבַּעַל דֵּעָה הַבַּעַל בְּחִירָה. עַל-כֵּן אָנוּ קוֹרְאִים כְּלָלִיּוּת הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבִּבְחִינַת הַצִּיּוּר בְּשֵׁם אָדָם, (עַתָּה הוֹלֵךְ וּמְבָאֵר אֵיךְ רַבּוּ הַשִּׁנּוּיִים בְּכָל שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל):

כִּי הַשִּׁנּוּיִים הֵם בִּבְחִינַת זְמַן, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִים בְּחוּשׁ רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבֵּין הַזְּמַנִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְתִבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וְכוּ', כִּי בְּזֶמֶן זֶה יוֹם, וּבְזֶמֶן זֶה לַיְלָה. וְכֵן שִׁנּוּיִים שֶׁבֵּין קַיִץ וְחֹרֶף וּשְׁאָר הַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים שֶׁבֵּין הַזְּמַנִּים הַכְּלוּלִים בְּהַשִּׁשָּׁה עִתִּים שֶׁהֵם מְבֹאָרִים בַּפְּסוּק עֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וְחֹם וְקַיִץ וְחֹרֶף וְיוֹם וָלָיְלָה וְכוּ'.

וְכֵן בְּמָקוֹם יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים, כִּי מְדִינוֹת אֵלּוּ קָרִים בְּיוֹתֵר וּמְדִינוֹת אֵלּוּ חַמִּים בְּיוֹתֵר. וּבְמְדִינָה זוֹ גְּדֵלָה תְּבוּאָה לָרֹב, וּפֵרוֹת חֲשׁוּבִים מֵעֲטִים, וּבְמְדִינוֹת אֲחֵרוֹת לְהֵפֶךְ, וְכֵן שְׁאָר שִׁנּוּיִים רַבִּים. וְכֵן בְּצִיּוּר, דְּהַיְנוּ בְּצִיּוּר כָּל הַבְּרוּאִים שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים, בֵּין אָדָם לִבְהֵמָה וּבֵין בְּהֵמָה לְצוֹמֵחַ וְכוּ'. וְהָעִקָּר הֵם הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבֵּין בְּנֵי אָדָם בְּעַצְמָן שֶׁהֵם עִקַּר הַבְּרִיאָה, שֶׁנִּמְצְאוּ בָּהֶם שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהַרְאוֹת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁכָּל בְּנֵי אָדָם נִבְרְאוּ בְּחוֹתָם אֶחָד וְאֵין אָדָם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, וּכְמוֹ שֶׁמְּשֻׁנִּים בְּנֵי אָדָם בְּצוּרוֹתֵיהֶם כָּךְ הֵם מְשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם. וְאֵין דֵּעוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם דּוֹמִים זֶה לָזֶה בָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ שְׁנֵי אַחִים וְאָב וּבֵן אֵין דַּעְתָּם דּוֹמִים זֶה לָזֶה:

חלק ג

וְעִקַּר הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אַחְדוּת וְחִבּוּר בְּחִינַת שָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים בְּאֶחָד, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא חִבּוּר הַנְּשָׁמָה

וְהַגּוּף שֶׁהֵם שְׁנֵי הֲפָכִים וְהֵם מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה מְאֹד, וְה' יִתְבָּרַךְ מַפְלִיא לַעֲשׂוֹת וּמְחַבְּרָם יַחַד בְּדֶרֶךְ נִפְלָא. וְעִקַּר הַחִבּוּר שֶׁהוּא הַחִיּוּת וְקִיּוּם הָאָדָם, הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל וְהַצַּדִּיקִים הַמְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לִרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְעַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיקִים מְשַׁבְּרִים רְצוֹן תַּאֲוַת גּוּפָם בְּשִׁבְיל רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ וּמְבַטְּלִים גּוּפָם לְגַבֵּי הַנְּשָׁמָה עַד שֶׁנִּכְלָל הַגּוּף בְּהַנְּשָׁמָה, עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה בְּאַחְדוּת אֶחָד וְאָז נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם חַיִּים מִמְּקוֹר הַחַיִּים מֵהָאֶחָד הַפָּשׁוּט שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְנֶצַח. וּבְכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֵלּוּ נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל הַחִיּוּת לְכָל בְּנֵי אָדָם וְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. כִּי הַשִּׁנּוּיִים הֵם בְּחִינַת פֵּרוּד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל חִיּוּת מֵהָאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁנִּכְלָלִים בְּאַחְדוּת, וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמְּבַטֵּל גּוּפוֹ לְגַבֵּי נִשְׁמָתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל בְּאַחְדוּת וּמְקַבֵּל חִיּוּת מִשָּׁם, וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְכָל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים וְנִסִּים בָּעוֹלָם וּלְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע, כִּי עִקַּר תַּאֲוֹת הַגּוּף שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם רָצוֹן וְתַאֲוָה לְדָבָר גַּשְׁמִי כְּנֶגֶד רְצוֹן הַנְּשָׁמָה, זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֶמֶת כֹּחַ הַטֶּבַע שֶׁנָּתַן ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַתַּאֲוֹת שֶׁל הַגּוּף הֵם מִכֹּחַ הַטֶּבַע, כִּי טֶבַע זֶה הָאָדָם שֶׁאוֹהֵב בָּשָׂר וְטֶבַע שֶׁל זֶה הָאָדָם שֶׁאוֹהֵב חֶלְב וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָר הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַגּוּף שֶׁכֻּלָּם כְּפִי טֶבַע שֶׁל כָּל אָדָם. וְהַטֶּבַע הִיא עִקַּר בְּחִינַת הַשִּׁנּוּיִים, כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם בָּאָדָם וּבַזְּמַן וּבַמָּקוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת טֶבַע שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת קֹר וָחֹם וְכוּ'. וְכֵן שִׁנּוּי הַמְּקוֹמוֹת וּרְצוֹנוֹת בְּנֵי אָדָם שֶׁמִּשָּׁם, שֶׁהַכֹּל כְּפִי הַטֶּבַע שֶׁנָּתַן ה' יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם בָּאָדָם וּבַזְּמַן וּבַמָּקוֹם. וְעִקַּר הַטֶּבַע שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֶגֶת עַל-יְדֵי גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ כַּיָּדוּעַ, שֶׁעִקָּרָם נִבְרְאוּ בִּשְׁבִיל זְמַן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים. שֶׁעַל יָדָם כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּטֶבַע הָאָדָם וְהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם. וְזֶה הַצַּדִּיק שֶׁמְּשַׁבֵּר רְצוֹן תַּאֲוֹת גּוּפוֹ לְגַבֵּי נִשְׁמָתוֹ, וּמְבַטֵּל רְצוֹנוֹ מִפְּנֵי רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, נִמְצָא שֶׁמְּבַטֵּל כֹּחַ הַטֶּבַע שֶׁמִּשָּׁם רְצוֹן תַּאֲוֹת גּוּפוֹ לְגַבֵּי נִשְׁמָתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע בָּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בָּעוֹלָם:

חלק ד

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת עַל-יְדֵי אַחְדוּת, עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים בְּמָקוֹר הָאַחְדוּת. וְהָעִקָּר תָּלוּי בְּהָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר הַבְּרִיאָה וּבוֹ תָּלוּי הַכֹּל כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ הוּא כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כְּדֵי לִכְלֹל בְּאַחְדוּת וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה, עַל-יְדֵי שֶׁבְּנֵי אָדָם שֶׁמְּשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם נִכְלָלִים יַחַד בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר הָאַהֲבָה הוּא לֶאֱהֹב אֶת יִשְׂרָאֵל הַמְקַיְּמִים אֶת הַתּוֹרָה, כִּי מִי שֶׁהוּא רָשָׁע

גָּמוּר בְּתַכְלִית וְאֵין בּוֹ שׁוּם טוֹב, בְּוַדַּאי מִצְוָה לִשְׂנֹא אוֹתוֹ בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים. רַק עִקַּר מִצְוַת וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ הוּא לְרֵעֲךָ בְּמִצְוֹת. דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיזֶה זְכוּת וְטוֹב כְּדֵי לֶאֱהֹב אוֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר שֶׁאֵין בּוֹ אֵיזֶה צַד טוֹב וּזְכוּת וְכַמְבֹאָר עַל פָּסוּק וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, (בְּסִימָן רפב בְּלִקּוּטֵי א). כִּי עִקַּר הָאַהֲבָה הִיא כְּדֵי לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הַטּוֹב שֶׁבְּכָל יִשְׂרָאֵל וְלִכְלֹל עִמָּהֶם יַחַד בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת כְּדֵי לְבַטֵּל כָּל הַשִּׂנּוּיִים וְלִכְלֹל בְּאֶחָד הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות נִתְקַשְּׁרִין וְנִכְלָלִין כָּל שִׁנּוּי הַדֵּעוֹת יַחַד. לְמָשָׁל דֵּעָה שֶׁל זֶה נוֹטָה לְחֶסֶד תָּמִיד, וְדֵעָה שֶׁל זֶה נוֹטָה לִגְבוּרָה, וְעַל-כֵּן הֵם מְשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת. אֲבָל כְּשֶׁמְּבַטְּלִין שְׁנֵיהֶם רְצוֹנָם מִפְּנֵי רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, וְזֶה אֵין מְשַׁמֵּשׁ בְּמִדַּת חַסְדּוֹ כִּי אִם בִּשְׁבִיל רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת טוֹב וְחֶסֶד עִם אוֹהֲבֵי ה'. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁרוֹצֶה עַל-יְדֵי מִדַּת הַחֶסֶד שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהֵיטִיב עִם שׂוֹנְאֵי ה' חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ אֵיזֶה תַּאֲוָה וְאַהֲבָה רָעָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִמִּדַּת הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה, אֲזַי מְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וְאַהֲבָתוֹ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה עִם מִדַּת חַסְדּוֹ שׁוּם דָּבָר שֶׁהוּא כְּנֶגֶד רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, רַק מַה שֶּׁהוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וַאֲזַי נִכְלָל עִם מִדַּת חַסְדּוֹ בָּרְצוֹן הָעֶלְיוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ. וְכֵן חֲבֵרוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִדַּת גְּבוּרָה, כְּשֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם גְּבוּרָתוֹ כִּי אִם בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וְלִנְקֹם בְּשׂוֹנְאֵי ה' וְכוּ', וּמַה שֶּׁהוּא נֶגֶד רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ מְבַטֵּל טִבְעוֹ וּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא נִכְלָל עִם מִדַּת גְּבוּרָתוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ, וַאֲזַי אֵלּוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם נִדְמִים כִּשְׁנֵי הַפָּכִים בְּדֵעוֹתֵיהֶם, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּשׁוֹרֶשׁ רְצוֹנָם שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד. כִּי שְׁנֵיהֶם רְצוֹנָם לַעֲשׂוֹת רַק רְצוֹן קוֹנָם, זֶה בְּחֶסֶד, וְזֶה בִּגְבוּרָה, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִכְלָלִים שְׁנֵיהֶם בְּמִקּוֹר הָאַחְדוּת שֶׁהוּא הָאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ. וְכֵן כְּלַל יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל-יְדֵי מְעַט הַטּוֹב שֶׁבּוֹ, הוּא נִכְלָל בְּאַחְדוּת עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל וּבְבְחִינָה זוֹ צְרִיכִין לֶאֱהֹב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּנַפְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לִמְצֹא בּוֹ מְעַט טוֹב לְדוֹן הַכֹּל לְכַף זְכוּת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָסִין כֻּלָּם בֶּאֱמֶת לְכָל זֶה כַּמְבֹאָר בַּסִּימָן הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵאֱהֹב כָּל אֶחָד כְּנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל, וְאָז יִהְיֶה נִכְלָל עִם כֻּלָּם יַחַד בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט עַל-יְדֵי הַטּוֹב שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד. וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם בְּאַחְדוּת, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּאֶחָד כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת מִמְּקוֹר הַחִיּוּת שֶׁהוּא הָאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם וְעִצְּם אִסּוּר הַמַּחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שְׁנוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְגָדוֹל הַשָּׁלוֹם. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת וְקִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִין יַחַד שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים הָאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה וּשְׂמֵחִים

בְּרִאיָתָם זֶה אֶת זֶה, מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם הוּא עַל-יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ וְכוּ'. אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה לְשׁוֹנוֹת כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַשְּׁנוּיִים שֶׁהֵם בָּאָדָם וּבַמָּקוֹם וּבַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהֶחֱיָנוּ, הֵינוּ הַחִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַשְּׁנוּיִים שֶׁבָּאָדָם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל וְנִתְחַבֵּר הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף וְכוּ'. וְקִיְּמָנוּ, זֶה בְּחִינַת הַשְּׁנוּיִים שֶׁבַּמָּקוֹם שֶׁעַל זֶה מְרַמֵּז וְקִיְּמָנוּ, כִּי עִקַּר הַקִּיּוּם הוּא עַל הַמָּקוֹם שֶׁעָלָיו עוֹמְדִים וְקַיָּמִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה, זֶה בְּחִינַת הַשְּׁנוּיִים שֶׁבַּזְּמַן שֶׁכָּל הַשְּׁנוּיִים נִכְלָלִין וְנִתְבַּטְּלִין לְרָצוֹן אֶחָד עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל הָאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה שֶׁנִּכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִים הַבְּרָכָה לַזְּמַן הַזֶּה וּמַזְכִּירִין הַזְּמַן בִּפְרָטִיּוּת, כִּי עִקַּר כָּל הַשְּׁנוּיִים הֵם בְּחִינַת הַטֶּבַע שֶׁמִּתְנַהֵג כִּרְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַגַּלְגַּלִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת זְמַן כַּנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין כָּל הָרְצוֹנוֹת הַמְשֻׁנִּים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְנִכְלָלִין יַחַד בְּאַהֲבָה בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מְבָרְכִין כְּשֶׁרוֹאִין אֶת חֲבֵרוֹ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וּמַחֲמַת שֶׁעִקַּר כָּל הַשְּׁנוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַטֶּבַע שֶׁהִיא בְּחִינַת הַגַּלְגַּלִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת זְמַן כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מַזְכִּירִין הַזְּמַן בִּפְרָטִיּוּת:

חלק ו

וּבִשְׁבִיל זֶה אֵין מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ בֵּין הַמְצָרִים, כִּי אָז נֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, וְעִקַּר תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַשְּׁנוּיִים שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין בְּאַחְדוּת, הָיָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכִין גִּידִין וְצִנּוֹרוֹת לְכָל הַמְקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁכָּל מָקוֹם מְשֻׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ כְּפִי הַגִּיד וְהַצִּנּוֹר שֶׁלּוֹ. וְעַל-כֵּן זֶה הַמָּקוֹם מְסֻגָּל לְגַדֵּל פִּלְפְּלִין וְזֶה פֵּרוֹת אֲחֵרִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ כָּל פְּרִי. אֲבָל בִּמְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שָׁם נִכְלָלִין כָּל הַגִּידִין וְהַצִּנּוֹרוֹת וְהַשְּׁנוּיִים בְּאַחְדוּת אֶחָד. וְשָׁם בִּמְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד בַּשָּׁנָה שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יָמִים יָצָרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים כָּלוּל מִכָּל יְמֵי הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהוּא כּוֹלֵל וּמְחַבֵּר כָּל יְמֵי הַשָּׁנָה שֶׁכּוֹלֵל כָּל שְׁנוּיֵי הַזְּמַן וּמְחַבֵּר אוֹתָם וְכוֹלְלָם יַחַד בְּאֶחָד בִּמְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁכּוֹלֵל כָּל שְׁנוּיֵי הַמְקוֹמוֹת בְּיַחַד. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הַמֻּבְחָר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּדָּתוֹ שָׁלוֹם וְאַחְדוּת, בְּחִינַת אַהֲרֹן שֶׁהָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכְּהֻנָּה הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו

בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, נִכְלָלִין בּוֹ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם. כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כָּל יִשְׂרָאֵל מְרַצִּין וּמְפַיְּסִין זֶה אֶת זֶה, וְהֵם כֻּלָּם בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת אֶחָד, וְאָז נִכְלָלִין כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּאָדָם וּזְמַן וּמָקוֹם נִכְלָלִים יַחַד עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁכּוֹלֵל כָּל בְּנֵי אָדָם, כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנָס בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַיָּמִים, לִפְנֵי וְלִפְנִים לִמְקוֹם הָאָבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁהוּא מָקוֹם שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְאָז נִכְלָלִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים יַחַד בְּרָצוֹן אֶחָד. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְכוּ', לְאַכְלָלָא כֻּלָּא גּוּפָא וְנַפְשָׁא וְכוּ'. וְיהֵא רְעוּתָא דְּיִלְהוֹן בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל זֶה זָכִינוּ בְּשִׁלֻּמוּת בִּזְמַן שֶׁבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם. אֲבָל מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְאֵין לָנוּ כֹּהֵן שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ, אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת. וּבֶאֱמֶת כָּל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם חִנָּם בְּבֵית שֵׁנִי, וְעַל-יְדֵי חֲלֻקַּת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד בְּבֵית רִאשׁוֹן, וְאָז הָיָה גַּם חֵטְא עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ'. וְגַם עַתָּה עִקַּר עִכּוּב בִּיאַת מָשִׁיחַ וּבִנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, הוּא מֻחָמַת מַחֲלֹקֶת שֶׁנִּתְרַבְּתָה בֵּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. עַל-כֵּן עַתָּה אֵין דַּי בְּתַעֲנִית יוֹם-כִּפּוּר לְבַד לְכַלֵּל כָּל הָרְצוֹנוֹת בַּה' יִתְבָּרַךְ וּלְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל, מֻחָמַת שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ עָלֵינוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהִתְעַנּוֹת אַרְבָּעָה צוֹמוֹת בִּשְׁבִיל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. כִּי כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם צוֹם וְכַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עַכְשָׁו צְרִיכִין עוֹד כַּמָּה תַּעֲנִיּוֹת חוּץ מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים וְכֻלֵּי הַאי וְאוּלַי שֶׁנִּזְקָה לְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי חֶטְאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר רְצוֹן גּוּפוֹ וְתַאֲוֹתָיו הָרָעוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַפְּרִיד הַגּוּף מֵהַנְּשָׁמָה וְהִגְבִּיר הַשִּׁנּוּיִים מְאֹד וּפְגַם בַּשָּׁלוֹם, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה. כְּמוֹ שֶׁהַצַּדִּיק עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר רְצוֹן גּוּפוֹ לְגַבֵּי הַנְּשָׁמָה גּוֹרֵם שָׁלוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כֵּן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם עוֹשֶׂה רְצוֹן גּוּפוֹ פּוֹגֵם בַּשָּׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ גּוֹזְרִים עָלָיו כַּמָּה וְכַמָּה תַּעֲנִיּוֹת כָּל אֶחָד כְּפִי חֶטְאוֹ, כִּי כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם צוֹם וְכַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֵּין הַמְצָרִים אֵין מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּרְכַּת שָׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת, כִּי בֵּין הַמְצָרִים קָשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם מֻחָמַת שֶׁאָז נֶחֱרַב מִקְדָּשֵׁנוּ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשָּׁלוֹם בֵּין כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן נוֹהֲגִין שֶׁאֵין מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ עַד אַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית לְהַמְתִּיק הַשִּׁנּוּיִים וְהַמַּחֲלֹקֶת וּמַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם. ה' יִתְבָּרַךְ יְנַחֲמֵנוּ מְהֵרָה וְיִבְנֶה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְיַעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ, וְיִקַּיֵם צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְכוּ' יִהְיֶה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה בְּמֹהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

חלק ז

וְעַל-כֵּן תִּשְׁעָה בְּאָב הוּא תַּעֲנִית חָמוּר בְּכָל הַחֲמִשָּׁה עִנּוּיִים וּמַפְסִיק מִבְּעוֹד יוֹם כְּמוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים מַמָּשׁ, כִּי תַּעֲנִית תִּשְׁעָה בְּאָב הוּא בִּשְׁבִיל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, וְעִקַּר הָאֲבֵלוּת עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא מַה שֶּׁפָּגַמְנוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ וְנִתְרַחֲקְנוּ מִקְּדֻשַּׁת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁהוּא הָאֶבֶן שְׁתִיָּה נִקְדַּת הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁשָּׁם נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּיוֹם הַתַּעֲנִית לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת וְכָל הַשִּׁנּוּיִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁפָּגַמְנוּ בָּזֶה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ וְנִרְחַקְנוּ מֵחֻלְקַּת בְּיִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְרַחֲקְנוּ מִנְּקֻדָּה קְדוֹשָׁה הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְעַל-יְדֵי זֶה נֶחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְגָלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ שֶׁהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְאַבֵּל בְּתִשְׁעָה בְּאָב וּלְהִתְעַנּוֹת בַּחֲמִשָּׁה עִנּוּיִים כְּמוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲבֵלוּת וְהַתַּעֲנִית עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. עַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין הַפְּגָם וּמַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, בִּבְחִינַת כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ. וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין יַחַד כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְכָל הָרְצוֹנוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תִּשְׁעָה בְּאָב הוּא תַּעֲנִית בְּכָל הַחֲמֻרוֹת כְּמוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר תַּעֲנִית תִּשְׁעָה בְּאָב הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן פְּגַם חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ הוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם צוֹם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּכְנַס בּוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁל הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁכּוֹלֵל כָּל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. אֲבָל עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. כִּי עַכְשָׁו שֶׁנֶּחֱרַב הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל עַל-יְדֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּעַצְמוֹ, מֻחְמַת שֶׁנֶּחֱרַב הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְאֵי אֶפְשָׁר לְכַנֵּס לִפְנֵי וְלִפְנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב וְאַרְבָּעָה צוֹמוֹת לְהִתְאַבֵּל עַל הַחֻרְבָּן הַזֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וְאָז זוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ גַּם עַתָּה עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בִּשְׁלֵמוּת לְתַקֵּן כָּל הַחֲטָאִים וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַקְּדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁכּוֹלְלִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה שֶׁמְּסַיְּמִין אַחַר הַקִּינוֹת שֶׁהֵם אֵיכָה, מְסַיְּמִין בַּסּוֹף הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה, כִּי עִקַּר בְּכִיָּתֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁהוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל:

כִּי בִּזְמַן שֶׁבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיִינוּ יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית יוֹם הַכִּפּוּרִים לְבַד, עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. אֲבָל עַכְשָׁו צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל אַרְבָּעָה צוֹמוֹת כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגַם חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן כָּל אֶחָד כְּפִי עֲוֹונוֹתָיו צָרִיךְ תַּעֲנִיתִים כְּדֵי לְאַכְנְעָא לִבָּא לְאַדְבָּקָא רְעוּתָא דִּלְבָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵי לִכְלֹל כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם כִּרְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת בֵּית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמַּשָּׁם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהַפֵּךְ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת יוֹם צוֹם הַכִּפּוּרִים, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, כִּי אֲפִלּוּ עַתָּה שֶׁאֵין לוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל לִכְנֹס לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם בִּשְׁלֵמוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁמַּזְכִּירִין סֵדֶר הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ עָשִׂינוּ כָּל הָעֲבוֹדָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמֵנוּ אֵיזֶה קְדֻשָּׁה מִשָּׁם מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וְעַל-יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, וְנִתְבַּטְּלִים כָּל הַשִּׂנְוִיִּים, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לִזְכּוֹת לְהִתְעַנּוֹת עַל חֲטָאָיו כָּל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ לְפִי הַפְּגָם שֶׁלּוֹ עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו. כִּי כָּל הַתַּעֲנִיתִים הֵם בִּבְחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא לְאַכְנָעָא רְעוּתָא דִּלְבָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָהּ נִמְשָׁךְ מִקֹּדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְשָׁם עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁל יוֹם צוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה, יֵשׁ שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי תַּעֲנִיתִים וּתְשׁוּבָה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל, וְיֵשׁ לְהֵפֶךְ שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים לְזִכּוֹת לְתַעֲנִית בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָה עַל עֲוֹונוֹתָיו. כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת שָׁלוֹם בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּזְכֶּה מְהֵרָה לִתְשׁוּבָה בֶּאֱמֶת וְיוֹרֵנוּ הַדֶּרֶךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מְהֵרָה אָמֵן. כֵּן יְהִי רָצוֹן אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ח

מִסְפַּר עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם שֶׁבֵּין הַמְצָרִים דְּהַיְנוּ מִשִּׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז עַד תִּשְׁעָה בְּאָב, כִּי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת, וְאַחַר כָּךְ עָלָה לְקַבֵּל לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת וְשָׁהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם הָאֶמְצָעִיִּים שֶׁהָיוּ בְּכַעַס. וְעַל-כֵּן הֵם עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם, שֶׁהוּא רֹב הָאַרְבָּעִים כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַכַּעַס שֶׁל אַרְבָּעִים יוֹם, וְרֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְתֵכֶף שֶׁעָבְרוּ הָרֹב הָאַרְבָּעִים הָאֶמְצָעִיִּים נִמְתַּק הַכַּעַס. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בַּיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל אֵלּוּ הָאַרְבָּעִים הָאֶמְצָעִיִּים נִתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה וְאָמַר לוֹ פְּסָל לְךָ שְׁנֵי לוּחוֹת וְכוּ':

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַנְּפָשִׁים, כִּי כָּל הַנְּפָשִׁים הֵם שִׁנּוּי הַטֶּבַע. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיֵי הָרְצוֹנוֹת נִמְשָׁכִין מִשִּׁנּוּי הַטֶּבַע, כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיֵי הָרְצוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם אֵיזֶה רָצוֹן חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא כִּרְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַטֶּבַע שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהֵם אוֹר וְחֹשֶׁךְ וְקֹר וְחֹם וְקַיִץ וְחֹרֶף וְכוּ'. וּשְׁאָר כָּל מִינֵי שִׁנּוּיִים שֶׁכְּלָם הֵם בִּבְחִינַת טֶבַע, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שָׂם בַּטֶּבַע שֶׁבַּיּוֹם תְּאִיר הַחַמָּה וּבַלַּיְלָה תִּשְׁקַע הַחַמָּה, וְכֵן בִּזְמַן זֶה יִהְיֶה קֹר, וּבִזְמַן אַחֵר חֹרֶף וְכוּ'. וְכֵן הַשִּׁנּוּיִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל הַדּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר, שֶׁהָאֲרִי גָּדוֹל וְגִבּוֹר מְאֹד וְהַזְּבוּב קָטָן וַחֲלוּשׁ כֹּחַ מְאֹד, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת טֶבַע, שֶׁזֶּה טִבְעוֹ כָּךְ, וְזֶה טִבְעוֹ כָּךְ. וְאִם הָיָה הָאָדָם מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁגַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ מִתְנַהֶגֶת בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שָׂם בְּטֶבַע הָאֲרִיֵה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ זֶה וְהַנְהָגָה זֹאת, וּלְהֵפֶךְ שָׂם בְּטֶבַע הַזְּבוּב שֶׁיִּתְנַהֵג כָּךְ. וְכֵן כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמִּשְׁתַּנִּים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם חַם וּבְזֶה הַיּוֹם קַר. וּבְזֶה הַיּוֹם גֶּשֶׁם וּבְיוֹם אַחֵר אֵין יוֹרֵד גֶּשֶׁם וְכוּ'. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר, אִם הָיָה מַאֲמִין בֶּאֱמֶת שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי הַטֶּבַע בְּעַצְמוֹ מִתְנַהֵג בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, אָזַי אִם הָיָה אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת בְּוַדַּאי הָיָה הָאָדָם מְבַטֵּל כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁלּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא הָיָה לוֹ שׁוּם שִׁנּוּי רָצוֹן כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ:

זֶה הָעִנְיָן מִן וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַנְּפָשִׁים עַד כָּאן לֹא נִשְׁלַם בֵּאוּרוֹ בִּזְמַנּוֹ וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים נִשְׁכַּח:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת תַּעֲנִית מַה שֶּׁגּוֹזְרִין תַּעֲנִיּוֹת עַל הַגְּשָׁמִים, כִּי הַגְּשָׁמִים בְּחִינַת גִּשְׁמֵי בְּרָכָה הֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל יָדָם בָּא פַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ, וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם, וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְכוּ', וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ עֲצִירַת גְּשָׁמִים חַס וְשָׁלוֹם גּוֹזְרִין תַּעֲנִיּוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת. כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם, וְאָז יוֹרְדִין גִּשְׁמֵי בְּרָכָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר רִבּוּי הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁגּוֹזְרִין בְּיוֹתֵר הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא מְקוֹם הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּשָׁמִים אֵין יוֹרְדִין כִּי אִם בִּזְכוּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק הַנֹּתֵן מָטָר עַל פְּנֵי הָאָרֶץ וְשׁוֹלֵחַ מַיִם עַל פְּנֵי חוּצוֹת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עֲצִירַת גְּשָׁמִים חַס וְשָׁלוֹם צְרִיכִין לִגְזֹר תַּעֲנִיּוֹת הַרְבֵּה, כִּי זֶה סִימָן שֶׁנִּתְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם שְׁלוֹם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁתָּלוּי בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת תַּעֲנִיּוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִיּוֹת כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הַתַּעֲנִיתִים שֶׁגּוֹזְרִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵם תַּעֲנִיתִים שְׁלֵמִים כְּמוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמַּפְסִיקִין מִבְּעוֹד יוֹם וְכָל הַחֲמִשָּׁה עִנּוּיִים, אֲבָל בְּחוּץ-לָאָרֶץ אֵין גּוֹזְרִים עַל הַגְּשָׁמִים תַּעֲנִית כָּזֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין תַּעֲנִית צִבּוּר בְּבָבֶל. כִּי הָעִקָּר הוּא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבֶּלֶת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם מִקְּדֻשֵּׁי קֳדָשִׁים שֶׁהַכֹּהֵן גָּדוֹל נִכְנָס לְשָׁם עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת תַּעֲנִית שָׁלֵם כְּמוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמְּשָׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין גְּשָׁמִים וְכָל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּחוּץ-לָאָרֶץ אֵין כֹּחַ שֶׁיִּמְשִׁיכוּ בִּשְׁלֵמוּת קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים, עַל-כֵּן אֵין שׁוּם תַּעֲנִית צִבּוּר לְהַפְסִיק מִבְּעוֹד יוֹם וְכוּ' כְּמוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי בְּחִינָה זוֹ בִּשְׁלֵמוּת הִוא רַק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין מִקְּדֻשֵּׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁהוּא יוֹם הַתַּעֲנִית כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תַּעֲנִיּוֹת שֶׁגּוֹזְרִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל הַגְּשָׁמִים, כִּי הֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תַּעֲנִיּוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֳדְשֵׁי הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁנַת הָעִבּוּר. כִּי עִקַּר כָּל הַתַּעֲנִיּוֹת הוּא לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשָּׁלוֹם הוּא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִים בְּאַחְדוּת וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְכָל הַשִּׁנּוּיִים תְּלוּיִים בְּגַלְגְּלֵי הָרָקִיעַ שֶׁהֵם שִׁבְעָה עָשָׂר מַזָּלוֹת וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, שֶׁעַל יָדָם ה' יִתְבָּרֵךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ, וְעַל יָדָם כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, כִּי עַל-יְדֵי פְּגִימַת הַלְּבָנָה מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא בְּחִינַת פֻּגַם הַשָּׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר פְּגִימָתָהּ. כִּי עִקַּר פְּגִימַת הַלְּבָנָה הָיָה עַל-יְדֵי הַקִּטְרוּג אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, שֶׁמַּחֲמַת זֶה אָמַר לָהּ ה' יִתְבָּרֵךְ לְכִי וּמַעֲטִי עַצְמֵךְ. וְזֶה הַקִּטְרוּג אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים וְכוּ', זֶה בְּחִינַת פֻּגַם הַשָּׁלוֹם בְּחִינַת קִנְאָה וְקִנְטוּר וּמַחֲלֹקֶת, וּמִשָּׁם עִקַּר פְּגִימַת הַלְּבָנָה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְתַקֵּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין שָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת הַתַּעֲנִית שֶׁל עֶרֶב רֹאשׁ-חֹדֶשׁ, וְקוֹרִין אוֹתוֹ יוֹם כִּפּוּר קָטָן, כִּי רֹאשׁ-חֹדֶשׁ הוּא לְתַקֵּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לְהִתְעַנּוֹת מִקֹּדֶם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אוֹתוֹ יוֹם כִּפּוּר קָטָן, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׁלוֹם נִמְשָׁךְ מֵהַתַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל, וְכָל קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הוּא יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. שֶׁאָז מַתְחִיל הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. וְעַל-כֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ, כִּי בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם, כִּי רֹאשׁ-חֹדֶשׁ הוּא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה

הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ, שֶׁאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁתּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ הַנִּדָּחִים, וְכָל הָאוֹבְדִים וְהַנִּדָּחִים וְהַמְפֻזָּרִים בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ, זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁנִּתְחַלְּקוּ וְנִתְפַּזְּרוּ בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ מֵחֲמַת פְּגַם הַשָּׁלוֹם, כִּי עִקַּר כָּל הַגָּלֻיּוֹת הוּא מֵחֲמַת מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁחֻרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי הָיָה רַק מֵחֲמַת מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם. וְכֵן עִכְשָׁו בָּעוֹלָם הַזֶּה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם שֶׁנִּתְרַבָּה בָּעוֹלָם מְאֹד, וּבִפְרָט הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דּוֹר שֶׁבָּן דָּוִד בָּא קָטֵגוֹרְיָא בֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז תּוֹקְעִין שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת קִבּוּץ נִדָּחִים מִן הַגָּלוּת מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁמִּתְקַבְּצִין יַחַד כֻּלָּם מִכָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ לְשָׁם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לִמְקוֹם הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ' וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם, בִּירוּשָׁלַיִם דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי יְרוּשָׁלַיִם נִקְרָא עַל שֵׁם יִרְאָה שָׁלֵם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּסַיְּמִין בְּבִרְכַּת שׁוֹפָרוֹת וַה' אֱלֹקִים בַּשּׁוֹפָר יִתְקַע וְכוּ', כֵּן תִּתֵּן עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלּוֹמֶךָ, כִּי שׁוֹפָר בְּחִינַת קִבּוּץ נִדָּחִים הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ מַתְחִילִין הַתִּקּוּן שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, עַל-כֵּן בְּכָל עֶרֶב רֹאשׁ-חֹדֶשׁ מִתְעַנְּיִן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּחִינַת שָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן קוֹרִין אוֹתוֹ יוֹם כִּפּוּר קָטָן. כִּי בְּהַתַּעֲנִית שֶׁל עֶרֶב רֹאשׁ-חֹדֶשׁ מַמְשִׁיכִין בְּיוֹתֵר קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ. כִּי בְּכָל רֹאשׁ-חֹדֶשׁ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה זֹאת שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה. שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק יב

נִמְצָא שֶׁבְּכָל רֹאשׁ-חֹדֶשׁ מַמְשִׁיכִין תִּקּוּן לִפְגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם. וְעִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא עַל-יְדֵי הָעִבּוּר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשְׁוִין שְׁנוֹת הַחַמָּה עִם שְׁנוֹת הַלְּבָנָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה. וְעַל-כֵּן אֵין מְעַבְּרִין אֶלָּא אָדָר, כִּי בַּאָדָר הוּא מְחִצַּת הָמָן עָמָלֵק. כִּי בַּאָדָר הוּא פּוּרִים שֶׁאָז הוּא מַפֶּלֶת הָמָן עָמָלֵק, שֶׁהוּא עִקַּר הַשׁוֹנֵא הַגָּדוֹל, עִקַּר בַּעַל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַשִּׂנְאָה וְהַקִּנְאָה וְהַקִּנְטוּר שֶׁמִּתְקַנֵּא תָּמִיד בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְחוֹלֵק עֲלֵיהֶם וּמִתְגָּרֶה וּמִתְגַּבֵּר לְהַכְנִיס מַחֲלֹקֶת חַס וְשָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן, וְעַל יָדוֹ עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת וְחָרְבַּן הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. וּבְפוּרִים שֶׁהוּא בַּאָדָר מַכְנִיעִין אוֹתוֹ וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַמְּגִלָּה דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת, וְכֵן מְסַיֶּמֶת הַמְּגִלָּה

וְדַבֵּר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הָמָן עָמָלֵק שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, הוּא עַל-יְדֵי שָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים לְהַכְנִיעַ הָמָן עָמָלֵק הָיָה עַל-יְדֵי תַּעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְצוּמוּ עָלַי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְדִבְרֵי הַצֹּמוֹת וְזַעֲקָתָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת, וְלִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם כִּי אִם עַל-יְדֵי צוֹם וְתַעֲנִית, כִּי כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם צוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁמַּרְבִּין לִתֵּן בְּפוּרִים, וְכָל הַפּוֹשֵׁט יָד לִטֹּל נוֹתְנִין לוֹ, הַכֹּל כְּדֵי לְהַרְבּוֹת הַשָּׁלוֹם, בְּחִינַת מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְכוּ', כְּדֵי לְהַגְדִּיל הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ עַל-יְדֵי הַמִּשְׁלוֹחַ מָנוֹת שֶׁשּׁוֹלְחִין מִזֶּה לָזֶה (וְכִמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן אֵין מְעַבְּרִין אֶלָּא אֶדָר, שֶׁאָז הוּא מַפֶּלֶת הָמָן עָמָלֵק, כִּי עִבּוּר שָׁנָה שֶׁהִיא עִקַּר תִּקּוּן וּמִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה בְּחִינַת שָׁלוֹם, זֶה הַתִּקּוּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בַּאֲדָר דַּיְקָא, שֶׁאָז הוּא מַפֶּלֶת הָמָן עָמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוּרִים כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים קָטָן וּפוּרִים גָּדוֹל שֶׁעוֹשִׂין בִּשְׁנַת הָעִבּוּר לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְיִקַּיֵּם אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדוֹלִים. וְעַל-כֵּן מִתְעַנִּין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תַּעֲנִיּוֹת דַּיְקָא בִּשְׁבִיל הַגִּשְׁמִים, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר גִּשְׁמֵי בְּרָכָה כַּנַּ"ל, כִּי הֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה רֹאשׁ-חֹדֶשׁ שֶׁל שְׁנַת הָעִבּוּר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ עַל-יְדֵי הָעִבּוּר שָׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן כא נ"ח) שֶׁפּוּרִים הוּא בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת פּוּרִים שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ הַמַּחֲלֹקֶת בְּחִינַת הָמָן עָמָלֵק וְלִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם, זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם הַתַּעֲנִית שֶׁמְּשָׁם מְקַבְּלִין כֹּחַ כָּל הַתַּעֲנִיתִים שֶׁמִּתְעַנִּין עַל כָּל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתַּעֲנִיתִים שֶׁהִתְעַנּוּ בִּימֵי אֶסְתֵּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיכוּ קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, וְזָכוּ לְפוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רָצוּ הָמָן וְזַרְעוֹ לְבַטֵּל בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שָׁם עִקַּר הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הִתְקַנְּאוּ בָּזֶה. כִּי הֵם בְּחִינַת קִנְאָה וּמַחֲלֹקֶת הֶפֶךְ הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתָם הָיָה עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף, רָשָׁע כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ, כִּי הַשְּׁקָלִים הֵם בִּשְׁבִיל בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן וְקָרְבָּנוֹת צִבּוּר שֶׁהַכֹּל הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא קָרְבָּן שֶׁמִּקָּרֵב וּמְקֻשָּׁר וּמְחֻבָּר כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד, וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם

(בְּסִימָן יד). וְזֶה שֶׁמְּסַיֵּם הַפָּסוּק שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת מְסַיֵּם בִּשְׁלֵמִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה וּלַמִּנְחָה וְכוּ' וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים. כִּי עִקַּר תַּכְלִית כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הוּא שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשְּׂקָלִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין שָׁלוֹם הִפִּילוּ הָמָן וְזַרְעוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, כִּי הַשְּׂקָלִים הֵם בְּחִינַת צְדָקָה נִדְבַת לֵב. שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתַּעֲנִית, בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשָּׁלוֹם, בְּחִינַת מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּשְּׂקָלִים לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם, כִּי הַשְּׂקָלִים הֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ עַל הַשְּׂקָלִים תֵּכֶף אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לִמְנוֹתָן בַּשְּׂקָלִים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת כִּי תִשָּׂא, כִּי שְׂקָלִים הֵם בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּחִינַת תַּעֲנִית בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת פּוּרִים שֶׁהוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת שָׁלוֹם בְּחִינַת וְדִבֵּר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַתַּעֲנִית בְּמָקוֹם קָרְבָּן. כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ, כִּי הַתַּעֲנִית הוּא לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

בְּרָכוֹת פְּרָטִיּוֹת וַהֲטָבַת חֲלוֹם:

פרק ה

חלק א

וּבוֹ עִנְיַן בֵּין הַמְצָרִים וְשַׁבָּת נַחֲמוּ, שֶׁמַּתְחִילִין אָז לִקְרוֹת ג' דְּפֻרְעָנוּתָא וְשֶׁבַע דְּנֶחָמָתָא וְתַרְתֵּי דְּתִיּוּבְתָּא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. שֶׁכָּל זֶה הוּא הֶכְנָה לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ-זִכָּרוֹן" עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד אֶת הַזִּכָּרוֹן, דְּהַיְנוּ לִזְכֹּר הֵיטֵב בְּכָל יוֹם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח מִלִּבּוֹ אֶת תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי. וְזֶה הַזִּכָּרוֹן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל לֵילְיוֹת וּבְפָרְטִיּוּת. בְּכָל לֵילְיוֹת, כִּי כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת מִנְהַג אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁתֵּכֶף בַּבֹּקֶר בַּהַקִיצוֹ תֵּכֶף כְּשֶׁפּוֹתֵחַ אֶת עֵינָיו, יְזַכִּיר אֶת עַצְמוֹ מִיָּד בָּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּפָרְטִיּוּת וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיְּגַדֵּיל דַּעְתּוֹ לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל יוֹם בְּהַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁמְּזַמְּנִין לוֹ לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּלְפִי הַמָּקוֹם. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמְרַמֵּז לוֹ בָּהֶם רְמָזִים לְהַשִּׁיבוֹ אֵלָיו. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְלִשְׁמֹר הַזִּכָּרוֹן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵרַע עַיִן וְכוּ', וְאַפְלוּ מִי שֶׁהוּא טוֹב עַיִן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הָעַיִן מֵהַמְדַמֶּה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרַע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹפֵל מֵאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה לְאַהֲבוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן לָזֶה בְּחִינַת יָד דְּהַיְנוּ שִׂמְחָה. בְּחִינַת וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מִשְׁלַח יָדְכֶם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת בֵּין הַמְצָרִים שֶׁצְּרִיכִין אָז לְהִתְאַבֵּל מְאֹד וְלִבְכּוֹת הַרְבֵּה עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. כִּי עִקַּר הָאָדָם בָּא לָעוֹלָם הַזֶּה בִּשְׁבִיל הַזְּכָּרוֹן הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיְּדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא, כִּי זֶה יָדוּעַ לַכֹּל שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הֶבֶל וְרִיק, צֵל עוֹבֵר וְעָנָן כָּלָה, וְכָל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת, וְאֵין יִתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ. וְלֹא בָּא הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם בִּשְׁבִיל תַּכְלִית הַנִּצְחִי שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, כְּדֵי שֶׁיִּתְנַקֶּה וְיִצְטָרֵף בָּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא. עַל-כֵּן בְּוַדַּאי צָרִיךְ הָאָדָם לִזְכֹּר הֵיטֵב בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי הַזֶּה וּלְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתֵּיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי תְּמִיד. אַךְ הֲרַע עַיִן מִתְגַּבֵּר מְאֹד בְּכָל עֵת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ מִיתַת הַלֵּב שֶׁמְּמַשְׁכַּח מִלִּבּוֹ הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. וְזֶה גָּרַם חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. חֻרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן וְחֻרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי. כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן נִמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ כִּי שָׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת. וְשָׁם יְכוֹלִין לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמָם בְּיוֹתֵר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י וְאֵין זֶה אֶלָּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ. שֶׁשָּׁם נִתַּן רְשׁוּת לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ לְשׁוֹן אַזְכִּיר. כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל. כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מִתְלַבֵּשׁ וּמְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בְּהַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבְּכָל יוֹם וּמַזְכִּיר אֶת הָאָדָם תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי שֶׁיִּזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּתִיב בִּלְשׁוֹן אַזְכִּיר שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁהָאָדָם יַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי הַכֹּל אֶחָד. כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ כְּבָיְכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם שֶׁיִּזְכֹּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהוּא זִכָּרוֹן עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם מָלֵא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. כִּי הַזִּכָּרוֹן הוּא לְפִי הָאָדָם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הַיּוֹם. וּבֶאֱמֶת בְּכָל יוֹם וּבְכָל מָקוֹם וְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם יָכוֹל לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי אִם יָשִׂים לִבּוֹ הֵיטֵב לָזֶה וְלֹא יַטֶּה אֶת עַצְמוֹ. אַךְ כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ. וְשֹׁרֶשׁ הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה נִמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ מִנְּקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִתְקַבְּצוּ כָּל הַשִּׁלְשָׁה בְּחִינוֹת הָאֵלּוּ יַחַד בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה. דְּהַיְנוּ הָאָדָם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן. כִּי שָׁם נִכְנַס הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַבְּצוּ שְׁלֹשׁ אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת יַחַד בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא. כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הוּא הַמַּבְחָר מִכָּל יִשְׂרָאֵל. כִּי הַכֹּהֲנִים נִבְחָרוּ מִיִּשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הוּא מֻבְחָר הַכֹּהֲנִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָאָדָם. וְנִכְנַס לִפְנֵי וְלִפְנִים לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁהוּא הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מְקֻדֶּשֶׁת מִכָּל הָאֲרָצוֹת וְכוּ' וְכוּ'. וְלִפְנֵי וְלִפְנִים מְקֻדָּשׁ מִכֻּלָּם וְכוּ', וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמָּקוֹם. וְנִכְנָס בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד בַּשָּׁנָה שֶׁכָּלוּל מִכָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, שַׁבָּת שַׁבָּתוֹן שֶׁהוּא קָדוֹשׁ מִכָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יָמִים יָצָרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת קְדֻשַּׁת הַיּוֹם. נִמְצָא שֶׁבְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא שֹׁרֶשׁ קְדֻשַּׁת הָאָדָם וְהַמָּקוֹם

וְהַזְמַן. וְעַל-כֵּן מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה לִירוּשָׁלַיִם וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַקְּדֻשָּׁה לְכָל הַמָּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּלְכָל בְּנֵי אָדָם וּלְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁיּוּכַל הָאָדָם לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל מָקוֹם לְהָבִין הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שָׁבִין אֵלָיו וְעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם, בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵינַיִם וְהַלֵּב. הַיְנוּ בְּחִינַת טוֹב עַיִן שֶׁהוּא חִיּוּת הַלֵּב, הֵפֶךְ רַע עַיִן שֶׁהוּא מִיתַת הַלֵּב כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִשִּׂכְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֶבְיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בְּךָ, הַיְנוּ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ. עַל-יְדֵי זֶה נַזְכִּירָה דֹּדֶיךָ וְכוּ', כִּי שָׁם עִקַּר הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל. אֲבָל הָרַע עַיִן הִתְקַנֵּא מְאֹד בִּגְדֻלַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה לָהֶם כְּשֶׁהָיוּ בְּאַרְצָם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עַל מְכוֹנוֹ עַד אֲשֶׁר הִתְגַּבֵּר לְהַפִּיל שִׂכְחָה עַד אֲשֶׁר שָׁכְחוּ לְהִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתָם וְחָטְאוּ וְכוּ'. עַד אֲשֶׁר מִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ וְכוּ' וְנֶחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וַעֲדַיִן עוֹמֵד וְחָרֵב מֵרִבּוּי עֲוֹנוֹתֵינוּ מֻחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתָנוּ לִזְכֹּר עַצְמֵנוּ הֵיטֵב הֵיטֵב בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ:

חלק ב

וְעִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן הוּא עַל-יְדֵי אֱמֶת. כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל עַל מַאֲמַר אַבָּא שָׁאוּל וְכוּ' פַּעַם אַחַת נִפְתְּחָה מְעָרָה מִתַּחְתַּי, שֶׁפֵּרַשׁ שָׁם שֶׁמִּגְּדֶל הָאֱמֶת נִפְתְּחָה לוֹ דְּבֵקוּת עַד שֶׁעָמַד בְּרַע עַיִן גָּדוֹל מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מָשִׁיחַ וְכוּ' עַיִן שָׁם. כִּי אֱמֶת בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבָרֵךְ וְכוּ' עַיִן שָׁם. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן, חָגַר מָתְנָיו לְהִלָּחֵם כְּנֶגֶד הָרַע עַיִן. כִּי מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ נִתְבַּטֵּל הָרַע עַיִן לְגַמְרֵי, כִּי הָרַע עַיִן הוּא כְּנֶגֶד סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, וְהוּא נַצָּחָן גָּדוֹל וְרוֹצֶה בְּכָל פַּעַם לְנַצֵּחַ סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת כָּל מִי שֶׁעֵינוֹ רָעָה וְרוֹצֶה לְנַצֵּחַ שׁוּם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְמָנְעוֹ בְּתַחְבּוּלוֹתָיו מֵאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֵין זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם נִצָּחוֹן כְּלָל, כִּי הַנִּצָּחוֹן שֶׁאֵינוֹ בְּשְׁבִיל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כַּאֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ הָאֱמֶת, אֵין נִקְרָא בְּשֵׁם נִצָּחוֹן כְּלָל, אַדְרַבָּא הוּא מְנַצֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ. כִּי נִצָּחוֹן יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי פְּרוּשִׁים, לְשׁוֹן נִצָּחוֹן וּלְשׁוֹן נִצְחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעֵרוּבִין כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר נֶצַח סֶלָה וָעֶד אֵין לוֹ הֶפְסֵק לְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים וְכוּ'. וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת שְׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים אֶחָד. כִּי רַק הַנִּצָּחוֹן הַנִּצְחִי זֶהוּ נִצָּחוֹן אֱמִתִּי. אֲבָל נִצָּחוֹן שֶׁהוּא לְפִי שָׁעָה בְּזֶה הָעוֹלָם אֵינוֹ נִצָּחוֹן כְּלָל. אַדְרַבָּא הוּא מְנַצֵּחַ אֶת עַצְמוֹ, מֵאַחַר שֶׁאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה הוּא עוֹשֶׂה רָעָה לְעַצְמוֹ לָנֶצַח. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרָע לוֹ. הַיְנוּ לְרַע לוֹ בְּעַצְמוֹ כַּמּוּבָא. וְעַל-פִּי רֹב רוֹאִין גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה סוֹפָם הָרַע שֶׁל בַּעֲלֵי נִצָּחוֹן דְּסִטְרָא אָחֳרָא. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּמַשְׁנָה עַל דְּאֶטְפַּתְּ אַטְפּוּדְּ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁלִּפְעָמִים מִתְגַּבֵּר זֶה הַשַּׂר אוֹ הַמֶּלֶךְ וּמְנַצֵּחַ כַּמָּה מִלְחָמוֹת, וְאַחַר כָּךְ עוֹמְדִים עָלָיו וּמְנַצְּחִים אוֹתוֹ וּמַשְׁפִּילִים אוֹתוֹ

עַד לֶעָפָר וְאִם יֵשׁ שֶׁמַּצְלִיחַ כָּל יָמָיו עוֹמְדִים אַחַר כָּךְ עַל בָּנָיו וּמְנַצְּחִים אוֹתָם כַּמְבֹאָר בִּמְלָכִים בְּכָל מַלְכֵי עֲשֶׁרֶת הַשְּׁבָטִים, שֶׁבַּתְּחִלָּה נִתְקַשֵּׁר זֶה עַל זֶה וְנִצְּחוֹ. וְיֵשׁ שֶׁהִצְלִיחַ כַּמָּה שָׁנִים וְיֵשׁ שֶׁהִנִּיחַ הַמְּלוּכָה גַּם לִבָנָיו, וְאַחַר כָּךְ סְבֵב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁקָּשְׁרוּ עָלָיו וְהִכְרִיתוּ אֶת בָּנָיו אַחֲרָיו עַד אֲשֶׁר לֹא הִשְׁאִירוּ לוֹ מַשְׁתִּין בְּקִיר. וְכֵן בְּסִפּוּרֵי מַלְכֵי אֱמוֹת הָעוֹלָם שֶׁהִכְרִיתוּ זֶה אֶת זֶה וְכוּ'. וְעַל זֶה הָיוּ מְבַלִּים יְמֵיהֶם לְנַצֵּחַ אֶת חֲבֵרוֹ וְלִסּוֹף נִכְרַת הוּא וְזַרְעוֹ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא. כִּי אָדָם פָּשׁוּט אֵינוֹ שָׂכִיחַ שֶׁיַּכְרִיתוּ אוֹתוֹ וְאֶת זַרְעוֹ לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן. אֲבָל בְּמַלְכִים וַעֲצוּמִים שֶׁנִּצְחוּ וְכָבְשׁוּ מִלְחָמוֹת רַבּוֹת, עֲלֵיהֶם דַּיְקָא נִתְהַפֵּךְ כּוֹס הַתַּרְעֵלָה וְכָרְתוּ אוֹתָם וְאֶת זַרְעָם לְגַמְרֵי. וְאִם כֵּן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִדְקֳדוֹ יְמַלֵּא פִּיו שְׂחוֹק מִנִּצְחוֹנָם, וְכִי זֶה הוּא נִצָּחוֹן שֶׁיְּנַצֵּחַ וִינַצֵּחַ וּלְבַסּוֹף יִהְיֶה נִכְרַת זַרְעוֹ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי זֶה רַחֲמָנָא לִצְלָן? וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה נִשְׁאַר מַלְכוּתוֹ לְזַרְעוֹ עַד הֵנָּה, הֲלֹא בָּאַחֲרִית יִצְטָרֵךְ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן עַל כָּל טִפָּה וְטִפָּה דָּם שֶׁשָּׁפַךְ וַאֲפִלּוּ מֵאֱמוֹת הָעוֹלָם, כִּי אֵין הָעוֹלָם הֶפְקֵר חַס וְשָׁלוֹם, וּבְוַדַּאי יִהְיֶה דִּין וּמִשְׁפָּט גָּדוֹל לֶעָתִיד אֲפִלּוּ עַל הַדָּמִים שֶׁל אֱמוֹת הָעוֹלָם שֶׁהָרְגוּ זֶה אֶת זֶה וְשָׁפְכוּ דָּמִים רַבִּים בְּחִנָּם בִּשְׁבִיל נִצָּחוֹן הָרַע שֶׁלָּהֶם. כִּי עָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְתָבֵעַ אֲפִלּוּ עֶלְבּוֹן סוּסִים מִיַּד רוֹכְבֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מִכָּל שֶׁכֵּן דְּמֵים שֶׁל בְּנֵי אָדָם. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁעָמַד כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל, וְשָׁפַךְ דַּם יִשְׂרָאֵל וְצַעַר אוֹתָם מֵחֲמַת עֵינוֹ הָרָעָה וְנִצָּחוֹנוֹ הָרַע שֶׁבְּוַדַּאי יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר וְכוּ', וּכְתִיב וְנִקֵּיתִי דָּמָם לֹא נִקֵּיתִי וְכוּ', וּכְמוֹ כֵן כָּל הַנִּצָּחוֹנוֹת שֶׁל הֶבֶל אֲפִלּוּ שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן, כִּי מִי שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ אֶל הָאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין זֶה נִצָּחוֹן כְּלָל מֵאַחַר שֶׁלֹּא יַצְלִיחַ עַל-יְדֵי זֶה הַנִּצָּחוֹן לְנַצֵּחַ, אַדְרַבָּא יִקַּבֵּל עֹנֶשׁ וּבוּשָׁה גְּדוֹלָה מֵחֲמַת זֶה וְיִצְטָרֵךְ לְהִכָּנַע בְּתַכְלִית הַהַכְנָעָה נֶגֶד הַמְנַצֵּחַ מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה אוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא, כִּי הָאֱלֹקִים יְבַקֵּשׁ אֶת הַנִּרְדָּף:

עַל-כֵּן עִקַּר הַנִּצָּחוֹן הוּא נִצָּחוֹן נִצְחִי, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְנַצֵּחַ אֶת עַצְמוֹ לְנַצֵּחַ תַּאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים וּלְנַצֵּחַ אֶת כָּל הָרוֹצִים לְמָנְעוֹ מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת וּלְהַרְחִיקוֹ עַל-יְדֵי זֶה מֵאֲבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת, הוּא מְנַצֵּחַ תָּמִיד אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. כִּי מִי שֶׁכַּוָּנָתוֹ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בִּשְׁבִיל סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, אֵיךְ שֶׁמִּתְנַהֵג עִמּוֹ הוּא מְנַצֵּחַ תָּמִיד. כִּי כָּל פְּעָלָה וּתְנוּעָה קְטַנָּה וּגְדוֹלָה שֶׁעוֹשֶׂה בִּשְׁבִיל הַנִּצָּחוֹן הַזֶּה, הִיא נִשְׁאֶרֶת קַיֶּמֶת לָנֶצַח לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים. כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה אֲפִלּוּ שְׂכַר שִׂיחָה נָאָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר יְשַׁעְיָה וַאֲנִי אָמַרְתִּי לְרִיק יָגַעְתִּי וְכוּ' אָכֵן מִשְׁפָּטִי אֵת ה' וּפְעָלָתִי אֵת אֱלֹקָי. נִמְצָא מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת וּמִשְׁתַּדֵּל וּמִתְיַגֵּעַ תָּמִיד לְהַשִּׂיג נְקֻדַּת הָאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׁוּם רַע עַיִן, כִּי מַה יֵּעָשֶׂה לוֹ אָדָם, מֵאַחַר

שֶׁכַּוָּנָתוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא מְנַצֵּחַ תָּמִיד וְכַמּוּבָן מִדִּבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר, (עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן קכ"ב לִקּוּטֵי חֵלֶק א) מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם שֶׁנִּצָּחוֹן אֵינוֹ סוֹבֵל הָאֱמֶת. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּנִצָּחוֹנוֹ לֹא יְשַׁקֵּר חַס וְשָׁלוֹם. הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי רַק ה' יִתְבָּרַךְ וְכָל הַחֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בֶּאֱמֶת, הֵם זוֹכִים לִבְחִינַת נֶצַח, הַיְנוּ בְּחִינַת נִצָּחוֹן הָאֲמִתִּי בְּחִינַת נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר. אֲבָל שְׁאָר הַנִּצָּחוֹנוֹת הֵם כֻּלָּם שֶׁקֶר וְאֵינָם יְכוֹלִים לִסְבֹּל הָאֱמֶת, וְכָל מַה שֶּׁיֹּאמְרוּ לָהֶם דִּבְרֵי אֱמֶת נִבְהָלִים וְנוֹרָא שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁוֹ בְּשׁוּם שֵׂכֶל הָאֲמִתִּי, הֵם דּוֹחִין אוֹתוֹ בַּאֲמַתְלָאוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל מֻחָמָת נִצָּחוֹנָם הָרַע. כִּי הֵם בִּבְחִינַת הָרַע עַיִן הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת שׁוֹכְחִים בָּעוֹלָם הַבָּא וְאֵינָם חוֹשְׁבִים עַל אַחֲרִיתָם כְּלָל, כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם מַעֲלַת צִדְקָתָם וּקְדֻשָּׁתָם בְּכָל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת אֵיךְ הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּכָל הַטִּנּוּפִים, כַּאֲשֶׁר רֻבָּם מוֹדִים בְּפִיהֶם, וְגַם מַחֲשַׁבְתָּם נִכָּר מִתּוֹךְ מַעֲשֵׂיהֶם. וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן כִּי הָאֱמֶת עֵד לְעַצְמוֹ: וְכֵן מְבֹאָר בְּהָא"ב בְּאוֹת מְרִיבָה (סִימָן יג) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ מִי שֶׁהוּא נִצָּחָן בָּא לִידֵי שִׂכְחָה עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. הֱיֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי נִצָּחוֹן שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת רַע עַיִן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּא שִׂכְחָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁשּׂוֹכֵחַ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְכַנַּ"ל. אֲבָל מֵרִבּוּי עֲוֹונוֹתֵינוּ הִתְגַּבֵּר הָרַע עַיִן כָּל כָּךְ עַד אֲשֶׁר רוֹצֶה לְסַמּוֹת עֵינֵי יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת. וְעַל-יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְהַגְּלוּת מִתְאָרֵךְ עֲדַיִן עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁכֵּחַ מִלֵּב זִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא, וְעַל-יְדֵי זֶה אֵין שְׂבִיִם לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל לֵב. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל הַחֻרְבָּן בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז, כִּי אָז הִתְחִיל הַשִּׂכְחָה, כִּי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת שֶׁעַל יָדָם בָּא שִׂכְחָה לָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַחֻרְבָּן עַל-יְדֵי הַשִּׂכְחָה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הָרַע עַיִן שֶׁהִתְקַנֵּא בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהֶסִיתָם לַעֲשׂוֹת הָעֶגֶל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז וְנִמְשַׁךְ שִׂכְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאוּ כָּל הַחֻרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת מְאֹד בֵּין הַמְּצָרִים וּבִפְרָט בְּתִשְׁעָה בְּאָב עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מָיִם. כְּדֵי לְהַכְנִיעַ עַל-יְדֵי הַדְּמָעוֹת שֶׁל הָעֵינַיִם אֶת אֶרֶס הָרַע עַיִן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּדָוִד כְּשֶׁבָּא עָלָיו הָרַע עַיִן שֶׁל אַבְשָׁלוֹם שֶׁאָמַר אָז אוּלַי יִרְאֶה ה' בְּעֵינִי. (כַּמּוּבָא זֶה הַפָּסוּק שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם). וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י דִּמְעַת עֵינִי (שְׁמוּאֵל ב טז) וְכֵן כְּתִיב שָׁם וְדָוִד וְכוּ' עֹלֶה וּבוֹכֶה וְכוּ' וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְכוּ' וְעָלוּ עֲלֵה וּבְכֹה (שָׁם טו). וְכָל זֶה כְּדֵי לְהִנָּצֵל מֵהָרַע עַיִן עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה בָּעֵינַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הָיְתָה לִי דִמְעָתִי לֶחֶם וְכוּ' אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַדְּמָעוֹת מַכְנִיעִין הָרַע עַיִן שֶׁמִּמֶּנּוּ הַשִּׂכְחָה, וְאָז זוֹכִין לְזִכָּרוֹן בְּחִינַת אֵלֶּה

אֲזְכָּרָה וְכוּ'. וּכְלַל עִקַּר הַקִּינוֹת בְּתִשְׁעָה בְּאָב וּבֵין הַמְּצָרִים הֵם בִּשְׁבִיל תִּקּוּן כְּדֵי לִזְכּוֹת לְתִשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין בְּסוֹף אֵיכוֹת שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַקִּינוֹת שֶׁמְּסַיְּמִין בַּסּוֹף הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְכוּ', כִּי עִקַּר כַּוָּנָתֵנוּ בִּבְכִיָּתֵנוּ בְּהַקִּינוֹת כְּדֵי לְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּשִׁיבֵנוּ אֵלָיו בֶּאֱמֶת דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הַדְּמָעוֹת לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן וּלְבַטֵּל הַשִּׂכְחָה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִזְכָּרוֹן הַנַּ"ל. דְּהַיְנוּ לִזְכֹּר הֵיטֵב בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בְּכָל יוֹם בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֹׁלֶשׁ פְּעָמִים אֵיכָה שֶׁאוֹמְרִים כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם אָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן שֶׁהֵיָה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַזְּכָרוֹן לְכָל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, שֶׁנֶּחְרְבוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ. וְכֻלָּם כָּלַל בְּפָסוּק אֶחָד, שֶׁהוּא וַיַּחֲמֹס כַּגַּן סֻכּוֹ שִׁחֵת מוֹעֲדוֹ שֶׁהוּא הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, הֵינוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמָּקוֹם. שִׁכַּח ה' בְּצִיּוֹן מוֹעֵד וְשַׁבָּת, הֵינוּ קְדֻשַּׁת הַזְּמַן. כִּי כָּל מַה שֶּׁהַזְּמַן מְקֻדָּשׁ יוֹתֵר כְּמוֹ מוֹעֲדִים וְשַׁבָּתִים, בָּהֶם מְאִירִין הָרְמָזִים בְּיוֹתֵר עַד אֲשֶׁר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז הוּא עִקַּר הַזְּכָרוֹן בָּעוֹלָם הַבָּא. כִּי יוֹם כִּפּוּר בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּיָּדוּעַ, כִּי אָז יוֹם הַמֻּבְחָר מִכָּל הַשָּׁנָה שֶׁבּוֹ מְאִירִין הָרְמָזִים בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאַחַר כָּךְ אָמַר וַיִּנָּאֵץ בְּזַעַם אַפּוֹ מֶלֶךְ וְכֹהֵן, זֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הָאָדָם הֵינוּ קְדֻשַּׁת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁנִּקְרָאִים מְלָכִים שֶׁעִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַזְּכָרוֹן עַל יָדָם. וְזֶה בְּחִינַת שֹׁלֶשׁ פְּעָמִים אֵיכָה, כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ. אֵיכָה יָשְׁבָה בָּדָד הָעִיר וְכוּ', זֶהוּ קִינָה עַל בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמָּקוֹם. אֵיכָה יְעִיב וְכוּ', הֵינוּ שֶׁנֶּחְשַׁךְ מְאוֹר הַיּוֹם עַל-יְדֵי עָבִים וַעֲנָנִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵינָם מְבִינִים הָרְמָזִים כְּפִי הַיּוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת קִינָה עַל בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַיּוֹם, וּכְמוֹ שֶׁסִּיֵּם וְלֹא זָכַר הֲדֹם רַגְלָיו בְּיוֹם אַפּוֹ. הֲדֹם רַגְלָיו זֶה בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כְּפִי הַיּוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּיוֹם אַפּוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי תִּקֻּף הַחֻרְבָּן-אַף שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם נֶחְשַׁךְ הַיּוֹם עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ שִׂכְחָה שֶׁאֵין מְשִׁימִין לֵב לְהָרְמָזִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז בְּכָל יוֹם לָשׁוּב אֵלָיו שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַחֻרְבָּן כַּנַּ"ל:

וְאֵיכָה יוּעַם נֶאֱמַר עַל הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק. כִּי כָּל אֵיכָה יוּעַם נֶאֱמַר עַל הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק יֹאשִׁיָּהוּ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הֵינוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הָאָדָם כַּנַּ"ל. כִּי גַּם אַחַר הַחֻרְבָּן שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְאֵין לָנוּ כֹּהֵן גָּדוֹל וְלֹא בַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נֶחְשַׁךְ גַּם מְאוֹר הַיּוֹם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעַלֵּם הַזְּכָרוֹן שֶׁהוּא כְּפִי הַיּוֹם וְהָאָדָם וְהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה בְּכָל דּוֹר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמְּאִירִין לָנוּ הַזְּכָרוֹן הַנַּ"ל בְּכָל עֵת. כִּי הַצַּדִּיק יָקָר מֵהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יָקָרָה הִיא מִפְּנִינִים מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים וְכוּ'. כִּי הַצַּדִּיקִים כָּל עִסְקָם לְהַזְכִּיר אוֹתָנוּ זִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְהֲשִׁיבֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. כִּי זֶה כָּל יִשְׁעֵנוּ וְכָל חֶפְצָם בְּעָסְקָם עִמָּנוּ, שֶׁהַכֹּל הוּא כְּדֵי לְהַזְכִּירֵנוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל בִּכְלָלִיּוּת

וּבִפְרָטִיּוּת בְּכַמָּה וְכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת. אֲבָל בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים גַּם הַצַּדִּיקִים הָאֱלוּ נִסְתַּלְּקוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת קָשֶׁה סִלּוּקָן כִּפְלַיִם כְּחֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל זֶה קוֹנֵן כָּל אֵיכָה יוּעַם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲנִי הַגֶּבֶר שֶׁשָּׁם מְדַבֵּר הָרִבּוּי בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְנַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. אֵיךְ צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר לְנַפְשׁוֹ אוּלַי יוּכַל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ אַף-עַל-פִּי-כֵן עַד שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי סוֹף כָּל סוֹף סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה מֵאִתָּנוּ וּמַה נַּעֲשֶׂה בְּאַחֲרִיתֵנוּ. וְזֶה שֶׁמְּדַבֵּר יִרְמְיָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּאִלּוּ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אוֹמֵר עַל עַצְמוֹ כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהַרְגִּישׁ כְּאֵב עֲוֹונוֹתָיו שֶׁגָּרְמוּ הַחֻרְבָּן וְהָעִכּוּב הַבִּנְיָן וְאֲרִיכַת הַגָּלוּת. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְתְלוֹת הַחִסָּרוֹן בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה וּמַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בַּעֲוֹונוֹתָיו. וְעַל זֶה יִדְווּ כָּל הַדְּווּיִים. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד שֶׁרוֹצֶה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ לוֹמַר בְּמַר נַפְשׁוֹ אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי וְכוּ' אוֹתִי נָהַג וַיֹּלַךְ וְכוּ' אַךְ בִּי יָשֹׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ כָּל הַיּוֹם וְכוּ'. 'אֲנִי' דַּיְקָא 'אוֹתִי' דַּיְקָא 'אַךְ בִּי' דַּיְקָא, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב עַמְקוּת מְרִירַת הַדִּבּוּרִים הָהֵם. וְעִקַּר מְרִירוּת הַקִּינָה עַל עֹצֶם רְחוּקוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד מֵאֲבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, עַד אֲשֶׁר כִּמְעַט אָפַס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם. שִׂים לִבְּךָ לְכָל דִּבּוּר וּלְכָל פָּסוּק וְתוּכַל לִמְצֹא אֶת עַצְמְךָ שָׁם בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה שָׁם. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן, אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּסַפֵּר מְרִירוּת צָרוֹתָיו כָּל כָּךְ עַד אֵין תַּכְלִית, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם אֹפֶן. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמֵר בְּתוֹךְ מְרִירוּת לִבְּבוֹ, וְאוֹמֵר אָבַד נִצְחִי, נִצְחִי דַּיְקָא כְּאִלּוּ אָבַד הַנִּצָּחוֹן שֶׁלּוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה רְחוּקוֹ וְחֻרְבָּנוֹ כָּל כָּךְ. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן זָכוֹר תִּזְכּוֹר וְכוּ' זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַקִּינוֹת וְהַבְּכִיּוֹת עַל גֹּדֶל חֻרְבָּנוֹ עַל-יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמַכְנִיעַ הָרַע עַיִן, עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו זְכוּתוֹ בְּחִינַת זָכוֹר תִּזְכּוֹר וְתָשׁוֹחַ עָלַי נַפְשִׁי, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם יָדַעְתִּי כִּי יֵשׁ לְךָ לִזְכֹּר, אֲבָל תָּשׁוֹחַ עָלַי נַפְשִׁי עַד שֶׁתִּזְכֹּר. וּכְמוֹ כֵן הוּא אֵצֶל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַזְּכָרוֹן הַזֶּה בְּכָל יוֹם כִּי סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי נִזְכֶּה לַזְּכָרוֹן הַזֶּה בַּחֲסָדָיו הַמְרֻבִּים, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל, חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו וְכוּ', חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים כוּ', הַיְנוּ שֶׁחֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ אֵינָם תַּמִּים וְאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי זֶה חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וּמְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית לְרַמֵּז רְמָזִים לְכָל אֶחָד שֶׁיְּזַכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַתַּכְלִית הַנִּצְחִי לָשׁוּב אֵלָיו שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר עַל הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין בְּכָל יוֹם אֲצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים. כִּי עִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין, הֵם בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. כִּי עִקַּר הַמֹּחַ וְהַדַּעַת הוּא הַזְּכָרוֹן הַנַּ"ל לִזְכֹּר בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי וְלָשׁוּב אֵלָיו. כִּי רַק זֶה עִקַּר הַדַּעַת כַּמּוּבָא

בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין בְּהַפְטָרַת תִּשְׁעָה בְּאָב אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁעִקַּר נֶחָמָתוֹ הוּא מַה שֶּׁהוּא מְצַפֶּה עֲדַיִן לְחַסְדֵי ה' שֶׁאֵינָם כֵּלִים וְהֵם מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עֲדַיִן יִזְכֶּה שֶׁיַּגִּיעַ אֵלָיו דַּעַת אֲמִתִּי עַד שֶׁיַּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב בָּעוֹלָם הַבָּא וְיָשׁוּב אֵלָיו כִּי זֶה עִקַּר תִּקְוָתֵנוּ וְנֶחָמָתֵנוּ:

חלק ד

וְעִקַּר תִּשְׁעָה בְּאָב נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁנִּגַּע הַס"ם בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר עַל פָּסוּק עַל-כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי עֵשָׂו וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ שֶׁהִתְיָרֵא מֵהֶם יַעֲקֹב מְאֹד זֶה בְּחִינַת הָרַע עַיִן שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא אַרְבַּע מֵאוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאָז פָּגַע בּוֹ הַס"ם בְּעַצְמוֹ וַיֵּאָבֵק עִמּוֹ וְרָצָה לְנַצְּחוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל קְנְאָתוֹ בּוֹ עַל שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַעֲמִיד בָּעוֹלָם עֲדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכְּרוּ תָּמִיד בָּעֲלְמָא דְּאָתֵי, כִּי זֶהוּ כְּלָל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לְזַכּוֹתֵנוּ לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וּלְמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר אוֹתָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ, יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ וְכוּ'. וְעַל זֶה הִתְגָּרָה הַבַּעַל דָּבָר בְּיַעֲקֹב וַיֵּאָבֵק עִמּוֹ וְכוּ', וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ. כִּי בְּכָל-לְיוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁכִּיחַ חַס וְשָׁלוֹם אֶת יִשְׂרָאֵל זִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא. עַל-כֵּן וַיִּגַּע בְּכַף יֶרֶכוֹ דָּא נָצַח הוֹד יְסוֹד בְּחִינַת הֶדֹם רַגְלָי, שֶׁהָעִקָּר מַתְחִיל מִנֶּצַח שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּזֶה הָעוֹלָם דְּהַיְנוּ שֶׁנִּגַּע בִּבְחִינַת זִכְרוֹן הַפְּרָטִי שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַגְלִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּתְלַבְּשִׁין בָּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ'. כְּדֵי לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם בְּפְרָטִיּוּת כַּנַּ"ל. וּבָהֶם נָגַע הַס"ם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע עַיִן לְהַפִּיל שִׂכְחָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא יְשִׂימוּ לֵב לְהַבִּין הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בְּכָל יוֹם. כִּי בְּכָל-לְיוֹת הַזִּכָּרוֹן אִי אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ חַס וְשָׁלוֹם. רַק עִקַּר הַפְּגָם בְּפְרָטִיּוּת. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ, כִּי בְּכָל-לְיוֹת הַכֹּל מוֹדִים בְּזִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא, וְעַל-פִּי רֹב מְדַבְּרִים מִזֶּה. אֲבָל בִּפְרָטִיּוּת לְהָבִין הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת זְעִירִין אִנּוּן דְּזַכְיָן לָזֶה. וְזֶה נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶּׁנִּגַּע הָרַע עַיִן בְּכַף הַיָּרֵךְ, הַיְנוּ בִּבְחִינַת רַגְלִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן בִּפְרָטִיּוּת כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הַזִּכָּרוֹן בִּפְרָטִיּוּת נִפְגַּם גַּם בִּכְלָלִיּוּת מִמֵּילָא. כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל יוֹם, עַל-יְדֵי זֶה עַל-פִּי רֹב שׁוֹכֵחַ גַּם הַזִּכָּרוֹן בִּכְלָלִיּוּת, וְאֵינוֹ מֵשִׂים אֶל לִבּוֹ תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, בְּחִינַת אֱמֶת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וְכוּ'. בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כֵּן יֹאבְדוּ כָּל אוֹיְבֶיךָ ה' וְאוֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ. כִּי

הַשֵּׁמֶשׁ זָרְחָה בְּתָקְפָּהּ בִּשְׁבִיל לְרַפְּאוֹת כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב שֶׁנָּגַע בּוֹ. הַיְנוּ שֶׁהִתְגַּבֵּר הָאֱמֶת שֶׁל זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא בִּכְלָל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַפֵּא מִצְּלָעָתוֹ גַּם בִּפְרָט. כִּי זֶה רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁעִקַּר הִתְגָּרוּת הָרַע עַיִן שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים עַל הָאֱמֶת, הֵן מֵעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, הֵן מִיִּשְׂרָאֵל בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהִיא, עִקַּר הִתְגָּרוּתָם הוּא עַל בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן בִּפְרָטִיּוּת. דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁצַּדִּיקֵי אֱמֶת מוֹרִים אוֹתָנוּ דְּרָכִים יְשָׁרִים אֲמִתִּיִּים עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה בִּפְרָטִיּוּת, עַל זֶה הֵם מִתְגָּרִים וְחוֹלְקִים וְאוֹמְרִים שֶׁלֹּא זֶה הַדֶּרֶךְ, רַק רוֹצִים שֶׁהַכֹּל יֵלְכוּ בְּדַרְכָּם לְבַלּוֹת הַיָּמִים בְּלֵיצָנוּת וּדְבָרִים בְּטֵלִים וְלִרְדֹּף אַחַר הַמָּמוֹן תָּמִיד וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, וּמַלְבִּישִׁים הַשֶּׁקֶר בְּאֵיזֶה אֱמֶת כְּאִלּוּ כַּוָּנָתָם לַשָּׁמַיִם. וְאִי אֶפְשָׁר לַחֲזֹר דִּבְרֵיהֶם כִּי אֵין קֵץ לְדִבְרֵי רוּחַ וְהֶבֶל. אֲבָל כְּלַל עִקַּר מַחֲלוֹקוֹתָם הוּא עַל בְּחִינָה פְּרָטִית. כִּי עַל כָּלְלִיּוּת מֻכְרָחִים הַכֹּל לְהוֹדוֹת בְּחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא וְשֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי. וַאֲפִלּוּ הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁחוֹלְקִין עַל יִשְׂרָאֵל, רֻבָּם כְּכֻלָּם מוֹדִים בָּעוֹלָם הַבָּא בִּכְלָלִיּוּת, רַק שֶׁאוֹמְרִים שֶׁצְּרִיכִין לֵילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם לְבֹא לָעוֹלָם הַבָּא. וּכְמוֹ כֵן לְהַבְדִּיל אֲפִלּוּ בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן הַכֹּל מוֹדִים בְּתַכְלִית הָעוֹלָם הַבָּא, רַק שֶׁאוֹמֵר כָּל אֶחָד מַה שֶּׁאוֹמֵר. כְּדֵי לְהַטּוֹת מֵהַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְזֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נְגִיעַת כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב וְכַנַּ"ל. וְהָעֵצָה לָזֶה הִיא בְּחִינַת וַיִּוָּרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, בְּחִינַת אֲמִתַּת זִכָּרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא בִּכְלָלִיּוּת, עַל-יְדֵי זֶה יֵדַע וְיָבִין הָאֱמֶת גַּם בִּפְרָטִיּוּת. כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג בִּפְרָטִיּוּת כָּרְאוּי גַּם זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא בִּכְלָלִיּוּת נִפְגָּם אֶצְלוֹ, וְעַל-פִּי רֹב שׁוֹכֵחַ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁבָּאוּ עַל-יְדֵי זֶה לִכְפִירוֹת גְּמוּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. אֲבָל מִי שֶׁיְּשִׁישׁ אֶל לִבּוֹ הֵיטֵב זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, בְּוַדַּאי יָבִין גַּם בִּפְרָטִיּוּת אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת בּוֹ, אִם לְבַלּוֹת יָמָיו עַל מַה שֶּׁהֵם מְבַלִּים רַחֲמָנָא לִצְלָן, אִם לְבַלּוֹת יָמָיו עַל הִתְבּוֹדְדוּת וְתוֹרָה וּתְפִלָּה וּצְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּאֲשֶׁר הוֹרוּ אוֹתָנוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת. וְזֶה בְּחִינַת זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ בְּתָקְפָּהּ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁזָּרַח לוֹ הָאֱמֶת בְּתָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַפֵּא מִצְּלָעָתוֹ שֶׁנָּגַע בּוֹ הס"ם בִּפְרָטִיּוּת. כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת אֲמִתַּת הַזִּכָּרוֹן בִּכְלָלִיּוּת נִתְבַּטֵּל הַשִּׁקְרִים שֶׁלָּהֶם גַּם בִּפְרָטִיּוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לָקוּם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת וְלִבְכּוֹת הַרְבֵּה עַל עֲוֹונוֹתָיו שֶׁמְּעַכֵּב בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם בָּעוֹלָם הַבָּא. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁקְּמִים מֵהַשֵּׁנָה צְרִיכִים לְזָכֹר מִיָּד בָּעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. אֲבָל הָרַע עַיִן מְבַלְבֵּל וּמַפִּיל שִׂכְחָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לָקוּם בַּחֲצוֹת וּלְהַשְׁלִיךְ רֹאשׁוֹ לַאֲחוֹרָיו וּלְהַדְגִּישׁ הֵיטֵב מְרִירַת נַפְשׁוֹ, עַד שֶׁיִּבְכֶּה עַל-יְדֵי זֶה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי

וֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת מָשִׁיחַ שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן עַל יָדוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי כָּל הַמִּתְאַבֵּל וְכוּ' זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ. דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחַת הַגְּאֻלָּה שֶׁתִּהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְזַכְּרוֹן לְהַזְכִּיר עַצְמוֹ הֵיטֵב בָּעוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ נַחֲמוּ נַחֲמוּ שְׁתֵּי נֶחָמוֹת כְּנֶגֶד זִכָּרוֹן הַנַּ"ל בִּכְלָל וּבִפְרָט, כִּי זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא עִקַּר הַנֶּחָמָה. דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם, כִּי הַזִּכָּרוֹן תְּלוּי בַּלֵּב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' וְכוּ'. הַיְנוּ הָרְמָזִים בִּפְרָטִיּוּת, שֶׁמִּי שֶׁמַּשִּׂים לִבּוֹ אֶל הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, הוּא שׁוֹמֵעַ קוֹל דְּקְדֻשָּׁה קוֹרֵא גַּם בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' וְכוּ'. כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָאָדָם יֵרֵד לְשָׁם יוּכַל לִשְׁמֹעַ קוֹל קוֹרֵא הַנִּזְכָּר לְעֵיל לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, דְּהַיְנוּ מִתַּכְלִית תַּכְלִית הַמַּעֲלָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה כְּלָל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף בְּחִינַת רֵישָׁא דְּכָל דַּרְגִּין עַד אֵין תַּכְלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין. שֶׁאֶפְלוּ מִי שֶׁיֵּרֵד עַד אֵין תַּכְלִית שֶׁאֵין קֵץ לִירִידָתוֹ בְּחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין מְנַחֵם. גַּם שָׁם מְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּחַסְדּוֹ וּמֵאִיר גַּם שָׁם רְמָזִים לָשׁוּב אֵלָיו וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה בֶּאֱמֶת סוֹף כָּל סוֹף יִזְכּוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה הָרִבֵּה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שָׁם הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַזִּכָּרוֹן בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְאָתְחַנַּן אֶל ה' וְכוּ', ה' אֱלֹקִים בְּחִינַת שֵׁם מָלֵא שֶׁהוּא זִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל לְהַכִּיר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵי גְּדֻלָּתְךָ מְאֹד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ אֶת גְּדֻלָּךְ בְּחִינַת 'גְּדֻלָּתְךָ'. וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה בְּחִינַת 'מְאֹד' שֶׁהִיא בְּחִינַת הַצְמְצוּם שֶׁהִיא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת דְּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה כַּיָּדוּעַ. אֲשֶׁר מִי אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, בְּחִינַת מַעְלָה וּמַטָּה אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית. אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁבִּנְפְלָאוֹת רַחֲמָיו הוּא מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵרוּם כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין כְּדֵי לְרַמֵּז רְמָזִים לְכָל אֶחָד כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אֲנִי מִתְחַנֵּן אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת שֶׁהִיא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. כִּי אִם הָיִינוּ זוֹכִים שֶׁמִּשָּׁם יָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, אָז הָיָה מַמְשִׁיךְ שָׁם זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא לְכָל יִשְׂרָאֵל וְלֹא הָיוּ חוֹטְאִים וְהָיְתָה הַגְּאֻלָּה לְנֶצַח בְּלִי חָרְבָּן אַחַר כָּךְ. אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ לֹא זָכִינוּ לָזֶה, וַיִּתְעַבֵּר ה' וְכוּ' וַיֹּאמֶר אַל תּוֹסֶף וְכוּ' עֲלֵה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ וּרְאֵה וְכוּ'. כִּי לִזְכּוֹת שֶׁתָּבוֹא בְּעַצְמְךָ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְתַקֵּן הַכֹּל מִיָּד לְגַמְרֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לִפְעֹל עַתָּה, אַךְ זֶה פְּעֻלָּתְךָ בִּתְפִלָּתְךָ שֶׁתַּתְעֶלֶה וְתִרְאֶה מֵרָחוֹק כָּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי הָרְאִיָּה בְּעַצְמָהּ תְּתַקֵּן וְתַכְנִיעַ אֶת הָרַע עַיִן וּבְזֶה הַכֹּחַ וְצֵו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ וְכוּ' כִּי הוּא יַעֲבֹר וְהוּא יַנְחִיל וְכוּ'. כִּי לֹא יוּכַל הָרַע עַיִן לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ עַל-יְדֵי גֹּדֶל קְדֻשַּׁת הָרְאִיָּה שֶׁלְּךָ

שֶׁהִסְתַּכַּלְתָּ בְּעֵינֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים מְאֹד בְּכָל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעַ הָרַע עַיִן וְהִמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת הַזִּכָּרוֹן בְּחִינַת וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכוֹת הָרְאִיָּה. כִּי כְּלַל בְּרָכוֹת הָרְאִיָּה הוּא לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל הָרְאִיָּה. כִּי הַבְּרָכָה הִיא בְּחִינַת טוֹב עַיִן, בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ. כִּי כָּל מַה שֶּׁרוֹאִין צְרִיכִין לְהָבִין מִמֶּנּוּ רְמָזִים לַעֲבוֹדַת ה', בִּפְרָט כְּשֶׁרוֹאִין אֵיזֶה דְּבַר חִדּוּשׁ. אֲבָל הָרַע עַיִן רוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בְּכָל דָּבָר שֶׁרוֹאִין וּמְשַׁכֵּחַ מֵהַלֵּב זְכִרּוֹן הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. עַל-כֵּן תִּקְּנוּ בְּרָכָה עַל כָּל דְּבַר חִדּוּשׁ שֶׁרוֹאִין, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁהִיא בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ, עַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הָרַע עַיִן, וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל דָּבָר שֶׁרוֹאִין וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת שֶׁהֶחֱיָנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ כְּשֶׁרוֹאִין אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁחָבִיב עָלָיו, כִּי אַהֲבַת חֲבֵרוֹ יָקָר מְאֹד, כִּי אַהֲבָה הִיא הֵפֶךְ הָרַע עַיִן דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין עֵינוֹ רָעָה בַּחֲבֵרוֹ. אַדְרַבָּא הוּא חָבִיב לוֹ וְשָׂמֵחַ בִּרְאִיָּתוֹ. וְזֶה יָקָר מְאֹד כִּי עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִזְכֹּר בַּה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עַל זֶה שֶׁהֶחֱיָנוּ וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר הַחִיּוּת כְּשֶׁמְּבַטְּלִין הַשִּׂנְאָה וְהַנִּצָּחוֹן שֶׁל הָרַע עַיִן וְזוֹכִין לֶאֱהֹב אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הִיא כְּשֶׁהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מִתְנַהֲגִים בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מְלֵאָה נִצָּחוֹנוֹת, כִּי הַכֹּל נִבְרָא מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, שֶׁכְּנֶגְדָּם הֵם דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר. וְכֻלָּם הֵם הֲפָכִיִּים זֶה לָזֶה, כִּי זֶה קַר וְזֶה לַח, זֶה חַם וְזֶה יָבֵשׁ וְכוּ' כַּמּוּבָא. אֲבָל עִקַּר קִיּוּם הַבְּרִיאָה הִיא דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַרְכָּבָתָם יַחַד בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה. כִּי כָּל הַדְּבָרִים מֻרְכָּבִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכָל אֶחָד מֵהַיְסוֹדוֹת מִתְגַּבֵּר בְּכֹחוֹ לִבְלִי לְהִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי נֶגֶד חֲבֵרוֹ. כִּי אִם יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, אִם כֵּן יִהְיֶה חָסֵר מֵהַדָּבָר יְסוֹד אֶחָד וְיִתְבַּטֵּל מְצִיאוּתוֹ. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן חָלִילָה שֶׁהַיְסוֹד יִתְגַּבֵּר יוֹתֵר מִדַּאי, רַק לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחוֹ כְּפִי הַמִּדָּה שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְמַזְּגוּ כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה. כְּגוֹן יְסוֹד הָאֵשׁ שֶׁבַּחַי צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר וּלְנַצֵּחַ שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל נֶגֶד יְסוֹד הַמַּיִם שֶׁבַּחַי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרֵר הַחַי וְיָמוּת. אֲבָל חָלִילָה לוֹ לְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר מִדַּאי, כִּי אָז גַּם-כֵּן יִתְבַּטֵּל הַבַּעַל חַי וְיָמוּת מֵרִבּוּי הַחֲמִימוּת. וְכֵן בְּכָל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה בִּשְׁבִיל הַנִּצָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה:

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם, וְעִקַּר מַעֲלַת הָאָדָם עַל הַכֹּל, אֲפִלּוּ עַל הַמַּלְאָכִים, הִיא מַה שֶּׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא בְּחִינַת נִצָּחוֹן, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת הַבְּחִירָה מַה שֶּׁיֵּשׁ מִתְנַגֵּד שֶׁרוֹצֶה לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים שֶׁהֵם הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת וְהַמּוֹנְעִים וְהַמְסִיתִים וְכוּ' שֶׁרוֹצִים לְהַטּוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. וְהוּא מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם לְנַצֵּחַ אוֹתָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שָׂגְבָה מַעֲלָתוֹ וְזוֹכֶה לְמַה שֶּׁזּוֹכֶה אִם יִזְכֶּה לַעֲמֹד בְּנִצָּחוֹן מִלְחָמָה הַזֹּאת. וְעַל-כֵּן

מֵחֲמַת שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה, עַל-כֵּן בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַבְּרִיאָה מִפְּעָלוֹת מְשֻׁנּוֹת מְאֹד, וְכֻלָּם כִּמְנַצְּחִים זֶה אֶת זֶה וְכַנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר קִיּוּמָם כְּשֶׁהַנִּצָּחוֹן הוּא כִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁהִטְבִּיעַ בָּהֶם הַנִּצָּחוֹן בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְקַיְּמוּ עַל-יְדֵי הַנִּצָּחוֹן דַּיְקָא כְּשֶׁהוּא בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה וְכַנַּ"ל. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁאֶחָד מֵהַיְסוֹדוֹת עוֹבֵר הַגְּבוּל וּמְנַצֵּחַ יוֹתֵר מִדַּאי אֲזַי נֶחֱרַב הַדָּבָר, כִּי מִזֶּה בָּא כָּל הַחוֹלַאַת רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּיָּדוּעַ. וְהַכֹּל הוּא רֶמֶז לְהָאָדָם שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ שֶׁיֵּדַע שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּנִצָּחוֹן גָּדוֹל כָּל יָמָיו. אֲבָל הַנִּצָּחוֹן צָרִיךְ לִהְיוֹת בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ, בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה, וְגַם לֹא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חַס וְשָׁלוֹם נִצָּחוֹן שֶׁל שֶׁקֶר בִּשְׁבִיל כָּבוֹד וְתַאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁזֶּה הַנִּצָּחוֹן הוּא הֲרִיסַת הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן אֶפְלוּ מִי שֶׁנִּרְאֶה לוֹ שֶׁכַּוָּנָתוֹ אֶל הָאֱמֶת שֶׁרוֹצֶה בְּנִצָּחוֹן בִּשְׁבִיל לִגְמֹר אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, אַף-עַל-פִּי שֶׁבָּזֶה צְרִיכִין לִהְיוֹת חָזָק מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל הֵיטֵב שֶׁלֹּא יַגִּיעַ חֲרָבָן וַהֲרִיסָה חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי זֶה, כִּי שָׁנאוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְגָדוֹל הַשָּׁלוֹם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְמַעֵט בְּמַחֲלֹקֶת בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁחוֹלֵק לְשֵׁם שָׁמַיִם. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁצָּרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ אִם כַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם, כִּי הַלֵּב יוֹדֵעַ אִם לְעֵקֶל אִם לַעֲקַלְקַלּוֹת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹאִין אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁחָבִיב עָלָיו זֶה יָקָר מְאֹד מְאֹד וְכָל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ. וְאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. כִּי כָּל בְּנֵי אָדָם מְשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם זֶה מָזֶּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַכֹּל מֵחֲמַת בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין קֵץ וְכָל אָדָם דַּעְתּוֹ מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ. וּבִקְדֻשָּׁה צְרִיכִים כָּל הַבְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן הִתְמַזְּגוּת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. כִּי כָּל הַמִּדּוֹת וְהַדֵּעוֹת שֶׁל כָּל אָדָם הוּא כְּפִי הִתְגַּבְּרוּת הַיְסוֹדוֹת שֶׁבּוֹ שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמִּדּוֹת כַּמּוּבָא. שֶׁמִּי שֶׁמִּתְגַּבֵּר בּוֹ בְּיוֹתֵר יְסוֹד זֶה הוּא חָזָק בְּאוֹתָהּ הַמִּדָּה וְדַעְתּוֹ נוֹטָה לָזֶה. וַחֲבֵרוֹ לְהֵפֶךְ וְכוּ'. וּבִקְדֻשָּׁה מִי שֶׁכַּוָּנָתוֹ אֶל הָאֱמֶת צָרִיךְ בְּוַדַּאי לִהְיוֹת חָזָק מְאֹד בְּדַעְתּוֹ וּבְמִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים שֶׁבָּהֶם לוֹ וּבְהַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר שֶׁבָּהֶם לוֹ, וְלִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לְהִתְנַצֵּחַ חַס וְשָׁלוֹם מִשּׁוּם אָדָם:

כִּי צְרִיכִין לִהְיוֹת עַז כַּנָּמֵר בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַנִּצָּחוֹן יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁלֹּא יִהְיֶה שׁוֹנֵא לַחֲבֵרוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג בְּדַרְכּוֹ. וְיִתְנַהֵג עִם חֲבֵרוֹ בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק מְאֹד בְּדַרְכּוֹ הַטּוֹב, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִסְתַּכֵּל עַל חֲבֵרוֹ גַּם-כֵּן בְּעַיִן טוֹבָה וְיִשְׁתַּדֵּל לִמְצֹא בַּחֲבֵרוֹ גַּם-כֵּן אֵיזֶה טוֹב בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אַהֲבָה עִם חֲבֵרוֹ וְלֹא יִהְיֶה לוֹ עַיִן רָעָה בַּחֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְאָז יָכוֹל לְקַבֵּל רְמָזִים טוֹבִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיִּפְגַּע בּוֹ, בִּבְחִינַת מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי וְכוּ'. כִּי אֵינוֹ מִתְיָרֵא שֶׁחֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם יַדִּיחוֹ מִן הָאֱמֶת שֶׁבְּלִבּוֹ חָלִילָה, כִּי הוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ

וּבְדַרְכּוֹ הַטּוֹב מְאֹד כָּרָאוּי. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין עֵינוֹ רָעָה בַּחֲבֵרוֹ וְאוֹהֵב אֶת חֲבֵרוֹ גַּם-כֵּן, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדַרְכּוֹ. כִּי אוּלַי הוּא צָרִיךְ לֵילֵךְ בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁבָּחַר לוֹ, כִּי אוּלַי לְפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ צָרִיךְ לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה. וַאֲפִלּוּ אִם רוֹאֶה שֶׁחֲבֵרוֹ אֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא דָּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת וּמְשְׁתַּדֵּל לִמְצֹא בּוֹ גַּם-כֵּן אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה כַּאֲשֶׁר הַזְּהִירָנוּ הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל זֶה מְאֹד כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְאִם אֶפְשָׁר לוֹ לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִימוּת בְּלִי נִצָּחוֹן שֶׁל שֶׁקֶר לְהַטּוֹת חֲבֵרוֹ אֶל הָאֱמֶת לְהַשִּׁיבוֹ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. וְאִם לְאוֹ אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ שׁוֹנֵא אוֹתוֹ אַדְרַבָּה אוֹהֵב אוֹתוֹ גַּם-כֵּן, כִּי מִשְׁתַּדֵּל לִמְצֹא בּוֹ גַּם-כֵּן נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְמַזֵּג עִמּוֹ וְלֶאֱהֹב אֶת עַצְמוֹ עִמּוֹ. וְזֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, כִּי בַּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה נִצָּחוֹן וְשִׁנּוּי דֵּעוֹת, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין וְכַנַּ"ל. אֲבָל צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם הִתְמַזְּגוּת וְהַכְרָעָה לְטוֹבָה שֶׁלֹּא יִתְּנוּ אֲחִיזָה חַס וְשָׁלוֹם לְהָרַע עַיִן שֶׁמַּפִּיל שִׂכְחָה חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הָאָדָם צָרִיךְ שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁרוֹאֶה בְּעֵינָיו יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל דָּבָר וְכַנַּ"ל. וּבִפְרָט כְּשֶׁרוֹאִין אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁיְּכוֹלִין לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּפָרוּשׁ מֵהַתְּכִלִּית. כִּי בְּכָל עֵת שֶׁפּוֹגְעִין בְּאֵיזֶה אָדָם בִּפְרָט בַּחֲבֵרוֹ הֶחָבִיב עָלָיו, צְרִיכִין תֵּכֶף לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הָעוֹלָם הַבָּא, כִּי מֵהָאָדָם יְכוֹלִין לְהָבִין וְלִשְׁמֹעַ בְּיוֹתֵר רְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת זְכָרוֹן הַנַּ"ל. כִּי מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלִין לִשְׁמֹעַ וּלְהָבִין רְמָזִים כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (כִּי) שְׁאַל נָא בְּהֵמוֹת וְתוֹרֶךָּ וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְיַגֶּד לָךְ. אוֹ שִׂיחַ לָאָרֶץ וְתוֹרֶךָּ וְיִסַּפְּרוּ לְךָ דְּגֵי הַיָּם (אִיּוֹב יב). וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה וַיְדַבֵּר עַל הָעֵצִים מִן הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וְעַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בַּקִּיר וַיְדַבֵּר עַל הַבְּהֵמָה וְכוּ' (מְלָכִים א ה) דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה מֵבִין מִכֻּלָּם רְמָזִים לְהָבִין מֵהֶם גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית וּלְהִתְקָרֵב עַל-יְדֵי כֻּלָּם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מִבְּחַר כָּל הַבְּרִיאָה הוּא הָאָדָם שֶׁגִּדְרוֹ חַי מְדַבֵּר, שֶׁמִּמֶּנּוּ יְכוֹלִין לְהָבִין רְמָזִים יוֹתֵר מִכֻּלָּם. כִּי בּוֹ רוֹאִין גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, וְגַם יֵשׁ בּוֹ דֵּעָה וְדִבּוּר וְיכוֹלִין לְדַבֵּר עִמּוֹ וְלִשְׁמֹעַ מִמֶּנּוּ רְמָזִים בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא בְּיוֹתֵר מִכֻּלָּם. אֲבָל לְעֻמַּת זֶה יֵשׁ חִסָּרוֹן בָּאָדָם בְּיוֹתֵר מִכֻּלָּם, כִּי מֻחְמָת שֶׁהָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה וּבַעַל נִצָּחוֹן בְּיוֹתֵר, וְיָכוֹל לִהְיוֹת בְּהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁחֲבֵרוֹ יַטֶּה דַּעְתּוֹ מִן הָאֱמֶת מֻחְמָת נִצָּחוֹנוֹ הָרַע שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל הָאֱמֶת, כִּי נִצָּחוֹן אֵינוֹ סוֹבֵל אֶת הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן מִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת וְחָפֵץ בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְהַשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו כְּשֶׁפּוֹגֵעַ עִם הָאָדָם שֶׁיִּרְאֶה לְהִנָּצֵל מִבְּחִינַת רַע עַיִן בְּכָל הַבְּחִינוֹת. וְהָעִקָּר הוּא הָאֱמֶת שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בְּהָאֱמֶת בְּתַכְלִית. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִמְצָא גַּם בַּחֲבֵרוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְיֹאהַב אוֹתוֹ, וְאָז יָכוֹל לִשְׁמֹעַ וּלְהָבִין רְמָזִים מִכָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ כְּשֶׁרוֹאֶה חֲבֵרוֹ הֶחָבִיב עָלָיו. כִּי זֶה עִקַּר הַקִּיּוּם וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, וּבִפְרָט שֶׁל

הָאָדָם כְּשֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְמַזְּגוּת הַיְסוֹדוֹת כָּרָאוּי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר חִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת 'שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה' זֶה רֶמֶז לְשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן כַּנַּ"ל. שֶׁהֶחֱיָנוּ זֶה בְּחִינַת הָאָדָם שֶׁגִּדְּרוֹ חַי מְדַבֵּר, וְהוּא עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י אַף בְּהֵמָה וְחַיָּה נִקְרָא נֶפֶשׁ חַיָּה, אַךְ זוֹ שֶׁל אָדָם חַיָּה שֶׁבְּכֻלָּן שֶׁנִּתּוֹסֵף בּוֹ דֵּעָה וְדִבּוּר. הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה וְדִבּוּר וְיכוֹלִין לְהָבִין מִמֶּנּוּ רְמָזִים לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכֻּלָּם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל, עַל-כֵּן הוּא הָעִקָּר שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם נֶפֶשׁ חַיָּה, כִּי זֶה עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן שֶׁהֶחֱיָנוּ מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת הָאָדָם. וְקִיְּמָנוּ מְרַמֵּז עַל הַמָּקוֹם שֶׁהוּא הַקִּיּוּם שֶׁעָלָיו הַכֹּל עוֹמְדִים וּמִתְקַיְּמִים. וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה, זֶה בְּחִינַת הַזְּמַן. וְזֶה כְּלָל בִּרְכַּת שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל כָּל דָּבָר שֶׁמְּבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ בָּעוֹלָם עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן הַזֶּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל עֲדַיִן לְהָבִין הָרְמָזִים וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כְּפִי הָאָדָם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ עַתָּה כִּי רַק זֶה עִקַּר הַחִיּוּת וְהַשִּׂמְחָה שֶׁמְּבָרְכִין עָלָיו. כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הַבְּרָכָה בָּרוּךְ חֲכַם הָרָזִים כְּשֶׁרוֹאִין שִׁשִּׁים רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִים יוֹתֵר בְּנֵי אָדָם, יְכוֹלִים לְהָבִין מֵהֶם רָזִים וּרְמָזִים יוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ חֲכַם הָרָזִים, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל הָרָזִים וְהָרְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז עַל יָדָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה, לְפִי שֶׁאֵין דַּרְתּוֹ שֶׁל אָדָם שָׁוָה לַחֲבֵרוֹ. עַיֵּן שָׁם בִּבְרָכוֹת פֶּרֶק הָרוֹאֶה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם בֶּן עַזַּאי רָאָה אוּכְלוּסָא בְּהַר הַבַּיִת, אָמַר בָּרוּךְ חֲכַם הָרָזִים וּבָרוּךְ שֶׁבָּרָא כָּל אֵלּוּ לְשַׁמְּשֵׁנִי. וּבְוַדַּאי לֹא הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ שֶׁל בֶּן עַזַּאי שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים אוֹתוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת, אַךְ עִקַּר כַּוָּנָתוֹ מַה שֶּׁעַל יָדָם יוּכַל לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת מוֹעִילִין לוֹ. כִּי בְּגַשְׁמִיּוּת מְכִינִין לוֹ לֶאֱכֹל וְלִלְבֹּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם כַּמָּה יְגִיעוֹת יָגַע אָדָם הָרִאשׁוֹן עַד שֶׁהָיָה לוֹ לֶחֶם לֶאֱכֹל וְכוּ', וַאֲנִי מוֹצֵא כָּל אֵלּוּ מְתֻקָּנִים לְפָנַי, וְעַל-יְדֵי זֶה אֲנִי יָכוֹל לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ. וְכֵן בְּרוּחָנִיּוּת מַה שֶּׁמְּבִין עַל יָדָם רָזִים וּרְמָזִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בִּרְכַּת חֲכַם הָרָזִים וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד מְאֹד לְהִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי אֱמֶת שֶׁקִּבְּלוּ דְּרָכִים יְשָׁרִים וַאֲמִתִּיִּים מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת. כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא הַנִּצְחָן הָאֲמִתִּי, כִּי זָכָה לְנַצֵּחַ אֶת הַיֵּצֶר הָרַע בְּתַכְלִית עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בּוֹ מִדְּלֵיהּ כְּלוּם. כִּי זָכָה שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה לְהָרַע עַיִן שׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ כְּלָל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זָכָה לְזִכָּרוֹן נִפְלָא,

וְכַמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הָעִוֵּר עַיִן שָׁם. (כִּי עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת מוּבָן מְעַט מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם שֶׁזֶּה הָעִוֵּר שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם הָיָה לוֹ זִכָּרוֹן נִפְלָא יוֹתֵר מִכֻּלָּם הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהֶבֵן הֵיטֵב). וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתֵּיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי תָּמִיד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּשׁ קִבּוּץ יוֹתֵר אֵצֶל הָרַב הָאֱמֶת טוֹב יוֹתֵר לָבוֹא אָז אֵלָיו. כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר, בִּפְרָט אַנְשֵׁי אֱמֶת הַבָּאִים לְשֵׁם שָׁמַיִם לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי ה', כָּל מַה שֶּׁהֵם יוֹתֵר יְכוֹלִין אָז לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר בְּהַתְּכְלִית וּלְהָבִין בְּחִינַת הָרְמָזִים בְּיוֹתֵר וְלִשּׁוּב עַל-יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָדַעַת שֶׁיָּקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ כָּל נִצָּחוֹן כָּל שֶׁהוּא שֶׁל הָאָדָם שֶׁהוּא לְשֵׁם שָׁמַיִם בֶּאֱמֶת. כִּי כָּל עֲבָדָא בְּעָלְמָא וּתְנוּעָה קַלָּה שֶׁהָאָדָם מִתְגַּבֵּר בִּשְׁבִיל לְהַגִּיעַ בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּגוֹן שֶׁנִּתְחַזֵּק לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּבְכֹחַ אוֹ לִשְׁבֹּר אֵיזֶה מִדָּה וּלְהִתְרַחֵק אֶת עַצְמוֹ מֵאֵיזֶה תַּאֲוָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְנַצֵּחַ הַמּוֹנְעִים וּמִתְגַּבֵּר לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְרִבּוֹ אֱמֶת שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל חִיּוּתוֹ לָנֶצַח, כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁעוֹשֶׂה בָּזֶה הֵיא יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה עֲבָדָא וּתְנוּעָה בְּעָלְמָא בִּשְׁבִיל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, תֵּכֶף הוּא מְנַצֵּחַ הַרְבֵּה נִצָּחוֹן הָאֱמִתִּי וְנִצְחִי, כִּי רַק זֶה עִקַּר הַנִּצָּחוֹן אֱמִתִּי, כִּי זֶה הַנִּצָּחוֹן יִשָּׁאֵר קַיָּם לָנֶצַח, כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבַד. וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּעִנְיָן זֶה. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק בְּשׁוֹא גַּלְיו אַתָּה תְּשַׂבְּחֵם. שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מִתְחַזֵּק לְנַשֵּׂא אֶת עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּאֵיזֶה תְּנוּעָה בְּעָלְמָא, אִיהוּ שְׁבָחָא דִּילֵיהּ וִיקָרֵיהּ דִּילֵיהּ. וְכֵן מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבוֹת וְכוּ', שֶׁיָּקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד כְּשֶׁמִּתְנַצְּחִין הַחַיּוֹת טְהוֹרוֹת עִם הַחַיּוֹת טְמֵאוֹת. דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָאָדָם מִתְגַּבֵּר לְנַצֵּחַ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְנַצֵּחַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא, תֵּכֶף הוּא זוֹכֶה לְנִצָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה. כִּי זֶה הַנִּצָּחוֹן כָּל שֶׁהוּא יִשָּׁאֵר לָנֶצַח לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לִנְסֹעַ לְרַב הָאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ מִתְגַּבֵּר יֵצֶר הָרַע חָדָשׁ גְּדוֹל יוֹתֵר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר נִצַּח הַרְבֵּה תֵּכֶף כְּשֶׁהִתְחִיל לִנְסֹעַ, כִּי כָּל תְּנוּעָה שֶׁל נִצָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה יִשָּׁאֵר לָנֶצַח כַּנַּ"ל. כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה':

חלק י

וְעַל-כֵּן שִׁעוּר הַזְּמַן לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ, הוּא כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ לְאַחַר שִׁלְשִׁים יוֹם שֶׁהוּא חֹדֶשׁ. וּלְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ מְבָרֵךְ מְחַיֶּה הַמֵּתִים. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁבְּרָכוֹת אֵלּוּ הֵם בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן כְּדֵי לִזְכּוֹת לְזִכָּרוֹן, כְּדֵי לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי הָרְאִיָּה הַמְחֻדָּשֶׁת הַזֹּאת בָּעוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשִּׁעוּר שְׁלֹשִׁים יוֹם דְּהַיְנוּ חֹדֶשׁ כִּי בְּכָל חֹדֶשׁ

מִתְחַדֵּשׁ בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן יוֹתֵר, כִּי בְּכָל שִׁלֹּשִׁים יוֹם שֶׁהוּא חֹדֶשׁ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן וּמִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן. כִּי פְּגַם הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת פְּגַם הָרַע עַיִן הַנַּ"ל שֶׁמְּשָׁם פָּגַם הַזִּכָּרוֹן. וּבְכָל חֹדֶשׁ מִתְמַלֵּאת, וְעוֹסְקִין בְּתִקּוּנָהּ בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וּבִבְרַכַּת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹסְקִין לְמַלְּאוֹתָהּ וּלְתַקְּנָהּ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ בִּבְרַכַּת מוּסָף 'זִכָּרוֹן לְכָלָם יִהְיוּ', כִּי אָז נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן. וְכֵן בִּבְרַכַּת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה מַזְכִּירִין שִׂכַּר הָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים 'וְלַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ'. כִּי הִתְחַדְּשׁוּת הַלְּבָנָה בְּכָל חֹדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן וּמִלּוּי פְּגִימָתָהּ, הִיא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל-כֵּן אָז מִתְחַדֵּשׁ הַזִּכָּרוֹן בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּימֵי הַבַּיִת הָיָה קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ עַל-פִּי הָרְאִיָּה דַּיְקָא, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הָרְאִיָּה הַזֹּאת אֶת רְאִיַּת וְהִסְתַּכְּלוּת הָרַע עַיִן שֶׁרוֹצֶה לִפְגֹּם זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהִיא הִתְחַדְּשׁוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לָעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ הַלְּבָנָה. וְכֵן מִצְוַת בִּרְכַּת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה תּוֹלֶה בִּרְאִיָּה. וְהִיא בְּרָכָה יְקָרָה וַחֲשׁוּבָה מְאֹד מְאֹד כַּאֲשֶׁר הִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ עַל זֶה אִלְמָלֵא וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי בִּרְכַּת רְאִיַּת הַלְּבָנָה בְּחִדּוּשָׁהּ שֶׁהִיא בִּרְכַּת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה מַכְנִיעִין הָרַע עַיִן וּמַמְשִׁיכִין זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לְאַחַר שָׁנָה מְבָרְכִין עַל רְאִיַּת חֲבֵרוֹ מְחַיֶּה הַמֵּתִים, כִּי בְּמֶשֶׁךְ שָׁנָה צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ הַזִּכָּרוֹן יוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁצִּוָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת בְּכָל הִתְחַדְּשׁוּת הַשָּׁנָה כְּדֵי לְחַדֵּשׁ זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא בְּכָל תְּחִלַּת הַשָּׁנָה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן, כִּי זֶה עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְחַדֵּשׁ זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא. כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וּצְרִיכִין אָז לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי זִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכְרִין בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִהְיֶה יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, עַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַדִּין שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יוֹם הַדִּין שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין אָז זִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּצְטָרֵךְ כָּל אֶחָד אָז לְתֵת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים אַתָּה זוֹכֵר מַעֲשֵׂי עוֹלָם וְכוּ', אַתָּה זוֹכֵר אֶת כָּל הַמִּפְעָל וְכוּ' כִּי אֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ מְבָרְכִין מְחַיֶּה הַמֵּתִים שֶׁמַּזְכִּירִין בְּפֵרוּשׁ זִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז יִהְיֶה יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֶׁל עוֹלָם הַבָּא:

חלק יא

כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ שֶׁהֵם בְּבְחִינַת זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא, הֵם בִּבְחִינַת זִכָּרוֹן בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַלְּבָנָה. כִּי עִקַּר אוֹר הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה שֶׁמְּאִירִין עַל

הָאָרֶץ בְּכָל יוֹם הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם לְתוֹךְ דַּעַת כָּל אָדָם שֶׁיִּזְכֹּר בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה אָנוּ מִתְקַיְּמִים בָּעוֹלָם. כִּי זֶה עִקַּר חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד, שֶׁפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ וּמוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכוּ'. שֶׁהַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּרְאוּ בְּנֵי אָדָם נִפְלְאוֹתָיו בְּכָל יוֹם כְּדֵי שֶׁיִּזְכְּרוּ בּוֹ בְּכָל יוֹם וְיִדְבְּקוּ מַחֲשַׁבְתָּם בּוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא, שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ בְּיוֹתֵר וְנִרְאֶהוּ עַיִן בְּעַיִן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי כֶלֶם יֵדְעוּ אוֹתִי וְכוּ'. שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ זִכָּרוֹן הַזֶּה גַּם עַתָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין לִזְכֹּר אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַתִּקֵּן עַצְמְךָ בַּפְּרוֹזְדוֹר וְכוּ'. כִּי עִקַּר אוֹר הַחַמָּה וּלְבָנָה הוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר הָאוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ה' אוֹרִי. כִּי עִקַּר הָרְמָזִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לָהָאָדָם בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וְכוּ' כַּנַּ"ל, הֵם עַל-יְדֵי חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאֶת פֹּעַל ה' לֹא יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂי יָדָיו לֹא רָאוּ, שֶׁלֹּא שִׁבְּחוּהוּ יוֹצֵר אוֹר בְּשַׁחֲרִית וּמַעֲרִיב עֲרָבִים בְּעַרְבִית. כִּי זֶה עִקַּר פֹּעַל ה' וּמַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁצְּרִיכִין לְהַבִּיט וְלִרְאוֹת בָּהֶם וּלְהָבִין עַל-יְדֵי זֶה גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז עַל יְדֵם בְּכָל יוֹם. וְעַיֵּן עוֹד מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר:

כִּי אוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַלְּבָנָה זֶה בְּחִינַת זִכָּרוֹן בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. כִּי אוֹר הַחַמָּה שֶׁהוּא עֶצֶם הָאוֹר זֶה בְּחִינַת זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת (מַלְאָכִי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר עַל חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כֵּן יֹאבְדוּ כָּל אֹיְבֶיךָ ה' וְאוֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ וְכַנַּ"ל (שׁוֹפְטִים ה). וְאוֹר הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר כִּי לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, כִּי אִם מַה שֶּׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ, זֶה בְּחִינַת זִכָּרוֹן בִּפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית כְּדֵי לְהַזְכִּיר אֶת כָּל אָדָם תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי לָעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר. וְה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא שְׁנֵיהֶם שָׁוִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדוֹלִים, כִּי רָצָה שֶׁיְּאִירוּ שְׁנֵיהֶם בְּשָׁוֶה. דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה נָבִין בִּפְרָטִיּוּת עַל-יְדֵי הָרְמָזִים אֶת זִכָּרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא, דְּהַיְנוּ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁנַּכִּיר וְנֵדַע אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם הַבָּא מַמָּשׁ. אַךְ עַל-יְדֵי קִטְרוּג הַיֵּרֵחַ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפֶּגֶם הָרַע עַיִן נִתְמַעֲטָה וְנִפְגְּמָה, וְעִקַּר הַפֶּגֶם נָגַע בִּבְחִינַת פְּרָטִיּוּת כַּמְבֹאָר לְעֵיל:

כִּי בִּכְלָלִיּוּת מֻכְרָחִים הַכֹּל לְהוֹדוֹת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל. אֲבָל בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי שֶׁפּוֹגְמִים בִּפְרָטִיּוּת נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן גַּם בִּכְלָלִיּוּת עַד שֶׁרַבָּם שׁוֹכְחִים לְגַמְרֵי אוֹ שֶׁבָּאִים לִידֵי כְּפִירוֹת

גְּמוּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ הַזִּכָּרוֹן בְּכָל חֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה בְּחִינַת זִכָּרוֹן לְכֻלָּם יִהְיוּ. וְאָז מְתַקְּנִים בְּחִינַת זִכָּרוֹן בִּפְרָטִיּוּת, וּבְכָל שָׁנָה צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ כְּלָלִיּוּת הַזִּכָּרוֹן כֻּלּוֹ שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת הַזִּכָּרוֹן, וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹם הַזִּכָּרוֹן, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ, וְאָז זִכָּרוֹן אֶחָד עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַיְנוּ שֶׁאָז מִתְחַדֵּשׁ הַזִּכָּרוֹן בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ יַחַד חַמָּה וּלְבָנָה. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם הִיא בִּבְחִינַת זִכָּרוֹן בִּפְרָטִיּוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁזֶּה הַפְּגָם נוֹגֵעַ גַּם בַּזִּכָּרוֹן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִין וּמְחַדְּשִׁין הַזִּכָּרוֹן לְגַמְרֵי בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. כִּי אָז הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ בְּיַחַד, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה בְּחִינַת זִכָּרוֹן אֶחָד עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן כַּנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא לְהַמְשִׁיךְ זִכָּרוֹן הַכְּלָלִי בְּאוֹר גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּאִיר הַזִּכָּרוֹן בִּשְׁלֵמוּת גַּם בִּפְרָטִיּוּת. וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל עַל פָּסוּק וַיִּזָּרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַפֵּא מִנְּגִיעַת כַּף יֶרֶכוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַזִּכָּרוֹן בִּפְרָטִיּוּת עַיִן שָׁם. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגִימַת הַיָּרֵחַ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר פְּגִימַת הַיָּרֵחַ הוּא עַל-יְדֵי מַה שֶּׁאָמְרָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד. דְּהַיְנוּ שֶׁחָשְׁשָׁה שֶׁלֹּא יִהְיֶה קְנָאָה בֵּינֵיהֶם שֶׁזֶּהוּ פְּגַם הָרַע עַיִן שֶׁמְּמֶנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הַקְּנָאוֹת, כִּי כֻּלָּם בָּאִים עַל-יְדֵי הָרַע עַיִן. דְּהַיְנוּ שֶׁחָשְׁשָׁה מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ רַע עַיִן פֶּן יִתְגַּבֵּר וְיַפִּיל שִׂכְחָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן שָׁאֲלָה מֵה' יִתְבָּרַךְ עֵצָה וְתִקּוּן עַל זֶה, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְמַעֲטָה. נִמְצָא שֶׁעִקַּר פְּגִימָתָהּ עַל-יְדֵי פְּגַם הָרַע עַיִן. וּבְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וּבִפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ מְתַקְּנִין וּמְמַלְּאִין אוֹתָהּ. וְעַל-כֵּן אָז נִמְשָׁךְ זִכָּרוֹן כַּנַּ"ל. הַיְנוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת כַּנַּ"ל:

חלק יב

וּלְבָאֵר הָעִנְיָן יוֹתֵר צְרִיכִין לְהַעְתִּיק מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּזֶה בַּגְּמָרָא. וּלְבָאֲרוֹ קְצָת כְּפִי יַד ה' הַטּוֹבָה עָלֵינוּ:

וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא (חֻלִּין דַּף ס,) רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי רָמֵי כְּתִיב וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרֹת הַגְּדֹלִים, וּכְתִיב אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן. אָמְרָה יָרֵחַ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד? אָמַר לָהּ לְכִי וּמַעֲטִי עַצְמֵךְ. אָמְרָה לְפָנָיו רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הוֹאִיל וְאָמַרְתִּי לְפָנֶיךָ דָּבָר הָגוּן אֲמַעֵט עַצְמִי? אָמַר לָהּ לְכִי וּמִשְׁלִי בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה אָמְרָה לֵיהּ מַאי רְבוּתֵיהּ דִּשְׁרָגָא בְּטַהֲרָא מַאי מְהַנֵּי? אָמַר לָהּ זִילִי לֵימְנוּ בָּךְ יִשְׂרָאֵל יָמִים וְשָׁנִים. אָמְרָה לֵיהּ יוֹמָא נַמִּי אִי אֶפְשָׁר דְּלָא מָנוּ בֵּיהּ תְּקוּפְתָא דִּכְתִיב וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים. זִיל לִיקְרוּ צַדִּיקֵי בִּשְׁמֵךְ, יַעֲקֹב הַקָּטָן שְׁמוּאֵל הַקָּטָן, דָּוִד הַקָּטָן. חֲזָיָה דְּלָא מִיַּתְבָא דַּעְתָּהּ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא הָבִיאוּ כַּפָּרָה עָלַי שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת

הַיֵּרֵחַ. וְהַיְנוּ דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מַה נִּשְׁתַּנָּה שָׁעִיר שֶׁל רֹאשׁ-חֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לַה', אָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שָׁעִיר זֶה יְהֵא כַּפָּרָה עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַגְּמָרָא:

וְהַמַּאֲמָר הַזֶּה הוּא כֻּלּוֹ תָּמוּהַּ וְנִפְלָא וְנֶעֱלָם מְאֹד כַּאֲשֶׁר נִדְחָקוּ כָּל הַמְפָרְשִׁים לְמְצֹא בּוֹ אֵיזֶה רֶמֶז דַּק בְּעֶלְמָא כְּמַחַט סִדְקִית. כִּי יָדוּעַ שֶׁזֶּה הַמַּאֲמָר הוּא מֵעִמְקֵי עִמְקֵי סוֹדוֹת הַתּוֹרָה מֵעֲנְיַן פְּגִימַת הַלְּבָנָה וּמִלּוּאָהּ וְתִקּוּנָהּ אֲשֶׁר רֹב סוֹדוֹת הַקַּבָּלָה תְּלוּיִם בָּזֶה. וְכֻלָּהּ תּוֹרָה מֻנַּח לַכֹּל וְאֶעֱנֶה אַף אֲנִי חֶלְקִי בְּמִעוּט עֲנִיּוּת שִׂכְלִי בְּתַעֲצוּמוֹת עֹז נוֹרָאוֹת גְּדֻלַּת הַהַקְדָּמוֹת הַנִּשְׂגָּבוֹת הַנִּפְלָאוֹת הָעֲמֻקוֹת מְאֹד שֶׁקִּבָּלְתִּי מֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, אֲשֶׁר אִם הָיָה לִבֵּנוּ פָּתוּחַ כְּלִבָּן שֶׁל רְאשׁוֹנִים, הָיִינוּ יְכוֹלִים לֵילֵךְ וּלְבָאֵר כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה עַל-פִּי דְּרוּשׁ אֶחָד שֶׁגִּלָּה בְּהַשְׂגָּתוֹ הַגְּבוֹהָה וְהַנֶּעֱלָמָה מְאֹד מְאֹד עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית כַּאֲשֶׁר נִשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זְכוּתוֹ לִבְרָכָה. וְאִם עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לָזֶה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עִם כָּל זֶה כָּל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לַחְתֹּר וְלִמְצֹא בְּתוֹרָתֵנוּ הַקָּדוֹשָׁה עַל-פִּי יְסוֹדוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים, מִצָּוָה עָלֵינוּ לַעֲסֹק בָּזֶה בְּכָל כֹּחֵנוּ. כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה עַל-פִּי הַקְּדָמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁלּוֹ יִהְיוּ נִמְשָׁכִים וְנִתְגַּלִּים עַל-יְדֵי זֶה מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה לַכֹּל. עֲצוּת נִפְלָאוֹת וְהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא וּמוּסָר הַשְׂכֵּל אֲמִתִּי לְהַחֲיוֹת נְפָשׁוֹת רַבּוֹת עַד אֵין תַּכְלִית. וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה לְעוֹסְקִים בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים:

וְהִנֵּה עַל-פִּי הַנַּ"ל יְבֹאַר מְעַט. כִּי אִמְרָה יָרֵחַ אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד כִּי יִהְיֶה קִנְאָה בֵּינֵיהֶם וְיִהְיֶה אֲחִיזָה לְהָרַע עַיִן שֶׁמַּפִּיל שִׂכְחָה. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאוֹר הָעֵינַיִם וְאוֹר הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי עִקַּר רְאִיַּת אוֹר הָעַיִן הוּא עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ אוֹר הַמְּאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ. וְעַל-כֵּן פְּגַם הָרַע עַיִן שֶׁהוּא פְּגַם הָעֵינַיִם נוֹגֵעַ אֶל הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה, וְעִקַּר אֶל הַלְּבָנָה שֶׁהֶכְרְחָה לְהִתְמַעֵט עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. כִּי הִיא הָיְתָה מִתְיָרֵאת מֵהָרַע עַיִן, וְעַל-כֵּן קִטְרְגָה וְאָמְרָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְהֵשִׁיב לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ לְכִי וּמַעֲטִי עַצְמֵךְ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתְּ מִתְיָרֵאת מֵהָרַע עַיִן בְּוַדַּאי אַתְּ מֻכְרַחַת לְמַעֵט עַצְמֵךְ. כִּי מִי שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָרַע עַיִן הוּא צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר אַבָּא שָׁאוּל עַיִן שָׁם בְּאוֹת ד', מְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הָרַע עַיִן שֶׁמַּפִּיל שִׂכְחָה הוּא מִתְגַּבֵּר עַל זִכָּרוֹן בְּפָרְטִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה. כִּי אוֹר הַחַמָּה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת אוֹר הַזִּכָּרוֹן בְּכְלָלִיּוּת וּבְפָרְטִיּוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הִגְדֶּלֶת הַדַּעַת וְהַצְמְצוּם שֶׁהִזְכִּיר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי כָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת כַּיָּדוּעַ (וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ זֹאת כַּמָּה פְּעָמִים). כִּי בְּהַזִּכָּרוֹן הַפְּרָטִי בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא

מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ וְכוּ' לְרַמֵּז רְמָזִים שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַגְדִּיל דַּעְתֵּנוּ בָּזֶה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, יֵשׁ בָּזֶה שְׁתֵּי בְּחִינוֹת דְּהַיְנוּ הַגְדָּלַת הַדַּעַת וְהַצְמָצוּם כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא הַמֹּחַ חוּץ מֵהַגְבוּל, וְזֶהוּ בְּחִינַת חָמָה וּלְבָנָה, כִּי אוֹר הַחַמָּה הוּא בְּחִינַת הַגְדָּלַת הַדַּעַת, וְאוֹר הַלְּבָנָה הִיא בְּחִינַת הַצְמָצוּם כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וּפְרָטִיּוֹת. כִּי הַגְדָּלַת הַדַּעַת שֶׁמַּגְדִּילִין דַּעְתּוֹ לְהָבִין הָרְמָזִים זֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת, וְהַצְמָצוּם הוּא בְּחִינַת פְּרָטִיּוּת, שֶׁהוּא מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וְכוּ'. שֶׁכְּמוֹ כֵן אָנוּ צְרִיכִין גַּם-כֵּן בְּהַגְדָּלַת הַדַּעַת שֶׁלָּנוּ לְצַמְצֵם שִׂכְלֵנוּ:

נִמְצָא שֶׁחַמָּה וּלְבָנָה הֵם בִּבְחִינַת זְכָרוֹן בִּכְלָל וּבִפְרָט, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַגְדָּלַת הַדַּעַת וְהַצְמָצוּם. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין לַחַמָּה. כִּי הַצְמָצוּם הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהָבִין צְרִיכִין לְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ וְלִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה, וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים, וְעַל-כֵּן הֵם מוֹנִין לַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צִמְצוּם בְּחִינַת אֱמוּנָה. כִּי עַם קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הֵם עֲנָוִים וּמַקְטִינִים עַצְמָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי אַתֶּם הַמְעַט וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי יוֹדְעִים שֶׁלִּגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג דְּרָכָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּשׁוּם שֵׂכֶל, רַק הֵם סוֹמְכִים עַל אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים. וְאִם אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג לְהָבִין אֵיזֶה רֶמֶז מַה טּוֹב, וּמַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין מְצַמְצְמִין שִׂכְלָם מִיָּד וְנִשְׁאָרִים עַל מְקוֹמָן הָרִאשׁוֹן שֶׁהִיא אֱמוּנָה שֶׁהֵם חֲזָקִים בָּהּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה, וְזֶה עוֹלֶה בְּיָדָם. כִּי קְשׁוּרִים וּדְבוּקִים בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל-יְדֵי חֹזֶק הָאֱמוּנָה. וְעַל-יְדֵי הַגְדָּלַת הַדַּעַת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁמַּקְדִּימִין הַצְמָצוּם לְהַגְדָּלַת הַדַּעַת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקְּדָמַת מְצִוֹת צִיצִית לִתְפִלִּין, בְּחִינַת שְׁמֹאלוֹ וְכוּ' תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ וִימִינוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַקְדִּים לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצְמָצוּם קֹדֶם שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הַגְדָּלַת הַדַּעַת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל לִכְנֹס בְּהַדַּעַת בִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ צִמְצוּם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בְּהַצְמָצוּם שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מֵהַגְבוּל בְּהַגְדָּלַת דַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וּמִי שֶׁאֵינוֹ חָזָק בָּזֶה אָסוּר לוֹ לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ כְּלָל רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד. אֲבָל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים מוֹנִין לַחַמָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַגְדָּלַת הַדַּעַת לְבַד בְּלִי צִמְצוּם דִּקְדֻשָּׁה. כִּי הֵם אֵינָם רוֹצִים לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה רַק הֵם גַּאוָתָנִים וְרוֹצִים לְהָבִין מִיָּד בְּדַעְתָּם. וּמֵחֲמַת זֶה, זֶה וְזֶה אֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדָם:

כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַדַּעַת אֱנוֹשִׁי בְּוַדַּאי אֵין יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין שׁוּם דָּבָר מִדְּרָכָיו הַקְּדוֹשִׁים יִתְבָּרַךְ, וְזֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהָיָה מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, בְּחִינַת רִבּוּי הַשֶּׁמֶן שֶׁגּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. וְה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַחַמָּה

וְהַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹר שְׁנֵיהֶם שָׁוִים. כִּי בֶּאֱמֶת הַיְדִיעָה בִּכְלָלִיּוּת וְהַיְדִיעָה בִּפְרָטִיּוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת וְהַצְּמְצוּם הַכֹּל אֶחָד. בִּבְחִינַת אַתָּה הוּא קֹדֶם שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם, וְאַתָּה הוּא לְאַחַר שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם, בְּחִינַת אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי. כִּי זֶה אֱלֹקֵינוּ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה הוּא בְּעַצְמוֹ אֱלֹקֵינוּ עַתָּה, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין אֵיךְ צִמְצֵם עַצְמוֹ וּבָרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ הָיָה הוֹוֶה וְיִהְיֶה בִּבְחִינָה אַחַת, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂכְלֵנוּ הֲאֱנוֹשִׁי. וְכֵן הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת וְהַצְּמְצוּם הַכֹּל אֶחָד, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִין וְאָנוּ צְרִיכִין לְצַמְצֵם שִׂכְלֵנוּ אָנוּ חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתֵנוּ כְּאִלּוּ הָיֵינוּ רוֹאִים וּמְבִינִים הַדָּבָר הֵיטֵב בְּעֵינֵי שִׂכְלֵנוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר הַזֹּהַר טְמִירְתָא וְאִתְגְּלְיָא (עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן סב אוֹת ה), וְרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם בְּדֶרֶךְ זֶה, וְעַל-כֵּן בָּרָא שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת שָׁוִין וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַיָּרֵחַ קִטְרְגָה מִיְּרָאָתָהּ וְאָמְרָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד. כִּי הָיְתָה מִתְיָרְאָה מֵהָרַע עַיִן שֶׁעִקַּר יְנִיקָתוֹ מֵהַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת בְּלִי צִמְצוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא רַע עַיִן, כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וְהוּא רַע עַיִן הֵינוּ חָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁבָּאִים עַל יָדָם לֶאֱפִיקוֹרְסִית וּכְפִירוֹת כִּי אֵינָם רוֹצִים לְהַקְטִין עַצְמָן לְצַמְצֵם שִׂכְלָם נֶגֶד אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וְלִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם, וְלֹא דַּי לָהֶם בָּזֶה כִּי אִם עוֹד עֵינֵיהֶם רָעָה עַל כָּל הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּזִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא. כִּי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵם מִתְגָּרִין תָּמִיד בְּיִשְׂרָאֵל וְעֵינָם רָעָה עֲלֵיהֶם עַד שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם בְּחִינַת רַע עַיִן אֲפִלּוּ בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְפָרְטָם, אַךְ כָּל אֶחָד יוֹכֵל לְהָבִין בְּעַצְמוֹ עַד הֵיכָן מַגִּיעַ פֻּגַם הָרַע עַיִן. וְהַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צִמְצוּם אֱמוּנָה הָיְתָה מִתְיָרְאָה מִזֶּה שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הָרַע עַיִן עַל-יְדֵי קִנְאָתָהּ וְיַפִּיל שִׂכְחָה לְגַמְרֵי. וּבְקֹשֶׁה אֵיזֶה תִּקּוּן עַל זֶה מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַפִּיל שִׂכְחָה. וְהֵשִׁיב לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ לְכִי וּמַעֲטִי עַצְמֵךְ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתְּ מִתְיָרֵא מֵהָרַע עַיִן בְּוַדַּאי יֵשׁ לָךְ לְהִתְיָרֵא וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁתְּמַעֲטִי עַצְמֵךְ. כִּי מִי שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָרַע עַיִן הוּא צָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ וּלְהִסָּתֵר מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל:

כִּי הָרַע עַיִן שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּהֶכְרֵחַ שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי עַד עֵת קֵץ כַּמּוּבָא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה בָּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּתְמַעֵט אוֹר הַלְּבָנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְאוּ הַכֹּל גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁמּוֹנִין לַלְּבָנָה מַה שֶּׁמַּשִׁיגִין עַל-יְדֵי הֶאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ בָּנוּ בְּיוֹתֵר, כִּי מִי שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִפְּנֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְאָמְרָה לוֹ הַיָּרֵחַ הוֹאִיל וְאָמַרְתִּי לְפָנֶיךָ דָּבָר הָגוּן אָמַעֵט עַצְמִי, כִּי הֲלֹא כַּוָּנָתִי לְטוֹבָה, כִּי אֲנִי רוֹצָה שֶׁיִּזְכְּרוּ יִשְׂרָאֵל תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא בְּזִכָּרוֹן חָזָק וּבְדַעַת גָּדוֹל הַבָּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה. וּמֵחֲמַת

וֶה שֶׁאֲלָתִי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מִלָּכִים וְכוּ', כְּדֵי שֶׁתַּכְנִיעַ הָרַע עַיִן וּתְבַטְּלוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְגֹּם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. וְכִי רָאוּי שֶׁבִּשְׁבִיל שְׁאֵלָה הֲגוּנָה כָּזֹאת אֲמַעֵט עַצְמִי? הֵשִׁיב לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ לְכִי וּמִשְׁלִי בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. הַיְנוּ וֶה אִי אֶפְשָׁר לְמַלְּאוֹת שְׁאֵלָתֵךְ לְבַטֵּל הָרַע עַיִן לְגַמְרֵי כִּי הוּא קִיּוּם הָעוֹלָם. כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה וְנִצָּחוֹן, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל וֶה כַּנַּ"ל. אַךְ מָה אִכְפַּת לְךָ מַה שֶּׁאַתָּה מְמַעֵט וּמַקְטִין אֶת עַצְמְךָ לְעֵינֵיהֶם, הֲלֹא בֶּאֱמֶת מֻמְשָׁלְתְּךָ וְנִצָּחוֹנְךָ חָזָק לְעוֹלָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. כִּי מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתָם לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת לִזְכּוֹר בָּעוֹלָם הַבָּא תָּמִיד, אִם כֵּן אַתָּה מְנַצֵּחַ תָּמִיד אֵיךְ שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַקְּטָנוּת וְהַשְׁפָּלוּת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל. וְזֶהוּ לְכִי וּמִשְׁלִי בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל מֶמְשֶׁלֶת יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ הַמַּהֲרְשָׁ"א שָׁם עַיִן שָׁם. הַיְנוּ כִּי רַק מֶמְשָׁלָה וְנִצָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא נִצְחִי, זֶהוּ נִקְרָא נִצָּחוֹן וּמֶמְשָׁלָה אֲבָל לְהֵפֶךְ אֵין זֶה נִצָּחוֹן וּמֶמְשָׁלָה כְּלָל. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ נִבְזִים וּשְׁפָלִים וּדְווּיִים וּסְחוּפִים וּמַקְטִינִים עַצְמֵנוּ נֶגֶדָּם הַרְבֵּה וּמַכְרִחִים לְהִכָּנַע נֶגְדָּם, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶהוּ מֶמְשַׁלְתֵּנוּ וְנִצָּחוֹנֵנוּ, כִּי אָנוּ מְנַצְּחִים תָּמִיד מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתֵנוּ לַשָּׁמַיִם וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם רַךְ כַּקָּנֶה וְכוּ' שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁכּוֹפְפִין אוֹתוֹ עַד לֶעָפָר אֲלָפִים פְּעָמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חָזָק בְּשָׁרְשׁוֹ וְכָל הָרוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֵין יְכוֹלִין לְעָקְרוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק הִגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה הִגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, שֶׁאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם יְבִינוּ לֶעָתִיד שֶׁכָּל גְּדֻלָּתָם וּמֶמְשַׁלְתָּם הָיְתָה הַכֹּל גְּדֻלָּתֵנוּ וּמֶמְשַׁלְתֵּנוּ (עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן כא).

אָמְרָה לֵיהּ שְׂרָגָא בְּטִיהֲרָא מַאי מְהַנֵּי. כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּמְשָׁל לָהֶם לְיוֹם וְהַצָּלָחָתָם גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ וְנִרְאֶה לְרֹב כְּאִלּוּ הֵם לְבַד מְאִירִים וּמוֹשְׁלִים וּמְנַצְּחִים, עַל-כֵּן אֵין נִכָּר נִצָּחוֹנֵנוּ וּמֶמְשַׁלְתֵּנוּ כְּלָל כְּמוֹ שְׂרָגָא בְּטִיהֲרָא. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהֶאֱמֶת הוּא כָּךְ שֶׁסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת מְנַצֵּחַ תָּמִיד, אַךְ רֹב הָעוֹלָם אֵין רוֹאִים זֹאת, וּמֵחֲמַת זֶה רַבִּים נוֹפְלִים כִּי אֵינָם יְכוֹלִים לִסְבֹּל הַבְּזָיוֹן וְהַשְׁפָּלוּת. כִּי הָרַע עַיִן מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְנִרְאֶה כְּאִלּוּ הוּא מְנַצֵּחַ חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא מַפִּיל שִׂכְחָה הַרְבֵּה עַד שֶׁקָּשֶׁה לִשְׁמֹר זִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר לָהּ לִימְנוּ בָּךְ יָמִים וְשָׁנִים זֶה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצִּמְצוּם הַנִּזְכָּר לְעֵיל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית לְרַמֵּז לְכָל אֶחָד רְמָזִים וְכוּ' לְהַזְכִּירוֹ תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם. בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'לִימְנוּ'. כְּמוֹ דָּבָר הַמָּנוּי שֶׁלֹּא יֹאבַד, כֵּן יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים. וְעַל-יְדֵי זֶה שׁוֹמְרִים הַיָּמִים מִשְׁכְּחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֲבֵדָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר).

כִּי כָּל הַיָּמִים נִמְנִין לַלְּבָנָה שֶׁזֶּה הַיּוֹם אֶחָד בַּחֹדֶשׁ וְזֶה הַיּוֹם שֵׁנִי בַּחֹדֶשׁ וּלְסוֹף שְׁלֹשִׁים אוֹ עֶשְׂרִים וְתֵשַׁע יוֹם עוֹשִׂין רֹאשׁ-חֹדֶשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת זִכָּרוֹן לְכֻלָּם יִהְיוּ, כִּי זוֹכְרִין שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ לָעוֹלָם הַבָּא. וְכֵן רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִמְנֶה לַלְּבָנָה, כִּי רֹב הַשָּׁנִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה יָמִים שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשֵׁי הַלְּבָנָה, רַק לִפְעָמִים מוֹסִיפִין חֹדֶשׁ הָעִבּוּר לְהַשָּׁוּוֹת הַלְּבָנָה עִם הַחַמָּה. אֲבָל עִקַּר הַמִּנְיָן שֶׁל הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים הֵם לַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צִמְצוּם אֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל מוֹנִין יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם לַלְּבָנָה בְּוַדַּאי לֹא יִשְׁלֹט הָרַע עַיִן בְּחָכְמָתוֹ הָרָעָה לְהַשְׁכִּיחַ זִכָּרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא חַס וְשָׁלוֹם. אָמְרָה לֵיהּ יוֹמָא נַמִּי אִי אֶפְשָׁר דְּלָא מָנוּ בֵּיהּ תְּקוּפָתָא, הַיְנוּ שֶׁבְּהֶכְרֵחַ לִמְנוֹת גַּם לַחַמָּה שֶׁהֵם הַתְּקוּפוֹת שֶׁנִּמְנִין לַחַמָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיוּ לְאוֹתֹת וְכוּ'. וּמִשָּׁם יוֹנְקִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁמּוֹנִין לַחַמָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁרוֹצִים לְהַפְרִיד הַחַמָּה מֵהַלְּבָנָה חַס וְשָׁלוֹם לֵילֵךְ רַק אַחַר חָכְמָתָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְטִילִים שִׁכְחָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ שִׁלְיטָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּכָל אַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁבְּשִׁבְיל זֶה שׁוֹמְרִים עַצְמָן בְּעֵת הַתְּקוּפָה, כִּי אָז יֵשׁ אֲחִיזָה לְהָרַע עַיִן חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִבְּחִינַת חָכְמוֹת רָעוֹת דְּהַיְנוּ חָכְמָה בִּלְי אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנוֹת הָעוֹלָם שֶׁמּוֹנִין לַחַמָּה לְבַד וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּקוּפָתָא, בְּחִינַת סַבּוּנִי כַּמַּיִם כָּל הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד בְּחִינַת אֲחִיזַת הָרַע עַיִן שֶׁמְּסַבֵּב וּמַקִּיף עָלַי כָּל הַיּוֹם. כִּי בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁנָה הֵם מִתְגַּבְּרִים נֶגְדֵּנוּ בְּסִבּוּבִים רַבִּים לְהַשְׁכִּיחַ אֱמִתַּת זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא חַס וְשָׁלוֹם. אָמַר לָהּ זִילִי לְקָרוּ צַדִּיקֵי בִּשְׁמֵךְ יַעֲקֹב הַקָּטָן וְכוּ'. הַיְנוּ מַה שֶּׁאַתָּה מִתְיָרֵא מֵהָרַע עַיִן שֶׁמִּתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ שֶׁלֹּא יַשְׁכִּיחַ הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם, בְּוַדַּאי הָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ בְּקַטְנוּת וְשִׁפְלוּת כָּזֶה. אַךְ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁנִּצְחוּ הַמִּלְחָמָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְהֵם מַקְטִינִים עַצְמָן וּמְצַמְצְמִין עַצְמָן וּמוֹרִידִין עַצְמָן לְהַכְנִיס זִכָּרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא בְּכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹעַ אֶל הָאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא קָטָן בְּמַעֲלָה מְאֹד וְלֹא עָמַד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה כְּרָאוּי, אַף-עַל-פִּי-כֵן מְחַיִּין אוֹתָן וּמַזְכִּירִין אוֹתָן גַּם-כֵּן בְּדַרְכִים נִפְלָאִים עַל-יְדֵי שֶׁמְּצַמְצְמִין שִׁכְלָם בְּכַמָּה צִמְצוּמִים עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְהַכְנִיס הָאֱמֶת בִּלְבָבָם. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים קָטָן מֻחֲמַת שֶׁמַּקְטִינִים עַצְמָן בִּבְחִינַת מָאוֹר הַקָּטֹן שֶׁהִיא הַלְּבָנָה שֶׁנִּתְמַעֵט אוֹרָהּ וְנִקְטַן מֻחֲמַת חֲשַׁשׁ אֲחִיזַת הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל. כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְיָרְאִין יוֹתֵר מֵהָרַע עַיִן צְרִיכִין לְמַעֵט הָאוֹר וּלְהַסְתִּירוֹ וּלְהַקְטִינוֹ וּלְצַמְצֵם אוֹתוֹ בְּחָכְמָה נִפְלָאָה בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבְּלוֹ הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה וְלֹא יוּכַל הָרַע עַיִן לְבַלְבֵּל דַּעְתָּם לְהַשְׁכִּיחָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת לְכִי וּמַעֲטִי עַצְמֵךְ שֶׁאָמַר לָהּ מֻחֲמַת שֶׁהָיְתָה מִתְיָרֵאת מֵהָרַע עַיִן, הַיְנוּ שֶׁאִדְרַבָּה דַּיְקָא מֻחֲמַת זֶה צְרִיכִין לְמַעֵט וּלְצַמְצֵם הָאוֹר יוֹתֵר כַּנַּ"ל. אַךְ כְּשֶׁמְּצַמְצְמִין הָאוֹר יוֹתֵר וּמַקְטִינִים וּמַעֲלִימִין אוֹתוֹ יֵשׁ חֲשַׁשׁ שֶׁלֹּא יֵדְעוּ וְלֹא יִרְאוּ כְּלָל

נִפְלְאוֹת אוֹר הַזִּכָּרוֹן הָאֲמִתִּי. וְעַל זֹאת הִרְבְּתָה טַעֲנוֹתֶיהָ עִם ה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְאָמַר לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַצַּדִּיקִים יִקָּרְאוּ עַל שְׁמָהּ בְּשֵׁם קָטָן, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם יוֹדְעִים אֵיךְ לְהַקְטִין וּלְהַעְלִים וּלְצַמְצֵם הָאוֹר בְּאֹפֶן שֶׁיַּגִּיעוּ הָרְמָזִים שֶׁהֵם הַזִּכָּרוֹן אֲפִלּוּ לְכָל הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַזְּכִיר אֵלּוּ הַשִּׁלְשָׁה צַדִּיקִים יַעֲקֹב וּשְׁמוּאֵל וְדָוִד. כִּי אֵלּוּ הַשִּׁלְשָׁה הֵם בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ מַלְכוּת מָשִׁיחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

כִּי יַעֲקֹב הוּא כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקַּר מַלְכוּת מָשִׁיחַ יִהְיֶה עֲלֵיהֶם. כִּי יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, כִּי אַבְרָהָם יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל וְיִצְחָק יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו. וְיִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו הֵם עִקַּר בְּחִינַת הָרַע עַיִן, כִּי הֵם בְּחִינַת תְּרֵין עֲנָנִין דְּמְכַסְּיִין עַל עֵינָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע עַיִן. אֲבָל יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה מִשְּׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר רֹאשׁ-חֳדָשִׁים שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא נִתְעָרֵב בָּהֶם זָר. וְהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם קְדֻשַּׁת עַם קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְבַד בְּלִי אֲחִיזַת פְּסוּל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁעִקַּר מַלְכוּתוֹ הוּא מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן בָּאֻמָּת בִּקֵּשׁ יַעֲקֹב לְגַלּוֹת הַקֵּץ, כִּי סָבַר מֵאַחַר שֶׁמִּטָּתוֹ שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְבַד שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ עַל-כֵּן יוּכַל לְגַלּוֹת הַקֵּץ. אַךְ נִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה כִּי עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן. נִמְצָא שֶׁיַּעֲקֹב בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁהִיא מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל כִּי מִמֶּנּוּ יָצְאוּ כֻּלָּם מָשִׁיחַ וְיִשְׂרָאֵל בְּלִי פְּסוּל עֵשָׂו וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת רַע עַיִן כַּנַּ"ל. [בְּעִנְיַן שְׁמוּאֵל הַקָּטָן שֶׁפֵּרַשְׁתִּי עַל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא עַתָּה מָצָאתִי בְּסֵפֶר שִׁלְ"ה שֶׁפֵּרֵשׁ גַּם כֵּן עַל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְכֵן מוּבָא בְּסֵפֶר מַהֲרַ"ם שִׁיף]. וּשְׁמוּאֵל מָשַׁח אֶת דָּוִד וְהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁהִיא מַלְכוּת דָּוִד. כִּי דָּוִד הוּא שֹׂרֶשׁ מַלְכוּת מָשִׁיחַ כִּי מִמֶּנּוּ הִתְחִיל מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ. וְהוּא בְּעַצְמוֹ נִקְרָא מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מְשִׁיחַ אֱלֹקֵי יַעֲקֹב וְכַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְכִּיר אֵלּוּ הַשִּׁלְשָׁה צַדִּיקִים יַעֲקֹב וּשְׁמוּאֵל וְדָוִד כִּי הֵם בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל:

חַזְיֵהּ דְּלָא מַיְתְבָא דַּעְתָּהּ. כִּי הַגָּלוּת מִתְאָרֵךְ מְאֹד וּמַאן יָכִיל לְמִסְבַּל לֵיהּ. כִּי עִקַּר הַתִּקְוָה וְהַהַבְטָחָה הוּא שֶׁמַּבְטִיחַ לָהּ לִסְמֹךְ עַל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הָעֲנָוִים בָּאֱמֶת הַמַּקְטִינִים עַצְמָן וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל הָרַע עַיִן מִתְגָּרֶה בָּזֶה בְּעַצְמוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי מַנִּיחַ עַצְמוֹ לְאָרְכוֹ וּלְרָחְבּוֹ בְּכָל כֹּחוֹ לְרַחֵק מְאֹד מְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כָּאֲלוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה וְכוּ'. הַיְנוּ שְׂעִיר רֹאשׁ-חֹדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן שֶׁהוּא עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר שֶׁנִּכְנָע עַל-יְדֵי שְׂעִיר רֹאשׁ-חֹדֶשׁ כַּמּוּבָא. וְזֶהוּ הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, בָּזֶה הִבְטִיחַ לָהּ שֶׁבְּוַדַּאי יִזְכְּרוּ יִשְׂרָאֵל בַּהּ' וְיָשׁוּבוּ אֵלָיו. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁפָּעֲלָה הַלְבָּנָה בְּטַעֲנוֹתֶיהָ עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּבָיְכוֹל הִתְחָרֵט וְשָׁב עַל שֶׁמַּעֲטָהּ, מִזֶּה נִמְשָׁךְ שֹׂרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה לְכָל הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ (לִקּוּטֵי קַמָּא סִימָן יוּד וּבְלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א') שֶׁעַל-יְדֵי זֶה

נִשְׁתַּלְשֵׁל תְּשׁוּבָה לְכָל הָעוֹלָם בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ. נִמְצָא שֶׁהִיא בְּטוּחָה שֶׁבְּוַדַּאי יִזָּכְרוּ יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַבָּא וְיָשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה מֵאַחַר שֶׁפְּעָלָה שֶׁנִּתְהַוָּה עַל-יְדֵי טַעֲנוֹתֶיהָ שֶׁרֹּשׁ הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִיא מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מִתְחָרֵט כַּנַּ"ל. וּמִזֶּה הַשֹּׁרֶשׁ בְּוַדַּאי יַגִּיעַ לָהֶם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ לַה' בֶּאֱמֶת. כִּי הַלְבָנָה פְּעָלָה בְּטַעֲנוֹתֶיהָ שֶׁנִּצְחָה אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁהִתְחָרֵט עַל הַמְּעוּט וְצִוָּה שֶׁיִּשְׂרָאֵל יָבִיאוּ עָלָיו כַּפָּרָה. וּמִזֶּה יָצָא לָנוּ כַּמָּה רְמָזִים וְתִקְווֹת טוֹבוֹת שֶׁאָנוּ בְּטוּחִים שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ עַד שֶׁנָּשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁפְּעָלָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִתְחָרֵט וְשָׁב, מִזֶּה נִמְשַׁךְ שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי נִזְכֶּה לְשׁוּב כַּנַּ"ל. גַּם מֵאַחַר שֶׁרָאִינוּ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַלְבָנָה לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ בְּטַעֲנוֹתֶיהָ, זֶה רֶמֶז יְשׁוּעָה לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁמּוֹנִין לַלְבָנָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ תִּקְוָה שֶׁנִּזְכֶּה גַּם-כֵּן לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁנִּצְחָה הַלְבָנָה אוֹתוֹ בְּטַעֲנוֹתֶיהָ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בָּזֶה שֶׁאֲנַחְנוּ נִתְגַּבֵּר בִּתְפִלּוֹת וְשִׂיחוֹת וּטְעָנוֹת עִמּוֹ עַד שֶׁנְּנַצֵּחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לַמְנַצֵּחַ וְכוּ'. זַמְּרוּ לְמִי שֶׁמְּנַצְּחִין אוֹתוֹ וְשָׁמֵחַ. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא נַצָּחָן אֱמִתִּי בְּחִינַת וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר, כִּי מוֹאֵס בְּנִצָּחוֹן שֶׁל שֶׁקֶר. וְעַל-כֵּן עִקַּר נִצָּחוֹנוֹ הוּא כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מְנַצְּחִים אוֹתוֹ עַד שֶׁפּוֹעֲלִים אֶצְלוֹ שֶׁיְּשִׁיבֵנוּ אֵלָיו. כִּי בְּאֵלֶּה הוּא חָפֵץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּקְרָאנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדָנִי. וְגַם עַל-יְדֵי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּקֹשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיְּכַפְּרוּ בַּעֲדוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה כַּנַּ"ל, בָּזֶה הוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁכַּפָּרָתוֹ כִּבְיָכוֹל תְּלוּיָה בָּהֶם, שֶׁכְּבָיְכוֹל אֵינוֹ יְכוֹל לְתַקֵּן מְעוּט הַיֶּרַח שֶׁגָּרַם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם אֵרִיכַת הַגָּלוּת, כְּאִלּוּ אֵין בְּיָדוֹ לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּכַפְּרוּ בַּעֲדוֹ, כִּי אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָ"הּ שֶׁאֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם וְכוּ', בְּחִינַת נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ וְכוּ' שֶׁלֹּא יַחֲזֹר הַיָּמִין וְכוּ' כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. שֶׁבְּכָל זֶה מוֹדִיעַ לָנוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עִמָּנוּ בְּכָל הַצָּרוֹת וּבְכָל הַגָּלֻיּוֹת וְלֹא יֵצֵא מִשָּׁם עַד שֶׁנֶּאֱנַחְנוּ וְנִכָּפֵר בַּעֲדוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁנָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא לֵית מִלְּתָא דְּאִ תַּלְיָא אֶלָּא בִּתְיוּבְתָּא וּפֻרְקָנָא דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ תְּשׁוּבָה תַּלְיָא בִּידֵיהוֹן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף הַהֶכְרֵחַ שֶׁנָּשׁוּב אֵלָיו מֵאַחַר שֶׁכַּפָּרָתוֹ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל תְּלוּיָה בָּזֶה וְהוּא בְּוַדַּאי יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נַצָּחָן עַל כָּל הַנִּצָּחָנִים. וְהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַהַבְטָחָה שֶׁהִבְטִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ לְכָנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה עִמָּם בַּגָּלוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי לֹא יֹאבְדוּ שָׁם כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מֻבְטָחִים שֶׁבְּוַדַּאי נָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר כַּפָּרָתוֹ שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהָבִיא עָלָיו דְּהַיְנוּ קָרְבַּן רֹאשׁ-חֹדֶשׁ. כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא הַתְּשׁוּבָה כַּיָּדוּעַ וּמֵאַחַר שֶׁכַּפָּרָתוֹ תְּלוּיָה בִּתְשׁוּבָתֵנוּ, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי נָשׁוּב אֵלָיו, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יְנַצֵּחַ בְּוַדַּאי וְכַנַּ"ל:

וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהֲבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה נֶאֱמַר גַּם עַל זְמַן שֶׁבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְהָבִיא שְׂעִיר רֹאשׁ-חֹדֶשׁ, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם אָז הָיָה בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה בְּדַקּוּת מֻחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמְעוּט הַיָּרֵחַ. וּמֻחֲמַת זֶה נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר עַד שֶׁיָּרַדְנוּ בַּגָּלוּת לְגַמְרֵי. כִּי בְּחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יְ"ה שֶׁאֵין שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ שָׁלֵם וְכוּ', זֶה לֹא נִתְתַּקֵּן גַּם בִּימֵי הַבַּיִת כִּי לֹא יֻשְׁלַם בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַד דּוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וְהַדְּבָרִים מוּבָנִים לַבְּקִיאִים קְצָת בְּסִפְרֵי אֱמֶת. וְעַיֵּן בַּתִּקּוּנִים בְּעִנְיַן קֹן צִפּוֹר בִּזְמַן הַבַּיִת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן):
שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יג

בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַכְנָעַת הָרַע עַיִן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ זִכְרוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה זִכְרוֹן לְכֻלָּם יִהְיוּ וּתְשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיָּד שׁוֹנֵא. הַיְנוּ הָרַע עַיִן שֶׁהוּא עִקַּר הַשּׁוֹנֵא שֶׁנִּכְנָע בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ זִכְרוֹן כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי שְׂעִיר רֹאשׁ-חֹדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן וּמְלוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזִּכְרוֹן בִּבְחִינַת הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. 'וְזֶהוּ רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתַתָּ וְכוּ', וּשְׂעִירֵי חַטָּאת לְכַפֵּר בַּעֲדָם זִכְרוֹן לְכֻלָּם יִהְיוּ וּתְשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיָּד שׁוֹנֵא' כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַזִּכְרוֹן וְהַכְנָעַת הָרַע עַיִן בְּחִינַת זִכְרוֹן לְכֻלָּם וְכוּ' וּתְשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיָּד שׁוֹנֵא נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׂעִירֵי חַטָּאת שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל מְקֻשָּׁר וּמְחֻבָּר יָפֶה:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת הֶטְבַּת חֲלוֹם. שֶׁמִּי שֶׁחָלַם לוֹ חֲלוֹם רַע יְטִיבֶנּוּ בִּפְנֵי תִּלְתָּא דְּמַרְחֲמֵי לֵיהּ וְכוּ'. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁשָּׁנָה הִיא בְּחִינַת זִכְרוֹן בִּכְלָלִיּוּת בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי בִּשְׁעַת שֵׁנָה הַנְּשָׁמָה עוֹלֶה לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וּמִי שֶׁחָלַם לוֹ חֲלוֹם לֹא טוֹב זֶה סִימָן שֶׁנִּפְגַּם אֶצְלוֹ הַזִּכָּרוֹן בְּאֵיזֶה בְּחִינָה וְלֹא זָכָה שֶׁתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ הֵיטֵב בִּשְׁעַת שֵׁנָה בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כִּי אִם הָיָה זוֹכֶה לַעֲלוֹת בִּשְׁעַת שֵׁנָה לְעָלְמָא דְּאָתֵי כָּרָאוּי, בְּוַדַּאי הָיוּ חֲלוֹמוֹתָיו טוֹבִים וּמְיֻשָּׁבִים, כִּי שָׁם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כֻּלּוֹ טוֹב. נִמְצָא שֶׁחֲלוֹם רַע נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וּפְגַם הַזִּכָּרוֹן בָּא עַל-יְדֵי הָרַע עַיִן אוֹ עַל-יְדֵי פְּגַם הַמְּדָמֶּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַחֲלוֹם וְכַנַּ"ל. וְכַמְּבֹאָר שָׁם לְעִנְיַן הַמְּדָמֶּה. כִּי הַמְּדָמֶּה הוּא בְּחִינַת חֲלוֹם בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה אֶחָד הוּא עַיִן שָׁם. וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁין קֹדֶם הַשֵּׁנָה עַל תִּקּוּן הָעֵינַיִם וְתִקּוּן הַמְּדָמֶּה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים 'וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת', שֶׁיִּנָּצֵל מֵרַע עַיִן שֶׁהִיא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת מִיתַת הַלֵּב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים 'וּמֵאִיר לְאִישׁוֹן בַּת עָיִן' שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר בְּטוּבוֹ לְהָעַיִן שֶׁיִּנָּצֵל מֵרַע עַיִן שֶׁזֶּה צְרִיכִין בְּיוֹתֵר בִּשְׁעַת שֵׁנָה כִּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר אָז בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁתּוּכַל נַפְשׁוֹ לַעֲלוֹת לְעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים 'וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת

רָעִים וְהָרְהוּרִים רָעִים', זֶהוּ בַּקָּשָׁה לְהִנָּצֵל מִפְּגַם הַמְּדָמֶּה הַמְבַלְבֵּל שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הָרַעְיוֹנִים הַמַּבְהִילִים וְכָל הַחֲלוֹמוֹת רָעִים וְהָרְהוּרִים רָעִים. נִמְצָא שֶׁקֹּדֶם הַשֵּׁנָה מְבַקְּשִׁין לְהִנָּצֵל מֵרַע עַיִן וּמִפְּגַם הַמְּדָמֶּה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לִבְחִינַת זְכִרוֹן הַנַּ"ל בִּשְׁעַת שֵׁנָה. דְּהַיְנוּ שֶׁתִּדָּבֵק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחָלַם לוֹ חֲלוֹם רַע זֶה סִימָן שֶׁפְּגַם בַּזְּכָרוֹן כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהֵטִיבוֹ בִּפְנֵי תִּלְתָא דְּמַרְחֲמֵי לֵיהּ דַּיְקָא. כִּי הָאַהֲבָה הֵפֶךְ הָרַע עַיִן שֶׁהוּא שׂוֹנֵא לַכֹּל, וְהָאַהֲבָה הֵפֶךְ מִזֶּה. וְכֵן הָאַהֲבָה הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּדָמֶּה שֶׁבָּא מִלְּשׁוֹן הָרַע שֶׁמִּמֶּשֶׁם בָּאִין אַהֲבוֹת הַנִּפְוּלִין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹהֲבִין זֶה אֶת זֶה הִיא הֵפֶךְ מִזֶּה. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי אִלּוּ דְּמַרְחֲמֵי לֵיהּ נִתְתַּקֵּן הַחֲלוֹם. כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ עַל-יְדֵי הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה לְהֵיטִיב לוֹ הַחֲלוֹם וּלְהַכְנִיעַ מִמֶּנּוּ אֲחִיזַת הָרַע עַיִן וּפְגַם הַמְּדָמֶּה, וְלַהֲפֹךְ הַחֲלוֹם לְטוֹב לְתַקֵּן פְּגַם הַזְּכָרוֹן וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַהֶטְבָה בַּפֶּה, כִּי כָּל הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִין אַחַר הַפֶּה. כִּי הַדִּבּוּר פֶּה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בָּזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיֵּיטִיב הַחֲלוֹם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר. וּבָזֶה רוֹאִין גֹּדֶל כֹּחַ הַדִּבּוּר, שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁאוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה יִשְׂרְאֵלִים שֶׁהַחֲלוֹם הוּא טוֹב, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹמְרִים לוֹ חֶלְמָא טָבָא חֲזִית, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַחֲלוֹם לְטוֹב בֶּאֱמֶת. אַף-עַל-פִּי שֶׁחָלַם לוֹ חֲלוֹם לֹא טוֹב, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁשְּׁלֹשָׁה אוֹמְרִים בְּפֶה מָלֵא חֶלְמָא טָבָא חֲזִית, וְחוֹזְרִים הַדָּבָר כַּמָּה פְּעָמִים, וְאוֹמְרִים עוֹד שָׁלֹשׁ הֲפוּכוֹת וּשְׁלוֹמוֹת וּפְדֵיוֹת, עַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַחֲלוֹם בֶּאֱמֶת מֵרַע לְטוֹב. כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד לַהֲפֹךְ אֶת הָאָדָם מֵרַע לְטוֹב, כִּי עִקַּר נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא עִקַּר הַכְּלִי זַיִן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כִּי אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה עִקַּר הַכְּלִי זַיִן שֶׁל מְשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִים וּכְלוּלִים כָּל יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל כְּלֵי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הִיא רַק עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ב' לִקּוּטֵי קַמָּא), וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן שֶׁמִּמֶּנּוּ הַשִּׂכְחָה. כִּי בְּטוּל הַשִּׂכְחָה וְלִזְכּוֹת לִזְכְרוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת 'זְכוֹר בַּפֶּה' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִין מִשְׁנָתוֹ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּפֶה מָלֵא עַל-יְדֵי זֶה זוֹכְרִין לְמוּדוֹ תָּמִיד. וְכֵן לְעִנְיַן הַזְּכָרוֹן הָעִקָּרִי הַנַּ"ל שֶׁהוּא לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד זֶה הָרַע עַיִן שֶׁמִּמֶּנּוּ הַשִּׂכְחָה לְהַשְׁכִּיחַ מִלֵּב חַס וְשָׁלוֹם הַזְּכָרוֹן הַזֶּה. עַל-כֵּן הָעֵצָה לָזֶה לַחֲזֹר הַזְּכָרוֹן הַזֶּה בְּדִבּוּר פִּיו לִהְיוֹת רָגִיל בְּכָל יוֹם לְדַבֵּר בְּפֶה מָלֵא מֵעִנְיַן הַזְּכָרוֹן הַזֶּה לְדַבֵּר אֶל לִבּוֹ וּלְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּפֶה מָלֵא, מַה יִּהְיֶה הַתַּכְלִית מִמֶּנִּי לָעוֹלָם הַבָּא וּמַה יִּהְיֶה סוֹפִי, וְכִי בָּאתִי הֵנָּה לְקַבֵּץ עַצְמִי חַס וְשָׁלוֹם בָּזֶה הָעוֹלָם, הֲלֹא הַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁאֵין שׂוּם קְבִיעוּת בָּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר וְהָרָץ וְהַפּוֹרֵחַ מְאֹד, וְלֹא בָּאתִי הֵנָּה כִּי אִם לְהָכִין עַצְמִי

לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִלְמֹד סִפְרֵי מוּסָר שֶׁנִּתְיַסְּדוּ עַל-פִּי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּגְמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְעַל-פִּי צַדִּיקֵי אֱמֶת:

[לֹא סִפְרֵיהֶם שֶׁמְּכַנִּים לָהֶם סִפְרֵי מוּסָר שֶׁנִּתְיַסְּדוּ עַל-פִּי חָכְמוֹת הַמְחַקְּרִים, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבִּתְחִלָּה מְחַפִּים דִּבְרֵיהֶם בְּאֵיזֶה אֱמֶת וְאוֹמְרִים גַּם-כֵּן שֶׁהַזְּמַן פּוֹרֵחַ וְאֵין תַּכְלִית בָּזֶה הָעוֹלָם, אַךְ אַחַר כָּךְ מְהַפְּכִין הַשִּׁיטָה וְאוֹמְרִים שֶׁהַתַּכְלִית לְבַלּוֹת יָמָיו עַל חָכְמוֹתֵיהֶם וּלְשׁוֹנוֹתֵיהֶם. וְדַיְקָא עַל-יְדֵי הַמּוּסָר שֶׁלָּהֶם הָרַע, הֵם צָדִין נְפָשׁוֹת לְפוֹרְחוֹת לַגֵּיהִנֹּם וְלַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת. כִּי כָּל כַּוָּנָתָם לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה, לְהַטּוֹת מִנִּי אֹרַח הָאֱמֶת שֶׁקִּבַּלְנוּ עַל-יְדֵי רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּגְמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְכוּ' כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה לַבְּקִיאִים בָּהֶם]:

כִּי כָּל הַסִּפְרֵי מוּסָר הָאֲמִתִּיִּים מַזְכִּירִין אֶת תַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא, וְכֵן צְרִיכִין לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם וּלְדַבֵּר בְּפֶה מָלֵא מִתַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִדֵּי דַּבְּרִי בוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ 'עַד חָטְמוֹ' שֶׁכָּתַב שָׁם, שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא חֹטֶם בְּחִינַת רוּחַ אַפֵּנוּ מְשִׁיחַ ה' עַיִן שָׁם. כִּי עִקַּר כֹּחַ מַלְכוּת הָאֲמִתִּי דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת מַלְכוּת פֶּה. כִּי הַמֶּלֶךְ מַנְהִיג כָּל מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר, וְכָל נִצְחוֹן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁיְּסֹד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ מַלְכוּת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא הָיָה לוֹחֵם מִלְחֲמוֹת ה' כָּל יָמָיו בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְנִצַּח כֻּלָּם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר פֶּה דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁכָּלַל כֻּלָּם בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ בְּסֵפֶר תְּהִלִּים. וְעַל-כֵּן זָכָה בָּאֱמֶת לְמַלְכוּת נִצְחִי שֶׁהִיא מַלְכוּת מָשִׁיחַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת לַמְנַצֵּחַ שֶׁהִתְחִיל בָּהֶם רֹב הַמִּזְמוֹרִים שֶׁבַּתְּהִלִּים, כִּי זֶה עִקַּר עִנְיַן תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, כְּלָלִיּוּת הַדִּבּוּר הַקְּדוֹשׁ שֶׁל זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז נַעֲסֹק רַק בָּזֶה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הָאוֹמֵר תְּהִלִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכֶה לְאָמְרוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. וְעִקַּר אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁהִיא בְּחִינַת כָּל הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאוֹמְרִים בְּשִׁבְיל זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, הָעִקָּר הוּא בִּבְחִינַת לַמְנַצֵּחַ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בָּזֶה בְּנִצָּחוֹן גָּדוֹל מַמָּשׁ כְּמוֹ הַלּוֹחֵם מִלְחָמָה שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יְאַבֵּד אֶת לְבָבוֹ. וְיֵשׁ בֵּין שָׂרֵי הַמִּלְחָמָה כַּמָּה לְמוּדִים עַל זֶה לְחַזֵּק אֶת לֵב אַנְשֵׁי הַחַיִל בִּשְׁעַת הַמִּלְחָמָה שֶׁלֹּא יְאַבְּדוּ לְבָבָם. כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא בְּעִנְיָן זֶה שֶׁצְּרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת מְאֹד וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁאֵיזֶה שֶׁהִיא יֵשׁ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַדִּבּוּר מְאֹד מְאֹד, כִּי עִקַּר הַנִּצָּחוֹן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לַמְנַצֵּחַ שֶׁהִזְכִּיר בְּכָל פַּעַם קֹדֶם הַמִּזְמוֹר, כְּאוֹמֵר וּמַזְכִּיר וּמַזְהִיר לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס לְחֹם

מִלְחֶמֶת ה' שֶׁהוּא מֻכְרָח בָּזֶה כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא, וְהוּא מְלַמְּדָם לְכָל אֶחָד שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת מְנַצֵּחַ בְּמִלְחָמָה זֹאת יֹאמַר מִזְמוֹר זֶה אוֹ מִזְמוֹר זֶה בְּפֶה מָלֵא. וְזֶהוּ לַמְנַצֵּחַ וְהָבֵן. כִּי הוּא מַמָּשׁ כְּעֵין פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י שֶׁפֵּרוּשׁ לַמְנַצֵּחַ שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הַלֵּוִי שֶׁמְּנַצֵּחַ בְּשִׁיר וְכוּ', אַךְ אֲנַחְנוּ פֵּרַשְׁנוּ לַמְנַצֵּחַ עַל הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְכֵן הוּא מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּדִבּוּרוֹ וְאוֹמֵר עַל עַצְמוֹ לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד, שֶׁהַמִּזְמוֹר הַזֶּה הוּא לְדָוִד שֶׁהוּא הַמְנַצֵּחַ אֶת הַכֹּל בְּדִבּוּרוֹ הַקָּדוֹשׁ. כִּי כֵן צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ הַרְבֵּה כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה וְדִבּוּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי יְנַצֵּחַ עַל-יְדֵי זֶה אִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה לַעֲסֹק בָּזֶה כָּל יָמָיו עַד הַסּוֹף עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, שֶׁזֶּה נִקְרָא מְנַצֵּחַ בְּוַדַּאי, כִּי אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כְּבָר נִצַּח הַרְבֵּה עַל-יְדֵי דִּבּוּרוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁדִּבֵּר וּבִקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרֵךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂין בִּשְׁבִיל נִצְחוֹן דִּקְדֻשָּׁה נִשְׁאָר קַיָּם לְעוֹלָם, בְּפָרָט דִּבּוּר וְקוֹל שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁיָּקָר מֵהַכֹּל. וְזֶה בְּחִינַת 'כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ'. שֶׁעִקַּר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הָאֲמִירָה וְהַדִּבּוּר. וְזֶהוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ הֵינוּ שֶׁעִקַּר גְּבוּרוֹת ה' שֶׁהֵיא נִצְחוֹן מִלְחָמוֹת ה', בְּחִינַת 'ה' עֻזּוֹ וְגִבּוֹר ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה', זֶה מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַדִּבּוּר מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת מַלְכוּת מְשִׁיחַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע הָרַע עַיִן וְזוֹכִין לְזִכָּרוֹן. כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶטְבֵּת חֲלוֹם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בְּחִינַת כָּל הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִין אַחַר הַפֶּה כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת נִפְלָאוֹת בָּזֶה אֵיךְ שֶׁנִּתְקַיְּמוּ דִּבְרֵי הַפּוֹתְרִים לְטוֹבָה אוֹ לְהֶפֶךְ. כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַזִּכָּרוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַחֲלוֹם וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן יְטִיבֶנּוּ בִּפְנֵי שִׁלְשָׁה, כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם אָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן שֶׁבָּהֶם תָּלוּי הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה הֲפוּכוֹת וּשְׁלֹשָׁה פְּדֻיּוֹת, הַכֹּל כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן שֶׁהֵיא תִּקּוּן הַחֲלוֹם שֶׁיִּתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה אָמֵן:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאִם אֵין לוֹ מְטִיבִין יֹאמַר בִּשְׁעַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה' וְכוּ'. כִּי כֹּהֲנִים בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת 'וְקִמַּץ הַכֹּהֵן' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְגַם הַכֹּהֲנִים הֵם בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבָרֵךְ שֶׁהֵיא בִּרְכַּת כֹּהֲנִים. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת הַטּוֹב עַיִן הוּא יְבָרֵךְ עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, עַל-כֵּן אָז הוּא תִּקּוּן הַחֲלוֹם שֶׁהוּא תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּנִים אֵלּוּ שֶׁהֵם טוֹב עַיִן וְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לִימָא הָכִי אָז אַדִּיר בַּמָּרוֹם, בְּחִינַת מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'. כִּי הוּא מְנַצְּחָם תָּמִיד, בְּחִינַת וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', לְעוֹלָם יְדֵךְ עַל הָעֶלְיוֹנָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ

רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁמַּזְכִּירִין בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַחֲלוֹם אַדִּיר בַּמָּרוֹם, הַיְנוּ בְּחִינַת אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה' שֶׁאַתָּה מְנַצֵּחַ תָּמִיד וְאֵין לְשׁוּם רַע עַיִן שְׁלִיטָה וְכֹחַ נֶגְדְּךָ, וְעַל-כֵּן אֲנִי מְבַקֶּשְׁךָ שֶׁתָּשִׂים חַיִּים וּבְרָכָה וְשָׁלוֹם וְתִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַשִּׂנְאָה וְהַהִתְגָּרוּת שֶׁל הָרַע עַיִן שֶׁפּוֹגֵם בַּזִּכָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם קִלְקוּל הַחֲלוֹם. רַק תַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם, הֵפֶךְ הָרַע עַיִן שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת, וְהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא וְאֵינוֹ חָפֵץ בִּבְרָכָה, רַק תַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חַיִּים וּבְרָכָה וְכוּ', שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים. כִּי אַתָּה אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה, וְאַתָּה מְנַצֵּחַ תָּמִיד בְּחִינַת מְקוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה' וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַמִּצְוָה שֶׁל חִנּוּךְ נְעָרִים בַּתּוֹרָה שֶׁעִקָּרוֹ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם, שֶׁתִּינוֹק שֶׁיָּכוֹל לְדַבֵּר צָרִיךְ אָבִיו לְחַנְּכוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּלְלַמְּדוֹ דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁיֹּאמַר תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ וְכוּ' וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל, וְעַל-כֵּן אָפְלוּ תִּינוֹק אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַאי קָאָמַר, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּרַגִּילִים אוֹתוֹ לְדַבֵּר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה הֵם יְקָרִים מְאֹד וְהִיא מִצְוָה רַבָּה מְאֹד. וּמִזֶּה תּוֹכַחַת מְגֻלֶּה לְהַמַּלְעִיגִים עַל אַנְשֵׁי אֱמֶת הַמְקָרְבִים בְּנֵי הַנְּעוּרִים לַעֲבוֹדַת ה' מִנְּעוּרֵיהֶם, כִּי אַדְרַבָּא עִקַּר הַמִּצְוָה לְקָרֵב בְּנֵי הַנְּעוּרִים דַּיְקָא כִּי הֵם עֲדַיִן בִּתְחִלַּת הַמִּלְחָמָה וְהַנִּצָּחוֹן. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁמְּלַמְּדִים וּמְחַנְּכִים אוֹתָם בְּאֵיזֶה קְדֻשָּׁה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, הוּא יָקָר מְאֹד. כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂים לְעֵת עַתָּה בִּנְעוּרֵיהֶם אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, זֶה נִשְׁאָר קַיָּם לָנֶצַח. כִּי נִצָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה כָּל שֶׁהוּא קַיָּם לָנֶצַח תָּמִיד. וְגַם עַל-יְדֵי זֶה יִתְחַנְּכוּ וְיִהְיוּ רְגִילִים מִנְּעוּרֵיהֶם לִלְחֹם מִלְחֲמוֹת ה' וְלִלָּכֶת בְּדַרְכֵי יֹשֶׁר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל-פִּי דַּרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה. וַהֲלֹא הַתּוֹרָה הִזְהִירָה אוֹתָנוּ לְלַמֵּד אֲפִלּוּ תִּינוֹק שֶׁיָּכוֹל רַק לְדַבֵּר לִלְמֹד עִמּוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁכְּבָר הֵם בְּנֵי מִצְוָה וּמַנִּיחִים תְּפִלִּין בְּוַדַּאי חִיּוּב גָּדוֹל לְדַבֵּר עִמָּהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם בְּכָל יוֹם לְחַנְּכָם בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ מִנְּעוּרֵיהֶם דַּיְקָא. כִּי אַחַר כָּךְ כָּל מַה שֶּׁמַּזְקִינִים קָשֶׁה יוֹתֵר לְקָרְבָם מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר תָּעוּ מֵהַדֶּרֶךְ הַרְבֵּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ':

וּבֶאֱמֶת זֹאת הַהִתְנַגְּדוּת עַל בְּנֵי הַנְּעוּרִים מִשְׁתַּלְשֵׁל מִקִּטְרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁקִּטְרְגוּ עַל הָאָדָם וְאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ'. וּמִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסְּמָךְ-מֵם, כִּי הוּא הָיָה מֵהַמְקַטְרְגִים כַּמּוּבָא. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים וְחוֹלְקִים עַל הָעוֹסְקִים לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת. וְזֶה בְּחִינַת ה' אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל

הַשָּׁמַיִם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְטֹרוֹג הַמַּלְאָכִים עַל הָאָדָם שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְקַבֵּל תּוֹרָה קְדוֹשָׁה וּגְבוֹהָה כָּזֹאת, וּמֵהָרָאוּי אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל הָאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ דַּיְקָא בַּעֲבוֹדַת הַתַּחְתּוֹנִים גּוּשֵׁי עָפָר חֲסֵרֵי דַּעַת. וְחָפֵץ דַּיְקָא בַּעֲבוֹדַת הַיְלָדִים וּבְנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁהֵם עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים, כַּאֲשֶׁר מְפֹרָשׁ הַפָּסוּק אַחַר זֶה מִיָּד מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עוֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם, מִפִּי עוֹלְלִים דַּיְקָא שֶׁהַדִּבּוּר שֶׁל עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יָקָר בְּעֵינֶיךָ מְאֹד וְאַתָּה מְיַסֵּד מֵמֶנּוּ יְסוֹד עֹז וְחָזָק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא אַתָּה מְנַצֵּחַ הַצּוֹרְרִים וּמַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. כִּי עִקַּר הַנִּצָּחוֹן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר, וְדַיְקָא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים, מֵחֲמַת שֶׁהֵם עֲדַיִן בְּבַחֲרוּתָם וְהַדְּמִים בְּרִתְיחָתָם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַנִּצָּחוֹן. כִּי עִקַּר הַנִּצָּחוֹן בְּהַדְּמִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן עה), וְהַדִּבּוּר מֵהַדְּמִים כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וּכְשֶׁמְּחַנְּכִים אוֹתָם לְדַבֵּר דִּבְרֵי אֱמֶת בְּכָל יוֹם, בָּזֶה מְנַצְּחִים עַל יָדָם הַרְבֵּה מְאֹד, בִּבְחִינַת מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם כַּנַּ"ל. כִּי הַמִּלְחָמָה שֶׁל הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם אֲרֻכָּה מְאֹד, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַתְחִיל מִימֵי הַנְּעוּרִים מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב טוֹב לַגֶּבֶר כִּי יִשָּׂא עֹל מִנְּעוּרָיו. וְהַלְוַאי שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁלִימָהּ כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְזֶהוּ כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעוֹתֶיךָ וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה מְדַבֵּר מֵעִנְיַן פְּגִימַת וְחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה שֶׁנִּתְהַוָּה מֵחֲמַת הִתְגָּרוּת הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קְטֹרוֹג הַמַּלְאָכִים עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וּנְתִינַת הַתּוֹרָה לַתַּחְתּוֹנִים כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָן לַמַּשְׂכִּילִים שֶׁכָּל זֶה בְּחִינָה אַחַת וְזֶהוּ כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעוֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנַנְתָּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ'. הַיְנוּ כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה שָׁמֶיךָ וְכוּ' יָרֵחַ וְכוֹכָבִים, הַיְנוּ בְּחִינַת מִעוּט הַיָּרֵחַ שֶׁמֵּחֲמַת זֶה נָתַן לָהּ הַכּוֹכָבִים לְהָפִיס דַּיְתָהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַיְנוּ כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה הַיָּרֵחַ שֶׁנִּתְמַעֲטָה מֵחֲמַת הַקְּטֹרוֹג שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵחֲמַת הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל, אֲנִי מִתְמִיהַּ וּמִתְפַּלֵּא מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ', כִּי תִזְכְּרֶנּוּ דַּיְקָא, הַיְנוּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַזִּכָּרוֹן עַל הָאָדָם שֶׁיִּזְכֹּר בְּתַכְלִיתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא מֵאַחַר שֶׁהָרַע עַיִן מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ עַד שֶׁהַכָּרָחָה הַיָּרֵחַ לְהִתְמַעֵט מֵחֲמַת זֶה וְכַנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹקִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. הַיְנוּ שֶׁבֶּאֱמֶת בְּנִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ הָעֲצוּמִים הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁפִּיֵּס ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַלְּבָנָה וְאָמַר לָהּ שֶׁחָסְרוֹנָהּ וּמִעוּטָהּ נוֹגֵעַ בּוֹ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה וְכוּ'. כִּי הַחִסָּרוֹן נוֹגֵעַ בִּשְׁמוֹ כִּבְיָכוֹל בִּבְחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק. כִּי עֲמָלֵק הוּא עִקַּר הָרַע עַיִן, כִּי הָיָה עֵינוֹ רָעָה תָּמִיד בְּגֶדֶלֶת יִשְׂרָאֵל. כִּי עֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוֹעַת מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד שֶׁהוּא עֲמָלֵק. (וְכַמּוּבָא עִנְיָן זֶה לְעִנְיַן סֻכּוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם). וְעַל-יְדֵי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ

שֶׁתֵּף עַצְמוֹ בְּצַעַר הַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְנִשְׁבָּע לָהֶם שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמְחֶה אוֹתוֹ, עַל-יְדֵי זֶה הֵם בְּטוּחִים שֶׁבְּוַדַּאי יַכְנִיעוּ אוֹתוֹ. כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ מִסְתַּתֵּר עַצְמוֹ אֶצְלֵנוּ בְּתֹקֶף גָּלוּתֵנוּ בְּכַמָּה וְכַמָּה הַסְתָּרוֹת וְצִמְצוּמִים, וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מַזְכִּיר אוֹתָנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל מָקוֹם וּבְכָל אָדָם לָשׁוּב אֵלָיו. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּתִחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמְרַמֵּז רְמָזִים לְכָל אֶחָד וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהָאָדָם בְּגָלוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת אֲפִלּוּ אִם נָפַל חַס וְשָׁלוֹם עַד אֵין תַּכְלִית, גַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ וּמַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּדַרְכֵי נִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים וּמַזְכִּיר אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם בְּכַמָּה וְכַמָּה רְמָזִים שׁוֹנִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל מָקוֹם כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּכָל צָרוֹתָם לוֹ צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁבְּכָל צָרוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר צָרוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁרְחוֹקָה מֵאֲבִיהָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאָז לוֹ צָר כְּבָיְכוֹל הַיְנוּ שֶׁכְּבָיְכוֹל הוּא מֵצֵר וּמַקְטִין וּמְצַמְצֵם אוֹרוֹ בְּצִמְצוּמִים נִפְלָאִים כְּדֵי לְהַזְכִּירוֹ בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם וְכוּ', הַיְנוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא מַלְאַךְ פָּנָיו. כִּי הַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים מַלְאָכִים (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), הֵם מְבִינִים הָרְמָזִים וּמִשְׁתַּדְּלִים בְּחָכְמָתָם לְהַכְנִיס וּלְהָאִיר בְּיִשְׂרָאֵל אֵלּוּ הָרְמָזִים. וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מוֹשִׁיעִים אוֹתָם לְהַחֲזִירָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וַאֲזַי נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, שֶׁדִּיְקָא עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַיִן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְמַעֵט וְנִצְמָצֵם הָאוֹר מְאֹד, עַל-יְדֵי זֶה דִּיְקָא הִגִּיעַ טוֹבָה גְּדוֹלָה שֶׁיְּכוֹלִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת גַּם הַיּוֹרְדִים וְהַנּוֹפְלִים מְאֹד מְאֹד:

כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּסְתָּר הָאוֹר כָּל כָּךְ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצִּמְצוּמִים עַד שֶׁהָיָה קָשֶׁה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין הָרְמָזִים, וְהַצַּדִּיקִים בְּרִבּוּי יְגִיעָתָם בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ זָכוּ לְהַשִּׂיג הָאוֹר מִתּוֹךְ תֹּקֶף הַהַסְתָּרוֹת. עַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְהַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת, עַד שֶׁבְּעֶצֶם חָכְמָתָם הֵם מַלְבִּישִׁים לָנוּ הָאוֹר בְּצִמְצוּמִים נִפְלָאִים בְּאֹפֶן שֶׁגַּם כָּל אֶחָד בְּמְקוֹמוֹ יוּכַל לְהַגִּיעַ לוֹ רְמָזִים וְהִתְעוֹרְרוּת וְעֵצוֹת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא לֶאֱחֹז אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. כִּי הַהֶעְלֵם הוּא בִּשְׁבִיל הַגִּלּוּי כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל. הַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁמַּעֲלִימִין וּמְצַמְצְמִין הָאוֹר בְּצִמְצוּמִים רַבִּים יוֹתֵר, הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים. כִּי דִּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה הֵם מְגַלִּין וּמְאִירִין לְיִשְׂרָאֵל אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנּוֹכַל לֵידַע וְלִזְכֹּר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְזֶה בְּחִינַת אֵין מְעוּט אַחַר מְעוּט אֶלָּא לְרַבּוֹת. שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּמַעֲטִין וּמְצַמְצְמִין הָאוֹר בְּמְעוּט אַחַר מְעוּט, הַכֹּל הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְרַבּוֹת הָאוֹר לְהַגְדִּילוֹ וּלְהָאִירוֹ בְּלֵב יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה דִּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹקִים, וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַ"ט, זֶה בְּחִינַת מְעוּט אַחַר מְעוּט שֶׁנֶּחֱסַר הָאוֹר וְנִתְמַעֵט בְּכַמָּה בְּחִינוֹת בִּבְחִינַת מְעוּט אַחַר מְעוּט. וְהַכֹּל הוּא מֵאֱלֹקִים, כִּי הַחִסָּרוֹן

וְהַמְּעוּט הוּא מֵאֲלֵקִים כִּבְיָכוֹל, כִּי שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ עַצְמָם נִתְמַעֲטוּ וְנֶחְסְרוּ כִּבְיָכוֹל מֵהֲמַת הַקְּטָרוּג וְהַהִתְגָּרוּת שֶׁל הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָ"הּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה וְכָבוֹד וְהָדָר תִּעַטְּרֵהוּ, זֶהוּ בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ הַמְבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמְּזִין לְכָל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם עַיֵּן שָׁם. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לַהֲבִינָם זוֹכֶה לְהַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּתֶר וַעֲטָרָה. וְזֶהוּ וְכָבוֹד וְהָדָר תִּעַטְּרֵהוּ, שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְעַטֵּר בְּמֹחִין חֲדָשִׁים שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי כָּבוֹד וְהָדָר בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר הַנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה דַּיְקָא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצְּמְצוּמִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֲלֵקִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְכוּ', תַּמְשִׁילֵהוּ לְשׁוֹן מָשָׁל וְדִמְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רְמָזִים. וְזֶהוּ תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ, שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם מַעֲשֶׂה יָדָיו יִתְבָּרַךְ אַתָּה מְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים וּמְשָׁלִים שֶׁיָּבִין מֵהֶם לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ. כִּי הָרְמָזִים הֵם בְּחִינַת מְשָׁלִים, כְּמוֹ הַמָּשָׁל שֶׁהוּא סִבּוּב כְּדֵי לְהָבִין עַל יָדוֹ דָּבָר גָּבוֹהַּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי מָשָׁל. כְּמוֹ כֵן הֵם הָרְמָזִים הַנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה לְבוּשִׁים וְצִמְצוּמִים כְּדֵי שֶׁיָּבִין הָאָדָם מֵהֶם מְשָׁלִים וּרְמָזִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תַּמְשִׁילֵהוּ עַל-פִּי פִּשׁוּטוֹ, שֶׁהוּא לְשׁוֹן מָמְשָׁלָה, כִּי הַכֹּל אֶחָד. כִּי זֶהוּ עִקַּר הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל הָאָדָם עַל כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁהֵם מַעֲשֶׂה יָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין מִכֻּלָּם מְשָׁלִים וּרְמָזִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר בֶּן עַזַּאי 'וּבְרוּךְ שֶׁבָּרָא כָּל אֵלּוּ לְשַׁמְּשֵׁנִי' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל נִבְרָא כְּדֵי שֶׁאָבִין מֵהֶם רְמָזִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וְכוּ'. וַיְדַבֵּר עַל הָעֲצָמִים וְכוּ' מִן הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וְכוּ', שֶׁהָיָה מֵבִין מִכֻּלָּם רְמָזִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְשָׁלִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו, שֶׁהַכֹּל נִכְנָע תַּחַת בְּחִינַת הָרַגְלִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלַי הַנַּ"ל. וְהַכָּתוּב קוֹרֵא אוֹתָם רַגְלַיִן, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין אֵלּוּ הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה. אָז הוּא נִכְלָל בַּה' יִתְבָּרַךְ, וְאָז (הֵם נִקְרָאִים) [הוּא נִקְרָא] בְּחִינַת רַגְלָיו. וְזֶהוּ שֶׁסּוֹתֵם ה' אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. וְאֵלּוּ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם לֹא קָאָמַר, כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם וְלִתֵּן הַתּוֹרָה, מֵאַחַר שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת לְכָל זֶה שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַחִסָּרוֹן וְהַמְּעוּט יִתְגַּבֵּר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת כָּאֵלֶּה, עַד שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל וּלְהַגְדִּיל וּלְהַאֲדִיר שְׁמוֹ בְּכָל הָאָרֶץ, בִּבְחִינַת מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ ה' אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ.

שֶׁבְּכָל הָאָרֶץ בְּכָל הַגַּשְׁמִיּוּת, מָה אַדִּיר שִׁמְךָ שֶׁיְּכוֹלִין לְהָבִין הָרְמָזִים בְּכֻלָּם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים וְכַנַּ"ל:

חלק יז

נַחֲזֹר לְעִנְיַן שַׁבַּת נַחֲמוּ שֶׁהוּא אַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁהוּא נֶחָמָה עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ: שֶׁעִקַּר הַחֻרְבָּן הוּא בְּחִינַת הַשִּׁכְחָה שֶׁנִּמְשְׁכָה בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת. וְעַל-כֵּן אַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְקוּם קֹדֶם אוֹר הַבֹּקֶר לְסַדֵּר תִּקּוּן חֲצוֹת וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּדֵי לִשְׁמֹר הַזִּכָּרוֹן עַל-יְדֵי זֶה כַּמְבֹאָר לְעֵיל. וּכְמוֹ שֶׁהַזְּהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִכָּאן וְאֵילָךְ דְּמוֹסִיף יוֹסִיף וּדְלָא מוֹסִיף וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁנָּתְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סִימָן מִקּוּמִי עַד שִׁכְבִי קוּמִי. דְּהַיְנוּ מִתִּשְׁעָה בְּאָב עַד שִׁבּוּעוֹת צְרִיכִין לְקַיֵּם קוּמִי רְנִּי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה' וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן לְזָכֵר בְּתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי לָעוֹלָם הַבָּא הוּא עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא הֶכְנָה לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין כַּאֲשֶׁר נִשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָמַר שֶׁהָעִקַּר הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּהַשִּׁחוֹת עַיִן שָׁם, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֶׁל לֶעָתִיד, כְּמוֹ כֵן בִּפְרָטִיּוּת צָרִיךְ לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין כִּי הוּא נוֹרָא וְאָיוֹם וְכוּ'. וּבְיוֹתֵר צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ כְּשֶׁרוֹאִין הַיָּמִים מְמַשְׁמְשִׁין וּבָאִין שֶׁהֵם מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וְאֵילָךְ. כִּי אָז בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב הוּא הַהַמְתָּקָה שֶׁל אַרְבָּעִים יוֹם הָאֶמְצָעִיִּים שֶׁהָיוּ בְּכַעַס שֶׁהִתְחִילוּ תֵּכֶף אַחַר שִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז שֶׁבּוֹ נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת וְנִתְהַוָּה הַשִּׁכְחָה שֶׁזֶּה גָּרַם הַחֻרְבָּן וְהָאֲבֵלוּת הַמַּר שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים. וְאַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב מַתְחִיל הַהַמְתָּקָה, וְהָעִקַּר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב. כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ שֶׁבּוֹ כָּלוּ מֵתֵי מִדְבָּר בַּשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבְּדָקוּ עַצְמָן מִתִּשְׁעָה בְּאָב עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וְנִמְצְאוּ כֻּלָּם חַיִּים וְכוּ'. כִּי גְּזֵרַת הַמְרַגְּלִים שֶׁהָיְתָה בְּתִשְׁעָה בְּאָב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם. וְהַצָּרָה שֶׁל שִׁבִירַת הַלּוּחוֹת שֶׁהָיְתָה בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל הֵם בְּחִינָה אַחַת וְשַׁיָּכִים זֶה לָזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְיוֹם פָּקְדִי וּפָקַדְתִּי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁגְּזֵרַת דּוֹר הַמִּדְבָּר בְּשִׁבְיל הַמְרַגְּלִים הִתְחִיל מֵאָז, מֵחֵטְא הָעֵגֶל. וְעַל-כֵּן עָלְתָה גַּם שָׁנָה הָרִאשׁוֹנָה בְּמִנְיָן. וּשְׁנֵי הַצָּרוֹת הָאֵלּוּ הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַזִּכָּרוֹן. כִּי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁגָּרַם שִׁבִירַת לוּחוֹת עַל-יְדֵי זֶה נִתְהַוָּה שִׁכְחָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר מַעֲשֶׂה הָרַע הַזֹּאת שֶׁל הָעֵגֶל הָיָה עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁהֵם בְּחִינַת רַע עַיִן. כִּי הֵם הָיוּ יוּוּנוּס וְיוּמְבְּרֶם בְּנֵי בִלְעָם הָרָשָׁע שֶׁהָיָה לָהֶם עַיִן רַע כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהֵם הֵם שֶׁעָשׂוּ הָעֵגֶל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּזֹּהַר. כִּי מֵעוֹלָם הָיָה לָהֶם עַיִן רָעָה בִּגְדֻלַּת

מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִתְגַּבְּרוּ בְּעֵינָם הָרָעָה וְהֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְגָרְמוּ שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַוָּה שִׁכְחָה מִיתַת הַלֵּב שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל. וְחֵטְא הַמְרַגְּלִים זֶה בְּחִינַת פְּגַם לָשׁוֹן הָרַע שֶׁגּוֹרֵם הִתְגַּבְּרוּת הָרַע שֶׁבַּמְּדָמֶה, שֶׁמִּשָּׁם אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גַּם-כֵּן נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּמֵבִיא שָׁם הַפָּסוּק שֶׁל הַמְרַגְּלִים שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה עַל פָּסוּק שְׁנָתַיִם יָמִים וְכוּ' עַיִן שָׁם. וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ מִשִּׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז עַד תִּשְׁעָה בְּאָב. וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל הַהַמְתָּקָה. כִּי בְּתִשְׁעָה בְּאָב בְּעֵת תִּקָּף מְרִירוּת הַחֻרְבָּן מַתְחִיל מִיָּד לְעֵת מִנְחָה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה, כִּי אָז נוֹלַד מָשִׁיחַ כַּמּוּבָא, שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן הוּא עַל יָדוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעִקַּר הַהַמְתָּקָה בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב שֶׁאָז פָּסְקוּ מֵתֵי מִדְבָּר, וְאָז מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל בְּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁהֵם מֵרֹאשׁ-חֹדֶשׁ אֱלוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהָיוּ בְּרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הָאֶמְצָעִיִּים הָיוּ בְּכַעַס, אֲבָל בְּסוֹף הָאַרְבָּעִים שֶׁל כַּעַס נִתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה עַל-יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹתָיו וְאָמַר לוֹ פָּסַל לְךָ, וְזֹאת הַהַמְתָּקָה וְהָרָצוֹן הִתְחִיל בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב שֶׁבּוֹ הַמְתָּקַת הַכַּעַס שֶׁל יָמִים הָאֶמְצָעִים, כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין בְּעֵינֵינוּ שֶׁבּוֹ פָּסְקוּ מֵתֵי מִדְבָּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִשְׁווּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יוֹם-טוֹב שֶׁל חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ'. כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים גְּמַר הָרָצוֹן וְהַמְתָּקָה שֶׁל אַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁהָיוּ שֶׁל רָצוֹן. כִּי אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עִקַּר גְּמַר שְׁלֵמוּת הַהַמְתָּקָה, כִּי אָז נִתְרַצָּה לְמֹשֶׁה בְּשִׁמְחָה, וְאָמַר לוֹ סָלַחְתִּי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. אֲבָל הַהַתְחָלָה שֶׁהִתְחִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִתְרַצּוֹת לְתֵת לוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זֶה הִתְחִיל בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב, שֶׁאָז הִתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ הַהַמְתָּקָה וְהָרָצוֹן שֶׁל אַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים. וְעַל-כֵּן בּוֹ פָּסְקוּ מֵתֵי מִדְבָּר שֶׁהִיא בְּחִינָה אַחַת עִם שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ שַׂיָּכוּת לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב עִם יוֹם הַכִּפּוּרִים. עַל-כֵּן הִשְׁווּ אוֹתָם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן תֵּכֶף אַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב בִּפְרָט בְּט"ו בְּאָב צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְתַקֵּן פְּגַם הַזִּכָּרוֹן שֶׁנִּתְהַוָּה עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת כַּנַּ"ל. כִּי עַתָּה צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הָאֲרַת קַבָּלַת הַלּוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וּמְתַקְּנִים הַזִּכָּרוֹן. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְהַתְחִיל לָקוּם בַּחֲצוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֱלוּל שֶׁאָז כָּל יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרְרִין וְזוֹכְרִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין אָז בְּשׁוֹפָר, כִּי שׁוֹפָר בְּחִינַת זִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה לָכֶם

לְזִכָּרוֹן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם יִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ. כִּי עַל-יְדֵי שׁוֹפָר מַזְכִּירִין עַצְמָן אֵימַת יוֹם הַדִּין שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְכוּ'. וְעִקַּר תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן נִמְשָׁךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקַּר מִצְוַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא יוֹם הַזִּכָּרוֹן. כִּי הוּא יוֹם הָרִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לָבֹא אָז לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁנּוֹסְעִים לְצַדִּיקִים הוּא בִּשְׁבִיל זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא, כְּדֵי שֶׁיַּזְכִּירוּ אוֹתוֹ תַּכְלִיתוֹ הַנִּצָּחִי לְעוֹלָם הַבָּא וְיִלַּמְּדוּ אוֹתוֹ עֵצוֹת וּדְרָכִים יְשָׁרִים לְזִכּוֹת לָזֶה. עַל-כֵּן בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְזַהֵר לָבֹא עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָז הוּא יוֹם הַזִּכָּרוֹן, וְאָז עוֹסְקִים הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעִקַּר בְּרִיאָתוֹ הָיְתָה כְּדֵי שֶׁיִּתְדַּבֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים וְיִחְיֶה מִיָּד חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא. אֲבָל הַס"ם וְהַנָּחָשׁ הָיוּ עֵינֵיהֶם רָעָה בְּגַדְלָתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיוּ הַמַּלְאָכִים צוֹלִין לוֹ בָּשָׂר וּמְצַנְּנִין לוֹ יַיִן וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַנְּאוּ בּוֹ עַד שֶׁהִתְגָּרוּ בּוֹ וְהֶחֱטִיאוּ אוֹתוֹ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַפְּגָם הִגִּיעַ בָּעֵינַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה וְכוּ', וַתֵּרֶא דַּיְקָא, וּכְתִיב וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ וְכוּ', וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן הַחָכְמָה נֶאֱמַר. אֲבָל בְּזֹאת הַחָכְמָה נֶאֱחָז הָרַע עַיִן שֶׁהוּא חָכְמוֹת שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵדְעוּ כִּי עֲרֻמִּים וּצְרִיכִים לְבוּשִׁים לְכַסּוֹת וּלְהַסְתִּיר וּלְהַעְלִים עַצְמָן, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁהִתְמִשְׁכוּ אֲחִיזַת הָרַע עַיִן בָּעוֹלָם, שֶׁעַל-כֵּן צְרִיכִים לְבוּשִׁים דַּיְקָא לְהִתְכַּסּוֹת וּלְהִסָּתֵר מֵעֵינֵיהֶם הָרַע, כִּי מִקֹּדֶם שֶׁהָיְתָה אֲחִיזַת הָעַיִן רָעָה לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְבוּשִׁים לְהַסְתִּיר עַצְמָן כְּלָל. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה עוֹסְקִים לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא אָז עַל-כֵּן הוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל. עַל-כֵּן אָז עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ שֶׁרוֹצֶה לְהִתְעוֹרֵר אָז כַּמּוּבָא, לְהַכְנִיעַ אוֹתוֹ עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן. כִּי זִכָּרוֹן הֵפֶךְ רַע עַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שָׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי שְׁנֵיהֶם צְרִיכִין לְזִכָּרוֹן בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם:

וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל הַזִּכָּרוֹן, וְעַל-כֵּן אָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְפָנִי וְלִפְנִים לִמְקוֹם הַלּוּחוֹת. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן בִּשְׁלֵמוּת בָּאָדָם וּבְמָקוֹם וּבַזְּמַן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז נִתְּנוּ לוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁהֵם תִּקּוּן שִׁבְירַת הַלּוּחוֹת שֶׁעַל יָדָם נִתְהַוָּה הַשִּׂכְחָה. כִּי עַכְשָׁו נִתְתַּקֵּן הַדָּבָר וְנִתְּנוּ לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת. וְעַל-כֵּן אָז נִמְשָׁךְ שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן לְכָל אָדָם בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן, עַל-יְדֵי עִצָּם הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הָאָדָם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן שֶׁהוּא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס אָז בְּיוֹם קָדוֹשׁ כָּזֶה לְקָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְכוּ' כַּמּוּבָא לְעֵיל וְרַק

שֶׁעַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּשָׁנָה אַחַת, כִּי כָּל הַדּוֹרוֹת צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּשְׁבִירַת הַלּוּחוֹת עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ כַּיָּדוּעַ]:

חלק יט

וְעַל-כֵּן אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים זָכְנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת סֻכּוֹת שֶׁהֵם עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהָיוּ בִּזְכוּת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁהָיוּ מְכַסִּין עָלֵינוּ מִן הָרַע עַיִן שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלֵינוּ מַעֲתָּה. כִּי הָעַנְנֵי כָּבוֹד הָיוּ בִּזְכוּת אַהֲרֹן, וְהֵם הָיוּ מְגִנִּים עַל יִשְׂרָאֵל וּמְכַסִּים אוֹתָם מִן הָרַע עַיִן. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק אַהֲרֹן בְּאֶחָד בְּאָב כְּתִיב וַיִּרְאוּ כָּל הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אַל תִּקְרֵי וַיִּרְאוּ אֶלָּא וַיִּירְאוּ וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי אַחַר שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הָעַנְנֵי כָּבוֹד אָז נִרְאוּ לְעֵין הָעַמִּים וְאָז הִתְגָּרָה בָּהֶם הָרַע עַיִן שֶׁהוּא עֶמֶלֵק שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע עַיִן שֶׁמִּתְקַנֵּא תָּמִיד בִּגְדֻלַּת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי וְכוּ' שֶׁהוּא עֶמֶלֵק כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְכָל זֶה הָיָה בְּאֶחָד בְּאָב שֶׁאָז מַתְחִילִין יָמִים הַמָּרִים שֶׁל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים. וּבְסֻכּוֹת שֶׁהוּא אַחַר יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז זָכִינוּ לְתַקֵּן זֹאת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן זָכְנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָעַנְנֵי כָּבוֹד עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּדֵי לְכַסּוֹת וּלְהָגֵן עָלֵינוּ מִן הָרַע עַיִן שֶׁלֹּא נִפְגֹּם חַס וְשָׁלוֹם הַזְּכָרוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִתְמַשַּׁכְנוּ עָלֵינוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר לְעִנְיַן עֵשָׂו וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וְכוּ', שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת לְהַכְנִיעוֹ וּלְהַרְחִיקוֹ וְכוּ'. וּמוּבָא שָׁם לְעִנְיַן מִצְוַת סֻכָּה כְּדֵין וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עֵשָׂו וְאַרְבַּע מֵאוֹת זֶה בְּחִינַת 'הָרַע עַיִן' שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא אַרְבַּע מֵאוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁהַתִּקּוּן שֶׁל זֶה הוּא סֻכּוֹת בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם מְגִנִּים עַל יִשְׂרָאֵל וּמְסוֹכְכִים עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהֶם אֲחִיזַת הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְרַבִּין בְּסֻכּוֹת בְּקֻרְבָּנוֹת, זֶה בְּחִינַת יָד, בְּחִינַת וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מִשְׁלַח יֶדְכֶם שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַכֹּחַ הַמַּדְמֶה עַיִן שָׁם, כִּי מַחֲמַת שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הִמְשַׁכְנוּ תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן, עַל-כֵּן מִשְׁתַּדְּלִין עַתָּה לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה וּלְהַכְנִיעַ הַמַּדְמֶה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל רִבּוּי הַקֻּרְבָּנוֹת בְּחִינַת וּשְׂמַחְתֶּם וְכוּ', כִּי אָז הוּא זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הַזִּכָּרוֹן חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁלּוֹקְחִין בְּסֻכּוֹת, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמֵנוּ בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, כִּי מְנַעְנְעִין עִמָּם לְכָל צַד, זֶה בְּחִינַת הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁנּוּכַל לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן עַל-יְדֵי הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת אָ"דָ"ם, שֶׁמִּתְקַנִּים עַל-יְדֵי הַהַקָּפוֹת עִם הָאַרְבָּעָה מִינִים, שֶׁהוּא רְאשֵׁי תֵּבוֹת אָדָם דִּבּוּר מַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת. הַיְנוּ בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר מַעֲשֶׂה. כִּי עִקַּר הָאָדָם

הוּא הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ שֶׁהִיא הַנִּשְׁמָה, כִּי מְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל-יְדֵי לְקִיחַת הָאַרְבָּעָה מִינִים בְּיָדֵינוּ אָנוּ לוֹקְחִין בְּיָדֵינוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. הַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָרְמָזִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית מֵהַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבְּכָל יוֹם וּמְרַמֵּז לְכָל אָדָם בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל יוֹם שֶׁיִּתְקָרֵב וְיָשׁוּב אֵלָיו כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר מַאן נָצַח, מַאן דְּאָחִיד מָאנָא קְרָבָא בִּידוֹהִי. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ בְּעֵינֵי מַה זֶּה סִימָן עַל נִצָּחוֹן מֵחֲמַת שֶׁאוֹחֵז הַכְּלֵי זַיִן בְּיָדוֹ הֲלֹא גַּם הַחוֹלֵק וְהַלּוֹחֵם נֶגְדּוֹ אוֹחֵז גַּם-כֵּן כְּלֵי זַיִן, וְכִי אֲחִיזַת כְּלֵי זַיִן הוּא הַנִּצָּחוֹן, הֲלֹא מִקְרָא מַלֵּא דִּבֵּר הַכָּתוּב אֶל יְתַהֵלֵל חוֹגֵר כְּמַפַּתֵּחַ (מְלָכִים א כ). אַךְ עַל-פִּי דְּבָרֵינוּ הַמְבֹאָרִים לְמַעְלָה מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שְׁמִי שֶׁכַּוָּנָתוֹ אֶל הָאֱמֶת וְחוֹגֵר עַצְמוֹ לְמִלְחָמָה בִּשְׂבִיל הָאֱמֶת, הוּא מְנַצֵּחַ תָּמִיד. כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה עֲבֵדָא לְצֹרֶךְ מִלְחֶמֶת מִצְוָה הַזֹּאת הוּא מְנַצֵּחַ בָּזֶה מִיָּד, מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מָאן נָצַח מָאן דְּאָחִיד מָאנֵי קְרָבָא בִּידוֹהִי, כִּי אֵלּוּ הַכְּלֵי זַיִן הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם הָאֶתְרוֹג וְלוּלָב וְכוּ', שֶׁהֵם מִצְווֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, אֵלּוּ הַכְּלֵי זַיִן מִיָּד שֶׁאוֹחֲזִים אוֹתָם בְּיָדֵינוּ אָנוּ מְנַצְּחִים מִיָּד, מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתֵנוּ לְקַיֵּם מִצְוֹת בּוֹרְאֵנוּ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְאָנוּ רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ הַזִּכָּרוֹן עָלֵינוּ עַל-יְדֵי זֶה וּלְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן עַל-יְדֵי זֶה שֶׁלֹּא יַפִּיל שְׂכְחָה חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן בְּוַדַּאי דַּיְקָן נָצַח תָּמִיד, כִּי רַק נִצָּחוֹן נִצְחִי הוּא נִצָּחוֹן אֱמִתִּי כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת חֲתֻנָּה. כִּי עִקַּר הַחֲתֻנָּה הִיא בִּשְׂבִיל הַזִּכָּרוֹן, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר זֶכֶר אַחֲרָיו לְעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַמִּצְוָה שֶׁל הַחֲתֻנָּה שֶׁהִיא מִצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵיר בָּנָיו אַחֲרָיו שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר זִכְרוֹ לְדוֹרוֹת עוֹלָם. וְהָעִקָּר הוּא בִּשְׂבִיל זִכָּרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הָעוֹלָם. וּבִשְׂבִיל זֶה לְבַד רוֹצֶה ה' יִתְבָּרַךְ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁיּוֹלִיד הָאָדָם בָּנִים כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם הָעוֹלָם שֶׁיִּזְכְּרוּ אוֹתוֹ לָנֶצַח. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ה' זִכְרְךָ לְדוֹר וָדוֹר. וּכְתִיב וְזֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא. כִּי עִקַּר זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא הוּא לִזְכֹּר בּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר כָּל שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁכֻּלָּם יֵדְעוּ אוֹתוֹ וְכַנַּ"ל. וְהָאָדָם נִבְרָא בָּזֶה הָעוֹלָם רַק בִּשְׂבִיל זֶה, וְרַק בִּשְׂבִיל זֶה הוּא מְחֻיָּב לְהַשְׁאִיר בָּנָיו אַחֲרָיו כְּדֵי שֶׁיִּזְכְּרוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לָנֶצַח בִּבְחִינַת זֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר כַּנַּ"ל. וְכֵן מוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שְׁמִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַזִּכָּרוֹן אֵינוֹ זוֹכֶה לִבֵּן זָכָר כַּמּוּבָא שָׁם לְעִנְיַן אַבְשָׁלוֹם עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם הַבָּא הוּא בְּעִנְיַן תַּאֲוָה הַזֹּאת שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר בָּעוֹלָם הַבָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִלְכָּד בֶּזֶה חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת חֻפָּה שֶׁעוֹשִׂין קֹדֶם שֶׁמְּזַוְּגִין אוֹתָם, כְּדֵי לִזְכֹּר בָּעוֹלָם הַבָּא, כִּי

הַחֻפָּה הִיא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת חֻפָּה לְכָל צַדִּיק וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ד) כִּי עַל כָּל כָּבוֹד חֻפָּה. גַּם חֻפָּה הִיא בְּחִינַת הַכְנָעַת הָרַע עַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם הַבָּא בִּבְחִינַת חוֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם, שֶׁבְּחִינַת חֻפָּה חוֹפֵף וּמֵגֵן מֵהָרַע עַיִן שֶׁלֹּא יַפִּיל שִׂכְחָה, רַק לִזְכֹּר תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא חֻפָּה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָרַע עַיִן הוּא עַל-יְדֵי תַּאֲוָה הַזֹּאת שֶׁתִּלּוּיָה בָּעֵינַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין חֻפָּה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן וּלְהָגֵן בְּפָנָיו כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַמִּצְוָה שֶׁל שִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּמַנּוּ אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין שֶׁהוּא גַּם-כֵּן פֶּגֶם הַזִּכָּרוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי שִׂמְחָה בְּחִינַת נִגּוּן בְּכִנּוֹר וּכְלֵי זֶמֶר. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלֵי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין עַל הַחֻתָּנָה כְּדֵי לְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּמְּדַמֶּה עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׂמְחָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁיִּזָּכֵר תָּמִיד שֶׁעִקַּר הַחֻתָּנָה הִיא בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַבָּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר זֵכֶר אַחֲרָיו שֶׁיִּזְכְּרוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ לָנֶצַח כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּשִׂמְחַת ט"ו בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְאָמְרוּ שֶׁלֹּא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כְּט"ו בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא בְּחִינַת חֻתָּנָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם בַּמִּשְׁנָה 'שֶׁבָּהֶן בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל יוֹצְאוֹת' וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁסִּיֵּם שָׁם בַּמִּשְׁנָה וְכֵן הוּא אוֹמֵר צְאֶינָה וּרְאֶינָה וְכוּ' בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ זֶה מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ'. הַיְנוּ כְּכָל הַמְבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁעִקַּר שִׂמְחַת ט"ו בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מַה שֶּׁבָּהֶם נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם הַבָּא הַנַּ"ל, כִּי בָּהֶם נִמְתָּק וְנִתְתַּקֵּן בְּחִינַת פֶּגֶם שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁעַל יָדָם נִתְהַוָּה הַשִּׂכְחָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא בְּחִינַת שִׂמְחַת חֻתָּנָה בְּחִינַת בְּיוֹם חֻתָּנָתוֹ, כִּי עִקַּר שִׂמְחַת הַחֻתָּנָה הִיא בְּחִינַת שִׂמְחַת הָעוֹלָם הַבָּא עַל שֶׁעַל-יְדֵי הַחֻתָּנָה הַכְּשֵׁרָה הַזֹּאת שֶׁעַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה יִהְיוּ נוֹלָדִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכְרִין בָּעוֹלָם הַבָּא תָּמִיד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר זִכְרוֹ יִתְבָּרַךְ מִדּוֹר לְדוֹר לָנֶצַח בִּבְחִינַת זֶה זִכְרִי לְדוֹר וָדוֹר כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַשִּׂמְחָה שֶׁל כָּל הַשִּׂמְחוֹת הִיא שִׂמְחַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עִתִּיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא וְכוּ'. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹכְרִין בָּעוֹלָם הַבָּא צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׂמֹחַ בְּחֵלֶק נְקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. כִּי נְקֻדָּה דְּנָקֻדָּה מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לְהַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, אֵין כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּדַאי לִסְבֹּל תִּקֻּף עֹצֶם הַשִּׂמְחָה שֶׁיִּזְכֶּה לָעָתִיד. כִּי אָז יִזְכֶּה כָּל מִי שֶׁבְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל מְכֻנֶּה לִבְחִינַת שִׂבְעַ שְׂמָחוֹת, שֶׁתִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה כָּל כָּךְ שֶׁיִּהְיֶה בָּהּ

לְהַשְׁבִּיעַ דַּי וְהוֹתֵר אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ הַקְּטַנִּים. בְּחִינַת תּוֹדִיעֵנוּ אֹרַח חַיִּים שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. אָמֵן וְאָמֵן:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם בַּמִּשְׁנָה שֶׁהָיוּ אוֹמְרוֹת אַל תִּתֵּן עֵינֶיךָ בְּנוֹי תֵּן עֵינֶיךָ בְּמִשְׁפָּחָה וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר הָרַע עַיִן שֶׁמִּסְתַּכֵּל רַק עַל הַנּוֹי עַל תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה, רַק תֵּן עֵינֶיךָ בְּמִשְׁפָּחָה, דְּהַיְנוּ עַל הָאָבוֹת הַטּוֹבִים שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים וְדִבְּקוּ מַחֲשַׁבְתָּם כָּל יְמֵיהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁרַק בִּשְׁבִיל זֶה אַתָּה צָרִיךְ לִשָּׂא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר זִכְרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּכַסִּין פְּנֵי הַכֵּלָה, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן. לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לְהָרַע עַיִן אֲחִיזָה בְּהַחֲתֻנָּה הַכְּשֵׁרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי אָנוּ עוֹשִׂין הַחֲתֻנָּה עַל-פִּי הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל לְאוֹת יז:

מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁחֵטְא הַמְרַגְּלִים הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַזִּכָּרוֹן עַל-יְדֵי דִּבַּת הָאָרֶץ שֶׁהִיא לְשׁוֹן הָרַע שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא פֶּגֶם הַזִּכָּרוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּסְמָךְ מִיָּד פָּרָשַׁת נְסָכִים אַחַר פָּרָשַׁת הַמְרַגְּלִים. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁתִּקּוּן וּבְרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן, הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת וְנִגַּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ. בְּחִינַת מְנַגֵּן בְּקֶרֶשָׁה עַל כְּלֵי שִׁיר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיִן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת נְסָכִים שֶׁאָז הָיוּ הַלְוִיִּים מְנַצְּחִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת מֵהַבְּהֵמוֹת הָיוּ בְּשִׁבִיל בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כְּמוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמְּבִיא הַפְּסוּק וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַקָּרְבָּנוֹת כַּמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת, הָיָה עַל-יְדֵי הַשִּׁיר שֶׁאָמְרוּ עַל נְסָכֵי הַיַּיִן שֶׁהוּא עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ. וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן וּבֵרוּר הַמְּדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי נִגּוּן בִּכְלֵי שִׁיר דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַזִּכָּרוֹן בִּבְחִינַת נַזְכִּירָה דֹּדֶיךָ מִיַּיִן, בְּחִינַת זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן. כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַיְנוּ זִכָּרוֹן שַׁבָּת שֶׁהוּא זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הַיַּיִן בְּחִינַת שִׂמְחָה. בְּחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת נְסָכִים לְפָרָשַׁת הַמְרַגְּלִים כִּי נְסָכֵי הַיַּיִן הֵם תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן שֶׁפָּגְמוּ בּוֹ הַמְרַגְּלִים וְכַנַּ"ל:

הלכות תפלת המנחה

פרק א

חלק א

לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַסַּפָּר סְמוּךְ לַמִּנְחָה וְכוּ'. וְאִיתָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דֵּעוֹת שֶׁדַּיְקָא סְמוּךְ לַמִּנְחָה גָּזְרוּ עַיִן שָׁם:

וְהַנִּרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי כִּי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הִיא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי בְּכָל הַיּוֹם הָאָדָם טָרוּד בַּעֲסָקָיו בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ. וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם שֶׁיִּזְכֹּר בַּה' יִתְבָּרַךְ וְיִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ הַיְנוּ מֵהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה. וְעַל-כֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הִיא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הִיא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁהִיא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר אַשְׁרֵי הָעָם (בְּסִימָן לה) עַיֵּן שָׁם. כִּי יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא פַּחַד יִצְחָק. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַתְּפִלָּה עַל שֵׁם הַמִּנְחָה, כִּי מִנְחָה הִיא קָרְבַּן עָנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים, כִּי אָז דִּינִים שׁוֹרִין בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁכֵּן אֵלִיָּהוּ לֹא נֶעֱנָה אֶלָּא בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה. כִּי בַּקָּשַׁת וּתְפִלַּת אֵלִיָּהוּ הָיָה שֶׁהָיָה רוֹצֶה לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם לֵידַע כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן לֹא נֶעֱנָה אֶלָּא בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, כִּי מִנְחָה מוֹעִיל לֶאֱמוּנָה עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁמִּנְחָה הִיא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ הָאֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם. כִּי בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הַנִּשְׁמָה בָּאָה בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְנִתְחַדְּשָׁה שָׁם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה נִתְחַדֵּשׁ הַמֹּחַ בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה. נִמְצָא שֶׁמִּנְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלִיָּהוּ זָכָה אָז לְגַלּוֹת אֱמוּנָה בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וּמֵחֲמַת שֶׁהָאֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וְכוּ' וְהַחִיצוֹנִים יוֹנְקִים מִמֶּנָּה, עַל-כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר בָּהּ מְאֹד. כִּי צָרִיךְ זְהִירוּת וְהִתְגַּבְּרוּת שֶׁלֹּא יִשְׁאַר שְׁקוּעַ שָׁם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עָלָיו, מֵאַחַר שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִשָּׁם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, כִּי אָז צְרִיכִין זְהִירוּת בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ סְמוּךְ לַמִּנְחָה דַּוְקָא שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל בְּשׁוּם מְלָאכָה וַאֲכִילָה סְמוּךְ לָהּ פֶּן יִשְׁכַּח לְהִתְפַּלֵּל. כִּי אָז דַּיְקָא חָשְׁשׁוּ לָזֶה מֵאַחַר שֶׁאָז דִּינִים שׁוֹרִין. כִּי הַחִיצוֹנִים יוֹנְקִים מֵהָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ אָז גְּזֵרוֹת אֵלּוּ פֶּן יִשְׁכַּח, כִּי אָז צְרִיךְ זְהִירוּת יְתֵרָה שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עָלָיו כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבְּכּוּרִים שֶׁל רַב יְהוּדָא הִנְדּוּאָה מִשְׁתַּעֵי בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַיּוֹצֵא מִשָּׁם בְּקִצּוּר שֶׁעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה מְתַקְּנִין הַפֶּגֶם שֶׁל זְקֵנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי. וַאֲזַי נִכְנָע מֵצַח הַנָּחָשׁ דְּהַיְנוּ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִשָּׁם. וַאֲזַי נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם-טוֹב שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה וְכוּ'. כִּי נִכְנָע קוֹל שַׁאֲגוֹת הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חָכְמֵי הַטֶּבַע וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה. וְעַל-יְדֵי יִרְאָה נִשְׁפָּע הַחֶסֶד, וַאֲזַי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה וְעֵסֶק, כִּי נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וַאֲזַי נִתְקַיֵּם וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת הַתְּפִלָּה. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְנִכְנָע חָכְמַת הַטֶּבַע, כִּי הַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה הַטֶּבַע. כִּי הַטֶּבַע מְחַיֵּב כָּךְ וְהַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה הַטֶּבַע כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים. נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בְּחִינַת יוֹם-טוֹב. וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה רְגָלִים שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא גַּם-כֵּן הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. כִּי יָדוּעַ שֶׁשְּׁלֹשָׁה רְגָלִים פֶּסַח שָׁבוּעוֹת סֻכּוֹת הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. וְכֵן שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת הֵם גַּם-כֵּן כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, כִּי אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית יִצְחָק תִּקֵּן מִנְחָה וְכוּ'. כִּי שְׁלֹשׁ הַתְּפִלּוֹת הֵם בִּבְחִינַת שְׁלֹשָׁה רְגָלִים שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל.

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה כְּשֶׁיֵּשׁ עֵת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן. כִּי עֵת רָצוֹן הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מֵצַח הָרָצוֹן כַּמּוּבָא. וַאֲזַי יֵשׁ כֹּחַ לְהַתְּפִלָּה, וְהַתְּפִלָּה מְקֻבֶּלֶת עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת מֵצַח הָרָצוֹן שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן. כִּי עִקַּר בִּלְבּוּל הַתְּפִלָּה וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה, הֵם בָּאִים מֵחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חַיּוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת כַּמּוּבָא. וּכְנֶגְדָּם כֶּלֶב חֲמוֹר נָץ, שֶׁהֵם חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁמְּבַלְבְּלִין אֶת הַתְּפִלָּה בְּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת. וְאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל הֵם הַחַיּוֹת רָעוֹת הַמְבֹאָרִין בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהֵם חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכּוֹפְרִין בָּרָצוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה הֵם עַל-יְדֵי קִלְקוּל הָאֱמוּנָה כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. נִמְצָא שֶׁמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת נִמְשָׁכִין רַק מִן הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכּוֹפְרִין בָּרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ הַפֶּגֶם הַתְּפִלָּה. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל, וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַתְּפִלָּה הֵם עַל-יְדֵי הַחַיּוֹת רָעוֹת

חַכְמֵי הַטֶּבַע כַּנַ"ל, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה וְכוֹפְרִין בָּרָצוֹן כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַכֹּל בְּחִינָה אַחַת דְּהַיְנוּ חַיּוֹת רָעוֹת מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה הֵם הֵם הַחַיּוֹת רָעוֹת הַמְבֹאָרִין בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן מֵצַח הָרָצוֹן וְאָז נִכְנָעִין חַיּוֹת רָעוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע כַּמְבֹאָר שָׁם, וְעַל-כֵּן אָז הוּא עֵת רָצוֹן וְנִתְקַבְּלִין אָז כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת, עַל-יְדֵי שֶׁהַתְּפִלּוֹת הֵם אָז כָּרָאוּי בְּלִי תַּעֲרֹבֶת מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הַפּוֹגְמִים בַּתְּפִלָּה. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכְּשֶׁהַתְּפִלָּה זַכָּה בְּלִי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת אָזַי נִתְקַבֶּלֶת בְּוַדַּאי וְעוֹלָה לְרָצוֹן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ:

אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם תְּפִלַּת הַצַּדִּיק שֶׁהִיא זַכָּה לְנִמְרֶי. לִפְעָמִים אֵין נַעֲשֶׂה בְּקָשָׁתוֹ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ זִמְנִין דְּשָׁמַע וְזִמְנִין דְּלָא שָׁמַע אַף-עַל-פִּי-כֵן תְּפִלַּת הַצַּדִּיק עוֹשֶׂה רֹשֶׁם בְּוַדַּאי וּמְקֻבֶּלֶת לְרָצוֹן בְּוַדַּאי. רַק שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה בַּקָּשָׁתוֹ. וּבֶאֱמֶת אֵין אָנוּ מְבִינִים דַּרְכֵי ה':

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה לְכַוֵּן הָעֵת רָצוֹן, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן. וְאָז נִכְנָעִין הַחַיּוֹת רָעוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע וְנִכְנָעִין מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה וְאָז הַתְּפִלָּה צַחָה וּנְקִיָּה וְזַכָּה בִּשְׁלֵמוּת וְאָז הִיא מְקֻבֶּלֶת לְרָצוֹן לְפָנָיו כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל וְאִם לָאו יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטֹרָף. מְטֹרָף דַּיְקָא, בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י מְטֹרָף לְשׁוֹן טוֹרְפִין תְּפִלָּתוֹ בְּפָנָיו. כִּי רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא הָיָה מֵבִין בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁהָיְתָה זַכָּה בְּוַדַּאי בְּלִי שׁוּם תַּעֲרֹבֶת מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת. וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁהָיָה מַרְגִּישׁ שֶׁיֵּשׁ הִתְגַּבְּרוּת חַיּוֹת רָעוֹת מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וְזֶה הָיָה יוֹדֵעַ עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה תְּפִלָּתוֹ שְׁגוּרָה בְּפִיו וְהַדְּבָרִים מְרֻצִּים וְנֶאֱמָרִים מִפִּיו כַּסֵּדֶר כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה בִּלְבּוּל אֵין הַתְּפִלָּה שְׁגוּרָה בַּפֶּה. וְעַל-כֵּן הָיָה רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא מֵבִין כְּשֶׁלֹּא הָיְתָה תְּפִלָּתוֹ שְׁגוּרָה בְּפִיו כָּרָאוּי שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ הִתְגַּבְּרוּת הַחַיּוֹת רָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַתְּפִלָּה. כִּי גַּם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל יֵשׁ לוֹ מִלְחָמָה בִּתְפִלָּתוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּדַקּוּת גָּדוֹל. וְזֶהוּ אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי וְאֵין לִי שׁוּם עִכּוּב וּמְנִיעָה בְּהַתְּפִלָּה, וְזֶה מוֹרֶה שֶׁמִּתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן וְנִכְנָעִין חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַתְּפִלָּה, אָזַי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל. כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן אָזַי הִיא עֵת רָצוֹן, וַאֲזַי הַתְּפִלָּה מְקֻבֶּלֶת. וְאִם לָאו, שֶׁאֵין הַתְּפִלָּה שְׁגוּרָה בְּפִיו, זֶה מוֹרֶה שֶׁאֵין עֵת רָצוֹן חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבְּרִים חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים. וְזֶהוּ יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטֹרָף, מְטֹרָף דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מֵצַח הָרָצוֹן. וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן, וְאָז הוּא עֵת רָצוֹן, וְאָז הַתְּפִלָּה מְקֻבֶּלֶת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת קֹדֶם שֶׁמִּתְפַּלְּלִין וְשָׁעָה אַחַת בִּתְפִלָּתָם וְכוּ' וְהִקְשׁוּ מִלַּאכְתָּן מָתַי נַעֲשֵׂית

וְכוּ'. וְתֵרְצוּ מִתּוֹךְ שֶׁחֲסִידִים הָיוּ תּוֹרָתָן מְשׁתַּמֶּרֶת וּמְלַאכְתָּן מִתְבָּרֶכֶת. הַיְנוּ עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל. פֵּרוּשׁ כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ חֲסִידִים וְהָיוּ שׁוֹהִין כָּל כָּךְ בִּתְפִלָּתָם כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מְלַאכְתָּן מִתְבָּרֶכֶת מֵאֵלֶיהָ וְאֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה וְעֵסֶק. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא הִתְנַּגְלוּת הָרָצוֹן, וְעַל-יְדֵי הִתְנַּגְלוּת הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה, וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה נִשְׁפָּע חֶסֶד. וְאָז אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק, כִּי נִתְקַיֵּם וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ הַחֲסִידִים עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְּלִים כָּרָאוּי, עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מְלַאכְתָּן מִתְבָּרֶכֶת מֵאֵלֶיהָ. כִּי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה, כִּי נִתְקַיֵּם וְעָמְדוּ זָרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת יִרְאָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הִתְנַּגְלוּת הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה:

חלק ב

וְהִנֵּה הַיּוֹצֵא לָנוּ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיּוּכַל לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת מֵצַח הָרָצוֹן שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה עֵת רָצוֹן שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ. כִּי עַל-יְדֵי הִתְנַּגְלוּת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, עַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ וּלְהִתְנַּבֵּר עַל הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲכְמֵי הַטֶּבַע הַכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן שֶׁמֵּהֶם בָּאִים מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת כַּנַּ"ל. וּבְיוֹתֵר צָרִיךְ לְזָהֵר וּלְהִתְנַּבֵּר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, כִּי בְּשַׁעְתָּא דְּמִנְחָה דִּינָא תַּקִּיפָא שְׁלִטָא, וּמֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַדִּינִים מִשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַחַיּוֹת רָעוֹת חֲכְמֵי הַטֶּבַע הַנַּ"ל שֶׁהֵם מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם בְּעֵת שְׁלִיטַת הַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ בְּמִנְחָה, כִּי מִשָּׁם אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל. כִּי אֵלּוּ הַחַיּוֹת רָעוֹת חֲכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן הֵם בִּבְחִינַת רֹגֶז שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָרָצוֹן. בִּבְחִינַת קְצַר יָמִים שִׂבַע רֹגֶז, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. כִּי הֵם בִּבְחִינַת רֹגֶז, כִּי אֵחִיזָתָם מֵרֹגֶז וְדִינִים חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים בְּשֵׁם חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָרֹגֶז שֶׁבָּהֶם. נִמְצָא שֶׁבְּמִנְחָה שֶׁאָז דִּינָא תַּקִּיפָא שְׁלִטָא, אָז צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת יוֹתֵר נֶגֶד הַחַיּוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל שֶׁהֵם חֲכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בִּבְחִינַת רֹגֶז כַּנַּ"ל. גַּם עִקַּר יְנִיקַת הַחַיּוֹת רָעוֹת הוּא מִמֵּצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע כַּמְבֹאָר שָׁם. וּמֵצַח הַנָּחָשׁ יוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר מִמַּאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁבַּדּוֹר כְּשֶׁאֵינָם כְּתִקּוּנוֹ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֵינָם מוֹסִיפִים קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהֵם מַזְקִינִים. כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם יָמָיו שֶׁהוּא מַאֲרִיךְ וּמַזְקִין, מֵאֵלּוּ זְקֵנֵי הַדּוֹר יוֹנֵק מֵצַח הַנָּחָשׁ כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב:

וְכַאֲשֶׁר נִסְתַּכֵּל נִמְצָא שֶׁעִקַּר יְנִיקַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר הוּא עִקַּר בְּשִׁעַת מִנְחָה שֶׁהִיא לְעֵת פְּנוֹת הַיּוֹם, וְאָז הַיּוֹם עוֹלֶה לְמַעְלָה. וּמִי שֶׁהוֹסִיף קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אַשְׁרֵי לוֹ. אֲבָל כְּשֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה הַיּוֹם שֶׁל הַמַּאֲרִיכֵי יָמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי

שֶׁלֹּא הוֹסִיפוּ קְדֻשָּׁה וַדַּעַת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּפָגְמוּ אֶת הַיּוֹם, מִזֶּה מִתְגַּבֵּר מֵצַח הַנָּחָשׁ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹגֶז. נִמְצָא שֶׁעִקַּר יְנִיקַת מֵצַח הַנָּחָשׁ מִזִּקְנֵי הַדּוֹר הַנַּ"ל הוּא בְּמִנְחָה שֶׁאָז פָּנָה הַיּוֹם שֶׁלָּהֶם בְּחֹשֶׁךְ וּפָגַם בְּלִי קְדֻשָּׁה וּמִזֶּה הוּא יְנִיקָתָם כַּנַּ"ל. וְאֶפְשָׁר מֵהֶמֶת זֶה בְּעַצְמוֹ דְּיֵנָא תַּקִּיפָא שָׁלְטָא בְּמִנְחָה. מֵהֶמֶת שֶׁאָז הַיּוֹם פָּנָה, וַאֲזַי עוֹלִין כַּמָּה יָמִים פְּגוּמִים שֶׁל זִקְנֵי הַדּוֹר הַנַּ"ל וּמִזֶּה מִתְגַּבְּרִים דִּינִים חַס וְשָׁלוֹם. הֵינוּ שֶׁיּוֹנֵק מֵצַח הַנָּחָשׁ מֵאֵלּוּ הַיָּמִים פְּגוּמִים כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹגֶז הֵפֶךְ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּמִנְחָה שְׁלִיטַת הַדִּינִים בְּחִינַת רֹגֶז. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה לְכַוֵּן בָּהּ מְאֹד, לְהִתְגַּבֵּר עַל הַחַיּוֹת רָעוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁמִּתְגַּבְּרִין אָז כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהָעִקָּר לִרְאוֹת לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת אָז דַּיְקָא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹת רָצוֹן. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מֵצַח הָרָצוֹן עֵת רָצוֹן הוּא בְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁאָז הָיְתָה הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין גַּם בְּחֹל בַּמִּנְחָה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת בַּמִּנְחָה דַּיְקָא שֶׁל חֹל אֶת הָעֵת רָצוֹן כְּמוֹ בְּשַׁבָּת. כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין הַקָּשֶׁה בְּחִינַת הָרֹגֶז שֶׁמִּתְעוֹרֵר בַּמִּנְחָה כַּנַּ"ל. וּמִנַּיִן וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא. דְּהֵינוּ שֶׁבַּמִּנְחָה דַּיְקָא שֶׁאָז מִתְעוֹרֵר דִּין קָשֶׁה וְרֹגֶז חַס וְשָׁלוֹם, אָז דָּוְקָא נִמְתָּק הַדִּין וְהָרֹגֶז עַל-יְדֵי הָעֵת רָצוֹן שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשַּׁבָּת לִימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. אַךְ לָזֶה צְרִיכִין צְדָקָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ. כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִתָּה נָכוֹן וּמְתֻקָּן מְאֹד תְּמִיהַת הַפּוֹסְקִים שֶׁתָּמְהוּ לָמָּה קָרְאוּ תְּפִלָּה זוֹ דַּיְקָא בְּשֵׁם מִנְחָה הֲלֹא גַּם בַּבֹּקֶר הִקְרִיבוּ מִנְחָה, כַּמּוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סִימָן רלב). וְהַשְׁתָּא נִיחָא שַׁפִּיר כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי וְיָפֶה לִקְרוֹת תְּפִלָּה זוֹ בְּשֵׁם מִנְחָה, עַל-פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן תְּפִלָּה זוֹ הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה, שֶׁעַל יָדָהּ נִתְתַּקֵּן פְּגַם זִקְנֵי הַדּוֹר. וַאֲזַי נִכְנָע מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִשָּׁם. וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת בְּשֵׁם מִנְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם עַיֵּן שָׁם כִּי בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לִצְדָקָה בִּשְׁעַת תְּפִלָּה זוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁהֵבִיא שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מַה שֶּׁאָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו וְלָקַחְתִּי מִנְחָתִי מִיָּדִי וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי עֵשָׂו הוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהוּא כְּנֶגֶד יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן בְּחִינַת פָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מְבַקְּשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה. וּפָנִים הוּא בְּחִינַת רָצוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר יְנִיקַת עֵשָׂו הוּא מִיִּצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, כִּי יִצְחָק תִּקֵּן מִנְחָה. כִּי אֲחִיזַת מֵצַח הַנָּחָשׁ הוּא מִבְּחִינַת מִנְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים כַּנַּ"ל. וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁיֵּשׁ זִקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵינָם כְּתִקּוּנוֹ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְעוֹרֵר הַדִּין שֶׁל מִנְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִצְחָק הַנַּ"ל. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁיִּצְחָק

הוּא בְּחִינַת דִּין שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה מְבֹאָר שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ פְּגָם חַס וְשָׁלוֹם מִתְעוֹרֵר הַדִּין שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וּמִשָּׁם מִתְגַּבְּרִין שְׁאָר הַדִּינִים, כִּי כֻּלָּם נֶאֱחָזִים וּמְקַבְּלִין מִדִּין שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם הַדִּין שֶׁל יִצְחָק עַל-יְדֵי זִקְנֵי הַדּוֹר הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַדִּינִים שֶׁל מִנְחָה כַּנַּ"ל, אֲזַי וַיִּקְרָא לְעֵשָׂו וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאֲזַי חַס וְשָׁלוֹם מְחַיֵּב הַדִּין הַקָּדוֹשׁ לִתֵּן יְנִיקָה לְעֵשָׂו שֶׁהוּא מֵצַח הַנָּחָשׁ מִפְּגַם זִקְנֵי הַדּוֹר הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. כִּי יְנִיקַת מֵצַח הַנָּחָשׁ מִזִּקְנֵי הַדּוֹר כַּנַּ"ל, אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מוֹדִיעַ זֹאת לְיִעֲקֹב שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל, וּמְזָרְזוֹ שֶׁיַּקְדִּים לְפַיֵּס הַדִּין עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁיִּתֵּן לֶאֱכֹל לָעֲנִיִּים שֶׁבָּהֶם נֶאֱחָזִים הַדִּינִים כַּמּוּבָא. וּמִי שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם צְדָקָה וּמַאֲכִילָן בָּזֶה מְפַיֵּס הַדִּין. וְזֶהוּ שֶׁמְּזָרֶזֶת הַשְּׁכִינָה בְּחִינַת רִבְקָה אֶת יַעֲקֹב לֵילֵךְ אֶל הַצֹּאן שֶׁהֵם צֹאן קֳדָשִׁים, דְּהַיְנוּ יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים, וְלִקַּח מֵהֶם שְׁנֵי גְּדָיֵי עִזִּים לַעֲשׂוֹת אוֹתָם מַטְעַמִּים לְיִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּין דְּהַיְנוּ לְקַבֵּל מֵהֶם צְדָקָה לִתֵּן לַעֲנִיִּים שֶׁהֵם מָאנִין תְּבִירִין שֶׁנֶּאֱחָזִין בָּהֶם הַדִּינִים. שֶׁעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לָהֶם מְפַיְּסִין הַדִּין שֶׁל יִצְחָק. וַאֲזַי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה נִכְנָע מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִזִּקְנֵי הַדּוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִתְמִיהַ יִצְחָק כְּשֶׁאָמַר לוֹ יַעֲקֹב כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹקֶיךָ לְפָנַי וְתָמַהּ וְאָמַר הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי הָיָה פֶּלֶא גָּדוֹל בְּעֵינֵי יִצְחָק, כִּי עֵשָׂו הָיָה רוֹצֶה עַתָּה לִינֹק וּלְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם כְּנֶגֶד הָרָצוֹן. כִּי הוּא בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו הוּא שׁוֹמֵעַ הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', שֶׁתּוֹלֶה כָּל הַסִּבּוֹת וְהַמְּאֹרָעוֹת בַּה' יִתְבָּרַךְ. עַל-כֵּן אָמַר שֶׁבְּוַדַּאי הוּא קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַכֹּל רַק עַל-יְדֵי רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, וְאֵין שׂוּם מִקְרֶה וְסִבָּה עַל-פִּי טֶבַע חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁנִּמְתַּק הַדִּין שֶׁל יִצְחָק וְנִתְגַּבֵּר יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, אֲזַי קִבֵּל הַבְּרָכוֹת. וְזֶהוּ שֶׁבֵּרְכוֹ וְיִתֵּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁבֵּרְכוֹ שֶׁיִּהְיֶה שׁוֹפֵעַ עָלָיו חַסְדּוֹ הַגָּדוֹל עַד שֶׁלֹּא נִצְטָרֵךְ לְשׂוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה. וְזֶה יַעַבְדוּךָ עַמִּים בְּחִינַת וְעַמְּדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָע מֵצַח הַנָּחָשׁ בְּחִינַת עֵשָׂו וְנִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁפָּע הַחֶסֶד, וְאָז נִתְקַיְּם וְעָמְדוּ זָרִים וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ, הַיְנוּ רֹב הַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד בְּלִי מַעֲשֶׂה יְדֵינוּ כְּלָל, רַק יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמַה שֶּׁהִזְכִּיר אֱלֹקִים וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים. כִּי הַחֶסֶד צָרִיךְ לְקַבֵּל עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הָרָצוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם. וֶאֱלֹקִים בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶת הָאֱלֹקִים אֲנִי יָרֵא:

חלק ד

וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא יַעֲקֹב כְּנֶגֶד עֵשָׂו אָמַר לוֹ וְלָקַחְתִּי מִנְחָתִי וְכוּ', רָמַז לוֹ שֶׁהוּא נוֹתֵן בְּחִינַת צְדָקָה בְּחִינַת וְנוֹגְשַׁיִךְ צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִנְחָה כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן

שָׁם. וְכָל זֶה הָיָה לְתַקֵּן וּלְהַכְנִיעַ יְנִיקַת עֲשָׂו שֶׁיּוֹנֵק מִבְּחִינַת מִנְחָה בְּחִינַת יִצְחָק כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הוּא נוֹתֵן בְּחִינַת צְדָקָה לְתַקֵּן זֹאת כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁכֵּן אֵלִיָּהוּ לֹא נֶעֱנָה אֶלָּא בְּמִנְחָה שֶׁנֶּאֱמַר וְכוּ'. כִּי אֵלִיָּהוּ רָצָה אָז לְהַכְנִיעַ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבְּיָמָיו. וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם הָיְתָה עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. כִּי תְּלוּי הַכֹּל בְּמַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם, עַל-כֵּן הָיוּ עוֹבְדִים עֲבוֹדָתָם לְהַמְשִׁיךְ כֹּחוֹתָם לְמַטָּה. נִמְצָא שֶׁאֵלִיָּהוּ הָיָה צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁתּוֹלָה כָּל הַסִּבּוֹת בְּמַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם. וּלְגַלּוֹת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁכָּל הַסִּבּוֹת עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ שֶׁעָמְדוּ כְּנֶגֶד אֵלִיָּהוּ הָיוּ מִתְגַּבְּרִים וּמִתְחַזְּקִים עַד עֲלוֹת הַמִּנְחָה, כִּי סָבְרוּ שֶׁעַל-יְדֵי מִנְחָה יִהְיֶה לָהֶם יְנִיקָה וְהִתְגַּבְּרוּת חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. אַךְ אֵלִיָּהוּ הָיָה מַמְתִּיק הַדִּין שֶׁל מִנְחָה. וְעַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם דַּיְקָא בַּמִּנְחָה. כִּי כְּשֶׁמַּמְתִּיקִין הַדִּין שֶׁל מִנְחָה נַעֲשֶׂה אָז בְּחִינַת עֵת רָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן וַיְהִי כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה אָז דַּיְקָא וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ וְכוּ'. וְהִתְפַּלֵּל וְגִלָּה הָרָצוֹן עַל-יְדֵי הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה אָז. וְאָז עָנוּ וְאָמְרוּ כֻּלָּם ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ', שֶׁהַכֹּל עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים הַשַּׁלִּיט וּמוֹשֵׁל וּמַנְהִיג הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ. וְכָל זֶה הָיָה עוֹשֶׂה אֵלִיָּהוּ בַּמִּנְחָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה יָכֹל לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁל מִנְחָה לְהָפְכוֹ לְעֵת רָצוֹן כְּמוֹ בְּשַׁבָּת. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֶךָ כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם. וְאֵלִיָּהוּ שֶׁזָּכָה לִבְחִינָה זוֹ, כִּי בְּאֵלִיָּהוּ נֶאֱמַר פָּסוּק זֶה וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֶךָ סָמוּךְ לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה הַנַּ"ל. כִּי אַחַר מַעֲשֶׂה זוֹ שֶׁהָיָה נִסְתָּר וְהָעוֹרְבִים כִּלְכְּלוּהוּ הָלַךְ לְהֵרָאוֹת אֶל אַחְאָב, וְאָז הִכְנִיעַ עוֹבְדֵי הַבַּעַל הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. עַל-כֵּן הָיָה כֹּחַ בְּאֵלִיָּהוּ לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁל מִנְחָה לְהָפְכוֹ לְרָצוֹן כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי וְכוּ'. כִּי מִנֵּיהּ וּבֵיהּ אַבָּא לִיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא. וּמֵאַחַר שֶׁזָּכָה לַהֲפֹךְ אֶת אַכְזְרִיּוּת הָעוֹרֵב לְרַחֲמִים לְכַלְכֵּל אוֹתוֹ, עַל-יְדֵי זֶה הָיָה בּוֹ כֹּחַ גַּם-כֵּן לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁל מִנְחָה לְהָפְכוֹ לְרָצוֹן עַד שֶׁהַכֹּל הוֹדוּ וְאָמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

זְמַן מִנְחָה אַחַר שֵׁשׁ שָׁעוֹת:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי (סִימָן סו), שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת חָרוֹן אַף, וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיק וּלְבָרֵר הֶעְשָׁן שֶׁל הַחָרוֹן אַף שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינַת רוּחַ אֲוִירִי, וְהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מֹשִׁיחַ. וְקֹדֶם שֶׁבָּא לִבְחִינַת הַיָּדִים הוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַהֲוָיָה, וְעִקַּר הַהֲוָיָה כְּשֶׁבָּא בְּחִינַת הָרוּחַ לְתוֹךְ בְּחִינַת הַיָּדִים. וּבַתְּחִלָּה שְׁתֵּי הַיָּדִים

אֶחָד, וְאָז הוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְצָרִיךְ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לְפִתְחֹ וְלַחְתֹּךְ בְּחִינַת הַיָּדִים שֶׁיִּהְיֶה יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל. וְזֶה בְּחִינַת הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, רוּחַ דִּלְעֵלָּא וְרוּחַ דִּלְתַתָּא. בְּחִינַת שְׁנֵי יוּדִין יוּד בְּרֹאשׁ וְיוּד בְּסוֹף שֶׁבִּשְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת 'יאקדונקי', וּבְאֶמְצַע שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת בְּחִינַת פָּתַח, בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ-יוּדֶיךָ. שֶׁעַל-יְדֵי הָוּא"ו בְּחִינַת הַפָּתַח נִפְתָּחִין וְנֶחְתָּכִין הַיָּדִים בְּחִינַת הַיּוּדִין הַנַּ"ל. וְאָז הוּא בְּחִינַת הַבְּרִיאָה. בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶהוּ בְּחִינַת סֵדֶר הַיּוֹם. כִּי בַּלַּיְלָה בַּחֹשֶׁךְ בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל אֲנָשִׁים וּמַאֲרֵי דְּדִינִין אִתְעָרוּ, זֶהוּ בְּחִינַת חָרוֹן אַף. וְצָרִיךְ לְבָרֵר הַחֲרוֹן אַף דְּהַיְנוּ הֶעְשֵׂן בִּבְחִינַת עֲלֵה עָשֵׂן בְּאַפּוֹ. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָשָׂן הַקְּרֻבָנוֹת שֶׁהָיָה עוֹלֶה בַּלַּיְלָה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כָּל מְאֹרֵי דִּינִין כַּמּוּבָא. הַיְנוּ לְבָרֵר וּלְתַקֵּן עָשָׂן הַחֲרוֹן אַף הַנַּ"ל עַל-יְדֵי עָשָׂן הַקְּרֻבָנוֹת. וְעַל-כֵּן הָיָה הֶעְשֵׂן יוֹצֵא לְצָפוֹן כַּמּוּבָא, שֶׁשָּׁם כָּל בַּעֲלֵי הַדִּין וְהַכַּעַס. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה א) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, בְּחִינַת כַּעַס כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת יא) וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שֶׁפַע פַּרְנָסָה בִּבְחִינַת (אִיּוֹב לז) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, כִּי כְּשֶׁנִּמְתָּק הַכַּעַס שֶׁבִּבְחִינַת סִטְרָא דְּצָפוֹן, נִמְשָׁךְ מִשָּׁם עֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וַאֲזַי נִתְתַּקֵּן וְנִתְבָּרֵר הֶעְשֵׂן שֶׁל הַחֲרוֹן אַף וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ רוּחַ אֲוִירִי דְּקֻדֵּשָׁה, בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת רוּחַ צָפוֹן הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד בַּחֲצוֹת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת מָשִׁיחַ, שֶׁהִיא מַלְכוּת דָּוִד שֶׁנִּתְגַּלֶּה בַּחֲצוֹת כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן הוּא רוּחַ צְפוֹנִית. כִּי נִתְגַּלֶּה מִצָּפוֹן דַּיְקָא מֵהִתְבָּרְרוּת הֶעְשֵׂן וְהַכַּעַס שֶׁבַּצָּפוֹן כַּנַּ"ל. אַךְ בַּחֲצוֹת הוּא הַתְחָלַת הַהִתְגַּלּוּת בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. אֲבָל עֲדַיִן הוּא לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ כִּי עֲדַיִן לֹא בָּא לִבְחִינַת הַהֲוָיָה לִבְחִינַת הַיָּדִים עַד אוֹר הַיּוֹם, שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה הָרוּחַ הַנַּ"ל בִּבְחִינַת הַיָּדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל. כִּי בַּתְּחִלָּה נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית א) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ, זֶה בְּחִינַת כַּעַס וְדִין בְּחִינַת חָרוֹן אַף הַנַּ"ל. וּמִשָּׁם דַּיְקָא נִתְבָּרֵר רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וְזֶה בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת וְכוּ' דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ וַיְחִי דַּף רמ). שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהִתְבָּרְרוּת הַחֹשֶׁךְ וְהֶעְשֵׂן הַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, זֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיָּדִים כַּמּוּבָא. הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ זֶה הָרוּחַ לְתוֹךְ בְּחִינַת הַיָּדִים. וְאָז עִקַּר הַהֲוָיָה בְּחִינַת יְהִי אוֹר. וְזֶהוּ וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וְעָמַד וּגְנָזוֹ לֶעָתִיד לָבֹא, כִּי לֹא יִתְגַּלֶּה זֶה הָאוֹר עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ וְעוֹלָם הַבָּא, כִּי זֶה הָאוֹר הוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַיַּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לָאוֹר יוֹם וְכוּ'. זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁאַחַר כָּךְ הוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְנִתְגַּלִּין בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת

שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיּוּדִין תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה וְסוֹף הַמַּעֲשֶׂה. שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה כַּיָּדוּעַ. וּמִתְּחִלָּה הָיוּ מְעֹרָבִין כִּי בִּתְחִלָּה הֵם אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ נִבְדָּלִין וְנִפְתָּחִין כַּנַּ"ל. עַיֵּן בְּהַמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב. וְאָז הוּא עִקַּר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נֶאֱמַר וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר וְכוּ'. כִּי אָז הוּא עִקַּר הַתְּחָלַת הַבְּרִיאָה (וְנִתְגַּלִּין הַיָּמִים) [וְהִתְגַּלּוּת הַיָּדִים] עַל-יְדֵי בְּחִינַת וַיַּבְדֵּל. דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבְּאוֹר הַיּוֹם שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר אָז נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ בְּבְחִינַת הַיָּדִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַנִּיחִין אָז תְּפִלִּין שֶׁשָּׁם נִתְגַּלֶּה מַלְכוּת מָשִׁיחַ בְּבְחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין כְּמוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל בְּחִינַת הַיָּדִים שְׁתֵּי הַיּוּדִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְעִקַּר הַתְּפִלִּין בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה. כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִיא ד' דְּאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ וְגַם תְּפִלָּה הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן ב) כִּי עִקַּר כְּלֵי זַיִן שֶׁל מָשִׁיחַ הִיא הַתְּפִלָּה. וְהִנֵּה בְּאוֹר הַיּוֹם בְּשַׁחֲרִית כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת בְּחִינַת הַלַּיְלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת סוֹף הַמַּעֲשֶׂה בְּחִינַת יוּד בַּסּוֹף. עָדַיִן הִיא בְּחִינַת קֹדֶם שֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וּצְרִיכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לְגַלּוֹת בְּחִינַת הַלַּיְלָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה אַחַר חֲצוֹת, וְנִמְשֶׁכֶת כָּל שֵׁשׁ שָׁעוֹת אַחֲרוֹנוֹת, כִּי אַחַר חֲצוֹת מִשֶּׁינְטוּ צִלְלֵי עֶרֶב צְרִיכִין לְגַלּוֹת בְּחִינַת הַלַּיְלָה בִּבְחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּבְחִינַת הִתְפַּתְּחוּת הַיָּדִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא בְּאֶמְצַע הַיּוֹם בֵּין שַׁחֲרִית לְעַרְבִית בֵּין יוֹם לְלַיְלָה, בֵּין בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיּוּדִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְהִיא בִּבְחִינַת פֶּתַח שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁבֵּין שְׁתֵּי הַיּוּדִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זְמַנָּהּ כָּל שֵׁשׁ שָׁעוֹת, כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיּוּדִין הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז דִּינָא תַּקִּיפָא שָׁלְטָא, כִּי עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַדִּינִים הִיא בְּשָׁעַת שֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁאָז הֵם מְקַטְרְגִין. כְּמוֹ בְּשָׁעַת הַבְּרִיאָה שֶׁאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ וְכוּ'. וְגַם מִתְעוֹרְרִין לִינַק גַּם-כֵּן חַס וְשָׁלוֹם מִן הַקְּדֻשָּׁה מֵאַחַר שֶׁהַקְּדֻשָּׁה נִשְׁתַּלְשְׁלָה וְנִמְשֶׁכֶת לְמַטָּה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁאָחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִנְּפִילַת חִתּוּךְ וּפְתִיחוּת הַיָּדִים הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת וְהֵמָּה מְיָדְךָ נִגְזְרוּ עֵיֵן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁאֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת פֶּתַח הַנַּ"ל מִבְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִתְעוֹרְרִים בְּשָׁעַת מִנְחָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אֵין קְרִיאַת שְׁמַע בְּמִנְחָה רַק בְּשַׁחֲרִית וְעַרְבִית. כִּי עִקַּר בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁכָּלוּל פִּי שְׁנַיִם שְׁתֵּי הַיּוּדִין כַּנַּ"ל. הוּא רַק בִּבְחִינַת שַׁחֲרִית וְעַרְבִית יוֹם וְלַיְלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיּוּדִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְהֵם בְּחִינַת הַקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁבְּשַׁחֲרִית וְעַרְבִית שֶׁהִיא ד' דְּאֶחָד כַּנַּ"ל בְּחִינַת קֲצוֹ שֶׁל ד' שֶׁהִיא יוּד. הַיְנוּ שְׁתֵּי הַיּוּדִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. אֲבָל בְּמִנְחָה אֵין צְרִיכִין רַק לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּבְחִינַת פֶּתַח, בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה

שֶׁהִיא בְּחִינַת פֶּתַח. בִּבְחִינַת אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ וְכוּ'. שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין וּמִתְפַּלְּלִין שֶׁיִּפְתַּח אֶת יָדוֹ וְיַשְׂבִּיעֵנוּ מֵרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בְּמִנְחָה צְרִיכִין רַק לְתְפִלָּה כַּנַ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה. שֶׁכֵּן אֱלִיָּהוּ לֹא נַעֲנָה אֶלָּא בַּמִּנְחָה וְכוּ'. כִּי אֵלִיָּהוּ הָיָה צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אֶז הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה. וְעַל-כֵּן הִתְפַּלֵּל מִנְחָה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם מִשָּׁם כַּנַ"ל, בִּבְחִינַת וְהֵמָּה מִיָּדֵךְ נִגְזְרוּ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר אֵלִיָּהוּ וְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה כְּתִקּוּנוֹ, כְּדֵי לְהַכְנִיעָם בְּשָׁרְשָׁם. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא בִּשְׁעַת מִנְחָה הִכְנִיעָם כַּנַ"ל. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי אֵלִיָּהוּ דַּיְקָא, כִּי פִּי שְׁנַיִם הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אֵלִיָּהוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר בְּאֵלִיָּהוּ. כִּי עַל יָדוֹ נִתְגַּלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת הַמְּשִׁיחַ. וְעַל-כֵּן אֵלִיָּהוּ מְמַנֶּה לְבַשֵּׂר גְּאֻלָּה הָעֲתִידָה, לְגַלּוֹת מַלְכוּת מָשִׁיחַ. וְעַל-כֵּן אֵלִיָּהוּ דַּיְקָא נִזְהַר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה וְנֶעֱנָה, כִּי מִנְחָה הִיא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הַיְדִים וְהַיּוּדִין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

כִּי מִנְחָה הִיא בְּבְחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרִיאַת הָעוֹלָם. כִּי יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. וְעַל-כֵּן אָז דִּינָא שְׁלְטָא שֶׁהִיא בְּחִינַת יִצְחָק. וְהִיא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא [הָעוֹלָם]. נִמְצָא שֶׁמִּנְחָה הִיא בְּחִינַת הַבְּרִיאָה. בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַ"ל:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִזְהִירוּ עָלֶיהָ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּיוֹתֵר. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה וְכוּ'. וְכֵן הִזְהִירוּ שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל שׁוּם דָּבָר סָמוּךְ לַמִּנְחָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַסַּפָּר סָמוּךְ לַמִּנְחָה עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל. וְלֹא יִכָּנֵס אָדָם לַמֶּרְחָץ וְכוּ':

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְכוּ' (בְּסִימָן סד בְּלִקּוּטֵי א) עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ וְהֵבֵן שָׁם הֵיטֵב. כִּי הֵם דְּבָרִים עֲמֻקִּים וְנִפְלָאִים מְאֹד: וְהַכְּלָל שֶׁכָּל הַחָכְמוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה כֻּלָּם הֵם בָּאִים מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם צִמְצֵם ה' יִתְבָּרַךְ כְּבָיְכוֹל אֲלָקוּתוֹ בְּשִׁבְיל בְּרִיאַת הָעוֹלָם. כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם כִּי הָיָה הַכֹּל אֶחָד. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁאֵלּוּ הַחֲקִירוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת בָּאִים מִבְּחִינָה הַזֹּאת דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם צִמְצֵם אֶת אֲלָקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּבָיְכוֹל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהָבִין אֵלּוּ הַחֲקִירוֹת

וּלְתָרֵץ אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת. כִּי אִם כֵּן אִם יָבִין אוֹתָם הַחֲקִירוֹת וְיִתָּרֵץ אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת, אִם כֵּן יִמְצָא שָׁם גַּם-כֵּן אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם בְּאֵלּוּ הַחֲקִירוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת שֶׁבָּאִים מֵחֶלֶק הַפָּנוּי אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי מִשָּׁם הַיְנוּ מִבְּחִינַת חֶלֶק הַפָּנוּי צְמְצֵם אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל בְּשִׁבְיל בְּרִיאַת הָעוֹלָם. כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם, כִּי הַכֹּל הָיָה אֵין סוֹף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל אֵלּוּ הַחֲקִירוֹת נֶאֱמַר כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשֻׁבוּן. כִּי אָסוּר לִכְנֹס בְּאֵלּוּ הַחֲקִירוֹת כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יְבִינֵם בְּשׁוּם אֹפֶן, וְלֹא יִמְצָא עֲלֵיהֶם תֵּרוּץ בְּשׁוּם אֹפֶן. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל רַק צְרִיכִים לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד, לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת כְּלָל. כִּי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּוַדַּאי נִמְצָא שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ גַּם-כֵּן אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת חֶלֶק הַפָּנוּי. כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דָּבָר בְּלָעֲדָי חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בְּשׁוּם אֹפֶן עַד לֶעָתִיד לָבֹא. שֶׁאָז יָבִינוּ בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶק הַפָּנוּי, אֵיךְ שֶׁצִּמְצֵם כְּבְיָכוֹל אֶת זִיו אֱלֹקוּתוֹ מִשָּׁם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא שָׁם. אֲבָל בָּעוֹלָם הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת כְּלָל, רַק צְרִיכִים לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל עִבְרִיִּים עַל שֵׁם לָהֶם אֱמוּנָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. רַק הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְאֹד בְּחִינַת מֹשֶׁה יָכוֹל לְכְנֹס לְשָׁם וְכוּ'. וְהוּא צָרִיךְ דַּוְקָא לְכְנֹס לְשָׁם לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם וְכוּ'. הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַנִּגּוּן שֶׁמְּזַמֵּר זֶה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְאֹד בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא מַעֲלֶה אוֹתָם מִשָּׁם. בְּחִינַת אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וְכוּ' בְּחִינַת תְּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא לְעֵת עֶרֶב בַּשְּׁעַת פְּנוֹת הַיּוֹם, וְאָז דִּינָא תַּקִּיפָא שַׁלְטָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם הוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם נִבְרָא בְּרִיאָה מְיֻחֶדֶת. וְכָל יוֹם וְיוֹם הוּא בְּחִינַת מִדָּה בִּפְנֵי עַצְמוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֶלֶק הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא זֶה הַיּוֹם וְנִכְנָס הַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ בְּשָׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם. דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶק הַפָּנוּי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת הַיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה. כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִתְחַדֵּשׁ הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם הַלַּיְלָה קוֹדֶמֶת לְהַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא. כִּי הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶק הַפָּנוּי זֶה בְּחִינַת לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הָאוֹר. וְעַל-כֵּן הַלַּיְלָה קוֹדֶמֶת לַיּוֹם כַּנַּ"ל, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הַצִּמְצוּם קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָאוֹר שֶׁל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת,

כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאוֹר הוּא מִן הַחֹשֶׁךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל. בְּחִינַת בְּרֵישָׁא חָשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא כַּנַּ"ל. כִּי בֶּהֱכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה מִקֹּדֶם הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הָאוֹר בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִעוּט הַיֵּרַח עַל-יְדֵי הַקְּטָרוּג אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד. כִּי אוֹר הָאֵין סוֹף זֶה בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, בְּחִינַת כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה'. וְהָעוֹלָם בִּכְלָלוֹ זֶה בְּחִינַת יֶרַח שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת. כִּי בְּחִינַת מַלְכוּת מַנְהִיג אֶת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה. וְזֶה בְּחִינַת קְטָרוּג הַיֵּרַח אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד. וְאָמַר לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ לְכִי וּמַעָטִי אֶת עַצְמֵךְ. זֶה בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהַנְהָגָתוֹ הִוא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יֶרַח בְּחִינַת מַלְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְאַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם שֶׁאָז מַתְחִיל הַחַמָּה לְהִתְמַעֵט אוֹרָהּ, כִּי עַד חֲצוֹת הַיּוֹם הַחַמָּה הוֹלֶכֶת וּמְאִירָה בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר עַד שֶׁבַּחֲצוֹת הַיּוֹם הַחַמָּה בְּתָקְפָּהּ. וְאָז אַחַר חֲצוֹת מַתְחִיל הַחַמָּה לְהִתְמַעֵט וּלְהִתְצַמְצֵם אוֹרָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט אוֹרָהּ יוֹתֵר מִדַּאי. כִּי בֶּהֱכְרֵחַ שֶׁיִּתְמַעֵט אוֹרָהּ וְיִתְצַמְצֵם בִּשְׁבִיל בְּרִיאַת הָעוֹלָם. הַיְנוּ כְּדֵי לְחַדֵּשׁ הַבְּרִיאָה שֶׁל יוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְגַּלֶּה וְיִתְחַדֵּשׁ הַבְּרִיאָה שֶׁל הַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם הָאוֹר כַּנַּ"ל. וְהַצִּמְצוּם הוּא תֹּקֶף הַדִּין כַּיָּדוּעַ, כִּי כָּל הַכְּפִירוֹת וְכָל הַקְּשָׁיוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים וְהַכּוֹפְרִים כֻּלָּם בָּאִים מִשָּׁם מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה בָּעוֹלָם דְּהַיְנוּ כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוּת, חֲרוֹן אַף בָּעוֹלָם. כִּי כָּל הַטּוֹב וְהַחֶסֶד הוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב טוֹב ה' לַכֹּל. וּמִי שֶׁמְּסַלֵּק מִמֶּנּוּ אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי חֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת, מְסַלֵּק מֵעַצְמוֹ כָּל הַטּוֹב וְדִינִים שׁוֹרִין עָלָיו. וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁעֲתָא דְּצִלּוֹתָא דְּמִנְחָה, שֶׁהִיא אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם שֶׁהִיא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי, עַל-כֵּן אָז דִּינָא תַּקִּיפָא שַׁלְטָא כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן תִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָז אֶת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. וְהִזְהִירוּ מְאֹד עָלֶיהָ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַמֵּץ לְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ בְּכַוָּנָה וְלֹא יַעֲבֹר זְמַנָּהּ. כִּי תְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה וְתַרְגּוּמוֹ פְּרִישָׁן בְּצִלּוֹ. כִּי שָׁם בִּבְחִינַת חָלָל הַפָּנוּי אָסוּר לַחֲקֹר שָׁם בְּדַעְתּוֹ כְּלָל רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה מַאֲמִינִים שֶׁגַּם שָׁם בִּבְחִינַת חָלָל הַפָּנוּי, גַּם שָׁם נִמְצָא הוּא יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בַּשֵּׂכֶל כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה אֵין שָׁם קְרִיאַת שְׁמַע רַק תְּפִלָּה לְבַד, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִיא בְּחִינַת הַמַּשְׂכַּת הַמּוֹחִין כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה אֵין שָׁם קְרִיאַת שְׁמַע,

כִּי שָׁם בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי אֵין יְכוֹלִין לִכָּנֵס שָׁם בִּבְחִינַת דַּעַת כְּלָל רַק בֶּאֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין שָׁם רַק תְּפִלָּה לְבַד, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה הִיא גַּם-כֵּן בְּחִינַת מֹחִין כַּנַּ"ל, הֵינוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁל בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה. הֵינוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה לְבַטֵּל הַחֲקִירוֹת וְהָאַפִּיקוֹרְסִית הַשֵּׁנִית שֶׁבָּא מִמּוֹתָרוֹת מַשְׁבִּירַת הַכֵּלִים. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם שָׁם אָסוּר לִכָּנֵס בַּחֲקִירוֹת רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ שָׁם בְּחִינַת דַּעַת גַּם-כֵּן. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה יָכוֹל לְהָבִין שָׁם בְּדַעַת וְשֵׂכֶל. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְהַמְשָׁכַת הַמֹּחִין, כִּי בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה יְכוֹלִין לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּדַעַת וְשֵׂכֶל עִם הָאֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן בְּכָל הַתְּפִלּוֹת יֵשׁ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין כַּנַּ"ל. אֲבָל בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה הִיא בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי בְּחִינַת הַצִּמְצוּם, שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לְכָנֵס בְּדַעַת כְּלָל רַק בֶּאֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אֵין שָׁם רַק תְּפִלָּה לְבַד שֶׁהִיא רַק אֱמוּנָה לְבַד בְּלִי שׁוּם דַּעַת וּמֹחִין. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא רַק דִּבּוּקוּת וּבִטּוּל וֶאֱמוּנָה לְבַד. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע לְמַעְלָה מֵהַבְּרִיאָה בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְכִמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּכֹחַ וְהַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּפֹעַל), וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת מִנְחָה מִתְפַּלְּלִין רַק תְּפִלָּה לְבַד שֶׁהִיא אֱמוּנָה וּדְבֵקוּת לְבַד. וְאֵין מַזְכִּירִין אָז קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי אָז אֵינוֹ זְמַן הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין. כִּי אָז הִיא בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם דַּעַת וּמֹחִין כְּלָל, רַק בֶּאֱמוּנָה לְבַד בִּבְחִינַת תְּפִלָּה לְבַד וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבִּשְׁעַת מִנְחָה דִּינָא תַּקִּיפָא יוֹתֵר מִבַּלַּיְלָה עַצְמָהּ כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הָאוֹר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, הוּא רַק לְפִי שָׁעָה כְּהֶרֶף עַיִן בְּעֵת הַצִּמְצוּם לְבַד. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְצַמְצֵם הָאוֹר כְּבִיכוֹל, תֵּכֶף וּמִיָּד הִתְחִיל לְהִתְמַלְּאוֹת הַצִּמְצוּם מֵאוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי תֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁהָיָה בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי, תֵּכֶף הִתְחִיל בְּרִיאַת הָעוֹלָם דְּהַיְנוּ הִתְגַּלּוּת הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כְּיָדוּעַ לִיוֹדְעֵי חֵן. נִמְצָא שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַצִּמְצוּם הוּא רַק לְפִי שָׁעָה בְּעֵת הַצִּמְצוּם לְבַד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי הוּא רַק בִּשְׁעַת הַמִּנְחָה לְבַד דְּהַיְנוּ לִפְנוֹת עֶרֶב, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל הָאוֹר בִּשְׁבִיל הַבְּרִיאָה שֶׁל יוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁנַּעֲשָׂה לַיְלָה וּמַתְחִיל הַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו אַף-עַל-פִּי שֶׁאָז בַּלַּיְלָה הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן תֵּכֶף שֶׁנַּעֲשָׂה בְּחִינַת הַצִּמְצוּם תֵּכֶף מַתְחִיל לְהִתְמַלְּאוֹת וּלְהִתְגַּלּוֹת הָאוֹר בְּתוֹכוֹ שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף בַּלַּיְלָה אַף-עַל-פִּי שֶׁאָז הִיא בְּחִינַת צִמְצוּם כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָז תֵּכֶף הִתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת הַבְּרִיאָה שֶׁבְּתוֹךְ הַצִּמְצוּם, כִּי אָז מַתְחִיל הַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו. וְעַל-כֵּן

אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע בִּתְפִלַּת עַרְבִית, כִּי מַתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת מוֹחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַמִּדּוֹת וְהַיָּמִים שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּתוֹךְ הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל. וְכֵן אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה וְקָמִים בַּחֲצוֹת וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה מְתַקְּנִים אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג אֶת כָּל הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בַּכֹּל מָשְׁלָה. נִמְצָא שֶׁבַּלַּיְלָה מְתַקְּנִים אֶת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה עַד שֶׁבְּאוֹר הַיּוֹם אָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאוֹר מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, וְאָז הַתְּפִלָּה בְּשִׁלֻּמוּת. וְאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ'. כִּי אָז בַּיּוֹם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאוֹר. נִמְצָא שֶׁבִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה תֵּכֶף כְּשֶׁנֶּחֱשָׁךְ הַיּוֹם וְנִגְמָר תַּכְלִית הַצִּמְצוּם, אָז תֵּכֶף מַתְחִיל הַמַּלּוּי, דְּהַיְנוּ לְהִתְגַּלּוֹת אוֹר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל הוּא רַק בְּעֵת הַצִּמְצוּם, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְצַמְצֵם דְּהַיְנוּ לְעֵת פְּנוֹת הַיּוֹם שֶׁהוּא בְּשָׁעַת הַמִּנְחָה דַּיְקָא. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּגְמָר לְהִתְצַמְצֵם דְּהַיְנוּ בְּעֵת חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הַצִּמְצוּם, אָז תֵּכֶף מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת הָאוֹר מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ. כִּי תֵּכֶף מַתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַבְּרִיאָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת כְּהֶרֶף עַיִן זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עָלָיו, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי זֶה בְּחִינַת בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת שֶׁהוּא בֵּין יוֹם לְיוֹם, שֶׁאָז צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת צִמְצוּם בְּשִׁבְיל הִתְגַּלּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁל יוֹם הַשֵּׁנִי. אֲבָל הוּא רַק כְּהֶרֶף עַיִן, כִּי הוּא רַק לְשָׁעָה קַלָּה. כִּי הִסְתַּלְּקוּת הָאוֹר בְּשִׁבְיל הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי הוּא רַק כְּהֶרֶף עַיִן בְּשִׁבְיל שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לַבְּרִיאָה. וְתֵכֶף וּמִיָּד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַצִּמְצוּם הוּא מַתְחִיל תֵּכֶף לְהִתְמַלְּאוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת אוֹר הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָאוֹר אֵין סוֹף כְּבְיָכוֹל וְנִתְגַּלֶּה בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי כַּיָּדוּעַ לַמֵּבִין. וְזֶהוּ 'וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עָלָיו', כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל זֶה וּלְהַשִּׂיג זֹאת. כִּי זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל עַד לֶעָתִיד כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁנִּתְקַשֶּׁה בּוֹ מֹשֶׁה. כִּי זֶה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, כִּי מְעוּט הַיֵּרֵחַ זֶה בְּחִינַת צִמְצוּם הַנַּ"ל בְּחִינַת לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ מֵחַמַּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד. כִּי לֹא יִהְיֶה מָקוֹם לַבְּרִיאָה כְּלָל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַיֵּרֵחַ לְתַכְלִית הַמְּעוּט אָזַי תֵּכֶף הִיא מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלְּאוֹת, כִּי עִקַּר הַצִּמְצוּם הוּא כְּהֶרֶף עַיִן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְקַשֶּׁה מֹשֶׁה בְּסוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, כִּי הוּא בְּחִינַת סוֹד חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁל בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לְהַשִּׂיגוֹ, רַק בְּחִינַת מֹשֶׁה. וְגַם הוּא נִתְקַשֶּׁה בּוֹ עַד שֶׁגִּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וְעַל-כֵּן גִּלָּה לוֹ זֶה הַסּוֹד שֶׁל קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ עִם דִּמְדּוּמֵי חַמָּה דְּהַיְנוּ בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁהֶרְאָהוּ לְבָנָה בְּחִדּוּשָׁהּ עִם

חֲשֻׁכָה. כִּי קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ דְּהַיְנוּ מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּנֵימָתָהּ זֶה בְּחִינַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְתַכְלִית הַמִּעוּט וְהַצְּמְצוּם אָז מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלְּאוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה, וְהַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹלֶה מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא זֶה בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה. כִּי נִתְחַדֵּשׁ מַמָּשׁ בִּבְחִינַת תִּתְחַדֵּשׁ כַּנַּ"ל. וְנַעֲשֶׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ בִּבְחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ הַנֶּאֱמָר עַל הָאָדָם כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה בַּר מִצְוָה אוֹ בְּכָל עֵת שֶׁהוּא מְקֻדָּשׁ וּמְטֻהָר עַצְמוֹ וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל עֲבוֹדָתוֹ בְּיוֹתֵר שֶׁאָז נֶאֱמַר עַל הָאָדָם אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. כִּי נַעֲשֶׂה בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ. וְעַל-כֵּן קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה לְעָלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, קֹדֶם לָזֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה שֶׁהִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי הַיְרִידָה הִיא בְּחִינַת הַצְּמְצוּם שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צַדִּיקִים תְּחִלָּתָן יִסּוּרִין וְסוֹפָן שַׁלְוָה כִּי הַיִּסּוּרִים בָּאִים מֵהַצְּמְצוּם שֶׁקֹּדֶם הַבְּרִיאָה. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמְנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. כִּי בְּכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בּוֹרְאִים עוֹלְמוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה צְמְצוּם קֹדֶם. וְזֶה בְּחִינַת הַמְנִיעוֹת שֶׁקּוֹדְמִין לְהַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת אֵין בֶּן דָּוִד בָּא אֶלָּא בְּהֶסַח הַדַּעַת. הֶסַח הַדַּעַת זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הָאוֹר, כִּי עִקַּר הָאוֹר הוּא הַדַּעַת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי כְּשֶׁיְּבוֹא מָשִׁיחַ אָז יַתְחִיל בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כְּאִלּוּ אָז נִבְרָא הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ. כִּי עִקַּר בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כְּתִקּוּנוֹ יִהְיֶה רַק אָז. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מִקֹּדֶם צְמְצוּם. וְזֶה בְּחִינַת הֶסַח הַדַּעַת בְּחִינַת צְמְצוּם שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הָאוֹר כַּנַּ"ל. וְתֵכֶף שֶׁיַּגִּיעוּ לְתַכְלִית הַצְּמְצוּם בְּחִינַת הֶסַח הַדַּעַת, תֵּכֶף יָבֹא מָשִׁיחַ בִּבְחִינַת כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב וְכוּ'. הַיְנוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַצְּמְצוּם. וְאָז תֵּכֶף תַּתְחִיל הַבְּרִיאָה מֵחָדָשׁ, וְיָבֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. אָמֵן:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהֶעֱמִיד יְהוֹשֻׁעַ הַשֶּׁמֶשׁ בְּמִלְחֶמֶת שִׁבְעָה עֲמָמִין. כִּי כָּל אֶחָיזָתָם וְהִתְגַּבְּרוּתָם מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי מִבְּחִינַת הַצְּמְצוּם הַנַּ"ל. וְהַצְּמְצוּם הוּא בְּחִינַת שְׁקִיעַת הַחַמָּה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הָאוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֶעֱמִיד יְהוֹשֻׁעַ הַחַמָּה וְגִלָּה לְכָל הָעוֹלָם כֹּחַ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָתָם הַשְּׁלֵמָה הֵם יְכוֹלִים לְגַלּוֹת הָאוֹר מִתּוֹךְ הַצְּמְצוּם. וְעַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעַ כָּל הַמְּלָכִים שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁאֶחִיזָתָם הָיְתָה מֵהַכְּפִירוֹת שֶׁל בְּחִינַת הַצְּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי. כִּי הַמְתִּיק אֶת הַצְּמְצוּם וְהֶעֱמִיד אֶת הַחַמָּה שֶׁלֹּא תִּשְׁקַע וְלֹא אָץ לָבוֹא כְּיוֹם תְּמִים. וְגִלָּה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, גַּם בְּתוֹךְ הַצְּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי גַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא כַּנַּ"ל. וְכֵן מֹשֶׁה הֶעֱמִיד אֶת הַחַמָּה בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עֲמָלֵק הָיָה כּוֹפֵר גָּדוֹל כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-כֵּן הִכְנִיעוֹ עַל-יְדֵי שֶׁגִּלָּה תִּקֻּף הָאֱמוּנָה עַד שֶׁהֶעֱמִיד הַחַמָּה וְנִתְגַּלָּה שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַצְּמְצוּם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ. עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ דַּיְקָא, שֶׁגִּלָּה תִּקֻּף הָאֱמוּנָה גַּם בְּעֵת בֵּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא שְׁעַת הַמִּנְחָה, שֶׁאָז עִקַּר בְּחִינַת הַצְּמְצוּם שֶׁמְּשָׁם נִמְשֶׁכֶת עִקַּר אַפִּיקוֹרְסִית שֶׁל בְּחִינַת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וּמִשֶּׁה רַבֵּנוּ גִּלָּה אֶת תִּקֻּף הָאֱמוּנָה גַּם שָׁם וְעַל-כֵּן הֶעֱמִיד אֶת הַחַמָּה בְּעֵת שֶׁהָיְתָה רְאוּיָה לִשְׁקֹעַ. כִּי גִּלָּה גַּם שָׁם בִּבְחִינַת הַצְּמְצוּם בְּחִינַת שְׁקִיעַת הַחַמָּה, גַּם שָׁם אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא וְעַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעַ אֶת עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּפִירוֹת וְהָאַפִּיקוֹרְסִית שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁכֵּן אֵלִיָּהוּ לֹא נַעֲנָה אֶלָּא בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, וְעִקַּר מַה שֶּׁנַּעֲנָה אֵלִיָּהוּ אָז הָיָה הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹעִים אָז מְאֹד אַחֲרֵי הַהֶבֶל שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ לָהֶם עַל-יְדֵי הָאַפִּיקוֹרְסוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי. וְאֵלִיָּהוּ רָצָה לְבַטֵּל זֹאת וּלְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה. עַל-כֵּן לֹא נַעֲנָה אֶלָּא בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא בְּשְׁעַת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא בִּחִינַת הַצְּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי אָז דַּיְקָא צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה צְרִיכִין שָׁם בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי, וּכְשֶׁזּוֹכִין שָׁם לֶאֱמוּנָה אָזַי נִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי כְּפִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלִיָּהוּ הִתְגַּבֵּר דַּיְקָא בְּשְׁעַת הַמִּנְחָה לְבַטֵּל אָז דַּיְקָא כָּל מִנֵּי כְּפִירוֹת וַחֲקִירוֹת וּלְגַלּוֹת אֱמוּנָה אָז דַּיְקָא כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה אֱמוּנָה בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי לְיַדַּע וּלְהַאֲמִין שֶׁגַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא כַּנַּ"ל אָזַי נִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי כְּפִירוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז בִּשְׁעַת הַמִּנְחָה דַּיְקָא נַעֲנָה אֵלִיָּהוּ. לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם וּלְבַטֵּל כָּל מִנֵּי עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵחֶלֶל הַפָּנוּי. כִּי גִּלָּה הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁגַּם שָׁם בֶּחָלָל הַפָּנוּי נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ כִּי לִית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ. וַאֲזַי וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים. אֱלֹקִים זֶה בְּחִינַת צִמְצוּם וְדִין, כִּי גִּלָּה הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי הַצִּמְצוּם הוּא אַחְדוּת פָּשׁוּט עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁיהּ מִנֵּיהּ וּבֵיהּ, כִּי כֻּלּוֹ חַד. וְזֶה בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים כִּי כֻּלָּא חַד רַק שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת עַד לֶעָתִיד. וְזֶה בְּחִינַת וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם, שֶׁרָאוּ שֶׁשָּׁם בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי צְרִיכִין לִבְחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת. כִּי פָּנִים זֶה בְּחִינַת מֹחִין כַּיָּדוּעַ. הַיְנוּ שֶׁשָּׁם בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי צְרִיכִין לְסַלֵּק אֶת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים, רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד. כִּי בֶּאֱמֶת גַּם שָׁם בֶּחָלָל הַפָּנוּי גַּם שָׁם נִמְצָא

הוּא יִתְבָּרַךְ. כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּפְלוּ שְׁתֵּי פְּעָמִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים, לְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר כָּל מִינֵי כְּפִירוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. דְּהַיְנוּ כְּפִירוֹת הַבָּאִים מִמּוֹתָרוֹת וְכוּ'. וּכְפִירוֹת הַבָּאִים מֵחֶלֶל הַפָּנוּי. וּכְנֶגֶד זֶה כָּפְלוּ וְאָמְרוּ שְׁתֵּי פְּעָמִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים:

חלק ט

וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד עַל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. וְאָסְרוּ שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל שׁוּם דָּבָר קֹדֶם מִנְחָה יוֹתֵר מִבְּשְׁאָר תְּפִלּוֹת כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. כִּי אָז בְּשַׁעְתָּא דְּמִנְחָה צְרִיכִין הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל לְגַלּוֹת אָז הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. מֵהֲמַת שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַכְּפִירוֹת וְהָאַפִּיקוֹרְסוּת שֶׁהֵם הֵפֶךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה. עַל-כֵּן צְרִיכִים אָז בְּמִנְחָה הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל לִתְפִלָּה. וְהַתְּפִלָּה הַזֹּאת שֶׁל מִנְחָה יְקָרָה מְאֹד כַּנַּ"ל. כִּי זֶה הוּא הָעִקָּר לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַצִּמְצוּם בִּבְחִינַת הֶחָלָל הַפָּנוּי לְגַלּוֹת כִּי גַּם שָׁם נִמְצָא אֱלֹקוּתוֹ רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בַּשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל רַק בֶּאֱמוּנָה לְבַד כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁאָז רַעֲוָא דְּרַעֲוִין אִשְׁתַּכַּח כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ תָּא חֲזֵי בְּיוֹמֵי דְּחֹל בְּשַׁעְתָּא דְּמִנְחָה וְכוּ'. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת. וְאָז בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת יִתְגַּלֶּה זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל בְּחִינַת הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְחָה שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצִּמְצוּם שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי, אָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִין שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מִבְּחִינַת זֶה הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה אָז דַּיְקָא נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְרַעֲוָא דְּרַעֲוִין אִשְׁתַּכַּח. כִּי אָז בְּשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְחָה. וְאָז נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִין בְּשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל וְנִתְגַּלֶּה רַעֲוָא דְּרַעֲוִין. כִּי כָּל מַה שֶּׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנָה וּלְבַטֵּל כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסִית. כְּמוֹ כֵן זוֹכִין לִבְחִינַת רָצוֹן. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לָרָצוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵחָכְמָה עַיֵּן שָׁם, וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁזּוֹכִין לְבַטֵּל הָאַפִּיקוֹרְסוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל הָאַפִּיקוֹרְסִית דְּהַיְנוּ הַכְּפִירוֹת הַבָּאִים מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָז זוֹכִין לִבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת. כִּי זֹאת הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ אֱמוּנָה. דְּהַיְנוּ אֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה וְעַל-כֵּן זוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן אָז נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת כִּי מֹשֶׁה זָכָה לָזֶה מֵחֲמַת שֶׁגַּם בְּחַיָּיו זָכָה לִבְחִינַת רֹאשׁ אֱמוּנָה כַּנַ"ל. כִּי רַק מֹשֶׁה יָכוֹל לְכַנֵּס לְשָׁם וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה לְהִסְתַּלֵּק בְּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה. כִּי זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי רֹאשׁ אֱמוּנָה הַנַ"ל עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין וּמְשַׁבְּרִין הַכְּפִירוֹת הַבָּאִים מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת כַּנַ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ מוֹחֲלִין לוֹ. כִּי כָּל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים כֻּלָּם הָיוּ עַל-יְדֵי שֶׁנָּפְלוּ בִּכְפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוּת הַזֹּאת שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי. כִּי הָיוּ חֲכָמִים גְּדוֹלִים מְאֹד וְרָצוּ לְכַנֵּס בְּחָכְמָתָם בַּחֲקִירוֹת הָאֵלּוּ. וְשָׁם אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל-יְדֵי חֲקִירוֹת וְשֵׂכֶל וְעַל-יְדֵי זֶה נָפְלוּ לִכְפִירוֹת. וְעַל-יְדֵי שַׁבָּת זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, כִּי שַׁבָּת מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה זֶה הַשֵּׂכֶל כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ זוֹכֶה לִטְעֹם מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת רֹאשׁ אֱמוּנָה הַנַ"ל. כִּי זֹאת הָאֱמוּנָה מִתְגַּלָּה בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת מִתְגַּלֶּה וּמִתְעוֹרֵר שִׁיר שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַשִּׁירִים. בְּחִינַת שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, לְמֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שָׁלוֹם כַּיָּדוּעַ. כִּי שִׁיר הַשִּׁירִים שִׁיר שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַשִּׁירִים זֶה בְּחִינַת תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֱמָנָה כַּנַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. שֶׁעַל יָדוֹ מְבַטְּלִין הָאַפִּיקוֹרְסוּת שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַ"ל, וְזֶה מִתְגַּלֶּה בְּשַׁבָּת דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, שֶׁנָּפְלוּ בַּכְּפִירוֹת הָאֵלּוּ שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי הַנַ"ל מוֹחֲלִין לוֹ. כִּי עַל-יְדֵי שַׁבָּת נִכְנָעִין וְנוֹפְלִין כָּל הַכְּפִירוֹת הָאֵלּוּ וּמְתַקְּנִין אוֹתָם. כִּי מְגַלִּין עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא רֹאשׁ אֱמָנָה בְּחִינַת שִׁיר הַשִּׁירִים וְכוּ' כַּנַ"ל שֶׁגַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא. רַק שֶׁעַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת עַד לֶעָתִיד בְּעֵת קִבּוּל הַשָּׂכָר לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כַּנַ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְכוּ' כַּנַ"ל. נִמְצָא שֶׁקִּדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ דְּהַיְנוּ מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ בְּעֵת שֶׁהִיא בְּתַכְלִית הַמַּעְוֹט זֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁמְּגַלִּין הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּעֵת הַמִּנְחָה דַּיְקָא בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק יג

וְהִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הַזֹּאת הִיא עַל-יְדֵי שִׁיר וְנִגּוּן כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה פַּעַם אַחַת נִשְׁתַּהוּ הָעֲדָרִים לָבוֹא וְנִתְקַלְקְלוּ הַלְוִיִּים בְּשִׁיר הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יְהִיוּ מְקַבְּלִין עֲדוּת הַחֹדֶשׁ אֶלָּא עַד הַמִּנְחָה וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁתַּהוּ

הָעֲדִים מִלְּבוֹא וְלֹא זָכוּ לְקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ כָּרָאוּי, עַל-יְדֵי זֶה נִתְקַלְקְלוּ הַלְוָיִים בְּשִׁיר, בְּשִׁיר דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׁיר כַּנַּ"ל, בְּחִינַת תֻּשְׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַלְוָיִים דַּיְקָא הָיוּ מְנַצְּחִים בְּשִׁיר, כִּי הַלְוָיִים הֵם מִסִּטְרָא דְּדִינָא כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁעְתָּא דְּמַנְחָה בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם צְרִיכִים שִׁיר כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה גַּם שָׁם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁתַּהוּ הָעֲדִים וְלֹא זָכוּ לְקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ כָּרָאוּי בִּזְמַנּוֹ, עַל-יְדֵי זֶה נִתְקַלְקְלוּ הַלְוָיִים בְּשִׁיר דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְקַבְּלִין עֵדוּת הַחֹדֶשׁ אֶלָּא עַד הַמִּנְחָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא בִּבְחִינַת מִנְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה בְּתוֹךְ בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה בְּיוֹתֵר בְּעֶרֶב רֹאשׁ-חֹדֶשׁ בְּמִנְחָה שֶׁעוֹשִׂין אָז 'יוֹם כִּפּוּר קָטָן' וּמַרְבִּים בִּתְפִלָּה מְאֹד. כִּי אָז צְרִיכִין לְזִכּוֹת לְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁזֶּה זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי רֹאשׁ אֱמוּנָה הַנַּ"ל. וְזֶה צְרִיכִין לְגַלּוֹת דַּיְקָא בְּשָׁעַת מִנְחָה שֶׁאָז הִיא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז מַרְבִּים בִּתְפִלָּה כְּדֵי לְזִכּוֹת לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנַּ"ל. וְאָז מִתְוַדִּין וְעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה עַל הָעֲוֹנוֹת וּמִתְפַּלְּלִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְכַפֵּר לָהֶם, וְקוֹרִין אוֹתוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים קָטָן. כִּי הָעֲוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת, כִּי כֻּלָּם בָּאִים עַל-יְדֵי הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא נִקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְכֵן מְבֹאָר בְּהָא"ב שֶׁל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (אוֹת א אֱמוּנָה סִימָן כב) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ הַפָּשׁוּט מַכְנִיס כְּפִירָה לָאָדָם. וְעַל-כֵּן אָז בְּמִנְחָה שֶׁל עֶרֶב רֹאשׁ-חֹדֶשׁ מִתְוַדִּין עַל הָעֲוֹנוֹת וּמְבַקְּשִׁין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְכַפֵּר לָהֶם הָעֲוֹנוֹת כְּדֵי לְהַכְנִיעַ כָּל מִינֵי כְּפִירוֹת שֶׁעִקָּרָם בָּאִים מֵהַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי, וְלִזְכּוֹת לְרֹאשׁ אֱמוּנָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה דַּיְקָא כְּשֶׁהִיא בְּכַוָּנָה כָּרָאוּי כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עִנְיַן תְּפִלַּת מִנְחָה:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן כב לְעִנְיַן עֲנָוָה שֶׁבְּעִנְיַן הַכְנָעָה וַעֲנָוָה טוֹעִין הָעוֹלָם הַרְבֵּה. כִּי כַּמָּה אָנוּ מִתְיַגְּעִין בִּתְפִלָּה לְצֵאת מִמִּחִין דְּקַטְנוּת לְמִחִין דְּגַדְלוּת. וְאִם כֵּן בְּוַדַּאי אֵין זֶה מִדַּת עֲנָוָה כְּמוֹ שֶׁסּוֹבְרִין הָעוֹלָם וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְצֵאת מִמִּחִין דְּקַטְנוּת לְמִחִין דְּגַדְלוּת, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם הוּא לְשַׁבֵּר וּלְהַכְנִיעַ הַיֵּצֶר הָרָע וְתַאֲוֹתָיו. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר

הָרָע וְהַתַּאֲוֹות כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁמִּמֶּנָּה אֲחִיזַת כָּל הַדִּינִין שֶׁמִּמֶּנָּה עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. עַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. כִּי כָּל הָעֲבֵרוֹת וְהַפְּגָמִים הֵם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת. וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ תּוֹכָחָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח) בְּתִחִלָּתוֹ, שֶׁעִקַּר תַּאֲוַת נאוּף שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתַּאֲוֹות נִמְשָׁךְ מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְצֵאת מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת לְמֹחִין דְּגַדְלוּת, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ וְגָדֵל בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁבִּתְחִלָּה כְּשֶׁנּוֹלַד הוּא קָטָן מְאֹד וְגַם אֵין לוֹ שׁוּם דַּעַת וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ וְנִתְגַּדֵּל מְעַט מְעַט בִּימֵי הַיְנִיקָה עַד שֶׁבְּסוֹף יְמֵי הַיְנִיקָה יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה דַּעַת שֶׁל קַטְנוּת, וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ וְגָדֵל יוֹתֵר עַד אֲשֶׁר מַגִּיעַ לְבֶן חָמֵשׁ וְאָז יֵשׁ לוֹ דַּעַת לִלְמֹד מִקְרָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בֶּן חָמֵשׁ לְמִקְרָא, וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל יוֹתֵר וְדַעְתּוֹ נִגְדָּל יוֹתֵר וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ הָאָדָם בַּעֲבוֹדַת ה' לְהִתְיַגֵּעַ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָצֵאת בְּכָל פַּעַם מִבְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת לְמֹחִין דְּגַדְלוּת עַל-יְדֵי שֶׁיְּשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹות וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת וְיַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְכֵן מוּבָן וּמְבֹאָר בִּכְתְבֵי הָאַר"י זַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא גְּבוּהָה מְאֹד וְרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הִזְהִירוּ עָלֶיהָ בְּיוֹתֵר, כִּי בְּשַׁחֲרִית הוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, וּבַלַּיְלָה הִיא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִקַּטְנוּת הַדַּעַת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁאוֹר וְחֹשֶׁךְ הֵם בְּחִינַת דַּעַת וְסִכְלוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת וּמֹחִין דְּקַטְנוּת, כִּי מֹחִין דְּקַטְנוּת הֵם בְּחִינַת סִכְלוּת בְּחִינַת חֹשֶׁךְ נֶגֶד מֹחִין דְּגַדְלוּת שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת בְּחִינַת אוֹר יוֹם, כִּי יוֹם וָלַיְלָה הֵם בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְהַמָּאוֹר הַקָּטָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן וְכוּ'. הַיְנוּ בְּחִינַת גַּדְלוּת וְקַטְנוּת בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת וּמֹחִין דְּקַטְנוּת כַּנַּ"ל. וְכָל הַדִּינִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְכָל הַתַּאֲוֹות וּמִדּוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תְּכֶף אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם שֶׁמַּתְחִיל הַיּוֹם לַעֲרֹב כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עֶרֶב, אָז תֵּכֶף מַתְחִיל שׁוֹרֶשׁ אֲחִיזַת מֹחִין דְּקַטְנוּת. וְשָׁם עִקַּר הַהַמְתָּקָה, כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁמִּמֶּנָּה אֲחִיזַת כָּל הַדִּינִים וְהַיֵּצֶר הָרָע כַּנַּ"ל, עִקַּר הַמְתָּקָתָם הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְתִּיקָם בְּשׁוֹרֶשׁ תְּחִלַּת אֲחִיזָתָם. כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עָלֶיהָ מְאֹד. וַאֲזַי עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּמִנְחָה דִּינָא תַּקִּיפָא שָׁלְטָא. וּצְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד בְּמִנְחָה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים יוֹתֵר מִבִּתְפִלַּת עַרְבִית, אַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר הַדִּינִים

שְׁלִיטָתָם בַּלַּיְלָה יוֹתֵר, אַף-עַל-פִּי-כֵן בִּזְמַן הַמִּנְחָה עִקַּר הָעֲבוֹדָה בְּיוֹתֵר לְהַמְתִּיקָם אָז דַּיְקָא. כִּי דַּיְקָא, בִּזְמַן הַמִּנְחָה שֶׁעֲדַיִן הַיּוֹם גָּדוֹל רַק שֶׁכְּבָר הִתְחִיל הַיּוֹם לַעֲרֹב לִהְיוֹת נוֹטֶה אֶל הַלַּיְלָה, אָז דַּיְקָא עִקַּר הַהַמְתָּקָה. כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת עִקַּר הַמְתָּקָתָם הוּא דַּיְקָא בִּתְחִלַּת שֹׁרֶשׁ אֲחִיזָתָם שֶׁהוּא אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם שֶׁאָז הוּא זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁאָז מַתְחִיל שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת מֹחִין דְּקַטְנוּת מֵחֲמַת שֶׁמַּתְחִיל הַיּוֹם לַעֲרֹב. וְאָז דַּיְקָא צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ לְהַמְתִּיקָם עַל-יְדֵי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה בְּכַוָּנַת הַלֵּב:

וְזֶה בְּחִינַת מִנְחָה גְּדוֹלָה וּמִנְחָה קְטַנָּה, רֶמֶז שֶׁמִּנְחָה כָּלוּל מִגַּדְלוּת וְקַטְנוּת. כִּי עֲדַיִן הוּא יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דִּגַדְלוּת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר הִתְחִילוּ לְהִתְעוֹרֵר בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת לַיְלָה. וַאֲזַי עִקַּר הַהַמְתָּקָה, כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת עִקַּר הַמְתָּקָתָם בִּשְׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְתִּיקָם בְּשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם כָּל הַמֹּחִין דְּגַדְלוּת וְקַטְנוּת כְּלוּלִים יַחַד. כִּי עִקַּר בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת וְגַדְלוּת הוּא לְמַטָּה, בִּבְחִינַת שֵׁשׁ קְצָווֹת, אֲבָל לְמַעְלָה מַעְלָה בְּשֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֹּחִין, שָׁם אֵין שַׁיָּךְ גַּדְלוּת וְקַטְנוּת כְּלָל וּמִשָּׁם עִקַּר הַהַמְתָּקָה בִּשְׁלֵמוּת. וְכַמּוּבָן בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן (בְּסִימָן סא) שֶׁיֵּשׁ הַמְתָּקָה שֶׁמַּמְתִּיקִין כָּל דִּין בְּשָׁרְשׁוֹ בַּשֵּׂכֶל הַפָּרָטִי הַשַּׁיָּךְ לוֹ, אֲבָל עִקַּר הַהַמְתָּקָה הִיא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְתִּיק הַדִּינִים עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֹּחִין. וְשָׁם כָּל הַמֹּחִין כְּלוּלִים יַחַד כָּל הַמֹּחִין דְּגַדְלוּת וְקַטְנוּת, כִּי שָׁם כֻּלָּא חַד, וּמִשָּׁם עִקַּר הַהַמְתָּקָה בִּשְׁלֵמוּת, וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁצְּרִיכִין אָז לְהַמְתִּיק הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת בְּעֵת שֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְעוֹרֵר אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם, כְּדֵי לְהַמְתִּיק בְּתְחִלַּת אֲחִיזָתָם. וַאֲזַי עִקַּר הַהַמְתָּקָה מִבְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַמֹּחִין שֶׁשָּׁם בְּשָׁרְשָׁם כְּלוּלִים כָּל הַמֹּחִין יַחַד דְּגַדְלוּת וְקַטְנוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַמֹּחִין אִי אֶפְשָׁר לְהָעוֹלָם לַהֲבִינוֹ וּלְהַשִּׂיגוֹ, כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה אֵלָיו. וְשָׁם עִקַּר הָעֲנָוָה, בְּחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ כִּי הָעֲנָוָה שֶׁהִיא לְפִי דַּעְתֵּנוּ בְּחִינַת קְטַנּוּת שֶׁהוּא קָטָן בְּעֵינֵי עַצְמוֹ וְהַגַּדְלוּת כֻּלָּא חַד. כִּי בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם דַּיְקָא אַתָּה מוֹצֵא הָעֲנָוָה. וְזֶה בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה אַשְׁרֵי לוֹ. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲנָוָה בֶּאֱמֶת שֶׁזָּכָה לָזֶה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה יָכוֹל לִכְתֹּב עַל עַצְמוֹ כָּל גְּדֻלַּת שִׁבְחוֹ וְכָתַב עַל עַצְמוֹ וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה עָנָו בֶּאֱמֶת כִּי נִכְלָל בְּאֵין שֶׁשָּׁם הַגְּדֻלָּה וְהָעֲנָוָה כֻּלָּא חַד בְּחִינַת בִּמְקוֹם גְּדֻלָּתוֹ אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לַעֲנָוָה, כִּי עֲנָוָה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמַאֲמָר זֶה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בּוֹ, שֶׁבְּעִנְיַן הָעֲנָוָה טוֹעִין הָעוֹלָם הַרְבֵּה. כִּי בְּוַדַּאי אֵין הָעֲנָוָה לִהְיוֹת בְּמֹחִין דְּקַטְנוּת חַס

וְשָׁלוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הָעֲנָוָה כְּשֶׁזּוֹכִין לִהְיוֹת בְּתַכְלִית מֹחִין דְּגַדְלוּת, וְאָז דַּיְקָא יִהְיֶה בְּתַכְלִית הָעֲנָוָה וְהַבִּטּוּל בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ כַּנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא זוֹכֶה לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם הַנֶּאֱחָזִין בְּמֹחִין דְּקַטְנוּת. כִּי עִקַּר הַמְתָּקָתָם מִשָּׁם דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה אֲמִתִּית שֶׁשָּׁם גַּדְלוּת וְקַטְנוּת כָּלוּל יַחַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין זֶה כְּלָל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁל מִנְחָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁאָז רַעֲוָא דְּרַעֲוִין אִשְׁתַּכַּח. שֶׁאָז הוּא הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת אֵין סוֹף שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הַמֹּחִין שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַמֹּחִין דְּגַדְלוּת וְקַטְנוּת וְשָׁם עִקַּר הַמְתָּקָתָם כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁכֵּן אֵלִיָּהוּ לֹא נַעֲנָה אֶלָּא בְּמִנְחָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת שֶׁהוּא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא אֵל אַחֵר, עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי הַהַמְתָּקָה שֶׁזּוֹכִין לְהַמְתִּיק בִּבְחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה מִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה אַשְׁרֵי לוֹ. כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַכְּפִירוֹת הֵם דַּיְקָא מִשֹּׁרֶשׁ הַתְחָלַת אֲחִיזַת הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהוּא אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם בְּזִמַּן הַמִּנְחָה כַּנַּ"ל. כִּי שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת נִמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצְמָצוּם כַּיָּדוּעַ. כִּי הַצְמָצוּם הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַכְּפִירוֹת. כִּי תְּחִלַּת הַצְמָצוּם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם שֵׂכֶל וְכַמְבֹאָר זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּחֲקִירוֹת כָּאֵלּוּ הַנִּמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצְמָצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי, הוּא בָּא לִכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי תְּחִלַּת הַצְמָצוּם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשֵׂכֶל רַק בֶּאֱמוּנָה לְבַד כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת וַיֵּרָא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה בָּא שֵׁשׁ, בָּא שֵׁשׁ דַּיְקָא. דְּהַיְנוּ בִּזְמַן הַתְחָלַת תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁאָז הַתְחָלַת שֹׁרֶשׁ מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַצְמָצוּם, וּמִי שֶׁנִּכְנָס לַחֲקִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם נוֹפֵל לִכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא עָשׂוּ הָעֵרֶב רַב אֶת הָעֵגֶל וְכִפְּרוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְמֹשֶׁה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִתְחַזֵּק שָׁם בֶּאֱמוּנָה וּלְהִתְגַּבֵּר לְהַמְתִּיק הַדִּין עַל-יְדֵי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה רַק נִכְנְסוּ לְהַחֲקִירוֹת וְהַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא עָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ. וְכָל זֶה הָיָה מֵחֲמַת שֶׁמֹּשֶׁה לֹא הָיָה בֵּינֵיהֶם אָז כְּמוֹ שֶׁכָּתוּבכִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ, כָּל הַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם אֵין מִי שֶׁיַּמְתִּיקֵם כִּי אִם מֹשֶׁה דַּיְקָא שֶׁהוּא עָנָו בְּתַכְלִית הָעֲנָוָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלִיָּהוּ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ תֹּקֶף הִתְגַּבְּרוּת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הַבַּעַל שֶׁהִתְגַּבֵּר אָז בִּימֵי אַחְאָב לֹא נַעֲנָה כִּי אִם בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה דַּיְקָא. כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה זָכָה לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מִשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁשָּׁם כָּל הַמֹּחִין דְּגַדְלוּת וְקַטְנוּת כְּלוּלִים

יַחַד כַּנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא הַהַמְתָּקָה בִּשְׁעַת הַמִּנְחָה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז כְּשֶׁנַּעֲנָה כְּתִיב וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים. ה' הוּא הָאֱלֹקִים דַּיְקָא, כִּי ה' הוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת וֵאלֹקִים הוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת כַּיָּדוּעַ בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, הַיְנוּ שֶׁכָּל הַמֹּחִין דְּגַדְלוּת וּדְקַטְנוּת כְּלָא חַד. כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַכְנִיעִין תֹּקֶף הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִתְגַּבְּרָה בִּימֵי אַחְאָב שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵהָעֵרֶב רַב שֶׁרָצוּ לְהִתְגַּבֵּר אָז דַּיְקָא כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בַּשֵּׁשׁ מֹשֶׁה כִּי בָּא שֵׁשׁ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַמְתָּקָתָהּ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּמוֹ מֹשֶׁה וְאֵלִיָּהוּ שֶׁיְּכוֹלִין לַעֲלוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן בְּחִינַת תַּכְלִית הָעֲנָוָה שֶׁשָּׁם הַגַּדְלוּת וְהַקַּטְנוּת כְּלָא חַד בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן עִקַּר קַבָּלַת הַתַּעֲנִית הוּא בְּזֶמֶן מִנְחָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל תַּעֲנִית שֶׁלֹּא קִבְּלוֹ עָלָיו בְּמִנְחָה אֵינוֹ תַּעֲנִית, כִּי כָּל הַתַּעֲנִיתִים הֵם בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָה, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה שֶׁל בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. כִּי כָּל הַחֲטָאִים נִמְשָׁכִין מֵהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁכָּל כֹּחוֹ וַאֲחִיזָתוֹ מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הַחֲטָאִים נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַהַמְתָּקָה שֶׁל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁאָז עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁל כָּל הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת עַל-יְדֵי שָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם גְּדֻלּוּת וְקַטְנוּת כְּלָא חַד כַּנַּ"ל:

:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת עַד שֶׁיְּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים וְכוּ', שֶׁפֵּרוּשׁוֹ עַל עִנְיַן הַפְּגָמִים וְהַחֲטָאִים שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַחַר כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַטּוֹבוֹת שֶׁזָּכוּ שָׁם, כַּמְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם, בַּצָּהֳרַיִם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִבְּחִינַת צָהֳרַיִם בְּחִינַת עַד שֶׁיְּפוּחַ הַיּוֹם. שֶׁאָז תֵּכֶף בַּצָּהֳרַיִם בְּעֵת הִתְגַּבְּרוּת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא בַּחֲצוֹת הַיּוֹם, אָז תֵּכֶף מַתְחִיל הַמַּעוּט. כִּי אָז תֵּכֶף מַתְחִיל הַחַמָּה לִהְיוֹת נוֹטָה לַמַּעֲרָב לִמְקוֹם שְׁקִיעָתָהּ. וְאָז דַּיְקָא עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּתְחִלַּת אֲחִיזַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהוּא בְּהַתְחָלַת עֲרִיבַת הַיּוֹם שֶׁמַּתְחִיל תֵּכֶף בַּחֲצוֹת הַיּוֹם. כִּי תֵּכֶף בְּאוֹתָהּ הָרֶגַע שֶׁל חֲצוֹת הַיּוֹם מַתְחִיל תֵּכֶף הַחַמָּה לִהְיוֹת נוֹטָה לְהַעֲרִיב וּלְהַחֲשִׁיךְ. שֶׁאָז הִיא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ מֹחִין דְּקַטְנוּת עִקַּר שָׁרְשׁוֹ מִתְּחִלַּת עֲרִיבַת הַיּוֹם שֶׁהוּא בָּרֶגַע שֶׁל חֲצוֹת הַיּוֹם וְשָׁם עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים. כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה בִּתְחִלַּת אֲחִיזָתָם דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַמְתִּיקָם שָׁם, מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל זֶה צוֹעֵק הַפָּסוּק אֵיכָה תִּרְעֶה

אֵיכָה תִּרְבִּיץ בַּצָּהֳרַיִם דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם דַּיְקָא, כִּי מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם דַּיְקָא צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְהַמְתִּיק הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁנִּקְרֵאת בַּפְּסוּק תְּפִלַּת הַצָּהֳרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה וְכוּ':

:

חלק ה

וְזֶה הָעִנְיָן הוּא בְּכָל אָדָם בְּעִנְיַן כְּלָלִיּוּת עֲבוֹדָתוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. כִּי שַׁחֲרִית מְרַמֵּז עַל הַתְחָלַת עֲבוֹדַת הָאָדָם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-פִּי רֹב בִּתְחִלָּה כְּשֶׁמַּתְחִיל לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ הוֹלֵךְ לוֹ כַּסֵּדֶר וּמִתְפַּלֵּל וְלוֹמֵד וְעוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת ה'. וְזֶה בְּחִינַת שַׁחֲרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד. וְאָז הוּא כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה בַּאֲרִיכוּת, קְרֻבָּנוֹת וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה וּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וְצִיצִית וּתְפִלִּין וְכוּ'. זֶה רָמֵז עַל הַתְחָלַת עֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְהוֹלֵךְ לוֹ הַכֹּל כַּסֵּדֶר וּמַרְבֶּה בַּעֲבוֹדַת ה' כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ. אֲבָל עַל-פִּי רֹב אַחַר כָּךְ נוֹפֵל מֵעֲבוֹדָתוֹ וּמַתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְנַסּוֹת אוֹתוֹ וּמִתְגָּרֶה בּוֹ הַבַּעַל דָּבָר כַּיָּדוּעַ לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכָּנֵס בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲזַי עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל הָאָדָם. וְזֶה בְּחִינַת צָהֳרַיִם בְּחִינַת עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם שֶׁנֶּאֱמַר עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ לְכָל הַגְּאֻלּוֹת וְהַטּוֹבוֹת שֶׁזָּכוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַבַּעַל דָּבָר נִכְשְׁלוּ בַּמֶּה שֶׁנִּכְשְׁלוּ. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם לְפִי בְּחִינָתוֹ. וְאָז צְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר וָעֵרֶךְ וּמִסְפָּר לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִבְלִי לִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְהָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִין עַל כָּל אָדָם. כִּי מַה שֶּׁבָּא עַל הָאָדָם מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל פְּחִיתוּת וְקַטְנוּת עַל-יְדֵי עֹצֶם פְּשָׁעָיו, אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשָׂה בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁעָשָׂה, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-פִּי רֹב אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם תַּחְבּוּלוֹת הַיֵּצֶר הָרָע וְאֵין זֶה עֲנָוָה כְּלָל. רַק הוּא מִבְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁרוֹצִין לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ אֵין לוֹ תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם. אוֹ לְמָנְעוֹ מֵאֵיזֶה תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה וְשִׂמְחָה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה. וְעַל זֶה הִזְהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְבַל יַטֶּה הָאָדָם עַצְמוֹ כַּמְבֹאָר לְעֵיל. כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל. וְכַמְבֹאָר שִׂיחָה זֹאת מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בְּסוֹפוֹ. וּבֶאֱמֶת שִׂיחָה זֹאת אִי אֶפְשָׁר לְבָאֲרָהּ בִּכְתָב, רַק מִי שֶׁזָּכָה לִשְׁמֹעָהּ יָכוֹל לְהָבִין אֵיזֶה רְמָזִים מִשָּׁם. אֲבָל הַכֹּל שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ כְּלָל גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְרַחֲמָנוּתוֹ עַד אֵין סוֹף. וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל אַף-עַל-פִּי-כֵן לְעֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ וְרַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, יֵשׁ עִנְיָן שֶׁיָּכוֹל לְהִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְגַמְרֵי מֵרַע לְטוֹב, וַעֲוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת. כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּפֵרוּשׁ:

חלק ו

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת עֵת הַצָּהֳרַיִם דְּהַיְנוּ בְּאֶמְצַע יָמָיו, בִּפְרָט אַחַר שֶׁעָבְרוּ רֹב שְׁנוֹתָיו שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם בְּעֵרֶךְ יְמֵי חַיָּיו. וְעַל-פִּי רֹב אָז דַּיְקָא מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הָעֲבוֹדָה צְרִיכִין לְהַתְחִיל בִּימֵי הַנְּעוּרִים דַּיְקָא, כִּי טוֹב לַגֶּבֶר כִּי יִשָּׂא עֹל בִּנְעוּרָיו וְיַנָּקוּתָא כְּלֵילָא כְּוָרְדָּא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּהָא"ב הַיְשֵׁן אוֹת ת תְּשׁוּבָה סִימָן עג) שֶׁיּוֹם אֶחָד שֶׁהָאָדָם עוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּימֵי נְעוּרָיו יָקָר יוֹתֵר מִכַּמָּה שָׁנִים בְּעֵת זִקְנָתוֹ. וְכֵן שָׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהָעִקַּר הוּא לְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּנֵי הַנְּעוּרִים דַּיְקָא, כִּי הַזְּקֵנִים קָשֶׁה לַהֲשִׁיבָם מֵהַנְּעָרִים. וְכַמְבֹאָר בְּסֵפֶר הָא"ב (הֶחָדָשׁ אוֹת ת תְּשׁוּבָה סִימָן ד), וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תְּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד (בְּסִימָן רו) עַיֵּן שָׁם. אֲבָל אֶפְלוּ מִי שֶׁזָּכָה לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדַת ה' בִּימֵי נְעוּרָיו, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאֶמְצַע יָמָיו וְרוֹצֶה לְהַגִּיעַ לְמַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהַגִּיעַ, עַל-פִּי רֹב מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר וּמִתְפַּשֵּׁט מְאֹד מְאֹד לְמָנְעוֹ מִדַּרְכּוֹ הַחַיִּים חַס וְשָׁלוֹם. וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁלֹּא הִתְחִיל כְּלָל בִּימֵי הַנְּעוּרִים שֶׁאָז בְּוַדַּאי כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁעָבְרוּ רֹב שְׁנוֹתָיו וּצְרִיכִין לַחֲשֹׁב עַל סוֹפוֹ וְתַכְלִיתוֹ וְכוּ'. שֶׁאֲזַי תֵּכֶף מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר מְאֹד מְאֹד וּמִתְפַּשֵּׁט כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד, וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַנִּיחוֹ לָצֵאת מִתַּאֲוֹוֹתָיו וְרִשְׁתָּיו אֲשֶׁר נִלְכַּד בָּהֶם. וְעַל זֶה צוֹעֵק הַפְּסוּק הַגִּידָה לִי שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. בַּצָּהֳרַיִם דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְמַן הַמִּנְחָה שֶׁהוּא אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם, שֶׁהוּא בְּכָלְלִיּוּת יְמֵי הָאָדָם אַחַר שֶׁעָבְרוּ רֹב שְׁנוֹתָיו. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים. וְעַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד בִּימֵי נְעוּרָיו שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעְזְרֵהוּ לְאַחֲרִית טוֹב שֶׁלֹּא יִפֹּל מֵעֲבוֹדָתוֹ לְעוֹלָם, וְגַם עַד זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹקִים אַל יַעַזְבֵנוּ. וּכְמוֹ שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם עַל זֶה אַל תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל תַּעַזְבֵנִי. כִּי לִפְעָמִים הָאָדָם נוֹפֵל לְעֵת זִקְנוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב (אוֹת נ נְפִילָה סִימָן א), וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה בִּימֵי הַנְּעוּרִים שֶׁלֹּא יִפֹּל לְעוֹלָם מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט כְּשֶׁכְּבָר הַיָּמִים בָּאִים וְהִגִּיעַ לְאֶמְצַע יָמָיו וּמַתְחִיל הַיּוֹם לַעֲרֹב שֶׁמִּתְחִילִין לְהִתְקָרֵב יְמֵי קִצּוֹ וְסוֹפוֹ, שֶׁאָז צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל מְאֹד מְאֹד עַל אַחֲרִיתוֹ וְסוֹפוֹ בְּהַאֵיךְ אַנְפִּין יְעוֹל קָדָם מַלְכָּא. כִּי אָז צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת צָהֳרַיִם בְּחִינַת זְמַן הַמִּנְחָה. כִּי יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם הֵם בְּחִינַת יוֹם, וּמִיתָתוֹ וְהִסְתַּלְקוּתוֹ הוּא בְּחִינַת לַיְלָה וְחֶשְׁךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ. וְעַל-כֵּן אַחַר חֲצִי יָמָיו הוּא בִּבְחִינַת זְמַן הַמִּנְחָה, שֶׁאָז צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר לְהַמְתִּיק הַדִּינִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע, וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ הֵיטֵב לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה. שֶׁהֵם דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁל זְמַן הַמִּנְחָה בְּשָׁרְשׁוֹ

הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים וְכָל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְזוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְעַל-כֵּן קַבָּלַת הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה הוּא בִּתְפִלַּת מִנְחָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי מִנְחָה הִיא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק, כִּי יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי יָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינָא וְדִינָא קַשְׁיָא רַפְיָא, זֶה בְּחִינַת מִנְחָה גְּדוֹלָה וּמִנְחָה קְטַנָּה, כִּי בִּזְמַן מִנְחָה גְּדוֹלָה הוּא בְּחִינַת דִּינָא קַשְׁיָא מֻחְמַת שֶׁאָז הַתְחָלַת שׁוֹרֶשׁ הַדִּין שֶׁל תְּחִלַּת הַצְּמְצוּם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הִיא מֵהַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר. וְעַל-כֵּן נִקְרָא מִנְחָה גְּדוֹלָה. אֲבָל אַחַר כָּךְ הִיא בְּחִינַת מִנְחָה קְטַנָּה, כִּי אַחַר שֶׁנִּתְרַחֵק הַצְּמְצוּם וְהַדִּין מִן הַהַתְחָלָה, שָׁם אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַטְעוֹת כָּל כָּךְ. כִּי עִקַּר הַטָּעוּת שֶׁלָּהֶם בְּהַהַתְחָלָה דַּיְקָא, מֵחֲמַת שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם שֵׂכֶל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז נִקְרָא מִנְחָה קְטַנָּה, כִּי הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין לְהַמְתִּיק הַדִּין הוּא כְּפִי הַדִּין, וּכְשֶׁהַדִּין גָּדוֹל יוֹתֵר צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ מֹחַ גָּדוֹל יוֹתֵר לְהַמְתִּיקוֹ. וְכֵן כְּשֶׁהַדִּין נִקְטָן אֵין צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם מֹחַ קָטָן מִזֶּה לְהַמְתִּיקוֹ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי יָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי בְּיוֹם רִאשׁוֹן הוּא דִּינָא קַשְׁיָא, מֵחֲמַת שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצְּמְצוּם. וְאָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד לְהַמְתִּיק הַדִּינִים אָז. וְעִקַּר הַהַמְתָּקָה מִבְּחִינַת שׁוֹרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם כָּל הַמֹּחִין דִּגְדֻלּוּת וְקַטְנוּת כְּלוּלִים יַחַד. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִכְלָלִין יַחַד חָמָה וּלְבָנָה שֶׁהֵם הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְהַמָּאוֹר הַקָּטָן. כִּי זִכָּרוֹן אֶחָד עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן, כִּי הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּיָּדוּעַ. וּבְיוֹם שֵׁנִי הוּא דִּינָא רַפְיָא, מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר נִתְרַחֵק מֵהַהַתְחָלָה. וְאָז אֵין צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין גְּבוֹהִים כָּל כָּךְ. וּבֶאֱמֶת שְׁנֵי יָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּיוֹמָא אֲרִיכְתָּא הֵן, כִּי כֻּלּוֹ חַד. כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה בִּשְׁנֵי הַיָּמִים הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ חַד. שָׁם נִכְלָל יַחַד שְׁנֵי יָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מִנְחָה גְּדוֹלָה וּמִנְחָה קְטַנָּה גַּדְלוּת וְקַטְנוּת. כִּי כֻּלָּא חַד. וְאָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי עִקַּר הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַהַמְתָּקָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהַמְתָּקָה שֶׁל מִנְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַהַמְתָּקָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה נִגְמָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם תַּעֲנִית יוֹם מְחִילָה וּסְלִיחָה. נִמְצָא, שֶׁהַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה וְהַתַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים מַתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָז מַתְחִיל הַתִּקּוּן שֶׁנִּגְמָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת. וְזֶה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתַּעֲנִית בְּמִנְחָה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם תַּעֲנִית וּתְשׁוּבָה, מַתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה

בְּכָל הַשָּׁנָה וּלְקַבֵּל עָלָיו תַּעֲנִית, צָרִיךְ לְקַבְּלוֹ בְּמִנְחָה דַּיְקָא שֶׁהִיא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְהַתַּעֲנִית שֶׁמְּקַבֵּל הוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם תַּעֲנִית. כִּי עִקַּר הַתַּעֲנִית וְהַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַהַמְתָּקָה שֶׁל בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַהַמְתָּקָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וּבָזֶה מְיֻשָּׁב קֻשְׁיוֹת הַתּוֹסְפוֹת לָמָּה קָרְאוּ תְּפִלָּה זֹאת דַּיְקָא בְּשֵׁם מִנְחָה, הֲלֹא גַּם בַּבֹּקֶר הִקְרִיבוּ מִנְחָה כַּמּוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (בְּסִימָן רלב) עַיֵּן שָׁם. אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל נִיחָא הֵיטֵב, כִּי מִנְחָה הִיא בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאִם לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ וְכוּ' וְהֵבִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נֶאֱמַר בְּקָרְבַּן בְּהֵמָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ וְנֶאֱמַר בְּמִנְחָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ, לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִין לְהַקְרִיב בְּקָרְבָּנוֹת הַתְּמִידִין מִנְחָה בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב. כִּי מִנְחָה שֶׁהִיא קָרְבַּן עָנִי זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי שֶׁהִיא יְקָרָה מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בַּאֲרִיכוּת. כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן הַתְּמִידִין שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה צְרִיכִין מְנָחוֹת, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת קָרְבָּן, הִיא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה לֶעָנִי שֶׁעוֹלָה תְּחִלָּה לַה' יִתְבָּרַךְ כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִנְחָה שֶׁהִיא קָרְבַּן עָנִי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת תְּפִלַּת מִנְחָה בְּשֵׁם מִנְחָה דַּיְקָא. כִּי הַמִּנְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי תְּפִלָּה לֶעָנִי, אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא יְקָרָה מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכָה הַמְתָּקָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה פְּעֻלָּתָהּ בִּשְׁלֵמוּת. כִּי הֶעָנִי הוּא בְּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְעוּט הַלְּבָנָה בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַדַּלּוּת וְהֶעָנְיוּת כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן גַּם מְעַט הַפַּרְנָסָה שֶׁל הֶעָנִי בָּאָה לוֹ בְּדֹחַק וּבְצַעַר גָּדוֹל מֵחֲמַת שֶׁקְּשָׁה לוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע, מֵחֲמַת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת בְּחִינַת מְעוּט הַיְּרֵחַ שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּינִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעַכֵּב הַשֶּׁפַע לוֹ מְאֹד:

וְזֶה בְּחִינַת בָּתַר עַנְיָא אָזִיל עַנְיוּתָא. אֲבָל כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְרַחֵם עָלָיו וּלְהוֹשִׁיעוֹ, עִקַּר יְשׁוּעָתוֹ עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עַצְמוֹ עָנִי. כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ תָּמִיד כְּעָנִי. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עָנֹנִי כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. כִּי דָּוִד יָדַע שֶׁתְּפִלַּת הֶעָנִי יְקָרָה מְאֹד, עַל-כֵּן עָשָׂה עַצְמוֹ תָּמִיד כְּעָנִי כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְזֶה הַצַּדִּיק בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁעוֹשֶׂה עַצְמוֹ עָנִי, הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְהַמְתִּיק הֶעָנְיוּת וְהָאֶבְיוֹנוּת בְּשָׁרְשׁוֹ. דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַמְתִּיק כָּל הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת וְתַכְלִית קַטְנוּת דְּקַטְנוּת עַד קָצֶה הָאַחֲרוֹן עַד אֵין תַּכְלִית, הַכֹּל הוּא מַמְתִּיק בְּשָׁרְשׁוֹ הֶעָלְיוֹן הַגָּבֹהַּ וְהַנּוֹרָא מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַמֹּחִין דְּגַדְלוּת וְקַטְנוּת שֶׁשָּׁם כֻּלָּא חַד. וְהַכֹּל נִמְתָּק שָׁם

וְכַנַּ"ל. כִּי זֶה הַצַּדִּיק בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ אַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּעָנִי מַמָּשׁ וּמְשַׁתֵּף עַצְמוֹ עִם כָּל הָעֲנִיִּים וְהַדַּלִּים וְהַשְׁפָלִים שֶׁבָּעוֹלָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם לְבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, אַדְרַבָּא בְּתַכְלִית עֲנִיּוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ הוּא בְּתַכְלִית הַגַּדְלוּת דְּגַדְלוּת, כִּי אֶצְלוֹ גַּדְלוּת וְקַטְנוּת כֻּלָּא חַד. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּמָשִׁיחַ וְדָוִד וְכָל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין שָׁם בְּמָקוֹמוֹ בְּמִזְמוֹר פּוֹ הַנַּ"ל שֶׁקָּרָא עַצְמוֹ שָׁם עָנִי וְאֶבְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַשֵּׁה ה' אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. וּבְתוֹךְ כָּךְ מִיָּד קָרָא לְנַפְשֵׁיהּ חָסִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם תֵּכֶף וּמִיָּד, שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי:

וּבֶאֱמֶת אֵין אָנוּ מְבִינִים זֹאת הֵיטֵב, אֲבָל דָּוִד זָכָה לָזֶה שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ עָנִי וְאֶבְיוֹן בֶּאֱמֶת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה בִּבְחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת וְקָרָא לְנַפְשֵׁיהּ חָסִיד. וְצַדִּיק כָּזֶה דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לַעֲזֹר וּלְהוֹשִׁיעַ אֶת הָעֲנִיִּים, מֵחֲמַת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת עַצְמוֹ עָנִי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ נוֹפֵל לְמֹחִין דְּקַטְנוּת חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת עָנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עָנִי וְרוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר, שֶׁעִקַּר יְשׁוּעַת הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יָחוֹס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ. כִּי צַדִּיק כָּזֶה יוֹדֵעַ לְהַמְתִּיק כָּל הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁמִּמֶּנּוּ הָעֲנִיּוּת בְּשָׁרְשָׁן הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָעֲנִיּוּת וְהַדַּלּוּת הוּא הָעֲנִיּוּת מִדַּעַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת שֶׁהוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת. וּכְשֶׁזֶּה הֶעָנִי בְּמַעֲשִׂים רוֹאֶה פְּחִיתוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ, בִּפְרָט כְּשֶׁמַּרְגִּישׁ חוֹבוֹתָיו שֶׁהוּא חַיָּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי עֲוונוֹתָיו וּפְשָׁעָיו הָרַבִּים, כְּשֶׁהוּא מַתְחִיל לְהִתְמַרְמֵר לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּא וּמְפָרֵשׂ צָרָתוֹ וְשִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי תְּפִלָּתוֹ יְקָרָה וַחֲשׁוּבָה מְאֹד מְאֹד לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּפוֹתַחַת כָּל הַתַּרְעִין וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר תְּפִלָּה לָעֲנִי שֶׁחֲשׁוּבָה מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ (כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ה עַיֵּן שָׁם). אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין לוֹ כֹּחַ לִפְעֹל פְּעֻלָּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת תֹּקֶף הַדִּינִים, כִּי הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, כִּי הוּא עָנִי מִן הַדַּעַת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר יְשׁוּעָתוֹ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מְשַׁתֵּף עַצְמוֹ עִם אֵלּוּ הָעֲנִיִּים, אַף-עַל-פִּי שֶׁפִּגְמוּ מְאֹד וְעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן רַחֲמָיו מִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם וְהוּא מוֹרִיד עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּמוֹתָם וְנִרְועַ מֵהֶם, כִּי הוּא עָנָו מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ נוֹפֵל לְמֹחִין דְּקַטְנוּת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הָעֲנָוָה שֶׁל בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהָבִין זֹאת. וּמֵחֲמַת זֶה רֹב הָעוֹלָם טוֹעִין בָּזֶה בְּעִנְיַן הָעֲנָוָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן. שֶׁהַמִּנְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן, כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין עַל-יְדֵי

זֶה. כִּי שָׁמָּן הוּא בְּחִינַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, בְּחִינַת שָׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא מָשִׁיחַ עַל שֵׁם שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל-כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹקִים אֱלֹקֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן. הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַמְתָקַת הַמְּנָחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, עִקַּר הַמְתָקָתוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁבּוֹלְלִין בּוֹ הַמְּנָחָה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן וְהַמְתָקָה בְּחִינַת הַמְּנָחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת זֹאת הַתְּפִלָּה בְּשֵׁם מִנְחָה, כִּי עִקַּר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַמְתָקָה מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד מִשֹּׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הַמֹּחִין כְּדֵי לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים הַקָּשִׁים שֶׁנִּתְעוֹרְרִים בִּשְׁעַת מִנְחָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. שֶׁכָּל אֵלּוּ הַדִּינִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּלּוּת וַעֲנִיּוּת. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁהוּא קָרְבַּן עָנִי, שֶׁזֶּה הַקָּרְבָּן וְהַתְּפִלָּה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ, וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הַמְתָקָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת זֹאת הַתְּפִלָּה בְּשֵׁם מִנְחָה, כִּי כָּל עִקַּר תִּקּוּן זֹאת הַתְּפִלָּה הוּא בִּבְחִינַת קָרְבַּן מִנְחָה וְכַנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעִנְיַן קַבָּלַת הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא בְּשָׁעַת מִנְחָה דַּיְקָא:

חלק ט

כִּי גַּם הַהַמְתָקָה וְהַתִּקּוּן הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, הוּא בִּבְחִינַת הַהַמְתָקָה וְהַתִּקּוּן שֶׁל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, כִּי אִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי הָרַאשׁוֹן (בְּסִימָן קעט) בְּעִנְיַן גֹּדֶל הַתִּקּוּן שֶׁל הַתַּעֲנִית שֶׁעַל יָדוֹ נִתְבַּטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּמִבֹּאר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מְחַיִּין כָּל הַיְמִים הַמֵּתִים שֶׁהֵם הַיָּמִים שֶׁחָטָא וּפָגַם בָּהֶם שֶׁהֵם מֻנָּחִים כְּמוֹ פְּגָרִים מֵתִים מַמָּשׁ וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה אֵיזֶה יוֹם אֲזַי אֵין לוֹ כֹּחַ מִזֶּה הַיּוֹם לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת חֲלִישׁוּת הַתַּעֲנִית, וַאֲזַי מְקַבֵּל כֹּחַ מִיּוֹם שֶׁלְּפָנָיו. וְכֵן כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה יוֹתֵר הוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל כֹּחַ מִיָּמִים הַקּוֹדְמִים יוֹתֵר וְכוּ'. עַד שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁמִּתְעַנֶּה הַרְבֵּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל כֹּחַ מִימֵי הַיְנִיקָה מֵהֶחָלָב שֶׁינָּק מִמְּעֵי אִמּוֹ, וְאָז מַעֲלֶה גַּם אֵלּוּ הַיָּמִים וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מַעֲלִין כָּל יְמֵי הַקַּטְנוּת וְיִנְיקָה, שֶׁהֵם הַיָּמִים הַקּוֹדְמִים שֶׁאָז הָיָה בִּבְחִינַת קַטְנוּת. כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם הוֹלֵךְ וְגָדֵל נִגְדָּל מֹחוֹ יוֹתֵר. וְהַיָּמִים הַקּוֹדְמִים הֵם בְּחִינַת קַטְנוּת נֶגֶד הַיָּמִים שֶׁהוּא גָּדֵל אַחַר כָּךְ. וּבִפְרָט שֶׁבַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים פָּגַם אוֹ לֹא עָסַק כָּל כָּךְ בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְעַכְשָׁו מִתְעַנֶּה וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל זֶה. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יָמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁפָּגַם בָּהֶם הֵם בְּחִינַת קַטְנוּת, וְעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מַעֲלֶה כָּל אֵלּוּ הַיָּמִים וּמְתַקֵּן אוֹתָם עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְהַעֲלוֹת אֲפִלּוּ הַיָּמִים שֶׁל קַטְנוּת גָּמוּר שֶׁהֵם יְמֵי הַיְנִיקָה. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן וּמַמְתִּיק כָּל הַמֹּחִין

דְּקַטְנוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיָּמִים הַקּוֹדְמִים. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן קַבָּלַת הַתַּעֲנִית בִּשְׁעַת מִנְחָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁהַזְּהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרְכָה בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל בְּשׁוּם מְלָאכָה וַעֲסָק קֹדֶם תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַסַּפָּר סָמוּךְ לַמִּנְחָה וְכוּ'. וּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים שֶׁדַּיְקָא בְּמִנְחָה צְרִיכִין לְזָהֵר בָּזֶה בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יִטְעֶה וְיִשְׁכַּח לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וְכוּ'. כִּי דַּיְקָא בִּשְׁעַת מִנְחָה יֵשׁ חֲשָׁשׁ וְסַכָּנָה שֶׁלֹּא יִטְעֶה יוֹתֵר מִבִּשְׁאָר כָּל הַתְּפִלּוֹת, מֵחֲמַת שֶׁאָז מַתְחִיל הִתְעוֹרְרוּת הַדִּין מִבְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַטָּעוּת שֶׁל כָּל הַנְּסוֹגִים אָחוֹר מֵה' יִתְבָּרַךְ. כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכִין הַכֹּחַ וְהַטָּעָיוֹת שֶׁל כָּל הַכּוֹפְרִים. שֶׁבָּזֶה טָעוּ הָעֲרֶב רַב בִּשְׁעַת מִנְחָה דַּיְקָא. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה, בָּא שֵׁשׁ דַּיְקָא כַּנַּ"ל, שֶׁמִּבְּחִינַת טָעוּת וּכְפִירָה זֹאת נִמְשָׁךְ כָּל הַכֹּחַ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע וְתַאֲוֹתָיו וְטָרְדוֹתָיו שֶׁמַּטְרִיד אֶת הָאָדָם בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁשּׁוֹכֵחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַעֲבוֹדָתוֹ. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע הוּא מִכְּפִירוֹת וּפְגָם אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בִּשְׁעַת מִנְחָה צְרִיכִין לְזָהֵר יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁלֹּא יִטְעֶה וְיִשְׁכַּח לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַמְתִּיק הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁנִּתְעוֹרֵר אָז. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרְכָה אָז בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יַתְחִיל בְּשׁוּם מְלָאכָה וְעֵסֶק סָמוּךְ לַמִּנְחָה עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל, כִּי אָז הַטָּעוּת מָצוּי בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, כְּדֵי שֶׁיִּזָּכֶה לְהַמְתִּיק הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁנִּתְעוֹרֵר אָז. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ. שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה וְכַנַּ"ל:

פרק ו

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִימִים' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ע"א עַיֵּן שָׁם:

וּכְלַל הַדְּבָרִים כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הִיא רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. דְּהַיְנוּ שֹׁרֶשׁ כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאָדָם אֵיזֶה כָּבוֹד צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לִקַּח לְעַצְמוֹ מִזֶּה הַכָּבוֹד וְשֶׁלֹּא יֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ כְּלָל לְצֹרֶךְ עַצְמוֹ, רַק יַעֲלֶה כָּל הַכָּבוֹד לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי צָרִיךְ לְהָבִין מֵאֵיזֶה מַאֲמָר נִתְהַוֶּה זֶה הַכָּבוֹד אֲשֶׁר זֶה הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם שֶׁהוּא תַּכְלִית כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל כְּדֵי שֶׁהוּא יְגַדֵּל וִיפָרְסֵם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אֵין בְּכָל הַבְּרִיאָה מִי שֶׁיְּגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הָאָדָם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה כְּשֶׁנּוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי אָדָם עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. וְעִקַּר הַהוֹלָדָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַהוֹלָדָה. וְנֹעַם הָעֶלְיוֹן שׁוֹפֵעַ תָּמִיד, אַךְ צְרִיכִין כְּלִי לְקַבֵּל עַל יָדוֹ הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, וְהַכְּלִי נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה לְקַבֵּל

שֶׁלְּהוּבִין דְּרְחִימוּתָא שֶׁנִּמְשָׁכִין מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן. וְיֵשׁ צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ צְדָקָה שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ. וְעִקַּר הִיא הַצְּדָקָה שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת נֹעַם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּנְעִימִים זֶה אֶת זֶה בַּהֲלָכָה, דְּהַיְנוּ שָׁלוֹם. וְחוּץ-לָאָרֶץ הוּא בְּחִינַת חוֹבְלִים, שֶׁהֵם מֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת שֶׁחוֹבְלִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה. וַאֲזַי כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַכְּלִי הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה בִּשְׁבִיל הַהוֹלָדָה, וְגַם בְּחִינַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַמֹּחִין מְקַבֵּל וְנִשְׁפָּע עוֹד מִלְּמַעְלָה יוֹתֵר כַּיָּדוּעַ. אָזַי אֲלוּ הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, הֵם נוֹפְלִים גַּם-כֵּן בְּאֵלּוּ הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁהִיא הַכָּבוֹד (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה שָׁם הֵיטֵב). וְעַל-כֵּן עַתָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ הוֹלָדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד, עַל-כֵּן הֵם בָּאִים לְהִתְתַּקֵּן. אֲבָל לִפְעָמִים הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, הֵם פְּגוּמִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְתַּקֵּן, וְאַדְרַבָּא הֵם גּוֹרְמִים פְּגָם גַּם לְהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל גַּם-כֵּן. כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים כַּנַּ"ל. אֲבָל הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת נֹעַם בְּחִינַת שֶׁמַּנְעִימִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם. רַק עַל-יְדֵי שֶׁהַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ מְבַקְּשִׁין לְעַצְמָן תִּקּוּן, וְתִקּוּנָם בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה עַל-יְדֵי הַכְּלִי שֶׁל צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְאָז נוֹפְלִין הַחוֹבְלִים בַּנְּעִימִים כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן. וּכְשֶׁהֵם פְּגוּמִים בְּיוֹתֵר, הֵם פּוֹגְמִים גַּם אֶת הַנְּעִימִים שֶׁהֵם פְּגַם הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי [פְּגַם] הַכָּבוֹד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁבְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבְחוּץ-לָאָרֶץ. וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם הַחוֹבְלִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל וְכַנַּ"ל. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם. כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן בְּכָל יוֹם. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְעִקַּר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הָיָה עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, הוּא גַּם-כֵּן עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁשּׁוֹפֵעַ בְּכָל יוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשְׁכִין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בִּבְחִינַת חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם. כִּי כְּמוֹ שֶׁתְּחִלַּת כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הָיָה עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם שֶׁמִּשָּׁם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם הוּא גַּם-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה. כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁמְּחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּחַדֵּשׁ הַבְּרִיאָה בְּכָל יוֹם בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אוֹר יוֹם שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַזְרִיחַ הַשֶּׁמֶשׁ בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר וּמַשְׁקִיעָהּ בָּעֶרֶב. שֶׁעַל זֶה עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַשָּׁבַח שֶׁאוֹמְרִים בְּבִרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת, וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כִּי עִקַּר אוֹר יוֹם הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַכָּבוֹד, בְּבְחִינַת וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ. שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן. בְּחִינַת וּמָתוֹק הָאוֹר (קֹהֶלֶת יא), בְּחִינַת נְעִימוּת וּמְתִיקוּת. כִּי הַמֹּחִין הֵם בְּחִינַת אוֹר יוֹם כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי יֵשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה וְכוּ' כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן הוּא בַּבֹּקֶר שֶׁאָז מֵאִיר אוֹר יוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁתִּקֵּן אַבְרָהָם שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַבְּרִיאָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם-בְּאַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי אַבְרָהָם הִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהֵם הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הָיָה עוֹסֵק כָּל יָמָיו בִּצְדָקָה וְחֶסֶד כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כְּלִי לְקַבֵּל עַל יָדוֹ הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם כַּנַּ"ל. כִּי הַנֹּעַם בְּחִינַת יָמִין בְּחִינַת אַבְרָהָם בְּחִינַת נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי זָכָה לְמֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵיא בְּחִינַת נֹעַם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית, כִּי אָז עִקַּר הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר יוֹם כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת הוּא בַּבֹּקֶר בְּשַׁחֲרִית שֶׁאָז מַאֲרִיכִין בִּפְסוּקֵי דְזִמְרָה בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל (שְׁמוּאֵל ב כג), כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים מִקֹּדֶם פָּרָשַׁת הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה בְּחִינַת נְדָבַת לֵב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים בִּרְכוֹת הַמְּאוֹרוֹת וּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁאָז הוּא הַמִּשְׁכַּת הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ. כִּי הַמֹּחִין נִמְשָׁכִין מֵהַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַהוֹלָדָה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנְּשָׁמוֹת הַנּוֹלָדִים. וְנִמְשָׁכִין בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי הַמֹּחִין הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת. וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, שֶׁאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם הַמֹּחִין לְמַטָּה יוֹתֵר כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלְּלִין וּמְבַקְּשִׁין מֵה' יִתְבָּרַךְ כָּל צָרְכֵיהֶן כָּל מַה שֶּׁחָסֵר לוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּקְרָאנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדָנְנִי, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ. וְעַל-כֵּן תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה גָּבֹהַּ מְאֹד וְיָקָר מִכָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעַל-יְדֵי כָּל פְּסוּקֵי

דְּזִמְרָה וּבִרְכַּת הַמְאוֹרוֹת מְגַדְּלִין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וּמוֹדִיעִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ וּבָרָא הַכֹּל לְכְבוֹדוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ בְּיוֹתֵר הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה. שֶׁבָּזֶה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל צָרְכֵיהֶן, בָּזֶה מוֹדִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ וּמַשְׁגִּיחַ בִּפְרָטִיּוּת עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וּבְיָדוֹ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע. וְנָתַן לָנוּ כֹּחַ וּרְשׁוּת לְרַצּוֹתוֹ וּלְפַיְּסוֹ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, עַד שֶׁיִּשּׁוּב מִמִּדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים לְבַטֵּל כָּל הַגְּזֵרוֹת שֶׁאֵינָם טוֹבִים וּלְמַלְּאוֹת כָּל מַחֲסוֹרֵנוּ. וְזֶהוּ עִקַּר כְּבוֹדוֹ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מוֹדִיעִין וּמְפָרְסְמִין זֹאת, עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אוֹתוֹ וּמוֹדִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל מְאֹד וּבוֹרֵא הַכֹּל כוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ בְּוַדַּאי. אֲבָל עֲדַיִן לֹא הוֹדִיעוּ בְּפֵרוּשׁ שֶׁמַּשְׁגִּיחַ גַּם עַתָּה בְּעוֹלָמוֹ וְשֶׁהוּא מְבַטֵּל רְצוֹנוֹ מִפְּנֵי רְצוֹן יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהֵם מְרֻבִּים בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת כְּבוֹדוֹ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא הַכֹּל. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֱלֹקִים אַל דְּמִי לָךְ (סִימָן צז לִקּוּטֵי חֵלֶק א) שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה שֶׁצָּפָה שֶׁיִּקָּבֵל שַׁעֲשׁוּעִים מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּמְשְׁלוּ בִּתְפִלּוֹתֵיהֶם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶהוּ עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁמְּקַבֵּל מֵהָאָדָם דַּיְקָא שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל. הֵינוּ מַה שֶּׁבְּגַדֶּלֶת נִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים בָּרָא בְּרִיאָה כָּזֹאת שֶׁהוּא הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִמְשֹׁל בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּנְהִיג הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ. שֶׁכָּל זֶה רָחוֹק בְּוַדַּאי מְאֹד מְאֹד מִשֵּׂכֶל אֱנוֹשִׁי, אֲבָל הֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו, הֵן הֵן נוֹרְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים. כִּי עִקַּר הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא כְּשֶׁאָנוּ מוֹדִים עַל כָּל הַדְּבָרִים הָרְחוֹקִים מִדַּעְתֵּנוּ מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס הָעִנְיָן הַזֶּה בְּדַעַת אֱנוֹשִׁי כְּלָל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ מַאֲמִינִים בְּגֶדֶלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר מַחְשְׁבוֹתָיו וּדְרָכָיו שָׂגְבוּ וְנָבְהוּ מְאֹד מְאֹד מִדַּעְתֵּנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי גָּבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְּרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבוֹתַי מִמַּחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל ה' יִתְבָּרַךְ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קָשֶׁה קְשָׁיוֹת, כִּי אִם לֹא כֵּן יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם דַּעְתּוֹ כְּדַעְתֵּנוּ עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה רוֹאִין נִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים בְּיוֹתֵר, וְזֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַתְּפִלָּה גִּלּוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְהָרִאשׁוֹן הָיָה אַבְרָהָם שֶׁיָּגַע וְטָרַח בַּעֲבוֹדָתוֹ מְאֹד וְשִׁבֵּר וּבִטֵּל כָּל תַּאֲוֹתָיו וּמָסַר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל יָמָיו. וְהִרְבָּה בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים מְאֹד עַד שֶׁהִמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּפִלָּה בָּעוֹלָם וְתִקֵּן לָנוּ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית. וְכֵן אַחַר כָּךְ בָּא יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְתִקְּנוּ יוֹתֵר תְּפִלַּת מִנְחָה וּמַעֲרִיב. וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁאַחֲרֵיהֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כֻּלָּם הָלְכוּ בְּדַרְכֵיהֶם וְחִזְּקוּ אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, וְאָנוּ צְרִיכִים לְבַטֵּל דַּעְתֵּנוּ הַפְּחוּתָה וְהַחֲסֵרָה מְאֹד וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ וְרִבּוֹתֵינוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה עַל כָּל דָּבָר וּלְהַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיָדֵינוּ לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לַהֲפֹךְ דַּעְתּוֹ מִדִּין לְרַחֲמִים, אַף-עַל-פִּי

שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל זֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאֱמֶת הוּא כֵּן. וְזֶה עִקַּר הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק ב

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא בְּשַׁחֲרִית כְּשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם, כִּי מִשָּׁם עִקַּר אוֹר יוֹם כַּנַּ"ל. וְהַיּוֹם הוֹלֵךְ וּמֵאִיר בְּתַקְפּוֹ עַד נְכוֹן הַיּוֹם שֶׁהוּא עַד חֲצוֹת. וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל הַיּוֹם לַעֲרֹב וְהוֹלֵךְ הָאוֹר וְנִתְמַעֵט, וְאָז נִתְמַעֵט וְנִתְעַלֵּם בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם שֶׁהֵם הַמֹּחִין וְאָז רוֹצִים בְּחִינַת הַחוֹבָלִים לְהִתְגַּבֵּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבָלִים בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם הוּא כְּשֶׁאוֹר הַנֹּעַם מִתְמַעֵט. כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁהַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם, בִּשְׁלֵמוּת. אֵין שַׂיָּךְ שׁוּם סָפֵק וּמַחֲלֹקֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבָלִים כְּלָל, כִּי יוֹדְעִין כָּל הַדְּבָרִים וְכָל הַהֲלָכוֹת עַל בֵּרְיָן מֻחְלָט שֶׁהַמֹּחִין בִּשְׁלֵמוּת. רַק כְּשֶׁהַמֹּחִין מַתְחִילִין לְהִתְמַעֵט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם כִּי יְנִטוּ צִלְלֵי עֶרֶב, אָז נֶאֱחָזִין סְפֵקוֹת וְקֻשְׁיוֹת וּמַחֲלֹקֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבָלִים. וּכְשֶׁאֵין מְתַקְּנִים וּמַמְתִּיקִין אוֹתָם, מִשָּׁם בָּאִים כָּל הַקְּלִקּוּלִים וְכָל הַפְּגָמִים חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֵטְא הָעֵגֶל עַל-יְדֵי הָעֶרֶב רַב שֶׁהָיָה אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי בָּא שֵׁשׁ וְכוּ'. כִּי הָעֶרֶב רַב הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת חוֹבָלִים מִבְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ הַפְּגוּמִים בְּיוֹתֵר. כִּי הֵם הָיוּ מִמְּצָרַיִם שֶׁהִיא תַּכְלִית הַזֻּהֲמָא שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ. וְהֵם הָיוּ צְרִיכִין לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי נְעִימַת הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשְׁכוּ בְּשִׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם. אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ פְּגוּמִים בְּיוֹתֵר מְאֹד, עַל-כֵּן לֹא דַי שֶׁלֹּא נִתְתַּקְּנוּ, אַף גַּם פָּגְמוּ אֶת הַנְּעִימִים עַד שֶׁהִטְעוּ גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל וְהֶחֱטִיאוּם חֲטָאָה גְּדוֹלָה בָּעֵגֶל. וְכָל זֶה הָיָה אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם דַּיְקָא, כִּי בָּא שֵׁשׁ כַּנַּ"ל. כִּי אָז עִקַּר הַתְּחָלַת יְנִיקַת הַחוֹבָלִים מַחֲמַת שֶׁאוֹר יוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֹעַם מַתְחִיל לְהִתְמַעֵט וּלְהִתְעַלֵּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תִּקֵּן יִצְחָק תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁזְּמַנָּהּ אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם, כְּדֵי לְהַמְתִּיק בְּחִינַת הַחוֹבָלִים, לְבַטֵּל מֵהֶם אֲחִיזַת הָרַע כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת הַנְּעִימִים אַדְרַבָּא הַנְּעִימִים יְתַקְּנוּ אוֹתָם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יִצְחָק דַּיְקָא תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, כִּי יִצְחָק הוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה בָּעוֹלָם שֶׁנּוֹלַד בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ:

כִּי עִקַּר הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנּוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין יוֹתֵר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם מְגַדְּלִין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְיִצְחָק הוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנּוֹלַד בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי אַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם, אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן לֹא נוֹלַד בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, רַק יִצְחָק הוּא הָרִאשׁוֹן

בָּזֶה. וְעַל-כֵּן אָז עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַחוֹבְלִים לָבוֹא וְלִנְפֹּל בַּנְּעִימִים כַּמְבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁכְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאָז הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז בָּאִים הַחוֹבְלִים לִפֹּל בַּנְּעִימִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּבִפְרָט עַתָּה שֶׁהָיְתָה הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל זֶה הָיוּ מְצַפִּים כָּל הַמֹּחִין הַפְּגוּמִים בְּחִינַת חוֹבְלִים שֶׁהָיוּ מִימוֹת עוֹלָם מָתַי תִּהְיֶה הוֹלָדָה כָּזֹאת שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְתַּקֵּן. [כִּי פְּגַם הַחוֹבְלִים הִתְחִיל מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ מִזֶּה בְּהִלְכוֹת כִּבּוּד אָב וְאֵם עַיֵּן שָׁם בַּהֲלָכָה ב]. עַל-כֵּן הָיָה יִצְחָק תִּקֶּף הַדִּין מֵחֲמַת שֶׁבּוֹ רָצוּ לְהִתְאַחֵז הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים. עַל-כֵּן תִּקֵּן יִצְחָק דַּיְקָא תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם, שֶׁאָז מַתְחִיל יְנִיקַת הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל. כִּי הוּא הָיָה צָרִיךְ בְּיוֹתֵר לְתַקֵּן הַחוֹבְלִים מֵחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאָז בָּאִים הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן. וְצָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לְהַמְתִּיקָם וּלְתַקְּנָם שֶׁלֹּא יִפְּגְמוּ אֶת הַנְּעִימִים יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיְּהֵא אָדָם זָהִיר מְאֹד בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה. מֵחֲמַת שֶׁאָז צְרִיכִים לְתַקֵּן הַחוֹבְלִים שֶׁנֶּזְהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה. כִּי עִקַּר פְּגַם הַתְּפִלָּה הוּא מֵהַחוֹבְלִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִין הַמַּחֲשָׁבָה בַּתְּפִלָּה. מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל תְּפִלָּה נִמְשָׁכִין מֹחִין מֵהַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁמֵּהֶם נִתְהַוִּים נְשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הוֹלָדָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל וְלַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה, בָּאִים מִיָּד הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן. וּמִגֹּדֶל הַפְּגָמִים הַנֶּאֱחָזִים בָּהֶם בִּפְרָט עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, עַל-יְדֵי זֶה פּוֹגְמִים אֶת הַנְּעִימִים וּמְבַלְבְּלִים הַמַּחֲשָׁבָה מְאֹד מְאֹד. עַל-כֵּן צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם מְאֹד מְאֹד, וּבְיוֹתֵר צְרִיכִים לִזָּהֵר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁאָז תִּקְפָּא דִּדְינָא שְׁלָטָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. הַיְנוּ כִּי אָז עִקַּר יְנִיקַת הַחוֹבְלִים, וְעִקַּר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הִיא בִּשְׁבִיל לְהַמְתִּיקָם כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִים לִזָּהֵר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה מְאֹד מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה עֲצוּמָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל פְּגַם הַחוֹבְלִים שֶׁנֶּאֱחָזִים אָז בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁכֵּן אֵלִיָּהוּ לֹא נַעֲנָה אֶלָּא בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה וְכוּ' (בְּרָכוֹת ו,). כִּי אֵלִיָּהוּ הָיָה צָרִיךְ לְבַטֵּל אָז אֶת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנִּמְשַׁךְ מִפְּגַם הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת בָּאִים לַעֲבוֹדָה זָרָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן רנא לִקּוּטֵי חֵלֶק א וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְזֶהוּ עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים, זֶהוּ בְּחִינַת הַחוֹבְלִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וּסְפֵקוֹת, בְּחִינַת פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים, וְעַל-כֵּן הַכְנָעָתָם הָיְתָה בַּמִּנְחָה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַחוֹבְלִים בַּמִּנְחָה שֶׁנִּתְתַּקְּנָה בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם

וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם זֶה בְּחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִימִים, כִּי הַנְּעִימִים הֵם בְּחִינַת פָּנִים בְּחִינַת שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם שֶׁהָעָם שֶׁנֶּאֱחָזוּ בָּהֶם הַחוֹבְלִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאוּ לַעֲבוֹדָה זָרָה, עַתָּה נָפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם, דְּהַיְנוּ עַל הַנְּעִימִים שֶׁהֵם פְּנֵיהֶם הָאֲמִתִּיִּים. כִּי עִקַּר אוֹר הַפָּנִים הָאֲמִתִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת חוֹבְלִים הַנּוֹפְלִים בַּנְּעִימִים כַּנַּ"ל, וְאָז נִתְתַּקְּנוּ בֶּאֱמֶת. וְזֶהוּ וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים שְׁתֵּי פְּעָמִים. כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַחוֹבְלִים הוּא מִבְּחִינַת דִּינִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים כַּיָּדוּעַ, וְהַנְּעִימִים הֵם בְּחִינַת ה' בְּחִינַת רַחֲמִים. וְאָז אָמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁכֻּלּוֹ חַד. כִּי הַדִּין נִכְלָל בְּרַחֲמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַחוֹבְלִים הַנֶּאֱחָזִים בְּהַדִּין נִכְלָלִין בַּנְּעִימִים שֶׁשָּׁרְשָׁם רַחֲמִים. וְעַל-כֵּן כָּפְלוּ וְאָמְרוּ שְׁתֵּי פְּעָמִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים לְחַזֵּק הָעִנְיָן, לְהוֹרוֹת שֶׁתִּתְקַן זֶה יִהְיֶה נִשְׁאָר קַיָּם לָנֶצַח. כִּי לִפְעָמִים כְּשֶׁהַחוֹבְלִים בְּחִינַת דִּינִים נוֹפְלִים בַּנְּעִימִים הֵם מִתְגַּבְּרִים אַחַר כָּךְ וּפוֹגְמִים אֶת הַנְּעִימִים יוֹתֵר. אֲבָל עַתָּה בְּכֹחַ אֵלֶּיהוּ שֶׁתִּתְקַן אָז תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד, עַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִשְׁאָר קַיָּם הַתִּקּוּן לָנֶצַח שֶׁהַחוֹבְלִים יִתְהַפְּכוּ לִנְעִימִים. וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כְּנֶגֶד מֹחִין שֶׁל הַנְּעִימִים וּמֹחִין שֶׁל הַחוֹבְלִים, שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם נַשִּׂיג כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. כִּי הַחוֹבְלִים לֹא יִפְגְּמוּ אֶת הַנְּעִימִים רַק גַּם הֵם מִתְהַפְּכִין לִנְעִימִים וּמוֹדִים כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים:

חלק ד

וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם בַּבֹּקֶר הִקְרִיבוּ מִנְחָה כְּמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת כַּמּוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם, כִּי עַכְשָׁו עוֹסְקִין לְהַמְתִּיק וּלְתַקֵּן הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל, אֲשֶׁר עִקַּר זֶה הַתִּקּוּן נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צַדָּקָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת בְּשֵׁם מִנְחָה בְּחִינַת צְדָקָה בְּחִינַת וְהָיָה לַה' מַגִּישֵׁי מִנְחָה בְּצְדָקָה. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁתִּהְיֶה הַצְּדָקָה בִּבְחִינַת קָרְבָּן מִנְחָה שֶׁהוּא קָרְבַּן עָנִי שֶׁמַּקְרִיב הַקָּרְבָּן בְּכָל נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁבְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת לֹא נֶאֱמַר נֶפֶשׁ כִּי אִם בְּמִנְחָה וְכוּ'. כִּי מִי דָּרְכּוֹ לְהַקְרִיב מִנְחָה? עָנִי, מַעֲלֶה אֲנִי עָלָיו כְּאִלּוּ הִקְרִיב נַפְשׁוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁלִּפְעָמִים מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם קְלִקּוּל הַחוֹבְלִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁפּוֹגְמִים גַּם אֶת הַנְּעִימִים כְּשֶׁנּוֹפְלִים בָּהֶם לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי כְּלִי שֶׁל הַצְּדָקָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל. כָּל זֶה נִתְהַוֶּה עַל-יְדֵי שֶׁגַּם הַכְּלִי שֶׁל הַצְּדָקָה אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין מְקַבְּלִין אוֹר הַנֹּעַם בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קָשֶׁה לְתַקֵּן אֶת הַחוֹבְלִים עַד שֶׁלִּפְעָמִים יְכוֹלִים חַס וְשָׁלוֹם הַחוֹבְלִים לִפְגֹּם גַּם אֶת הַנְּעִימִים כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְקַיְּמִין מִצְוַת הַצְּדָקָה כָּרָאוּי, כִּי מַעֲלַת מִצְוַת צְדָקָה הִיא בְּלִי שִׁעוּר. וְכָל הַתּוֹרָה וְכָל תִּקּוּן

כָּל הָעוֹלָמוֹת תָּלוּי בָּזֶה. כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ, וְכָל כְּבוֹדוֹ נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ נֹעַם הָעֶלְיוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שְׁקוּלָה מִצְוַת צְדָקָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה מְאֹד וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת הַצְּדָקָה כָּרָאוּי, שֶׁיִּתֵּן בְּלֵב שָׁלֵם לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, וְשֶׁיְּזַמֵּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עֲנִיִּים הֲגוּנִים לִזְכוֹת בָּהֶם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה מט,) שֶׁמָּא תֹּאמַר כָּל הַבָּא לִקְפֹּץ וְלִתֵּן צְדָקָה קוֹפֵץ, תַּלְמוּד לוֹמַר מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹקִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַצְּדָקָה שֶׁיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה שֶׁזֶּה תִּקּוּן וְקִיּוּם כָּל הַבְּרִיאָה. עַל-כֵּן צָרִיךְ לְכַוֵּן בַּצְּדָקָה בִּשְׁבִיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ לֹא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לִתֵּן צְדָקָה לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים בֶּאֱמֶת הָעוֹסְקִים לְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. לֹא שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ, כַּמָּה פְּעָמִים אֲנָשִׁים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁאֵין נוֹתְנִים כִּי אִם לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה וְכָבוֹד גָּדוֹל הֵם מַכְרָחִין לִתֵּן לוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם פְּחִיתַת כָּבוֹד כְּשֶׁלֹּא יִתְּנוּ לְאִישׁ כָּזֶה. וְעַל עֲנִיִּים הֲגוּנִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בִּפְשִׁיטוּת בֶּאֱמֶת אֵינָם מַשְׁגִּיחִים כְּלָל וּמַעֲלִימִין עֵינֵיהֶם מֵהֶם. נִמְצָא שֶׁהַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין הִיא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמָם, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי שֶׁגַּם בְּזֹאת הַצְּדָקָה יֵשׁ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, אֲבָל קָשֶׁה לְתַקֵּן הַחוֹבְלִים עַל-יְדֵי צְדָקָה כְּזֹאת מֵאַחַר שֶׁהַצְּדָקָה בְּעַצְמָהּ אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת בִּשְׁבִיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַצְּדָקָה שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת מִנְחָה שֶׁהִיא קָרְבַּן עָנִי שֶׁכַּוָּנָתוֹ בְּקָרְבָּנוֹ רַק לַשָּׁמַיִם לְבַד מֵחֲמַת שֶׁנִּתְּנָתוֹ מֻעֶטֶת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נֶאֱמַר בְּקָרְבַּן בְּהֵמָה רֵיחַ נִיחוֹחַ וְנֶאֱמַר וְכוּ' וְנֶאֱמַר בְּמִנְחָה רֵיחַ נִיחוֹחַ לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. כִּי הֶעָנִי מְכַוֵּן בְּוַדַּאי בִּנְתִינָתוֹ לַשָּׁמַיִם לְבַד מֵאַחַר שֶׁנִּתְּנָתוֹ מֻעֶטֶת וְאֵין מַגִּיעַ לוֹ כָּבוֹד עַל-יְדֵי נְתִינָתוֹ. כְּמוֹ כֵן הֶעָשִׁיר אַף-עַל-פִּי שֶׁנּוֹתֵן הַרְבֵּה חֲלִילָה לוֹ לְהִתְגָּאוֹת בִּנְתִינַת הַצְּדָקָה וּלְהִתְכַּוֵּן לִכְבוֹדוֹ, רַק שֶׁכָּל מַה שֶּׁיִּתֵּן צְדָקָה אַף-עַל-פִּי שֶׁיִּתֵּן לִצְדָקָה הוֹן הַרְבֵּה יִהְיֶה בְּעֵינָיו כְּעָנִי. כִּי בֶּאֱמֶת נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ הַכֹּל עֲנִיִּים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם. כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ. וְעַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּעֵת שֶׁנָּתַן הוֹן רַב לְנִדְבַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, אָמַר וְהִנֵּה בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית ה' כֶּסֶף וְזָהָב וְכוּ' (דִּבְרֵי הַיָּמִים א כב). כִּי הֶחָזִיק כָּל נְתִינָתוֹ לַעֲנִיּוּת. וְכֵן דַּרְכּוֹ תָּמִיד לְקָרוֹת אֶת עַצְמוֹ עָנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן וְכוּ', וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים. וּצְדָקָה כְּזֹאת יִקָּרֶה מְאֹד כִּי מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְעָנִי וְאֵין מִתְכַּוֵּן בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְזֶה בְּחִינַת מִנְחָה שֶׁהִיא קָרְבַּן עָנִי שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה בְּחִינַת מַגִּישֵׁי מִנְחָה

בְּצִדְקָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין בִּשְׁלֵמוּת אוֹר הַנֹּעַם עַד שֶׁיְּכוֹלִים לְתַקֵּן גַּם אֶת הַחוֹבְלִים וְכַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן צְרִיכִין בְּיוֹתֵר בְּעֵת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כִּי אָז עִקַּר הַתְחָלַת תִּקּוּן הַחוֹבְלִים, עַל-כֵּן נִקְרֵאת תְּפִלָּה זֹאת בְּשֵׁם מִנְחָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה יָּקָר חַסְדְּךָ שֶׁמְּזֶה הַפָּסוּק לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא כָּל הַבָּא לְקַפֵּץ קוֹפֵץ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹקִים, שֶׁיָּקָר מְאֹד הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה לִזְכּוֹת לִתֵּן הַצְּדָקָה כָּרָאוּי לָעֲנִיִּים הַגּוּנִים בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְזֶהוּ וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן. שֶׁיִּזְכֶּה לִתֵּן לִבְנֵי אָדָם הַחוֹסִים בּוֹ בְּצֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ עֲנִיִּים הֲגוּנִים בֶּאֱמֶת. וְאָז כְּשֶׁזּוֹכֶה לָזֶה, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת לְקַבֵּל אוֹר נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵדֶן הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ'. וְזֶהוּ יִרְוְיוּן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַּשְׁקֵם. כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה בִּשְׁלֵמוּת זוֹכִין לְנַחַל עֲדָנֶיךָ וְכוּ'. שֶׁהִיא בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב. כִּי יַעֲקֹב הוּא שְׁלֵמוּת הָאָבוֹת וְהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת הַחוֹבְלִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. כִּי אַבְרָהָם הִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַנֹּעַם עַל-יְדֵי רִבּוּי הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה, כִּי הָיָה נָדִיב לֵב הָרִאשׁוֹן, וְעַל-כֵּן תִּקֵּן שַׁחֲרִית כַּנַּ"ל. וְיִצְחָק עָסַק לְהַמְתִּיק בְּחִינַת הַחוֹבְלִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְגְּמוּ אֶת הַנְּעִימִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנַּ"ל. וְיַעֲקֹב הוּא עִקַּר הַתִּקּוּן, וְעַל-כֵּן תִּקֵּן עַרְבִית שֶׁהוּא תִּקּוּן נִפְלָא שֶׁהִתְקִין לְהִתְפַּלֵּל גַּם בַּלַּיְלָה בְּעֵת הִתְגַּבְּרוּת הַחשֶׁךְ שֶׁאָז עִקַּר שְׁלִיטַת הַחוֹבְלִים הַפְּגוּמִים לְגַמְרֵי. כִּי בּוֹ תִּרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים וּמַזִּיקִים דִּמְחַבְּלֵי עָלְמָא. כִּי כָּל הַמַּזִּיקִים נִקְרָאִים מְחַבְּלִים, וְכֻלָּם עַל-יְדֵי פְּגַם הָעֲבֵרוֹת שֶׁנִּקְרָאִים בִּלְשׁוֹן חַבָּלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נֶחֱמְיָה א) חֶבֶל חָבַלְנוּ לָךְ. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא עִקַּר פְּגַם הַנְּעִימִים כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם חַבָּלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ וְכוּ', וְתַרְגּוּמוֹ אֲרֵי חַבִּילוּ אוֹרְחֵיהוֹן וְכוּ'. וְעִקַּר שְׁלִיטָתָם בַּלַּיְלָה שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת פְּגַם הַבְּרִית בְּחִינַת מְקֹרָה לַיְלָה רַחֲמָנָא לִצְלָן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַּל תִּמְצָא, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל-כֵּן בַּלַּיְלָה אֵין זְמַן תְּפִלָּה מִן הַדִּין מֵאַחַר שֶׁאָז מִסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר כַּד לַיְלָה פָּרִישׁ גַּדְפָּהָא עַל עָלְמָא כָּל תַּרְעֵי דְּגַן-עֵדֶן סְתִימִין וְכוּ'. כִּי בְּגַן-עֵדֶן עִקַּר הַמְשָׁכַת הַנֹּעַם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵדֶן עַיִן לֹא רָאָתָה כַּנַּ"ל. וּבַלַּיְלָה תַּרְעֵי דְּגַן-עֵדֶן סְתִימִין, כִּי אָז מִסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין בְּחִינַת נֹעַם לְגַמְרֵי כַּמְבֹאָר בַּמְּקוֹמוֹת. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה רָאוּי לְתַקֵּן תְּפִלָּה בַּלַּיְלָה. אֲבָל יַעֲקֹב בְּגֹדֶל כֹּחוֹ תִּקֵּן לְהִתְפַּלֵּל גַּם בַּלַּיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן. כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. וְעַל-יְדֵי אֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחוֹבְלִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם

בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. כִּי יִצְחָק הִתְחִיל לְתַקֵּן הַחוֹבְלִים, וְעַל-כֵּן תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא בַּיּוֹם רַק שֶׁמַּתְחִיל לַעֲרֹב שֶׁאָז הַתְחָלַת אֲחִיזַת הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל. אֲבָל יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁנּוֹהֵג לְהִתְפַּלֵּל אֲפִלּוּ בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה בְּעֵת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּיוֹתֵר חֹם וְשָׁלוֹם. וְזֶה זָכָה לְתַקֵּן מַחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה בִּבְחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי אֱמֶת נִתְבַּטְּלִין כָּל הַחוֹבְלִים שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַחוֹבְלִים הוּא מִמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, וּבִתְחִלָּה מַתְחִיל הַמַּחֲלֹקֶת בְּקִדֻּשָּׁה, וְאַחַר כָּךְ נִשְׁתַּלְשֵׁל מִמֶּנּוּ אֲחִיזָה לְמַטָּה עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת גָּמוּר, עַד שֶׁנִּתְהַוֶּה אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁנִּקְרָאִים חוֹבְלִים כַּנַּ"ל. אֲבָל עַל-יְדֵי אֱמֶת נִתְבַּטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת. כִּי מִי שֶׁכַּוָּנָתוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לֹא יַזִּיק לוֹ שׁוּם מַחֲלֹקֶת מֵאַחַר שֶׁהוּא חָפֵץ רַק בָּהָאֱמֶת, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מִמַּחֲלֹקֶת שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁהַחֲכָמִים חוֹלְקִים בַּהֲלָכָה זֶה אוֹסֵר וְזֶה מַתִּיר, וְאֵלּוּ הַחֲכָמִים שְׁנֵיהֶם מִתְכַּוְּנִים אֶל הָאֱמֶת, רַק שֶׁזֶּה נִרְאֶה לְדַעְתּוֹ כָּךְ וְזֶה לְהֵפֶךְ. וּמִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת אֵינוֹ מַזִּיק לוֹ זֶה הַמַּחֲלֹקֶת כְּלָל, כִּי מַאֲמִין שֶׁבֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְבָר לִמְּדוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיַן מַחֲלֹקֶת כָּזֶה כְּגוֹן סָפֵק דְּאוֹרַיְתָא לְחֻמְרָא וּדְרַבָּנָן לְקֻלָּא וְכוּ', וְיָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים וְכוּ'. וְכֵן בְּעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים, כְּשֶׁחָפֵץ רַק בָּאֱמֶת אֵינוֹ מַזִּיק לוֹ כְּלָל כִּי הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת מוֹסְרִין לוֹ מַלְאָךְ שֶׁל אֱמֶת וְיִזְכֶּה לְיַדַּע הָאֱמֶת. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהַחוֹלְקִים הֵם אֲנָשִׁים גַּסִּים אוֹ אֲנָשִׁים קַלִּים וּרְשָׁעִים, בְּוַדַּאי יוּכַל לְהָבִין הֵיכָן הָאֱמֶת, כִּי אֱמֶת הִוא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, וּמִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מֵאִיר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לְצֵאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְאֶפְלָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ט). וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּקֵּן שֶׁנּוֹהֵג לְהִתְפַּלֵּל גַּם בְּעֵת חֶשְׁכַת לַיְלָה, גַּם בְּעֵת שְׁלִיטַת הַחוֹבְלִים בְּיוֹתֵר. כִּי הָאֱמֶת מֵאִיר בְּתוֹךְ תִּקֻּף הַחֹשֶׁךְ וְאֶפְלָה, כִּי אֱמֶת הוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמְּךָ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר וְכוּ'. וּכְתִיב כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי ה' אֱלֹקַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי. וּכְתִיב גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית לְהִתְפַּלֵּל גַּם בְּתוֹךְ תִּקֻּף הַחֹשֶׁךְ עַל-יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמֶת שֶׁהִמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן הוּא עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַחוֹבְלִים. כִּי הוּא אֵינוֹ מִתְיָרֵא שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ פְּגַם הַחוֹבְלִים הַפְּגוּמִים בְּיוֹתֵר וְיקַלְקְלוּ גַּם אֶת הַנְּעִימִים חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. כִּי כָּל מִינֵי חוֹבְלִים שֶׁהֵם כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת וְקֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת הַמַּחֲשִׁיכִים אֶת הָעוֹלָם נִתְבַּטְּלִים כְּנֶגֶד נְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב. כִּי הָאֱמֶת עֵד לְעַצְמוֹ. וְכָל זֶה מַחֲמַת שֶׁיַּעֲקֹב זָכָה לְתִקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רֵאשִׁית אוֹנִי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְלֹא פְּגַם בְּהַמִּשְׁכַת הַנְּעִימִים לַהֲנָאַת עַצְמוֹ כְּלָל וּכְלָל. עַל-כֵּן

הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְלֹא יָצָא מִמֶּנּוּ שׁוּם פְּסוּל, כְּמוֹ שֶׁיָּצָא מֵאַבְרָהָם וְיִצְחָק יִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו, שֶׁהֵם עִקַּר הַחוֹבְלִים שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְהִגְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם שֶׁשָּׁם הַנֹּעַם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ הַחוֹבְלִים אֶת הַנְּעִימִים בְּעֵת שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹכָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם וְיִצְחָק טָרְחוּ מְאֹד וְהִמְשִׁיכוּ אֶת הַנֹּעַם בְּתִקּוּן גָּדוֹל וְתִקְּנוּ גַּם אֶת הַחוֹבְלִים וְהִמְשִׁיכוּ הוֹלָדוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם יִצְחָק שֶׁנּוֹלַד מֵאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב מִיִּצְחָק. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן נִתְעוֹרְרוּ חוֹבְלִים פְּגוּמִים מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם אָז, וְעַל-יְדֵי זֶה יָצְאוּ מֵהוֹלָדוֹת שֶׁלָּהֶם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל. אֲבָל יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְהִמְשִׁיךְ הַהוֹלָדָה שֶׁלּוֹ רַק עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַנֹּעַם לְבַד. וְכָל הַחוֹבְלִים שָׁרְצוּ לְהִתְאַחֵז בּוֹ כֻּלָּם נִתְתַּקְּנוּ, כִּי בְּגָדֶל כֹּחוֹ תִּקֵּן כֻּלָּם עַל-יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמֶת שֶׁהָיָה בּוֹ. וְעַל-כֵּן זָכָה לִקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּלִי גְּבוּל וּמֻצָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְכוּ', שֶׁהִיא נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים כִּי אֵין שׁוּם מֻצָּר נֶגְדּוֹ. כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת אֱמֶת מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִוא הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם, הוּא מַמְשִׁיכוֹ בְּלִי גְּבוּל לְתַקֵּן כָּל הַחוֹבְלִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם קָרָא אֶת מָקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הַר וְיִצְחָק קָרָאוֹ שָׂדֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הַר וְשָׂדֶה הוּא מָקוֹם שְׁלִיטַת הַחוֹבְלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת וּמַזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁמְּקוֹמָם בְּהַר וְשָׂדֶה. וְעַל-כֵּן שְׁנֵי הַבְּנָיִנִים שֶׁהָיוּ כְּנֶגְדָּם נֶחְרְבוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל יַעֲקֹב קָרָאוֹ בַּיִת שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם אֲחִיזָה לְהַחוֹבְלִים, כִּי הוּא זָכָה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַנֹּעַם בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁמְּתַקֵּן כָּל הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הוּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם בֵּרוּר הַהֲלָכָה, בְּחִינַת שֶׁמַּנְעִימִים זֶה אֶת זֶה בַּהֲלָכָה. כִּי שָׁם יָשְׁבוּ סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה לְבָרֵר כָּל הַהֲלָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַחַת שָׁאַלְתִּי וְכוּ' שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' וְכוּ' לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וְכוּ'. בְּבֵית ה' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הוּא בְּבֵית ה' שֶׁהוּא הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וְהָעִקָּר בַּבַּיִת שֶׁיִּבָּנֶה עַל-יְדֵי יַעֲקֹב בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ שֶׁאָז נִזְכֶּה לְהַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם בְּלִי קִלְקוּל אַחַר כָּךְ, כִּי הַחוֹבְלִים לֹא יְקַלְקְלוּ עוֹד. כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת אֱמֶת יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל. כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן וְכוּ' הַמַּבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. הַיְנוּ מִקָּצֶה הָעֶלְיוֹן מִתְּחִלַּת הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁאֵינוֹ פָּגוּם כְּלָל שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיכוֹ עַד תַּכְלִית קָצֶה הַתַּחְתּוֹן לְתַקֵּן כָּל הַחוֹבְלִים הַפְּגוּמִים בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם שֶׁאָז תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאָז וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָאֲבָנִים הָיוּ מְרִיבוֹת זֶה עִם זֶה וְכוּ' וְנַעֲשׂוּ כֻּלָּם אֶבֶן אֶחָד. הַיְנוּ כִּי אֲבָנִים הֵם בְּחִינַת הַחוֹבְלִים בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת

שֶׁהֵם בְּחִינַת אַבְנֵי נֶגֶף. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכִי יְרִיבוּן אֲנָשִׁים וְהִכָּה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בְּאֶבֶן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיוּ מְרִיבוֹת זֶה עִם זֶה כַּנַּ"ל. אֲבָל יַעֲקֹב בְּגַדֶּל כֹּחוֹ, מִגֹּדֶל הָאֱמֶת שֶׁהָיָה בּוֹ עָשָׂה בֵּינֵיהֶם שָׁלוֹם וְנַעֲשָׂה אֶבֶן אֶחָד, וְעַל-כֵּן אָז תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר וְכוּ' וְסִיֵּם וְהָאֶבֶן הַזֹּאת וְכוּ' יִהְיֶה בֵּית אֱלֹקִים וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ, שֶׁנָּדַר נֶדֶר שֶׁהוּא נִדְבַת לֵב, וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ מִצְוַת צְדָקָה בִּשְׁלֵמוּת לִתֵּן מַעֲשֵׂר מִכֹּל. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַמְשִׁיךְ הַנֹּעַם הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה, וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה עַל-יְדֵי יַעֲקֹב בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב וְכוּ'. כִּי הוּא זָכָה לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן שֶׁל הַצְּדָקָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי זָכָה לְתַקֵּן כָּל הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂר, לְתַקֵּן כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרְאָה בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה בְּחִינוֹת חֶלְקֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי כָּל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת נְתִינַת מַעֲשֵׂר לִצְדָקָה, לְתַקֵּן כָּל חֶלְקֵי הַכָּבוֹד שֶׁכָּלוּל בְּעֶשֶׂר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ, שֶׁכַּוָּנָתוֹ בִּנְתִינַת הַמַּעֲשֵׂר הוּא בִּשְׁבִיל אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בִּלְבַד לֹא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדּוֹף, שֶׁכַּוָּנָתְךָ בְּהַצְּדָקָה שֶׁתִּתֵּן יִהְיֶה לְמַעַן הַצֶּדֶק לְבַד כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת צְדָקָה כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמְךָ כְּלָל. כִּי לִפְעָמִים כְּשֶׁפּוֹגְמִים בָּזֶה וּמִתְכַּוְּנִים בְּהַצְּדָקָה בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי יֵשׁ כֹּחַ לְהַחוֹבְלִים לִפְגֹּם אֶת הַנְּעִימִים, עַד שֶׁגַּם הֵם נִתְקַלְקְלִים חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְאָז הוּא חַס וְשָׁלוֹם מְקוֹם הַצֶּדֶק שְׁמָה הֶרֶשַׁע. כִּי הַחוֹבְלִים בְּחִינַת רֶשַׁע הִתְגַּבְּרוּ עַל הַנְּעִימִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל-יְדֵי הַצֶּדֶק דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַזְּהִיר הַפָּסוּק צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדּוֹף, שֶׁתִּכְוֵן בְּהַצְּדָקָה לְמַעַן הַצֶּדֶק לְבַד. וְאָז יִשָּׁאֵר הַצֶּדֶק עַל מְקוֹמוֹ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אַדְרַבָּה הַצֶּדֶק יְתַקֵּן גַּם הַחוֹבְלִים. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדּוֹף שְׁתֵּי פְּעָמִים. כִּי גַּם הַחוֹבְלִים נִתְהַפְּכִים לְצֶדֶק כְּשֶׁכַּוָּנָתוֹ בִּצְדָקָה בֶּאֱמֶת שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְמַעַן הַצְּדָקָה לְבַד, בִּבְחִינַת צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדּוֹף וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ לְמַעַן תִּחְיֶה וְיָרַשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לְמַעַן תִּחְיֶה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַחִיּוּת מִבְּחִינַת הַנֹּעַם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. וְזֶהוּ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח דַּיְקָא שֶׁיִּשְׁאַר הַנְּעִימוּת לָנֶצַח וְלֹא יוּכְלוּ הַחוֹבְלִים לְקַלְקְלוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה. שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הַדּוֹרְשִׁים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְגַדְּלִים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁכִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא אֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים בִּבְחִינַת אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְכַנַּ"ל. וְהוּא זָכָה לִנְעִמוֹת נֶצַח, כִּי בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּבָּנֶה בִּזְכוּתוֹ יִתְקַיֵּם לָנֶצַח וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, בְּחִינַת יַעֲקֹב

בְּחִינַת אֱמֶת, נְעִמּוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. כִּי עַל-יְדֵי גְּדֶל הָאֱמֶת לֹא יוּכְלוּ הַחוֹבְלִים לְקַלְקְלוֹ רַק יִשָּׁאֵר וְיִתְקַיֵּם הַנְּעִימוֹת לָנֶצַח כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. וְעִקַּר הָאָדָם נִמְשָׁךְ מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּחִינַת הַנֹּעַם, וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה בִּבְחִינַת הֵיטִיבוּ נַגֵּן בְּתְרוּעָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֹעַם בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל (שְׁמוּאֵל ב כג) וְזֶה בְּחִינַת עֶלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר זַמְּרוּ אֱלֹקִים זַמְּרוּ וְכוּ'. כִּי תְּרוּעָה וְקוֹל שׁוֹפָר הֵם בְּחִינַת נְגִינָה וְזִמְרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל (וְעַיֵּן כָּל זֶה בִּדְבָרֵינוּ בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת הֲלָכָה ד). וְעַל-כֵּן קוֹרִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֵדַת יִצְחָק, כִּי יִצְחָק הוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה בְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִנֹּעַם עֶלְיוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. (וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם). וְזֶהוּ בְּחִינַת תֹּקֶף הַדִּינִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁצְּרִיכִים לְהַמְתִּיקָם בְּכַמָּה הַמְתָּקוֹת כַּיָּדוּעַ. כִּי מֵחֲמַת שֶׁאָז צְרִיכִין לְעוֹרֵר נֹעַם הָעֶלְיוֹן כְּדֵי לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז בָּאִין הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל. וְגַם כִּי כָּל פְּגַם הַחוֹבְלִים נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ (בְּהִלְכוֹת כִּבּוּד אָב וָאֵם עַיֵּן שָׁם), וְחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-כֵּן נִתְעוֹרְרִין אָז כָּל תֹּקֶף הַדִּינִים. כִּי הַחוֹבְלִים הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת בְּחִינַת דִּינִים קָשִׁים, כִּי מִשָּׁם שָׁרְשָׁם כַּיָּדוּעַ. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים לְהַמְתִּיק תֹּקֶף הַדִּינִים, הַיְנוּ לְהַמְתִּיק לְבַטֵּל יְנִיקַת הַחוֹבְלִים שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר לְקַלְקֵל אֶת הַנְּעִימִים חַס וְשָׁלוֹם, וְאַדְרַבָּא הַחוֹבְלִים יִתְתַּקְּנוּ עַל-יְדֵי הַנְּעִימִים וְכַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים לִנְסֹעַ לְגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁיּוֹדְעִים לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק הוּא בְּנֹעַם הָעֶלְיוֹן וְכוּ' (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם). כִּי יֵשׁ עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה בְּעִנְיָן זֶה לְתַקֵּן בְּחִינַת הַחוֹבְלִים. כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּמְשִׁיכִין הֶאָרָה יוֹתֵר מִנְּעִימוּת עֶלְיוֹן יוֹתֵר, בָּאִים חוֹבְלִים מְקַלְקְלִין יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְהִתְתַּקֵּן וְיכוֹלִים לִגְרֹם קִלְקוּל יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לָזֶה צַדִּיק גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה וְלֹא יִפְּגֹם שָׁם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. כִּי זִכֵּךְ עַצְמוֹ מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה בְּתַכְלִית, וְאֵין לוֹ שׁוּם נְגִיעָה כָּל שֶׁהוּא בְּשׁוּם נְדִנּוּד תַּאֲוָה בָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִנְּפִילַת נְעִימוּת הָעֶלְיוֹן. וְאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲלוֹת בִּשְׁלֵמוּת לְנֹעַם הָעֶלְיוֹן לְתַקֵּן הַחוֹבְלִים, כִּי אִם מִי שֶׁהוּא נָקִי לְגַמְרֵי מִפְּגַם

הַנְּעִימוּת וְאֵין לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְהוּא זוֹכֶה לִנְעִימוּת נִצְחִי בְּבְחִינַת 'נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח' שֶׁשָּׁם אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגָם כְּלָל:

וְזֶה בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם כְּלַל הַנְּעִימוּת הָעֶלְיוֹן. כִּי קוֹל הַשּׁוֹפָר חָזָק וְגָבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד, וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה וּלְעוֹרֵר תַּכְלִית הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, בִּבְחִינַת וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד וְכוּ'. וּכְתִיב וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד, שֶׁקּוֹל הַשּׁוֹפָר חָזָק מְאֹד שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר וּלְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל כָּל הַחוֹבְלִים מֻחָמֶת שֶׁיְּכוֹל לְעוֹרֵר תַּכְלִית הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יוּכְלוּ הַחוֹבְלִים לְקַלְקְלוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה כֹּחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְאֹד שֶׁפֵּרֵשׁ עַצְמוֹ מִכָּל וְכֹל מִנְּפִילַת הַנְּעִימוּת שֶׁנָּפַל לָזֶה הָעוֹלָם לְכָל הַתַּאֲוֹוֹת וְכַנַּ"ל. וּמֻחָמֶת שֶׁאֵין שָׁכִיחַ עַתָּה צַדִּיק כָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה כָּזֶה, עַל-כֵּן צְרִיכִים לֵילֵךְ וְלִסַּע עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הַמֻּפְלָגִים בְּמַעֲלָה שֶׁזָּכוּ לָזֶה. וְזֶהוּ אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה, יֹדְעֵי דַּיְקָא שֶׁיְּכוֹלִים לְעוֹרֵר הַמֹּחִין עַל-יְדֵי הַתְּרוּעָה וְקוֹל שׁוֹפָר. דְּהַיְנוּ שֶׁיְּכוֹלִים לְהַגִּיעַ עִם הַתְּרוּעָה וְקוֹל שׁוֹפָר עַד תַּכְלִית נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַדַּעַת וְהַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ ה' בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן. זֶה בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּשִׁמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם, כִּי שָׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת שֹׂבַע שְׂמָחוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ, בְּצִדְקָתְךָ דַּיְקָא. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וּבְשָׁבִיל זֶה נוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בְּיָמִים אֵלּוּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַכְּלִי שֶׁל הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי כָּל הַחֲטָאִים נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל, וְעַתָּה עוֹסְקִין לְתַקְּנָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר. שֶׁאָז עִקַּר גְּמַר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַחוֹבְלִים כִּי אָז הוּא סְלִיחַת עֲוֹונוֹת, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עוֹלִין עַד הַבִּינָה כַּיָּדוּעַ, וּבִינָה הִוא בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כְּמוּבָא בַּכְּתָבִים. כִּי נֹעַ"ם בְּגִימַטְרִיָּא קס"א וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַתַּעֲנִית הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת בּוֹ בַּחֲמִשָּׁה עִנּוּיִים, וּבְעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר צְרִיכִין לֶאֱכֹל. כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם דַּיְקָא שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכָּבוֹד נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הוֹלָדָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם. כִּי רָצָה שֶׁיִּתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ מִבְּנֵי אָדָם הַתְּחִתּוֹנִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִירָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מְגוּשֵׁי עָפָר וְכוּ'.

כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל-כֵּן עִקַּר כְּבוֹדוֹ כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הוֹלָדָה עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם וְכַנַּ"ל:

וְזֶה כְּלָל שֶׁכָּל הַתַּעֲנוּגִים וְהָאַהֲבוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין וְנִשְׁתַּלְשְׁלִין מִנְּעִימַת הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים שֶׁאֵין מְקַבְּלִין לְעַצְמָן כְּלָל מִמְּתִיקוּת וּנְעִימוּת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, רַק הֵם מְשַׁבְּרִין כָּל הַתַּאֲווֹת וּמַעֲלִין כָּל הַנְּעִימוּת לְשָׁרְשׁוֹ הֶעֶלְיוֹן לְנֹעַם הֶעֶלְיוֹן. וְזֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהַבֶּן אָדָם שָׁבְּזֶה הָעוֹלָם מְשַׁבֵּר אֶת כָּל תַּאֲווֹתָיו וּמַעֲלֶה הַכֹּל לְנֹעַם הָעֶלְיוֹן. וְעַל-כֵּן הַתַּלְמִיד חָכָם אָסוּר לְהִתְעַנּוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַאי בַּר בֵּי רַב דְּיָתִיב בְּתַעֲנִיתָא וְכוּ'. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם, וּבְהֶכְרֵחַ לְהַמְשִׁיךְ נֹעַם הֶעֶלְיוֹן לְתוֹךְ כָּל הָאַהֲבוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהֵם אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ', שֶׁהֵם קִיּוּם הָעוֹלָם וְלַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן זֶה שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר הַמְּתִיקוּת הַמַּר שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, רַק לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ עַל-פִּי הַתּוֹרָה וּלְהַעֲלוֹת הַנְּעִימוּת לְשָׁרְשׁוֹ הֶעֶלְיוֹן לְנֹעַם הֶעֶלְיוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ'. כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא תֵּרִין, אִמָּא וּבְרַתָּא סַלְקִין כַּחֲדָא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבִכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. כִּי אִמָּא וּבְרַתָּא זֶה בְּחִינַת נֹעַם הֶעֶלְיוֹן וְהַכְּבוֹד. כִּי נֹעַם הֶעֶלְיוֹן זֶה בְּחִינַת בִּינָה, בְּחִינַת אֵם לַבִּינָה תִּקְרָא. וְהַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּרַתָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּל כְּבוּדָּהּ בַּת מֶלֶךְ וְכוּ'. וְהֵם בְּחִינַת נְעָמִי וְרוּת, נָעֳמִי זֶה בְּחִינַת נֹעַם הֶעֶלְיוֹן וְרוּת הִוא בְּחִינַת כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ רוּת שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה דָּוִד שֶׁרָוָה לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. וְדָוִד הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וּבְגָלוּתָא נָאֲמַר בְּהוֹן וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן כַּיָּדוּעַ, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים סַלְקִין כַּחֲדָא. הַיְנוּ כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז אֵין צְרִיכִין שֶׁיַּעֲלֶה הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ הַנֹּעַם בְּאַהֲבוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי זֶה הוּא רַק בְּזֶה הָעוֹלָם. אֲבָל לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְקַיֵּם וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְכוּ', וְאָז נוּכַל לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם בְּעַצְמוֹ בְּלִי שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ בְּאַהֲבוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, וְזֶה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה וְכוּ', כִּי הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כִּי אָז בְּרַתָּא סָלְקָא עַד אִמָּהּ, שֶׁהַכָּבוֹד עוֹלֶה עַד הַנֹּעַם בְּלִי הִתְלַבְּשׁוּת בְּאַהֲבוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. וְאָז נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְלֵית רְשׁוּ לַשָּׂטָן לְאַסְטוּנֵי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי אָז נִתְבַּטֵּל יְנִיקַת כָּל הַחוֹבְלִים, כִּי יְנִיקָתָם רַק מִפְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁנִּפְגַּם עַל-יְדֵי שֶׁפּוֹגְמִין בְּהַנְּעִימוּת שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁפּוֹגֵם בָּזֶה כֵּן פּוֹגֵם בְּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִשָּׁם יְנִיקַת הַחוֹבְלִים. אֲבָל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאֵין הַנֹּעַם מִתְלַבֵּשׁ בְּאַהֲבוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם כְּלָל, עַל-כֵּן אֵין לְהַחוֹבְלִים שׁוּם יְנִיקָה אָז. וְעַל-כֵּן אָז הוּא סִלּוּחַת הָעֲוונוֹת שֶׁבָּאִים מֵהַחוֹבְלִים,

כִּי אָז נִתְבַּטְּלִים הַחוֹבְלִים כַּנַ"ל אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאָרָה זֹאת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁאוֹכְלִין עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת לָעוֹלָם הַבָּא כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִים עַצְמָן בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁבּוֹ מְלֻבָּשׁ הַנְּעִימוּת בְּתַאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא צְרִיכִין לְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. וְאָז נִזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם הִתְלַבְּשׁוּת כְּלָל כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וְיוֹם כִּפּוּר. כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁעוֹלֶה הַכָּבוֹד עִם הַנֹּעַם בְּלִי הִתְלַבְּשׁוּת בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ'. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי מִצְוַת אֲכִילָה בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָה דְּקְדֻשָּׁה עוֹלֶה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת שֻׁלְחָן מְלֻכִּים מָלֵךְ הַכָּבוֹד (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיָּבֶן בְּסִימָן סז בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א עַיֵּן שָׁם). וְאָז זוֹכִין בַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ יוֹם הַכִּפּוּרִים לְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי הַחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן בְּלִי הִתְלַבְּשׁוּת כְּלָל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים תְּרֵין אִמָּא וּבְרַתָּא סַלְקִין כַּחֲדָא וְכַנַ"ל. וְהָבֵן הֵיטֵב:

כִּי הַדְּבָרִים עֲדַיִן צְרִיכִין בֵּאוּר רָחָב וְאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק עַתָּה לְבָאֵר כָּרָאוּי, וּמֵחֲשַׁשׁ הַשִּׂכְחָה שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח לְנַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם הֶכְרַחְתִּי לִרְשֹׁם הַדְּבָרִים לְעֵת עַתָּה כְּמוֹת שֶׁהֵן עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה. וְעִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הוּא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשֵׁנָה, שֶׁהֵם כָּל צָרְכֵי אָדָם וְחִיּוּתוֹ וְתַעֲנוּגָיו שֶׁכֻּלָּם יְכָנִיס לְתוֹךְ הַסֻּכָּה. כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת אֵם לַבִּינָה וְכַנַ"ל. וְעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת מִצְוַת סֻכָּה אָנוּ זוֹכִין לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר כָּל הַנְּעִימוּת שֶׁבַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכֵלִים נָאִים וְכוּ' לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְנֹעַם הָעֶלְיוֹן. כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר הַנְּעִימוּת שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם רַק יְקַשֵּׁר וְיַעֲלֶה הַכֹּל לְשָׁרְשָׁם לְנֹעַם עֶלְיוֹן. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִין כָּל הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ' לְתוֹךְ הַסֻּכָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַ"ל. כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זָכִינוּ לִבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁשָּׁם אֵין הַנֹּעַם מְלֻבָּשׁ בְּשׁוּם גַּשְׁמִיּוּת, רַק בְּקוֹלוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל הֶחָמֵשׁ תְּפִלּוֹת. וְעַל-כֵּן חַיָּבִין אָנוּ בַּחֲמִשָּׁה עִנּוּיִים, כִּי הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. אֲבָל זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם אֵיזֶה זְמַן דְּהַיְנוּ יוֹם הַכִּפּוּרִים, אוֹ מִי שֶׁצָּרִיךְ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שֶׁגּוֹזְרִין עָלָיו תַּעֲנִיתִים. כִּי הַתְּשׁוּבָה הִוא בִּבְחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי מֵאַחַר שֶׁפָּגַם עַל-יְדֵי חֲטָאָיו בְּהַנְּעִימוּת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁנִּמְשַׁךְ אַחַר נְעִימוּת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם עַד שֶׁעָבַר עַל הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה וְתַעֲנִית שֶׁהִוא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי צָרִיךְ לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ לְנַמְרֵי מִנְּעִימוּת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וּלְקַבֵּל עָלָיו תַּעֲנִית בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָה שֶׁהִוא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים

כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה לִבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁשָּׁם אֵין הַנֹּעַם מְלֻבָּשׁ כְּלָל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. אֲבָל זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם אֵיזֶה זְמַן כְּמוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחַיָּבִין הַכֹּל בְּתַעֲנִית אוֹ כָּל אֶחָד שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו תַּעֲנִיּוֹת כְּפִי חֶטְאוֹ. אֲבָל עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הִיא שֶׁיִּתְנַהֵג עַל-פִּי הַתּוֹרָה, שֶׁצָּרִיךְ דַּיְקָא לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת כְּפִי צָרְכּוֹ עַל-פִּי הַתּוֹרָה, רַק שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר הַנְּעִימוֹת שֶׁבְּהַמַּאֲכָל וְכוּ', רַק לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לְנֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּר בֵּי רַב דְּיָתִיב בְּתַעֲנִיתָא. כַּלְבָּא לֵיכוּל שִׁרוּתֵיהּ. כִּי הַכְּלָבִים הֵם בְּחִינַת מַיִן מְרִירִין הֶפֶךְ הַנֹּעַם. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ זֶה שֶׁצָּעַר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן נִקְרָא חוֹטֵא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל שֶׁלֹּא זָכָה לְקַשֵּׁר הַטַּעַם וְהַנְּעִימוֹת שֶׁבַּיַּיִן לְשָׁרְשׁוֹ. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם. וְעַל-כֵּן אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים זָכְנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה צִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵגֵן עָלֵינוּ בְּצֵל כְּנָפָיו וּמַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אוֹר נֹעַם הָעֶלְיוֹן. וְצִוָּה עָלֵינוּ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְכוּ' כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְקַשֵּׁר כָּל הַנְּעִימוּת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה. שֶׁאָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וּמַתְחִילִין הַתּוֹרָה, וְאָז מְכַבְּדִין אֶת כָּל אֶחָד בִּכְבוֹד הַתּוֹרָה וְאוֹמְרִים לוֹ תֵּן כָּבוֹד לַתּוֹרָה, וְהַכֹּל עוֹלִין לַתּוֹרָה אָז. כִּי יָדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת שֶׁבִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁמַּתְחִילִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הִתְחַלְנוּ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר. וְעִקַּר הַמְשָׁכַת הַנֹּעַם הוּא, שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין מֹחִין קְדוֹשִׁין עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הוֹלָדָה. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּגְדְּלוּ כְּבוֹדוֹ שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה הַתִּקּוּן נִגְמָר בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת [שֶׁאָז הַנּוּקְבָא עוֹצֶרֶת הַטִּפָּה בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת וּמוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה סִימָן ה לְקוּטֵי תִּנְיָנָא]. וְעַל-כֵּן אָז עִקַּר הַגְּדֻלַּת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז מַתְחִילִין הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', וְקוֹרִין כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם לְכְבוֹדוֹ. כִּי עִכְּשָׁו נִשְׁלָמִין וּמְאִירִין הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּאוֹר גָּדוֹל, מֵאַחַר שֶׁעַכְשָׁו נִגְמַר תִּקּוּן הַמְשָׁכַת הַנֹּעַם עַד שֶׁהִגִּיעַ לְהוֹלָדוֹת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיוּ כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַתָּה רָאוּי וְנָאֶה לִקְרוֹת בְּרֵאשִׁית וְכוּ' שֶׁהֵם הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. כִּי עַתָּה הוּא שְׁלֵמוּת הָאָרָתָם, מֵאַחַר שֶׁעַתָּה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הוֹלָדָה כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁעוֹסְקִין בְּכָל שָׁנָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁהוּא לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בִּכְבוֹדוֹ וְגָרַם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה פָּגַם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְנֶחְשַׁב כְּאִלּוּ אִבֵּד אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת.

וּבְחֶמְלָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזִּכָּהוּ לִתְשׁוּבָה וְסִבֵּב בְּנִפְלְאוֹתָיו שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ הָאָבוֹת וְכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים בְּכָל שָׁנָה בְּתִקּוּן חֶטְאוֹ. וְהָעִקָּר מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת חוֹזְרִין וּמְעוֹרְרִין הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת עַל-יְדֵי שֶׁקּוֹרִין אוֹתָם אָז בַּתּוֹרָה. כִּי עַתָּה חוֹזְרִים וּמְאִירִים בְּאוֹר גָּדוֹל עַל-יְדֵי הַגְדָּלַת הַכָּבוֹד שֶׁנִּמְשָׁךְ עַתָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַיְּמִין אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת רַק בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּסַיְּמִין תְּחִלָּה אֶת הַתּוֹרָה שֶׁמְּסַיֵּמֶת בְּגֹדֶל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ ה' וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְכָל הָאוֹתֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַכְבְּדָה בְּפַרְעֹה וּבְכָל חֵילוֹ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים בְּפָרָשַׁת וָאֵרָא, לְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ, לְמַעַן תֵּדַע כִּי לַה' הָאָרֶץ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁבְּאֵלּוּ הַפְּסוּקִים לְכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ'. שֶׁמְּסַיְּמִין בָּהֶם הַתּוֹרָה, מְסַפְּרִים מֵהַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְגַּדֵּל מְאֹד עַל-יְדֵי זֶה, וְזֶה נִתְגַּלֶּה וּמֵאִיר בְּיוֹתֵר בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, שֶׁהוּא גְּמַר וְסוֹף כָּל הַשִּׁלְשָׁה רְגָלִים שֶׁהִתְחִילוּ מִפֶּסַח וּמִסְתַּיְּמִין בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, שֶׁכֻּלָּם הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז הָיָה עִקַּר הַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַגְדָּלַת הַכָּבוֹד נִמְשָׁךְ בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנִּסִּים בְּחִינַת הוֹלָדָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם לֹא יִהְיוּ בְּנֵי אָדָם חַס וְשָׁלוֹם, מִי יְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ וּמִי יְסַפֵּר וְיַכִּיר עֻצָּם גְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ עַל יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁהֵיוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי עִקַּר הַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ הוּא עַל-יְדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹלְדִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁהֵם עוֹסְקִים לְסַפֵּר וּלְפָרְסֵם וּלְהַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הוֹלָדָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז קוֹרִין סִיּוּם הַתּוֹרָה וּלְכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁמְּסַפְּרִין מֵהַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאַחַר כָּךְ מַתְחִילִין מִיָּד בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ', שֶׁהֵם כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וּבָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם, הַכֹּל בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ שֶׁנִּתְגַּלֶּה וּמֵאִיר עַתָּה בְּאוֹר גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְכַבְּדִין אָז אֶת כָּל אֶחָד בִּכְבוֹד הַתּוֹרָה וְאוֹמְרִים לוֹ תֵּן כָּבוֹד לַתּוֹרָה. לְהַזְהִיר וּלְהַזְכִּיר אֶת כָּל אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה נִזְהָר מְאֹד בְּהַכָּבוֹד, שֶׁלֹּא יִקַּח הַכָּבוֹד בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק יַחֲזִיר וְיִתֵּן הַכָּבוֹד לְהַתּוֹרָה וְלַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁמְּעוֹרְרִין עַתָּה הוּא עַל-יְדֵי כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה הַכָּבוֹד כֻּלּוֹ אֹמֶר, כֻּלּוֹ מַאֲמָר, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה כְּשֶׁנִּזְהָרִין לְבִלְתִּי לֶהָנוֹת מֵהַכָּבוֹד כְּלָל בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ רַק לְהַעֲלוֹת וְלַחֲזֹר הַכָּבוֹד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אַחְדוּת פָּשׁוּט עִם הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ תֵּן כָּבוֹד לַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁאוֹ לִבּוֹ לִשְׁבֹּר הַלּוּחוֹת לְעֵינֵיהֶם שֶׁנֶּאֱמַר וָאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם. וְהִסְכִּימָה דַּעַת הַמָּקוֹם לְדַעְתּוֹ וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר וְכוּ' יִישַׁר כֹּחַךְ שֶׁשִּׁבַּרְתָּ. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מַה לּוֹ לְהַזְכִּיר שֶׁבַח כָּזֶה בְּעִנְיַן נִפְלָאוֹת גְּדֻלַּת מֹשֶׁה. אַךְ בֶּאֱמֶת גַּם זֶה הוּא נִפְלְאוֹת נוֹרָאוֹת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁכֵּוָן לְדַעַת ה' יִתְבָּרֵךְ לִשְׁבֹּר הַלּוּחוֹת אָז אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל. כִּי עִקַּר חֵטְא הָעֶגֶל הָיָה עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁהֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְזֶה הָיָה פְּגַם הַחוֹבְלִים שֶׁבָּאִים בַּנְּעִימִים לְהִתְתַּקֵּן. וּמֵעֵצָם קִלְקוּלָם הֵם פּוֹגְמִים גַּם אֶת הַנְּעִימִים כַּמְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל (וּבְמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת וּבְהִלְכוֹת כִּבּוּד אָב וָאֵם). כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ רָצָה לְקָרֵב אֶת הָעֵרֶב רַב כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ, כִּי הָעֵרֶב רַב הָיוּ מִמִּצְרַיִם שֶׁהִיא עֶרְוַת הָאָרֶץ עִקַּר זֻהֲמַת חוֹץ לָאָרֶץ הַהֶפֶךְ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, וְשָׁם עִקַּר פְּגַם הַחוֹבְלִים הַמְקֻלְקָלִים בְּיוֹתֵר. וְסָבַר מֹשֶׁה מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹצְאִים מִמִּצְרַיִם לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, עַל-יְדֵי זֶה יוּכְלוּ גַּם הַחוֹבְלִים הָאֵלּוּ שֶׁהֵם הָעֵרֶב רַב לְהִתְתַּקֵּן. אֲבָל בֶּאֱמֶת מֵעֵצָם רִבּוּי זֻהֲמָתָם וְקִלְקוּלָם לֹא דַּי שֶׁלֹּא נִתְתַּקְּנוּ אַף גַּם קִלְקְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נֹעַם וְהֶחֱטִיאוּם בָּעֵגֶל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָאָה מֹשֶׁה זֹאת נָשְׂאוֹ לִבּוֹ לְשַׁבֵּר הַלּוּחוֹת לְעֵינֵיהֶם. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא תִּקֵּן הָרִבֵּה. כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת נִמְשַׁךְ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. דְּהַיְנוּ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים. כִּי עִקַּר מַחֲלֹקְתָּם עַל-יְדֵי הַשִּׁכְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִשֶּׁרַבּוּ תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ כָּל צָרְכָּן נִתְרַבָּה הַמַּחֲלֹקֶת. דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שִׁכְחָה שֶׁבָּאָה עֲלֵיהֶם מֵחֲמַת שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ כָּל צָרְכָּן. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּתְהַוָּה הַמַּחֲלֹקֶת הָיָה דּוֹמֶה כְּיוֹם שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ בּוֹ הַלּוּחוֹת, שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ בּוֹ הַלּוּחוֹת דַּיְקָא. כִּי מִשָּׁם בְּעֵצֶמוֹ נִתְהַוָּה הַמַּחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי הַשִּׁכְחָה שֶׁנִּמְשַׁךְ מִשָּׁם. נִמְצָא שֶׁכָּל הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשַׁךְ מִשִּׁבִירַת הַלּוּחוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשָׂה תִּקּוּן גָּדוֹל בְּעִנְיַן הַחוֹבְלִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי שִׁבִירַת הַלּוּחוֹת, נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל יְנִיקַת הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת דִּסְטְרָא אָחֳרָא. [וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פָּסוּק בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים בְּסִימָן רעז לִקּוּטֵי חֵלֶק א]:

כִּי עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים נִתְרַחֲקִים אוֹתָם שֶׁרְאוּיִים לְהִתְרַחֵק שֶׁמֹּחִין שֶׁלָּהֶם הֵם בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ מַמָּשׁ, בְּחִינַת חוֹבְלִים, מֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ מְאֹד בִּכְבוֹד ה'

יִתְבָּרַךְ, כִּי חֲפֵצִים בִּכְבוֹד עַצְמָן. כִּי כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן בָּאִים כָּל הַחוֹבְלִים וְרוֹצִים לְהִתְתַּקֵּן, הַיְנוּ שֶׁבָּאִים גַּם אֲנָשִׁים פְּגוּמִים שֶׁמּוֹחִין שֶׁלָּהֶם בְּחִינַת חוֹבְלִים וְרוֹצִים לְהִתְתַּקֵּן. וּבְוַדַּאי הָיָה רָאוּי לְתַקְּנָם, אַךְ הֵם מְקַלְקְלִים מְאֹד, וְאִם יִרְצוּ לְקָרְבָם וּלְתַקְּנָם יוּכְלוּ לְקַלְקֵל גַּם אֶת הַנְּעִימִים כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאֵרַע לְמֹשֶׁה עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב. עַל-כֵּן הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם סְפֵקוֹת וְקֻשְׁיוֹת וְנִתְרַחֲקִים אוֹתָם הָרְאוּיִים לְהִתְרַחֵק. וְאוֹתָם הַחֲפֵצִים בֶּאֱמֶת סוֹבְלִים בִּזְיוֹנוֹת וִיגִיעוֹת וּטְרָחוֹת וּמִתְקָרְבִים. כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיוּ הַכֹּל רוֹאִים וּמַרְגִּישִׁים תֵּכֶף נְעִימוּת מְתִיקוּת הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, הָיוּ הַכֹּל רָצִים רַק אַחַר נְעִימוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן בִּתְחִלָּה כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ אֵיזֶה נְעִימוּת הַתּוֹרָה נִמְצָאִים קוֹפְצִים הַרְבֵּה שֶׁחֲפֵצִים לְהִתְקָרֵב וְלִינֹק מִשָּׁם, כִּי מִי פֻּתִּי שֶׁלֹּא יָרוּץ אַחַר נְעִימוּת כָּזֶה. אֲבָל אֵלּוּ הַמִּתְקָרְבִים הֵם רוֹצִים לֶהֱנוֹת מֵהַנְּעִימוּת בְּלִי יִסּוּרִים וּשְׁפִיכַת דָּמִים, וְהֵם חֲפֵצִים שֶׁיֶּשְׁפַּע עֲלֵיהֶם נְעִימוּת הַתּוֹרָה וְגַם יִהְיֶה לָהֶם כָּל הַכָּבוֹד וְכָל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁלָּהֶם. וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַחוֹבְלִים הַמְקַלְקְלִים בְּיוֹתֵר שֶׁעִקַּר קִלְקוּלָם בִּתְחִלָּה הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד, שֶׁפָּגְמוּ בְּכָבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ וְרָדְפוּ אַחַר כָּבוֹד עַצְמָן. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נָפְלוּ לִבְחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ מַמָּשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְגַם עַכְשָׁו כְּשֶׁבָּאִים לְהִתְתַּקֵּן רוֹצִים עֲדַיִן בְּכָבוֹד עַצְמָן. וְעַל-כֵּן מֹחִין כְּאֵלּוּ יְכוֹלִים לְקַלְקֵל גַּם אֶת הַנְּעִימִים וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן הִיא טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאִים קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב צָרִיךְ לְהַפְקִיר כְּבוֹד עַצְמוֹ וְלִסְבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכַת דָּמִים הַרְבֵּה. וּמִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בָּזֶה מִתְרַחֵק, וּבְוַדַּאי רָאוּי לְהִתְרַחֵק מֵאַחַר שֶׁרוֹצֶה עֲדַיִן בְּכָבוֹד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת הַנְּעִימִים וְכַנַּ"ל:

וּמִי שֶׁחָפֵץ בֶּהֱאֶמֶת רוֹאֶה אֶת הֶאֱמֶת וּמִתְקָרֵב עַל-יְדֵי יִסּוּרִים וְיִגִיעוֹת וּבִזְיוֹנוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְתַּקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה. מֵאַחַר שֶׁעִקַּר פְּגַם הַחוֹבְלִים נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַכָּבוֹד. עַל-כֵּן צָרִיךְ עַתָּה לְבַטֵּל כְּבוֹדוֹ לְגַמְרֵי וְלִסְבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכַת דָּמִים, וְאָז יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב וְלִטְעֹם קְצָת מֵהַנְּעִימוּת נֹעַם הַתּוֹרָה. כִּי גַּם אַחַר הַשִּׁכְחָה וְהַהַעְלָמָה וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשְּׁבִירַת לוּחוֹת, גַּם עַתָּה מִי שֶׁרוֹצֶה בֶּהֱאֶמֶת יָכוֹל לִרְאוֹת וְלִטְעֹם גַּם עַתָּה מְעַט נְעִימוּת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר גַּם בִּשְׁבִיל מְעַט נְעִימוּת כָּזֶה שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ בְּתוֹךְ נַפְשׁוֹ רָאוּי לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְכָל הַכָּבוֹד. וּמִי שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת וְחָס עַל עַצְמוֹ וּמְרֻצֶּה לָזֶה וּמִתְקָרֵב עַל-יְדֵי בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכַת דָּמִים הוּא מִתְתַּקֵּן בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם, מֵאַחַר שֶׁמַּפְקִיר כְּבוֹדוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְקַן פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁפָּגַם תְּחִלָּה וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַוָּה שִׁכְחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַוָּה מַחֲלֹקֶת, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַחוֹבְלִים כָּרָאוּי דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְתַּקֵּן מִי שֶׁהוּא רָאוּי לְהִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי יִתְרַחֵק עַל-יְדֵי

הַמַּחֲלֹקֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת הַנְּעִימִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שִׁבְחָהּ הַתּוֹרָה אוֹתוֹ בָּזֶה אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁשִּׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת לְעֵינֵיהֶם. כִּי עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא תִּקּוּן הַחוֹבְלִים עַל-יְדֵי הַנְּעִימִים שֶׁבָּזֶה עוֹסֶקֶת סִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ זֹאת עַל פְּסוּק לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא שֶׁשִּׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם, כִּי שִׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל דַּוְקָא. דְּהַיְנוּ שֶׁהֶרְאָה לָהֶם אֶת הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְעִימוּת הַתּוֹרָה וְשִׁבְּרָם מִיָּד, וְעַל-יְדֵי זֶה הִפִּיל עֲלֵיהֶם שִׁכְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ נְסָיוֹן לְכָל אֶחָד, מִי שֶׁרוֹצֶה בֶּאֱמֶת הוּא רוֹדֵף אַחַר הָאֱמֶת גַּם אַחַר הַשִּׁבִּירָה וְהַשִּׁכְחָה. כִּי עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה רְשִׁימוּ נִשְׁאָר וְהוּא נִמְשָׁךְ אַחַר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ. כִּי מֵבִין עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיֵּשׁ נְעִימוּת, נִפְלָא מִכָּל הַטּוֹבוֹת וְהַמְתִּיקוּת שֶׁבָּעוֹלָם. וּמִי שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בָּאֱמֶת נִמְשָׁךְ אַחַר הַקֻּשְׁיוֹת וְהַסְּפֵקוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת וּמִתְרַחֵק וְכַנַּ"ל. וְהוּא בְּוַדַּאי רָאוּי לְהִתְרַחֵק וְכַנַּ"ל, כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן שִׁבְּרָם לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם, הַיְנוּ כִּי לָקַח הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְעִימוּת הַתּוֹרָה וְהֶרְאָה אוֹתָם לְעֵינֵיהֶם וְשִׁבְּרָם מִיָּד לְעֵינֵיהֶם, כְּאוֹמֵר הֲרֵי אֲנִי מַרְאֶה לָכֶם נְעִימוּת הַתּוֹרָה אַךְ תֵּכֶף אֲנִי חוֹטֵף מִכֶּם וּמְשַׁבְּרָם וּמַפִּיל שִׁכְחָה. וְזֶה יִהְיֶה לָכֶם עַתָּה לְנִסָּיוֹן כַּנַּ"ל. וְכֵן מִתְנַהֲגִים גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים גַּם עַתָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲנָא עָלְמָא בְּחָרוּבָא אִשְׁתַּכַּחְתֵּיהּ (בְּסִימָן סָמֶךְ לִקּוּטֵי חֵלֶק א) וְהָבֵן הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לוּחוֹת וְשִׁבְרֵי לוּחוֹת מֻנָּחִים בָּאָרוֹן. לְהוֹרוֹת שֶׁהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מַמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לוּחוֹת וְשִׁבְרֵי לוּחוֹת. כִּי מִתְּחִלָּה מְגַלִּין נְעִימוּת הַתּוֹרָה, וְאַחַר כָּךְ מַעֲלִימִין וּמְכַסִּין אוֹתָהּ מִיָּד וּמַפִּילִין שִׁכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת וְכַנַּ"ל. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל נְסָיוֹן שֶׁכָּל הָרוֹצֶה לְהִתְרַחֵק יִמְצָא מָקוֹם לְהִתְרַחֵק, וְהָרוֹצֶה וְחָפֵץ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת וַיַּשְׁלִיךְ כְּבוֹדוֹ מִנֶּגֶד וְיִתְקָרֵב עַל-יְדֵי יְגִיעוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת וְכוּ' וְיִזְכֶּה לִנְעִימַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין בְּחוּץ-לָאָרֶץ שֶׁעַל-פִּי רֹב עִקַּר גְּדֻלַּת שִׂמְחַת יוֹם-טוֹב הוּא בְּיוֹם-טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גָּלֻיּוֹת שֶׁעוֹשִׂין מֻחֲמַת סָפֵק, וּבִפְרָט בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁעוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּיוֹם-טוֹב שֵׁנִי דַּיְקָא, כִּי חוּץ לָאָרֶץ שָׁשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַחוֹבְלִים, אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת סְפֵקוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וְכַנַּ"ל. כִּי בְּיוֹם-טוֹב נִמְשָׁךְ הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם שֶׁמְּשָׁם עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם-טוֹב. וְעַל-כֵּן חַיָּבִים לַעֲלוֹת לָרֶגֶל לְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִקַּר הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם כִּי שָׁם בְּרוּר הֲהֶלְכָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת שִׂבְעַ שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי

ה' וכו'. וּבְחוּץ לָאָרֶץ שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַחוֹבְלִים וּצְרִיכִים לְתַקְּנָם עַל-יְדֵי הַנְּעִימִים, אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין יוֹם-טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גָּלֻיּוֹת מֵחֲמַת סָפֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת. כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַחוֹבְלִים כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים מִתּוֹךְ מַחֲלֹקֶת וּסְפֵקוֹת וּמַאֲמִינִים בְּכָל הַצַּדִּיקִים אַף-עַל-פִּי שֶׁחוֹלְקִים זֶה עַל זֶה, לֹא כְּמוֹ הַלֵּיצָנִים שֶׁאוֹמְרִים מֵאַחַר שֶׁחוֹלְקִים זֶה עַל זֶה הוּא שׁוֹמֵעַ דִּבְרֵי שְׁנֵיהֶם וְחוֹלֵק עַל שְׁנֵיהֶם, כִּי זֶהוּ דִּבְרֵי לֵיצָנוּת וְנוֹגְעִים בִּכְפִירוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. רַק הָאֱמֶת הוּא לְהֵפֶךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲמִין בְּכֻלָּם וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל כְּלָל עַל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּינֵיהֶם. (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק אֹזֶן שׁוֹמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים וְכוּ' בְּהַתּוֹרָה בַּחֲצוֹצְרוֹת בְּסִימָן ה לִקּוּטֵי חֵלֶק א עַיֵּן שָׁם):

וְזֶהוּ אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים. הַיְנוּ אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ לְמִי לְהִתְקָרֵב, כְּמוֹ שֶׁשָּׁאַל תְּחִלָּה הַגִּידָה לִי וְכוּ' אֵיכָה תִּרְעֶה וְכוּ'. עַל זֶה הֵשִׁיב אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ וְכוּ' צְאִי לָךְ וְכוּ' וּרְעִי וְכוּ' עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים, הָרֹעִים דַּיְקָא לְשׁוֹן רַבִּים. הַיְנוּ שֶׁתִּתְקָרֵב לְכֻלָּם, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינְךָ יוֹדֵעַ לְמִי לְהִתְקָרֵב צָרִיךְ אַתָּה לְהִתְקָרֵב לְכֻלָּם וּלְהַאֲמִין בְּכֻלָּם מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם מַזְהִירִים אוֹתְךָ לְקַיֵּם תּוֹרַת מֹשֶׁה בְּכָתָב וּבְעַל פֶּה. כִּי רַק מֵהָאֲנָשִׁים הַכּוֹפְרִים הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַחֲקִירוֹת הָרוֹצִים לְהַטּוֹת מִתּוֹרַת מֹשֶׁה לִלְמֹד חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּפוֹרְקִים עֹל וְרַבָּם מְגַלְּחִים זְקָנָם וְכוּ' כַּמְפֹרָסָם, מֵהֶם צְרִיכִים לְהִתְרַחֵק בְּתַכְלִית הָרִחוּק, אֲבָל כָּל מִי שֶׁמַּנְהִיג עַל-פִּי הַתּוֹרָה כְּפִי שֶׁמְּסָרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ בִּגְמָרָא וּפוֹסְקִים וְסִפְרֵי יְרֵאִים הַמְיֻסָּדִים עַל-פִּי דִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, בָּהֶם צְרִיכִים לְהִתְדַּבֵּק בְּכֻלָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבוֹ תִּדְבָּק וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הִדָּבֵק בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים. וְעַל זֶה מָרְמְזוּ יוֹם-טוֹב שֵׁנִי שֶׁעוֹשִׂין מֵחֲמַת סָפֵק שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלֻיּוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת הַחוֹבְלִים מֵאַחַר שֶׁמַּחֲמִירִים מֵחֲמַת סָפֵק וְעוֹשִׂים שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִים מֵחֲמַת סָפֵק לְהִתְקָרֵב לְכָל הַצַּדִּיקִים הַהוֹלְכִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. (כִּי קְדֻשַּׁת יוֹם-טוֹב הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק, כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת יוֹם-טוֹב כַּמְבֹאָר עַל פָּסוּק כִּי אֵקַח מוֹעֵד וְכוּ' בְּסִימָן קלה) וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחוּץ לָאָרֶץ בְּיוֹם-טוֹב שֵׁנִי, כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁנִּתְתַּקֵּן הַחוֹבְלִים עַל-יְדֵי הַנְּעִימִים שֶׁאָז נִגְדַּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת כַּד אֲתֵי יִתְרוֹ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד בִּבְחִינַת יְהִי כְּבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. וְזֶה נַעֲשָׂה בְּחוּץ-לָאָרֶץ בְּיוֹם-טוֹב שֵׁנִי שֶׁעוֹשִׂין מֵחֲמַת סָפֵק וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹשִׂין שָׁם רַק יוֹם-טוֹב אֶחָד מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת נֹעַם וְכַנַּ"ל, אֲבָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עוֹשִׂים גַּם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי יָמִים. מֵחֲמַת שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עִקַּר הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם כַּנַּ"ל, וְאָז בָּאִים בְּיוֹתֵר כָּל הַחוֹבְלִים לְהִתְתַּקֵּן. וְעַל-כֵּן

אָז הוּא דַּיְנָא קַשְׁיָא כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מֻכְרָחִים גַּם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי יָמִים רִאשׁ הַשָּׁנָה מֻחְמַת סָפֵק כְּדֵי לְתַקְּנָם וְכַנַ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּרִאשׁוֹנָה וְכוּ' פַּעַם אֶחָד נִתְקַלְקְלוּ הַלְוָיִים בְּשִׁיר הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יְהֵיוּ מְקַבְּלִין עֲדוּת הַחֹדֶשׁ אֶלָּא עַד הַמִּנְחָה. וְאִם בָּאוּ מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה הִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ נוֹהֲגִין אוֹתוֹ הַיּוֹם קֹדֶשׁ וּלְמָחָר קֹדֶשׁ. וּמִשָּׁם נִמְשַׁךְ שֶׁעוֹשִׂין שְׁנֵי יָמִים רִאשׁ הַשָּׁנָה כְּמִבְּאָר בַּפּוֹסְקִים, הַיְנוּ מֻחְמַת קִלְקוּל הַשִּׁיר שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹעַם בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ נִמְשָׁךְ מִפֶּגֶם הַחוֹבְלִים, עַל-כֵּן הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יְהֵיוּ מְקַבְּלִין עֲדוּת הַחֹדֶשׁ אֶלָּא עַד הַמִּנְחָה, עַד הַמִּנְחָה דַּיְקָא. כִּי אָז עִקַּר אֲחִיזַת הַחוֹבְלִים כְּמִבְּאָר לְמַעְלָה. וְאִם בָּאוּ מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה עוֹשִׂין שְׁנֵי יָמִים קֹדֶשׁ כְּדֵי לְתַקֵּן הַחוֹבְלִים עַל-יְדֵי שְׁנֵי יָמִים. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי יָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעוֹשִׂין גַּם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַחוֹבְלִים עַל-יְדֵי הַנְּעִימִים וְכַנַ"ל:

חלק יג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקְּנָאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם. כִּי אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת רָעוֹת הֵם הַהֵפֶךְ מֵהַבְּחִינוֹת קְדוֹשׁוֹת הַנֶּאֱמָרוֹת בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. כִּי שָׁם מְבֹאָר מַעְנְיַן הַנְּעִימוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְדָּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם כַּנַ"ל. וְהַקְּנָאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד הֵם הַהֵפֶךְ מִזֶּה, כִּי הַתַּאֲוָה הִוא הַהֵפֶךְ מִקְּדֻשַּׁת הַנֹּעַם, כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת נִמְשָׁכִין מִנְּפִילַת הַמְּתִיקוּת מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כַּיָּדוּעַ. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו לִבְלִי לִהְיוֹת כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲוַת הַמְּתִיקוּת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם רַק לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ וּלְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּנֹּעַם הָעֶלְיוֹן. גַּם עַל-יְדֵי הַתַּאֲוָה הוּא מְמַעֵט בִּצְדָקָה, כִּי רוֹצֶה לְמַלְאוֹת תַּאֲוָתָיו עַל-יְדֵי מָמוֹנוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ וּמַעְלִים עֵינָיו מֵעֲנִיִּים חַסְרֵי לֶחֶם וְאֵינוֹ נוֹתֵן צְדָקָה. וְזֶה עִקַּר פְּגַם הַנֹּעַם, כִּי עִקַּר הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַ"ל. וְהַכָּבוֹד הוּא פְּגַם הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִבְלִי לִרְדֹּף אַחַר הַכָּבוֹד, רַק לְהִסְתַּכֵּל עַל הַכָּבוֹד מֵאֵיזֶה מַאֲמָר נִתְהַוֶּה זֶה הַכָּבוֹד וְלֶחָזוֹר הַכָּבוֹד רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִי שֶׁרוֹצֶה בְּכָבוֹד פּוֹגֵם בָּזֶה. וְהַקְּנָאָה הוּא בְּחִינַת קִנְאָה שִׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת הַהֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם. נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ הֵהֵפֶךְ קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה הַנַ"ל. וְעַל-כֵּן מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיְּגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל הֵיטֵב בְּעִנְיַן בְּנֵי הָעוֹלָם עִקַּר מַה שֶּׁמְּאַבְּדִין חַיֵּי עוֹלָם נִצְחִיִּים הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְקַבְּצִין בָּהֶם יַחַד כָּל אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת רָעוֹת. כִּי כָּל אַחַת מֵאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת רָעוֹת מְזֻקֶּקֶת מְאֹד לְהָאָדָם. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה לוֹ אֵיזֶה תִּקָּוָה לָשׁוּב וְלָצֵאת מִשָּׁם, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְקַבְּצִין אֵלּוּ יַחַד

הֵם מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי בְּוַדַּאי הַתַּאֲוָה לְבַד מַזֶּקֶת מְאֹד לְהָאָדָם, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם לֹא הָיָה חָפֵץ בְּכָבוֹד הָיָה לוֹ תִּקָּוָה, כִּי הָיָה מַכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ הַשָּׁפֵל וְהָיָה מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ נֶגֶד יִרְאֵי ה' הָאֲמִתִּיִּים וְהָיוּ יְכוֹלִים לְהוֹשִׁיעַ לוֹ בְּכַמָּה אֲפָנִים כִּי הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יֶחְכָּם (מִשְׁלֵי יג), וּבְוַדַּאי הָיָה לוֹ תִּקּוּן גָּדוֹל עַל יָדָם. אֲבָל הַכָּבוֹד הַמְדֻמֶּה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם מַטְעֶהוּ וּמַטְרִידוֹ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁיְּאַבֵּד כְּבוֹדוֹ כְּשֶׁיִּתְקָרֵב לִירֵאִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים. וּמֵחֲמַת זֶה מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ וְחוֹתֵר לִמְצֹא עֲלִילֹתֵיהֶם קָשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת וְכוּ' וּמִתְרַחֵק מֵהֶם. וְלֹא זוֹ אַף זוֹ שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִנְאָה וְשִׂנְאָה עֲלֵיהֶם וְעַל כָּל הַנּוֹגְעִים בִּכְבוֹדוֹ. וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִטְרָד מִן הָעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי אִם יִהְיֶה מֻסִּיר הַקִּנְאָה וְהַשִּׂנְאָה מִלִּבּוֹ וְיִתְקָרֵב לִירֵאִים אֲמִתִּיִּים יוּכַל לְהִנָּצֵל גַּם מֵהַתַּאֲוֹת רָעוֹת כִּי הֵם יוֹרוּ אוֹתוֹ דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּבְוַדַּאי הָיָה לוֹ אַחֲרִית טוֹב:

שַׁיָּךְ לְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

וְזֶה יִשָּׂא בְּרָכָה מֵאֵת ה' וּצְדָקָה מֵאֱלֹקֵי יִשְׁעוֹ זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה מַמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה מֵאֵת ה', דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה וְזֶהוּ זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו, כִּי הַהוֹלָדָה שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב וְכוּ', בְּחִינַת שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת וְכוּ' שֶׁזָּכָה יַעֲקֹב לָזֶה בְּיוֹתֵר כִּי הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וּמִמֶּנּוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתָם הַדּוֹרְשִׁים אֶת ה' בְּחִינַת זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שְׁאוּ שְׁעָרִים וְכוּ' וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַזְכִּיר שְׁתֵּי פְּעָמִים שְׂאוּ וְכוּ' וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַנְּעִימִים וּבְחִינַת הַחוֹבְלִים הַנִּתְתָּקָנִים עַל-יְדֵי הַנְּעִימִים, שֶׁעַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם נִתְגַּדֵּל כְּבוֹד ה' וְכַנַּ"ל, כִּי זֶה הַמִּזְמוֹר מַתְחִיל מֵעִנְיַן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְחוּץ לָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ הַיְנוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ זֶה חוּץ-לָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם.הַיְנוּ בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ, שֶׁגַּם הֵם צְרִיכִין לְהִתְתַּקֵּן וּלְהִכָּלֵל בְּהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, ל-יְדֵי שֶׁיִּתְקָנוּ פְּגַם הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין הַדּוֹרוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּצְדָקָה מֵאֱלֹקֵי יִשְׁעוֹ זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו שְׁאוּ וְכוּ' וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד שֶׁכּוֹפֵל שְׁתֵּי פְּעָמִים וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל קָשׁוּר וּמְחֻבָּר יָפֶה. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים מִזְמוֹר זֶה בִּכְנִיסַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי אָז עוֹסְקִים בְּתִקּוּן זֶה כַּנַּ"ל:

פרק ז

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'לַשֶּׁמֶשׁ אֹהֶל בָּהֶם' בְּסִימָן מט לִקּוּטֵי חֵלֶק א. עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. כִּי אָז עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁצְּרִיכִין אָז לְזָהֳרָה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה לְהַמְתִּיק תַּקֶּף הַדִּינִים שֶׁמִּתְעוֹרְרִין אָז כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק סֹלֻּ לַמִּנְחָה. שֶׁמִּנְחָה בְּחִינַת דִּינִים בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק, כִּי יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן וְהַמְתָּקַת הַדִּינִים הוּא עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא לָשׂוּחַ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, כִּי הֵם עִקַּר הַיְצָרִין. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב שֶׁחִבֵּר כָּל זֶה יַחַד תְּפִלָּה וּתְשׁוּבָה וַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה וְה דְּלִית הָוְיַת וְכוּ'. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר לְקַיֵּם כָּל מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַזֹּאת, שֶׁהָעִקָּר לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְהַפְכָם לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, כִּי אוֹר לַהֲבִיּוּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אוֹר אֵין סוֹף, כִּי אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לִתְשׁוּקָתוֹ עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבוֹדָה וּלְהַמְשִׁיךְ שׁוּם מְדָּה וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְצַמְצֵם הִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת חֶלֶל בַּלֵּב בְּחִינַת וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי. וְהַלֵּב הוּא הַצַּיָּר שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם הָעוֹלָמוֹת. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְכוּ'. וּכְשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם הוּא מְטַמְטֵם הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב וְכוּ'. עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בָּזֶה לְצַמְצֵם הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי, כִּי זֶה בְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר שֶׁמְּמֻנּוּ הָיָה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים. רַק לְרָאוֹת שֶׁתִּהְיֶה הִתְלַהֲבוּת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בִּבְחִינַת וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי וְכוּ'. וְהָעִקָּר לְהִתְגַּבֵּר לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַלֵּב חָכְמָה אֲמִתִּית שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וּלְהִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְכָל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת וְלַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי. וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי שֶׁיִּקַּבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת בָּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְכָל זֶה הִיא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. שֶׁאָז מִתְעוֹרֵר בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַדִּינִים, וּצְרִיכִין לְהַמְתִּיקוֹ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. כִּי זֶה הָעִנְיָן שֶׁל הִתְלַהֲבוּת הָאוֹר וְהַצִּמְצוּם וְכוּ', זֶה נַעֲשָׂה אֲצֶל הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִיאָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ. כִּי כְּמוֹ שֶׁבִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה נַעֲשָׂה זֶה אֲצֶל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹתוֹ שֶׁבַּתְּחִלָּה הָיָה הָאוֹר אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לַבְּרִיאָה וְכוּ', וְצִמְצֵם הָאוֹר לַצְּדָדִין וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה כָּל הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי הַחָכְמָה וְכוּ' וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן נַעֲשָׂה זֹאת אֲצֶל הָאָדָם שֶׁהוּא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ שֶׁהוּא יַעֲסֹק בְּתִקּוּן וְקִיּוּם הָעוֹלָם כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּבְכָל יוֹם וְיוֹם כְּפִי הַבְּרִיאָה שֶׁהָיְתָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ תִּקּוּן וְקִיּוּם

אוֹתָהּ הַבְּרִיאָה מֻחְדָּשׁ עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל, כְּגוֹן בְּיוֹם רִאשׁוֹן כְּלָלִיּוּת בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכוּ' וּבְיוֹם שֵׁנִי בְּחִינַת יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיוּ אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד עוֹסְקִין בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם וְיוֹם כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל. וְעִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי הָאָדָם, הוּא עַל-יְדֵי כָּל הַבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם מִתְעוֹרֵר לְבּוֹ בְּהִתְלַהֲבוּת חָדָשׁ עַד אֵין סוֹף וְכוּ', וְצָרִיךְ לְצַמְצֵם וְכוּ'. וְהָעִקָּר לְהִתְגַּבֵּר לְהַמְשִׁיךְ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בְּכָל יוֹם אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלִבְרֹחַ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ' עַד שֶׁיַּעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה וְיִגָּלֶה מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר. וְעַל כָּל זֶה תִּקְּנוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ סֵדֶר הַתְּפִלּוֹת. כִּי תְּפִלַּת עַרְבִית הִוא בְּחִינַת צַמְצוּם הָאוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ בְּחִינַת יֵשׁ חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ וְכוּ'. וּתְפִלַּת שַׁחֲרִית הִוא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת וְהַמְשָׁכַת הָאוֹר עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַצִּמְצוּם. וְאָז בַּיּוֹם נִמְשָׁכִין כָּל הַמֹּחִין וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִיאָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם (וְכַמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת), אֲבָל אַחַר הַתְּפִלָּה מִסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין וְלֹא נִשְׁאָר רַק רְשִׁימוּ וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת), וְאַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם שֶׁמַּתְחִיל הַיּוֹם לַעֲרֹב אָז מִתְעוֹרֵר תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם בְּשִׁבְיל לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַבְּרִיאָה שֶׁל יוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו. וְעַל-כֵּן אָז דִּינָא תַּקִּיפָא שַׁלְטָא, כִּי כָּל הַדִּינִים נִמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם. וְעַל זֶה תִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָז תְּפִלַּת הַמִּנְחָה וְהִזְהִירוּ עָלֶיהָ בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה וְכוּ'. כִּי אָז צְרִיכִין הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאֹד בְּיוֹתֵר לְבַטֵּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתֹּקֶף הַדִּינִים וּלְהַמְשִׁיךְ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁל כָּל אָדָם הוּא שֶׁיָּשׁוּב בְּכָל פַּעַם מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁנִּלְכָּד בָּהֶם לְמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת. כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם בְּכָל עֵת וָרֶגַע וְשָׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה. וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לָשׁוּב בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם לְמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ. וַאֲפִלּוּ אִם נִתְעֶה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּתְעֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ שֶׁיַּאֲמִין שֶׁבְּכָל מָה שֶׁמְּנַתֵּק עַצְמוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ מֵרַע לְטוֹב הוּא יָקָר בְּעֵינֵי ה', כִּי הוּא יָדַע יְצִרֵנוּ וְכוּ'. וְעִקַּר הַיְצֶר הָרַע הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא קָרְבַּן עֲנִי בְּחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי וְכוּ'. כִּי מֵחֲמַת הָעֲסָקִים שֶׁל הָאָדָם בְּכָל הַיּוֹם עַל-פִּי רֹב אֵין נִצּוֹלִין מִמַּחֲשָׁבוֹת פְּגוּמוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שְׁלֹשָׁה אֵין אָדָם נִצּוֹל בְּכָל יוֹם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁצָּרִיךְ מִתּוֹךְ כָּל עָסָקָיו לִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְנַתֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה. וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַה' שֶׁהִזְכִּיר שָׁם בְּחִינַת ה דָּלֶת הַוְיַת וְכוּ' כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת וְכוּ'. וּכְשֶׁמְּרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְרוֹאֶה עֲנִיּוּתוֹ וְאֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים, וּמִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ

בִּבְחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, שֶׁהוּא מְעֻטָּף בְּצָרָתוֹ וְאֵין לוֹ מָקוֹם לָנוּס וְלִבְרֹחַ יָמִין וּשְׂמֹאל כְּמוֹ שֶׁצָּעַק דָּוִד כַּמָּה פְּעָמִים סַבּוּנִי גַּם סְבָבוּנִי וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר לִבְרֹחַ מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְצוֹעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה אִתְחַזְּרַת וְאִתְעֲבִידַת ה' וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה לָשׁוּב הַה' לִמְקוֹמָהּ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. וְאָז נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים שֶׁיּוֹנְקִים מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, כִּי נִתְגַּלֶּה שֶׁבְּהַצִּמְצוּם בְּעַצְמוֹ נֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי הַצִּמְצוּם הוּא חֶסֶד גָּדוֹל כִּדַּי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת 'שֶׁכֵּן אֱלֹיהוּ לֹא נַעֲנָה אֶלָּא בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים'. וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם זֶה בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר בְּחִינַת וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט וְכוּ'. וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים. אֱלֹקִים בְּחִינַת צִמְצוּם כַּיָּדוּעַ וְאָז נִתְגַּלֶּה כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. כִּי אֵין שׁוּם הַסְתָּרָה וְהַעֲלָמָה בָּעוֹלָם, כִּי גַּם בְּתֹקֶף הַדִּינִים וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי לֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ. וְזֶהוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים שְׁתֵּי פְּעָמִים. בְּחִינַת עֲלִיַּת בֵּיתָא עִלְּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, שֶׁיֵּשׁ לִשְׁנֵיהֶם עֲלִיָּה עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ' עַד שֶׁמְּגַלִּין מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

חלק ג

וְזֶה שֶׁאָמַר אֱלִיָּהוּ עֲנֵנִי ה' עֲנֵנִי וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֲנֵנִי שֶׁתֵּרֵד אֵשׁ וְכוּ' וַעֲנֵנִי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים הֵם. כִּי אֱלִיָּהוּ הָיָה צָרִיךְ אָז לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִטָּעוּת וְשֶׁקֶר שֶׁל נְבִיאֵי הַבַּעַל שֶׁהָיוּ מְכַשְּׁפִים גְּדוֹלִים וְהֵבִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְכָל הָרָעוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִמּוֹתְרוֹת הַבָּא עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה שֶׁכְּשׁוּף הוּא בְּחִינַת מוֹתְרוֹת כְּמוֹ זֶעָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם). וְאֱלִיָּהוּ הָיָה צָרִיךְ אָז לְתַקֵּן זֹאת לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁתֵּרֵד מִן הַשָּׁמַיִם וְכוּ', שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא דְּאָכְלֵי וְשָׂצֵי כֻּלָּא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַמְצַמְצְמִין הָאוֹר וְכוּ' וּמְגַלִּין מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִשָּׁם בִּבְחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּאוֹת ז), הַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִלְּמַעְלָה אֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ לְעֵין כֹּל. וּנְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר יִהְיוּ נִכְלִין וְנֶהֱרָגִים עַל-יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז שֶׁיִּשְׂרָאֵל נָפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם עַל-יְדֵי זֶה הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁל יְרִידַת הָאֵשׁ וְאָמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים שְׁתֵּי פְּעָמִים וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּנְבִיאֵי הַבַּעַל נִשְׁחֲטוּ וְנֶהֱרְגוּ עַל-יְדֵי זֶה. הַיְנוּ כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁהִתְפַּלֵּל עַל זֶה בְּקֹשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עֲנֵנִי שֶׁתֵּרֵד אֵשׁ וְכוּ' וַעֲנֵנִי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים הֵם.

כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁבַּתְּחִלָּה מַטְעִין אֶת הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁמַּטְעִין עַל-יְדֵי שִׁקְרֵיהֶם וְדַעוֹתֵיהֶם הַהֶפּוּכוֹת מִן הָאֱמֶת. וּכְשֶׁרוֹאִין שֶׁבָּא צַדִּיק אֲמִתִּי שֶׁמְּגַלֶּה אֱלֹקוּתוֹ בֶּאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז בִּימֵי אֵלִיָּה, וְאֵינָם יְכוֹלִים לִסְתֹּר וּלְהַעְלִים נֶס נִגְלֶה וְנִפְלָא כָּזֶה. הֵם מְהַפְּכִים הַדָּבָר וְאוֹמְרִים מַה זֶּה חִדּוּשׁ הֲלֹא מַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים הֵם וְתוֹלִין אוֹתוֹ בְּכִשּׁוּף. וְזֶה הָיָה מִתְיָרֵא אֵלִיָּהוּ שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁאֵלִיָּהוּ הוּא בַּוַּדַּאי חָכָם גָּדוֹל וְיוֹדֵעַ חָכְמַת הַכִּשּׁוּף יוֹתֵר מִנְּבִיאֵי הַבַּעַל, וְכָל הַנֵּס הָיָה עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים. וְעַל זֶה הִתְפַּלֵּל שֶׁיִּפְתַּח ה' אֶת לִבָּם וְעֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ עַל הָאֱמֶת לָאֲמִתּוֹ שֶׁהוּא נֵס מִן הַשָּׁמַיִם לְבַד בְּרָצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד יִתְבָּרַךְ שְׁשׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים, וְלֹא יֹאמְרוּ מַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים הֵם. וְכֵן מִתְנַהֵג עַתָּה בְּכָל דּוֹר שֶׁכְּשֶׁבָּא צַדִּיק גָּדוֹל וְנוֹרָא שֶׁמְּגַלֶּה חִדּוּשִׁים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסָתְרָן בְּשׁוּם אֹפֶן, שֶׁרוֹאִין שֶׁהוּא רַק תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְגַלּוֹת כָּזֹאת בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה בְּהַקְדָּמַת הָעֵץ חַיִּים עַיֵּן שָׁם), מִתְּחִלָּה חוֹתְרִים לְהִתְלוֹצֵץ מֵהֶם וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁשְּׂנִיָּהֶם קֵהוֹת וְנִמְצָא שָׁם חִדּוּשִׁים נוֹרָאִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְלוֹצֵץ מֵהֶם וְכוּ', הֵם אוֹמְרִים מַה זֶּה חִדּוּשׁ בְּוַדַּאי הָיָה חָכָם גָּדוֹל וְנִפְלָא וְיָכוֹל לוֹמַר פְּשָׁטִים וְחִדּוּשֵׁי תוֹרָה וְגַם רָאשֵׁי תֵּבוֹת וְצֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָאִים כַּמָּה חֲכָמִים וְלוֹמְדִים גְּדוֹלִים שֶׁאֵינָם צַדִּיקִים כְּלָל וְאוֹמְרִים תּוֹרָה בְּשִׂכְלָם וְכוּ'. אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי מִתְפַּלֵּל עַל זֶה תָּמִיד עֲנֵנִי ה' עֲנֵנִי שֶׁתֵּרֵד אֵשׁ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה אֱמִתִּיִּת מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּדְבָרָיו שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְכוּ', וַעֲנֵנִי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים הֵם, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַכְחִישׁ הָאֱמֶת לוֹמַר שֶׁנֶּאֶמְרוּ הַדְּבָרִים בְּחָכְמָה בְּלִי יְרֵאָה אֲמִתִּית וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים שֶׁהוּא עַל-יְדֵי תַּחְבּוּלוֹת עַל-יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁנָּתַן ה' יִתְבָּרַךְ לְשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְכוּ'. רַק ה' יִתְבָּרַךְ יִפְקַח עֵינֵיהֶם וְלִבָּם וְיִרְאוּ בְּעֵינֵיהֶם וְיָבִינוּ בְּלִבָּם שֶׁאֵין זֶה שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי כְּלָל רַק הִיא תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁהִיא אֵשׁ אֹכְלָה דְּאָכְלֵי כַּלָּא וְשָׁצֵי כַּלָּא כָּל הַחוֹלְקִים עַל זֶה. אֲבָל הַדְּבֵקִים בָּהּ מְקַבְּלִים חִיּוּת לָנֶצַח מִשָּׁם בִּבְחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַיֵּן שָׁם:

חלק ד

וְזֶה וְשָׂרִים כְּחֹלְלִים כָּל מַעְיָנַי בָּךְ הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כְּחֹלְלִים שְׁנֵי חֲלָלִים חָלָל הַיְמִינִי שֶׁבַּלֵּב וְחָלָל הַשְּׂמָאלִי, שֶׁכָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַגְבִּיר בְּחִינַת חָלָל הַיְמִינִי שֶׁשָּׁם מִשָּׁכֵן הַיֵּצֶר טוֹב עַל חָלָל הַשְּׂמָאלִי שֶׁשָּׁם וְכוּ', שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְרָעוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת אֲזַי הַלֵּב בִּבְחִינַת וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי שֶׁהוּא תִּקּוּן הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁלִּשָּׁם נִמְשְׁכוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת, שֶׁהַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁיִּמְשִׁיךְ בְּלִבּוֹ כָּל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ' שֶׁהֵם נַעֲשִׂים כְּפִי מַה שֶּׁמְּצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת

וְכוּ' וּמִתְגַּבֵּר בְּמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁחוֹשֵׁב חַס וְשָׁלוֹם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ', מְטַמְטֵם הֶחָלָל, כִּי נִסְתַּלֵּק שְׂכִינַת אֱלֹקוּתוֹ מִמֶּנּוּ וְחָזַר לִבְחִינַת אֵין סוֹף שֶׁזֶּה בְּחִינַת סוֹד שְׁבִירַת כֵּלִים וְכוּ'. וַאֲזַי נִטַּמְטֵם הֶחָלָל מַמָּשׁ שֶׁבְּלֵב הָאָדָם בִּבְחִינַת וְנִטַּמְטֵם בָּם שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכוּ', כִּי מִתְגַּבֵּר הֶחָלָל הַשְּׂמָאלִי עַל הֶחָלָל הַיְמִינִי, וְאָז נִטַּמְטֵם הַלֵּב בִּבְחִינַת עָרְלַת לֵב חֲרִפַּת לֵב. אֲבָל לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי שֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ אָז מְקַיֵּם וּמַחֲזִיק אֶת בְּחִינַת הֶחָלָל הַפְּנוּי הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר קִיּוּם הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁלֹּא יֶחְזַר הָאוֹר כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת אֵין סוֹף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה חַס וְשָׁלוֹם נֶחֱרָב הָעוֹלָם. עִקַּר קִיּוּמוֹ עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין כָּל הַנַּ"ל כָּרְאוּי, שֶׁמְּצַמְצְמִין הִתְלַהֲבוּת אוֹר אֵין סוֹף שֶׁבְּלִבָּם כָּרְאוּי וְעוֹשִׂין חָלָל פָּנוּי בַּלֵּב בִּבְחִינַת וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי, וּמִתְגַּבְּרִין בְּכָל כֹּחָם עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הָעוֹלִים עַל הַלֵּב בְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצִים לְטַמְטֵם הַלֵּב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִסְתַּלֵּק הָאוֹר אֵין סוֹף חַס וְשָׁלוֹם וְיִתְבַּטֵּל לְפִי בְּחִינָתוֹ הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא חֶרְבַּן הָעוֹלָם. עַל-כֵּן מִתְגַּבְּרִין בְּמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם קִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם וְכוּ'. אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אוֹר אֵין סוֹף עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז יֵשׁ עֲלִיָּה גַּם לְבֵיתָא עִלָּאָה, כִּי לֹא אָבוֹא בְּעִיר וְכוּ'. כִּי דַּיְקָא אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל, אָז דַּיְקָא חוֹזֵר וּמֵאִיר אוֹר לַהֲבִיּוּת הַלֵּב כָּרְאוּי בְּלִבּוֹ בִּבְחִינַת תִּקּוּן בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְסָבֹל וְלֹא יִתְבַּטֵּל רַק יִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד כְּמַעַט עַד אֵין סוֹף. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בִּבְחִינַת צִמְצוּם בִּבְחִינַת וְלִבִּי חָלָל וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹקִים וְכוּ' בְּחִינַת לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי. וְכֵן בְּפִסּוּקִים הַרְבֵּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה בְּחִינַת יוּד מִינֵי נְגִינָה שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְרָצוֹן וְכִסּוּפִין חֲזָקִים וְנוֹרָאִים עַד אֵין סוֹף וְכוּ'. שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל הַנִּגּוּנִים דְּקְדֻשָּׁה שֶׁבָּעוֹלָם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְקַיֵּם כִּי כָּל הַנִּגּוּנִים הֵם בְּחִינַת עוֹלֶה וְיוֹרֵד וְכוּ' בְּחִינַת מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד שֶׁזֶּה כָּל אֻמָּנוּת וְחָכְמוֹת הַנְּגִינָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן חִבֵּר לְשֹׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל יוּד מִינֵי נְגִינָה וְכוּ':

חלק ה

כִּי מָאן דְּזָעֵיר הוּא רַב וּמָאן דְּרַב הוּא זָעֵיר וְכוּ' שֶׁמִּי שֶׁמַּקְטִין עַצְמוֹ בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר בְּחִינַת וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו וְכוּ' בְּחִינַת כִּי אַתֶּם הַמְעַט וְכוּ'. שֶׁאַתֶּם מַמְעִיטִין עַצְמְכֶם כְּשֶׁאֲנִי מַשְׁפִּיעַ לָכֶם טוֹבָה הֵינוּ אֶפְלּוּ טוֹבָה אֲמִתִּית שֶׁזֶּה עִקַּר הַטּוֹבָה שֶׁהִיא הִתְנוֹצְצוּת אוֹר אֵין סוֹף אָז גַּם-כֵּן אַתֶּם מַמְעִיטִין עַצְמְכֶם בִּבְחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר. וְאָז זוֹכֶה עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל

לְרָצוֹן נַפְלָא וְכוּ'. בְּחִינַת מָאן דְּזָעֵיר הוּא רַב. וּלְהֵפֶךְ לְמָאן דְּהוּא רַב וְרוֹצֶה לַהֲרֹס חַס וְשָׁלוֹם הוּא זָעֵיר כִּי נִסְתַּלֵּק הָאוֹר לְגַמְרֵי וְכוּ':

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדִּימוּ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמַע. נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲבָדוֹת וַעֲשִׂיַּת מִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם וּמֵאִיר מַלְכוּתוֹ לְכָל הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה. כִּי מַלְכוּתוֹ הִיא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ. כִּי הָעִקָּר שֶׁיָּאִיר מַלְכוּתוֹ בְּעוֹלַם הָעֲשִׂיָּה עַל-יְדֵי הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. וְאַחַר כָּךְ וְנִשְׁמַע בְּחִינַת דְּבֵקוּת וְרָצוֹן וְכוּ', כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁדָּיְקָא אַחַר בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתָּאָה לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינְתוֹ בַּתַּחְתּוֹנִים וְכוּ', אָז דַּיְקָא יִהְיֶה תִּקּוּן הַנִּשְׁמַע שֶׁתַּלְיָא בְּלִבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶלְיַת בֵּיתָא עִלָּאָה כַּנַּ"ל. אֲבָל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵם לְהֵפֶךְ שֶׁרוֹצִים תֵּכֶף לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שֶׁהוּא נֶגְדָּם בִּבְחִינַת אֵין סוֹף, וְאַחַר כָּךְ הָיוּ עוֹשִׂים וְכוּ'. כִּי הָיוּ רוֹאִים מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה מִכָּל מִצְוָה וְכוּ'. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ מוֹאֵס בָּהֶם בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי הוּא חָפֵץ שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָאָדָם עַל-יְדֵי בְּחִירָתוֹ, וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַל-יְדֵי הַעֲלָמַת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה. וְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַצִּמְצוּם בְּבְחִירָתוֹ שֶׁכְּשֶׁמִּתְלַהֵב יוֹתֵר מֵהָרָאוּי לוֹ יְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת וְכוּ', רַק יִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ'. לְחַשֵּׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְכוּ'. וְאָז דַּיְקָא יַשִּׂיג מַה שֶּׁיַּשִּׂיג וְכוּ'. שֶׁכָּל הַהַשָּׂגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן בֵּיתָא עִלָּאָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׂגַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה וְכוּ' הַנִּזְכָּר שָׁם. וְעַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל תּוּכַל קְצָת לְחַבֵּר הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַנַּ"ל וַעֲדַיִן צְרִיכִין סִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא לְבָאֵר עוֹד בִּישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק ז

וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק צָרִיךְ לְקַבֵּל כָּל כֹּחוֹ מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם. כִּי דַּיְקָא עֲלֵיהֶם נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ וְאָז הַצַּדִּיק מִתְגַּבֵּר בְּהַשָּׂגוֹתָיו הָעֲצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה וְכוּ'. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹצְאִים מֵהֶכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מִכָּל הַנַּ"ל וּמִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הֵפֶךְ חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב. כִּי הַכֹּל אֶחָד כִּי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם נִקְרָאִים כְּסִילוּת נֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה, כִּי נִמְשָׁכִין מִטִּפְּשׁוּת הַלֵּב מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת מֵעֶרְלַת לֵב וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל קִיּוּמֵנוּ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּנֵנוּ, וְאָנוּ צְרִיכִין רַק לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְכוּ', וְאָז הַצַּדִּיק יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח הַזֶּה שֶׁהֵיוּ יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִין לֵילֵךְ בִּזְמַן שֶׁהֵיוּ נְזוּפִים. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הִתְשׁוּבָה שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מוֹרֶה דֶּרֶךְ לַשָּׁבִים:

חלק ח

כִּי הַבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לָזֶה בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר טִמְטֵם הַלֵּב עַל-יְדֵי טִפְּשׁוּת לֵב וְכוּ', וְתֵכֶף כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר בּוֹ אֵיזֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הָעֶלְמַת הַנְּקֻדָּה הַמִּסְתַּתֶּרֶת בַּלֵּב שֶׁנִּשְׁאַר מֵהָרְשִׁימוּ בִּשְׁבִיל קִיּוּמוֹ, אָז מִתְלַהֵב הַנִּיצוֹץ מְאֹד וְרוֹצֶה לְהִתְדַּבֵּק בְּשָׁרְשׁוֹ בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ', שֶׁמִּזֶּה בָּא שֶׁרוֹצֶה מִיָּד לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ כָּל הַתְּשׁוּבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם תַּעֲנִיתִים וְסִגּוּפִים בְּלִי שִׁעוּר מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁקִּלְקֵל הַרְבֵּה וְכוּ'. אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּךְ רָאוּי אֲבָל לֹא בִּשְׁבִיל זֶה יִמְנַע מֵהַתְּשׁוּבָה חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁהֵתֵכֶף הוּא נָסוֹג אָחוֹר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְחוֹשֵׁב שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַיֵּם סִגּוּפִים וְכוּ' כָּל כָּךְ וְעַל-כֵּן נִמְנַע מֵהַתְּשׁוּבָה לְגַמְרֵי, וְזֶה מָצוּי מְאֹד בְּכַמָּה בְּנֵי אָדָם, כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ הַכֹּל חָפֵצִים לָשׁוּב אֲבָל רֻבָּם הַמְנִיעָה מֵחֲמַת רִבּוּי הַהִתְלַהֲבוּת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְבֶּה לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְתַלְמִידֵיהֶם וְכוּ' שֶׁקִּבְּלוּ דַּרְכֵי אֱמֶת מֵרַבָּם וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא כְּשֶׁבָּא הָאָדָם אֶל הַמְקוֹמוֹת שֶׁהָיָה בָּהֶם מִתְּחִלָּה וְשָׁב מֵהֶם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֵיכִי דְּמֵי תְּשׁוּבָה וְכוּ'. וְהָעִקָּר תָּלוּי בַּמַּחֲשָׁבָה כְּשֶׁהָאָדָם מִתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וַאֲפִלּוּ אִם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו הַמַּחֲשָׁבוֹת כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם. אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכָל רֶגַע שֶׁמִּתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ וְכוּ', זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְרָגְעִים תִּבְחָנֶנּוּ וְכוּ'. וְאִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה יוּכַל לִזְכּוֹת בְּרִבּוֹת הַיָּמִים לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְעַל כָּל פָּנִים לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאַבַד וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּדְבָרֵינוּ הָרַבֶּה בָּזֶה. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל בִּכְתָב. וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִנְסֹעַ וְלֵילֵךְ רַגְלִי לְצַדִּיקִים וְתַלְמִידֵיהֶם וּלְקַיֵּם עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת הַנִּמְשָׁכִים מִמַּיִם עֲמֻקִּים מְאֹד. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יֵשׁ תִּקְוָה טוֹבָה לְאַחֲרִיתוֹ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא עַל-יְדֵי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְקַמָּן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל מְאֹד וְאֵין יוֹדְעִין כְּלָל וְכוּ'. וּצְרִיכִין רַק לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגֶד הַצַּדִּיק וְכוּ':

חלק ט

וְזֶה מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּאוֹת ז בְּעִנְיַן תְּכֵלֶת דְּאָכְלֵי כֻּלָּא וְשָׁצֵי כֻּלָּא וְכוּ', אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בַּה' יְקַבְּלוּ חִיּוּתָם וְכוּ'. כִּי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁאֵינָם מִתְגַּבְּרִים עַל מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, וְגַם רוֹדְפִים אַחַר חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִים מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר, כִּי רוֹצִים רַק לָדַעַת הַכֹּל קֹדֶם שֶׁשִּׁבְּרוּ שׁוּם מִדָּה רָעָה וּמַחֲשָׁבָה רָעָה וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן מְכֻלֶּה אוֹתָם וְשׁוֹרֵף אוֹתָם בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר בִּבְחִינַת דְּאָכְלֵי כֻּלָּא וְשָׁצֵי כֻּלָּא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בַּה' עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁמְּצַמְצְמִין הָאוֹר וְכוּ' וּמִתְגַּבְּרִין עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ' עַד שֶׁמְּגַלִּין מַלְכוּתוֹ וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ מַשִּׂיגִין מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָלַיִת בֵּיתָא תַּתָּאָה עִם בֵּיתָא עִלָּאָה וְכוּ', הֵם מְקַבְּלִים כָּל חִיּוּתָם מִשָּׁם וְכוּ'. וְזֶה

בְּחִינַת שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל כֹּחוֹ מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבְּרִין לָצֵאת מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ'. כִּי הַצַּדִּיק נֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה נֶגֶד בֵּיתָא תַּתָּאָה. שֶׁכָּל עֲלִיָּתוֹ עַל-יְדֵי עֲלִיַּת בֵּיתָא תַּתָּאָה שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל. כִּי שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה הֵם בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְקַמָּן. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיק כְּבָר זָכָה בַּעֲבוֹדָתוֹ לְתִקּוּן שְׁנֵי בָּתִּים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכָלְלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל כֹּחוֹ מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הֵם מִתְיַגְּעִים כָּל כָּךְ לְהַחֲזִיר יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה וּבִפְרָט הַגְּרוּעִים בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר עַל הַנִּמּוּכִים יוֹתֵר שֶׁהֵם בְּתַכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה בְּיוֹתֵר, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיַּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת מְקֻנָּן בָּעֲשִׂיָּה הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, כִּי עִקַּר רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בְּתַקֵּף תַּחְתִּיּוֹת הָעֲשִׂיָּה וְכוּ' כַּמּוּבָא בְּדִבָּרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה. וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁמַּלְכוּתוֹ עוֹלָה מִכָּל הַמְקוֹמוֹת הַנְּמוּכִין, עַל-יְדֵי שֶׁכֻּלָּם מַכִּירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמוֹדִים בְּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְקַיֵּם וְיֹאמַר כָּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה אָז יֵשׁ עֲלִיָּה גַּם לְבֵיתָא עִלָּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁגָּת הַצַּדִּיק שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בִּבְחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִיא נֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁמַּחֲזִירִים בִּתְשׁוּבָה הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר יֵשׁ לָהֶם עֲלִיָּה בְּיוֹתֵר וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמֵּבִיא בַּסּוֹף עַל פָּסוּק לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם וְכוּ' שֶׁזְּרִיחָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הֵינוּ הַשָּׂגָתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹצְאִין מֵחָכְמָתָן שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אָז הַצַּדִּיק יוֹצֵא מֵהַחֻפָּה וְהַמִּכְסֶה שֶׁהָיָה לוֹ וְכוּ'. וּמֵבִיא שָׁם עִנְיַן תְּכֵלֶת שֶׁמְּכַלִּים וְשָׂצִים הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִים לְהַשָּׂגַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְעַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל תּוּכַל לְחַבֵּר קְצָת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁנִּכְתְּבָה בְּרֶמֶז וּבְקִצּוּר גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר הֵבַנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶאֱמְרָה וְכֵן נִכְתְּבָה בְּקִצּוּר וּבְרֶמֶז. כִּי אָמַר שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה אֲמָרָהּ רַק בְּשִׂבְיל לְבַטֵּל הַגְּזֵרוֹת וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהַרַ"ן):

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים בְּחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה' שֶׁיִּהְיֶה הַהִתְלַהֲבוּת בְּמִשְׁקָל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל בִּשְׂבִיל בְּנְיַן הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן גַּם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, כִּי עַל בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱמַר לֹא אָבוֹא בְּעִיר עַד דִּבְקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ, שֶׁלֹּא יִכְנֹס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה וְכוּ'. כִּי בְּנְיַן הַמִּשְׁכָּן הָיָה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, כִּי נִבְנָה בִּשְׂבִיל לְתַקֵּן חֵטְא הָעֶגֶל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְחֵטְא הָעֶגֶל הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בַּתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁנִּמְשַׁךְ הָאוֹר יוֹתֵר מִדַּאי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י פָּרָשַׁת כִּי תִשָּׂא עַל פָּסוּק וְאִישׁ לֹא יַעֲלֶה עִמָּךְ, הָרִאשׁוֹנוֹת עַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ עַל-יְדֵי תְּשׁוּאוֹת וְכוּ' שֶׁלְּטָה בָּהֶם עַיִן הָרָע אֵין לְךָ יָפָה מִן הַצְּנִיעוּת. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַזְּהִירָם מִאֹד אַל יֵהָרְסוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהֵם קָיְמוּ הָאַזְהָרָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הָיָה הָאוֹר מְרֻבֶּה מִכֹּחָם כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל וּבְמָקוֹם אַחֵר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאֶל אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י מִכְּלַל שֶׁהָיוּ רְאוּיִים לְהִשְׁתַּלֵּחַ בָּהֶם יָד וְכוּ', כִּי הִסְתַּכְּלוּ בּוֹ מִתּוֹךְ לֵב גַּס וְכוּ'. וְהַהֲמוֹן עַם בִּפְרָט הָעֵרֶב רַב פָּגְמוּ גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁקִּלְקְלוּ מַחֲשַׁבְתָּם בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה, כִּי כָּל הַמִּדּוֹת וְכָל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הָאָדָם כֻּלָּם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. כִּי לִפְעָמִים מִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי וְכוּ' וּבְתוֹךְ כָּךְ מִתְגַּבְּרִים עָלָיו הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים מְאֹד. כִּי הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אוֹרְבִים עָלָיו מִכָּל צַד, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר בּוֹ אֵיזֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, הוּא חוֹתֵר עָלָיו לְבַלְבְּלוֹ בְּכָל מִינֵי בִּלְבּוּלִים וּמְנִיעוֹת, לִפְעָמִים כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו אָז דַּיְקָא בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע כַּנַּ"ל. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהָאָדָם מִתְגַּבֵּר נֶגְדּוֹ בַּמֶּה דְּאָפְשָׁר, הוּא מִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב יוֹתֵר מִדַּאי. וְלִפְעָמִים בְּשָׁעָה אַחַת הוּא מְעֹרָב בְּרֶגַע אַחַת בּוֹעֵר לִבּוֹ מְאֹד וְכוּ', וּבְתוֹךְ כָּךְ בּוֹעֵר לִבּוֹ לְתַאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה מְאֹד וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וּכְעֵין מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן עח עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רָאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹרָה הֲוֵי לְבָא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא מֵרִבּוּי הַהִתְלַהֲבוּת אֶל ה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִדַּאי וּמֵרִבּוּי תַּבְעֶרֶת הָאֵשׁ לְהַתָּאֲווֹת וְכוּ'. אַךְ הַתּוֹרָה מְגִנָּה עַל זֶה עַיֵּן שָׁם. וּמִזֶּה בָּא חֵטְא הָעֶגֶל אַחַר מַתַּן תּוֹרָה בְּהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת פָּנִים בְּפָנִים כְּזֶה בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֲלוּ וְכוּ' וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחָם מֹשֶׁה הֲנִהְיָה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן קִלְקְלוּ כָּל כָּךְ תֵּכֶף עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ וְכוּ', וְהַכֹּל עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל. עַל-כֵּן נִצְטַוָּה מֹשֶׁה אַחַר כָּךְ בְּבִנְיַן הַמִּשְׁכָּן בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָה וְתִקּוּן לְחֵטְא הָעֶגֶל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַחֲטָאִים. כִּי הָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וְלֹא יַהֲרֹס הַגְּבוּל וְכוּ'. וְיִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע. וּבָזֶה צָרִיךְ עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם תָּמִיד לְהַטּוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ וְיִתְגַּבֵּר לַהֲפֹךְ הַדָּבָר לִבְרֹחַ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְלַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת לַחֲשֹׁב אֵיזֶה פָּסוּק מֵהַתּוֹרָה אוֹ אֵיזֶה הֲלָכָה וּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכוּ', וְלִפְעָמִים צָרִיךְ לְפַקֵּחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּמִלֵּי

דְּעָלְמָא וְכוּ', הַכֹּל כְּדֵי לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מֵהֶרְהוּרִים שֶׁהֵם עִקַּר קִלְקוּל הַמַּחֲשָׁבָה. וַאֲפִלּוּ אִם מֵחֲמַת רְגִילוּתוֹ נִלְכָּד בְּמַחֲשָׁבוֹת אֵלּוּ מְאֹד כַּמָּצוּי בְּכַמָּה אֲנָשִׁים, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְחַזֵּק בְּכָל עֹז בְּכָל דַּרְכֵי הָעֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר), וַיַּאֲמִין שֶׁכָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁהוּא מְנַתֵּק עַצְמוֹ מֵהֶם יָקָר מְאֹד אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְתוֹךְ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְיִבְרַח אֶל הַסֵּפֶר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְכוּ'. עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל מִצְווֹת הַתּוֹרָה לְתוֹךְ לִבּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְפִי בְּחִינָתוֹ לְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְכַמָּה נְפָשׁוֹת, כִּי לְכָךְ נוֹצַרְתָּ, כִּי חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל נִבְרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּהִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. וְהִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתָּאָה, וְאָז דַּיְקָא יֵשׁ עָלָיָה גַּם לְבֵיתָא עִלָּאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אָז דַּיְקָא יָכוֹל לְהִתְלַהֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת ד). אֲבָל גַּם אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד בְּכָל פַּעַם לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת כַּנַּ"ל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם אוֹרְבִין וְחוֹתְרִין עָלָיו מְאֹד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְּסֻכֹּה יֶאֱרֹב לַחֲטֹף עָנִי יַחֲטֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ בְּרִשְׁתּוֹ:

וְהָבֵן מְאֹד מְאֹד כָּל זֶה אֵיךְ הוּא אוֹרֵב עָלֶיךָ אוּלַי תַּחֲמֹל עָלֶיךָ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ. עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן בִּכְלָל הוּא עַל-יְדֵי הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמָּקוֹם לַה' שֶׁעַל זֶה הִתְיַגֵּעַ דָּוִד מָשִׁיחַ כָּל יָמָיו. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם אָבוֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי וְכוּ' עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה' וְכוּ', כִּי שָׁם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתָּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן גַּם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה בִּבְחִינַת לֹא אָבוֹא בְּעִיר שֶׁלְּמַעְלָה עַד דִּבְקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ שֶׁנֶּאֱמַר עִקְּרוֹ עַל הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שָׁם הוּא הַמָּקוֹם הַנִּבְחָר לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם שְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁחָטָא וּפָגַם עַל-יְדֵי הֵיצֶר הָרָע שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, כְּשֶׁבָּא לְשָׁם נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַקְּרְבָּנוֹת הַבָּאִים מִבְּהֵמוֹת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁהֵיוּ הַכֹּהֲנִים מְבִיאִין בְּהֵמָה לְקָרְבָּן בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ נִתְגַּלָּה לַכֹּל כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה, וַאֲפִלּוּ בִּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת יֵשׁ קְדֻשׁוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְהַעֲלוֹתָם לְקָרְבָּן לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה', שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתָּאָה כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין הַדַּעַת אֱמִתִּי לְכָל בָּאֵי עוֹלָם עַד שֶׁיֵּדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַקְּרְבָּן נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַחֵטְא שֶׁבָּא עַל-יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵקִים מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ הַמְסֻגָּל לָזֶה לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְאַוָּה מֹשֶׁה כָּל כָּךְ לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. וְאִם לֹא הָיוּ מְקַלְקְלִים בְּחֵטְא הָעֶגֶל וּמְרַגְּלִים הָיוּ מוּכָנִים לִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלִבְנוֹת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ תֵּכֶף כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל מֵחֲמַת רִבּוּי קִלְקוּלָם נִתְעַכְּבוּ. אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְצִוָּה לָהֶם לִבְנוֹת הַמִּשְׁכָּן בַּמִּדְבָּר שֶׁנִּבְנָה בִּקְדֻשָּׁה כְּזֹאת שֶׁיּוּכְלוּ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ גַּם בַּמִּדְבָּר, לְהַכְנִיעַ שָׁם בְּחִינַת נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן וְכוּ'. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהִיא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ הוּא, שֶׁעַל-יְדֵי בְּנְיַן הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו נִמְשָׁךְ תִּקּוּן כָּזֶה שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בְּבִנְיַן הַמִּשְׁכָּן עַל-יְדֵי נְדָבַת לִבּוֹ הַטּוֹב שֶׁמְּסַיֵּעַ בְּבִנְיָנוֹ בְּגוּפוֹ וּבְמָמוֹנוֹ וּבִרְצוֹנוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ הַטּוֹב, עַל-יְדֵי זֶה כָּל דִּבֵּר מִצְוָה וּקְדֻשָּׁה וְכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהוּא חוֹטֵף מִתּוֹךְ כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת מִתּוֹךְ תֹּקֶף תַּבְעֶרֶת הָאֵשׁ שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ', הַכֹּל יָכוֹל לְהַכְנִיס לְתוֹךְ מָקוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁהוּא הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁלְּשָׁם מִתְאַסְּפִין כָּל יִשְׂרָאֵל וּלְשָׁם מִתְכַּנְּסִין כָּל נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל כָּל קְדֻשּׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁחוֹטֵף כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְכָל אֶחָד לִשְׁאֹר עַל עָמְדּוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וּלְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם לְשׁוּב מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ', וּלְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁכָּל זֶה הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְאָז אֲפִלּוּ אִם נַעֲשֶׂה עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו בְּכָל פַּעַם כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין, אַף-עַל-פִּי-כֵן מַה שֶּׁחָטַף טוֹב מִקֹּדֶם כְּבָר הוּא נִכְנָס וְנִגְנָז בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא מְאֹד בְּהַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, וְנִצְטָרֵף וְנִכְלָל זֶה הַטּוֹב עִם כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְכַּנְּסִין לְשָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין כֹּחַ לְשׁוּם סִטְרָא אָחֳרָא לְקַלְקֵל אֶת הַתִּקּוּן הַזֶּה שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי נְקֻדּוֹתָיו הַטּוֹבִים שֶׁנִּכְלְלוּ בְּתוֹךְ קְדֻשַּׁת כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא אוֹצַר בֵּית ה' שֶׁשָּׁם אֵין שׁוֹלְטִין יְדֵי זָרִים. וְהַכֹּל עוֹלֶה לַה' לְמָקוֹם שֶׁעוֹלֶה, עַד שֶׁבְּכֹחַ זֶה יָכוֹל לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם כָּל יְמֵי חַיָּיו עַד שֶׁיָּשׁוּב אֶל ה'. בִּבְחִינַת ה' מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדוֹר וָדוֹר וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי זֶה תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא, עַד דְּכְדּוּכָהּ שֶׁל נֶפֶשׁ, שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרֵךְ אֲפִלּוּ בְּדִכְדּוּכָהּ שֶׁל נֶפֶשׁ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת:

חלק יב

וַאֲפִלּוּ עַתָּה בְּגָלוּתֵנוּ הָאָרֹךְ הַמַּר, כָּל חִיּוּתֵנוּ וְקִיּוּמֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי זֶה עִקַּר סוֹד בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ רָאָה עֹצֶם הִתְגַּבְּרוּת הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁאַחַר מַתַּן תּוֹרָה בְּהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת כָּזֶה קִלְקְלוּ כָּל כָּךְ. עַל-כֵּן

עָשָׂה תִּקּוּן לְדוֹרוֹת עַל-יְדֵי בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן בַּמִּדְבָּר שֶׁבָּזֶה הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֶּחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שְׁתֵּי פְּעָמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ אֲפִלּוּ בְּחוּץ-לָאָרֶץ בְּאַרְצוֹת צָפוֹן בִּמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד, גַּם שָׁם נוּכַל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁמִּתְכַּנְּסִין שָׁם וְעוֹסְקִין בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ'. כִּי כָּל הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁלָּנוּ בְּחוּץ-לָאָרֶץ הֵם בְּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן שֶׁבַּמִּדְבָּר. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא מִשְׁכָּן לְשׁוֹן הַמְשָׁכָה, בְּחִינַת מָשְׁכֻנִי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּבְנָה בַּמִּדְבָּר וְאָנוּ קוֹרִין אֵלּוּ הַפָּרָשִׁיוֹת בַּתּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ גַּם בַּגָּלוּת הַזֶּה בְּחוּץ-לָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁבַּמִּדְבָּר. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַכֹּחַ לָזֶה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁצְּרִיכִין לָבוֹא אֲלֵיהֶם וּלְהִתְקַשֵּׁר לְהַקִּבּוּץ שֶׁלָּהֶם בְּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁנִּבְנוּ עַל שְׁמָם. כִּי הֵם בְּגֹדֶל כֹּחָם עוֹסְקִים תָּמִיד גַּם בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ בִּבְחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה וְכוּ' (בְּסִימָן רפב), שֶׁכָּל צַדִּיק אֲמִתִּי בּוֹנֶה בְּחִינַת מִשְׁכָּן וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְשָׁם יָכוֹל כָּל אֶחָד לִגְנֹז כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁלּוֹ לְהַכְנִיסָהּ לְתוֹךְ הַשְּׁתָפוּת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל כְּלַל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לֹא יוּכְלוּ לְחָטְפָהּ וּלְקַלְקְלָהּ שׂוּם מְחַבֵּל וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת מִי זֶה עָרַב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלַי וְכוּ' דְּהַיְנוּ בְּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ: וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים שֶׁקּוֹרִין עַתָּה בְּכָל שָׁנָה לְהַזְהִיר הָעָם עַל הַשְּׁקָלִים בִּשְׁבִיל בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עֲלֵינוּ עַל-יְדֵי הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל וְכַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית רֹאשׁ בַּיִת, כִּי בְּרֵאשִׁית מְרַמֵּז עַל תְּשׁוּבָה בְּחִינַת בָּרֵאשִׁית יָרֵא שַׁבָּת שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא עַל-יְדֵי הָרֹאשׁ בַּיִת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבַּיִת שֶׁהוּא בּוֹנֶה שֶׁהִיא הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וְכוּ' וְכַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

חלק יג

גַּם שְׁקָלִים הֵם בְּחִינַת צְדָקָה נִדְבַת לֵב, בִּפְרָט צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין בִּשְׁבִיל בִּנְיַן בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהִיא צְדָקָה הַמִּתְקַיֶּמֶת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י עַל פָּסוּק וּמִי אוֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה וְכוּ' (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי צְדָקָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת תִּקּוּן הַה' הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר בְּחִינַת צְדָקָה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַה לַעֲשׂוֹת מִצֶּדֶק צְדָקָה כַּמּוּבָא (בְּסִימָן סז), כִּי ה דָּלֶת הַוְיָת שֶׁמְּשָׁם כָּל הָעֲנִיּוּת וְהַדַּלּוּת שֶׁל הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתֹּקֶף הַדִּין שֶׁל הַצִּמְצוּם

הַנַּ"ל. וּכְשֶׁנּוֹתְנִין לוֹ מִשֶּׁפַע עֲשִׁירוּתוֹ צְדָקָה, בָּזֶה מַמְשִׁיכִין יוּד לְתוֹךְ הַה עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצִיאִין הֶעָנִי מִדַּלּוּתוֹ וּמַעֲלִין אוֹתוֹ, בִּבְחִינַת וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה וְכוּ' כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַמִּשְׁכַּת הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וְהַמְשָׁכַת שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה לְתוֹךְ הַדַּלֻּת שֶׁהָיְתָה דַּלָּה וַעֲנִיָּה לַעֲשׂוֹתָהּ בְּחִינַת ה, כָּל זֶה בְּחִינָה אַחַת כַּמּוּבָן שָׁם. וְכָל זֶה הִיא בְּחִינַת צְדָקָה לְעָנִי הָגוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁכִּינָה בְּחִינַת אֶשְׁכֹּן אֶת דַּכָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּחִינַת אַל יָשׁוּב דַּךְ נִכְלָם, שֶׁעַל-יְדֵי הַשֶּׁפַע שֶׁמַּשְׁפִּיעִין לוֹ מַעֲלִין הַשְׁכִּינָה כִּבְיָכוֹל מִדַּלּוּת וַעֲנִיּוּת וְאִתְחַזְרַת וְאִתְעֲבִידַת ה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁצְּדָקָה הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַשְּׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה כִּי תִּשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁנִּצְטַוּוּ לִתֵּן הַשְּׁקָלִים בְּעֵת הַמִּנְיָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגַף בִּפְקֹד אוֹתָם. וְקָשֶׁה לָמָּה לוֹ לִמְנוֹתָם וְיֵשׁ סַכָּנָה שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהֶם הַנֶּגַף, וְלֹא יִמְנֶה אוֹתָם כְּלָל. אַךְ הַמִּנְיָן הָיָה הֶכְרֵחַ בִּשְׁבִיל בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי הַמִּנְיָן הוּא בְּחִינַת צְמָצוּם שֶׁמְּצַמְצְמִין עַל-יְדֵי זֶה אֶת אוֹר לַהֲבִיּוּת הַלֵּב שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי, כִּי לְפִי אוֹר לַהֲבִיּוּת לִבּוֹ עַד אֵין סוֹף, שָׁם אֵין שַׁיָּךְ מִנְיָן וּמִסְפָּר כְּלָל בִּבְחִינַת לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר. וְעִקַּר הַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר מַתְחִיל אַחַר הַצְמָצוּם כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ לִמְנוֹתָם דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְנֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְמָצוּם הָאוֹר שֶׁשָּׁם שַׁיָּךְ מִנְיָן וּמִסְפָּר כַּנַּ"ל, וְגַם שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ יַחַד וְלֹא יִכְנֹס אֶחָד בִּגְבוּל חֲבֵרוֹ, כִּי כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין הַצְמָצוּם שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי וְכוּ' כַּנַּ"ל, כֵּן צְרִיכִין גַּם-כֵּן לְצַמְצֵם הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁלֹּא יֵצֵא מֵהַגְבוּל שֶׁלּוֹ לִגְבוּל חֲבֵרוֹ. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל נֶחְשָׁבוּ כְּאִישׁ אֶחָד, כִּי בְּשָׁרְשָׁם הֵם כְּלוּלִים בְּאֶחָד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּעֲקֹב הָיוּ לוֹ שִׁבְעִים נֶפֶשׁ וְכֻלָּם נִקְרָאִים נֶפֶשׁ אֶחָד, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ צְמָצוּם וּגְבוּל בִּפְנֵי עַצְמוֹ. כִּי דַּעַת כָּל אֶחָד מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן בִּרְכַּת חֲכַם הָרָזִים. וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁמְּצַמְצֵם הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ בִּבְחִינַת חֶלֶק הַפָּנוּי וּמַמְשִׁיךְ לְשָׁם מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם מִדּוֹת טוֹבוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ שִׁעוּר בְּלִבּוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ בִּבְחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ, כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּיהּ. וְכֵן כָּל אֶחָד עוֹבֵד ה' כְּפִי מִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים, זֶה נִזְהָר בְּיוֹתֵר בְּמִצְוָה זֹאת שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן מִדַּת חֶסֶד, וְזֶה בְּמִצְוָה זֹאת שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן מִדָּה אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲבִיךְ בְּמַאי זָהִיר טְפֵי וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ מִנְּקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר

בְּהַתּוֹרָה וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים עַיֵּן שָׁם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לְהַרֹּס אֶת הַגְּבוּל שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי לְכְנֹס לִגְבוּל חֲבֵרוֹ, כִּי לִפְעָמִים גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים יְכוֹלִין לְהַפִּיל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ עַל-יְדֵי שִׁנּוּי דֵּעוֹתֵיהֶם כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר עַל-כֵּן צְרִיכִין הַצְּמָצוּם בְּכָמָּה בְּחִינוֹת שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְגַם שֶׁלֹּא יַהֲרֹס הַגְּבוּל שֶׁבֵּינוֹ לַחֲבֵרוֹ. וּבִשְׁבִיל זֶה נִצְטַוּוּ לְמִנּוֹתָם שֶׁיִּהְיֶה נִמְנֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ גְּבוּל וְשִׁעוּר בְּדַעְתּוֹ לְהַכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְעָבְדוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ לְמָנוֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ כְּפִי אֲחִיזָתוֹ בִּשְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ. כִּי הַשֵּׁם בְּחִינַת כְּלִי וְצִמְצוּם שֶׁשָּׁם נִגְבָּל הַחִיּוּת שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּסִימָן נו), וְעַל-כֵּן הָיָה הַהֶכְרֵחַ לְמָנוֹתָם כַּנַּ"ל. אֲבָל עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם כַּנַּ"ל, יָכוֹל לִשְׁלֹט הַנֶּגֶף חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּהַצִּמְצוּם שָׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁאֵין נִזְהָרִין לְהַמְתִּיקוֹ כָּרָאוּי, עַל-כֵּן נִצְטַוּוּ לְמָנוֹתָם עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין לְנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתְּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ עֲלִיָּה גַּם לְבֵיתָא עִלָּאָה וְכַנַּ"ל. כִּי בְּהַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא הָאֹהֶל מוֹעֵד, וְכֵן בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שָׁם מִתְכַּנְּסִין הַכֹּל כָּל יִשְׂרָאֵל כְּאִישׁ אֶחָד, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אֶחָד עוֹמֵד עַל גְּבוּלוֹ, בִּבְחִינַת עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְוָחִים, שֶׁעוֹמְדִים צְפוּפִים וּדְחוּקִים זֶה בָּזֶה כְּאִישׁ אֶחָד וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מִשְׁתַּחֲוִים רְוָחִים שֶׁלֹּא יִשְׁמַע אֶחָד בְּוִדּוּי חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לָשׁוּב לַה' כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָא"ב כָּל אֶחָד יִנְהֹג כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַע מֵרַבּוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי וְכוּ', כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ גְּבוּל בִּפְנֵי עַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה הַתִּקּוּן נַעֲשָׂה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וּבַמִּשְׁכָּן. וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ לְמָנוֹתָם עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין בִּשְׁבִיל הַמִּשְׁכָּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרְאוּ שְׁקָלִים שֶׁנִּמְשָׁךְ הָאוֹר בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל לְכָל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְעַל-כֵּן כָּל הַקְּלְקוּלִים הָיוּ עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב, שֶׁנִּקְרָאִים עֵרֶב רַב עַל שֵׁם הַתַּעֲרוֹבוֹת שֶׁמְּעָרְבְּבִין דַּעְתָּם בְּתַעֲרוֹבוֹת שֶׁאֵינוֹ טוֹב שֶׁרוֹצִים לַחֲקֹר בַּמֻּפְלָא מֵהֶם בַּמֶּה שֶׁאָסוּר לַחֲקֹר בְּחִינַת בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרוֹשׁ, וַאֲפִלּוּ בַּמֶּה שֶׁהֻרְשָׁה לְהִתְבּוֹנֵן יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁאָסוּר לַעֲסֹק בָּהֶם בְּרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ. וְהָרְשָׁעִים וְהַכּוֹפְרִים הָרוֹצִים לְהַשִּׁיגוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי חֲקִירוֹת וּמוֹפְתֵי הַשֵּׂכֶל הֵם בְּהֶפֶךְ מִזֶּה שֶׁנִּכְנָסִים בַּחֲקִירוֹת שֶׁאָסוּר לַחֲקֹר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים וְכוּ', וְגַם רוֹצִים

לַעֲסֹק בָּזֶה בָּרַבִּים בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת הָרַעִים שֶׁלָּהֶם שֶׁכָּל זֶה הִיא בְּחִינַת עֵרֶב רַב שֶׁמְּעָרְבְּבִין וּמְבַלְבְּלִין הַכֹּל, שֶׁעַל יָדָם הָיָה עִקַּר חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהִיא עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַתִּקּוּן לָזֶה שְׁקָלִים לִנְדְבַת הַמִּשְׁכָּן וּצְדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהֵם גַּם-כֵּן בְּחִינַת שְׁקָלִים כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל הֵפֶךְ הָעֵרֶב רַב שֶׁעַל-יְדֵי רִבּוּי הָעֲשִׁירוּת עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְדִי זָהָב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי כְּשֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה בְּשִׁפְעַ לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים וּלְבִנְיַן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת נְדָבַת הַמִּשְׁכָּן, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תִּקּוּן הֵה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתָּאָה וּבֵיתָא עִלָּאָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל:

רָאשֵׁי פָּרָקִים שַׂיָּךְ לְהִלְכוֹת מִנְחָה וּבוֹ עִנְיַן פּוּרִים:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא הֲכָנָה לְפֶסַח שֶׁהוּא הַכְנָעַת הָמָן-עֲמָלֵק. כִּי אִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁעִקַּר הִתְגַּרוּת הָמָן-עֲמָלֵק הָיְתָה מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁהִיא סוֹף הַגָּלוּת וְיִשְׂרָאֵל רוֹצִים לִבְנוֹת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לְכָל הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי בַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. כִּי כְּלַל הַדָּבָר הוּא כִּי יֵשׁ בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, וְהֵם בְּחִינַת בִּינָה וּמַלְכוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵב וּפֶה, כִּי בִּינָה לִבָּא וּמַלְכוּת פֻּמָּא. הַיְנוּ מַה שֶּׁיּוֹדְעִים מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת הַלֵּב כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּיהּ, זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁהִיא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַנְּשָׁמָה בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל שֶׁמִּטְבָּעָהּ לִבְעֹר לַהּ' יִתְבָּרַךְ עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית כַּנַּ"ל. אֲבָל אֵין זֶה שְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, כִּי הָעִקָּר לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת וְכוּ' וְלַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהִיא עַל-יְדֵי שֶׁמַּגְבִּיר הַיֵּצֶר טוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהִיא עַל-יְדֵי שֶׁמַּגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹצִיאָהּ בְּפֶה דַּיְקָא וְלִשּׁוֹם כָּל לִבּוֹ עָלֶיהָ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל בְּמַחֲשָׁבוֹת טְהוֹרוֹת לְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב לְהַדִּבּוּר פֶּה בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי. וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה וְיֵשׁ לִשְׁנֵיהֶם עֲלֵיהֶם וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זוֹ תְּפִלָּה וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁמַּגְלִין אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתָּאָה אָז דַּיְקָא יֵשׁ עֲלֵיהֶם גַּם לְבֵיתָא עִלָּאָה כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁכְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת נִקְרָא אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה, וּבְוַדַּאי גַּם לְמַעְלָה לְמַעְלָה יֵשׁ בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה שֶׁהֵם בֵּינָה וּמַלְכוּת וְכֵן בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם מִתְחִלַּת אֲצִילוּת עַד עוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה שֶׁבּוֹ הַבְּחִירָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. וְכֵן בְּכָל אָדָם וְאָדָם יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵב וּפֶה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אַךְ הַכֹּל תָּלוּי בְּהָאָדָם שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה. וְכָל הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁמַּאִיר בְּלֵב הָאָדָם מִלְּמַעְלָה מֵאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהִיא הַכֹּל הִיא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל עַד שֶׁמְּגַלֶּה מַלְכוּתוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה. וְאָז דַּיְקָא יֵשׁ עֲלֵיהָ לְבֵיתָא עִלָּאָה שֶׁאָז יְכוֹל לְקַבֵּל אוֹר הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁבַּלֵּב וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וְאִסּוּר חָמֵץ. כִּי אָז יָצְאוּ בְּחִפָּזוֹן כִּי לֹא הָיוּ רְאוּיִים לְגָאֳלָה עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁלֹּא הָיָה בִּשְׁלֵמוּת. עַל-כֵּן הֻכְרְחוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן כַּמּוּבָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וַאֲפִלּוּ בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁכְּבָר הָיָה לָהֶם אֵיזֶה הֲכָנוֹת אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיוּ רְאוּיִים עֲדַיִן לְהִתְגַּלּוּת נְבוּאָה כָּזֶה פָּנִים בְּפָנִים, כִּי הָיָה רָאוּי לִתֵּן הַתּוֹרָה לְאֶלֶף דּוֹר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. עַל-כֵּן הִתְגָּרָה בָּהֶם הַבַּעַל דָּבָר עַל-יְדֵי הֶסָּתַת הָעֵרֶב רַב עַד שֶׁעָשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב שֶׁהִיא הֶעֱגֶל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לִבְחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה שֶׁהִיא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כִּי אִם כְּפִי תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתָּאָה, שֶׁהִיא עַל-יְדֵי עֲבוֹדוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַקְדִּים נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמַע כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן הָיָה הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁנַּעֲשָׂה מִכֶּסֶף וְזָהָב וּנְחֹשֶׁת שֶׁהֵם גְּוָנִין עִלָּאִין. כִּי עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה הִיא בְּעִנְיַן שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁתְּלוּי בַּמַּחֲשָׁבָה. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהָרְהוּרִים רָעִים, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְגִלּוּת מַלְכוּתוֹ, וּכְמוֹ כֵן יֵשׁ עֲלֵיהָ לִבְחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְרוֹצֶה לְכְנֹס בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְהָבִין הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יוּכַל לָבוֹא לְקִלְקוּלִים גְּדוֹלִים כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאָז מִתְגַּבֵּר בּוֹ מְאֹד תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא עֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת אֱלֹקֵי כֶּסֶף וֵאלֹקֵי זָהָב. כִּי הַמָּמוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ גָּבֹהַּ מְאֹד וְשָׁם אוֹר הַשֵּׂכֶל אֵינוֹ מְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ כְּמוֹ אוֹר הַשֵּׂכֶל הַנִּמְשָׁכָת בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּהַגּוּף בְּהַטִּפָּה זַרְעִית וְכוּ' שֶׁשָּׁם כָּל הַהִתְגָּרוּת. וּכְפִי הַפֶּגָם בָּזֶה וְהָעִקָּר כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּאִסּוּר חֵס וְשָׁלוֹם, כִּי לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְעַל-כֵּן בְּהֶתֵּר אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם בָּזֶה יֵשׁ כַּמָּה פְּגָמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן

הוּא הֶתֵּר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי וְכוּ' וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּאִסּוּר חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי נִפְגָּם בֵּיתָא תַּתָּאָה וְאָז מַגִּיעַ הַפְּגָם לְאוֹר הַשֶּׁפַע שֶׁל הַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר. כִּי הַמָּמוֹן שֶׁהוּא הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד וְאָז פּוֹגֵם בְּהַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה עַד שֶׁיּוּכַל לְהַכָּשֵׁל בַּעֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם. אוֹ שֶׁנּוֹפֵל בְּיוֹתֵר בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא גַּם-כֵּן בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֵטְא הָעֶגֶל עַל-יְדֵי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא לְהַתִּיר לָהֶם וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁהִיא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה עַל-יְדֵי בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכָל חַכְמֵי לֵב אֶת הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו בְּתִקּוּנִים נִפְלָאִים כָּאֲלֶה עַד שֶׁהִמְשִׁיכוּ לְשָׁם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ'. וְעַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בַּהַקְדָּמָה בְּדֶרֶךְ יוּד. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְכוּ'. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה וְכוּ'. בְּהַהִיא מִלָּא דְּפוּמָא הִיא סַלְקַת וְעַאלַת בֵּין גַּדְפֵּי דְּאִמָּא. וּלְבָתַר בְּדִבּוּרָא הִיא נָחְתַת וְשַׁרְיָא עַל רֵישַׁיְיהוּ דְּעַמָּא קַדִּישָׁא וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַצִּמְצוּם הַנִּזְכָּר לְעֵיל הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהִיא הַדִּבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם וְעַיֵּן לְקַמָּן]:

חלק יח

וְעַל-כֵּן חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת וּמִתְפַּלְּלִין וְכוּ'. כִּי בִּתְחִלָּה הָיוּ מְדַבְּקִין עַצְמָן לְאוֹר הָאֵין סוֹף בְּדִבֵּקוּת נִפְלָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׁעָה שֶׁהָיוּ שׁוֹהִין בִּשְׁתִּיקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרָאוּ שֶׁיְּכוֹלִין לַעֲלוֹת חַס וְשָׁלוֹם חוּץ מֵהַמִּדָּה צִמְצְמוּ הָאוֹר אֵין סוֹף שֶׁבְּלִבָּם וְעָסְקוּ בִּתְפִלָּה בְּדִבּוּרִים, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַצִּמְצוּם וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מִי עִם זֹאת עוֹלָה בִּבְחִינַת עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זוֹ תְּפִלָּה שֶׁהִיא עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ הָיוּ חוֹזְרִין וְשׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת אַחַר הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה עִם בֵּיתָא עִלָּאָה יַחַד בִּבְחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר דַּיְקָא שֶׁהִיא הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה. כִּי דַּיְקָא אַחַר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ אָז יֵשׁ עֲלִיָּה גַּם לְבֵיתָא עִלָּאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת חַם לִבֵּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ עַד שֶׁהָיָה כִּמְעַט נִשְׂרָף מֵרִבּוּי הַהִתְלַהֲבוּת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יט

וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן פּוּרִים וּמִלְחֶמֶת הָמָן-עֲמָלֵק, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בְּאֵי עוֹלָם לְמַגְדּוֹל וְעַד קָטֹן מֵרוּם כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף סוֹף כָּל דַּרְגִּין, לְהוֹצִיא אֲפִלּוּ הַנְּשָׁמוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ לְבֵרָרָם וּלְקַבְּצָם וּלְטַהֲרָם וּלְזַכְּכָם וְכוּ'. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל עַל-יְדֵי בְּנִין הַתּוֹרָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁצְּרִיכִין לְצַמְצֵם אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת

וְכוּ' וּלְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וּלְסַלֵּק הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַיְצָרִין וְכוּ', עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי זֶה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁפָּגַם בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁפָּגַם עַד שֶׁנָּפַל לְמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁהוּא מֵהָעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים הַמְעַכְּבִין הַתְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן יָאִיר בּוֹ בְּנִפְלְאוֹתָיו שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו וְכוּ', וְיֵדַע שֶׁכָּל נְקֻדָּה וְהַעְתָּקָה שֶׁנַּעֲתַּק מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵרַע לְטוֹב, הַכֹּל יָקָר מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ וְכָלָם יִתְקַבְּצוּ לְעֶזְרָתוֹ וְכוּ'. וְהַמָּן-עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַקְּלִפּוֹת כַּמּוּבָא הוּא בְּהֶפֶךְ מִכָּל זֶה, וְכָל כַּוָּנָתוֹ לְהָרַע מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף. כִּי יוֹנֵק מֵהַסִּיגִים שֶׁל בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכֵי אֱדוֹם שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַסִּיגִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן שֶׁהֵם עֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא כַּמּוּבָא. כִּי זֶה יָדוּעַ בְּעֵץ חַיִּים מֵעִנְיַן מַלְכֵי אֱדוֹם וְכוּ' שֶׁעִקַּר הַשִּׁבְירָה הָיָה מֵרִבּוּי הָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל סֵפֶר הָעֵץ חַיִּים בָּזֶה כְּשֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ וְכוּ' הָיָה הָאוֹר אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם וְכוּ' וְצִמְצֵם וְכוּ'. וּמֵרִבּוּי הָאוֹר הָיְתָה שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכֵי אֱדוֹם שֶׁמֵּתוּ וְכוּ'. וְכָל עֲבוֹדָתֵנוּ לְתַקֵּן זֹאת. וְזֶה עִקַּר נְפִלְאוֹת מַעֲלָתוֹ שֶׁל הַבַּעַל בְּחִירָה וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר הָרַע כָּזֶה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ בְּחִירָה וְכוּ'. כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. כִּי כָּל הַשִּׁבְירָה הָיְתָה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְעִקַּר אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא הִיא עַל-יְדֵי הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא. אֲבָל מִזֶּה בְּעַצְמוֹ הִיא כָּל הַבְּחִירָה, כִּי כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרַע הוּא מֵהַשִּׁבְירָה שֶׁהָיְתָה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְהָבֵן מְאֹד. וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת וָרֶגַע שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַבַּעַל בְּחִירָה בְּאֵיזֶה נְקֻדָּה בָּעֲלְמָא לָשׁוּב לִמְקוֹרוֹ וְכוּ', נִתְעוֹרֵר תֵּכֶף כְּנֶגְדּוֹ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא מֵהַסִּיגִים וּמְבַלְבְּלוֹ וּמוֹנְעוֹ בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים שׁוֹנִים, בִּבְחִינַת יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁמְּסִיתוֹ לְהִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי בְּלִי צִמְצוּם הָרְאוּי לוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּסִיתוֹ לְהִסְתַּכֵּל בַּמֶּה דְּלֵית לֵיהּ רְשׁוּ בְּחִינַת מַה לְמַעְלָה מַה לְמַטָּה וְכוּ', שֶׁזֶּה גַּם-כֵּן בְּחִינַת הַמְחַקְּרִים וְכוּ'. וּבְתוֹךְ כָּךְ מְסִיתוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת בְּהִרְהוּרִים רָעִים מְגֻשָּׁמִים וּמְזֻהָמִים מְאֹד וְכוּ'. וּמֵחֲמַת שֶׁהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְכַבּוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְכוּ', עַל-כֵּן מִתְעוֹרֵר בְּלִבּוֹ בְּכָל פַּעַם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְתֵכֶף שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב מְבַלְבְּלוֹ בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר. וְגַם בָּזֶה יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת וְכוּ'. וְכָל זֶה מַעֲשֵׂה הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל רַע הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי הוּא בִּבְחִינַת וְכָל יֵצֶר מַחְשָׁבוֹת לִבּוֹ רַק רַע' כָּל' הַיּוֹם' סוֹפֵי תֵּבוֹת עֲמָלֵק. בִּבְחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד, שֶׁמִּתְגַּבֵּר מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית, וְהַכֹּל לְרָעָתוֹ כִּי עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה נִמְחֶה וְנֶאֱבָד לָעַד, בְּחִינַת עֲדֵי אֹבֵד בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט וְכוּ' לְרַע לוֹ. וְתֵכֶף כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְנַתֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ

מֵרַע לְטוֹב כַּנַ"ל. מְבַלְבְּלוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל מִלְחֶמֶת הַצַּדִּיק עִם עֲמָלֵק בִּשְׁבִיל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. וְזֶה זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק וְכוּ' שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר הֵיטֵב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְכוּ' אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְכוּ' שֶׁמְּקֻרָּר כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים שֶׁהֵם הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ וְכוּ':

וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ רַבִּי וְתַלְמִידִים וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעוֹ וּלְבַטְּלוֹ בְּפַעַם אֶחָד, כִּי חַנּוּן וְרַחוּם הוּא וְחָפֵץ חֶסֶד וְרוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וְכוּ' וְשֶׁיִּתְבָּרְרוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת בְּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם נִפְלָאוֹת שֶׁיַּעֲלֶה מֵהֶם שַׁעֲשׁוּעִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּחִירָתָם דַּיְקָא וְכוּ'. וְהָעִקָּר שֶׁיִּכָּנִיס בָּהֶם בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב וְכוּ', וְשֶׁיְּצַמְּצְמוּ הַהִתְלַהֲבוּת וְכוּ', וְיִהְיֶה יָקָר בְּעֵינֵיהֶם כָּל הַעְתָּקָה וּתְנוּעָה שֶׁמְּנַתְּקִים מֵחֲשֻׁבְתָּם מֵרַע לְטוֹב וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר מִדּוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַד דּוֹרוֹ וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק בְּפַעַם אֶחָד, כִּי סְעָרָה בִּזְרוֹעַ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין לָחוּס גַּם עַל הַנִּיצוֹצוֹת הַנֶּעֱלָמִים בּוֹ בְּחִינַת כִּי צִיד בְּפִיו וְכוּ'. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִבְּנֵי בָּנָיו שֶׁל הָמָן לְמָדוּ תּוֹרָה בִּבְנֵי בְּרַק. שֶׁמִּשָּׁם הָיָה כָּל כֹּחוֹ. כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּעֱלָם טוֹב הַרְבֵּה מִתְגַּבֵּר הַקְּלִפָּה הַרְבֵּה וְכוּ', וַעֲמָלֵק וְהָמָן רָצוּ לַעֲקֹר עַצְמָן לְנַמְרֵי אֲשֶׁר לֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד, וּבְיוֹתֵר הִתְגַּבֵּר הָרָשָׁע הָמָן לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ'. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ מֵפִיר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים, כִּי לֹא דִּבֶּר ה' לִמְחוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל. וַאֲפִלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הַכְּבוּשִׁים אֲצִלּוֹ לֹא יִמְחֶה אוֹתָם בְּשׁוּם אֹפֶן. עַל-כֵּן אֵינוֹ מוֹחֶה זִכְרוֹ בְּפַעַם אֶחָד רַק מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ בְּחִירָה לְכָל אֶחָד, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִתְבָּרְרוּ וְיֵצְאוּ הַנְּשָׁמוֹת הַכְּבוּשִׁים אֲצִלּוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְאָז יִמָּחֶה שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ לְגַמְרֵי מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְכוּ', כִּי אָז יִהְיֶה בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַדּוֹרוֹת שֶׁנּוֹלְדִים:

חלק כ

כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי זֶה שֶׁבְּהֶכְרַחַ שֶׁתַּעֲבֹר הַנְּשָׁמָה מֵרוּם כָּל דַּרְגִּין מִלְּמַעְלָה מִכָּל הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה מֵאֲתַר דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא תַּמָּן כְּלָל, וְיוֹרֶדֶת עַד שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי יֵצֶר מַחֲשֶׁבֶת לֵב הָאָדָם, עַד שֶׁצְּרִיכָה לַעֲבֹר דֶּרֶךְ הַגּוּף הַנַּשְׁמִי הַזֶּה עַד שֶׁעוֹבֶרֶת שְׁתֵּי פְּעָמִים דֶּרֶךְ מַעֲבַר הַשֶּׁתֶן (כַּמּוּבָא לָשׁוֹן זֶה בְּכַמָּה סְפָרִים), וְנוֹלֶדֶת בַּחֲבָלִים וְצִירִים וְעַל-יְדֵי רִבּוּי דַּם נִדָּה שֶׁל הַלֵּדָה. וּמִשָּׁם דַּיְקָא צְרִיכָה לְהִתְבָּרֵר לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וּלְבַטֵּל עָרְלַת לֵב שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁמִּטַּמְטְמִין הַלֵּב כַּנִּזְכָּר

לְעֵיל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר יֵצֶר מַחְשָׁבוֹת לִבּוֹ הָרָעִים בְּכָל יוֹם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמַה שֶׁיִּזְכֶּה כְּפִי קְרֻשָּׁתוֹ. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה עֲבוּר הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁנִּכְשְׁלוּ כְּמוֹ שֶׁנִּכְשְׁלוּ, וְגַם עַתָּה בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת נְקֻדָּתָם לְשׁוּב חוֹתֵר עֲלֵיהֶם בְּחִינַת עֲמָלֵק בִּבְחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכוּ' וּצְרִיכִים לִלְחֹם עֲבוּרָם לְהָאִיר בְּלִבָּם וּלְעוֹרְרָם וּלְהוֹדִיעָם שֶׁכָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה שֶׁמְּנַתְּקִים מֵחֲשַׁבְתָּם וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהָעִקָּר לֵידַע שֶׁאֵין יוֹדְעִים כְּלָל וְכוּ', וְשֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ מִן הַצְּעָקָה וְהַתְּפִלָּה לְעוֹלָם וְכוּ'. בִּבְחִינַת 'וּמְרַדְּכִי' בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַדּוֹר הַנִּזְכָּר לְעֵיל 'יֵדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה' בְּזֶה הָעוֹלָם אֶת כָּל הַנִּכְלִים וְהָעַרְמוּמִיּוּת וְכוּ', שֶׁחוֹתֵר בְּחִינַת עֲמָלֵק וְכוּ' בַּהֲמִימוּת הַתַּאֲוֹת וּבְמַחֲלֹקֶת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְכוּ', וּבְמַחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם וּבְפֶרֶט לְהָרְחִיק מֵהַצַּדִּיק וְכוּ', וְהַכֹּל מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וְכוּ'. וְכֵן הִכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁבְּכָל עִיר וְעִיר צוֹם וּבְכִי וְכוּ' בְּחִינַת וְדִבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. עַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי הוֹלָדוֹת הַדּוֹרוֹת שֶׁמּוֹדִיעִים לָהֶם אֱלֹקוּתוֹ מִדּוֹר לְדוֹר בִּבְחִינַת וְעַד דּוֹר דּוֹר וְדוֹר אֱמוּנָתוֹ, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הַכְנָעַת וּמַפֶּלֶת עֲמָלֵק מִדּוֹר לְדוֹר וְכוּ'. בְּחִינַת לְדוֹר וְדוֹר אֱמוּנָתְךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד, מַחְשָׁבוֹת לִבּוֹ לְדוֹר וְדוֹר מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ'. וְעַד דּוֹר וְדוֹר אֱמוּנָתוֹ וְכוּ':

חלק כא

וְזֶה אֵין דּוֹרְשִׁין בַּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד שֶׁנִּסְמְכוּ זֶה לָזֶה כִּי הֵם שַׁיָּכִים זֶה לָזֶה. כִּי עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה הִיא בְּתַאֲוָה זֹאת, וַאֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר יֵשׁ אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת בְּחִינוֹת וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּאִסּוּר חַס וְשָׁלוֹם. וְכֻלָּם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשָׁה שֶׁהֵם הַקְּדוֹשׁ בְּיוֹתֵר שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְהַפְּגוּם הַגָּרוּעַ בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל, וְהַבֵּינוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיקִים בֵּינוֹנִים רְשָׁעִים. וּבְוַדַּאי בְּכָל בְּחִינָה יֵשׁ כַּמָּה דְּרָגוֹת אֲבָל כְּלָלוּתָם הֵם שְׁלֹשָׁה. וְאִסּוּר לִדְרֹשׁ בָּזֶה וְלַחֲקֹר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּזֶה כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי רִבּוּי הַחוֹשֵׁב אֲפִלּוּ לִבְחִינַת הַשּׁוֹלֵל וְכוּ'. גַּם כָּל הוֹלָדוֹת הַדּוֹרוֹת הֵם שְׁלֹשָׁה בִּבְחִינוֹת שֶׁהֵם הָאָב וְהָאֵם וְהַוָּלָד הַנּוֹלָד. וְאֵיךְ הַנִּשְׁמָה נִמְשֶׁכֶת דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה. בָּזֶה אִסּוּר לִדְרֹשׁ כִּי נֶעְלָם מְאֹד וְכוּ'. וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, כִּי מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הֵם שְׁנַיִם בִּבְחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה. וּבָזֶה אָסוּר לִדְרֹשׁ אֵיךְ נַעֲשָׂה וְנִמְשָׁךְ וְכוּ'. וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, מֶרְכָּבָה זֶה בְּחִינַת אֵיךְ נִכְלָל הַפֹּעַל וְהַכֹּחַ יַחַד, וְאֵיךְ יָצָא הַפֹּעַל מֵהַכֹּחַ עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְמַצֵּע שֶׁבֵּיניֵהֶם שֶׁנִּקְרָא כֹּחַ הַהִיוּלִי (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), וְעַל-כֵּן נִקְרָא מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַחְדוּת, כִּי נִכְלָלִים כֻּלָּם בְּאֶחָד. וּבָזֶה אָסוּר לִדְרֹשׁ אֲפִלּוּ לְיָחִיד אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַדְּבָרִים תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי מֻחְלָט שֶׁאִי

אֶפְשָׁר לִדְרֹשׁ בַּעֲרִיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה מֵחֲמַת שֶׁנֶּאֱחָז שָׁם כָּל תַּאֲוָתָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַסִּיגִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֳמַת עָמָלֵק. מֵחֲמַת זֶה אָסוּר לִדְרֹשׁ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וּמַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ מִיָּד בַּמִּשְׁנָה כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים וְכוּ':

[וְתִתְחַסֵּרהוּ מְעַט מֵאֱלֹקִים בְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְכוּ'. וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּא כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה וְכוּ']:

פּוּרִים לְשׁוֹן פֵּרוּרִים בְּחִינַת פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֵּרוּרִים דַּקִּים שֶׁמִּתְגַּבֵּר כָּל אֶחָד לַחֲטֹף וְכוּ'. כִּי עֲמָלֵק מִתְגַּבֵּר מְאֹד וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ בִּפְגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת פֵּרוּרִים בִּבְחִינַת מָאן דְּזָרִיק פֵּרוּרִין דְּנַהֲמָא וְכוּ' כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָרִיק פֵּרוּרִין דְּמוֹחָא. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְהַגְבִּיהַּ אֲלוּ הַפֵּרוּרִין עַל-יְדֵי שֶׁמְּלַקֵּט מְעַט הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁעָמָלֵק רוֹצֶה לְדָרְסָם וּלְבַטְּלָם. וְהַצַּדִּיק מְלַקֵּט אוֹתָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל וְכוּ', וְעוֹשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהִיא מַפֶּלֶת הָמָן-עֲמָלֵק וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׂמֵּחַ הַכֹּל בְּשִׂמְחַת פּוּרִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהִיא שִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה שֶׁעַל יָדָם הַהוֹלָדָה מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל עֹצֶם הַמִּצְוָה לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה:

יְרוּשַׁלְמִי שְׁקָלִים פֶּרֶק א. לְפִי שֶׁחָטְאוּ בַּחֲצִי הַיּוֹם יִתְּנוּ מַחֲצִית:

נִמְצָא שֶׁכְּלָלְיוּת הָעוֹלָמוֹת נִקְרָא אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה, וּבְוַדַּאי גַּם לְמַעְלָה יֵשׁ בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה שֶׁהֵם בֵּינָה וּמַלְכוּת וְכֵן בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם מִתְחִלַּת אֲצִילוּת עַד עוֹלַם הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה שֶׁבּוֹ הַבְּחִירָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. וְכֵן בְּכָל אָדָם וְאָדָם יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵב וּפֶה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אַךְ הַכֹּל תָּלוּי בְּהָאָדָם שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה. וְכָל הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁמַּאִיר בְּלֵב הָאָדָם מִלְּמַעְלָה מַאֲיִזֶּה בְּחִינָה שֶׁהִיא הַכֹּל הִיא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל עַד שֶׁמְּגַלֶּה מַלְכוּתוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה. וְאָז דַּיְקָא יֵשׁ עֲלֵיהָ לְבֵיתָא עִלָּאָה שֶׁאָז יָכוֹל לְקַבֵּל אוֹר הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁבַּלֵּב וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וְאִסּוּר חָמֵץ. כִּי אָז יָצְאוּ בְּחִפָּזוֹן כִּי לֹא הָיוּ רְאוּיִים לְגָאֳלָה עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁלֹּא הָיָה בִּשְׁלֵמוּת. עַל-כֵּן הֻכְרְחוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן כַּמּוּבָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאַפִּלּוּ בְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁכְּבָר הָיָה לָהֶם אֵיזֶה הֲכָנוֹת אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיוּ רְאוּיִים עֲדַיִן לְהִתְגַּלּוּת נְבוּאָה כָּזֶה פָּנִים בְּפָנִים, כִּי הָיָה רָאוּי לִתֵּן הַתּוֹרָה לְאֶלֶף דּוֹר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה . עַל-כֵּן הִתְגָּרָה בָּהֶם הַבַּעַל

דָּבָר עַל-יְדֵי הֶסְתַּת הָעֵרֶב רַב עַד שֶׁעָשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב שֶׁהִיא הָעֶגֶל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְבְחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה שֶׁהִיא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כִּי אִם כְּפִי תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתָּאָה, שֶׁהִיא עַל-יְדֵי עֲבוֹדוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַקְדִּים נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמַע כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן הָיָה הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁנַּעֲשָׂה מִכֶּסֶף וְזָהָב וּנְחֹשֶׁת שֶׁהֵם גְּוָנִין עִלָּאִין. כִּי עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה הִיא בְּעִנְיַן שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁתְּלוּי בַּמַּחֲשָׁבָה. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ, וּכְמוֹ כֵן יֵשׁ עֲלִיָּה לִבְחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְרוֹצֶה לְכְנֹס בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְהָבִין הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יוֹכַל לָבוֹא לְקִלְקוּלִים גְּדוֹלִים כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר . וְאָז מִתְגַּבֵּר בּוֹ מְאֹד תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא עֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת אֱלֹקֵי כֶּסֶף וֵאלֹקֵי זָהָב . כִּי הַמָּמוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ גָּבֹהַּ מְאֹד וְשָׁם אוֹר הַשֵּׂכֶל אֵינוֹ מֻגָּשָׁם כָּל כָּךְ כְּמוֹ אוֹר הַשֵּׂכֶל הַנִּמְשָׁךְ בִּשְׂכֵל הוֹלָדָה שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּהַגּוּף בְּהַטִּפָּה זַרְעִית וְכוּ' שֶׁשָּׁם כָּל הַהִתְגַּרוּת. וּכְפִי הַפֶּגֶם בָּזֶה וְהָעִקָּר כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּאִסּוּר חֵס וְשָׁלוֹם, כִּי לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת , וְעַל-כֵּן בְּהֶתֵּר אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם בָּזֶה יֵשׁ כַּמָּה פְּגָמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא הֶתֵּר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי וְכוּ' וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּאִסּוּר חֵס וְשָׁלוֹם אֲזַי נִפְגָּם בֵּיתָא תַּתָּאָה וְאָז מַגִּיעַ הַפֶּגֶם לְאוֹר הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר. כִּי הַמָּמוֹן שֶׁהוּא הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד וְאָז פּוֹגֵם בְּהַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה עַד שֶׁיּוּכַל לְהָכְשֵׁל בַּעֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ חֵס וְשָׁלוֹם. אוֹ שֶׁנּוֹפֵל בְּיוֹתֵר בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא גַּם-כֵּן בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֵטְא הָעֶגֶל עַל-יְדֵי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא לְהַתִּיר לָהֶם וְכוּ' . וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁהִיא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה עַל-יְדֵי בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכָל חַכְמֵי לֵב אֶת הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו בְּתִקּוּנִים נִפְלָאִים כְּאֵלֶּה עַד שֶׁהִמְשִׁיכוּ לְשָׁם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ'. [וְעַיֵּן בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ בַּהַקְדָּמָה בְּדַף יוּד. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְכוּ'. כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר וּמִדְבָּרְךָ נָאוֶה וְכוּ'. בְּהַהִיא מִלָּא דְּפוּמָא הִיא סַלְקַת וְעַאלַת בֵּין גַּדְפֵּי דְּאִמָּא. וּלְבָתַר בְּדִבּוּרָא הִיא נָחְתַת וְשַׁרְיָא עַל רֵישַׁיְיהוּ דְּעַמָּא קַדִּישָׁא וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַצִּמְצוּם הַנִּזְכָּר לְעֵיל הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהִיא הַדִּבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם וְעַיֵּן לְקַמָּן]:

חלק כג

וְעַל-כֵּן חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת וּמִתְפַּלְּלִין וְכוּ' . כִּי בִּתְחִלָּה הָיוּ מְדַבְּקִין עַצְמָן לְאוֹר הָאֵין סוֹף בְּדִבֵּקוּת נִפְלָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׁעָה שֶׁהָיוּ שׁוֹהִין בִּשְׁתִיקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרָאוּ שֶׁיְּכוֹלִין לַעֲלוֹת חַס וְשָׁלוֹם חוּץ מֵהַמִּדָּה צִמְצְמוּ הָאוֹר אֵין סוֹף שֶׁבִּלְבָּם וְעָסְקוּ בִּתְפִלָּה בְּדִבּוּרִים, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַצִּמְצוּם וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מִי עִם זֹאת עוֹלֶה בִּבְחִינַת עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זוֹ תְּפִלָּה שֶׁהִיא עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ הָיוּ חוֹזְרִין וְשׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת אַחַר הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה עִם בֵּיתָא עִלָּאָה יַחַד בִּבְחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלֶה מִן הַמִּדְבָּר דַּיְקָא שֶׁהִיא הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה. כִּי דַּיְקָא אַחַר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ אָז יֵשׁ עֲלִיָּה גַּם לְבֵיתָא עִלָּאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת חַם לִבֵּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ עַד שֶׁהָיָה כִּמְעַט נִשְׂרָף מֵרִבּוּי הַהִתְלַהֲבוּת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וְכוּ' . וְהַתִּקּוּן דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כד

וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן פּוּרִים וּמִלְחֶמֶת הָמָן-עֲמָלֵק, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לִמְגַדּוֹל וְעַד קָטֹן מֵרוֹם כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף סוֹף כָּל דַּרְגִּין, לְהוֹצִיא אֲפִלּוּ הַנִּשְׁמוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנִּפְלוּ לְבָרָם וּלְקִבְצָם וּלְטַהֲרָם וּלְזַכְּכָם וְכוּ'. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל עַל-יְדֵי בְּנֵין הַתּוֹרָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁצְּרִיכִין לְצַמְצֵם אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת וְכוּ' וּלְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וּלְסַלֵּק הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַיְצָרִין וְכוּ', עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי זֶה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁפָּגַם בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁפָּגַם עַד שֶׁנָּפַל לְמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁהוּא מֵהָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים הַמְעַכְּבִין הַתְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , אַף-עַל-פִּי-כֵן יָאִיר בּוֹ בְּנִפְלְאוֹתָיו שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו וְכוּ', וְיֵדַע שֶׁכָּל נְקֻדָּה וְהַעְתָּקָה שֶׁנַּעֲתֵק מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵרַע לְטוֹב, הַכֹּל יָקָר מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ וְכֻלָּם יִתְקַבְּצוּ לְעֻזָּרָתוֹ וְכוּ'. וְהָמָן-עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַקְּלִפּוֹת כַּמּוּבָא הוּא בְּהֵפֶךְ מִכָּל זֶה, וְכָל כַּוָּנָתוֹ לְהָרַע מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף. כִּי יוֹנֵק מֵהַסִּיגִים שֶׁל בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכֵי אֱדוֹם שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַסִּיגִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן שֶׁהֵם עֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא כַּמּוּבָא . כִּי זֶה יָדוּעַ בְּעֵץ חַיִּים מֵעִנְיַן מַלְכֵי אֱדוֹם וְכוּ' שֶׁעִקַּר הַשְׁבִּירָה הָיָה מֵרִבּוּי הָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל סֵפֶר הָעֵץ חַיִּים בָּזֶה כְּשֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ וְכוּ' הָיָה הָאוֹר אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם וְכוּ' וְצִמְצֵם וְכוּ'. וּמֵרִבּוּי הָאוֹר הָיְתָה שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכֵי אֱדוֹם שֶׁמֵּתוּ וְכוּ'. וְכָל עֲבוֹדָתֵנוּ לְתַקֵּן זֹאת. וְזֶה עִקַּר נִפְלְאוֹת מַעֲלָתוֹ שֶׁל הַבַּעַל בְּחִירָה

וכו'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר הָרָע כְּזֶה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ בְּחִירָה וכו'. כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא. כִּי כָּל הַשְּׁבִירָה הָיְתָה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא וְעִקַּר אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא הִיא עַל-יְדֵי הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא. אֲבָל מִזֶּה בְּעַצְמוֹ הִיא כָּל הַבְּחִירָה, כִּי כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע הוּא מֵהַשְּׁבִירָה שֶׁהָיְתָה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא וְהָבֵן מְאֹד. וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת וָרֶגַע שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַבַּעַל בְּחִירָה בְּאֵיזֶה נְקֻדָּה בְּעָלְמָא לְשׁוּב לְמְקוֹרוֹ וכו', נִתְעוֹרֵר תֵּכֶף כְּנֶגְדּוֹ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא מֵהַסִּיגִים וּמְבַלְבְּלוֹ וּמוֹנְעוֹ בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים שׁוֹנִים, בִּבְחִינַת יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁמְּסִיתוֹ לְהִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי בְּלִי צִמְצוּם הָרָאוּי לוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּסִיתוֹ לְהִסְתַּכֵּל בַּמָּה דְּלֵית לֵיהּ רְשׁוּ בְּחִינַת מַה לְמַעְלָה מַה לְמַטָּה וכו', שֶׁזֶּה גַּם-כֵּן בְּחִינַת הַמְחַקְּרִים וכו'. וּבְתוֹךְ כָּךְ מְסִיתוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת בְּהֶרְהוּרִים רָעִים מְגֻשָּׁמִים וּמְזֻהָמִים מְאֹד וכו'. וּמֵחֲמַת שֶׁהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְכַבּוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וכו' , עַל-כֵּן מִתְעוֹרֵר בְּלִבּוֹ בְּכָל פַּעַם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְתֵכֶף שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב מְבַלְבְּלוֹ בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר. וְגַם בָּזֶה יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת וכו'. וְכָל זֶה מַעֲשֵׂה הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁכְּלוּל מִכָּל רַע הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי הוּא בִּבְחִינַת וְכָל יֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ רַק רַע' רַע' כָּל' הַיּוֹם' סוֹפֵי תֵּבוֹת עֲמָלֵק . בִּבְחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד ,שֶׁמִּתְגַּבֵּר מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית, וְהַכֹּל לְרָעָתוֹ כִּי עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה נִמְחֶה וְנֶאֱבָד לָעַד, בְּחִינַת עֲדֵי אֹבֵד בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט וכו' לְרַע לוֹ . וְתֵכֶף כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְנַתֵּק מֵהַשַּׁבְתּוֹ מֵרַע לְטוֹב כַּנַּ"ל. מְבַלְבְּלוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל מִלְחֶמֶת הַצַּדִּיק עִם עֲמָלֵק בִּשְׁבִיל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. וְזֶה זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק וכו' שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר הֵיטֵב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וכו' אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחְשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וכו' שֶׁמְּקָרֵר כָּל הַנֶּחְשָׁלִים שֶׁהֵם הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ וכו':

וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בִּבְחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ רַבִּי וְתַלְמִידִים וכו'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעוֹ וּלְבַטְּלוֹ בְּפַעַם אֶחָד, כִּי חָנוּן וְרַחוּם הוּא וְחָפֵץ חֶסֶד וְרוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וכו' וְשֶׁיִּתְבָּרְרוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא דַּיְקָא לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם נִפְלָאוֹת שֶׁיַּעֲלֶה מֵהֶם שַׁעֲשׁוּעִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּחִירָתָם דַּיְקָא וכו'. וְהֶעָקֵר שֶׁיְּכַנִּיס בָּהֶם בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב וכו', וְשֶׁיְּצַמְצְמוּ הַהִתְלַהֲבוּת וכו', וְיִהְיֶה יָקָר בְּעֵינֵיהֶם כָּל הַעְתָּקָה וּתְנוּעָה שֶׁמְּנַתְּקִים מֵהַשַּׁבְתָּם מֵרַע לְטוֹב וכו' שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר מִדּוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַד דּוֹרוֹ וכו' . כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק בְּפַעַם אֶחָד, כִּי סְעָרָה בִּזְרוֹעַ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וכו' . כִּי צְרִיכִין לָחוּשׁ גַּם עַל

הַנִּיצוֹצוֹת הַנֶּעֱלָמִים בּוֹ בְּחִינַת כִּי צַיִד בְּפִיו וְכוּ' . שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִבְּנֵי בָּנָיו שֶׁל הָמָן לָמְדוּ תּוֹרָה בִּבְנֵי בְּרַק . שֶׁמִּשָּׁם הָיָה כָּל כֹּחוֹ. כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּעֱלָם טוֹב הַרְבֵּה מִתְגַּבֵּר הַקְּלִפָּה הַרְבֵּה וְכוּ', וַעֲמָלֵק וְהָמָן רָצוּ לַעֲקֹר עֲצָמָן לְגַמְרֵי אֲשֶׁר לֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד, וּבְיוֹתֵר הִתְגַּבֵּר הָרָשָׁע הָמָן לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ' . אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ מֵפִיר מַחְשָׁבוֹת עֲרוּמִים, כִּי לֹא דִבֶּר ה' לִמְחוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל . וַאֲפִלּוּ הַנִּשְׁמוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הַכְּבוּשִׁים אֲצִלּוֹ לֹא יִמְחֶה אוֹתָם בְּשׁוּם אֹפֶן. עַל-כֵּן אֵינוֹ מוֹחֶה זִכְרוֹ בְּפַעַם אֶחָד רַק מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ בְּחִירָה לְכָל אֶחָד, וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְבָּרְרוּ וְיֵצְאוּ הַנִּשְׁמוֹת הַכְּבוּשִׁים אֲצִלּוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְאָז יִמָּחֶה שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ לְגַמְרֵי מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְכוּ', כִּי אָז יִהְיֶה בְּלַע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְכוּ' . וְעַל-כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַדּוֹרוֹת שֶׁנּוֹלָדִים:

חלק כה

כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי זֶה שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁתַּעֲבֹר הַנְּשָׁמָה מֵרוּם כָּל דַּרְגִּין מִלְמַעְלָה מִכָּל הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה מֵאֲתַר דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא תַּמָּן כְּלָל, וְיוֹרֶדֶת עַד שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי יֵצֶר מַחֲשֶׁבֶת לֵב הָאָדָם, עַד שֶׁצְּרִיכָה לַעֲבֹר דֶּרֶךְ הַגּוּף הַגַּשְׁמִי הַזֶּה עַד שֶׁעוֹבֶרֶת שְׁתֵּי פְּעָמִים דֶּרֶךְ מַעֲבַר הַשֶּׁתֶן כַּמּוּבָא לְשׁוֹן זֶה בְּכַמָּה סְפָרִים, וְנוֹלֶדֶת בַּחֲבָלִים וְצִירִים וְעַל-יְדֵי רִבּוּי דַּם נִדָּה שֶׁל הַלֵּדָה. וּמִשָּׁם דַּיְקָא צְרִיכָה לְהִתְבָּרֵר לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וּלְבַטֵּל עָרְלַת לֵב שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁמְּטַמְטְמִין הַלֵּב כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר יֵצֶר מַחְשָׁבוֹת לִבּוֹ הָרָעִים בְּכָל יוֹם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה כְּפִי קְדֻשָּׁתוֹ. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה עֲבוּר הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁנִּכְשְׁלוּ כְּמוֹ שֶׁנִּכְשְׁלוּ, וְגַם עַתָּה בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת נְקֻדָּתָם לְשׁוּב חוֹתֵר עֲלֵיהֶם בְּחִינַת עֲמָלֵק בִּבְחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכוּ' וּצְרִיכִים לִלְחֹם עֲבוּרָם לְהָאִיר בְּלִבָּם וּלְעוֹרְרָם וּלְהוֹדִיעָם שֶׁכָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה שֶׁמְּנַתְּקִים מַחֲשַׁבְתָּם וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהָעִקָּר לֵידַע שֶׁאֵין יוֹדְעִים כְּלָל וְכוּ', וְשֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ מִן הַצְּעָקָה וְהַתְּפִלָּה לְעוֹלָם וְכוּ'. בִּבְחִינַת 'וּמָרְדְּכַי' בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַדּוֹר הַנִּזְכָּר לְעֵיל 'יֹדֵעַ אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה' בָּזֶה הָעוֹלָם אֶת כָּל הַנְּכָלִים וְהַעֲרָמוּמִיּוּת וְכוּ', שֶׁחוֹתֵר בְּחִינַת עֲמָלֵק וְכוּ' בַּחֲמִימוּת הַתַּאֲוֹת וּבְמַחֲלֹקֶת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְכוּ', וּבְמַחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם וּבִפְרָט לְהַרְחִיק מֵהַצַּדִּיק וְכוּ', וְהַכֹּל מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וְכוּ'. וְכֵן הִכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁבְּכָל עִיר וְעִיר צוֹם וּבְכִי וְכוּ' בְּחִינַת וְדִבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. עַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי הוֹלָדוֹת הַדּוֹרוֹת שֶׁמּוֹדִיעִים לָהֶם אֱלֹקוּתוֹ מִדּוֹר לְדוֹר בִּבְחִינַת וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ , עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הַכְנָעַת וּמַפֶּלֶת עֲמָלֵק מִדּוֹר לְדוֹר וְכוּ'. בְּחִינַת לְדוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתְךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד , מַחְשָׁבוֹת לִבּוֹ לְדוֹר וָדוֹר מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ

לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר , בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' . וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ וְכוּ':

חלק כו

וְזֶה אֵין דּוֹרְשִׁין בַּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד שֶׁנִּסְמְכוּ זֶה לָזֶה כִּי הֵם שַׁיְכִים זֶה לָזֶה. כִּי עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה הִיא בְּהַאֲוָה זֹאת, וַאֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר יֵשׁ אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת בְּחִינוֹת וּמַכָּל שֶׁכֵּן בְּאִסּוּר חַס וְשָׁלוֹם. וְכֻלָּם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשָׁה שֶׁהֵם הַקְּדוֹשׁ בְּיוֹתֵר שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְהַפְּגוּם הַגָּרוּעַ בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל, וְהַבֵּינוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיקִים בֵּינוֹנִים רְשָׁעִים. וּבְוַדַּאי בְּכָל בְּחִינָה יֵשׁ כַּמָּה דְּרָגוֹת אֲבָל כְּלָלוּתָם הֵם שְׁלֹשָׁה. וְאָסוּר לִדְרֹשׁ בָּזֶה וְלַחֲקֹר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּזֶה כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי רִבּוּי הַחוֹשֵׁב אֲפִלּוּ לִבְחִינַת הַשּׁוֹלֵל וְכוּ' . גַּם כָּל הוֹלְדוֹת הַדּוֹרוֹת הֵם שְׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת שֶׁהֵם הָאָב וְהָאֵם וְהַוָּלָד הַנּוֹלָד. וְאֵיךְ הִנְשְׁמָה נִמְשֶׁכֶת דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה. בָּזֶה אָסוּר לִדְרֹשׁ כִּי נָעֳלָם מְאֹד וְכוּ'. וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, כִּי מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית הֵם שְׁנַיִם בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה. וּבָזֶה אָסוּר לִדְרֹשׁ אֵיךְ נַעֲשָׂה וְנִמְשָׁךְ וְכוּ'. וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, מֶרְכָּבָה זֶה בְּחִינַת אֵיךְ נִכְלָל הַפֹּעַל וְהַכֹּחַ יַחַד, וְאֵיךְ יָצָא הַפֹּעַל מֵהַכֹּחַ עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְמַצֵּע שֶׁבֵּינֵיהֶם שֶׁנִּקְרָא כֹּחַ הַהִיוּלִי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-כֵּן נִקְרָא מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַחְדוּת, כִּי נִכְלָלִים כֻּלָּם בְּאֶחָד. וּבָזֶה אָסוּר לִדְרֹשׁ אֲפִלּוּ לְיָחִיד אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַדְּבָרִים תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִדְרֹשׁ בַּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה מֵחֲמַת שֶׁנֶּאֱחָז שָׁם כָּל תַּאֲוָתָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַסִּיגִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֳמַת עָמָלֵק. מֵחֲמַת זֶה אָסוּר לִדְרֹשׁ בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית וּמַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ מִיָּד בַּמִּשְׁנָה כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים וְכוּ' :

[וְתִתְחַסֵּרהוּ מְעַט מֵאֱלֹקִים בְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְכוּ'. וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּא כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה וְכוּ']:

פּוּרִים לְשׁוֹן פֵּרוּרִים בְּחִינַת פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ וְכוּ' . כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֵּרוּרִים דַּקִּים שֶׁמִּתְגַּבֵּר כָּל אֶחָד לַחֲטֹף וְכוּ'. כִּי עֲמָלֵק מִתְגַּבֵּר מְאֹד וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ בִּפְגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת פֵּרוּרִים בִּבְחִינַת מָאן דְּזָרִיק פֵּרוּרִין דְּנַהֲמָא וְכוּ' כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָרִיק פֵּרוּרִין דְּמֹחָא . וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְהַגְבִּיהַּ אֲלוּ הַפֵּרוּרִין עַל-יְדֵי שֶׁמְּלַקֵּט מְעַט הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁעֲמָלֵק רוֹצֶה לְדָרְסָם וּלְבַטְּלָם. וְהַצַּדִּיק מְלַקֵּט אוֹתָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל וְכוּ', וְעוֹשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהִיא מַפֶּלֶת הָמָן-עֲמָלֵק וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׂמֵּחַ הַכֹּל בְּשִׂמְחַת פּוּרִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה

שֶׁהִיא שִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה שֶׁעַל יְדֵי הַהוֹלָדָה מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל עֹצֶם הַמְצָוָה לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה:

יְרוּשַׁלְמִי שְׁקָלִים פֶּרֶק א. לְפִי שֶׁחָטְאוּ בַּחֲצִי הַיּוֹם יִתְּנוּ מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל. מְבֹאָר שֶׁמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל הוּא בִּבְחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁצְּרִיכִין בַּחֲצִי הַיּוֹם שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה:

הַשֶּׁקֶל. מְבֹאָר שֶׁמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל הוּא בִּבְחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁצְּרִיכִין בַּחֲצִי הַיּוֹם שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה:

חלק כז

וּלְבָאֵר יוֹתֵר עִנְיַן הַתּוֹרָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל וְעִנְיַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. כִּי כְּבָר נִתְבָּאֵר שֶׁאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְרַמֵּז בַּתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁכָּל עִנְיַן הַצְּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי הַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ וְכוּ', כָּל זֶה נַעֲשָׂה אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹקִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. כִּי כָּל עִנְיַן הַצְּמְצוּמִים שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה הַכֹּל הָיָה רַק בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צִמְצֵם עַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה צְמְצוּמִים שׁוֹנִים, וְהִמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ בְּחָכְמָה נִפְלָאָה, הַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא הָאָדָם בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַזֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה כָּזֹאת שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא שֶׁהִיא עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבָּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן לֹא נִתְתַּקְּנוּ וְלֹא נִתְקַיְּמוּ כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהָיְתָה עַל יָדָם עַד שֶׁבָּא הָאָדָם. שֶׁזֶּה בְּחִינַת סוֹד וְכֹל שֹׁרֶשׁ הַשָּׁדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכוּ' כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים וְאָדָם אַיִן לַעֲבוֹד וְכוּ' כַּמּוּבָן כָּל זֶה בַּסְּפָרִים. שֶׁזֶּה סוֹד תִּקּוּן הַמַּתְקְלָא. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּתְקְלָא הוּא רַק עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבָּעַל בְּחִירָה. כִּי הַבְּחִירָה בְּחִינַת מַתְקְלָא שֶׁהִיא בְּמִשְׁקָל מַמָּשׁ וְיָכוֹל לְהַכְרִיעַ לְכָאן אוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָבִין מֵרָחוֹק מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב לְהָבִין מִדַּעְתּוֹ בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וּבְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְסִפְרֵי מְפָרְשֵׁיהֶם וּבִסְפָרִים שֶׁיָּצְאוּ לָאוֹר בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ שֶׁכָּל סוֹדוֹת הַקַּבָּלָה הַכֹּל נֶאֱמְרוּ עַל בְּחִינַת צֶלֶם אֱלֹקִים שֶׁנִּבְרָא בּוֹ הָאָדָם. וְכָל הַצְּמְצוּמִים שֶׁל בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי הַכֹּל נַעֲשָׂה עִם כָּל אָדָם בְּכָל זְמַן כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְהִנֵּה מְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל מַעְנְיַן הַצְּמְצוּמִים הַנִּפְלָאִים שֶׁהָיוּ מִקֹּדֶם, שֶׁנִּקְרָאִים עוֹלָם הַמַּלְבּוּשׁ וְכוּ' מַה שֶּׁלֹּא מְבֹאָר כְּלָל בְּסֵפֶר הָעֵץ חַיִּים רַק בִּשְׁאָר סִפְרֵי הָאַחֲרוֹנִים מְבִיאִים הַרְבֵּה בָּזֶה בְּשֵׁם הָאֲרִ"י זַ"ל. וְשָׁם מְבֹאָר כַּמָּה בְּחִינוֹת צְמְצוּמִים בָּרָצוֹא וְשׁוֹב בִּבְחִינַת מָטִי וְלָא מָטִי וְכוּ' שֶׁהָיָה קֹדֶם וְכוּ'. וְהַכֹּל כְּלוּל בְּמַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה מֵישָׁרָא סִימָן ל, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי

כַּמָּה צְמָצוּמִים מֵעֲלָה לְעָלוּל מִשֶּׁכָּל עֶלְיוֹן לְשֶׁכָּל תַּחְתּוֹן וְכוּ', וּצְרִיכִין לָזֶה רַבִּי גָּדוֹל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּכְלַל הַדְּבָרִים הַמְבֹאָרִים לְעִנְיַן הַצְמָצוּמִים שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא שֶׁבִּתְחִלָּה צִמְצֵם הָאוֹר, וְאַחַר כָּךְ הִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ אֵיזֶה בְּחִינַת אוֹר וְאַחַר כָּךְ חָזַר הָאוֹר לִמְקוֹמוֹ וְהִשְׁאִיר רַק אֵיזֶה רְשִׁימוּ, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר עֲדַיִן לִסְבֹּל זֶה הָאוֹר. וְאַחַר כָּךְ חָזַר וְהִמְשִׁיךְ עוֹד הַפַּעַם אֵיזֶה בְּחִינַת אוֹר בְּצִמְצוּם חָדָשׁ נִפְלָא וְחָזַר וְהֶעְלִימוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר. וְחָזַר וְהִמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְכוּ' וְכֵן כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סוֹד הַטָּהֳרוּ עִלָּאָה וּטְהִירוּ סָתָם וְכוּ'. וְעוֹלָם הַמַּלְבּוּשׁ שֶׁקִּפֵּל הָאוֹר וְכוּ' עַד שֶׁנַּעֲשָׂה בְּחִינַת חֹלֶל הַפָּנוּי וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ הִמְשִׁיךְ אוֹר הַמְלָכִים וְלֹא יָכְלוּ לְקַבֵּל הָאוֹר וְנִשְׁבְּרוּ וּמֵתוּ וְכוּ' עַד שֶׁהִתְחִיל עוֹלַם הַתִּקּוּן וְכוּ', וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם. כִּי כָּל הַשְּׁבִירָה וְהַמִּיתָה הָיוּ מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיְתָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי אָדָם אַיִן וְכוּ' כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּא הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם אֱלֹקִים, בּוֹ תְּלוּיִים תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְעַל-כֵּן נַעֲשִׂים אֵצֶל הָאָדָם כָּל הַבְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצְמָצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּדֶרֶךְ כְּלָל בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁאוֹר לַהֶבְיוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף וְכוּ', וּצְרִיכִין לְצַמְצֵם וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַצְמָצוּמִים בְּעַצְמָן שֶׁצִּמְצֵם עַצְמוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּצִמְצוּמִים נִפְלָאִים שׁוֹנִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כֻּלָּם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעַבְרוּ עַל הָאָדָם. כִּי כֻּלָּם לֹא הָיָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁהוּא יְתַקֵּן הַכֹּל עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא. כִּי כְּלַל הַצְמָצוּמִים הֵם מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַרְאֶה וּמֵאִיר פָּנָיו קָצָת, וְאַחַר כָּךְ מַסְתִּיר אוֹתוֹ וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה בְּחִינוֹת שׁוֹנוֹת [וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּשִּׂיחָה שֶׁל פּוּרִים עַל פָּסוּק וְאִם מִפְּאַת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ וְכוּ']. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר. וּכְתִיב כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ וְכוּ', ה' בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּ לְהָרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל. וּכְתִיב קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק וְכוּ' זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ, וְדוֹדִי חָמַק עָבָר בְּחִינַת הִסְתַּרַת אֱלֹקוּתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁפִּרַשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם הַזֶּה שֶׁהוּא מַאֲפִיל וּמֵאִיר כְּדֵי עִתִּיד לְהַאֲפִיל וּלְהָאִיר לָכֶם וְכוּ'. וְכָל זֶה נַעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי הַהִתְגַּלּוּת וְהַהַעְלָמָה. וּבִשְׁבִיל זֶה מִי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה' צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה בָּקִי בְּרָצוֹא וּבָקִי בְּשׁוֹב בָּקִי בְּעֵיל בָּקִי בְּנָפִיק וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'). כִּי כָּל הַצְמָצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הוּא בְּחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כַּמּוּבָן. וְכָל הַמַּלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְכוּ' כָּל הַשָּׂגָתָם אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל א) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, אֲבָל עִקַּר הוּא הָאָדָם שֶׁהוּא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל וְנִבְרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם. כִּי הָרָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים הוּא בְּלִי כֹּחַ הַבְּחִירָה, עַל-כֵּן אֵין יְכוֹלִים לְתַקֵּן הַמִּשְׁקָל

לְעָבְדוֹ בְּהַדְרָגָה וְכוּ', עַל-כֵּן הֵם רוֹעֲשִׁים וּבוֹעֲרִים וּמִתְנַשְּׂאִים וְכוּ'. אֲבָל הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִירָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהֵיטִיב מַעֲשָׂיו שֶׁהֵם גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים, הוּא מְתַקֵּן הַצְּמָצוּם הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁיָּאִיר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בִּבְחִינַת תִּקּוּן. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי עוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בִּבְחִינַת חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַאֲפִיל וּמֵאִיר יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ וְכוּ' בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וְכוּ' וְגוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וְכוּ', הַכֹּל בְּשִׁבְיל טוֹבַת יִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ לְכֻלָּם. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים כָּל זֶה קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת יְחוּדוֹ וּמַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי עִקַּר הַשִּׁנּוּיִים הָאֵלּוּ שֶׁגּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר וְכוּ', הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִסּוֹד הַצְּמָצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁגִּבְּלָה הָאוֹר וְהֶעְלִימוֹ וְחָזַר וְגִלָּה אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ חָדָשׁ נִפְלָא יוֹתֵר וְחָזַר וְהֶעְלִימוֹ וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים, וְהַכֹּל בִּדְרָכִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים כַּמּוּבָן בַּכְּתָבִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְכָל זֶה הָיָה בְּשִׁבְיל שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא הָעוֹלָם וְיִתְקַיֵּם עַתָּה שֶׁעִקָּרוֹ הָאָדָם הַבָּעַל בְּחִירָה. וְעַל-כֵּן נַעֲשִׂין עַתָּה כָּל בְּחִינוֹת הַצְּמָצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. אֲבָל עַתָּה הַכֹּל תָּלוּי בְּהָאָדָם שֶׁאֵלָיו נִמְסַר הַכֹּל, בִּבְחִינַת וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי-אָדָם, שֶׁמָּסַר לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ וְהִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי צְמָצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כְּפִי בְּחִירָתוֹ. כִּי נָתַן בּוֹ כֹּחַ אֱלֹקִי בְּלִבּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לִבְעֹר עַד אֵין סוֹף, אֲבָל צִוָּה עָלָיו שֶׁיְּצַמְצֵם הָאוֹר שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל פֶּן יֶהֱרְסוּ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמְּצַמְצֵם הָאוֹר וּמֵהַצְּמָצוּם יֵשׁ אֲחִיזַת הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁמְּצַמְצֵם הָאוֹר וְכוּ' צָרִיךְ לִזָּהֵר לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ רַק מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְכוּ', עַד שֶׁיַּעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת בְּרִיאַת וְקִיּוּם הָעוֹלָמוֹת וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה יִגָּלֶה מַלְכוּתוֹ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁזֶּה הָעִקָּר. וְאָז עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבָּעַל בְּחִירָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לְכְנֹס וְלִצְאֵת בְּשָׁלוֹם. וְאָז יֵשׁ עָלָיו גַּם לְבֵיתָא עִלָּאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלַעֲסֹק בְּתִקּוּנִים אֵלּוּ בְּמַדְרֵגָה הַגְּבוֹהָה יוֹתֵר וְכוּ' וְכֵן מִיּוֹם לְיוֹם וּמִדַּרְגָא לְדַרְגָא. וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם שֶׁעִקָּרוֹ עַל-יְדֵי הָאָדָם שֶׁבְּשִׁבְילוֹ נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם הַכֹּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כח

וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה אֵצֶל הַצַּדִּיקִים בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא. וּבְיוֹתֵר צְרִיכִין תִּקּוּנִים אֵלּוּ לְאוֹתָן שֶׁכִּבְר עָבְרוּ עַל מִצְווֹת הַתּוֹרָה וּצְרִיכִין לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהֶעֱבֵרָה הִיא בְּחִינַת

חֲרבַן הָעוֹלָמוֹת וְקִלְקוּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. אַךְ כָּל קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם וּמַמְשִׁיכִין תִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בִּדְרָכִים נִפְלָאִים, בְּאֹפֶן שֶׁיַּמְשִׁיכוּ הֶאָרַת הִתְנוֹצְצוּת אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלֵב כָּל אֶחָד לְעוֹרְרוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ, וּמְאִירִין בָּהֶם עֵצוֹת עֲמֻקוֹת וְהִתְחַזְּקוּת נִפְלָא בְּכָל פַּעַם בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכוּ לָשׁוּב בְּכָל פַּעַם מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת אֲלָפִים וּרְבָבוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל כָּל אָדָם, וַאֲפִלּוּ עַל הָרְחוֹקִים מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ, יֵשׁ לָהֶם בְּחִינַת עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת, כִּי גַּם אֶצְלָם אֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ. וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד יֵשׁ לְכָל אֶחָד כַּמָּה שִׁנּוּיִים לְאֵין מִסְפָּר. וּבִפְרָט אֵלּוּ הַמִּתְעוֹרְרִין לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, וְהֵם חֲלוּשֵׁי כֹּחַ וְכוּ' שֶׁעֲלֵיהֶם מִתְגַּבֵּר וְחוֹתֵר הַיֵּצֶר הָרָע יוֹתֵר וְרוֹצֶה לְהַפִּילָם חַס וְשָׁלוֹם, וְהֵם מִתְיַגְּעִים לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו וְיֵשׁ לָהֶם שִׁנּוּיִים בְּחִינַת עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּלִי שִׁעוּר בְּחִינַת יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת וְכוּ'. וְעַל כָּל זֶה צְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד, בְּפֶרְט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ וּבַדּוֹרוֹת הַבָּאִים שֶׁהֵם סְמוּכִין לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. כִּי כָּל מַה שֶּׁסְּמוּכִין יוֹתֵר אֶל הַקֵּץ הַבַּעַל דָּבָר הוּא מִתְפַּשֵּׁט וּמִתְגַּבֵּר יוֹתֵר (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), וְעַל מִי לָנוּ לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְהָעִקָּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁכְּבָר עָמְדוּ בַּמִּלְחָמָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם כָּרָאוּי בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, וְהֵם מוֹדִיעִים לָנוּ שֶׁאֵין שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת לַה' יִתְבָּרַךְ נֶאֱבָד אֲפִלּוּ מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו. אַדְרַבָּא עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין תִּקּוּנִים נִפְלָאִים עַל-פִּי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי הֲלֹא סוֹף כָּל סוֹף הַכֹּל יִתְתַּקְּנוּ וְכוּ'. אַךְ עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי מִי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁבָּזֶה תָּלוּי תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְכָל דְּרֵי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה מִסְתַּכְּלִין וּמְצַפִּין עַל הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, אַדְרַבָּא עַל יָדוֹ דַּיְקָא נַעֲשִׂין תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד עַל-יְדֵי כָּל הִתְעוֹרְרוּת וְהִתְעוֹרְרוּת כָּל שֶׁהִיא שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה בְּאֵיזוֹ יוֹם וּבְאֵיזוֹ שָׁעָה בְּאֵיזוֹ רֶגַע וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּנִים אֵלּוּ, וְהָעִקָּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וּכְדִלְקַמָּן. כִּי כָּל מִינֵי עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת וְהִתְנוֹצְצוּת אֱלקוּת וְהַעְלָמָתוֹ וְכוּ' שֶׁעוֹבְרִין עַל כָּל אָדָם בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ עַל הַגְּרוּעִים וְהָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סוֹד הַצִּמְצוּמִים הַנִּפְלָאִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁגָּלָה אוֹרוֹ וְהֶעְלִימוֹ וְכוּ'. וְכֵן כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם סוֹד הַשְּׁבִירָה, וְהַתִּקּוּן שֶׁמִּשָּׁם סוֹד הַבְּחִירָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה. אֲבָל בְּנֵי-אָדָם לֹא דַּי שֶׁאֵינָם מְתַקְּנִים אַף גַּם הֵם מְקַלְקְלִים הַרְבֵּה בְּכָל דּוֹר הַמָּקוֹם יְרַחֵם לְהַבָּא. עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי יְסוֹדֵי עוֹלָם שֶׁעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא

קַלְקְלוּ וְתִקְנוּ הַרְבֵּה, וְהֵם עוֹסְקִים לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. אֲבָל אַחַר כָּל יְגִיעָתָם הָעֲצוּמָה שֶׁהֵם סוֹבְלִין כָּל מִינֵי יִסּוּרִים וְצַעַר בִּשְׁבִילֵנוּ אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מֵאִתָּנוּ. עַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁחוֹטְפִים אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת טוֹב אֲפִלּוּ מֵהַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, הוּא יָקָר מְאֹד אֲצָלָם. וְהֵם מְלַקְּטִים כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל כָּל מִינֵי הִתְעוֹרְרוּת כָּל שֶׁהִיא וּבוֹנִים מֵהֶם תְּקוּנִים נִפְלָאִים. אַךְ הָעִקָּר שֶׁלֹּא יִהְיוּ חוֹלְקִים וְלֻצִים עַל הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּנָם, וְיִתְחַזְּקוּ לְקַיֵּם דִּבְרֵיהֶם לְהִתְעוֹרֵר בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכְלוּ כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבָּם, וְיַקְיְמוּ עֵינֵי תָּמִיד אֶל ה' וְכוּ' עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם. וְאָז יִזְכּוּ סוֹף כָּל סוֹף לְאַחֲרִית טוֹב וְנִפְלָא וְיִהְיֶה לָהֶם חֵלֶק גָּדוֹל בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כט

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁהִיא בֵּין יוֹם לְיוֹם בֵּין יְצִיאַת יוֹם זֶה לִכְנִיסַת יוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁאַחֲרָיו. שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה סוֹד נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד סוֹד תְּחִלַּת הַצְמָצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּהֶרֶף עַיִן זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עָלָיו. כִּי הוּא סוֹד נוֹרָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עָלָיו סוֹד הַצְמָצוּם הַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל עַתָּה צְרִיכִין לְתַקֵּן כָּל זֶה עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְעִקַּר אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא הִיא תְּפִלָּה. עַל-כֵּן תִּקְנוּ אָז תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁצְּרִיכִין לְזָהֵר בָּהּ מְאֹד. כִּי אָז צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְלָשׁוּם כָּל לִבּוֹ עָלֶיהָ כְּדֵי לְתַקֵּן הַצְמָצוּם שֶׁבֵּין יוֹם לְיוֹם שֶׁהִיא הִסְתַּלְקוּת יוֹם זֶה וּכְנִיסַת יוֹם אַחֵר, שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת אוֹר הַשֵּׂכֶל שֶׁל הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַיּוֹם הָעוֹבֵר, וּכְנִיסַת צְמָצוּם וְאוֹר חָדָשׁ שֶׁל הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁל יוֹם הַשֵּׁנִי. כִּי אֵין שְׁנֵי יָמִים שָׁוִין, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כְּדֵי לְהַכִּיר אֶת עַצְמוֹ עִם הָעוֹלָם בְּשֵׂכֶל חָדָשׁ בְּאֹפֶן שֶׁכֻּלָּם יֵדְעוּ אוֹתוֹ וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁעוֹבְרִים כַּמָּה יָמִים שֶׁשּׁוֹכְחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר, אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁמַּכִּירִין אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, וּמַמְשִׁיכִין הַשְׁגַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם בִּצְמָצוּמִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים בְּאֹפֶן שֶׁיּוֹדִיעוּ אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם:

כִּי בְּחִינַת בֵּין הָעַרְבַּיִם שֶׁאָז זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁהִיא בֵּין יוֹם לְיוֹם שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּין דַּרְגָּא לְדַרְגָּא בֵּין הַשְׁגַּת אֱלֹקוּת שֶׁבְּיוֹם זֶה לְהַשְׁגַּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁבְּיוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו, שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה שֶׁבֵּין דַּרְגָּא לְדַרְגָּא. שֶׁאֵצֶל הַצַּדִּיקִים הַיְרִידָה הִיא אֵיזֶה הִסְתַּלְקוּת דַּעְתָּם הַקָּדוֹשׁ וְכוּ' שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲרִיבַת וְחֶשְׁכַת יוֹם זֶה שֶׁהִיא חֶשְׁכַת אוֹר הַשֵּׂכֶל וְכוּ'. אֲבָל אֵצֶל רֹב הָעוֹלָם יֵשׁ יְרִידוֹת מַמָּשׁ עַל-יְדֵי הַפְּגָמִים וְהָעֲבֵרוֹת שֶׁלָּהֶם רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהַצַּדִּיקִים עוֹסְקִים בְּכַמָּה תִּקּוּנִים לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת בֵּין

הָעַרְבַּיִם שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. כִּי הָעֲבֵרָה וְהַקְּלִקּוּל חַס וְשָׁלוֹם הִיא בְּחִינַת הַסְתָּלְקוּת הָאוֹר. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה קְצָת אוֹר, כִּי גַּם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹות כָּרִמּוֹן. וּבְוַדַּאי כְּבָר עָשָׂה כַּמָּה מִצְוֹות וְטוֹב. וְעַל-כֵּן אֶפְשָׁר אַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק וְנֶחֱשַׁךְ הָאוֹר עַל-יְדֵי פְּגָמָיו, אָז עִקַּר הָעֲבוֹדָה לְהִשְׁתַּדֵּל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּתוֹסֶפֶת מֻרְבֶּה. בִּבְחִינַת הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם. הַיְנוּ כְּקֶדֶם כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִקֹּדֶם בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהֵאִיר הָאוֹר וְנִתְעַלֵּם וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַתִּקּוּן וּמִשָּׁם כָּל הַבְּחִירָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כְּמוֹ כֵן יְחוּס עָלֵינוּ וִישִׁיבֵנוּ בִּתְשׁוּבָה לְפָנָיו וִיחַדֵּשׁ יָמֵינוּ מִיּוֹם אֶל יוֹם שֶׁנִּזְכֶּה בַּיּוֹם שֶׁבָּא לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָ דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַיְרִידָה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה אֵיזֶה אוֹר וְנִסְתַּלֵּק יְכוֹלִין אַחַר כָּךְ לְהַמְשִׁיכוֹ בְּתוֹסֶפֶת מֻרְבֶּה בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בְּעִנְיַן הַצִּמְצוּמִים. וְהַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁזָּכוּ לְכָל זֶה בִּשְׁלֵמוּת, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְעוֹרֵר לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וְכוּ', כִּי בְּלֹא אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל אִי אֶפְשָׁר לְהִתְתַּקֵּן וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ל

וְזֶה תְּכוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשַּׂאת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב. שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת מִנְחַת עֶרֶב בְּחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּחִינַת וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. שֶׁבְּעֵת שֶׁרוֹאֶה שֶׁהָאוֹר הוֹלֵךְ לְהִסְתַּלֵּק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּין הָעַרְבַּיִם, אָז צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה. וְיִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי ה' בְּטֶרֶם יַעֲבֹר יוֹם. בִּבְחִינַת אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עֶרֶב (יִרְמְיָה ו). מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁכְּבָר עָבְרוּ הַרְבֵּה מִיָּמָיו וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁעָבְרוּ רֹב יָמָיו וְהַיּוֹם מַתְחִיל לַעֲרֹב, כִּי לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ וְיָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר, שֶׁצָּרִיךְ לְקַיֵּם וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ וְכוּ' עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְכוּ'. וְכָל זֶה הִיא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרִין קֹדֶם פֶּסַח שֶׁהִוא מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ. כִּי מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הִיא לְתַקֵּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעִנְיָן הַנִּזְכָּר לְעֵיל דְּהַיְנוּ מִפְּגַם הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. כִּי עִקַּר הָאוֹר שֶׁל שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת שֶׁהֵם חַמָּה וּלְבָנָה הוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁהוּא אוֹר כָּל הָאוֹרוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ה' אוֹרִי וְכוּ'. וּבִתְחִלָּה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָאוֹר שֶׁהָיָה גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שֶׁאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּשִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית הָיָה מֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. רָאָה רְשָׁעִים שֶׁעֲתִידִין לָצֵאת וְכוּ' עָמַד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים וְכוּ'.

הַיְנוּ שֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהָאוֹר יָאִיר בְּאוֹר גָּדוֹל מְאֹד, אַךְ עָמַד וּגְנָזוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְכוּ'. כִּי רָאָה שֶׁרֹב הָעוֹלָם יִפְּגְמוּ אִם יִהְיֶה הָאוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. כִּי יִרְצוּ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ חוּץ מֵהַמִּדָּה עַד אֵין סוֹף שֶׁזֶּה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶרְבַּן הָעוֹלָם, עַל-כֵּן עָמַד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים וְכוּ'. כִּי רַק הַצַּדִּיקִים הֵם כְּדַאי וּרְאוּיִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר כָּזֶה יוֹדְעִים לְצַמְצֵם גַּם אוֹר הַגָּדוֹל מְאֹד. אֲבָל שְׁאָר הָעוֹלָם אֵינָם יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר כָּזֶה שֶׁלֹּא יֵצְאוּ חוּץ מֵהַמִּדָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי בְּוַדַּאי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ גְּבוּל וּמִדָּה כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אַל יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת (שְׁמוֹת פֶּרֶק יט), וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י אַתָּה מְחֻצָּה לְעַצְמְךָ וְאַהֲרֹן מְחֻצָּה לְעַצְמוֹ וְכוּ' וְהָעָם כָּל עִקַּר אַל יֶהֱרְסוּ וְכוּ'. (וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ דַּי בָּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וּמְשֻׁנְּגְנַז הָאוֹר הָרִאשׁוֹן עָשָׂה ה' אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת, שֶׁהֵם חַמָּה וּלְבָנָה לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וּלְהָאִיר עַל הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם בְּפָרָשַׁת יְהִי מְאֹרֹת וְכוּ'. וְאָז קִטְרְגָה הַיֵּרֵחַ וְאָמְרָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד וְכוּ'. כִּי רְצוֹנָהּ הָיָה שֶׁיִּתְגַּדֵּל אוֹרָהּ בְּיוֹתֵר, כִּי הָיְתָה מִתְאַוָּה לְהָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְנַז שֶׁהָיוּ מִסְתַּכְּלִין בּוֹ לְמֵרָחוֹק מְאֹד. וְאָמַר לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ. כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתְּ רוֹצָה לְהִסְתַּכֵּל לְמֵרָחוֹק אַתְּ צָרִיךְ לְמַעֵט עַצְמֵךְ יוֹתֵר, כִּי מָאן דְּאִיהוּ רַב הוּא זְעֵיר וּמָאן דְּאִיהוּ זְעֵיר הוּא רַב. כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל חוּץ מֵהַמִּדָּה צָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי וְכוּ'. וְאָז נִתְרַעֲמָה הַלְּבָנָה וְטָעֲנָה עִם ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי וְכוּ' (חֻלִּין בְּפֶרֶק אֵלּוּ טְרֵפוֹת), וְאָמַר לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ צַדִּיקִים יִקָּרְאוּ עַל שְׁמֵךְ, יַעֲקֹב הַקָּטָן, דָּוִד הַקָּטָן, שְׁמוּאֵל הַקָּטָן וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאָמַר לָהּ שֶׁזֶּה עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם מְקַטְּנִים עַצְמָן בִּבְחִינַת כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים-שֶׁאַתֶּם מַמְעִיטִין עַצְמְכֶם וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם ה' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְכוּ' וְלֹא הִלַּכְתִּי בִּגְדוֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי אִם לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עָלַי אִמּוֹ וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּצַמְצְמִין אוֹר לַהֲבִיאוּת לִבָּם שֶׁלֹּא יִבְעֹר יוֹתֵר מִדַּאי וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְכוּ', עַד שֶׁזּוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהָאִיר בְּלִבָּם אוֹר גָּדוֹל בִּבְחִינַת תִּקּוּן וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי זֹאת עוֹלָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן וּמִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי כָּל הַפְּגָם שֶׁל הַלְּבָנָה הָיָה עַל שֶׁרָצְתָה לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמַּקְטִינִים עַצְמָן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְזֶה בְּחִינַת סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁנִּתְקַשֶּׁה בּוֹ מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהוּא סוֹד הָעִבּוּר שֶׁלֹּא נִמְסַר אֶלָּא לִגְדוֹלִים. כִּי הוּא סוֹד תִּקּוּן

הַצְמָצוּם שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לַעֲמֹד עָלָיו שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּהֶרֶף עַיִן וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עָלָיו כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מִצְוֹת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל נֶאֱמְרָה לְמֹשֶׁה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, כְּפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק הַחֹדֶשׁ הַזֶּה, סְמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה נֶאֱמְרָה לוֹ פָּרָשָׁה זוֹ וְהֶרְאָהוּ עִם חֻשְּׁכָה. כִּי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַצְמָצוּם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם בֵּין הָעַרְבַּיִם כְּשֶׁמַּתְחִיל אוֹר יוֹם הַקּוֹדֵם לָצֵאת וְשֶׁיִּכְנֹס אוֹר יוֹם הַשֵּׁנִי, שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן הַצְמָצוּם שֶׁל אוֹר יוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לב

וְעַל-כֵּן שָׁם בְּפָרָשַׁת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ נִצְטַוּוּ עַל הַקָּרְבַּן פֶּסַח וּמִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ. כִּי עִקַּר אִסּוּר חָמֵץ וּמִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה הוּא מֵחֲמַת הַחִפָּזוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ וְכוּ'. וּכְתִיב וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק עֻגוֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ. וְעִקַּר הַחִפָּזוֹן הָיָה מֵחֲמַת בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל, מֵחֲמַת שֶׁאָז לֹא הָיָה עֲדַיִן בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בִּשְׁלֵמוּת כִּי לֹא הָיוּ רְאוּיִים לְגָאֳלָה וְה' יִתְבָּרַךְ פָּסַח וְדִלֵּג עַל הַקֵּץ כַּמּוּבָא. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הֵאִיר עֲלֵיהֶם אָז אוֹר גָּדוֹל מְאֹד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּבַּיְנוֹנוֹת. אֲבָל הֵם לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְקַבֵּל אוֹר כָּזֶה, רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְנָתַן לָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּל זֶה הָאוֹר הַגָּדוֹל וְנָתַן לָהֶם מִצְוַת פֶּסַח וּמִילָה וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֵיזֶה זְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא מְעַט. אֲבָל לֹא הָיָה כְּדַאי בְּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּהֶם לְקַבֵּל אוֹר כָּזֶה רַק בְּרַחֲמָיו וּבְחֶמְלָתוֹ. וּמֵחֲמַת זֶה הֶכְרְחוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ. וּמֵחֲמַת זֶה נֶאֱסַר הֶחָמֵץ אָז בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת חִמּוּץ הַמּוֹחַ שֶׁמִּמֶּשֶׁם יְנִיקַת הֶחָמֵץ, וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הֶחָמֵץ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּצַמְצְמִין אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת כָּרְאוּי וּמַמְשִׁיכִין הָאוֹר בְּהַדְרָגָה, וּמִתְגַּבְּרִין שֶׁלֹּא לְהַחֲמִיץ הַמּוֹחַ בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת רַק לְהַחֲמִיץ הַמּוֹחַ בְּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּגָּלֶה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה וְאָז יוֹנֵק הֶחָמֵץ מֵהַקְּדֻשָּׁה. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁקִּבְּלוּ הָאוֹר שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה, אָסוּר לֶאֱכֹל חָמֵץ רַק מַצָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חִפָּזוֹן, שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חִמּוּץ הַמּוֹחַ דְּסִטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא צִמְצְמוּ הָאוֹר כָּרָאוּי וְלֹא בֵּרְרוּ עֲדַיִן חִמּוּץ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁיִּהְיֶה רַק בִּקְדֻשָּׁה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מִצְוֹת קָרְבַּן פֶּסַח וְאִסּוּר חָמֵץ מַתְחִיל אַחַר חֲצוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בֵּין הָעַרְבַּיִם שֶׁאָז מַתְחִיל זְמַן מִנְחָה. כִּי אָז צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הַצְמָצוּם שֶׁבֵּין יוֹם לְיוֹם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּבִפְרָט עַתָּה בְּעֶרֶב פֶּסַח שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ הָאוֹר שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי

אָז הִתְחִיל קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁהָיָה מִתְמוֹטֵט עַד מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהַתְחָלָתוֹ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת צִמְצוּם עַל-יְדֵי קְצָת אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא. עַל-כֵּן צְרִיכִין בְּעֶרֶב פֶּסַח אַחַר חֲצוֹת שֶׁהוּא זְמַן מִנְחָה לַעֲסֹק בַּתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל עַל-יְדֵי קָרְבַּן פֶּסַח וְאִסּוּר חָמֵץ כְּדֵי לְקַבֵּל הָאוֹר עַל-יְדֵי אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין הָאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי בִּשְׁבִיל אוֹר גָּדוֹל הַזֶּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת עַל כָּל פָּנִים מְעַט. וְזֶה בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַקָּרְבַּן פֶּסַח וְאִסּוּר חָמֵץ אָז כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה כָּרָאוּי. שֶׁהַתְחָלַת הַתִּקּוּן הוּא אַחַר חֲצוֹת שֶׁהוּא זְמַן מִנְחָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לג

וְעַל-כֵּן כָּל פְּגַם הָעֶרֶב רַב בָּעֶגֶל הָיָה בִּזְמַן מִנְחָה אַחַר חֲצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה כִּי בָּא שֵׁשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי כָּל פְּגַם הָעֶרֶב רַב הָיוּ פְּגָמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁלֹּא צִמְצְמוּ הָאוֹר כָּרָאוּי וְלֹא קִדְּשׁוּ מַחֲשַׁבְתָּם כְּלָל רַק רָצוּ לְהִסְתַּכֵּל וְלִרְאוֹת מַה שֶּׁלֹּא הָיָה רָאוּי אֲלֵיהֶם כְּלָל. כִּי מַחְשְׁבוֹתָם וּמַעֲשֵׂיהֶם לֹא הָיוּ זַכִּים כְּלָל, רַק דַּעְתָּם הָיָה גַּדּוֹל וְהֵבִינוּ בְּדַעְתָּם גְּדֻלַּת מֹשֶׁה עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהֵאִיר בָּהֶם וְעַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה לְעֵינֵיהֶם וּמֵחֲמַת זֶה הָלְכוּ אַחֲרָיו. אֲבָל עֲדַיִן לֹא צִמְצְמוּ הָאוֹר כְּלָל, וַעֲדַיִן לֹא עָמְדוּ בַּמִּלְחָמָה וְנִסָּיוֹן שֶׁל הַמִּלְחָמָה שֶׁבַּמַּחֲשָׁבָה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת לֹא רָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְקַבְּלָם, רַק מֹשֶׁה חָשַׁב שֶׁיִּתְגַּיְּרוּ בֶּאֱמֶת וְאָמַר טוֹב שֶׁיִּדְבָּקוּ גֵּרִים בְּהַשְׁכִינָה. אֲבָל הֵם שִׁחֲתוּ וְהִשְׁחִיתוּ עַל-יְדֵי כָּל הַפְּגָמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל עַד שֶׁעָשׂוּ עַל-יְדֵי זֶה אֶת הָעֶגֶל, שֶׁכָּל זֶה בָּא מֵרִבּוּי אוֹר הַנִּזְכָּר לְעֵיל וּמִפְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלָּהֶם וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל (בְּאוֹת יוד). וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַקִּלְקוּל אַחַר שֵׁשׁ בִּזְמַן מִנְחָה שֶׁאָז צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הַצִּמְצוּם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה אָז דַּיְקָא:

חלק לד

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, כִּי יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁאָז הָיָה הַצִּמְצוּם שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁהָיָה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא הָיָה צָרִיךְ תִּקּוּן עַל-יְדֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל הוּא חָטָא אָז בְּעֵץ הַדַּעַת וְלֹא הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי, כִּי הִסְתַּכֵּל בַּמָּה דְּלֹא הֲוֵי לֵיהּ רְשׁוּ, וְגַם חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּמַחֲשָׁבָה חָאב. וְה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלָיו וְעָסַק בְּתִקּוּנוֹ. וְכָל זֶה הָיָה אַחַר חֲצוֹת בִּזְמַן הַמִּנְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּעֶשְׂירִית סָרְחוּ וְכוּ'. וְאָז וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי כָּל קִלְקוּלוֹ וְתִקּוּנוֹ הָיָה בְּעִנְיַן הַצִּמְצוּם הַנִּזְכָּר לְעֵיל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן

הָיָה בְּזֶמַן הַמִּנְחָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָז מַקְדִּימִין יִשְׂרָאֵל לַעֲסֹק בִּתְשׁוּבָה בֶּאֱלוּל וּבִפְרָט הַצַּדִּיקִים וְהַנְּלָוִים אֲלֵיהֶם. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין תִּקּוּן הַצְּמָצוּם שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהָיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, מַמְשִׁיכִין עַתָּה עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לה

וְהִנֵּה עַל-פִּי כָּל הַדְּבָרִים [הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל] יִתְבָּאֵר כָּל עִנְיַן הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁקּוֹרִין קֹדֶם פֶּסַח. כִּי "פָּרָשַׁת שְׁקָלִים" כְּבָר נִתְבָּאֵר (בְּאוֹת יוּד) שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁקָל לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּנָיַן הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ עֲלִיָּה לְבֵיתָא עִלָּאָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁכָּל זֶה הִיא בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי הַשְּׁקָלִים בָּאוּ לְכַפֵּר עֲוֹן הָעֶגֶל שֶׁחָטְאוּ לְאַחַר שֵׁשׁ בְּזֶמַן הַמִּנְחָה. וְכֵן מָצִאתִי מִבֹּאר בִּירוּשַׁלְמִי שְׁקָלִים פֶּרֶק א וְזֶה לְשׁוֹנוֹ לְפִי שֶׁחָטְאוּ בַּחֲצִי הַיּוֹם יִתְּנוּ מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל וְכוּ' הֵינוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אַחַר כָּךְ קוֹרִין "פָּרָשַׁת זָכוֹר" שֶׁהִיא בְּחִינַת מְחִיַּת עֲמָלֵק, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמְּלְחָמָה שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר אַחַר הַצְּמָצוּם כָּרָאוּי. לְהַגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת קְלִפַּת וְזֶהֲמַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרוֹצֶה בְּכָל פַּעַם לְהִתְגַּבֵּר בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, בִּבְחִינַת אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת מִקְרֶה כַּמּוּבָא, שֶׁבָּא עַל-יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עִקַּר קִלְקוּל הַמַּחֲשָׁבָה. וְכֵן מִתְגַּבֵּר בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּבְכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת, עַד שֶׁרוֹצֶה לְהָבִיא לְהֶרְהֵר אַחַר ה' יִתְבָּרַךְ וְלָבוֹא לִכְפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכָּל זֶה מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק וּצְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד מְאֹד בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְהַזְּקֵנִים שֶׁלּוֹחֲמִים עִמּוֹ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר הֵיטֵב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק כְּדֵי לִזְכֹּר לְהִזָּהֵר מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יִתְגַּנֵּב לְתוֹךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי דַּרְכּוֹ לֶאֱרֹב עַל הָאָדָם תָּמִיד וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה כִּי יָד עַל כֵּס יָ"הּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר, נִשְׁבַּע ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק. שֵׁם וְכִסֵּא זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה וּבֵיתָא עִלָּאָה. כִּי שֵׁם זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכִסֵּא זֶה בְּחִינַת כִּסֵּא הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה כְּעֵין מַלְכוּתָא דְּאַרְעָא. שֶׁעִקַּר אֵימַת הַמַּלְכוּת בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ לְמָרְחַקִּים הִיא רַק מֵחֲמַת הַשֵּׁם שֶׁשּׁוֹמְעִין שְׁמוֹ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי זֶה נוֹשְׁאִין עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּתוֹ. אֲבָל עִקַּר כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ הוּא בְּבֵית הַמַּלְכוּת הַפְּנִימִי שֶׁשָּׁם יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ. וְעַל-כֵּן הַשֵּׁם הוּא בִּבְחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט שְׁמוֹ עַד לְמֵרָחוֹק, וְהַכִּסֵּא הוּא בִּבְחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה בְּבֵית הַמַּלְכוּת

הַפְּנִימִי כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכֵן הוּא כְּבִיכוֹל בִּבְחִינַת מַלְכוּתָא דִּרְקִיעָא וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְנִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁאֵין שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק שֶׁמִּתְגָּרֶה תָּמִיד כְּנֶגֶד זֶה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמּוֹ, כִּי צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וְכוּ', וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת לֹא אָבוֹא בְּעִיר עַד דִּבְקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ, שֶׁכְּבְיָכוֹל אֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא נִכְנָס בְּבֵיתוֹ לֵישֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק וְיִגָּדֵל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ בְּכָל הָעוֹלָם בְּכָל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, וְאָז דַּיְקָא יִהְיֶה עֲלָיָה לִשְׁנֵי הַבָּתִּים וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר, כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר מֵחָדָשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּתַחְבּוּלוֹת עֲצוּמוֹת עַד שֶׁהָיָה קָשֶׁה לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ לוֹחֵם עִמּוֹ וְשׁוֹלֵחַ בְּרַחֲמָיו בְּכָל פַּעַם צַדִּיקִים נוֹרָאִים בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁלּוֹחֲמִים עִמּוֹ וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהִיא מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת קִימוּ וְקִבְּלוּ, בְּחִינַת נַעֲשָׂה וְנִשְׁמַע שֶׁצְּרִיכִין לְהַקְדִּים הַנַּעֲשֶׂה לְהַנִּשְׁמַע כַּנִּזְכָּר לְעֵיל (בְּאוֹת י), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִימוּ וְקִבְּלוּ, קִימוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה, וְקִבְּלוּ בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁשּׁוֹמְעִין וּמְקַבְּלִין אֶת הַתּוֹרָה, וְהֵם זָכוּ אָז עַל-יְדֵי מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהָעִקָּר שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת קִימוּ וְקִבְּלוּ לְהַקְדִּים קִימוּ לְקִבְּלוּ הַנַּעֲשֶׂה לְנִשְׁמַע שֶׁהִיא בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּלְהִתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת עַד שֶׁיְּקַיְּמוּ הַתּוֹרָה בְּעָבְדָא וּמִלּוּלָא וְאַחַר כָּךְ יִשְׁמְעוּ וְיַקְבְּלוּ אוֹר הִתְנוֹצְצוּת הָאֵין סוֹף בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כָּרָאוּי וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לו

וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת מְטֻמְאַת מֵת. כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִתְהַוָּה מֵחֲמַת רִבּוּי הָאוֹר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה מִיתַת הַמַּלְכִים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה צָרִיךְ לְתַקֵּן זֹאת וְקִלְקֵל עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ וְאָז נִגְזַר הַמִּיתָה. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם מַעֲשֶׂה הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁכֻּלָּם בָּאִים לְכַפֵּר עַל כָּל הָעֲוֹונוֹת שֶׁעִקָּרָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל מִבְּחִינַת פְּגַם הַצִּמְצוּם הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁבְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ מְגַלִּין כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וַאֲפִלּוּ בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת לַה' וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וּפָרָה אֲדֻמָּה הִוא חִדּוּשׁ יוֹתֵר כִּי מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, וְהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי בָּאָה לְכַפֵּר עַל עָוֹון הָעֵגֶל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי פָּגְמוּ בִּפְנֵי שׁוֹר מַהַשְׁמֹאל וְכוּ' כַּמּוּבָא. שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. כִּי עִקַּר כָּל הָעֲוֹונוֹת וְהַקִּלְקוּלִים נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁאֵין נִזְהָרִין בְּעִנְיַן תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים כָּרָאוּי מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף. כִּי יֵשׁ שֶׁלִּבּוֹ בּוֹעֵר בְּיוֹתֵר חוּץ מֵהַמִּדָּה וְאֵינוֹ מְצַמְצֵם אוֹר לַהֲבִיוּת לִבּוֹ כָּרָאוּי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם

שְׁבִירָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּזֶּה בָּאִים כַּמָּה קִלְקוּלִים חַס וְשָׁלוֹם וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל זֶה וּמְצַמְצֵם הָאוֹר כָּרָאוּי צָרִיךְ לְזָהֵר בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ חָכְמַת לֵב בִּבְחִינַת יְצִירָה לְטָב, שֶׁהִיא לְהִתְגַּבֵּר לְהַמְשִׁיךְ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וּלְהַגְבִּירָם עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת. כִּי הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַצִּמְצוּם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּין שֶׁהָיָה מֻכְרָח כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְהַוָּה הַצִּמְצוּם הִתְחִיל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל מִמֶּנּוּ אֲחִיזַת סִיְּגֵי הַדִּינִים, שֶׁמֵּהֶם כָּל כֹּחוֹת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרַע שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל עַד שֶׁיַּעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּמִדּוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּפְשִׁיטוּת וּתְמִימוּת עַד שֶׁיִּגָּלֶה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

נִמְצָא שֶׁהָעִקָּר שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ צִמְצוּם שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי. אֲבָל צְרִיכִין לְהַמְתִּיק הַצִּמְצוּם וּלְהִתְגַּבֵּר שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנּוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם. וּמֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּפְגַם הַדּוֹרוֹת נִגְזַר מִיתָה שֶׁבָּאָה מִפְּגַם הַצִּמְצוּם שֶׁלֹּא יִתְתַּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת עַד תְּחִיַּת הַמֵּתִים. וּפָרָה אֲדֻמָּה הִיא בְּחִינַת הַתִּקּוּן לְטַהֵר מְטֻמְאַת הַמֵּת. כִּי הִיא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁמְּבִיאִין פָּרָה שֶׁאֲחִיזָתהּ בַּשְּׂמאל בְּחִינַת פְּנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמאל, וְהִיא אֲדֻמָּה תְּמִימָה בְּתִקֻּף הָאַדְמִימִיּוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקֻּף הַדִּין וְהַצִּמְצוּם. וְהַכֹּהֵן בְּעֹצֶם כֹּחוֹ וְהָעִקָּר בְּכֹחַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁכָּל הַפָּרוֹת נִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהוֹצִיאָהּ אֶל מְחוּץ לַמַּחֲנֶה וּלְשָׁחֳטָהּ שָׁם נֹכַח פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁהוּא הַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתְאָה וּבֵיתָא עִלָּאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְתַקֵּן כָּל הַצִּמְצוּמִים מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף וּמַמְתִּיק הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הַסּוֹד שֶׁל פָּרָה אֲדֻמָּה. וְעִקַּר הַדָּבָר שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִתְּחִלַּת תִּקֻּף הַצִּמְצוּם עַד מְחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּזֹאת, עַד שָׁגַם מִשָּׁם שׁוֹחֵט אוֹתָהּ נֹכַח פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ בְּכַוָּנָתוֹ לְשָׁם שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתְאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בֵּיתָא עִלָּאָה, שֶׁכָּל זֶה הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן כָּל הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁבָּא מִפְּגַם הַצִּמְצוּמִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הֶחֱמִירוּ מְאֹד רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעִנְיַן עֲשִׂיַּת הַפָּרָה בְּטָהֳרָה נִפְלָאָה מַה שֶּׁלֹּא עָשׂוּ כֵּן בְּשׁוּם דָּבָר וּבְשׁוּם קָרְבָּן. כִּי הָיוּ מֻכְרָחִים לְהָבִיא תִּינוֹקוֹת נְקִיִּים עַל גַּבֵּי שְׁוָרִים וְכוּ' וּשְׁאָרֵי חֻמְרוֹת עֲצוּמוֹת מְאֹד בְּעִנְיַן טָהֳרַת הַפָּרָה כַּמְבֹאָר בְּמַסֶּכֶת פָּרָה, הַכֹּל בִּבְחִינָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַצִּמְצוּמִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף בִּבְחִינַת טָהֳרָה נִפְלָאָה עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְשָׁחֳטָהּ נֹכַח פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מִשָּׁם וְכוּ', בְּאֹפֶן שֶׁעַל יָדָהּ דַּיְקָא יִטָּהֲרוּ מְטֻמְאַת מֵת, עַל-יְדֵי שֶׁתִּתְקְנוּ עַל יָדָהּ כָּל הַצִּמְצוּמִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תּוֹלַעַת שֶׁהִשְׁלִיכוּ לְתוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י

שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁהַגְּבוֹהַּ כְּאֶרֶז יַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ כְּאֵזוֹב וְכִשְׁנֵי תוֹלָעַת. הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, בְּחִינַת מָאן דְּאִיהוּ רַב אִיהוּ זְעֵיר וּמָאן דְּאִיהוּ זְעֵיר אִיהוּ רַב. כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּקְטִינִים אֶת עַצְמָם בִּבְחִינַת כִּי אַתָּם הַמְעַט כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר תִּקּוּן הַפָּרָה אֲדֻמָּה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְכָל הַפָּרוֹת נִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ וּצְרִיכִין לְקַדְּשָׁם בְּאֵפֶר הַפָּרָה שֶׁל מֹשֶׁה. כִּי עִקַּר כָּל תִּקּוּן הַצְּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הָיוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ שֶׁהִיא מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן וּמִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא תִּקּוּן הַצְּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל:

נִמְצָא שֶׁקֹּדֶם פֶּסַח קוֹרִין אֵלּוּ הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, שֶׁכֻּלָּם בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת פֶּסַח וְשֶׁבּוּעוֹת שֶׁהִיא יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהִיא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בִּבְחִינַת תִּקּוּן כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לְעוֹלָם וָעֶד. שֶׁהָעִקָּר עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַצְּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁכָּל זֶה הוּא עִנְיָן אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לז

וְזֶה בְּחִינַת נְחוּם אֲבֵלִים. כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה הִיא בְּחִינַת נֶחָמוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר 'הַמָּקוֹם יְנַחֵם אֶתְכֶם בְּתוֹךְ אֲבֵלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם'. וּכְלַל הַנֶּחָמָה הִיא שֶׁמֵּאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה הָאוֹר שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ בָּעוֹלָם וְנִסְתַּלֵּק וּמֵת וְנִתְעַלֵּם, יֵשׁ תִּקְוָה לְתַקְנוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים. כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִמְשַׁךְ מִבְּחִינַת מִיתַת הַמְּלָכִים שֶׁהָיְתָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְהַוּוּ הָעוֹלָמוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים הָרְבֵּה בָּזֶה. כִּי עִקַּר הַכְּבֵדוּת לְגַלּוֹת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִבְרֹא אֶת הָעוֹלָמוֹת הָיָה רַק מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי אֵין שׁוּם עוֹלָם שֶׁיּוּכַל לְסַבֵּל אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא אֵין סוֹף. וְהוּ' יִתְבָּרַךְ רָצָה שֶׁיָּאִיר אוֹרוֹ דַּיְקָא בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַזֶּה, שֶׁבְּכָאן עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. עַל-כֵּן צִמְצֵם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי צִמְצוּמִים, וְכָל הַצִּמְצוּמִים הָיוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁכְּבָיְכוֹל הִמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּאֵיזֶה בְּחִינָה וְאַחַר כָּךְ הֶעֱלִימוֹ וְכֵן כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה דְּרָכִים עַד שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל עִקַּר תְּלוּי בְּהָאָדָם שֶׁיִּתַּקֵּן הַכֹּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אָדָם הָרִאשׁוֹן חָטָא תֵּכֶף וְהוּ' יִתְבָּרַךְ עָסַק בְּתִקּוּנוֹ לְעוֹרְרוֹ בִּתְשׁוּבָה, וְכֵן הָיָה שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל מֵאָז נִגְזְרָה מִיתָה לְדוֹרוֹת. אֲבָל עַתָּה הַמִּיתָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד זֶה הַמָּוֶת. כִּי מֵחֲמַת קִלְקוּל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכֵן מֵחֲמַת קִלְקוּלֵי הַדּוֹרוֹת עַל-יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר שֶׁיְּקַבֵּל הָאוֹר שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ זֶה בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ, וְהַהֶכְרֵחַ שֶׁיָּמוּת וְיִסְתַּלֵּק נַפְשׁוֹ, וְאָז

יְזַדַּכֵּךְ וְיִתְחַזֵּר וְיָקוּם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים בְּתוֹסֶפֶת אוֹר חָדָשׁ וְנִפְלָא כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה הָאוֹר וּמֵת וְנִסְתַּלֵּק, יְכוֹלִין עַתָּה לְחַדְּשׁוֹ וּלְתַקְּנוֹ וּלְזַכֵּךְ הַכֶּלִי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר חָדָשׁ גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהֵאִיר הָאוֹר כַּמָּה פְּעָמִים וְסִלְּקוֹ, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְהַוּוּ הַכֵּלִים שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד מִיתַת הַמְּלָכִים וְתִקּוּנָם שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַשְׁבִּירָה וְהַמִּיתָה נִמְשָׁךְ אַחַר כָּךְ עוֹלַם הַתִּקּוּן בְּתוֹסֶפֶת אוֹר נִפְלָא יוֹתֵר כַּמּוּבָן בַּכְּתָבִים. רַק עַתָּה הָעִקָּר תְּלוּי בַּתְּשׁוּבָה שֶׁל הָאָדָם, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת בְּעֶלְמָא שֶׁהִיא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. עַל-כֵּן אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְעַד יוֹם מוֹתוֹ תְּחַכֶּה לוֹ אִם יָשׁוּב וְכוּ'. כִּי אֲפִלּוּ אִם חָטָא כְּמוֹ שֶׁחָטָא אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים, עִם כָּל זֶה בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת לָשׁוּב אֶל ה' אֵין שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת נֶאֱבָד, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבֵד. וּבִפְרָט כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעִנְיָן זֶה הַרְבֵּה. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה. כִּי עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נִתְהַפְּכִין הָעָוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת. כִּי נַעֲשֶׂה תִּקּוּן עַל-יְדֵי הַקִּלְקוּלִים. כִּי כָּל מַה שֶׁקִּלְקֵל וְהִמְשִׁיךְ הָאוֹר לְמָקוֹם שֶׁהִמְשִׁיךְ לַמְּקוֹמוֹת הַמְזֹהָמִים רַחֲמָנָא לִצְלַן שֶׁזֶּה עִקַּר הַקִּלְקוּל. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה הוּא מֵקִים הַכֹּל, וְאָז נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא כֵּלִים חֲדָשִׁים וְנִמְשָׁךְ לְתוֹכָן אוֹר חָדָשׁ נִפְלָא. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיךְ הָאוֹר לִמְקוֹמוֹת גַּסִּים וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה נִתְעַבּוּ הַכֵּלִים וְיכוֹלִין אַחַר כָּךְ לְזַכְּכָם שֶׁיִּתְהַפְּכוּ לְטוֹבָה, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה יִתְהַוּוּ כֵּלִים נִפְלָאִים לְקַבֵּל הָאוֹר חָדָשׁ שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל מִקֹּדֶם. כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְעַבּוֹת הַכֵּלִים כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, עֲוֹונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, הִתְרַחֲקוּת תַּכְלִית הִתְקָרְבוּת. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן מִיתַת הַמְּלָכִים, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי מִיתָתָם וּשְׁבִירָתָם נִמְשָׁךְ אוֹר מ"ה הֶחָדָשׁ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר כַּמּוּבָן בַּכְּתָבִים. אֲבָל כָּל זֶה לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד זֶה לְעָמְקוֹ. שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְעוֹרֵר בְּנֵי-אָדָם בִּתְשׁוּבָה וּלְחַזֵּק אֶת כָּל אֶחָד, וּלְהַעֲלוֹת כָּל מֵינֵי הִתְעוֹרְרוּת בְּעֶלְמָא כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה, וּלְתַקֵּן עַל-יְדֵי זֶה כֵּלִים נִפְלָאִים בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְתַּקֵּן כָּל אֶחָד בְּיֶתֶר שְׁאֵת. עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ כָּל יָמָיו חַיֵּי נַפְשׁוֹ לָנֶצַח, שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא צַדִּיק כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לַעֲסֹק בְּתִקּוּנוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְהַחִפּוּשׂ וְהַבַּקָּשָׁה בְּעַצְמוֹ הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד אֵלָיו לָנֶצַח אֲפִלּוּ אִם קִלְקֵל כְּמוֹ שֶׁקִּלְקֵל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ וְצַדִּיקֵי אֱמֶת עוֹסְקִין בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל תָּמִיד, רַק אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן תֵּכֶף שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת בְּעֶלְמָא הֵם עוֹשִׂין מִזֶּה תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְבַקֵּשׁ פְּתָחוּ לִי כְּמַחַט סִדְקִית וַאֲנִי אֶפְתַּח לָכֶם וְכוּ'. (וְעַיֵּן זֹהַר חָדָשׁ פָּרָשַׁת נֹחַ) הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים. כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיוּ הַצַּדִּיקִים בְּזֶה הָעוֹלָם וְשִׁבְּרוּ תַּאֲוָתָם לְגַמְרֵי וּפָעֲלוּ מַה שֶּׁפָּעֲלוּ וְזָכוּ לְמַה שֶּׁזָּכוּ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁלָּהֶם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, עַל-כֵּן עָשׂוּ כֵּלִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד שֶׁיְּכוֹלִים לְהוֹעִיל וּלְתַקֵּן כָּל הַקִּלְקוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלָן. רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת בְּעָלְמָא שֶׁל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, כִּי בְּלִי שׂוּם הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ כָּרָאוּי. וְעַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לֵץ וְחוֹלֵק וּמִתְנַגֵּד עַל הָעוֹסֵק בְּתִקּוּנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעַתָּה אַל תִּתְלוֹצְצוּ וְכוּ' וּכְתִיב וְתוֹעֲבַת לְאָדָם לֵץ וְכוּ'. וְזֶה כָּל תִּקְוָתֵנוּ וְנֶחָמָתֵנוּ עַל חָרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אַף-עַל-פִּי שֶׁנֶּחֱרַב שְׁנֵי פְּעָמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה אוֹר הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בָּעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁנֶּחֱרַב וְנִסְתַּלֵּק נִשְׁאַר רִשְׁימוּ. וְעַתָּה כָּל תִּקְוָתֵנוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִבָּקֵא הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּתִקּוּנִים נִפְלָאִים יוֹתֵר. כִּי גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן וְכוּ'. כְּמוֹ הַבַּעַל מְלָאכָה כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כְּלִי נִפְלָאָה בְּלִי שׂוּם חִסָּרוֹן שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא בִּשְׁלֵמוּת בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹן, וְעַל-כֵּן הוּא עוֹשֶׂה אוֹתָהּ וְשׁוֹבְרָהּ וְחוֹזֵר וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים. עַד שֶׁמְּזַכְּכָהּ כָּרָאוּי שֶׁתֵּצֵא לְאוֹר כִּרְצוֹנוֹ בִּשְׁלֵמוּת. כְּמוֹ כֵן כִּבְיָכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ, הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר וְכוּ'. שֶׁזֶּה סוֹד שֶׁהָיָה בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, שֶׁהוּא סוֹד שְׁבִירַת הַכֵּלִים וְתִקּוּנָם כַּמּוּבָא. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּשִּׂיג וְיָבִין כָּל זֶה כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, אַךְ זֹאת צְרִיכִין לֵידַע הַכֹּל שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם מִתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת בָּעָלְמָא, יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ. בְּכָל הַמָּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ ה' אֱלֹקֶיךָ שָׁמָּה וְכוּ'. אִם יִהְיֶה נִדָּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' וּמָל ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְכוּ'. שֶׁמִּכָּל הַמָּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד יְשִׁיבֵנוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיַהֲפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא-עַד דְּכְדּוּכָהּ שֶׁל נֶפֶשׁ. וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם וְכוּ'. כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן הַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיְּכוֹלִים לַהֲפֹךְ כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת כָּל הָעֲוֹונוֹת לִזְכֻיּוֹת. כִּי עוֹשִׂין עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא כֵּלִים נִפְלָאִים לְקַבֵּל הָאוֹר אֵין סוֹף כָּרָאוּי בְּבְחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל. רַק הָעִקָּר שֶׁיִּשְׁמַע לְדִבְרֵיהֶם וְיֵלֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים וְיִסַּלֵּק חָכְמָתוֹ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׂוּם שֵׂכֶל רַק יְבַטֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי נֶגְדָּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי אַתֶּם הַמְעַט וְכוּ' הַנִּזְכָּר לְעֵיל. בְּחִינַת מָאן דְּאִיהוּ זְעֵיר הוּא רַב וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לח

וְהִנֵּה מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁמִּצְוַת אֲכִילַת מַצָּה הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חָמֵץ לְמַצָּה הִיא בָּאוֹת ה כַּמּוּבָא. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, שֶׁהוּא הַמַּשֶּׁהוּ שֶׁל חֲלַל הַה. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת ה. כִּי דָּלֶת הָיְתָה וְאִתְחַזְרַת וְנַעֲשֵׂית ה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁנִּקְרֵאת לֶחֶם עֹנִי שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתָהּ בְּחִינַת הַה, הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרֵאת לֶחֶם עֹנִי כִּי דָּלֶת הָיְתָה לְשׁוֹן דַּלָּה וְעָנְיָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם טִפְּשׁוּת הַלֵּב, שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֲנִיּוּת וְהַדַּלּוּת, כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת, וְאָז הִיא בְּחִינַת דָּלֶת. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמְקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ וְכוּ' נַעֲשֵׂית ה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַה שֶׁל מַצָּה. כִּי מַצָּה בְּחִינַת מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת הֵפֶךְ חִמּוּץ הַמּחַ בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה בַּחֲצִצְרוֹת בְּסִימָן ה שֶׁמַּצָּה בְּחִינַת גְּעַר חַיַּת קָנֶה וְכוּ', דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁגּוֹעֲרִין בְּהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה 'הָא לַחְמָא עַנְיָא' וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה פְּרוּסָה מַה דַּרְכּוֹ שֶׁל עָנִי בִּפְרוּסָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵעֲנִיּוּת וְדַלּוּת שֶׁהוּא חֶסְרוֹן הַדַּעַת לְקַדֵּשׁ הַדַּעַת שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן הַתָּלוּי בְּהָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהוּא מְשַׁבְּרָן וּמְקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ, אָז דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז דַּיְקָא יֵשׁ לִשְׁנֵי בָּתִּים עָלֶיהָ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הֵ"א דָּלֶת הַוַּ"ו וְאִתְחַזְרַת וְנַעֲשֵׂית הֵ"א וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה לֶחֶם עֹנִי שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתָהּ הִיא בְּחִינַת ה הַנִּזְכָּר לְעֵיל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לט

גַּם מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּעִנְיַן קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְכוּ'. צְרִיכִין לְבָאֵר עוֹד עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁבַּסּוֹף כְּשֶׁלֹּא נִתְפַּיְּסָה הַלְּבָנָה אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאָמַר לָהּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַדָּבָר כִּי אִם עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּזֶה הָעוֹלָם הַבְּחִירָה שֶׁהֵם דַּיְקָא צְרִיכִין לְכַפֵּר וּלְתַקֵּן עִנְיָן זֶה שֶׁל פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּגַם הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. כִּי כְּבָיְכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא. כִּי עִקַּר פְּגַם הַצִּמְצוּמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה הַשְׁבִּירָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפְּגָמִים, הַכֹּל הָיָה מֻחְמַת שֶׁלֹּא הָיָה אִז אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וּמִשָּׁם הָיְתָה פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּנֵי-אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ. כִּי כְּבָיְכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה,

כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ שֶׁאָז אוֹמֵר ה' יִתְבָּרַךְ הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה. וְהוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה, כִּי אָז הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה מִשְׁפָּטִים בְּסִימָן יוד לִקּוּטֵי חֵלֶק א, וּבְהַתּוֹרָה תִּקְעוּ א בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן אָז עוֹסְקִין הַצַּדִּיקִים עִם כָּל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן פְּנִימַת הַלְּבָנָה שֶׁבָּזֶה תָּלוּי תִּקּוּן כָּל הָעוֹלְמוֹת כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן בַּסְּפָרִים:

חלק מ

וְזֶה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי חַג הַשָּׁבוּעוֹת הוּא בִּבְחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁשִּׁלְשָׁה רְגָלִים הֵם בְּחִינַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. פֶּסַח בְּחִינַת אַבְרָהָם, שָׁבוּעוֹת בְּחִינַת יִצְחָק, סֻכּוֹת בְּחִינַת יַעֲקֹב. נִמְצָא שֶׁשָּׁבוּעוֹת בִּבְחִינַת יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְחָה, בְּחִינַת יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִתְּנָה. וְזֶה קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז מַזְכִּירִין מַתַּן תּוֹרָה בִּבְרָכַת הַשּׁוֹפָרוֹת שֶׁהִיא 'אַתָּה נִגְלֵיתָ'. שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק. כִּי שָׁבוּעוֹת זְמַן מַתַּן תּוֹרָה הוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ אָז נִבְרָא הָעוֹלָם מֻחְדָּשׁ. כִּי הָעוֹלָם הָיָה מִתְמוֹטֵט עַד שֵׁשִׁי בְּסִיוָן שֶׁבּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק נְמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תִּכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק יוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד שִׁשִּׁי בְּסִיוָן שֶׁבּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה. וּבְרִיאַת הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּאִיר אוֹר הָאֵין סוֹף וּמְצַמְצְמִין אוֹתוֹ בִּבְחִינַת הַצִּמְצוּם הַנִּזְכָּר לְעֵיל וְכוּ', וּמִתְגַּבְּרִין לְהַמְשִׁיךְ חָכְמַת לֵב לְהַגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְהַגְבִּיר הַיֵּצֶר טוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע וְלַעֲבֹד אֶת ה' בְּמִדּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כָּל בָּאֵי עוֹלָם. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל פָּנִים בְּפָנִים. וְאָז הֻזְהֲרוּ בְּיוֹתֵר עַל הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַזְהָרַת פֶּן יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה' וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁהִזְהִיר אוֹתָם עַל זֶה מְאֹד קֹדֶם מַעֲשֶׂה וּבְשָׁעַת מַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁפֹּרֶשׁ רַשִׁ"י שָׁם בַּפָּרָשָׁה. וְכֵן הִזְהִיר אוֹתָם עַל קְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה הִיא בְּתַאֲוָה זֹאת. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי בְּהַיָּמִים שֶׁקֹּדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיוּ צְרִיכִין לְהָכִין עַצְמָם לְתַקֵּן כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. כִּי בְּשָׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן מַמָּשׁ הָיָה נַעֲשֶׂה כָּל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר הַתִּקּוּן

עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַתִּקּוּן בְּשִׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז נִתְבַּסֵּס וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. עַל-כֵּן הֻכְרְחוּ לְהַמְשִׁיךְ אָז כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. שֶׁקֹּדֶם שֶׁיָּצְאוּ הַיָּמִים שֶׁקֹּדֶם מַתַּן תּוֹרָה, יָכִינוּ עַצְמָם לְתַקֵּן הַצְּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁיָּאִיר עֲלֵיהֶם בְּשִׁעַת מַתַּן תּוֹרָה בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְגַם יִתְגַּבְּרוּ שֶׁלֹּא יִינָקוּ תֹּקֶף הַדִּינִים מֵהַצְּמְצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת. רַק יִתְגַּבְּרוּ לְהַמְשִׁיךְ מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעִקַּר תְּלוּי עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר טוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהִיא הִתְגַּבְּרוּת מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק מא

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר. שֶׁכְּלַל כַּוָּנוֹת הַסְּפִירָה הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַצְּמְצוּמִים כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. כִּי הֵם יְמֵי דִּין, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְגַלֵּחַ הַשְּׂעָרוֹת בָּהֶם. כִּי כָּל יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם הֶכְנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, הַכֹּל לְהָכִין עַצְמָם לְתַקֵּן הַצְּמְצוּמִים בְּכַמָּה בְּחִינוֹת כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין לְעֹמֶר שֶׁהוּא קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁל שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת מִנְחַת בִּכּוּרִים אֲבִיב קָלוּי בָּאֵשׁ, כִּי עִקַּר אֲזָהֲרַת הָאָבִיב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שְׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב, הוּא בִּשְׁבִיל הָעֹמֶר. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיִּהְיֶה הָאָבִיב בִּזְמַנּוֹ. כִּי אָבִיב בְּחִינַת תִּקּוּן בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִנְחָה שֶׁהִיא מִנְחַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים עַל-יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִים בְּחִינַת הַצְּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק מב

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הֲרַעַשׁ וְהַפַּחַד וְהַמּוֹרָא הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה בְּשִׁעַת מַתַּן תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶרֶץ רָעָשָׁה גַּם שָׁמַיִם נָטָפוּ. וּכְתִיבוַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד וְכוּ'. וַיֶּחֱרַד כָּל הָעָם וְכוּ'. הַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ צְמְצוּמִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים לְצַמְצֵם אוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה, וְהַצְּמְצוּמִים הֵם בְּחִינַת דִּינִים, עַל-כֵּן הָיָה אָז כָּל הָרַעַשׁ הַגָּדוֹל הַזֶּה עַד שֶׁסָּבְרוּ שֶׁהָעוֹלָם נֶחֱרָב חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי בֶּאֱמֶת הָיָה קָשֶׁה אָז מְאֹד לְצַמְצֵם אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא כָּזֶה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיָּצְאוּ נִשְׁמָתָן אָז. אַף ה' יִתְבָּרֵךְ הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם טַל שֶׁל תְּחִיָּה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹקִים. הֵינוּ שֶׁהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז יִתְתַּקְּנוּ הַכֹּל וְיִקַּבְּלוּ כָּל אֶחָד אוֹר הָאֵין סוֹף בְּהַדְרָגָה כְּפִי בְּחִינָתוֹ, שֶׁזֶּה יִהְיֶה עִקַּר נְעִימוּת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. וְאָז יִקַּיֵּם וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב

יִהְיֶה אוֹר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִנְחָה שֶׁהִיא לְעֵת עֶרֶב, וּמִשָּׁם הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם תִּקּוּן הַצְּמָצוּמִים כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם:

חלק מג

כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם בִּכְלָל וְכָל אָדָם וְאָדָם בִּפְרָט נִבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה. הַכֹּל בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתַּקֵּן בָּזֶה הָעוֹלָם בְּחִינַת כֵּלִים וּלְבוּשִׁים שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר הָאֵין סוֹף בְּהַדְרָגָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַכֵּלִים וְהַלְּבוּשִׁים שֶׁיִּזְדַּכְּכוּ אָז בְּתַכְלִית. וּבְעִנְיַן תִּקּוּן וַעֲשִׂיַּת כֵּלִים אֵלּוּ שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַצְּמָצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שָׁם כָּל הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אָדָם. כִּי אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא אֵין סוֹף וּמֵאִיר תָּמִיד, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּלוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, וּצְרִיכִין לְצַמְצְמוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְתֵכֶף שֶׁיֵּשׁ צִמְצוּם יֵשׁ אֲחִיזַת הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל כֹּחַ אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת טִפְּשׁוּת לֵב כְּסִילוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְדֵעוֹת זָרוֹת וְעֵצוֹת נִבְעָרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וְכוּ', וְזֶה כָּל מִלְחֲמוֹתוֹ שֶׁל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם. וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ שִׁעוּרִים וְצִמְצוּמִים בְּחִינַת כֵּלִים לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֵין סוֹף עַל יָדָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי בְּעִנְיַן הַצְּמָצוּמִים יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ צִמְצוּם שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה קֹדֶם הַתְחָלַת שָׁרְשֵׁי הָאֲצִילוּת שֶׁצִּמְצֵם אוֹרוֹ הַגָּדוֹל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם וְנַעֲשָׂה חָלָל הַפְנוּי. וְגַם בְּצִמְצוּם זֶה יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת כַּמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י. (וְכַמּוּבָא לְעֵיל מְעַט מִזֶּה בְּעִנְיַן הַמַּלְבּוּשׁ וְהַטְּהִירוּ וְכוּ' שֶׁאֵינָם מוּבָאִים כְּלָל בְּסֵפֶר הָעֵץ חַיִּים רַק בִּשְׁאָר סְפָרִים מִכִּתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וְהֵם מוּבָאִים בְּצִיּוּר הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ עַיֵּן שָׁם). אֲבָל גַּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר דֶּרֶךְ קַו בִּשְׁבִיל בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת, הִמְשִׁיךְ אוֹר כָּל מִדָּה דֶּרֶךְ כַּמָּה וְכַמָּה צִמְצוּמִים עַד שֶׁנִּתְצַמְצֵם וְנִתְהַוֶּה בְּחִינַת עוֹלָם הָאֲצִילוּת וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה בְּחִינַת פָּרְסָה וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת עוֹלָם הַבְּרִיאָה וְכוּ' עַד שֶׁבָּרָא עוֹלָם הַיְצִירָה וְעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁבּוֹ הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁבּוֹ תָּלוּי הַכֹּל. וְכָל הַמְּשֻׁכָּת הָאוֹרוֹת שֶׁל כָּל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים, שֶׁהִמְשִׁיךְ הָאוֹר דֶּרֶךְ צִמְצוּמִים רַבִּים בְּתוֹךְ בְּחִינַת הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא כְּלַל הַצִּמְצוּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל קֹדֶם הַבְּרִיאָה, וְעַל-יְדֵי זֶה בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁעִקָּרָהּ הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה. עַל-כֵּן כָּל זֶה עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא צָרִיךְ לְפִי בְּחִינָתוֹ וּלְתַקֵּן וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הַצִּמְצוּמִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה כְּלַל מַתַּן תּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וּכְלַל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁל כָּל אָדָם וְאָדָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה 'לַשֶּׁמֶשׁ' הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בָּהּ וְכַמְבֹאָר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וְשָׁבוּעוֹת. כִּי בְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיְתָה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹר הָאֵין סוֹף בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְתַרְגּוּמוֹ וְאִתְגְּלֵיתִי וְכוּ' אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף וְכוּ' אֲנִי ה' אֲנִי הוּא וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים עֹצֶם הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּלֵיל פֶּסַח מַה שֶּׁאֵין נִמְצָא אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְשָׁבוּעוֹת וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּלִי צְמִצּוּם, אֲבָל אֵלּוּ הַצִּמְצוּמִים הָיוּ בְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים הַקּוֹדְמִים מְאֹד וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל עִקַּר תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים מַתְחִילִין בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז מְבִיאִין קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁהִיא מִנְחַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים, וְאָז עוֹסְקִין בְּתִקּוּן כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁל כָּל מִדָּה וּמִדָּה בְּכָל שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה, עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּדוֹל בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁהִיא כְּלַל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ, בְּחִינַת וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת שֶׁנִּקְרָא עֲצֶרֶת לְשׁוֹן מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זֶה יַעֲצֹר בְּעַמִּי:

חלק מד

וְכָל מִצְוֹת הַסְּפִירָה שֶׁהִיא תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הוּא לִסְפֹּר הַיָּמִים לָעֹמֶר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה וְכוּ' שֶׁהוּא מִנְחַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהֵבִיאוּ בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח. כִּי מִנְחָה בְּחִינַת יִצְחָק בְּחִינַת תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָקַת הַדִּינִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַכֹּל בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק מה

כִּי בִּימֵי הַסְּפִירָה צְרִיכִין לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. וְכֵן כָּל אָדָם בְּכָל דּוֹר וּבְכָל זְמַן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה צָרִיךְ לְטַהֵר עַצְמוֹ בְּכָל עֵת מִזֻּהֲמָתוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא בִּבְחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁהִיא קָרְבָּן שֶׁל עָנִי וְדַל מְאֹד שֶׁהִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁבָּאָה בְּדַלֵּי דַלּוּת. הַיְנוּ כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ מֵאִיר אוֹרוֹ הַגָּדוֹל בְּלֵב כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם לְעוֹרְרוֹ בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָאָר בְּהַתּוֹרָה זָכְרוֹן (סִימָן נד) שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמְרַמֵּז רְמָזִים לְכָל אֶחָד וְכוּ'. אַךְ כָּל מַה שֶּׁמֵּאִיר בְּלִבּוֹ מִלְּמַעְלָה הוּא אֶצְלוֹ בִּבְחִינַת אוֹר אֵין סוֹף, וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר קְצָת הוּא מִתְעוֹרֵר חוּץ מֵהַמִּדָּה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְשֶׁרוֹצֶה לְצַמְּצֵם הָאוֹר מִתְגַּבְּרִין בּוֹ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁיְּנִיקָתָם מֵהַצִּמְצוּמִים וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּמֵחֲמַת זֶה נִתְרַחֲקוּ כַּמָּה מִתְּשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁהוּא קָרְבַּן עָנִי וְדַל בְּדַלֵּי דַלּוּת. דְּהַיְנוּ שֶׁיְּבַטֵּל גַּאֲוָתוֹ לְגַמְרֵי וְיֵדַע שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת, וְכָל יְדִיעַת וְהַרְגָּשַׁת שִׁפְלוּתוֹ

וְקַטְנוּתוֹ וְקִלְקוּלָיו וּפְגָמָיו הַמְרֻבִּים מְאֹד לֹא יִהְיוּ לְרָעָה רַק לְטוֹבָה, שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם יוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁיַּכִּיר שִׁפְלוּתוֹ וְקִלְקוּלָיו, רַק יִבְטַח בְּחַסְדֵי ה' וְרִבּוּי רַחֲמָיו הָעֲצוּמִים מְאֹד שֶׁיֵּשׁ תִּקְוָה גַּם אֵלָיו שֶׁיְּכוֹלִין לְזַכּוֹת לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי שֶׁהִיא מִנְחָה. שֶׁהוּא אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין הַחוֹטֵא יָכוֹל לְהָבִיא פָּר וְאַיִל וְכֶבֶשׂ, וַאֲפִלּוּ עוֹפוֹת תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה אֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת לְהָבִיאָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן מָצָא לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ תַּקָּנָה בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים, שֶׁיָּבִיא עַל כָּל פָּנִים עֶשִׂירִית הָאֵיפָה קֶמַח. וּבָזֶה גִּלָּה לָנוּ וְרָמַז לָנוּ שֶׁרַחֲמָיו לֹא כָּלִים לְעוֹלָם. שֶׁאֲפִלּוּ אִם אֵין הָאָדָם יָכוֹל לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה כָּרָאוּי לְפִי מַעֲשָׂיו כְּמוֹ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה הַקַּדְמוֹנִים שֶׁהָיוּ מִתְעַנִּים וּמְסַגְּפִים עַצְמָן הַרְבֵּה מְאֹד כַּיָּדוּעַ. אַף-עַל-פִּי-כֵן חָלִילָה חָלִילָה לִמְנֹעַ חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת זֶה מִתְּשׁוּבָה. כִּי גַּם נְקֻדָּה טוֹבָה אַחַת שֶׁל בְּחִינַת תְּשׁוּבָה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהָאָדָם מְצַמְצֵם הָאוֹר הַמֵּאִיר בְּלִבּוֹ וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ בִּגְדוּלוֹת וְנִפְלָאוֹת מִמֶּנּוּ וּמַמְשִׁיךְ הָאוֹר עַל עַצְמוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְהָעִקָּר כְּשֶׁשּׁוֹמֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ וּמְנַתֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵרַע לְטוֹב וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי שֶׁתְּשׁוּבָתוֹ בְּקַטְנוּת גָּדוֹל, יָקָר הוּא בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הִיא בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי וְדַל שֶׁהִיא בְּחִינַת עֶשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁיָּקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה וְכַמָּה יָקָר בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ קָרְבַּן מִנְחַת עָנִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה וְכוּ'. וְכֵן בַּמִּדְרָשׁ שֶׁמַּפְלִיג מְאֹד בְּעֹצֶם מַעֲלַת יְקָרַת קָרְבַּן מִנְחַת עָנִי אֲצֶל ה' יִתְבָּרַךְ:

כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן עַתָּה הִיא תְּפִלָּה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים. וְעִקַּר חֲשִׁיבוּת הַתְּפִלָּה וְהַדִּבּוּרִים אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ הֵם הַתְּפִלָּה וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הֶעָנִי וְהַדַּל, כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרִיכוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּזֶה הַרְבֵּה. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ, כַּמָּה וְכַמָּה יָקָר אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ תְּפִלַּת הֶעָנִי, אֲפִלּוּ הֶעָנִי הַמִּתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵי הַנַּשְׁמִיּוֹת עַל חֶסְרוֹן פַּרְנָסָתוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהָאָדָם מַרְגִּישׁ עָנְיוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ בְּמַעֲשָׂיו שֶׁהוּא עָנִי וְדַל מִן הַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָעָנְיוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין עָנִי אֶלָּא בְּדַעַת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁזֶּהוּ עָנְיוּת הַדַּעַת, כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹפְלִים עָלָיו שְׁנֵי מִינֵי הָעָנְיוּת שֶׁהוּא עָנִי מִן הַדַּעַת מֵרִבּוּי קִלְקוּלָיו הָעֲצוּמִים וְגַם הוּא עָנִי וּמְחֻסָּר פַּרְנָסָה מְאֹד, וְהָעָנְיוּת וְחֶסְרוֹן פַּרְנָסָתוֹ מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מְאֹד. וּכְשֶׁמַּשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו וּמַטֶּה לִבּוֹ לְהַכְרוּזִים וְהָרְמָזִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ קוֹרֵא אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְרוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם תִּקְוָה. כִּי מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל אֵין סוֹמֵךְ, מַעֲשָׂיו מְקֻלְקָלִים מְאֹד, וּפַרְנָסָתוֹ דְּחוּקָה, וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו צוֹעֲקִים לֶחֶם וּפַרְנָסָה

וּמַלְבּוּשִׁים וּשְׁאָרֵי הִצְטָרְכוּת הַהֶכְרֵחִיּוֹת, וּכְשֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר מִכָּל זֶה וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ עֹצֶם עֲנִיּוּתוֹ וְדָחֳקוֹ, בִּבְחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי בְּחִינַת עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁבָּאָה בְּדַלֵּי דַלּוּת, זֶה יָקָר מְאֹד מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֲנוּת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ. מִכָּלָל שֶׁרָאוּי לְבַזּוֹתוֹ וּלְשַׁקְּצוֹ וּלְהַסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ. אַךְ רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד מְאֹד וְאֵינוֹ מְבַזֵּהוּ וְאֵינוֹ מְשַׁקְּצוֹ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אָשְׁכּוֹן אֶת דַּכָּא. וּכְתִיב תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא עַד דִּכְדּוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ:

חלק מו

וְזֶה שֶׁכָּתַב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת וַיִּקְרָא וּבְמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת לֶךְ לְךָ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת גִּלָּה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם חוּץ מֵעֲשִׂירִית הָאֵיפָה. כִּי זֶה הַסּוֹד שֶׁל קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁהִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁהִיא קָרְבַּן עָנִי וְדַל בְּדַלֵּי דַלּוּת וְכוּ', זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג מַחֲמַת שֶׁהַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה תְּלוּיָה בָּזֶה. כִּי בָּזֶה תָּלוּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה לִבְלִי לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בְּדַלֵּי דַלֵּי דַלּוּת וְכוּ' בְּכָל הַבְּחִינוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְגַּבֵּר עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁיּוּכַל שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁהִיא קָרְבַּן עָנִי, דְּהַיְנוּ שֶׁתְּשׁוּבָתוֹ הִיא בְּקַטְנוּת עָצוּם מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלִּמְּדוּ מִזֶּה שֶׁגַּם מְעַט הָעֲבוֹדָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁל הַקְּטַנִּים וְהַנְּמוּכִים בְּחִינַת עֲנִיִּים וְדַלִּים יָקָר אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב נֶאֱמַר בְּקָרְבַּן בְּהֵמָה רֵיחַ נִיחוֹחַ וְנֶאֱמַר בְּעוֹף וְכוּ'. וְנֶאֱמַר בַּמִּנְחָה רֵיחַ נִיחוֹחַ לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וְכוּ'. וְעַל-כֵּן זֶה הַסּוֹד לֹא נִתְגַּלָּה אֲפִלּוּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת זֶה הַסּוֹד רַק כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהָבִין מִדַּעְתּוֹ כִּי רַחֲמָיו לֹא כָּלִים. כַּאֲשֶׁר גִּלּוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים בְּדוֹרוֹת אֵלֶּה, כִּי עִקַּר זֶה הָעִנְיָן אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים הָאֵלֶּה שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא הִתְפַּשְׁטָה מְאֹד. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ בַּסּוֹף צַדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מְשִׁיחַ כַּמּוּבָא בִּכְתָבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל הַרְבֵּה בָּזֶה. כִּי עִקַּר זֶה הָעִנְיָן לְגַלּוֹת וּלְהוֹדִיעַ עֹצֶם הַחֶסֶד הַזֶּה שֶׁיְּכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲשִׂירִית הָאֵיפָה, זֶה מִתְגַּלֶּה רַק בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד שֶׁעָשָׂה עֲצָמוֹ תָּמִיד עָנִי וְאֶבְיוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן וְכוּ'. כִּי מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת עָנִי וְרוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר וּבוֹ כְּתִיב וְחָסוּ בּוֹ עַם עָנִי וָדָל. וּכְתִיב יָחוֹס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ. וּבוֹ יֵחָסוּ עֲנֵיֵי עַמִּי. וּכְתִיב כִּי אַתָּה עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת יֵשׁ דֵּעָה בַּמִּדְרָשׁ שֶׁגַּם לְאַבְרָהָם אָבִינוּ נִתְגַּלָּה סוֹד עֲשִׂירִית הָאֵיפָה רַק שֶׁהָיָה בְּרֶמֶז כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם בַּמְפָרְשִׁים. כִּי בָּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת זֶה הַסּוֹד כִּי אִם בְּרֶמֶז שֶׁיָּבִין הָאָדָם בְּעַצְמוֹ עַד הֵיכָן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק. כִּי אִי

אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְגַלּוֹת לוֹ בְּפֵרוּשׁ, כִּי אִם כֵּן תִּתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּשָּׁאֵר לוֹ בְּחִירָה. וְזֶה בְּחִינַת מִנְחַת שְׁעוֹרִים שֶׁהִיא מִנְחַת הָעֹמֶר שֶׁמְּבִיאִין בִּתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא תְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה. כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא פֶּלֶא יוֹתֵר, כִּי גַּם הַקֶּמַח הוּא מִשְׁעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת בְּתַכְלִית, בְּחִינַת תַּכְלִית הַדַּלּוּת וְהֶעָנְיוּת. וּמִשָּׁם דַּיְקָא צְרִיכִין לְהָבִיא מִנְחַת שְׂעוֹרִים שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וּתְפִלָּה שֶׁהִיא בְּתַכְלִית הַקְּטָנוּת וְהַשִּׁפְלוּת. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהָכִין עַצְמָם בְּכָל יוֹם מִימֵי הַסְּפִירָה עַד שֶׁזּוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת:

חלק מז

וְעַיֵּן מַה שֶּׁאִיתָא שָׁם בְּמִדְרָשׁ וַיִּקְרָא הַנִּזְכָּר לְעֵיל (פָּרָשָׁה ה) שֶׁאָמַר רַב זְעִירָא עַל פָּסוּק וְאֵל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ, אַף הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וִתֵּר לָנוּ סְלִיחָה אַחַת מִשֶּׁלּוֹ, וְאֵיזוֹ זוֹ עֲשִׂירִית הָאֵיפָה. וְהַפֵּרוּשׁ אֵינוֹ מוּבָן לְכְאוֹרָה. אַךְ הַכַּוָּנָה הִיא שֶׁזֶּה הַחֶסֶד שֶׁסּוֹלֵחַ עַל-יְדֵי עֲשִׂירִית הָאֵיפָה הוּא יִתְבָּרַךְ מְוַתֵּר מִשֶּׁלּוֹ כִּי לֹא גִּלָּה זֹאת לְאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁיִּרְבֶּה לְרַחֵם וְלִסְלֹחַ כָּל כָּךְ. כִּי לֹא גִּלָּה רַק הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים שֶׁמְּרַחֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁאָרֵי הַקְּרָבָנוֹת הַגְּדוֹלִים שֶׁמְּרַמְּזִים בְּעֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְתוֹר וְגוֹזָל, שֶׁהֵם בְּחִינַת פָּרִים וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ. אֲבָל סוֹד רִבּוּי הַסְּלִיחָה שֶׁל בְּחִינַת עֲשִׂירִית הָאֵיפָה, זֶה לֹא גִּלָּה אֶפִלּוּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, וַאֲפִלּוּ לְמָאן דְּאָמַר שֶׁגִּלָּה לוֹ, הָיָה רַק בָּרֶמֶז. רַק הוּא יִתְבָּרַךְ מְוַתֵּר סְלִיחָה אַחַת מִשֶּׁלּוֹ בְּחִינַת וְאֵל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ. וְזֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת בְּפֵרוּשׁ עַד הֵיכָן רַחֲמָיו וְרִבּוּי סְלִיחָתוֹ מַגִּיעַ, רַק כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהָבִין מֵעַצְמוֹ שֶׁיָּחוּס עַל עַצְמוֹ תָּמִיד וְאַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים. שֶׁכָּל זֶה סוֹד קָרֵבָן מִנְחָה עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִנְחַת שְׂעוֹרִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמִּנְחָה שֶׁל הָעֹמֶר הִיא בְּדִיקוּ דְּאֶשֶׁת חַיִל שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הַיְנוּ שֶׁזֶּה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לְהָבִין מֵרָחוֹק עַל-יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמְּזִים לוֹ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ תִּקְוָה עַל-יְדֵי כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִנְחַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק מח

וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי כְּצֵל כְּנָטְתּוֹ נֶהֱלָכְתִּי וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י כְּצֵל כְּנָטְתּוֹ לְעֵת עֶרֶב, שֶׁאָז הוּא זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. כִּי דָּוִד בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה. וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה

הִיא בְּבְחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא לְעֵת עֶרֶב, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי שֶׁהִיא מִנְחָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּצֵל כִּנְטֹתוֹ וְכוּ', שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לָשׁוּב אֶל לִבּוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁהַיּוֹם יִפְנֶה הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא וְיִפְנֶה, וְכֵן כָּל יָמָיו הֵם כְּצֵל עוֹבֵר. וּבִפְרָט כְּשֶׁרוֹאֶה וּמֵבִין בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ, וְרוֹאֶה שֶׁהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו, שֶׁמַּחֲמַת זֶה הוּא עָנִי מִן הַדַּעַת, רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה רְשִׁימוּ וּנְקֻדָּה מֵהַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ בְּלִבּוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵעַ עֲדַיִן קוֹל הַכְּרוּז וְהָרְמָזִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ קוֹרְאוֹ וּמְרַמֵּז לוֹ לָשׁוּב. וְצָרִיךְ לָשׁוּם אֶל לִבּוֹ שֶׁרַק עַתָּה יֵשׁ לוֹ עֵת לְמַהֵר לִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ. כִּי אוּלַי יִשְׁכַּח גַּם אֶת זֹאת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן רו) עַל פָּסוּק תְּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ' כִּי מִצְוָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר לָשׁוּב בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת קָרְבַּן עָנִי כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מִנְחָה שֶׁהִיא לְעֵת עֶרֶב כְּשֶׁהַיּוֹם מַתְחִיל לַעֲרֹב וּלְהִסְתַּלֵּק, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּצֵל כִּנְטֹתוֹ נֶהֱלָכְתִּי, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לַפָּסוּק כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּרְגִּישׁ עָנְיוּתוֹ וְדַלּוּתוֹ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וּמְצַמְצֵם הָאוֹר בִּבְחִינַת וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל, וּמְמַהֵר לָחוּשׁ עַל נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. בְּטֶרֶם יִפְנֶה הַיּוֹם, עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּצֵל כִּנְטֹתוֹ נֶהֱלָכְתִּי וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק מט

וְעַיֵּן גַּם בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (צַו פָּרָשָׁה יח) שֶׁמַּפְלִיג שָׁם גַּם-כֵּן בְּמַעֲלַת קָרְבַּן מִנְחָה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת אֵינָם בָּאִים חֲצִיָּם וְזוֹ בָּאָה חֲצִיָּהּ, מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב. וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל מִי שֶׁמַּקְרִיב אוֹתָהּ מַעֲלָה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הוּא מַקְרִיב מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ וְכוּ'. וְסֵיפָא דִּקְרָא וּמִנְחָה טְהוֹרָה עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כִּי בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי שֶׁהִיא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, הוּא נוֹקֵב וְיוֹרֵד עַד הַתְּהוֹם וּמַגִּיעַ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. כִּי כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל דַּרְגָּא וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, גַּם לְשָׁם מַגִּיעַ הַתִּקּוּן וְהָעֲצָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁל בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וְכוּ'. שֶׁבְּאֵיזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת כָּל שֶׁהוּא בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה יְכוֹלִין לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁיְּבַטֵּל גַּאֲוָתוֹ וְיִרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת וְיַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. שֶׁיִּשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ כְּמוֹ הַשּׁוֹפֵךְ מַיִם אֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא בְּלִי שֵׂכֶל וּבְלִי כַּוָּנָה הָרְאוּי, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ יִשְׁפֹּךְ

(שִׂיחוֹ) לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה' וְכוּ'. וְזֶה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְאֶל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה מְרֻמָּז בְּמַה שֶּׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת אֵינָם בָּאִים חֻצָיִם וְזֶהוּ בָּאָה חֻצָיָהּ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ גַּם מִעַט הַתְּפִלָּה הָעֲנִיָּה וְהַדַּלָּה בִּבְחִינַת מִנְחַת עָנִי עֲשִׁירִית הָאֵיפָה שֶׁבָּאָה בְּדַלֵּי דַּלּוּת וְכוּ', גַּם מִעַט הַתְּפִלָּה הַדַּלָּה הַזֹּאת אֵינָהּ בָּאָה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בִּבְחִינַת חֻצָיָהּ וְכוּ', כִּי מְעֹרֶבֶת בְּמַחֲשָׁבוֹת מְקֻלְקָלוֹת הַרְבֵּה וְכוּ' שֶׁבְּוַדַּאי אֵינָהּ רְאוּיָה לַעֲלוֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶהוּ הַמַּעֲלָה שֶׁל בְּחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁהִיא בָּאָה חֻצָיָהּ, כִּי אֵיךְ שֶׁהִיא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְרַחֵם וּמְקַבְּלָהּ, מֵאַחַר שֶׁמַּרְגִּישׁ עָנְיוּתוֹ וּמִתְגַּבֵּר לְהִתְפַּלֵּל וְלָשׁוּחַ אֵיךְ שֶׁיָּכוֹל מִתּוֹךְ מְרִירוּת דְּמְרִירוּת עָנְיוּתוֹ וְדַלּוּתוֹ וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה שֶׁמְּסַיֵּם שָׁם וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל מִי שֶׁמַּקְרִיב אוֹתָהּ מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הוּא מַקְרִיב מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ וְכוּ' הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי בְּכָל זֶה גִּלּוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁדַּיְקָא תְּפִלָּה וְשִׂיחָה עֲנִיָּה וְדַלָּה כָּזֹאת מַגַּעַת עַד אֵין קֵץ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ וְכוּ', מֵאַחַר שֶׁמִּתְחַזֵּק מִגְּרִיעוּת וַעֲנִיּוּת הַדַּעַת כָּזֶה לְצַעֵק וּלְהִתְחַנֵּן עֲדַיִן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי זֶה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ. וְהוּא סוֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַד הֵיכָן רַחֲמָיו מַגִּיעִים כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מֵהַצְּעָקָה וּתְפִלָּה כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַשִּׂיחָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל הַמּוּבָאָה לְעֵיל. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק נ

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁצְּרִיכִין לִסְפֹּר כָּל יוֹם וְיוֹם לָעֹמֶר. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מְכִינִין עַצְמֵנוּ לְטַהֵר עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַסְּפִירָה בְּכָל יוֹם הוּא עַל-יְדֵי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין לִסְפֹּר אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם, כָּל יוֹם וְיוֹם לָעֹמֶר שֶׁהִיא מִנְחַת עָנִי וָדָל בְּדַלֵּי דַּלּוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְבִיאִין מִנְחַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים, עַל-יְדֵי זֶה תִּקְּנוּ כְּלַל הַצְּמוּחִים שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאֹפֶן שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִי שֶׁיִּרְצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ יוּכַל לָשׁוּב עַל-יְדֵי כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי בְּחִינַת מִנְחַת שְׂעוֹרִים. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר אַחַר כָּךְ כָּל יוֹם וְיוֹם לָעֹמֶר. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת הַצְּמָצוּם שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם לְפִי תִּקּוּן הַבְּרִיאָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת בְּכָל יוֹם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַצְּמָצוּמִים הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּרִים שֶׁל תְּפִלָּה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר הַמּוּבָא לְעֵיל. שֶׁעַל זֶה דָּרְשׁוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַמּוּבָא לְעֵיל מִי עִם זֹאת עוֹלָה. וְעִקַּר הָעֲלִיָּה הִיא מִן הַמִּדְבָּר, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּהַהַקְדָּמָה בְּדַף

יא) שֶׁפָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְכוּ' כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וּמִדְבָּרְךָ נָאוֶה וְכוּ' בְּהַהוּא מִלָּא דְּפוּמָא. הֵיא סַלְקַת וְעַאלַת בֵּין גַּדְפֵי דְּאִמָּא וּלְבָתַר בְּדַבּוּרָא הֵיא נַחְתַת וְשַׁרְיָא עַל רֵישַׁייהוּ דְּעַמָּא קַדִּישָׁא וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל יוֹם לִסְפֹּר הַיָּמִים בַּפֶּה לָעֹמֶר, לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַצְּמִצּוּם שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם עַל-יְדֵי כְּלַל הַתִּקּוּן שֶׁל מִנְחַת הָעֹמֶר שֶׁהִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַצְּמִצּוּם שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי שֶׁהִיא בְּחִינַת מִנְחַת הָעֹמֶר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל יוֹם וְיוֹם. שֶׁיְּצַמְצֵם מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיְּאִיר בּוֹ הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְיִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת עַד שֶׁיַּעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה בְּמִדּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים עַד שֶׁיְּגַלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלַל כַּוָּנוֹת הַסְּפִירָה שֶׁהוּא לְתַקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת. כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר):

חלק נא

וְזֶה בְּחִינַת עֹצֶם נוֹרְאוֹת קְדֻשַּׁת מְנֻחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁאָז נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבִכְתָבִים גְּדֹל הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת בְּשַׁעֲתָא דְּצִלּוֹתָא דְּמִנְחָה דְּשַׁבַּתָּא. כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, עִקָּרָם הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה כַּמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וּמִשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל הַקִּלְקוּלִים וְהַפְּגָמִים נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַצְּמִצּוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאֵינוֹ מְצַמְצֵם הָאוֹר כָּרָאוּי וְכוּ'. וּכְשֶׁמְּצַמְצֵם אֵינוֹ נִזְהָר מֵאֲחִיזַת הַדִּינִים שֶׁבְּהַצְּמִצּוּמִים שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזַת הַיְצָרִים רָעִים שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן יִהְיֶה אָז. כִּי בְּשַׁבָּת הוּא שְׁבִיתָא וְנַיְחָא שֶׁלֹּא הָיָה אָז שׁוּם בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת. כִּי אָז הוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה בְּחִינַת תַּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ הוּא הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁצִּמְצֵם עַצְמוֹ וְכוּ' עַד שֶׁבָּרָא כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ'. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ שֶׁזֶּה כָּל הַתַּכְלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָז אֵין שׁוּם בְּרִיאָה רַק הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל בְּרִיאָה וּבְרִיאָה שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מֵאִיר וּמִתְגַּלֶּה בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא שַׁבָּת מַלְכְּתָא. וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֶרֶב שַׁבָּת הָרִאשׁוֹן הָיָה מִתְתַּקֵּן הַכֹּל בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן כַּמּוּבָא. אַךְ אָפִלּוּ אַחַר שֶׁקִּלְקֵל הָיָה כָּל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת אָגִין עֲלוֹהִי כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי

בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁנִּמְשַׁךְ אָז, כִּי חֶטְאוֹ הָיָה סָמוּךְ לִכְנִיסַת שַׁבָּת, עַל-יְדֵי זֶה הָאִיר עֲלֵיהֶם הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּמְשַׁךְ בְּשַׁבָּת עַד שֶׁבְּרַחֲמָיו הִתְחִיל תִּקּוּנָם תֵּכֶף בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן. כִּי בְּשַׁבָּת מְאִירִין כָּל הָאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים זַכִּים וּקְדוֹשִׁים שֶׁאֵין בָּהֶם אֲחִיזַת הַדִּינִים כְּלָל. כִּי הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִתְתַּקֵּן הַכֹּל. כִּי מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר הָיָה בְּרִיאָה וּכְבָר הָיָה הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בִּבְחִינַת תִּקּוּן כַּמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמֵי, כִּי הֵם לֹא פָּגְמוּ כְּלָל, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיוּ כָּל יְמֵיהֶם בִּתְשׁוּבָה עַל הַשָּׁגָתָם הָרִאשׁוֹנָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה קָרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ סִימָן ו). עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהִיא תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּר לְעֵיל לְבַטֵּל מֵהֶם אֲחִיזַת הַדִּינִים בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לִתְשׁוּבָה וְיִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל עַל-יְדֵי כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית בְּחִינַת שַׁבָּת:

וְזֶה בְּחִינַת עִצֶּם מַעֲלַת קְדֻשַּׁת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת. שֶׁאָז עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה עַד תְּלֵיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא וְכוּ' בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים עִצֶּם עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת בְּשַׁבָּת בְּעַרְבִית וּבְשַׁחֲרִית וּבְמוּסָף וּבְשָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת וְכוּ', עַד שֶׁבְּמִנְחָה הוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכוּ'. כִּי אָז בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין תַּכְלִית בְּטוּל הַדִּינִים, כִּי זֶה חֶמְלַת ה' שֶׁבְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁסָּמוּךְ שְׁיסְתַּלֵּק אוֹר יוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ וְיִכָּנְסוּ הַתְחָלַת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר בְּכָל שְׁבוּעַ וּבְכָל יוֹם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּקֻדָּם בְּשַׁבָּת נִתְתַּקְּנוּ הַצִּמְצוּמִים בְּתַכְלִית הַתִּקּוּן עַד שֶׁיְּכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר נוֹרָא, וְכָל הַדִּינִים שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּהַצִּמְצוּמִים נִתְבַּטְּלִין וְנִתְתַּקְּנִין בְּשָׁרְשָׁן. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין אַחַר כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ הַבְּרִיאָה שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בִּבְחִינַת תִּקּוּן. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא מַתָּנָה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּבֵית גְּנָזָיו וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי הִיא מַתָּנָה גְּנוּזָה מְאֹד, כִּי תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי הוּא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁמְּאִירִין אוֹתוֹ הַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים בְּשַׁבָּת בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הִשְׂתַּדְּלוּתוֹ וְהִתְקָרְבוּתוֹ אֶל הַצַּדִּיקִים וְאֶל הַשַּׁבָּת, לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָבוֹד גָּדוֹל וְכוּ', וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים שֶׁתַּכְלִית שְׁלֵמוּת תִּקּוּנָם הוּא בְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נוֹהֲגִין הַצַּדִּיקִים לוֹמַר תּוֹרָה בְּשַׁבָּת יוֹתֵר, וְהָעִקָּר בִּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית הַכֹּל לְעוֹרֵר הָעוֹלָם לִתְשׁוּבָה שֶׁעִקַּר הַהִתְעוֹרְרוּת עַל-יְדֵי מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק נב

וְעַל-כֵּן אָז נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה שֶׁנִּתַּן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּשַׁעְתָּא דִּצְלוֹתָא דִּמְנָחָה דְּשַׁבַּתָּא בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין. כִּי מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' עַד הַדּוֹר הַזֶּה. וְכָל צַעֲרוֹ וִיגִיעָתוֹ וְהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בַּסּוֹף סָמוּךְ לְהִסְתַּלְּקוּתוֹ הָיָה שֶׁיַּכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה קָשֶׁה מֵהַכֹּל. וְכַמְבֹאָר בְּהַפָּרְשִׁיּוֹת שֶׁל סוֹף סֵפֶר דְּבָרִים שֶׁמַּרְבֶּה לְהוֹכִיחָם עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַקְהֵילוּ אֵלַי וְכוּ', כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן וְסַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ וְכוּ'. וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ'. כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ וְכוּ'. וְה' יִתְבָּרֵךְ גָּמַר עַל יָדוֹ שֶׁזָּכָה שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין. כִּי הַמִּיתָה שֶׁל הָאָדָם נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִמִּיתַת הַמְּלָכִים כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֱאָר"י זַ"ל, שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיוּ הַצִּמְצוּמִים מְתֻקָּנִים כָּרָאוּי עַיֵּן שָׁם. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה צָרִיךְ לְתַקֵּן זֹאת וְקִלְקֵל, וְעַל-יְדֵי זֶה חָזַר וְנִתְעוֹרֵר בְּחִינַת מִיתַת הַמְּלָכִים וּמִשָּׁם גְּזֵרַת הַמִּיתָה. אַךְ עַתָּה הַמִּיתָה טוֹבָה מְאֹד, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה אוֹר הַנִּשְׁמָה שֶׁל זֶה הָאָדָם בָּעוֹלָם וּמֵת וְנִסְתַּלֵּק יְכוֹלִין לְתַקְּנוֹ וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת לב). וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁאָז תַּכְלִית תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים הָעֶלְיוֹנִים מְאֹד שֶׁמְּקַבְּלִים אוֹר נוֹרָא מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת תִּקּוּן וְשָׁם נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה. וְעַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת אוֹר נִשְׁמָתוֹ הַנּוֹרָאָה לְשָׁם, הוּא חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הִתְגַּלּוּת אוֹר הָאֵין סוֹף בְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים וְהַמְתָקָתָם בְּאֹפֶן שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה. כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כִּי כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם הַקְּדוֹשִׁים הָיוּ מִתְיַגְּעִים מְאֹד בַּעֲבוֹדָתָם לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם בְּכָל פַּעַם אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת צִמְצוּמִים מְתֻקָּנִים בְּאֹפֶן שֶׁיַּעַבְדוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה לְפִי מַדְרֵגָתָם הַגְּבוֹהַּ וְכוּ', בְּאֹפֶן שֶׁיְּגַלּוּ מַלְכוּתוֹ לְעֵין כֹּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה, כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ, לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ וְכוּ'. שֶׁהַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים יְבָרְכוּכָה וְהֵם מוֹדִיעִין וּמְגַלִּין וְאוֹמְרִים לַכֹּל כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ וְכוּ'. אֲבָל מֶחֱמַת גֹּדֶל כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרַע שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְזָרוֹת וּמְגֻנּוֹת וְכוּ' מִתְגַּבְּרִין מְאֹד עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בִּפְרָט עַל הָרוֹצִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעֲלֵיהֶם אוֹרֵב הַבַּעַל דָּבָר וְחוֹתֵר וּמִתְגַּבֵּר יוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים הֵם סוֹבְלִים צַעַר גָּדוֹל מֵאִתָּנוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא לְעֵיל מַה שֶּׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הִצְטַעֵר וְהוֹכִיחָם הַרְבֵּה קֹדֶם מוֹתוֹ שֶׁיְּקַיְּמוּ הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הֵם מִתְיַגְּעִים כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְעוֹרֵר לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל הַחִדּוּשֵׁי

תּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים הֵם בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים בִּבְחִינַת תִּקּוּן, שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר הָאֵין סוֹף עַל יָדָם בְּהַדְרָגָה וְכוּ' בִּבְחִינַת תִּקּוּן וְכוּ' אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה בְּכָל פַּעַם, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם גּוֹמְרִין אֶת שֶׁלָּהֶם. וְכָל מַה שֶּׁלֹּא יָכְלוּ לִגְמֹר בְּחַיֵּיהֶם הֵם גּוֹמְרִים אַחַר מִיתָתָם, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי אָז נִסְתַּלְּקִין לְמָקוֹם שֶׁנִּסְתַּלְּקִין, וְתֵכֶף שֶׁנִּסְתַּלְּקִין הֵם מַתְחִילִין לְחִיּוֹת בִּחְינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים שֶׁל תְּחִיַּת הַמֵּתִים. כִּי שְׁאָר הָעוֹלָם אֵינָם זוֹכִים לְאֵלּוּ הַחַיִּים עַד אַחַר הַזִּכּוּךְ, וְאָז יִזְכּוּ לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא אַחַר הַתְּחִיָּה כְּפִי חֶלְקָם. אֲבָל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁזִּכּוּ גּוּפָם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בְּחַיֵּיהֶם הֵם זוֹכִים אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם מִיָּד לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָלִים בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים. וְגַם שָׁם הֵם עוֹבְדִים אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכָל עֲבוֹדָתָם הִיא לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֵין סוֹף בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַצְּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, בְּאֹפֶן שֶׁיִּגְלוּ מַלְכוּתוֹ לְעֵינֵי כֹל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַמַּעֲלָה שֶׁל הִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים, בִּפְרָט בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה. שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהָיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִיאָה מֵחָדָשׁ לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה אָז. שֶׁכָּל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַצְּמְצוּמִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק נג

וְזֶה בְּחִינַת לוּחוֹת וְשִׁבְרֵי לוּחוֹת, שֶׁבָּזֶה מְסַיֶּמֶת הַתּוֹרָה שֶׁמְּדַבֶּרֶת שָׁם מִגְּדֻלַּת מֹשֶׁה וְהִסְתַּלְּקוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה וְכוּ', וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשִּׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת לְעֵינֵיהֶם. כִּי שִׁבְרֵי לוּחוֹת זֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים בְּחִינַת מִיתַת הַמְלָכִים. אֲבָל עַל-יְדֵי הַשְּׁבִירָה וְהַמִּיתָה הוּא עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל יָדָם הַתִּקּוּן, עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר הָיוּ וְנִשְׁתַּבְּרוּ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לוּחוֹת וְשִׁבְרֵי לוּחוֹת מֻנָּחִין בָּאָרוֹן. כִּי הַלּוּחוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁקִּבְּלָם בְּתִקּוּן יוֹתֵר וְנֶאֱמַר בָּהֶם טוֹב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל זֶה הַתִּקּוּן הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר הָיוּ לוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים וְנִשְׁתַּבְּרוּ. כִּי בְּפַעַם הָרִאשׁוֹן קָשֶׁה שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מְתֻקָּן בִּשְׁלֵמוּת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. (שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁהָיָה בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל). שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּיתָה וְהַתְּחִיָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד אֵינָם מֵתִים מִצַּד עַצְמָן כְּלָל, רַק כָּל מִיתָתָן הִיא מִסְטָרָא דִּילָן כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ) מֹשֶׁה לֹא מֵת (זֹהַר פָּרָשַׁת תְּרוּמָה). וְכֵן יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת רַק מִיתָתוֹ הוּא הִסְתַּלְּקוּת

בְּאוֹר אֵין סוֹף, לְמַעַן יַחְזְרוּ וְיַמְשִׁיכוּ הָאוֹר מִשָּׁם, בִּבְחִינַת תִּקּוּן לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא תְּחִלַּת הָאֲצִילוּת שֶׁהָאִיר הָאוֹר וְהִסְתִּירוֹ וְהֵאִיר וְהִסְתִּירוֹ כַּמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה בְּחִינוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אָז הָיָה הַכֹּל בְּלִי שׁוּם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אֲבָל עַכְשָׁו נַעֲשׂוּ תִּקּוּנִים נִפְלָאִים בִּבְחִינָה זֹאת. בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתָם לְחַיִּים נִצְחִיִּים וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִנָּךְ שׁוֹכֵב עִם אֲבוֹתֶיךָ וְקָם, שֶׁתִּכָּף שֶׁתִּשְׁכַּב וְתִסְתַּלֵּק, תֵּכֶף וְקָם שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַצַּדִּיק תֵּכֶף שֶׁנִּסְתַּלֵּק מַתְחִיל לִחְיוֹת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאוֹר בִּבְחִינַת תִּקּוּנִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הַתְּשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁיִּשּׂוּבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת אֲלֵיהֶן יִתְבָּרַךְ אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק נד

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים 'צִדְקָתְךָ' שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה מֵחֲמַת שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ אָז שְׁלֹשָׁה צַדִּיקִים יוֹסֵף מֹשֶׁה דָּוִד. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַה הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּחִינַת ה דָּלֶת הַוְיָת, בְּחִינַת עֲנִיּוּת וְדַלּוּת עַל-יְדֵי טִפְּשׁוּת הַלֵּב, וְאִתְחַזְרַת וְאִתְעֲבִידַת ה, עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ אָז וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין אָז שָׁלֹשׁ פְּעָמִים צִדְקָתְךָ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן בִּבְחִינַת צְדָקָה שֶׁהִוא תִּקּוּן הַה שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁמִּגְדֶּל הָעֲנִיּוּת וְהַדַּלּוּת שֶׁהִיא הַטִּפְּשׁוּת שֶׁבְּלִבּוֹ שֶׁנִּטְמְטֵם כָּל כָּךְ יַחֲזֹר וְיָשׁוּב בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה מִד' ה' מִצֶּדֶק צְדָקָה. עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, בְּחִינַת שִׂמְחָה לִשְׂמֹחַ בַּה' בְּשִׂמְחַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ. בִּפְרָט בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בִּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית בִּבְחִינַת חַדּוּ הַשְׁתָּא בְּהַאי שַׁעְתָּא דְּבֵהּ רַעֲוָא וְכוּ'. בְּחִינַת אֲרֵי הַשְׁתָּא בְּמִנְחָתָא בְּחֶדְוָתָא וְכוּ'. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

:

חלק נה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁחַיָּבִים בְּלֵיל פֶּסַח שֶׁיִּשְׁאֲלוּ הַבָּנִים קֻשְׁיוֹת מַה נִּשְׁתַּנָּה. כִּי אָז מֵאִיר אוֹר הָאֵין סוֹף בְּאוֹר גָּדוֹל וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה צִמְצוּם וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָז חִיּוּב שֶׁיִּשְׁאֲלוּ הַבָּנִים קֻשְׁיוֹת דַּיְקָא, כִּי הַקֻּשְׁיוֹת הֵם בְּחִינַת צִמְצוּם. כִּי הַקֻּשְׁיוֹת הֵם הִסְתָּרַת הַיְדִיעָה, וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּקְשִׁין וְשׁוֹאֲלִין עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

אַךְ הַשְּׁאֵלָה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בְּדֶרֶךְ חָכְמָה שֶׁהִיא שְׁאֵלַת הַבֵּן הֶחָכָם מָה הָעֵדוֹת וְכוּ'. שֶׁמּוֹדֶה בְּהַתּוֹרָה שֶׁהֵם הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים, אַךְ הוּא שׁוֹאֵל עַל מַה הַכֹּל מְרֻמָּז וְכוּ'. אֲבָל חָלִילָה לִשְׁאֹל

כְּבֵן רָשָׁע. כִּי הַשְּׁאֵלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צִמְצוּם צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה גַּם-כֵּן בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. הַיְנוּ כְּשֶׁמַּאִיר אוֹר לַהֲבִיּוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, וּצְרִיכִין דַּיְקָא לְצַמְצְמוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה עִקַּר כַּוָּנַת הַצִּמְצוּם בִּשְׁבִיל שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה בְּמִדּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל לֹא שֶׁיִּהְיֶה הַצִּמְצוּם חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁרוֹצֶה לְהַסְתִּיר מֵאִתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם הֶאָרַת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּתְּנוּ (אֵלָיו) כָּתֵף סוֹרֶרֶת בְּחִינַת וְאֶקְרָא אֲלֵיכֶם הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְכוּ'. וְעַל זֶה מַזְהִיר אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ וְכוּ', אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי אַל תְּהִיֶה כְּסוּס כְּפֶרֶד וְכוּ'. וְכֵן בְּפִסּוּקִים רַבִּים שֶׁמּוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לָהֶם וּמְעוֹרְרָם בְּכָל פַּעַם וְאֵינָם שָׂמִים עַל לֵב. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. רַק עִקַּר הַצִּמְצוּם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁבִיל שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' עַד שֶׁיִּגָּלֶה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן שׁוֹאֲלִין אַרְבַּע קֻשְׁיוֹת, כִּי ה ד הַוּוֹת, לְשׁוֹן דַּלָּה וַעֲנִיָּה בְּלֹא דַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֻשְׁיוֹת שֶׁהֵם הַסְתָּרַת הַדַּעַת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי כָּל עִסְקֵנוּ עַתָּה לְתַקֵּן בְּחִינַת הֵה לַעֲשׂוֹת מִדָּלֶת ה שֶׁזֶּה בְּחִינַת כַּוָּנַת הַמַּצָּה פְּרוּסָה שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת הָא לַחְמָא עַנְיָא דִּ"י אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא. בְּחִינַת דִּ"י שֶׁהִיא דָּלֶת יוּד וְכוּ' כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת עַיֵּן שָׁם:

חלק נו

וּכְשֶׁמְּקַדְּשִׁין מַחֲשַׁבְתּוֹ עַד שֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ וְנִתְתַּקֶּנֶת בְּחִינַת הֵה עַל-יְדֵי הַיּוּד בְּחִינוֹת קֹדֶשׁ שֶׁמְּמַשִּׁיכִין לְתוֹכָהּ, אָז נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג (יְשַׁעְיָה ל), שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵיל פֶּסַח שֶׁאָז נִתְיַסֵּד הַהַלֵּל וְאָנוּ גּוֹמְרִין אוֹתוֹ אָז כַּמָּה פְּעָמִים. כִּי שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ' מְרַמֵּז עַל כָּל מַה שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּעִנְיַן הַצִּמְצוּמִים וְכוּ'. כִּי שִׁיר פָּשׁוּט זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת אוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁהוּא פָּשׁוּט בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמְּצַמְצְמִין אוֹתוֹ בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, זֶה בְּחִינַת שִׁיר כָּפוּל שֶׁהוּא יְ"ה, כִּי ה' בְּחִינַת בִּינָה שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין חָכְמָה בַּלֵּב בִּשְׁבִיל בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת וְכוּ', זֶה בְּחִינַת שִׁיר מְשֻׁלָּשׁ שֶׁהוּא יה"ו, כִּי הָוָא"ו הִיא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּת הַחָכְמָה שֶׁנִּבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. כִּי עִקַּר הַבִּנְיָן מַתְחִיל מִבְּחִינַת הַו כַּיָּדוּעַ, וְשָׁם צְרִיכִין הִתְגַּבְּרוּת לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רַק בְּחִינַת יְצִירָה לְטָב שֶׁהִיא לְהַגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי שָׁם יֵשׁ אֲחִיזָה לִבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁנֶּאֱחַז בְּהַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַוּ"ו בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי הַבִּנְיָן כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר כָּרָאוּי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שִׁיר מְשֻׁלָּשׁ. וְהָעִקָּר כְּשֶׁעוֹבֵד

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה עַד שֶׁמַּגָּלֶה מַלְכוּתוֹ שֶׁהִוא בְּחִינַת ד, וְאָז נַעֲשֶׂה שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁהֵם עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יוּד בְּחִינוֹת קֹדֶשׁ לְתוֹךְ הַד וְנַעֲשֵׂית ה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעִקַּר הַשִּׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ', הוּא שֶׁחוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם לְבְחִינַת הַיּוּד. כִּי הַשִּׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי י"ה יה"ו יהו"ה כַּיָּדוּעַ. כִּי בְּכָל פַּעַם צְרִיכִין לַחֲזֹר לְזֶבֶר בְּאוֹר הָאֵין סוֹף הַמֵּאִיר בַּלֵּב, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּהֶכְרֵחַ לְצַמְצְמוֹ, אֲבָל חָלִילָה לְהַסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ, רַק בְּכָל פַּעַם צְרִיכִין לְקַשֵּׁר אוֹר הָאֵין סוֹף בְּלִבּוֹ. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּצַמְצְמִין הָאוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת ה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, צְרִיכִין לְקַשֵּׁר לְשָׁם הַיּוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף וְכֵן לְהַלָּן וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לְהַגְבִּיר בְּכָל פַּעַם הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת עַל-יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר תָּמִיד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת ה' זָכָרְתִּי וְכוּ'. כִּי כָּל הַצְּמָצוּם הָיָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְעָבְדוֹ בְּמִדּוֹת וְכוּ' כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ. וְעַל-כֵּן כָּל הַצְּמָצוּמִים הֵם רַק בִּבְחִינַת הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי וְכוּ'. וְהֵם רַק כְּדֵי שֶׁיִּקַּבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ, וְאָז יִתְלַהֵב וַיַּחֲשֹׁק יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחֶשֶׁק נִמְרָץ יוֹתֵר. כִּי הַמְנִיעָה בִּשְׁבִיל הַחֶשֶׁק כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה. כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמְּקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת אָז דַּיְקָא יָכוֹל לְקַבֵּל הִתְלַהֲבוּת אוֹר הָאֵין סוֹף בְּלִבּוֹ בְּהִתְלַהֲבוּת וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִפְלָא בִּבְחִינַת תִּקּוּן בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְקַבְּלוֹ, שֶׁזֶּהוּ עֲלִיַּת בֵּיתָא עִלָּאָה עַל-יְדֵי עֲלִיַּת בֵּיתָא תַּתָּאָה, כִּי לֹא אָבוֹא בְּעִיר עַד דִּבְקָרְבְּךָ קָדוֹשׁ. כִּי מַה שֶּׁהָיָה בְּתְחִלָּה בִּבְחִינַת אֵין סוֹף אֲצִלוֹ, זֶה הָיָה מַחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְקַדֵּשׁ כָּרָאוּי וְלֹא הָיָה לוֹ כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁאִמְּצֵם הָאוֹר וְהִתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ' עַד שֶׁקִּבֵּל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה, אָז נִתְעַלֶּה גַּם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה. כִּי אָז יָכוֹל לְקַבֵּל הָאוֹר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. וְכֵן צָרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בְּכָל פַּעַם וְכוּ' וְכַמּוּבָן לְעֵיל:

חלק נז

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהִיא אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה. כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁיָּרַד לִמְקוֹמוֹת נְמוּכִים וּמְגֻשָּׁמִים וְכוּ' כָּאֵלֶּה, וְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לְעָלוֹת מִשָּׁם, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין כֵּלִים נִפְלָאִים לְקַבֵּל הָאוֹר הַנִּפְלָא מַה שֶּׁאֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר כָּזֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם כֵּלִים כָּאֵלּוּ. כִּי כָּל מַה שֶּׁיּוֹרְדִין יוֹתֵר, כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲלוֹת מִשָּׁם נִתְתַּקְּנִין כֵּלִים נִפְלָאִים יוֹתֵר לְקַבֵּל אוֹר חָדָשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא יוֹתֵר וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה גַּם-כֵּן. כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנּוֹרָאִים הֵם תָּמִיד בִּבְחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא טָעֲמוּ שׁוּם טַעַם חֵטְא חַס וְשָׁלוֹם מֵעוֹלָם. כִּי הֵם עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם עַל הַשְּׁנָתָם הָרִאשׁוֹנָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר

בְּהַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ (בְּסִימָן ו). וְגַם עַל-פִּי רֹב הֵם יוֹרְדִים בְּכַוָּנָה לִמְקוֹמוֹת נְמוּכִים מְאֹד מְאֹד בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת מִשָּׁם לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וַאֲנִי יָדַי מְלֻכְלָכוֹת בְּדָם וְכוּ' בִּשְׁבִיל לְטַהֵר וְכוּ'. וּבְכֹחַ אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים יֵשׁ תִּקְוָה לְכָל מִי שֶׁיֹּאחַז בָּם, שֶׁיַּעֲלֶה מֵעֹמֶק יְרִידָתוֹ לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הֵם עִקַּר הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כִּי רַק הֵם נִקְרָאִים בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כִּי הֵם הַבְּעָלִים שֶׁל הַתְּשׁוּבָה. וְכָל מִי שֶׁחָס עַל חַיָּיו וְרוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה צָרִיךְ לְקַבֵּל מֵהֶם, וּכְמוֹ שֶׁדִּבַּרְתִּי מִזֶּה עִם אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

:

חלק נח

גַּם שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ' שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ עַד שֶׁעוֹבֵד ה' יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי וּמְגַלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, עִקָּרוֹ נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ לְקַיֵּם עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים וְכַמְבֹאָר בְּכָל סִפְרֵי קֹדֶשׁ עִקַּם מַעֲלַת קְדֻשַּׁת הַשִּׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע וְכוּ':

כִּי מוּבָן בְּתוֹךְ דִּבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁצְּרִיכִין לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ בְּכָל מִינֵי עֲצוּת, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי, וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הַחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם בְּחִנָּם. וְכֵן עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת עֲדִין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי עַיִן שָׁם. וְהַשִּׂמְחָה הִיא בְּחִינַת שִׁיר וְנִגּוּן בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל, כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ' כִּי עַל-יְדֵי שֶׁשִּׂמַּח עַצְמוֹ בִּנְקֻדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי, זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט שֶׁמְּשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא אִישׁ יְהוּדִי שֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא פָּשׁוּט בַּתַּכְלִית הַפְשִׁיטוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְשִׁיר פָּשׁוּט זֶה בְּחִינַת יוֹד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם הַיּוּד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת כט,), וְעַל-כֵּן נִקְרָא כָּל אֶחָד אִישׁ יְהוּדִי עַל שֵׁם הַיּוּד. וְזֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט שֶׁמְּשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ עַל שֶׁהוּא אִישׁ יְהוּדִי וְלֹא עָשָׂנִי גּוֹי. וְאַחַר כָּךְ יוֹסִיף לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בַּמָּה שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת שִׁיר כָּפוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת יָ"ה. כִּי הַה הִיא בִּינָה, בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁמַּכְנִיס בְּלֵב הַמִּתְקָרְבִים אֵלָיו הִתְבּוֹנְנוּת בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְצָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ מְאֹד בָּזֶה שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק שֶׁמַּכְנִיס בּוֹ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה מִישָׁרָא (סִימָן ל חֵלֶק א) שֶׁעִקַּר

הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְקָרֵב לְרַבִּי אֲמִתִּי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מֻפְלֶגֶת מְאֹד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׁיר כָּפוּל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְהוֹסִיף לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ גַּם בַּמֶּה שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת עַדַיִן, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה אֵיזֶה טוֹב מִיָּמָיו וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁיר מְשֻׁלָּשׁ שֶׁשְּׂמְחָתוֹ בְּשִׁלְשָׁה בְּחִינוֹת, מַה שֶּׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי, וּמַה שֶּׁהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הַחוֹלְקִים הַמְרַחֲקִים מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וּמַה שֶּׁזָּכִינוּ בְּעַצְמֵנוּ כָּל אֶחָד לְאֵיזוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת. וְזֶה בְּחִינַת שִׁיר מְשֻׁלָּשׁ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאֵיתָא (בְּמִדְרָשׁ חָזִית-שִׁיר הַשִּׁירִים) עַל פָּסוּק שְׁחוֹרָה אֲנִי וְכוּ', שְׁחוֹרָה אֲנִי בְּמַעֲשַׂי וְנָאוָה אֲנִי בְּמַעֲשֶׂה אֲבוֹתַי וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּחַזְּקִים וּמְשַׂמְּחִים אֶת עַצְמָם בַּמֶּה שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי רַק זָכִיתִי לִהְיוֹת מִזֶּרַע אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהוֹרִישׁוּ לָנוּ יֶרֶשָׁתָנוּ הַטּוֹבָה לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפָּאֲרִין בָּזֶה בְּכָל יוֹם שֶׁאוֹמְרִים אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ' וּמַה יָּפָה יֶרֶשָׁתֵנוּ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עוֹד אֵיתָא שָׁם בַּמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל שְׁחוֹרָה אֲנִי בְּמַעֲשַׂי וְנָאוָה אֲנִי בְּמַעֲשֶׂה הַצַּדִּיקִים. זֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה מַה שֶּׁאֵין אָנוּ חוֹלְקִים וּמִתְנַגְּדִים עַל הַצַּדִּיקִים שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת שִׁיר כָּפוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעוֹד אֵיתָא שָׁם שְׁחוֹרָה אֲנִי בְּמַעֲשֶׂה הָעֶגֶל וְנָאוָה אֲנִי בְּמַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן. הַיְנוּ שֶׁגַּם בְּמַעֲשַׂי נִמְצָאִים כַּמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכַמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק זֶה עַיֵּן שָׁם. זֶה בְּחִינַת שִׁיר מְשֻׁלָּשׁ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה שֶׁמְּשַׂמֵּחַ וּמְחַזֵּק עַצְמוֹ עַל-יְדֵי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, עַל-יְדֵי זֶה הוּא מִתְגַּבֵּר לַחֲטֹף גַּם עַתָּה אֵיזֶה טוֹב, תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׁיר מְרֻבָּע שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַשֵּׁם יהו"ה, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל עַד שֶׁמְּחַזֵּק עַצְמוֹ גַּם עַתָּה עַל-יְדֵי זֶה לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֹּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשֵּׁם. כִּי עַל-יְדֵי כָּל מַה שֶּׁעוֹבְדִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל נִשְׁלָם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת שִׁיר מְרֻבָּע. וְנִשְׁלָם הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה וְכוּ'. אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחַז בָּזֶה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְכָל הַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק נט

וְזֶה בְּחִינַת תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁמֵּתוּ בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת בִּימֵי הַסְּפִירָה. כִּי הֵם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְהָיוּ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה לָעוֹלָם שֶׁקִּבְּלוּ מֵרַבִּי עֲקִיבָא רַבָּם שֶׁהָיָה כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים עַל פָּסוּק וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד כְּמֹשֶׁה, נָבִיא לֹא קָם אֲבָל חָכָם קָם וּמָנוּ רַבִּי עֲקִיבָא. וְגַם בִּמְנָחוֹת (כט,) אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֹצֶם גְּדֻלַּת רַבִּי עֲקִיבָא עַד שֶׁמֹּשֶׁה לֹא יָדַע לְהַשִּׁיג תּוֹרָתוֹ וְכוּ' עַד שֶׁשָּׁאַל רְאוּי שֶׁתִּנָּתֵן תּוֹרָה עַל יָדוֹ וְכוּ'. וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁל תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה שֶׁלֹּא הָיְתָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה וְהִתְחַבְּרוּת

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הֵם הָיוּ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וּלְתַקֵּן צְמָצוּמִים וְכֵלִים שֶׁיִּזְכּוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אוֹר הָאֵין סוֹף כָּרָאוּי, כִּי עַל-יְדֵי כָּל אוֹת וְדִבּוּר וּפָרָשָׁה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְעַל-יְדֵי כָּל הֲלָכָה וַהֲלָכָה נַעֲשִׂים כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְקַבֵּל אוֹר הָאֵין סוֹף לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה מִישָׁרָא דְּסַכִּינָא (סִימָן ל) וּבִשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת. וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא חִיּוּב גָּדוֹל עַל בַּעֲלֵי תּוֹרָה לְהִתְיַגֵּעַ לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא אֲמִתִּיִּים, וְכָל הַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁרִים מִתְיַגְּעִים עַל זֶה מְאֹד, כִּי כָּל מַה דְּאִתְחַדַּשׁ מִלָּה בְּאוֹרַיְתָא נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כְּלִי וְצִמְצוּם לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַלּוֹת אֱמוּנָתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה שֶׁנִּבְרָאִים עַל-יְדֵי חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בַּהַקְהֲלָתָה דַּף ה), כִּי כָּל תַּכְלִית הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה, הוּא לְגַלּוֹת עַל יָדָם אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. בִּבְחִינַת לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל, וּמְסַיֵּם שָׁם בַּפָּסוּק וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. כִּי עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַצְּמָצוּמִים שֶׁנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָמוֹת בְּחִינַת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ חֲדָשִׁים, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי צִיּוֹן יִתְקָרְבוּ וְיָשׁוּבוּ אֵלָיו בִּשְׁלֵמוּת, בְּחִינַת וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא הָיוּ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה לְכָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיוּ מְתַקְּנִים צְמָצוּמִים נִפְלָאִים לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם אַהֲבָה וְכוּ'. כִּי לְתַקֵּן הַצְּמָצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֵין סוֹף בְּהַדְרָגָה כָּרָאוּי, לָזֶה צְרִיכִין שֶׁיִּתְחַבְּרוּ בְּאַהֲבָה כַּמָּה נְפָשׁוֹת רַבּוֹת מִיִּשְׂרָאֵל יַחַד. כִּי צְרִיכִין לָזֶה כֵּלִים רַבִּים שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה וְכַמָּה אֲלָפִים נְשָׁמוֹת שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד בְּאַהֲבָה כְּאִישׁ אֶחָד עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל בְּהַדְרָגָה כָּרָאוּי אוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה. וְעַל-כֵּן לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה עַד שֶׁנִּתְקַבְּצוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל יַחַד בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר, כֻּלָּם כְּאִישׁ אֶחָד וְכוּ'. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק שׁוּבָה ה' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל פָּחוֹת מִשְּׁנֵי רְבָבוֹת וּשְׁנֵי אֲלָפִים מִיִּשְׂרָאֵל הֲרֵי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל חֲסֵרִים וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשְּׁרָאַת הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ אֶלָּא עַל-יְדֵי קִבּוּץ נְפָשׁוֹת רַבּוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְּנָיָן שֶׁנִּצְטַוּוּ לִמְנוֹתָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכֵן אַחַר הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן כְּדֵי לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ עֲלֵיהֶם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְהַשְּׁרָאַת הַשְּׁכִינָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מִסְפָּר כָּזֶה שֶׁהָיָה בְּיִשְׂרָאֵל אָז, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְתַּקְּנוּ כֵּלִים וְצִמְצוּמִים כָּאֵלֶּה לְקַבֵּל אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת יד) בְּעִנְיַן שְׁקָלִים שֶׁעַל-יְדֵי הַמְּנָיָן נִמְשָׁךְ תִּקּוּן הַצְּמָצוּמִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין קֹדֶם שְׁבוּעוֹת פָּרָשַׁת

בְּמִדְבַּר שֶׁמְּדַבֵּר מִמְּנִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְנוּ וְעִצְרוּ. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שָׁבוּעוֹת שֶׁהִיא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, הוּא עַל-יְדֵי זֶה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן נִסְתַּלְּקוּ תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז צְרִיכִין לְתַקֵּן הַצְּמְצוּמִים בִּשְׁבִיל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וּבָהֶם הָיָה תָּלוּי לְתַקֵּן כָּל זֶה בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם הָיוּ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא רַבָּם לָעוֹלָם שֶׁהוּא הָיָה בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה אַהֲבָה בֵּינֵיהֶם. עַל-כֵּן מֵתוּ אָז דִּיקָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ס

וְהָיָה הָעוֹלָם שָׁמֵם כַּיּוֹם שֶׁנִּשְׁבְּרוּ בּוֹ הַלּוּחוֹת, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וּשְׁנָאָהּ לְרַבּוֹתֵינוּ שֶׁבַּדָּרוֹם שֶׁהֵם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וְכוּ'. שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה תַּלְמִידִים שֶׁהֵם קִיְּמוּ הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן הָיוּ חֲמִשָּׁה כִּי כָּל הַתִּקּוּן שֶׁל הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא לְתַקֵּן הַצְּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, עִקַּר הַתִּקּוּן לְתַקֵּן בְּחִינַת הֵה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה. וְעַל-כֵּן הָיוּ חֲמִשָּׁה תַּלְמִידִים כִּי הֵם עָסְקוּ בַּתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהוּא תִּקּוּן הֵה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק סא

וְעִקַּר הַתִּקּוּן הָיָה עַל-יְדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וַחֲבֵרָיו שֶׁאָמַר תַּמָּן יָאוּת הֲוֵי לְמִדְחַל אֱנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּהַתּוֹרָה חָדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן סִימָן סא עַיֵּן שָׁם), כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי עָסַק בָּזֶה בְּיוֹתֵר לְתַקֵּן הַצְּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, לְתַקֵּן בְּחִינַת כֵּלִים לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֵין סוֹף לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל סֵפֶר זֹהַר הַקָּדוֹשׁ בִּפְרָט הָאִדְרָא רַבָּא וְאִדְרָא זוּטָא. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ וְתִקֵּן וְגִלָּה צְמְצוּמִים נִפְלָאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מִצְחָא וְעֵינִין וְתִקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם בְּחִינַת צְמְצוּמִים נוֹרָאִים לְהַשִּׂיג עַל-יְדֵי זֶה אוֹר הָאֵין סוֹף כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן לְכָל מְחַצְּדֵי חַקְלָא. וְעַל-כֵּן אָמַר בְּזֹהַר דָּא יִפְקוּן מִן גָּלוּתָא. כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַצְּמְצוּמִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַגְּאֻלָּה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לֵית מִלְּתָא דָּא תַּלְיָא אֶלָּא בִּתְיוּבְתָּא. וְעַל-כֵּן הַבְטָיַת שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ (וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל זֶה, עַיֵּן בְּתְחִלַּת הַסֵּפֶר) וְעַל-כֵּן נִסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי בְּל"ג בָּעֹמֶר, וְנוֹהֲגִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּהִלּוּלָא דִּילֵיהּ, מַה שֶּׁלִּכְאוֹרָה הָיָה רָאוּי לִבְכּוֹת וּלְהִצְטַעֵר מְאֹד עַל הִסְתַּלְּקוּתוֹ. אַךְ בְּוַדַּאי מִנְהַג יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה, כִּי כָּל הַשִּׂמְחָה הִיא מַה שֶּׁזָּכִינוּ שֶׁהָיָה צַדִּיק וְקָדוֹשׁ כָּזֶה שֶׁגִּלָּה תּוֹרָה נוֹרָאָה כָּזֹאת וְתִקֵּן תִּקּוּנִים כְּאֵלֶּה בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ בְּטוּחִים שֶׁלֹּא תִּשָּׁכַח הַתּוֹרָה מִפִּי זַרְעֵנוּ. וְזֶה גָּמַר דִּיקָא עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ, שֶׁאָז דִּיקָא תִּקֵּן הַפֶּגֶם שֶׁל תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁמֵּתוּ קֹדֶם זְמַנָּם. וְגִלָּה אָז הָאִדְרָא זוּטָא, מִקְּבַד

מַה שֶּׁגִּלָּה כָּל יְמֵי חַיָּיו הָאִדְרָא רַבָּא וְסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא וְכָל סֵפֶר זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה הַמְּשִׁיךְ תִּקּוּנִים כָּאֵלֶּה שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד הַסּוֹף כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה לָשׁוּב יוּכַל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַצְּמָצוּמִים שֶׁתִּקֵּן בְּחַיָּיו וּבְפָרָט בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ הַקָּדוֹשׁ, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל לְעִנְיַן הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה עַיֵּן שָׁם:

כִּי עַכְשָׁו כָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה וְכָל תִּקָּוְתֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אִלְמָלֵא תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים הַמֵּתִים עַל הַחַיִּים לֹא הָיוּ עָלְמָא מִתְקַיֵּם אֲפִלּוּ רִגְעָא חָדָא. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה שֶׁמֵּאַחַר שֶׁכְּבָר הָיוּ אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם וְנֶאֶמְרוּ הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֻכְרְחוּ לְהִסְתַּלֵּק מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמֵחֶטְאֵי הַדּוֹרוֹת, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיוּ וְנִסְתַּלְּקוּ הֵם חוֹזְרִים וּמַמְשִׁיכִים אוֹר הָאֵין סוֹף בְּתִקּוּנִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ הַכֹּל לְהִתְתַּקֵּן וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי וַחֲבֵרָיו הָיוּ הַתִּקּוּן שֶׁל תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁמֵּתוּ אָז. כִּי מִיתַת תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא זֶה בְּחִינַת מִיתַת הַמְּלָכִים בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם גְּזֵרַת הַמִּיתָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי וַחֲבֵרָיו שֶׁהָיוּ הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם פָּעֲלוּ שֶׁחָזְרוּ וְתִקְּנוּ תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים עַל-יְדֵי נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁמֵּתוּ אָז. שֶׁזֶּה סוֹד תִּקּוּן שְׁבִירַת כֵּלִים וּמִיתַת הַמְּלָכִים, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁהָיוּ כְּבָר אוֹרוֹת הָאֵלֶּה וְנִסְתַּלְּקוּ, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים רִשְׁמוּ נִשְׁאַר, וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים בְּיוֹתֵר לְתַקֵּן כֵּלִים וְצִמְצוּמִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַיֵּן בְּהָאִדְרָא רַבָּא מְבֹאָר עַל פָּסוּק וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים עִנְיַן זֶה קְצָת, עַיֵּן שָׁם בְּדֶרֶךְ קִלָּה מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּעִנְיַן מִיתַת הַמְּלָכִים וְאִתְבַּטְּלוּ סָלְקָא דַּעְתָּךְ וְכוּ', אֶלָּא אִתְבַּטְּלוּ וְאִסְתַּלְּקוּ מֵהַהוּא תִּקּוּנָא עַד דְּיֵיתֵי תִּקּוּנָא דְּאָדָם וְכַד אָתָא הַאי דִּיוּקְנָא אִתְגַּלְּפוּ כֻּלְּהוּ וְאִתְחַזְּרוּ לְקִיּוּמָא אָחֳרָא וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס. זֶה פָּגַם שֶׁלֹּא צִמְצֵם הָאוֹר וְכוּ', עַל-כֵּן הֵצִיץ וְנִפְגַּע שֶׁפָּגַם בְּשִׁיר פָּשׁוּט. וְזֶה רָצָה לְצַמְצֵם, אֲבָל רָאָה תֵּכֶף גֹּדֶל הָרַעַשׁ שֶׁל בְּחִינַת יְצִירָה לְבִישׁ וְכוּ' וְנִתְבַּהֵל, וְעַל-כֵּן לֹא רָצָה לְאַיְנְסוּבֵי וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה הֵצִיץ וּמֵת וּפָגַם בְּשִׁיר כְּפוּל וְכוּ'. וְאַחֵר נִכְנַס לְמִלְחָמָה שֶׁל הַיְצִרִין וְלֹא עָמַד בַּמִּלְחָמָה עַד שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת עַל-יְדֵי זֶה. וּפָגַם בְּשִׁיר מְשֻׁלָּשׁ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ זִמְרָא יְוָנִי לֹא פָּסַק מִפּוּמֵיהּ, שֶׁפָּגַם בְּשִׁיר קָדוֹשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל וְכוּ'. וּכְשֶׁהָיָה קָם מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ כַּמָּה סִפְרֵי מִינִין וְכוּ', שֶׁפָּגַם בַּחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב, וְנִכְנַס עַל-יְדֵי תַּאֲווֹתָיו לְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא בִּטֵּל דַּעְתּוֹ וְנַאֲוָתוֹ נֶגֶד צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהָיוּ אָז. רַבִּי עֲקִיבָא נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם. כִּי נִכְנַס לְמִלְחָמָה עֲצוּמָה, כִּי הָיָה לוֹ נִסְיוֹנוֹת עֲצוּמִים מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעִנְיַן אֵשֶׁת טוֹרְנוּסְרוּפּוּס הָרָשָׁע יִמַּח

שְׁמוֹ וְכוּ', שֶׁבָּכָה וְשָׂחַק וְרָק וְכוּ' וְיָצָא בְּשָׁלוֹם אַשְׁרֵי לוֹ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זָכָה שֶׁיָּצְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּד דְּאֶחָד, שֶׁשָּׁם כְּלָלְיוּת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ רָבוּעַ שֶׁהֵם ד מִינֵי נִגּוּנָא שֶׁכָּלוּל בְּד דְּאֶחָד שֶׁיִּזְכּוּ הַצַּדִּיקִים אַשְׁרֵי לָהֶם. וְעַל-כֵּן רָאוּי שֶׁכָּל הַתִּקּוּן הַנִּזְכָּר לְעֵיל יִהְיֶה עַל יָדוֹ. אֲבָל תַּלְמִידָיו פָּגְמוּ עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּינֵיהֶם, וְעַל-כֵּן מֵתוּ בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת וְהִתְחִיל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וְכוּ':

חלק סב

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד קְרִיעַת יַם-סוּף. כִּי מְבֹאָר בִּפְרִי עֵץ חַיִּים שֶׁהוּא סוֹד מֹחִין דְּקַטְנוּת מְאֹד וְכוּ' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקָם אֶלָּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עַתִּיקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה תִּצְעַק אֵלַי בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא מִלְּתָא וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּכַוָּנוֹת שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁמַּפְלִיג שָׁם מְאֹד מְאֹד בְּעִנְיָם עַמְקוּת הַסּוֹד הַזֶּה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל-פִּי דְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל (בְּאוֹת מֵם מ"א וְכוּ') יְכוֹלִים לְהָבִין מִזֶּה רְמָזִים נִפְלָאִים לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בְּקַטְנוּת דְּקַטְנוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כְּלָל, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לִבְחִינַת קַטְנוּת מְאֹד, הַמְרֻמָּז בְּעִנְיַן הַסַּכָּנָה שֶׁהָיָה לִיְשְׂרָאֵל כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַיָּם עַל-פִּי כַּוָּנוֹת הָאֲרִ"י הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּעִנְיַן הַהוּא נָחְשׁוֹ וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם וְיֵשׁ וְיֵשׁ תִּקְוָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עַתִּיקָא וְכוּ'. שָׁמְשָׁם סוֹד מְנֹחַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וְכוּ' וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק (שֶׁקּוֹרִין דֶּער הַאלְטִין זִיךְ) גַּם שָׁם עַל-יְדֵי חֵלֶק מֵאֶלֶף אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, בִּבְחִינַת מְנֹחָה שֶׁהוּא קָרְבַּן עָנִי שֶׁיְּכוֹלִין לַהֲבִיאוֹ לַחֲצָאִין וְכֵן לְכַמָּה חֲלָקִים כְּמוֹ מְנֹחַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁבָּא קֹמֶץ מְנֹחָה שֶׁל שְׁעוֹרִים מִכָּל יִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא אֲפִלּוּ בִּבְחִינָה זוֹ, גַּם עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהוֹשִׁיעַ. כִּי דַּיְקָא תְּפִלָּה כָּזֹאת יִקָּרֶה מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרְךְ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי וְכוּ', בְּחִינַת עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה לְאַבְרָהָם. כִּי זֶה הַסּוֹד אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת עַד הֵיכָן רַחֲמָיו מַגִּיעִים בְּחִינַת וְאֶל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה תִּצְעַק אֵלַי וְכוּ' בְּעִתִּיקָא תַּלְיָא וְכוּ'. כִּי זֶה הַסּוֹד הוּא בִּבְחִינַת עַתִּיקָא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁשָּׁם נִסְתַּלֵּק יוֹסֵף מֹשֶׁה דָּוִד וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם (בְּאוֹת מוּ):

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל אִתְּתָךְ גּוּצָא גְּחִין וּלְחִישׁ לָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, הַיְנוּ כְּשֶׁהַמַּלְכוּת בְּקַטְנוּת בִּבְחִינַת אִתְּתָךְ גּוּצָא בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן וְכוּ', צָרִיךְ לְהָקִים אוֹתָהּ וְכוּ'. הַיְנוּ עַל-פִּי הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁתְּפִלָּתוֹ בְּתַכְלִית הַקַּטְנוּת וְהַשִּׁפְלוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים מִשָּׁם, הוּא מֵקִים אֶת בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן וְכוּ', שֶׁיְּקַיֵּם אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים וְכוּ' וְעַיֵּן מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּלְחִישׁ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּלַחַשׁ. הַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים הָאָדָם בְּקַטְנוּת כָּזֶה עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָרִים

קוֹלוֹ כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַתְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, וִיקַיֵּם וְשָׁפַלְתְּ מֵאֶרֶץ תְּדַבֵּרִי וְכוּ' וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְּצֵף. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', מֵעִמְקֵי עִמְקֵי פְּנִימִיּוּת הַלֵּב וְכוּ', בְּחִינַת צָעָק לִבָּם אֶל ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהִתְפַּלֵּל בְּלַחַשׁ, בִּשְׁבִיל קְטַנִּים שֶׁבַּקְּטַנִּים גְּרוּעִים שֶׁבַּגְּרוּעִים וּבִשְׁבִיל גְּדוֹלִים שֶׁבַּגְּדוֹלִים. כִּי הַקְּטַנִּים מְאֹד כָּל תְּפִלָּתָם הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ כַּנַּזְכָּר לְעֵיל, וְכָל תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי הַגְּדוֹלֵי צַדִּיקִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּלַחַשׁ כִּי עוֹלִים עַד עַתִּיקָא שֶׁשָּׁם בְּחִינַת לַחַשׁ בְּחִינַת חָכְם חָרָשִׁים וּנְבוֹן לְחַשׁ. כִּי שָׁם בְּחִינַת סָיְג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בְּאִתְגַּלְיָא בְּזֶה הַסּוֹד עַד הֵיכָן רַחֲמָיו מַגִּיעִים אֲפִלּוּ לִגְרוּעִים כָּאֵלֶּה וְכוּ'. כִּי זֶה הַסּוֹד לֹא נִתְגַּלָּה אֲפִלּוּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ כִּי אִם בְּרֶמֶז גָּדוֹל וְכוּ'. וְזֶהוּ מַה תִּצְעַק אֵלַי וְכוּ', מַה תִּצְעַק דַּיְקָא בַּעֲתִיקָא תַּלְיָא מִלְּתָא שֶׁשָּׁם אֵין צְעָקָה וְכוּ' כִּי שָׁם סוֹד שְׁתִיקָה וְלַחַשׁ וְכוּ' וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אֱמֹר לְיִשְׂרָאֵל ה' יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן וְכוּ', כִּי שָׁם צְרִיכִין לִצְעֹק בְּלַחַשׁ מֵעֹמֶק הַלֵּב וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ וְאַחַר כָּךְ בְּקוֹל רָם, כִּי בִּתְחִלָּה צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּלַחַשׁ מִטַּעֲמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְאַחַר כָּךְ נִתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמַּעֲלֶה תְּפִלּוֹתֵיהֶם וְכוּ' כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וְאָז מִתְפַּלְּלִין בְּקוֹל רָם, כִּי אָז יְכוֹלִין לְהָרִים קוֹל בִּתְפִלָּה וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי דְּרָכִים, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִים לִצְעֹק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה. אַךְ לַכֹּל עֵת כִּי יֵשׁ עִתִּים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָרִים קוֹלוֹ וּצְרִיכִים רַק לְהִתְחַנֵּן בְּלַחַשׁ וְכוּ':

חלק סג

וְזֶה יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבוֹתָיו וְיָשׁוֹב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ. הֵינוּ שֶׁהָעִקָּר רָשָׁע יַעֲזֹב דַּרְכּוֹ מֵעִתָּה, וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבוֹתָיו, כִּי הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם עִקַּר הַיְצָרִין וְכוּ' כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וְהָעִקָּר לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת לַעֲזֹב מֵעִתָּה הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֲרֵגֶל בָּהֶם וְאַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לוֹמַר שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁעַד הַיּוֹם קְלָקֵל כָּל כָּךְ אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים. כִּי יָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ, שֶׁהוּא סוֹד מְנֻחָה שֶׁוּתֵּר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְחִילָה אַחַת מִשֶּׁלּוֹ וְכוּ' כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְכוּ' כִּי גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבוֹתַי מִמַּחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֵלּוּ הַסּוֹדוֹת עַד הֵיכָן רַחֲמָיו מַגִּיעִים אֲפִלּוּ אַחַר כָּל הַקִּלְקוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם כִּי רַחֲמָיו לֹא כָלִים לְעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק סד

וְעַל-כֵּן קְרִיעַת יַם-סוּף הוּא בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח אַחַר שֶׁכְּבָר הֵבִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִנְחַת הָעֹמֶר שִׁעוּרִים וּכְבָר סָפְרוּ שִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר. כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף הָיָה עַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁכְּבָר סָפְרוּ שִׁשָּׁה יָמִים כַּמּוּבָן בַּבָּנוֹת. הֵינוּ שֶׁעִקַּר בְּחִינַת קְרִיעַת יַם-סוּף

הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִנְחָה וְכוּ', שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הַמּוֹחִין דְּקַטְנוּת מְאֹד מְאֹד שֶׁמֵּהֶם כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַחֲטָאִים רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּיָּדוּעַ. כִּי עַל-יְדֵי עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁהִיא מִנְחַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבָּן וּתְפִלָּה שֶׁל הֶעָנִי וְהַדַּל מְאֹד מְאֹד בְּתַכְלִית דַּלּוּת, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי הוּא בְּחִינַת סוֹד עָמֹק שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, רַק בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֱלֹהָ מְרַחֵם ה' יִתְבָּרַךְ וּמְגַלֶּה זֶה הַסּוֹד עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל, וּמִשָּׁם הָיָה סוֹד קְרִיעַת יַם-סוּף בְּחִינַת בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא מִלְּתָא וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק סה

וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁירַת הַיָּם, שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵהַשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַצְּמָצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה וְהַתְּשׁוּבָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַשִּׁיר הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁמִּשָּׁם הָיָה הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה שֶׁסִּיְּמוּ הַשִּׁירָה מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנָנוּ יָדֶיךָ ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת בַּיִת תַּתְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן כּוֹפְלִין זֶה הַפָּסוּק ה' יִמְלֹךְ וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי עֲלִיַּת בַּיִת תַּתְאָה עוֹלֶה גַּם בַּיִת עִלָּאָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל: וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁבִּזְכוּת מִצְוַת צִיצִית הָיָה הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף. כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁירַת הַיָּם שֶׁאָמְרוּ אָז וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק סו

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ, מַה שְּׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא, קְרִיעַת יַם-סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. כִּי קְרִיעַת יַם-סוּף זֶה בְּחִינַת צְמָצוּם אוֹר הָאֵין סוֹף הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי רִבּוּי הַמַּיִם שֶׁל הַיָּם שֶׁמַּחֲמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹר בּוֹ, זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רִבּוּי הַדַּעַת, כִּי הַמַּיִם בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וּמִגֹּדֶל רִבּוּי הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹר בּוֹ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה נֵס שֶׁנִּקְרַע הַיָּם, זֶה בְּחִינַת צְמָצוּם הָאוֹר לִצְדָדִין. אַךְ תֵּכֶף שֶׁיֵּשׁ צְמָצוּם נִתְעוֹרֵר מִיָּד אַחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ קְרִיעַת יַם-סוּף לְמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. כִּי אַחַר קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם הָאוֹר אֵין סוֹף כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, צְרִיכִין מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה שָׁמַע יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר כִּי עַל-יְדֵי הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם הָאוֹר שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי וּלְהִתְגַּבֵּר בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק לְהַכְנִיעַ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ לְעֵין כֹּל עַד שֶׁבָּאִים גֵּרִים וְנִתְגַּיְּרִין. כִּי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁגַּם

הָרְחוֹקִים מְאֹד יָבוֹאוּ וְיִתְגַּיְּרוּ וְיַכִּירוּ כֹּחַ מַלְכוּתוֹ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי קְרִיעַת יַם-סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שָׁמַע יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק סז

וְעִקַּר הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף הָיָה עַל-יְדֵי זְכוּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס. כִּי יוֹסֵף הָיָה הָרִאשׁוֹן מֵהַשִּׁלְשָׁה צַדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בִּבְחִינַת עַתִּיקָא, שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן בְּפָרָשַׁת בְּשַׁלַּח שֶׁסִּפֵּר מֵהַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף מַזְכִּיר תֵּכֶף וַיַּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, כִּי מִשָּׁם הָיָה הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק סח

וְזֶה וּבְקַצְרְכֶם אֶת קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אוֹתָם וְכוּ', שֶׁנִּסְמְךָ לַפָּרָשָׁה שֶׁל הָעֹמֶר וּסְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת. כִּי עִקַּר בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּכָל שָׁנָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי שֶׁעוֹסֵק לְהַכְנִיס קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא תִּשָּׁכַח מִפִּי זַרְעֵנוּ וְכוּ', כָּל זֶה נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְקוּטִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת מָשִׁיחַ כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה עִקַּר הַקִּיּוּם לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם שֶׁלֹּא יִשְׁתַּקְּעוּ לְגַמְרֵי בֵּזֲהֲמַת מִצְרַיִם עַד שֶׁזְּכוּ שֶׁהוֹצִיאָם מֹשֶׁה בְּכֹחַ עֲצָמוֹת יוֹסֵף. כִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עוֹסְקִים בָּזֶה לְלַקֵּט לְקוּטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים הַמִּתְבָּרְרִים בְּכָל עֵת עַל-יְדֵי כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְלַקֵּט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּלּוּיָה בָּזֶה לְבָרֵר כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּפְלוּ עַל-יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים כַּיָּדוּעַ. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכוּ', וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וּבְשִׁבְיל זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת כָּל כָּךְ, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מִתְפַּשֵּׁט בְּכָל עֵת לְאָרֵךְ וְלִרְחַב בְּכֹלָל וּבִפְרָט. וּבְיוֹתֵר כָּל מַה שֶּׁרוֹאֶה שֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְכָל הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹצֵא מֵהֶכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וְכוּ' כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. אֲבָל הוּא סָבִיל מַרְעִין וְיסוּרִים רַבִּים מֵאִתָּנוּ בִּבְחִינַת וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ וְכוּ', מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁאֶחָד מִתְעוֹרֵר מִעַט לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ תֵּכֶף מִתְגַּבְּרִין עָלָיו וְכוּ', וְהוּא אֵינוֹ מִתְגַּבֵּר כָּרָאוּי וְכוּ', כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד. אֲבָל הָעִקָּר הוּא הַהִתְחַזְּקוּת בְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע שֶׁהַצַּדִּיק הוּא גִּבּוֹר כֹּחַ כָּזֶה שֶׁכָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁמִּתְגַּבֵּר כָּל אֶחָד בְּאֵיזֶה רָגַע, הוּא חוֹטֵף אוֹתָהּ מִיָּד וּמַכְנִיסָהּ לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בּוֹנֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁאַחַר כָּךְ יוֹרֵד כְּמוֹ שֶׁיּוֹרֵד זֶה שֶׁרָצָה

לְהִתְקָרֵב, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ נֶאֱבַד הַהִתְעוֹרְרוּת הַמְעַט שֶׁלּוֹ, כִּי כְּבָר נִכְנַס לְתוֹךְ בִּנְיַן בֵּית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהַצַּדִּיק עוֹסֵק בְּבִנְיָנוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן בִּבְחִינַת מְקוֹמְךָ אֶל תַּנַּח. וּבְכָל פַּעַם שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה וּמְנַשֵּׂא עַצְמוֹ לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וּמִתְגַּעְגֵּעַ וְכוֹסֵף לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבַד, מִכָּל שֶׁכֵּן מַה שֶּׁעוֹשֶׂה בְּכָל פַּעַם אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. כִּי הֲלֹא אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹוֹת כָּרִמּוֹן וְכוּ'. (וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הָרַבֶּה מִזֶּה וּבִפְרָט עַל פָּסוּק אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכוּ' שֶׁהִזְהִיר הוּא זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה לַיְלֵךְ עִם זֶה מְאֹד). וְהָעִקָּר הוּא כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּן הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי תִּקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּץ וּמְלַקֵּט בְּכָל עֵת וָרֶגַע כָּל מַחֲשָׁבָה וּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה וְכָל דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה טוֹב וּמַכְנִיס אוֹתָם תֵּכֶף לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, עַד שֶׁמִּתְקַבְּצִים וּמִתְלַקְּטִים כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַד שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֵלֶק גָּדוֹל בְּבִנְיַן הַבַּיִת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרְרִים הַנִּיצוֹצוֹת וְנַעֲשִׂים כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר אֵין סוֹף שֶׁמֵּאִיר בְּלֵב כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּבוּ הַכֹּל אֶל ה':

וְזֶה בְּחִינַת אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ שֶׁנִּסְמָךְ לַפָּסוּק אַשְׁרֵי אָדָם עֹז לוֹ בָךְ. כִּי עִקַּר הָעֹז וְהַהִתְחַזְּקוּת לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, הוּא עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בִּכְלָל יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה שֶׁהַצַּדִּיק עוֹסֵק בְּבִנְיָנָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר אַשְׁרֵי אָדָם עֹז לוֹ בָךְ, אַשְׁרֵי בְּוַדַּאי כִּי זֶה הָעִקָּר כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁהַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר שֶׁהָעִקָּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת לִקּוּטִים אֵלּוּ, וְכַמּוּבָן בַּתּוֹרָה אַשְׁרֵי הָעָם-הַשָּׁגָחָה (סִימָן יג לִקּוּטֵי חֵלֶק א) בְּחִינַת וְלִקֵּחַ נָפְשׁוֹת חָכָם וְכוּ'. בְּחִינַת אָרִיתִי מוֹרִי עִם בָּשְׂמִי וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וַיָּרֶד עֹז מִבְטֶחָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר וְשִׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה. כִּי סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר שֶׁהוּא מִנְחַת עָנִי שֶׁמְּבִיאִין בִּתְחִלַּת קְצִירַת הַשְּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי תָבוֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין לְתַקֵּן קְצִירַת הַתְּבוּאָה עַל-יְדֵי מִנְחַת הָעֹמֶר, לְהוֹצִיא אֶת הַתְּבוּאָה מִפְּגַם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בָּאֳכִילָה שֶׁנִּתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ וְכוּ'. וְיִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין בְּתִקּוּן זֶה, כִּי כָּל צְמִיחַת הַתְּבוּאָה הִוא עַל-יְדֵי בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת שֶׁמִּתְבָּרְרִין וְכוּ' כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִין בְּהַתְּבוּאָה. וְעַל-כֵּן כָּל קִבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת תְּלוּיָה בְּתִקּוּן קְצִירַת הַתְּבוּאָה עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שֶׁאָז מַתְחִילִין יְמֵי הַסְּפִירָה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי מִנְחַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק בְּגֹדֶל כֹּחוֹ מַעֲלֶה בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל שֶׁמְּלַקֵּט מִתּוֹךְ עֲנִיּוּת

וְדַלוּת גָּדוֹל בְּדַלֵּי דַלוּת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא מְבָרֵר וּמְלַקֵּט לִקּוּטִים עַד שֶׁמְּחַבְּרָם וּבוֹנֶה מֵהֶם בְּחִינַת בֵּיתָא הַנִּזְכָּר לְעֵיל, וּמַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אָז רוּת שֶׁנִּתְגַּיְּרָה בָּעֵת הַזֹּאת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהֵמָּה בָּאוּ בֵּית לֶחֶם בִּימֵי קְצִיר שְׂעוֹרִים, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּקְצִירַת הָעֹמֶר הַכָּתוּב מְדַבֵּר, כִּי מִמֶּנָּה יָצָא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא עוֹסֵק בָּזֶה בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא עָנִי וְרוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר. בְּחִינַת דָּוִד שֶׁקָּרָא עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם עָנִי וְאֶבְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עָנִי אֲנִי וְגוֹעֵ מִנֹּעַר וְכוּ', כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַתִּלְקֹ וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה וְכוּ' אֵלְכָה וַאֲלַקֵּטָה וְכוּ' וַתְּלַקֵּט מֵאָז הַבֹּקֶר וְעַד עַתָּה וְכוּ'. כִּי כָּל הַתִּקּוּן שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ הוּא עַל-יְדֵי הַלִּקּוּטִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל:

חלק סט

וְעַל-כֵּן הַזְהִירָה תּוֹרָה וּבְקֻצְרְכֶם וְכוּ' לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אוֹתָם וְכוּ'. שֶׁצְּרִיכִין לְהַנִּיחַ פֵּאָה וְלֶקֶט לַעֲנִיִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַה' הַנִּזְכָּר לְעֵיל, בְּחִינַת ה' דְּל"ת הַוּוֹת וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּנִּיחִים מִפַּרְנָסָתוֹ וּקְצִירוֹ פֵּאָה וְלֶקֶט לַעֲנִיִּים, עַל-יְדֵי זֶה מוֹסִיף כֹּחַ לְהַשְׁכִּינָה שֶׁהִיא עֲנִיָּה בְּגָלוּתָא וּלְהַצַּדִּיק בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא עָנִי, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לֵילֵךְ בַּשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה וּלְלַקֵּט לִקּוּטִים וּבֵרוּרִים מִכָּל הִתְעוֹרְרוּת וְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁמִּתְעוֹרֵר כָּל אֶחָד בְּכָל פַּעַם לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִבְנוֹת מֵהֶם בִּנְיַן הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכֵן מְרַמֵּז עַל כָּל אֶחָד כְּשֶׁעוֹסֵק בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכֵיוֹצֵא, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְצִירָה שֶׁהוּא תַּכְלִית הַזְּרִיעָה וְעִקָּרָהּ בִּשְׁבִיל הָאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה בְּחִינַת קְצִירָה שֶׁהִיא הַתַּכְלִית וְכוּ'. אֲבָל בָּאֱמֶת צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיְּכַוֵּן לְעִקַּר הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי שֶׁיִּזְכֶּה בָּזֶה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ בַּשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה, בִּבְחִינַת בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נוֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו, (וְעַיֵּן מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת עַל פְּסוּק עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְכוּ'). וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁאֵינָם מְקַבְּלִים כְּלוּם מִזֶּה הָעוֹלָם, וְכָל עֲבוֹדָתָם וִיגִיעָתָם הִכֹּל בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי. אֲבָל לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה. וְעַל-כֵּן מַזְהִיר אֶת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יִגְמְרוּ הַקְּצִיר בִּשְׁבִיל תַּאֲוֹת גּוּפָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, רַק יַנִּיחוּ פֵּאָה וְלֶקֶט לֶעָנִי וְלַגֵּר, שֶׁהוּא בְּפִשִׁיטוּת לִתֵּן צְדָקָה מִכָּל מַה שֶּׁחָנָנוֹ ה'. וְגַם מְרַמֵּז לְהַנִּיחַ פֵּאָה וְלֶקֶט לֶעָנִי שֶׁהוּא נַפְשׁוֹ שֶׁנִּקְרֵאת עֲנִיָּה בְּגָלוּתָא מֵחֲמַת שֶׁהִיא בַּגָּלוּת אֶצְלוֹ, וְצָרִיךְ לְרַחֵם עַל נַפְשׁוֹ הָעֲנִיָּה לְהַנִּיחַ מִמַּאֲכָלוֹ וְתַאֲוֹתָיו, עַל כָּל פָּנִים פֵּאָה וְלֶקֶט, שֶׁלֹּא יְמַלֵּא תַּאֲוֹתָיו לְגַמְרֵי רַק יַנִּיחַ מִתַּאֲוֹתָיו בִּשְׁבִיל נַפְשׁוֹ הָעֲנִיָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֵּאָה וְלֶקֶט לֶעָנִי וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת עָנִי מְקַבֵּץ וּמְלַקֵּט כָּל אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד

וּבוֹנֶה מֵהֶם בְּנָיִנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַלִּקּוּטִים מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ פָּסוּק זֶה לְפָרָשַׁת הָעֹמֶר וְשָׁבוּעוֹת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּקְרָאִים בְּשֵׁם לִקּוּטִים. וְכֵן קָרָא אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּל סְפָרָיו בְּשֵׁם לִקּוּטִים. כִּי כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּגַלִּים הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת לִקּוּטִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין רוּת בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי הִיא רֹאשׁ לַגֵּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁכָּל תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת לִקּוּטִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ע

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִם פָּגַע בְּךָ מְנֻוָּל זֶה מָשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְכוּ'. שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁדּוֹרְשִׁין וּמְחַדְּשִׁים חִדּוּשֵׁי תוֹרָה נִפְלָאִים בְּכָל עֵת כְּפִי הַדּוֹר וּכְפִי הָאָדָם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן, וּמְחַזְּקִין וּמְשִׁיבִין אֶת נֶפֶשׁ כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ הַפְּגוּמִים מְאֹד מְאֹד וְכוּ'. וּכְשֶׁבּוֹרְחַ לְשָׁם יָכוֹל לְבַטֵּל הַמְנֻוָּל הַזֶּה בִּבְחִינַת אִם אֶבֶן הוּא נִמּוֹחַ וְאִם בַּרְזֶל הוּא מִתְפּוֹצֵץ שֶׁנֶּאֱמַר הֲלֹא כֹּה דְּבָרַי כָּאֵשׁ וְכוּ' וּכְפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סֶלַע. שֶׁכָּל זֶה עַל-יְדֵי הַדְּרָשׁוֹת וְהַחִדּוּשִׁים הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכָּל הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת הַקְּדוֹשִׁים מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ, כִּי כָּל דְּבָרָיו כְּגַחֲלֵי אֵשׁ וּכְפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סֶלַע מִקְרָא אֶחָד מִתְחַלֵּק לְכַמָּה טְעָמִים, לְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְפִי מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְפּוֹצֵץ הַסֶּלַע וְהָאֶבֶן, בְּחִינַת וַהֲסִרֹתִי לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְכוּ'. וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקוּ וְאָמְרוּ אִם פָּגַע בְּךָ מְנֻוָּל זֶה. כִּי בְּמָקוֹם אַחֵר אָמְרוּ אִם רוֹאֶה אָדָם שֶׁיִּצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְכוּ', אִי אָזֵיל מוּטָב וְכוּ'. וְכָאן אָמְרוּ בְּלָשׁוֹן זֶה אִם פָּגַע בְּךָ מְנֻוָּל זֶה וְכוּ'. כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּיֵצֶר הָרַע (כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן עב עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב), עַד שֶׁיֵּשׁ יֵצֶר הָרַע שֶׁהוּא מְנֻוָּל מַמָּשׁ שֶׁהוּא מָאוּס וּמְזֹהָם מְאֹד, וְעַל-כֵּן נִקְרָא מְנֻוָּל. וְזֶהוּ אִם פָּגַע בְּךָ, לְשׁוֹן פֶּגַע רַע שֶׁהוּא פּוֹגֵעַ נֶגֶד הָאָדָם בְּכָל עֵת, שֶׁעַל זֶה אָנוּ מְבַקְּשִׁים לְהַצִּילֵנוּ מִפֶּגַע רַע. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא מָשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְשָׁמְשִׁיךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ לְתוֹךְ בֵּית הַמִּדְרָשׁ הַקָּדוֹשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיְּזַכִּיר אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא בִּכְלַל הַקִּבּוּץ הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁל הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל, עַל-יְדֵי זֶה אִם אֶבֶן הוּא נִמּוֹחַ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק עא

וְזֶה דִּבְרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם. אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ וְכוּ'. הֵיְנוּ שֶׁהָעֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מִמֶּנּוּ מְאֹד וְאֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה לְבַקֵּשׁ פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בַּפָּסוּק הַקּוֹדֵם לָזֶה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבוֹאוּ, אֲפִלּוּ גָּרוּעַ וּפָגוּם כָּמוֹנִי יָכוֹל לָבוֹא עָדֶיךָ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה. אַךְ עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת לָזֶה, כִּי הֲלֹא

הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר בַּחֲלוּשֵׁי כֹּחַ כָּאֵלּוּ לְרַשֵּׁל יָדָם וּלְהַרְחִיקָם חַס וְשָׁלוֹם גַּם מִזֶּה מִלְּהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל זְמַן וּבְכָל מָקוֹם וְכוּ'. עַל זֶה אָמַר אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ וְכוּ', שֶׁהָעִקָּר לִזְכּוֹת לָזֶה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהֵם הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי אֵין מָקוֹם לִבְרֹחַ וְלָנוּס כִּי אִם אֶל הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ לִכְלֵל בְּתוֹךְ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת הַמְקֻרָבִים עַצְמָם לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַבִּי שֶׁל הַיְשִׁיבָה. (וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶה בְּחִינַת יְשִׁיבָה רַבִּי עִם תַּלְמִידִים וְכוּ'). כִּי כָּל הַזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לִשְׁכֹּן בְּחַצְרֵיהֶם וּבְבֵיתָם וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁחוֹטֵף בְּכָל עֵת, וְכָל מַה שֶּׁמְּנַתֵּק עַצְמוֹ מְעַט מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, נִגְנָז וְנִכְלָל תֵּכֶף בְּתוֹךְ הַבַּיִת-הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבּוֹנֶה הַצַּדִּיק בְּכָל דּוֹר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹקֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל קַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעֲנֵנוּ נוֹרָאוֹת לְקָרֵב רְחוֹקִים כְּאֵלּוּ מִקְצְוֵי אֶרֶץ וְיַם רְחוֹקִים, שֶׁהֵם הָרְחוֹקִים מְאֹד עַל-יְדֵי מַחְשְׁבוֹתָם וּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים מֵה' יִתְבָּרַךְ. אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם לָהֶם יִהְיֶה מִבְטָח וְיַעֲנֵם נוֹרָאוֹת עַל-יְדֵי כֹּחַ הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ וְכוּ' שֶׁבָּרְחוּ לְשָׁם וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק עב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל עַל פָּסוּק אַשְׁרֵי אָדָם עֹז לוֹ בָךְ שֶׁנִּסְמָךְ לַפָּסוּק אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הָעֹז וְהַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהוּא בִּכְלַל יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה, לְהַלְלוֹ יִתְבָּרַךְ סֶלָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל ה' יִתְבָּרַךְ לָנֶצַח (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה), וְכֵן כָּל הַמִּזְמוֹר מִדַּבֵּר שָׁם מִזֶּה מִמַּעֲלוֹת הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת מִשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם מַה יְּדִידוּת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ ה' צְבָאוֹת נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה' וְכוּ' גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת. כִּי יֵשׁ נְפָשׁוֹת שֶׁרְחוֹקִים מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְגַם הֵם מוֹצְאִים בַּיִת מְנוּחָה עַל-יְדֵי מִשְׁכְּנוֹת ה' שֶׁהֵם הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת. כִּי עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם גַּם-כֵּן תִּקְוָה לָנֶצַח כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה וּדְרוֹר קֹן לָהּ, כִּי יֵשׁ שֶׁקָּשֶׁה לְתָפְסָם וּלְקָרְבָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ צִפּוֹר דְּרוֹר שֶׁנִּשְׁמָט מְאֹד מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ גַּם הֵם מוֹצְאִים קֵן לָהֶם לְהִתְקָרֵב וְלִשְׁאֹר קַיָּם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה אֲשֶׁר שָׂתָה אֶפְרוֹחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ ה' צְבָאוֹת וְכוּ'. אֶפְרוֹחִים, הֵם בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַנִּפּוּלִין כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּעִנְיַן קַן צִפּוֹר דְּלֵית גַּדְפִּין דִּלְהוֹן שְׁלֵמִים וְכוּ'. וְגַם הֵם

יִתְקָרְבוּ עַל-יְדֵי מִזְבְּחוֹתֶיךָ שֶׁמַּקְרִיבִין עֲלֵיהֶם קָרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיְגִיעוֹת שֶׁמִּתְיַגְּעִין אֵלּוּ הָרְחוֹקִים לְהִתְקָרֵב וְלִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת בְּחִינַת כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה שֶׁמַּסְמִיךְ לָזֶה אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה אַשְׁרֵי אָדָם עֹז לוֹ בָּךְ וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ עִבְרֵי בְּעֶמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה גַּם אֵלּוּ עִבְרֵי בְּעֶמֶק הַבָּכָא, שֶׁנִּפְלוּ לְעֶמֶק הַבְּכָא שֶׁהָיוּ נוֹפְלִים בְּעֹמֶק הַגֵּיהִנֹּם וְהַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י ז"ל עַל עֶמֶק הַבָּכָא), גַּם הֵם מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ, שֶׁיִּמְצְאוּ מַעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה', שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו וּמַעְיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל הַשִּׁטִּים, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה שִׁטִּים, שֶׁהוּא רִבּוּי תַּאֲוֹת נְאוּף שֶׁחָטְאוּ בַּשִּׁטִּים שֶׁזֶּה עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל כָּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עִקָּרָא דִּיצְרָא בִּישָׁא וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ מַעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה' שֶׁהוּא הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁמְּטַהֵר וּמְכַפֵּר עֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶה גַּם בְּרָכוֹת יַעֲטֶה מוֹרֶה שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַמּוֹרֶה דֶּרֶךְ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם לְעִנְיָנוֹ שֶׁמּוֹרֶה נֶאֱמַר עַל הַמּוֹכִיחַ וּמוֹרֶה אוֹתָם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ שֶׁגַּם מִשָּׁם מֵעֹמֶק הַבְּכָא יַעֲלוּ בְּרָכוֹת שֶׁיַּעֲטֶה הַמּוֹרֶה לְצַדָּקָה שֶׁהוּא הַצַּדִּיק רֹאשׁ הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ, שֶׁהִמְשִׁיךְ גַּם לִמְקוֹמָם מַעְיָנוֹת הַחָכְמָה שֶׁנּוֹבֵעַ מֵהֶם עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת גַּם לָהֶם לְהַחֲזִיקָם וְלַהֲשִׁיבָם וְכוּ'. כִּי כָּל הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ. וְעַל-כֵּן בִּקֵּשׁ שָׁם מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹקִים שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ שֶׁעוֹסֵק בָּזֶה לְקָרֵב כָּל הָרְחוֹקִים. כִּי כָּל צַדִּיק הוּא מְשִׁיחַ שֶׁעוֹסֵק בְּבִנְיַן הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ שֶׁל הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקָרֵב הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבָא לְצִיּוֹן גֹּאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב וְכוּ'. וְזֶה כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף בָּחַרְתִּי הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹקַי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי רֶשַׁע. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לְכָל הָרְחוֹקִים מְאֹד הוּא עַל-יְדֵי הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲצֵרוֹת ה' וּבֵית אֱלֹקִים וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק עג

וְזֶה וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ. כִּי מִתְּחִלָּה אָמַר תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ דָּמִים וּמִרְמָה יְתַעֵב ה' וְאַחַר כָּךְ הִסְמִיךְ וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ. וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאָמַר דָּוִד תְּאַבֵּד וְכוּ' עַל דּוֹאֵג וַאֲחִיתֹפֶל וְהַחוֹלְקִים עָלָיו. וְעַל זֶה אָמַר וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ כֵּן עָשִׂיתִי וְכוּ'. אַךְ בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכֵן צָרִיךְ כָּל אָדָם לוֹמַר עַל עֲצָמוֹ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ כְּאֵב עֲוֹנוֹתָיו, וְכָל חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְחוֹתֵר וּמִתְיַגֵּעַ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בֶּאֱמֶת שֶׁצָּרִיךְ לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ בָּזֶה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל עַל פְּסוּק אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ וְכוּ', שֶׁכָּל חִיּוּתִי הוּא מַה שֶּׁאֲנִי זוֹכֶה לִהְיוֹת בִּכְלַל יוֹשְׁבֵי הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ שֶׁל

הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ. הֵינוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם אֲנִי עָשִׂיתִי כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ הַחוֹלְקִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל לְעִנְיַן דָּוִד, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּרֹב חַסְדְּךָ שֶׁגָּמַלְתָּ עָלַי אָבוֹא בֵיתֶךָ הֵינוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּה כָּל תִּקְווֹתַי לָמָּה שֶׁהִצַּלְתַּנִי מִדּוֹבְרֵי כָזָב הַחוֹלְקִים וְכוּ' אֲשֶׁר אַתָּה עוֹסֵק לְאַבְּדָם. אֲבָל אֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעִקַּר הוּא הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ וְהַיְשִׁיבָה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּפֶרֶק אֶחָד דִּינֵי מָמוֹנוֹת (סַנְהֶדְרִין דַּף לב) צָדֵק צָדֵק תִּרְדּוֹף הַלֵּךְ אַחַר חֲכָמִים בִּישִׁיבָה, אַחַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְלוֹד אַחַר רַבִּי יוֹסֵי לְצִפּוֹרִי אַחַר רַבִּי לְבֵית שְׁעָרִים וְכוּ' וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:

חלק עד

וְזֶה ה' מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדוֹר וָדוֹר. מָעוֹן בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מִקְדָּשׁ מְעַט כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר נִמְצָא יְשִׁיבָה שֶׁל תַּלְמִידִים עִם רַבִּי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִין בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ שֶׁלָּהֶם בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים, שְׁצָרִיכִין לֵילֵךְ אַחַר הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ וְהַיְשִׁיבָה הַזֹּאת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כַּמְבֹאָר בְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁאָמְרוּ שָׁם צָדֵק צָדֵק תִּרְדּוֹף הַלֵּךְ אַחַר חֲכָמִים בִּישִׁיבָה אַחַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּלוֹד אַחַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיוֹן לְבִרְוִר חַיִל וְכוּ' אַחֲרֵי רַבִּי לְבֵית שְׁעָרִים וְכוּ' וְחָשְׁבוּ הָרַבֶּה מְקוֹמוֹת שֶׁקִּבְּעוּ שָׁם הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ וְהַיְשִׁיבָה בְּכָל דּוֹר. וְהַתּוֹרָה הִיא נִצְחִיִּית. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין דּוֹר יָתוֹם לְגַמְרֵי וּבְוַדַּאי נִמְצָא גַּם עַתָּה בֵּית הַמִּדְרָשׁ בְּכָל דּוֹר שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם צַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁצְּרִיכִין לֵילֵךְ אַחֲרָיו וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְשָׁם הוּא מָעוֹן וּבֵית דִּירָה לִבְרֹחַ לְשָׁם מֵהַמְנֻוָּל הַזֶּה שֶׁפּוֹגֵעַ בּוֹ בְּכָל עֵת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּטֶרֶם הָרִים יוּלָדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל. תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לְכָל אֶחָד לְכָל הַגְּרוּעִים שֶׁבָּעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַמָּעוֹן הַזֶּה שֶׁהוּא הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל מִזֶּה בְּאוֹת יא יב, שֶׁאֲפִלּוּ אִם מִתְעוֹרֵר לְשׁוּב וְאַחַר כָּךְ נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן אֶלְפִּים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת. כִּי הַכֹּל מְאַסֵּף וּמְקַבֵּץ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמַכְנִיס הַכֹּל בְּתוֹךְ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן שֶׁל הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה לְתַקֵּן מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא תִּקּוּן שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחֲטָאִים. וְכָל הַשְּׁבִירָה הָיְתָה מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר כַּיָּדוּעַ. וְהַתִּקּוּן הוּא רַק עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁמְּנַתֵּק עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, נַעֲשִׂין מִזֶּה

כֵּלִים נִפְלָאִים בְּכֹחַ אֱמָנוּת הַנִּפְלָא שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל קְצָת מִזֶּה. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁגַּם כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל-יְדֵי כַּמָּה צִמְצוּמִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר שֶׁגּוֹלָה הָאוֹר וְהֶחֱזִירוֹ וְכוּ'. וְלֹא נִשְׁאַר רַק רֹשֶׁם וְכוּ', וְכָל זֶה עוֹבֵר עַל הָאָדָם וּמֹשֶׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל רִבּוּי הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד. וּמִי שֶׁאוֹחֵז עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק וְאֵינוֹ מִיָּאֵשׁ עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן וּמִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם. וְהָעִקָּר בְּכֹחַ הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה סְמִיכוּת הַפְּסוּקִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁאַחַר שֶׁאָמַר ה' מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדוֹר וָדוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁהוּא הַמָּעוֹן לְהִתְחַבֵּא וְלָנוּס לְשָׁם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אָמַר אַחַר כָּךְ בְּטֶרֶם הָרִים יוּלָדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל, הַיְנוּ קֹדֶם הַתְחָלַת הַבְּרִיאָה. וּמֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל הַיְנוּ שֶׁאַתָּה הוּא אֶחָד קֹדֶם שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם וְאַתָּה אֶחָד לָעוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח. וְכָל הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וּמֵחֲמַת זֶה תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְתַּקֵּן הַכֹּל רַק צְרִיכִין אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מִלְמַטָּה וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא עַד דְּכְדוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ, שֶׁאֲפִלּוּ עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר עַד דְּכְדוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ, עִם כָּל זֶה וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם. כִּי תָּמִיד יֵשׁ תִּקְוָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם. כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֶלֶף שָׁנִים כְּמוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן הַכֹּל הוּא כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁחוֹלְפִין הַיָּמִים יוֹם אַחַר יוֹם וְיוֹם אֶתְמוֹל יַעֲבֹר וּבָא יוֹם שֶׁאַחֲרָיו, וְכֵן כָּל יְמֵי עוֹלָם, שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹר אֵין סוֹף שֶׁמִּשָּׁם כָּל אוֹר הַיּוֹם וְהֶעְלֵמוֹ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַתָּם נִצָּבִים הַיּוֹם, כַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא מַאֲפִיל וּמֵאִיר וְכוּ'. וּמִשָּׁם כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע לְהַעֲלִים, וּמִשָּׁם כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַצְּרוּף שֶׁל הָאָדָם. אֲבָל מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה וְה' יִתְבָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו מְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמֵאִיר בְּלֵב הָאָדָם וּמְעוֹרְרוֹ לְשׁוּב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּסֵכָּה פֶּרֶק הֶחָלִיל) בְּכָל יוֹם יְצִרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהִתְגַּלּוּת הָאוֹר וְהֶעְלֵמוֹ הַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל עַתָּה עִקַּר תְּלוּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּהָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁצָּרִיךְ לְצַמְצֵם בְּעַצְמוֹ אוֹר אֵין סוֹף וְכוּ' וְלִזְהֵר מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ', וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם אֲפִלּוּ בְּאֶלֶף שָׁנִים שֶׁבְּוַדַּאי עוֹבֵר עָלָיו עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת לְאֵין מִסְפָּר, הַכֹּל הוּא כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר. כִּי כָּל הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת הֵם בְּחִינַת הָעֶלְמַת הָאוֹר שֶׁל יוֹם אֶתְמוֹל וְחוֹזֵר וּמֵאִיר יוֹם שֶׁאַחֲרָיו, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלַּת

הַמִּנְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. וְכֵן כָּל דִּרְגָּא וְדִרְגָּא הוּא בְּחִינַת מִדּוֹת וְיָמִים. וּבֵין מִדָּה וּמִדָּה וּבֵין דִּרְגָּא וְדִרְגָּא עוֹבֵר מַה שֶּׁעוֹבֵר וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהַצַּדִּיק שֶׁעוֹמֵד בַּנְּסָיוֹן בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי אַשְׁרֵי לוֹ. אֲבָל שְׁאָר הָעוֹלָם שֶׁבָּאִים לִנְפִילוֹת וִירִידוֹת גְּמוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי זֶה וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן לְכֻלָּם יֵשׁ תִּקְוָה כָּל זְמַן שֶׁאוֹחֲזִין בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין בְּתוֹךְ בֵּית מִדְרָשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה תָּשֹׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא אֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַיְרִידָה בְּדִכְדּוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק עה

וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמַּרְגִּישׁ עֲנִיּוּתוֹ וְכוּ' בְּחִינַת ה' דָּלֶת הַוָּוֹת. וְאָז דַּיְקָא אִתְחַזְּרַת וְאִתְעָבְרַת ה'. וְזֶה כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְכוּ' אֵיזֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְכוּ' וְאֶל זֶה אַבִּיט אֶל עָנִי וּנְכֵה רוּחַ. כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת דִּקְדֻשָּׁה וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי עָנִי וּנְכֵה רוּחַ וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּעִנְיַן קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁהוּא קָרְבַּן עָנִי שֶׁהוּא יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִנְחַת הָעֹמֶר וּסְפִירָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְהַמִּשְׁכָּן הֵם הַקָּרְבָּנוֹת. וְעִקַּר הַקָּרְבָּן הַמֻּבְחָר מִכֻּלָּם הוּא עֲשִׁירִית הָאֵיפָה שֶׁהוּא קָרְבַּן עָנִי וָדָל, שֶׁלֹּא גִּלָּה סוֹד זֶה אֲפִלּוּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְקִיּוּמוֹ, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת. וְכֵן עַתָּה עִקַּר בִּנְיַן בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה לֶעָנִי הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָאן דְּזָעִיר הוּא רַב. כִּי רַק עַל-יְדֵי זֶה שֶׁמַּרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת לְטוֹבָה וְלֹא לְרָעָה לְהִתְקָרֵב וְלֹא לְהִתְרַחֵק וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא בְּכֹלֶל אַנְשֵׁי הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ שֶׁקִּבְּלוּ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנִּפְלָאִים שֶׁמְּלֵאִים עֻצּוֹת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל לְקַבֵּל אוֹר הָאֵין סוֹף עַל-יְדֵי זֶה בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה וּלְהִשָּׁמֵר מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ' עַד שֶׁיְּגַלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְכֵן בִּנְיַן הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁהוּא מִקְדָּשׁ מְעַט, הוּא עַל-יְדֵי עָנִי וּנְכֵה רוּחַ דַּיְקָא שֶׁרַק הֵם מַמְשִׁיכִים שְׁכִינָתוֹ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב הַנִּזְכָּר לְעֵיל הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי לְפִי נוֹרָאוֹת גְּדֻלָּתִי אֵיזֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵיזֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הֵן הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ אַף כִּי הַבַּיִת הַזֶּה וְכוּ'. אַךְ אֶל זֶה אַבִּיט אֶל עָנִי וּנְכֵה רוּחַ, כִּי רַק הָעֲנִיִּים וּנְכֵה רוּחַ הֵם מְתַקְּנִים הַצִּמְצוּמִים בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָמַר דָּוִד וַאֲנִי בְּעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית אֱלֹקַי וְכוּ'. בְּעָנְיִי דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהֶחֱזִיק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד לְעָנִי וְאֶבְיוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים פְּעָמַיִם אֵין

מִסְפָּר וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן. כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הֲכִינוֹתִי לְבֵית אֱלֹקַי אֶלֶף כִּכָּרִים וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק עו

נִמְצָא שֶׁעִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל הוּא עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן כָּתַב שָׁם בַּתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת צִיצִית תְּכֵלֶת וְכוּ'. כִּי צִיצִית מְקַבֵּץ נִדְחִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּקַבְּצִין הָאַרְבַּע צִיצִית אֵצֶל וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהֶחֱזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים בִּכְנַף אִישׁ יְהוּדִי וְכוּ', שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִהְיֶה לוֹ שְׁנֵי אֲלָפִים וּשְׁמוֹנָה מֵאוֹת עֲבָדִים עַל-יְדֵי שֶׁיַּחֲזִיקוּ בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הַטַּלִּית וְכוּ'. כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַצְּמָצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ שֶׁל הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁין אָז וְתוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ וְכוּ':

חלק עז

וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁהָלְכוּ סָבִיב לַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם הָאָרוֹן עִם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וְהָלְכוּ בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם רְאוּבֵן לְדָרוֹם וִיהוּדָה לְמִזְרָח וְכוּ'. כָּל זֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּנֶגֶד אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת ד' דְּאֶחָד, מִבְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּקּוּן הַצְּמָצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה שֶׁיִּתְקַבְּצוּ יַחַד כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּלוּלִים בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן בֵּינֵיהֶם הָלַךְ הָאָרוֹן עִם הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת. כִּי הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים עִם הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, הֵם בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע וַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת צִיצִית בְּחִינַת תִּקּוּן הַצְּמָצוּם, שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר בָּנוּ אוֹר הָאֵין סוֹף בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ לְחַיִּים וְלֹא לְמָוֶת וְכוּ', עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ כְּלָל קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁנִּקְרָא עֲצֶרֶת לְשׁוֹן מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת בְּמִדְבַּר קֹדֶם עֲצֶרֶת שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד בְּאַהֲבָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים הַכְּתוּבִים שָׁם בְּפָרָשַׁת בְּמִדְבַּר. וְעַיֵּן בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת בְּמִדְבַּר וּבִשְׁאָרֵי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַה שֶּׁהִפְלִיגוּ בְּמַעֲלַת הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים וְהַכֹּל שַׁיָּךְ לְעִנְיַן הַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל:

חלק עח

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה. כִּי קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָלָל הִוא בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה. וּתְפִלָּה בְּחִינַת יְחוּדָא וּבֵיתָא תַּתָּאָה. כִּי כְּלָל כַּוָּנוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בְּחִינַת יְחוּד אַבָּא וְאִמָּא שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ

הַמֹּחִין (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת) שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יָחִיד וּמְיֻחָד. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין אֱמוּנָתוֹ בְּלִבֵּנוּ הֵיטֵב, אֲבָל עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. כִּי עִקַּר הַצְּמִצוּם שֶׁהָיָה בְּשָׁבִיל הַבְּרִיאָה, הָעִקָּר בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ הוּא, כְּשֶׁכָּל בָּאֵי עוֹלָם מְקַבְּלִים עֹל מַלְכוּתוֹ בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּתְקַיֵּם וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְכוּ', כִּי אֵין מָלֵךְ בְּלֹא עָם. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁמִּתְפַּשֵּׁט מַלְכוּתוֹ בְּיוֹתֵר עַל כָּל בָּאֵי עוֹלָם, זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיוּ כָּל הַצְּמִצוּמִים וְכָל הַבְּרִיאָה שֶׁהָיְתָה בְּחָכְמָה נִפְלָאָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בִּקְרִיאַת שְׁמַע אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, וּמְכַוְּנִין בְּד' דְּאֶחָד לְהַמְלִיכוֹ בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל הוּא בְּכֹחַ עֲדַיִן, שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים זֹאת בְּלִבֵּנוּ הֵיטֵב. אֲבָל עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה לְהַמְשִׁיךְ הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב לְצַיֵּר עַל-יְדֵי זֶה כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהוּא לְהַגְבִּיר הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם יֵצֶר טוֹב עַל הַטִּפְּשׁוּת לֵב שֶׁהֵם חָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרָע, וְלַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִתְנַגְּלֶה מַלְכוּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת עָלֵינוּ וְעַל כָּל בָּאֵי עוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ וְאָהַבְתָּ, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ וְכוּ'. שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִים עָלֵינוּ עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּוָאַהֲבְתָּ, וְאַחַר כָּךְ עֹל מִצְווֹת בְּוְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִים עָלֵינוּ לֵילֵךְ בְּדָרְכּוֹ זֶה, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהִמְשַׁכְנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּלִבֵּנוּ בַּפָּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּדָא עִלָּאָה, עַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְקַבֵּל עָלֵינוּ עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי שֶׁנְּקַבֵּל עָלֵינוּ עֹל הַמִּצְווֹת וְלִשְׁמֹר עַצְמֵנוּ מְאֹד מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וְכוּ'. כִּי כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרָע הֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים פָּרָשַׁת צִיצִית בְּחִינַת תִּכְלֶת דְּאָכְלֵי כֻּלָּא וְכוּ', אֲבָל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכֹּחַ לְהַגְבִּיר הַיֵּצֶר טוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים אֱמֶת וְיַצִּיב וְכוּ' לְהַסְמִיךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הַגּוֹאֵל הָרִאשׁוֹן, וְהוּא יִהְיֶה הַגּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן, כִּי רַק בְּכֹחוֹ אָנוּ יְכוֹלִין לְהִתְגַּבֵּר, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. כִּי כָּל בִּרְכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב מְדַבֵּר מִזֶּה שֶׁאָנוּ מְעִידִין וּמוֹדִים שֶׁאֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְכוּ' הַדָּבָר הַזֶּה וְכוּ' וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים וְכוּ' עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ, שֶׁהֵם דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁקִּבַּלְנוּ מִפִּי מֹשֶׁה וּמִפִּי הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו שֶׁקִּבְּלוּ מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וּמְדַבְּרִים מִיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה,

שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהַמְלִיכוּ עָנוּ וְאָמְרוּ ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד וְכוּ'. וְכֵן בִּבְרכַּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה עַרְבִית שֶׁאוֹמְרִים וּמַלְכוּתוֹ בָּרְצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה וְכוּ', כִּי הַשִּׁירָה מִבְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ' שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְאָז מַתְחִילִין לְהִתְפַּלֵּל כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת מַלְכוּתוֹ הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹדְעִין כָּל בָּאֵי עוֹלָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְשֹׁלִיט בְּעוֹלָמוֹ וְעוֹשֶׂה רְצוֹן יִשְׂרָאֵל הַמִּתְפַּלְּלִים לְפָנָיו (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר):

חלק עט

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים תֵּכֶף אַחַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ. כִּי מוֹדִיעִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִים עָלֵינוּ אֱלֹקוּתוֹ עַל-יְדֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, עַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְגִלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לְעוֹלָם וָעֶד, אֲפִלּוּ לְהָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיקֵי קְדֵרָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּלַחַשׁ כִּי עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לָזֶה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַסְתִּיר הַדָּבָר שֶׁלֹּא יִתְגָּרֶה עִמָּנוּ חַס וְשָׁלוֹם. כִּי עֲדַיִן צְרִיכִין לְעָמֹד בַּמִּלְחָמָה לְהַגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם הַיֵּצֶר טוֹב עַל הַהֵפֶךְ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁבָּזֶה עוֹסְקִין בַּאֲמִירַת וְאָהַבְתָּ וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ וְכוּ' וַיֹּאמֶר וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאַחַר כָּךְ בֶּאֱמֶת וְיַצִּיב לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁמִּמֶּנּוּ הַכֹּל וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכֵן מוּבָן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע מַמְשִׁיכִין מֹחִין כְּדֵי לִבְנוֹתָהּ. אֲבָל עִקַּר בִּנְיָנָהּ וִיחוּדָהּ וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְעַיֵּן שָׁם וְהֵבֵן הֵיטֵב:

חלק פ

וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק, כִּי בִּלְעָדָיו אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהָרִים יְדֵינוּ וְרַגְלֵינוּ. אֲבָל גַּם הַצַּדִּיק אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִגְמֹר חֶפְצוֹ בִּשְׁלֵמוּת עִמָּנוּ כִּי אִם עַל יְדֵינוּ כְּשֶׁאָנוּ מִתְגַּבְּרִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְכוּ', כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כָּל שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל כָּל מִי שֶׁאוֹחֵז אֶת עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק וּבְכָל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו הוּא מִתְחַזֵּק עַצְמוֹ כַּאֲשֶׁר הִזְהִיר כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא יִתְחַזֵּק וְכוּ', אָז הוּא תָּמִיד בִּכְלַל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, וְכָל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת וְהַהִתְרַחֲקוּת נֶהְפָּכִים לַעֲלִיּוֹת וְהִתְקָרְבוּת בִּבְחִינַת זְדוֹנוֹת נַעֲשׂוֹת כְּזַכֻיּוֹת וְכוּ'. כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁיָּרַד לִמְקוֹמוֹת רָעִים וּמְגֻנִּים כָּאֵלֶּה בַּעֲוֹנוֹתָיו וְגַם מִשָּׁם אָחַז אֶת עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק וְלֹא נִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם,

עַל-יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק מַעֲלֶה אוֹתוֹ, וּמַעֲלֶה מִשָּׁם עַל יָדוֹ דַּיְקָא נִיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹתָן זוּלָתוֹ וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כֵּלִים וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

כִּי תְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת אִמָּא אוֹזְפַת מָאנָהָא לִבְרַתָּא. הַיְנוּ כִּי אִמָּא הִיא בִּינָה בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, וּבְרַתָּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמַלְכוּת בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַחוֹלְקִים וְכוּ' כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לְהַגְבִּיר בִּשְׁלֵמוּת הַיְצֶר טוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע וְכוּ', עַד שֶׁזָּכָה לְקַבֵּל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת. וְהוּא זוֹכֶה לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ כָּל הַצָּרִים וְהָרוֹדְפִים כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹבְבִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה וְהַכְּלֵי זַיִן הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן ב' לִקּוּטֵי חֵלֶק א). אֲבָל אֵין מִי שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְכוּ', בִּבְחִינַת כְּרוּזָא כָּרִיז בְּכָל יוֹמָא מַאן דְּקָטִיל לְחַוְיָא קַדְמָאָה יְהָבִין לֵיהּ בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא דְּאִיהוּ צְלוֹתָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִי זֹהַר. אֲבָל רַב יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַכְּשֵׁרִים, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכוּ' בְּוַדַּאי רְחוֹקִים מִכְּלֵי זַיִן הַזֶּה שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה. רַק כָּל כֹּחָם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁעַל יָדוֹ מַכְנִיסָם שֶׁיִּהְיוּ בִּכְלַל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִים כֹּחַ לְלֹחֶם מִלְחֶמוֹת ה', בִּבְחִינַת אִמָּא אוֹזְפַת מָאנָהָא לִבְרַתָּא הַמַּזְכֶּה בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. הַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לוֹ בְּעַצְמוֹ כְּלֵי זַיִן מֻחֲמָת שֶׁלֹּא עָמַד בַּמִּלְחָמָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל לְהַגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן עַתָּה מְקַבֵּל כֹּחַ בְּרַחֲמָיו מִבְּחִינַת בִּינָה לִבָּא שֶׁהִיא בְּחִינַת אִמָּא שֶׁהִיא אוֹזְפַת מָאנָהָא לִבְרַתָּא לִבְחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְלֹחֶם עִם הַצָּרִים וְכוּ', אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּצַּד עַצְמָם אֵין לָהֶם כְּלֵי זַיִן שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת יוֹם-כִּפּוּר שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים תְּרֵין אִמָּא וּבְרַתָּא סַלְקִין כַּחֲדָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מוֹחֵל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְרַחֵם שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכוּ הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִבִּינָה לְמַלְכוּת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּרַחֲמָיו אִמָּא וּבְרַתָּא סַלְקִין כַּחֲדָא וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק פא

וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁבַּע פְּעָמִים, וְאוֹמְרִים שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם בְּסוֹף יוֹם-כִּפּוּר אַחַר תְּפִלַּת נְעִילָה בְּקוֹל רָם. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לִשְׁנֵי בָּתִּים עֲלֵיהָ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם שֶׁאוֹמְרִים עַתָּה בְּקוֹל רָם. כִּי אֵין מִתְיָרְאִין מֵהֶם עַתָּה, כִּי אָז נִסְלַח עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁבַע פְּעָמִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים כְּנֶגֶד כָּל הַשִּׁבְעָה מִדּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְזַכְּכָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ כַּנִּזְכָּר

לְעֵיל. אֲבָל אֲנַחְנוּ בַּעֲווֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לֹא זָכִינוּ לְבָרְרָם וְקִלְקְלָנוּ הַכֹּל. אֲבָל עַתָּה בְּכֹחַ יוֹם-כִּפּוּר שֶׁמָּחַל לָנוּ עֲווֹנוֹתֵינוּ וְנִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת, נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ בֵּרַרְנוּ כָּל הַשֶּׁבַע מִדּוֹת עַד שֶׁאָנוּ מְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁבַע פְּעָמִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים שֶׁבַע פְּעָמִים כְּנֶגֶד הַשֶּׁבַע מִדּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שְׁמְבָרְרִין אוֹתָן כָּרָאוּי נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַכְשָׁו בְּכֹחַ יוֹם-כִּפּוּר שֶׁהוּא סְלִיחַת עֲווֹנוֹת שֶׁנִּמְשַׁךְ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק, עַל-יְדֵי זֶה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ בֵּרַרְנוּם וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק פב

וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא בְּיוֹם-כִּפּוּר שֶׁמִּתְפַּלְּלִין אָז חֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת מַה שֶּׁלֹּא נִמְצָא בְּכָל הַשָּׁנָה. כִּי הַתְּפִלָּה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, הִוא בְּחִינַת ה' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַתָּה בְּיוֹם-כִּפּוּר זוֹכִין לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, וְעַל-כֵּן מִתְפַּלְּלִין חֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד בְּחִינַת ה' הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הַתְּפִלָּה הַנּוֹסֶפֶת הִיא נְעִילָה שֶׁהִיא גַּם-כֵּן בְּחִינַת תְּפִלַּת מִנְחָה, כִּי זְמַן תְּפִלַּת נְעִילָה הִיא בְּזְמַן תְּפִלַּת מִנְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי כָּל תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הִיא בִּבְחִינַת תְּפִלַּת מִנְחָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מוֹסִיפִין לְהִתְפַּלֵּל בְּזְמַן הַמִּנְחָה שְׁתֵּי פְּעָמִים לְיַחֵד בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תִּתָּאָה, שֶׁעִקַּר כְּלָלוּתָם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ אַחַר נְעִילָה אוֹמְרִים שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם בְּקוֹל רָם, וְשֶׁבַע פְּעָמִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ בְּשִׁלֵּמוּת וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק פג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים בְּשַׁבּוּעוֹת הַהַתְחָלָה וְהַסּוֹף שֶׁל כָּל סִדְרָא וְשֶׁל כָּל מַסֶּכְתָּא וְכוּ'. כִּי הַהַתְחָלָה שֶׁל כָּל סִפְרֵי קֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, וְהַסּוֹף הוּא בְּחִינַת בֵּיתָא תִּתָּאָה. כִּי כְּבָר מְבֹאָר קְצָת שֶׁבֵּיתָא עִלָּאָה זֶה בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא שֶׁמְּצַמְצֵם אוֹר הָאֵין סוֹף לְקַבְּלוֹ בְּהַדְרָגָה וְכוּ'. אֲבָל עֲדַיִן אֵין זֶה שְׁלֵמוּת עַד שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרָע כָּרָאוּי, וְעוֹבֵד ה' בְּהַדְרָגָה כָּרָאוּי וְאָז מְגַלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא תִּתָּאָה. וְאָז דַּיְקָא מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הַהַתְחָלָה שֶׁל כָּל סִדְרָא וְסֵפֶר קֹדֶשׁ, הוּא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, כִּי כָּל סִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הֵם בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת אוֹר הָאֵין סוֹף לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ כָּרָאוּי שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית סִפְרֵי הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הַתְחָלַת הַסִּדְרָא אוֹ הַמַּסֶּכְתָּא זֶה בְּחִינַת הַתְחָלַת הֶאָרַת אוֹר הָאֵין סוֹף, עַל-יְדֵי צִמְצוּמֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה. כִּי עֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַמְכָוָן שֶׁבְּזֶה הַסֵּדֶר אוֹ הַמַּסֶּכְתָּא עַד הַגְּמַר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר הַבְּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁהוּא לְבָרֵר יְצִירָה לְטוֹב מִן יְצִירָה לְבִישׁ וְכוּ', עַד סוֹף הַסֵּדֶר אוֹ הַמַּסֶּכְתָּא שֶׁאָז נִגְמַר הַמְכָוָן בְּסֵדֶר זֶה אוֹ בְּמַסֶּכְתָּא זֹאת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא תִּתָּאָה. וְכֵן בְּכָל סִדְרָא וּבְכָל מַסֶּכְתָּא:

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל מָקוֹם. כִּי בְּכָל אָדָם וּבְכָל יוֹם וְכוּ' נַעֲשֶׂה בְּחִינוֹת אֵלּוּ הַמְּבֹאָרִין בַּתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר קְצָת לְעֵיל מִזֶּה. כִּי בְּכָל יוֹם מֵאִיר בְּלֵב הָאָדָם אוֹר הָאֵין סוֹף לְעוֹרְרוֹ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ', וְזֶה בְּכָל אָדָם וּבְכָל דַּרְגָּא וּבְכָל זְמַן. וְכָל מַה שֶּׁאָנוּ לוֹמְדִין בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה מִבְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְכֵן סִפְרֵי נְבִיאִים וּכְתוּבִים וְשַׁ"ס מִשְׁנָה וְכוּ', בְּכֻלָּם צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה כַּוָּנָתֵנוּ בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל, עַל-יְדֵי הַמְּשָׁכַת אוֹר הָאֵין סוֹף בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה עַל-יְדֵי צִמְצוּמֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַהַתְחָלָה הִיא בִּבְחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וְהַסּוֹף בִּבְחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה. וּכְלַל הַסֵּדֶר אוֹ הַמַּסְכְּתָא הוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הָאוֹר בְּהַדְרָגָה מִמִּדָּה לְמִדָּה וְכוּ' עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת יְצִירָה לְטוֹב עַל יְצִירָה לְבִישׁ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו בְּשָׁבוּעוֹת אַחַר שֶׁסָּפַרְנוּ אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), כְּדֵי לָצֵאת מִזֶּהֲמַת מִצְרַיִם וְכוּ'. וְכֵן כָּל אֶחָד צָרִיךְ לָצֵאת מִזֻּהֲמָתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל-כֵּן עַתָּה אָנוּ עוֹסְקִין רַק בְּהַתְחָלָה וְהַסּוֹף שֶׁהֵם בְּחִינַת מִי עָם זֹאת עוֹלָה בֵּיתָא עִלָּאָה עִם בֵּיתָא תַּתָּאָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם-כִּפּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַחֲמִשִּׁים בְּחִינַת יוֹבֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּיָּדוּעַ. הֵינוּ מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁבְּכֹחַ הַצַּדִּיק יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת בֵּיתָא תַּתָּאָה עִם בֵּיתָא עִלָּאָה אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא בֵּרְרנוּ בְּאֶמְצַע כָּל הַמִּדּוֹת כָּרָאוּי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם-כִּפּוּר וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק פד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, שֶׁהַצַּדִּיק רַק בְּמַהִירוּת זֶה הַדֶּרֶךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹצְאִין מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר לָצֵאת מֵהֶם, תֵּכֶף רַק הַצַּדִּיק כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וּמְתַקֵּן אֶת כָּל הַדֶּרֶךְ שֶׁהָיָה זֶה צָרִיךְ לֵילֵךְ בְּזֶמֶן שֶׁהָיָה נָזוּף וְכוּ'. וַאֲזַי מַעֲלֶה אוֹתוֹ בִּבְחִינַת מִי עָם זֹאת עוֹלָה. אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא בֵּרַר הַמִּדּוֹת כָּרָאוּי, אַדְּרַבָּא קִלְקֵל הַרְבֵּה כְּמוֹ שֶׁקִּלְקֵל. כִּי הוּא רַק וּמְדַלֵּג בְּכֹחוֹ עַל הַכֹּל בִּבְחִינַת קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת וְכוּ'. וּמַעֲלֵהוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִמָּא אוֹזְפַת מָאנָהָא לְבַרְתָּא וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. הֵינוּ שֶׁמְּזַכֵּהוּ לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם וּלְהַמְשִׁיךְ בְּלִבּוֹ הִתְנוֹצְצוּת אוֹר הָאֵין סוֹף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּיתָא תַּתָּאָה וּבֵיתָא עִלָּאָה אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא בֵּרַר הַמִּדּוֹת וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. רַק הָעִקָּר שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִהְיֶה לוֹ אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא קְצָת עַל-יְדֵי שֶׁאוֹחֵז עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק וּמִתְיַגֵּעַ בְּכָל פַּעַם לִבְרֹחַ מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ', שֶׁגַּם זֶה יָקָר מְאֹד אֵצֶל

ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם וְכוּ', בְּחִינַת בְּשׁוֹא גַּלְיוּ אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

חלק פה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּעִנְיַן מַעֲלַת הַהֲלִיכָה עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, כִּי הַצַּדִּיק עָמַד בַּמִּלְחָמָה בְּחַיָּיו וְשִׁבֵּר כָּל הַיְצָרִין רָעִין וְכוּ' עַד שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו לְגִלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה גַּם בֵּיתָא עִלָּאָה כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וְאָז זוֹכֶה בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ לְהִסְתַּלֵּק לְעִלָּא וּלְעִלָּא לְמָקוֹם שֶׁנִּסְתַּלֵּק. וְשָׁם אֵין מַעֲשֶׂה וְעֲבָדָא לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי זֶה רַק מִתְעַנֵּג עַל ה' וְכוּ' אַשְׁרֵי לוֹ. אֲבָל כְּבָר מְבֹאָר בְּסִימָן ז' שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק הוּא שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵעָלָה שֶׁיִּהְיֶה לְמַטָּה גַּם-כֵּן וְכוּ'. כִּי חֶפְצוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ תָּמִיד לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא הַכֹּל כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲבָדוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל, וְשָׁם בְּמָקוֹם הַצַּדִּיק אֵין מַעֲשֶׂה וְעֲבָדָא. עַל-כֵּן כָּל שַׁעֲשׁוּעָיו כְּשֶׁבָּא אָדָם הַשָּׁפָל מִזֶּה הָעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם הוּא גָּרוּעַ מְאֹד וּמִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרוֹ וּמְבַקֵּשׁ שֶׁיְּשִׁיבֵנוּ בִּתְשׁוּבָה וִיתַקְּנוֹ, שֶׁאָז תֵּכֶף עַל-יְדֵי הַהִתְעוֹרְרוּת הַזֶּה הוּא עוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה וּמַעֲלֶהוּ בִּבְחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה הַנַּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁהוּא מַעֲלֶהוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא בֵּרֵר הַמִּדּוֹת אַדְּרַבָּא קִלְקְלָם. כִּי הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לָתֵת לְהַכֹּל עַל-יְדֵי עִצָּם יְגִיעָתוֹ וּמְסִירַת נַפְשׁוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם בְּיִסּוּרִים וְסִגּוּפִים קָשִׁים בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וּבִשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה בִּשְׁבִיל כָּל יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי יָכוֹלְנִי לִפְטֹר כָּל הָעוֹלָם וְכוּ'. וְאִלְמָלֵי יוֹתָם בֶּן עֻזִּיָּהוּ עִמִּי, יָכוֹלְנִי לִפְטֹר גַּם לְהַבָּא עַד הַסּוֹף וְכוּ', רַק הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא מְעַט עַל כָּל פָּנִים וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל. כִּי בְּלֹא אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל אִי אֶפְשָׁר, כִּי כָּל הַשְׁבִּירָה הָיְתָה רַק עַל-יְדֵי זֶה שֶׁלֹּא הָיָה שׁוּם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק פו

וְזֶה אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה. הוי' אדני הֵם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה. כִּי הוי' הוּא שֵׁם הָעֶצֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר אֵין סוֹף שֶׁמֵּאִיר עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶהְיֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה. אדני בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה בְּחִינַת מַלְכוּת. הַיְנוּ שֶׁדָּוִד אָמַר לְנַפְשׁוֹ שֶׁרָאוּי לָךְ לוֹמַר לַה' לְשֵׁם הָעֶצֶם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה אדני אַתָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִלְיוּת בֵּיתָא תַּתָּאָה עִם בֵּיתָא עִלָּאָה בְּחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת. אַךְ טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ, כִּי לֹא זָכִיתִי לָזֶה בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלִּי כִּי הֲלֹא אַדְּרַבָּא קִלְקַלְתִּי הַרְבֵּה בַּעֲוֹונוֹתַי הָרַבִּים. אַךְ לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם שֶׁכָּל כֹּחִי לָזֶה לְכָלֵל בֵּיתָא תַּתָּאָה עִם בֵּיתָא עִלָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה כַּנַּזְכָּר לְעֵיל, הוּא

רַק כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְכוּ'. כִּי הֵם יְכוֹלִים לְכָלֵל בֵּיתָא תַּתָּאָה עִם בֵּיתָא עִלָּאָה שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה אֲפִלּוּ מִי שֶׁלֹּא תִּקֵּן הַמִּדּוֹת, אַדְרַבָּא קִלְקֵל הַרְבֵּה. כִּי הֵם כְּבָר עָשׂוּ תְּשׁוּבָה בִּשְׁבִיל כָּל הָעוֹלָם רַק שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לָבוֹא אֲלֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

תְּפִלַּת עַרְבִית:

חלק פז

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת גִּלּוּ אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּקוּנִים הַמְּבֹאָרִים בַּתּוֹרָה לַשֶּׁמֶשׁ הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּצַמְצְמִין אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' וְנִזְהָרִין מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכַמְבֹאָר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד מֵהָאָבוֹת תִּקֵּן תְּפִלָּה אַחַת. אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית שֶׁאָז מֵאִיר אוֹר יוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר אֵין סוֹף שֶׁהוּא אוֹר כָּל הָאוֹרוֹת. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ מֵרִבּוּי אוֹר. וּמֵחֲמַת זֶה נִכְשַׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל שֶׁלֹּא צִמְצֵם הָאוֹר כָּרָאוּי וְהִסְתַּכֵּל בַּמָּה דְּלָא חֲזֵי לֵיהּ רְשׁוּ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנֵי זֹהַר. וּבִפְרָט מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַר הַמַּחֲשָׁבָה כָּרָאוּי כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם בַּתִּקּוּנֵי זֹהַר אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּמַחֲשָׁבָה חָאב וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְפְּמָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה אַחַר כָּךְ, וְכֵן אַחַר כָּךְ הָיוּ כַּמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים, אֲבָל לֹא עָסְקוּ בְּתִקּוּן הָעוֹלָם לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה כְּמוֹ אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁעָסַק בְּתִקּוּן הַצִּמְצוּמִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בְּאֹפֶן שֶׁיִּגָּלֶה אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה וְכוּ'. עַד שֶׁגָּלָה מַלְכוּתוֹ לַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק ה' אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹקֵי הָאָרֶץ, שֶׁבִּתְחִלָּה לֹא הָיָה נִקְרָא כִּי אִם אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם רַק עַל-יְדֵי אַבְרָהָם נִקְרָא וֵאלֹקֵי הָאָרֶץ. כִּי הוּא גִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל אַבְרָהָם בִּתְקוּן הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהוּא תִּקֵּן תְּפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁאָז נִמְשָׁכִין כָּל תִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהֵם עֲלִיַּת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁתִּקֵּן אַבְרָהָם וְכֵן כָּל הָאָבוֹת הָיָה בִּשְׁבִיל הָעוֹלָם. כִּי בְּוַדַּאי גַּם הַצַּדִּיקִים הַקְּדֻמוֹנִים נֹחַ וּמְתוּשֶׁלַח וְשֵׁם וְעֵבֶר וְכוּ' עָסְקוּ בִּתְפִלָּה, אֲבָל לֹא הִמְשִׁיכוּ תִּקּוּן הַתְּפִלָּה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְאַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה מַלְכוּתוֹ לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל בְּתִקּוּן הַתְּפִלָּה וְתִקֵּן תְּפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל תִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה שֶׁבְּשַׁחֲרִית שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בְּכָל תִּקּוּנֶיהָ כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. כִּי אָז נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין בְּכָל הַתִּקּוּנִים

לְכָל הַזּוֹכִים לָזֶה בַּעֲבוֹדָתָם וְכוּ'. כִּי הַמֹּחִין הֵם בְּחִינַת אוֹר יוֹם כַּיָּדוּעַ. כִּי יֵשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה וְכוּ' כְּיִתְרוֹן הָאוֹר וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ בָּא יִצְחָק אָבִינוּ וְהוֹסִיף לְתַקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁאָז כְּבָר נִסְתַּלְּקוּ הַמֹּחִין וְלֹא נִשְׁאַר כִּי אִם רְשִׁימוּ, כִּי אָז מַתְחִיל הַיּוֹם לַעֲרֹב וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהוּא אֶפְלּוּ אֵצֶל צַדִּיקִים גְּמוּרִים בֵּין דַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהוּא הַמְשִׁיךְ אָז תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה בְּעֵת שֶׁמַּתְחִילִין הַמֹּחִין לְהִסְתַּלֵּק וְלֹא נִשְׁאַר רַק רְשִׁימוּ וְכוּ'. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בִּשְׁבִיל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁצְּרִיכִין לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא בְּעֵת שֶׁרוֹאִין שֶׁהַדַּעַת נִסְתַּלֵּק מֵחָמַת פְּגָמָיו כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁפָּגַם וְלֹא נִשְׁאַר רַק אֵיזֶה רְשִׁימוּ שֶׁזּוֹכֵר עֲדַיִן שֶׁצְּרִיכִין לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁתִּקֵּן יִצְחָק בְּעֵת כִּי יְנָטוּ צִלְלֵי עֶרֶב עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחֱשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין לְגַמְרֵי אֶפְלּוּ הָרְשִׁימוּ וְכוּ' וְכַמְבֹאָר מִזֶּה הַרְבֵּה לְעֵיל. אֲבָל יַעֲקֹב בָּחִיר שֶׁבָּאָבוֹת הוֹסִיף לְתַקֵּן גַּם תְּפִלַּת עַרְבִית, שֶׁהוּא בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה אַחַר שֶׁכְּבָר שָׁקְעָה הַחַמָּה וְנֶחֱשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְלֵילְיָא פְּרִישָׁא גְּדָפָהָא עַל עָלְמָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהֵם אוֹר יוֹם, לְגַמְרֵי אֶפְלּוּ אֵצֶל הַצַּדִּיקִים. וְתִקֵּן אָז תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁנּוֹכַל לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ גַּם אָז. וְעִקַּר הַתִּקּוּן בִּשְׁבִיל הָעוֹלָם. כִּי כָּל הָאָבוֹת עָסְקוּ בְּתִקּוּן הָעוֹלָם לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה לְהָשִׁיב כֻּלָּם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ שְׁיִקַּבְּלוּ עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּתוֹ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם. וְהָעִקָּר הוּא יַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְזָכָה לְהַעֲמִיד כְּלַל יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם. אֲבָל יָדַע בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעֲתִידִים לַחֲטֹא, עַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר וְתִקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁהִיא בְּעֵת חֶשְׁכַת לַיְלָה, שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל לְחֹשֶׁךְ מַמָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁהוּא בְּחִינַת וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, בְּחִינַת בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי וְכוּ', גַּם אָז נוּכַל לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר וְכוּ'. וְזֶה תִּקֵּן בְּעֵת שֶׁפָּגַע בַּמָּקוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם וְכוּ', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתִּקֵּן אָז תְּפִלַּת עַרְבִית. כִּי הִשִּׂיג שֶׁעִקַּר כָּל הַקִּלְקוּלִים נִמְשָׁכִין מֵרִבּוּי אוֹר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה שְׁבִירַת כֵּלִים וְכוּ'. וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְצַמְצֵם הָאוֹר וְכוּ', אֲבָל צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ הַצַּמְצוּמִים כְּתִקּוּנָן וְשֶׁיִּשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַיְצָרִין רָעִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְיַעֲקֹב אָבִינוּ זָכָה לְתִקּוּן הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא תִּקּוּן הַבְּרִית יוֹתֵר מִכָּל הָאָבוֹת, כִּי הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה עַד שֶׁזָּכָה לְרֵאשִׁית אוֹנוֹ וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבָה. וּמֵעֹצֶם קְדֻשָּׁתוֹ הִגְדִּילָה זָכָה לְהוֹרִיד עַצְמוֹ לְעֹמֶק הַנְּפִילוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא:

כִּי זֶה מוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכָּל מַה שֶׁהַצַּדִּיק גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ יוֹתֵר הוּא יָכוֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר לְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ' לַעֲסֹק בְּתִקּוּנָם. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב דַּיְקָא תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁהִיא בְּעֵת הַחֹשֶׁךְ הַגָּמוּר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא מֵאִיר בְּלֵב יִשְׂרָאֵל שֶׁאֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַחֹשֶׁךְ הַגָּמוּר צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה, כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבַד. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, עַל-כֵּן כָּל תְּנוּעָה וְכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהָאָדָם מְנַתֵּק עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב, הַכֹּל יָכוֹל לְהָרִים וּלְקַבֵּץ לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה, אַף-עַל-פִּי שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינוֹ בֵּין הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת נַעֲשָׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לַחֲטֹף בְּכָל פַּעַם נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל כָּל יְמֵי חַיָּיו מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ. כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת יַעֲקֹב מֵרִים וּמְקַבֵּץ וּמְאַסֵּף הַכֹּל לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה וּבוֹנֶה מֵהֶם בְּנָיְנִים נִפְלָאִים עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא מִמְּקוֹמוֹת נְמוּכִים כָּאֵלֶּה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת חֲשִׁיבוּת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. כִּי כָּל מַה שֶּׁהַדַּרְגָּא נָמוּךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן יָקָר וְחָשׁוּב יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּשֶׁעוֹלֶה מִשָּׁם אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת וּנְקֻדָּה טוֹבָה לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן עוֹסֵק יַעֲקֹב בְּבִנְיַן הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁאָנוּ מְקַוִּים שֶׁיִּתְקַיֵּם לָנֶצַח שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁכֻּלָּם תְּלוּיִים בָּזֶה הָעוֹלָם. וְהָעִקָּר בְּיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁובוּ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק בְּחִינַת יַעֲקֹב כְּלַל יִשְׂרָאֵל הָעוֹסֵק בְּתִקּוּנָם:

חלק פח

כִּי עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל הוּא עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת כְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִקְדָּשׁ מְעַט, וְעִקַּר הוּא הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַנִּקְרָא עַל שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל (בְּאוֹת סח סט) וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ בְּפִתְיחַת אֵיכָה עַל פָּסוּק וְאֶת כָּל בֵּית גְּדוֹל זֶה בֵּית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי וְכוּ', וּמִקֹּדֶם הִזְכִּיר שָׁם בַּמִּדְרָשׁ אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁמוֹנִים וְאֶחָד בָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם כְּמִנְיַן מִלֵּאתִי וְכוּ', אֲבָל מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי קוֹרֵא בֵּית גָּדוֹל, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת הַבָּתֵּי מִדְרָשׁ כְּלוּלִין בּוֹ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִכָּלֵל בְּהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, עַל-יְדֵי זֶה כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁזּוֹכֶה אֲפִלּוּ מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ וְכוּ', הַכֹּל מְקַבֵּץ הַצַּדִּיק לְתוֹךְ הַבִּנְיָן הַקָּדוֹשׁ שֶׁעוֹסֵק בְּבִנְיָנוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבּוֹנֶה בְּכָל עֵת. וְעַל-יְדֵי זֶה גַּם הוּא יִהְיֶה לְעָם וְיִהְיֶה נִכְלָל בְּתוֹךְ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה נִבְנֶה בִּזְכוּת יַעֲקֹב אָבִינוּ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי הָיוּ בִּזְכוּת אַבְרָהָם וְיִצְחָק, אֲבָל בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁאָנוּ מְקַוִּים יִהְיֶה בִּזְכוּת יַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְלֹא יֵחָרֵב לְעוֹלָם. וְעַל-כֵּן

תִּקֵּן יַעֲקֹב תְּפִלַּת עַרְבִית כְּשֶׁפָּגַע בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא מְקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעָסַק אָז בְּתִקּוּנוֹ וּקְרָאוֹ בַּיִת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר תִּקּוּן בִּנְיַן הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה אַחֲרֶיהָ גָּלוּת, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן אָז שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁתִּקֵּן שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְהִתְעוֹרֵר בִּתְפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ אֲפִלּוּ מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק פט

כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הֵם עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁדַּיְקָא אֲנַחְנוּ נַעֲבֹד אוֹתוֹ מִזֶּה הָעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ לְכַמָּה מֵאֲנָשָׁיו אִם הָיָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא רוֹצֶה לַעֲבֹד אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ לֹא הָיָה צָרִיךְ אוֹתָךְ וְכוּ'. אֲבָל זֶה יָדוּעַ שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד לְהָאָדָם לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כִּי הַיֵּצֶר הָרָע מִתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט מְאֹד, וּבִפְרָט עַל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בָּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת שֶׁפָּשַׁט יָדוֹ בִּגְדוֹלִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה סִיּוּעַ מִלְּעֵלָּא, וּבֶאֱמֶת הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה עַל כָּל פָּנִים. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל אֵיךְ הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, זֶהוּ נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן יָקָר וְחָשׁוּב מְאֹד אֲצָל ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הִתְעוֹרְרוּת וְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל כָּל אָדָם מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְכַמּוּבָא הַרְבֵּה בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּגְמָרָא וּמִדְרָשִׁים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְבַקֵּשׁ מִיִּשְׂרָאֵל פִּתְחוּ לִי כְּמַחַט סִדְקִית וַאֲנִי אֶפְתַּח לָכֶם וְכוּ'. כִּי תֵּכֶף שֶׁהָאָדָם מִתְעוֹרֵר בִּתְפִלָּה וְעֲבוֹדָה בֶּאֱמֶת כָּל שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר תֵּכֶף אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא הַרְבֵּה, כִּי הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְעוֹרֵר עוֹד, וּכְמוֹ כֵן נִמְשָׁךְ אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא יוֹתֵר וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּדִים הַנַּעֲשִׂים מִכָּל הַתְּפִלּוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת שֶׁהוּא מַה שֶּׁמִּתְיַחֵד אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עִם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וְכוּ' כְּמוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. וְזֶה הִשִּׂיג אָז יַעֲקֹב כְּשֶׁפָּגַע בַּמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא מְקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, וְכַמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ וּמַדּוּעַ לֹא עִכְּבוּהוּ כְּשֶׁעָבַר שָׁם, וְהֵשִׁיבוּ, אֵיהוּ לֹא יָהִיב דַּעְתֵּיהּ לְהִתְפַּלֵּל וּמִן הַשָּׁמַיִם יְעַכְּבוּהוּ. אֵיהוּ עַד חָרָן אָזִיל, כַּד מָטָא לְשָׁם אָמַר וְכוּ'. יְהִיב דַּעְתֵּיהּ לְמֵיהַדַּר, וְקָפְצָה לוֹ הָאָרֶץ, וּבָאָה לִקְרָאתוֹ וּפָגַע בַּמָּקוֹם וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְהִתְעַכֵּב שָׁם לֹא רָצוּ לְעַכְּבוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, עַד אֲשֶׁר נָתַן אֶל לִבּוֹ לַחֲזֹר לְשָׁם, וְתֵכֶף נִתְעוֹרֵר אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְקָרְבוֹ וּבָא הַמָּקוֹם לִקְרָאתוֹ. וְאָז רָאָה גֹּדֶל עֹצֶם נִפְלְאוֹת עִנְיַן אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וְעִקְּרוֹ בַּמָּקוֹם הַזֶּה

שֶׁשָּׁם כָּל הַיְחוּדִים כַּיָּדוּעַ. וְאָז הִשִּׂיג בְּעֹצֶם הַשָּׂגָתוֹ שֶׁגַּם כָּל הִתְעוֹרְרוּת וְהִתְעוֹרְרוּת מֵעִמְקֵי עִמְקֵי מְקוֹמוֹת הַנְּפוּלִים וְהָרְחוֹקִים מְאֹד גַּם זֶה יָקָר מְאֹד. וְעַל-כֵּן תִּקֵּן אָז תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן זֶה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק צ

וְזֶה וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. כִּי כְּשֶׁפָּגַע בַּמָּקוֹם שֶׁבָּא לְקָרְאתוֹ מְקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הַבִּנְיָן הַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּתְקַיֵּם וְאָז הִשִּׂיג עֹצֶם מְרִירוּת אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁיִּהְיֶה מִקֹּדֶם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמְּרַמֵּז עַל חֶשְׁכַת מְרִירַת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן תִּקֵּן אָז תְּפִלַּת עַרְבִית עַל-יְדֵי שֶׁהֵבִין אָז עֹצֶם יְקָרַת וַחֲשִׁיבוּת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אֲפִלּוּ מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַחֹשֶׁךְ אֲפֵלָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאָז וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו, בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּשְׁתַּפְּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו שֶׁהֶעֱלָם וּקְשָׁרָם בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כֻּלָּא בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ. וְאָז וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת מִשָּׁם. וְאָז וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה. שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לָצֵאת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כְּמוֹ בַּסֻּלָּם. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עוֹלִים בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים יֹרְדִים בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לְסַיֵּעַ עַל-יְדֵי שֶׁמִּקְדָּם עָלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. כִּי עַל-יְדֵי כָּל הִתְעוֹרְרוּת וְהִתְעוֹרְרוּת דִּקְדֻשָּׁה מִלְּמַטָּה נִבְרָאִים מַלְאָכִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה. וּבְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא, וְאָז נִמְשָׁךְ סִיּוּעַ מִלְּעֵלָּא שֶׁהוּא מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים הַיּוֹרְדִים מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה לְסַיְּעוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עִם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים כָּל הַיְחוּדִים וְהַתִּקּוּנִים כַּיָּדוּעַ. וְאָז וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי. כִּי אֲפִלּוּ יַעֲקֹב בִּקְדֻשָּׁתוֹ הָעֲצוּמָה נֶעֱלַם מִמֶּנּוּ וְלֹא יָדַע מִתְּחִלָּה עֹצֶם קְדֻשַּׁת הַמָּקוֹם הַהוּא עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר מֵעֹצֶם לַחֲזֹר לְכָאן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְאָז בָּא הַמָּקוֹם לְקָרְאתוֹ וַיָּלֶן שָׁם, וְאָז הִשִּׂיג עֹצֶם קְדֻשַּׁת הַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁבּוֹ תָּלוּי תִּקּוּן כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלִין וְכָל הָעוֹלָמוֹת. וּבָזֶה תִּקֵּן לְהַכְנִיס בְּלֵב כָּל הַנְּפָשׁוֹת לְדוֹרוֹת עַד הַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁאֲפִלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלִין מְאֹד שֶׁסּוֹבְרִין שֶׁבִּמְקוֹמָם אֵין נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ, יֵדְעוּ וְיַאֲמִינוּ שֶׁגַּם בִּמְקוֹמָם יֵשׁ ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ רַק שֶׁנֶּעְלָם מֵהֶם. וְשֶׁגַּם הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּהֶם יָקָר מְאֹד וְשֶׁיּוּכְלוּ לִמְצֹא ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה רַק שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִגֹּדֶל הַהַעְלָמָה

בְּחִינַת וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי. אֲבָל אִם יִתְעוֹרֵר בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא יִזְכֶּה לְמָצְאוֹ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאָז וַיֵּירָא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, שֶׁהִשִּׂיג עִצָּם נוֹרְאוֹת הַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁשָּׁם שָׁרְשֵׁי כָּל הַנְּפָשׁוֹת, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַהִתְעוֹרְרוּת לְתִשׁוּבָה לְכָל יִשְׂרָאֵל. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאָז אָמַר אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּבָּנֶה בִּזְכוּתוֹ, שֶׁרַק זֶה נִקְרָא בַּיִת לֹא כְּאַבְרָהָם שֶׁקָּרָאוֹ הַר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל אָמַר בִּלְשׁוֹן 'אֵין זֶה' שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַחֻרְבָּן שֶׁל שְׁנֵי בָּתִּים הָרִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה . לְהוֹדִיעַ שֶׁבְּוַדַּאי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת בֵּית הַשְּׁלִישִׁי, אֲבָל עֲדַיִן 'אֵין זֶה', כִּי עֲדַיִן לֹא בָּאנוּ לְתִקּוּנוֹ, כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים, כִּי עֲדַיִן צְרִיכִים תִּקּוּנִים הַרְבֵּה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִבְחִינַת בֵּית אֱלֹקִים. וּבָזֶה רָמַז שֶׁצְּרִיכִין מִקֹּדֶם בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת הַרְבֵּה שֶׁהֵם מְקֻדָּשׁ מְעַט שֶׁלְּשָׁם מִתְקַבְּצִין כָּל הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַרְבֵּה יִזְכּוּ לְתִשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַד שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית אֱלֹקִים זֶה, וְאָז יָשׁוּבוּ הַכֹּל אֶל ה' וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

חלק צא

וְזֶה תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים וְכוּ', אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם וְכוּ'. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן קמז לְעִנְיַן עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבַּתְּחִלָּה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים'. וְאָז ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ עָלָיו מִלְּמַעְלָה הִתְחַזְּקוּת וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת 'אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם' וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ הַפְּסוּקִים מְדַבְּרִים מֵעִנְיַן הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּדֵי לְעוֹרֵר אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעִקַּר תִּקּוּן זֶה הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ עַל-יְדֵי הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְכוּ' שֶׁהֵם מִקְדָּשׁ מְעַט כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם נוֹרָא אֱלֹקִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם וְכוּ'. הֵינוּ שֶׁבַּתְּחִלָּה אָמַר תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים, שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהִתְעוֹרֵר מִלְּמַטָּה לָתֵת עֹז לֵאלֹקִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יִשְׂרָאֵל מוֹסִיפִין כֹּחַ לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בָּאֱלֹקִים נַעֲשֶׂה חָיִל, וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים הַרְבֵּה מִזֶּה. וְזֶהוּ עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְכוּ'. שֶׁעִקַּר מַלְכוּתוֹ וְגַאֲוָתוֹ בְּחִינַת ה' מֶלֶךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ, הוּא עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי רַק הֵם מְגַלִּין מַלְכוּתוֹ לָעוֹלָם עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעָזוֹ בַּשְּׁחָקִים שֶׁדִּיקָא עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹתְנִין עֹז לֵאלֹקִים עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה עָזוֹ גַּם בַּשְּׁחָקִים בֵּין מַלְאֲכֵי שַׂחַק. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת עֹז נוֹרְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה מִיָּד נוֹרָא אֱלֹקִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ וְנוֹתֵן עֹז וְתַעֲצוּמוֹת יִתְרָה לְיִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק לִשְׁאֹר עַל עָמְדָם

עַל-יְדֵי שֶׁהִתְעוֹרְרוּ מִלְמַטָּה לְתֵת עֹז לֵאלֹקִים. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר כָּל הַיִּחוּדִים וְהַתִּקּוּנִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה דַּיְקָא עַל-יְדֵי נוֹרָאוֹת קְדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְהַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּקְרָא אֹהֶל מוֹעֵד בְּחִינַת וְנוֹעַדְתִּי אֵלֶיךָ שָׁם, שֶׁשָּׁם מִתְיַחֲדִין וּמִתְקַשְּׁרִין יִשְׂרָאֵל עִם ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּכְלָל אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עִם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בִּבְחִינַת אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי, בְּחִינַת אֶת ה' הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם וְה' הֶאֱמִרְךָ וְכוּ'. וְעִקַּר יִחוּד זֶה הוּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ בְּחִינַת מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. כִּי הוּא נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא מְחִילַת וְכַפָּרַת כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁהָיָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ. וְעִקַּר הוּא הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עוֹסְקִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּבִנְיָנוֹ עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּהֶם בְּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁלָּהֶם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיסִים בְּלֵב כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ בְּהַגְרוּעִים בְּיוֹתֵר לְהִתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, וּמְקַבְּצִים לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, עַד שֶׁמַּעֲלִין מִזֶּה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בְּחִינַת תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים וְכוּ' עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם עֹז וְתַעֲצוּמוֹת מִלְמַעְלָה, בְּחִינַת אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי כֹּחַ קְדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת נוֹרָא אֱלֹקִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק צב

וְזֶהוּ אֱלֹקִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה, שֶׁמְּרַמֵּז עַל יִחוּדִים הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקַּר הַיִּחוּד וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עִם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ אֱלֹקִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה דַּיְקָא. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבַּיִת הַיְנוּ בְּחִינַת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת שֶׁגַּם אֵלּוּ הָאֲסוּרִים בַּעֲוונוֹתֵיהֶם בִּבְחִינַת יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל גַּם אוֹתָם הוּא מוֹצִיא בַּכּוֹשָׁרוֹת שֶׁיִּכְשְׁרוּ מַעֲשֵׂיהֶם וְיִהְיוּ נַעֲשִׂים אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים. כִּי הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מְטַהֲרִין הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל כִּנְחָלִים נְטָיוּ מַה נַּחַל מְטַהֵר אַף בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מְטַהֲרִין וְכוּ'. וְכָל זֶה מִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת וְחוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים. אֲבָל הַסָּר מִן הַדֶּרֶךְ לְגַמְרֵי וּמַטָּעֶה אֶת עַצְמוֹ וְכוּ', עָלָיו נֶאֱמַר אַךְ סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ לְהִתְעוֹרֵר אֶל הָאֱמֶת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל מְרַחֲקִין אוֹתוֹ וְשׁוֹכֵן צְחִיחָה:

חלק צג

וְכָל זֶה מְבֹאָר בִּפְסוּקֵי הַפְּטָרַת תַּעֲנִית צִבּוּר שֶׁמְּסַיֵּם וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל ה' וְכוּ'. וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי וְכוּ' כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים. שֶׁאֲפִלּוּ בְּנֵי נֵכָר וְעַמִּים יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית

תְּפִלָּה. וְזֶה שֶׁמְּסַיֵּם שָׁם נְאֻם ה' אֱלֹקִים מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו. הַיְנוּ כָּל זֶה שֶׁכַּתָּבְנוּ לְמַעְלָה שֶׁבְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת מִדְרָשׁ שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל. וְכָל מַה שֶּׁמְּקַבֵּץ נִדָּחִים לְשָׁם עַל-יְדֵי זֶה נִתְיַסֵּד עַל מְכוֹנוֹ הַבַּיִת תְּפִלָּה, עַד שֶׁנִּתְוַסְּפִין בְּכָל פַּעַם עוֹד נִדָּחִים כַּהֲנָה וְכַהֲנָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּלַקֵּט נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא בּוֹנֶה בְּחִינַת מִשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית תְּפִלָּה. וּלְשָׁם הוּא מוֹסִיף לְקַבֵּץ נִדָּחִים. וְכָל מַה שֶּׁנִּקְבָּצִים לְשָׁם נְפָשׁוֹת יוֹתֵר כְּמוֹ כֵן נִתְגַּדֵּל וְנִתְחַזֵּק כֹּחַ הַבַּיִת תְּפִלָּה עַד שֶׁנִּקְבָּצִין עָלָיו עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק צד

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. כִּי תְּפִלַּת עַרְבִית הִוא מַה שֶּׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה אֲפִלּוּ מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּתֹקֶף מְרִירַת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקֵּר בְּנִין בֵּית הַשְּׁלִישִׁי שֶׁאָנוּ מְקַוִּים שֶׁיִּהְיֶה נִבְנֶה בִּזְכוּת יַעֲקֹב וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה אִם כֵּן כְּשֶׁזֹּאת הַתְּפִלָּה שֶׁל עַרְבִית הִיא רְשׁוּת, אִם כֵּן מַה תִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ, וְכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ אִסּוּר לְהִתְפַּלֵּל בַּלַּיְלָה. אַךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ צָפָה וְרָאָה עֹמֶק אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, אֵיךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע מִתְפַּשֵּׁט מְאֹד מְאֹד בִּכְלָל וּבִפְרָט שֶׁזֻּהוּ בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְהוּא בְּעֹצֶם כֹּחוֹ תִּקֵּן שֶׁגַּם אָז נוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וְלָשׁוּב אֶל ה' שֶׁזֻּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל רָאָה שֶׁמֵּעֹצֶם מְרִירַת הִתְפַּשְּׁטוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן לְהַטִּיל עָלָיו חִיּוּב לְהִתְפַּלֵּל אָז, כִּי אָז בִּבְחִינַת תֹּקֶף מְרִירַת חֶשְׁכַת לַיְלָה הוּא בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר, בְּחִינַת יוֹנָה אִלֶּמֶת, בְּחִינַת נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח פִּי, בְּחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וְכוּ' שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל זְמַן הַגָּלוּת. עַד שֶׁלּוּלֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת יַעֲקֹב כְּבָר הָיוּ הַכֹּל מִתְיָאֲשִׁים לְגַמְרֵי מִלְּהִתְפַּלֵּל וְלָשׁוּב אָז בְּהִתְפַּשְּׁטוּת תְּהוֹמוֹת רָעִים וְכוּ' כְּאֵלֶּה. וְזֶה תִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים כִּי מִמֶּנּוּ יָצְאוּ כֻּלָּם. שֶׁבְּעֹצֶם כֹּחוֹ תִּקֵּן תַּקָּנוֹת נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת מְאֹד בְּעֵת שֶׁלָּן שָׁם בַּמָּקוֹם הַהוּא, וְיָרַד לַמָּקוֹם שֶׁיָּרַד בְּעֵת שְׁנָתוֹ וּמִשָּׁם עָלָה לַמָּקוֹם שֶׁעָלָה, עַד שֶׁתִּקֵּן שֶׁאֲפִלּוּ בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה וַאֲפִלָּה מַמָּשׁ יִתְעוֹרֵר הָאָדָם בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים לְהִתְפַּלֵּל וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִתְיָאֵשׁ מִן הַתְּפִלָּה וְהִצְעָקָה לְעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁהִזְהִיר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְאָמַר רַק שֶׁלֹּא יִתְיָאֵשׁ מִן הַצְּעָקָה וְהַתְּפִלָּה. [אַבִּי מֶע אִיז זִיךְ נִיט מְיָאֵשׁ פּוּן שְׁרַיִיאן, מֶע שְׁרַייט מֶע בַּייט וְכוּ'], וְאָז הַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ, כִּי קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב הַמֻּשְׁרָשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁבָּא מִזַּרְעוֹ, הוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ,

שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, בְּחִינַת מְבַקְּשֵׁי פָּנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה. עַל-כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּעֹצֶם כֹּחוֹ הִכְנִיס בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל עַד סוֹף הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא שֶׁגַּם עַתָּה בִּמְרִירוּת הַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֶּף חֶשְׁכַת לַיְלָה יִסְתַּכֵּל כָּל אֶחָד עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, עַד שֶׁכָּל אֶחָד יִתְחַזֵּק מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּרָצוֹנוֹת חֲזָקִים וְכִסּוּפִין טוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ ה', בְּחִינַת אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי מַה יִּהְיֶה הַסּוֹף וְהַתַּכְלִית מִמֶּנִּי, בְּחִינַת עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי. שֶׁיִּתְחַזֵּק גַּם אָז לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא בְּחִינַת בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָקוּמָה נָא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁתִּתְקֵן יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁגַּם בְּתִקֶּף חֶשְׁכַת לַיְלָה בְּחִינַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת, נְבַקֵּשׁ וּנְחַפֵּשׂ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים מְאֹד, עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִמֵּילָא יִתְחַזֵּק לְפָתֹחַ פִּיו בִּדְבוּרֵי תְּפִלָּה גַּם אָז בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכַּר חֵם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי. וּבֶאֱמֶת בְּחִינַת דֶּרֶךְ זֶה הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה תָּמִיד. וְזֶה עִקַּר הָעֵצָה לִתְפִלָּה וְשִׂיחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׂ שִׂיחָתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע וְכוּ'. רַק שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן בְּהֶכְרֵחַ לְתַקֵּן תְּפִלּוֹת שֶׁיִּהְיוּ חוֹבָה בִּשְׁבִיל הַהֲמוֹן עַם, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא יִתְפַּלְּלוּ כְּלָל. אֲבָל יַעֲקֹב שֶׁהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ עַד הַסּוֹף עַד עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא הוּא עָסַק בְּעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, שֶׁגַּם בְּעֹמֶק הַחֶשֶׁךְ הַכְנִיס לְבַל יִתְיָאֵשׁ מִן הַתְּפִלָּה רַק יִתְחַזֵּק בְּרָצוֹנוֹת חֲזָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר מֵעַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ בִּרְשׁוּתוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

כִּי יַעֲקֹב נִקְרָא עַל שֵׁם הֶעָקֵב וְהַסּוֹף בְּחִינַת עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא בְּחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, שֶׁהוּא אָחַז בַּעֲקֵב עֵשָׂו שֶׁשָּׁם יֵשׁ נְשָׁמוֹת וְניצוֹצוֹת הַנִּפּוּלִין שֶׁנָּפְלוּ מְאֹד עַד הֶעָקֵב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹב הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל דּוֹרוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא, כַּמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל. וּבֶאֱמֶת הֵם נְשָׁמוֹת גְּבוֹהוֹת וַעֲצוּמוֹת מְאֹד רַק שֶׁנָּפְלוּ וְיָרְדוּ מְאֹד כַּמְּבֹאָר מִזֶּה הַרְבֵּה בְּסֵפֶר הַגִּלְגּוּלִים. וְיַעֲקֹב אָחַז בַּעֲקֵב עֵשָׂו שֶׁלֹּא לְהַנִּיחוֹ לִגְמֹר רְצוֹנוֹ הָרַע חַס וְשָׁלוֹם לִכְבֹשׁ אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַק יוֹצִיאֵם בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל וְיַעֲלֵם לְמַעְלָה עַד הָרֹאשׁ, וְזָכָה לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה עַד שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ, וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת לִ"י ר"א"ש', שֶׁהֶעֱלָם מֵהֶעָקֵב עַד הָרֹאשׁ בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מִתְאָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹתָם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן

הִתְיַגֵּעַ מְאֹד עַד שֶׁהֶעֱמִיד מִטָּה שְׁלֵמָה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים כָּאֵלּוּ בְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ. עַד שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל הִתְחַזְּקוּת אֲפִלּוּ בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא בְּעֹצֶם יְרִידָתָם, שֶׁגַּם מִשָּׁם אַל יִתְיָאֲשׁוּ מִן הָרַחֲמִים וְיִתְחַזְּקוּ בְּרִצּוֹנוֹת וְכִסּוּפִים טוֹבִים עַד שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ לְזֶעֶק וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ. וְזֶהוּ בְּוַדַּאי תִּקּוּן גָּדוֹל, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא עֲדַיִן רְשׁוּת. כִּי לוּלֵא תִּקּוּנוֹ כְּבָר הָיוּ מִתְיָאֲשִׁים עַצְמָן אָז מִן הַתְּפִלָּה לְגַמְרֵי מֵעֹצֶם מְרִירַת הִתְפַּשְּׁטוּת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַקְּלִפּוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל עַתָּה בְּכֹחוֹ הִכְנִיס בָּנוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן גַּם אָז וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק צה

וְכָל זֶה הוּא בְּכֹחַ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁעוֹסֵק הַצַּדִּיק לְקַבֵּץ וְלֶאֱסֹף בְּכָל עֵת לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְדֻרָשׁ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּהְיֶה נִבְנֶה בִּזְכוּת יַעֲקֹב שֶׁלֹּא יֵחָרֵב לְעוֹלָם וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה מַה טּוֹבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁרְאָה בִּלְעָם שֶׁעִקַּר כֹּחַ יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַגָּלֻיּוֹת בְּפֶרְט הָגָלוּת הָאַחֲרוֹן הָאֹרֶךְ הַזֶּה הוּא עַל יְדֵי. כִּי בִּלְעָם בֵּרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים כְּנֶגֶד הַשְּׁלֹשָׁה בְּנְיָנִים שֶׁל בָּתֵּי מִקְדָּשֵׁנוּ. כִּי בָּלָק וּבִלְעָם הָיוּ קוֹסְמִים וּמְכַשְּׁפִים גְּדוֹלִים וְרָאוּ גֹּדֶל הַחֻרְבָּנוֹת שֶׁיִּהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַחֲטִיאָם בְּכָל פַּעַם. וְעַל-כֵּן רָצוּ לַעֲקֹר אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל ה' לֹא עֲזָבָנוּ בְּיָדָם וְהָפַךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָאָה בָּלָק שֶׁבֵּרְכָם בְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה עֲדַיִן לֹא שָׁב מִדַּעְתּוֹ הָרָעָה. מֵחֲמַת שֶׁצָּפָה שֶׁבֵּית הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל בִּלְעָם סוֹפוֹ לֵחָרֵב. עַל-כֵּן סָבַר שֶׁיִּתְגַּבֵּר עוֹד אוּלַי תָּחוּל הַקְּלָלָה חַס וְשָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁבֶּאֱמֶת חָשְׁבוּ נְבוּכַדְנֶצַּר וְטִיטוּס וְכָל הָרְשָׁעִים הַמַּחֲרִיבִים, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁרוֹאִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַחֲרִיב אֶת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ עַל-כֵּן הֵם אוֹמְרִים לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד. וְכֵן בַּפַּעַם הַשֵּׁנִי שֶׁהוֹסִיף בִּלְעָם לְבָרְכָם חָזַר וְהִתְחַזֵּק בִּרְשָׁעָתוֹ לְהוֹלִיכוֹ לְמָקוֹם אַחֵר אוּלַי תָּחוּל הַקְּלָלָה חַס וְשָׁלוֹם מִשָּׁם. מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁגַּם הַבַּיִת הַשֵּׁנִי יִהְיֶה נֶחֱרָב וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וּבְפֶרְט שֶׁשָּׁם אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו אֶל חֵטְא הָעֶגֶל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְגַם בְּעֹצֶם רִשְׁעָתוֹ רָאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג קֵץ הָאַחֲרוֹן כִּי הוּא נֶעְלָם מְאֹד מְאֹד כִּי לִבֵּיהּ לְפוּמֵיהּ לָא גָּלֵי, עַל-כֵּן סָבַר שֶׁעַתָּה בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית תָּחוּל הַקְּלָלָה חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֹצֶם רַחֲמָיו מְאֹד כַּאֲשֶׁר עִקֵּם אֶת פִּיו עַד שֶׁהֵכְרִח לְבָרְכָם, פָּתַח תֵּכֶף בִּתְחִלַּת הַבְּרָכָה מַה טּוֹבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל. שֶׁהוּא מַה שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל שֶׁבְּכֹחַ הָאׇהָלִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַמִּשְׁכָּנוֹת שֶׁל

יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט, עַל-יְדֵי זֶה לֹא יוּכַל לִבְלֹעַ אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּבְּרוּ עָלָיו בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ כִּנְחָלִים נָטָיוּ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַה נְּחָלִים מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה אַף הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת מַעֲלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ כְּגַנַּת עֲלֵי נָהָר. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט, הוּא מַה שֶּׁשָּׁם מִתְקַבְּצִין כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכָל הִתְעוֹרְרוּת טוֹב שֶׁל כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ שֶׁל הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים. כִּי בְּתוֹךְ הַכְּלָל הַכֹּל מִצְטָרֵף יַחַד וְנֶחֱשָׁב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי הֵן אֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאַס עַד שֶׁנֶּחֱשָׁב לְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה לָזֶה מְאֹד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְתֵכֶף מִתְעוֹרֵר אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְסַיְּעָם וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ מִתְוַעֵד וּמִתְיַחֵד בְּיִחוּד שָׁלֵם וְנִפְלָא אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עִם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת כְּגַנַּת עֲלֵי נָהָר, הַיְנוּ כְּמוֹ גַּן שֶׁצּוֹמְחִים בּוֹ פֵּרוֹת כְּשֶׁהוּא אֵצֶל הַנָּהָר שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹרְעִין בּוֹ נִמְשָׁךְ עָלָיו מֵימֵי הַנָּהָר לְהַשְׁקוֹתוֹ וּלְהַצְמִיחוֹ מְהֵרָה. מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָרֵי גַּנּוֹת כְּשֶׁזּוֹרְעִין אוֹתָן שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין עַד יַשְׁקִיף ה' מִשָּׁמַיִם לְהוֹרִיד עֲלֵיהֶם גִּשְׁמֵי בְּרָכָה לְהַצְמִיחָם. כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הֵם הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַתּוֹרוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת שֶׁעוֹשִׂים בְּהִתְקַשְּׁרוּת הַקְּבוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם מִיָּד מֵהַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן לְהַצְמִיחָם וּלְגַדֵּל פֵּרוֹתֵיהֶם מְהֵרָה. כִּי בְּחִינַת הָאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא יוֹרֵד עֲלֵיהֶם מִיָּד בִּזְכוּת הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁמִּתְקַבְּצִים אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי הַיִּחוּד וְהַהִתְוַעֲדוּת שֶׁל הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא הוּא מַמָּשׁ כְּמוֹ צְמִיחַת פֵּרוֹת הַגִּנָּה. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹרֵא וּמְקַיֵּם הַכֹּל, כִּי הוּא בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ וּפְרִי הָאֲדָמָה וְכָל מִינֵי צְמָחִים שֶׁבָּעוֹלָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן בָּרָא הָעוֹלָם בְּהַנְהָגָה כְּזֹאת שֶׁהַהֶכְרֵחַ שֶׁהָאָדָם יַחֲרֹשׁ וְיִזְרַע הָאָרֶץ וְהַגִּנָּה, וְאַחַר כָּךְ הוּא מוֹרִיד עֲלֵיהֶם גֶּשֶׁם מִן הַשָּׁמַיִם, וְעַל-יְדֵי זֹאת דַּיְקָא צוֹמְחִים הַפֵּרוֹת וְכָל הַצְּמָחִים. וְכָל זֶה הוּא מֻחְמָת שֶׁכָּל מַה שֶּׁבָּעוֹלָם הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה, שֶׁעִקַּר גְּדֻלָּתוֹ הוּא מֻחְמַת בְּחִינָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל, בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁתְּלוּי בְּהָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל. וְעַל-כֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל צְרִיכִין אֶל הָאָדָם שֶׁיְּעַסֵּק בְּתִקּוּנָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת וְכוּ' (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וּכְמוֹ שֶׁבְּעִנְיַן הַצְּמָחִים שֶׁל הַגִּנּוֹת לְפָעָמִים אַף-עַל-פִּי שֶׁזּוֹרְעִין אֵינָם צוֹמְחִים אוֹ שֶׁמִּתְעַכֵּב צְמִיחָתָם מֻחְמַת עִכּוּב הַגְּשָׁמִים, אֲבָל כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן הַגֶּשֶׁם בְּעִתּוֹ הֵם צוֹמְחִים מִיָּד. כְּמוֹ כֵן הוּא בְּעִנְיַן הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְפָעָמִים

כְּשֶׁאֵין הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כָּרָאוּי מִתְעַכֵּב הַשְׁפָּעַת הָאוֹר הָעֶלְיוֹן לְסַיְּעוֹ כָּרָאוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, וְאָז אִם אֵינוֹ חָזָק בְּדַעְתּוֹ כָּרָאוּי יָכוֹל לִפֹּל עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, וְלִפְעָמִים יוֹרֵד עָלָיו מִיָּד בְּחִינַת הָאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא מִיָּד וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל לְעִנְיַן הַצָּמָחִים. אֲבָל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין בְּהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ שֶׁלָּהֶם, אָז מִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכֹחַ הַסִּיּוּעַ דִּלְעֵלָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁיּוֹרֵד עָלָיו מִיָּד בִּבְחִינַת כְּנֹגֶד עֲלֵי נָהָר שֶׁאֵינָם צְרִיכִים לְהַמְתִּין עַל גְּשָׁמִים. כִּי הַנָּהָר סָמוּךְ אֲלֵיהֶם מִיָּד. כְּמוֹ כֵן שָׁם בָּאֹהָלִים וּמִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל סָמוּךְ וְקָרוֹב מְאֹד הָאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבְחִינַת הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְסַיְּעוֹ בְּכָל עֵז לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה שֶׁמְּחַזֵּק הַנָּבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּשׂוּבוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַפְטָרַת דִּרְשׁוּ ה' וְכוּ' שֶׁמְּזָרְזָם וּמְחַזְּקָם שָׁם מְאֹד מְאֹד שֶׁיְּשׂוּבוּ אֶל ה' אַף אִם חָטְאוּ כְּמוֹ שֶׁחָטְאוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבוֹתָיו וְיָשׁוֹב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ, כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְכוּ'. כִּי אַתֶּם חוֹשְׁבִים הִתְרַחֲקוּת חַס וְשָׁלוֹם וַאֲנִי רוֹצֶה רַק לְקָרֵב. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְאָמַר שָׁם כִּי כָּאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וּכְגַנָּה זֵרוּעֶיהָ תַּצְמִיחַ. כֵּן ה' אֱלֹקִים יַצְמִיחַ וְכוּ'. הֵינוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁהוֹדִיעָם כִּי רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד שֶׁיַּשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם סִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְהַצְמִיחָם תֶּכֶף וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבָאַר וְהוֹלֵךְ שָׁם כִּי כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן הַשָּׁמַיִם וְכוּ' הֵינוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, רַק הָעִקָּר שֶׁיְּהֶיהָ אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בְּחִינַת דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמָּצְאוֹ וְכוּ'. וְהָעִקָּר בְּכֹחַ רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה. וְזֶה שָׁסִּיֵּם שָׁם וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל ה' וְכוּ' וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי וְכוּ'. כִּי הַכֹּל בְּכֹחַ הַבַּיִת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוּא מְקֻדָּשׁ מְעַט וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ כַּאֲהָלִים נָטַע ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּשָׂמִים יְקָרִים. זֶהוּ בְּחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ הַנֶּאֱמַר עַל מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל, שֶׁרָצָה בִּלְעָם לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם בְּכֹחַ זֶה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ כְּבָר הִקְדִּים רְפוּאָה וּמָחַל לָהֶם עַד שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, עַזֵּב לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא נָתַן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמוּבָא בְּדִבְרֵיהֶם זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ-ג לְעִנְיַן שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל כָּזֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יַהֲפֹךְ עֲוֹונוֹתֵיהֶם לִזְכֻיּוֹת עַד שֶׁכָּל הָעֲוֹונוֹת יִתְהַפְּכוּ וְיַעֲלוּ רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת כַּאֲהָלִים נָטַע ה' וְכוּ'. וְזֶהוּ כַּאֲרָזִים עָלֵי מָיִם, בְּחִינַת כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא אֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרַח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה, כִּי הַכֹּל בְּכֹחוֹ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק צו

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, בֵּית רֵאשִׁית. רֵאשִׁית בְּחִינַת בְּרוּר הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא חָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ שֶׁנִּקְרָא רֵאשִׁית בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה. שֶׁעִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁדּוֹמֶה לְבֵית כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הוּא בִּשְׁבִיל בְּרוּר הַמַּחֲשָׁבָה, לְהַגְבִּיר הַיֵּצֶר טוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא לְהַגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַיְצָרִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִבְנֶה בֵּית הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת בַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְקַבְּצִים לְשָׁם בְּרוּר הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת מִתּוֹךְ הָרָעוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרוּר כִּי כֻּלָּא בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבָּרִירוּ. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁהֵבִיא שָׁם בְּהַתּוֹרָה לַשֶּׁמֶשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל, בְּרֵאשִׁית ב רֵאשִׁית שֶׁהֵם נִיסָן וְתִשְׁרֵי כִּי בְּנִיסָן וְתִשְׁרֵי נִבְנוּ הַבָּתִּים דִּקְדֻשָּׁה. כִּי בְּנִיסָן נִגְמַר וְנִתְחַנֵּךְ הַמִּשְׁכָּן. וּבְתִשְׁרֵי הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. שֶׁהֵם עִקַּר הַבָּתִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁכְּלוּלִים מִבְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, שֶׁעִקַּר בִּנְיָנָם וְקִיּוּמָם הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֵאשִׁית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי נִיסָן וְתִשְׁרֵי הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הָרָעוֹת בִּבְחִינַת יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבוֹתָיו וְיָשׁוֹב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל וְעַל-כֵּן אָז בְּנִיסָן וְתִשְׁרֵי עִקַּר תִּקּוּן הַקִּבּוּץ דִּקְדֻשָּׁה. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַכֹּל מִתְקַבְּצִין אֶל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, וְאָז תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל קִבּוּץ הַנִּדָּחִים לִירוּשָׁלַיִם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ' וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם. וּכְמוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין אָז עַל זֶה תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְכוּ'. וְנִיסָן הוּא רֹאשׁ לָרְגָלִים, כִּי כָּל הָרְגָלִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה בְּנִיסָן. וּבָרְגָלִים נִצְטַוִּינוּ לַעֲלוֹת אֶל הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, נִמְצָא שֶׁגַּם אָז הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ שֶׁמִּתְקַבְּצִים לַעֲלוֹת לָרֶגֶל אֶל הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן הֵם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בֵּית רֵאשִׁית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁמַּגְבִּיר הַיֵּצֶר טוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע. וְעִקַּר הַיְצָרִין הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַיִת שֶׁעִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי חָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ שֶׁהוּא בְּרוּר הַמַּחֲשָׁבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק צז

וְזֶה יְהִי בְּיִתְךָ בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים. שֶׁעִקַּר קִבְּיעוּת בֵּיתְךָ יִהְיֶה הַבַּיִת וַעַד לַחֲכָמִים, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁהַחֲכָמִים אֱמִתִּיִּים מִתְוַעֲדִים שָׁם הֵם הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הַמִּתְגַּבְּרִים בְּמַחֲשַׁבְתָּם לְהַגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁרַק הֵם נִקְרָאִים חֲכָמִים אֱמִתִּיִּים, וּבְמָקוֹם שֶׁהֵם מִתְוַעֲדִים רַק שָׁם יִהְיֶה בֵּיתְךָ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה וֶהֱוֵי מִתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵיהֶם, שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת רַבּוֹת וּלְהִתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵיהֶם כְּדֵי לְהִתְקָרֵב לָהֶם מִתּוֹךְ מְנִיעוֹת וְיִסּוּרִים. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁבִירַת מְנִיעוֹת רַבּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב טוֹב

לִי כִּי עֲנִיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה לַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבַּיִת וַעַד לַחֲכָמִים הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק צח

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲתָנָה. [כִּי זֹאת הַתּוֹרָה לַשָּׁמֶשׁ וְכוּ' וְהוּא כְּחָתָן וְכוּ' נֶאֱמְרָה מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ עַל חֲתֻנַּת בְּתּוֹ ז"ל. וְהִיא מְדַבֶּרֶת הַרְבֵּה מֵעִנְיַן חָתָן וְכַלָּה וְכוּ'] וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקּוֹרִין לְהֶחָתָן שֶׁיַּעֲלֶה לַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת שֶׁקּוֹדֶם הַחֲתֻנָּה וְהוֹלְכִין עִמּוֹ הַרְבֵּה מִישְׂרָאֵל וְכוּ' וְעוֹשִׂין שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּמְכַבְּדִין הַכֹּל בְּמַאֲכְלֵי דְּבַשׁ וְכוּ'. וְגַם הַנָּשִׁים זוֹרְקִין עַל הֶחָתָן מִינֵי תַּרְגִּימָא שֶׁל דְּבַשׁ וֶאֱגוֹזִים:

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁיִּחוּד חָתָן וְכַלָּה בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן הוּא גָּבוֹהַּ מְאֹד, גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ אֲשֶׁר לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָא תַּמָּן כְּלָל. כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשְׁכָה מִבְּחִינַת יִשְׂרָאֵל עֶלְיָה בְּמַחֲשָׁבָה תִּחְלָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה וְכוּ'. (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן יז עַל אֲנָא בְּרִיָּה קַלָּה שֶׁבַּיָּם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם) וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁנֶּאֱמְרָה עַל הַחֲתֻנָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי אוֹר לַהֲבִיּוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא עַד אֵין סוֹף וְכוּ'. כִּי אוֹר לַהֲבִיּוּת לִבּוֹ הוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁנִּמְשְׁכָה מִמָּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מֵאוֹר הָאֵין סוֹף. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים מָאן דְּנָפַח מִתּוֹכוֹ נָפַח וְכוּ' (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ מִזֶּה). אֲבָל צְרִיכִין לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַבְּרִיאָה שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת וְכוּ'. אַף תֵּכֶף שֶׁיֵּשׁ צִמְצוּם יֵשׁ אֲחִיזַת הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם הַתְחָלַת שֹׂרֶשׁ הַקְלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּמְבֹאָר בְּעֵץ חַיִּים כַּמָּה פְּעָמִים. וְכָל הַתִּקּוּן הוּא רַק עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן לֹא עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְכוּ'. וּמֵאָז צְרִיכִין בְּרוּרִים וְזִכּוּכִים וְצֵרוּפִים רַבִּים עַד אֵין חֵקֶר לְהוֹצִיא הַסִּיגִים מֵהַכֶּסֶף וְכוּ'. וְכָל הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁבְּכָל דּוֹר. וְהָעִקָּר הֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים. וְכָל גְּמַר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיִּהְיֶה כָּלוּל מִכֻּלָּם, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּגְדֻלַּת מָשִׁיחַ גִּלָּה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְעַט בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַזַּיִן בֶּעטְלֵירשׁ כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל וּמְעַיֵּן בְּדִבָּרֵינוּ [וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ה' עַל-פִּי הַמַּעֲשֶׂה הַנִּזְכָּר לְעֵיל הַנִּדְפָּס בְּכֶרֶךְ רִאשׁוֹן]. וְכָל הַמַּעֲשֶׂה הַנִּזְכָּר לְעֵיל נֶאֱמְרָה עַל עִנְיַן חֲתֻנָּה שֶׁל הַיְלָדִים וְכוּ' שֶׁבֵּרְכָם כָּל אֶחָד כִּבְרָכָתוֹ. וְהָרִאשׁוֹן הָיָה הָעִוֵּר וְכוּ' שֶׁנָּתַן לָהֶם (דְּרָשָׁה גִּישַׁאנְק) שֶׁיִּהְיוּ כָּמוֹהוּ, זְקֵנִים כָּמוֹהוּ וְכוּ'. וְסִפֵּר לָהֶם מֵעִנְיַן הַזִּכָּרוֹן, שֶׁכָּל הַסִּפּוּר הָיָה בְּעִנְיַן הַמְשָׁכַת נִשְׁמַת הָאָדָם מִתְּחִלַּת אֲצִילוּתוֹ עַד הַסּוֹף עַד שֶׁנּוֹלַד בָּזֶה הָעוֹלָם. שֶׁהַקְּטָן שֶׁבְּכֻלָּם הִתְפָּאֵר שֶׁזּוֹכֵר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּעֵת חֲתִיכַת הַטַּבּוּר וְכוּ', אֲשֶׁר כָּל לֵב מֵבִין יָכוֹל

לְהַבִּין שֶׁאֵין עָרֹךְ לְמַעֲלַת הִתְפָּאֲרוּת כָּזֶה וְכוּ'. וְהוּא הַקָּטָן שֶׁבְּכֻלָּם. וְאַחַר כָּךְ הִתְפָּאֲרוּ עוֹד וָעוֹד גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ. עַד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הִתְפָּאֵר שֶׁאֵינוֹ זוֹכֵר כְּלוּם וְכוּ', וְהוּא גָּבוֹהַּ מִכֻּלָּם אֲשֶׁר אֵין עָרֹךְ לַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל כֻּלָּם נֶגְדּוֹ וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲתָנָה שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְרַבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר הַכַּוָּנָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם שֶׁנִּקְרָא עַל-יְדֵי רִבּוּי עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת בְּרֹב עַם הַדָּרַת מֶלֶךְ כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם וְכוּ'. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי צְמָצוּמִים רַבִּים מְאֹד. וּבְכָל צְמָצוּם וְצִמְצוּם מִתְחִלָּה וְעַד סוֹף מֵרֵישׁ כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין צְרִיכִין לְצַמְצֵם בְּחָכְמָה קְדוֹשָׁה בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְכוּ'. וְכָל מַה שֶּׁיּוֹרְדִין לְמַטָּה לְעוֹלָם נָמוּךְ יוֹתֵר צְרִיכִין מְלֹחָמָה וּשְׁמִירָה יוֹתֵר. כִּי בְּעוֹלָם אֲצִילוּת אֵין לָהֶם אֲחִיזָה כָּל כָּךְ כִּי אִם מְעַט דִּמְעַט בְּדַקּוּת נִפְלָא וְכוּ'. אֲבָל בִּבְרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה שָׁם אֲחִיזָתָם בְּיוֹתֵר עַד שֶׁבְּעוֹלַם הָעֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם הַגּוּפִים הַנִּשְׁמִיִּים שֶׁאָנוּ מְלֻבָּשִׁים בָּהֶם שָׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת מַמָּשׁ וְכוּ'. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן כֹּחַ לְהָאָדָם לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ, וּפֶרֶשׁ רַשַּׁ"י אִם תִּרְצֶה תִּתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ'. אֲבָל זְעִירִין אִנּוּן שֶׁנִּצְּחוּ הַמִּלְחָמָה כָּרָאוּי. וְאַפְלוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד שֶׁעָמְדוּ בַּמִּלְחָמָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן רֻבָּם לֹא נִמְלְטוּ מִשְּׁגִיאָה דַּקָּה וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. עַל-כֵּן כָּל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁנִּצַּח הַמִּלְחָמָה כָּל כָּךְ וְיָגַע בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ עַד שֶׁזָּכָה לְהִתְפָּאֵר (עֶר גִּיידִיינְקְט גְּאר ניט וְכוּ' וְעַיֵּן בַּמַּעֲשֶׂה הַנִּזְכָּר לְעֵיל) שֶׁזּוֹכֵר לְאוֹ כְּלוּם וְכוּ':

כִּי הוּא יוֹדֵעַ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִם הַנִּשְׁמָה מִקֶּדֶם הָאֲצִילוּת עַד תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם. עַד כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְדַרְגָּא שֶׁכְּלוּלִים בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מַרְאֶה טַעַם רֵיחַ, עַד שֶׁהִתְחִילוּ לְהִתְגַּשֵּׁם הַכֵּלִים בִּבְחִינַת אוֹר מַיִם רָקִיעַ וְכוּ' עַד שֶׁיָּצָא מִבֵּטֶן אִמּוֹ לָזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְכוּ'. וְהוּא עוֹסֵק בְּתִקּוּן הָעוֹלָם יוֹתֵר מִכֻּלָּם. כִּי כֻּלָּם מְתַקְּנִים הַרְבֵּה מְאֹד, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִגְמַר תִּקּוּנָם. וְעַל-כֵּן עֲדַיִן הַגָּלוּת מִתְאָרֵךְ וּמַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא מִתְפַּשֶּׁטֶת שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲלִים מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. עַל-כֵּן כָּל שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ סוֹף מַעֲשֶׂה מִמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. וְסוֹף מַעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ שֶׁזֶּה עֶלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. כִּי כָּל הַתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם בִּשְׁבִיל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל זֶה לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל הַהֶכְרֵחַ לְגַלּוֹת עַל-יְדֵי הַמִּדּוֹת שֶׁנִּתְהַוִּין עַל-יְדֵי כַּמָּה צִמְצוּמִים, וּבְכָל צִמְצוּם וּבְכָל דַּרְגָּא וּבְכָל מִדָּה צְרִיכִין מִלְחָמָה רַבָּה. וְהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּחִינַת מָשִׁיחַ זָכָה לְזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ, עַד שֶׁמִּתְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה וּמֵרֵישׁ כָּל דַּרְגִּין שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַמַּחֲשָׁבָה לְמַעְלָה מִנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה עַד תַּכְלִית סוֹף הַמַּעֲשֶׂה, עָמַד בַּמִּלְחָמָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת עַד שֶׁזָּכָה לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת. אֲבָל אֵין מֶלֶךְ

בְּלֹא עָם וּצְרִיכִין לְהוֹדִיעַ מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְכוּ', עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד בִּכְלָל וּבִפְרָט הוּא עַל יָדוֹ. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַדַּרְגָּה נְמוּכָה יוֹתֵר, שָׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת יוֹתֵר וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל עַל זֶה נִתְּנָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכוּ', שֶׁאֵינָהּ מַכְבֶּדֶת עָלֵינוּ בְּיוֹתֵר וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּל מַה דְּאָסַר לָן שָׁרֵי לָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּזְכִּירִין בְּבִרְכַּת אֵרוּסִין וְאָסַר לָנוּ אֶת הָאֲרוּסוֹת וְהִתִּיר לָנוּ אֶת הַנְּשׂוּאוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי כָּל חֲתֻנָּה וְעַל-יְדֵי כָּל הוֹלָדָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּהֶתֵּר נַעֲשֶׂה תִּקּוּן נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, אַף-עַל-פִּי שֶׁרֹב הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה זַךְ מֵאֲחִיזַת הַתַּאֲוָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת בְּיוֹתֵר בְּעִנְיָן זֶה. וְהוּא מֻחְמַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הוֹלָדַת אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁבְּכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי חַיִּב כָּל אָדָם לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ עַל יָדוֹ. וְהִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי צְמְצוּמִים רַבִּים שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזָתָם. וּבְכָל דַּרְגָּה נְמוּכָה יוֹתֵר מִתְפַּשְּׁטִים בְּיוֹתֵר עַד שֶׁבְּהַיְחוּד הַנַּשְׁמִי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא עִקַּר הַהוֹלָדָה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ עַל-כֵּן שָׁם הִתְגַּבְּרוּתָם מְאֹד. אֲבָל הַתּוֹרָה מַגֶּנֶת עָלֵינוּ וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיהָ, שֶׁעַל כָּל פָּנִים כְּשֶׁנִּשְׁמָרִין מֵאִסּוּר וּמִתְחַבְּרִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין בְּבִרְכַּת אֵרוּסִין וְנִשּׂוּאִין בְּקִבּוּץ מִנְיָן עֲשָׂרָה לְפָחוֹת וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה. עַל-יְדֵי כָּל זֶה מַמְשִׁיכִין כֹּחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהִתְפָּאֵר בְּכָל הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁזּוֹכֶר לָאוֹ כְּלוּם וְכוּ', שֶׁבְּכֹחוֹ נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים וְכוּ' שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא, עַד שֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי חִבּוּר זֶה דַּיְקָא. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַנִּשְׁמִיִּים הָרְחוֹקִים מְאֹד וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁעַל יָדוֹ כָּל הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁמִּתְקַיֶּמֶת הַכֹּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק צט

וְזֶה בְּחִינַת אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף מֵעֵת יְצִיאָתְךָ מֵהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ אֶל הַגָּלוּת וְגַם בְּתוֹךְ הַגָּלוּת עַד שֶׁתַּחֲזֹר וְתָשׁוּב לִמְקוֹמְךָ לְלִבָּנוֹן וְכוּ' אִתִּי תִּהְיֶה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה מְרֻמָּז לְעִנְיָנֵינוּ שֶׁמִּתְחִלַּת הַלֵּבֶן הֶעֱלְיוֹן עַד כָּל הַדְּרֻגּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹר בָּהֶם שֶׁבָּהֶם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גָּלֻיּוֹת עַד שֶׁתַּחֲזֹר וְתָשׁוּב בְּשָׁלוֹם לְבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנוֹן, הַכֹּל אִתִּי תִּהְיֶה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וְכוּ'. וְזֶהוּ מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהָרְרֵי נְמֵרִים. שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת הַקָּשׁוֹת מְאֹד שֶׁהֵם מְעוֹנוֹת אֲרָיוֹת וְהָרְרֵי נְמֵרִים, שְׁמְקוֹמָם אֵצֶל הָרֵי שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן וְכוּ', גַּם מִשָּׁם תַּעֲלֶה בְּכֹחַ רֹאשׁ הָאֱמוּנָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְזֶהוּ לְבַבְתִּנִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ בְּאַחַד עָנָק מִצַּוְּארֹנָיִךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

שֶׁמְּחַבֵּב אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁמּוֹצֵא בָּהֶם אַף-עַל-פִּי שֶׁקִּלְקְלוּ כְּמוֹ שֶׁקִּלְקְלוּ בָּעֵגֶל וְכוּ', וְכֵן בְּכָל דּוֹר וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת הַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁגִּלָּה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק אֱמֹרָה לֵאלֹקֵי בְּעוֹדִי וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְכֵן בְּשָׁאֲרֵי מְקוֹמוֹת. כִּי כָּל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁעָבַר בְּכָל הַדְּרָגוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְעָמַד בְּכֻלָּם, שֶׁבְּכֹחוֹ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַכֹּל מִסּוֹף כָּל דַּרְגִין עַד רֵישׁ כָּל דַּרְגִין בְּכֹחַ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדוֹ דַּיְקָא וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמְרָה עַל פָּסוּק וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ וְכוּ':

חלק ק

וּבִשְׁבִיל זֶה עוֹלֶה הֶחָתָן לַתּוֹרָה. כִּי הַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה נִקְרָא עוֹלֶה לַתּוֹרָה, בְּחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ', בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁעַקְרָהּ בְּשַׁבָּת שֶׁאָז עוֹלִין כָּל הַשִּׁבְעָה קְרוּאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם מְתַקְּנִים שִׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן שֶׁהֵם כְּלַל הַמִּדּוֹת וְהָעוֹלָמוֹת. עַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַנִּזְכָּר לְעֵיל הָאָרָה מִשָּׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁהִוא אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ וְכוּ', שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וּמִשָּׁם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַחֲתָנָה שֶׁהִוא בִּשְׁבִיל הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הוֹלְכִין עִמּוֹ רַב עַם יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ, בְּחִינַת בִּרְבוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם, כִּי עַמְּךָ כֻּלָּם צַדִּיקִים. שֶׁזֵּהוּ עִצָּם הַשִּׂמְחָה שֶׁמִּתְחִילִין אָז, שֶׁמַּתְחִילִין לְעוֹרֵר בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׂמְחוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לְכַבֵּד אָז, וְכֵן עַל הַחֲתָנָה בְּמִינֵי תַּרְגִּימָא שֶׁל דְּבַשׁ. כִּי עַל הַתּוֹרָה נֶאֱמַר הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים שֶׁנִּסְמָךְ לִפְסוּקֵי תּוֹרַת ה' תְּמִימָה וְכוּ' עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה וְכוּ', שֶׁמְּדַבֵּר מִשֶּׁבַח הַתּוֹרָה עַד צַדְּקוּ יַחְדָּיו וְכוּ'. כִּי דְּבַשׁ בְּחִינַת תִּקֶּף הַדִּינִים (כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת שׁוֹפָר) שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְתִיקוּת הַתַּאֲווֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁעִקָּרָם תַּאֲוָה זֹאת (כִּי דְּבַשׁ גִּימַטְרִיָּא אִשָּׁה כַּמּוּבָא), שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בָּזֶה נֶאֱמַר עָלָיו נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְכוּ' וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה וְכוּ'. שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֹּגֶם שִׁמְשׁוֹן שֶׁהָלַךְ אַחַר עֵינָיו, כִּי סָבַר שֶׁיָּכוֹל לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן אֲפִלּוּ בְּזִוּוּג שֶׁל אִסּוּר מֻחְמַת שֶׁהָיָה נְזִיר אֱלֹקִים וְכוּ', וְזֶה לְמִצֹּא הַדְּבַשׁ בְּגֻוִּית הָאַרְיֵה. אֲבָל לַסּוֹף טָעָה בָּזֶה הַרְבֵּה וְכוּ'. כִּי אֲפִלּוּ בַּקְּדֻשָּׁה נֶאֱמַר דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דֵּיֶךָ, שֶׁנֶּאֱמַר אֲפִלּוּ עַל הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין לְצַמְצְמוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֵּהוּ פֹּגֶם בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר דְּבַשׁ מָצָאתָ וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן בַּזִּוּוּג הַגַּשְׁמִי וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהוּא בְּאִסּוּר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁבָּזֶה פֹּגֶם אֲפִלּוּ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְשִׁמְשׁוֹן

הַגִּבּוֹר. וּבֶן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא וְנָדָב וַאֲבִיהוּא פָּגְמוּ לְהֶפֶךְ שֶׁלֹּא רָצוּ לְהוֹרִיד עַצְמָן כְּלָל לְהַחְבּוּר הַנַּשְׁמִי וְרָצוּ לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי תַּבְעֶרֶת לִבָּם לְבַד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי צִמְצוּמִים וּמִלְחָמָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּקָרְבָתָם לְפָנַי ה' וַיָּמֻתוּ. אֲבָל עַתָּה שֶׁהֶחָתָן עוֹלֶה לַתּוֹרָה וְזוֹכִין לַחֲתָנָה שֶׁל מִצְוָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ, עַתָּה מִצְוָה לֶאֱכֹל תַּרְגִּימָא שֶׁל דְּבַשׁ וּלְרַמֵּז שֶׁבְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁהוּא שׂוֹרֶשׁ הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל יָדוֹ נִמְתָּק אֲחִיזַת הַדִּינִים שֶׁבַּדְּבַשׁ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אַדְרַבָּא עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה הוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה כָּל כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹהֲגוֹת הַנָּשִׁים שֶׁזּוֹרְקִין אֵז עַל הֶחָתָן לֶעקיד שֶׁל דְּבַשׁ וֶאֱגוֹזִים. כִּי דְּבַשׁ הוּא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וֶאֱגוֹזִים זֶה בְּחִינַת אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי וְכוּ', וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י לְמָה נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל כֶּאֱגוֹז, מָה אֱגוֹז קְלִפָּתוֹ קָשָׁה וּבְתוֹכוֹ מְגוּרוֹת שֶׁל מַאֲכָל כָּךְ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹות כָּרִמּוֹן וְכוּ'. דָּבָר אַחֵר, מָה אֱגוֹז אַף-עַל-פִּי שֶׁאַתָּה מַשְׁלִיכוֹ בְּתוֹךְ הֶרֶפֶשׁ וְהַטִּיט אֵין מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ נִמְאָס אַף יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹבֵר בְּגִלֻּיּוֹת שֶׁעִקָּרָם גִּלּוּת הַתַּאֲוֹות כְּמוֹ שֶׁעוֹבְרִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין מַה שֶּׁבְּתוֹכָם נִמְאָס, כִּי אַדְרַבָּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַקְלִפָּה הַקָּשָׁה שֶׁעַל הָאֱגוֹז שֶׁקָּשָׁה מְאֹד מְאֹד לְשָׁבְרָהּ, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא אֵין מַה שֶּׁבְּתוֹכָם נִמְאָס כַּמּוּבָן מֵהַמָּשָׁל בְּחוּשׁ. כִּי הַקְלִפָּה שׁוֹמֶר לַפְּרִי כַּיָּדוּעַ. כִּי כָּל הֶרֶפֶשׁ וְהַטִּיט הַמְּאוּס מְאֹד שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל הָאֱגוֹז בְּתוֹכָם אֵין בּוֹ כֹּחַ לְמָאֵס אֶת הַמַּאֲכָל שֶׁבְּפְנִימִיּוּת הָאֱגוֹז מֵחֲמַת שֶׁהַקְלִפָּה הַקָּשָׁה מַגֶּנֶת עָלָיו וְכוּ'. וְלִסּוֹף יִרְחֲצוּ בְּמַיִם הֶרֶפֶשׁ וְהַטִּיט וְיִשְׁבְּרוּ הַקְלִפָּה הַקָּשָׁה וְיוֹצִיאוּ הַמַּאֲכָל נָקִי וְזַךְ וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק קא

כִּי הַשְׁבָּעָה בְּרָכוֹת שֶׁל חָתָן וְכַלָּה. הֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה מֵהַשְׁבָּעָה רוֹעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְׁבָּעָה בָּעטַלִּירִס הַנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁמִּשָּׁם קְדֻשַּׁת הוֹלָדַת יִשְׂרָאֵל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁבָּעָה קְרוּאִים שֶׁעוֹלִים לַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁהֶחָתָן עוֹלֶה לַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי הַנִּשּׂוּאִין עַל-יְדֵי זֶה מְקַבֵּל כֹּחַ לִזְכּוֹת לִבְחִינַת הַשְׁבָּעָה בְּרָכוֹת וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים לְהַלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "לַשָּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם":

בְּתְחִלָּה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין וּמִשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרָע (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן עב עַיֵּן שָׁם). וְאַחַר כָּךְ שִׁבֵּר הַיֵּצֶר הָרָע וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין, זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וּמִשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה וְשׁוֹרֶשׁ הַכֹּחַ לִשְׁבֹּר הַיֵּצֶר הָרָע כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר

שָׁם. וּמִדַּת הַדִּין הִוא מִבְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ לִבְרֹא כָּל הָעוֹלָמוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהָיָה צִמְצוּם בְּחִינַת דִּין וְהַמְּשָׁכַת הָאוֹר לְתוֹךְ הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים שֶׁמִּשְּׁנֵיהֶם דַּיְקָא נִתְהַוֶּה הַבְּרִיאָה. אֲבָל הָיָה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ', וּמִשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים וְהָעִקָּר הֵם הַכְּפִירוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכוּ'. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה צָרִיךְ לְתַקֵּן כָּל זֶה עַל-יְדֵי מִצְוָה אַחַת שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת וְכוּ' וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל בַּמֶּה דְּלֹא הָוֵי לֵיהּ רְשׁוּת בְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר בְּחִינַת הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב יוֹתֵר מִדַּאי וְכוּ' רַק לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּמּוּבָן בַּתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. אֲבָל הוּא פֹּגֵם בְּכָל זֶה, עַל-יְדֵי עֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁאָמַר לָהֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ'. וְגַם לֹא הִמְתִּין בְּזִוּוּגוֹ עַד שַׁבָּת וְכוּ'. וְהִיא הֵסִיתָה אוֹתוֹ לֶאֱכֹל וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַמַּחֲשָׁבוֹת עַד שֶׁבָּא לִפְגַם הַמַּעֲשִׂים וְכוּ'. וְכָל הַפְּגָמִים הָאֵלּוּ תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְעַל-יְדֵי זֶה כִּמְעַט שֶׁנֶּחֱרַב הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁנִּבְרָא רַק בִּשְׁבִילוֹ כִּי הָיָה רָאוּי לָמוּת בְּיוֹם אָכְלוֹ וְכוּ', אַךְ רַבִּים רַחֲמָיו וְנִתְגַּלָּה אֵלָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹקִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם שֶׁהוּא לִפְנוֹת עֶרֶב בִּזְמַן מִנְחָה, וְאָמַר לוֹ אַיֶּכָּה בְּחִינַת אֵיכָה יָשְׁבָה וְכוּ'. בְּחִינַת צִמְצוּם, וְכוּ'. בְּחִינַת אַיֵּ"ה וְכוּ'. וְאָז נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה לְהַתְחִיל בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וַאֲפִלּוּ בְּכָל רֶגַע בִּבְחִינַת לְרָגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ. שֶׁבְּכָל רֶגַע מַבְחִין וּמְנַסֶּה ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָאָדָם וּמְרַמֵּז לוֹ לְשׁוּב עַל כָּל פָּנִים מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרַע וְכוּ' וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁיְּשִׂים אֶל לִבּוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל וְכוּ':

וְכָל זֶה כָּלוּל בְּשִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. גָּאט אִיז גְּרוֹיס מָע וויסְט גָאר נִיט וְכוּ'. גָּדוֹל ה' זֶה בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף הַמֵּאִיר בְּלֵב הָאָדָם וְכוּ'. וְאֵין יוֹדְעִין כְּלָל זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַצִּמְצוּם. סָע טוּהִין זִיךְ אוֹף דֶּער וועלְט אֲוֹנֵי זַאכִין מָע וויסְט גָאר נִיט. זֶה בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת שֶׁבְּנֵי-אָדָם מַמְשִׁיכִין בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּתוֹךְ הַצִּמְצוּם בְּתוֹךְ הֶחָלָל וְכוּ'. אֲבָל אֵין יוֹדְעִין כְּלָל. כִּי בְּכָל פַּעַם צְרִיכִין לַחֲזֹר לִבְחִינַת צִמְצוּם הַדַּעַת שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל. כִּי תֵּכֶף שֶׁיַּחֲשֹׁב שֶׁיּוֹדֵעַ, נִפְגָּם הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פְּסוּק שְׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב (בְּסִימָן סג לִקּוּטֵי חא). וַאֲפִלּוּ הָעֵסֶק שֶׁלָּכֶם וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ עִנְיָן וְכוּ', כִּי אֵין יוֹדְעִין כְּלָל. אַךְ אֵיךְ בָּאִין לָזֶה הוּא עַל-יְדֵי צְעָקָה וּתְפִלָּה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּבִינִים בְּלִבּוֹ שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל וּמִתְחַזְּקִים עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא לִצְעֹק וְלִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וַאֲפִלּוּ אִם נַעֲשֶׂה כֵּן אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים. כִּי אֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד עוֹבְרִים עַל הָאָדָם מַה שֶּׁעוֹבֵר בְּלִי שִׁעוּר. וְהָעִקָּר לֵידַע שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל. וְהַפֶּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָסַר לָנוּ כָּל הָאִסּוּרִים, הוּא בְּעַצְמוֹ אָמַר שֶׁהַכֹּל יְכוֹלִין לְתַקֵּן עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל זֶה וְהִגִּיעַ לְתַכְלִית הַיְדִיעָה

דִּלֹּא נֵדַע בְּרוּם הַמַּעֲלָה וְכוּ'. וְיַקְיֵם עַל כָּל פָּנִים אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל תִּתְחַכֵּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם וְכוּ'. כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר. כִּי כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין הִתְחַבְּרוּת יֵשׁ וְאַיִן שֶׁל תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כְּמוֹ כֵן אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁכָּל הָעֲבֵרוֹת פּוֹגְמִין מְאֹד מְאֹד, אֲבָל אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא כְּשֶׁשָּׁב בְּדַעְתּוֹ וּבוֹרַח מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְהַפְכָּם לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְכוּ'. וְזֶה יְכוֹל לִזְכּוֹת בְּכָל רֶגַע אִם יִרְצֶה, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁיְּבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגֶד אַנְשֵׁי אֱמֶת שֶׁיּוֹנְקִים מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכוּ' שֶׁצָּעַק שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וְהַכֹּל עַל-פִּי הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן חִבֵּר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל תְּשׁוּבָה וּתְפִלָּה שֶׁהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צִמְצוּם הַלֵּב וְכוּ' וּלְהַמְשִׁיךְ לְתוֹכוֹ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְכוּ'. עַד שֶׁיְּקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שְׁלֵמָה וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת. עַרְבִית בְּחִינַת צִמְצוּם. שַׁחֲרִית בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָאוֹר. וּבִשְׁנֵיהֶם יֵשׁ קְרִיאַת שְׁמַע בְּחִינַת מֹחִין. כִּי גַּם בְּהַצִּמְצוּם יֵשׁ מֹחִין נִפְלָאִים וְכַמּוּבָן מִזֶּה לַמַּשְׂכִּיל בְּכִתְבֵי הָאַר"י. וּבִפְרָט בְּהַסְּפָרִים שֶׁמְּדַבְּרִים מֵעוֹלָם הַמַּלְבּוּשׁ וְכוּ'. וּבֶאֱמֶת יֵשׁ עוֹד וְעוֹד גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ וְכוּ'. כַּאֲשֶׁר הֵבַנְתִּי מִשִּׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר. אֲבָל בְּכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ בְּרִיאָה חֲדָשָׁה, וּבֵין כָּל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין הַצִּמְצוּם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּהֶרֶף עַיִן זֶה נִכְנַס וְזֶה יוֹצֵא וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עָלָיו וְכוּ'. אֲבָל הַתְחָלָתוֹ מִכִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עֶרֶב שֶׁהוּא אַחַר חֲצוֹת שֶׁנִּקְרָא בֵּין הָעַרְבַּיִם. וְאָז הַתְּקוּן עַל-יְדֵי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁאֵין בּוֹ קְרִיאַת שְׁמַע. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ אָז מֹחִין מֵחָדָשׁ רַק עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁל בֹּקֶר קֹדֶם שֶׁמִּסְתַּלְּקִין לְנַמְרֵי בָּעֶרֶב צְרִיכִין אָז לְהִתְחַזֵּק רַק בִּתְפִלָּה לְבַד, וּצְרִיכִין לִזָּהֵר בִּתְפִלָּה זֹאת מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי שָׁם סוֹד הַצִּמְצוּם וְהַמְשָׁכַת הָאוֹר אֵיךְ כְּלוּלִין יַחַד בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים שְׁתֵּי פְּעָמִים שֶׁגִּלּוּ אָז יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי אֵלִיָּהוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם. כִּי שָׁם בְּחִינַת נְפִילַת אַפַּיִם בְּחִינַת וַיַּסֵּתֶר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא וַיֹּאמְרוּ שְׁתֵּי פְּעָמִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. לְתַקֵּן בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצְּעָקָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁהוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה:

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מַתָּן תּוֹרָה שֶׁעִקַּר הָאוֹהָרָה הָיְתָה פֶּן יֶהֱרְסוּ וְכוּ' שֶׁהַזְּהִירָם מְאֹד שְׁתֵּי פְּעָמִים. הַיְנוּ בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה הוֹדִיעָם וַיְדַבֵּר וְכוּ' אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' וְכָל הָעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כַּנִּזְכָּר לְעֵיל רַק לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נִגּוּן כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל כֹּחַ הַנִּגּוּן וְכוּ', שֶׁמְּרַמֵּז בְּלֵב כְּמוֹ שֶׁמְּרַמֵּז וְכוּ', לְמִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, בְּחִינַת אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי וְכוּ'. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה

וְאָהֳמָה וַיִּשְׁמַע קוֹלִי. אוֹי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עֶרֶב. תְּכוּן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשַּׂאת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב. וּצְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְבָאֵר הַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּבָר עָזַרְנִי ה' יִתְבָּרַךְ לְבָאֵר מְעַט. כַּנִּדְפַּס בְּמְקוֹמוֹ. וְעוֹד לֶאֱלֹק מִלִּין. וְהָעִקָּר לֵידַע וּלְהָבִין שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יְחַיֶּה עַצְמוֹ בְּכָל דִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמְּבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגְדּוֹ, בִּבְחִינַת תּוֹרַת ה' תְּמִימָה דָּא אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִיא תְּמִימָה וְאֵין יוֹדְעִין בָּהּ כְּלָל. אַף-עַל-פִּי-כֵן מְשִׁיבַת נָפֶשׁ וְכוּ':

לְבָאֵר קְצָת מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁל רַבִּי אֵילְעָא אִם רוֹאֶה אָדָם וְכוּ' יִלְבַּשׁ שְׁחוֹרִים וְכוּ' וְיֵלֵךְ לְמָקוֹם שֶׁאֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁאֵין יוֹדְעִין שָׁם כְּלָל, שֶׁשָּׁם אֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ אִם פָּגַם. כִּי אֵין מַגִּיעַ שָׁם שׁוּם פְּגַם כְּלָל. וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁיְּקַיֵּם דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בְּפַרְהֶסְיָא, עַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לְזָכוֹת לִתְשׁוּבָה כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים עַל וְיַעֲשֶׂה מַה שֶּׁלִּבּוֹ חָפֵץ וְכוּ'. וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יִהְיֶה נֶאֱבָד לְגַמְרֵי. כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁלֹּא יְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בְּפַרְהֶסְיָא בְּוַדַּאי עֲדַיִן צוֹעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה עַד שֶׁיִּתְהַפְּכוּ הָעֲוֹונוֹת לְזְכֻיּוֹת בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. עֲנֵנִי ה' עֲנֵנִי. עֲנֵנִי שֶׁתֵּרֵד אֵשׁ וְכוּ' וַעֲנֵנִי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים הֵם:

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי הָיָה תֵּכֶף אַחַר הַחֻרְבָּן, וְכָל תִּקּוּנוֹ בִּבְחִינַת תִּקּוּן בֵּיתָא תִּתְאָה שֶׁהוּא הַבַּיִת הָאַחֲרוֹן שֶׁאָנוּ מְקַוִּים וְאָז דַּיְקָא יִתְתַּקֵּן בֵּיתָא עִלָּאָה. וְעַל-כֵּן לֹא גָּלָה הָאִדְרָא זוּטָא עַד יוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ, אַחַר שֶׁגָּלָה הָאִדְרָא רַבָּא וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ בְּשִׁבְיל מַעֲשֶׂה שִׁטִּים כַּמּוּבָא. כִּי כָּל כֹּחוֹ וּזְכוּתוֹ הָיוּ צְרִיכִים בְּשִׁבְיל שֶׁיִּכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְיִבְנוּ בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת לֹא אָבוֹא בְּעִיר וְכוּ'. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וְלֹא נִשְׁלַם תִּקּוּן בֵּיתָא תִּתְאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין שְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן נֶחֱרַב פַּעֲמַיִם. כִּי מֹשֶׁה בָּנָה הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּגְמַר בְּנִיסָן בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה נֶגֶד הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּיתָא תִּתְאָה שֶׁנִּגְמַר בְּתִשְׁרֵי שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, אֲבָל גַּם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עֲדַיִן לֹא נִגְמַר תִּקּוּן בֵּיתָא תִּתְאָה וְכוּ'. וְנֶחֱרַב פַּעֲמַיִם וְכוּ', וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֵידַע קְבוּרָתוֹ שֶׁלֹּא יִדְחֲקוּ אֶת הַקֵּץ וְכוּ'. אֲבָל אַחַר שֶׁכְּבָר נֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ פַּעַם שְׁנִיָּה וְלֹא יִבָּנֶה בִּנְיָן שֶׁיֵּחָרֵב עוֹד חַס וְשָׁלוֹם רַק אָנוּ מְמַתִּינִים וּמְצַפִּים עַד שֶׁיִּבָּנֶה בִּנְיָן עוֹלָם. עַל-כֵּן הִתְחִיל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי לְעַסֵּק מִיָּד בְּתִקּוּן בֵּיתָא תִּתְאָה עַל-יְדֵי הָאִדְרָא רַבָּא וְכוּ'. אֲבָל לֹא גָּלָה הָאִדְרָא זוּטָא שֶׁהוּא תִּקּוּן אַבָּא וְאִמָּא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל עַד יוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ, כִּי אָז דַּיְקָא אַחַר שֶׁגָּלָה הָאִדְרָא רַבָּא וְתִקֵּן בִּבְחִינַת בֵּיתָא תִּתְאָה אָז עָסַק בְּתִקּוּן בֵּיתָא עִלָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן, עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת סוֹד אַבָּא וְאִמָּא וְכוּ' וְעַל-כֵּן אָז יָרְדוּ

כָּל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן עַתָּה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמֵאָז עוֹסְקִים גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּתִקּוּן זֶה כְּמוֹ הָאֲר"י זַ"ל וְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְכוּ' עַד הַסּוֹף עַד שֶׁיִּגְמְרוּ מַה שֶּׁהִתְחִילוּ לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם. כִּי תֵּכֶף בַּיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְנִתְמַעֵט בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ בְּתַכְלִית הַמְּעוּט, הִתְחִיל תֵּכֶף הַמִּלּוּי וְהַתִּקּוּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּשִׁיחַ נוֹלָד בְּתִשְׁעָה בְּאָב. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁמַּתְחִיל דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁהִיא מַגִּיעָה לְתַכְלִית הַמְּעוּט שֶׁהוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה וְכוּ':

הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה. זֶה צְרִיכִין לְגַלּוֹת עַל-יְדֵי הָעֲבוֹדָה בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל הַשָּׂגַת אוֹרֵיתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בֶּן עַזַּאי, זֶה בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה, עָלְמָא דְּאָתֵי וְכוּ'. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָעוֹלָם הַבָּא כִּי אִם עַל-יְדֵי הָעֲבוֹדָה שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם. כִּי מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן עִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים לְגַלּוֹת בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁזֶּה כָּל עֲבוֹדָתָם בָּזֶה הָעוֹלָם. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן שֶׁבְּכָל פַּעַם זוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְהַעֲלוֹת גַּם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה כַּנַּזְכָּר לְעֵיל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר שְׁלֵמוּת עֲלִיַּת בֵּיתָא עִלָּאָה וְכוּ' הוּא בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתָם, שֶׁאָז נִסְתַּלְּקִין לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. אֲבָל אָז דַּיְקָא הֵם שְׁכִיחֵי יָתִיר בְּהַאי עָלְמָא (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת אַחֲרֵי דַּף ע) כִּי אָז דַּיְקָא אֵין לָהֶם בְּעַצְמָן עֲבֹדָא וַעֲשִׂיָּה בָּזֶה הָעוֹלָם, רַק כָּל עֲבוֹדָתָם שָׁם לְתַקֵּן הַצְּמָצוּמִים מִבְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא לָזֶה הָעוֹלָם בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכּוּ כָּל הָרְחוֹקִים לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹלִין בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה, הֵם מַמְשִׁיכִין צְמָצוּמִים בְּתִקּוּנִים כָּאֵלֶּה עַד שֶׁיְּגַלּוּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הָרְחוֹקִים מְאֹד, וְאָז דַּיְקָא יִהְיֶה נִשְׁלָם תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת וְיִהְיֶה נִבְנֶה הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת תִּקּוּן בֵּיתָא תַּתָּאָה עַד שֶׁיַּעֲלוּ יַחַד בִּשְׁלֵמוּת בֵּיתָא עִלָּאָה עִם בֵּיתָא תַּתָּאָה:

כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכָּן וְהַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה שֶׁנִּקְרָא אֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁשָּׁם נִתְוַעֲדוּ וְנִתְכַּנְּסוּ כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כֵּלִים לְקַבֵּל אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַשְּׁקָלִים שֶׁנִּתְּנוּ בְּשִׁעַת הַמְּנְיָן וְכוּ':

כִּי רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה בְּעֵת הַחֲרָבָן וְעַל יָדוֹ הִתְחִיל מֵיָּד עִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּזְכָּר לְעֵיל עַל-יְדֵי שֶׁנִּסְתַּלֵּק עַל קִדּוּשׁ ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל יוֹם שְׁתֵּי פְּעָמִים אֵל נָקְמוֹת ה' לַעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת שֶׁעִקָּרָם רַבִּי עֲקִיבָא וְכוּ'. כִּי גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה'. כִּי רַבִּי עֲקִיבָא סָרְקוּ אֶת בְּשָׂרוֹ וְכוּ' וּמְכָרוּהוּ בְּמָקוֹלִין. שֶׁעַל זֶה שָׁאַל מֹשֶׁה זוֹ תּוֹרָה וְכוּ'. וְעַתָּה כָּל תִּקְוָתֵנוּ

עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּתְגַּלָּה קְבוּרָתָם שֶׁהֵם יְעוֹרְרוּ אֶת מֹשֶׁה רַעְיָא מְהֵימְנָא שֶׁיִּתְחַבְּרוּ יַחַד לַעֲסֹק בְּתִקּוּנֵנוּ:

כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ. כִּי מִי לָנוּ גָּדוֹל מִמֹּשֶׁה שֶׁלֹּא נִתְעַסֵּק בּוֹ אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְבַדּוֹ. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא עַל קְבוּרָתוֹ, כִּי הוּא בִּבְחִינַת אוֹר אֵין סוֹף נֶגְדֵּנוּ וְכוּ'. וְכָל זֶה מֵחֲמַת פְּגַם מַעֲשֵׂה שִׁטִּים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה פָּגְמוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁמֹּשֶׁה בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּתִקּוּן עָוֹן פְּעוֹר אֲשֶׁר לֹא הִטַּהֲרנוּ מִמֶּנּוּ וְכוּ'. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לָבוֹא עַל קְבָרוֹ, כִּי עַל-יְדֵי רִבּוּי פְּגָמֵינוּ הוּא בִּבְחִינַת אֵין סוֹף נֶגְדֵּנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְצַמְצְמוֹ וְכוּ'. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא נִכְנְסוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלֹא נִבְנָה הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר בֵּיתָא תַּתְאָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָיָה בָּאֳמֶת עֵסֶק הַגְּאֻלָּה שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה קָשֶׁה מְאֹד. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּפַעַם אַחַת, כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה הִתְגַּלּוּת וְהַעְלָמוֹת בְּדָרָכִים נִפְלָאִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְשֶׁצְּרִיכִים לְתַקֵּן כָּל זֶה עַל-יְדֵי הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא, קָשֶׁה מְאֹד. כִּי לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מְתַקֵּן כָּרָאוּי הוּא מְקַלְקֵל בְּכָל פַּעַם וְכוּ', רַק שֶׁקִּיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹמְדִים בְּנִסָּיוֹן הַבְּחִירָה. אֲבָל הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְכוּ', שֶׁגַּם הֵם שׁוֹגִים עַל-יְדֵי זֶה אֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁשָּׁגָה מֹשֶׁה בְּהַכָּאַת הַצּוּר וְכוּ', וּסְבִיבָיו נִשְׂעָרָה מְאֹד וְכוּ'. וְעַל כֵּן יֵשׁ לָהֶם יְגִיעוֹת עֲצוּמוֹת מְאֹד מְאֹד לְתַקְּנֵנוּ וְכוּ'. וּבְפֶרֶט מֹשֶׁה שֶׁהָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז קָשֶׁה מְאֹד לְתַקֵּן הַצְּמְצוּמִים כָּרָאוּי וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל וְאִלּוּ לֹא חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', אֲבָל חָטְאוּ בַּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת וְכוּ'. עַל-כֵּן בְּהֶכְרַח שֶׁיֶּחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין יְגִיעָה עֲצוּמָה שֶׁיִּכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְיִבָּנֶה הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ עַל כָּל פָּנִים שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיֶּחֱרַב אַחַר כָּךְ וְיִגְלוּ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה תִּקּוּן גָּדוֹל עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר נִבְנָה וְכוּ'. אַדְרַבָּא גַּם הַחֻרְבָּן יִתְהַפֵּךְ לְתִקּוּן וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מִזְמוֹר לְאָסָף, קִינָה לְאָסָף מִבָּעְיָא לֵיהּ. אֶלָּא שֶׁשָּׁפַךְ חֲמָתוֹ עַל עֵצִים וַאֲבָנִים וְכוּ'. וְקָשֶׁה הֲלֹא נִזְכָּר שָׁם גַּם מִיתַת הַצַּדִּיקִים-נָתְנוּ אֶת נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל וְכוּ' בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ וְכוּ'? אַךְ כָּל זֶה הוּא תִּקּוּן עַל-יְדֵי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, וְעַל-כֵּן קֹדֶם בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן כָּל יְגִיעָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה שֶׁיִּבָּנֶה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן לֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ, מֵעִצָּם גְּדֻלָּתוֹ לֹא נִתְעַסֵּק בּוֹ אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמֵעִצָּם פְּגָמֵינוּ וְכוּ'. שֶׁאִם יָדְעוּ קְבוּרָתוֹ הָיָה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם חֻרְבָּן וְכוּ', עַל-כֵּן לֹא יָדַע אִישׁ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁזֶּה מֵחֲמַת מַעֲשֵׂה שִׁטִּים, שְׁנֵיהֶם אֱמֶת. כִּי הָיָה מֵחֲמַת גְּדֻלָּתוֹ וּמֵחֲמַת קִלְקוּלָם וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִכְנְסוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלֹא נִבְנָה הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אַחַר הַחֻרְבָּן הַשֵּׁנִי הִתְחִיל תֵּכֶף הַבִּנְיָן הַשְּׁלִישִׁי כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי אָז הִגִּיעוּ לְתַכְלִית הַמְּעוּט שֶׁהוּא הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל תֵּכֶף הַתִּקּוּן. וְעַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים

סִבֵּב שֶׁאָז הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִמֹּשֶׁה בְּחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּנְּבִיאִים לֹא קָם וְכוּ', וְהוּא הִמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּבְעִנְיָן מִיתָתוֹ הָיָה בְּהֵפֶךְ מִמֹּשֶׁה שֶׁלֹּא נִתְעַסֵּק בּוֹ אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, וּבוֹ לֹא הִתְעַסְּקוּ אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל אַדְּרַבָּא סָרְקוּ אֶת בְּשָׂרוֹ וְכוּ', וּמָכְרוּ אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמָקוֹלִין, וְזֶה מֵעֵצֶם גְּדֻלָּתוֹ וְכוּ'. וּמֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ פַּעֲמַיִם וְכוּ', אָז הִתְקִוּן דִּיקָא עַל-יְדֵי הַגּוּף שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁנִּשְׁאַר בָּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַתָּה עוֹשִׂין הִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי שֶׁהוּא מִתַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁשִּׁמֵּחִים עַל שְׂבָאִים עַל קִבְרוֹ. כִּי עַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי קִבְרֵי צַדִּיקִים כָּאֵלּוּ וְכוּ'. שֶׁאָנוּ זוֹכִים לְתַקֵּן הַצְּמָצוּמִים וְכוּ', עַל-יְדֵי שֶׁבָּאִים עַל קִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, כִּי כְּבָר עָשׂוּ פְּעֻלּוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלּוּ מֵאָז וְעַד עַתָּה שֶׁיְּכוֹלִים לָבוֹא עַל קִבְרָם אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים הָרָשָׁע שֶׁבָּרְשָׁעִים וּלְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי זֶה. כְּמוֹ שֶׁרוֹאִים שֶׁשָּׁלְטוּ זָרִים בִּבְשָׂרוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת כְּלָל. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הַכֹּל הָיָה לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל לָנֶצַח וְכוּ'. וְגַם כְּבָר הָיָה הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ פַּעֲמַיִם, וְיִשְׂרָאֵל יָרְשׁוּ כְּבָר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁה רִאשׁוֹנָה וּקְדֻשָּׁה שְׁנִיָּה, וּכְבָר הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא וְתַלְמִידָיו וְצַדִּיקִים כָּאֵלֶּה בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן עַתָּה כָּל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי קִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים. וְהַכֹּל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה-שֶׁלֹּא יָדַע אִישׁ. כִּי הוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע אֶת קְבוּרָתוֹ וְכוּ'. אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה הַגּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן שֶׁיָּבוֹא עַל-יְדֵי זְכוּת הַצַּדִּיקִים שֶׁיַּחֲזִירוּ יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה שֶׁחִדְּשׁוּ בְּתוֹרַת מֹשֶׁה, וְעַל-יְדֵי קִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִים עָלֵינוּ קִיּוּם תּוֹרַת מֹשֶׁה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְבָּאֵר מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמָנְחוֹת אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם וְכוּ' בְּעִנְיַן רַבִּי עֲקִיבָא. וּבְעִנְיַן שֶׁשָּׁקְלוּ בְּשָׂרוֹ בְּמָקוֹלִין. עַיֵּן כָּל הַמַּאֲמָר:

וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ. עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל עֵלִי זָרְחָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל וְכוּ'. בַּיּוֹם שֶׁנִּפְטַר רַבִּי וְכוּ' נוֹלַד רַב אַשִׁי וְכוּ'. הֵינוּ בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּחִינַת זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא וְכוּ':

וְהָעִקָּר שֶׁיְּקַבְּלוּ מַלְכוּתוֹ מֵעַצְמָם עַל-יְדֵי בְּחִירָתָם, בִּבְחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בָּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְזֶה בְּחִינַת אֵין הָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת אֶלָּא מִדַּעְתָּהּ. וְעַל-כֵּן הָרְבָּה הַמּוֹפְתִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי יָכוֹל הָיָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לִשְׁלֹחַ בָּרָק אֶחָד וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיוּ רְשָׁעִים שֶׁמֵּתוּ בִּשְׁלֹשֶׁת יְמֵי אֲפֵלָה וְכוּ'. כִּי הָיָה לָהֶם בְּחִירָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה רָדַף פַּרְעֹה וְכוּ'. וְכֵן יִשְׂרָאֵל וַיַּמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיְּגַלֶּה מַלְכוּתוֹ שֶׁיְּקַבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֵרָצוֹן עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא וּבְגָלוּתָא קַדְמָאָה וְכוּ'. וּבְגָלוּתָא בַּתְרָאָה בְּקִנְיָה דִּילָךְ וְכוּ'. וְאָז יִהְיֶה עִקַּר

שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת שֶׁיִּתְקַיֵּם וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה, וּשְׁמוֹ אֶחָד בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁיִּתְקַיֵּם וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ מְלָכִים כָּל גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ וְכוּ'. וְכָל יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ מְלָכִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנַיִךְ וְכוּ' אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ וַעֲפַר רַגְלַיִךְ יְלַחֵכוּ וְכוּ'. כִּי יִתְקַיֵּם 'יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו' שֶׁיִּהְיוּ מְחַיִּין מֵתִים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עוֹד יֵשְׁבוּ וְכוּ'. אֲבָל אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. כִּי כָּל זֶה בְּחִינַת תִּכְלִית דְּאָכְלֵי כַּלְא וְכוּ'. כִּי עַתָּה שֶׁכְּבָר הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכוּ' וְכֵן גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים וְכוּ', אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהִמְשִׁיכוּ קִיּוּם הַתּוֹרָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי שֶׁהִתְקָרְבוּ לָהֶם בִּמְרִירוּת הַגָּלוּת בְּבְזָיוֹן כָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים וְכוּ' וְלֹא חָשַׁבְנוּהוּ וְכוּ' וְאֶת דּוֹרוֹ מִי יְשׂוֹחֵחַ וְכוּ' כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בְּחוּשׁ עַתָּה. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ', שֶׁהֵם הַדְּבֵקִים בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכִי אֶפְשָׁר לְדָבֵק בּוֹ וַהֲלֹא אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, אֶלָּא הִדָּבֵק בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הָעִקַּר הַמַּלְחָמָה וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁל הָאָדָם וּגְדוֹלָה מִכָּל מִינֵי מִלְחָמוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּעִנְיַן הִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁעִקַּר הַקְּלָקוּלִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיוּ עַל-יְדֵי דָּתָן וַאֲבִירָם. וְכֵן בִּימֵי דָּוִד וְכוּ', וְכֵן סְמוּךְ לְדוֹרוֹתֵינוּ בִּימֵי הָאָר"י זַ"ל וְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְכוּ'. וּבִפְרָט בְּיָמֵינוּ כִּי כָּל הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים וְכוּ'. וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה אֲפִלּוּ תְּשׁוּבָה שֶׁעִקָּרָהּ בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק וְכוּ'. וְכָל זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹרְיָתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁקְּדְמָה לָעוֹלָם שֶׁעוֹלֶה עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַדִּלּוּג הַמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת קְדֻשַּׁת כֶּתֶר בְּעֵת שֶׁאוֹמְרִים אַיֵּה' וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת כַּד אִיהִי סְלִיקַת שַׁאֲלִין אַיֵּה וְכוּ', מֵחֲמַת שֶׁמְּדַלְּגֶת וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת. וְכֵן בְּיוֹם טוֹב שֶׁמִּתְפַּלְּלִין מוּסָף. כִּי גַּם הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת, מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת. מָחֳרַת הַשַּׁבָּת בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת יוֹם אֶתְמוֹל בְּחִינַת מִנְחָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שִׁמְטָה וְיוֹבֵל שֶׁהֵם בֵּיתָא תַּתָּאָה וּבֵיתָא עִלָּאָה. שֶׁמִּתְחִלָּה הִיא שִׁמְטָה. וְאָז דִּיקָא זוֹכִין לַיּוֹבֵל. כִּי לֹא אָבוֹא בְּעִיר וְכוּ'. וְאָז הַכֹּל הֶפְקֵר. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁקּוֹרִין שַׁבָּת בִּשְׁעַת חֲתֻנָּה וְכוּ'. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַיּוֹבֵל הוּא בְּיוֹם-כִּפּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר. שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה. שֶׁאָז צְרִיכִין בְּיוֹתֵר הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁשִּׁמְטָה וְיוֹבֵל הֵם בְּרָזָא דְּה'. הַיְנוּ בְּחִינַת ה' הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁהִיא בְּחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה. וְעַיֵּן שָׁם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּעִנְיַן לֵאָה וְרָחֵל וְכוּ':

רָאשֵׁי פְּרָקִים לְהִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה וּבוֹ עִנְיַן פֶּסַח:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל:

שְׁאֵלַת 'מַה נִּשְׁתַּנָּה' בְּחִינַת צְמָצוּם הַדַּעַת, שֶׁהִיא בְּחִינַת קֻשְׁיוֹת, אַרְבַּע קֻשְׁיוֹת, כִּי ד הַוָּוֹת וְכוּ'. אַךְ הַשְּׁאֵלָה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בְּדֶרֶךְ חָכְמָה מָה הָעֵדוֹת וְכוּ'. אֲבָל לֹא כַּבֵּן הָרָשָׁע וְכוּ'. כִּי הַצְמָצוּם מִתְחַלָּה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה גַּם-כֵּן בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ. אֲבָל לֹא יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם כְּמַסְתִּיר פָּנִים, בְּחִינַת וַיִּתְּנוּ אֵלָיו כָּתַף סוֹרֶרֶת, בְּחִינַת וָאֶקְרָא אֲלֵיכֶם וְכוּ'. וַאֲדַבֵּר אֲלֵיהֶם הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְכוּ'. בְּחִינַת הַשְׁמֵן לֵב. רַק שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת הָסֵבִי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְאָז תִּקּוּן הֵה בִּבְחִינַת 'ד"י אֲכָלוּ', שֶׁנַּעֲשֶׂה מִד יוּד ה וְכוּ'. שִׁיר פְּשׁוּט וְכוּ'. כְּשֶׁמַּאִיר אוֹר הָאַיִן סוֹף זֶה בְּחִינַת אוֹר פְּשׁוּט וּכְשֶׁמְּצַמְצְמוֹ זֶה בְּחִינַת שִׁיר כָּפוּל. כִּי הַצְמָצוּם עַל-יְדֵי בְּחִינַת ה' עִלָּאָה וְשָׁם הוּא לְמַעְלָה מִימֵי הַבְּנְיָן שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאוֹר בִּשְׁבִיל הַמִּדּוֹת זֶה בְּחִינַת ו, שֶׁהֵם כְּלַל הַבְּנְיָן שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וְשָׁם עִקַּר הַבֵּרוּר מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז עֵץ הַדַּעַת שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִשָּׁם. וּכְשֶׁמִּתְקַדֵּשׁ כָּרָאוּי שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת מְשֻׁלָּשׁ וְאָז נִשְׁלָם הֵה' שֶׁהָיְתָה ד', כִּי נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ שֶׁזֶּה כָּל שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה, בְּחִינַת ה' מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ, בְּחִינַת יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְכוּ'. וּבְכָל פַּעַם צְרִיכִין לַחֲזֹר לְאָחוֹר שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַצְמָצוּם לִשְׁכֹּחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, רַק לִזְכֹּר תָּמִיד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. בְּחִינַת בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת ה' זָכָרְתִּי. בְּחִינַת הִשְׁמֶר לְךָ פֶּן תִּשְׁכַּח וְכוּ'. בְּפֶסַח הָיָה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹר אֵין סוֹף בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעָבַרְתִּי, וְאֶתְגַּלֵּיתִי וְכוּ' אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים עִצֶּם הָאוֹר וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּלִי צְמָצוּם, אֲבָל אֵלּוּ הַצְמָצוּמִים הָיוּ בְּחִינַת הַצְמָצוּמִים הַקּוֹדְמִים מְאֹד מִבְּחִינַת עוֹלָם הַמַּלְבּוּשׁ וְהַטָּהִירוּ וְכוּ'. וְכָל זֶה מֻחְמָת שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בִּשְׁלֵמוּת. אֲבָל אַחַר כָּךְ סוֹפְרִין אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה. וְאָז מְקַבְּלִין בְּשָׁבוּעוֹת הָאוֹר הַגָּדוֹל בְּהַדְרָגָה בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְכוּ' שֶׁהֵם כְּלַל הַמִּדּוֹת וְכוּ'. לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בְּחִינַת עֲצֶרֶת זֶה יַעֲצֹר בְּעַמִּי:

כָּל הַקְּרְבָּנוֹת גִּלָּה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם חוּץ מֵעֲשִׂירִית הָאֵיפָה (בְּפָרָשַׁת לֶךְ לְךָ וּבְפָרָשַׁת וַיִּקְרָא). וְאֵל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ, אַף הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וְתֵר לָנוּ סְלִיחָה אַחַת מִשָּׁלוֹ, וְאֵיזוֹ זוֹ עֲשִׂירִית הָאֵיפָה. כִּי זֶה הַסּוֹד שֶׁל קָרְבַּן מִנְחָה, קָרְבַּן עָנִי וְדַל בְּדַלֵּי דַּלּוּת וְכוּ', זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג מַחֲמַת שֶׁהַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה תְּלוּיָה בָּזֶה. כִּי בָּזֶה תְּלוּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לִבְלִי לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בְּדַלֵּי דַּלּוּת וְכוּ', בְּכָל הַבְּחִינוֹת שֶׁהוּא עָנִי וָדַל מִן הַדַּעַת וּמְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְהוּא עָנִי מַמָּשׁ שֶׁאֵין לוֹ פַּרְנָסָה וְיֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת וּבִלְבּוּלִים עֲצוּמִים מִזֶּה וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מִתְגַּבֵּר לְהָבִיא עַל כָּל פָּנִים מִנְחַת עָנִי עֲשִׂירִית הָאֵיפָה, בִּפְרָט מִנְחַת הָעֹמֶר שֶׁהָיָה מִשְׁעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה, זֶה לֹא הֵרְאָה אֲפִלּוּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו

הַשָּׁלוֹם עִמָּם נוֹרָאוֹת הָעִנְיָן הַזֶּה עַד הֵיכָן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק וְכוּ', כִּי עִקַּר זֶה הָעִנְיָן מְאִירִין הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ בְּחִינַת דָּוִד שֶׁאָמַר כַּמָּה פְּעָמִים וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן, כִּי הוּא עָנִי וְרוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר. וּבוֹ כְּתִיב וְחָסוּ בוֹ עַם עָנִי וָדָל, וּכְתִיב יָחוֹס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ. וּבוֹ יֶחֱסוּ עֲנֵיֵי עַמִּי. כִּי אַתָּה עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ. אֶשְׁכּוֹן אֶת דַּכָּא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף בְּצָרְתּוֹ, שֶׁיְּקָרֵהוּ מְאֹד מְאֹד, וַאֲפִלּוּ מָאן דְּאָמַר שֶׁגִּלָּה זֹאת לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ, הָיָה רַק בְּרֶמֶז וְכוּ'. כִּי מֵעֲשִׂירִית הָאֵיפָה קָרְבַּן עָנִי לְמָדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֲפִלּוּ תְּפִלָּה קְטַנָּה אֵינָהּ נִמְאֶסֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּסוֹף מְנָחוֹת נֶאֱמַר בִּבְהֵמָה רֵיחַ נִיחוֹחַ וְנֶאֱמַר בְּמִנְחָה רֵיחַ נִיחוֹחַ לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ. מִכְּלַל שֶׁהָיָה רָאוּי לְבַזּוֹתוֹ וּלְשַׁקְּצוֹ וּלְהַסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ. אַךְ רַבִּים רַחֲמָיו. וְהוּא מַרְבֶּה לִסְלֹחַ וּמְוַתֵּר סְלִיחָה אַחַת מִשֶּׁלּוֹ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

הַחֲרָשִׁים שִׁמְעוּ וְהָעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת. אַךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְעִוֵּר לִרְאוֹת וּלְחֵרֵשׁ לִשְׁמֹעַ וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה, מִי עִוֵּר כִּי אִם עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ כְּמַלְאָכִי אֶשְׁלָח, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמְרֻמָּזִים בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בֶּעטלֵירס שֶׁנִּקְרָאִים עִוֵּר וְחֵרֵשׁ וְכוּ'. שֶׁעַל יָדָם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכוּ':

עַיִן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּהַקְדָּמָה (דף ב) רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה וְכוּ' שֶׁשַּׁיָּךְ לְהַתּוֹרָה לַשֶּׁמֶשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל. עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב עַל פְּסוּק יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר וְכוּ' וּמַה שֶּׁכָּתוּב, נָכוֹן וְאֶמְא אוֹזְפַת מָאנְהָא לְבִרְתָּא וְכוּ' שֶׁזֶּה נִזְכָּר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל:

גַּם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם מֵעִנְיַן מ"י וּמַ"ה מֶה חָמִית וְכוּ'. שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְעַט שַׁיְּכוּת לְהַתּוֹרָה כִּי מְרֻחָמִם בְּעִנְיַן דְּרֵי מַעְלֶה וְדְרֵי מַטֶּה אַךְ צְרִיכִים לְעַיֵּן וּלְבָאֵר הֵיטֵב. כִּי שָׁם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מְבָאֵר שֶׁמַּ"ה הוּא לְתַתָּא וְכוּ'. וְהַדְּבָרִים עֲמֻקִּים:

וְזֶה בְּחִינַת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁאָז הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה. כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, שֶׁדַּיְקָא אַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק לַמָּקוֹם שֶׁנִּסְתַּלֵּק, מִשָּׁם יְמַשִּׁיךְ הָאֲרַת הָאוֹר בִּבְחִינַת צְמָצוּמִים נִפְלָאִים וְכוּ' לְעוֹרֵר הַכֹּל לִתְשׁוּבָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים 'צַדְּקָתְךָ' שֶׁאוֹמְרִים. צְדָקָה בְּחִינַת עָנִי שֶׁמַּשְׁפִּיעִין בּוֹ הַדַּעַת בִּבְחִינַת ה' דָּלֶת הַוָּוֹת וְכוּ'. בְּחִינַת צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת, וְאָז נִסְתַּלְּקוּ יוֹסֵף מֹשֶׁה דָּוִד, שֶׁעַל יָדָם כָּל הַגְּאֻלּוֹת וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת רִבּוּי סְפָרִים אֲמִתִּיִּים שֶׁצְּרִיכִין עַתָּה בְּחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַעֲלַת הַדְּפוּס. כִּי כָּל הַחִדּוּשִׁים הֵם בְּחִינַת כֵּלִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת לוּחוֹת וְשִׁבְרֵי לוּחוֹת. בְּחִינַת סִיּוּם הַתּוֹרָה בְּעִנְיַן הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה, שֶׁמְּסַיֵּם וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וְכוּ' אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל-שֶׁשָּׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת לְעֵינֵיהֶם. וְאַחַר כָּךְ מַתְחִילִין

מִיָּד בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', כִּי שִׁבְרֵי לוּחוֹת בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהֵם מִיתַת הַמְּלָכִים וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל יָדָם הַתְּקוּן עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר הָיוּ וְנִשְׁתַּבְּרוּ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת לוּחוֹת וְשִׁבְרֵי לוּחוֹת מֻנָּחִים בָּאָרוֹן. כִּי הַלּוּחוֹת הַשָּׁנִיּוֹת הָיוּ עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר הָיוּ הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת וְנִשְׁתַּבְּרוּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק וְקִיּוּמוֹ בַּתְּחִיָּה. בְּחִינַת הִנֵּךְ שֹׁכֵב עִם אֲבוֹתֶיךָ וְקָם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִתְתַּקְּנוּ כָּל הַקִּלְקוּלִים בְּחִינַת וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹקֵי נֵכָר וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ לַמָּקוֹם שֶׁנִּסְתַּלֵּק, הוּא עוֹסֵק רַק לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בִּבְחִינַת תִּקּוּן עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר הָיָה בְּעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה וְיָצָא בְּשָׁלוֹם וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה צַדִּיק מוֹשֵׁל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת תִּקּוּן. בְּאֹפֶן שֶׁיָּאִיר אוֹר הָאֵין סוֹף בְּלֵב כָּל אֶחָד בִּבְחִינַת תִּקּוּן שֶׁיִּתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכוּ'. עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת שַׁבָּת. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַהֲלִיכָה עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים בִּפְרָט בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הָיָה תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה וְכוּ':

וְזֶה וְיִהְיוּ עֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתֶךָ וְאַל תַּרְבֶּה שִׂיחָה וְכוּ'. כִּי בֵּית גֵּאִים יִסַּח ה'. וְזֶה וַאֲנִי בָּעָנִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית אֱלֹקַי. בְּעָנְיִי דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי עֲנִיּוּתִי זְכִיתִי לְהָכִין לְבֵית אֱלֹקַי וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶשְׁכּוֹן אֶת דַּכָּא וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי עֲנִיּוּת וְקָטְנוּת יָכוֹל לְתַקֵּן הַצִּמְצוּמִים כָּרָאוּי לְקַבֵּל הָאוֹר אֵין סוֹף וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מָאן דְּזָעִיר הוּא רַב וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל: כָּל הַתּוֹרָה הִיא כְּלוּלָה בִּבְרֵאשִׁית רֹאשׁ בַּיִת. בֵּית דִּבְרֵאשִׁית. בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ וְכוּ'. ב' רֵאשִׁית, בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה. הַצַּדִּיק יָכוֹל לְהַגְבִּיהַּ לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ כְּאִלּוּ עָשָׂה תְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה בֵּיתָא תַּתָּאָה עִם בֵּיתָא עִלָּאָה אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכְךָ בְּעַצְמוֹ הַמִּדּוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם-כִּפּוּר וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַקִּבּוּץ עִם הָרֹאשׁ הָאֲמִתִּי שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַפְטָרַת בְּמִדְבַּר, וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֶר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי. וּמְפָרֵשׁ הַפָּסוּק עַל-יְדֵי מַה יִּזְכּוּ לָזֶה. עַל-יְדֵי וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה יַחְדָּו וְשָׂמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד, הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי עַל-יְדֵי זֶה יִזְכּוּ הַכֹּל לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֶר לָהֶם לֹא עַמִּי יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי. כִּי עַל-יְדֵי זֶה עֲוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים. כִּי אָז הֵם בְּגַן-עֵדֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, וְאֵין לָהֶם שׁוּם עֵרְבָּא מֵעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וְכוּ'. רַק הֵם שְׁכִיחֵי יַתִּיר וְכוּ' בְּשֶׁבִּיל טוֹבוֹת יִשְׂרָאֵל. וְתָכָף מִי שֶׁלּוֹמֵד הֲלָכוֹת שֶׁלָּהֶם וּמִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרֵיהֶם הֵם מַעֲלִין אוֹתוֹ בִּבְחִינָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ גָּדוֹל מֻחְמָת שֶׁהָיוּ בָּזֶה הָעוֹלָם וְנִצְחוּ הַמִּלְחָמָה כָּרָאוּי וְכוּ'. רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ זֶה הָאָדָם הָרוֹצֶה לְהִתְתַּקֵּן עַל יָדָם שֶׁיִּהְיֶה

לוֹ עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. בְּכָל פַּעַם שֶׁמְּחַזֵּק וְאוֹחֵז עַצְמוֹ בָּהֶם, כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּהַשִּׂיחָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. ה' יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל מְאֹד וְכוּ'. אֲפִלּוּ כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה עִמָּכֶם לְכָל מָקוֹם שֶׁנָּפַל כָּל אֶחָד וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ עִנְיָן וְכוּ'. וְזֶה אָמַרְתִּ לַה' אֲדֹנָי אָתָּה. הויה בְּחִינַת אוֹר אֵין סוֹף נֶגֶד שְׁאָר שֵׁמוֹת שֶׁעִקַּר הֶאָרָתוֹ בִּבְחִינַת אקיה תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה. אֲדֹנָי נִכְתַּב כָּאן בְּאָלֶף דָּלֶת בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה-מַלְכוּת. הַיְנוּ שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לוֹמַר לְהַשֵּׁם הָעֶצֶם בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה אדני אַתָּה. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִי עָם זֹאת עוֹלָה. טוֹבְתִי בַּל עָלֶיךָ, כִּי לֹא זָכִיתִי לְהַעֲלוֹתָם בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלִּי שֶׁכָּךְ הִיא הַמִּדָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אֲנִי טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ כִּי פָּגַמְתִּי וְכוּ'. אַךְ לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְכוּ'. כִּי הֵם יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת מַהַמִּדּוֹת בְּחִינַת יוֹם-כִּפּוּר. בִּבְחִינַת אִמָּא אוֹזְפַת מְנָהָא לִבְרַתָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח. וְזֶה בְּכָל פַּעַם כָּל עוֹד נַפְשׁוֹ בוֹ. וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בֵּית רֵאשִׁית. רֹאשׁ בַּיִת שֶׁשְּׁנֵיהֶם נִכְלָלִים יַחַד:

הלכות תפלת ערבית

פרק א

חלק א

תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת וְהָאִדָּנָא קְבָעוּהָ עֲלֵייהוּ חוֹבָה:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן ס שֶׁעַל-יְדֵי יִרְאָה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי הָעֲשִׂירוּת הַזֹּאת בָּאִין לְהִתְבּוֹנְנוּת הַתּוֹרָה. כִּי עַל-יְדֵי יִרְאָה מַכְנִיעִין בְּחִינַת שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי עַיִן שָׁם הַיטֵב:

וְהִנֵּה יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר 'בְּיִרְאָתֶךָ' בִּזְכוּת יַעֲקֹב שֶׁאָמַר מַה נּוֹרָא. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה מִתְיָרֵא כְּלָל מִבְּחִינַת הֶבֶל הַיֹּפִי. וְעַל-כֵּן לֹא מָצִינוּ בְּיַעֲקֹב שֶׁיֵּאָסֵר עָלָיו זִוּוּגוֹ אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַד לְמִצְרַיִם, כִּי אִם אַדְרַבָּא ה' יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחוֹ אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ וְכוּ'. כִּי יַעֲקֹב מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְהָיָה שׁוֹמֵר הַבְּרִית בְּיוֹתֵר וְלֹא הָיָה לוֹ שׁוּם אֲחִיזָה וּפַחַד מִבְּחִינַת הֶבֶל הַיֹּפִי. וְכָל זֶה הָיָה מֵחֲמַת שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת יִרְאָה שֶׁהִיא מַכְנַעַת בְּחִינַת הֶבֶל הַיֹּפִי כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּמֵחֲמַת זֶה זָכָה יַעֲקֹב לַעֲשִׂירוּת מֻפְלָג מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּפָרַצְתָּ יָמָּה וְקֵדְמָה וְכוּ' הַיְנוּ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים הַיְנוּ בְּחִינַת כָּל הוֹן דְּעָלְמָא, כִּי כָּל הָאֲבוֹת זָכוּ לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל לְפִי בְּחִינַת יִרְאָתָם לְפִי בְּחִינַת הַכְנָעָתָם אֶת הֶבֶל הַיֹּפִי. אֲבָל יַעֲקֹב שֶׁהָיָה שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה וְזָכָה לְהַכְנִיעַ לְגַמְרֵי בְּחִינַת הֶבֶל הַיֹּפִי כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן זָכָה לְתַכְלִית הָעֲשִׂירוּת, הַיְנוּ כָּל הוֹן דְּעָלְמָא, נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. כִּי תְּפִלַּת עַרְבִית הִיא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כִּי הוּא תִּקְּנָהּ, וְהוּא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, שֶׁעַל-יָדָהּ זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל

הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הִיא רְשׁוּת, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַזֹּאת אֲזַי אֵין חוֹבָה לְהִתְפַּלֵּל. כִּי זֶה הַהִתְבּוֹנְנוּת הִיא בְּחִינַת הַשָּׂגַת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי שֶׁזָּכָה לָזֶה. וְעַל-כֵּן הָיָה פָּטוּר מִתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הִתְבּוֹנְנוּת הַזֹּאת הִיא בְּחִינַת 'תּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ'. הַיְנוּ שֶׁכָּל אֻמָּנוּת וְהָעֲשִׂירוּת שֶׁלּוֹ הוּא רַק מֵהַתּוֹרָה, בְּחִינַת פְּסֹלֶת שֶׁל לוּחוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִתְעַשֵּׁר מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ שָׁם עַיִן שָׁם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֹא שָׁנוּ אֶלָּא כְּגוֹן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וַחֲבֵרָיו שֶׁתּוֹרָתָן אֻמָּנוּתָן וְכוּ'. וּלְפִי פְּשׁוּטוֹ תְּמוּהַּ, כִּי הֲלֹא גַּם עַתָּה נִמְצָאִים בְּנֵי-אָדָם שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם אֻמָּנוּת רַק עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בִּימֵי הַשַּׁ"ס. אַךְ הָעִקָּר תְּלוּי בַּהִתְבּוֹנְנוּת הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁתָּלוּי בַּעֲשִׂירוּת. וְעַל-כֵּן נִקְרָא תּוֹרָתָן אֻמָּנוּתָן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית דַּיְקָא. כִּי אָז בַּלַּיְלָה הַזְּמַן מְסֻגָּל יוֹתֵר לְהַשָּׂגוֹת וְהִתְבּוֹנְנוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בש"ט שֶׁרֹב חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה זוֹכִין בַּלַּיְלָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּסִימָן נב) שֶׁבַּלַּיְלָה מְסֻגָּל יוֹתֵר לְבִטּוּל עַיִן שָׁם. גַּם בַּלַּיְלָה הִיא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת, בְּחִינַת טָעֳמָה כִּי טוֹב סַחֲרָהּ לֹא יְכֻבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ. כִּי עֲשִׂירוּת בָּא מִשָּׁם, כִּדְמַשְׁמַע בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ לַמְעַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל הָאִדָּנָא קָבְעוּהָ עָלֶיהָ חוֹבָה. כִּי עַכְשָׁו אֵין זוֹכִין לְבְחִינַת הַשָּׂגָה זוֹ אֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה, וְעַל-כֵּן חוֹבָה לְהִתְפַּלֵּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן בָּעֶרֶב מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם לִפְנֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ. אֲבָל בַּשַּׁחַר אֵין מְבָרְכִין כִּי אִם שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ. כִּי עַרְבִית שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים בְּחִינַת וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה צָפוֹנָה וָנֶגְבָּה. וּכְנֶגֶד זֶה מְבָרְכִין אַרְבַּע בְּרָכוֹת לִפְנֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּלְאַחֲרֶיהָ כְּנֶגֶד ד' רוּחוֹת הָעוֹלָם. כִּי זוֹכִין אָז לְנַחֲלַת יַעֲקֹב נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים. אֲבָל בְּשַׁחֲרִית אֵין מְבָרְכִין כִּי אִם שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ רוּחוֹת שֶׁל בִּנְיַן הָעוֹלָם, כִּי צָפוֹן חָסֵר. וְשָׁם הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מִצָּפוֹן תִּפָּתַח וְכוּ'. כִּי שַׁחֲרִית הוּא כְּנֶגֶד אַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּיָמָיו עֲדַיִן לֹא הִכְנִיעַ לְגַמְרֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְלֹא זָכָה עֲדַיִן לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים. אֲבָל יַעֲקֹב זָכָה לְהַכְנִיעָהּ לְגַמְרֵי וְזָכָה לְכִבּשׁ כָּל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם אֲפִלּוּ רוּחַ צָפוֹן. וּמֵאַחַר שֶׁהִכְנִיעַ אֶת רוּחַ צָפוֹן עַל-כֵּן זָכָה לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל שֶׁעִקְּרוֹ בָּא מִשָּׁם, בְּחִינַת מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וְעַל-כֵּן הוֹסִיפוּ בְּרָכָה רְבִיעִית בְּעַרְבִית שֶׁהִיא נִתְקָנָה כְּנֶגֶד בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְהוּא בְּרִכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ. וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁין אָז וּפְרוֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת וַיִּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה. וְזֶהוּ שֶׁמְּבַקְּשִׁין אָז עַל הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ עַיִן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. כִּי עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בָּא כֹּחַ הַדִּבּוּר לִכְלֵי הַהוֹלָדָה שֶׁהֵם כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת. עַיִן שָׁם הֵיטֵב:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם דְּהַיְנוּ שְׁתַּיִם בַּיּוֹם וְאֶחָד בַּלַּיְלָה:

זֶה בְּחִינַת שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהֵיא בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' לִקּוּטֵי חֵלֶק א סִימָן יט:

כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּמּוּבָא, בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה בְּחִינַת שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעַל-כֵּן מִתְפַּלְּלִין שְׁתֵּי תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם וְאֶחָד בַּלַּיְלָה בִּבְחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי שְׁנַיִם מִקְרָא זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהֵיא בְּחִינַת יוֹם כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (שָׁם סִימָן ג) וּכְנֶגֶד זֶה מִתְפַּלְּלִין שְׁתֵּי תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם. וְאֶחָד תַּרְגּוּם זֶה בְּחִינַת לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנָה תַּרְדֵּמָה, בְּחִינַת תַּרְגּוּם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל וְהֵיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. כִּי הַתַּרְגּוּם הוּא פֵּרוּשׁ הַתּוֹרָה, וְהוּא בְּכְלַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה גַּם רֹב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה דְּהַיְנוּ הַתַּלְמוּד נִתְקַן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם כִּי תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵיא בְּחִינַת לַיְלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (שָׁם). וְעַל-כֵּן מִתְפַּלְּלִין תְּפִלָּה אַחַת בַּלַּיְלָה, כְּנֶגֶד בְּחִינַת אֶחָד תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית. כִּי עִקַּר בְּנָיַן בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה, הוּא עַל-יְדֵי תַּרְדֵּמָה הָיְנוּ עִקַּר בְּנָיַן וּשְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְיַעֲקֹב זָכָה לָזֶה דְּהַיְנוּ שֶׁזָּכָה לִשְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּלְחַם וְהִכְנִיעַ אֲחִיזַת הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וּבֵרֵר הַטּוֹב מִשָּׁם וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לִשְׁלֹמוּת הַקֹּדֶשׁ. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב בָּחִיר שֶׁבָּאָבוֹת וּמִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם פְּסוּל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֹמוּת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם כַּמְבֹאָר שָׁם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב שֶׁאָמַר כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, דְּהַיְנוּ שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן זָכָה לְהַעֲמִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנַיִם עָשָׂר בָּקָר שֶׁמַּלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם. הָיְנוּ בְּחִינַת שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁיָּצְאוּ מִיַּעֲקֹב, שֶׁזָּכָה לָזֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמִּין. וְעַל-כֵּן זָכָה לְהַעֲמִיד שִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב. וְכָל זֶה הָעִקָּר עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה עוֹסֵק לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הָעֵץ הַדַּעַת לְתַקֵּן פְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּמּוּבָא. כִּי הַשִּׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב וּלְהַפֵּךְ הַשִּׁבְעִים עֲמָמִין כֻּלָּם נֶאֱחָזִים בִּבְחִינַת שֹׂרֶשׁ אֲחִיזַת הָעֵץ הַדַּעַת שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְעַל-כֵּן עִקַּר מִלְחֲמוֹת יַעֲקֹב הָיָה עִם חוֹתְנוֹ לָבָן הָאֲרַמִּי. כִּי לָבָן הָאֲרַמִּי הוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם,

שֶׁהוּא לְשׁוֹן אֲרַמִּי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁלָּבָן קָרָא לוֹ יְגַר שָׂהֲדוּתָא, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וְלִינֹק מִן הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם. וְיַעֲקֹב קָרָא לוֹ "גַּלְעֵד" כְּדֵי לְהַשְׁלִים לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַיִן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁעִקְּרוֹ לְתַקֵּן הָעֵץ הַדַּעַת, עַל-כֵּן הָיָה עוֹסֵק לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי, הַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב לִבְנוֹת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן לָקַח יַעֲקֹב אֶת נָשָׁיו מִבְּנוֹת לָבָן דַּיְקָא. הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת חַוָּה אִשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת לֵאָה וְרָחֵל, עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת לָבָן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. דְּהַיְנוּ שֶׁהִכְנִיעַ הָרַע וְהוֹצִיא הַטּוֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִבְנָה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה בְּחִינַת לֵאָה וְרָחֵל. וְעַל-כֵּן זָכָה יַעֲקֹב לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, וְהֶעֱמִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וְשִׁבְעִים נֶפֶשׁ. כִּי זָכָה לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם וּלְבָרֵר הַטּוֹב, עַד שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם דַּיְקָא דְּהַיְנוּ שֶׁזָּכָה לְקַח לֵאָה וְרָחֵל מִבֵּית לָבָן דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל.:

וְזֶה שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו "עִם לָבָן גַּרְתִּי וְכוּ'" כִּי יַעֲקֹב בָּרַח מֵעֵשָׂו לְלָבָן, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת עֵשָׂו שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ רַע הַכּוֹלֵל, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיְּבַטֵּל יְנִיקָתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם שֶׁמִּשָּׁם הֵם יוֹנְקִים וְיַעֲלֶה הַטּוֹב לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וַאֲזַי עֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל מְמֵילָא יִהְיֶה נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן בָּרַח יַעֲקֹב לְלָבָן דַּיְקָא כְּדֵי לְתַקֵּן לְשׁוֹן תַּרְגּוּם וַאֲזַי יִפֹּל עֵשָׂו מְמֵילָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזָכָה לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ וְהוֹצִיא מִשָּׁם דַּיְקָא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ חַוָּה אִשָּׁה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָמַר "אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים", כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים עֲמָמִין שֶׁכְּלוּלִים בְּשֶׁבַע, שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת לָבָן מִבְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל.:

וְעַל-כֵּן הֶצְרֵךְ לַעֲבֹד לוֹ דַּיְקָא אוֹתָן הַשֶּׁבַע שָׁנִים. כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לְבָרֵר הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרַע צְרִיכִין לַעֲבֹר שָׁם וְלִסְבֹּל גָּלוּת וַעֲבדוּת שֶׁלָּהֶם, וְלַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן לְשַׁבְּרָם וּלְהַכְנִיעָם, וַאֲזַי דַּיְקָא מְבָרְרִין הַטּוֹב מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן אַחַר גָּלוּת הַשֶּׁבַע שָׁנִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת גָּלוּת שִׁבְעִים עֲמָמִין כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, אָז זָכָה לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת רָחֵל וְלֵאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הָיָה מְצַפֶּה עַד שֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. וְאָז כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף, אָז נִתְחַזֵּק דַּעְתּוֹ וְהֵבִין שֶׁזָּכָה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם, עַד שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי זֶה לְיוֹסֵף דְּהַיְנוּ שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן אָמַר אָז "שִׁלְּחֵנִי וְכוּ'", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא הָיָה מִתְיָרֵא עוֹד מֵעֵשָׂו מֵאַחַר שֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף שֶׁהוּא שִׂטְנוֹ וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְהִתְיָרֵא עַתָּה מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְהַעֲמִיד אֶת יוֹסֵף עַל-יְדֵי רָחֵל בַּת לָבָן הָאֲרַמִּי. שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבּוֹנִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם דַּיְקָא

כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב 'כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף', "רָחֵל" דַּיְקָא שֶׁהִיא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהִיא בַּת לָבָן. כִּי בִּנְיָנָהּ מִתַּרְגּוּם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נוֹלַד יוֹסֵף בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל עַיֵּן שָׁם, וְאָז בְּוַדַּאי לֹא נִתְיָרֵא עוֹד מֵעֲשָׂו שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל, כִּי הוּא נוֹפֵל מִמֵּילָא, בִּבְחִינַת לְשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת דִּבְרֵי יַעֲקֹב שֶׁשָּׁלַח לְעֵשָׂו הוּא עִם לָבָן גַּרְתִּי, עִם לָבָן דַּיְקָא, שֶׁהוּא לְשׁוֹן תַּרְגּוּם. שֶׁהִכְנִיעַ הָרַע מִשָּׁם וּבֵרֵר הַטּוֹב. וַאֲזַי עֵשָׂו נוֹפֵל מִמֵּילָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ "וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְכוּ'" הַיְנוּ בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת טוֹבוֹת וַעֲשִׁירוּת שֶׁבֵּרֵר מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן הָלַךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל כִּי הַכֹּל הוֹלֵךְ לְמִינוֹ הַיְנוּ כִּי אִיתָא שֶׁעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל הֵם כְּלָלְיוּת הַשִּׁבְעִים אֻמּין. וְעַל-כֵּן הָלַךְ לְשָׁם כְּדֵי שֶׁיִּתְחַבְּרוּ יַחַד הָרַע שֶׁל כְּלָלְיוּת הַשִּׁבְעִים אֻמּין, כְּדֵי לְהִתְגַּבֵּר עַל יַעֲקֹב חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל יַעֲקֹב עַל-יְדֵי שֶׁהִכְנִיעַ אֶת לָבָן הָיָה מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב דַּיְקָא תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית כִּי תְּפִלַּת עַרְבִית הִיא בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי זֶה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה הָיָה בְּחִינַת תִּקּוּנֵי יַעֲקֹב כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן עַרְבִית מְרֻמָּז בְּע' רַבָּתִי שֶׁל שְׁמַ"ע, שֶׁהוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת שַׁחֲרִית מִנְחָה עַרְבִית כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי עַרְבִית הִיא בְּבְחִינַת תַּרְגּוּם בְּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם זוֹכִין לְהַכְנִיעַ הַשִּׁבְעִים עֲמָמִין וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת שִׁבְעִים נְפָשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְהוּא כְּנֶגֶד סֻכּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כִּי בְּסֻכּוֹת מַכְנִיעִין הַשִּׁבְעִים אֻמּין שֶׁמִּתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין כְּפָרֵי הֶחָג:

וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. כִּי תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת רְשׁוּת בְּחִינַת הֶתֵּר שֶׁהוּא בְּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת נִגּהּ בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּמּוּבָא. כִּי חִיּוּב מְצָוָה וְאִסּוּר הֵם בְּבְחִינַת קֹדֶשׁ וְהִפּוּכוֹ. אֲבָל הֶהֱתֵּר וּרְשׁוּת הֵם בְּבְחִינַת תַּרְגּוּם עֵץ הַדַּעַת כַּמּוּבָא וְעַל-כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲצוֹת כִּי הַלַּיְלָה נֶחֱלָקֶת לְשִׁתַּיִם כִּי הִיא בְּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל-כֵּן נֶחֱלָקֶת לְשִׁתַּיִם, כִּי חֲצוֹת לַיְלָה הָרִאשׁוֹנָה אָז הוּא בְּחִינַת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּמּוּבָא. וַאֲנַחְנוּ עוֹשִׂין מִצְוֹת וְתִקּוּנִים גַּם בַּחֲצִי לַיְלָה הָרִאשׁוֹנָה דְּהַיְנוּ תְּפִלַּת עַרְבִית וּקְרִיאַת שְׁמַע, וּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה. וְאָז מַכְנִיעִין הָרַע וּמְבָרְרִין הַטּוֹב, וְאָז זוֹכִין לַחֲצוֹת דְּהַיְנוּ לַחֲלֹק אֶת הַלַּיְלָה שֶׁיִּתְהַפֵּךְ חֲצוֹת לַיְלָה הָאַחֲרוֹנָה לְטוֹב גָּמוּר, וְלִהְכָלֵל בַּיּוֹם, "וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר" (תְּהִלִּים קלט). כִּי מֵחֲצוֹת וָאֵילָךְ מִתְגַּלֶּה בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁהוּא אוֹר הַיּוֹם. וְעַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיָה נִזְהָר בַּחֲצוֹת, כִּי זֶהוּ שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲצוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן זְמַן הַזִּוּוּג אַחַר חֲצוֹת, כִּי

אָז נִבְנָה בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה עַל-יְדֵי תִּקּוּן עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה וְשֵׁנָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי חֲצוֹת שֶׁהוּא שְׁבִירַת הַשֵּׁנָה שְׁבִירַת הַלַּיְלָה, בְּחִינַת שְׁבִירַת עֵץ הַדַּעַת וַאֲזַי נִכְלָל בַּטּוֹב, וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר וְעַל-כֵּן מֵחֲצוֹת מִתְגַּלֶּה חֶסֶד אוֹר הַיּוֹם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַנֶּעְוֹר בַּלַּיְלָה וְכוּ' הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ בְּסִימָן נב עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב:

כִּי יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת הָעוֹלָם הוּא אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת, רַק אַחַר שֶׁנֶּאֱצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּבָר הָיָה מֻכְרָח כִּבְיָכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילֵנוּ. נִמְצָא שֶׁעַכְשָׁו שֶׁנִּמְצָאִים נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם, בְּוַדַּאי הָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת. וּמִזֶּה בָּא טָעוּתָם וְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁלָּהֶם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל בֶּאֱמֶת קֹדֶם שֶׁנֶּאֱצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אָז הָיָה הָעוֹלָם אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת. רַק תֵּכֶף שֶׁנֶּאֱצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל תֵּכֶף הֶצְרֵךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בִּשְׁבִילָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁנִּבְרְאוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אָז הָעוֹלָם הוּא בְּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת. וְעַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִכְלָלִין בּוֹ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִם נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת וְאָז נַעֲשָׂה כָּל הָעוֹלָם מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת. וְזֶהוּ הַנֶּעְוֹר בַּלַּיְלָה וְכוּ' הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. כִּי יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּמְבֹאָר וּמוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת הוּא תְּהִלָּתֶךָ וְהוּא אֱלֹקֶיךָ. וְהַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת דְּבַר ה' שֶׁעַל יָדוֹ נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. בִּבְחִינַת בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת אד' שְׂפָתַי תִּפְתָּח שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה הוּא דְּבַר ה' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּחִינַת דְּבַר ה' וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. כִּי הִתְגַּלּוּת הַבְּרִיאָה הוּא בְּחִינַת אוֹר בְּחִינַת וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וְכוּ'. וְקֹדֶם הַבְּרִיאָה זֶה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ. כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ מֵעֹמֶק הַמֶּשֶׁג. בִּבְחִינַת יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁיְּצִירָה נִקְרָא אוֹר וּבְרִיאָה חֹשֶׁךְ, מֵחֲמַת שֶׁבְּרִיאָה לְמַעְלָה מִיְּצִירָה וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שָׁם, עַל-כֵּן נִקְרָא חֹשֶׁךְ מֵעֹמֶק הַמֶּשֶׁג. בְּחִינַת יֶשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ. וְעַל-כֵּן גַּם בְּשָׁעַת הַבְּרִיאָה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ הַחֹשֶׁךְ קֹדֶם לְהָאוֹר בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא. כִּי הַחֹשֶׁךְ

שֶׁקָּדַם לְהָאוֹר מְרַמֵּז עַל קֶדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יֶשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ. וְאָז בִּבְחִינַת חֹשֶׁךְ בִּבְחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה דְּהַיְנוּ קֹדֶם שֶׁנֶּאֱצְלוּ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אָז הָיָה הָעוֹלָם בְּחִינַת אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִבְרְאוּ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם. כִּי הַתְּפִלָּה יֵשׁ לָהּ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה, כִּי גַּם ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפַּלֵּל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מִתְפַּלֵּל וְכוּ'. וְאָז בְּעַרְבִית אָז הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת רְשׁוּת בְּחִינַת אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת, כִּי עֲדַיִן אֵין חוֹבָה חַס וְשָׁלוֹם לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם מֵאַחַר שֶׁגַּם נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן לֹא נִבְרְאוּ. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית. כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ' בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁרֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁל הַבְּרִיאָה הָיָה יִשְׂרָאֵל, וְאָז בִּבְחִינַת רֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה הָיָה הָעוֹלָם אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִבְרְאוּ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל רַק שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, וְהָיָה הַדָּבָר בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אָז בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעָלָה יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה אָז הָיָה הָעוֹלָם אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁהִיא רְשׁוּת. כִּי רֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ מֵעִמָּק הַמַּשָּׂג כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְשָׁם עֲדַיִן הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת. וְעַל-כֵּן שָׁם הַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת רְשׁוּת. כִּי כְּבָיְכוֹל עֲדַיִן אֵין חוֹבָה לְדַבֵּר דִּבְרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי עֲדַיִן הָעוֹלָם הוּא אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת בְּחִינַת רְשׁוּת, כִּי עֲדַיִן לֹא נִבְרְאוּ יִשְׂרָאֵל רַק שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת בְּחִינַת יַעֲקֹב אָז הַתְּפִלָּה הִיא רְשׁוּת בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אַחַר כָּךְ שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב תְּפִלַּת עַרְבִית וְנִתְגַּלּוּ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי בַּלַּיְלָה נִבְרָאִים נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ', וְעַל-כֵּן בְּאוֹר הַבֹּקֶר שֶׁמִּתְגַּלֶּה אוֹר הַבְּרִיאָה, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הִיא בְּחִינַת אוֹר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, עַל-כֵּן אָז הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת חוֹבָה. כִּי אָז כְּשֶׁכְּבָר נִתְגַּלּוּ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ כְּבָיְכוֹל מְחֻיָּב לְדַבֵּר וְלִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָז בַּיּוֹם שֶׁהוּא עִקַּר הַבְּרִיאָה אַחַר שֶׁכְּבָר יָצְאוּ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אָז הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא דִּבֵּר ה' הִיא בְּחִינַת חוֹבָה. כִּי כְּבָיְכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ מְחֻיָּב לְדַבֵּר בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּבֵּר ה' וְלִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן אֵין לְהָאֳמוֹת שֶׁהֵם יִשְׁמְעֵאל וְעֵשָׂו אֲחִיזָה רַק בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק. כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם הוּא מֵהַכְּפִירוֹת כַּיָּדוּעַ. כִּי אֲחִיזָתָם מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּקְרָא אֵל אַחֵר-כְּפִירוֹת. וְעִקַּר הַכְּפִירוֹת הוּא אֶפִּיקוֹרְסוּת הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁמְּהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְאוֹמְרִים שֶׁחַס

וְשָׁלוֹם הָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת. וְטָעוּת זֶה נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל לָהֶם מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת הָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת אַחַר שֶׁנִּבְרְאוּ יִשְׂרָאֵל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם הִיא מִבְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, אַחַר שֶׁנִּבְרְאוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁאָז נַעֲשָׂה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל אֶפִּיקוֹרְסִית וְטָעוּת שֶׁלָּהֶם. אֲבָל בְּשֹׂרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה בְּשָׁרְשָׁם אֵין לָהֶם אֲחִיזָה כְּלָל. כִּי שָׁם הָעוֹלָם עֲדַיִן אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת וְאֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה שָׁם. וְעַל-כֵּן בְּיַעֲקֹב אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. כִּי גַּם עִקַּר קְדֻשַּׁת אַבְרָהָם וְיִצְחָק הוּא רַק בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת. וְשָׁם עִקַּר כְּלָלִיּוּת קְדֻשַּׁת הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ וְכוּ' וְלֹא בְּכָל יִצְחָק וְכוּ', כִּי הָעִקָּר הוּא יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב וְאַחַר כָּךְ וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁתְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה הָיָה יִשְׂרָאֵל, וְאָז הָיָה הָעוֹלָם אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת שֶׁהִיא תְּפִלַּת יַעֲקֹב, וְשָׁם אֵין לָהֶם עֲדַיִן שׁוּם אֲחִיזָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל תֵּכֶף שֶׁכְּבָר עָלָה יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲשָׁבָה וְהִתְחִילוּ לְהִתְגַּלּוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, נַעֲשָׂה תֵּכֶף הָעוֹלָם בְּחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת. וְאָז כְּשֶׁנִּבְרְאוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁכֻּלָּם לֹא נִבְרְאוּ רַק בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ. וְאָז הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְגַּלָּה בְּחִינַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָז בַּיּוֹם שֶׁהוּא עִקַּר הַבְּרִיאָה אָז הַתְּפִלָּה הִיא חוֹבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת בְּהִבָּרְאָם-בְּאַבְרָהָם. כִּי בְּרֵאשִׁית בָּרָא, בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא רֵאשִׁית שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, אָז בָּרָא ה', זֶה בְּחִינַת אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת, אֲבָל אַחַר כָּךְ שֶׁכְּבָר עָלָה יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲשָׁבָה וְנֶאֱצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אָז נֶאֱמַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּהִבָּרְאָם דַּיְקָא. זֶה בְּחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת, כִּי אַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה הָעוֹלָם בְּחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְאָז בַּיּוֹם הוּא תְּפִלַּת אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁיָּצְאוּ אַחַר יַעֲקֹב, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר ה' בֹּרְאֵךְ יַעֲקֹב וְכוּ', עוֹלְמִי עוֹלְמֵי מִי בְּרָאָךְ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן אָז בַּיּוֹם שֶׁכְּבָר נִתְגַּלּוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת חוֹבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן שָׁם יֵשׁ אֲחִיזָה לְהָאֻמּוֹת, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם מִשָּׁם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִיא בַּיּוֹם דַּיְקָא. כִּי בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת כְּשֶׁהָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת. דְּהַיְנוּ כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה רְצוֹן יִשְׂרָאֵל וּבוֹרֵא וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם בִּשְׁבִילָם כְּאִלּוּ הָיָה מְחֻיָּב בַּדָּבָר. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁנַּעֲשָׂה הָעוֹלָם מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּבְוַדַּאי זֶה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, וְעִקַּר כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הָעוֹלָם אַחַר כָּךְ בְּחִיּוּב הַמְצִיאוּת עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל

בַּמַּאֲמָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל עַיֵּן שָׁם. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עַכְשָׁו יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה מִבְּחִינָה זוֹ דַּיְקָא, מִבְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה דְּהַיְנוּ אַחַר שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱצְלוּ תְּחִלָּה. וְאָז אַחַר שֶׁנֶּאֱצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אָז הָעוֹלָם בְּחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל לָהֶם אֲחִיזָה לְאֶפִּיקוֹרְסוּת וּשְׁטוּת שֶׁלָּהֶם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לָהֶם מָקוֹם לִטְעוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה בָּעוֹלָם. אֲבָל בִּבְחִינַת יַעֲקֹב 'יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה' שָׁם אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה. כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁנֶּאֱצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, הָיָה הָעוֹלָם אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת וּבִרְצוֹנוֹ הַטּוֹב הֶאֱצִיל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ בָּרָא הָעוֹלָם בִּשְׁבִילָם וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

ה' הַטּוֹב יְכַפֵּר. ה' הַטּוֹב יְכַפֵּר. כִּי הַדְּבָרִים נְכוֹנִים מְאֹד לְמִי שֶׁיְּבִינֵם עַל נָכוֹן בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה:

פרק ד

חלק א

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת וְאַרְבָּעָה מִינִים. וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת' בְּלִקּוּטֵי א' בְּסִימָן סה עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ:

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא הַבְּחִיר שֶׁבָּאָבוֹת. וְהִיא הַתְּפִלָּה הַקְּבוּעָה שֶׁל כָּל הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁבַּיּוֹם, כִּי הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַלַּיְלָה וּבְתַחְלָה הוּא לַיְלָה וְאַחַר כָּךְ הַיּוֹם כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. נִמְצָא שֶׁתְּפִלַּת עַרְבִית הִיא הָרִאשׁוֹנָה מֵהַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִיא דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁנִּכְלָלִין בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. וּכְשֶׁעוֹמֵד בְּסוֹף הַתְּפִלָּה יִהְיֶה זוֹכֵר עֲדַיִן תֹּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה וְכוּ'. כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל:

כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל אָזַי הוּא הוֹלֵךְ בַּמֶּשֶׁךְ הָעֶלְיוֹן וּמְלַקֵּט צִיצִים וּפְרָחִים וְשׁוֹשַׁנִּים וַעֲשָׂבִים נָאִים וְיָפִים וְכוּ'. וְתֵכֶף כְּשֶׁמּוֹצִיא אוֹת רִאשׁוֹנָה וְכוּ' מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁגּוֹמֵר תֵּבָה אַחַת אָזַי הַתֵּבָה תּוֹפֶסֶת אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁמְּמֻנָּה יוֹצֵא הַדִּבּוּר וּמְחַבֵּק וְאוֹחֵז אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּאַהֲבָה עֲצוּמָה, וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הַנֶּפֶשׁ לֵילֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר וְכוּ'. אֲבָל אֵין זֶה שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, כִּי צְרִיכִין לִגְמֹר כָּל הַתְּפִלָּה וְלוֹמַר אַחַר כָּךְ עוֹד שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְכוּ'. עַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא רַק כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּלֵךְ מִזֶּה הַדִּבּוּר וִידַבֵּר דִּבּוּרִים אֲחֵרִים אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִשְׁכַּח הַדִּבּוּר הָרִאשׁוֹן לְעוֹלָם.

וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיַּעֲמֹד בְּסוֹף הַתְּפִלָּה יִהְיֶה זוֹכֵר עֲדַיִן אֲפִלּוּ הַדִּבּוּר הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַתְּפִלָּה. עַד אֲשֶׁר אֲפִלּוּ בַּתֵּבָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה יִהְיֶה עוֹמֵד עֲדַיִן בַּתֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְזֶה אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בִּטּוּל, עַל-יְדֵי סְתִימַת עֵינַיִם לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי עַד שֶׁיָּבוֹא לְתַכְלִית הַבִּטּוּל. וְאָז יִהְיֶה נִכְלָל בְּהַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב. וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּטַבֵּעַ בְּטֶבַע הָאָדָם שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יְסוּרִים גְּדוֹלִים חַס וְשָׁלוֹם הוּא סוֹתֵם וְעוֹצֵם עֵינָיו בְּחָזְקָה מְאֹד. כִּי שָׁם כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל הַתַּכְלִית רוֹאִין שָׁם שֶׁאֵין שׁוּם יְסוּרִים וְרָעוֹת בָּעוֹלָם כְּלָל. כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה. כִּי תַּכְלִית הַיְסוּרִין הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית כִּי אִם בְּסִתְימוּ דְּעֵינִין וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לְרְאוֹת דָּבָר הָרָחוֹק מֵעֵינָיו צָרִיךְ לְצַמְצֵם אֶת הָרְאוּת וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁרוֹצִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מֵעֵינֵי הָאָדָם, צְרִיכִין לִסְתֹּם עֵינָיו לְגַמְרֵי וּלְדַחֲקָם בְּאֶצְבַּע, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי. וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְשָׁם נִתְבַּטְּלִין הַיְסוּרִים לְגַמְרֵי כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מֶטְבָּע בְּטֶבַע הָאָדָם לִסְתֹּם עֵינָיו בְּחָזְקָה בְּשָׁעַת הַיְסוּרִים הַקָּשִׁים כְּדֵי לִבְרֹחַ מֵהַיְסוּרִים. כִּי עַל-יְדֵי סְתִימַת עֵינָיו בְּשָׁעַת הַיְסוּרִים, עַל-יְדֵי זֶה הוּא נִכְלָל בְּהַתַּכְלִית שֶׁשָּׁם נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיְסוּרִין כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּשָּׁאֵר שָׁם, כִּי יִתְבַּטֵּל בַּמְּצִיאוּת וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הַבִּטּוּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב. וַאֲזַי כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל אֲזַי חוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים הַיְסוּרִים בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. אֲבָל אַחַר כָּךְ מְקָרְרִין הַיְסוּרִים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת הַבִּטּוּל, כִּי עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל נִכְלָל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, וְשָׁם רוֹאִין שֶׁכָּל הַיְסוּרִין הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו שִׂמְחָה. וַאֲזַי כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל, וְנִשְׁאָר רְשִׁימָה מֵהַבִּטּוּל, אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַשִּׂמְחָה כְּלִי לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְזוֹכֶה לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי אוֹר הַזְּרִיחָה וְהַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הָרְשִׁימָה מֵהַבִּטּוּל שֶׁמֵּאִיר וּמַזְרִיחַ לְתוֹךְ הַמֹּחִין שֶׁנַּעֲשׂוּ כֵּלִים לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בַּעַל הַשָּׂדֶה שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּן הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁגְּדֵלִים שָׁם כָּל הַנִּשְׁמוֹת, שֶׁהוּא עוֹסֵק לְהָבִיא אֶת הַכֹּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין וְנִתְבַּטְּלִים בְּרָצוֹא וָשׁוֹב בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵדֵק הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית. כִּי בַּלַּיְלָה מַתְחִילִין הַדִּינִים לְהִתְגַּבֵּר וּכְדֵין כָּל הַגַּרְדִּינֵי נְמוּסִין נָפְקִין וְכוּ' כַּמְבאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וּצְרִיכִין לְבָרֵחַ מֵהֶם וּלְבַטְּלָם. עַל-כֵּן צְרִיכִים אָז לְסָתֵם עֵינָיו לְגַמְרֵי כְּדֵי לְהְיוֹת נִכְלָל וּמִתְבַּטֵּל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁשָּׁם נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיְסוּרִים וְהַדִּינִים. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהִכָּלֵל שָׁם, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין בְּהַתַּכְלִית עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה הָרִאשׁוֹנָה מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת. כִּי אָז בַּלַּיְלָה מִגְדָּל תֹּקֶף הַדִּינִים רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁמִּתְעוֹרְרִים אָז, צְרִיכִין לְהִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי. דְּהַיְנוּ לְסָתֵם עֵינָיו וְלִכָּלֵל בְּהַתַּכְלִית, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּטוּל. וְעַל-יְדֵי הַבְּטוּל אֶל הַתַּכְלִית, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית הִיא הָרִאשׁוֹנָה מֵהַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁבַּיּוֹם. כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלַּת עַרְבִית מַמְשִׁיכִין תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי אָז בַּלַּיְלָה מִתְקֵרֵב תֹּקֶף הַדִּינִים רַחֲמָנָא לִצְלָן נִכְלָלִין בְּהַתַּכְלִית בִּסְתִימוּ דְּעֵינִין שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲר"י זַ"ל. שֶׁבְּכָל תְּפִלַּת עַרְבִית יִסְתֹּם עֵינָיו מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ עַיֵּן שָׁם. כִּי אָז בְּשָׁעַת תְּפִלַּת עַרְבִית הוּא בְּחִינַת סְתִימוּ דְּעֵינִין כְּדֵי לְכָלֵל בְּהַתַּכְלִית כְּדֵי לְבַטֵּל הַדִּינִים הַמִּתְגַּבְּרִים אָז כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא. וְאָז מִתְקֵרֵב הַדִּין שֶׁמִּתְעוֹרֵר אָז צְרִיכִין לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בִּבְחִינָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל. עַד שֶׁיָּבוֹא לְתַכְלִית הַבְּטוּל לִהְיוֹת נִכְלָל בָּאֵין סוֹף וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁנָה וְהַדּוֹרְמִיטָא הַמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּאַפִּיל דּוֹרְמִיטָא עַל זְעֵיר אַנְפִּין וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ בְּחִינַת בְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי שֵׁנָה הִוא בְּחִינַת בְּטוּל שֶׁמְּסַלֵּק וּמְבַטֵּל דַּעְתּוֹ וְנִכְלָל בְּהַתַּכְלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת עִלָּמָא דְּאָתֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף. וְשָׁם כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִכָּלֵל שָׁם וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים וְהַיְסוּרִין כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֶּה צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הוּא יוֹמָא דְּדִינָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר. כִּי כְּשֶׁמִּתְבַּטְּלִים שָׁם בְּהַתַּכְלִית מֵחֲמַת תֹּקֶף הַדִּין שֶׁמִּתְעוֹרֵר אָז כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת נִשְׁאָר שָׁם, כִּי יִתְבַּטֵּל בְּמְצִיאוּת. וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הַבְּטוּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְשֶׁחוֹזֵר מֵהַבְּטוּל אָז רוֹצִים הַדִּינִים לְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וַאֲזַי מְקָרְרִין וּמְבַטְּלִין הַדִּינִים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵאוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הַבְּטוּל עַל-יְדֵי הָרְשִׁימָה שֶׁנִּשְׁאַר מֵהַבְּטוּל וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין הַדִּינִים בְּעֵת שֶׁחוֹזְרִין מֵהַבְּטוּל כַּמְבאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְזֶה

בְּחִינַת מִצְוַת שׁוֹפָר, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר. וְכֵן מַזְכִּירִין קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּבִרְכַת שׁוֹפָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים אַתָּה נִגְלֵיתָ בַּעֲנַן כְּבוֹדֶךָ וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר מְעוֹרְרִין בְּחִינַת כֹּחַ קַבָּלַת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵאוֹר הַזְּרִיחָה וְהַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הָרְשִׁימָה שֶׁל הַבִּטּוּל. וְעַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין הַדִּינִים בְּעֵת שֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מְבֹאָר בַּסְּפָרִים שֶׁעִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי מִצְוַת קוֹל שׁוֹפָר. כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים הוּא הַהַמְתָּקָה שֶׁמַּמְתִּיקִים אוֹתָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִים מֵהָרְשִׁימוּ הַנַּזְכָּר לְעֵיל בְּעֵת שֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבִּשְׁעַת הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית נִתְבַּטְּלִין הַדִּינִים שָׁם לְגַמְרֵי, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין הַדִּינִים נִמְתָּקִים בִּמְקוֹמָם, כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל חוֹזְרִים הַדִּינִים וּמִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל עִקַּר הַהַמְתָּקָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְתִּיק הַדִּינִים בִּמְקוֹמָן וְשָׁרְשָׁן, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל וְשָׁם יֵשׁ כֹּחַ לְהַדִּינִים לְהִתְעוֹרֵר. וַאֲזַי מִתְעוֹרְרִים לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר, מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין שֶׁרוֹצִים לְבַטְּלָם עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל, כְּדֶרֶךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁנִּלְחָמִים זֶה בָּזֶה, שֶׁכְּשֶׁאֶחָד רוֹאֶה שֶׁהַשֵּׁנִי מִתְגַּבֵּר הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכִים לְבַטֵּל הַדִּינִים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהָרְשִׁימָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת שׁוֹפָר כַּנַּזְכָּר לְעֵיל, זֶהוּ עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים, בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן וּמְקוֹמָן. כִּי בִּבְחִינַת הַבִּטּוּל שָׁם הַדִּינִים בְּטֵלִים לְגַמְרֵי וְאֵין לָהֶם שָׁם שׁוּם אֲחִיזָה כְּלָל. רַק עִקַּר אֲחִיזָתָם הוּא בִּבְחִינַת וְשׁוֹב בִּבְחִינַת הַחֲזָרָה מֵהַבִּטּוּל, שֶׁשָּׁם מַתְחִיל אֲחִיזָתָם, וּכְשֶׁמְּבַטְּלִין אוֹתָם שָׁם בְּמְקוֹמָן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהָרְשִׁימוּ כַּנַּזְכָּר לְעֵיל, זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי מִצְוַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵאוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בִּמְקוֹמָן כַּנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן. כִּי עַל-יְדֵי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל וְעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת שׁוֹפָר, עַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים אֶת הַתְּפִלָּה. כִּי עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הָאַחְדוּת לְדַעַת כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין זוֹכִין לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בְּסוֹף הַתְּפִלָּה יִהְיֶה זוֹכֵר עֲדַיִן תֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁכְחוּם וְחָזְרוּ וְיִסְדוּם כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת הַנִּסְיָרה שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַשָּׁנָה וְהַדּוֹרְמִיטָא דְּאַפִּיל עַל זְעֵיר אַנְפִּין, וְעַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְנַסְּרִין

וּבוֹנִין אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁתִּהְיֶה נִנְסֶרֶת מִבְּחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. הַיְנוּ בְּחִינָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל עַל פָּסוּק וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל רוּת הֲלֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי וְכוּ'. שֶׁהַדִּבּוּר אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁתֵּלֵךְ מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִמְשַׁךְ אוֹר הָאַחְדוּת לְמַטָּה בִּשְׁלֵמוּת, וְיֵשׁ עֲדַיִן אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת, וּמִתְיָרְאִים שֶׁכְּשֶׁתֵּלֵךְ הַנֶּפֶשׁ לְהַלָּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדִּבּוּר הָרִאשׁוֹן. כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְהַשִּׂכְחָה שֶׁהִיא מֵהַחִיצוֹנִים לְהִתְגַּבֵּר. וַאֲזַי הַמִּדּוֹת הָעֶלְיוֹנִים הֵם עֲדַיִן בִּבְחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲחִיזָה הֵם צְרִיכִין לִהְיוֹת אָחוֹר בְּאָחוֹר. וְאָז מֵחֲמַת שֶׁהֵם דְּבוּקִים בְּכֹתֶל אֶחָד לְשִׁנַּיְהֶם בִּבְחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר. אֲזַי הַדִּבּוּר הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הַנֶּפֶשׁ לֵילֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר. שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁגַּם לְמַעְלָה הֵם אֲחוּזִים יַחַד, בִּבְחִינַת כֹּתֶל אֶחָד לְשִׁנַּיְהֶם בִּבְחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר מֵחֲשַׁשׁ אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂכְחָה. כִּי שֹׂרֶשׁ הַדִּבּוּר מֵהַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה. אַךְ יְצִיאָתוֹ לָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַנֶּפֶשׁ, כִּי הַנֶּפֶשׁ מוֹצִיאָה וּמוֹלֶדֶת כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּשָׂרְשָׁן מֵהַדַּעַת. וְכָל זְמַן שֶׁאֵין נִמְשָׁךְ אוֹר הָאַחְדוּת לְמַטָּה עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, אֲזַי הַדַּעַת וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת, אֲחוּזִים וּדְבוּקִים יַחַד. וַאֲזַי אֵין מַנִּיחַ הַדִּבּוּר אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁתֵּלֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר, בִּבְחִינַת וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל רוּת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין נְסִירָה. וְזֶה נַעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, וְעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהָרְשִׁימוּ וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת שׁוֹפָר וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הָאַחְדוּת לְיַדַּע שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיַּעֲמֹד בַּתֵּבָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה יִהְיֶה זוֹכֵר עֲדַיִן תֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה. כִּי אֵין לְהַשִּׂכְחָה שְׁלִיטָה כְּלָל. וְאָז מַנִּיחַ הַדַּעַת וְהַדִּבּוּר אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁתֵּלֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר, וְאֵינָם נֶאֱחָזִים וְנִדְבָּקִים עוֹד בְּיַחַד מֵחֲשַׁשׁ הַשִּׂכְחָה שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת. וְזֶה בְּחִינַת הַנְּסִירָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן, כִּי אָז מַמְשִׁיכִין זִכָּרוֹן. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בְּסוֹף הַתְּפִלָּה יִהְיֶה זוֹכֵר עֲדַיִן תֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְדַבֵּר כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַתְּפִלָּה וְלוֹמַר אַחַר כָּךְ עוֹד כַּמָּה תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה אָנוּ צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, עַל-כֵּן אָנוּ מְתַקְּנִין אָז אֶת הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל וְעַל-יְדֵי הָרְשִׁימָה שֶׁנִּשְׁאֶרֶה כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל שֶׁמִּשָּׁם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שׁוֹפָר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְתַקְּנָהּ בִּשְׁלֵמוּת:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלוֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁאָנוּ עוֹסְקִין לְגַלּוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלוֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם. שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל שֶׁיֵּשׁ אָדוֹן יָחִיד שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל בָּעוֹלָמוֹ כִּרְצוֹנוֹ. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל הַתְּפִלּוֹת וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ וְכוּ'. וְתִמְלוֹךְ אַתָּה ה' לְבַדְּךָ וְכוּ'. מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְכוּ' וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעָלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ וֶאֱלוֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן מְאֹד. וְעִקַּר בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן הוּא לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר קַיָּם בְּמֹחוֹ וְדַעְתּוֹ וְלִבּוֹ אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ מֵהַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁיִּהְיֶה זוֹכֵר הֵיטֵב הִתְנוֹצְצוּת וּזְרִיחַת אוֹר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה וְלֹא יִשְׁכַּח אוֹתוֹ לְעוֹלָם. כִּי עִקַּר כָּל יְדִיעַת אֱלוֹקוּתוֹ וְאַדְנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ הַזֹּאת. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וְנִשָּׂא וְנִשְׂגָּב וְנַעֲלֶה מְאֹד מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וּמִכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל. וְאִי אֶפְשָׁר לָדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, עַל-יְדֵי שֶׁיְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל. וְאָז זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְבַּטֵּל שָׁם בְּאוֹר הָאַיִן סוֹף שֶׁהוּא הַתַּכְלִית. זֶה אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם יְדִיעָה. כִּי שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ד) עַל פָּסוּק וְלֹא יֵדַע אִישׁ, אֲפִלּוּ הוּא עַצְמוֹ לֹא יֵדַע וְכוּ'. וְעִקַּר הַיְדִיעָה הוּא כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל וְזוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה מֵאוֹר הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הָרְשִׁימוּ מֵהַבִּטּוּל זֶה עִקַּר הַדַּעַת. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלוֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. כִּי רֹב הָעוֹלָם אֵין זוֹכִין לִבְחִינַת הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאֵין יְדִיעָתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין לָהֶם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מֵהָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי הַשָּׂגַת כָּל הַנְּבִיאִים וְהַחֲכָמִים, וְכָל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבַּלְנוּ מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת אוֹר הִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשָּׂגוֹת שֶׁל נְבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל כָּל הַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים. כִּי עִקַּר יְדִיעַת אֱלוֹקוּתוֹ הוּא מִשָּׁם, וְהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, בִּבְחִינַת עָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְעִקַּר הוּא הַזִּכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בְּחוֹרֵב וְכוּ' כִּי מֻחְמֶרֶת שֶׁאוֹר הַשָּׂגַת אֱלוֹקוּתוֹ גָּבֹהַּ וְנִשְׂגָּב וְנַעֲלֶה מְאֹד, וְלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל כִּי אִם לְמַעְלָה

מֵהַמַּחֲשָׁבָה, בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַבִּטּוּל שָׁם זוֹכִין שֶׁיָּאִיר וְיִזְרִיחַ לוֹ אוֹר הָאֵין סוֹף כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה אַשְׁרֵי לוֹ. עַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן מְאֹד, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַדֵּשׁ כָּלֵי מֹחוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ כֵּלִים רְאוּיִים לְקַבֵּל אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימָה כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל תּוֹרָה מִשָּׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׂגַת אֱלֹקוּתוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי מְגֹדָּל עֹצֶם הָאוֹר אֵינוֹ יָכוֹל לְכָנֵס לְתוֹךְ הַכֵּלִים אִם אֵינָם רְאוּיִים לְכָךְ. וְאָז חַס וְשָׁלוֹם נִשְׁכָּח מִמֶּנּוּ אוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה. וְזֶה בְּחִינַת פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּשָׁעַת הַבִּטּוּל רָאָה בְּעֵינָיו מַה שֶּׁרָאָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַחַר כָּךְ בְּקַל יָכוֹל לִשְׁכֹּחַ מַה שֶּׁרָאָה בְּעֵינָיו בְּעֶצְמוֹ. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר הַכָּתוּב עַל זֶה מְאֹד לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן. דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַדֵּשׁ כָּלֵי מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל תּוֹרָה עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר הֵיטֵב אוֹר הַזְּרִיחָה וְהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הַבִּטּוּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּקְרָא יוֹם הַזִּכָּרוֹן. זִכָּרוֹן דַּיְקָא. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ו

וְעִקַּר שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁעוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְדַבֵּר הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַזִּכָּרוֹן בִּבְחִינַת כִּי מִדֵּי דַּבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד וְכוּ'. כִּי מֵחֲמַת עֹצֶם נוֹרְאוֹת גְּדֻלַּת הָאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁמַּמְשִׁיגִין בְּעֵת הַבִּטּוּל עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל בְּשׁוּם כְּלִי. וַאֲפִלּוּ אוֹר הַהִתְנוֹצְצוּת וְהַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ הַנִּשְׁאָר מֵהַבִּטּוּל כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוֹב, גַּם-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כָּל כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה תִּקּוּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּמָּה וְכַמָּה כֵּלִים קְדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים שֶׁעַל יָדָם מְקַבְּלִין הָאוֹר כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל הַשְׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי צְרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה כֵּלִים רַבִּים מְאֹד כְּדֵי לְקַבֵּל עַל יָדָם אוֹר הַהִתְנוֹצְצוּת וְהַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לָזֶה כַּמָּה וְכַמָּה אוֹתִיּוֹת וְדִבּוּרִים הַרְבֵּה מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב. שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְקַבֵּל עַל יָדָם אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת כְּלָלְיוּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּלוּלָה מִכ"ב אוֹתִיּוֹת וְה' אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַ"ךְ כְּפוּלִים. שֶׁמִּצְטָרְפִים וּמִתְגַּלְגְּלִים בְּכַמָּה וְכַמָּה צֵרוּפִים עַד שֶׁנִּצְטָרְפוּ בְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁל כְּלָלְיוּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְקַבֵּל עַל יָדָם אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אֵין לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ בָּהּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת וְהַפָּרְשִׁיּוֹת, וְאִם חָסֵר בְּהַסֵּפֶר תּוֹרָה אוֹת אַחַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה פְּסוּלָה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שִׁעֵר בְּדַעְתּוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי

הָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל כִּי אִם עַל-יְדֵי כָּל הַכֵּלִים הָאֵלּוּ דַּיְקָא כְּתַבְנִיתָם וְצַלְמָם, שֶׁהֵם כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת וְהַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַתַּרי"ג מִצְווֹת וְכָל הַמִּצְווֹת דְּרַבָּנָן. כִּי כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְקַבֵּל עַל יָדָם אוֹר הָאֵין סוֹף הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַיֵּם כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה כְּפִי דִּינֶיהָ בְּכָל הַפְּרָטִים וְהַדִּקְדּוּקִים כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שֹׁעֵר בְּדַעְתּוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים אֵלּוּ דַּיְקָא הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי הַמִּצְווֹת אֵלּוּ דַּיְקָא כְּפִי דִּינֵיהֶם וּפְרָטֵיהֶם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְדַבֵּר דִּבּוּרִים הָרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה יוֹם וָלַיְלָה, וְאַל יֶחֱרַשׁ וְאַל יִשְׁקֹט וְאַל יִתֵּן דֳּמִי לוֹ. כִּי צְרִיכִים דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים הָרְבֵּה הָרְבֵּה מְאֹד כְּדֵי לְתַקֵּן עַל יָדָם כֵּלִים קְדוֹשִׁים. כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל אוֹר הִתְנוֹצְצוּת וְהַזְרִיחָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַזְּכָרוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל וְעַל-יְדֵי מִצְוַת שׁוֹפָר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הָאַחְדוּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן. דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד בְּסוֹף הַתֵּבָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה יִהְיֶה עוֹמֵד עֲדַיִן בַּתֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה. כִּי הוּא זוֹכֵר עֲדַיִן תֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְדַבֵּר דִּבּוּרִים הָרְבֵּה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִשְׁמָר הַזִּכָּרוֹן. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֹּר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִשְׁכַּח אוֹתוֹ לְעוֹלָם. כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים הָרְבֵּה יוֹתֵר הוּא מַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יוֹתֵר, וְזוֹכֶה לִזְכֹּר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכָל זֶה אָנוּ מְתַקְּנִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן. כִּי עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעִקַּר הוּא הַזִּכָּרוֹן שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיְּקֻשַּׁר הַיֵּטֶב אוֹר הַהִתְנוֹצְצוּת וְהַזְּרִיחָה הַזֹּאת בְּמֹחוֹ וְלִבּוֹ הַיֵּטֶב הֵיטֵב שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינָיו. כִּי רֹב בְּנֵי-אָדָם בִּפְרָט הָאֲנָשִׁים שֶׁהִתְחִילוּ לִכְנֹס קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, עַל-פִּי רֹב מִזְדַּמֵּן שֶׁבָּא עֲלֵיהֶם אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי בּוֹעֵר לִבָּם מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ בִּכְלוּת הַנֶּפֶשׁ. אֲבָל אַחַר כָּךְ עוֹבֵר מִדַּעְתּוֹ אוֹר הַהִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת, וַאֲזַי שׁוֹכֵחַ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ לֹא רָאָה מְאוֹרוֹת מִימָיו. עַל-כֵּן צְרִיכִין הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד. וּלְקַשֵּׁר בְּדַעְתּוֹ וְלִבּוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק אֶת כָּל הַהִתְנוֹצְצוּת וְהַזְּרִיחוֹת שֶׁהִזְרִיחַ לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בִּימֵי קֶדֶם מִיּוֹם הֱיוֹתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּלִקּוּטֵי א' בְּסִימָן רכב). וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּקְרָא יוֹם

הַזִּכָּרוֹן, זִכָּרוֹן דַּיְקָא. כִּי אָז עִקַּר הַמְּשָׁכַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁזֶּה בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַתַּעֲנִיתִים וְהַסִּגּוּפִים שֶׁגּוֹזְרִין עַל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה כָּל אֶחָד כְּפִי חֶטְאוֹ, כִּי הוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ תַּעֲנִיתִים וְיִסּוּרִים כְּדֵי לִסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי זֶה לְבְחִינַת בִּטּוּל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה:

כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ כָּל אָדָם לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וְלִסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹוֹת לְגַמְרֵי וְיִקַּבֵּל עַל עַצְמוֹ כָּל הָעִנּוּיִים וְהַסִּגּוּפִים בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁסָּרְקוּ אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמַסְרְקוֹת שֶׁל בַּרְזֶל עַד שֶׁיָּצְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּאֶחָד. וְאָז דַּיְקָא יִזְכֶּה לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַהַשָּׂגָה אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה. אֲבָל אֵין כָּל אָדָם יָכוֹל לַעֲמֹד בָּזֶה לְשַׁבֵּר הַכֹּל וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ מִכָּל וָכֹל. עַל-כֵּן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ שֶׁהִיא עֵץ חַיִּים לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְכוּ' וּדְרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם. הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁיְּקַיְּמִים כָּל הַמִּצְוֹוֹת וְיַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כָּל יָמָיו. שֶׁאָז יָכוֹל לִזְכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא שִׁבֵּר אֶת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת בִּשְׁלֵמוּת:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ' בִּתְחִלָּה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין, רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָמַד וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים לְמִדַּת הַדִּין. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ הֲלֹא זֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁעִקַּר כָּל הַבְּרִיאָה הָיָה מֵחֲמַת רַחֲמָנוּתוֹ וְטוּבוֹ כְּדֵי לְגַלּוֹת טוּבוֹ וְרַחֲמָיו לָעוֹלָם. וְלִכְאוֹרָה זֶה סוֹתֵר לְמַאֲמָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁאָמְרוּ שֶׁבִּתְחִלָּה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין. אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִיחָא עַל-פִּי הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא מְגֻדָּל רַחֲמָיו וְטוּבוֹ שֶׁרָצָה לְהֵיטִיב לְנִבְרָאָיו בְּתַכְלִית הַטּוֹבָה שֶׁבְּכָל הַטּוֹבוֹת, עַל-כֵּן עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה בִּתְחִלָּה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין, הַיְנוּ שֶׁיִּתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל-פִּי מִדַּת הַדִּין, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי תֹּקֶף הַדִּין יְבֻטְּלוּ הָעוֹלָם עַצְמָם אָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל. כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעַל-יְדֵי תֹּקֶף הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים מְבַטְּלִין עַצְמָן לְגַמְרֵי כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל וְלִכְלֵל בְּהַתַּכְלִית שֶׁשָּׁם נִתְבַּטְּלִין הַיִּסּוּרִים וְהַדִּינִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאָז הָיוּ זוֹכִים לִשְׁלֵמוּת תַּכְלִית הָעֶלְיוֹן לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַשָּׂגָה עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה מְאֹד שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הָאֲמִתִּי שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מִדַּת הַדִּין דַּיְקָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּבִשְׁבִיל זֶה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין. כִּי זֶה הָיָה רַחֲמָנוּת עָצוּם וְגָדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי

וֶה דַּיְקָא לְבִטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם, כִּי רֹב הָעוֹלָם אֵין יְכוֹלִים לַעֲמֹד בָּזֶה לְבַטֵּל עַצְמָן לְגַמְרֵי מִזֶּה הָעוֹלָם. וְאַפִלּוּ כְּשֶׁבָּא עֲלֵיהֶם מִדַּת הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם אֵין זוֹכִין לְבַטֵּל עַצְמָן לְגַמְרֵי בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּאִיּוֹב לו) וְחַנְפֵי לֵב יָשִׂימוּ אַף לֹא יְשַׁוְּעוּ כִּי אָסָרָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתְּלַהֲטֵהוּ מִסָּבִיב וְלֹא יָדָע וַתִּבְעַר בּוֹ וְלֹא יָשִׂים עַל לֵב. כִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁמַּה שֶּׁמַּטְבֵּעַ בְּטָבַע הָאָדָם לִסְתֹּם עֵינָיו בְּחָזְקָה בִּשְׁעַת יִסּוּרִין וּכְאֵבִים עֲצוּמִים רַחֲמָנָא לִצְלַן, זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא בִּסְתִימוּ דְּעֵינִין דַּיְקָא וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם, וְהוּ רַק בְּחִינָה בְּעָלְמָא מִבְּחִינַת בִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל לְפִי שָׁעָה קַלָּה, וְהוּא מִסִּתְרֵי פְּלָאֵי הַנְּהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ טֶבַע הַנִּזְכָּר לְעֵיל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִים וְהַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת בִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל כָּרָאוּי עַד שֶׁיַּשִּׂיג הַתַּכְלִית הַטּוֹב עַל-יְדֵי זֶה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. זֶה לָאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה. וְכַמְבֹאָר שָׁם זֶה סִימָן אִם פָּעַל פְּעֻלָּה טוֹבָה עַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִין אִם זוֹכֶה לְהַשִּׂיג תּוֹרָה עַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִין וְכוּ'. וְזֶה שֶׁכָּתוּב אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְּלַמְּדֶנּוּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא מְבֹאָר שָׁם בְּמָקוֹמוֹ שֶׁלְּאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִין לְבִטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, כִּי אִם צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אַשְׁרֵי לָהֶם. בְּחִינַת אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ וְכוּ', אַשְׁרֵי דַּיְקָא. כִּי לָאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ מְאֹד וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִין לְבַטֵּל עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בַּבְּחִינָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג עַל יָדָם וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וּמֵחֲמַת זֶה רָאָה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל-יְדֵי מִדַּת הַדִּין, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁרָצָה לִבְרֹא הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין הָיְתָה לְטוֹבָה עֲצוּמָה מְאֹד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וֵאלֹקִים חָשָׁבָה לְטוֹבָה, אֲבָל רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בָּזֶה, כִּי רֹב הָעוֹלָם אֵין יְכוֹלִים לַעֲמֹד וּלְהִתְקַיֵּם בָּזֶה לִזְכּוֹת לְבִטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל עַל-יְדֵי הַדִּינִין וְהַיִּסּוּרִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְשֶׁאֵין זוֹכִין לְבִטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם אִם הָיָה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג עַל-יְדֵי מִדַּת הַדִּין לְבַד חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן הִקְדִּים מִדַּת הָרַחֲמִים וְשִׁתְּפָהּ לְמִדַּת הַדִּין. הַיְנוּ שֶׁבְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים חָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. עַל-כֵּן חָשַׁב בִּתְחִלָּה לִבְרֹא בְּמִדַּת הַדִּין, וְאַחַר כָּךְ שִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין. כְּדֵי שֶׁיִּמָּשֵׁךְ עַל-יְדֵי זֶה שְׁתֵּי בְּחִינוֹת וּמַדְרֵגוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, וְיִזְכּוּ הַכֹּל לְתַכְלִית הַנִּצְחִי. כִּי בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים בְּשִׁבְיל קִיּוּם הָעוֹלָם שִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין שֶׁיִּתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְנַהֵג וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּלוּלָה מִשְּׁנֵיהֶם מִיָּמִין וּשְׂמֹאל מֻחְסָד וְדִין, כִּי אוֹרַיְתָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. הַיְנוּ שֶׁיִּתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. כִּי

הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא כֻּלָּהּ עֵצוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּחִינַת תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא. שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה לְקַיֵּם כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה בִּפְשִׁיטוּת כְּפִי דִּינֶיהָ כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ הַקְּדוֹשָׁה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לִבְחִינַת בְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל בִּשְׁלֵמוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְגַם עַל-יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות כִּפְשׁוּטָן מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה בְּכָל פַּעַם, עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְעַל-יְדֵי כָּל תֵּבָה וְתֵבָה מִדִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְיִרְאַת שָׁמַיִם. עַד שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר לִבּוֹ לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לַה' יִתְבָּרַךְ לְסִתָּם עֵינָיו מֵחֲיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת הַבְּטוּל הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל בִּשְׁלֵמוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי הַתּוֹרָה דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְלֹא הִכְבִּיד עֹל עָלֵינוּ בְּשׁוּם מִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שַׁדַּי לֹא מְצָאנוּהוּ שַׂגִּיא כֹּחַ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁלֹּא הִטְרִיחַ אֶת בְּרִיּוֹתָיו בְּיוֹתֵר כִּי אִם בְּרַחֲמִים וְכוּ', קֶמַח מִנְחָה, מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה, בָּקָר וְצֹאן. וְלֹא טָרַח לְבַקֵּשׁ רְאֵם וְיַחְמוּר וְכוּ' עַיֵּן שָׁם בְּרַשִׁ"י (אִיּוֹב לז), וְכָל הַמִּצְוֹות קַלִּים וְנֶעֱשִׂים לַעֲשׂוֹתָן. וְהָעֹסֶק הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים מַעְסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כָּבֵד יוֹתֵר וּבָא בְּטִרְחָא וִיגִיעָה יוֹתֵר מֵהַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבִּגְדוֹלוֹת. כִּי מִצְוַת צִיצִית שֶׁהִיא מֵהַמִּצְוֹות הַגְּדוֹלוֹת קוֹנִים אוֹתָם בְּגָדוֹל אֶחָד. וְכֵן תְּפִלִּין אֵין צְרִיכִין לַעֲבֹר בְּיָמִים וּמִדְבָּרִיּוֹת לְמָצְאָן רַק קוֹנִים אוֹתָם בְּדָמִים מְעַטִּים. וְכֵן שְׁאָרֵי כָּל הַמִּצְוֹות. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת וְכוּ' לֹא נִפְלֵאת הִוא מִמְּךָ וְלֹא רְחוֹקָה הִוא לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא לֵאמֹר וְכוּ' וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִוא וְכוּ' כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד וְכוּ':

וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ פַּעַם אַחַת מִשִּׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁאָמַר בְּפִיו הַקָּדוֹשׁ בְּצַחוּת מְתִיקוּת נְעִימוּת שִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה מְאֹד מְאֹד עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, שֶׁהָעֲבוֹדָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבִּגְדוֹלוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ קַלָּה בְּיוֹתֵר לַעֲשׂוֹת מֵעֵסֶק קָטָן שֶׁמַּטְרִיחִין עַצְמָן בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וְעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִין כַּמָּה יְגִיעוֹת יְגֵעַ אָדָם בִּשְׁבִיל לִנְסֹעַ עַל אֱיֶזֶה יָרִיד, שֶׁתֵּכֶף בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת צָרִיךְ לִטְרֹחַ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר עֲגָלָה וְנָחְפֹּז מְאֹד לִטְעֹן סְחוֹרָתוֹ עַל הָעֲגָלָה בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לִנְסֹעַ כָּל הַלַּיְלָה וּלְנַדֵּד שְׁנָה מֵעֵינָיו. וּמְשַׁבֵּר כָּל גּוּפוֹ מֵחֲמַת שֶׁצָּרִיךְ לֵישֵׁב עַל עֲגָלָה טְעוּנָה וּשְׁאָר טָרְחוֹת וְיגִיעוֹת כַּיּוֹצֵא בָּהֶן כַּיָּדוּעַ לְהָעוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לַעֲמֹד כָּל הַיּוֹם עַל רַגְלָיו וְכוּ' וּבִפְרָט בִּימוֹת הַקֹּר הֶעָצוּם וְכוּ'. וְכָל אֵלּוּ הַיְגִיעוֹת וְהַטִּרְחוֹת הַכְּבֵדוֹת וְהַקָּשׁוֹת הוּא מַטְרִיחַ עַצְמוֹ עַל סָפֵק. כִּי סָפֵק אִם יַרְוִיחַ אֵיזֶה רֶוַח קָטָן וְסָפֵק אִם יֹאבֵד הַהוֹצָאוֹת כַּיָּדוּעַ לְהָעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁעַל עִסְקֵי פַּרְנָסַת הָעוֹלָם הַזֶּה מַטְרִיחִין עַצְמָן כָּל כָּךְ בִּיגִיעוֹת כָּאֵלֶּה עַל סָפֵק רֶוַח קָטָן. וְהָעֲבוֹדָה הַגְּדוֹלָה

שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת הִיא הַתְּפִלָּה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁעוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל מִתְפַּלְּלִין וְגוֹמְרִין הַתְּפִלָּה. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יָכוֹל כָּל אָדָם לִזְכּוֹת אֶל הַתַּכְלִית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָמַד וְשׁוֹתֵף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין. הַיְנוּ שֶׁיִּתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכָת מֵאוֹר הָרִשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁתּוּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין. כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִשְּׁנֵיהֶם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל יֵשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד שֶׁהֵם מְקַדְּשִׁים עַצְמָם בְּיוֹתֵר, וּמְבַטְּלִין עַצְמָן לְגַמְרֵי וְסוֹתְמִין עֵינֵיהֶם מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי, עַד שֶׁזּוֹכִין בֶּאֱמֶת לְתַכְלִית הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל בִּשְׁלֵמוּת, וְזוֹכִין בֶּאֱמֶת לַעֲלוֹת בְּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, וְלִזְכּוֹת לַתַּכְלִית הָעֶלְיוֹן וּמַשִּׂיגִין מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין אַשְׁרֵי לָהֶם. וְהַנְּהָגָה זֹאת נִמְשָׁכָת מִבְּחִינַת מַה שֶּׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה בְּתְחִלָּה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתַכְלִית הַבִּטּוּל בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַדְרֵגוֹת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים. וְצַדִּיקִים כָּאֵלּוּ נִקְרָאִים חֲסִידִים בְּחִינַת אֵיזֶהוּ חָסִיד הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ. שֶׁעוֹשִׂים חֶסֶד עִם קוֹנֵיהֶם וּמְקַדְּשִׁין עַצְמָן בְּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה, וּמְקַבְּלִין עַל עַצְמָן כָּל הַיִּסּוּרִים וְהָעִנּוּיִים קָשִׁים וּמָרִים בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁלֹּא נִצְטַוּוּ עַל זֶה כְּלָל. וְהֵם זוֹכִים בֶּאֱמֶת לַתַּכְלִית הָעֶלְיוֹן וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הֵם מִתְנַהֲגִים בִּבְחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין. כִּי בְּגֹדֶל כֹּחָם הֵם יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם עַל-פִּי הַנְּהָגָה הַזֹּאת. עַל-כֵּן זוֹכִים בֶּאֱמֶת לְמַה שֶּׁזּוֹכִים אַשְׁרֵי לָהֶם:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשָּׁאַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם עַל מִיתַת רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁרָאָה שֶׁסּוֹרְקִין אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמַסְרְקוֹת שֶׁל בַּרְזֶל זוֹ תּוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָהּ אָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שְׁתֹק כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁמֹּשֶׁה שָׁאַל זוֹ תּוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָהּ. זוֹ תּוֹרָה דַּיְקָא, כִּי עַל-פִּי הַהַנְהָגָה שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁתּוּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין בְּוַדַּאי אֵין מַגִּיעַ לְרַבִּי עֲקִיבָא דִּינִים קָשִׁים כְּאֵלֶּה לִסְרֹק אֶת בְּשָׂרוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ זוֹ תּוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָהּ. זוֹ תּוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָהּ דַּיְקָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. הֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שְׁתֹק כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה דַּיְקָא כִּי רַבִּי עֲקִיבָא בְּרֹב חֲסִידוּתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ הָעֲצוּמָה זָכָה לַעֲלוֹת בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לְהַתַּכְלִית הָעֶלְיוֹן שֶׁזּוֹכִין מִי שֶׁזּוֹכִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַהַנְהָגָה שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין, שֶׁמֹּשֶׁה נִמְשָׁכִין כָּל הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים הַקָּשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַנּוֹרָאִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְדַקְדֵּק עִמָּהֶם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. כִּי הֵם זוֹכִין לִבְחִינַת הַהַנְהָגָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתַכְלִית הָעֶלְיוֹן הַגָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר וּמַשִּׂיגִין מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין.

כִּי זוֹכִין עַל-יְדֵי הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים לִבְחִינַת הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל בִּשְׁלֵמוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ שְׁתֹק כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה דַּיְקָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶהוּ וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רָאָה אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וְאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְעָמַד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא. הַיְנוּ בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי אוֹר שֶׁהָיָה מֵאִיר בְּשִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁהָיָה אָדָם צוֹפֶה בּוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, זֶה הָאוֹר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל אֶל הָאֵין סוֹף לְמִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן רָאָה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם זוֹכִין לְבַטֵּל עַצְמָן כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְקַבֵּל אוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, וּכְשֶׁאֵין רְאוּיִים לְקַבְּלוֹ אָזַי הוּא בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר חַס וְשָׁלוֹם שֶׁגּוֹרֵם חַס וְשָׁלוֹם שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם אַחִיזַת כָּל הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ. עַל-כֵּן מִעֵט הָאוֹר, וְלֹא הִמְשִׁיךְ לָזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם אוֹר מֻעָט בְּהַדְרָגָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הָרִאשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁמִּשָּׁם אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁמְּלֻבֶּשֶׁת עַצְמָן בִּלְבוּשִׁין אֵלּוּ כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ. וְהָאוֹר שֶׁל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא אוֹר הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, עָמַד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא. הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים שֶׁמְּבַטְּלִין עַצְמָן בְּבִטּוּל גָּמוּר. כִּי הֵם סוֹתְמִין אֶת עֵינֵיהֶם מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהֵם בֶּאֱמֶת זוֹכִין לָזֶה הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁהוּא אוֹר הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהֶאָרָה נִפְלְאָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ט

נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה הִיא דֶּרֶךְ חַיִּים וְכוּ', שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לִבְחִינַת הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל בִּשְׁלֵמוּת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְגַם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יָכוֹל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר לִבּוֹ לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה וְלִסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי עַד שֶׁיָּבוֹא לִבְחִינַת בִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי הַתּוֹרָה הִוא דֶּרֶךְ חַיִּים תּוֹכַחַת מוּסָר, וּדְרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם, וְכוּ'. וְאֵינָהּ מַכְבֶּדֶת עָלֵינוּ בְּשׁוּם דָּבָר, וְכָל מַה דְּאָסַר לָן שָׁרֵי לָן וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

אֲבָל כְּשֶׁאָדָם חַס וְשָׁלוֹם עוֹבֵר עַל אֵיזֶה דָּבָר מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, וַאֲזַי מְקַלְקֵל הַצַּנּוֹר וְהַכֵּלִי שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יָדוֹ אוֹר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ מֵהָרִאשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאִם כֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר לְתַקֵּן זֹאת? וְצָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, וּתְשׁוּבָה הִיא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁמֻּחְלָת שֶׁעָבַר עַל הַתּוֹרָה הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁיִּסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי. וְזֶה בְּחִינַת הַתַּעֲנִיתִים וְהַסִּגּוּפִים שֶׁפּוֹסְקִין עַל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה. כִּי מֻחְלָת שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה הוּא צָרִיךְ לַעֲלוֹת לִבְחִינַת בִּטּוּל גָּמוּר לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ תַּעֲנִיתִים וְסִגּוּפִים וְלִסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לִבְחִינַת בִּטּוּל הַנִּזְכָּר

לְעֵיל, וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד. וְשָׁם בִּבְחִינַת בְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן שָׁם דַּיְקָא יָכוֹל לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם וְקִלְקֵל עַל-יְדֵי שֶׁעָבַר עַל הַתּוֹרָה. כִּי שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם אוֹרוֹת וְתִקּוּנִים לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לַעֲמֹד. כִּי מִי שֶׁמְּקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בִּפְשִׁיטוּת נִקְרָא צַדִּיק גָּמוּר. אֲבָל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עָלוּ לִבְחִינַת בְּטוּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁשָּׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם. שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁאָז עִקַּר הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה. כִּי הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עוֹלִין לִבְחִינַת בְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק י

וְאָנוּ עוֹסְקִין בְּתִקּוּן זֶה שֶׁל בְּחִינַת בְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּיוֹם אֶחָד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּכַמָּה תִּקּוּנִים מְעַט מְעַט. וְוַכְמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁמַּחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן צְרִיכִין לְהִתְמַהְמֵהַּ וְלִשְׁהוֹת בְּתִקּוּן הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת]:

וְזֶה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעִקַּר בְּחִינַת הַבְּטוּל הוּא בְּיוֹם-כִּפּוּר, וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַחֲמִשָּׁה עִנּוּיִים שֶׁמְּקַבְּלִים בְּיוֹם-כִּפּוּר. כִּי אָז סוֹתְמִין עֵינֵיהֶם מֵחִיזּוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי, וּמְקַבְּלִין עַל עַצְמָן כָּל הָעִנּוּיִים. וְעַל-כֵּן אָז זוֹכִין לְהִכָּלֵל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בִּבְחִינַת בְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי כַּיָּדוּעַ. בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת וּבְטוּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל-כֵּן אָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם הוּא עִקַּר בְּחִינַת בְּטוּל אֶל הַתַּכְלִית. וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, כִּי מִתְפַּלְּלִין אָז חֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת מַה שֶּׁאֵין נִמְצָא בְּשׁוּם יוֹם. כִּי אָז עִקַּר בְּחִינַת הַבְּטוּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁיְּכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת נְעִילָה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאָז עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבְּטוּל שֶׁזּוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְקַשֵּׁר כָּל הַתְּפִלָּה בְּיַחַד לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בְּסוֹף תֵּבָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה יִהְיֶה עוֹמֵד עֲדַיִן בַּתֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת נְעִילָה שֶׁל יוֹם

הַכְּפוּרִים. כִּי אָז גָּמַר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת נְעִילָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹעֲלִין וְסוֹגְרִין וּמְקַשְּׁרִין כָּל הַתְּפִלָּה בְּיַחַד, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁזּוֹכִין בְּיוֹם הַכְּפוּרִים עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁזּוֹכִין אָז בִּשְׁלֵמוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִין בְּסוֹף תְּפִלַּת נְעִילָה 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד'. דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ נִכְלָלִין אָז בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ אֶחָד, הֵן חֶסֶד הֵן דִּין, הַכֹּל אֶחָד וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁאוֹמְרִים אָז, הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל אֶחָד בֵּין חֶסֶד בֵּין דִּין, שֶׁזֶּה בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בְּיוֹם הַכְּפוּרִים כִּי אָז נִתְּנוּ לוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵאוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ מֵהַבִּטּוּל כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוֹב וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יב

כִּי עִקַּר הַבִּטּוּל נִגְמָר בִּשְׁלֵמוּת בְּיוֹם הַכְּפוּרִים. וְאָז מְקַבְּלִין כָּל הָעִנְוּיִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁסּוֹתְמִין עֵינֵיהֶם מֵחֲיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְּקֻף הַדִּין שֶׁנִּתְעוֹרֵר אָז מְבַטְּלִין עַצְמָן אֶל הַתַּכְלִית וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אַף-עַל-פִּי-כֵן אָז אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בִּטּוּל בִּשְׁלֵמוּת תֵּכֶף בִּתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר. וְכַמְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁאִם לֹא חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה יָכוֹל לִגְמֹר הַתִּקּוּן תֵּכֶף בְּיוֹם אֶחָד. אַךְ עַכְשָׁו אַחַר הַחֵטְא אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּיוֹם אֶחָד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּבַטְּלִין עַצְמָן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁהוֹת שָׁם הַרְבֵּה בִּבְחִינַת הַבִּטּוּל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ'. עַל-כֵּן צְרִיכִין תֵּכֶף לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מִצְוַת שׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוֹב, שֶׁאָנוּ חוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל וּמַמְשִׁיכִין אוֹר הַזְּרִיחָה וְהַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הָרְשִׁימוּ וְכוּ'. שֶׁזֶּה בְּחִינַת כֹּחַ קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן אֵין יְכוֹלִין לִגְמֹר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת אוֹר הָרְשִׁימוּ וְכוּ', אֵין יְכוֹלִין לִגְמֹר בִּשְׁלֵמוּת מִיָּד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. רַק שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת כֹּחַ שֹׁרֶשׁ קַבָּלַת הַתּוֹרָה. אֲבָל עֲדַיִן אֵינוֹ נִגְמָר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה בְּפֹעַל בָּעוֹלָם, רַק אֵיזֶה הֶאָרָה מֵהָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל, כְּדֵי לְתַקֵּן עַל-יְדֵי זֶה כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר. כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה לָנוּ עוֹד כֹּחַ לַעֲלוֹת בִּבְחִינַת בִּטּוּל בְּרָצוֹא וָשׁוֹב לְהַמְשִׁיךְ עוֹד בְּכָל פַּעַם הֶאָרוֹת מֵהָרְשִׁימוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִבְחִינַת בִּטּוּל בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם הַכְּפוּרִים שֶׁאָז נִגְמָר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי בְּיוֹם הַכְּפוּרִים נִתְּנוּ הַלּוּחוֹת שְׁנִיּוֹת:

חלק יג

כִּי זֶה כְּלָל וּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁכָּל הַהֶאָרוֹת וְהַהַשְׁגוֹת וְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת נִמְשָׁכִין רַק עַל-יְדֵי הָאוֹר שֶׁמַּשְׁגִּיחִין הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים הָרְבֵּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם תִּקּוּן וַעֲשִׂיַּת אֵלּוּ הַכֵּלִים בְּעַצְמָן נִמְשָׁכִין גַּם-כֵּן מֵאוֹר הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ אֶחָד, וְהָאוֹרוֹת וְהַכֵּלִים הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם אֶחָד מֵאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת הַבִּטּוּל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִנְיָן זֶה הוּא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים, וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּלִים כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הָאוֹר מִשָּׁם. וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִנְיָן רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עִנְיָן נִפְלָא וְנֶעְלָם מְאֹד, כְּפִי אֲשֶׁר הֵבַנְנוּ מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה גְּדֶל עֹצֶם גְּדֻלַּת נוֹרְאוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁאָמַר שֶׁכָּל עִנְיָנוֹ וְעִסְקוֹ הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם וּבְרִיאַת הָעוֹלָם הוּא בְּדֶרֶךְ הַפְלָא וָפֶלֶא, מֵחֲמַת בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הָיָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים. וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת הַכֵּלִים כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הָאוֹר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְה' יִתְבָּרַךְ צָפָה בְּחָכְמָתוֹ שֶׁתִּקּוּן זֶה לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּנֵי-אָדָם הַמַּחְתִּונִים דֵּיקָא שֶׁהֵם בַּעֲלֵי בְּחִירָה. וְעַל-כֵּן הָיָה כָּל הָעוֹלָם תְּלוּי עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְהָיָה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְאָז הָיָה מְתַקֵּן הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן עֲשִׂיַּת הַכֵּלִים שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹר הָאֵין סוֹף לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי-אָדָם הַמַּחְתִּונִים דֵּיקָא. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁהֵם בַּעֲלֵי בְּחִירָה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ צִמְצֵם עַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל בְּכַמָּה צִמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים, בְּדֶרֶךְ הַפְלָא וָפֶלֶא כְּדֵי לִבְרֹא הָעוֹלָמוֹת כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִבְרָא הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה עֲדַיִן לֹא נִגְמַר שׁוּם תִּקּוּן וּכְלִי וְצִמְצוּם בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עֲדַיִן כֻּלּוֹ אֶחָד כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה. כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִמְשַׁךְ הַצִּמְצוּם עַד שֶׁיִּתְהַוֶּה הַבַּעַל בְּחִירָה בָּעוֹלָם שֶׁהוּא הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה. אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נִתְהַוּוּ עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם כַּמָּה וְכַמָּה עוֹלָמוֹת וּבְרִיּוֹת שׁוֹנוֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הַכֹּל אֶחָד כְּבַתְּחִלָּה. מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם מֻכְרָחִים בְּדֵעוֹתֵיהֶם לְהִתְנַהֵג כִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאֵין לָהֶם בְּחִירָה וְנִסָּיוֹן לְשָׁנוֹת דָּבָר מֵרְצוֹנוֹ. וְאִם כֵּן עֲדַיִן הַכֹּל רָצוֹן אֶחָד וְדֵעָה אַחַת. וְעַל-כֵּן עֲדַיִן אֵין הַכֵּלִים וְהַצִּמְצוּמִים נֶחֱשָׁבִים לְכֵלִים, מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמַר תִּקּוּן הַמַּתְקְלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתְקְלָא. כִּי הַבְּחִירָה הִיא בְּחִינַת מִשְׁקָל שֶׁהִיא בְּחִינַת נִסָּיוֹן וּבְחִירָה, כְּמוֹ תּוֹלָה בְּמִשְׁקָל שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַכְרִיעַ לְכָאן אוֹ לְכָאן. וְכָל

זְמַן שֶׁלֹּא נִגְמַר זֶה הַתִּקּוּן עֲדַיִן אֵין שׁוּם כְּלִי נִגְמָר בִּשְׁלֵמוּת, מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִבְרָא עֲדַיִן בְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה לָהּ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה, כִּי עִקַּר הוּא הַדַּעַת וְהָרָצוֹן. כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַכֵּלִים וְהַצִּמְצוּמִים הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת וְהִתְעַלְּמוּת, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל צִמְצֵם אוֹרוֹ עַד שֶׁנִּתְהַוּוּ בְּחִינַת כֵּלִים וְתִקּוּנִים לְקַבֵּל הָאוֹר עַל יָדָם. וְעַל-יְדֵי זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים שֶׁעַל יָדָם הַמְשָׁכַת הָאוֹר, עַל-יְדֵי זֶה נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַנִּבְרָאִים כֻּלָּם. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁכָּל הַנִּבְרָאִים מִתְנַהֲגִים רַק כְּפִי דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ לְבַד, נִמְצָא שֶׁעֲדַיִן הַכֹּל כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן עֲדַיִן אֵין לָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּל הָאוֹר אֵין סוֹף בִּשְׁלֵמוּת, מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן אֵינָם נֶחֱשָׁבִים לְכֵלִים, כִּי עֲדַיִן כֻּלָּם כְּלוּלִים וּמְיֻחָדִים בְּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם בְּחִירָה לִנְטוֹת מֵרְצוֹנוֹ. עַל-כֵּן עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַכֵּלִים וְהַבְּרִיאָה הָיָה עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל. וְהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה וְהוּא מְקַיֵּם כָּל הַבְּרִיאָה. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ בַּעַל בְּחִירָה דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ וְכִבְחִירָתוֹ נֶגֶד רְצוֹן הַבּוֹרֵא חַס וְשָׁלוֹם, אָז דַּיְקָא כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה נִפְרֶדֶת וְנִפְסֶרֶת מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יֵשׁ בְּרִיאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ. וּכְשֶׁהַבְּרִיאָה נִפְסֶרֶת מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַבְּחִירָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, אָזַי עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַכֵּלִים. כִּי אָז בְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְהַכֵּלִים בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אָז דַּיְקָא הַצִּמְצוּם נִקְרָא צִמְצוּם, מֵאַחַר שֶׁנִּתְצַמְצֵם אוֹרוֹ שֶׁהוּא דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּתְהַוֶּה בְּרִיאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה הָעִנְיָן מוּבָן מְאֹד לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקָדְקָדוֹ. כִּי עִקַּר הַצִּמְצוּם הוּא צִמְצוּם הָרָצוֹן וְהַדַּעַת שֶׁהוּא אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל הַבְּרִיאָה תְּלוּיָה בְּהָאָדָם כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים. כִּי כָּל הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת הוּא רַק עַל יָדוֹ דַּיְקָא מֵאַחַר שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַכֵּלִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת מַה מַּה שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁעִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים תְּלוּיִים בְּתִקּוּן הַמַּתְקְלָא. כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתְקְלָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁנִּבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה הָיוּ תְּלוּיִים בּוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי הַהִתְרַחֲקוּת תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת, הַיְנוּ כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם יֵשׁ לוֹ זֶה הַכֹּחַ לְרַחֵק עַצְמוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִירָה, עַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקָרֵב עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַמַּלְאָכִים וְהַשְּׂרָפִים וְכוּ'. כִּי הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְתַקֵּן כֵּלִים לְקַבֵּל אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּכוֹל בִּבְחִירָתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ עַצְמוֹ כְּנֶגֶד רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְעַל-כֵּן הַכֹּל הָיָה תָּלוּי בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁאִם הָיָה שׁוֹמֵר מִצְוַת ה' יִתְבָּרַךְ לְבִלְתִּי לֶאֱכֹל

מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְהָיָה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, אָז הָיָה מְתַקֵּן הַכֹּל. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ דַּיְקָא. דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהָאָדָם בִּבְחִירָתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַצְּמְצוּם שֶׁאֵין צְמְצוּם אַחֲרָיו כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כְּשֶׁזֶּה הָאָדָם מַטֶּה דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ, וּמְקֻיָּם רְצוֹנוֹ וּמְצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּק עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז הוּא דַּיְקָא מְיַחֵד וּמְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם אוֹר הַזְּרִיחָה מֵאוֹר הָאֵין סוֹף וּמְגַלֶּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. כִּי הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַכֵּלִים שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל יָדוֹ דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אָדָם בִּיקֵר בַּל יָלִין, כִּי הוּא פֶּגֶם תֵּכֶף עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וַאֲזַי לֹא דַּי שֶׁלֹּא תִּקֵּן בְּחִינַת הַכֵּלִים וְלֹא הִמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת אוֹר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם. אַף גַּם אַדְרַבָּא חָזַר וְגָרַם בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים מַחְדָּשׁ. כִּי קִלְקֵל כָּל הַצִּנּוֹרוֹת וְכָל הַכֵּלִים וְכָל הַתִּקּוּנִים עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ. כִּי עִקַּר קִיּוּם וְחִיּוּת כָּל הַכֵּלִים הוּא עַל-יְדֵי הָאוֹר שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹכָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות. אֲבָל עַל-יְדֵי הַחֲטָאִים נִסְתַּלְּקִין הָאוֹרוֹת מֵהַכֵּלִים וְגוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים חַס וְשָׁלוֹם. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁכָּל אֶחָד עַל-יְדֵי חֶטְאָיו חַס וְשָׁלוֹם גּוֹרֵם הִסְתַּלְּקוּת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לֵידַע מֵה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְשֶׁל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה בּוֹ בַּיּוֹם נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחָטָא בְּעֵץ הַדַּעַת. וְהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לְעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה יוֹם רִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה. וְאָז עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר, אֲשֶׁר בְּגֹדֶל צִדְקָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ הוּא יָכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, כִּי הוּא סוֹתֵם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי, וְאֵין לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל. אַף גַּם הוּא מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ כָּל הָעִנּוּיִים וְכָל הַיִּסּוּרִים קָשִׁים מִמָּוֶת בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וּבִשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁזּוֹכֶה לַעֲלוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, בְּמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ וְנִפְלָאָה מְאֹד מְאֹד. עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנִים מִשָּׁם לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ עַד שֶׁיְּעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה גַּם כָּל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד. וְעִקַּר נִפְלְאוֹת עֲבוֹדָתוֹ הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי הָעִקָּר הוּא הַהַתְחָלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לַבְּרִיאָה רִאשׁוֹן לְתִשׁוּבָה. כִּי הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי אָז עֲבוֹדָתוֹ נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה מְאֹד מֻחְמֶּצֶת בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל. מֻחְמֶּצֶת שְׁצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים מֻחְדָּשׁ. וְנֶעְלָם וְנִפְלָא מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ אוֹרוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים. וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּלִים כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הָאוֹרוֹת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאִם לֹא חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה מְתַקֵּן כָּל זֶה בְּיוֹם אֶחָד. אֲבָל עַכְשָׁו אַחַר הַחֵטְא שֶׁחָזַר וְקִלְקֵל הַכֹּל, וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא תִּקֵּן אַף גַּם קִלְקֵל יוֹתֵר. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן עַתָּה בְּיוֹם אֶחָד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַתִּקּוּן בְּהַדְרָגָה בְּכַמָּה יָמִים. וְזֶה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם-כִּפּוּר. שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הַהַתְחָלָה שֶׁקְּשָׁה

וּכְבָדָה וְנִפְלָאָה מְאֹד מְאֹד, שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת לְתַכְלִית הַבִּטּוּל וְלַחֲזֹר מִשָּׁם מִיָּד וּלְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְצִמְצוּם רַק בְּשִׁבְיל לְהַתְחִיל לְתַקֵּן אֵיזֶה כְּלִי בְּדַקּוּת כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהַתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאַחַר כָּךְ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם בְּכָל יוֹם מַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מַמְשִׁיכִין אַחַר כָּךְ הָאוֹר יוֹתֵר וְיוֹתֵר. מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יֵשׁ אֵיזֶה בְּחִינַת כְּלִי, עַל-כֵּן יְכוֹלִין אַחַר כָּךְ לְבַטֵּל עַצְמוֹ יוֹתֵר, כִּי כְּבָר יֵשׁ בְּחִינַת כְּלִי לְקַבֵּל הָאוֹר. וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְכָל מַה שֶּׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר יוֹתֵר מִתְתַּקְּנִים הַכֵּלִים יוֹתֵר עַד שֶׁבְּכָל תִּשְׁעָה יְמֵי תְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד עֶרֶב יוֹם-כִּפּוּר נִגְמָרִין תִּקּוּן כָּל הַכֵּלִים. וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִים אַחַר כָּךְ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְבַטֵּל עַצְמָן כֻּלָּם לְקַבֵּל עָלֵינוּ כָּל הַחֻמְשָׁה עִנּוּיִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל סוֹתְמִין עֵינֵיהֶם מֵחֲיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, וְכֻלָּם זוֹכִין לִבְחִינַת בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית. וְאָז נִמְשָׁךְ הִתְגַּלּוּת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי כְּבָר יֵשׁ כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר, כִּי נִתְתַּקְּנוּ הַכֵּלִים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם-כִּפּוּר. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְקַבְּלִים הָאוֹרוֹת פְּנִימִיִּים כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי בּוֹ נִתְּנוּ לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת. כִּי הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מֵאוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁנִּגְמָר כָּל זֶה בְּשִׁלֻּמוּת בְּיוֹם-כִּפּוּר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָז עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת הָעֲקֵדָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ עוֹסְקִין לְהַזְכִּיר בְּכָל פַּעַם זְכוּת הָעֲקֵדָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכּוֹר וְכוּ'. וְכֵן קוֹרִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה. כִּי כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת הָעֲקֵדָה. כִּי יִצְחָק הוּא תִּקֻּף הַדִּין בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק. וּלְפִי תִּקֻּף דִּינוֹ חַס וְשָׁלוֹם אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְקַיֵּם הָעוֹלָם. עַל-כֵּן מֻחֲמַת תִּקֻּף הַדִּין שֶׁל יִצְחָק הָיָה מֻכְרָח לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת הָעֲקֵדָה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לַעֲלוֹת עַל הַמִּזְבֵּחַ לְקָרְבָּן לְמִסַּר נַפְשׁוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל עַד שֶׁפָּרְחָה נִשְׁמָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁעַת הָעֲקֵדָה פָּרְחָה נִשְׁמָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַבִּטּוּל בִּשְׁלֵמוּת. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא חָפֵץ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה יִצְחָק נִשְׁאָר שָׁם חַס וְשָׁלוֹם דְּהַיְנוּ שֶׁיִּסְתַּלֵּק אָז חַס וְשָׁלוֹם. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם. עַל-כֵּן תֵּכֶף שֶׁיִּצְחָק מָסַר נַפְשׁוֹ לִשְׁחִיטָה בְּשִׁבְיל ה' יִתְבָּרַךְ וּבִטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, תֵּכֶף וּמִיָּד אָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנַּעַר וְכוּ'. אֲסַקְתֵּיהּ אַחְתֵּיהּ. כִּי אֵין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּשָּׁאֵר שָׁם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל רַק תֵּכֶף צְרִיכִין לַחֲזֹר מֵהַבִּטּוּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאָז מַמְתִּיקִין הַדִּין בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת הַקָּרְבָּן שֶׁהִזְמִין לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מִיָּד לְהַעֲלוֹת בְּמָקוֹם יִצְחָק שֶׁהוּא הָאַיִל שֶׁהִקְרִיב תַּחְתָּיו. כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה וְלַמִּנְחָה וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי קָרְבַּן הָאַיִל, עַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁל פַּחַד יִצְחָק בְּעֵת שֶׁחוֹזְרִין מֵהַבְּטוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת יִצְחָק יִשְׂחָק, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיק פַּחַד יִצְחָק עַל-יְדֵי הַבְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה בְּחִינַת שְׂחוֹק וְחֶדְוָה וְשִׂמְחָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין תּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת קָרְבַּן הָאַיִל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַמְתָּקָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה וְיִשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו. בְּקַרְנָיו דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶרֶן הַשּׁוֹפָר בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל-אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק. כִּי הַהַמְתָּקָה שֶׁל הָאַיִל הוּא הוּא בְּחִינַת הַהַמְתָּקָה שֶׁל הַשּׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי שׁוֹפָר הוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת הַמְשָׁכַת כֹּחַ קַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּעֵת שֶׁחוֹזְרִין מֵהַבְּטוּל, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַהַמְתָּקָה שֶׁל הָאַיִל שֶׁהִקְרִיב בִּמְקוֹם יִצְחָק אַחַר הַבְּטוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן חוֹתְמִין בִּרְכַּת זִכְרוֹנוֹת בִּזְכוּת הָעֲקֵדָה. כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וַעֲקֵדַת יִצְחָק וְכוּ' תִּזְכּוֹר. כִּי עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן. וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹם הַזִּכָּרוֹן וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעִקַּר הַמְשָׁכַת הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֲקֵדָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָעֲקֵדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל בָּרְצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְעוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי זֶה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּבָזֶה מְיֻשָּׁב מַה שֶּׁנִּקְרֵאת זֹאת הַפָּרָשָׁה פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה דַּיְקָא, וַהֲלֹא עֲשָׂה כַּמָּה עֲבֵדוֹת בִּשְׁבִיל לְשָׂחֲטוֹ. כִּי עִרְבּוּ אֶת הָעִצִּים וְגַם הֶעֱלָהוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ. וְלָמָּה לֹא נִקְרָא הָעִנְיָן עַל שֵׁם הַהַעֲרָכָה אוֹ עַל שֵׁם הַהַעֲלָאָה? אַךְ עַל-פִּי הַנִּזְכָּר לְעֵיל נִיחָא הֵיטֵב. כִּי נִקְרֵאת עֲקֵדָה דַּיְקָא לְשׁוֹן קְשִׁירָה, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי זְכוּת הָעֲקֵדָה. דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְקַשֵּׁר וּלְחַבֵּר כָּל הַתְּפִלָּה בְּיַחַד. כִּי עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין כֹּחַ הַזִּכָּרוֹן שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בְּסוֹף הַתְּפִלָּה יִהְיֶה עוֹמֵד עֲדַיִן בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. וְכָל הַתְּפִלָּה עֲקוּדָה וּקְשׁוּרָה בְּיַחַד שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַבְּטוּל בָּרְצוֹא וְשׁוֹב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֲקֵדָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ. כִּי עֲקֵדָה הִיא בְּחִינַת קְשׁוּר יָדַיִם וְרַגְלַיִם בְּיַחַד. הַיְנוּ בְּחִינַת קְשׁוּר וְחָבוּר דְּבוּרֵי סוֹף הַתְּפִלָּה בְּרֹאשָׁהּ. כִּי הַדִּבּוּר הוּא קוֹמָה שְׁלֵמָה. כִּי יֵשׁ דִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת. וְיֵשׁ דִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם, בְּחִינַת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד מֹשֶׁה. בְּחִינַת לְעוֹלָם ה' דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם, שֶׁהוּא אֵשׁ וּמַיִם. בְּחִינַת יָד יָמִין וְיָד שְׂמֹאל (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְיֵשׁ דִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶךָ. בְּחִינַת צֶדֶק תְּדַבְּרוּן, בְּחִינַת צֶדֶק יְקָרֲאֵהוּ לְרַגְלוֹ. וְיֵשׁ דִּבּוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלֵלִיּוּת הָעֲצָמוֹת שֶׁהֵם עִקַּר בְּנְיַן הָאָדָם, בְּחִינַת כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה וְכוּ'. כִּי הַדִּבּוּר הוּא קוֹמָה שְׁלֵמָה. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל אֶחָד שֶׁאֲפִלּוּ הַדִּבּוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַתְּפִלָּה יִהְיֶה עֲדַיִן מְקֻשָּׁר בְּרֹאשׁוֹ. בְּחִינַת הָעֲקֵדָה שֶׁמְּקֻשָּׁר הָרַגְלַיִן לְמַעְלָה לְהַיָּדַיִם שֶׁמַּגִּיעִין עַד הָרֹאשׁ, וְאָז הַכֹּל מְקֻשָּׁר יַחַד. כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַדִּבּוּרִים מְקֻשָּׁרִים יַחַד שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲקֵדָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת נֹחַ וְכוּ' וַיָּשֹׁכּוּ הַמַּיִם, שֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּתִחִלַּת פְּסוּקֵי זִכְרוֹנוֹת. כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְגַם אֶת נֹחַ בְּאַהֲבָה זְכָרְתָּ וְכוּ' בַּהֲבִיאֲךָ אֶת מֵי הַמַּבּוּל וְכוּ' עַל-כֵּן זִכְרוֹנוֹ בָּא לְפָנֶיךָ וְכוּ'. כִּי אָז בִּימֵי נֹחַ בְּדוֹר הַמַּבּוּל הָיָה תֹּקֶף הַדִּין בָּעוֹלָם מֵרִבּוּי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, עַד שֶׁלְּגֹדֶל עֹצֶם תֹּקֶף הַדִּין שֶׁהָיָה אָז, הָיוּ צְרִיכִין לְבַטֵּל עַצְמָן לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל בְּרָצוֹא וָשׁוֹב בִּבְחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם צְרִיכִין לְבַטֵּל עַצְמָן בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל לְאוֹר הָאֵין סוֹף וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכָל מַה שֶּׁהַדִּין וְהַיִּסּוּרִים גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַבִּטּוּל בְּשִׁלְמוּת יוֹתֵר. וּלְגֹדֶל תֹּקֶף הַדִּינִים שֶׁהָיָה אָז בְּדוֹר הַמַּבּוּל הָיוּ צְרִיכִים בִּטּוּל נְפָלָא וְנוֹרָא לְהַמְתִּיק הַדִּין הֶעָצוּם אָז. וּלְבִטּוּל כָּזֶה צְרִיכִים צַדִּיק גָּדוֹל כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם דַּיְקָא וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּעִנְיַן נֹחַ אַבְרָהָם וּמֹשֶׁה שֶׁאֵין מִי שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ בְּעַד הָעוֹלָם כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם עַיֵּן שָׁם. כִּי מֹשֶׁה כְּשֶׁרָאָה תֹּקֶף הַדִּין כְּשֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל מָסַר נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי וּבִטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית וְאָמַר אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא. וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא, זֶה בְּחִינַת תַּכְלִית הַבִּטּוּל שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי. וְזֶה מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ, שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ וְנִתְרַצָּה לִמְחוֹת שְׁמוֹ חַס וְשָׁלוֹם מִן הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית הַבִּטּוּל. כִּי כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלִין וְנִכְלָלִין בְּאוֹרוֹ הָאֵין סוֹף יִתְבָּרַךְ, שָׁם הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׂמוֹת וְהַכִּנּוּיִים. כִּי כָּל הַשֵּׂמוֹת וְהַכִּנּוּיִים הֵם אַחַר הַצִּמְצוּם וְהִתְהַוּוּת הַסְּפִירוֹת שֶׁאָז דַּיְקָא אָנוּ יְכוֹלִין לְקָרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשֵׂמוֹת וְכִנּוּיִים, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַשֵּׂמוֹת שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים וְכוּ' שֶׁהֵם חִיּוּתָם. כִּי הַשֵּׂם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת, בְּחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל בִּבְחִינַת

הַבְּטוּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף, שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַסְּפִירוֹת לְמַעְלָה מֵהַשֵּׁמוֹת בְּחִינַת לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִתְמַהְמֵהַּ שָׁם הַרְבֵּה בִּבְחִינַת הַבְּטוּל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל בַּמְּצִיאוּת חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לַחֲזֹר מִשָּׁם בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב. וְאָז מְקַבְּלִין עִקַּר הַחִיּוּת מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַבְּטוּל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי מִשָּׁם בְּחִינַת הָרְשִׁימוּ מֵהַבְּטוּל, מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַסְּפִירוֹת, שֶׁהֵם כָּל הַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים שֶׁמֵּהֶם נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְּחִלַּת הָאֲצִילוּת עַד סוֹף הָעוֹלָם. כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁמִּשָּׁם מַתְחִיל הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים. כִּי בִּבְחִינַת הַבְּטוּל בְּעַצְמוֹ לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל. וּכְשֶׁיֵּשׁ תֹּקֶף הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא סוֹתֵם עֵינָיו מֵחֲיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי הוּא מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבְּטוּל שֶׁשָּׁם הוּא כֻּלּוֹ טוֹב. אֶבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזֵר מִשָּׁם מִתְגַּבֵּר הַדִּין בְּיוֹתֵר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. רַק שֶׁהוּא מַמְתִּיק הַדִּין אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ מֵהָרְשִׁימוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם הֲרֵי טוֹב. הַיְנוּ אִם יֵשׁ לִי כֹּחַ עַל-יְדֵי הַבְּטוּל לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרֵי כֵּן הַמְתָּקָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהָרְשִׁימוּ, הֲרֵי טוֹב. וְאִם אֵין מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאִם הַדִּין חָזָק כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִי לְהַמְתִּיקוֹ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁאֲנִי מְקַבֵּל תָּמִיד מֵהָרְשִׁימוּ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל תּוֹרַת מֹשֶׁה וְהַנְּבִיאִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, אָזַי מְחֵנִי נָא. הַיְנוּ שֶׁאֲנִי מְרֻצֶּה לְבַטֵּל עַצְמִי לְגַמְרֵי בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְלֹא אֶחֱזֹר מִשָּׁם בְּרָצוֹא וָשׁוֹב כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד רַק אֲנִי מְרֻצֶּה לִשָּׁאֵר שָׁם לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְחֵנִי נָא. כִּי שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַשֵּׁמוֹת:

וְזֶהוּ מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. כִּי שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּמִגֹּדֶל הַמְּסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁהָיָה לְמֹשֶׁה אָז שֶׁנִּתְרַצָּה לָמוּת וּלְהִסְתַּלֵּק מִזֶּה הָעוֹלָם לְגַמְרֵי בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן נִתְרַצָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּמָחַל לְיִשְׂרָאֵל, וְנִמְתַּק הַדִּין הֶעָצוּם בִּזְכוּתוֹ בְּחִינַת וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁנִּתְגַּלּוּ לְמֹשֶׁה אָז. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי עַל פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְּשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ וְכוּ' וַיֵּרֶד ה' בֶּעָנָן וְכוּ' וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא וְכוּ'. כִּי כָּל הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם מַמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁעַל יָדוֹ מַמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי וְכוּ'. וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וְכוּ', זֶה בְּחִינַת אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁעוֹבֶרֶת עַל פָּנָיו שֶׁל מִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בְּעֵת שֶׁחוֹזֵר מֵהַבְּטוּל, שֶׁאָז עוֹבֵר עַל פָּנָיו הַזְּרִיחָה וְהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁמֵּאִיר וּמַזְרִיחַ לוֹ מֵהַבְּטוּל עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַבְּטוּל. שֶׁזֶּה הָאוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא חוֹלֵף וְעוֹבֵר עַל פָּנָיו בְּחִינַת וְרוּחַ עַל פְּנֵי יֶחָלַף, בְּחִינַת וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי עַל פָּנֶיךָ, כָּל טוּבִי דַּיְקָא. כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הַבְּטוּל הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כַּנִּזְכָּר

לְעֵיל. וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ גַּם-כֵּן בְּחִינַת אוֹר הַבְּטוּל לֵידַע שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁשִּׁשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים הֵם בְּחִינַת שִׁשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן. כִּי שִׁשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים הֵם בְּחִינַת אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁעוֹבֶרֶת עַל פָּנָיו בְּעֵת שֶׁחוֹזֵר מֵהַבְּטוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, בְּחִינַת שִׁשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה. כִּי מִשָּׁם מֵאוֹר הָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ וְזָכָה לְבְטוּל כָּזֶה, עַל-כֵּן בָּאֱמֶת הִמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּעֵת תֹּקֶף הִתְגַּבְּרוּת הַדִּין מְאֹד רַחֲמָנָא לְצְלָן. אֲבָל נֹחַ לֹא זָכָה לְבְטוּל כָּזֶה, וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכוֹל לְבַטֵּל הַדִּין לְגַמְרֵי, וְעַל-כֵּן הָיָה מַבּוּל בָּעוֹלָם. עַל-כֵּן הֶכְרַח לִכָּנֵס בַּתֵּבָה לְהִתְחַבֵּא שָׁם מִפְּנֵי תֹּקֶף הַדִּין וְהַמַּשְׁחִיתִים כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְהָעִנְיָן כִּי מֵחֲמַת שֶׁנֹּחַ לֹא זָכָה לְבַטֵּל עַצְמוֹ כָּרָאוּי עַד שֶׁיְּבַטֵּל הַדִּין מִכָּל הָעוֹלָם. עַל-כֵּן הֶכְרַח לִכָּנֵס בַּתֵּבָה לִזְכוֹת שָׁם לְבְחִינַת בְּטוּל. כִּי תֵּבַת נֹחַ דָּא יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן וָא"ו דַּף כב) וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּטוּל שֶׁאָז סוֹתְמִין עֵינֵיהֶם מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתַּעֲנִית וְהַחֲמִשָּׁה עִנּוּיִים שֶׁל יוֹם-כִּפּוּר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. הַיְנוּ כִּי נֹחַ לֹא זָכָה לְבְחִינַת בְּטוּל כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּנִיסָתוֹ לַתֵּבָה וְנִסְתַּר וְנִתְחַבֵּא שָׁם וְסָתַם עֵינָיו מֵהָעוֹלָם. כִּי זֶה בְּחִינַת הַהֶסְתָּרָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַסְתִּיר וּלְהִתְחַבֵּא עַצְמוֹ בִּשְׁעַת תֹּקֶף הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתֵּבָה כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. הַיְנוּ כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּין גּוֹבֵר צְרִיכִים לְבְטוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהַבְּטוּל הוּא לְסָתֹם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַבֵּא וּלְהַסְתִּיר עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְלִבְלִי לָצֵאת חוּצָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְשׁוֹטֵט עֵינָיו בְּרְאִיַּת הָעוֹלָם הַזֶּה. רַק יֵשֵׁב נִסְתָּר וְנֶחְבָּא בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁשָּׁם הַמָּקוֹם מְסֻגָּל יוֹתֵר לְבַטֵּל עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין עַל-יְדֵי זֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דַּלְתְּךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט רֶגַע עַד יַעֲבֹר זָעַם. נִמְצָא שֶׁתִּבַּת נֹחַ זֶה בְּחִינַת בְּטוּל. כִּי נֹחַ לֹא זָכָה לְבְטוּל בִּשְׁלֵמוּת לְהַמְתִּיק הַדִּין מִכָּל הָעוֹלָם לְגַמְרֵי. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו צִוָּהוּ לְכַנֵּס בַּתֵּבָה לְהַסְתִּיר עַצְמוֹ שָׁם וְלִסְתֹּם עֵינָיו מֵהָעוֹלָם. כִּי מְחִצּוֹת הַתֵּבָה סוֹתְמִין בִּפְנֵי הָעֵינַיִם שֶׁלֹּא יִתְפַּזֵּר הָרְאוּת לַחוּץ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית וְלִכְלֵל בְּאֵין סוֹף. כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִסְתֹּם עֵינָיו כְּשֶׁרוֹצִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּזֵּר הָרְאוּת מִן הַצַּד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁצְּרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּתְבּוֹדֵד בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְיִקַּשֵּׁר עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים, כְּדֵי שֶׁיִּסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְלֹא יִתְפַּזֵּר רְאוּת עֵינָיו בַּחוּץ,

וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ מְסֻגָּלִין מְחִצּוֹת הַבַּיִת לְהַסְתִּיר עַצְמוֹ בָּהֶן מִפְּנֵי הַמַּשְׁחִיתִים בְּעֵת תֹּקֶף הַדִּין רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי מְחִצּוֹת הַבַּיִת הֵם מְחִצּוֹת בִּפְנֵי הָעֵינַיִם כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁשָּׁם כָּל הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים בְּטֵלִים בְּמַצִּיאוּת. עַל-כֵּן כְּשֶׁאֵין צַדִּיק הַדּוֹר הַשָּׁלֵם כָּל כָּךְ שֶׁיּוּכַל עַל-יְדֵי בִּטּוּלוֹ אֶל הַתַּכְלִית לְבַטֵּל הַדִּין לְגַמְרֵי מִכָּל הָעוֹלָם. אֲזַי הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים צְרִיכִין לְהַסְתִּיר עַצְמָן בְּתוֹךְ מְחִצּוֹת בֵּיתָם, בִּבְחִינַת לָךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וְכוּ' כְּדֵי לְהַסְתִּיר עַצְמוֹ מִפְּנֵי הַדִּין. כִּי מְחִצּוֹת הַבַּיִת הֵם בִּבְחִינַת בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית, מֵחֲמַת שֶׁהֵם סוֹתְמִין בִּפְנֵי הָעֵינַיִם שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל אֶל הַחוּץ. וְעַל-כֵּן שָׁם אֵין הַדִּין יָכוֹל לִשְׁלֹט. כִּי עִקַּר בִּטּוּל הַדִּינִים הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתַּכְלִית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְתִימַת הָעֵינַיִם בִּשְׁעַת תֹּקֶף הַיִּסּוּרִים רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתֵּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי הַצַּדִּיק הַשָּׁלֵם כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יָכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ אֶל הַתַּכְלִית תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּלֹא כְּנִיסָתוֹ לַתֵּבָה. וְעַל-כֵּן צַדִּיק כָּזֶה בֶּאֱמֶת הוּא יָכוֹל לְבַטֵּל הַדִּין לְגַמְרֵי מִכָּל הָעוֹלָם. אֲבָל שְׁאָר צַדִּיקִים אֵין יְכוֹלִין לְבַטֵּל עַצְמָן כִּי אִם כְּשֶׁסּוֹתְמִין עַצְמָן וְנִסְגָּרִים בַּחֲדָרִים, בִּבְחִינַת לָךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּנִיסַת נֹחַ בַּתֵּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לְתַכְלִית הַבִּטּוּל בִּשְׁלֵמוּת עַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַמְתִּיק הַדִּין מִכָּל הָעוֹלָם. וְגַם הוּא עַצְמוֹ וּבֵיתוֹ לֹא נִצּוֹלוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁנָּתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עֵצָה שֶׁיִּכָּנֵס בַּתֵּבָה, וְשָׁם דַּיְקָא יִזְכֶּה לְבְחִינַת בִּטּוּל. כִּי הוּא לֹא הָיָה יָכוֹל לָבוֹא לִבְחִינַת בִּטּוּל כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּנִיסָתוֹ לַתֵּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-יְדֵי בִּטּוּל זֶה זָכָה עַל כָּל פָּנִים לְבַטֵּל הַדִּין מֵעַצְמוֹ וּבֵיתוֹ וּלְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי זֶה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. נִמְצָא שֶׁהַתֵּבָת נֹחַ זֶה בְּחִינַת בִּטּוּל בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֶל אַמָּה תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה. הַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה צֹהַר וְחִלּוֹן לְמַעְלָה כְּדֵי שֶׁכָּל הִסְתַּכְּלוּתוֹ וְהַבָּטָתוֹ יִהְיֶה רַק לְמַעְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת אֶל הַתַּכְלִית הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְכוּ' וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה וְכוּ' אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה הֵם נוֹצְחִין וְכוּ'. וְכֵן לְעִנְיַן הַנָּחָשׁ בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה הֵם מִתְרַפְּאִין. כִּי עִקַּר בִּטּוּל הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים וְנִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, הוּא עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת כְּלַפֵּי מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-יְדֵי תֵּבַת נֹחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִסְתַּר מִפְּנֵי הַדִּין וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְלֹא נֶחֱרַב לְגַמְרֵי. עַל-יְדֵי זֶה זָכָה נֹחַ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחָזַר מֵהַבִּטּוּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וָש�ُוב, לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁזָּכָה נֹחַ אַחַר יְצִיאָתוֹ מֵהַתֵּבָה לְהַשִּׂיג בְּחָכְמָתוֹ וּבְרוּחַ קָדְשׁוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וְכוּ'. כִּי זֶה זָכָה לְקַבֵּל וּלְהַשִּׂיג בִּבְחִינַת הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ מֵהַבִּטּוּל בְּעֵת יְצִיאָתוֹ מֵהַתֵּבָה

שֶׁהִיא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּחִינַת בְּטוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת נֹחַ. וַיִּזְכֹּר דַּיְקָא בְּחִינַת זְכָרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרְשִׁימָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן בְּחִינַת זִכְרוֹן תְּרוּעָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין פְּסוּק זֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּתְחִלַּת פְּסוּקֵי זִכְרוֹנוֹת. כִּי כָּל זֶה הוּא כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב הַנֶּאֱמַר בְּסוֹף הַשִּׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹלוֹת. כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים שֶׁמִּזְמוֹר זֶה מְדַבֵּר מִמַּתַּן תּוֹרָה. כִּי הַמַּבּוּל מַיִם שֶׁבָּא לָעוֹלָם אָז, זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שִׁבִּירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַדִּינִים וְהַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם. הַיְנוּ כִּי אָז הָיָה תִּקֻּף הַדִּין מְאֹד מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם, וְהָיוּ צְרִיכִים אָז לְבִטּוּל בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְבַטֵּל הַדִּין. וְאָז הָיוּ מַמְשִׁיכִים הַשָּׁגַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַיִם, מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאַר מֵהַבִּטּוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכוּ לָזֶה וְלֹא נִתְעוֹרְרוּ בִּתְשׁוּבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּטּוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן נַעֲשָׂה מִבְּחִינַת הַמַּיִם הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׁגַת הַתּוֹרָה, נַעֲשָׂה מֵהֶם בְּחִינַת מֵימֵי הַמַּבּוּל, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר מֵחֲמַת קִלְקוּל מַעֲשֵׂיהֶם. עַל-כֵּן הָיָה אָצְלָם בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַדִּינִים שֶׁזֶּה מֵימֵי הַמַּבּוּל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בֶּאֱמֶת עַל פָּסוּק וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ, שֶׁאִם הָיוּ מִתְעוֹרְרִים לִתְשׁוּבָה הָיוּ גִּשְׁמֵי בְּרָכָה וּנְדָבָה. הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁאִם הָיוּ זוֹכִים אָז לִתְשׁוּבָה בְּחִינַת בִּטּוּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל הַשָּׁגַת מֵימֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת גִּשְׁמֵי בְּרָכָה וּנְדָבָה. בְּחִינַת גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹקִים הַנֶּאֱמַר בְּמַתַּן תּוֹרָה. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכוּ לִתְשׁוּבָה, נַעֲשָׂה אָצְלָם מַבּוּל מִבְּחִינַת מֵימֵי הַתּוֹרָה מִבְּחִינַת גִּשְׁמֵי בְּרָכָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק כִּי בָם יָדִין עַמִּים לְעִנְיַן הַגִּשְׁמִים, מָשָׁל לְנַחְתּוֹם וְכוּ', שֶׁכָּל הָעֲנָשִׁים עַל-יְדֵי הַמַּיִם וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת עַל-יְדֵי הַמַּיִם. בְּחִינַת יִתֵּן אֹכֶל לְמַכְבִּיר. הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי הַגִּשְׁמִים וְהַמַּיִם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת וְהַהַשָּׂגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁנִּמְשְׁלוּ לְמַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן יֵשׁ בָּהֶם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת לְטוֹב וּלְהֶפֶךְ כְּפִי הַמְקַבְּלִים. כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו לְתַקֵּן כֵּלִים טוֹבִים הוּא זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת מֵימֵי הַדַּעַת עַל-יְדֵי זֶה וּלְהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁזָּכָה נֹחַ אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁהִשִּׁיג לְהַקְרִיב כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, זָכָה שֶׁנִּתַּן לוֹ אוֹת הַקֶּשֶׁת לְהֶגֶן תָּמִיד, בְּחִינַת אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן. כִּי הַקֶּשֶׁת הִוא בְּחִינַת גְּוָנִין נְהִירִין, בְּחִינַת אוֹר הַזְּרִיחָה וְהַהִתְנוֹצְצוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר

הַהַמְתָּקָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. לִזְכֹּר דַּיְקָא בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָרְשִׁימוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת קוֹלוֹת הַשּׁוֹפָר הַקָּדוֹשׁ שֶׁסִּימָנָם ק"שׁ"ת כַּמּוּבָא. הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹת הַקֶּשֶׁת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים כַּמּוּבָא. הַיְנוּ מִבְּחִינַת אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאוֹרוֹת וְהַצַּחְצָחוֹת וְהַסְּפִירוֹת. שֶׁזֶּה בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת גְּוָנִין נְהִירִין דְּקֶשֶׁ"ת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי לִשְׁבְעַת הַיָּמִים וּמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ וְכוּ', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתָּלָה לָהֶם שִׁבְעַת יְמֵי אֵבְלוֹ שֶׁל מְתוּשֶׁלַח הַצַּדִּיק. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל בִּתְחִלָּתוֹ בְּעִנְיַן בַּעַל הַשַּׂדֶה שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּן הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא תִּקּוּנֵי הַנְּשָׁמוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּה הַבַּעַל הַשַּׂדֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד, וְצָרִיךְ לִסְבֹּל כַּמָּה צָרוֹת וְיִסּוּרִין חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְיֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִסְתַּלֵּק בִּשְׁבִיל זֶה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי לִפְעָמִים הַדִּין גּוֹבֵר כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין מוֹעִיל לְהַמְתִּיק הַדִּין עַל-יְדֵי שׁוּם בְּטוּל כִּי אִם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וְאָז צְרִיכִין הָעוֹלָם לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד בִּתְשׁוּבָה וּלְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמָן הֵיטֵב הֵיכָן הֵם בָּעוֹלָם מַה שֶּׁגָּרְמוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם עַד שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק בִּשְׁבִילָם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁצָּעַק הַנָּבִיא הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק וְכוּ'. כִּי אָז כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם נִסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק. צְרִיכִין לָשִׂים עַל לֵב מְאֹד וּלְהָבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. שֶׁעִקַּר הִסְתַּלְּקוּתוֹ הוּא מִפְּנֵי הָרָעָה מִפְּנֵי תֹּקֶף הַדִּין שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם, עַד שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל לְבַטֵּל הַדִּין בְּשׁוּם בְּטוּל בָּרְצוֹא וְשׁוֹב וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, רַק הֶכְרַח לְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּבִטּוּל כְּזֶה עַד שֶׁיִּסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי. וְאָז הַכֹּל תְּלוּי בְּהַדּוֹר שֶׁנִּשְׁאֲרוּ אַחֲרָיו, שֶׁצְּרִיכִין לָשׂוּם עַל לֵב מְאֹד הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק וּלְהִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי זֶה. וְאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנּוּ. כִּי כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּוַדַּאי מַשְׁאִיר בָּעוֹלָם אֵיזֶה רְשִׁימָה טוֹבָה עַל-יְדֵי תּוֹרָתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. וְאָז עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי הַדּוֹר יְתוֹם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ אַחֲרָיו, שֶׁכְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים בִּתְשׁוּבָה אֲזַי מַמְשִׁיכִין אוֹר גָּדוֹל מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַצַּדִּיק נִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה וְהוּא עַכְשָׁו בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, עַל-כֵּן נִמְשָׁךְ מִשָּׁם בְּכָל פַּעַם אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא לְהָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ שֶׁנִּשְׁאַר בָּזֶה הָעוֹלָם. אֲבָל צְרִיכִין עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂי הַדּוֹר הַטּוֹבִים לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי זֶה אוֹר הָרְשִׁימוּ הַקָּדוֹשָׁה שֶׁלּוֹ. כִּי עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם בִּבְחִינַת קַטְנוּת וְאֵין לָהֶם כֹּחַ

לְקַבֵּל הַשְׁגַּת הַתּוֹרָה לְהַמְתִּיק דִּינִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁנִּסְתַּלֵּק יְכוֹלִים עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים לְהַמְשִׁיךְ אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ הַמְאִירָה עַתָּה בְּאוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא, מֵחֲמַת שֶׁהַצַּדִּיק הוּא בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל בִּשְׁלֵמוּת. אֲבָל אָז בִּימֵי דּוֹר הַמַּבּוּל לֹא זָכוּ לְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה, עַל-כֵּן גָּבַר הַדִּין עַד שֶׁבָּא הַמַּבּוּל שֶׁנַּעֲשָׂה מִמֵּימֵי הַדַּעַת בְּחִינַת מַבּוּל וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְהָיָה כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְכוּ' שֶׁדָּוִד רָצָה לִבְנוֹת הַבַּיִת וְהֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּחַיָּיו לֹא יִזְכֶּה לָזֶה כִּי אִם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ יִבְנֶה בְּנוֹ אֶת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשְׁגַּת הַתּוֹרָה הוּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁשָּׁם הָיָה עוֹמֵד עַל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה הָאֲרוֹן עִם הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה כִּי מִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה לֹא נִשְׁלַם עַד שֶׁנִּבְנָה הַבַּיִת בִּימֵי שְׁלֹמֹה. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁבִּימֵי מֹשֶׁה לֹא חָזְרָה הַשְׁכִינָה כִּי אִם בִּבְחִינַת אַבָּ"א. וְלֹא נִתְיַחֲדָה בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים עַד יְמֵי שְׁלֹמֹה שֶׁנִּבְנָה הַבַּיִת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ, זֶה מַתַּן תּוֹרָה. וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ, זֶה בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשְׁגַּת הַתּוֹרָה בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה הוּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הַבִּטּוּל לְפָנַי וְלִפְנִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן דָּוִד שֶׁרָצָה לִגְמֹר תִּקּוּן זֶה לִבְנוֹת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת הַבִּטּוּל עִקַּר הַשְׁגַּת הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. הֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁתִּקּוּן נִפְלָא וְנוֹרָא כָּזֶה אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְקַן בְּחַיָּיו. רַק הוּא צָרִיךְ לְהִסְתַּלֵּק תְּחִלָּה. וְאָז עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ דַּיְקָא יִזְכֶּה בְּנוֹ לְהַמְשִׁיךְ אוֹר מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ לִבְנוֹת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וּלְתַקֵּן כָּל הַתִּקּוּן הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת. הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִקְרָא כָּל הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ עַל שֵׁם דָּוִד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִד. כִּי הַכֹּל עַל יָדוֹ. כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם. וּמַה שֶּׁאֵינוֹ יָכוֹל לִגְמֹר בְּחַיָּיו הוּא גּוֹמֵר לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ דַּיְקָא וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לְעִנְיַן בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל שֶׁשָּׁם תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכֵן מָצִינוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁרָצָה לִכְנֹס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ. וְלֹא הִנִּיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְאָמַר אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה. כִּי לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיאָהּ מֵהַשִּׁבְעָה עַמְמִין וּלְמָסְרָהּ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְשָׁם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל וְכוּ'. וּלְנַצֵּחַ מִלְחָמָה כָּזֹאת בִּפְרָט בִּתְחִלָּה לְהוֹצִיא כָּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַחֲזִירָהּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּזֶה תְּלוּי הַכֹּל.

עַל-כֵּן גַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לֹא הָיָה יָכֹל לְנַצֵּחַ מִלְחָמָה זֹאת בְּחַיָּיו. כִּי אִם לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ דַּיְקָא. שֶׁדַּיְקָא אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ כָּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ אֶת כָּל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ. אֲשֶׁר לְכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ רַבִּי לֹא שָׁנָה רַבִּי חִיָּא מִנַּלִּיהּ. אִם מֹשֶׁה לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לִכְנֹס וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֵיךְ זָכָה יְהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ לָזֶה. אַךְ עַל פִּי הַנִּזְכָּר לְעֵיל נִיחָא הֵיטֵב. כִּי בְּוַדַּאי גַּם כָּל מַה שֶׁכָּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּל כָּבַשׁ מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ. כִּי הַכֹּל עַל-יְדֵי מֹשֶׁה דַּיְקָא. רַק שֶׁדָּבָר גָּדוֹל כָּזֶה לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בַּתְּחִלָּה וְכוּ' אֲפִלּוּ מֹשֶׁה לֹא הָיָה יָכֹל לִגְמֹר בְּחַיָּיו כִּי אִם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּתוֹ דַּיְקָא. שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁזָּכָה לְתַכְלִית הַבִּטּוּל שֶׁנִּסְתַּלֵּק בִּבְחִינַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכָה יְהוֹשֻׁעַ בְּכֹחַ הִסְתַּלְקוּתוֹ דַּיְקָא לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַעֲלוֹת הַקְדֻשָּׁה וּלְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת. כִּי לְתִקּוּן גָּדוֹל וְנוֹרָא כָּזֶה שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַשָּׁדֶה הָעֶלְיוֹנָה הָיָה צָרִיךְ מֹשֶׁה לְהִסְתַּלֵּק דַּיְקָא. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִגְמַר הַתִּקּוּן וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת עַל מִשְׁכְּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו וְכוּ' מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים בְּסִבּוֹת רַשׁ"י מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכוּ'. כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם, פֵּרֵשׁ רַשׁ"י קָרוֹב לִפְרִישׁוּתָם מִמֶּנִּי לְסוֹף אַרְבָּעִים שָׁנָה הָיְנוּ בְּסִמּוּךְ אַחַר שֶׁנִּסְתַּלְקוּ עַד שֶׁמָּצָאתִי שֶׁהָיָה עִמִּי בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ לִכְבֹּשׁ שִׁלְשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים, אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י. הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁדַּיְקָא אַחַר הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמֶתִי יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּתְּחִלָּה לֹא זָכוּ לְמָצְאוֹ וְהָיוּ נְזוּפִים בְּחִינַת בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י עַיֵּן שָׁם. אַף-עַל-פִּי-כֵן אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ דַּיְקָא יְכוֹלִין לְמָצְאוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי וְכוּ' שֶׁפֵּרוּשׁוֹ לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁדַּיְקָא בְּכֹחַ הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לְבִטּוּל כָּזֶה כְּדֵי לְהַמְתִּיק תֹּקֶף עֹצֶם הַדִּינִים הַקָּשִׁין מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְבַטְּלָם בְּשׁוּם בִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרְצוֹא וְשׁוֹב כִּי אִם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּתוֹ מַמָּשׁ. וְאָז דַּיְקָא נִמְתָּק הַדִּין וְיכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אָז דַּיְקָא בְּכֹחַ הִסְתַּלְקוּתוֹ. כִּי הַצַּדִּיק נִסְתַּלֵּק בִּשְׁבִיל זֶה דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיִּגְמֹר בְּמוֹתוֹ מַה שֶּׁלֹּא הָיָה יָכֹל לִגְמֹר בְּחַיָּיו כְּמוֹ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְדָוִד וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב הַנֶּאֱמַר לְעִנְיַן מַתַּן תּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי כָּל מַתַּן תּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנ"ל מִבְּחִינַת הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָז בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה הָיָה תֹּקֶף הַדִּין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְהַחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִתְּנָה. מִפִּי הַגְּבוּרָה דַּיְקָא. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּפָה עֲלֵיהֶם הַר כְּגִיגִית וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאָז נִתְעוֹרֵר

דִּין גָּדוֹל בְּחִינַת הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְיִשְׂרָאֵל הָיוּ קְדוֹשִׁים אָז מְאֹד מְאֹד וְזָכוּ אָז בִּשְׁעַת תֹּקֶף הַדִּין לְבַטֵּל עַצְמָן לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל. וְאָז זָכוּ עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה מֵאוֹר הָרִאשִׁימוּ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא יָצְתָה נִשְׁמָתָן וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם גִּשְׁמֵי בְּרָכָה וְהֶחֱיָה אוֹתָם. שֶׁנֶּאֱמַר גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹקִים הֵינִוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי מַה שֶּׁיָּצְאָה נִשְׁמָתָן בְּכָל דִּבּוּר זֶה בְּחִינַת הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהֵם זָכוּ לְבִטּוּל כָּזֶה עַד שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ עַל-יְדֵי זֶה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ רִחֵם עֲלֵיהֶם וְהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם גִּשְׁמֵי בְּרָכָה עַד שֶׁחָזְרוּ מִשָּׁם בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב. וּמִשָּׁם קִבְּלוּ כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת בְּחִינַת גִּשְׁמֵי בְּרָכָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הָרִאשִׁימוּ כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה. בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הַבִּטּוּל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה וְכוּ' בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וּמֵעָנָן הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה אֲשֶׁר עַל הַכַּפֹּרֶת שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם כִּפּוּר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת סֻכָּה בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁזּוֹכִין יִשְׂרָאֵל לִכְנֹס בָּהֶם אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

כִּי הֶעָנָן שֶׁעַל הַכַּפֹּרֶת מִשָּׁם נִדְבַּר ה' יִתְבָּרַךְ עִם מֹשֶׁה. וּמִשָּׁם קִבֵּל כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְבֹא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְכוּ' וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל כוּ' מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו. כִּי זֶה הֶעָנָן הַקָּדוֹשׁ זֶה בְּחִינַת וַיָּשֶׂת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת מַיִם וְכוּ' כִּי מֵחֲמַת שֶׁאוֹר הָאֵין סוֹף אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר. עַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ בְּחָסְדּוֹ הִסְתִּיר אוֹרוֹ הָאֵין סוֹף הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בְּתוֹךְ הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ בִּבְחִינַת יָשֶׂת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ. כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ יִתְצַמְצֵם הָאוֹר כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבְּלוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְזֶה הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ הוּא בְּחִינַת שׁוֹמֵר בְּפְנֵי הָאוֹר הַגָּדוֹל הָאֵין סוֹף שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב אֵלָיו מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי אֵלָיו. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת אַהֲרֹן וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁלֹּא יָמוּת כְּדֶרֶךְ שֶׁמֵּתוּ בָּנָיו כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבְּלוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְזֶה הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ הוּא בְּחִינַת שׁוֹמֵר בְּפְנֵי הָאוֹר הַגָּדוֹל הָאֵין סוֹף שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב אֵלָיו מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי אֵלָיו. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת אַהֲרֹן וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁלֹּא יָמוּת כְּדֶרֶךְ שֶׁמֵּתוּ בָּנָיו שֶׁנִּכְנְסוּ לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת. עַל-כֵּן שָׁלְטָה בָּהֶם סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁנִּמְשַׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינַת הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ הַזֶּה שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת דִּינִים כְּשֶׁאֵין יוֹדְעִין אֵיךְ לִכְנֹס לְשָׁם. כִּי הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית הַנִּזְכָּרֶת

לְעֵיל וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁנִּכְנְסוּ לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנְסוּ וְרָצוּ לִכְלֹל וּלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית אֲבָל לֹא הָיוּ כֻּלָּם רְאוּיִים לָזֶה. עַל-כֵּן לֹא יָצְאוּ מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם. זֶה הֵצִיץ וְנִפְגַּע וְזֶה הֵצִיץ וּמֵת. וְאַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת לְגַמְרֵי. בִּלְתִּי רַבִּי עֲקִיבָא לְבַדּוֹ שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הִצִּילוֹ שֶׁהֵשִׁיב לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת רָאוּי הוּא זְקֵן זֶה שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְבוֹדִי. כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִכָּנֵס לְשָׁם בִּרְשׁוּת כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא וְכַיּוֹצֵא. אֲזַי זֶה הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה אֵלָיו. כִּי עַל-יְדֵי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ הַזֶּה שֶׁסְּבִיב הָאוֹר הָאֵין סוֹף כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא זוֹכֶה לְהִכָּלֵל וּלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְאֵינוֹ נִתְבַּטֵּל שָׁם בַּמְּצִיאוּת. וַאֲזַי זוֹכֶה כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר לוֹ אוֹר הָרִשִׁימוּ. כִּי אוֹר הָאֵין סוֹף נִרְשָׁם מִמֶּנּוּ רְשִׁימוּ קְדוֹשָׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שָׁשָׁם דַּיְקָא נִצְטַיֵּר וְנִרְשַׁם אוֹר הָרִשִׁימוּ שֶׁל אוֹר הָאֵין סוֹף מֵחֲמַת הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם. כִּי בִּלְעָדוֹ לֹא הָיָה יָכֹל הָאוֹר לְהִצְטַיֵּר כְּלָל. וְעַל-כֵּן כָּל הַנְּבוּאוֹת וְכָל הַהַשָּׂגוֹת שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְהַחֲכָמִים מְקַבְּלִים דַּיְקָא דֶּרֶךְ הֶעָנָן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם. כִּי שָׁם דַּיְקָא נִצְטַיֵּר וְנִרְשָׁם אוֹר הָרִשִׁימוּ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשָּׂגָתָם. כִּי מִשָּׁם עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְהַנְּבוּאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְיִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ בִּכְלָלִיּוּת זוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְהִכָּלֵל וּלְהִתְבַּטֵּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס בְּשִׁלּוּחוֹתָם לִפְנֵי וְלִפְנִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וַאֲזַי מֵאוֹר הָרִשִׁימוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּצְטַיְּרָה בְּתוֹךְ הֶעָנָן הַקָּדוֹשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל זוֹכִין לִבְחִינַת לְקַבֵּלַת הַלּוּחוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהִיא כְּלַל הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וַאֲזַי זוֹכִין אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁיִּמְשַׁךְ עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הֶעָנָן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהִיא עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם. וְעַל-יְדֵי הָעֲנָנֵי כָּבוֹד הָאֵלּוּ בְּחִינַת סֻכָּה עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם אוֹר הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה מֵאוֹר הָרִשִׁימוּ הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשִׁמְיני עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה לְקַבֵּל הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת לְהַשְׁלִימָהּ וּלְהַתְחִילָהּ וְלִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָתָהּ כִּי אָז זוֹכִין לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת. עַל-יְדֵי שֶׁזְּכִינוּ בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכָּה לְקַבֵּל אוֹר הָרִשִׁימוּ שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה. עַל-יְדֵי הָעֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁנִּמְשְׁכוּ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה אוּשְׁפִּיזִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין שֶׁהֵם הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁנִּכְנָסִין לְתוֹךְ הַסֻּכָּה שֶׁהֵם אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב וְכוּ'. כִּי אֵלּוּ הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְשָׁכַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הָרִשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי כָּל אֶחָד מֵהַשִּׁבְעָה רוֹעִים הַנִּזְכָּר לְעֵיל כָּל אֶחָד תִּקֵּן וְהִמְשִׁיךְ וְגִלָּה מִדָּה קְדוֹשָׁה אַחַת מִמִּדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הָרִשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁעַל-יְדֵי מִדּוֹת אֵלּוּ עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי בִּבְחִינַת הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל שָׁם

הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַמִּדּוֹת וּמִכָּל הַסְּפִירוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. רַק כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל בִּבְחִינַת וָשׁוֹב מְקַבְּלִין אוֹר הָרְשִׁימוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. מִשָּׁם מַתְחִילִין הִתְגַּלּוּת הַמִּדּוֹת וְהַסְּפִירוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלַל כָּל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים כָּל אֶחָד זָכָה לִבְחִינַת בִּטּוּל עַד שֶׁזָּכָה אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁהִמְשִׁיךְ כְּשֶׁחָזַר מֵהַבִּטּוּל לְתַקֵּן וּלְגַלּוֹת מִדָּה אַחַת מִמִּדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. דְּהַיְנוּ אַבְרָהָם תִּקֵּן וְגִלָּה עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ שֶׁהִמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי בִּטּוּל שֶׁלּוֹ. עַל-יְדֵי זֶה תִּקֵּן וְגִלָּה בְּחִינַת מִדַּת הַחֶסֶד. וְכֵן יִצְחָק מִדַּת הַפַּחַד. וְכֵן יַעֲקֹב מִדַּת הַתִּפְאֶרֶת וְכוּ'. כִּי כָּל אֵלּוּ הַשִּׁבְעָה מִדּוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַכֹּל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁהִמְשִׁיכוּ הַצַּדִּיקִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל עַל-יְדֵי בְּחִינַת בִּטּוּלָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן בְּחַג הַסֻּכּוֹת הַקָּדוֹשׁ שָׁאָנוּ עוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אוֹר הָרְשִׁימוּ הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי הָעֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁהָרְשִׁימוּ הַזֹּאת מְאִירָה עָלֵינוּ עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁזָּכִינוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. עַל-כֵּן אָז נִכְנָסִין אֶצְלֵנוּ לְתוֹךְ הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד נִכְנָסִין לְתוֹכָהּ כָּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹר הָרְשִׁימוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יָדָם בָּעוֹלָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים רוֹעִים. כִּי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַנּוֹרָאִים הֵם הֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי הַשָּׂדֶה שֶׁעוֹסְקִים לְתַקֵּן הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבִּטּוּל וְהַהִסְתַּכְּלוּת אֶל הַתַּכְלִית כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים רוֹעִים. כִּי הֵם בְּחִינַת רוֹעִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה. כִּי כְּמוֹ הָרוֹעֶה הַנִּשְׁמִי שֶׁכָּל עִסְקוֹ וּמַלְאַכְתּוֹ בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה. כְּמוֹ כֵן אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הֵם בְּחִינַת רוֹעִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה. כִּי הֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי הַשָּׂדֶה שֶׁעוֹסְקִין בְּתִקּוּן הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיוּ כָּל הַצַּדִּיקִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל רוֹעִים בַּשָּׂדֶה מַמָּשׁ. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַשָּׂדֶה הַתַּחְתּוֹן הוּא דֻּגְמַת הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה וְכָל הָעֲשָׂבִים וְהַצְּמָחִים וְשִׂיחַ הַשָּׂדֶה כֻּלָּם הֵם נִיצוֹצֵי נְשָׁמוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְהָאָבוֹת בְּהִיוֹתָם רוֹעִים בַּשָּׂדֶה הָיוּ מְתַקְּנִים אֶת הַשָּׂדֶה בְּשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן. כִּי הֵם בַּעֲלֵי הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁלּוּלָחִין בְּסֻכּוֹת. וּבָם אָנוּ שְׂמֵחִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר וְכוּ' וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם וְכוּ'. כִּי עַכְשָׁו אָנוּ מַרְאִין כֹּחֵנוּ מַה שֶּׁפָּעַלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁזָּכִינוּ עַל-יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל לְתַקֵּן אֶת הַתְּפִלָּה. דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל הוּא הוֹלֵךְ בְּתוֹךְ

הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹן וְהוֹלֵךְ וּמְלַקֵּט צִיצִים וַעֲשָׂבִים וּפְרָחִים נָאִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְהֵיוֹצֵא מִשָּׁם. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֵין הַתְּפִלָּה מִתְקַנֶּת בִּשְׁלֵמוּת כִּי אֵין הַדִּבּוּר מַנִּיחַ אֶת הַנֶּפֶשׁ לֵילֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר וּלְלַקֵּט עֲשָׂבִים וּפְרָחִים וּצְמָחִים נִפְלָאִים מֵהַשָּׂדֶה וְכוּ'. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית וְכוּ'. זֶה עוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז יְכוֹל לֵילֵךְ בִּתְפִלָּתוֹ בְּהַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹן וּלְלַקֵּט שׁוֹשַׁנִּים וּצְמָחִים נִפְלָאִים עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁכֻּלָּם הֵם מִינֵי צְמָחִים שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה צִוְּתָה עָלֵינוּ לִקַּח בְּיֹמֵי חַג הַסֻּכּוֹת אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה מִינִים מִצְּמְחֵי הַשָּׂדֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה. כְּלָלִיּוּת הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂיחַ הַשָּׂדֶה. וּבָזֶה שֶׁאָנוּ לוֹקְחִין אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה מִינִים מִצְּמְחֵי הַשָּׂדֶה בָּזֶה אָנוּ מַרְאִים גֹּדֶל כֹּחֵנוּ מַה שֶּׁפָּעַלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁזָּכִינוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל לְתַקֵּן אֶת הַתְּפִלָּה עַד שֶׁאָנוּ יְכוֹלִין לְקַבֵּץ וּלְלַקֵּט בְּיָדֵינוּ צְמָחִים נִפְלָאִים מֵהַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַצְּמָחֵי הַשָּׂדֶה בְּקִדּוּשָׁה כִּי אֵלּוּ הַד' מִינִים הֵם כְּלוּלִים כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁגְּדֵלִים בְּהַשָּׂדֶה הַנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם בְּחִינַת כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי רֵיחַ וְטַעַם בְּחִינַת אֶתְרוֹג. וְיֵשׁ בַּעֲלֵי רֵיחַ וְלֹא טַעַם בְּחִינַת הֲדַס. וּבַעֲלֵי טַעַם וְלֹא רֵיחַ. בְּחִינַת לוּלָב כַּפֹּת תְּמָרִים. וְיֵשׁ שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ שֶׁהֵם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל. נִמְצָא שֶׁהָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם כְּלוּלִים מִכָּל הַכִּתּוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַנְּשָׁמוֹת. וְעַל-כֵּן הֵם כֻּלָּם צְמָחֵי הַשָּׂדֶה. כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת הֵם בְּחִינַת צְמָחֵי הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ לוֹקְחִין בְּסֻכּוֹת אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה מִינִים מִצְּמְחֵי הַשָּׂדֶה. בָּזֶה אָנוּ מַרְאִין גֹּדֶל כֹּחֵנוּ מַה שֶּׁפָּעַלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁזָּכִינוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבִּטּוּל וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. לְתַקֵּן אֶת הַתְּפִלָּה עַד שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְקַבֵּץ בְּיָדֵינוּ כְּלָלִיּוּת כָּל צְמָחֵי הַשָּׂדֶה הַנִּפְלָאִים שֶׁמְּלַקְּטִים וּמְקַבְּצִים אוֹתָם כְּשֶׁזּוֹכִין לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה מִינִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת צְמָחֵי הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת מַה מָּה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מָאן נָצַח מָאן דְּאֶחֱיד מָאנֵי קְרָבָא בִּידוֹהִי. שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה מִינִים הַקְּדוֹשִׁים. כִּי עִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה שֶׁנִּצַּחְנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִכָּר וְנִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת צְמָחֵי הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁפָּעַלְנוּ עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כה

וְעַל-כֵּן עִקַּר נְטִילַת הָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם בִּשְׁעַת הַהַלֵּל. כִּי הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַלֵּל שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה כִּי הַלֵּל הוּא כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה וְכָל הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י אֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ זֶה הַלֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְשֶׁעָבַר וְכוּ' וְיֵשׁ בּוֹ לֶעָתִיד לָבוֹא וְכוּ'. כִּי כָּל הָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם בְּחִינַת הָעֲשָׂבִים הַנִּפְלָאִים שֶׁמְּלַקְּטִים מִתּוֹךְ הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּנַעְנְעִים בְּהוֹדוּ לַה' תְּחִלָּה וְסוֹף. כִּי הוֹדוּ תְּחִלָּה וְסוֹף זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָהּ כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה עַד אֲשֶׁר אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמְדִין בְּסוֹף הַתְּפִלָּה, עֲדַיִן עוֹמְדִים בַּתְּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹדוּ לַה' תְּחִלָּה וְסוֹף. כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמְדִין בַּסּוֹף עֲדַיִן עוֹמְדִים בַּתְּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִיא הוֹדוּ. כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְשָׁם עִקַּר הַנִּעְנוּעִים שֶׁל הַלּוּלָב וּמִינָיו. כִּי הַנִּעְנוּעִים הֵם בְּחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב שֶׁמְּעוֹרְרִין אוֹר הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבְּטוּל עַל-יְדֵי הַנִּעְנוּעִים כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים. כִּי אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבְּטוּל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַנִּעְנוּעִים שֶׁל הַלּוּלָב שֶׁהִיא בְּחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב מְעוֹרְרִין אוֹר הָרְשִׁימוּ הַזֹּאת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה שֶׁבַּתְּבָה הָאַחֲרוֹנָה עֲדַיִן עוֹמְדִים בַּתְּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹדוּ לַה' תְּחִלָּה וְסוֹף. וְעַל-כֵּן שָׁם מְנַעְנְעִין בה' מִינִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה בְּסֻכּוֹת. וְעַל-כֵּן אָז הוּא זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ. כִּי עִקַּר הַמְשָׂכַת מֵימֵי הַדַּעַת מֵהָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁהִיא כְּלִי לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל עַיֵּן שָׁם:

חלק כז

וְעַל-כֵּן נוֹטְלִין הָאַרְבָּעָה מִינִים בַּיָּדַיִם דַּיְקָא. זֶה בְּחִינַת וְכָל אֶחָד מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ דַּיְקָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מֵאוֹר הַזִּרְיחָה שֶׁל הַבְּטוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶצְבַּע אֱלֹקִים כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וּבָזֶה אָנוּ מַרְאִין גֹּדֶל כֹּחֵנוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ שֶׁפָּעַלְנוּ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת בְּטוּל וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. הֵינוּ שֶׁפָּעַלְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִים לֶאֱחֹז אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיָדֵינוּ מַמָּשׁ כִּבְיָכוֹל. כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל-יְדֵי נְטִילַת הָאַרְבָּעָה מִינִים אָנוּ לוֹקְחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ כִּי עַל-יְדֵי נְטִילַת הַד' מִינִים בְּיָדֵינוּ אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ אוֹר הָרְשִׁימוּ הַקָּדוֹשָׁה עַד שֶׁנִּצְטַיֵּרֶת וְנִרְשֶׁמֶת בְּיָדֵינוּ מַמָּשׁ. בִּבְחִינַת שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ וְכוּ'. וּבָזֶה אָנוּ מַרְאִין גֹּדֶל כֹּחֵנוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מִכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל כָּל הַחַיּוֹת וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנֵּי הַקֹּדֶשׁ, וּמִכָּל הָרוּחָנִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה

תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל. וְיִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ בַּיָּדַיִם מַמָּשׁ עַל-יְדֵי נְטִילַת הָאַרְבָּעָה מִינִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לוֹקְחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל בַּיָּדַיִם מַמָּשׁ כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי אוֹר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ מְרוֹמָם וְנִשְׂגָּב מְאֹד, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֲפִלּוּ אוֹר הָרְשִׁימוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים רַבִּים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן מְאֹד, לִזְכֹּר אוֹר הָרְשִׁימוּ הַזֹּאת הֵיטֵב וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹרוֹ וּלְקַשְּׁרוֹ בְּבְחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם. בְּחִינַת שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ'. הֵינוּ שֶׁהָאַהֲבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף, הוּא חָזָק כָּל כָּךְ עַד שֶׁיְּכוֹלִין לָמוּת וּלְהִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְצַמְצֵם הָאוֹר בְּכַמָּה צִמְצוּמִים וְכֵלִים, וּלְקַשֵּׁר אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל בִּשְׁנֵי חוֹתָמוֹת בְּבְחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין לְתַקֵּן מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד הוֹשַׁעְנָא רַבָּא כַּיָּדוּעַ. כִּי מִתְחִלָּה מְתַקְּנִים חוֹתָם אֶחָד בְּחִינַת כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, הַיְנוּ שֶׁמְּקַשְּׁרִין אוֹר הָרְשִׁימוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הַדַּעַת שֶׁהוּא אוֹר הָרְשִׁימוּ לְתוֹךְ הַלֵּב, וְאֵין נִמְשָׁךְ הַדַּעַת כִּי אִם בַּמֹּחַ, עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל. כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַדַּעַת לְתוֹךְ הַלֵּב בִּבְחִינַת וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה בְּחִינַת חוֹתָם הַלֵּב בְּחִינַת כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ וְכוּ'. אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּקַשְּׁרִין אוֹר הָרְשִׁימוּ בַּלֵּב עֲדַיִן חוֹשְׁשִׁין שֶׁלֹּא יִסְתַּלֵּק הָאוֹר חַס וְשָׁלוֹם לְגַדֵּל עִצָּם גְּדֻלַּת אוֹרוֹ. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עוֹד חוֹתָם עַל חוֹתָם בְּחִינַת כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ. שֶׁאָנוּ מְתַקְּנִים עוֹד חוֹתָם אֶחָד עַל חוֹתָם הַלֵּב כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי אָנוּ מַמְשִׁיכִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיָדֵינוּ מַמָּשׁ, עַל-יְדֵי נְטִילַת הָאַרְבָּעָה מִינִים בַּיָּדַיִם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ. כְּדֵי לְקַשֵּׁר הֵיטֵב אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל, כְּדֵי שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא. כִּי אָנוּ עוֹסְקִין בְּתִקּוּן זֶה כָּל יְמֵי הַסֻּכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָרְשִׁימוּ וּלְקַבֵּל מִשָּׁם הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה וּלְתַקֵּן אֶת הַתְּפִלָּה וְכוּ' עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה וְאַרְבָּעָה מִינִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּבְכָל יוֹם וְיוֹם מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ אוֹר הָרְשִׁימוּ הַקָּדוֹשָׁה מֵאֶחָד מֵהַשִּׁבְעָה רוֹעִים. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְגַּלֶּה אוֹתָהּ הַמִּדָּה שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֶׁתִּתְקַן עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁלּוֹ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. דְּהַיְנוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן מִדַּת הַחֶסֶד שֶׁהִיא מִדָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. וְכֵן בְּיוֹם שֵׁנִי וּבְיוֹם שְׁלִישִׁי וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת. עַד אֲשֶׁר מַגִּיעִים לְיוֹם שְׁבִיעִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דָּוִד, וְאָז נִשְׁלָם תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת דָּוִד שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן. כִּי כָּל עִסְקֵנוּ הוּא לְתַקֵּן אֶת הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְדַבֵּר תְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת

וְתִשְׁבָּחוֹת הָרִבִּיב. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד שֶׁהוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת הַכֹּל נִקְרָאִים עַל שֵׁם דָּוִד. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל עַל פָּסוּק וַיֹּאמֶר בִּלְעָם וגו'. שֶׁרוּת הִוא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁמְּמָנָּה יוֹצְאִין דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה. וְהֵבִיא רְאָיָה לָזֶה מִמַּה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ רוּת שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה דָּוִד שֶׁרְוָה לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. נִמְצָא שֶׁדָּוִד הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. כִּי דָּוִד הוּא הָרוֹעֶה הַשְּׁבִיעִי, שֶׁאָז בְּיָמָיו נִגְמַר הַתִּקּוּן הַנִּזְכָּר לְעֵיל, עַד שֶׁזָּכָה לְבִטּוּל כֻּזֶּה עַד שֶׁתִּקֵּן אֶת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה יָכֹל לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְדַבֵּר הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הָיָה דָּוִד בֶּאֱמֶת מַרְבֶּה בִּתְפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת יוֹתֵר מִכֻּלָּם וְרִוָּה לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. כִּי זָכָה לְתִקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְדַבֵּר הַרְבֵּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד שֶׁאָז דַּיְקָא נִגְמַר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבִּטּוּל וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָז בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא נִגְמַר בְּחִינַת תִּקּוּן הַחוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת דָּוִד שֶׁעַל יָדוֹ נִגְמַר הַתִּקּוּן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן דָּוִד דַּיְקָא זָכָה לִמְצֹא מְקוֹם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. כִּי בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שָׁם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה, כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת עוֹלִים דֶּרֶךְ שָׁם. כִּי שָׁם הוּא בֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבִּטּוּל לִפָּנַי וְלִפְנִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד שֶׁזָּכָה לְתִקּוּן הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן נֵעוֹרִין בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא. כִּי אָז צְרִיכִין לִגְמֹר הַתִּקּוּן הַנִּזְכָּר לְעֵיל, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הֵיטֵב אוֹר הָרִשִׁימוּ בְּלִבֵּנוּ וּבְיָדֵינוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְנַדֵּד שֵׁנָה מֵעֵינֵינוּ, כִּי אוֹר הָרִשִׁימוּ נִמְשָׁכֶת בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כַּמְבֹאָר לְעֵיל לְעִנְיַן שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁעַל יָדוֹ מַמְשִׁיכִין אוֹר הָרִשִׁימוּ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַכְשָׁו בְּשָׁעַת הַגְּמַר הַחוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא, צְרִיכִין לְנַדֵּד שֵׁנָה לְגַמְרֵי כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָרִשִׁימוּ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּהַהוּא יוֹמָא וַיָּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם וְכוּ'. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל בְּרָצוֹא וְשׁוֹב חוֹפְרִין בְּאֵרוֹת הַמַּיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵימֵי הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכֶת מֵאוֹר הָרִשִׁימוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אָז עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה הַתּוֹרָה בְּפֹעַל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּפַעַם אֶחָד וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת. וְעַכְשָׁו בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן, אָז חוֹזְרִין וְחוֹפְרִין בְּאֵרוֹת הַמַּיִם. כִּי אָז נִמְשָׁכִין מֵימֵי הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה בְּפֹעַל עַד שֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת שִׂמְחַת תּוֹרָה לְהַשְׂלִים וּלְהַתְחִיל הַתּוֹרָה

וְלִשְׁמֹחַ בְּשִׂמְחָתָהּ. כִּי אָז אַחַר גְּמַר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי כָּל הַמִּצְוֹות הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל אֲשֶׁר בַּחֹדֶשׁ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת בְּפֹעַל מַמָּשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׂמְחַת תּוֹרָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כט

וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא בְּסֵפֶר מִשְׁנֵה תּוֹרָה. כִּי מִשְׁנֵה תּוֹרָה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּקַשְּׁרִין אוֹר הָרְשִׁימוּ הֵיטֵב בְּבְחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם לְמַעַן לֹא נִשְׁכַּח אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת חוֹתָם, כִּי עַל יָדָהּ מְקַשְּׁרִין אוֹר הָרְשִׁימוּ בְּלִבֵּנוּ הֵיטֵב. כִּי עִקַּר הַיְדִיעָה מֵה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מֵאוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּכְנֶסֶת וְנִקְשֶׁרֶת בַּלֵּב עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל גַּם הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ צְרִיכִין לַחֲזֹר הֵיטֵב שֶׁלֹּא לִשְׁכֹּחַ אוֹתָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָאַזְהָרָה שֶׁהַזְהִיר אוֹתָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים וְכוּ' וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁנֵה תּוֹרָה בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת חוֹתָם כִּי נִקְרֵאת תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם, כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת. וְעַל-כֵּן בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה נִרְשָׁם אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים סוֹפֵי תֵבוֹת אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם. וּמִשְׁנֵה תּוֹרָה הִיא בְּחִינַת חוֹתָם עַל חוֹתָם. שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שָׁנָה וְחָזַר אֶת הַתּוֹרָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְקַשֵּׁר חוֹתָם הַתּוֹרָה בְּלֵב יִשְׂרָאֵל הֵיטֵב בִּבְחִינַת חוֹתָם עַל חוֹתָם. וְעַל-כֵּן רֹב דִּבְרֵי מִשְׁנֵה תּוֹרָה מְדַבְּרִים מֵעִנְיַן זֶה. מַה שֶּׁמֹּשֶׁה מַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה וְכַמָּה אַזְהָרוֹת עַל אַזְהָרוֹת שֶׁיִּזְכְּרוּ הֵיטֵב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם אֶת כָּל הַגְּדוֹלוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵיהֶם. כַּמְבֹאָר בְּכָל סֵפֶר מִשְׁנֵה תּוֹרָה וּבִפְרָט בְּסוֹפוֹ שֶׁהוּא שִׁירַת הָאַזִינוּ. שֶׁכָּל דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשָּׁכַח הַתּוֹרָה מִפִּי זַרְעֵנוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּה מִשְׁנֵה תּוֹרָה, כִּי כָּל עִקַּר הוֹשַׁעְנָא רַבָּא הוּא לְקַשֵּׁר אוֹר הָרְשִׁימוּ הֵיטֵב בְּלִבֵּנוּ בִּבְחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם כְּדֵי שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁנֵה תּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ל

וְזֶהוּ בְּחִינַת סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁאוֹמְרִים אָז. הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁזּוֹכִים אָז בְּגִמַר הַתִּקּוּן בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַתְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. כִּי אָנוּ זוֹכִין עַכְשָׁו לוֹמַר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת הַרְבֵּה שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים. כִּי אָנוּ זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְדַבֵּר תְּפִלּוֹת הַרְבֵּה שֶׁהֵם כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיָּסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁרוּחַ לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת הַרְבֵּה שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים. וְזֶה בְּחִינַת

עֲשָׂרָה הַלְלוּיָהּ שֶׁמְּסַיֵּם בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁהֵם הַלְלוּיָהּ בִּתְחִלָּה וּבַסּוֹף. זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁכְּשֶׁעוֹמְדִין בַּתֵּבָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה עֲדַיִן עוֹמְדִין בַּתֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַלְלוּיָהּ בִּתְחִלָּה, הַלְלוּיָהּ בַּסּוֹף, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה הַלְלוּיָהּ בְּכָל יוֹם בְּפִסּוּקֵי דְּזִמְרָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה שֶׁכְּשֶׁעוֹמְדִין בְּסוֹף הַתֵּבָה וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה הַלְלוּיָהּ. הַלְלוּיָהּ בִּתְחִלָּה הַלְלוּיָהּ בַּסּוֹף כַּנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׂמְחַת תּוֹרָה. כִּי עִקַּר הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁהִוא כְּלִי לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁנִּגְמְרוּ כָּל הַתְּקוּנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל בְּסוֹף יְמֵי הַסֻּכּוֹת בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא, אָז אָנוּ עוֹשִׂין שִׂמְחַת תּוֹרָה. כִּי זֶה עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁעִקַּר הַקַּבָּלָה הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וּמַתְחִילִין מִיָּד לְקַשֵּׁר וּלְחַבֵּר סוֹפָהּ בְּרֹאשָׁהּ, זֶהוּ בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁל תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, שֶׁכְּשֶׁעוֹמְדִין בְּסוֹף הַתֵּבָה הָאַחֲרוֹנָה עֲדַיִן עוֹמְדִין בִּתְחִלַּת הַתֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה. כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַהַקָּפוֹת שֶׁעוֹשִׂין עִם הַסֵּפֶר תּוֹרָה. זֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים וְעִגּוּלִים, בְּחִינַת שִׂמְחַת הַמָּחוֹל שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא. כִּי הַמָּחוֹל הוּא מַה שֶּׁמְּרַקְּדִין בְּעִגּוּל. וְזֶה בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁהַסּוֹף מְחֻבָּר בָּרֹאשׁ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִגּוּל כִּי בְּהָעִגּוּל אֵין נֶכֶר בּוֹ רֹאשׁ וְסוֹף. וְזֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה אוֹר הָאַחְדוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל וְנִתְחַבֵּר הַסּוֹף בָּרֹאשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִגּוּל בְּחִינַת מָחוֹל הַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת נְסִיעַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּצִינוּ כַּמָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁנּוֹסְעִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְחוֹזְרִים, וְלִפְעָמִים נוֹסְעִים וְחוֹזְרִים כַּמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּדוֹרוֹתֵינוּ מִכַּמָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים. וְכֵן מָצִינוּ בְּאָבִינוּ הָרִאשׁוֹן אַבְרָהָם עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְה' יִתְבָּרַךְ אָמַר לוֹ לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ וְכוּ', וְזֶה הָיָה אֶחָד מֵהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁלּוֹ. וְתֵכֶף כְּשֶׁבָּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל סִבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה וְכוּ'. וְגַם הֵיצִיאָה מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוּץ-לָאָרֶץ הָיָה נִסָּיוֹן מֵהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁלּוֹ. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם לְנַסּוֹתוֹ אִם יְהַרְהֵר אַחַר דְּבָרָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁאָמַר לוֹ לֵלֶכֶת אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן וְעָכְשָׁו מְשִׁיאוֹ לָצֵאת מִמֶּנָּה. וּבֶאֱמֶת הוּא נִסָּיוֹן גָּדוֹל, כִּי הוּא דְּבַר פֶּלֶא לְכָאוֹרָה מֵאַחַר שֶׁאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל קְדוּשָׁה וְנוֹרָאָה כָּל כָּךְ וְה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ צִוָּה לְאַבְרָהָם לְטַלְטֵל עַצְמוֹ מֵאַרְצוֹ וּמִמּוֹלַדְתּוֹ מִבֵּית אָבִיו לֵילֵךְ אֶל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְעָכְשָׁו כְּשֶׁבָּא לְשָׁם הוּא מְסַבֵּב סִבּוֹת שֶׁיֵּצֵא מִשָּׁם מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ

וְנוֹרָא כָּזֶה. אֲבָל בֶּאֱמֶת עַל-פִּי הַנִּזְכָּר לְעֵיל מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַנְּשָׁמוֹת הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כִּי שָׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַתַּכְלִית לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. כִּי עִקַּר הַהִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאוֹר אֵין סוֹף הַנִּזְכָּר לְעֵיל, הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, שֶׁשָּׁם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְקָדְשֵׁי קָדָשִׁים, שֶׁשָּׁם נִקְדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלִזְכּוֹת שָׁם לְבְחִינַת בִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִים מְתֻחְלָה כֵּלִים כְּדֵי לְקַבֵּל לְשָׁם אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל, בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשָּׂגַת הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן הַכֵּלִים כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וּמֵחֲמַת זֶה קָשֶׁה מְאֹד לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, שֶׁעִקַּר הַיְגִיעָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁזֶּה תָּלוּי בָּזֶה וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן יַתְחִילוּ וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת. כִּי תִּקּוּן הַכֵּלִים תָּלוּי בְּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לִקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַמְנִיעוֹת הַגְּדוֹלוֹת וְהָעֲצוּמוֹת שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל אָדָם קֹדֶם שֶׁבָּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְכָל מִי שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר הַמְנִיעוֹת שֶׁלּוֹ גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר. עַד שֶׁהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים יֵשׁ לָהֶם מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת בְּלִי שִׁעוּר שֶׁקָּשֶׁה לְשַׁבְּרָם. כִּי עִקַּר קִבּוּץ כָּל הַנִּדָּחִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ וְנִתְפַּזְּרוּ בֵּין הַקְּלִפּוֹת, עִקַּר תִּקּוּנָם וְקִבּוּצָם הוּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ וֶהֱבִיאֲךָ ה' אֱלֹקֶיךָ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. וּכְתִיב וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַצַּדִּיק לָבֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי קִבּוּץ נִדָּחִים. אֲבָל אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת הַנִּדָּחִים אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּצָם כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת הַנִּדָּחִים הֵם נִמְשָׁכִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁאָז נָפְלוּ נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן אִם לֹא הָיָה חוֹטֵא בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְהָיָה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ הָיָה מְתַקֵּן אוֹתָם. וְעַל-יְדֵי חֶטְאוֹ, וּבִפְרָט שֶׁפָּגַם אָז בִּבְרִית קֹדֶשׁ גַּם-כֵּן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָדָם הָרִאשׁוֹן מָשׁוּךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה, וְכַמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאַר"י עַיֵּן שָׁם. עַל-יְדֵי זֶה לֹא דַּי שֶׁלֹּא הִגְבִּיהַּ וְתִקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, אַף גַּם הִפִּיל אוֹתָם יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְכֵן כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי חֶטְאָיו שֶׁהוּא גּוֹרֵם לְפַזֵּר וּלְהַפִּיל הַנִּיצוֹצוֹת יוֹתֵר רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה עוֹסְקִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת הַנִּדָּחוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ הָעֲצוּמָה שֶׁל בַּעַל הַשֵּׂדֶה הַנִּזְכָּר

לְעֵיל, כְּדֵי לְתַקֵּן הַנְּשָׁמוֹת הַנִּדָּחוֹת לְהַכְנִיסָם לְתוֹךְ הַשָּׁדֶה הַקְּדוֹשָׁה. אֲבָל עִקַּר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁמַּמְשִׁיךְ בַּעַל הַשָּׁדֶה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיַּעֲלֶה אֵלּוּ הַנִּדָּחִים וִיקַבֵּץ אוֹתָם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹר הַבְּטוּל כְּדֵי לְהַשִּׂיג אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא עַל-יְדֵי הַעֲלָאַת הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּדָּחִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל:

וְכַמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל שֶׁתִּקּוּן הַכֵּלִים וְהָעוֹלְמוֹת מֻחְדָּשׁ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְלוּ מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּמַמְשִׁיכִין אוֹר רַב מִלְּמַעְלָה בְּחִינַת אוֹר מַ"ה הֻחְדָּשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה גּוֹרְמִים יְחוּד עֶלְיוֹן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִים הָעוֹלְמוֹת וְהַכֵּלִים וְכוּ'. וְעִקַּר זֶה הַתִּקּוּן הוּא בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אֵיךְ זוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹר רַב מִלְּמַעְלָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַבְּטוּל וְהַהִסְתַּכְּלוּת אֶל הַתַּכְלִית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּה זוֹכִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּלְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֵּלִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַעֲלָאַת אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה. וְעַל-כֵּן מִתְגַּבְּרִין הַמְנִיעוֹת מְאֹד קֹדֶם שֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרִין אֲחֳרָנִין הַנֶּאֱחָזִין מְאֹד בְּאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּפּוּלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנְּשָׁמוֹת הַנִּדָּחוֹת, הֵם מִתְגַּבְּרִין בְּמִנְיעוֹת עֲצוּמוֹת נֶגֶד זֶה שֶׁרוֹצֶה לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיא הַנְּשָׁמוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת מֵהֶם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד לְשַׁבֵּר הַמְנִיעוֹת הָעֲצוּמוֹת בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ. וַאֲזַי עַל-יְדֵי הַמְּסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו אֵיזֶה הֶאָרָה מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוּץ-לָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְשַׁבֵּר הַקְּלִפּוֹת שֶׁמֵּהֶם הַמְנִיעוֹת וּלְהַעֲלוֹת מִשָּׁם נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לָבֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְהִתְבַּטֵּל שָׁם בְּתַכְלִית הַבְּטוּל, וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית בְּרָצוֹא וְשׁוֹב, וּלְקַבֵּל מִשָּׁם הָאֲרוֹת וְהַשְׁגוֹת הַתּוֹרָה נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת עַל-יְדֵי הַכֵּלִים שֶׁזָּכָה לְתַקֵּן עַל-יְדֵי הַעֲלָאַת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֶעֱלָה, עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַמְנִיעוֹת עַל-יְדֵי גֹּדֶל מְסִירַת נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב צְרִיכִין לַחֲזֹר מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי מֻחְמַת שֶׁכָּל זְמַן הַגָּלוּת כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא עֲדַיִן מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת בְּשָׁלֵמוּת כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים. וְהַצַּדִּיק אַף-עַל-פִּי שֶׁבֵּרֵר וְתִקֵּן וְהֶעֱלָה נִיצוֹצוֹת רַבּוֹת עַל-יְדֵי נְסִיעָתוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מְסִירַת נַפְשׁוֹ הָעֲצוּם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן נִשְׁאֲרוּ הַרְבֵּה בְּחוּץ-לָאָרֶץ שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם וּלְבָרְרָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה תְּחִלָּה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לַחֲזֹר מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוּץ-לָאָרֶץ כְּדֵי

לַחֲזֹר וּלְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת הַנִּדְחִים וְהַנְּפוּלִים. כִּי עַתָּה דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לְתַקְּנָם וּלְהַעֲלוֹתָם עַל-יְדֵי אוֹר קְדֻשַּׁת הַבִּטּוּל שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכָה לְקַבֵּל שָׁם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּנָם וַעֲלִיָּתָם וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב. הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הוֹלֵךְ בִּמְרוּצָה בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ וָשׁוֹב שֶׁשָּׁב מִשָּׁם. וְכָל זֶה בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלְמוֹת בִּשְׁבִיל הַעֲלָאַת הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁגָּרְמוּ בַּחֲטָאֵיהֶם רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק. כְּמַרְאֵה הַבָּזָק דַּיְקָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלֵי חֶרֶס שֶׁנִּשְׁבְּרוּ. הַיְנוּ כְּפִי בְּחִינַת הַשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַרְאֶה הַבָּזָק, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין לַחֲזֹר מֵהַבִּטּוּל כַּמָּה פְּעָמִים בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁחוֹזְרִין מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל. וְזֶהוּ וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק, שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל הַחִיּוּת מֵאוֹר הַבִּטּוּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב כַּמָּה פְּעָמִים כְּמַרְאֵה הַבָּזָק, וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י כְּאוֹר הַיּוֹצֵא מִבֵּין הַחֲרָסִים שֶׁהוּא אוֹר הִתְנוֹצְצוּת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְּלוּ בִּבְחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. הַיְנוּ כְּפִי מַרְאֵה הַבָּזָק, הַיְנוּ כְּפִי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְּלוּ בִּבְחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת בְּפַעַם אַחַת, עַל-כֵּן צְרִיכִין לַחֲזֹר וְלַעֲלוֹת כַּמָּה פְּעָמִים בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּדֵי לְתַקֵּן בְּכָל פַּעַם כֵּלִים כְּדֵי לְהַעֲלוֹתָם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּסֵּדֶר. כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּעֲלִים נִיצוֹצוֹת יוֹתֵר מְתַקְּנִים כֵּלִים יוֹתֵר. וְכָל מַה שֶּׁמְּתַקְּנִים כֵּלִים יוֹתֵר יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לג

וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְרַצָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּשְׁלִיחוּת הַמְרַגְּלִים. וְזֶה הָיָה טָעוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁרָצוּ לִשְׁלֹחַ מְרַגְּלִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁרָאוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי קִבּוּץ נִדָּחִים שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְאִם כֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן נִתְחַכְּמוּ לִשְׁלֹחַ מְרַגְּלִים שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כְּדֵי שֶׁהֵם בְּקֻדָּשָׁתָם יְשַׁבְּרוּ הַמְנִיעוֹת וְיָבוֹאוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְיַקְבְּלוּ שָׁם קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ יַחְזְרוּ מִשָּׁם מִיָּד. וּבְכֹחַ הַזֶּה יוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְתַקֵּן כֵּלִים לְהַעֲלוֹת שְׁאָר הַנִּיצוֹצוֹת מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַמְרַגְּלִים שֶׁכְּבָר הָיוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְחָזְרוּ. וְעַל-יְדֵי זֶה יוּכְלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּנָקֵל. וּבֶאֱמֶת הוּא לְכְאוֹרָה עֵצָה נִפְלָאָה. אֲבָל אָז הִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאֹד, מֵאַחַר שֶׁרָאָתָה שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל רוֹצִים כֻּלָּם לִכָּנֵס לִכְבֹשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּזֶה הָיוּ מַעֲלִים כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְהָיוּ מַכְנִיעִים הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי. עַל-כֵּן הִתְגַּבְּרָה בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל עַל הַמְרַגְּלִים עַד שֶׁנִּסְתּוּ אַחֲרֶיהָ לְהוֹצִיא דִּבָּה עַל הָאָרֶץ

הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל-יְדֵי זֶה גָּרְמוּ מַה שֶּׁגָּרְמוּ, שֶׁגָּרְמוּ בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכָל הַגָּלֻיּוֹת. כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל טָעוּ בָּזֶה, כִּי אִם אֵין לָהֶם בְּעַצְמָם כֹּחַ לְשַׁבֵּר הַמְנִיעוֹת לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, אֵיךְ יִהְיֶה כֹּחַ לִשְׁנַיִם עָשָׂר מְרַגְּלִים לְשַׁבֵּר תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא. אַדְרַבָּא הָיוּ צְרִיכִים לִמְסֹר נַפְשָׁם כֻּלָּם לַיְלֵךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּלִי שׁוּם מְרַגְּלִים רַק בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ. וְאָז עַל-יְדֵי מְסִירַת נַפְשָׁם בְּוַדַּאי הָיוּ מְשַׁבְּרִים כָּל הַמְנִיעוֹת וְכִנְזָכָר לְעֵיל, וְהָיוּ בָּאִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם. וּמֵחֲמַת פְּגָם שֶׁלָּהֶם גָּרְמוּ שֶׁגַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לֹא הָיָה יָכֹל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לְפִי עֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ וּמַעֲלָתוֹ הַנּוֹרָאָה אִם הָיָה בָּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הָיָה מַעֲלֶה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְכָל הַנְּשָׁמוֹת וְהָיָה מְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, וּבְלִי זֶה לֹא הָיָה יָכֹל לִכָּנֵס. אֲבָל מֵחֲמַת חֵטְא הַמְרַגְּלִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר עַל כָּל הַדּוֹר לְבִלְי לִכָּנֵס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי זֶה לֹא הָיָה כֹּחַ לְמֹשֶׁה לְהַעֲלוֹת כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת. עַל-כֵּן נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר שֶׁפְּגַם בְּמֵי מְרִיבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַפְּגָם שֶׁפָּגַם בְּהַמִּשְׁכַּת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵאוֹר הָרִאשִׁימוּ שֶׁל הַבְּטוּל, שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ מֵימֵי הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה מִשָּׁם כָּרְאוּי לְפִי מַדְרֵגָתוֹ הָעֲצוּמָה בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכַל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי זֶה לֹא הָיָה יָכֹל לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי מֹשֶׁה לֹא הָיָה יָכֹל לָבוֹא עַל מְנַת לַחֲזֹר מִשָּׁם לְפִי עֹצֶם קְדֻשָּׁתוֹ הָעֲצוּמָה, שֶׁאִם הָיָה בָּא לְשָׁם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהָיָה נִכְלָל וְנִתְבַּטֵּל שָׁם בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה נִכְלָל וְנִתְבַּטֵּל וְהָיָה מְתַקֵּן מַה שֶּׁהָיָה מְתַקֵּן, לֹא הָיָה יָכֹל עוֹד לַחֲזֹר מִשָּׁם לְחוּץ-לָאָרֶץ. וְאִם הָיָה נִשְׁאָר שָׁם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲלֶה לְשָׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂים הַכֵּלִים לְקַבֵּל אוֹר הַבְּטוּל בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְאָז עֲדַיִן לֹא הָיָה הַזְּמַן לָזֶה. עַל-כֵּן גָּזַר עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. רַק יִרְאֶה אוֹתָהּ מֵרָחוֹק. וְעַל-יְדֵי הָרְאִיָּה בְּעַצְמָהּ יִמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוּץ-לָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת וּלְקַבֵּץ נִדָּחִים וְלָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן מְסַבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הוֹלְכִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְחוֹזְרִים. כִּי עַכְשָׁו קֹדֶם בִּיאַת מָשִׁיחַ אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת, כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת זֹאת שֶׁהוֹלְכִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְחוֹזְרִים כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּשְׁאָרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהוֹלְכִין תְּחִלָּה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְחוֹזְרִין מִשָּׁם וְכִנְזָכַר לְעֵיל. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְאַנְשֵׁי-שֵׁם עַד שֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְיִגְמֹר הַבְּרוּר בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז נָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ כֻּלָּנוּ וְנֵשֵׁב שָׁם לְעוֹלָם. כִּי אָז בֶּאֱמֶת יִגְמַר הַבְּרוּר שֶׁל כָּל הַנִּיצוֹצוֹת. וְיִקַּיֵּם בִּשְׁלֵמוּת אִם יִהְיֶה נִדָּחֲךָ וְכוּ' וְהֵבִיאֲךָ ה' אֱלֹקֶיךָ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ' בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

חלק לד

וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל. שֶׁכְּבָר הָיִינוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּמָּה פְּעָמִים וְחָזַרְנוּ מִשָּׁם בְּעֵת הַגָּלֻיּוֹת. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַנִּיצוֹצוֹת נָפְלוּ בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת צָרִיכִים לְבָרְרָם בְּתַחְבּוּלוֹת רַבּוֹת. וְעִקַּר הוּא הַהִתְחָלָה, כִּי כָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת. וְזֶה מֵחֲמַת בְּחִינָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל, מֵחֲמַת שֶׁזֶּה תָּלוּי בָּזֶה וְאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהִתְחָלָה. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִים אוֹתָם וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְכֵן הוּא בְּכָל הַהִתְחָלוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְנוֹצֵץ לוֹ אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר לָשׁוּב. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַזְרִיחַ לוֹ מֵאוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁיָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, כִּי כָּל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן הַהִתְחָלָה. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמַזְרִיחַ לוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ עֹמֶק חֲשֹׁכוּת שֶׁלּוֹ וּנְפִילָתוֹ הַגְּדוֹלָה כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ בִּתְשׁוּבָה, הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל הָאוֹר הַזֶּה. כִּי לְפִי עֹצֶם שִׁבְרָתוֹ לְשִׁבְרֵי שְׁבָרִים עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים הַכֹּל הוּא אֲצֻלּוֹ בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת מִזְדַּמֵּן עַל-פִּי רֹב שֶׁמִּתְעוֹרֵר הָאָדָם בִּתְשׁוּבָה אֵיזֶה זְמַן וְאַחַר כָּךְ נוֹפֵל מִזֶּה. וְכֵן יִזְדַּמֵּן כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַגָּלֻיּוֹת בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכְּשֶׁבָּאוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נָפְלוּ יוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ לְהִתְקַדֵּשׁ בְּיוֹתֵר כְּרָאוּי לְפִי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי בְּהֵיכָל הַמֶּלֶךְ בְּוַדַּאי צְרִיכִים לִזָּהֵר לִהְיוֹת בִּנְקִיּוּת וּבְטָהֳרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ בָּזֶה, עַל-כֵּן הָיָה אֲצֻלָּם שָׁם הַכֹּל בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא. עַל-כֵּן חָטְאוּ שָׁם יוֹתֵר, עַד אֲשֶׁר מִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ זֶה כַּמָּה פְּעָמִים. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן יְמִין ה' רוֹמֵמָה. וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה' וּפֶרֶשׂ רַשׁ"י לְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה. כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכָל הַגְּאֻלּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל תִּקְּנוּ בְּכָל פַּעַם תִּקּוּנִים הַרְבֵּה, וְנִשְׁאֲרוּ רְשִׁימוֹת הַרְבֵּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְתַקֵּן כֵּלִים לְקַבֵּל אוֹר הַשְּׁגַת אֱלֹקוּתוֹ. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחָטְאוּ נִתְקַלְקְלוּ יוֹתֵר כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁתִּקְּנוּ קֹדֶם, אַף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׁאַר מֵהֶם רְשִׁימוֹת הַרְבֵּה, אֲשֶׁר בְּכֹחַ הַזֶּה אָנוּ חַיִּים בַּגָּלוּת וְיֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת מִידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וֶאֱמוּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן. שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁמַּתְחִיל פְּעָמִים הַרְבֵּה אֵין מִסְפָּר בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְנוֹפֵל בְּכָל פַּעַם, אֲפִלּוּ אִם נְפִילָתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן אֲפִלּוּ מִי שֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם לַעֲבֵרוֹת מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מַה שֶׁהִתְחִיל אֵיזֶה הַתְחָלָה בְּכָל פַּעַם אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּשָׁעַת הַנְּפִילָה נִתְקַלְקֵל הַכֹּל אַף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׁאָר תָּמִיד רְשִׁימָה מִכָּל עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה וּמִכָּל הַתְחָלָה וְהַתְחָלָה. וְאֵלּוּ הָרְשִׁימוֹת הֵם תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְהֵם נִצְרָכִים וּמְכֻרָחִים מְאֹד אֶל בִּנְיַן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין

לְהָקִים. כִּי אֲנַחְנוּ צְרִיכִין עַכְשָׁו שֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת. וּצְרִיכִין לְהָקִים בִּנְיַן הַקְּדֻשָּׁה בִּנְיָן שָׁלֵם בְּדֶרֶךְ נִפְלָא שֶׁלֹּא יֵהָרֵס לְעוֹלָם. וּצְרִיכִין לֶאֱסֹף כָּל נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּלְקַבְּצָם יַחַד בְּקְדֻשָּׁה שֵׁנִית. וְלֹא יִשָּׁאֵר שׁוּם נִיצוֹץ וּנְשָׁמָה נִדָּח בַּחוּץ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבִנְיָן זֶה כֵּלִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר. וּצְרִיכִין לָהֶם כְּלֵי אֻמָּנוּת הַרְבֵּה בְּלִי שִׁעוּר:

וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי פַּעַם אַחַת מִפִּי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כֵּלִים נִפְלָאִים אֲבָל הַחִסָּרוֹן שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת גַּם אֶת הַכְּלֵי אֻמָּנוּת שֶׁקּוֹרִין (גִּיצַייג) עַל-כֵּן עַכְשָׁו בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ בְּעֶקְבָּא דִּמְשִׁיחָא שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא הִתְפַּשְּׁטָה וְהִתְגַּבְּרָה מְאֹד מְאֹד לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ מַחֲמַת שֶׁהִיא רוֹאָה שֶׁעוֹד מְעַט מְעַט יָבוֹא מָשִׁיחַ וְיוֹצִיא בִּלְעָהּ מִפִּיהָ. עַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה לִפְעָמִים אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הֵן לִמּוּד הַתּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים אוֹ שְׁאָרֵי אֵיזֶה מִצְוֹות. הַכֹּל הוּא יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וְהוּא נִצְרָךְ מְאֹד מְאֹד לְבַעַל הַשָּׂדֶה הָעוֹסֵק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׂדֶה, שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הַנְּשָׁמוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת. כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה גָּדוֹל אוֹ קָטָן הַכֹּל נִצְרָךְ לוֹ מְאֹד לִבְנְיַן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא עוֹסֵק לִבְנוֹת. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה הָאָדָם שֶׁעָשָׂה הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אוֹ עָסַק כְּבָר קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה' יָמִים אוֹ שָׁנִים נָפַל אַחַר כָּךְ. אֲפִלּוּ אִם נָפַל וְנִתְעוֹרֵר לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְחָזַר וְנָפַל גְּדוֹלָה מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן, וַאֲפִלּוּ אִם חָזַר וְנִתְעוֹרֵר לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְחָזַר וְנָפַל וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן תֵּדַע וְתַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין שׁוּם דִּבּוּר וְלֹא שׁוּם עֲבוֹדָה קַלָּה נֶאֱבָד לְעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ הִתְעוֹרְרוּת בְּעָלְמָא וּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבַד וְכוּ'. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת בְּעָלְמָא מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה עֲבֵדָה דִּקְדֻשָּׁה, תֵּכֶף חוֹטֵף אוֹתוֹ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר הָעוֹסֵק בְּתִקּוּן הַשָּׂדֶה, הוּא חוֹטֵף אוֹתוֹ וּמַכְנִיס אוֹתוֹ לְמָקוֹם שֶׁמַּכְנִיס לְצֹרֶךְ הַבִּנְיָן הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא שֶׁהוּא עוֹסֵק לִבְנוֹת לְהַכְנִיס לְשָׁם כָּל הַנִּדָּחִים שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא יִשָּׁאֵר אֶחָד מֵהֶם בַּחוּץ. וְכַמּוּבָן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ-ג (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח) בְּעִנְיַן רִבּוּי הַבָּתִּים הַנִּפְלָאִים שֶׁנִּתּוֹסְפִין בְּלִי שִׁעוּר כְּשֶׁנִּתּוֹסֵף שֵׂכֶל אֶחָד לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. עַיֵּן שָׁם עַל פְּסוּק וּבַל יֹאמַר שָׂכֵל חָלִיתִי וְכוּ'. מוּבָן וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ לְמָשָׁל עֶשְׂרִים אֲנָשִׁים עוֹסְקִים בִּתְפִלָּה כְּשֶׁבָּא וְנִתּוֹסֵף לָהֶם עוֹד אֶחָד, אֲזַי נִתְרַבִּין הַבָּתִּים שֶׁל הַתְּפִלָּה בְּלִי שִׁעוּר, כִּי כְּשֶׁנִּתּוֹסֵף אוֹת אֶחָד עַל צְרוּף שֶׁל עֶשְׂרִים אוֹתִיּוֹת אֲזַי נִצְטָרְפִין כָּל הָאוֹתִיּוֹת אֶלֶפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה דִּקְדֵּק וְקָרָא הַנִּתּוֹסֵף בְּשֵׁם שָׂכֵל, וְכַמְּרֻמָּז בַּפָּסוּק וּבַל יֹאמַר שָׂכֵל חָלִיתִי, 'שָׂכֵל' דַּיְקָא.כְּמוֹ מִי

שֶׁדַּר בִּשְׁכֻנּוּת אֵצֶל אֵיזֶה בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהוּא רַק לִפְעָמִים שָׁעָה, וְאַחַר כָּךְ בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן יוֹצֵא מִשָּׁם. כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁנִּתְוַסֵּף אָדָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁכֻנּוּת שֶׁאֵינוֹ נִקְבָּע עִמָּהֶם בִּקְבִיעוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי שֶׁכֵּן בְּעֶלְמָא לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא רַק לִפְעָמִים שָׁעָה, נִתְוַסְּפִין גַּם-כֵּן הַבָּתִּים שֶׁל הַתְּפִלָּה בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וּמִסְפָּר וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם. וְנַעֲשֶׂה עַל יָדוֹ שֶׁעֲשׂוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה בְּלִי שִׁעוּר אַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ נִתְרַחֵק כְּמוֹ הַשָּׁכֵן:

וְכֵן רוֹאִין בְּחוּשׁ לְמָשָׁל כְּשֶׁיֵּשׁ תִּשְׁעָה אֲנָשִׁים וּצְרִיכִין לוֹמַר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה קָדִישׁ אוֹ קְדֻשָּׁה אֲפִלּוּ אִם כֻּלָּם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים אֵינָם יְכוֹלִים לוֹמַר הַקְּדֻשָּׁה בְּתִשְׁעָה, וּכְשֶׁבָּא אֶצְלָם אֶחָד אֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים מִן הַשּׁוּק לִפְעָמִים שָׁעָה וּמְצָרְפִים אוֹתוֹ לְמִנְיָן אַף-עַל-פִּי שֶׁתֹּכֶף וּמִיָּד חוֹזֵר אֶל הַשּׁוּק, אַף-עַל-פִּי-כֵן כַּמָּה שַׁעֲשׂוּעִים גָּרַם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַקְּדֻשָּׁה נִגְמַר עַל יָדוֹ וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה שָׁם מִנְיָן בִּלְעָדוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם הָיוּ שָׁם כַּמָּה מִנְיָנִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מַה שֶּׁנִּתְוַסֵּף נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל נִתְוַסֵּף קְדֻשָּׁתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי בְּרֹב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ, עַל-כֵּן תֹּכֶף כְּשֶׁנִּצְטָרֵף עִמָּהֶם עוֹד אֶחָד נִתְרַבֶּה הַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. אַדְרַבָּה כָּל מַה שֶּׁמִּתְחַבְּרִין יוֹתֵר אֲנָשִׁים בַּקְּדֻשָּׁה כְּשֶׁנִּתְוַסֵּף עֲלֵיהֶם עוֹד אֶחָד נַעֲשֶׂה עַל יָדוֹ תִּקּוּנִים וּבְנְיָנִים נִפְלָאִים הַרְבֵּה הַרְבֵּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת בְּלִי שִׁעוּר. כַּמּוּבָן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּעִנְיַן שָׁלֹשׁ אֲבָנִים בּוֹנוֹת שִׁשָּׁה בָּתִּים וְכוּ'. חֲמֵשׁ, מֵאָה וְעֶשְׂרִים שֵׁשׁ, שִׁבַּע מֵאוֹת עֶשְׂרִים כוּ' וְכוּ' מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב. עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב:

נִמְצָא שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזֶה עֲבֵדָה בְּעֶלְמָא בַּעֲבוּרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ עוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֹאת הָעֲבֵדָה אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם וּכְבָר נִצְטָרְפָה אֶל הַבִּנְיָן הַנִּפְלָא, וְגַרְמָה תִּקּוּן גָּדוֹל לְבִנְיַן הַקְּדֻשָּׁה, וְנִתְרַבֶּה כַּמָּה אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת בָּתִּים עַל יָדָהּ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאִם יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם כָּל יְמֵי חַיָּיו לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מַה שֶּׁיַּעֲבֹר, אֲזַי סוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ כָּל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים שֶׁגָּרַם בְּכָל עֲבוֹדָה וּבְכָל הַתְחָלָה, וְכֻלָּם יִתְקַבְּצוּ לְעֶזְרָתוֹ לְחַזְּקוֹ וּלְאַמְּצוֹ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְאִם רֵאשִׁיתוֹ מִצְעָר אַחֲרִיתוֹ יִשְׂגֶּא מְאֹד, וְאָז יִרְאֶה מַה שֶּׁפָּעַל עַל-יְדֵי כָּל עֲבֵדָה שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר נֶאֱבָד לְעוֹלָם. וְכֵן הוּא בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל-יְדֵי הַגְּאֻלּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ נִתְקַלְקְלוּ בַּחֲטָאֵינוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׁאֲרוּ מֵהֶם רְשִׁימוֹת נִפְלָאוֹת. וּמְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ מְשַׁתֵּמֵשׁ עִמָּהֶם לְצֹרֶךְ הַבִּנְיָן הָאַחֲרוֹן שֶׁעוֹסֵק לִבְנוֹת שֶׁכֻּלָּם מֻכְרָחִים לוֹ. וּכְשֶׁיִּגָּמֵר בִּנְיָנוֹ וְיָבוֹא וְיִגְאָלֵנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָז יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ מִגֹּדֶל הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל-יְדֵי כָּל גְּאֻלָּה וּגְאֻלָּה וְעַל-יְדֵי כָּל עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ

לְכָתֵף אַחֲרֵי בַּמִּדְבָּר וְכוּ'. וּכְתִיב תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעוֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי נְמֵרִים. שֶׁפִּרּוּשׁוֹ שֶׁבַּסּוֹף יִזְכֹּר לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַחֲסָדִים וְהַזְּכֻיּוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ מִן הַהַתְחָלָה שֶׁהָלַכְנוּ אַחֲרָיו בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה. וְעָבַרְנוּ בִּמְעוֹנוֹת אֲרָיוֹת בְּהַרְרֵי נְמֵרִים וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁעָשׂוּ, עַד שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם וְגָלוּ מֵאַרְצָם. וְלֹא הוֹעִיל לָהֶם כָּל הַזְּכֻיּוֹת הָאֵלֶּה, מֵאַחַר שֶׁמְּרַחֲקִם כָּל כָּךְ בְּגָלֻיּוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁעָבְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּלִי שִׁעוּר רַחֲמָנָא לִצְלָן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וְכוּ' נִסְתְּרָה דַּרְכִּי מֵה' וּמֵאֱלֹקַי מִשְׁפָּטִי יַעֲבֹר. וּכְתִיב אַף זָנַחְתָּ וַתַּכְלִימֵנוּ וְכוּ'. וּכְתִיב וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי ה' וְאֲדֹנָי שְׁכֵחָנִי. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם הַפָּסוּק הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָהּ וְכוּ' גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ. הֵינוּ שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף נָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, וְכָל הַמַּעֲשִׂים רָעִים שֶׁלָּנוּ יִשְׁכַּח ה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל כָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה טוֹבָה לֹא יִשְׁכַּח ה' יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמַּעֲשֶׂה הָעֶגֶל שֶׁאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' יִשְׂכַּח ה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל זְכוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת 'אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ' זֶה לֹא יִשְׁכַּח ה' יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם. וְכֵן הוּא בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אֵין מוֹעִיל כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם מַה שֶּׁהִתְחִיל לְפָעָמִים מְעַט בַּעֲבוֹדַת ה', מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁרָחוֹק כָּל כָּךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן בַּסּוֹף יִרְאֶה מַה שֶּׁפָּעַל בִּתְחִלָּה, בִּבְחִינַת תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיָּיו לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדֹנָי. וְלֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבַד. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק בְּשׁוֹא גַּלָּיו אַתָּה תְּשַׂבְּחֵם, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מְנַשֵּׂא עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם לַה' יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי נוֹפֵל אַחַר כָּךְ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מִתְחַזֵּק וּמְנַשֵּׂא עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם לַה' יִתְבָּרַךְ, זֶהוּ שְׁבָחָא דִּילֵיהּ וִיקָרָא דִּילֵיהּ:

ה' יִתְבָּרַךְ יְהִיֶה בְּעֶזְרֵנוּ לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד עַד שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת בִּמְהֵרָה בִּמְהֵרָה. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן רֹאשׁוֹן לְעִנְיַן תְּפִלַּת עַרְבִית:

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וְכוּ' וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתִּתֵּקֵן תְּפִלַּת עַרְבִית. וְזֶהוּ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וְכוּ'. כִּי מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁתְּפִלַּת עַרְבִית הִוא בְּחִינַת הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁמְּבַטְּלִין עַצְמָן בַּלַּיְלָה מֵחֲמַת תֹּקֶף הַדִּין שֶׁהוּא

בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת זֹאת. כִּי עַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית אֵין הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז כָּל אוֹת וְדִבּוּר שֶׁמּוֹצִיאִין בַּתְּפִלָּה אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר שְׁאָר אוֹתִיּוֹת וְדִבּוּרִים. כִּי הַדִּבּוּר וְהָאוֹת תּוֹפֵס אֶת הָאָדָם בְּחָזְקָה וּמְחַבֵּק וּמְגַפֵּף אוֹתוֹ וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לֵילֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר לְדַבֵּר עוֹד דִּבּוּרִים וְכוּ' כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהִתְחִילוּ הָאֲבָנִים מְרִיבוֹת זוֹ עִם זוֹ זֹאת אוֹמֶרֶת עָלַי יָנִיחַ צַדִּיק אֶת רֹאשׁוֹ וְכוּ', מִיָּד עָשָׂאן הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֶבֶן אֶחָד. כִּי הָאֲבָנִים הֵם אוֹתִיּוֹת כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּסֵפֶר יְצִירָה שְׁתֵּי אֲבָנִים בּוֹנוֹת שְׁתֵּי בָּתִּים, שָׁלֹשׁ אֲבָנִים וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁקֹּדֶם שֶׁזּוֹכִין אֶל הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ אָז, אָז הָאוֹתִיּוֹת וְהַדִּבּוּרִים אֵינָם מַנִּיחִים אֶת הָאָדָם לֵילֵךְ מֵהֶם לְדַבֵּר עוֹד וְכָל אַחַת אוֹמֶרֶת שֶׁיִּשָּׂאֵר הָאָדָם אֶצְלָם כַּנַּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיוּ הָאֲבָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת מְרִיבוֹת זוֹ עִם זוֹ זֹאת אוֹמֶרֶת עָלַי יָנִיחַ צַדִּיק אֶת רֹאשׁוֹ. שֶׁכָּל אוֹת וְאוֹת חֻפְּצָה שֶׁהַצַּדִּיק יַכְנִיס כָּל רֹאשׁוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּתוֹכָהּ לְבַד, וְיִהְיֶה נִשְׁאָר שָׁם וְלֹא יֵלֵךְ לְהַלָּן לִשְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת, וְכֵן כָּל אוֹת וְאוֹת. אֲבָל בִּזְכוּת וְכֹחַ יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁזָּכָה אָז לְהִתְבַּטֵּל אֶל הַתַּכְלִית וּלְתַקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, עַל-יְדֵי זֶה עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ נֵס, וְעָשָׂה מִכָּל הָאֲבָנִים אֶבֶן אַחַת, הַיְנוּ שֶׁמִּכָּל הָאוֹתִיּוֹת נַעֲשָׂה אוֹת אַחַת, הַיְנוּ כַּנַּזְכָּר לְעֵיל שֶׁכְּשֶׁזּוֹכִין לְבִטּוּל אֶל הַתַּכְלִית, אָז נַעֲשֶׂה אֶחָד מִכָּל דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בָּאוֹת הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַתְּפִלָּה עֲדַיִן הוּא בָּאוֹת הָרִאשׁוֹן כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁנַּעֲשָׂה מִכָּל הָאֲבָנִים שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת אֶבֶן אֶחָד הַיְנוּ אוֹת אַחַת כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ אָז כְּשֶׁפָּגַע בַּמָּקוֹם הַהוּא וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל. וְכָל זֶה הָיָה בְּמָקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל. נִמְצָא שֶׁתְּפִלַּת עַרְבִית הִיא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית בְּסִתְימוּ דְּעֵינִין וְכוּ' כַּנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לו

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֵּׁנָה שֶׁל לַיְלָה. כִּי הַשֵּׁנָה הִיא בְּחִינַת בִּטּוּל שֶׁסּוֹתְמִין הָעֵינַיִם וְנִכְלָלִין בְּהַתַּכְלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי וְכַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ זְכָרוֹן (בְּסִימָן נד) עַיֵּן שָׁם. אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה זְכִיָּה שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה לְהִתְבַּטֵּל אֶל הַתַּכְלִית. וְזֶה בְּחִינַת מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וְכוּ' הַנֶּאֱמַר עַל הַנִּשְׁמָה בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְזֶהוּ מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' דַּיְקָא. הַיְנוּ בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם נִקְדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל. וְאַחַר כָּךְ בַּבֹּקֶר הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, זֶה

בְּחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב מַה שֶּׁחוֹזְרִים מֵהַבְּטוּל. וְאָז עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין אָז מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבְּטוּל. וְזֶה בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין הַיּוֹצְאִים בַּבֹּקֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּחִינַת שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא בַּיּוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּיוֹם צַוּוֹתוֹ מְלַמֵּד שֶׁלֹּא נִדְבַּר עִמּוֹ אֶלָּא בַּיּוֹם. כִּי בְּאוֹר בֹּקֶר זֶה בְּחִינַת שֶׁחוֹזְרִין מֵהַבְּטוּל שֶׁל הַלַּיְלָה, וְאָז הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים בִּשְׁלֵמוּת, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַהַמְתָּקָה הוּא כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבְּטוּל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקַּר הַהַמְתָּקָה בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן סֵדֶר הַתְּפִלָּה הוּא בְּשַׁחֲרִית שֶׁאָז מַרְבִּין בִּשְׁבָחוֹת וּבְזִמִּירוֹת וּמְסַדְּרִין כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה קָרְבָּנוֹת וּפְסוּקֵי דְזִמְרָה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁל הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל בְּעֵת שֶׁחוֹזְרִין מֵהַבְּטוּל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת שַׁחֲרִית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לז

וְזֶה בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם, שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפָּסוּק וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מַה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה וְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אַל תִּיקְרֵי מַה אֶלָּא מֵאָה. כִּי הַמֵּאָה בְּרָכוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה כְּלָלִיּוּת הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת, שֶׁכֻּלָּם נִכְלָלִים עֶשֶׂר בְּעֶשֶׂר עַד בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת. כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַבְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּרָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת אַל תִּיקְרֵי מַה אֶלָּא מֵאָה, מַה הוּא בְּחִינַת הַבְּטוּל שֶׁמְּשָׁם מַמְשִׁיכִין הָאוֹר עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ מִבְּחִינַת מַה לְבְחִינַת מֵאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֵּאָה בְּרָכוֹת שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי הַבְּטוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּרָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַרְבּוֹת בִּבְרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת וּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ מַה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַבְּטוּל בְּחִינַת מַה שֶּׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ מִמַּה לְמֵאָה, כָּל זֶה אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁהִוא בְּחִינַת דִּין. כִּי מֻחֲמַת פַּחַד הַדִּין מְבַטְּלִין עַצְמָן לְגַמְרֵי אֶל הַתַּכְלִית עַד שֶׁזּוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מִמַּה מֵאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה אָנֹכִי בְּסִימָן ד). וְעַל-כֵּן יִצְחָק דַּיְקָא מָצָא הַמֵּאָה שְׁעָרִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּזְרַע יִצְחָק וְכוּ' בַּשָּׁנָה הַהִיא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה'. וְאִיתָא בַּסְּפָרִים שֶׁהַמֵּאָה שְׁעָרִים הֵם בְּחִינַת הַמֵּאָה בְּרָכוֹת. וְיִצְחָק דַּיְקָא זָכָה לְמָצְאָם וּלְהַשִּׂיגָם. זֶה בְּחִינַת מַה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה. שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי יִרְאָה שֶׁהִוא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לִבְחִינַת מַה. הֵינוּ אַל תִּיקְרֵי מַה אֶלָּא מֵאָה, בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה שְׁעָרִים וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לח

וְזֶה בְּחִינַת מֵאָה קוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר שֶׁתּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי עִקַּר כָּל בְּחִינַת תִּקּוּן הַבִּטּוּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ מֵהָרְשִׁימוּ עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר מִמַּה לְּמֵאָה, בְּחִינַת מֵאָה קוֹלוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה שְׁעָרִים, בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת. כִּי מֵחֲמַת שֶׁאוֹר הַבִּטּוּל גָּבוֹהַּ וְנִשְׂגָּב מְאֹד מְאֹד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל וּמַמְשִׁיכִין אוֹר הָרְשִׁימוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, צְרִיכִין לְקַשְּׁרָהּ הֲדַק הֵיטֵב אֶל הַלֵּב בְּכַמָּה וְכַמָּה כֵּלִים הַרְבֵּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת רִבּוּי הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה קוֹלוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבֹר מִלִּבֵּנוּ חַס וְשָׁלוֹם אוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה מִגֹּדֶל עֹצֶם אוֹרוֹ וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לַחֲזֹר פְּרָקוֹ מֵאָה וְאֶחָד פְּעָמִים בִּשְׁבִיל זִכָּרוֹן, כִּי כָּל מַה שֶּׁחוֹזֵר פְּרָקוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּכָל פַּעַם נִכְלָל הַתּוֹרָה בִּתְפִלָּה. כִּי כְּשֶׁלּוֹמֵד הַפֶּרֶק בְּפַעַם רִאשׁוֹן עֲדַיִן אֵין מְבִינוֹ הֵיטֵב וְלֹא נִכְנָס בְּלִבּוֹ הֵיטֵב. וּכְשֶׁלּוֹמֵד וְחוֹזֵר אוֹתוֹ פַּעַם שְׁנִיָּה מְבִינוֹ יוֹתֵר וּמֵבִין בְּתוֹכוֹ מַה שֶּׁלֹּא הֵבִין בַּתְּחִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׁגַת הַנִּסְתָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה. (וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם בְּסִימָן כב) וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, נִמְצָא כְּשֶׁחוֹזֵר פְּרָקוֹ מֵאָה וְאֶחָד פְּעָמִים אָז מְקַבֶּלֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַפֶּרֶק שֶׁלּוֹמֵד מְקַבֶּלֶת אוֹר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁמַּשְׁפִּיעַ עִקַּר הַזִּכָּרוֹן עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁכָת אוֹר הָרְשִׁימוּ מִמַּה לְּמֵאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אָז בְּוַדַּאי יִזְכֹּר הַתּוֹרָה הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה צְרִיכִין מֵאָה פְּעָמִים וְאֶחָד דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵינוֹ דּוֹמֶה הַשּׁוֹנֶה פִּרְקוֹ מֵאָה פְּעָמִים לְשׁוֹנֶה פִּרְקוֹ מֵאָה וְאֶחָד פְּעָמִים. כִּי פַּעַם הָרִאשׁוֹן שֶׁלּוֹמֵד הַפֶּרֶק נֶחְשָׁב בִּבְחִינַת לִמּוּד הַתּוֹרָה לְבַד. וּמִפַּעַם שְׁנִיָּה וְאֵילָךְ כָּל מַה שֶּׁלּוֹמֵד יוֹתֵר נֶחְשָׁב הַלִּמּוּד בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, כִּי בְּכָל פַּעַם מֵבִין וּמַשִּׂיג בְּחִינַת הַנִּסְתָּר יוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה, וּמַכְנִיס בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בְּחִינַת הַנִּסְתָּר לְתוֹךְ הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם נִכְלָל וְנֶחְשָׁב הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת תְּפִלָּה. וְכֵן צְרִיכִין לַחֲזֹר עַד מֵאָה פְּעָמִים מִלְּבַד הַלִּמּוּד הָרִאשׁוֹן, וְאָז נִכְנָס בְּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלָּה שֶׁכְּלוּלָה בְּמֵאָה בְּרָכוֹת לְתוֹךְ לִמּוּד הַתּוֹרָה. וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכְּרֵהוּ הֵיטֵב. כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמֵּאָה בְּרָכוֹת שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִמַּה מֵאָה שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁמַּמְשִׁיכִין וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּקְרָא יוֹם הַזִּכָּרוֹן שֶׁאָז תּוֹקְעִין הַמֵּאָה קוֹלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֵּאָה בְּרָכוֹת וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת עַיֵּן שָׁם:

חלק לט

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רִשּׁוּת כִּי תְּפִלַּת עַרְבִית הוּא בִּבְחִינַת הַבִּטּוּל שֶׁשָּׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה. כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא מִבְּחִינַת הָרְשִׁימוּ שֶׁמְּאִירָה כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל

כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, כִּי שָׁם אֵין שַׁיָּךְ חִיּוּב, כִּי הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּמְבֹאָר לְעֵיל:
הֲלָכָה ה נִכְלֶלֶת בְּהֲלָכוֹת תְּפִלַּת מִנְחָה הֲלָכָה ו:
וַהֲלָכָה ו נִכְלֶלֶת בְּהֲלָכוֹת תְּפִלַּת מִנְחָה הֲלָכָה ז:

הלכות קריאת שמע שעל המטה

פרק א

חלק א

קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה:
עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים' וְכוּ' בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן לוֹ עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:
וְהַכְּלָל כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא מֻשְׁרָשׁ בְּשִׁבְעִים נְפָשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב. וְהֵם מֻשְׁרָשִׁים בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ'. וְזֶה לְעֻמַּת זֶה וְכוּ' הֵם הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹן וְכוּ'. וְדַע שֶׁתַּאֲוַת נְאוּף הִוא כְּלָלִיּוּת מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְלֹא תָתוּרוּ וְכוּ' וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם עַל תַּאֲוַת נְאוּף וְכוּ', מֵחָמַת שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת מִדָּה רָעָה שֶׁל מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן וְכוּ'. וְדַע כִּי תִּקּוּן שֶׁל הִרְהוּרֵי זְנוּת שֶׁבָּא לְאָדָם שֶׁיֹּאמַר שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם וְכוּ'. כִּי תַּאֲוַת נְאוּף הִיא בָּאָה מֵעֲכִירַת דָּמִים וְכוּ' שֶׁהִיא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וּמַלְכוּתָא דִּשְׁמַיָּא הִיא בִּבְחִינַת גְּבִירְתָּהּ אִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהִיא בִּבְחִינַת יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה הָעוֹמֶדֶת עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ. וּכְשֶׁאָדָם מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאֵלּוּ הַפְּסוּקִים, שֶׁכּוֹלֵל אֶת נִשְׁמָתוֹ בִּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ וּמַפְרִישׁ אֶת נִשְׁמָתוֹ מִנִּשְׁמַת עֶרֶב רַב הַבָּאִים מֵאִשָּׁה זוֹנָה וְכוּ' שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִירְתִּי אָנֹכִי בוֹרַחַת וְכוּ' שֶׁהַתַּאֲוָה בּוֹרַחַת וְנִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ וְכוּ'. כִּי בִּשְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ שֶׁהֵם שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם יֵשׁ שְׁנֵים עָשָׂר תֵּבוֹת כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ. וְאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹת שִׁבְטֵי יָהּ וְכוּ'. וּבְקַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וְכוּ' נִכְלָל נִשְׁמָתוֹ בְּנִשְׁמוֹת שִׁבְטֵי יָ"הּ בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' אָז הִיא בְּחִינַת סְגִירַת עֵינַיִם בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע לְהוֹרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם הוּא בִּבְחִינַת עוֹלֶימְתָּא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין שֶׁהִיא הַתַּאֲוָה שֶׁכּוֹלֶלֶת הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן וְכוּ' וּכְשֶׁבָּא לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה נַעֲשֶׂה מֵהַהִתְגַּלּוּת נִשְׁמוֹת חֲדָשׁוֹת וְכוּ' לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וּתְפִיסָתוֹ. כִּי הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי כֹּחוֹת וְכוּ'. וְזֶה הוּא כְּלָל גָּדוֹל כִּי מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא כִּי אִם אוֹר פָּשׁוּט, אַךְ לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הָאוֹר כָּךְ נִצְטַיֵּר הָאוֹר בְּתוֹכוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הִנֵּה בָרֵךְ לְקָחְתִּי וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה וְכוּ'. וְעִקַּר תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת הַכְּלִי הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְאָז זוֹכֶה לְקַבֵּל הָאוֹר וּלְצַיְּרוֹ בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע מַכְנִיעִין הָרְהוּרֵי זְנוּת. כִּי עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע נִכְלָלִין בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה וְכוּ'. וְזֶה הוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׁנָה הוּא לְהִנָּצֵל מֵהָרְהוּרִים רָעִים. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין וּמְבַקְּשִׁים מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּבִרְכַּת הַמַּפִּיל קֹדֶם הַשֵּׁנָה 'וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת רָעִים וְהָרְהוּרִים רָעִים' וְכוּ'. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת פְּגָם הַנִּזְכָּר לְעֵיל דְּהַיְנוּ פְּגָם תַּאֲוַת נַאוּף הוּא בְּבְחִינַת שֵׁנָה. בְּחִינַת מִקְרֶה לַיְלָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין קֹדֶם הַשֵּׁנָה לְהַכְנִיעַ אֵלּוּ הַהִרְהוּרִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וּבְשָׁבִיל זֶה תִּקְּנוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה קֹדֶם הַשֵּׁנָה לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, שֶׁהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד לִפְגַם תַּאֲוָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁקּוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע וּמְקַבְּלִין עַל עַצְמָן עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם עַל-יְדֵי זֶה הוּא מַפְרִישׁ אֶת נִשְׁמָתוֹ מִנִּשְׁמַת עֶרֶב רַב וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְכוֹלֵל נִשְׁמָתוֹ בִּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת גְּבִירְתָהּ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָעִים וּבוֹרְחִים מִמֶּנּוּ הַהִרְהוּרִים הַבָּאִים מֵאִשָּׁה זוֹנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, בִּבְחִינַת מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִירְתִי אָנֹכִי בּוֹרַחַת. כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים וּתְהִי מִטָּתִי שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ וְכוּ'. מִטָּה שְׁלֵמָה זֶה בְּחִינַת מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהָיְתָה מִטָּה שְׁלֵמָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ בְּלִי שׁוּם פְּסֹלֶת וְכוּ'. וְזֶה אָנוּ מְבַקְּשִׁים קֹדֶם הַשֵּׁנָה שֶׁתְּהֵא מִטָּתִי שְׁלֵמָה וְכוּ' הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁיִּהְיֶה נִצּוֹל מֵהָרְהוּרִים רָעִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁתִּהְיֶה נִכְלָל נִשְׁמָתִי בְּנִשְׁמַת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה שֶׁתִּהְיֶה נִשְׁמָתוֹ נִכְלֶלֶת עִמָּהֶם בְּשַׁעַת שֵׁנָה. מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה גַּם-כֵּן וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת וְהָאֵר עֵינַי וְכוּ'. כִּי עִקַּר פְּגַם תַּאֲוָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל הוּא בִּבְחִינַת עֵינַיִם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי הוּא כְּלָלִיּוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין חֻשׁוֹכִין וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּכְשֶׁזּוֹכֶה שֶׁעַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה תִּהְיֶה נִכְלֶלֶת נִשְׁמָתוֹ בִּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁהֵם מֻשְׁרָשִׁים בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהֵם שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין, אָז זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה לִנְשָׁמָה חֲדָשָׁה לְהִתְגַּלּוּת חָדָשׁ בַּתּוֹרָה, כִּי הַנְּשָׁמָה נִתְחַדֶּשֶׁת בִּשְׁעַת שֵׁנָה בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה יָכוֹל לְהַשִּׂיג בִּשְׁעַת שֵׁנָה הִתְגַּלּוּת חָדָשׁ בַּתּוֹרָה. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכַמָּה צַדִּיקִים שֶׁהִשִּׂיגוּ הַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים קֹדֶם הַשֵּׁנָה וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וְכוּ' וְהָרְהוּרִים רָעִים וְתִהְיֶה מִטָּתִי שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת, כִּי הַכֹּל אֶחָד, דְּהַיְנוּ לְהִנָּצֵל מֵהָרְהוּרִים רָעִים הַבָּאִים מֵאִשָּׁה זוֹנָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְלִזְכּוֹת שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת נִשְׁמָתוֹ בִּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת

מִטָּה שְׁלֵמָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאָז זוֹכֶה לִבְחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת וְהָאֵר עֵינַי וְכוּ', הֵיפֶךְ שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא. רַק לִזְכּוֹת לְהַפְרִישׁ נִשְׁמָתוֹ מֵהֶם בְּשִׁעַת שֵׁנָה עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָעִין הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת הַיְנוּ תַּאֲוָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל שֶׁכּוֹלֶלֶת אוֹתָם וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע נִכְלָל נִשְׁמָתוֹ בְּשִׁנֵּים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם מַשְׁרְשִׁים בְּשִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּחִינַת וְהָאֵר עֵינַי וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתַּלְמִיד חָכָם הַדָּבוּק בַּתּוֹרָה תָּמִיד הוּא פָּטוּר מִקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה. כִּי עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה הוּא בִּשְׁבִיל לְהִנָּצֵל מֵהַרְהוּרִים רָעִים וְכוּ' וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן תַּלְמִיד חָכָם הַדָּבוּק בַּתּוֹרָה בְּוַדַּאי אֵינוֹ צָרִיךְ לָזֶה. כִּי אֵין לוֹ שׁוּם הִרְהוּר בְּוַדַּאי מֵאַחַר שֶׁהוּא דָּבוּק בְּהַתּוֹרָה תָּמִיד, וְהוּא מְקֻשָּׁר תָּמִיד בִּבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כִּי מַחֲשַׁבְתּוֹ קְדוֹשָׁה תָּמִיד, וְהוּא אִיסְתַּמַּר מֵהַרְהוּרָא בִּישָׁא מֵהַרְהוּרָא דְּמִשַּׁקֵּר אִילָנָא דְּחַיֵּי. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הוּא זוֹכֶה מִמֵּילָא לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה לְהַכְנִיעַ הָרְהוּרִים רָעִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי הוּא דָּבוּק בְּהַתּוֹרָה תָּמִיד וְאֵין לוֹ שׁוּם הִרְהוּר רַע, כִּי מַחֲשַׁבְתּוֹ קְשׁוּרָה בְּהַתּוֹרָה תָּמִיד:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמִּתְוַדִּין עַל הָעֲוֹונוֹת קֹדֶם הַשֵּׁנָה. כִּי כָּל הָעֲוֹונוֹת וְהַחֲטָאִים הֵם בָּאִין מֵהַשִּׁבְעִים מִדּוֹת וְתַאֲוֹות רָעוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁהֵם הֵהֵפֶךְ מִשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן קֹדֶם הַשֵּׁנָה מִתְוַדִּין עַל הָעֲוֹונוֹת וּמְבַקְּשִׁין מֵה' יִתְבָּרַךְ כַּפָּרָה עֲלֵיהֶם, כְּדֵי לְהַפְרִישׁ נִשְׁמוֹתֵינוּ מִנִּשְׁמוֹת עֵרֶב רַב מֵהַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁמֵּהֶם בָּאִין כָּל הַחֲטָאִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ נִשְׁמוֹתֵינוּ לַעֲלוֹת וּלְהִכָּלֵל בְּנִשְׁמוֹת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְכוּ' וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת וִיהִי נֹעַם שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַנֹּעַם בְּחִינַת דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים 'הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים' וְכוּ' וְכֵן אוֹמְרִים אָז בִּרְכַּת כֹּהֲנִים. כִּי בְּשֶׁמְּקַבְּלִין הָאוֹר מִלְּמַעְלָה הוּא אוֹר פָּשׁוּט וְנִצְטַיֵּר לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה. כִּי הָאוֹר הַבָּא מִלְּמַעְלָה הוּא קָמִיץ וְסִתְרִים בְּחִינַת וְקָמַץ הַכֹּהֵן. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְצַיֵּר הָאוֹר הַהוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת 'וְקָמַץ הַכֹּהֵן' לְצַיְּרוֹ בִּבְחִינַת בְּרָכָה. וְעַל-כֵּן הֵם מְצֻוִּים לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה. וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים וְכוּ'. כִּי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה דָּרְשׁוּ פָּסוּק זֶה עַל הַתּוֹרָה כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק זֶה. הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, הַיְנוּ הָאָרוֹן שֶׁשָּׁם הַתּוֹרָה מֻנַּחַת שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ הֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל וְכוּ', מִלֶּמֶדְ מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ שֶׁהֵם עוֹשִׂים סִימָנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשָּׁכַח מֵהֶם, וְהֵם מִלֶּמֶדְ מִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י. הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי כֹּחוֹת וְכוּ', וְכָל אֶחָד מְצַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינָתוֹ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת סִימָנִים בְּהַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשָּׁכַח. דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת סִימָנִים בְּחִינַת כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בִּבְחִינַת טוֹבָה וּבְרָכָה שֶׁלֹּא תִּשָּׁכַח. דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח אֶת הַתּוֹרָה וְחַס וְשָׁלוֹם יַהֲפֹךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְיֹאמַר עַל אָסוּר מָתָר וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמְּצַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת מְלֻמָּד מִלְחָמָה וְלִהְיוֹת חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ זוֹכִין לַעֲשׂוֹת סִימָנִים בְּהַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים דִּקְדֻשָּׁה לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר בִּבְחִינַת אוֹר מָלֵא בִּבְחִינַת בְּרָכָה וּלְהִנָּצֵל מִשִּׁכְחָה. דְּהַיְנוּ מִלַּהֲפֹךְ חַס וְשָׁלוֹם דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לְצַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה עַד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל שִׁשִּׁים רִבּוֹא. כִּי יֵשׁ שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת לַתּוֹרָה כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים רִבּוֹא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת בַּתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁהָיוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי אֲחִיזָתוֹ בְּהַתּוֹרָה כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְצַיֵּר אֶת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְפִי בְּחִינָתוֹ. וְעַל-כֵּן בְּמַעֲמַד הַר סִינַי שֶׁהָיוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם קְדוֹשִׁים בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שִׁבְטֵי י"ק וְכוּ' שִׁמֵּי מֵעִיד עֲלֵיהֶם וְכוּ', עַל-כֵּן אָז זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְצַיֵּר אֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִנִּשְׁמוֹתֵיהֶן לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים, כִּי צִיּוּר הָאוֹר זֶה בְּחִינַת גְּבוּרָה שֶׁמְּצַמְצֶמֶת וּמְצַיֶּרֶת אֶת הָאוֹר בְּמִדָּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים פָּסוּק זֶה קֹדֶם הַשֵּׁנָה כְּדֵי לִזְכֹּר לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה אָמֵן:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'אַשְׁרֵי הָעָם זַרְקָא' בְּסִימָן לֹה עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר אֶת שִׂכְלוֹ מִשִּׁכְלִיּוּת חִיצוֹנִיּוּת וּמִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לִשְׁמֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ מְאֹד מְאֹד מֵהִרְהוּרִים רָעִים וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ הַקָּדוֹשׁ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אָזַי נִתְמַעֵט קְדֻשַּׁת שִׂכְלוֹ וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִשִּׁכְלִיּוּת חִיצוֹנִים לֹא זוֹ אַף זוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְחַדֵּשׁ הַשֵּׂכֶל בְּכָל עֵת וְכוּ'. וְחִדּוּשׁ הַשֵּׂכֶל הַיְנוּ חִדּוּשׁ הַנִּשְׁמָה הוּא עַל-יְדֵי שֵׁנָה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים

רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ', וּבִשְׁעַת הַשֵּׁנָה הַמֹּחִין הַיְנוּ הַנְּשָׁמָה בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ'. וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת שֵׁנָה וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס שִׂכְלוֹ הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַיְנוּ פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן, בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים בִּבְחִינַת שֵׁנָה, אֲזַי צָרִיךְ לִשְׁמֹר הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים, כִּי הִיא שׁוֹכֶנֶת בְּתוֹךְ הַחִיצוֹנִים וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל מֵעוֹלָם הַבִּינָה לְהַלְבִּישׁ אֶת הַמַּלְכוּת הַיְנוּ אֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָאֲרָצוֹת שֶׁסְּבִיבוֹתָיו. וּכְשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כָּל כָּךְ כְּמוֹ רַב סַפְרָא וּמְקַיֵּם וְדִבֵּר אֱמֶת בְּלִבּוֹ זוֹ הַבְּחִינָה נַעֲשֶׂה חַשְׁמַ"ל הַיְנוּ מַלְבּוּשׁ סְבִיב הָאֱמוּנָה, וַאֲזַי מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקְּרָבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד וְהַקְּטֹרֶת הַקְּטֹרֶת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְהִנֵּה עַל-פִּי זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב עִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה. שֶׁהִיא אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל עָלָיו קֹדֶם הַשֵּׁנָה. כִּי הַשֵּׁנָה הִוא תִּקּוּן הַמֹּחִין כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁאָז נִכְנָסִין הַמֹּחִין בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה וְנִתְחַדְּשִׁין שָׁם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן קֹדֶם הַשֵּׁנָה צְרִיכִין לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שֶׁהִיא עִקַּר הָאֱמוּנָה, כְּדֵי שֶׁיִּזָּכֶה עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיִּכְנֹס מֹחוֹ הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה, כְּדֵי שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ שָׁם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל כְּשֶׁמַּכְנִיס שִׂכְלוֹ הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה צָרִיךְ לִזָּהֵר לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה בְּעַצְמָהּ שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל מֵעוֹלָם הַבִּינָה וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם. כִּי עַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם עַל-יְדֵי זֶה נִכְלֶלֶת נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת בִּינָה אִימָּהּ עִלָּאָה כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וַאֲזַי הוּא זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת בִּינָה הוּא מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל הַנִּזְכָּר לְעֵיל כְּדֵי לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת הַוִּדּוּיִים שֶׁצְּרִיכִין לוֹמַר בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה קֹדֶם הַשֵּׁנָה. כִּי הַוִּדּוּי שֶׁאוֹמְרִים זֶה בְּחִינַת אֱמֶת בְּחִינַת וְדַבֵּר אֱמֶת בְּלִבּוֹ. כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַוִּדּוּי שֶׁחֲשׁוּב בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמִּתְוַדִּין לְפָנָיו, הוּא הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהוּא מוֹדֶה עַל הָאֱמֶת. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר לְשׁוֹן וִדּוּי מִלְּשׁוֹן מוֹדֶה. דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מוֹדֶה וּמִתְוַדֶּה שֶׁחָטָא וּפָשַׁע נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָזֹאת וְכָזֹאת עָשָׂה. שֶׁזֶּה יָקָר בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים מַכִּיר חֶטְאוֹ וּמַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וּמוֹדֶה וּמִתְוַדֶּה עַל הָאֱמֶת שֶׁעָשָׂה כָּךְ וְכָךְ נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם. דְּהַיְנוּ מִי שֶׁהוּא שַׁקְרָן וּמְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ. אֲבָל הַהֵפֶךְ כְּשֶׁאֵינוֹ שַׁקְרָן וְאֵינוֹ מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו בְּשֶׁקֶר רַק שֶׁהוּא מוֹדֶה וּמִתְוַדֶּה עַל הָאֱמֶת וּמַכִּיר חֶטְאוֹ וְעוֹזֵב אוֹתָם יְרֻחָם. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד כְּשֶׁהִתְוַדֶּה חֶטְאוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם

לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְכוּ', אָמַר שָׁם הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת לְעִנְיַן הַוִּדּוּי, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק זֶה הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ וְכוּ' וַהֲרֵינִי מוֹדֶה עַל הָאֱמֶת כִּי חָטָאתִי. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַוִּדּוּי הוּא בְּחִינַת אֱמֶת וְזֶהוּ בְּחִינַת וְדַבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ. כִּי צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת בְּכָל לְבָבוֹ וּלְקַבֵּל עָלָיו בֶּאֱמֶת בְּכָל לֵב שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה עוֹד וְלֹא יָשׁוּב עוֹד לְכִסְלָה. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְוַדֶּה חֶטְאוֹ קֹדֶם הַשָּׁנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּינָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְהַוִּדּוּי כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּיָּדוּעַ. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל מֵעוֹלָם הַבִּינָה לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַחִיצוֹנִים עָלָיו וְלֹא יִינָקוּ מִמֶּנָּה. וַאֲזַי הַשָּׁנָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה אֲלֵיהֶן, כִּי זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַשָּׁנָה לְחַדֵּשׁ מֹחוֹ וְשִׂכְלוֹ הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה הִוא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד לֶעָווֹן הֶחָמוּר שֶׁהוּא הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי עִקַּר פְּגַם עָווֹן זֶה הוּא פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה כַּיָּדוּעַ שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ מִלְּהַרְהֵר בָּזֶה הוּא בָּא חַס וְשָׁלוֹם לִידֵי עָווֹן זֶה רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שֶׁהִיא עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין הוּא עַל-יְדֵי שֵׁנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַמֹּחַ מְאֹד מְאֹד מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתוֹ הֵיטֵב, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּאֵיזֶה מֶשֶׁךְ זְמַן נִתְיַגֵּעַ הַמֹּחַ וּצְרִיכִין לְחַדֵּשׁ אוֹתוֹ עַל-יְדֵי שֵׁנָה דַּיְקָא שֶׁהִוא נִיחָא לַמֹּחִין וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאָז עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחַ עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁזּוֹכֶה אָז בְּשָׁעַת שֵׁנָה שֶׁיִּכָּנֵס מֹחוֹ לְתוֹךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל הָאֱמוּנָה בְּעַצְמָהּ צְרִיכָה שְׁמוּר מֵהַחִיצוֹנִים וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְאָז כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה, אֲזַי הַשָּׁנָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה לַמֹּחִין, כִּי נִתְחַדְּשִׁין הַמֹּחִין בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הַשָּׁנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְיָכוֹל לִשְׁמֹר מֹחוֹ הֵיטֵב מִמַּחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְזָרוֹת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת זָרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנַטְלַת מִתַּמָּן וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּבִפְרָט מִי שֶׁכְּבָר נִכְשַׁל בְּמֹחוֹ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהִכְנִיס צָרָה בְּתוֹךְ קְדֻשַּׁת שִׂכְלוֹ וְהִרְהֵר הִרְהוּרִים רָעִים עַד שֶׁבָּא לִידֵי עָווֹן זֶה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאֲזַי קָשֶׁה עָלָיו מְאֹד לִשְׁמֹר שִׂכְלוֹ. וַאֲפִלּוּ אִם מִתְגַּבֵּר עַצְמוֹ בְּכָל כֹּחוֹ לִשְׁמֹר שִׂכְלוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן נִתְיַגֵּעַ מֹחוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחֲמַת שֶׁמֹּחוֹ הֲרָגִל בְּהִרְהוּרִים רָעִים וּמַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. וְעַכְשָׁו כְּשֶׁבָּא לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּמַכְרִיחַ אֶת מֹחוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה לְבַל יֵצֵא מֵהַשִּׁיטָה חַס וְשָׁלוֹם וְלֹא יְהַרְהֵר שׁוּם הִרְהוּר וּמַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה, אֲזַי הוּא צָרִיךְ יְגִיעָה גְּדוֹלָה וּמִלְחָמָה גְּדוֹלָה בְּמֹחוֹ, מֵחֲמַת שֶׁהֲרָגִל בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כָּל כָּךְ. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת זֶה

נִתְיַגֵּעַ מֹחוֹ בְּכָל פַּעַם מְאֹד. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ בְּחִינַת שֵׁנָה לָתֵת נַיְחָא לְמֹחוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְחַדֵּשׁ מֹחוֹ. וְעִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה הִיא עִקַּר תִּקּוּן עָוֹן זֶה. כִּי עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה בְּכַוָּנָה וּבִמְסִירַת נֶפֶשׁ, זוֹכֶה לְתַקֵּן וּלְחַדֵּשׁ מֹחוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה לִשְׁמֹר אֶת הַמֹּחַ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה הֵן אֱמֶת חֲפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת. הֵינוּ עַל-יְדֵי הַוִּדּוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַל-יְדֵי זֶה וּבְסֵתֶם חָכְמָה תּוֹדִיעֵנִי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְחָכְמָה, דְּהֵינוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֹּחִין. כִּי עַל-יְדֵי הַוִּדּוּי בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חָכְמָתוֹ וּמֹחוֹ בְּשִׁעַת שֵׁנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ וּבְסֵתֶם בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא סְתִימוּ דְּמֹחִין שֶׁהַמֹּחִין נִסְתָּמִין וְנֶעֱלָמִין אָז בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְאָז דַּיְקָא זוֹכֶה לְמֹחִין חֲדָשִׁים בְּחִינַת חָכְמָה תּוֹדִיעֵנִי. כִּי אָז דַּיְקָא בְּשִׁעַת שֵׁנָה נִתְחַדְּשִׁין הַמֹּחִין וְהַחָכְמָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה 'בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת'. בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי, זֶה בְּחִינַת שֶׁאָנוּ מוֹסְרִים רוּחֵנוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יָדַיִם בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. אֲבָל עֲדַיִן אָנוּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַחִיצוֹנִים חַס וְשָׁלוֹם לִינֹק מֵהָאֱמוּנָה בְּעַצְמָהּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, עַל זֶה אָנוּ אוֹמְרִים פָּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. אֱמֶת דַּיְקָא כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל מֵעוֹלָם הַבִּינָה. וְעַל-יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ פּוֹדֶה וְשׁוֹמֵר אוֹתָנוּ מִן הַחִיצוֹנִים. כִּי הַחַשְׁמַ"ל שׁוֹמֵר אֶת הָאֱמוּנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶהוּ פָּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת וְכוּ':

וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּבִרְכַּת 'הַשְׁכִּיבֵנוּ' שֶׁהִיא בַּקָּשָׁה עַל שְׁמִירָה בַּלַּיְלָה וּבַשֵּׁנָה, אָנוּ מְבַקְּשִׁים שָׁם וּפְרוֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. סֻכַּת שָׁלוֹם זֶה בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל כַּמְבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל. וְעַל-כֵּן חַשְׁמַ"ל בְּגִימַטְרִיָּא בְּשָׁלוֹם כַּמּוּבָא, בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלוֹם. כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה בַּלַּיְלָה בַּשֵּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמֶרֶת הָאֱמוּנָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשִׁין וְנִתְתַּקְּנִין הַמֹּחִין וְהַנְּשָׁמָה. וְזוֹכֶה לִשְׁמֹר מֹחוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְלַחֲשֹׁב רַק מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

אָמֵן וְאָמֵן:

תַּם וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם:

הלכות שבת

פרק א

חלק א

עִנְיַן עֹנֶג שַׁבָּת. דְּהַיְנוּ שֶׁחַיָּבִים לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת בְּשַׁבָּת:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ בְּמַאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן (בְּסִימָן ס) עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר. כִּי בְּשַׁבָּת זוֹכִין לִבְחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַזֹּאת שֶׁהִיא אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שַׁבָּת, בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ד' הַנֶּאֱמַר בְּשַׁבָּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הִתְבּוֹנְנוּת הַזֹּאת אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא. הַיְנוּ שֶׁהִוא הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת עַתִּיק בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן זוֹכִין לָזֶה בְּשַׁבָּת. כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת יֵרֵא שַׁבָּת. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית יֵרֵא שַׁבָּת. עַל-יְדֵי בְּחִינַת יֵרֵא שַׁבָּת הַנַּ"ל זוֹכִין לִבְחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית. כִּי בְּרֵאשִׁית הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה עֶלְיוֹנָה מְאֹד, בְּחִינַת תּוֹרַת ד'. שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל. (כַּמּוּבָא בְּמַאֲמַר הַחוֹתָמוֹת בְּסִימָן כב) בְּרֵאשִׁית בָּרָא מַאֲמָר וַחֲצִי מַאֲמָר. בְּחִינַת תּוֹרַת ד' וְתוֹרָתוֹ עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שַׁבָּת זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת זוֹכֶה לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים. שֶׁהִוא בְּחִינַת נַחֲלַת יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לָזֶה גַּם כֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְמַעְלָה. וְעִקַּר תְּלוּי בְּעֹנֶג שַׁבָּת דַּוְקָא. הַיְנוּ אֲכִילַת שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ'. הַמְעַנֵּג דַּיְקָא הַיְנוּ אֲכִילַת שַׁבָּת. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה. כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת זוֹכִין לְהַפָּנִים בְּחִינַת חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו. בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין שֶׁזּוֹכִין דַּוְקָא עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת. הֵפֶךְ אֲכִילַת חֹל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אוֹבְדִין חַס וְשָׁלוֹם הַפָּנִים (כַּמּוּבָא בְּמַאֲמָר שְׁאֶלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא אֵימָתַי בֶּן דָּוִד בָּא בְּסִימָן נז) עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַפָּנִים עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת. נִמְצָא שֶׁהָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה. כִּי הַחֲזָרַת הַפָּנִים הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּשַׁבָּת אֵין תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ בְּחִינַת הַחֲזָרַת הַפָּנִים עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר. וְעַל-יְדֵי זֶה נוֹפֵל יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּבְשַׁבָּת אֵין צְרִיכִים לָזֶה. כִּי שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת זוֹכִין לְיִרְאָה. כִּי הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן חַיָּבִים לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה קַוֵּי הַיִּרְאָה שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה. כִּי הַשָּׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת הֵם בְּחִינַת עַתִּיקָא וּזְעֵיר אַנְפִּין וַחֲקַל תַּפּוּחִין כַּיָּדוּעַ לַכֹּל. וְהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוֵּי הַיִּרְאָה. כִּי מוֹרָא שֶׁל הָרַב שֶׁהוּא מוֹרָא

שָׁמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה בִּינָה דַּעַת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת עַתִּיקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין. וּמוֹרָא שֶׁל הַתַּלְמוּד שֶׁהוּא נִמְשָׁכְת בְּכָל חֶלְקֵי הַלִּמּוּד בְּחִינַת אוֹרָיְתָא תְּלִיתָאי. וְזֶה בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁמִּשָּׁם הַתּוֹרָה. כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וּבְחִינַת מוֹרָא הַבֵּן שֶׁהִיא נִמְשָׁכְת בְּהָעֲשִׂירוּת זֶה בְּחִינַת חֶקֶל תַּפּוּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁמִּשָּׁם הָעֲשִׂירוּת. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת הַיְנוּ אֲכִילַת שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת. בְּחִינַת עֵדֶן נָהָר גַּן שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּי הַיְרֹאָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְנַחֲלַת יַעֲקֹב. נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים. הַיְנוּ עֲשִׁירוּת מֻפְלָג. שֶׁנִּמְשָׁךְ לְתוֹךְ בְּחִינַת יִרְאַת ד' תּוֹסִיף יָמִים. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁהַשָּׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשָּׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת מְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת כְּמוֹ תש"ר שֶׁהֵם גַּם כֵּן כְּנֶגֶד הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת. כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת אֵין תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר. כִּי בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁהֵם תש"ר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת הַיְנוּ אֲכִילַת שַׁבָּת בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת נְשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁזּוֹכִין בְּשַׁבָּת. הַיְנוּ בְּחִינַת אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה. שֶׁבָּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת יֵרֵא שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן בְּלֵילֵי שַׁבָּת הוּא זְמַן גְּשָׁמִים כִּי הֵם בָּאִים מֵאֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה. וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּנִשְׁמַת הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ נִרְדָּמִים. וְעַל-יְדֵי זֶה הַמַּשִׁיחַ אִלְּמִים. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּ"ה אִלְּמִים עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ בְּחִינַת נְשָׁמָה יְתֵרָה בְּחִינַת אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זְמַן הַזִּווּג בְּלֵיל שַׁבָּת כִּי כֹּחַ הַדִּבּוּר בָּא לִכְלֵי הוֹלָדָה בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הִינְדוּאָה מִשְׁתַּעֵי (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד) עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב:

וְהִנֵּה עַל-פִּי הַנֶּאֱמָר שָׁם מוּבָן הֵיטֵב. טַעַם אִסּוּר ל"ט מְלָאכוֹת בְּשַׁבָּת כִּי בְּשַׁבָּת הוּא הִתְגַּלּוּת שׂוֹרֶשׁ הָרָצוֹן מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז הָיְתָה הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה. וּמֵאַחַר שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן מִזֶּה נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְזֶה בְּחִינַת יֵרֵא שַׁבָּת כִּי בְּשַׁבָּת נַעֲשֶׂה יִרְאָה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה נִשְׁפָּע חֶסֶד. וַאֲזַי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה כִּי נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְעַל-כֵּן אָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה בְּשַׁבָּת. כִּי פּוֹגֵם בִּכְבוֹד שַׁבָּת שֶׁאָז נִשְׁפָּע חֶסֶד גָּדוֹל. וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל נִמְצָא כְּמוֹ שֶׁבְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּעֵת שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם בָּרָא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם

הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וְנָח כְּמוֹ כֵן עַתָּה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם אָנוּ עוֹשִׂין מְלָאכוֹת בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא קִיּוּם הָעוֹלָם וּבְשַׁבָּת אָסוּר לָנוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה. כִּי אָז נִשְׁפָּע הַחֶסֶד. וְאֵין צְרִיכִין לְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל. בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם. כִּי נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְעַל-כֵּן חַיָּב לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת בְּשַׁבָּת. כִּי אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת הֵם כְּנֶגֶד הַשְּׁלֹשָׁה יָמִים טוֹבִים. שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי אִיתָא. שֶׁשְּׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. וְכֵן שְׁלֹשָׁה יָמִים טוֹבִים הֵם גַּם כֵּן כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת וּבְשַׁבִּיל זֶה נִקְרָא שַׁבָּת תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. כִּי שַׁבָּת הִוא רֹאשׁ וְהַתְחָלָה לְכָל הַמִּקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת. כִּי הַיָּמִים טוֹבִים הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם וְשַׁבָּת הִוא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁשָּׁם מְקֹשָׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. נִמְצָא שֶׁכָּל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ מַחֲמַת שֶׁהֵם קוֹרְאִים אֶת הָרָצוֹן הֵם מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא שַׁבָּת תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ דַּיְקָא כִּי הַיָּמִים טוֹבִים נִקְרָאִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. עַל-יְדֵי שֶׁהֵם קוֹרְאִים אֶת הָרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְשַׁבָּת הִוא תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. כִּי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ הֵם צְרִיכִים לְקַבֵּל כֹּחַ מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁכָּל הַשְּׁלֹשָׁה יָמִים טוֹבִים מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת. וְעַל-כֵּן גַּם בְּשַׁבָּת בְּעַצְמוֹ מְקַיְּמִים שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה הַיָּמִים טוֹבִים הַנַּ"ל כִּי שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן. כִּי שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת הֵם נִלְמָדִין מִפָּסוּק אִכְלוּהוּ הַיּוֹם וְכוּ' הַנֶּאֱמַר בַּמָּן. נִמְצָא שֶׁאֲכִילַת שַׁבָּת הוּא זֵכֶר לַמָּן שֶׁמִּשָּׁם אָנוּ לְמֵדִין הַשָּׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת. וְכַמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁרָאוּי לַעֲשׂוֹת בִּסְעֻדּוֹת שַׁבָּת זֵכֶר לַמָּן כְּגוֹן לֶאֱכֹל מוֹלֵייתָא. וְכֵן הַפַּת בֵּין שְׁנֵי מַפּוֹת כְּמוֹ הַמָּן. נִמְצָא כְּשֶׁאָנוּ אוֹכְלִין בְּשַׁבָּת אָנוּ מְעִידִין שֶׁאָכְלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַמָּן שֶׁהָיָה בּוֹ אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁיָּרַד בְּשֵׁשֶׁת יָמִים וּבְשַׁבָּת לֹא יָרַד. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת כְּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר וְשַׁבָּת הוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. כִּי שַׁבָּת מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ כַּמּוּבָא. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת. כִּי עַל-יְדֵי בִּטּוּל מְלָאכָה לְבַד אֵין נִכָּר כְּבוֹד שַׁבָּת כָּל כָּךְ עַל-יְדֵי שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה. רַק עַל-יְדֵי כְּבוֹד שַׁבָּת דְּהַיְנוּ שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת בָּזֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹד קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כִּי הוּא זֵכֶר לַמָּן שֶׁהָיָה בּוֹ אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת. נִמְצָא שֶׁנִּתְגַּלֶּה בָּזֶה הָרָצוֹן. שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חִדֵּשׁ הָעוֹלָם בִּרְצוֹנוֹ. וְעוֹשֶׂה בָּהּ כִּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה יָמִים טוֹבִים שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. וְעִנְיַן ל"ט מְלָאכוֹת:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ. וּכְבָר דִּבַּרְנוּ מִמֶּנּוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ צְרִיכִין מַנְהִיג אֱמִתִּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רַחֲמָנוּת גָּדוֹל עֲלֵיהֶם. וְעִקַּר רַחֲמָנוּת הוּא לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת וּלְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹנוֹת הַבָּאִים עַל-יְדֵי הָרוּחַ שְׁטוּת. כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה מִסְתַּלֶּקֶת לְמַעְלָה לְמַעְלָה עִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ הוּא שֶׁתִּהְיֶה לְמַטָּה גַּם כֵּן וְכוּ' וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר בָּעוֹלָם הַזֶּה בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁיְּאִיר בָּהֶם דַּעְתּוֹ וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הַמַּקִּיפִין שֶׁהֵם עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת שֶׁפַע הַכֶּתֶר. בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ וְכוּ' מָה דַּיְקָא. בְּחִינַת מֶה חָמִית מַה פְּשְׁפַּשְׁתְּ וְכוּ' וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת כֹּל שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְהַגְּדוֹלִים בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִין כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ. בְּחִינַת מֶה חָמִית וְכוּ' בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ לְדָרֵי מַטָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּנֵי אָדָם הַשּׁוֹכְנִים בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד חַס וְשָׁלוֹם. צְרִיכִין לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ חַס וְשָׁלוֹם. וּלְגַלּוֹת לָהֶם כִּי ה' עִמָּם וְאָצְלָם וְכוּ' כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְכָלֵל עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן וְכוּ' שֶׁהַתַּלְמִיד יִהְיֶה נִכְלָל בְּבֵן וְהַבֵּן בְּתַלְמִיד וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ' כִּי עִקַּר הַפְּרָנָסָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמַּלְכוּת. שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת הַפְּרָנָסָה מֵהַיָּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד וְשָׁם מֵאִיר בְּחִינַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל וְכוּ'. עַל-כֵּן יְכוֹלִין לְקַבֵּל בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא (בְּסִימָן ז):

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ. כִּי שַׁבָּת הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. וְאָז מְאִירִין בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁפַע הַכֶּתֶר שֶׁהֵם עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִין עַד הַכֶּתֶר בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. כִּי עִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הוּא בְּשַׁבָּת. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת דַּעַת כַּיָּדוּעַ. בְּחִינַת לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדִּישְׁכֶם. כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וּבְשַׁבָּת מֵאִיר הַדַּעַת בְּחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא אֱלֹקִים כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת וּדְבֵקוּת אֱלֹקוּת הוּא בְּשַׁבָּת. כִּי בֵּה' בְּיוֹמָא יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִין בֵּה' בְּמַלְכָּא וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַלִּמּוּד

שֶׁהָרַב מֵאִיר בְּבָנָיו וְתַלְמִידָיו דַּעְתּוֹ הוּא בְּשַׁבָּת. כִּי אָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת חִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁמְּגַלֶּה הֶחָכָם וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר בָּהֶם דַּעְתּוֹ וּמְגַלֶּה לָהֶם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כִּי עִקַּר הָאֲרַת הַדַּעַת הוּא בְּשַׁבָּת. שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת מֹשֶׁה. בְּחִינַת יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ וְכוּ' שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת. וּמֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת הָרַב שֶׁבַּדּוֹר שֶׁמֵּאִיר הַדַּעַת בְּבֵן וְתַלְמִיד. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל נִמְצָא שֶׁבְּשַׁבָּת זוֹכִין לִבְחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל. שֶׁהֵם שֶׁפַע הַכֶּתֶר בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא. בְּחִינַת אַיֵּה בְּחִינַת מַה וְכוּ'. כִּי אָז הוּא בְּחִינַת הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. שֶׁעַל זֶה זוֹכִין לַמַּקִּיפִים וְכוּ' הַנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-יְדֵי הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהוּא עִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת כִּי אָז בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ הָאֲכִילָה יְקָרָה מְאֹד מְאֹד. כִּי אָז זוֹכִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה לְהָאֲרַת הָרָצוֹן. כִּי אָז בְּשַׁבָּת מֵאִיר בְּחִינַת הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן זוֹכִין לְקַבֵּל בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת הָאֲכִילָה יְקָרָה מְאֹד. כִּי אָז מְקַבְּלִין בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא וְעַל-כֵּן עִקַּר עֹנֶג שַׁבָּת הוּא הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת. כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת זוֹכִין לְקַבֵּל הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא. שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהַאֲכַלְתִּיךָ וְכוּ':

חלק ג

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַפַּרְנָסָה וְהַבְּרָכָה נִמְשָׁכֶת מִשַּׁבָּת עַל-יְדֵי אֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת. שֶׁהִיא עֹנֶג שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּגִין דְּמִנֵּהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין וּבג"כ בָּעֵי לסדרא פִּתּוֹרָא בְּלֵילְיָה דְּשַׁבְּתָא בנהמי וּמְזוֹנֵי בְּגִין דְּיִתְבָּרְכִין מִנֵּהּ כָּל שִׁתָּא יוֹמִין עִלָּאִין וְכוּ' כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן. הַיְנוּ מִבְּחִינַת הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה. שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת בְּחִינַת יִרְאָה הַפַּרְנָסָה מֵהַיַּדִּים שֶׁיֵּשׁ בָּיָם הַחָכְמָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהָאֲרַת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרְכִין כָּל הַשִּׁשָּׁת יָמִים כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם. מִבְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ד

וּמֵחֲמַת שֶׁבְּשַׁבָּת זוֹכִין לְהָאֲרַת הָרָצוֹן וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַבְּרָכָה וְהַפַּרְנָסָה לְכָל שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה עַל-כֵּן אָסוּר בְּשַׁבָּת לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה בָּעוֹלָם. כִּי אָז הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל כִּי אָז בְּחִינַת רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן. שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם עֲבֹדָא וְשׁוּם עֲשִׂיָּה בָּעוֹלָם כְּלָל

וּמִשָּׁם דַּיְקָא מִבְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת בְּטוּל כָּל הַמְּלָאכוֹת מִשָּׁם דַּיְקָא מְקַבְּלִין כָּל הַפְּרָנָסָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַפְּרָנָסָה הוּא רַק מִבְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְשֶׁפַע וּבְרָכָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מַה שֶּׁמְּקַבְּלִין הַשֶּׁפַע בְּשַׁבָּת מִבְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַפְּרָנָסָה. נִמְצָא שֶׁכָּל הַל"ט מְלָאכוֹת וְכָל הָעֲבֹדוֹת וְהָעֲשִׂיּוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְאֵי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַפְּרָנָסָה עַל יָדָם. כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין מִשַּׁבָּת. מִבְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל כָּל הַמְּלָאכוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַפְּרָנָסָה כַּנַּ"ל וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לָדַעַת וּלְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. כִּי לֹא בְּכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ שֶׁאֵין הַמְשָׁכַת הַפְּרָנָסָה עַל-יְדֵי הָעֲבֹדוֹת וְהָעֲשִׂיּוֹת גַּשְׁמִיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַל"ט מְלָאכוֹת חַס וְשָׁלוֹם. רַק עִקַּר הַפְּרָנָסָה הוּא עַל-יְדֵי בִּרְכַּת ה' שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת דַּיְקָא מִבְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וּכְשֶׁיּוֹדְעִין זֹאת בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל הָעֲבֹדוֹת וְהָעֲשִׂיּוֹת שֶׁעוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַפְּרָנָסָה עַל יָדָם. כִּי אִם עַל-יְדֵי מַה שֶּׁמְּקַבְּלִין מִשַּׁבָּת מִבְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן. שֶׁמִּשָּׁם הוּא בְּחִינַת בְּטוּל כָּל הַמְּלָאכוֹת כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְעַל-יְדֵי זֶה מְקַדְּשִׁין שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְעַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין וּמְזַכְּכִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת מִזְּהֲמַת הַנָּחָשׁ מִבְּחִינַת ל"ט קְלָלוֹת כִּי זוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם הָיוּ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת. וּכְשֶׁעוֹשִׂין הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן אֲזַי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת הֵם בִּבְחִינַת ט"ל אוֹרוֹת כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. ט"ל אוֹרוֹת זֶה בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן בְּחִינַת טַלְלֵי רָצוֹן כִּי זוֹכִין לְקַבֵּל הָאֶרֶת הָרָצוֹן מִשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת הֵם בִּבְחִינַת רָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַפְּרָנָסָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת ט"ל אוֹרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינָה זוֹ. אַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן וְל"ט מְלָאכוֹת אֵינוֹ נֶחְשָׁב בְּשֵׁם עָשׂיָה כְּלָל, כִּי בִּבְחִינָה זוֹ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן וְל"ט מְלָאכוֹת לְהָרִים יָדָיו לַה'. וּלְשַׁעְבֵּד כָּל מַחֲשַׁבְתּוֹ וְדִבּוּרוֹ וַעֲשִׂיָּתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת גּוֹל עַל ה' דַּרְכֶּךָ וְיִכּוֹנוּ מַעֲשֶׂיךָ לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין הָאָדָם עוֹשֶׂה כְּלָל. רַק שֶׁאָנוּ מְחַיְּבִים לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה מֻחְמַת שֶׁכֵּן רְצוֹנוֹ. כִּי יֵשׁ בָּזֶה סוֹדוֹת וְכַוָּנוֹת גְּדוֹלוֹת. בְּכָל עִנְיְנֵי מַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת. וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ כַּוָּנוֹת וְסוֹדוֹת בְּכָל הַמִּצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כְּמוֹ כֵן יֵשׁ סוֹדוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת בְּכָל הַל"ט מְלָאכוֹת. כִּי מְבָרְרִין בְּרוּרִים וְנִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים עַל-יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת כַּיָּדוּעַ. וּבִשְׁבִיל זֶה לְבַד צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מְעַט מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ אֵיזֶה מְלָאכָה. כִּי כֵּן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ. אֲבָל בֶּאֱמֶת

אֵין הָאָדָם עוֹשֶׂה כְּלָל. וְאֵין הַפְּרָנְסָה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי עֲשִׂיּוֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת כְּלָל. כִּי אִם אַדְרַבָּא עִקַּר הַפְּרָנְסָה וְהַבְּרָכָה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי בִּטּוּל הַל"ט מְלָאכוֹת. דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת דְּמִנֵּה מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין. נִמְצָא שֶׁכָּל הַל"ט מְלָאכוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת. בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הֵם מִקְבְּלִין הַפְּרָנְסָה מִבְּחִינַת בִּטּוּל הַל"ט מְלָאכוֹת. דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַפְּרָנְסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בִּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הוּקַם הַמִּשְׁכָּן. תַּעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה וְכוּ'. וְכֵיוָצֵא בָּזֶה כִּי הַמְּלָאכָה הָיְתָה נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם שֶׁכָּל מְלֶאכֶת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְהַמִּשְׁכָּן הָיְתָה נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ רַק שֶׁהֵם הָיוּ מְכַוְּנִים לַעֲשׂוֹת הַמְּלָאכָה וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה עוֹלָה בְּיָדָם מֵאֵלֶיהָ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּכָל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן לְשׁוֹן רָצוֹן וּנְדִיבוּת לֵב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אוֹתוֹ וְכוּ' וְכָל אֲשֶׁר נָשָׂאוֹ לִבּוֹ לָבֹא לְכָל הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת וְכוּ'. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה כִּי כָּל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הָיְתָה בִּבְחִינַת נְדִיבוּת לֵב וּנְשִׂיאוֹת רוּחַ. דְּהַיְנוּ בְּחִינַת רָצוֹן. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה כָּל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מֵאִיר שָׁם הָאֲרַת הָרָצוֹן כִּי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת נַעֲשִׂים רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת בִּטּוּל הַל"ט מְלָאכוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן. וּבִבְחִינָה זוֹ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַל"ט מְלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בִּבְחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בִּבְחִינַת וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה. שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָרָצוֹן עַל הַיְּדִים שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא בָּרוּךְ ה' חֵילוֹ. כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה מִשָּׁם מִבְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַפְּרָנְסָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כָּל הַמְּלָאכָה שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת, תַּעֲשֶׂה דַּיְקָא. כִּי עַל-יְדֵי שַׁבָּת זוֹכִין שֶׁתִּהְיֶה הַמְּלָאכָה נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר קִיּוּם שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַשְּׁבִיתָה וְהַמְּנוּחָה שֶׁל שַׁבָּת עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר חִיּוּת וְשֹׁפַע וְקִיּוּם שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָה הָיָה הָעוֹלָם חָסֵר מְנוּחָה בָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה, כָּלְתָה וְנִגְמְרָה הַמְּלָאכָה כִּי עִקַּר קִיּוּם כָּל הַמְּלָאכוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית הַכֹּל הוּא רַק עַל-יְדֵי הַמְּנוּחָה וְהַשְּׁבִיתָה שֶׁל שַׁבָּת וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת וַיְכַל אֱלֹקִים וְכוּ'. וְיִכַל לְשׁוֹן רָצוֹן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתִּכַל נֶפֶשׁ דָּוִד וְכוּ'. כִּי עִקַּר קִיּוּם יְמֵי הַחֹל הוּא רַק עַל-יְדֵי הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל:

וּבִבְחִינָה זוֹ צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. לֵידַע וּלְהַאֲמִין בֶּאֱמֶת שֶׁהוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלָל. רַק הַכֹּל בְּכֹחַ ה'. כְּמוֹ שֶׁהִזְהִיר אוֹתָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבַעְתָּ וְכוּ'. וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבְךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת מְאֹד מְאֹד לִבְלִי לִטְעוֹת וְלִשְׁכֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם. לֵאמֹר בְּלִבּוֹ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ עוֹשֶׂה אֵיזֶה עֲשִׂיָּה וְעֲבֹדָה חַס וְשָׁלוֹם. כִּי זֶה בְּחִינַת כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה וְכוּ'. רַק צְרִיכִין לִזְכֹּר אֶת ה'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ. כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חַיִל. כִּי הַכֹּל בְּכֹחַ ה' לְבַד. וְהַמְּלָאכָה נַעֲשֵׂית מֵאֵלָיהּ. בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. כִּי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת נַעֲשִׂין וְנִתְבָּרְכִין רַק עַל-יְדֵי שַׁבָּת. שֶׁאָז הוּא בְּטוּל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין אָז הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַפְּרָנָסָה בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל.. כִּי הַיָּדַיִם הֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַיָּדַיִם לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה עַל-יְדֵי הַל"ט מְלָאכוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין וְנִתְבָּרְכִין מִשָּׁרְשָׁם. דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה. שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר הַפַּרְנָסָה בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל: וְזֶה בְּחִינַת לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה. רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו. כִּי בְּתוֹחֶלָה מְדַבֵּר הַמִּזְמוֹר מִבְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם מִקֹּדֶם הַמַּכִין לָאָרֶץ מָטָר וְכוּ'. נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ מְפָרֵשׁ הַפָּסוּק. שֶׁכָּל זֶה אֵינוֹ תְּלוּי חַס וְשָׁלוֹם בִּפְעֻלּוֹת הָאָדָם. רַק הַכֹּל בִּרְצוֹן ה' לְבַד. וְזֶהוּ לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה. רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו, כִּי עִקַּר הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה אֵינָהּ עַל-יְדֵי הִשְׁתַּדְּלוּת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם בִּגְבוּרַת הַסּוּס וּבְשׁוֹקֵי הָאִישׁ שֶׁהוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ וּמִשְׁתַּדֵּל בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה. רַק הָעִקָּר הַפַּרְנָסָה הוּא עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו שֶׁעִקַּר הַפַּרְנָסָה הוּא רַק עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַפַּרְנָסָה מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, מִבְּחִינַת הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹנוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד. בְּחִינַת כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו. אֶת יְרֵאָיו דַּיְקָא. כִּי הָעִקָּר תְּלוּי בְּיִרְאָה. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל יְדֵי מֵאִיר הָרָצוֹן שֶׁמִּמֶּשֶׁם מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת הַפַּרְנָסָה הַכֹּל תְּלוּי בְּיִרְאָה עַיִן שָׁם. וְזֶהוּ אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּל אֶחָד מְיַחֵל לְחַסְדּוֹ וּבוֹטֵחַ בָּה'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא עוֹלֶה הַיִּרְאָה בְּחִינַת מַלְכוּת וּמְקַבֶּלֶת הַפַּרְנָסָה מֵהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת יִרְאָה. בְּחִינַת יֵרֶא שַׁבָּת. שֶׁעִקַּר הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד וְעִקַּר הַפַּרְנָסָה הִיא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת מַלְכְּתָא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁהַזְהִיר ה' יִתְבָּרַךְ עַל שַׁבָּת קֹדֶם מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן דּוֹחָה שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הִוא רַק בִּבְחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ כַּנַּ"ל. הָיוּ יְכוֹלִים לִטְעוֹת וְלוֹמַר שֶׁדּוֹחָה שַׁבָּת מֵאַחַר שֶׁאֵין עוֹשִׂים כְּלָל. רַק כָּל הַמְּלָאכוֹת הֵם בִּבְחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר אוֹתָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁלֹּא נְטָעֶה בָּזֶה. כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן דּוֹחָה שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִוא לְמַעְלָה מִזֶּה. לְמַעְלָה מִבְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת הַל"ט מְלָאכוֹת. כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת בִּטּוּל לְגַמְרֵי בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת. וְאָז אֵין שׁוּם עֲבֵדָא וַעֲשִׂיָּה כְּלָל אַדְרַבָּא אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת בִּבְחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן כִּי אִם עַל-יְדֵי שַׁבָּת. דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַשְׁבִּיתָה וְהַמְנוּחָה שֶׁל שַׁבָּת. כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שַׁבָּת. עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹבְתִין אָז מִמְּלָאכָה לְגַמְרֵי. וְאָז זוֹכִין לְהָאֶרַת הָרָצוֹן בְּשִׁלְמוּת כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשָּׁה יְמֵי הַחֹל. דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאֶרַת הָרָצוֹן לְכָל הָעוֹבְדִין דְּחֹל. לְכָל הַל"ט מְלָאכוֹת. וְנִכְלָלִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. נִמְצָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי שַׁבָּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהַקְּדִים שַׁבָּת לִמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמַּזְכִּיר מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן מַקְדִּים אִסּוּר מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, כִּי מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן אֵינוֹ דּוֹחֶה שַׁבָּת אַדְרַבָּא אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת. בִּבְחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן. כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מַאֶחָד בְּשַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמְקַדְּשִׁין אֶת הַל"ט מְלָאכוֹת בְּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת בִּבְחִינַת הַמְּלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁכָּל הַפָּרָנָסָה הִיא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד עַל-יְדֵי הָאֶרַת הָרָצוֹן לְבַד שֶׁמֵּאִיר בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִכְלָל הַתַּלְמִיד בְּבֵן. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת בֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל זֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד. הַיְנוּ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת עַל שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. זֶה בְּחִינַת הָאֶרַת הַתַּלְמִיד כִּי הַתַּלְמִיד צָרִיךְ לְשַׁמֵּשׁ אֶת רַבּוֹ בְּכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהָעֶבֶד עוֹשֶׂה לְרַבּוֹ. וְשִׁמּוּשׁ תַּלְמִיד חָכָם זֶה בְּחִינַת הֲלָכוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַהֲלָכוֹת הֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּמּוּבָא. וּכְשֶׁהַתַּלְמִיד זוֹכֶה לְשַׁמֵּשׁ אֶת רַבּוֹ וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא

נִקְרָא תַּלְמִיד. עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרְרִין וְנִזְדַּכְּכִין כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּתְעָרֵב טוֹב וָרַע עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. כִּי נִתְבָּרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל וְכוּ' עַל-יְדֵי לְמוּד הֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ'. בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהַתַּלְמִיד מְקַבֵּל מֵרַבּוֹ. שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁמּוּשׁ תַּלְמִיד חָכָם. בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וַעֲבָדוּת שֶׁעוֹשֶׂה וּמְשַׁמֵּשׁ אֶת רַבּוֹ. בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שֶׁ שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וְזֶהוּ בְּעָצְמוֹ בְּחִינָה הַנַּ"ל. שֶׁמְּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת. דְּהַיְנוּ הָאֲרַת הָרְצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁמֵּאִיר בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל. וּמַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה זוֹ לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל לְקַדֵּשׁ אֶת כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ. שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת בְּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הָאֲרַת הַתַּלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר וְכוּ' בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הַדַּעַת לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ אֶת בְּחִינַת הַשּׁוֹכְנֵי עָפָר. שֶׁהֵן אוֹתָן שֶׁמֻּנָּחִים בְּשֵׁפֶל הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה לְגַלּוֹת לָהֶם כִּי ה' עִמָּם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינָה הַנַּ"ל. בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּשַׁבָּת עַל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעֲבֵדוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹשֶׂה כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וּכְשֶׁאָדָם נִכְנָס בְּעוֹבְדִין דְּחֹל בְּל"ט מְלָאכוֹת יָכוֹל לִטְעוֹת חַס וְשָׁלוֹם וּלְדַמּוֹת בְּדַעְתּוֹ שֶׁשָּׁם בְּל"ט מְלָאכוֹת בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּבְעוֹבְדִין דְּחֹל אֵין נִמְצָא שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם. וּכְאִלּוּ הוּא רָחוֹק אָז מַה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְעוֹרְרוֹ וְלַהֲקִיצוֹ וּלְגַלּוֹת לוֹ כִּי ה' עִמּוֹ וְאָצְלוֹ גַּם בְּשִׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. כִּי גַּם שָׁם בְּל"ט מְלָאכוֹת נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. כִּי הַל"ט מְלָאכוֹת בְּשָׁרְשָׁם הֵם קְדוּשִׁים מְאֹד בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר. כִּי טַ"ל אוֹרוֹת טַלֵּיךְ. הַיְנוּ שֶׁמְּעוֹרְרִין וּמְקִיצִין אֶת בְּחִינַת הַשּׁוֹכְנֵי עָפָר אֶת הָעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּבְעוֹבְדִין דְּחֹל בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וּמָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עַפְרוֹת זָהָב. וְשָׁם בִּבְחִינַת עָפָר שֶׁהִיא אַרְצִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת בְּחִינַת לט מְלָאכוֹת יֵשׁ אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת וְעָפָר תֹּאכֵל וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁמַּאֲמִינִים בַּה' בְּשִׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וְיוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְכוּ' כַּנַּ"ל. אָז מְקַדְּשִׁין אֶת הַל"ט מְלָאכוֹת בְּקֻדֻּשַׁת שַׁבָּת. וַאֲזַי הַל"ט מְלָאכוֹת הֵם בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר, כִּי טַ"ל אוֹרוֹת טַלֵּיךְ. הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁאַתָּה עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא. כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהִיא בְּחִינַת לט מְלָאכוֹת הוּא בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אָבוֹת מְלָאכוֹת וְכוּ'. אָבוֹת מִכְּלַל דְּאִיכָּא תּוֹלָדוֹת וְכוּ'. הַךְ דַּהֲוֵי בַּמִּשְׁכָּן חֲשִׁיבָא קְרוּיָה אָב וְכוּ'. כִּי מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הֵם בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת בְּחִינַת הָאֲרַת הָרְצוֹן שֶׁמְּקַבְּלִין מִשַּׁבָּת מִבְּחִינַת הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם קְרוּיִין אָב. כִּי מִשָּׁם הֵם מְקַבְּלִין

מֵהַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד. וְהַצַּדִּיק נִקְרָא אָב. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אָבִי אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל כִּי אָבִי לְשׁוֹן רָצוֹן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אָבִי יִבְחַן אִיּוֹב (אִיּוֹב לד) כִּי עַל-יְדֵי הָאַרַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא אָבִי יִשְׂרָאֵל שֶׁמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד עַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ הָאַרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְטַהֵר וּלְזַכֵּךְ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת ט"ל אוֹרוֹת. בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּשְׁכָּן בְּחִינַת אָבוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי עַכּוּ"ם אָסוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת. כִּי אֲמִירָה לְעַכּוּ"ם שְׁבוּת. כִּי גַּם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל צְרִיכִין לָבוֹא לִבְחִינָה זוֹ לִבְלִי לַעֲשׂוֹת כְּלָל. רַק שֶׁתִּהְיֶה הַמְּלָאכָה נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאַרַת הָרָצוֹן שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכִין לָזֶה אֲזַי בֶּאֱמֶת אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבֹדָא וְשׁוּם מְלָאכָה כְּלָל. כִּי בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם מְלַאכְתָּן נַעֲשֵׂית עַל-יְדֵי אֲחֵרִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'. כִּי הַמְּלָאכָה נַעֲשֵׂית בִּרְצוֹנוֹ לְבַד. עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת הָאַרַת הָרָצוֹן. בִּבְחִינַת בְּרָצוֹת ה' דְּרָכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ. בְּרָצוֹת דַּיְקָא. דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הָאַרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ. כִּי מְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית עַל-יְדֵי אֲחֵרִים. עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹ לְבַד וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּשַׁבָּת גַּם זֶה אָסוּר. כִּי בְּשַׁבָּת הוּא בְּטוּל לְגַמְרֵי בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין. וְאָסוּר שֶׁתִּהְיֶה נַעֲשֵׂית מְלַאכְתּוֹ אֲפִלּוּ בִּרְצוֹנוֹ לְבַד. כִּי בְּשַׁבָּת אָסוּר אֲפִלּוּ לְהַרְהֵר אַחַר מְלָאכָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתְּהֵא בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתְּךָ עֲשׂוּיָה שֶׁלֹּא תְּהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ. כִּי בְּשַׁבָּת אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה הָרָצוֹן מְלֻבָּשׁ בְּשׁוּם מְלָאכָה. כִּי אָז הוּא רַק רָצוֹן לְבַד. בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲמִירָה לְנָכְרִי שְׁבוּת. שְׁבוּת זֶה בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. שֶׁזֶּהוּ לְשׁוֹן שְׁבוּת לְשׁוֹן הַמְשָׁכַת הַשְׁבִּיתָה. כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת עֶצֶם הַשְׁבִּיתָה וְהַמְנוּחָה. וּשְׁבוּת הוּא לְשׁוֹן פְּעוּל. בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַשְׁבִּיתָה הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַשְׁבִּיתָה מִשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְזֶהוּ אֲמִירָה לְנָכְרִי שְׁבוּת. הַיְנוּ כִּי זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁתִּהְיֶה מְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית עַל-יְדֵי אֲחֵרִים. בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם. זֶה בְּחִינַת שְׁבוּת בְּחִינַת עוֹבְדִין דְּחֹל בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לָזֶה, בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְכוּ'. אֲבָל בְּשַׁבָּת בְּעַצְמוֹ גַּם זֶה אָסוּר. כִּי אָז עֶצֶם הַשְׁבִּיתָה. וְאָז רַק הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן לְבַד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרֵאוּ. כֹּהֵן זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְכוּ' עַל-יְדֵי הָאַרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֹּהֵן מִבְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת רְצֵיתָ ה' אֱלֹקֶיךָ שַׁבָּתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָרָצוֹן לִבְחִינַת אַרְצִיּוּת. דְּהַיְנוּ לְעוֹבְדִין דְּחֹל בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת בִּבְחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְזֶהוּ שַׁבָּתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב. כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וַיָּחַן פְּנֵי הָעִיר שֶׁקִּבֵּל תְּחוּמִין וְכוּ'. בְּחִינַת וְהָאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ וְכוּ'. וְזֶהוּ שַׁבָּתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב. שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבוּת יַעֲקֹב שֶׁשָּׁבִין מִן הַבִּטּוּל. בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב. כִּי בְּשַׁבָּת שֶׁאָז הוּא הָאֲרַת הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל וּכְשֶׁיּוֹצֵא הַשַּׁבָּת אָז שָׁבִין מִן הַבִּטּוּל לִבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הָאֲרַת הָרָצוֹן לְכָל הַל"ט מְלָאכוֹת בְּחִינַת רְצֵיתָ ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. בְּחִינַת וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נָשָׂאתָ עָוֹן עַמְּךָ וְכוּ'. בְּחִינַת כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו. כִּי כָּל הָעֲוֹנוֹת הֵם מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת. מִבְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת. שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ בְּשִׁטּוּתָא שֶׁהֵם בְּחִינַת זֲהֵמַת הַנָּחָשׁ. שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הָעֲוֹנוֹת כִּיְדוּעַ. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכִין לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת הַדַּעַת שֶׁמֵּאִיר הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר וּמַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר וּלְזַכֵּךְ אֶת בְּחִינַת הַל"ט מְלָאכוֹת מִזֲּהֲמַת הַנָּחָשׁ. כִּי זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין וְנִמְחָלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם מִבְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת כִּיְדוּעַ. כִּי זוֹכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת בְּחִינַת הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד. שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מֵעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה נָשָׂאתָ עָוֹן עַמְּךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה שׁוּם אֶחָד יָכֹל לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן כִּי אִם מֹשֶׁה לְבַדּוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן הוּא מֵאִיר רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק וְהָרַב הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר גְּמַר בִּנְיַן מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן דְּהַיְנוּ הֲקָמָתוֹ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי מֹשֶׁה. כִּי כָּל אֶחָד עָשָׂה אֵיזֶה מְלָאכָה בַּמִּשְׁכָּן כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְאֵיזֶה בְּחִינַת מֵהָאֲרַת הָרָצוֹן. כִּי בְּוַדַּאי לָאו כָּל אֶחָד זוֹכֶה לִבְחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן בְּשָׁוֶה כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד הָיָה עוֹשֶׂה מְלָאכָה בַּמִּשְׁכָּן כְּפִי מַה שֶּׁהָיָה לוֹ חֵלֶק בִּבְחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן. כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה בַּמִּשְׁכָּן כִּי אִם

עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן. בִּבְחִינַת כָּל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שְׁלֵמוּת גְּמַר בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁזָּכָה בִּשְׁלֵמוּת לִבְחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן. כִּי הוּא הָיָה מֵאִיר הָאָרֶת הָרָצוֹן לְכָל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. כִּי כָּל הָאָרֶת הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה לְבַד הָיָה יָכוֹל לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הוּקַם הַמִּשְׁכָּן כִּי עִקַּר הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֻקַּם מֹשֶׁה הָיָה רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּקַם הַמִּשְׁכָּן מֵאֵלָיו וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים בְּחִינַת שְׁקָלִים בְּחִינַת צְדָקָה. כִּי צְדָקָה שְׁנוֹתֵן הֶעָשִׁיר לֶעָנִי. עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן כִּי הֶעָנִי הוּא בְּבְחִינַת שֹׁכְנִי עָפָר בְּבְחִינַת מֵקִים מֵעָפָר דָּל וְהָעֹשֶׁר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. נִמְצָא כְּשֶׁהֶעָשִׁירוּת בְּקִדֻּשָּׁה זוֹכֶה לִבְחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן בִּבְחִינַת בָּתַר מָרֵי נכסיה ציבי משוך. שֶׁהָרָצוֹן נִמְשָׁךְ אֶל הָעֹשֶׁר מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם בְּשֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה שָׁם מְלַבֵּשׁ בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת שֶׁפַע רָצוֹן וּמָלֵא בִּרְכַּת ה'. וּכְשֶׁהָעֹשֶׁר מַשְׁפִּיעַ לְהֶעָנִי מִמְּמוֹנוֹ וּבָזֶה הוּא מְחַיֶּה אוֹתוֹ מַמָּשׁ זֶה בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי הֶעָנִי שֶׁאֵין לוֹ פַּרְנָסָה אֵין הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶהוּ אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת. כִּי הַכֹּל אֶחָד וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין לוֹ שֶׁפַע וְנוֹתְנִין לוֹ פַּרְנָסָה. בָּזֶה מַמְשִׁיכִין לוֹ בְּחִינַת הָאָרֶת הַדַּעַת בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה. וַאֲזַי נִכְלָל הֶעָנִי וְהֶעָשִׁיר יַחַד. שֶׁהֵם מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה וְנִכְלָלִין יַחַד. וְיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם הַבַּעַל הַבַּיִת. כִּי עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שְׁנוֹתֵן מִמָּמוֹנוֹ צְדָקָה לֶעָנִי הָגוּן עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ הָרָצוֹן אֵלָיו כִּי בְּוַדַּאי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי הַפַּרְנָסָה שֶׁמְּקַבֵּל. וְעַל-יְדֵי צְדָקָה נִתְתַּקֵּן כָּל מְמוֹנוֹ וְזוֹכֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה וְיָאִיר הָאָרֶת הָרָצוֹן שֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ וּמִתְעַלֶּם בְּתוֹךְ הַפַּרְנָסָה כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכָת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא רַק הָרָצוֹן בְּחִינַת נְדִיבַת לֵב. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה דַּיְקָא. הַיְנוּ עַל-יְדֵי הָרָצוֹן הַטּוֹב שֶׁלֹּא יֵרַע לְבָבוֹ וְכוּ' רַק יִתֵּן לוֹ בְּרָצוֹן טוֹב. עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיָּאִיר הָאָרֶת הָרָצוֹן עָלָיו. וְעַל-יְדֵי זֶה יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ. כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת מִשָּׁם מִבְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן הֶעָשִׁיר מִמָּמוֹנוֹ צְדָקָה לֶעָנִי עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרֶת בֵּן וְתַלְמִיד בְּחִינַת הָאָרֶת דְּרֵי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. כִּי הָעֹשֶׁר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ הוּא בְּבְחִינַת דְּרֵי מַעְלָה כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא וְהֶעָנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל הוּא בִּבְחִינַת דְּרֵי

מַטָּה. בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמֵהּ כְּלוּם כַּיָּדוּעַ. וְכַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהָאָרַת דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה הֵם בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה בְּחִינַת הַשָּׂגַת מֹשֶׁה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה עַיִן שָׁם. וְהֶעָנִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דָּרֵי מַטָּה בִּבְחִינַת שִׂכְנֵי עָפָר. וְלִפְעָמִים יָכוֹל הֶעָנִיוּת לְהַעֲבִירוֹ עַל דַּעַת קוֹנוֹ חַס וְשָׁלוֹם. כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ שֶׁפַע פַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַדַּעַת. עַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל הַשְׁפָּעָה זוֹ נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם הַדַּעַת גַּם כֵּן וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין לוֹ שֶׁפַע פַּרְנָסָה וּבָזֶה מְאִירִין עָלָיו הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כְּבוֹדוֹ הוּא בְּחִינַת רָצוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּחִינַת רְצוֹנוֹ שֶׁל אָדָם זֶה כְּבוֹדוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. אַדְרַבָּא שָׁם בִּבְחִינַת אַרְצִיּוּת בְּחִינַת עֲנִיּוּת שָׁם מָלֵא כְּבוֹדוֹ וּרְצוֹנוֹ. כִּי הֶעָנִי סְמוּךְ אֶל ה' יִתְבָּרֵךְ בְּיוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם כַּמּוּבָא. וּלְהֵפֶךְ אֶת הֶעָשִׁיר צְרִיכִין לְעוֹרֵר בִּבְחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. כִּי שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מֵאֹד מִבְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן וְהָיָה רָאוּי בֶּאֱמֶת שֶׁהָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת וְכָל טוּב יִהְיֶה מְקֹרָב מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ. אַךְ מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִין לְהֵפֶךְ. שֶׁעַל-פִּי הָרֹב עַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת הָאָדָם נִתְרַחֵק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ זֶה בָּא מִבְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר בְּחִינַת וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת. שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל רַב טוּב מֵה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם בְּיוֹתֵר וְנִתְרַחֵק מֵה' יִתְבָּרַךְ. כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ לִזְכּוֹת לְקַבֵּל הָעֲשִׁירוּת בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. (בַּמַּאֲמָר כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פב) עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁפְּגַם הָעֹשֶׁר הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה מִבְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. בְּחִינַת מָה חָמִית. כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ רִבּוּי הָאוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה. כִּי עַל-יְדֵי שְׁנוֹתֵן צְדָקָה מִמָּמוֹנוֹ וּמְחַסֵּר מָמוֹנוֹ עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיֶּמְשֹׁךְ עָלָיו בְּחִינַת הֶאָרַת דָּרֵי מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' בְּחִינַת מִעוּט הָאוֹר בְּצִמְצוּם וּמִדָּה. כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבְּלוֹ בְּהַדְרָגָה כָּרָאוּי. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁמְּחַסֵּר מָמוֹנוֹ וּמַשְׁפִּיעַ לֶעָנִי. עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הֶאָרַת דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁקְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ רִבּוּי הָאוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַטָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶהוּ הַדַּל לֹא יַמְעִיט. כִּי אֵין שָׁם בִּבְחִינַת עֲנִיּוּת בִּבְחִינַת דָּרֵי מַטָּה שׁוּם מִעוּט וְחִסָּרוֹן חַס וְשָׁלוֹם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים שֶׁמַּשְׁפִּיל לָזֶה וּמֵרִים לָזֶה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים שְׁקָלִים לְשׁוֹן מִשְׁקָל. שֶׁעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה בְּחִינַת שְׁקָלִים עַל-יְדֵי זֶה מְאִירִין בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה וּמַעֲמִידִין אוֹתָם עַל הַמִּשְׁקָל דְּהַיְנוּ בְּדָרֵי מַעְלָה מְאִירִין שֶׁלֹּא יִטְעוּ שֶׁהֵם יוֹדְעִין בֶּאֱלֹקוּתוֹ וְכוּ' וּלְהֵפֶךְ בְּדָרֵי מַטָּה מְאִירִין שֶׁלֹּא יִטְעוּ שֶׁהֵם רְחוֹקִים בְּיוֹתֵר וּלְגַלּוֹת לָהֶם כִּי הֵם סְמוּכִין לַה' יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא שֶׁמַּעֲמִיד שְׁנֵיהֶם עַל הַמִּשְׁקָל הַיָּשָׁר וְזֶה בְּחִינַת שְׁקָלִים בְּחִינַת צְדָקָה וְכַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָרָצוֹן. כִּי עַל-יְדֵי כְּלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה מֵאִיר הָרָצוֹן וְעַל-כֵּן עִקַּר הוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן בְּחִינַת נְדִיבַת לֵב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַצְּדָקָה מְאִירָה בְּשַׁבָּת (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן לא) שֶׁעַל-יְדֵי כֵן פָּתַח הַתַּנָּא בִּתְחִלַּת מַסֶּכֶת שַׁבָּת יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת וְכוּ' פָּשֵׁט הֶעָנִי וְכוּ' כִּי עִקַּר הָאֶרֶת הַצְּדָקָה שֶׁהִוא בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן בְּחִינַת הָאֶרַת בֵּן וְתַלְמִיד זֶה מֵאִיר בְּשַׁבָּת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים כִּי הָמָן הוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת פְּגַם הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת הָמָן הָעֵץ וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם ל"ט קְלָלוֹת וְכוּ' כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן עִקַּר קִנְאָתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל שֶׁהֵם מְשַׁמְּרִים אֶת הַשַּׁבָּת וּמְבַטְּלִים אֶת הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁבָּזֶה מַכְנִיעִים וּמַשְׁפִּילִים אוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הָיָה עִקַּר מִסְירָתוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם וְאֶת דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים שֶׁמַּדְחִין בשה"י פה"י שַׁבָּת הַיּוֹם פָּסַח הַיּוֹם. כִּי עַל זֶה גָּבְרָה קִנְאָתוֹ וְכַעֲסוֹ מְאֹד עַל שֶׁמְּבַטְּלִים אֶת הַל"ט מְלָאכוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דּוֹחִים זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רָצָה לִשְׁקֹל עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף וְכוּ' לְבַטֵּל כֹּחַ הַשְּׁקָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הַשְּׁקָלִים שֶׁבָּאוּ בִּשְׁבִיל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַל"ט מְלָאכוֹת אֲפִלּוּ בִּימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁאֵין עוֹשִׂין כְּלָל שׁוּם מְלָאכָה אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹסְקִים בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמְלָאכָה רַק הַמְּלָאכָה נַעֲשֶׂית מֵאֵלֶיהָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְהוּא הָיָה מְקֹנֵא עַל זֶה כַּנַּ"ל. וְרָצָה לְבַטֵּל זֹאת וְזֶה שֶׁאָמַר וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְכוּ'. אֶשְׁקֹל עַל-יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה עַל-יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה דַּיְקָא. כִּי רָצָה לְהַמְשִׁיךְ דַּיְקָא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה בְּחִינַת עֲשִׂיַּת מְלָאכוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. הֵפֶךְ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵינָם עוֹשִׂים כְּלָל שׁוּם מְלָאכָה אֲפִלּוּ בִּימֵי הַחֹל. רַק הַמְּלָאכָה נַעֲשֶׂית מֵאֵלֶיהָ כַּנַּ"ל בְּחִינַת וְאֶת דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים וְכַנַּ"ל. וּמִפַּלְתּוֹ הָיָה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת מָר דְּרוֹר בְּחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה רֵיחַ הַטּוֹב זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' בְּחִינַת מָה חָמִית וְכוּ' רַק כְּמַאן דְּאָרַח רֵיחָא בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים וְכוּ'. (כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת

הָרֵיחַ הֲלָכָה ה) כִּי מַדְרֵגַת מֶרְדְּכַי גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד כַּמּוּבָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וְכוּ' וְכַנַּ"ל אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַשָּׁגַת דָּרֵי מַטָּה בְּחִינַת הַהֶאָרָה שֶׁמְּאִירִין עַל כָּל הַשּׁוֹכְנֵי עָפָר. דְּהַיְנוּ עַל כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁמַּנָּחִים בְּמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה שֶׁמְּגַלִּין לָהֶם שֶׁה' עִמָּם. שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר שֶׁאֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה גַּם שָׁם הוּא אָנֹכִי. כִּי גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאֶסְתֵּר הִיא הַהֶפֶךְ מִוַּשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תַּחַת הַסְּרָפַּד יַעֲלֶה הֲדַס וְכוּ' כִּי וַשְׁתִּי בִּטְּלָה אֶת הַשַּׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְקָמָה אֶסְתֵּר בְּמָקוֹמָהּ שֶׁשָּׁמְרָה אֶת הַשַּׁבָּת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְאֶת שֶׁבַע הַנַּעֲרוֹת הָרְאוּיוֹת לְתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ שֶׁמִּנָּתָה בָּהֶן אֶת יְמֵי הַשַּׁבָּת. כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁכַּח אֶת הַשַּׁבָּת וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו סִבֵּב סִבּוֹת. וּמִנְּהּ וּבֵהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּהּ נָרָגָא שֶׁהָמָן הָרָשָׁע בְּעַצְמוֹ יָעַץ לַהֲרֹג אֶת וַשְׁתִּי שֶׁחִלְּלָה אֶת הַשַּׁבָּת וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ שֶׁמַּלְכָּה תַּחְתֶּיהָ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת מַלְכְּתָא וְעַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעָה אֶת הָמָן שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ פְּגַם ל"ט מְלָאכוֹת וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים כִּי בֶּאֱמֶת פּוּרִים הוּא חִדּוּשׁ גָּדוֹל מְאֹד כִּי אָז בְּפוּרִים מֵאִיר הֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת הֶאָרַת שַׁבָּת וְיוֹתֵר כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מָתַר בְּפוּרִים כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ לְכְאוֹרָה אַךְ בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר בְּחִינַת מַפֶּלֶת הָמָן זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ. שֶׁהוּא פְּגַם הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל כִּי הָמָן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי פְּגַם הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל וּלְבַטֵּל אֶת הַשַּׁבָּת כַּנַּ"ל. גַּם רָצָה לְבַטֵּל אֶת בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשָּׁם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין בָּהֶם שׁוּם אֶחָיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם כִּי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת נִכְלָלִין בְּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁנֶּהְפְּכָה מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה מַמָּשׁ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת פּוּרִים שֶׁהוּא בִּימֵי הַחֹל וּמָתְרִין בּוֹ כָּל הַמְּלָאכוֹת עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הֶאָרַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. כִּי עַכְשָׁו מְגַלִּין שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ אֲפִלּוּ בִּימֵי הַחֹל לְדַחוֹת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ מִן הַל"ט מְלָאכוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹשִׂין אוֹתָן בִּימֵי הַחֹל. עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי בְּיוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה אָנוּ רוֹאִין זֹאת בְּחוּשׁ. שֶׁמַּתְרִין בּוֹ כָּל הַמְּלָאכוֹת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאִיר בּוֹ הֶאָרָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת

וְיוֹתֵר. בָּזֶה נִתְגַּלֶּה כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם. כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְדָרֵי מַטָּה עִם דָּרֵי מַעְלָה כֻּלּוֹ חַד כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם:

וְעַל-כֵּן מַרְבִּין בְּסַעֲדָה בְּפוּרִים וְנוֹתְנִין צְדָקָה לָעֲנִיִּים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשְּׁנֵי בָּנִים שֶׁנֶּחְלְפוּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. שֶׁעִמַּד עַצְמוֹ אֵצֶל שַׁבָּת שֶׁהִיא אֱמוּנָה. שֶׁכְּשֶׁמְּגָרְשִׁין אֶת הָאָדָם מֵהַגַּן-עֵדֶן, שֶׁכָּל מַה שֶּׁרוֹצִים לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֵסָה לְגַן-עֵדֶן מְגָרְשִׁין אוֹתוֹ וּמְבַלְבְּלִין אוֹתוֹ.. עִקַּר תַּקָּנָתוֹ שֶׁיַּעֲמִיד עַצְמוֹ אֵצֶל אֱמוּנָה שֶׁהוּא שַׁבָּת. שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵאָמֵין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מוֹשֵׁל בַּכֹּל. וְיָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה וְסוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ. כִּי יֵשׁ תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא רָחוֹק עַתָּה מִתְּשׁוּבָה אַדְרַבָּא מִתְגָּרִין בּוֹ עַד שֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם בְּכָל יוֹם יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל כָּל פָּנִים הוּא מַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת שַׁבָּת אֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל. כִּי אֱמוּנָה מְתַקֶּן הַכֹּל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַשִּׁיג וּלְהָבִין אֵיךְ לְסַדֵּר כָּל תִּקּוּנֵי הַשְּׁכִינָה. שֶׁהֵם מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה הַמּוּבָאִים שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל. שֶׁזָּכָה הַבֵּן מֶלֶךְ הָאֱמֶת לְסַדְּרָם הֵיטֵב. עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִשִּׁיג תְּחִלָּה לַעֲמֹד עַצְמוֹ אֵצֶל שַׁבָּת אֱמוּנָה. וְאַחַר כָּךְ זָכָה לְהָבִין לְסַדֵּר כָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה. כִּי בְּשַׁבָּת נִתְתַּקְּנִים כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכוּ'. וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ ב' שֶׁהָאִישׁ תְּבוּנוֹת מְגַלֶּה עֵצוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה. וּכְשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה דְּהַיְנוּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף בְּכֹחַ הַמַּגְנִי אֶרֶץ וְכוּ' אֲבָל יֵשׁ גַּם לְהַמַּאֲכָלִים חֵלֶק וְכוּ' אֲבָל יֵשׁ שֶׁבָּא הַפְּגָם חַס וְשָׁלוֹם מִדְּיָנִים שֶׁאֵינָם הֶגּוּנִים שֶׁפּוֹגְמִים בְּכִסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט וְלָזֶה צְרִיכִין קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מִטָּה שֻׁלְחָן כִּסֵּא וּמְנוֹרָה. הוּא בְּחִינַת עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹר בְּחִינַת בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהַדַּר נְהוֹרָא וְעַל-כֵּן הַדְּלָקַת נֵר שַׁבָּת הוּא תֻּכָּף בִּכְנִיסַת שַׁבָּת. וְעִקַּר כֹּחַ שֶׁל הָאִישׁ תְּבוּנוֹת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּצַחֲצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ בְּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁיִּקָּרֵה מְאֹד בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' עַל ה' דַּיְקָא. בְּחִינַת צַחְצָחוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַסְּפִירוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּשֵׁם ה' כַּיָּדוּעַ:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַל"ט מְלָאכוֹת בְּשַׁבָּת כִּי כָּל הַיְגִיעוֹת שֶׁל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת הוּא שְׁמִיגְעִין עַצְמָן לְתַקֵּן כָּל מִינֵי אֱמוּנוֹת וְכָל זֶה נִשְׁתַּלְשֵׁל מֵחֶמֶת הַפְּגָם שֶׁגָּרַם שֶׁאֵין הַכִּסֵּא וְכוּ' מְסֻדָּר כָּרָאוּי שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֶמֶת קְלִפַּת עֲמָלֵק זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ. שֶׁנִּשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

שֶׁאֵין הַכּסֵּא שָׁלֵם וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל פְּגַם הַמִּשְׁפָּט וּפְגַם הָאֱמוּנָה כִּי אֵין מְבִינִים צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', מֵחֲמַת שֶׁהַמִּשְׁפָּט נִתְהַפֵּךְ וְנִתְחַלֵּף וְאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ עַתָּה. וְכָל זֶה מֵחֲמַת הַנַּ"ל וּמִשָּׁם עִקַּר פְּגַם הָאֱמוּנָה. וּמֵחֲמַת אֵלּוּ הַחִלּוּפִים וְהַשִּׁנּוּיִים שֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר עַל מְקוֹמוֹ צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בִּיגִיעוֹת וּטְרָחוֹת בְּכָל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּיךָ וְכוּ' בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ' כִּי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גַּמְרִינָן וְכָל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הָיְה לְסַדֵּר וּלְתַקֵּן כָּל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה שֶׁכֻּלָּם הָיוּ בַּמִּשְׁכָּן, מִטָּה זֶה בְּחִינַת אָרוֹן הָעֵדוּת שֶׁעוֹמֵד בְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁנִּקְרָא חֶדֶר הַמִּטּוֹת וְכוּ'. וְזֶה מִשְׁכָּן רְאשֵׁי תֵּבוֹת מִטָּה שֻׁלְחָן כִּסֵּא נֵר. (כְּמִדָּמֶה שֶׁזֶּה מְבֹאָר בַּסְּפָרִים) וְסוֹפֵי תֵּבוֹת אַהֲרֹן כִּי כָּל תִּקּוּנֵי עֲבוֹדוֹת אֵלּוּ הָיָה עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן, וּבְחֹל בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְרְדֹּף אַחַר הַבַּהֲמוּת בִּיגִיעוֹת וּטְרָחוֹת. וְכָל תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי שֶׁנַּעֲשָׂה מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר בְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּגַלֶּה הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת:

כָּל הַנַּ"ל הֵם רְאשֵׁי פְּרָקִים מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת וַעֲדַיִן צְרִיכִין לְזַכֵּךְ וּלְבָרֵר כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֵיטֵב וְכָל דָּבָר עַל מְקוֹמוֹ יָבוֹא בְּשָׁלוֹם כְּמוֹ הַכִּסֵּא שֶׁבַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁגַּם פֵּרוּשׁ הַמַּעֲשֶׂה הוּא כְּמוֹ הַכִּסֵּא הַנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהָעִקָּר לְסַדֵּר הַכֹּל הֵיטֵב. ה' יַעְזְרֵנוּ:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ס"ז עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ:

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת וּבְשָׁבִיל זֶה אֲסוּרִים כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁהֵם ל"ט מְלָאכוֹת וּבְשָׁבִיל זֶה יָצְאָה הַבְעָרָה וּפֵרְטָה אוֹתָהּ הַתּוֹרָה בִּפְרָטִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַבְעָרָה בִּכְלָל הָיְתָה וְלָמָּה יָצְאָה אֶלָּא לְחַלֵּק יָצְתָה וְכוּ' וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה יָצְתָה הַבְעָרָה דַּיְקָא לְחַלֵּק בֵּין הַל"ט מְלָאכוֹת וְלָמָּה לֹא יָצְאָה מְלָאכָה אַחֶרֶת לְחַלֵּק אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב. כִּי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם חִלּוּל שַׁבָּת הֵם בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁשְּׁמִירַת שַׁבָּת שֶׁהִיא שֵׁם ה' וְכוּ' הִיא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וּלְהֵפֶךְ ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם חִלּוּל שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהוּא הֵפֶךְ שֵׁם ה' כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן פֵּרְטָה הַתּוֹרָה מְלֶאכֶת הַבְעָרַת אֵשׁ דַּיְקָא בִּשְׁבִיל לְחַלֵּק בֵּין הַל"ט מְלָאכוֹת כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אִסּוּר מְלָאכָה בְּשַׁבָּת שֶׁל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת עִקַּר הָאִסּוּר הוּא שֶׁלֹּא לְהַגְבִּיר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת חִלּוּל שַׁבָּת שֶׁהוּא שֵׁם ה' בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן

פְּרָטָה הַתּוֹרָה אִסּוּר הַבְעָרָה דַּיְקָא לְחַלֵּק בֵּין הַל"ט מְלָאכוֹת. כִּי כָּל אִסּוּר הַל"ט מְלָאכוֹת הֵם בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת מִתְאַבֵּל. כִּי כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְהַכְּלָל כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר בְּחִינַת פְּאֵר הַדְּוֹרוֹת בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן בְּחִינַת יְסוֹד הַפָּשׁוּט צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁמַּמְשִׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּחִינַת אַרְבָּעָה מֹחִין חָכְמָה וּתְבוּנָה וְדַעַת וְכָל מְלֹאכְתָּה בְּחִינַת הַחֵן וְהַפְּאֵר וְהַהֲדוּר וְהַיֹּפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּחִינַת הָרֹאשׁ וְהַמֹּחִין הַמְאִירִין לְהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹר הָעֵינַיִם. כִּי הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת עֵינַיִם וְהַצַּדִּיק וְשַׁבָּת הֵם בְּחִינַת הָאוֹר הַמֵּאִיר לְהָעֵינַיִם כִּי הוּא הָרֹאשׁ בַּיִת דְּהַיְנוּ הָרֹאשׁ וְהַמֹּחִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר הַמְאִירִין לְהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וּלְכָל בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק וְשַׁבָּת נִפְתָּחִין הָעֵינַיִם וְזוֹכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ בְּכָל הַמִּדּוֹת אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בָּהֶם. כִּי כָּל הַמִּדּוֹת נִמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַיְסוֹד הַפָּשׁוּט שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת שֵׁם ה' בְּחִינַת פְּאֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ג

כִּי עִקַּר הָאָדָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף לְמַעַן סַפֵּר שְׁמוֹ בְּכָל הָאָרֶץ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ לֹא בָּרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עָשִׂיתִיו כִּי כְּבוֹדוֹ הוּא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי שֵׁם וְכָבוֹד הֵם בְּחִינָה אַחַת כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם גָּדוֹל בָּעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַכָּבוֹד. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי. וּכְבוֹדִי וְכוּ' וּכְתִיב וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ וְכוּ' וְכַמְבֹאָר בְּפָסוּק זֶה בְּעִנְיַן שֶׁהוּא כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי כִּי הַשֵּׁם הוּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נִבְרְאוּ בִּשְׁבִיל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַשֹּׁרֶשׁ וְהַתַּכְלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּעוֹלָם בְּחִינַת יְדִיעַת וְהַכָּרַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּכוֹלִין לְהַבְחִין וּלְהִתְבּוֹנֵן גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּעוֹלָם בִּפְרָטִיּוּת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא וּלְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר וְדָבָר בִּפְרָטִיּוּת וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבְּרָכוֹת שֶׁקִּבְּעוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם בִּפְרָטִיּוּת כִּי בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ הַגְדָּלַת שְׁמוֹ בִּפְרָטִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין וּמְגַדְּלִין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל בְּרִיאַת דָּבָר זֶה בִּפְרָטִיּוּת. וְעִקַּר הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרְאוּ כֻּלָּם.

הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם דַּיְקָא שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ כַּיָּדוּעַ. כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע וְיָכִיר פְּלִאוֹת הַבְּרִיאָה כִּי אִם הָאָדָם שֶׁנִּתַּן בּוֹ דֵּעָה לְהַכִּיר וּלְהַבְחִין בְּכָל הַדְּבָרִים פְּלִאוֹת הַבְּרִיאָה וּלְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר בִּפְרָטִיּוּת. וּבִשְׁבִיל זֶה הֵבִיא ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַדְּבָרִים לְאָדָם הָרִאשׁוֹן לִקְרֹא לָהֶם שֵׁמוֹת וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ כִּי הַשֵּׁם שֶׁל כָּל דָּבָר הוּא חִיּוּתוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְהֵבִיא רְאָיָה מִפָּסוּק זֶה נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ. כִּי הַשֵּׁם שֶׁל כָּל דָּבָר נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת שֵׁם ה'. שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְעַל-כֵּן עִקַּר חִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים הוּא הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֻחְלָט שֶׁשָּׁם כָּל דָּבָר נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִשֵּׁם ה' שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם כַּנַּ"ל. וּכְפִי הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ לְכָל דָּבָר כֵּן יְכוֹלִין לְהַכִּיר וּלְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה הַדָּבָר בִּפְרָטִיּוּת. כִּי הַשֵּׁם שֶׁל כָּל דָּבָר נִמְשָׁךְ מִשֵּׁם ה' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵבִיא הַכֹּל אֶל אָדָם לִקְרוֹת שֵׁמוֹת. כִּי עִקַּר הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים בָּעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם דַּיְקָא שֶׁהָאָדָם דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַזֶּה בְּדַעְתּוֹ לְהַגְדִּיל שֵׁם ה' עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַשֵּׁם שֶׁל כָּל דָּבָר כַּנַּ"ל. וּכְפִי מַה שֶּׁזָּכָה אָדָם הָרִאשׁוֹן לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כְּמוֹ כֵן זָכָה לִקְרוֹת שֵׁמוֹת לְכָל הַדְּבָרִים כִּי כָּל שְׁמוֹתָם שֶׁהוּא חִיּוּתָם נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרְאוּ כֻּלָּם. כִּדֵי לְהַכִּיר וּלְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם עַל-יְדֵי הָאָדָם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן נִבְרְאוּ כָּל הַדְּבָרִים מְחֻסַּר תִּקּוּן וּגְמַר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהָאָדָם יִגְמֹר וְיַעֲשֶׂה אוֹתָם וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַחֲרֹשׁ וְלִזְרֹעַ וְלַעֲשׂוֹת כֵּלִים וּבְגָדִים וּלְתַקֵּן כָּל הַמַּאֲכָלִים בְּלִישָׁה וַאֲפִיָּה וּבִשּׁוּל וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַתַּרְמְסִין צְרִיכִין תִּקּוּן וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פֶּתַח הַקְּרַקַּע עָמְדוּ עַד שֶׁיָּבוֹא אָדָם וְיֵדַע שֶׁיֵּשׁ צָרִךְ בְּגֶשֶׁמִים וְיִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם וְכוּ'. כָּל זֶה הוּא לְהוֹרוֹת וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם כִּדֵי שֶׁהָאָדָם יַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְעַל-כֵּן הַכֹּל נִבְרָא מְחֻסַּר תִּקּוּן עַד שֶׁיָּבוֹא הָאָדָם וְיַשְׁלִים אוֹתוֹ. כִּי שְׁלֵמוּת תִּקּוּן כָּל הַדְּבָרִים הוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהוּא מַכִּיר וּמַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ כְּבָיְכוֹל לֹא הָיָה צָרִיךְ לִבְרֹא אֶת הַבְּרִיאָה כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יָדַע מֵעַצְמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה כְּמוֹ עַכְשָׁו. רַק כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי לְהֵיטִיב מְטוּבוֹ לְזוּלָתוֹ. כְּדֵי שֶׁאֲנַחְנוּ

נַכִּיר וְנֵדַע שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם בָּעוֹלָם וְאֵין מִי שֶׁיַּכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי דָּבָר זֶה. אֵין לְהַדָּבָר חִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת וְעַל-כֵּן הוּא מְחֻסַּר תִּקּוּן עֲדַיִן כִּי כָּל חִיּוּת הַדָּבָר הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּכִּירִין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי דָּבָר זֶה וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִמְצָא הָאָדָם אֵין מִי שֶׁיַּכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אוֹתוֹ הַדָּבָר. וְעַל-כֵּן תִּקּוּן כָּל הַדְּבָרִים נִגְמָר עַל-יְדֵי הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַכִּיר וּלְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וּכְמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת לְתַקֵּן כָּל דָּבָר וְלִגְמֹר תִּבְנִיתוֹ וְצוּרָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מַה שֶּׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כַּמָּה מְלָאכוֹת כְּגוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּלִים מֵעֵץ אוֹ מַתָּכוֹת אוֹ לִטְווֹת וְלֶאֱרֹג בְּגָדִים מִצֶּמֶר וּפִשְׁתָּן שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כִּי בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הַצֶּמֶר וְהַפִּשְׁתָּן אוֹ הָעֵצִים וְהַמַּתֶּכֶת וְכוּ' בְּוַדַּאי בְּכֹחוֹ הָיָה יָכוֹל לִבְרֹא כֵּלִים גְּמוּרִים וּבְגָדִים גְּמוּרִים וְכוּ'. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל מְחֻסַּר תִּקּוּן עַד שֶׁיָּבוֹא הָאָדָם וְיִגְמֹר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי כַּמָּה עֲבוֹדוֹת וּמְלָאכוֹת כִּי אֵין לְשׁוּם דָּבָר שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאָדָם עַל-יְדֵי שֶׁהוּא מַכִּיר וּמַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁבְּשָׁבִיל זֶה דַּיְקָא נִבְרָא הַדָּבָר כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא הָאָדָם הָיָה זוֹכֶה לִגְמֹר תִּקּוּן כָּל הַדְּבָרִים בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּלִי עָמָל וִיגִיעוֹת רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְאֵיזֶה עֲבוֹדָא קַלָּה מְאֹד. כִּי בִּשְׁעַת הַבְּרִיאָה הָיָה גְּמַר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאִם לֹא הָיָה אוֹכֵל מֵעֵץ הַדַּעַת וְהָיָה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ הָיָה גּוֹמֵר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁלֵמוּת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י אַךְ עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ לֹא גָּמַר תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת אַף גַּם פָּגַם וְקִלְקֵל כָּל הָעוֹלָמוֹת עַד אֲשֶׁר נִגְזַר בְּעֵצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם שֶׁצְּרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה יְגִיעוֹת וּמְלָאכוֹת שֶׁהֵם ל"ט מְלָאכוֹת קֹדֶם שֶׁמִּתְקַנִּים הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לֵהָנוֹת מֵהֶם לְאָכְלָם אוֹ לְלָבְשָׁם וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. וְגַם עַתָּה כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר וְזוֹכֶה לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ מִן הָעוֹלָם וְלִשּׁוּם כָּל לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ לְהַכִּיר וּלְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהַעֲבִיר מֵעָלָיו עֹל הַל"ט מְלָאכוֹת וְזוֹכֶה לְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה בְּלִי עָמָל וִיגִיעָה גְּדוֹלָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ כִּי יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת נִמְשָׁכִין מֵזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים. אַדְרַבָּא פָּגַם מְאֹד וְכָפַר בָּעִקָּר וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יְגִיעוֹת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ וּמַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵשִׂים כָּל לִבּוֹ לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה' עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁרוֹאֶה אוֹ נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ לְהַגְדִּיל שֵׁם ה' עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה דּוֹחֶה זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַל"ט מְלָאכוֹת וְזוֹכֶה שֶׁיִּגָּמֵר אֶצְלוֹ תִּקּוּן כָּל הַדְּבָרִים בְּנָקֵל וּמַשִּׂיג פַּרְנָסָתוֹ וְכָל הִצְטָרְכוּתוֹ

בְּלִי עָמָל וִיגִיעָה. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַגְּדֻלַּת שֵׁם ה' וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְהַגְדִּיל שֵׁם ה' כְּמוֹ כֵן נִצּוֹל מִל"ט מְלָאכוֹת מֵעַצְבוּת וִיגִיעַת הַפַּרְנָסָה. וְזוֹכֶה לְקַבֵּל פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל מִשֵּׁם ה' שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטָּחוֹן עַל כָּל הִצְטָרְכוּת הָאָדָם וְעַל כָּל הַיְשׁוּעוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרֹב חָיִל וְכוּ'. שֶׁעִקַּר הַסּוּס לְתְשׁוּעָה וְכוּ' וּמְסַיֵּם שָׁם כִּי בּוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָּטָחְנוּ. בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ דַּיְקָא. כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשֵּׁם ה' וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא שֵׁם ה' שֶׁבּוֹ אֲסוּרִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת לְגַמְרֵי. כִּי בְּשַׁבָּת אָסוּר לְעוֹרֵר עוֹבָדִין דְּחֹל. כִּי שַׁבָּת הִוא שֵׁם ה' שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. הַיְנוּ שֶׁאָז בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל הַדְּבָרִים אֶל תַּכְלִיתָן שֶׁהוּא שֵׁם ה' כַּנַּ"ל כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא שֵׁם ה' זוֹכִין לְדַעַת שָׁלֵם לִזְכּוֹת לְהַכִּיר וּלְהִתְבּוֹנֵן גְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְזֶהוּ בְּחִינַת לְכוּ חֲזוּ מִפְּעָלוֹת ה' אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרָכָה אַל תִּקְרֵי שַׁמּוֹת אֶלָּא שֵׁמוֹת וְאִיתָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ל"ט עַל פָּסוּק זֶה. שֶׁשֵּׁמוֹת הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת תַּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָלֵהּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי שֵׁם שֶׁל כָּל דָּבָר הוּא חִיּוּתוֹ וְתַכְלִיתוֹ שֶׁעַל יָדוֹ יְכוֹלִין לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל זֶה הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם חִיּוּתָם שֶׁהוּא הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל דָּבָר הוּא לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אוֹתוֹ הַדָּבָר כְּפִי הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּנַּ"ל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְשַׁבָּת בְּשַׁבָּת וְדַיְקָא עַל-יְדֵי הַמְּנוּחָה וְהַשְׁבִּיתָה שֶׁל שַׁבָּת הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת וְחִיּוּת וְקִיּוּם כָּל הַבְּרִיאָה כַּיָּדוּעַ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אֶת כָּל מְלַאכְתּוֹ וְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרָכָה מֶה הָיָה הָעוֹלָם חָסֵר מְנוּחָה. בָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה כָּלְתָה וְנִגְמְרָה הַמְּלָאכָה וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן. הָיָה מַשְׁלִים תִּקּוּן כָּל הַבְּרִיאָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרָא בּוֹ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה לְבַד וְכַנַּ"ל וְאָז הָיָה זוֹכֶה בְּשַׁבָּת לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה. וְאָז הָיוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת עוֹלִים לִמְקוֹמָן לִשְׁלֵמוּת תַּכְלִיתָן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן. וְכַמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁחָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְעֵרֶב כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הָעוֹלָמוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ מִטּוֹב וָרָע עַל-יְדֵי זֶה לֹא נִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם אַדְרַבָּא הוֹסִיף לְקַלְקְלוֹ וּלְחַסְּרוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כְּלַל יְגִיעוֹת וְטִרְחוֹת וְטִרְדוֹת הַפַּרְנָסָה וּלְפִי עִצֵּם חֶטְאוֹ לֹא הָיָה הָאָדָם וְהָעוֹלָם יָכֹל לְהִתְקַיֵּם.

אַךְ שַׁבָּת אָנִין עָלֶיהָ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי עִקַּר הַפְּגָם הוּא שֶׁפָּגַם בְּשֵׁם ה' וְהִגְבִּיר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ עַל מְאוֹרֵי אוֹר. וְזֶה בְּחִינַת וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם זֶה בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר. וְזֶה בְּחִינַת וְכִי תַאֲוָה הִיא וְכוּ'. תַּאֲוָה זֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹת. כִּי עִקַּר כָּל הַתַּאֲוֹת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁמִּשָּׁם הָאֵשׁ וְהַחֲמִימוּת שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹת. וְזֶהוּ וְנָחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּשֵׁם ה' וְהִגְבִּיר מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם הַטְּמְאָה וְכוּ'. עַל-כֵּן כָּל תִּקּוּנוֹ הָיָה עַל-יְדֵי שַׁבָּת דַּיְקָא שֶׁהוּא שֵׁם ה' כַּנַּ"ל. כִּי בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם שְׁלִיטָה לְשֵׁם הַטְּמְאָה כִּי אָז מֵאִיר שֵׁם ה' בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כִּי שַׁבָּת קְבִיעָה וְקַיָּמָא (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה) וּקְדֻשָּׁתָהּ קְבוּעָה בָּעֲצָמָהּ. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת מֵאִיר שֵׁם ה' וְנִדְחֶה זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וְנִתְתַּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְעַל-כֵּן אֲסוּרִין בּוֹ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ מִבְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ. כִּי בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם שְׁלִיטָה לִבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ כִּי בְּשַׁבָּת מֵאִיר שֵׁם ה' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת אָסוּר אֲפִלּוּ לְהִתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵיהוּ. כִּי שְׁאֵלַת צָרְכֵיהוּ אָסוּר בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן אֵין מִתְפַּלְּלִין בּוֹ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בָּרְכוֹת כִּי אִם שֶׁבַע בָּרָכוֹת. כִּי גְּמַר תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת הָיָה צָרִיךְ אָדָם הָרִאשׁוֹן לִגְמֹר בָּעֶרֶב שַׁבָּת עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַּ"ל אֲבָל בְּשַׁבָּת הוּא מְנוּחָה לְגַמְרֵי וְאֵין בּוֹ שׁוּם בְּרִיאָה וְלֹא גְּמַר מְלָאכָה שֶׁל שׁוּם נִבְרָא. אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה עַל צָרְכֵיהוּ. רַק יוֹם שְׁבִיתָה וּמְנוּחָה וּבְטוּל אֶל הַתַּכְלִית עַל-יְדֵי כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה שֶׁבְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. שֶׁבְּשַׁבָּת זוֹכִין לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּכְלִית הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל":

חלק ז

וְזֶהוּ עֹצֶם מַעֲלַת יְקָרַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ שֶׁבְּשַׁבָּת יָכוֹל כָּל אָדָם אֲפִלּוּ אִם עָבַר כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם. הוּא גַּם כֵּן יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לֵידַע וּלְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּי בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגַם שֶׁל שׁוּם עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם. כִּי שַׁבָּת אָנִין עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחֶטְאוֹ. וּכְמוֹ כֵן מֵגֵן הַשַּׁבָּת גַּם עַתָּה עַל כָּל הַחוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם. כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת כָּרָאוּי זוֹכִין כֻּלָּם אֲפִלּוּ הַגְּרוּעִים וְהַפְּחוּתִים לֵידַע וּלְהַכִּיר וּלְהַאֲמִין בְּשִׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכּוּ לָשׁוּב אֶל ה'. כִּי שַׁבָּת וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁעַל יָדָם כֻּלָּם יְכוֹלִין לֵידַע מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּלְתַקֵּן פְּגַם כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו. הֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִין. כִּי עַכְשָׁו אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן צְרִיכִין שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת דַּיְקָא כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ הָאָדָם לִגְמֹר תְּחִלָּה תִּקּוּן הָעוֹלָם בְּגַשְׁמִיּוּת בִּימֵי הַחֹל. כִּי כָּל הַדְּבָרִים נִבְרְאוּ מְחֻסַּר תִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְהָאָדָם הָיָה צָרִיךְ לְהַשְׁלִים אוֹתָן שֶׁיִּהְיֶה כָּל דָּבָר בִּמְלֹאוֹ וְטוּבוֹ וּבִשְׁלֵמוּתוֹ הָרָאוּי. כְּגוֹן כָּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁיִּהְיוּ בִּשְׁלֵמוּתָן שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לַאֲכִילָה. וּכְמוֹ כֵן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה גּוֹמֵר תִּקּוּן כָּל הַבְּרִיאָה בִּשְׁלֵמוּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ. כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הָיָה נִשְׁלָם הַכֹּל בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וּכְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֲתִידָה הָאָרֶץ שֶׁתּוֹצִיא גְּלוּסְקָאוֹת וְכוּ'. וּבְוַדַּאי כֵּן הָיָה קֹדֶם הַחֵטְא שֶׁלֹּא הָיִינוּ צְרִיכִין שׁוּם יְגִיעָה וּמְלָאכָה לְהַשְׁלִים הַדְּבָרִים שֶׁנִּבְרְאוּ. רַק הַכֹּל הָיָה נִגְמַר בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי תְּפִלָּה לְבַד. וְאָז אִם הָיוּ כָּל הַדְּבָרִים בִּשְׁלֵמוּתָן וּבִמְלֹאָן קֹדֶם הַשַּׁבָּת. אָז עַל-יְדֵי הַשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן הָיוּ כָּל הַדְּבָרִים עוֹלִים לְתַכְלִיתָן. כִּי הָיָה זוֹכֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִיתָן כַּנַּ"ל. כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה נִשְׁלַם הַבְּרִיאָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת קֹדֶם הַשַּׁבָּת אָז הָיָה יָכֹל בְּשַׁבָּת לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה. כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל דָּבָר. דְּהַיְנוּ לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר כִּי אִם כְּשֶׁהַדָּבָר בִּמְלֹאוֹ וְטוּבוֹ. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַדָּבָר נִשְׁלָם בִּשְׁלֵמוּת עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְתַכְלִיתוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִיאוֹ לְתַכְלִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת דְּהַיְנוּ לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה הַדָּבָר מֵאַחַר שֶׁזֶּה הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ לֹא בָא לִשְׁלֵמוּתוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתוֹ הָרָאוּי. לְמָשָׁל דְּבַר מַאֲכָל. קֹדֶם שֶׁמְּתַקְּנִין הַחִטִּים בִּטְחִינָה וְלִישָׁה וַאֲפִיָּה וְכוּ' עַד שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְמַאֲכַל אָדָם בְּוַדַּאי קֹדֶם זֶה לֹא הִגִּיעוּ הַחִטִּים לְתַכְלִיתָן. וְאֵין רוֹאִין בָּהֶם עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת טוֹבוֹת הַבּוֹרֵא וְנִפְלְאוֹתָיו וְאֵין מַכִּירִין עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת עַל יָדָם שֵׁם ה' שֶׁצְּרִיכִין לְהַכִּיר עַל יָדָם. רַק כְּשֶׁמְּתַקְּנִים הַחִטִּים עַד שֶׁבָּאִים לִשְׁלֵמוּתָן שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶם לֶחֶם אָז הִגִּיעוּ לִשְׁלֵמוּתָן. וְאָז יָכוֹל הַמַּשְׂכִּיל לְהַכִּיר עַל יָדָם בִּשְׁלֵמוּת שֵׁם ה' שֶׁצְּרִיכִין לְהַכִּיר עַל יָדָם דַּיְקָא. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' אֱלֹקֵיכֶם וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר שֵׁם ה' בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי הַבְּרִיאָה כִּי אִם כְּשֶׁנִּשְׁלָם הַבְּרִיאָה תְּחִלָּה כַּנַּ"ל. וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה זוֹכֶה לְהַשְׁלִים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי תְּפִלָּה לְבַד בְּעֶרֶב שַׁבָּת הָרִאשׁוֹן וְאָז הָיָה זוֹכֶה בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן לְהַכִּיר שֵׁם ה' בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִיתָן כַּנַּ"ל אֲבָל אַחַר הַחֵטְא לֹא נִשְׁלַם הַבְּרִיאָה בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר בְּשַׁבָּת שֵׁם ה' כִּי אִם כְּפִי תַּבְנִית הַבְּרִיאָה אָז. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שְׁמִירַת שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כִּי בִּתְחִלָּה צְרִיכִין

שְׁמִירַת שַׁבָּת שֶׁהוּא שֵׁם ה' כְּדֵי לִזְכּוֹת אַחַר כָּךְ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לְהַשְׁלִים הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ אַחַר הַחֵטְא. כִּי עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִים אֶת הַבְּרִיאָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַל"ט מְלָאכוֹת וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת דִּיקְא. כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַבְּרִיאָה. וְאָז זוֹכִין בַּשַּׁבָּת הַשֵּׁנִי אַחַר כָּךְ לְהַכִּיר שֵׁם ה' בְּשִׁלֵּמוּת עַל-יְדֵי כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה כִּי כְּבָר נִשְׁלַם הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹתָן בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. כִּי עַכְשָׁו צְרִיכִין לְהַתְחִיל הַתִּקּוּן מִשַּׁבָּת שֶׁאֵין מַגִּיעַ בּוֹ שׁוּם פְּגָם וַאֲחִיזָה שֶׁל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בִּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת יָכוֹל אֶפִלּוּ עַתָּה אַחַר הַחֵטְא לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ וְעַל כָּל הַבְּרִיאָה קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ הַל"ט מְלָאכוֹת מְזֻהֲמַת הַנָּחָשׁ לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיוּ הַל"ט מְלָאכוֹת קְדוֹשִׁים בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. וְאָז נִשְׁלָם תִּקּוּן כָּל הַדְּבָרִים עַל-יְדֵי ל"ט מְלָאכוֹת אֵלּוּ בִּימֵי הַחֹל. וַאֲזַי זוֹכִין בַּשַּׁבָּת הַשֵּׁנִי לְהָבִיא כָּל הַבְּרִיאָה אֶל הַתַּכְלִית. דְּהַיְנוּ לְהַכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁלֵּמוּת עַל-יְדֵי כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה שֶׁכְּבָר נִשְׁלְמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וַאֲזַי תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה, כִּי יִתְתַּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִלְמָלֹא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת דִּיקְא מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִין כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ מוֹחֲלִין לוֹ. כִּי דּוֹר אֱנוֹשׁ עִקַּר פְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה בְּשֵׁם ה'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'. עַל-כֵּן שְׁמִירַת שַׁבָּת שֶׁהוּא שֵׁם ה' הוּא תִּקּוּן לָזֶה:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת זָכוֹר שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁקֹּדֶם פּוּרִים פָּרָשַׁת זָכוֹר. שֶׁהוּא זִכָּרוֹן מֹלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לִלְחֹם בַּעֲמָלֵק לִמְחוֹת שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ מִן הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר. הוּא כְּנֶגֶד שֵׁם ה' שֶׁהוּא שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא שֵׁם ה' כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בְּשֵׁם הַצַּדִּיק. אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הַזֶּה הָאֱמֶת הוּא הַפֹּאֵר וְהַיְפִי וְהַהִדּוּר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הוּא הַחֵן הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. הוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפָּשׁוּט בְּחִינַת נָהָר הַיֹּצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם שֶׁכֻּלָּן נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ וְכָל חִיּוּתָם נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ אֲשֶׁר כָּל מִי שֶׁנִּכְלָל בְּשֵׁם הָאֱמֶת שֶׁל זֶה הַצַּדִּיק הוּא מִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ בְּכָל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כָּל הַמִּדּוֹת וְזוֹכֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם בִּמְקוֹמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת עַיֵּן שָׁם וְאִם זֶה הַצַּדִּיק

הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר הָיָה נִתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם. וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ מְקֹרָבִים אֵלָיו בֶּאֱמֶת הָיָה הָעוֹלָם כְּבָר מְתֻקָּן כִּי זֶה הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם אִם לֹא הָיוּ מַעֲלִימִין וּמַסְתִּירִין אוֹתוֹ אֲבָל בְּכָל דּוֹר וְדוֹר יֵשׁ בְּחִינַת מִלְחֲמוֹת עֲמָלֵק. וְעִקַּר מִלְחַמְתּוֹ שֶׁל עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ הִיא רַק דַּיְקָא נֶגֶד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזֶּה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת. כִּי עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק. וְעַל-כֵּן כָּל מִלְחַמְתּוֹ הוּא רַק כְּנֶגֶד זֶה הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמֶת שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ. בִּבְחִינַת קוֹרֶא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ כִּי עֲמָלֵק אֵינוֹ רוֹצֶה לְהִלָּחֵם לֹא אֶת הַקָּטָן וְלֹא אֶת הַגָּדוֹל כִּי אִם עִם הָרֹאשׁ בַּיִת בְּעַצְמוֹ אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁכְּנֶגֶד הָרֹאשׁ בְּעַצְמוֹ אֵין לוֹ שׁוּם כֹּחַ לְהִלָּחֵם עִמּוֹ בְּעַצְמוֹ. כִּי זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָרֹאשׁ בַּיִת כְּבָר זָכָה לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ וּלְשַׁבֵּר אוֹתוֹ בְּתַכְלִית כִּי לֹא אתהני מִדִּילֵהּ כְּלוּם. כִּי כְּבָר שִׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹת וְכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת בְּתַכְלִית תַּכְלִיתָן בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו. וְהִכְנִיעַ וּבִטֵּל מֵעַצְמוֹ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא זֶהֱמַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהוּא הִכְנִיעָם כֻּלָּם מֵעַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַהַכְנָעָה וְהַבִּטּוּל עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר אֶצְלוֹ שׁוּם אֲחִיזַת הָרַע כְּלָל אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא וְעוֹד הוֹסִיף אַחַר כָּךְ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בְּכָל יוֹם בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ יִסּוּרִים קָשִׁים וּמָרִים מְמָוֶת בִּשְׁבִיל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וּבִשְׁבִיל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכוּ' עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לַעֲמָלֵק שֶׁהוּא רֹאשׁ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה לְהִלָּחֵם עִם הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ. עַל-כֵּן כָּל מִלְחַמְתּוֹ הוּא מַה שֶּׁמְּעָרֵב אֶת הָעוֹלָם בְּכָל עֵת. וְעוֹשֶׂה מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל בְּכָל עֵת עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזֶּה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת כְּדֵי לְהַרְחִיק אֶת יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יָשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לְמוּטָב כַּנַ"ל וְזֹאת הַקְּלִפָּה הָרָעָה שֶׁהוּא הָמָן עֲמָלֵק כָּל תַּחְבּוּלוֹתָיו וְכָל מִלְחַמְתּוֹ הוּא לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזֶּה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֲמִתִּי. כִּי קְלִפַּת עֲמָלֵק מְרֻצָּה שֶׁיִּתְקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְכָל הָרֹאשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם. לֹא מִבָּעְיָא הָרָאשִׁים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא מַמָּשׁ שֶׁהֵם עִקַּר שֵׁם הַטֻּמְאָה כְּמוֹ רָאשֵׁי הַכִּתּוֹת שֶׁל הַפִּילוֹסוֹפִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים. כִּי גַּם אֶצְלָם יֵשׁ לָהֶם רָאשִׁים עֲלֵיהֶם שֶׁלּוֹמְדִים אֶצְלָם אֲלּוּ הַחָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת הַנִּבּוֹכוֹת הָעוֹקְרוֹת אוֹתָם מִן הָעוֹלָם. וּלְצוֹדֵד נְפָשׁוֹת לְקָרְבָם לְאֵלּוּ הָרָאשִׁים יִמַּח שְׁמָם בְּוַדַּאי הֵן הוּא מְשׁוֹשׁ דַּרְכּוֹ. וְעַל זֶה מַנִּיחַ עַצְמוֹ בְּוַדַּאי לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ. אֶלָּא אֲפִלּוּ רָאשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים קְצָת וַאֲפִלּוּ אִם הֵם צַדִּיקִים רַק שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֲדַיִן אֵיזֶה אֲחִיזַת הָרַע וְאֵין לָהֶם כֹּחַ לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵרַע לְטוֹב. עַל-כֵּן מְרֻצֶּה עֲמָלֵק שֶׁכָּל אֵלּוּ הָרָאשִׁים יִהְיוּ גְּדוֹלִים וּמְפֻרְסָמִים בְּשֵׁם גָּדוֹל בָּעוֹלָם. וְיִהְיֶה לָהֶם הִתְנַשְּׂאוּת גָּדוֹל. וְכָל כַּוָּנָתוֹ הָרָעָה רַק כְּדֵי לְהַעֲלִים עַל-יְדֵי זֶה שֵׁם הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרָאשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם. וְהוּא הַבַּעַל הַבַּיִת הָאֲמִתִּי שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁעִקַּר תִּקּוּן כָּל בְּנֵי עוֹלָם לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל

יָדוֹ דַּיְקָא. וּקְלִפַּת עֲמָלֵק כָּל מִלְחַמְתּוֹ לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר שְׁמוֹ שֶׁל זֶה הָרֹאשׁ בַּיִת דַּיְקָא. כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה רָאשִׁים בָּעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכָל לְרֹאשׁ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲפִלּוּ רֵישׁ גָּרְגּוּתָא וְכוּ'. כִּי כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִקְרָאִים רָאשִׁים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. וּמֵהֶם נִתְחַלְּקוּ כַּמָּה וְכַמָּה רָאשִׁים בָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ בַּקְּדֻשָּׁה יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה רָאשִׁים. כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ שֶׁזָּכָה לְבָרֵר אֵיזֶה חֵלֶק מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל-יְדֵי בֵּרוּר מִדּוֹתָיו. וְתַאֲוֹתָיו. כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק בְּרֵאשִׁית וְהִתְנַשְּׂאוּת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בֵּרוּר הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּקְרָאִים אַרְבָּעָה רָאשִׁים. אֲבָל כָּל אֵלּוּ הָרָאשִׁים מֻחָמָת שֶׁלֹּא בֵּרְרוּ עֲדַיִן אֶת כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַבֵּרוּר. כִּי עֲדַיִן נִשְׁאָר אֶצְלָם אֵיזֶה אֶחָיזַת הָרַע מֵאֵיזֶה מִדּוֹת וְתַאֲוֹת. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה צַדִּיקִים שֶׁשִּׁבְּרוּ הַתַּאֲוֹת אֲבָל עֲדַיִן נִשְׁאָר אֶצְלָם שֶׁמֶץ מִנְּהוּ. וְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַחֲזִיר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמוּטָב. כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי שֶׁזָּכָה לְבַטֵּל הָרַע בְּתַכְלִית וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי מֻחֲמַת שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם רַע כְּלָל. עַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַמְקֹרָבִים אֵלָיו לְהַחֲזִירָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן עַל זֶה מִתְקַנְּא עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר הַבַּעַל דָּבָר שֶׁהוּא קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק וּמֵנִיחַ עַצְמוֹ לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר שֵׁם וְהִדּוּר וּפְאֵר שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזֶּה וּמֵקִים עָלָיו מַחֲלֹקֶת גְּדוֹל. וּמִתְגַּבֵּר בְּתַחְבּוּלוֹתָיו לְהָקִים רָאשִׁים בָּעוֹלָם וּלְהַגְדִּיל שְׁמָם מְאֹד. אֲשֶׁר שְׁמָם נִמְשָׁךְ מִשֵּׁם הַטֻּמְאָה מִשְּׁמוֹת הַחִיצוֹנִים כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת בִּמְקוֹמוֹ עַיֵּן שָׁם. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַהֲפֹךְ הָאֱמֶת לְגַמְרֵי לְהַעֲמִיד רָשָׁע גָּמוּר לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ רֹאשׁ וּמְפֻרְסָם. כִּי בְּוַדַּאי לֹא יִטְעוּ בּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים עַל-כֵּן הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּתַחְבּוּלוֹתָיו לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה כָּשֵׁר אוֹ צַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר וְנוֹתֵן בְּלִבּוֹ שֶׁיַּחֲלֹק עַל זֶה הַצַּדִּיק הַנַּ"ל. שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי. וְהַבַּעַל דָּבָר מַגְדִּיל שְׁמוֹ שֶׁל זֶה הַחוֹלֵק וְהַמִּתְנַגֵּד עַל הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי הוּא מַגְדִּיל שְׁמוֹ מְאֹד וּמְפֻרְסָם אוֹתוֹ מְאֹד. כִּי עֲמָלֵק מְרֻצֶּה שֶׁכָּל הָעוֹלָם יִתְקָרְבוּ לְאֵלּוּ הָרָאשִׁים אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם צַדִּיקִים קְצָת כְּדֵי לְהַרְחִיקָם מֵהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי. כִּי כָּל תַּחְבּוּלוֹתָיו לְרַחֵק יִשְׂרָאֵל מֵהַצַּדִּיק הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי הַנַּ"ל שֶׁכָּל תִּקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְכָל הָעוֹלָמוֹת עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב וַיִּזְנַב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְכוּ' וַיִּזְנַב דַּיְקָא. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה חוֹתֵךְ זָנְבוֹת וְזוֹרְקָן כְּלַפֵּי מַעְלָה. כִּי הַהֶמּוֹן עַם כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק הֵם בִּבְחִינַת זָנָב. כִּי הֵם טְפֵלִים אֵלָיו. כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא הָרֹאשׁ. וְהַקְּטַנִּים הַטְּפֵלִים אֵלָיו הֵם בִּבְחִינַת זָנָב. אֲבָל בְּוַדַּאי טוֹב לִהְיוֹת זָנָב וְטָפֵל לַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁהוּא רֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי מִלִּהְיוֹת רֹאשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה הֱוֵי זָנָב לָאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַדָּבוּק וּמְחֻבָּר לְטָהוֹר טָהוֹר. וכדאמרי אֵינָשֵׁי עֵבֶד מֶלֶךְ

מֶלֶךְ הַדָּבֵק לשחוור וְיִשְׂתַּחֲווּ לְךָ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י לְעִנְיַן נָהָר פְּרָת שֶׁסָּמוּךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כוּ'. וְעַמָּלֵק בְּתַחְבּוּלוֹתָיו חוֹתֵךְ הַזְּנָבוֹת וְזוֹרֵק כְּלַפֵּי מַעְלָה שֶׁמְּהַפֵּךְ מִזָּנָב לְרֹאשׁ. שֶׁלּוֹקֵחַ קְטַנִּים בְּמַעֲלָה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת זָנָב נֶגֶד הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לִהְיוֹת טְפֵלִים אֵלָיו. וְהוּא לוֹקֵחַ אֵלּוּ הַזְּנָבוֹת הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה וְחוֹתְכָם וּמְרַחֲקָם מֵהַצַּדִּיק מֵהָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי. וְזוֹרְקָן כְּלַפֵּי מַעְלָה. דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה מֵהֶם רָאשִׁים וּמַגְבִּיהַּ אוֹתָם לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וּמַגְדִּיל שְׁמָם מְאֹד. וּמַכְנִיס בְּלִבָּם שֶׁיַּחֲלְקוּ עַל הַצַּדִּיק הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים שֵׁם הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. כִּי זֶה עִקַּר תִּקָּוּף מִלְחֲמוֹת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר כִּי בְּכָל דּוֹר מוּכָנַת הַגְּאֻלָּה לָבוֹא עַל-יְדֵי הָרֹאשׁ בַּיִת הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁבְּכָל דּוֹר. אַךְ עִקַּר הָעִכּוּב הוּא עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת הֶעָצוּם הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁכָּל מִלְחַמְתּוֹ לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים שֵׁם הַצַּדִּיק הַזֶּה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ דַּיְקָא צֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק. וְלֹא לָחֵם עִמּוֹ בְּעַצְמוֹ. כִּי מֶחֱמַת שֶׁכָּל מִלְחַמְתּוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי. לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים שְׁמוֹ חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן אֵין יָכוֹל מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ לְהִלָּחֵם עִמּוֹ. כִּי אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַצַּדִּיק לְהַגְדִּיל וּלְפָרְסֵם שֵׁם עַצְמוֹ. עַל-כֵּן צִוָּה לְתַלְמִידוֹ יְהוֹשֻׁעַ צֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק. כִּי דַּיְקָא הַתַּלְמִיד שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר שֵׁם הַצַּדִּיק הַזֶּה. כִּי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ כָּל עִסְקוֹ וְכָל תַּחְבּוּלוֹתָיו לְפָרְסֵם וּלְהַגְדִּיל שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁל הַצַּדִּיק הַזֶּה בָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתֹּם לְדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ וְכוּ' (בְּסִימָן קס) שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַתַּלְמִידִים שֶׁל הַצַּדִּיק יְכוֹלִין לֵידַע גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק וּבְוַדַּאי כָּל כֹּחוֹ שֶׁל בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק הוּא בְּוַדַּאי רַק מֵהָרֹאשׁ בַּיִת בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה. כִּי בְּוַדַּאי אֵין כֹּחַ לִיהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד לְלָחֹם מִלְחָמָה עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה כְּזֹאת. וְזֶה שֶׁכָּתוּב וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר כֹּחַ הַמִּלְחָמָה הָיָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ. רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן הַמִּלְחָמָה בְּעַצְמָהּ לְהִתְגַּבֵּר עַל עֲמָלֵק שֶׁרוֹצֶה לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים שֵׁם הַצַּדִּיק הַזֶּה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו לְהַגְדִּיל וּלְפָרְסֵם וּלְגַלּוֹת בֶּאֱמֶת שֵׁם הַצַּדִּיק הַזֶּה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּשַׁלַּח סה,) שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ דַּיְקָא הָיָה מְסֻגָּל לַמִּלְחָמָה הַזֹּאת עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח. שֶׁהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק בְּרֹאשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁהָיוּ ר"נ רָאשֵׁי סַנְהֶדְרָאוֹת. וְרָצָה לְהַגְדִּיל שְׁמָם וְהִכְנִיס בְּלִבָּם שֶׁיֵּחָלְקוּ כֻּלָּם עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם קְרוּאֵי מוֹעֵד אַנְשֵׁי שֵׁם. אַנְשֵׁי שֵׁם דַּיְקָא. שֶׁרָצָה הַבַּעַל דָּבָר לְהַגְדִּיל שְׁמָם דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁהֵם חוֹלְקִים עַל הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא מֹשֶׁה כְּדֵי לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים שֵׁם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא כְּלָל וְשֹׁרֶשׁ וִיסוֹד שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְזֶה שֶׁשְּׁמַעְנוּ מִפִּי רַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁפַּעַם אַחַת הָיוּ כָּל עִסְקוֹ בְּפוּרִים לְתַקֵּן פְּגַם קֹרַח וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי מִלְחֶמֶת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוּרִים. וְתִקּוּן מַחֲלֹקֶת קֹרַח הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכֹחַ קְדֻשַּׁת הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁנַּעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. נִזְכֶּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לֶאֱמֹת בָּעוֹלָם. שֶׁלֹּא יִהְיֶה עוֹד כֹּחַ לְהַקְלִפָּה לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר שֵׁם הַצַּדִּיק שֶׁהוּא שֵׁם ה' וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְנָעַת קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁהָיוּ אַנְשֵׁי שֵׁם שֶׁחָלְקוּ עַל מֹשֶׁה שֶׁהוּא רֹאשׁ בַּיִת הָאֱמֹתִי וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן קֹדֶם פּוּרִים צְרִיכִין לְהַקְדִּים בַּשַּׁבָּת שֶׁלְּפָנָיו לִקְרוֹת בּוֹ פָּרָשַׁת זָכוֹר שֶׁהוּא מְחִיַּת עֲמָלֵק שֶׁרוֹצֶה לְהַסְתִּיר שֵׁם ה' שֶׁהוּא שֵׁם הַצַּדִּיק הַזֶּה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לְהִלָּחֵם עִמּוֹ הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת אַנְתְּ שַׁבָּת דְּכֻלְּהִי יוֹמָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת זוֹכִין לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק וּלְהַגְדִּיל שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לִמְחוֹת שֵׁם עֲמָלֵק מִן הָעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְכוּ' כִּי צְרִיכִין לִמְחוֹת שְׁמוֹ דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁכָּל מִלְחַמְתּוֹ נֶגֶד שֵׁם ה' שֶׁהוּא שֵׁם הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמֹתִי כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַמְהַלֵּךְ בְּמִדְבָּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מָתַי הִוא שַׁבָּת מוֹנֶה שִׁשָּׁה יָמִים וּמְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי וְאָמְרוּ שָׁם שֶׁגַּם בְּכָל הַשִּׁשָּׁה יָמִים אָסוּר לְעָשׂוֹת מְלָאכָה כִּי אִם כְּדֵי חַיָּיו לְבַד. וְגַם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלּוֹ עוֹשֶׂה מְלָאכָה כְּדֵי חַיָּיו וּלְמַאי נ"מ מְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי לְקִדּוּשֵׁי ואבדלתא. כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר שֵׁם ה' נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַשֵּׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכָל מַה שֶּׁיִּגְדַּל שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר יִגְדַּל שֵׁם ה' יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בְּשֵׁם הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרַיָּה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי אַנְתְּ שַׁבָּת דְּכֻלְּהִי יוֹמֵי אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִתְבַּלְבֵּל הָעוֹלָם מְאֹד וְנִתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת בָּעוֹלָם. וְנַעֲשָׂה קָטֵגוֹרְיָא גְּדוֹלָה בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּעַצְמָם. עַד שֶׁאֵין הָאֶחָד יוֹדֵעַ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מִי הוּא הַצַּדִּיק

הָאֱמִתִּי שֶׁיּוּכַל לְתַקֵּן אוֹתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבְּרִים הַמִּתְנַגְּדִים הַחוֹלְקִים לְגַמְרֵי עַל כָּל הַחֲסִידִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁהָיָה מִימוֹת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב רַבָּן שֶׁל כָּל בְּנֵי הַגּוֹלָה זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה כִּי מִתְלוֹצְצִים וְאוֹמְרִים שֶׁהֵם מַאֲמִינִים לְכָל דִּבְרֵיהֶם שֶׁל כָּל הַחוֹלְקִים זֶה עַל זֶה. וּמִמֵּילָא לֹא נִשְׁאָר אֶצְלָם גַּם אֶחָד מֵהַצַּדִּיק שֶׁיַּאֲמִינוּ בּוֹ. כַּיָּדוּעַ לְיִצְנוּת זֹאת בָּעוֹלָם. אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא כָּךְ הַמִּדָּה וְלֹא כָּךְ יָפֶה לָהֶם וְה' יִתְבָּרֵךְ יִסְלַח לָהֶם עַל זֶה וְיָשִׁיב לִבָּם אֶל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה. כִּי אַדְרַבָּא אָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין בְּכֻלָּם בְּכָל מִי שֶׁמַּנְהִיג יִשְׂרָאֵל עַל-פִּי דַּת תּוֹרַת מֹשֶׁה בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה עַל-פִּי הַסְּפָרִים הַמְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פַּז שֶׁל הַגְּמָרָא הַקְּדוֹשָׁה מִדְרָשִׁים וְסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י ז"ל וְכוּ' בְּוַדַּאי אָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין בְּכֻלָּם כִּי רַק מִכַּת הָעוֹסְקִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁעוֹסְקִים בַּמִּקְרָא לְבַד. וּפוֹנִים עֹרֶף מֵהַגְּמָרָא הַקְּדוֹשָׁה וְהֵם כְּמוֹ הַקְּרָאִים מַמָּשׁ לְמִי שֶׁבָּקִי בָּהֶם וּבְדִרְכֵיהֶם. וְכָל לְמוּדָם הָרַע וּפֵרוּשֵׁיהֶם הָרָעִים הֵם עַל-פִּי יְסוֹדוֹת הָאֶפִּיקוּרְסִים הַמְפֻרְסָמִים כְּמוֹ אֲרִיסְטוֹ וַחֲבֵרָיו יִמַּח שְׁמָם וְנִמַּח זִכְרָם. מִכְּפוֹת כָּאֵלּוּ וּמִסְּפָרֵיהֶם צְרִיכִין לְהִרָּחִיק בְּתַכְלִית הָרְחוּק יוֹתֵר מֵהַרְחָקַת בַּעֲלֵי רָאתָן. כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים כַּיָּדוּעַ לְכָל בַּעַל דַּת יִשְׂרָאֵל גֹּדֶל עֹצֶם רִשְׁעוּתָם וְאַרְסָם הָרַע וְהַנִּמְהָר רַחֲמָנָא לִשְׁזָבָן מֵהֶם וּמֵהֶמוֹנָם. אֲבָל כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הַמִּתְנַהֲגִים עַל-פִּי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּגֶמָרָא וְזֹהַר וּבְכִתְבֵי הָאֲרִ"י וְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְתַלְמִידָיו זְכוּתָם יָגֵן עָלֵינוּ בְּוַדַּאי אֲסוּר לַחֲלֹק עַל שׁוּם אֶחָד מֵהֶם. וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה בַּהֲצוֹצְרוֹת (בְּלִקּוּטֵי הֲרִאשׁוֹן בְּסִימָן ה) עַל פָּסוּק אֹזֶן שׁוֹמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ אָסוּר לוֹ לִשְׁמֹעַ כְּלָל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים רַק לְהַאֲמִין בְּכֻלָּם:

וְזֶהוּ הַמְהֻלָּךְ בְּמִדְבָּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מָתַי שַׁבָּת. דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מְסֻפָּק מִי הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמֵי הַדִּין הוּא שֶׁצָּרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת כָּל הַיָּמִים בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת. דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲמִין בְּכֻלָּם וְיַחֲזִיקֵם כֻּלָּם בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהֵם שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הַצַּדִּיקִים כִּי הַיָּמִים הֵם בְּחִינַת הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים שֶׁכְּלוּלִים מִכָּל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת בִּבְחִינַת גִּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יָצָרוּ וְכוּ'. וְלֹא יַעֲשֶׂה מְלָאכָה כִּי אִם כְּדֵי חַיָּיו לְבַד. הַיְנוּ מַאֲחַר שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְדַעַת מִי הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְתַקֵּן נַפְשׁוֹ. הוּא צָרִיךְ לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ מִמְּלָאכוֹת וְטִרְדוֹת וְעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יַעֲשֶׂה מְלָאכָה וְעֵסֶק פַּרְנָסָה כִּי אִם זְמַן מֻעָט כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם לְבַד וּשְׁאָר כָּל הַיּוֹם יְבַלֶּה עַל הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ שֶׁיְּחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ ג' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח) שֶׁצְּרִיכִין לְחַפֵּשׂ הַרְבֵּה הַרְבֵּה אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעִקַּר הַמְשָׂכַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא כְּלַל הַכֹּל הוּא עַל

יָדוֹ. וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה הַרְבֵּה מֵה' יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק כָּזֶה עַל-כֵּן אָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה כִּי אִם כְּדֵי חַיָּיו. הַיְנוּ שֶׁלֹּא יַעֲסֹק בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כִּי אִם כְּדֵי חַיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם וּשְׁאָר הַזְּמַן יַעֲסֹק רַק לְבַקֵּשׁ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא צַדִּיק אֱמֶת כָּזֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר תִּקּוּנוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁמְּקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּקַדֵּשׁ כָּל הַיָּמִים דְּהַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִין בְּכָל הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא צָרִיךְ לִבְרֹר לוֹ אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלוֹ בִּבְחִינַת שַׁבָּת לְנַמְרֵי לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בְּיוֹתֵר. עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא בֶּאֱמֶת אֶת הַצַּדִּיק הַשָּׁלֵם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר תִּקּוּנוֹ. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה וְהוּא כְּמוֹ מְהַלֵּךְ בְּמִדְבָּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מָתַי הוּא שַׁבָּת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַשָּׁלֵם כַּנַּ"ל. הוּא צָרִיךְ לְהַחֲזִיק כֻּלָּם בְּקִדֻּשַׁת שַׁבָּת וּלְהַאֲמִין בְּכֻלָּם כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים בְּשַׁבָּת ל"ט מְלָאכוֹת. כְּנֶגֶד ט"ל אוֹרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר. כִּי ל"ט מְלָאכוֹת הֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל. וְאָסוּר לְעוֹרְרָם בְּשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְנָעִים בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְיִתְגַּבְּרוּ בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת ט"ל אוֹרוֹת:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל עֶצֶם הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים. כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ כָּל הַשִּׂמְחוֹת הוּא מִשֵּׁם ה'. בִּבְחִינַת בְּשִׂמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם. כִּי כָּל הַבִּטָּחוֹנוֹת וְכָל הַתִּקְווֹת וְכָל הַיְשׁוּעוֹת כָּל מַה שֶּׁאָנוּ מְקַוִּים וּמְחַכִּים וּמְצַפִּים לִישׁוּעָה עֲדַיִן בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. הַכֹּל הוּא מַה שֶּׁאָנוּ בְּטוּחִים בְּשֵׁם ה' שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל וּמִשָּׁם כָּל הַשִּׂמְחוֹת. כִּי בּוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ בָּטָחְנוּ. וְכַמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הִתְחַזְּקוּת שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְבַל יִפֹּל יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל-יְדֵי הַשֵּׁם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֵׁם ה' וְשֵׁם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר שְׁמָם נִקְרָא עָלָיו שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם ה' כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמָם. וְכַמְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת וְהַשִּׂמְחָה הוּא מַה שֶּׁזָּכִינוּ שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ'. הַיְנוּ מַה שֶּׁעֲדַיִן שֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו. וּבָזֶה יָכוֹל לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים וְהַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו יָכוֹל לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה שֶׁעַל כָּל פָּנִים עֲדַיִן שֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו שֶׁהוּא שֵׁם ה' כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמָנוּ מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם עִקַּר שֵׁם ה' בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל-כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ לִשְׁמֹחַ כָּל יָמָיו אֵיךְ שֶׁהוּא. מֵאַחַר שֶׁזָּכָה שֶׁיִּהְיֶה נִקְרָא שֵׁם הַצַּדִּיקִים עָלָיו שֶׁהוּא

עִקַּר שֵׁם ה'. וּבִשְׁבִיל זֶה הִתְגָּרָה עַצְמוֹ הַבַּעַל דָּבָר מְאֹד וְהֶעֱמִיד עַכְשָׁו הַכִּתּוֹת הָרָעוֹת שָׂרוֹצִים לְחַנֵּךְ נְעָרִים בְּחָכְמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת לַהֲבִיאָם לִידֵי כְּפִירוֹת גְּמוּרוֹת. כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּצּוֹד בְּפַח יוֹקְשִׁים שֶׁל הָאֲרוּרִים הַלָּלוּ יִמַּח שְׁמָם הוּא פּוֹרֵק עֹל לְגַמְרֵי וְנָרוּעַ מִמּוּמָר לְהַכְעִיס וּמְחַלְּלִים שַׁבָּתוֹת בְּצִנְעָה וּבְפַרְהֶסְיָא וְכוּ'. וְכָל עִקַּר כַּוָּנָתָם הָרָעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַבַּעַל דָּבָר הוּא רַק לַעֲקֹר מֵהֶם שֵׁם ה'. כִּי הַבַּעַל דָּבָר אֵינוֹ מִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ מַה שֶּׁבְּלֹא זֶה הֵם רְשָׁעִים גְּדוֹלִים וְנוֹאָפִים כִּכְלָבִים וּכְבָר עָבְרוּ עַל כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה אֲלָפִים פְּעָמִים כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר אֵינוֹ מִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ בְּכָל זֶה. וְהוּא מִתְנַכֵּל בְּנַפְשָׁם לְעָקְרָם וְלַהֲמִיתָם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת לְגַמְרֵי. וְהָעִקַּר מַה שֶּׁרוֹצֶה לְעָקְרָם מִשֵּׁם ה' שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִקְרָא עֲלֵיהֶם שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד. כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁכָּל פְּעֻלּוֹתֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם הוּא לְהַדְּמוֹת עַצְמָן לָעַכּוּ"ם בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה בְּשִׂחְקָם וּמַעֲשֵׂיהֶם וּבְמַלְבּוּשֵׁיהֶם וּבְכָל הַנְהָגוֹתֵיהֶם וּבִלְשׁוֹנוֹתֵיהֶם וּבְכִתְבֵיהֶם וּבְכָל הַתְּנוּעוֹת. כִּי לֹא דַּי לָהֶם בְּכָל עֲוֹנוֹתֵיהֶם. רַק הַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לַעֲקֹר מֵהֶם שֵׁם יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי וְזֶה עִקַּר מִלְחֶמֶת הָמָן עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ. שֶׁהוּא רֵאשִׁית גּוֹיִם שָׂרוֹצֶה לִלְחֹם נֶגֶד שֵׁם ה' חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וּמִמֶּנּוּ יוֹנְקִים כָּל הָעַכּוּ"ם שֶׁכָּל מִלְחַמְתָּם כְּנֶגֶד שֵׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שֵׁם ה'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל עֲמָלֵק יַעֲרִימוּ סוֹד וְכוּ' אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד. עַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה עַכְשָׁו בָּעִתִּים הַלָּלוּ לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְאֶת בָּנָיו וּבְנוֹתָיו וְכָל הַנִּלְוִים אֵלָיו. מִן הַכִּתּוֹת הָאֲרוּרִים הָאֵלֶּה יִמַּח שְׁמָם. הוּא רָאוּי לִשְׁמֹחַ כָּל יָמָיו מַה שֶּׁעַל כָּל פָּנִים עֲדַיִן שֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו. כִּי עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לָאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית וְכוּ' אֲשֶׁר נְצָלָנוּ מִפַּח יוֹקְשִׁים הַלָּלוּ וּמֵאַחַר שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֵינוּ עֲדַיִן אָנוּ מְחֻיָּבִים לִשְׁמֹחַ כָּל יָמֵינוּ לְעוֹלָם. כִּי עֲדַיִן יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה לְכָל הַיְשׁוּעוֹת וּלְכָל הַטּוֹבוֹת כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַדְּאָגוֹת וְהָעַצְבוּת נִמְשָׁךְ מֵהַחֶטְאִים וְהָעֲוֹנוֹת בִּבְחִינַת אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹכְרִים בְּשֵׁם ה' וּמְחַיִּין אֶת עַצְמָם בָּזֶה שֶׁשֵּׁם ה' עֲדַיִן נִקְרָא עָלָיו מֵאַחַר שֶׁנִּקְרָא עַל כָּל פָּנִים בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְמְחִילַת עֲוֹנוֹת. כִּי מֵשֵׁם ה' מִשָּׁם נִמְשָׁךְ מְחִילָה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה לְכָל הָעֲוֹנוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲנִי אֲעָבִיר כָּל טוּבִי עַל פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ. בְּשֵׁם ה' דַּיְקָא. עַל-יְדֵי זֶה וְחַנּוֹתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֹן וְכוּ'. כִּי כָּל הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַסְּלִיחוֹת וְהַכַּפָּרוֹת כֻּלָּם הֵם מִשֵּׁם ה'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה' וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ' נוֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן ס"ו בְּעִנְיַן מַה שֶּׁקּוֹרִין מָחֳרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֵׁם ה' עַל שֵׁם. כִּי גַּם זֶה שַׁיָּךְ וּמְקֻשָּׁר לְהַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית הַנַּ"ל שֶׁבְּסִימָן ס"ז הַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר כָּל הַתִּקָּוֹת וְהַבִּטָּחוֹנוֹת שֶׁל כָּל הַיְשׁוּעוֹת וְעִקַּר כָּל הַהִתְחַזְּקוּת וְהַשִּׂמְחוֹת הוּא מִשֵּׁם ה'. עַל-כֵּן בְּכָל הַיָּמִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת שֵׁם ה'. עַל-כֵּן אָז מִצָּוָה לְהַרְבּוֹת בְּשִׂמְחָה. שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵן יוֹם טוֹב מְקַבֵּל מִשַּׁבָּת. וְהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת שֵׁם ה'. כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם נִגְדַּל שֵׁם ה' לְגֹדֶל עִצָּם רִבּוּי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ. עַל-כֵּן מִצָּוָה לְהַרְבּוֹת בְּשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. כִּי אָז נִגְדַּל שֵׁם ה' שֶׁמַּשָּׂם כָּל הַשִּׂמְחוֹת. וְזֶה בְּחִינַת עִצָּם הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים. כִּי אָז הוּא מְחִיַּת עֲמָלֵק. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי אֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמְחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל עַל-כֵּן אָז בְּפוּרִים הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד וְכַנַּ"ל:

וְגַם בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ מִצָּוָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים וּבִפְרָט בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בְּשֵׁם ה' מַה שֶּׁזָּכִינוּ לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלֵינוּ שֶׁהוּא שֵׁם ה' שֶׁזֹּאת הַשִּׂמְחָה הִיא שִׂמְחָה שֶׁאֵין לָהּ קֵץ בְּחִינַת בְּשִׂמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי גַּם בְּכָל הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה בְּסִימָן ב' שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה מִשַּׁבָּת לְשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֵׁם ה'. כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁזּוֹכְרִין שֵׁשֵׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שֵׁם ה' נִקְרָא עָלָיו וּשְׁמֵחִין בָּזֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת שִׂמְחַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. כִּי גַּם כָּל שִׂמְחַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הוּא מִזֶּה מֻחֲמַת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁמַּשָּׂם כָּל הַשִּׂמְחוֹת וְהַחֲדָוֹת כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וּסְעֻדַּת פּוּרִים. בְּחִינַת יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵין טוֹב לָאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לִשְׂמֹחַ בְּשֵׁם ה' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִכְלוּ מַעֲדַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַקִּים וְכוּ' כִּי חֶדְוַת ה' הִוא מָעֻזְּכֶם. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ מִשֵּׁם ה' שֶׁמַּשָּׂם הַשִּׂמְחָה בִּבְחִינַת וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ. כִּי הַנֶּפֶשׁ הִוא הַשֵּׁם כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ, וְעִקַּר הִשְׁתּוֹקְקוּת הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה הוּא לְהִכָּלֵל בְּשֵׁם ה' שֶׁמַּשָּׂם שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַשֵּׁם כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נֶפֶשׁ וּלְהֶפֶךְ תַּאֲוֹת הַגּוּף הוּא מִבְּחִינַת שְׁמוֹת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ כוּ' שֶׁמַּשָּׂם כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵשׁ וַחֲמִימוּת כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הָאֵשׁ שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם שֶׁבּוֹעֵר בָּאָדָם לְכָל

הַתַּאֲוֹת כַּמְבאָר בְּסִימָן רנ"ג. וְכָל הָאֲכִילָה שֶׁל הָאָדָם מַה שֶּׁהָאָדָם מַכְרָח לֶאֱכֹל לְקִיּוּם הַגּוּף הוּא מֵחֲמַת הָאֵשׁ שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם שֶׁשּׁוֹרֵף הַלֵּחוֹת וְכוּ' שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לָתֵת לְתוֹךְ הַגּוּף מָזוֹן וְצֵדָה לְהַשְׁקִיט הָאֵשׁ כַּיָּדוּעַ לַחֲכָמִים. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה לְשֵׁם ה' כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ אֲזַי זוֹכֶה עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ לְהַכְנִיעַ אֶת הָאֵשׁ. דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוֹת הַחִיצוֹנִים וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת פֶּגֶם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּלְהַגְבִּיר וּלְהַחֲיוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' בְּחִינַת תִּקּוּן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הִנֵּה אוֹרוּ עֵינַי כִּי טָעַמְתִּי מְעַט מִדְּבַשׁ הַזֶּה שֶׁאָמַר יְהוֹנָתָן. כִּי אֲכִילַת הַצַּדִּיק הוּא בִּבְחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שֵׁם ה' מֵחֲמַת שֶׁכָּל אֲכִילָתוֹ הוּא לְשֵׁם ה' כוּ'. אֲבָל לְהֵפֶךְ כְּשֶׁאוֹכְלִין חַס וְשָׁלוֹם בִּשְׁבִיל תַּאֲוֹת הַגּוּף שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ. אֲזַי עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ מִתְגַּבְּרִין בְּיוֹתֵר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְעַל-כֵּן עַל אֲכִילָה כָּזוֹ נֶאֱמַר וּבָטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסַר. כִּי אֵינוֹ מַכְנִיעַ בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ עַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁאוֹכֵל יוֹתֵר מִתְגַּבְּרִים בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן אֵינוֹ מַשְׁבִּיעַ נַפְשׁוֹ לְעוֹלָם. כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹת הוּא מֵהָאֵשׁ הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פֶּגֶם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִמְשָׁךְ מֵהָאֵשׁ כַּנַּ"ל כְּמוּבָא. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָאֵשׁ הַנַּ"ל בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ הוּא מִפֶּגֶם הָאֲכִילָה מִבְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה וְעִצְבוּת הוּא הֵפֶךְ הַשִּׂמְחָה הַנִּמְשָׁךְ מִשֵּׁם ה'. הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַגְבִּיר וּלְהַגְדִּיל שֵׁם ה' בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ שֶׁמִּשָּׁם הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁאֵין זוֹכִין לָזֶה אֲזַי אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַגְדִּיל שֵׁם ה' שֶׁמִּשָּׁם הַשִּׂמְחָה. כִּי אֲכִילָתוֹ הוּא מִבְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׁמוֹת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲצִבוּת הֵפֶךְ שֵׁם ה' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וּבְפוּרִים שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת הַגְדָּלַת שֵׁם ה'. עַל-כֵּן אָז מְצֻוֶּה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ בְּשֵׁם ה' כִּי אָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת הַכְנָעַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְהִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם הַשֵּׁם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם וַיִּטַּע אֶשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי הָאֵשֶׁל שֶׁהָיָה בִּשְׁבִיל הַכְנָסַת אוֹרְחִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי זֶה וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם ה' כִּי עִקַּר הַגְדָּלַת שֵׁם ה' הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבַּת הַגָּדוֹל שֶׁקֹּדֶם פֶּסַח. כִּי עַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלֶּה שֵׁם ה' עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וְעַל יַם-סוּף וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּלְמַעַן

סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ וְכוּ'. כִּי עִקַּר שֵׁם ה' נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִוא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְזֶה שֶׁכָּתוּב וַתִּתֵּן אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו וְכוּ' וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה. כִּי קֹדֶם יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה קֹדֶם שֶׁנִּבְחֲרוּ יִשְׂרָאֵל לְעַם סְגֻלָּה לַה' יִתְבָּרַךְ לֹא הָיָה עֲדַיִן שֵׁם לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִקְרוֹת ה' יִתְבָּרַךְ בְּשֵׁם הַקֹּדֶשׁ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת שֵׁם ה' הִיא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ שְׁמוֹתָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה וַתַּעַשׂ לְךָ דַּיְקָא. שֶׁעַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ לְעַצְמוֹ שֵׁם בְּחִינַת וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם וְכוּ'. כִּי מִקֹּדֶם לֹא הָיָה לוֹ יִתְבָּרַךְ שֵׁם כְּלָל כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת שֵׁם ה' הוּא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּלְשַׁבֵּר הַבְּחִירָה לִבְלִי לִבְחֹר בָּרַע כִּי אִם בַּטּוֹב לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. אֲזַי דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה שֵׁם ה' וְכוּ'. כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה לֹא הָיָה לַה' יִתְבָּרַךְ שׁוּם שֵׁם כְּלָל. וְעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל זֶה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף שֶׁהֵם בְּחִינַת מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת שֵׁם ה'. כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּשִׁמּוּ הַגָּדוֹל כַּיָּדוּעַ. וְהַכֹּל תָּלוּי בָּאָדָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת שֵׁם ה' נַעֲשָׂה עַל יָדוֹ דַּיְקָא כוּ' וְעַל-כֵּן בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְלֹא הָיָה עֲדַיִן אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר עֲדַיִן לְגַלּוֹת שֵׁם ה' עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים. כִּי לֹא הָיָה לָהֶם מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים עֲדַיִן לְזַכּוֹת בָּהֶם. כִּי הָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה. עַל-כֵּן הָיָה קָשֶׁה לְמֹשֶׁה עָנְיַן זֶה וְשָׁאַל לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם. כִּי הָיָה קָשֶׁה לוֹ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְקָרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשֵׁם מֵאַחַר שֶׁהוּא עֲדַיִן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְהֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כֹּה תֹאמַר כוּ' אֶהְיֶה וְכוּ'. כִּי אֶהְיֶה דְּא אֲנָא זְמַן לְמֶהֱוֵי. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה אֵיךְ שַׂיָּךְ אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי אַךְ בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה. אַךְ אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֵידַע מִזֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז נִתְגַּלָּה שֵׁם ה' שֶׁהוּא שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא עִקַּר שֵׁם ה'. אֲבָל קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה קֹדֶם שֶׁיֵּשׁ אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁאָז עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת שֵׁם ה' כוּ'. אָז נִקְרָא ה' יִתְבָּרַךְ בְּשֵׁם אֶהְיֶה. שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם עוֹלָמוֹ עַל שֵׁם הֶעָתִיד בִּזְכוּת הַצַּדִּיקִים שֶׁעֲתִידִין לִהְיוֹת שֶׁיִּעָשׂוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְיַגְלוּ שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ בָּעוֹלָם וְיֵדְעוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁיֵּשׁ רַב וְשַׁלִּיט הָיָה הוֹוֶה וְיִהְיֶה שֶׁהוּא מְהַוֶּה כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵאַיִן לְיֵשׁ וּבִזְכוּת אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁעֲתִידִים לְגַלּוֹת שְׁמוֹ. בִּזְכוּתָם בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּבִזְכוּתָם מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן אָז נִקְרָא בְּשֵׁם אֶהְיֶה. שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ קוֹרֵא לְעַצְמוֹ שֵׁם עַל שֵׁם הֶעָתִיד שֶׁהוּא זְמִין לְמֶהֱוֵי שֶׁהוּא עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת בָּעוֹלָם. דְּהַיְנוּ שֶׁעֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיְּגַלּוּ שֵׁם הֲוָיָה

בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים כּוֹ' וְעַל-כֵּן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כְּתִיב וּשְׁמִי הויה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁדִּבֵּר עִם הָאָבוֹת בְּשֵׁם הֲוָיָה גַּם כֵּן כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לְגַלּוֹת וּלְהוֹדִיעַ לָהֶם בְּחִינַת שֵׁם הֲוָיָה מֵחֲמַת שֶׁהָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן כְּתִיב וּשְׁמִי הויה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם. וְעַל-כֵּן אֶהְיֶה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי גַּם עַכְשָׁו כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם וְעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה וְאָז פּוֹגֵם בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל. וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן יְקַבֵּל חִיּוּת. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא מִשֵּׁם ה' כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו עַל-יְדֵי חֶטְאָיו חַס וְשָׁלוֹם שֶׁפָּגַם בְּשֵׁם ה' וְנִתְעַלֵּם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אִם כֵּן מֵהֵיכָן יְקַבֵּל חִיּוּת. אַךְ אָז הוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מִבְּחִינַת כֹּחַ שֹׂרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם אֶהְיֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֵהֵוֵי. שֶׁבּוֹ קַיָּם ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְכֵן עַכְשָׁו אַחַר הַחֵטְא חַס וְשָׁלוֹם. דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בִּזְכוּת הֶעָתִיד דְּהַיְנוּ שֶׁמְּסַתֵּכֵּל עַל הַסּוֹף שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּבוּ הַכֹּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וַיְכִירוּ כֻּלָּם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָז יִתְגַּלֶּה וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וּבְכֹחַ זְכוּת זֶה הוּא מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּעֵת שֶׁעוֹבְרִין עַל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם אֶהְיֶה שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הֶעָתִיד בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֵהֵוֵי. שֶׁעָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת הֲוָיָתוֹ בָּעוֹלָם. דְּהַיְנוּ שֶׁעָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת בְּחִינַת שֵׁם הֲוָיָה שֶׁמּוֹרֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי שַׁבָּת. כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בְּעֵת שֶׁעוֹבְרִין עַל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז מְקַיְּם אוֹתָם בִּבְחִינַת שֵׁם אֶהְיֶה וְכוּ'. כָּל זֶה הוּא בְּכֹחַ זְכוּת שַׁבַּת קֹדֶשׁ. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. בְּחִינַת וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁבּוֹ מֵאִיר שֵׁם ה' בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כִּי שַׁבָּת קְבִיעָה וְקַיְמָה וְאֵין קְדֻשָּׁתָהּ תְּלוּיָה בְּיִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים וְכוּ' כַּמּוּבָא. הַיְנוּ שֶׁזֶּהוּ מַעֲלַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁנָּתַן לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ יוֹם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא כָּזֶה שֶׁבּוֹ מִתְגַּלֶּה שֵׁם ה' מֵעַצְמוֹ בְּלִי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים. רַק ה' יִתְבָּרַךְ מִגַּלֶּה אָז שֵׁם ה' עַל שֵׁם הֶעָתִיד שֶׁהוּא הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת. שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה שֵׁם ה' בִּשְׁלֵמוּת. כִּי אָז יִזְדַּכְּכוּ הַכֹּל כַּיָּדוּעַ. וְשַׁבַּת קֹדֶשׁ יֵשׁ לוֹ קְדֻשָּׁה כָּזוֹ שֶׁבּוֹ מִתְגַּלֶּה גַּם עַכְשָׁו בָּזֶה הָעוֹלָם אוֹר שֵׁם ה' שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת תַּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה שֵׁם ה' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶהְיֶה. דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ קַיָּם הָעוֹלָם עַל שֵׁם הֶעָתִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁלֹּא הָיָה לְיִשְׂרָאֵל זְכוּת שֶׁיִּגָּאֲלוּ הָיָה עִקַּר הַנֵּס עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁבִּזְכוּת שַׁבָּת שֶׁבּוֹ מִתְגַּלֶּה שֵׁם ה' בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. בִּזְכוּת זֶה הֵאִיר עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ גַּם אָז הֶאָרָה גְּדוֹלָה מִשֵּׁם ה'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ וְזָכוּ לְקַבֵּל

אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה אַחַר כָּךְ שֵׁם ה' עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים עַל-יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֵם כֻּלָּם שֵׁם ה' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שַׁבָּת הִוא תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ וְכוּ'. כִּי כָּל הַמִּקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁהֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כֻּלָּם צְרִיכִים לְקַבֵּל מִשַּׁבָּת. כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָצֵאת מִמִּצְרַיִם כִּי אִם עַל-יְדֵי שַׁבָּת מֵאַחַר שֶׁבִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לֹא הָיָה עֲדַיִן מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים לְגַלּוֹת עַל יָדָם שֵׁם ה'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה בְּכֹחַ שַׁבָּת שֶׁבּוֹ מִתְגַּלֶּה שֵׁם ה' בְּלִי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שַׁבָּת שֶׁקֹּדֶם פֶּסַח קוֹרִין שַׁבַּת הַגָּדוֹל. כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פֶּסַח הָיָה עַל-יְדֵי שַׁבָּת. כִּי יְדוּעַ שֶׁבְּפֶסַח הָיָה אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם בְּכֹחַ שַׁבָּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא שַׁבַּת הַגָּדוֹל עַל שֵׁם שֵׁם ה' שֶׁנִּתְגַּלָּה בּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא גָּדוֹל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמַה תַּעֲשֶׂה לִשְׁמְךָ הַגָּדוֹל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי עָלָיו יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר גָּדוֹל כְּלָל וְלֹא שׁוּם שֶׁבַח כְּלָל. וְעִקַּר שֶׁבַח גְּדֻלָּתוֹ הוּא גְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁבַּת הַגָּדוֹל שֶׁקֹּדֶם פֶּסַח. כִּי עִקַּר נֵס שֶׁל פֶּסַח הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁבּוֹ נִתְגַּלָּה שֵׁם ה' בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכִינוּ לַנִּסִּים שֶׁל פֶּסַח לָצֵאת מִמִּצְרַיִם וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאָז יִתְגַּדֵּל שֵׁם ה' יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים וְעַל-כֵּן נִקְרָא שַׁבַּת הַגָּדוֹל וְכוּ':

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם קִיּוּם כִּי אִם עַל-יְדֵי שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שַׁבָּת אֲגִין עָלְווֹהִי. כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּדֵי שֶׁיִּגָּלֶה שֵׁם ה' כַּנַּ"ל. וְהוּא חָטָא וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת. וְיָקְעוּ לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאוּשִׁים. כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא גִּלָּה שֵׁם ה' אַף גַּם פָּגַם בְּשֵׁם ה' וְהֶעְלִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-כֵּן הָיָה תִּקּוּנוֹ וְקִיּוּמוֹ עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהֵגֵן עָלָיו כִּי בְּשַׁבָּת מֵאִיר שֵׁם ה' בְּלִי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה לוֹ קִיּוּם עַד שֶׁיְּשׁוּב וְיִתְקַן מַעֲשָׂיו וְיִגָּלֶה וְיִקָּדֵשׁ שֵׁם ה' עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְכוּ':

וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּזְכִּיר לָהֶם גַּם שֵׁם הֲוָיָה בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר ה' עוֹד אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר וְכוּ' יקו"ק אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁתַּכְרִיחַ שֶׁיַּזְכִּיר לָהֶם שֵׁם אֶהְיֶה שֶׁהוּא עַל שֵׁם הֶעָתִיד כַּנַּ"ל. כִּי אָז בְּתִחְלָּה קֹדֶם הַתְחָלַת הַגְּאֻלָּה אִי אֶפְשָׁר לְהַזְכִּיר כִּי אִם שֵׁם אֶהְיֶה בְּחִינַת אָנָא זְמִין לְמֵהֲוֵי וְכוּ' וְכַנַּ"ל אַךְ תַּכְרִיחַ שֶׁיַּזְכִּיר לָהֶם שֵׁם זֶה שֶׁל אֶהְיֶה. וְהֵם יַתְחִילוּ לְהַאֲמִין. תַּכְרִיחַ וּמֵיד מַתְחִיל הַתְחָלַת הַיְשׁוּעָה שֶׁל הַגְּאֻלָּה שֶׁהִוא בִּשְׁבִיל קַבָּלַת הַתּוֹרָה. עַל-כֵּן תַּכְרִיחַ אָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עוֹד כֹּה תֹאמַר אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם. כִּי הוֹדִיעַ לוֹ תַּכְרִיחַ שֶׁיְּגַלֶּה לָהֶם שֶׁעָתִיד לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם הָעֶצֶם עַל יָדָם שֶׁהוּא שֵׁם הֲוָיָה.

כִּי תֵּכֶף שֶׁיַּתְחִילוּ לְהַאֲמִין בְּהַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שֶׁם אֶהְיֶה כוּ' תֵּכֶף מַתְחִיל לְהָאִיר וּלְהִתְגַּלּוֹת שֶׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא וְכַנַּ"ל:

פרק ו

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה שֶׁאָלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא בְּסִימָן נז עַיִן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל שֶׁהָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁבָּהֶם תְּלוּיָה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִים הַמַּלְאָכִים כֹּחַ מִדְּבוּרֵי הַתּוֹרָה. דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת יָדַיִם לְקַבֵּל וּלְהַשְׁפִּיעַ לְכָל עֵשֶׂב וּלְכָל דָּבָר שֶׁהֵם מְמֻנִּים עָלָיו. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִים כָּל הָרְפוּאוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַפּוֹגֵם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ וְכוּ'. וּלְהָקִים אֱמוּנַת הַנִּפְלָאוֹת הוּא עַל-יְדֵי נֶדֶר שֶׁיִּדֹּר אֵיזֶהוּ נֶדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר הוּא עוֹלֶה לְשָׁרֶשׁ שֶׁהַחֲכָמִים מְשָׁרְשִׁים שָׁם. הַיְנוּ בְּחִינַת פְּלָאוֹת חָכְמָה וְיוֹדֵעַ וּמַכִּיר מַעֲלוֹת הַחֲכָמִים וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא שָׁב וּמַאֲמִין בָּהֶם וְכוּ'. וּכְשֶׁנִּתְתַּקֵּן הַיָּדַיִם עַל-יְדֵי נֶדֶר עַל-יְדֵי זֶה מִתְנוֹצְצִים בּוֹ אוֹרוֹת הָאֱבוֹת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הֶאָרוֹת אֵלּוּ עוֹלֶה וּמִתְעַנֵּג בְּעֹנֶג שַׁבָּת וְכוּ' כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת שִׁי"ן בַּ"ת שִׁי"ן זֶה בְּחִינַת אָבוֹת בַּ"ת זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכוּ' וְכוּ'. וְיָכוֹל לִפְעֹל בַּאֲכִילַת שַׁבָּת מַה שֶּׁפּוֹעֵל בְּתַעֲנִית. הַיְנוּ לְהַפִּיל אוֹיְבָיו לְפָנָיו וְכוּ' וְכוּ'. אֲבָל לְרֹב הַשָּׁלוֹם צְרִיכִין גַּם לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וְכוּ' וְיֵשׁ חִלּוּק בֵּין הַשָּׁלוֹם שֶׁל תַּעֲנִית שֶׁל חֹל וּבֵין הַשָּׁלוֹם שֶׁל עֹנֶג שַׁבָּת. כִּי זֶה אֵין לוֹ פֶּה וְזֶה יֵשׁ לוֹ פֶּה וְכוּ' וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת נְפִילַת שַׁעַר שֶׁל אֶרֶם שֶׁהוּא שַׁעַר דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים וְאָז יָבוֹא בֶּן דָּוִד וְיִבְנֶה שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת הַמַּלְאָכִים שֶׁמְּלַוִּין לוֹ לָאָדָם בִּכְנִיסַת שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. שֶׁבְּשָׁבִיל זֶה אוֹמְרִים שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְכוּ' בְּלֵיל שַׁבָּת. כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַיָּדַיִם שֶׁל הַמַּלְאָכִים עַל-יְדֵי נֶדֶר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְאָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַמַּלְאָכִים לְקַבֵּל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וּלְהַשְׁפִּיעַ לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת יֵשׁ לְהַמַּלְאָכִים שָׁלוֹם גָּדוֹל וְאַהֲבָה רַבָּה עִם הָאָדָם הַמְקַבֵּל שַׁבָּת וּמְקַיֵּם עוֹנֶג שַׁבָּת כָּרָאוּי כִּי עַל-יְדֵי עֹנֶג שַׁבָּת כָּל כֹּחַם שֶׁל הַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל עַל-כֵּן הֵם מְלַוִּין אוֹתוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ כִּי אָז יֵשׁ לָהֶם שָׁלוֹם גָּדוֹל עִם הָאָדָם. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַמַּלְאָכִים רוֹאִים אִם שֻׁלְחָנוֹ עָרוּךְ וְנֵר דָּלוּק וְכוּ'. אָז מְבָרְכִים אוֹתוֹ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁרוֹאִים אִם מְקַיְּמִים עֹנֶג שַׁבָּת כָּרָאוּי וּבְוַדַּאי רָאוּי לְבָרְכָה מִפִּי הַמַּלְאָכִים כִּי כָּל חִיּוּתָם וְכֹחָם הוּא עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם שֶׁנִּתְתַּקְּנִים וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַקִּדּוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל עַצְמוֹ. כִּי קֹדֶשׁ הוּא חָכְמָה כַּמּוּבָא בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה וְכָל רֵאשִׁית הוּא קֹדֶשׁ הֵינוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עוֹלִים לְבְחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה. הֵינוּ בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַחָכְמָה שֶׁהַחָכְמִים מְשֹׂרָשִׁים שָׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְנוֹצְצִים בּוֹ אוֹרוֹת הָאֲבוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא עִנְג שַׁבָּת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מְקַדְּשִׁין עַל כּוֹס שֶׁל יַיִן כִּי יַיִן שֶׁל קִדּוּשׁ הוּא יַיִן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְרֹאשׁ וּמֹחִין בְּחִינַת חַמְרָא וְרֵיחָנֵי פְּקָחִין בְּחִינַת נִקְנַס יַיִן יָצָא סוֹד שֶׁזּוֹכִין עַל יָדוֹ לְסוֹדוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַיָּדִים שֶׁל הַמַּלְאָכִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עִנְג שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת הַכּוֹס בִּשְׁתֵּי יָדָיו. כִּי כּוֹס בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹקִים כַּמּוּבָא, אֱלֹקִים בְּחִינַת מַלְאָךְ שֶׁנִּקְרָא אֱלֹקִים וְצָרִיךְ לְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו בְּשִׁעַת הַקִּדּוּשׁ. כִּי עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ נִתְתַּקְנִים הַיָּדִים כַּנַ"ל. דְּהֵינוּ שֶׁמַּחֲזִירִין כֹּחַ הַיָּדִים לְהַמַּלְאָךְ. וְעַל-כֵּן מְקַבֵּל הַכּוֹס בִּשְׁתֵּי יָדָיו וְכַנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים תֵּיבִין שֶׁל הַקִּדּוּשׁ כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עִנְג שַׁבָּת כַּנַ"ל עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כִּי כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵם מְפָרְשִׁין לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְדוֹרְשִׁין אוֹתָהּ בְּשִׁבְעִים פָּנִים. כִּי בְּלֹא הַחֲכָמִים אֵין יוֹדְעִין שׁוּם פָּנִים בַּתּוֹרָה. כִּי אֵין יוֹדְעִין בָּהּ שׁוּם פֵּרוּשׁ וּבֵאוּר וּדְרוּשׁ וְכוּ' כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵם מְפָרְשִׁין וְדוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁבְעִים פָּנִים. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ שֶׁאָז עוֹלִין לִבְחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה וּמַמְשִׁיכִין אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן יֵשׁ שִׁבְעִים תֵּיבִין בְּקִדּוּשׁ כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וְזֶהוּ כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם ה' אֶקְרָא. נְדָרַי לַה' אֲשַׁלֵּם וְכוּ'. כּוֹס יְשׁוּעוֹת זֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת. זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי נְדָרַי לַה' אֲשַׁלֵּם. הֵינוּ עַל-יְדֵי נֶדֶר עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹדְרִין נֶדֶר וּמְשַׁלְּמִין אוֹתוֹ מִיָּד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא תִּקּוּן הַיָּדִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא תִּקּוּן הַיָּדִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ כַּנַ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה. כִּי הָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי הָעִקָּר הוּא הַתַּכְלִית וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְחוּס עַל עַצְמוֹ וְלַחֲשֹׁב תָּמִיד בְּכָל יוֹם עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי. וּמַה יִּהְיֶה סוֹפוֹ וְכוּ'. וְלִזְכּוֹת לְתַכְלִית טוֹב בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְהַגִּיעַ וְלַחֲזֹר לְמָקוֹר נִשְׁמָתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. כִּי אֲפִלּוּ כְּשֵׁרִים וִירֵאִים

וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה אֵינָם יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ לִשְׁלֵמוּתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים. מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁפָּגַם אֵיזֶה פְּגָם מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁפָּגַם וְעָבַר הַרְבֵּה חַס וְשָׁלוֹם. כַּמָּצוּי עַכְשָׁו מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כַּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ. בְּוַדַּאי אִי אִפְשָׁר לְרַפְאוֹתוֹ בְּנֶפֶשׁ וְגוּף כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנִּפְלָאִים בֶּאֱמֶת שֶׁיּוֹדְעִים לִדְרֹשׁ אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת וְיוֹדְעִים שָׁרְשֵׁי נְפָשׁוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּהַתּוֹרָה וכו' וכו' עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְבוֹא לְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וְלִבּוֹא לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא עַל-יְדֵי נֶדֶר כִּי עַל-יְדֵי נֶדֶר הוּא עוֹלֶה לִשֹׁרֶשׁ שֶׁהַחֲכָמִים מֻשְׁרָשִׁים שָׁם וכו' כַּנַּ"ל. וְהָעִנְיָן, כִּי מַה שֶּׁהִרְבֵּה רְחוֹקִים מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים. הוּא רַק מֵחֲמַת חָכְמוֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם חָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְכָל אֶחָד הוּא חָכָם בְּעֵינָיו. וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה מֵהַמּוֹחַ הָאֱמִתִּי בְּקֻרְקֻרְתּוֹ בְּקַל יָכוֹל לְהָבִין שֶׁכָּל הַחָכְמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הֵם שְׁטוּתִים הֶבֶל הֲבָלִים וְאֵינָם בִּכְלַל חָכְמָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁעַל יָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לָבוֹא לְתַכְלִיתוֹ הָאֱמִתִּי וְהַנִּצְחִי שֶׁהוּא הָעִקָּר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הִנֵּה בִּדְבַר ה' מָאָסוּ וְחָכְמַת מָה לָהֶם. וּכְתִיב אֵיךְ תֹּאמְרוּ חֲכָמִים אֲנַחְנוּ וכו' וּכְתִיב אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וכו' כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל וכו' כִּי עִקַּר הַחָכְמָה הָאֱמִתִּית הִוא חָכְמַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁזָּכוּ לְהִתְחַכֵּם בֶּאֱמֶת לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתָם הַנִּצְחִי לְהָכִין לָהֶם צֵידָה לְדַרְכָּם הָאָרֹךְ עַד שֶׁזָּכוּ לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת. כִּי זֶה עִקַּר הַחָכְמָה בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת אֵיזֶהוּ חָכָם הָרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד. שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה הוּא כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל סוֹף כָּל דָּבָר מַה יִּהְיֶה נוֹלָד וְנִצְמַח מִזֶּה הָעֵסֶק וְהַחָכְמָה וְהָעִקָּר הוּא הַסּוֹף הָאַחֲרוֹן שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַשְׁכִּיל עַל דְּרָכָיו וּלְהִתְיַשֵּׁב הֵיטֵב מַה יִּהְיֶה נוֹלָד מִמַּעֲשָׂיו וַעֲסָקָיו בְּסוֹף הָאַחֲרוֹן. אֲשֶׁר לָזֶה אֵין זוֹכִין בְּשׁוּם חָכְמָה שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי חָכְמוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם חָכְמַת הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי אִם עַל-יְדֵי נֶדֶר. כִּי עִקַּר חָכְמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים הוּא לְהִשְׁתַּדֵּל לִפְרֹשׁ אֶת עַצְמָם מִזֶּה הָעוֹלָם לְגַמְרֵי עַד שֶׁזָּכוּ לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁשִּׁבְּרוּ כָּל הַתַּאֲוֹת בְּתַכְלִית עַד קָצֶה הָאַחֲרוֹן לְגַמְרֵי וּפֵרְשׁוּ עַצְמָן מִזֶּה הָעוֹלָם מִכֹּל וְכֹל וְלֹא נִשְׁאַר לָהֶם שׁוּם נִדְנוּד וְרֵיחַ מִשּׁוּם תַּאֲוָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. וְרַק צַדִּיקִים כְּאֵלֶּה הֵם יְכוֹלִין לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם וּלְהַחֲזִירָם לְמוּטָב כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְדַּבֵּק בָּהֶם. כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ לָזֶה לְתַכְלִית הַפְּרִישׁוּת בְּקֻרְקֻשָּׁה בֶּאֱמֶת. וְזֶה עִקַּר תַּכְלִיתוֹ לָנֶצַח אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה. אֲבָל לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה. וּזְעִירִין אִנּוּן דְּזָכְיָן לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם הוּא עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים כַּאֲשֶׁר לָהֶם וּלְתַלְמִידֵיהֶם וּלְתַלְמִידֵי תַּלְמִידֵיהֶם וכו'. כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים יְכוֹלִין לְתַקֵּן וּלְרַפְּאוֹת כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא חוֹלֶה גָּדוֹל בְּנֶפֶשׁ וְגוּף. כִּי כְּמוֹ שֶׁהַמַּבָּזֶה תַּלְמִיד חָכָם אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה לְהַמַּאֲמִין בְּצַדִּיקִים וְתַלְמִידֵיהֶם שֶׁהֵם הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֱמִתִּיִּים אֵין מַכָּה בָּעוֹלָם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהּ רְפוּאָה עַל יָדָם בִּבְחִינַת וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא הַנֶּאֱמָר עַל הַתּוֹרָה. כִּי הַתּוֹרָה אֵין יוֹדְעִין כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁפֵּרְשׁוּ אֶת עַצְמָם מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי שֶׁהֵם הַחֲכָמִים הָאֱמִתִּיִּים כַּנַּ"ל שֶׁהֵם יוֹדְעִים לִדְרֹשׁ אֶת הַתּוֹרָה וּלְפָרֵשׁ וּלְבָאֵר כָּל הַדְּרָכִים וְהָעֲצוֹת וְהַנְּתִיבוֹת וְהַתַּחְבּוּלוֹת שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם הָרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לְקַבֵּל רְפוּאָה לְכָל מִינֵי חֳלִי הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף שֶׁבָּעוֹלָם. אֲבָל לָאו כָּל אָדָם יוֹדֵעַ הֵיכָן הֵם הַצַּדִּיקִים הָאֲלּוּ. וְאֵיךְ זוֹכִין לְהַאֲמִין בָּהֶם וּלְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת. עַל-כֵּן הָעֵצָה לָזֶה הוּא נֶדֶר שֶׁיִּדֹּר אֵיזֶהוּ נֶדֶר וְיַקַּיֵּם אוֹתוֹ מִיָּד כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַנְּדָרִים הֵם בְּחִינַת פְּרִישׁוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נְדָרִים סְיָג לַפְּרִישׁוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִישׁ כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר לַה'. שֶׁכָּל הַנְּדָרִים שֶׁל הַכְּשֵׁרִים הָרוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת הוּא אֵיזֶהוּ נְזִירוּת וּפְרִישׁוּת שֶׁרוֹצֶה לְהַזִּיר וְלִפְרֹשׁ אֶת עַצְמוֹ מֵאֵיזֶהוּ תַּאֲוָה כְּדֵי לְהִתְקָרֵב לַה'. וְגַם כְּשֶׁנּוֹדֵר אֵיזֶהוּ נֶדֶר לְהֻקְדַּשׁ וּצְדָקָה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּרִישׁוּת. כִּי בְּעֵד זֶה הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹדֵר לִצְדָקָה הָיָה יָכֹל לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ אֵיזֶהוּ דְּבַר תַּאֲוָה אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכַיּוֹצֵא. וְהוּא שׁוֹבֵר תַּאֲוָתָיו וּפוֹרֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִזֹּאת הַתַּאֲוָה שֶׁהָיָה יָכֹל לְהַשִּׂיג עַל-יְדֵי זֶה הַמָּמוֹן וְלוֹקֵחַ הַמָּמוֹן וּמְנַדֵּר אוֹתוֹ לַה' לִצְדָקָה וְהֻקְדַּשׁ בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ. נִמְצָא שֶׁהַנְּדָרִים הֵם בְּחִינַת פְּרִישׁוּת עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר הוּא עוֹלֶה וּמְקֻשָּׁר עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁזָּכוּ לְתַכְלִית הַפְּרִישׁוּת בִּשְׁלֵמוּת וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים וּלְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם. מֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ רוֹאֶה שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְדַרְכֵיהֶם וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה בְּחִינַת פְּרִישׁוּת עַל-יְדֵי נֶדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּלֶא כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַאֲמִין בְּהַחֲכָמִים הַצַּדִּיקִים הַנִּפְלָאִים שֶׁזָּכוּ לִפְלִיאוֹת חָכְמָה וּפֵרְשׁוּ עַצְמָן מִזֶּה הָעוֹלָם לְגַמְרֵי. וְזֶהוּ הַגְּיִדָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם וְכוּ' שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְבַקְּשִׁין שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ יַגִּיד לָהֶם אֵיכָה אֵיפוֹא הוּא הָרוֹעֶה הָאֲמִתִּי וְה' יִתְבָּרֵךְ מֵשִׁיב לָהֶם. אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן שֶׁתֵּלֵךְ בְּדַרְכֵי אֲבוֹתָיִךְ הָרִאשׁוֹנִים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. הֱיִנוּ שֶׁתִּשְׁתַּדֵּל וְתִרְאֶה שֶׁלֹּא תַּטְעֶה אֶת עַצְמֵךְ שֶׁלֹּא תְּבַקֵּשׁ אֶת הָרוֹעֶה וְהַמַּנְהִיג בְּשִׁבִיל הֲנָאַת עַצְמֵךְ כְּדֵי שֶׁתַּגִּיעַ לְאֵיזֶה כָּבוֹד וּפַרְנָסָה וְהִתְמַנּוּת כְּפִי הַמְּצוּי עַכְשָׁו הָרְבֵּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. רַק כָּל חֶפְצֵךְ וּתְשׁוּקָתֵךְ לִמְצֹא הָרוֹעֶה וְהַמַּנְהִיג יִהְיֶה בְּשִׁבִיל הַתַּכְלִית לְבַד. כְּדֵי שֶׁתַּצִּילִיחַ בְּסוֹפֵךְ הָאַחֲרוֹן. וְעַל-כֵּן אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ וְכוּ' לְמִי לְהִתְקָרֵב צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן זֶהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל. כִּי יַעֲקֹב הָיָה רוֹעֶה צֹאן וְעַל-כֵּן מְרֻמָּז עַל יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת עַל פָּרִים וְאֵלִים וּכְבָשִׂים שֶׁכְּבָשִׂים הֵם

בְּחִינַת יַעֲקֹב וְזֶהוּ לְשׁוֹן עִקְבֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב. הַיְנוּ שֶׁתַּלֵּךְ בְּדַרְכָּךְ אֲבוֹתֶיךָ שֶׁעִקְּרָם הָיָה יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶגֶר כַּנַּ"ל. דְּהַיְנוּ שֶׁתְּקַבֵּל עָלֶיךָ בְּנֶגֶד אֵיזֶה דִּבּוּר פְּרִישׁוּת וּקְדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁיִּרְאֶה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאַתָּה חָפֵץ בָּאֱמֶת וְאַתָּה רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הָרוֹעֶה רַק בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת עַל-יְדֵי זֶה יְאִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת עֵינֶיךָ וְתִזְכֶּה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים וּלְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם בְּחִינַת וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וּכְשֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי נֶגֶד עַל-יְדֵי זֶה מִתְנוֹצְצִים בּוֹ אוֹרוֹת הָאֲבוֹת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְעִנְגּ שַׁבָּת שֶׁהוּא אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-יְדֵי זֶה נוֹפְלִים אוֹיְבָיו לְפָנָיו כִּי פּוֹעֵל בַּאֲכִילָתוֹ מַה שֶּׁפּוֹעֵל עַל-יְדֵי הַצּוֹם דְּהַיְנוּ לְהַפִּיל אוֹיְבָיו לְפָנָיו בְּחִינַת לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַכַּעַס הַבָּא מֵהַכָּבֵד נִתְעוֹרֵר הַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם שֶׁאֲחִיזָתוֹ בַּכָּבֵד שֶׁמְּלֵא דָּם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית הוּא מְתַקֵּן אֶת פָּנָיו וּמַחְזִיר לְעַצְמוֹ אֶת חָכְמָתוֹ וְכוּ' וְאוֹיְבָיו נוֹפְלִים לְפָנָיו וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַצּוֹם הַכָּבֵד נִכְנָע לִפְנֵי הַמֹּחַ. כִּי בְּיוֹם שֶׁהָאָדָם אוֹכֵל אָז הַכָּבֵד נִזּוֹן תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ לְהַמֹּחַ. נִמְצָא בְּיוֹם הָאֲכִילָה הַגְּדֻלָּה וְהַמְּמֻשָּׁלָה לְהַכָּבֵד. וּכְשֶׁמִּתְעַנֶּה אָז נִזּוֹן הַמֹּחַ תְּחִלָּה וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת עִנְגּ שַׁבָּת אָז אֵין צָרִיךְ לְצוּם וְכוּ' כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת קֹדֶשׁ הִיא וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וְאָז נִכְנָע הַכָּבֵד וְאָז נִתְבַּטֵּל כֹּחוֹ וְכוּ' עַיֵּן כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּלְקַשֵּׁר הָעִנְיָן הֵיטֵב. כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת עִנְגּ שַׁבָּת זֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּנוֹ וּרְפוּאָתוֹ לִפְגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁפָּגַם תְּחִלָּה. כִּי בְּשַׁבָּת נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת. כִּי כָּל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל יֵשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הַמַּחֲלֹקֶת הַנִּמְשָׁךְ מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל טָהוֹר וְטָמֵא וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מַחֲלֹקֶת הַרְבֵּה שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין מְבָרְרִין הֲלָכָה פְּסוּקָה מִשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם הַמַּחֲלֹקֶת דְּסִטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם. כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בִּכְמָה מְקוֹמוֹת. אֲבָל בְּשַׁבָּת הוּא בְּרוּר הֲלָכָה כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת שְׁבִיתָה וְנָיְחָא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כִּי אָז מִתְבַּטֵּל זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. כִּי שַׁבָּת אָגִין עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. עַל-כֵּן אָז הוּא בְּחִינַת בְּרוּר הֲלָכָה כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן אָז נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת בִּבְחִינַת לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם וְכוּ' וְזוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת וּלְהַכְנִיעַ וּלְתַקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. כִּי עִקַּר פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים נִמְשָׁךְ מֵהָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים שֶׁהֵם הַחוֹלְקִים הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. כִּי נִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם חֲכָמִים וּפִקְחִים. וְחוֹלְקִים עַל אַנְשֵׁי אֱמֶת הַחוֹלְקִים בְּתִמִּימוּת בְּעִקְבֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְכַנַּ"ל. אֲבָל בְּשַׁבָּת נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים כָּל הָאוֹיְבִים שֶׁהֵם הַחוֹלְקִים הַנַּ"ל עַל-כֵּן בְּשַׁבָּת נִתְחַזֵּק וְנִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים

בְּשִׁלֻּמּוּת. וְעִקַּר הַדָּבָר הוּא עִנְיַן הַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן אֲכִילַת שַׁבָּת וּמְבֹאָר לְעֵיל קְצָת. דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁבְּחֹל יֵשׁ אֲחִיזָה לְהַכָּבֵד כּוֹעֵס. כִּי בְּחִינַת אֲכִילַת חֹל הוּא בְּבְחִינַת הַכָּבֵד נִזּוֹן תְּחִלָּה. אֲבָל בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת הוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ וְאֵין לְהַכָּבֵד כּוֹעֵס אֲחִיזָה בּוֹ. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כֻּלּוֹ אֱלֹקוּת וְכָל הַמָּזוֹן הוּא רַק לְהַמֹּחַ וְהַדַּעַת כִּי אָז נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הַכָּבֵד לְגַבֵּי הַמֹּחַ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּשִׁלֻּמּוּת כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הוּא מֲחָמַת הַשּׁוֹנְאִים הַחוֹלְקִים שֶׁהֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְכַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים וּבֵין הַחֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם שֶׁהֵם חֲכָמִים שֶׁל שֶׁקֶר הֵן חֲכָמִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת מַמָּשׁ שֶׁהֵם הַפִּילוֹסוֹפִים וְהַמְחַקְּרִים הֵן כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל שֶׁל כָּל מִינֵי מִתְנַגְּדִים אֶל נְקֻדַּת הָאֱמֶת עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁבֵּינֵיהֶם הוּא בַּבְּחִינָה הַזֹּאת שֶׁהוּא הַחִלּוּק שֶׁבֵּין אֲכִילַת שַׁבָּת לַאֲכִילַת יְמֵי הַחֹל כִּי בְּחִינַת אֲכִילַת חֹל הוּא שֶׁהַכָּבֵד נִזּוֹן תְּחִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת עֲשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבֵד כּוֹעֵס שֶׁאָמַר הַלְּעִיטֵנִי נָא. וּבְחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת הוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ בְּחִינַת הַמֹּחַ נִזּוֹן תְּחִלָּה כַּנַּ"ל. כִּי חִיּוּת הָאָדָם נִמְשָׁךְ כְּפִי הָאֲכִילָה וּמִשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הַתַּאֲוֹת. הַיְנוּ כִּי הַחֲכָמִים שֶׁל הַשֶּׁקֶר הֵם מִסְטָרָא דְּעֵשָׂו. שֶׁהוּא בְּבְחִינַת הַכָּבֵד שֶׁהוּא מָלֵא דָּם שֶׁהוּא כְּלַל תַּאֲוֹת הַגּוּף שֶׁבָּאִים מֵרְתִיחַת הַדָּמִים שֶׁהוּא נִזּוֹן תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הַמֹּחַ. הַיְנוּ שֶׁבֶּאֱמֶת עִקַּר חָכְמָתָם כֻּלָּם הֵם רַק בְּשְׁבִיל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ בְּהַמְחַקְּרִים שֶׁכָּל חֲקִירָתָם הוּא בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה וְתַאֲוֹתָיו אֵיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּלִים נָאִים בֶּאֱמָנוּת גָּדוֹל וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה כְּגוֹן מְדִידָה וּמִסְפָּר וְכוּ' שֶׁהַכֹּל הוּא בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה לְצָרְכֵי הַגּוּף. וַאֲפִלּוּ שְׁאָר חָכְמוֹת הַדְּקִים יוֹתֵר. אֲבָל כָּל חָכְמָתָם וַחֲקִירָתָם בָּהֶם כֻּלָּם בְּשְׁבִיל תַּאֲוֹת הַגּוּף וּמְדוֹתָיו הָרָעִים. כִּי הֵם מְלֵאִים כָּל הַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ כִּי לֹא הִתְחִילוּ מִימֵיהֶם לְשַׁבֵּר שׁוּם תַּאֲוָה וּמִדָּה רָעָה וְכָל חֲקִירוֹתָם וְחָכְמָתָם הוּא בְּשְׁבִיל אֵיזֶה תַּאֲוָה וּמִדָּה רָעָה. כְּגוֹן כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לוֹ כָּבוֹד וְשֵׁם גָּדוֹל עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ אוֹ שֶׁיְּקַבֵּל מָמוֹן הַרְבֵּה וְהִתְמַנּוּת וְהִתְנַשְּׂאוּת אֵצֶל הַמְּלָכִים וְהַשָּׂרִים עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ כַּנּוֹדָע וּמְפֹרָסָם כָּל זֶה לַבְּקִיאִים קְצָת בָּהֶם וְכֵן אֲפִלּוּ בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָם כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁל שֶׁקֶר כֻּלָּם הֵם בְּשְׁבִיל תַּאֲוֹת הַגּוּף עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁנּוֹסְעִים לַצַּדִּיקִים מְפֻרְסָמִים וְכַוָּנָתָם בְּשְׁבִיל תַּאֲוֹת הַגּוּף. כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לְאֵיזֶה רַבָּנוּת וּמַנְהִיגוּת אוֹ לְאֵיזֶה פַּרְנָסָה. כַּאֲשֶׁר מָצוּי עַכְשָׁו הַרְבֵּה מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַכָּבֵד נִזּוֹן תְּחִלָּה דְּהַיְנוּ תַּאֲוֹת הַגּוּף שֶׁבָּא מִדַּם הַכָּבֵד הוּא נִזּוֹן תְּחִלָּה שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ הוּא בְּשְׁבִיל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה בְּשְׁבִיל תַּאֲוֹת הַגּוּף. כִּי כָּל חָכְמָתוֹ לְהָרַע שֶׁפְּנִימִיּוּת כַּוָּנָתוֹ הוּא רַק לְהַשִּׂיג תַּאֲוֹת הַגּוּף וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת אָז הַמֹּחַ נִזּוֹן תְּחִלָּה. הַיְנוּ שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ בַּעֲסָקָיו הוּא רַק בְּשְׁבִיל הַמֹּחַ וְהַדַּעַת דְּקֻדֻּשָּׁה. בְּשְׁבִיל לְהַגִּיעַ לְהַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי.

כִּי זוֹכִים לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁפֵּרְשׁוּ עַצְמָן מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי בְּתַתְכְּלִית הַקְּדֻשָּׁה וְהַפְּרִישׁוּת שֶׁכָּל חָכְמָתָם הִוא רַק חָכְמָה אֲמִתִּיִּית חָכְמַת הַתּוֹרָה חָכְמוֹת הָעוֹלָם הַבָּא אֵיךְ לְהַשִּׂיג וּלְהַגִּיעַ לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא. וְכָל הַמַּאֲמִינִים וּמִתְקָרְבִים לָהֶם וּלְתַלְמִידֵיהֶם וְכוּ' כָּל כַּוָּנָתָם לַשָּׁמַיִם לְבַד. כִּדֵּי לְהַשִּׂיג עַל יָדָם אֵיזֶה תִּקָּוֶה נִצְחִיִּית לָעוֹלָם הַבָּא. עַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת הַמֹּחַ נִזּוֹן תְּחִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת כִּי כָּל כַּוָּנָתָם הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַמֹּחַ וְהַדַּעַת הָאֲמִתִּי וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל כֵּן בְּחִינַת שַׁבָּת הוּא עֵצָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד כָּל הַהִתְנַגְּדוּת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם, הֵן מֵעַצְמוֹ הֵן מֵאֲחֵרִים, כִּי בְּכָל הַתַּאֲוֹות וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הַחוֹלְפִין וְעוֹבְרִין עָלָיו, צָרִיךְ לִזְכֹּר בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת. כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת שְׁבִיתָה וּבִטּוּל, שֶׁהוּא עֵצָה גְּדוֹלָה, שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁחוֹלֵף וְעוֹבֵר עָלָיו, יְבַטֵּל עַצְמוֹ אֵיזֶה שָׁעָה וְיִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּהַתַּכְלִית, כִּי כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם יָכוֹל לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ וְלִזְכֹּר בְּהַתַּכְלִית שֶׁהוּא לְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין-סוֹף יִתְבָּרַךְ. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר זֹאת בִּכְתָב, כִּי הוּא לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ. אֲבָל עַל-כָּל-פָּנִים כָּל יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִיתָם וְתִקְוָתָם לָנֶצַח, וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, יָכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַטִּרְדּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִיתָה וּבִטּוּל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמַּחְשָׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת וְכָל הַחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וָשֶׁקֶר. וְיִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת כָּל עָסָקָיו בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית, בִּבְחִינַת הַמֹּחַ נִזּוֹן תְּחִלָּה, שֶׁיִּהְיוּ אֲכִילָתוֹ וְכָל עָסָקָיו בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה הָאֲמִתִּי. לֹא שֶׁיִּהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם כָּל חָכְמָתוֹ וְתַחְבּוּלוֹתָיו בִּשְׁבִיל הָעוֹלָם-הַזֶּה וְהַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו בְּחִינַת הַגּוּף נִזּוֹן תְּחִלָּה. כִּי בְּחִינַת שַׁבָּת מְבַטֵּל בְּחִינַת אָחִיזַת עֵשָׂו וְכַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבָּנִים שֶׁנֶּחְלְפוּ בַּסּוֹף, שֶׁכְּשֶׁרוֹדְפִין אוֹתוֹ שֶׁרוֹצֶה לְכָנֵס אֶל הַגַּן (שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַגַּן-עֵדֶן) יַעֲמֹד עַצְמוֹ אֵצֶל שַׁבָּת, דְּהַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהָבֵן:

כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל, הֵם בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בִּבְרִכַּת הַמַּבְדִּיל, בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְעַל-כֵּן כָּל אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל קָדוֹשׁ, כִּי יִשְׂרָאֵל אֵינָם אוֹכְלִים שׁוּם מַאֲכָל מִיָּד, רַק צְרִיכִין לְהַמְתִּין הָרְבֵּה קֹדֶם שֶׁאוֹכְלִין, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם בְּכָל אֲכִילָתָם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחַ נִזּוֹן תְּחִלָּה. כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁעוֹמֵד בַּבֹּקֶר וְלִבּוֹ חָלָשׁ וְרוֹצֶה לֶאֱכֹל, אֲבָל אֵינוֹ אוֹכֵל מִיָּד, כִּי צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּטֹּל יָדָיו וְיִבָּרֵךְ וְיִתְפַּלֵּל, וְהַכְּשֵׁרִים וְהַיְרֵאִים מַמְתִּינִים יוֹתֵר, כִּי לוֹמְדִים גַּם אַחַר הַתְּפִלָּה קֹדֶם שֶׁאוֹכְלִים,

וּכְשֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל אֵינוֹ אוֹכֵל מִיָּד, כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה מִצְווֹת שֶׁעוֹשִׂין מִקֹּדֶם, שֶׁמְּקַדְּשִׁין הַמַּאֲכָל, כְּגוֹן בָּשָׂר צָרִיךְ שְׁחִיטָה וְנִקּוּר וּמְלִיחָה וַהֲדָחָה. וְכֵן לֶחֶם צְרִיכִין לִקַּח חַלָּה מִקֹּדֶם וְכַנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו וּלְבָרֵךְ. נִמְצָא שֶׁכָּל אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הַמְּתָנָה הָרַבֶּה, כִּי עַל-יְדֵי כָּל זֶה שֶׁמַּמְתִּינִין הָרְבֵּה קֹדֶם אֲכִילָתָן כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא שְׁבִיתָה וּבִטּוּל וּמַכְנִיעִין בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלְעִטֵנִי נָא, שֶׁחוֹטֵף הַמַּאֲכָל מִיָּד, אֲבָל מֵחֲמַת טָרְדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה וְתַאֲוֹתָיו, יוֹכֵל לִהְיוֹת שֶׁגַּם אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי יִשְׁכַּח חַס וְשָׁלוֹם בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה וְכֵיוֹצֵא אֶת הַהַכְלִית, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר לִזְכֹּר בְּכָל פַּעַם אֶת הַשַּׁבָּת, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּתוֹךְ תֹּקֶף הַטִּרְדָּא שֶׁל הָעוֹלָם-הַזֶּה, אוֹ כְּשֶׁבָּא לֶאֱכֹל וְכֵיוֹצֵא, יְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ אֵיזֶה שָׁעָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת, אָז יִזְכֶּה שֶׁהַמּחַ נִזּוֹן תְּחִילָה, וְיִהְיוּ נִכְנָעִים כָּל הַהִתְנַגְּדוּת וְהַשׁוֹנְאִים וְהַבַּלְבּוּלִים. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי נֶדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְשֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעִנְּג שַׁבָּת, וְאָז נִשְׁלָם תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים זוֹכִין לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּחַ נִזּוֹן תְּחִילָה, שֶׁיִּהְיוּ כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וְתַחְבּוּלוֹתָיו וַעֲסָקָיו בִּשְׁבִיל הַתְּכְלִית וְכַנַּ"ל, וְאָז נִכְנָעִין הַשּׁוֹנְאִים וְאָז זוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל שַׁמַּאי הַזָּקֵן שֶׁכָּל יָמָיו הָיָה אוֹכֵל לִכְבוֹד שַׁבָּת, מָצָא בְּהֵמָה נָאָה הָיָה אוֹמֵר זוֹ לִכְבוֹד שַׁבָּת מָצָא אַחֶרֶת נָאָה הֵימֶנָּה וְכוּ'. נִמְצָא כָּל יָמָיו הָיָה אוֹכֵל לִכְבוֹד שַׁבָּת, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַהַמְתָּנָה שֶׁהָיָה מַמְתִּין קֹדֶם שֶׁאוֹכֵל, עַד שֶׁמָּצָא אַחֶרֶת הָיְתָה אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת עִנּוּג שַׁבָּת, עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר הֵכִין אוֹתָהּ לְשַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר כְּשֶׁזּוֹכְרִין אֶת הַשַּׁבָּת תָּמִיד וּמַמְתִּינִין מִלֶּאֱכֹל הַדִּבּוּר עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא הַתְּכְלִית, עַל-יְדֵי-זֶה כָּל אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת עִנּוּג שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּחַ נִזּוֹן תְּחִילָה, מֵאַחַר שֶׁחוֹשֵׁב בַּאֲכִילָתוֹ בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל הִלֵּל מִדָּה אַחֶרֶת הָיְתָה בּוֹ, שֶׁהָיָה אוֹמֵר בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם. כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשַּׁמַּאי הָיָה קַפְּדָן וְהִלֵּל הָיָה עָנָו וְסַבְלָן, וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכְּשֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר אֵיזֶה מִדָּה רָעָה, כָּל מַה שֶּׁהוּא מְשֻׁקָּע בָּהּ יוֹתֵר צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּהּ לְשַׁבְּרָהּ בְּיוֹתֵר מְהֻפָּךְ אֶל הֵפֶךְ. עַל-כֵּן שַׁמַּאי שֶׁהָיָה קַפְּדָן עַל-כָּרְחָךְ לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת הַכָּבֵד כּוֹעֵס בְּחִינַת הַכָּבֵד נִזּוֹן תְּחִילָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת חֹל, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁפֵּרֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מֵהַמַּאֲכָל לְגַמְרֵי וְהִצְנִיעוֹ לְשַׁבָּת, וְאָז דַּיְקָא נִמְשַׁךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, אֲבָל הִלֵּל שֶׁהָיָה עָנָו, לֹא הָיָה צָרִיךְ יְגִיעָה כָּל כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל הַמַּאֲכָל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה אוֹכֵל בְּכָל

יוֹם מַה שֶּׁהִזְמִין לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיְתָה אֲכִילָתוֹ רַק בִּבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַכַּעַס. כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה לְבַד שֶׁבֵּרַךְ עַל הַמַּאֲכָל הָיָה יָכוֹל לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל הַמַּאֲכָל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהִלֵּל הָיָה אוֹמֵר, בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם, בָּרוּךְ ה' דַּיְקָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה לְבַד שֶׁבֵּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַצְנִיעַ הַמַּאֲכָל לְשַׁבָּת וּלְאָכְלוֹ אַחַר-כָּךְ כְּמוֹ שַׁמַּאי, כִּי לֹא הָיָה קַפְדָּן עַל כֵּן הָיָה מַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה לְבַד, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם עַל פָּסוּק זֶה, בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם, בְּכָל יוֹם וְיוֹם תֵּן לוֹ מְעַיִן בְּרִכּוֹתָיו. הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל-יְדֵי-זֶה לְבַד מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת, כִּי הוּא מְקוֹר הַבְּרָכָה:

חלק ז

הַכְּלַל שֶׁעִקַּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים, לְהַאֲמִין וּלְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם הֵם הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי כָּל חָכְמָתָם לַחְשֹׁב עַל תַּכְלִיתָם לְהַחְלִיף הָעוֹלָם הָעוֹבֵר בְּעוֹלָם קַיָּם לָנֶצַח, שֶׁרַק זֶה נִקְרָא חָכְמָה כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵן לְשׁוֹן אַחַת וְכוּ', שֶׁאֵין שׁוּם חָכְמָה רַק לְיִרְאָה אֶת ה' וְלִפְרֹשׁ מִזֶּה הָעוֹלָם לְגַמְרֵי. וְאִם לַאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כָּל-פָּנִים רָאוּי לוֹ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ נֶגֶד אֵלּוּ הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וּלְהַאֲמִין בָּהֶם וּלְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית וּבְוַדַּאי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב עַל יָדָם. וְזֶה עִקַּר הַחָכְמָה אֱמִתִּיִּית, אֲבָל שְׁאָר כָּל הַחָכְמוֹת הֵם הֶבֶל וְרִיק, מֵאַחַר שֶׁכָּל חָכְמָתָם הוּא חָכְמוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה הַכְּלֶה וְנִפְסָד, כִּי כָּל חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַמְּחֻקָּרִים שְׁנִתְעוּ לְמָקוֹם שֶׁנִּתְעוּ, הַכֹּל הוּא רַק מֻחָמַת תַּאֲוֹות רָעוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, כִּי כֻּלָּם מְלֵאִים תַּאֲוֹות וּמִדּוֹת רָעוֹת, וְכָל חַכְמֵיהֶם הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים כֻּלָּם הָיוּ מְשֻׁקָּעִים מְאֹד בְּכָל הַתַּאֲוֹות וְהַמִּדּוֹת בְּנַאוּף וּמָמוֹן וְכָבוֹד וַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְנִצָּחוֹן וְקִנְטוּר וְכוּ', כַּיָּדוּעַ לַבָּקִי בָּהֶם, וּמִשָּׁם בָּא כָּל חָכְמָתָם. וְאִיתָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ, שֶׁגַּם מַה שֶּׁמְּחַקְּרִים בְּחָכְמָתָם וּמוֹדִים בְּהַשְׁאֵרַת הַנֶּפֶשׁ, גַּם זֶה מֻחָמַת תַּאֲוֹות, כִּי חֻפְּצִים שֶׁיַּצְלִיחוּ בְּדַרְכָּם הָרַע גַּם אַחַר מִיתָתָם, כְּדֵי שֶׁיֵּעָרֵב לָהֶם תַּאֲוֹותֵיהֶם בְּזֶה הָעוֹלָם, עַל כֵּן אוֹמְרִים שֶׁעַל-יְדֵי חֲקִירוֹת חָכְמָתָם יַצְלִיחוּ עַל-יְדֵי-זֶה גַּם לָנֶצַח, כִּי אִם לַאו רַע לָהֶם מְאֹד מַה שֶּׁבֵּין הַיּוֹם לְמָחָר יִפְלוּ פְּגָרִים מֵתִים, וּמַה יִּשְׁאַר מֵהֶם, עַל כֵּן הֵם מוֹדִים בְּהַשְׁאֵרַת הַנֶּפֶשׁ וְאוֹמְרִים הַצְלָחַת הַנֶּפֶשׁ לָנֶצַח הוּא עַל-יְדֵי חָכְמוֹת, וְהַכֹּל מֻחָמַת הַתַּאֲוֹות וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁרוֹצִים לְמַלְאוֹת כִּרְסָם בְּכָל הַתַּאֲוֹות וְשֶׁיִּהְיֶה לָהֶם שֵׁם גָּדוֹל וְכָבוֹד בֵּין הַמְּלָכִים וְעַל-יְדֵי-זֶה יַצְלִיחוּ גַּם אַחַר מִיתָתָם. אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר הַצְלָחַת

הַנֶּפֶשׁ לְאַחַר מִיתָה הוּא כְּפִי מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ מִתַּאֲוֹוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְעָסַק בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכַמְּבֹאָר בְּסִימָן י"ט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא וּבְמָקוֹם אַחֵר. עַל כֵּן עִקַּר הַתַּכְלִית הַטּוֹב וְהַנִּצְחִי יְזכּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִים שֶׁהִתְחַכְּמוּ בְּחָכְמָה אֲמִתִּיִית, וּפֵרְשׁוּ אֶת עַצְמָם מִתַּאֲוֹוֹת עוֹלָם-הַזֶּה לְגַמְרֵי, וּשְׁאָר הָעוֹלָם יִהְיֶה לָהֶם חֵלֶק טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וּלְהַאֲמִין בָּם וְלֵילֵךְ בִּדְרָכֵיהֶם. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהַמְּבַזֶּה תַּלְמִיד-חָכָם הוּא אֶפִּיקוֹרֶס, שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא:

חלק ח

וְזֶה פֵּרוּשׁ הָאֲגָדָה הַפְּלִיאָה מְאֹד בְּעִנְיַן הַסָּבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא, אֲשֶׁר כָּל אָדָם יִשְׁתּוֹמֵם עָלֶיהָ, וּכְבָר פֵּרֵשׁ אַדּוּמוֹ"ר זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּדַרְכֵי הַשָּׂגוֹתָיו הַגְּבוֹהוֹת וְהָעֲמוּקוֹת מְאֹד רֹב הַמַּאֲמָרִים כֻּלָּם, רַק שְׁנֵי מַאֲמָרִים לֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ מִפִּיו. שֶׁהֵם גַּבְרָא דְּאוֹזִיף וְרֵיחֲיָא דְּתְבִירָא. גַּם הַסִּפּוּר שֶׁקָּדֶם שְׁאֵלוֹתֵיהֶם אֵיךְ דִּבֵּר הַקֵּיסָר עִם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא, וְהַסִּפּוּר שֶׁאַחַר-כָּךְ אֵיךְ הֵבִיאָם לִסְפִינָתוֹ וְכוּ', בְּכָל זֶה לֹא זָכִינוּ שֶׁיְּגַלֶּה לָנוּ הָרְמָזִים שֶׁבָּהֶם, וּכְבָר שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָיָה מִתְנַעְגֵּעַ לְגַלּוֹת גַּם עַל כָּל זֶה, אַךְ לֹא עָלְתָה בְּיָדֵינוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים. כִּי גַּם מַה שֶּׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, לֹא הָיִינוּ כְּדַאי, רַק שֶׁחָמְלַת ה' וְחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל גָּבַר עָלֵינוּ לִשְׁמֹעַ כָּל מַה שֶּׁשָּׁמַעְנוּ בְּעֶזְרָתוֹ הַגְּדוֹלָה יִשְׁתַּבַּח לָנֶצַח. עַתָּה הֵעִיר ה' אֶת לְבָבִי וּפָקַח אֶת עֵינַי לִמְצוֹא בָּהֶם דְּבָרִים שֶׁל טַעַם, בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ:

וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא (בְּכוֹרוֹת דַּף ח):

גְּמָרָא:

אָמַר לֵיהּ קֵיסָר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא נָחָשׁ לְכַמָּה מֵעַבֵּר וּמוֹלִיד, אָמַר לֵיהּ לְשִׁבְעָה שְׁנִין, וְהָא סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא אַרְבְּעוּהָ וְאוֹלִיד לִתְלַת. הַנָּהוּ מְעֻבָּרִין הָווּ מֵעִקָּרָא אַרְבָּעָה שְׁנִין. וְהָא מְשַׁמְּשֵׁי שְׁמוּשֵׁי. אִינְהוּ נַמֵּי מְשַׁמְּשֵׁי כְּאָדָם. וְהָא חֲכִימִין אִינּוּן, אֶנַן חֲכִימִין מִינַּיְהוּ. אִי חֲכִימַת, זִיל זָכִינְהוּ וְאַיְתִינְהוּ לִי, אָמַר לֵיהּ כַּמָּה הָווּ שִׁשִּׁים גַּבְרֵי אָמַר לֵיהּ עָבִיד לִי סְפִינְתָּא דְּסִ' בָּתֵּי וְכָל בֵּיתָא שַׁדֵּי בָּהּ סִ' בסתרקי. עָבִיד לֵיהּ, כִּי מָטָא לְהָתָם עָל לְבֵי טַבְחָא, אַשְׁכְּחֵיהּ לְהַהוּא גַּבְרָא דְּקָא עָבִיד חֵיוּתָא, אָמַר לֵיהּ רֵישָׁא אִית לָךְ לְזַבִּינֵיהּ, אָמַר לֵיהּ אֵין, אָמַר לֵיהּ רֵישָׁא בְּכַמָּה, אָמַר לֵיהּ בְּפַלְגָא דְּזוּזָא, יָהֵב לֵיהּ. לְסוֹף אָמַר לֵיהּ הַב לִי רֵישָׁךְ, יָהֵב לֵיהּ חַד רֵישָׁא דְּחֵיוּתָא, אָמַר לֵיהּ אֲנָא רֵישָׁא דְּחֵיוּתָא אֲמָרִי לָךְ, אֲנָא רֵישָׁךְ אֲמָרִי לָךְ. אָמַר לֵיהּ אִי בָּעִית דְּאַשְׁבְּקָךְ סַגֵּי אַחְוֵי לִי פִּתְחָא דְּבֵי אַתּוּנָא. אָמַר לֵיהּ מִסְתְּפִינָא, דְּכָל דְּמַחְוֵי לְהוּ קָטְלֵי לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ דְּרֵי כְּרוּכְיָא דְּקָנְיָא, וְכִי מָטִית לְהָתָם זַקְפִיהּ כְּמַאן דְּקָא מִתְפַּח. אָזַל אַשְׁכַּח דְּרַבְנָאי מְגַוְּאֵי וּדְרַבְנָאי מִבָּרְאֵי, דְּאִי חָזֵי כַּרְעָא דְּעַיְלָא קָטְלֵיהּ לֵיהּ

לְבַרַאי וּדְנַפְקָא קַטְלֵי לְהוּ לְגַוָּאֵי, אַפְכֵיהּ לְסַנְדְּלֵיהּ קַטְלֵי לְהוּ לְגַוָּאֵי, אַפְכֵיהּ לְסַנְדְּלֵיהּ קַטְלִינְהוּ לְכֻלְּהוּ. אָזַל אַשְׁכַּח יְנוּקֵי מְלְעֵיל וְסָבֵי מִתַּתָּאֵי, אָמַר אִי יַהִיבְנָא שְׁלָמָא לְהַנָּהוּ קַטְלֵי לֵיהּ הַנֵּי סַבְרֵי אֲנַן עֲדִיפִינַן דִּיתַבְנָן לְעֵיל וְאַנְהוּ לְתַתָּא. אִי יַהִיבְנָא לְהַנֵּי קַטְלֵי לִי הַנֵּי, סַבְרֵי אֲנַן עֲדִיפִינַן דַּאֲנַן קְשִׁישֵׁי וְאִינְהוּ דַּרְדְּקֵי. אָמַר לְהוּ שְׁלָמָא לְכוּ. אַמְרֵי לֵיהּ מַאי עֲבִידְתִּיךְ, אָמַר לְהוּ חֲכִימָא דִּיהוּדְאֵי אֲנָא אָתֵאי לְמִגְמַר חָכְמָה מִנַּיְכוּ. אַמְרֵי לֵיהּ אִי הָכֵי נִבְעֵי מִינָךְ מִלְּתָא, אָמַר לְהוּ לְחַיֵּי, אִי זָכִיתוּ לִי כָּל דִּבְעִיתוּ עֲבִידוּ לִי וְאִי זָכִינָא לְכוּ אִכְלוּ נַהֲמָא גַּבָּאי דִּידִי בִּסְפִינְתָּא. עַד כַּאן לְשׁוֹן הַגְּמָרָא:

רַשִׁ"י:

לְכַמָּה מִעַבֵּר וּמוֹלִיד. כַּמָּה שׁוֹהֶה עֻבְּרוֹ בְּמֵעָיו, דְּבֵי אֲתוּנָא. מָקוֹם, וְהָא מְשַׁמְּשֵׁי שְׁמוּשֵׁי. וְאִי הֲווּ מִעַבְּרֵי לֹא הֲווּ מְשַׁמְּשָׁא, שָׁדֲרֵךְ חַיָּה וּבְהֵמָה לְאַחַר שֶׁנִּתְעַבְּרָה אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת זָכָר, וְהָא חֲכִימֵי. הֲנֵי סָבֵי וְיָרְדוּ לְסוֹף הַמַּעֲשֶׂה, זְכִינְהוּ. נַצְחֵם בְּחָכְמָתְךָ, בסתרקי. כְּסָאוֹת, כִּי מָטָא לְהָתָם, לַכְּרַךְ שֶׁלָּהֶם, עָבִיד חִיוּתָא. מְנַתֵּחַ בְּהֵמָה, וַאֲנָא רֵישָׁא דְּחַיּוּתָא אַמְרֵי לָךְ. בִּתְמִיהָה, סַגֵּי. צָעוֹד וְלֵךְ לְפָנַי, דֶּרֶי כְּרוּכָא דְּקַנֵּי. טוֹל חֲבִילָה שֶׁל קַנִּים, וְכִי מָטִית הָתָם. כְּנֶגֶד הַפֶּתַח, זְקוֹף הַחֲבִילָה. כְּמַאן דְּמִתְפַּח. כְּאָדָם הָעוֹמֵד לָפוּשׁ, אָזַל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אַשְׁכַּח דְּרַבָּנַאי. אוֹרְבִים, מֵאַבָּרַאי. שֶׁלֹּא יֵצֵא אֶחָד מֵהַזְּקֵנִים לַחוּץ, מִגַּוָּאֵי. שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אֶחָד לִכְנֵס, וְכִי חָזֵי הַנָּךְ סָבֵי כַּרְעָא דְּעֵילָא קַטְלֵי לְבַרָּאֵי. שֶׁהָיְתָה אַסְקוּפַּת הַחֵדֶר עֲבָה וְנִשְׁפָּכִין סוּבִין אוֹ אֵפֶר עָלֶיהָ וְנִכֶּרֶת בָּהּ פְּסִיעוֹת אָדָם, וְכִי חָזֵי כַּרְעָא דְּעֵילֵי. קַטְלֵי לַשּׁוֹמְרִים בַּרָּאֵי שֶׁהִנִּיחוּ לָבֹא, וְכִי חָזֵי כַּרְעָא דְּנַפְקָא קַטְלֵי לְגַוָּואֵי שֶׁהִנִּיחוּ לָצֵאת. וְהַשּׁוֹמְרִים לֹא הָיוּ הוֹרְגִים שׁוּם אָדָם אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס כֻּלּוֹ לִפְנִים עַל כָּרְחוֹ אוֹ אֶחָד יוֹצֵא כֻּלּוֹ לַחוּץ. אַכְפֵּיהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְסַנְדְּלוֹ וְעָמַד עַל הָאַסְקוּפָּה. וְנִרְאֶה פְּסִיעָה אַחַת נִכְנֶסֶת וּפְסִיעָה אַחַת יוֹצֵאת וְדָחְפוּהָ הַשּׁוֹמְרִים וְיָצָא. וּכְשֶׁבָּאוּ הַזְּקֵנִים וְרָאוּ כֵּן וְדָמוּ שֶׁשְּׁנֵי בְּנֵי אָדָם הֵן אֶחָד נִכְנַס וְאֶחָד יוֹצֵא. וְקַטְלִינְהוּ לְכֻלְּהוּ הַשּׁוֹמְרִים. וְאַחַר-כָּךְ נִכְנַס רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. יְנוּקֵי מִלְּעֵיל. בַּעֲלֵיהֶ, לְהָרַע נִתְכַּוְּנוּ. שֶׁהַנּוֹתֵן שָׁלוֹם לָעֲלִיּוֹנִים תְּחִילָּה הוֹרְגִין אוֹתוֹ הַתַּחְתּוֹנִים וְאָמְרוּ אָנוּ הַזְּקֵנִים. וְלֹא הָיָה לְךָ לִתֵּן שָׁלוֹם לְהַבְּחוּרִים תְּחִילָּה. וְהַנּוֹתֵן שָׁלוֹם לַזְּקֵנִים. הוֹרְגִין אוֹתוֹ הַבְּחוּרִים וְאוֹמְרִים הֲלֹא רְאִיתָ חֲשׁוּבִים מֵהֶם שֶׁאָנַחְנוּ לְמַעְלָה וְהֵם לְמַטָּה. מַאי עֲבִידְתָּךְ. מַאי בָּעֵית הָכָא. אִי הָכִי דַּחֲכִימַת נִבְעֵי אֲנַן מִינָךְ. אִי זָכִיתוּ לִי. אִם תְּנַצְּחוּנִי:

כִּי הֵקֵיסָר שָׁאַל לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא, נָחָשׁ לְכַמָּה מִעַבֵּר וּמוֹלִיד. נָחָשׁ הַיְנוּ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל. לְכַמָּה מִעַבֵּר וּמוֹלִיד. פֵּרוּשׁ, מְהֵיכָן נִמְשַׁךְ הָעִבּוּר וְהַלֵּדָה שֶׁל חָכְמוֹתֵיהֶם, כַּמָּה זְמַן וְיִגִּיעוֹת צְרִיכִין לְהוֹלִיד חָכְמוֹת כָּאֵלּוּ. אָמַר לֵיהּ לְשִׁבְעָה שְׁנִין. זֶה בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה מִדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה שָׁנִים.

כִּי יֵשׁ בְּחִינַת שֶׁבַע שָׁנִים טוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת ז' מִדּוֹת טוֹבוֹת. וְיֵשׁ שִׁבְעָה שָׁנִים רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרָעוֹת שֶׁהֵם ז' מִדּוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וּמִדּוֹת. וְהֵשִׁיב לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא שֶׁכָּל חָכְמוֹתֵיהֶם נִמְשָׁךְ רַק מֵהַשִּׁבְעָה מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם מְשֻׁקָּעִים בְּכָל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁכְּלוּלִים בִּבְחִינַת שִׁבְעָה שָׁנִים וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל חָכְמוֹתֵיהֶם. כִּי כָּל חָכְמוֹתֵיהֶם הֵם רַק מֵחֶמֶת תַּאֲוֹוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְכַנַּ"ל. וְשָׁאַל לוֹ, וְהָא סָבֵי דְּבֵי אָתוּנָא אַרְבְּעוּהָ וְאוֹלִיד לְתַלַּת. תְּלַת זֶה בְּחִינַת ג' הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חב"ד חָכְמָה בִּינָה דַּעַת. כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים כַּיָּדוּעַ. וְגַם בְּהַסִּטְרָא-אַחֲרָא יֵשׁ בְּחִינַת ז' יְמֵי הַבִּנְיָן שֶׁהֵם בְּחִינַת ז' מִדּוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, וְג' רִאשׁוֹנוֹת חב"ד שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה וְשֵׂכֶל. וְשָׁאַל לוֹ הֲלֹא סָבֵי דְּבֵי אָתוּנָא נִסּוּ הַדָּבָר וְהוֹלִידוּ לְשָׁלֹשׁ. הַיְנוּ שֶׁהֵם אוֹמְרִים שֶׁכָּל חָכְמוֹתֵיהֶם נוֹלָדִים רַק עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁכָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת לֹא עַל-יְדֵי תַּאֲוֹוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת. כִּי הֵם אוֹמְרִים שֶׁבָּאִים עַל חָכְמָתָם רַק עַל-יְדֵי חֲקִירַת הַשֵּׂכֶל. הֵשִׁיב לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא, הֲנָהוּ מְעַבְּרִין הֲווּ מֵעִיקָּרָא אַרְבָּעָה שְׁנִין. הַיְנוּ שֶׁבֶּאֱמֶת כְּשֶׁחוֹקְרִין וּבָאִים עַל חָכְמָתָם נִדְמֶה שֶׁהוּא מֵחֶמֶת חִיּוּב הַשֵּׂכֶל, אֲבָל הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֶמֶת הַתַּאֲוֹוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם מְלֵאִים וּמְעֻבָּרִים מֵהֶם מִקֹּדֶם. וְתַאֲוָתָם וּמִדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת מְסַבְּבִים בְּדַעְתָּם וּמְבִיאִים אוֹתָם לְחָכְמוֹת כָּאֵלּוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה שְׁנִין. כִּי כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וּמִדּוֹת נִמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כַּיָּדוּעַ וּמוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁכָּל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲוֹוֹת כְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה מִדּוֹת וְכֻלָּם נִמְשָׁכִין מִד' יְסוֹדוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הֵם ד' אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם. אֲבָל הֵם נָפְלוּ עַל-יְדֵי תַּאֲוֹוֹתֵיהֶם לְהָרַע שֶׁל כָּל הַד' יְסוֹדוֹת, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל חָכְמָתָם וְשִׂכְלָם. וְזֶהוּ הַנְהוּ מְעַבְּרִין הֲווּ מֵעִקָּרָא ד' שְׁנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַד' יְסוֹדוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וּמֵחֶמֶת שֶׁהֵם מְלֵאִים מֵהֶם מִקֹּדֶם, עַל-יְדֵי-זֶה מְסַתֵּבֵב בְּדַעְתָּם כָּל אֵלּוּ הַחָכְמוֹת. כִּי הַמַּחְשָׁבוֹת וְהַחָכְמָה שֶׁבָּאָדָם הוּא כְּפִי הַמִּדּוֹת שֶׁאוֹחֵז בָּהֶם כַּמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, שֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ (בְּסוֹף סִימָן כט עַיֵּן שָׁם). וְהָא מְשַׁמְּשֵׁי שְׁמוּשֵׁי. שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ וַהֲלֹא הֵם מִתְיַגְּעִים וּמְשַׁמְּשִׁין חַכְמֵיהֶם בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת הָרֵעִים שֶׁלָּהֶם. כִּי שִׁמּוּשׁ תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת הֲהֶלְכוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, מֵחֶמֶת שֶׁעִקַּר הֲלָכוֹת מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי שִׁמּוּשׁ תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים. אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי גַּם הַהוֹלְכִים אַחַר הֶבֶל שֶׁל חָכְמוֹתֵיהֶם הֵם מְשַׁמְּשִׁים גַּם כֵּן חַכְמֵיהֶם וּמְקַבְּלִין חָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת מֵהֶם, וְהֵשִׁיבוֹ לוֹ, אֵינָהוּ נַמֵּי מְשַׁמְּשֵׁי כְּאָדָם. שֶׁהֲאֱמֶת הוּא כֵּן שֶׁהֵם מְשַׁמְּשִׁים חַכְמֵיהֶם, אֲבָל הוּא רַק כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם, כִּי עִקַּר הָאָדָם הֵם יִשְׂרְאֵל שֶׁקְּרוּיִים אָדָם, שֶׁעוֹסְקִין בְּחָכְמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. וְהָעוֹסְקִין בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת מִתְדַּמִּין עַצְמָן כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם וּמְשַׁמְּשִׁין גַּם כֵּן חַכְמֵיהֶם. אֲבָל יֵשׁ הֶפְרֵשׁ וְהֶבְדֵּל בֵּינָם לְבֵינֵינוּ, כִּי

אָנוּ מְשַׁמְּשִׁין חָכְמֵינוּ בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית, וְהֵם מְשַׁמְּשִׁים חָכְמֵיהֶם וּפְנִימִיּוּת כַּוָּנָתָם בִּשְׁבִיל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁיִּקָּבֵל חָכְמוֹת הָרְפוּאוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמוֹן שֶׁיִּקָּבֵל עַל-יְדֵי שֶׁיַּהֲרֹג אֲלָפִים נְפָשׁוֹת בִּרְפוּאוֹתָיו שֶׁל שֶׁקֶר (כַּמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר לְהִתְרַחֵק מִדְּאִקְטוֹירִים כִּי הֵם רוֹצְחִים נְפָשׁוֹת בִּרְפוּאוֹתֵיהֶם):

וְהָא חָכְמִין אִינּוּן, אֲנַן חֲכִימִין מַנַּיְהוּ. זֶהוּ כִּפְשׁוּטוֹ, שֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ, וַהֲלֹא אָנוּ רוֹאִין שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם חֲכָמִים שֶׁבָּאִים עַל חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת לַעֲשׂוֹת כֵּלִים נִפְלָאִים וְכַיּוֹצֵא. הֵשִׁיב לוֹ כִּפְשׁוּטוֹ, אֲנַן חֲכִימִין מַנַּיְהוּ. כִּי כָּל חָכְמָתָם הוּא בְּעִסְקֵי עוֹלָם-הַזֶּה וְכַנַּ"ל, אֲבָל כָּל חָכְמוֹתֵינוּ הוּא בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן לְבַד, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אָנוּ חֲכָמִים יוֹתֵר מֵהֶם. וּבֶאֱמֶת אִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיִּגְעוּ וְטָרְחוּ הַרְבֵּה בֶּאֱמֶת בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית וּפֵרְשׁוּ אֶת עַצְמָם מֵהָעוֹלָם-הַזֶּה לְגַמְרֵי, זָכוּ אַחַר-כָּךְ לְהַשִּׂיג גַּם חָכְמָתָם עַל בּוּרְיָהּ, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּכַמָּה צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ בְּקִיאִים בְּכָל הַשִּׁבְעָה חָכְמוֹתיוֹתֵר מֵהֶם הַרְבֵּה, רַק אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים אָסוּר לָהֶם לַעֲסֹק בָּהֶם, כִּי יֵשׁ בָּהֶם אַבְנֵי נֶגֶף, וְגַם אֲפִלּוּ אִלּוּ הָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים הֵם חֲכָמִים יוֹתֵר מֵהֶם, מֵאַחַר שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם עוֹבְרִים וְעוֹלִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה סִימָן ס"ד). אֲבָל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בְּקִיאִין גַּם בְּכָל הַחָכְמוֹת יוֹתֵר מֵהֶם הַרְבֵּה. אִי חֲכִימַת זִיל זָכִינְהוּ וְכוּ', אָמַר לֵיהּ כַּמָּה הֲווּ שִׁתִּין גַּבְרֵי, אָמַר לֵיהּ עָבִיד לִי סְפִינְתָּא וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהֵשִׁיב לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא שֶׁלָּנֶצַח אוֹתָם הַחֲכָמִים הַחִיצוֹנִים צְרִיכִים לַחְגֹּר מָתְנָיו מְאֹד, וּצְרִיכִים לִהְיוֹת גִּבּוֹר גָּדוֹל בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים-טוֹבִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְנַצֵּחַ אוֹתָם. וְזֶה שֶׁאָמַר לֵיהּ, עָבִיד לִי סְפִינְתָּא, הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת סְפִינָה, בְּחִינַת הֵיתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר. כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא יַם סוֹעֵר וְזוֹעֵף, כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים, וְכַאֲשֶׁר יָכוֹל כָּל אָדָם לְהָבִין בְּנַפְשׁוֹ מַה נַּעֲשָׂה עִמּוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם וְאֵיךְ מְצוּלַת הַיָּם סוֹעֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם וְלַעֲבֹר זֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת יַם סוֹעֵר, צְרִיכִים לָזֶה סְפִינָה חֲזָקָה מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁאֵין זוֹכִין לָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם יוֹדְעִים לִדְרשׁ וּלְפָרֵשׁ לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עוֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים, שֶׁהֵם עוֹשִׂים מְלָאכָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה בְּמַיִם רַבִּים בְּמַיִם הַשּׁוֹטְפִים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה, כִּי רַק הֵם רוֹאִים מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלַת הַיָּם, שֶׁהוּא זֶה הָעוֹלָם, מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִם כָּל אֶחָד, אֵיךְ גַּלֵּי הַיָּם וּמִשְׁבָּרָיו עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְרַק הֵם יוֹדְעִים לְהַצִּיל הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִים אֲלֵיהֶם מִמְּצוּלוֹת הַיָּם הַזֶּה, עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתָם לְתוֹךְ סְפִינוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשׁוֹת וְהַחֲזָקוֹת, שֶׁהֵם הַתּוֹרוֹת הַנִּפְלָאוֹת שֶׁמְּגַלִּים לָנוּ. וְזֶה בְּחִינַת סְפִינְתָּא שֶׁל שִׁתִּין בָּתֵּי, זֶה בְּחִינַת שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת

שֶׁל הַשַּ"ס, שֶׁהֵם כְּלַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּי שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְכָל בֵּיתָא שֶׁדֵּי בֵּיהּ שִׁתִּין בַּסְתַּרְקִין, פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּסָּאוֹת, זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד כַּנּוֹדָע, בְּחִינַת כִּסֵּא מַלְכוּת. וְעַל-כֵּן דָּוִד שֶׁעָסַק כָּל יָמָיו בִּתְפִלָּה הִרְבֵּה עַד שֶׁזָּכָה לְחַבֵּר סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהוּא כְּלַל זְמִירוֹת וּתְפִלַּת יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן זָכָה לְכִסֵּא מַלְכוּת לָנֶצַח. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁתִּין בַּסְתַּרְקִין, כִּי הַתְּפִלָּה כְּלוּלָה מִשִּׁשִּׁים, בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת. וְדָיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הַחֲכָמִים דְּסִטְרָא-אַחֲרָא שֶׁהֵם גַּם-כֵּן בְּחִינַת שִׁשִּׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם כַּמָּה הֲוּוּ שִׁתִּין גַּבְרֵי. כִּי יוֹנְקִים מִבְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת. כִּי עַל-פִּי פִּשׁוּטוֹ נֶאֱמַר זֶה הַפָּסוּק שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל בְּנֵי עֵשָׂו וּבְנֵי הַפִּלַגְשִׁים שֶׁל אַבְרָהָם וְכוּ' שֶׁהֵם בְּמִסְפַּר שִׁשִּׁים, וּמֵהֶם נִבְחַר אַחַת הִיא יוֹנָתִי וְכוּ' שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁתְּהֶיֶה הַתְּפִלָּה כְּלוּלָה מִשִּׁשִּׁים מְלָכוֹת שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם כְּלַל הַמְּלָכוֹת דִּקְדֻשָּׁה לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת עֵשָׂו וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשִּׁים מְלָכוֹת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים, בְּחִינַת הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם אֲחוּזֵי חֶרֶב וְכוּ', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יֶרְכּוֹ, שֶׁעוֹשִׂים סִימָנִים בַּתּוֹרָה וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת כְּלַל הַחֲכָמִים שֶׁבַּתּוֹרָה כְּלַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים שֶׁתִּהְיֶה הַסְּפִינָה כְּלוּלָה מִשִּׁשִּׁים בָּתִּים, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת כַּנַּ"ל, וּבְכָל בָּתֵּי שִׁשִּׁים בִּיסְטַרְקֵי הַיְנוּ כִּסָּאוֹת, בְּחִינַת תְּפִלָּה, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה כָּל הֲלָכָה וַהֲלָכָה שֶׁל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִשִּׁשִּׁים כִּסָּאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁעַל כָּל הֲלָכָה וַהֲלָכָה שֶׁל הַתּוֹרָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ וְיִרְבֶּה בְּכָל הַתְּפִלּוֹת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ, וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִירָנוּ אַדְמוֹ"ר זְכֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה וְיֵשׁ לוֹ סְפִינָה כָּזֹאת, הוּא יָכוֹל לַחְגֹּר מָתְנָיו לֵילֵךְ אֶל הַחֲכָמִים דְּסִטְרָא-אַחֲרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסָּבֵי דְּבֵי אֶתוּנָא וּלְהִתְוַכֵּחַ עִמָּהֶם וּלְנַצְּחָם:

וְזֶה שֶׁאָמַר לְהַקֵּיסָר, עָבִיד לִי, כִּי נוֹדַע שֶׁהָאָדָם כְּפִי מַעֲשָׂיו כֵּן זוֹכֶה לְנַצֵּחַ הַסִּטְרָא-אַחֲרָא, וְאָז הֵם דַּיְקָא מְסִיעִין לִבְנוֹת בִּנְיַן הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּכָל לְבָבְךָ בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ, וּלְהֵפֵךְ חַס-וְשָׁלוֹם לְהֵיפֶךְ. וְעַל-כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא לְהַקֵּיסָר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשָׁעָה, עֲבוֹד לִי, כִּי אַתָּה בְּעַצְמְךָ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לִי סְפִינָה כָּזֹאת, וְכֵן הָיָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עָבִיד לֵיהּ. כִּי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, וּפָעַל בְּתוֹרָתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים עַד שֶׁמַּלְכוּת הָרִשָׁעָה בְּעַצְמָהּ הֶכְרְחָה לַעֲשׂוֹת וּלְהַשְׂלִים בְּחִינַת סְפִינָתוֹ הַנַּ"ל, שֶׁכְּלוּלָה מִשִּׁשִּׁים בָּתֵּי, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, וּבְכָל בֵּיתָא שִׁשִּׁים בִּיסְתַּרְקִין, שֶׁהֵם כְּלַל הַתְּפִלָּה שֶׁשָּׁפַךְ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ כַּנַּ"ל. כִּי מָטוּ לְהָתָם עַל לְבֵי טַבְחָא. בֵּי טַבְחָא זֶה בְּחִינַת הַסִּטְרָא-אַחֲרָא וְהַס"מ וְחֵילוֹתָיו, שֶׁעוֹסְקִין לְטַבֵּחַ

וְלִשְׁחֹט בְּנֵי-אָדָם, עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסְקִים לְהַכְנִיס מַחְשָׁבוֹת רָעוֹת בִּבְנֵי-אָדָם, שֶׁעַל-יְדֵי עִקַּר הַזְּבִיחָה וְהַשְׁחִיטָה שֶׁהֵם זוֹבְחִים וְשׁוֹחֲטִים אוֹתָם בִּבְחִינַת זוֹבְחֵי אָדָם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׂר הַטַּבָּחִים שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁנִּמְכַּר יוֹסֵף אֵלָיו. כִּי מַה שֶּׁסִּפֵּן אֶת-עַצְמוֹ הַצַּדִּיק רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא לֵירֵד לִמְקוֹם הַסִּטְרָא-אַחֲרָא שֶׁמִּמֶּנּוּ יְנִיקַת חָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת שֶׁעוֹסְקִים בָּהֶם חַכְמֵי יָוָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסִּטְרָא-אַחֲרָא, זֶה בְּחִינַת אַחַת עִם מַה שֶּׁיָּרַד יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְמִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה מְלֵאָה גְּלוּלִים וַעֲבוֹדָה-זָרָה וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהָיְתָה אָז עִקַּר בְּמִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ בַּסְּפָרִים, שֶׁעִקַּר חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הָיְתָה תְּחִילָה בְּמִצְרַיִם וְאַחַר-כָּךְ קִבְּלוּ מֵהֶם חַכְמֵי יָוָן שֶׁהֵם הַסָּבֵי דְּבֵי אֲתוּנָא, וּבִשְׁבִיל זֶה הֻכְרַח יוֹסֵף הַצַּדִּיק לֵירֵד לְמִצְרַיִם, וְאָז נִמְכַּר תְּחִילָה לְשַׂר הַטַּבָּחִים שֶׁהוּא תֹּקֶף הַסִּטְרָא-אַחֲרָא שֶׁל מִצְרַיִם, שֶׁמִּשָּׁם הַזְּבִיחָה וְהַשְׁחִיטָה שֶׁל כָּל הַכְּרוּכִים אַחֲרֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא שֶׁהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְחַכְמֵי יָוָן שֶׁהֵם הַסִּטְרָא-אַחֲרָא שֶׁעָל לִבֵּי טַבְחָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַס"מ וְהַסָּבֵי דְּבֵי אֲתוּנָא שֶׁעוֹסְקִין לִטְבֹּחַ עַל-יְדֵי הַמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁמַּכְנִיסִין בִּבְנֵי אָדָם, כִּי עִקַּר הַשְׁחִיטָה שֶׁל הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל-יְדֵי הַמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת כְּשֶׁאֵין שׁוֹמְרִין אֶת עַצְמָם מֵהֶם כָּרָאוּי רַחֲמָנָא לִצְלַן:

וְזֶהוּ אַשְׁכְּחֵיהּ לְהַהוּא גַּבְרָא דְּקָא עָבִיד חַיּוּתָא, הַיְנוּ שֶׁמָּצָא לְאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁהוּא הַמֵּסִית הוּא הַמַּדִּיחַ, דְּקָא עָבִיד חַיּוּתָא, שֶׁעוֹסֵק לַעֲשׂוֹת חַיּוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחְשָׁבוֹת רָעוֹת, לְהַכְנִיסָם בִּבְנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן מ"ט, שֶׁמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. אָמַר לֵיהּ, רֵישָׁא אִית לָךְ לְזָבוּנֵי, אָמַר לֵיהּ אֵין. אָמַר לֵיהּ, רֵישָׁא בְּכַמָּה. רֵאשׁ זֶה בְּחִינַת הַמַּחְשָׁבָה שֶׁבָּרֹאשׁ. שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ, אַתָּה עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן זֶה לִמְכֹּר וּלְהַכְנִיס מַחְשָׁבוֹת רָעוֹת בִּבְנֵי-אָדָם, הוֹדִיעֵנִי רֵישָׁא בְּכַמָּה, הַיְנוּ בְּאֵיזֶה דִּבּוּר מַחְשָׁבָה אַתָּה מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר עַל בְּנֵי אָדָם לְלָכְדָם בִּמְצוּדָתְךָ, אָמַר לֵיהּ, בְּפַלְגָא דְּזוּזֵי. הַיְנוּ בְּמַחְשָׁבוֹת שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן. וְזֶהוּ בְּפַלְגָא דְּזוּזֵי, כִּי אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, כִּי יֵשׁ לוֹ מָנָה מְבַקֵּשׁ מָאתַיִם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת תַּאֲוַת מָמוֹן פַּלְגָא דְּזוּזָא, כִּי הוּא עוֹמֵד תָּמִיד בְּפַלְגָא וּמַחֲצָה, כִּי אֵינוֹ מְמַלֵּא תַּאֲוָתוֹ לְעוֹלָם, כִּי יֵשׁ לוֹ מָנָה מְבַקֵּשׁ מָאתַיִם יֵשׁ לוֹ מָאתַיִם וְכוּ'. יָהַב לֵיהּ. כִּי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא רָצָה אָז לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר כֹּחָם שֶׁל חָכְמוֹת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת סָבֵי דְּבֵי אֲתוּנָא, שֶׁעִקַּר יְנִיקָתָם(?) מִמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁל תַּאֲוַת רָעוֹת, וְעַל-כֵּן הֻכְרַח לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֶל הַצְּנוֹר שֶׁלָּהֶם שֶׁמִּשָּׁם יוֹנְקִים כֹּחָם, וְכַמּוּבָא בְּדִבָּרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה רְאֵיתִי מְנוֹרַת זָהָב וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן ח, עַיֵּן שָׁם. וּכְשֶׁהַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם אֵינָם מְבִינִים כַּוָּנָתוֹ וְסוֹבְרִים שֶׁגַּם הוּא כִּשְׁאָר הַהֶמוֹן הַנִּלְכָּדִים בְּמִצּוּדָתָם שֶׁנּוֹתְנִים כֹּחַ לְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא עַל-יְדֵי תַּאֲוֹתֵיהֶם (?) הָרָעוֹת,

וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ ג' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת יָהַב לֵיהּ, שֶׁנָּתַן לוֹ בְּחִינַת פַּלְגָא דְזוּזָא, שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן. הַיְנוּ שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא הוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ הַמִּדָּה רָעָה הַזֹּאת שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ כְּמוֹ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁנּוֹתְנִים כֹּחַ בְּהַסִּטְרָא-אַחֲרָא חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי תַּאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, לְסוֹף אָמַר לֵיהּ הַב לִי רֵישָׁךְ, הַיְנוּ תֵּן לִי הַמַּחְשָׁבָה רָעָה שֶׁבָּרֹאשׁ שֶׁקִּנִיתִי עַל-יְדֵי הַפַּלְגָא דְזוּזָא שֶׁנָּתַתִּי לָךְ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁהוֹרַדְתִּי עַצְמִי לְתַאֲוָה זֹאת שֶׁל מָמוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אַתָּה לוֹכֵד אֶת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. יָהַב לֵיהּ רֵישָׁא דְחִיוּתָא, שֶׁנָּתַן לוֹ אֵיזֶה מַחְשָׁבָה רָעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חִיּוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל. אָמַר לֵיהּ אֲנָא רֵישָׁא דְחִיוּתָא אַמְרֵי לָךְ, אֲנָא רֵישָׁךְ אַמְרֵי לָךְ. שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא הוֹדִיעַ לוֹ אַחַר-כָּךְ שֶׁלֹּא בָּא לְכַאן חַס וְשָׁלוֹם לִקְנוֹת וְלִלְקַח מַחְשָׁבוֹת רָעוֹת, כִּי אִם רֵישָׁךְ אַמְרֵי לָךְ, שֶׁמָּה שֶׁהוֹרַדְתִּי אֶת עַצְמִי לְכַאן הָיָה בִּשְׁבִיל רֵישָׁךְ, כִּי אֲנִי רוֹצֶה לַחְתּוֹךְ רֹאשְׁךָ לְהַכְנִיעֲךָ וּלְשָׁבְרְךָ, וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה הוֹרַדְתִּי אֶת עַצְמִי לַצְּנוֹר הָרַע הַזֶּה, כְּדֵי לְשָׁבְרוֹ וּלְהַכְנִיעוֹ (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה רְאִיתִי הַנַּ"ל), אָמַר לֵיהּ, אִי בָּעִית דְּאֵישְׁבְּקָךְ סַגֵּי אַחְוֵי לִי פִּתְחָא דְּבֵי אֲתוּנָא. שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא רָאָה שֶׁכְּבָר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְשַׁבֵּר הַצִּנּוֹר הָרַע הַזֶּה שֶׁהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְשָׁם, אֲבָל לֹא הִסְפִּיק אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה, כִּי רָצָה לְשַׁבְּרָם לְגַמְרֵי, עַל כֵּן רָצָה לְהָנִיחַ אוֹתוֹ לִבְלִי לְשָׁבְרוֹ וּלְהָרְגוֹ לְגַמְרֵי, רַק לֵירֵד יוֹתֵר עַד שֶׁיִּרְאֶה הַפֶּתַח שֶׁל הַטֻּמְאָה הַגְּמוּרָה שֶׁשָּׁם יוֹשְׁבִים תִּקֻּף הַסִּטְרָא-אַחֲרָא שֶׁהֵם חַכְמֵי יָוָן שֶׁהֵם הַסְּבֵי דְּבֵי אֲתוּנָא. כִּי כָּל מַה שֶּׁרוֹצִים לְשַׁבְּרָם יוֹתֵר צְרִיכִין לֵירֵד לְשָׁם יוֹתֵר, עַל כֵּן אָמַר לֵיהּ, אִי בָּעִית דְּאֵישְׁבְּקָךְ סַגֵּי אַחְוֵי לִי פִּתְחָא דְּבֵי אֲתוּנָא. הַיְנוּ אִם אַתָּה רוֹצֶה שֶׁאֲנִיחַ אוֹתְךָ, תֵּלֵךְ וְתַרְאֶה לִי הַפֶּתַח שֶׁלָּהֶם. אָמַר לֵיהּ, מִסְתְּפֵינָא, דְּכָל דְּמַחְוֵי לְהוּ קַטְלֵי לֵיהּ. כִּי כָּל הַמִּלְחָמָה הַזֹּאת הָיָה בְּאֹרַח מַחְשָׁבָה וְשֵׂכֶל. וְזֶה שֶׁהֵשִׁיבָה לוֹ הַמַּחְשָׁבָה שֶׁהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֵלֶיהָ עַד שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ לְהָרְגָהּ לְגַמְרֵי, רַק הִנִּיחָהּ וְכָבְשָׁהּ תַּחַת יָדוֹ שֶׁתֵּלֵךְ עִמּוֹ מִמַּחְשָׁבָה לְמַחְשָׁבָה עַד שֶׁיִּרְאֶה פֶּתַח הַטֻּמְאָה שֶׁל הַסְּבֵי דְּבֵי אֲתוּנָא, עַל כֵּן הֵשִׁיבָה לוֹ הַמַּחְשָׁבָה, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לְשָׁם הֲלֹא כָּל הַמִּתְקָרֵב לְשָׁם הוֹרְגִים אוֹתוֹ, כִּי שִׂחָה אֶל מָוֶת בֵּיתָהּ וְכוּ'. אָמַר לֵיהּ, דֵּרֵי כְּרוּכְיָא דְקַנְיָא וְכִי מָטֵית לְהָתָם זַקְפֵיהּ כְּמַאן דְּקָא מִתְפַּח. שֶׁהֵשִׁיב לְהַמַּחְשָׁבָה, מַה שֶּׁאַתָּה מִתְיָרֵא לֵירֵד לְשָׁם שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִלְכַּד שָׁם, אֶתֵּן לְךָ עֵצָה כְּלָלִית בְּעִנְיַן הַמַּחְשָׁבוֹת אֵיךְ תִּנָּצֵל תָּמִיד מֵהֶם, וְזֶהוּ, דֵּרֵי כְּרוּכְיָא דְקַנְיָא וְכוּ', כְּרוּכְיָא דְקַנְיָא זֶה בְּחִינַת הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁבַּמּוֹחַ שֶׁנִּקְרָאִים קַנִּים בְּחִינַת קָנָה חָכְמָה קָנָה בִּינָה דְּקְדֻשָּׁה, וּלְהֵפֶךְ בְּהַסִּטְרָא-אַחֲרָא יֵשׁ גַּם כֵּן קַנִּים דְּסִטְרָא-אַחֲרָא (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה אַשְׁרֵי הָעָם בְּסִימָן לה לִקּוּטֵי א), וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּרוּכְיָא דְקַנְיָא, בְּחִינַת כְּרִיכַת הַמַּחְשָׁבוֹת רַבּוֹת שֶׁבַּמּוֹחַ שֶׁהֵרַעְיוֹנִים וְהַמַּחְשָׁבוֹת כְּרוּכִים וְנִסְבָּבִים זֶה בָּזֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָאָדָם נִתְפָּס חַס וְשָׁלוֹם בַּמָּה שֶׁנִּתְפָּס, עַל-יְדֵי

שֶׁהַמַּחְשָׁבוֹת נִכְרָכִים וְנִסְבָּבִים וְהוֹלְכִים מֵרַעְיוֹן לְרַעְיוֹן וּמִמַּחְשָׁבָה לְמַחְשָׁבָה עַד שֶׁבָּאִים לְמַה שֶׁבָּאִים חַס וְשָׁלוֹם. וְהָעֵצָה לָזֶה, דְּרֵי כְרוּכְיָא דְקַנְיָא זַקְפֵיהּ כְּמַאן דְּמִתְפַּח, שֶׁפִּתְאוֹם יַעֲמֹד הָאָדָם וְיָנוּחַ וְיִשְׁבֹּת וְיִהְיֶה שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ, וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהִזְכִּרְנוּ לְמַעְלָה, שֶׁבְּתוֹךְ כָּל הַטִּרְדּוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמַּחְשָׁבוֹת וְהָרַעְיוֹנִים הָרַבִּים יְבַטֵּל אֶת-עַצְמוֹ וְיָנוּחַ וְיִשְׁבֹּת בְּבְחִינַת שַׁבָּת. כִּי בֶּאֱמֶת הַמַּחְשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם תָּמִיד לְהַטּוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ, רַק כְּשֶׁמִּתְבַּלְבֵּל בְּמַחְשָׁבוֹת וְרַעְיוֹנִים הָרְבֵּה נִדְמֶה לוֹ שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לָשׁוּב וְלָצֵאת מֵהֶם. אֲבָל עִקַּר הָעֵצָה שֶׁפִּתְאוֹם יַעֲמֹד וְיִשְׁבֹּת וִיבַטֵּל עַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ דְּרֵי כְרוּכְיָא דְקַנְיָא, הַיְנוּ כְּשֶׁאַתָּה נוֹשֵׂא כְּרִיכוֹת הַמַּחְשָׁבוֹת וְרַעְיוֹנִים הָרְבֵּה, זַקְפֵיהּ כְּמַאן דְּאִתְפַּח, שֶׁפִּתְאוֹם יַעֲמֹד כְּמִי שֶׁשּׁוֹבֵת עַצְמוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת בִּטּוּל. כִּי זֶה כְּלַל גָּדוֹל בְּעִנְיַן הַמַּחְשָׁבוֹת, שֶׁהָעִקָּר הוּא שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן קכב, וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר חַס וְשָׁלוֹם נִתְעָה מַחְשַׁבְתּוֹ וְנִכְרְכָה וְהָלְכָה לְמָקוֹם שֶׁהָלְכָה, אִם יִרְצֶה לַחְזֹר וְלָשׁוּב וּלְסוֹתְרָהּ יִהְיֶה נִלְכָּד בְּיוֹתֵר, רַק שֶׁצָּרִיךְ גַּם אַחַר-כָּךְ לִהְיוֹת שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה מֵעַתָּה עַל-כָּל-פָּנִים, שֶׁבְּתוֹךְ תֹּקֶף בִּלְבּוּל הַמַּחְשָׁבוֹת, יַעֲמֹד וְיָנוּחַ וְלֹא יַחְשֹׁב עוֹד, וְלִפְעָמִים שֶׁצָּרִיךְ לָזֶה בְּטוּל שֶׁיְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וְיִזְכֹּר בַּה' יִתְבָּרֵךְ וִיבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַבֵּי אוֹר הָאֵין-סוֹף. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִזְכֹּר תָּמִיד וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בִּימֵי הַחֹל בְּכָל עֵת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבָּנִים שֶׁנֶּחְלְפוּ, שֶׁכְּשֶׁמְּנַרְשִׁין אֶת הָאָדָם יַעֲמֹד עַצְמוֹ אֵצֶל שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת אֲגִין עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת דְּרֵי כְרוּכְיָא דְקַנְיָא אִתְפַּח. שֶׁבְּתוֹךְ כָּל הַבִּלְבּוּלִים יַעֲמֹד וְיָנוּחַ בִּבְחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִנָּצֵל מִמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת וְכַנַּ"ל, וְאָז יוּכַל לִרְאוֹת הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם, כִּי עִנְיַן זֶה הוּא עֵצָה טוֹבָה לְכָל אָדָם, אַךְ מִי שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל כְּמוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא, יָכוֹל עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁיְּבַטֵּל עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינַת שַׁבָּת לִרְאוֹת אֶת כָּל הַפְּתָחִים שֶׁל הַטֻּמְאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת פִּתְחָא דְּבֵי אֲתוּנָא וְלֵילֵךְ לְשָׁם וּלְשַׁבְּרָם וּלְהַכְנִיעָם:

אָזַל אַשְׁכַּח דְּרַבָּנַאי מִגַּוָּאֵי וּדְרַבָּנַאי מִבָּרָאֵי וְכוּ', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, אוֹרְבִים. שָׁרָאָה שָׁם אוֹרְבִים הַרְבֵּה שֶׁאוֹרְבִים עַל הָאָדָם לְהָרְגוֹ כְּשֶׁיִּתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, כִּי הוּא הַמַּסִּית הוּא הַמַּסְטִין הוּא הַהוֹרֵג, כִּי בִּתְחִילָּה הוּא וְחֵילוֹתָיו מֵסִיתִין אֶת הָאָדָם שֶׁיִּכָּנֵס לְשָׁם, וְתֵיכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לִכָּנֵס לְשָׁם הוֹרְגִין אוֹתוֹ עַל פִּי רֹב מִיָּד, כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, כִּי רַבִּים אֲשֶׁר מֵתוּ מִיָּד כְּשֶׁרָצוּ לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם קֹדֶם שֶׁיִּכָּנְסוּ לְשָׁם. וְיֵשׁ שֶׁנִּכְנְסוּ לְשָׁם וְאֵין מַנִּיחִים אוֹתוֹ לָצֵאת כִּי יַהַרְגוּ אוֹתוֹ מִיָּד. וְזֶהוּ שָׁרָאָה, דְּרַבָּנַאי מִגַּוָּאֵי וּדְרַבָּנַאי מִבָּרָאֵי, שֶׁיּוֹשְׁבִים שָׁם אוֹרְבִים הַרְבֵּה מִבַּיִת וּמִבַּחוּץ, דְּאִי חָזֵי כַּרְעָא דְּעַיְלֵי קַטְלֵי לְהוּ לְבָרָאֵי, וּדְנַפְקָא קַטְלָא לְהוּ לְגַוָּאֵי. שֶׁאִם רוֹצֶה לִכָּנֵס הוֹרְגִים מִבַּחוּץ, וְאִם רוֹצֶה לָצֵאת הוֹרְגִים מִבִּפְנִים, כִּי כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא

יַשִּׂיגוּ אֲרָחוֹת חַיִּים, וּכְתִיב, דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ וְכוּ'. אַפְכִּיהּ לְסַנְדְּלֵיהּ קַטְלֵי לְהוּ לְגַוָּאֵי אַפְכֵיהּ לְסַנְדְּלֵיהּ קַטְלִינְהוּ לְכֻלְּהוּ. הַיְנוּ כְּשֶׁרָאָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא שֶׁנּוֹפֵל עָלָיו פַּחַד כְּשֶׁרָצָה לִכָּנֵס לְשָׁם, מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שָׁם אוֹרְבִים הַרְבֵּה מִבַּיִת וּבַחוּץ, עַל-כֵּן אָמַר שֶׁבְּוַדַּאי זֶהוּ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא תִּקַּנְתִּי אוֹתִי עֲדַיִן הֵיטֵב, וַעֲדַיִן יֵשׁ בִּי אֵיזֶה אֲחִיזַת הַגּוּף שֶׁמֵּחֲמַת זֶה אֲנִי מִתְיָרֵא מֵהָאוֹרְבִים הָאֵלּוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה רְאִיתִי סִימָן ח הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא, דִּלְמָא שַׁקְלִית מִידֵי מִנַּיְהוּ עַיֵּן שָׁם, אֲהַדְרִינְהוּ נִיהֲלֵיהּ הָדַר מִסְתַּגֵּי לָן וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֶל הַצִּנּוֹר הָרַע שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁיּוֹנְקִים מֵהֶם, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נָקִי מֵהַגּוּף בְּתַכְלִית הַזְּכוּךְ עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר לוֹ שׁוּם שֶׁמֶץ בְּעֹלְמָא מִתַּאֲוֹת הַגּוּף. וְעַל-כֵּן אַפְכֵיהּ לְסַנְדְּלֵיהּ קַטְלֵי לְהוּ וְכוּ', סַנְדָּל זֶהוּ בְּחִינַת הַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק שַׁל נַעֲלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, נַעַל דָּא גּוּפָא דְּנָגְעָה בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה אֲחִיזָה וְרֵיחַ בְּעֹלְמָא מֵאֵיזֶה תַּאֲוָה, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת שָׁמַעְנוּ מִמָּנּוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁצְּרִיכִין לְזַכֵּךְ אֶת הַגּוּף עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בּוֹ רֵיחַ בְּעֹלְמָא. כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁשָּׁבְרוּ הַתַּאֲוֹת אֲבָל הוּא כְּמוֹ עוֹר שֶׁמַּעֲבִדִין אוֹתוֹ וַעֲדַיִן נִשְׁאַר בּוֹ אֵיזֶה רֵיחַ, אַף צְרִיכִין לְזַכֵּךְ עַצְמוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בּוֹ שׁוּם רֵיחַ בְּעֹלְמָא מִתַּאֲוֹת הַגּוּף, וְאָמַר שֶׁצְּרִיכִין לְזַכֵּךְ הַגּוּף כְּמוֹ עוֹר שֶׁמַּעֲבִדִין אוֹתוֹ וּמְהַפְּכִין אוֹתוֹ וְאֵין בּוֹ שׁוּם רֵיחַ שֶׁאֵינוֹ טוֹב. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַפְכֵיהּ לְסַנְדְּלֵיהּ קַטְלֵי לְהוּ לְגַוָּאֵי וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁהִפְשִׁיט אֶת-עַצְמוֹ מֵהַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעַל וְסַנְדָּל, לְגַמְרֵי, וְזֶהוּ בְּחִינַת אַפְכֵיהּ לְסַנְדְּלֵיהּ, שֶׁזִּכֵּךְ אֶת-עַצְמוֹ כָּל-כָּךְ כְּמוֹ שֶׁמְּהַפְּכִין אֶת הָעוֹר כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה קַטְלֵי לְהוּ לְגַוָּאֵי, כִּי כְּשֶׁזִּכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ מֵאֲחִיזַת הַגּוּף, עַל-יְדֵי-זֶה הִכְנִיעַ אוֹתָם וְהָרְגָם קָצָתָם, כִּי כְּפִי הַזִּכּוּךְ שֶׁהָאָדָם מְזַכֵּךְ אֶת-עַצְמוֹ כֵּן הוֹרֵג וּמַכְנִיעַ אֶת חֵילוֹת הַסִּטְרָא-אַחֲרָא, וְזֶהוּ אַפְכֵיהּ לְסַנְדְּלֵיהּ פַּעַם שֵׁנִית, הַיְנוּ שֶׁחָזַר וְזִכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ עוֹד בְּזִכּוּךְ אַחֵר זִכּוּךְ בְּצִרּוּף אַחֵר צִרּוּף עַד דְּקַטְלִינְהוּ לְכֻלְּהוּ, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁזִּכֵּךְ עַצְמוֹ בְּזִכּוּח אַחֵר זִכּוּךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַפְכֵיהּ לְסַנְדְּלֵיהּ ב' פְּעָמִים, עַל-יְדֵי-זֶה הָרַג כֻּלָּם וְכַנַּ"ל:

אָזַל אַשְׁכַּח יְנוּקֵי מְלָעֵיל וְסָבֵי מִתַּתָּאֵי, זֶה מוּבָן לְמִי שֶׁבָּקִי בְּדַרְכֵיהֶם שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת הֵן הָעוֹסְקִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל פִּילוֹסוֹפְיָא, הֵן אֲפִלּוּ הַמִּתְנַגְּדִים שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִין בְּעַצְמָן שֶׁנִּתְרַבָּה הַקַּטֵּגוֹרְיָא וְיֵשׁ מִתְנַגְּדִים הַרְבֵּה עַל נְקוּדַת הָאֱמֶת וּמַרְבִּין בְּמַחְלֹקֶת. וּבְכָל אֵלּוּ הַמִּתְנַגְּדִים, דַּרְכֵיהֶם שֶׁעִקַּר הָרִיב וְהַמַּחְלֹקֶת וְהַהִתְנַגְּדוּת מְעוֹרְרִין בְּנֵי הַנְּעוּרִים, שֶׁהֵם קוֹפְצִים בָּרֹאשׁ וּמְעִיזִים פְּנֵיהֶם נֶגֶד הַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּים הָעוֹסְקִים בַּעֲבוֹדָה תַּמָּה בִּתְפִלָּה בְּכַוָּנָה וְכוּ' וּפוֹעֲרִים פִּיהֶם עֲלֵיהֶם וּמְבַזִּים אוֹתָם הַרְבֵּה בְּעַזּוּת גָּדוֹל, וְהַמִּתְנַגְּדִים הַזְּקֵנִים יוֹשְׁבִים מִלְּמַטָּה וְנִרְאִים כְּשׁוֹתְקִים. אַךְ מִצַּד אֶחָד הֵם גְּרוֹעִים יוֹתֵר כִּי כָּל הַמַּחְלֹקֶת נִצְמַח מֵהֶם עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵיהֶם הָרָעִים שֶׁהִכְנִיסוּ בִּבְנֵי הַנְּעוּרִים, רַק

הַזְּקֵנִים מֻחֲמַת שֶׁכְּבָר אֵין לָהֶם רְתִיחַת הַדְּמִים כָּל-כָּךְ עַל-כֵּן הֵם נִרְאִים כְּיוֹשְׁבִים מִלְּמַטָּה וְשׁוֹתְקִים. אֲבָל בֶּאֱמֶת מִצַּד אֶחָד הֵם גְּרוּעִים יוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְנוּקֵי מִלְּעֵיל וְסָבֵי מִלְּתַתָּא. אָמַר אִי יְהֵיבְנָא שְׁלָמָא לְהַנֵּי קַטְלֵי לִי הַנֵּי, סַבְרֵי אֲנַן עֲדַיְפְנָן דְּיַתְבִינָן לְעֵיל וְכוּ'. אִי יָהֵיבְנָא לְהַנֵּי וְכוּ' אֲנַן עֲדַיְפְנָן דַּאֲנַן קְשִׁישֵׁי וְכוּ'. כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד חִסָּרוֹן וּמַעֲלָה, כִּי בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עַזּוּת גָּדוֹל מְאֹד וְקוֹפְצִים מְאֹד לְבַזּוֹת אֶת הַיְשָׁרִים הָאֱמִתִּיִּים. אֲבָל גַּם יֵשׁ בָּהֶם מִצַּד אֶחָד מַעֲלָה, מֻחֲמַת שֶׁעֲדַיִן הֵם בְּנֵי הַנְּעוּרִים וְלֹא הִזְקִינוּ עֲדַיִן בְּדַרְכֵיהֶם וְדַעְתָּם הָרָעָה, עַל כֵּן הָיָה אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִמָּהֶם לְהִתְוַכֵּחַ עִמָּהֶם לְנַצְּחָם לַהֲשִׁיבָם אֶל הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבִּנֵי הַנְּעוּרִים בְּקַל לְהָשִׁיב אוֹתָם יוֹתֵר מֵהַזְּקֵנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב עַל פָּסוּק תְּעִיתִי כְּשֶׂה אוֹבֵד בְּסִימָן רו, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל הַזְּקֵנִים יוֹשְׁבִים מִלְּמַטָּה, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם שׁוֹתְקִים וְנִרְאִים שֶׁאֵינָם חֲפֵצִים בַּמַּחְלֹקֶת אֲבָל הֵם אֵינָם מַנִּיחִים לַהֲפֹךְ דַּעַת בְּנֵי הַנְּעוּרִים אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי כְּבָר נִשְׁתַּרְשׁוּ בְּדַעְתָּם הַנְּבוֹכָה. וְכֵן בְּאֹפֶן אֶחָד יְכוֹלִים לְדַבֵּר עִם הַזְּקֵנִים יוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם רְתִיחַת הַדְּמִים כָּל כָּךְ וּמוֹדִים שֶׁאֵין רָאוּי לְהַחֲזִיק בְּמַחְלֹקֶת עַל-כָּל-פָּנִים, אֲבָל אָז יִקְפְּצוּ בְּנֵי הַנְּעוּרִים וְיַעִיזוּ פְּנֵיהֶם וְיֹאמְרוּ שֶׁאֵינָם מַשְׂגִּיחִים עַל הַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם חֲפֵצִים בַּמַּחְלֹקֶת כִּי אֲנַחְנוּ מִלְּעֵיל וְכוּ'. וְזֶהוּ אִי יָהֵיבְנָא שְׁלָמָא לְהַנֵּי קַטְלֵי לִי הַנֵּי וְכוּ'. אִי יָהֵיבְנָא לְהַנֵּי קַטְלֵי לִי הַנֵּי וְכַנַּ"ל, שֶׁאִם יְנַצְּחָם אֶת אֵלּוּ יִקְפְּצוּ אֵלּוּ וְאִם יְנַצְּחָם אֵלּוּ יִקְפְּצוּ אֵלּוּ וְכַנַּ"ל. אָמַר שְׁלָמָא לְכוּ. שֶׁאָמַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם עִם כֻּלָּם עִם הַנְּעָרִים וְהַזְּקֵנִים. דְּהַיְנוּ שֶׁיְּנַצְּחָם אֶת כֻּלָּם. כִּי הַנִּצָּחוֹן שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי אֵינוֹ חָפֵץ בְּשׁוּם נִצָּחוֹן כִּי-אִם לְגַלּוֹת הָאֱמֶת לַעֲשׂוֹת לָהֶם טוֹבָה נִצְחִיִּית, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק נִקְרָא אִישׁ שָׁלוֹם בְּחִינַת אֲנִי שָׁלוֹם. כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא כְּשֶׁמְּהַפְּכִין דַּעַת הָאָדָם אֶל הָאֱמֶת בְּחִינַת הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֲהֻבוּ, כִּי לְהֵיפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם אֵין זֶה שָׁלוֹם, הֵינוּ אִם יִרְצוּ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיְּסַכֵּי הָאֱמֶת אֶל הַשֶּׁקֶר אֵין זֶה שָׁלוֹם, כִּי קוּשְׁטָא קַאי וּשְׁפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד, וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הָאֱמֶת אֶל הַשֶּׁקֶר. וְעַל-כֵּן כְּתִיב, אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהֵם רְשָׁעִים וְנוֹטִים אַחַר הַשֶּׁקֶר אִי אֶפְשָׁר לְהִיוֹת עִמָּהֶם בְּשָׁלוֹם, כִּי הָאֱמֶת לֹא יִתְבַּטֵּל לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק כְּשֶׁמְּנַצֵּחַ אֶת הַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לָהֶם שְׁלָמָא לְכוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא יָכוֹל לְנַצֵּחַ כֻּלָּם לְהָפְכָם אֶל הָאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁיּוֹשְׁבִים יְנוּקֵי מִלְּעֵיל וְסָבֵי מִתַּתָּאֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהִתְוַכֵּחַ עִמָּהֶם וְכַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ כֹּחַ בְּהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל לְהַכְנִיעָם וּלְנַצֵּחַ שְׁנֵיהֶם יַחַד. כִּי כְּבָר הָפַךְ סַנְדְּלוֹ שְׁנֵי פְּעָמִים, שֶׁפָּשַׁט אֶת עַצְמוֹ מֵהַגּוּף בְּזִכּוּךְ אַחַר זִכּוּךְ, עַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְנַצֵּחַ שְׁנֵיהֶם יַחַד הַנְּעָרִים וְהַזְּקֵנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלָמָה לְכוּ, וְכַנַּ"ל:

אָמְרוּ לֵיהּ, מַאי עֲבִידְתִּיךְ, אָמַר לְהוּ, חֲכִימָא דִּיהוּדָאֵי אֲנָא, שֶׁהֵשִׁיב לָהֶם שֶׁהוּא חָכָם יְהוּדִי שֶׁכָּל חָכְמָתוֹ הוּא רַק חָכְמוֹת הַיַּהֲדוּת, שֶׁהִיא חָכְמָה תַּכְלִיתִית, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם חָכְמָה שֶׁל הֶבֶל הֵן חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל פִּילוֹסוֹפְיָא מַמָּשׁ, הֵן חָכְמוֹת הָעוֹלָם, רַק כָּל חָכְמָתוֹ הִיא חָכְמָה יְהוּדִית אֵיךְ לְהַשִּׂיג אֶת הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי שֶׁעוֹסְקִין בָּזֶה יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל כֵּן נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה, אֲבָל הֲמוֹן עַם יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁמִּתְעָרֵב בְּחָכְמָתוֹ אֵיזֶה חָכְמָה שֶׁל חוּץ, אֲבָל אֲנָא חֲכִימָא דִּיהוּדָאֵי שֶׁכָּל חָכְמָתִי הִיא רַק חָכְמַת הַיַּהֲדוּת לֹא זוּלַת. אָתְאִי לְמִגְמָר חָכְמָה מִנַּיְכוּ, כִּי אֲנִי חָזָק בְּדַעְתִּי שֶׁאֲנִי יָכוֹל לְקַבֵּל חָכְמָה גַּם מִכֶּם. כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁהוּא חָכָם אֲמִתִּי יָכוֹל לְקַבֵּל חָכְמָה וּרְמָזִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ מִתּוֹקֶף הַסִּטְרָא-אַחֲרָא וּמֵחַכְמֵי אֻמּוֹת-הָעוֹלָם, כִּי בְּכָל מָקוֹם יֵשׁ בְּהֶעֱלֵם אֵיזֶה טוֹב בִּבְחִינַת בְּכָל מָקוֹם מוּקְטָר וּמוּגָשׁ לִשְׁמִי, רַק שְׁאָר בְּנֵי אָדָם אֲסוּרִים לְסַכֵּן עַצְמָן לִכָּנֵס לְשָׁם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִלְכַּד שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הַצַּדִּיק יָכוֹל לְקַבֵּל חָכְמָה גַּם מֵהֶם, בִּבְחִינַת אֵיזֶהוּ חָכָם הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם וְכוּ'. וְזֶהוּ אָתְאִי לְמִגְמַר חָכְמָה מִנַּיְכוּ, כִּי אֲנִי יָכוֹל לְקַבֵּל חָכְמָה גַּם מִכֶּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ לוֹ, אִי הָכֵי נִבְעֵי מִנָּךְ. וְהִקְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים מַאי אִי הָכֵי אַדְרַבָּא הֵלֹא הוּא אָמַר שֶׁבָּא לִלְמֹד מֵהֶם, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל נִתְבָּאֵר הֵיטֵב, כִּי הֲבִינוּ שֶׁמַּה שֶׁאָמַר אָתְאִי לְמִגְמַר חָכְמָה מִנַּיְכוּ לֹא הָיָה מֵחֲמַת קְטָנוּתוֹ נֶגְדָּם אַדְרַבָּא בָּזֶה גְּלָה גֹּדֶל חָזְקוֹ בְּחָכְמָתוֹ הָאֱמִתִּית שֶׁהוּא חָזָק בְּחָכְמָתוֹ כָּל-כָּךְ עַד שֶׁאֵינוֹ מִתְיָרֵא שֶׁיִּלָּכֵד בִּשְׁטוּתֵיהֶם, רַק יָכוֹל לְקַבֵּל חָכְמָה גַּם מֵהֶם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן שַׁפִּיר אָמְרוּ לֵיהּ, אִי הָכֵי שֶׁאַתָּה חָכָם כָּל-כָּךְ נִבְעֵי מִנָּךְ, אָמַר לְהוּ, לְחַיַּי, אִי זָכִיתוּ לִי כָּל דְּבָעִית עֲבִידוּ וְכוּ', אִי זָכִינוּ לָכוּ אִכְלוּ נַהֲמָא גַּבָּאי דִּידִי בִּסְפִינְתָּא. זֶה בְּחִינַת אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לַחְמוֹ שֶׁל תּוֹרָה. הַיְנוּ שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְהֵטִיב לָכֶם אִם אֲנַצַּח אֶתְכֶם שֶׁתֹּאכְלוּ אֶצְלִי מִלֶּחֶם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתִי בִּסְפִינְתָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה, וּבָזֶה יִהְיֶה לָהֶם נְסָיוֹן אִם יִרְצוּ יָשׁוּבוּ אֶל הָאֱמֶת, שֶׁבָּזֶה חֻפַּץ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְאֹד, וְאִם לַאו יִתְקַיְּמִים בָּהֶם סוֹף הַמִּקְרָא, כִּי גֶּחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ וְכוּ':

חלק ט

וְהִנֵּה כָּל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁלָּהֶם וּתְשׁוּבוֹת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא, כְּבָר גִּלָּה אַדְמוֹ"ר זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה נִפְלָאוֹת הַסּוֹדוֹת שֶׁבָּהֶם בְּדַרְכּוֹ הַנּוֹרָא כַּנִּדְפַּס כְּבָר בְּסִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ, אַךְ מָקוֹם הִנִּיחַ לִי הַסִּפּוּר שֶׁמְּקֻדָּם הַשְּׁאֵלוֹת וְאַחֲרָיו, וְגַם ב' שְׁאֵלוֹת וְכַנַּ"ל, וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֵלֵךְ בְּעִקְבוֹתָיו לְבָאֵרָם כְּפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי כְּיַד ה' הַטּוֹבָה עָלַי:

גְּמָרָא:

גַּבְרָא דְּאוֹזִיף וְטָרִיף. מַאי חָזוּ דְּהָדַר אוֹזִיף, אָמַר לְהוּ גַּבְרָא לְאַגְמָא קָטַל קַמָּא טִינָא וְלֹא מָצֵי ב' קָטִיל וּמָנַח עֲלֵיהּ עַד דְּמִתְרַמֵּי לֵיהּ אִינְשָׁא דְּמִידְלֵי לֵיהּ:

רַשִׁ"י:

דְּאוֹזִיף וְטָרִיף. שֶׁהִלְוָה מָעוֹת לַחֲבֵרוֹ וְלֹא נִפְרַע מִמֶּנּוּ כִּי-אִם בְּקוֹשִׁי שֶׁטָּרַח לְקוּחוֹת, מַאי חָזוּ דְּהָדַר אוֹזִיף. לְאַחֲרִינֵי וְלֹא נִתְיַסֵּר מִן הָרִאשׁוֹן, לְאַגְמָא. יַעַר, קָטַל קַמָּא טִינָא. חָתַךְ חֲבִילָה רִאשׁוֹנָה וְלֹא מָצֵי בֵּיהּ לַהֲרִימוֹ עַל שִׁכְמוֹ, הָדַר קָטַל וּמָנַח עֲלֵיהּ. הוֹאִיל וְצָרִיךְ סִיּוּעַ לַאֲחֵרִים, עַד דְּמִתְרַמֵּי אֵינָשׁ וּמִידְלֵי לֵיהּ. וְהַאי נַמֵּי הוֹאִיל וְהִפְסִיד בַּאֲמָנָה רִאשׁוֹנָה חוֹזֵר וּמַאֲמִין לַאֲחֵרִים עַד שֶׁמִּזְדַּוֵּג לוֹ אָדָם נֶאֱמָן וּמַשְׁתַּכֵּר בּוֹ:

גַּבְרָא דְּאוֹזִיף וְטָרִיף מַאי חָזֵי דְּהָדַר אוֹזִיף. כִּי יָדוּעַ שֶׁעִקַּר עֲלִיַּת כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַתּוֹרוֹת וְהַמִּצְוֹות הַכֹּל נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי צַדִּיק הָאֱמֶת, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, וְעַל-כֵּן כָּל סְמִיכָתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ הִיא עָלָיו, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹות, אֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת עֲבוֹדָתוֹ לְמָקוֹם הַצָּרִיךְ כִּי-אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן (סִימָן ס), שֵׁ"שׁ שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בְּחִינַת שֵׁינָה וְכוּ' וְצָרִיךְ הַצַּדִּיק לְעוֹרְרוֹ מִשְּׁנָתוֹ וְכוּ'. וְכֵן אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאֶה שֶׁקָּשֶׁה לוֹ מְאֹד מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל אֵיזֶה דִּבּוּר, עַל-פִּי רֹב תֵּיכֶף נִתְבַּלְבֵּל תְּפִלָּתוֹ מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מַעֲלֶה גַּם תְּפִלָּתוֹ הַמְטֹרֶפֶת וּמְבוּלְבֶּלֶת. כִּי הַצַּדִּיק מַעֲלֶה כָּל הַתְּפִלּוֹת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁאֲלוּ, גַּבְרָא דְּאוֹזִיף, הַיְנוּ שֶׁעוֹסֵק בִּתְפִלָּה שֶׁהוּא נִקְרָא מַלְוֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ א' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן א), כִּי כָּל כּוֹכְבֵיָא לְוִין דָּא מִן דָּא וְכוּ' עַד הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הָעוֹסֵק בִּתְפִלָּה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּל עֲבוֹדוֹת שֶׁעוֹבְדִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הַלְוָאָה, כִּי שְׂכַר מִצְוָה בְּהַאי עָלְמָא לֵכָּא, רַק הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וּמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם. נִמְצָא שֶׁהָעוֹבֵד אֶת ה' הוּא כְּמוֹ מַלְוֶה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיְּקַבֵּל שְׂכָרוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעִנְיַן צְדָקָה, מַלְוֶה ה' חוֹנֵן דָּל, וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּשַׁאֲרֵי הַמִּצְוֹות. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁאֲלוּ סָבֵי דְּבֵי אֶתוּנָא, גַּבְרָא דְּאוֹזִיף שֶׁהוּא עוֹסֵק בִּתְפִלָּה וַעֲבוֹדָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַלְוֶה כַּנַּ"ל, וְטָרִיף דְּהַיְנוּ שֶׁאַחַר-כָּךְ מִתְבַּלְבֵּל מִזֶּה בִּבְחִינַת טוֹרְפִין תְּפִלָּתוֹ בְּפָנָיו כְּמוֹ שֶׁמָּצוּי הַרְבֵּה בְּרֹב בְּנֵי-אָדָם, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּכְרִיחִין אֶת עַצְמָם לְהִתְפַּלֵּל, אֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל רַק מְעַט וְאַחַר-כָּךְ מִתְבַּלְבְּלִים וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אַדְמוֹ"ר זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל כִּי-אִם מְעַט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. מַאי חָזֵי דְּהָדַר אוֹזִיף, שֶׁשָּׁאֲלוּ לָמָּה הוּא חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל מֵאַחַר שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׁלֵּמוּת שֶׁתַּעֲלֶה תְּפִלָּתוֹ מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁטּוֹרְפִין תְּפִלָּתוֹ וּמִתְבַּלְבֵּל הַרְבֵּה.

כִּי הֵם, הַיְנוּ סָבֵי דְּבֵי אֲתוּנָא, הָיוּ רְשָׁעִים שֶׁשָּׁאֲלוּ זֹאת וּמִתְנַגְּדִים גְּדוֹלִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַל-כֵּן רָצוּ לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָאָדָם. וְהִקְשׁוּ מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה שְׁלֵמָה שֶׁתַּעֲלֶה לַמָּקוֹם הָרָאוּי, לָמָּה מִתְיַגֵּעַ לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר. אָמַר לְהוּ, אָזַל גַּבְרָא לְאַגְמָא קָטַל טוּנָא קַמָּא לֹא מָצֵי בֵּיהּ וְכוּ'. שֶׁהֵשִׁיב לָהֶם, שֶׁגַּם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹות אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַעֲלוֹת עֲבוֹדָתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּעֲלֶה הַכֹּל, וְזֶה הַצַּדִּיק מַעֲלֶה גַּם כָּל הַתְּפִלּוֹת הַמְטֹרָפוֹת, כִּי מְבַרֵר הַמַּעַט טוֹב שֶׁבָּהֶם מַה שֶּׁהוּא מִתְיַגֵּעַ עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל מַעַט עַל-כָּל-פָּנִים, הוּא מַעֲלֶה כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר וּבוֹנֶה מֵהֶם בְּנָיִנִים נִפְלָאִים. וְזֶהוּ שֶׁהֵשִׁיב לָהֶם, אָזַל גַּבְרָא לְאַגְמָא, הַיְנוּ אֲגַם מַיִם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם, בְּחִינַת יָשֵׁם מִדְבָּר לַאֲגַם מָיִם, שֶׁהוּא מְקוֹם יְשׁוּב וְכוּ'. קָטַל טוּנָא קַמָּא, פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁחָתַךְ חֲבִילָה שֶׁל קַנִּים וְלֹא מָצֵי בֵּיהּ, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ, קָטַל וּמָנַח עָלָיו, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י הוֹאִיל וְצָרִיךְ סִיּוּעַ לַאֲחֵרִים עַד דְּמִתְרַמֵּי אֵינַשׁ וּמַדְלֵי לֵיהּ וְהַאי נַמֵּי וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהֵשִׁיב לָהֶם הֲלֹא גַּם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁעוֹשִׂים חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל מִצְוֹות, כִּי עוֹבְדֵי ה' הֵם בְּחִינַת עוֹבְדִים בַּשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹצְרִים בַּשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה וְעוֹשִׂים אֲגוּדוֹת אֲגוּדוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹות, וּמַעֲלִים אוֹתָם לְמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין בִּבְחִינַת בֹּא יָבֹא בְּרִנָּה נוֹשֵׂא אֲלוּמוֹתָיו, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַפָּסוּק עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן, שֶׁהַקְּצִירָה הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הָעֲבוֹדָה וְכוּ' הַיְנוּ שֶׁגַּם הַהוֹלְכִין בְּמֵימֵי הַתּוֹרָה וְעוֹשִׂין חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל מִצְוֹות, גַּם הֵם אֵינָם יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת עֲבוֹדָתָם מֵעַצְמָם, כִּי קָטַל טוּנָא קַמָּא, שֶׁחָתַךְ חֲבִילָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹות וְלֹא מָצֵי בֵּיהּ לַהֲרִימוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ לְמָקוֹם הַצָּרִיךְ, הָדַר קָטַל וּמָנַח עָלָיו עַד דְּמִתְרַמֵּי אֵינַשׁ דְּמַדְלֵי לֵיהּ. הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ סִיּוּעַ לַאֲחֵרִים הוּא עוֹסֵק עוֹד בְּתוֹרָה וּמִצְוֹות עַד דְּמִתְרַמֵּי אֵינַשׁ דְּמַדְלֵי לֵיהּ דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהַגְבִּיהַּ הַכֹּל, כְּמוֹ כֵן הַאי דְּאוֹזִיף וְטָרִיף, שֶׁהִתְפַּלֵּל וְאַחַר-כָּךְ אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וְטָרְפוּ תְּפִלָּתוֹ בְּפָנָיו, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר וְיוֹתֵר כָּל יָמָיו, כִּי הַצַּדִּיק יַגְבִּיהַּ וְיַעֲלֶה הַכֹּל, אַדְרַבָּא הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל כְּדֵי שֶׁיְּעוֹרֵר הַצַּדִּיק בְּרַחֲמָיו לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פִּי פְּשׁוּטוֹ לְעִנְיַן הַחֲבִילוֹת שֶׁל קַנִּים, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁצָּרִיךְ סִיּוּעַ לַאֲחֵרִים עַל-כֵּן הוּא חוֹתֵךְ עוֹד עַד דְּמִתְרַמֵּי אֵינַשׁ דְּמַדְלֵי לֵיהּ. כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל חֲבִילָה אַחַת לֹא יָבֹא אִישׁ לְסַיֵּעַ לוֹ לִטְרֹחַ עַצְמוֹ לְהַגְבִּיהַּ לוֹ בִּשְׁבִיל דָּבָר מֻעָט כָּזֶה, עַל-כֵּן חוֹתֵךְ עוֹד חֲבִילוֹת שֶׁאָז יִתְעוֹרֵר יוֹתֵר הָאִישׁ לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת הַחֲבִילוֹת. כִּי יֵשׁ בָּהֶם כְּדַאי לִטְרֹחַ עֲבוּרָם. כְּמוֹ כֵן הוּא לְעִנְיַן עֲבוֹדַת ה', שֶׁאַדְרַבָּא מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת עֲבוֹדָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ בְּעַצְמוֹ,

צָרִיךְ לִטְרֹחַ הַרְבֵּה לְהִתְפַּלֵּל עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְכֵן אֶפְלּוּ הָעוֹבֵד ה' צָרִיךְ לִטְרֹחַ לַעֲשׂוֹת עוֹד חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְווֹת לַעֲסֹק בָּהֶם הַרְבֵּה עַד דְּמִתְרַמֵּי אֵינַשׁ דְּמַדְלֵי לֵיהּ, עַד שֶׁיָּבוֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיַּגְבִּיהַּ הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה, שֶׁרָאָה שֶׁבַע(?) פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַטּוֹב, בְּחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן נה לְעִנְיַן פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם), וְהִיא כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע, בְּחִינַת שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ. וְאַחַר-כָּךְ רָאָה שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת רָעוֹת מְאֹד וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע הַנִּמְשָׁךְ שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הַתְּפִלָּה הַטּוֹבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּבְרָא דְּאוֹזִיף וְטָרִיף הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, שֶׁמִּתְגַּבֵּר הָרַע עַל הַטּוֹב, בִּבְחִינַת וַתָּבוֹאנָה אֶל קִרְבָּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה, כְּאִלּוּ לֹא הָיָה טוֹב כְּלַל כְּאִלּוּ לֹא הִתְפַּלֵּל כְּלַל. וְאַחַר-כָּךְ רָאָה עוֹד הַפַּעַם שֶׁחוֹזְרִין וְעוֹלִין שֶׁבַע שִׁבֳּלִים טוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַטּוֹב, בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂיחַ הַשָּׂדֶה, בְּחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה וַיֹּאמֶר בּוֹעַז אֶל רוּת, שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה מְלַקְּטִין צְמָחִים נִפְלָאִים בַּשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה. וְאַחַר-כָּךְ חָזְרוּ וְעָלוּ שֶׁבַע שִׁבֳּלִים רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁחָזַר וְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הַטּוֹב כְּנֶגֶד הַתְּפִלָּה, וְעַל-כֵּן נִתְפַּלֵּא מְאֹד עַל זֶה מַה זֹּאת, בְּחִינַת וְאֵין פּוֹתֵר אוֹתָם לְפַרְעֹה. שֶׁהָיָה קָשֶׁה לוֹ קַשְׁיָא הַנַּ"ל, מַאי חֲזֵי דְּהַדַר אוֹזִיף, לָמָּה חוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים פַּעַם אַחַר פַּעַם לְעוֹרֵר הַטּוֹב וּלְהִתְפַּלֵּל מֵאַחַר שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם בְּכָל פַּעַם רַע כָּזֶה שֶׁרוֹצֶה לְהַשְׁכִּיחַ הַכֹּל כַּנַּ"ל. וּמִתְּחִלָּה הִמְשִׁיל הַטּוֹב וְהָרַע בְּשֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְרָעוֹת וְאַחַר-כָּךְ בְּשִׁבֳּלִים, כִּי יָדוּעַ שֶׁאֵין הַטּוֹב וְהָרַע מִתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינָה אַחַת, כִּי הַטּוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה כָּלוּל מִכָּל הַבְּחִינוֹת מִדּוֹמֶם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע יְסוֹדוֹת אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, שֶׁשָּׁרְשָׁם ד' אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַטּוֹב שֶׁבָּהֶן, וּלְעֻמַּת זֶה הָרַע שֶׁבָּהֶן, וּכְשֶׁהַטּוֹב מִתְעוֹרֵר לְפָעְמִים הוּא טוֹב שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת בִּבְחִינַת חַי, וְלִפְעָמִים בִּבְחִינַת צוֹמֵחַ בִּבְחִינַת שִׁבֳּלִים וְכֵן הָרַע כְּנֶגְדּוֹ. וְכַאֲשֶׁר מַרְגִּישׁ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ שֶׁאֵין הַטּוֹב וְהָרַע שָׁוֶה בְּכָל פַּעַם, וְהַתִּקּוּן עַל כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פִּתְרוֹן יוֹסֵף, שֶׁאָמַר שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בִּבְחִינַת יֵרֶא פַּרְעֹה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם שֶׁהוּא יִתַּקֵּן כָּל זֶה בִּבְחִינַת עַד דְּאָתֵי אֵינַשׁ דְּמַדְלֵי לֵיהּ כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, בִּבְחִינַת אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְתַקֵּן אֶת כָּל אֶחָד שֶׁיְקַבֵּץ אֶת הַטּוֹב שֶׁבִּבְחִינַת הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁנִּתְעוֹרֵר הַטּוֹב שֶׁיְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לַחְטֹף טוֹב תְּפִלָּה וְתוֹרָה וְכָל מַה שֶּׁיּוּכַל כָּל יְמֵי חַיָּיו, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הָאֹכֶל לְפִקָּדוֹן אַחַר-כָּךְ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ בּוֹ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר בִּשְׁלֵמוּת עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם וִירַחֵם עָלָיו וְיוֹצִיאוֹ מִבְּחִינַת

גְּלוּת מִצְרַיִם לְגַמְרֵי וְיִזְכֶּה לְטוֹב גְּמוּר בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וּלְקַיְּמָהּ תָּמִיד לְעוֹלָם, אָמֵן:

חלק יא

וְעַתָּה נָבוֹא לְבַאֵר עוֹד מַאֲמַר אֶחָד מַה שֶּׁלֹּא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ מִמֶּנּוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל, וְהוּא:

גְּמָרָא:

אֵית לָן רֵישָׁא דִּתְבִירָא חֵיטָא שְׁקִיל פִּסְקָא מִנָּהּ שַׁדְּאִי לְהוּ אֲמַר כְּרִיכוּ לִי מִנָּהּ גַּרְדֵּי וְאֵיחַיְטָה, אֲמַרִי וּמִי יָכוֹל לְמֵיכְרִךְ גַּרְדֵּי מֵרֵישָׁא, אֲמַר לְהוּ וּמִי אִיכָּא דְּחַיְטָא רֵישָׁא:

רַשְׁ"י:

חֵיטָה. תְּפוֹר אוֹתָהּ, כְּרִיכוּ לִי גַּרְדֵּי מִנָּהּ. הוֹצִיאוּ לִי מִמֶּנָּהּ חוּטִים כְּדֶרֶךְ הַנָּשִׁים שֶׁמּוֹצִיאִין חוּטִין מִן הַבֶּגֶד וְתוֹפְרִים אוֹתוֹ בָּהֶן:

רֵישָׁא דִּתְבִירָא, זֶה בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּשְׁבְּרָה, כִּי רֵישָׁא הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וּבְטָלוּ הַטּוֹחֲנוֹת, אֵלּוּ הַמִּשְׁנָיוֹת הַגְּדוֹלוֹת, כְּגוֹן מִשְׁנַת בַּר קַפָּרָא וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י שָׁם בְּקֹהֶלֶת. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה נִמְשְׁלוּ דִּבְרֵי תוֹרָה כְּרֵחַיִם, מַה רֵחַיִם אֵינָן בְּטֵלוֹת אַף תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים אֵינָן בְּטֵלִין מִן הַתּוֹרָה לְעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁרֵחַיִם הוּא בְּחִינַת הַחֲכָמִים הָאֱמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים לְבָרֵר כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה שֶׁהֵם הַמִּשְׁנָיוֹת הַגְּדוֹלוֹת, לְדָחוֹת הַפְּסוֹלֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת סוּבִין וּמוֹרְסָן וּלְבָרֵר הַהֲלָכָה עַל בּוּרְיָהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת קֶמַח וְסוֹלֶת. וְשֶׁאָלוּ אֵלּוּ הַסָּבֵי דְּבֵי אֲתוּנָא, רֵישָׁא דִּתְבִירָא, כְּשֶׁנִּשְׁבְּרָה אֱמוּנַת חֲכָמִים דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנּוֹפְלִים מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים בְּמַאי חֵיטָה לָהּ, בְּמַאי חוֹזְרִין וְתוֹפְרִין וּמְחַבְּרִין וּמְתַקְּנִים אוֹתָהּ. כִּי הֲיָה קָשֶׁה לָהֶם אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה, כִּי הֵם רְחוֹקִים מֵאֱמוּנָה מְאֹד. שְׁקִיל פִּסְקָא מִנָּהּ שַׁדָּא לְהוּ אֲמַר לְהוּ כְּרִיכוּ לִי גַּרְדֵּי מִנָּהּ וְאֵיחַיְטָה. כִּי בֶּאֱמֶת עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הוּא דְּבַר פֶּלֶא, וְעַל-כֵּן נִקְרָא עִנְיָן זֶה פֶּלֶא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אָמֵן. כִּי קָשֶׁה הַדָּבָר לְהָבִין בַּשֵּׂכֶל, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי אֵיזֶה עֵצָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה, אִם-כֵּן לֹא יַאֲמִין חַס וְשָׁלוֹם גַּם בְּהָעֵצָה, כְּמוֹ לְמָשָׁל בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁמְּבֹאָר עֵצָה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי נֵדֶר, אַף מִי שֶׁנָּפַל מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים לְגַמְרֵי בְּוַדַּאי לֹא תּוֹעִיל(?) לוֹ עֵצָה הַזֹּאת, כִּי אֵינוֹ מַאֲמִין גַּם בְּהָעֵצָה עַצְמָהּ וְלֹא יַעֲשֶׂה הָעֵצָה, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בָּהּ, וְאִם כֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר לְרַפְּאוֹת וּלְחַבֵּר שְׁבִירַת אֱמוּנָתוֹ, וְכֵן בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים מְבֹאָרִים עוֹד עֵצוֹת לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה כְּגוֹן לִלְמֹד פּוֹסֵק אוֹ לְדַבֵּר הָאֱמוּנָה בְּפִיו, וּבְוַדַּאי לְמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם אֵין מוֹעִיל שׁוּם עֵצָה מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ

מַאֲמִין בְּהָעֲצָה עַצְמָהּ. אַךְ בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ הֵם מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים וְשָׂרְשָׁם אֱמוּנָה, עַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפֵל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם מֶאֱמוּנָה, בְּוַדַּאי עֲדַיִן נִשְׁאַר בּוֹ אֵיזֶה נְקוּדָה מֶאֱמוּנָה, רַק שֶׁהָאֱמוּנָה בְּקִטְנוּת גָּדוֹל בִּבְחִינַת שְׁבִירָה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-כָּל-פָּנִים יֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה נְקוּדָה טוֹבָה מֵהָאֱמוּנָה. כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁהִצְטַעֵר שֶׁנָּפַל מֶאֱמוּנָה זֶהוּ בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה, כִּי בִּפְנִימִיּוּת לִבּוֹ מֵבִין מַרְחֹק קְדֻשַּׁת אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ יָחִיד קַדְמוֹן מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל וּמַשְׁגִּיחַ וְכוּ' וְיֵשׁ לוֹ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים שֶׁמַּכִּירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל תִּקְוָתֵנוּ לְנֶצַח עַל יָדָם, רַק אֵינוֹ מַרְגִּישׁ הָאֱמוּנָה בְּהִתְגַּלּוּת בִּשְׂלֵמוּת, וְעַל-כֵּן מוֹעִיל לוֹ עֵצָה, כְּגוֹן לִנְדֹּר נֶדֶר וְכוּ', כִּי תֵּיכֶף שֶׁאוֹמְרִים לוֹ אֵיזֶה עֵצָה טוֹבָה לֶאֱמוּנָה הוּא חוֹטְפָהּ כְּמוֹ אֶבֶן טוֹב, מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ בִּפְנִימִיּוּתוֹ נְקוּדַת הָאֱמוּנָה וּמִתְגַּעְגֵּעַ בֶּאֱמֶת לְהַשְׂלִים וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה וְהַשְּׁבוּרָה. אֲבָל הָעַכּוּ"ם בִּפְרַט הַחֲכָמִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֶאֱמוּנָה לְגַמְרֵי בִּפְרַט מֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְכֵן הַחֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲבָל קִלְקְלוּ מַעֲשֵׂיהֶם מְאֹד עַד שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מֶאֱמוּנַת חֲכָמִים לְגַמְרֵי, בְּוַדַּאי קָשֶׁה לָהֶם לְתַקֵּן שְׁבִירַת אֱמוּנָתָם מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מַאֲמִינִים בְּהַחֲכָמִים כְּלָל, וּבְעֻצּוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשׁוֹת. וְזֶה בְּחִינַת שִׁקּוּל חֲתִיכַת אֶבֶן מֵהֲרַחַיִם וְשִׁנָּטַל חֲתִיכַת אֶבֶן מֵהֲרַחַיִם וְהִשְׁלִיךְ לִפְנֵיהֶם וְאָמַר לְהוּ כְּרִיכוּ לִי גַּרְדִּי מִנָּהּ, שֶׁיַּמְשִׁיכוּ חוּטִים מִמֶּנָּה לִתְפֹּר הָרַחַיִם. הַיְנוּ שֶׁהֵשִׁיב שֶׁנּוֹטְלִים אֵיזֶה חֲתִיכָה מֵהָרַחַיִם הַשְּׁבוּרִים בְּעַצְמָם וּמוֹשְׁכִין מִמֶּנָּה חוּטִים לִתְפֹּר הָרַחַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהָאֱמוּנַת חֲכָמִים נִשְׁבְּרָה אֶצְלָם, נוֹטְלִים אֵיזֶה עֵצָה מִדִּבְרֵי אֵלּוּ הַחֲכָמִים עַצְמָם שֶׁנִּשְׁבְּרָה אֱמוּנָתָם אֶצְלוֹ, כְּגוֹן לִנְדֹּר אֵיזֶהוּ נֶדֶר וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְקַן הָאֱמוּנָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּרִיכוּ לִי גַּרְדִּי מִנָּהּ וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, חוּטִים. זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בַּפֶּה בִּבְחִינַת כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ, בְּחִינַת אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי, וְזֶה בְּחִינַת תִּקְוֹת חוּט הַשָּׁנִי, כִּי אֱמוּנָה הִיא עִקַּר הַתִּקְוָה לָנֶצַח, בְּחִינַת וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ, כִּי אֱמוּנָה הִיא אַחֲרִית הַיָּמִים, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְאָז יִזְכֶּה לְהַכְלֵל בְּאוֹרוֹת הַשִּׁלְשָׁה אָבוֹת שֶׁהֵם יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק, שֶׁאָז בְּוַדַּאי לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק וְיִפֹּל מֶאֱמוּנָה, רַק יִהְיֶה חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ לָנֶצַח. נִמְצָא שֶׁהַשִּׁיב לָהֶם שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנָּפַל מֶאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא הָעִקָּר כְּלַל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִים לָנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי בְּלֹא אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים גַּם אֱמוּנָתוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ אֵינָה בִּשְׁלֵמוּת כַּיָּדוּעַ, וְאֲפִלּוּ אִם נָפַל מֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, אֶפְשָׁר לוֹ לְתַקֵּן עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְּׁבוּרָה בְּעַצְמָהּ, מֵאַחַר שֶׁעַל-כָּל-פָּנִים עֲדַיִן נִשְׁאַר בּוֹ אֵיזֶה נְקוּדוֹת טוֹבוֹת מֵהָאֱמוּנָה הַשְּׁבוּרָה, עַל-כֵּן יָכוֹל לִקַּח דִּבּוּר מִדִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים דְּהַיְנוּ אֵיזֶה עֵצָה מִדִּבְרֵיהֶם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יַחְזֹר וְיִתְקַן הָאֱמוּנָה. וְזֶה בְּחִינַת אוֹדֶה

שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֲצוּת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אֹמֶן, לְשׁוֹן כָּפוּל אֱמוּנָה אֹמֶן, הַיְנוּ מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה נְקוּדַת הָאֱמוּנָה, הוּא יָכוֹל לַחְזֹר וּלְהַתְקֵן וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הָעֲצוּת הַנִּפְלָאוֹת מְאֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוּת מֵרָחֹק, שֶׁבָּאִים מִמָּקוֹם רָחֹק וְעֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, בְּחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. כִּי עֲצוּת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בִּפְרַט הָעֲצוּת בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּאִים מֵרָחֹק מְאֹד, מִשִּׂכְלִיּוּת עֶלְיוֹנִים גְּבוֹהִים וַעֲצוּמִים מְאֹד, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִים מֵעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים מְאֹד הָרְחוֹקִים מְאֹד מִזֶּה הָעוֹלָם, וְזֶהוּ עֲצוּת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אֹמֶן, שֶׁעַל-יְדֵי נְקוּדַת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּשְׁאַר אֶצְלוֹ עֲדַיִן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר לְקַיֵּם עֲצָתָם עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת אֱמוּנָה אֹמֶן וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁנָּפַל אֶל חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת עַד שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין כְּלָל, אַף גַּם הוּא מִתְלוֹצֵץ מֵהַחֲזָקִים בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים בְּוַדַּאי קָשֶׁה לְתַקֵּן שִׁבִּירַת אֱמוּנָתוֹ, וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ מִיָּד, וּמִי יָכוֹל לְמִכְרַךְ גַּרְדֵּי מְרִיחָיָא, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ חוּטִים מֵאֱבֶן, הַיְנוּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא חוּט הַשֶּׁנִי מֵחֲתִיכַת אֱבֶן שֶׁל הָרַחֲיִם, כִּי אֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּהָעֲצָה בְּעַצְמָהּ וְכַנַּ"ל. הֵשִׁיב לָהֶם, וּמִי אִיכָּא דְּחַיְטָא רֵיחָיָא, שֶׁבֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הָאֱמוּנָה הַשְּׁבוּרָה לַאֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְמָשֹׁךְ חוּטִים מֵחֲתִיכַת אֶבֶן מֵהָרַחֲיִם, דְּהַיְנוּ לְקַיֵּם הָעֲצוּת שֶׁל הַצַּדִּיקִים, אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּשְׁבְּרָה אֱמוּנָתָם אֶצְלוֹ וְכַנַּ"ל, הוּא אֵינוֹ יָכוֹל בְּוַדַּאי לְתַקֵּן הָרַחֲיִם הַשְּׁבוּרָה, לְתַקֵּן הָאֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּהָעֲצָה בְּעַצְמָהּ וְכַנַּ"ל:

כִּי בֶּאֱמֶת הָאֱמוּנָה נִקְרֵאת אֶבֶן, בְּחִינַת אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּקְרֵאת אֶבֶן מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת חָזָק בְּהָאֱמוּנָה כְּמוֹ אֶבֶן חָזָק, בִּבְחִינַת אֲנִי חוֹמָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפָּאֲרִין בְּעַצְמָן שֶׁהֵם חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתָם כְּחוֹמַת אֲבָנִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינָהּ אֶבֶן קָשָׁה מַמָּשׁ שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם לַחְלוּחִית חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא הִיא בִּבְחִינַת אֶבֶן טוֹב, בְּחִינַת אַבְנָא טָבָא דְּכֻלְּיָא מִכָּל גְּוָנִין וְכָל מִינֵי הַשְׁפָּעוֹת וּבְרָכוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶבֶן טוֹב הַזֶּה, כִּי הִיא בְּחִינַת בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְכוּ', כִּי אֱמוּנָה הוּא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי חֲתִיכַת אֶבֶן מֵרַחֲיִם הַשְּׁבוּרָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי אֵיזֶה עֵצָה מִדִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנָּה חוּטִים לְתַקֵּן הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל אֶצְלָם, הַיְנוּ אֵצֶל הַחוֹלְקִים, הִיא כְּמוֹ אֶבֶן קָשָׁה מַמָּשׁ. עַל-כֵּן שָׁאֲלוּ, וּמִי יָכוֹל לְמִיכְרַךְ גַּרְדֵּי מֵרַחֲיָא וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת הֵשִׁיב לָהֶם, וּמִי אִיכָּא דְּחַיְטָא רֵיחָיָא, כִּי בְּוַדַּאי לַאֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן וּלְחַבֵּר הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ וְשַׁמְתָּם בָּאָרוֹן וְאָמְרוּ חֲכָמֵנוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לוּחוֹת וְשִׁבְרֵי לוּחוֹת מֻנָּחִים בָּאָרוֹן. הַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת בְּחִינַת אֱמוּנָה הַשְּׁבוּרָה, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמָהּ חָזַר וְנִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה מֻחְדָּשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַלּוּחוֹת שְׁנִיּוֹת, בִּבְחִינַת שָׁקַל פִּסְקָא

שָׁדָא לְהוּ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ אֵיזֶה נְקוּדָה מֵהֶאֱמוּנָה הַשְּׁבוּרָה עַל-יְדֵי-זֶה מְקַיֵּם הָעֵצָה שֶׁל חֲכָמִים שֶׁנִּשְׁבָּרָה אֱמוּנָתָם אֶצְלוֹ וְחוֹזֵר וּמְתַקֵּן הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קַבָּלַת לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת. כִּי כָּל קַבָּלַת הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת עַל אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אֱמוּנָה וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק יב

עַתָּה נָבוֹא לְבַאֵר בְּעֶזְרָתוֹ הַגְּדוֹלָה יִתְבָּרַךְ אֶת סוֹף הַסִּפּוּר שֶׁל הַסָּבֵי דְּבֵי אֶתוּנָא, וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם (אַחַר הַשְּׁאֵלוֹת וְהַתְּשׁוּבוֹת שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם עַד שֶׁנִּצְחָם בְּכֻלָּם):

גְּמָרָא:

אַיְיתִינְהוּ כָּל חַד וְחַד כִּי חָזֵי שִׁתִּין בְּסַתַּרְקֵי סָבַר כַּלְּהוּ חַבְרַאי לְהֶכִי אָתוּ, אָמַר לְהוּ לְסַפּוּנֵאי שָׁרֵי סְפִינָתָךְ דַּהֲדֵי דְּאָתוּ אַיְיתֵי עָפָר מֵעַפְרַיְיהוּ כִּי מָטָא לְבֵי בְּלוּעֵי אִית בֵּיהּ תִּלַּת צוּלְמִין חַד מָטֵי יָדֵיהּ אֲרֵישֵׁיהּ וְחַד מָטֵי אֲלִיבָּא וּבַתְרָא דְּכֻלְּהוּ מַחְוֵי בְּיָדֵיהּ לַאֲחוֹרֵיהּ, שָׁקַל כּוּזָא דְּמַיָּא מִבֵּי בְּלוּעֵי כִּי אָתָא אוֹקְמִינְהוּ קַמֵּי קֵיסָר וַחֲזִינְהוּ דְּהַווּ מְעַנּוּ אָמַר לֵיהּ לַאו הַנֵּי אִינְהוּ שָׁקַל מֵעַפְרַיְיהוּ שָׁדָא עֲלַיְיהוּ אַקְשֵׁי לְאַפֵּי מַלְכָּא אָמַר לֵיהּ כָּל דְּבָעִית עָבִיד לְהוּ, אַיְיתֵי הַנְהוּ מַיָּא דְּאָתֵי מִבֵּי בְּלוּעֵי שַׁדִּינְהוּ בְּתִיגְרָא אָמַר לְהוּ מַלְיוּהוּ לְהַאי וְאִיזְלוּ לְכוּ מָלוּ שְׁדוּ בֵּיהּ קַמָּא קַמָּא הֲוָה קָא בָּלַע לְהוּ עַד דְּשָׁמִיט כִּתְפַּיְיהוּ וְכָלוּ וְאָזִיל. עַד כַּאן לְשׁוֹן הַגְּמָרָא:

רַשְׁ"י:

אַיְיתִינְהוּ לְמֵיכַל בְּסְפִינְתָּא הוֹאִיל וְזָכִינְהוּ. וְהָיָה מֵבִיא כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ וּמַכְנִיסוֹ בְּחֶדֶר, וְכִי חָזָא שִׁתִּין בִּיסְתַּרְקָא. סָבַר כָּל חֲבֵרַי לְחֶדֶר זֶה יָבוֹאוּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְסַפּוּנָא. רַב הַחוֹבֵל, שָׁרֵי סְפִינָתָךְ. הַתֵּר סְפִינָתָךְ וְלֵךְ, לְבֵי בְּלִיעֵי. מַיִם שֶׁבָּאוֹקְיָנוּס שֶׁבּוֹלְעִין כָּל מַיִם שֶׁנּוֹפְלִין בּוֹ וּמְבִיאִין אוֹתוֹ עַד הַתְּהוֹם וּפוֹלְטָת אוֹתָן כְּדִכְתִיב וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא, דַּהֲווּ מְעַנּוּ. מְעוּנִים וּשְׁפֵלִים שֶׁלֹּא הָיוּ בְּאַרְצָם, אַקְשׁוּ. הֵעִיזוּ פְּנֵיהֶם וְדִבְּרוּ קָשׁוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ כְּשֶׁהֵרִיחוּ אֶת רֵיחַ אַרְצָם. וְהָיוּ סְבוּרִים לִהְיוֹת קָרוֹב לְאַרְצָם, בְּתִיגְרָא. בְּכָלִי, לָשׁוֹן אַחֵר, בְּתִיגְרָא, בְּחָבְיוֹת, דְּשָׁמִיט כִּתְפַּיְיהוּ. נִשְׁמְטוּ פִּרְקֵי שִׁכְמָם, וְכָלוּ וְאָזוּל. כָּלוּ וְהָלְכוּ לַאֲבַדּוֹן:

הַיְנוּ לְאַחַר שֶׁנִּצְחָם בְּכָל הַטְּעָנוֹת, הֵבִיא אוֹתָם לְתוֹךְ סְפִינָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, וְהֵבִיא לְכָל אֶחָד לְבַיִת מְיֻחָד מֵהַשִּׁתִּין בָּתֵּי שֶׁבַּסְּפִינָה, שֶׁמָּסַר לְכָל אֶחָד תּוֹרָה וַהֲלָכוֹת מְיֻחָדוֹת כְּפִי הַשַּׂיָּךְ לָהֶם, כְּפִי מַה שֶּׁהֵבִין מֹחַ וְדַעַת שֶׁל כָּל אֶחָד כֵּן מָסַר לְכָל אֶחָד חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה מְיֻחָדֶת, כְּדֵי לְנַסּוֹתָם אִם יָשׁוּבוּ אֶל הָאֱמֶת, כִּי חָזֵי שִׁתִּין בַּסְּתַרְקֵי סָבַר כַּלְּהוּ חַבְרַאי לְהֶכָא אָתוּ. הַיְנוּ כְּשֶׁנִּכְנַס כָּל אֶחָד מֵאֵלּוּ הַחֲכָמִים לְבֵית תּוֹרָתוֹ, וְרָאָה

תּוֹרָה נִפְלָאָה כָּזֹאת וְרָאָה שָׁם שִׁתִּין בִּסְתִּרְקֵי, הַיְנוּ כִּסָּאוֹת בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁרָאָה שָׁם חִדּוּשׁ כָּזֶה שֶׁלֹּא הָיָה מֵעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל כָּל תּוֹרָה תְּפִלּוֹת הַרְבֵּה נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁיְּכוֹלִין לִפְעֹל עַל יָדָם כָּל מַה שֶּׁצְּרִיכִין אִם יַעַסְקוּ בָּהֶם כָּל יְמֵיהֶם בֶּאֱמֶת. וְאָז נִתְפַּלֵּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְאֹד, וְאָמַר כֻּלָּא חַבְרַאי לְהָכָא אָתוּ. שֶׁכָּל הַחֲבֵרִים שֶׁהֵם כָּל הַחָכָמִים רָאוּי לָהֶם לָבוֹא לְכָאן. כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁכָּל הַחֲבֵרִים יָבוֹאוּ לְכָאן וְיַכִּירוּ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁדִּבְּרִים אֵלּוּ שֶׁדִּבְּרוּ הֵם בְּוַדַּאי אֱמֶת וְיָצִיב וְנָכוֹן וְכוּ', אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם דִּבּוּרִים אֵלּוּ הֵם בַּעֲצַת הַיֵּצֶר-הָרַע הָרוֹצֶה לְהַרְחִיקָם מֵהָאֱמֶת בְּכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת, כִּי הוֹלֵךְ בְּעַרְמוּמִיּוּת עָצוּם מְאֹד מְאֹד עִם כָּל אֶחָד, וְכַיָּדוּעַ שִׂיחָה זֹאת אֲצִלֵּנוּ שֶׁלִּפְעָמִים כְּשֶׁיִּפָּקַח עֵינוֹ שֶׁל אֶחָד וְרוֹאֶה נִפְלָאוֹת אֲמִתַּת הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, הוּא מַמְתִּין עֲדַיִן עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ כָּל הָעוֹלָם אֶל הָאֱמֶת וְיִתְקָרְבוּ כֻּלָּם אֲלֵיהֶם וְאָז לֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם פְּחִיתוּת כָּבוֹד כְּשֶׁיִּרְצֶה לְהִתְקָרֵב, וְאָז דַּיְקָא יִתְקָרֵב הוּא גַּם כֵּן. וּבֶאֱמֶת לֹא כָּךְ הִיא הַמִּדָּה, כִּי אַדְרַבָּא זֶהוּ עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁיִּתְקָרֵב דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁהָאֱמֶת נִשְׁלָךְ אַרְצָה וְיִרְאֵי חֵטְא נִמְאָסִים, כְּמוֹ עַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי גֶּר אִתְּךָ בַּעֲנִיּוּתְךָ וְכוּ'. כִּי אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רמ בְּשִׂיחַת הַר"ן עַל פָּסוּק וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב וְכוּ'. וְעַל כֵּן מִי שֶׁפִּקַּח הַשֵּׂם אֶת עֵינָיו וְרוֹאֶה מְעַט אֲמִתַּת הָאֱמֶת שֶׁל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כָּאֵלּוּ וְכוּ' רָאוּי לוֹ לָרוּץ בְּכָל כֹּחוֹ אֲלֵיהֶם כְּבוֹרַחַ מִבְּאֵר שַׁחַת אֶל מְקוֹר מַיִם חַיִּים נִצְחִיִּים. אַךְ דֶּרֶךְ הָרְחוֹקִים מֵהָאֱמֶת מֻחָלָּת הִתְגַּבְּרוּת הַבְּלֵי עוֹלָם הַזֶּה וְטִרְדּוֹתָיו וְתַאֲוֹתָיו וְכוּ' שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְנוֹצֵץ לָהֶם הָאֱמֶת, קָשֶׁה לָהֶם לְהִתְקָרֵב מֻחָלָּת שֶׁרוֹאִים שֶׁעֲדַיִן שְׁאָר הַחֲשׁוּבִים אֵינָם מִתְקָרְבִים, עַל כֵּן הֵם יְרֵאִים לְהִתְקָרֵב שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם פְּחִיתוּת כָּבוֹד. עַל כֵּן הֵם רוֹצִים לְהַמְתִּין עַד שֶׁכֻּלָּם יִתְקָרְבוּ וְאָז יִתְקָרֵב גַּם הוּא, כִּי אָז יִהְיֶה לוֹ כָּבוֹד כְּשֶׁיִּתְקָרֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁאָמַר כָּל אֶחָד, כֻּלְּהוּ חַבְרַאי לְהָכָא אָתוּ, שֶׁרָאוּי שֶׁכָּל הַחֲבֵרִים שֶׁהֵם הַחָכָמִים הַחֲשׁוּבִים יָבוֹאוּ וְיִתְקָרְבוּ לְכָאן. וְכֵן אָמַר כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם. כִּי כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ מַכִּיר וּמֵבִין הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, אַךְ כָּל אֶחָד מַמְתִּין עַד שֶׁהַכֹּל יִתְקָרְבוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה פְּחִיתוּת כָּבוֹד וּבְזָיוֹן, וּבֶאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב דַּיְקָא בְּעֵת הָעֲנִיּוּת וְהַשִּׁפְלוּת שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָט שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַיְשָׁרִים הַיְרֵאִים הָאֲמִתִּיִּים, וְלִסְבֹּל דַּיְקָא בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ מַה שֶּׁפָּגַם וְקִלְקֵל מֵעוֹדוֹ, וּבְמָה יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְאוֹרוֹת כָּאֵלּוּ בְּלִי יִסּוּרִים וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, עַל-כֵּן כָּל תִּקּוּנוֹ כְּשֶׁיַּעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן וְיִתְקָרֵב עַתָּה דַּיְקָא, אֲבָל אֵלּוּ הַחֲכָמִים הַחִיצוֹנִיִּים לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן, עַל כֵּן אָמַר כָּל אֶחָד כֻּלְּהוּ חַבְרַאי לְהָכָא(?) אָתוּ, שֶׁרָאוּי שֶׁיָּבוֹאוּ כָּל הָעוֹלָם לְכָאן, וְרָצָה כָּל אֶחָד לְהַמְתִּין עַד שֶׁיָּבוֹאוּ וְיִתְקָרְבוּ כָּל הָעוֹלָם וְאָז יָשׁוּבוּ גַּם הֵם כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת לֹא כֵן הוּא וְכַנַּ"ל, וְאָז

אָמַר לֵיהּ לְסַפּוּנָאִי, שָׁרֵי סְפִינָתָךְ, שֶׁצְּוָה לְרַב הַחוֹבֵל שֶׁיּוֹלִיךְ הַסְּפִינָה, הַיְנוּ אַחַר שֶׁרָאָה שֶׁעֲדַיִן אֵינָם רוֹצִים לָשׁוּב, אַחַר שֶׁנִּסָּה אוֹתָם עוֹד לְהַטְעִימָם מִקְּדֻשַּׁת עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל אוּלַי יָשׁוּבוּ אֶל הָאֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הוּא רַחְמָן גָּדוֹל מְאֹד וּמְסַבֵּב בְּכַמָּה סִבּוּבִים לְקָרֵב הַכֹּל אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב, אַךְ שֶׁאָסוּר לִיקַח מֵהֶם הַבְּחִירָה, כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת עוֹמְדִים עַל בְּחִירַת הָאָדָם כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן הוּא מְסַבֵּב עִם כָּל אֶחָד בְּחָכְמָתוֹ הַנִּפְלָאָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּגָּלֶה לוֹ וְיעוֹרְרוֹ אֶל הָאֱמֶת, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה נִשְׁאַר לוֹ אֵיזֶה נִסָּיוֹן וּבְחִירָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁצְּוָה לְהוֹלִיךְ הַסְּפִינָה שֶׁתִּשְׁאָ אוֹתָם, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁלִּפְעָמִים נוֹתְנִים לָאָדָם הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַעְלָה לְבַד, שֶׁמִּתְעוֹרֵר פִּתְאוֹם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אֲבָל הַכֹּל מִלְּמַעְלָה, וְכָל זֶה לְעוֹרְרוֹ אֶל הָאֱמֶת, וְאַחַר-כָּךְ נוֹטְלִין זֹאת מִמֶּנּוּ וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ עַל בְּחִירָתוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁטַּעַם קְצַת עֲבוֹדַת הַשֵּׁם רָאוּי לוֹ עַתָּה כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַהִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַעְלָה הַנַּ"ל לְהִתְעוֹרֵר עַתָּה מֵעַצְמוֹ, וּמִי שֶׁחָס עַל עַצְמוֹ בָּאֱמֶת חוֹזֵר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה, אַךְ מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁלִיךְ הֲבָלָיו תֵּיכֶף כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַהִתְעוֹרְרוּת וְתָאֲוֹתָיו חוֹזְרִין עָלָיו, הוּא חוֹזֵר אֶל כְּסִילוּת דַּעְתּוֹ וְחָכְמוֹתָיו שֶׁל הֶבֶל כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ וְכַמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב עַל-פָּסוּק וְהוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל מוּת, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנָּהֲגוּ עִמָּהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא כְּשֶׁרָאָה שֶׁעֲדַיִן הֵם קְשֵׁי עֹרֶף לָשׁוּב רַק הֵם רוֹצִים לְהַמְתִּין עַד שֶׁכָּל הַחֲבֵרִים יָבוֹאוּ לְכַאן וְכַנַּ"ל, אָז צִוָּה שֶׁתִּשְׁאָ הַסְּפִינָה שֶׁהוּא הַתּוֹרָה אוֹתָם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּגִּיעַ עֲלֵיהֶם הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהִיא תִּשְׂאָ אוֹתָם בְּעַצְמָהּ אֵיזֶה זְמַן וְאַחַר-כָּךְ אֲנַסָּה אוֹתָם וְנִרְאֶה מַה יִּהְיֶה מֵהֶם, בַּהֲדֵי דְּאָתֵי אֵיתֵי עָפָר מֵעַפְרֵיהוּ. עָפָר זֶה בְּחִינַת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת וְעָפָר מָאנָא דְּכֻלְּהוּ שֶׁלָּקַח וְהִצְנִיעַ תַּאֲוֹת הַנַּשְׁמִיּוּת שֶׁלָּהֶם כְּדֵי לְנַסּוֹתָם אַחַר-כָּךְ בָּזֶה לְהַרְאוֹת שֶׁכָּל חָכְמָתָם הוּא מֵהַתַּאֲוֹוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַוּכּוּחַ שֶׁבֵּין רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא וְהַקֵּיסָר כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת וְנָחֹשׁ עָפָר לַחְמוֹ, שֶׁחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נָחָשׁ כַּנַּ"ל עָפָר לַחְמוֹ שֶׁכָּל אֲכִילָתוֹ וְקִיּוּמוֹ נִמְשָׁךְ רַק עַל-יְדֵי עָפָר דְּהַיְנוּ עַפְרִיּוּת גַּשְׁמִיּוּת הַתַּאֲוֹוֹת רָעוֹת וְכַנַּ"ל. כִּי מָטָא לְבֵי בְּלִיעֵי, זֶה בְּחִינַת עִקַּר הַתַּאֲוָה רָעָה שֶׁקָּשֶׁה לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה בְּיוֹתֵר מִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁהִיא תַּאֲוַת מָמוֹן (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה) שֶׁנִּקְרָא בֵּי בְּלוּעֵי, שֶׁבּוֹלֵעַ כָּל הַמַּיְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י כְּפִי פְּשׁוּטוֹ), דְּהַיְנוּ שֶׁבּוֹלֵעַ הַכֹּל וְאֵין מַסְפִּיק לוֹ כָּל הַמָּמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ חָפֵץ יוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לוֹ מָמוֹן נִבְלַע אֶצְלוֹ כְּאִלּוּ לֹא הִרְוִיחַ כְּלוּם וְחָפֵץ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי מַיִם הוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהַכֹּל גָּדֵל עַל-יְדֵי הַמַּיִם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְעַל-כֵּן נִקְרָא תַּאֲוַת מָמוֹן בֵּי בְּלִיעֵי כַּנַּ"ל, וְגַם נִקְרָא בֵּי בְּלִיעֵי

כִּי הִיא בּוֹלַעַת אֶת רֹב הָעוֹלָם בִּבְחִינַת נִבְלָעִם כִּשְׁאוֹל חַיִּים, וְעַל-זֶה בִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו-הַשָּׁלוֹם, וְאַל תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה, כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁהַכֹּל רָצִים אַחַר הַמָּמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל גֶּבֶר אַחַר בִּצָּעוֹ וְאֵין שָׂמִים אֶל לִבָּם סוֹפָם וְאַחֲרִיתָם. וְזֶה כִּי מָטָא לְבֵי בְּלוּעֵי אִית בֵּיהּ תְּלַת צוּלְמִין, חַד מָטֵי יָדָא אֲרֵישָׁא וְחַד מָטֵי אֲלַבָּא וּבַתְרָא דְּכֻלְּהוּ מַחֲוֵי בְּיָדֵיהּ לַאֲחוֹרָא. הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ שָׁם בְּחִינַת שִׁלְשָׁה עֲבוֹדָה-זָרָה וּקְלִפּוֹת שֶׁמְּרַחֲקִין אֶת הָאָדָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֶחָד מַגִּיעַ אֵלָיו וּמַזִּיקוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְאֶחָד בְּלִבּוֹ וְכוּ'. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַשֵּׁם תְּלוּיָה בְּהָרֹאשׁ וְהַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דַּעַת אֱמִתִּי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ, הַיְנוּ לְתַקֵּן הַדַּעַת שֶׁבְּרֹאשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב, כְּדֵי לְבַטֵּל חֶמְדַּת הַלֵּב שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ בְּרִשׁוּתוֹ. וְאֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּהֵיפֻךְ מִזֶּה, כִּי חַד מָטֵי יָדֵיהּ אֲרֵישָׁא, שֶׁמַּזִּיק לְהַדַּעַת שֶׁבְּרֹאשׁ שֶׁיַּחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁל מָמוֹן וּשְׁאָר תַּאֲוֹוֹת, וְחַד מָטֵי אֲלַבָּא שֶׁמַּזִּיק לְהַלֵּב שֶׁיַּחְמֹד כָּל הַתַּאֲוֹוֹת רַחְמָנָא לְצַלַּן, אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁנִּשְׁאָר בּוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה נְקוּדָה טוֹבָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יַחְזֹר וְיִתְגַּבֵּר עַל תַּאֲוֹוֹת הַלֵּב וְעַל הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁבַּמֹּחַ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל מַחְשַׁבְתּוֹ וְלִבּוֹ כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל-יְדֵי ב' הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן פְּנִימִיּוּת הַטּוֹב שֶׁבּוֹ הָיָה חוֹזֵר וּמִתְעוֹרֵר וּמִתְגַּבֵּרֶת כְּנֶגְדָּם, אִם הָיָה חָזָק בְּדַעְתּוֹ לְבָלִי לְהָיוֹת נָסוֹג אָחוֹר לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל כְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ עוֹד קְלִפָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁקָּשָׁה מִכֻּלָּם, שֶׁמַּשְׁלֶכֶת אֶת הָאָדָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבַתְרָא דְּכֻלְּהוּ מַחֲוֵי לַאֲחוֹרָא, שֶׁהַקְּלִפָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבָּהֶם מַרְאֶה(?) בְּיָדֶיהָ לְאָחוֹר, שֶׁעוֹסֶקֶת לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָאָדָם שֶׁיַּחֲזֹר לְאָחוֹרָיו מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת נָזוֹרוּ אָחוֹר, כִּי אוֹמֵר לוֹ, מַה לְּךָ לְיַגֵּעַ עַצְמְךָ אֲצֶל הַחֲסִידִים וְהַיְרֵאִים הָאֲמִתִּיִּים מֵאַחַר שֶׁאַתָּה אֶצְלָם זְמַן הַרְבֵּה וַעֲדַיִן כָּל הַמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת וְתַאֲוֹוֹת הַלֵּב בְּתָקְפָּם, וְלָמָּה אַתָּה מִתְיַגֵּעַ בְּחִנָּם, שׁוּב לַאֲחוֹרֶךָ לְרוּץ אַחַר פַּרְנָסָתְךָ וְאַחַר הַמָּמוֹן כְּשֶׁאָר הָעוֹלָם. וּקְלִפָּה זֹאת קָשָׁה מִכֻּלָּם, כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא, יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה, כִּי הַהִתְקָרְבוּת לְבַד שֶׁמִּתְקָרֵב לִיְרֵאִים וּכְשָׁרִים זֶהוּ בְּעַצְמוֹ יָקָר, אֲפִלּוּ אִם לֹא יְקַבֵּל שׁוּם קְדֻשָּׁה כְּלָל, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא גָּרוּעַ יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה. כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה הָיָה מִמֶּנּוּ אִם לֹא הָיָה מִתְקָרֵב כְּלָל. כִּי בְּוַדַּאי אִם לֹא הָיָה מִתְקָרֵב כְּלָל הָיָה עוֹד גָּרוּעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי אֵין אָדָם יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו כָּל יָמָיו, כִּי הָאוֹרֵב יוֹשֵׁב וְאוֹרֵב עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יָאֹרֵב בַּמִּסְתָּר וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, וְכַמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה תּוֹרוֹת וְשִׂיחוֹת נִפְלָאוֹת אֲמִתִּיּוֹת בְּעִנְיָן זֶה:

שָׁקַל כּוּזָא דְּמַיָּא מִבֵּי בְּלוּעֵי, שֶׁלְּקַח עִמּוֹ תִּקֶּף הַתַּאֲוָה זֹאת שֶׁל מָמוֹן כְּדֵי לְגָרְשָׁם וּלְהַפִּילָם אַחַר-כָּךְ עַל-יְדֵי-זֶה אִם לֹא יִרְצוּ עֲדַיִן לָשׁוּב אֶל הָאֱמֶת. כִּי אִתָּא אוֹקְמִינְהוּ קַמֵּי

קֵיסָר וְחָזִינְהוּ דַּהֲווּ מְעַנּוּ אָמַר לֵיהּ הֵי אַנְהוּ, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר נִכְנְסוּ לַסְּפִינָה הַזֹּאת שֶׁמְּלֵאָה תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְגַם צְוָוה לְשֶׁאֵינָם בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת מִלְּעֵלָּא, עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁתַּנּוּ פְּנֵיהֶם וְהָיוּ נִרְאִים מְעֻנִּים וּשְׁפָלִים כְּדֶרֶךְ הַיְּרֵאִים וְהַכְּשֵׁרִים, עַד שֶׁלֹּא הִכִּירָם, וְאָמַר, לַאו הַנֵּי אִינְהוּ, כִּי הֲלֹא הֵם מְעֻנִּים בְּפְנֵיהֶם כִּכְשֵׁרִים וִירֵאִים אֲמִתִּיִּים. שָׁקַל מֵעַפְרֵיהוּ, הַיְנוּ מֵהַתַּאֲווֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּקְרְאוּ עָפָר כַּנַּ"ל. שְׁדָא עֲלַיְהוּ, שֶׁהִשְׁלִיךְ עֲלֵיהֶם רֵיחַ עַפְרוּרְיוּת תַּאֲווֹתֵיהֶם הָרִאשׁוֹנוֹת, וְתֵיכֶף כְּשֶׁהֵרִיחוּ תַּאֲווֹתֵיהֶם. אַקְשֵׁי לְאַפֵּי מַלְכָּא, שֶׁחָזְרוּ לְקַשְׁיוּת עָרְפָּם וְעַזּוּתָם הָרָע, עַד שֶׁהֵעִיזוּ בִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְאָז רָאוּ הַכֹּל שֶׁכָּל חָכְמָתָם מֻחֲמֶת תַּאֲווֹת, שֶׁתֵּיכֶף כְּשֶׁהֵרִיחוּ תַּאֲווֹתָם הָרָעוֹת חָזְרוּ לְדֵעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת וְעַזּוּתָם הָרָע. אָמַר לֵיהּ, כָּל דְּבָעִית עָבִיד לְהוּ, אַיְתוּ הַנְהוּ מַיָּא דְּאָתוּ מִבֵּי בְּלוּעֵי שַׁדִּינְהוּ בְּתִיגְרָא, שֶׁלָּקַח מַיִם מִבֵּי בְּלוּעֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוֹת מָמוֹן כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ שַׁדִּינְהוּ בְּתִיגְרָא לָשׁוֹן רִיב וְתַגָּר, כִּי כָּל הָרִיב וּמַחְלֹקֶת הוּא עַל-יְדֵי תַּאֲווֹת מָמוֹן, עַל-כֵּן נִקְרְאוּ אַנְשֵׁי דָּמִים, כִּי דָּמִים תַּרְתֵּי מַשְׁמַע, כִּי עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן וְהַדָּמִים בָּאִים כָּל הָרִיב וּמַחְלֹקֶת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. אָמַר לְהוּ מַלְיוּהוּ לְהַאי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהִשְׁלִיכֶם וְהוֹרִידָם לְעֹמֶק מְצֻלַּת יַם הַתַּאֲוָה שֶׁל מָמוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַפָּלַת הַשּׁוֹנְאִים, בִּבְחִינַת וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק (סִימָן כג), שֶׁכְּשֶׁרוֹצִין לְהַפִּיל אוֹיְבָיו שֶׁל הַצַּדִּיק מַשְׁלִיכִין אוֹתוֹ לְתַאֲווֹת מָמוֹן שֶׁלֹּא יַסְפִּיק לוֹ לְעוֹלָם כָּל מַה שֶּׁיִּהְיֶה לוֹ, עַד שֶׁהַמָּמוֹן יַעֲקֹר אוֹתוֹ וִיכַלֶּה כָּל יְמֵי חַיָּיו, בִּבְחִינַת וְעָפָר תֹּאכַל כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ הַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לָהֶם, מַלְיוּהוּ לְהַאי וְאִיזוֹלוּ לְכוּ, שֶׁיְּמַלְּאוּ תַּאֲוָתָם בְּמָמוֹן וְאָז יֵלְכוּ לָהֶם. מָלוּ שַׁדֵּי בֵּיהּ קַמָּא קַמָּא חֲוֵי קָא בָּלַע לְהוּ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהִרְוִיחוּ וְהִשְׁלִיכוּ לְתוֹךְ מֵימֵי תַּאֲוָתָם הָרָעָה, קָא בָּלַע לְהוּ בִּבְחִינַת וַתִּבְלָעֵנָה וְכוּ' וַתְּבַאֲנָה אֶל קִרְבֶּנָּה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבֶּנָּה וְכוּ'. מָלוּ עַד דְּשָׁמִיט כְּתַפַּיְהוּ וְכָלוּ וְאָזוּל, שֶׁיִּגְעוּ כָּל יְמֵיהֶם לְמַלְאוֹת תַּאֲוָתָם בְּמָמוֹן עַד שֶׁנִּכְלוּ וְנֶעֱקְרוּ עַל-יְדֵי-זֶה מַשְׁנֵי עוֹלְמוֹת רַחְמָנָא לְצַלָּן. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְלֹא הָיָה לָהֶם אֱמוּנַת חֲכָמִים. כִּי עִקַּר תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק, בִּבְחִינַת אִלְמָלֵא מִלְחָא לֹא הָיָה עָלְמָא יָכוֹל לְמִסְבַּל מְרִירוּתָא. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהַכֹּל מְשֻׁקָּעִים בְּמָמוֹן, יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל בֵּין הַמְקוֹרְבִין לַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים לְבֵין הַשְּׁאָר, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי רְחוּקוֹ מִצַּדִּיקִים מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלֵק עֲלֵיהֶם כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר תַּאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁמְּבַלֶּית יְמֵי חַיָּיו וְעוֹקֶרֶת אוֹתוֹ רַחְמָנָא לְצַלָּן, וְכָל אֶחָד כְּפִי הִתְקָרְבוּתוֹ לַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, כְּמוֹ כֵן נִמְתָּק אֶצְלוֹ מְרִירוּתָא דְּעַלְמָא, שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, וְזוֹכֶה לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

כְּלַל הַדְּבָרִים שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא הֶרְאָה לְהַחֲכָמִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁכָּל חָכְמָתָם הוּא רַק מֵחֲמַת תַּאֲוֹת וְכַנַּ"ל, וּמֵחֲמַת רִבּוּי תַּאֲוָתָם בְּכָל הַתַּאֲוֹת וּבִכְרֵט בְּתַאֲוַת מָמוֹן מֵחֲמַת זֶה אֵינָם רוֹצִים לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת עַל גֹּדֶל נִפְלְאוֹת אֱמִתַּת הַחָכְמָה שֶׁל הַצַּדִּיק אֱמֶת הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת וְכַנַּ"ל, וְכֵן הוּא בְּכָל הַחֲכָמִים אֲפִלּוּ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא קִדְּשׁוּ אֶת עַצְמָן עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת וְאֵינָם רוֹצִים לְהַכְנִיעַ עַצְמָן לְחָכָם הָאֱמֶת שֶׁהוּא זֶה שֶׁיָּצָא מִכָּל הַתַּאֲוֹות בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁכָּל סְבָרוֹתֵיהֶם וְחָכְמוֹתֵיהֶם בְּעִנְיַן הַהִתְנַגְּדוּת וְהַמַּחְלֹקֶת עַל צַדִּיק הָאֱמֶת, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת תַּאֲוֹות מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכוּ עַצְמָן מִכָּל הַתַּאֲוֹות וּבִפְרָט מִתַּאֲוַת מָמוֹן וְכַנַּ"ל, וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, חַכְמֵי יָוָן שֶׁהֵם הַסָּבֵי דְּבֵי אֲתוּנָא שֶׁהֵם עִקַּר חַכְמֵי יָוָן שֶׁעָמְדוּ עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וְכוּ', וְהַכֹּל עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. כִּי כָּל הָעוֹסְקִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת עִקַּר כְּפִירָתָם הוּא בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב דְּהַיְנוּ תנ"ך הֵם לוֹמְדִים קְצָת. וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה וּבֶאֱמוּנַת חֲכָמִים הֵם כּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב גַּם-כֵּן, כִּי אֵין יוֹדְעִין דָּבָר מֵהַתּוֹרָה כִּי-אִם עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁפֵּרְשׁוּ לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, אֲבָל עִקַּר כְּפִירָתָם הוּא בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ אֶת הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מַאֲמִינִים בְּהַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים חַס וְשָׁלוֹם נִשְׁכַּחַת הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו הָרַבִּים עָמַד לָנוּ בְּעֵת צָרוֹתֵינוּ וְהִכְנִיעַ וְהִשְׁפִּיל אוֹתָם, קָבְעוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַנֶּדֶר שֶׁהוּא תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי כָּל הַנְּדָרִים וּנְדָבוֹת בָּאִים לְתוֹךְ הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְגַם בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּעַצְמוֹ נִבְנָה עַל-יְדֵי נְדָרִים וּנְדָבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן שָׁם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, כִּי שָׁם יָשְׁבוּ הַסַּנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה וּבֵרְרוּ כָּל הַהֲלָכוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר אֱמוּנַת חֲכָמִים, כַּמּוּבָא זֶה הַפָּסוּק בְּהַתּוֹרָה שָׁאֲלוּ אֶת ריב"ק הַנַּ"ל לְעִנְיַן אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עִקַּר זֶה הַמִּקְרָא לֹא תָסוּר וְכוּ' נֶאֱמַר עַל בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּפָּסוּק וְכִי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר וְכוּ' וְעָשִׂיתָ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ מִן הַמָּקוֹם הַהוּא וְכוּ' לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר וְכוּ', כִּי בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכוֹל דָּוִד לִמְצוֹא אֶת מָקוֹם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ כִּי-אִם עַל-יְדֵי נֶדֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב נִשְׁבַּע לַה' נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב וְכוּ', עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה' וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁצִּוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אַחַר חֵטְא הָעֶגֶל, כִּי עִקַּר חֵטְא הָעֶגֶל הָיָה פְּגַם אֱמוּנָה שֶׁעָשׂוּ עֲבוֹדָה-זָרָה וּפָגְמוּ

בָּאֱמוּנָה,וְעִקַּר הַפְּגַם הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּאוּ לַעֲבוֹדָה-זָרָה וְעָשׂוּ אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מַה הָיָה לוֹ, שֶׁהָיָה קָשֶׁה לָהֶם קְשִׁיּוֹת עַל מֹשֶׁה עַל שֶׁאַחַר לֵירֵד וְלֹא בִּטְלוּ דַּעְתָּם לְהַאֲמִין בּוֹ שֶׁבְּוַדַּאי דְּרָכָיו יְשָׁרִים, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהָבִין בְּשִׂכְלָם, אֲבָל הֵם לֹא הֶאֱמִינוּ אָז בְּמֹשֶׁה וּפְגָמוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים עַד שֶׁבָּאוּ לְמַה שֶׁבָּאוּ. וּכְשֶׁנִּתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְמֹשֶׁה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִמְחֹל לָהֶם צִוָּה לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּן לְתַקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי הַמִּשְׁכָּן בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ כֻּלּוֹ נַעֲשָׂה מִנְדָּרִים וּנְדָבוֹת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, כְּדֵי לְתַקֵּן עַל-יְדֵי נְדָרִים וּנְדָבוֹת שֶׁל הַמִּשְׁכָּן אֶת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא עִקַּר חֵטְא הָעֵגֶל כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּתְתַּקֵּן אָז כְּשֶׁהִכְנִיעוּ מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי כְּשֶׁזֶּה נוֹפֵל זֶה קָם, כִּי הַצַּדִּיק הוּא הָאוֹר הַמֵּאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, בְּחִינַת וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב דְּא צַדִּיק בְּחִינַת אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, וּמֵאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַצַּדִּיק מְמֻנוּ מַדְלִיקִין כָּל יִשְׂרָאֵל נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ לְהָאִיר עָלֵינוּ אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּתוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵילָתֵנוּ. וְזֶה בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה זֶה בְּחִינַת בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, עַל-יְדֵי-זֶה מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁזּוֹכִים עַל-יְדֵי נֶדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי מְעַט הַשֶּׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן-גָּדוֹל. כִּי הַכֹּהֲנִים עוֹסְקִים בַּעֲבוֹדַת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ בִּנְדָרִים וּנְדָבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּהֵן-גָּדוֹל הוּא עִקַּר כְּלַל הַכֹּהֲנִים, וְעַל-כֵּן הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַנֶּדֶר, וְעַל-כֵּן נִמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, זֶה בְּחִינַת בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים הֵם בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּסוּק כִּי יִפָּלֵא וְכוּ' וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים וְכוּ' לֹא תָסוּר וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִכְנַס הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לַקֹּדֶשׁ הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ לִפְנֵי וְלִפְנִים לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַחֲטָאִים וְהַפְּגָמִים נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יָדָם קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִסְלַח עָוֹן הָעֵגֶל שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז נִסְלָחִין כָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכְּלָם בָּאִים עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי נֶדֶר כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמַּתְחִילִין

כָּל נִדְרֵי בִּכְנִיסַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר שֶׁהוּא תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים תָּלוּי בְּתִקּוּן הַנֶּדֶר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, כִּי הוּא רֹאשׁ לְכָל הַנּוֹדְרִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר נִדְרוֹ הָיָה בְּעֵת שֶׁהִשִּׂיג מְקוֹם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה שֶׁאָמַר, מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים וְכוּ', וְאָז, וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר, כִּי הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בִּבְחִינַת נֶדֶר שֶׁשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשָּׁמָן שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַנֶּדֶר עַל-יְדֵי-זֶה הָיָה תִּקּוּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְעִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס הָיָה שֶׁמִּעַט שֶׁמֶן שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי-אִם יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, זֶה בְּחִינַת נִפְלְאוֹת תִּקּוּן הַנֶּדֶר שֶׁהוּא פְּרִישׁוּת מְעַט כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ לָנֶצַח, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְבֹאָר לְעֵיל עַל שֶׁקֶל פִּסְקָא שְׁדָא לְהוּ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ פְּרִישׁוּת מְעַט עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיָּאִירוּ בּוֹ וִיתַקְּנוּ אוֹתוֹ לָנֶצַח. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי-אִם יוֹם אֶחָד, כִּי הַשֶּׁמֶן בְּחִינַת נֶדֶר הוּא מְעַט, כִּי הוּא פְּרִישׁוּת בְּעַלְמָא לְיוֹם אֶחָד, דְּהַיְנוּ לִזְמַן מֵעַט, אֲבָל הַנֶּדֶר הוּא בְּחִינַת פֶּלֶא, בְּחִינַת נֵס שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָאִיר בּוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, שֶׁהוּא מֵחָכְמָה עַד אֱמוּנָה שֶׁהוּא שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת כַּיָּדוּעַ שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי מְעַט הַשֶּׁמֶן בְּחִינַת נֶדֶר לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא תִּקְוָתוֹ לָנֶצַח כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּמִנּוֹתַר קַנְקַנִּים נַעֲשָׂה נֵס לַשּׁוֹשַׁנִּים, זֶה בְּחִינַת שֶׁקֶל פִּסְקָא וְשָׁדָא לְהוּ הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַדָּבָר צָרִיךְ הָאָדָם לֵידַע שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה נְקוּדָה טוֹבָה מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גְּדוֹלָה לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן הַכֹּל, בִּבְחִינַת שֶׁקֶל פִּסְקָא וְכוּ' כְּרוֹכוּ לִי גַּרְדֵי מִנְּהּ וְכוּ', שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ תִּקְוֹת חוּט הַשֵּׁנִי עַל-יְדֵי חֲתִיכַת אֶבֶן שֶׁיִּלַּקֵּט מֵהָאֱמוּנָה הַשְּׁבוּרָה וּנְפוּלָה וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל כֵּן קוֹרִין בַּחֲנֻכָּה בְּפָרָשַׁת הַנְּשִׂיאִים, כִּי הַנְּשִׂיאִים הֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְהַאֲמִין בָּהֶם וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹרָם עָלֵינוּ, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְגַם כָּל קָרְבָּנוֹת הַנְּשִׂיאִים הָיוּ נְדָרִים וּנְדָבוֹת שֶׁהִתְנַדְּבוּ, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי נִדְרֵיהֶם וְכַנַּ"ל, וְגַם הֵם צְרִיכִין לְהַאֲמִין בְּעַצְמָם שֶׁגַּם זֶה בִּכְלַל תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה חִדֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן (סִימָן סא) עַיֵּן שָׁם, עַל-כֵּן הֵבִיאוּ נְדָרִים הַרְבֵּה לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּעֵת הַקָּמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה, כִּי שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה הוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן קוֹרִין כָּל זֹאת בַּחֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל:

חלק יז

נִמְצָא שֶׁנֵּר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי נֵדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶיךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה וְכוּ', הַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה בְּחִינַת שְׁבוּעָה וְנֵדֶר שֶׁנִּוְדָּרִין וּמְקַיְּמִין מִיָּד, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפָּסוּק זֶה, שָׁרֵי לֵיהּ לְאֵינַשׁ לְמִנְדַּר לְזָרוּזֵי נַפְשֵׁיהּ, שֶׁנֶּאֱמַר, נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה וְכוּ' עַל-יְדֵי-זֶה נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶיךָ וְכוּ' בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נֵר חֲנֻכָּה, הַיְנוּ תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי נֵדֶר, עַל-יְדֵי נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶיךָ, שֶׁנִּתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וּמַאֲמִין בְּדִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים וְהֵם מְאִירִים לוֹ כַּנֵּר וְאוֹר לְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר בְּבְחִינַת נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶיךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה לָשׁוֹן חִנּוּךְ בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי עִקַּר הַחִנּוּךְ בַּעֲבוֹדַת ה' הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַתִּינוֹק צָרִיךְ שֶׁאָבִיו וְאִמּוֹ יְחַנְּכוּ אוֹתוֹ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּמוֹ-כֵן צְרִיכִין אָנוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים יְחַנְּכוּ אוֹתָנוּ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לַעֲבוֹדַת ה' כִּי-אִם עַל יְדֵיהֶם וְכַנַּ"ל. גַּם כְּמוֹ שֶׁהַחִנּוּךְ הוּא עַל-יְדֵי דָּבָר קָטָן וְקַל שֶׁמְּחַנְּכִין אֶת הַקָּטָן לַעֲשׂוֹתוֹ, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא דָּבָר קָטָן הוּא יָקָר מְאֹד, מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְחַנְּכִין אוֹתוֹ, כְּמוֹ כֵן הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי אֵיזֶה פְּרִישׁוּת בְּעַלְמָא שֶׁמְּקַבְּלִין עָלָיו עַל-יְדֵי נֶדֶר, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַנְּכִין בַּעֲבוֹדַת ה' וְזוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים וּלְאוֹר הָאֲבוֹת וּלְשַׁבָּת וּלְכָל טוּב וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׂקַל פִּסְקָא וְכוּ' וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן הַחִלּוּק בֵּין הַלּוֹמֵד סִפְרֵי מוּסָר לְבַד לְבֵין הַמִּתְקָרְבִים לְצַדִּיק אֱמֶת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁלִּמּוּד סִפְרֵי מוּסָר יָקָר מְאֹד מְאֹד, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין מְבוֹאָרִין שָׁם כָּל-כָּךְ עֵצוֹת טוֹבוֹת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק הֵם מוֹכִיחִים אוֹתוֹ וּמְעוֹרְרִים אוֹתוֹ שֶׁיָּשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עַל-פִּי רֹב לֹא יִמְצָא שׁוּם עֵצָה אֵיךְ לְהִתְקָרֵב, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְתַלְמִידֵיהֶם וְכוּ', הֵם מְלֵאִים עֵצוֹת יְקָרוֹת בִּבְחִינַת וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ עֵצָה וְכוּ', כִּי רֹב הָעֵצוֹת בְּהֶכְרֵחַ לְקַבְּלָם מִפֶּה אֶל פֶּה כַּמּוּבָן לַכֹּל. וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה לְשׁוֹן חִנּוּךְ, כִּי הֵם נוֹתְנִים עֵצוֹת נִפְלָאוֹת בְּחִינַת עֵצוֹת מֻרְחָק עֵצוֹת עֲמוּקוֹת מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹל כָּל אֶחָד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִזְכוֹת לְתַכְלִית טוֹב, אָמֵן:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, בְּחִינַת וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה הַרְבֵּה מְאֹד כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים הַמַּדְרִיכִין אוֹתוֹ בַּדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת, כִּי תּוֹדָה מְבִיאִין כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִצָּרָה וּכְשֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֲנֻכָּה הוּא נִפְדֶּה וְנִצּוֹל מִכָּל מִינֵי צָרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם,

כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַמְּבָזֶּה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לוֹ רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵין מַכָּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהּ רְפוּאָה בִּבְחִינַת וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר גָּמַל עִמּוֹ חֲסָדִים כְּאֵלֶּה לְקָרְבוֹ לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁנִּקְרָאִים חַיִּים. וְזֶה עָלַי אֱלֹקִים נְדָרֶיךָ, עַל-יְדֵי נֶדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה אֲשַׁלֵּם תּוֹדוֹת לָךְ, הַיְנוּ הַלֵּל וְהוֹדָאָה כַּנַּ"ל, כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלֹא רַגְלַי מִדֶּחִי לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹקִים בְּאוֹר הַחַיִּים, שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה לָךְ אוֹדֶה שִׁמְךָ וְכוּ' עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְדָבָה וְנֶדֶר שֶׁהוּא תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי-זֶה אוֹדֶה שִׁמְךָ ה' כִּי טוֹב, כִּי מִכָּל צָרָה הִצִּילָנִי, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל הַצָּרוֹת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ וּבְאוֹיְבַי רָאָתָה עֵינִי, בְּחִינַת לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וְכוּ' נְדָרַי לַה' אֲשַׁלֵּם וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ מוֹדִים לִרְצֵה, כִּי רְצֵה מִתְפַּלְּלִין עַל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁיִּתְקַבְּלוּ לְרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא הָעִקָּר, עַל-כֵּן אוֹמְרִים אַחַר-כָּךְ מִיָּד מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וְכוּ' נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ וְכוּ' וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם וְכוּ' וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוּבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת וְכוּ'. כִּי כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת הַכֹּל הוּא מַה שֶּׁחוֹשֵׁב עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִדְחֶה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּזְכֶּה לְתַכְלִית טוֹב שֶׁזֶּה עִקַּר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב עִם הָאָדָם בְּכָל יוֹם (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר), וְכָל אֵלּוּ הַנִּסִּים וְנִפְלָאוֹת זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵן מְחַיִּין כָּל הָעוֹלָם בְּחַיִּים נִצְחִיִּים, וְכָל אֶחָד כְּפִי קִרְבּוֹ אֲלֵיהֶם כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַגְדִּיל חַסְדּוֹ עִמּוֹ וּמְרַבֶּה נִפְלְאוֹתָיו וְנִסָּיו וְנוֹרְאוֹתָיו עִמּוֹ, וְעַל זֶה עִקַּר הַהוֹדָאָה שֶׁל מוֹדִים. וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ לִרְצֵה שֶׁהִיא בִּרְכַּת עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת בְּחִינַת נֶדֶר, כִּי עַל-יְדֵי נֶדֶר זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ אַחַר-כָּךְ בִּרְכַּת שִׂים שָׁלוֹם כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת זוֹכִין לְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּין שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת מוֹדִים דְּרַבָּנָן, מוֹדִים דְּרַבָּנָן דַּיְקָא.כִּי עִקַּר בְּחִינַת מוֹדִים דְּהַיְנוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי רַבָּנָן, שֶׁהֵם הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, הַיְנוּ עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּכָל הַבְּחִינוֹת עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין שַׂעַר שֶׁל אֱרֹם שֶׁנּוֹפֵל בִּנְפִלָּה אַחַר נְפִלָּה וּמְקִימִין שַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה עַד שֶׁבָּן דָּוִד בָּא. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה סְמוּךְ לַפֶּתַח, לְהָקִים שַׁעַר וּפֶתַח דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת שִׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשַּׁעַר דִּקְדֻשָּׁה נִבְנָה עַל-יְדֵי

הַצַּדִּיקִים, וְזֶה אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי. כִּי זֶה עִקַּר הַהוֹדָאָה שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיקִים שֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִכָּל הַשַּׁעֲרֵי טֻמְאָה וּמַכְנִיסִין אוֹתוֹ לְכָל הַשַּׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, וְזֶה בְּחִינַת קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת נֵר שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי הִיא קְדֻשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל שַׁבָּת, כִּי הַתְחָלַת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא עַל-יְדֵי הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שַׁבָּת, שֶׁהִיא קֹדֶם לְכָל הַמִּצְווֹת וְהַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל שַׁבָּת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי נֶדֶר כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת אוֹר הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל לְעִנְיַן נֵר חֲנֻכָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. כִּי מְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁנֵּר חֲנֻכָּה וְנֵר שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינָה אַחַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין כְּלָלִיּוּת כָּל הַג' יְחוּדִים שֶׁעוֹלִין נֵר, עֵיִן שָׁם. רַק שֶׁהַחִלּוּק הוּא שֶׁבַּחֲנֻכָּה אֵין עֲלִיָּה לַשְּׁכִינָה רַק מַמְשִׁיכִין לָהּ הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר עַל-יְדֵי הַדְלָקָה לְמַטָּה בְּמְקוֹמָהּ, אֲבָל בְּשַׁבָּת הִיא עוֹלָה לְמַעְלָה וְשָׁם מְאִירִין בָּהּ הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר, עֵיִן שָׁם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּשַׁבָּת לְהַדְלִיק מִקֹּדֶם נֵר חֲנֻכָּה וְאַחַר-כָּךְ נֵר שַׁבָּת, כִּי רָאוּי לְהַעֲלוֹתָהּ מְעַט מְעַט מִמַּטָּה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, אֲבָל אִם הִדְלִיק שֶׁל שַׁבָּת קֹדֶם שֶׁכִּבָּר עָלְתָה לְמַעְלָה עַד הָרֹאשׁ, אֵיךְ יַדְלִיק שֶׁל חֲנֻכָּה וְכוּ', עֵיִן שָׁם. וְכָל הָאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַיִּחוּדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְלָקַת הַנֵּר שֶׁל מִצְוָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בַּחֲנֻכָּה וּבְשַׁבָּת, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאוֹר הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא אוֹר כָּל הָאוֹרוֹת וְכַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר בּוֹ אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי נֶדֶר שֶׁהוּא הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַנֵּר כַּנַּ"ל. וְהָעִנְיָן עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן לח בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁלִּפְעָמִים הַצַּדִּיק הוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ לְהַתַּלְמִידִים לְהָאִיר בָּהֶם, וְלִפְעָמִים הַתַּלְמִידִים בָּאִים אֶצְלוֹ, וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה שֶׁהַצַּדִּיק נוֹסֵעַ לַתַּלְמִידִים הוּא מֵחֲמַת גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק שֶׁאוֹרוֹ גָּדוֹל מְאֹד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַתַּלְמִידִים לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בִּמְקוֹמוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ', עַל-כֵּן מֻכְרָח הַצַּדִּיק לְהוֹרִיד וּלְהַכְנִיעַ עַצְמוֹ לֵילֵךְ אֲלֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיִּתְמַעֵט הָאוֹר כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַתַּלְמִיד לְקַבְּלוֹ וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, וּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף שֶׁבְּעִנְיַן זֶה יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים עַיֵּן שָׁם. וּמוּבָן מִזֶּה שֶׁכְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ חִלּוּקִים בְּעִנְיַן זֶה מִצַּד גְּדֻלַּת הָרַב שֶׁהוּא גָּדוֹל מְאֹד בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּלֵךְ הוּא וְיוֹרִיד עַצְמוֹ לְהַתַּלְמִיד וְכוּ', כְּמוֹ-כֵן יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים מִצַּד קְטָנוּת הַמְקַבְּלִים, שֶׁלִּפְעָמִים מֵחֲמַת שֶׁהַתַּלְמִידִים הַמְקַבְּלִים קְטַנִּים בְּמַעֲלָתָם מְאֹד, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּעֲלוּ אֶל הָרַב לְקַבֵּל אוֹרוֹ הַגָּדוֹל בִּמְקוֹמוֹ, עַל-כֵּן מֻכְרָח הָרַב לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם לִמְקוֹמָם בְּכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַחֲיוֹתָם לְהָאִיר בָּהֶם בִּמְקוֹמָם, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן. וְזֶהוּ הַחִלּוּק הַנַּ"ל שֶׁבֵּין נֵר שַׁבָּת לְנֵר חֲנֻכָּה, כִּי נֵר חֲנֻכָּה מַדְלִיקִין

בַּחֹל שֶׁאָז אֵין עֲלֵיהֶ֫ וְאָז הָעוֹלָם בְּקַטְנוּת גָּדוֹל רַק עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַנִּסִּים שֶׁהָיָה אָז תִּקְנוּ תִּקּוּן הַזֶּה שֶׁנּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיק לְמַטָּה לְמַטָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַצַּדִּיק נוֹסֵעַ וְהוֹלֵךְ לְהָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ וּמוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בָּהֶם בְּמָקוֹמָם, אֲבָל בְּשַׁבָּת אָז הִיא עֲלִיַּת כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּיָּדוּעַ, אָז יְכוֹלִים לַעֲלוֹת מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּלְקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק בִּמְקוֹמוֹ וְכַנַּ"ל, אֲבָל עַתָּה בְּגָלוּתֵנוּ לֹא הָיִינוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת לְקְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק בִּמְקוֹמוֹ, לוּלֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ וְכוּ' שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי אָז עָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁרָצוּ לְבַטֵּל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי גָּזְרוּ שֶׁיְּחַלְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים חַס וְשָׁלוֹם אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל בְּחִינַת קְדֻשַּׁת עֹנֶג שַׁבָּת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַיִן שָׁם, אֲבָל מַתִּתְיָהוּ וּבָנָיו שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים בְּגֹדֶל כֹּחָם הִכְנִיעוּ וְהִפִּילוּ אֶת מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְהִמְשִׁיכוּ בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי נֵדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ כַּנַּ"ל. דְּהַיְנוּ שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ לְדוֹרוֹת שֶׁאֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה שֶׁאָנוּ בַּחֲלִישׁוּת גָּדוֹל מְאֹד, נוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אוֹר הַצַּדִּיק לְמָקוֹמֵנוּ עַל-יְדֵי הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁאוֹר הַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֵלֵינוּ בְּכַמָּה דַּרְכֵי נִפְלְאוֹתָיו בְּאֹפֶן שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בָּנוּ גַּם עַתָּה, בִּבְחִינַת יְמֵי הַחֹל, בְּשִׁפְלֵנוּ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַצַּדִּיק נוֹסֵעַ וְהוֹלֵךְ וּמַקְטִין אֶת עַצְמוֹ לְהָאִיר בְּהַמְקַבְּלִים וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לַחְזֹר וְלַעֲלוֹת לְאוֹר שַׁבָּת, שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק הוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ וְהֵאִיר בָּנוּ אוֹרוֹ הַגָּדוֹל לְמַטָּה בְּמָקוֹמֵנוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ אַחַר-כָּךְ לַעֲלוֹת אֶל אוֹר הַצַּדִּיק לְקַבֵּל הָאוֹר בִּמְקוֹמוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁהוֹלְכִין וְעוֹלִין אֶל אוֹר הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת שַׁבָּת חֲנֻכָּה, שֶׁאָז מְקַיְּמִין מִצְוַת הַדְלָקַת שְׁנֵי הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם נֵר חֲנֻכָּה וְנֵר שַׁבָּת. וּלְכָאוֹרָה הָיָה דַּי בְּהַדְלָקַת נֵר שַׁבָּת לְבַד שֶׁהִיא גְּדוֹלָה יוֹתֵר שֶׁעוֹלִין אָז לְמַעְלָה וְכַנַּ"ל, אַךְ בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהַדְלִיק מִקֹּדֶם נֵר חֲנֻכָּה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיק לְמַטָּה בִּמְקוֹמֵנוּ בְּדֶרֶךְ כַּמָּה לְבוּשִׁין וְתַחְבּוּלוֹת, שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן הַמְשִׁיכוּ בָּנוּ מַתִּתְיָהוּ וְהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר לְדוֹרוֹת, עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל, וְאַחַר-כָּךְ אָנוּ יְכוֹלִים לְהַדְלִיק נֵר שַׁבָּת, כִּי אַחַר-כָּךְ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת אֶל אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַתַּלְמִידִים נוֹסְעִים אֶל הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל. וְכֵן מִתְנַהֲגִים הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים עִמָּנוּ שֶׁכְּשֶׁרוֹאִים חֲלִישׁוּת הָעוֹלָם לְקַבֵּל אוֹרָם הַגָּדוֹל, אֲזַי מַקְטִינִים עַצְמָם בְּכַמָּה הַקְטָנוֹת וּבְכַמָּה בְּחִינוֹת וְנוֹסְעִים וְהוֹלְכִים לְהָעוֹלָם כְּדֵי לְהַחֲיוֹתָם

וּלְעוֹרְרָם, וְאַחַר-כָּךְ יֵשׁ כֹּחַ בְּהָעוֹלָם לֵילֵךְ וְלִנְסֹעַ אֲלֵיהֶם לְקַבֵּל אוֹרָם בִּמְקוֹמָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךְ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם עָלֹה, שֶׁבִּתְחִלָּה מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְאַחַר-כָּךְ הוּא מַעֲלֶה אוֹתָם עַל-יְדֵי-זֶה בַּעֲלִיָּה אַחַר עֲלִיָּה בִּבְחִינַת אֲעַלְךָ גַּם עָל�ֹה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בִּשְׁמוּאֵל, וְסָבַב בֵּית אֵל וְהַגִּלְגָּל וְהַמִּצְפָּה וּתְשׁוּבָתוֹ הָרָמָתָה כִּי שָׁם בֵּיתוֹ. שֶׁבִּתְחִלָּה סָבַב אֶת הַמְּדִינָה בֵּית אֵל וְהַגִּלְגָּל וְכוּ' שֶׁהָלַךְ וְנָסַע וְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְהָאִיר בְּיִשְׂרָאֵל, וְאַחַר-כָּךְ, וּתְשׁוּבָתוֹ הָרָמָתָה כִּי שָׁם בֵּיתוֹ, שֶׁחָזַר לְבֵיתוֹ לִמְקוֹמוֹ וְכָל הָעוֹלָם הָלְכוּ אֵלָיו, כִּי יָכְלוּ אַחַר-כָּךְ לַעֲלוֹת אֵלָיו לְקַבֵּל הָאוֹר בִּמְקוֹמוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע, שֶׁכָּל הָרְמָזִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁבָּאִים עָלָיו בְּכָל יוֹם, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמּוֹרִידִין אֶת עַצְמָם אֵלָיו לְהָאִיר בּוֹ בִּמְקוֹמוֹ, וְאִם יִתְעוֹרֵר אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת יוֹכֵל אַחַר-כָּךְ לַעֲלוֹת אֶל אוֹר הַצַּדִּיק לִמְקוֹמוֹ, בִּבְחִינַת, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךְ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם עָלֹה, שֶׁזֶּה נוֹהֵג בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וְהֶבֵן הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בִּיחֶזְקֵאל ו, וְזָכְרוּ פְּלֵיטֵיכֶם אוֹתִי וְכוּ' אֲשֶׁר נִשְׁבַּרְתִּי אֶת לִבָּם הַזּוֹנָה, עַיִן פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁעֲנָיְנוֹ שֶׁכְּבָיְכוֹל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִשְׁפִּיל עַצְמוֹ לְעוֹרְרָם לִתְשׁוּבָה וְכוּ', הֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁהַנָּבִיא מוֹכִיחַ אוֹתָם בְּשֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהִכְנִיעַ וְהִשְׁפִּיל עַצְמוֹ כָּל-כָּךְ כְּדֵי לְעוֹרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם אֵלָיו, וְהֵם לֹא שָׂמוּ אֶל לֵב וְכוּ':

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּכַוָּנוֹת חֲנֻכָּה, שֶׁיֵּשׁ ג' יְחוּדִים שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים נֵר, הֵינוּ יְחוּד הוי"ה אהי"ה וְיִחוּד הוי"ה אדנ"י וְיִחוּד הוי"ה אלקי"ם. וְכֻלָּם יַחַד עוֹלִים נֵר, שֶׁזֶּהוּ כַּוָּנַת הַדְּלָקַת נֵר קֹדֶשׁ שֶׁל חֲנֻכָּה וְשֶׁל שַׁבָּת, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק וְכַנַּ"ל. וְעַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָרִין הַכַּוָּנוֹת הֵיטֵב, כִּי עַל-יְדֵי הַהַדְלָקַת נֵר קֹדֶשׁ הַנַּ"ל מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְלָל בְּאוֹר הָאָבוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַפְּלַת שַׁעַר אֲרָם שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים וְהַקָּמַת שַׁעַר דְּקְדֻשָּׁה שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים עַד שֶׁבֶּן דָּוִד בָּא, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּסּוֹף עַיִן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת ג' יְחוּדִים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַיִּחוּד הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא הוי"ה אהי"ה, כִּי אהי"ה הִיא בְּחִינַת בִּינָה שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַג' רֹאשׁוֹנוֹת שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת פֶּלֶא דְּתַמָּן אִתְּמַר, כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וְכוּ' בְּחִינַת בְּמוּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ כַּיָּדוּעַ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְנוֹצֵץ בּוֹ אוֹרוֹת הָאָבוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת יְחוּד הוי"ה אדנ"י, כִּי עִקַּר הָאַרַת הָאָבוֹת הָיָה מֵאַבְרָהָם שֶׁהָיָה רֹאשׁוֹן לְכֻלָּם, וְאַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁקְּרָאוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ אדנ"י כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַד אַבְרָהָם לֹא הָיָה אָדָם שֶׁקְּרָאוֹ אדנ"י, וְעַל-כֵּן הָאַרַת הָאָבוֹת הוּא בְּחִינַת יְחוּד הוי"ה אדנ"י, כִּי אַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה אֲדנוּתוֹ בָּעוֹלָם

וְקָרְאוּ אדנ"י, וּבְדָרְךְ זֶה הָלְכוּ אַחֲרָיו בָּנָיו יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְעַל-יְדֵי הֶאָרַת הָאָבוֹת זוֹכֶה לְשַׁבָּת וְזוֹכֶה לְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַתיִחוּד הוי"ה אלקי"ם, שֶׁהוּא שֵׁם שָׁלֵם, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא בִּבְחִינַת יִחוּד זֶה שֶׁל הוי"ה אלקי"ם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת מִדַּת הַדִּין בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַמַּחְלֹקֶת נִמְשָׁךְ כְּשֶׁאֵין הַכְרָעָה וְשָׁלוֹם בֵּין מִדַּת הָרַחֲמִים לְמִדַּת הַדִּין, וְעַל-יְדֵי תִּקּוּנִים הַנַּ"ל זוֹכִין לְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם בֵּין הַמִּדּוֹת בֵּין הָרַחֲמִים לְדִין, שֶׁהָרַחֲמִים יַמְתִּיקוּ כָּל הַדִּינִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִחוּד הוי"ה אלקי"ם כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת אִז יָשׁוּבוּ אוֹיְבֵי אָחוֹר וְכוּ' בֶּאֱלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּה' אֲהַלֵּל דָּבָר, שֶׁיִּזְכֶּה לְהַפִּיל הַשׂוֹנְאִים שֶׁיָּשׁוּבוּ אָחוֹר בִּבְחִינַת לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי נֶדֶר כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְנוֹצְצוּת הָאָבוֹת וּלְעֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב בְּחִינַת אִז יָשׁוּבוּ אוֹיְבֵי אָחוֹר וְכוּ', אַף גַּם לְהַרְבּוֹת הַשָּׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה בֶּאֱלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר, בְּחִינַת יִחוּד הוי"ה אלקי"ם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְאָז בֶּאֱלֹקִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִמְתַּק הַדִּין בְּחִינַת אֱלֹקִים עַל-כֵּן אֲנִי בָּטוּחַ בּוֹ שֶׁלֹּא יוּכַל אָדָם לַעֲשׂוֹת לִי מְאוּמָה, וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי נֶדֶר, בְּחִינַת עָלַי אֱלֹקִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדוֹת לְךָ וְכַנַּ"ל. וּבָזֶה עוֹלֶה יָפֶה אַף נָעִים קְשֶׁר כָּל הַמִּקְרָאוֹת הַלָּלוּ, וְזֶה בְּשֵׁמ"ן קָדְשׁ"י מְשַׁחְתִּי"ו סוֹפֵי-תֵּבוֹת יָו"ן, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, מַכְנִיעִין מַלְכוּת יָוָן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא עַל-יְדֵי נֶדֶר, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲנָכָה כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

עַל מַאֲמַר רֵיחַיָּא דִּתְבִירָא:

חלק כג

עוֹד מֵעִנְיַן הַנַּ"ל יֵשׁ לְבָאֵר, שֶׁשְּׁאָלוּ רֵיחַיָּא דִּתְבִירָא מִי שֶׁפָּגַם בִּבְרִית קֹדֶשׁ בְּמַאי חַיְטָא לָהּ, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְחַבְּרוֹ וּלְתַקְּנוֹ, כִּי רֵחַיִם בְּחִינַת זוּוג בְּחִינַת לֹא יַחְבֹּל רֵחַיִם וָרֶכֶב, וְאִיתָא בְּתַרְגּוּם יְרוּשַׁלְמִי, אִינּוּן דְּכָבְשִׁין חֲתָנִין וְכַלָּתִין עַיִן שָׁם, וְכֵן מוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י שֶׁרֵחַיִם וָרֶכֶב מְרַמְּזִ עַל יִחוּד חָתָן וְכַלָּה, וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי טוֹחֵן בְּבֵית הָאֲסוּרִים כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְשָׁאֲלוּ, רֵחַיָּא דִּתְבִירָא כְּשֶׁנִּשְׁבַּר תִּקּוּן זֶה, הַיְנוּ מִי שֶׁפָּגַם בְּעִנְיַן זֶה, בְּמַאי חַיְטָא לָהּ, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ, שָׁקַל פִּסְקָא שְׁדָא לְהוּ, אָמַר, כְּרוּכֵי לִי גַּרְדֵי מִנָּהּ, הַיְנוּ שֶׁרָמַז שֶׁמִּזֶּה הָעִנְיָן בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ הַתִּקּוּן, כִּי כְּשֶׁהוֹלְכִים בְּדַת יִשְׂרָאֵל, אֲזַי יְכוֹלִין לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ מִזֶּה הוֹלָדָה קְדוֹשָׁה, שֶׁיִּהְיֶה נוֹלָד בֵּן יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ מְצֻוָּה הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁנִּקְרָא בֵּן

פּוֹרֶת יוֹסֵף בֵּן פּוֹרֶת וְכוּ' לְשׁוֹן פְּרוּ וּרְבוּ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הוֹלָדוֹת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְרִין הַנִּצּוֹצוֹת מִדּוֹר לְדוֹר, כִּי כָּל אֶחָד מְזָרֵע יִשְׂרָאֵל מְגַדֵּל וּמְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹוֹת וְהַקְּדוּשׁוֹת וּתְפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה כָּל יְמֵי חַיָּיו. כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹוֹת כְּרִמּוֹן, וְכָל זְמַן שֶׁשָּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו מְקַבֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִתְפָּאֲרוּת הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית לַאֲבוֹתָיו שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה שֶׁלָּהֶם נִמְשָׁךְ בֵּן יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם שֶׁאוֹמֵר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם וּמַעִיד עַל אַחְדוּת הַיְחִיד הַמְיֻחָד יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְעוֹשֶׂה מִצְוֹוֹת הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל, וְכָל זֶה אֲפִלּוּ בְּהוֹלָדָה הַפְּחוּתָה אֲפִלּוּ אִם נוֹלָדִים קַלֵּי עוֹלָם וּקְטַנֵּי עֵרֶךְ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר נוֹלָדִים כַּמָּה וְכַמָּה יְרֵאִים וּכְשֵׁרִים וְצַדִּיקִים קְטַנִּים וּגְדוֹלִים, עַד שֶׁלִּפְעָמִים נוֹלַד צַדִּיק שֶׁהוּא חִדּוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא יָכוֹל לְתַקֵּן כַּמָּה דּוֹרוֹת וְיֵשׁ שֶׁיְּכוֹלִין לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, יָכוֹלְנִי לִפְטֹר כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין, וְגַם רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי נוֹלַד מִזִּוּוּג אִישׁ וְאִשָּׁה, וּמִי יוֹדֵעַ אִם כָּל אֲבוֹתָיו לְמַעְלָה לְמַעְלָה הָיוּ כֻּלָּם צַדִּיקִים וּקְדוֹשִׁים, כִּי בְּוַדַּאי הָיוּ בַּאֲבוֹתָיו הַקְּדוּמִים מִצַּד אָבִיו וּמִצַּד אִמּוֹ כַּמָּה וְכַמָּה אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים,וְזָכוּ שֶׁיֵּצֵא מִזֶּרַע שֶׁלָּהֶם צַדִּיק תַּנָּא קָדוֹשׁ וְנוֹרָא אִישׁ אֱלֹקִים כְּזֶה, שֶׁהִכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא הַקַּדְמוֹן כְּמוֹ שֶׁהִכִּיר וְגִלָּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה. וְכֵן בִּשְׁאָר גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַם הָאָרֶץ שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְהוּבָא בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן לז) בְּהַתּוֹרָה דִּרְשׁוּ וְכוּ', שֶׁהַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַגְּבוֹהוֹת מְאֹד מְאֹד עַל-פִּי רֹב בָּאִים דַּוְקָא עַל-יְדֵי טִפַּת עַם-הָאָרֶץ כַּמְבֹאָר דְּרוּשׁ זֶה בַּאֲרִיכוּת בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁזֶּה עִנְיַן יְצִיאַת אַבְרָהָם מִתֶּרַח וְרַבִּי עֲקִיבָא וְכוּ' עַד שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁגַּם נִשְׁמַת מָשִׁיחַ תָּבוֹא(?) דַּיְקָא מִבְּחִינוֹת כְּאֵלּוּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁקַּל פִּסְקָא שָׁדָא לְהוּ, אָמַר לְהוּ, כְּרִיכוּ לִי גַּרְדֵי מִנָּה, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁיּוֹצִיאוּ לוֹ חוּטִים מִשָּׁם, הַיְנוּ שֶׁרְמַז שֶׁנּוֹטְלִים חֲתִיכָה מֵהֶרְחַיִם בְּעַצְמָהּ שֶׁנִּשְׁבְּרָה וּמִשָּׁם מוֹצִיאִין חוּטִים בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת אֶת תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי שֶׁמְּרַמֵּז עַל תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה צְוִיתָ צֶדֶק (סִימָן כג) שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדַת פֶּרֶץ וְזֶרַח מְמַעֲשֶׂה יְהוּדָה וְתָמָר שֶׁמֵּהֶם נוֹלַד מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, וַתִּקְשֹׁר עַל יָדוֹ שְׁנִי כוּ', הַיְנוּ שֶׁאָמַר לָהֶם שֶׁמִּזֶּה הָעִנְיָן בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ תִּקּוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִין שֶׁיִּהְיֶה בְּהֶתֵּר עַל-כָּל-פָּנִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלְדִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל הַהוֹלָדוֹת כֻּלָּם הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, עַד שֶׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ צַדִּיק גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ שֶׁיּוּכַל לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְיִקַּשֵּׁר וְיִדָּבֵק אֶת עַצְמוֹ לְאוֹר אֵין-סוֹף בְּדִבֵקוּת וּכְלָלִיוּת נִפְלָא דְּלֵית מַחְשָׁבָה תְּפִיסָה תַּמָּן

כְּלָל, שֶׁזֶּה הָאוֹר נִמְשָׁךְ בִּבְחִינַת חוּט כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁיָּסַד בַּשִּׁיר אוֹר הַגָּנוּז, אִישׁ עַל דִּגְלוֹ כָּסוֹף יִכְסֹף לְתִקְוַת חוּט זֹהַר אֵין סוֹף, וְזֶה שֶׁשָּׁאֲלוּ מִיָּד וּמִי יָכוֹל לְמִכְרָךְ גַּרְדֵּי מֵרַחֲיָא, כִּי הֵם כּוֹפְרִים וְהֵם מְשֻׁקָּעִים בַּתַּאֲוָה הַזֹּאת כָּל-כָּךְ עַד שֶׁאֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נוֹלַד מֵעִנְיַן זֶה אִישׁ כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְדַבֵּק אֶת-עַצְמוֹ בְּחוּט זֹהַר אֵין-סוֹף בִּדְבֵקוּת כָּזֶה עַד שֶׁיִּתְקַן הַכֹּל כַּנַ"ל. עַל-כֵּן הַשִּׁיב לָהֶם, וּמִי יָכוֹל לְמַחֲטָא רַחֲיָא. כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בָּזֶה, שֶׁזֶּה הָעִנְיָן בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא בְּחִינָה גְּבוֹהָה וּקְדוֹשָׁה מְאֹד מְאֹד שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת אֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לָבוֹא לָזֶה הָעוֹלָם כִּי-אִם עַל-יְדֵי-זֶה וְאַף-עַל-פִּי שֶׁמַּחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחֵטְא הַדּוֹרוֹת נָפַל עִנְיָן זֶה לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל עַד שֶׁנִּדְמֶה לַאֲנָשִׁים גַּסִּים כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם הוּא רַק תַּאֲוָה בְּעַלְמָא אַף-עַל-פִּי-כֵן מִי שֶׁמַּאֲמִין עַל-כָּל-פָּנִים שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא דָּבָר גְּבוֹהַּ מְאֹד וְיֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁזּוּכִים בִּדְבֵקוּת נִפְלָא לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְכוּ' אַשְׁרֵי לָהֶם, וַאֲפִלּוּ אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּהֶתֵּר עַל-כָּל-פָּנִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה יְכוֹלִים לְהוֹלִיד מִזֶּה זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַ"ל, אֲבָל אִלּוּ הָאֶפִּקוֹרְסִים שֶׁכּוֹפְרִים בָּזֶה וְעוֹשִׂים מִזֶּה לַצָּנוּת וְאוֹמְרִים וּמִי יָכוֹל לְמִכְרָךְ גַּרְדֵּי מֵרַחֲיָא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא מִזֶּה דְּבֵקוּת נִפְלָא כָּזֶה, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי רִשְׁעִים כָּאֵלּוּ אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן אוֹתָם בִּבְחִינַת וּמִי יָכִיל לְמַחֲטָא רַחֲיָא וְכַנַּ"ל: וְזֶה בְּחִינַת וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם, כִּי יִצְחָק הוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה דִּקְדֻשָּׁה בָּעוֹלָם, כִּי עַד שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק לֹא הָיָה אָדָם שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשָּׁה כָּזֹאת בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי מֵחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה שׁוּם הוֹלָדָה בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם שֶׁהָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם, אֲבָל אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּעַצְמוֹ לֹא נוֹלַד עֲדַיִן בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וְהָרִאשׁוֹן שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הָיָה יִצְחָק אָבִינוּ, שֶׁהִיא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה בָּעוֹלָם שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן אָז הָיָה שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְנִקְרָא עַל-שֵׁם הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַשִּׂמְחוֹת שֶׁשְּׂמֵחִין עַל הַחֲתוּנָה הוּא פְּלִיאָה לִכְאוֹרָה, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי זֹאת בְּפֵרוּשׁ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, שֶׁאָמַר, שֶׁאֵין הָעוֹלָם יוֹדְעִים כְּלָל מַה זּוֹ שִׂמְחָה שֶׁזֶּה נוֹשֵׂא זֹאת, כִּי בְּוַדַּאי אֵין רָאוּי לִשְׂמֹחַ עַל עִנְיַן זֶה. אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל חֲתוּנָה הוּא שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעִקַּר שִׂמְחָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא מֵחֲמַת שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שֶׁעִנְיָן זֶה בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא גְּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד כַּיָּדוּעַ, וְיִהְיֶה נוֹלַד מִזֶּה יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַדְּשׁוּ שְׁמוֹ כַּנַ"ל, עַד שֶׁיֵּצְאוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ מְהֹרוֹתֵינוּ שֶׁיְּתַקֵּן הַכֹּל, וְזֶה עִקַּר שִׂמְחָתֵנוּ, וּמִזֶּה וַדַּאי יֵשׁ לָנוּ לִשְׂמֹחַ הַרְבֵּה עַל הַחֲתוּנָה. וְזֹאת הַשִּׂמְחָה הִתְחִילָה מִיִּצְחָק דַּיְקָא, שֶׁהוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה בָּעוֹלָם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרָה אָז שָׂרָה, צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים כָּל הַשּׁוֹמֵעַ יִצְחַק לִי. כִּי בְּוַדַּאי עַתָּה שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק אָז רָאוּ וְשָׁמְעוּ הַכֹּל נִפְלְאוֹת ה' מַה שֶּׁלֹּא הָיָה חִדּוּשׁ כָּזֶה בָּעוֹלָם

שֶׁיִּהְיֶה נוֹלַד מִחִבּוּר אִישׁ וְאִשָּׁה הוֹלָדָה כָּזֹאת שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצְאוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, וּבְוַדַּאי הוּא צְחוֹק וְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, בְּחִינַת כָּל הַשּׂוֹמֵעַ יִצְחַק לִי, כִּי מֵהוֹלָדָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת הִתְחִיל שַׁלְשֶׁלֶת הַיִּחוּס יִשְׂרָאֵל, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּעַצְמוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן לָאָבוֹת, הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ לֹא נוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל הוּא יָגַע וְטָרַח בְּעִצָּם עֲבוֹדָתוֹ עַד שָׁזָכָה לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ כָּל-כָּךְ עַד שָׁזָכָה שֶׁמִּמֶּנּוּ יַתְחִיל הוֹלָדוֹת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֵּאָז וְהָלְאָה לֹא יַפְסִיק שַׁלְשֶׁלֶת הַיּוֹחֲסִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּמֶּנּוּ יִהְיֶה נוֹלַד יִצְחָק שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשָּׁה כְּזֹאת, וּמִמֶּנּוּ יֵצֵא יַעֲקֹב וּמִיַּעֲקֹב יֵצְאוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַד הַסּוֹף עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִזַּרְעָם שֶׁיִּתְקֵן הַכֹּל וְיִגָּלֶה אֱלֹקוּתוֹ לְעֵין כֹּל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַהֲחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק, כִּי הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הָיוּ קְדוֹשִׁים מְאֹד בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית עַד שֶׁזָּכוּ לְהַמְשִׁיךְ הַהוֹלָדָה שֶׁלָּהֶם בִּקְדֻשָּׁה כָּזֹאת עַד שֶׁלֹּא יַפְסִיק חֶבֶל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם עַד שֶׁעַל-יְדֵי כָּל הוֹלָדָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵיךְ שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, וְאַחַר שֶׁמֵּהוֹלָדָה זֹאת יִצְמַח זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָא עַל-שֵׁם הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה, בְּחִינַת צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים כָּל הַשּׂוֹמֵעַ יִצְחַק לִי, כִּי הַכֹּל רָאוּי לָהֶם לִשְׂמֹחַ עַל הוֹלָדָה כָּזֹאת וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּכָל הוֹלָדָה שֶׁל בֵּן יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁמַּלִּין אוֹתוֹ וּמַכְנִיסִין אוֹתוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל מַזְכִּירִין אָז הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בַּבְּרָכוֹת שֶׁאַחַר הַמְּילָה, יִשְׂמַח הָאָב בְּיוֹצְאֵי חֲלָצָיו, כִּי בְּוַדַּאי רַק בָּזֶה רָאוּי לִשְׂמֹחַ בַּמָּה שֶׁזְּכִינוּ שֶׁעַל-יְדֵי הוֹלָדָה שֶׁלָּנוּ נוֹלַד בֵּן יִשְׂרָאֵל הַנִּמּוֹל לִשְׁמוֹנָה, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמִּזְכִּירִין אָז, וְאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וְאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חְיִי, זֶה בְּחִינַת שָׂקַל פִּסְקָא שָׂדֶא לְהוּ כְּרוּכֵי לִי גַּרְדֵי מִנָּהּ, שֶׁדַּיְקָא מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ, הֵינוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהִתְגַּבְּרוּת עֲכִירַת הַדָּמִים, וְאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חְיִי, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ תּוּכַל לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיוּ נוֹלָדִים זֶרַע יִשְׂרָאֵל מֵאִתְּךָ וְכַנַּ"ל, וְזֶה שֶׁמִּזְכִּירִים אַחַר-כָּךְ, וַיָּמָל אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, כִּי עִקַּר קְדֻשָּׁה זֹאת הִתְחִיל מֵהוֹלָדַת יִצְחָק. וְעַל-כֵּן אֵין קוֹרִין אָבוֹת אֶלָּא לִשְׁלֹשָׁה, כִּי הֵם הֵם אָבוֹת הָעוֹלָם, כִּי אֵין אָבוֹת לְגוֹי, כִּי הֵם עַם הַדּוֹמֶה לַחֹמֶר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הוֹלָדָה שֶׁלָּהֶם הֵם עַצְמוֹ הוֹלַדַת הַבְּהֵמוֹת, שֶׁהוּא רַק מֵחֲמַת תַּאֲוָה לְבַד בְּלִי שׁוּם קְדֻשָּׁה כְּלָל, אֲבָל עִקַּר אָבוֹת הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם שֶׁהוֹלִיד אֶת יִצְחָק בִּקְדֻשָּׁה כָּזֹאת, עַד שֶׁמֵּאָז וָהָלְאָה יִהְיֶה בְּכָל הוֹלָדָה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר הַיִּחוּס בְּחִינַת אָבוֹת, שֶׁיֵּשׁ קְשׁוּר וְחִבּוּר מֵאָב לְבֵן מֵאַחַר שֶׁהָאָב מַמְשִׁיךְ לַבֵּן בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וּמוֹדִיעַ לוֹ מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֱמִתֶּךָ, וְזֶהוּ וְאֵלֶּה וָא"ו מוֹסִיף, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ

עַל-יְדֵי תּוֹלְדוֹת עַל-יְדֵי הַהוֹלְדוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ בְּחִינַת תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם שֶׁהוּא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוֹלִידוֹ אַבְרָהָם בִּקְדֻשָּׁה כָּזֹאת עַד שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְחִיל שַׁלְשֶׁלֶת הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁבְּכָל הוֹלָדַת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ קְדֻשַּׁת הָאָבוֹת שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק, הֵינוּ שֶׁהוֹלָדַת יִצְחָק הָיָה מֵאַבְרָהָם לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כִּי אַבְרָהָם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בְּחִינַת אֵבֶר מָה, כַּמּוּבָא, וְזֶהוּ לְפִי שֶׁהָיוּ לְצַנִּי הַדּוֹר אוֹמְרִים מֵאֲבִימֶלֶךְ נִתְעַבְּרָה שָׂרָה, כִּי הֵם אֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה(?) הוֹלָדָה מִבְּחִינַת אַבְרָהָם מִבְּחִינַת אֵבֶר מָה, שֶׁיִּהְיֶה אָז בִּבְחִינַת מָה, בִּבְחִינַת בִּטּוּל וְלֹא יְכַוֵּן בִּשְׁבִיל תַּאֲוָתוֹ כְּלַל כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהִתְפָּאֲרוּ בָּזֶה, רַק הֵם אוֹמְרִים מֵאֲבִימֶלֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא רַק כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲוָה הַגַּשְׁמִיּוּת מִמֶּנּוּ נִתְעַבְּרָה שָׂרָה, שֶׁאוֹמְרִים הַלֵּצָנִים שֶׁעִקַּר הַהוֹלָדָה הוּא רַק מִתַּאֲוָה הַגַּשְׁמִיּוּת מִבְּחִינַת אֲבִימֶלֶךְ, עַל-כֵּן הֵעִיד הַכָּתוּב, אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק, שֶׁעִקַּר הוֹלָדַת יִצְחָק הָיָה רַק מִבְּחִינַת אֵבֶר מָה, מִבְּחִינַת בִּטּוּל בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשָּׁה נוֹרָאָה כָּזֹאת עַד שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְחִילָה(?) שַׁלְשֶׁלֶת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּכָל הוֹלָדוֹת יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ בָּהּ בְּחִינַת נִיצוֹצֵי קְדֻשַּׁת הָאָבוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שֶׁכֻּלָּם מְתַקְּנִים תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל עַד שֶׁבַּסּוֹף יֵצֵא מֶשִׁיחַ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּהּ' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שיתתדבק וְיַגֶּלֶה אֱלֹקוּתוֹ לְעֵין כֹּל וְיִתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

כָּל-זֶה נֶאֱמַר עַל הַחֲתוּנָה שֶׁל ש"ב:

פרק ז

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' וַאֲצַוֶּנּוּ' בְּסִימָן ו עַיִן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא:

וְזֶה בְּחִינַת עֹצֶם נוֹרָאוֹת נִשְׂגָּבוֹת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי מִבְּאֹר שָׁם שֶׁתְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' (דְּבָרִים ל), כִּי לֶעָתִיד יִהְיֶה יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת בְּחִינַת כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה, שֶׁיְּבוֹאוּ בְּכָל פַּעַם עַל הַשְּׂגוֹת יְתֵרוֹת בְּהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲזַי יָשׁוּבוּ עַל הַשָּׂגָתָם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר זָכוּ עַצְמָן בְּתַכְלִית הַזִּכּוּת וְהַצַּחוּת וְגַם עָשׂוּ תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה אֲפִלּוּ עַל מַה שֶּׁלֹּא חָטְאוּ וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הֵם עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם עַל הַשָּׂגָה הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ', וּמִבְּאֹר שָׁם שֶׁשָּׁאַר הָעוֹלָם הֵם צְרִיכִין בְּוַדַּאי לִהְיוֹת בִּתְשׁוּבָה תָּמִיד, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹמֵר חָטָאתִי וְכוּ' אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר בְּלִי פְּנִיָּה, עַל-כֵּן צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לָשׁוּב עַל תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ', וְעַיִן מַה שֶּׁכָּתוּב שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב, בְּחִינַת בָּקִי בְּעֵיל בָּקִי

בְּנָפִיק, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנְּךָ וְכוּ', שֶׁאֲפִלּוּ בְּכָל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּית יִתְחַזֵּק לְמָצוֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָשׁוּב אֵלָיו, בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנְּךָ וְכוּ', וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב בַּסּוֹף, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק וְיִכְבֹּל שְׁפִיכוּת דָּמִים לְהַכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמְאלִי וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם וְכוּ', בְּחִינַת ג' נְקוּדוֹת, בְּחִינַת מֹשֶׁה יְהוֹשֻׁעַ וְאֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמָה וּלְבָנָה וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת ג' מְצִוּוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסָתָן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם לְהַכְרִית זֶרַע עֲמָלֵק וּלְמַנּוֹת מֶלֶךְ וְלִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וּמִכָּל זֶה מוּבָן עִצָּם נוֹרָאוֹת אַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ שֶׁבְּרַחֲמָיו נָתַן לָנוּ מַתָּנָה טוֹבָה הַזֹּאת שֶׁהָיְתָה בְּבֵית גְּנָזָיו וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת י:), וּצְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְקַבֵּל מַתָּנָה טוֹבָה הַזֹּאת בְּאַהֲבָה וּבְשִׂמְחָה עֲצוּמָה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה אֵיךְ שֶׁהוּא, עַד שֶׁגַּם הוּא יִזְכֶּה לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וְכוּ'. כִּי רֹב הָעוֹלָם קָשֶׁה עֲלֵיהֶם הַתְּשׁוּבָה מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי זֶה יָדוּעַ כִּי הַכֹּל חֲפָצִים לִירְאָה אֶת שְׁמָךְ, וַאֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים חֲרָטָה גְּדוֹלָה, וְהַרְבֵּה מִתְעוֹרְרִים כַּמָּה פְּעָמִים לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, אַךְ בְּתוֹךְ כָּךְ נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם מִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַבַּעַל-דָּבָר שֶׁמִּתְגָּרֶה בָּהֶם בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (קִדּוּשִׁין ל: סֻכָּה נב:) בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְכוּ' וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ' וְעִקַּר הָעֵזֶר וְהַיְשׁוּעָה הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמְכִילְתָּא) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, (שְׁמוֹת כ) זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת:

חלק ג

וְעִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי (זֹהַר נָשָׂא קמד) אִנְתְּ שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמֵי וְכוּ', וְהָא בְּהָא תַּלְיָא, כָּל מַה שֶּׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל שַׁבָּת כָּרָאוּי לוֹ, כֵּן זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת, וּכְפִי הִתְקָרְבוּתוֹ אֵלָיו כֵּן זוֹכֶה לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם וּלְהִתְחַזֵּק עַל עָמְדוֹ לִבְלִי לִפֹּל לְעוֹלָם, יְהִיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנְּךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהִתְעוֹרְרוּת וְהַהִתְחַזְּקוּת לָשׁוּב אֶל ה' תָּמִיד, הוּא בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁהוּא כָּל יָמָיו בִּתְשׁוּבָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר עָשָׂה תְּשׁוּבָה, כִּי הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם עַל הַשָּׁגוֹתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ', עַד שֶׁבְּכָל פַּעַם הוּא מַשִּׂיג גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּהַשָּׁגָה עֲצוּמָה יוֹתֵר וְכֵן לְעוֹלָם, וּבְכָל פַּעַם שֶׁמַּשִּׂיג הַשָּׁגָה יְתֵרָה הוּא מַכְנִיס בְּלֵב כָּל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד שֶׁיִּתְחַזְּקוּ מִמְּקוֹמָם לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אֵיךְ שֶׁהֵם. כִּי בְּכָל פַּעַם

שֶׁמַּשִּׂיגִים גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר, הֵם מַשִּׂיגִים רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו יוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מְאִירִים בְּלֵב יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ תִּקְוָה לְכָל אֶחָד לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, בִּבְחִינַת וַאֲצִיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ' (וְכַמְּבאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר עַיֵּן שָׁם), וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת ג' סְעוּדוֹת שַׁבָּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' מִצְוֹוֹת הַנַּ"ל:

כִּי לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, בְּחִינַת פְּנֵי לְבָנָה בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, זֶה בְּחִינַת סְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת, כִּי בִּכְנִיסַת שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא. כִּי מְבָאָר בְּכַוָּנוֹת שַׁבָּת וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל שֶׁבִּכְנִיסַת שַׁבָּת נִכְלָל נֹגַהּ בְּקְדֻשָּׁה, וְאָז רוֹצִים גַּם כָּל הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְהִכָּלֵל בַּקְּדֻשָּׁה, וְאָז יוֹרֵד שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא עַל רֹאשָׁם וְנוֹפְלִים וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ סוֹד רְחִיצַת חַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ', וְזֶהוּ בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי, וְהוּא חוֹתֵר תָּמִיד וּמִתְגָּרֶה בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְרוֹצֶה לְהַחְטִיאָם כִּדֵּי לִינוֹק מֵהֶם, וּצְרִיכִין מִלְחָמָה גְּדוֹלָה עִמּוֹ, וּכְשֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתוֹ אָז נִכְלָל נֹגַהּ בַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּוָּנַת כְּנִיסַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל.:

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ (שְׁמוֹת יח) שֶׁנִּסְמַךְ לְפָרָשַׁת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (זְבָחִים קטז), מַה שְּׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא קְרִיעַת יַם-סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, הֵינוּ כִּי אַחַר שֶׁנִּפְלוּ וְנִכְרְתוּ הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִצְרַיִם וַעֲמָלֵק, אָז שָׁמַע יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁנִּכְלַל נֹגַהּ בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגֵּרִים כַּמּוּבָא. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת כְּנִיסַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְאָז כַּד עַיֵּל שַׁבְּתָא וְאִתְקַדִּישׁ לֵילְיָא וְאִיהִי אִתְפָּרְשַׁת מִסִּטְרָא-אַחֲרָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, אָז מִצְוָה לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה שֶׁל לֵיל שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת לְבָנָה הַמּוֹשֶׁלֶת בַּלַּיְלָה, וְזֶה בְּחִינַת הַסְּעוּדָה הַנִּזְכֶּרֶת בַּתּוֹרָה שֶׁעָשָׂה יִתְרוֹ לְכָל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (שְׁמוֹת יח) וַיָּבֹא אַהֲרֹן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חוֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי אֱלֹקִים, כִּי כְּשֶׁבָּאִין גֵּרִים וּמִתְגַּיְּרִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק נִכְרָתִין וְנֹגַהּ נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַגֵּרִים לְהִתְגַּיֵּר מֵחֲמַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁרוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בָּהֶם וְכַנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כְּנִיסַת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל, וְאָז מִצְוָה לְהַרְבּוֹת בִּסְעוּדָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בַּאֲכִילָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁנִּבְרָא בּוֹ וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעִקַּר הַפְּגַם הָיָה בִּבְחִינָה זֹאת. כִּי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע זֶה בְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁמִּעֶרֶב טוֹב וָרָע, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין

מְבָרְרִין אוֹתוֹ כָּרְאוּי אָז עִקַּר יְנִיקַת הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת הוּא דֶּרֶךְ שָׁם כַּמּוּבָא. וְהַנָּחָשׁ הִשִּׁיאוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ כֹּחַ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וּלְבָרְרוֹ. וְזֶה בְּחִינַת דָּחֳפָהּ עַד שֶׁנִּגְעָה בּוֹ, וְאָמַר לָהּ, כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִיתָה בְּנִגִיעָה כָּךְ אֵין מִיתָה בַּאֲכִילָה. הֵינוּ שֶׁאָמַר לָהּ הֶלֹא אֵין זֶה דָּבָר טָמֵא לְגַמְרֵי, כִּי אִם הָיָה טָמֵא לְגַמְרֵי הָיָה אָסוּר גַּם בִּנְגִיעָה, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאֵין מִיתָה בִּנְגִיעָה כִּי אֵינוֹ טָמֵא לְגַמְרֵי, עַל-כֵּן גַּם אֵין מִיתָה בַּאֲכִילָה, וְעַל-יְדֵי זֶה הִשִּׁיאָם עַד שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ, וְעַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיס טֻמְאָה לְשָׁם, כִּי לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר עֵץ הַדַּעַת, אַדְרַבָּא הִתְגַּבְּרוּ הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת עַל-יְדֵי זֶה עַד שֶׁנִּגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת וְנִתְגָּרֵשׁ מִגַּן-עֵדֶן, וְהַתִּקּוּן הָיָה שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל:

שַׁבָּת אָגִין עָלוֹהִי כְּמוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבָּנִים שֶׁנֶּחְלְפוּ עַיִן שָׁם. וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת מִצְוָה לֶאֱכֹל לְתַקֵּן פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי אָז מְתַקְּנִין כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַפְּגָמִים הַנַּ"ל עַל-יְדֵי קַבָּלַת שַׁבָּת בְּכָל הַתִּקּוּנִים כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת, כִּי אָז הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת פֵּרוֹת הַגַּן שֶׁמְּצָוָה לֶאֱכָלָם, בִּבְחִינַת מִכָּל עֵץ הַגַּן אָכֹל תֹּאכַל, כִּי ג' סְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת הֵם בִּבְחִינַת עֵדֶן, נָהָר, גַּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, כַּמּוּבָא, וּסְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת גַּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. נִמְצָא שֶׁאָז הַסְּעוּדָה בִּבְחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מַה שֶּׁנִּנְכְּנָעִין וְנוֹפְלִים אָז בִּבְחִינַת קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת וְנִגַּהּ נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא תִּקּוּן אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁכָּל הַפְּגָם הָיָה בְּעִנְיַן זֶה וְכַנַּ"ל. וּסְעוּדַת יוֹם שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי אָז הַסְּעוּדָה בִּבְחִינַת עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, וְאָז מַזְכִּירִין בַּתְּפִלָּה:

יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ וְכוּ' כְּלִיל תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ לוֹ, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר כְּלִיל תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ בְּחִינַת עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, בְּחִינַת אוֹר יוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. וּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהָיָה אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַנּוֹת מֶלֶךְ, בְּחִינַת דֶּרֶךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַוָּאו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם נִמְשָׁךְ מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לִנְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, מִמֹּשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת בְּחִינַת אָדָם, כִּי שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַב וְהַתַּלְמִיד שֶׁמְּאִירִין אוֹר חִדּוּשֵׁי תוֹרָה בָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ לְכָל הָעוֹלָם וּמַחֲזִירִין אֶת הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה, וְהָעִקָּר כְּשֶׁבְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת לְבָנָה מְקַבֵּל מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה מִבְּחִינַת מֹשֶׁה פְּנֵי חַמָּה, כִּי מִבְּחִינַת מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ' אִי אֶפְשָׁר לְהָעוֹלָם לְקַבֵּל, מִגֹּדֶל הֶעְלְמוֹ וְהַסְתָּרָתוֹ,

כִּי הוּא בִּבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר, רַק הַתַּלְמִידִים הָאֲמִתִּיִּים בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ אֲשֶׁר לֹא יָמוּשׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ בְּדָרְכִים נִפְלָאִים, בִּבְחִינַת אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה שֶׁהוּא לְתַקֵּן כָּל הַנַּ"ל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא הַמּוּזְכָּר שָׁם, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. וְעַל-כֵּן כָּל תִּקּוּן הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְיַחֵד בְּחִינַת מֹשֶׁה עִם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה עִם נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁמֹּשֶׁה בְּחִינַת הָרַב, יָאִיר הַדַּעַת לְהַתַּלְמִיד בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, עַד שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר פְּנֵי תַּבֵל לְהוֹדִיעָם דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ עַד שֶׁכֻּלָּם יָשׁוּבוּ אֶל ה' וְיַכִּירוּ גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמֲמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הַמַּבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמְקַיֵּם כָּל בְּחִינַת הָאֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁהוּא בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאוֹר מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין אָז הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים לְגַלּוֹת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַרְבֵּה לְתַלְמִידֵיהֶם, כִּי אָז עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה מִבְּחִינַת מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ, מֵרֹב לְתַלְמִיד, וְהַכֹּל כְּדֵי לְהַחְזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְכַנַּ"ל:

חלק ה

כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאָדָם הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לְהֵטִיב מַעֲשָׂיו שֶׁיְּשַׂיֵּג אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת. כִּי הָעוֹלָם בִּכְלָל הוּא בִּבְחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בִּבְחִינַת וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רַגְלָי (יְשַׁעְיָה סו), שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַּ"ל. וִידִיעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַתַּכְלִית לְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ שֶׁחִיּוּתוֹ מִבְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה לְקַשְּׁרוֹ לְמַעְלָה לִבְחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, וְזֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת וָא"ו שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הַכֹּל עַד שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, שֶׁהוּא הָעִקָּר, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְקַשֵּׁר הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, עַל-יְדֵי שֶׁיְּבָרֵר כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹ' יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, אָסוּר וּמֻתָּר, טָמֵא וְטָהוֹר. כִּי יֵשׁ בָּהֶם אֶחְיָזַת טוֹב וְרַע, שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל וְכוּ', כַּמּוּבָן בַּכָּתָבִים. וְכָל הַבְּרוּר עַל-יְדֵי הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת סֵלֶם מֻצָּב אַרְצָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר הַיֵּצֶר-הָרָע שֶׁעִקְּרוֹ הוּא עֲכִירַת הַדְּמִים שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמָאלִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְתִיחַת הַדְּמִים שֶׁל כָּבֵד מָרָה וּטְחוֹל,

וּלְהַגְבִּיר יְמִין עַל שְׂמֹאל לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב לִבְחִינַת הַמּוֹחַ, עַל-יְדֵי כְּנָפֵי רֵאָה דְּנַשְׁבֵי עַל לִבָּא וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כא דַּף סג), שֶׁכְּבֵד מָרָה טְחוֹל הֵם קְטָרוּגִין דְּלֵב רֵאָה מֹחַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת בֵּרוּרִים הַנַּ"ל. וּמִי שֶׁחָטָא וְנִכְשַׁל בָּזֶה צָרִיךְ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁיִּסְבֹּל בּוּשׁוֹת וּבִזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְיִדֹּם וְיִשְׁתֹּק כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבַּחָלָל הַשְּׂמְאלִי וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָז זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה עַד שֶׁמְּתַקֵּן בְּחִינַת אָדָם הַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא שַׁבָּת דְּכֻלְּהֵי יוֹמֵי, וְעַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל. כִּי שַׁבָּת קְבִיעָא וְקַיְמָא, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא קְבִיעָא לְעוֹלָם וְהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת שִׁין בַּת, שִׁין בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל שֶׁכְּלוּלִין בַּנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה. כִּי הַתַּחְתּוֹן נִכְלָל בָּעֶלְיוֹן, וְעַל-כֵּן נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הוּא בְּחִינַת סָגוֹל, שֶׁהוּא ג' נְקוּדוֹת, כִּי נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה כְּלוּלָה מִכָּל הַג' נְקוּדוֹת, כִּי הַתַּחְתּוֹן נִכְלָל בָּעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁין שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא תִּלַּת רֵישִׁין בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַשְּׁלֹשָׁה כַּנַּ"ל. וּבַת זֶה בְּחִינַת בַּת עַיִן, בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁעוֹלָה וּמִתְקַשֶּׁרֶת בַּנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְעַל-יְדֵי הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁזָּכָה לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בִּבְחִינַת יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ וְכוּ':

חלק ו

וְעַל-כֵּן אֶפְלוּ בְּנֵין בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אֵינוֹ דּוֹחֶה שַׁבָּת, כִּי בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ מְכַפֵּר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבַּחָלָל הַשְּׂמְאלִי עַל-יְדֵי שְׁפִיכַת דַּם הַקָּרְבָּנוֹת, וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁכָּל אֶחָד שָׁב עַל עֲוֹונוֹתָיו וּמִתְבַּיֵּשׁ בִּשְׁעַת הֲבָאַת הַקָּרְבָּן וּמַעֲלֶה כָּל נִצּוֹצוֹת הַנְּפוּלִין לִבְחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. אֲבָל כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁקְּבִיעָא וְקַיְמָא, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין בֵּרוּר, רַק כָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁמְּבָרְרִים בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הַכֹּל הוּא בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁשָּׁם שְׁבִיתָה וּמְנוּחָה וְאֵין הָרַע יָכוֹל לְהִתְאַחֵז שָׁם כְּלָל. כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹרֵד בְּכָל מְקוֹמוֹת הַטְּמֵאִים וְאֵין יְכוֹלִין לְהִתְאַחֵז שָׁם כְּלָל, בִּבְחִינַת וְעֲבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה 'הַסְתָּרָה' (בְּסִימָן נו). כִּי שַׁבָּת וְהַצַּדִּיק הֵם בְּחִינַת תֵּרִין סַהֲדִין וְכוּ' הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֵם שַׁבָּת וּמִילָה, כִּי מִילָה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַתֵּרִין סַהֲדִין כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁאוֹחֵז בָּהֶם לֹא יִפֹּל לְעוֹלָם בְּשׁוּם אֹפֶן יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל

הִנֵּךְ. כִּי אֵין שְׁאוֹל וְחשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וְכוּ', שֶׁיּוּכַל לְהַסְתִּיר קְדֻשַּׁת אֱלוֹ הַתְּרִין סַהֲדִין, שֶׁהֵם שַׁבָּת וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת:

חלק ז

וְעַל כֵּן פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחֶה שַׁבָּת, וַאֲפִלּוּ הַפָּחוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל מְחַלְּלִין שַׁבָּת עָלָיו כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, כִּי כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְעַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. כִּי שְׁמִירַת שַׁבָּת נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת י:) מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ לִתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל זֶה, מֻטָּב שֶׁיְּחַלֵּל שַׁבָּת אַחַת וְאַל יְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה:

כִּי הָאָדָם נִבְרָא לֵידַע וּלְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת שֶׁהֵם כֻּלָּם בֵּרוּרִים לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁצְּרִיכִים לְבָרְרָם בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁאָדָם חוֹטֵא וּפוֹגֵם בְּאֵיזֶה מִצְוָה אוֹ שֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, נִסְתַּלֵּק הַדַּעַת כְּפִי הַפְּגַם, וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְתַקֵּן, כִּי עַל-פִּי מִשְׁפָּט אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה כְּמוּבָא. אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עוֹלָמוֹ וְהִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, וּבְאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא שְׁבִיתָה וּמְנוּחָה, שֶׁהוּא קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה וְנֶעֱלֶמֶת מְאֹד שֶׁאֵין מַגִּיעַ לְשָׁם שׁוּם פְּגַם. כִּי שַׁבָּת קְבִיעָא וְקַיְּמָא וְאֵין קְדֻשָּׁתָהּ תְּלוּיָה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַדְּשׁוּ אוֹתָהּ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קְבוּעָה תָּמִיד מֵעַצְמָהּ, כִּי לְשָׁם אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגַם, כִּי זֹאת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה וְנֶעֱלֶמֶת מְאֹד מְאֹד, שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם (אִיּוֹב לה) אִם תִּצְדַּק מַה תִּתֶּן לוֹ וְאִם חָטָאתָ מַה תִּפְעַל בּוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתְּשׁוּבָה שֶׁקְּדְמָה לְעוֹלָם (פְּסָחִים נד. נְדָרִים לט:). כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם וְנִסְתַּלְּקִין מִמֶּנּוּ כָּל הַקְּדוּשׁוֹת כְּפִי הַחֵטְא וְהַפְּגַם, אֲבָל בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתְּשׁוּבָה הוּא 'קְבִיעָא וְקַיְּמָא' גַּם אָז, וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה. אֲבָל זֶה הַסּוֹד אֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת משֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יָדוֹ, כִּי רַק הוּא מוֹדִיעַ לָנוּ עֹצֶם מַעֲלַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתְּשׁוּבָה, וּמְעוֹרֵר אוֹתָנוּ בְּכָל עֵת לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אֵיךְ שֶׁהוּא אֲפִלּוּ אִם עָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה אֲלָפִים פְּעָמִים, כִּי רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד, כִּי כְּבָר הִקְדִּים לָנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁנִּתַּן לְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמָיו, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין קְדֻשָּׁתוֹ נִפְסֶקֶת מִיִּשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וְיָכוֹל לָשׁוּב תָּמִיד וְכוּ' וְכַנַּ"ל.:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת י:) מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ לִתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל לֵךְ וְהוֹדִיעֵם וְכוּ', וּמַקְשׁוּ שָׁם:

וְהָא אָמַר רַב (חַמָּא בְּרַבִּי חֲנִינָא) הַנּוֹתֵן מַתָּנָה אֵין צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ, וְתֵרְצוּ:

הָא בְּמִלְּתָא דַּעֲבִידָא לְגָלוּיֵי וְכוּ', וְהִקְשׁוּ:

וְהָא שַׁבָּת עֲבִידָא לְגָלוּיֵי, וְתֵרְצוּ:

מַתָּן שְׂכָרָהּ לֹא עֲבִידָא לְגָלוּיֵי. וְזֶה הַמַּאֲמָר הוּא מִקְּשֵׁי הַהֶבְנָה, כִּי הֲלֹא כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת הֵם כֻּלָּם מַתָּנוֹת טוֹבוֹת שֶׁנָּתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבְפָרַט מַה שֶּׁמַּסִּיק:

מַתָּן שְׂכָרָהּ לֹא עֲבִידָא לְגָלוּיֵי, הֲלֹא גַּם כָּל שְׂכַר הַמִּצְוֹוֹת אֵינָם גְּלוּיִים לָנוּ בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי שְׂכַר מִצְוָה בְּהַאי עָלְמָא לֵיכָא, רַק אָנוּ מַאֲמִינִים בְּשִׂכַר עוֹלָם הַבָּא אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ'. אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מוּבָן קְצָת, כִּי שַׁבָּת הוּא מַתָּנָה טוֹבָה מִבֵּית גְּנָזָיו שֶׁגְּנוּזָה וּצְפוּנָה יוֹתֵר מִשְּׂכַר כָּל הַמִּצְוֹוֹת, כִּי הִיא בְּחִינַת קְדֻשָּׁה הַקְּבוּעָה וְקַיֶּמֶת לָנֶצַח, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה זֹאת יְכוֹלִין לְתַקֵּן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (פְּרִקֵי דְּרַבִּי אֱלִעֶזֶר) כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר:

שׁוֹמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ, מָחוּל לוֹ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת יֵשׁ תִּקְוָה לָהָעוֹלָם, כִּי אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ מוֹחֲלִין לוֹ. וְזֶה עִקַּר מַתַּן שְׂכַר שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, אֲפִלּוּ אִם פָּגַם מְאֹד, אֲבָל זֶה הַסּוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן שְׂכָרָהּ שֶׁל שַׁבָּת גָּנוּז וְסָתוּם מְאֹד וּצְרִיכִין לְקַבְּלוֹ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהִזְהִיר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וְכוּ' לֵךְ וְהוֹדִיעֵם. הַיְנוּ שֶׁיּוֹדִיעֵם מַתַּן שְׂכָרָהּ כִּדְמַסְקוּ שָׁם בִּגְמָרָא כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה בְּוַדַּאי צָרִיךְ מֹשֶׁה לְהוֹדִיעָם וְלִלְמֹד עִמָּהֶם הַרְבֵּה לְהוֹדִיעָם וּלְהַכְנִיס בִּלְבָּם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁיֵּדְעוּ וְיַקְבִּיעוּ בְּלִבָּם שֶׁתָּמִיד יְכוֹלִין לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ', הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל.:

וְזֶה אֵין זוֹכִין כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁכְּבָר זָכָה עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם לִבְחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה, שֶׁעוֹשֶׂה בְּכָל פַּעַם תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁלִּבְלְבָתוֹ אֵין חֵקֶר וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהוֹדִיעַ לְכָל יִשְׂרָאֵל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, הַיְנוּ בְּחִינַת מַתַּן שְׂכָרָהּ שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת. הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ תִּקְוָה לַכֹּל תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיָּיו, אֲפִלּוּ אִם נִתְעַוֵּר לָשׁוּב וְנָפַל וְחָזַר וְנִתְעַוֵּר וְחָזַר וְנָפַל, וְכֵן הָרְבֵּה פְּעָמִים מְאֹד אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ תִּקְוָה תָּמִיד עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁשּׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי הֲלֹא אֲפִלּוּ מִי שֶׁחָטָא כָּל יָמָיו וְלֹא נִתְעוֵּרר בִּשְׁוּבָה כְּלָל, אִם יָשׁוּב לְבַסּוֹף מוֹחֲלִין לוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (קִדּוּשִׁין מ:), מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנִּתְעוֵּרר כַּמָּה פְּעָמִים רַק שֶׁחָזַר וְנִתְרַחֵק וְכֵן הָיָה

כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקָּוֶה, כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבִיד וְכוּ'. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְיַדֵּעַ כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה תָּמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, שֶׁיּוֹדֵעַ כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר, שֶׁהוּא מוֹדִיעַ וּמַכְנִיס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ מִן הַתְּשׁוּבָה לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת קיח:) אִלְמָלֵי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִיָּד נִגְאָלִין, כִּי הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נט) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּן ו דַּף כב) לֵית מִלְּתָא דְּא תַּלְיָא אֶלָּא בִּתְיוּבְתָּא, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת דַּיְקָא, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וּשְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תָּבֹא הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל:

חלק ט

כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה הוּא רַק כְּשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ לִהְיוֹת בִּתְשׁוּבָה תָּמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַבְקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַמְבֹאָר שָׁם שֶׁהוּא בָּקִי בְּעַיֵּל בָּקִי בְּנָפִיק וְכוּ', בְּחִינַת וַאֲצִיעָה שְׁאוֹל הֶנֶּךָּ וְכוּ', כִּי מִי שֶׁהוּא חָזָק בָּזֶה בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא חָטָא וְגַם כְּבָר עָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל אֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה מִן הַדַּקָּה לְפִי קְדֻשָּׁתוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה תָּמִיד עַל הַשְׁגָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַשִּׂיג בְּכָל פַּעַם גְּדוּלוֹת רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו, שֶׁאֵינָם נִפְסָקִים לְעוֹלָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁקִּבִּיעָא וְקַיְמָא וּמוֹדִיעַ כָּל זֶה לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל פַּעַם, בִּבְחִינַת לֵךְ וְהוֹדִיעַם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לִגְאֻלָּה בִּבְחִינַת אִלְמָלֵי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת הַיְנוּ תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה מִיָּד נִגְאָלִין וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק י

וְעַל כֵּן אֵין בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ דּוֹחֶה שַׁבָּת, כִּי בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי מְכַפֵּר עֲוֹנוֹת, אֲבָל כָּל כֹּחַ הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁקִּבִּיעָא וְקַיְמָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי שְׁמִירַת שַׁבָּת אֵינוֹ נִדְחֶה מִפְּנֵי בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כִּי כָּל קְדֻשַּׁת הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

חלק יא

אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת קְבִיעָא וְקַיְמָא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמָהּ וְאֵין שׁוּם פְּגַם נוֹגֵעַ לְשָׁם אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת וּלְשָׁמְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת לא) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ', כִּי אֵין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת נִמְשֶׁכֶת בָּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים (בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית לְשַׁבָּת) וְלֹא נָתַתּוֹ ה' אֱלֹקֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְכוּ'.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פָּרָשָׁה יא) שֶׁאָמְרָה שַׁבָּת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַכֹּל נָתַתָּ בֵּן זוּג וְכוּ', וְהֵשִׁיב לָהּ, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא בֵּן זוּג שֶׁלָּךְ, וְעַל-כֵּן בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל תָּלוּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחֶה שַׁבָּת כִּי מוּטָב שֶׁיְּחַלֵּל שַׁבָּת אַחַת וְאַל יְחַלְּלוּ שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה כַּנַ"ל, כִּי כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל נֶחְשָׁב לְחִלּוּל שַׁבָּת, בְּחִינַת חָלָל בְּחִינַת מִיתָה וְהִסְתַּלְּקוּת הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל (בְּסִימָן רעז). וּכְשֶׁמֵּת וְנִסְתַּלֵּק אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מִכְּלַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הַבֵּן זוּג שֶׁל שַׁבָּת, נֶחְשָׁב בְּחִינַת חִלּוּל שַׁבָּת בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת. וְעַל-כֵּן פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל דּוֹחֶה שַׁבָּת, כִּי מוּטָב שֶׁיְּחַלֵּל שַׁבָּת אַחַת מִשֶּׁיְּחַלְּלוּ שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה וְכַנַ"ל, וְהָעִקָּר מֵחֲמַת שֶׁכָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אֶחָיזָה בְּנֶפֶשׁ הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עִקַּר הַבֵּן זוּג שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִילָה שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּחִינַת צַדִּיק וְשַׁבָּת, שֶׁהֵם תְּרֵין סַהֲדִין שֶׁיִּשְׂרוּ יִשְׂרָאֵל בְּקְדֻשָּׁתָם. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁהוּא אֶפִּיקוֹרֶס שֶׁהוּא הַפּוֹרֵק עֹל וּמְבַזֶּה אֶת הַצַּדִּיקִים, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (עֲבוֹדָה זָרָה כו:) שֶׁהוּא מִן הַמּוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין, בְּוַדַּאי אֵין פִּקּוּחַ נַפְשׁוֹ דּוֹחֶה שַׁבָּת. כִּי הֲלֹא אַדְרַבָּא מִצְוָה לְהוֹרִידוֹ וְכוּ', אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ פּוֹרֵק עֹל וּמַאֲמִין בַּצַּדִּיקִים שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ חֶסְרוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו וּפְגָמָיו הָעֲצוּמִים אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מַאֲמִין בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וּבִקְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם הָעִקָּר, וְשׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ הוּא בִּכְלַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הַבֵּן זוּג שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁכָּל הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא עַל-יָדָם, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי פִּקּוּחַ נַפְשׁוֹ דּוֹחֶה שַׁבָּת כַּנַ"ל:

חלק יב

וְזֶה (תְּהִלִּים צ) תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם. תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא, עַד דִּכְדּוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ, הַיְנוּ כַּנַ"ל, שֶׁאֲפִלּוּ אִם עָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר עַד דִּכְדּוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ אַף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה פּוֹשֵׁט יָד תָּמִיד לַהֲשִׁיבוֹ בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁקְּדְמָה לְעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת יֵשׁ תִּקְוָה לְעוֹלָם וְכַנַ"ל. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם, הַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁקְּדֻשָּׁה זֹאת קְבִיעָא וְקַיְמָא לְעוֹלָם וְכוּ' כַּנַ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יָשׁוּב בְּעַד יִשְׂרָאֵל, כִּי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִתְעוֹרְרוּ מִלְּמַטָּה וְיָשׁוּבוּ אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין שֶׁיִּשְׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַוּכּוּחַ שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (אֵיכָה רַבָּה פ"ה, כא) שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים:

הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה (אֵיכָה ה), וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר:

שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם (מַלְאָכִי ג). כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא וְכוּ', וְעַל-כֵּן עִקַּר

הַתִּקָּוֶה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה תָּמִיד, שֶׁהוּא מוֹדִיעַ לָנוּ כָּל זֶה וּמַכְנִיס בְּלִבֵּנוּ לְהִתְעוֹרֵר לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַפְטָרַת שַׁבַּת תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא 'שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל' וְכוּ' (הוֹשֵׁעַ יד) אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פִּרְיְךָ נִמְצָא, עַיִן בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוּכָן תָּמִיד לְהֵטִיב לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, בְּחִינַת תְּשֹׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹסֵק לְהָשִׁיב הַכֹּל בִּתְשׁוּבָה אֲפִלּוּ עַד דְּכְדוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ וְכַנַּ"ל, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד הָרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲסֹק לְקַבֵּל טוֹבָתוֹ וְחַסְדּוֹ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל בִּבְחִינַת וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם, שֶׁהוּא שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּבָיְכוֹל מֵשִׁיב אֱנוֹשׁ עַד דְּכְדוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא אוֹמֵר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם, שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁהָאָדָם יָשׁוּב אֵלָיו, כִּי צְרִיכִין אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סִיֵּם מִיָּד:

מִי חָכָם וְיָבֶן אֵלֶּה נָבוֹן וְיִדָּעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. כִּי דַּרְכֵי ה' שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁקְּדָמָה לְעוֹלָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל, כִּי לֹא נִבְרָא הָעוֹלָם כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּשְׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, אֲבָל הוּא יָדַע יִצְרָנוּ שֶׁזְּעִירִין אִינּוּן שֶׁיַּעַמְדוּ בְּנִסָּיוֹן וְצֵרוּף שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, עַל-כֵּן הִקְדִּים אֶת הַתְּשׁוּבָה לָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמּוֹדִיעַ לָנוּ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁשְּׁמוֹ גַּם-כֵּן קָדַם לָעוֹלָם, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה לֹא שָׁמַע לְקִטְרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁאָמְרוּ (תְּהִלִּים ח) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ, כִּי עָתִיד לְמֻחְטָא קַמָּךְ וּלְאַרְגָּוָא קַמָּךְ, כִּי אָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

וְכִי לְחִנָּם נִקְרֵאתִי רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ', הַיְנוּ כִּי כְּבָר הִקְדַּמְתִּי תְּשׁוּבָה שֶׁבָּרָאתִי בְּחִינַת שַׁבָּת וְיוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים כָּאֵלֶּה שֶׁיֵּדְעוּ לְהוֹדִיעַ גֹּדֶל רִבּוּי רַחֲמָנוּתִי עַד אֵין קֵץ, שֶׁזֶּה בָּחִינַת לֵךְ וְהוֹדַעְתָּ כַּנַּ"ל שֶׁיּוֹדִיעֵם אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל דַּרְכֵי ה' שֶׁמַּנְהִיג עוֹלָמוֹ הֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל.:

וְזֶה כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְכוּ'. כִּי דַּרְכֵי ה' שֶׁהֵם דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת אִם אֶסַּק שְׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא לְהִתְחַזֵּק בְּכָל עֵת בְּכֹחַ הַצַּדִּיק בְּחִינַת שַׁבָּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַנִּכְלָלִין בְּהַצַּדִּיק שֶׁכֻּלָּם נִקְרָאִים צַדִּיקִים עַל שְׁמוֹ, הֵם הוֹלְכִים עִם דַּרְכֵי ה' עִם שְׁנֵי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, כִּי בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה אֲפִלּוּ בְּכָל מִינֵי יְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, הֵם הוֹלְכִים בִּדְרָכָיו, כִּי יוֹדְעִים עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְתָמִיד יְכוֹלִים לֵילֵךְ בִּדְרָכָיו יִתְבָּרַךְ. אֲבָל 'פּוֹשְׁעִים' הַפּוֹשְׁעִים בְּהַצַּדִּיקִים וּמִתְרַחֲקִים מֵהֶם נִכְשָׁלוּ בָם, כִּי אֵינָם יוֹדְעִים שׁוּם

בְּקִיאוּת בַּהֲלָכוֹת הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹקִים מֵהַצַּדִּיקִים, כִּי צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ מֵהַצַּדִּיק חָכְמָה וְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל בְּקִיאוּת הַנַּ"ל לִשְׁאֵר עַל עָמְדוֹ תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיָּיו וְלֹא יַנִּיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ לְעוֹלָם, בִּבְחִינַת מִי חָכָם וְיָבֵן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם וְכוּ', כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהָעִקָּר הוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת גָּמוּר כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ הַרְבֵּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה הַתְּמִימוּת הָאֲמִתִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁקֹד הַרְבֵּה הַרְבֵּה עַל דַּלְתֵי הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא חָכָם וְנָבוֹן גָּדוֹל בְּחִינַת מִי חָכָם וְכוּ':

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת ג' שַׁבָּתִים שֶׁבֵּין הַמְצָרִים, כִּי אָז מִתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְעַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁגָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁל הָעַכּוּ"ם שֶׁכְּלָלוּתָם הוּא בְּחִינַת זֶרַע עֲמָלֵק מִתְגַּבְּרִים וְכוּ', וְעַל-כֵּן הֵם ג' שַׁבּוּעוֹת בֵּין הַמְצָרִים כִּי מִתְאַבְּלִין בָּהֶם עַל פְּגַם בְּחִינַת ג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּפְגָּמִין בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' מְצוּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וּלְמַנּוֹת מֶלֶךְ וְלִבְנוֹת בֵּית-הַבְּחִירָה. כִּי בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁהִרְבֵּינוּ לִפְשֹׁעַ וַעֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לְתַשּׁוּבָה שְׁלֵמָה הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, עַל-יְדֵי זֶה לֹא דַי שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכִין עַתָּה לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, אַף גַּם בְּחִינַת זֶהֱמַת עֲמָלֵק מִתְגַּבֶּר וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמָאלִי, כִּי הוּא מְזֶרַע אֱדֹם שֶׁהוּא אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ וְכוּ', בְּחִינַת כָּבֵד מָלֵא דַּם הֶפֶךְ כָּבוֹד מָלֵא וְאֵ"ו, בְּחִינַת כְּבוֹד ה' בְּחִינַת כְּבוֹד ה' אֱלֹקִים הַנִּזְכָּר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִכְבוֹד ה' כִּי אִם כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמָאלִי עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹבְלִין חֳרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וְשׁוֹתְקִין וְדוֹמְמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים אֵין לָנוּ לֹא מֶלֶךְ וְלֹא שָׂרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַוָּאו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים נֶחֱרַב בֵּית-מִקְדָּשֵׁנוּ עָטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מִתְאַבְּלִין ג' שַׁבּוּעוֹת כְּנֶגֶד ג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּפְגְּמוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַג' שַׁבָּתִים שֶׁבֵּג' שַׁבּוּעוֹת הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן ג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּאֵלּוּ הַג' שַׁבָּתִים שֶׁבֵּין הַמְצָרִים מְתַקְּנִים בְּחִינַת ג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה שֶׁיַּחְזֹר וְיִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְכוּ':

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת ג' 'אֵיכָה' שֶׁל מְגִלַּת קִינוֹת שֶׁמְּקוֹנְנִין בְּתִשְׁעָה בְּאָב, שֶׁעִקַּר הַצְּעָקָה וְהַקִּינוֹת הֵם עַל שֶׁאָבַדְנוּ ג' מְצוּוֹת הַנַּ"ל. וְזֶה (אֵיכָה א, א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר רַבָּתִי עָם וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת קִינָה עַל שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכִים לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבֵּר הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁל הַדָּמִים שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמָאלִי שֶׁמֵּחֲמַת זֶה צְרִיכִין לֵישֵׁב בָּדָד וְלִדֹּם וְלִסְבֹּל חֳרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים רַבִּים בְּחִינַת יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם, וְעַל זֶה אָנוּ מַתְחִילִין לְקוֹנֵן אֵיכָה

יְשֻׁבָה בָדָד וְכוּ'. וְזֶה הָעִיר רַבָּתִי עָם רַבָּתִי בַגּוֹיִם שָׂרָתִי בַּמְּדִינוֹת וְכוּ' שֶׁמְּקוֹנְנִין עַל חֻרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא 'עִיר מְלוּכָה' שֶׁנֶּחְרְבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם מִצְוַת לְמַנּוֹת מֶלֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַ"ל. וְזֶה הָעִיר רַבָּתִי עָם, בְּחִינַת עִיר מְלוּכָה, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם וּבְרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ, וְעַתָּה נֶחְרַב כָּל זֶה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְזֶה רַבָּתִי בַגּוֹיִם וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (אֵיכָה רַבָּה פ"א) רַבָּתִי בְדֵעוֹת, בְּחִינַת פְּגַם הַחָכְמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּסְתַּלְּקָה וְנִתְעַלְּמָה בְּהֶעֱלֵם גְּדוֹל בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְאֵין מְאִירָה עַל-יְדֵי הַוָּא"ו בְּחִינַת מֶלֶךְ לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁכָּל זֶה מְרֻמָּז בְּפָסוּק זֶה:

אֵיכָה יְשֻׁבָה בָדָד, בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּפְגְּמָה כַּנַ"ל. הָעִיר רַבָּתִי עָם בְּחִינַת פְּגַם לְמַנּוֹת מֶלֶךְ וְכוּ' כַּנַ"ל. רַבָּתִי בַגּוֹיִם, שֶׁהוּא רַבָּתִי בְּדֵעוֹת בְּחִינַת פְּגַם נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַ"ל. אַךְ עִקַּר אֵיכָה א' הוּא כְּנֶגֶד הַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה הַנַ"ל, אַךְ כָּל אֶחָד מֵהַג' נְקוּדוֹת הַנַ"ל כְּלוּלָה מִכֻּלָּם, כִּי אֶחָד תָּלוּי בַּחֲבֵרוֹ. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאֵין כּוֹרְתִין זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, אֵין לָנוּ מֶלֶךְ, כִּי אַדְרַבָּא מַלְכוּת אֱדוֹם עֲמָלֵק מִתְגַּבֶּרֶת בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וַאֲזַי נִפְגָּם הַוָּא"ו שֶׁמִּמְשִׁיךְ מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וּמִמֵּילָא נִתְעַלֵּם הַנְּקוּדָה עֶלְיוֹנָה וְכוּ', וְעַל זֶה מִתְאַבְּלִין אֵיכָה יְשֻׁבָה וְכוּ' הַנַ"ל. אַךְ עִקַּר הַקִּינָה עַל פְּגַם נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַ"ל.:

וְזֶה בְּכֹה תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה וְכוּ' בְּחִינַת פְּגַם פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וּכְשֶׁזּוֹכִים שֶׁנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ הַתַּלְמִיד בְּחִינַת לְבָנָה מְקַבֵּל כָּרְאוּי מֵהָרַב בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת חַמָּה וְכוּ', אֲזַי הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וּמִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה הַמּוֹשֶׁלֶת בַּלַּיְלָה, וַאֲזַי עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל קִדּוּשׁ לְבָנָה בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וּשְׂמָחִים בְּבוֹאָם וְכוּ', כִּי אָז מֵאִיר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַמְשָׁכָה מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַ"ל, שֶׁאָז עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת ה' מָלְךְ תָּגֵל הָאָרֶץ וְכוּ' (תְּהִלִּים צז), וְעַתָּה בְּגָלוּתֵנוּ שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּחִינַת זֵרַע עֲמָלֵק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, עַל זֶה מְקוֹנְנִין בְּכֹה תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה דַּיְקָא, שֶׁאָז עִקַּר הַפְּגַם שֶׁל פְּגִימַת הַלְּבָנָה הַמּוֹשֶׁלֶת בַּלַּיְלָה וְכוּ' וְכַנַ"ל.:

וְזֶה:

גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֹנִי וְכוּ' כָּל רוֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, כָּל זֶה מְרֻמָּז עַל גֹּדֶל הִתְפַּשְׁטוּת מַלְכוּת אֱדוֹם עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁהֵם מְצָרִים בְּרִדְיפוֹת גְּדוֹלוֹת מִכָּל צַד, כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת עַד אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ לִפְנוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל רוֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, בְּחִינַת סַבּוּנִי כַּמַּיִם כָּל הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד וְכוּ' (תְּהִלִּים פח).:

וְזֶה דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוּת מִבִּלְי בָּאֵי מוֹעֵד, כִּי בָּרְגָלִים נִצְטַוִּינוּ לַעֲלוֹת לָרֶגֶל לְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ לְרָאוֹת אֶת פְּנֵי ה', וְאָז הָיָה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת אָדָם הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הִמְשַׁכְנוּ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ מִנְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַדֶּרֶךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָעוֹלֵי רְגָלִים לְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, וְעַתָּה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים דְּרָכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוּת מִבִּלְי בָּאֵי מוֹעֵד לַעֲלוֹת לָרֶגֶל כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (אֵיכָה רַבָּה פ"א), הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ:

הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ וְכוּ' בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת עָמָלֵק תֹּקֶף הַדְּמִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה. וּבַעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָיוּ אֵלֶּה הַצָּרִים לְרֹאשׁ שֶׁהֵם רוֹצִים לַעֲלוֹת לְרֹאשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר לְפִגֹּם גַּם שָׁם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָרְבַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל:

וְאֵיכָה ב' עִקְּרוֹ כְּנֶגֶד נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת חָרְבַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב) אֵיכָה יָעִיב ה' בְּאַפּוֹ אֶת חוֹמַת בַּת צִיּוֹן הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא זָכַר הֲדוֹם רַגְלָיו וְכוּ' שֶׁהוּא הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', וְזֶהוּ הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ, וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיְחִי ריט, תְּרוּמָה קעה) שֶׁבְּחִינַת אֶרֶץ הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁהִשְׁלִיךְ נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ הִשְׁלִיכָה וְהִרְחִיקָה מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם וְכַנַּ"ל:

וְאֵיכָה ג' בְּחִינַת פְּגַם הַוָּא"ו שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַנּוֹת מֶלֶךְ, כִּי כָּל אֵיכָה ג' 'אֵיכָה יוּעַם' (אֵיכָה ד) נֶאֱמַר עַל הִסְתַּלְּקוּת יֹאשִׁיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל:

חלק טז

וְזֶה (אֵיכָה ה) זְכֹר ה' מֶה הָיָה לָנוּ, בְּכַאן כּוֹלֵל כָּל הַג' קִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם עַל פְּגַם ג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ:

הַבִּיטָה וּרְאֵה אֶת חֶרְפָּתֵנוּ, זֶה בְּחִינַת שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּבִּיט וְיִרְאֶה אֶת רִבּוּי הַחֶרְפּוֹת וּבוּשׁוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁאָנוּ סוֹבְלִים וִירַחֵם עָלֵינוּ עַל-יְדֵי זֶה לְתַקֵּן בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי חֶרְפּוֹת וּבִזָּיונוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁסּוֹבְלִין וְשׁוֹתְקִין כַּנַּ"ל. וְזֶה:

נַחְלָתֵנוּ נֶהְפְּכָה לְזָרִים, בְּחִינַת חָרְבַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה גַּם-כֵּן:

יְתוֹמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב. כִּי 'אָב בְּחָכְמָה' בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי שֶׁלֹּשׁ רֹאשׁוֹנוֹת חֻשְׁבוֹת כְּאֶחָד, וְהֵם כֻּלָּם בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק וְנֶעֱלָם נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה מִנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה עַל-יְדֵי פְּגַם הָעֲוֹונוֹת חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת יְתוֹמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב, כִּי נֶחְשָׁבִים כְּיִתוֹמִים מַמָּשׁ שֶׁאֵין לָהֶם אָב לְהַשְׁפִּיעַ לָהֶם כָּל צָרְכָם. כִּי אֵין הַנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה

מְאִירָה וּמַשְׁפִּיעָה כָּרָאוּי שֶׁפַּע גַּשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁמִּשָּׁם אָנוּ מְקַבְּלִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ:

מֵימֵינוֹ בַּכֶּסֶף שָׂתִינוּ וְכוּ', שֶׁהַשֶּׁפַע מִתְעַכֵּבֶת מְאֹד גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת הַיְנוּ כַּנַ"ל. וְזֶה:

מִצָּרִים נָתַנּוּ יָד אֲשׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם וְכוּ', כִּי עַכְשָׁו רֹב הַשֶּׁפַע אֶצְלָם כַּיָּדוּעַ וּמֵכָּרְחִם יִשְׂרָאֵל לִזּוֹן מִתַּמְצִית הַשֶּׁפַע שֶׁהֵם מְקַבְּלִים בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים כַּמּוּבָא.:

וְזֶה:

זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבָתוּ בַּחוּרִים מִנְּגִינָתָם, זְקֵנִים בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה וְכַנַּ"ל. בַּחוּרִים מִנְּגִינָתָם, כִּי עִקַּר הַהַמְשָׁכָה מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה הוּא עַל-יְדֵי נִגּוּן וְשִׂמְחָה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַדְּבֵקוּת וְהַהִתְחַבְּרוּת לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ מִמַּעְלָה לְמַטָּה מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְעַכְשָׁו בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים שַׁבַּת כָּל זֶה, וְזֶה:

שַׁבַּת מְשׁוֹשׁ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְחוֹלֵינוּ, כִּי כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשְׁפָּעַת הַדַּעַת וְכוּ' מִשָּׁם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַוָּא"ו שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַנּוֹת מֶלֶךְ, אָז כָּל הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת ה' מָלַךְ תָּגֵל הָאָרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו שַׁבַּת מְשׁוֹשׁ לִבֵּנוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה:

נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ אוֹי נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ, שֶׁעַל-יְדֵי חֲטָאֵינוּ נֶחְרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה:

אַתָּה ה' לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר וְכוּ', כִּסְאֲךָ זֶה בְּחִינַת כִּסֵּא הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא לְעֵלָּא מַוָּאו שֶׁבְּאָלֶ"ף:

כִּי בִּשְׁעַת הַחֻרְבָּן חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַשְּׁכִינָה, בְּחִינַת עֶשֶׂר מַסְעוֹת נָסְעָה הַשְּׁכִינָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (רֹאשׁ הַשָּׁנָה לא), אָז דַּיְקָא מְקַבְּלִין הַחִיּוּת מִבְּחִינַת הַהַעֲלָמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ חִיּוּת בְּהֶעֱלֵם גָּדוֹל מִנְּקוּדָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא וְכוּ', וּמִזֶּה מְקַבְּלִין חִיּוּת בְּהֶעֱלֵם גָּדוֹל בִּשְׁעַת הַחֻרְבָּן, וּבִשְׁבִיל זֶה צוֹעֲקִין 'אֵיכָה' כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ' (כַּמּוּבָא מִזֶּה בְּדִבְרֵנוּ בְּהִלְכוֹת יְבוּם וַחֲלִיצָה הֲלָכָה ד). כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הִיא לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ לְעֵין כֹּל שֶׁעַל זֶה אָנוּ מְבַקְּשִׁין כַּמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים (בִּתְפִלַּת הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים) וְתִמְלֹךְ אַתָּה ה' לְבַדְּךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְכוּ', כַּכָּתוּב (תְּהִלִּים קמו) יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אֱלֹקַיִךְ צִיּוֹן וְכוּ', עַד שֶׁיִּזָּכְיִם וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְכוּ'. אֲבָל עַל-יְדֵי חֲטָאֵינוּ נֶחְרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְנִתְעַלֵּם

מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, וּמַלְכוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא מִתְגַּבְּרֶת וְכוּ', וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין נִמְשָׁךְ הַהֶאָרָה מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה כִּי אִם מְעַט דְּמְעַט בְּהֶעֱלֵם נִפְלָא, וְאָז נֶאֱמַר (אֵיכָה א) וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין עוֹזֵר לָהּ, וְאָז צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן יב), שֶׁהוּא בְּחִינַת צַעֲקַת אֵיכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי מֵהָאָלֶף הַנַּ"ל נַעֲשָׂה פֶּלֶא בְּחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וְכוּ' (דְּבָרִים יז), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִנְנִי יוֹסִיף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְכוּ' (יְשַׁעְיָה כט), וְאָז צְרִיכִין לְחַפְּשׂוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד וְלִצְעֹק הַרְבֵּה פְּעָמִים 'אֵיכָה' בְּחִינַת בַּקָּשַׁת אַי"ה הַנַּ"ל, עַד שֶׁעַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה יִזְכֶּה שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה עִמָּנוּ נִפְלָאוֹת לְטוֹבָה בִּבְחִינַת אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת (מִיכָה ז), בְּחִינַת הַפְלֵא חַסְדֶּךָ וְכוּ' (תְּהִלִּים יז), עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְנִזְכֶּה לְהַשְׂלִים בְּחִינַת הָאָלֶף הַנַּ"ל, עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת אָדָם הַנַּ"ל, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (זְכַרְיָה ח) וְהָיָה כִּי יִפָּלֵא בְּעֵינֵי הָעָם הַזֶּה גַּם בְּעֵינַי יִפָּלֵא-עַל הַחֶסֶד הַגָּדוֹל אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָכֶם:

וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם בְּכֹחַ שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא 'פֶּלֶא יוֹעֵץ' וְכוּ', שֶׁעֲצוֹתָיו נִפְלָאוֹת וְעֲמוּקוֹת מְאֹד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶלֶף אוֹרוֹת שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁאָז נִסְתַּלְּקוּ הַכְּתָרִים מִיִּשְׂרָאֵל וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ חוֹזֵר וּמְקַבְּלָם בְּשַׁבָּת וּמְאִירָם לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכַוָּנוֹת יִשְׂמַח מֹשֶׁה וְכוּ', וּמִשָּׁם הוּא תּוֹסְפוֹת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מֹשֶׁה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ אֶל הַצַּדִּיק וְאֶל הַשַּׁבָּת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹל כָּל אֶחָד לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל זֶה אָנוּ מְבַקְּשִׁין בְּסוֹף הַקִּינוֹת, אַתָּה ה' לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר, שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר אֶפְלוּ עַתָּה בְּתִקֻּף הַחֻרְבָּן וְהַגָּלוּת אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאִיר בְּהֶעֱלֵם בְּחִינַת כִּסְאֲךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, רַק שֶׁאֵין זוֹכִין שֶׁתָּאִיר נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁתִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ כָּרָאוּי לְעֵין כֹּל. וְעַל זֶה אָנוּ צוֹעֲקִין וּמִתְחַנְּנִין לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ וְכוּ', מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת מִתְעַלֵּם כִּסְאֲךָ בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר גַּם עַתָּה, עַל-כֵּן לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ וְכוּ' רַק תְּרַחֵם עָלֵינוּ וּתְשִׁיבֵנוּ אֵלֶיךָ, שֶׁזֶּהוּ שֶׁמְּסַיְּמִים:

הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁבְּסוֹף קִינוֹת אֵיכוֹת מְרַמֵּז לָנוּ הַנָּבִיא שֶׁעֲדַיִן ה' עִמָּנוּ אֶפְלוּ בְּתִקֻּף הַחֻרְבָּן רַק שֶׁהוּא בְּהֶעֱלֵם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לִטְעוֹן כָּל זֹאת עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֲלֹא בֶּאֱמֶת אַתָּה נֶעְלָם בֵּינֵינוּ גַּם עַתָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל-כֵּן אַל תּוֹסִיף לְהַסְתִּיר פָּנֶיךָ מֵאִתָּנוּ רַק הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל בַּקָּשַׁת 'אַיֵּה' שֶׁגָּלָה

רַבֵּנוּ זַ"ל לְבַקְּשׁוֹ וּלְחַפְּשׂוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף שֶׁתִּהְיֶה הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן יב הַנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבַּת נַחֲמוּ אַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב, כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה מִכָּל הַצָּרוֹת, הַכְּלוּלִין בְּחֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, הוּא שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ה) וַיּוֹלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ וְכוּ' (כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב) כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַנֶּחָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נז) וַאֲשַׁלֵּם נִחוּמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (מִשְׁפָּטִים קו) בְּעִנְיַן הַמַּלְאָכִים עִם הָאָדָם שֶׁמִּתְאַבְּלִים כְּשֶׁחוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה נֶאֱמַר עָלָיו (יְשַׁעְיָה נז) וַאֲשַׁלֵּם נִחוּמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו וְכוּ'. וְזֶהוּ (שָׁם מ) 'נַחֲמוּ נַחֲמוּ' ב' פְּעָמִים בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת שְׁמִירַת שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם, כִּי בְּהַלֵּב שָׁם מִשְׁכַּן הַדְּמִים שֶׁבְּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִסְבֹּל שְׁפִיכַת דָּמִים וּבְזִיּוֹנוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לַנֶּחָמוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם, לְנֶחָמָה מֵהַצָּרוֹת וּשְׁפִיכַת דָּמִים הַרְבֵּה שֶׁסָּבַלְנוּ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִזְכֶּה לְנֶחָמָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ:

כִּי מָלְאָה צְבָאָה וְכוּ' בְּחִינַת מִלּוּי הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ:

כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כִּפְלַיִם וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְסָבְלוּ שְׁפִיכוּת דָּמִים עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה מְנַחֲמָם וְאוֹמֵר לָהֶם כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ, כִּי לָקְחוּ בְּכִפְלַיִם שְׁפִיכַת דָּמִים וְכוּ', בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ ב' פְּעָמִים וְכַנַּ"ל:

וְזֶה:

קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבַּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה', 'בַּמִּדְבָּר' דַּיְקָא בְּחִינַת אֵלּוּ הָעוֹשִׂים עַצְמָן כְּמִדְבָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם עַל הָרַבב"ח:

זְמָנָא חָדָא קָא אַזְלֵינָן בְּמִדְבְּרָא וְכוּ', וְזֶהוּ:

פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה', בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לִתְשׁוּבָה הַנִּזְכָּר שָׁם שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי זֶה שֶׁעוֹשִׂין עַצְמָן כַּמִּדְבָּר לָדוּשׁ וְסוֹבְלִין שְׁפִיכַת דָּמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. יַשְׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִילָה לֵאלֹקֵינוּ, שֶׁאֲפִלּוּ בְּתַכְלִית עֲרָבָה וְחשֶׁךְ מְאֹד גַּם שָׁם מְיַשְּׁרִים הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל מְסִילָה לֵאלֹקֵינוּ, כִּי עוֹשִׂים גַּם שָׁם מְסִילוֹת וּדְרָכִים יְשָׁרִים לְשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מִינֵי יְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה:

כָּל גַּיְא יִנָּשֵׂא, בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ-בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, הַיְנוּ שֶׁיִּתְחַבְּרוּ וְיִתְקַשְּׁרוּ נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה עִם נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ

שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עִנְוָתָנוּתוֹ (מְגִילָה לא:), שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֹצֶם עִנְוָתָנוּתוֹ מַשְׁפִּיל עַצְמוֹ לְהָאִיר בַּנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת מַלְכוּת לְהָרִים מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְמַעְלָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְזֶה וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' בְּחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר הַנַּ"ל שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה נִגְלָה זֶה הַכָּבוֹד לְעֵין כֹּל לְהָאִיר כְּבוֹד ה' עַל כָּל פְּנֵי תֵּבֵל שֶׁיִּקַּיֵּם וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הָאָרֶץ וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה נִזְכֶּה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְבִנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאָז יִקַּיֵּם (יְחֶזְקֵאל מג) וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ בְּחִינַת בָּרוּךְ ה' אֱלֹקִים אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן (תְּהִלִּים עב):

תְּחוּמִין:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה בְּחִינַת ב' אֲלָפִין, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת אַלְף הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם וְכוּ', וְכָל זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶהְיֶה בְּחִינַת אָנָא זְמִין לְמֵיהֲוֵי וְלֵית אֶהְיֶה בְּלֹא אָלֶף בְּחִינַת אָלֶף הַנַּ"ל. וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, וְגַם צְרִיכִין לְהִיוֹת בְּקִי בַּהֲלָכָה בְּקִי בְּרָצוֹא בְּקִי בְּשׁוֹב בְּקִי בְּעֵיל בְּקִי בְּנָפִיק בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, וְזֶהוּ בְּעֹצֶמוֹ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר:

כִּי אִי אֶפְשָׁר לְזָכוֹת לִבְקִיאוּת הַנַּ"ל כִּי אִם מִי שֶׁחָזָק בְּעֹצֶמוֹ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה תָּמִיד, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְכוּ', וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה תָּמִיד וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה בְּחִינַת ב' אֲלָפִין הַנַּ"ל, כִּי תְּשׁוּבָה בְּחִינַת אָלֶף בְּחִינַת אֶהְיֶה, אֲבָל צְרִיכִין תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, וְגַם צְרִיכִין ב' בְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם וְכוּ' וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ', עַל-כֵּן הֵם ב' אַלְפַּיִן, כִּי כָּל תְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת אָלֶף בְּחִינַת אֶהְיֶה אֲנָא זְמִין לְמֵיהֲוֵי וְכוּ', כִּי בְּשַׁבָּת נֶאֱמַר (שְׁמוֹת טז) שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, כִּי הוּא יוֹם שְׁבִיתָה וּמְנוּחָה שֶׁאֵין בּוֹ טְלָטוּלִים לַדְּרָכִים, כִּי כָּל הַדְּרָכִים וְהַטְּלָטוּלִים שֶׁל שִׁשַּׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בְּשְׁבִיל בֵּרוּרִים, לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמֵחֲטָאֵי כָּל הַדּוֹרוֹת וּבְשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לֵילֵךְ בַּדְּרָכִים לְבָרְרָם, וְזֶהוּ בְּעֹצֶמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר אַדְמוֹ"ר זַ"ל (בְּסִימָן מ וּבְחֵלֶק ב סִימָן סב) שֶׁכָּל הַדְּרָכִים הֵם בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁנִּפְגֶּמֶת עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹת, כִּי כָּל מְצוֹוֹתָךְ אֱמוּנָה (תְּהִלִּים קיט), וּכְפִי הַפְּגַם שֶׁפּוֹגְמִין בְּאֵיזֶה עֲבֵרָה אוֹ בְּטוּל מִצְוָה, כֵּן נִפְגָּמָה הָאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה לְתַקֵּן פְּגַם הֶעָוֹן שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וּבִשְׁבִיל

וְזֶה בָּאִים טִלְטוּל הַדְּרָכִים כַּנַ"ל. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לֵילֵךְ אוֹ לִסַּע בַּדֶּרֶךְ כָּרָאוּי לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁיִּזְכֹּר תָּמִיד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת בְּשִׂבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ (דְּבָרִים ו), וּבִפְרַט בַּדֶּרֶךְ שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לִזְכֹּר בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַדְּרָכִים בְּחֶזְקַת סַכָּנָה, וְעִקַּר הַסַּכָּנָה שֶׁמַּחֲמַת טִלְטוּל הַדֶּרֶךְ יָכוֹל לִשְׁכֹּחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַסַּכָּנוֹת גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ כָּרָאוּי לְיִשְׂרָאֵל, אֲזַי הַדֶּרֶךְ הוּא בִּבְחִינַת דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי (תְּהִלִּים קיט), בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה. אֲבָל עִקַּר תִּקּוּן הַדֶּרֶךְ תִּקּוּן הָאֱמוּנָה תִּקּוּן דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, הוּא בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז אֵין בֵּרוּר, רַק כָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁל כָּל יְמֵי הַחֹל שְׁבִין לִמְקוֹמָם בְּשַׁבָּת וּבָאִים לִמְקוֹם מְנוּחָתָם, בִּבְחִינַת מְנוּחַת שַׁלְוָה וְהַשְׁקֵט וָבֶטַח וְכוּ', וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת אָסוּר אֲפִלּוּ לִפְסֹעַ פְּסִיעָה גַּסָּה, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִפְסֹעַ פְּסִיעָה גַּסָּה, כִּי שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת מְתִינוּת, בְּחִינַת הַמְתֵּן הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָסוּר בְּשַׁבָּת לֵילֵךְ בְּדַרְכִים רְחוֹקִים כִּי אִם אַלְפַּיִם אַמָּה לְטִיּוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי כָּל הַדֶּרֶךְ וְהַהֲלוּךְ שֶׁל שַׁבָּת הוּא רַק בִּבְחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּשְׁלָמִין בְּשַׁבָּת וּבָאִים לִמְנוּחָתָם, וְעַל-כֵּן הֵם אַלְפַּיִם אַמָּה בִּבְחִינַת ב' אֲלָפִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים (שִׁיר הַשִּׁירִים ז), 'נָלִינָה בַּכְּפָרִים', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (עֵרוּבִין כא:) 'בַּכּוֹפְרִים' שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁגַּם הֵם צְרִיכִים לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהַכְנִיעַ הָרַע הַגָּמוּר שֶׁל הַדָּם שֶׁבַּחֶלֶב הַשְּׁמָאלִי וּלְבָרֵר הַטּוֹב מֵהֶם לַהֲשִׁיבָם בִּתְשׁוּבָה. 'נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים', הֵם בְּחִינַת הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁנִּקְרָאִים כְּרָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ ב) וְנָתַתִּי לָהּ אֶת כְּרָמֶיהָ, מִשָּׁם כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (רַשִׁ"י, וְעַיֵּן יַלְקוּט הוֹשֵׁעַ), וְכֵן (אִיּוֹב כד) לֹא יִפְּנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי גַּם הַצַּדִּיקִים צְרִיכִין לִהְיוֹת בִּתְשׁוּבָה תָּמִיד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה, וְכָל זֶה נֶאֱמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים לְעִנְיַן קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, שֶׁאָז עִקַּר הַדֶּרֶךְ לָצֵאת אֶל הַשָּׂדֶה הוּא רַק בְּשַׁבִּיל בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּשְׁלָמִין אָז, בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נָלִינָה בַּכְּפָרִים נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה:

שָׁם אֶתֵּן אֶת דּוֹדַי לָךְ, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הַחִבּוּר וְהָאַהֲבָה בֵּין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁנִּשְׁלָם דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְזֶה:

הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ, שְׁנֵי דּוּדָאִים הַטּוֹבִים וְהָרְעִים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם הֵיינוּ כַּנַּ"ל:

חלק כא

וּבְשָׁבִיל זֶה נוֹסְעִים לַצַּדִּיקִים עַל שַׁבָּת, כִּי כָּל צַדִּיק הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעִקַּר סוֹד קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוֹדִיעַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה שֶׁיֵּלֵךְ וְיוֹדִיעַ לְיִשְׂרָאֵל בְּחִינַת 'לֵךְ וְהוֹדִיעֵם' כַּנַּ"ל, וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר צְרִיכִין לָבֹא לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיּוֹדִיעַ לוֹ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר מַה שֶּׁנּוֹסְעִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי מִי שֶׁנּוֹסֵעַ וּבָא לְהָרַב בִּשְׁבִיל פְּנִיָּה אַחֶרֶת כְּדֵי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אֵיזֶה רַבָּנוּת אוֹ הִתְמַנּוּת אַחֵר וְכוּ', אֵין זֶה בִּכְלָל הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיק כְּלָל, כִּי הֲרֵי הוּא נוֹסֵעַ בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ, אֲבָל עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק הוּא כְּשֶׁכַּוָּנָתוֹ לַה' לְבַדּוֹ כְּדֵי שֶׁיְּקָרְבוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וִישִׁיבֵהוּ מִמְּקוֹם שֶׁנָּפַל לְשָׁם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָרֹב נוֹסְעִים עַל שַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּקִי בַּהֲלָכָה וְכוּ', בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל-כֵּן כָּל הַהֲכָנָה לִקְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם כִּפּוּר הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּתוֹת שְׁמִקְדָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (אֹרַח חַיִּים תכח) שֶׁתִּקְנוּ לִקְרוֹת קוֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה תְּלָתָא דְּפֻרְעָנוּתָא בְּהַגּ' שַׁבָּתִים שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים, וְאַחַר-כָּךְ שִׁבְעָה דְּנֶחָמְתָּא וְתַרְתֵּי דְּתִיּוּבְתָּא, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר הוּא לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה כִּי הֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַיִּחוּד בֵּין מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שֶׁבְּחִינַת מֹשֶׁה וְכוּ' יָאִיר לִבְחִינַת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם בְּחִינַת אֶלֶף וְנַעֲשֶׂה אָדָם לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עִקָּרוֹ בְּשַׁבָּת, בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ וְכוּ':

חלק כג

כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי כְּפִי חֶטְאוֹ נִסְתַּלֵּק וְנִתְעַלֵּם נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וְאֵינָהּ מְאִירָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֵּרוּד שֶׁזֶּה עִקַּר הַפְּגַם שֶׁל כָּל הָעַוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי זֶה נֶחְרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּסְתַּלְּקָה לְמַעְלָה וְאֵינָהּ מְאִירָה כָּרָאוּי בַּנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה. כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁגָּבְרוּ הָעַוֹנוֹת וְנִסְתַּלְּקָה נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה, עַל-יְדֵי זֶה נֶחְרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא מָכוֹן לְשִׁבְתּוֹ שֶׁמִּשָּׁם הָיְתָה מְאִירָה נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְאָז הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַשְּׁכִינָה בְּחִינַת עֶשֶׂר מַסְעוֹת נָסְעָה שְׁכִינָה וְכוּ', וְאָז כָּל חִיּוּתֵינוּ הוּא דַּיְקָא מֵהַהַעֲלָמָה שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם שֶׁמְּחַיֶּה כָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ', כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה 'וְאֵיֶה הַשָּׂה לְעֹלָה' (חֵלֶק ב סִימָן יב), וְאָז

צְרִיכִין לִצְעֹק 'אֵיכָה' שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵיֵּה (וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת מִלְחָמָה הֲלָכָה ג, שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עִנְיַן תִּשְׁעָה בְּאָב וּבֵין הַמְּצָרִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם).:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַג' שַׁבָּתִים שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים שֶׁמַּתְחִילִין מִשַּׁבָּעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז שֶׁבּוֹ נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֶגֶל, כִּי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת שֶׁשָּׁבַר מֹשֶׁה בְּעֵת שֶׁרָאָה עֹצֶם הַחֻרְבָּן שֶׁעָשׂוּ מַעֲשֵׂי שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים כָּאֵלֶּה שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא קִיא צוֹאָה בְּלִי מָקוֹם (יְשַׁעְיָה כח), וְגַם וַיָּקוּמוּ לְצַחֵק וְכוּ' (שְׁמוֹת לב) כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (תַּנְחוּמָא כִּי תִשָּׂא כ) וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשַׁ"י, וְאָז שָׁבַר מֹשֶׁה אֶת הַלּוּחוֹת וַה' יִתְבָּרַךְ הִסְכִּים עַל-יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת פז). כִּי בָּזֶה שֶׁשָּׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת עָשָׂה תִּקּוּן נִפְלָא, הַיְנוּ שֶׁרָאָה שֶׁעַתָּה אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְקַבֵּל שׁוּם קְדֻשָּׁה בְּאִתְגַּלְיָא כִּי אִם בְּדֶרֶךְ הֶעֱלֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא מַאֲמַר סָתוּם שֶׁמְּחַיֶּה כָּל מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים אֲפִלּוּ הַנִּקְרָאִים מְקוֹמוֹת הַמְטוּנָפִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת פָּרְחוּ לְמַעְלָה וְנִסְתַּלְּקָה הַקְּדֻשָּׁה לְמַעְלָה שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וְעַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן בְּחִינַת בַּקָּשַׁת אַיֵּה הַנַּ"ל לְהוֹרוֹת שֶׁעַכְשָׁו כָּל הַתִּקּוּן הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַהַעֲלָמָה וְהַהִסְתַּלְּקוּת, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה עֹצֶם הַחוּרְבָּן צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי כְּבוֹדוֹ נִסְתַּלֵּק וְנִתְעַלֵּם מְאֹד וְכוּ'.

וּבִשְׁבִיל זֶה צוֹעֲקִין אֵיכָה בַּחֲצוֹת וּבְתִשְׁעָה בְּאָב, בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל. וְאָז בֵּין הַמְּצָרִים כָּל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי ג' שַׁבָּתִים שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים שֶׁקּוֹרִין בָּהֶם תְּלָתָא דְּפֻרְעָנוּתָא לְעוֹרֵר יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה אָז הוּא עַל-יְדֵי בַּקָּשַׁת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַעֲקַת אֵיכָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם ג' שַׁבָּתִים כְּנֶגֶד ג' רִאשׁוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַאֲמַר סָתוּם בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדַת סָגוֹל שֶׁכָּלוּל מִג' נְקוּדוֹת, כִּי שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת חֲשׁוּבוֹת כְּאַחַת וְכֻלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת כֶּתֶר מַאֲמַר סָתוּם, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (חֲגִיגָה יג) בְּמוּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ, כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק (דִּבְרִים ד) וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם אֲתָה שׁוֹאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת ז' יְמֵי הַבְּנְיָן וְכוּ'.:

וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁיֵּשׁ יִחוּד בֵּין חַמָּה וּלְבָנָה בֵּין מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהוּא כְּשֶׁמַּכְנִיעִין זֶרַע עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׁמָאלִי וְכוּ' וְאָז מְאִירָה הַנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁמֹּשֶׁה מֵאִיר לִיהוֹשֻׁעַ דֶּרֶךְ בְּחִינַת הַוָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, וְאָז נִשְׁלַם הָאָלֶף וְנַעֲשָׂה אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא וְכוּ', וְכָל זֶה לֹא יִהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם כְּשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ', אֲבָל בְּעֵת הַחֻרְבָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּין הַמְּצָרִים אָז הַתִּקּוּן רַק עַל-יְדֵי צְעָקוֹת אֵיכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת

בַּקָּשַׁת אַיֵּה הַנַּ"ל, אֲבָל גַּם זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁאָז מֵאִיר בְּחִינַת אַיֵּ"ה, וְאָז זוֹכִין לַעֲלוֹת לְשָׁם בִּקְדֻשָּׁה, כִּי אָז הוּא עֲלִיַּת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַד הַמַּאֲמַר סָתוּם, וּבְכֹחַ זֶה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֲפִלּוּ הַיְרוּדִים מְאֹד שֶׁהֵם בִּבְחִינַת וְנָפִיק, שֶׁיּוּכְלוּ לִמְצוֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בַּקָּשַׁת וְחִפּוּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ (וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב), וְעַיֵּן בְּדִבְרֵינוּ הֵיטֵב עִנְיַן בַּקָּשַׁת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, שֶׁהָעִקָּר שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק מְאֹד מְאֹד עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים וּמְגוּנִים מְאֹד עַד שֶׁנִּפַּל חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטוּנָפִים, גַּם אָז אַל יִתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן רַק יְבַקֵּשׁ וְיִדְרֹשׁ וְיִחַפֵּשׂ גַּם מִשָּׁם אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּמְבֹאָר בְּסִימָן יב הַנַּ"ל וּבַמְקוֹמוֹת שֶׁדִּבַּרְנוּ מִזֶּה, עַיֵּן שָׁם:

חלק כד

וְאַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב קוֹרִין שִׁבְעָה דְּנֶחָמְתָא, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲבֵלוּת שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּג' שִׁבּוּעוֹת וּבְתִשְׁעָה בְּאָב, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ בְּחִינַת בְּנִין בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (תַּעֲנִית ל:) כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ, כְּמוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁבְּסוֹף יוֹם תִּשְׁעָה בְּאָב נִצְמָח צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ. וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְנַחֵם אוֹתָנוּ בְּכָל מִינֵי נֶחָמוֹת שֶׁהֵם שִׁבְעָה דְּנֶחָמְתָא שֶׁקּוֹרִין מִן שַׁבַּת נַחֲמוּ עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁבָּהֶם מַתְחִיל הַמְתַּקֶּת הַחֻרְבָּן אַף שֶׁל חֻטְא הָעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעָה דְּנֶחָמְתָא כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַוָּאו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף שֶׁמֵּאִיר לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה עַתָּה שֶׁהֵם בִּכְלָלָם שִׁבְעָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאוֹר מִבְּחִינַת צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ שֶׁאָז נִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל וּמְאִירָה נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה כָּרְאוּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַוָּאו"ו שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה קוֹרִין קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם כִּפּוּר הוּא עַל-יְדֵי הַשַּׁבָּתִים אֲלוּ שֶׁקּוֹרִין בָּהֶם אֲלוּ הַהַפְטָרוֹת, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן קוֹרִין אַחַר-כָּךְ תַּרְתֵּי דְּתִיּוּבְתָּא, 'תַּרְתֵּי' דַּיְקָא, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת אִלְמָלֵי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל (בְּאוֹת ח):

חלק כה

וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר הַכֹּל נִגְמַר בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן וְהַיִּחוּד, וְאָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ מֵחָדָשׁ 'בְּרֵאשִׁית' וְכוּ' וּמְסַיְּמִין בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא פָּרָשַׁת 'וַיְכוּלּוּ', כִּי זֶה עִקַּר גְּמַר כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁעָסַקְנוּ בָּהֶם מֵאֱלוּל וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' עַד עַתָּה, הַכֹּל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר בָּנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁיִּזְכּוּ מֵעַתָּה כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַתְחִיל לְקַיֵּם הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה כָּל אֶחָד מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל

בְּחִינַת בָּקִי בְּעַיֵּל בָּקִי בְּנָפִיק בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הָאָלֶף וְנַעֲשָׂה אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁאָז מֵאִיר בְּחִינַת מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ שֶׁבָּזֶה מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה שֶׁמֹּשֶׁה מֵת וְנִסְתַּלֵּק, וַיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה וְכוּ' וּמְסַיְּמִין:

וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת לְעֵינֵיהֶם, כִּי זֶה כָּל תֹּקֶף גְּבוּרָתוֹ בְּיוֹתֵר מִכָּל הַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה כַּמּוּבָן בְּפָסוּק זֶה עַל-פִּי דְּרָשַׁת רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל הַנַּ"ל, שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק זֶה שֶׁשִּׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת, כִּי בְּוַדַּאי הִיא גְּבוּרָה נִפְלָאָה וְחִדּוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, כִּי בָּזֶה הִמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן בַּקָּשַׁת אַיֵּה הַנַּ"ל שֶׁבָּזֶה יֵשׁ תִּקָּוֶה גְּדוֹלָה אֲפִלּוּ לְכָל הַנּוֹפְלִים מְאֹד בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטוּנָפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְהוּרֵי נְאוּף מְגוּנִים מְאֹד וּכְפִירוֹת וְהָרְהוּרִים וְעַקְמִימוּת שֶׁבַּלֵּב נֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְקַשְׁיוֹת וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם לָהֶם יֵשׁ תִּקָּוֶה אִם יִרְצוּ עַל-יְדֵי בַּקָּשַׁת אַיֵּה הַנַּ"ל שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר-כָּךְ מַתְחִילִין 'בְּרֵאשִׁית' שֶׁהוּא מַאֲמַר סָתוּם בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל וּמְסַיְּמִין בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל (וְעַיֵּן עִנְיָן זֶה לְעֵיל בְּאוֹת כג וּבְהִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם הֲלָכָה ו אוֹת ז):

חלק כו

וְעַל-כֵּן נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּשַׁעְתָּא דְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, כִּי הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַנַּ"ל לְכָל הַנּוֹפְלִים וְהָרְחוֹקִים הַנַּ"ל, כִּי נִסְתַּלֵּק בִּקְדֻשָּׁה נוֹרָאָה לִבְחִינַת אַיֵּה, כִּי לֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ כִּי שָׁם הוּא תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נֵדַע שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן פג), וּמִשָּׁם מַמְשִׁיךְ הֶאָרָה לִבְחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בְּכָל יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ זֶה לְחַזֵּק וּלְעוֹרֵר וְלִסְמֹךְ אֶת כָּל הַנּוֹפְלִים מְאֹד לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ בְּשׁוּם אֹפֶן רַק גַּם הֵם יְחַפְּשׂוּ וִיבַקְּשׁוּ אֶת כְּבוֹדוֹ, בִּבְחִינַת 'אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ', עַד שֶׁיִּזְכּוּ בְּכָל פַּעַם לְמוֹצְאוֹ שֶׁיָּאִיר פָּנָיו אֲלֵיהֶם וְיוּכְלוּ לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ' גַּם הֵם, כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה לְמִי שֶׁהִתְחִיל לִכָּנֵס בַּדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר נִתְרַחֵק כָּל-כָּךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, בְּתוֹךְ כָּךְ עוֹזְרוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁגַּם הוּא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל קְצָת, וְאִם הוּא חָזָק בָּזֶה כָּל יָמָיו יְהִי אַחֲרִיתוֹ טוֹב לָנֶצַח. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמּוֹדִיעַ וּמַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה תָּמִיד אֵיךְ שֶׁהוּא בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא בַּעֲלִיָּה וּבִירִידָה עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תָּבֹא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן סֶלָה. וְעַל-כֵּן בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה מַפְטִירִין מִיָּד בִּיהוֹשֻׁעַ (יְהוֹשֻׁעַ א) מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת וְעַתָּה קוּם וְכוּ' (עַיֵּן לְקַמָּן בְּאוֹת לט):

חלק כז

וְזֶה (שְׁמוֹת יז) כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר, שֶׁאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם וְאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק (תַּנְחוּמָא כִּי תֵצֵא). כִּי הָעִקָּר הוּא לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ דַּיְקָא בְּחִינַת צֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק (שְׁמוֹת שָׁם) שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִיהוֹשֻׁעַ לַעֲשׂוֹת דָּבָר כִּי אִם בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְכוּ', וְכָל יְמֵי הַגָּלוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לוֹחֵם עִמּוֹ, וְאָז אֵין הַכִּסֵּא שָׁלֵם, חֶסֶר הָאַלְף הַנַּ"ל, וְכֵן אֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם, כִּי כְּשֶׁנַּעֲשָׂה בְּחִינַת אָדָם לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא זֶה עִקַּר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַשֵּׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הֲוָיָה בְּאַלְפִּין שֶׁעוֹלֶה מ"ה בְּגִימַטְרִיָּא אָדָם, שֶׁנִּשְׁלָם כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הָאָדָם שֶׁיּוֹנֵק כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק חַס וְשָׁלוֹם הָאַלְף שֶׁבְּאֶמְצַע הַוָּאו שֶׁל שֵׁם מ"ה, שֶׁאָז עוֹלֶה דָּם בְּחִינַת אֲחוֹרֵי פְּנֵי אֶהְיֶה עוֹלֶה דָּם, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת עַל-פִּי דַּרְכּוֹ הַקָּדֶשׁ.:

וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר כְּפִי מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר כָּל אֶחָד לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מִתּוֹךְ בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכַת דָּמִים הָרַבֵּה, כֵּן מֵאִיר בְּחִינַת מֹשֶׁה לִבְחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת רַב וְתַלְמִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה כּוֹרְתִין זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְנַעֲשִׂין כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל, אֲבָל הַמִּלְחָמָה אֲרֻכָּה מְאֹד מְאֹד, כִּי עֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוּעָה מְרֻדּוּת לְיִשְׂרָאֵל (תַּנְחוּמָא חֻקַּת) וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכָל פַּעַם מְאֹד מְאֹד בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְעַל-כֵּן הִזְהִירָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה (דְּבָרִים כה) זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק, כִּי צְרִיכִין לְזָכֹר הֵיטֵב מִלְחַמְתּוֹ הַגְּדוֹלָה כְּדֵי לִבְרֹחַ בְּכָל פַּעַם אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי רַק הוּא לוֹחֵם מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וּמַכְנִיס דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלוּמָד מִלְחָמָה עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, שֶׁאָז יִהְיֶה נִכְרַת זַרְעוֹ לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

וְהָיָה בְּהָנִיחַ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ בָּאָרֶץ וְכוּ' תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְכוּ', כִּי כָּל כְּנִיסַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עִנְיַן הַג' מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ בִּכְנִיסָתָן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הַנַּ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה, כִּי עַל-יְדֵי כְּרִיתַת הָעָרְלָה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁל הַתִּינוֹק שֶׁנִּשְׁפַּךְ אָז, זֶה בְּחִינַת כְּרִיתַת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק. כִּי עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הָעָרְלָה בְּחִינַת פֶּגֶם הַבְּרִית, וְעַל-כֵּן חָלַק עַל מִצְוַת מִילָה, כִּי הָיָה חוֹתֵךְ מִילוֹת וְזוֹרֵק כְּלַפֵּי מַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחְשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (תַּנְחוּמָא כִּי תֵצֵא), וּמִצְוַת פְּרִיעָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָעֲטָרָה זֶה בְּחִינַת לְמַנּוֹת מֶלֶךְ, כִּי הִתְגַּלּוּת הָעֲטָרָה זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְמַלְכוּת, כְּמוֹ יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ:

מַאן דְּנָטִיר בְּרִית זָכָה לְמַלְכוּ. וְאַחַר-כָּךְ נוֹתְנִין שֵׁם לַתִּינוֹק זֶה בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי שֵׁם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כָּלוּל בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ, כִּי הַשֵּׁם נִמְשָׁךְ מִמְּשָׁרְשׁ הַחִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת יִשְׂרָאֵל עֶלְיָה בְּמַחְשָׁבָה תְּחִלָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וְאָז נִשְׁלַם בְּחִינַת הָאָלֶף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלַם בְּחִינַת אָדָם. כִּי רַק עַתָּה הַתִּינוֹק בִּבְחִינַת אָדָם, כִּי כְּשֶׁהָעָרְלָה חוֹפָה עַל הַבְּרִית, אֵין זֶה תְּמוּנַת אָדָם, וְעַל-כֵּן רַק יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם נִמּוֹלִים קְרוּיִים אָדָם:

וְעַל-כֵּן מִילָה דּוֹחָה שַׁבָּת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד שֶׁאָפִלּוּ בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ נִדְחֵית מִפָּנָיו וְכַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בָּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים,:

וְלֹא נְתַתּוֹ ה' אֱלֹקֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְכוּ', כִּי לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ נְתַתּוֹ בְּאַהֲבָה וְכוּ', כִּי יִשְׂרָאֵל וְשַׁבָּת הֵם בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בְּשָׁרְשָׁהּ, כַּמּוּבָן בְּסֵדֶר הַהַבְדָּלָה שֶׁמְּבָרְכִין 'הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה', כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשָׁהּ וְיִשְׂרָאֵל וְקוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא כּוּלָּא חַד, בִּבְחִינַת אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּה וַעֲטֶרֶת יְשׁוּעָה יוֹם מְנוּחָה וּקְדֻשָּׁה לְעַמְּךָ נָתַתָּ וְכוּ', וְעַל-כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיְּמֻשַּׁךְ הָאָרַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בָּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהֵם שׁוֹמְרִים אֶת הַשַּׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי הָעַכּוּ"ם אִי-אֶפְשָׁר שֶׁיְּמֻשַּׁךְ קְדֻשָּׁה זֹאת שֶׁל שַׁבָּת שֶׁגָּבוֹהַּ וְנַעֲלָמֶת מְאֹד מְאֹד, וְעַל-כֵּן אַדְרַבָּא גּוֹי שֶׁשּׁוֹבֵת חַיָּב מִיתָה, כִּי הוּא אָצְלוֹ בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם מִיתָה כַּיָּדוּעַ.:

וְזֶה שֶׁיְּסָדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁל שַׁבָּת:

לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לְאֵל כָּל יְצוּרָיו שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לְאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ. כִּי בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שְׁבִיתָה וּמְנוּחָה לְכָל הַיְצוּרִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל קִיּוּמָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכוּ' וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (עַיֵּן רַשִׁ"י) מַה הָיָה הָעוֹלָם חָסֵר מְנוּחָה, בָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה כָּלְתָה וְנִגְמְרָה הַמְּלָאכָה, אֲבָל כָּל הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְהַמְּנוּחָה וְהַשְּׁבִיתָה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשַׁבָּת עַל כָּל יְצוּרָיו הוּא עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אֶת הַשַּׁבָּת, וְעַל-כֵּן כָּל הַיְצוּרִים מְחַיְּבִים לְפָאֵר וּלְבָרֵךְ וְכוּ' אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁבְחִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים עַל שֶׁהִנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִירַת יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם נַיְחָא וּשְׁבִיתָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאָפִלּוּ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה הַכֹּל מִתְקַיֵּם בִּזְכוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וְיִשְׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת. וְזֶה (שְׁמוֹת לא) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ' בֵּיני וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁנִּתְּנָה רַק לְיִשְׂרָאֵל רוֹאִים גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל

שֶׁנִּתַּן לָהֶם יוֹם מְנוּחָתוֹ לְנַחֲלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (עֵין רַשִׁ"י שָׁם), כִּי סוֹד קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא רַק בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵין דָּבָר חוֹצֵץ בֵּינֵיהֶם, בִּבְחִינַת וּבְשִׁמְחָתוֹ לֹא יִתְעָרֵב זָר (מִשְׁלֵי יד). וְעַל-כֵּן מִילָה דּוֹחָה שַׁבָּת, כִּי רַק עַל-יְדֵי מִצְוֹת מִילָה נַעֲשָׂה בְּחִינַת אָדָם בְּחִינַת אִישׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בָּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי מִצְוָה זֹאת דּוֹחָה שַׁבָּת, כִּי הוּא תִּקּוּן בְּחִינַת אָדָם שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת תָּלוּי בָּהֶם כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ מַמָּשׁ עִנְיַן פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ שֶׁדּוֹחֶה שַׁבָּת מִטַּעַם מֻטָּב שֶׁיְּחַלְּלוּ שַׁבָּת אַחַת מִשֶּׁיְּחַלְּלוּ שַׁבָּתוֹת הָרַבֶּה כַּנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הַטַּעַם כִּי כְּשֶׁנֶּחְסַר אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם נֶחְסַר הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת מִזֶּה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְכֵן מֻחֲמַת זֶה מִילָה דּוֹחָה שַׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם וְנִכְלָל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יָדוֹ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן הוּא דּוֹחֶה שַׁבָּת, כִּי כָּל הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל בְּחִינַת בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִילָה וְשַׁבָּת הֵם תְּרֵין סַהֲדֵי, כִּי שְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי אִי-אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כִּי אִם עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל הַחֲתוּמִים בַּחוֹתָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא מִצְוַת מִילָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה אִישׁ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְכֵן אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי שַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, אֲבָל זְעִירִין אִינּוּן דְּזוֹכִין לְזֶה בִּשְׁלֵמוּת, אֲבָל עִקַּר קִיּוּם רֹב יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵינָם צַדִּיקִים כָּרָאוּי בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, בִּפְרַט שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁפָּגְמוּ, כָּל קִיּוּמָם עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה וְשַׁבָּת כִּי עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה כָּל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בְּשֵׁם צַדִּיקִים (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה 'צִוִּיתָ צֶדֶק' בְּסִימָן כג). וְעַל-יְדֵי שַׁבָּת זוֹכִין לְתִשׁוּבָה לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּל מִתְקַיְּמִים בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן שַׁבָּת וּמִילָה הֵם תְּרֵין סַהֲדֵין כַּנַּ"ל, וּבַחֹל הֵם הָעֲדוּת תְּפִלִּין וּמִילָה, כִּי גַּם בַּחֹל כָּל קִיּוּמֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁמְּחַיֶּה כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כַּמּוּבָא. רַק שֶׁבַּחֹל אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין עַל עַצְמָם הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים, אֲבָל שַׁבָּת קָדוֹשׁ מֵעַצְמוֹ וְאָסוּר אֲז לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ נִכְלָלִין וְנִקְשָׁרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק כט

וּמֵעֹצֶם מַעֲלַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל-כֵּן אֲפִלּוּ מִצְוַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדְחֵית מִפְּנֵי גְּזֵרַת שְׁבוּת שֶׁל שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כט:) שֶׁרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת אֵין תּוֹקְעִין בַּשּׁוֹפָר, וְהַטַּעַם מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ ד' אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: כִּי בְּשַׁבָּת אָסוּר לְהוֹצִיא אוֹ לְהַכְנִיס מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהַתָּנָא הִתְחִיל מַסֶּכֶת שַׁבָּת בְּאֵסוּר הוֹצָאָה דַּיְקָא, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זַ"ל (שַׁבָּת ב, עַיִן תוד"ה יְצִיאוֹת) הוֹצָאָה אֵידֵי דַּחֲבִיבָא לֵיהּ אַקְדְּמָא בְּרֵישָׁא, וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע בִּפְנִים וּשְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע בַּחוּץ, כֵּיצַד, הֶעָנִי עוֹמֵד בַּחוּץ וּבַעַל-הַבַּיִת בִּפְנִים, פְּנִים וְחוּץ זֶה בְּחִינַת עַיִל וְנָפִיק, וּבִבְחִינַת עַיִל יֵשׁ רָצוֹא וְשׁוֹב, וְכֵן בִּבְחִינַת וְנָפִיק, וְהֶעָנִי וְהַבַּעַל-הַבַּיִת הֵם בִּבְחִינַת הָרַב וְהַתַּלְמִיד בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהֶעָנִי עוֹמֵד בַּחוּץ הוּא בִּבְחִינַת וְנָפִיק נֶגֶד הַבַּעַל-הַבַּיִת שֶׁהוּא בִּפְנִים בְּחִינַת עַיִל. וְאֵצֶל בְּחִינַת בַּעַל-הַבַּיִת בְּעַצְמוֹ יֵשׁ בְּחִינַת עַיִל וְנָפִיק וּבֵין בִּבְחִינַת עַיִל וּבֵין בִּבְחִינַת וְנָפִיק יֵשׁ רָצוֹא וְשׁוֹב, וְכֵן אֵצֶל הֶעָנִי שֶׁהוּא נֶגֶד הַבַּעַל-הַבַּיִת בְּחִינַת וְנָפִיק יֵשׁ בּוֹ גַּם-כֵּן בְּחִינַת עַיִל וְנָפִיק וּבְכָל אֶחָד יֵשׁ רָצוֹא וְשׁוֹב, וְעַל-כֵּן הֵם שְׁתַּיִם שֶׁהֵם אַרְבַּע בִּפְנִים וּשְׁתַּיִם שֶׁהֵם אַרְבַּע בַּחוּץ:

כִּי הַצַּדִּיק וְהָרַב בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַיִל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּעַל-הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד בִּפְנִים יֵשׁ אֶצְלוֹ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת עַיִל וְנָפִיק, כִּי יֵשׁ לוֹ עֲבוֹדוֹת פְּנִימִיּוֹת וְחִיצוֹנִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן כה), וּכְשֶׁעוֹסֵק בְּדִבּוּרִים לַה' יִתְבָּרַךְ וּבַעֲבוֹדוֹת פְּנִימִיּוֹת בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה זֶה בְּחִינַת עַיִל אֶצְלוֹ, וְגַם שָׁם יֵשׁ רָצוֹא וְשׁוֹב, כִּי אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הַדִּבּוּקוּת וְהַבִּטּוּל וְכוּ', צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כַּיָּדוּעַ, וְכֵן כְּשֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ בְּחִינַת וְנָפִיק לְפִי בְּחִינָתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹצֵא לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדוֹת חִיצוֹנִיּוֹת בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּלְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם וְכוּ', גַּם אָז בְּוַדַּאי דְּבוּק בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂכְלָ גְּדוֹל, אֲבָל הַכֹּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, וְזֶה בְּחִינַת שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע בִּפְנִים, וּבְוַדַּאי בְּחִינַת וְנָפִיק שֶׁל הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה גָּבוֹהַּ הַרְבֵּה מִבְּחִינַת עַיִל שֶׁל שְׁאָר הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתַּלְמִידִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן כה הַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה 'אַחֲוֵי לָן מָנָא', עַיֵּן שָׁם).:

וְכֵן אֵצֶל הָעוֹלָם כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת וְנָפִיק כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק, גַּם אֶצְלָם יֵשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּחִינַת עַיִל וְנָפִיק, כִּי כְּשֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה זֶה בְּחִינַת עַיִל כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ לֶאֱכֹל וְכוּ' זֶה בְּחִינַת וְנָפִיק, וּכְשֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת עַיִל צָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ בְּחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כִּי צְרִיכִין לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכַיּוֹצֵא צָרִיךְ לִזְכֹּר בַּה' יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁלֹּא יִכָּנֵס וְיֵצֵא חוּץ מֵהַגְּבוּל, כִּי אֲפִלּוּ בְּקִדֻּשָּׁה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַהֲרֹס לִכָּנֵס בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת מִכָּל שֶׁכֵּן בַּחוּץ צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד הַמַּחְשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן הֵם שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע גַּם בַּחוּץ, וְעַיֵּן בְּתִחִלַּת מַסֶּכֶת שַׁבָּת הַפְּלִפּוּל שֶׁבַּגְּמָרָא עַל מִשְׁנָה זֹאת שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע, שֶׁהִקְשׁוּ הֲנֵי תְּמַנֵּי? תַּרְתֵּי סְרֵי הֲוּו, וּלְטַעֲמָךְ שִׁתְּסָרֵי הַוָּיָן, כִּי בְּעִנְיַן הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל

יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינַת וְכוּ', וְכֵן מַה שֶּׁכָּתוּב מִקֹּדֶם, רְשׁוּיוֹת קַתְנֵי. וְכֵן כָּל עֲקִירַת חֵפֶץ מִמְּקוֹמוֹ תַּנָּא הוֹצָאָה קָרֵי לָהּ וְכוּ' וְעַיֵּן לְקַמָּן:

חלק ל

וְכָל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כֻּלָּם הֵם בְּרוּרִים כַּנַּ"ל לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מִחוּץ לִפְנִים, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא בִּפְנִים בִּבְחִינַת עֵיל, רַק שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת בָּקִי גַּם בִּבְחִינַת וְנָפִיק, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל נְסָיוֹן וּבְחִירָה, שֶׁיִּהְיֶה מֻכְרָח לָצֵאת לַחוּץ לַעֲסֹק בְּצָרְכֵי הַגּוּף גַּם-כֵּן, שָׁשָׁם עִקַּר הַנְּסָיוֹן, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי שָׁם מְאֹד שֶׁלֹּא יִטְעֶה בְּדָבָר רַק יַעֲמֹד בַּנְּסָיוֹן וִיבָרֵר מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְבָרֵר וְיַכְנִיס בְּכָל פַּעַם מִחוּץ לִפְנִים, וְזֶה עֲבוֹדַת כָּל אָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן הִקְדִּים הַתַּנָּא הוֹצָאָה בְּרִישָׁא, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת כְּלוּלִים בְּאִסּוּר הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת הֵם בְּחִינַת בְּרוּרִים מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁהוּא רְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבְשַׁבָּת אָסוּר הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְכֵן כָּל הַמְּלָאכוֹת כְּלוּלִים בָּזֶה כַּנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין בֵּרוּר, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת הַמַּתָּן הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַסִּיּוּעַ שֶׁל הַבָּא לְטַהֵר, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמַּתָּן, כִּי כָּל הָעֲבֵרוֹת וְהַפְּגָמִים חַס וְשָׁלוֹם בָּאִים עַל שֶׁלֹּא הִמְתִּין, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פכ"א ז) לְעָנְיַן אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בְּעֵץ הַדַּעַת וְכוּ' עַל שֶׁלֹּא הִמְתִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: מִי יְגַלֶּה עָפָר מְעֵינֶיךָ אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ', וְעִקַּר הַפְּגַם עַל-יְדֵי הַבֶּהָלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יט) וְאָץ בְּרַגְלַיִם חוֹטֵא, וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַפּוֹגֵם וְתוֹעֶה מְדֶרֶךְ הָאֱמֶת אִישׁ מְבֹהָל (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר):

וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִפְּגַם הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁאֵינוֹ מַמְתִּין וּמִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ כָּרָאוּי, שֶׁמִּזֶּה בָּא בְּחִינַת הֵצִיץ וְנִפְגַּע הֵצִיץ וּמֵת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁפָּגְמוּ בַּבְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּרֵצוֹא וְשׁוֹב בְּעֵיל וְנָפִיק וְכוּ', עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁפּוֹגְמִים כָּל-כָּךְ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, רַק רַבִּי עֲקִיבָא נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם נִכְנַס וְיָצָא דַּיְקָא, בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק שֶׁהָיָה בָּקִי בָּהֶם כָּרָאוּי, אַשְׁרֵי לוֹ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעַ שַׁבָּת אָז אָסוּר לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס מִחוּץ לִפְנִים אוֹ לְהֵפֶךְ, כִּי אָז אֵין בֵּרוּר כִּי אָז הוּא בְּחִינַת הַמַּתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל, וְאָז נִמְשָׁךְ שְׁבִיתָה וְנִיחָא עַל כָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁיִּשּׁוּבוּ וְיֵעָלוּ בְּכְנִיסַת שַׁבָּת כָּל אֶחָד לִמְקוֹמָן, אֲבָל בְּשַׁבָּת הֵם צְרִיכִין לִשְׁבּוֹת וְלִשְׁקֹט, וְכָל אָדָם צָרִיךְ לִשְׁבּוֹת אָז וְלִבְלִי לָצֵאת מִמְּקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טז) שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁלֹּא יַעֲסֹק בְּשׁוּם מְלָאכָה שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים וְהוֹצָאָה וְהַכְנָסָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, רַק צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא מְנוּחַת שַׁלְוָה וְהַשְׁקֵט כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו יִשּׁוּב

הַדַּעַת הַנַּ"ל בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת הַמְּתֵן הַנַּ"ל עִקַּר דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּתְתַּקְּנִים בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק לא

וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כִּי הוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי אָז נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְנִקְרָא אָדָם כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת נִכְלָל בִּבְחִינַת אָדָם הַנַּ"ל, וּפְגַם אָז בְּחֶטְאוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגַּם בְּחִינַת אָדָם הַנַּ"ל, וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה בְּכָל שָׁנָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, וְהַכֹּל לְתַקֵּן בְּחִינַת אָדָם, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין תר"ת תְּקִיעָה בָּרֹאשׁ וּתְקִיעָה בַּסּוֹף, זֶה בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, וּתְרוּעָה בָּאֶמְצַע אוֹ תְּרוּעָה וּשְׁבָרִים מְסֻפָּק שֶׁבָּהֶם שִׁנּוּי קוֹלוֹת שֶׁל גְּנִיחָה וִילָלָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַוָּא"ו שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁנּוּי גְּוָנִין שֶׁנִּשְׁתַּנָּה פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁהוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְעַל-כֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְאִירָה הַחַמָּה לְהַלְּבָנָה בְּחִינַת מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּשַׁבָּת אֵין תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁמָּא יַעֲבִירֻנּוּ ד' אִמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, כִּי כָּל הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְּתֵן בְּחִינַת אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ לְד' אַמּוֹתָיו, כִּי ד' אַמּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הֵם בִּבְחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד אֶצְלוֹ, וּכְשֶׁמּוֹצִיא מֵהֶם זֶה בְּחִינַת שֶׁמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, שֶׁזֶּה עִקַּר אִסּוּר מְלָאכָה בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְזֶה עִקַּר פְּגַם הַתְּשׁוּבָה פְּגַם הַבְּקִיאוּת שֶׁל עֵיל וְנָפִיק הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת גְּזֵרָה זֹאת שֶׁלֹּא יוֹצִיא הַשּׁוֹפָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת אָסְרוּ תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּשַׁבָּת לְגַמְרֵי חוּץ לְמִקְדָּשׁ, כִּי חוּץ לְמִקְדָּשׁ צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בִּבְחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל, וּבִפְרַט עַתָּה בִּשְׁעַת הַחֻרְבָּן וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (חֲבַקּוּק ב) אִם יִתְמַהְמֵהַּ חַכֵּה לוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ו) לָכֵן יְחַכֶּה ה' לְחָנַנְכֶם וְכוּ', וּכְתִיב (צְפַנְיָה ג) לָכֵן חַכּוּ לִי עַד יוֹם קוּמִי וְכוּ'. וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְעִנְיַן גָּלוּת הַמַּר שֶׁל נַפְשׁוֹ שֶׁנִּתְעָה עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו לְמָקוֹם שֶׁנִּתְעָה, וְנַפְשׁוֹ נִבְהֲלָה מְאֹד וְחָפֵץ וּמְשְׁתּוֹקֵק מְאֹד לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַדַיִן לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לִבְלִי לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן, כַּמְבֹאָר כְּבָר פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, כִּי צְרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַעֲבִירֻנּוּ

וְכוּ', שֶׁזֶּה פְּגַם שַׁבָּת, פְּגַם הַבְּקִיאוּת שֶׁל עֵיֵל וְנָפִיק, פְּגַם בְּחִינַת הַמְתֵּן הַנַּ"ל, עַל-כֵּן דָּחוּ תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּשַׁבָּת, כִּי חֲשָׁשׁ פְּגַם שַׁבָּת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ הוּא קַלְקוּל דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל.:

וְעִקַּר הַחֲשָׁשׁ שֶׁמָּא מֵחֲמַת טִרְדַּת הַמִּצְוָה שֶׁל תְּקִיעַת שׁוֹפָר יֵלֵךְ אֵצֶל חָכָם וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה יַעֲבִירֶנּוּ ד' אַמּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַיְנוּ כִּי דַּיְקָא מֵחֲשָׁשׁ הַמְּהִירוּת וְהַבֶּהָלָה, כִּי כָּל-אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִבְהָל מְאֹד לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מִי שֶׁרוֹצֶה בֶּאֱמֶת לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה לַה' יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁצָּרִיךְ לְזָרֵז אֶת עַצְמוֹ מְאֹד וְלִרְוִיץ בְּכָל כֹּחוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם לְקָרְבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הַהֶכְרֵחַ שֶׁיַּמְתִּין כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן חָשְׁשׁוּ שֶׁמֻּחֲמַת טִרְדַּת הַמִּצְוָה שֶׁל תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁמָּא עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִפְּגֹם בְּקִדֻּשַׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת הַמְתֵּן הַנַּ"ל, וְיַעֲבִירֶנּוּ ד' אַמּוֹת בְּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁזֶּה עִקַּר פְּגַם הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן דָּחוּ אָז תְּקִיעַת שׁוֹפָר וְסָמְכוּ עַל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ שֶׁבְּלֹא תְּקִיעַת שׁוֹפָר עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ יִתְתַּקְּנוּ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, עַל-כֵּן אֵין תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר אָז וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶה בְּחִינַת הַחֲמֵשׁ זְכִירוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְזָכֹר בְּבִרְכַת אַהֲבַת עוֹלָם וּבִקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי צְרִיכִין לְזָכֹר מַעֲשֶׂה עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה) זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת דֹּם לַה' לְהַכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמָאלִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עַתָּה כָּל הַמַּלְחָמוֹת שֶׁלּוֹחֲמִין עִם בְּחִינַת עֲמָלֵק, הוּא רַק עַל-יְדֵי הַזְּכִירָה לְבַד, שֶׁזֶּה עִקַּר הַמִּצְוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק וְכוּ', וְעַל-כֵּן קוֹרִין בַּתּוֹרָה פָּרָשַׁת זָכוֹר, וְהוּא מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא, וְכֵן צְרִיכִין לְזָכֹר בְּכָל יוֹם בִּפְרַט קֹדֶם קְבִלַּת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּפָרָשִׁיּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, כְּדֵי לְהַכְנִיס הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ - בַּלֵּב, לִזְכֹּר שֶׁיֵּשׁ קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁאוֹרֵב תָּמִיד עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּלִי שִׁעוּר וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעוֹ וּלְעוֹקְרוֹ לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה, רַק סוֹף כָּל סוֹף יִמָּחֶה זִכְרוֹ, וּלְעֵת עַתָּה צְרִיכִין לִזְכֹּר וּלְהַאֲמִין בָּזֶה לְמַעַן יִהְיוּ עֵינֵנוּ צוֹפִיּוֹת אֶל ה' תָּמִיד שֶׁיְּצַיְּלֵנוּ מִמֶּנּוּ וּלְקַיֵּם דֹּם לַה' וְכוּ' לִסְבֹּל שְׁפִיכַת דְּמִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְכָל זֶה בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק, שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר תָּמִיד בְּכָל עֵת בִּבְחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְכוּ' זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת וְכוּ' (וְעַיֵּן לְקַמָּן).:

וְזֶה בְּחִינַת זְכִירַת מַעֲשֵׂה מִרְיָם שֶׁלֹּא לְדַבֵּר לָשׁוֹן הָרָע, כִּי לָשׁוֹן הָרָע שְׁקוּל כְּנֶגֶד ג' עֲבֵרוֹת:

עֲבוֹדָה זָרָה, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל, וְהוּא גָּדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם, כִּי עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע מַפְרִיד אַלּוּף בְּחִינַת וְנִרְגָּן מַפְרִיד וְכוּ', כִּי מַפְרִיד בֵּין כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וּבֵין הַצַּדִּיק נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ', כִּי עִקַּר לָשׁוֹן הָרָע כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עַל הַצַּדִּיק וְהַנִּלְוִים אֵלָיו וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עַל שׁוּם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּפִי הַלָּשׁוֹן הָרָע כֵּן מְעוֹרְרִין חַס וְשָׁלוֹם קִטְרוּג עָלָיו לְהַפְרִידוֹ חַס וְשָׁלוֹם מֵהַנְּקוּדָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שָׁלוֹם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִהְיוֹת כַּמִּדָּבָר וְלִסְבֹּל שְׁפִיכוּת דָּמִים וְיִהְיֶה מִן הַשּׁוֹמְעִים חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים, עַד אֲשֶׁר יָשׁוּבוּ הַמָּה אֵלֵינוּ וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמַפֶּלֶת עֲמָלֵק הֵם בְּחִינַת אַחַת, שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ הַצָּרִים וְהָרוֹדְפִים אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּדֶּם שֶׁבַּחֲלֶל הַשְּׂמָאלִי שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם, כִּי מִשָּׁם אֶחִיזַת כָּל הָע' אֻמּוֹת, וְיִשְׂרָאֵל נִבְחָרוּ מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֲבוֹתֵינוּ הַשִּׁבְעָה רוֹעִים, וְהָעִקָּר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁקִּדְּשׁוּ עַצְמָן כָּל-כָּךְ עַד שֶׁהִכְנִיעוּ לְגַמְרֵי הַדָּם שֶׁבַּחֲלֶל הַשְּׂמָאלִי, וְכָל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ הַכֹּל בִּטְלוּ בְּשִׁלֵּמוּת עַד שֶׁזָּכוּ לְמַה שֶּׁזָּכוּ לִבְחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ', וְהֵם הִמְשִׁיכוּ הַקְּדֻשָּׁה לְזַרְעָם עַד שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם קְדוֹשִׁים כְּנֶגֶד כָּל הָע' אֻמּוֹת עַל-יְדֵי שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שְׁמוֹרָה לָנוּ לְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה עַל-פִּי מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְכֵן בְּעִנְיְנֵי אִישׁוּת שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל עַל-פִּי הַתּוֹרָה וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מַכְנִיעִים הַדָּם שֶׁבַּחֲלֶל הַשְּׂמָאלִי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָצְאנוּ מִמִּצְרַיִם בְּנִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר נִתְקַדְּשׁוּ קְצַת וּבְזכוּת אָבוֹת, וְעַל-יְדֵי זְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁעֲתִידִין לְקַבֵּל וְכוּ'.:

וְאָנוּ צְרִיכִין לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְחַזֵּק אֱמוּנָתֵנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְחַזֵּק כֹּחֵנוּ לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּנִסִּים וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה כֵּן נִזְכֶּה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כָּל הַצָּרִים וְכוּ', וְעִקַּר כֻּלָּם הוּא עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כד) רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, וּצְרִיכִין לִזְכֹּר הֵיטֵב שֶׁכְּבָר עָקְרוּ אוֹתוֹ כַּמָּה פְּעָמִים בִּימֵי מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְדָוִד וּבִימֵי מָרְדְּכַי, אֲבָל הוּא קְלִפָּה חֲזָקָה כָּל-כָּךְ שֶׁעֲדַיִן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמּוֹ עַד דּוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ עַד שֶׁיַּעֲקֹר אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז) מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (תַּנְחוּמָא כִּי תֵצֵא). וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁכֹּחַ הַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ תֹּקֶף גָּדוֹל וְהוּא יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ רוֹצֶה לְבַטֵּל הַבְּחִירָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל וּבְמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֻטָּל לְהִלָּחֵם עִמּוֹ שֶׁהוּא מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁעִקַּר הַמִּלְחָמָה הִיא עִם עֲכִירַת הַדָּמִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַדָּם שֶׁבַּחֲלֶל הַשְּׂמָאלִי שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲווֹת וְכוּ', אֲבָל רֹב הָעוֹלָם הֵם חֲלוּשֵׁי כֹּחַ לַעֲמֹד בְּמִלְחָמָה זֹאת כָּרְאוּי עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁנִּכְשָׁלִים מְאֹד וְכוּ', וְעַל-כֵּל כָּל כֹּחֵנוּ עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ

בְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם לוֹחֲמִים בַּעֲדֵנוּ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה 'תְּלַת נַפְקִין מֵחַד' (בְּסִימָן נח), וְהֵם מוֹדִיעִים לָנוּ וּמַמְשִׁיכִים לָנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִשְׁאֹר עַל עָמְדוֹ לִבְלִי לִפֹּל לְגַמְרֵי בְּחֶלֶק קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁאוֹרֵב לַעֲקֹר אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל מִלְחַמְתּוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הוּא בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, כִּי יוֹרֵד וּמֵסִית אֶת הָאָדָם לְמַה שֶּׁמֻּסִיתוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמַּגְבִּיר מְאֹד הַדְּמִים רָעִים הַנַּ"ל וּמַכְנִיס מַחְשָׁבוֹת רָעוֹת הַרְבֵּה בְּלֵב כָּל אֶחָד, שֶׁהֵם עִקַּר הַיְצִרִין רָעִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעוֹלֶה וּמְקַטְרֵג וְכוּ', וְעַל-יְדֵי הַקְּטָרוּגִים מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וְלֹא דַּי לוֹ בָּזֶה כִּי אִם מֵנִיחַ עַצְמוֹ לְאַרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל וּבְתַחְבּוּלוֹת עֲצוּמוֹת לְהַרְבּוֹת מַחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגִּבּוֹר כֹּחַ מְאֹד עַד שֶׁמַּכְנִיס טִינָא גַּם בְּלֵב גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים לְחַלֵּק לִבָּם מֵאוֹתוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיס בָּהֶם קֻשְׁיוֹת הַרְבֵּה עָלָיו עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַחֲקִין הַרְבֵּה מִיִּשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ, וְזֶה גָּרוּעַ מִן הַכֹּל:

חלק לג

וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה תָּבִין מִמֵּילָא כָּל הַחָמֵשׁ זְכִירוֹת שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ, שֶׁהֵם זְכִירַת מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק שֶׁהוּא עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַקְּלִפּוֹת שֶׁרוֹצֶה לְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ' עַד שֶׁמַּכְנִיס כְּפִירוֹת בְּלֵב רַחְמָנָא לִצְלַן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת הֵיטֵב, כִּי עַתָּה אֵין לָנוּ שׁוּם כֹּחַ לְהִלָּחֵם עִמּוֹ בְּנַשְׁמִיּוּת רַק לִזְכֹּר הֵיטֵב מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק, לְמַעַן נָבִין שֶׁכָּל הַמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת וְתַאֲווֹת רָעוֹת וְכוּ' הַכֹּל הֵם מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק, אֲבָל יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַכְנִיעוֹ, אֲפִלּוּ אוֹתָם שֶׁמַּחֲזִיקִין עַצְמָן לַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ מְאֹד, רַק שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּל יַכְנִיעוּ אוֹתוֹ וְכוּ', וְכֵן צְרִיכִים לִזְכֹּר מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁבּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהַמְשִׁיךְ לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְעַל-יְדֵי הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר יַכְנִיעוּ אוֹתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבְיוֹתֵר צְרִיכִין לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא מִצְוַת עֲשֵׂה לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם בְּפֶה מָלֵא, דְּהַיְנוּ לִזְכֹּר וְלְשׁוֹם אֶל לֵב שֶׁכְּבָר עָזָרָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה, וּכְבָר יָצָאנוּ מֵהַרְבֵּה קְלִפּוֹת מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיָּנְקוּ גַּם-כֵּן מֵעֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְחַזֵּק תִּקְוָתֵנוּ וְכֹחֵנוּ לְהִתְגַּבֵּר נֶגְדּוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק עַד שֶׁיִּקָּיֵם כִּימֵי צֵאתְךָ מִמִּצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, וּבִשְׁבִיל זֶה מַזְכִּירִין הַרְבֵּה יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּתְּפִלָּה בֶּאֱמֶת וַיַּצֵּב וְכוּ', אֲבָל צְרִיכִין לִזְכֹּר גַּם מַעֲשֵׂה מְרִיָם כְּדֵי לְהִשָּׁמֵר מִלָּשׁוֹן הָרָע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי כָּל הַפְּגָמִים בְּיוֹתֵר הוּא עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַחֲקִין חַס וְשָׁלוֹם מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעַל-יָדוֹ כָּל הַהִתְגַּבְּרוּת בַּמִּלְחָמָה הָאֲרֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכָל סִפְרֵי מוֹסָר, שֶׁכָּל הַמִּלְחָמוֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת שֶׁבֵּין הַמְּלָכִים כֻּלָּם נִקְרָאִים מִלְחָמָה קְטַנָּה כְּנֶגֶד הַמִּלְחָמָה שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם עִם עַצְמוֹ שֶׁנִּקְרֵאת מִלְחָמָה אֲרֻכָּה. וְזֶה עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר בִּכְלָלִיּוּת

וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, וְאֵין כֹּחַ לְרֹב יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בְּמִלְחַמְתּוֹ כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרַע נִפְרַד מִמֶּנּוּ וְכוּ', וְעַל-כֵּן נִקְרָא נָרָגָן מַפְרִיד אַלּוּף וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה מִרְיָם לְהוֹרוֹת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים אַף-עַל-פִּי-כֵן שָׁגוּ בָּזֶה אַהֲרֹן וּמִרְיָם שֶׁהִרְהֲרוּ אַחַר מֹשֶׁה, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לִשְׂאֹר הָעָם לְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם אַחֲרֵי צַדִּיק הָאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁשּׁוֹמְעִים מִצַּדִּיקִים אֵיזֶה קֻשְׁיָא עָלָיו מִכָּל שֶׁכֵּן וְכוּ':

רָאשֵׁי פְּרָקִים:

חלק לד

וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן, כִּי אָז הוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי הַזִּכָּרוֹן שֶׁצְּרִיכִים לִזְכֹּר בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי, לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זְכִירַת שַׁבָּת שֶׁהִיא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין בְּחִינַת עֲמָלֵק וְכוּ', וְכֵן שְׁאָר הַזִּכְירוֹת הַנַּ"ל כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁזֶּהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְכָלוּל מִכֻּלָּם, כִּי בּוֹ בְּחִינַת הַהַתְחָלָה שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁקָּשָׁה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מְכִילְתָּא פ' יִתְרוֹ) כָּל הַהַתְחָלוֹת קָשׁוֹת, וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן:

כִּי עֲמָלֵק בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַקְּלִפּוֹת כְּלָלִיּוּת הַגְּלוּת שֶׁל הָעִ' עַכּוּ"ם שֶׁרוֹצִים לְהַשְׁכִּיחַ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (עַיֵּן יִרְמְיָה כג) הַחוֹשְׁבִים לְהַשְׁכִּיחַ אֶת שְׁמִי, וְעַל-כֵּן חוֹשְׁבִים מַחֲשָׁבוֹת עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עוֹסְקִים לְגַדֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פג):

עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְכוּ' עַד וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּיו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹותוּ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק כְּדֵי לֵידַע שֶׁכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, הֵן מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הִרְהוּרִים וְתַאֲווֹת, הֵן מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל קֻשְׁיוֹת וּכְפִירוֹת, כֻּלָּם בְּחִינַת עֲמָלֵק, וּצְרִיכִין לִזְכֹּר שֶׁכְּבָר עָקְרוּ אוֹתוֹ הַצַּדִּיקִים הַקְּדָמוֹנִים, וַעֲדַיִן מִתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲקֹרוֹ לְגַמְרֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז) מְלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לוֹחֵם עִמּוֹ וְשׁוֹלֵחַ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁמְּמַשִּׁיכִין הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ בָּעוֹלָם, בִּבְחִינַת זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר (שָׁם ג), כִּי עַל-יְדֵי מְחִיַּת עֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, עַל-יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם זִכְרוֹ יִתְבָּרַךְ לְדֹר דֹּר וְכַנַּ"ל, וְזֶה (פְּסָחִים נ) זֶה שְׁמִי וְזֶה זִכְרִי וְכוּ', לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי שֵׁם הֲוָי"ה בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם זֶה בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר, וְשֵׁם אֲדֹנָי בְּחִינַת זֶה זִכְרִי זֶה בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהוּא

בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת יִתְבָּרַךְ שְׁעַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין וְנִתְיַחֲדִין ב' שֵׁמוֹת אֵלּוּ יַחַד בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וּנְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם הַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחָמֵשׁ זְכִירוֹת הַנַּ"ל, כִּי זְכִירַת מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק וְכֵן יְצִיאַת מִצְרַיִם זֶה בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וְכַנַּ"ל, וְשַׁבָּת בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁכְּלוּלָה מִכֻּלָּם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְכוּ', וּזְכִירַת מַתַּן תּוֹרָה זֶה בְּחִינַת הַוָּאו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, כִּי עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת וְהַמְשָׁכַת הַחִיּוּת מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְגַם צְרִיכִין לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה מִרְיָם לְהִזָּהֵר מְאֹד מִלָּשׁוֹן הָרַע וּמַחְלֹקֶת שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִזֶּה וּמְקַלְקֵל הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הוּא בְּחִינַת נָרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וְכַנַּ"ל:

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת פַּשְׁטָא מַנַּח זַרְקָא סֶגּוֹל, זַרְקָא בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁעִקַּר הִתְשׁוּבָה לְהַחֲזִירָהּ לִמְקוֹמָהּ לִבְחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִיזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִיתְנַטְלִית מִתַּמָּן כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת סֶגּוֹל שֶׁהוּא נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּפַשְׁטָא זֶה בְּחִינַת הַוָּאו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף שְׁעַל-יָדָהּ נִקְשָׁרִין וְנִכְלָלִין יַחַד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַנַּח בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהִיא נַיְחָא וּמְנוּחָה, כִּי עִקַּר כָּל הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַכְּלָלִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם מְנוּחָה וְכַנַּ"ל:

חלק לו

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת, כִּי קִיּוּם הַתּוֹרָה קָשֶׁה מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם, כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעוּרָיו, וְהַבַּעַל-דָּבָר מִתְגָּרֶה מְאֹד בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד לְהַחְטִיאוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן רַבִּים נִכְשְׁלוּ כְּמוֹ שֶׁנִּכְשְׁלוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם מֵעַתָּה, וּבִשְׁבִיל זֶה קִטְרְגוּ הַמַּלְאָכִים הָרִבֹּה עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ וְכוּ', כִּי עִתִּיד לְמִיחְטָא קַמֵּיהּ וְכוּ', וְכֵן בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה קִטְרְגוּ עַל נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת פח:), וְהַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁרָאוּ שֶׁהַרְבֵּה יַעַבְרוּ עַל הַתּוֹרָה וּזְעִירִין אִינּוּן שֶׁיִּזְכּוּ לְקִיּוּם הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וְאָמַר לְחָנָּם נְקֻרָאתִי רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ' כִּי רָאָה שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים בְּכָל דּוֹר שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, וְהֵם יַחְזִירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף תָּבֹא הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. וְעַל-כֵּן בָּרָא אֶת הָאָדָם וְנָתַן אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, נִמְצָא שֶׁעִקַּר מַתַּן תּוֹרָה הָיָה עַל-יְדֵי הִתְשׁוּבָה שֶׁקְּדָמָה לָעוֹלָם, שֶׁהַקְּדִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לְמַכָּה שֶׁהוּא הִתְשׁוּבָה, שֶׁאֲפִלּוּ אִם יֶחֱטְאוּ יִשְׂרָאֵל כְּבָר הִקְדִּים לָהֶם רְפוּאַת הִתְשׁוּבָה, אֲבָל עִקַּר דֶּרֶךְ הִתְשׁוּבָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּשַׁבָּת בְּיוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה, כִּי קוֹרִין בָּהֶם כָּל הַשִּׁבְעָה קְרוּאִים וְגוֹמְרִין כָּל הַתּוֹרָה מִסְּדֶר לְסִדְרָהּ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת עַד שֶׁגּוֹמְרִין אוֹתָהּ בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה, לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה

בָּעוֹלָם שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ שֶׁזֶּה הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין בְּשַׁבָּת כָּל הַשִּׁבְעָה קְרוּאִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעָה רוֹעִים מֵאַבְרָהָם עַד דָּוִד שֶׁעִקָּרָם מֹשֶׁה שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הִמְשִׁיכוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הַהִתְחָלָה הָיָה מֵאַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (יוֹמָא כח:) קִיֵּם אַבְרָהָם כָּל הַתּוֹרָה וְכוּ' וּמִמֶּנּוּ לְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכוּ' עַד שֶׁנִּתְּנָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. אֲבָל עִקַּר מָקוֹם הַתּוֹרָה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ב) כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן שִׁלֵּמוּת קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי דָּוִד הַשְּׁבִיעִי מֵהַשִּׁבְעָה רוֹעִים, כִּי הוּא טָרַח וּמָצָא מָקוֹם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְעָסַק בְּבִנְיָנוֹ וְנִקְרָא עַל שְׁמוֹ בֵּית דָּוִד, עַל-כֵּן קוֹרִין בְּשַׁבָּת שִׁבְעָה קְרוּאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁכָה עַל-יְדֵי הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק לז

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמַּפְטִיר שֶׁקּוֹרִין בַּנְּבִיאִים, כִּי כָּל הַנְּבִיאִים הֵם בְּחִינַת תַּלְמִידֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים, וְעַל-כֵּן כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּיהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּא סֵפֶר רִאשׁוֹן שֶׁל סִפְרֵי הַנְּבִיאִים, כִּי הוּא הַנָּבִיא הַתַּלְמִיד הָרִאשׁוֹן שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁלֹּא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, וְכָל הַנְּבִיאִים קִבְּלוּ עַל-יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אָבוֹת פ"א) מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים וְכוּ', וִיהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁמְּקַבֵּל מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יָדוֹ דַּיְקָא מֵאִיר מֹשֶׁה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן כָּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁעִקָּרָם מֹשֶׁה שֶׁעַל-יָדָם נִמְשְׁכָה הַתּוֹרָה, כָּל הֶאָרָתָם אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת חִירִיק דס"ג שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הָעִקָּר לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק שֶׁמְּמֶנּוּ רְתִיחַת הַדָּמִים שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמָאלִי שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעַוְונוֹת וְהַפְּגָמִים רַחְמָנָא לִצְלַן, וְזֹאת הַמִּלְחָמָה עוֹסֶק מֹשֶׁה בְּחִינַת הָרַב הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד, כִּי דַּיְקָא יְהוֹשֻׁעַ שַׂיָּךְ לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז) צֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מֵאִיר נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְנִמְשָׁךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן קוֹרִין בַּנְּבִיאִים לְמַפְטִיר, כִּי כָּל הַנְּבִיאִים הֵם בִּבְחִינַת יְהוֹשֻׁעַ כַּנַּ"ל, וְקוֹרִין בָּהֶם לְמַפְטִיר אַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁעַל-יָדוֹ דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין בִּבְרָכַת הַפְּטָרָה צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ, וְשֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִזְכּוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּכָל הַבְּרָכוֹת, נֶאֱמָן אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם וְכוּ', כִּי בְּשֵׁם קָדְשָׁךְ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וְכוּ', כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁהוּא צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנְּבִיאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁעַל-יָדוֹ דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל, שֶׁתִּקְנוּ לִקְרוֹת בַּנְּבִיאִים לְמַפְטִיר, כִּי פַּעַם אַחַת גָּזְרוּ שֶׁלֹּא לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה וְקָרְאוּ אָז בַּנְּבִיאִים, וְאַחַר-כָּךְ נִתְבַּטְּלָה הַגְּזֵרָה, וְתִקְּנָה זֹאת לִקְרוֹת בַּנְּבִיאִים הַשְׁאִירוּ לְדוֹרוֹת, הַיְנוּ כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה רוֹצָה לְבַטֵּל הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הִתְגָּרוּתָם הַגְּדוֹלִים אַף-עַל-פִּי-כֵן מִתְקַיֶּמֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַנְּבִיאִים, עַל-כֵּן לֹא בִּטְלוּ תַּקָּנָה הַזֹּאת לִקְרוֹת בַּנְּבִיאִים אַחַר שֶׁקּוֹרִין בַּתּוֹרָה, לְהוֹרוֹת וּלְהוֹדִיעַ שֶׁעִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הַנְּבִיאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִידִים שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁעַל-יָדָם עִקַּר הַמְשָׁכַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק לח

וְעַל-כֵּן קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה הוּא חֹדֶשׁ אֱלוּל שֶׁבּוֹ נִתְעוֹרְרִין יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה, כִּי אָז עוֹסְקִין בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים לַעֲשׂוֹת הַדֶּרֶךְ לִתְשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה שֶׁהוּא סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּל כַּנַּ"ל, שֶׁעִקָּרוֹ בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁבָּהֶם עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כִּי אִי-אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה כִּי אִם עַל-יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה, כְּשֶׁמְּקַבְּלִין עַל עַצְמוֹ שֶׁאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְחַזֵּק עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, אָז דַּיְקָא יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה, כִּי הַרְבֵּה עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת צְרִיכִין לַעֲבֹר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב, בְּפֶרְט מִי שֶׁכְּבָר נִכְשַׁל כְּמוֹ שֶׁנִּכְשַׁל, עַל-כֵּן אִם רוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו לְהֵטִיב אַחֲרִיתוֹ צָרִיךְ לֵילֵךְ עַל יָדָיו וְרַגְלָיו לְקַבֵּל דֶּרֶךְ זֶה בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, וְאָז יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב לָנֶצַח:

חלק לט

וְעַתָּה מַה יָּפֶה אַף נָעִים הַסֵּדֶר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל הַכֹּל יָפֶה בְּעִתּוֹ שֶׁתֵּיכֶף בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁמְּסַיְּמִין הַתּוֹרָה בִּפְטִירַת מֹשֶׁה וְיהוֹשֻׁעַ מָלֵא רוּחַ חָכְמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל בְּאוֹת כה, וּמַתְחִילִין בְּרֵאשִׁית וְקוֹרִין עַד פָּרָשַׁת קְדֵשִׁים שַׁבָּת שֶׁהוּא וַיְכֻלּוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה מֵאֱלוּל עַד עַתָּה שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם הָעִקָּר עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁמּוֹדִיעִין לָנוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמֵּאִיר וּמוֹדִיעַ עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן תֵּכֶף מַפְטִירִין בִּתְחִלַּת סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ שֶׁמְּדַבֵּר מֵהִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה וְיהוֹשֻׁעַ צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וְכוּ',

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (יְהוֹשֻׁעַ א) מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת וְעַתָּה קוּם עֲבֹר וְכוּ' וּמִסִּימִין רַק חֲזַק וֶאֱמָץ, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַתְּקָוָה, שֶׁמֹּשֶׁה הַמְשִׁיךְ תִּקּוּן כָּזֶה שֶׁגַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ יַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל.:

וְזֶה אָנוּ קוֹרְאִין בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. כִּי מֻמְשָׁלְתֶּךָ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה נַעֲשָׂה בְּחִינָה זֹאת שֶׁמַּתְחִילִין אוֹתָהּ מִסֵּדֶר לְסֵדֶר בְּכָל שַׁבָּת עַד שֶׁגּוֹמְרִין אוֹתָהּ בְּגִמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר שֶׁהוּא בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהָאִיר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, כִּי שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זַ"ל אַחַר שֶׁאָמַר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רַב אָמַתִּי וְתַלְמִיד שֶׁלּוֹמֵד מִמֶּנּוּ, נַעֲשָׂה בְּחִינָה זֹאת בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם. וּבָזֶה עוֹסְקִין מֵאֶלּוּל עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וּמַפְטִירִין אָז בִּיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁהוּא הַהַפְטָרָה הָרִאשׁוֹנָה, כִּי כָּל הַהַפְטָרוֹת שֶׁבַּנְּבִיאִים הַכֹּל בִּבְחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא הַסֵּפֶר רִאשׁוֹן שֶׁבַּנְּבִיאִים, כִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת נְקוּדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁעַל-יָדוֹ מֵאִיר בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּכָל דּוֹר בְּכָל שָׁנָה דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק מ

וְהִנֵּה מְבֹאָר בְּכָל הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שַׁבָּת שֶׁהוּא מַתָּנָה טוֹבָה וְכוּ'. וְהָעִקָּר, כִּי עַל-יְדֵי שַׁבָּת הַכֹּל יִזְכּוּ לִתְשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תָּבֹא הַגְּאֻלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת וְלִזְכֹּר אֶת הַשַּׁבָּת תָּמִיד, כִּי שַׁבָּת הוּא הַתַּכְלִית בְּחִינַת תַּכְלִית שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁמְּסַיְּמִין הַהַפְטָרָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִתְּשׁוּבָה מְסַיְּמִין אוֹתָהּ בִּשְׁמִירַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (יְשַׁעְיָה נח) אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ וְכוּ' אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּיוֹם כִּפּוּר, וְגַם יוֹם כִּפּוּר מְקַבֵּל מִשַּׁבָּת, כִּי שַׁבָּת רֹאשׁ לְכָל הַזְּמַנִּים הַמְקֻדָּשִׁים כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וּבֵרַכְתּוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים, כִּי כָּל תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מְסַיְּמִין הַהַפְטָרַת יוֹם כִּפּוּר בִּשְׁמִירַת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

חלק מא

וּבָזֶה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת בַּתּוֹרָה אֵיךְ הַכֹּל נִסְמָךְ בְּסֵדֶר נִפְלָא, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה סִדֵּר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ פָּרָשַׁת שְׁמִירַת שַׁבָּת קֹדֶם פָּרָשַׁת חֵטְא הָעֵגֶל כַּמְּבֹאָר בְּפָרָשַׁת 'כִּי תִשָּׂא', שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מִמַּעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, וְאַחַר-כָּךְ אַךְ אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וְכוּ' וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ' בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְאַחַר-כָּךְ מַתְחִיל לְדַבֵּר תֵּכֶף מִמַּעֲשֵׂה הָעֵגֶל, לְהוֹרוֹת וּלְגַלּוֹת וּלְהוֹדִיעַ חַסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו, שֶׁבַּחֶסְדָּיו הַנִּפְלָאִים הוּא מְקַדִּים רְפוּאָה לְמַכָּה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מְגִילָה יג:), שֶׁקֹּדֶם מַעֲשֵׂה הָרַע וְהַמַּר הַזֶּה שֶׁל חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁבָּזֶה קִלְקְלוּ לְדוֹרוֹת וְנָרְמוּ כָּל הַחֻרְבָּנוֹת, כִּי חָזְרוּ וְהִמְשִׁיכוּ הַיֵּצֶר הָרַע עַל עַצְמָן, שֶׁמִּזֶּה בָּאִים כָּל הַקִּלְקוּלִים גַּם עַתָּה וְכוּ' הִקְדִּים וְהוֹדִיעַ לָנוּ בְּתוֹרָתוֹ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת

קֹדֶשׁ שֶׁסִּדְּרָה מִקֹּדֶם לְהוֹרוֹת שֶׁכְּבָר הִקְדִּים הַתִּקּוּן וְהָרְפוּאָה שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמְּקַבְּלִין מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, עַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָאֱלֹף אוֹרוֹת שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל מַחְזִירִין אוֹתָם לְמֹשֶׁה בְּשַׁבָּת, וּמֹשֶׁה מַחְזִירָן לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא הָעֵגֶל הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת אוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא הַמִּזְמוֹר שֶׁאָמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת סָמוּךְ לְחֶטְאוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי שַׁבָּת אֲגִין עָלוֹהִי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל שְׁנֵי הַבָּנִים שֶׁנֶּחְלְפוּ, שֶׁכְּשֶׁרוֹדְפִין אֶת הָאָדָם מִן הַגַּן-עֵדֶן צָרִיךְ לַעֲמֹד עַצְמוֹ אֵצֶל שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְכַמּוּבָא לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הִזְכִּיר שָׁם (תְּהִלִּים צב) מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וְכוּ' וַאֲתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה, הַיְנוּ שֶׁרָאָה תֵּכֶף שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהִתְגָּרוּ הַס"ם וְחֵילוֹתָיו כָּל-כָּךְ עַד שֶׁהֶחֱטִיאוּ אוֹתוֹ כָּל-כָּךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה וְכוּ' כִּי תֵּכֶף אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַיֶּכָּה, שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַחֻרְבָּנוֹת, שֶׁהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי צְעָקוֹת אֵיכָה בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּרַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַשְׁרָה עָלָיו רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ וְאָמַר תֵּכֶף מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת וְסִיֵּם וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה' כִּי לְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה. כִּי בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים, אֲפִלּוּ בְּעִקְבְתָא דְמָשִׁיחָא אֲפִלּוּ בַּדּוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים הָאֵלֶּה שֶׁגְּבָרָה הַהֶסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה עַד אֵין קֵץ, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה נִמְשָׁךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם וְכוּ' וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ', וְזֶהוּ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל.:

וְזֶהוּ:

מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ, כִּי מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ עֲמוּקִים מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּהַפְטָרָה (יְשַׁעְיָה נה) דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמָּצְאוֹ וְכוּ', יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְכוּ', כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְכוּ'. וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' אֵלּוּ שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁבָּהֶם עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֶרְאָה גְּדֻלַּת מַעֲשָׂיו הַנּוֹרָאִים וְהַנִּפְלָאִים מְאֹד. אֲבָל לְכְאוֹרָה קָשֶׁה מַה הַתַּכְלִית מִכָּל זֶה וְלָמָּה לָנוּ כָּל הָרַעַשׁ הַזֶּה שֶׁבָּרָא כָּל זֶה בְּחָכְמוֹת נִפְלָאוֹת כָּאֵלֶּה וְאַחַר-כָּךְ יְכַלֶּה הַכֹּל, וּבִפְרָט שֶׁרֹב הַדּוֹרוֹת יְקַלְקְלוּ הַרְבֵּה וְיִהְיוּ לָהֶם צָרוֹת רַבּוֹת כָּאֵלֶּה רַחֲמָנָא לִצְלַן מֵעַתָּה. עַל-כֵּן הִסְמִיךְ לָזֶה מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ, זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁאָז אֵין שׁוּם עֲשִׂיָּה וְעוּבְדָא כְּלָל, וְהוּא תַּכְלִית הַיְדִיעָה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת עֲמָקוּת הַמַּחְשָׁבָה, הַיְנוּ שֶׁהַשִּׂיב שֶׁאָסוּר לְהַרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו, כִּי כְּבָר הִקְדִּים שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֲמָקוּת מַחְשַׁבְתּוֹ

מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יִהְיֶה תַּכְלִית טוֹב לְכָל אָדָם עִם כָּל מַעֲשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ הַתְּלוּיִם בּוֹ, כִּי שַׁבָּת הוּא תַּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכַנַּ"ל.:

וְזֶהוּ גַּם-כֵּן מַה שֶּׁאוֹמְרִים אַחַר-כָּךְ בְּמִזְמוֹר ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וְכוּ' (תְּהִלִּים צג) מְקוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּירִים מְשִׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה', כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַמַּיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם מִתְגַּבְּרִים עַל כָּל אָדָם כָּל-כָּךְ כָּל-כָּךְ, בְּחִינַת כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ וְכוּ' (שָׁם מב), אַף-עַל-פִּי-כֵן מִכֻּלָּם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה', וְהוּא יִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ וְיָבִיא הַכֹּל אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי, כִּי כְּבָר הִקְדִּים וְנָתַן לְיִשְׂרָאֵל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן אוֹמְרִים זֶה בִּכְנִיסַת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ מִי שֶׁחָטָא הַרְבֵּה חַס וְשָׁלוֹם, כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מֻמָּר לְהַכְעִיס אוֹ לְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת, הוּא בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', אֲבָל מֻמָּר לְחַלֵּל שַׁבָּת הֲרֵי הוּא כְּמֻמָּר לְכָל הַתּוֹרָה וְיוֹצֵא מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר קִיּוּם קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

חלק מב

וְעַל-כֵּן בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם צָרִיךְ לִזְכֹּר בְּשַׁבָּת תָּמִיד, וּבִפְרַט בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה, כִּי צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ כָּל הָעוּבְדוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת, לְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּסִימָן לח), כִּי צְרִיכִין לִזְכֹּר שֶׁעִקַּר בִּרְכַת הַפַּרְנָסָה הוּא מִשַּׁבָּת דְּמִנֵּיהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין וְכוּ', וְכֵן כְּשֶׁהַמַּחְשָׁבוֹת רוֹדְפִין אַחֲרָיו מְאֹד צָרִיךְ לֶעָמֹד עַצְמוֹ אֵצֶל שַׁבָּת, שֶׁהוּא שְׁבִיתָה וּמְנוּחָה. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּחְשָׁבָה הוּא לִהְיוֹת שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה גַּם בְּמַחְשָׁבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, וִיבַטֵּל עַצְמוֹ בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וַיַּמְשִׁיךְ מַחְשַׁבְתּוֹ לְתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּשַׁבָּת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה וְכוּ', וְכֵן בְּעִנְיַן קִנְאָה וְשִׂנְאָה וּמַחְלֹקֶת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְכוּ', שֶׁמָּצוּי מְאֹד שֶׁזֶּה מַזִּיק לְהָאָדָם מְאֹד כַּיָּדוּעַ צָרִיךְ לִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא שָׁלוֹם בְּחִינַת שַׁבָּת שָׁלוֹם, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לִבְרֹחַ בְּמַחְשַׁבְתּוֹ לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁמּוֹדִיעִים לָנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק מג

וְזֶהוּ:

אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ, כִּי הָעִקָּר לְתַקֵּן בְּחִינַת הָרַגְלַיִן שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת רַגְלֵי עָמְדָה בְּמִישׁוֹר וְכוּ' (תְּהִלִּים כו), כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר הוּא בִּבְחִינַת רַגְלַיִן, כִּי שָׁם כָּל אֶחָיזָתָם בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת וְכוּ' (מִשְׁלֵי ה) כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה בְּחִינַת תִּקֻּף הַהִתְגָּרוּת שֶׁמִּתְגָּרֶה הַבַּעַל-דָּבָר עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ מְאֹד בִּכְלַל וּבִפְרַט, כִּי עַתָּה הוּא בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא בְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁשָּׁם אֶחִיזַת הַסִּטְרָא-אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת מְאֹד, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֵידַע שֶׁעַתָּה בַּדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר הָאָדָם בִּתְנוּעָה קַלָּה לְשׁוּב לַה'

יִתְבָּרַךְ הוּא יָקָר אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה מֵעֲבוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁל הוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, וְכַמּוּבָא כָּל זֶה בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וּבְדִבְרֵי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זַ"ל, וּבִפְרַט מִדִּבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר קֵץ הַגְּאֻלָּה הוּא כַּד מָטוּ רַגְלַיִן בְּרַגְלַיִן וְיָקִיצוּ וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ' כַּמּוּבָא כָּל זֶה הַרְבֵּה בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, וְכָל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ וְכַנַּ"ל:

כִּי זֶה הָעוֹלָם בִּכְלַל הוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה וְהַמְתָּנָה, בְּחִינַת דֹּם לַה' וְכוּ' אַף לֵאלֹקִים דּוּמִיָּה נַפְשִׁי וְכוּ', בְּחִינַת טוֹב וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת ה', שֶׁפְּרוּשׁוֹ שְׁתִיקָה וְהַמְתָּנָה. כִּי בָּזֶה הָעוֹלָם צְרִיכִין רַק לְהַמְתִּין, כִּי הוּא צֵל עוֹבֵר וְעָנָן כָּלָה וְרוּחַ נוֹשָׁבֶת וְכוּ', וּבְנֵי אָדָם צְרִיכִין לַעֲבֹר בּוֹ בִּשְׁבִיל נְסָיוֹן וְצִרּוּף, וְהָעִקָּר שֶׁיֵּעָמֵד בְּנִסָּיוֹן וְיַמְתִּין בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהוּט אַחַר שׁוּם תַּאֲוָה שֶׁל מוֹתָרוֹת, וּמַה שֶּׁמֻּכְרָח לוֹ יִהְיֶה לוֹ בְּטָחוֹן וְיַמְתִּין תָּמִיד לִישׁוּעַת הַשֵּׁם. וְכֵן בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו עֲדֵי יִזְכֶּה לְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַדֵּשׁ כָּל הָעוּבְדוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לְקַשְּׁרָם לְשַׁבָּת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, כִּי עַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִיקָה הַנַּ"ל מְקַדְּשִׁין כָּל הָעוּבְדוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין וּמְקַשְּׁרִין עַצְמָן לַנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת בִּכְלַל הוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהָעוֹלָם בִּכְלַל בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁין שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִיקָה כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת וָא"ו מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת אָדָם וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל.:

וְזֶהוּ אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ עֲשׂוֹת חֶפְצֶיךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְכוּ', כִּי כָּל הַשְׁבִיתָה בְּשַׁבָּת מִלַּעֲשׂוֹת חֶפְצָיו בְּיוֹם קָדְשׁוֹ, הַכֹּל בִּבְחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ, כִּי כָּל הַבְּרוּרִים בִּבְחִינַת רַגְלַיִן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אָסוּר שׁוּם עֲשִׂיַּת חֶפְצָיו בַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא דַּיְקָא לְקַיֵּם עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהֵם הַג' סְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵ"דֶן נָ"הָר גַּ"ן, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' מְצוּוֹת הַנַּ"ל ג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְלִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד לִזְכוֹת לְכָבוֹד אֱלֹקִי עַל-יְדֵי דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק זֶה וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ שֶׁמְּרַמֵּז עַל דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת שְׁנֵי הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָבוֹד אֱלֹקִי וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

וְזֶה:

מִמְצוֹא חֶפְצֶיךָ וְדַבֵּר דָּבָר, שֶׁלֹּא יִהְיֶה דִּבּוּרְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרְךָ שֶׁל חֹל (שַׁבָּת קיג:), כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר עֲלִיַּת הַדִּבּוּר הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי אָז עוֹלִין הָרַגְלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבּוּר בְּחִינַת צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן (תְּהִלִּים נח) בְּחִינַת צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ (יְשַׁעְיָה מא), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְכוּ' (תְּהִלִּים פה), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן קלט). כִּי הַדִּבּוּר בְּחִינַת מַלְכוּת-פֶּה שֶׁעִקַּר עֲלִיָּתָהּ בְּשַׁבָּת מַלְכְּתָא, כִּי בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעוֹלָם הַזֶּה, צְרִיכִין רַק לִשְׁתִּיקָה כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (חֻלִּין פט) עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים נח) הַאָמְנָם אֱלֶם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן, מַה יֵּעָשֶׂה הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִלֵּם. כִּי אָסוּר לְדַבֵּר שׂוּם דִּבּוּר שֶׁל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה רַק דִּבּוּרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (חֻלִּין פט) יָכוֹל אַף בְּדִבְרֵי תוֹרָה? תַּלְמוּד לוֹמַר 'צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (יוֹמָא יט:) וְדַבֶּרְתָּ בָּם וְלֹא בְּדָבָרִים בְּטֵלִים. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם בְּלֹא הַדִּבּוּר, כִּי צְרִיכִין לְדַבֵּר בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה וְהִצְטָרְכוּת הַהֶכְרֵחִיִּים. אַךְ צְרִיכִין לְקַשֵּׁר כָּל הַדִּבּוּרִים אֶל הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיוּ כָּל דִּבּוּרָיו בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְכַיּוֹצֵא בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי כְּמוֹ, שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל (בְּסִימָן כט), שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל דִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר בִּשְׁבִיל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁכַּוָּנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה, וְכֵן בְּכָל הַדִּבּוּרִים, אֲבָל בְּשַׁבָּת גַּם דִּבּוּר זֶה אָסוּר, כִּי אָסוּר לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּבְשׂוּם מְלָאכָה, וַאֲפִלּוּ דִּבּוּר שֶׁל עִסְקֵי חֹל אָסוּר אֲפִלּוּ אִם כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם בֶּאֱמֶת, כִּי אֲפִלּוּ מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן נִדְחָה מִפְּנֵי שַׁבָּת, מִכָּל שֶׁכֵּן כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְדִבּוּרָיו אֲפִלּוּ אִם עוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כָּרָאוּי בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּסִימָן יא), אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּשַׁבָּת גַּם זֶה אָסוּר, כִּי בְּשַׁבָּת אָסוּר לְדַבֵּר שׂוּם דִּבּוּרֵי חֹל כִּי אִם דִּבּוּרֵי שַׁבָּת, שֶׁהֵם דִּבְרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה וּשְׁבָחִים וְהוֹדָאוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְזַמֵּר זְמִירוֹת שֶׁל שַׁבָּת לְהוֹדוֹת לַה' בְּכָל לֵב בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה עַל שֶׁנָּתַן לָנוּ בְּחֶמְלָתוֹ מַתָּנָה טוֹבָה הַזֹּאת שֶׁהָיְתָה גְּנוּזָה בְּבֵית גְּנָזָיו שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. כִּי שַׁבָּת לְמַעְלָה מֵהַדִּבּוּר, וְכָל הַדִּבּוּרִים נִמְשָׁכִין מִשַּׁבָּת, כִּי שַׁבָּת בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה הֶעֱלְיוֹנָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַדִּבּוּר, בְּחִינַת סָיְג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת הַמַּתָּן. כִּי שׁוֹרֶשׁ הַדִּבּוּר הוּא בַּמַּחְשָׁבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה, כִּי הַדִּבּוּר בְּחִינַת חָכְמָה בְּחִינַת כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו וְכוּ' (מִשְׁלֵי ב), וְשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת שְׁתִיקָה בְּחִינַת סָיְג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, שֶׁהַשְׁתִּיקָה מַקֶּפֶת אֶת הַחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר כְּמוֹ סָיְג וְגָדֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי צְרִיכִין לִשְׁתֹּק קֹדֶם שֶׁמְּדַבְּרִין לְהִתְיַשֵּׁב הֵיטֵב קֹדֶם שֶׁמּוֹצִיאִין הַדִּבּוּר, וְכֵן בֵּין דִּבּוּר לְדִבּוּר, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מְגִילָה יח) מִלָּה בְּסֶלַע מִשְׁתּוֹקָא בִּתְרִין, כִּי הַשְׁתִּיקָה לְמַעְלָה מֵהַדִּבּוּר וְהִיא שֹׁרֶשׁ הַדִּבּוּר וְתִקּוּנוֹ, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא שֶׁשָּׁם סוֹד הַשְׁתִּיקָה בְּחִינַת חֻכַּם חֲרָשִׁים וּנְבוֹן לַחַשׁ (יְשַׁעְיָה ג), וְאָסוּר אָז לְדַבֵּר שׂוּם דִּבּוּר כִּי אִם דִּבּוּר שֶׁל שַׁבָּת

שֶׁנִּמְשַׁךְ מִבְּחִינַת שְׁתִיקָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא דִּבּוּר שֶׁל יִשּׂוּב הַדַּעַת דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה לְהִתְדַּבֵּק עַל-יָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי (תְּהִלִּים פט), בְּחִינַת וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַה' וְכוּ':

וְזֶהוּ:

אָז תִּתְעַנֵּג 'עַל ה'' דַּיְקָא, דְּאוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'עַל ה'' (כַּמּוּבָא בְּהַהִתְוָרָה לַשֶּׁמֶשׁ בְּסִימָן מט לִקּוּטֵי חֵלֶק א) שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַהִתְוָרָה הַנִּגְלֶה שֶׁשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה:

וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וַהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ, שֶׁהוּא נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי שַׁבָּת זוֹכִין שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל הַמְּצָרִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵם כָּל הַחֻרְבָּנוֹת בִּכְלָל וּבִפְרָט, בִּבְחִינַת כָּל רוֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים (שַׁבָּת קיח), כִּי מִי שֶׁאוֹחֵז אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא שַׁבָּת דְּכוּלְהוּ יוֹמֵי כַּנַּ"ל, אֵין שׁוּם מִיצַר שֶׁיַּרְחִיקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מִכֻּלָּם יָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי יִזְכֶּה לְדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּקִי בְּעַיֵּל בָּקִי בְּנָפִיק בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכַנַּ"ל. כִּי יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וּמְבַטֵּל קְלִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁהֵם מֵיצְרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל-יְדֵם אֲרִיכַת הַגָּלוּת, כִּי יַעֲקֹב וּמשֶׁה כְּחָדָא חֲשִׁיבוּ, בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים שֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר יָכוֹל לְהַרְחִיק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מִכֻּלָּם יָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק מד

וְזֶה שֶׁסִּיְּמוּ שָׁם רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּמַאֲמָרָם עַל פָּסוּק הַאֲמָנָם הַנַּ"ל, יָכוֹל אֲפִלּוּ אִם הֵגִיס דַּעְתּוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר מֵשָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם, כִּי פָּסוּק זֶה מְדַבֵּר מִדְּרֵכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא שֶׁיְּשַׁיֵּם עַצְמוֹ כְּמִדְבָּר וְלֹא יִתְגָּאֶה כְּלָל וּכְשֶׁיִּשְׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק וְיִהְיֶה בְּכֹלֶל הַנֶּעֱלָבִים וְאֵינָם עוֹלְבִים שׁוֹמְעִים חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַהִתְוָרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם, מַה יֵּעָשֶׂה אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִלֵּם, כִּי צְרִיכִין לִשְׁתֹּק וְלִהְיוֹת כְּאִלֵּם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים לח) וַאֲנִי כְּחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח פִּיו, וְעַל זֶה אָמְרוּ שָׁם:

יָכוֹל אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה? תַּלְמוּד לוֹמַר:

צָדֵק תְּדַבֵּרוּן, כִּי בְּדִבְרֵי תוֹרָה בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְדַבֵּר, כִּי עַל-יְדֵי זֶה כָּל תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה לְהִנָּצֵל מִכָּל רָע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סָכָה נב: קִדּוּשִׁין ל:) אִם פָּגַע בְּךָ מְנַוָּל זֶה מַשְׁכֵּהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה:

(וַיִּקְרָא רַבָּא פָּרָשָׁה כה) אִם הָיָה רָגִיל לִלְמֹד דַּף אֶחָד יִלְמַד ב' דַּפִּין וְכוּ'. וְעַל-כֵּן סִיְּמוּ: יָכוֹל אֲפִלּוּ אִם הֵגִיס דַּעְתּוֹ תַּלְמוּד לוֹמַר וְכוּ', כִּי אֲפִלּוּ אִם יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְיָגִיס דַּעְתּוֹ בְּוַדַּאי לֹא תִּתְקַיֵּם הַתּוֹרָה אֶצְלוֹ וְלֹא יִזְכֶּה לְתְשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי עֲנָוָה, שֶׁיְּשִׁים עַצְמוֹ כְּמִדְבָּר, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּסּוֹף עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא, זִמְנָא חָדָא הֲוֵי קָא אָזְלֵינָן בְּמַדְבְּרָא וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ:

תַּלְמוּד לוֹמַר מֻשָּׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם, כִּי צְרִיכִין לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְלִשְׁתֹּק לְמְחַרְפָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּסּוֹף עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הֲוֵי דָּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁיַּרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל עַד שֶׁיְּרַחֵם מִן הַשָּׁמַיִם וְיָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק מה

וְעִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא שִׂמְחָה, שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לִהְיוֹת שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (לְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יז) וְכַמְּבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל הַרְבֵּה, וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לָשׁוּב נַפְשׁוֹ לְשָׁרְשָׁהּ, בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִלִית מִתַּמָּן (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן לה לִקּוּטֵי חֵלֶק א), וְשֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי שָׂרְשָׁם בַּמַּחְשָׁבָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּי יִשְׂרָאֵל עָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים א, טז) עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ, כִּי אֵין עַצְבוּת לִפְנֵי הַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (חֲגִיגָה ה), וְכָל עִקַּר פְּגַם כָּל הָעֲבֵרוֹת הוּא בְּחִינַת עַצְבוּת שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁעִקָּרָם פְּגַם הַבְּרִית שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵהַקְלִפָּה הַנִּקְרָא לִילִית עַל שֵׁם הָעַצְבוּת וְהַיְלָלָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, כִּי הָעֲבֵרָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת זֶהָמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּעָצְבוֹן תֵּאָכֲלֶנָּה הֵפֶךְ קְדֻשַּׁת הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא לִשְׂמֹחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּה', שִׂמְחוּ בַּה' וְגִילוּ צַדִּיקִים וְכוּ', וּכְשֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם נִמְשָׁךְ עָלָיו עַצְבוּת, בְּחִינַת אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁהֵם בְּחִינַת ס"ם וְנוּקְבֵיהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת, וּמֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הָעַצְבוּת יוֹתֵר גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה יוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, וְלֹא הָיָה שׁוּם תַּקָּנָה לָשׁוּב, עַל-כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִין לְעוֹרֵר הַנְּקוּדוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּהַגְּרוּעִים הַמְּלֵאִים עֲבֵרוֹת גַּם בָּהֶם מְחַפְּשִׂים הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים וּמוֹצְאִים בָּהֶם נְקוּדוֹת טוֹבוֹת, כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹות כְּרִמּוֹן (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה 'וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע' סִימָן רפב וְכוּ' וּבְשַׁאֲרֵי מְקוֹמוֹת רַבִּים), עַד שֶׁמַּכְנִיסִים בָּהֶם

שֶׁגַּם הֵם יִשְׁמְחוּ נַפְשׁוֹתֵיהֶם. וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מוֹצִיאִים אוֹתָם מֵעֲבֵרוֹת וּמִפְּגָמִים וּמַחֲזִירִים אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה..

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמּוֹדִיעִים לָהֶם כַּנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, כִּי בְּשַׁבָּת מִתְבַּטְּלִים כָּל הַדִּינִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זֹהַר תְּרוּמָה קלה) וְכָל שֶׁלְּטָנֵי רוּגְזִין וּמָארֵי דְּדִינָא כֻּלְּהוֹן עַרְקִין וְאִתְעַבְּרוּ מִנָּהּ, וַה' יִתְבָּרַךְ מִסְתַּכֵּל אָז רַק עַל הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת שִׂמְחַת שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ גַּם עָלָיו בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לִזְכּוֹת לַיְלַךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת בָּקִי בְּעֵיֵל בָּקִי בְּנָפִיק וְכוּ', בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִצְעֹק וְלִבְכּוֹת הַרְבֵּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְשַׁבֵּר לִבּוֹ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נא) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר עַל-יְדֵי זֶה, כִּי בְּכָל דַּרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְהַהֶפֶךְ, בְּחִינַת פּוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, בְּחִינַת זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם חַיִּים לֹא זָכָה וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי צָרִיךְ הַבַּעַל-תְּשׁוּבָה לִסְבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים בְּכַמָּה בְּחִינוֹת וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא כְּשֶׁיִּשְׁמַע בִּזְיוֹנוֹ יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק וְיִקַּיֵּם דֹּם לַה' וְכוּ', וּבְכָלַל זֶה הוּא גַּם-כֵּן מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִסְבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים מֵעַצְמוֹ, בִּבְחִינַת חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי וְכוּ' (תְּהִלִּים סט), כִּי צָרִיךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ מֵעֲוֹנוֹתָיו וּפְגָמָיו עַד שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁפַּךְ דָּמָיו בְּקִרְבּוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת יב:) כָּל הָעוֹבֵר עֲבֵרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בָּהּ מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה זֹאת מְאֹד שֶׁלֹּא יָבֹא עַל-יְדֵי זֶה לְעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַל זֶה, וְאָמַר שֶׁלֵּב נִשְׁבָּר הוּא עִנְיָן אַחֵר מֵעַצְבוּת. וּצְרִיכִין לְזַהֵר שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז הָעַצְבוּת מֵהַלֵּב נִשְׁבָּר, עַל-כֵּן הַזְהִיר לְהִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה כָּל הַיּוֹם בְּשִׂמְחָה בְּכָל דַּרְכֵי עֵצוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, רַק בְּשָׁעָה מְיֻחֶדֶת יִהְיֶה לוֹ לֵב נִשְׁבָּר לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּבֵן לִפְנֵי אָבִיו וְכוּ', וְכָל זֶה כְּלוּל בִּבְחִינַת בָּקִי בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם מוֹרִים לָנוּ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא מְקוֹר הַשִּׂמְחָה, שֶׁאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסִתַּכֵּל רַק עַל הַטּוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק מו

וְכָל זֶה צְרִיכִין בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְאָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הִקְדִּים לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חֹדֶשׁ אֱלוּל הַקָּדוֹשׁ שֶׁסּוֹד כַּוָּנוֹת אֱלוּל הוּא 'הַנּוֹתֵן בַּיִם דַּרְכּוֹ' כַּנַּ"ל, כִּי בָּהֶם

עוֹסְקִים לְתַקֵּן דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהֵם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה אֵלּוּ, וְהָעִקָּר לְהַמְתִּיק תֹּקֶף הַדִּין שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָן שִׂמְחָה אָז, כְּמוֹ שֶׁהַזְהִיר אַדְמוֹ"ר זַ"ל, שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּנְחֶמְיָה לְעִנְיַן רֹאשׁ-הַשָּׁנָה (נְחֶמְיָה ח) אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַקִּי וְאַל תֵּעָצְבוּ כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם וְכוּ'.:

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר, שֶׁהוּא לְעוֹרֵר חֲסָדִים וּלְהַמְתִּיק דִּינִים כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ לְעוֹרֵר רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּסְתַּכֵּל רַק עַל כָּל הַנְּקוּדוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל הָרַע שֶׁלָּנוּ כְּלָל, עַד שֶׁיִּכָּנֵס בְּלִבֵּנוּ רַחֲמָיו הָעֲצוּמִים עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה עָלֵינוּ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה וְכוּ' בְּשִׂמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ (תְּהִלִּים פט). כִּי קוֹל שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם עִקַּר הַשִּׂמְחָה, וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין הָעֶשְׂרָה הִלּוּלִים בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה בְּהַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת כְּשֶׁחָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֵין תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּשַׁבָּת אֵין לִתְקוֹעַ בְּשׁוֹפָר לְעוֹרֵר בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל כְּלָלִיּוּת הַשִּׂמְחָה נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ:

חלק מז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כט:) יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ תּוֹקְעִין אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה, מִשֶּׁחָרַב בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁיְּהוּ תּוֹקְעִין בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית-דִּין. כִּי בַּמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל אוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית-דִּין כְּמוֹ בְּיַבְנֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ שָׁם צַדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, שָׁם צְרִיכִין לִתְקוֹעַ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת, כִּי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים זוֹכִין לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה, כִּי הֵם עוֹשִׂים תָּמִיד תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, הַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂים תְּשׁוּבָה תָּמִיד עַל הַשְּׁגָתָם הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם יְכוֹלִין לִתְקוֹעַ אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת, כִּי הֵם בְּקִיאִים בַּהֲלָכָה הֵיטֵב, עַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁתּוֹקְעִים בְּשַׁבָּת לֹא יָבוֹאוּ לִידֵי שׁוּם פְּגַם חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי זֶה, אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁאֵין לָנוּ בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְאֵין לָנוּ בֵּית-דִּין הָגוּן קָבוּעַ כְּמוֹ בִּימֵיהֶם, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין הֵיכָן הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַגְּבוֹהִים כָּל-כָּךְ שֶׁהֵם בְּקִיאִים בַּהֲלָכָה זֹאת שֶׁל תְּשׁוּבָה הֵיטֵב, עַל-כֵּן אָסוּר לִתְקוֹעַ בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא יַעֲבִירֻנוּ ד' אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁלֹּא יֵצֵא מִדַּרְכֵי הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת שׁוֹפָר כָּלוּל מִכַּמָּה בְּחִינוֹת כִּי הוּא מְעוֹרֵר וּמְשַׁבֵּר הַלֵּב מְאֹד, בִּבְחִינַת הֵיתֵקַע שׁוֹפָר בָּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ וְכוּ' (עָמוֹס ג), שֶׁזֶּהוּ

בְּחִינַת מַה שֶּׁצָּרִיךְ הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לֵב נִשְׁבָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר לֵב נִשְׁבָּר צָרִיךְ לָבוֹא לְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּדְבָרָיו זַ"ל, שֶׁזֶּהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת שׁוֹפָר כַּנַּ"ל. וּבְשַׁבָּת צְרִיכִין רַק שִׂמְחָה וְאָסוּר לְעוֹרֵר שׁוּם לֵב נִשְׁבָּר כְּלָל, עַל-כֵּן אָסוּר לְתַקֵּעַ בְּשַׁבָּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ ד' אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא בְּמָקוֹם הַסִּטְרָא-אַחֲרָא שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הָעַצְבוּת, כִּי שָׁם כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים וְהַטִּרְדּוֹת שֶׁל פַּרְנָסָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עַצְבוּת, בְּחִינַת בְּעַצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, אֲבָל בַּמִּקְדָּשׁ וּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית-דִּין גָּדוֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקִיאִים בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, הֵם יוֹדְעִים לְתַקֵּעַ גַּם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, כִּי יוֹדְעִים לְהַזְהֵר הֵיטֵב שֶׁלֹּא לְעוֹרֵר בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שׁוּם לֵב נִשְׁבָּר וְשֶׁלֹּא לָצֵאת מֵהַגְּבוּל שֶׁל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, רַק עַל-יְדֵי תְּקִיעָתָם זָכוּ לִתְשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה שֶׁזֶּה צְרִיכִים גַּם בְּשַׁבָּת, עַל-כֵּן הֵם הָיוּ תּוֹקְעִים גַּם בְּשַׁבָּת:

חלק מח

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת, שֶׁכֻּלָּם לְעוֹרֵר חַסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו, שֶׁבְּוַדַּאי יִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ, כִּי יַגְבִּיר הַחֲסָדִים עַל הַדִּינִים עַד שֶׁיְּעוֹרֵר הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְיָשׁוּבוּ כֻּלָּם אֵלָיו, שֶׁאָז תִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת שֶׁאוֹמְרִים שָׁם הַפְּסוּקִים מִתְּנַ"כ שֶׁל הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וּמַזְכִּירִין תֵּכֶף:

לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ' (בַּמִּדְבָּר כג), הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבִּיט עַל הָאָוֶן וְהַפְּגָמִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְכֵן כָּל הַפְּסוּקֵי זִכְרוֹנוֹת מְדַבְּרִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ וְינָחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו וְכוּ', וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין בַּפָּסוּק וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ (בְּרֵאשִׁית ח), לְהוֹרוֹת וּלְגַלּוֹת שֶׁאֲפִלּוּ בְּדוֹר הַמַּבּוּל בְּתֹקֶף הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים גַּם אָז לֹא עָזַב חַסְדּוֹ וְחָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וְזָכַר אֶת נֹחַ וְכוּ' וַיָּשׁוּבוּ הַמַּיִם וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן עַתָּה שֶׁכְּבָר הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים כְּאֵלּוּ שֶׁהֵם הָאָבוֹת וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהַשִּׁבְעָה רוֹעִים וְתַנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וּנְבִיאִים וְכוּ' וְכוּ', וְגַם בְּכָל דּוֹר נִמְצָאִים צַדִּיקִים גְּדוֹלִים, וּבְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִמְצָאִים נְקוּדּוֹת טוֹבוֹת רַבּוֹת, שֶׁבְּוַדַּאי יִזְכֹּר ה' חֲסָדָיו בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמַּזְכִּירִין שָׁם פְּסוּקִים אֵלּוּ, וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ' וְכֵן הַבֵּן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם וְכוּ' רַחֵם אֲרַחֲמָנּוּ וְכוּ' זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ וְכוּ':

וְכֵן פְּסוּקֵי שׁוֹפָרוֹת, שֶׁכֻּלָּם לְעוֹרֵר זְכוּת מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ', וְכֵן מְדַבֵּר מִקִּבּוּץ גָּלֻיּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁיִּסְתַּכֵּל וְיִמְצָא זְכוּת בְּכֻלָּם. וְכֵן מְדַבֵּר שָׁם מֵעֲשָׂרָה הִלּוּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, וּמְסַיְּמִין 'וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וְכוּ' וּתְקַעְתֶּם וְכוּ'', כִּי הָעִקָּר לְעוֹרֵר

הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת קְרֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה:

לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב, זֶה בְּחִינַת נְקוּדָה הַמַּתְחַתּוֹנָה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל עַל הָעֲוונוֹת וְהָעֲבֵרוֹת שֶׁעוֹשִׂין וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם לְמָקוֹם שֶׁנּוֹפֵל עֲדַיִן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ וְרַחֲמָיו עָלָיו עֲדַיִן וּמְחַכֶּה לוֹ שֶׁיָּשׁוּב, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמַּקְבִּלִין בְּקִיאוּת הַזֶּה מַהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל עֵת מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּקִי בְּנַפְקִיק. 'ה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ' בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, 'וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ' בְּחִינַת הַוּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶ"ף שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצָוַת לְמַנּוֹת מֶלֶךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

חלק מט

וְהִנֵּה מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא לִזְכּוֹת שֶׁבְּחִינַת מֹשֶׁה יָאִיר לִבְחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִחוּד חַמָּה וּלְבָנָה, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שִׁמְחַת שַׁבָּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ הוּא עַל-יְדֵי בִּטּוּל הָעַצְבוּת, כִּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה זֶה מְאֹרַת חֶסֶר, וּמְבֹאָר בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל מְאֹרַת חֶסֶר דָּא לִילִית שֶׁמַּמָּשׁ כָּל הַיְלָלָה וְהָעַצְבוּת שֶׁמַּמָּשׁ כָּל פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, וְעַל-כֵּן בְּשָׁעַת קִדּוּשׁ לְבָנָה מַזְכִּירִין גְּדֻלַּת הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַמְּאוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים:

שְׂשִׂים וּשְׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם וְכוּ', וְכֵן נוֹהֲגִין יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַלְּבָנָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁנּוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת רִקּוּדִין וּמְחוֹלוֹת בְּשָׁעַת קִדּוּשׁ לְבָנָה, זֶה בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִזְהִירוּ מְאֹד אֶת יְהוֹשֻׁעַ כַּמָּה פְּעָמִים:

חַזַק וֶאֱמָץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף הַתּוֹרָה בְּעִנְיַן הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה וּבְתִחַלַּת סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ, כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ח) כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם, וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַיִּחוּד וְהַהֶאָרָה מִמֹּשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

חלק נ

וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁל שַׁבָּת בְּחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה בְּחִינַת כִּפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה, שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה זוֹכֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכְּבָר זָכָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְהַזְּכוּת בְּלִי שׁוּם פְּנִיָּה שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא עוֹשֶׂה גַּם אַחַר-כָּךְ תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה דְּהַיְנוּ עַל הַשְּׁגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה שֶׁיִּזְכּוּ לָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וּגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים זוֹכִין לָזֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל, וְלָעוֹלָם הַבָּא עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ',

וְרַק זֶה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה כַּנַ"ל. כִּי שְׁאָר הָאֲנָשִׁים אֲפִלּוּ אִם מִתְגַּבְּרִים כָּרָאוּי וְעוֹשִׂים בְּכָל פַּעַם תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה, דְּהַיְנוּ עַל חַטָּאתִי וְכוּ', שֶׁלֹּא הָיָה זֹאת בְּלִי פְּנִיָּה וְכֵן אַחַר-כָּךְ, כָּל זֶה אֵינוֹ נִקְרָא תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת כִּי אִם בְּשֵׁם הַמַּשְׁאָל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא זָכָה הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַזִּכּוּת עַד שֶׁאֵין עוֹלֶה עַל מַחְשַׁבְתּוֹ שׁוּם פְּנִיָּה וְשׁוּם מַחְשָׁבָה זָרָה, עֲדַיִן אֵינוֹ בְּכְלַל בַּעַל תְּשׁוּבָה גָּמוּר מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה שֶׁמֶץ אֲחִיזַת הַפְּסוֹלֶת, וְעַל-כֵּן כָּל אֵלּוּ הַתְּשׁוּבוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל פַּעַם מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיְתָה הַתְּשׁוּבָה זַכָּה כָּל-כָּךְ, כָּל אֵלּוּ הַתְּשׁוּבוֹת נִקְרָאִים תְּשׁוּבָה א', וְאָז כְּשֶׁבָּא בִּתְשׁוּבוֹתָיו הָרַבִּים לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת בְּתַכְלִית הַזִּכּוּת בְּלִי שׁוּם שֶׁמֶץ שֶׁל אֵיזֶה צַד מַחְשֶׁבֶת חוּץ, כָּל זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר-כָּךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל הַשְׁגָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה זֶה עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, וּבְוַדַּאי גַּם זֶה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה עַל הַהַשְׁגּוֹת כַּנַ"ל, גַּם הוּא יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה בָּזֶה, כִּי מֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ בָּזֶה הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם עַל הַשְׁגָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה, כִּי בָּזֶה הָעוֹלָם אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה, אַךְ עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא בִּבְחִינַת מֹשֶׁה הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ (שַׁבָּת פז), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן קצ). וְזֶה בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁהָיָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא, שֶׁהָיָה זַךְ בְּתַכְלִית וַעֲדַיִן לֹא נִתַּן בּוֹ יֵצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י (בְּרֵאשִׁית ב, כה), וְאִם כֵּן מֵאַיִן הָיָה לוֹ בְּחִירָה עַד שֶׁחָטָא בְּעֵץ הַדַּעַת, אַךְ כָּל בְּחִירָתוֹ אָז הָיָה בִּבְחִינָה זֹאת בִּבְחִינַת מֹשֶׁה הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ. כִּי הוּא הָיָה זַךְ לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית, וְהִזְהִירוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יֹאכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲחִיזַת הָרָע לֹא יֹאכַל מִשָּׁם, כִּי רָצָה שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בּוֹ הַיֵּצֶר הָרָע הַנִּשְׁמִי שֶׁלָּנוּ כְּלָל, רַק יִשָּׁאֵר לוֹ בְּחִירָה שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל פַּעַם לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְלַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם תְּשׁוּבָה עַל הַשְׁגָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁיּוֹם זֶה קָדוֹשׁ וְנוֹרָא מְאֹד וְאֵין בּוֹ אֲחִיזַת הָרַע, וְעַל-כֵּן אֵין בּוֹ שׁוּם בְּרוּר, רַק כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא לַעֲלוֹת מֵהַשְׁגָּה לְהַשְׁגָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַנַ"ל, שֶׁכָּל בְּחִירָתָם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ, וּמִשָּׁם הָיָה בְּחִירָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל מִכְשׁוֹל הַחֵטְא שֶׁלּוֹ הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהוֹסִיפָה עַל הַצִּוּוּי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מִדְרַשׁ שׁוֹחֵר טוֹב א), וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְשְׁלוּ לְגַמְרֵי וְעָבְרוּ עַל מִצְוַת ה' כִּי בְּוַדַּאי אָסוּר לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יג) לֹא תוֹסִיף עָלָיו. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מָצִינוּ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ וַה' יִתְבָּרַךְ

הִסְכִּים עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת שָׁם), אַךְ בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּזֶה חִלּוּקִים רַבִּים, כִּי הֲלֹא מָצִינוּ בְּכָל הַצַּדִּיקִים הַחֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהוֹסִיפוּ כַּמָּה גְּזֵרוֹת וּגְדָרִים בְּרֹב הַמִּצְוֹות שֶׁהֵם מִשְּׁמֶרֶת לְמִשְׁמֶרֶת, כְּגוֹן שְׁבוּת לְשַׁבָּת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת לָנוּ אָסוּר לְנַמְּרֵי לִגְרֹעַ אוֹ לְהוֹסִיף, אֲבָל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים יֵשׁ לָהֶם בָּזֶה בְּחִירָה, שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁהֵם צְרִיכִים לְהָבִין מִדַּעְתָּם אִם לְהוֹסִיף אִם שֶׁלֹּא לְהוֹסִיף. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת יֵשׁ יְגִיעָה וַעֲבוֹדָה גְּדוֹלָה בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁהֵבַנְתִּי מִדְּבָרָיו זַ"ל בְּעֵת שֶׁדִּבֵּר מִזֶּה, וְזֶה הָיָה סוֹד הַבְּחִירָה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּכְשֶׁנִּכְשַׁל עַל-יְדֵי אִשְׁתּוֹ שֶׁהוֹסִיפָה שֶׁלֹּא כָּרָאוּי נִכְשַׁל מְאֹד בְּחֵטְא גָּמוּר, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ (הגהה: לדעתו) יִתְבָּרֵךְ כָּרָאוּי יְכוֹלִים לְהִכָּשֵׁל מְאֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁרַק רַבִּי עֲקִיבָא נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם, אֲבָל בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא זֶה הֵצִיץ וְנִפְגַּע וְזֶה הֵצִיץ וּמֵת, אֲבָל נִשְׁאֲרוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים, אֲבָל אַחֵר נָפַל לְגַמְּרֵי וְקִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת.:

כִּי עִנְיַן זֶה הוּא בְּחִינַת הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת בָּקִי בָּרְצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי צָרִיךְ הַצַּדִּיק לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם לְהַשָּׂגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לוֹ לְהָרֹס לַעֲלוֹת אֶל ה' לְכָנֵס בְּהַשְׂגּוֹת שֶׁאֵינָם רְאוּיִם לוֹ כַּמּוּבָן כָּל זֶה בִּדְבָרָיו זַ"ל (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה 'כִּי מְרַחֲמֵם' בְּסִימָן ז לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל "סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה" וְכוּ' וּבְמָקוֹם אַחֵר). וּמִי שֶׁזּוֹכֶה בַּעֲבוֹדָתוֹ לַבְּקִיאוּת הַזֶּה הֵיטֵב, זוֹכֶה לֵידַע לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ מַה לְּהוֹסִיף שֶׁיִּהְיֶה כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ וּמַה שֶּׁלֹּא לְהוֹסִיף, וְעַל-כֵּן רַק רַבִּי עֲקִיבָא נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם, נִכְנַס וְיָצָא דַּיְקָא בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק הַנַּ"ל, שֶׁהָיָה בָּקִי בְּעֵיל בָּקִי בְּנָפִיק, אֲבָל בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא טָעוּ בְּעִנְיַן הַבְּקִיאוּת הַזֶּה, וְעַל-כֵּן לֹא יָצְאוּ בְּשָׁלוֹם רַק שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׁאֲרוּ בְּצִדְקָתָם, אֲבָל אַחֵר קִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כִּי יָצָא לַחוּץ לְגַמְּרֵי. וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה גָּבוֹהַּ מְאֹד וְנִכְשַׁל בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, וְכַמְּרוּמָז בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּן סט דַּף קב), בְּהַהוּא יוֹמָא הֵצִיץ וּמֵת, כִּי הִסְתַּכֵּל בְּמָה דְּלֹא הֲווּ לֵיהּ רְשׁוּ, וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סַנְהֶדְרִין לח:) שֶׁכָּפַר בָּעִקָּר, רַק שֶׁתֶּכֶף עָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְכָל זֶה הָיָה בְּחִינַת פְּגַם הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל, וְכָל הַתִּקּוּן שֶׁלּוֹ הָיָה עַל-יְדֵי שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת אֲגִין עֲלוֹהִי, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא בְּבְחִינָה זֹאת בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ עַל הַשָּׂגָה הָרִאשׁוֹנָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כּוֹלוֹ תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. אֲבָל זֶה אֵין זוֹכִין כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁרַק הֵם יוֹדְעִים וּמַשִּׂיגִים סוֹד קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הֵם עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא עַל הַשָּׂגָה הַקּוֹדֶמֶת וְכַנַּ"ל, וּמֵהֶם אָנוּ מְקַבְּלִים קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, בִּבְחִינַת לֵךְ וְהוֹדִיעֵם הַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה גַּם אָנוּ יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה לְפִי

עֶרְכֵּנוּ, שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁהַתְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה לֹא הָיְתָה זַכָּה כָּל-כָּךְ, וְהַלְוַאי שֶׁנִּזְכֶּה לְעֵת עַתָּה לָזֶה.:

וְזֶה בְּחִינַת 'לֶחֶם מִשְׁנֶה' שֶׁל שַׁבָּת בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר לֶחֶם מִשְׁנֶה נִמְשָׁךְ מֵהַמָּן שֶׁיָּרַד בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמַיִם וּבְשַׁבָּת לֹא יָרַד כְּלָל. כִּי הַמָּן הוּא בְּבְחִינַת דַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּסִימָן נו), וְזָכוּ יִשְׂרָאֵל בִּזְכוּת מֹשֶׁה שֶׁבַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי יָרַד לֶחֶם מִשְׁנֶה בִּשְׁבִיל שַׁבָּת, וּבְשַׁבָּת לֹא יָרַד כְּלָל. כִּי בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בְּרוּרִים יָרַד לָהֶם הַמָּן דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ כְּפִי הַבְּרוּר שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁל הַהֶמּוֹן עָם, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע, הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁנַּעֲשָׂה בְּכָל יוֹם מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, אָסוּר וּמֻתָּר, טָמֵא וְטָהוֹר. וּבְיוֹם הַשִּׁשִּׁי יָרַד לֶחֶם מִשְׁנֶה, זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה שֶׁל הַהֶמּוֹן עַם, עַד שֶׁנִּשְׁלַם תְּשׁוּבָתָם בִּשְׁלֵמוּת, וּבְשַׁבָּת לֹא יָרַד הַמָּן כְּלָל, רַק אָז אוֹכְלִים הַלֶּחֶם מִשְׁנֶה שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁהוּא סוֹד עֹנֶג שַׁבָּת. כִּי אָז אֵין בְּרוּר וְאֵין טוֹרְחִין אָז בְּהַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע בְּגַשְׁמִיּוּת כְּפִי הַבְּרוּר, רַק אָז צְרִיכִין לֶאֱכֹל סְעוּדַת שַׁבָּת לְהִתְעַנֵּג עַל ה' בְּלֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמָּן בְּחִינַת הַדַּעַת, שֶׁכָּל תְּשׁוּבָתוֹ הוּא רַק עַל הַשְּׂגָה הַקּוֹדֶמֶת כַּנַּ"ל. כִּי בְּשַׁבָּת אֵין בְּרוּר, אֲבָל עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת עִקָּרוֹ הוּא בְּשַׁבָּת כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. וְזֶה הָיָה צָרִיךְ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתַּן בּוֹ יֵצֶר-הָרַע וְלֹא הָיָה צָרִיךְ בֵּרוּר שֶׁלְּנוּ, רַק הָיָה צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הָעוֹלָמוֹת כַּמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת הַרְבֵּה בָּזֶה. וְזֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁזּוֹכִין לָזֶה גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי כְּפִי תְּשׁוּבָתוֹ כֵּן הוּא עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר לֶחֶם מִשְׁנֶה בְּחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה זוֹכִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַנַּ"ל, רַק גַּם אָנוּ מְחֻיָּבִים לִבְצֹעַ עַל לֶחֶם מִשְׁנֶה זֵכֶר לַמָּן, כִּי אָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה לְפִי עֶרְכֵּנוּ עַל-יְדֵי כֹּחַ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִין לְלֶחֶם מִשְׁנֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם עַל הַשָּׂגָתוֹ הַקּוֹדֶמֶת וְכַנַּ"ל, כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁכָּלוּ תְּשׁוּבָה שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עַל הַהַשָּׂגוֹת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים. כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁהַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָתָם הָרִאשׁוֹנָה וּבָאִים לְהַשָּׂגָה יְתֵרָה עַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין גְּדֻלַּת חֲסָדָיו בְּיוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַגְבִּיהִין הַשְּׁפָלִים בְּיוֹתֵר וּמַכְנִיסִים גַּם בָּהֶם בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁיִּזְכּוּ לְעֵת עַתָּה לְקַיֵּם וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הִנָּךְ, וְגַם מִמְּקוֹמָם יְמַשִּׁיכוּ עַצְמָן לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם, וְיִצְעָקוּ וְיִתְפַּלְּלוּ לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינַת מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי (יוֹנָה ב), בְּחִינַת צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי

אָמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי קָרָאתִי שִׁמְךָ ה' מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם (אֵיכָה ג) שֶׁיִּזְכּוּ לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמֵי וְכַנַּ"ל:

חלק נא

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר, שֶׁאָז חַיָּבִים כֻּלָּם לְהִתְעַנּוֹת וּמִקְדָּם בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר מִצְוָה לֶאֱכֹל, כִּי הָאֲכִילָה מְחַבֶּרֶת הַגּוּף עִם הַנֶּפֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ חִיּוּת לְהַגּוּף מֵהַנֶּפֶשׁ וְהוּא קִיּוּם הָאָדָם, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כָּרְאוּי נַעֲשָׂה בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אָלֶף וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם בְּחִינַת א' דָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי הַגּוּף בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וְהַנְּשָׁמָה בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סַנְהֶדְרִין צא:) יִקָּרֵא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעָל (תְּהִלִּים נ), זֶה הַנְּשָׁמָה, וְאֶל הָאָרֶץ, זֶה הַגּוּף. וְשָׁמַיִם וְאָרֶץ הֵם בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי (יְשַׁעְיָה סו), נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנִּקְרֵאת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַּ"ל. וְחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָם יַחַד זֶה בְּחִינַת הַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְעַל-כֵּן כָּל כַּוָּנוֹת הָאֲכִילָה הוּא בִּבְחִינָה זֹאת, בִּבְחִינַת הָאָלֶף הַנַּ"ל שֶׁהוּא ב' יוּדִין וָוָאו שֶׁבְּתוֹכָם, וְהַוָּא"ו נִתְחַלֶּקֶת לִשְׁנַיִם, וְאָז י"ו לְמַעְלָה וְי"ו לְמַטָּה. וּשְׁנֵיהֶם גִּימַטְרִיָּא ל"ב, בְּחִינַת ל"ב שִׁנַּיִם שֶׁטּוֹחֲנִין הַמַּאֲכָל וּמְבָרְרִין אוֹתוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ב נְתִיבוֹת חָכְמָה וְכוּ', כַּמּוּבָא. וְהָעִקָּר הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ אֶל הַלֵּב, שֶׁשָּׁם כָּל רְתִיחַת הַדָּמִים, וְהָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת מֵהַנְּשָׁמָה אֶל הַגּוּף בִּקְדֻשָּׁה, בְּאֹפֶן שֶׁיִּחְיֶה אֶת הַדָּמִים שֶׁבַּלֵּב בִּקְדֻשָּׁה וְלֹא יִתְאַחֲזוּ מֵהֶם הִתְגַּבְּרוּת הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמֹאלִי שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְכוּ', וְאָז כְּשֶׁהַדָּמִים זַכִּים כָּרְאוּי וּמְקֻבָּלִין רַק חִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, אָזַי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם הַנַּ"ל שֶׁהוּא אָלֶף דָּם, כִּי הָא' הוּא בְּחִינַת ל"ב שִׁנַּיִם ל"ב נְתִיבוֹת הַחָכְמָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלַל הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ, נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וּנְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, וְדָ"ם הוּא מַה שֶּׁזָּכָה לְהַחֲיוֹת אֶת הַדָּמִים בִּקְדֻשָּׁה בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמֹאלִי וְכַנַּ"ל. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בָּזֶה בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע וְעַל-כֵּן פָּגַם בִּבְחִינַת אָדָם, וְכֵן כָּל אָדָם כָּל הַחַטָּאִים שֶׁלּוֹ נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדָּמִים שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמֹאלִי. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז עִקַּר הִתְשׁוּבָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת לְתַקֵּן כָּל הַחַטָּאִים שֶׁבָּאִים מֵהַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמֹאלִי שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחַטָּאִים שֶׁנִּכְנָעִין עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, וְזֶה בְּחִינַת הַתַּעֲנִיתִים שֶׁל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה.:

וְעַל-כֵּן קֹדֶם יוֹם כִּפּוּר צְרִיכִין לֶאֱכֹל בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לָשׁוּב צְרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה בָּקִי בְּעַיֵּל בָּקִי בְּנָפִיק וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן כַּנַּ"ל. כִּי הָאֲכִילָה שֶׁל עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר שֶׁהוּא מִצְוָה זֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁאָז נִמְשָׁךְ בְּחִינַת יְשׁוּב הַדַּעַת הַנַּ"ל בְּחִינַת הַמְתֵּן שֶׁהוּא בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁצְּרִיכִין כְּלַל יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּצְרִיכִין אָז לִגְמֹר לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַחְטֹף לְהִתְעַנּוֹת מִיָּד רַק צְרִיכִין מִקֹּדֶם בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר לֶאֱכֹל וְהוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה. כִּי מִצְוַת הָאֲכִילָה שֶׁל עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן בָּקִי בְּנָפִיק, וּמִצְוַת הַתַּעֲנִית וְהָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר זֶה בְּחִינַת עַיֵּל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שְׁנֵיהֶם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָשׁוּב כִּי אִם כְּשֶׁבְּקִיאִין בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל בְּעַיֵּל וְנָפִיק כַּנַּ"ל:

חלק נב

וְעַל-כֵּן הָיָה הַכֹּהֵן גָּדוֹל מְשַׁנֶּה בְּיוֹם כִּפּוּר ה' פְּעָמִים מִחוּץ לִפְנִים וּמִפְּנִים לְחוּץ, מִבִּגְדֵי זָהָב לִבְגְדֵי לָבָן וּמִבִּגְדֵי לָבָן לִבְגְדֵי זָהָב, כָּל זֶה בְּחִינַת הַנַּ"ל, כְּדֵי לְתַקֵּן בְּיוֹם כִּפּוּר עַצְמוֹ בְּחִינַת עַיֵּל וְנָפִיק בְּשָׁרְשׁוֹ. כִּי גַּם בַּעֲבוֹדַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ וְהוּא בְּוַדַּאי בְּחִינַת עַיֵּל נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אֲבָל גַּם שָׁם בְּעַצְמוֹ יֵשׁ בְּחִינַת חוּץ וּפְנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַיֵּל לִפְנִים וְנָפִיק לַחוּץ, שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, זֶה בְּחִינַת עַיֵּל אֶצְלוֹ, וְאַחַר-כָּךְ יָצָא לַחוּץ לְהֵיכָל וְעֲזָרָה וְעָשָׂה שָׁם עֲבוֹדַת חוּץ, וְכֵן הֶחָלִיף כַּמָּה פְּעָמִים, הַכֹּל לְתַקֵּן בְּחִינַת עַיֵּל וְנָפִיק בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, וְעַל-יְדֵי נוֹרָאוֹת עֲבוֹדָתוֹ אָז בְּפָנִים בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וּבַחוּץ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, תִּקֵּן וְהִמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל כָּל אֶחָד בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל בְּעַיֵּל וְנָפִיק כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה שֶׁאֵין לָנוּ כֹּחַ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה תָּמִיד, וְהֵם בְּקִיאִים בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת עַיֵּל וְנָפִיק הֵיטֵב הֵיטֵב, לְפִי דַּרְכָּם הַנִּפְלָא, וְהֵם מַמְשִׁיכִים עָלֵינוּ בְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ עַתָּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכָל אָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, עַד שֶׁגַּם אֲפִלּוּ הַמֻּנָּחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יוּכְלוּ לְמְצוֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִגְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם כִּפּוּר מִחוּץ לִפְנִים וּמִפְּנִים לְחוּץ וְכוּ' כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין בְּיוֹם כִּפּוּר בְּקְרִיאַת הַתּוֹרָה 'אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמוּתוּ' (וַיִּקְרָא טז), כִּי כָּל הַפֻּגָּם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים מְאֹד, אֲבָל כָּל הַפֻּגָּם שֶׁלָּהֶם הָיָה בִּבְחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁלֹּא תִּקְנוּ בְּחִינַת וְנָפִיק בְּחִינַת וָשׁוֹב, רַק רָצוּ

לְהִתְקָרֵב בִּדְבֵקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מֵהַמִּדָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה' (שְׁמוֹת יט), וְכַמְּבֹאָר בְּפָסוּק זֶה בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמוּתוּ. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר אֶת אַהֲרֹן עַל זֶה 'וְאַל יָבוֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ', שֶׁלֹּא יָמוּת כְּדֶרֶךְ שֶׁמֵּתוּ בָּנָיו עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּבְחִינַת בְּקִיאוּת בְּעַיֵּל וְנָפִיק כַּנַּ"ל, רַק בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' בְּכָל סֵדֶר הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר. וְעַל-כֵּן קוֹרִין כָּל זֶה בְּיוֹם כִּפּוּר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְקַבֵּל דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּקִיאִים בַּהֲלָכָה זֹאת הֵיטֵב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ גַּם עָלֵינוּ בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁנִּזְכֶּה לֵילֵךְ בּוֹ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ, שֶׁזֶּהוּ כָּל קְדֻשַּׁת יוֹם כִּפּוּר לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק נג

וְאַחַר יוֹם כִּפּוּר עוֹשִׂין סֻכּוֹת, וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּל יְמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר הָיָה מִלְחָמָה גְּדוֹלָה בֵּין יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, וְעֵשָׂו שֶׁבָּא מִצֵּדוֹ לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת וְיַעֲקֹב לְקַחַם מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה, וְאַחַר יוֹם כִּפּוּר וְכוּ' כְּדֵין 'וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכּוֹתָה', שֶׁיַּעֲקֹב בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל מַסְתִּירִין עַצְמָן בְּתוֹךְ הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ', וְהוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר יִשְׂרָאֵל לוֹחֲמִין בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי אָז מִתְגַּבְּרִין לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק בְּכָל הַבְּחִינוֹת, הֵן בְּבַשְׁמִיּוּת לִזְכּוֹת לְהַכְרִית זַרְעוֹ, שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת מֶמֶשֶׁלֶת זָדוֹן שֶׁמְּבַקְּשִׁין עַל זֶה הַרְבֵּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר:

וְעוֹלָתָהּ תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכוּ' כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן וְכוּ', הֵן לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׁמָאלִי וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת זֶהֱמַת עֲמָלֵק וְכוּ', וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא מִלְחָמָה אֲרֻכָּה מְאֹד כַּנַּ"ל עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לִלְחֹם עִמּוֹ, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל בָּקִי בְּעַיֵּל בָּקִי בְּנָפִיק וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם כִּפּוּר, כִּי עַל-יְדֵי כָּל עֲבוֹדָתוֹ שָׁם בְּרוּם גְּבָהֵי מְרוֹמִים עַל-יְדֵי זֶה הַמְשִׁיךְ בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל לְכָל יִשְׂרָאֵל הַחֻפְּצִים לָשׁוּב, אֲפִלּוּ הַנְּמוּכִים מְאֹד מְאֹד, לְקַיֵּם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּקִי בְּנָפִיק, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה לְהַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַתְּחִינוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְהַסְּלִיחוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַרְבִּין לְבַקֵּשׁ מְחִילָה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וּבְפָרַט בְּיוֹם כִּפּוּר, אֵין הַכַּוָּנָה לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ עַל הֶעָבַר לְבַד, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים בְּיוֹתֵר שֶׁיְּסַיְּעוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעַתָּה לְדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁלֹּא יֶחֱטָא עוֹד וְלֹא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר, רַק יִזְכֶּה לִבְחִינַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל בֶּאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁים וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לַעֲזֹב דֶּרֶךְ רָשַׁע וְכוּ' וְכֵן יְהִי רָצוֹן שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד וְכוּ', וְכֵן הַרְבֵּה, וְכָל זֶה

הוּא בְּחִינַת מִלְחָמָת עֲמָלֵק בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם כִּפּוּר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם וְכוּ' (וַיִּקְרָא טז), שֶׁעִקַּר הַכַּפָּרָה בְּחִינַת כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם הוּא שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי זֶה לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ. הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְטַהֵר אוֹתָנוּ לְהַבָּא מִכָּל חַטֹּאתֵינוּ, שֶׁיְּמַשִּׁיךְ עָלֵינוּ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל לְטַהֵר עַצְמֵינוּ מִכָּל חַטֹּאתֵינוּ מֵעַתָּה שֶׁלֹּא נֶחֱטָא עוֹד כַּנַּ"ל, וְזֶה זוֹכִין כָּל הַחֻפָּצִים בֶּאֱמֶת בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ בְּקִיאוּת הַנַּ"ל לֵילֵךְ בְּדַרְכּוֹ הַתְּשׁוּבָה בְּכָל הַשָּׁנָה תָּמִיד.:

וְעַל-כֵּן אַחַר יוֹם כִּפּוּר עוֹשִׂין סֻכּוֹת, כִּי סֻכּוֹת הוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵקִיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, וְהָעַנְנֵי כָּבוֹד הָיוּ מְגִינִים עַל יִשְׂרָאֵל מִקְּלִפַּת עֲמָלֵק כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ג) עַל פָּסוּק (בַּמִּדְבָּר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד, שֶׁהוּא עֲמָלֵק וְכוּ', שֶׁשָּׁמַע שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ עַנְנֵי כָּבוֹד עַל-יְדֵי מִיתַת אַהֲרֹן וְכוּ' וְכַמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עַתָּה אָנוּ עוֹשִׂין סֻכָּה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הָעַנְנֵי כָּבוֹד לְהִנָּצֵל עַל-יָדָם מִקְּלִפַּת עֲמָלֵק, וְכַמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. הַיְנוּ כִּי בְּיוֹם כִּפּוּר עָשָׂה הַכֹּהֵן גָּדוֹל עֲבוֹדָתוֹ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בְּפָנִים וּבַחוּץ וְהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּשָׁרְשׁוֹ בְּרוּם גְּבָהֵי מְרוֹמִים עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ כֹּחַ הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְעַכְשָׁו אַחַר יוֹם כִּפּוּר צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ לִכְנֹס לְתוֹךְ הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה לְתוֹךְ בְּחִינַת הָעַנְנֵי כָּבוֹד לְהַצְפִּין עַצְמוֹ מִקְּלִפַּת עֲמָלֵק, בִּבְחִינַת כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּה וְכוּ' (תְּהִלִּים כז), כִּי מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק אֲרֻכָּה מְאֹד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם אַחַר יוֹם כִּפּוּר צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, עַל-כֵּן בּוֹרְחִין לְתוֹךְ הַסֻּכָּה בִּבְחִינַת כְּדֵין וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכּוֹתָה, כְּדֵי שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הָעַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם מַכְנִיעִין קְלִפַּת עֲמָלֵק הָרוֹצֶה לְהַעֲלִים קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּפְרַט כְּשֶׁיּוֹצְאִין לְחוּץ מֵהַבַּיִת הַכָּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ לַעֲסֹק בְּצָרְכֵי הַגּוּף בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְנָפִיק, שֶׁאָז אוֹרֵב מְאֹד. וְעַל-יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִין מֵהַבַּיִת אֶל הַסֻּכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁמַּצִּילִין מִקְּלִפַּת עֲמָלֵק, עַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל, שֶׁהֶעְקֵר בְּחִינַת בָּקִי בְּנָפִיק וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי בְּכָלַל הַזְּמַנִּים הַמְקֻדָּשִׁים הָאֵלֶּה נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר בְּחִינַת עַיִל, כִּי בָּהֶם עוֹסְקִין רַק בִּתְפִלָּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְכוּ' וְסֻכּוֹת הִיא בְּחִינַת וְנָפִיק וְכוּ', כִּי עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הוּא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת וְנָפִיק כַּנַּ"ל:

חלק נד

וְזֶה בְּחִינַת ד' מִינִים שֶׁנּוֹטְלִין בַּיָּדַיִם, וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנֵי זֹהַר דַּף כט) מַאן נָצַח? מַאן דְּאָחִיד מָאנָא קָרָבָא בִּידוֹהִי. וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן כְּלַל מַה זֹּאת הַשְּׁאֵלָה מַאן נָצַח,

הֲלֹא בְּכָל הַמִּלְחָמוֹת רוֹאִין מַאן נָצַח, מִי שֶׁכָּבַשׁ הַמִּלְחָמָה וְהִכְנִיעַ וְהִפִּיל וְהָרַג אֶת שׂוֹנְאוֹ שֶׁנִּלְחַם עִמּוֹ, וְאֵיךְ שַׁיָּךְ לִשְׁאֹל מַאן נָצַח? וְגַם הַתְּשׁוּבָה מַאן דְּנָקִיט מָאנָא קָרָבָא בִּידוֹהִי, הֲלֹא אַדְרַבָּא בְּכָל הַמִּלְחָמוֹת זֶה סִימָן שֶׁלֹּא נִצַּח עֲדַיִן הַמִּלְחָמָה, מֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ לֶאֱחֹז עוֹד הַכְּלֵי מִלְחָמָה בְּיָדָיו, כִּי מִי שֶׁמְּנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה לְגַמְרֵי אֵינוֹ אוֹחֵז עוֹד כְּלֵי הַמִּלְחָמָה בְּיָדָיו. אַךְ אֶפְשָׁר לְהָבִין עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁבְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הוּא מִלְחָמָה אֲרֻכָּה מְאֹד מְאֹד, כִּי עֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוֹעָה מַרְדוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְעִקַּר הוּא מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁאוֹרֵב עַל הָאָדָם תָּמִיד וְרוֹצֶה לְהַפִּילוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעִקַּר הַכְנָעָתוֹ הוּא הִתְחַזְּקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁעִקְּרוֹ בְּחִינַת בָּקִי בְּנָפִיק בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו יִהְיֶה חָזָק מְאֹד לְבַל יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר וְכוּ'. וְזֶה הַדֶּרֶךְ צְרִיכִין לִלְמֹד הַרְבֵּה לְקַבְּלוֹ אֵצֶל הַצַּדִּיקִים וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה כָּל הָעֲבוֹדָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַזֶּה בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל.:

נִמְצָא, שֶׁבָּעִנְיַן מִלְחָמָה זֹאת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם עִם יִצְרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כָּל נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה הוּא כְּשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לֶאֱחֹז אֶת עַצְמוֹ וְלַעֲמֹד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ מְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ וּמְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְכוּ' וְעוֹסֵק עֲדַיִן בְּמִלְחָמָה זֹאת שֶׁעִקַּר הַכְּלֵי זַיִן הוּא תְּפִלָּה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ב), הוּא נִקְרָא נוֹצֵחַ אֶת הַמִּלְחָמָה. כִּי בֶּאֱמֶת לַה' הַמִּלְחָמָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם בְּעַצְמוֹ לְנַצְּחוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (קִדּוּשִׁין ל:) אִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז) מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר וְכַנַּ"ל. רַק שֶׁהָאָדָם חַיָּב לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וּלְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לִבְלִי לִהְיוֹת נָסוֹג אָחוֹר מִמִּלְחָמָה הַזֹּאת וְלִבְלִי לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן וְכוּ'.:

וְעַתָּה מוּבָן דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל, מַאן נָצַח מַאן דְּאִתְיִד מָאנָא קָרָבָא בִּידוֹהִי, כִּי בְּוַדַּאי בְּמִלְחָמָה זֹאת שֶׁהָיָה לָנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר שֶׁהוּא לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, בְּוַדַּאי אֵין רוֹאִין בַּחוּשׁ עֲדַיִן מַאן נָצַח, בִּפְרַט בַּאֲרִיכוּת הַגָּלוּת הַזֶּה, שֶׁעֲדַיִן הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב וְכָל אֶחָד עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, אַךְ בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי כְּבָר נִצְּחוּ הַמִּלְחָמָה, מֵאַחַר שֶׁאוֹחֲזִין הַמָּאנֵי קָרָבָא בִּידוֹהִי, שֶׁהֵם הַלּוּלָב וּמִינָיו. כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִין עֲדַיִן בַּמִּלְחָמָה הַזֹּאת וְאוֹחֲזִין מָאנָא קָרָבָא בִּידֵיהוֹן, שֶׁהֵם הַד' מִינִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בָּהֶם וְגוֹמְרִין עֲלֵיהֶם אֶת הַהַלֵּל, בְּוַדַּאי כְּבָר נִצְּחוּ הַמִּלְחָמָה, כִּי בַּמִּלְחָמָה זֹאת זֶה עִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה, כְּשֶׁאוֹחֲזִין אֶת עַצְמוֹ וְאוֹחֲזִים מָאנָא קָרָבָא בִּידוֹהִי כוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים פט) בְּשׁוֹא גַּלְיוֹ אַתָּה תְשַׁבְּחֵם וְכוּ' וְכֵן בְּמָקוֹם

אַחֵר, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בִּתְפִלָּה וּצְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא בְּכְלַל נוֹצֵחַ אֶת הַמִּלְחָמָה, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז הַד' מִינִים שֶׁאוֹחֲזִים בַּיָּדַיִם בְּסֻכּוֹת אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וְכַנַּ"ל:

חלק נה

כִּי הַד' מִינִים הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁהוּא לִזְכּוֹת לִבְחִינַת אָדָם וְכוּ', שֶׁבָּזֶה עוֹסְקִין בְּאֵלּוּ הַיָּמִים מֵאֱלוּל עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת אָדָם הַנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחֶטְאֵי הַדּוֹרוֹת, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן נִקְרָא אָדָם, כִּי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת נִכְלָל בִּבְחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, וּפָגַם אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּבְרָא בּוֹ, וְאָנוּ עוֹסְקִין בְּכָל שָׁנָה לְתַקֵּן חֶטְאוֹ וְחֶטְאֵי כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִשָּׁם, וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִין וְנִתְתַּקְּנִין וְנַעֲשִׂין בִּבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וּנְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהַוְּאוּ שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף וְכוּ' וְעַל-כֵּן אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר שֶׁזָּכוּ כָּלַל יִשְׂרָאֵל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, עַל-כֵּן בְּסֻכּוֹת נוֹטְלִין הַד' מִינִים שֶׁכְּלַל כַּוָּנָתָם לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת אָדָם הַנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכַוָּנוֹת הַד' מִינִים שֶׁכְּלוּלוֹתָם הוּא בְּחִינַת אָדָם שֶׁהוּא אָדָם דִּבּוּר מַעֲשֶׂה עַיִן שֶׁם. כִּי מִבֹּאר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהַד' מִינִים הֵם בְּחִינַת ד' אוֹתִיּוֹת הוי"ה, וּמִבֹּאר שָׁם שֶׁהַהֲדַס הוּא בְּחִינַת יוּד, וְהָעֲרָבֵי-נַחַל בְּחִינַת ה' רִאשׁוֹנָה, וְהַלּוּלָב בְּחִינַת וָא"ו וְהָאֶתְרוֹג בְּחִינַת ה' הָאַחֲרוֹנָה עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה בְּחִינַת אָדָם שֶׁעוֹלֶה מ"ה שֶׁהוּא שֵׁם הוי"ה בְּמִלּוּי אַלְפִין כַּיָּדוּעַ, כִּי יוּד הֵא הֵם בְּחִינַת כְּלָלוּת הַג' רִאשׁוֹנוֹת, זֶה בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת סָגוֹ"ל, וְהַוָּא"ו בְּחִינַת הַלּוּלָב, זֶה בְּחִינַת הַהַמְשָׁכָה מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהַהֵא אַחֲרוֹנָה בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַהִדּוּר וְהַיּוֹפִי לִבְחִינַת הָאֶתְרוֹג שֶׁהוּא פְּרִי עֵץ הָדָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵא תַּתָּאָה בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה. כִּי הִיוּד בְּחִינַת הַהֲדַס כַּנַּ"ל, יֵשׁ לוֹ רֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה, זֶה בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה וְעִמָּהּ נִכְלָלִין הָעֲרָבֵי-נַחַל שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵא רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּכְלֶלֶת תָּמִיד עִם הִיוּד יַחַד כַּיָּדוּעַ. וְזֶה סוֹד עָמוֹק וּמוּבָא לְעֵיל קְצָת. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, כִּי הֲלֹא מִבֹּאר בַּמִּדְרָשִׁים וּבְכָל הַסְּפָרִים שֶׁעֲרָבֵי-נַחַל מְרַמְּזִים עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ שֶׁצְּרִיכִין לְקָשְׁרָם וּלְכוֹלְלָם גַּם-כֵּן בְּתוֹךְ הָאֲגוּדָה, כַּמּוּבָא, וּמַדּוּעַ גִּיּוֹרָא בִּשְׁמֵי שְׁמַיָּא. שֶׁהָעֲרָבֵי-נַחַל שֶׁמְּרַמְּזִים עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ מְרוּמָזִים בַּהֵא הָרִאשׁוֹנָה לְמַעְלָה מִזֶּה הֵא שֶׁהֵם הַלּוּלָב וְהָאֶתְרוֹג. אַךְ הוּא בְּחִינַת הַמּוּבָא לְעֵיל (בְּאוֹת יז) עַל עִנְיַן ג' שַׁבָּתִים שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים, שֶׁדַּיְקָא בְּעֵת הִירִידָה וְהֶחֳרְבָּן שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל אוֹ בִּפְרָטִיּוּת כְּשֶׁיּוֹרֵד אֶחָד חַס וְשָׁלוֹם מְאֹד עַד שֶׁנּוֹפֵל לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטוּנָפִים וְכוּ' שֶׁאָז צָרִיךְ

לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה מַאֲמַר סָתוּם עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָעַרְבֵי-נַחַל שֶׁהֵם בְּחִינַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּפְלוּ לַמְּקוֹמוֹת הַמְּגוּנִים הַנַּ"ל, שֶׁעוֹסְקִים לְכוֹלָּם בְּתוֹךְ הָאֲגוּדָּה הַקְּדוֹשָׁה, צְרִיכִין לְקַשְּׁרָם וּלְכוֹלָּם דַּיְקָא לְמַעְלָה בְּבְחִינַת הֵא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַג' רִאשׁוֹנוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַבִּנְיָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַאֲמַר סָתוּם הַנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא תִּקּוּנָם, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה וְאִיֵּ"ה הַנַּ"ל וּמוּבָא לְעֵיל קָצַת מִזֶּה.:

וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין רַק עַל הַלּוּלָב, כִּי הָעִקָּר הוּא הַהַמְשָׁכָה הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, לְגַלּוֹת כְּבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג, שֶׁכָּל הָעֲבוֹדָה לְהַמְשִׁיךְ הַהִדּוּר וְהַפְּאֵר לִבְחִינַת אֶתְרוֹג, שֶׁהוּא נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁעַל-יָדוֹ עִקַּר הַמִּלְחָמָה לְהַכְרִית זֶרַע שֶׁל עֲמָלֵק שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲלִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, וּכְפִי שֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁמְּקַבֵּל הַכֹּחַ מִמֹּשֶׁה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן נִתְגַּלֶּה וְנִתְגַּדֵּל וְנִתְפָּאֵר כְּבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ בִּבְחִינַת זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם, וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהִדּוּר רוֹאִין רַק בִּבְחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ (דְּבָרִים לג), בְּחִינַת וְנָתַתָּ מֵהוֹדְךָ עָלָיו (בַּמִּדְבָּר כז), שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנָה בְּחִינַת יָפָה כַּלְבָנָה (שִׁיר הַשִּׁירִים ו). כִּי בִּבְחִינַת מֹשֶׁה אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת הוֹדוֹ וַהֲדָרוֹ, כִּי הוּא בְּחִינַת חַמָּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ עַתָּה, כִּי הוּא בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נֶאֱמַר (שְׁמוֹת לד) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו וְכוּ' וַיִּתֵּן עַל פָּנָיו מַסְוֶה, כִּי אֵין לָנוּ כֹּחַ שֶׁיְּאִיר וְיוֹפִיעַ עָלֵינוּ כְּבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת לְבָנָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַהִדּוּר הוּא בְּהָאֶתְרוֹג וְכַנַּ"ל. וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב (בְּסִימָן קמ) עַל פְּסוּק (אִיּוֹב לז) בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתֹּם וְכוּ', שֶׁבְּהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ אֵין לְהָעוֹלָם בּוֹ שׁוּם תְּפִיסָה רַק עַל-יְדֵי אֲנָשָׁיו וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי אֲנָשָׁיו וְתַלְמִידָיו הֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ כַּנַּ"ל, עַל-יְדָם דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה נִפְלָאוֹת הַדְּרַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּגְדוּלָּתוֹ עַד אֵין חֵקֶר, הֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק נו

וְעַל-כֵּן בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא בְּסוֹף סֻכּוֹת עוֹשִׂים תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים עִם הָעֲרָבָה בְּעַצְמָהּ שֶׁנּוֹטְלִין אָז, כִּי עַל-יְדֵי הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל יְמֵי הַסֻּכּוֹת עִם הַד' מִינִים שֶׁקִּשְּׁרוּ הָעֲרָבָה לְמַעְלָה כַּנַּ"ל, פָּעֲלוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁעַתָּה יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן גָּדוֹל עִם הָעַרְבֵי נַחַל בְּעַצְמָן. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַכָּבוֹד הַנֶּעֱלָם בְּמַאֲמַר הַסָּתוּם הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹטְלִין הָעֲרָבָה לְבַד בְּיוֹם ז' שֶׁל סֻכּוֹת שֶׁהוּא הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, כִּי כְּבָר תִּקְּנוּ הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁנִּתְגַּלֶּה גַּם בָּהֶם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מֵהֶעֱלֵם אֶל הַגִּלּוּי:

וְעַתָּה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת, שֶׁזֶּהוּ מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סֻכָּה מד), שֶׁנִּטְילַת וַחֲבִיטַת הָעֲרָבָה בְּיוֹם זֶה הוּא מִנְהַג נְבִיאִים, מִנְהַג נְבִיאִים דַּיְקָא, כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת לז) שֶׁכָּל הַנְּבִיאִים כְּלוּלִים בִּבְחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן תִּקּוּן הָעֲרָבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֶחֱזִירוּם בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הַנְּבִיאִים דַּיְקָא שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה עַל-יָדוֹ, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא לְמָצוֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם וְכוּ', בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק נז

וְזֶה בְּחִינַת הַנַּעֲנוּעִים, וּבְכָל צַד מוֹלִיךְ מִכְּנֶגֶד לִבּוֹ וּמַחֲזִירוֹ וְכוּ' זֶה בְּחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב, וְהוּא מוֹלִיךְ וּמֵבִיא מַעֲלָה וּמוֹרִיד, זֶה בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ', וְכֵן בְּכָל צַד, וּכְמוֹ שֶׁסִּיֵּם שָׁם בַּפְּסוּק (תְּהִלִּים קלט) אֶשָּׂא כַנְפֵי שַׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם גַּם שָׁם יָדְךָ תַנְחֵנִי וְכוּ'. וּבֵין כְּשֶׁהוּא מַעֲלֶה הַלּוּבְלִב וּמֵינִיו וּבֵין כְּשֶׁהוּא מוֹרִיד, וְכֵן בְּכָל צַד בְּכֻלָּם יֵשׁ הוֹלָכוֹת וַהֲבָאוֹת בְּכָל צַד שֶׁהֵם הַנַּעֲנוּעִים. כָּל זֶה הוּא מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה (בְּאוֹת כט) עַל שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע וְכוּ' שֶׁבֵּין בִּבְחִינַת עֵיל בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם יֵשׁ רָצוֹא וָשׁוֹב, וּבֵין בִּבְחִינַת וְנָפִיק יֵשׁ רָצוֹא וָשׁוֹב בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת וְצָרִיךְ לְהָיוֹת בָּקִי בָּזֶה מְאֹד, וְעַל-כֵּן מְנַעְנְעִים בְּכַמָּה נַעֲנוּעִים:

וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת אֵין נוֹטְלִין הַלּוּלָב מִטַּעַם הַנַּ"ל גַּבֵּי שׁוֹפָר שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ ד' אַמּוֹת שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּקִיאוּת כַּנַּ"ל, כִּי גַּם נְטִילַת לוּלָב הוּא לְתַקֵּן בְּחִינַת אָדָם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁעִקְּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק נח

וְזֶה בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁאָז חוֹתְמִין הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל. חוֹתָם עַל חוֹתָם זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן חוֹתָם בְּגִימַטְרִיָּא שִׁלְשָׁה פְּעָמִים אהי"ה בְּגִ' מִלּוּיִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּכַּוָּנוֹת. כִּי אהי"ה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה אֲנָא זְמִין לְמֵיהֱוֵי, וּבָזֶה עוֹסְקִין כָּל יְמֵי אֱלוּל, וְהָעִקָּר מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם כִּפּוּר שֶׁהֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּלְתַקֵּן דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה לְעַצְמוֹ וּלְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁכֻּלָּם יִתְגַּבְּרוּ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה תָּמִיד וְלֹא יָשׁוּבוּ עוֹד לְכִסְלָה. וְזֶה צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכְּלַל יִשְׂרָאֵל מְתַקְּנִין תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים בְּעִנְיַן זֶה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שֶׁהָעִקָּר כְּלַל הַתִּקּוּנִים וְהַכַּוָּנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמְבֹאָרִים בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַכְּתָבִים וּבְשַׁעֲרֵי סְפָרִים קְדוֹשִׁים עַל-פִּי דַּרְכָּם בַּקֹּדֶשׁ, הָעִקָּר הוּא לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנִים לְהַמְתִּיק הַדִּינִים, שֶׁזֶּהוּ כְּלַל הַכַּוָּנוֹת כַּיָּדוּעַ. וְהָעִקָּר הוּא לְבַטֵּל וּלְהַכְנִיעַ כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְהַקְלִפּוֹת שֶׁיְּנִיקָתָם מֵהַדִּינִים, בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה תָּמִיד. וְעַל-כֵּן בְּאֵר אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַל-פִּי דַּרְכּוֹ הַנּוֹרָא וְהַנִּפְלָא מְאֹד, שֶׁכָּל כַּוָּנוֹת אֱלוּל הַמְבֹאָרִים בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י

זַ"ל כְּלוּלִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁגִּלָּה בְּהַעִנְיָן הַדֶּרֶךְ לִתְשׁוּבָה וְכוּ' שֶׁהוּא בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל וְכוּ' וְכוּ'.:

וְעַל-כֵּן בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז גּוֹמְרִין יִשְׂרָאֵל תִּקּוּן דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל נַעֲשָׂה בְּחִינַת חוֹתָם א' שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים אהי"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁחוֹתְמִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּזְכֶּה תָּמִיד לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה וְלֹא נָסוֹג אָחוֹר עוֹד חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל כְּבָר מְבֹאָר שֶׁבִּכְלָלִיּוּת קְדֻשַּׁת זֶה הַחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי נֶחְשָׁב עַד יוֹם כִּפּוּר בְּחִינַת עֵיל, וּבְסֻכּוֹת מְתַקְּנִין בְּחִינַת וְנָפִיק וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת נג). עַל-כֵּן בְּסוֹף יוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל סֻכּוֹת שֶׁהוּא הוֹשַׁעְנָא רַבָּא עוֹסְקִין לְתַקֵּן חוֹתָם עַל חוֹתָם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, כִּי בִּכְלָלִיּוּת הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּמּוּבָן וּמְבֹאָר לְעֵיל וּבְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּמְקוֹמָהּ. הַיְנוּ כִּי בְּחִינַת בָּקִי בְּעֵיל בָּקִי בְּנָפִיק בָּקִי בְּרָצוֹא בְּקִי בְּשׁוֹב, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ חַמָּה וּלְבָנָה וְכוּ', הַכֹּל הֵם בִּבְחִינָה אַחַת, וְכָל זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא עוֹשֶׂה בְּוַדַּאי תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה תָּמִיד בְּאֵיזֶה דַּרְגָּא שֶׁהוּא בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה וּבְכָל הַבְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּעֲלִיָּה וּבִפְרָט בִּירִידָה וְכוּ'. כִּי חָזָק בְּדַעְתּוֹ תָּמִיד לְהִמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה עִקַּר דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹסֵק הַצַּדִּיק לְתַקֵּן עִם תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל וְהַצְּעָקוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת שֶׁעוֹסֵק בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים הָהֵם לְתַקֵּן דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל.

וְעַל-כֵּן בְּסֻכּוֹת שֶׁאָז עוֹסְקִין לְתַקֵּן בְּחִינַת וְנָפִיק הַנַּ"ל. עַל-כֵּן בִּגְמַר סֻכּוֹת שֶׁהוּא הוֹשַׁעְנָא רַבָּא אָז מְתַקְּנִין חוֹתָם עַל חוֹתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה שֶׁנִּזְכֶּה אֲנַחְנוּ וְכָל יִשְׂרָאֵל לַחְתֹּם עַצְמֵינוּ בְּחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה חוֹתָם עַל חוֹתָם לִהְיוֹת חָזָק לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה תָּמִיד כַּנַּ"ל, בְּחִינַת שִׂימֵנוּ כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ'(שִׁיר הַשִּׁירִים ח). וְעַל-כֵּן חוֹתָם בְּגִימַטְרִיָּא שְׁנֵי פְּעָמִים דֶּרֶךְ, כִּי שְׁנֵי פְּעָמִים דֶּרֶךְ עִם הַוָּאו אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא חוֹתָם, כִּי עִקַּר הַחוֹתָם לְתַקֵּן דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אהי"ה בְּכָל הַבְּחִינוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חוֹתָם שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים אהי"ה כַּנַּ"ל בְּגִימַטְרִיָּה שְׁנֵי פְּעָמִים דֶּרֶךְ וְכַנַּ"ל:

חלק נט

וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא בְּסֵפֶר מִשְׁנֶה תּוֹרָה, כִּי כָּל סֵפֶר מִשְׁנֶה תּוֹרָה רֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ מְדַבֵּר מֵעִנְיַן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מוּכָנִים לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבַעֲוֹונוֹתֵיהֶם עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל וּמְרַגְּלִים וְכוּ' גָּרְמוּ עִכּוּב גָּדוֹל אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְגַם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ מֻכְרָח לְהִסְתַּלֵּק מֵחַמַת זֶה עַד שֶׁמְּרַמֵּז לָהֶם מַה שֶׁיִּקָּרֵא לָנוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁיֵּחָרֵב

הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שְׁנֵי פְּעָמִים וְיִתְאָרֵךְ הַגְּלוּת הַזֶּה מְאֹד וְהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה תִּתְגַּבֵּר מְאֹד וְכוּ' בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְכוּ' (דְּבָרִים לא). וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל הַתִּקּוּן לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת דְּבָרִים וְאֶתְחַנַּן וְכוּ' יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְכוּ' אוֹתוֹ חַזֵּק וְכוּ' וְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ וְכוּ', וּבְפָרָט בְּסוֹף פָּרָשַׁת 'וַיֵּלֶךְ' 'הַאֲזִינוּ' וְכוּ' שֶׁעוֹסֵק שָׁם לְחַזֵּק אֶת יְהוֹשֻׁעַ מְאֹד מְאֹד. כָּל זֶה רֶמֶז לְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הָרַבִּי שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁמְּחַזֵּק מְאֹד אֶת תַּלְמִידָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁיֵּלְכוּ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה תָּמִיד בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ג' מְצִוּוֹת שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ בִּכְנִיסָתָן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, שֶׁעוֹסְקִין לְתַקֵּן בְּכָל הַחֶדֶשׁ הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חוֹתָם עַל חוֹתָם שֶׁמְּתַקְּנִין בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא, עַל-כֵּן עוֹסְקִין אָז בְּסֵפֶר מִשְׁנָה תּוֹרָה שֶׁמְּדַבֵּר מֵהִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה וְהִתְחַזְּקוּת יְהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חוֹתָם עַל חוֹתָם כַּנַּ"ל:

חלק ס

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסֵד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כִּי תִּקּוּן שֶׁל מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא לִכְנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִקָּרוֹ יִהְיֶה נִגְמַר עַל-יְדֵי דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ. כִּי יְהוֹשֻׁעַ הִכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא נִשְׁלַם עַד שֶׁמָּצָא דָּוִד מָקוֹם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאָז נִתְקַיֵּם (דְּבָרִים יב) וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל אוֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח, וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י:

וְאֵין זֶה אֶלָּא בִּימֵי דָּוִד, אָז וְהָיָה הַמָּקוֹם וְכוּ' שֶׁהוּא הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. וְכָל הַתִּקּוּן שֶׁל דָּוִד הוּא בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא הִלּוּלִים וּשְׁבָחִים רַבִּים לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּחִינַת טוֹב לְהוֹדוֹת לַה' (תְּהִלִּים צב) הַנֶּאֱמָר בְּמִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, וּבְתוֹךְ כָּךְ צוֹעֵק וּמִתְחַנֵּן וּמִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל (בְּסִימָן עג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁעַל-יְדֵי תְּהִלִּים זוֹכִים לִתְשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן עַתָּה בַּאֲרִיכוּת הַגְּלוּת כָּל חִיּוּתֵינוּ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ מְחַזְּקִים אוֹתָנוּ לִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וּלְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ בְּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּלְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל הֶעָבַר וְלִצְעֹק עַל לְהַבָּא, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה. וְזֶה עִקַּר דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה כֻּלָּנוּ לָשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בָּזֶה בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא בְּסֵפֶר מִשְׁנָה תּוֹרָה שֶׁהוּא הִתְחַזְּקוּת בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבּוֹ. כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר נַעֲשֶׂה בְּחִינוֹת אֵלּוּ כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת לַעֲסֹק בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּתְפִלּוֹת וּצְעָקוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ',

שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁעַל-יְדֵי דְּרָכִים אֵלּוּ הַנּוֹרָאִים נִזְכֶּה כֻּלָּנוּ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה תָּמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חוֹתָם עַל חוֹתָם שֶׁמְּתַקְּנִים עַתָּה בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא וְכַנַּ"ל:

חלק סא

וְזֶהוּ חוֹתָם הוּא אוֹתִיּוֹת תְּחוּם כְּמוּבָא, בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁאָז נִתְתַּקְּנִין דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין לְבִלְי לְהוֹצִיא חוּץ לְד' אַמּוֹת וְלִבְלִי לֵילֵךְ חוּץ לַתְּחוּם כַּנַּ"ל, בְּחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת:

חלק סב

וְזֶה בְּחִינַת צַעֲקַת 'הוֹשַׁעְנָא' שֶׁצּוֹעֲקִין הַרְבֵּה עַל הָעַרְבֵי-נַחַל, כִּי גַּם בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת שֶׁמַּקִּיפִין אֶת הַתֵּבָה וְצוֹעֲקִין הַרְבֵּה פְּעָמִים הוֹשַׁעְנָא, הַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן בְּחִינַת הָעַרְבֵי-נַחַל, כִּי הַהַקָּפוֹת הֵם זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיוּ מְבִיאִין מִוּרְבִיּוֹת שֶׁל עֲרָבָה וְכוּ' וּמַקִּיפִין אוֹתָם, וּבִפְרַט בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁצּוֹעֲקִין פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר 'הוֹשַׁעְנָא'. כִּי עִקַּר הָעֵסֶק בְּכָל יְמֵי הַסֻּכּוֹת בִּפְרַט בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא הוּא לְתַקֵּן בְּחִינַת עַרְבֵי-נַחַל שֶׁהֵם בְּחִינַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, לְהַמְשִׁיךְ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל בְּאֹפֶן שֶׁגַּם הֵם יָשׁוּבוּ אֶל ה' וְיִתְחַזְּקוּ לְשָׁאֵר בְּקָדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תָּפְסוּ לְשׁוֹן 'הוֹשַׁע נָא', לְרַמֵּז זִכְרוֹן בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁנִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ עַל שֵׁם יָהּ יוֹשִׁיעֲךָ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (תַּנְחוּמָא שְׁלַח). כִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיָה אָז בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִיסַּת וְנִלְכַּד בַּעֲצַת מְרַגְּלִים שֶׁכֻּלָּם הָיוּ גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שָׁם), וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נִלְכְּדוּ בָּרֶשֶׁת הַיֵּצֶר הָרָע וּפָגְמוּ מְאֹד בְּמשֶׁה רַבֵּנוּ וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וִיהוֹשֻׁעַ נִצּוֹל עַל-יְדֵי שֶׁשִּׁמֵּשׁ הַרְבֵּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְזֶכָה שֶׁבֵּרְכוֹ וְהִתְפַּלֵּל עָלָיו יָהּ יוֹשִׁיעֲךָ, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יְהוֹשֻׁעַ, וּבִשְׁבִיל זֶה צוֹעֲקִין הַרְבֵּה בִּלְשׁוֹן יְהוֹשֻׁעַ 'הוֹשַׁע נָא' וְ'הוֹשִׁיעָה נָא', לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא תִּקּוּן נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִין עַתָּה בְּסוֹף סֻכּוֹת בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא לְתַקֵּן כַּנַּ"ל, וְלָזֶה צְרִיכִין לִצְעֹק מְאֹד מְאֹד מֵעוֹמְקָא דְּלִבָּא הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּחִינַת הָעַרְבֵי-נַחַל, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּתְחִילִין לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ הֵם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה כַּיָּדוּעַ, רַק כָּל כֹּחָם וְתַקְוָתָם הוּא בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהִתְפַּלֵּל רַבּוֹ בְּחִינַת מֹשֶׁה יָהּ יוֹשִׁיעֲךָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת צַעֲקַת הוֹשַׁעְנָא הַרְבֵּה. וְהָבֵן הֵיטֵב מִזֶּה רְמָזִים לְעַצְמְךָ:

חלק סג

וְעִקַּר תִּקּוּן הַחוֹתָם הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי אֱמֶת, כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֱמֶת, כִּי עִקַּר כְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים הוּא אֱמֶת, שֶׁהוּא הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּה' יִתְבָּרַךְ וּבַצַּדִּיקִים, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ כַּמָּה פְּעָמִים בְּדִבְרֵנוּ. וְזֶה בְּחִינַת חוֹתָם עַל חוֹתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה, שֶׁהוּא חוֹתָם אֶחָד, וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ זֶה בְּחִינַת חוֹתָם ב' וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁבִּתְחִלָּה חוֹתְמִין הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת חוֹתָם אֶחָד

שֶׁהוּא אֱמֶת, לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת תָּמִיד, וְלִבְלִי לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל רַק לִהְיוֹת חָזָק לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה תָּמִיד, וְזֶה בְּחִינַת עַיִל וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם בָּזֶה יֵשׁ בְּחִינַת עַיִל וְנָפִיק רָצוֹא וְשׁוֹב, אֲבָל הַכֹּל בִּכְלַל הוּא בְּחִינַת עַיִל וְכַנַּ"ל, אֲבָל אַחַר-כָּךְ בְּסֵכוֹת מְתַקְּנִין בְּיוֹתֵר בְּחִינַת וְנָפִיק בְּכֹחַ הָעֲבוֹדָה וְהַתִּקּוּנִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁעָשׂוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וְכַנַּ"ל, וְאָז צְרִיכִין לַחְתֹּם הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת חוֹתָם ב' שֶׁעִקַּר הַחוֹתָם הוּא אֱמֶת וְכַנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי לִפְעָמִים יָכוֹל הָאָדָם לִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי הָאֱמֶת דַּיְקָא, כִּי יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁבֶּאֱמֶת קִלְקֵל הַרְבֵּה, וְגַם עַתָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, וְעַל-כֵּן מַסִּיתוֹ הַבַּעַל-דָּבָר בְּהָאֱמֶת שֶׁלּוֹ לִדְחוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כַּאֲשֶׁר נִשְׁמַע כַּדְּבָרִים הָאֵלּוּ בְּפֵרוּשׁ מִכַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁיָּצְאוּ מֵעוֹלָמָם לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי הָאֱמֶת הַזֶּה, אֲבָל כְּבָר גִּלּוּ לָנוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהָאֱמֶת לְאֲמִתּוֹ אֵינוֹ כֵּן. וְזֶה בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם הָרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהָעִקָּר הוּא לְקַיֵּם אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שֶׁאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת סְמוּכִין לַהּ' יִתְבָּרֵךְ וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁדִּבֵּר אַדְמוֹ"ר זַ"ל הַרְבֵּה בָּזֶה, שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִן הַחֵטְא, וַאֲפִלּוּ מִפְּגָם כָּל שֶׁהוּא, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲפִלּוּ אִם נִכְשַׁל כְּמוֹ שֶׁנִּכְשַׁל אֲפִלּוּ אֲלָפִים וּרְבָבוֹת פְּעָמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכָל עֵת וָרֶגַע חַסְדֵי ד' לֹא תָמוּ, וְיכוֹלִין בְּכָל עֵת לְקָרֵב עַצְמוֹ לַהּ' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי גָּדוֹל ה' מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר וְכוּ', וְיֵשׁ עִנְיָן שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר שִׂיחוֹת קְדוֹשׁוֹת אֵלּוּ בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְיוֹתֵר מִזֶּה דִּבֵּר עִמָּנוּ פֶּה אֶל פֶּה. וְזֶה עִקַּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, בְּחִינַת חוֹתָם ב' שֶׁל בְּחִינַת וְנָפִיק, בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁהוּא חוֹתָם עַל חוֹתָם שֶׁשּׁוֹמֵר הָאֱמֶת הָרִאשׁוֹן, בִּבְחִינַת הַשּׁוֹמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם (תְּהִלִּים קמו), כִּי גַּם הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִטְעֶה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל, וְכֵן בְּכַמָּה בְּחִינוֹת כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה:

חלק סד

גַּם כִּי כָּל הַמַּחְלֹקֶת עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת, הֵן הַמַּחְלֹקֶת שֶׁבֵּין הַנִּקְרָאִים חֲסִידִים וּכְשֵׁרִים, וּבִפְרַט הַמַּחְלֹקֶת שֶׁל כִּתּוֹת הַמְּחַקְּרִים הַנּוֹטִים לְדַרְכֵי הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת, הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם, כִּי הָאֱמֶת נַעֲשָׂה עֲדָרִים עֲדָרִים וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֶצְלוֹ הָאֱמֶת, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁמַּבִּיט לִפְעָמִים בְּסִפְרֵיהֶם שֶׁל הַמְּחַקְּרִים יִרְאֶה שֶׁדִּבּוּר אֱמֶת אֵינוֹ זֶה מִפִּיהֶם וְצוֹעֲקִים רַק אֱמֶת, אוֹי לָהֶם וּלְהָאֱמֶת הַמְעֻוָּת שֶׁלָּהֶם (וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן, וְהַרְבֵּה מִזֶּה מְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ שְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁצְּרִיכִין חוֹתָם עַל חוֹתָם, כִּי עִקַּר הַחוֹתָם הוּא אֱמֶת, וְהָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ שְׁמִירָה, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידֵיהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁמַּמְשִׁיכִין דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם אֶסַּק וְכוּ' וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁהוּא ב' בְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּעַיִל וְנָפִיק, שֶׁזֶּה נִגְמָר

בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא כַּנַ"ל, עַל-כֵּן נַעֲשָׂה אָז בְּחִינַת חוֹתָם עַל חוֹתָם וְכַנַ"ל. וְזֶה יָדוּעַ בַּכְּתָבִים שֶׁאֱמֶת הוּא בְּגִימַטְרִיָּא אהי"ה פְּעָמִים אהי"ה, כִּי עַתָּה עִקַּר הַתְּקוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת אהי"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַחוֹתָם שֶׁעוֹלֶה שִׁלְשָׁה פְּעָמִים אהי"ה בְּמִלּוּאוֹ כַּנַ"ל:

חלק סה

גַּם יְהוֹשֻׁעַ עִם הַחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת בְּגִימַטְרִיָּא מִשְׁנָה עִם הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת מִשְׁנָה תּוֹרָה, כִּי עִקַּר מִשְׁנָה תּוֹרָה הוּא לְהַכְנִיס קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר שָׁם רִבּוּי הָאַזְהָרוֹת שֶׁמַּזְהִיר שָׁם מֹשֶׁה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, וְעִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁקִּבֵּל הַתּוֹרָה מִמֹּשֶׁה שֶׁעַל-יָדוֹ עִקַּר הַמְשָׁכַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים מִשְׁנָה תּוֹרָה בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא וְכַנַ"ל:

וְעַל-כֵּן נֵעוֹרִין בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, לְתַקֵּן מִדַּת לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנָה בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, כִּי עִקַּר הַתְּקוּן שֶׁמֹּשֶׁה יָאִיר לִיהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת חַמָּה לְלְבָנָה וְכוּ' וְכַנַ"ל:

חלק סו

וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן שַׁבָּת, וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשִׁים שֶׁהַכְנָעַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מג) (מוּבָא בְּסֵפֶר מַיִם יְחֻזְקֵאל פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם כָּתַבְתָּ בַּתּוֹרָה זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְכוּ' וְכָתַבְתָּ זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק, הֵאֵיךְ יִתְקַיְּמוּ ב' זְכִירוֹת הַלָּלוּ? אָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֵינוֹ דּוֹמֶה וְכוּ' זֶה זָכוֹר לְקַדֵּשׁ, וְזֶה זָכוֹר לְהָרְגוֹ וּלְאַבְּדוֹ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. הֵינוּ כָּל הָעִנְיָן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁמְּבֹאָר שֶׁקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה תָּמִיד, כִּי זוֹכֶה בְּחַיָּיו לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַ"ל, וּבְכֹחוֹ הַגָּדוֹל לוֹחֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק לְהַכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבַּלֵּב שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׂמְאלִי וְכוּ' כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן מְחַבֵּר בַּמִּדְרָשׁ הַנַ"ל ב' זְכִירוֹת אֵלּוּ שֶׁל שַׁבָּת וְשֶׁל מְחִיַּת עֲמָלֵק (וְכַמּוּבָא גַּם בִּדְבָרֵנוּ לְעֵיל בְּאוֹת לב בְּעִנְיַן הַב' זְכִירוֹת עַיֵּן שָׁם), וּמַקְשֶׁה אֵיךְ יִתְקַיְּמוּ ב' זְכִירוֹת הָאֵלּוּ שֶׁל שַׁבָּת וְשֶׁל מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק, הֲלֹא בֶּאֱמֶת הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים זֶה מִזֶּה, כִּי הֲלֹא לְכְאוֹרָה הָיָה רָאוּי לִשְׁכֹּחַ לְגַמְרֵי עִנְיַן עֲמָלֵק כְּדֵי לְגָרֵשׁ קְלִפָּתוֹ וְזֻהֲמָתוֹ מֵהַלֵּב, רַק לִזְכֹּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא כְּלַל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה מֵשִׁיב הַמִּדְרָשׁ כִּפְשׁוּטוֹ:

אֵינוֹ דּוֹמֶה זֶה זָכוֹר לְקַדְּשׁוֹ וְזֶה זָכוֹר לְהָרְגוֹ וּלְאַבְּדוֹ. הֵינוּ כִּי בְּוַדַּאי הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר שְׁנֵיהֶם, קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּלְהַבְדִּיל מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק, כְּדֵי לְאַבֵּד וּלְעָקֹר זֵכֶר עֲמָלֵק עַל-יְדֵי זִכָּרוֹן קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּכָל עֵת כַּנַ"ל. כִּי זִכָּרוֹן מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק צְרִיכִין רַק לִזְכֹּר בִּשְׁבִיל לְעָקְרוֹ וּלְאַבְּדוֹ, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לִשְׁכֹּחַ וּלְהַעֲבִיר מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַהִרְהוּרִים וְכוּ' רַק עִקַּר הַזִּכָּרוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק הוּא כְּדֵי לְעָקְרוֹ שֶׁצְּרִיכִין

לְזָכֹר שֶׁעֲמָלֵק אוֹרֵב עַל הָאָדָם תָּמִיד. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בִּזְכִרוֹן קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה תָּמִיד, שֶׁבְּכֹחוֹ יֵשׁ לָנוּ גַּם-כֵּן תִּקְוָה תָּמִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא מֻחֲמַת שֶׁהֵם שְׁנֵי הֲפָכִים צְרִיכִים לְזוֹכְרָם הֵיטֵב כְּדֵי לַעֲקֹר קְלִפַּת עֲמָלֵק עַל-יְדֵי זִכְרוֹן קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק שֶׁבְּכֹחוֹ לוֹחֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְכוּ' וְכַנַּ"ל.:

וְכֵן מְבֹאָר בִּגְמָרָא שַׁבָּת פֶּרֶק כָּל כִּתְבֵי (דף קיח:) שֶׁהַכְנָעַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא כְּלַל הָרַע שֶׁל הָע' עַכּוּ"ם הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם:

אִלְמָלֹא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת רִאשׁוֹנָה לֹא שָׁלְטָה בָּהֶם אֻמָּה וְלָשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טז) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעָם לְלָקֹט וְכוּ', וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ (שָׁם יז) וַיָּבֹא עֲמָלֵק וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק סז

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּתָנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ פֶּרֶק כ"ו חֵלֶק א, מוּבָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּא פָּרָשַׁת כִּי תִשָּׂא, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם, ג' קְדֻשּׁוֹת הֵן, קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וְכוּ' וּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וּקְדֻשָּׁתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', מִכָּאן אָמְרוּ עֲתִידִין שְׁנֵיהֶם שֶׁל אוֹכְלֵי יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ כ"ד אַמּוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

כִּי כָּל אֵלּוּ הַג' קְדֻשּׁוֹת כְּלוּלִים יַחַד עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמַּמְשִׁיךְ וּמוֹדִיעַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עוֹלִין וְנִכְלָלִין קְדֻשַּׁת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשָׁן בִּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת שִׁין בַּת, שֶׁבְּחִינַת בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה בְּחִינַת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עוֹלָה לְמַעְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁין כְּלָלִיּוּת ג' קְדֻשּׁוֹת הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא בְּבְחִינַת סָגוֹל כַּנַּ"ל כְּלָלִיּוּת הַג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חִבֵּר לָזֶה מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה שְׁנֵיהֶם כַּמָּה אַמּוֹת לְרָעָתָן, בְּחִינַת שְׁנֵי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ (תְּהִלִּים ג), כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים שֶׁכְּלוּלוֹתָם עֲמָלֵק הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּפִי מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר כָּל אֶחָד כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת עֲמָלֵק בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְכִּיר מַפַּלְתָּם עַל-יְדֵי שְׁבִירַת שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא וְאָמַר:

מִכָּאן אָמְרוּ עֲתִידִין שְׁנֵיהֶם שֶׁל אוֹכְלֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ', שֶׁהוּא פְּלִיאָה גְּדוֹלָה לִכְאוֹרָה, כַּאֲשֶׁר תְּמִהוּ כָּל הַמְפָרְשִׁים. אַךְ עַל-פִּי דְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל יֵשׁ סְמִיכוּת נִפְלָא לְדִבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה. כִּי עִקַּר הוּא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁאָז מִתְחַבְּרִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם דּוֹדָהּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְכָה דּוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה וְכוּ', וְאָז נִכְלָלִין כָּל הַג' נְקוּדוֹת יַחַד וְנִשְׁלָם בְּחִינַת אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא

וְכוּ' כַּנַ"ל, וְעִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא הָאֲכִילָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רעז וּבְסִימָן נז לִקּוּטֵי חֵלֶק א), כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת יִקָּרֵה מְאֹד וְהוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מִתְחַבֵּר הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף וּמְחַיֵּין הַדָּם שֶׁבַּלֵּב וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאוֹת נא לְעֵיל בְּעִנְיַן אֲכִילַת עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן ל"ב שִׁנַּיִם כְּנֶגֶד ל"ב נְתִיבוֹת הַחָכְמָה, כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי הַל"ב שִׁנַּיִם שֶׁהֵם מְקַיְּמִין הַחִיּוּת שֶׁבַּלֵּב, וְעַל-כֵּן כָּל הַפְּגָמִים נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע שֶׁפָּגַם בְּבְחִינַת ל"ב, הַיְנוּ שֶׁהִגְבִּיר הַדָּם שֶׁבַּחָלָל הַשְּׂמָאלִי שֶׁבַּלֵּב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַל"ב נְתִיבוֹת חָכְמָה פְּגַם הַל"ב שִׁנַּיִם, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַ"ל. עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת דַּיְקָא עַל-יְדֵי אֲכִילַת ג' סְעוּדוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ג' נְקוּדוֹת כַּנַ"ל בְּאוֹת ד', כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת נִמְשָׁכִים הַל"ב נְתִיבוֹת חָכְמָה וְהַל"ב שִׁנַּיִם לוֹעֲסִין הַמַּאֲכָל שֶׁל שַׁבָּת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. וְאָז נִתְתַּקְּנִין הַדָּמִים שֶׁבַּלֵּב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּטוּל קְלִפַּת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הָרְשָׁעִים כַּנַ"ל.:

וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ הֵיטֵב מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים עַל-יְדֵי שִׁנֵּיהֶם דַּיְקָא לְמַעֲלַת שַׁבָּת, כִּי כָּל אֵלּוּ הָעוֹמְדִים נֶגֶד יִשְׂרָאֵל לְאָכְלָם וּלְבָלְעָם חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב) שָׁרְקוּ וַיַּחֲרְקוּ שֵׁן וְכוּ', יְהֵיֶה מַפַּלְתָּם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת דַּיְקָא שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק, שֶׁאָז עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַל"ב שִׁנַּיִם שֶׁהֵם כְּלֵי הָאֲכִילָה, שֶׁעַל-יָדָם נִזְדַּכֵּךְ הַדָּם שֶׁבַּלֵּב. וְכָל הַחוֹלְקִים עַל זֶה שֶׁהֵם קְלִפַּת עֲמָלֵק יִשְׁתַּרְבְּבוּ שִׁנֵּיהֶם דַּיְקָא, שֶׁזֶּה יִהְיֶה מַפַּלְתָּם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ הוּא הָאֲכִילָה שֶׁהִיא בַּשִּׁנַּיִם כַּנַ"ל, כִּי הַל"ב שִׁנַּיִם הֵם בְּחִינַת הָאָלֶף שֶׁל אָדָם וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם וְכַנַּ"ל בְּעִנְיַן אֲכִילַת עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּאוֹת נא הַנַּ"ל:

חלק סח

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן בְּשַׁבָּת וְנִלְמַד מִפָּסוּק (שְׁמוֹת כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן (פְּסָחִים קו). כִּי עִקַּר הַקִּדּוּשׁ הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל עַצְמוֹ, כְּדֵי לְקַדֵּשׁ אֶת כָּל הַנִּצוֹצוֹת וּנְפָשׁוֹת שֶׁנִּתְבַּרְרוּ בִּימֵי הַחֹל שֶׁעוֹלִין בִּכְנִיסַת שַׁבָּת כַּנַ"ל. וְעַתָּה מַמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם קְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים עַל הַכּוֹס 'וַיְכֻלּוּ' וּמַתְחִילִין 'יוֹם הַשִּׁשִּׁי וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְכוּ'', כִּי כָּל פָּרָשַׁת וַיְכֻלּוּ מְדַבֵּר מִזֶּה שֶׁבַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם, וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁבַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּשַׁבָּת כָּלְתָה וְנִגְמְרָה הַמְּלָאכָה עַל-יְדֵי הַשְּׁבִיתָה וְהַנִּיחָא שֶׁנִּמְשְׁכָה אָז עַל כָּל הַבְּרוּאִים, בְּחִינַת בָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה, שֶׁזֶּה כָּל שְׁלֵמוּת וּגְמַר וְתַכְלִית שֶׁל כָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, כַּמּוּבָא לְעֵיל מִפֵּרוּשׁ רַשִׁ"י שֶׁפֵּרֵשׁ עַל זֶה:

מַה הָיָה הָעוֹלָם חָסֵר מְנוּחָה וְכוּ', וְכָל זֶה אָנוּ מַזְכִּירִין בִּתְחִלַּת הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן, כִּי כָּל הַקִּדּוּשׁ הוּא בִּשְׁבִיל זֶה כִּדֵּי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת מְנוּחַת שַׁבָּת עַל כָּל הַמַּלְאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל שֶׁעָסַק בָּהֶם הָאָדָם, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים שֶׁעוֹלִים בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לְעֵת עֶרֶב בִּכְנִיסַת שַׁבָּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כִּדֵּי שֶׁיּוּכְלְלוּ בְּתַכְלִיתָם שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא תַּכְלִית שְׁמַיִם וְאָרֶץ, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן, כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁבֵּרוּר נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִזֶּהֲמַת יְמֵי הַחֹל, לְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת זֶה בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת יְהוֹשֵׁעַ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּכְנִיעִין הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׁמָאלִי שֶׁבַּלֵּב וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן דַּיְקָא, כִּי הַיַּיִן הוּא בְּבְחִינַת תִּגְבּוֹרֶת הַדָּמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סַנְהֶדְרִין ע) עַל פָּסוּק (מִשְׁלֵי כג) אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם, שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד מִשְׁתִּיַּת הַיַּיִן בִּפְרַט בִּימֵי הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְכַמְבֹאָר בְּפָסוּק זֶה, אַל תֵּרֶא וְכוּ', אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ עִתִּים שֶׁמִּצְוָה לִשְׁתּוֹת יַיִן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ עַל הַכּוֹס יַיִן דַּיְקָא. כִּי אָז בִּכְנִיסַת שַׁבָּת נִכְנָע הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׁמָאלִי וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָז הַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת זָכָה מְשַׂמְּחוֹ, בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ וְכוּ', וְאָז דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַיַּיִן שֶׁמְּקַדְּשִׁין עָלָיו מַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה עַל כָּל הַנִּצוֹצוֹת הַנַּ"ל שֶׁעוֹלִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר עֲלִיָּתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת מה).:

כִּי עֲמָלֵק בְּחִינַת עֲכִירַת הַדָּמִים הוּא בְּחִינַת עַצְבוּת שֶׁמִּמֶּשׁ הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁכְּלוּלוֹתָה הוּא תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל, בְּחִינַת אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ (דְּבָרִים כה), וּבַחֹל קָשָׁה לְהַכְנִיעוֹ עַל-יְדֵי הַיַּיִן, כִּי רֹב הָעוֹלָם אֵינָם זוֹכִין לְיַיִן הַמְשַׂמֵּחַ וַאֲזַי לֹא זָכָה מְשַׂמְּמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. אֲבָל בִּכְנִיסַת שַׁבָּת צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ שִׂמְחַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל-יְדֵי הַכּוֹס יַיִן דַּיְקָא שֶׁמְּקַדְּשִׁין עָלָיו, כִּי אָז הַיַּיִן בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה עַל הַדָּמִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּצוֹצוֹת שֶׁעוֹלִין אָז וְאָז מִתְלַהֵב עַל-יְדֵי הַדָּמִים שֶׁבַּלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי בְּרִשְׁפֵּי שַׁלְהֶבֶת יָהּ וְנִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל כָּל הַנִּצוֹצוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה כָּל תַּכְלִיתָם כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת לה, עֲרָכִין יא). כִּי עִקַּר עֲלִיָּתָם עַל-יְדֵי שִׁיר וְשֶׁבַח לַה' יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה בְּחִינַת מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּכְלִית שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, שֶׁאָז יִזְכּוּ לְיַיִן הַמְּשֻׁמָּר וּכְדֵיִן יִתְעַר שִׁיר בְּעַלְמָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּן י דַּף כד):

כִּי עִקַּר תַּכְלִית תִּקּוּן כָּל הַמַּלְאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה עַל כָּל הַל"ט

מְלָאכוֹת שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, כִּי ל"ט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גַּמְרִינָן כַּמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהַמְּרַגְּלִים פָּגְמוּ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי שֶׁהוֹצִיאוּ דִּבָּה עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁאָז נִגְזַר חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (תַּעֲנִית כט) אַתֶּם בְּכִיתֶם וְכוּ', וְעַל-כֵּן כָּל פְּגָמָם הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הָעֲנָבִים שֶׁהוּא פְּגַם הַיַּיִן שֶׁבָּזֶה פָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פָּרָשָׁה יט) סָחֲטָה עֲנָבִים וְנָתְנָה לוֹ. וְכֵן נֹחַ נִכְשַׁל בָּזֶה בִּיצִיאָתוֹ מִן הַתֵּבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַמְרַגְּלִים רָבָם נָטְלוּ אֶשְׁכֹּל עֲנָבִים וְכוּ', וּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר יג) וְהַיָּמִים יְמֵי בִכּוּרֵי עֲנָבִים, כִּי כָּל מִכְשׁוֹל חֶטְאָם הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲנָבִים שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶם יַיִן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוּ בְּדַעְתָּם וְאָמְרוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְבּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר טָעוּתָם הָיָה עַל-יְדֵי קִלְפַּת עֲמָלֵק, כִּי הָיָה לָהֶם דַּעַת גָּדוֹל וְרָאוּ שֶׁעֲמָלֵק הוּא קְלִפָּה חֲזָקָה מְאֹד מְאֹד וְלֹא הִתְגַּבְּרוּ לְבַטֵּל דַּעְתָּם נֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁאֲפִלּוּ-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעוֹ וּלְעוֹקְרוֹ, וְעַל-כֵּן הִפְחִידוּ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי עֲמָלֵק דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בַּמִּדְבָּר רַבָּא פָּרָשָׁה טז). וְעַל-כֵּן נִכְשְׁלוּ עַל-יְדֵי אֶשְׁכֹּל עֲנָבִים דַּיְקָא, כִּי שָׁם בַּעֲנָבִים בְּחִינַת יַיִן נָאֶחָז יוֹתֵר קִלְפַּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת עֲנָבֵימוֹ עִנְבֵי רוֹשׁ אַשְׁכְּלוֹת מְרוֹרוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּגֻבּוֹרֶת הַדְּמִים:

וִיהוֹשֻׁעַ נִצַּל מֵעֲצַת מְרַגְּלִים בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כִּי יְהוֹשֻׁעַ מַכְנִיעַ וּמַכְרִית קִלְפַּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן לֹא נִכְשַׁל עַל-יְדֵי הָעֲנָבִים הַנַּ"ל שֶׁל הַמְּרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אַדְרַבָּא זָכָה לְהַכְנִיס אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן בְּקִדּוּשׁ שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת הָאָרַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן דַּיְקָא, כִּי אָז הַיַּיִן בְּקִדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי יְהוֹשֻׁעַ זָכָה לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁל הַדָּם שֶׁבַּחֲלָל הַשְּׁמָאלִי, וְאָז הַיַּיִן בְּקִדֻּשָּׁה בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ בְּחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים שֶׁאָז הוּא עִקַּר כְּרִיתַת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, עַל-כֵּן אָז הוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהִשְׁתַּכֵּר בְּיַיִן, כִּי אָז מַכְנִיעִין עֲמָלֵק עַל-יְדֵי הַיַּיִן דַּיְקָא שֶׁזּוֹכִין לְשִׂמְחָה עַל-יָדוֹ, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת ע' תֵּיבִין שֶׁל הַקִּדּוּשׁ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָע' עַכּוּ"ם שֶׁכְּלוּתָם עֲמָלֵק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָע' שֶׁל עֲמָלֵק שֶׁנִּכְנָעִין עַל-יְדֵי הַיַּיִן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַקִּדּוּשׁ שֶׁעוֹלֶה שִׁבְעִים כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן, דְּהַיְנוּ קִדּוּשׁ, וְגַם דָּרְשׁוּ מִזֶּה זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, כִּי הַיְנוּ הַךְ, כִּי עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ בְּחִינַת זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה עַל כָּל הָעוּבְדוֹת וְהַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר אֶת הַשַּׁבָּת מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת

בְּכָל שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל כָּל יְמֵי הַחֹל, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַמְּשָׁכַת קְדֻשָּׁה זֹאת הוּא עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן וְכַנַּ"ל:

חלק סט

וְהִנֵּה דְּבָרֵנוּ מְיֻסָּדִים עַל מַה שֶּׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּאוֹת ד', וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

וּכְשֶׁרוֹצֶה אָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת הַיְנוּ בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

זַכְאָה מַאן דְּעַיֵּל וְנָפִיק, וְזֶה בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה בְּחִינַת עַיֵּל בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא, וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ בְּחִינַת וְנָפִיק בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב וְכוּ' עַד כָּאן. עַיֵּן שָׁם בְּסוֹפוֹ בְּסוֹד כַּוָּנוֹת אֲלוּל שֶׁמְּבֹאָר שָׁם הַפֵּרוּשׁ הַפָּשׁוּט שֶׁהָעִקָּר שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב צָרִיךְ לַחְגֹּר מָתְנָיו שֶׁיְּחַזֵּק עַצְמוֹ בְּדַרְכֵי ה' תָּמִיד בְּכָל מַה שֶּׁיֵּעָבֵר עָלָיו וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בִּדְבָרֵנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁדִּבַּרְנוּ בָּזֶה בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת, וּבְכַמָּה עֵצוֹת נוֹרָאוֹת לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, וְהָעִקָּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכוּ'. וְזֶהוּ כְּלַל דְּבָרֵינוּ בְּכָל הַהֲלָכָה הַזֹּאת לְחַזֵּק עַצְמֵנוּ עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ זוֹכִים לְקַבֵּל שַׁבָּת, וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה עַצְמֵנוּ תָּמִיד בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת וְכוּ', וְהָא בְּהָא תְּלֵיָא, כָּל מַה שֶּׁמַּאֲמִינִים יוֹתֵר בְּהַצַּדִּיק וּמְקָרְבִין עַצְמָן אֵלָיו יוֹתֵר, זוֹכִין יוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וְכֵן עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה זוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּקִיאוּת בְּהֲלָכָה הַנַּ"ל לְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר כָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁמִּתְקַבְּצִין יַחַד וְכוּ', כִּי עִקַּר דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי אֱלוּל וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וְכוּ' וְכָל עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַכֹּל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה אֵלּוּ בָּעוֹלָם בְּאֹפֶן שֶׁיְּזַכּוּ יִשְׂרָאֵל לִתְשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּתְקָרֵב הַגְּאֻלָּה מְגֻלּוֹת הָאָרוֹךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָרַךְ עָלֵינוּ מְאֹד מְאֹד וְאֵי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל קְצוֹ, כִּי הוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת, אֲבָל מִבֹּאר בִּגְמָרָא וּבְכָל הַמִּדְרָשִׁים שֶׁעִקְּרוֹ תְּלוּי בִּתְשׁוּבָה, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מִתְיַגְּעִים רַק לְהַמְשִׁיךְ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל בָּעוֹלָם, בְּאֹפֶן שֶׁיְּזַכּוּ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים וְהַנּוֹפְלִים מְאֹד לְהִתְחַזֵּק בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל. כִּי עַתָּה אֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה מֵאִתָּנוּ כִּי אִם הִתְעוֹרְרוּת מְעַט, כַּמְבֹאָר הַרְבֵּה בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְבַקֵּשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּפְתְּחוּ בַּתְּשׁוּבָה כְּעֵינָא דְּמַחְטָא וַאֲנָא אֶפְתַּח לְהוֹן תַּרְעִין רַבְרְבִין וְכוּ', אֲבָל גַּם זֶה הַמְּעַט דְּמְעַט קָשֶׁה מְאֹד לְהַתְחִיל כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל לְחַזֵּק אֶת כָּל הָרוֹצֶה לָשׁוּב בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכוּ':

וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּזֹהַר חָדָשׁ בְּעִנְיַן תֵּבַת נֹחַ (עַיֵּן שָׁם בְּפָרָשַׁת נֹחַ בְּדַף כד כה דְּפוּס סְלַאוויטָא), מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם שֶׁנֹּחַ לֹא בִּקֵּשׁ עַל דּוֹרוֹ, וְאַחַר שֶׁיָּצָא מֵהַתֵּבָה וְרָאָה כָּל הָעוֹלָם חָרֵב הִתְחִיל לְבַכּוֹת עָלָיו וְכוּ', וְהֵשִׁיבוּ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא:

רַעְיָא שַׁטְיָא כְּעָן אֲמָרִית דָּא וְלֹא מִקֹּדֶם וְכוּ', כֵּיוָן דַּחֲזָא נֹחַ כָּךְ הִקְרִיב עֲלָוָון וְקָרְבָּנִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם מַעֲלַת מִשֶּׁה רַבֵּנוּ שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וְהִצִּילָם וְכוּ' וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה לֹא בִּקֵּשׁ נֹחַ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ כִּי אֶפְלּוּ הוּא לֹא חָשַׁב בְּלִבּוֹ שֶׁיִּמָּלֵט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם שֶׁמַּאֲרִיךְ כַּמָּה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא רוֹצֶה שֶׁיְּבַקְּשׁוּ רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', אֶפְלּוּ אִם הֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם וְכוּ', וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הָעוֹרֵב זֶה דָּוִד שֶׁהָיָה קוֹרֵא תָּמִיד כְּעוֹרֵב וְכוּ', וּמַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם עַל פָּסוּק (שָׁם) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה עַד וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַפְּגַם שֶׁל נֹחַ וְתִקּוּנוֹ הַכֹּל הוּא בְּעִנְיַן בְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁלֹּא הָיָה בָּקִי בַּהֲלָכָה זֹאת שֶׁל דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה כְּמוֹ מֹשֶׁה וְהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל בִּבְקִיאוּת נִפְלָא מְאֹד, כִּי נֹחַ הָיָה צַדִּיק תָּמִים, אֲבָל לֹא הִשִּׂיג שֶׁאֶפְשָׁר לָצֵאת וּלְהוֹרִיד עַצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל עַל רְשָׁעִים כָּאֵלּוּ לַעֲסֹק עִמָּהֶם לְמָצוֹא בָּהֶם אֵיזֶה זְכוּת וּלְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם וּלְעוֹרְרָם בְּאֵיזֶה נְקוּדָה טוֹבָה וְכוּ' שֶׁבְּכָל זֶה עָסַק מֹשֶׁה וְהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁאַחֲרָיו בִּיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת, שֶׁכָּל זֶה כָּלוּל בִּבְחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּעֵיֵּל וְנָפִיק, וְעַל-כֵּן סָבַר הַלְוַאי שֶׁיִּצְטָרֵךְ אֶת עַצְמוֹ וְכוּ' כִּי לֹא הִשִּׂיג רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ עַד הֵיכָן הֵם מַגִּיעִים, וְעַל-כֵּן הֶכְרַח לְכָנֵס אֶל הַתֵּבָה לְהִתְחַבֵּא עַצְמוֹ שָׁם לְהִנָּצֵל כִּי תֵּבַת נֹחַ נִבְנָה וְנַעֲשָׂה בְּחָכְמָה וּקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד, כִּי הָיָה כַּוָּנוֹת עֲמוּקוֹת בְּגוֹבְהָהּ וְאָרְכָּהּ וְרָחְבָּהּ, וּבְכָל בְּנָיָנָהּ כְּמֹבֹאָר בַּתּוֹרָה כָּל פְּרָטֵי עֲשִׂיָּתָהּ, וְהִיא מְרֻמֶּזֶת עַל תְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין בְּיוֹם כִּפּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּן כא דַּף נד) תֵּבַת נֹחַ דָּא יוֹם כִּפּוּר, וְכֵן אִיתָא שָׁם:

וְתָנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי דָּא תִּשְׁרֵי, וְכֵן מְבֹאָר בְּכַמָּה סְפָרִים שֶׁתֵּבַת נֹחַ הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים וְהַתֵּבוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִין וּמִתְחַנְּנִין וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּל כְּנִיסַת נֹחַ אֶל הַתֵּבָה זֶה בְּחִינַת עֵיֵּל, שֶׁמֻּחְמָת שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ עִם הָעוֹלָם, כִּי לֹא הָיָה בָּקִי בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל, וְהָעִקָּר שֶׁלֹּא הָיָה בָּקִי בִּבְחִינַת וְנָפִיק, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּקִיאוּת וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן צִוָּהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּכָּנֵס לְתוֹךְ הַתֵּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵיֵּל וְשָׁם יִסְתִּיר עַצְמוֹ עִם כָּל בָּנָיו וְעִם כָּל מִינֵי חַיּוֹת וְעוֹפוֹת וּצְמָחִים וְכוּ' בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן כְּמוֹ שֶׁהֶצְרַךְ לְצִוּוּי מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִכָּנֵס אֶל הַתֵּבָה, כְּמוֹ כֵן הֶכְרַח לְהִצְטַוּוֹת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָצֵאת מֵהַתֵּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּפָּרָשָׁה:

וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל נֹחַ וְכוּ' צֵא מִן הַתֵּבָה, שֶׁהֻצְרַךְ לְהִצְטַוּוֹת עַל הַיְצִיאָה מִן הַתֵּבָה, כִּי יְצִיאָתוֹ מִן הַתֵּבָה זֶה בְּחִינַת וְנָפִיק, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהִסְתִּיר עַצְמוֹ בְּהַתֵּבָה עַד שֶׁנִּמְתַּק הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁל דֹּר הַמַּבּוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת נֹחַ וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה רִחֵם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל עוֹלָמוֹ וְצִוָּהוּ לָצֵאת מִן הַתֵּבָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְנָפִיק הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּתִיב:

הוֹצֵא מִן הַתֵּבָה, וְקָרִינָן, הַיְצֵא, וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י:

אֱמֹר לָהֶם שֶׁיֵּצְאוּ, וְאִם לֹא יִרְצוּ הוֹצִיאֵם בְּעַל-כָּרְחָם. מוּבָן מִזֶּה שֶׁלֹּא רָצוּ בִּרְצוֹנָם לָצֵאת מִן הַתֵּבָה. וְזֶה רֶמֶז עַל כָּל מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּעִנְיָן זֶה, שֶׁבְּוַדַּאי מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב הָיָה מֻרְצֶה שֶׁיַּנִּיחוּהוּ לֵישֵׁב תָּמִיד בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וּמְסַבֵּב עִם הָאָדָם שֶׁמֻּכְרָח כַּמָּה פְּעָמִים לָצֵאת מֵהַבֵּית-הַמִּדְרָשׁ לַעֲסֹק בְּצָרְכֵי הַגּוּף וּפַרְנָסָה וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת וְנָפִיק, וְזֶה קָשֶׁה עַל הָאָדָם מְאֹד, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, אֲבָל לֹא סַגִּי בְּלַאו הָכֵי. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁבְּנֵי הַתֵּבָה לֹא רָצוּ לָצֵאת מֵהַתֵּבָה כִּי אִם בִּגְזֵרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאָמַר לָהֶם לָצֵאת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁהָאָדָם יַעֲבֹד אוֹתוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא, שֶׁהוּא בִּכְלָלוֹ בְּחִינַת וְנָפִיק כְּנֶגֶד הָעוֹלָמוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְעַל-כֵּן גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם הַהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ בִּבְחִינַת עֵילָּ וְנָפִיק דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב הַנַּ"ל, שֶׁמְּבֹרָר בְּזֹהַר חָדָשׁ שֶׁזֶּהוּ דָּוִד שֶׁהָיָה קוֹרֵא תָּמִיד כְּעוֹרֵב וְכוּ' וְשִׁלְּחָהוּ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מִמַּלְכוּתוֹ וְהוֹצִיאוֹ מִבֵּיתוֹ, וּמַה כְּתִיב בֵּיהּ:

וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב, דִּכְתִיב (שְׁמוּאֵל ב, טו) וְדָוִד עוֹלֶה בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים הוֹלֵךְ וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי, הָיָה יוֹצֵא וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה וְהִתְוַדָּה עַל חַטֹּאתָיו וּמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם וְכוּ' עַד יְבוֹשֶׁת הַמַּיִם וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּפָרֵשׁ וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה ג' פְּעָמִים, שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַגָּלֻיּוֹת עַד הַגְּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו:

וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מִתְאָרֵךְ הַגְּלוּת הַזֶּה כָּל-כָּךְ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יִתְבָּרַךְ מְזַמֵּן וּמְחַכֶּה אֻמְתַּי תָּשׁוּב, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ע

וְעַל-כֵּן הָיָה כָּל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי קֶשֶׁת הַבְּרִית שֶׁהִבְטִיחוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (בְּרֵאשִׁית ט) אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן. קֶשֶׁת הַבְּרִית זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁתּוֹקְעִין בּוֹ בַּשּׁוֹפָר תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, שֶׁסִּימָנָם קש"ת, כַּמּוּבָא בְּדִבָּרָיו זַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיִּקְרָא טו, פִּינְחָס רטו). וְזֶה בְּחִינַת קְרֻבַּת שַׁבָּת שֶׁהַג' סְעוּדוֹת הֵם בִּבְחִינַת ג' קוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל. הַיְנוּ

שֶׁהִבְטִיחוֹ שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל מְאֹד, בְּחִינַת וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ, גַּם אָז וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן, שֶׁעַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁת הַבְּרִית, יַמְשִׁיךְ קְרֻשַּׁת שַׁבָּת עַל-יְדֵי הַקְּבוּץ שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז תּוֹקְעִין בַּשּׁוֹפָר הַקּוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁסִּימָנָם קש"ת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קִיּוּם הַקְּבוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כז) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהַנִּדָּחִים וְכוּ', וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל בָּעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל בְּעֵיל וְנָפִיק לְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁמְּחַכֶּה לָהֶם שֶׁיְּשׁוּבוּ עַל-כָּל-פָּנִים כְּעֵינָא דְמַחְטָא וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּזוֹהַר חָדָשׁ הַנַּ"ל, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

וְאִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַפְתְּחַת תְּשׁוּבָה כְּעֵינָא דְמַחְטָא אֲנָא אֶפְתַּח לָהּ תַּרְעִין רַבְרְבִין. אֲבָל גַּם זֹאת הַמַּעַט תְּשׁוּבָה כְּעֵינָא דְמַחְטָא קָשֶׁה מְאֹד מֵעֹצֶם הִתְגָּרוּת הַבַּעַל-דָּבָר, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמַּפִּילוֹ בְּכָל פַּעַם וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁת הַבְּרִית וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַבְטִיחוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְנֹחַ בָּזֶה שֶׁלֹּא יִדְאַג בִּיצִיאָתוֹ מֵהַתֵּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת וְנָפִיק, כִּי בַּמֶּה יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, כִּי רָאָה וְהֵבִין גֹּדֶל הִתְגָּרוּת הַיֵּצֶר-הָרָע וְכוּ', אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחוֹ בְּקֶשֶׁת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיךְ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל עַד שֶׁתָּבֹא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

חלק עא

וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין בִּבְרָכַת זִכְרוֹנוֹת (בִּתְפִלַּת מוּסָף לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה) בִּתְחִלָּתוֹ עִנְיַן נֹחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

וְגַם אֶת נֹחַ בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ בַּהֲבִיאֲךָ אֶת מֵי הַמַּבּוּל וְכוּ', עַל-כֵּן זִכְרוֹנוֹ בָּא לְפָנֶיךָ וְכוּ', כִּי מַזְכִּירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עֹצֶם חַסְדּוֹ וְרַחֲמָיו אֵיךְ הוּא חָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁגַּם בִּימֵי נֹחַ שֶׁהָיָה חֹשֶׁךְ כָּזֶה בָּעוֹלָם וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן זָכַר אֶת נֹחַ וְהוֹצִיאוֹ מִן הַתֵּבָה וְהִבְטִיחוֹ לְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי קֶשֶׁת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עַתָּה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ שֶׁהָיוּ הָאָבוֹת בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמַּזְכִּירִין זְכוּתָם אַחַר-כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְכוּ'. וּכְבָר הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ', וּכְבָר הָיוּ צַדִּיקִים כָּאֵלּוּ בָּעוֹלָם שֶׁגִּלּוּ לָנוּ קְרֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּמַעֲלַת הַקְּבוּץ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', עַל-כֵּן עַתָּה רָאוּי לוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֹּר אֶת בְּרִיתוֹ בִּזְכוּת כָּל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים וְיַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה

הַנַּ"ל בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו, וְהוּא יָשׁוּב אֵלֵינוּ עַד שֶׁיִּקָּרֵב קֵץ הַגְּאֻלָּה מְהֵרָה וְכַנַּ"ל (וְעַיֵּן לְעֵיל מִזֶּה בְּאוֹת מח):

חלק עב

וְזֶה בְּחִינַת עֵרוּבֵי תְּחוּמִין, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁמַּנִּיחִין סְעוּדַת שַׁבָּת מִשָּׁם מַתְחִיל הַתְּחוּם שַׁבָּת, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁשַּׁבָּת בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת שְׁנֵי בְּקִיאוּת הַנַּ"ל בָּקִי בְּעֵיֶּל בָּקִי בְּנָפִיק וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה בְּחִינַת ב' אֶלְפִּין הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה נַעֲשָׂה אֶלֶ"ף וְכוּ', כִּי עִקַּר הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי וְנִזְהָר מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יֵצֵא חַס וְשָׁלוֹם חוּץ לִתְחוּם שַׁבָּת, חוּץ לִגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה. כִּי כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו יִהְיֶה נִזְהָר וְנִשְׁמָר בְּנַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לְגַמְרֵי וְלֹא יֵצֵא חוּץ לַתְּחוּם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעַל כָּל אָדָם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו הַרְבֵּה הַרְבֵּה, וּבִפְרָט מִי שֶׁכְּבָר חָטָא וְנִכְשַׁל כְּמוֹ שֶׁנִּכְשַׁל בַּעֲוֹונוֹתָיו הָרַבִּים שֶׁכְּשֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב וּלְכָנֵס בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁעָלָיו מִתְגָּרִין הַמְּצוּלוֹת יָם מְאֹד שֶׁהֵם הִרְהוּרִים מְגוּנִים וְזָרִים מְאֹד וְכוּ', וְכַמּוּבָן מִזֶּה בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, וְכַמְּבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בִּכְמָה מְקוֹמוֹת. וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לִבְלִי לִפֹּל לְגַמְרֵי מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו וְאִי אֶפְשָׁר לְבַאֵר בְּפֵרְטִיּוּת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי רַבּוּ הַשִּׁנּוּיִים אֲפִלּוּ בְּאָדָם אֶחָד, אַךְ הַכֹּל כָּלוּל בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים הַנַּ"ל שֶׁקָּרָא עִנְיָן זֶה בְּשֵׁם בָּקִי שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה זֹאת מְאֹד, בָּקִי בָּרְצוֹא וּבָעֵיֶל לְפִי בְּחִינָתוֹ בָּקִי בְּשׁוּב וּבְנָפִיק לְפִי בְּחִינָתוֹ, וּלְקַיֵּם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ וְכוּ' וְכַמְּבֹאָר שִׂיחוֹת אֵלּוּ וְעֵצוֹת עֲמוּקוֹת לָזֶה בְּסִפְרֵנוּ אֲשֶׁרֵי שֶׁיֹּאחַז בָּם. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין בְּחִינַת דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁמַּנִּיחִין שְׁעוּר סְעוּדַת שַׁבָּת כְּפִי מַה שֶּׁשִּׁיעֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִשָּׁם מַתְחִיל הַתְּחוּם שַׁבָּת, כִּי שָׁם קָנָה שְׁבִיתָה. כִּי עִקַּר קִנְיַת שְׁבִיתַת שַׁבָּת הוּא עַל-יְדֵי סְעוּדַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בְּסִימָן רעז לִקּוּטֵי חֵלֶק א בְּהַתּוֹרָה 'צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרַח', שֶׁעִקַּר דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה כּוֹבְשִׁין אוֹתוֹ וּמַרְחִיבִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, בִּבְחִינַת דּוֹךְ בְּכָכֵי וְתִשְׁכַּח בְּנַגְרֵי וְכוּ' (שַׁבָּת קנב), עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר דֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעוֹשֶׂה הַצַּדִּיק וְכוּ' כַּמְּרוּמָז שָׁם, הוּא דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ עֵצוֹת וּדְרָכִים וְהִתְחַזְּקוּת וְכוּ' בְּאֹפֶן שֶׁהַכֹּל יָשׁוּבוּ לַה' אֲפִלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹחַ מְאֹד, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם חֲפֵצִים לָשׁוּב לַה' שֶׁכֻּלָּם יִזְכּוּ בִּרְבוֹת הַיָּמִים לָשׁוּב עַל-יְדֵי דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם עַיֵּן שָׁם:

חלק עג

וְעִקַּר תְּחוּם שַׁבָּת נִלְמַד מִמַּחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה י"ב מִיל, וְעַל-כֵּן מִדְּאוֹרַיְתָא תְּחוּם שַׁבָּת י"ב מִיל, אַךְ חָכְמֵינוּ זַ"ל תִּקְנוּ שֶׁיִּהְיֶה רַק אַלְפַּיִם אַמָּה, מֻחְמַת שֶׁרָאוּ הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת בַּגְּלוּת מְאֹד כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, וְגַם אֵלּוּ הָאַלְפַּיִם אַמָּה הוּא הַשִּׁעוּר שֶׁהָיָה בֵּין הָאָרוֹן וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ ג) אַךְ רָחוֹק יִהְיֶה בֵּינֵיכֶם וּבֵינָיו כְּאַלְפַּיִם אַמָּה, וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י:

כְּשִׁעוּר תְּחוּם שַׁבָּת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לֵילֵךְ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם הוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, וְכָל מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הָיָה עִם הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן שֶׁהָיָה יְהוֹשֻׁעַ לוֹחֵם עִמּוֹ בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יַפִּיל אוֹתָם עֲמָלֵק לְגַמְרֵי כִּרְצוֹנוֹ הָרַע. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה) וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחְשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְכוּ', רַק יְשִׁיבֵם בְּתִשׁוּבָה וְיִכְנִיסֵם בִּגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה שָׁם הָאֹהֶל מוֹעֵד וְהָאָרוֹן שֶׁמִּשָּׁם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה אֲלֵיהֶם. כִּי כָּל מִי שֶׁרָחוֹק יוֹתֵר צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו הַקְּדֻשָּׁה וְהַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְקָדוֹשׁ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, וּקְצָת מִזֶּה מְבֹאָר לְעֵיל, עַל-כֵּן שִׁעוּר תְּחוּם שַׁבָּת הוּא נִלְמַד מִמַּחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר תְּחוּם שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל, הוּא שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד לְשָׁאֵר קַיָּם בְּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יוּכַל בְּחִינַת עֲמָלֵק לְהַשְׁלִיכוֹ חַס וְשָׁלוֹם מִשָּׁם, רַק יִתְגַּבֵּר תָּמִיד לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּצַדִּיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידֵיהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ שֶׁהֵם לוֹחֲמִים מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר כְּדֵי לְשׁוּב וְלִבְנוֹת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וּלְהַחֲזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק עד

וְזֶהוּ גַּם-כֵּן בְּחִינַת עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָעֵרוּב הוּא גַּם-כֵּן עַל-יְדֵי סְעוּדַת שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִין בִּסְעוּדַת שַׁבָּת עַל-יְדֵי זֶה מַתִּירִין לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת זֶה לָזֶה וּבְלֹא עֵרוּב אֲסוּרִין לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס מֵרְשׁוּת אֶחָד לַחֲבֵרוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם רְשׁוּת הַיָּחִיד. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכְּלַל אִסּוּר הַל"ט מְלָאכוֹת בְּשַׁבָּת הֵם בְּחִינַת הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל (בְּאוֹת לָמֶד), וְרַבּוֹתֵינוּ זַ"ל הֶחְמִירוּ שֶׁאֲפִלּוּ מֵרְשׁוּת זֶה לָזֶה אָסוּר גַּם-כֵּן לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא. וְכָל זֶה בִּשְׁבִיל תִּקּוּן בְּחִינַת הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה כָּל אִסּוּר הוֹצָאָה כַּנַּ"ל (בְּאוֹת הַנַּ"ל). כִּי כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְזָהֵר בְּעֵיל וּבְנָפִיק שֶׁלֹּא לָצֵאת מֵהַגְּבוּל שֶׁלּוֹ וְכֵן שֶׁלֹּא יַהֲרֹס לַעֲלוֹת אֶת ה' לִפְנִים מֵהַגְּבוּל שֶׁלּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּקִי בְּעֵיל בָּקִי בְּנָפִיק וְכוּ' כַּנַּ"ל, כֵּן צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יַהֲרֹס לִכְנֹס בִּגְבוּל חֲבֵרוֹ, בֵּין בִּבְחִינַת עֵיל וּבֵין בִּבְחִינַת וְנָפִיק. כִּי בִּבְחִינַת וְנָפִיק בְּוַדַּאי חִלִּילָה וְחִלִּילָה שֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל חֲבֵרוֹ לוֹמַר שֶׁיַּעֲשֶׂה כְּמַעֲשָׂיו חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יוּכַל לְאַבֵּד עוֹלָמוֹ כְּרֶגַע חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל זֶה הִזְהִיר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בִּתְחִלַּת סִפְרוֹ (תְּהִלִּים א) אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים

וְכוּ' עַד וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב. כִּי יְדוּעַ כַּמָּה מוֹרִידִין וּמַפִּילִין אֶת הָאָדָם לֵיצָנֵי הַדּוֹר, וּבִפְרַט הַלֵּצִים הַמְכַנִּים עַצְמָם בְּשֵׁם כְּשֵׁרִים וַחֲסִידִים וְכוּ', הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצִּיל וְיִשְׁמֹר אֶת יִשְׂרָאֵל מֵהֶם וּמֵהֲמוֹנָם. אַךְ אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת עֵיל צְרִיכִין גַּם-כֵּן לִהְיוֹת בָּקִי מְאֹד לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל חֲבֵרוֹ שֶׁנִּרְאֶה לוֹ שֶׁהוּא צַדִּיק וְיָשָׁר וְכָשֵׁר כְּנֶגְדּוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי הוּא טוֹב לְקַנֵּא אֶת חֲבֵרוֹ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם, בִּבְחִינַת קִנְאַת סוֹפְרִים תַּרְבֶּה חָכְמָה (בָּבָא בַּתְרָא כא), אֲבָל יֵשׁ בָּזֶה בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָּם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָּם (הוֹשֵׁעַ יד), כִּי הַרְבֵּה נוֹפְלִים עַל-יְדֵי זֶה, כִּי מִתְקַנְּאִים בַּחֲבֵרָיו שֶׁנִּרְאֶה לוֹ שֶׁהֵם צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים כְּנֶגְדּוֹ הַרְבֵּה, וְעַל-יְדֵי קִנְאָתוֹ בָּהֶם נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי, כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו כָּל זֶה. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל דַּרְכֵי חֲלִישׁוּת הַדַּעַת שֶׁמַּפִּיל הַבַּעַל-דָּבָר עַל הָאָדָם עַל-יְדֵי זֶה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְלִי לִהְיוֹת סָכָל וָפֶתִי רַק לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה, שֶׁיִּהְיֶה קִנְאָתוֹ בַּחֲבֵרָיו הַטּוֹבִים מִמֶּנּוּ לְטוֹבָה וְלֹא לְרָעָה, לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא לְהִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמְּרֻמָּז בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הֶחָכָם וְהַתַּם, שֶׁהֵשִׁיב הַתַּם:

זֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ וְזֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלִּי, וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּדִבְּרֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁאֲפִלּוּ מֵרְשׁוּת אֶחָד לַחֲבֵרוֹ אָסוּר לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא יִפְגֹּם בִּבְחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי סְעוּדַת שַׁבָּת שֶׁהוּא הָעֵרוּב שֶׁמַּנִּיחִין, כִּי עַל-יְדֵי סְעוּדַת שַׁבָּת נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל, וְאָז מֻתָּרִין לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס מִבַּיִת לְבַיִת שֶׁבָּחָצֵר. כִּי כְּבָר תִּקְנוּ בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל, וְאָז יִהְיֶה הִתְחַבְּרוּת הָרְשׁוּיוֹת שֶׁבֵּינוֹ לַחֲבֵרוֹ רַק לְטוֹבָה וְלֹא לְרָעָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּתְחַבְּרוּ וְיִתְקָרְבוּ זֶה לָזֶה בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם שֶׁיִּלְמַד אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ לְטוֹבָה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא לְהִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי זֶה, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה הַנַּ"ל שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי סְעוּדַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֵרוּב שֶׁמַּנִּיחִין וְכַנַּ"ל:

חלק עה

וְזֶה בְּחִינַת וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ' וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית יב), כִּי מְבֹאָר לְעֵיל מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עִנְיַן הַג' מְצוּוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסָתָן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם לְהַכְרִית זֶרַע עֲמָלֵק וּלְמַנּוֹת מֶלֶךְ וְלִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת ג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה מוּבָא בְּדִבָּרָיו זַ"ל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת 'זַרְקָא, דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן', שֶׁצְּרִיכִין לָצֵאת מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּתְעָה לְשָׁם וְלָשׁוּב לַמָּקוֹר שֶׁנֶּחְצַב נִשְׁמָתוֹ מִשָּׁם. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד, כַּמּוּבָא, רַק שֶׁיְּרֵדָה לְאַרְצִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת זֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כְּדֵי שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה תְּשׁוּב לִמְקוֹרָהּ בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא וְכוּ', וְכָל

אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּעָבֵר עָלָיו כַּמָּה וְכַמָּה הַרְפַּתְקָאוֹת וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת נִסְיוֹנוֹת וְצָרוּפִים וַעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּלִי שִׁעוּר. וְכָל כַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה, כִּי כָּל מַה דְּעָבִיד רַחֲמָנָא לְטַב עָבִיד. כִּי כָּל כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ הַכֹּל כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יַעֲלֶה מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁיֵּרֵד לְשָׁם לְבַרֵר מִשָּׁם מַה שֶּׁיְּבֻרַר עַד שֶׁיָּבֹא לִמְקוֹם מְנוּחָתוֹ לִמְקוֹר נִשְׁמָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל הַצָּרוּפִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת בְּקִי בַּהֲלָכָה זֹאת הֵיטֵב בְּחִינַת בָּקִי בְּעַיֵּל בָּקִי בְּנָפִיק, בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִסְבֹּל מַה שֶּׁיִּסְבֹּל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְצָרוּפִים וְנִסְיוֹנוֹת בְּכַמָּה בְּחִינוֹת זֶהוּ בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְתִשׁוּבָה בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. וְהַהַמְשָׁכָה מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה זֶה בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצָוֹת לְמַנּוֹת מֶלֶךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל.:

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם, שֶׁמְּרַמֵּז בָּזֶה לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, לֶךְ לְךָ, שֶׁמִּזֶּהִיר אֶת הָאָדָם שֶׁיֵּלֵךְ לְעַצְמוֹ, כִּי עֶצֶם הָאָדָם מַה שֶּׁנִּקְרָא אֲנִי הוּא רַק הַנְּשָׁמָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם סִימָן כב לִקּוּטֵי חֵלֶק א), וְכֵן כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עִם הָאָדָם לִנְכֹּחַ וְאוֹמְרִים לוֹ אַתָּה אוֹ לֶךָ, עִקַּר הַכַּוָּנָה עַל הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא עֶצֶם הָאָדָם כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ שֶׁמִּזֶּהֶרֶת הַתּוֹרָה אֶת הָאָדָם:

לֶךְ לְךָ, שֶׁתֵּלֵךְ לְךָ לְעַצְמְךָ, הֵינוּ לִמְקוֹר נִשְׁמָתְךָ שֶׁכָּל הִלּוּכְךָ וּנְסִיעָתְךָ וְכָל דְּרָכֶיךָ בָּזֶה הָעוֹלָם, בְּכֻלָּם תְּכַוֵּן לֵילֵךְ לְךָ בְּעַצְמְךָ הֵינוּ לִמְקוֹר נִשְׁמָתְךָ שֶׁזֶּה עִקַּר עֶצֶם הָאָדָם שֶׁמְּדַבְּרִים עִמּוֹ כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ מֵאַרְצְךָ, מֵאַרְצְךָ דַּיְקָא. הֵינוּ מִתּוֹךְ אַרְצִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁלְּךָ לְאֵיזֶה אַרְצִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁיְּיַרְדְּךָ לְשָׁם שֶׁנִּדְמֶה לְךָ שֶׁקָּשֶׁה לָצֵאת מִשָּׁם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לֵילֵךְ מִתּוֹךְ אַרְצְךָ דַּיְקָא לֵילֵךְ לְךָ לִנְשָׁמָתְךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ:

וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, אֵיךְ שֶׁנּוֹלַדְתָּ בְּאֵיזֶה גַּשְׁמִיּוּת שֶׁנּוֹלַדְתָּ אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם זֶה מוֹנֵעַ גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים נא) הֵן בָּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וְכוּ' אַף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה מֻכְרָח לֵילֵךְ מִמּוֹלַדְתְּךָ דַּיְקָא לֵילֵךְ לְךָ דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וּמִבֵּית אָבִיךָ שֶׁהֵם הַמַּשְׁפָּחָה וְהַשְּׁכֵנִים וּקְרוֹבָיו וּמְיוּדָעָיו שֶׁמְּגַדֵּל בֵּינֵיהֶם, שֶׁגַּם מֵהֶם יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מְנִיעוֹת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמּוֹנְעִים בְּכַמָּה דְּרָכִים, לִפְעָמִים בְּגַשְׁמִיּוּת וְלִפְעָמִים עַל-יְדֵי דֵּעוֹתֵיהֶם וּסְבָרוֹתֵיהֶם הַהֲפוּכוֹת מִן הָאֱמֶת, מִכֻּלָּם אַתָּה צָרִיךְ לָצֵאת וְלֵילֵךְ לְךָ לִנְשָׁמָתְךָ כַּנַּ"ל, כִּי אַתָּה צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי אֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בָּא בִּטְרוֹנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו, וּבְוַדַּאי יֵשׁ לְךָ כֹּחַ לַעֲמֹד בְּכָל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּסִימָן מו בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שׁוֹלֵחַ לְהָאָדָם מְנִיעוֹת שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד בָּהֶם וְכוּ'. וְזֶהוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת

הַקָּדֻשָׁה שֶׁשָּׁם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְקוֹר כָּל הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁעַל זֶה מַזְהִירוֹ לְךָ לְךָ לְנִשְׁמָתְךָ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י:

וְלֹא גִלָּה לוֹ הָאָרֶץ מִיָּד כְּדֵי לְחַבְּבָהּ בְּעֵינָיו וְלָתֵת לוֹ שָׂכָר עַל כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר, הַיְנוּ כִּי זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל הָאָדָם מַה שֶּׁאֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְאֶה לְהָאָדָם מִיָּד בְּעֵת הַנִּסָּיוֹן מַה שֶּׁיִּזְכֶּה אִם יַעֲמֹד בָּזֶה הַנִּסָּיוֹן וְהַצִּרּוּף, כִּי בְּוַדַּאי אִם כָּל אָדָם הָיָה רוֹאֶה בָּזֶה הָעוֹלָם כָּל מַה שֶּׁיִּזְכֶּה כְּשֶׁיִּשְׁבֹּר תַּאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה לוֹ נִסָּיוֹן כְּלָל, כִּי מִי פֶּתִי וְסָכָל שֶׁיִּשְׁלִיךְ נְעִימוּת לָנֶצַח כָּזֶה, אוֹרוֹת נִשְׂגָּבוֹת כָּאֵלֶּה בִּשְׁבִיל שְׁטוּת כָּזֶה בָּרֶגַע קַלָּה כָּזֹאת. אַךְ עִקַּר הַנִּסָּיוֹן מֻחְמָת שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה כָּל זֶה, עַל-כֵּן צָרִיךְ הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל. וְזֶה בְּחִינַת אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, שֶׁאֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְאֶה אֶרֶץ הַחַיִּים שֶׁשָּׁם נְעִימוֹת בִּימִינוֹ נֶצַח, שֶׁהוּא תַּכְלִיתוֹ הַטּוֹב הַנִּצְחִי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ, וְאִם יִתְגַּבֵּר וְיִתְחַזֵּק עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר וְיִרְדֹּף אַחַר הַתַּכְלִית הַזֶּה יַקְבֵּל שָׂכָר עַל כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שִׁדְּבֵּר וְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לָזֶה, וְאָז יִהְיֶה חָבִיב בְּעֵינָיו הַטּוֹב שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר, מֵאַחַר שֶׁלֹּא שִׁעֵר בְּנַפְשׁוֹ כְּלַל שֶׁיִּזְכֶּה לִנְעִימוּת כָּזֶה וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכַמָּה צַדִּיקִים שֶׁאָמְרוּ (יְרוּשַׁלְמִי עֲבוֹדָה זָרָה פ"ג ה"א) וַאֲנִי אָמַרְתִּי לְרִיק יָגַעְתִּי וְכוּ' אָכֵן וְכוּ'. וְזֶהוּ וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ, זֶה בְּחִינַת ג' נְקוּדוֹת הַנַּ"ל, וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל זֶה בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, כִּי כָּל מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הוּא לְהַשְׁכִּיחַ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַרְחִיק כָּל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה) וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחְשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְכוּ', וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמַכְנִיעַ אוֹתוֹ הוּא זוֹכֶה לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁמַּגְבִּיהַּ וּמְקָרֵב כָּל אֵלּוּ הָרְחוֹקִים הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְרַבֶּה הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁיִּקָּרֵב הַרְבֵּה הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ הֵיפֶךְ כַּוָּנָתוֹ הָרָעָה שֶׁל עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ כַּנַּ"ל. וַאֲבָרֶכְךָ זֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע מִנְּקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקוּדָה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּחִינַת כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיּוֹרֵד וְכוּ' כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה וְכוּ' (תְּהִלִּים קלג), וְזֶה בְּחִינַת לְמַנּוֹת מֶלֶךְ, כִּי עִקַּר הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמֶּלֶךְ (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן טז). וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ, שֶׁיִּהְיֶה נִקְרָא אַבְרָהָם בְּתוֹסֶפֶת ה', בְּחִינַת ה' הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקוּדָה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר-כָּךְ עֲדַיִן צָרִיךְ לַעֲבֹר עַל הָאָדָם עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת הַרְבֵּה שֶׁהֵם בְּחִינַת עַיִל וְנָפִיק, שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי בָּזֶה מְאֹד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִבְטִיחוֹ וְהָיֶה בְּרָכָה, שֶׁתִּתְקַיֵּם הַבְּרָכָה אֲצָלוֹ, שֶׁיִּזְכֶּה תָּמִיד לִשְׁאֹר עַל עָמְדוֹ וּבְכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו לֹא יִפֹּל וְלֹא יִתְרַחֵק לְעוֹלָם, רַק יִהְיֶה

נִשְׁאָר קַיָּם בִּבְחִינַת הַמְּשָׁכַת הַבְּרָכָה מִנְּקוּדָּה הָעֶלְיוֹנָה לְנָקוּדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וֶהְיֶה בְּרָכָה וְכַנַּ"ל.:

וְזֶהוּ (בְּרֵאשִׁית יב) וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאַבְרָם עָשָׂה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' עִמּוֹ לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן לוֹט שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע הָלַךְ עִמּוֹ בְּכָל עֵת שֶׁלֹּא רָצָה לְהִפָּרֵד מֵעִמּוֹ, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל נְסָיוֹן וּבְחִירָה כַּנַּ"ל. וּכְדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְבֹרַר נִצּוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהִים מְאֹד מְאֹד מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאַבְרָהָם בֵּרַר מִלּוֹט דַּיְקָא נִשְׁמַת מָשִׁיחַ כַּמּוּבָא:

וְזֶהוּ (שָׁם) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שֶׁזֶּה הָיָה נְסָיוֹן גָּדוֹל שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא מַזְהִירוֹ לָעֲלוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַכְשָׁו מַשִּׁיאוֹ לָצֵאת מִמֶּנָּה. זֶה כְּלַל כָּל דִּבְרֵינוּ הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַיִל וְנָפִיק וְלִהְיוֹת בָּקִי בָּזֶה מְאֹד וְלִבְלִי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְהַרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק לְהַאֲמִין כִּי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו, וְכָל כַּוָּנָתוֹ רַק לְטוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁהָיָה אֵצֶל אַבְרָהָם שֶׁכְּשֶׁבָּא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיָה שָׁם דַּיְקָא רָעָב עַד שֶׁהֶכְרַח לָצֵאת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְנָפִיק, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק עָמַד בַּנִּסָּיוֹן בְּמִצְרַיִם עַד שֶׁזָּכָה לַעֲלוֹת מִשָּׁם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֶה בְּכֶסֶף וּבְזָהָב שֶׁהוּא בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבֵּרַר שָׁם כַּמּוּבָא. וְכֵן עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם וְכַנַּ"ל, וְכֵן מוּבָא בִּסְפָרִים וּבְדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל (בְּסִימָן ח' בְּהַתּוֹרָה 'רְאִיתִי מְנוֹרַת זָהָב') שֶׁכָּל הַיְרִידוֹת וְהָעֲלִיּוֹת שֶׁל הָאָדָם מֵרֶמְזִין בַּפְּסוּק וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הֵינוּ כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בָּקִי בְּעַיִל בָּקִי בְּנָפִיק כַּנַּ"ל.:

וְזֶהוּ (בְּרֵאשִׁית יג) וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלוֹ בַּתְּחִילָה וְכוּ' אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה, וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י:

וְגַם עַכְשָׁו קָרָא שָׁם בְּשֵׁם ה', הֵינוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין בִּבְחִינַת וְנָפִיק בְּכָל הַיְרִידוֹת שֶׁיֵּרֵד לְשָׁם עַד שֶׁחוֹזְרִין לִמְקוֹמוֹ, צְרִיכִין לַחְזֹר וְלֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הָרִאשׁוֹן לַחְזֹר לִקְרוֹא בְּשֵׁם ה' כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה, בִּבְחִינַת וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה', וְגַם עַכְשָׁו קָרָא שָׁם בְּשֵׁם ה', שֶׁלֹּא נָפַל מִדַּרְכּוֹ הַטּוֹב מִכָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, רַק הוּא חוֹזֵר בְּכָל פַּעַם לְדַרְכּוֹ הָאֱמֶת לִקְרוֹא תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

גַּם וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וְכוּ' מְרַמֵּז עַל כָּל אָדָם שֶׁרֹב יְצִיאָתוֹ לַשּׁוּק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְנָפִיק וְכוּ', הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי חִסָּרוֹן הַפַּרְנָסָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ בְּחִינַת חִסָּרוֹן הַפַּרְנָסָה, וְעַל-יְדֵי זֶה וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת טִרְדַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁשָּׁם סַכָּנַת תַּאֲוֹת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְרַיִם (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁמְּרַמֶּזֶת בִּישַׁעְיָה בְּקַפִּיטֶל ל"א הוֹי הַיּוֹרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה וְכוּ'). אֲבָל בְּחִינַת

אַבְרָם שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בָּקִי בְּעַיֵּל וְנָפִיק כַּנַּ"ל, גַּם שָׁם בְּמִצְרַיִם בְּתוֹךְ טִרְדַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכוּ', הוּא מִתְגַּבֵּר שֶׁלֹּא יִשְׁתַּקַּע שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, רַק גַּם שָׁם הוּא זוֹכֵר בַּה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁמְּבָרֵר מִשָּׁם דַּיְקָא נִצּוֹצוֹת קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה וְעוֹלֶה מִשָּׁם עִמָּהֶם, בִּבְחִינַת וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

הלכות תחומין וערובי תחומין

פרק א

חלק א

כְּשֶׁמַּנִּיחִין עֵרוּב דְּהַיְנוּ מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת מֵתֶר לֵילֵךְ מִמְּקוֹם הָעֵרוּב אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ: נִמְצָא שֶׁהִלּוּךְ שֶׁל שַׁבָּת תָּלוּי בִּסְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת, וְזֶה מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נ"י. בַּמַּאֲמָר הַמְדַבֵּר מִמַּחְלֹקֶת עַל פָּסוּק בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי וְכוּ' (סִימָן רעז), מְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הִלּוּךְ שַׁבָּת תָּלוּי בַּאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת בִּבְחִינַת דּוֹק בְּכַכֵּי וְתִשְׁכַּח בְּנִגְרֵי עַיִן שָׁם הֵיטֵב, וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמָּקוֹם הַסְּעוּדָה גּוֹרֵם שֶׁמִּשָּׁם מֵתֶר לֵילֵךְ תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַהִלּוּךְ תָּלוּי בַּסְּעוּדָה כַּנַּ"ל עַיֵּן שָׁם:

פרק ב

חלק א

כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַחַיִּים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת (עַיֵּן בְּמַאֲמַר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים סִימָן נו), כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת שַׁבָּת מַלְכְּתָא, וְאָז הוּא הַמְּשָׁכַת הַחַיִּים בְּחִינַת טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ, וְעַל-כֵּן לְכוּלֵי-עָלְמָא בְּשַׁבָּת נִתְּנָה הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הוּא הַמְּשָׁכַת הַחַיִּים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה קוֹרְאִין אֶת הַחַיִּים לְתוֹךְ הַמִּדּוֹת וְהַכֵּלִים שֶׁלֹּא יְהֵא רִבּוּי שֶׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, כִּי אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם כז עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג, עֹנֶג זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵהּ מַמְשִׁיכִין הַחַיִּים לְתוֹךְ הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת בְּחִינַת עֵדֶן נָהָר גַּן, כִּי עֵדֶן עַיִן לֹא רָאָתָה כִּי אִי-אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל שָׁם מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי שָׁם הוּא עֲדַיִן בְּחִינַת בִּלְתִּי צִמְצוּם, וְצָרִיךְ לְצַמְצֵם הָאוֹר לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הַנָּהָר לְתוֹךְ הַגַּן שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַחַיִּים, דְּהַיְנוּ הַדַּעַת לְתוֹךְ הַמִּדּוֹת וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת כוּ' וְקָרָאתָ דַּיְקָא בְּחִינַת וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְזֶה נַעֲשָׂה בְּשַׁבָּת כִּי אָז נִתְּנָה תּוֹרָה, כִּי גַּם שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ הִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית יְרֵא שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא וְזֶהוּ וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת תְּחוּמִין שֶׁאָסוּר לָצֵאת בְּשַׁבָּת חוּץ לַתְּחוּם בְּחִינַת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חֹל גְּבוּל לַיָּם, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, הַיְנוּ שֶׁבְּשַׁבָּת שֶׁאָז הוּא הַמְּשָׁכַת הַחַיִּים אָסוּר לָצֵאת חוּץ מִן הַגְּבוּל וְהַתְּחוּם, כִּי זֶה עִקַּר הַמְּשָׁכַת הַחַיִּים עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹךְ

הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁלֹּא יְהֵא רִבּוּי הַשֶּׁמֶן כּוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים שֶׁתְּחוּמִין הֵם בְּחִינַת חַי, כִּי ח' אֶלְפִּים אַמָּה הֵם הַתְּחוּמִין וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת יוּד, כַּמּוּבָא שָׁם, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת הַתְּחוּמִין הֵם בְּחִינַת חַיִּם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם ב' אֲלָפִּים אַמָּה הַיְנוּ ב' אֲלָפִּים פְּסִיעוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ, כְּנֶגֶד ב' אֲלָפִּים שָׁנָה שֶׁקְּדָמָה הַתּוֹרָה לָעוֹלָם, הַיְנוּ בְּחִינַת ב' אֲלָפִּים מַדְרֵגוֹת שֶׁנִּשְׁתַּלְשְׁלָה הַתּוֹרָה עַד שֶׁנִּתְפַּשְׁטָה בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי כָּל שָׁנָה הִיא בְּחִינַת קוֹמָה, נִמְצָא שֶׁנִּשְׁתַּלְשְׁלָה הַתּוֹרָה בְּחִינַת ב' אֲלָפִּים קוֹמוֹת עַד שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בָּזֶה הָעוֹלָם, וּכְנֶגֶד זֶה אָסוּר לָצֵאת בְּשַׁבָּת יוֹתֵר לְהַלָּן מֵאוֹתָן אַלְפַּיִם קוֹמוֹת, וְהֵם בְּחִינַת ב' אֲלָפִּים פְּסִיעוֹת תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה הוּא עוֹקֵר קוֹמָתוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וּכְמוֹ שֶׁהֵבַנְתִּי מִשִּׂיחַת רַבֵּנוּ נ"י, שֶׁבְּכָל פְּסִיעָה שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם הוּא בָּא בְּכָל פַּעַם בְּעוֹלָמוֹת אֲחֵרִים, וְעַל-כֵּן אָסוּר לָצֵאת בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת נְתִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַדַּעַת אָסוּר לָצֵאת חוּץ מֵאוֹתָן אַלְפַּיִם פְּסִיעוֹת בְּחִינַת אַלְפַּיִם קוֹמוֹת בְּחִינַת אַלְפַּיִם שָׁנָה שֶׁקְּדָמָה הַתּוֹרָה לָעוֹלָם, כִּי בְּמוּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ, וְאַדְרַבָּא הוּא קִלְקוּל הַדַּעַת בָּזֶה שֶׁיּוֹצֵא חוּץ לַתְּחוּם, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן כּוּ':

חלק ב

וְעַל כֵּן הַתְּחוּמִין הֵם מִשְׁתַּנִּין לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְנֵי עַצְמוֹ כְּפִי מַה שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ תְּחוּם אַחֵר לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְהַשָּׂגָתוֹ וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ נ"י שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ מַה לְּפָנִים וּמַה לְּאָחוֹר לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, וְזֶה בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵן הֵן הַמִּדּוֹת וְהַכֵּלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְיֵשׁ לְכָל אוֹת וְאוֹת גְּבוּל אַחֵר וְאָסוּר שֶׁיִּכָּנֵס אֶחָד בִּגְבוּל חֲבֵרוֹ, וְעַל-כֵּן אִם נָגְעוּ זֶה בָּזֶה פְּסוּלִים, כְּמוֹ כֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת מְיֻחָד בַּתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ גְּבוּל וּתְחוּם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְהָעִקָּר תָּלוּי כְּפִי מַה שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וְכוּ' וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עוֹלָם-הַבָּא שֶׁאֵין בּוֹ עֲשִׂיָּה רַק כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיָּגַע בַּעֲבוֹדַת ה' בַּחֹל כֵּן זוֹכֶה לְהַשִּׂיג בְּשַׁבָּת בְּחִינַת שִׁשֶּׁת יָמִים תַּעֲבוֹדוּ וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת, כְּפִי הֶעָבוֹדָה שֶׁל שִׁשֶּׁת יָמִים כֵּן הַשַּׁבָּת שֶׁלּוֹ. וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, הַיְנוּ עַד הַמָּקוֹם שֶׁהִגִּיעַ בְּסוֹף הַשָּׁבוּעַ מִשָּׁם יָכוֹל לֵילֵךְ וּלְהַגִּיעַ עַד הַתְּחוּם שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל לֹא יוֹתֵר, כִּי יוֹתֵר מִזֶּה הוּא אֶצְלוֹ בְּחִינַת בְּמוּפְלָא וְכוּ' בְּחִינַת רִבּוּי הַשֶּׁמֶן וְכוּ', וְעַל-כֵּן אִם מַנִּיחִין עֵרוּב דְּהַיְנוּ שֶׁמַּנִּיחִין שָׁם לֶחֶם שֶׁל שְׁתֵּי סְעוּדוֹת אֲזַי מַתְחִיל הַתְּחוּם מִשָּׁם כִּי הַלֶּחֶם הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת בְּחִינַת מָן בְּחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁמִּשָּׁם אָנוּ לְמֵדִין תְּחוּמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו וְכוּ' וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁזָּכָה בַּחֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעַת הַלֶּחֶם עַד אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁהֵנִיחַ שָׁם הָעֵרוּב דְּהַיְנוּ הַלֶּחֶם

שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת עַל-כֵּן קָנָה שְׁבִיתָה הַנַּ"ל שָׁם, וּמִשָּׁם מַתְחִיל תְּחוּם הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעֵרוּב הוּא מָזוֹן ב' סְעוּדוֹת כְּנֶגֶד הַמָּן שֶׁיָּרַד עַל ב' סְעוּדוֹת וּמִשָּׁם אָנוּ לְמֵדִין תְּחוּמִין כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל עַל פָּסוּק אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (סִימָן מ) שֶׁכָּל הַנִּסְיעוֹת הֵם בְּשִׁבְיל פְּגַם עֲבוֹדָה-זָרָה דְּהַיְנוּ קְלִקּוּל הָאֱמוּנָה, בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִנְסֹעַ וּלְטַלְטֵל, וְעַל-יְדֵי הַנִּסְיעוֹת וְהַטְּלְטוּלִים מְכַפְּרִים עַל פְּגַם עֲבוֹדָה-זָרָה פְּגַם הָאֱמוּנָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְאִיתָא בְּסֵפֶר הַשֵּׁנִי (סִימָן מב) שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ רַחְמָנוּת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה-זָרָה בָּעוֹלָם חָרוֹן אַף בָּעוֹלָם, וּכְשֶׁמְּכַפְּרִין עַל פְּגַם הָעֲבוֹדָה-זָרָה נִמְתַּק הַחָרוֹן אַף וְנִמְשָׁךְ רַחְמָנוּת, וְעִקַּר הָרַחְמָנוּת הוּא שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִמְסֹר בְּיָדֵנוּ אֶת הָרַחְמָנוּת בְּחִינַת וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתֵּן בְּיָדֵנוּ אֶת הָרַחְמָנוּת שֶׁאֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ נִרְחָם עַל עַצְמֵנוּ, כִּי אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַיִּסּוּרִים הַגְּדוֹלִים חַס וְשָׁלוֹם יִהְיוּ רַחְמָנוּת אֶצְלוֹ יִתְבָּרֵךְ וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁיִּמְסֹר בְּיָדֵנוּ אֶת הָרַחְמָנוּת וְאָנוּ נְרַחֵם עַל עַצְמֵנוּ כִּפְשׁוּטוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ בָּנִי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵינוּ הַנִּסְיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְכַפְּרִין עַל אֱלֹהֶ אֱלֹקֶיךָ יִשְׂרָאֵל דְּהַיְנוּ עֲבוֹדָה-זָרָה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּאִין כָּל הַנִּסְיעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ יִשְׂרָאֵל, רֹאשֵׁי-תֵיבוֹת, אֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִין פְּגַם עֲבוֹדָה-זָרָה פְּגַם אֱמוּנָה עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ רַחְמָנוּת בְּחִינַת אֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים שֶׁאָנוּ בְּעַצְמֵנוּ נְרַחֵם עָלֵינוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר תְּחוּמִין, שֶׁבְּשַׁבָּת אָסוּר לְטַלְטֵל עַצְמוֹ לָצֵאת וְלֵילֵךְ וּלְנָסֹעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כִּי אִם בְּתוֹךְ הַתְּחוּם, כִּי כָּל הַנִּסְיעוֹת הֵם עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְשַׁבָּת הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי שַׁבָּת מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-כֵּן אִסּוּר בְּשַׁבָּת לְטַלְטֵל וּלְנָסֹעַ, כִּי אִז אֵין שׁוּם שְׁלִיטָה וַאֲחִיזָה לִבְחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲבוֹדָה-זָרָה, כִּי אִז מִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר תְּחוּמִין דְּהַיְנוּ שֶׁבְּשַׁבָּת אָסוּר לָצֵאת חוּץ לַתְּחוּם, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם נְסִיעָה וְטִלְטוּל שֶׁבָּא בִּשְׁבִיל פְּגַם אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת הוּא הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה, זֶה בְּחִינַת אַלְפַּיִם שָׁנָה שֶׁקָּדְמָה תּוֹרָה לָעוֹלָם, כִּי יָמִים וְשָׁנִים הֵם בְּחִינַת מִדּוֹת וְכֵלִים וְצִמְצוּמִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה קְבוּעָה בְּחִינַת וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא, וְזֶה בְּחִינַת אַמּוֹת שֶׁהֵם מִדּוֹת בְּחִינַת מִדַּת יָמַי מַה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי קֹדֶם שֶׁמְּקַבְּלִין הָאוֹר בְּמִדָּה הוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמִּדּוֹת מְקַבְּלִין הָאוֹר בְּמִדָּה בְּמָקוֹם

וּזְמַן, וְעַל-כֵּן בְּחִינַת אַלְפַּיִם שָׁנָה הֵם בְּחִינַת אַלְפַּיִם אַמָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִדּוֹת וְכֵלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה כַּנַּ"ל:

וְאַלְפַּיִם שָׁנָה שֶׁקֹּדְמָה תּוֹרָה לָעוֹלָם, הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי אֲלָפִין בְּחִינַת הַחֹרֶשׁ וְאַאֲלֶ"ף חָכְמָה, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁנֵי שִׂכְלִיּוֹת, וְזֶה בְּחִינַת אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁל תְּחוּם שַׁבָּת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַלְפַּיִם שָׁנָה כַּנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כִּי שִׁקּוּלָהּ שַׁבָּת כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וּבְשַׁבָּת נִתְּנָה תּוֹרָה, גַּם הַתּוֹרָה מַתְחֶלֶת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים, בְּרֵאשִׁית, יָרֵא שַׁבָּת, נִמְצָא שֶׁשַּׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁקֹּדְמָה אַלְפַּיִם שָׁנָה בְּחִינַת ב' אֲלָפִין ב' שִׂכְלִיּוֹת, שֶׁדָּרְךְ שָׁם עוֹבֶרֶת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שַׁבָּת עַד שֶׁבָּא לְזֶה הָעוֹלָם, וּבְתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכֵן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת קֹדֶשׁ מְאִירִין בְּחִינַת אֵלּוּ הָאַלְפַּיִם שָׁנָה אֵלּוּ הַשִּׂכְלִיּוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁמֵּהֶם בָּא הַתּוֹרָה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵי שִׂכְלִיּוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת ב' אֲלָפִין בְּחִינַת אַלְפַּיִם שָׁנָה אַלְפַּיִם אַמָּה הַנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי מִינֵי רַחֲמָנוּת כִּי הָרַחֲמִים תָּלוּי בְּדַעַת כַּמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, וּלְפִי הַדַּעַת כֵּן הָרַחֲמָנוּת כָּל מַה שֶּׁהַדַּעַת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר הָרַחֲמָנוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי יֵשׁ רַחֲמִים סְתָם וְרַחֲמִים רַבִּים, כַּמּוּבָא, וְהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי שִׂכְלִיּוֹת, כִּי הָרַחֲמִים תָּלוּי בְּדַעַת וְשֵׂכֶל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ צְרִיכִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן בְּיִדֵּנוּ אֶת רַחְמָנוּת שֶׁאֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ נְרַחֵם עָלֵינוּ בְּחִינַת אֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים כוּ' כִּי אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁחַס וְשָׁלוֹם הֵיסּוּרִין יִהְיֶה רַחְמָנוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לְהָבִין דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כִּי מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת כַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה וְהַיִּסּוּרִין שֶׁעוֹשֶׂה לָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם הוּא בֶּאֱמֶת רַחְמָנוּתוֹ, כִּי כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבַת הָאָדָם, אִם כֵּן מַה זֶּה שֶׁכָּתַב שֶׁאָנוּ צְרִיכִין שֶׁיִּתֵּן בְּיָדֵנוּ אֶת הָרַחְמָנוּת וְכוּ' שֶׁאֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ נְרַחֵם עָלֵינוּ כַּנַּ"ל, וְאֵיךְ נוּכַל לְרַחֵם עָלֵינוּ בְּעַצְמֵנוּ אִם בֶּאֱמֶת אֵין זֶה טוֹבָה, לְמָשָׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה הָאָדָם אֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמוֹן וְהוּא טוֹבָה לְפָנָיו, כִּי אִם יִהְיֶה לוֹ מָמוֹן יִהְיֶה לוֹ הֶזֵּק בְּעִנְיָן אַחֵר, וּבִשְׁבִיל זֶה אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ מָמוֹן, וְכִי זוֹ הִיא טוֹבָה שֶׁיִּמְסֹר הָרַחְמָנוּת בְּיַד הָאָדָם כַּנַּ"ל וְהָאָדָם יִרְצֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמוֹן וְעַל-יְדֵי-זֶה יִגְרֹם לְעַצְמוֹ הֶזֵּק גָּדוֹל מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר וְיִהְיֶה הֶפְסֵדוֹ מֻרְבֶּה מִשְׁכָּרוֹ. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בְּשְׁאָר הַדְּבָרִים. וְכִי תִּינוֹק שֶׁרוֹצֶה דָּבָר שֶׁאֵין טוֹב לְפָנָיו בֶּאֱמֶת, וְכִי זֶה הוּא רַחְמָנוּת שֶׁאָבִיו יְמַלֵּא תַּאֲוָתוֹ מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ בֶּאֱמֶת שֶׁיַּזִּיק לוֹ זֶה הַדָּבָר, אַךְ בֶּאֱמֶת כָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת רַחֲמִים סְתָם, וּבִבְחִינַת רַחֲמִים הוּא עַל-פִּי בְּחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט, וְעַל-כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם יִהְיֶה רַחְמָנוּת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה לוֹ טוֹבָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְאִם לֹא הָיָה לוֹ אֵלּוּ הַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ טוֹבָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי אֵין הָרַחֲמִים מְחַיֵּב לְהֵטִיב לוֹ הַכֹּל בְּכָל הָעִנְיָנִים, כִּי הוּא בְּחִינַת רַחֲמִים סְתָם שֶׁיֵּשׁ שָׁם

בְּחִינַת צִמְצוּם עָדִין, אֲבָל אָנוּ מְבַקְּשִׁין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֵינוּ בִּבְחִינַת רַחֲמִים גְּדוֹלִים רַחֲמִים רַבִּים וְשָׁם כָּלוּ רַחֲמִים וָחֶסֶד. וְאָז יוּכַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִמְסֹר בְּיָדֵינוּ הָרַחְמָנוּת כַּנַּ"ל שֶׁאֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ נְרַחֵם עָלֵינוּ וְלֹא יַזִּיק לָנוּ חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי גַּם שָׁם בַּמָּקוֹם אַחֵר יֵיטִיב עִמָּנוּ גַּם כֵּן בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים כִּי בְּוַדַּאי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לֹא יִפָּלֵא כָּל דָּבָר וּבְוַדַּאי הוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהֵטִיב לְהָאָדָם בְּכָל הָעִנְיָנִים וּבְכָל הָאוֹפַנִּים שֶׁבָּעוֹלָם רַק לְכִשֶּׁהָרַחֲמִים הֵם בְּצִמְצוּם עָדִין בְּחִינַת רַחֲמִים סְתָם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁלִּפְעָמִים יִהְיוּ הַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם לְטוֹבָה מִצַּד הָרַחֲמִים, כִּי אִם לַאוּ יַפְסִיד חַס וְשָׁלוֹם יוֹתֵר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת רַחֲמִים רַבִּים שָׁם אֵין שׁוּם צִמְצוּם וְדִין וְיוּכַל לְהַסְפִּיק הָרַחְמָנוּת לְכָל הָעִנְיָנִים וְהָאוֹפַנִּים וְעַל-כֵּן אָז בְּוַדַּאי יוּכַל לִמְסֹר בְּיָדֵינוּ הָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל שֶׁאֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ נְרַחֵם עָלֵינוּ בְּרָצוֹנֵנוּ כִּי לֹא יַזִּיק לָנוּ חַס וְשָׁלוֹם בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי גַּם שָׁם יְרַחֵם עָלֵינוּ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים, מֵאַחַר שֶׁשָּׁם כָּלוּ רַחֲמִים כַּנַּ"ל, וּבִשְׁבִיל זֶה הֵם נִקְרָאִים רַחֲמִים רַבִּים, כִּי הֵם רַחֲמִים רַבִּים שֶׁמְּרַחֵם עַל הָאָדָם בְּהַרְבֵּה מִינֵי רַחֲמָנוּת בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת וּבְכָל הָעִנְיָנִים שֶׁהוּא צָרִיךְ רַחֲמָנוּת וְכַנַּ"ל, וּבְשַׁבַּת קֹדֶשׁ זוֹכִין לִבְחִינַת רַחֲמָנוּת הַזֶּה בְּחִינַת רַחֲמִים רַבִּים, כִּי אָז כָּל דִּינִין אִתְכַּפְיָן וְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא גְּלֵי רָצוֹן דִּילֵיהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים דְּעַתִּיקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים רַבִּים בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, כִּי אָז בְּשַׁבָּת הַדַּעַת מִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת הוּא בְּשַׁבָּת כַּמּוּבָא, וְאָז מְאִירִין ב' הַשִּׂכְלִיּוֹת כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת ב' מִינֵי רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַלְפַּיִם שָׁנָה בְּחִינַת אַלְפַּיִם אַמָּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה, כִּי אָז מְאִירִין בְּחִינַת שְׁנֵי הָאַלְפַּיִן הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת ב' הַשִּׂכְלִיּוֹת ב' מִינֵי רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים שֶׁיִּמְסֹר בְּיָדֵינוּ אֶת הָרַחֲמָנוּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת רַחֲמִים רַבִּים כַּנַּ"ל. כִּי בַּחֹל אִי-אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינָה זוֹ בְּחִינַת אֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים, כִּי אִם עַל-יְדֵי נְסִיעוֹת וְטִלְטוּלִים בְּחִינַת אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּשַׁבָּת אַדְרַבָּא אָסוּר לִנְסֹעַ וְלָצֵאת בַּדֶּרֶךְ, כִּי אָז מִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הָרַחְמָנוּת כַּנַּ"ל, וְאָז אָסוּר לָצֵאת חוּץ לְהָאַלְפַּיִם אַמָּה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי רַק בְּאֵלּוּ הָאַלְפַּיִם אַמָּה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת ב' מִינֵי הָרַחְמָנוּת הַנַּ"ל שָׁם מֻתָּר לֵילֵךְ, כִּי שָׁם בְּתוֹךְ הַתְּחוּם אֵינוֹ טִלְטוּל וּנְסִיעָה כְּלַל, אֲבָל חוּץ לְאַלְפַּיִם אַמָּה חוּץ לִבְחִינַת ב' הַשִּׂכְלִיּוֹת ב' הָרַחְמָנוּת הַנַּ"ל אָסוּר לִנְסֹעַ וְלָצֵאת, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם בְּרוּר לְבֵרֵר נִצּוֹצֵי אֱמוּנָה, כִּי בְּשַׁבָּת מְאִירָה בְּחִינַת הָאֱמוּנָה מֵעַצְמָהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת רַחְמָנוּת בְּחִינַת אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַשִּׂכְלִיּוֹת שְׁנֵי הָרַחְמָנוּת כַּנַּ"ל:

חלק ב

נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי שַׁבָּת זוֹכִין לִבְחִינַת רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת אֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן בְּיֵדֵינוּ אֶת הָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת אֵל שַׁדַּי שֶׁהוּא בַּבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּמּוּבָא, וְזֶה בְּחִינַת וְהִתְעַנֵּג עַל ה' וְיִתֵּן לְךָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֶּךָ, וְהִתְעַנֵּג עַל ה' הַיְנוּ עַל-יְדֵי עֹנֶג שַׁבָּת בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' עַל-יְדֵי-זֶה וְיִתֵּן לְךָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֶּךָ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָרַחֲמָנוּת הַנַּ"ל, שֶׁיִּמְסֹר בְּיָדְךָ אֶת הָרַחֲמָנוּת, שֶׁאַתָּה בְּעַצְמְךָ תְּרַחֵם עָלֶיךָ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְיִתֵּן לְךָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֶּךָ, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל כִּרְצוֹנְךָ בְּחִינַת יְמַלֵּא ה' כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי עֹנֶג שַׁבָּת. וְזֶה אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְכוּ' וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ בְּחִינַת רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא רַחֲמִים רַבִּים, שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מֵיצַר וְדִין כְּלָל, רַק כֻּלּוֹ רַחֲמִים בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים. שֶׁמְּרַחֵם בְּכָל הָאוֹפַנִּים וּבְכָל הָעִנְיָנִים בְּלִי שׁוּם מֵיצַר וְצִמְצוּם כְּלָל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הִיא עַל-יְדֵי עֹנֶג שַׁבָּת, כִּי בֵּרוּר הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּחִינַת וּרְעֵה אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז מִצְוָה לֶאֱכֹל, כִּי אָז הַמַּאֲכָל בִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הַשָּׁלֹשׁ סְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת סְעוּדָתָא דְּמֵהֵימְנוּתָא, כִּי הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֵרוּבֵי תְּחוּמִין שֶׁמַּנִּיחִין שִׁעוּר סְעוּדָה וּמִשָּׁם מַתְחִילִין הָאַלְפַּיִם אַמָּה. כִּי עִקַּר הָאֲרַת בְּחִינַת הָאַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת ב' הָרַחֲמָנוּת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם אֵין צְרִיכִין לְטַלְטֵל רַק מְטַיְּלִין בְּתוֹךְ הָאַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת ב' הָרַחֲמָנוּת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם אֵין צְרִיכִין לְטַלְטֵל רַק מְטַיְּלִין בְּתוֹךְ הָאַלְפַּיִם אַמָּה בְּתוֹךְ הָרַחֲמִים רַבִּים הַמְאִירִין בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה תָּלוּי בְּעֹנֶג שַׁבָּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מִמְּקוֹם הַסְּעוּדָה שֶׁל שַׁבָּת מִשָּׁם מַתְחִילִין הָאַלְפַּיִם אַמָּה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם תְּלוּיִים בָּאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּלֶּה הָרַחֲמָנוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

וּבוֹ נִכְלָל עִנְיַן פּוּרִים:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם הַמַּתְחִיל פִּרְקָא חֲמִשָּׁאָה דְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר בָּרָא חֲצִי מַאֲמַר אָב וּבֵן סָתִים וְגַלְיָא עֵדֶן עִלָּאָה דְּסָתִים וְגָנִיז עֵדֶן תַּתָּאָה:

כִּי יֵשׁ מוֹכִיחֵי הַדּוֹר, וְהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן וְכוּ' וְהֵם בְּחִינַת חוֹתָם, וְהֵם מַרְבִּין שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְכוּ', וּכְשֶׁהָרַע שֶׁל הַדּוֹר גּוֹבֵר חַס וְשָׁלוֹם עַל הַחוֹתָם הַנַּ"ל וּמְקַלְקֵל אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי נִתְקַלְקֵל שָׁלוֹם הָעוֹלָם וְנַעֲשֶׂה גֵּרוּשִׁין וּמַחְלֹקֶת בָּעוֹלָם הֶפֶךְ הַשָּׁלוֹם בְּחִינַת וּמִתַּבֵּל יְנִידוּהוּ, כִּי מֵחוֹתָם נַעֲשֶׂה נִדָּת, כִּי הֵם בְּמִסְפַּר הַשָּׁוֶה כַּמּוּבָא, וְיֵשׁ חוֹתָם שֶׁהוּא לְמַעְלָה

מִזֶּה הַחוֹתָם, הַיְנוּ בְּחִינַת יָדִים הַמְקַבְּלִים מוּסָר מֵאֵלּוּ הַמּוֹכִיחִים בְּחִינַת בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתֹּם, וְהַיָּדַיִם זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁנִּתְקַבֵּל בָּהּ הַמּוּסָר וְכוּ' בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, וְזֶה הַחוֹתָם שֶׁל אֱמוּנָה צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם נִתְקַלְקֵל זֶה הַחוֹתָם יוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב חַס וְשָׁלוֹם לְחוֹתָם הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא חוֹתָם הַפָּנִימִי וְכוּ' וּכְשֶׁחַס וְשָׁלוֹם נִתְקַלְקֵל זֶה הַחוֹתָם נַעֲשָׂה כְּפִירוֹת בְּחִינַת עֲבוֹדָה-זָרָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה, כִּי מֵחוֹתָם נַעֲשָׂה נִדַּת בְּחִינַת יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ וְכוּ' הַיְנוּ עֲבוֹדָה-זָרָה וְכוּ' וְעִקַּר הָאֱמוּנָה מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי שִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי-זֶה נִקְרָאִים רוֹעִים עַל שֵׁם וּרְעֵה אֱמוּנָה, כִּי הֵם רוֹעִים אֶת הָאֱמוּנָה לְתַקְּנָהּ וּלְהַשְׁלִימָהּ וְכוּ', וְאִי-אֶפְשָׁר לָבֹא לְאֵלּוּ הָרוֹעִים כִּי-אִם עַל-יְדֵי עֲזוּת בִּבְחִינַת נַהֲלֹתָ בְּעָזְךָ אֶל נָוֶה קָדְשֶׁךָ, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָעַזֵּי פָּנִים, כִּי יֵשׁ רוֹעִים שֶׁל הַסִּטְרָא-אַחֲרָא וְהֵם גַּם כֵּן מְפֻרְסָמֵי הַדּוֹר וְעִקַּר מֶמְשַׁלְתָּם הוּא עַל-יְדֵי עֲזוּת, עַל-כֵּן צְרִיכִים לַעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲמֹד נֶגֶד עֲזוּתָם. וְצָרִיךְ כָּל-אֶחָד לְרַחֵם מְאֹד עַל בְּשַׂר הַגּוּף לְהַרְאוֹת לוֹ מִכָּל הֶאָרָה וּמִכָּל הַשְׂגָה שֶׁהַנְּשָׁמָה מַשֶּׂגֶת שֶׁהַגּוּף גַּם כֵּן יֵדַע מִזֶּה הַהַשָּׂגָה, וְזֶה טוֹבָה לְהַנְּשָׁמָה וְכוּ' וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר עֲזוּת הַגּוּף וְכוּ' וְכָל הַקּוֹלוֹת הֵם בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הֵן קוֹל צְעָקָה הֵן קוֹל זִמְרָה וְכוּ' כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְלָבוֹא לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם וְשִׂמְחָה זֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁמֵּהֶם נִכְתְּרוּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנֵי עֲדָיִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם. וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵי עֲדָיִים שְׁנֵי כְּתָרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הֵם, בְּחִינַת נִסְתָּר וְנִגְלֶה בְּחִינַת הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלוֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ וְכוּ' בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וְתוֹרָתוֹ. כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת נִסְתָּר בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וְכוּ', וְיֵשׁ בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא וְכֵן בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כִּי מַה שֶּׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּר לָזֶה, הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נִגְלֶה לְמִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְכֵן מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא מַה שֶּׁנִּסְתָּר לָזֶה נִגְלֶה לָזֶה וְכוּ' וְכוּ', וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא מֵעוֹלָם לְעוֹלָם לִזְכּוֹת תָּמִיד לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר, שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גְּבוֹהִים יוֹתֵר בְּכָל פַּעַם וְכוּ', וּכְשֶׁצְּרִיכִים לָצֵאת מִמַּדְרֵגַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זֶה לְגָבוֹהַּ מִמֶּנּוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתָהּ מַעֲשֶׂה וְכוּ', וְזֶהוּ וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדְךָ אֵלּוּ דִּבְרֵי תוֹרָה וְכוּ', וְזֶהוּ בַּיּוֹם הַהוּא יְבַקֵּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, כִּי מֵעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה נַעֲשֶׂה

לֶעָתִיד תּוֹרָה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זְדוֹנוֹת נַעֲשִׂין זְכֻיּוֹת וְכוּ' וְעַל-כֵּן יְבֻקְּשׁוּ אָז עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל וְאֵינָנּוּ, שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין בְּאַיִן וְכוּ' וְכוּ':

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי תְּחוּם אוֹתִיּוֹת חוֹתָם כַּמּוּבָא, כִּי בְּשַׁבָּת מְקַבְּלִין יִשְׂרָאֵל הַב' עֲדָיִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַשְּׁנֵי כְּתָרִים שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהָיָה בְּשַׁבָּת, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנַת יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, בְּעִנְיַן הָאֶלֶף אוֹרוֹת שֶׁמֹּשֶׁה מַחְזִיר לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת, כִּי זֶה הוּא עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, וְזֶהוּ בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם, וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁאוֹמְרִים בְּקַבָּלַת שַׁבָּת שֶׁהוּא מִזְמוֹר הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים וְכוּ' כִּי בְּשַׁבָּת זוֹכִין לְכָלְלִיּוּת כָּל הַקּוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת עַזּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם בָּזֶה הַמִּזְמוֹר ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן וְכוּ', וְעַל-כֵּן מֻחֲמַת שֶׁזּוֹכִין בְּשַׁבָּת לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁבָּר וְנִתְבַּטֵּל עַזּוּת הַגּוּף עַל-כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַרְבּוֹת בְּתַעֲנוּגֵי שַׁבָּת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, כִּי אָז בְּשַׁבָּת כָּל תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף הֵם בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, מֵאַחַר שֶׁאָז נִתְבַּטֵּל עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא וְזוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי אָז כְּשֶׁזּוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְנִתְבַּטֵּל עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא אָז הוּא טוֹבָה לְהַנְּשָׁמָה, כִּי הַנְּשָׁמָה יְכוֹלָה לַחְזֹר לְמַעֲלָתָהּ עַל-יְדֵי תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף וְכוּ' כַּמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן אָז מִתְעַנְּגִין עַל ה' בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, כִּי הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כִּי צַדִּיק מַאן דְּנָטִיר בְּרִית, וּשְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא עִקַּר עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי בוֹ עֹז, בּוֹ תּוֹקְפָא, כַּמּוּבָא. כִּי אֵין בֹּשֶׁת אֶלָּא בְּמָקוֹם עֶרְיָן, וְעַל-כֵּן הָעִקַּר לְשַׁבֵּר זֹאת הַתַּאֲוָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בֹּשֶׁת, עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בֹּשֶׁת אַנְפִּין מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה עַז כַּנָּמֵר, וְיִתְחַזֵּק וְיִתְגַּבֵּר לְכָבֹשׁ אֶת יִצְרוֹ וְזֶהוּ עִקַּר עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה מְקַבְּלִין מִבְּחִינַת בֹּשֶׁת פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת וּבֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן, כַּמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ עַל הַמִּשְׁנָה יְהוּדָא בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְכוּ', וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל-כֵּן אֲכִילָתוֹ יְקָרָה מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ מִתְעַנְּגֶת הַנְּשָׁמָה כִּי זוֹכֶרֶת מַעֲלָתָהּ וְתַעֲנוּגִים שֶׁלְּהּ מֵהַשָּׂגוֹת וְהָאֲרוֹת עֶלְיוֹנוֹת עַל-יְדֵי תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף כַּמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת, עֹנֶג שַׁבָּת בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה', כִּי אָז בְּשַׁבָּת זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' וְכַנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַזִּוּוּג הִיא בְּלֵיל שַׁבָּת, כִּי הָעִקַּר הוּא לְשַׁבֵּר עַזּוּת הַגּוּף בְּתַאֲוָה זוֹ כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא שֶׁאֵין לוֹ בֹּשֶׁת אַנְפִּין מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, וּבְשַׁבָּת

אָז זוֹכִין לְבוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל בְּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית יָרֵא שַׁבָּת יִרְא בּשֶׁת, וְאָז זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בּשֶׁת אַנְפִּין מִקּוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִלְכָּד חַס וְשָׁלוֹם בַּתַּאֲוָה הַבַּהֲמִיוּת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה עַזּוּת חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגוֹ בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה בְּאֵימָה בְּיִרְאָה בְּבשֶׁת אַנְפִּין כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, כִּי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא מִבְּחִינַת וּבשֶׁת פָּנִים לָגֶן עֵדֶן כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בּשֶׁת אַנְפִּין מִקּוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַּקִּים כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם. הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם, אָז נֶאֱמַר אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַּקִּים כִּי אָז הָאֲכִילָה מִצְוָה גְּדוֹלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת, כִּי אָז הַנְּשָׁמָה מִתְעַנֶּגֶת מִזֶּה כַּנַּ"ל בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן זוֹכִין בְּשַׁבָּת שֶׁנִּתְתַּקְּנִין שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת, חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם בְּחִינַת שִׁימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, כִּי עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָסִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְזוֹכִין לְקַבֵּל הֶאָרָה מִשִּׁבְעָה רוֹעִים בְּחִינַת נַהֲלֹתָ בְעָזְךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְזֶהוּ בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּלַּת אָבְהָן שֶׁהֵם זְרוֹעוֹת עוֹלָם, יַד הַגְּדוֹלָה וְיַד הַחֲזָקָה וְיַד הָרָמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ג' סְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הִיא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּחִינַת וּרְעֵה אֱמוּנָה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁאָז זוֹכֶה לִבְחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל עַל-כֵּן אָז מִצְוָה לֶאֱכֹל, כִּי אָז הָאֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת ג' סְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת כְּנֶגֶד תִּלַּת אָבְהָן שֶׁהֵם ג' יַדַיִם כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל.:

נִמְצָא שֶׁבְּשַׁבָּת נִתְתַּקֵּן חוֹתָם הַיָּדַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וְהָעִקָּר הוּא זֶה הַחוֹתָם, וַאֲזַי מִמֵּילָא נִתְתַּקֵּן חוֹתָם הָרַגְלַיִן כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִין הָרַגְלַיִן אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ, וְזֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי בַּחֹל יֵשׁ יְנִיקָה לְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא מִבְּחִינַת רַגְלַיִן בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת פֶּגֶם חוֹתָם הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵדֶת כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, כַּמּוּבָא שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בִּבְחִינַת יְמֵי הַחֹל, וְאָז הוּא בְּחִינַת גֵּרוּשׁ וְטִלְטוּלִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּגֶם חוֹתָם הָרַגְלַיִן כְּמֹבְאָר בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַטִּלְטוּלִים שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְטַלְטֵל עַצְמוֹ בִּימֵי הַחֹל וְלִנְסֹעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בִּשְׁבִיל פְּרָנְסָתוֹ זֶה בְּחִינַת גֵּרוּשׁ וְטִלְטוּלִים הַנַּ"ל בְּחִינַת וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר וּמוּבָא לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תְּחוּמִין הֲלָכָה ג, שֶׁעַל-יְדֵי פֶּגֶם הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי-זֶה צְרִיכִין לִנְסֹעַ וּלְטַלְטֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כִּי פֶּגֶם הָאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת

פְּגַם חוֹתָם הַיָּדִין, וְאָז מִמֵּילָא נִפְגַּם חַס וְשָׁלוֹם חוֹתָם הָרַגְלִין וּכְשֶׁנִּפְגַּם חוֹתָם הָרַגְלִין חַס וְשָׁלוֹם נַעֲשֶׂה מִזֶּה גֵּרוּשׁ וְטִלְטוּלִים כַּנַ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְטַלְטֵל וְלִנְסֹעַ כַּנַ"ל, אֲבָל בְּשַׁבַּת-קֹדֶשׁ, אָז עוֹלִין הָרַגְלִין מִן הַסִּטְרָא-אַחֲרָא בִּבְחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ כַּנַ"ל, וְאָז נִתְתַּקֵּן חוֹתָם הָרַגְלִין, כִּי אָז זוֹכִין לֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדִין וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם טִלְטוּל וּנְסִיעָה כְּלַל.:

כִּי כָּל הַנְּסִיעוֹת וְהַטִּלְטוּלִים הֵם בָּאִים מִבְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִלְקוּל הַחוֹתָם הָרַגְלִין שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת נְדַת שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה גֵּרוּשׁ וְטִלְטוּלִים בָּעוֹלָם כַּנַ"ל בְּחִינַת וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם, וְכָל זֶה הוּא רַק בִּימֵי הַחֹל שֶׁאָז יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה כַּנַ"ל, וְאָז צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְהָשִׁיב הָרַגְלִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן אָז יֵשׁ טִלְטוּלִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת גֵּרוּשׁ הַנַ"ל. אֲבָל בְּשַׁבָּת אָז נִתְתַּקְּנִין שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת חוֹתָם הַיָּדִין וְחוֹתָם הָרַגְלִין כַּנַ"ל. עַל-כֵּן אָז נִתְבַּטֵּל כָּל הַגֵּרוּשִׁין וְהַטִּלְטוּלִים, כִּי שַׁבָּת הוּא תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי שַׁבָּת אֲגִין עֲלַיְהוּ כַּמּוּבָא, וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר תְּחוּמִין, דְּהַיְנוּ שֶׁאָסוּר לָצֵאת בְּשַׁבָּת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם חוּץ לִתְחוּם שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם טִלְטוּל וּנְסִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרוּשׁ כַּנַ"ל כִּי אָז נִתְתַּקֵּן חוֹתָם הָרַגְלִין כַּנַ"ל, וְזֶהוּ תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי תְּחוּם אוֹתִיּוֹת חוֹתָם כַּנַ"ל כִּי הַחוֹתָם הוּא בְּעַצְמוֹ הַתְּחוּם, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּאִיר בְּשַׁבָּת הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל מֵחֲמַת זֶה אָסוּר לָצֵאת חוּץ לַתְּחוּם, כִּי אָז נִתְבַּטֵּל כָּל הַגֵּרוּשׁ וְהַטִּלְטוּלִים שֶׁהוּא קִלְקוּל הַחוֹתָם כַּנַ"ל, כִּי אָז נִתְתַּקֵּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחוּם כַּנַ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה, כִּי עִקַּר הַתְּחוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַנַ"ל הוּא נִמְשָׁךְ מִשְּׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַ"ל, שֶׁהֵם נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַ"ל שְׁנֵי הַכְּתָרִים הֵם שְׁנֵי אַלְפִּין, כִּי כֶּתֶר הוּא בְּחִינַת אַלֶף שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶלֶף הָאוֹרוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשַׁבָּת כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַתּוֹסְפוֹת הוּא רַק אֶלֶף אוֹרוֹת, כִּי עִקַּר הַתּוֹסְפוֹת הוּא שֶׁמְּקַבְּלִין אֶת הַנִּשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר וְעוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה כַּנַ"ל וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ נִשְׁמַע אַחֵר גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ, נִמְצָא שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל תּוֹסְפוֹת הָאָרָה הוּא רַק מַה שֶּׁבְּחִינַת הַנִּשְׁמַע בְּחִינַת הַנִּסְתָּר זוֹכֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ בִּבְחִינַת נַעֲשֶׂה, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקַּבָּלָה הוּא רַק בְּחִינַת כֶּתֶר אֶחָד בְּחִינַת כֶּתֶר הַנַּעֲשָׂה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁזָּכָה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשָׂה אֲצִלּוֹ מִנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה כִּי הַנִּשְׁמַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַכְשָׁו זֶה עֲדַיִן נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וְעַל-כֵּן עִקַּר קַבָּלַת תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת הוּא רַק אֶלֶף אוֹרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּתֶר אֶחָד כַּנַ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת זוֹכֶה בְּשַׁבָּת לִשְׁנֵי כְּתָרִים נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה כַּנַ"ל, רַק שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁמְּקַבֵּל וּמַשִּׂיג הוּא רַק בְּחִינַת כֶּתֶר אֶחָד בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֶלֶף אוֹרוֹת כַּנַ"ל, וּמֵאֵלּוּ

הַשְּׁנֵי כְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת ב' אַלְפִּין ב' אֲלָפִים אוֹרוֹת, מֵהֶם נַעֲשִׂין הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת עֵרוּבֵי תְּחוּמִין, שֶׁבַּמָּקוֹם שֶׁמַּנִּיחִין שִׁעוּר סְעוּדָה מִשָּׁם מַתְחִיל הַתְּחוּם שַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַתְּחוּם שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם כַּנַּ"ל זֶה נִמְשָׁךְ רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה נִשְׁמַר חוֹתָם הָרַגְלִין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַגֵּרוּשׁ וְהַטִּלְטוּלִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת שֶׁאֵין יוֹצְאִין מִמָּקוֹם לְמָקוֹם כַּנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁהָעִקָּר עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְכָל-זֶה מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָז תִּתְעַנֵּג עַל ה' שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וְכוּ' כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם בְּחִינַת וּרְעֵה אֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּחוּם שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם, מַתְחִיל מִמָּקוֹם הַסְּעוּדָה, כִּי מִשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת הַחוֹתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחוּם כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים, בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם שְׁנֵי כְּתָרִים שְׁנֵי הָעֲדָיִים הַנַּ"ל בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה נִסְתָּר וְנִגְלֶה, שֶׁעַל יָדָם נִתְתַּקְּנִין שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל. כִּי הָמָן הָרָשָׁע רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל כִּי הָמָן הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּמּוּבָא, בְּחִינַת דַּם נִדַּת שֶׁהוּא בְּחִינַת קִלְקוּל הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעָשָׂה עֲצָמוֹ עֲבוֹדָה-זָרָה הַיְנוּ עֲבוֹדָה-זָרָה פְּגַם אֱמוּנָה, כִּי הוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק שֶׁהָיָה כּוֹפֵר גָּדוֹל כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם עֲזוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא שֶׁהוּא עֲזוּת הַגּוּף כַּנַּ"ל כִּי הָמָן הָיָה עַז פָּנִי בְּיוֹתֵר שֶׁהֵעִיז פָּנָיו נֶגֶד מָרְדְּכַי אֲדוֹנוֹ שֶׁנִּמְכַּר לוֹ לְעֶבֶד, וְהוּא סִלֵּק הַבּוּשָׁה מֵעַל פָּנָיו וְהֶחֱצִיף וְהֵעִיז בְּעֲזוּת כָּזֹאת שֶׁעָשָׂה עֲצָמוֹ אֱלוֹהַ וְשֶׁכָּלָם יִכְרְעוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְשֶׁגַּם מָרְדְּכַי אֲדוֹנוֹ יִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכָּל זֶה הוּא תִּקֶּף עֲזוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלֹא תַּגָּא, בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ.:

וְעַל-כֵּן רָצוּ אָז לְהָבִיא אֶת וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עֲרוּמָה בְּשַׁבָּת לִפְנֵי כָּל הַשָּׂרִים וְהָעַמִּים, אֲשֶׁר דָּבָר כָּזֶה לֹא נִשְׁמַע בָּעוֹלָם, לַעֲשׂוֹת עֲזוּת כָּזֹאת לְסַלֵּק הַבּוּשָׁה לְגַמְרֵי מֵעַל פְּנֵיהֶם, אַךְ הֵם רָצוּ אָז לְהַגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם עֲזוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא בָּעוֹלָם, וְעִקַּר הָעֲזוּת הוּא בְּתַאֲוָה זוֹ כַּנַּ"ל, וְהֵם רָצוּ אָז לְסַלֵּק הַבּוּשָׁה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וּלְהַגְבִּיר תִּקֶּף עֲזוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא בָּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן צִוּוּ לְהָבִיאָה עֲרוּמָה בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת בּוֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְהֵם רָצוּ חַס וְשָׁלוֹם לְפָגֵם בִּבְחִינַת בּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּלְהַגְבִּיר תִּקֶּף עֲזוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא אֲשֶׁר דָּבָר כָּזֶה לֹא נִשְׁמַע בָּעוֹלָם.:

וְהִנֵּה אַף הִיא לְדַבֵּר עֲבֵרָה נִתְכַּוְּנָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַךְ לֹא עָלְתָה בְּיָדָהּ וּבְיָדָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו לֹא הִנִּיחַ לָהֶם לִגְמֹר מַחְשַׁבְתָּם הָרָעָה בְּאוֹתָן הַיָּמִים, כִּי בָא גַּבְרִיאֵל וְעָשָׂה לָהּ זָנָב וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲלֶה בְּיָדָם מַחְשַׁבְתָּם הָרָעָה לְהַגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם תִּקֻּף עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא בָּעוֹלָם, וְנַהֲפוֹךְ הוּא כִּי וַשְׁתִּי הַמַּרְשַׁעַת הִיא עִקַּר בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא בְּחִינַת תַּאֲוָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיְתָה פּוֹשָׁטַת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְעוֹשָׂה בָּהֶם מְלֹאכָה בְּשַׁבָּת, וְכָל זֶה לְהַגְבִּיר עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא עַל-יְדֵי פְּגַם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיְתָה עוֹשָׂה בָּהֶן מְלֹאכָה עֲרוּמוֹת כְּדֵי לְהַגְבִּיר עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא בְּשַׁבָּת דַּיְקָא כַּנַּ"ל, וַה' יִתְבָּרַךְ מֵפֵר מַחְשָׁבֹת עֲרוּמִים וְנִגְזַר עָלֶיהָ בִּשְׁבִיל זֶה שֶׁתֵּהָרֵג עֲרוּמָה בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת בְּעַצְמָהּ נָקָם בָּהּ, וְהִכְנִיעַ אוֹתָהּ וְהָרַג אוֹתָהּ עַל-יְדֵי הָעַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא דַּיְקָא, וּמִנַּיִּהּ וּבֵיהּ אָבֹא לֵיזִיל בֵּי נַרְגָּא, כִּי הָעַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא בְּעַצְמוֹ הָרַג אוֹתָהּ וְנָקָם בָּהּ, כִּי מַפָּלָתָהּ הָיָה עַל-יְדֵי עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא שֶׁנִּתְגַּבֵּר אָז עַל יָדָהּ כָּל-כָּךְ עַד שֶׁצִּוּוּ לַהֲבִיאָה עֲרוּמָה בְּשַׁבָּת, וְאַף הִיא לְדַבֵּר עֲבֵרָה נִתְכַּוְּנָה וְהָיְתָה חֻפְּצָה בָּזֶה מְאֹד, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא הִנִּיחַ לִגְמֹר מַחְשַׁבְתָּם כַּנַּ"ל וְנֶהֱרָגָה עַל-יְדֵי-זֶה, נִמְצָא שֶׁעִקַּר מַפָּלָתָהּ הָיָה עַל-יְדֵי הָעַזּוּת בְּעַצְמוֹ, כִּי כָּךְ הֵם דַּרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי פֹּעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ, שֶׁהָעֲבֵרָה בְּעַצְמָהּ נוֹקֶמֶת בְּהָאָדָם כַּמּוּבָא.:

וְאָז הָיְתָה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֵּאָז הִתְחִיל לְהַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, כִּי תַּחַת הַסִּרְפָּד יַעֲלֶה הֲדַס, כִּי תַּחַת וַשְׁתִּי מָלְכָה אֶסְתֵּר, שֶׁהָיְתָה הַהֵיפֶךְ מִמֶּנָּהּ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, כִּי אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה הָיְתָה צְנוּעָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׂכַר צְנִיעוּת שֶׁהָיְתָה בְּרֹחַל וְכוּ', נִמְצָא שֶׁכָּל עִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת יִחוּס אֶסְתֵּר הָיָה כֻּלָּם צְנוּעִים גְּדוֹלִים, וְכֵן הִיא הָיְתָה צְנוּעָה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וּצְנִיעוּת זֶה בְּחִינַת בֹּשֶׁת אַנְפִּין, וְאֶסְתֵּר שָׁמְרָה אֶת הַשַּׁבָּת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאֶת שֶׁבַּע הַנְּעָרוֹת וְכוּ' שֶׁמָּנְתָה בָּהֶן יְמֵי הַשַּׁבָּת. נִמְצָא שֶׁסִּבַּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁנִּכְנַע תֻּקֶּף עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא וְנִתְגַּבֵּר תֻּקֶּף קְדֻשַּׁת בֹּשֶׁת פָּנִים וּצְנִיעוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁמָּלְכָה אֶסְתֵּר תַּחַת וַשְׁתִּי וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ז

וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָמָן הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל אָז בְּנָשֵׁי נָכְרִיּוֹת, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, כִּי פְּגַם הַבְּרִית בְּפֶרַט נשג"ז (נדה, שפחה, גויה, זונה) חַס וְשָׁלוֹם, זֶה עִקַּר בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא, כִּי שָׁם עִקַּר עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא כַּנַּ"ל, כִּי הָעַכּוּ"ם הֵם הֵם בְּעַצְמָן עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ וְאַף הִיא כְּכֶלֶב, וְעַל כֵּן פְּגַם הַבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם בְּפֶרַט נשג"ז (נדה, שפחה, גויה, זונה) זֶה עִקַּר תֻּקֶּף הָעַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא כִּי הֵם עִקַּר

הָעַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פְּגַם הַחוֹתָם בְּחִינַת נְדוּת כִּי הֵם נִקְרָאִים נשג"ז (נדה, שפחה, גויה, זונה), וּמֵחֲמַת שֶׁנִּתְגַּבֵּר אָז הַפְּגַם מְאֹד, עַל-כֵּן נִתְגַּבֵּר הָמָן הָרָשָׁע שֶׁהָיָה מִבְּחִינָה זוֹ מִבְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא וְזֶהֲמַת הַנָּחָשׁ דָּם נִדָּת, וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם לְהַעֲבִירָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וְכוּ' בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת שִׁפְכַת דָּמִים בְּיִשְׂרָאֵל בְּחִינַת יְדֵיכֶם דָּמִים מָלְאוּ, דְּהַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַחוֹתָם, וּמֵחֲמַת שֶׁנִּתְקַלְקֵל אָז הַחוֹתָם בְּיוֹתֵר רָצָה לְהַגְבִּיר בְּחִינַת שִׁפְכַת דָּמִים לְהָרֹג אוֹתָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ בְּחִינַת פְּגַם חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם חוֹתָם דְּסִטְרָא-אַחֲרָא.:

וּבָאֱמֶת הָיוּ אָז יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שָׁלַח אָז אֶת שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, אֲשֶׁר מַעֲלָתָם גָּבְהָה מְאֹד מְאֹד, כִּי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה, נִסְתָּר וְנִגְלֶה, כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת נִסְתָּר וּמָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת נִגְלֶה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן יוד), וְעַל יָדָם הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס וְנִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר מֵהֵיפֶךְ אֶל הֵיפֶךְ, וְזָכוּ אָז לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי-זֶה פּוּרִים עַל-שֵׁם הַפּוּר שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וְכוּ', וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר.:

כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹד אֶת ה' בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל עֵת וָעֵת. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה בְּכָל פַּעַם וּפַעַם לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע מֵחָדָשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּר, יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נִגְלֶה וְיִזְכֶּה לִבְחִינַת נִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם כַּמְּבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם, כִּי אָנוּ צְרִיכִין תָּמִיד לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם, בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, וְקֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר, דְּהַיְנוּ לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר כַּנַּ"ל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, וְהַיְרִידָה בְּעַצְמָהּ הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, נִמְצָא שֶׁאַחַר-כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לְהָעֲלִיָּה עַל-יְדֵי הַיְרִידָה נַעֲשֶׂה מֵהַיְרִידָה עַצְמָהּ תּוֹרָה, וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַתּוֹרָה מַכְשֵׁלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ, אֲלוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה וְכוּ' כַּמְּבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.:

וְזֶהוּ עִקַּר כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַצְּרוּפִים שֶׁהָאָדָם נִתְנַסֶּה וְנִצְטָרֵף בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל עֵת וּזְמַן, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ תָּמִיד בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע מֵחָדָשׁ גָּבוֹהַּ גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, כִּי אֶפְלוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ מַמָּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא וְהַשָּׂגוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם הָעֲבוֹדָה בְּעַצְמָהּ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כְּשֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת, כְּשֶׁזּוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְהִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת בְּהִתְעוֹרְרוּת חָדָשׁ, גַּם זֶה הוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע מֵחָדָשׁ, שֶׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ וְכָל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' יַעֲשֶׂה וְיִשְׁמַע, וְכַמּוּבָן זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת מַמָּשׁ עַל-יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ וּתְמִימוּתוֹ שֶׁיִּתְנַהֵג כָּל כָּךְ בְּכַשְׁרוּת בֶּאֱמֶת בְּהִתְעוֹרְרוּת חָדָשׁ בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מַמָּשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ תְּחִלָּה, וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד אֵין סוֹף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ' כַּנַּ"ל.:

אֲבָל אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לְמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ גָּבוֹהַּ יוֹתֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קוֹדֶם הָעֲלִיָּה וְכוּ', וְזֶה בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, אֲפִלּוּ מִי שֶׁצָּרִיךְ לְזִכּוֹת לְאֵיזֶה דַּרְגָּא קְטַנָּה אֲפִלּוּ לְהִתְעוֹרְרוּת חָדָשׁ, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מְקוֹדָם אֵיזֶה יְרִידָה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, וְהַיְרִידָה הִיא בְּחִינַת הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַצְּרוּפִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְקוֹדָם שֶׁעוֹלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת בִּשְׁעַת הַיְרִידָה שֶׁיֵּשׁ קוֹדֶם הָעֲלִיָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר כַּנַּ"ל, אָז בִּשְׁעַת הַיְרִידָה הָאָדָם הוּא בֶּאֱמֶת בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה. כִּי הַרְבֵּה נָפְלוּ עַל-יְדֵי יְרִידָתָם רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְצָרִיךְ אָז לִהְיוֹת כְּגִבּוֹר חָזָק בַּל יִמּוֹט, וְגַם צָרִיךְ סִיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא שֶׁיִּזְכֶּה לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בִּשְׁעַת הַיְרִידָה שֶׁלֹּא יִפֹּל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, רַק יַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּכָל עֹז עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר כְּפִי הַיְרִידָה שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה בְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לִבְחִינַת הָעֲלִיָּה, וְאָז זוֹכֶה שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל.:

וְזֹאת הַבְּחִינָה הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, בִּכְלַל וּבִפְרָט, הֵן בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל הֵן בִּפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל פַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לְצֵאת מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זֶה לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְכַנַּ"ל. וַעֲמָלֵק מֵעוֹלָם רְצוּעָה מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל. וְקוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה בָּא עֲמָלֵק לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם וְכוּ', כִּי הוּא הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁאוֹרֵב עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד בִּכְלָל וּבִפְרָט. וּכְמוֹ כֵן תָּמִיד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל עֵת וּזְמַן בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה זֶה לְגָבוֹהַּ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל, שֶׁאָז צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה

קֹדֶם הָעֲלִיָּה, אָז בִּשְׁעַת הַיְרִידָה שֶׁאָז הָאָדָם בָּאֱמֶת בְּסַכָּנָה כַּנַּ"ל, אָז הוּא אוֹרֵב לְיִשְׂרָאֵל וּמִתְכַּוֵּן בְּתַקֶּף רִשְׁעָתוֹ וְשִׂנְאָתוֹ הַחֲזָקָה לְיִשְׂרָאֵל וּבָא אָז דַּיְקָא לְהַלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִים בִּרְפִיּוֹן יָדַיִם, שֶׁרָפוּ יְדֵיהֶם מִן הַתּוֹרָה, כִּי אָז קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאָז מְקֹדָּם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת יְרִידָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת רְפִיּוֹן יָדַיִם מִן הַתּוֹרָה בְּחִינַת וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים, יָרֵא אֱלֹהִים זֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית יָרֵא בּשֶׁת, שֶׁהוּא מַאֲמַר הַשָּׁלֵם בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁבּוֹ כְּלוּל הַכֹּל כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל. וְקֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם לָזֶה לִבְחִינַת יִרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע קֹדֶם לָזֶה הָאָדָם עָיֵף וְיָגֵעַ בְּחִינַת יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה, אָז דַּיְקָא וַיָּבֹא עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁצִּוָּתָה הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר לִזְכֹּר מַעֲשֶׂה עֲמָלֵק וְכוּ' וּמִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר, כִּי זֶה נַעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל עֵת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זֶה לִבְחִינָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, אֲזַי צְרִיכִין לִלְחֹם מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּעֵת הַיְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

כִּי מְבֹאָר בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל, שֶׁנִּשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה שֶׁהֵם נִסְתָּר וְנִגְלֶה הֵם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא מַאֲמַר וְחֵצִי מַאֲמַר אָב וּבֵן וְכוּ', וְזֶהוּ מִדּוֹר דּוֹר, הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁהַתּוֹרָה הוֹלֶכֶת מִדּוֹר לְדוֹר מֵאָב לְבֵן מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה מִנִּסְתָּר לְנִגְלֶה, בִּבְחִינַת וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ יוֹם וְכוּ' שֶׁהַתּוֹרָה צְרִיכִים לְגַלּוֹת מֵאָב לְבֵן מִדּוֹר לְדוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ שֶׁצְּרִיכִין לְגַלּוֹת מַעֲשֵׂי ה' בְּחִינַת נַעֲשֶׂה מִדּוֹר לְדוֹר מֵאָב לְבֵן מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בְּחִינַת הַנַּעֲשֶׂה שֶׁל הָאָב הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּר לְגַבֵּי הַבֵּן כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהָבֵן:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת פּוּרִים, כִּי הָמָן מִזֶּרַע עֲמָלֵק, שֶׁהוּא אוֹרֵב לְיִשְׂרָאֵל תָּמִיד בְּעֵת הַיְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע מֻחְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְאָז בְּאוֹתָן הַיָּמִים הָיוּ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְזָכוֹת לָשׁוּב לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ וְלִבְנוֹת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֵׁנִי מֻחְדָּשׁ, וִירוּשָׁלַיִם הִיא בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם, שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר הַשָּׁלֵם בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל וְשָׁם בִּירוּשָׁלַיִם הוּא הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר מִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְכוּ' מִן הַמָּקוֹם הַהוּא וְכוּ' כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר ה' מִירוּשָׁלָיִם.:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וְכוּ', הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין יוֹדְעִין אֵיזֶה דִּין בַּתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת שֶׁאֵין זוֹכִין לְהַשִּׂיג אֶת בְּחִינַת הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת נִשְׁמַע אֶצְלוֹ, וְאָז כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַשִּׂיג בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה אָזַי אֵין הַחוֹתָם בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל וַאֲזַי אֵין יוֹדְעִין בֵּין דָּם לְדָם, כִּי אֵין יְכוֹלִין לְהַבְחִין בֵּין דַּם טָהוֹר לְדַם נִדּוֹת מֻחְמַת שֶׁנִּפְגַּם הַחוֹתָם, שֶׁאָז נַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינַת נֵדֶת כַּנַּ"ל, וְאָז הַתִּקּוּן הוּא וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ' אֶל הַמָּקוֹם הַהוּא, כִּי

צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם הֵם בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, כַּמּוּבָא, כִּי מִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה, כִּי שָׁם יוֹשְׁבִין בֵּית-דִּין הַגָּדוֹל וְהֵם מְגַלִּין כָּל מַה שֶּׁנֶּעֱלַם וְנִסְתָּר אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:
עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְכוּ' וְעַל-פִּי הַמִּשְׁפָּט וְכוּ' תַּעֲשֶׂה, נִמְצָא שֶׁהֵם מְתַקְּנִים וְעוֹשִׂים מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, כִּי שָׁם הוּא מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:
כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה, וּתְפִלָּה הוּא נִשְׁמַע, וְעַל-כֵּן יוֹשְׁבִין שָׁם בֵּית-דִּין הַגָּדוֹל וְעוֹשִׂים מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה, מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה וּמְגַלִּין לְיִשְׂרָאֵל כָּל הַנִּסְתָּר מֵהֶם בְּחִינַת כִּי יִפָּלֵא וְכוּ' עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל.:
נִמְצָא שֶׁבֵּנִין בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי מִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁאָז בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הָיָה בְּסוֹף הַגָּלוּת וְהָיוּ צְרִיכִים לְשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם וְלִבְנוֹת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהַשִּׂיג מֻחְדָּשׁ בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה, עַל-כֵּן הָיוּ מֻכְרָחִים אָז שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, וּמֵחֲמַת שֶׁהָיוּ צְרִיכִים אָז לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה דְּהַיְנוּ לִבְנוֹת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ מֻחְדָּשׁ שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל עַל-כֵּן הִתְגַּבְּרָה הַיְרִידָה אָז מְאֹד וְהִתְגַּבְּרָה אָז הַסִּטְרָא-אַחֲרָא עַד שֶׁנִּכְשְׁלוּ מְאֹד בַּנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת, וְאָז אָרַב עֲלֵיהֶם הָמָן עֲמָלֵק יִמַּח-שְׁמוֹ, וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם אָז מְאֹד, וְעַל-כֵּן הָיוּ אָז בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה כַּמּוּבָא, כִּי הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּעֵת יְרִידָתָם הַגְּדוֹלָה מְאֹד בְּחִינַת וְאַתָּה עֵיֵף וְיָגֵעַ וְכוּ' כִּי הָיוּ אָז עֲיֵפִים וִיגֵעִים בְּתַכְלִית הַיְגִיעָה מֵחֲמַת שֶׁהָיָה בְּסוֹף הַגָּלוּת קֹדֶם שׁוּבָם לִמְקוֹמָם, שֶׁאָז מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא-אַחֲרָא בְּיוֹתֵר, בְּעֵת שֶׁהִיא רוֹאָה שֶׁבְּקֶרֶב מְהֵרָה יָשׁוּבוּ לִמְקוֹמָם, בִּפְרַט שֶׁנִּתְפַּסּוּ אָז בֶּאֱמֶת בָּעָוֹן הַגָּדוֹל הַנַּ"ל רַחְמָנָא לִצְלַן, עַל-כֵּן הָיְתָה אָז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה לְיַעֲקֹב וְכוּ'.:
אַךְ מָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, כִּי הוּא יָדַע כָּל זֹאת וְהֵאִיר בְּיִשְׂרָאֵל לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים. כִּי זֶה הוּא הָעִקָּר בְּעֵת שֶׁהָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם נוֹפֵל בְּאֵיזֶה יְרִידָה יְהֶיה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲפִלּוּ אִם נִכְשַׁל חַס וְשָׁלוֹם אָז מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לוֹ לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים וּכְמוֹ שֶׁעָשָׂה מָרְדְּכַי אָז וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ, וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה וְכוּ' וְכֵן כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ וְכוּ' וַה' יִתְבָּרַךְ שָׁמַע לְקוֹל זַעֲקָתָם וְצַעֲקָתָם הַגְּדוֹלָה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאָז נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְנַעֲשָׂה מִזֶּה פּוּרִים, וְזָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ בְּחִינַת קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ, וְכָל זֶה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי, כִּי מָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ אֶת כָּל בְּחִינַת הַנַּעֲשָׂה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ וּמַשִּׂיג אֶת הַנַּעֲשָׂה הַגָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר. כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם מִנִּשְׁמַע נַעֲשָׂה, נִמְצָא שֶׁזּוֹכִין בְּכָל פַּעַם לְהִתְנַלּוּת וִידִיעָה חֲדָשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר כַּנַּ"ל, וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד תְּחִלַּת הָאֲצִילוּת כַּמְּבֹאָר בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל וּמָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַד לְמַעְלָה מַעְלָה

בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה, וּמֵחֲמַת זֶה הָיָה יָכוֹל לְהָאִיר גַּם לְמַטָּה בְּתַכְלִית שִׁפְלוּת הַיְרִידָה, כִּי זֶה מוּבָן וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק הוּא בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר וְזוֹכֶה לְהַשָּׂגָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, הוּא יָכוֹל לְהָאִיר בְּמַדְרֵגָה נְמוּכָה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר. נִמְצָא בְּכָל פַּעַם שֶׁזּוֹכֶה הַצַּדִּיק לִבְחִינַת נַעֲשָׂה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, דְּהַיְנוּ הִתְגַּלּוּת יוֹתֵר כַּנַּ"ל הוּא יָכוֹל לְהָאִיר לְמַטָּה בְּיוֹתֵר, וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא בְּחִינַת הַנִּגְלֶה נַעֲשֶׂה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּגְלָה מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה וְזָכָה לְהַשָּׂגָה יְתֵירָה עַל-יְדֵי-זֶה הוּא יָכוֹל לְהָאִיר בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה בְּיוֹתֵר.:

וְזֶהוּ וּמֵרְכְּבֵי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, עַל-כֵּן הוּא הָיָה יָכוֹל לְהָאִיר בְּיִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בִּתַכְלִית יְרִידָתָם לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים עַד שֶׁזָּכוּ עַל יָדוֹ שֶׁיִּתְהַפֵּךְ מֵהִפּוּךְ אֶל הִפּוּךְ, וְתַכְלִית הַיְרִידָה יִהְיֶה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, בְּחִינַת וְנַהֲפֹךְ הוּא וְכוּ' וְזָכוּ אָז לְהַשָּׂגָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּחִינַת קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ. וְזָכוּ לַעֲשׂוֹת מִזֶּה יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרָה זוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה יָאִיר עָלֵינוּ הֶאָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת שֶׁל בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לָצֵאת מִכָּל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְלַהֲפוֹךְ כָּל הַיְרִידוֹת לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה, בִּבְחִינַת וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מְשֻׂפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה וְכוּ'.:

כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים חָשַׁב מֵרָחוֹק לְהֵטִיב אַחֲרִיתֵנוּ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צוֹפֶה וּמַבִּיט עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת וְרָאָה שֶׁבַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא בְּסוֹף הַגָּלוּת קֹדֶם שֶׁנָּשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם וְיִהְיֶה גְּאֻלָּה נִצְחִית וְקֹדֶם לָזֶה בְּוַדַּאי תִּתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא-אַחֲרָא מְאֹד, וְתִהְיֶה מִקֹּדֶם הַיְרִידָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, עַל-כֵּן הֵטִיב עִמָּנוּ מִקֹּדֶם, וְנָתַן לָנוּ אֶת יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, כְּדֵי שֶׁיָּאִיר עָלֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּחִינַת הֶאָרָה הַגְּדוֹלָה וְהָעֲצוּמָה שֶׁל מָרְדְּכַי שֶׁהִיא הֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד שֶׁעַל-יְדֵי הֶאָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת יְכוֹלִין לַהֲפוֹךְ כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת וְכַמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁהֶאָרָה שֶׁל מָרְדְּכַי מֵאִיר עַד סוֹף הָעֲשִׂיָּה, וְהֶאָרָה זוֹ שֶׁל פּוּרִים אֵין נִמְצָא בְּשׁוּם זְמַן וְכוּ'. וְאָז נִתְהַפְּכִין כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת כִּי הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל.:

וְזֶה בְּחִינַת וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים זֶה בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה, נִזְכָּרִים זֶה בְּחִינַת נִשְׁמַע, כִּי זִכָּרוֹן תִּלְיָא בִּלְבָּא כַּמּוּבָא, וְתַמָּן תִּלְיָא שְׁמִיעָה, כִּי שְׁמִיעָה בִּלְבָּא תִּלְיָא כַּמּוּבָא בִּמְקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים כִּי אָז בַּיָּמִים הָאֵלֶּה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַיְנוּ כִּי זֶה הַדָּבָר נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל עֵת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בְּכָל דּוֹר

וָדוֹר, דְּהַיְנוּ מֵאָב לְבֵן מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז בְּפוּרִים זוֹכִין לְהַשְׁגַּת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה שֶׁהֵם אָב וּבֵן בְּחִינַת דּוֹר וָדוֹר כַּנַּ"ל וְאָז זוֹכִין שֶׁנִּתְהַפְּכִין כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל מִינֵי הַצְּחוֹק וּשְׂחוֹק שֶׁעוֹשִׂין בְּפוּרִים, לְרַמֵּז שֶׁאָז בִּימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, מַעֲלִין כָּל מִינֵי יְרִידוֹת וְקַטְנוּת, הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ עַכְשָׁו וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה, כִּי הַיְרִידָה נִתְהַפֵּךְ לַעֲלִיָּה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל:

כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת גָּדוֹל, הוּא מוֹרִיד עַצְמוֹ לִפְעָמִים בְּכַוָּנָה לְעִנְיְנֵי קַטְנוּת וּמִילֵי דִּשְׂטוּתָא, בִּבְחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, וְכַמְּבֹאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן עח לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא), וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה, שֶׁמַּחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁמֹּחוֹ נִתְיַגֵּעַ וְאֵינוֹ יָכוֹל עוֹד לֵילֵךְ בְּמֹחוֹ יוֹתֵר, אֲזַי הוּא מֻכְרָח לְהוֹרִיד עַצְמוֹ לְעִנְיְנֵי קַטְנוּת וּמִילֵי דִּשְׂטוּתָא וְכַיּוֹצֵא, וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּרֹב הַמְּנוּנָא סָבָא דַּהֲווּ מְסַדְּרִין קַמַּיְהּ תְּלַת פְּרָקֵי מִילֵי דִּשְׂטוּתָא, וְאַחַר-כָּךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְרִידָה זוֹכֶה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה, בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפָרוּ תוֹרָתֶךָ.:

וְזֶהוּ עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' דַּיְקָא בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה, וְהַנִּשְׁמַע כְּנֶגֶד הַנַּעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' בְּחִינַת בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף וְכוּ', כַּמְּבֹאָר בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל, וְזֶהוּ עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' כְּשֶׁמַּגִּיעַ הָעֵת לַעֲשׂוֹת בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, לַה' בְּחִינַת נִשְׁמַע בְּחִינַת תּוֹרַת ה' בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף, וְאָז הֵפָרוּ תוֹרָתֶךָ, אָז צְרִיכִין קֹדֶם הָעֲלִיָּה בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, בְּחִינַת הֵפָרוּ תוֹרָתֶךָ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל.:

וְזֶהוּ בְּחִינַת פּוּרִים כַּנַּ"ל, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא פּוּרִים, כִּי אָז עוֹשִׂין כָּל מִינֵי שְׂחוֹק וְקַטְנוּת וּמִילֵי דִּשְׂטוּתָא. כִּי אָז זוֹכִין לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְהַשָּׂגָה וְהֶאָרָה עֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד הֶאָרַת מָרְדְּכַי הַיְהוּדִי שֶׁהֶאָרָתוֹ שְׂגֻבָּה מְאֹד, וְאָז נִתְהַפְּכִין כָּל הַיְרִידוֹת וְכָל הַבְּטוּלִים וְכָל מִילֵי דִּשְׂטוּתָא לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁם פּוּרִים עַל-שֵׁם הַפּוּר, לְשׁוֹן הֵפָרוּ תוֹרָתֶךָ, כִּי הַשֹּׂרֶשׁ שֶׁל מִלַּת פּוּרִים וְהַשֹּׂרֶשׁ שֶׁל מִלַּת הֵפָרוּ הֵם שֹׂרֶשׁ אֶחָד, כַּמְּבֹאָר לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ קְצָת יְדִיעָה בָּזֶה. כִּי עִקַּר עִנְיַן פּוּרִים הוּא בִּבְחִינָה זוֹ בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. בְּחִינַת וְהַמִּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶיךָ אֵלּוּ דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁאֵין אָדָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשַׁל בָּהֶם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפָרוּ תוֹרָתֶךָ כַּנַּ"ל.:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קַיֵּם דִּבְרֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר. וּמַאֲמַר זֶה בְּחִינַת מַאֲמַר הַשָּׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת נִסְתָּר בְּחִינַת נִשְׁמַע בְּחִינַת מַאֲמַר

הַשָּׁלֵם, וְזֶה בְּחִינַת לְקַחָהּ מָרְדְּכַי לוֹ לְבַת, אַל תִּקְרֵי לְבַת אֶלָּא לְבַיִת בְּחִינַת בֵּית דִּבְרַאשִׁית שֶׁהוּא מַאֲמַר הַשָּׁלֵם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶסְתֵּר כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר בְּחִינַת מַאֲמַר הַשָּׁלֵם קַיֵּם דִּבְרֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, קַיֵּם זֶה בְּחִינַת עֲמִידָה בְּחִינַת תְּפִלָּה, וְזֶהוּ דִּבְרֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה דִּבְרֵי דַּיְקָא בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמַע כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר, נִכְתָּב זֶה בְּחִינַת נַעֲשָׂה כִּי הַסֵּפֶר הַנִּכְתָּב זֶה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת מַאֲמַר הַשָּׁלֵם וְכוּ' נַעֲשָׂה בְּחִינַת נַעֲשָׂה בְּחִינַת וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן הֵיטֵב בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִילָה, כִּי הַמְּגִילָה הוּא גְּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, כִּי הִיא בִּבְחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה הַנַּ"ל בְּחִינַת דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת, כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַמְּגִילָה כְּתוּבִים רַק ב' ג' מְצִוּוֹת שֶׁהֵם מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים וְשִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְכוּ', וְהַמְּגִילָה בְּעַצְמָהּ אֲרֻכָּה מְאֹד שֶׁמְּסַפֶּרֶת כָּל מַעֲשֶׂה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהָמָן וּוַשְׁתִּי וְכוּ' וְכוּ', וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה, כִּי הַסִּפּוּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הֵם גְּבוֹהִים יוֹתֵר מֵהַתּוֹרָה עַצְמָהּ, דְּהַיְנוּ מִמִּצְוֹוֹת הַתּוֹרָה בְּעַצְמָן, כִּי הֵם בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּחִינַת נִשְׁמַע כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת הַמְּגִילָה כַּנַּ"ל, וְאָז אָנוּ זוֹכִין בְּפוּרִים לְקָרוֹת אֶת הַמְּגִילָה וְעוֹשִׂין מִבְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּחִינַת נִשְׁמַע וְכוּ' עוֹשִׂין מִזֶּה בְּחִינַת נַעֲשָׂה בִּבְחִינַת לְקַיֵּים אֶת יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה וְכוּ' בִּזְמַנֵּיהֶם בְּחִינַת עַל כָּל דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת וְכוּ' בְּחִינַת לְהָיוֹת עוֹשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה וְכוּ':

חלק יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּזְמַנֵּיהֶם זְמַן זְמַנִּים טוּבָא, כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִזֶּה הַפָּסוּק שֶׁמְּגִילָה נִקְרֵאת בְּי"א בְּי"ב וְכוּ', כִּי יֵשׁ כַּמָּה זְמַנִּים לִבְחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִילָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה לְפִי בְּחִינָתוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּנֵי הַכְּפָרִים שֶׁאֵין לָהֶם זֶה הַכֹּחַ לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה בְּעַצְמָן, וְצָרִיךְ אַחֵר לִקְרוֹת לָהֶן וּלְהָאִיר בָּהֶם הָאָרָה זוֹ, הֵם צְרִיכִין לְהַקְדִּים לְיוֹם הַכְּנִיסָה לָבֹא לְתוֹךְ הַכְּרַךְ שֶׁיֵּשׁ שָׁם עֲשָׂרָה בַּטְלָנִין, וְהֵם מַקְדִּימִין וְקוֹרִין לָהֶם אֶת הַמְּגִילָה אָז, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ יְמֵי הַפּוּרִים בְּעַצְמוֹ, שֶׁהֵם עִקַּר הַשָּׂגַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּחִינַת וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּנֵי הַכְּרַךְ שֶׁיֵּשׁ שָׁם עֲשָׂרָה בַּטְלָנִין שֶׁבְּטֵלִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְזוֹכִים לְהַשָּׂגָה גְּבוֹהָּ, עַל-כֵּן הֵם יְכוֹלִים לְהָאִיר בִּבְנֵי הַכְּפָרִים בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִילָה בְּחִינַת הַשָּׂגַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה גַּם אֵיזֶה יָמִים קֹדֶם פּוּרִים. כִּי הַנַּעֲשֶׂה שֶׁל בְּנֵי הַכְּרַךְ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קֹדֶם פּוּרִים הוּא אֵצֶל בְּנֵי הַכְּפָרִים בְּחִינַת נִשְׁמַע בְּחִינַת הָאָרַת פּוּרִים, וְעַל-כֵּן הֵם שׁוֹמְעִין אֶת הַמְּגִילָה מִקֹּדֶם מִבְּנֵי הַכְּרַכִּים כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ פְּנוּיִם בְּיָמֵי הַפּוּרִים לְהַסְפִּיק מָזוֹן וּמִשְׁתֶּה לִבְנֵי הַכְּרַכִּים כִּי עֶצֶם הַפּוּרִים שֶׁל בְּחִינַת בְּנֵי הַכְּרַכִּים אֵין בְּחִינַת בְּנֵי הַכְּפָרִים יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג, כִּי הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמַע

שֶׁלָּהֶם גָּבוֹהַּ וְעָצוּם מְאֹד רַק צְרִיכִין לִהְיוֹת מֻרְכָּבָה אֲלֵיהֶם בִּימֵי הַפּוּרִים לְהַסְפִּיק לָהֶם לְשִׁמְחַת פּוּרִים.:

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיזֶהוּ כְּרַךְ כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲשָׂרָה בַּטְלָנִים, בַּטְלָנִים דַּיְקָא, כִּי הֵם נִקְרָאִין בַּטְלָנִין עַל-שֵׁם שֶׁעִקַּר הַשָּׁגָתָם הוּא תָּמִיד מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא שֶׁזֶּה אֵין זוֹכִין כִּי-אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ בְּחִינַת עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוּרִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים בַּטְלָנִים וְהֵם דַּיְקָא יוֹדְעִים לְקָרוֹת אֶת הַמְּגִילָה בְּזִמְנָהּ לְהַשִּׂיג הַשָּׁגַת פּוּרִים בְּזִמְנוֹ, אֲבָל בִּבְחִינַת בְּנֵי הַכְּפָרִים שֶׁאֵין לָהֶם עֲשָׂרָה בַּטְלָנִין וְאֵין זוֹכִין לְהַשָּׁגָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת בְּנֵי הַכְּרָכִים הַנַּ"ל, הֵם יְכוֹלִין לְהָאִיר וְלִקְרוֹת אֶת הַמְּגִילָה לָהֶם גַּם קֹדֶם פּוּרִים כַּנַּ"ל. כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ כַּנַּ"ל.:

וְזֶה בְּחִינַת וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה מִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה עִיר וָעִיר, הַיְנוּ שֶׁכָּל מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה וְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה וְכָל עִיר וָעִיר כָּל אֶחָד זוֹכֶה לְקַבֵּל בַּיּוֹם הַזֶּה בְּחִינַת הֶאָרַת פּוּרִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת מְבַטְּלִין תַּלְמוּד תּוֹרָה לִשְׁמֹעַ מִקְרָא מְגִילָה, הַיְנוּ כִּי בְּחִינַת פּוּרִים הוּא בִּבְחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, שֶׁנִּתְהַפְּכִין כָּל הַיְרִידוֹת וְהַבִּטּוּלִים לִבְחִינַת עֲלִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ מְבַטְּלִין תַּלְמוּד תּוֹרָה לִשְׁמֹעַ מִקְרָא מְגִילָה, כִּי מִקְרָא מְגִילָה הַיְנוּ הֶאָרַת פּוּרִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל בְּחִינַת מְבַטְּלִין תַּלְמוּד תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת פָּרָה שֶׁקּוֹרִין אַחַר פּוּרִים, כִּי פָּרָשַׁת פָּרָה אֲדוּמָה הוּא חִדּוּשׁ גָּדוֹל שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

אָמַרְתִּי אֶחְכְּמָה וְהִיא רְחוֹקָה וְכוּ', וְעַל יָדָהּ דַּיְקָא מְטַהֲרִין מִטֻּמְאַת מֵת, כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה, כִּי נִשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּר זֶה בְּחִינַת הַנִּשְׁמָה שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָהּ, וְנַעֲשֶׂה זֶה בְּחִינַת הַגּוּף, וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַנִּשְׁמַע וְלַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ נַעֲשֶׂה, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַבֵּר הַנִּשְׁמָה עִם הַגּוּף וּמֵאִירָה הַנִּשְׁמָה בְּהַגּוּף, וְזֶה עִקַּר הַחַיִּים, כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא הַדַּעַת בִּבְחִינַת וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ' דְּהַיְנוּ לָדַעַת וּלְהַשִּׂיג מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּשְׁמַע כַּנַּ"ל.:

וְאִלּוּ לֹא חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיוּ יְכוֹלִים לִחְיוֹת לְעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לְהַשִּׂיג אֶת תַּכְלִית בְּחִינַת הַנִּשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה הַגָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ, כִּי הָיוּ הוֹלְכִים מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁהָיוּ נִכְלָלִים בְּאֵין סוֹף בִּבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁיֵּשׁ שָׁם בְּעוֹדוֹ בַּגּוּף בִּבְחִינַת וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, אַךְ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי-אֶפְשָׁר לָבֹא

אֶל הַתַּכְלִית דְּהַיְנוּ אֶל הַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי מִיתָה שֶׁנִּסְתַּלֵּק עַל יָדָהּ הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף, וְאָז זוֹכִין אַחַר-כָּךְ עַל-יְדֵי-זֶה לְתְחִיַּת הַמֵּתִים וְאָז יִזְכּוּ לְעִקַּר הַתַּכְלִית לְבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהַשִּׂיג בְּחַיָּיו בִּבְחִינַת וְשִׁמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שָׂדָרְשׂוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְהַחֲזִירָהּ לָנוּ לֶעָתִיד, כִּי הַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחַת עוֹלָם הֵם עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, וּמֻכְרָח כָּל אֶחָד לְהִסְתַּלֵּק וְלָשׁוּב אֶל הֶעָפָר קֹדֶם שֶׁיִּזְכֶּה לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה, וְהַמִּיתָה וְהַהִסְתַּלְּקוּת זֶה בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי בְּוַדַּאי אֵין יְרִידָה כְּמוֹ הַמִּיתָה שֶׁשָּׁב אֶל הֶעָפָר מַמָּשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ מִסְתַּלֶּקֶת וְנִשְׁאָר בְּלֹא חִיּוּת רַק קְיִסְטָא דְּחִיּוּתָא, שֶׁהוּא מְעַט דְּמְעַט אֲבָל עִקַּר הַחִיּוּת נִסְתַּלֵּק וְנַעֲשָׂה חֻפְּשִׁי מִכָּל הַמְּצָווֹת, נִמְצָא שֶׁהוּא יְרִידָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְאָז בֶּאֱמֶת הוּא מְטַמֵּא כָּל הַטֻּמְאוֹת וְכוּ', אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הַמִּיתָה טוֹב מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הִיא בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁשָּׁב אֶל הֶעָפָר שֶׁהִיא תַּכְלִית הַיְרִידָה עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה אַחַר-כָּךְ לָשׁוּב וְלָקוּם לִתְחִיַּת הַמֵּתִים וְלִזְכּוֹת אַחַר-כָּךְ לְשִׂמְחַת עוֹלָם בְּחִינַת הַנִּשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לִזְכּוֹת מִקֹּדֶם כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן אִי-אֶפְשָׁר לְהִטָּהֵר מִטֻּמְאַת מֵת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת פָּרָה אֲדוּמָה שֶׁהוּא חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָהּ בְּשׁוּם אֹפֶן וְהִיא בְּחִינַת נִשְׁמַע הַגְּבוֹהָה מְאֹד בְּחִינַת נִסְתָּר הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר, שֶׁאֲפִלּוּ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לֹא הִשִּׂיג זֹאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

אָמַרְתִּי אֶחְכְּמָה וְכוּ', וְדַיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ שֶׁהִיא תּוֹרָה גְּבוֹהָה מְאֹד בְּחִינַת נִשְׁמַע הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִטָּהֵר מִטֻּמְאַת מֵת מִתַּכְלִית הַיְרִידָה, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַיְרִידָה הִיא גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמַע גְּבוֹהַ בְּיוֹתֵר, שֶׁמֻּחְמֶצֶת גְּדֻלַּת וְגַבְהוּת הַשָּׂגַת נִשְׁמַע עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהָאִיר לְמַטָּה יוֹתֵר, וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פָּרָה אֲדוּמָה שֶׁהוּא דָּבָר נֶעֱלָם מְאֹד מְאֹד עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִטָּהֵר מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁהוּא תַּכְלִית הַיְרִידָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כָּל מַעֲשֵׂי פָּרָה מְחוּץ לַמַּחֲנֶה, וְהִיא מְטַמְּאָה כָּל הָעוֹסְקִין בָּהּ, כִּי פָּרָה אֲדוּמָה הִיא חִדּוּשׁ נִפְלָא כָּזֶה וְנִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גְּבוֹהַּ כָּל-כָּךְ עַד שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בְּתַכְלִית תַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה אֲפִלּוּ מְחוּץ לַמַּחֲנֶה, וְעַל-כֵּן הִיא מְטַמְּאָה טְהוֹרִים וּמְטַהֵר טְמֵאִים, כִּי כָּל הָעוֹסְקִים בַּפָּרָה הֵם טְמֵאִים עַד הָעֶרֶב מֵחֲמַת שֶׁהֵם מוֹרִידִים עַצְמָם לִירִידָה כָּזוֹ לִבְחִינַת חוּץ לַמַּחֲנֶה לְהוֹצִיא וּלְטַהֵר אֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁנִּפְלוּ וְנִטְמְאוּ בְּטֻמְאַת מֵת:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתָהּ מַעֲשֶׂה כִּי אִם לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַאֲנִי יָדַי מְלוּכְלָכוֹת בְּדַם שְׁפִיר וְשִׁלְיָא כְּדֵי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ, כַּאֲשֶׁר נִשְׁמַע זֹאת מִפִּי רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁאָמַר זֹאת עַל עַצְמוֹ,

עַל שֶׁהָיָה עוֹסֵק תָּמִיד לְהוֹצִיא בְּנֵי אָדָם מִירִידָה גְּדוֹלָה לְהַגְבִּיהָם וּלְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה יְרִידָה לִפְעָמִים כְּדֵי לְהָרִים וּלְהַגְבִּיהַּ וּלְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאָז בִּשְׁעַת יְרִידָתוֹ שֶׁיּוֹרֵד לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ, הוּא בִּבְחִינַת יָדַי מְלוּכְלָכוֹת בְּדָם וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁפָּרָה אֲדוּמָה מְטַמְּאָה כָּל הָעוֹסְקִין בָּהּ, מֵחֲמַת שֶׁעֲבוֹדָתָהּ מְחוּץ לַמַּחֲנֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל אֲבָל הַטֻּמְאָה וְהַלְכְלוּךְ הַנַּ"ל הוּא רַק לְפִי שָׁעָה כִּי אֵינוֹ טָמֵא כִּי אִם עַד הָעֶרֶב, אֲבָל עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַגְבִּיהַּ וּמְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת טֻמְאָה גְּדוֹלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת טֻמְאַת מֵת. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁפָּרָה אֲדוּמָה מְטַמְּאָה טְהוֹרִים וּמְטַהֵר טְמֵאִים בְּחִינַת יָדַי מְלוּכְלָכוֹת בְּדָם וְכוּ' כְּדֵי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ שֶׁהֵם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה תֵּיכֶף אַחַר פּוּרִים כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת פּוּרִים כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת מְבַטְּלִין תַּלְמוּד תּוֹרָה לְמִקְרָא מְגִילָה וּלְהוֹצָאַת הַמֵּת וּלְהַכְנָסַת כַּלָּה, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי מִקְרָא מְגִילָה זֶה בְּחִינַת הַשָּׁנַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוּרִים כַּנַּ"ל, וְלָזֶה צְרִיכִין בְּחִינַת בִּטּוּלָה שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ בְּחִינַת מְבַטְּלִין תַּלְמוּד תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ וּלְהוֹצָאַת הַמֵּת, כִּי הַבִּטּוּל הוּא בִּשְׁבִיל הוֹצָאַת הַמֵּת כְּדֵי לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מוֹרִיד עַצְמוֹ לַמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַעֲלֶה מִשָּׁם אֶת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא וְאָז הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, וְאָז הוּא מְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ עַל-יְדֵי-זֶה בִּבְחִינַת וַאֲנִי יָדַי מְלוּכְלָכוֹת וְכוּ' וְזֶהוּ לְהוֹצָאַת הַמֵּת וּלְהַכְנָסַת כַּלָּה, הַיְנוּ לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁלְּכָל זֶה מְבַטְּלִין תַּלְמוּד תּוֹרָה בְּחִינַת בִּטּוּלָה שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה בְּחִינַת עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ וּפְרַשׁ רַשׁ"י מַה יַּעֲשׂוּ אֵלּוּ שֶׁהֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַיִן שָׁם. כִּי אֵלּוּ שֶׁהֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ וְעָבְרוּ עַל מַה שֶּׁעָבְרוּ עִקַּר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַמְקַיֵּם עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ וּמוֹרִיד עַצְמוֹ לְמְקוֹמָם בִּבְחִינַת בִּטּוּלָה שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, וְזוֹכֶה לְהַשִּׂיג נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה גְּבוֹהַּ יוֹתֵר וְאָז נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְאָז נַעֲשֶׂה מֵעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבַקֵּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וּבָזֶה מַגְבִּיהַּ אוֹתָם לְשָׁרְשָׁם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָאִיר מִבְּחִינַת הַנִּשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ לַחֲבֵרוֹ, וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת, כִּי מֵהָאֲרַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה מִזֶּה נִמְשָׁךְ הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת סְעוּדַת שַׁבָּת בְּחִינַת אִכְלוּ מַעֲדַנִּים וְכוּ' כִּי חֶדְוַת ה' מָעֻזְכֶם כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת וְתוֹרָתְךָ

בְּתוֹךְ מֵעַי בְּחִינַת לְכוּ לַחְמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ, כִּי הָאֲכִילָה הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לֶאֱכֹל בְּקֶדֶשָׁה, כִּי הָאֲכִילָה מְחַבֶּרֶת הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף, וְעַל-כֵּן עַל יְדֵי הַנִּשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאָז יְכוֹלָה הַנְּשָׁמָה לְהָאִיר בַּגּוּף, עַל-כֵּן אָז יְכוֹלִין לֶאֱכֹל בְּקֶדֶשָׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְחַבֵּר הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה וְתָאִיר הַנְּשָׁמָה בְּהַגּוּף שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת סְעוּדַת שַׁבָּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת סְעוּדַת פּוּרִים בְּחִינַת שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב, כִּי אָז זוֹכִין לְשִׂמְחָה בְּחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם כַּנַּ"ל, וְאָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַּקִּים כִּי חֶדְוַת ה' הִיא וְכוּ' כַּנַּ"ל.:

נִמְצָא שֶׁבְּתוֹךְ הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת סְעוּדַת פּוּרִים, מֵאִיר בָּהּ בְּחִינַת הֶאָרַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּחִינַת וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעַי כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד שׁוֹלֵחַ מֵהֶאָרָה שֶׁלּוֹ לַחֲבֵרוֹ, כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ מֵהֶאָרָתוֹ וְהַשָּׂגָתוֹ. וְזֶהוּ אִכְלוּ מַעֲדַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַּקִּים וְשִׁלְחוּ מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ וְכוּ' כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת חֶדְוַת ה' וְכוּ' הַיְנוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ' וְזֶה מֵאִיר בְּתוֹךְ הָאֲכִילָה, וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים אָז צְרִיכִין לִשְׁלוֹחַ מָנוֹת לְהָאִיר כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל.:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, כִּי שֶׁפַע הֲעָשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת עִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת עָשִׁיר יַעֲנֶה עִזּוּת בְּחִינַת הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל, יַעֲנֶה זֶה בְּחִינַת קוֹלוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עִזּוּת וְצָרִיךְ לְרַחֵם עַל הֶעָנִי, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְרַחֵם עַל בְּשַׂר הַגּוּף, כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת עָשִׁיר וְעָנִי, וְכָל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִין עָלָיו וְכוּ' הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא מְרַחֵם עַל הֶעָנִי וּמַמְשִׁיךְ לוֹ שֶׁפַע וּפַרְנָסָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ הַפַּרְנָסָה בִּבְחִינַת גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים, כְּמוֹ כֵן מְרַחֲמִים עָלָיו וְנוֹתְנִין לוֹ דַּעַת שֶׁיּוּכַל לְרַחֵם עַל בְּשַׂר גּוּפוֹ לְהָאִיר בּוֹ מִכָּל הָאָרוֹת וְהַשָּׂגוֹת בְּחִינַת וּמִבְּשָׂרְךָ אַל תִּתְעַלָּם, שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת צְדָקָה לֶעָנִי. וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים שֶׁזּוֹכִין לְשִׂמְחַת עוֹלָם וְכוּ' בְּחִינַת חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם, צָרִיךְ לְהָאִיר הָאָרָה זוֹ אֶל הַגּוּף שֶׁגַּם הַגּוּף יֵדַע מִזֶּה, וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁמְּאִירִין בְּחִינַת שֶׁפַע הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל אֶל הֶעָנִי, כִּי הַשֶּׁפַע הֲעָשִׁירוּת בְּעֻצְמוֹ נִמְשַׁךְ מֵהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וּמַמְשִׁיךְ הָאָרָה זוֹ אֶל הֶעָנִי. וּכְמוֹ כֵן נִמְשַׁךְ הֶאָרַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת עִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהַנְּשָׁמָה אֶל הַגּוּף, שֶׁהַנְּשָׁמָה תְּרַחֵם עַל הַגּוּף לְגַלּוֹת לוֹ מִכָּל הָאָרוֹת וְהַשָּׂגוֹת שֶׁהִיא מַשָּׂגַת שֶׁהַגּוּף גַּם כֵּן יֵדַע מֵהֶם, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת חַיָּב אֵינַשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי אָז נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה, וְזוֹכִין לִבְחִינַת שִׂמְחַת עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגָה שֶׁלֶּעָתִיד לָבֹא שֶׁאָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה, וְאָז יִהְיֶה נַעֲשִׂין מֵעָוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִזֹּהַמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת אָרוּר אַתָּה וְכוּ' לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי גַּם הָעֲוֹנוֹת נַעֲשִׂים כְּזְכֻיּוֹת וְנַעֲשָׂה מֵהֶם תּוֹרָה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי מָרִי דַּכְיָא, בְּחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעַל יָדוֹ נִתְקַדְּשׁוּ כָּל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן וְנִכְנְסוּ מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַחַטָּאִים. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת מָר דְּרוֹר רֹאשׁ הַבְּשָׂמִים שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל-יָדוֹ נִכְנָסִין מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ וְנִמְתַּק וְנִתְתַּקֵּן כָּל הַחַטָּאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֵטְא הָעֶגֶל וְנִתְהַפֵּךְ וְנַעֲשָׂה מִזֶּה בְּחִינַת מִשְׁכָּן אֲשֶׁר מִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת מָרְדְּכַי וְכוּ' כַּנַּ"ל בְּחִינַת הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ שְׁנֵי הַדּוּדָאִים אֶפְלּוּ הַדּוּד תְּאֵנִים הָרָעוֹת אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵלְנָה מֵרֹעַ גַּם הֵם נָתְנוּ רֵיחַ הַטּוֹב עַל-יְדֵי בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ הַטּוֹב בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מוֹר דְּרוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כא

וַאֲזַי נִתְתַּקְּנִין שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת, חוֹתָם הַיָּדִין וְחוֹתָם הַרַגְלִין כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אַחַר-כְּךָ נִמְסַר הַחוֹתָם לְמָרְדְּכַי וְנַחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ לְמִחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּכְנִיעַ דַּם נִדּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הַגְּזֵרָה, נֶאֱמַר, וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד, שֶׁפִּרְסָה נִדָּה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁמַּחֲמַת שֶׁהִתְגַּבֵּר אָז חוֹתָם הָמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, וְאָז נַעֲשָׂה חַס וְשָׁלוֹם מֵהַחוֹתָם נִדַּת כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר-כָּךְ זָכוּ לְתַקֵּן חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, וְאָז נִמְסַר טַבַּעַת הַמֶּלֶךְ בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה לְיַד מָרְדְּכַי, וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ לִמְחוֹת הָמָן עֲמָלֵק וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר הֵם בְּחִינַת יָדִין וְרַגְלִין כַּמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן י) בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, וְזֶה בְּחִינַת וְיָדַי נָטְפוּ מוֹר וְאֶצְבְּעוֹתַי מוֹר עוֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל, זֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי מוֹר דְּרוֹר, שֶׁהוּא חוֹתָם הַיָּדִין בְּחִינַת וְיָדַי נוֹטְפוֹת מוֹר וְכוּ' וְזֶהוּ עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל, לָשׁוֹן חוֹתָם בְּחִינַת גַּן נָעוּל מַעְיָן חָתוּם:

חלק כב

וְעַל כֵּן כְּרַכִּים הַמַּקָּפוֹת חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן קוֹרְאִין בט"ו, כִּי בְּשׁוּשַׁן שָׁשָׁם הָיָה מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּעַצְמָם וְשָׁם הָיָה עִקַּר הַנֵּס, שָׁם זוֹכִין לְהֶאָרַת פּוּרִים בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת בְּיוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם, הֵינוּ כִּי שָׁם זוֹכִין לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַגָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר, כִּי שָׁם מֵאִיר בְּיוֹתֵר הֶאָרַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, וְעַל כֵּן הֵם עוֹשִׂין פּוּרִים בְּט"ו, כִּי בְּי"ד שֶׁהוּא אֶצְלֵנוּ פּוּרִים הֵם לוֹחֲמִין אָז עֲדַיִן מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְהֶאָרַת וְהַשְׁגַּת פּוּרִים שֶׁלָּהֶם הוּא אַחַר-כָּךְ בְּט"ו, כִּי זוֹכִין לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גְּבוֹהַּ יוֹתֵר בְּט"ו בִּשְׁלֵמוּת מִלּוּי הַלְּבָנָה. וְעַל-כֵּן כְּרַכִּים הַמַּקָּפִין חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ נָתְנוּ לָהֶם כָּבוֹד לִקְרוֹת גַּם בְּט"ו כְּמוֹ שׁוּשַׁן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי מַקָּפוֹת חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ, זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם הֶאָרַת הַחוֹתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמַת, כִּי חוֹמַת אוֹתִיּוֹת חוֹתָם, כַּמּוּבָא, וְזֶה נִמְשָׁךְ מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּבַשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלָחַם מִלְחֲמוֹת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

צֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ הוּא מְיֻחָד לָזֶה לְלָחֹם מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חוֹמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם, שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא שֶׁהוּא עֲמָלֵק שֶׁהָיָה עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר, מָשָׁל לְאַמְבַּטִי וְכוּ' קְפַץ בֶּן בְּלִיַּעַל אֶחָד לְתוֹכָהּ וְכוּ' שֶׁהוּא הָיָה הָעַז פָּנִים בְּיוֹתֵר, לְהִזְדַּוֵּג לְיִשְׂרָאֵל אָז, כִּי עֲמָלֵק הוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין אֶת עֲמָלֵק מַכְנִיעִין עַזּוּת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא וְזוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמַת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֲדָוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּרָכִין הַמַּקָּפִין חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ זוֹכִין לְהַשָּׂגַת פּוּרִים בִּשְׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹן, דְּהֵינוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר, וְעַל-כֵּן קוֹרִין בְּט"ו כְּמוֹ שׁוּשַׁן שֶׁשָּׁם זוֹכִין לְהַשָּׂגַת נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

:

פרק ה

חלק א

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן שְׁבוּעוֹת:

עַל פִּי הַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁהָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֱמוּנָה וְכוּ', וְהַתִּקּוּן לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ הוּא שֶׁצְּרִיכִין לַחְתֹּר וְלִמְצוֹא הַמַּיִם שֶׁמְּשָׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, וְאֵלּוּ הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת עֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, בִּבְחִינַת אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אֹמֶן, שֶׁעַל-יְדֵי הָעֵצוֹת גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, וְעֵצוֹת הֵם בְּחִינַת עֹמֶק הַלֵּב, הֵינוּ כְּשֶׁנִּתְקַלְקֵל וְנוֹפֵל הָאֱמוּנָה וְכוּ' אֲזַי צְרִיכִין לִצְעֹק מִן הַלֵּב לְבַד,

בְּבְחִינַת צָעַק לִבָּם אֶל ה' וְכוּ', מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה' מֵעוֹמְקָא דְּלִבָּא, וְעוֹמֶק הַלֵּב זֶה בְּחִינַת עֲצוּת בִּבְחִינַת מַיִם עֲמוּקִים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ וְכוּ', וְעַל-יְדֵי הָעֲצוּת שֶׁנִּתְגַּלִּין בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי-זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וְכוּ' וַאֲזַי חוֹזֵר וְנִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל וְכוּ', כִּי הָעֲצוּת הֵם בְּחִינַת פֶּלֶא וְכוּ' וְלִדְלוּת וּלְגַלּוּת הַמַּיִם הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ הָעֲצוּת לָזֶה צְרִיכִין אִישׁ תְּבוּנוֹת וְכוּ', וְאִישׁ תְּבוּנוֹת הוּא מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְשָׁמָה וְכוּ', וְצָרִיךְ לְצַחְצֵחַ וּלְזַכֵּךְ הַנְּשָׁמָה, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְכוּ', וְהַכְלָל כִּי עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים דְּהַיְנוּ לְתוֹךְ גּוּפִים עַל-יְדֵי-זֶה נִכְפָּל וְנִתְרַבֶּה פְּרָנְסָתוֹ, כִּי כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים דְּהַיְנוּ לְתוֹךְ גּוּפִים, זֶה בְּחִינַת בְּרִיאָה, כִּי נַעֲשָׂה עַתָּה בְּרִיאָה חֲדָשָׁה עַל-יְדֵי חִבּוּר רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת עִם הַגּוּף וְהַצְמָצוּם שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרִיאָה וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁךְ פַּרְנָסָה וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם, וְעַל-יְדֵי הַפַּרְנָסָה הוּא מְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ, כִּי אֲכִילַת הַצַּדִּיק הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ, וּשְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ זֶה בְּחִינַת הַצַּחְצוּחַ שֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, וַאֲזַי כְּשֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ אֲזַי הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת בִּבְחִינַת וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הָעֲצוּת כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ', וְהַגֵּרִים קָשִׁין לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת וְכוּ', כִּי הַגֵּרִים מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹטְלִין חֶרֶב הַגַּאֲוָה מַנְהִיגֵי הַדּוֹר שֶׁמִּתְגָּאִים עַל הַדּוֹר בְּחִנָּם וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַגְבִּירִים תַּאֲוֹוֹת נְאוּף בָּעוֹלָם וְכוּ', וּלְהִנָּצֵל מִזֶּה הוּא עַל-יְדֵי מַנְהִיגֵי הַדּוֹר וְכוּ', כִּי יֵשׁ מְגִינֵי אֶרֶץ שֶׁהֵם מַכְנִיעִין חוֹתָם דְּסִטְרָא-אַחֲרָא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, וְהֵם מַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין וְכוּ' וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט), כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת דִּבֵּר ה' שֶׁדִּבֵּר עִם יִשְׂרָאֵל הוּא אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' שֶׁהִיא עִקַּר הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּלְבַטֵּל אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת בִּחִינַת לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל וְכוּ', כִּי זֶהוּ עִקַּר הַהַתְחָלָה וְהַתַּכְלִית וְהַיְסוֹד וְהָעִקָּר שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לַחְתֹּר הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת תרי"ג עִטִּין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִין בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁמְּקֻבָּלִין בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵצָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה וְכוּ', בְּחִינַת תרי"ג עִטִּין דְּאוֹרַיְתָא, כִּי עִקַּר כָּל מִצְוֹת

הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמוּקִים עֵצָה וְכוּ', שֶׁעַל יָדָם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַתּוֹרָה הוּא הָאֱמוּנָה לְגַלּוֹת אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נָתַן לָנוּ תרי"ג עֵטִין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁהֵם תרי"ג מִצְווֹת שֶׁנִּקְרָאִים עֲצוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הָעֲצוֹת גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק ב

נִמְצָא שֶׁצְּרִיכִין בְּשָׁבוּעוֹת לַחְתֹּר וּלְגַלּוֹת הַמַּיִם עֲמוּקִים שֶׁהֵם הָעֲצוֹת בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה תרי"ג עֵטִין כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְלָזֶה צְרִיכִין אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לַחְתֹּר הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וּסְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהוּא הֲכָנָה לְשָׁבוּעוֹת כְּדֵי לָצֵאת מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי עִקַּר טֻמְאַת וְזֻהֲמַת מִצְרַיִם הֵם הַכְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁל מִצְרַיִם וּפַרְעֹה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַטֻּמְאָה וְהַזֻּהֲמָא בְּחִינַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ. כִּי מִצְרַיִם הָיְתָה מְלֵאָה גִּלּוּלִים וַעֲבוֹדָה-זָרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר פַּרְעֹה מִי ה' וְכוּ' לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה' וְכוּ', וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה אָז בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהָיָה אָז יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' מַמָּשׁ, וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הָאָרָה זֹאת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּפֶסַח וְשָׁבוּעוֹת, הָעִקָּר הוּא מַה שֶּׁיּוֹצְאִין מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹצְאִין מִכְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל, וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם כְּדֵי לְכַלּוֹת הַזֻּהֲמָא הַזֹּאת וְלִזְכּוֹת לָצֵאת מִשָּׁם, דְּהַיְנוּ לָצֵאת מִכְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וְלִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין אָז לְהַעֲלוֹת אֱמוּנָה הַנְּפוּלָה שֶׁנָּפְלָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכֵן עַל-יְדֵי הַחֲטָאִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁזֶּה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם וְכָל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת עִקָּרָם בָּאִים רַק בִּשְׁבִיל פְּגַם הָאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁפָּסְקוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי אֱמוּנָה, עַל-כֵּן אָז בְּפֶסַח וְשָׁבוּעוֹת צְרִיכִין לָצֵאת מִגָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל), דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַכְּפִירוֹת וְהָאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁהֵם עִקַּר כָּל הַגָּלוּת וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לַחְתֹּר הַמַּיִם שֶׁהֵם הָעֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ

צְמָצוּמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וּסְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהֵם הֲכָנָה לְשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ הִיא הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

כִּי עִקַּר הִיא הָאֱמוּנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁאָנוּ מְחֻיָּבִים לְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם לְקַבֵּל עָלֵינוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַאֲמִין בַּהּ' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, נִמְצָא שֶׁעִקַּר כְּלַל הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל כַּנַּ"ל, וְאִיתָא בִּפְרִי-עֵץ-חַיִּים בְּשַׁעַר הַקְּרִיאַת-שְׁמַע. וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא מִשָּׁם כִּי עִקַּר כַּוָּנַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְיַחֵד יִחוּד עֶלְיוֹן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין מִשָּׁם כְּדֵי לְהוֹלִיד נְשָׁמוֹת, אַךְ אִי-אֶפְשָׁר לְיַחֵד יִחוּד הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא יִחוּד חָכְמָה-וּבִינָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי הָעֲלָאַת מַיִן-נוּקְבִין, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת מַיִן-נוּקְבִין כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבְּלִין הַמֹּחִין הָאָרָה מִיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְהַעֲלוֹת מַיִן-נוּקְבִין, וְאִם כֵּן לְכְאוֹרָה קָשֶׁה אֵיךְ יָצוּיַר זֶה, כִּי מֵאַחַר שֶׁזֶּה תָּלוּי בָּזֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַחֵד כִּי אִם עַל-יְדֵי הַעֲלָאַת מַיִן-נוּקְבִין, וְאִי-אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת מַיִן-נוּקְבִין כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִּחוּד, אִם כֵּן מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה, אַךְ הָעִנְיָן דַּע כִּי הֲלֹא בְּזִוּוּגִים יֵשׁ לְמַעְלָה בַּאֲבָא-וְאִמָּא בְּחִינַת הָא' לְהַחֲיוֹת הָעוֹלְמוֹת וּלְקַיֵּם קִיּוּם הֶכְרֵחוֹ וְזִוּוּג זֶה תְּדִירִי וְאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, כִּי אִם יִתְבַּטֵּל רֶגַע אֶחָד יִתְבַּטְּלוּ כָּל הָעוֹלְמוֹת, זִוּוּג ב' לְתַת מֹחִין לְזָכָר-וּנְקֵבָה, כְּדֵי לְהוֹלִיד נְשָׁמוֹת בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא פְּנִימִיּוּת הָעוֹלְמוֹת כַּנּוֹדָע, וְזֶה הַזִּוּוּג אֵינוֹ תָּדִיר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּשַׁעַר הַקְּרִיאַת שְׁמַע בְּפֶרֶק ה' וּבְשְׁאָר הַפְּרָקִים, וְהַכְּלָל שֶׁיֵּשׁ זִוּוּג הַחִיצוֹן שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲלִיּוֹת מַיִן-נוּקְבִין עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים, כִּי מֵעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה כִּי הוּא זִוּוּג תָּדִיר דְּלָא פָּסִיק לְעָלְמִין לְצֹרֶךְ קִיּוּם הָעוֹלְמוֹת, וּמִזֶּה הַזִּוּוּג אָנוּ מַמְשִׁיכִין בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע בַּאֲמִירַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הָאָרָה לְמֹחִין כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲלוֹת בְּסוֹד הַעֲלָאַת מַיִן-נוּקְבִין וְאַחַר-כָּךְ עוֹלִין בְּסוֹד מַיִן-נוּקְבִין עַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ-הַשֵּׁם, וְאָז מְיַחֲדִין יִחוּד הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת זִוּוּג פְּנִימִי לְצֹרֶךְ הַמְשָׁכַת הַנְּשָׁמוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכִין מֹחִין גְּמוּרִים בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְיַחֲדִים לְהוֹלִיד נְשָׁמוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם בְּכַוָּנוֹת שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב. וְהִנֵּה אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לָנוּ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת לְהָבִין סוֹד כַּוָּנוֹת הָאָר"י זַ"ל לְתַכְלִיתוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדֵינוּ לְהָבִין מֵהֶם רָמְזִים וְעֵצוֹת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-פִּי דַּרְכֵי הַהַקְדָּמוֹת שֶׁחָתַר וְגָלָה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא זַ"ל מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, כִּי כְּבָר הוֹדִיעַ וְרָמַז לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁכָּל כְּתְבֵי הָאָר"י זַ"ל כְּלוּלִים בְּתוֹרָתוֹ, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב לְהָבִין בֶּאֱמֶת יוּכַל לִזְכּוֹת לְפָרֵשׁ כָּל כְּתְבֵי הָאָר"י זַ"ל בֵּאוּר הֵיטֵב עַל-פִּי דִּבְרֵי תוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק ד

וְעַתָּה נָבוֹא לְבַאֵר בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וּבִישׁוּעָתוֹ הַנּוֹרָאָה וְהַנִּפְלָאָה. וְהַכְּלַל כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְכָל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וּמֵאַחַר שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת תְּלוּיִים בָּאֱמוּנָה בְּוַדַּאי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לָאָדָם בְּחִירָה עַל זֶה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה נִתְּנָה בָּזֶה הָעוֹלָם דַּוְקָא לִבְנֵי אָדָם מֵחֲמַת שֶׁהֵם בַּעֲלֵי בְּחִירָה, וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הוּא הָאֱמוּנָה, אִם כֵּן בְּוַדַּאי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בְּחִירָה עַל אֱמוּנָה וְעִקַּר הַבְּחִירָה עַל אֱמוּנָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כַּוָּנוֹת הָאַר"י הַנַּ"ל כִּי מִבְּחִינַת יִחוּד הָעֶלְיוֹן שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, נִמְשָׁךְ חִיּוּת תָּדִיר לְכָל הָעוֹלְמוֹת בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלְמוֹת, וְעִקַּר הַחִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלְמוֹת הוּא הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה, וְעַל-כֵּן הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ תָּמִיד מִלְּמַעְלָה בְּלִי הֶפְסֵק בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלְמוֹת, זֶה בְּחִינַת הָאָרַת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ הָאָרָה מִשְׂכְּלִיִּים עֶלְיוֹנִים מֻחְכָּמָה-וּבִינָה עִלָּאִין, שֶׁעַל-יְדֵי הָאָרָה הַזֹּאת נִמְשָׁךְ כֹּחַ בְּלֵב הָאָדָם לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ כִּי אֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, וּבְחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה שָׁרְשָׁהּ בַּשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן בַּחָכְמָה עִלָּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ, וְאֶרֶץ הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שִׁכְנִי אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה וְכַמּוּבָא, וְזֶה בְּחִינַת לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנַי וְכוּ' שֶׁהַלֵּב שֶׁל הָאָדָם אוֹמֵר לוֹ לְבַקֵּשׁ פָּנָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מִבְּחִינַת חִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ לְקִיּוּם הָעוֹלְמוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָאָרָה וְהִתְעוֹרְרוּת בְּלֵב הָאָדָם שֶׁמּוֹדִיעַ וּמַאִיר בְּלִבּוֹ הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּא עַל לֵב הָאָדָם הֲבָנָה וְהַכָּרָה לְהָבִין הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ יָחִיד קַדְמוֹן נִמְצָא הַמְחֻיָּב שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ פָּנָיו תָּמִיד וּבָזֶה תָּלוּי עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם, כִּי זֹאת הָאָרָה הַנַּ"ל נִמְשֶׁכֶת תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק לְכָלַל הָעוֹלְמוֹת בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלְמוֹת שֶׁעִקַּר חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת הִיא אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים וְכוּ', וְאִיתָא בִּכְתָבֵי הָאַר"י בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁמִּזֶּה הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ לְקִיּוּם הָעוֹלְמוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזִּוּוּג הַחִיצוֹן כַּנַּ"ל. מִשָּׁם הוּא נִשְׁמוֹת הַמַּלְאָכִים אֲבָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם גְּבוֹהִים הַרְבֵּה יוֹתֵר, כִּי הֵם נִמְשָׁכִים מִזִּוּוּג הַפְּנִימִי שֶׁהוּא זִוּוּג שֶׁאֵינוֹ תָּדִיר, כִּי אִי-אֶפְשָׁר לְיַחֵד הַזִּוּוּג הַפְּנִימִי הַזֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ תָּדִיר, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַבֵּל תְּחִלָּה הָאָרָה אֶל הַמֹּחִין מִזִּוּוּג הַחִיצוֹן שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּת הַמַּלְאָכִים וְכָל הָעוֹלְמוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לַעֲלוֹת בְּסוֹד מַיִן נוּקְבִין עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם וְעַל-יְדֵי עֲלִיַּת מַיִן-נוּקְבִין הַזֶּה גּוֹרְמִים יִחוּד וְזִוּוּג הַפְּנִימִי שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין מֹחִין גְּמוּרִים לְהוֹלִיד נִשְׁמוֹת צַדִּיקִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִזִּוּוּג הַפְּנִימִי שֶׁאֵינוֹ תָּדִיר רַק כְּפִי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר סוֹד כַּוָּנוֹת

קְרִיאַת-שְׁמַע וְכַנַּ"ל. הַיְנוּ כִּי כָּל הַחִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַמַּלְאָכִים וְהַשְּׂרָפִים וְכוּ' הוּא הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְזֶה יָדוּעַ שֶׁהַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַצַּדִּיק וּבֵין הַמַּלְאָכִים הִיא הַבְּחִירָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלֶּה אוֹר נִשְׁמַת הַצַּדִּיק וְהַשְׁגָּתוֹ מֵאוֹר נִשְׁמָתָם וְהַשְׁגָּתָם שֶׁל הַמַּלְאָכִים וְהַשְּׂרָפִים וְכוּ' מֵחֲמַת שֶׁנִּקְרָאִים עוֹמְדִין וְאֵין לָהֶם בְּחִירָה, הַיְנוּ כִּי זֹאת הַהֶאָרָה הַנַּ"ל הַנִּמְשֶׁכֶת מִיִּחוּד הָעֶלְיוֹן הַחִיצוֹנִי שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּקְרָא חִיצוֹנִי בְּעֶרֶךְ הַפְּנִימִי הַגָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ יוֹתֵר אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יִחוּד עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ וְנוֹרָא וְנִשְׂגָּב מְאֹד, כִּי הוּא נַעֲשָׂה בַּמִּדּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל מַעְלָה מֵהַבִּנְיָן שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה, כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן הֶאָרָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם שֶׁהוּא הֶאָרַת הָאֱמוּנָה, כְּשֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵם הַמַּלְאָכִים וְהַשְּׂרָפִים וְכוּ' שֶׁהֵם רוּחָנִיִּים וּקְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים אֲזַי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּל זֹאת הַהֶאָרָה בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל, וְתֵיכֶף מִתְעוֹרְרִים בְּרַעַשׁ גָּדוֹל לְהַקְדִּישׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים שְׂרָפִים שֶׁנִּשְׂרָפִים וְנִתְלַהֲבִים מִגֹּדֶל אוֹר אֱלֹקוּתוֹ שֶׁמֵּאִיר עֲלֵיהֶם תָּמִיד כִּי הֵם קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים וְאֵין לָהֶם נַפְשִׁיּוּת וּבְחִירָה וְעַל-כֵּן זֹאת הַהֶאָרָה מַסְפֶּקֶת לָהֶם וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹדְעִין מֵאֱלקוּתוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְנִתְלַהֲבִים בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל לַעֲשׂוֹת בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם, אֲבָל כְּשֶׁזֹּאת הַהֶאָרָה מַגִּיעַ לְזֶה הָעוֹלָם הָעכוּר הַגַּשְׁמִי שֶׁהוּא עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא מְגֻשָּׁם בְּתַכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת אֲזַי אִי-אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הֶאָרָה הַזֹּאת הַגְּדוֹלָה כִּי-אִם הִתְנוֹצְצוּת מְעַט מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ מֵהֶאָרָה הַזֹּאת הִתְנוֹצְצוּת בְּלֵב הָאָדָם שֶׁמְּעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לְבַקֵּשׁ פָּנָיו יִתְבָּרַךְ, לְהִשְׁתּוֹקֵק לֶאֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת לְךָ אָמַר לִבִּי בִּקְשׁוּ פָנָי וְכוּ' כַּנַּ"ל וַאֲזַי יֵשׁ לְאָדָם בְּחִירָה גְּדוֹלָה:

כִּי מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הַהֶאָרָה אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם כִּי-אִם עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים, עַל-כֵּן בִּתְחִלָּה אֵינוֹ נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ בְּלֵב הָאָדָם כִּי אִם הִתְנוֹצְצוּת בְּעַלְמָא לְרַמֵּז לָאָדָם שֶׁיֵּמָשֵׁךְ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּרַמְּזִין לְאָדָם בְּיָדָיו מֵרָחוֹק וַאֲזַי יֵשׁ לְהָאָדָם בְּחִירָה, כִּי הַמַּשְׂכִּיל הַמֵּבִין הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הוּא מִתְעוֹרֵר תֵּיכֶף עַל-יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת וּמַתְחִיל לִרְדֹּף לְהַשִּׂיג בִּשְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הַזֹּאת, וּמִשְׁתַּדֵּל לְצַמְצֵם בִּלְבּוֹ הֶאָרָה הַזֹּאת בְּכַמָּה צִמְצוּמִים, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים, וַאֲזַי מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרָה גְּדוֹלָה מֵהַהֶאָרָה הַזֹּאת וְעַל-יְדֵי הֶאָרָה הַזֹּאת שֶׁנִּתּוֹסֶף בְּהַמֹּחִין שֶׁלּוֹ הוּא נִתְעוֹרֵר בְּשִׂלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא לְמִסַּר נַפְשׁוֹ בְּכָל לֵב עַל קִדּוּשׁ-הַשֵּׁם, וַאֲזַי עוֹלֶה בְּסוֹד מַיִן-נוּקְבִין וְגוֹרֵם יִחוּד עֶלְיוֹן הַפְּנִימִי וְאָז נִמְשָׁךְ מִשָּׁם חִיּוּת יוֹתֵר עֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חִיּוּת הַנְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן וְנִשְׁמַי מְאֹד אִי-אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין חִיּוּת מִיִּחוּד הַיּוֹתֵר עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ כִּי כָּל מַה שֶּׁהָעוֹלָם וְהַדְּרָגָא נָמוּךְ וּמְגֻשָּׁם יוֹתֵר וּצְרִיכִים

לְהַלְבִּישׁ לוֹ אוֹר אֱלֹקוּתוֹ בִּלְבוּשִׁים וְצִמְצוּמִים יְתֵירִים, צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ לוֹ אוֹר הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי צְרִיכִים אֵלָיו שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לְהַלְבִּישׁ אוֹר אֱלֹקוּתוֹ לָעוֹלָם וּמַדְרֵגָה מְגֻשָּׁם כָּזֶה, וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא (בְּסִימָן לְמד) וּבְכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל שֶׁהַכֵּלִים נַעֲשִׂין מֵאוֹר גְּבוֹהַּ יוֹתֵר וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן. וְעַל-כֵּן בָּזֶה הָעוֹלָם אֵין מַסְפִּיק הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִזִּוּוּג הַחִיצוֹן שֶׁהוּא חִיּוּת הַמַּלְאָכִים. כִּי זֶה הַחִיּוּת וְהָאוֹר וְהַשֵּׂכֶל הַזֶּה אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא גְּבוֹהַּ מְאֹד עֲדַיִן אֵין לוֹ כֹּחַ לְקַבֵּעַ הֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בְּלֵב הָאָדָם רַק שֶׁמַּגִּיעַ מִמֶּנּוּ אֵיזֶה הָאָרָה וְהִתְנוֹצְצוּת כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר לֶאֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁתֵּיכֶף שֶׁמַּגִּיעַ עֲלֵיהֶם הֶאָרָה וְהִתְנוֹצְצוּת הַנַּ"ל, אֲזַי מַמְשִׁיכִים זֹאת הַהֶאָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת הֵם מַמְשִׁיכִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ צִמְצוּמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הָאָרָה לְהַמֹּחִין שֶׁלָּהֶם וּמְצַחְצְחִין נִשְׁמָתָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם עוֹלִים בְּסוֹד מַיִן-נוּקְבִין בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ-הַשֵּׁם וְעַל-יְדֵי-זֶה גּוֹרְמִים יְחוּד הַפָּנִימִי שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חִיּוּת גָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁהוּא חִיּוּת נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַחִיּוּת הַגָּבוֹהַּ יְכוֹלִין הַצַּדִּיקִים לְגַלּוֹת הֶאֱמוּנָה בָּעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל וְזֶה בְּחִינַת מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י אֲנִי שָׁמַעְתִּי מִשְׁלוּחֶיךָ שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לְמָשְׁכֵנִי וַאֲנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁיִּשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים תֵּיכֶף כְּשֶׁמֵּאִיר עֲלֵיהֶם הֶאָרָה הַנַּ"ל שֶׁמְּרַמֶּזֶת לָהֶם לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי תֵּיכֶף הֵם רָצִים אַחֲרָיו בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת גָּדוֹל וּבְמְסִירַת נֶפֶשׁ וַאֲזַי גּוֹרְמִים יְחוּד פָּנִימִי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרָה גָּבוֹהַּ מְאֹד שֶׁמְּגַלֶּה לָהֶם סִתְרֵי גְּנִיזוֹתָיו שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶבְיְאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּנָזַיָּא דְמַלְכָּא הַגְּנוּזִים בְּחַדְרֵי חֲדָרִים שֶׁנִּתְגַּלִּין לְהַצַּדִּיקִים עַל-יְדֵי הַבְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה שֶׁתֵּיכֶף כְּשֶׁמִּתְנוֹצֵץ לָהֶם בַּלֵּב לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ הֵם רָצִים אַחֲרָיו בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו, דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר זֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִיחוּד הַחִיצוֹנִי שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְמָזִים, כְּמוֹ מִי שֶׁשּׁוֹלֵחַ יָדוֹ וּמְרַמֵּז לַחֲבֵרוֹ שֶׁיֵּלֵךְ אַחֲרָיו וַאֲנִי תֵּיכֶף וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו לִרְדֹּף אַחֲרָיו בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי וְכוּ' אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי, אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי זֶה בְּחִינַת רְמָזִים הַנַּ"ל וְכַמּוּבָן מִפְּרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי, כִּי אֲנִי מוּכָן לַעֲבֹד אוֹתָךְ בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זָכִיתִי שֶׁבִּשְׁרָתִי צֶדֶק בְּקָהָל רַב וְכוּ' צִדְקָתְךָ לֹא כִסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי וְכוּ', הַיְנוּ כִּי בִּתְחִלָּה הָיָה רַק הִתְעוֹרְרוּת וְהִתְנוֹצְצוּת אֱמוּנָה מִכּוֹסֶה בְּתוֹךְ הַלֵּב בִּלְבַד, שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מִזֶּה כְּלַל אַךְ עַל-יְדֵי שֶׁאָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי וּמָסַרְתִּי נַפְשִׁי בִּשְׁבִילְךָ לֵילֵךְ אַחֲרֶיךָ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה זָכִיתִי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּלְהַמְשִׁיךְ עָלַי הֶאָרָה נִפְלָאָה מִיחוּד הַפָּנִימִי עַד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֲנִי יָכוֹל לְבַשֵּׂר צֶדֶק

בְּקַהַל רַב וּלְפָרְסֵם הָאֱמוּנָה בְּפֶה מָלֵא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבַּלְתִּי, בִּבְחִינַת אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל, יְכוֹלִין לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בְּפֶה מָלֵא לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וּבָזֶה אָנוּ גְּבוֹהִים הַרְבֵּה מִן הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם עוֹמְדִים שְׁאֵינָם מְקַבְּלִים חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ כָּל אֶחָד מִיְּחוּד הַחִיצוֹן וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם מְקַבְּלִים הָאָרָה הַזֹּאת בְּאוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד הַרְבֵּה הַרְבֵּה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר מֵהָהָאָרָה הַנִּמְשָׁכָת מִשָּׁם לַתַּחְתּוֹנִים וְכַנַּ"ל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין לָהֶם כֹּחַ לִגְרֹם יִחוּד הַפְּנִימִי לְחַדֵּשׁ הָאֱמוּנָה בְּהָאָרָה יְתֵרָה וְנִפְלָאָה, אֲבָל אֲנַחְנוּ עַם קָדוֹשׁ אַדִּרַבָּא מֻחֲמֶת זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁתְּחִילַת הָאָרַת הָאֱמוּנָה בָּאָה עָלֵינוּ בָּזֶה הָעוֹלָם בְּצִמְצוּם רַק בִּבְחִינַת הִתְנוֹצְצוּת וּרְמָזִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ בְּחִירָה, אֲזַי כְּשֶׁאָנוּ זוֹכִין לִבְחֹר בְּהָאֱמֶת וְהַטּוֹב לְרַדֵּף וְלָרוּץ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, אֲזַי אָנוּ זוֹכִים לִגְרֹם יִחוּד הַפְּנִימִי שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הָאָרָה נִפְלָאָה בִּידִיעַת תְּשׁוּקַת אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ. מַה שֶּׁאֵין הַמַּלְאָכִים יוֹדְעִים מִמֶּנָּה, כִּי יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַדֵּשׁ אֶת הָאֱמוּנָה בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתְךָ דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל, וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, כִּי זֹאת הָהָאָרָה הַנַּ"ל הַנִּמְשֶׁכֶת מִיְּחוּד הַחִיצוֹן לְקִיּוּם הָעוֹלָמוֹת שֶׁמִּשָּׁם בָּא בַּלֵּב הָאָדָם הִתְנוֹצְצוּת וּרְמָזִים לָרוּץ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, זֹאת הָהָאָרָה וְהַחִיּוּת נִמְשָׁךְ גַּם עַל כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם גַּם אוֹתָם בְּרַחֲמָיו בְּחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, וְרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָם גַּם כֵּן לֶאֱמוּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, אֲבָל הֵם כְּשֶׁבָּא עֲלֵיהֶם הָאָרָה וְהִתְנוֹצְצוּת וּרְמָזִים הַנַּ"ל הֵם פּוֹנִים עֹרֶף מִלִּשְׁמֹעַ, כִּי אֵינָם רוֹצִים לְהַשְׁלִיךְ תַּאֲוָותָם הָרָעוֹת וְלִמְסֹר נַפְשָׁם בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה בְּחִינַת ה' מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ וְכוּ' מְלַמֵּד שֶׁהֶחֱזִיר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא הַתּוֹרָה עַל כָּל הָאֻמּוֹת וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי חִיּוּת וְהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת הַנַּ"ל רָמַז לָהֶם הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁיַּמְשִׁכוּ אַחֲרָיו וְיִקַּבְּלוּ הַתּוֹרָה, אֲבָל הֵם פָּנוּ עֹרֶף וְלֹא רָצוּ לִמְסֹר נַפְשָׁם וּלְהַשְׁלִיךְ תַּאֲוָתָם וּלְקַבֵּל הַתּוֹרָה, וַאֲזַי לֹא דַי שֶׁלֹּא זָכוּ לִגְרֹם יִחוּד הַפְּנִימִי שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה בְּתוֹסֶפֶת אוֹר נִפְלָא, שֶׁזֶּה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, אַף גַּם אֲפִלּוּ אוֹר הַנִּמְשָׁךְ בְּקִבִּיעוּת מִבְּחִינַת יִחוּד הַחִיצוֹן כַּנַּ"ל, גַּם זֶה קִלְקְלוּ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וְנִמְשָׁךְ לָהֶם עַל-יְדֵי-זֶה כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לִבְנֵי אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הַנִּשְׁמִי, שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעַ עֲלֵיהֶם הָהָאָרָה וְהַהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יִחוּד הַחִיצוֹן בְּקִבִּיעוּת לְקִיּוּם הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל, אֲזַי יֵשׁ כֹּחַ לִבְנֵי אָדָם לִבְחֹר בַּחַיִּים, דְּהַיְנוּ לְדַבֵּק עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת וּלְהִשְׁתּוֹקֵק

לֶאֱמוּנָתוֹ בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת גָּדוֹל וּלְהַשְׁלִיךְ כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְלִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי עַל-יְדֵי הַהִתְנוֹצְצוּת הַזֶּה לְבַד יוֹדֵעַ הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ שֶׁרָאוּי לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַתַּאֲוֹוֹת הַנַּשְׁמִיּוֹת כְּדֵי לִרְדֹּף וְלָרוּץ אַחַר הַשָּׂגַת הַתַּכְלִית הַנִּפְלָא הַזֶּה לְהַשִּׂיג תְּשׁוּקַת אֱמוּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. כִּי הַלֵּב שֶׁל אִישׁ כָּשֵׁר שֶׁלֹּא קִלְקֵל מַעֲשָׂיו עֲדַיִן, יוֹדֵעַ מֵעַצְמוֹ וּמֵבִין שֶׁלְּהַשָּׂגַת הַתַּכְלִית הַזֶּה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְלִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וְלִסְבֹּל כָּל הָעִנּוּיִים וְהַיִּסּוּרִים בִּשְׁבִיל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְחֹר בַּחַיִּים וּלְהִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַזֶּה לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בְּשִׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ אָבוֹת הָעוֹלָם וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם, אֲזַי זוֹכִים עַל-יְדֵי-זֶה לִגְרֹם יִחוּד הַפְּנִימִי, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם מֹחִין גְּמוּרִים מִשָּׁם בְּחִינַת חִיּוּת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁהוּא חִיּוּת גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן יוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. אֲבָל הַכְּסִילִים הַמְּמָאֲנִים לִשְׁמֹעַ אֲשֶׁר בְּבוֹא עָלָיו הִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת אֵינוֹ מֵשִׂים לִבּוֹ לָזֶה, וּכְמוֹ פֶּתֶן חֵרֵשׁ יֹאטֵם אָזְנוֹ מִלִּשְׁמֹעַ הַהִתְעוֹרְרוּת וְהָרְמָזִים הַנִּמְשָׁכִים מִשָּׁם, אֲזַי לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ גּוֹרֵם יִחוּד עֶלְיוֹן הַפְּנִימִי וְכוּ' כַּנַּ"ל, אַף גַּם אוֹתָהּ הַהָאָרָה בְּעַצְמָהּ נִתְקַלְקְלָה אֶצְלוֹ וְנַעֲשָׂה אֶצְלוֹ אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת, כִּי מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת וַעֲכִירוּת זֶה הָעוֹלָם, עַל-כָּרְחָךְ אִי-אֶפְשָׁר לְקַבֵּל זֹאת הַהָאָרָה הַגְּדוֹלָה בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אִם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת וּרְמָזִים בְּעָלְמָא, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה שֶׁאֵין הַהָאָרָה מִתְגַּלִּית בָּזֶה הָעוֹלָם בְּאִתְגַּלְיָא כְּמוֹ בְּעוֹלָם הַמַּלְאָכִים, רַק בְּדֶרֶךְ רֶמֶז וְהִתְנוֹצְצוּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן יֵשׁ לִבְנֵי הָאָדָם בְּחִירָה לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ כַּנַּ"ל. שֶׁכְּשֶׁזּוֹכֶה כַּנַּ"ל אֲזַי מַמְשִׁיךְ חִיּוּת מִיִּחוּד הַפְּנִימִי, וְאָז דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. כִּי מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם אֵין מַסְפִּיק לָנוּ הַהָאָרָה שֶׁל יִחוּד הַחִיצוֹן שֶׁמֵּאִיר וּמְחַיֶּה אֶת הַמַּלְאָכִים, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נָמוּךְ יוֹתֵר צָרִיךְ שֶׁיֶּמְשֵׁךְ עָלָיו חִיּוּת וְהָאָרָה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהִתְלַבֵּשׁ בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל גַּשְׁמִיּוּת זֶה הָעוֹלָם לְהַסְתִּירוֹ, וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל זֶה הַחִיּוּת הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת יִחוּד הַפְּנִימִי כַּנַּ"ל צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו בְּעַצְמוֹ עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁמִּתְעוֹרֵר הָאָדָם עַל-יְדֵי הַהָאָרָה וְהִתְנוֹצְצוּת הַנִּמְשָׁךְ עָלָיו מִיִּחוּד הַחִיצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַכְּסִילִים הַבּוֹחֲרִים בָּרַע, שֶׁאֵינָם רוֹצִים לִרְדֹּף וְלָרוּץ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, אֲזַי נִתְקַלְקֵל אֶצְלָם הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִיִּחוּד הַחִיצוֹן וְנַעֲשָׂה אֶצְלָם כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, כִּי מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָאוֹר הַזֶּה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה אֶצְלָם עֲבוֹדָה זָרָה וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וּכְפִירוֹת, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכָל מָקוֹם מוּקְטָר וּמוּנָּשׁ לִשְׁמִי, דְּקָרוּ לֵיהּ אֶלָקָא דְאֶלָקָיָא, שֶׁאֲפִלּוּ הָעַכּוּ"ם הָעוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה, מוֹדִים בַּה' יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁטּוֹעִים בֶּאֱמוּנוֹת

כּוֹזְבִיּוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה, וּמֵהֵיכָן נִמְשַׁךְ זֹאת, אַךְ זֶה נִמְשַׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת יִחוּד הַחִיצוֹן שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ חִיּוּת לְכָל הָעוֹלָמוֹת וַאֲפִלּוּ לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְעִקַּר הַחִיּוּת הוּא אֱמוּנָה, כִּי בְּלֹא אֱמוּנָה אֵין שׁוּם חִיּוּת בָּעוֹלָם, בִּבְחִינַת וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, אַךְ אֵצֶל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁאֵינָם רוֹצִים לִמְסֹר נַפְשָׁם בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נִתְקַלְקֵל אֶצְלָם הַהֶאָרָה הַזֹּאת וְנַעֲשָׂה אֶצְלָם כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, אֲבָל עַל-כָּל-פָּנִים רֻבָּם כְּכֻלָּם מְכָרָחִים לְהוֹדוֹת בִּמְצִיאוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁכָּל אֶחָד נִתְעָה לְמָקוֹם שֶׁנִּתְעָה לְאֵיזֶה כְּפִירָה וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת מֵחֲמַת שֶׁנִּתְקַלְקֵל אֶצְלָם הַהֶאָרָה הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ הַחֲלוּק שֶׁבֵּין הַמַּלְאָכִים לִבְנֵי אָדָם, שֶׁאֵצֶל הַמַּלְאָכִים הַהֶאָרָה הַנַּ"ל מִיּחוּד הַחִיצוֹן בְּאִתְגַּלְיָא בְּאוֹר נִפְלָא, וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם בְּחִירָה, וְיֵשׁ לָהֶם הֶאָרָה הַזֹּאת בִּקְבִיעוּת, וְיוֹדְעִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אֲבָל אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לְחַדֵּשׁ יְדִיעָתָם וֶאֱמוּנָתָם. אֲבָל בְּנֵי אָדָם אִם בּוֹחֲרִים בַּטּוֹב יֵשׁ לָהֶם מַעֲלָה עַל הַמַּלְאָכִים, שֶׁזּוֹכִים לַעֲשׂוֹת יִחוּד הַפְּנִימִי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְחַדְּשִׁים הֶאֱמוּנָה וְזוֹכִים לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַכָּרָה יְתֵרָה, וּלְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם הָעַכּוּ"ם הֵם גְּרוּעִים הַרְבֵּה הַרְבֵּה מֵחִיּוּת הַמַּלְאָכִים, כִּי אֶצְלָם נִתְקַלְקֵל זֶה הַחִיּוּת עַד שֶׁבָּאוּ לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, וְכָל-זֶה הוּא מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת זֶה הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ הַפִּילוֹסוֹפִים וְהָאֶפִּיקוּרְסִים רֻבָּם כְּכֻלָּם מוֹדִים בִּמְצִיאוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכָל זֶה נִמְשַׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, רַק מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִשְׁלִיכוּ תַּאֲוָתָם בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְרוֹצִים לַחְקֹר בְּשִׂכְלָם לְבַד בְּלִי שְׁבִירַת תַּאֲוֹת וּמְסִירַת נֶפֶשׁ בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן נִתְעוּ לְמָקוֹם שֶׁנִּתְעוּ וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל עִנְיַן הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁלְּהַעֲלוֹת אֱמוּנָה הַנִּפְּילָה צְרִיכִין לַחְתֹּר הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵעֹמֶק הַלֵּב, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁקּוֹרְאִין לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעוֹמְקָא דְּלִבָּא וְכוּ', וְזֶה אִי-אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי אִישׁ תְּבוּנוֹת, שֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִית אֶלְקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה שֶׁעַל-יְדֵי הַפַּרְנָסָה הוּא מְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת, וְזוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עֲצוֹת מֵעֹמֶק הַלֵּב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת כַּוָּנוֹת קְרִיאַת-שְׁמַע הַנַּ"ל, כִּי בַּתְּחִלָּה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֶלְקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת, כְּדֵי לְצַחְצֵחַ הַנִּשְׁמָה שֶׁהֵם הַמֹּחִין עַל-יְדֵי-זֶה וּמֵהֵיכָן וּמֵאַיִן וְעַל-יְדֵי אֵיזֶה כֹּחַ יְזַכֶּה לָזֶה לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים, אַךְ זֶה נִמְשַׁךְ מִבְּחִינַת הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן הַחִיצוֹן הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ בְּקִבְיעוּת תָּמִיד חִיּוּת לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאֵין אָנוּ צְרִיכִין לְעוֹרֵר זֶה

הַיְחוּד עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂנוּ, כִּי אִם לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ וְעַל כָּל הָעוֹלָמוֹת הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, כַּמְּבֹאָר שָׁם בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין בִּתְחִלָּה לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי זֶה אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַחִיּוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע וְחִיּוּת פְּרָנְסָה לְהַחַיּוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת. כִּי אֶפְלּוּ הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ בְּקִבְיעוּת אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ תָּמִיד בְּלִי הִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹן כַּנַ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיכוֹ בְּיִשֻּׁר לְתוֹךְ כֵּלִים וְצִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם בָּזֶה הָעוֹלָם מַחֲמַת רִבּוּי אוֹר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ חַס וְשָׁלוֹם מִזֶּה הַחִיּוּת לְתוֹךְ רֶפֶשׁ וְטִיט אֶל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא, עַל-כֵּן צָרִיךְ אָדָם תֵּיכֶף כְּשֶׁמַּגִּיעַ עָלָיו הַהֶאָרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיכוֹ עָלָיו בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַנַּ"ל שֶׁמִּתְעוֹרֵר תֵּיכֶף לַה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמַּגִּיעַ עָלָיו הִתְנוֹצְצוּת וְהֶאָרָה הַזֹּאת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמִּתְעוֹרֵר עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וּמַתְחִיל לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ וּמִשְׁתּוֹקֵק לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עֲדַיִן שׁוּם עֵצָה אֵיךְ לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי הַהִתְעוֹרְרוּת וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַהֶכָנָה לְבַד, הוּא עוֹשֶׂה כֵּלִים וְצִמְצוּמִים וּמַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, וְלֹא דַּי שֶׁמְּחַיֶּה כָּל הַבְּרוּאִים שֶׁמִּכְּבָר, אַף גַּם הוּא בּוֹרֵא תֵּיכֶף בְּרִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת חֲדָשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חִבּוּר רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת עִם הַצְמָצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף, וְכַמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל אֶל סִטְרָא דְקְדֻשָּׁה לְבַד, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְצַחֲצֵחַ נִשְׁמָתוֹ כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁנִּתּוֹסֵף הֶאָרָה בְּהַמֹּחִין שֶׁהֵם הַנִּשְׁמָה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת בְּסוֹד מַיִן נוּקְבִין כַּנַּ"ל, וַאֲזַי הוּא יָכוֹל לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב, עַד שֶׁיַּחְתֹּר וְיַגְלֶה הָעֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא עוֹלֶה בְּסוֹד מַיִן נוּקְבִין בְּמִסְירַת נֶפֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצְּעָקָה מֵעֹמֶק הַלֵּב בְּחִינַת צָעַק לִבָּם אֶל ה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא, וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י לִבִּי אֲכַוֵּן, וְעַל-יְדֵי-זֶה גּוֹרֵם יְחוּד עֶלְיוֹן הַפְּנִימִי, וְאָז מַמְשִׁיךְ חִיּוּת מֵעוֹמְקָא דְּבִירָא בְּחִינַת מַיִם עֲמוּקִים עֵצָה וְכוּ'. שֶׁמִּשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה הַיְנוּ שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ חִיּוּת הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵצוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּחִינַת תרי"ג עִטִּין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִיְּחוּד הַפְּנִימִי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁקֹּדֶם לָזֶה מַקְרִיבִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַצְּמָצוּמִים, כִּי שְׂעוֹרָה הוּא בְּחִינַת ב' פְּעָמִים מנצפ"ך, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַצְּמָצוּמִים כַּיָּדוּעַ. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, וַאֲזַי מַתְחִילִין

לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי אַחַר-כָּךְ עוֹסְקִין בָּזֶה כָּל מ"ט יְמֵי הָעֹמֶר לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת עַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין פַּרְנָסָה וְזוֹכִין לַאֲכִילָה דְּקֻדֻּשָּׁה בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ וְכוּ', וְעַל-כֵּן לֹא הֻתְּרָה הָאֲכִילָה עַד הַקְרָבַת הָעֹמֶר, כִּי אָסוּר לֶאֱכֹל שׁוּם לֶחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה עַד שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו הַקְרָבַת הָעֹמֶר, כִּי פַּרְנָסַת וַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ דַּוְקָא עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְרָבַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ עַל-יְדֵי הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת לְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתָם, כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לַחְתֹּר הַמַּיִם מֵעוֹמְקָא דְּבֵירָא בְּשָׁבוּעוֹת כְּדֵי לְקַבֵּל תרי"ג עִטִּין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעוֹמְקָא דְּבֵירָא מִבְּחִינַת מַיִם עֲמוּקִים הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סוֹד גְּדֻלַּת קְדֻשַּׁת הַמְּקֹוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא מְקֹוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, כִּי כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵצָה בְּחִינַת תרי"ג עִטִּין, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַיִם הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְקֹוֶה מַיִם בְּחִינַת הַמְּקֹוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן בְּחִינַת מַיִם עֲמוּקִים עֵצָה הַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל כֵּן עִקַּר הַמָּן הִתְחִיל לֵירֵד לְיִשְׂרָאֵל בִּימֵי הַסְּפִירָה, כִּי בְּט"ו בְּאִיָּיר יָרַד לָהֶם הַמָּן, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה הַקְּדוֹשָׁה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים אַחַר הַסְּפִירָה, אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְכוּ', כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל כֵּן מַקְרִיבִין הָעֹמֶר מִשְּׂעוֹרִים דַּיְקָא, שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָעֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת מְנָחַת קְנָאוֹת, דְּהִיא בְּדִיקוּ דְּאֵשֶׁת חַיִל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי אָז בִּתְחִילַת הִתְקוּן צְרִיכִין לְהַקְרִיב מַאֲכַל-בְּהֵמָה דַּיְקָא, כִּי הַחִיּוּת הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ מִזִּוּוּג הַחִיצוֹן לְקִיּוּם הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל כְּשֶׁבָּא לְזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הוּא בִּבְחִינַת מַאֲכַל-בְּהֵמָה. כִּי לְמַעְלָה בָּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁשָּׁם מַלְאָכִים וּשְׂרָפִים קְדוֹשִׁים שָׁם מְקַבְּלִים הַחִיּוּת בְּרוּחָנִיּוּת כְּפִי קְדֻשָּׁתָם, אֲבָל בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא מְגֻשָּׁם מְאֹד, כְּשֶׁבָּא זֶה הַחִיּוּת לְזֶה הָעוֹלָם בִּתְחִלָּה הוּא בִּבְחִינַת מַאֲכַל-בְּהֵמָה, רַק שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לִבְנֵי-אָדָם לְהַמְשִׁיךְ עַל-עַצְמָן זֶה הַחִיּוּת וּלְהוֹסִיף הֶאָרָה בְּהַמּוֹחִין עַד שֶׁיַּעֲלוּ בְּסוֹד מַיִן-נוּקְבִין וְיֵעָשׂוּ יחוּד עֶלְיוֹן הַפְּנִימִי, וּמִשָּׁם יוֹרֵד חִיּוּת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל בְּנֵי-אָדָם, וְאָז דַּיְקָא עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁל הַמַּאֲכָלִים שֶׁנִּתְבָּרְרִין מִבְּחִינַת מַאֲכַל-בְּהֵמָה לְמַאֲכַל-אָדָם, כִּי זֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה בִּכְלָלוֹ הוּא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה, הֶעְדֵּר הַדַּעַת נֶגֶד עוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְעַל-כֵּן בְּהֵמָה בְּגִימַטְרִיָּא ב"ן כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה

כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן כָּל הַחִיּוּת הָעֶלְיוֹן כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ לָזֶה הָעוֹלָם קֹדֶם שֶׁבְּנֵי אָדָם מְבָרְרִין וּמְתַקְּנִים אוֹתוֹ, הוּא בְּבְחִינַת חִיּוּת וּמַאֲכַל-בְּהֵמָה כַּנַּ"ל וְשָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁכְּשֶׁיּוֹרֵד הַחִיּוּת הָעֶלְיוֹן לָזֶה הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם מַגִּיעַ לוֹ הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת וּרְמָזִים בְּלִבּוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִתְקָרֵב לֶאֱמוּנָתוֹ, אֲזַי יֵשׁ בְּיָדוֹ כֹּחַ לָרוּץ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל אוֹ לְהֵיפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְעוֹרֵר תֵּיכֶף וְלִבְחֹר בַּחַיִּים וְלָרוּץ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ עַד שֶׁזּוֹכֶה לִגְרֹם יִחוּד הַפְּנִימִי וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם עֲצוּת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה, וּמַעֲלֶה הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ, אֲזַי הוּא עוֹלֶה בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי מְצָוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה, כִּי כָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת. כִּי בִּתְחִלָּה קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לֵידַע מְשׁוּם עֵצָה וּמְשׁוּם מִצְוָה, כְּמוֹ אָבוֹת הָעוֹלָם שֶׁהָיוּ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, אֲזַי כְּשֶׁמַּגִּיעַ עֲלֵיהֶם הָאָרָה הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכֶת תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק, אֲזַי צְרִיכִים יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לַעֲשׂוֹת צְמִצּוּמִים לְקַבְּלָהּ בְּקֻדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמִצּוּמִים. כִּי אָז צְרִיכִין לָזֶה יְגִיעָה גְּדוֹלָה מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן מֹחוֹ בְּקַטְנוּת גָּדוֹל, וְאֵין לוֹ שׂוּם כְּלִי עֲדַיִן לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאָרָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ גַּם מִיִּחוּד הַפְּנִימִי חִיּוּת הַנִּשְׁמוֹת מִמָּקוֹם הַגְּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר כִּי אִם מִמָּקוֹם הַנִּמּוּךְ, כִּי כְּפִי הָאָרָה שֶׁמְּקַבֵּל בְּמֹחוֹ מִיִּחוּד הַחִיצוֹן וּכְפִי הַמְסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה בְּסוֹד מַיִן נוּקְבִין, כֵּן גּוֹרֵם יִחוּד פְּנִימִי יוֹתֵר עֶלְיוֹן, וּכְמוֹ כֵן מַמְשִׁיךְ חִיּוּת הַנִּשְׁמוֹת מִמַּדְרֵגָה גְּבוֹהָּ יוֹתֵר. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַחִיּוּת מִיִּחוּד הַחִיצוֹן נִמְשָׁךְ תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵד שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ שִׁנּוּיִם גְּדוֹלִים מִצַּד הַמְקַבְּלִים. כִּי בְּוַדַּאי אֵינוֹ דּוֹמֶה הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ לְאָדָם לְהַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ לַבְּהֵמָה, וְכֵן בֵּין בְּהֵמָה לְצוֹמֵחַ וְדוֹמֵם, וְכֵן בֵּין בְּנֵי אָדָם בְּעַצְמָן כִּי כֻּלָּם מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה בְּכֹחוֹתָם וּבְרֵעוֹתֵיהֶם וְכוּ'. וְכֵן אֵינוֹ דּוֹמֶה הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ בַּיּוֹם לַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ בַּלַּיְלָה, כִּי בָּזֶה אוֹר וּבָזֶה חֹשֶׁךְ, וְכֵן הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבֵּין כָּל יְמֵי הָאָרֶץ, זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ וְחֹרֶף וְכוּ', וְעִקַּר הוּא הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִירָה, וְעַל-כֵּן בִּתְחִלָּה שֶׁעֲדַיִן אֵין לוֹ כֵּלִים כְּלַל לְקַבֵּל הָאוֹר, עַל-כֵּן מְקַבֵּל רַק הָאָרָה מֻעֶטֶת בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה, וְעַל-כֵּן גַּם הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִיִּחוּד הַפְּנִימִי הוּא מְעַט כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר-כָּךְ כְּשֶׁמְּקַבֵּל עֵצוֹת מִיִּחוּד הַפְּנִימִי, וּמְגַלֶּה הָאֱמוּנָה בְּהִתְגַּלּוּת יוֹתֵר, אֲזַי אַחַר-כָּךְ בַּפַּעַם הַשֵּׁנִי כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו הָאָרָה מִיִּחוּד הַחִיצוֹן, אֲזַי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ וְכֵלִים יוֹתֵר לְקַבֵּל הָאָרָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל יוֹתֵר. וַאֲזַי מִתְעוֹרֵר לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וַאֲזַי גּוֹרֵם יִחוּד הַפְּנִימִי בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה יוֹתֵר, וּמַמְשִׁיךְ חִיּוּת הַנִּשְׁמוֹת מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּכַוָּנוֹת הָאָר"י זַ"ל הַנַּ"ל שֶׁהִיחוּד הַפְּנִימִי הוּא כְּפִי מַעֲלַת וּמַדְרֵגַת הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת הַיִּחוּד, וְכֵן מְבֹאָר שָׁם שֶׁהָאָרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בְּהַמֹּחִין מִיִּחוּד הַחִיצוֹן הוּא כְּפִי מַדְרֵגַת הַמֹּחִין אָז, וּכְמוֹ כֵן גּוֹרְמִין הַיִּחוּד הַפְּנִימִי, עַיֵּן שָׁם בְּעִנְיַן הַחִלּוּקִים שֶׁבֵּין הַד'

פְּעָמִים קְרִיאַת-שְׁמַע שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם, עַיֵּן-שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן הַהַתְחָלָה קָשָׁה מְאֹד, מֵחֲמַת שֶׁאָז עֲדַיִן אֵין לוֹ שׁוּם כְּלִי לְקַבֵּל הָאוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, מִכָּל-שֶׁכֵּן חַס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁפּוֹגֵם אֶחָד אֵיזֶה פְּגַם אוֹ עֲבֵרָה גְּמוּרָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז כְּפִי הַפְּגַם כֵּן מְקַלְקֵל הַכֵּלִים וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל הַחִיּוּת כִּי אִם בְּתַכְלִית הַמְּעוּט, אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה נִפְגַּם אֱמוּנָתוֹ, וּכְפִי הַפְּגַם כֵּן מִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל שֶׁאֵצֶל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים נַעֲשָׂה מִזֶּה הַהֶאָרָה הַנַּ"ל בְּחִינַת אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וּכְפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ כֵן כָּל אֶחָד כְּפִי הַפְּגַם שֶׁלּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַתְחִיל הַתְּקוּן מֵחָדָשׁ, וּבְוַדַּאי קָשֶׁה לוֹ לְתַקֵּן כִּי אֲפִלּוּ הַהַתְחָלָה קָשָׁה מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן אֵין לוֹ כֵּלִים, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁכְּבָר קִלְקֵל מְעַט הַכְּלִי שֶׁהָיָה לוֹ עַל-יְדֵי הַפְּגַם וְהָעֲבֵרָה שֶׁעָשָׂה, בְּפֹרַט מִי שֶׁפָּגַם וְקִלְקֵל הַרְבֵּה חַס וְשָׁלוֹם, אִם כֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר לְתַקֵּן, עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעוֹסְקִין תָּמִיד לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ, שֶׁהֵם יוֹדְעִים לַחְתּוֹר וּלְגַלּוֹת הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקְּרָבָנוֹת שֶׁמְּבִיאִין לְכַפָּרָה, כִּי הַקְּרָבָנוֹת הֵם מִבְּהֵמוֹת, כִּי עִקַּר הַתְחָלַת הַפְּגַם הוּא בִּבְחִינַת הַחִיּוּת הַנַּ"ל, הַנִּמְשָׁךְ בְּקִבְיעוּת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁזֶּה הַחִיּוּת כְּשֶׁבָּא לְזֶה הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת חִיּוּת הַבְּהֵמוֹת כַּנַּ"ל וְשָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל, שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי-זֶה, אָז מַמְשִׁיךְ חִיּוּת יוֹתֵר עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּקְרָאִין אָדָם, וְאָז הַחִיּוּת בִּבְחִינַת מַאֲכַל-אָדָם כַּנַּ"ל, וּלְהֶפֶךְ מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַהֶאָרָה הַזֹּאת, אָז נִתְקַלְקֵל הָאֱמוּנָה וְנַעֲשָׂה מִזֶּה אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז הַחִיּוּת נִפְגָּם וְנִתְקַלְקֵל וְיָרַד הַרְבֵּה, אֲפִלּוּ מִמַּדְרֵגַת חִיּוּת הַבְּהֵמָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהַכֶּלֶב נִכְבָּד מִמֶּנּוּ הַיְנוּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁעָשָׂה אֵיזֶה עֲבֵרָה וּפָגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבַּן בְּהֵמָה לְכַפָּרָה, וּבַמֶּה שֶׁקִּלְקֵל יִתְקֵן, כִּי עִקַּר הַפְּגַם בִּבְחִינַת חִיּוּת הַבְּהֵמוֹת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְתַקֵּן עַל-יְדֵי בְּהֵמָה דַּיְקָא, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא מַקְרִיב כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הָרַב וְהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה וְכוּ', אִם הָרַב דּוֹמֶה וְכוּ' (מוֹעֵד קָטָן יז), כִּי הַכֹּהֲנִים לֹא טָעוּ בָּעֶגֶל וְלֹא פָּגְמוּ בָּאֱמוּנָה וְעַל-כֵּן לֹא פָּגְמוּ בָּזֶה הַחִיּוּת, עַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לַחְזֹר וּלְהַעֲלוֹת חִיּוּת הָעֶלְיוֹן לְשָׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי קָרְבַּן בְּהֵמָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, וַאֲזַי חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִים הַחִיּוּת בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בִּבְחִינַת הַמִּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ חִיּוּת וּפַרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזְרִים וּמְגַלִּים הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְכַּפֵּר הַכֹּל, כִּי עִקַּר הַפְּגַם וְהַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת כֹּהֲנִים אוֹכְלִים וּבַעֲלִים מִתְכַּפְּרִים. כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַכֹּהֲנִים הַבַּעֲלִים מִתְכַּפְּרִים, כִּי אֲכִילַת הַכֹּהֲנִים קֹדֶשׁ בִּבְחִינַת

צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַחְצְחִין הַנְּשָׁמָה בִּבְחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר וְנִמְשָׁךְ הֶאֱמוּנָה כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַכַּפָּרָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁנִּתַּן הַתְּנָא סִימָן לִזְמַן קְרִיאַת-שְׁמַע מֵאֲכִילַת הַכֹּהֲנִים, כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל הַתְּנָא בְּמִשְׁנָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל בְּרָכוֹת, מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּעַרְבִית מִשָּׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנָסִים לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָתָן וְכוּ', כִּי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנָה עִקַּר גְּדוּלָּה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲכִילַת הַכֹּהֲנִים שֶׁאוֹכְלִים תְּרוּמָה וְכוּ', כִּי אֲכִילָה קְדוֹשָׁה כָּזוֹ הִיא בְּחִינַת וְצַדִּיק אוֹכֵל וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֻלָּה הֶאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל כֵּן בִּתְחִלַּת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁצְּרִיכִין לָצֵאת מִזֶּהֱמָא כָּזֹאת שֶׁנִּמְשְׁכָה מֵחֵטְא אָדָם-הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן אָז אִי-אֶפְשָׁר לְהִזְדַּכֵּךְ אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי קָרְבָּן-בְּהֵמָה, וּצְרִיכִין לְהָבִיא עֹמֶר שְׂעוֹרִים דַּיְקָא, שֶׁהוּא מַאֲכָל שֶׁל בְּהֵמָה, כִּי הַחִיּוּת הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ תָּדִיר, צְרִיכִין לְתַקְּנוֹ תְּחִלָּה בְּתַכְלִית הַצִּמְצוּם וְהַמְּעוּט שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת תְּחִלָּה הַחִיּוּת שֶׁל מַאֲכַל-בְּהֵמָה, אֲשֶׁר בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא הַתְחָלַת הַהִתְנוֹצְצוּת וְהָרְמָזִים, שֶׁשָּׁם נִבְדֶּקֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּקְרִיבִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁךְ אֲכִילָה וּפַרְנָסָה, וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא הֵתֵר אֲכִילַת לֶחֶם חָדָשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְצַחְצְחִים הַנְּשָׁמָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים לַחִתּוּר הַמַּיִם הַנַּ"ל בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהֵם הָעֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הֶאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְאוּלַי זֶה סוֹד מַה שֶּׁכָּתוּב בְּעִנְיַן הַתִּקּוּן שֶׁל הַמַּלְכִים שֶׁמֵּתוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים, שֶׁכְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְתַּקֵּן הֵם צְרִיכִים תְּחִלָּה לִינֹק מִבְּחִינַת דַּדֵּי בְּהֵמָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רַגְלֵי עַתִּיק שֶׁיּוֹרְדִין עַד לְמַטָּה לְמַטָּה בִּבְחִינַת דַּדֵּי בְּהֵמָה עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁבִּתְחִלָּה צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת חִיּוּת יְנִיקַת בְּחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל-בְּהֵמָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת הַכֹּל בִּבְחִינַת תִּקּוּן הֶאֱמוּנָה שֶׁהוּא יְסוֹד וְעִקַּר הַכֹּל כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹכְלִים בְּשָׁבוּעוֹת בַּבֹּקֶר מַאֲכְלֵי חֵלֶב, וְהֶבֶן. וְזֹאת הַבְּחִינָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עַתִּיק דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא עַתִּיק שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מְאֹד מִן הַכֹּל כַּיָּדוּעַ, הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְהוֹרִיד עַצְמוֹ עַד לְמַטָּה לְמַטָּה לְתַקֵּן כָּל הַמִּיתָה וְהַשִּׁבִירָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל,

כִּי בַּמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים וְהַשְּׁפֵלִים מְאֹד אִי-אֶפְשָׁר לֵירֵד לְשָׁם כִּי אִם בִּבְחִינַת קְדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה, כִּי כָּל הַטְּלְטוּלִים שֶׁל כָּל אָדָם, הֵם בְּחִינַת גֵּרוּשׁ וְגָלוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם וְכוּ' עַל-יְדֵי חֵטְא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכוּ כָּל גָּלֻיּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוֹלְכִין מִטַּלְטֵלִין נָע וָנָד מִגּוֹלָה אֶל גּוֹלָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכוּ כָּל הַגָּלֻיּוֹת וְהַטְּלְטוּלִים בִּפְרָטִיּוּת שֶׁל כָּל אָדָם וְאָדָם שֶׁמַּכְרָח לֵילֵךְ בַּדְּרָכִים וְלִהְיוֹת נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְקַלְקְלָה מֵחֵטְא אָדָם-הָרִאשׁוֹן וְעַל-יְדֵי חֶטְאֵי כָּל הַדּוֹרוֹת (וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' בְּסִימָן מ"ם), שֶׁכָּל הַנִּסְיעוֹת וְהַטְּלְטוּלִים הֵם מֵחֲמַת פְּגַם אֱמוּנָה עַיִן שָׁם. וְהָעִקָּר הוּא מֵחֲמַת חִסָּרוֹן הָעֵצָה שֶׁאֵין זוֹכִין לְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת וַאֲמִתִּיּוֹת וְאֵין יוֹדְעִין אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וּבַמֶּה לְהִשְׁתַּכֵּר, וּמֵחֲמַת זֶה מֻכְרָח לֵילֵךְ בַּדְּרָכִים נָע וָנָד, כִּי רֹב הַטְּלְטוּלִים הֵם בִּשְׁבִיל הַפַּרְנָסָה, וְעִקַּר חִסָּרוֹן הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת חִסָּרוֹן הָעֵצָה, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה בָּאָה בְּנֵקֶל כְּשֶׁיּוֹדְעִין לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל, וְתַרְגּוּמוֹ אֲרֵי הוּא יְהֵיב לָךְ עֵיטָה לְמִקְנֵי נִכְסִין, כִּי בְּוַדַּאי בְּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן יֵשׁ סְחוֹרָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבּוֹ יַרְוִיחַ בְּוַדַּאי, לִפְעָמִים בְּחִטִּים דַּיְקָא וְלִפְעָמִים בְּחֵלֶב וְשַׂעֲוָה,וְלִפְעָמִים בְּיי"ש וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּשַׁאֲרֵי סְחוֹרוֹת, רַק שֶׁאֵין אָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה מִשְׁתַּכֵּר, וְאִם הָיָה הָאָדָם יוֹדֵעַ בָּאֱמֶת אֵיזֶה סְחוֹרָה צְרִיכִין עַכְשָׁו לִסְחֹר בְּוַדַּאי הָיָה לוֹ פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל תָּמִיד, וְזֶה דָּבָר פָּשׁוּט וּמְבֹאָר (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת מֶקַח וּמִמְכָּר ד'), נִמְצָא שֶׁעִקַּר חִסָּרוֹן הַפַּרְנָסָה מֵחֲמַת חִסָּרוֹן הָעֵצָה וּמֵחֲמַת זֶה צְרִיכִין לִסְבֹּל טְלְטוּלִים וּדְרָכִים, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל פְּגַם הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה נִמְשֶׁכֶת מֵהָעֵצוֹת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְהָעֵצוֹת הֵם בְּחִינַת רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ, וּמֵחֲמַת שֶׁנֶּאֱחָזִים הַחִיצוֹנִים בְּהָרַגְלִין בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, עַל-כֵּן הָעֵצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלִין אֵינָם בְּשֶׁלֵּמוּת, וּמֵחֲמַת זֶה אֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לֵילֵךְ בַּדְּרָכִים בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן הָעֵצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלִין שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר גִּדּוּל הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת רַגְלִין כַּיָּדוּעַ, אֲבָל בְּשַׁבָּת עוֹלִין הָרַגְלִין מֵהַסִּטְרָא-אַחֲרָא מִסִּטְרָא דְמוֹתָא, בִּבְחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ וְכוּ', וְעַל-כֵּן אָז נִפְרַס סֻכַּת שָׁלוֹם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָעֵצוֹת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל הָעֵצוֹת נִמְשָׁכִין מִסֻּכַּת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּפְרוֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ:

חלק טו

כִּי עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַמּוֹחִין הֵם הָעֵצוֹת, כִּי כָּל הַמּוֹחִין וְהַחָכְמוֹת שֶׁמַּשִּׂיג הָאָדָם אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ עַל יָדָם עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, אֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם מוֹחִין וְחָכְמוֹת כְּלָל, וְעַל חָכְמוֹת כָּאֵלּוּ נֶאֱמַר, חָכְמָתְךָ וְדַעְתְּךָ הִיא שׁוֹבַבְתִּיךְ, וְעַל-זֶה נֶאֱמַר, כִּי בְּרֹב חָכְמָה רַב כָּעַס וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ' כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי, שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה כְּשֶׁזּוֹכִין עַל יָדהּ לְעֵצוֹת לְהַשְׂכִּיל וְלֵידַע אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּקְרֵאת בְּשֵׁם עֵצוֹת כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הוּא בְּחִינַת רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וּבְכֵאן עִקַּר מְקוֹם הָעֵצָה שֶׁנִּקְרֵאת רַגְלִין כַּנַּ"ל, כִּי מֻחֲמַת שֶׁהִיא מַדְרֵגָה נְמוּכָה מְאֹד בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת בְּחִינַת רַגְלִין, עַל-כֵּן צְרִיכִין עֵצוֹת רַבּוֹת וַעֲמוּקוֹת מְאֹד מְאֹד כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִנָּצֵל מִזֶּהָמָא דְּהַאי עַלְמָא שְׁפֵלָה וּלְדַבֵּר עִמּוֹ בְּהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לָנֶצַח, וְזֶה עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַמּוֹחִין וְהַחָכְמָה לְזֶה הָעוֹלָם כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם עֵצוֹת לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, שֶׁמִּשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְהָעֵצוֹת נִמְשָׁכִין מִמַּעֲמַקִּים וְכוּ' וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעִנְיַן הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים לֹא פֵּרֵשׁ לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל הֵיטֵב בֵּאוּרוֹ, וּלְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי פֵּרוּשׁוֹ בִּפְשִׁיטוּת הוּא, כִּי עַל-יְדֵי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל הַתּוֹרָה בִּפְרָט כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא אֲמִתִּיִּים עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְעַל-יְדֵי-זֶה בּוֹרְאִין בְּרִיּוֹת רַבּוֹת וְנִפְלָאוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עַמִּי בְּשֶׁתִּפָּא וְכוּ', כִּי רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ נִמְשָׁכֶת עָלֵינוּ תָּמִיד בְּקִבְיעוּת כַּנַּ"ל. אַךְ אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי צְמָצוּמִים רַבִּים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וּמִשָּׁם מְבָחִינָה זֹאת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים מִשָּׁם נִמְשָׁכֶת כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁל כָּל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף שֶׁהַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁצִּמְצֵם כִּבְיָכוֹל רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה צְמָצוּמִים שׁוֹנִים עַד שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל בְּכַמָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת עַד שֶׁבָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, כִּי כָּל דָּבָר וְדָבָר מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה מְקַבֵּל חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ מִבְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁנִּתְצַמְצֵם בְּצִמְצוּם פְּרָטִי כָּזֶה בְּשֵׂכֶל כָּזֶה עַד שֶׁנִּתְהַוֶּה מִמֶּנּוּ זֶה הַדָּבָר כְּתַבְנִיתוֹ וּדְמוּתוֹ, וְכֵן בְּכָל דָּבָר וְדָבָר. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם דַּיְקָא, עַל-כֵּן בָּרָא כָּל דָּבָר מְחֻסָּר תִּקּוּן, כְּגוֹן הַחִטִּים צְרִיכִים לִטְחוֹן וּלְרַקֵּד וְלִלּוּשׁ וְלֶאֱפוֹת עַד שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לַאֲכִילָה, וְכֵן הַפִּשְׁתָּן צָרִיךְ כַּמָּה מְלָאכוֹת עַד שֶׁיִּהְיֶה מַלְבּוּשׁ, וְכֵן בְּשַׂאר דְּבָרִים, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה נִבְרְאָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם, עַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁהָאָדָם דַּיְקָא יַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת

אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל, אֲבָל כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְמַטָּה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, אֵין זֶה שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה, רַק בִּשְׁעַת הַבְּרִיאָה שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם אָדָם וְשׁוּם נִבְרָא הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כְּדֵי לִבְרוֹא אֶת הַבְּרִיאָה, אֲבָל הַכֹּל הָיָה מֻחְלָט שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם אָדָם הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יְצַמְצֵם רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, אֲבָל תֵּיכֶף כְּשֶׁנִּבְרָא הָאָדָם הָרִאשׁוֹן, מָסַר הַכֹּל בְּיָדוֹ שֶׁהָאָדָם דַּיְקָא יַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְיַקְיֵם וְיַחֲדֵשׁ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, וּבִשְׁבִיל זֶה בָּרָא תְּחִלָּה כָּל הַדְּבָרִים מְחוּסָר תִּקּוּן כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן עַל-יְדֵי הָאָדָם דַּיְקָא שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ שֶׁיַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְחַדֵּשׁ כָּל הַבְּרִיאָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן כֹּחַ בָּאָדָם שֶׁיְּחַדֵּשׁ בְּרִיּוֹת חֲדָשׁוֹת, וַאֲפִלּוּ בְּגַשְׁמִיּוּת רוֹאִין זֹאת, כִּי לְמָשָׁל הַחִטִּים כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהֶם פַּת וְלֶחֶם, הַפַּת וְהַלֶּחֶם הוּא כְּמוֹ בְּרִיָּה אַחֶרֶת מַמָּשׁ, מֵהַחִטִּים בְּמַרְאֶה וְטַעַם וְרֵיחַ וְכֵן הַמַּלְבּוּשׁ הַנַּעֲשֶׂה מֵהַפִּשְׁתָּן מִכָּל-שֶׁכֵּן שַׂאֲרֵי הַמְלָאכוֹת הַגְּדוֹלוֹת וְהַתַּחְבּוּלוֹת שֶׁעוֹשִׂין, כְּגוֹן כְּלֵי מַחֲזֶה אוֹ שְׁאָר כֵּלִים נִפְלָאִים שֶׁהֵם כְּמוֹ בְּרִיּוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּחָכְמָתוֹ, וְכָל זֶה מֻחְלָט שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן חָכְמָה בָּאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁמִּמֶּשׁ הָיָה כָּל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וְכָל הַמְּלָאכוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כַּנַּ"ל, שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בְּהָאָדָם הַנִּשְׁמִי דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת יֵשׁ כֹּחַ בְּהַצַּדִּיקִים לִבְרוֹא עוֹלָמוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי בְּשׁוּתָפָא, מַה אֲנָא עַבְדֵּי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלֵי וְכוּ', וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לָשׁוּם כָּל מַחְשַׁבְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, אָז בֶּאֱמֶת מְתַקֵּן כָּל הַבְּרִיאָה בְּנָקֵל בְּלִי עָמָל וִיגִיעָה, כְּמוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה בְּלִי עָמָל וִיגִיעָה, רַק עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת בְּתוֹךְ צְמָצוּמִים, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד הָאָדָם לְתַקֵּן כָּל הַבְּרִיאָה וְלִבְרוֹא בְּרִיּוֹת מֻחְדָּשׁ בְּלֹא עָמָל וִיגִיעָה רַק עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כַּנַּ"ל, וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בֶּאֱמֶת נִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם מִיָּד כַּיָּדוּעַ, אֲבָל עַל-יְדֵי חֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחֶטְאֵי הַדּוֹרוֹת נִתְקַלְקֵל הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם נִמְשְׁכוּ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם מְתַקְּנִין כָּל הַדְּבָרִים אֲכִילָה וּמַלְבּוּשִׁים וְדִירוֹת וְכוּ' הֵם כֻּלָּם בְּחִינַת צְמָצוּמִים כַּיָּדוּעַ, כִּי כָּל מְלָאכָה הוּא בְּחִינַת צְמָצוּם שֶׁצְּמָצֵם הַכְּלִי בְּתַבְנִית וּדְמוּת כָּזֶה כְּפִי הַצְּמָצוּם הַצָּרִיךְ לְזֶה הַכְּלִי אוֹ אֵיזֶה דָּבָר, וְכָל אֵלּוּ הַצְּמָצוּמִים נִמְשָׁכִין בִּבְחִינַת הַצְּמָצוּמִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁעַל

יָדָם מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם הָיוּ כָּל ל"ט מְלָאכוֹת הַמִּשְׁכָּן כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, כִּי עַל-יְדֵי כָּל פְּרָטֵי הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו נִמְשַׁךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כִּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה כָּל מַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן כַּיָּדוּעַ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַמְשָׁכַת הַפַּרְנָסָה הוּא עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נוֹפֵל לִבְחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת גַּשְׁמִיּוּת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁנִּפְגְּמוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וַאֲזַי צָרִיךְ יְגִיעָה גְּדוֹלָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וְכוּלֵי הַאי וְאוּלַי, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ מַמְשִׁיךְ הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל, רַק נוֹפֵל לְל"ט מְלָאכוֹת גַּשְׁמִיּוּת שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַל"ט קְלִפּוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲנִיּוּת וְכָל הַחִסָּרוֹן פַּרְנָסָה, וַאֲזַי הוּא מְהֻפָּךְ אֶל הֵפֶךְ, כִּי עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים זוֹכִין לְפַרְנָסָה כָּזֹאת שֶׁעַל יָדָהּ מִצְטָחִין הַנְּשָׁמָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעֲצוּת עֲמוּקוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְנוֹפֵל לְל"ט מְלָאכוֹת גַּשְׁמִיּוּת, אֲזַי הוּא הֵהֶפֶךְ לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְעֲצוּת עַל-יְדֵי הַפַּרְנָסָה אַדְרַבָּא הוּא צָרִיךְ עֲצוּת וְתַחְבּוּלוֹת רַבּוֹת לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה וְכוּלֵי הַאי וְאוּלַי, כִּי בְּל"ט מְלָאכוֹת הַפְּגוּמִים נֶאֱחָזִים הַל"ט קְלִפּוֹת שֶׁהֵם זְהֻמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל חִסָּרוֹן הַפַּרְנָסָה וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַגִּלֻּיּוֹת וְכָל הַטִּלְטוּלִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵחִסָּרוֹן הָאֱמוּנָה מֵחִסָּרוֹן הָעֵצָה עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲצוּת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת אָנִין עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם מְלָאכָה וְצָמְצוּם, כִּי בּוֹ שָׁבַת וַיִּנָּפֵשׁ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנִּמְשָׁכָת מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וּבְשַׁבָּת שָׁבַת וְנָח וְלֹא בָּרָא שׁוּם בְּרִיאָה, כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִים כָּל הָעוֹלְמוֹת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָן, וְכָל צְמָצוּם וְצִמְצוּם שֶׁל כָּל עוֹלָם וְכָל דַּרְגָּא, הַכֹּל נִתְעַלֶּה וְנִתְרַחֵב בְּמַעֲלוֹת גְּדוֹלוֹת וְאָז אֵין צְרִיכִין לְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁהָאָדָם יַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא לְבַד, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁזֶּה מַעֲלַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁעֲלִיּוֹת הָעוֹלְמוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם בַּחֹל עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, אֲבָל בְּשַׁבָּת עוֹלִים מֵאֲלֵיהֶם בַּעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל, כִּי בְּשַׁבָּת נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ לֶעָתִיד בְּלִי צְמָצוּמִים שֶׁל עַכְשָׁו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ. וְעַל-כֵּן אָז הוּא רַק שְׁבִיתָה וְנַיְחָא וְאֵין בּוֹ שׁוּם

בְּרִיאָה וּמְלֵאכָה, וְעִקַּר הוּא מַה שֶּׁבְּשַׁבָּת עוֹלִין הָרַגְלִין שֶׁהָיוּ נֶאֱחָזִין בָּהֶם הַקְּלִפּוֹת בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְשַׁבָּת עוֹלִין מִן הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ וְכוּ', וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁשַּׁבָּת הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם טִלְטוּל וּנְסִיעָה:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה, כִּי תֵּיכֶף בִּכְנִיסַת שַׁבָּת עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַיּוֹם עוֹלִין הָרַגְלִין, וְאָז תֵּיכֶף נִמְשָׁכֶת וְנִתְגַּלֵּית הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת דִּלְעֵילָא בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל, וְאָז נִמְשָׁכֶת קְדֻשַּׁת הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה עַד אַלְפַּיִם אַמָּה, שֶׁהֵם תְּחוּם שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אַלְפַּיִם שָׁנָה שֶׁקֹּדֶמֶת הַתּוֹרָה לָעוֹלָם שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁהַתּוֹרָה נִשְׁתַּלְשְׁלָה בְּכַמָּה צִמְצוּמִים עַד שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בִּלְבוּשִׁים אֵלּוּ, שֶׁמִּבְּחִינַת קְדֻשָּׁה זֹאת נִמְשָׁכֶת הַקְּדֻשָּׁה בְּשַׁבָּת עַד אַלְפַּיִם אַמָּה, וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ אָסוּר לֵילֵךְ מִחוּץ לַגְּבוּל כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה בְּשַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם בֵּרוּר, כִּי כָּל הַטִּלְטוּלִים נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן מִבְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים חֲדָשִׁים, כִּי מֵחֲמַת שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ הַצִּמְצוּמִים הָרִאשׁוֹנִים עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכָל הַדּוֹרוֹת צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם צִמְצוּמִים חֲדָשִׁים, וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין דְּרָכִים וְטִלְטוּלִים לֵילֵךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כִּי עִקַּר תַּכְלִית כָּל הַצִּמְצוּמִים הִיא הָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי הַזֹּאת שֶׁהִיא תַּכְלִית הַצִּמְצוּם הַגַּשְׁמִי מִכָּל הַצִּמְצוּמִים וְכָל הַצִּמְצוּמִים צְרִיכִין לְקַבֵּל מִשָּׁם, שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ שֶׁל הַצִּמְצוּמִים, וְעַל-כֵּן הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, אֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה. כִּי כָּל הַנִּבְרָאִים כֻּלָּם נִמְשְׁכוּ מִצִּמְצוּמִים הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם שָׁרְשָׁם מִתַּכְלִית הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא הֶעָפָר הַגַּשְׁמִי שֶׁל הָאָרֶץ הַזֹּאת, וְעַל-כֵּן כַּאן בָּאָרֶץ הַזֹּאת שֶׁהִיא תַּכְלִית הַצִּמְצוּם וְהַגַּשְׁמִיּוּת כַּאן הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הַצִּמְצוּם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין וּמַחֲמַת שֶׁזֶּה הָעוֹלָם הוּא גַּשְׁמִי וְעִכּוּר כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן בְּכָאן אֵין שׁוּם הִתְגַּלּוּת וִידִיעָה בָּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד, כִּי בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם הֵם יֵשׁ לָהֶם אֱמוּנָה כִּי בְּוַדַּאי גַּם הַמַּלְאָכִים אֵין יוֹדְעִים מַהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכֻלָּם שׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאֱמוּנָה שֶׁלָּהֶם הִיא קְרוֹבָה לָדַעַת, כִּי הֵם רוֹאִים בְּדַעְתֵּיהֶם גְּדֻלָּתוֹ וּגְבוּרָתוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו בְּכָל עֵת, וְאֵין לָהֶם גּוּף עָכוּר כָּזֶה לְהַפְסִיק כְּנֶגְדָּם, אֲבָל בָּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי מֵעֹצֶם גַּשְׁמִיּוּת וַעֲכִירַת הַגּוּף בְּכָאן עִקַּר הָאֱמוּנָה כִּי בְּכָאן אִי-אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי-אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִים עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וּמֵחֲמַת שֶׁשֹּׁרֶשׁ

גְּדֻלַּת הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים, עַל-כֵּן צְרִיכִין דְּרָכִים וְטַלְטוּלִים כִּי לִפְעָמִים צְרִיכִין לֵילֵךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ צְמָחִים חָדָשׁ לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָחִים חֲדָשִׁים, כִּי כָּל הַצְּמָחִים צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הַצְּמָחִים שֶׁל הָאָרֶץ הַזֹּאת שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַצְּמָחִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לֵילֵךְ מִמָּקוֹם זֶה לְמָקוֹם אַחֵר שֶׁשָּׁם נְקוּדָה אַחֶרֶת שֶׁל הָאָרֶץ, שֶׁשָּׁם מְסֻגָּל לַעֲשׂוֹת צְמָחִים חָדָשׁ כְּפִי אוֹתָהּ הַנְּקוּדָה שֶׁל הָאָרֶץ שֶׁהוֹלֵךְ עַתָּה עָלֶיהָ, וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַנְּסִיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָלְכוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְהַמִּשְׁכָּן וְהָאָרוֹן הָלַךְ לִפְנֵיהֶם וְעַל פִּי ה' יַחֲנוּ וְעַל פִּי ה' יִסָּעוּ, שֶׁהַכֹּל הָיָה כְּפִי מַה שֶּׁהָיוּ צְרִיכִין בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָחִים חֲדָשִׁים כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתַקֵּן חֵטְא הָעֶגֶל, וְעַל-כֵּן יָרַד לָהֶם הַמָּן כָּל אֵלּוּ הַמ"ם שָׁנָה שֶׁהוּא פַּרְנָסָה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּמְשֶׁכֶת מֵרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַחְצְחִין הַנְּשָׁמָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, וּכְמוֹ כֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַדְּרָכִים וְהַנְּסִיעוֹת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁיִּהְיוּ כָּל נְסִיעוֹתָיו עַל-פִּי ה'. עַל-פִּי ה' יֶחֱנֶה וְעַל-פִּי ה' יִסַּע מִמָּקוֹם לְמָקוֹם כְּפִי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת אָסוּר לָצֵאת לְשׁוּם דֶּרֶךְ, כִּי אָז נִמְשָׁךְ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ בְּהִתְגַּלּוּת גְּדוֹל בְּלִי בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן לֹא יָרַד הַמָּן בְּשַׁבָּת, עַל-כֵּן אָסוּר לָצֵאת חוּץ לְתְחוּם שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת עֵרוּבֵי תְּחוּמִין, שֶׁעִקַּר קִנְיַת הַשְּׁבִיתָה הִיא מִמָּקוֹם הַסְּעוּדָה, כִּי עִקַּר הַמְּשָׁכַת הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַחְצְחִין נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁיִּקָּרֵה מְאֹד מְאֹד, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת אֲכִילָה הַזֹּאת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַחְצְחִין הַנְּשָׁמָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, וְעַל-כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁמֵּנִיחַ הָעֵרוּב שֶׁהוּא סְעוּדַת שַׁבָּת, מִשָּׁם קוֹנֶה הַשְּׁבִיתָה, כִּי שָׁם עוֹלִין הָרַגְלַיִן מֵהַקְלִפָּה שֶׁזֶּה עִקַּר קִנְיַת הַשְּׁבִיתָה עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי שָׁם זוֹכִים לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמְּחַמַּת זֶה אָסוּר לֵילֵךְ חוּץ לִתְחוּם שַׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא מְצַחְצֵחַ הַנְּשָׁמָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ צְרִיכִין עֲדַיִן בֵּאוּר רָחָב, כִּי יֵשׁ דְּבָרִים הַרְבֵּה בְּתוֹךְ דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁלֹּא זָכִיתִי עֲדַיִן לְבָאֲרָם. הַמָּקוֹם יְהֵא בְּעֶזְרִי לְבָאֲרָם עַל נָכוֹן בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זַ"ל אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

וְעַתָּה הֲבֹא נָבֹא בְּחַסְדֵּי ה' וּבִישׁוּעָתוֹ הַנִּפְלָאָה לְבָאֵר עִנְיָנִים אֵלּוּ כְּפִי אֲשֶׁר יְחָנֵנוּ ה' בְּרַחֲמָיו וַחֲסָדָיו הָעֲצוּמִים וְנַחְזֹר לְעִנְיָנֵנוּ:

חלק כ

וְהַכְּלָל כִּי כָּל הַדְּרָכִים הֵם בְּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת, כִּי יְשִׁיבָה בְּבַיִת זֶה בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת שֶׁיּוֹשְׁבִים בְּבֵיתוֹ בְּפְנִים, וְהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ הוּא בְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת, שֶׁהוֹלֵךְ בַּחוּץ בַּדֶּרֶךְ, וְזֶה בְּחִינַת בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ הַנֶּאֱמַר בְּקְרִיאַת שְׁמַע, כִּי הַמִּשְׁכָּת הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, צְרִיכָה לִהְיוֹת עַל-יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינַת אֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת שֶׁעַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא נִמְשֶׁכֶת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, וְהִלּוּךְ בַּדֶּרֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּת הָאוֹר מִבְּחִינַת הַיִּחוּד הַחִיצוֹן בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים כַּנַּ"ל, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה דַּיְקָא צְרִיכִין לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים חֲדָשִׁים, עַל-כֵּן צְרִיכִין לֵילֵךְ וּלְטַלְטֵל מְנֻקּוּדַת מָקוֹם זֶה לִנְקוּדַת מָקוֹם אַחֵר, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ צְמְצוּם חָדָשׁ כְּפִי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם הָאַחֵר שֶׁבָּא לְשָׁם, כִּי כָּל הַצְּמְצוּמִים צְרִיכִין לְקַבֵּל מִבְּחִינַת תַּכְלִית הַצְּמְצוּם הַגַּשְׁמִי בְּיוֹתֵר שֶׁבְּכָל הַצְּמְצוּמִים שֶׁהוּא הָאָרֶץ וְהֶעָפָר הַגַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁאָנוּ הוֹלְכִין עָלָיו שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַצְּמְצוּמִים כֻּלָּם, כִּי הוּא בְּחִינַת נְקוּדַת הַמֶּרְכָּז שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַצְּמְצוּם מִכָּל הַצְּמְצוּמִים, וְהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַצְּמְצוּמִים וּבְכָל נְקוּדָה וּנְקוּדָה מֵהָאָרֶץ הַזֹּאת נִמְשָׁךְ צְמְצוּם אַחֵר, כְּפִי הַקַּוִּים הַנִּמְשָׁכִין מִנְּקוּדַת הַמֶּרְכָּז לְמַעְלָה עַל עֶלְיוֹנוּת כַּדּוּר הָאָרֶץ, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁלְּמַטָּה בִּנְקוּדַת הַמֶּרְכָּז שֶׁשָּׁם הַתְחָלַת כָּל הַקַּוִּים שָׁם הַכֹּל אֶחָד, אֲבָל כָּל מַה שֶּׁנִּמְשָׁכִין לְמַעְלָה מִתְרַחֲקִין זֶה מִזֶּה יוֹתֵר, עַד שֶׁבְּעֶלְיוֹנוּת הַכַּדּוּר שָׁם הַקַּוִּים רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה. וְכֵן כְּשֶׁהוֹלְכִים צִיּוּר הַקַּוִּים בְּמַחְשַׁבְתּוֹ עַד הַגַּלְגַּלִּים מִתְרַחֲקִין יוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁמִּתְפַּשְּׁטִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים מִתְרַחֲקִין יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְעַל-כֵּן בְּכָל נְקוּדָה שֶׁעַל הָאָרֶץ אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּמַטָּה בִּנְקוּדַת הַמֶּרְכָּז כֻּלָּם יוֹצְאִים מִמָּקוֹם אֶחָד, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ שָׁם צְמְצוּם אַחֵר כְּפִי הָרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת הַנִּמְשָׁךְ לְשָׁם מִלְּמַעְלָה מִבְּחִינָה מְיֻחֶדֶת כְּפִי מָקוֹם הַנְּקוּדָה הַזֹּאת כְּפִי הַקַּו הַנִּמְשָׁךְ מִמֶּנָּה לְמַעְלָה, כִּי לְמַעְלָה הַקַּוִּים רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה מְאֹד מְאֹד כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה מוּבָן בַּחוּשׁ לְמַשְׂכִּיל קָצָת. (וְהַצִּיּוּר כָּזֶה, וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן הָאָדָם בְּהִלּוּכוֹ בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁהוֹלֵךְ הוּא בָּא עַל נְקוּדָה אַחֶרֶת שֶׁשָּׁם יֵשׁ צְמְצוּם אַחֵר, כִּי שָׁם נִמְשָׁךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת מִבְּחִינָה אַחֶרֶת כְּפִי הַמָּקוֹם בָּעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים הַמְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד הַנְּקוּדָה הַזֹּאת, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שָׁם צְמְצוּם אַחֵר וְכַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה מֻכְרָח הָאָדָם לִפְעָמִים לֵילֵךְ בַּדְּרָכִים כְּדֵי שֶׁיָּבֹא לִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים שֶׁשָּׁם מְסֻגָּל לַעֲשׂוֹת צְמְצוּמִים אֲחֵרִים חֲדָשִׁים כְּפִי הַמָּקוֹם הַהוּא

כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֲלִיכַת יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּשְׁכָּן הָלַךְ לִפְנֵיהֶם וְעַל פִּי ה' יַחֲנוּ וְעַל פִּי ה' יִסָּעוּ, כִּי הֵם הָיוּ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה מֵחָדָשׁ לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בָּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ הָיָה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבִיל לְגַלּוֹת הָעֲצוּת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, וְלָזֶה צְרִיכִין תְּחִלָּה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים חֲדָשִׁים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הֻכְרְחוּ בְּכָל פַּעַם לֵילֵךְ וְלִנְסֹעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם עַל פִּי ה', כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים חֲדָשִׁים כְּפִי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁבָּאוּ לְשָׁם בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ שֶׁנִּמְשַׁךְ לְשָׁם פְּרָנְסָה קְדוֹשָׁה שֶׁהוּא הַמָּן שֶׁיָּרַד לָהֶם בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּאוּ לְשָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ מְצַחְצְחִין נִשְׁמָתָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לַחְתּוֹר וּלְגַלּוֹת הַמַּיִם עֲמוּקִים שֶׁהֵם הָעֲצוּת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם הַמְצָוּוֹת שֶׁקִּבְּלוּ בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הָהֵם, וְעַל-כֵּן הַמִּשְׁכָּן הָלַךְ לִפְנֵיהֶם, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, שֶׁזֶּה עִקַּר מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַמִּשְׁכָּן לָשׁוֹן הַמְשָׁכָה בְּחִינַת מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ע') הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי כָּל פְּרָטֵי הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו קְרָשָׁיו קְרָסָיו עַמּוּדָיו וַאֲדָנָיו וְכוּ' מְנוֹרָה וְשֻׁלְחָן וְאָרוֹן וְכַפּוֹרֶת וּכְרוּבִים וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם הָיוּ צִיּוּרִים וְצִמְצוּמִים, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹכָם, כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הָעֲצוּת כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכַחַת מוּסָר, תּוֹכַחַת מוּסָר הֵם רַק בְּחִינַת דֶּרֶךְ חַיִּים, דֶּרֶךְ דַּיְקָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ'. כִּי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים שֶׁאֵין יוֹצֵא מִשָּׁם עֵצָה לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ רַק הִתְעוֹרְרוּת וְתוֹכָחָה וּמוּסָר שֶׁמְּעוֹרְרִין לַעֲבוֹדַת ה', אֲבָל אֵין יוֹצֵא מִשָּׁם שׁוּם עֵצָה עֲדַיִן, וְזֶה הַחִלּוּק שֶׁבֵּין נְבוּאַת כָּל הַנְּבִיאִים לִנְבוּאַת מֹשֶׁה וְכוּ', וְזֶהוּ הַחִלּוּק גַּם עַכְשָׁיו בֵּין הַצַּדִּיקִים, שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים שֶׁכָּל סִפְּרֵיהֶם וְדִבְרֵיהֶם הֵם רַק הִתְעוֹרְרוּת וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה טוֹב מְאֹד, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין מְקַבְּלִין מִשָּׁם עֵצָה, אֲבָל עִקַּר הוּא הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל מִתּוֹרָתָם וְסִפְּרֵיהֶם עֵצוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְבוּאַת מֹשֶׁה שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ עֵצוֹת, שֶׁנִּמְשָׁכִין מִיחוּד הַפָּנִימִי וְכוּ':

חלק כב

אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם עַכְשָׁו שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ עֵצוֹת כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן צְרִיכִין עֵצוֹת לְעֵצוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן צְרִיכִין עֵצוֹת וְתַחְבּוּלוֹת אֵיךְ נִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית וּתְפִלִּין בִּשְׁלֵמוּת וּלְהַנָּצֵל מִנְּאוּף וְהִרְהוּרִים וְכוּ', וְאֵלּוּ הָעֵצוֹת הֵם עַד אֵין סוֹף, וּבָזֶה עוֹסְקִים כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה בְּחִינַת מִשְׁמֶרֶת

לְמִשְׁמֶרֶת בְּחִינַת וְאֵזֶן וְחָקַר וְכוּ' שֶׁעָשָׂה אָזְנַיִם לַתּוֹרָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן צְרִיכִין עֵצוֹת בְּכָל פַּעַם כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁכְּבָר כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ שֶׁהִיא כֻּלָּהּ עֵצוֹת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן זְעִירִין אינון שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, וּמַכְּירִין כָּרָאוּי אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה מַה שֶּׁהָיָה וְכוּ' עֶשֶׂר נִסְיוֹנוֹת נִסּוּ וְכוּ'. וְהַכְּלָל כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְגַּלֶּה עֵצָה קְדוֹשָׁה לְהַכִּיר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תֵּיכָף, אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים שֶׁהַסִּטְרָא-אַחֲרָא מִתְגַּבֶּרֶת כְּנֶגֶד אוֹתָהּ הָעֵצָה לְקַלְקְלָהּ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת צְרִיכִין מִלְחָמָה חֲדָשָׁה בְּכָל פַּעַם, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', כִּי בְּוַדַּאי עֵצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד וַעֲצָתָם שֶׁל הַסִּטְרָא-אַחֲרָא תִּתְבַּטֵּל, בִּבְחִינַת עוּצוּ עֵצָה וְתֻפָּר בִּבְחִינַת עֵצָה נִבְעֲרָה. אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, שֶׁאָז יַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים כָּאֵלֶּה, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עֵצוֹת עֲמוּקוֹת מְאֹד הַנִּמְשָׁכוֹת מִיִּחוּד הַפָּנִימִי הַגָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עַתִּיק, כַּמְבֹאָר בִּכְתְבֵי הָאָר"י שֶׁאֵין מִי שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחוֹ שֶׁיַּמְשִׁיךְ עַתָּה מֹחִין עַל-יְדֵי יִחוּד הַפָּנִימִי מִבְּחִינַת עַתִּיק כִּי-אִם מָשִׁיחַ. וְאָז כְּשֶׁיַּמְשִׁיךְ הַמֹּחִין מִשָּׁם אָז יִתְגַּלּוּ בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת הַמַּיִם עֲמוּקִים עֵצָה וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' וְכוּ' רוּחַ עֵצָה וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ וְכוּ' שֶׁיִּתְגַּלּוּ עֵצוֹת עֲמוּקוֹת וְנִפְלָאוֹת כָּאֵלֶּה עַד אֵין סוֹף, שֶׁיִּהְיֶה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא לְסוֹתְרָן בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כִּי הָעֵצוֹת שֶׁיַּמְשִׁיךְ מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, יִהְיוּ עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, וְאָז יִתְקַיֵּם עֵצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד בְּחִינַת כִּי ה' צְבָאוֹת יָעַץ וּמִי יָפֵר, כִּי אָז יִתְגַּלּוּ הָעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת וַעֲמוּקוֹת שֶׁעַל יָדָם יְקַיְּמוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה כָּל יְמֵיהֶם לְעוֹלָם, אֲשֶׁר עֵצוֹת כָּאֵלּוּ לֹא נִתְגַּלּוּ עֲדַיִן בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלָּנוּ לֹא תִּשְׁתַּנֶּה כְּלַל בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ אֲפִלּוּ נְקוּדָה אַחַת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן תִּתְחַדֵּשׁ הַתּוֹרָה אָז לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ נִתְּנָה אָז, כִּי אָז נִזְכֶּה לְקַבֵּל חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כְּאֵלֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ לֵידַע עֵצוֹת שְׁלֵמוֹת וַעֲמוּקוֹת בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה בְּכָל פַּעַם לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר וְלִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל-זֶה נֶאֱמַר, וְכָרַתִּי לָהֶם בַּיּוֹם הַהוּא בְּרִית חֲדָשָׁה וְכוּ' לֹא כַּבְּרִית הָרִאשׁוֹנָה אֲשֶׁר הֵמָּה הֵפֵרוּ אֶת בְּרִיתִי וְכוּ' וַהֲסִירוֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן וְכוּ' וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְאָז יִהְיֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְעַל-כֵּן אָז בֶּאֱמֶת יִתְבַּטֵּל הַגָּלוּת וְהַטִּלְטוּל שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי אָז יִתְתַּקְּנוּ הָרַגְלִין בִּבְחִינַת עַד דְּמָטוּ רַגְלִין בְּרַגְלִין, בְּחִינַת וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּתִים וְכוּ', כִּי אָז יִתְגַּלּוּ וְיִתְקַיְּמוּ הָעֵצוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁהֵם עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּתָן, עִקַּר תִּקּוּן הָרַגְלִין כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי הַיִּחוּד הַפְּנִימִי אִי-אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְהַכֹּל כְּפִי מַעֲלַת הַצַּדִּיק הַגּוֹרֵם הַיִּחוּד הַפְּנִימִי וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת, כִּי בִּתְחִלָּה קָשֶׁה מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת וְכוּ' מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן אֵין לוֹ שׁוּם כְּלִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כָּל הַהַתְחָלוֹת הַתְּקוּן צְרִיכִין לְהַתְחִיל מִשַּׁבָּת, כִּי שַׁבָּת אָגִין עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי אִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁמַּעֲלַת שַׁבָּת הוּא שֶׁאָז עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת בַּעֲלִיּוֹת נִפְלָאוֹת עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַיּוֹם בְּעַצְמוֹ בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלַל. וְזֶה מְבֹאָר וּמוּבָן שֶׁעֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת הֵם עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בַּחוֹל שֶׁעַל יָדָם נִמְשַׁךְ הַיִּחוּד הַפְּנִימִי עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל וּבְשַׁבָּת עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת מֵעַצְמָן, נִמְצָא שֶׁבְּשַׁבָּת נַעֲשֶׂה יִחוּד הַפְּנִימִי בְּעַצְמוֹ בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְעַל-כֵּן אָז אֵין שׁוּם שְׁלִיטָה לְהַחִיצוֹנִים, וְאִיהִי אִתְיַחֲדַת וְהִתְפָּרְשַׁת מִסִּטְרָא-אַחֲרָא וְכוּ' וְעוֹלִין הָרִגְלִין מֵהַקְלִפָּה, כִּי בְּשַׁבָּת נִמְשַׁךְ הַקְּדֻשָּׁה מֵעַצְמוֹ, מִבְּחִינַת תַּכְלִית הַתִּקּוּן שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עַתִּיק, כִּי בְּשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹרַיְתָא דע"ס, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּסִימָן מ"ט), אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן לַאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לְקַבֵּל הֶאָרָה הַזֹּאת אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת, כִּי אִם מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת, וְהַכְלָל כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא מְאֹד, מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת הַיּוֹם בְּעַצְמוֹ בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלַל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְקַבְּלוֹ בִּשְׁלֵמוּת רַק כָּל-אֶחָד מְקַבֵּל מֵהָאוֹר כְּפִי מַה שֶּׁהֵכִין עַצְמוֹ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחוֹל, וְאָז כְּפִי הַהֲכָנָה כְּפִי מַה שֶּׁקִּדֵּשׁ וְטִהֵר אֶת עַצְמוֹ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחוֹל כֵּן זוֹכֶה לְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַבֵּל מֵהָאוֹר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה הַנִּמְשָׁךְ בְּשַׁבָּת מִלְמַעְלָה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אֲבָל עַל-כָּל-פָּנִים כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כָּל מִי שֶׁנִּקְרָא שֵׁם יִשְׂרָאֵל עָלָיו, כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עָלָיו הֶאָרָה מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁעַל-יְדֵי הַהֶאָרָה הַזֹּאת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא לִזְכֹּר בַּה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אִם יִרְצֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַהֶאָרָה הַהִיא, וְהַכְלָל שֶׁהַחִלּוּק הוּא בֵּין חוֹל לְשַׁבָּת, שֶׁבַּחוֹל הַסִּטְרָא-אַחֲרָא מִתְגַּבֶּרֶת, וּצְרִיכִין עֲצוּת רַבּוֹת לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ וּבִכְפָרַט מִי שֶׁקִּלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ רֹב הָעוֹלָם רַחְמָנָא לִצְלַן, וְהָעֲצוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמוּקִים הַנַּ"ל אִי-אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכָם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּעָשֶׂה יִחוּד הַפְּנִימִי וְכוּ', וְהָאָדָם מֻחְמַת חֻלְשׁוּתוֹ וּמְעוּט עֲבוֹדָתוֹ בִּפְרַט כְּשֶׁפָּגַם, בְּוַדַּאי אֵין בְּכֹחוֹ לַעֲשׂוֹת יִחוּד פְּנִימִי לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם עֲצוּת כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ, אֲבָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ שַׁבָּת אֲזַי נִמְשָׁךְ עָלָיו הֶאָרָה גְּדוֹלָה מִיִּחוּד הַפְּנִימִי מֵאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא, שֶׁאִם יִרְצֶה לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרֶיהָ בִּבְחִינַת מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, יָכוֹל לְקַבֵּל עֲצוּת נִפְלָאוֹת מִשָּׁם, כִּי בַּחוֹל אֵין נִמְשָׁךְ בְּקִבְיעוּת מִלְמַעְלָה כִּי אִם מִיִּחוּד הַחִיצוֹן, אֲבָל בְּשַׁבָּת

נִמְשַׁךְ מִלְמַעְלָה מִיחוּד הַפְּנִימִי, אֲבָל בֵּין בַּחוֹל בֵּין בְּשַׁבָּת, עַל-כָּל-פָּנִים צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאוֹר, רַק שֶׁבַּחוֹל אֶפְלּוּ כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ הָאוֹר, עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ עֵצָה, כִּי נִמְשַׁךְ רַק מֵחִיצוֹנִיּוּת וְכוּ' וְכוּ', אֲבָל בְּשַׁבָּת כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר הַבָּא מִלְמַעְלָה, יוֹדְעִין עַל יָדוֹ עֵצוֹת נִפְלָאוֹת וְכוּ', וּמֵחֲמַת שֶׁגַּם זֶה קָשֶׁה לְקַבֵּל לְפִי גַּשְׁמִיּוּת הָאָדָם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לָבֹא עַל שַׁבָּת לְצַדִּיקִים, כְּדֵי לְקַבֵּל עַל יָדָם קְדֻשַּׁת תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת וְכוּ', וְעַל-כֵּן גּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיָּב מִיתָה, כִּי אֵין בּוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כְּלָל, אַדְרַבָּא יְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם גַּם הָאָרָה הַזֹּאת וְיִתְחַזֵּק אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם סִטְרָא דְמוֹתָא, וְעַל-כֵּן לֹא נִתַּתּוֹ לְגוֹיִים וְכוּ' כִּי לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' בְּרִית עוֹלָם:

חלק כד

וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת אֵין צְרִיכִין לֵילֵךְ בַּדְּרָכִים, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין צְרִיכִין לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא צְמָצוּמִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת הַמִּשְׁכָּן וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל מוּסָר לְבַד שֶׁאֵין בָּהּ עֵצוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִלּוּךְ בַּדְּרָכִים בְּחִינַת דֶּרֶךְ חַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי בְּשַׁבָּת נִתְגַּלֶּה הָאָרָה מֵאוֹרָיְתָא דע"ס שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת עֵצוֹת וְאֵין צָרִיךְ לְטַלְטֵל עַצְמוֹ לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כְּדֵי לְתַקֵּן הַרַגְלִין כְּדֵי לְגַלּוֹת הָעֵצוֹת, וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת עוֹלִין הַרַגְלִין בִּבְחִינַת אִם תָּשׁוּב וְכוּ':

חלק כה

וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת כְּנִיסַת שַׁבָּת, קוֹנֶה שְׁבִיתָה לֵילֵךְ עַד אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁהוּא ת"ש, זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הָאַלְפַּיִן שֶׁל ב' שֵׁמוֹת אהי"ה בְּחִינַת הַחֹרֶשׁ וְאַאֲלֶ"פְּ חָכְמָה וְכוּ' בְּחִינַת אֶלֶף חָכְמָה אֶלֶף בִּינָה בְּחִינַת אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְכוּ' סָבִיב שֶׁל מ"ח עָרֵי מִקְלָט שֶׁל הַלְוִיִּם שֶׁהֵם בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁשֵּׁשׁ עָרֵי מִקְלָט כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה תֵּיבוֹת שֶׁבְּפָסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְשַׁאֲרֵי מ"ב עָרֵי הַלְוִיִּם הֵם כְּנֶגֶד מ"ב תֵּיבוֹת שֶׁבְּפָרָשַׁת וְאָהַבְתָּ וְכוּ':

חלק כו

כִּי כִּי מֹשֶׁה שָׂאַל תְּחִלָּה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ וְכוּ' וְהֵשִׁיב לוֹ אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה זֶה בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי-זֶה הָעֵצוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִיִּחוּד הַפְּנִימִי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, כִּי אהי"ה זֶה בְּחִינַת יִחוּד הָעֶלְיוֹן שֶׁל חָכְמָה-וּבִינָה, שֶׁיֵּשׁ שָׁם ב' פְּעָמִים אהי"ה בְּחִינַת יִחוּד הַפְּנִימִי וְיִחוּד הַחִיצוֹן, וְזֶהוּ אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, שֶׁעִקַּר הַהַמְשָׁכָה שֶׁל תַּכְלִית הַהִתְגַּלּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' הוּא בִּשְׁבִיל אהי"ה הַב' כְּדֵי לַעֲשׂוֹת יִחוּד הַפְּנִימִי וְכוּ':

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אִי תַּלְמוּד גָּדוֹל מַמַּעֲשֶׂה אִי מַעֲשֶׂה גָּדוֹל, וְלֹא הִכְרִיעוּ, כִּי שְׁנֵיהֶם אֱמֶת. כִּי תַּלְמוּד גָּדוֹל שֶׁמֵּבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִים

מִמֶּנָּה עֲצָה וְכוּ' לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְכוּ' אֲבָל יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁאֵין יוֹצֵא מִשָּׁם עֲצוּת רַק שֶׁהוּא תּוֹכַחַת מוּסָר וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם זֶה טוֹב מְאֹד אֲבָל מִלְּמוּד כָּזֶה בְּוַדַּאי מַעֲשֶׂה גָּדוֹל, כִּי עִקַּר הַלִּמּוּד הוּא מוּסָר, שֶׁיְקַיֵּם הַתּוֹרָה וּכְשֶׁהוּא מְקַיֵּם הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ בְּוַדַּאי טוֹב יוֹתֵר, אֲבָל הַלִּמּוּד שֶׁהוּא עֲצוּת הוּא טוֹב יוֹתֵר, כִּי בְּלִי זֶה לֹא יֵדַע כְּלַל לְקַיֵּם. וְגַם כִּי לִמּוּד הַזֶּה נִמְשָׁךְ מִיִּחוּד הַפְּנִימִי וְהוּא כּוֹלֵל כָּל הָעֲצוּת, כִּי בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה כְּלוּלִים כָּל הָעֲצוּת, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי הוּא גָּבוֹהַּ יוֹתֵר. אֲבָל הַלִּמּוּד הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹכַחַת מוּסָר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִיִּחוּד הַחִיצוֹן בְּוַדַּאי מַעֲשֶׂה גָּדוֹל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִיִּחוּד הַפְּנִימִי, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם זֶה צְרִיכִין מְאֹד, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת יִחוּד הַפְּנִימִי בְּלִי הַמְשָׁכַת וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד הַחִיצוֹן וְכוּ', וְעַל-כֵּן שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה בְּפֶסַח, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל פֶּסַח הוּא מִשַּׁבָּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת הַגָּדוֹל וְכוּ', כִּי גַּם בְּפֶסַח הוּא אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא כַּיָּדוּעַ, וְזֶה נִמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁאָז הִיא אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא לְבַד וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה לָהֶם אֵיזֶה מְצִוּוֹת, כִּי הַגְּאֻלָּה הָיְתָה בְּהֶכְרֵחַ עַל-יְדֵי שֶׁהֵם יִהְיוּ נִמְשָׁכִין אַחֲרָיו וְכוּ' וְעַל-כֵּן מֻחְמַת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא עַל-יְדֵי-זֶה אָסוּר הַחָמֵץ וּצְרִיכִים לֶאֱכֹל מַצָּה, כִּי מַצָּה הוּא מַאֲכַל מַלְאָכִים, כִּי הוּא בְּחִינַת מָן בְּחִינַת עוּגָה שֶׁהוֹצִיאוּ וְכוּ' וּמָן הוּא מַאֲכַל מַלְאָכִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְשֶׁהַחִיּוּת נִמְשָׁךְ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא הוּא בִּבְחִינַת חִיּוּת הַמַּלְאָכִים וּלְמַטָּה יוֹכֵל לְהִתְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם וְצָרִיךְ תִּקּוּן עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וּבְפֶסַח בַּתְּחִלַּת הַתִּקּוּן שֶׁאָז הוּא רַק אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא אֵין לָנוּ כֹּחַ כִּי אִם לִשְׁמֹר הַשֶּׁפַע כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְגַּשְּׁמָה לְמַטָּה בִּבְחִינַת חָמֵץ שֶׁאָז אָנוּ שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ בִּבְחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא מַאֲכַל מַלְאָכִים בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת בְּחִינַת מָן שֶׁמְּצַחְצֵחַ הַנְּשָׁמָה, כִּי תֵּיכֶף כְּשֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה שֶׁנִּשְׁתַּהֶא עַד שֶׁנִּתְחַמֵּץ חַס וְשָׁלוֹם שׁוּב אֵין כֹּחַ לְתַקְּנוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁזֶּה לֹא זָכִינוּ עֲדַיִן, עַל-כֵּן דַּיְקָא בְּפֶסַח יֵשׁ חִלּוּק בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכָל הַשָּׁנָה, כִּי בְּוַדַּאי חָמֵץ בְּפֶסַח דַּיְקָא הוּא הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא שְׂאוֹר שֶׁבְּעִיסָה, מֻחְמַת שֶׁאָז הוּא אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁאָז יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ עַל-יְדֵי אוֹר הָעֶלְיוֹן הַיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לִשְׁמֹר הָעִיסָּא מֵחָמֵץ מֵהַיֵּצֶר הָרָע מִשְּׂאוֹר שֶׁבְּעִיסָה, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם יִתְחַמֵּץ שׁוּב אֵין לָנוּ כֹּחַ לְבָרֵר וּלְתַקֵּן, כִּי הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְכוּ', אֲבָל בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה אֵין נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הָאָרָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ מִלְּמַעְלָה וּבְוַדַּאי אֵין כֹּחַ בְּיָדֵינוּ לַעֲשׂוֹת הָעִיסָּה מַצָּה בְּחִינַת מָן, כִּי זֶה אֵין נַעֲשָׂה כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה בְּפֶסַח, וְעַל-כֵּן בְּכָל הַשָּׁנָה אֵין חִלּוּק בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה כִּי אֵין בְּכֹחַ בְּיָדֵינוּ לִשְׁמֹר הָעִיסָּה

מֵהַסִּטְרָא-אַחֲרָא כִּי עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַמַּאֲכָל, וְאָז אֵין חִלּוּק עוֹד בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת הַשֶּׁפַע לְמַטָּה בִּבְחִינַת מַאֲכָלִים שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, רַק שֶׁאָנוּ מְתַקְּנִים אוֹתָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְכוּ' עַל-יְדֵי הָרְשִׁימָה מִיּחוּד הַפְּנִימִי, וְהָבֵן. וְצָרִיךְ בֵּאוּר:

חלק כט

וְעַל כֵּן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִין מַצָּה, כִּי הֵם בָּאִין לְכַפֵּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח וְכוּ', וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, מְבִיאִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ, וְעַל-כֵּן גַּם בְּפֶסַח אֵין חִיּוּב מַצָּה כִּי אִם בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה, וְעַל-כֵּן גַּם הַתּוֹדָה בָּאָה חָמֵץ, כִּי כָּל הַנְּסִים נִמְשָׁכִין מִקֵּץ הָאַחֲרוֹן וְכוּ', וְעַל-כֵּן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּטֵלִין חוּץ מִקָּרְבַּן תּוֹדָה:

חלק ל

וְזֶה וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת, כִּי נִקְרָא שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְאָז מְבִיאִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן נִסְתַּלֵּק הָאוֹר וְכוּ' וְכַנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת, וְעַל-כֵּן הַקָּרְבָּן צָרִיךְ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו שַׁבָּת אַחַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה עִם אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה וְכוּ', כִּי הַקָּרְבָּן הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' שֶׁמַּתְחִילִין הַתְּקוּן מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּה אִי-אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שַׁבָּת, וְזֶה תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם, כִּי הָעִקָּר לְקַבֵּל מִיּוֹם הַחֲמִישִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִישִּׁים שֶׁיִּשַּׁג מֹשֶׁה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ שֶׁהוּא הָאוֹר מַעְתִּיק הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ, וְכָל שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, אֲבָל עַכְשָׁיו נִמְשָׁךְ מִשָּׁם רַק הָאָרָה מֻעֶטֶת בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, כִּי עֲדַיִן אֵין מִי שֶׁיַּשִּׂיג זֶה הַשַּׁעַר, כִּי אָפְלוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו-הַשָּׁלוֹם לֹא הִשִּׂיגוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתִּחְסַרֵהוּ מְעַט מֵאלֹקִים, וְעַל-יְדֵי הַשָּׂגַת זֶה הַשַּׁעַר הַנּוּן, אָז יִזְכֶּה לֵידַע בְּחִינַת דַּרְכֵי ה' בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ' הַנַּאֲמַר בְּסוֹף הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן, כִּי כְּפִי הַמַּיִם עֲמוּקִים עֵצָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, כֵּן זוֹכֶה אַחַר-כָּךְ לְכָל בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים הַנַּאֲמָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הוּא כְּשֶׁזּוֹכִים לִבְחִינַת קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִישִּׁים הַנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת ד' מַחֲנוֹת הַדְּגָלִים שֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל מַסְעֵיהֶם בְּד' מַחֲנוֹת הַדְּגָלִים שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִד' מַחֲנוֹת כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַד' מַלְאָכִים שֶׁסִּימָנָם אַרְגָּמָן שֶׁהֵם בְּחִינַת קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְזֶהוּ שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ' כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד וְכוּ', כִּי כִסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט נִתְתַּקְּנִין עַל-יְדֵי שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם ד' מַחֲנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה וְכוּ', כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקְּנִין

כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת קְשׁוּר הַמֻּרְכָּבָה, אֲזַי גַּם הָאֱמוּנָה עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקְּנָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן אֵיזֶה פְּגַם הַבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם, עֲדַיִן אֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת. כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא כַּמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לא), וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר מִיּחוּד הַפְּנִימִי מִבְּחִינַת עַתִּיק שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַשִּׂיגִין שַׁעַר הַנ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט, וְאָז נִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בִּימֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

חלק לב

וְעַל כֵּן קִטְרְגוּ הַמַּלְאָכִים, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹקִים וְכוּ', כִּי הֵם מְקַטְרְגִין עַל גֹּדֶל הַשָּׂגַת יִשְׂרָאֵל וְאַחַר-כָּךְ פּוֹגְמִין מַה שֶּׁפּוֹגְמִין חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הֵם בְּעַצְמָן הֵשִׁיבוּ לְעַצְמָן תְּשׁוּבָה בְּהֶעֱלֵם, כִּי קִטְרוּגָם הוּא רַק עַכְשָׁיו, שֶׁעַל הַהַשָּׂגָה שֶׁל עַכְשָׁיו נֶאֱמַר וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט וְכוּ' שֶׁלֹּא הִשִּׂיג עֲדַיִן בְּחִינַת שַׁעַר הַנ' וְכוּ' אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה מֹשֶׁה הַגֹּאֵל צֶדֶק כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ יַשִּׂיג אֶת שַׁעַר הַנ' וְאָז יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, וְלֹא יוּכְלוּ לְקַטְרֵג כְּלָל, כִּי כָּל קִטְרוּגָם הוּא רַק כָּל זְמַן שֶׁנֶּאֱמַר וַתְּחַסְּרֵהוּ וְכוּ' אֲבָל לֶעָתִיד כֻּלָּם יוֹדוּ עַל מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל, וְיִהְיֶה מְחִיצַת הַצַּדִּיקִים לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּעֵת וְכוּ', כִּי אָז כְּשֶׁיַּשִּׂיג מָשִׁיחַ שַׁעַר הַנּוּן וְיִמְשֹׁךְ לָנוּ עֲצוּת עֲמוּקוֹת מִשָּׁם, אָז לֹא נָפֵר אֶת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם בְּחִינַת וְכָרַתִּי לָהֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן יִתְבַּטֵּל קִטְרוּגָם:

חלק לג

וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת אָסוּר לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ חוּץ לִתְחוּם שַׁבָּת, כִּי כְּבָר מְבֹאָר הֵיטֵב שֶׁעִקַּר הַדְּרָכִים שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם הֵם בְּשִׁבְיל בְּחִינַת הַמַּשְׂכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים כַּנַּ"ל, וְהַמַּשְׂכַּת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' זֶהוּ בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁהָיְתָה בְּיֹמֵי הַחֹל בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁבָּהֶם בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת יִחוּד הַחִיצוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמַּשְׂכַּת רוּחָנִיּוּת וְכוּ', כִּי מִבְּחִינַת יִחוּד הַחִיצוֹן נִמְשַׁךְ הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם לְכָל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת לֹא הָיָה שׁוּם בְּרִיאָה, וְאֵין בּוֹ שׁוּם מְלָאכָה מֵעוּבְדִין דְּחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּשְׂכַּת רוּחָנִיּוּת וְכוּ', כִּי בְּשַׁבָּת אֵינוֹ נִמְשָׁךְ הִתְגַּלּוּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַצְּמָחִים שֶׁל יְמֵי הַחֹל שֶׁמֵּהֶם נִמְשְׁכוּ הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁבּוֹ' יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי בְּשַׁבָּת נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ עַל-יְדֵי לְבוּשִׁים וְצְמָחִים רוּחָנִיִּים דַּקִּים וְזַכִּים וְצַחִים מְאֹד מְאֹד שֶׁאֵינָם מִתְלַבְּשִׁים כְּלָל בְּשׁוּם מְלָאכָה וְעוּבְדִין דְּחֹל, וְזֶה בְּחִינַת לְבוּשִׁין דְּשַׁבָּת, שֶׁהֵם לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ וּלְבוּשִׁין דִּלְבִישׁ בַּחֹל לֹא לְבִישׁ בְּשַׁבָּת, כִּי בַּחֹל הַלְּבוּשִׁין שֶׁהֵם הַצְּמָחִים הֵם מִבְּחִינַת יְצִירָה וַעֲשִׂיָּה, שֶׁמֵּהֶם נִתְהַוּוּ וְנִשְׁתַּלְשְׁלוּ כָּל הַדְּבָרִים הַגַּשְׁמִיִּים שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, אֲבָל בְּשַׁבָּת הוּא לָבִישׁ לְבוּשִׁין דְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה

שֶׁשָּׁם כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין דַּקִּים וְרוּחָנִיִּים שֶׁאֵינָם מִתְלַבְּשִׁין בְּעוּבְדִּין דְּחֹל, כִּי בְּשַׁבָּת זוֹכִין לִבְחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת שֶׁיִּהְיֶה לָעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, כִּ בַּחֹל שֶׁיֵּשׁ שְׁלִיטַת הַסִּטְרָא-אַחֲרָא, אָז אִי-אֶפְשָׁר לְהַכִּיר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי-אִם עַל-יְדֵי לְבוּשִׁים גַּשְׁמִיִּים אֵלּוּ שֶׁהֵם כְּלָלְיוּת הַבְּרִיאָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֹׁעֵר בְּדַעְתּוֹ שֶׁבָּעוֹלָם-הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל אִי-אֶפְשָׁר לֵידַע מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי-אִם עַל-יְדֵי כָּל הַצְּמְצוּמִים הָאֵלֶּה שֶׁנִּתְלַבְּשׁוּ וְנִתְהַוּוּ מֵהֶם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הַבְּרִיאָה, דּוֹמֶם-צוֹמֵחַ-חַי-מְדַבֵּר וְכוּ', אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁיִּהְיֶה יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, נִזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אַפִּין בְּאַפִּין בְּלִי הִתְלַבְּשׁוּת בְּצִמְצוּמִים אֵלֶּה שֶׁל הַבְּרִיאָה. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבַּת-קֹדֶשׁ, שֶׁשַּׁבָּת הִיא מְעַיֵּן עוֹלָם הַבָּא, שֶׁנִּמְשָׁךְ הֶאָרָה מִבְּחִינָה זֹאת שֶׁל לֶעָתִיד, וְעַל-כֵּן אֵין בּוֹ שׁוּם הִלּוּךְ וְטִלְטוּל דְּרָכִים, כִּי כָּל הַדְּרָכִים הֵם בִּבְחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים כָּל הַטִּלְטוּלִים וְהַגָּלִיּוֹת וְהַדְּרָכִים, אֲבָל בְּשַׁבָּת אֵין נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת וְכוּ' עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים הַנַּ"ל, עַל-כֵּן אָסוּרִים הַדְּרָכִים וְכָל הַל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת בַּעֲלִיּוֹת נִפְלָאוֹת עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא לְבַד, וְאָז עוֹלִין הָרַגְלִין מֵהַקְלִפָּה וְנִתְבַּטֵּל שִׁלְיטַת הַסִּטְרָא-אַחֲרָא עַל-כֵּן יְכוֹלִין לְקַבֵּל הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ בִּלְבוּשִׁין דַּקִּים בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין דְּשַׁבָּת שֶׁאֵינָם מִתְלַבְּשִׁין בְּצִמְצוּמִים שֶׁל יְמֵי הַחֹל שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּלָאכוֹת וְכָל הַדְּרָכִים כַּנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לד

כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּשָׁרְשָׁהּ נִמְשָׁךְ מִיּוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת שֶׁיִּתְגַּלֶּה בּוֹ אוֹרַיְתָא דע"ס שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁיִּגָּלֶה מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וְעִקַּר מַעֲלַת הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל הַתּוֹרָה שֶׁל עַכְשָׁיו הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְעֲצוּמוֹת וְנִפְלָאוֹת כָּאֵלֶּה עַד אֵין סוֹף, שֶׁלֹּא תּוּכַל הַסִּטְרָא-אַחֲרָא וְהַקְלִפָּה לְסוֹתְרָם וּלְקַלְקְלָם בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כִּי בְּוַדַּאי מִצְוֹת הַתּוֹרָה לֹא יִשְׁתַּנּוּ אֲפִלּוּ דִּקְדּוּק אֶחָד בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ, אַדְרַבָּא עִקַּר בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ הוּא לְלַמֵּד אוֹתָנוּ לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו-הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא יִהְיֶה מָשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה כַּמּוּבָן, כִּי עַד עַכְשָׁיו אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כֻּלָּהּ עֲצוּת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לְעֲצוּת אֵלּוּ כַּנַּ"ל שֶׁאָנוּ צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם עֲצוּת אֵיךְ נִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר לְקַיֵּם עֲצוּת הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ שֶׁהֵם כְּלַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כִּי בְּהַתּוֹרָה כְּתִיב לֹא תִנָּאֵף, וַאֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר צְרִיכִין לְהִתְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קַדֵּשׁ עַצְמְךָ בְּמֻתָּר לְךָ, וַעֲדַיִן אֵין אָנוּ זוֹכִין לֵידַע עֲצוּת אֵיךְ זוֹכִין לָזֶה, וְכֵן שְׁאָרֵי הַמִּצְוֹת, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין אֵיךְ נִזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ

וְכוּ' בְּלִי שׁוּם פְּנִיָּה וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הָיוּ כַּמָּה צַדִּיקִים שֶׁנָּתְנוּ לָנוּ עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁיָּזְהוּ בְּחִינַת כְּלַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, שֶׁגִּלּוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה שֶׁצִּוָּה וְהִזְהִיר אוֹתָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִבְלִי לָסוּר מִדִּבְרֵי הַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָדַע בְּחָכְמָתוֹ שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְבָאֵר הָעֲצוֹת לְתַכְלִיתָן בְּכָתַב, כִּי עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הָעֲצוֹת, שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיְּמָן בֶּאֱמֶת, הוּא רַק בִּרְמָזִים בִּבְחִינַת אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעָצָה עָלֶיךָ עֵינִי וְכוּ', וְזֶה צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הוֹלְכִים בַּעֲצָתָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בִּבְחִינַת וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הָיוּ כַּמָּה צַדִּיקִים וַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעָשׂוּ כַּמָּה תַּקָּנוֹת וּגְדָרִים וְהוֹסִיפוּ כַּמָּה מִצְוֹוֹת דְּרַבָּנָן וּגְזֵרוֹת שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת עֲצוֹת לְעֲצוֹת הַתּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְקַיְּמִים אֶת הַתּוֹרָה בְּחִינַת מִשְׁמֶרֶת לְמִשְׁמֶרֶת כַּנַ"ל, וְכֵן הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וְכוּ' אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הַסִּטְרָא-אַחֲרָא מִתְגַּבֶּרֶת בְּכָל יוֹם וּבְעִירִין אִינּוּן שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת. כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּלֶּה עֵצָה קְדוֹשָׁה הֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד הָעֵצָה בְּעַצְמָה, וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זַ"ל, שֶׁאָמַר עִנְיַן מַה שֶּׁהָיוּ בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁהָיוּ קוֹבְלִין לְפָנָיו הַרְבֵּה עַל צָרַת נַפְשָׁם שֶׁאֵינָם זוֹכִים לְהִתְקַדֵּשׁ בֶּאֱמֶת וְלַעֲבֹד אֶת ה' כָּרָאוּי, וּפַעַם אַחַת עָנָה וְאָמַר, שֶׁיֵּשׁ עֲצוֹת שֶׁהָיוּ מוֹעִילִים בְּוַדַּאי אֲבָל גַּם הָעֲצוֹת בְּעַצְמָן קָשֶׁה לְקַיְּמָם עַד-כָּאן-לְשׁוֹנוֹ. וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה בִּימֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, שֶׁנִּזְכֶּה לְעֲצוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁלֹּא תּוּכַל הַסִּטְרָא-אַחֲרָא לְסוֹתְרָן בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כִּי הֵם בְּחִינַת עֲצוֹת עֲמוּקוֹת עַד אֵין-סוֹף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּקְרָא מָשִׁיחַ פֶּלֶא יוֹעֵץ וְכוּ', וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כְּתִיב אָז (יִרְמְיָה ל"א), וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית חֲדָשָׁה וְכוּ' לֹא כַּבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר הֵמָּה הֵפֵרוּ אֶת בְּרִיתִי וְכוּ', כִּי זֹאת הַבְּרִית וְכוּ' וְעַל לִבָּם אֶכְתֳּבֶנָּה וְכוּ' וּכְתִיב וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְכוּ' הֵינוּ כַּנַ"ל שֶׁיִּתְגַּלּוּ עֲצוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁלֹּא תּוּכַל הַסִּטְרָא-אַחֲרָא לְהַפִּירָן וּלְסוֹתְרָן בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת לְעוֹלָם וָעֶד, וְעַל-כֵּן תִּהְיֶה גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבַּת-קֹדֶשׁ, שֶׁבְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם, וְעַל-כֵּן שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּסִימָן נח), כִּי עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינָה זֹאת שֶׁעַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה זוֹכִין לַעֲלוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ עַל-עַצְמוֹ הָאוֹר הַזֶּה שֶׁל מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּסֵפֶר הָא"ב בְּאוֹת שַׁבָּת (בְּסִימָן ד), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ, גַּם עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

חלק לה

כִּי כָּל הַמִּצְוֹות נִקְרָאִים עֵצוֹת בְּחִינַת תַּרְי"ג עִיטִין דְּאוֹרַיְתָא, הַיְנוּ שֶׁהֵם עֵצוֹת לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה וּלְהֵפֶךְ עֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם הֵם פְּגַם הָעֵצוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין יוֹדְעִין עֵצָה אֵיךְ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַדְרַבָּא מִתְרַחֲקִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם וְנוֹפְלִים לִכְפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם כְּפִי הַפְּגַם וְהָעֲבֵרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּסֵפֶר הָא"ב הַיָּשָׁן (בְּאוֹת אֱמוּנָה סִימָן כב), הַפֶּשַׁע מַכְנִיס כְּפִירָה בָּאָדָם, וְזֶה בְּחִינַת כִּי אִם עֲוֹונוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִין בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם, וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה אֲזַי זְדוֹנוֹת נֶתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁעִקַּר עִסְקוֹ לְהַחֲזִיר הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָא לְצִיּוֹן גֹּאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְשׁוֹבֵב יַעֲקֹב אֵלָיו וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת תְּשׁוּבָה הוּא דָּבָר פֶּלֶא מְאֹד מְאֹד כִּי מְאַחַר שֶׁכְּבָר נִכְשַׁל בַּעֲבֵרוֹת וְלֹא זָכָה לְקַיֵּם הָעֵצוֹת טוֹבוֹת וּקְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם מִצְוֹות הַתּוֹרָה וְקִלְקֵל הָעֵצוֹת עַל-יְדֵי הָעֲבֵרוֹת, אֵיךְ יְקַבֵּל עַתָּה עֵצָה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וּמַה אִם קֹדֶם קִלְקֵל הָעֵצוֹת לֹא הוֹעִילוּ לוֹ עֵצוֹת אֵלּוּ מִכָּל שֶׁכֵּן אַחַר שֶׁקִּלְקֵל גַּם עֵצוֹת אֵלּוּ מֵהֵיכָן יְקַבֵּל עֵצוֹת לַחְזֹר, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אִי-אֶפְשָׁר לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת כִּי אִם בְּכֹחַ צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל מֵאוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ עֵצוֹת נִפְלָאוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשָּׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה שֶׁכְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲלוֹת לְשָׁם נִתְהַפְּכִין שָׁם כָּל הָעֲוונוֹת לִזְכֻיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ סוֹד יוֹם-כִּפּוּר בְּחִינַת יוֹבֵל הַגָּדוֹל בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִישִׁים שֶׁהוּא שַׁעַר הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַתְּשׁוּבָה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין הָעֵצוֹת נִפְלָאוֹת לְכָל הַחוֹטְאִים בַּעֲלֵי עֲבֵרוֹת רַחְמָנָא לִצְלַן שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם לִתְשׁוּבָה מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם, עַד שֶׁיִּזְכּוּ לָשׁוּב אֵלָיו בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת, וְעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בְּוַדַּאי יָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק עַצְמוֹ עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי מַה שֶּׁהַבַּעַל-דָּבָר וְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא רוֹצֶה לְהַפִּילוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, כִּי הַבַּעַל-דָּבָר מִתְנַכֵּל בְּנַפְשׁוֹ לְהַפִּילוֹ בְּכָל עֵת, מֵחֲמַת שֶׁמַּכְנִיס בְּלִבּוֹ שֶׁקָּשֶׁה לוֹ עוֹד לְתַקֵּן עֲבֵרוֹת כְּאֵלּוּ, בִּפְרָט כְּפִי מַה שֶּׁיֵּשׁ אֲנָשִׁים שֶׁקִּלְקְלוּ כְּמוֹ שֶׁקִּלְקְלוּ כְּמוֹ שֶׁהֵם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם שֶׁעָבְרוּ עֲבֵרוֹת רַבּוֹת וּגְדוֹלוֹת יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה רַחְמָנָא לִצְלַן כוּ'. וְיֵשׁ שֶׁכְּבָר רָצוּ כַּמָּה פְּעָמִים לָשׁוּב וְכַמָּה פְּעָמִים הִתְחִילוּ בִּתְשׁוּבָה וּבַעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת, וְאַחַר-כָּךְ נָפְלוּ כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי נְפִילָתוֹ רַחְמָנָא לִצְלַן, וְעַל-כֵּן מַכְנִיס הַבַּעַל-דָּבָר בְּלִבָּם בְּכָל פַּעַם שֶׁכְּבָר אָפַס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם לְפִי עִנְיַן הַפְּגָמִים הָאֵלֶּה, אֲבָל בֶּאֱמֶת בָּזֶה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל הָאָדָם לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ עֲדַיִן שֶׁהָעֲבֵרָה הִיא פְּגַם גָּדוֹל שֶׁעַל יָדָהּ פּוֹגְמִין הַרְבֵּה

בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים כוּ' נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לִי אֱמוּנָה עָדַיִן, וּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לִי אֱמוּנָה עָדַיִן בְּוַדַּאי יֵשׁ לִי תִּקְוָה בְּלִי סָפֵק, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֲנִי מַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל בְּוַדַּאי יְכוֹלִין לְתַקֵּן גַּם כֵּן, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּפֵרוּשׁ, אִם אַתָּה מַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל, תַּאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְתַקֵּן, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַכּוֹפְרִים הַמְחַקְּרִים אֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁמְּקַלְקְלִים עַל-יְדֵי עֲבֵרָה בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ שֶׁהֵם נוֹתְנִים טַעֲמִים שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל לְמִצְווֹת וַעֲבֵרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, אֲבָל אֲנַחְנוּ עִם קְדוֹשׁ שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהָעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם הִיא פְּגַם גָּדוֹל מְאֹד בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְכוּ', וּמֵחֲמַת זֶה רוֹצֶה הַבַּעַל-דָּבָר לְהַפִּילוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא עַל-יְדֵי-זֶה רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ מְאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה עָדַיִן, כִּי עִקַּר כַּוָּנוֹת הַבַּעַל-דָּבָר הוּא שֶׁרוֹצֶה לְהַפִּיל אוֹתוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּפִּיל אוֹתוֹ לִכְפִירוֹת גְּמוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיֹּאמַר לֵית דִּין וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וְכוּ' עַד שֶׁאוֹמֵר לוֹ וְכוּ'. אֲבָל הָאָדָם צָרִיךְ לְהַשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו וְלָחוּשׁ עַל חַיָּיו וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל בְּכָל עֵת יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ כִּי מֵאַחַר שֶׁאֲנִי מַאֲמִין שֶׁמְּקַלְקְלִין עַל-יְדֵי עֲבֵרָה נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לִי אֱמוּנָה עָדַיִן, וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לִי אֱמוּנָה יֵשׁ לִי תִּקְוָה עָדַיִן בְּוַדַּאי, וּבְוַדַּאי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה וְכוּ' וּבְוַדַּאי יְכוֹלִין לְתַקֵּן כִּי כָּל מִצְווֹתֶיךָ אֱמוּנָה כְּתִיב, וְעִקַּר הַמִּצְווֹת הֵם לְבֹא לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כְּדֵי לְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם נְקוּדָה מֵאֱמוּנָה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עָדַיִן, כִּי יֵשׁ עֲצוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁגַּם הוּא יָכוֹל לַחְזֹר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּנָקֵל עַל-יְדֵי אֵיזֶה נַחַת רוּחַ שֶׁיַּעֲשֶׂה לַה' יִתְבָּרַךְ, בְּמָקוֹם שֶׁהוּא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּתְהַפְּכוּ כָּל הָעֲוונוֹת לִזְכֻיּוֹת וְכַנַּ"ל, וְהֶבֶן הַיָּטֵב לִשְׁמֹר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּלִבְּךָ לְקַיְּמָם בֶּאֱמֶת, וּלְהַאֲמִין בָּזֶה בֶּאֱמֶת כִּי הֵם דְּבָרִים עֲמוּקִים מְאֹד, שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְבַאֲרָם בִּכְתָב בְּשׁוּם אֹפֶן:

חלק לו

וְאֵלּוּ הָעֲצוֹת הָעֲמוּקוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת תְּשׁוּבָה זֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה' הַנַּעֲלָמִים עַתָּה מֵעַיִן כֹּל, שֶׁשָּׁם סוֹד בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ וְכוּ', שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה בְּחַיָּיו לֹא הִשִּׂיג זֹאת, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה תִּקְעוּ הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ, שֶׁיְּזַכֶּה לְהַשִּׂיג דַּרְכֵי ה' הַנַּ"ל בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּלּוּ עֲצוֹת נִפְלָאוֹת וַעֲמוּקוֹת הַנַּ"ל שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְסוֹתְרָן לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁל תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אֲסוּרִים הַדְּרָכִים שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל הַמְּשָׂכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁל יְמֵי הַחֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאֵין הוֹלְכִים בְּשַׁבָּת כִּי אִם אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת בְּחִינַת דֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת וְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ יִקָּרֵא לָהּ, שֶׁזֶּה הַדֶּרֶךְ הוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ שֶׁל שַׁבָּת בְּחִינַת דַּרְכֵי ה' שְׁמַשִּׂיגִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא

בְּחִינַת עֲצוֹת נִפְלָאוֹת עַד אֵין סוֹף הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוּא אַלְפַּיִם אַמָּה שְׁנֵי אַלְפִּין כִּי אֶלֶף הוּא פֶּלֶא, וְהֵם שְׁנֵי אַלְפִּין בְּחִינַת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת, כִּי הָעֲצוֹת שֶׁל עַכְשָׁיו הֵם בְּחִינַת פְּלָאוֹת בְּחִינַת אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֲצוֹת מֵרָחוֹק וְכוּ' אֲבָל הָעֲצוֹת שֶׁל לֶעָתִיד הֵם בְּחִינַת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת בְּחִינַת אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יוֹדַעַת מְאֹד. נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ זֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂי ה' שֶׁנִּבְרְאוּ בּוֹ' יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהֵם כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא כְּלִלַּת פְּלָאוֹת הַבּוֹרֵא, כִּי בְּכָל פְּרָט וּפְרָט מֵהַבְּרִיאָה יֵשׁ פְּלָאוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד, וְאֵלּוּ הַפְּלָאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַבְּרִיאָה בְּחִינַת נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ, זֶה בְּחִינַת הָעֲצוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת פֶּלֶא שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי-זֶה דְּהַיְנוּ הָעֲצוֹת הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁל יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ פְּלָאוֹת, אֲבָל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, מְשַׁבֵּחַ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁאָז יִתְגַּלּוּ עַל יָדוֹ פְּלָאֵי פְּלָאוֹת, שֶׁהֵם הָעֲצוֹת עֲמוּקוֹת הַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵאתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ, נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים זֶה בְּחִינַת פֶּלֶא עַל פֶּלֶא, בְּחִינַת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת בְּחִינַת עֲצוֹת עֲמוּקוֹת הַנַּ"ל שֶׁיִּתְגַּלּוּ עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ. וְזֶהוּ וְנַפְשִׁי יוֹדַעַת מְאֹד, כִּי הֵם עֲצוֹת עֲמוּקוֹת כְּאֵלּוּ שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתָן בִּכְתָב וְלֹא בְּעַל-פֶּה כִּי אִם לְחָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ. בְּחִינַת אִיעָצָה עָלֶיךָ עֵינִי כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ וְנַפְשִׁי יוֹדַעַת מְאֹד, מְאֹד הוּא בִּלִי גְּבוּל, שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ עֲצוֹת עַד לְמְאֹד, עַד אֵין סוֹף שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְסוֹתְרָן בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁהֵם בְּחִינַת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים בְּחִינַת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל זֶה בְּקֵשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּעֵת שָׁרָצָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְגַלֶּה לוֹ דַּרְכֵי ה' בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶיךָ, וְאָז בִּקֵּשׁ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ וְכוּ' הַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְפֶלֶא הַנַּ"ל שֶׁיִּתְגַּלֶּה בִּימֵי מָשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא פֶּלֶא יוֹעֵץ שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּלֶא עַל פֶּלֶא כַּנַּ"ל:

חלק לז

וְעַל הַהִלּוּךְ וְהַדֶּרֶךְ שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא טִיּוּל וְתַעֲנוּג בְּתוֹךְ הָאַלְפַּיִם אַמָּה, נֶאֱמַר, לְכָה דּוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים וְכוּ' הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְכוּ' כִּי אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁל תְּחוּם שַׁבָּת הֵם בְּחִינַת אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁל מִגְרְשֵׁי עָרֵי הַלְוִיִּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמִדּוֹתָם מִחוּץ לָעִיר אַלְפַּיִם אַמָּה וְכוּ', וּכְתִיב אֶלֶף אַמָּה סָבִיב וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֶלֶף מִגְרָשׁ וְאֶלֶף לְשָׂדוֹת וּכְרָמִים, כִּי הָאַלְפַּיִם אַמָּה נֶחְלָקִים לִשְׁנֵי פְּעָמִים אֶלֶף, כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי פְּלָאוֹת כַּנַּ"ל, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם מ"ח עָרִים, שֵׁשׁ עָרִים שֶׁל עָרֵי מִקְלָט, וַעֲלֵיהֶם מ"ב עִיר, כִּי שֵׁשׁ עָרֵי מִקְלָט הֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה תֵּבוֹת שֶׁבַּפְּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּמ"ב עָרֵי הַלְוִיִּם הֵם בְּחִינַת מ"ב תֵּבוֹת שֶׁבְּפָרָשַׁת וְאָהַבְתָּ כַּמּוּבָא,

וְאֵלּוּ מ"ח עָרִים קוֹלְטוֹת וּמֵגִינוֹת מִסְטָרָא דְּמוֹתָא, כִּי הָרוֹצֵחַ שֶׁהִגְבִּיר סִטְרָא דְּמוֹתָא צָרִיךְ לָנוּס לְשָׁם, וְהֵם קוֹלְטוֹת וּמֵגִינוֹת מִסְּטָרָא דְּמוֹתָא שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵהֵטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי בְיוֹם אָכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' שֶׁעִקַּר הַפְּגַם נִמְשַׁךְ עַל-יְדֵי כְּפִירוֹת, כִּי אֱמוּנָה הוּא עִקַּר הַחַיִּים וּכְפִירוֹת הֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, וְעַל-כֵּן מ"ח עָרֵי הַלְוִיִּם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמַע וְאָהַבְתָּ, שֶׁהֵם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה עַל-כֵּן הֵם קוֹלְטוֹת וּמֵגִינוֹת מִסְּטָרָא דְּמוֹתָא וּמַצִּילִין אֶת הָרוֹצֵחַ מִמִּיתָה וְאֵלּוּ הָאַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁל מ"ח עָרִים אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת אַלְפִּים אַמָּה שֶׁל תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כִּי עִקַּר בְּחִינַת שַׁבָּת הוּא אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְאֵלּוּ הַמ"ח עָרֵי הַלְוִיִּם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמַע וְאָהַבְתָּ, בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁבָּהֶם יָשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם שֶׁהָרוֹצֵחַ הָיָה נָס לְשָׁם וְנִצּוֹל שָׁם, בָּזֶה הֶרְאָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁצְּרִיכִין לִנְסֹעַ לַצַּדִּיקִים, וְהָעִקָּר בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שֶׁהִיא עִקַּר הַחַיִּים וּלְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת כַּמְּבֹאָר אֶצְלֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת מְקַבְּלִין רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם הֵם בְּחִינַת צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְתַלְמִידֵיהֶם הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם הַמְשַׁמְּשִׁים וּמְשָׁרְתִים אוֹתָם בְּחִינַת וְנִלְווּ עָלֶיךָ וִישָׁרְתוּךָ, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק וְהָרַב הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה וְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ' וּלְוִיִּם הֵם בְּחִינַת הַמִּתְחַבְּרִים אֲלֵיהֶם בְּחִינַת וְנִלְווּ עָלֶיךָ וִישָׁרְתוּךָ כַּנַּ"ל, וּמִי שֶׁנִּכְשַׁל כְּמָה שֶׁנִּכְשַׁל וְרוֹצֶה לְחוּס עַל חַיָּיו לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִמִּיתָה עוֹלָמִית, צָרִיךְ לָנוּס וְלִבְרֹחַ וְלָבֹא אֶל עָרֵיהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת מ"ח עָרִים כְּנֶגֶד אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁבְּפָרָשַׁת שְׁמַע וְאָהַבְתָּ כַּנַּ"ל כְּמוֹ הָרוֹצֵחַ שֶׁבּוֹרֵחַ אֶל מ"ח עָרֵי הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם שֶׁמַּצִּילִין מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם אַלְפַּיִם אַמָּה מִגְרָשׁ שֶׁהוּא סוֹד אַלְפַּיִם אַמָּה תְּחוּם שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּכוֹלִין לְקַבֵּל מֵהֶם עֲצוּת בְּכָל דּוֹר הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עֲצוּת שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בְּוַדַּאי יִהְיֶה נִצּוֹל מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא, וְיִזְכֶּה לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים וְנִצְחִיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה וְיסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק לח

וְזֶה בְּחִינַת לְכָה דּוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה וְכוּ' נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, שָׂדוֹת וּכְרָמִים זֶה בְּחִינַת אַלְפַּיִם אַמָּה תְּחוּם שַׁבָּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁל מִגְרְשֵׁי הַלְוִיִּם שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל שָׂדוֹת וּכְרָמִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֶלֶף אַמָּה מִגְרָשׁ וְאֶלֶף אַמָּה שָׂדוֹת וּכְרָמִים כַּנַּ"ל. וְעִקַּר אֵלּוּ הָאַלְפַּיִם אַמָּה הֵם בְּחִינַת עֲצוּת נִפְלָאוֹת עַד אֵין סוֹף שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת נִלְוֶה בַּכְּפָרִים וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּכּוֹפְרִים, שֶׁהִשְׁפִּיעָתָ לָהֶם כָּל טוּב וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי אֵלּוּ הָאַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁהֵם

בְּחִינַת שָׂדֶה וָכֶרֶם מַכְנִיעִין הַכּוֹפְרִים וּמַמְשִׁיכִין אֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שָׁם אָתֵן אֶת דּוֹדַי לָךְ, כִּי שָׁם יִתְגַּלּוּ הָעֲצוֹת עֲמוּקוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה בְּחִינַת הַשָּׂגַת דַּרְכֵי ה' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הִתְדַּבְּקוּת וְהִתְחַבְּרוּת כְּנֶסֶת-יִשְׂרָאֵל עִם דּוֹדָהּ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁיָּשׁוּבוּ וְיִתְקָרְבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד הַפְּנִימִי הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עַתִּיק עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל בְּחִינַת שָׁם אָתֵן אֶת דּוֹדַי לָךְ, וְזֶהוּ הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְצַדִּיקִים שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הַדּוּד הָאֶחָד תְּאֵנִים הַטּוֹבִים וְהַדּוּד הָאֶחָד תְּאֵנִים רָעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ וּשְׁנֵיהֶם עֲתִידִין לִתֵּן רֵיחַ טוֹב וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי עֲצוֹת נִפְלָאוֹת הַנַּ"ל כֻּלָּם יַחְזְרוּ לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַמֻּנָּחִים בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד וְכֻלָּם יִתְּנוּ רֵיחַ טוֹב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים. כִּי עַתָּה יִתְגַּלּוּ כָּל מְגָדִים וּמַעֲדַנִּים וּמַטְעַמִּים טוֹבִים שֶׁל מִצְוֹת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי אֵלּוּ הָעֲצוֹת עֲמוּקוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים כִּי עַכְשָׁו נַעֲשָׂה נַחַת רוּחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל הָעֲצוֹת שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד עִם הָעֲצוֹת שֶׁמִּכְּבָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים. כִּי עִקַּר הָעֲצוֹת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מָשִׁיחַ, הוּא רַק כְּדֵי לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁן שֶׁמִּכְּבָר כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה הַמְּסוּרָה בְּיָדֵינוּ מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ, כִּי אֵלּוּ הָעֲצוֹת הֵם בְּחִינַת עֲצוֹת צְפוּנוֹת וּטְמוּנוֹת בְּלֵב הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵרֵב טוּב הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, כִּי אֵלּוּ הָעֲצוֹת אִי-אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת בְּפַעַם אֶחָד רַק כָּל אֶחָד מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מְגַלֶּה מֵאֵלּוּ הָעֲצוֹת מְעַט עַד לֶעָתִיד בִּימֵי מָשִׁיחַ שֶׁיִּתְגַּלּוּ בִּשְׁלֵמוּת, וְזֶהוּ דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ, וְזֶהוּ מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי וְכוּ' אֶמְצָאֲךָ בַּחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי, כִּי אָז עַל-יְדֵי עֲצוֹת אֵלּוּ יִתְגַּלֶּה הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין דְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ בְּחִינַת אַפִּין בְּאַפִּין בְּחִינַת כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם בְּחִינַת כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' וְכוּ' וְאָז נוּכַל לְדַבֵּר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּפֶה מָלֵא בַּחוּצוֹת וּבַשְּׁוָקִים לְדַבֵּר וּלְפָרְסֵם בְּפָנֵי כֹּל שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּלְהִתְדַּבֵּק לֵה' יִתְבָּרַךְ בְּדִבֵּקוּת גָּדוֹל בְּפָנֵי כָּל עַם וָעֵדָה, בִּבְחִינַת אֶמְצָאֲךָ בַּחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי, כִּי עַכְשָׁו אֲפִלּוּ הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה נִסְתֶּרֶת וְנֶעֱלֶמֶת אֵצֶל כָּל אֶחָד בְּלִבּוֹ, וְאִי-אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מִזֶּה הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל יוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-פִּי רֹב שׁוֹכְחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְרָצִים כָּל אִישׁ אַחֲרֵי בִּצְעוֹ וְתַאֲוֹתָיו וְכוּ', וּזְעִירִין אִינּוּן שֶׁאֵינָם שׁוֹכְחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָּ וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ אוֹתָן הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים

הַדְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אִי-אֶפְשָׁר לָהֶם לְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה רָאוּי לְצַעֵק בְּכָל פַּעַם עַל בְּנֵי הָעוֹלָם, מַה אַתֶּם שׁוֹתְקִים, וּמַה אַתֶּם עוֹשִׂים בָּזֶה הָעוֹלָם, הֲלֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וְעוֹמֵד עָלֵינוּ בְּכָל רֶגַע וְרוֹאֶה בְּמַעֲשֵׂינוּ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּמִי לֹא יִירָא וְיִפְחַד מִפָּנָיו וְכוּ', וְכָל זֶה מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם וַעֲכִירַת הַמַּעֲשִׂים אִי-אֶפְשָׁר לְדַבֵּר הַרְבֵּה בְּהִתְגַּלּוּת אֱפִלּוּ מֵהֶאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה, וּצְרִיכִין לְדַבֵּר מִזֶּה בְּרֶמֶז וּבְסוֹד בִּבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר, כִּי זֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר אֶצְלֵינוּ, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת סוֹדוֹת וְנִסְתָּרוֹת לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי מַה שֶּׁנֶּחְשָׁב אֶצְלֵינוּ לְסוֹדוֹת וְנִסְתָּרוֹת, הוּא אֵצֶל הַגְּבוֹהַּ מֵאִתָּנוּ נָמוּךְ מִנְּגְלוֹת. וְכֵן בֵּין כָּל אָדָם וְאָדָם וּבֵין כָּל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא. וְכֵן יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵם עַכְשָׁו סוֹד וְאַחַר-כָּךְ לֹא יִהְיֶה סוֹד כִּי אִם נִגְלֶה. רַק אָז יִהְיֶה סוֹדוֹת אֲחֵרִים הַגְּבוֹהִים הַרְבֵּה מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זַ"ל וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן כב), עַל-כֵּן עַכְשָׁו נֶאֱמַר כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר, אֲפִלּוּ עַל יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ בִּפְשִׁיטוּת, שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד הִתְגַּלּוּת וּמְפוּרְסָמוֹת, כִּי אָז יִתְגַּלּוּ עֵצוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ לְעֵין כֹּל כַּנַּ"ל, עַד שֶׁלֹּא נִתְבַּיֵּשׁ לְדַבֵּר בִּפְנֵי כָּל הָעוֹלָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶמְצָאֲךָ בַּשּׁוּק אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא יָבוֹזוּ לִי, כִּי אָז יִתְקַיֵּם כִּי תִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה לְדַעַת אֶת ה' וְכוּ' וּכְתִיב, כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם וְכוּ', בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

וְזֶה בְּחִינַת עֵרוּבֵי תְּחוּמִין, שֶׁבַּמָּקוֹם שֶׁמַּנִּיחַ סְעוּדוֹת שַׁבָּת מִשָּׁם מַתְחִיל הַתְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ:

חלק לט

כִּי מִבֹּאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר גִּדּוּל הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי הָעֵצוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הָאִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁמְּצַחֲצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ כַּנַּ"ל. וְנִמְצָא שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל. וּבַחֹל צְרִיכִין הַצַּדִּיקִים לְהַמְשִׁיךְ הַפְּרָנָסָה וְהָאֲכִילָה עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁבְּשִׁשָּׁה יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. כִּי בַּחֹל נִמְשָׁךְ הָאוֹר מִלְּמַעְלָה רַק מִבְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת עוֹלַם הָעֶלְיוֹן, וְעַל-כֵּן אִי-אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם לֵידַע עַל-יְדֵי-זֶה מַהֵשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי צְמָצוּמִים רַבִּים שִׁמְתִּינְגְעִין הַצַּדִּיקִים תֵּיכֶף כְּשֶׁמֵּאִיר עֲלֵיהֶם הָאוֹר הַזֶּה, הֵם מִתְיַגְּעִין בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִפְלָא עַד שֶׁמְּצַמְצְמִין הָאוֹר בְּשִׁכְלָם בְּכַמָּה צְמָצוּמִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ וְקִיּוּם הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַמְשִׁיכִין הַפַּרְנָסָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וְזוֹכִין לְצַחֲצֵחַ נִשְׁמָתָם עַל-יְדֵי פַּרְנָסָה וַאֲכִילָה הַזֹּאת עַד שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה לְהַמְשִׁיךְ הָעֵצוֹת מְמַעֲמְקִים לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי

שֶׁאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר וּמִתְגַּבֵּר לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, אֲזַי נִתְקַלְקֵל אֲצִלּוֹ הֶאָרָה הַזֹּאת חַס וְשָׁלוֹם, וְיָכוֹל לָבֹא עַל-יְדֵי-זֶה לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וּכְפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְאָז גַּם הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה נִפְגָּם, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע, שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלּוֹ הָיָה בַּאֲכִילָה, שֶׁאָכַל אֲכִילָה כָּזֹאת שֶׁעַל-יָדָהּ נִפְגָּם הָאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בִּשְׁעַת הַבְּרִיאָה שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם אָדָם, הִמְשִׁיךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הָאוֹר לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כְּדֵי לִבְרוֹא הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם הִמְשִׁיךְ בְּעַצְמוֹ (הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ) הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה דְּהַיְנוּ חִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, וְהִמְשִׁיכוֹ לְזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁנֵי בְּחִינוֹת, בִּבְחִינַת עֵץ הַחַיִּים אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגַּן בְּחִינַת אֲכִילָה דְּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר גִּדּוּל הָאֱמוּנָה, וּבִבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה שֶׁל אִיסּוּר אֲכִילָה דְּסִטְרָא-אַחֲרָא שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ שֶׁמִּשָּׁם פְּגַם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְהִזְהִיר עַל הָאָדָם שֶׁלֹּא יֹאכַל אֲכִילָה זֹאת שֶׁל עֵץ הַדַּעַת, וְהוּא פָּגַם בָּזֶה, וְתֵיכֶף כְּשֶׁהִתְחִילוּ אָדָם וְחַוָּה לְקַבֵּל דִּבְרֵי הַנָּחָשׁ וְנִתְרַצּוּ לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תֵּיכֶף פָּגְמוּ מְאֹד בִּבְחִינַת הַמַּשְׂכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים. כִּי כְּפִי הַהֶאָרָה מֵרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהָיָה בְּלִבָּם הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל וְלִבְלִי לִשְׁמֹעַ לְדִבְרֵי הַנָּחָשׁ הַמַּטְעֶה אוֹתָם, אֲבָל הֵם פָּגְמוּ בָּזֶה וְשָׁמְעוּ לְדִבָּרָיו, וְגַם עָבְרוּ בְּפֹעַל וְאָכְלוּ מֵעֵץ הַדַּעַת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגַּם הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַמַּשְׂכַּת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן צְרִיכִין עַכְשָׁו הַצַּדִּיקִים יְגִיעָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן הַקִּלְקוּלִים שֶׁל הַצְּמָצוּמִים וְלַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים חֲדָשִׁים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת אָגִין עֲלוֹהִי כַּנַּ"ל. כִּי בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא מִלְּמַעְלָה בְּצְמָצוּמִים דַּקִּים וְרוּחָנִיִּים שֶׁאֵינָם מִתְלַבְּשִׁים בְּשׁוּם מָלְאכָה וְעוּבְדִין דְּחֹל, כִּי לֹא נִתְהַוֶּה מֵהֶם שׁוּם בְּרִיאָה, רַק הֵם שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַבְּרִיאָה וַאֲזַי עוֹלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת בַּעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל הָאוֹר הַזֶּה בְּלִי צְמָצוּמִים גַּשְׁמִיִּים שֶׁל יְמֵי הַחֹל, כִּי אִז מֵחֳמַת עֶלְיַת הָעוֹלָמוֹת, יֵשׁ כֹּחַ לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה וְכַנַּ"ל, וְזֶה הָאוֹר הוּא כֻּלּוֹ עֲצוּת עֲמוּקוֹת לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת סֵכֶת שְׁלוֹם הַנִּמְשָׁךְ בְּשַׁבָּת, שֶׁמִּמֶּשּׁוֹ כָּל הָעֲצוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵז אֵין צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַפְּרָנָסָה עַל-יְדֵי הַמַּשְׂכַּת רוּחָנִיּוּת וְכוּ', כִּי שַׁבָּת הוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרָכָה שֶׁל הַפְּרָנָסָה כִּי מִינֵיהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין, אֲבָל בְּשַׁבָּת בְּעַצְמוֹ לֹא יָרַד אֲפִלּוּ הַמָּן, כִּי אֲפִלּוּ הַמָּן שֶׁהוּא פְּרָנָסָה קְדוֹשָׁה בְּחִינַת הַפְּרָנָסָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים עַל-יְדֵי הַמַּשְׂכוֹת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַחְצְחִין נַפְשָׁם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעֲצוּת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, אֲבָל בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ פְּרָנָסָה קְדוֹשָׁה

הַזֹּאת אֵינָהּ יוֹרֶדֶת בּוֹ. כִּי שַׁבָּת הוּא שֹׁרֶשׁ הַפַּרְנָסָה וְהַבְּרָכָה, דְּמִינֵיהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין כַּנַּ"ל כִּי בְּשַׁבָּת אֵין צְרִיכִין אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, רַק אַדְרַבָּא צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר שֶׁל שַׁבָּת עַל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי בִּטּוּל וּשְׁבִיתָה וְנַיְחָא מִכָּל הַמְלָאכוֹת רַק לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וּלְהִתְעַנֵּג עַל ה'. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת יְקָרָה וְהוּא עִקַּר כְּבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין בְּהָאֲכִילָה שׁוּם אֶחָיזָה לְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן נ"ז), כִּי בַּחֹל שֶׁנִּמְשֶׁכֶת הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ', עַל-כֵּן יֵשׁ בָּזֶה שְׁנֵי בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' צַדִּיקִים יֵלְכוּ]בָּהֶם[וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ וְכוּ'. כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בִּבְחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, גַּם הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה נִפְגֶּמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ הַכֹּל עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִלְעֵילָּא שֶׁיּוֹרֵד הָאוֹר מִלְמַעְלָה עִם צַמְצוּמִים קְדוֹשִׁים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְמַעְלָה שֶׁהַכֹּל יְכוֹלִים לְקַבְּלוֹ בְּלִי שׁוּם יְגִיעָה וְאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים בִּימֵי הַחֹל עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ'. כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת דְּמִינֵיהּ מִתְבָּרְכִין וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת קְדוֹשָׁה מְאֹד, וְאֵין בָּהּ שׁוּם אֶחָיזָה לְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא כְּלָל, כִּי אַדְרַבָּא עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת מְצַחְצְחִין כָּל אֶחָד נִשְׁמָתוֹ וְזוֹכֶה לְעֲצוּת נִפְלָאוֹת וְלֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי-זֶה וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָבֹא אֲלֵיהֶם עַל שַׁבָּת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת בָּאָה מִלְמַעְלָה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין כָּל הָעוֹלְמוֹת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵיגָתָן אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲלִיַּת כָּל אָדָם וְאָדָם הוּא כְּפִי הַמָּקוֹם וְהַדְּרָגָא שֶׁזָּכָה בִּשְׁעַת כְּנִיסַת שַׁבָּת כְּפִי הַהֲכָנָה וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁקִּדֵּשׁ וְהֵכִין אֶת עַצְמוֹ בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים. כִּי לְמָשָׁל מִי שֶׁלֹּא זָכָה בַּחֹל כִּי אִם לְנֶפֶשׁ דְּנֶפֶשׁ דַּעֲשִׂיָּה, אֲזַי בְּשַׁבָּת כְּשֶׁבָּא עָלָיו תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּמְשָׁךְ הָאוֹר מִלְמַעְלָה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא בְּשַׁבָּת וְזוֹכֶה לַעֲלוֹת לְמָשָׁל לְעוֹלָם הָאֲצִילוּת, אֵינוֹ זוֹכֶה גַּם שָׁם לְקַבֵּל הָאָרָה כִּי אִם בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה בַּאֲצִילוּת, וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ. אֲבָל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁזָּכָה גַּם בַּחֹל לִנְשָׁמָה דַּאֲצִילוּת, אֲזַי זוֹכֶה בְּשַׁבָּת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה מֵאֲצִילוּת בְּתַכְלִית מַעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי יֵשׁ עוֹלְמוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה לְמַעְלָה הַרְבֵּה מֵאֲצִילוּת כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, וְכֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא בְּכֹלֶל יִשְׂרָאֵל, בְּוַדַּאי מְקַבֵּל אֵיזֶה הָאָרָה מִתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת, אֲבָל כָּל אֶחָד מְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כְּפִי הֲכָנָתוֹ בַּחֹל בִּבְחִינַת מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ-הָרַבִּים אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת, בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְקָּה עַל-יְדֵי-זֶה לְעֲצוּת שְׁלֵמוֹת הַנַּ"ל לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם בְּכֹחַ הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁהֵם מְקֻדָּשִׁים עַצְמָם בִּקְדֻשָּׁה

נִפְלָאָה בִּימֵי הַחֹל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְקַבְּלִים קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל וְהֵם מַמְשִׁיכִים קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עָלֵינוּ גַּם כֵּן, עַל-כֵּן נוֹסְעִין לַצַּדִּיקִים עַל שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

חלק מ

וְעַל כֵּן הָעַכּוּ"ם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה כְּלָל, עַל-כֵּן אֵין לָהֶם שׁוּם חֵלֶק בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת, אַדְרַבָּא בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, וְאֵין לְהַעַכּוּ"ם וְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא שׁוּם יְנִיקָה מִנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבְּשַׁבָּת כַּמּוּבָא, וְעַל-כֵּן גּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיָּב מִיתָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת בָּאָה מִלְּמַעְלָה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי-אֶפְשָׁר לְקַבֵּל קְדֻשָּׁתוֹ כִּי אִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה שֶׁל שַׁבָּת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, אֲבָל עַל-כָּל-פָּנִים כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְקַבֵּל אֵיזֶה קְדֻשָּׁה וְהֶאָרָה נִפְלָאָה וְשִׂמְחַת הַלֵּב בַּה' יִתְבָּרְךְ וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִפְלָא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּכָל שַׁבָּת, מֵאַחַר שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּתוֹרַת מֹשֶׁה, אֲבָל הָעַכּוּ"ם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁל שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן אִם יִרְצֶה הַגּוֹי לִשְׁבּוֹת לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם מֵהָאוֹר הַזֶּה יְקַלְקֵל יוֹתֵר, כִּי אֵין בּוֹ שׁוּם צַד הֶכְנָה, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא לְקַבֵּל מֵהָאוֹר כְּזֶה. מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ בִּכְלַל קִבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן גּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיָּב מִיתָה, כִּי יִתְגַּבֵּר עַל עַצְמוֹ סִטְרָא דְמוֹתָא, שֶׁהוּא כְּפִירוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵרִבּוּי אוֹר כַּיָּדוּעַ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה שֶׁהָאוֹר שֶׁל שַׁבָּת יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה בְּצִמְצוּמִים נִפְלָאִים דַּקִּים וְרוּחָנִיִּים מִלְּמַעְלָה וְכוּ' שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לְקַבְּלוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵלּוּ הַצִּמְצוּמִים הַדַּקִּים אֵין יְכוֹלִים לְקַבְּלוֹ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֵיזֶה הֶכְנָה לַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, אֲבָל לֹא הָעַכּוּ"ם וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן לֹא נִתַּתּוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ וְכוּ' כִּי לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל נְתַתּוֹ בְּאַהֲבָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וְכוּ'. כִּי שַׁבַּת קֹדֶשׁ הוּא מַתָּנָה טוֹבָה מִבֵּית גְּנָזַיָּא דְמַלְכָּא עִלָּאָה כְּלוֹלָה מִכָּל גְּנָזַי אוֹצְרוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עֲצוּת עֲמוּקוֹת וְנִפְלָאוֹת הַגְּנוּזִים בְּחַדְרֵי חֲדָרָיו, בְּחִינַת מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ, שֶׁאוֹמְרִים בְּמִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה כֻּלָּנוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן נִקְרָא שַׁבָּת עַל-שֵׁם תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּרָאוּי זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הָעֲצוּת הָעֲמוּקוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בְּוַדַּאי נִזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת סוֹף כָּל סוֹף כַּנַּ"ל, כִּי אֵלּוּ הָעֲצוּת הֵם עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְסוֹתְרָן בְּשׁוּם אֹפֶן אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכֶה לְקַבֵּל שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּרָאוּי:

כִּי הָעִקָּר הוּא לִשְׁמֹחַ בְּשַׁבָּת כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל מְאֹד מְאֹד לִשְׁמֹחַ מְאֹד בְּכָל שַׁבָּת, כִּי עִקַּר מִצְוַת שַׁבָּת הוּא לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּשַׁבָּת וּלְהִתְעַנֵּג בְּכָל הַתַּעֲנוּגִים בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב, כַּמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה (בְּסִימָן יז) וּבִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, עַיֵּן שָׁם. כִּי אָכִילַת שַׁבָּת יְקָרָה מְאֹד, כִּי מִגֹּדֶל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת בְּצַמְצוּמִים נִפְלָאִים רוּחָנִיִּים הַנִּמְשָׁכִין מִלְּמַעְלָה, עַל-כֵּן הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְכוּ', כִּי בַּחֹל אֵין זוֹכִין לַאֲכִילָה קְדוֹשָׁה כָּזֹאת כִּי אִם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים נוֹרָאִים מְאֹד, אֲבָל בְּשַׁבָּת אֲכִילַת כָּל יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינָה זֹאת, בִּבְחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל וְכוּ', בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה', עַל ה' דַּיְקָא, שֶׁהֵם הַצַּחֲצָחוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַסְּפִירוֹת הַכְּלוּלִים בְּשֵׁם ה' כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת עֵרוּבֵי תְּחוּמִין, כִּי תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ הַקָּדֹשׁ שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָעֲצוּת הָעֲמוּקוֹת וְנִפְלָאוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת אֵלּוּ הָעֲצוּת זוֹכִין עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִמָּקוֹם שֶׁמַּנִּיחַ שָׁם סְעוּדָתוֹ, דְּהַיְנוּ סְעוּדוֹת שַׁבָּת, מִשָּׁם מַתְחִיל הַתְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה וְכַנַּ"ל:

חלק מא

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' שֶׁאוֹמְרִים בִּכְנִיסַת שַׁבָּת בְּמִנְחָה, שֶׁהוּא מִזְמוֹר הוֹדוּ, כִּי בִּכְנִיסַת שַׁבָּת אָז עִקַּר הַהֶכְנָה לְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת, כַּמּוּבָא, כִּי אָז אָנוּ צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ אַחַר-כָּךְ לְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת וְלַעֲלוֹת בַּעֲלִיּוֹת נִפְלָאוֹת בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִלְעֵילָּא כַּמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, וְעַל-כֵּן בְּעֶרֶב שַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז צְרִיכִין אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, עַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז וַיִּצְעֲקוּ כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוּת עַל-יְדֵי צְעָקוֹת, בְּחִינַת צַעֲקַת הַלֵּב בְּחִינַת מַמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ וְכוּ', כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמוּקִים וְכוּ', וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַצְּעָקוֹת זוֹכִין אַחַר-כָּךְ לְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַז' קוֹלוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִלְּמַעְלָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה שֶׁבָּאוּ מִלְּמַעְלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מִזְמוֹר הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים בְּחִינַת קוֹל ה' עַל הַמַּיִם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְעוֹרֵר בְּחִינַת קוֹלוֹ כִּבְיָכוֹל קוֹל עֶלְיוֹן כְּדֵי לְגַלּוֹת הָעֲצוּת עֲמוּקוֹת שֶׁבָּאִין עַל-יְדֵי קוֹלוֹת עֲמוּקוֹת כַּנַּ"ל. כִּי בַּחֹל צְרִיכִין צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים לָזֶה, אֲבָל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ אֵין בּוֹ צְעָקָה וּזְעָקָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שַׁבָּת הִיא מִלְּזָעֵק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא, כִּי עַל-יְדֵי הַצַּעֲקַת הַלֵּב הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכִין הָעֲצוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה בָּאִין כָּל הָרְפוּאוֹת לְהַמַּכּוֹת הַמַּפְלָאוֹת כַּמְּבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת אֵין הָרְפוּאָה

הַבָּאָה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה הַגְּדֵלָה עַל-יְדֵי עֲצוֹת נִמְשָׁכֶת עַל-יְדֵי זְעֵקָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי שַׁבַּת הִיא מִלְּזְעֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא, כִּי אָז נִמְשָׁכִין הָעֲצוֹת בְּנָקֵל מִלְּמַעְלָה כַּנַּ"ל, בְּלִי צְעָקָה וּזְעָקָה וְאָז עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה מֻחֲמֶת שֶׁמְּאִירִין אָז עֲצוֹת עֲמוּקוֹת וְנִפְלָאוֹת מְאֹד שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְסוֹתְרָן, וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת עִקַּר שְׁלֵמוּת גְּדוּל הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָז הָרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא, כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק מב

וְזֶה בְּחִינַת יוֹדוּ לַה' חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו שֶׁאוֹמְרִים בְּמִזְמוֹר זֶה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עַל-יְדֵי הַצָּעָקוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה', זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוֹת נִפְלָאוֹת הַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם. וְנִפְלְאוֹתָיו דַּיְקָא בְּחִינַת עֲצוֹת עֲמוּקוֹת שֶׁנִּקְרָאִים פְּלָאוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים זֶה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוֹת מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁאֵלּוּ הָעֲצוֹת הֵם בְּחִינַת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת נִפְלָאוֹת עַל נִפְלָאוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין אֵלּוּ הַנִּפְלָאוֹת ד' פְּעָמִים כְּנֶגֶד ד' מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' דְּגָלִים וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת הַשָּׂגַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הָעֲצוֹת עֲמוּקוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת כַּנַּ"ל. כִּי צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ הֵם ד' בְּחִינוֹת, כִּי הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ הֵם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת ד' מַלְאָכִים שֶׁסִּימָנָם אַרְנָמָן ד' מַחֲנוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פרק ו

חלק א

תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה:

כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות, הֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּמּוּבָא בְּסִפְרִים, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת הַיְנוּ עַל-יְדֵי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל יְמֵי הַחֹל עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהִיא כְּלַל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד בְּכִבּוּד שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְהָעִקָּר לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב וּלְהַרְחִיק כָּל מִינֵי עֲצָבוּת בְּשַׁבָּת, אֲפִלּוּ עֲצָבוּת וּדְאָגוֹת מַחֲטָאָיו וּפְשָׁעָיו הַמְרֻבִּים צְרִיכִין לְהַרְחִיק בְּשַׁבָּת בְּכָל כֹּחוֹ, כִּי אֲפִלּוּ בַּחֹל צְרִיכִין לְהַרְחִיק מְאֹד אֶת הָעֲצָבוּת בִּפְרָט בְּעֵת שֶׁעוֹסְקִין בְּאֵיזֶה קְדֻשָּׁה בַּתּוֹרָה אוֹ בְּמִצְוָה, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְלִבְלִי לָשׂוּם אֶל לִבּוֹ אֲז אֲפִלּוּ

דְּאָגוֹת הָעוֹלָמוֹת, רַק לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּמַעַט טוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן, כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ הַרְבֵּה בָּזֶה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁאָז אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ שׁוּם עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה כְּלָל, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִשְׂמֹחַ בּוֹ בְּכָל עֹז, כִּי הוּא יוֹם שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כְּדֵין חֶדְוָה וְתַפְנוּקָא אִשְׁתְּמַע וְכוּ', כִּי כָּל הַדְּרָכִים וְהָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁיְּכוֹלִים לָבוֹא עַל יְדֵי לִשְׂמֹחַ וְחֶדְוָה, כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים וּמְאִירִים בְּשַׁבָּת בְּאוֹר גָּדוֹל, רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַמְשִׁיכָם עַל עַצְמוֹ, וְאָז בְּשַׁבָּת בְּקַל יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דַּרְכֵי הַשִּׂמְחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת גַּם בִּימֵי הַחֹל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשַּׁבָּת עַל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, דְּהַיְנוּ שִׂמְחַת הַמְּצָוָה שֶׁהִיא הָעִקָּר, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמְּצָוָה וַעֲלִיָּתָהּ הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה נִמְשֶׁכֶת מִשַּׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל:

חלק ב

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה עֲצוֹת וּדְרָכִים לְהִתְחַזֵּק לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ תָּמִיד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִשְׂאַר עַל עָמְדּוֹ וְלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַכֹּל כַּיָּדוּעַ, אַף עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת בְּיוֹתֵר הוּא עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בִּשְׁנֵי תּוֹרוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" בְּלִקּוּטֵי א בְּסִימָן רפ"ב. וּמַה שֶּׁכָּתַב עַל פָּסוּק, "וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעֹלָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן י"ב, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. כִּי בְּהַתּוֹרָה "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" וְכוּ' מְבֹאָר שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁרְחוֹק מְאֹד מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמַעֲשָׂיו מְכֹעָרִין מְאֹד אַף-עַל-פִּי-כֵן יִרְאֶה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה אֵיזֶה מִצְוָה מִיָּמָיו וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם הַמִּצְוָה יֵשׁ בָּהּ פְּסֹלֶת הָרְבֵּה אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל כָּל פָּנִים בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּהּ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וְכֵן יְבַקֵּשׁ וְיִמְצָא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ', וְזֶהוּ אֲזַמְּרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבְסִימָן י"ב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא עַל פָּסוּק, "וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעֹלָה" מְבֹאָר נִפְלָאוֹת מַעְנְיַן יְרִידָה תַּכְלִית עֲלִיָּה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְהַכְּלָל, שֶׁמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים עִקַּר קִיּוּמָם נִמְשָׁךְ דַּיְקָא מִבְּחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, כִּי הוּא כּוֹלֵל כֻּלָּם וּמִשָּׁם דַּיְקָא מְקַבְּלִין חִיּוּת מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד הַנַּ"ל, כִּי הֵם מְקַבְּלִים מִגֹּדֶל הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה שֶׁל מַאֲמָר זֶה וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, וְנוֹפֵל לִסְפֵקוֹת וְהִרְהוּרִים וּבִלְבּוּלִים גְּדוֹלִים וְרוֹאֶה עַצְם רְחוּקוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ אַל יִפֹּל עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁרוֹאֶה גֹּדֶל רְחוּקוֹ שֶׁרְחוֹק מְאֹד מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ עִקַּר תִּקּוּנוֹ וַעֲלִיָּתוֹ בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה

וְהַחְפּוּשׂ אַיֵּה וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה לִבְחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּחִינָה גָּבוֹהַּ מְאֹד, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית וְכוּ', שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר קִיּוּם וְחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ג

וְכָל אֵלּוּ הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל שִׂמְחָה וְהִתְחַזְּקוּת צְרִיכִין לֵילֵךְ בָּהֶם מְאֹד, כִּי בָּזֶה תְּלוּי עִקַּר יַהֲדוּתוֹ כִּידוּעַ וּמוּבָן לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בֶּאֱמֶת לָנֶצַח, אֲבָל אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לֵילֵךְ בָּהֶם כִּי אִם בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר אַנְתְּ שַׁבָּת דְּכֻלְּהֵי יוֹמָא (וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), כִּי דֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל אֲזַמֶּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי הַנ"ל, עִקַּר הָאֲרָתוֹ הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי בְּחֹל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶחָיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת כַּיְדוּעַ עַל-כֵּן אֲפִלּוּ הַטּוֹב וְהַמְּצוֹת שֶׁעוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל יֵשׁ בָּהֶם אֶחָיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא אֶחָיזַת הָעֲצָבוּת, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְכוּ'" בְּסִימָן קלט וּבְסִימָן רעז) שֶׁהַמְּצוֹת שֶׁעוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל יֵשׁ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶחָיזָה בִּבְחִינַת הָרַגְלִין שֶׁל הַמִּצְוָה, בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה אֵין הַמִּצְוָה יְכוֹלָה לֵילֵךְ וּלְהִתְפָּאֵר לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ שַׁבָּת, אָז עוֹלִין הָרַגְלִין מֵהַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בִּבְחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ וְאָז מַתְחֶלֶת הַמִּצְוָה לֵילֵךְ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְהוּ' יִתְבָּרַךְ מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהּ וּמִתְפָּאֵר בָּהּ מְאֹד, אַף-עַל-פִּי שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּקַטְנוּת גָּדוֹל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵרֹב חִבָּתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל עִם קְרוֹבוֹ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהּ מְאֹד וְעוֹשֶׂה מִזֶּה דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְהָעִנְיָן מְבֹאָר עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי בְּחֹל הוּא בְּחִינַת עֶבֶד שֶׁשָּׁם אֶחָיזַת הָעֲצָבוּת, (וְכַמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב' בְּהַתּוֹרָה "יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה") עַל-כֵּן גַּם הַמִּצְוֹת שֶׁעוֹשִׂין אָז יֵשׁ בָּהֶם אֶחָיזַת הָעֲצָבוּת וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אֶחָיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֱחָזֶת בְּרַגְלֵי הַמִּצְוָה בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, כִּי עִקַּר אֶחָיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא עַל-יְדֵי הָעֲצָבוּת שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁמִּתְגַּבֵּר בִּימֵי הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֶמְצָעִיתָא דְּעָלְמָא (לִקּוּטֵי א סִימָן כד) וְאָז מִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַחֹשֶׁךְ שֶׁל הָעֲצָבוּת צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבַּמִּצְוֹת, דְּהַיְנוּ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבּוֹ לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ הֲלֹא אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי עוֹשֶׂה מִצְוָה וְאִם הִיא כְּמוֹת שֶׁהִיא, הֲלֹא עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ בָּהּ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֲשֶׁר נְקֻדָּה אַחַת שֶׁל מִצְוָה קַלָּה שֶׁל הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים אֵין כָּל הָעוֹלָם כְּדַאי לָהּ וְכוּ', אֲבָל מִגֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ שֶׁל יְמוֹת הַחֹל, שֶׁהִיא הִתְגַּבְּרוּת הָעֲצָבוּת, שֶׁהוּא אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין, עַל-יְדֵי זֶה קָשֶׁה מְאֹד לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל זֶה וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ וּמַחֲמַת זֶה לִפְעָמִים רוֹצִים לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי,

שֶׁמַּזְכִּירִין אוֹתוֹ רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו הָעֲצוּמִים וְאֵיךְ הוּא מָלֵא פְּגָמִים וְקִלְקוּלִים בְּכָל עֵת וְכוּ' עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה מַעֲשֵׂי הַבַּעַל דָּבָר, כִּי אֵין זֶה דֶּרֶךְ עֲנָוָה כְּלָל, רַק הַבַּעַל דָּבָר מִתְנַכֵּל עָלָיו לְהַפִּילוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וּמִגֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לָשׂוּם אֶל לִבּוֹ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַנְּקֻדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁבּוֹ לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לָנוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁמְּסַבֵּב בְּנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים שֶׁנּוֹכַל לְהַזְכִּיר עַצְמֵנוּ לַיְלֵךְ עִם הַדֶּרֶךְ הַקָּדֵשׁ שֶׁל אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי תְּהִלָּה לָאֵל, עַיִן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב וְתוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשְׁךָ תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, אֲבָל כָּל זֶה הַדֶּרֶךְ הַקָּדֵשׁ אֵין נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם כִּי אִם בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה וְהַשְׁמְחָה שֶׁל שַׁבָּת עַל כָּל יְמֵי הַחֹל וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ הַדֶּרֶךְ הַקָּדֵשׁ הַזֶּה כְּדֵי לְהַחֲיוֹת וְלִשְׁמֹחַ אֶת נַפְשׁוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר עַל עָמְדוֹ, שֶׁלֹּא יֵצֵא מִתְּחוּם וּגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר זֶה הַדֶּרֶךְ הַקָּדֵשׁ שֶׁל אֲזַמְּרָה וְכוּ' הַנַּ"ל מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי אָז מִתְבַּטֵּל שִׁלְיַטַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַחִיצוֹנִים וְנִתְבַּטֵּל כָּל הָעֲצָבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּקְפָּא דִּדְינָא, בִּבְחִינַת וְכָל שַׁלְטָנֵי רָגְזִין וּמְאֵרֵי דִּדְינָא כֻּלְּהוּ עַרְקִין וְאִתְעַבְּרוּ מִנֵּהּ וְכוּ' וְכָל חִירוּ אִשְׁתַּכַּח. כִּי אָז בְּשַׁבָּת נִתְעוֹרְרִין חֲסָדִים גְּדוֹלִים וְרַחֲמִים רַבִּים בְּלִי שִׁעוּר וְאָז נִתְגַּלִּין דַּרְכֵי ה' וַחֲסָדָיו הָאֲמִתִּיִּים וּמְאִירִין בְּכָל הָעוֹלָמוֹת אֲשֶׁר דַּרְכּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל הָרַע שֶׁל הָאָדָם רַק לְהַבִּיט וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב שֶׁבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֱוֶן אִם רָאִיתִי בְּלִבִּי לֹא יִשְׁמַע ה' אֲכֵן שָׁמַע אֱלֹקִים וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה וְכוּ'. (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן יז בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא "דֶּרֶךְ ה' יִתְבָּרַךְ" וְכוּ') שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת מַתְחִילִין כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לֵילֵךְ וּלְהִתְפָּאֵר לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי נִתְבַּטֵּל מֵהֶם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הָעַצְבוּת הַנֶּאֱחָזִין בְּרַגְלֵי הַמִּצְוָה וְאָז נִתְגַּלֶּה יִקְרַת קְדֻשַּׁת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל הַמִּצְוֹת עַד שֶׁהוֹלְכִין וּמִתְפָּאֲרִין לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְעוֹשִׂין דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לַכֹּל שֶׁיּוּכַל כָּל אָדָם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת דֶּרֶךְ הַנַּ"ל שֶׁל אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי הַנַּ"ל מֻחֲמָת שֶׁאָז אֵין יְכוֹלִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת לְכַסּוֹת וּלְהַעֲלִים אֶת הַטּוֹב עַל-יְדֵי רִבּוּי הָרַע וּלְהַפִּיל עַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָז מֵאִיר רַק הַטּוֹב, שֶׁהֵם הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבַּמִּצְוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה הָרַע וְהָעַצְבוּת נוֹפֵל לְגַמְרֵי וְאָז אִתְּעַר זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, בְּחִינַת וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשֻׁבָּח וְאוֹמֵר וְכוּ'. כִּי אָז נִתְעוֹרְרִין זְמִירוֹת וְשִׁירוֹת נִפְלָאוֹת שֶׁנַּעֲשִׂין וְנִתְחַבְּרִין מֵהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל הַמִּצְוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ שֶׁל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֻּלָּם עוֹלִין אָז וּמִתְפָּאֲרִין לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְנַעֲשִׂין מֵהֶם שִׁירוֹת וּזְמִירוֹת וְנִגּוּנִים נִפְלָאִים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּמָקוֹמוֹ שֶׁנַּעֲשִׂין מִזֶּה נִגּוּנִים וּזְמִירוֹת נִפְלָאִים. אֲבָל הָעִקָּר נַעֲשֶׂה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁאָז עִקַּר

שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. וּמִשַּׁבַּת צָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה עַל כָּל יְמֵי הַחֹל, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת נִזְכֶּה גַּם בְּכָל יְמֵי הַחֹל לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה, לְגָרֵשׁ הָעַצְבוּת וּלְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשֵׁנוּ תָּמִיד עַל-יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָאִים בָּנוּ, שֶׁזֶּהוּ הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֱמֶת הַלֵּאלקי בְּעוֹדִי וְכַנַ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאֵיתָא בַּמִּדְרָשׁ,"שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה"," שְׁחוֹרָה אֲנִי', בִּימֵי הַחֹל. 'וְנָאוָה אֲנִי', בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. כִּי זֶה הַמִּקְרָא שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה מְרַמֵּז עַל הַדֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל אֱמֶת הַנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ בְּהִלְכוֹת הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר הֲלָכָה א, עַיֵּן שָׁם) שֶׁנִּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לְהָאֻמּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הָרוֹצִים לְהַפִּיל אוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאִין בָּהֶם מַעֲשִׂים מְכֹעָרִים וַאֲזַי יִשְׂרָאֵל מְשִׁיבִים לָהֶם, 'שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה'. אֱמֶת שֶׁאֲנִי שְׁחוֹרָה בְּמַעֲשַׂי הָרָעִים, אֲבָל וְנָאוָה אֲנִי בִּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל הַמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הַנִּמְצָאִים בִּי עֲדַיִן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, 'שְׁחוֹרָה אֲנִי' בְּמַעֲשַׂי 'וְנָאוָה אֲנִי' בְּמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי. וְאַף בְּמַעֲשַׂי יֵשׁ מֵהֶם נָאִים אִם יֵשׁ בִּי עָוֹן הָעֶגֶל, יֵשׁ בִּי כְּנֶגְדּוֹ זְכוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ כַּנַ"ל. כִּי זֶהוּ הַדֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל אֱמֶת הַלֵּאלקי בְּעוֹדִי שֶׁגִּלָּה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. אֲבָל זֶה הַדֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ עִקַּר הֶאָרְתוֹ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאֵיתָא בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק זֶה, 'שְׁחוֹרָה אֲנִי' בְּמַעֲשַׂי. 'וְנָאוָה אֲנִי' בְּמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי, 'שְׁחוֹרָה אֲנִי', כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ. 'וְנָאוָה אֲנִי', בְּשַׁבָּת. וְעוֹד חוֹשֵׁב שָׁם בַּמִּדְרָשׁ הַרְבֵּה, 'שְׁחוֹרָה אֲנִי', בְּמִצְרַיִם. 'וְנָאוָה אֲנִי', בְּמִצְרַיִם. 'שְׁחוֹרָה אֲנִי', בְּמִצְרַיִם וַיַּמְרוּ בִּי וְכוּ'. 'וְנָאוָה אֲנִי', בְּמִצְרַיִם בְּדַם הַפֶּסַח וּבְדַם מִילָה, דִּכְתִיב, "וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֵרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי-זֶה דַּם פֶּסַח וְאֹמַר לָךְ וְכוּ', זֶה דַּם הַמִּילָה. שְׁחוֹרָה אֲנִי, בַּיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיַּמְרוּ עַל יָם וְכוּ'". וְנָאוָה אֲנִי, בַּיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר, "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ וְכוּ'". וְכֵן חוֹשֵׁב שָׁם הַרְבֵּה שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁקִּלְקְלוּ הַרְבֵּה, שָׁם דַּיְקָא זְכוּ גַּם כֵּן לְטוֹב הַרְבֵּה וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל שֶׁל אֱמֶת הַלֵּאלקי בְּעוֹדִי כַּנַ"ל. אֲבָל כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת 'שְׁחוֹרָה אֲנִי בְּמַעֲשַׂי וְנָאוָה אֲנִי בְּמַעֲשֵׂי אֲבוֹת', שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם אָבוֹת הָעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲבִי אֲבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו". וְכֵן מְפֹרָשׁ שָׁם בַּמִּדְרָשׁ, 'שְׁחוֹרָה אֲנִי', עַל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁאֵינָם טוֹבִים. 'וְנָאוָה אֲנִי' בְּמַעֲשֵׂי הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא שָׁם, 'שְׁחוֹרָה אֲנִי' בַּמְרַגְּלִים. 'וְנָאוָה אֲנִי' בִּיהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב וְכוּ'. 'שְׁחוֹרָה אֲנִי', בַּשִּׁטִּים וְכוּ'. 'וְנָאוָה אֲנִי', שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל". 'שְׁחוֹרָה אֲנִי', בְּעָכָן. 'וְנָאוָה אֲנִי' בִּיהוֹשֻׁעַ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי בִּימֵי הַחֹל וְנָאוָה אֲנִי בְּשַׁבָּת, כִּי כֹּחַ שַׁבָּת וְכָל הַצַּדִּיקִים הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי

וְזֶה דַּיְקָא יְכוֹלִים לְגַלּוֹת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַפְּחוּתִים שֶׁבַּפְּחוּתִים לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשׁוֹ לִשְׁאֹר עַל עָמְדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ הַקָּדֹשׁ אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה שֶׁהוֹלֵךְ וּמְפָרֵשׁ שָׁם בַּמִּדְרָשׁ עַל כָּל הַטּוֹב שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם בְּעֹצֶם שִׁפְלוּתָם וְשַׁחֲרוּתָם כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כָּל הַטּוֹב הַזֶּה מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ שֶׁל רִבּוּי הָרַע הַחוֹפֶה עָלָיו כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וּבְכֹחַ שַׁבַּת קֹדֶשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַתָּה מְקֻשָּׁר וּמְחֻבָּר כָּל דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל יָפֶה יָפֶה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְתִרְאֶה וְתָבִין עַתָּה שֶׁכָּלוֹ מְדֻבָּר מֵעִנְיַן הַדֶּרֶךְ הַקָּדֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁל אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם, 'שְׁחוֹרָה אֲנִי', בַּמִּדְבָּר וְכוּ'. 'וְנָאוָה אֲנִי', בַּמִּדְבָּר בַּהֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. (וְעַיֵּן כָּל זֶה בִּדְבָרֵינוּ בְּהִלְכוֹת הַשְׂכָּמַת הַבֹּקֶר הֲלָכָה א, עַיֵּן שָׁם):

חלק ה

וְכֵן הַדֶּרֶךְ הַקָּדֹשׁ שֶׁגִּלָּה עַל פָּסוּק, "וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה", עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְשִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב לְהָבִין הַדְּבָרִים, בִּפְרָט לַהֲבִינָם לְמַעֲשֶׂה לְהַכְנִיס בְּלִבְּךָ הָעֲצוֹת הַדְּקוֹת, הָעֲמֻקוֹת, הָאֲמִתִּיּוֹת, לְקַיְּמָם בְּתָמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת. וְעִקַּר זֶה הַדֶּרֶךְ נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן רַק עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ וּקְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָעִנְיָן הַמְבֹאָר שָׁם הוּא שֶׁאָפְלוּ כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, לִמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מֵהּ' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי גַּם בַּמְּקוֹמוֹת הָאֵלּוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם רְחוֹקִים מְאֹד מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וּכְבוֹדוֹ לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אֶת כְּבוֹדוֹ מֻחְמָת שֶׁרוֹאֶה גְּדֹל רְחוּקוֹ מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִצְטַעֵר וְיִתְגַּעֵגַע וְיִחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה, כִּי יַעֲלֶה לִבְחִינַת אַיֵּה בַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינָה גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד, כִּי אַיֵּה הוּא מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל וְכָל הַמַּאֲמָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כֻּלָּם מְקֻבָּלִים מִשָּׁם וּמִמֶּנּוּ דַּיְקָא מְקֻבָּלִין חִיּוּת הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, כִּי מִבְּחִינַת הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין יְכוֹלִים מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים לְקַבֵּל שׁוּם חִיּוּת, כִּי יֵשׁ גְּבוּל לְכָל כָּבוֹד שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר מֵהָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט וְיֵצֵא לַחוּץ לַמְּקוֹמוֹת הָאֵלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, אֲבָל בְּחִינַת אַיֵּה מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּחִינָה גָּבוֹהַּ וְנַעֲלֶמֶת מְאֹד מְאֹד מִגֹּדֶל הֶעְלֵמוֹ וְהִסְתָּרָתוֹ, מִשָּׁם דַּיְקָא מְקֻבָּלִין מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם נוֹפֵל לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ מֻחְמָת שֶׁרָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ מְאֹד כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי

עוֹלֶה לִבְחִינַת אַיֵּה בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאֹד, שֶׁהִיא שׁוֹרֶשׁ הַכֹּל, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל הַמַּאֲמָרוֹת, שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם, עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְעַל-כֵּן עִקַּר דֶּרֶךְ עֲצָה קְדוֹשָׁה הַזֹּאת אֵין זוֹכִין אֱלֹהָּ כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּקְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים, כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים כְּבָר זָכוּ לַעֲלוֹת לְשָׁם לְבְחִינַת אַיֵּה בַּקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי רִבּוּי צִדְקָתָם שֶׁעָלוּ מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא עַד שֶׁזָּכוּ לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר עֶלְיוֹן, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית וְכוּ'. וּמֵחֲמַת שֶׁהֵם זָכוּ לָבוֹא לְשָׁם, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר בְּכָל הָעוֹלָם דֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ אִם נָפַל חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן יְבַקֵּשׁ וִיחַפֵּשׂ גַּם שָׁם אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה יַעֲלֶה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל. וְזֶה הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת כֹּחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה מַעְלָה עַד בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, כַּיָּדוּעַ. עַל-כֵּן בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁאָז מֵאִיר בְּחִינַת אַיֵּה בַּקְּדֻשָּׁה וְכֵן בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת אַיֵּה בַּקְּדֻשָּׁה בְּכֹחָם יְכוֹלִים לְהַחֲיוֹת כָּל הַנּוֹפְלִים לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים שֶׁגַּם מִשָּׁם יוּכַל לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ אֶת עַצְמָם גַּם שָׁם וִיבַקְּשׁוּ וִיחַפְּשׂוּ אַיֵּה, אֲפוֹא עֲצָה לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן גַּם עִקַּר הַדֶּרֶךְ הַזֶּה שֶׁל אַיֵּה אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ מִגַּן-עֵדֶן וְכוּ', וְשַׁבָּת אָגִין עָלוֹהִי, כִּי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כּוֹלֵל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם וְעִקַּר הַהֲגָנָה וְהַהַצָּלָה הוּא שַׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת נִמְשָׁכִים הַדְּרָכִים קְדוֹשִׁים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה וּלְתַקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה. אַלְפַּיִם אַמָּה זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי אַלְפִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי שִׂכְלִיּוֹת, בְּחִינַת אַלְפַּיִם שָׁנָה שֶׁקִּדְמָה תּוֹרָה לָעוֹלָם, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְאַיֵּה הַשָּׂה לְעֹלָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי אַלְפִּין, שְׁנֵי שִׂכְלִיּוֹת קְדוֹשִׁים אֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם הֵם, תְּחוּם שַׁבָּת, שֶׁהוּא גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם נִשְׁאָרִין כָּל יְמֵי חַיָּיו בִּגְבוּל וּתְחוּם הַקְּדֻשָּׁה וְאֵין יוֹצְאִין לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת כְּלָלִיּוּת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲזַמְּרָה וְכוּ' הוּא בְּחִינַת אֶלֶף, בִּבְחִינַת הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ שֶׁאָז מְאִירִין הָאֶלֶף אוֹרוֹת שֶׁמַּחֲזִירִין לְיִשְׂרָאֵל בְּתוֹסְפוֹת שַׁבָּת, כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת שֶׁכָּל זֶה הָאוֹר נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ הַקָּדֹשׁ שֶׁל אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁדָּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּמוֹצֵא נְקֻדּוֹת

טוֹבוֹת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּהַגְּרוּעִים מְאֹד וְכוּ' וּמַכְנִיס זֶה הַדֶּרֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל אֶחָד יִמְצָא בְּעַצְמוֹ וּבַחֲבֵרָיו נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכָנְסוּ הַכֹּל בְּכָךְ זְכוּת וְיַחְזְרוּ לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הַצַּדִּיק בּוֹנֶה מִשְׁכָּן שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַתִּינוֹקוֹת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אָלֶף זְעֵירָא דְּוַיקָרָא, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'אֲזַמְּרָה' הַנַּ"ל בִּמְקוֹמוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְלִמּוּד זְכוּת הַזֶּה הוּא בִּבְחִינַת אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אֶלֶף לְהַגִּיד לָאָדָם יָשְׁרוֹ וְכוּ', דְּהַיְנוּ אֲפִלּוּ אִם אֵין מוֹצְאִין בּוֹ כִּי אִם זְכוּת אֶחָד מִנִּי אֶלֶף וַאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ בְּאוֹתוֹ הַמִּצְוָה וְהַזְּכוּת עַצְמוֹ רַבּוּ פְּסֹלֶת וְאֵין בּוֹ כִּי אִם אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבוֹת אֶחָד מֵאֶלֶף בְּאוֹתוֹ זְכוּת עַצְמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲפִלּוּ אִם בְּאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ עַצְמוֹ תְּשַׁע מֵאוֹת תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה חֲלָקִים לְחוֹבָה וְאֶחָד לִזְכוּת, נִצּוֹל גַּם כֵּן, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁגַּם הַמִּצְוָה וְהַזְּכוּת שֶׁמּוֹצְאִין בְּעַצְמוֹ אוֹ בַּחֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ אִם הוּא רַק אֶחָד מֵאֶלֶף וְגַם אוֹתוֹ הַזְּכוּת בְּעַצְמוֹ מָלֵא פְּסֹלֶת וּפְנִיּוֹת וְכוּ' וְאֵין בּוֹ כִּי אִם חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה, עַל-יְדֵי זֶה גַּם כֵּן יוֹצְאִין מִכַּף חוֹבָה וְנִכְנָסִין לְכַף זְכוּת וְחוֹזְרִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְאָז נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לִזְכוּת וְזוֹכִין לְאֶלֶף אוֹרוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת, כַּמּוּבָא בַּפְּנִינוֹת יִשְׂמַח מֹשֶׁה. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אֶלֶף זְעֵירָא דְּוַיקָרָא כְּשֶׁקָּרָאוֹ לְמֹשֶׁה אַחַר הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי מְבֹאָר שָׁם בַּפְּנִינוֹת שֶׁעַל-יְדֵי חֵטְא הָעֶגֶל נִלְקְחוּ מִמֹּשֶׁה אֶלֶף אוֹרוֹת וְכוּ' וְזֶה סוֹד אֶלֶף זְעֵירָא דְּוַיקָרָא וְשַׁבָּת חוֹזֵר וּמְקַבְּלִם בְּסוֹד תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת וְאָז מַחֲזִיר לְיִשְׂרָאֵל הַכְּתָרִים שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם הָעֲדִים שֶׁהִתְנַצְּלוּ מֵהֶם וּמֹשֶׁה קִבְּלָם תְּחִלָּה לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹנוֹ וְעַכְשָׁו חוֹזֵר וְנוֹתְנָם לְיִשְׂרָאֵל בְּעַיִן יָפָה וּמֵאֵלּוּ הַכְּתָרִים יוֹרְשִׁים יִשְׂרָאֵל תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל-יְדֵי הַזְּכוּת שֶׁמְּלַמֵּד עַל יִשְׂרָאֵל וּמוֹצֵא בָּהֶם נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֲפִלּוּ אִם הֵם חוֹטְאִים מְאֹד כְּמוֹ בְּמַעֲשֵׂה הָעֶגֶל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁכּוֹלֵל עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת שְׁפִיכוּת דָּמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם עַד שֶׁמּוֹצֵא בָּהֶם זְכוּת וּמַחֲזִירָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה נִבְנָה הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל וְאָז קוֹרְאוֹ מֵהַמִּשְׁכָּן בִּבְחִינַת אֶלֶף זְעֵירָא דְּוַיקָרָא. לְרַמֵּז לוֹ שֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִים מְאֹד חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִרְאֶה לִמְצֹא בָּהֶם זְכוּת אֲפִלּוּ אֶחָד מִנִּי אֶלֶף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶלֶף זְעֵירָא דְּוַיקָרָא שֶׁנִּקְטָנָה הָאֶלֶף מֵחֲמַת שֶׁנִּטְלוּ מִמֶּנּוּ הָאֶלֶף אוֹרוֹת בַּעֲוֹן יִשְׂרָאֵל. וְהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא, מִבְּחִינַת הָאֶלֶף זְעֵירָא, הַיְנוּ מִבְּחִינַת הַזְּכוּת וְהַטּוֹב אֶחָד מִנִּי אֶלֶף שֶׁמָּצָא בְּיִשְׂרָאֵל וְהִכְנִיסָם לְכַף זְכוּת, שָׁם דַּיְקָא הוּא קוֹרֵא אוֹתוֹ מֵהַמִּשְׁכָּן, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה וְהַמְּלָאכָה הַנִּפְלָאָה הַזֹּאת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, עִקָּרוֹ נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן

נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה "בְּרֵאשִׁית" סִימָן ס"ז בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא), הַיְנוּ כִּי בְּשַׁבָּת מַחֲזִירִין לְמֹשֶׁה הָאֱלֶף אוֹרוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם הַכְּתָרִים וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, הַיְנוּ עַל-פִּי דִּבְרֵינוּ הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל מֵאִיר בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל וְאָז חוֹזְרִים כָּל הָאֱלֶף אוֹרוֹת לְהַצַּדִּיק, בְּחִינַת מֹשֶׁה, וְהוּא מַחֲזִיר לָהֶם הָאֱלֶף אוֹרוֹת שֶׁלָּהֶם וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה וּמֵאִיר רַק הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְהָרַע נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל וְנִמְשָׁךְ וּמֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲזַמְּרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדִי הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֱלֶף אוֹרוֹת הַנַּ"ל שֶׁחוֹזְרִים וּמְאִירִים עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּסוֹד תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֱלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל הוּא אֶלֶף כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְכֵן הַדֶּרֶךְ שֶׁל אַיֵּה הַנַּ"ל הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת אֶלֶף, כִּי אַיֵּה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת מַאֲמַר סָתוּם וְנֶעְלָם, זֶהוּ בְּחִינַת אֶלֶף, בְּחִינַת פֶּלֶא עֶלְיוֹן, בְּחִינַת כֶּתֶר דְּאִתְמַר עֲלֵהּ, "בַּמַּפְלִא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ". דַּעֲלֵהּ אִתְמַר, "מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וְכוּ'". שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֶלֶף, שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת פֶּלֶא כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת פֶּלֶא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה מִשָּׁם מִגֹּדֶל הַהַעֲלָמָה וְכוּ' וּבְשַׁבָּת מֵאִיר זֶה הָאוֹר בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְנוֹרָא וּמִשָּׁם הַשְׁגַּת הַצַּדִּיק שֶׁעוֹלֶה לְשָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם לַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד הַנַּ"ל, שֶׁגַּם שָׁם יְחַפְּשׂוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה יַעֲלוּ בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת אַיֵּה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת אֶלֶף שֶׁמֵּאִיר בְּשַׁבָּת. וְאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי אַלְפִּין הֵם בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׁנֵי הַלְּמוּדִים הַקְּדוֹשִׁים זוֹכִים לִשְׁאֹר עַל עָמְדוֹ לִבְלִי לָצֵאת מִן הַתְּחוּם וּגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁל תְּחוּם שַׁבָּת כַּנַּ"ל. שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים אוֹתָם מַעֲרֵי הַלְוִיִּים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה לָהֶם אֶלֶף אַמָּה מִגְרָשׁ וְאֶלֶף אַמָּה שָׂדוֹת וּכְרָמִים, כִּי כֹּהֲנִים וּלְוִיִּים הֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר וְתַלְמִידֵיהֶם, כִּי הַצַּדִּיק וְהָרַב הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם הָרַב דּוֹמֶה וְכוּ'. וּלְוִיִּים הֵם בְּחִינַת תַּלְמִידֵיהֶם הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם לְשָׁרְתָם, בְּחִינַת וְנִלְוּוּ אֵלַיִךְ וִישָׁרְתוּךְ, שֶׁהֵם מְקַבְּלִים מֵהֶם הַהֲלָכוֹת לְהוֹרוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָּהּ וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּים הָיָה לָהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה עָרִים לָשֶׁבֶת. שֵׁשׁ עָרֵי מִקְלָט וַעֲלֵיהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר. שֶׁהֵם מְרַמְּזִים עַל כְּלָלִיּוּת הָאֱמוּנָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה תֵּבוֹת שְׁבְּפָרָשַׁת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַעֲלֵיהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם תֵּבוֹת שְׁבְּפָרָשַׁת וְאָהַבְתָּ, שֶׁהֵם כְּלַל אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַצַּדִּיקִים

וְתַלְמִידֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם, הֵם עוֹסְקִים רַק לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בֶּאֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה עָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלָּהֶם שֶׁבָּהֶם יוֹשְׁבִים וְעוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר הָאֱמוּנָה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה, הָיָה לָהֶם לְכָל עִיר אַלְפַּיִם אַמָּה מִגְרָשׁ וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם אָנוּ לְמֵדִים תְּחוּם שַׁבָּת, כִּי הֵם עוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲזַמְרָה וְכוּ' וְאַיֵּה וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת אַלְפִּין כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא שׁוּם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֵהַגְּבוּל עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמְאִירִין בָּהֶם שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶלֶף אַמָּה מִגְרָשׁ וְאֶלֶף אַמָּה שְׂדוֹת וּכְרָמִים אֶלֶף אַמָּה מִגְרָשׁ שֶׁהֵיָה פָּנוּי לַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, זֶה בְּחִינַת הַלִּמּוּד שֶׁל וְאַיֵּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶלֶף כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִגְרָשׁ שֶׁהוּא פָּנוּי לְגַמְרֵי, כִּי בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל שֶׁמְּחַיֶּה וּמֵקִים אֲפִלּוּ הַנּוֹפְלִים לִבְחִינַת מָקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל חסר שורה זֶה בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם, כִּבְיָכוֹל, פָּנוּי מֵאֱלֹקוּתוֹ, כַּמּוּבָן מִדְּבָרָיו שֶׁדִּבֵּר עִמִּי אָז, כַּנִּדְפָּס שָׁם בַּסּוֹף שֶׁהוּא מֵרֻמָּז בְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל חֲלָלָא דְּעָלְמָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ גַּם בֶּחָלָל הַפָּנוּי נֶעֱלָם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּקַבְּלִין חִיּוּת מֵאַיֵּה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אֶלֶף אַמָּה מִגְרָשׁ שֶׁהֵיָה פָּנוּי מִכֹּל לְתַקֵּן עַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי, לְהַחֲיוֹת אֲפִלּוּ הַנּוֹפְלִים לְשָׁם לְהָאִיר בָּהֶם בְּחִינַת הָאלף, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה וְכַנַּ"ל. וְאֶלֶף הַשֵּׁנִי הוּא אֶלֶף אַמָּה שְׂדוֹת וּכְרָמִים, זֶה בְּחִינַת הַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אֲזַמְרָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת אֶלֶף כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶלֶף אַמָּה שֶׁל שָׂדוֹת וּכְרָמִים, כִּי כְּשֶׁמּוֹצְאִים הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וּמַחֲזִירִים אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה, מִזֶּה זוֹרְעִים שָׂדוֹת וְנוֹטְעִים כְּרָמִים בִּבְחִינַת וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְעוּ כְּרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְּבוּאָה, כִּי הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁמְּגַלִּין הַצַּדִּיקִים עוֹשִׂים פֵּרוֹת בַּשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם כָּל עֲבוֹדָתָהּ לְזָרְעָהּ וּלְנָטְעָהּ, כַּיָּדוּעַ וּמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים מִזְמוֹר הַזֶּה בִּכְנִיסַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא מִזְמוֹר הוֹדוּ שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל מִינֵי צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁסּוֹבְלִים בְּכָל יְמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תָּעוּ בַּמִּדְבָּר וְכוּ' וַיִּזְעֲקוּ אֶל ה' וְכוּ'. וְכֵן יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וְכוּ' וַיִּזְעֲקוּ וְכוּ' יוֹדוּ לַה' חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו וְכוּ'. שֶׁכָּל הַנְּסִים וְהַנִּפְלָאוֹת הָאֵלֶּה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ לְהַצִּילֵנוּ מִכָּל רַע וְלִשְׁאֹר עַל עָמְדֵנוּ הַכֹּל נַעֲשֶׂה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, שֶׁהֵם מְחַזְּקִים אוֹתָנוּ עַל-פִּי הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרָם נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אוֹמְרִים זֹאת בִּכְנִיסַת שַׁבָּת וּמְסַיְּמִים "יֻשַּׁם מִדְבָּר לַאֲגַם מַיִם" וְכַנַּ"ל "וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְעוּ כְּרָמִים", הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְאַגַּב דאתינן לְהָכָא לַעֲסֹק בְּעִנְיַן הַשְׁתִּי תּוֹרַת הַנַּ"ל שֶׁהֵם אַיֵּה וַאֲזַמְּרָה וְכוּ'. נָבוֹא לְבָאֵר עַל פִּיהֶם מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּשַׁבָּת דַּף לע"ב בְּהַאַגָּדָה הַפְּלִיאָה מְאֹד וְהוּא מַה שֶּׁשָּׁאַל רַב זֵירָא לְרַב יְהוּדָא וְכוּ' וְאִי בָּעֵי מִנֵּהּ כָּל חַלְּלֵי דְּעָלְמָא הֲוָה אָמַר לֵהּ וְכוּ'. וּכְבָר זָכִינוּ שֶׁגִּלָּה לָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ כַּמָּה שְׁאֵלוֹת מֵהֶם. וְגַם אָמַר לִי שֶׁהַרְבֵּה מִדִּבְרֵי הָאַגָּדָה הַנַּ"ל שַׁיָּךְ לְהַתּוֹרָה אַיֵּה הַנַּ"ל וְלִשְׁאָר תּוֹרוֹת שֶׁגִּלָּה אָז בָּעֵת הַהִוא, כַּנִּדְפַּס שָׁם בְּמָקוֹמוֹ בְּסִימָן י"ב אֲצֶל הַתּוֹרָה אַיֵּה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. עַתָּה שָׁלַח ה' בְּלִבִּי לְבָאֵר שְׁתֵּי שְׁאֵלוֹת עַל-פִּי שְׁתֵּי תּוֹרוֹת הַנַּ"ל וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, מַאי טַעֲמָא קָרְנָא דְּקַמְצָא רְכִיכָא מִשּׁוּם דְּדַיְרֵי בְּחִלְפֵּי וְאִי קַשְׁיָא נַדְיָא וּמִתְעַוְּרָא וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י, קַמְצָא אַרְבֶּה חִלְפֵּי עֲרָבָה וְאִי קַשְׁיָא נַדְיָא וּמִתְעַוְּרָא וְאִם הָיְתָה קָשָׁה תָּנוּד וְתַעֲקֹר כְּשֶׁתַּכֶּה בָּעֶצֶם וּמִתְעַוֶּרֶת וְיִסְתְּמוּ עֵינֶיהָ וְכוּ'. כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּסוֹף סִימָן י"ב הַנַּ"ל שֶׁבְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא מַאֲמַר סָתוּם-בְּרֵאשִׁית, שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא מְקַבְּלִין חִיּוּת מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד. מִגֹּדֶל הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם צִמְצֵם כִּבְיָכוֹל, אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתָרֵץ הַקַּשְׁיוֹת וְהַחֲקִירוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה "בֹּא אֶל פַּרְעֹה" בְּלִקּוּטֵי א בְּסִימָן ס"ד, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְאִיתָא שָׁם שְׁחִיּוּת הֶחָלֶל הַפָּנוּי שֶׁבֶּאֱמֶת נֶעֱלָם שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בִּבְחִינַת פָּנוּי מִכֹּל שֶׁנִּרְאֶה לְפִי דַּעַת אֱנוֹשִׁי כִּשְׁנֵי הַפָּכִים, אַף בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֱמֶת, אַף אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת עַתָּה בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי וְעַל-כֵּן כָּל הַקַּשְׁיוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם אָסוּר לְכְנֹס בָּהֶם לְיַשְּׁבָם וּלְתָרְצָם, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יָשׁוּבוּ", רַק לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה לְבַד. וּמִבֹּאר שָׁם שֶׁחֶלֶל הַפָּנוּי הוּא בִּבְחִינַת אַרְבֶּה שֶׁהוּא קַמְצָא, כִּי הוּא כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁהּ מִנֵּהּ וּבֵהּ, עַיֵּן שָׁם. וּבֶאֱמֶת גַּם עִנְיַן בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הַהַעֲלָמָה שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מִי שֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, לַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים הָאֵלּוּ הַבָּאִים מִשָּׁם, עִקַּר עֲצָתוֹ שֶׁיְּחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ גַּם מִשָּׁם, כִּי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ גַּם שָׁם נֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ, אַף אִי אֶפְשָׁר לְמָצְאוֹ בְּשׁוּם שֵׂכֶל וּסְבָרָא כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַיֵּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהֶבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב לְעַצָּה לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלֶיךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה יַּעֲבֹר עָלֶיךָ. וּמִי שֶׁרוֹצִים לְהַכְנִיסוֹ בְּדַרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְכְנֹס בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם כְּשֶׁמְּנַסִּין אוֹתוֹ בִּבְחִינָה זֹאת שֶׁנּוֹפֵל לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ וּכְשֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ עַל-פִּי הַדֶּרֶךְ שֶׁל אַיֵּה הַנַּ"ל אָז יִזְכֶּה שֶׁתִּהְיֶה הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל צָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק מְאֹד מְאֹד בְּדַעְתּוֹ וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא שֶׁיֵּדַע חֶסְרוֹן דַּעַת הָאֱנוֹשִׁי שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין לָנוּ שׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְכוּ'". וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לְהַשְׁלִיךְ וּלְבַטֵּל שִׂכְלֵנוּ לְגַמְרֵי רַק לְהַאֲמִין בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת

שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ חִיּוּת אֱלֹקוּת בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, "וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן". רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לִמְצֹא שָׁם כְּבוֹד אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁשָּׁם פָּנוּי מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, רַק צְרִיכִים שָׁם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְרַק עַל-יְדֵי זֶה יַעֲלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַאי טַעֲמָא קַרְנָא דְּקַמְצָא רְכִיכָא. קַמְצָא הוּא בְּחִינַת סוֹד חֶלֶל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁהּ מִנֵּהּ וּבֵהּ כַּנַּ"ל. קַרְנָא זֶה בְּחִינַת חִיּוּת אֱלֹקוּת הַנִּמְשָׁךְ לְשָׁם בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, כִּי קֶרֶן מְרַמֵּז עַל הִתְחַזְּקוּת שֶׁל הַחַיָּה אוֹ הָאָדָם, כִּי עִקַּר חִזּוּק הַשּׂוֹר וְהַחִיּוּת הוּא בַּקְּרָנוֹת שֶׁלָּהֶם. וְעַל-כֵּן גַּם הִתְחַזְּקוּת הָאָדָם מְכֻנֶּה בְּשֵׁם קְרָנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת צַדִּיק". שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁמְּגַדֵּעַ הִתְחַזְּקוּת הָרְשָׁעִים וּירוֹמֵם הִתְחַזְּקוּת הַצַּדִּיק. וּכְתִיב, "הֲלֹא בְחָזְקֵנוּ לָקַחְנוּ לָנוּ קַרְנַיִם". וְכֵן הַרִבָּה בַּמִּקְרָא. וְזֶה בְּחִינַת וַיֶּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ וְכוּ' וְיָרוּם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ. וְעִקַּר הִתְחַזְּקוּת שֶׁל כָּל הַבְּרוּאִים הוּא כְּפִי חִיּוּת אֱלֹקוּת הַנִּמְשָׁךְ לָהֶם דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה אוֹ דֶּרֶךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הֶאָרַת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מְכֻנֶּה גַּם כֵּן בְּשֵׁם קֶרֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ". וְזֶה בְּחִינַת כִּי קֶרֶן עוֹר פָּנָיו, וְשָׁאַל מַאי טַעֲמָא קַרְנָא דְּקַמְצָא רְכִיכָא, שֶׁחִיּוּת וְהִתְחַזְּקוּת שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי הוּא בִּבְחִינַת רְכִיכָא, כִּי אֵין רוֹאִים שָׁם שׁוּם אוֹר וְהוּא דַּק מִן הַדַּק וְהוּא נִדְחֶה וְנִתְעַלֵּם בִּפְנֵי כָּל הַנִּכְנָס לְשָׁם כְּדֶרֶךְ דָּבָר הָרַךְ שֶׁהוּא נִדְחֶה בִּפְנֵי כֹּל. וְהֵשִׁיב מְשׁוּם דְּדַיְרֵי בְּחִלְפֵּי פֵּרֵשׁ רַשׁ"י, עֲרָבָה. זֶה בְּחִינַת כָּל הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ, שֶׁלָּהֶם נִמְשְׁלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאִי קַשְׁיָא וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהֵשִׁיב, שֶׁאַדְרַבָּא, בִּמְקוֹמוֹת כְּאֵלּוּ עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת רְכִיכָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַרְפּוּ וּדְעוּ כִּי אָנֹכִי ה' וְכוּ'. וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יְהֵא רַךְ כַּקָּנֶה וְאַל יְהִיֶה קָשֶׁה כָּאֶרֶז. כִּי קָנֶה אֲפִלּוּ כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֵין יְכוֹלִין לַהֲזִיזוֹ מִמְּקוֹמוֹ, כִּי הוּא רַךְ וְנִכְפָּף בִּפְנֵי כֹּל וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא אַמִּיץ וְחָזָק מְאֹד בְּשָׁרְשׁוֹ וְאֵין יְכוֹלִין הָרוּחוֹת לְעָקְרוֹ מִמְּקוֹמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם הָיָה קָשֶׁה כָּאֶרֶז וְכוּ', הַיְנוּ כִּי בִּמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי, שָׁם אָסוּר לִכְנֹס בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים כְּלָל, בִּבְחִינַת אַל תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם, כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהוּא רַךְ כַּקָּנֶה, שֶׁעַל כָּל הַשְּׁאֵלוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁמְּבַלְבְּלִין אוֹתוֹ הֵן הַמּוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים מִבְּנֵי אָדָם הֵן רִבּוּי הַבִּלְבּוּלִים שֶׁבַּמֹּחַ עַל כֻּלָּם לֹא יָשִׁיב דָּבָר בִּבְחִינַת וְאָהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר

לֹא שׁוֹמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת, כִּי הַקְּשָׁיוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הַבָּאִים מִשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָם כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חָזָק בֶּאֱמוּנָה מְאֹד כַּקָּנֶה הָרַךְ הַנִּשְׁרָשׁ בַּמַּיִם שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּרְאֶה כְּנִכְפָּף בִּפְנֵי הָרוּחוֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חָזָק בְּשָׁרְשׁוֹ מְאֹד. כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ כְּפִי שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ וְלֹא יִשְׁמַע לְשׁוּם קֻשְׁיָא וּבִלְבּוּל כָּלָל הַבָּאִים מִמְּקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ וְלֹא יָשִׁיב עֲלֵיהֶם כְּלָל כְּאֵלּוּ אֵין בְּפִיו מַעֲנֶה, עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם כְּאֵלּוּ הוּא נִכְפָּף בִּפְנֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, וּבֶאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הִתְחַזְּקוּתוֹ בִּבְחִינַת רַךְ כַּקָּנֶה כַּנַּ"ל.

וְעַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁעִקַּר הַתְּקוּן עַל יָדוֹ וְעִקַּר הַתְּקוּן הוּא לְתַקֵּן מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד הַנַּ"ל לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם כָּל הַנּוֹפְלִים לְשָׁם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל-כֵּן בָּעֵת שֶׁנִּמְשַׁח דָּוִד נֶאֱמַר, "וְאָנֹכִי הַיּוֹם רַךְ וּמָשִׁיחַ מֶלֶךְ". הַיְנוּ בְּחִינַת רַךְ כַּקָּנֶה הַנַּ"ל שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה בִּשְׁלֵמוּת אֵין מִי שֶׁיְּזֻכֶּה כְּמוֹ מָשִׁיחַ שֶׁיִּכְבֹּשׁ כָּל הָעוֹלָם וְיִתַּקְּנוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק, "וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ". שֶׁהוּא בְּחִינַת אָב-רַךְ. הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אָב בְּחָכְמָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בִּבְחִינַת רַךְ בְּחִינַת רַךְ, כַּקָּנֶה הַנַּ"ל, כִּי גַּם יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְאִי קֻשְׁיָא נַדְיָא וּמִתְעַוְּרָא. שֶׁשָּׁם בִּמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁנֶּעְלָם הָאוֹר מְאֹד אִם יִהְיֶה קֻשָּׁה לוֹ וְיִכְנֹס בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים מִתְעַוְּרָא. שֶׁיִּסְתְּמוּ עֵינָיו כְּעִוֵּר וְיִשָּׁאֵר בַּחֹשֶׁךְ לְגַמְרֵי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב הַקֻּשְׁיוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הַבָּאִים מִשָּׁם, עַל-כֵּן צְרִיכִין שָׁם לִהְיוֹת רַךְ, בִּבְחִינַת רַךְ כַּקָּנֶה לִבְלִי לְהַשִּׁיב דָּבָר רַק לִהְיוֹת חָזָק בְּשֹׁרֶשׁ גְּדִילָתוֹ וְשָׁרְשׁוֹ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שָׁם גַּם כֵּן בִּבְחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא יִזְכֶּה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, נְטִיעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת כְּקַרְנֵי חֲגָבִים, הַיְנוּ בְּחִינַת קַרְנָא דְּקַמְצָא הַנַּ"ל וְהֶבֶן הַיֵּטֶב, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם אָמְרוּ לְעִנְיַן הַמְשָׁכַת הָאוֹר שֶׁל תְּחִלַּת הָאֲצִילוּת שֶׁהִתְחִיל בְּדִקּוּת בִּבְחִינַת קַרְנֵי חֲגָבִים. וַאֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים בְּעִנְיַן חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם צִמְצֵם הָאוֹר, כְּבֵיכוֹל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל אֶחָד, כִּי גַּם הָאוֹר וְהַחִיּוּת הַנֶּעְלָם בֶּחָלָל הַפָּנוּי בְּדִקּוּת וּבְהֶעְלֵם נִפְלָא כַּנַּ"ל נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִסּוֹד תְּחִלַּת הָאֲצִילוּת, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת קַרְנֵי חֲגָבִים כַּנַּ"ל. וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, כִּי כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר גַּם חֵילְפֵי לְשׁוֹן חֲלַף הָלַךְ, כִּי מִשָּׁם חָלַף וְהָלַךְ, כְּבֵיכוֹל, כִּי פְּנֵה אֱלֹקוּתוֹ מִשָּׁם כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם שָׁם נֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל הוּא רַק בִּבְחִינַת קַרְנָא דְּקַמְצָא רְכִיכָא. וְכַנַּ"ל. וּבְעִנְיָן זֶה שֶׁל בְּחִינַת רְכִיכָא יֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב. וְהַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָבִין מִדַּעְתּוֹ מְעַט אֵיךְ צְרִיכִים לִהְיוֹת רַךְ כַּקָּנֶה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חָזָק בְּשָׁרְשׁוֹ מְאֹד, אַדְּרַבָּא, עַל-יְדֵי הָרַכּוּת, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר חִזְקוֹ וְתָקְפּוֹ לָנֶצַח:

חלק יא

עַתָּה נָבוֹא לְבָאֵר בִּישׁוּעָתוֹ הַנּוֹרָאָה עוֹד שְׁאֵלָה אַחַת מֵהָאַגָּדָה הַנַּ"ל וְהִוא, מַאי טַעֲמָא הַאי תִּימְרָא דְּתַרְנְגוֹלָא מִידְלָא לְעֵלָּא דְּדַיְרֵי אַדַּפָּא וְאִי עֵיֵל קוּטְרָא מִתְעַוְּרָא רַשִׁ"י תִּימְרָא דְּתַרְנְגוֹלָא מִידְלָא לְעֵלָּא, רֵיס שֶׁל עַיִן הַתַּחְתּוֹן כְּשֶׁעוֹצֵם עֵינָיו עוֹלֶה לְמַעְלָה מִן הָעֶלְיוֹן וְכוּ', מְשׁוּם דְּדַיֵּר אַדַּפָּה שֶׁעוֹלֶה בַּלֵּילוֹת עַל הַקְּרָשִׁים וְהַקּוֹרוֹת וְכוּ'. זֶה יִתְבָּאֵר עַל-פִּי הַתּוֹרָה "אֲזַמְּרָה" הַנַּ"ל וְעַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבאֹר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן י"ז הַמַּתְחִיל, צְרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לִהְיוֹת שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב בְּשַׁבָּת וְכוּ'. וּבַסּוֹף אִיתָא שָׁם, דָּרְךְּ ה' יִתְבָּרַךְ לְהַבִּיט עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁעוֹשִׂין וְאַף שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם גַּם כֵּן מַה שֶּׁאֵינוֹ טוֹב אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְכוּ'". מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁהָאָדָם מְחֻיָּב לְהַבִּיט רַק עַל הַטּוֹב וְלָזֶה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ טֶבַע וְהַשְׁגָּחָה. וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּכְבָר גִּלָּה הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ שֶׁעִנְיָן זֶה יֵשׁ לוֹ שַׂיְכוּת לִשְׁאֵלָה זֹאת שֶׁל מַאי טַעֲמָא תִּימְרָא דְּתַרְנְגוֹלָא מִידְלָא לְעֵלָּא, כַּנִּדְפַּס כְּבָר אֵצֶל סִימָן י"ב הַנַּ"ל, אַךְ לֹא זָכִינוּ שֶׁיְּבָאֵר לָנוּ בְּפֵרוּשׁ. וְחַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וּבַעֲנִיּוּתֵנוּ עָזָרָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים לְבָאֵר קְצָת הַשְּׁאֵלָה עַל-פִּי הַקְּדְמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים מְאֹד, כִּי עִנְיַן הַדֶּרֶךְ וְהָעֲצָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל שֶׁל אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי, זֶהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם מֵנַח בְּדַעְתּוֹ בְּקַטְנוּת וְשִׁפְלוּת עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה, זֶהוּ בְּחִינַת שָׁנָה וְצָרִיךְ לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ עַל-יְדֵי הָעֲצָה הַנַּ"ל שֶׁל אֲזַמְּרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּבַקֵּשׁ וִיחַפֵּשׂ עַד שֶׁיִּמְצָא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּבְחִינַת וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה יְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ וְיִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ וּנְפִילָתוֹ. בְּבְחִינַת אֲנִי שֵׁכַבְתִּי וַאֲישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי ה' יִסְמְכֵנִי וְכוּ', בְּחִינַת הֱקִיצוֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ. וְזֶה בְּחִינַת עוּרָה כְּבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר, כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבְּכָל אֶחָד הוּא בִּבְחִינַת שַׁחַר, בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי בְּמַעֲשַׂי,וְנָאוָה אֲנִי בַּהֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמוֹצְאִין זֶה בְּחִינַת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּבְנָה מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא מִזֶּה לְעֵיל. וְעַיֵּן כָּל זֶה בְּדִבְרֵינוּ בְּהִלְכוֹת הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, שָׁם מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב אֵיךְ כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ 'מַאי טַעֲמָא תִּימְרָא דְּתַרְנְגוֹלָא מִידְלָא לְעֵלָּא', תַּרְנְגוֹל, זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, כִּי תַּרְנְגוֹל מְמֻנֶּה עַל זֶה לְעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם מֵהַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּל הַשִּׁירָה שֶׁל הַתַּרְנְגוֹל הוּא בְּעִנְיַן הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפֶרֶק שִׁירָה פֶּרֶק ד' תַּרְנְגוֹל אוֹמֵר, בְּשָׁעָה שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵצֶל הַצַּדִּיקִים בְּגַן-עֵדֶן זוֹלְפִין כָּל אֵילָנֵי גַּן-עֵדֶן בְּשָׂמִים וּמְרַנְּנִין וּמְשַׁבְּחִים וְאָז גַּם הוּא מִתְעוֹרֵר וּמְשַׁבֵּחַ בְּקוֹל רִאשׁוֹן אוֹמֵר, "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם

וְכוּ'". בְּקוֹל שֵׁנִי אוֹמֵר, "שְׁאוּ ב' וְכוּ'". בְּקוֹל שְׁלִישִׁי, "עִמְדוּ צַדִּיקִים וְעִסְקוּ בַּתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שְׂכַרְכֶם כָּפוּל לָעוֹלָם הַבָּא". בְּקוֹל רְבִיעִי אוֹמֵר, "לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'". בְּקוֹל חֲמִשִּׁי אוֹמֵר, "עַד מָתַי עָצֵל תִּשְׁכַּב מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ". בְּקוֹל שִׁשִּׁי אוֹמֵר, "אַל תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע לֶחֶם". בְּקוֹל שְׁבִיעִי אוֹמֵר, "עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ". וְכָל אֵלּוּ הַשִּׁירוֹת שֶׁאוֹמֵר בְּכָל הַשִּׁבְעָה קוֹלוֹת הֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁעוֹסֵק לְעוֹרֵר מַהַשָּׁנָה מֵחֲצוֹת לַיְלָה עַד אוֹר הַיּוֹם שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר בַּחֲצוֹת מַמָּשׁ עַל כָּל פָּנִים יִתְעוֹרֵר מַהַשָּׁנָה שְׁעָה אַחַר חֲצוֹת וְאִם גַּם אָז לֹא יִתְעוֹרֵר, עַל כָּל פָּנִים יִתְעוֹרֵר עוֹד שְׁעָה אַחַר כָּךְ וְכֵן קוֹרֵא קוֹל אַחַר קוֹל עַד אוֹר הַיּוֹם, שֶׁהֵם שִׁבְעָה קוֹלוֹת וְכֻלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת בְּשָׂעָה שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵצֶל הַצַּדִּיקִים בְּגַן-עֵדֶן מְזַלְפִּין כָּל אִילָנֵי גַּן-עֵדֶן בְּשָׂמִים. זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּחֲצוֹת לַיְלָה נִתְעוֹרְרִים חֲסִידִים גְּדוֹלִים עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמוֹצְאִין בְּכָל אֶחָד נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵּימָן הָפִיחִי גַּנִּי יִזְּלוּ בְּשָׂמָיו. שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְצַוֶּה לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁיָּפִיחוּ וְיִנָּשְׁבוּ בְּגַן-עֵדֶן הַנָּטוּעַ מִמַּצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְתוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו, כְּמוֹ כֵן הוּא נוֹטֵעַ עֲשָׂבִים וְאִילָנוֹת קְדוֹשִׁים בְּגַן-עֵדֶן וְאַחַר כָּךְ הוּא מִתְעַנֵּג בְּחֶלְקוֹ בְּגַן-עֵדֶן בְּעֵת קִבּוּל שְׂכָרוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ הַנֶּאֱמַר עַל הָאָדָם, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'לְעָבְדָהּ' בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה. 'וּלְשָׁמְרָהּ' בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַּעֲשֶׂה, הַיְנוּ כַּנַ"ל, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָאָדָם עוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה וְשׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִלֹּא תַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ כֵן הוּא עוֹבֵד וְשׁוֹמֵר אֶת הַגַּן-עֵדֶן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְצַוֶּה ה' יִתְבָּרֵךְ לָרוּחוֹת צָפוֹן וְדָרוֹם שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ וְיִנָּשְׁבוּ בְּהַגַּן-עֵדֶן, שֶׁיִּזְלוּ בְּשָׂמָיו, הַיְנוּ שֶׁיְּעוֹרְרוּ כֹּחַ וּזְכוּת שֶׁל כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל הַמִּצְוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְּנוּ רֵיחֵיהֶם הַטּוֹבוֹת כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ עַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מֵרֵיחַ טוֹב הַזֶּה שֶׁל נְקֻדּוֹתֵיהֶם הַטּוֹבוֹת כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ מִשְּׁנָתָם עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל וְאָז כֻּלָּם מְרַנְּנִים, "וְהִנְשָׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ'". וְכָל זֶה מְדַבֵּר מֵהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים פְּסוּקִים אֵלּוּ בְּתִקּוּן חֲצוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבַקְּשִׁים שֶׁיִּהְיוּ נִפְתָּחִין הַפְּתָחִים וְהַשְּׁעָרִים שֶׁל הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה שֶׁיּוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לִכְנֹס בָּהֶם לְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ'. וְהַמִּקְרָא הַזֶּה תְּמוּהַּ מְאֹד, מַה זֶּה שְׁאֵלַת מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ'. עַד שֶׁהֵצַרְתָּ לְהָשִׁיב ה' עֻזּוּז וְגִבּוֹר וְכוּ', וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁמֶּלֶךְ הַכָּבוֹד הוּא ה' יִתְבָּרֵךְ?! אַךְ הָעִנְיָן הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ הוּא עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל וּכְפִי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כֵּן נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ וּכְשֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִים אוֹתוֹ

חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי חַס וְשָׁלוֹם, נִתְעַלֵּם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מֵהָעוֹלָם וְעַל-כֵּן תֵּכֶף שֶׁמַּתְחִיל לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל שְׁאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְכוּ' וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲזַי תֵּכֶף נִתְעוֹרֵר שְׁאֵלַת הַמְקַטְרְגִים וְאוֹמְרִים, "מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד", הַיְנוּ שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, אֵין רָאוּי לִקְרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשֵׁם מֶלֶךְ הַכָּבוֹד מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֵין מַעֲשֵׂיהֶם עוֹלִים יָפֶה וְאֵין מְגַדְּלִים כְּבוֹדוֹ כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל. וַאֲזַי מְשִׁיבִים לָהֶם מִיָּד, "ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה". הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עִזּוּז וְגִבּוֹר וְכוּ' וְיִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ בְּוַדַּאי וְכָל עֻזּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּמִלְחַמְתּוֹ הוּא לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַקְּטָרוּגִים שֶׁעַל יִשְׂרָאֵל. וְהוּא גִּבּוֹר מִלְחָמָה לְנַצְּחָם תָּמִיד עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיִּנְעֲמוּ וְטָרְחוּ בַּעֲבוֹדָתָם כָּל כָּךְ בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ כָּזֶה עַד שֶׁיְּכוֹלִים לִמְצֹא הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם בַּדִּיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן שַׁיָּךְ לְקָרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּשֵׁם מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, כִּי הוּא עִזּוּז וְגִבּוֹר וְכוּ' לְנַצֵּחַ הַקְּטָרוּגִים וּלְגַלּוֹת הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קוֹל הַשֵּׁנִי שֶׁמְּדַבֵּר גַּם כֵּן מִזֶּה, כִּי צְרִיכִין לְעוֹרֵר הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִים לְעוֹרְרוֹ פַּעַם אַחַר פַּעַם כְּדֵי לְעוֹרְרָם בְּכָל פַּעַם מֵהַשֵּׁנָה שֶׁמִּתְנַבֶּרֶת מְאֹד עַל כָּל אֶחָד כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַהִתְעוֹרְרוּת מֵהַשֵּׁנָה בְּנִשְׁמִיּוּת שֶׁלֹּא יִישַׁן הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדַּאי וּבְרוּחָנִיּוּת שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ וְלֹא יִתְאַשׁ עַצְמוֹ לְעוֹלָם. הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצְאִין בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם, "ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה". דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד נֶצַח סֶלָה וָעֶד, כִּי לְעוֹלָם יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה וְיִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ תָּמִיד, כִּי כְּבָר הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כָּאֵלּוּ שֶׁיּוּכְלוּ לִמְצֹא הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וּלְלַמֵּד זְכוּת עֲלֵיהֶם תָּמִיד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן 'ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה' וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְכָל זֶה הִתְפַּלֵּל דָּוִד כְּדֵי שֶׁיַּנִּיחוּ הַשְּׁעָרִים אֶת הָאָרוֹן לִכְנֹס בֵּימֵי שְׁלֹמֹה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי בְּשָׁעָה שֶׁבִּקֵּשׁ שְׁלֹמֹה לְהַכְנִיס הָאָרוֹן וְכוּ' אָמַר עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע רְנָנוֹת וְלֹא נַעֲנָה, עַד שֶׁאָמַר, "זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל-יְדֵי כְּנִיסַת הָאָרוֹן לְמְקוֹמוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפָּרָשָׁה שֶׁכְּשֶׁנִּכְנַס הָאָרוֹן כִּסָּה הֶעָנָן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן דָּבְקוּ הַשְּׁעָרִים בְּעֵת שֶׁרָצוּ לְהַכְנִיס הָאָרוֹן לִמְקוֹמוֹ, כִּי אָמְרוּ שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לְהַכְנִיס הָאָרוֹן לִמְקוֹמוֹ שֶׁתִּשְׁרֶה עֲלֵיהֶם הַשְּׁכִינָה, כִּי רָאוּ שֶׁעֲתִידִין לַחֲטֹא עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶחֱרָב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ. וְכָל מַה שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה תְּפִלּוֹת וּרְנָנוֹת לֹא נַעֲנָה עַד שֶׁהִזְכִּיר אֶת דָּוִד, שֶׁאָמַר, 'זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לְלַמֵּד זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲמִתָּה הַנַּ"ל,

כָּל זֶה בְּחִינַת עֲבוֹדַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא יִגְמֹר הַתִּקּוּן וְיָשִׁיב כָּל יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה. כִּי דָּוִד הוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל וְכָל הַזְּמִירוֹת וְהַשִּׁירוֹת נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי, 'אֲזַמְּרָה' דַּיְקָא, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהִזְכִּיר אֶת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁיִּמְצָא נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּיִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים בְּסוֹף הַגָּלוּת עַד שֶׁיֶּחֱזֹר וְיִבְנֶה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְיָשִׁיב הָאָרוֹן עַל מְקוֹמוֹ, עַל-כֵּן אָז נִפְתְּחוּ הַשְּׁעָרִים וְהִנִּיחוּ הָאָרוֹן לִכְנֹס עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת דָּוִד שֶׁהִקְדִּים לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה, "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְכוּ'", כִּי כְּבָר הִקְדִּים דָּוִד, בְּחִינַת מָשִׁיחַ, לְגַלּוֹת שֵׁה' עִזּוּז וְגִבּוֹר וְכוּ' וְהוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה, שֶׁהוּא גָּמַר וְיִגְמֹר, כִּי כְּבוֹדוֹ יִתְגַּדֵּל לְעוֹלָם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִים לְעוֹרֵר הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל תָּמִיד וּלְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּקוֹל שְׁלִישִׁי אוֹמֵר, "עִמְּדוּ צַדִּיקִים וְכוּ'", שֶׁמְּעוֹרֵר גַּם הַצַּדִּיקִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם הָיוּ קָמִים מֵעַצְמָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן לִפְעָמִים מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁנָה מֻחְמֶּצֶת עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵין יוֹדְעִים לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת, שֶׁאָז הֵם בִּבְחִינַת שֵׁנָה, בִּבְחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן מְעוֹרֵר אוֹתָם גַּם כֵּן שֶׁיַּעַמְדוּ וְיַעַסְקוּ בַּתּוֹרָה עַד שֶׁבְּגַדֶּל כֹּחַ הַתּוֹרָה יֵדְעוּ אֵיךְ לְלַמֵּד זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד. וְזֶהוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שִׂכָּרְכֶם כְּפוּל לָעוֹלָם הַבָּא, 'כְּפוּל' דַּיְקָא, כִּי יְזֻכּוּ לְשָׂכָר כָּפוּל מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי תּוֹרָתָם, שֶׁהִוא בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד, זְכוּ לְעוֹרֵר יִשְׂרָאֵל מֵהַשֵּׁנָה וּלְהַחֲזִירָם לְמוּטָב, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי שְׂכָרָם כָּפוּל, כִּי יְקַבְּלוּ חֶלְקָם וְחֶלֶק שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁחָזְרוּ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם. וְזֶה בְּקוֹל רְבִיעִי אוֹמֵר, "לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'", זֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי הַמִּקְרָא נֶאֱמַר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט כְּשֶׁהֵם בַּגָּלוּת בִּבְחִינַת שֵׁנָה, שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְקַוּוֹת לִישׁוּעַת ה' תָּמִיד וְכַמּוּבָא בַּמִּדְרָשִׁים שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ רָאָה שֶׁעַל-יְדֵי שִׁמְשׁוֹן לֹא תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, אָמַר, "לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'", שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מְקַוֶּה לִישׁוּעָתְךָ שֶׁיִּהְיוּ צְרִיכִים כָּאֵלּוּ שֶׁיְּעוֹרְרוּ הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל תָּמִיד וְיָשִׁיבוּ אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים פְּסוּק זֶה קֹדֶם הַשֵּׁנָה בְּקִרְיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפֹּל לְשֵׁנָה גְּמוּרָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק יִזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ עַל-יְדֵי יְשׁוּעַת ה' שֶׁאָנוּ מְקַוִּים אֵלָיו תָּמִיד אֲפִלּוּ אֵיךְ שֶׁהוּא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ קוֹל ה' וְכוּ' שֶׁמְּדַבֵּר בְּפֵרוּשׁ מֵהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַד מָתַי עָצֵל תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם בִּשְׁנָתְךָ אַל תֶּאֱהַב שֵׁנָה וְכוּ' פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע לָחֶם". 'פְּקַח עֵינֶיךָ', שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ בְּךָ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַרְבֵּה וְעַל-יְדֵי זֶה תִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתְךָ וְתִשְׂבַּע לַחְמָהּ שֶׁל תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּקוֹל שְׁבִיעִי אוֹמֵר, "עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ". הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁבְּקֵשׁ דָּוִד מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹרֵהוּ מַה יַּעֲשׂוּ אוֹתָם שֶׁהֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁדָּוִד, בְּחִינַת מָשִׁיחַ מוֹסֵר

נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הָרְחוֹק מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיִּמְצָא בּוֹ טוֹב כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ מִשְּׁנָתוֹ וּלְהַחֲזִירוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁתַּרְנְגוֹל הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲזִמְרָה הַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ מַאי טַעֲמָא תַּמְרָא דְּתַרְנְגוֹלָא מִידְלֵי לְעֵלָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁרִיס שֶׁל עֵינוֹ מְכַסֶּה עֵינוֹ מִמַּטָּה לְמַעְלָה כְּדֵי שֶׁיַּבִּיט לְמַעְלָה וְלֹא יַבִּיט לְמַטָּה, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים הַהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ זֶה לְהַבִּיט עַל הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, לְעוֹרְרָם מֵהַשֵּׁנָה. עֵינֵיהֶם מַבִּיטִים תָּמִיד לְמַעְלָה, הַיְנוּ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְאֵינָם רוֹצִים כְּלָל לְהַבִּיט לְמַטָּה, דְּהַיְנוּ עַל הָרַע שֶׁלָּהֶם, כִּי הַטּוֹב בְּחִינַת מַעְלָה, וְהָרַע בְּחִינַת מַטָּה, בִּבְחִינַת מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה וְכוּ'. וְזֶהוּ מַאי טַעֲמָא תַּמְרָא דְּתַרְנְגוֹלָא מִידְלֵי לְעֵלָּא שֶׁעֵינֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַמְעוֹרְרִים מֵהַשֵּׁנָה הֵם מַבִּיטִים תָּמִיד לְמַעְלָה עַל הַטּוֹב, בְּחִינַת מידלי לְעֵלָּא. וּלְמַטָּה, דְּהַיְנוּ עַל הָרַע אֵינָם רוֹצִים לְהַבִּיט כְּלָל כְּאִלּוּ הֵיוּ עֵינֵיהֶם מְכֻסּוֹת מִלְּמַטָּה בְּרִיסֵי עֵינֵיהֶם וְכַנַּ"ל, מְשׁוּם דְּדַיְרֵי אַדַּפֵּה, פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, קְרָשִׁים וְקוֹרוֹת. זֶהוּ בְּחִינַת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, בְּחִינַת קוֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רָהִיטֵינוּ בְּרוֹתִים, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּבְנָה וְהוּקַם מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בִּבְחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי-בְּמַעֲשַׂי, וְנָאוָה אֲנִי-בַּהֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל. הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים דַּיְרֵי אַדַּפֵּה, שֶׁכָּל עִסְקָם וְדִירָתָם הֵם בְּעִנְיַן בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא דפי, בְּחִינַת קְרָשִׁים וְקוֹרוֹת שֶׁל הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל, כִּי הֵם עוֹסְקִים תָּמִיד לִבְנוֹת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל אֲזִמְרָה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים לִמְצֹא הַטּוֹב תָּמִיד בְּיִשְׂרָאֵל, הֵם בּוֹנִים הַמִּשְׁכָּן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אֵין מַבִּיטִים עַל הָרַע כְּלָל כִּי אִם עַל הַטּוֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִידְלֵי לְעֵלָּא כַּנַּ"ל. וְזֶה, וְאִי עֵיל קוּטְרָא מִתְעַוְּרָא. 'קוּטְרָא' הוּא עִשָּׁן בְּחִינַת פִּגֻּם הַחֲטָאִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵלָּה עָשָׁן בְּאַפּוֹ, הַיְנוּ שֶׁאִם הָיוּ מַנִּיחִים לַעֲלוֹת הֶעָשָׁן שֶׁל הָעֲוֹנוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, מִתְעַוְּרָא הָיְתָה מִסְתַּלֶּקֶת הַהַשְׁגָּחָה חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן י"ז הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). עַל-כֵּן הֵם מִתְיַגְּעִים בְּכָל כֹּחָם לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ ה' יִתְבָּרֵךְ לְהַבִּיט רַק עַל הַטּוֹב וְלֹא לְהַבִּיט עַל הָרַע כְּלָל כְּדֵי לְהַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַף זְכוּת תָּמִיד עַד שֶׁיַּחֲזִרוּ כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ וְיִבָּנֶה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ עַל מְכוֹנוֹ, אָמֵן:

חלק טו

וְעַל-כֵּן זֶה הַמִּקְרָא "קוֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים וְכוּ'", שֶׁפֵּרוּשׁוֹ עַל הַמִּשְׁכָּן, נֶאֱמַר שָׁם לְעִנְיַן מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְיַפֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל תָּמִיד וּמְסַתֵּכֵל רַק עַל הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְכוּ'". כַּנַּ"ל "נָאוּוּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים וְכוּ'"

"צָרוֹר הַמּוֹר דּוֹדִי לִי וְכוּ'", "אֶשְׁכּוֹל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי וְכוּ'", "הִנְּךָ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה וְכוּ'". עַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י שָׁם שֶׁמְּפָרֵשׁ הַכֹּל עַל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַזְּקָם וּמְחַבְּבָם בְּכָל פַּעַם אַף לְאַחַר שֶׁחָטְאוּ וְאוֹמֵר לָהֶם שֶׁיְּקַחוּ אֵלּוּ הַבְּשָׂמִים צְרוֹר הַמּוֹר, אֶשְׁכּוֹל הַכֹּפֶר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְאַחַר כָּךְ סִיֵּם, "הִנְּךָ יָפָה דּוֹדִי", הַכֹּל שֶׁלְּךָ מַה שֶּׁאַתָּה בָּרְחֲמֶיךָ מְלַמֵּד עָלֵינוּ זְכוּת. וְכַנַּ"ל "קוֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רָהִיטֵינוּ בְּרוֹתִים", בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל. הַהִסְתַּכְּלוּת עַל הַטּוֹב לְבַד זֶה בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכַנַּ"ל. גַּם תִּימְרָא דְּתַרְנְגוֹלְא. לְשׁוֹן תִּימְרָא מְרַמֵּז עַל הַצַּדִּיק בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא תָּמָר לְשׁוֹן תְּמוּרָה, שֶׁמַּמְתִּיר וּמַחֲלִיף הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי כָּל הַקְּטָרוּגִים מְהַפֵּךְ אוֹתָם לִזְכוּת בִּבְחִינַת אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף וְכוּ'. 'מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף' דַּיְקָא, שֶׁדַּיְקָא מִנִּי אָלֶף הַמְקַטְרְגִים נַעֲשֶׂה הַמַּלְאָךְ הַמֵּלִיץ, כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּים הַמְקַטְרְגִים יוֹתֵר הוּא מַמְלִיץ לְטוֹב בְּיוֹתֵר עַל שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה, כִּי כָּל אֵלּוּ הַמְקַטְרְגִים עַל הָאָדָם הֵם הֵם בְּעַצְמָם אוֹתָם שֶׁהֶסִיתוּ אוֹתוֹ לַחֲטֹא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הוּא הַשָּׂטָן, הוּא הַמֵּסִית, הוּא הַמַּקְטֵרֵג וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְרַבִּים חַס וְשָׁלוֹם, הַמְקַטְרְגִים מְאֹד עַל הָאָדָם, אֲזַי עוֹמֵד הַמַּלְאָךְ הַמֵּלִיץ וּמְהַפֵּךְ הַכֹּל לִזְכוּת דַּיְקָא, כִּי זֶה טוֹעֵן, הֶלְאָ, אַדְּרַבָּא, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו מְקַטְרְגִים הַרְבֵּה כָּל כָּךְ אִם כֵּן הָיָה לוֹ יְצָרִין רָעִים הַרְבֵּה, כִּי אֵלּוּ הַמְקַטְרְגִים הֵם הֵם בְּעַצְמָן הַיְצָרִין רָעִים שֶׁהֶסִיתוּ אוֹתוֹ לְמָה שֶׁהֶסִיתוּ. וְאִם כֵּן, אַדְּרַבָּא, הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל אֵיךְ הִתְחַזֵּק אִישׁ כָּזֶה לַחֲטֹא אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁל אֵיזֶה מִצְוָה שֶׁעָשָׂה, וְזֶהוּ בְּחִינַת מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף הַמְקַטְרְגִים, הוּא מַמְלִיץ עָלָיו, כִּי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו מְקַטְרְגִים הַרְבֵּה כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם הֵם כֻּלָּם הַמְסִיתִים שֶׁלּוֹ אִם כֵּן אֵין חִדּוּשׁ כָּל כָּךְ מַה שֶּׁחָטָא כָּל כָּךְ, אַדְּרַבָּא, זֶהוּ חִדּוּשׁ נִפְלָא אֵיךְ הִתְגַּבֵּר לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה טוֹב בְּעָלְמָא מֵאַחַר שֶׁעָמְדוּ עָלָיו חֵילוֹת כָּאֵלּוּ. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכָּךְ זֶה נִקְרָא "תָּמָר" בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, שֶׁמַּמְתִּיר וּמַחֲלִיף הַקְּטָרוּגִים לִזְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּימְרָא דְּתַרְנְגוֹלְא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה, עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא זְכוּת בְּכֻלָּם וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה וַיֹּאמֶר בָּנַי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹקִים בָּזֶה וְכוּ'. שֶׁשָּׁאַל, "מִי אֵלֶּה?" שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לִבְרָכָה, כִּי רָאָה רְשָׁעִים גְּדוֹלִים שֶׁיָּצְאוּ מֵהֶם. וְהֵשִׁיב לוֹ יוֹסֵף, "בָּנַי הֵם, אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בָּזֶה". וְאִיתָא בַּסְּפָרִים שֶׁהֵשִׁיב לוֹ, שֶׁבָּזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאַתָּה רוֹאֶה יֵשׁ שָׁם גַּם כֵּן נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה רְאוּיִים לִבְרָכָה, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַוִּכּוּחַ בֵּין יַעֲקֹב לְיוֹסֵף, כִּי בְּעִנְיַן זֶה שֶׁל אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל לְלַמֵּד זְכוּת עַל הַכֹּל יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת בֵּין הַצַּדִּיקִים, כִּי הוּא עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ

שֶׁאֲפִלּוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים לִפְעָמִים לֹא יָדְעוּ לְלַמֵּד זְכוּת כָּרָאוּי וְהִקְפִּיד ה' יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בִּישַׁעְיָה וְהוֹשֵׁעַ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן גַּם יַעֲקֹב אָבִינוּ קֹדֶם הִסְתַּלְּקוּתוֹ מֵהֶחְמַת שֶׁרָאָה גְּדֹל הָרִשְׁעוּת שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁיֵּצְאוּ מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה, עַל-כֵּן גַּם הוּא תַּשׁ כֹּחוֹ עַד שֶׁלֹּא יָדַע לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת וּלְבָרְכָם, עַל-כֵּן שָׁאַל, מִי אֵלֶּה? שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְבָרְכָה. עַד שֶׁהֵשִׁיב לוֹ יוֹסֵף, בָּנַי הֵם, אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹקִים בָּזֶה. שֶׁהֶרְאָה לוֹ שֶׁגַּם בָּזֶה בְּעַצְמוֹ נִמְצָא זְכוּת שֶׁיָּצַע וּמָצָא נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת גַּם בְּהָרְשָׁעִים שֶׁיֵּצְאוּ מֵהֶם. וְעַל-כֵּן תִּכֶף נִתְרַצָּה יַעֲקֹב וְאָמַר, "קְחֵם נָא אֵלַי וַאֲבָרֲכֵם". וְזֶהוּ, "וְאָנֹכִי תִּרְגַּלְתִּי לְאֶפְרַיִם", שֶׁנֶּאֱמַר עַל עִנְיָן זֶה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם. וְזֶהוּ וְאָנֹכִי תִּרְגַּלְתִּי לְאֶפְרַיִם שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם בִּבְחִינַת רַגְלַיִן בְּדִיּוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, בִּבְחִינַת וַתִּגַּל מַרְגְּלוֹתָיו גַּם אָז הִרְגַּלְתִּי רוּחִי בְּיַעֲקֹב שֶׁיִּתְהַפֵּךְ דַּעְתּוֹ עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה לְבָרְכָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲזַמְּרָה וְכוּ' הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "קְחֵם עַל זְרוֹעוֹתָיו", שֶׁיַּעֲלֶה אוֹתָם מִבְּחִינַת רַגְלַיִן מִמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה לִבְחִינַת יָדַיִם וּזְרוֹעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת זֶמֶר וְנִגּוּן, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יָדַיִם, בִּבְחִינַת וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לְךָ וְלֹא יָדְעוּ כִּי רִפְּאתִים, כִּי בֶּאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וְכַנַּ"ל וְהֵם אֵינָם מַכְנִיסִים דַּעְתָּם לֵידַע כִּי רִפְּאתִים שֶׁאֲנִי עוֹסֵק בִּרְפוּאָתָם עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים בְּנֵי יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם, עַל שֶׁהוֹלִידָם יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם, שֶׁהוּא עֶרְוַת הָאָרֶץ וְהוּא בְּגִדְלָּ צַדִּקְתּוֹ זָכָה גַּם שָׁם לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וְלִבְלִי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ בְּכָל מַה שֶׁעָבַר עָלָיו, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּכֹלַל הַנִּסָּיוֹן, כִּי כְּשֶׁמְּנַסִּין אֶת הָאָדָם לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ אֶת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַנִּסָּיוֹן, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְיוֹסֵף עָבַר עָלָיו כָּל זֶה וְהָיָה בְּנִסָּיוֹן גָּדוֹל וְעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר וְלִמְצֹא הַטּוֹב בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בְּמִצְרַיִם בַּגָּלוּת, כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחוֹ אֱלֹקִים , כִּי לוּלֵא כֹּחַ יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהִקְדִּים לְפָנֵיהֶם שָׁם לֹא הָיָה כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בַּגָּלוּת. וְכֵן עַכְשָׁו לוּלֵא כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁמְּלַמְּדִים עָלֵינוּ זְכוּת וּמְחַזְּקִים אוֹתָנוּ עַל-פִּי הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל, לֹא הָיָה כֹּחַ לְסָבֹל מְרִירוּת הַגָּלוּת בִּכְלָלִיּוּת, וּבִפְרָט הַגָּלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל-כֵּן קָרָא שֵׁם בָּנָיו מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם עַל שֵׁם זֶה שֶׁאֲפִלּוּ בְּמָקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד יְכוֹלִים לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְנַשֶּׁה שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם, "כִּי נָשַׁנִי ה' אֶת כָּל עָמְלִי וְכוּ'". שֶׁאֲפִלּוּ הַנִּשָּׁיוֹן וְהַשִּׁכְחָה הַכֹּל מַה', הַיְנוּ שֶׁגַּם בִּבְחִינַת חָלָל הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם אֵין יְכוֹלִים לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, גַּם זֶה מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁהַנִּשָּׁיוֹן וְהַשִּׁכְחָה גַּם כֵּן מֵה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְחַפֵּשׂ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ גַּם מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵיֵּה הַנַּ"ל. וְאֶפְרַיִם נִקְרָא עַל שֵׁם כִּי הִפְרַנִי אֱלֹקִים בְּאֶרֶץ עָנְיִי, שֶׁגַּם בְּאֶרֶץ עָנְיִי אֲנִי יָכוֹל

לִמְצֹא טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֵּרוֹת וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְּרָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לִי גִּלְעָד לִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם וְכוּ'. 'גִּלְעָד' בְּחִינַת רְפוּאָה, בְּחִינַת רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינַת הַצַּרְי אֵין בְּגִלְעָד אִם רוֹפֵא אֵין שָׁם. 'לִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם', כִּי עַל-יְדֵי שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁל מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל שֶׁל אַיֵּה וַאֲזַמְּרָה שֶׁזָּכָה יוֹסֵף לִקְרוֹת בָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים עַל שֵׁם זֶה עַל שֶׁזָּכָה בְּמִצְרַיִם בְּמִקּוֹמוֹת רְחוֹקִים כָּאֵלּוּ לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת עִקַּר רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת לִי גִּלְעָד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "מֵעֹז רֹאשִׁי", כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמַּעְז וְהַהִתְחַזְּקוּת שֶׁל הָרֹאשׁ וְהַדַּעַת שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'יְהוּדָה מְחוֹקְקִי'. כִּי יְהוּדָה בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא יִגְמֹר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי דְּרָכִים אֵלּוּ וְעָלָיו נֶאֱמַר, "לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו", שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת רַגְלִין כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִמְצָא גַּם שָׁם בְּחִינַת חֲקִיקָה וּרְשִׁימוּ טוֹבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצְאִין בָּהֶם תָּמִיד אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם בִּבְחִינַת רַגְלִין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְהוּדָה מְחוֹקְקִי וְכַנַּ"ל, כִּי יְהוּדָה וְיוֹסֵף הֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, שֶׁהֵם יְתַקְּנוּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל וְיָשִׁיבוּ אֶת כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָרְפוּאָה וְהַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְכָל הַגָּלֻיּוֹת, מִצְרַיִם וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁמְּכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינָה זֹאת. מַה שֶּׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת לְהַעֲלִים אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הָרַע הַחוֹפֶה עָלָיו וּלְהַגְבִּיר עָלָיו מָרָה שְׁחוֹרָה וְעַצְבוּת כְּדֵי לְלָכְדוֹ בְּרִשְׁתָּם חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי זֶה, (כַּמְבֹאָר סִימָן כד) בְּהַתּוֹרָה "אֶמְצָעֵיתָא דְּעָלְמָא", שֶׁעִקַּר גָּלוּת הַשְּׁכִינָה הִיא כְּשֶׁהָעַצְבוּת מִתְגַּבֶּרֶת עַל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הִיא כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְעוֹרֵר בְּרַחֲמָיו וְנוֹתֵן בְּלֵב הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיִּסְתַּכֵּל רַק עַל הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְיִשְׁתַּדֵּל בְּתִקּוּנָם לְהַחֲזִירָם לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל פָּרָשַׁת שְׁמוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מִתִּקּוּן גָּלוּת מִצְרַיִם וּמִגְּאֻלָּתָם עַל-יְדֵי מֹשֶׁה. וְהַכֹּל הוּא בִּבְחִינָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף. יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא נְקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּכָל אֶחָד, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וּבְכָל יְמֵי הַגָּלֻיּוֹת, שֶׁכֻּלָּם מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם, בְּכָל פַּעַם הוּא בְּחִינַת וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ וְכוּ', כִּי בְּכָל פַּעַם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו מֵחָדָשׁ וְהוּא נִקְרָא מֶלֶךְ, בְּחִינַת מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הַהִתְנַגְּדוּת וְהַמְנִיעוֹת שֶׁל הַמּוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים הָעוֹמְדִים בְּכָל פַּעַם, כִּי לֹא

אֶחָד בִּלְבַד עוֹמֵד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל פַּעַם עוֹמְדִים עָלֵינוּ בִּבְחִינַת וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ. חַד אָמַר, חָדָשׁ מַמָּשׁ. וְחַד אָמַר, שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ גְּזֵרוֹתָיו. וּשְׁנֵיהֶם אֱמֶת. שֶׁעוֹמְדִים בְּכָל פַּעַם חוֹלְקִים וּמוֹנְעִים חֲדָשִׁים מַמָּשׁ וְגַם נִתְחַדְּשִׁין גְּזֵרוֹתָיו, שֶׁבְּכָל פַּעַם גּוֹזְרִים וְאוֹמְרִים דִּבּוּרִים רָעִים חֲדָשִׁים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָאֱמֶת שֶׁרוֹצִים לִמְנֹעַ וּלְהַפִּיל אֶת הָאָדָם עַל-יְדֵי זֶה מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ'. וְזֶהוּ 'אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף', עָשָׂה אֶת עַצְמוֹ כִּלֹּא יָדַע. שֶׁעוֹשִׂים אֶת עַצְמָם כְּאִלּוּ לֹא יָדְעוּ כְּלָל אֶת מַעֲלוֹת הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא כְּלַל הַטּוֹב שֶׁהִכְנִיס כָּל כָּךְ טוֹב בְּיִשְׂרָאֵל וְהֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר לְבַלְבּוּלִים חֲדָשִׁים לְהַפִּיל אֶת כָּל אֶחָד חַס וְשָׁלוֹם, לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הָרַע לֹא עַל הַטּוֹב מַה שֶּׁבָּאֱמֶת צְרִיכִין לְהַפֵּךְ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, "וַיַּעֲבִידוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ". שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת מִצְרַיִם, מַעֲבִידִים בִּכְבֵדוּת גָּדוֹל מְאֹד עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וְהָעַצְבוּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה, בְּקָשְׁיָא בְּחֹמֶר הִלְכְתָא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי הַכֹּל מֵחֲמַת הַמָּרָה שְׁחוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לֹא לִלְמֹד וְלֹא לְהִתְפַּלֵּל וְכָל מַה שֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה קָשֶׁה וְכָבֵד וְחָמוּר עָלָיו מְאֹד, כִּי הֵם מְמָרְרִים אֶת הַחִיּוּת מַמָּשׁ, כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ. וְזֶהוּ, "וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לַמְיַלְּדוֹת הָעִבְרִיּוֹת אֲשֶׁר שֵׁם הָאַחַת שִׁפְרָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פּוּעָה". מְיַלְּדוֹת הָעִבְרִיּוֹת זֶה בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁעוֹסְקִים לְהוֹלִיד בְּיִשְׂרָאֵל תּוֹלְדוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים הוּא מַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ, אֲשֶׁר שֵׁם אַחַת שִׁפְרָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פּוּעָה. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שִׁפְרָה, שֶׁמְּשַׁפֶּרֶת הַוָּלָד. פּוּעָה, שֶׁפּוֹעָה וּמְדַבֶּרֶת וְהוֹגָה לַוָּלָד כְּדֶרֶךְ הַנָּשִׁים הַמְפַסְּקוֹת תִּינוֹק הַבּוֹכֶה, הֵינוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל. מַה שֶּׁהַצַּדִּיקִים מְחַזְּקִים אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל וּמְשַׁפְּרִין אוֹתָם עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצְאִין בָּהֶם גַּם עַתָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִנְךָ יָפָה רַעְיָתִי. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁפְרָה, שֶׁמְּשַׁפֶּרֶת אֶת הַוָּלָד כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פּוּעָה, שֶׁפּוֹעָה וְהוֹגָה וּמְדַבֶּרֶת לַוָּלָד כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּפַסְּקִין תִּינוֹק וְכוּ', כִּי כֵן הוּא מַמָּשׁ עִסְקֵי הַצַּדִּיקִים עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁפּוֹעִין וְהוֹגִין וּמְדַבְּרִין עִמָּהֶן וְשׁוֹרְקִין וּמְצַפְצְפִין וּמְרַמְּזִין אֲלֵיהֶם לְחַזְּקָם לְעוֹרְרָם וּלְהַגְבִּיהֶם וְלַהֲרִימָם מִכָּל מִינֵי נְפִילוֹת וִירִידוֹת וְהַשְׁלָכוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁיִּזְרְזוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת לְהִתְעוֹרֵר מֵחָדָשׁ בַּעֲבוֹדַת ה' בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכְלוּ לְחָטֵא. וְהוּא מַמָּשׁ כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּפַסְּקִין תִּינוֹק הַבּוֹכֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוּעָה כַּנַ"ל. וְהַדְּבָרִים מוּבָנִים לְכָל אֶחָד לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ רַחֲמָנוּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עָלֵינוּ אֲשֶׁר עַל יָדָם ה' יִתְבָּרַךְ מְחַזֵּק וּמְנַחֵם אוֹתָנוּ בִּבְחִינַת כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְּנַחֲמֶנּוּ כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֲמְכֶם וְכוּ'. וּפַרְעֹה הָרָשָׁע, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, הוּא הַהֵפֶךְ מִכָּל זֶה שֶׁרוֹצֶה רַק לְהַגְבִּיר הָרַע חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר לַמְיַלְּדוֹת הָעִבְרִיּוֹת אֲשֶׁר שֵׁם וְכוּ', שֶׁגּוֹזֵר עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת בְּהֵפֶךְ

מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ, "אִם בֵּן הוּא וַהֲמִיתֶן אֹתוֹ אִם בַּת הִוא וָחָיָה". כִּי בֵּן הוּא בְּחִינַת יִשּׂוּב הַדַּעַת, סְטָרָא דְּדִכּוּרָא שֶׁמַּשְׁפִּיעַ כָּל הַטּוֹב וְהוּא רוֹצֶה לְהָמִית וּלְהַשְׁפִּיל הַטּוֹב בְּחִינַת בֵּן וּלְהַחֲיוֹת סְטָרָא דְּנוּקְבָא, שֶׁמַּשְׁפִּיעַ עִקַּר אֲחִיזַת הָרַע וְהַדִּינִים, כִּי הוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁאֵינוֹ מְיֻשָּׁב, בְּחִינַת עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה שֶׁרוֹצֶה לְהַגְבִּיר הָרַע עַל הַטּוֹב, לְהַפִּיל עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה עַל כָּל אֶחָד שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִכָּר הַטּוֹב שֶׁבּוֹ וּלְהָמִית אוֹתוֹ עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ הַמְיַלְּדוֹת לֹא שָׁמְעוּ אֲלֵיהֶן וְלֹא עָשׂוּ כִּדְבַר פַּרְעֹה, "וַתְּחַיֶּין אֶת הַיְלָדִים", שֶׁעָסְקוּ רַק לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת הַיְלָדִים, שֶׁהֵם בְּנֵי הַנְּעוּרִים הָרוֹצִים לְגָשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁצְּרִיכִין רַק לְהַחֲיוֹתָם וּלְחַזְּקָם בְּכָל מִינֵי חִיּוּת וְהִתְחַזְּקוּת עַל-פִּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל וְעַל-פִּי שְׁאָרֵי דְּרָכִים קְדוֹשִׁים שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִמֶּנּוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת וַתְּחַיֶּין אֶת הַיְלָדִים כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הִיא עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הַטּוֹב, בִּבְחִינַת רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָאֹה רָאִיתִי, שְׁנֵי רְאִיּוֹת רוֹאֶה אֲנִי שֶׁסּוֹפָן לַחֲטֹא וְאַף-עַל-פִּי-כֵן רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מִסְתַּכֵּל רַק עַל הַטּוֹב שֶׁבָּהֶן וְאֵינִי מִסְתַּכֵּל כְּלָל עַל הָרַע שֶׁבָּהֶן וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם רְאוּיִים לִגְאֻלָּה וְכַנַּ"ל. וְכָל הַוִּכּוּחַ שֶׁהָיָה בֵּין ה' יִתְבָּרַךְ וּבֵין מֹשֶׁה בְּמַרְאֵה הַסְּנֶה הַכֹּל הָיָה בְּעִנְיָן זֶה, כִּי עִנְיָן זֶה לְחַפֵּשׂ תָּמִיד הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וּלְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת תָּמִיד הוּא עִנְיָן גָּבֹהַּ וְעָמֹק מְאֹד מְאֹד. וְיֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה מַדְרֵגוֹת רַבּוֹת בֵּין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. וְעַל-כֵּן גַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה כֻּלּוֹ טוֹב, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִתְּחִלָּה עַד הֵיכָן מַגִּיעַ רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן לֹא הָיָה רוֹצֶה לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ, כִּי רָאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל יְקַלְקְלוּ הַרְבֵּה, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ טָעַן עִמּוֹ הַרְבֵּה, שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא רוֹצֶה לְגָאֳלָם, כִּי הוּא מְסְתַּכֵּל רַק עַל הַטּוֹב וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אוֹת הַמַּטֶּה שֶׁהֶרְאָה לוֹ, שֶׁרָמַז לוֹ שֶׁלֹּא יְדַבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, כִּי הֶרְאָה לוֹ שֶׁבְּקַל חוֹזֵר וְנִתְהַפֵּךְ הַנָּחָשׁ לְמַטֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שְׁלַח יָדְךָ וֶאֱחֹז בִּזְנָבוֹ וְכוּ' וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ". שֶׁרָמַז לוֹ שֶׁגַּם בְּתַקֻּף זֲהֲמַת הַנָּחָשׁ יְכוֹלִין לֶאֱחֹז בְּאֵיזֶה קָצֶה, לִמְצֹא שָׁם אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה מִנָּחָשׁ לְמַטֶּה בִּבְחִינַת וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְנַחֲזֹר לְעִנְיָן תְּחוּמִין, כִּי בְּחֹל יֵשׁ בֵּרוּרִים. וְעַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת וּנְסִיעוֹת לַדְּרָכִים בִּשְׁבִיל בֵּרוּרִים, אֲבָל בְּשַׁבָּת הַשְּׁכִינָה שׁוֹבֶתֶת וְאֵין בּוֹ בֵּרוּר עַל-כֵּן בְּטֵלִים בּוֹ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת וְכָל הַדְּרָכִים, (כְּמוּבָא מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה "הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ" סִימָן נט). וְכָל הַבֵּרוּרִים שֶׁל יְמֵי הַחֹל שֶׁמְּבֻרְרִים הַטּוֹב מֵהָרַע וּמְלַקְּטִים וּמַעֲלִים נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, הוּא נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם הַהוֹלְכִים

בְּדַרְכֵיהֶם. וְהָעִקָּר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲזַמְּרָה וְאֵיזֶה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַדְּרָכִים הַלָּלוּ מְבַטְּלִין כָּל מִינֵי קְלִפּוֹת וְסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּשְׁתֵּי מִינֵי קְלִפּוֹת, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָרְבֵּה. וְהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֶלֶק הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם פָּנוּי מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, כִּבְיָכוֹל, שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לְמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שׁוּם שֵׂכֶל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד, כַּמּוּבָא כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְאַף-עַל-פִּי שֶׁשָּׁם נֶאֱמַר לְעִנְיַן חֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת שֶׁל הַפִּלוֹסוֹפִין וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, אַף גַּם כָּל שְׁאָרֵי הַהֶסְתּוֹת וּפִתּוּיִים שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִמְשָׁךְ מִשְּׁנֵי מִינִים הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע נִמְשָׁךְ מִכְּפִירוֹת, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הַבְּרוּר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכֵן כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי חֲטָאָיו נָפְלוּ כַּמָּה נִיצוֹצוֹת בֵּין הַקְּלִפּוֹת וּכְמוֹ כֵן נוֹפֵל דַּעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְכַמָּה מִינֵי הִרְהוּרִים וּבִלְבּוּלִים עַד שֶׁיֵּשׁ לִפְעָמִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּאִים עָלָיו הִרְהוּרִים וּבִלְבּוּלִים הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֶלֶק הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם כָּל בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵחֶלֶק הַפָּנוּי כַּנַּ"ל. וְלִצֵאת וְלַעֲלוֹת מִשָּׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיָּרַד וְנָפַל לְשָׁם עַל-יְדֵי פְּגָמָיו וְקִלְקוּלָיו אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמוֹצְאִין הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַטּוֹב מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁיּוֹנְקִים מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁשָּׁם יֵשׁ כַּמָּה טוֹב וְנִיצוֹצוֹת רַק צְרִיכִים בֵּרוּר גָּדוֹל וְהַבֵּרוּר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְתַלְמִידֵיהֶם, עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל. אֲבָל לִפְעָמִים מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹתֵר עַד שֶׁבָּאִים עָלָיו בִּלְבּוּלִים וְהִרְהוּרִים וְכוּ' הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֶלֶק הַפָּנוּי, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים הַנַּ"ל. וְאָז אֵין תַּקָּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁל בְּחִינַת אֵיזֶה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אֵיזֶה וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְכָל יְמֵי הַחֹל נַעֲשִׂים כָּל הַבֵּרוּרִים עַל-יְדֵי שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ הַנַּ"ל. אֲבָל מֵחֲמַת שְׁבִימֵי הַחֹל יֵשׁ אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן צְרִיכִים יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת שֶׁל הַל"ט מְלָאכוֹת וּנְסִיעוֹת לַדְּרָכִים בְּשִׁבְיל בֵּרוּרִים אֵלּוּ. וְכָל הַבֵּרוּרִים נַעֲשִׂים בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין בֵּרוּר, רַק הַכֹּחַ שֶׁל כָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, הַכֹּל הוּא בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. וְכֵן אֵין נִשְׁלָם הַתִּקּוּן שֶׁל הַבֵּרוּרִים שֶׁל יְמֵי הַחֹל וְאֵין הַקְּדֻשָּׁה הַמִּתְבָּרֶרֶת חוֹזֶרֶת וְעוֹלָה לִמְקוֹמָהּ בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁמַּגִּיעַ הַשַּׁבָּת, שֶׁאָז במעלי שַׁבָּתָא, בְּכְנִיסַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ, סַלְקִין וְעוֹלִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבֵּרְרוּ בִּימֵי הַחֹל, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּכַוָּנַת הָאֲרִ"י זַ"ל , (אַף שָׁם מְבֹאָר בְּדֶרֶךְ סוֹד וַאֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים בְּדֶרֶךְ שֶׁיּוּכַל כָּל אָדָם לְהָבִין מֵהֶם עֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא). וְעַל-כֵּן אָסוּר בְּשַׁבָּת לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ כִּי אִם תְּחוּם שַׁבָּת שְׁנֵי אֲלָפִים אַמָּה, כִּי

אֵין בֵּרוּר אָז, כִּי אָז מְאִירַת שׂוֹרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם, אֲזַמְּרָה וְאַיֵּה, כַּמְבֹאָר לְעֵיל. כִּי אָז בְּשַׁבָּת הוּא חֶסֶד גָּדוֹל וּמֵאִיר רַק הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, שְׁחוֹרָה אֲנִי-בִּימֵי הַחֹל, וְנָאוָה אֲנִי-בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲזַמְּרָה כַּנַּ"ל. וְכֵן מֵאִיר אָז בְּחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי אַלְפִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי אֲלָפִים אַמָּה שֶׁל תְּחוּם שַׁבָּת שֶׁאָסוּר לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ כִּי אִם בְּתוֹךְ שְׁנֵי הָאֲלָפִים אַמָּה הָאֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי אַלְפִּין הַנַּ"ל, אֲבָל חוּץ לִתְחוּם זֶה אָסוּר לָצֵאת בְּשַׁבָּת, כִּי אָז אֵין בֵּרוּר כַּנַּ"ל, כִּי בְּחֹל יֵשׁ גָּלוּת וְטַלְטוּל וּצְרִיכִים לִפְעָמִים לָצֵאת לְדֶרֶךְ רָחוֹק כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְבָרֵר בֵּרוּרִים בְּשִׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְּקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת בְּיוֹתֵר וּכְפִי מַה שֶּׁמַּמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן אֵין צָרִיךְ לְטַלְטֵל עַצְמוֹ בְּדְרָכִים הַרְבֵּה בִּימֵי הַחֹל, כִּי נִתְתַּקֵּן הַכֹּל בְּבֵיתוֹ בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמְאִירִין שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וְכָל אֶחָד כְּפִי רְחוּקוֹ כֵּן צָרִיךְ יְגִיעוֹת יוֹתֵר בְּל"ט מְלָאכוֹת וְטַלְטוּלִים בַּדְּרָכִים. וְגַם בָּזֶה יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ שֶׁמְּיַגֵּעַ עַצְמוֹ וּמְטַלְטֵל עַצְמוֹ בַּדְּרָכִים, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים מְתַקֵּן בָּזֶה עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֵסֶק בֶּאֱמוּנָה וְנוֹסֵעַ בַּדֶּרֶךְ בְּכַשְׁרוּת כָּרָאוּי לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי, אֲבָל יֵשׁ שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו הָרַע שֶׁסְּבִיב הַטּוֹב שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵר עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַד שֶׁמְּקַלְקֵל יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן יֵשׁ בָּזֶה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת בְּחִינוֹת וְשִׁנּוּיִים בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו הוּא בְּעִנְיָן זֶה בְּעִנְיַן הַבֵּרוּרִים הַנַּ"ל, עַל-כֵּן הַכֹּל צְרִיכִין לְמָארֵי חִיטְיֵיא, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל הַכֹּל יְכוֹלִין לְבָרֵר וּלְתַקֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הֶאָרָתָם נִמְשָׁךְ בְּשַׁבָּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה לְכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל לְעוֹרֵר וּלְחַזֵּק אֶת כָּל אֶחָד תָּמִיד עַל-יְדֵי שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לֹא יֵצֵא מִתְּחוּם וּגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת עֵרוּבֵי תְּחוּמִין שֶׁמַּמְקוֹם שֶׁמַּנִּיחִין סְעֻדַּת שַׁבָּת, מִשָּׁם מַתְחִיל הַתְּחוּם שַׁבָּת, כִּי כָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁל יְמֵי הַחֹל שֶׁבִּשְׁבִילָם צְרִיכִין טִלְטוּלִים לַדְּרָכִים כַּנַּ"ל, כֻּלָּם הֵם בִּשְׁבִיל הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה. בִּבְחִינַת כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ, כִּי עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבִּשְׁבִילָם צְרִיכִין כָּל הַבֵּרוּרִים. עִקַּר הַחֵטְא הָיָה בָּאֲכִילָה שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין יְגִיעוֹת הַל"ט מְלָאכוֹת וְטִלְטוּלִים לַדְּרָכִים וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִשְּׁנֵי מִינֵי קְלִפּוֹת עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בַּחֹל צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי, עַל-כֵּן אֵין לְהַרְבּוֹת בַּאֲכִילָה בַּחֹל, אֲבָל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ אָז

הָאֲכִילָה כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "שְׂאֵלוּ וְכוּ'" (בְּלִקּוּטֵי א בְּסִימָן נז וּבְהַתּוֹרָה "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח" בְּסִימָן רעז). כִּי אָז בְּשַׁבָּת מְאִירִים שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִים הַקְּלִפּוֹת וְעַל-כֵּן הָאֲכִילָה בְּקֶדֶשׁה. וְאָז מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַרְבּוֹת בַּאֲכִילַת שַׁבָּת כַּאֲשֶׁר הִזְהִיר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּרְבִּין בַּאֲכִילַת שַׁבָּת מִתְתַּקְּנִין וּמְאִירִים יוֹתֵר שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל בִּבְחִינַת דּוֹק בככי וְתִשְׂכַּח בנגרי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסִימָן רע"ו הַנַּ"ל לְעִנְיָן הַדְּרָכִים שֶׁעוֹשֶׂה הַצַּדִּיק וְכוּ' וְכֵן הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַמְּצוֹת שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁעוֹלִין בְּשַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם, שֶׁכָּל זֶה הֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן לְעֵיל, כִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁבְּשַׁבָּת עוֹלֶה הַמְּצָוָה בִּבְחִינַת וַיָּשֶׂם לַדֶּרֶךְ פְּעָמָיו וְכוּ', זֶהוּ בְּחִינַת דֶּרֶךְ שֶׁל אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל. וְכֵן בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה "אַיֵּה" אוֹ כְּשֶׁהוֹלְכִים בַּדְּרָכִים בְּרוּחָנִיּוּת. נִמְצָא, שֶׁשְּׁתֵּי הַתּוֹרוֹת הַנַּ"ל שֶׁל אֲזַמְּרָה וְאַיֵּה הֵם בְּחִינַת דְּרָכִים מַמָּשׁ שֶׁעוֹשֶׂה הַצַּדִּיק בִּמְקוֹם תֹּהוּ וּמִדְבָּר כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַכֹּל לֵילֵךְ בָּהֶם וּלְהִתְקָרֵב עַל יָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם. וְאֵלּוּ הַדְּרָכִים נִתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכֶת עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת בִּבְחִינַת אֵין טוֹב בָּאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעֵת שֶׁגִּלָּה הַתּוֹרוֹת שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי עֹנֶג וְשִׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר אָז מְאֹד לְהַרְבּוֹת בַּאֲכִילַת שַׁבָּת וּלְהִתְעַנֵּג בְּכָל הַתַּעֲנוּגִים וְהָעִקָּר לְהַרְבּוֹת בְּשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת וְעַל-יְדֵי זֶה מְאִירִין בְּיוֹתֵר עָלָיו שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הֶאָרָתָם בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן מִמָּקוֹם שֶׁמַּנִּיחִין סְעֻדַּת שַׁבָּת מִשָּׁם מַתְחִיל תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה, כִּי עִקַּר תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה. שֶׁהוּא הֶאָרַת שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי סְעֻדּוֹת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק כב

וּלְבָאֵר הָעִנְיָן יוֹתֵר, כִּי עִקַּר הוּא הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַיִּחוּד שֶׁמְּיַחֲדִין וּמְחַבְּרִין כָּל הַמַּאֲמָרוֹת בְּהַמַּאֲמָר סָתוּם-בְּרֵאשִׁית שֶׁמִּמֶּשּׁ מְקַבְּלִין הַכֹּל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלַל הַיִּחוּדִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי אֲכִילָה דְּקֻדֻּשָּׁה, דְּהַיְנוּ אֲכִילַת שַׁבָּת, כִּי הָאֲכִילָה מְחַבֶּרֶת הַגּוּף עִם הַנֶּפֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִחוּד וְחִבּוּר וּכְלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ לְגַבֵּי הַגּוּף שֶׁמְּחַיֶּה וּמְקַיֵּם אוֹתוֹ. הוּא בְּחִינַת הַחִיּוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֲנֵי ה' בָּרְכִי נַפְשִׁי כְּנֶגֶד מִי וְכוּ' מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן אֶת כָּל הָעוֹלָם אַף הַנֶּפֶשׁ זָנָה אֶת הַגּוּף מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא כָּל הָעוֹלָם וְכוּ' וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נַעֲשֶׂה יִחוּד גָּדוֹל, עַל-יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "וַיַּסֵּב וְכוּ'" בְּלִקּוּטֵי א סִימָן סב). כִּי זֶהוּ כְּלַל

כָּל הַיְחוּדִים כְּשֶׁמְּחַבְּרִין וּמְיַחֲדִין כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשֹׁרֶשׁ חִיּוּתָם, שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁנִּכְלָלִין וְנִתְיַחֲדִין כָּל הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים בְּרֵאשִׁית נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַקְּלִפּוֹת הוּא מִבְּחִינַת פֶּרוּד חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין פֶּרוּד וְאֵין מַאֲמִינִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל וּמַנְהִיג הַכֹּל כְּרָצוֹנוֹ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא בְּחִינַת מַאֲמַר סָתוּם בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְלִתְפֹּס בַּמֹּחַ כְּלָל, עַל-כֵּן הֵם יוֹנְקִים מִשָּׁם מִגֹּדֶל הַהַעֲלָמָה וְהַהִסְתָּרָה. וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים וְהַפִּלּוֹסוֹפִים הַהוֹלְכִים אַחַר דַּעְתָּם הַנִּבוֹכָה, כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּמֹחַ וּבְדַעַת כְּלָל אֵיךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת נִמְשָׁכִין וּמִתְנַהֲגִים וּמִתְקַיְּמִים עַל-יְדֵי סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל עִבְרִיִּים, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "בֹּא אֶל פַּרְעֹה" סִימָן סד, עַיֵּן שָׁם). אֲבָל אֵלּוּ הַהוֹלְכִים אַחַר דַּעְתָּם וְחָכְמָתָם הַנִּבוֹכָה הֵם בָּאִים לִכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלֶק הַפָּנוּי וּמִשְּׁבִירַת כֵּלִים. וְעִקָּרָם נִמְשָׁךְ מֵחֶלֶק הַפָּנוּי, כִּי גַּם הַקְּלִפּוֹת וְהַכְּפִירוֹת הַבָּאִים מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, שָׁרְשָׁם גַּם כֵּן מִבְּחִינַת חֶלֶק הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי אִם לֹא הָיָה הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי לֹא הָיָה שַׁיָּךְ רִבּוּי אוֹר כְּלָל, אַךְ חֶלֶל הַפָּנוּי הָיָה מֻכְרָח לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְתֵכֶף שֶׁנִּתְהַוָּה שֹׁרֶשׁ הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי, מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַסִּיגִים שֶׁמִּשָּׁם נִתְגַּלְגֵּל שֶׁהָיָה שְׁבִירַת כֵּלִים, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בַּכְּתָבִים. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַלִּמּוּד שֶׁל אַיֵּה הַנַּ"ל. לְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כַּנַּ"ל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁגַּם שָׁם נֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלֶק הַפָּנוּי כַּנַּ"ל וּמְחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׁין גַּם שָׁם אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית-מַאֲמַר סָתוּם, וְחוֹזְרִין וּמַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין כָּל הַחִיּוּת שֶׁל כָּל מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְיַחֲדִין כָּל הַמַּאֲמָרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁרְשָׁן בְּהַמַּאֲמַר סָתוּם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד כְּשֶׁמַּעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין לְמַעְלָה הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁכֻּלָּם יָשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת שֶׁבְּכָל הַיִּחוּדִים צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַחִיּוּת מֵהַקְּלִפּוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, עַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ סִטְרָא דְּמוֹתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת". שֶׁהוּא פֵּרוּד בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֲכִילָה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁתּוּכַל לְחַבֵּר הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף שֶׁיִּחְיֶה לְעוֹלָם, כִּי עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַאֲכִילָה כָּזֹאת מֵחֲמַת שֶׁנִּתְעָרֵב פְּסֹלֶת הָרִבְּה בְּהָאֲכִילָה מֵחֲמַת חֵטְאוֹ, עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּמוּת הָאָדָם וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד

שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה וְכוּ'". וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ לְאַחַר מִיתָתוֹ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹלָה נִשְׁמָתוֹ לִבְחִינַת מַאֲמָר סָתוּם וּמִשָּׁם חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ חִיּוּת חָדָשׁ לְהַחַיּוֹת הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת עַד שֶׁיַּעַמְדוּ בְּתְחִיַּת הַמֵּתִים לְחַיּוֹת חַיִּים נִצְחִיִּים. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו כֵּן זוֹכֶה לָזֶה, כִּי צַדִּיק שֶׁבִּטֵּל גּוּפוֹ בְּחַיָּיו וְזָכָה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת אַיֵּה בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ הוּא אֵינוֹ מֵת כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי מִיתָתוֹ הוּא רַק בְּחִינַת בִּטּוּל שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ בְּבִטּוּל נִפְלָא כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה לְמַאֲמָר סָתוּם בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא וְכוּ'. כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ מִשָּׁם חִיּוּת חָדָשׁ וְנִפְלָא לְתַקֵּן כָּל הַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּם, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק צָרִיךְ לְסִבֹּל צַעַר כְּפִי מַעֲשָׂיו בַּגֵּיהִנֹּם וְכֵיוֹצֵא עַד שֶׁיַּעֲלֶה לְשָׁם וְהַכֹּל לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֶפְלוּ אִם לֹא זָכָה לְהֵטִיב מַעֲשָׂיו בִּשְׁלֵמוּת בְּחַיָּיו, אֲבָל זָכָה עַל כָּל פָּנִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִדְרֹשׁ תָּמִיד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא גַּם כֵּן טוֹבָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה לְנַפְשׁוֹ וְגוּפוֹ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה גַּם אַחַר מִיתָתוֹ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ וְלֹא יוּכְלוּ לְהַטְעוֹתוֹ עַל-יְדֵי עוֹלָם הַתֹּהוּ מֵאַחַר שֶׁגַּם שָׁם יְבַקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן בְּקַל יוּכַל לָשׁוּב לִמְקוֹם מְנוּחָתוֹ וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְכָל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם צָרִיךְ יְגִיעָה גְּדוֹלָה שֶׁתִּתְהַוֶּה אֲכִילָתוֹ בִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּתְחַבֵּר נַפְשׁוֹ וְגוּפוֹ בִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה יְחוּד הָעוֹלְמוֹת בְּשָׁרְשָׁן עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁהִוא אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁאָז מְצֻוֶּה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל וּלְהִתְעַנֵּג, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כִּי אָז מְאִירִים שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל וְאָז נַעֲשִׂים כָּל הַיְחוּדִים שֶׁכָּל הָעוֹלְמוֹת וְהַמַּאֲמָרוֹת מִתְיַחֲדִים בְּשָׁרְשָׁם בִּבְחִינַת מַאֲמָר סָתוּם שֶׁמֵּאִיר אָז בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה וְכַמְבֹאָר בְּהַמַּאֲמָר "כְּגוֹנָא וְכוּ'" רָזָא דְּשַׁבָּת. מִנִּפְלָאוֹת הַיְחוּדִים שֶׁמִּתְיַחֲדִים בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן אָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה נִפְלָאָה וְעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה עִקַּר הַיְחוּד כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי סְעֻדַּת שַׁבָּת עוֹשִׂין עֵרוּבֵי תְּחוּמִין. כִּי מֵאֲכִילַת וּסְעֻדַּת שַׁבָּת, מִשָּׁם נִמְשָׁכִין וּמְאִירִין אַלְפִּים אַמָּה תְּחוּם שַׁבָּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי אַלְפִּין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ אַיֵּה וַאֲזַמְּרָה הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַיְחוּד הוּא לְיַחֵד בְּחִינַת אַלְפִּין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, כִּי הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲזַמְּרָה, הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁבִירַת כֵּלִים כַּנַּ"ל שֶׁעוֹלִים כָּל הַטּוֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה לִמְקוֹמָם לִבְחִינַת מַאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטּוֹב, כִּי הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, הֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁכֻּלָּם בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הַדֶּרֶךְ שֶׁל אַיֵּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חֶלֶל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹלִין לִבְחִינַת אַיֵּה מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל, הוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה וְגַבֵּהּ מֵהַתּוֹרָה וְהָעִקָּר לְחַבֵּר וּלְיַחֵד שְׁנֵיהֶם יַחַד וְכַנַּ"ל, לְחַבֵּר כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כְּלָלִיּוּת הַמַּאֲמָרִים הַמִּתְגַּלִּים, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלְמוֹת לְחַבֵּר הַכֹּל בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא

בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם שֶׁאָז נִכְלָלִין וְנִתְיַחֲדִין שְׁנֵי הָאַלְפִּין הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כַּוָּנוֹת הָאֲכִילָה לְיַחֵס בְּחִינַת הָאַלְפִּין, (כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת), שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת, בְּחִינַת שְׁבִיתָה וְנִיחָא שֶׁאָז הוּא יִשּׁוּב הַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר, כִּי עִקַּר בְּחִינָה זֹאת לְהַאֲמִין בְּדַעְתּוֹ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהַכֹּל אֶחָד שֶׁכָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ כֻּלָּם אֵין לָהֶם חִיּוּת וְקִיּוּם כִּי אִם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מִכֹּל, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַיִּחוּדִים. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הַזֹּאת אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזּוֹכִין לְיִשּׁוּב הַדַּעַת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַמְנוּחָה וְהַשְׁבִיתָה שֶׁל שַׁבָּת בִּבְחִינַת מְנוּחַת שַׁלְוָה וְהַשְׁקֵט וָבֶטַח וְכוּ', בְּחִינַת בְּשׂוּבָה וְנַחַת תְּוּשִׁיעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה תִּהְיֶה גְּבוּרָתָם. וּבְחִינַת יִשּׁוּב הַדַּעַת הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב וְלֹא בְּעַל פֶּה. כִּי הוּא לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ בִּבְחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ, כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת קָרְנָא דְּקַמְצָא רְכִיכָא הַנַּ"ל, בְּחִינַת רַךְ כַּקָּנֶה, בְּחִינַת הָרְפוּ וּדְעוּ כִּי אָנֹכִי ה'. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב, רַק אָנוּ צְרִיכִים לֶאֱחֹז עַצְמֵנוּ בַּאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁזָּכוּ לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת וְעַל יָדָם חוֹמֵל ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ וּמֵאִיר עָלֵינוּ פְּעָמִים אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוּבָה וְנַחַת בְּחִינַת מְנוּחַת שַׁלְוָה וְהַשְׁקֵט וָבֶטַח וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֵרוּב לְשׁוֹן עֵרוּב מַמָּשׁ שֶׁמְּעָרְבִין וּמְחַבְּרִין וּמְיַחֲדִין עַל-יְדֵי סְעֻדַּת שַׁבָּת שֶׁמִּמֶּנָּה עוֹשִׂין הָעֵרוּבֵי תְּחוּמִין אֶת בְּחִינַת שְׁתֵּי הָאַלְפִּין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עָלְמִין דְּאִתְגַּלְיָן בְּעָלְמָא עִלָּאָה סְתִימָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת הַמָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפְּרָנְסָה, כִּי עִקַּר הַמָּן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, בִּבְחִינַת כִּי לֹא יָדְעוּ מָה הוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, כִּי מְזוֹנָא לָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מַזָּל הָעֶלְיוֹן, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן יָרַד לָהֶם הַמָּן עַל-יְדֵי נְסִיּוֹנוֹת שֶׁהִתְלוֹנְנוּ מִקֹּדֶם וְכֵן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיָּרַד לָהֶם הָיוּ בּוֹ כַּמָּה נְסִיּוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְעַנְּךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת הַמָּן אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבוֹתֶיךָ לְמַעַן נַסּוֹתְךָ וְכוּ'. "כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַנְּסִיּוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם, הַיְנוּ מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם יָרַד הַמָּן לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁהַמַּאֲמָר סָתוּם, מִשָּׁם עִקַּר יְנִיקַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִגֹּדֶל הַהַעֲלָמָה וְהַהִסְתָּרָה כַּנַּ"ל. וְהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת בִּשְׂכִיל נְסִיּוֹן וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְבַקֵּשׁ גַּם שָׁם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן מֵהֶמַּת שֶׁהַמָּן שֶׁהוּא הַפְּרָנְסָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַנְּסִיּוֹן בְּחִינַת לְמַעַן

נַסּוֹתְךָ וְכוּ', כִּי קֹדֶם שֶׁמְּקַבֵּל הַפְּרָנְסָה מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, צָרִיךְ לְעָבֹר דֶּרֶךְ אֵלּוּ מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים שֶׁשָּׁם אֵין רוֹאִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כְּלָל וּמִתְגַּבְּרִים עָלָיו קְשָׁיוֹת וּבְלְבּוּלִים הַרְבֵּה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וּלְבַקֵּשׁ שָׁם דַּיְקָא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה וְזוֹכֶה לִבְחִינַת אַיֵּה מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל וּמִמְּשִׁיךְ מִשָּׁם הַמָּן, דְּהַיְנוּ פַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קָצַתָּם שֶׁלֹּא יָכְלוּ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן כָּרְאוּי נִכְשְׁלוּ וְהִתְלוֹנְנוּ עַל ה' יִתְבָּרַךְ קֹדֶם שֶׁיֵּרַד לָהֶם הַמָּן, מֵחֲמַת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עֲלֵיהֶם הַבִּלְבּוּלִים וְהַקְּשָׁיוֹת וְהַסְּפֵקוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַהַעֲלָמָה שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל שֶׁהֶכְרְחוּ לַעֲבֹר בָּהֶם קֹדֶם יְרִידַת הַמָּן כַּנַּ"ל, אֲבָל רֹב הַכְּשֵׁרִים שֶׁאָלוּ כְּהָגֶן שֶׁחִפְּשׂוּ וּבִקְּשׂוּ אֶת כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ שָׁם כַּנַּ"ל וְעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן עַד שֶׁזָּכוּ שֶׁיֵּרַד לָהֶם הַמָּן, מִשָּׁם דַּיְקָא מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל וְגַם אַחַר שֶׁיֵּרַד לָהֶם הַמָּן הָיָה לָהֶם נְסְיוֹנוֹת בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ". דְּהַיְנוּ אִם יִשְׁמְרוּ הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ שֶׁלֹּא יוֹתִירוּ וְכוּ', כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַמָּן, שֶׁהוּא הַפְּרָנָסָה, יוֹרֵד מִבְּחִינָה גְּבֹהָּה וְנַעֲלֶמֶת כָּל כָּךְ מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן תֻּכָּף כְּשֶׁבָּא הַמָּן וְהַפְּרָנָסָה לָזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי חוֹזֵר וְנִתְעַלֵּם הָאוֹר הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמָּן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם בְּשׁוּם דַּעַת כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד, עַל-כֵּן תֻּכָּף שֶׁנִּמְשַׁךְ הַמָּן לְיוֹם רִאשׁוֹן הָיָה קָשֶׁה לָהֶם לְהַאֲמִין שֶׁיֵּרֵד גַּם בְּיוֹם שֵׁנִי, מֵאַחַר שֶׁהוּא פֶּלֶא גָּדוֹל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד, שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם מְעַקְּמִין אֶת הַלֵּב בְּכָל פַּעַם. עַל-כֵּן נִמְצְאוּ אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא עָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וְהוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ וּבָאֳמֶת 'וַיֵּרֶם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ וְכוּ'', כִּי שָׁלְטוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וְהַמְקֻלְקָלִים, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַדְּבָרִים הַנִּשְׁקָצִים וְהַנִּמְאָסִים, בְּחִינַת תּוֹלָעִים וְהַבְאִישׁ, כִּי הַמָּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לֵירֵד כִּי אִם עַל יוֹם אֶחָד דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, כִּי כָּל יוֹם מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה יֵשׁ לוֹ מַאֲמָר מְיֻחָד שֶׁבּוֹ בָּרָא אֶת הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבֵין כָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ גְּבוּל וְצִמְצוּם שֶׁשָּׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מֵהַהַעֲלָמַת הַמַּאֲמָר סָתוּם. וְזֶה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ שֶׁקּוֹדֵם לְאוֹר, בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה בּוֹ תִּרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר, שֶׁאָז עִקַּר שְׁלִיטַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, כִּי יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת חֹשֶׁךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַהַעֲלָמַת הַמַּאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא יָרַד הַמָּן לְיִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל פַּרְנָסַת הַיּוֹם לְבַד כְּדֵי שֶׁיִּתְלוּ עֵינֵיהֶם לַמָּרוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְשֹׁךְ הַשֶּׁפַע מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם לָזֶה הָעוֹלָם עַל כָּל הַיָּמִים בְּיַחַד שֶׁלֹּא לַעֲבֹר הַגְּבוּל שֶׁבֵּין יוֹם לְיוֹם וְיִינָקוּ הַקְּלִפּוֹת יוֹתֵר מִדַּאי, בְּחִינַת וַיֶּרֶם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּרֵד רַק עַל יוֹם אֶחָד וְהֵם יִהְיֶה לָהֶם נִסָּיוֹן עַל יוֹם הַשֵּׁנִי כְּדֵי שֶׁיִּתְלוּ עֵינֵיהֶם לַמָּרוֹם. 'שֶׁיִּתְלוּ עֵינֵיהֶם' דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ הַנַּ"ל, שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל יוֹם לְחַזֵּר

וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ 'אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, וְלִתְלוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם וְאָז חוֹזֵר וְעוֹלֶה לִבְחִינַת אַיֵּה וְחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ הַמָּן, שֶׁהוּא הַפַּרְנָסָה, לְיוֹם שֵׁנִי וְכֵן צְרִיכִין בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְעַל-כֵּן בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לְקָטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה לֶחֶם יוֹמָיִם, כִּי בְּשַׁבָּת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּטֵלִים וְאָז מֵאִיר בְּחִינַת אַיֵּה בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה, בִּבְחִינַת וְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא גְּלֵי רָצוֹן דִּילֵהּ, כִּי הַמַּאֲמָר סָתוּם הוּא בְּחִינַת עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, (כַּיָּדוּעַ) וְעַל-כֵּן מְקַבְּלִין שֶׁפַע הַמָּן עַל שְׁנֵי יָמִים בְּחִינַת לֶחֶם יוֹמָיִם, כִּי אָז אֵין מִתְעַלֵּם הָאוֹר הַסָּתוּם כָּל כָּךְ, כִּי נִמְשָׁךְ הֶאָרָה נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשָׁמָה יְתֵרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל לְהָאִיר בּוֹ הָאוֹר הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָז הַקְּלִפּוֹת שֶׁיָּנְקוּ מֵהַעֲלָמַת הָאוֹר בְּטֵלִין מֵאַחַר שֶׁעַתָּה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאוֹר, עַל-כֵּן עַתָּה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, מְקַבְּלִין לֶחֶם יוֹמָיִם, כִּי אֵין יְנִיקָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּהַגְּבוּל שֶׁבֵּין הִתְגַּלּוּת יוֹם הַשִּׁשִּׁי לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא לֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי בְּשַׁבָּת מֵאִיר בְּחִינַת אַיֵּה בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת, כִּי אָז אֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא יְנִיקָה בְּהָאֲכִילָה הַנִּמְשֶׁכֶת מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם מֵחֲמַת שֶׁאָז מֵאִיר הַמַּאֲמָר סָתוּם בְּתִקּוּן נִפְלָא שֶׁנּוֹכַל לְקַבְּלוֹ וְהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְבַּטְּלִין כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מְבֹאָר קֶשֶׁר הַפְּסוּקִים הֵיטֵב, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם אִכְלוּהוּ וַדַּאי, כִּי עַתָּה בְּשַׁבָּת מְצוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל, כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה' וְאֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֲחִיזָה בְּהָאֲכִילָה כְּלָל. בִּבְחִינַת הַיּוֹם לֹא תִמְצָאוּהוּ בַּשָּׂדֶה, בַּשָּׂדֶה שָׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ. שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַמָּן, שֶׁהוּא הַפַּרְנָסָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהוֹלְכִין בַּדֶּרֶךְ בְּחִינַת שָׂדֶה שֶׁשָּׁם אֲחִיזָתָם וְעוֹמְדִים בַּנִּסָּיוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה לִשְׁנֵי יָמִים שֶׁלֹּא לַעֲבֹר הַגְּבוּל שֶׁבֵּין יוֹם לְיוֹם, אֲבָל הַיּוֹם לֹא תִמְצָאוּהוּ שָׁם בִּבְחִינַת שָׂדֶה, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה כְּלָל בִּסְעֻדַּת שַׁבָּת, כִּי אָז מֵאִיר הָאוֹר בְּתִקּוּן נִפְלָא כַּנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶהוּ, רְאוּ כִּי ה' נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת. 'רְאוּ' דַּיְקָא, כִּי אָז מִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַנֶּעְלָם בְּחִינַת רְאִיָּה וְהִתְגַּלּוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, עַל-כֵּן הוּא נוֹתֵן לָכֶם לֶחֶם יוֹמָיִם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת זֶה שֶׁהָאוֹר נִמְשָׁךְ אָז בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת בִּבְחִינַת רְאוּ, עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא נוֹתֵן לָכֶם לֶחֶם יוֹמָיִם, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע לִשְׁנֵי יָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי", וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא לָצֵאת חוּץ לִתְחוּם אַלְפַּיִם אַמָּה, הַיְנוּ כִּי תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם בִּבְחִינַת סְעֻדּוֹת שַׁבָּת, בִּבְחִינַת לֶחֶם יוֹמָיִם, שֶׁזֶּהוּ בִּבְחִינַת עֵרוּבֵי תְּחוּמִין שֶׁמִּשָּׁם מַתְחִיל הַתְּחוּם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה הֵם בִּבְחִינַת הַשְּׁנֵי אַלְפִּין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׁנֵי הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל שֶׁל אַיֵּה וַאֲזַמְּרָה. שֶׁמְּאִירִין בְּשַׁבָּת בְּאוֹר גָּדוֹל, שֶׁכָּל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְעַל-כֵּן צִוָּה לִקַּח צְנִצֶנֶת אַחַת מָן לְמִשְׁמֶרֶת לְדוֹרוֹתֵיכֶם לְמַעַן יִרְאוּ אֶת הַלֶּחֶם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַדּוֹר אַתֶּם רְאוּ דְּבַר ה'". כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע שֶׁגַּם עַתָּה נִמְשֶׁכֶת הַפַּרְנָסָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת מָן, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעַתָּה אֵינוֹ מִתְנַהֵג מַמָּשׁ כְּמוֹ בִּירִידַת הַמָּן שֶׁיָּרַד מֵאֵכֶל מְזֻמָּן דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. וְעַכְשָׁו מַנְהִיג ה' יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ אַחֵר קָצַת וּגְדֻלָּה הַתְּבוּאָה עַל שָׁנָה שְׁלֵמָה וְלִפְעָמִים לְיוֹתֵר. וְכָל אֶחָד מְקַבֵּל פַּרְנָסָתוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ יֵשׁ שֶׁמַּרְוִיחַ מָמוֹן שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּרְנֵס בּוֹ לְשָׁנָה וְיוֹתֵר וְיֵשׁ לְחֹדֶשׁ וְכוּ' וְכֵן כַּמָּה שְׁנוּיִים. וְיֵשׁ שֶׁהוּא עָנִי וּבְדַלַּחַק מְקַבֵּל פַּרְנָסָתוֹ לְיוֹמוֹ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁנוּיִים לְאֵין מִסְפָּר. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת יְרִידַת הַמָּן, בִּבְחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַדּוֹר אַתֶּם רְאוּ דְּבַר ה'". שִׁמְעוּ לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא 'רְאוּ', רְאוּ בְּמַה נִּתְפַּרְנְסוּ אֲבוֹתֵיכֶם, כִּי גַּם עַתָּה נִמְשֶׁכֶת הַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל. וּצְרִיכִין לַעֲבֹר תְּחִלָּה דֶּרֶךְ מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹסְקִים בְּפַרְנָסָה שֶׁיִּהְיֶה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְלֹא יִפֹּל לְהַכְחָשׁוֹת וּגְזֵלוֹת וְתַאֲוֹת מִמָּמוֹן הַנִּמְשָׁךְ מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁיּוֹנְקִים מִשָּׁם, מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף כְּשֶׁמַּקְבִּלִין אֵיזֶה פַּרְנָסָה אוֹ עֲשִׁירוּת, מִשָּׁם נִתְעַלֵּם הָאוֹר אֲצִלּוֹ מִיָּד וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵעַתָּה מֵהֵיכָן יִתְפַּרְנֵס, אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה סְמוּךְ הָרְוִיחַ וְגַם אָז הָיָה בְּהַשְׂגָּחָה נִפְלָאָה מֵה' יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַתָּה חוֹזֵר וְדוֹאֵג מֵהֵיכָן יִתְפַּרְנֵס וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ. וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן גָּדוֹל וְלִבְלִי לַחֲשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כְּלָל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. שֶׁמִּי שֶׁדּוֹאֵג מַה יֹּאכַל לְמָחָר הוּא מִמְּחַסְּרֵי אֱמוּנָה, כִּי בְּעִנְיַן הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם, שָׁם עִקַּר הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם בִּבְחִינַת לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ וּמוֹרִיד הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה לְכָל אֶחָד בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ נִסָּיוֹן וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר שֶׁיִּתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם בְּכָל פַּעַם שֶׁחָסֵר לוֹ הַפַּרְנָסָה, כִּי אֵין שׁוּם עֵצָה אַחֶרֶת בָּעוֹלָם כְּלָל, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּלֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַנַּ"ל, שֶׁיְּחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים הַנַּ"ל. וְאָז יִזְכֶּה שֶׁיָּאִיר לוֹ הֶאָרָה מִשָּׁם. וּמִמֵּילָא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ לוֹ פַּרְנָסָה וְשֶׁפַע גָּדוֹל מִשָּׁם, כִּי כָּל טוּב נִמְשָׁךְ מִשָּׁם וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַדְּרִישָׁה וְהַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת וְדֹרְשֵׁי ה' לֹא יַחְסְרוּ כָל טוּב וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וַיִּחַן פְּנֵי הָעִיר", שֶׁקִּבֵּעַ תְּחוּמִין עִם דִּמְדּוּמֵי חַמָּה, כִּי שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת הֵם כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה אָבוֹת. וְהָעִקָּר הוּא יַעֲקֹב שֶׁכּוֹלֵל וּמְחַבֵּר וּמְיַחֵד שְׁנֵי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל בְּיַחַד, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת וְכַנַּ"ל, כִּי סְעֻדָּה רִאשׁוֹנָה הִוא כְּנֶגֶד אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד, שֶׁהוּא מְלַמֵּד זְכוּת וּמַמְשִׁיךְ חֲסָדִים עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד עַל-יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת

שֶׁמּוֹצֵא בָּהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל. וְיִצְחָק הוּא בְּחִינַת עוֹלָה תְּמִימָה, בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה הַדֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ הִתְחִיל עַל-יְדֵי עֲקֵדַת יִצְחָק שֶׁשָּׁם נֶאֱמַר הַמִּקְרָא הַזֶּה, כִּי יִצְחָק מַמְתִּיק הַגְּבוּרוֹת בְּשָׁרְשָׁן, שֶׁהוּא הַעֲלָמַת הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְשָׁם הַמְתָּקָתָן, כִּי בֶּאֱמֶת הַהַעֲלָמָה הִוא חֶסֶד נִפְלָא מְאֹד (וְכַמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁעִקַּר הַמְתָּקַת כָּל הַגְּבוּרוֹת בְּשָׁרְשָׁן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁשָּׁם כָּל תְּלִיסַר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי שֶׁעִקַּר הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם הוּא מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין הַגְּבוּרוֹת בְּשָׁרְשָׁן). וְעַל-כֵּן אוֹכְלִין שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת כְּנֶגֶד אַבְרָהָם וְיִצְחָק, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם אֲזַמְּרָה וְאַיֵּה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַדְּרָכִים הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים דְּרָכִים כְּבוּשִׁים לָרַבִּים כַּנַּ"ל. וְיַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן מַבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה שֶׁכּוֹלֵל וּמְחַבֵּר וּמְיַחֵד שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל בְּיַחַד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִקַּר שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת:

חלק כט

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית שֶׁאָז הוּא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְאָז עַתִּיקָא קַדִּישָׁא גְּלֵי רָצוֹן דִּילֵהּ. כִּי אָז עִקַּר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר בְּחִינַת שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת נַחֲלַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ וְכוּ' וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ וְכוּ'". שֶׁהוּא נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, כִּי כְּשֶׁנִּכְלָל שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל בְּיַחַד. אָז נִתְבַּטְּלִין כָּל מְצָרֵי הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַכֹּל יָשׁוּבוּ אֶל ה' עַל-יְדֵי שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ שֶׁנַּעֲשִׂין דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה עַל-יְדֵי יַעֲקֹב בְּיוֹתֵר, מֵחֲמַת שֶׁהוּא כּוֹלֵל יַחַד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב דַּיְקָא קָבַע תְּחוּמִין כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תְּחוּם שַׁבָּת אַלְפַּיִם אַמָּה. שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶהוּ, טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד, שֶׁאִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁנֵי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם מַחֲזִיקִין אֶת כָּל [הָ]אָדָם לְבַל יִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם. וְזֶהוּ שֶׁאִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי לִפְעָמִים מְחַזְּקִין אֶת עַצְמָן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצְאִין בּוֹ עֲדַיִן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַבְרָהָם כַּנַּ"ל. וְלִפְעָמִים נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם גַּם מִזֶּה. וְאָז אֵין יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם דָּבָר. וְאָז מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ בִּבְחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל, שֶׁמִּזֶּה הַדֶּרֶךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַבַּעַל דָּבָר לְבַלְבְּלוֹ וּלְהַפִּילוֹ עַל-יְדֵי שׁוּם בִּלְבּוּל בָּעוֹלָם, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁיַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה מֵחֲמַת שֶׁקִּלְקֵל מְאֹד. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהָאֱמֶת הוּא כָּךְ וְגַם עַתָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁכְּבָר גִּלּוּ לָנוּ שֶׁאֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים יְכוֹלִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲלוֹת עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא לְתַכְלִית הָעֶלְיָה, לִבְחִינַת אַיֵּה, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי תָּמִיד יָקוּם עַל עָמְדּוֹ וּבְתוֹךְ כָּךְ יִזְכֶּה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם

עָלָיו וְיָאִיר עֵינָיו שֶׁיַּחֲזֹר וְיִמְצָא הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן וְיָגֵיל וְיִשְׂמַח בִּישׁוּעָתוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁאִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ וְכַנַּ"ל. וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק, 'הַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ' זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁכּוֹלֵל שְׁתֵּי הַדְּרָכִים יַחַד. 'לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק', כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁנִּכְלָלִין שְׁתֵּי הַדְּרָכִים יַחַד וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהוֹלְכִין וְנוֹסְעִין עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי עִקַּר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק הוּא לְבָחִינַת אַיֵּה שֶׁעוֹלֶה לְשָׁם בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה עַל-יְדֵי הַפְּרוּד שֶׁגָּרַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחֶטְאוֹ כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה בְּחַיָּיו לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה בְּעֵת סוֹפוֹ וְקִצּוֹ שֶׁתַּעֲלֶה נִשְׁמָתוֹ לְשָׁם, לִבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁשָּׁם עִקַּר קִבּוּל שָׂכָר, בִּבְחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ , בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת סָתוּם וְנֶעְלָם, בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל, אֲבָל בְּשָׁעַת מִיתָה מֵחֲמַת שֶׁאָז הוּא פְּרוּד, עַל-כֵּן אָז מִתְעוֹרְרִין בְּיוֹתֵר כָּל מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים שֶׁיּוֹנְקִים מִשָּׁם, עַל-כֵּן הַמֵּת מְטַמֵּא טֻמְאָה חֲמוּרָה כָּל כָּךְ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִסְבֹּל מַה שֶּׁיִּסְבֹּל כְּפִי מַעֲשָׂיו עַד שֶׁיַּעֲלֶה לְשָׁם לִבְחִינַת אַיֵּה לְהַחֲיוֹת הָעֲצָמוֹת, אֲבָל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל עוֹלֶה לְשָׁם מִיָּד כְּמוֹ מֹשֶׁה, יוֹסֵף וְדָוִד שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל. וְהוּא מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הֶאָרוֹת נִפְלָאוֹת וְתִקּוּנִים נִפְלָאִים עַתָּה בְּיוֹתֵר, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם. מֵחֲמַת שֶׁאָז עוֹלִין לִבְחִינַת אַיֵּה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת, כִּי בְּוַדַּאי הָעֲלִיָּה לְשָׁם אֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה. הוּא בְּכַמָּה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת בְּחִינוֹת וּמַדְרֵגוֹת:

וְכַמּוּבָן בְּסוֹף הַתּוֹרָה "אַיֵּה" הַנַּ"ל שֶׁגַּם הַצַּדִּיק עוֹבֵר דֶּרֶךְ אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת לְפִי בְּחִינָתוֹ קֹדֶם כָּל תּוֹרָה וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא דֶּרֶךְ אֱמֶת וְיָשָׁר גַּם לַאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים וְגַסִּים, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל-כֵּן עַתָּה אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁעוֹלֶה לְשָׁם בַּעֲלִיָּה נִפְלָאָה לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא, עַל-כֵּן הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן עַל יָדוֹ, כִּי מִכָּל מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים שֶׁבָּעוֹלָם וּמִכָּל מִינֵי אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלִין לָשׁוּב וְלַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁל אַיֵּה הַנַּ"ל שֶׁמֵּאִיר בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁעָלָה לְשָׁם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָבוֹא עַל קִבְרוֹ הַקָּדוֹשׁ, כִּי כָּל הַקְּבָרִים מְטַמְּאִין בְּאֹהֶל, אֲבָל הַצַּדִּיק אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּאֹהֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אַדְּרַבָּא, כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַתִּקּוּנִים נִמְשָׁכִין מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

תְּחוּמִין הֲלָכָה ז' נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ז' מֵאוֹת י"ט:

הלכות ראש חדש

פרק א

חלק א

מַה שֶּׁקּוֹרִין פָּרָשַׁת הַתָּמִיד בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר, שֶׁבְּחִינַת תָּמִיד הוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקָּנוּם, עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה פְּגַם הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת תְּפִלָּה. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, אָז מַתְחִיל הַתִּקּוּן שֶׁל הַלְּבָנָה, כִּי אָז מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלְּאוֹת, עַל-כֵּן קוֹרִין אָז פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל, כִּי אָז בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ מַתְחִיל תִּקּוּן הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר", עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב עַד סוֹפוֹ:

וְקִצּוּר הַדְּבָרִים, שֶׁיֵּשׁ שָׁלֹשׁ מִדּוֹת שֶׁהֵם מַפְסִידִין הַיְרֵאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם. וְהֵם, תַּאֲוֹת אֲכִילָה וּמִשְׁגָּל וּמָמוֹן. וְהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִשְׁמֶרֶת הֲוֵי הַלַּיְלָה. וְתִקּוּנָם עַל-יְדֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ רְגָלִים. וְאָז זוֹכִין לִנְבוּאָה עַל-יְדֵי הַמַּלְאָךְ הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי יְרֵאָה. וְעַל-יְדֵי נְבוּאָה זוֹכִין לִתְפִלָּה. וַאֲזַי אֵין צְרִיכִין לִרְפוּאוֹת, כִּי נִתְרַפְּאִין עַל-יְדֵי דִּבּוּר ה', שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל. כִּי כָּל כּוֹכְבֵיָא לְוַיִן דָּא מִן דָּא סַהֲרָא לְוֵי מִן שִׁמְשָׁא וְכוּ'. וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין כֹּחַ כָּל הָעֲשָׂבִים, אֲבָל כְּשֶׁאוֹחֲזִין בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת דִּבּוּר ה', שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, אָז נִתְרַפְּאִין עַל-יְדֵי דִּבּוּר ה' וְאֵין צְרִיכִים לָעֲשָׂבִים, כִּי נִמְשָׁךְ כֹּחַ הָרְפוּאָה בְּלֶחֶם וּמַיִם, כִּי כָּל הָעֲשָׂבִים חוֹזְרִים כֹּחָם לְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא דִּבּוּר ה' וְאָז נִמְשָׁךְ כֹּחַ הָרְפוּאָה לְלֶחֶם וּמַיִם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ וְכוּ'. וְאָז יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא חֶסֶד גָּדוֹל שֶׁנָּתַן לָנוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַדִּין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, מִתְחָרֵט וְאוֹמֵר, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ פִּתְחוֹן פֶּה לְהִתְחָרֵט וּלְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְהַנִּרְאֶה שֶׁכְּלוֹ קָשׁוּר זֶה בָּזֶה וְנָעוּץ סוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, בִּבְחִינַת מִעוּט הַיָּרֵחַ וּמִלּוּאוֹהִי, כִּי אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת, שֶׁהֵם מַפְסִידֵי הַיְרֵאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, הֵם בִּבְחִינַת מִעוּט הַיָּרֵחַ שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁמְּמַנָּה כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת בִּפְרָט אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַ"ל, שֶׁהֵם כֻּלָּם מִבְּחִינַת מִעוּט הַלְּבָנָה, כִּי תַּאֲוַת מִשְׁגָּל

נִמְשֶׁכֶת מֵהַקְלִפָּה הַיְדוּעָה שֶׁהִיא בָּאָה מֵחֶסְרוֹן הַמְּאוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יְהִי מְאֹרֹת", חָסֵר, דְּא לְיִלִית שֶׁיְּנִיקָתָהּ מִמְּאֹרֹת חָסֵר, דְּהַיְנוּ מְעוּט הַיֵּרֵחַ. וְגַם תַּאֲוַת מָמוֹן תָּלוּי בְּתַאֲוַת מִשְׁגָּל וְיִנְיקָתוֹ גַּם כֵּן מִשָּׁם, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "צִוִּיתָ צֶדֶק" סִימָן כג), עַיֵּן מַה שֶּׁהֵבִיא שָׁם מַאֲמַר הַתִּקּוּנִים שֶׁקָּרָא תַּאֲוַת הָעֲשִׁירוּת אַסְכָּרָא לְרַבְּיֵי מְחַיְּכַת בְּהוּ בְּעוּתְרָא בְּהַאי עָלְמָא וְכוּ'. וְזֶה בָּא מִמְּאֹרֹת חָסֵר כַּיָּדוּעַ. וְכֵן תַּאֲוַת אֲכִילָה. עִקַּר הַתַּאֲוָה הִיא בִּבְחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר, כִּי מַה שֶּׁהוּא מֻכְרָח לְקִיּוּם הַגּוּף אֵין זֶה נִקְרָא תַּאֲוָה. רַק מַה שֶּׁהוּא מוֹתָרוֹת בִּבְחִינַת בֶּטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְאֹרֹת חָסֵר הַפֶּה צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר מָלֵא, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "וַיְהִי מִקֵּץ" סִימָן נד). נִמְצָא, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הֵם בִּבְחִינַת חֶסְרוֹן הַלְּבָנָה, בְּחִינַת מְאֹרֹת חָסֵר. וְעַל-כֵּן הֵם נִרְמָזִין בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּשָׁלֹשׁ מִשְׁמֶרֶת שֶׁל הַלַּיְלָה, כִּי מִשָּׁם יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת חֶסְרוֹן הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא הַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. וְעַל-כֵּן הֵם מַפְסִידִים אֶת הַיְרָאָה שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם, כִּי יְרוּשָׁלַיִם הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן וְכֵן יְרָאָה הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת, שֶׁהֵם יוֹנְקִים מֵחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מְעוּט הַמַּלְכוּת, עַל-כֵּן הֵם מַפְסִידֵי הַיְרָאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, אֵלּוּ הַיּוֹנְקִים מִמְּעוּט הַלְּבָנָה, נִתְמַעֵט הַלְּבָנָה בְּיוֹתֵר וְתִקּוּנָהּ עַל-יְדֵי יוֹם טוֹב, כִּי יוֹם טוֹב הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן לְמְעוּט הַלְּבָנָה, נִתְמַעֵט הַלְּבָנָה, בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, כִּי הַיָּמִים טוֹבִים מוֹנִין לַלְּבָנָה וְהֵם תִּקּוּנָהּ, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן כָּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים הֵם בְּעֵת מִלּוּי הַלְּבָנָה, כִּי הֵם בְּחִינַת תִּקּוּנָהּ וּמִלּוּאָהּ וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹם טוֹב בְּחִינַת וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר מָלֵא הֵפֶךְ מְאֹרֹת חָסֵר. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַשָּׁלֹשָׁה יוֹם טוֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, הֵם מְתַקְּנִים שָׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסְרוֹן הַלְּבָנָה. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִנְבוּאָה וְעַל-יְדֵי נְבוּאָה זוֹכִים לִתְפִלָּה, כִּי כָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן וּמִלּוּי הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת, כַּיָּדוּעַ וּמְשָׁם בָּא נְבוּאָה, כִּי נְבוּאָה נִמְשֶׁכֶת מִן הַמַּלְאָךְ הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַיְרָאָה. וְהַמַּלְאָךְ הוּא בְּחִינַת הַשְּׂכִינָה, בְּחִינַת הִנְנִי שׁוֹלֵחַ לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַר רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, וְהִיא מַשְׁפִּיעַ נְבוּאָה בְּעֵת שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה מִמְּקוֹם הַנְּבוּאָה, דְּהַיְנוּ לְמַעְלָה מִנְּצַח הוֹד יְסוֹד וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּיוֹם טוֹב כַּיָּדוּעַ וְהָבֵן, עַיֵּן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בַּסּוֹף. וַאֲזַי זוֹכִים לִתְפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת גַּם כֵּן. וַאֲזַי אֵין צְרִיכִים לִרְפוּאוֹת, כִּי יְכוֹלִין לְהִתְרַפְּאוֹת עַל-יְדֵי דִּבּוּר ה' שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין וְלוֹוִין כֻּלָּם, כִּי כָּל כּוֹכְבֵיָּא לוֹוִין דָּא מִן דָּא, סָהֲרָא לוֹוֶה מִן שִׁמְשָׁא. וְהִנֵּה נְדַקְדֵּק לָמָּה תִּפַּס מִכָּל הַלְוָאוֹת הַכּוֹכָבִים מַה שֶּׁסָּהֲרָא לָוֶי מִן שִׁמְשָׁא, הֲלֹא כֻּלָּם לוֹוִין זֶה מִן זֶה. וְלָמָּה פֵּרֵט סָהֲרָא לָוֶי וְכוּ'?:

אַךְ לְפִי הַנִּרְאֶה כִּי כָּל הַלְוָאַת הַכּוֹכָבִים שֶׁלּוֹוִים זֶה מִזֶּה וְעַל-פִּי זֶה מִתְנַהֵג סֵדֶר מַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם, כָּל זֶה תָּלוּי בְּהַלְוָאַת סִהֲרָא מִן שִׁמְשָׁא, דְּהַיְנוּ מִעוּט הַיֵּרַחַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִעוּט הַמַּלְכוּת וּכְשֶׁאֵין נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת דְּבַר ה', אָז שַׁיָּךְ הַהַלְוָאָה, שֶׁכֻּלָּם לוֹוִין זֶה מִזֶּה, כִּי מִתְנַהֵג הַכֹּל כַּסֵּדֶר שֶׁזֶּה מְקַבֵּל מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּחִינַת דְּבַר ה' אָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הַהַלְוָאוֹת, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה שֶׁאֵין שׁוּם סֵדֶר חִיּוּב הַטֶּבַע וּמַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם כְּלָל. רַק הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל כֻּלָּם כְּאֶחָד מְקַבְּלִין מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, דְּהַיְנוּ דְּבַר ה', כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וּכְמוֹ שֶׁהַגַּלְגַּל הָעֶלְיוֹן מְקַבֵּל מִדְּבַר ה', כֵּן הָעֹשֶׁב הַפָּחוּת מְקַבֵּל מִדְּבַר ה'. כִּי זֶה הַבַּעַל תְּפִלָּה מַמְשִׁיךְ וּמְגַלֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת דְּבַר ה' לְמַטָּה בְּעוֹלָם הַשֶּׁפַע הַזֶּה וּמַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה דְּבַר ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבָנָה וּמִלּוּאָהּ, אָז נִתְבַּטֵּל כָּל הַהַלְוָאוֹת מַה שֶּׁלּוֹוִין זֶה מִזֶּה, כִּי כֻּלָּם לוֹוִין רַק מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהוּא דְּבַר ה'. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַהַלְוָאוֹת שֶׁל הַכּוֹכָבִים הֵם רַק עַל-יְדֵי מִעוּט הַיֵּרַחַ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מִעוּט הַמַּלְכוּת. וְעַל-כֵּן דִּקְדֵּק כָּל כּוֹכְבִיָּא לוֹוִין דְּא מִן דְּא, סִהֲרָא מִן שִׁמְשָׁא, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בָּזֶה כַּנַ"ל:

וְאָז כָּל הָעֲשָׂבִים חוֹזְרִין כֹּחָם לְשָׁרְשָׁם, שֶׁהוּא דְּבַר ה'. וְזֶהוּ שְׁלֵמוּת בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה כְּשֶׁחוֹזְרִין אֶל הַמַּלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם בָּאִים מִמִּעוּט הַיֵּרַחַ, שֶׁהוּא מִעוּט הַמַּלְכוּת שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם הַכֹּחוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בְּכָל הָעֲשָׂבִים. וְעַתָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן מִלּוּי הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, חוֹזְרִים כָּל הַכֹּחוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת לְשָׁרְשָׁם וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ מִלּוּי הַלְּבָנָה וְתִקּוּנָהּ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כִּי מִלּוּי הַלְּבָנָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁאָז עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ. וְאָז יִתְקַיֵּם, "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה" וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מִעוּט:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אָז יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְזֶהוּ חֶסֶד גָּדוֹל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָנוּ פִּתְחוֹן פֶּה לְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה וְתִקּוּנָהּ, כִּי זֶה שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיֵּרַחַ, זֶהוּ בְּעֶצְמוֹ תִּקּוּנָהּ וּמִלּוּאָהּ, כִּי אֲזַי מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלְּאוֹת מֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְחָרֵט עַל מִעוּטָהּ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ דַּיְקָא שֶׁאָז מַתְחִיל תִּקּוּן הַלְּבָנָה וּמִלּוּאָהּ, בְּחִינַת הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה כַּנַ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים הַלֵּל בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי הַלֵּל הֵפֶךְ הַקְּלִפָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יְלֵלָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. כִּי יְנִיקָתָהּ מִמְּאוֹרֹת חָסֵר כַּנַ"ל וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ מַתְחִיל הַתִּקּוּן, עַל-כֵּן אוֹמְרִים

אָז הַלֵּל שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מִמֶּנָּה. וְאֵין אוֹמְרִים רַק חֲצִי הַלֵּל, כִּי אָז הוּא רַק הַתְחָלַת הַמִּלּוּי וְהַתִּקּוּן. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הוּא בְּיוֹם טוֹב וְאָז אוֹמְרִים הַלֵּל שָׁלֵם:

גַּם רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה, כִּי אָז אָמַר ה' יִתְבָּרֵךְ, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה. וּמִזֶּה נִשְׁתַּלְשְׁלָה תְּשׁוּבָה בְּכָל הַנִּבְרָאִים, שֶׁלְּכֻלָּם בָּא הִרְהוּר תְּשׁוּבָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, וְעַל זֶה מְרַמְּז מַה שֶּׁאוֹמְרִין חֲצִי הַלֵּל, דְּהַיְנוּ הַלֵּל בְּדִלּוּג, כִּי כֵּן הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁאֵין יְכוֹל לֵילֵךְ כַּסֵּדֶר מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא רַק בְּדִלּוּג, כִּי צָרִיךְ לְדַלֵּג וְלִקְפֹּץ עַל כַּמָּה מַדְרֵגוֹת, כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק, "מַלְאֲכֵי צְבָאוֹת יְדוּדוּן יְדוּדוּן". וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ גַּם בִּקְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אִי אֶפְשָׁר לִקְרוֹת כַּסֵּדֶר וְצָרִיךְ לְדַלֵּג לְמַפְטִיר. וְאֶפְשָׁר לְרַמֵּז גַּם כֵּן עַל בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהִיא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי הַבַּעַל תְּשׁוּבָה אֵין הִלּוּכוֹ כַּסֵּדֶר וְדֶרֶךְ הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר לִפְעָמִים לְמַפְטִיר, כַּמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם עַל פָּסוּק "וְהוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל מוּת" שֶׁבִּתְחִלָּה מְסַיְּעִין אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה לֵילֵךְ וְלָרוּץ בְּדַרְכֵי ה' וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחִין אוֹתוֹ. וְאָז חוֹזֵר לְאָחוֹר וְחוֹזֵר לֵילֵךְ כַּסֵּדֶר:

גַּם בְּהַלֵּל מָרְמָז מַלְכוּת דָּוִד וּמָשִׁיחַ כַּמּוּבָא. גַּם מָרְמָז בְּהַלֵּל בְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁיֵּשׁ לָנוּ פִּתְחוֹן פֶּה לָבוֹא וּלְהִתְחָרֵט וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה מֵאַחַר שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מִתְחָרֵט וְאוֹמֵר, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה. וְזֶהוּ, "אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת". הַיְנוּ כִּי אִם יִפָּלֵא עַל הַבַּעַל תְּשׁוּבָה אֵיךְ זָכָה שֶׁיִּתְקַבֵּל. וְזֶהוּ 'אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה וְכוּ', הַיְנוּ הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁפָּגַם בְּמַה שֶׁפָּגַם. וְזֶהוּ 'אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים', שֶׁמָּאֲסוּ אוֹתוֹ עַל-יְדֵי פְּגָמָיו הַמְּרֻבִּים וַעֲכָשָׁו זָכָה לִהְיוֹת לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ לְכְאוֹרָה, אַךְ בֶּאֱמֶת 'מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת', הַיְנוּ שֶׁמֵּאֵת ה' בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, הָיְתָה זֹאת שֶׁיּוֹעִיל תְּשׁוּבָה, כִּי זֶה נִשְׁתַּלְשֵׁל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ אָמַר, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, עַל-כֵּן גַּם אָנוּ יֵשׁ לָנוּ פִּתְחוֹן פֶּה לְהִתְחָרֵט וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. וְזֶהוּ 'מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת', שֶׁמֵּאֵת ה' בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, נִתְהַוָּה זֹאת שֶׁיּוֹעִיל תְּשׁוּבָה מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מִתְחָרֵט כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת 'הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ', כִּי אֶצְלֵנוּ הִיא פֶּלֶא בֶּאֱמֶת אֵיךְ יוֹעִיל תְּשׁוּבָה וְאֵיךְ יִהְיֶה לָנוּ פִּתְחוֹן פֶּה לָבוֹא לְפָנָיו בַּחֲטָאֵינוּ וּלְהִתְחָרֵט, אַךְ מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַיֵּן מַאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים. לְהָאָרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר בְּסִימָן נוּ:

וְהַכְּלָל, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת אֶל הַמַּלְכוּת. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁעַל-יְדֵי קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים וּמַמְשִׁיכִין חִיּוּת וַאֲרִיכוּת יָמִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הוּא שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת וּמִדַּת יָמַי מַה הִוא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּחִינַת שֵׁם שֶׁהוּא כְּלִי אֶל הַחִיּוּת לְהַגְבִּיל הַחִיּוּת שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין חִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים, דְּהַיְנוּ דַּעַת וְחָכְמָה, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, אָז יוֹדְעִין שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין זֹאת, עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְהַפְּכָה הַהַסְתָּרָה לְדַעַת מֵאַחַר שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁיֵּשׁ שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ. וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְהַפְּכָה הַהַסְתָּרָה לְדַעַת, דְּהַיְנוּ תּוֹרָה, אָז אוֹרְיְתָא מַכְרֶזֶת קָמַיְהוּ, עַד מָתַי פְּתָיִים וְכוּ' וַאֲזַי כָּל הָרְשָׁעִים מִתְעוֹרְרִין בִּתְשׁוּבָה וּבָזֶה מַמְשִׁיכִין חִיּוּת אֶל הַמַּלְכוּת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּכְשֶׁמְּגַלִּין הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת הַמְלֻבָּשׁ בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה, מְגַלִּין תּוֹרָה גְּבוֹהָּ מְאֹד, כִּי שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ תּוֹרָה גָּבוֹהָּ מְאֹד דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁהִיא, כְּבָיכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בְּלִי לְבוּשׁ בִּבְחִינַת וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא וְכוּ'. שֶׁבְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שֶׁהָיָה שָׁם הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הָיָה שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּבָיכוֹל, וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַכְנָעַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, מַלְכוּת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דְּקֻדְשָׁה שֶׁרוֹדֵף אֶת מַחֲנֵה דָן, עַיֵּן שָׁם. וְהַדַּעַת שֶׁנַּעֲשָׂה כַּנַ"ל הוּא בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת מְקֻוֶּה שֶׁל שְׁבוּעוֹת, בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת מִשֶּׁה, עַיֵּן שָׁם. וּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת בְּבְחִינַת מַצָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי אֲנָחָה, שֶׁהוּא מְתַקֵּן הַכְּבֵדוּת הַנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, דְּהַיְנוּ ל"ט מְלָאכוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שֶׁצָּרִיךְ לְקָרוֹת אֶת הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ הַחָכְמָה שֶׁהוּא הַחִיּוּת, אֶל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת. וַאֲזַי "כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ" בְּחִינַת בְּטוּל הַל"ט מְלָאכוֹת כַּנַ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה שֶׁמְּגַלִּין הַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁגַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ דַּעַת, כִּי דַּיְקָא אָז כְּשֶׁמַּגִּיעִין לְתַכְלִית הַהַסְתָּרָה וְהַיְרִידָה חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה אֲזַי דַּיְקָא מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה וְנַעֲשָׂה מִמֶּנָּה דַּעַת גָּדוֹל כַּנַ"ל, כִּי כְּשֶׁמַּגִּיעִין לְתַכְלִית הַיְרִידָה וְהַהַסְתָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי דַּיְקָא מְקֹרָבִין לַה' יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַקֵּרוּב, כְּבָיכוֹל, כִּי שָׁם בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה וְהַיְרִידָה חַס וְשָׁלוֹם, שָׁם מְלֻבָּשׁ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּבָיכוֹל, בְּלִי לְבוּשׁ כַּנַ"ל. נִמְצָא שֶׁאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז דַּיְקָא סְמוּכִין אֵלָיו מְאֹד מְאֹד. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ הַהַסְתָּרָה וְהַפְּנִם, כִּי הַהַסְתָּרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, יְנִיקָתָהּ רַק מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי רִבּוּי

אוֹר, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁנִּסְתָּר לְגַמְרֵי וְאֵין יְכוֹלִין לִרְאוֹת וּלְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ כְּלָל מֵחֲמַת בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר. נִמְצָא, שֶׁבְּוַדַּאי הַהַסְתָּרָה אַף שֶׁהִיא יְרִידָה גְּדוֹלָה מֵאַחַר שֶׁנִּסְתָּר אֱלֹקוּתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, עִם כָּל זֶה מֵאַחַר שֶׁכָּל זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר. נִמְצָא, שֶׁבֶּאֱמֶת מְלֻבָּשׁ שָׁם דַּיְקָא אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, וְאַדְרַבָּה, כְּשֶׁמַּגִּיעִין לְתַכְלִית הַיְרִידָה שֶׁאֵין יְרִידָה לְמַטָּה מִמֶּנָּה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי דַּיְקָא סְמוּכִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַקֵּרוּב, כִּי בְּתַכְלִית הַיְרִידָה וְהַסְתָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, שָׁם מְלֻבָּשׁ הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲזַי דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, אַף צָרִיךְ לָזֶה דַּעַת גָּדוֹל לֵידַע זֹאת וּלְכַוֵּן הַשָּׁעָה שֶׁמַּגִּיעִין לְתַכְלִית הַהַסְתָּרָה וְלָדַעַת שֶׁאָז דַּיְקָא מְקֹרָבִין אֵלָיו מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְהַפְּכִין הַהַסְתָּרָה לְדַעַת כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁאֵין יוֹדְעִין זֹאת תּוֹכַל לְהִתְגַּבֵּר הַהַסְתָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְיַעֲבֹר הַשָּׁעָה שֶׁהָיָה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן צְרִיכִין חָכָם גָּדוֹל בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד שֶׁיְּזַכֶּה לַדַּעַת הַנַּ"ל עַד שֶׁיּוּכַל לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה לְהַפְּכָהּ לְדַעַת, וְדַיְקָא אָז יְקָרֵב אֶת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְיַחֲזִירֵם בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כִּי יִשְׂרָאֵל הִגִּיעוּ אָז לְתַכְלִית הַיְרִידָה עַד שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִתְמַהֲמֵהַּ שָׁם אֲפִלּוּ רֶגַע אַחַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ". וְאִם הָיוּ מַשְׁהִין שָׁם עוֹד שָׁעָה קַלָּה הָיוּ כְּמַעַט נִשְׁאָרִין שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה מְכַוֵּן אֶת הַשָּׁעָה וְהִמְתִּין עַד אֲשֶׁר הִגִּיעוּ לְתַכְלִית הַיְרִידָה וַאֲזַי דַּיְקָא הָיָה מְגַלֶּה הַהַסְתָּרָה וְנִמְשַׁךְ דַּעַת וְאוֹר גָּדוֹל וּנְאֻלִּים אָז דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת רְדוּ שָׁמָּה. 'רְדוּ' דַּיְקָא שֶׁרָמַז לָהֶם שֶׁיִּהְיוּ בַּגָּלוּת כְּמִסְפַּר רְדוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הֵינוּ כְּשֶׁיַּגִּיעוּ לִבְחִינַת רְדוּ הֵינוּ לְתַכְלִית הַיְרִידָה, אֲזַי דַּיְקָא יִהְיוּ נִגְאָלִין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, עַל פָּסוּק, "תָּעִיתִי כְּשֶׂה אוֹבֵד". וְכוּ' (בְּסִימָן רו) שֶׁכְּשֶׁאָדָם נָבוֹךְ וְתוֹעֶה מְאֹד מְאֹד בַּדְּרָכִים הַמְקֻלְקָלִים חַס וְשָׁלוֹם, לִפְעָמִים הוּא תּוֹעֶה כָּל כָּךְ עַד שֶׁמִּקָּרֵב מְאֹד אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי נְסָיוֹן קַל יָכוֹל לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֵק מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ זְמַן רַב, עַל-כֵּן אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל הַכְּרוֹז, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ חָכָם גָּדוֹל כַּנַּ"ל שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַשִּׂיג דַּעַת הַנַּ"ל וְיוּכַל לְכַוֵּן אֶת הַשָּׁעָה, הוּא יוּכַל לְקָרֵב אוֹתָם אָז דַּיְקָא כְּשֶׁמַּגִּיעִין לְתַכְלִית הַיְרִידָה כַּנַּ"ל, כִּי אֲזַי סְמוּכִין מְאֹד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל הַכְּרוֹז, אֲבָל עַל-יְדֵי דַּעַת הֶחָכָם הַנַּ"ל הוּא מְגַלֶּה הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי שׁוֹמֵעַ קוֹל הַכְּרוֹז בִּבְחִינַת אוֹרְיָתָא מַכְרֶזֶת קָמַיְהוּ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִין בָּזֶה חֲכָמִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד שֶׁהָיוּ בְּקִיאִין בְּסוֹד הָעִבּוּר, כִּי צָרִיךְ לָזֶה חָכְמָה גְּדוֹלָה וּבְקִיאוּת גָּדוֹל מְאֹד בִּבְחִינַת הַדַּעַת שֶׁל מֹשֶׁה כַּנַּ"ל, כִּי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה בְּעֵת שֶׁהִיא בְּתַכְלִית הַפְּגָם

כַּנַּ"ל. כִּי הַלְּבָנָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, וּפְגִימַת הַלְּבָנָה הִיא בְּחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּיָּדוּעַ. וְהִיא מִתְמַעֶטֶת וְהוֹלֶכֶת עַד הַמּוֹלָד שֶׁאָזַי הִיא בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה וְהַמְּעוּט, וּבֶאֱמֶת אָזַי הִיא בְּתַכְלִית הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי בְּעֵת הַמּוֹלָד הִיא סְמוּכָה לְהַשֶּׁמֶשׁ בְּתַכְלִית הַהִתְקָרְבוּת וְהַשֶּׁמֶשׁ הוּא בְּחִינַת דַּעַת הַנִּמְשָׁךְ מֵחֵי הַחַיִּים, בְּבְחִינַת שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹקִים. וְזֶהוּ בְּעַצְמָהּ פְּגִימָתָהּ וּמְעוּטָהּ בְּתַכְלִית הַמְּעוּט וְהַחֹשֶׁךְ מֻחֲמַת שֶׁסְּמוּכָה מְאֹד אֶל הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה רִבּוּי אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ מַכֶּהָ אוֹתָהּ וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהָאִיר כְּיָדוּעַ. וּבֶאֱמֶת אָזַי תֵּכֶף בְּעֵת שֶׁהִגִּיעָה לְתַכְלִית הַמְּעוּט, שֶׁאָזַי סְמוּכָה מְאֹד לְהַשֶּׁמֶשׁ, אָזַי תֵּכֶף מַתְחִילָה לְהִתְמַלְּאוֹת וְהִיא בְּחִינַת הַמּוֹלָד, כַּמּוּבָא. עַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִין לָזֶה חֲכָמִים גְּדוֹלִים הַבְּקִיאִין בְּסוֹד הָעִבּוּר שֶׁיִּהְיוּ יְכוֹלִין לְכַוֵּן הַשָּׁעָה שֶׁמַּגִּיעָה לְתַכְלִית הַמְּעוּט שֶׁאָזַי דַּיְקָא הוּא שְׁעַת הַמּוֹלָד שֶׁמַּתְחִיל תִּקּוּנָהּ וּמְלוּאָהּ כַּנַּ"ל. כִּי לְמַטָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה צְרִיכִין לָזֶה דַּעַת גָּדוֹל כְּדֵי לֵידַע זֹאת כַּנַּ"ל. כִּי אִם לָאו תּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר הַהַסְתָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ יוֹשְׁבִין חֲכָמִים גְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ מְחַשְּׁבִין וּמְכַוְּנִין אוֹתָהּ הַשָּׁעָה בְּכִוּוּן גָּדוֹל מְאֹד וּבְחָכְמָה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת דַּעַת הַנַּ"ל שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁבְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה מְלֻבָּשׁ דַּעַת וְאוֹר גָּדוֹל כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיוּ מְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ וְהָיוּ מַמְשִׁיכִים קְדֻשָּׁה בְּחִינַת חָכְמָה וְדַעַת וְהָיוּ מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבָנָה וּמִלּוּאָהּ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים מְקֻדָּשׁ מְקֻדָּשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁהָיוּ קוֹרִין אֶת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת חִיּוּת לְהַחַיּוֹת הַמַּלְכוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה וְתִקּוּנָהּ, בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבָנָה וּמִלּוּאָהּ. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, אָזַי אוֹרָיְתָא מַכְרֶזֶת קָמַיְהוּ. וְעַל-כֵּן אָז הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וַאֲפִלּוּ לְפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה, כִּי אֲזַי נִתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה, שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה וְתִקּוּנָהּ בְּעֵת שֶׁהִגִּיעָה לְתַכְלִית הַפְּגָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לְהִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְעוֹשִׂין יוֹם-כִּפּוּר קָטָן, כִּי אָזַי הוּא תַּכְלִית הַפְּגָם שֶׁל הַלְּבָנָה בְּחִינַת מַלְכוּת וְעַל-כֵּן אָזַי דַּיְקָא הוּא זְמַן הַהִתְקָרְבוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין אָז תְּשׁוּבָה וְחוֹזְרִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ:

חלק ג

וְעַל-כֵּן קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם וְשָׁם בְּאוֹתָהּ פָּרָשָׁה שֶׁל הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם נֶאֱמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם וּגְאֻלָּתָם, כִּי בָּזֶה הָיָה תְּלוּי גְּאֻלָּתָם, כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הִיא בִּבְחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ כַּנַּ"ל וְכָל מִצְוֹת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא בִּשְׁבִיל יוֹם טוֹב כְּדֵי לֵידַע אֵימַת יִהְיֶה יוֹם טוֹב. כִּי עִקַּר הֶאָרַת הַתְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּיוֹם טוֹב, כִּי כָּל הַיָּמִים

טוֹבִים הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, כִּי אָז עוֹלָה הַמַּלְכוּת עֶלְיָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר וְעִקַּר עֲלִיּוֹת הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי בְּיוֹם טוֹב הוּא הַכְנָעַת מַלְכוּת הָרִשָׁעָה, מַלְכוּת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. וּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹלָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֶּלֶת חִיּוּת מֵאוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת חָכְמָה וְדַעַת, (כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא עַיִן שָׁם בְּסִימָן ל). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה וַעֲלִיַּת הַמַּלְכוּת הוּא בְּיוֹם טוֹב. וְכָל זֶה תָּלוּי בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ מוֹנִין וְיוֹדְעִין מָתַי לַעֲשׂוֹת יוֹם טוֹב, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהֶסְתֵּרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה, עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁמָע קוֹל הַכְּרוּז כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כָּרָאוּי בִּבְחִינַת דַּעַת גָּדוֹל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב וּבֵינְתַיִם יְמֵי הַחֹל, כִּי כָּךְ הוּא דַּרְכָּהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה בִּבְחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְאָזַי הוּא יוֹם טוֹב וְאַחַר כָּךְ הוּא יוֹם טוֹב שֶׁל שָׁבוּעוֹת וּבֵינְתַיִם סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי בִּתְחִלָּה בָּא הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה מִלְּמַעְלָה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהֶסְתֵּרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שׁוֹמְעִין קוֹל הַכְּרוּז וּמִתְעוֹרְרִין בִּתְשׁוּבָה וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחִין אוֹתוֹ לֵילֵךְ מֵעַצְמוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וְלָשׁוּב וְלֵילֵךְ מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ מִיּוֹם אֶל יוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהִיא תֵּכֶף אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז הָיָה הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה מִלְּמַעְלָה עַל-יְדֵי קוֹל הַכְּרוּז שֶׁל הִתְגַּלּוּת הַהֶסְתֵּרָה כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת כְּמוֹ סְפִירַת נְקִיִּים שֶׁל הַנִּדָּה כְּדֵי לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ מִיּוֹם אֶל יוֹם מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא דַּעַת גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ מְאֹד מִיּוֹם אֶל יוֹם מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא דַּעַת גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ מְאֹד בְּחִינַת מְקֻוֶּה שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁכָּתַב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁאָז הוּא עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַתְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי וּבִבְחִינָה זוֹ שֶׁל פֶּסַח וְשָׁבוּעוֹת וּבְאֶמְצַע סְפִירָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה שֶׁל יוֹם טוֹב בִּתְחִלָּה וּבַסּוֹף, דְּהַיְנוּ שֶׁבִּתְחִלָּה הִיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה וְהוּא יוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח וְאַחַר כָּךְ הוּא שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקֻוֶּה, בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת. וּבְאֶמְצַע סְפִירָה, שֶׁהֵם יְמֵי הַחֹל שֶׁבָּהֶם מִטַּהֲרִין וּמְקַדְּשִׁין עַצְמָן כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֹאת הַבְּחִינָה הִוא בִּכְלָל וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן כַּמּוּבָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב וּבְאֶמְצַע יְמֵי הַחֹל, כִּי רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה, בִּבְחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְיוֹם טוֹב הוּא בְּחִינַת הֶאָרָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד רֹאשׁ חֹדֶשׁ, בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל, בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת, בְּחִינַת מְקֻוֶּה, כִּי חַיָּב אָדָם לְטַהֵר עַצְמוֹ בָּרֶגֶל. וּבְאֶמְצַע הֵם יְמֵי הַחֹל, כִּי אַחַר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה צְרִיכִין לַחֲזֹר לִבְחִינַת יְמֵי הַחֹל, בִּבְחִינַת סְפִירָה כְּדֵי לֵילֵךְ מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מִיּוֹם אֶל יוֹם, כִּי צְרִיכִין לָשׁוּב וְלֵילֵךְ דֶּרֶךְ כָּל אֵלּוּ הַדְּרָכִים שֶׁהָיָה בָּהֶם קֹדֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֹל

כְּדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל וְאַחַר כָּךְ זוֹכֶה לְתִקּוּן הַתְּשׁוּבָה כָּרָאוּי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם טוֹב, בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְכֵן בְּכָל הֶחָדָשִׁים שֶׁאֵין בָּהֶם יוֹם טוֹב. עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ קְדוּשׁ הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ. כִּי קְדוּשׁ הַלְּבָנָה הוּא אַחַר שִׁבְעָה יָמִים מִן הַמּוֹלָד. שֶׁהוּא כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים כְּאִשָּׁה הַמִּטַּהֶרֶת לְבַעְלָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, הַיְנוּ בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁאַחַר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז קְדוּשׁוּ הַבַּיִת דִּין אֶת הַחֹדֶשׁ וְאָז הָיָה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. אַחַר כָּךְ צְרִיכִין לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים בִּבְחִינַת סְפִירָה. וְאָז הַלְּבָנָה כְּבָר בְּמִלּוּאָהּ קָצַת וְאָז הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת דַּעַת גָּדוֹל וַאֲזַי כָּל יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁין הַלְּבָנָה וּמְקַבְּלִין פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם אָז דַּעַת גָּדוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה שֶׁנִּקְרָא הַקְבָּלַת פָּנִים כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נִמְשָׁךְ דַּעַת גָּדוֹל, שֶׁהוּא הַחִיּוּת אֶל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם שֶׁאוֹמְרִים בְּשִׁעַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא 'קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה' שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת קֹדֶשׁ, בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל לִבְחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְאָז הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה בִּבְחִינַת תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד, בְּחִינַת כָּךְ לֹא יוּכְלוּ כָּל אוֹיְבֵי לִנְגֹּעַ בִּי לְרָעָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל:

חסר שורה וְאֵינִי יָכוֹל לִנְגֹּעַ בְּךָ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת הִתְרַחֲקוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי הַשֶּׁמֶן וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה וְתִקּוּנָהּ, שֶׁהוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְרַחֲקָה מִן הַחַמָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִין בְּשִׁעַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, כְּשֵׁם שֶׁאֲנִי רוֹקֵד כְּנֶגְדֵּךְ וְאֵינִי יָכוֹל לִנְגֹּעַ בָּךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת, עַל-יְדֵי זֶה לֹא יוּכְלוּ כָּל אוֹיְבַי לִנְגֹּעַ וְכוּ', כִּי אָז אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ, כִּי יְנִיקָתָם רַק מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַשְׁבִּירָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁיְּכוֹלִין לְקַבֵּל הָאוֹר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת, אֲזַי הַקְּדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת וְהֵם נִכְנָעִין כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת הָרִקּוּדִין שֶׁעוֹשִׂין בְּשִׁעַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּסִימָן מט בַּמַּאֲמָר "וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח").

שֶׁזֶּה בְּחִינַת רִקּוּדִין, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁאַחַר שֶׁשָּׁבִין אֶל ה' אָז צְרִיכִין לָרוּץ אֹרַח, לָרוּץ וְלֵילֵךְ בִּמְהִירוּת גָּדוֹל אוֹתוֹ הָאֹרַח שֶׁהָיוּ יְכוֹלִין לֵילֵךְ בַּזְּמַן שֶׁהָיוּ נְזוּפִין, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רִקּוּדִין שֶׁמְּרַקְּדִין וּמְדַלְּגִין הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁהָיוּ יְכוֹלִין לֵילֵךְ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהָיָה רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּסַח, בְּחִינַת דִּלּוּג וּפְסִיחָה, כַּמּוּבָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת חֲצוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת תַּכְלִית הַהַסְתָּרָה לַדַּעַת, כִּי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת לַיְלָה, הִיא הוֹלֶכֶת וּמִתְמַעֶטֶת וְנִסְתָּרֶת עַד חֲצוֹת שֶׁאָז הִיא בְּתַכְלִית

הַהַסְתָּרָה וְהַמְּעוּט. וַאֲזַי תֵּכֶף מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלְּאוֹת וּלְהִתְתַּקֵּן בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁבְּתַכְלִית הַפְּגָם מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלְּאוֹת כַּנַּ"ל. וְהַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים יוֹדְעִין זֹאת שֶׁדַּיְקָא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה שֶׁאָז הִיא בְּחִינַת תַּכְלִית הַהַסְתָּרָה וְהַמְּעוּט, שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ אוֹר גָּדוֹל וְדַעַת גָּדוֹל מְאֹד. וּבָזֶה הֵם מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה וּמְהַפְּכִין אוֹתָהּ לְדַעַת. וַאֲזַי אוֹרָיְתָא מַכְרֶזֶת וּמְעוֹרֶרֶת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַכְּרוּז הַגָּדוֹל הַנִּשְׁמָע בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה עַד שֶׁאֲפִלּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה נִשְׁמָע קוֹל הַכְּרוּז הַזֶּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קוֹל הַתַּרְנְגוֹל שֶׁמְּעוֹרֵר יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמָתָם בִּבְחִינַת עַד מָתַי עָצֵל תִּשְׁכַּב עַד מָתַי פְּתָיִים וְכוּ' מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתְךָ מְשֻׁנַּת הַזְּמַן לְהִתְעוֹרֵר לַעֲבוֹדָתוֹ, כִּי קוֹל הַתַּרְנְגוֹל זֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַכְּרוּז שֶׁנַּעֲשָׂה מִתַּכְלִית הַהַסְתָּרָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי הַתַּרְנְגוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת גֶּבֶר, הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, כַּמּוּבָא. וְהוּא בְּחִינַת הַסְתָּרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים וּגְבוּרוֹת. וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תַּכְלִית הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, אֲזַי דַּיְקָא מְגַלִּין הַצַּדִּיקִים הַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי הַדַּעַת וַאֲזַי נִתְהַפְּכָה הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ לְדַעַת וְתוֹרָה וַאֲזַי מִשָּׁם דַּיְקָא מִבְּחִינַת הַסְתָּרָה בָּא קוֹל הַכְּרוּז הַגָּדוֹל בְּחִינַת קוֹל הַתַּרְנְגוֹל שֶׁהוּא קוֹל הַכְּרוּז הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת, מִבְּחִינַת הַסְתָּרָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְהַפְּכָה הַהַסְתָּרָה לְדַעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִיא בְּעַצְמָהּ מַכְרֶזֶת, כִּי עַתָּה נַעֲשָׂה מִן הַהַסְתָּרָה דַּעַת וְתוֹרָה וַאֲזַי אוֹרָיְתָא מַכְרֶזֶת קָמַיְהוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שֶׁקּוֹרִין לִפְנֵי הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲכָנָה לַחֲצוֹת, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים, הַיְנוּ שֶׁכְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִתְעוֹרֵר בַּחֲצוֹת לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה לְדַעַת כְּדֵי לִשְׁמֹעַ קוֹל הַכְּרוּז כַּנַּ"ל, לָזֶה צְרִיכִין לִקְרוֹת אֶת חֵי הַחַיִּים לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ דַּעַת, שֶׁהוּא הַחִיּוּת. שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְדַעַת הַנַּ"ל, לֵידַע שֶׁגַּם בְּתוֹךְ תַּכְלִית הַהַסְתָּרָה מְלֻבָּשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹדֶם הַשֵּׁנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים, כַּמּוּבָא, קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהִיא תּוֹרָה וְהִיא מְסֻגֶּלֶת בְּיוֹתֵר לִקְרוֹת עַל יָדָהּ אֶת חֵי הַחַיִּים. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע 'קְרִיאָה' דַּיְקָא בְּחִינַת 'וְקָרָא' בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים וּמַמְשִׁיכִין חִיּוּת וַאֲרִיכוּת יָמִים אֶל הַמַּלְכוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּרִיאַת שְׁמַע לְהַמְשִׁיךְ הַמֹּחִין וְהַדַּעַת, כַּמּוּבָא. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְצָרִיךְ לְאַרְכָא בְּד' דְּאֶחָד, דִּכְתִיב, "לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ". נִמְצָא, שֶׁקְּרִיאַת שְׁמַע הִוא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת אֲרִיכוּת יָמִים אֶל הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שֶׁקֹּדֶם הַשֵּׁנָה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת חִיּוּת, בְּחִינַת דַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַחֲצוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִתְפַּלְּלִין בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים שֶׁזֶּהוּ תְּפִלָּה לְקוּם

בַּחֲצוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים וְדַעַת, כַּמּוּבָא. כִּי עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע זוֹכִין לָזֶה כַּנַּ"ל וַאֲזַי בַּחֲצוֹת עוֹמְדִים וּמִתְגַּבְּרִים בַּתּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי זֶה צְרִיכִין תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת אֶל הַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וַחֲצוֹת מְסֻגָּל וּמוּכָן לָזֶה יוֹתֵר. כִּי אֲזַי נִתְגַּלֶּה דַּעַת גָּדוֹל עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז הוּא עֵסֶק הַתּוֹרָה לְקָרוֹת אֶת חֵי הַחַיִּים, כִּי אֲזַי מְסֻגָּל בְּיוֹתֵר לְקָרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן מִתְחַנְּנִין אָז עַל בְּנָיִן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְעַל בִּיאַת הַגּוֹאֵל, כִּי אֲזַי נִתְגַּלֶּה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שׁוֹרֶשׁ מַלְכוּת מָשִׁיחַ, שֶׁהִיא עִקַּר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּנָיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בִּימָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, וַאֲזַי בַּחֲצוֹת הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת וְעַלְיַת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָזֶה צַדִּיק וְחָכָם גָּדוֹל מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה יוֹדֵעַ לְכַוֵּן חֲצוֹת אֵימַת. כְּמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּזֶה עַד שֶׁעָלָה עַל דַּעְתָּם שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה לֹא הָוָה יָדַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּבְרָכוֹת, וְדָוִד מִי הָוָה יָדַע חֲצוֹת אֵימַת מִכְּדֵי מֹשֶׁה לֹא הָוָה יָדַע, דִּכְתִיב, "כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם וְכוּ'". וּמָסְקִנּוּ שָׁם, שֶׁמֹּשֶׁה הָוָה יָדַע אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעוּ וְכוּ', כִּי חֲצוֹת הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה בְּעֵת שֶׁהִיא בְּתַכְלִית הַמְּעוּט דַּיְקָא כַּנַּ"ל, לָזֶה צְרִיכִין בְּקִיאוּת גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּקִיאוּת סוֹד הָעִבּוּר, בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מִזֶּה כִּי אִם מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֹשֶׁה וְאַפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּעַצְמוֹ נִתְקַשָּׁה בְּקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲצוֹת כַּנַּ"ל, כִּי צָרִיךְ לָזֶה בְּקִיאוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיְתָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם בַּחֲצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם". כִּי חֲצוֹת הִיא בִּבְחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ חֲצוֹת לְקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, כִּי פָּסוּק הַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְכוּ' סָמוּךְ לְפָסוּק כַּחֲצוֹת וְכוּ' הַנַּ"ל, כִּי הֵם בִּבְחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁמָּסְקוּ שָׁם בַּגְּמָרָא. אֶלָּא דָּוִד כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה רוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ וְהָיָה מְנַגֵּן מֵאֲלָיו וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יוֹדֵעַ חֲצוֹת אֵימַת כִּי הַנְּגוּנִים הַיּוֹצְאִים מִן הַכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּתְקַבֵּץ וְנִתְגַּלָּה הַנְּקֻדּוֹת הַטּוֹבוֹת וְהַקְּדוֹשׁוֹת הַמְלֻבָּשׁוֹת בְּתוֹךְ הָרוּחַ רָעָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נְגוּנִים, (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בַּאֲרִיכוּת בְּסִימָן נד וּרפב). וְזֶהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּגַלִּין הַטּוֹב וְהַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ עֹמֶק הָרַע, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם יוֹצְאִין מִכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי חֲמִשָּׁה נִימִין אִית לֵהּ לְכִנּוֹר, דְּא כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ,

וְתוֹפְשֵׁי הַתּוֹרָה, אֵלּין דתפשין בְּכִנּוֹרָא, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהֶסְתָּרָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנִּגּוּנִים הַיּוֹצְאִין מִן הַכִּנּוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הָרוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּחֲצוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי נַעֲשִׂין הַנִּגּוּנִים כַּנַּ"ל, כִּי צָפוֹן הוּא בְּחִינַת הַהֶסְתָּרָה סְטָרָא דְּדִינָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִצָּפוֹן תִּפָּתַח וְכוּ'". וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא צָפוֹן לְשׁוֹן הַצְפָּנָה וְהַסְתָּרָה. וּבֶאֱמֶת שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ טוֹב גָּדוֹל כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית, שֶׁהִוא רוּחַ טוֹבָה מְאֹד, בְּחִינַת דַּעַת וְחֶסֶד, כַּמּוּבָא. וּמְנַשֶּׁבֶת מִצָּפוֹן דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הַטּוֹב הַגָּדוֹל הַמְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ תַּכְלִית הַהֶסְתָּרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִתְגַּלֶּה הָרוּחַ צְפוֹנִית בַּחֲצוֹת דַּיְקָא, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה הַהֶסְתָּרָה וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה הַטּוֹב הַמְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הַהֶסְתָּרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית כַּנַּ"ל. וְזֶה הָרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד וְנִתְגַּלִּין עַל-יְדֵי זֶה הַנִּגּוּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַטּוֹב מִתּוֹךְ הַהֶסְתָּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יוֹדֵעַ דָּוִד חֲצוֹת אֵימַת, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הִתְעוֹרְרוּת וְהַכְרוּז שֶׁל בְּחִינַת חֲצוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְקִימַת חֲצוֹת הוּא מְסֻגָּל לְהַמְשָׁכַת חֶסֶד גָּדוֹל בַּיּוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל וּמֹחִין לְהִתְפַּלֵּל בִּשְׁלֵמוּת, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים. כִּי בַּחֲצוֹת הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהֶסְתָּרָה וְנִמְשָׁךְ דַּעַת וַאֲזַי הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה הִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל מְאֹד, אֲבָל עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת בְּתַכְלִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַתְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת כְּתִקּוּנוֹ הוּא בְּאוֹר הַיּוֹם, שֶׁאָז נִמְשָׁךְ אוֹר גָּדוֹל וְנִתְגַּלֶּה חֶסֶד וְדַעַת גָּדוֹל מְאֹד בְּאוֹר הַיּוֹם, כַּמּוּבָא. וַאֲזַי זוֹכִין לְתִקּוּנֵי הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת וּבְתִקּוּן גָּדוֹל, בִּבְחִינַת מְקֻוֶּה הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל תִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה, כָּל הַנְּפָנֶה וְנוֹטֵל יָדָיו וּמַנִּיחַ תְּפִלִּין וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל כְּאִלּוּ וְכוּ'. וּמָסְקוּ כְּאִלּוּ טָבַל, הַיְנוּ שֶׁתִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל אוֹר הַיּוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין וְדַעַת גָּדוֹל מְאֹד, הֵם בִּבְחִינַת מְקֻוֶּה שֶׁהוּא דַּעַת גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי הַדַּעַת וְהִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁבַּחֲצוֹת זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְאוֹר הַיּוֹם לִבְחִינַת דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד לְתִקּוּנֵי הַתְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב כַּנַּ"ל שֶׁבְּאֶמְצַע הֵם יְמֵי הַחֹל, כַּנַּ"ל. כִּי גַּם בַּחֲצוֹת עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת הוּא לִפְנֵי שָׁעָה בְּשָׁעַת חֲצוֹת לַיְלָה. וְנִמְשָׁךְ עַד שְׁתֵּי שָׁעוֹת עַד סוֹף הָאַשְׁמוּרָה שְׁנִיָּה. וְאַחַר כָּךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נִמְתָּק בְּחִינַת הַלַּיְלָה וְהַחֹשֶׁךְ וְגַם שֶׁהוּא סָמוּךְ לְאוֹר הַיּוֹם וְיֵשׁ אָז גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ דּוֹמֶה לְהִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁבְּשָׁעַת הַמְשָׁכַת בְּחִינַת חֲצוֹת לַיְלָה כַּנַּ"ל, (כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, בְּסִימָן קמט) שֶׁעִקַּר חֲצוֹת הוּא שְׁתֵּי שָׁעוֹת הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה וְהִתְגַּלּוּת הַדַּעַת הוּא בַּחֲצוֹת. וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ אוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּחִינַת דַּעַת וְחֶסֶד

גָּדוֹל מְאֹד בְּאוֹר הַיּוֹם. וּבֵינְתַיִם הִיא בְּחִינַת לַיְלָה, כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב וּבֵינְתַיִם יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל, בְּחִינַת פֶּסַח וְשָׁבוּעוֹת וּבְאֶמְצַע סְפִירָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁאָז קוֹרִין ד' גְּבָרֵי. כְּנֶגֶד עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת ד' שֶׁעוֹלָה מִבְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת ד' מַלְכֵיּוֹת כַּנַּ"ל. כִּי קְרִיאַת הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת שֶׁקּוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוֹרִין אוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וּבְיוֹתֵר מְסֻגָּל לָזֶה קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁקּוֹרִין בְּתוֹרָה כְּשֵׁרָה שֶׁנִּכְתְּבָה כַּדָּת בְּקֻדֻּשַׁת סֵפֶר תּוֹרָה מִן בְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁנִּמְסְרָה לְמֹשֶׁה בְּסִינַי. שֶׁהִיא עִקַּר בְּחִינַת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל-כֵּן קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה מְסֻגָּל בְּיוֹתֵר לְקָרוֹת אֶת חֵי הַחַיִּים כַּנַּ"ל וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא קְרִיאַת הַתּוֹרָה 'קְרִיאָה' דַּיְקָא כַּנַּ"ל לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁל כָּל הַיָּמִים שֶׁנִּתְקַן בָּהֶם קְרִיאָה בְּצִבּוּר בְּעֵת הַתְּפִלָּה, הַכֹּל כְּדֵי לִקְרוֹת הַחִיּוּת, לְהַחֲיוֹת הַמַּלְכוּת. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה בְּהִלְכוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן בְּחֹל שֶׁקּוֹרִין שְׁלֹשָׁה גְּבָרֵי, כִּי אָז בַּחֹל יֵשׁ עֲשִׂיַּת מְלָאכָה וַאֲזַי שׁוֹלְטִין הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה וַאֲחִיזַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה הִיא מִבְּחִינַת הָרַגְלִין שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנֶּאֱחָזִין שָׁם בִּימוֹת הַחֹל, בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַחֲנֵה דָּן שֶׁהִיא מַחֲנֶה הָרְבִיעִי שֶׁל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, בְּחִינַת מַדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת רַגְלִין וְעַל-כֵּן בַּחֹל אֵין קוֹרִין רַק שְׁלֹשָׁה, כִּי אֵין כֹּחַ לְגַלּוֹת הַהֶסְתָּרָה לְגַמְרֵי, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁבְּמָקוֹם וּבִזְמַן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם יְנִיקָה צָרִיךְ דַּוְקָא לְהַנִּיחַ לָהֶם לִינֹק, שֶׁזֶּהוּ הַכְנָעָתָם כְּשֶׁנּוֹתְנִין לָהֶם יְנִיקָתָם בְּצִמְצוּם כַּיָּדוּעַ, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל וְכִמּוּבָא. וְעַל-כֵּן בַּחֹל אֵין קוֹרִין כִּי אִם שְׁלֹשָׁה כְּדֵי לִקְרוֹת הַחִיּוּת אֶל הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת שְׁלֹשָׁה מַחֲנוֹת שֶׁבָּהּ, כִּי יוֹתֵר מִזֶּה אֵין יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת כַּנַּ"ל רַק שֶׁמַּמְשִׁיכִין חִיּוּת שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ יוֹתֵר רַק שֶׁתִּהְיֶה יְנִיקָתָם בְּצִמְצוּם גָּדוֹל כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁאָזַי הוּא הִתְגַּלּוּת הַהֶסְתָּרָה וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהֶסְתָּרָה, הוּא שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּחִינַת מַחֲנֵה דָּן מִתּוֹךְ הַהֶסְתָּרָה, שֶׁהִיא מַחֲנֶה הָרְבִיעִי, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). עַל-כֵּן קוֹרִין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ ד' גְּבָרֵי שֶׁאָז מַתְחֶלֶת הַמַּלְכוּת לַעֲלוֹת, בִּבְחִינַת תְּחִלַּת שְׁלֵמוּתָהּ שֶׁאָזַי הִיא בְּחִינַת ד', כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל. וּבְיוֹם טוֹב שֶׁיֵּשׁ אָז בְּטוּל מְלָאכָה, בְּטוּל הַל"ט מְלָאכוֹת, עַל-כֵּן עוֹלָה הַמַּלְכוּת יוֹתֵר וְכֵן בְּכָל יוֹם שֶׁקְּדוֹשׁ יוֹתֵר בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה, דְּהַיְנוּ יוֹם הַכִּפּוּרִים וְשַׁבָּת עוֹלָה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן קוֹרִין בּוֹ יוֹתֵר גְּבָרֵי, כִּי יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת וְדַעַת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת וְעֲלִיַּת הַמַּלְכוּת הוּא כְּשֶׁנִּכְנָע וְנִתְבַּטֵּל עֲשִׂיַּת מְלָאכָה שֶׁהֵם הַל"ט מְלָאכוֹת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל,

בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ כַּנַּ"ל. הַיְנוּ שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁנִּכְנָע בּוֹ יוֹתֵר וְנִתְבַּטֵּל הַל"ט מְלָאכוֹת, יְכוֹלִין בְּיוֹתֵר לְקָרוֹת אֶת הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הַחָכְמָה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ קוֹרִין אֶת הַחִיּוּת בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַטַּעַם עַל מִסְפַּר גַּבְרֵי שֶׁל יְמֵי הַחֹל וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב וְכוּ' מִשּׁוּם בִּטּוּל מְלָאכָה. כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל. בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה, תְּחִלַּת עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עֲדַיִן עוֹשִׂין בּוֹ מְלָאכָה, כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְבַּטְּלִין הַל"ט מְלָאכוֹת לְגַמְרֵי, כִּי אֵין הַמְּלָאכוֹת נִתְבַּטְּלִין עַד יוֹם טוֹב שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן, שֶׁאָז זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְנִתְתַּקְּנִין אָז וַאֲזַי עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת בִּשְׁלֵמוּת וַאֲזַי נִתְבַּטְּלִין הַמְּלָאכוֹת כַּנַּ"ל וַאֲזַי קוֹרִין יוֹתֵר גַּבְרֵי כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְשַׁבָּת שֶׁנִּתְבַּטְּלִין הַמְּלָאכוֹת יוֹתֵר לְגַמְרֵי, קוֹרִין יוֹתֵר אֲנָשִׁים. עַד שֶׁבְּשַׁבָּת, שֶׁאָז תַּכְלִית בִּטּוּל הַל"ט מְלָאכוֹת, וְעַל-כֵּן עָנְשׁוֹ חָמוּר לְעִנְיַן מְלָאכָה אֲפִלּוּ מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים, עַל-כֵּן קוֹרִין בּוֹ יוֹתֵר וַאֲזַי קוֹרִין שִׁבְעָה גַּבְרֵי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תַּכְלִית עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּשַׁבָּת כַּמּוּבָא. כִּי שִׁבְעָה גַּבְרֵי זֶה בְּחִינַת שֶׁקּוֹרִין הַחִיּוּת לְכָל שִׁבְעַת הַיָּמִים, בִּבְחִינַת וּמִדַּת יָמַי מַה הִוא, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת לְכָל הַשִּׁבְעָה יָמִים עַל-יְדֵי שִׁבְעָה שֶׁקּוֹרִין בַּתּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת תַּכְלִית עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁטַּעַם מִסְפַּר גַּבְרֵי הוּא מִשּׁוּם מוּסָפִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם כָּל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בִּטּוּל מְלָאכָה וְכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּסָף וְכוּ', כִּי הַקְּרְבָּנוֹת כֻּלָּם שֶׁבְּכָל יוֹם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַסְּתָרָה, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַקְּרְבָּנוֹת לְהַעֲלוֹת לְגַלּוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְהַטּוּב הַמְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ עֹמֶק הַקְּלִפּוֹת, בְּתוֹךְ בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, וְלַהֲפֹךְ בְּהֵמָה לְהַעֲלוֹתָהּ לִבְחִינַת אָדָם, כַּמּוּבָא . בִּבְחִינַת אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה, שֶׁעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן עוֹלֶה מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהֶסְתָּרָה שֶׁנִּתְהַפְּכָה לְדַעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת בְּיוֹתֵר וְנִתְגַּלֶּה הַתְּשׁוּבָה בְּיוֹתֵר, כְּגוֹן רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְשַׁבָּת, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן יֵשׁ בָּהֶם קָרְבָּנוֹת מוּסָפִין עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְוַסֵּף בָּהֶם קְדֻשָּׁה וְדַעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין טוֹב יוֹתֵר מִתּוֹךְ הַהֶסְתָּרָה וְעַל-כֵּן נִתְוַסְּפִין בָּהֶם קָרְבָּנוֹת שֶׁהֵם הַמּוּסָפִין, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם לְכַפָּרָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְעַל-כֵּן בַּיּוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּסָף קוֹרִין יוֹתֵר אֲנָשִׁים, כִּי אָז מְגַלִּין הַדַּעַת יוֹתֵר מִתּוֹךְ בְּחִינַת הַהֶסְתָּרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת מוּסָפִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין בּוֹ יוֹתֵר, כִּי עַל-יְדֵי הַקְּרִיאָה קוֹרִין הַחִיּוּת כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁקּוֹרִין בַּתּוֹרָה קֹדֶם מוּסָף כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁאָז קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים בִּבְחִינַת שֵׁם הָעֶצֶם, כִּבְיָכוֹל, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה

הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּכְתְּבָה בִּקְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים 'כֶּתֶר' בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּמוּסָף וְכֵן בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּסָף, כִּי אָז בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כֶּתֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

ד' גִּבֹּרֵי שֶׁקּוֹרִין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּחִינַת ד' מַחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' דְּגָלִים שֶׁכָּל מַחֲנֶה כְּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים וְכֵן כָּל אֶחָד מִן הַקּוֹרִין צָרִיךְ לִקְרוֹת לְפָחוֹת שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים וְזֶהוּ שִׁעוּר הַקְּרִיאָה. נִמְצָא, שֶׁאַרְבָּעָה גִּבֹּרֵי הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת, שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה כַּנַּ"ל, שֶׁכֻּלָּם הֵם שְׁנֵים עָשָׂר בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר בֶּקֶר שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים שֶׁנַּחֲלְקִים לְאַרְבַּע תְּקוּפוֹת, כִּי הֶחָדָשִׁים הֵם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁמְּבָרְכִין הַחֹדֶשׁ בְּשַׁבָּת שֶׁלְּפָנָיו, שֶׁהוּא בִּמְקוֹם קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, כִּי עַכְשָׁו בַּגָּלוּת אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְקַדֵּשׁ הַחֹדֶשׁ עַל-פִּי בֵּית דִּין כָּרָאוּי, כִּי הַגָּלוּת הוּא בְּחִינַת הַסְתָּרָה, בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְכוּ', עַל-כֵּן מְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ-בִשְׁטוּתָא בִּימֵי הַחֹל, אֶבָל בְּשַׁבָּת הוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת בְּתַכְלִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשַׁבָּת, "לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדִּישְׁכֶם". וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּשַׁבָּת יְכוֹלִין לְקַדֵּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין הַחֹדֶשׁ וּמְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין הַחֹדֶשׁ אַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ דַּעַת גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לֵידַע מָתַי יִהְיֶה הַמּוֹלָד בְּשָׁעָה שֶׁמְּבָרְכִין הַחֹדֶשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת, לֵידַע בְּחִינַת תַּכְלִית הַמְּעוּט וְהַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְכִין הַחֹדֶשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה לְדַעַת כַּנַּ"ל:

כִּי כָּל הָרֹאשֵׁי חֳדָשִׁים וְהַיָּמִים טוֹבִים שֶׁתְּלוּיִים בְּקִבְּיעוּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כֻּלָּם תְּלוּיִים בְּשַׁבָּת שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִים קְדֻשָּׁתָם. וְזֶה שֶׁנִּקְרָא שַׁבָּת "תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ", 'תְּחִלָּה' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁשַּׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַתְּחָלָה לְכָל הַיָּמִים טוֹבִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת הַקְּדֻשָּׁה לְתוֹכָם וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַתְּחָלָה לְהַיּוֹם טוֹב, שֶׁמִּשָּׁם מִבְּחִינַת שַׁבָּת, קוֹרִין הַקְּדֻשָּׁה לְכָל הַיָּמִים טוֹבִים וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי שַׁבָּת קְבִיעָא וְקַיָּמָא, אֲבָל יוֹם טוֹב תָּלוּי בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל הוּא דְּמְקַדְּשֵׁי לֵהּ, כִּי יוֹם טוֹב, שֶׁהוּא תָּלוּי בְּקִבְּיעוּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הוּא בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לִבְחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל, זֶה תָּלוּי בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה זֶה תָּלוּי בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם צְרִיכִים לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' וּבַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת מִבְּחִינַת הַסְתָּרָה, אֲבָל שַׁבָּת קָדוֹשׁ מֵעַצְמוֹ וְאֵין פֶּגֶם מַגִּיעַ בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי". וְאִלּוּ שַׁבָּת לֹא קָאָמַר, כִּי שַׁבָּת

הוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמָא דְּאִיהוּ שְׁלִים מִכָּל סִטְרוֹי וְכִבְיָכוֹל בְּשַׁבָּת, נִתְגַּלֶּה חִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים שֶׁאֵין הַהַסְתָּרָה מַגַּעַת לְשָׁם, כִּי בְּעֶצֶם הַקְּדֻשָּׁה, כִּבְיָכוֹל, אֵין פְּגָם מַגִּיעַ לְשָׁם כַּיָּדוּעַ, כִּי אִיהוּ לֹא אִישְׁתַּנִּי בְּכָל אֲתַר. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁקְּבִיעָא וְקַיָּמָא, כִּי הִיא קְדוּשָּׁה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַגְּלוּת אֵין בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁקְּבִיעָא נִפְגָּם, כִּי שַׁבָּת לֹא קָאֲמַר וְעַל-כֵּן, אַדְרַבָּא, מְשַׁבֶּת קוֹרִין אֶת הַחִיּוּת וְהַדַּעַת לְתוֹךְ הַיָּמִים טוֹבִים וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ מְשַׁבֶּת מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת". וְאַחַר כָּךְ מְפֹרָשׁ שְׁאָר הַמּוֹעֲדִים, הַיְנוּ שֶׁכָּל הַמּוֹעֲדִים מְקַבְּלִים קְדֻשָּׁתָם מִשַּׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי "אוֹתָם" אֶלָּא "אַתֶּם" הַיְנוּ שֶׁהַיָּמִים טוֹבִים תְּלוּיִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁצָּרִיךְ לִקְרוֹת אֶת הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ הַחִיּוּת וְהַדַּעַת לְתוֹכָם לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֵׁשֶׁת יָמִים וְכוּ' וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת, כִּי מְשַׁבֶּת קוֹרִין הַקְּדֻשָּׁה לְתוֹכָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁקּוֹרִין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי שַׁבָּת נַעֲשֶׂה קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּקַדְּשִׁין הַלְּבָנָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי שַׁבָּת נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה וְדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת רִאשׁוֹנָה אֵין כָּל אֻמָּה וְכוּ'. וְכֵן, אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִיָּד נִגְאָלִין. כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל מַלְכוּת הָאֱמוּת, זֶהוּ בְּחִינַת הַסְתָּרָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי שַׁבָּת נִתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה וְנִגְאָלִין:

וְזֶה בְּחִינַת אֵין בֶּן דָּוִד בָּא אֶלָּא בְּדוֹר שֶׁכֻּלּוֹ זַכַּאי אוֹ כֻּלּוֹ חַיָּב. כִּי כְּשֶׁכֻּלּוֹ זַכַּאי יִהְיוּ רְאוּיִים לְגָאֳלָה. וְאִם לָאו יָבוֹא בְּדוֹר שֶׁכֻּלּוֹ חַיָּב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תַּכְלִית הַהַסְתָּרָה וְאָז דַּיְקָא יִגָּלֶה הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל וְאָז יִגָּאֲלֵם, כִּי הַגְּאֻלָּה הִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה שֶׁאָז נִתְבַּטֵּל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה מַלְכוּת הָאֱמוּת וְיִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין הַמַּלְכוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקֻדְשָׁה, מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

פֶּסַח:

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבַּת הַגָּדוֹל:

שֶׁהוּא שַׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח:

כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה תְּלוּי בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי פֶּסַח מִצְרַיִם מִקֹּחוּ מִבֶּעָשׂוֹר וְהָיָה טָעוּן אַרְבָּעָה יָמִים בִּקּוּר כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין בְּמִצְוֹת אַרְבָּעָה יָמִים. 'אַרְבָּעָה יָמִים' דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת

אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת פֶּסַח הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם הָיָה הַהַתְחָלָה בְּשַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת דַּיְקָא מַתְחִיל גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, כִּי מִשָּׁם מְקַבְּלִין הַדַּעַת לְגַלּוֹת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת ד' מִתּוֹךְ הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְבַּע לְדוֹרוֹת רַק שַׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח וְלֹא בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ, כִּי עִקַּר הַנֵּס תְּלוּי בְּשַׁבָּת שֶׁקֹּדֶם פֶּסַח כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁקּוֹרִין אוֹתוֹ שַׁבַּת הַגָּדוֹל, הַיְנוּ שֶׁשַּׁבָּת הוּא גָּדוֹל מִכָּל הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים קְדֻשָּׁתָם מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַשַּׁבָּת מְגַלֶּה זֹאת עַל-יְדֵי שֶׁרָאִינוּ גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה עַל יָדוֹ, עַל-כֵּן קוֹרִין אוֹתוֹ שַׁבַּת הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּנִיסָן שֶׁבּוֹ הָיְתָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, עַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ חֳדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה יִהְיֶה לָכֶם רֹאשׁ חָדָשִׁים". הַיְנוּ שֶׁנִּיסָן כָּל הַחֹדֶשׁ כֻּלּוֹ הוּא בְּבְחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי בּוֹ הָיָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִקְרִיבוּ בּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר כַּנַּ"ל. כִּי נִיסָן כָּלוּל מִכֻּלָּם, כִּי בּוֹ נִתְגַּלָּה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְעַל-כֵּן כֻּלָּם תְּלוּיִים בּוֹ וְכָלוּל מִכֻּלָּם. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין בּוֹ יוֹם טוֹב בְּכֻלּוֹ וְאֵין אוֹמְרִים בּוֹ תַּחֲנוּן, כִּי כָּל הַחֹדֶשׁ כֻּלּוֹ הוּא בְּבְחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי בּוֹ נִתְגַּלָּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְנִתְגַּלָּה הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, זָכוּ לְמַצָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, (כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" הַנַּ"ל). שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלָּה הַהַסְתָּרָה נִמְשָׁךְ דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד בִּבְחִינַת מַצָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת מֵחָמֵץ לְמַצָּה שֶׁיָּצְאוּ מִבְּחִינַת חָמֵץ וְזָכוּ לְמַצָּה כִּי אֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, דְּהַיְנוּ בֵּין חי"ת לְהֵ"א, כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, קְנֵה חי"ת תְּשַׁבֵּר וְתַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה הֵ"א. עַל פְּסוּק, "גֹּעַר חַיַּת קָנֶה", הַיְנוּ לְשַׁבֵּר קְנֵה הַחי"ת שֶׁל חָמֵץ וְאָז נַעֲשֶׂה מֵחָמֵץ מַצָּה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת הַהַסְתָּרָה שֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַהַסְתָּרָה וּפוֹתְחִין בָּהּ פֶּתַח וּמְגַלִּין הַדַּעַת וְאָזַי נַעֲשֶׂה מִן הַהַסְתָּרָה דַּעַת מֵחָמֵץ מַצָּה, כִּי חָמֵץ הוּא תַּקְפָּא דִּדְינָא, בְּחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים, בְּחִינַת 'פַּרְעֹה' שֶׁהוּא 'הָעֹרֶף', בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהוּא קְנֵה הַחי"ת שֶׁל חָמֵץ, בִּבְחִינַת חַיַּת קָנֶה עַדַּת אַבִּירִים שֶׁמְּרַמֵּז עַל חי"ת שֶׁל חָמֵץ כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ לְשַׁבֵּר קָנֶה שֶׁל חי"ת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת שְׁבִירַת הַהַסְתָּרָה וְלִפְתֹּחַ בָּהּ פֶּתַח לְגַלּוֹת וּלְהַרְאוֹת הַדַּעַת הַמְלֻבָּשׁ שָׁם, שֶׁכְּבָיְכוֹל גַּם שָׁם נִמְצָא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וְאָזַי נִתְהַפֵּךְ חָמֵץ לְמַצָּה, כִּי נַעֲשָׂה מִן הַהַסְתָּרָה דַּעַת כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה שֶׁלּוֹקְחִין שָׁלֹשׁ מַצּוֹת וּמְשַׁבְּרִין הָאֶמְצָעִית לִשְׁנַיִם וַאֲזַי נַעֲשִׂים ד', הַיְנוּ שֶׁגַּם בְּהַמַּצָּה בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא סְטָרָא דִּקְדֻשָּׁה מְרַמְּזִין בְּחִינַת שְׁבִירַת הַהַסְתָּרָה, כִּי עִקַּר יְנִיקַת בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה הִיא מִבְּחִינַת רַגְלִין, מִבְּחִינַת מַחֲנֶה הָרְבִיעִי, שֶׁהוּא מַחֲנֵה דָּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִתְּחִלָּה הִיא רַק בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מַצּוֹת, זֶה בְּחִינַת קֹדֶם הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה שֶׁאָזַי הִיא רַק בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ מַחֲנוֹת כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מְשַׁבְּרִין הָאֶמְצָעִית לִשְׁנַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רֶמֶז עַל שְׁבִירַת הַהַסְתָּרָה וְאָז נַעֲשִׂין מג' ד', כִּי עַתָּה נִשְׁלְמָה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת ד' מַחֲנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְשַׁבְּרִין הָאֶמְצָעִית, שֶׁהוּא הַלֶּוִי דְּמַנְהִ דִּינִין מִתְעָרְרִין כַּיָּדוּעַ. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל וְיוֹרֵד יְנִיקַת הַהַסְתָּרָה. וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ. וְאָז מְמַיְלָא הֵם נִשְׁבָּרִין וְנוֹפְלִים לְמַטָּה. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת מַצָּה הָאֶמְצָעִית, שֶׁהוּא הַלֶּוִי, לְשַׁבֵּר וּלְהַמְתִּיק כֹּחַ הַדִּינִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם מִצְרַיִם הָעֶלְיוֹנָה מֵצַר הַגָּרוֹן, שֶׁזֶּהוּ סִטְרָא דְּלֶוִי כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי זֶה מְמַיְלָא נִשְׁבָּר הַהַסְתָּרָה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְמַטָּה וְאָז נִתְגַּלֶּה הַדַּעַת וַאֲזַי נִשְׁלַם הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת ד' מַחֲנוֹת. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו נַעֲשִׂין מג' מַצּוֹת ד' כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוַת מַצָּה הִיא רַק בְּזוֹ שֶׁנִּשְׁבְּרָה שֶׁבָּהּ מְקַיְּמִין אֲכִילַת מַצָּה וַאֲפִיקוֹמָן. וְהִיא הַנִּקְרֵאת לֶחֶם עֹנִי שֶׁהִיא עִקַּר הַמַּצָּה, כַּמּוּבָא. כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁבִירַת הַמַּצָּה הָאֶמְצָעִית נַעֲשֶׂה בְּחִינַת מַצָּה, כִּי הִיא בְּעַצְמָהּ, בְּחִינַת שְׁבִירַת חָמֵץ לְמַצָּה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׁבִירַת בְּחִינַת הַלֶּוִי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא יַחַץ בִּבְחִינַת חֲצוֹת, בְּחִינַת כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה עוֹשִׂין אַחַר הַקִּדּוּשׁ, כִּי הַקִּדּוּשׁ הוּא בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁקּוֹרִין אֶת הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ חָכְמָה וְדַעַת שֶׁהוּא הַחִיּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְעַל-כֵּן אָזַי עַל-יְדֵי זֶה הַדַּעַת יְכוֹלִין לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַחַץ כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְכָאן הַבֵּן שׁוֹאֵל' אַחַר שֶׁשָּׁבְרוּ הָאֶמְצָעִית, דְּהַיְנוּ הַלֶּוִי וְנִתְגַּלָּה הַדַּעַת מִן הַהַסְתָּרָה שֶׁמִּזֶּה בְּעַצְמָהּ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָזַי הַבֵּן שׁוֹאֵל שְׁאֵלוֹת וְקֻשְׁיוֹת, מַה נִּשְׁתַּנָּה וְכוּ'? הַיְנוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁהוּא שְׁאֵלוֹת וְקֻשְׁיוֹת שֶׁמִּתְעוֹרְרִין בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת מְאֹד, בְּחִינַת מַצָּה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן מַצָּה וּמְרִיבָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן כָּאן הַבֵּן שׁוֹאֵל, 'הַבֵּן שׁוֹאֵל' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שְׁאֵלוֹת וְקֻשְׁיוֹת בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁנִּתְעוֹרֵר בֵּין הַבֵּן וְהָאָב שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, מַחֲלֹקֶת שַׁמַּאי וְהִלֵּל, שֶׁהוּא דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד וְקִיּוּם הָעוֹלָם. כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ הוּא בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצְמָצוּם, שֶׁכְּבָיְכוֹל, נִתְצַמְצֵם וְנֶחֱלַק הָאוֹר לַצְּדָדִין. שֶׁבְּלֹא זֶה לֹא הָיָה

מָקוֹם לַבְּרִיאָה כַּנּוֹדָע. וְהַבְּרִיאָה וְקֶדֶם הַבְּרִיאָה הֵם בְּחִינַת אָב וּבֵן, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר) וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת כִּבְיָכוֹל, שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה נֶחְלָק קְצָת מִקֶּדֶם הַבְּרִיאָה כִּי אִם כֵּן יִתְבַּטֵּל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת שָׁם הוּא תַּכְלִית הָאַחְדוּת וּבְחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת הַזֹּאת שֶׁבֶּאֱמֶת הִוא תַּכְלִית הַשָּׁלוֹם, זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי שָׁם בִּתְחִלַּת הַצִּמְצוּם אֵין שׁוּם הַשָּׂגָה וְאָסוּר לְעַיֵּן שָׁם, כִּי הוּא דַּרְכֵי ד' וּבַמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שַׁמַּאי וְהִלֵּל, שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לַבְּרִיאָה, הַיְנוּ שֶׁמַּחְלֶקְתָּם הוּא בִּבְחִינַת הִתְחַלְּקוּת הָאוֹר לַצַּדְּדִין כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לַבְּרִיאָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר "בֹּא אֶל פַּרְעֹה" סִימָן סד עַל מִשְׁנָה כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְזֶהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וּשְׁאֵלַת הַבֵּן לָאָב, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה צְרִיכִין עַתָּה בְּלֵיל פֶּסַח שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא. הַיְנוּ כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַהִסְתָּרָה, שֶׁהוּא יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, הוּא מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵרִבּוּי אוֹר כַּנַּ"ל וְאָז בְּמִצְרַיִם הִגִּיעוּ לְתַכְלִית הַיְרִידָה שֶׁכְּמַעַט חָזַר הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, לְתֹהוּ וָבֹהוּ וְעַל-כֵּן הֶאֱרִכוּ לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁבְּקְדֻשָּׁה לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּמִדָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה וְהִתְגַּלּוּת מַלְכוּת בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם. וּכְשֶׁאֵין מַחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, אֵין מָקוֹם לַבְּרִיאָה וְאֵין מִי שֶׁיֵּדַע מִמַּלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת מַלְכוּת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה הִיא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין שִׁנּוּי בְּלֵיל פֶּסַח כְּדֵי שֶׁיִּשְׁאַל הַבֵּן מַה נִּשְׁתַּנָּה לְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְאָז מְסַפְּרִין הַהַגָּדָה, כִּי לִזְכוּת לְמַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם הוּא עַל-יְדֵי אֲנָחָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע עַצְבוּת רוּחַ, זֶהֵמַת הַנָּחָשׁ, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִתְשׁוּבָה וַאֲנָחָה אַחַר כָּךְ לְתַקֵּן וּלְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא זֶהֵמַת הַנָּחָשׁ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בִּבְחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם שֶׁצְּרִיךְ לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר הַשָּׁמַיִם דְּהַיְנוּ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא אֵשׁ וּמַיִם שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת לְבָשׁוּ שָׁמַיִם קַדְרוּת, הַיְנוּ שֶׁהֵם לֹא יִתְאַחֲזוּ שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַמַּחֲלֹקֶת אַף שֶׁהִיא בְּקְדֻשָּׁה וְהִיא דַּעַת עֶלְיוֹן מְאֹד וּשְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה, עִם כָּל זֶה מִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל וְיוֹרֵד עַד שֶׁמַּגִּיעַ לָהֶם אֲחִיזָה מִשָּׁם כַּיָּדוּעַ. כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וִינִיקָתָהּ מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, עַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר לְזַכֵּךְ הַשָּׁמַיִם, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה וְזֶה עַל-יְדֵי אֲנָחָה וּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סִפּוּר הַהַגָּדָה שֶׁמְּזִכִּירִין הָאֲנָחוֹת וְהַצְּעָקוֹת שֶׁהָיָה לָנוּ אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַנִּצְעַק אֶל ד' וַיֵּאָנַח בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וכו'". וְכֵן זֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִזְדַּכְּכִין הַשָּׁמַיִם דְּהַיְנוּ הַיָּדַיִם וַאֲזַי זוֹכִין לְקַבֵּל דִּבּוּרִים מִן הַיָּדַיִם, שֶׁהֵיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר שֶׁאוֹכְלִין אַחַר כָּךְ מַצָּה וּמָרוֹר, זֶה בְּחִינַת אֵשׁ וּמַיִם, חֶסֶד וּגְבוּרָה, יָד יָמִין וְיָד שְׂמֹאל, הִלֵּל וְשַׁמַּאי, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ הֵיוּ אוֹכְלִין אֶת הַפֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִים יֹאכְלוּהוּ". פֶּסַח הֵיא בְּחִינַת פֶּה-סַח, בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִים מִן הַיָּדַיִם הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִלֵּל הָיָה כּוֹרְכָן בְּיַחַד, לְהוֹרוֹת שֶׁבֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וְהוּא מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שָׁלוֹם גָּדוֹל וְדַעַת גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִלֵּל דַּיְקָא הָיָה עוֹשֶׂה זֹאת, כִּי הוּא בַּעַל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שַׁמַּאי וְהִלֵּל כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת שָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא נִמְנְעוּ זֶה מִזֶּה וְכוּ' לְהוֹדִיעַ שֶׁאַהֲבָה וְאַחְוָה הָיָה בֵּינֵיהֶם. וְעַל-כֵּן זֹאת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ לָהּ הַכְרָעָה כַּיָּדוּעַ וְהַהַכְרָעָה מִצַּד הִלֵּל מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד כַּנּוֹדָע. וְעַל-כֵּן הִלֵּל דַּיְקָא הָיָה כּוֹרְכָן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין הַכְּרִיכָה עִם הַיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִיא מַצָּה הַשְּׁלִישִׁית, כִּי שָׁם הַהַכְרָעָה כַּיָּדוּעַ:

חלק יג

וְאַחַר כָּךְ אוֹכְלִין הָאֲפִיקוֹמָן. וְהוּא נִקְרָא צָפוּן בְּסֵדֶר הַהַגָּדָה, הַיְנוּ בְּחִינַת עֲגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן, 'שֶׁהוֹצִיאוּ' דַּיְקָא. כִּי אַחַר שֶׁיָּצְאוּ וְנִתְגַּלָּה הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה. אָז טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן, הַיְנוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא שָׁלוֹם וְדַעַת גָּדוֹל בְּחִינַת מָן, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲפִיקוֹמָן. אֲפִיקוּ מָן בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן כַּנַּ"ל. כִּי עַתָּה אַחַר כָּל הַנַּ"ל כְּבָר זָכוּ לִבְחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל וְעַתָּה הַמַּצָּה כְּתִקּוּנוֹ בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת מָן. וְזֶהוּ אֲפִיקוּ מָן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַד עַתָּה הָיָה טָמוּן וְצָפוּן וְנִסְתָּר בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה, כִּי אַף שֶׁכְּבָר נִתְעוֹרֵר הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה בְּתִתְחַלָּה עִם כָּל זֶה עֲדַיִן הָיָה צָרִיכִים לְהַצְפִּינוֹ וּלְהַטְמִינוֹ. שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַתָּה שֶׁנִּשְׁלַם וְנִתְגַּלָּה בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל. אֲזַי מוֹצִיאִין הָאֲפִיקוֹמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

בדפים לתיקון חסרים דפים עד הלכה:

חלק יד

וְזֶהוּ בְּחִינַת הָרְחִיצוֹת שֶׁרוֹחֲצִין יְדֵיהֶם שְׁתֵּי פְּעָמִים. כִּי מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין מִן הַיָּדַיִם צָרִיךְ לְטַהֵר אֶת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם. וְזֶהוּ בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם שֶׁנּוֹטְלִין קֹדֶם אֲכִילַת לֶחֶם דַּיְקָא כְּדֵי לְטַהֵר הַיָּדַיִם כְּדֵי לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה הַלֶּחֶם בִּבְחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. (וְעַיֵּן כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת

נְטִילַת יָדַיִם) וְזֶהוּ בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם אַחַר הַהַגָּדָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צְעָקָה וַאֲנָחָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְטַהֲרִין הַיָּדַיִם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל-כֵּן אָזַי תֵּכֶף רַחְצָה שֶׁנּוֹטְלִין וּמְטַהֲרִין הַיָּדַיִם וַאֲזַי זוֹכִין לִבְחִינַת מַצָּה וּמָרוֹר וַאֲפִיקוֹמָן בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם בִּתְחִלָּה קֹדֶם שֶׁשּׁוֹבְרִין הָאֶמְצָעִית שֶׁאָזַי הוּא תְּחִלַּת הִתְגַּלּוּת בְּחִינַת מַצָּה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל רוֹחֲצִין יְדֵיהֶם גַּם כֵּן בִּבְחִינַת טָהֳרַת הַיָּדַיִם כַּנַּ"ל וּשְׁתֵּי הָרְחִיצוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי מֵינֵי טָהֳרוֹת בְּחִינַת שְׁנֵי מֵינֵי מִקְוָאוֹת אַחַת בִּתְחִלַּת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁהִוא תְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה וְאַחַת כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת וְהַתְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת וְנִתְתַּקְּנִין שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פֶּסַח וְשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל כִּי בִּתְחִלָּה כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם זָכוּ לַמְקָוֶה דְּהַיְנוּ דַּעַת כִּי כֻּלָּם טְבָלוּ אָז. וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁחוֹזְרִים וּמְתַקְּנִים כָּל הַפְּגָמִים אַחַר כָּךְ זוֹכִין לְתִקּוּן גָּדוֹל בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת בְּחִינַת מְקָוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרְחִיצוֹת הַנַּ"ל. כִּי נְטִילַת יָדַיִם הוּא בִּבְחִינַת טָהֳרָה בְּחִינַת מְקָוֶה. הַיְנוּ הַנְּטִילָה וְהַטָּהֳרָה בִּתְחִלַּת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת בְּחִינַת מַצָּה. וְאַחַר כָּךְ בְּעֵת שֶׁזּוֹכִין לְהַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַטָּהֳרָה בַּיָּדַיִם כִּדֵי לְזַכֵּךְ בְּחִינַת הַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין מְבָרְכִין עַל נְטִילָה הָרִאשׁוֹנָה כִּי הִיא עֲדַיִן אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת רַק תְּחִלַּת הַטָּהֳרָה תְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַהִתְעוֹרְרוּת כַּנַּ"ל עַד אַחַר כָּךְ שֶׁאָז הַטָּהֳרָה וְהַנְּטִילָה כָּרָאוּי בִּבְרָכָה כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת כַּרְפַּס שֶׁהוּא מִלְּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסִּתְרַת פָּנִים וְעַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרִין הַקִּדֵּשׁ דְּהַיְנוּ הַחִיּוּת וְהַדַּעַת כַּנַּ"ל יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ חֶסֶד וְדַעַת לְהַמִּתִּיק בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה וּלְגַלּוֹתָהּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַטְבּוּל שֶׁמַּטְבִּילִין הַכַּרְפַּס בְּמֵי מֶלַח שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקָה שֶׁמַּמְתִּיקִין בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נוֹטְלִין מִין יְרָקוֹת לְכַרְפַּס בִּבְחִינַת אֶסְתֵּר יְרָקְרָקוֹת הָיְתָה וְחוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלֶיהָ. כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כְּשֶׁהִיא בְּהַסְתָּרָה בִּבְחִינַת הַסְתֵּר אַסְתִּיר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם. וְעַל זֶה מְרַמֵּז הַטְבּוּל שֶׁל הַיֶּרֶק בִּבְחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹךְ בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר יְרָקְרָקוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה וְנַעֲשֶׂה מְמֻנֶּה דַּעַת בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת כַּרְפַּס יַחַץ שֶׁעַל-יְדֵי הַטְבּוּל וְהַהַמְתָּקָה שֶׁל הַכַּרְפַּס כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַחַץ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה וְנִתְהַפְּכָה לְדַעַת אָזַי אוֹרְיָתָא מַכְרֶזֶת קָמֵיהוּ וְחוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה. נִמְצָא שֶׁמִּן הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נַעֲשֶׂה הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל זֶה מְרַמֵּז הַיֶּרֶק שֶׁנּוֹטְלִין מִכַּרְפַּס שֶׁמְּרַמֵּז לַתְּשׁוּבָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר אֲנִי ד' הוּא שִׁמְי סִימָן יא).

עַל הַמִּדְרָשׁ שֶׁשָּׁאֲלוּ יוֹחָנִי וּמַמְרֵא לְמֹשֶׁה תֶּבֶן אַתָּה מַכְנִיס לְעֲפָרִים וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה לְמָתָא יַרְקָא יַרְקָא שְׁקוֹל עַיִן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁהַיַּרְקָא מְרַמֵּז לַתְּשׁוּבָה בִּבְחִינַת וַיֶּרֶק אֶת חֲנִיכָיו שֶׁהוֹרִיקָן בִּתְשׁוּבָה כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ וְכוּ' עַיִן שָׁם וּלְרַמֵּז תְּשׁוּבַת מֹשֶׁה הַנַּ"ל נוֹטְלִין יָרָק לְכַרְפַּס. כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת וַיֶּרֶק אֶת חֲנִיכָיו כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי הַכַּרְפַּס דְּהַיְנוּ הַטִּבּוּל שֶׁל הַיָּרָק נַעֲשֶׂה מִזֶּה דַּעַת גָּדוֹל בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם. כִּי הַטִּבּוּל הוּא כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ הַתִּינוֹקוֹת וְיִשְׁאֲלוּ מַה נִּשְׁתַּנָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּשְׁאֲלַת הַבֵּן הִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַכַּרְפַּס דְּהַיְנוּ הַיָּרָק נִתְגַּלֶּה דַּעַת גָּדוֹל בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל. כִּי בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם הוּא דַּעַת גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מְאֹד וְהוּא נִתְגַּלֶּה מִתּוֹךְ תַּכְלִית הַהַסְתָּרָה דַּיְקָא, כִּי שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּגַלִּין הַהַסְתָּרָה נַעֲשֶׂה מִזֶּה דַּיְקָא דַּעַת גָּדוֹל וְהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבַת מֹשֶׁה הַנַּ"ל כִּי הֵם שְׁאֲלוּ אוֹתוֹ תֶּבֶן אַתָּה מַכְנִיס לְעֲפָרִים כִּי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהֵם בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה נִמְשָׁלִין לֶעָפָר וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ עַל שֶׁמַּכְנִיס תְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְתוֹךְ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה בִּבְחִינַת עָפָר. וְהֵשִׁיב לָהֶם מֹשֶׁה אָמְרֵי אֱינָשֵׁי הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִין דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה בַּפֶּה עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר לָהֶם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל. וְזֶהוּ לְמָתָא יַרְקָא יַרְקָא שְׁקוֹל בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל עַל-יְדֵי (כָּל זֶה פֵּרוּשׁ רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר עַיִן שָׁם) הַיְנוּ כִּי הֵם שְׁאֲלוּ אוֹתוֹ כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה כְּמוֹ בְּתַכְלִית הַיְרִידָה וְהַהַסְתָּרָה שֶׁהָיָה אָז בְּמִצְרַיִם דֵּי לְהַעֲלוֹתָם מִירִידָתָם לַהֲרִימָם מֵעָפָר. אֲבָל אֵין רָאוּי לַהֲבִיאָם לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא מֻהֱפָּךְ אֶל הַפֶּה. וְהֵשִׁיב לָהֶם כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לִתְשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל. וְעַל-כֵּן אַדְרַבָּא הֵם צְרִיכִים דַּיְקָא לְבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעֲמָקָא לְזִכּוֹת לְדַעַת גָּדוֹל מְאֹד. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה תְּשׁוּבָתָם תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מַמָּשׁ. וּבְמַה שֶׁפִּגְמוּ יְתַקְּנוּ. כִּי כְּשֶׁהָיוּ בְּתַכְלִית הַיְרִידָה הָיָה שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין דַּוְקָא לְהַעֲלוֹת וּלְגַלּוֹת הַדַּעַת הַזֶּה. עַל-כֵּן צְרִיכִין דַּיְקָא לְבוֹא לְדַעַת גָּדוֹל מְאֹד שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל וּבְמַה שֶׁפִּגְמוּ יְתַקְּנוּ כַּנַּ"ל:

חלק טז

גַּם כַּרְפַּס הוּא לְשׁוֹן כְּלִי מְיֻלָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת וְהוּא רֶמֶז לִכְתֹּנֶת פַּסִּים שֶׁעָשָׂה יַעֲקֹב לְיוֹסֵף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגֵּל וְיָרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם (וּכְמַדֻּמֶה שֶׁמּוּבָא בַּסְּפָרִים) הַיְנוּ כִּי כְּתֹנֶת פַּסִּים הוּא בְּחִינַת חָלוּקָא דְּרַבָּנָן בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא חָלוּקָא לְשׁוֹן חִלּוּקֵי דֵּעוֹת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי

הַכָּתֹנֶת וְהַחֲלָקָה הַזֹּאת נִתְעוֹרֵר מִזֶּה מַחֲלֹקֶת יוֹסֵף וְאֶחָיו כִּי עַל-יְדֵי זֶה וַיִּשְׂנְאוּ אוֹתוֹ וְחָלְקוּ עָלָיו. וְזֶה הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יוֹסֵף וְאֶחָיו הָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם. וּבְוַדַּאי כַּוָּנָתָם כָּךְ הָיָה כִּי בְּוַדַּאי כַּוָּנַת מַחֲלֹקְתָּם הָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא נִמְלְטוּ מִפֻּגָם וְנִפְגַּם אוֹתוֹ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁיָּנְקוּ מִזֶּה הַסִּטְרָא אָחֳרָא כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מִמַּחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגֵּל וְיָרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן עַתָּה בְּפֶסַח בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם נוֹטְלִין כַּרְפַּס רֶמֶז לִכְתֹּנֶת פַּסִּים כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַתִּינוֹק שׁוֹאֵל מַה נִּשְׁתַּנָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וּמְתָקְנִין מַה שֶּׁנִּפְגַּם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֹנֶת פַּסִּים עַל-יְדֵי אַחֵי יוֹסֵף כַּנַּ"ל. (וְעַיֵּן בַּמַּאֲמָר תְּהִלָּה לְדָוִד סִימָן יב מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו בִּחְינַת קַו הַיָּרֹק הַמַּקִּיף אֶת הָעוֹלָם):

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר. אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִמְשַׁךְ הָאֹרֶת הַשְּׁלִשָּׁה עָשָׂר יָמִים מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַד עַתָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים בִּבְחִינַת זָקֵן בִּישׁוּב הַדַּעַת הַיְנוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה עָשָׂר תִּקּוּנָא דְּיָקְנָא. וְעַל-יְדֵי זֶה הַדַּעַת יְכוֹלִין לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּעוּר חָמֵץ לְבַעֵר הֶחָמֵץ וְהַהַסְתָּרָה וּלְגַלּוֹת הַדַּעַת בִּבְחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר דַּיְקָא בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ כִּי עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁל בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה כַּנַּ"ל יְכוֹלִין לִבְדֹּק הֶחָמֵץ וּלְבַעֵר וּלְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לְאוֹר הַנֵּר. וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאוֹר הַנֵּר יָפֶה לִבְדִיקָה מִפָּסוּק נֵר ד' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן. הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי אוֹר הַנֵּר דְּהַיְנוּ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר ד' נִשְׁמַת אָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם. עַל-יְדֵי זֶה יָפֶה לִבְדֹּק הֶחָמֵץ לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה וּלְבַעֵר הָרִשְׁעַת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַחֲזִיר רְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּדִיקַת הֶחָמֵץ בַּחוֹרִין וּבִסְדָקִין וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁאֵין נִרְאִין יָפֶה לָעַיִן וְעַל-יְדֵי אוֹר הַנֵּר נִבְדָּקִין כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת אוֹר הַנֵּר דְּהַיְנוּ הַדַּעַת יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ וּלְהַזְהִיר בִּתְשׁוּבָה אֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר נִשְׁקַע הֶחָמֵץ וְהָרִשְׁעַת אֶצְלוֹ עַד שֶׁאֵין נִרְאֶה כְּלָל בִּבְחִינַת עָבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר. וְיוֹתֵר מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַנֵּר יְכוֹלִין לִבְדֹּק וּלְבַעֵר הָרִשְׁעַת אֲפִלּוּ מִמְּקוֹמוֹת אֵלּוּ. כִּי יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה עַל-יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַלַּיְלָה נִקְרָא אוֹר עַל שֵׁם הִלּוּלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר. הַיְנוּ בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים שֶׁהֵם הַמַּחֲזִירִים בְּנֵי

אָדָם בְּתִשׁוּבָה שֶׁהֵם נִקְרָאִים מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים. וּמֵחֲמַת שֶׁהֵם מְאִירִים בִּבְחִינַת לַיְלָה דַּיְקָא. כִּי בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהַלַּיְלָה בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה. שָׁם דַּיְקָא הֵם מְאִירִים אוֹר גָּדוֹל כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהָאִיר אֶת הַלַּיְלָה לְגַלּוֹת אֶת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל כִּי שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ אוֹר גָּדוֹל כַּנַּ"ל וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הַלַּיְלָה אוֹר בְּחִינַת אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין וְכוּ' בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה לְהַחֲזִיר הָרְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה בְּחִינַת מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים בְּחִינַת כּוֹכְבֵי אוֹר. וְעַל שֵׁם זֶה קָרְאוּ זֹאת הַלַּיְלָה דַּיְקָא אוֹר כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ בַּלַּיְלָה דַּוְקָא כִּי דַּוְקָא בִּבְחִינַת לַיְלָה בִּבְחִינַת חֹשֶׁךְ הַהַסְתָּרָה בְּיוֹתֵר. אָז דַּיְקָא מְגַלִּין אוֹתָהּ עַל-יְדֵי אוֹר הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַנֵּר:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר. שֶׁהַמִּצְוָה לִסְפֹּר הַיָּמִים כְּדֵי לְטַהֲרֵנוּ מִטֻּמְאָתֵנוּ לִסְפֹּר דַּיְקָא. כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַיָּמִים מְנוּיִים וּסְפוּרִים שֶׁיִּהְיוּ חֲלוּקִים וּמְדוּדִים כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת כֵּלִים יָמִים וּמִדּוֹת לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה בִּבְחִינַת וּמִדַּת יָמַי מַה הוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר גּוֹרֵם וְכוּ' כַּמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁהִיא בְּחִינַת כֵּלִים וּמִדּוֹת לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה כִּי הַהַסְתָּרָה הִיא בְּחִינַת אֲחִיזַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁיִּנְיְקָתָם מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהֵם בָּאִים עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וּמִדּוֹת לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה שֶׁזֶּהוּ מַעֲלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר לִסְפֹּר הַיָּמִים דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ מְנוּיִים וּמְדוּדִים בְּחִינַת וּמִדַּת יָמַי וְכוּ' כַּנַּ"ל כְּדֵי לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן. וְעַל-כֵּן הַסְּפִירָה מְטַהֶרֶת אוֹתָנוּ מִטֻּמְאָתֵנוּ. כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה הִיא מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁבָּא עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטָּהֳרָה וְהַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַסְּפִירָה בְּחִינַת וּמִדַּת יָמַי שֶׁסּוֹפְרִים הַיָּמִים שֶׁיִּהְיוּ סְפוּרִים וּמְדוּדִים שֶׁלֹּא יִכָּנֵס אֶחָד בִּגְבוּל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא יִתְעָרְבֵב שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהוּא שְׁבִירַת הַיָּמִים וַאֲזַי הֵם מְעֹרָבִים יַחַד רַק יִהְיוּ בִּבְחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּלִי וּמִדָּה בְּפָנֵי עַצְמוֹ וְכָל אֶחָד נִמְנֶה לְעַצְמוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַסְּפִירָה כַּנַּ"ל. כִּי הַסְּפִירָה הִוא בִּשְׁבִיל קַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל. עִם כָּל זֶה עֲדַיִן לֹא הָיָה בִּשְׁלֵמוּת גָּמוּר. מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ הַתּוֹרָה כַּמּוּבָא. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּשֶׁבּוּעוֹת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן הֻצְרְכוּ קֹדֶם לְסְפִירָה שֶׁהוּא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. הַיְנוּ שֶׁסּוֹפְרִים וּמוֹדְדִים הַיָּמִים בִּבְחִינַת וּמִדַּת יָמַי מַה הוּא

כְּדֵי לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַעֲלַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת בְּחִינַת וּמִדַּת יָמַי מַה הִוא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעַת הַיָּמִים כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת כֵּלִים וּמִדּוֹת כַּנַּ"ל. כִּי גַּם בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה. עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ שֶׁנִּמְדַּד וְנִמְנֶה כָּל יוֹם לְעַצְמוֹ וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁנִּמְנֶה כָּל יוֹם לְעַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מִדּוֹת וְכֵלִים כַּנַּ"ל וְכָל הַבְּרִיאָה הָיְתָה תְּלוּיָה עַד יוֹם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא שִׁשִּׁי בְּסִיוָן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. עַל-כֵּן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה צְרִיכִין גַּם כֵּן לִסְפֹּר הַיָּמִים שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִין לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת דַּיְקָא כִּי יֵשׁ בָּהֶם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת וְעִקַּר תִּקּוּן הַסְּפִירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה הִיא עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא הַדַּעַת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים עַל-יְדֵי שֶׁבַע שַׁבָּתִים וְזֶה שֶׁכָּתוּב שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁבַע שַׁבָּתִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיּוֹם טוֹב גַּם כֵּן נִקְרָא שַׁבָּת. כִּי יוֹם טוֹב נִקְרָא שַׁבָּת מֵחֲמַת שֶׁכָּל קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ נִזְכָּר הַשַּׁבָּת אֲצֶל סְפִירָה כִּי גַּם תִּקּוּן הַסְּפִירָה דְּהַיְנוּ כְּדֵי לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁמְּקַבֵּל יוֹם טוֹב מִשַּׁבָּת שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה גַּם כֵּן כַּנַּ"ל:

(שייך לעיל):

גַּם אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִתּוֹךְ בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שֶׁאַרְבַּע כּוֹסוֹת הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מְצוֹת הַנּוֹהֲגוֹת בְּכָל יוֹם טוֹב כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא ד' שֶׁעוֹלָה בְּיוֹם טוֹב מד' מַלְכֻיּוֹת וְעַל-כֵּן הֵם ד' כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן בְּחִינַת נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה שֶׁהָיָה שָׁם הַקְּדֻשָּׁה מְלֻבָּשֶׁת בְּסוֹד וּבְהֶעְלֵם גָּדוֹל כַּנַּ"ל. גַּם כִּי שָׁם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרוֹת מְלֻבָּשׁ קְדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ דַּיְקָא בְּחִינַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַיַּיִן נִתְגַּלֶּה זֹאת בְּחִינַת נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד וְעַל-יְדֵי זֶה עוֹלָה הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת ד' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת ד' כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן:

(שייך לספירה):

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל לְעִמ"ר בְּגִימַטְרִיָּא שֵׁ"ם. כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁסּוֹפְרִין הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לָעֹמֶר וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין בְּחִינַת שֵׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדּוֹת וְיָמִים כַּנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מִדּוֹתָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל נִקְרָאִין סְפִירוֹת כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן מַה שֶּׁהֵם בִּבְחִינַת סְפִירוֹת דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מִדּוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם כִּבְיָכוֹל מְנוּיִים וּסְפוּרִים וּמְדוּדִים בִּבְחִינַת כֵּלִים בְּחִינַת מִדָּה וּמִשְׁקָל וּמִנְיָן שֶׁזֶּה עִקַּר

הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁמִּשָּׁם מַתְחִילִין לִסְפֹּר יְמֵי הַסְּפִירָה. עֹמֶר הוּא מִדָּה בְּחִינַת מִדּוֹת וְכֵלִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עֹמֶר שְׂעוֹרִים בְּחִינַת שְׂעוֹרִים בְּחִינַת הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעוֹרִין דְּלִבָּא שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל בִּבְחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ כָּל חַד לְפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּדּוֹת וְהַסְּפִירוֹת שֶׁהֵם נִכְלָלִין בַּלֵּב כַּנּוֹדָע כִּי הַלֵּב הוּא הַצַּיָּר שֶׁל הַמִּדּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר וְהֵם בְּחִינַת שְׂעוֹרִין דְּלִבָּא שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת עַל יָדָם דַּיְקָא כִּי עַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים בְּחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן בִּבְחִינַת שְׂעוֹרִים וְכֵלִים וּמִדּוֹת וְעַל-כֵּן אָז מַתְחִיל הַסְּפִירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא תִּקּוּן הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ בְּחִינַת כֵּלִים וּמִדּוֹת עַל-יְדֵי זֶה קוֹרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיכִין חִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים דְּהַיְנוּ דַּעַת. וְזֶה בְּחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שְׂעוֹרִין דְּלִבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים בְּחִינַת כֵּלִים וּמִדּוֹת בְּחִינַת שֵׁם בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין לְהַנִּיחַ לְגַדֵּל הַשְּׂעָרוֹת בִּימֵי הַסְּפִירָה כִּי הַשְּׂעָרוֹת הֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים וְשִׁעוּרִים שֶׁנִּתְצַמְצֵם בָּהֶן אוֹר הַמֹּחַ וְהַדַּעַת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ (כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא סִימָן ל). וְעַל-כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה מְגַדְּלִין הַשְּׂעָרוֹת כִּי אָז הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת שְׂעָרוֹת בִּבְחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל הַסְּפִירָה דְּהַיְנוּ בְּיוֹם הַקְּרֵבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים. הָיָה מַפֶּלֶת הֶמָן כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשֵּׁם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה וְנִתְגַּלֶּה מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁהָיְתָה מִתְחַלָּה בְּהַסְתָּרָה בְּחִינַת הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה. שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים בְּלוּעֵי דְּקְרַח עַיֵּן שָׁם סִימָן יוד). וְעַל-כֵּן אָז הוּא הַכְנָעַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הֶמָן עֲמָלֵק שֶׁנִּכְנָע עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַשֵּׁם עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים עַיֵּן שָׁם. כִּי מַפֶּלֶת עֲמָלֵק הוּא תְּלוּי בִּבְחִינַת תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְכוּ' עַד שֶׁיִּמָּחֶה זִכְרוֹ כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם הֲנָפַת הָעֹמֶר הָיָה גַּם מַפֶּלֶת כַּמָּה אֻמּוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁנִּכְנָע עַל-יְדֵי תִּקּוּן מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁהָעֹמֶר מַתִּיר חָדָשׁ. כִּי אָז זוֹכִין לֶאֱכֹל לֶחֶם בְּחִינַת מָ"ן בְּחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי הַכְנָעַת מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁזֶּה

נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּנַּ"ל וְעַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַנַּ"ל:

כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל קֹדֶשׁ וּבְפָרְטַ הַלֶּחֶם דְּהַיְנוּ חֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן שֶׁהֵם עִקַּר הַמָּזוֹן וְהַשְׁבִּיעָה וְהֵם עִקַּר הַחִיּוּת כִּי בָּהֶם מְלֻבָּשׁ הַדַּעַת שֶׁהוּא הַחִיּוּת. וְעַל-כֵּן הֵם ה' בְּחִינַת ה' הַדַּעַת וְכַמּוּבָא כָּל זֶה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין תִּקּוּן כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִיּוּת וּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה יֵשׁ קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי וְעַל-כֵּן הַלֶּחֶם מֵחֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן צָרִיךְ כַּמָּה תִּקּוּנִים שֶׁהֵם עֶשֶׂר מִצְוֹת הַנֶּאֱמָרִים בַּפַּת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְתַקֵּן הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה עַל-יְדֵי הָעֹמֶר כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן עֹמֶר שְׁעוֹרִים כַּנַּ"ל נִתְגַּלֶּה הַדַּעַת וַאֲזַי זוֹכִין לִבְחִינַת מָ"ן בְּחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם הַיְנוּ שֶׁלֶּחֶם וּתְבוּאָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת מָן וְכוּ' כִּי נִתְגַּלֶּה הַדַּעַת וְהַחִיּוּת כִּי נִכְנָע מַלְכוּת הָרִשְׁעָה קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים כַּנַּ"ל. וַאֲזַי רָאוּיִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְתַקֵּן לֶחֶם יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת מָן עַל-יְדֵי הָעֹמֶר כַּנַּ"ל וַאֲזַי זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת כִּי כָּל תִּקּוּן הָעֹמֶר וְהַסְּפִירָה הוּא בִּשְׁבִיל קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה הַתּוֹרָה. הַיְנוּ כִּי מְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמַּגִּלִּין הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה תּוֹרָה גָּבֹהַּ מְאֹד כִּי שָׁם דַּיְקָא הָיָה מְלֻבָּשׁ תּוֹרָה גָּבֹהַּ מְאֹד סִתְרֵי תּוֹרָה וְזֶה בְּחִינַת חֵיל בָּלַע וְיָקִאֶנּוּ שֶׁמּוֹצִיאִין מִמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהוּא מַלְכוּת עֲמָלֵק כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְעוֹשִׂין מִזֶּה תּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים לָעֹמֶר. הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הָעֹמֶר וְהַסְּפִירָה שֶׁעַל יְדֵם נִכְנָע מַלְכוּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. אֲזַי נִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה מֻסְתָּרֶת שָׁם בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה וְזוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹתָהּ בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִנְחָה הַחֲדָשָׁה שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל חִטִּים שֶׁמַּקְרִיבִין בְּשָׁבוּעוֹת מִנְחָה חֲדָשָׁה זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה הַחֲדָשָׁה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם בַּפָּסוּק וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' בְּשָׁבוּעוֹתֵיכֶם עַיֵּן שָׁם. וְכֵן אִיתָא בר"מ שֶׁהָעֹמֶר הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּנְגָלֶה וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם הֵם בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה הַיְנוּ שֶׁהָעֹמֶר הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּנְגָלֶה שֶׁעַל יָדָהּ מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה וְכוּ' וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה תּוֹרָה גָּבֹהַּ מְאֹד סִתְרֵי תּוֹרָה בְּחִינַת מִנְחָה חֲדָשָׁה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים בְּחִינַת שַׁעַר הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא שַׁעַר הַנּוּן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן הָיָה מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְכֵן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת עֲמָלֵק לְפָרָשַׁת יִתְרוֹ שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה נִתְגַּלָּה עַל-יְדֵי מַפֶּלֶת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁסּוֹפְרִין. כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי הַסְתָּרוֹת הַסְתָּרָה וְהַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה כַּמְּבֹאָר שָׁם. וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם נִגְלֶה וְנִסְתָּר רָזִין וְרָזִין דְּרָזִין כִּי בְּתוֹךְ

הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ סִתְרֵי תּוֹרָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְתַקֵּן וּלְגַלּוֹת שְׁתֵּי הַהַסְתָּרוֹת לְגַלּוֹת שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַתּוֹרָה וְתִקּוּנָם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַיָּמִים וְהַמְּדוֹת כַּנַ"ל שֶׁהֵם שִׁבְעָה יָמִים כַּיָּדוּעַ. וְיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ שִׁבְעָה יָמִים עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְהֵם בַּבִּינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת נוּן שַׁעֲרֵי בִינָה וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּדֵי לְתַקֵּן שִׁבְעָה יָמִים הָעֶלְיוֹנִים כְּדֵי לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִסְתְרֵי תּוֹרָה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת בְּחִינַת מ"ן כַּנַ"ל וְכַמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַנַ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר הָמָן אֲתֵי עֹמֶר דִּידְכוּ וְנִצַּח עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף. כֶּסֶף דַּיְקָא. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָמָן הָיָה עַל-יְדֵי עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף. דְּהַיְנוּ שֶׁלִּקֵּט וְקִבֵּץ עֶשְׂרוּת גָּדוֹל שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת דִּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקֹל גּוֹ' אֶל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ בַּיְהוּדִים וְגוֹ' הַיְנוּ שֶׁרָצָה לִתֵּן כֹּחַ בַּמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף שֶׁקִּבֵּץ כַּנַ"ל אֲבָל עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וַאֲזַי נִכְנָע כֹּחַ הָעֶשְׂרוּת כִּי מוֹצִיאִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֲנוּ כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁאָמַר שֶׁהָעֹמֶר נִצַּח עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף. הַיְנוּ כֹּחַ הָעֶשְׂרוּת כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁמַּקְרִיבִין הָעֹמֶר בְּי"ו בְּנִיסָן שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא הַשֵּׁם הַיּוֹצֵא מֵרֹאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל הַפָּסוּק הַנַ"ל חַ'יִל בָּ'לַע וַ'יְקִאֲנוּ כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בר"מ וּבְקָרְבְּנָא דְּעֹמֶר עַרְקָא הַסְטְרָא אָחֳרָא מֵאֲשֶׁת חַיִל כִּי עַל-יְדֵי הָעֹמֶר מוֹצִיאִין נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִיא הָמָן עֲמָלֵק בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֲנוּ וְעוֹשִׂין מִזֶּה תּוֹרָה שֶׁהוּא אֵשֶׁת חַיִל כַּנַ"ל שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשָׁבוּעוֹת בְּחִינַת מִנְחָה חֲדָשָׁה כַּנַ"ל. וְעַיֵּן בר"מ שָׁם. וְכֵן בִּקְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁבָּזוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּצְרִים הוֹן גָּדוֹל. אִיתָא שֶׁזָּכוּ אָז יִשְׂרָאֵל לְהַשָּׂגָה גְּדוֹלָה מְאֹד. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא. שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהוֹצִיאוּ הָעֶשְׂרוּת מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה עַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְתוֹרָה גָּבוֹהַּ כִּי אֲזַי נַעֲשָׂה מִזֶּה בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל כַּנַ"ל. וְכֵן בַּגְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה נֶאֱמַר וְהָיָה סַחְרָהּ וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ לַה' וְכוּ' כִּי לְיוֹשְׁבִים לִפְנֵי ה' יִהְיֶה סַחְרָהּ וְלִמְכַסֶּה עַתִּיק אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁכִּסָּם וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הָעֶשְׂרוּת שֶׁל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁיָּשׁוּב לְיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִזְכּוּ לְסִתְרֵי תּוֹרָה כַּנַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְכַסֶּה עַתִּיק אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁכִּסָּם וְכוּ' בְּחִינַת אוֹרְיָתָא דְּעַתִּיקָא שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד לָבוֹא בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

הַפּוֹסְקִים נָתְנוּ סִימָן פל"ג שֶׁבְּיוֹם שֶׁחָל פּוּרִים חָל לַ"ג בָּעֹמֶר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כִּי פּוּרִים וּסְפִירַת הָעֹמֶר הֵם בְּחִינָה אַחַת. וְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שָׁבוּעוֹת

הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פּוּרִים דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל וְלַ"ג בָּעֹמֶר הִיא גַּם כֵּן יוֹם הַשָּׁגַת הַתּוֹרָה שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה כִּי הוּא יוֹם הִלּוּלָא רַבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁהִשִּׂיג אָז מַה שֶּׁהִשִּׂיג. וְעַל-כֵּן הוּא חָל בַּיּוֹם שֶׁחָל פּוּרִים כִּי הַשָּׁגַת הַסְּפִירָה הִוא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פּוּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה לַ"ג בָּעֹמֶר בְּחִינַת גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ בְּחִינַת הַשָּׂגָה שֶׁמַּשִּׂיגִין אָז כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הָמָן מְרֻמָּז בְּפָרָשַׁת הַמָּן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶת הַמָּן אָכְלוּ הַיְנוּ כִּי הַמָּן נַעֲשָׂה מִבְּחִינַת הַכְנָעַת מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַתְוָן דדין כְּאַתְוָן דדין כִּי נַעֲשָׂה מֵהָמָן הַמָּן כַּנַּ"ל: שַׁיָּךְ לְהִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הַנַּ"ל:

וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הָיוּ בְּקִיאִים בְּסוֹד הָעִבּוּר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה הַפָּסוּק. וְזֶהוּ יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים. שֶׁהָיוּ יוֹדְעִין לְהַמְשִׁיךְ הַבִּינָה וְהַחָכְמָה לְתוֹךְ בְּחִינַת הָעִתִּים דְּהַיְנוּ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ יוֹדְעִין לַעֲשׂוֹת מַה דְּהַיְנוּ תּוֹרָה בִּבְחִינַת וּמַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. דְּהַיְנוּ לְגַלּוֹת הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה לַעֲשׂוֹת מִן הַהַסְתָּרָה תּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מַה. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַחָכְמָה מֵחֵי הַחַיִּים לְתוֹךְ הָעִתִּים וְהַיָּמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה שֶׁהָיוּ בְּקִיאִים בְּסוֹד הָעִבּוּר. כִּי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ וְכוּ' (סִימָן מט). עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין סוֹף וְצִמְצֵם הָאוֹר לַצְּדָדִין כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לְהַבְּרִיאָה וּבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הֵן הֵן מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ וְהַלֵּב הוּא צוּר הָעוֹלָמִים וְכוּ'. כִּי לְפִי אוֹר לַהֲבִיוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא מִתְלַהֵב וּמִשְׁתּוֹקֵק וְנִכְסָף לַה' יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּלּוֹת מֵהַמִּדּוֹת, כִּי אוֹר לַהֲבִיוּתוֹ הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כִּי אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְתִשׁוּקָתוֹ. וְצָרִיךְ לְצִמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי. כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְגַּלּוֹת מִדּוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה. וְאִיתָא יְצִירָה לְטָב וִיצִירָה לְבִישׁ וְהֵן תְּרֵין יְצָרִין שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבַּלֵּב, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב וְכוּ' וּכְשֶׁמַּכְנִיס חַס וְשָׁלוֹם, טִפְּשׁוּת בַּלֵּב הוּא קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת עָרְלַת לֵב,

שֶׁתַּרְגּוּמוֹ טפשת לֵב וְכוּ', וּכְשֶׁמְּקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ זֶה בְּחִינַת יְצִירָה לְטָב, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִיאָה, שֶׁהִיא בְּתוֹךְ בְּחִינַת הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהִיא עַל-יְדֵי חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה וְהָבֵן מְאֹד. וְזֶה בְּחִינַת הֵ"א, כִּי ה' דָּלֶת הָוָה. וְזֶה בְּחִינַת נִיסָן, בְּחִינַת אָבִיב אֶלֶף עִם בֵּית יוּד עִם בֵּית בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, בְּחִינַת מִי זֹאת עוֹלָה מִי עִם זֹאת עוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לִשְׁנֵי בָּתִּים עֲלֵיָה וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא סוֹד גָּדוֹל, בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִתְקַשָּׁה בְּסוֹד זֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם", שֶׁנִּתְקַשָּׁה מֹשֶׁה בְּסוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ בְּאֵיזֶה שִׁעוּר תִּהְיֶה רְאוּיָה לְקַדֵּשׁ עַד שֶׁגִּלָּה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּזֶה רְאֵה וְקַדֵּשׁ!:

חלק ג

כִּי קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ, הוּא לְמַלְאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מִעוּט וְיִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ', בְּחִינַת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, כִּי מִעוּט הַיָּרֵחַ זֶה בְּחִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת צִמְצוּם הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּלּוֹת מֵהַמִּדּוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה, כִּי בְּלֹא הַצִּמְצוּם הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הַמִּדּוֹת שֶׁעַל יָדָם הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת. נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנָה כַּיָּדוּעַ, אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי צִמְצוּם הָאוֹר. וְזֶה בְּחִינַת קְטָרוּג הַיָּרֵחַ, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד. כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ שְׁנֵי מְלָכִים בְּכֶתֶר אֶחָד, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת גַּם כֵּן בִּבְחִינַת אֵין סוֹף כִּי אִם כֵּן יִהְיֶה הַכֹּל אֵין סוֹף. וְלֹא יִהְיֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ כְּלָל, עַל-כֵּן אָמַר לָהּ, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הִיא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמִּעוּט וְהַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל, אֲבָל צְרִיכִין לְמַלְאוֹת פְּגִימוֹת הַלְּבָנָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מִעוּט, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּעוּט וְהַצִּמְצוּם, מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁאֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת צִמְצוּם וְדִין כַּיָּדוּעַ. עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין שֶׁאַחַר הַצִּמְצוּם שֶׁנִּתְצַמְצֵם הָאוֹר וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי וְכוּ' כַּנַּ"ל, צְרִיכִין לִרְאוֹת וּלְמַלְאוֹת הֶחָלָל לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה כָּל הֶחָלָל מְמֻלָּא מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. בִּבְחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי הָאָרֶץ זֶה בְּחִינַת תַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה, תַּכְלִית הַצִּמְצוּם. וּצְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַצִּמְצוּם מָלֵא מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִירָה לְטָב עַל-יְדֵי חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּתוֹךְ הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָז כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הֶחָלָל כַּנַּ"ל וְנִתְמַלֵּא כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָלָל מֵהִתְגַּלּוּת כְּבוֹד אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא,

וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת וְאָז הוּא בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בְּעֵת שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁאָנוּ צְרִיכִין בְּכָל חֹדֶשׁ לְקַדֵּשׁ הַחֹדֶשׁ, לְהַמְשִׁיךְ הַבְּחִינָה שֶׁתִּהְיֶה לֶעָתִיד, שֶׁהוּא מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה מִמְּעוּטָהּ. וְזֶה הַדָּבָר הוּא בֶּאֱמֶת סוֹד גָּדוֹל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ. וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִתְקַשָּׁה בָּזֶה כַּנַּ"ל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמַּלְאִין פְּגִימַת הַלְּבָנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל בָּאֵי עוֹלָם וְיִמָּלֵא כְּבוֹד ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ, אָזַי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת הַזֶּה כִּי אִם כֵּן הַכֹּל אַיִן סוֹף וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּלּוֹת מֵהַמִּדּוֹת בְּחִינַת אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הַצִּמְצוּם וּמְעוּט כַּנַּ"ל. וְתֵכֶף כְּשֶׁיֵּשׁ צִמְצוּם יוּכַל חַס וְשָׁלוֹם לְהִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִצִּמְצוּם הָאוֹר, שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הָאוֹר שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתָם. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג סוֹד הַזֶּה עַכְשָׁו, שֶׁהוּא סוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ לְמַלְאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה מָלֵא כָּל הָאָרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁאוֹר הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאֵיר עַד אֵין סוֹף כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף, בְּחִינַת 'וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יוּכְלוּ לְקַבֵּל הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה בְּחִינַת צִמְצוּם, כִּי בְּלֹא הַצִּמְצוּם אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה הַסּוֹד אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְגַם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִתְקַשָּׁה בּוֹ עַד שֶׁהֶרְאָהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּזֶה רְאֵה וְקַדֵּשׁ, שֶׁלִּמְּדוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּאֵיזֶה שִׁעוּר תִּרְאֶה שֶׁתִּהְיֶה רְאוּיָה לְקַדֵּשׁ, דְּהַיְנוּ בְּאֵיזֶה מִעוּט וְצִמְצוּם אָנוּ יְכוֹלִין לְמַלְאוֹתָהּ מִפְּגִימָתָהּ, לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הָעוֹלָם. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יָחֹזַר הַכֹּל אַיִן סוֹף רַק שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל מַלְכוּתוֹ תָּמִיד בְּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב, בִּבְחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי וְכוּ'. וְזֶה הַסּוֹד אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַכְשָׁו עַד לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְתִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל בָּאֵי עוֹלָם, אֲבָל עַכְשָׁו הַדָּבָר הַזֶּה בְּסוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר, סוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁנִּמְסַר רַק לִגְדוֹלֵי הַדּוֹר בְּקַבָּלָה אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת 'סוֹד הָעִבּוּר' סוֹד דִּיקָא, בְּחִינַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כִּי עַכְשָׁו צְרִיכִין לְהַחֲזִיק הַדָּבָר הַזֶּה בְּסוֹד. כִּי אִם יִתְגַּלֶּה הַסּוֹד הַזֶּה, דְּהַיְנוּ סוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ, סוֹד מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ שֶׁאָז עוֹלֶה הַלְּבָנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, עַד אֵין סוֹף. אִם כֵּן יִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם לְגַמְרֵי, כִּי עַכְשָׁו עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וּלְהַשִּׂיג אוֹר הַשֵּׂכֶל הַזֶּה וְעַל-כֵּן הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּסוֹד. וְהַסּוֹד, זֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַצִּמְצוּם, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהַדָּבָר בְּסוֹד, עַל-יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר,

שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדוּשׁ הַחַדֶּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צְנִיעוּת שֶׁהִיא מִדָּה טוֹבָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין לְךָ יָפָה מִן הַצְּנִיעוּת. בְּחִינַת וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם אֱלֹקֶיךָ, כִּי צְרִיכִין עַכְשָׁו בְּהֶכְרֵחַ לְהִתְנַהֵג בַּעֲבוֹדַת ה' בְּהַצְנֵעַ וּבְסוֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר וְיֶחְזַר הַכֹּל אֵין סוֹף וְלֹא תוּכַל לְהִתְגַּלּוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כְּלָל. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיּוֹתָהּ וְאָז עוֹלָה הַמַּלְכוּת עַד אֵין סוֹף, עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן זֶה בְּלַחַשׁ וּבְסוֹד. בְּבְחִינַת סוֹד קְדוּשׁ הַחַדֶּשׁ 'סוֹד' דַּיְקָא. כְּדֵי שֶׁלֹּא יֶחְזַר הַכֹּל אֵין סוֹף, כִּי עִכְשָׁו עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל קְדוּשׁ הַחַדֶּשׁ שֶׁתּוּכַל לְהִתְגַּלּוֹת הַמַּלְכוּת עַד אֵין סוֹף וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נוּכַל לְקַבֵּל מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ, כִּי זֶה הַשֵּׂכֶל לֹא יִתְגַּלֶּה עַד לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁאָז יִתְקַיֵּם, "וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְכוּ'". אֲבָל עַכְשָׁו אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ אֵיזֶה הֶאָרָה מִבְּחִינָה זוֹ, שֶׁהִוא בְּחִינַת עֲלִיּוֹת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת קְדוּשׁ הַחַדֶּשׁ בְּחִינַת מִי זֹאת עוֹלָה מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ', שֶׁהִוא בְּחִינָה הַנַּ"ל, צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּסוֹד בְּבְחִינַת סוֹד הָעִבּוּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּמַה שֶׁכָּתַב שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִתְּתָךְ גּוּצָא וְלִחוֹשׁ לָהּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת מִבְּחִינַת אִתְּתָךְ גּוּצָא, מִבְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן וְכוּ'. וְזֶה וּלְחִישׁ לָהּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ, עַיֵּן שָׁם. תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת מִבְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּלַחַשׁ בִּבְחִינַת סוֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד קְדוּשׁ הַחַדֶּשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צְנִיעוּת שֶׁל הַזִּוּוּג שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בִּצְנִיעוּת גָּדוֹל, כִּי זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה הִיא בִּבְחִינָה הַנַּ"ל לְהַעֲלוֹת אִשָּׁה יִרְאַת ה' מִבְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן לִבְחִינַת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים וְכוּ', וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּצְנִיעוּת גָּדוֹל בִּבְחִינַת סוֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן סוֹד הָעִבּוּר לֹא נִמְסַר רַק לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים וְכוּ'". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה סוֹד הָעִבּוּר, כִּי אוּמִין דְּעָלְמָא שֶׁיְּנִיקָתָם מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, עִקַּר יְנִיקָתָם הִוא רַק מִבְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בִּבְחִינַת יְצִירָה לָבִישׁ, בְּחִינַת טִפְּשׁוּת לֵב, בְּחִינַת עָרְלַת לֵב. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת לָהֶם סוֹד הַזֶּה שֶׁל קְדוּשׁ הַחַדֶּשׁ, כִּי הֵם אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר הַזֶּה, כִּי אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים וּמְדּוֹת, לְקַבֵּל עַל יָדָם הַשְׁגַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מְטִי וְלָא מְטֵי בְּאֹפֶן שֶׁנְּקַבֵּל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ תָּמִיד. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה לָנוּ קִיּוּם וְלֹא

נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי עַד שֶׁיִּגִּיעַ הָעֵת לְהָשִׁיב הַפִּקָּדוֹן אֲלֵיהֶם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הָאֱמוּנוֹת לֹא זָכוּ לְתוֹרָה וְאֵין לָהֶם כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר, עַל-כֵּן נִתְצַמְצֵם אוֹר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵהֶם לְגַמְרֵי וְאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת לָהֶם, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְגַלּוֹת לָהֶם אוֹר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא אֶצְלָם בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הָאוֹר לְגַמְרֵי כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הֵם רְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵינָם זוֹכִים לְזֶה הַשֵּׂכֶל וְהַהַשָּׂגָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר כַּנַּ"ל:

חלק ז

אֲבָל אֲנַחְנוּ זוֹכִים לְקַבֵּל סוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר לָהֶם לְבַד נִמְסַר הַסּוֹד הַזֶּה וְהֵם מוֹרִים אוֹתָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ נֵלֵךְ בָּהּ וְכוּ' בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל עָלֵינוּ עֹל מַלְכוּתוֹ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן מִצְוַת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ הִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָעֲתִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם תְּלוּיָ בָּזֶה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּפָרָשַׁת הַחֹדֶשׁ שֶׁתֹּכֶף כְּשֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם אֲזַי גִּלָּה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ סוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְשָׁם נֶאֱמַר עִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי עִקַּר כָּל הַגְּלֻיּוֹת שֶׁהֵם כְּלוּלִים בִּגְלוּת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה עֲדַיִן מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֻמִּין דְּעָלְמָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שַׁלְטִין עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְהַמְּעוּט כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם לְשׁוֹן מֵצַר וְצִמְצוּם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת סוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת מֹשֶׁה, לְהַשִּׂיג סוֹד הַנַּ"ל אֵיךְ לְגַלּוֹת אוֹר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל בָּאֵי עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אֲחִיזַת הָאֱמוּנוֹת שֶׁאֲחִיזָתָם מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא רַק מִבְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר וּמְעוּט הָאוֹר, כִּי רִבּוּי הָאוֹר הוּא הַמְּעוּט, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל רִבּוּי הָאוֹר וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְמַעֵט וְנִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי, אֲבָל אֲנַחְנוּ זוֹכִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ. וְאָז כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּסוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ אָז אֵין לְהָאֱמוּנוֹת שׁוּם יְנִיקָה כְּלָל וְאָז הוּא מַפַּלְתָּם, כִּי יְנִיקָתָם הוּא רַק עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְצַמְצֵם הָאוֹר בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת מִצְרַיִם. וְאֵין זוֹכִים לְגַלּוֹת אוֹר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַצִּמְצוּם, אָז יֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה. וּבֶאֱמֶת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת לָהֶם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז יִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי, כִּי אֵין לָהֶם כֵּלִים לְקַבֵּל. אֲבָל כְּשֶׁאָנוּ זוֹכִים לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל יְנִיקָתָם. וְאָז יוֹצְאִין מִגְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי מַמְשִׁיכִין אוֹר שֶׁל לֶעָתִיד

שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת נִיסָן שֶׁהוּא רֹאשׁ חֳדָשִׁים, כִּי נִיסָן הוּא אָבִיב אֶל"ף עִם שְׁתֵּי' יו"ד עִם ב' שֶׁיֵּשׁ לִשְׁנֵי בָּתִּים עֲלֵיהֶ, בְּחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ', בְּחִינַת שְׁנֵי מְלָכִים מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּכֶתֶר אֶחָד, בְּחִינַת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי יֵשׁ שְׁנֵים עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים. וְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט יֵשׁ לוֹ נָשִׂיא. וְכָל נָשִׂיא וְנָשִׂיא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא לְבַד זוֹכֶה לִבְחִינַת סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ כַּנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק לְבַד, שֶׁהוּא מַנְהִיג הַדּוֹר, בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת הַנָּשִׂיא, הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה זוֹ בַּאֲנָשָׁיו לְהוֹדִיעָם הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָהּ לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת, בְּאֵר חָפְרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי עָם בְּמָחֹקֵק בְּמִשְׁעֲנוֹתָם, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּל נָשִׂיא וְנָשִׂיא הָיָה מַמְשִׁיךְ בְּמַקָּלוֹ מֵימֵי הַבְּאֵר לְשִׁבְטוֹ, כִּי בְּאֵר מַיִם חַיִּים זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹר אֵין סוֹף שֶׁהוּא מְקוֹר חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הָעוֹזְבִי מְקוֹר מַיִם חַיִּים וְכוּ'". וְאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַבְּאֵר, שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים שֶׁכָּל אֶחָד מַמְשִׁיךְ הָאוֹר הַזֶּה לְשִׁבְטוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בִּבְחִינַת בְּמָחֹקֵק בְּמִשְׁעֲנוֹתָם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְחוֹקֵק, בְּחִינַת חֻקִּיקָה וּרְשִׁימָה, בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁהַנְּשִׂיאִים יוֹדְעִים אֵיךְ לְצַמְצֵם הָאוֹר כָּרָאוּי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת מֵימֵי הַבְּאֵר לְשִׁבְטוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּנִיסָן, שֶׁהוּא רֹאשׁ חֳדָשִׁים, אָז מְאִירִין כָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים בְּשְׁנֵים עָשָׂר יָמִים הָרִאשׁוֹנִים, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם הִקְרִיב נָשִׂיא אֶחָד בַּחֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן, כִּי נִיסָן הוּא רֹאשׁ חֳדָשִׁים וּבוֹ כְּלוּלִים כָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִיר לְיִשְׂרָאֵל בְּחִינַת סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן שֶׁאָז הִקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִים, כִּי בַּמִּשְׁכָּן הָיוּ כֵּלִים לְקַבֵּל עַל יָדָם הַשְׁגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן, בְּחִינַת מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה" בְּסִימָן עג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא:

וְעַל-פִּי הַהַנְהָגָה הַכְּלָלִית שֶׁהִזְהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת בְּכָל יוֹם וָיוֹם, דְּהַיְנוּ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בִּלְשׁוֹן לַעַ"ז, לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ וְיַחֲזִירֵהוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְהַזְהִיר לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, דְּהַיְנוּ כָּל הַדְּבָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁגִּלָּה בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה לַעֲשׂוֹת מִזֶּה תְּפִלָּה לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּה לָבוֹא לְכָל זֶה כְּפִי סֵדֶר חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁגִּלָּה, כְּפִי בְּנְיַן הַנּוֹרָא שֶׁבָּנָה בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה שֶׁגִּלָּה בְּדַרְכּוֹ הַנִּפְלָא וְאָמַר שֶׁנַּעֲשָׂה מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה. וְאָמַר שֶׁנַּעֲשָׂה מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים שֶׁלֹּא עָלוּ עֲדַיִן שַׁעֲשׁוּעִים כְּאֵלֶּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מֵעוֹלָם:

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסוֹדוֹת וְאַרְבָּעָה' מִינִים וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְכוּ':

כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה לְנַסֵּר אֶת הַמַּלְכוּת מִזְּעִיר אַנְפִּין וְלִבְנוֹתָהּ פַּרְצוּף שָׁלֵם וּלְיַחֲדָהּ עִם זְעֵיר אַנְפִּין, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּכַוָּנוֹת הָאָר"י זַ"ל. הַיְנוּ שֶׁכָּל כַּוָּנָתֵנוּ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה לִבְנוֹת אֶת הַתְּפִלָּה לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה מִנְּפִילָתָהּ, לַהֲקִימָהּ וּלְגַדְּלָהּ וְלִבְנוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַתְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּסִימָן פד בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְזֶה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וכו' לְהָקִים וְלִבְנוֹת אֶת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי חָכְמַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהַתְּפִלָּה הֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדָוִד. תּוֹרָה הִיא בְּחִינַת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה". וּכְתִיב, "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה". כִּי מֹשֶׁה נָתַן לָנוּ הַתּוֹרָה וְהוּא בְּעַצְמוֹ הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ וּתְפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה, שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נָפְלָה בְּחִינַת מַלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה מְאֹד וְיִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וְנָפַל הַמַּלְכוּת אֲלֵיהֶם. וְעִקַּר נְפִילַת הַמַּלְכוּת הִיא מֵחֲמַת נְפִילַת הַתְּפִלָּה שֶׁנָּפְלָה מְאֹד, כִּי הַתְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נָפְלָה הַתְּפִלָּה מְאֹד, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּרָכוֹת ו,) עַל פָּסוּק כֹּרֶם זַיִת וכו', אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ. וּמַאי נִיהוּ? תְּפִלָּה. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְכָל הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים הָאֵלּוּ לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַנְּסִירָה הַמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וּכְלַל הָעִנְיָן בְּקִצּוּר הוּא, שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה אָז הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר וְאָדָם הָרִאשׁוֹן אִם לֹא הָיָה חוֹטֵא בְּעֵץ הַדַּעַת וְהָיָה מַמְתִּין בְּזִוּוגוֹ עַד שַׁבָּת, הָיָה יָכֹל לְהַחֲזִירָהּ תֵּכֶף פָּנִים בְּפָנִים עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל אָז, אַךְ עַל-יְדֵי פְּגָמָיו, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל שָׁנָה לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה

מְעַט מְעַט עַד בֵּיאַת הַגּוֹאֵל. וְגַם מְעַט שֶׁמְּתַקְּנִים בְּכָל שָׁנָה אֵינוֹ נִגְמָר בְּיוֹם אֶחָד כִּי אִם מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שֶׁצְּרִיכִין לְנַסֵּר אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּבְחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר דְּבוּקִים בְּכֹתֶל אֶחָד לִשְׁנֵיהֶם, רַק לְנַסֵּר אֶת הַמַּלְכוּת מִזְּעֵיר אַנְפִּין שֶׁתִּהְיֶה הַמַּלְכוּת בְּחִינַת פַּרְצוּף בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַדּוֹרְמִיטָא וְהַשֵּׁנָה דְּאַפִּיל עַל זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁנִּסְתַּלְּקִין מִמֶּנּוּ וְעוֹלִים לְמַעְלָה בְּסוֹד מַיִן נוּקְבִין וְאָז מְקַבֵּל הַמַּלְכוּת הַמֹּחִין שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי זְעֵיר אַנְפִּין כִּי אִם מִלְּמַעְלָה מִבִּינָה בְּעַצְמָהּ. וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר חוֹזְרִים הַמֹּחִין לִזְעֵיר אַנְפִּין. וְאָז מַמְתִּיק דִּינֵי הַמַּלְכוּת. וּמַמְשִׁיךְ לָהּ גְּבוּרוֹת מְמֻתָּקוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה נִנְסֶרֶת הַמַּלְכוּת וְנִבְנֵית קוֹמָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְכוּ', עַד שֶׁבְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת אָז הוּא בְּחִינַת הַיִּחוּד שֶׁמִּתְיַחֶדֶת הַמַּלְכוּת עִם זְעֵיר אַנְפִּין וְכוּ', עַיֵּן כָּל זֶה בַּכַּוָּנוֹת:

חלק ג

וְאִם אָמְנָם אֵין לָנוּ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מַה שֶּׁאָנוּ יְכוֹלִין לְהָבִין מֵהֶם רְמָזִים לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, בִּפְרָט עַל-פִּי הַהַקְדָּמוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבִּכְלָל דְּבָרָיו כָּל דִּבְרֵי קַבָּלַת הָאֲרִ"י זַ"ל וְהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכוּ', כַּאֲשֶׁר נִשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, עַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁנִּפְרַשׁ דִּבְרֵי הַכַּוָּנוֹת עַל-פִּי הַקְּדָמָתוֹ, הַכֹּל אֱמֶת וְצֶדֶק, כִּי דְּבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הֵם כְּלָלִיּוּת גָּדוֹל וְכוּ' וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן. וְנָשׁוּב אֶל הָעִנְיָן כִּי מַלְכוּת הִוא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁכָּל עִסְקֵנוּ לְנַסְּרָהּ וְלִבְנוֹתָהּ קוֹמָה שְׁלֵמָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ וּלְיַחֲדָהּ עִם זְעֵיר אַנְפִּין, כִּי בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין הוּא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה וּבְשְׁאָר מְקוֹמוֹת. וְהַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁדְּבוּקָה עִם זְעֵיר אַנְפִּין אָחוֹר בְּאָחוֹר וְעִקַּר דְּבֵיקוּתָא אָחוֹר בְּאָחוֹר הִיא בְּעֵת שֶׁיֵּשׁ שְׁלִיטַת הַחִיצוֹנִים שֶׁאָז מִתְיָרְאִין שֶׁלֹּא יִתְדַּבְּקוּ בַּאֲחוֹרֵיהֶם, עַל-כֵּן הֵם דְּבוּקִים אָחוֹר בְּאָחוֹר, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְזֶה עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וּלְבַטֵּל אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁיְּנִיקָתָם מִתִּקֻּף הַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי לְנַסֵּר אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁתִּהְיֶה פַּרְצוּף שָׁלֵם בִּפְעַל וְתִתְיַחֵד בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים, הַיְנוּ כִּי יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת תְּפִלּוֹת, יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁהוּא לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וְהִיא טְפֵלָה לְהַתּוֹרָה, וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינָה אַחַת עִם הַתּוֹרָה מַמָּשׁ. וְגַם הִיא גְּבוֹהַּ מֵהַתּוֹרָה, כִּי יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל צָרָכָיו, דְּהַיְנוּ פַּרְנָסָה וּבָנִים וְחַיִּים וּרְפוּאָה וְכוּ'. וְזֹאת הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת חַיֵּי שָׁעָה. וְהִיא לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וּטְפֵלָה לְהַתּוֹרָה, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵי גּוּפוֹ וְאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן כְּלָל בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה, רַק הוּא מִתְפַּלֵּל שֶׁיִּתֵּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בָּנָיו, חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וְכוּ' לְהָנָאתוֹ וּלְצֹרֶךְ גּוּפוֹ, זֹאת הַתְּפִלָּה בְּוַדַּאי אֵינָהּ חֲשׁוּבָה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וְהִיא בְּחִינַת תְּפִלּוֹת רָעוֹת שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ

לְכָל אָדָם תְּפִלּוֹת רָעוֹת וְהִיא בְּחִינַת גַּנָּבָא אַמַּחְתַּרְתָּא רַחֲמָנָא קָרֵהּ. כִּי זֶה יָדוּעַ וְנִרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁכָּל יְמֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל וְרִיק וְיָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר וּמַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ. וְאִם יִצְבֹּר כֶּעָפָר כֶּסֶף וְכוּ' לֹא בְּמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל וְאֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבִים וּמַרְגָּלִיּוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הָאֲחֲרוֹן הָאֲמִתִּי, לָמָּה לוֹ חַיִּים. וּמָה הַנַּחַת רוּחַ לַה' יִתְבָּרַךְ מִתְּפִלָּתוֹ שֶׁיִּתֵּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ פַּרְנָסָה וּמָמוֹן וְכוּ' לְמַלְאוֹת תַּאֲוֹת בִּטְנוֹ. וְה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ וּמֵבִין שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּבַקֵּשׁ אֵינוֹ טוֹבָה לְפָנָיו כְּלָל, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית בְּוַדַּאי הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ הוּא בְּחִינַת עֹשֶׁר שָׁמוּר לְבְעָלָיו לְרָעָתוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. נִמְצָא, שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁהִיא לְצֹרֶךְ הַגּוּף לְבַד בְּלִי כַּוָּנַת קִיּוּם הַתּוֹרָה הִיא בְּוַדַּאי אֵינָהּ טוֹבָה כְּלָל. וְעַל תְּפִלּוֹת כָּאֵלּוּ קוֹרֵא תִּגֹּר בַּזָּהָר הַקָּדוֹשׁ, צַוָּוחִין כְּכָלְבִין הַב הַב, הַב לָן חַיֵּי, הַב לָן מְזוֹנָא וְכוּ'. וְאֵין לַה' יִתְבָּרַךְ נַחַת מִתְּפִלָּה כָּזֹאת שֶׁהִיא לְצָרְכֵי הַגּוּף כִּי אִם כְּשֶׁזֶּה הַמִּתְפַּלֵּל מִתְכַּוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנָא וְכָל כַּוָּנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו בֶּאֱמֶת. וְאִם כַּוָּנָתוֹ בֶּאֱמֶת בִּשְׁבִיל זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ נַחַת רוּחַ מִתְּפִלָּה כָּזֹאת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן תְּפִלָּה כָּזֹאת הִיא בְּוַדַּאי לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וּטְפִלָּה לְהַתּוֹרָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַתְּפִלָּה בִּשְׁבִיל צָרְכֵי הַגּוּף. נִמְצָא, שֶׁהַתְּפִלָּה זֹאת בִּפְנֵי עַצְמָהּ אֵינָהּ כְּלוּם כַּנַּ"ל, כִּי לָמָּה לוֹ הַגּוּף וְצָרְכָיו וְהַיּוֹם בְּכָאן וּמָחָר בַּקֶּבֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאֵין לְהַתְּפִלָּה הַזֹּאת שׁוּם חִיּוּת וְקִיּוּם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמִּתְכַּוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ עַל צָרְכֵי הַגּוּף בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁתְּפִלָּה כָּזֹאת בְּוַדַּאי טְפֵלָה לְהַתּוֹרָה, כִּי הָעִקָּר הוּא הַתּוֹרָה, רַק הוּא מִתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵי הַגּוּף כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי תְּפִלָּה כָּזֹאת הִיא טְפֵלָה לְהַתּוֹרָה וּלְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה:

וְעַל תְּפִלָּה כָּזֹאת הִקְפִּידוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא לְהַאֲרִיךְ בָּהּ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה. כִּי הָעִקָּר הוּא חַיֵּי עוֹלָם, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, אֲבָל הַתְּפִלָּה כָּזֹאת בִּשְׁבִיל צָרְכֵי הַגּוּף הִיא חַיֵּי שָׁעָה, רַק שֶׁצְּרִיכִין אוֹתָהּ בִּשְׁבִיל חַיֵּי עוֹלָם בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לְהַנִּיחַ הָעִקָּר, שֶׁהוּא חַיֵּי עוֹלָם, וּלְהַאֲרִיךְ בְּהַטָּפֵל, שֶׁהוּא חַיֵּי שָׁעָה. וּתְפִלָּה כְּזֹאת צְרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהּ הַחִיצוֹנִים, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מֵאַחַר שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צָרְכִים הַנִּשְׁמִיִּים שֶׁל הַגּוּף רַק שֶׁכַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה, בְּקַל תּוּכַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְאַחֵז בּוֹ לְהַטּוֹת כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל צָרְכֵי הַגּוּף בְּעַצְמוֹ, שֶׁאָז תִּפְלָתוֹ פְּסוּלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, הִוא בִּבְחִינָה זוֹ, אֲזַי הִיא בִּבְחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר, שֶׁהִיא דְּבוּקָה לְהַתּוֹרָה וּטְפֵלָה אֵלֶיהָ, כִּי אֵין לָהּ פַּרְצוּף בִּפְנֵי עַצְמָהּ, כִּי בְּלֹא הַתּוֹרָה אֵין לָהּ עִנְיָן

כְּלָל כַּנַ"ל. וּצְרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַחִיצוֹנִים כַּנַ"ל, כִּי תְּפִלָּה כָּזוֹ צְרִיכָה שְׁמִירָה מֵהַחִיצוֹנִים מְאֹד. מֵאַחַר שֶׁכָּל הַתְּפִלָּה בִּשְׁבִיל צָרְכֵי הַגּוּף, רַק שֶׁמְּכַוֵּן בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַ"ל:

חלק ד

אֲבָל עִקַּר הַתְּפִלָּה הַשְּׁלֵמָה הִיא כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל רַק עַל צָרְכֵי נִשְׁמָתוֹ בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל תְּפִלּוֹתָיו לִזְכּוֹת לְיִרְאַת ד' וַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, "אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ד' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ד' כָּל יְמֵי חַיַּי וְכוּ'". (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן יד) עַל מַאֲמַר "רַבָּה בַּר בַּר חָנָה", וְשַׁקְלִית לְסַלְתָּאי ואנחיה בְּכוֹתָא דִּרְקִיעַ, עַיֵּן שָׁם. וּתְפִלָּה כָּזֹאת אֵינָהּ טְפֵלָה לַתּוֹרָה, אַדְרַבָּא, תְּפִלָּה כָּזֹאת הִיא עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה, מֵאַחַר שֶׁמְּבַקֵּשׁ רַק לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְזֶה בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ד' הִיא תִתְהַלָּל, הַיְנוּ הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל, כְּשֶׁהוּא בִּשְׁבִיל יִרְאַת ד' לִזְכּוֹת לְיִרְאָתוֹ יִתְבָּרַךְ, הִיא תִתְהַלָּל, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. וְזֹאת הַתְּפִלָּה הִיא שָׁוָה עִם הַתּוֹרָה וְגָבוֹהַּ מִמֶּנָּה, כִּי עִקַּר הַכַּוָּנָה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הוּא לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְזֶהוּ כַּוָּנָתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁמְּבַקֵּשׁ לְיִרְאָה אֶת ד' וּלְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁהַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שְׁנֵיהֶם שָׁוִים בְּקוֹמָתָם. וְאַף גַּם הַתְּפִלָּה גְּבוֹהַּ יוֹתֵר, בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ד', דְּהַיְנוּ הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ד', דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל עַל הַיִּרְאָה הִיא רֵאשִׁית חָכְמָה, כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַחָכְמָה, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה. כִּי תְּפִלָּה כָּזֹאת הִיא עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הִיא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי תְּפִלָּה זֹאת, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם כַּיָּדוּעַ, חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם, אֲבָל עַל-יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְיִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁכֻּלּוֹ תְּפִלּוֹת לִזְכּוֹת לְיִרְאַת שָׁמַיִם וְלַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְבֹאַר לְפָנֵינוּ בְּעֶזְרַ ה':

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עוֹסְקִין לְהָקִים וְלִבְנוֹת אֶת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, לְנַסְּרָהּ מִזְּעֵיר אַנְפִּין, מִבְּחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר, וְלִבְנוֹתָהּ בְּחִינַת פַּרְצוּף בְּפָנֵי עַצְמוֹ וּלְיַחֲדָא עִם זְעֵיר אַנְפִּין פָּנִים בְּפָנִים, הַיְנוּ שֶׁאָז עִסְקֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל בָּעוֹלָם, הַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה עִקַּר תְּפִלָּתוֹ רַק עַל הַיִּרְאָה לְיִרְאָה אֶת ד' הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, "וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ ד' אֱלֹקֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ וְכוּ' וְיִרָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְכוּ' וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם וְכוּ'". כִּי זֶה עִקַּר עִסְקֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לִבְנוֹת קוֹמַת הַתְּפִלָּה.

שֶׁתִּהְיֶה קוֹמָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת פַּרְצוּף בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל רַק עַל יִרְאַת ד' וַעֲבוֹדָתוֹ, שֶׁאָז אֵין הַתְּפִלָּה טְפֵלָה לְהַתּוֹרָה בִּבְחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר, רַק הִיא קוֹמָה שְׁלֵמָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, כִּי הִיא אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, כִּי הִיא עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה וְאֵין לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת כִּי אִם" עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כְּזֹאת וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁנָה וְהַדּוֹרְמִיטָא דְּאַפִּיל עַל זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁהוּא הַתּוֹרָה וְאַחַר כָּךְ נִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִנְעֶרֶת וְנִבְנֵית קוֹמַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל בַּבַּוְנוֹת, כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַדֶּרֶךְ בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, צְרִיכִין לָזֶה לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי אוֹרַיְתָא גְּבוֹהִים מְאֹד הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁעַל-יְדֵי חִדּוּשִׁין אֵלּוּ נִתְגַּלִּין כָּל הַדְּרָכִים וְהַנְּתִיבוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה אֵיךְ כָּל הַמִּצְוֹת וְהַמִּדּוֹת קְשׁוּרִים וְנֶאֱחָזִים זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה. כְּמוֹ הָרוֹפֵא הַמֻּמְחֶה כְּשֶׁרוֹצֶה לְרַפְּאוֹת אֵיזֶה חוֹלַאַת שֶׁבְּאָדָם אִי אֶפְשָׁר לְיַדֵּעַ מַהוּת הַחוֹלַאַת וּרְפוּאָתוֹ, כִּי אִם כְּשֶׁבְּקִי בְּחָכְמוֹת הַנִּתּוּחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּדֵעַ כָּל פְּרָטֵי קוֹמַת הָאָדָם וּתְכוּנַת כָּל אֵיבָרָיו וְגִידָיו וְעוֹרְקָיו וְכוּ' בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁיֵּדֵעַ הֵיטֵב אֵיךְ כָּל הָאֵיבָרִים הַפְּנִימִים וְהַחִיצוֹנִים עֲרוּכִים וּמְסֻדָּרִים זֶה אֵצֶל זֶה. וּתְכוּנַת פְּרָקֵיהֶם וְקִשְׁרֵיהֶם וְחִבּוּרֵיהֶם אֵיךְ כָּל אֵיבָר וְעֶצֶם וְכוּ' מְקֻשָּׁר וּמְחֻבָּר וּמְסֻדָּר זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה עַל-יְדֵי קִשְׁרֵי הַגִּידִים וְהָעוֹרְקִים וְכוּ'. וְאֵיךְ הַדָּמִים רָצִים בָּהֶם וּשְׁאָר כָּל תְּכוּנַת הַגּוּף וּמֶרְחֲקֵי פְּרָקָיו וְכוּ', הַכְלוּלִים בְּחָכְמַת הַנִּתּוּחַ. וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁהָרוֹפֵא בָּקִי בְּכָל זֶה הֵיטֵב אָז יָכוֹל לִכָּנֵס לְהָבִין מַהוּת הַחוֹלַאַת וְלַעֲסֹק בִּרְפוּאָתוֹ, כְּמוֹ כֵן צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים בִּרְפוּאַת חֳלִי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲסֹק בִּרְפוּאָתָם כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹדְעִין מַהוּת חֳלִי הַנֶּפֶשׁ. וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין בְּחִינַת תְּכוּנַת קוֹמַת הָאָדָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת צֶלֶם אֱלֹקִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּכוּנַת קוֹמַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם". כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם, כִּי הִיא כְּלוּלָה מֵרַמַ"ח אֵבָרִים וּשְׁסָ"ה גִּידִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וּשְׁסָ"ה לֹא תַּעֲשֶׂה כַּיָּדוּעַ. וּכְמוֹ שֶׁהָרַמַ"ח אֵבָרִים וְהַשְּׁסָ"ה גִּידִים שֶׁבָּאָדָם עֲרוּכִים וּקְשׁוּרִים וּמְסֻדָּרִים זֶה בָּזֶה וְזֶה אֵצֶל זֶה וְכוּ' וְצָרִיךְ הָרוֹפֵא לִהְיוֹת בָּקִי בְּסִדְרָם וְחִבּוּרֵיהֶם הֵיטֵב כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין לֵידַע בִּבְחִינַת קוֹמַת הַתּוֹרָה סֵדֶר הַקֶּשֶׁר וְהַחִבּוּר שֶׁל כָּל רַמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וּשְׁסָ"ה לֹא תַּעֲשֶׂה וְכָל הַמִּדּוֹת וּמִצְוֹת דְּרַבָּנָן הַכְלוּלִים בָּהֶם לֵידַע הֵיטֵב אֵיךְ הֵם עֲרוּכִים וּמְסֻדָּרִים וּמְחֻבָּרִים וּמְקֻשָּׁרִים זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה. וְאָז יְכוֹלִים לֵידַע סִגֻּלַת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וּמִדָּה וּמִדָּה לְאֵיזֶה רְפוּאָה הִיא מְסֻגֶּלֶת בְּיוֹתֵר וְאֵיךְ לְרַפְּאוֹת חֳלִי הַנֶּפֶשׁ:

וְעַיֵּן רֶמֶז מִזֶּה בַּהַקְדָּמָה שְׁנִיָּה לְסֵפֶר הָא"ב וְתָבִין מְעַט מִזֶּה. וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כָּאֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִין עַל יָדָם בְּחִינַת תְּכוּנַת קוֹמַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, אָז יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ זֶה

הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כִּי עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְגַלִּין סֵדֶר תְּפִלָּה אֵיךְ נִזְכֶּה לִפְתֹּחַ אֶת לִבֵּנוּ וְלִשְׁפֹּךְ לִבֵּנוּ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ד' וּלְרַצּוֹת אֶת בּוֹרְאֵנוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲמֹד בְּעֶזְרֵנוּ וְיוֹשִׁיבֵנוּ אֵלָיו בֶּאֱמֶת. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים. וּשְׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים הֵם בְּחִינַת שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁכִין כָּל חִדּוּשֵׁי אוֹרָיְתָא שֶׁדּוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה וּמְחַבְּרִין אוֹתָהּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּמַעֲנִין לְעִנְיָן בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבְקַל וָחֹמֶר וּגְזֵרָה שָׁוָה וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַשִּׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עַתִּיק, מִבְּחִינַת שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק כַּיָּדוּעַ. וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא מִשָּׁם עַל-יְדֵי שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, כְּמוֹ כֵן זוֹכִין לִפְתֹּחַ וּלְגַלּוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים. וּכְמוֹ כֵן הֵם מְגַלִּין לָנוּ סֵדֶר תְּפִלָּה שֶׁכְּלוּלָה בִּשְׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּשְּׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, עוֹשִׂין שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵם כְּלַל הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל זֶה נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִין שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַשִּׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה אֵיךְ הֵם עֲרוּכִים וּמְסֻדָּרִים בְּשָׁרְשָׁם, אֵיךְ כָּל עִנְיְנֵי הַתּוֹרָה וּמְצוֹתֶיהָ וּמִדּוֹתֶיהָ וּפְרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ עֲרוּכִים וּסְדוּרִים וּקְשׁוּרִים וּמְחֻבָּרִים וּדְבוּקִים זֶה בָּזֶה בְּקֶשָׁרִים נִפְלָאִים וּבְתָבוּנָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה כְּמוֹ בְּקוֹמַת הָאָדָם שֶׁרוֹאִים נִפְלְאוֹת הַבּוֹרֵא בִּתְכוּנַת קוֹמָתוֹ וַעֲרִיכוֹת אֵיבָרָיו. וְאֵיךְ הוֹלְכִים גִּידִים וּדְרָכִים מֵהָרֹאשׁ עַד עָקֵב הֲרֶגֶל בִּדְרָכִים נִפְלָאִים וְכוּ', כְּמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ בְּקוֹמַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל וְהַצַּדִּיקִים הַיּוֹדְעִים הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשָׁהּ יוֹדְעִים כָּל זֶה הֵיטֵב. וְאָז דַּיְקָא יוֹדְעִים לִדְרֹשׁ אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, וְאָז יוֹדְעִים לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, לְהַמְשִׁיךְ מִשְּׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה. בְּחִינַת שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵם כְּלַל הַתְּפִלָּה שֶׁנַּעֲשִׂין מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר, כִּי בִּתְחִלָּה מְסַלֵּק הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַפָּלַת דּוֹרְמִיטָא כַּנַּ"ל, כִּי זֶה יְדוּעַ כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צְרִיכִין לְסַלֵּק הַמֹּחִין שֶׁמִּקֹּדֶם, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּגְּמָרָא, כַּד הֲווֹי סְלִיק לארץ ישראל, הֲוָה מִתְעַנֶּה כְּדֵי לְשַׁכֵּחַ הַתּוֹרָה שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ, כִּי הָיָה צָרִיךְ לְקַבֵּל מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְסַלֵּק הַמֹּחִין שֶׁמִּקֹּדֶם, שֶׁהֵם מֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ. עַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וּצְרִיכִין

לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, לְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּזֶה הַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא אָז. וְכֵן לְתַקֵּן הַפְּגָמִים וְהַחֲטָאִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין גְּבוֹהִים כְּאִלּוּ כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵם לְהַמְשִׁיךְ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְסַלֵּק הַמֹּחִין שֶׁמִּקֹּדֶם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַפָּלַת דּוֹרְמִיטָא וְשֵׁנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין כְּדֵי לִזְכּוֹת לְמֹחִין גְּבוֹהִים. וְעִקַּר הַמֹּחִין חֲדָשִׁים שֶׁצְּרִיכִים לְקַבֵּל אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין כָּאֵלּוּ שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדָם לִבְנוֹת קוֹמַת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת מַהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַתָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כִּי לִזְכּוֹת לַתְּשׁוּבָה לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה מֵרִבּוּי הַמְנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ עַל זֶה. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמְשָׁכַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כִּי לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה קָשֶׁה מְאֹד, כִּי מַה בַּתְּחִלָּה קֹדֶם שֶׁחָטָא, שֶׁעֲדַיִן לֹא נִמְשַׁךְ אַחַר יִצְרוֹ הָרָע הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע עַד שֶׁהֶחֱטִיאוֹ! ! מִכָּל שֶׁכֵּן עַתָּה שֶׁכְּבָר נִמְשַׁךְ אַחֲרָיו וְנִתְפַּס בְּמְצוּדָתוֹ אֵיךְ אֶפְשָׁר לָשׁוּב? אַךְ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לִפְעֹל הַכֹּל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, וּכְבָר נִתְפַּס בְּתַאֲוָתָיו הָרָעוֹת, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשָּׁם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל כָּל פָּנִים הַדִּבּוּר בְּיָדוֹ. וְאִם יַרְבֶּה לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְיִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לָשׁוּב וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, בְּוַדַּאי יְעוֹרֵר רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו עַד שֶׁיִּפְתַּח לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שַׁעֲרֵי הַתְּשׁוּבָה וְיִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לָשׁוּב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וִירַחֲמֵהוּ:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן עג הַנַּ"ל) שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים, כִּי כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים הֵם תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁבִּקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ד' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ד' כָּל יְמֵי חַיַּי וְכוּ'". וּכְתִיב, "הוֹרֵנִי ד' דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ וְכוּ'" עִוְּרֵנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וְכוּ'. וְכֵן הַרְבֵּה. וְכָל מַה שֶּׁמְּבַקֵּשׁ לְהִנָּצֵל מֵאוֹיְבָיו וְשׂוֹנְאָיו כָּל כַּוָּנָתוֹ לְהִנָּצֵל מִשּׂוֹנְאֵי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחֵילוֹתָיו וְגַם כָּל הַשּׂוֹנְאִים בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁבִּקֵּשׁ לְהִנָּצֵל מֵהֶם, הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, כִּי כָּל הַשּׂוֹנְאִים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְשֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל הוּא מֵחֲמַת שֶׁאָנוּ אוֹחֲזִין בְּתוֹרַת ד' וּמִצְוֹתָיו שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הֵם מִתְגָּרִים בָּנוּ. נִמְצָא, שֶׁכָּל שׂוֹנְאֵינוּ וְאוֹיְבֵינוּ בְּגַשְׁמִיּוּת כֻּלָּם הֵם שׂוֹנְאֵי ד', שׂוֹנְאֵי הַנֶּפֶשׁ, שׂוֹנְאֵי הַתּוֹרָה. וְכָל בַּקָּשָׁתֵנוּ לְהִנָּצֵל מֵהֶם הוּא לְהִנָּצֵל מִשּׂוֹנְאֵי הַנֶּפֶשׁ וְהַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה. הַכֹּלָל,

שֶׁכָּל כַּוָּנַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּסֵפֶר תְּהִלִּים הוּא לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וּלְהִנָּצֵל מִכָּל הַשּׁוֹנְאִים וְהַמּוֹנְעִים וְהַמְעַכְּבִים לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּגַשְׁמִיּוּת וּברוּחָנִיּוּת. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ יָסַד כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים מֵהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁלּוֹ וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן קנו), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הֵם חֲמִשָּׁה סְפָרִים תְּהִלִּים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָשָׂה מֵחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה חֲמִשָּׁה סִפְרֵי תְּהִלִּים, שֶׁהֵם תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, הַיְנוּ שֶׁעָשָׂה מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי תְּהִלִּים כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. וְזֶה כָּל עִסְקֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הָרִאשׁוֹן לְעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם שֶׁיִּזְכּוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וְכוּ'". וְזֶה מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסְקִין לִבְנוֹת קוֹמַת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין אָז בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים הַרְבֵּה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִשׁוּבָה כַּנַּ"ל. אֲבָל דֶּרֶךְ זֶה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד מִבְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנִּמְשָׁכִין מֵאוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַדּוֹרְמִיטָא שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין כְּדֵי לְזַכּוֹת לְמֹחִין גְּבוֹהִים עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדָם לִבְנוֹת קוֹמַת הַתְּפִלָּה, לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר, הַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כְּאִלּוּ שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדָם לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה, לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הֲיִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ". וְיִרְאָה הִוא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יִרְאַת ד' הִיא תִתְהַלָּל". וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּקוֹל שׁוֹפָר לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּלְבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ הַנֶּאֱמַר לְעִנְיַן הַקּוֹלוֹת וְהַבְּרָקִים וְקוֹל שׁוֹפָר שֶׁבָּהֶם נִתְּנָה הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא לְבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ וְכוּ', הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לִתְפִלָּה,

שֶׁהִיא בְּחִינַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת קוֹלִי אֶל ד' אֶזְעָק קוֹלִי אֶל ד' אֶתְחַנָּן, בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵהֶחָטְאִים וְזוֹכִין לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ, "וּלְבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ". 'לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ' דַּיְקָא, כִּי לִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה לְבָלִי לַחֲטֹא, זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת, בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר, שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר, עַל יָדָם זוֹכִים לִבְלִי לַחֲטֹא רַק לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וּבִשְׁבִיל זֶה תּוֹקְעִין שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת יִרְאָה, בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, הַיְנוּ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי לוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת נִשְׁתַּבְּרוּ עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֶגֶל. וְאָז עָלָה מֹשֶׁה לְרַצּוֹת אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְאָז גִּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בָּעִנְיָן בְּפָרָשַׁת כִּי תִשָּׂא, "וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי וְכוּ' וַיִּעֲבֹר ד' עַל פָּנָיו וְכוּ'". הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁנָּתַן אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת כָּזֶה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עָבְרוּ עַל הַתּוֹרָה וְעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ, עַל-כֵּן שָׁאַל לוֹ יִתְבָּרַךְ דַּרְכָּיו שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ יַכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁיִּזְכּוּ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה. וְאָז גִּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, הַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁגִּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל קִיּוּם הַתּוֹרָה לַהֲשִׁיבָם כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁנִּגְמָרִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה יָמִים הָאַחֲרוֹנִים מֵאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁבָּהֶם נִתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן מַמְשִׁיכִין אָז הַתִּקּוּן הַזֶּה, דְּהַיְנוּ שֶׁבּוֹנִין אָז קוֹמַת הַתְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹסְקִין לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁחוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁכִין אָז מֹחִין מִבְּחִינַת עַתִּיק, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כָּאֵלּוּ שֶׁעַל יָדָם נִזְכֶּה לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁיִּהְיֶה כָּל תְּפִלּוֹתֵינוּ עַל הַיִּרְאָה לִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת שֶׁאוֹמְרִים הַרְבֵּה פְּסוּקֵי תּוֹרָה נְבִיאִים כְּתוּבִים בְּהַתְּפִלָּה, הַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין שׁוֹפָר וּמִתְפַּלְּלִין מַלְכֻיּוֹת וְכוּ', הַכֹּל בִּתְפִלַּת מוּסָף, כִּי תְּפִלַּת מוּסָף מִתְפַּלְּלִין רַק עַל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְהַקְרִיב בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ חָרַב בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַקְרִיב קָרְבָּן וְכוּ', עַל-כֵּן אָנוּ מִתְפַּלְּלִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל בִּנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַקְרִיב הַקָּרְבָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ וְכוּ' וְשָׁם נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ וְכוּ' וְאֶת מוּסַף יוֹם וְכוּ'". נִמְצָא שֶׁתְּפִלַּת מוּסָף הִוא בְּחִינַת שְׁעוּשִׁין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ מֵהַמִּצְוֹת שֶׁל הַקְרָבַת הַקָּרְבָּן מוּסָף עוֹשִׂין מִזֶּה תְּפִלָּה וּבָזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, דְּהַיְנוּ מֵהַמִּצְוָה שֶׁל הַקְרָבַת הַקָּרְבָּן מוּסָף עוֹשִׂין מִזֶּה תְּפִלָּה וּבָזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁל תְּפִלַּת מוּסָף שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא רָחוֹק מִקִּיּוּם אֵיזֶה מִצְוָה הֵן מִצְוַת עֲשֵׂה, אוֹ לֹא תַּעֲשֶׂה, צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לְקַיְּמָהּ, שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ תְּפִלַּת מוּסָף שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם מַה שֶּׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַיֵּם עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּעֵת הַחֻרְבָּן. וְזֹאת הַתְּפִלָּה נֶחְשֶׁבֶת בִּמְקוֹם קָרְבָּן. וְגַם עַל-יְדֵי זֶה נִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וּלְהַקְרִיב שָׁם קָרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ, כְּמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם מַה שֶּׁקְּשָׁה לָנוּ לְקַיֵּם עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּתַקֵּף גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ. וְעַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת אֵלּוּ נִזְכֶּה לָבַסּוֹף לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְגַם כָּל זְמַן שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכִין עֲדַיִן לְגָאֳלַת הַנֶּפֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת יִהְיֶה נֶחְשָׁב לָנוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כְּאִלּוּ קִיַּמְנוּ וְעָשִׂינוּ מַה שֶּׁמֻּטָּל עָלֵינוּ. נִמְצָא, שֶׁתְּפִלַּת מוּסָף הוּא בְּבְחִינַת תְּפִלּוֹת שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת, עַל-כֵּן אָז תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר וּמִתְפַּלְּלִין מַלְכֻיּוֹת וְכוּ', כִּי שׁוֹפָר וּמַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְכוּ' הֵם בִּשְׁבִיל בְּחִינָה זֹאת, לִזְכּוֹת לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת מוּסָף כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה מִתְפַּלְּלִין תְּפִלַּת מוּסָף, דְּהַיְנוּ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי כָּל הַיָּמִים קְדוֹשִׁים הָאֵלּוּ הֵם בְּחִינַת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת כְּלוֹ תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת וְשַׁבְתָּ עַד ד' אֱלֹקֶיךָ, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן ו). וְכֵן כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן יו"ד עַיֵּן שָׁם). נִמְצָא שֶׁכָּל הַיָּמִים קְדוֹשִׁים הַנַּ"ל:

שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בָּהֶם הַדֶּרֶךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן מִתְפַּלְּלִים בָּהֶם מוּסָף, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁעוּשִׁין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא לְמַלְאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִים בְּקוֹמָתָן בִּבְחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין

מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת וְתִפְאֶרֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדָוִד, בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, שְׁנֵיהֶם שָׁוִין בְּקוֹמָתָן וּשְׁנֵיהֶם מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי תַּכְלִית שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי תַּכְלִית הַתּוֹרָה הִוא תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְזֶה וְזֶה תַּכְלִית הַתְּפִלָּה מֵאַחַר שֶׁכָּל תְּפִלָּתוֹ וּתְחִנָּתוֹ וּבַקָּשָׁתוֹ הִוא לִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי עִוֹּשֶׁה מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתָּבוֹא הַתּוֹרָה לִידֵי מַעֲשֶׂה, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר וְהַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּקְבַּע בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ א'" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, (עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה) כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, זֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת חַמָּה וּלְבָנָה בְּיַחַד, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁאָנוּ מַתְחִילִין אָז לַעֲסֹק בְּהִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסְקִין לְהָקִים קוֹמַת הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָז נִכְלָל חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, כִּי שְׁנֵיהֶם שָׁוִים, כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנַיִם עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יְ"ה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁלְּעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת זֶה בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה סְפָרִים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי זֶה. כִּי תְּהִלִּים מְסֻגָּל לַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל וּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה תְּהִלִּים וְכוּ' הַנַּ"ל (בְּסִימָן עג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא), כִּי יֵשׁ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים יָכוֹל כָּל אָדָם לִכְנֹס בָּהֶם וּלְהַשִּׂיגָם, אַךְ שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים הוּא בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, כִּי גַּם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מָצִינוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם". וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יְ"ה וְכוּ'. וְהַכְּלָל, שֶׁתְּהִלִּים כָּלוּל מִכָּל שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹת הַשִּׁבָטִים. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים זוֹכִין לִתְשׁוּבָה, כִּי זוֹכִין עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים לְעוֹרֵר הָאוֹת שֶׁל הַשֵּׁבֶט, שֶׁהוּא הַשַּׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה הַשַּׁיָּךְ לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַתָּה מְבֹאָר הֵיטֵב מַה שֶּׁשְּׁנַיִם עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים הֵם מְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטִים, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה הוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ, (כַּמְבֹאָר בְּסִימָן יוד עַיֵּן שָׁם), כִּי רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁיְּסַד דָּוִד שֶׁהוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן הֵם שְׁנַיִם עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין לָבוֹא אֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי תְּהִלִּים, שֶׁהוּא

בְּחִינַת דָּוִד, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מַה מְּאֹד צָדְקוּ יַחְדָּו שְׁנֵים עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, "שִׁבְטֵי יָ"הּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'". 'לְהוֹדוֹת' דַּיְקָא. בְּחִינַת תְּהִלִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹדוֹת וְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי שִׁבְטֵי יָ"הּ הֵם בְּחִינַת תְּהִלִּים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּחִינַת תְּהִלִּים, בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת שִׁבְטֵי יָ"הּ, נַעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּקְבַּע בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמַּסְמִיךְ שָׁם, "כִּי שָׂמָה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט", הַיְנוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז יוֹשְׁבִים כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט, כִּי הוּא יוֹם מִשְׁפָּט וְדִין שֶׁאָז צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה לְעוֹרֵר שְׁמוֹת שִׁבְטֵי יָ"הּ עַל-יְדֵי תְּהִלִּים כְּדֵי לִזְכּוֹת לַתְּשׁוּבָה שֶׁשֹּׁרְשָׁהּ רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד". כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט, נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד, הַיְנוּ עַל-יְדֵי תְּהִלִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עוֹסְקִין כָּל יִשְׂרָאֵל בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וְלִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה, זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תְּהִלִּים כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. (וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּמִקוֹמוֹ בְּסוֹף סִימָן עג הַנַּ"ל) שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עוֹסְקִין כָּל יִשְׂרָאֵל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ' בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים, כִּי תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לְמִקוֹם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה בְּשֹׁרְשָׁהּ. וְשָׁם עִקַּר מְקוֹם עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה. כַּיָּדוּעַ, שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת עוֹלִין דֶּרֶךְ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' עַד שֶׁבָּאִין לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים לִנְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם וּבַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה". וְעִקַּר נְקֻדַּת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּמִקוֹם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת שֶׁעָמְדוּ עַל נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם מְקֻדָּשׁ מִן הַכֹּל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תַּכְלִית קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הוּא שָׁם בְּמִקוֹם הָאָרוֹן, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא כְּשֶׁנִּכְלָלִין תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת נְקֻדַּת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וַעֲלִיָּתָהּ. וְשָׁם דַּיְקָא הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה. לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה, הוּא כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה וְכוֹלְלִין תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם בְּמִקוֹם הָאָרוֹן שָׁם הוּא תַּכְלִית הַיִּחוּד כַּיָּדוּעַ, כִּי שָׁם נִתְיַחֲדִין בְּיִחוּד שָׁלֵם תּוֹרָה

וּתְפִלָּה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן לְשָׁם נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וּמַמְשִׁיךְ מִשָּׁם זֶה הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַסְּלִיחָה וְהַמְּחִילָה. וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִתְּנוּ לוּחוֹת הָאֲחֲרוֹנוֹת וְאָז נִתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה וְאָמַר לוֹ, "סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ", שֶׁנִּתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ, כִּי אָז נִכְלָל וְנִתְחַבֵּר וְנִתְיַחֵד הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה יַחַד, כִּי זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּסוֹף נְעִילָה, ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁבַּע פְּעָמִים. כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, הַיְנוּ שֵׁה' וֵאלֹקִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה זְעִיר אַנְפִּין וּמַלְכוּת כַּיָּדוּעַ כֻּלָּא חַד, כִּי זוֹכִין לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּתַכְלִית הַיִּחוּד כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁבַּע פְּעָמִים. זֶה בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת שֶׁבַּע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. וְכֵן הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת שִׁבְעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "חֻצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה". וְזֶהוּ, "שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ", שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, כִּי כֻּלָּא חַד, כִּי הַתְּפִלָּה בְּחִינַת שֶׁבַע בַּיּוֹם וְכוּ' נַעֲשֶׂה מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם. שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל שֶׁבַע מִשֶּׁבַע וּמְאִירִין אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי הַתְּשׁוּבָה אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלּוֹת הַנַּעֲשִׂין מִתּוֹרוֹת. וְאָז נִתְקַיֵּם, "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם וְכוּ'":

וְכָל זֶה זוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד יוֹבֵל הַגָּדוֹל שַׁעַר הַנּוּ"ן, שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הָעֶלְיוֹן מִנּוּ"ן שַׁעֲרֵי בִינָה שֶׁיַּשִּׂיג אוֹתוֹ מָשִׁיחַ, שֶׁיַּשִּׂיג אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ זֶה הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָשׁוּבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם וְעַד:

וְאָז נִבְנֶה פַּרְצוּף הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה, בִּשְׁלֵמוּת בְּפַרְצוּף שָׁלֵם שָׁוֶה כָּמוֹהוּ, כִּי כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּפַרְצוּף זְעֵיר אַנְפִּין, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה רְמַ"ח אֵיבָרִים וּשְׁסָ"ה גִּידִים, שֶׁהֵם מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ בְּפַרְצוּף הַתְּפִלָּה, כִּי מִכָּל הָרְמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה עוֹשִׂין קוֹמַת הַתְּפִלָּה מֵאַחַר שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה. וּמִתְפַּלְּלִין בִּפְרָטִיּוּת עַל קִיּוּם כָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלִבְלִי לַעֲבֹר, חַס וְשָׁלוֹם עַל שׁוּם לֹא תַּעֲשֶׂה, אֲבָל צְרִיכִין לִזֶּה חִדּוּשֵׁי אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, לֵידַע קִשּׁוּר וְחִבּוּר הַמִּצְוֹת וְהַמִּדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל כָּל פִּרְטֵי הַתּוֹרָה כַּנַ"ל. לְמָשָׁל בְּזֹאת הַתּוֹרָה מְבֹאָר הַקֶּשֶׁר שֶׁל שֶׁלֶשׁ רְגָלִים שֶׁמִּשְׁבְּרִין שֶׁלֶשׁ מִדּוֹת רָעוֹת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה וּתְפִלָּה וְהַרְחָקוֹת שֶׁלֶשׁ מִדּוֹת, שֶׁהֵם, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וַעֲבוֹדָה זָרָה וְלַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א). וּבְסִימָן אַחֵר מְבֹאָר מֵעִנְיַן צִיצִית וֶאֱמוּנָה וּתְפִלָּה וְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְנִסִּים וְעֵצוֹת וְתִקּוּן הַבְּרִית וְכוּ', (כְּמוֹ

שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ז). וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָרֵי הַתּוֹרוֹת וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת קְשׁוּרֵי הַמִּדּוֹת וּכְמוֹ כֵן צְרִיכִין לְכַוֵּן לַעֲשׂוֹת מֵהֶם תְּפִלּוֹת. וְאָז שְׁנֵיהֶם שָׁוִים בְּקוֹמָתָם. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַלְּבָנָה, בְּחִינַת תִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁזּוֹכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה. צֵא מִדִּירַת קֶבַע וְשֵׁב בְּדִירַת אֲרָעִי, בְּחִינַת אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה שֶׁיּוֹדֵעַ לְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר. וְזֶה זוֹכִין דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁאָז זוֹכִין בְּוַדַּאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ בְּכָל פַּעַם, אֲבָל בְּלֹא זֶה בַּתְּפִלּוֹת הַפְּשִׁיטוֹת עַל צָרְכֵי הַגּוּף בְּוַדַּאי קָשֶׁה לְחַדֵּשׁ דָּבָר בְּכָל פַּעַם בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי סֻכָּה הִוא בְּחִינַת לְהָקִים סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת לִזְכוּת לְסֻכַּת שָׁלֵם. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁיְּסַד דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הֲקָמַת הַתְּפִלָּה מִנְּפִילָתָהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד שֶׁנָּפְלָה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בִּבְחִינַת כֶּרֶם זֵלֶת אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ וְכוּ', מַאי נִיהוּ תְּפִלָּה וְכוּ'. כִּי תְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת עוֹמְדִין בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי נַעֲשׂוּ מֵהֶם שַׁעֲשׁוּעִים שֶׁלֹּא עָלוּ עֲדַיִן שַׁעֲשׁוּעִים כְּאֵלֶּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מִימוֹת עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם וְיִחוּד גָּמוּר בֵּין תּוֹרָה לִתְפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין וּמַלְכוּת, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַיִּחוּד וְהַשָּׁלוֹם, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְשָׁם בַּסֻּכָּה נִכְנָסִין כָּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַשְּׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה, כִּי הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים הֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן, בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר פְּשׁוּטוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשֶּׁבַע כְּפוּלוֹת מִבְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן יֵשׁ בִּשְׁמוֹת שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת. שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע, כִּי שָׁרְשָׁם שֶׁבַע, בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע כְּפוּלוֹת. וְעַל-כֵּן נִכְלָל שֶׁבַע בְּשֶׁבַע, שֶׁהֵם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע, בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּהִלִּים כַּנַּ"ל, כִּי הַתִּקּוּן שֶׁל אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קִבְּלוּ הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים בְּשֶׁבוּעוֹת רְצוּ הָעֵרֶב רַב לְקַלְקֵל עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל וְאָז חָזַר וְנִמְשַׁךְ זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁפָּסְקָה בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה. וַעֲתָה צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן זֹאת, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהַתִּקּוּן נִשְׁלָם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הוּא גְּמַר אַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים וְכוּ', אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן מַתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁנִּבְרָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁאָז מַתְחִילִין בְּתִקּוּן זֶה וְעוֹסְקִין בּוֹ עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כַּמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת הָאֲר"י זַ"ל. וְעַל-כֵּן בְּסֻכּוֹת בְּשִׁבְעָה' יָמִים חוֹזְרִים וּמַמְשִׁיכִין הַתִּקּוּן שֶׁל שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת, שֶׁהֵם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה. וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לִשְׁמִינִי עֲצֶרֶת. וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם אֶחָד עִם שְׁבוּעוֹת שֶׁנִּקְרָא גַּם

כֵּן עֶצֶרֶת וְגַם אָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה, כִּי אָז נִגְמָר הַתִּקּוּן שֶׁהִתְחַלְנוּ בְּשָׁבוּעוֹת. וְטוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֹאשִׁיתוֹ, כִּי הַתִּקּוּן שֶׁל שָׁבוּעוֹת רָצוּ לְקַלְקֵל מֵחֲמַת שֶׁלֹּא קִבַּלְנוּ רַק הַתּוֹרָה וְלֹא נִתְגַּלָּה עֲדַיִן הַתִּקּוּן שֶׁל שִׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִשִּׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, אֲבָל עַתָּה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם-כִּפּוּר עַד עַתָּה כָּל עִסְקֵנוּ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת הַכַּוָּנוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה נְעוּצִים, כִּי הֵם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה נְעוּצִים כְּנֶגֶד שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכָאן דִּצְלוֹתָא, כִּי כַּוָּנָתֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַמּוֹחִין שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין עַל-יְדֵי הַנְּעוּצִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי הַנְּעוּצִים מַמְשִׁיכִים הַמּוֹחִין שֶׁל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת. וּבִשְׁבִיל זֶה מְנַעְנְעִים כְּדֵי לְעוֹרֵר הַמּוֹחַ שֶׁבְּרֹאשׁ, לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מֵהַמּוֹחַ שֶׁבְּרֹאשׁ לְתוֹךְ הַמּוֹחִין שֶׁבְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהַמּוֹחִין שֶׁבְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת, לְהָאִיר לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא הָאֶתְרוֹג, שֶׁהוּא פְּרִי עֵץ הָדָר, שֶׁכָּל הַהַדּוּר שֶׁלּוֹ נִמְשָׁךְ מִמּוֹחִין אֵלּוּ, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּכַּוָּנוֹת הָאָר"י ז"ל, הֵינוּ כִּי כָּל עִסְקֵנוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת לְהָקִים וְלִבְנוֹת אֶת הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר בְּנִינָהּ וּשְׁלֵמוּתָהּ הוּא כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַנְּעוּצִים עַל-פִּי הַכַּוָּנוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַמּוֹחִין שֶׁבְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁשָּׁה קְצָווֹת דִּזְעֵיר אַנְפִּין שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְהַמּוֹחִין שֶׁבְּרֹאשׁ זְעֵיר אַנְפִּין, זֶה בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵאוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָא לְאִתְגַּלְיָא בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְלֶעָתִיד לָבוֹא. וְאֵז יִתְגַּלֶּה זֶה הַדֶּרֶךְ בִּשְׁלֵמוּת לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, אֲבָל גַּם עַתָּה עִקַּר הִתְקָרְבוּת הַגְּאֻלָּה הוּא עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת צְרִיכִין לָזֶה לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים הַנִּמְשָׁכִין מֵאוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁבְּרֹאשׁ מִבְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה לְתוֹךְ הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת, לְתוֹךְ פְּשָׁטֵי אוֹרְיְתָא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהָאִיר לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, הֵינוּ לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, הֵינוּ שֶׁכָּל מֹחֵי הַתּוֹרָה יְמָשְׁכוּ לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְלָזֶה צְרִיכִין דַּוְקָא לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מִבְּחִינַת מֹחִין שֶׁבְּרֹאשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרְיְתָא הַנִּמְשָׁכִין מֵאוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה כַּנַּ"ל:

כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׁיּוּדְעִין קְשׁוּרֵי הַסְּפִירוֹת וְחִבּוּרֵי הַמְּצוֹת וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל כְּפִי קְשׁוּרֵי הַסְּפִירוֹת וּמִדּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁאָז יְכוֹלִין לְעוֹרֵר שִׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה

מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁנַּעֲשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, שֶׁמִּשָּׁם כָּל חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא, כִּי לְמָשָׁל כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית בִּשְׁלֵמוּת אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ סְגֻלַּת הַצִּיצִית אֵיזֶה מִדָּה יִזְכֶּה לְשַׁבֵּר עַל-יְדֵי צִיצִית וּלְאֵיזֶה מַעֲלָה יַגִּיעַ עַל יָדָהּ וְכוּ', אָז בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּה עַד שֶׁיְּשַׁבֵּר לִבּוֹ עַד שֶׁיְּעוֹרֵר רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְבַקֵּשׁ רַק רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם זַכֵּנִי לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית בִּשְׁלֵמוּת. אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי גַּם זֶה טוֹב מְאֹד, אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז בָּזֶה לְבַקֵּשׁ עַל כָּל מִצְוָה מֵה' יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּפִלָּתוֹ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁהוּא זֶה שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר. אֲבָל עִקַּר הַתְּפִלָּה הַשְּׁלֵמָה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת הוּא מֵחִדּוּשֵׁי אוֹרָיְתָא שֶׁזּוֹכִין לֵידַע עַל יָדָם סְגֻלַּת הַמִּצְוֹת, כְּמוֹ בְּמָשָׁל הַצִּיצִית שֶׁהִתְחַלְנוּ. כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הָאָדָם שֶׁמִּצְוַת צִיצִית מְסֻגָּל לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף וְלִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לַעֲצַת הַצַּדִּיקִים וְלֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּלְתְפִלָּה וּלְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וְכוּ'. הִנֵּה עַל-פִּי דֶּרֶךְ זֶה בְּוַדַּאי יָכוֹל לְסַדֵּר תְּפִלּוֹת רַבּוֹת בַּאֲרִיכוּת נִפְלָא עַל מִצְוַת צִיצִית. כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ כַּמָּה הוּא רָחוֹק מִתִּקּוּן הַבְּרִית וְאֵיךְ תַּאֲוַת נְאוּף מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פַּעַם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁל כָּל אָדָם וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּעִנְיָן זֶה בְּכָל פַּעַם כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ לְהַפְצִיר לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹשִׁיעוֹ לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית כְּתִקּוּנָהּ כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִנְּאוּף, שֶׁהוּא הַתַּאֲוָה הָעוֹמֶדֶת עָלָיו בְּכָל יוֹם לְכַלּוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַרְחִיקוֹ מֵחֵי הַחַיִּים. וְכֵן כְּשֶׁיִּזְכֹּר כַּמָּה הוּא רָחוֹק מֵאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכוּ' וְכֵן כַּמָּה הוּא רָחוֹק מִתְּפִלָּה וְכוּ'. וְכֵן כַּמָּה וְכַמָּה עֲצוּת רָעוֹת שֶׁל הַמְהַפְּכִים הָאֱמֶת וְכוּ' מִתְגַּבְּרִין עָלָיו. וְכַמָּה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים הוּא צָרִיךְ לִזְכּוֹת לְעֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת, שֶׁהֵם עֵצוֹת צַדִּיקִים. הֵן עַל כָּל אֵלֶּה בְּוַדַּאי יוּכַל לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה מִתּוֹרָה זֹאת לְפָרֵשׁ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ עַל-יְדֵי תּוֹרָה זֹאת. וְכֵן מִתּוֹרָה אַחֶרֶת שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִמִּצְוַת מְזוּזָה שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן וּמְבַטֶּלֶת טִרְדַּת מְרִירַת הַפַּרְנָסָה וְזוֹכֶה לִשְׁמֹחַ בְּחֶלְקוֹ וְכוּ' אֲשֶׁר יְדוּעַ שֶׁמְּרִירַת טִרְדַּת הַפַּרְנָסָה מְכַלֶּה חַיֵּי הָאָדָם וּמְרַחֶקֶת אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּמָּה וְכַמָּה תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת מֵעֹמֶק הַלֵּב יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עַל-יְדֵי זֶה עַד שֶׁיִּשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ד'. וְכֵן בִּשְׁאָר הָעִנְיָנִים הַמְבֹאָרִים בְּתוֹרָה זֹאת וְכֵן בִּשְׁאָרֵי תּוֹרוֹת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת עִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ הוּא עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַנַּעֲנוּעִים עַל-פִּי הַכַּוָּנוֹת כַּנַּ"ל שֶׁכָּל כַּוָּנָתֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַמֹּחִין לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַמֹּחִין שֶׁל הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, אֲבָל לָזֶה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַמֹּחִין שֶׁבְּרֹאשׁ לְתוֹךְ הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת כְּדֵי שֶׁיָּאִירוּ הַמֹּחִין שֶׁבְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת יוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהָאִיר לְהַמַּלְכוּת שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה, הֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁאָז נִגְמָר הַתִּקּוּן אוֹמְרִים אָז כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ אֱמִירַת תְּהִלִּים בָּעוֹלָם וְלַעֲסֹק בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּהִלִּים כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת חוֹתָם וְחוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם שֶׁעוֹשִׂין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא. חוֹתָם הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ חוֹתַם הַתְּפִלָּה שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהּ זָר זֶה בְּחִינַת כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְפַּלֵּל רַק עַל יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה נִגְמָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם-כִּפּוּר מִתְפַּלְּלִין עַל הַיִּרְאָה, בְּחִינַת וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ וְכוּ', אֲבָל עוֹד צְרִיכִין לְתַקֵּן אֶת הַתְּפִלָּה יוֹתֵר בִּבְחִינַת חוֹתָם עַל חוֹתָם וְזֶה זוֹכִין כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְזֶה עוֹסְקִין בְּסֵכוֹת עַל-יְדֵי הָאַרְבָּעָה' מִינִים כַּנַּ"ל שֶׁמְּנַעְנְעִים בָּהֶם וּמַמְשִׁיכִין הַמּוֹחִין מֵהָרֹאשׁ לְתוֹךְ הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת וְכוּ'. וְזֶה נִגְמָר בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם וְכוּ'. (וְזֶה צָרִיךְ עִיּוּן וּבֵאוּר) כִּי לְמַעְלָה אָמַרְנוּ שֶׁגַּם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מַמְשִׁיכִין זֶה הַתִּקּוּן לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְלִכְאוֹרָה הוּא סְתִירָה לִדְבָרִים אֵלֶּה, אַךְ זֶה יֵשׁ לְיַשֵּׁב בְּנָקֵל, כִּי בְּוַדַּאי כָּל תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְכָל תִּקּוּנֵי הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁנִּגְמָרִים אַחַר כָּךְ עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, הַכֹּל הִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, רַק שֶׁנִּגְמַר תִּקּוּן שֶׁל כָּל בְּחִינָה וּבְחִינָה נִגְמָר בִּזְמַנּוֹ וְעַל-פִּי זֶה יִהְיֶה מְיֻשָּׁב סְתִירָה הַנַּ"ל, (אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן דְּבָרִים אֵלּוּ צְרִיכִים עִיּוּן):

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת הַהַקָּפוֹת שֶׁל שִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁמַּקִּיפִין עִם הַתּוֹרָה. וְאוֹמְרִים אָז תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת אָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָא לְהוֹרוֹת שֶׁהַתּוֹרָה עֲדַיִן בִּבְחִינַת מַקִּיפִים אֶצְלֵנוּ. וְכָל עִסְקֵנוּ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מֵה' יִתְבָּרַךְ לְהַכְנִיס הַמַּקִּיף לִפְנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁקִּיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁלֹּא זָכִינוּ עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַקִּיף אֶצְלֵנוּ נִזְכֶּה לְזֶה, לְקַיְּמָם הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת וְזֶה כָּל בַּקָּשָׁתֵנוּ וְעִסְקֵנוּ וְעַל-כֵּן שְׁמֵחִים אָז מְאֹד, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לִתְפִלּוֹת שְׁלֵמוּת כַּאֲלוּ שֶׁנַּעֲשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת מִשָּׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה, בְּחִינַת וְגִילוּ בְּרָעָדָה, בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם" בְּסִימָן כב, עַיֵּן שָׁם). כִּי גַּם זֶה שַׁיָּךְ לְכָאן וְהֵבֵן שָׁם הֵיטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן מִבֹּאר קְצָת שֶׁמָּה שֶׁכָּתַב שָׁם מֵעִנְיַן הַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה. זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה אַף-עַל-פִּי שֶׁלִּפְעוּם רוֹאֶה נִרְאֶה הֲפָכִים, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד לַמֵּבִין. (וּכְבָר מִבֹּאר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה), עַיֵּן שָׁם:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ד' שֶׁכָּל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד. 'רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ד' וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַקְדִּים יִרְאַת חֶטְאוֹ לְחָכְמָתוֹ, כִּי תַּכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִמִּקְרָא זֶה בִּבְרָכוֹת דְּאִיתָא שָׁם מַרְגְּלָא בְּפוּמָא דְּרָבָא וְכוּ' לְלוֹמְדֵיהֶם לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא לְעֹשֵׂיהֶם. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם "תְּהִלָּתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד", הַיְנוּ אֵיךְ זוֹכִין לָזֶה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּהִלָּתוֹ וְכוּ', זֶה בְּחִינַת תְּהִלִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'שֶׁכָּל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם', כִּי זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֶׁכָּל הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁכָּל טוֹב, כִּי בְּוַדַּאי הוּא שֶׁכָּל טוֹב וְנִפְלָא לְזַכּוֹת אֶת הָעוֹלָם לְהָבִיא הַתּוֹרָה לִידֵי מַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּהִלָּתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּהִלִּים, בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ תְּהִלָּתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד, כִּי בְּחִינַת תְּהִלִּים, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת זֹאת הַבְּחִינָה עוֹמֶדֶת לָעַד, כִּי עַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לָעַד וְלָנֶצַח, כִּי זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל תְּהִלִּים וְכוּ' עוֹמֶדֶת לָעַד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל זֹאת לְעוֹלָם בְּחִינַת וְכָרַתִּי לָהֶם וְכוּ' לֹא כַּבְּרִית וְכוּ':

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה יוֹסֵף דָּוִד, שֶׁכֻּלָּם בְּחִינָה אַחַת, כִּי שְׁלָשְׁתָּן נִסְתַּלְּקוּ בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּעֵת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ תְּרוּמָה קנו), שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ד' עֵת רָצוֹן וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה הוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְדָוִד הוּא הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְיוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בְּחִינַת צַדִּיק חַ"י עָלְמִין חַ"י בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא, שֶׁהוּא הַבְּחִינָה הַמְחַבֵּר שְׁנֵיהֶם מֹשֶׁה וְדָוִד, תּוֹרָה וּתְפִלָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹסֵף הוּא הַבְּחִינָה הַמַּמְשֶׁכֶת הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁמֵּבִיא אֶת הַתּוֹרָה מִבְּחִינַת מֹשֶׁה לִבְחִינַת דָּוִד לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ תְּפִלָּה וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה, יוֹסֵף, דָּוִד בְּגִימַטְרִיָּא תְּפִלָּה. כִּי דַּיְקָא שְׁלָשְׁתָּן הֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הוּא כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה הַצַּדִּיקִים הָאֱלֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְתַּלְּקוּ בְּשַׁעַת תַּכְלִית שְׁלֵמוּת עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בִּבְחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ד' עֵת רָצוֹן שֶׁאוֹמְרִים אָז. וְזֶהוּ "עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ" אֱמֶת זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁאָזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, עַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי תַּעֲנֵנִי וְיִהְיֶה לִי יְשׁוּעָה, בְּחִינַת עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

וְזֶה "עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ". 'עָזִּי' זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. 'וְזִמְרָת יָהּ' זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, הַיְנוּ כְּשֶׁאָזְכֶּה לְחַבֵּר תּוֹרָה וּתְפִלָּה, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה אָז בְּוַדַּאי "וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה", כִּי בְּוַדַּאי יִהְיֶה לִי יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הַנִּכְנָסִין בַּסֻּכָּה מֵאַבְרָהָם עַד דָּוִד, הַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּחִינָה זֹאת, כִּי הַהַתְחָלָה מִתְּפִלָּה וְהַסּוֹף הוּא תְּפִלָּה, כִּי עֲבוֹדַת הָאָבוֹת הִתְחִילָה מִתְּפִלָּה, כִּי עֲדַיִן לֹא הָיָה שׁוּם תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית וְכוּ', אֲבָל עֲדַיִן לֹא הָיָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת מֻחְלָט שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה תְּפִלָּה. וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם הַתּוֹרָה וְיוֹסֵף הוּא הַמֵּבִיא הַתּוֹרָה לִבְחִינַת דָּוִד לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה תְּפִלָּה לְהוֹלִיד מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים מַעֲשִׂים טוֹבִים וְאָז נִשְׁלָם כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן כָּל אֵלֶּה הַשִּׁבְעָה רוֹעִים נִכְנָסִין בַּסֻּכָּה, כִּי בְּסֻכּוֹת עוֹסְקִים בָּזֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת צִלְתָּהּ מְרֻבֶּה מֵחַמָּתָהּ, כִּי בְּהַסֻּכָּה מְעֹרָב הַצֵּל וְהַחַמָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, אֲבָל הַצֵּל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מְרֻבֶּה, כִּי עִקַּר הִיא הַתְּפִלָּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ד' וְכוּ', בְּחִינַת מַעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ, כִּי תְּפִלָּה כָּזֹאת הִיא בְּחִינַת מַעֲשֶׂה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה יוֹם אֶחָד יוֹדֵעַ לַד' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה וְכוּ', כִּי תְּפִלָּה כָּזֹאת הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כִּי הוּא לֹא יוֹם שֶׁהוּא תּוֹרָה. וְלֹא לַיְלָה, שֶׁהוּא תְּפִלָּה, כִּי הוּא כְּלוּלָה מִשְּׁנֵיהֶם וְאָז יִתְקַיֵּם מַה שֶּׁכָּתוּב אַחֲרָיו "וְהָיָה ד' לְמֶלֶךְ וְכוּ' בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ד' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּסֻכּוֹת הוּא בְּחִינַת נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, בְּחִינַת וְהֶחֱזִיקוּ שֶׁבַע נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד וְכוּ', כִּי אָז עוֹלֶה הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסְקִין לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת. וְאָז הִיא בְּחִינַת נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, שֶׁהָאִשָּׁה יִרְאַת ד' בְּחִינַת תְּפִלָּה רוֹדֶפֶת אַחַר הַתּוֹרָה, כִּי מַה שֶּׁעַכְשָׁו דַּרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ לַחֲזֹר אַחַר אִשָּׁה זֶהוּ מֻחְלָט קָטְנוּתָהּ בְּמַעֲלָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת מִעוּט הַיֵּרֵחַ. (וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה קִדּוּשִׁין ב,), מָשָׁל לְמִי שֶׁנֶּאֱבְדָה לוֹ אֲבֵדָה וְכוּ' בַּעַל אֲבֵדָה מְחַזֵּר אַחַר אֲבֵדָתוֹ, וְכוּ' כִּי עַכְשָׁו הַתְּפִלָּה בְּקָטְנוּת וְרֹב הַתְּפִלּוֹת הֵם צָרְכֵי הַגּוּף. וְאָז אֵין לְהַתְּפִלָּה פִּתְחוֹן פֶּה לְרַדֵּף אַחַר הַתּוֹרָה וְלִתְבֹּעַ אוֹתָהּ, כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא לְצָרְכֵי הַגּוּף אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין זֶה דֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהָאֱמֶת לוֹמַר אֶלְמֹד תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְהִתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵי הַגּוּף, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת אַל תַּעֲשֶׂהָ קַרְדֹּם לַחְפֹּר בָּהּ, כִּי עִקַּר כַּוָּנָתוֹ עַל צָרְכֵי הַגּוּף רַק מֻחְלָט שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ לִשְׁאֹל עַל צָרְכָיו, עַל-כֵּן הוּא לוֹמֵד כְּדֵי שֶׁיִּשְׁאַל צָרְכָיו. וְזֶה בְּוַדַּאי מְגֻנֶּה מְאֹד, עַל-כֵּן אֵין נָאֶה בִּתְפִלָּה כָּזוֹ שֶׁהַתְּפִלָּה תְּבַקֵּשׁ אֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל הַתְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת, שֶׁהוּא לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, אָז הַתְּפִלָּה נִבְנֵית בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בִּבְחִינַת מִלּוּי הַיֵּרֵחַ וְכוּ' וְאָז בְּוַדַּאי אֵינָהּ מִתְבַּיֶּשֶׁת הַתְּפִלָּה בְּחִינַת אִשָּׁה לְרַדֵּף אַחַר בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, בִּבְחִינַת נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, בְּחִינַת וְהֶחֱזִיקוּ וְכוּ', כִּי

תְּפִלָּה שְׁלֵמָה כָּזֹאת בְּוַדַּאי תּוֹכַל לִרְדֹּף אַחַר הַתּוֹרָה וּלְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ לִמֹּד וַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בִּשְׁבִילִי כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת תְּפִלּוֹת מִתּוֹרוֹת אֵלּוּ, כִּי כָּל כַּוָּנָתִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאִי. וְזֶהוּ, "וְהֶחֱזִיקוּ שֶׁבַע נָשִׁים" בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא יִרְאַת ד', בְּחִינַת שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ וְכוּ'. וְזֶהוּ "לַחְמֵנוּ נֹאכַל וְשִׂמְלָתֵנוּ נִלְבָּשׁ", כִּי הַלֶּחֶם וְהַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא הַפַּרְנָסָה הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת פְּשׁוּטוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי הַגּוֹף עִקַּר הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה, כִּי תְּפִלָּה כָּזֹאת אֵין לָהּ שׁוּם כֹּחַ לְהַשְׁפִּיעַ כִּי אִם מַה שֶּׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכוּ', אֲבָל תְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה שֶׁכָּל כַּוָּנָתָהּ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה זֹאת הַתְּפִלָּה הִיא בְּעַצְמָהּ תּוֹרָה וְאֶצְלָהּ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת מֵאַחַר שֶׁכָּל עִסְקָהּ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת. וְזֶהוּ 'לַחְמֵנוּ נֹאכַל וְשִׂמְלָתֵנוּ נִלְבָּשׁ,, כִּי אֵין אָנוּ צְרִיכִין שֶׁאַתָּה עַל-יְדֵי לִמּוּדְךָ תְּמַשֵּׁךְ לָנוּ שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה רַק אֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ נַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לֶחֶם וְשִׂמְלָה מֵאַחַר שֶׁכָּל עִסְקֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּמַעֲשֶׂה, שֶׁזֶּה הָעִקָּר, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת. וְזֶהוּ, "רַק יִקָּרֵא שִׁמְךָ עָלֵינוּ אֱסֹף חֶרְפָּתֵנוּ", דְּהַיְנוּ לַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה מֵחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת, מִזִּילּוּתָא דְּגַלּוּתָא מִבְּחִינַת כְּרֶם זֵלֶת וְכוּ' אֵלּוּ דְּבָרִים וְכוּ'. וּתְפִלָּה כָּזֹאת הִיא בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וְכוּ'. וְעַל תְּפִלָּה כָּזֹאת נֶאֱמַר, "רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה", בְּחִינַת בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ, כִּי יֵשׁ אִשָּׁה שֶׁבַּעְלָהּ צָרִיךְ לְפַרְנְסָהּ וְכוּ', כִּי בַּעְלָהּ צָרִיךְ לְהָבִיא לָהּ כָּל צָרְכֵי הַפַּרְנָסָה וְהִיא רַק מְתַקֶּנֶת הַמַּאֲכָל בְּבִשּׁוּל וַאֲפִיָּה לְפָרְנֵס אֶת בְּנֵי בֵּיתָהּ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַפְּשׁוּטָה שֶׁל צַדִּיקֵי הַגּוֹף שֶׁכָּל הַשֶּׁפַע שֶׁל הַתְּפִלָּה מֵבִיא לָהּ בַּעְלָהּ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, רַק שֶׁעִקַּר גְּמַר בִּשּׁוּל הַשֶּׁפַע צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לֵירֵד לְהָעוֹלָם לְפָרְנֵס אֶת הָעוֹלָם, אֲבָל יֵשׁ אִשָּׁה חַיִל שֶׁכָּל עֲשִׂירוּת שֶׁל בַּעְלָהּ וְחִיּוּתוֹ מִמֶּנָּה, בְּחִינַת בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ. וְזֶה בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל חִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה, הוּא עַל יָדָהּ דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. בְּחִינַת וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה וּתְקַבְּלוּן אוֹלָפָן חָדַת, הַיְנוּ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ד', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְסוּךְ הַמַּיִם בָּחָג, בְּחִינַת וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי ד' הַנֶּאֱמַר בִּשְׁמוּאֵל וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁשָּׁפְכוּ לִבָּם כַּמַּיִם, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנַּ"ל בְּחִינַת אוּלָפָן חָדַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי ד' כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי אֲשֶׁר יוֹדַע נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו אֵיךְ הוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ וּלְאֵיזֶה מִדּוֹת רָעוֹת וְתַאֲוֹת רָעוֹת וּבִלְבּוּלִים רָעִים נָפַל בַּעֲוֹנוֹתָיו וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל

עֵת שֶׁהַכֹּל יוֹכֵל לִמְצֹא בְּתוֹךְ תְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁעוֹשֶׂה מִתּוֹרוֹת וְלִפְרֹשׂ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים עַל כֻּלָּם כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו עַד שֶׁיּוּכַל לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם וְכוּ'. וְזֶהוּ 'מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה', כִּי דֶּרֶךְ זֶה הוּא בְּחִינַת מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה, שֶׁהַיְשׁוּעָה נוֹבַעַת מִמַּעְיָנוֹת שֶׁאֵינָם פּוֹסְקִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַנַּחַל נוֹבֵעַ וְכוּ', שֶׁהֵם יְשׁוּעוֹת בְּלִי גְּבוּל וְקֵץ וְסוֹף וְתַכְלִית שֶׁיְּכוֹלִים לְהוֹשִׁיעַ לַכֹּל יְהֶיה מִי שֶׁיִּהְיֶה, אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי הוּא נַחַל נוֹבֵעַ וְכוּ' בְּחִינַת בְּאֵר מַיִם חַיִּים-מַעְיְנוֹת שֶׁאֵינָם פּוֹסְקִים לְהוֹשִׁיעַ לַכֹּל, בְּחִינַת מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ זֶה הוּא וַדַּאי שִׂמְחָה שֶׁאֵין לָהּ קֵץ, בְּחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה, בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת הַהַקָּפוֹת עִם הַלּוּלָב סְבִיב הַסֵּפֶר תּוֹרָה, בְּחִינַת נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר שֶׁאוֹמְרִים תְּפִלּוֹת וְהוֹשַׁעְנוֹת סְבִיב הַתּוֹרָה, כִּי כָּל כַּוָּנָתֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אָדָם דִּבּוּר מַעֲשֶׂה הַמְבֹאָרִים בַּכַּוָּנוֹת. אָדָם הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם דִּבּוּר הוּא הַתְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה, בְּחִינַת אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְכוּ'. מַעֲשֶׂה הֵינוּ שֶׁכָּל כַּוָּנָתֵנוּ בִּתְפִלָּתֵנוּ לִזְכּוֹת לְמַעֲשֶׂה, דְּהֵינוּ לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק כה

(יִרְמְיָה ג) "בַּיָּמִים הָהֵמָּה לֹא יֹאמְרוּ עוֹד אֲרוֹן בְּרִית ה' וְכוּ' בָּעֵת הַהִוא יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַיִם כִּסֵּא ה' וְכוּ' וְלֹא יֵלְכוּ עוֹד אַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבָּם הָרָע". יְרוּשָׁלַיִם-יִרְאָה שָׁלֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי שָׁם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ "בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה", שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה יִהְיֶה כְּשֶׁתְּבוֹא לְתוֹךְ בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, דְּהֵינוּ לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם. לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה', דְּבָרִים דַּיְקָא, כִּי בְּוַדַּאי הַתְּשׁוּבָה קָשָׁה מְאֹד, לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁגַּם קֹדֶם שֶׁחָטָא וְנִתְלַכְלֵךְ בַּעֲוֹנוֹת וְנִלְכַּד בְּמִצּוּדוֹת הַיֵּצֶר הָרָע לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן אֵיךְ יָכוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ, אַחַר כָּךְ שֶׁכְּבָר נִתְפַּס בְּמַה שֶׁנִּתְפַּס, עַל-כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְהָעִקָּר כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁאָז יָכוֹל לְדַבֵּר בְּפִיו עַל כָּל פָּנִים וּלְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ וְלָשׁוּב אֲלָיו, וּבִפְרָט עַל הַדְּבָרִים שֶׁכְּבָר עָבַר עֲלֵיהֶם. וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה בְּחִינַת קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ. וְזֶה בְּחִינַת הַוִּדּוּי שֶׁל יוֹם-כִּפּוּר שֶׁפּוֹרְטִין בְּהַוִּדּוּי כָּל הַחֲטָאִים וּמִתְחָרְטִין עֲלֵיהֶם וּמְבַקְּשִׁין מֵה' יִתְבָּרַךְ, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁלֹּא אֶחֱטָא. נִמְצָא, שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, דְּהֵינוּ מִכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמַּזְכִּיר שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶם, הוּא מִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּצִּילוֹ לְהַבָּא וְיִמְחֹל לוֹ עַל הֶעָבָר עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ קִיֵּם כָּל הַתּוֹרָה

שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל הַיּוֹם שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים עוֹסְקִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַוִּדּוּיִים שֶׁאוֹמְרִים אָז, כִּי אָז צְרִיכִין לָכָךְ, כִּי אָז יוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל אַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁאָז עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁעָבְרוּ עַל הַתּוֹרָה, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁנִּתְגַּלּוּ לְמֹשֶׁה אָז בְּשִׁבְיל הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

שִׂיחַ לְעֵיל:

חלק כו

וְזֶהוּ (יִרְמְיָה לא) "עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבָבָה כִּי בָרָא ה' חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י הַפָּסוּק לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה וְזֶה לְשׁוֹן רַשִׁ"י, תִּתְחַמָּקִין תִּסָּתְרִי מִמֶּנִּי שֶׁאַתְּ בּוֹשָׁה לָשׁוּב אֵלַי מִפְּנֵי דַּרְכֵּךְ. הִנֵּה חֲדָשָׁה נִבְרֵאת בָּאָרֶץ, שֶׁהַנְּקֵבָה תַּחֲזֹר אַחַר הַזָּכָר לְבַקְּשׁוֹ שֶׁיִּשָּׂאֶנָּה לְשׁוֹן אֲסֹכְּבָה בָּעִיר אֲבַקְּשָׁה וְגוֹ', עַד כָּאן לְשׁוֹן רַשִׁ"י. וְלִכְאוֹרָה מָה עִנְיַן נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, שֶׁהַנְּקֵבָה תַּחֲזֹר אַחַר הַזָּכָר וְכוּ' לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה, אַף עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה זָכָר וּנְקֵבָה שְׁרָשָׁם לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד, שֶׁכָּל הַיִּחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים תְּלוּיִים בָּהֶם. וְכַמּוּבָן בְּכָל סֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וְהֵם בְּחִינַת הַקֻּדּוּשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִיא כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בִּשְׁלֵמוּת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַחִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא שֶׁמְּחַדְּשִׁין כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה וְעַל-יְדֵי חִדּוּשִׁין אֵלּוּ יִהְיֶה נִמְשָׁךְ זֶה הַדֶּרֶךְ בִּשְׁלֵמוּת בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְכַנַּ"ל. וְאָז לֹא נִתְבַּיֵּשׁ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁעָשִׂינוּ וַאֲפִלּוּ אִם אֲנַחְנוּ עַכְשָׁו כְּמוֹ שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין בְּעַצְמֵנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-פִּי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת הַנִּמְשָׁךְ עַתָּה מִבְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁמִּתְנוֹצֵץ לָבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יִתְמַהְמֵהּ עוֹד חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁהִתְמַהְמֵהּ עַד הֵנָּה. עַל-פִּי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה אָנוּ יְכוֹלִים כֻּלָּנוּ אֵיךְ שֶׁהוּא לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁכָּל תְּשׁוּבָתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ וְתוֹחַלְתֵּנוּ לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁאָנוּ מְצַפִּים וּמְבַקְּשִׁים וּמִתְחַנְּנִים מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּשִׁיב אוֹתָנוּ אֵלָיו וְיַעְזְרֵנוּ וְיוֹשִׁיעֵנוּ בִּגְבוּרָתוֹ הַגְּדוֹלָה וּבַחֶסֶדָיו הַנִּפְלָאִים לְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה מֵעַתָּה, עַל-כֵּן עַתָּה בְּוַדַּאי אֵין לָנוּ לִפֹּל בְּדַעְתֵּנוּ מִלְּהִתְפַּלֵּל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁמַּעֲשֵׂינוּ אֵינָם כְּהֹגֶן, כִּי הֲלֹא, אַדְּרַבָּה, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בַּקָּשָׁתֵנוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יַעְזְרֵנוּ לְתַקֵּן מַעֲשֵׂינוּ.

וּבָזֶה אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲסֹק תָּמִיד עַד שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ מִן הַשָּׁמַיִם לְמַלְאוֹת בַּקָּשָׁתֵנוּ. וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁהוּא חָזָק בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת כָּאֵלּוּ תָּמִיד, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּוַדַּאי יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ טוֹב. וְסוֹף כָּל סוֹף סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יָשִׁיב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת כַּאֲשֶׁר הֵבֵנּוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה פְּעָמִים, וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים:

חלק כז

וְזֶה שֶׁצּוֹעֵק הַפָּסוּק, "עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבָבָה". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. הַיְנוּ שֶׁהַפָּסוּק קוֹרֵא תִּגָּר וְצוֹעֵק וְקוֹרֵא בְּקוֹל גָּדוֹל אִיכָּ וְנוֹרָא עַל מַה שֶּׁאָנוּ נוֹפְלִין בְּדַעְתֵּנוּ בְּכָל פַּעַם מִלְּשׁוּב מֵחֲמַת רִבּוּי מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים שֶׁהֵיְינוּ שׁוֹנִים בְּאַוְלְתֵּנוּ פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר. וְכַאֲשֶׁר יָדוּעַ שֶׁרֹב הַמִּתְרַחֲקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ הוּא מֵחֲמַת נְפִילוֹת כָּאֵלּוּ, מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁחֻפְּצִים לָשׁוּב. וּבְכָל פַּעַם נוֹפְלִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים לָצֵאת מִן הָרֶפֶשׁ וְהַטִּיט, מִתְגָּרֶה וּמִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַבַּעַל דָּבָר יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּמֵחֲמַת זֶה נִתְרַשְּׁלוּ יְדֵיהֶם מִלָּשׁוּב עוֹד כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, אֶפֶס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל זֶה קוֹרֵא הַפָּסוּק, 'עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין'-עַד מָתַי תִּסְתָּרֵי מִמֶּנִּי שְׁאַתְּ בּוֹשָׁה לָשׁוּב אֲלַי מִפְּנֵי דַּרְכֵּךְ. "הִנֵּה חָדְשָׁה נִבְרֵאת בָּאָרֶץ", שֶׁהַנְּקֵבָה תַּחֲזֹר אַחַר הַזְּכָרִים וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גֶּבֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכּוֹת, בְּחִינַת וְהֶחֱזִיקוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁמִּכָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בֵּין מִצְוֹת עֲשֵׂה בֵּין מִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה עוֹשִׂין מֵהֶם תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה אֵין לְךָ לְהִתְבַּיֵּשׁ לָשׁוּב אֲלַי תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי רַחֲמַי לֹא כָלִים. וּבְכָל פַּעַם תּוּכַל לָבוֹא בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְבַקְּשֵׁנִי שֶׁאֲקָרְבְךָ מֵעַתָּה. וּבְוַדַּאי יוֹעִילוּ דִּבְרֵיךָ סוֹף כָּל סוֹף, כִּי דֶּרֶךְ זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאֵין לָהּ הֶפְסֵק שֶׁהִיא בְּחִינַת מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה, שֶׁדֶּרֶךְ יְשׁוּעָה זֹאת אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי הוּא דֶּרֶךְ שֶׁדָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְיוֹסֵף וְדָוִד. וְכָל הַצַּדִּיקִים הַקְּדָמוֹנִים שֶׁעָסְקוּ בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת הַרְבֵּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, אַף בִּתְחִלָּה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים עָדַיִן לִזְכּוֹת לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה תּוֹרָה בָּעוֹלָם וְהֶכְרְחוּ לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה הַרְבֵּה כָּל הָאָבוֹת עַד מֹשֶׁה עַד שֶׁזָּכָה מֹשֶׁה בְּרִבּוּי תְּפִלּוֹתָיו בְּחִינַת תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה, אֲבָל עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הָעֵת לַחֲזֹר וּלְהַכְנִיס הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְלִכְבֹּשׁ דֶּרֶךְ זֶה בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת. וְעַל-כֵּן הָוָה מַה דַּהֲוָה שֶׁקִּלְקְלוּ הָעֵרֶב רַב וְהֶחֱטִיאוּ גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' עַד שֶׁבָּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא מַשְׁלִים אֶת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים. וְהוּא הָיָה שֹׂרֶשׁ נִשְׁמַת מָשִׁיחַ וְהוּא הִתְחִיל לְעוֹרֵר זֶה הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַגְּמַר יִהְיֶה בִּימֵי מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן

עַל-יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה לֹא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא נָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְּפִלָּה. אַהֲבָה זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ". שֶׁכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד וְכוּ'. וְזֶהוּ, "תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי", שֶׁכָּל מַה שֶּׁאֲנִי זוֹכֶה לְבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כָּל מַה שֶּׁאֲנִי רוֹצֶה לְהַתְחִיל לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה תּוֹרָה וּמִצְוָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד. 'יִשְׂטְנוּנִי', שֶׁהֵם מִתְנַגְּרִים וּמַשְׂטִינִים בִּי וְרוֹצִים לְהַפִּילִי, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת לְנֶגְדָּם, כִּי הֵם מִתְנַגְּרִים בִּי מְאֹד, עַל-כֵּן כָּל עִסְקִי תְּפִלָּה, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה דְּהַיְנוּ שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַהֲבָה אֲנִי עוֹשֶׂה מִמֶּנָּה תְּפִלָּה וְעַל-יְדֵי זֶה אֲנִי מְצַפֶּה לִישׁוּעָה עֲדַיִן שֶׁאֶזְכֶּה לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ שָׁם בְּיִרְמְיָה אַחַר פָּסוּק עַד, "מָתַי תִּתְחַמָּקִין וְכוּ' הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' וְזָרַעְתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגוֹ' זֶרַע אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה". וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י, הַטּוֹבִים וְהַסְּכָלִים שֶׁבָּהֶם אֲנִי אֶזְרָעֵם כֻּלָּם לְהְיוֹת זֶרַע שֶׁלִּי, זֶרַע אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה. תַּרְגּוּם יוֹנָתָן, אקימינון כְּבְנֵי עֲנָשָׁא וְאַצְלְחִינוּן כִּבְעִירָא, שֶׁאֵין עֲוֹנוֹתָיו נִפְקָדִין עָלָיו, עַד כָּאן לְשׁוֹן רַשׁ"י. אָדָם זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. בְּהֵמָה זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי בְּהֵמָה בְּגִימַטְרִיָּא שֵׁם בַּ"ן, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוּבָא בַּכְּתָבִים. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁיְּשֵׁי עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה. כְּמוֹ שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם דַּעַת, רַק יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים בִּבְחִינַת כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּבְהֵמוֹת שָׂדַי אֶעֱרֹג אֵלֶיךָ וְכוּ'". בְּחִינַת כְּסוּס עָנוּר כֵּן אֲצַפְצֵף אֶהְגֶּה כַּיּוֹנָה וְכוּ', וְעַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת שֶׁיְּעֲשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְרַע אֶת יִשְׂרָאֵל זֶרַע אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה יַחַד שֶׁיַּעֲשׂוּ מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה יְשׁוּעָה לְכֻלָּם, בְּחִינַת אקימינון כֶּאֱנָשָׁא וְאַצְלְחִינוּן כִּבְעִירָא שֶׁאֵין עֲוֹנוֹתָיו נִפְקָדִין עָלָיו, כִּי עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וּסְלִיחוֹת כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי הוּא בְּחִינַת שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַסְּלִיחָה וְהַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ שָׁם, "הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְכָרַתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה נִזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם בְּחִינַת נָתַתִּי אֶת תּוֹרָתִי בְּקִרְבָּם וְעַל לִבָּם אֶכְתְּבֶנָּה. לֵב זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זוֹ תְּפִלָּה, הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה נִכְתֶּבֶת הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ הַלֵּב שֶׁיִּכְתְּבוּ מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵב. וְעַל-יְדֵי זֶה נָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְיִקְרַב אוֹתָנוּ בְּרַחֲמָיו בְּחִינַת וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹקִים וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב וְלֵאָה וְרָחֵל. רָחֵל זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן יב בְּהַתּוֹרָה "תְּהִלָּה לְדָוִד"). לֵאָה זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת וַעֲנִיֵּנִי לֵאָה רַכּוֹת, שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו. בִּבְחִינַת בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם. יַעֲקֹב

זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב, הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, בְּחִינַת יַעֲקֹב וְרָחֵל כַּיָּדוּעַ. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וְכוּ', שֶׁשָּׁרְשָׁם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר תִּקּוּנָא דִּיקְנָא קַדִּישָׁא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יוֹדְעִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֵאָה וְרָחֵל כַּחֲדָא חֲשִׁיבִי. (וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאֲרַ"י שֶׁלֵּאָה וְרָחֵל כַּחֲדָא חֲשִׁיבִי). כִּי לִפְעָמִים נִכְלָלִין בְּפִרְצוּף אֶחָד. וְיַעֲקֹב שֶׁהוּא יְסוֹד הַתּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הָיָה כָּל עֲבוֹדָתוֹ בְּרָחֵל, שֶׁהִוא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בִּלְא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד שׁוּם עֲבוֹדָה וּמְצוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אֵין יוֹדְעִין שׁוּם מִצְוָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל מִצְוֹת תְּפִלִּין לֹא נֶאֱמְרָה כִּי אִם בְּפָסוּק אֶחָד "וּקְשַׁרְתָּם וְכוּ'". וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִין אִם הַתְּפִלִּין שֶׁל עוֹר אוֹ שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב. וְהֵיכָן מְקוֹם הֲנָחָתָן וּקְשִׁירָתָן. וְכֵן שְׁאָר דִּינֵי תְּפִלִּין הַמְרֻבִּים כֻּלָּם אֵין אָנוּ יוֹדְעִין כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכֵן בִּשְׁאָר הַמִּצְוֹת (וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר) וְעַל-כֵּן הָיָה כָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בְּרָחֵל, אֲבָל בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְקִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב וְרָחֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְכַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵאָה כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁתּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַתְּפִלָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה, כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִלְמֹד תּוֹרָה כְּדֵי לֵידַע עַל מַה לְהִתְפַּלֵּל וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, אֲבָל גַּם לִזְכּוֹת לִלְמֹד תּוֹרָה צְרִיכִין תְּפִלָּה. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין בְּכָל יוֹם וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְכוּ' וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה וְכוּ' לִלְמֹד וּלְלַמֵּד וְכוּ'. וּמֵחֲמַת זֶה אֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה (וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁאֵין יוֹדְעִין הַהַתְחָלָה:

וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הָיָה יָכֹל לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר וְסָבַר שֶׁבְּהֶכְרֵחַ לְהִתְדַּבֵּק תְּחִלָּה בְּרָחֵל, שֶׁהִוא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי לְכְאוֹרָה נִרְאֶה כָּךְ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחִיל מֵעֶסֶק הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְגַם כִּי לֵאָה הִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא. וְרָחֵל הִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָא, הַיְנוּ כִּי רָחֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, זֶה בְּחִינַת עָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָא, כִּי מַעֲלַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא הַכֹּל רוֹאִין וְחָבִיב בְּעֵינֵי כָּל בְּנֵי עוֹלָם מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חָכְמָה וְשֵׂכֶל גָּדוֹל הַנִּגְלֶה לְעֵין כֹּל. וְחָכְמָה וְשֵׂכֶל זֶה חָשׁוּב וְחָבִיב בְּעֵינֵי כֹּל כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְהִיא חֲשׁוּבָה בְּעֵינֵי הַכֹּל (וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּהַתּוֹרָה מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' בְּסִימָן מ"ם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). אֲבָל לֵאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, הִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, כִּי

חֲשִׁיבוּת וּמַעֲלַת הַתְּפִלָּה סָתוּם וְנֶעְלָם מֵעֵין כֹּל, כִּי תְּפִלָּה הִיא רַק בְּחִינַת אֱמוּנָה וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין עִנְיַן הַתְּפִלָּה בְּשׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל:

וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר עַל הַתְּפִלָּה, "כְּרֶם זֵלֶת וְכוּ'". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ. וּמַאי נִיהוּ? תְּפִלָּה. וְזֶה בְּחִינַת וְרָחֵל הָיְתָה יְפַת תֹּאַר וִיפַת מַרְאֶה וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת וְכוּ'. כִּי יְפִי הַהַדּוּר הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַכֹּל רוֹאִין וְחָשׁוּב בְּעֵינֵי הַכֹּל, וְהַכֹּל רָצִין אֶל הַמִּשְׁנָה, אֲבָל 'וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת', שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה תָּמִיד שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת הַתְּפִלּוֹת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין לַה' יִתְבָּרַךְ לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו, שֶׁהוּא הַס"מ, שֶׁהוּא שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו. וְהָיְתָה בּוֹכָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁהָיָה עֵינֶיהָ רַכּוֹת. וְזֶה רֶמֶז עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִבְכּוֹת כָּל כָּךְ כְּמוֹ לֵאָה שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל הַס"מ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵשָׂו (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) אֲבָל מַעֲלוֹת וַחֲשִׁיבוּת עִנְיָן זֶה שֶׁל תְּפִלָּה אֵין הַכֹּל רוֹאִין, כִּי הוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, כִּי סוֹד הַתְּפִלָּה גָּבֹהַּ וְסָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד. וְעַל-כֵּן אֵין בְּנֵי אָדָם אֲפִלּוּ הַכְּשֵׁרִים רְצִין אַחַר זֶה כָּל כָּךְ. וְאִדְּרַבָּא, בְּנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהּ, כִּי תְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם שְׁגָבהַּ וְנִשְׂגָּב מְאֹד, אֲבָל בְּנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ. וַאֲפִלּוּ יַעֲקֹב לֹא הָיָה יָכֹל לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר הַנַּ"ל וְעָבַד בְּרָחֵל דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְלָבָן הָאֲרַמִּי בְּרַמָּאוּתוֹ הַגְּדוֹלָה רָצָה לְהַטְעוֹת אֶת יַעֲקֹב וּלְהַחֲלִיף לוֹ לֵאָה בְּרָחֵל, כִּי לָבָן לֹא יָדַע כְּלָל מַעֲלַת לֵאָה בְּחִינַת מַעֲלַת הַתְּפִלָּה, כִּי הוּא בְּוַדַּאי זִלְזֵל בַּתְּפִלָּה לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן סָבַר שֶׁאֵין בְּלֵאָה שׁוּם חֲשִׁיבוּת כְּלָל וְסָבַר שֶׁהַטְעָה וְרַמָּה אֶת יַעֲקֹב מְאֹד בְּמַה שֶׁהֶחֱלִיף לוֹ לֵאָה בְּרָחֵל, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאֵת ד' הָיְתָה, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וּבֶאֱמֶת הַכֹּל הָיָה לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי רָחֵל הַצַּדֶּקֶת מָסְרָה סִימָנִים לַאֲחוֹתָהּ לֵאָה שֶׁלֹּא תִּתְבַּיֵּשׁ, כִּי יַעֲקֹב מָסַר הַסִּימָנִים לְרָחֵל זֶה בְּחִינַת הַסִּימָנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, בְּחִינַת הַצִּיבִי לָךְ צְיָנִים וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲשׂוּ סִימָנִים לַתּוֹרָה, כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת סִימָנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח וְלֹא תִּתְחַלֵּף שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה וְכָל הַסִּימָנִים הֵם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָחֵל שֶׁשָּׁם כָּל הַמָּסוֹרָה וְהַסִּימָנִים, אֲבָל רָחֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מָסְרָה כָּל הַסִּימָנִים לַאֲחוֹתָהּ לֵאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה וּמְלַמֶּדֶת אוֹתָהּ אֵיךְ לְדַבֵּר עִם יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה. וְאֵיךְ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה. וַאֲזַי בֶּאֱמֶת נִכְלְלִין רָחֵל וְלֵאָה יַחַד, כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּתְפִלָּה שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אֶחָד. וּשְׁנֵיהֶם מִתְחַבְּרִים עִם יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יְסוֹד כְּלַל הַתּוֹרָה וְהַכֹּל כְּדֵי לְהוֹלִיד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַרְבָּעִים וְתִשַּׁע אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה

צְרִיכִין לְהַתְחִיל מִשְּׁנֵיהֶם בְּיַחַד וְלַעֲסֹק בָּזֶה וּבָזֶה כְּמוֹ בָּעִנְיָן זֶה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה צְרִיכִין לְהַתְחִיל מִשְּׁנֵיהֶם, דְּהַיְנוּ לַעֲסֹק בְּכָל יוֹם בִּשְׁנֵיהֶם לִלְמֹד קְצָת הַיּוֹם וְלַעֲסֹק בִּתְפִלָּה קְצָת הַיּוֹם. וַאֲזַי אַף-עַל-פִּי שֶׁבִּתְחִלָּה בְּוַדַּאי אֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיטֵב סֵדֶר תְּפִלָּה וְאֵיךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמֵאִיר עֵינָיו וּמוֹסֵר לוֹ סִימָנֵי וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה וּמְלַמֵּד אוֹתוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ אֵיךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה. וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה יוֹדֵעַ לְהַשִּׂיג אֶת הַתּוֹרָה יוֹתֵר. וְאָז זוֹכֶה לֵידַע סֵדֶר הַתְּפִלָּה יוֹתֵר וְכֵן בְּכָל פַּעַם שֶׁכָּל אֶחָד מַחֲזִיק אֶת חֲבֵרוֹ הַתְּפִלָּה אֶת הַתּוֹרָה וְהַתּוֹרָה אֶת הַתְּפִלָּה. וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁבִּתְחִלָּה רָחֵל שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מָסְרָה אֶת הַסִּימָנִים שֶׁל הַתּוֹרָה לְלֵאָה שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי לֵאָה שֶׁיָּלְדָה שִׁשָּׁה שְׁבָטִים, כִּי עִקַּר תּוֹלָדוֹת שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁהֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים, הֵם עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת לֵאָה עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא כַּנַּ"ל וְגַם כָּל הַהוֹלָדָה שֶׁל רָחֵל הָיָה רַק בִּזְכוּת שֶׁמָּסְרָה סִימָנִים לַאֲחוֹתָהּ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל", שֶׁמָּסְרָה סִימָנִים לַאֲחוֹתָהּ, הַיְנוּ שֶׁכָּל הוֹלַדַת הַצַּדִּיקִים שֶׁמּוֹלִידִין מַעֲשִׂים טוֹבִים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר וְכוּ'. עִקַּר הַהוֹלָדָה הוּא רַק עַל-יְדֵי שֶׁמָּסְרָה הַסִּימָנִים לְלֵאָה שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁגַּם כָּל לִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת רָחֵל, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁרָחֵל מָסְרָה סִימָנֵי הַתּוֹרָה לְלֵאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר זְכוּת הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים שֶׁזּוֹכִין לְמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּלְהַנְצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו הָעִקָּר עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין לַה' יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים לֹא זָכוּ לְמַדְרֵגָתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וּתְפִלּוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים:

חלק ל

וְעַל-כֵּן זָכָה יַעֲקֹב שֶׁגַּם הַשְּׁפָחוֹת נִכְלְלוּ בַּקְּדֻשָּׁה, כִּי שִׁפְחָה בְּגִימַטְרִיָּא מִשְׁנָה עִם הַכּוֹלְלִים, כְּמוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וּכְשֶׁאֵין לוֹמְדִין כָּרָאוּי, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין הַלִּמּוּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם, רַק לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר, אֲזַי נֶאֱמַר, "וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, אֲבָל עַל-יְדֵי לִמּוּד שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה כָּרָאוּי מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַמַּתָּן מִן הָאָסוּר וְכוּ' וַאֲזַי בְּחִינַת הַשִּׁפְחָה נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה תַּחַת יַד גְּבִירְתָּהּ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּקִרְיַעַת יַם-סוּף שֶׁרָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד מִן הַתּוֹרָה הוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם כְּשֶׁמַּכְנִיעִין אֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁנִּכְלֶלֶת הַשִּׁפְחָה בַּקְּדֻשָּׁה. וְזֶה סוֹד הָאָבוֹת שֶׁנִּשְׂאוּ שִׁפְחוֹת, אֲבָל אַבְרָהָם אַף-עַל-פִּי שֶׁהִכְנִיעַ בְּחִינַת שִׁפְחָה בִּישָׁא עַל-יְדֵי שֶׁמָּסְרָה לוֹ שָׂרָה שִׁפְחָתָהּ וְזָכָה אַחַר כָּךְ לְהוֹלִיד בְּקְדֻשָּׁה אֶת יִצְחָק, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נָהְפְּכָה

מֵרַע לְטוֹב לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן גּוּף הַהוֹלָדָה שֶׁל הַשִּׁפְחָה הָיָה הוֹלָדָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא יִשְׂמָעֵאל, אֲבָל יַעֲקֹב אָבִינוּ עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה לִשְׁנֵיהֶם לָרָחֵל וּלְלֵאָה וּשְׁנֵיהֶם נִכְלְלוּ יַחַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׁין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַכְנָעָה שֶׁל הַשִּׁפְחָה בִּישָׂא לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּתְהַפְּכָה מֵרַע לְטוֹב גָּמוּר, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּשְׁלֵמוּת הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׁין מִתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ כָּל הַצַּדִּיקִים לְמַדְרֵגָתָן, עַל-כֵּן זָכָה יַעֲקֹב לִשְׁאֵת הַשִּׁפְחוֹת בְּקָדֻשָּׁה גְּמוּרָה עַד שֶׁזָּכָה לְהוֹלִיד גַּם מֵהֶם הוֹלָדוֹת קְדוֹשׁוֹת וְנוֹרָאוֹת, שֶׁהֵם שִׁבְטֵי יָהּ:

כִּי מִתּוֹרָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ יֵשׁ לְפָעָמִים יְנִיקָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁפְחָה בִּישָׂא שֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ לִלְמֹד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִשְׁנָה וְכַמְרֻמָּז בַּתִּקּוּנִים. וְכֵן מִתְּפִלָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ תּוֹכַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְאַחֵז שֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ לְהִתְפַּלֵּל לְצֹרֶךְ גּוּפוֹ לְבַד וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנִּכְלָל תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד וְכָל תְּפִלָּתוֹ שֶׁיְּקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְכָל לִמּוּדוֹ אֶת הַתּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁיֵּדַע לַעֲשׂוֹת תְּפִלּוֹת מֵהַתּוֹרוֹת כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְאָז נִכְלָל תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד בְּתַכְלִית הַיִּחוּד. וְאָז יִפָּרְדוּ כָּל פְּעָלֵי אָוֶן וְאֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם יְנִיקָה, אַדְרַבָּא, הָרַע נִתְהַפֵּךְ לְטוֹב. וְהַשִּׁפְחוֹת נִכְלָלִין בַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁזָּכָה לְלֵאָה וּלְרָחֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיַחַד וְכַנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְהוֹלִיד גַּם מֵהַשִּׁפְחוֹת שִׁבְטֵי יָהּ, כִּי הַכֹּל נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׁין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַסְּלִיחָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז עֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה "הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְכוּ'. יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי וְכוּ' ". שֶׁבְּוַדַּאי יִכָּנְסוּ דִּבְרֵי בְּאָזְנֵיכֶם. וּכְעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם לְעִנְיָנוֹ וְהַטַּעַם 'כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא', כִּי אֶקְרָא וְאֶתְפַּלֵּל בְּשֵׁם ה' וְאֶעֱשֶׂה מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל שֶׁיִּתְקַיְּמוּ וְיִכָּנְסוּ דְּבָרַי בְּלִבֵּיכֶם כַּמָּטָר וְכַטַּל. וְתִזְכּוּ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי זֶה שֶׁעוֹשִׁין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל שִׁירַת הַאֲזִינוּ נֶאֱמְרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּאַחֲרִית הַיָּמִים לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּעִנְיָן, "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי וְכוּ' וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לָעַד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ". כִּי שִׁירַת הַאֲזִינוּ זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁירָה וְזִמְרָה, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁבָּהֶם יָסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, סֵפֶר תְּהִלִּים וְכַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת כָּלַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֶת כָּל הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ בְּחִינַת שִׁירָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה. וְעַל-יְדֵי זֶה הֵאִיר בָּנוּ הָאָרָה הַזֹּאת לִזְכּוֹת וְלַעֲשׂוֹת

מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, בְּחִינַת וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ', כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁרָחֵל בְּעַצְמָהּ שָׁכְבָה תַּחַת הַמִּטָּה וְדִבְּרָה הַסִּימָנִים עִם יַעֲקֹב בְּעֵת שֶׁנִּזְדַּוֵּג עִם לֵאָה. כְּדֵי שֶׁלֹּא תִתְבַּיֵּשׁ לֵאָה. וְאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל סוֹד גָּדוֹל וְנוֹרָא עַל זֶה, שֶׁכָּךְ הַדָּבָר בְּסוֹד הַיִּחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁבְּעֵת שֶׁמִּזְדַּוֵּג הָאוֹר, הַנִּקְרָא יַעֲקֹב, עִם הָאוֹר, הַנִּקְרָא בְּחִינַת לֵאָה, אָז בְּחִינַת רָחֵל תַּחַת הַמִּטָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּעֵץ חַיִּים. וְעַל-פִּי דַּרְכֵּנוּ הַנַּ"ל מְכֻוָּן הֵיטֵב הַסּוֹד הַזֶּה לְעִנְיַן תְּפִלָּה הַנַּ"ל כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר כָּל הַיִּחוּדִים וְהַזִּוּוּגִים הָעֶלְיוֹנִים נַעֲשִׂין כְּפִי עֲבוֹדַת הַתַּחְתּוֹנִים, וּבִפְרָט עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁהִיא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד, (כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת), הַיְנוּ כִּי בְּעֵת שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִכְנָס לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וְשִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שְׁיִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו וְרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, אֲבָל עֲדַיִן אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנוֹ לְדַבֵּר, כִּי עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ דַּרְכֵי וְסִימָנֵי הַתּוֹרָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר וְלָשִׂיחַ. אָז בְּחִינַת רָחֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין הַדְּרָכִים לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. אָז הִיא בְּעַצְמָהּ מְרַחֶמֶת עַל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הַזֶּה הַמִּתְפַּלֵּל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת לֵאָה כַּנַּ"ל. וּמוֹסֶרֶת לוֹ הַסִּימָנִים וְהַדְּרָכִים שֶׁל הַתּוֹרָה וּמְדַבֶּרֶת בְּעַצְמָהּ עִם דּוֹדָהּ, בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת כְּלַל שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּוְּגוּ תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד, כְּדֵי שֶׁיּוֹלִידוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְזֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים הַנִּשְׁפָּעִים לָאָדָם בְּעֵת שֶׁנִּכְנָס לְהִתְבּוֹדֵד וּלְפָרֵשׂ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּתְחִלָּה אֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם דִּבּוּר לְדַבֵּר. וּכְשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ וּמַכְרִיחַ עַצְמוֹ אַף-עַל-פִּי-כֵן לְדַבֵּר, אָז עַל-פִּי רֹב בָּאִים לוֹ דִּבּוּרִים שֶׁלֹּא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיְּדַבֵּר אוֹתָם. וְאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים נִשְׁלָחִים לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְנִמְשָׁכִים מִבְּחִינָה הַנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם טוֹב שֶׁאָסוּרִים בּוֹ כָּל הַמְּלָאכוֹת, כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, לְבַד אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁמֻּתָּר בְּיוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה, אֵין בֵּין יוֹם טוֹב לְשַׁבָּת אֶלָּא אֹכֶל נֶפֶשׁ בִּלְבַד:

כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז זָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה". כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא כָּל אָדָם. וְזֶה בְּחִינַת סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמֹר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם. אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא, זֶה תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמֹר' זֶה תּוֹרָה. וְסֵיֵם, "כִּי זֶה כָּל הָאָדָם", כִּי

זֶה עִקַּר הַקִּיּוּם וְהַחִיּוּת וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל אָדָם אֲשֶׁר בִּשְׁבִילוֹ נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַזֶּה, שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲסֹק כָּל יָמָיו בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְיֵלֵךְ מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא עַד מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת וּמַדְרֵגוֹת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, (כַּמְבֹאָר בְּהַהוּא "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם" בְּסִימָן כב), עַיֵּן שָׁם. וְאִם הָיָה הָאָדָם זוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת הָיָה מִתְבַּטֵּל כָּל הַיְגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת שֶׁל כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת הַכְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת, כִּי כָּל יְגִיעוֹת הַפָּרָנָסָה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק בָּעֲסָקִים וּמְלָאכוֹת הַכֹּל נִתְהַוֶּה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְזַר עָלָיו בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁאָז פָּגַם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי הוּא הָיָה צָרִיךְ אָז לְקַיֵּם הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִבְלִי לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת שֶׁבָּזֶה הָיָה כָּלוּל כָּל הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ וְגַם הָיָה צָרִיךְ אָז לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְכַמְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י עַל פָּסוּק, "וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכוּ' וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה". וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י וּבְשִׁלִּישִׁי שֶׁכָּתוּב "וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ", לֹא יָצְאוּ, עַל פֶּתַח קְרָקַע עָמְדוּ עַד יוֹם שִׁשִּׁי. וְלָמָּה? כִּי לֹא הִמְטִיר וְכוּ' וּכְשֶׁבָּא אָדָם וְכוּ' הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם וְיָרְדוּ וְצָמְחוּ הָאִילָנוֹת וְהַדְּשָׁאִים. נִמְצָא, שֶׁתִּקּוּן כָּל הַדְּבָרִים לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לִהְיוֹת נִגְמָר כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְהוּא הָיָה צָרִיךְ עֲדַיִן לְהִתְפַּלֵּל עוֹד לִגְמֹר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁלֵמוּת, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, אֲבָל הַס"מ הִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וְהֵסִיתוֹ עַד שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת וְלֹא הָיָה יָכֹל עוֹד לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְתִקּוּן הָעוֹלָמוֹת, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַלְקְלוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת עַד אֲשֶׁר לֹא יֵגָמֵר תִּקּוּנָם עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ, כַּמּוּבָא. וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר יְגִיעַת הַפָּרָנָסָה בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר פְּגַם הַל"ט מְלָאכוֹת נִמְשָׁכִין מִפְּגַם תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְגַם עַכְשָׁו כָּל אָדָם כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לַעֲסֹק יוֹתֵר בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר. כְּמוֹ כֵן דּוֹחֶה וּמְבַטֵּל מֵעָצְמוֹ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם טִרְדַּת הַל"ט מְלָאכוֹת, כִּי זוֹכֶה שֶׁתִּהְיֶה מְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית עַל-יְדֵי אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם מְלַאכְתָּן נַעֲשֵׂית עַל-יְדֵי אֲחֵרִים וְעַל-כֵּן לֶעָתִיד שֶׁיַּעַסְקוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, עַל-כֵּן אָז יִתְקַיֵּם וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ':

חלק לד

כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל קִיּוּם הָעוֹלָם וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת אֵינָם נִמְשָׁכִים כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן". אַל תִּקְרִי "אָמוֹן" אֶלָּא "אֻמָּן" וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּאוֹרָיְתָא בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא. וְגַם עַכְשָׁו כָּל קִיּוּם הָעוֹלָם וְכָל חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם תָּמִיד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַחִיּוּת לְקִיּוּם הָעוֹלָם הַכֹּל הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית". אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל כָּל הַחִיּוּת וְהַהַשְׁפָּעוֹת הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה אֵין נִגְמָר צִיּוּרָם בִּשְׁלֵמוּת וְאֵין יוֹרְדִים לָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר צִיּוּר הַשֶּׁפַע וְהַחִיּוּת לְטוֹב וְהַמְשָׁכָתָהּ וִירִידָתָהּ לָעוֹלָם, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת עִקַּר הַכְּלִי שֶׁמְצַיֶּרֶת הַשֶּׁפַע לְטוֹב. עַד שֶׁנִּגְמֶרֶת בְּמִלּאָהּ וְטוֹבָה וּמַמְשֶׁכֶת אוֹתָהּ לָעוֹלָם. וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא" בְּסִימָן לא), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, וּבִפְרָט בַּהַשְׁמָטוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם אַחַר כָּךְ בְּלִשּׁוֹנִי הַמַּתְחִיל זוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי הָאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם פּוֹעֲלִים וְכוּ'. אֲבָל עִקַּר צִיּוּרָם לְטוֹב הוּא כְּפִי הַכְּסוּפִין וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹצִיא הַכְּסוּפִין בְּפֶה מָלֵא וְעַל זֶה נִסְדַּר סֵדֶר הַתְּפִלּוֹת וְכוּ'. וְזֶה אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ'. תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ וְכוּ' שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁים שִׁיְצַטָּיְרוּ מִפִּיו עַל-יְדֵי שֶׁהוּא יְדַבֵּר בְּפִיו הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּנוּ לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְכוּ'. וְאָז בְּוַדַּאי מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְזוֹכֶה לִגְמֹר צִיּוּר כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה לְצַיְּרָם לְטוֹב וּלְהַמְשִׁיכָם וּלְהוֹרִידָם לָעוֹלָם לְקַיְּמָם כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לַעֲסֹק בָּזֶה, דְּהַיְנוּ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְהָעִקָּר לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. אָז בְּוַדַּאי נִצְטַיְּרִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַחִיּוּת לְטוֹב. וְאָז נִדְחֶה זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וְנִדְחִים וְנִתְבַּטְּלִים כָּל יְגִיעוֹת שֶׁל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה קֹדֶם שֶׁמְּצַיְּרִין וּמַמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְצַיֵּר הַשֶּׁפַע וּלְהוֹרִידָהּ לָעוֹלָם כִּי אִם בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה שֶׁל הַל"ט מְלָאכוֹת וְכַנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל כְּפִי עִסְקוֹ בֵּן מְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְזוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְלִגְמֹר צִיּוּר הַשֶּׁפַע וּלְהוֹרִידָהּ לָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה. וְעַל-כֵּן מִתְבַּטְּלִים מִמֶּנּוּ יְגִיעוֹת וְטִרְדוֹת הַמְּלָאכוֹת כְּפִי עִסְקוֹ בְּקְדֻשָּׁה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְכַנַּ"ל:

חלק לה

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שַׁבָּת לְיוֹם טוֹב. שֶׁבְּשַׁבָּת אֲסוּרִים כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּבְיוֹם טוֹב מֻתָּר אֹכֶל נֶפֶשׁ לְבַד וּשְׁאָר כָּל הַמְּלָאכוֹת אֲסוּרִין כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת גִּמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִהְיֶה נִגְמַר הַתִּקּוּן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְאָז יִתְבַּטֵּל הַכֹּל וְלֹא יִשָּׁאֵר כִּי אִם תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁיְּזַכּוּ הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד, כִּי אָז יִתְגַּלֶּה אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה,

שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי אָז יִזְכּוּ לְהַתַּכְלִית, שֶׁהוּא לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "יְמֵי חֲנֻכָּה וְכוּ'" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹדוֹת לְהַלֵּל זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁבְּשַׁבָּת נִמְשָׁכֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל לֶעָתִיד, עַל-כֵּן אָז הוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה. וְעַל-כֵּן אָז מִתְבַּטְּלִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת לְגַמְרֵי, כִּי אָז מִתְקַיְּמִים הָעוֹלָם רַק עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁנִּשְׁלָמִין וְעוֹלִין אָז בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְהַשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת נִתְהַוּוּ רַק מִפֶּגֶם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת שֶׁאָז הוּא עֲלִיַּת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת. עַל-כֵּן כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּטֵלִין בּוֹ לְגַמְרֵי, כִּי שַׁבָּת הוּא עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּבְחִינַת שַׁבָּת אֲגִין עִלּוֹהִי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל יָמִים טוֹבִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז זָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וּבְעֵת קַבָּלַת הַתּוֹרָה לֹא זָכִינוּ עֲדַיִן לְבָרֵר וּלְתַקֵּן כִּי אִם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ אָז בְּסִינַי עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, אֲבָל בְּחִינַת עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית לֹא נִתְבָּרֵר אָז עֲדַיִן עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, כִּי בְּכָלְלִיּוּת הָעוֹלָם. גְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה וּגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדָוִד כַּנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה הוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְדָוִד הוּא מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא תִּקֵּן וְיִסַּד סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה סְפָרִים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּיוֹם טוֹב יֵשׁ עֲדַיִן קְצָת מְלָאכוֹת, שֶׁהֵם מְלָאכוֹת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁמַּתָּר בְּיוֹם טוֹב:

כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הִיא הִתְהַוּוּת וְהַמְשָׁכַת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, אֲבָל גְּמַר צִיּוּרָם וִירִידָתָם לָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שְׁאָר מְלָאכוֹת לִמְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, כִּי כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ, כִּי כָּל הַיְגִיעוֹת וְהַמְּלָאכוֹת הֵם בִּשְׁבִיל הַפַּרְנָסָה. וְעִקַּר הוּא הָאֲכִילָה שֶׁהִיא חַיֵּי נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ". וְגַם כָּל הַמְּלָאכוֹת לֹא נִגְזְרוּ כִּי אִם בִּשְׁבִיל פֶּגֶם הָאֲכִילָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל הַמְּלָאכוֹת הָרְחוֹקִים עֲדַיִן מֵאֹכֶל נֶפֶשׁ הֵם בְּבְחִינַת הִתְהַוּוּת וְהַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, אֲבָל גְּמַר הַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין בִּשְׁבִיל הָאֹכֶל נֶפֶשׁ בְּעַצְמוֹ זֶה בְּחִינַת גְּמַר צִיּוּר הַשֶּׁפַע בִּשְׁלֵמוּת לְהַחַיּוֹת נֶפֶשׁ הָאָדָם וּלְקַיְּמוֹ, שֶׁזֶּהוּ נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, לְמָשָׁל כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּסִחוֹרָה אוֹ עוֹסֵק אֵיזֶה מְלָאכָה כְּדֵי שֶׁיַּרְוִיחַ מָמוֹן וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהַרְוִיחַ עֲדַיִן אֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱכֹל אֶת הַמָּמוֹן וְצָרִיךְ לִקְנוֹת בַּעֲדוֹ תְּבוּאָה וְגַם הַתְּבוּאָה אֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱכֹל עַד שֶׁיִּטְחֹן אוֹתָהּ וְגַם הַקֶּמַח אֵינוֹ רָאוּי לַאֲכִילָה עַד שֶׁיִּתַּקֵּן אוֹתוֹ וְיַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ פַּת אוֹ תַּבְשִׁיל. וְאָז דַּיְקָא רָאוּי לַאֲכִילָה לְהַחַיּוֹת נַפְשׁוֹ וְכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁעָסַק

בַּתְּחִלָּה הָרְחוֹקִים מֵאֲכִילָה, עֲדַיִן הֵם בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַשֶּׁפַע, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל מְלֵאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁגּוֹמֵר הַמַּאֲכָל לַאֲכִילָה לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ. זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָהּ הוּא גְּמַר צִיּוּר הַשֶּׁפַע בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁאָז הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, בְּחִינַת תִּקּוּן תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּטֵלִים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב, שֶׁאָז עִקַּר הַתִּקּוּן, הוּא רַק בִּבְחִינַת תּוֹרָה, אֲבָל תִּקּוּן הַתְּפִלָּה צְרִיכִין אֲנַחְנוּ עֲדַיִן לַעֲסֹק גַּם בְּיוֹם טוֹב, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז נִתְקַדְּשׁוּ כָּל הַיָּמִים טוֹבִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִתְבָּרְרָה וְנִתְעַלָּה הַתְּפִלָּה עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן בְּנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "כֶּרֶם זָלֶת", אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ. וּמַאי נִיהוּ? תְּפִלָּה. כִּי שְׁלֵמוּת עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה יִהְיֶה רַק לֶעָתִיד כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁהוּא נֶעְיָם זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר כְּלִי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ יִהְיֶה רַק הַתְּפִלָּה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא מָשִׁיחַ בְּחִינַת חֹטֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה'". בְּחִינַת וְתִהְלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב כָּל זֶה רַבֵּנוּ בְּסִימָן ב' בְּהַתּוֹרָה "אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים" וּבִשְׁאָר מְקוֹמוֹת). וְעַכְשָׁו כָּל יְגִיעָתֵנוּ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּפִלָּה וּבֶאֱמֶת מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַתְּפִלָּה עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן גַּם הַתּוֹרָה אֵינָהּ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְהִיא מְלֻבֶּשֶׁת בְּכָתְנוֹת עוֹר שֶׁמִּשָּׁם מְשַׁלְּשֵׁל יְנִיקַת הָעֵץ הַדַּעַת. וּמֵחֲמַת זֶה יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת, זָכָה-נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה וְכוּ'. וּמֵחֲמַת זֶה בֶּאֱמֶת רַבִּים נִכְשְׁלוּ וְעָבְרוּ עַל הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל עֵת וּזְמַן לְבָרֵר אֶת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, כִּי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שְׁנֵיהֶם אֶחָד וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בִּימֵי הַחֹל שֶׁאָז יֵשׁ אֲחִיזָה לַחִיצוֹנִים וּצְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, עַל-כֵּן יֵשׁ אָז יְגִיעַת כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁשּׁוֹלְטִין בִּימֵי הַחֹל מֵחֲמַת שֶׁאָז אֵין שְׁלֵמוּת לְהַתּוֹרָה וּתְפִלָּה. וּצְרִיכִין יְגִיעָה לְבָרְרָם לְבַטֵּל מֵהֶם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים. וְכָל זֶה שֶׁיֵּשׁ בֵּרוּר צְרִיכִין מְלָאכוֹת כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת וּבְדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אֲבָל בְּשַׁבָּת מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם נִתְבַּטְּלִין אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים וְעוֹלִין הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן אָז בְּטֵלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב אֵין נִמְשֶׁכֶת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם כִּי אִם בִּבְחִינַת עֲלִיַּת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל אָז כַּנַּ"ל, אֲבָל הַתְּפִלָּה צְרִיכִין עֲדַיִן לְהַעֲלוֹתָהּ עַל יָדֵינוּ, רַק שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַעֲלוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר וּבַעֲלִיָּה יְתֵרָה מֵחֲמַת תּוֹסֶפֶת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב, אֲבָל אֵין מִתְבָּרֶרֶת וְעוֹלָה בִּשְׁלֵמוּת עַצְמָהּ כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, עַל-כֵּן יֵשׁ אָז עֲדַיִן מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, שֶׁהֵם הַמְּלָאכוֹת שֶׁל גְּמַר צִיּוּר הַשֶּׁפַע, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, כִּי בְּחִינַת תְּפִלָּה צְרִיכָה עֲדַיִן בֵּרוּר עַל יָדֵינוּ גַּם בְּיוֹם טוֹב כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר הַלֵּל בְּיוֹם טוֹב אֲבָל לֹא בְּשַׁבָּת, כִּי הַלֵּל זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת תְּהִלִּים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ", זֶה הַלֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְשֶׁעָבָר וְיֵשׁ בּוֹ לְגוֹג וְיֵשׁ בּוֹ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְיֵשׁ בּוֹ לֶעָתִיד לָבוֹא. נִמְצָא, שֶׁהַלֵּל הוּא כְּלָלִיּוּת הַהוֹדָאָה וְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַנִּסִּים לְשֶׁעָבָר וְלֶעָתִיד וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל זֶה. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם טוֹב אוֹמְרִים הַלֵּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה שֶׁעָסַק דָּוִד. שֶׁזֶּה צְרִיכִין אֲנַחְנוּ לַעֲסֹק בְּיוֹם טוֹב. כִּי מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב שֶׁאָז יָצְאנוּ מִמִּצְרַיִם וְזָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה יֵשׁ אָז עֲלִיָּה גְּדוֹלָה לְהַתּוֹרָה, עַל-כֵּן אָז גַּם הַתְּפִלָּה מְאִירָה בְּאוֹר גָּדוֹל וְיֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַעֲלוֹתָהּ בַּעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז הַלֵּל בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת תְּהִלִּים, עַל-כֵּן יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ עַתָּה לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה בַּעֲלִיָּה גְּדוֹלָה, כִּי תּוֹרָה וּתְפִלָּה תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְגַם אָז בְּשַׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם, בְּוַדַּאי הִמְשִׁיךְ גַּם תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, רַק שֶׁעִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה הָיָה עַל-יְדֵי דָּוִד שֶׁיָּסַד סֵפֶר תְּהִלִּים וְיֶגְמַר בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ. וְאָז יִהְיֶה נִשְׁלָם גַּם הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר, כִּי שְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל, רַק שֶׁבִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם נִקְרָא גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה בִּבְחִינַת תּוֹרָה. וּגְאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדָוִד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם טוֹב שֶׁצְּרִיכִין עֲדַיִן לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּפִלָּה, עַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ וְכַנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת אֵין צְרִיכִין לוֹמַר הַלֵּל, כִּי אָז עוֹלָה הַתְּפִלָּה מֵעַצְמָהּ מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם, כִּי אָז נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז כָּל הַמְּלָאכוֹת אֲסוּרִים כַּנַּ"ל:

חלק לו

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים בְּהַחְלוּקִין שֶׁבֵּין שַׁבָּת לְיוֹם טוֹב, שֶׁבְּשַׁבָּת מְקַבְּלִין תּוֹסֶפֶת אוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּתוֹךְ לְבוּשִׁין, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב תּוֹסֶפֶת הָאוֹר קָטָן מִשַּׁבָּת. אֲבָל הוּא בִּלְא לְבוּשִׁין, עַיֵּן שָׁם. כִּי מֵחֲמַת שֶׁבְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה תּוֹסֶפֶת אוֹר תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נִמְשָׁךְ אוֹר גָּדוֹל מְאֹד בְּתוֹךְ לְבוּשִׁין, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב שֶׁהָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה הוּא רַק בִּבְחִינַת תּוֹרָה, אֲבָל בְּחִינַת תְּפִלָּה עֲדַיִן אֲנַחְנוּ צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתֵנוּ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָאוֹר בִּלְא לְבוּשִׁין וְהוּא מֻעָט מִשַּׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לְקַבֵּל הָאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים בְּתוֹךְ לְבוּשִׁין וְצִמְצוּמִים נִפְלָאִים, כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין נַעֲשִׂין וְנִגְמָרִין עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּלִי וְהַלְּבוּשׁ, לְקַבֵּל עַל-יְדֵי זֶה כָּל הָאוֹרוֹת בִּבְחִינַת צָדֵק לָבָשְׁתִּי וַיַּלְבִּישֵׁנִי. צָדֵק-מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְכַנַּ"ל. כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה יְכוֹלִין לְקַבֵּל כָּל הָאוֹרוֹת, כִּי בֶּאֱמוּנָה כֻּלָּם יְכוֹלִים לְהִתְלַבֵּשׁ, כִּי בְּהַדַּעַת יֵשׁ גְּבוּל כָּל אֶחָד לְפִי דַּעְתּוֹ שֶׁאָסוּר לוֹ לָצֵאת חוּץ מֵהַגְּבוּל שֶׁל דַּעְתּוֹ, בְּחִינַת בַּמַּפָּלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ. וְאִי אֶפְשָׁר

לְגַלּוֹת לוֹ מַה שֶּׁהוּא לְמַעְלָה מִגְּבוּל דַּעְתּוֹ שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר כַּיָּדוּעַ, אֲבָל אֱמוּנָה הִיא כְּלִי שֶׁעַל יָדָהּ יְכוֹלִין לְקַבֵּל כָּל הָאוֹרוֹת הַגְּבוֹהִים וְכָל הַסְתָּרֵי תּוֹרָה בְּדֶרֶךְ אֱמוּנָה אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִדַּעְתּוֹ. וְכֵן מוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁעַל-יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכִין לְקַבֵּל סִתְרֵי תּוֹרָה. (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם" סִימָן כב) שֶׁתְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תּוֹרַת ה'. וּמוּבָן שָׁם שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין הַתּוֹרָה הַנִּסְתָּרֶת מִמֶּנּוּ. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְהַשִּׂיגָהּ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂית תּוֹרָתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, אַף-עַל-פִּי שֶׁלִּכְאוֹרָה נִרְאֶה שָׁם לְהֵפֶךְ, כִּי שָׁם מְבֹאָר שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה. וְכָאן אָנוּ מְדַבְּרִים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, אַךְ בֶּאֱמֶת אֵינוֹ סוֹתֵר כְּלָל, אַדְרַבָּא, שָׁם מְבֹאָר הֵיטֵב זֶה הָעִנְיָן שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה. כִּי עִקַּר מַה שֶּׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּנַ"ל הוּא שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת מִבְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תּוֹרַת ה', שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נִשְׁמָע, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם" הַנַּ"ל, צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מִזֶּה תְּפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לְהַשִּׂיג הַנִּסְתָּר. נִמְצָא, שֶׁעוֹשֶׂה מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ מִתּוֹרַת ה' מִבְּחִינַת נִסְתָּר עוֹשֶׂה מִזֶּה תְּפִלָּה. וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה אַחַר כָּךְ מִתְּפִלָּה תּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיגָהּ כַּנַ"ל. וְזֶה בְּעַצְמוֹ הָעִנְיָן לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה שֶׁהַזְּהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָרְבֵּה כַּנַ"ל, כִּי בְּוַדַּאי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁאָדָם זוֹכֶה כְּבָר אֲלֵיהֶם לְהַשִּׂיגָם וּלְקַיְּמָם בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי וַדַּאי אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר זָכָה לָזֶה, אַךְ עִקַּר מַה שֶּׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה הוּא לְהִתְפַּלֵּל ה' יִתְבָּרַךְ עַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לְהַשִּׂיגָם וּלְקַיְּמָם שֶׁיְּזַכֶּה לְהַשִּׂיגָם וּלְקַיְּמָם כָּרָאוּי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה אֲצִלּוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ וַאֲפִלּוּ אִישׁ פָּשׁוּט לְגַמְרֵי שֶׁרָחוֹק עֲדַיִן מִקִּיּוּם הַמִּצְוֹת כִּפְשׁוּטָן. וְצָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, גַּם זֶה נִקְרָא אֲצִלּוֹ סִתְרֵי תּוֹרָה מֵאַחַר שֶׁרָחוֹק עֲדַיִן מִקִּיּוּמָם נִקְרָא נִסְתָּר אֲצִלּוֹ, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הוּא הַקִּיּוּם, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, לְמָשָׁל מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִמִּצְוֹת צְדָקָה וְהוּא רָחוֹק מִצְּדָקָה. וּמִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לִתֵּן צְדָקָה. וְכָל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה עֲדַיִן לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ לְקַיֵּם מִצְוֹת צְדָקָה אֲזַי נִקְרָאת מִצְוֹת צְדָקָה אֲצִלּוֹ בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תּוֹרַת ד', כִּי אֵין הַתּוֹרָה נִקְרֵאת תּוֹרָתוֹ כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקַיְּמָהּ, שֶׁזֶּה עִקַּר לִמּוּד הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת לִלְמֹד עַל מְנָת לְקַיֵּם וְגַם בֶּאֱמֶת מֵהֲמַת שֶׁאֵינוֹ מְקַיֵּם הַמִּצְוָה אֵין לוֹ בָּהּ שׁוּם הַשָּׂגָה כְּלָל. וְהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר מִמֶּנּוּ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקַיְּמָהּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל זֶה, זֶה בְּחִינַת שֶׁעָשָׂה מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, הַיְנוּ מִבְּחִינַת סִתְרֵי

תּוֹרָה לְפִי בְּחִינָתוֹ מֻחֲמֶת שֶׁלֹּא זָכָה לְקַיְּמָהּ עָשָׂה מִזֶּה תְּפִלָּה, כִּי סִתְרֵי תּוֹרָה הֵם בֶּאֱמֶת בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה אַחַר כָּךְ שֶׁנַּעֲשָׂה מִזֶּה תּוֹרָתוֹ כַּנַ"ל. וְכֵן אֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקַיֵּם מִצְוַת צְדָקָה, אֶבֶל אֵינוֹ מְקַיֵּם אוֹתָהּ עֲדַיִן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כָּרָאוּי, אֲזַי זֹאת הַבְּחִינָה הָרְחוֹקָה מִמֶּנּוּ עֲדַיִן הִוא בְּחִינַת נִסְתָּר אֶצְלוֹ. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה זֹאת תְּפִלָּה, כִּי הוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ד' אֶצְלוֹ, שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּפִלָּה, עַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִזֶּה תְּפִלָּה שֶׁיִּתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה לְקַיְּמָהּ בִּשְׁלֵמוּת וְאָז נַעֲשֶׂה מֵהַתְּפִלָּה מִבְּחִינַת תּוֹרַת ד', בְּחִינַת נִסְתָּר, נַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָתוֹ. נִמְצָא, מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם לַעֲשׂוֹת מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה וּמַה שֶּׁמְּבֹאָר כָּאן לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, הַכֹּל אֶחָד וְכַנַ"ל.

עַל כָּל פָּנִים יוֹצֵא מִשָּׁם שֶׁהַנִּסְתָּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרַת ד', אֶצְלוֹ בְּחִינַת אוֹר אֵין סוֹף הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת בִּטּוּל וּדְבֵקוּת לָאֵין סוֹף, עַיֵּן שָׁם. עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיגוֹ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה יְכוֹלִין לְקַבֵּל וּלְהַשִּׂיג כָּל הָאוֹרוֹת הַגְּבוֹהִים גְּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ, עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם הַנַּ"ל וְתָבִין. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁתּוֹסֶפֶת הָאוֹר עַצְמוֹ שֶׁל קְדֻשַּׁת עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת תּוֹרָה וּתְפִלָּה. עַל-כֵּן מְקַבְּלִין אוֹר גָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי לְבוּשִׁין, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב שֶׁתּוֹסֶפֶת קְדֻשַּׁת עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם הוּא רַק בִּבְחִינַת תּוֹרָה, עַל-כֵּן אֵין מְקַבְּלִין אוֹר גָּבוֹהַּ כָּל כָּךְ וְהוּא בְּלֹא לְבוּשִׁין, כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין וְהַכֵּלִים נִגְמָרִים עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן שַׁבָּת בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה נִקְרָא כַּלָּה כַּיָּדוּעַ. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת, בּוֹאִי כַלָּה וְכוּ', כִּי כַּלָּה עַל שֵׁם שֶׁכְּלוּלָה מֵהַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַכְּתָבִים. כִּי אֱמוּנָה תְּפִלָּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כָּלוּל מִכָּל הָאוֹרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הָאוֹרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עַל-יְדֵי שׁוּם דַּעַת יְכוֹלִין לְקַבֵּל עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַ"ל. ה' יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לָבוֹא לָזֶה לַעֲסֹק כָּל יָמֵינוּ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה תָּמִיד עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשִּׂיגָהּ וּלְקַיְּמָהּ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁתִּהְיֶה נַעֲשֵׂית תּוֹרָתֵנוּ, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק לז

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בַּצִּבּוּר בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה שֶׁהֵם רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב וְחֹל הַמּוֹעֵד וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְשַׁבָּת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּקִים שֶׁל מִסְפַּר הַקְּרוּאִים שֶׁיֵּשׁ בַּיָּמִים שֶׁקּוֹרִין בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה. בְּשֵׁנִי וַחֲמִשִּׁי קוֹרִין שִׁלְשָׁה. בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹל הַמּוֹעֵד אַרְבָּעָה. בְּיוֹם טוֹב חֲמִשָּׁה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שִׁשָּׁה. בְּשַׁבָּת שִׁבְעָה וְכוּ'. כִּי בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה עוֹלֶה בּוֹ הַתְּפִלָּה בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, שֶׁבְּכָל יָמִים אֲפִלּוּ עוֹלֶה הַתְּפִלָּה יוֹתֵר כְּפִי תּוֹסֶפֶת קְדֻשַּׁת הַיּוֹם. וְעַל-כֵּן קוֹרִין בָּהֶם בַּתּוֹרָה,

כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה הִוא כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה. וְעַל-כֵּן קוֹרִין בַּתּוֹרָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַתְּפִלָּה מֵהַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר עֲלִיָּתָהּ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הוּא בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא קָדוֹשׁ מִכָּל הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים. וְעַל-כֵּן אָז קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הַיָּמִים, כִּי אָז קוֹרִין כָּל הַשִּׁבְעָה קְרוּאִים, שֶׁהוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת קְרִיאַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׁבְעָה רוֹעִים אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, מֹשֶׁה, אַהֲרֹן, יוֹסֵף, דָּוִד, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה קְרוּאִים בְּשַׁבָּת כַּיָּדוּעַ. וְכָל זֶה שֶׁאֵין זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת כָּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הַנַּ"ל, עֲדַיִן אֵין עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וְהוּא הַשְּׁבִיעִי מֵהַשִּׁבְעָה רוֹעִים. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁקּוֹרִין בּוֹ שִׁבְעָה קְרוּאִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת הוּא בְּטוּל מְלָאכָה לְגַמְרֵי, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב וְחֹל הַמּוֹעֵד וְכוּ' שֶׁאֵין קוֹרִין בּוֹ שִׁבְעָה, עַל-כֵּן אֵין עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת כָּל כָּךְ רַק כְּפִי תּוֹסֶפֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁכְּמוֹ כֵן הֵם הַמִּסְפָּר שֶׁל הַקּוֹרִין בַּתּוֹרָה. וּכְמוֹ כֵן זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַתְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר עֲלִיָּתָהּ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אֵין כָּל הַמְּלָאכוֹת נִתְבַּטְּלִין אָז מֻחֲמַת שֶׁעֲדַיִן אֵין עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שָׁם הַטַּעַם שֶׁל הַקּוֹרִין בַּתּוֹרָה מְשׁוּם בְּטוּל מְלָאכָה שֶׁבְּיוֹם שֵׁישִׁי בּוֹ אִסּוּר עֲשִׂיַּת מְלָאכָה בְּיוֹתֵר קוֹרִין בַּתּוֹרָה מִסְפָּר גָּבֹהַּ בְּיוֹתֵר, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי אִסּוּר מְלָאכָה בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הוּא כְּפִי עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת וּכְמוֹ כֵן הֵם מִסְפַּר הָעוֹלִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי תּוֹרָה וּתְפִלָּה תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וּבְיוֹם שֶׁאֵין עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת גַּם הַתּוֹרָה אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת כָּל כָּךְ, רַק שֶׁהָעִקָּר מַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין עַכְשָׁו לְהִתְיַגֵּעַ הוּא לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה מְנֻפֶּלֶתָהּ וְזִלְזוּלָהּ, כִּי עִקַּר הַפְּגָם נוֹגֵעַ בַּתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁשָּׁם מַגִּיעִים כָּל הַפְּגָמִים וְשָׁם כָּל הַתִּקּוּנִים, עַל-כֵּן בְּנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בַּתְּפִלָּה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ. וּמַאי נִיהוּ? תְּפִלָּה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ לְמַעְלָה, שֶׁבְּיוֹם טוֹב מֻתָּר מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ מֻחֲמַת שֶׁאָז אֵין עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ בְּשַׁבָּת. וְעִקַּר הַחִסָּרוֹן נִכָּר בְּהַתְּפִלָּה, כִּי בְּהַתּוֹרָה אֵין נוֹגֵעַ הַפְּגָם וְהַזִּלְזוּל כָּל כָּךְ, כִּי בְּנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בַּתְּפִלָּה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְבָרְרָהּ וּלְהַעֲלוֹתָהּ עֲדַיִן עַל יְדֵינוּ אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב, כִּי כְּפִי הַבְּרוּר שֶׁצְּרִיכִין עֲדַיִן עַל יְדֵינוּ, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין עֲדַיִן אֵיזֶה עֲשִׂיַּת מְלָאכָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ לְמַעְלָה שֶׁבְּיוֹם טוֹב עִקַּר תּוֹסֶפֶת הַקְּדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה, אֲבָל בְּחִינַת תְּפִלָּה צְרִיכִין אֲנַחְנוּ עֲדַיִן לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל וּכְשֶׁאֵין הַתְּפִלָּה עֲדַיִן בַּשְּׁלֵמוּת הַנִּמְשָׁךְ, בְּוַדַּאי גַּם

הַתּוֹרָה עֲדַיִן אֵינָהּ בַּשְּׁלֵמוּת הַגָּמוּר, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַחִסָּרוֹן וְהַפְּגָם נוֹגֵעַ וְנָכָר בַּתְּפִלָּה בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן בְּיוֹם טוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה מְרֻבֶּה מְאֹד רַק שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, עַל-כֵּן בְּהַתּוֹרָה אֵין נוֹגֵעַ הַחִסָּרוֹן כִּי אִם בַּתְּפִלָּה, עַל-כֵּן מֻתָּר בּוֹ מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, אֲבָל בִּימֵי הַחֹל אָז נוֹגֵעַ הַחִסָּרוֹן גַּם בְּהַתּוֹרָה וּצְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, עַל-כֵּן אָז יֵשׁ בָּהֶם כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁאָז עוֹלָה הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, עַל-כֵּן כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּטֵלוֹת בּוֹ לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל:

פרק ו

חלק א

וּבוֹ עִנְיַן פֶּסַח סְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ אֲמוּנָה" בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה וְכוּ' וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה צְרִיכִין לַחְתֹּר הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם הָעֲצוֹת עֲמֻקוֹת, כִּי צְרִיכִין לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ד' בִּחִינַת צָעַק לִבָּם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה חוֹתְרִין הַמַּיִם, שֶׁהֵם בִּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אֹמֶן וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל בְּחִינַת פֶּלֶא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה אִישׁ תְּבוּנוֹת וְכוּ'. וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְשָׁמָה בְּחִינַת וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם. וְצָרִיךְ לְצַחֲצֵחַ הַנְּשָׁמָה. וְזֶה עַל-יְדֵי הַמְּשֻׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים בְּרוּאִים וְאָז נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ הַנְּשָׁמָה וְכוּ' וּכְשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ'. וּצְרִיכִין כֹּחַ הַמָּגִנֵּי אֶרֶץ שֶׁיַּעֲלוּ מִבְּחִינַת הֶחָתִים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַד', בְּחִינַת תְּפִלִּין הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִמִּקְרֶה לַיְלָה, מֵחֲלוֹם עַל-יְדֵי שֵׁד. וְזוֹכִין לַחֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין אֲמֵרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת הַנִּשְׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ וְכוּ' בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם וְכוּ', אֲבָל יֵשׁ לְהַמַּאֲכִלִים חֵלֶק בְּהַחֲלוֹם. וְלָזֶה צְרִיכִין חִזּוּק הַמַּלְאָךְ עַל-יְדֵי שִׁמְחָה. וְזֶה בְּחִינַת נִיסָּן וְכוּ' וְאָז הָיָה רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטֵּל טָמְאָה הַנַּ"ל שֶׁל מִקְרֶה לַיְלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל יֵשׁ שֶׁבָּא עִנְיָן זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט וְכוּ' שֶׁבָּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְכוּ' וְלָזֶה צְרִיכִין קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה בְּחִינַת מֻרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת יְשִׁיבָה שֶׁל הָרַב עִם הַתַּלְמִידִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִים כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁנָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁמַּשְׂכִּיכִין כָּל הַחָכְמוֹת לֹא מִבְּעְיָא חָכְמוֹת הָעוֹלָם וְכוּ', אֶלָּא אֲפִלּוּ חָכְמוֹת גְּמוּרוֹת צְרִיכִין לְהַשְׂכִּיל כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה

עֲבְדָּא בַּעֲבוֹדַת ד' כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְכוּ'. וּצְרִיכִין לְגַלְגֵּל עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וָטִיט כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְאָז זוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְהַשִּׂיג בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי ד', שֶׁהָיָה נִרְאֶה תְּחִלָּה כְּעִוָּוּת הַמִּשְׁפָּט וְעַכְשָׁו עַל-יְדֵי הַתְּמִימוּת הַנַּ"ל מַשִּׂיגִין זֹאת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְכוּ'. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּסּוֹף. וּבֶאֱמֶת הוּא דָּבָר גָּדוֹל לְהַשְׂלִיךְ מֵאִתּוֹ כָּל הַחָכְמוֹת וְכוּ', שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַמִּשְׁפָּט מִבְּחִינַת מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. בִּבְחִינַת תְּהוֹם אַל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנוֹרֶיךָ, בְּחִינַת וַיְגֵּל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, בְּחִינַת מְצֻוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן וּמִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה זֶה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא הַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, שֶׁאָז עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כְּדֵי שֶׁבַּבֹּקֶר תִּתְגַּדֵּל בִּשְׂלֵמוּת בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ'. כִּי אֱמוּנָה בְּחִינַת מַלְכוּת, הִיא בְּחִינַת לְבָנָה, שֶׁהוּא אַסְפְּקְלַרְיָא דִּלְּא נַהֲרָא מִגַּרְמֵהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא דַּיְקָא בְּמַה שֶּׁאֵין הַשֵּׂכֶל מַשִּׂיג רַק שֶׁסּוֹמְכִין עַל אֲבוֹתֵינוּ וְצַדִּיקֵי אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ מֵהֶם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְבָנָה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ כִּי אִם מַה שֶּׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "עַד שֶׁלֹּא שְׁקָעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל עֵלִי, זָרְחָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל וְכוּ'. וְעִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, הוּא עַל-יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִקְבַּע רֹאשׁ חֹדֶשׁ לְכַפָּרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זְמַן כַּפָּרָה לְכָל תּוֹלְדוֹתָם וְכוּ'". כִּי אָז הוּא שֹׂרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה מִשְׁפָּטִים בְּסִימָן יוּ"ד) וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת יוֹם-כִּפּוּר קָטָן בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְצוֹעֲקִין מְאֹד מֵעֹמֶק הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְכֵן נוֹהֲגִין לֵילֵךְ וְלִנְסֹעַ עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק שָׁם מֵעֹמֶק הַלֵּב, כִּי עִקַּר תִּקּוּן רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר קְבִיעַת הֶחֳדָשִׁים הָיָה עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַחֲכָמִים, שֶׁהֵם אִישׁ תְּבוּנוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם דַּיְקָא יְכוֹלִין לַחְתֹּר הַמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה חֶשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת, דְּהַיְנוּ לִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים וְכוּ', כִּי עִקַּר קְבִיעַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, הוּא עַל-יְדֵי אִישׁ תְּבוּנוֹת, בְּחִינַת כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם, בְּחִינַת רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין

לַחְתֹּר הָעֲצוֹת עֲמֻקוֹת הַנַּ"ל. שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מְעוּט וְיִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁתִּתְמַלֵּא וְתֻשְׁלַם הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם פְּגָם וּמְעוּט כְּלָל רַק תִּהְיֶה כְּאוֹר הַחַמָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת לְבָנָה, שֶׁהִיא בְּמַה שֶּׁאֵין הַשֵּׂכֶל מַשִּׂיג וּמֵבִין יִהְיֶה חָזָק בּוֹ כָּל כָּךְ וְיָאִיר בְּשִׂכְלוֹ כְּאִלּוּ הוּא רוֹאֶה וּמֵבִין בְּשִׂכְלוֹ מַמָּשׁ, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁיִּהְיֶה דּוֹמֶה לוֹ כְּאִלּוּ רוֹאֶה בְּעֵינָיו מַמָּשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כַּנַּ"ל:

חלק ב

כִּי תְּחִלַּת בְּרִיאָתָהּ הָיָה בְּאֹפֶן זֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדוֹלִים". כִּי שָׁוִין נִבְרְאוּ, אַךְ עַל-יְדֵי הַקִּטְרוּג הַיֵּרֵחַ שֶׁאָמְרָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד עַל-יְדֵי זֶה נִתְמַעֲטָה, הַיְנוּ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹרָהּ גָּדוֹל כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁתִּהְיֶה בְּחִינַת הָאֱמוּנָה חֲזָקָה וּגְדוֹלָה וּמְאִירָה כָּל כָּךְ כְּמוֹ הַחַמָּה שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל מַמָּשׁ, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הָאֱמִתִּיּוֹת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה שׁוּם הֶפְרֵשׁ כְּלָל בֵּין מַה שֶּׁמֵּבִין בְּשִׂכְלוֹ. וּבֵין מַה שֶּׁאֵינוֹ מֵבִין רַק מַאֲמִין בּוֹ וְכַנַּ"ל, אַךְ הַלְּבָנָה קְטַנְתָּנָה וְאָמְרָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד, דְּהַיְנוּ שֶׁפָּגְמָה תֵּכֶף בְּעִנְיָן זֶה, כִּי אָמְרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה הָאֱמוּנָה שָׁוָה אֶל הַשֵּׂכֶל וְזֶה בְּחִינַת הַפְּגָם שֶׁל כָּל הַפּוֹגְמִים בֶּאֱמוּנָה, כִּי אֵינָם חֲפֵצִים לְצַמְצֵם אֶת שִׂכְלָם וּמִתְאַוִּים דַּוְקָא לְהָבִין הַדָּבָר בְּשִׂכְלָם מִיָּד, כִּי אֵינָם רוֹצִים לְבַטֵּל אֶת שִׂכְלָם וְלִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה כְּאִלּוּ רוֹאִים הַדָּבָר בְּעֵינֵיהֶם מַמָּשׁ שֶׁאָז הָאֱמוּנָה שָׁוָה אֶל הַשֵּׂכֶל, אֲבָל אִלּוּ הַפּוֹגְמִים בָּזֶה זֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם קִטְרוּג הַיֵּרֵחַ שֶׁאָמְרָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן אָמַר לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, כִּי הַלְּבָנָה בְּקִטְרוּגָהּ רָצְתָה שֶׁתִּהְיֶה גְּדוֹלָה מֵהַחַמָּה, כְּמוּבָן מִדְּבָרֶיהָ שֶׁאָמְרָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד עַל-כֵּן הִיא חֲפֵצָה שֶׁתִּהְיֶה גְּדוֹלָה מֵהַחַמָּה (וְכִמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה), הַיְנוּ כִּי בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת יְכוֹלִין לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, כַּמּוּבָא בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּנִּדְפָּס מִזֶּה אֵצֶל הַסֵּפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל:

חלק ג

וּלְבָאֵר הַדָּבָר קְצָת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵם עֶשְׂרָה תִּקּוּנִים, שֶׁהֵם מִכֶּתֶר עַד מַלְכוּת. וּמַלְכוּת מִדָּה אַחֲרוֹנָה הִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם זַרְקָא" בְּסִימָן לה). שֶׁהִיא הַשַּׁעַר לַה' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא לְשׁוּם קְדֻשָּׁה וַעֲבוֹדָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא בְּמַה שֶּׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין, כִּי מַה שֶּׁהַשֵּׂכֶל

מֵבִין אֵין זֶה אֱמוּנָה וְשָׁם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין שָׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וּלְבַטֵּל שִׂכְלוֹ הַמְגֻשָּׁם וְלִסְמֹךְ עַל אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה אַחַר כָּךְ לְהָבִין הַדָּבָר בְּשִׂכְלוֹ, שֶׁמַּה שֶּׁלֹּא הָיָה מֵבִין וְהָיָה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה מֵבִין עַתָּה בְּשִׂכְלוֹ, רַק שֶׁיֵּשׁ עוֹד דְּבָרִים גְּבוֹהִים בְּיוֹתֵר שֶׁאֵינוֹ מְבִינָם וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאָז מֵבִין גַּם אֵלּוּ הַדְּבָרִים בְּשִׂכְלוֹ, רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בִּידִיעוֹת הַגְּבוֹהִים עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁאֵינוֹ מַשִּׂיגָם. וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, (כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ" סִימָן צא וּבְמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים). כִּי יֵשׁ בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא וּבְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם, כִּי בְּכָל עוֹלָם וּבְכָל דַּרְגָּא יֵשׁ בְּחִינַת עֶשֶׂר סְפִירוֹת כַּיָּדוּעַ. וֶאֱמוּנָה בְּחִינַת מַלְכוּת הִיא בְּחִינַת מִדָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא הָרִאשׁוֹנָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְהַדַּרְגָּא, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְהַשָּׂגַת הַשֵּׂכֶל שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל שְׁאָר הַסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת עַד כֶּתֶר. אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לַחֲזֹר לֶאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל עוֹלָם הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִמֶּנּוּ, כִּי מַלְכוּת דִּיצִירָה גָּבוֹהַּ הַרְבֵּה מִכֶּתֶר דַּעֲשִׂיָּה, כִּי הִיא בְּחִינַת עַתִּיק דַּעֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים. וְעַל-כֵּן יֵשׁ מַדְרֵגוֹת רַבּוֹת בֶּאֱמוּנָה, כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְחַזֵּק יוֹתֵר בֶּאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשֵּׂכֶל שֶׁבְּאוֹתוֹ דַּרְגָּא אִם זוֹכֶה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן כַּמָּה יָמִים וְעִתִּים כָּרָאוּי לוֹ לְפִי מַעֲשָׂיו, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְדַלֵּג בְּפַעַם אֶחָד, בְּפֶרֶט אִם מַעֲשָׂיו אֵינָם עוֹלִים יָפֶה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשֵּׂכֶל כְּפִי אוֹתוֹ הָעוֹלָם וְהַדַּרְגָּא אָזַי זוֹכֶה לָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיק, בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַכֶּתֶר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַלְכוּת-אֱמוּנָה שֶׁבָּעוֹלָם הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר. וְאָז צָרִיךְ לַעֲלוֹת לִבְחִינַת אֱמוּנָה הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר מִזֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁבָּעוֹלָם הַנִּמּוּךְ מִמֶּנּוּ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר לְהַשִּׂיג גַּם הַשֵּׂכֶל שֶׁבָּעוֹלָם הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר. אָז צָרִיךְ לַעֲלוֹת לֶאֱמוּנָה הַגְּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר, שֶׁהִיא אֱמוּנָה שֶׁבָּעוֹלָם וְדַרְגָּא הַגְּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁל עוֹלָם הַבְּרִיאָה. וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד רֹאשׁ הָאֱמוּנָה, כִּי תַּכְלִית הַיְדִיעָה שֶׁלֹּא נֵדַע וְשָׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה. נִמְצָא, שֶׁאֱמוּנָה הִיא לְמַטָּה מֵהַשֵּׂכֶל וּלְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגַת הַשֵּׂכֶל שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְדַרְגָּא עַד שֶׁיַּעֲלֶה לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל כִּי אִם כְּשֶׁעוֹמֵד תְּחִלָּה בַּנִּסָּיוֹן עַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין הַדָּבָר וְקָשֶׁה לוֹ קֻשְׁיוֹת וְהוּא מְבַטֵּל שִׂכְלוֹ וּמִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל עַד שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֳרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁבָּעוֹלָם הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר כַּנַּ"ל, אֲבָל קְטָרוּג הַיֵּרַח זֶה בְּחִינַת מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּדֵּל שֶׁרוֹצֶה לְהַשִּׂיג מִיָּד הַדָּבָר שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בּוֹ וְלַעֲלוֹת תֵּכֶף לִבְחִינַת אֱמוּנָה הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרָה הַלְּבָנָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים

לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד. וְרָצְתָה לְהִתְגַּדֵּל מִיָּד שֶׁתִּהְיֶה גְּדוֹלָה מֵהַחַמָּה כַּנַ"ל, הַיְנוּ שֶׁאָמְרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁתָּאִיר הָאֱמוּנָה כְּמוֹ הַשֵּׂכֶל, רַק רָצְתָה לְהַשִּׂיג הַשֵּׂכֶל שֶׁבְּאוֹתוֹ דַּרְגָּא מִיָּד וּלְהִתְגַּדֵּל לַעֲלוֹת אֶל בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר, עַל-כֵּן הֵשִׁיב לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינֵךְ רוֹצָה לִהְיוֹת שָׁוָה אֶל הַחַמָּה רַק לְהִתְגַּדֵּל מִיָּד, עַל-כֵּן הַהֶכְרֵחַ שֶׁתְּמַעֲטִי עַצְמֵךְ שֶׁיִּתְמַעֵט אוֹר הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִעוּט וְקַטְנוּת הָאֱמוּנָה. וּצְרִיכִים תִּקּוּנִים הַרְבֵּה עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים בְּתִקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּי שֶׁמִּתְחַזֵּק בְּעֵת הַמִּעוּט בֶּאֱמוּנָה חֲזָקָה עַד שֶׁדּוֹמֶה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ רוֹאֶה בְּעֵינָיו כַּנַ"ל בָּזֶה מְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְזוֹכֶה גַּם לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל וְכַנַ"ל, כִּי צָרִיךְ לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן זֶה כַּנַ"ל:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁתִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה. וּכְשֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִים הָאֱמוּנָה צְרִיכִין כֹּחַ הַמְגַנֵּי אֶרֶץ לַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִמִּקְרֶה לַיְלָה מֻחְלוֹם עַל-יְדֵי שֵׁד, חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְגַם זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית בְּחִינַת מִקְרֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, בְּחִינַת יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר דָּא לִילִית שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר פְּגַם הַמִּקְרֶה כַּיָּדוּעַ:

חלק ה

אֲבָל יֵשׁ גַּם לְהַמַּאֲכָלִים חֵלֶק בַּחֲלוֹם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְלָזֶה צְרִיכִין חִזּוּק הַמַּלְאָךְ עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁתִּהְיֶה כְּאוֹר הַחַמָּה, כִּי עִקַּר הַמַּאֲכָלִים גְּדֵלִים עַל-יְדֵי חַמָּה וּלְבָנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּמִמֶּגֶד תְּבוּאוֹת שֶׁמֶשׁ וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ יְרָחִים". וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים הוּא בְּנִיסָן שֶׁאָז הוּא זְמַן שִׂמְחָתָם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי נִיסָן הוּא רֹאשׁ חֳדָשִׁים, הַיְנוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִמְשָׁךְ בְּנִיסָן שֶׁנִּקְרָא רֹאשׁ חֳדָשִׁים שֶׁאָז נִצְטַוָּה עַל קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת סְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא זְמַן שִׂמְחָה כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִין בּוֹ גַּם כֵּן, "זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ד' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בּוֹ". כִּי אָז צְרִיכִין בְּיוֹתֵר שִׂמְחָה בִּשְׁבִיל חִזּוּק הַמַּלְאָךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים וְאָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן חַיְבִין בִּסְעֻדָּה אָז, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן לְהִנָּצֵל מִמִּקְרֶה עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָלִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבָנָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁלֹּא בָּא דָּוִד אֶל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ בִּסְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אָמַר שָׁאוּל, "מִקְרֶה הוּא בִּלְתִּי

טָהוֹר וְכוּ'". כִּי הַמִּקְוֶה הוּא הֵפֶךְ סְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁגַּם תִּקּוּן הַמִּקְוֶה בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבָנָה:

חלק ו

אֲבָל יֵשׁ שֶׁבָּא עִנְיָן זֶה, חֹס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְלָזֶה צְרִיכִין קֶשֶׁר הַמָּרְכָּבָה לְתַקֵּן בְּחִינַת כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּאוֹרוֹת חַמָּה וּלְבָנָה לְמַלְּאוֹת פְּגִימָתָהּ שֶׁתִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה. בִּבְחִינַת וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי כֵּיֵרַח יִכּוֹן עוֹלָם וָעֶד. שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן יֻשְׁלַם בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאָז יִהְיֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן". וּכְתִיב, "יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם". וּכְתִיב, "וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים". כִּי אָז יִתְתַּקֵּן כִּסֵּא דָּוִד בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי כֵּיֵרַח וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד , כִּי דָּוִד-מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי בְּיוֹמוֹ דָּוִד קַיָּמָא סְהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּקִדּוּשׁ לְבָנָה, דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם כַּיָּדוּעַ. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט יֻשְׁלַם אָז עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ. וְאָז יִהְיֶה גְּמַר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי בְּנִיסָן הָיָה רָאוּי שֶׁיִּתְתַּקֵּן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל הַקִּלְקוּל שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט לֹא נִתְתַּקֵּן אָז בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּנִיסָן, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לֹא יִהְיֶה נִשְׁלָם עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ כַּנַּ"ל. וְאָז יִתְקַיֵּם, "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה". וּכְתִיב, "אֶרְעֶנָּה בְּמִשְׁפָּט" וְכֵן הַרְבֵּה, כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׂלִים קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חוּקִים וּמִשְׁפָּטִים. וְגַם אַחַר כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ' עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל-פִּי הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה וְכוּ'". אֲבָל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָיוּ רְחוֹקִים מִכָּל זֶה. וְעַל-כֵּן הֻכְרְחוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן מַחֲמַת שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ עֲדַיִן כָּל הַתִּקּוּנִים בִּשְׁלֵמוּת, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְגַם קֶרֶב הָעֶרֶב רַב, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִים לְרַחֲקָם בִּבְחִינַת טִפַּת עָשׂוּ וְיִשְׁמְעֵאל שֶׁכְּשֶׁמְּקָרְבִין אוֹתָם הֵם בִּבְחִינַת קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן גָּרְמוּ שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל וְעָבְרוּ עַל עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וַיָּקוּמוּ לְצַחֵק:

כִּי כְּבָר מְבֹאָר אֵצְלֵנוּ בְּהִלְכוֹת הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר הֲלָכָה ד' שֶׁכָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקְּנוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, כֻּלָּם בִּשְׁלֵמוּת. אָז גַּם תִּקּוּן הָאֱמוּנָה אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט עַל-יְדֵי הָעֶרֶב רַב, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, עַל-יְדֵי זֶה בָּאוּ לִפְגַם אֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. וְגַם חָטְאוּ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם

הַמִּשְׁפָּט כַּנַ"ל. וְגַם חֶטְאוֹ בִּשְׁפִיכַת דָּמִים, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁשָּׁפְכוּ דָּם נָקִי שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, בְּחִינַת אַפְרְיוֹן עָשָׂה לוֹ וכו' מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָ"ן, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַמִּשְׁכָּן. וְעַל-כֵּן בְּאֶחָד בְּנִיסָן דַּיְקָא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן כְּדֵי לְכַלֵּל אָז יַחַד כָּל הַתִּקּוּנִים, כִּי אָז בְּנִיסָן הוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים כַּנַ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִשְׁלַם אָז תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הֻזְהָה מַה דַּהֲוָה שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל וְקִלְקְלוּ בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן תָּקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, כְּדֵי לְתַקֵּן אָז גַּם פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, וְעַל-כֵּן הִקְרִיבוּ אָז נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי הַנְּשִׂיאִים הֵם הַמְמֻנִּים עַל הַמִּשְׁפָּט לִשְׁפֹּט צֶדֶק, עַל-כֵּן עָסְקוּ הֵם בַּחֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן הֵם שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים שֶׁבַּשָּׁנָה, כִּי הַנְּשִׂיאִים הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַשְּׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים מְמֻנִּים עַל הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְאָכִים שֶׁסִּימָנָם אַרְגָּמָ"ן, כַּמּוּבָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן. וּכְנֶגֶד זֶה נֶחֱלָקִים גַּם הַשְּׁנֵים עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְד' תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה, כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה כַּנַ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וּסְפִירַת הָעֹמֶר וְשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז כָּל הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּפֶסַח כְּדֵי לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת כְּדֵי לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא כְּלַל וְיסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". אֲבָל לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן הָאֱמוּנָה שֶׁנִּפְלָה צְרִיכִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִים בְּאֵלּוּ הַיָּמִים לְהַמְשִׁיךְ כָּל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עֲצוּת עֲמֻקּוֹת מִמַּעֲמַקִּים, כִּי הֵם הַמַּיִם שֶׁעַל יָדָם גָּדְלָה הָאֱמוּנָה בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ כַּנַ"ל. וְלָזֶה צְרִיכִין לְצַחְצֵחַ הַנִּשְׁמָה עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה, שֶׁעַל יָדָהּ מְצַחְצְחִין הַנִּשְׁמָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוּת הָעֲמֻקּוֹת, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַקְרֵבַת הָעֹמֶר שֶׁעוֹשִׂים וּסְפִירָה, כִּי מְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעֹמֶר שְׂעוֹרִים כָּלוּל מִכָּל הַצְּמָצוּמִים, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַקְרֵבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָצוּמִים שֶׁמְּתַקְּנִים עַל-יְדֵי הָעֹמֶר. וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא הֻתְּרָה אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי קֹדֶם הָעֹמֶר אָסוּר לֶאֱכֹל מֵהַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה, כִּי פַּרְנָסַת וַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָה זֹאת מְצַחְצְחִין הַנִּשְׁמָה, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַקְרֵבַת הָעֹמֶר דַּיְקָא כַּנַ"ל (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּהִלְכוֹת תְּחוּמִין הֲלָכָה ד) וְעַל-כֵּן

סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר וּצְרִיכִין לִסְפּוֹר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּנֶגֶד שֶׁבְּעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מִשִּׁבְעָה כַּיָּדוּעַ, כִּי בְּשִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַשְּׁבִיעִי שָׁבַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קְיוּם הַבְּרִיאָה. וְכָל הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה":

כִּי אֱמוּנָה הוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כִּי בִּשְׁבִילָהּ נִבְרָא הַכֹּל. כִּי כְּלַל הַבְּרִיאָה הוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבְּרִיאָה שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ, כִּבְיָכוֹל, לְתוֹךְ צְמָצוּם כָּזֶה עַד שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי זֶה דָּבָר זֶה מֵהַבְּרִיאָה. וְכֵן בְּכָל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה וּבְכָל יוֹם וְיוֹם הָיָה בּוֹ בְּרִיאָה מְיֻחֶדֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּם כָּזֶה כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם עַד שֶׁבָּרָא דָּבָר זֶה שֶׁל הַבְּרִיאָה. וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שֶׁפַע לְכָל הָעוֹלָמוֹת כְּדֵי לְצַחְצֵחַ שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוּת הָעֲמֻקּוֹת כְּדֵי לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי זֶה, רַק בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית הָיוּ הַכֹּל עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד. וְהָעִקָּר הוּא כְּשֶׁבָּא הָאָדָם לָעוֹלָם, שֶׁיְּעַקֵּר גְּמַר וְתִקּוּן כָּל הַבְּרִיאָה עַל יָדוֹ, כִּי הוּא צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה לִגְמֹר תִּקּוּן כָּל דָּבָר, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְכָל דָּבָר עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן הָאָדָם הַשָּׁלֵם צָרִיךְ לְכַוֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּפִי הַבְּרִיאָה שֶׁהָיְתָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כַּמּוּבָן בַּכְּתָבִים וּכְמוֹ שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד בְּכָל שַׁבּוּעַ בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית וְקָרְאוּ בְּכָל יוֹם הַבְּרִיאָה שֶׁהָיְתָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל יוֹם הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כְּדֵי לְחַדֵּשׁ וּלְקַיֵּם הַבְּרִיאָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. וְהָעִקָּר כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יַמְשִׁיךְ שֶׁפַע וְיִצְחַצַח הַנְּשָׁמָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עֲצוּת עֲמֻקּוֹת כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּדֵי לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי זֶה, שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל וְעִקַּר כָּל הָעִקָּרִים, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לָשִׂים לִבּוֹ עַל דְּרָכָיו לְהִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ. וְסוֹף כָּל סוֹף מַה שֶּׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה עִמּוֹ, הוּא יוֹדֵעַ וּמֵבִין שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם עֲצוּת עֲמֻקּוֹת הַרְבֵּה לְהִנָּצֵל מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל כָּל אֶחָד כְּפִי עִנְיָנָיו שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲבֹר הַיּוֹם בְּשָׁלוֹם, כִּי יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכַמָּה סִבּוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת שֶׁעוֹבְרִים עַל כָּל הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְכַמָּה וְכַמָּה עֲצוּת עֲמֻקּוֹת וְתַחְבּוּלוֹת גְּדוֹלוֹת צָרִיךְ בְּכָל יוֹם שֶׁיִּזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵהָרוֹצְחִים וְהָאוֹרְבִים הָאַכְזָרִים הָעוֹמְדִים עָלָיו בְּכָל יוֹם, שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו וּצְרִיכִין בְּכָל יוֹם לְצָעֹק הַרְבֵּה הַרְבֵּה מִמַּעֲמַקִּים, מֵעֹמֶק הַלֵּב מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יי"י, בְּחִינַת צָעַק לִבָּם אֶל ה', עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עֲצוּת עֲמֻקּוֹת מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע לָתֵת עֵצוֹת לְנַפְשׁוֹ בְּכָל דָּבָר בְּאֹפֶן שֶׁיַּצְלִיחַ

הַצָּלָחָה הָאֲמִתִּיִּית וְהַנִּצְחִיִּית. וְעַל זֶה צָעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הַרְבֵּה עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ'. וּכְתִיב, "בַּעֲצָתְךָ תַּנְחֵנִי וְכוּ'". וּכְתִיב, "אֲבָרֵךְ אֶת ה' אֲשֶׁר יְעָצָנִי וְכוּ'": וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁסּוֹפְרִים שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כִּי עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַצִּמְצוּם, כִּי הָעִקָּר הוּא תִּקּוּן הַצִּמְצוּם, כִּי רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצָא תָּמִיד, רַק עִקַּר הָעֲבוֹדָה לְתַקֵּן צִמְצוּמִים כָּרְאוּי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹכָם. וְעִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַצִּמְצוּם הוּא עַל-יְדֵי סְפִירָה. וְעַל-כֵּן סֵפֶר וּמָנָה אֶת כָּל יוֹם וְיוֹם בְּעֵת הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד". וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי הַסְּפִירָה וְהַמְנָיָן הוּא עִקַּר תַּכְלִית הַצִּמְצוּם, כִּי לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר, רַק כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צִמְצוּמִים אֵז שַׁיָּךְ מִסְפָּר, עַל-כֵּן עִקַּר גְּמַר הַצִּמְצוּם שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם הוּא כְּשֶׁבָּא לְתוֹךְ הַמִּסְפָּר וְהַמְנָיָן בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וְכוּ' יוֹם אֶחָד וְכוּ' וְיוֹם שֵׁנִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁנִּגְמָר בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שֶׁפַע וּפַרְנָסָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְצַחְצְחִין הַנִּשְׁמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִיאָה הוּא בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אֶת כָּל מְלַאכְתּוֹ וְכוּ'". שֶׁאָז עַל-יְדֵי הַשְּׁבִיתָה דַּיְקָא נִגְמָר וְנִשְׁלָם תִּקּוּן כָּל הַבְּרִיאָה, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע הוּא בְּשַׁבָּת דְּמִנַּהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי אָז עִקַּר צַחְצָחוֹת הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְכוּ' אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ וְכוּ'". כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת, כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין הָעֲצוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָעֲצוֹת הוּא בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי הַסֵּכַת שָׁלוֹם שֶׁנִּפְרָס אָז שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הָעֲצוֹת בִּבְחִינַת וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, כִּי סֻכָּה הִוא בְּחִינַת אִמָּא דְּסַכְּכָא עַל בְּנִין, בְּחִינַת אִם לַבִּינָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁהוֹלֶה הָעֲצוֹת מִמַּעֲמַקִּים בִּבְחִינַת וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יִדְלֶנָּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הוּא בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז עִקַּר הֶאָרַת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁשַּׁבָּת הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כָּל יוֹם כָּלוּל מִשַּׁבָּעָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת יוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כָּל שִׁשֶּׁת הַיָּמִים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת, עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַצִּמְצוּמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל. וְגַם שֶׁסּוֹפְרִין לָעֹמֶר, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן כָּל הַצִּמְצוּמִים בִּכְלָל שֶׁכְּלוּלִים בְּעֹמֶר שְׁעוֹרִים כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַצְּעָקָה מֵעֹמֶק הַלֵּב שֶׁנּוֹהֲגִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים לִצְעֹק בִּשְׁעַת סְפִירָה, כִּי הוּא בְּחִינַת צַעֲקַת הַלֵּב מְמַעֲמַקִּים כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה

לִטָּהֵר עַל יָדָם מִזֶּהֲמָתֵנוּ וּמִטֻּמְאָתֵנוּ. כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בְּשָׂבוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל כָּל הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי כְּלַל הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא וְהָעִקָּר כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדָם לֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא הָעִקָּר:

חלק ח

וּכְשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' וְהֵם מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי זֶה מְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר וְכוּ', שֶׁהֵם מַכְנִיסִין נְאוּף בָּעוֹלָם וְכוּ' וּצְרִיכִין כֹּחַ הַמָּגֵנִּי אֶרֶץ שֶׁהֵם מַעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ', בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים וְכוּ'. וְאָז זוֹכִין לִבְחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כְּעַמַּר נָקִיא וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחַיּוֹת כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם וְכוּ', בִּבְחִינַת אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת וְכוּ' מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם וְכוּ'. וְכָל זֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁאָז עוֹסְקִין לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ, לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ הַמֹּחִין קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּמְשָׁכִין הַמֹּחִין, בִּבְחִינַת שְׂעָרוֹת, בִּבְחִינַת וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כְּעַמַּר נָקִי, בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים. וְעַל-כֵּן נִזְהָרִין אָז לְגַלַּח הַשְּׂעָרוֹת וְעַל-כֵּן שְׁבוּעוֹת חָל תָּמִיד בְּהַשְּׁבוּעַ שֶׁל פָּרָשַׁת נָשֹׂא, שֶׁכָּתוּב בּוֹ פָּרָשַׁת נָזִיר שֶׁשְּׂעָרוֹ קֹדֶשׁ, שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כְּעֶמֶר נָקִי כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם, שֶׁהוּא שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָתַיִם, שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע, שֶׁבָּהֶם מַמְשִׁיכִין אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַחַיּוֹת וּלְהָקִים וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת כְּדֵי לְקָרְבָם כֻּלָּם אֶל הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְקַבֵּל:

חלק ט

גַּם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר שֶׁאָז נוֹהֲגִין בּוֹ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּאֲכָל שֶׁנִּקְרָא עִיר וְקָדִישׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, שֶׁכָּל שִׂמְחַת לַ"ג בָּעֹמֶר עַל יָדוֹ, כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא בְּחִינַת "עִיר "וְקָדִישׁ "מִן "שְׁמַיָּא "נָחִית (כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל הַגָּל, כִּי הַגַּל שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ מְרַמֵּז עַל לַ"ג בָּעֹמֶר, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת לַ"ג בָּעֹמֶר שֶׁמְּרַמְּזִין בַּפְּסוּק עֵד הַגַּל הַזֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ "וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל הַגָּל", 'וַיֹּאכְלוּ' דַּיְקָא, כִּי הַגַּל בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, שֶׁאָז מְחַזְּקִין הַמַּלְאָךְ עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, לְשׁוֹן גִּילָה וְשִׂמְחָה, בְּחִינַת גִּיל יָגִיל אָבִי צַדִּיק, כִּי אָז נִמְשָׁךְ בְּחִינַת גִּילָה וְשִׂמְחָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל:

חלק י

נִמְצָא, שֶׁבִּסְפִירַת הָעֹמֶר מַמְשִׁיכִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, אֲבָל גַּם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְזֶהוּ הָעִקָּר שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בִּימֵי הַסְּפִירָה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כִּי זֶה

הַתִּקּוּן שֶׁל הַמִּשְׁפָּט צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עַד שֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, כִּי כָּל הַחֻרְבָּנוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו הָעִקָּר הוּא מֵחֲמַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַהוֹפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט". וּכְתִיב, "רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ". וְכֵן הַרְבֵּה וְכַמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁבְּנִיסָן הָיָה רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטֵּל טֻמְאַת הַמֵּקֵרֶה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל יֵשׁ שֶׁבָּא טֻמְאָה הַזֹּאת מִפְּגַם הַמִּשְׁפָּט וְכוּ' שֶׁלָּזֶה אֵין מוֹעִיל כִּי אִם קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא מֵחֲמַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַקְּלִקּוּלִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּפְגַם הַבְּרִית הָיָה רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטֵּל בְּנִיסָן שֶׁבּוֹ יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּפֶסַח, שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה בְּנִיסָן שֶׁאָז נִתְתַּקְּנוּ פְּגַם הַנִּיצוֹצֵי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה כָּל גְּלוּת מִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ. וּבְנִיסָן נִתְתַּקֵּן זֹאת וְהָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה אָז גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לָנֶצַח, אֲבָל פְּגַם הַבְּרִית שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט זֶה לֹא נִתְתַּקֵּן בְּנִיסָן, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר שֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַבַּעַל דָּבָר עַד שֶׁהֶחֱטִיאָם בָּעֶגֶל שֶׁעִקָּרוֹ הָיָה מֵחֲמַת פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֶגֶל וְכוּ'. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים הָאֶחָד תָּלוּי בַּחֲבֵרוֹ. וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ כָּל הַתִּקּוּנִים בִּשְׁלֵמוּת אָז גַּם תִּקּוּן הָאֱמוּנָה אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּאוּ לִידֵי חֵטְא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הָעֶגֶל שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּא עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגְּלוּ אַחַר כָּךְ כָּל הַחֻרְבָּנוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא הָעֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְיוֹם פָּקְדִי וּפָקַדְתִּי". כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין לְךָ כָּל צָרָה וְכוּ', עַל-כֵּן צְרִיכִין עַתָּה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הָאַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין, כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִפְּגַם הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק יא

וּבְעִנְיַן פְּגַם הַמִּשְׁפָּט צְרִיכִין לְדַבֵּר הַרְבֵּה, כִּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה דִּבֵּר בְּקָדְשׁוֹ בְּדֶרֶךְ כְּלָל שֶׁפְּגַם הַמִּשְׁפָּט הוּא עַל-יְדֵי דַּיָּנִים שֶׁמְּעַוְּתִין הַמִּשְׁפָּט, אֲבָל בְּוַדַּאי גַּם כָּל אָדָם צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בַּמִּשְׁפָּט, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ דַּיָּן וְשׁוֹפֵט, כִּי מְאֹד צְרִיכִין לְזָהֵר בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּכַמָּה בְּחִינוֹת. הָאֶחָד שֶׁלֹּא לְעַוֵּת הַמִּשְׁפָּט נֶגֶד חֲבֵרוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלֹּא יִגַּע בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ בְּעַוְלָה שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה עַוְלָה וְהַטְעָאָה נֶגֶד חֲבֵרוֹ בְּאֵיזֶה אֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה הוּא פּוֹגֵם בַּמִּשְׁפָּט, כִּי רוֹצֶה לִקַּח מָמוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא בַּמִּשְׁפָּט. בִּבְחִינַת עוֹשֶׂה עֹשֶׁר וְלֹא בְּמִשְׁפָּט וְכוּ'. וּכְתִיב, "לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה". כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְלַמֵּד, שֶׁכָּל הַמְשַׂקֵּר בְּמִדּוֹת וְכוּ', כְּאִלּוּ מְקַלְקֵל אֶת הַדִּין וְנִקְרָא שֶׁקֶר וְתוֹעֵבָה וְכוּ', עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לִזָּהֵר מְאֹד לַעֲשׂוֹת

מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְלִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִגְנֹב בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט, כִּי כְּשֶׁפּוֹגֵם בַּמִּשְׁפָּט מִלְּבַד גֹּדֶל הֶעָוֹן שֶׁנִּקְרָא מְשֻׁקָּץ וְתוֹעֵבָה כַּנַּ"ל, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "לֹא תַעֲשֶׂה עָוֶל" הַנַּ"ל. גַּם עַל-יְדֵי עָוֹן זֶה מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַקִּלְקוּלִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּדוֹר הַמַּבּוּל, "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ וְכוּ'". הֵינוּ פְּגַם הַבְּרִית. וּכְתִיב, "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְכוּ'". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא נֶאֱמַר דִּינָם אֶלָּא עַל הַגָּזֵל, כִּי הָא בְּהָא תְּלֵיָא, עַל-יְדֵי הַגָּזֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר פְּגַם הַבְּרִית וְעַל-יְדֵי זֶה נֶאֱמַר דִּינָם וְכַנַּ"ל. גַּם צְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא לִשְׁפֹּט וְלָדוּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף חוֹבָה, שֶׁגַּם זֶה הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, (כַּמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ מָמְשָׁלָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א) שֶׁכְּיוֹשֵׁב לְדַבֵּר בַּחֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת יוֹם הַדִּין לִשְׁפֹּט אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ' וְצָרִיךְ לִזָּהֵר בָּזֶה מְאֹד שֶׁלֹּא לְעַוֵּת הַמִּשְׁפָּט, כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא , אֲבָל הָאָדָם אָסוּר לָדוּן וְלִשְׁפֹּט אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אַל תָּדוּן אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּכָל אָדָם הוּא לְזָהֵר מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַרְהֵר אַחַר מִשְׁפָּטָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֵידַע וּלְהַאֲמִין תָּמִיד כִּי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו. וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי מִי שֶׁמְּהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה הִרְהוּר עַל מִשְׁפָּטָיו וּדְרָכָיו יִתְבָּרַךְ זֶה עִקַּר פְּגַם הַמִּשְׁפָּט וְכַמּוּבָן שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסוֹף אוֹת טו בְּעִנְיַן הַשָּׂגַת דַּרְכֵי ה' הַנֶּעְלָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג זֹאת, זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין זוֹכִין לְהַשָּׂגָה הַזֹּאת, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין עַל כָּל פָּנִים לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה לְהַאֲמִין שֶׁלֵּמָה כִּי צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו וְכוּ':

וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי עִקַּר הוּא הַמִּשְׁפָּט, כִּי הַכֹּל נִבְרְאוּ רַק בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם. וְעִקַּר מַעֲלַת הָאָדָם שֶׁגָּבוֹהַּ מֵהַכֹּל אֲפִלּוּ מִמַּלְאָכִים וּשְׂרָפִים. הַכֹּל הוּא מֻחְמָת שֶׁהָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא בִּשְׁבִיל הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי שֶׁהָאָדָם הַכָּשֵׁר יְקַבֵּל שְׂכָרוֹ בְּמִשְׁפָּט וְלֹא יֹאכַל לֶעָתִיד בְּחִנָּם נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא. וְעַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד לְהַבַּעַל בְּחִירָה, כַּמּוּבָא, אֲבָל מִשְׁפַּט ה' יִתְבָּרַךְ עָמֹק עָמֹק מְאֹד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, כִּי עַל-פִּי דִּין וּמִשְׁפָּט לְבַד לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. עַל-כֵּן הִקְדִּים מִדַּת הָרַחֲמִים, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּלֹא מִשְׁפָּט כְּלָל אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בָּזֶה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו הַכֹּל בִּצְדָקָה וּבְמִשְׁפָּט בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, כִּי יָשָׁר מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּחִירָתוֹ הוּא דַּיְקָא בְּאֹפֶן זֶה שֶׁמִּתְנַהֵג עִמּוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם,

כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שָׂקַל בְּדַעְתּוֹ, שֶׁזֶּה הָאָדָם עִקַּר בְּחִירָתוֹ כְּשֶׁיִּהְיֶה עֹשֶׁר מֻפְלָג וְזֶה הָאָדָם עִקַּר בְּחִירָתוֹ עַל-יְדֵי עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת גָּדוֹל וְכֵן בִּשְׁאָרֵי הַהַרְפַּתְקָאוֹת וְכוּ', כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַ"ל. וּבָזֶה טוֹעִים רֹב בְּנֵי אָדָם שֶׁכָּל אֶחָד אוֹמֵר אִם הָיָה לוֹ פַּרְנָסָה הָיָה עוֹבֵד ה'. וְאִם כֵּן לְפִי דְּבָרָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, בְּטָרוּנְיָא וַעֲלִילָה עִמּוֹ שֶׁהוּא רוֹצֶה שֶׁיַּעֲבֹד וְיַעֲסֹק בַּתּוֹרָה אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל מֵחֲמַת דּוֹחַק הַפַּרְנָסָה וְאִם כֵּן הֲרֵי הוּא מְהַרְהֵר אַחַר מִשְׁפָּטָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא יִתְבָּרַךְ מְעַוֵּת הַמִּשְׁפָּט נֶגְדּוֹ. וְזֶה הַפֶּגֶם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי כְּשֶׁמְּהַרְהֵר אַחַר מִשְׁפָּטָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת פֶּגֶם הַמִּשְׁפָּט שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַקִּלְקוּלִים הַנַּ"ל. עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְחוּס עַל עַצְמוֹ שֶׁיִּזָּהֵר מְאֹד מִלּוֹמַר כִּדְבָרִים הָאֵלֶּה רַק יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁבְּחִירָתוֹ תְּלוּיָה דַּיְקָא בְּאֹפֶן זֶה, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמּוֹ. וְיַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ וְיִהְיֶה רָגִיל לוֹמַר כָּל מַה דְּעָבֵד רַחֲמָנָא לְטָב עָבֵד, וּבְוַדַּאי יֵשׁ דֶּרֶךְ שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה הַדַּחֲקוּת וְהַיִּסּוּרִים וְהַבִּלְבּוּלִים יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאִם קָשֶׁה לוֹ לְקַבֵּל וְלִסְבֹּל הַיִּסּוּרִים וְהַדַּחֲקוּת יִצְעַק וְיִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹשִׁיעוֹ וְיַעְזְרֵהוּ וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְיַעַבְדֵהוּ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יִקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלְּצֶךָּ וַתְּכַבְּדָנִי". כִּי אֵין שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה נֶגֶד כָּל הַצָּרוֹת וְהַהַרְפַּתְקָאוֹת וְדַחֲקוּת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה הָעוֹבְרִים עַל כָּל הָאָדָם בְּכָל עֵת וָעֵת כִּי אִם לְצָעֵק וְלִזְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְלִבְכּוֹת לְפָנָיו כְּתִינוֹק הַבּוֹכֶה לִפְנֵי אָבִיו שֶׁיְּמַלֵּא מַחְסוֹרוֹ. וּכְשֶׁיַּלֵּךְ בְּדֶרֶךְ זֶה יָרִויחַ תָּמִיד הַרְבֵּה רֶוַח הָאֱמִתִּי וְהַנִּצְחִי, כִּי עַל-פִּי רֹב יִפְעֹל בְּבַקָּשָׁתוֹ הַרְבֵּה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו וְכוּ'". וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יִתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ, כִּי זְמַנִּין דִּשְׁמַע זִימְנִין דְּלָא שְׁמַע, עַל כָּל פָּנִים הִרְוִיחַ שֶׁקֵּרֵב עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה, כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיְּקָרֵב וִידַבֵּק אֶת הָאָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא עִקַּר הִתְחַבְּרוּת וּדְבֵקוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פד עַיֵּן שֶׁעִקַּר הִתְחַבְּרוּת וְכוּ'), אֲבָל זֶה שֶׁאוֹמֵר הָאָדָם אִם הָיָה כְּךָ הָיִיתִי עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְכוּ' אֵין זֶה עֵצָה כְּלָל וְהוּא פּוֹגֵם בָּזֶה הַרְבֵּה בְּחִינַת פֶּגֶם הַמִּשְׁפָּט כַּנַ"ל, כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְקַבֵּשׁ מְמָקוֹם שֶׁהוּא שָׁם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וּמָצָאתָ וְכוּ'", 'מִשָּׁם' דַּיְקָא מִמָּקוֹם שֶׁאַתָּה שָׁם מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ וְכַמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

חלק יב

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וּבָזֶה עוֹסְקִין בְּיוֹתֵר בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה, כִּי בְּפֶסַח בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נַעֲשׂוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הָיָה בְּשַׁעַת

יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּאֲמֵן הָעָם", כִּי נִתְגַּלָּה אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וְכוּ' וְכָל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי גְּדֶל הַצְּעָקָה שֶׁצָּעֲקוּ לַה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹהֵינוּ וְכוּ' וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים אֶת נַאֲקָתָם וְכוּ'". כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צְעָקַת הַלֵּב כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהָיָה אָז נַעֲשׂוּ גֵּרִים שֶׁהֵם הָעֵרֶב רַב שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ וְעָלוּ עִמָּם, אֲבָל אֵלּוּ הַגֵּרִים מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד וּמַכְנִיסִין תַּאֲוַת נְאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, וּצְרִיכִין לָזֶה כֹּחַ הַמַּגְנִּי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לְבְחִינַת חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ' וְכָל זֶה זָכוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז הָרַג בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וְנִתְקַדְּשׁוּ בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁמְּדַבְּרִים מִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁפָּרְשָׁה הָרִאשׁוֹנָה מִתְּחִלַּת קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, כִּי אָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִמְשְׁכוּ עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלִּין עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ לִגְדֹּר עַצְמָן מִן הָעֲרָיוֹת. וְהֶעֱלוּ מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּקְּנוּ חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן פֶּגֶם נִיצוֹצֵי קְרִי שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיְתָה הַגְּאֻלָּה בַּלַּיְלָה בְּחִינַת לֵיל שִׁמּוּרִים שֶׁמְּשַׁמֵּר וּבָא מִן הַמַּזִּיקִין, הַיְנוּ שֶׁמְּשַׁמֵּר מֵהֶחָלוֹם עַל-יְדֵי שֵׁדִים, שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עֲלָמָא, שֶׁמִּשָּׁם פֶּגֶם הַמִּקְרֶה, חַס וְשָׁלוֹם, וּבִיצִיאַת מִצְרַיִם בְּלֵיל שִׁמּוּרִים נִצּוֹלוּ מִזֶּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁגַּם תִּקּוּן הַחוֹתָם וְכוּ' נִמְשָׁךְ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְגַם תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים נִתְתַּקֵּן אָז כִּי הַגְּאֻלָּה הָיְתָה בְּנִיסָן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן זֶה כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בִּמְקוֹמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בְּנִיסָן הָיוּ רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי טֻמְאָה זֹאת שֶׁל פֶּגֶם הַבְּרִית מֵחֲמַת שֶׁאָז נִתְתַּקְּנוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, אֲבָל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן אָז בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר עִסְקֵנוּ בִּימֵי הַסְּפִירָה לְתַקֵּן בְּיוֹתֵר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַתְחִיל מִתְּחִלַּת הַתִּקּוּן, שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן תִּקּוּן הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת, אָזַי גַּם כָּל הַתִּקּוּנִים הָרִאשׁוֹנִים אֵינָם בִּשְׁלֵמוּת. וְנוֹגֵעַ הַפֶּגֶם בְּכֻלָּם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִתְּחִלַּת הַתִּקּוּן, שֶׁהוּא צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כִּי לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל צְרִיכִין עֲצוֹת הַרְבֵּה עֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת עֲמֻקּוֹת מְאֹד. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב מֵעִמְקֵי עֲמָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו וְיוֹשִׁיעוֹ מְהֵרָה וְיַשְׁפִּיעַ לוֹ עֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁיּוּכַל לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִכָּל הַפְּגָמִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם פֶּגֶם אֱמוּנָה וּפֶגֶם הַבְּרִית בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, כִּי עַל הַכֹּל צְרִיכִין עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת מְאֹד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִנָּצֵל מִכָּל זֶה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, עַל-כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהוּא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוֹלָה מִכָּל הַתִּקּוּנִים, עַל-כֵּן אָנוּ עוֹסְקִין בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְהָעִקָּר הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַסְּפִירָה שֶׁצְּרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַדִּינִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעֲשָׂרָה שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא ב"פ פֹּר

עִם הַכְּלָלִיּוּת שֶׁהֵם כְּלַל הַדִּינִים כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוַת הֶנֶפֶת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים מְרִימִים וּמְנַשְּׁאִים כָּל הַדִּינִים וְהַמַּשְׁפָּטִים הָעוֹבְרִים עַל כָּל הָאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל מְרִימִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ. לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ כִּי כָּל הַמַּשְׁפָּטִים וְהַדִּינִים כֻּלָּם מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְוַדַּאי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו. וְחָלִילָה לְהַרְהֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ מַמְתִּיקִין הַדִּינִים וְהַמַּשְׁפָּטִים וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְכַנַּ"ל:

כִּי עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא עַל-יְדֵי תְּמִימוּת, (כַּמּוּבָן הֵיטֵב בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּאוֹת טו), כִּי כָּל הָעַקְמִימִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּלֵב הָרַבֵּה בְּנֵי אָדָם שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וּשְׁאָר יִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דַּרְכֵי ה', שֶׁהֵם צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, צַדִּיק וְרַע לוֹ, שֶׁזֹּאת הַקֻּשְׁיָא וְהַמְּבוּכָה מְבַלְבֵּל הָרַבֵּה בְּנֵי אָדָם. וְאֶפְלוּ מִי שֶׁאֵינוֹ נִכְנָס בְּקֻשְׁיָא זֹאת, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁרְגִילִים אֶפְלוּ הַכְּשֵׁרִים קְצָת לוֹמַר כַּנַּ"ל שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וְכוּ', הַכֹּל נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִמְּבוּכָה זֹאת. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לָזֶה הוּא רַק תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחָכְמוֹת וְלִבְלִי לְהַרְהֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְכוּ'. וּלְהִתְגַּבֵּר בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו לַחֲטֹף בְּכָל יוֹם אֵיזֶה טוֹב כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל, כִּי לֵית יוֹם דְּלֵית בּוֹ טוֹב וְכוּ'. (וְכַמּוּבָן שָׁם בְּאוֹת טו הַנַּ"ל) שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַתְּמִימוּת שֶׁלּוֹ שֶׁמַּשְׁלִיךְ כָּל הַחָכְמוֹת כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאֵיזֶה עֲבוֹדָה, אֶפְלוּ חָכְמוֹת גְּמוּרוֹת וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַשִּׂיג דַּרְכֵי ה' שֶׁהוּא צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל אֶפְלוּ אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגָה זֹאת, עַל כָּל פָּנִים זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּמִימוּת שֶׁיַּאֲמִינוּ עַל כָּל פָּנִים בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וּמִשְׁפָּטָיו אֱמֶת בְּרַחֲמִים. כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁיַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה חֲזָקָה וְלֹא יְהַרְהֵר עַל מִשְׁפָּטָיו וְהַנְהָגָתוֹ כְּלָל. וְזֶה בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי. שֶׁתַּגִּיעַ הָאֱמוּנָה עִם תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא גִּמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל (וְהָבֵן הֵיטֵב). וְזֶה מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הֶנֶפֶת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁמְּרִימִין כָּל הַמַּשְׁפָּטִים וְהַדִּינִים לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מְנִיפִין הָעֹמֶר וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד זֶה בְּחִינַת כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים וְכוּ', שֶׁמּוֹדִיעִין שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ וְאֵין לְהַרְהֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל כַּנַּ"ל. וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ מַמְתִּיקִין הַדִּינִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא כְּדֵי לְעַכֵּב רוּחוֹת רָעוֹת, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד כְּדֵי לַעֲצֹר טְלָלִים רָעִים, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים שֶׁבָּאִים מֵרוּחוֹת רָעוֹת וְחֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁבָּא בִּטְלָלִים רָעִים שֶׁכֻּלָּם נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין עַל-יְדֵי הֶנֶפֶת הָעֹמֶר, עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים כִּי צַדִּיק ה', שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת וּשְׂעֹרָה רֹאשֵׁהּ כַּעֲמַר נָקִי. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁאֵין לִבְרִיּוֹתָיו עָלָיו כְּלוּם, הַיְנוּ כִּי יְשָׁרִים מִשְׁפָּטָיו וְאֵין לְשׁוּם בְּרִיָּה עָלָיו יִתְבָּרַךְ כְּלוּם. וְזֶה בְּחִינַת 'שְׂעוֹרִים' שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהָשִׂים עַצְמוֹ כַּבְּהֵמָה שֶׁאֵין בָּהּ דַּעַת כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד לְעִנְיָן זֶה, "וַאֲנִי בַעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ". כִּי בְּאוֹתוֹ מִזְמוֹר מְדַבֵּר מֵעִנְיַן קֻשְׁיָא זֹאת שֶׁל צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "כִּי קִנֵּאתִי בַּהוֹלְלִים וְכוּ'", כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים. וְהַתֵּרוּץ עַל כָּל זֶה הוּא, 'וַאֲנִי בַעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ', שֶׁצְּרִיכִים לְשׁוּם עַצְמוֹ כַּבְּהֵמָה וְלִבְלִי לְהַרְהֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לְעֹמֶר, כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל יוֹם, כִּי אָדָם נִדּוֹן בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וַתִּפְקְדֵהוּ לַבְּקָרִים וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ הַשִּׁנּוּיִים הָעוֹבְרִין עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה, כִּי אֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁכָּל יוֹם יֵשׁ לוֹ שֶׁפַע שֶׁלּוֹ. וְהַכֹּל עַל-פִּי צִדְקַת מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, עַל-כֵּן בְּאֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁאָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה אָנוּ סוֹפְרִים כָּל יוֹם לָעֹמֶר, שֶׁתִּטֶּכֶּף שֶׁמַּתְחִיל הַיּוֹם אָנוּ סוֹפְרִים אוֹתוֹ לָעֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל כִּדְאִי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל כָּל יוֹם וְיוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל-עִקַּר הַכְנִיסָה בַּעֲבוֹדַת ה', שֶׁיְּקַבֵּל וְיַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל, עַל כָּל יוֹם וְיוֹם, שֶׁכָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו בְּזֶה הַיּוֹם לֹא יְהַרְהֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, רַק יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה שֶ

אֱמֶת, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת הוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הוּא עִקַּר לִמּוּד הַיְשִׁיבָה שֶׁמְּבָרְרִין כָּל מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה, בִּפְרָט רַבִּי' עֲקִיבָא שֶׁהָיָה בֶּן גֵּרִים שֶׁהֵם צְרִיכִין תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּעִנְיַן "וַיַּרְא אֶת הַקֵּינִי וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם, אֲבָל הֵם לֹא הָיוּ אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל אַהֲבָה וְשָׁלוֹם וּלְבַטֵּל הָרִיב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם". כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, בְּחִינַת כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט שֶׁשָּׁם אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה. וְעַל-כֵּן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא" וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. כִּי כָּל הַתּוֹרָה נִקְרֵאת מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת", שֶׁשָּׁם אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה. וְזֶה שֶׁהַזְּהִירָה הַתּוֹרָה בִּפְרָטִיּוּת עַל אַהֲבַת הַגֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַאֲהַבְתֶּם אֶת הַגֵּר וְאָהַבְתָּ לוֹ כָּמוֹךָ". כִּי הַגֵּר צָרִיךְ בְּיוֹתֵר לְבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁפָּגְמוּ בָּאַהֲבָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, עַל-כֵּן מֵתוּ בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז עוֹסְקִין בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וַחֲבֵרָיו, שֶׁאָמַר אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא לְתַקֵּן הָאַהֲבָה הַנַּ"ל, כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי עָסַק בְּיוֹתֵר בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, שֶׁהֵם כָּל סוֹדוֹת הַקַּבָּלָה שֶׁגִּלָּה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁשָּׁם אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי הוּא בִּימֵי הַסְּפִירָה בְּל"ג בָּעֹמֶר, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַסְּפִירָה הוּא עַל-יְדֵי קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁשָּׁם הוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי עָסַק בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁקּוֹרִין מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה בְּשַׁבּוּעוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהוּא עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁבְּפֶסַח עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְעַל-כֵּן יָצְאוּ בְּחִפָּזוֹן, וְעַל-כֵּן אָסוּר הֶחָמֵץ, כִּי עִקַּר הֶחָמֵץ הוּא כְּשֶׁנּוֹתְנִין מַיִם בָּעִסָּה. מַיִם הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת וַיִּגֶל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְאָז לֹא נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עֲדַיִן וְעַל-כֵּן אִם יַמְתִּינוּ עַד שֶׁיִּתְחַמֵּץ יִתְעוֹרֵר פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁנָּפַל עַד הַתְּהוֹם בִּבְחִינַת מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. וְעַל-כֵּן אָסוּר הֶחָמֵץ בְּפֶסַח בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי הֶחָמֵץ אָז יִתְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי, שֶׁנֶּאֱמַר עַל פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם בְּמִזְמוֹר זֶה בְּעִנְיַן הַמְבוּכָה שֶׁל צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וַאֲנִי כִּמְעַט נטוי רַגְלָי וְכוּ' כִּי קִנֵּאתִי בַּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים אֶרְאֶה וְכוּ'". כִּי הֶחָמֵץ כָּל תִּקּוּנוֹ הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ חָמוֹץ, שֶׁדִּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַשְׁרֵי לְדַיָּן שֶׁמְּחַמֵּץ הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט כְּדֵי לְבָרְרוֹ לַאֲמִתּוֹ. וְעַל-כֵּן אָסוּר הֶחָמֵץ עַד אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל

פֶּסַח שֶׁאָז נִבְקַע הַיָּם וְאָז הִתְחִיל לְהַמְשִׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁנִּבְקְעוּ הַתְּהוֹמוֹת וְהֶעֱלָה הַמִּשְׁפָּט מֵהַתְּהוֹם מִבְּחִינַת מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְנִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת וַיִּגַּל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם-סוּף הָיוּ יִשְׂרָאֵל נְתוּנִים בְּדִין וּבְמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוֹצִיא מִשְׁפָּטֵנוּ לְאוֹר בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ וּבִזְכוּת הָאֱמוּנָה שֶׁהֶאֱמִינוּ בּוֹ. וְעַל-כֵּן זְכוּ אָז לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם יָצְאוּ לִפְנֵי הַקֵּץ שֶׁלֹּא בַּמִּשְׁפָּט. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה קָשֶׁה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָם. וּבִשְׁבִיל זֶה סְבֵב ה' יִתְבָּרַךְ עִם פַּרְעֹה כָּל כָּךְ שֶׁיְּשַׁלְּחֵם בִּרְצוֹנוֹ דַּיְקָא. וַהֲלֹא הָיָה יָכֹל לְשַׁלְּחָם בָּרָק אֶחָד לְמִצְרַיִם, לְעָקְרָם בְּפַעַם אַחַת, כְּמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשִׁים, אַךְ הַכֹּל הָיָה מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְמַלְּאָה סְאָתָם לְעָקְרָם וְלֹא הִגִּיעַ הַקֵּץ עֲדַיִן, עַל-כֵּן סְבֵב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּשַׁלְּחֵם פַּרְעֹה בִּרְצוֹנוֹ. כִּי הַבַּעַל בְּחִירָה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן סְבֵב ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה מֻכְרָח פַּרְעֹה לְשַׁלְּחָם בִּרְצוֹנוֹ, כִּי עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י עַל פַּרְעֹה, עַיִן שָׁם. כִּי הוּא נֶהֱנָה עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט, עַל-כֵּן נֶהֱנָה עִמּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ גַּם כֵּן כָּךְ, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ אָז לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַד אֲשֶׁר בָּאוּ אֶל הַיָּם וּפַרְעֹה וְחֵילוֹ עָמְדוּ בְּמֵרְדָּם וְרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם. וְיִשְׂרָאֵל עָמְדוּ בֶּאֱמוּנָתָם וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' וְאַחַר כָּךְ קָפַץ נַחְשׁוֹן לְתוֹךְ הַיָּם, וְעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ יִשְׂרָאֵל בְּדִין וּבְמִשְׁפָּט וְנִתְחַיְּבוּ הַמִּצְרִיִּים וְנִטְבְּעוּ בַּיָּם. וְאָז זָכוּ יִשְׂרָאֵל לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי כָּל הַמִּשְׁפָּטִים הָעוֹבְרִים עַל הָאָדָם הֵם בִּשְׁבִיל נְסָיוֹן. בִּבְחִינַת שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. וּמִי שֶׁאֵינוֹ מְהַרְהֵר אַחַר מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ רַק יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין כִּי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְחוֹזֵר אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן וְצוֹעֵק לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָל מֵעָלָיו מִשְׁפָּטָיו עַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט מֵעָלָיו וְנִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וּלְהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה, שֶׁנֶּאֱמַר עַל קְרִיעַת יַם-סוּף, בְּחִינַת נְתִיבוֹת הַמִּשְׁפָּט, כִּי דַּרְכֵי מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְכַנֵּס לְתוֹךְ הַיָּם, כִּי יִהְיֶה נִטְבָּע שָׁם, אֲבָל עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וּתְמִימוּת זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה נִבְקָע הַיָּם לְפָנָיו, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנּוֹתֵן וְכוּ'. וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה, בְּחִינַת נְתִיבַת הַמִּשְׁפָּט, הַיְנוּ שֶׁמַּאִיר עָלָיו בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַתְּמִימוּת שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שִׁירַת הַיָּם, בְּחִינַת חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה, בְּחִינַת וַיָּשִׁירוּ בְּדַרְכֵי ה' וְכוּ', שֶׁעִקַּר הַשִּׁירָה עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' מִשְׁפָּטָיו וְהַנְהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה וְכוּ' אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים מָתַי תָּבוֹא אֵלַי אֶתְהַלֵּךְ בְּתֹם לְבָבִי וְכוּ' כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט זוֹכִין עַל-יְדֵי תְּמִימוּת דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי תְּמִימוּת בֶּאֱמֶת מַשִּׂיגִין, כִּי הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ, כִּי כָּל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל

צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְעַל-כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁנִּקְרָע הַיָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְגַם כְּבָר הִתְחִילוּ יְמֵי הָעֹמֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אַחַר כָּךְ הַתֹּר הֶחָמֵץ, כִּי תִּקּוּן הֶחָמֵץ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ חָמוֹץ וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת מְבִיאִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי אָז הוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים, יוֹם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים טוֹבִים. וְאָז מֵאִיר הָאָרַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשָּׂגַת דְּרָכֵי ה', שֶׁהוּא צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. עַל-כֵּן אָז מַקְרִיבִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן הֶחָמֵץ עַל-יְדֵי גֹּדֶל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּמְשָׁךְ אָז כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁקּוֹרִין רוּת בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁמַּתְחִיל, וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים, שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשָּׁפְטוּ אֶת שׁוֹפְטֵיהֶם. וּמְסַיֵּמֶת בְּלֵדַת דָּוִד, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן (וְכִמְבֹאָר לְעֵיל). כִּי רוּת הָיְתָה גִּיֹּרֶת צַדֶּקֶת שֶׁהִיא צְרִיכָה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּתְרַחֲקָה עָרְפָּה וְשָׁבָה לְבֵיתָהּ וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁנִּתְרַחֲקָה מִי שֶׁצְּרִיכִין לְרַחֲקָהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּקַלְקֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ וְנִתְגַּיְּרָה בֶּאֱמֶת וְזָכְתָה שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה דָּוִד מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא עִקַּר הַמִּשְׁפָּט, שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַגֵּרִים כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְעַל-כֵּן תִּקֵּן יִתְרוֹ דַּיְקָא פָּרָשַׁת הַמִּשְׁפָּטִים, כִּי תִּקּוּן הַגֵּרִים הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק, "וַיִּרְא אֶת הַקֵּינִי", שֶׁהוּא יִתְרוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק טז

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים פִּרְקֵי אָבוֹת בַּסְּפִירָה וּמַתְחִילִין, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וְכוּ', שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר, שֶׁהֵם עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל שֶׁאָנוּ צְרִיכִים בַּיָּמִים הָאֵלּוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ, הֱוּוּ מְתוּנִים בַּדִּין וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה, כִּי הַעֲמָדַת תַּלְמִידִים הַרְבֵּה שֶׁהוּא יְשִׁיבָה גְּדוֹלָה. הָעִקָּר הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֱוּוּ מְתוּנִים בַּדִּין וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה, בְּחִינַת גָּדֵר וּמְחִצָּה שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב זָר שֶׁלֹּא לְקָרֵב מִי שֶׁאֵין צְרִיכִין לְקָרֵב שֶׁהוּא בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁעַל יָדָם עִקַּר קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל גַּם וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, הַיְנוּ לִשְׁתֹּק וְלִבְלִי לְהַרְהֵר אַחַר מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּחִינַת שְׁתֹק, כָּךְ עֶלָּה בַּמַּחֲשָׁבָה, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַקְּשִׁיָּא שֶׁרָצָה מֹשֶׁה

לְהַקְשׁוֹת עַל מִשְׁפָּטוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁסָּרְקוּ אֶת בְּשָׂרוֹ וְכוּ', כִּי עַל כָּל זֶה צְרִיכִין לִשְׁתֹּק וּלְהַאֲמִין כִּי יָשָׁר ה', שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶהוּ קֶשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקְרִיעַת יַם-סוּף, כִּי עִקַּר רֹב הָעַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלֵב בְּנֵי אָדָם הוּא בְּעִנְיַן הַפְּרָנָסָה וְהַמְּזוֹנוֹת שֶׁכָּל אֶחָד קָשֶׁה בְּעֵינָיו עַל חֶסְרוֹן פַּרְנָסָתוֹ וְאוֹמְרִים שֶׁמַּחֲמַת זֶה אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין זֶה תֵּרוּץ כְּלָל, כִּי בְּחִירָתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד הוֹלֶכֶת בְּדֶרֶךְ זֶה דַּיְקָא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עִמּוֹ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיִּסּוּר הָעַקְמִימִיּוּת מִלִּבּוֹ וְיַאֲמִין כִּי יָשָׁר ה' וְיָשׁוּב אֵלָיו וְיִתְחַנֵּן לוֹ שֶׁיְּיַטִּיב לוֹ בְּפַרְנָסָתוֹ וּבְכָל עִנְיָנָיו וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם-סוּף שֶׁהָיוּ אָז בְּצָרָה גְּדוֹלָה מִכָּל צַד וְהֵם תָּפְסוּ אֱמוּנוּת אֲבוֹתָם וְצָעֲקוּ אֶל ה' וְקָפְצוּ לְתוֹךְ הַיָּם, כִּי מַה שֶּׁכָּתוּב תְּלוּנָתָם, שֶׁאָמְרוּ, "הֲמִבְּלִי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם וְכוּ'", זֶה הָיָה רַק קִטְנָתָם שֶׁפָּגְמוּ בֶּאֱמֶת הָרִבִּה, אֲבָל הָרִבֶּה הֶאֱמִינוּ בַּה' וְצָעֲקוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה בָּהֶם כְּמַה כִּתּוֹת. (וְעִקַּר הַנֵּס בְּוַדַּאי הָיָה עַל-יְדֵי הַכַּת הַכְּשֵׁרָה שֶׁהֶאֱמִינוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְמֹשֶׁה וְלֹא הִרְהֲרוּ אַחֲרֵיהֶם רַק הִתְחַנְּנוּ אֶל ה'). וְעַל-כֵּן קֶשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקְרִיעַת יַם-סוּף מַמָּשׁ, שֶׁעִקַּר פַּרְנָסָתוֹ נִמְשָׁךְ כְּמוֹ הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם-סוּף, שֶׁעִקַּר הַנֵּס זוֹכִין דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה וְקוֹפֵץ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ סַעֲרַת הַיָּם זוֹעֵף שֶׁל טִרְדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וְצוֹעֵק וּמִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ בְּקְרִיעַת יַם-סוּף, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִזְכֶּה לְפַרְנָסָה טוֹבָה שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדָהּ לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי. וְזֶהוּ קָשֶׁה זוּגוֹ שֶׁל אָדָם כְּקְרִיעַת יַם-סוּף, כִּי בְּקְרִיעַת יַם-סוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְזִוּוּגוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל):

חלק יח

וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא זָכוּ לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְעַל-כֵּן אָסוּר הֶחָמֵץ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִים לֶאֱכֹל אָז מַצָּה, כִּי מַצָּה זֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מָן שֶׁהוּא מַאֲכַל הַמַּלְאָכִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֻגָּה, דְּהַיְנוּ מַצָּה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן, הַיְנוּ שֶׁאָנוּ נִזּוֹנִים אָז בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּלְעֵלָּא שֶׁהוּא מְזוֹן הַמַּלְאָכִים, בִּבְחִינַת לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ, כִּי אָסוּר לָנוּ לֶאֱכֹל הֶחָמֵץ מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן כָּל אֲכִילָתֵנוּ הִוא רַק מַצָּה שֶׁהוּא מַאֲכַל הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּזּוֹנִים שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט רַק בְּחֶסֶד חִנָּם. כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט בְּשָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ רַק בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבָּעַל בְּחִירָה שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ, בִּשְׁבִיל הַמִּשְׁפָּט דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאכַל בְּחִנָּם שֶׁהוּא נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא רַק יֵרֵד לָזֶה הָעוֹלָם וְיִהְיֶה לוֹ בְּחִירָה וְנִסָּיוֹן גָּדוֹל כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱכֹל בִּשְׂכָרוֹ בְּמִשְׁפָּט וְכַנַּ"ל, אֲבָל הַמַּלְאָכִים שֶׁאֵין לָהֶם בְּחִירָה כָּל מַאֲכָלָם וּפַרְנָסָתָם, דְּהַיְנוּ הַשְׁפָּעַת חִיּוּתָם מְקֻבָּלִים

בְּחֶסֶד חִנָּם לְבַד. וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח שֶׁהָיְתָה הַגְּאֻלָּה בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא כַּיָּדוּעַ, כִּי לֹא זָכוּ עֲדַיִן לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ וְאָסַר עָלֵינוּ הֶחָמֵץ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַמֵּץ לְבָבֵנוּ עַל יָדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הֶחָמֵץ אִי אֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, רַק צִוָּה עָלֵינוּ לֶאֱכֹל מַצָּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת מַאֲכַל הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמַּלְאָכִים לְהוֹרוֹת שֶׁאָנוּ נִזּוֹנִין עַכְשָׁו בְּחֶסֶד לְבַד כְּמוֹ הַמַּלְאָכִים שֶׁאֵין לָהֶם בְּחִירָה, שֶׁהֵם נִזּוֹנִין שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט, רַק בְּחֶסֶד לְבַד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בֶּאֱמֶת נִפְלָאוֹת חֲסָדָיו שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין שֶׁבְּעֵת שֶׁאֵין לָנוּ זְכוּת לְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה בְּמִשְׁפָּט הוּא זָן אוֹתָנוּ בְּחַסְדּוֹ וְרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד כְּמוֹ הַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת, בִּתְחִלָּה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁעַקָּרָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁיְּקַבֵּל שְׂכָרוֹ בְּדִין וּבְמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. אַךְ רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָמַד וְהִקְדִּים מִדַּת הָרַחֲמִים וְכוּ', הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁאֵין זוֹכִים עַל-פִּי מִשְׁפָּט. הוּא זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ בְּרַחֲמִים כְּמוֹ הַמַּלְאָכִים שֶׁאֵין לָהֶם בְּחִירָה וְנִזּוֹנִים בְּרַחֲמִים לְבַד, וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַמַּצָּה לֶחֶם עֹנִי, בְּחִינַת עֲנִיּוּת, בְּחִינַת נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא שֶׁמְּקַבְּלִים הַפַּרְנָסָה עַתָּה שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט, רַק כְּמוֹ עָנִי דְּלֵית לֵהּ מִגַּרְמֵהּ כְּלוּם, רַק נִזּוֹן בְּחֶסֶד מַה שֶּׁמַּשְׁפִּיעִים לוֹ בְּחִנָּם, כְּמוֹ הַמַּלְאָכִים בְּחִינַת לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמַּצָּה הִיא אַסְוָתָא וּכְשֶׁאוֹכְלִים אוֹתָהּ בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח יְכוֹלִים לֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ מַה שֶּׁיִּרְצֶה, הַיְנוּ כִּי בָּזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים מַצָּה בְּפֶסַח אָנוּ מְקַבְּלִים רְפוּאַת נַפְשֵׁנוּ, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה אָנוּ מְתַקְּנִים הַדַּעַת שֶׁנִּדַּע תָּמִיד אֶפְלוּ כְּשֶׁנֹּאכַל חָמֵץ אַחַר הַפֶּסַח שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רַב חֶסֶד וּמְרֻבֶּה לְהֵטִיב וְאֵין עָוֶל בְּמִשְׁפָּטוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי שֶׁפַּרְנָסָתֵנוּ דְּחוּקָה לִפְעָמִים, כִּי, אַדְּרַבָּה, מִעֵט הַפַּרְנָסָה שֶׁנּוֹתֵן לָנוּ הַכֹּל הוּא בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים לְבַד, כִּי קִלְקָלְנוּ אֶת מַעֲשֵׂינוּ וְקִפַּחְנוּ אֶת פַּרְנָסָתֵנוּ. וְכָל פַּרְנָסָתֵנוּ הוּא רַק בְּחֶסֶד חִנָּם לְבַד. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁלֹּא לְהַרְהֵר אַחַר מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה מְקַבְּלִים עַל-יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה שִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲכַל הַמַּלְאָכִים, בְּחִינַת מָן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מְתַקְּנִים דַּעְתֵּנוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁנֹּאכַל אַחַר כָּךְ הֶחָמֵץ, לֹא יִתְחַמֵּץ לְבָבֵנוּ לְעוֹלָם, רַק נֵדַע תָּמִיד כִּי יָשָׁר מִשְׁפָּטָיו, כִּי כָּל פַּרְנָסָתֵנוּ תָּמִיד הִוא רַק בְּחִינַת מָן לְבַד. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה רַק לְאוֹכְלֵי הַמָּן, שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע שֶׁתָּמִיד הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה שֶׁלָּנוּ הִוא רַק בִּבְחִינַת מָן, שֶׁהוּא מַאֲכַל הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּזּוֹנִים בְּחֶסֶד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּפֶסַח שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט וְעַל-כֵּן אָסוּר הֶחָמֵץ וּצְרִיכִים לֶאֱכֹל מַצָּה כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּזְהָרִין מֵחָמֵץ בְּפֶסַח וְאוֹכְלִים מַצָּה, עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן דַּעְתֵּנוּ בְּאֵלּוּ הַשִּׁבְעָה יְמֵי הַפֶּסַח וְזוֹכִין לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם-סוּף, כִּי זוֹכִין לֵידַע

שֶׁתָּמִיד הַפָּרָנָסָה בְּחֶסֶד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מְהַרְהֲרִים אַחַר מִשְׁפָּטוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל וְיוֹדְעִין כִּי צַדִּיק ה' וְהַכֹּל בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים בְּפֶסַח עַל הַסֵּדֶר, חַד גַּדְיָא, שֶׁהוּא פְּלִיאָה נִשְׂגְּבָה, אַף כָּל הָעִנְיָן הַזֶּה שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל חַד גַּדְיָא, הַכֹּל הוּא בְּחִינַת עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט שֶׁכָּל אֶחָד עִוְּתוּ מִשְׁפָּטוֹ, כִּי הַשּׁוּנְרָא אָכְלָה הַגַּדְיָא שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט. וְאִתָּא כַּלְבָּא וְנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּהַשּׁוּנְרָא בְּוַדַּאי מַגִּיעַ זֹאת, אֲבָל הַכַּלְבָּא נִשְׂכָּה בְּעִוְּלָה, כִּי מִי שָׂם אוֹתוֹ לְשׁוֹפֵט וְכֵן הַחוּטְרָא וְהַנּוּרָא וְכוּ', כֻּלָּם נָקְמוּ זֶה בָּזֶה. וְהַכֹּל הָיָה סִבּוּבִים מֵאֵת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי לְכָל אֶחָד מַגִּיעַ כֵּן עַל-פִּי מִשְׁפָּט. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם בְּעַצְמָן עִוְּתוּ הַמִּשְׁפָּט. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נָקְמוּ בָּהֶם אַחַר כָּךְ, כִּי בֶּאֱמֶת בְּעִנְיַן הַמִּשְׁפָּט אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְאָסוּר לְהַרְהֵר בָּזֶה כְּלָל. וְכַמּוּבָא מְבוּכָה זֹאת עַל מִשְׁנָה אַף הוּא רָאָה גֻּלְגֹּלֶת אַחַת שֶׁצָּפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם אָמַר אָמַר לוֹ, עַל דְּאַטֵּפְתְּ וְסוֹף מְטַיְּפַיִךְ יְטוּפוּן, כִּי בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לוֹ לְהַטִּיפוֹ עַל-פִּי מִשְׁפָּט וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא עָשָׂה עַוְלָה. וְעַל-כֵּן סוֹף מְטַיְּפַיִךְ יְטוּפוּן. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים עִנְיָן זֶה שֶׁל חַד גַּדְיָא בְּפֶסַח לְהוֹרוֹת שֶׁאָסוּר לְהַרְהֵר בְּעִנְיַן מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ וְאָסוּר לָנוּ לַעֲשׂוֹת עַוְלָה נֶגֶד חֲבֵרֵנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ כֵּן עַל-פִּי מַעֲשָׂיו. אֲבָל אֲנַחְנוּ צְרִיכִים שֶׁלֹּא לְעַוֵּת הַמִּשְׁפָּט, כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹקִים הוּא. וְעִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי מִשְׁפַּט ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ שֶׁמְּסַיְּמִין בַּסּוֹף, וְאִתָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת וְכוּ'. לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט יִתְגַּלֶּה לְבַסּוֹף כְּשֶׁיָּבוֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיִשְׁחֹט לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה יַעֲבִיר מֵהָאָרֶץ, אֲבָל עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דַּרְכֵי מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ וְאָסוּר לְכָנֵס לְהַרְהֵר כְּלָל בַּמְּבוּכוֹת הָאֵלּוּ, רַק לְהַאֲמִין כִּי מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ עֲמֻקִּים מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם כְּלָל. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים זֹאת בְּפֶסַח, מֵחֲמַת שֶׁאָז עֲדַיִן קוֹדֶם תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט עַל מְכוֹנוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין מִשְׁפָּטוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל כַּנַּ"ל, עַד שֶׁיָּבוֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ', דְּהַיְנוּ עַד הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן, שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְכוּ'. וְאָז יִתְגַּלֶּה הַדַּעַת וְיָבִינוּ אֲרְחוֹת מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עַתָּה צְרִיכִין רַק לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כִּי יָשָׁר מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל בְּחֶסֶד גָּדוֹל, כִּי אֲפִלּוּ אַחַר הַפֶּסַח שֶׁמַּתְחִיל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עֲדַיִן אֵין זוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת (וְכַמּוּבָן לְעֵיל), כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט יִהְיֶה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּעֵת הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְכוּ'". וּכְתִיב, "יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם". וּכְתִיב, "אֶרְעֶנָּה בְּמִשְׁפָּט". וְכֵן בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לֵילֵךְ עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט מַמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי בְּחִינַת שָׁנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁנּוֹהֵג עַצְמוֹ וּמְסַלֵּק חָכְמָתוֹ וּמַשְׂכִּיל עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וָטִיט בִּשְׁבִיל רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף). וּבֶאֱמֶת הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְהַשְׂכִּיל מֵאִתּוֹ כָּל הַחָכְמוֹת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמִּשְׁפָּט מֵהַתְּהוֹמוֹת שֶׁנִּפַּל לְשָׁם וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְעַל-כֵּן אַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק שֶׁאָז הִיא בְּבְחִינַת שָׁנָה בְּיוֹתֵר, כִּי מִיתַת הַצַּדִּיקִים נִקְרֵאת שָׁנָה עַד הַתְּחִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּמְקֻיָּם אֲמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר וְכוּ'". וּכְתִיב, "וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְכוּ'". וְאָז הֵם מַשִּׂיגִים בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּיוֹתֵר, כִּי יֵשׁ בְּחִינַת נְפִילַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּפַּל לְמַטָּה מְאֹד בְּתְהוֹמוֹת עֲמֻקִּים עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שָׁזוֹכֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שָׁנָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט מֵהַתְּהוֹם כַּנַּ"ל, אֲבָל יֵשׁ בְּחִינַת נְפִילַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁנְּפִילָתוֹ עֲמֻקָּה מְאֹד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּחַיָּיו לְהַעֲלוֹתוֹ אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שָׁנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלּוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ מַמָּשׁ שֶׁאָז הוּא בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל. וְאָז דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ בְּיוֹתֵר בְּחִינַת תִּקּוּן הַשָּׁנָה הַנַּ"ל מֻחְמַת שֶׁהַמִּיתָה שֶׁלּוֹ הוּא בְּחִינַת שָׁנָה כַּנַּ"ל. וְאָז יוּכַל לְהַעֲלוֹת בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּפַּל מְאֹד מְאֹד עַד עִמְקֵי תְּהוֹמוֹת אֲשֶׁר לֹא הָיָה אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַעֲלוֹתוֹ בְּחַיָּיו כִּי אִם עַל-יְדֵי שֵׁנָה שֶׁל הִסְתַּלְּקוּתוֹ מַמָּשׁ. וְעַל-כֵּן הוֹלְכִים עַל קִבְרוֹ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן, וְעַל-כֵּן צוֹעֲקִים שָׁם לַה' יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר מֵעֹמֶק הַלֵּב, כִּי בְּכָל פַּעַם צְרִיכִין לְהַתְחִיל מִתְּחִלַּת הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מִצַּעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוֹלְכִים לְשָׁם בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּיוֹתֵר כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁאָז נַעֲשִׂין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִין בְּכָל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים, שֶׁעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה לְהַעֲלוֹת כָּל הָאַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין שֶׁבָּאוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ הַלְּבָנָה הִוא בְּתַכְלִית הַמְּעוּט וְאָז דַּיְקָא מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלְּאוֹת מִיָּד בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְזֶה רֶמֶז עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּבִרְכַּת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, כִּי כָּל יְמֵי עוֹלָם אָנוּ עוֹסְקִים בְּתִקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה וּבְכָל פַּעַם מְתַקְּנִים אוֹתָהּ מְעַט מְעַט עַד שֶׁלֶּעָתִיד תִּתְמַלֵּא פְּגִימָתָהּ לְגַמְרֵי וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מְעוּט וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּנַשְׁמִיּוּת אֵין אָנוּ רוֹאִין בְּהַלְּבָנָה עַתָּה שׁוּם תִּקּוּן, כִּי בְּכָל חֹדֶשׁ חוֹזֶרֶת וּמִתְמַעֶטֶת כְּבִתְחִלָּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁאֵין יְגִיעָתֵנוּ לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, וּבְוַדַּאי בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וּבְכָל בִּרְכַּת קִדּוּשׁ לְבָנָה וּבְשָׁאָר הַתִּקּוּנִים שֶׁעוֹשִׂים

הַצַּדִּיקִים וְכָל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִילָהּ, בְּוַדַּאי הִיא נִתְתַּקֶּנֶת בְּרוּחָנִיּוּת בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁלֶּעָתִיד נִרְאֶה זֹאת עַיִן בְּעַיִן שֶׁנִּתְמַלְּאָה פְּגִימָתָהּ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים וּכְלַל יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ כֵן הוּא אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת כָּל יָמָיו בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁלֹּא פָּעַל כְּלוּם, מֵאַחַר שֶׁבְּכָל פַּעַם חוֹזֵר וְנִתְמַעֵט אוֹ נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין שׁוּם יְגִיעָה לָרִיק, חַס וְשָׁלוֹם, (כַּמְבֹאָר כְּבָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים):

וְהָעִקָּר הוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִזְכּוֹת בַּמִּשְׁפָּט אֲפִלּוּ אִם נָפַל עַד הַתְּהוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַנְּפִילָה שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּא מֵאַהֲבַת הַנְּפוּלִין שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט. וְיֵשׁ שֶׁנְּפִילָתָם עֲמֻקָּה מְאֹד מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְתִקּוּן קָשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר הֵיטֵב לְקַשֵּׁר וּלְחַבֵּר מַחֲשַׁבְתּוֹ יַחַד לְמָקוֹם אֶחָד שֶׁלֹּא תִּתְפַּזֵּר לַחוּץ רַק תִּהְיֶה אֲחוּזָה וּקְשׁוּרָה יַחַד בַּה' יִתְבָּרֵךְ וְתוֹרָתוֹ בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמֻּרְכָּבָה הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ, (כַּמּוּבָן בַּתִּקּוּנִים) שֶׁמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת טְמֵאוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת שֶׁבַּמֻּרְכָּבָה אֲרִיֵה, שׁוֹר, נֶשֶׁר וְכוּ' וְאָדָם רָכִיב עַל כֻּלְּהוּ, עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מֻרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַצַּדִּיקִים הֵם מֻרְכַּבְתּוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא עִקַּר הָאָדָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בִּבְחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, שֶׁהוּא עִקַּר הַמֻּרְכָּבָה. עַל-כֵּן כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ יַחַד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא תֵּצֵא לַחוּץ מֵהַקְּדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה כַּנַּ"ל:

וְעִנְיַן הִתְקַשְּׁרוּת הַזֹּאת הוּא עֵצָה נִפְלָאָה שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם בְּתַאֲוֹת וְהִרְהוּרִים כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין, חַס וְשָׁלוֹם צְרִיכִים לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ יַחַד וְכַנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֻּרְכָּבָה שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, תִּקּוּן הִרְהוּרֵי נְאוּף, תִּקּוּן אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין, אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם בְּכֹחַ וְזִכּוּת הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי עֹצֶם נִפְלְאוֹת תְּמִימוּתוֹ וּפְשִׁיטוּתוֹ הַנַּ"ל וּבְיוֹתֵר אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁנָה אֲרֻכָּה שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּן זֶה וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל, שֶׁעוֹסֵק לְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט וְהָאַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין מֵעֻמְקֵי תְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת, כִּי יָדוּעַ לָרַבִּים שֶׁיֵּשׁ עַכְשָׁו אֲנָשִׁים שֶׁנְּפִילָתָם עֲמֻקָּה עַד הַתְּהוֹם כַּאֲשֶׁר רַבִּים יוֹדְעִים בְּנַפְשָׁם מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם עַד שֶׁהָרַבֵּה נִתְיָאֲשׁוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל בֶּאֱמֶת כְּבָר מְבֹאָר אֶצְלֵנוּ צַעֲקָתוֹ הַגְּדוֹלָה זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שׁוֹכְנֵי עָפָר מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה עַד הַתְּהוֹם וּמַעֲלִין הַמִּשְׁפָּט וְהָאַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין

מִשָּׁם וְכָל מִי שֶׁאוֹחֵז עַצְמוֹ בָּהֶם בֶּאֱמֶת יָכוֹל לִמְצֹא עֵצוֹת וְהַצָּלוֹת אֲפִלּוּ בַּתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו, לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ גַּם שָׁם, לְקַבֵּץ פִּזּוּר מַחֲשַׁבְתּוֹ, לַהֲשִׁיבָהּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה מִתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת. וּבָזֶה דַּיְקָא מַעֲלִין קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁפָּט מֵהַתְּהוֹם, כִּי זֶה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁאָדָם מַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ מִנְּפִילָה עֲמֻקָּה כָּזֹאת לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה קְדֻשּׁוֹת הָרִבֵּה, (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַיְרִידָה הַגְּדוֹלָה שֶׁנִּתְעָה מְאֹד כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר גַּם שָׁם וּמַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְדַרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת הָאֱמִתִּי שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְאֵינוֹ מְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם וּמְקַשֵּׁר פִּזּוּר מַחֲשַׁבְתּוֹ גַּם שָׁם וּפוֹנֶה לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשֶׂה תִּקּוּן נִפְלָא בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לַעֲלוֹת מִשָּׁם וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ וְגִלְגֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט בִּשְׁבִיל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁעָסַק עִם בְּנֵי אָדָם הַמְּטֻנָּפִים וּמְלֻכְלָכִים מְאֹד בְּמַעֲשֵׂיהֶם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל עַצְמוֹ, וַאֲנִי יָדִי מְלֻכְלֶכֶת בְּדָם וּבְשָׁפִיר וּבְשִׁלְיָא כְּדֵי וְכוּ'. וּבְכֹחַ הַזֶּה אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ רֶפֶשׁ וְטִיט אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים בִּמְצוּלוֹת יָם בַּתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת, יָכוֹל גַּם שָׁם לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּן קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמִּשְׁפָּט וְהָאַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין מֵהַתְּהוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַגְּלוּת הָאַחֲרוֹן הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא תְּהוֹם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם", שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְהַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה נִקְרָא תְּהוֹם, כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נָפַלְנוּ עַד הַתְּהוֹם בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים , שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרִידַת הַמִּשְׁפָּט, בִּבְחִינַת "כִּי יִפֹּלְךָ מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט". וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת הָאֱמִתִּי וּלְסַלֵּק כָּל הַחָכְמוֹת וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַתְּמִימוּת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה קְדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט מִתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת וּלְתַקְּנוֹ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל-כֵּן הִקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִים עֲגָלוֹת וּבְקָרִים לְשֵׂאת הַמִּשְׁכָּן כְּשֶׁפּוֹרְקִין אוֹתוֹ, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה, בִּבְחִינַת מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַנְּשִׂיאִים שֶׁעוֹסְקִים בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה, עָסְקוּ לְחַנְכוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הָעֲגָלוֹת וְהַבְּקָרִים שֶׁהֵבִיאוּ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּעֵת שֶׁפּוֹרְקִין אוֹתוֹ, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֵת הַחֻרְבָּן הַגָּדוֹל יִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁזֶּה הַמַּשִׁיךְ מִשָּׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל-יְדֵי תִּקּוּנֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֶעֱמִידוֹ וּפֵרְקוֹ. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיוּ מְקִימִין הַמִּשְׁכָּן בְּכָל פַּעַם בְּעֵת חֲנָיָתָן וּפוֹרְקִין

אוֹתוֹ בְּעֵת נְסִיעָתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן-מִשְׁכָּן. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִשְׁכָּן בְּבִנְיָנוֹ מִשְׁכָּן בְּחָרְבָּנוֹ, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן נִפְלָא שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּהְיֶה נֶחֱרָב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁכָּן בְּחָרְבָּנוֹ. גַּם אָז נוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁכָּן הַנַּ"ל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה הִמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ פּוֹרְקִין הַמִּשְׁכָּן בְּכָל עֵת נְסִיעָתָם וְטָעֲנוּ אוֹתוֹ בָּעֲגָלוֹת וּבְקָרִים שֶׁהִתְנַדְּבוּ הַנְּשִׂיאִים וְנָסְעוּ עַל פִּי ה' בְּאַרְבָּעַת מַחֲנוֹת הַדְּגָלִים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, כִּי הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה. וּבָזֶה תִּקּוּן שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֵת פְּרִיקַת הַמִּשְׁכָּן יַמְשִׁיכוּ בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן לְדוֹרוֹת שֶׁאֲפִלּוּ בְּבִטּוּל בְּחִינַת מִשְׁכָּן בְּחָרְבָּנוֹ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֶּחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וְיִסְתַּלְּקוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁקְּשֶׁה יוֹתֵר מֵחָרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, גַּם אָז נוּכַל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה, "מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם", שֶׁנֶּאֱמַר עַל מַחֲנוֹת הַדְּגָלִים שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה, "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים וְכוּ'". שֶׁמְּחוֹלְלִין עַד הַתְּהוֹם, שֶׁפֵּרְשׁוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל עֲלִיַּת הַמִּשְׁפָּט מֵהַתְּהוֹם מִבְּחִינַת מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עֲלִיַּת הַמִּשְׁפָּט מֵהַתְּהוֹם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַחֲנוֹת הַדְּגָלִים שֶׁנִּסְעוּ עִם הַמִּשְׁכָּן כְּשֶׁפָּרְקוּ אוֹתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל-כֵּן בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוֹלְכִין בְּיוֹתֵר עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי אָז אָנוּ צְרִיכִין בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הַמִּשְׁפָּט וְאָז עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁפָּגְמוּ עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא נִתְתַּקֵּן בְּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים מֵאֱלוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעִקַּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא יוֹם הַמִּשְׁפָּט. וְאָז עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי הוּא חַג שֶׁהַחֹדֶשׁ מִתְכַּסֶּה בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיזֶהוּ חַג שֶׁהַחֹדֶשׁ מִתְכַּסֶּה בּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁחָל בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הֱוֵי אוֹמֵר, זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּעַצְמוֹ, כִּי אָז עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. וְזֶהוּ "כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב" וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הוֹלְכִין בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, בִּפְרָט גְּמַר הַתִּקּוּן, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת רַק בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר וְכַנַּ"ל:

פרק ז

חלק א

* ראש חדש עַל-פִּי הַתּוֹרָה "חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן" בְּסִימָן סא לִקּוּטֵי חֵלֶק א', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַתּוֹרָה:

וְהִנֵּה בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת מְדַבֵּר מֵעִנְיַן סוֹד הָעִבּוּר שֶׁנִּלְקַח מֵאִתָּנוּ. וְסוֹד הָעִבּוּר, מִשָּׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי כָּל קְבִיעוּת רָאשֵׁי חֳדָשִׁים הוּא עַל-פִּי סוֹד הָעִבּוּר, אַךְ עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִלְקַח מֵאִתָּנוּ סוֹד הָעִבּוּר, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ קוֹבְעִין רָאשֵׁי חֳדָשִׁים עַל-פִּי הַכְּלָלִים שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיוּ בְּקִיאִים בָּזֶה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָנוּ מֻכְרָחִים לַעֲשׂוֹת כַּמָּה פְּעָמִים שְׁנֵי יָמִים רֹאשׁ חֹדֶשׁ מֻחְמָת סָפֵק וְכֵן כָּל הַמּוֹעֲדִים הַתְּלוּיִים בְּרָאשֵׁי חֳדָשִׁים אָנוּ עוֹשִׂים שְׁנֵי יָמִים מֻחְמָת סָפֵק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה . וְעַל-כֵּן הַמַּשִּׂים לֵב לָזֶה לְעִנְיַן קְבִיעוּת רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְהַמּוֹעֲדִים שֶׁתְּלוּיִים רַק בְּהַחֻכְמִים אֲמִתִּיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מִזֶּה יְכוֹלִין לְהָבִין כַּמָּה גָּדוֹל מַעֲלַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל יַהֲדוּתוֹ, כַּמְבֹאָר הַרְבֵּה בְּכָל הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּבִשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּרֵד כְּמוֹ שֶׁיֵּרֵד וְנִתְעֶה בְּתַאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁנִּתְעָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין שׁוּם מְקֻלְקָל וּפָגוּם וְחוֹטֵא בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִמְצָא תִּקָּוֹה וְתִקּוּן לָנֶצַח עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּעִנְיַן קְבִיעוּת רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְהַמּוֹעֲדִים הַתְּלוּיִים בָּהֶם שֶׁנִּמְסְרוּ רַק לַחֲכָמִים שֶׁכְּמוֹ שֶׁרוֹצִים לְקָבְעָם עַל-פִּי חָכְמָתָם הָעֲמֻקָּה כֵּן מַסְכִּימִים עִמָּהֶם גַּם מִן הַשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֱלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם. אַל תִּקְרֵי אוֹתָם אֶלָּא 'אַתֶּם'. אַתֶּם אֲפִלּוּ שׁוֹגְגִים. אַתֶּם, אֲפִלּוּ מְזִידִין וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ לְעִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁכִּשֶּׁמְסַדְּרִין לְמַעְלָה הַכִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט לָדוּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. שׁוֹאֲלִים הַמַּלְאָכִים לַה' יִתְבָּרַךְ מָתַי יִהְיֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְגוֹעֵר בָּהֶם ה' יִתְבָּרַךְ וְאוֹמֵר, וְלִי אַתֶּם שׁוֹאֲלִים? בִּתְמִיָּה לְכוּ וְשַׁאֲלוּ אֶת הַחֲכָמִים שֶׁמָּתַי שֶׁהֵם יִקְבְּעוּ רֹאשׁ חֹדֶשׁ נַסְכִּים אֲנִי וְאַתֶּם לַעֲשׂוֹת בּוֹ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵין יְכוֹלִין לְהוֹצִיא הַמִּשְׁפָּט לְאוֹר, שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי הַנְּהָגוֹת יְשָׁרוֹת מִכָּל מָקוֹם שֶׁלּוֹמֵד שָׁם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁפּוֹגְמִין בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים הָרְאוּיִים לִסְמִיכָה בֶּאֱמֶת וּמַסְמִיכִין רַבִּי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, עַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם כְּתַב יָדֵינוּ וְכוּ', כִּי יְדֵי הַכְּתִיבָה מְקַבְּלִין הָאוֹר מִידֵי הַסְּמִיכָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה מְגָרְשִׁין יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹמָם וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרוּשׁ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי זֶה נִלְקַח סוֹד הָעִבּוּר מֵאִתָּנוּ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ בְּשׁוּם דָּבָר, כִּי עֲצָתוֹ נֶחְלָקָה לִשְׁתַּיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם קֻשַּׁר כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֵיטֵב. אַךְ יֵשׁ מַיִם שֶׁמְּטַהֲרִין מִכָּל זֶה,

בְּחִינַת וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַמַּיִם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הִתְשׁוּבָה שֶׁעוֹשֶׂה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּתְעוֵרר לָזֶה עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין סְפָרִים הַרְבֵּה, בְּחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ, כִּי כְּבָר יֵשׁ סְפָרִים הַרְבֵּה. וְעוֹד עֲתִידִים לִהְיוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה. וְכֻלָּם מֻכְרָחִים לְהָעוֹלָם וְאִסּוּר לְהַלְעִיג עַל אֶחָד מֵהֶם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי נִכְלָלִים בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה בִּבְחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז מִתְקַבְּצִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְנִכְלָלִין בְּאַהֲבָה יַחַד וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ג

כִּי זֶה מוּבָן לְכָל מַשְׂכִּיל שֶׁחֲלֻקַּת וְהַסְתָּרַת הָעֵצָה זֶה קָשֶׁה מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם צַעַר וְצָרָה וְצוּקָה שֶׁלֹּא תִּמְצָא עֵצָה לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה, אַךְ עִקַּר הַצָּרָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הוּא מַה שֶּׁנֶּעְלָם מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הָעֵצָה אֵיךְ לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה. וְלִפְעָמִים נִרְאֶה לוֹ אֵיזֶה עֵצָה אַךְ עֲצָתוֹ חֲלוּקָה לִשְׁתַּיִם, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁעַל-יְדֵי עֵצָה זֹאת יְקֻלְקַל יוֹתֵר וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּהֵפֶךְ, כַּמּוּבָן לְכָל בַּר דַּעַת בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, כְּגוֹן לְמָשָׁל בְּעִנְיַן חוֹלֵאַת וּמַכְאוֹבוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ רְפוּאָה אַךְ אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה דָּבָר יִתְרַפֵּא. וְעַל-יְדֵי אֵיזֶה רוֹפֵא, כִּי עַל-פִּי רֹב הָרוֹפֵא מְקֻלְקָל הַרְבֵּה בִּרְפוּאוֹתָיו וּמַזִּיקוֹ כִּמְצוּי הַרְבֵּה וְגַם עַל-פִּי רֹב הָרוֹפֵא וְהַדְּאִקְטֵיר בְּעַצְמוֹ מְסֻפָּק וַעֲצָתוֹ חֲלוּקָה אֵיךְ לְרַפְּאוֹ וְכוּ'. (וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הַזְּהִיר הוּא זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה לְהִתְרַחֵק לְגַמְרֵי מֵרוֹפְאִים וְדָאקְטוֹרִים). וְכֵן בְּעִנְיַן מַשָּׂא וּמַתָּן וּפַרְנָסָה שֶׁעִקַּר הֶרְוַח הוּא כְּשֶׁיּוֹדְעִין הָעֵצָה מַה לִּסְחֹר וּמָתַי לִמְכֹּר וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא, אֲרֵי הוּא יְהִיב לָךְ עִיטָא לְמִיקְנֵי נִכְסִין וְכוּ'. (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה הַרְבֵּה בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת סֵכָּה הֲלָכָה ז' וּבְמָקוֹם אַחֵר) וְכֵן בִּשְׁאָרֵי דְּבָרִים, אַךְ עִקַּר הַצָּרָה וְהַיִּסּוּרִים מֵחֲלֻקַּת הָעֵצָה הוּא בְּעִנְיַן הִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּדַּח לְשָׁם בַּעֲוֹנוֹתָיו הָרַבִּים, כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל, וְאִם יַרְוִיחַ וְאִם לֹא יַרְוִיחַ מָמוֹן, אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה יִבָּלֶה יְמֵי חַיָּיו וְיָשׁוּב אֶל הֶעָפָר כְּשֶׁהָיָה, אֲבָל חֲלֻקַּת הָעֵצָה בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ, שֶׁזֶּה תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי, זֶה עִקַּר הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מֵהַכֹּל, כַּמּוּבָן הֵיטֵב לְכָל הַמִּסְתַּכֵּל עַל סוֹפוֹ וְתַכְלִיתוֹ הָאֲחָרוֹן. אַךְ כָּל הַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת יָשׁוּב בְּכָל פַּעַם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. עַד שֶׁיַּחְזְרוּ וְיֶחְשְׁבוּ בְּעֵינָיו כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה וְלֹא יַלְעִיג חַס וְשָׁלוֹם עַל אֶחָד מֵהֶם. וְעַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים בְּחִינַת וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי, עַל-יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְיִמָּשֵׁךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל הַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הַמִּתְאַסְּפִין יַחַד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל-כָּל הַפְּגָמִים, כִּי יַחְזְרוּ וְיֶאֱירוּ יְדֵי הַסְּמִיכָה בִּידֵי הַכְּתִיבָה

וְיָשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְיַחְזְרוּ לָנוּ סוֹד הָעִבּוּר וְנִזְכֶּה לְעֵצָה שְׁלֵמָה תָּמִיד, כִּי הַמַּיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל, יְטַהֲרוּ יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַטִּנּוּפִים וּמִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְכוּ'. בְּחִינַת וְזָרַקְתִּי וְכוּ' וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק ד

כִּי עִכְּשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּעֹמֶק הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁנִּתְאָרֵךְ מְאֹד יָרַדְנוּ מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים עַד אֲשֶׁר אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים. וּכְמוֹ שֶׁצָּעַק דָּוִד עַל זֶה, "עַד אָנָה אֶשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ'. וּכְתִיב, "אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי וְכוּ'". כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שְׁמִשָּׁם הַיֵּצֶר הָרָע, מִשְׁתַּטֵּחַ וּמִתְפַּשֵּׁט עַל כָּל אֶחָד מְאֹד מְאֹד לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ. וּבְכָל מַה שֶּׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִתְפַּשֵּׁט כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד עַד שֶׁנִּדְמֶה שֶׁכִּמְעַט אֶפֶס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב , "רָשֹׁת הֵכִינוּ לִפְעָמַי וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּאֹרַח זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַּח לִי". שֶׁבְּכָל דֶּרֶךְ וְאֹרַח וְנָתִיב שֶׁרוֹצִים לֵילֵךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ טוֹמְנִים שָׁם פַּחִים לְלָכְדוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. וּמֵחֲמַת זֶה עֲצָתוֹ חֲלוּקָה תָּמִיד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ אֵיךְ לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִבְּאֵר שַׁחַת מִטִּיט הַיָּוֵן כְּזֶה. וּכְמוֹ שֶׁצָּעַק דָּוִד, "טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וְכוּ'". וְהַתִּקּוּן לְכָל זֶה שֶׁיִּשּׁוּב בְּתִשּׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים עַד שֶׁיַּחֲזֹר וְיִחְשְׁבוּ בְּעֵינָיו כָּל סִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, כִּי הֵם מְטַהֲרִים מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וּמִכָּל הַטִּנּוּפֶת שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁךְ חֲלִקַּת הָעֵצָה:

כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד הָעִבּוּר, שֶׁיּוֹדְעִים לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים וְיכוֹלִים לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי יָמִים רֹאשׁ חֹדֶשׁ וּשְׁנֵי יָמִים יוֹם טוֹב, אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּפִי דַּיְעָתֵנוּ בְּאֶחָד מֵהֶם בְּוַדַּאי אֵינוֹ יוֹם טוֹב וְלֹא רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מָסַר לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחַ כָּזֶה שֶׁהֵם יְכוֹלִים לִקְבֹּעַ רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב כִּרְצוֹנָם כַּנַּ"ל, שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם (וּבִפְרָט מִבֹּאר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן יוּד) שֶׁכָּל שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה הוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַתְּשׁוּבָה וְכָל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב וְהַכֹּל תָּלוּי בְּהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד הָעִבּוּר לִקְבֹּעַ רֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּרְצוֹנָם עַד שֶׁבַּגָּלוּת הַזֶּה עוֹשִׂים לָנוּ שְׁנֵי יָמִים רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּמִכָּל זֶה רוֹאִים גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁכָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּהֶם, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּאֲמִינִים בָּהֶם וּמִתְקָרְבִים אֲלֵיהֶם יְכוֹלִים לָשׁוּב וְלָצֵאת מִכָּל הַדְּרָכִים הַנְּבוֹכִים שֶׁנִּתְעָה בָּהֶם. וּמִכָּל מִינֵי חֲלִקַּת הָעֵצָה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה וְאֵיךְ שֶׁיִּתְנַהֵג בַּעֲבוֹדָתוֹ מִכֻּלָּם יוּכַל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אֶפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה בִּבְחִינַת, אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וַאֲצִיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ אֶשָּׁא כַּנְפֵי שַׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם גַּם שָׁם יָדְךָ תַּנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ וְכוּ' גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחֲשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם

יָאִיר וְכוּ'. כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יָכוֹל לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וּבִלְבַד שֶׁיֹּאחֲזוּ אֶת עַצְמוֹ בּוֹ בְּכָל כֹּחוֹ תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו, וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּעִנְיַן קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה, שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בָּהֶם כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁסָּמוּךְ לְהַפְסוּקִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם, "אִם אֶסֹּק שָׁמַיִם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל וְכוּ'" הַנַּ"ל "אֶשָּׂא כַנְפֵי שַׁחַר וְכוּ'" כַּנַּ"ל נִסְמָךְ לָהֶם, "אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יוֹדַעַת מְאֹד". כִּי בְּוַדַּאי הוּא נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין, כִּי נַפְשִׁי יוֹדַעַת מְאֹד מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלַי שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם לוּלֵא כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאוֹחֲזִים בְּיָדֵי בַּעֲצָתָם הָעֲמֻקוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְחַזְּקִים בְּכָל הַדְּרָכִים וְהָעֵצוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת אִם אֶסֹּק שָׁמַיִם וְכוּ' וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכוּ'. וְזֶהוּ, "גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ", זֶה בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּסִפְרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא סֵפֶר הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּשְׁלֶמֶת עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֲצָה טוֹבָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא כַּנַּ"ל, כִּי נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִין, כִּי נִכְלָלִין בִּבְחִינַת קְדֻשִּׁי קְדֻשִּׁים וְכוּ'. וְזֶהוּ, "יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי בְּיוֹם-כִּפּוּר אָז נִכְלָלִין הַכֹּל בִּבְחִינַת קְדֻשִּׁי קְדֻשִּׁים שֶׁלְּשָׁם נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּשִׁבְעִיל כָּל יִשְׂרָאֵל עִם קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה מִן הַדַּקָּה לְכַפֵּר עַל כֻּלָּם, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁנִּכְלָלִין בִּבְחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ' כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ, "וְלִי מַה יָקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מָה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם", שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֲמִתִּיִּים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁזּוֹכִין לְהַאֲמִין בָּהֶם עַל-יְדֵי שֶׁנֶּחְשָׁבִין אֶצְלוֹ כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וּלְבָאֵר יוֹתֵר עִנְיַן הַתּוֹרָה "חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן", הַנַּ"ל לְקַשֵּׁר יוֹתֵר מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי הָאֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סְפָרִים וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הַפְּגָמִים שֶׁכָּתַב שָׁם תְּחִלָּה בְּעִנְיַן יְדֵי הַסְּמִיכָה וִידֵי הַכְּתִיבָה וְסוֹד הָעִבּוּר וַחֲלֻקַּת הָעֵצָה וְכוּ', שֶׁהַכֹּל נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁנִּתְרַבִּין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. כִּי בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים לֹא הָיָה כּוֹתְבִין כְּלָל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּבְרִים שֶׁבְּעַל פֶּה אִי אַתָּה רַשַּׁאי לִכְתֹּב וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְתֹּב כָּל פְּרָטֵי הַסְּבָרוֹת וְהַחִלּוּקִים שֶׁיֵּשׁ אֲפִלּוּ בְּדִינֵי אִסּוּר וְהֶתֵּר, וּבִפְרָט בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּעִנְיַן קִיּוּם הַתּוֹרָה וְכוּ'. עַל-כֵּן הָיְתָה הַתּוֹרָה נִמְסֶרֶת רַק בְּעַל פֶּה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַסְּמִיכָה שֶׁסָּמְכוּ זֶה לָזֶה. וְכֻלָּם הֶכְרְחוּ לְקַבֵּל מֵהָרַבִּי הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא הַמַּסְמִיךְ הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ

שֶׁהַסְּמִיךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַסְּמִיכָה הוּא בְּשִׁבְיל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי עַל-יְדֵי הַסְּמִיכָה בְּיָדָיו הִמְשִׁיךְ בּוֹ חָכְמָתוֹ הָעֲמֻקָּה מְאֹד בִּבְחִינַת וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה יָדָיו עָלָיו:

(וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה וְכוּ') וְעִקַּר הַחָכְמָה שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל לְתֹת עֵצָה בְּכָל פְּרָטֵי הַדִּינִים וְהַסְּבָרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַנְהָגַת הָעוֹלָם הַכְּפוּפִים תַּחְתָּיו שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהַנְהִיג אֶת כָּל אֶחָד בְּכָל עֵת בְּכָל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ' שֶׁיּוֹדֵעַ לְהָלֵךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְהָעִקָּר בַּעֲבוֹדַת ה', וּבִפְרָט לְקָרֵב הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים עוֹבֵר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעוֹבֵר וְכוּ'. וְכֵן נִמְסְרָה הַתּוֹרָה מִדּוֹר לְדוֹר מִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וְכוּ' עַד אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת הַסְּמִיכָה שֶׁהָיָה אָז שֶׁלֹּא הָיָה רַשַּׁאי לִהְיוֹת רַבִּי וּמַנְהִיג כִּי אִם עַל-יְדֵי הַסְּמִיכָה וּמִשָּׁם קִבְּלוּ יְדֵי הַכְּתִיבָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי גַּם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּעַצְמָהּ כָּל שְׁלֵמוּתָהּ עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַסְּמִיכָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מִשָּׁם קִבְּלוּ גַּם יְדֵי הַכְּתִיבָה בְּכָל הַמִּשְׁפָּטִים שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל שֶׁהַכֹּל יִתְקַיֵּם עַל-יְדֵי כְּתִיבַת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְקִדֻּשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי יְדֵי הַכְּתִיבָה נִתְקַדֵּשׁ הָאֲוִיר בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְסוֹד הָעִבּוּר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם שֶׁהוּא מִצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּמַה טַּעַם פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית מִשּׁוּם כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ'. כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וּלְכְאוֹרָה קָשֶׁה עֲדַיִן אִם כָּל מַה שֶּׁסִּפֵּר מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית וְכוּ' הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל כְּבִישַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, לָמָּה פָּתַח בָּזֶה תְּחִלָּה, הָיָה לוֹ לְהַתְחִיל בְּמִצְוָה רִאשׁוֹנָה 'הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם'. וְאַחַר כָּךְ הָיָה מְסַפֵּר מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל כְּבִישַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי הֲלֹא לֹא כָּבְשׁוּ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַד אַחַר מַתַּן תּוֹרָה, וְלָמָּה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית תְּחִלָּה קֹדֶם הַחֹדֶשׁ וְכוּ'?! אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר, אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן הֶכְרַח לְהַתְחִיל תְּחִלָּה בְּרֵאשִׁית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ הִתְחִיל מִצְוָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁהוּא קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְהוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה, כִּי בָּהּ תְּלוּיִים כָּל הַמּוֹעֲדִים וְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה עַל-יְדֵי סוֹד הָעִבּוּר, כַּמּוּבָן בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ הַרְבֵּה בָּזֶה וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְאָז כְּשֶׁהָיְתָה הַסְּמִיכָה וְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הָיוּ יוֹדְעִין לָתֵת עֵצָה לְנַפְשָׁם עַל-יְדֵי הַחֻכָמִים הָאֲמִתִּיִּים הַנִּסְתָּרִים, שֶׁעִקַּר הַסְּמִיכָה הוּא בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁנִּפְגַּם כָּל זֶה, כִּי אֵין לָנוּ סְמִיכָה זֶה כַּמָּה וְכַמָּה דּוֹרוֹת. וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁל אֲרִיכַת הַגָּלוּת סוֹמְכִים מֵעַצְמָם מַנְהִיגִים הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם רַבִּי שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַלְקֵל כָּל הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין יְכוֹלִין לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר בְּעִנְיַן קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁל הָרְחוֹקִים הַחֻפְּצִים לְשׁוּב וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן כָּל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנִּתְחַבְּרִין בְּכָל דּוֹר שֶׁהִתִּירוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִכְתֹּב מִשּׁוּם, עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. 'הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ' דַּיְקָא, שֶׁבִּשְׁבִיל אוֹתָן שֶׁהֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ וְחָטְאוּ כְּמוֹ שֶׁחָטְאוּ וּצְרִיכִים לְהוֹצִיאָם מִטִּיט הַיָּוֵן וְכוּ' שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם, שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר בָּהֶם עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת מְאֹד וְכוּ', עַל-כֵּן בִּשְׁבִילָם הִתִּירוּ לִכְתֹּב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה בְּכָל דּוֹר שֶׁבָּהֶם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת יְדֵי הַסְּמִיכָה, כִּי עַתָּה שֶׁאֵין לָנוּ סְמִיכָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא אָבְדָה תִּקְוָתֵנוּ, כִּי הַחֻכָמִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֲמִתִּיִּים מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת יְדֵי הַסְּמִיכָה בִּידֵי הַכְּתִיבָה, הַיְנוּ בִּכְתִיבַת סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכּוֹתְבִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַדֵּשׁ הָאֲוִיר בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת סוֹד הָעִבּוּר, שֶׁהוּא סוֹד קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין גַּם עַתָּה לְעֵצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה בֶּאֱמֶת לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי שֶׁלֹּא יֹאבַד בַּחֻטְאָיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִמּוֹ. וְאֵין לוֹ תַּחְבּוּלָה וְעֵצָה לָצֵאת כַּנַּ"ל, כִּי הָיָה מְרֻצֶּה לְהִתְקָרֵב לְחַכְמֵי אֱמֶת שֶׁיּוֹדְעִים עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת לְהוֹצִיאוֹ, אֲבָל אֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיכָן הֵם מֵרִבּוּי תַּבְעֵרַת הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁנִּתְרַבְּתָה עַתָּה קָטֵגוֹרְיָא גְּדוֹלָה מְאֹד בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְכוּ', עַל-כֵּן כָּל תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה בְּעֶצְמוֹ שֶׁשּׁוֹמֵעַ גְּדֹל הַמַּחֲלֹקֶת יָשִׁים עַל לִבּוֹ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּבְכָל פַּעַם שֶׁיָּשׁוּב עַל זֶה יַחֲזְרוּ וְיֵחָשְׁבוּ אֶצְלוֹ כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיְּזַהֵר בְּנַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא לְהַלְעִיג, חַס וְשָׁלוֹם, עַל שׁוּם אֶחָד מֵהֶם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּכְשֶׁיִּחְשְׁבוּ בְּעֵינָיו כָּל הַסְּפָרִים, יוּכַל לִמְצֹא בְּהַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְנַפְשׁוֹ בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל:

וּכְבָר מְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בָּזֶה בְּמָקוֹם אַחֵר אֲשֶׁר רַק מֵהַסְּפָרִים שֶׁנִּתְיַסְּדוּ עַל-פִּי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם אֲרִיסְטוֹ, יְמַח שְׁמוֹ, וַחֲבֵרָיו, מֵהֶם צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק כִּמְטַחֲוֵי קֶשֶׁת אֲפִלּוּ

אִם חִבְּרָם גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה סְפָרִים וּבִדְבָרֵינוּ גֹּדֶל הָאַזְהָרָה לְהִתְרַחֵק מֵהֶם, כִּי לֹא בָּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל כָּל הַסְּפָרִים שֶׁנִּתְיַסְּדוּ עַל-פִּי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּתַלְמוּד וּפוֹסְקִים וְסִפְרֵי מוּסָר שֶׁנִּתְיַסְּדוּ עֲלֵיהֶם וְעַל דִּבְרֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, בָּהֶם צְרִיכִין לְהִתְדַּבֵּק וּלְקַיֵּם הֲפֹךְ בָּהֶם וַהֲפֹךְ בָּהֶם. וְעַל כָּל פָּנִים יַאֲמִין בָּהֶם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יַלְעִיג עֲלֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁיִּתְגַּבֵּר לַעֲסֹק בָּהֶם בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִמְצֹא עֲצוֹת לְנַפְשׁוֹ תָּמִיד, כִּי בְּחִינַת יְדֵי הַסְּמִיכָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲצוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת, גְּנוּזִים בְּסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל:

וְעַל-פִּי כָּל זֶה תּוּכַל לְהָבִין קְצָת קֻשְׁיָא כָּל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב וְתוּכַל לְקַבֵּל מִשָּׁם הַצָּלָה לְנַפְשְׁךָ בְּכָל עֵת אִם תִּרְצֶה בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ:

חלק ח

כְּלַל הַדָּבָר, שֶׁתִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא מִצְוַת קִדֻּשַׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר, נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּתְרַבִּין בְּכָל דּוֹר, שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, כִּי פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנִּתְרַבִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְנִתְיַחֵד וְנִכְלָל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל-יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד וְנִכְלָל הַלְּבָנָה עִם הַחַמָּה, כִּי הֵם הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה כְּשֶׁמִּתְיַחֶדֶת עִם הַחַמָּה, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁאָז הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּיוֹם אֶחָד, כִּי שָׁנָה וְחֹדֶשׁ הֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה. וְאָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִכְלָלִין יַחַד בִּבְחִינַת זִכָּרוֹן אֶחָד עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיזֶהוּ חַג שֶׁהַחֹדֶשׁ מִתְכַּסֶּה בּוֹ וְכוּ'. כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כִּי הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לְעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָל חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שָׁדִנִין וְשׁוֹפְטִין אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּשֵׁם כְּתִיבַת סְפָרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתָּחִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. 'סְפָרִים' דַּיְקָא, כִּי הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט הִיא כְּפִי מַה שֶּׁכָּל אֶחָד שָׁב בִּתְשׁוּבָה עַל אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הֵם שְׁלֹשָׁה סְפָרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, צַדִּיקִים נִכְתָּבִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, רְשָׁעִים לְאַלְתַּר לְמִיתָה, בֵּינוֹנִים תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם-כִּפּוּר. וְלָמְדוּ מִפָּסוּק, "יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְכוּ'". כִּי 'צַדִּיקִים' הֵם הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֱמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת וְעוֹסְקִין לְהַרְבּוֹת סְפָרִים קְדוֹשִׁים בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן. וְעַל-כֵּן הֵם נִכְתָּבִין בְּוַדַּאי לְאַלְתַּר לְחַיֵּי עוֹלָם לָנֶצַח. 'רְשָׁעִים' הֵם הַמַּלְעִיגִים עַל רִבּוּי הַסְּפָרִים וּמִתְלוֹצְצִים מֵהֶם וְהֵם אֲצָלָם לְמוֹתָר, הֵם נִדּוֹנִים לְאַלְתַּר לְמִיתָה, כִּי הֵם נִדּוֹנִים בִּיגִיעַת בָּשָׂר בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַמִּיתָה שֶׁנִּגְזְרָה עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. 'בֵּינוֹנִים' הֵם שֶׁהִתְחִילוּ לְשׁוּב עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, אֲבָל עֲדַיִן לֹא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלֹא תִּקְנוּ עֲדַיִן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כָּרָאוּי, הֵם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם-כִּפּוּר, כִּי אָז בְּיוֹם-כִּפּוּר אָז גָּמַר הַתִּקּוּן, הַנַּ"ל כַּמּוּבָן בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁשָּׁבִין בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי זֶה נֶחְשָׁבִין בְּעֵינָיו הַסְּפָרִים שֶׁמִּתְחִלָּה הָיוּ בְּעֵינָיו כְּלֹא. וְכֵן בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי כָּל תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה נֶחְשָׁב בְּעֵינָיו יוֹתֵר עוֹד סֵפֶר וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְנִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם-כִּפּוּר שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים לְהָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם עָמְדוּ לוּחוֹת הָאֶבֶן. וְעַל-כֵּן הַבֵּינוֹנִים תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם-כִּפּוּר, שֶׁאָז גָּמַר הַתִּקּוּן הַזֶּה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הֵם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם-כִּפּוּר אִם יָשׁוּבוּ בְּכָל פַּעַם וְיֶחְשְׁבוּ בְּעֵינֵיהֶם הַסְּפָרִים אָז יִזְכּוּ בְּיוֹם-כִּפּוּר לְגָמַר חֲתִימָה טוֹבָה, כִּי אָז בְּיוֹם-כִּפּוּר עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן זֶה, כִּי אָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים לְהָאֶבֶן שְׁתִיָּה עַל-יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁל תְּשׁוּבַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבּוּ הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלֶלֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם-כִּפּוּר מִתְפַּלְּלִין חֲמַשׁ תְּפִלּוֹת. כִּי תְּפִלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת לְבָנָה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם-כִּפּוּר שֶׁאָז נִשְׁלָם תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה. כִּי נִכְלָלִין חַמָּה וּלְבָנָה תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה יַחַד. עַל-כֵּן אָז הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין חֲמַשׁ תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. כִּי הַתְּפִלָּה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכוּ' נִכְלֶלֶת בְּכָל הַחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. כִּי נִכְלָלִין אָז בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהָיוּ כְּתוּבִים עַל לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁהֵם חֲמֵשׁ כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה וַחֲמִשָּׁה תְּפִלּוֹת שֶׁל יוֹם-כִּפּוּר שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁנִּשְׁלָם בְּיוֹם-כִּפּוּר כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַתְּפִלָּה הַחֲמִשִּׁית שֶׁמּוֹסִיפִין בְּיוֹם-כִּפּוּר 'נְעִילָה', כִּי עַל-יְדֵי זֶה נוֹעֲלִין וּמְחַבְּרִין וְכוֹלְלִין יַחַד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁבַּע פְּעָמִים. וּשְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים זֶה בְּחִינַת יִחוּד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹקִים. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת שְׁמַע, וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז 'בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד' בְּקוֹל רָם, כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ, שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ בָּנוּ הַחוֹלְקִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁמְּחַבְּרִין סְפָרִים הַרְבֵּה צְרִיכִין לוֹמַר אָז בְּלַחַשׁ, כִּי צְרִיכִין לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר וּלְכַסּוֹת כַּמָּה וְכַמָּה חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁלֹּא לְגַלּוֹתָם בִּבְחִינַת קוֹל רָם כִּי אִם בִּבְחִינַת סוֹד בְּלַחַשׁ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁהֵם עַתָּה סוֹד וְיִהְיֶה יָמִים וּזְמַנִּים שֶׁלֹּא יִהְיֶה סוֹד וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן). וְעַל-כֵּן יֵשׁ כַּמָּה סְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהָיוּ גְּנוּזִים כַּמָּה שָׁנִים, וְאַחַר כָּךְ בִּרְבוֹת הַיָּמִים נִתְגַּלּוּ, כְּמוֹ סִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה סְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁגְּנוּזִים עֲדַיִן וּבַיָּמִים הַבָּאִים יִתְגַּלּוּ וְאַפִלּוּ הַסְּפָרִים שֶׁמְּגַלִּים עַכְשָׁו צְרִיכִים לְגַלּוֹתָם מְעַט מְעַט. וְגַם צְרִיכִים כַּמָּה דְּבָרִים לְכָתְבָם בְּרָמָז, הַכֹּל מֵחֲמַת הַחוֹלְקִים וְהַלֹּצִים שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ יוֹתֵר. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת סוֹד אֲמִירַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, אֲבָל בְּיוֹם-כִּפּוּר שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לְאֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ', שֶׁאָז נִשְׁלָם בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז אוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם, כִּי כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וְיֵדְעוּ וְיַאֲמִינוּ הַכֹּל בְּקֶרֶשֶׁת נִפְלְאוֹת חִדּוּשֵׁי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים בְּוַדַּאי אָז לֹא נִצְטָרֵךְ לְהַעֲלִימָם וּלְהַסְתִּירָם בִּבְחִינַת סוֹד וְלַחַשׁ, כִּי אָז לֹא יִהְיֶה סוֹד. וּבְכָל יוֹם-כִּפּוּר נִמְשָׁךְ בְּחִינָה זֹאת עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל לְעֵינֵי הָעַמִּים וְכוּ', "שֶׁהַסּוֹד נִשְׁאָר אֲצָלֵנוּ, רַק שֶׁמְּגַלִּין שֶׁיְּבִינוּ שֶׁהַסּוֹד אֲצָלֵנוּ" וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲמִירַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ בִּבְחִינַת סוֹד, אֲבָל בְּיוֹם-כִּפּוּר אוֹמְרִים בְּקוֹל רָם, כִּי אָז נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד. עַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מְהַדְּרִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת הַלְּבָנָה בְּמוֹצָאֵי יוֹם-כִּפּוּר, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אַחַר יוֹם-כִּפּוּר

עוֹשִׂין סֻכּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעִצָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְכוּ' (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְאַחַר כָּךְ עוֹשִׂין שִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה בְּחִינַת 'אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח' שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין כָּל הָאָבוֹת בְּאֶבֶן אֶחָד וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת קִבּוּץ וּכְלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת. וְזֶה שֶׁמִּתְקַבְּצִין אֶל הַצַּדִּיק בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינָה אַחַת כַּמּוּבָן שָׁם:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי יוֹם-כִּפּוּר, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם" סִימָן ז בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). כִּי בְּיוֹם-כִּפּוּר נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה בְּרִבּוּי הַסְּפָרִים בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֲבָן. וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ עוֹשִׂין חֲנֻכָּה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל לֶעָתִיד הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת 'בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת', עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַחָכְמָה, עַל-יְדֵי זֶה 'יִבָּנֶה בָיִת', שֶׁהוּא הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה הָיָה מַה שֶּׁהִכְנִיעוּ מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁרָצוּ לְהַחֲרִיב אֶת הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ וּלְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי פָּגְמוּ בִּכְתִיבַת סִפְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ, "כִּתְבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק וְכוּ'". 'כִּתְבוּ' דַּיְקָא, כִּי רָצוּ לַהֲפֹךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ לְהַחֲלִישׁ וּלְבַטֵּל חַס וְשָׁלוֹם, כְּתָב דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתִיבַת סִפְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה כַּנַּ"ל וּלְהַגְבִּיר הַהֵפֶךְ כְּתָב דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת כִּתְבוּ לָכֶם וְכוּ' שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּתִיבַת סִפְרֵי חַכְמֵי יָוָן שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה חָכְמוֹת יְוָנִית, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהָעִקָּר כְּנֶגֶד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִצָּם הַצָּרָה שֶׁבַּדּוֹרוֹת אֵלּוּ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַכִּתּוֹת רָעוֹת הָעוֹסְקִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמַרְבִּים סְפָרִים הָרָעִים שֶׁל הֶבֶל וְשֶׁל אֶפִּיקוֹרְסִית וּמִתְלוֹצְצִים מִכָּל סִפְרֵי אֱמֶת הַמְיֻסָּדִים עַל-פִּי חָכְמַת הָאֱמֶת עַל-פִּי חַכְמֵי הַתַּלְמוּד וְהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכוּ'. וּמִי שֶׁבָּקִי בָּהֶם רוֹאֶה שֶׁבְּרֹב דִּבְרֵיהֶם הֵם נוֹטִים אַחֲרֵי כַּת הַקְּרָאִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמְשָׁכַת הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה שֶׁל חֲנֻכָּה בְּכָל דּוֹר הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַכְּשֵׁרִים הַשָּׁבִים בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן נַעֲשֶׂה בָּרֶה וְנִגְמָר בְּיוֹם-כִּפּוּר כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל, שֶׁנּוֹפְלִים עַל-יְדֵי זֶה סִפְרֵי הַמּוֹרִים שֶׁלָּהֶם וְעוֹקְרִים דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת וְנִמְחִין מִלֵּב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה לְהַכְנִיעַ חָכְמוֹת יָוָן וּלְהַגְבִּיר אוֹר סִפְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה, בְּחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף

וְהוֹלֵךְ שֶׁמּוֹסִיפִין בְּכָל פַּעַם שֶׁתְּאִיר בְּיוֹתֵר אוֹר הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם עִקַּר שְׁלֵמוּת אוֹר הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן קוֹרִין בַּחֲנֻכָּה בְּפָרָשַׁת שְׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂיאִים, כִּי שְׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂיאִים שֶׁל הַשְּׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים הֵם בְּחִינַת שְׁנַיִם עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, כַּמּוּבָא , כִּי הַנְּשִׂיאִים הֵם בְּחִינַת חַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁמְּקַבְּלִים מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַבִּי הָאֱמִתִּי שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם עוֹסְקִין לְתַקֵּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שְׁנַיִם עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין זֹאת בַּחֲנֻכָּה, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל-כֵּן נִקְבַּע חֲנֻכָּה בְּסוֹף חֹדֶשׁ כִּסְלֵו וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וּתְחִלַּת חֹדֶשׁ טֵבֵת מַה שֶּׁלֹּא מָצִינוּ בְּשׁוּם יוֹם טוֹב, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָהּ כְּשֶׁמִּתְמַעֶטֶת בְּתַכְלִית הַמִּעוּט בְּסוֹף הַחֹדֶשׁ וְחוֹזֶרֶת וּמִתְמַלֵּאת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן נִקְבַּע חֲנֻכָּה בְּכִסְלֵו, כִּי עִקַּר קְבִיעַת הַשָּׁנָה תָּלוּי בְּחֶשְׁוָן וְכִסְלֵו כַּיָּדוּעַ לַבְּקִיאִים בְּחֶשְׁבּוֹן הַלּוּחוֹת. נִמְצָא כְּשֶׁיּוֹצֵא כִּסְלֵו וְנִכְנָס רֹאשׁ חֹדֶשׁ טֵבֵת וְיוֹדְעִים קְבִיעָתָם כְּבָר נִשְׁלָם הַקְּבִיעוּת שֶׁל הַשָּׁנָה, כִּי אַחַר כָּךְ מִתְנַהֲגִים כָּל הֶחֳדָשִׁים כְּסֵדֶר אֶחָד מָלֵא וְאֶחָד חָסֵר וְעַל-כֵּן מֻחֲמַת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן קְבִיעוּת הַשָּׁנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִסּוֹד הָעִבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּתְתַּקֵּן בַּחֲנֻכָּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן סְבִיב ה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיִּהְיֶה נִקְבַּע חֲנֻכָּה בְּכִסְלֵו וְטֵבֵת, שֶׁאָז עִקַּר קְבִיעוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

וְאַגַּב אָמַרְתִּי לְרֹשֶׁם מַה שֶּׁהֵאִיר ה' בְּלִבִּי עַל עִנְיַן קְבִיעוּת הַשָּׁנָה שֶׁלִּפְעָמִים הִיא חֲסֵרָה כְּשֶׁחֶשְׁוָן וְכִסְלֵו הֵם חֲסֵרִים וְלִפְעָמִים מְלֵאִים, וְלִפְעָמִים כִּסְדָרָן כַּיָּדוּעַ, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וּבִפְרָט בספרי עֵץ חַיִּים. וְזֶהוּ מְרֻמָּז בַּפָּסוּק, "כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל סוֹד הָעִבּוּר. וְזֶהוּ ח"כ"ם רָאשֵׁי תֵּבוֹת ח"סְרִים מ"לֵאִים "כְּסִדְרָן, כִּי זֶה כְּלַל חֶשְׁבּוֹן עִבּוּר שָׁנִים וּקְבִיעוּת חֳדָשִׁים, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר "כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וְכוּ'", רַק עִם ח"כ"ם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יד

זֶה שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ בְּפָרָשַׁת הַנְּשִׂיאִים שֶׁנְּתַנְאֵל בֶּן צוּעָר נָתַן עֻצָּה זֹאת לְהַנְּשִׂיאִים לַחֲנֹךְ הַמִּשְׁכָּן בְּאֵלּוּ הָעֲגָלוֹת וְהַקְּרָבָנוֹת וְכוּ', כִּי הֵם הָיוּ יוֹדְעִין לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם בַּמִּדְרָשׁ. נִמְצָא, שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ שֶׁקְּרְבָּנוֹת הַשָּׁנִים עָשָׂר נְשִׂיאִים הָיָה עַל-יְדֵי בְּנֵי יִשָּׂשכָר שֶׁיְּדְעוּ סוֹד הָעִבּוּר, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי שְׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂיאִים הֵם בְּחִינַת שְׁנַיִם עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה,

שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר. וְעַל-כֵּן קוֹרִין זֹאת בַּחֲנֻכָּה שֶׁאָז עוֹסְקִים בְּתִקּוּן זֶה כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הִקְרִיבוּ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת מִדַּעְתָּן שֶׁלֹּא עַל-פִּי מִשְׁפַּט הַתּוֹרָה, רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִסְכִּים עַל יָדָן, כִּי הִקְרִיבוּ קְטֹרֶת יָחִיד וְחַטַּאת יָחִיד שֶׁאֵינוֹ רָאוּי עַל-פִּי הַדִּין וְכַמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשַׁ"י. כָּל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי זֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁנִּמְסָר לְחַכְמֵי אֱמֶת הַגְּדוֹלִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל כִּרְצוֹנָם כְּפִי צֹרֶךְ הַדּוֹר וְהַשָּׁעָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעָנְיַן אֵלִיָּהוּ בְּהַר הַכַּרְמֶל שֶׁהִקְרִיב בִּשְׁעַת אִסּוּר הַבָּמוֹת בִּשְׁבִיל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם וְלָמְדוּ מִפָּסוּק "אַלָּיו תִּשְׁמָעוּן" וְכֵן בִּשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת. וְכָל זֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּנֵי יִשְׁשָׂכָר דַּיְקָא שֶׁהָיוּ בְּקִיאִים בְּסוֹד הָעִבּוּר נָתְנוּ עֵצָה שֶׁל אֵלּוּ הַקָּרְבָּנוֹת לַחֲנֹךְ הַמִּשְׁכָּן עַל יָדָם, כִּי כָּל הַחִנּוּךְ שֶׁל הַשְּׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂיאִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר כַּנַּ"ל:

חלק טז

כִּי עִקַּר חִנּוּךְ הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת לְהַשְׂלִים אֶת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁעָמְדוּ בָּאָרוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה חָנְכוּ אוֹתוֹ כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגַם הָעֵרֶב רַב שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְאַהֲרֹן וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת וְעַכְשָׁו שֶׁנִּבְנָה הַמִּשְׁכָּן בִּשְׁבִיל תִּקּוּן זֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן חָנְכוּ אוֹתוֹ בַּעֲצַת בְּנֵי יִשָּׂשכָר שֶׁבְּקִיאִים בְּסוֹד הָעִבּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כִּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת אֵלּוּ בְּחִינַת תִּקּוּן רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמַּשְׁלִימִין אֶת הַתּוֹרָה שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן בִּשְׁלֵמוּת לְתַקֵּן פְּגַם שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת, כִּי בְּהַמִּשְׁכָּן קִבֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשַׁ"י שֶׁמְּיוֹם שֶׁנִּקְבַּע הָאֹהֶל מוֹעֵד לֹא נִדְבַּר עִמּוֹ אֶלָּא מִשָּׁם וְזֶה הָיָה כָּל עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֹהֶל מוֹעֵד עִם הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהִקְרִיבוּ שָׁם הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וּלְזַכּוֹתָם לִתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמִּשָּׁם הָיָה כָּל חֵטְא הָעֶגֶל כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה חָנְכוּ אוֹתוֹ הַשְּׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂיאִים בְּקָרְבָּנוֹת אֵלּוּ בַּעֲצַת נְתַנְאֵל שֶׁהָיָה בָּקִי בְּסוֹד הָעִבּוּר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן קוֹרִין כָּל זֹאת בַּחֲנֻכָּה, כִּי אָז צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת בַּחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים עַל-יְדֵי בְּחִינַת חָכְמוֹת יָוָן וּלְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי גֹּדֶל אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁמֵּאִיר עַל-יְדֵי רִבּוּי סְפָרִיהֶם הַקְּדוֹשִׁים וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְהִנֵּה מְבֹאָר מִכָּל הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הַנִּזְכָּרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְסוֹד הָעִבּוּר, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ בְּכָל מָקוֹם

אֲשֶׁר הוּא שָׁם וְהָעִקָּר בְּקֻדֶּשַׁת יַהֲדוּתוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁיִּתְגַּבֵּר לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם אֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁנִּתְעָה מְאֹד מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתָיו הָרַבִּים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי אֵין מָקוֹם בָּעוֹלָם שֶׁאֵין שָׁם עֵצָה וְתִקָּוֹה לָצֵאת מִשָּׁם רַק שֶׁנֶּעֱלָם מִמֶּנּוּ הָעֵצָה עַל-יְדֵי קִלְקוּלָיו הָרַבִּים, אֲבָל עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים וְזוֹכִין לְבְחִינַת סוֹד הָעִבּוּר, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ עֵצָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וּבְשָׁבִיל זֶה נִקְרָא רֹאשׁ חֹדֶשׁ עַל שֵׁם הִתְחַדְּשׁוּת, כִּי הַיֵּצֶר הָרַע נִקְרָא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, כִּי זֶה כְּלַל הַהִתְרַחֲקוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִגְּדוֹל וְעַד קָטָן הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי זִקְנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא מַה שֶּׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד כְּאִלּוּ הַכֹּל מִתְנַהֵג כַּסֵּדֶר וְהוּא כְּבָר זָקֵן בְּדַרְכָיו וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ". וְהַכֹּל עַל-יְדֵי שֶׁמַּפִּיל עָלָיו זִקְנָה הַמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הַמִּתְחַדְּשִׁים כַּנַּשֶׁר וְכוּ' בְּחִינַת וְקָוֵי ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ . וְזֶהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל חֲכְמֵי אֱמֶת, כִּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים מִתְחַבְּרִים עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם שֶׁמְּחַדְּשִׁים בְּכָל עֵת וְכָל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הוּא לְעוֹבְדָא לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ', כִּי הֵם מִתְגַּבְּרִים בַּעֲבוֹדָתָם בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ שׁוּם הַתְחָלָה בַּעֲבוֹדַת ה' וְתוֹרָתוֹ (וְכַמְבֹאָר הַרְבֵּה מִזֶּה בְּדִבְרֵינוּ). וְיוֹתֵר מִזֶּה שָׁמַעְנוּ מִמֶּנּוּ פַּעַם אַחַר פַּעַם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כְּלָל. כַּמָּה וְכַמָּה הָיָה בְּעֵינָיו בְּכָל פַּעַם כְּתִינוֹק מַמָּשׁ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ. וּפַעַם אַחַת שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ בְּפֵרוּשׁ שֶׁאָמַר, אֲנִי עַתָּה כַּגָּמוּל עָלַי אִמּוֹ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל עֵת וּמַשִּׁיגִים גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת מֵחָדָשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה מְחַבְּרִים סְפָרִים קְדוֹשִׁים חֲדָשִׁים בְּכָל עֵת, כִּי כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הוּא לְבָאֵר וּלְגַלּוֹת גְּדֻלַּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה הֵם מַשִּׁיגִין וּמַמְשִׁיכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַתִּקָּוה לִזְכוֹת לִתְשׁוּבָה כָּל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד שֶׁכְּמַעַט כְּמַעַט אֲבָדָה תִּקְוָתָם, בִּפְרָט בַּגְּלוּת הָאַחֲרוֹן הָאָרוּךְ וְהַמַּר הַזֶּה, שֶׁעִקַּר הוּא גְּלוּת הַנֶּפֶשׁ. וְכַמְבֹאָר בַּאֲרִיכוּת בְּהַקְּנָה 'אֲנִי הַגֶּבֶר', שֶׁמְּקוֹנֵן שָׁם יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא בְּעַד כְּלַל יִשְׂרָאֵל. וְהָעִקָּר בְּעַד אַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה וְצוֹעֵק שָׁם בְּעַד כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, "אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עָנִי וְכוּ' אוֹתִי נָהַג וַיֹּלַךְ חֹשֶׁךְ וְלֹא אוֹר, אַךְ בִּי יָשׁוּב יַהֲפֹךְ יָדוֹ כָּל הַיּוֹם וְכוּ'". וּמִי שֶׁמַּשִּׂים לֵב לְהַרְגִּישׁ צָרוֹת נַפְשׁוֹ הַנְּזוּפָה הָרְחוֹקָה מֵאֲבִיהָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, יָבִין מֵאֵלָיו לְפָרֵשׁ כָּל זֶה עַל עַצְמוֹ, כִּי הַיֵּצֶר הָרַע מַנִּיחַ כָּל הָעוֹלָם וְאֵינוֹ מִתְגָּרֶה אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל וּבַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּיוֹתֵר וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סַכָּה ד). שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַךְ בִּי יָשׁוּב יַהֲפֹךְ יָדוֹ וְכוּ'. וְכֵן צָעַק דָּוִד, "כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶיךָ

וכו'". וְכֵן הוֹלֵךְ וְצוֹעֵק יִרְמְיָה, "בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי וכו' גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא וכו' וכו'". עַד שֶׁאוֹמֵר, "וְאוֹמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה"'. כִּי לְפִי הַנִּרְאֶה לְדַעַת הָאָדָם כְּבָר אָבַד נִצְחוֹ וְתוֹחַלְתּוֹ וְתִקְוָתוֹ, אַךְ מְחַזֵּק נַפְשׁוֹ וְאוֹמֵר, "זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל וכו' חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תַמּוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו". וּמֵאַחַר שֶׁחַסָּדָיו וְרַחֲמָיו אֵינָם תַּמִּים וְאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם, בְּוַדַּאי יֵשׁ תִּקְוָה לַחֲסָדָיו וְרַחֲמָיו גַּם עַתָּה. עַתָּה אַחַר כָּל הַקִּלְקוּלִים הָרַבִּים שֶׁקִּלְקְלָנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אַךְ כָּל זֶה עֲדַיִן אֵינוֹ מַסְפִּיק לְנַחֵם וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ מֵרִבּוּי הִתְגַּבְּרוּת מְרִירוּת פְּגָמָיו הָעֲצוּמִים, אַךְ עִקַּר הַתִּקְוָה הוּא מַה שֶּׁאוֹמֵר אַחַר כָּךְ, "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁחַסָּדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בֹּקֶר וְרַק זֶה כָּל נֶחָמָתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ חֲסָדִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים בְּכָל בֹּקֶר, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם בְּחִינַת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְכָל זֶה מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנַּ"ל הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם וּמַתְחִילִין מֵחָדָשׁ בְּכָל עֵת וְהֵם מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּמְבַטְּלִין הַזְּקֵנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע, כִּי כָּל תִּקְוָתֵנוּ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל עַד הֵיכָן חֲסָדָיו מַגִּיעִים, כִּי לְגָדְלָתוֹ אֵין חֵקֶר. וְעִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא חֲסָדִים, כִּי חֶסֶד נִקְרָא גְּדֻלָּה, וְכַמְבֹאָר מִזֶּה הַרְבֵּה בְּמָקוֹם אַחֵר וְכָל זֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁנִּקְרָא רֹאשׁ חֹדֶשׁ עַל שֵׁם הַהִתְחַדְּשׁוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּבִרְכַּת הַלְּבָנָה, וְלַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ וכו'. שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ וכו'. וְעַל-כֵּן שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה הוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן יו"ד חֵלֶק א), כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַהִתְחַדְּשׁוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל עֵת וּמִתְחַדְּשִׁין בַּתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים סוֹד הָעִבּוּר לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ בִּזְמַנּוֹ וּבְעִתּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַדֵּשׁ עַל-יְדֵי זֶה וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּה הָעִקָּר, עַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ בָּזֶה סוֹד גָּדוֹל, בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר בְּעִנְיַן הַהִתְחַדְּשׁוּת. וְהָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלוּם וּבְכָל יוֹם וּבְכָל עֵת נַעֲשִׂין חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי וכו', וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ תִּקְוָה תָּמִיד לַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל עֵת וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן בְּנֵי יִשָּׂשכָר שֶׁהָיוּ בְּקִיאִים בְּסוֹד הָעִבּוּר נֶאֱמַר בָּהֶם, "וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל". שֶׁמִּזֶּה הַפָּסוּק לָמְדוּ שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים וּמְבִינִים סוֹד הָעִבּוּר לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים בְּעִתָּם וּבִזְמַנָּם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים מַה

יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לְהוֹדִיעַ לְכָל יִשְׂרָאֵל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַה יַּעֲשֶׂה בְּכָל עֵת וָעֵת מִכָּל יְמֵי חַיָּיו בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְחַזֵּק וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים, שֶׁהָיוּ מְבִינִים לָתֵת עֵצוֹת כְּפִי הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁהַצַּדִּיקִים הַבְּקִיאִים בָּזֶה הֵם בַּעֲלֵי עֵצוֹת אֲמִתִּיִּים:

חלק יט

וְזֶה שֶׁבִּתְפִלַּת מוּסָף שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ מַתְחִילִין, רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתַתָּ וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ בְּסוֹף הַבְּרָכָה מְסַיְּמִין, כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאֻמּוֹת וְכוּ'. אֲבָל בְּיוֹם טוֹב מַתְחִילִין תְּחִלָּה, אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ' כִּי קְבִיעוּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא סוֹד כְּמוּס וְנֶעְלָם מְאֹד, בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר הַנַּ"ל וְשָׁם סוֹד שֹׁרֶשׁ הַבְּחִירָה וְסוֹד מַה שֶּׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַסּוֹדוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג רַק צְרִיכִין לְהַאֲמִין בָּזֶה, כִּי הֵם בְּחִינַת שִׂכְלִיּוֹת מַקִּיפִין הַסְּתוּמִים וְנֶעְלָמִים מְאֹד בָּזֶה הָעוֹלָם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "עַתִּיקָא" בְּסִימָן כא). עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֶעָתִיד צַדִּיקִים יוֹשְׁבִין וְכוּ'. וְכֵן עַל פָּסוּק, "כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ", עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר, כִּי מְבֹאָר בְּסֵפָרִים שֶׁסּוֹד הָעִבּוּר בּוֹ כְּלוּלִים כָּל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. וּבְתְחִלָּה נִתְגַּלָּה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן וּמִמֶּנּוּ לַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר עַד שֶׁבָּא לְאַבְרָהָם אָבִינוּ. וְכָל אֶחָד הִשִּׂיגוֹ כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ וְצִדְקָתוֹ. וְעִקַּר נִתְגַּלָּה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְגַם הוּא נִתְקַשָּׁה בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם", מְלַמֵּד שֶׁנִּתְקַשָּׁה בּוֹ מֹשֶׁה וְכוּ'. כִּי בְּסוֹד זֶה נֶעְלָם סוֹד הַבְּחִירָה וְסוֹד שֶׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, כִּי יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא סוֹד הָעִבּוּר, הוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל וְנִצְטַוּוּ עַל זֶה בְּעוֹדָם בְּמִצְרַיִם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כִּי מִשָּׁם כָּל הַתְחָלַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ מַתְחִילִין תְּחִלָּה, רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתַתָּ. וְאַחַר כָּךְ מְסַיְּמִין בְּשֶׁבַח, כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאֻמּוֹת. כִּי כָּל שֶׁבַח זֶה שֶׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים נִמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא סוֹד הָעִבּוּר שֶׁנִּצְטַוּוּ תְּחִלָּה קֹדֶם שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְקֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז בָּחַר בָּנוּ, כִּי סוֹד שֶׁבָּחַר בָּנוּ נִמְשָׁךְ מִסּוֹד הָעִבּוּר, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ תְּחִלָּה מִקְּדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הַנַּ"ל, אֲבָל בְּיָמִים טוֹבִים שֶׁתְּלוּיִ קְדֻשָּׁתָם בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁכֻּלָּם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז כְּבָר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, אָז מַתְחִילִין אַתָּה בְחַרְתָּנוּ, כִּי כְּבָר נִבְחַרְנוּ מִכָּל הָעַמִּים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּמַתַּן תּוֹרָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא סוֹד הָעִבּוּר שֶׁנִּצְטַוּוּ כְּבָר בְּמִצְרַיִם כְּשֶׁרָצָה לְהוֹצִיאָם, כַּמְּבֹאָר שָׁם בְּפָרָשַׁת הַחֹדֶשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְכָל כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ:

כִּי עִקַּר כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי שָׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה, כִּי עַל-פִּי פְּשִׁיטוּת מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה לֹא הָיָה מוֹעִיל תְּשׁוּבָה, רַק כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה הוּא מֵהַחֲסָדִים הַנֶּעֱלָמִים מְאֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁרְשֵׁי תּוֹרָה, בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁמַּשִּׂיגִים הַצַּדִּיקִים הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל עֵת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם לַחַמָּה, כִּי חַמָּה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכָל גְּדֻלַּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אֵין יוֹדְעִין כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי כָּל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִוא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין בְּהַחֲכָמִים שֶׁנִּמְסְרָה לָהֶם הַתּוֹרָה בְּעַל פֶּה וְיוֹדְעִים לִדְרֹשׁ אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וּלְחַדֵּשׁ בָּהּ וּלְחַבֵּר סְפָרִים הַרְבֵּה בְּכָל עֵת, שֶׁכָּל זֶה הוּא שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל כֹּחַ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְהִתְנַבֵּר עַל הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמִּתְחַדְּשִׁין בְּכָל עֵת כְּמוֹ הַלְּבָנָה, כִּי שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ, אֲבָל יָרֵחַ לֹא יָדַע מְבוֹאוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּשִׂימִים עַצְמָם בְּכָל פַּעַם כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמֻשָּׁים עַצְמוֹ כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ. כִּי הֵם יוֹדְעִים כִּי לְגַדֶּלְתּוֹ אֵין חֵקֶר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וּמִשָּׁם כָּל כֹּחַ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן הֵם מוֹנִין לַלְּבָנָה, אֲבָל הָעַכּוּ"ם רוֹצִים רַק לֵידַע מִיָּד הַכֹּל עַל-פִּי חָכְמָה וְשֵׂכֶל כִּפְשׁוּטוֹ בְּלִי אֱמוּנָה בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן מונין לַחַמָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אֵין יוֹדְעִין כְּלָל. מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין מְקַיְּמִין דָּבָר מִמֶּנָּה כְּלָל, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל-כֵּן גַּם גְּדֻלַּת הַחַמָּה שֶׁתִּתְגַּדֵּל לֶעָתִיד יִהְיֶה רַק עַל-יְדֵי גְּדֻלַּת הַלְּבָנָה שֶׁתִּתְגַּדֵּל עַל-יְדֵי שֶׁיָּשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים". וְהִקְדִּים בְּכַוָּנָה תְּחִלָּה גְּדֻלַּת הַלְּבָנָה שֶׁתִּהְיֶה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאַחַר כָּךְ וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם וְכוּ', כִּי עִקַּר גְּדֻלַּת הַחַמָּה הוּא עַל-יְדֵי גְּדֻלַּת הַלְּבָנָה שֶׁתִּתְמַלֵּא מִפְּנִימָתָהּ עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים-תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְכַנַּ"ל:

חלק כב

כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים עַצְמָן כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא מִי שֶׁמְּמַשְּׁשִׁים עַצְמוֹ כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יֵרֵחַ לֹא יָדַע מְבוֹאוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר סוֹד הָעִבּוּר וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִשְׁלָם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַמָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּבִינִים שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל, רַק מִתְחַזְּקִים בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁיְּדָעוּ מַה שֶּׁיְּדָעוּ וְהִשִּׂיגוּ מַה שֶּׁהִשִּׂיגוּ עַד שֶׁהִגִּיעוּ בֶּאֱמֶת לְתַכְלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נֵדַע. לֹא כְּמוֹ הָרִבֵּה שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁיּוֹדְעִים חָכְמוֹת וְאוֹמְרִים גַּם כֵּן תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נֵדַע. וְאֵינָם שָׂמִים אֶל לִבָּם שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ לֵידַע כְּלָל, כִּי רַק הַחֲכָמִים הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הִגִּיעוּ בֶּאֱמֶת לְתַכְלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נֵדַע. וְגַם הֵם הִשִּׂיגוּ בְּכָל פַּעַם הַתַּכְלִית הַזֶּה דְּלֹא נֵדַע יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה שִׂיחוֹת נוֹרָאוֹת בָּזֶה, אֲבָל אֲנַחְנוּ אֵין יוֹדְעִין כְּלָל כִּפְשׁוּטוֹ רַק אָנוּ מְחַיָּבִים לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּלְהַאֲמִין בַּחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים וּבְסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם מְחַזְּקִים אוֹתָנוּ בְּכָל מְרִירַת הַגָּלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ' שֶׁיֵּשׁ תִּקְוָה תָּמִיד, כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תַמּוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם וְהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה, כִּי הַלְּבָנָה, שֶׁהִוא הַיָּרֵחַ, לֹא יָדַע מְבוֹאוֹ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי לֹא יָדַע כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה שֶׁמְּבָרְכִין הַחֹדֶשׁ בַּשַּׁבָּת שֶׁלְּפָנָיו, כִּי שַׁבָּת קְבִיעָא וְקַיָּמָא. וְכָל קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ תְּלוּיִים כָּל הַמּוֹעֲדִים שֶׁנִּמְסַר לְיִשְׂרָאֵל לְהַחֲכָמִים לְקַדֵּשׁ הַחֹדֶשׁ לְפִי דַּעְתָּם כַּנַּ"ל, כָּל זֶה מְקַבְּלִים רַק מִבְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁקְּבִיעָא וְקַיָּמָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, כִּי כָּל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּגַלִּים עֲצוּת לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי לֵיכָּא מִידֵי דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרָיְתָא. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁקְּבִיעָא וְקַיָּמָא, בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁכְּבָר זָכָה לְקִדֻּשַּׁת שַׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הָעֲצוּת הַגְּלוּיוֹת וְהַנֶּעְלָמוֹת שֶׁבְּכָל סִפְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין הַחֹדֶשׁ מִקֹּדֶם בְּשַׁבָּת, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא סוֹד הָעִבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים, עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ קְבִיעָא וְקַיָּמָא וְכַנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים לַהֲלָכָה הַנַּ"ל עַל-פִּי הַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן הַנַּ"ל, וּבוֹ הִלְכוֹת יוֹם טוֹב:

וְזֶה בְּחִינַת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁמֻּתָּר בְּיוֹם טוֹב וְאָסוּר בְּשַׁבָּת:

חלק כד

כִּי הַבְּרוּרִים שֶׁל כָּל יְמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, הֵם לְבָרֵר הַמַּאֲכָל מֵהָעֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁפְּגַם אָז בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁלֹּא הֶאֱמִין בְּעַצְמוֹ וְלֹא הוֹצִיא הַנְּהָגוֹת יְשָׁרוֹת מִלְּמוּד הַמִּצְוָה שֶׁצִּוָּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' עַד שֶׁהִטְעָהוּ הַנָּחָשׁ בְּנִכְלֵי עַרְמִימִיּוּתוֹ, עַד שֶׁפְּגַם מְאֹד בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי אֲכִילָה פְּגוּמָה וְכוּ'. וְאָז נִתְעָרְבְבוּ כָּל הַמַּאֲכָלִים וְנִגְזַר, "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם" . עַד שֶׁנִּתְהַוָּה הַפְּסֹלֶת הַגָּמוּר שֶׁמִּמֶּנּוּ הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁמְּבַלְבְּלִים הַמֹּחַ. וּבְשִׁבְיל זֶה בָּאִים כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת לְבָרֵר הָאֹכֶל מִתּוֹךְ הַפְּסֹלֶת. וּבְשַׁבָּת אָסוּר שׁוּם מְלָאכָה, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין בֵּרוּר עַל-יְדֵי שׁוּם עֲשִׂיָּה וּמְלָאכָה גַּשְׁמִיּוּת, רַק הַכֹּל עוֹלֶה וְנִתְבָּרֵר מִמֵּילָא וְעוֹלֶה לְשָׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. וְאָז הִיא עִקַּר תִּקּוּן הָעֲצָה, כִּי אָז נִפְרָס סֵכַּת שָׁלוֹם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הָעֲצָה טוֹבָה מִמֵּילָא נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי גַּם כָּל הַפַּרְנָסָה עַל-יְדֵי הָעֲצָה, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, "אֲרֵי הוּא יָהִיב לָךְ עֵיטָא לְמֵיקְנָא נִכְסִין" דְּבָרִים ח), וּבִפְרָט בַּעֲבוֹדַת ה', שֶׁכָּל תִּקּוּן הָעֲצָה נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת. וְעִקַּר תִּקּוּן הָעֲצָה מֻחֲמֶת שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים וְכוּ', כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלֶה הַמַּלְכוּת עַד לְמַעְלָה לְמַעְלָה לִבְחִינַת קֹדֶשׁ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִוא , אֲבָל בְּיוֹם טוֹב הוּא רַק בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרִין אֶת הַקֹּדֶשׁ, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּכַוָּנוֹת הָאֲרי"י זַ"ל לְעִנְיַן הַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין שַׁבָּת לְיוֹם טוֹב וְכוּ'. כִּי מַלְכוּת הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קָרִינָן לַהּ', וּבְשַׁבָּת עוֹלָה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עַד הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא חָכְמָה שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וּמַשְׁלֶמֶת אֶת בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי אָז תַּכְלִית הַיִּחוּד בֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּכְשֶׁנִּשְׁלָם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנִּתְרַבִּין עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁנִּתְחַדְּשִׁין שֶׁעִקָּרָם בְּשַׁבָּת כַּיָּדוּעַ, אָז נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲצָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַדִּינִים, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר):

חלק כה

אֲבָל בְּיוֹם טוֹב הוּא 'מִקְרָא קֹדֶשׁ'. שֶׁקּוֹרִין בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מִמְּקוֹמָהּ שֶׁתֵּרֵד לִבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל-כֵּן יֵשׁ אָז עֲדַיִן אֵיזֶה בֵּרוּר, עַל-כֵּן צְרִיכִין מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ לְבָרֵר מֵהַפְּסֹלֶת הַנַּ"ל:

כִּי יֵשׁ סְפָרִים קְדוֹשִׁים מֵחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָז תַּכְלִית הַיִּחוּד בֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, הַיְנוּ שֶׁתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא מַה שֶּׁמְּחַדְּשִׁין הַחֲכָמִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים הוּא עוֹלֶה עַד שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁנִּתְּנָה מִפִּיו יִתְבָּרַךְ וְנִכְלֶלֶת שָׁם בְּתַכְלִית הַיִּחוּד, הַיְנוּ שֶׁהַחִדּוּשִׁים שֶׁמְּחַדְּשִׁים וּמְבָאֲרִים וּמְפָרְשִׁים אֶת פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה

שֶׁבִּכְתָב הֵם כְּלוּלִים וּנְעוּצִים וּמְחֻבָּרִים יַחַד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת עִם דִּבּוּרֵי הַפְּסוּקִים, כִּי הֵם מְחַדְּשִׁים דְּבַר דִּבּוּר עַל אֲפָנָיו, שֶׁחִדּוּשֵׁיהֶם כְּלוּלִים בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת בְּתוֹךְ פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה וְכוּ'. בִּבְחִינַת שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. אֲבָל יֵשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵם גַּם כֵּן קְדוֹשִׁים וַאֲמִתִּיִּים, אֲבָל קָשֶׁה לְכַוְּנָם הֵיטֵב בְּתוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה רַק בְּרֶמֶז וּבְדֶרֶךְ אַסְמַכְתָּא וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב, שֶׁהַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת שׁוֹרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב צָרִיךְ לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ מִמְּקוֹמוֹ וּלְהִשְׁתַּלְשֵׁל וּלְהִתְלַבֵּשׁ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְחַבֵּר עִם הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֵלּוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת יוֹם טוֹב בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וּמֵחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כָּאֵלּוּ אֵין יְכוֹלִין לְתַקֵּן הָעֲצָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְאָז יֵשׁ עֲדַיִן אֵיזֶה בֵּרוּר מִפְּסֹלֶת הַנַּ"ל וְאָז יֵשׁ עֲדַיִן אֵיזֶה מְלָאכוֹת שֶׁהֵם מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁסְּמוּכִים לְהָאֲכִילָה שֶׁצְּרִיכִין לֶאֱפוֹת וּלְבַשֵּׁל בְּיוֹם טוֹב שֶׁהֵם גְּמַר תִּקּוּן הַמַּאֲכָל כְּדֵי לְבָרֵר הַמַּאֲכָל מִבְּחִינַת פְּסֹלֶת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם פִּגַּם הָעֲצָה, כִּי אָז צְרִיכִים עֲדַיִן בֵּרוּרִים בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעֲצָה וְכַנַּ"ל: רָאשֵׁי פְּרָקִים מֵהֲלָכָה הַנַּ"ל וּבוֹ עִנְיַן חֲנֻכָּה:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁאָז תִּקְנוּ לָנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה לְמַטָּה מַעֲשָׂרָה טְפָחִים, שֶׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁמַּמְשִׁיכִין כְּלַל הָאָרַת הַשִּׁלְשָׁה יְחוּדִים לְמַטָּה מְאֹד וְכוּ'. לְהָאִיר לְהַמַּלְכוּת עִצֶּם הַהֶאָרוֹת הַנַּ"ל בְּמְקוֹמָהּ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לָהּ עֲלִיָּה אָז וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁבְּעֹצֶם רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁרָאָה שֶׁמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד שֶׁרָצוּ מַלְכוּת הָרִשְׁעָה לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתוֹ לְגַמְרֵי. וְצָפָה שֶׁאַחַר כָּךְ יִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת הַזֶּה בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן חָמַל עָלֵינוּ וְעָשָׂה לָנוּ נִסִּים נִפְלָאִים בִּימֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשִׁים וְהוֹסִיף נֵס עַל נֵס שֶׁדָּלַק מְעַט שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים עַד שֶׁתִּקְנוּ עַל זֶה מִצְוַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה. שֶׁהוּא שֶׁבְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנּוֹרָאִים נִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה בְּחִינַת נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר גַּם לְמַטָּה לְמַטָּה, שֶׁיִּתְרַבּוּ סְפָרִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלֶּה בָּעוֹלָם בְּחָכְמָה עֲמֻקָּה כְּזֹאת שֶׁיֵּאִירוּ פְּנֵי תֵּבֵל עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְהָאִיר גַּם לְמַטָּה לְמַטָּה בְּתֹקֶף הָעֲשִׂיָּה. וְגַם שָׁם יִתְיַחֲדוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּשִׁלֵּמוּת נִפְלָא בְּאַחְדוּת גָּמוּר, עַד שֶׁתִּהְיֶה גַּם שָׁם נִשְׁלֶמֶת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַד שֶׁתַּכְלִל הַתּוֹרָה בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה נִשְׁלֶמֶת הָעֲצָה שֶׁאֲפִלּוּ הַנִּמּוֹכִים וְהַיְרוּדִים מְאֹד מְאֹד יוּכְלוּ לִמְצֹא עֵצָה לְנַפְשָׁם לְמַלֵּט נַפְשָׁם מִנִּי שַׁחַת לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים:

חלק כז

וְעַל-כֵּן הָיָה הַשֻּׁמָּן חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּיוֹם-כִּפּוּר לִבְחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם שִׁלֵּמוּת הַתּוֹרָה, כִּי שָׁם עָמְדוּ לוּחוֹת הָאֶבֶן וּמִשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקָה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

חלק כח

כִּי הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה שֶׁבְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ כָּל הֶאָרָתָהּ הָיָה מִשָּׁם מִלּוּחוֹת הָעֵדוּת שֶׁבְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדוּת יַעֲרֹךְ אוֹתוֹ אַהֲרֹן וּבָנָיו וְכוּ'", הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כָּל הֶאָרָתָם מִבְּחִינַת שִׁלֵּמוּת הַתּוֹרָה שֶׁהָיָה בְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְכַנַּ"ל, אֲבָל כָּל זֶה לֹא זָכִינוּ רַק בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ וּבַמִּשְׁכָּן, אֲבָל עַתָּה בְּתִקֻּף הַגָּלוּת חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ וְתִקֵּן לָנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה זֹאת בְּחִינַת שִׁלֵּמוּת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה גַּם לְמַטָּה לְהָאִיר לְכָל הַיְרוּדִים שֶׁהֵם בְּתִקֻּף הָעֲשִׂיָּה, לְהָאִיר בָּהֶם גַּם כֵּן עֲצוּת עֲמֻקּוֹת מְאֹד עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כַּאֲלוּ שְׁמַשְׁלִימִין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בִּשְׁלֵמוּת כְּזֶה עַד שֶׁנִּמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים עַד שֶׁמְּאִירָה עֲצוּת עֲמֻקּוֹת גַּם לְמַטָּה מִי"ט וְכוּ'. כִּי חֲנֻכָּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַנֶּצַח, שֶׁשָּׁם עִקַּר מְקוֹם הָעֵצָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן וּמְנוֹרָה בַּדָּרוֹם שֶׁהָיָה הַשֻּׁלְחָן עִם לֶחֶם הַפָּנִים כְּנֶגֶד הַמְּנוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאֶת הַמְּנוֹרָה נֹכַח הַשֻּׁלְחָן". כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, שֶׁעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמְּנוֹרָה וְנֵרוֹתֶיהָ שֶׁהָיוּ מְאִירִים עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִצְטַוָּה בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדוּת יַעֲרֹךְ אוֹתוֹ אַהֲרֹן וְכוּ'. שֶׁרָמַז לוֹ שֶׁאוֹר נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה נִמְשָׁכִין מִלּוּחוֹת הָעֵדוּת שֶׁבְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְכַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַשֻּׁלְחָן שֶׁהָיָה עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ עַל יִשְׂרָאֵל קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה לְטַהֵר הַמַּאֲכָלִים מִפְּגַם הָעֲשָׂנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם פּוֹגְמִין אֶת הָעֵצָה וְכַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁהָיָה עַל הַשֻּׁלְחָן. וְעַל-כֵּן הָיָה הַשֻּׁלְחָן וְהַמְּנוֹרָה סְמוּכִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, כִּי הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי קְדֻשַּׁת הַמַּאֲכָלִים לְבָרֵר מֵעֲשָׂנִים הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים וְכוּ'. שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַמְּנוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת הַפְּלֻגְתָּא שֶׁבֵּין בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל בְּעִנְיַן הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, פּוֹתֵחַ וְהוֹלֵךְ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וְכוּ', כִּי מוּבָן מִדִּבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ מֵהֶעָבוֹדָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר,

(כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּסִימָן ז' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) וּמוּבָא לְעֵיל שֶׁכְּפִי הַסְּלָח נָא שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם-כִּפּוּר, כֵּן זוֹכִין לְקִדֻּשַׁת חֲנֻכָּה. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁלְּפָעֳלּ בַּקָּשַׁת סְלַח נָא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כָּרָאוּי הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי קִדֻּשַׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הַהַתְחָלָה. וּבְיוֹם-כִּפּוּר הַגְּמָר וְהַחֲתִימָה וְכוּ' וְעִקַּר קִדֻּשַׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הוּא שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְּשׁוּבָה וְכוּ'. עַד שֶׁתִּשְׁלַם הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לוּחוֹת אֶבֶן, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵׁי קְדָשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּנִיסַת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם-כִּפּוּר לִפְנֵי וְלִפְנִים לְאֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ'. בִּשְׁבִיל לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה מִן הַדַּקָּה. וְעַל-יְדֵי הַהַזָּאוֹת שֶׁל הַפָּר וְהַשָּׂעִיר וְכוּ' וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה וְכוּ'. וְהָעִקָּר הוּא שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר הַנַּ"ל לְעֵצָה שְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה נִמְשָׁךְ בְּסֻכּוֹת בִּבְחִינַת וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וּמוּבָא לְעֵיל). וְזֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה עַתָּה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ קְדֻשַּׁת כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם מַשְׁלִימִין אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם-כִּפּוּר כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' עַד שֶׁנִּזְכֶּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְעֵצָה שְׁלֵמָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ, כִּי עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה בְּגֹדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הִמְשִׁיכוּ לָנוּ אוֹר כָּזֶה עַד שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת כָּל הַיִּחוּדִים הַכְּלוּלִים בְּהַדְלָקַת נֵר דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, נֵר שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְכוּ', לְהַמְשִׁיכָם עַד לְמַטָּה מַטָּה בְּתִקֻּף הָעֲשִׂיָּה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים בִּימֵי הַחֹל מַמָּשׁ, שֶׁאָז אֵין שׂוּם עֲלִיָּה לִבְחִינַת מַלְכוּת וְכוּ', כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּכַוָּנוֹת חֲנֻכָּה וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ. וְכָל זֶה זוֹכִין כְּפִי הַתְּשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּיוֹם-כִּפּוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה הוּא לִזְכּוֹת לְתִקּוּן הָעֵצָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שְׁמוֹנָה יְמֵי חֲנֻכָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוֹנָה תִּקּוּנִין מֵחָכְמָה בִּינָה דַּעַת עַד נֶצַח וְהוֹד. כִּי נֶצַח וְהוֹד הֵם בְּחִינַת רַגְלִין, בְּחִינַת עֵצוֹת, (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי שָׁם עִקַּר הָעֵצָה. וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁכִין עֵצוֹת טוֹבוֹת שְׁלֵמוֹת לְמַטָּה בְּתִקֻּף הָעֲשִׂיָּה בִּבְחִינַת רַגְלִין שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת לְהַצִּיל וּלְהַעֲלוֹת הַנִּשָּׁמוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם לְהַצִּילָם מִכָּל מִינֵי קְלִפּוֹת הָרַבִּים וְהָעֲצוּמִים מְאֹד שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בָּהֶם בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם, ה' יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁעוֹסְקִין בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לְהַחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה הַגְּרוּעִים וְהָרְחוֹקִים מְאֹד עַל-יְדֵי עֲצוֹתֵיהֶם הָעֲמֻקוֹת מְאֹד:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת הַפְּלָגְתָּא שֶׁבֵּין בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל הַנַּ"ל, כִּי בֵּית שַׁמַּאי סַבְרִי, פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ כְּפִרְיֵי הֶחָג שֶׁהֵבִיאוּ בְּסֻכּוֹת שֶׁהָיוּ פּוֹחֲתִין וְהוֹלְכִין, כִּי זֶה יָדוּעַ בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשַּׁמַּאי הָיָה קַפְּדָן וְעַל-כֵּן רִחֵק אֶת הַגֵּרִים שֶׁבָּאוּ לְהִתְגַּיֵּר שֶׁלֹּא כַּדִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת, אֲבָל הִלֵּל שֶׁהָיָה עָנָו מְאֹד, קֵרֵב אוֹתָם גַּם כֵּן, כִּי שַׁמַּאי הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל, אֲבָל הָיָה הוֹלֵךְ בִּבְחִינַת מִדַּת הַדִּין וְאָמַר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְקָרֵב אֶת הַגֵּרוּעִים בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן בֵּית שַׁמַּאי שֶׁהָיוּ תַּלְמִידָיו הוֹלְכִין בְּדַרְכּוֹ וְסוֹבְרִים שֶׁבְּיוֹם רִאשׁוֹן צְרִיכִין לְהַדְלִיק כָּל הַשְּׁמוֹנָה נֵרוֹת, לְהַמְשִׁיךְ כְּלַל כָּל הַתְּקוּנִים, כִּי סוֹבְרִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָאִיר אוֹר הַתּוֹרָה, אוֹר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, לְהַחֲזִיר נְפָשׁוֹת בִּתְשׁוּבָה כִּי אִם כְּשֶׁמְּאִירִין בָּהֶם הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיָּבוֹאוּ לְהִתְגַּיֵּר וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה בְּכָל לִבָּם וּלְקַבֵּל עֲלֵיהֶם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה עִם כָּל הַדְּקְדּוּקִים בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים שֶׁאֵינָם עוֹסְקִים בְּלִמּוּד תּוֹכַחְתָּם הַקָּדוֹשׁ כִּי אִם עִם זְקֵנִים וְצַדִּיקִים קְדוֹשִׁים שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם אוֹר הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי לְהַעֲלוֹתָם בְּמַעֲלָה יְתֵרָה וּלְזַכְּכָם מְאֹד, אֲבָל עִם הָרְחוֹקִים אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲסֹק מֵעִצָּם קְדֻשָּׁתָם. וְעַל-כֵּן בֵּית שַׁמַּאי סַבְרִי פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל תְּחִלָּה מֵהַדְּלָקַת כָּל הַשְּׁמוֹנָה נֵרוֹת לְהָאִיר בְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל הָאֲרַת הַתְּקוּנִים בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז דַּיְקָא יוּכְלוּ לְקָרְבָם, עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֵינָם מְקָרְבִים כִּי אִם הַהֲגוּנִים לָזֶה וּמְאִירִים בָּהֶם כָּל תּוֹרָתָם, אֲבָל הַגְּרוּעִים וְהָרְחוֹקִים הֵם מְרַחֲקִים מֵעִצָּם קְדֻשָּׁתָם, רַק שֶׁסּוֹבְרִים שֶׁאַחַר כָּךְ יוּכְלוּ לְקָרֵב אוֹתָם גַּם כֵּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ שֶׁאַחַר שֶׁכְּבָר הֵאִירוּ כָּל הַשְּׁמוֹנָה תִּקּוּנִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת כָּל הַשְּׁמוֹנָה נֵרוֹת בְּיוֹם רִאשׁוֹן לְדַעְתָּם. אַחַר כָּךְ צְרִיכִים לִפְחוֹת הָאוֹר לְהַדְלִיק בְּיוֹם שֵׁנִי רַק שִׁבְעָה וְאַחַר כָּךְ שִׁשָּׁה וְכוּ' כְּדֵי לְמַעֵט הָאוֹר בְּכָל פַּעַם בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְקָרֵב אַחַר כָּךְ גַּם הָרְחוֹקִים. כִּי מִגֹּדֶל הַתְּקוּן שֶׁהַמְשִׁיכוּ בְּיוֹם אֶחָד שֶׁהֵאִירוּ כָּל הַתִּקּוּנִים בְּתַלְמִידֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים, עַל-יְדֵי זֶה יוּכְלוּ אַחַר כָּךְ לְקָרֵב גַּם הָרְחוֹקִים הַקָּטַנִּים בְּמַעֲלָה. וְאַחַר כָּךְ הָרְחוֹקִים יוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ. וְעַל-כֵּן לְמִדּוּ מִפְּרִי הֶחָג שֶׁהָיָה פּוֹחֲתִין וְהוֹלְכִין, כִּי יָדוּעַ בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּסֻכּוֹת הָיָה מַקְרִיבִין שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת, אַךְ לְכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן דִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה מְבִיאִין הַשִּׁבְעִים פָּרִים בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקַיְּמוּ הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, אֲבָל אִיתָא בְּדִבְרֵיהֶם שֶׁהֵם מִתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין כְּפִרְיֵי הֶחָג. וְנִרְאֶה לְכְאוֹרָה שֶׁהַדְּבָרִים סוֹתְרִין שֶׁמְּבִיאִין הַשִּׁבְעִים פָּרִים בִּשְׁבִיל לְכַלּוֹתָם? אַךְ שְׁנֵיהֶם אֱמֶת, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁאָנוּ חֲפֵצִים בְּקִיּוּמָם וּמְבִיאִין הַשִּׁבְעִים פָּרִים בִּשְׁבִילָם הוּא כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהֶם וּלְגַיֵּר מֵהֶם גֵּרִים עַד שֶׁיִּתְקַיְּמִים, "כִּי אִז אֶהֱפֹּךְ אֶל כָּל

הָעַמִּים שֶׁפָּה בְּרוּרָה וְכוּ'". אֲבָל הָרַע הַגָּמוּר שֶׁבָּהֶם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ, צְרִיכִין לְכַלּוֹתוֹ. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁיְּבָרְרוּ הַטּוֹב מֵהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִפֹּל וְיִכָּלֶה הָרַע, (כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה). וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר "רַבָּה בַּר בַּר חָנָה", וּשְׁמַע מִלְּכוּתָא וּקְטַלֵּהּ (בְּסִימָן יב לִקּוּטֵי חֵלֶק א). וְעַל-כֵּן בְּסֻכּוֹת שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ אַחַר יוֹם-כִּפּוּר שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, אֲז מְבִיאִין הַשִּׁבְעִים פָּרִים וְאָז פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ שְׁמֹנֶה שִׁלְשָׁה עָשָׂר פָּרִים וּמְגַלִּין אֶלְקוּתוֹ בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי רִבּוּי הַקָּרְבָּנוֹת עַד שֶׁשּׁוֹמְעִ הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם וּמִתְקָרֵב. וְכֵן פּוֹחֵת בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְבָרֵר בְּכָל פַּעַם הָרְחוֹקִים יוֹתֵר. וְכָל מַה שֶּׁמְּקָרְבִין וּמְבָרְרִין הַטּוֹב מֵהֶם הֵם כְּלִין וְהוֹלְכִין וְכַנַּ"ל עַד שֶׁאַחַר כָּךְ בְּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת מִתְוַעֲדִין יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם עִם ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר וְסֻכּוֹת וְכוּ' (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְסִבְרִי בֵּית שַׁמַּאי, שֶׁכְּמוֹ כֵן צְרִיכִין בְּהַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה לְהַמְשִׁיךְ בִּתְחִלָּה שְׁלֵמוּת כָּל הַשְּׁמוֹנָה תִּקּוּנִים בְּשָׁבִיל לְקָרֵב הַהֶגּוּנִים וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ כַּנַּ"ל:

אֲבָל בֵּית הִלֵּל שֶׁהָיוּ מִתַּלְמִידֵי הִלֵּל, שֶׁהָיָה עָנָו מְאֹד, סוֹבְרִים לְהֵפֶךְ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל מִמַּטָּה לְמַעְלָה, לְהַדְלִיק תְּחִלָּה נֵר אֶחָד וְאַחַר כָּךְ לְהָיוֹת מוֹסִף וְהוֹלֵךְ. כִּי אִם חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יִתְרַצּוּ הַצַּדִּיקִים לְקָרֵב כִּי אִם הַהֶגּוּנִים הַשְּׁלֵמִים שֶׁרְאוּיִים לְהָאִיר בָּהֶם כָּל הַתִּקּוּנִים כְּמַעַט אֲבָדָה חַס וְשָׁלוֹם, פְּלֵטַת יִשְׂרָאֵל, בִּפְרָט שֶׁהִסְתַּכְּלוּ בְּרוּחַ קָדְשָׁם עַל הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים הָאֵלֶּה, עַל-כֵּן הֵם אוֹמְרִים לְהֵפֶךְ שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל מִמַּטָּה לְמַעְלָה מִכָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי יוֹדְעִים שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ לְקָרֵב הַמְּרֻחָקִים בְּיוֹתֵר, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). עַל-כֵּן עוֹסְקִים הָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן כָּזֶה עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְהַתְחִיל מְעַט מְעַט לְהַמְשִׁיךְ בְּיוֹם אֶחָד תִּקּוּן אֶחָד וּלְקָרֵב נְפָשׁוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד עַל-יְדֵי אֵיזֶה תִּקּוּן אֶחָד שֶׁמְּאִירִין בּוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן הוּא מְקֻלְקָל הַרְבֵּה רַק שֶׁהֵאִירוּ בּוֹ אֵיזֶה תִּקּוּן אֶחָד. וְעַל-יְדֵי כֵּן שֶׁמְּקָרְבִין עַל-יְדֵי זֶה נְפָשׁוֹת רְחוֹקִים כְּאֵלּוּ, עַל-יְדֵי זֶה הֵם מוֹסִיפִין וְהוֹלְכִין בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם לְקָרֵב אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת עִם עוֹד נְפָשׁוֹת רַבּוֹת יוֹתֵר, עַד שֶׁבְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מַמְשִׁיכִין כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם כָּל הַתְּלִיסַר תִּקּוּנָא דִּיקְנָא, שֶׁהֵם כְּלַל הָרַחֲמִים וְהַחֲסָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, שֶׁהֵם כְּלַל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל מִמַּטָּה לְמַעְלָה בִּבְחִינַת מִן הַמֻּצָּר קָרָאתִי יָ"ה עָנָנִי בַּמֶּרְחָב יָ"ה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּנָא דִּיקְנָא, שֶׁהֵם כְּלַל כַּוָּנַת חֲנֻכָּה. (וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי הֵם לָמְדוּ מֵהַשְּׁמוֹנָה הַזְּאוֹת שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם-כִּפּוּר לִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָאָרוֹן שֶׁשָּׁם עָמְדוּ לוּחוֹת הָעֵדוּת שֶׁהָיָה

מַתְחִיל הַהַזְאוֹת מֵאַחַת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אַחַת, אַחַת וְאַחַת, אַחַת וּשְׁתַּיִם וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין לְהַתְחִיל מִמַּטָּה לְמַעְלָה, כִּי אֵין רְאָיָה מִפָּרֵי הֶחָג שֶׁהָיָה בְּשַׁבָּת שֶׁהַשַּׁבָּעִים עַכּוּ"ם שֶׁהַטּוֹב שֶׁבָּהֶם כְּבוֹשׁ מְאֹד בְּרֶעַ גָּמוּר וְכוּ', כִּי לֹא זָכוּ לִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, צְרִיכִים לְבָרְרָם וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ, לְבָרֵר הַטּוֹב וְהֵם יִהְיוּ כֵּלִים וְהוֹלְכִים וְכוּ'. אֲבָל יִשְׂרָאֵל עִם הַנִּבְחָר עִם קְדוֹשׁ, כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, רַק שֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶם הֶרַע שֶׁל הָעַכּוּ"ם בִּבְחִינַת וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וְכוּ', עַל-כֵּן כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים יָקָר מְאֹד מְאֹד, כִּי נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד. וּבְגַדֶּל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים יְכוֹלִין לְהַגְבִּיהַּ אוֹתָם וּלְהָאִיר אוֹר הַתּוֹרָה עַל יָדָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין טוֹב כָּזֶה שֶׁהָיָה בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה, (כַּמּוּבָן כָּל זֶה בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). עַל-כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, בְּחִינַת מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשִּׁמְאי הָיָה אוֹכֵל כָּל יָמָיו לִכְבוֹד שַׁבָּת, כֵּיצַד, מָצָא בְּהֵמָה וְכוּ'. אֲבָל הִלֵּל מִדָּה אַחֶרֶת הָיְתָה בּוֹ שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר, "בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם וְכוּ'". כִּי שִׁמְאי הָיָה מַחְמִיר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהָיָה קַפְּדָן גָּדוֹל שֶׁלְּתַקֵּף קְדֻשָּׁתוֹ רָצָה רַק שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ קְדוֹשִׁים. וְאִם לֹא הָיָה קָדוֹשׁ כִּרְצוֹנוֹ לֹא הָיָה יָכֹל לְסָבְלוֹ. וְעַל-כֵּן גַּם בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה הָיָה מַחְמִיר מְאֹד וְלֹא רָצָה לֶאֱכֹל כִּי אִם לִכְבוֹד שַׁבָּת קֹדֶשׁ מַמָּשׁ, שֶׁכְּשֶׁמָּצָא בְּהֵמָה נָאָה הָיָה מְזַמְּנָהּ תֵּכֶף לְשַׁבָּת וְלֹא אָכַל מִמֶּנָּה עַד שֶׁמָּצָא אַחֶרֶת נָאָה הֵימֶנָּה וְאָז אָמַר, זוֹ לִכְבוֹד שַׁבָּת. וְאָז דַּיְקָא אָכַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁכְּבָר נִתְקַדְּשָׁה בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת. עַל-יְדֵי שֶׁהִזְמִינָהּ לְשַׁבָּת. וְכֵן נָהַג תָּמִיד. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה בְּוַדַּאי מִדָּה טוֹבָה וּקְדוֹשָׁה מְאֹד שֶׁהָיָה אוֹכֵל כָּל יָמָיו לִכְבוֹד שַׁבָּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲבָל הִלֵּל מִדָּה אַחֶרֶת הָיְתָה בּוֹ, שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם וְכוּ'. הֵינוּ עַל-פִּי הַנַּ"ל. כִּי שַׁמַּאי הָיָה מַחְמִיר וּלְגַדֶּל קְדֻשָּׁתוֹ רָצָה רַק לְהַעֲלוֹת הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁכְּלַל הַקְּדֻשָּׁה הוּא שַׁבָּת, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה לֹא רָצָה לְקָרֵב גֵּרִים הָרְחוֹקִים שֶׁלֹּא בָּאוּ לְהִתְקָרֵב כָּרָאוּי מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה טוֹבִים בְּעֵינָיו כִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב. וְכֵן בְּעִנְיַן אֲכִילָתוֹ לֹא רָצָה לֶאֱכֹל כִּי אִם כְּשֶׁיְּזַמִּין הַמַּאֲכָל לְשַׁבָּת, אֲבָל הִלֵּל מִדָּה אַחֶרֶת הָיְתָה בּוֹ וְכוּ':

וְהָעִנְיָן עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הוּא תִּקּוּן הָעֵצָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵצָה, בְּחִינַת לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה, בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא, כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לַחֲשֹׁב הַרְבֵּה עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת, שֶׁעַל זֶה צָעַק דָּוִד, "עַד אָנָה אֶשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ'". וְעִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. וְהָעִקַּר עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כִּי כָּל

פְּגַם הָעֲצָה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא הָאֲכִילָה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְאַחֲזוּ הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים בְּהָאֲכִילָה שֶׁמְּבַלְבְּלִים הָעֵצָה כַּנַּ"ל. וְכָל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וּמַשְׁלִימִין אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת הָעֵצָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן זֶה הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר כְּלָלִיּוּת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עִם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל, כִּי אָז הָאֲכִילָה כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ וְאֵין כֹּחַ בְּהָעֲשָׂנִים סְרוּחִים לְבַלְבֵּל הָעֵצָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל לְקֶדֶשׁת שַׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת אֵין מִי שֶׁיִּזְכֶּה כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים וַאֲנַחְנוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת מֵהֶם, כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל כַּיָּדוּעַ. וּכְמוֹ שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל, כְּמוֹ כֵן הֵם מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חֹל נֶגֶד הַצַּדִּיקִים וְאֵינָם יְכוֹלִים לִזְכּוֹת בְּעַצְמָם לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת כָּרְאוּי אַף-עַל-פִּי-כֵן הַצַּדִּיקִים מְרַחֲמִים עֲלֵיהֶם וּמַמְשִׁיכִים עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹסְעִים לְצַדִּיקִים עַל שַׁבָּת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מֵהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִים שֶׁיּוֹשְׁבִים עַל שֻׁלְחָנָם. כִּי שֻׁלְחָן שֶׁלָּהֶם קֹדֶשׁ. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁיּוֹשְׁבִים עַל הַשֻּׁלְחָן שֶׁלָּהֶם בְּפִרְט בְּשַׁבָּת בְּעַצְמוֹ עַל-יְדֵי זֶה הֵם מְבָרְרִין הָעֵצָה מֵהָעֲשָׂנִים הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שַׁמַּאי שֶׁהָיָה קַפְּדָן וְכַנַּ"ל לֹא הָיָה רוֹצֶה לֶאֱכֹל כִּי אִם כְּשֶׁהַמַּאֲכָל נִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל-יְדֵי שֶׁהִזְמִינָהּ לְשַׁבָּת. אֲבָל בְּלֵא זֶה לֹא רָצָה לְהַעֲלוֹת הַמַּאֲכָל שֶׁל חֹל לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁלֹּא רָצָה לְקָרֵב גֵּרִים הָרְחוֹקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חֹל לְהַעֲלוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת. כִּי לֹא רָצָה לְקָרֵב הָרְחוֹקִים כִּי אִם מִי שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹתוֹ לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל. אֲבָל הִלֵּל מִדָּה אַחֶרֶת הָיְתָה בּוֹ שֶׁהָיָה עָנָו מְאֹד וְהוֹרִיד וְהִשְׁפִּיל עַצְמוֹ מְאֹד לְכָל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁהִתְגַּבֵּר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הֵם שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְמַטָּה לִבְחִינַת יְמֵי הַחֹל מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁלֹּא נָהַג שַׁמַּאי שֶׁלֹּא אָכַל כִּי אִם כְּשֶׁהִזְמִין תְּחִלָּה לְשַׁבָּת. כִּי הִלֵּל אָמַר בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם וְכוּ'. הֵינוּ שֶׁהָיָה מִתְגַּבֵּר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל הַמַּאֲכָל אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הִזְמִינוֹ לְשַׁבָּת. וּכְמוֹ כֵן הָיָה מְקָרֵב רְחוֹקִים אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הֵכִינוּ עַצְמָן כָּרָאוּי שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת. כִּי הוֹרִיד וְהִשְׁפִּיל עַצְמוֹ לְכָל הָרְחוֹקִים לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכֵן נָהַג בְּעִנְיַן הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל כִּי הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת אֲכִילַת שַׁבָּת לַאֲכִילַת יְמֵי הַחֹל וְהַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל הָרְחוֹקִים מְאֹד הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְגַם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בְּעַצְמָהּ שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הֵם מְבָרְרִים נִיצוֹצוֹת וּנְפָשׁוֹת וּמְקָרְבִים רְחוֹקִים עַל-יְדֵי זֶה (כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר):

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הִלֵּל שֶׁמִּדָּה אַחֶרֶת הָיְתָה בּוֹ שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה וְכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁשַּׁמַּאי לֹא הָיָה מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם. הֲלֹא מִדָּה טוֹבָה זֹאת בְּעַצְמָהּ שֶׁהִזְמִין תָּמִיד הַמַּאֲכָל לְשַׁבָּת וְכוּ' עֲשָׂה בְּוַדַּאי לְשֵׁם שָׁמַיִם. אַךְ הַחִלּוּק הוּא שֶׁשַּׁמַּאי לֹא הָיָה יָכֹל לְקַדֵּשׁ הַמַּאֲכָל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהִזְמִינוֹ מֵמֶשׁ לְשַׁבָּת כַּנַּ"ל. אֲבָל הִלֵּל מִדָּה אַחֶרֶת הָיְתָה בּוֹ שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם כָּל מַעֲשָׂיו דַּיְקָא. הַיְנוּ שֶׁבְּכָל עֲשִׂיּוֹתָיו הַגַּשְׁמִיּוֹת מֵמֶשׁ הָיָה כֻּלָּם לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁאֲפִלּוּ בַּעֲשִׂיָּה גַּשְׁמִית הָיָה יָכֹל לְהוֹרִיד עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹתָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם וּלְקַדֵּשׁ הַמַּאֲכָל בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא הִזְמִינָהּ מֵמֶשׁ לְשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן הָיָה יָכֹל לְקָרֵב רְחוֹקִים מְאֹד. כִּי לֹא הָיָה מַקְפִּיד שֶׁלֹּא לְקָרְבָם כִּי אִם כְּשֶׁיָּכִינוּ עַצְמָם כָּרָאוּי לַעֲלוֹת לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת רַק הִשְׁתַּדֵּל לְמָצֹא בָּהֶם אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְהוֹרִיד וְהִשְׁפִּיל עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם לִמְקוֹמָם שֶׁהֵם שָׁם וְהִמְשִׁיךְ לָהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִמְקוֹמָם. וְעַל-יְדֵי זֶה קֵרֵב כָּל הָרְחוֹקִים מְאֹד וְכַנַּ"ל. שֶׁזָּזוּ בְּחִינַת נִפְלְאוֹת קְדֻשַּׁת הַדָּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה. כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלָה הַמַּלְכוּת בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עַד הַקִּדֻּשׁ בְּעַצְמוֹ. וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֶׁאֵין לָהּ עֲלִיָּה זֹאת אֲבָל עוֹלָה לְמָקוֹם שֶׁעוֹלָה. וּלְשָׁם מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. אֲבָל נִפְלְאוֹת שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה הוּא, שֶׁהוּא בִּימֵי הַחֹל מַמָּשׁ וְהַצַּדִּיקִים בְּגֹדֶל כֹּחָם תִּקְנוּ לָנוּ בְּדֶרֶךְ נֵס נִפְלָא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קְדֻשַּׁת כְּלִלְיוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הָעֵצָה לְמַטָּה מְאֹד לִבְחִינַת יְמֵי הַחֹל מַמָּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקָרְבִין כָּל הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ מִדָּתוֹ שֶׁל הִלֵּל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה אוֹמֵר הִלֵּל בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם וְכוּ'. שֶׁלֹּא הָיָה מַמְתִּין עַד שֶׁיַּעֲלֶה הָרְחוֹקִים לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת מַמָּשׁ. רַק אָמַר בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם וְכוּ'. שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּשֶׁרָאָה בְּאֶחָד אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה בְּעֶלְמָא שֶׁרָצָה לְהִתְקָרֵב אֵיזֶה הִתְקָרְבוּת כָּל שֶׁהוּא קֵרְבוֹ מִיָּד עַל-יְדֵי עִצָּם עֲנָוְתָנוּתוֹ וְחָכְמָתוֹ הָעֲמֻקָּה אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא רָחוֹק מִצַּד עַצְמוֹ מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת מְאֹד אַף-עַל-פִּי-כֵן חָמַל עָלָיו וְהוֹרִיד אֵלָיו בְּחִינַת קְדֻשַּׁת לְמָקוֹמוֹ לְעוֹרְרוֹ לִתְשׁוּבָה וּלְקָרְבוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בַּעֲצוֹתָיו הַנִּפְלָאוֹת מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי וְכוּ'. שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה אֲנִי שְׁתֵּי רְאִיּוֹת וְכוּ' שֶׁעֲתִידִין לַחֲטֹא. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי רוֹאֶה אֶת עֳנְיָם וַאֲנִי רוֹצֶה לְגָאֳלָם. וְכֵן מָצִינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁאֵין ה' יִתְבָּרַךְ דָּן אֶת הָאָדָם אֶלָּא בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם וּגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים מוֹסִיפִין לְעוֹרֵר רַחֲמָיו שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֵת קִלְקוּלָם הַגְּדוֹלִים כְּמוֹ בְּשָׁעַת הָעֵגֶל אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מְרַצִּין בִּתְפִלּוֹתָם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁמּוֹחֵל לָהֶם וּמַשְׁתַּדְּלִין לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מִדָּתוֹ שֶׁל הִלֵּל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים מֵהִלְכוֹת חֲנֻכָּה הַנִּכְלָל בְּהִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת הַנְּשִׂיאִים קַעֲרַת כֶּסֶף שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ וְכוּ'. שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת לְמִנְחָה. לְתַקֵּן הַמַּאֲכָלִים. שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בָּאֲכִילָה כַּנַ"ל. וּמִשָּׁם בָּא פְּגָמָיו בְּהַמֵּאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה שֶׁהוֹלִיד וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשָׂה אָז תְּשׁוּבָה הִתְגָּרוּ בּוֹ מְאֹד וּבִלְבְּלוּ דַּעְתּוֹ בָּעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַנַ"ל שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי הַנְּהָגוֹת יְשָׁרוֹת וְכוּ'. וְעִקַּר הַקִּלְקוּל וּבִלְבּוּל הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הוּא בְּעִנְיַן פְּגַם הַבְּרִית. וּבְיוֹתֵר מִתְגַּבְּרִין עַל הָרוֹצֶה לְשׁוּב וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן יְדֵי הַסְּמִיכָה:

מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל. בְּחִינַת שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ כְּתָב וְלָשׁוֹן מְיֻחָד בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּתָב. כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת. רֵיחַ טוֹב שֶׁמְּבָרֵר מַעְמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַנַ"ל. עֲשָׂרָה זָהָב כְּנֶגֶד עֲשָׂרָת הַדִּבְּרוֹת כְּלַל סֵפֶר הַתּוֹרָה וְכוּ'. פַּר אֶחָד בֶּן בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ אֶחָד בְּחִינַת אי"י שֶׁכֻּלָּם חִבְּרוּ סְפָרִים הָרַבֵּה. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לְכַפֵּר עַל מְכִירַת יוֹסֵף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נֶחְלְקָה מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת וְכוּ'. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם פָּרִים רַשִׁ"י כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. מֹשֶׁה כְּלַל הַתּוֹרָה אַהֲרֹן שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב. כִּי הוּא בְּחִינַת תַּלְמִיד מֹשֶׁה וְקָרֵב כָּל יִשְׂרָאֵל אֵלָיו עַל-יְדֵי וְרָאֲךָ וְכוּ' בְּחִינַת אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן נִכְנָס לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְכוּ'. אֵלִים חֲמִשָּׁה וְכוּ'. כְּנֶגֶד כְּלַל הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי כָּל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים וְכוּ' כַּנַ"ל. שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה תִּקּוּנִים אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ':

וְעַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשְׁכוּ הָעֲשָׂנִים הַנַ"ל נִפְגְּמוּ יְדֵי הַסְּמִיכָה שֶׁהוּא הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנִּסְמְכִין וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קַיִן וְהֶבֶל שֶׁמִּשָּׁם מַחֲלֹקֶת קֹרַח עִם מֹשֶׁה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי קַיִן הֵבִיא קָרְבָּן מֵהַפְּסֹלֶת. כִּי לְמוּדוֹ הָיָה מִבְּחִינַת הָעֲשָׂנִים הַנַ"ל. אֲבָל הֶבֶל הֵבִיא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וְכוּ':

הַפְלָגָתָא שֶׁבֵּין בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ כְּפָרֵי הֶחָג שֶׁמִּתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. כִּי בֵּית שַׁמַּאי סְבְרִי שֶׁצְּרִיכִין לְהַגִּיעַ עַד הַתִּקּוּן הָאַחֲרוֹן. וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהָאִיר וְכוּ'. וְזֶהוּ כְּפָרֵי הֶחָג שֶׁמִּתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין שֶׁבְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת שֶׁאָז מְאִירִין כָּל הַחֲסָדִים פְּנִימִים וְכוּ' מַקְרִיבִין שְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים וְאָז מַכְנִיעִין כַּמָּה עַכּוּ"ם. וּבְיוֹם שֵׁנִי פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁאָז נִכְלִין כָּל הָעַכּוּ"ם וּמְבָרְרִין הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַחֲסָדִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ

בְּכֹחַ רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם-כִּפּוּר וְאָז יִשְׂרָאֵל מִתְיַחֲדִין לְבַדָּם עִם ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׂמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאֵין מַקְרִיבִין כִּי אִם פָּר אֶחָד וְאַיִל אֶחָד בִּבְחִינַת עַכְּבוּ עִמִּי יוֹם אֶחָד וְכוּ':

אֲבָל בֵּית הִלֵּל סָבְרִי. מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. כִּי שְׁמוֹנָה יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם בִּבְחִינַת שְׁמוֹנָה הַהַזְאוֹת שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם-כִּפּוּר בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁהִתְחִיל תְּחִלָּה מֵאַחַת וְאַחַר כָּךְ אַחַת וְאַחַת וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשַׁךְ קְדֻשַּׁת שְׁמוֹנַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת עִם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת כִּי סֻכּוֹת מְרַמֵּז עַל תִּקּוּן הַגְּאֻלָּה. כִּי אָז מַמְשִׁיכִין תְּחִלָּה שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן וְאַחַר כָּךְ פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. אֲבָל חֲנֻכָּה עִקַּר נִפְלְאוֹת הַנֵּס שֶׁגַּם בְּתֹקֶף מֶמְשַׁלְתָּם וַאֲפִלּוּ בְּאֹרֶךְ הַגָּלוּת נִתְגַּבֵּר בְּעֲצוֹת טוֹבוֹת עֲמֻקּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁנָּפַל כָּל אֶחָד. עַל-כֵּן אָז צְרִיכִין לְהַתְחִיל מִכָּל מַה שֶּׁיּוּכַל לְהַתְחִיל מֵאֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וְתִקּוּן כָּל שֶׁהוּא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם-כִּפּוּר אֲפִלּוּ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ מַחֲמַת שֶׁאָז צְרִיכִין לְכַפֵּר כָּל הָעָוֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהַתְחִיל מֵאַחַת וְאַחַר כָּךְ אַחַת וְאַחַת וְכוּ' וְאַזְלֵי לְטַעֲמֵיהוּ. כִּי שַׁמַּאי קַפְּדָן וְאָכַל כָּל יָמָיו לִכְבוֹד שַׁבָּת שֶׁלִּסְבָרָתוֹ אִי אֶפְשָׁר לְאֶכֹל כָּרָאוּי לִדְחוֹת הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁמִּשָּׁם תִּקּוּן הָעֲצָה שֶׁהוּא הָעִקָּר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל שׁוּם דָּבָר חָשׁוּב רַק מְזֻמְּנוֹ לְשַׁבָּת וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת נִמְצָא שֶׁסּוֹבֵר שֶׁצְּרִיכִין תְּחִלָּה לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת. אֲבָל הִלֵּל מִדָּה אַחֶרֶת הָיְתָה לוֹ שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם וְהָיָה אוֹמֵר בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה. כִּי עַכְשָׁו אִם נַמְתִּין עַל שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן כִּמְעַט אִבְדָה חַס וְשָׁלוֹם פְּלֵטַת יִשְׂרָאֵל. רַק צְרִיכִין לֵילֵךְ תָּמִיד עִם בְּחִינַת בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם וְכוּ'. שֶׁכָּל מַה שֶּׁחוֹטְפִין וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם. כִּי מְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וְאוֹמֵר אִם לֹא אֶגְמֹר תֵּכֶף חַס וְשָׁלוֹם. כִּי אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדִי לַעֲשׂוֹת אֶעֱשֶׂה. וְאִם לֹא יִהְיֶה לִי עוֹלָם הַבָּא וְכוּ'. מַה לַּעֲשׂוֹת כַּוָּנָתִי לַשָּׁמַיִם. וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה וְיִגְמֹר בַּעֲדִי (עַד כָּאן רָאשֵׁי פְּרָקִים):

חלק לד

וְזֶה בְּחִינַת קָרְבְּנוֹת הַנְּשִׂיאִים שֶׁקּוֹרִין בַּחֲנֻכָּה. כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁלָּהֶם הָיָה לְתַקֵּן פְּגַם חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְנָה הַמִּשְׁכָּן לְכַפֵּר עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעִקַּר חֵטְא הָעֵגֶל הָיָה פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁעִקָּרָהּ הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בְּמֹשֶׁה שֶׁגִּלָּה לָהֶם אֱלֹקוּתוֹ בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה וְהֵאִיר בָּהֶם אוֹר הַדַּעַת וְהַשְׂכָּלָה הַנִּבוּאָה כְּזֹאת בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְגָּרָה בָּהֶם הַס"מ כָּל כָּךְ עַד שֶׁהֶחֱטִיאָם כָּל כָּךְ בַּעֲצַת הָעֵרֶב רַב. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר שֶׁעִקַּר פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים. כִּי אִם הָיָה מַאֲמִינִים בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הַחֲכָמִים בֶּאֱמֶת, הָיָה מְבַטֵּל דַּעְתּוֹ הַמְבֻלְבָּלֶת, וּבְוַדַּאי הָיָה מַאֲמִין כָּרָאוּי, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל

לְהָבִין דִּרְכֵי ה' וְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ הָיָה סוֹמֵךְ עַל דִּבְרֵי הַצַּדִּיק שֶׁכְּבָר שִׁבֵּר גּוּפוֹ בְּתַכְלִית וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כְּתִיב וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה בַּה' הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה בָּזֶה בְּכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמַּרְבֶּה קְטֶגוֹרְיָא בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים כְּמוֹ עַכְשָׁו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הָאֱמֶת עַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ צָרִיךְ לִשּׁוּב עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵעַ עִצָּם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיָּבִין מִזֶּה שֶׁרוֹצִים לְהַרְחִיקוֹ מֶה' יִתְבָּרֵךְ וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פָּסוּק אֹזֶן שׁוֹמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ה) עַד שֶׁיָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים עַד שֶׁיַּחֲזְרוּ וְיַחְשְׁבוּ אֶצְלוֹ כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת קְרְבָּנוֹת הַנְּשִׂיאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים (שֶׁבָּזֶה תָּלוּי תִּקּוּן כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִין בַּתּוֹרָה חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן הַנַּ"ל). וְזֶה קְעָרַת כֶּסֶף, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁמִּרַמֵּז עַל שְׁנוֹתָיו שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים. שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ בְּחִינַת הַמֵּאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְכוּ'. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פְּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי לֹא הֶאֱמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בַּאֲרִיכוּת). כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה כָּלוּל מִכָּל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁכֻּלָּם יָצְאוּ מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁעָבַר עַל הַצִּוּוּי שֶׁצִּוָּהוּ ה' יִתְבָּרֵךְ כְּפִי מַה שֶּׁהָיָה מֵבִין אֲמִתַּת הַפֵּרוּשׁ שֶׁל הַמִּצְוָה הַזֹּאת וְנָטָה אַחַר עֲצַת הַנָּחָשׁ בַּעֲצַת אִשְׁתּוֹ מִזֶּה נִמְשַׁךְ פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בּוֹ כָּל הַדּוֹרוֹת וּמִזֶּה נִתְהַוָּה פְּגַם מַחֲלֹקֶת קַיִן וְהֶבֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַמַּחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת כִּי מִמַּחֲלֹקֶת קַיִן עַל הֶבֶל נִמְשַׁךְ מַחֲלֹקֶת קֹרַח עַל מֹשֶׁה כַּמּוּבָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלַל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁעַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר. כִּי בְּכָל מַחֲלֹקֶת יֵשׁ בּוֹ נִיצוֹצִי מַחֲלֹקֶת קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁפְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע עַל-יְדֵי זֶה נִפְגְּמָה הָאֲכִילָה וְנִגְזַר בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם שֶׁמִּמֶּשׁ נִמְשַׁךְ פְּסֹלֶת הַמַּאֲכָל עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה פְּסֹלֶת גָּמוּר שֶׁהוּא הָעִנְיָן שֶׁל הַמַּלְעִיג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים שֶׁנִּדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת שֶׁמִּמֶּשׁ בָּאִים הָעֲשָׁנִים סְרוּחִים וּמְבַלְבְּלִים אֶת הַמֹּחַ. וְכָל זֶה נִמְשַׁךְ מֵהַפְסֹלֶת שֶׁנֶּאֱחָז בְּכָל הַמַּאֲכָלִים עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵבִיאוּ קְעָרַת כֶּסֶף שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ וּמִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת לְמִנְחָה. סֹלֶת לְמִנְחָה זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁעִקָּרָהּ הַלֶּחֶם. וְעַל-יְדֵי סֹלֶת לְמִנְחָה תִּקְּנוּ פְּגַם הַמַּאֲכָלִים. וְעַל-כֵּן מְרֻמָּז בְּקְעָרַת כֶּסֶף שְׁנוֹתָיו שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן לְתַקֵּן פְּגָמוֹ. וְכֵן

שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ כְּנֶגֶד הַמֵּאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה שֶׁהוֹלִיד וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִים הַמֹּחַ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי הַנְּהָגוֹת יְשָׁרוֹת וְכוּ'. וְעִקַּר הָעֵצָה וּמִשְׁפְּטֵי הַנְּהָגוֹת יְשָׁרוֹת צְרִיכִין בְּעִנְיָן זֶה שֶׁהִיא שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַמַּחֲשָׁבָה מְאֹד מְאֹד. וְעַל-יְדֵי הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים לֹא הָיָה יָכֹל לְהוֹצִיא עַצְמוֹ מִזֶּה אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשָׂה אָז תְּשׁוּבָה גְּדוֹלָה וּפָרַשׁ מֵאִשְׁתּוֹ. אֲבָל מֵאֵנָס הַמִּקְרוֹת לֹא נִצּוֹל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ. מִשְׁקָלָהּ בְּחִינַת הַמִּתְקָלָא כִּי עִקַּר הַמִּתְקָלָא הוּא בְּתַאֲוָה זֹאת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וּבְוַדַּאי אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּאֵלּוּ הַמֵּאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה הִתְגַּבֵּר מְאֹד לְבָרֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵהִרְהוּרִים אֵלּוּ. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא נִצּוֹל מִמִּקְרוֹת מֵחֲמַת הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵבִיאוּ קַעֲרַת כֶּסֶף שֶׁהוּא כְּנֶגֶד שְׁנוֹתָיו שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ' לְתַקֵּן כָּל זֶה. וּבָזֶה הִמְשִׁיכוּ תִּקּוּן לְפִגַּם הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁלִּמּוּדָם מֵאֵלּוּ הַמּוֹתָרוֹת שֶׁנִּסְמָכִין לְרַבִּי שֶׁלֹּא כַּדִּין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֵטְא קַיִן שֶׁהִתְגַּבֵּר עַל הֶבֶל בְּחִנָּם וַהֲרָגוֹ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל עַכְשָׁו כַּנַּ"ל:

חלק לו

גַּם קַעֲרַת גִּימַטְרִיָּא תֵּשַׁ"ע בְּחִינַת מֵעַיו עֶשֶׂ"ת שֵׁן. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י זֶה תּוֹרַת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא נָתוּן בְּאֶמְצַע הַחֻמְשָׁה חֻמָּשִׁים כַּמֵּעַיִם הַלָּלוּ וְכוּ'. כִּי תּוֹרַת כֹּהֲנִים מְדַבֵּר מִקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁנִּפְגְּמוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. כִּי צְרִיכִין לֶאֱכֹל בִּבְחִינַת אֲכִילַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁיִּהְיֶה הַשֻּׁלְחָן מְכַפֵּר כַּמִּזְבֵּחַ. וְעַל-כֵּן נִרְמָז תּוֹרַת כֹּהֲנִים בַּפָּסוּק מֵעַיו עֶשֶׂ"ת שֵׁן. בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּעֲשִׂים שֶׁהֵם כְּלֵי בַּשּׁוּל הָאֲכִילָה לְבָרְרָהּ מֵהַמּוֹתָרוֹת. וְזֶה בְּחִינַת קַעֲרַת כֶּסֶף סֹלֶת שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים מַעֲשָׂנִים סְרוּחִים כַּנַּ"ל כִּי בְּהַקְּעָרָה אוֹכְלִין הַמַּאֲכָלִים. וְעַל-כֵּן קְעָרַ"ת בְּגִימַטְרִיָּא עֶשֶׂ"ת בְּחִינַת מֵעַיו עֶשֶׂת שֵׁן בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל:

חלק לז

גַּם קַעֲרַת אוֹתִיּוֹת עֲקֵרֶת כַּמּוּבָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁנִּקְרֵאת עֲקֵרֶת הַבַּיִת כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי כָּה' אֱלֹקֵינוּ הַמַּגְבִּיהַּ לָשֶׁבֶת הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת וְכוּ'. מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת וְכוּ' שֶׁבְּעֹצֶם גְּבְהוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַגְבִּיהִי לָשֶׁבֶת הוּא מַשְׁפִּיל לִרְאוֹת לְהָקִים הַדַּל וְהָאֶבְיוֹן מֵעָפָר וּמֵאַשְׁפּוֹת מַמָּשׁ שֶׁהֵם הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים וְהִ' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מַשְׁגִּיחַ עַל אֵלּוּ הַדַּלִּים וְהָאֶבְיוֹנִים מֵהַדַּעַת שֶׁנִּפְלוּ לֶעָפָר וְלָאַשְׁפּוֹת מַמָּשׁ וְהָעֲשָׂנִים סְרוּחִים מְסַבְּבִים וּמְעַקְּמִים דַּעְתָּם מְאֹד. וּכְשֶׁהֵם חָסִים עַל עַצְמָם וְצוֹעֲקִים לַהִ' יִתְבָּרַךְ. אֲזַי הוּא יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עֲלֵיהֶם וְשׁוֹלֵחַ עֲלֵיהֶם מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל וּמְקִימָם מֵעָפָר וּמֵאַשְׁפּוֹת סְרוּחִים הָאֵלּוּ. כִּי אֵלּוּ הַמַּיִם טְהוֹרִים שֶׁהֵם הַסְּפָרִים קְדוֹשִׁים

מְטַהֲרִים מִכָּל הַגִּלּוּלִים בְּחִינַת וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם וְכוּ'. וְזֶהוּ לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ שֶׁמְּזַכֶּה אוֹתָם שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִים עִם כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בִּפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ. שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁזָּכוּ עַתָּה לָשׁוּב וּלְהַאֲמִין בָּהֶם. וְזֶהוּ מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. כִּי עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמַח בְּחִינַת חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם:

חלק לח

מְזֻרָק אֶחָד כֶּסֶף פֵּרֵשׁ רַשַׁ"י כְּנֶגֶד נֹחַ. שִׁבְעִים שֶׂקֶל כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ. שִׁבְעִים אֻמּוֹת כָּל אַחַת יֵשׁ לָהּ כְּתָב וְלָשׁוֹן. וְיִשְׂרָאֵל נִבְחָרוּ מֵהֶם בַּכְּתָב וּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִצְטַוָּה נֹחַ בִּבְנְיַן הַתֵּבָה לְהַצִּילוֹ בִּזְכוּת מֹשֶׁה שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתֵּן אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת בְּשָׂגֶם הוּא בָשָׂר וְהָיָה יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה דָּא מֹשֶׁה כַּמּוּבָא. וְכָל זֶה מְרַמֵּז עַל תִּקּוּן יְדֵי הַכְּתִיבָה שֶׁהוּא כְּתַב יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַקְּרָבָנוֹת שֶׁתִּקְּנוּ פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע הַכְּתָב שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וְנִתְעַלֶּה הַכְּתָב שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת שִׁבְעִים שֶׂקֶל הַנַּ"ל:

חלק לט

כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת. זֶה בְּחִינַת עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֹשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עָמְדוּ לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁנִּכְתְּבוּ עֲלֵיהֶם הָעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם שֶׁהוּא כְּנֶגֶד עֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁנִּתְּנוּ מִיָּדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְזֶהוּ מְלֵאָה קְטֹרֶת. כִּי עִקַּר הַכְּלִיּוּת וְהַכְּנִיסָה לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בְּיוֹם-כִּפּוּר הוּא עַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁמְּבָרֵר הַטּוֹב מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ. כִּי קְטֹרֶת רֵיחַ טוֹב מְאֹד שֶׁמְּתַקֵּן וּמְבָרֵר הַמַּחֲשָׁבָה מֵהָעֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁהֵם הַבִּלְבּוּלִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים הַמְסַבְּבִים אֶת הַמֹּחַ שֶׁהֵם סְרָחוֹן מַמָּשׁ. וְכָל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי קְטֹרֶת שֶׁהוּא רֵיחַ נִפְלָא דְּקְדֻשָּׁה גָּבֹהַּ מְאֹד שֶׁמְּבָרֵר מִשָּׁם. וּבִשְׁבִיל זֶה הֵבִיא כָּל אֶחָד מֵהַנְּשִׂיאִים קְטֹרֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא שִׁלֹּא כַּדִּין כִּי הָיָה לְצָרֵךְ שָׁעָה לְתַקֵּן סְרָחוֹן הָרַע שֶׁל חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵמִירוּ אֶת כְּבוֹדוֹ בְּתַבְנִית שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין לְךָ מְשַׁקֵּץ כְּמוֹ שׁוֹר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה. מְרַמֵּז שֶׁפָּגְמוּ עַל-יְדֵי זֶה בַּאֲכִילָה מְאֹד. כִּי גָּרְמוּ שֶׁיֵּעָלוּ עֲשָׂנִים סְרוּחִים הַמְבַלְבְּלִים מְאֹד וְעַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת תִּקְּנוּ זֹאת כַּנַּ"ל:

חלק מ

פַּר אֶחָד בֶּן בָּקָר כְּנֶגֶד אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. זֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ גַּם בְּחוּץ-לָאָרֶץ וּלְהַצִּיל מִגֵּרוּשׁ וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). כִּי אַבְרָהָם הוּא הָרֹאשׁוֹן שֶׁמָּצָא קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן מְרֻמָּז בְּפַר בֶּן בָּקָר שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם. כִּי אִיתָא שֶׁכְּשֶׁרָץ וְרָדַף אַחַר הַבֶּן בָּקָר בִּשְׁבִיל הַכְנָסַת הָאוֹרְחִים אֵז בָּרַח אֶל מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה וְעַל-יְדֵי זֶה מָצָא אַבְרָהָם אֶת קְדֻשַּׁת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה. וּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה שֶׁשָּׁם נִקְבְּרוּ הָאָבוֹת וְהָאִמָּהוֹת זֶה עִקַּר הַנַּחֲלָה שֶׁקִּבְּלוּ אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל תְּחִלָּה וְהִיא תְּחִלַּת יְרֻשָּׁתוֹ אֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי הָעִקָּר שֶׁיְּמַשִּׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִקָּבֵר שָׁם. וְעַל-כֵּן רָמְזוּ בְּפַר בֶּן בָּקָר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִמְשִׁיךְ אַבְרָהָם אָבִינוּ כַּנַ"ל:

חלק מא

אַיִל אֶחָד כְּנֶגֶד יִצְחָק שֶׁנֶּעֱקַד וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת הַתִּקּוּן לְהַמְשִׁיךְ סוֹד הָעִבּוּר לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֹת חָסֵר וְכוּ'. שֶׁמִּמֶּשֶׁם יְנִיקַת עֲשָׂו שֶׁעַל-יְדֵי זֶה וַתִּכְהֶן עֵינָיו שֶׁל יִצְחָק כַּמּוּבָא. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁהַקְּדִים ה' יִתְבָּרֵךְ רְפוּאָה שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב תַּחְתָּיו אַיִל שֶׁהָיָה נֶאֱחָז בַּסְּבָךְ בְּקַרְנָיו שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת הַדִּינִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁל אַיִל. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה (כַּנַ"ל בְּאוֹת מ). נִמְצָא שֶׁהָאַיִל שֶׁהִקְרִיבוֹ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יִצְחָק זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר וְכַנַ"ל:

חלק מב

כֶּבֶשׂ אֶחָד וְכוּ' כְּנֶגֶד יַעֲקֹב וְיַעֲקֹב עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. כִּי יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה. וּבֵרֵר בִּשְׁלֵמוּת מַעֲשִׂים הַנַּ"ל. וְזָכָה לְהַעֲמִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר הָאֲבָנִים שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאֶבֶן אַחַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה לוּחוֹת הָאֶבֶן (הַמּוּבָא שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל). שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָעֵצָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לְתַקֵּן מְכִירַת יוֹסֵף כִּי חֲלֻקַּת הָעֵצָה זֶה בְּחִינַת חֲלֻקַּת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד (כַּמּוּבָן שָׁם) שֶׁמֵּבִיא פָּסוּק וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד. (וְכַמּוּבָא בָּזֶה בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר). וַחֲלֻקַּת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד עַל-יְדֵי יָרְבָעָם נִמְשַׁךְ מִפְּגַם מְכִירַת יוֹסֵף כַּמּוּבָא. עַל-כֵּן הַשְּׂעִיר עִזִּים לְחַטָּאת שֶׁמְּכַפֵּר עַל מְכִירַת יוֹסֵף זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה וְכַנַ"ל:

חלק מג

וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁעָשׂוּ שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה שֶׁהֵם כְּלַל הַסְּפָרִים

הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם עִקַּר הַתִּקּוּן. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נָתַן אֶת הַתּוֹרָה בִּכְתָב וּמְסָרָהּ בְּעַל פֶּה לְתַלְמִידָיו שֶׁהָרִאשׁוֹן הוּא אַהֲרֹן. רַק שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ זָכָה שֶׁאַחַר שֶׁמֵּת אַהֲרֹן מָסַר מֹשֶׁה כָּל הַתּוֹרָה לִיהוֹשֻׁעַ. וּכְמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּסֵדֶר הַמִּשְׁנָה שֶׁאַהֲרֹן הָיָה הַמְקַבֵּל הָרִאשׁוֹן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם נִכְנַס אַהֲרֹן וְשָׁנָה לוֹ מֹשֶׁה פִּרְקוֹ וְכוּ' (עֵרוּבִין נד,) וְעַל-כֵּן כָּתִיב בְּאַהֲרֹן וּבָנָיו יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְכוּ'. כִּי אַהֲרֹן קֵרֵב כָּל יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה עַל-יְדֵי שֶׁיָּצָא לִקְרָאתוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זָכָה לְמַה שֶּׁזָּכָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהוּא הַהֵפֶךְ מֵהַמִּתְקַנְּאִים בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְחָלְקוּ עָלָיו עַל-יְדֵי קִנְאָתָם בּוֹ. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן הִקְרִיבוּ שְׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁהֵם כְּלַל סִפְרֵי הַתּוֹרָה עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל:

חלק מד

וְזֶהוּ אֵלִּים חֲמִשָּׁה עֲתֻדִּים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה חֲמִשָּׁה. וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י כְּנֶגֶד כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁהֵם תּוֹרָה נְבִיאִים כְּתוּבִים וַחֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה וַעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וְכֹהֲנִים וּלְוִיִּים וְיִשְׂרְאֵלִים. הַיְנוּ בְּחִינַת כְּלַל סִפְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשְׁכוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם תִּקּוּן יְדֵי הַסְּמִיכָה לְהִנָּצֵל מִמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּסְמָךְ מִי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן וְכוּ'. וּלְתַקֵּן יְדֵי הַכְּתִיבָה וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְהִנָּצֵל מִגֵּרוּשׁ וְכוּ'. וּלְהַמְשִׁיךְ סוֹד הָעִבּוּר וְלִזְכּוֹת לְעֲצָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל זֶה תִּקְּנוּ עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק מה

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמִּלְחָמוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה לְיַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁבִּתְחִלָּה הָיָה עָלָיו מַחֲלֹקֶת עֵשָׂו וְלָבָן. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּצַּל מֵהֶם וּבִקֵּשׁ לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה קָפַץ עָלָיו רִגְזוֹ שֶׁל יוֹסֵף כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב וְכוּ':

כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה בְּבְחִינַת תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב. כִּי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הַנַּ"ל הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהוּא גִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם וְהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה קִיֵּם אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה. וְאַחַר כָּךְ מִסָּרָהּ לְיִצְחָק וְיִצְחָק לְיַעֲקֹב. אַךְ אַבְרָהָם וְיִצְחָק לֹא הָיְתָה מִטָּתָן שְׁלֵמָה כִּי יָצְאוּ מֵהֶם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם הֵפֶךְ הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַחוֹלְקִים עַל חַכְמֵי הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּיִּים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחֲרָבָנוֹת. אַךְ יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְהוּא הוֹלִיד כָּל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר אָנוּ כֻּלָּנוּ נִקְרָאִים עַל שְׁמוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן עִקַּר הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי יַעֲקֹב אֲבָל הָיָה עָלָיו מַחֲלֹקֶת גְּדוֹלוֹת מֵעֵשָׂו וְלָבָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחוֹלְקִים עַל חַכְמֵי הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּיִּים וְיַעֲקֹב

אֲבִינוּ כָּל מַה שֶּׁהָיוּ חוֹלְקִין עָלָיו יוֹתֵר הִתְגַּבֵּר לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה יוֹתֵר עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וּלְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בָּזֶה כַּנַ"ל וּפְגַם הַדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרָיו שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה. וְהוּא שָׁב בִּתְשׁוּבָה בִּשְׁבִילָם. עַד שֶׁחִבֵּר וְעָשָׂה עַל-יְדֵי זֶה סְפָרִים רַבִּים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּטְמַן בְּבֵית שֵׁם וְעֵבֶר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּעֵת שֶׁבָּרַח מֵעֵשָׂו וְשָׁם עָסַק בַּתּוֹרָה. וּבְוַדַּאי חִבֵּר עַל-יְדֵי זֶה סְפָרִים רַבִּים. כִּי יַעֲקֹב חִבֵּר כַּמָּה סְפָרִים קְדוֹשִׁים בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה (כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן לב) וּכְמוֹ שֶׁסִּפֵּר מִזֶּה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמּוּבָא בְּדִבָּרֵינוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי שֶׁכָּל מַה שֶּׁרוֹאִין שֶׁהַמַּחֲלֹקֶת עַל הָאֱמֶת מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁלּוֹ אוֹ שֶׁל הָעוֹלָם אוֹ מַה שֶּׁפּוֹגֵם מַה שֶּׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-יְדֵי כָּל תְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה סֵפֶר כַּנַ"ל בִּבְחִינַת וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי כַּנַ"ל. וְזֶה נָהֵג יַעֲקֹב תָּמִיד שֶׁכָּל מַה שֶּׁרָאָה הַמַּחֲלֹקֶת מִתְגַּבֵּר עָלָיו יוֹתֵר הָיָה שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְעָסַק בַּתּוֹרָה יוֹתֵר עַד שֶׁחִבֵּר סְפָרִים הַרְבֵּה לְאֵין קֵץ וְעַל-יְדֵי זֶה הִמְתִּיק כָּל הַדִּינִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּל הָאֲבָנִים נִכְלְלוּ בְּאֶבֶן אַחַת שֶׁזֶּה זָכָה יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ שֶׁבְּעֵת שֶׁיָּצָא מִבֵּית שֵׁם וְעֵבֶר פָּגַע בַּמָּקוֹם. וְשָׁם נִכְלְלוּ כָּל הַשְּׁתִיּוֹת עֶשְׂרֵה אֲבָנִים בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה בְּקֹדֶשׁי קָדָשִׁים שֶׁזֶּה זָכָה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכַנַ"ל. (עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן הַנַּ"ל הֵיטֵב וְתָבִין כָּל זֶה). וְעַל-כֵּן שָׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו כְּשֶׁיָּצָא מִבֵּית לָבָן בְּשָׁלוֹם. עִם לָבָן גַּרְתִּי וְדָרַשְׁתִּי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת שָׁמַרְתִּי. זֶה בְּחִינַת וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי הַנַּ"ל. שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הָרִיב וּמַחֲלֹקֶת נִכְתָּבִין סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִם לָבָן גַּרְתִּי וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת שֶׁהֵם כְּלַל סִפְרֵי הַתּוֹרָה שָׁמַרְתִּי שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁגַּרְתִּי עִם לָבָן וְסָבַלְתִּי מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁסָּבַלְתִּי שֶׁבִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם. עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכִיתִי וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת שָׁמַרְתִּי שֶׁזָּכִיתִי לְהַשִּׂיג כָּל הַתַּרְיַ"ג מִצְוֹת שֶׁהֵם כְּלַל סִפְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִשִּׂיג קֹדֶם שֶׁנִּתְּנָה. שֶׁכָּל זֶה זָכָה עַל-יְדֵי עִצָּם תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁשָּׁב דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה לוֹ מִלָּבָן. כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נַעֲשִׂין סְפָרִים הַרְבֵּה כְּשֶׁזּוֹכִין לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל יָדָם כַּנַ"ל:

חלק מו

וְזֶהוּ וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְכוּ'. זֶה רָמַז עַל כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁנִּתְתַּקְּנִין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵם תִּקּוּן יְדֵי הַכְּתִיבָה וְלִבְלִי לְהִתְגָּרֵשׁ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְסוֹד הָעִבּוּר וְכוּ'. וְזֶהוּ וַיְהִי לִי שׁוֹר זֶה בְּחִינַת כְּתִיבַת סְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָם מִכְּתִיבַת סֵפֶר הַתּוֹרָה שֶׁנִּכְתֶּבֶת עַל עוֹרוֹת שֶׁל שְׁוָרִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּתִיבַת תְּפִלִּין (כַּמְרֻמָּז בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל שׁוֹר וְשֶׂה). וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין יְדֵי הַכְּתִיבָה שֶׁיִּתְחַזֵּק כְּתַב יַד יִשְׂרָאֵל

וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וַחֲמוֹר זֶה בְּחִינַת יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם שֶׁהֵם זָכוּ לְסוֹד הָעִבּוּר בְּחִינַת וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. צֹאן זֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁעוֹשִׂין מִצֶּמֶר (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וַחֲמוֹר זֶה בְּחִינַת יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם שֶׁהֵם זָכוּ לְסוֹד הָעִבּוּר בְּחִינַת וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. צֹאן זֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁעוֹשִׂין מִצֶּמֶר (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל שׁוֹר וְשֶׂה הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת בְּגָדִים נְקִיִּים שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי הַצִּיצִית. הֵפֶךְ בְּגָדִים צוֹאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁמְּבַלְבְּלִין וּמְעַקְּמִין אֶת הַמֹּחַ שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם):

וְזֶה כָּל הַנְּפָנֶה וְנוֹטֵל יָדָיו וְכוּ' (בְּרָכוֹת טו) כִּי בִּתְחִלָּה צְרִיכִין לִפְנוֹת לְבַעַר הַמּוֹתָרוֹת לְבַטֵּל הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַנַּ"ל שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ אֶת הַמֹּחַ וְכוּ'. וְזֶהוּ וְנוֹטֵל יָדָיו שֶׁצְּרִיכִין לְטֹל יָדָיו בְּמַיִם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) שֶׁמֵּבִיא שָׁם הַפָּסוּק וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ לוֹבְשִׁין צִיצִית בְּחִינַת בְּגָדִים נְקִיִּים הַנַּ"ל הֵפֶךְ הַבְּגָדִים צוֹאִים בְּחִינַת הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַנַּ"ל. וּמַנִּיחִין תְּפִלִּין שֶׁנִּכְתָּבִין כְּדִין כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן יְדֵי הַכְּתִיבָה כַּנַּ"ל. וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמִּזֶּה מְדַבְּרִים הַפָּרְשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁמַּתְחִילִין בֶּאֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁהוּא קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאַחַר כָּךְ מַזְהִירִם וְאָהַבְתָּ וְכוּ'. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ שֶׁהוּא לִלְמֹד עִם בָּנָיו וְתַלְמִידָיו שֶׁנִּקְרָאִים גַּם כֵּן בָּנִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן בְּפָרָשָׁה שְׁנִיָּה וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ שֶׁהוּא קַבָּלַת עֹל מִצְוֹת מַזְהִירָם וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם. וְכֵן בִּבְרִכַּת אַהֲבַת עוֹלָם מְבַקְּשִׁין שֶׁנִּזְכֶּה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁלּוֹמְדִים עִם תַּלְמִידֵיהֶם בִּישִׁיבָתָם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם) וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין אַחַר כָּךְ שֶׁאָז נִכְנָסִין בַּהֵיכָל וְקָדְשֵׁי קָדָשִׁים כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּכַוָּנַת עַל הַתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה ה' שְׂפָתַי תִּפְתָּח שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים. כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כַּיָּדוּעַ:

וְנַחֲזֹר אֶל פָּסוּק וַיְהִי לִי שׁוֹר וְכוּ' הַנַּ"ל וְזֶהוּ וְעָבֶד וְשִׂפְחָה. זֶה בְּחִינַת שֶׁכְּבָר כָּבַשׁ בְּחִינַת הָעֶבֶד וְהַשִּׂפְחָה שֶׁיִּהְיוּ כְּבוּשִׁים תַּחַת יַד רַבָּם. שֶׁזֶּהוּ הַהֵפֶךְ מִגְּרוּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּא עַל-יְדֵי שִׁלּוּחַ הָעַכּוּ"ם שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ. אֲבָל יַעֲקֹב בְּגֹדֶל צִדְקָתוֹ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַתּוֹרָה שֶׁעָסַק עַד שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ עַל יָדוֹ סְפָרִים הַרְבֵּה עַל-יְדֵי

וְזֶה כָּבֵשׂ בְּחִינַת הָעֶבֶד וְהַשִּׁפְחָה שֶׁהֵם שִׁלִּיטַת הָעַכּוּ"ם הָרוֹצִים לְגָרֵשׁ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל כֹּחָם עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. כִּי יַעֲקֹב תִּקֵּן כָּל זֶה כַּנַּ"ל:

חלק מז

וְזֶה וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב וְכוּ' שֶׁבִּקֵּשׁ לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה. כִּי סָבַר מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִכְנִיעַ בְּחִינַת לָבָן וְעֵשָׂו וְנִצּוֹל מֵהֶם שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת הַחוֹלְקִים, מַעַתָּה יֵשֵׁב בְּשַׁלְוָה. אֲבָל קְפֵץ עָלָיו רֶגְזוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל וּבֵין הַצַּדִּיקִים בְּעַצְמָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁל הַשְּׁבָטִים עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק כִּי בְּעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת. כִּי יֵשׁ מַחֲלֹקֶת מְגֻלּוֹת הָעַכּוּ"ם וּמִמְּתְנַגְּדִים רְשָׁעִים וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ גַּם מַחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים בְּעַצְמָם שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה בִּנְכָלֵי עֶרְמִימוּתָיו וּמַרְבֶּה מַחֲלֹקֶת בֵּינֵיהֶם. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וְנִפְגָּמִים כָּל הַפְּגָמִים שֶׁעִקָּרָם הוּא חֶלְקַת הָעֲצָה. שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַשְּׁבָטִים עִם יוֹסֵף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גָּרְמוּ חֶלְקַת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד עַל-יְדֵי יָרְבָעָם בֶּן נְבָט שֶׁחָטָא וְהֶחֱטִיא אֶת הָרַבִּים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמֵּבִיא פְּסוּק וְלֹא יֶחְצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד לְעִנְיַן שְׁלֵמוּת הָעֲצָה כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת. כִּי קִלְקוּל הָעֲצָה שֶׁנֶּחֱצֵית לִשְׁתַּיִם הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּפְגַּם עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלְקַת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁנֶּחְלְקָה עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַשְּׁבָטִים עִם יוֹסֵף כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק מח

וְזֶה שֶׁסִּפֵּר יוֹסֵף חֲלוֹמוֹ וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים וְכוּ'. וְהִנֵּה תְּסֻבֶּינָה אֲלֻמּוֹתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי כִּי הָאֻמּוֹת עָסְקוּ לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשְׁכוּ פְּגַם הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים (כַּנַּ"ל בְּאוֹת לה). וְעַל-כֵּן עֲשָׂו שֶׁהוּא זֶהָמַת הַנָּחָשׁ שֶׁפָּגַם מְאֹד בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים. כִּי חֶלֶק עַל יַעֲקֹב אֲבִינוּ וּבִקֵּשׁ לְהָרְגוֹ שֶׁהוּא הֶחָכָם הָאֱמֶת. עַל-כֵּן פָּגַם מְאֹד בָּאֲכִילָה וְאָמַר הַלְעִיטֵנִי נָא וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילָה בְּחִינַת פְּגַם הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְיוֹסֵף שֶׁעָסַק בַּתּוֹרָה וְיַעֲקֹב מָסַר לוֹ כָּל חָכְמָתוֹ שֶׁקִּבֵּל מִשֵּׁם וְעֵבֶר שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הֵרְאוּ לוֹ בַּחֲלוֹמוֹ שֶׁזָּכָה לְתִקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי כִּי הָאֲלֻמּוֹת הֵם עִקַּר הַמַּאֲכָלִים שֶׁעִקָּרָם הוּא הַלֶּחֶם. וְעַל-כֵּן יוֹסֵף שֶׁזָּכָה לַעֲסֹק בְּתִקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-כֵּן אֲלֻמָּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֶּחֶם עִקַּר הַמַּאֲכָלִים קָמָה וְגַם נִצָּבָה וְכוּ'. כִּי נִצּוֹל מִפְּגַם בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' רַק זָכָה שֶׁאֲלֻמָּתוֹ קָמָה וְגַם נִצָּבָה בְּתִקְּפָהּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֲשָׂנִים הַנַּ"ל עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים הַנַּ"ל:

חלק מט

וְזֶה בְּחִינַת הַחֲלוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי. זֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁהִשִּׂיג עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר סוֹד הָעִבּוּר הוּא בְּעִנְיַן תַּהֲלוּכוֹת הַגַּלְגַּלִּים שֶׁהֵם הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. עַל-כֵּן סִפֵּר לָהֶם כָּל זֶה כְּדֵי שֶׁיְּבִינוּ שֶׁזָּכָה לְקַבֵּל חָכְמַת אָבִיו שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְסוֹד הָעִבּוּר כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל הֵם לֹא הֶאֱמִינוּ לוֹ וַיּוֹסִיפוּ עוֹד שְׂנוֹא אוֹתוֹ עַל חֲלוֹמוֹתָיו וְעַל דְּבָרָיו. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים וּבֵין הַכְּשֵׁרִים קְצָת. וְהָעִקָּר מֵחֲמַת שֶׁהַכֹּל רוֹצִים שֶׁיְּבִינוּ מִיָּד כָּל דַּרְכֵי הַצַּדִּיק וְהַשָּׂגוֹתָיו. כִּי אִם הָיוּ הַכֹּל רוֹאִים וּמְבִינִים מַה שֶּׁהִשִּׂיג הַצַּדִּיק אֲפִלּוּ חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף הָיוּ בְּוַדַּאי כֻּלָּם כְּרוּכִים אַחֲרָיו וְהָיוּ מִתְקָרְבִים אֵלָיו בְּכָל נַפְשָׁם וּמְאֹדָם. אַךְ הַצַּדִּיק מִתְנַהֵג בְּחָכְמָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וּמַעֲלִים עַצְמוֹ וּמַסְתִּיר עַצְמוֹ מֵהָעוֹלָם רַק מְגַלֶּה לָהֶם מְעַט מִזְּעֵיר בְּאֹפֶן שֶׁיְּדָעוּ וְיָבִינוּ שֶׁהַסּוֹד אֶצְלוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם עַל עִנְיַן סוֹד הָעִבּוּר שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה חָכְמָה שֶׁיְּכוֹלִין לְגַלּוֹת לָהֶם מַה שֶּׁמְּגַלִּין. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה הַסּוֹד נִשְׁאָר אֶצְלוֹ וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי הוּא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים דַּיְקָא וְכוּ'. רַק עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין לָהֶם יָבִינוּ שֶׁהַסּוֹד אֶצְלוֹ. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם בְּחִירָה. כִּי בְּוַדַּאי אִם יִרְצוּ בֶּאֱמֶת לָאֱמֶת יְכוֹלִין לְהָבִין מֵרָחוֹק עַל-יְדֵי זֶה שֶׁכְּבָר גִּלָּה לָהֶם שֶׁבְּוַדַּאי יוֹדֵעַ עוֹד מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּאֹפֶן שֶׁיִּתַּקְנֵם לְנֶצַח. אַךְ לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה וְכוּ'. וְכֵן מִתְנַהֵג הַצַּדִּיק בְּכָל הַשָּׂגוֹתָיו עַד שֶׁבֶּאֱמֶת מִתְקָרְבִים הַחֲפֵצִים בֶּאֱמֶת. אֲבָל יֵשׁ שֶׁמַּרְבִּים לְהַקְשׁוֹת קֻשְׁיוֹת עָלָיו כִּי רוֹצִים לְהָבִין הַכֹּל. וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים מִתְגָּרֶה בָּהֶם הַבַּעַל דָּבָר וּמַכְנִיס בְּלִבָּם קֻשְׁיוֹת עָלָיו. כִּי בְּהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים מִתְגָּרֶה בְּיוֹתֵר שֶׁיַּחְלְקוּ עָלָיו מֵחֲמַת שֶׁעֲלֵיהֶם מִסְתַּכְּלִים הַרְבֵּה מִיִּשְׂרָאֵל. וּבֶאֱמֶת יֵשׁ בָּזֶה נִסְתָּרוֹת הַרְבֵּה בְּעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים בְּעַצְמָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק אֹזֶן שׁוֹמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ה' לִקּוּטֵי חֵלֶק א. (וּמוּבָא לְעֵיל בְּאוֹת לד). וְזֶה בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַשְּׁבָטִים עַל יוֹסֵף שֶׁהוּא גִּלָּה לָהֶם חֲלוֹמוֹתָיו כְּדֵי שֶׁיְּבִינוּ מֵרָחוֹק עִצָּם גְּדֻלָּתוֹ. וְהֵם הוֹסִיפוּ שְׂנוֹא אוֹתוֹ עַל חֲלוֹמוֹתָיו וְכוּ'. וְכֵן מִתְנַהֵג עַכְשָׁו וְכַנַּ"ל. אֲבָל עֲצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד כִּי דַיְקָא עַל-יְדֵי זֶה סִבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּרֵד יוֹסֵף לְמִצְרַיִם וְכוּ' עַד שֶׁשָּׁבוּ בִּתְשׁוּבָה הַשְּׁבָטִים עַל מְכִירָתוֹ וְאָמְרוּ אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ וְכוּ'. וּבָאוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ אֵלָיו וְאָמְרוּ אֵלָיו שָׂא נָא לְפֶשַׁע עַבְדֵי אֱלֹקֵי אָבִיךָ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּתַּן לָנוּ מֹשֶׁה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּסְתַּבֵּב הַכֹּל עַל-יְדֵי מְכִירַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת

וכו' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְסֵפֶר כָּתָב אִישׁ רִיבִי שֶׁדָּיְקָא עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נַעֲשָׂה סֵפֶר וכו' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל סֵפֶר הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַסְּפָרִים נִתְּנָה עַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַשְׁבָּטִים עִם יוֹסֵף שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּשְׁלְחֵהוּ מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן. מֵעֵצָה עֲמֻקָּה שֶׁל הַצַּדִּיק הַקָּבוּר בְּחֶבְרוֹן וכו'. כִּי בְּוַדַּאי הִוא עֵצָה עֲמֻקָּה מְאֹד שֶׁדָּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה יָרְדוּ יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם וְיָצְאוּ מִשָּׁם בִּזְכוּת יוֹסֵף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְּנָה הַתּוֹרָה שֶׁהִוא כְּלַל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת וְסֵפֶר כָּתָב אִישׁ רִיבִי וכו' כַּנַּ"ל:

חלק נ

וְזֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁאָסוּר בִּקְצָת מְלָאכוֹת וּמֻתָּר בְּכַמָּה מְלָאכוֹת. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁדִּינֵי חֹל הַמּוֹעֵד נִמְסְרוּ לַחֲכָמִים שֶׁהֵם יַעֲשׂוּ כִּרְצוֹנָם לְהַתִּיר אֵיזֶה מְלָאכוֹת וְלֶאֱסֹר אֵיזֶה מְלָאכוֹת כְּפִי שֶׁיֵּרָאֶה בְּעֵינֵיהֶם. וְכָל עִקַּר הֶהֵתֵר עֲשִׂיַּת מְלָאכָה בְּחֹל הַמּוֹעֵד הוּא בִּשְׁבִיל דָּבָר הָאֲבֵד כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל הַתַּנָּא הַמִּשְׁנָה א' דְּמַסֶּכֶת מוֹעֵד קָטָן מַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלָחִין שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל דָּבָר הָאֲבֵד. וּבִשְׁבִיל זֶה נִמְסַר הַדָּבָר רַק לַחֲכָמִים. כִּי דָּבָר הָאֲבֵד מְרֻמָּז עַל הָאֲבוּדִים וְהַנִּדָּחִים בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁגַּם אוֹתָם צְרִיכִין לְתַקֵּן. אֲבָל כָּל תִּקּוּנָם הוּא עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים וְשֶׁיְּקַיְּמוּ דִּבְרֵיהֶם עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ כִּי הוּא זֶה. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַכֹּל צְרִיכִין לְקַיֵּם דִּבְרֵי חֲכָמִים אֲבָל אֵין שׁוּם מִצְוָה שֶׁיִּהְיֶה נִמְסָר לַחֲכָמִים לְבַד לַעֲשׂוֹת כְּפִי דַּעְתָּם כִּי אִם דִּינֵי חֹל הַמּוֹעֵד. וְהָעִקָּר בִּשְׁבִיל דָּבָר הָאֲבֵד שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת וְנִיצוֹצוֹת הָאֲבוּדִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְתַּקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה סוֹד קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁנִּמְסַר לַחֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חֹל הַמּוֹעֵד וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ דִּינֵיהֶם שָׁוִים לְעִנְיַן קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ קוֹרִין אַרְבָּעָה וּבְחֹל הַמּוֹעֵד קוֹרִין אַרְבָּעָה. כִּי הֵם בְּחִינָה אֶחָד שֶׁנִּמְסַר רַק לַחֲכָמִים וכו' כַּנַּ"ל. וְזֶה מְרֻמָּז הַמִּשְׁנָה מַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלָחִין בַּמּוֹעֵד בֵּין מִמַּעְיָן שֶׁיָּצָא בְּתִחִלָּה וּבֵין מִמַּעְיָן שֶׁלֹּא יָצָא מִתְּחִלָּה. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל דְּבָרִים הָאֲבוּדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲבוּדִים וְהַנִּדָּחִים בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁכָּל תִּקּוּנָם הִיא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַשְׁקוֹתָם גַּם כֵּן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלָחִין שֶׁנִּקְרָא שְׁלָחִין עַל שֵׁם וְשֻׁלַּח מַיִם עַל פְּנֵי חוּצוֹת. זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהַשְׁקוֹת גַּם אוֹתָם שֶׁהֵם מִבַּחוּץ לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת יָפוּצוּ מַעְיְנוֹתֶיךָ חוּצָה. חוּצָה דַּיְקָא (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן יד לִקּוּטֵי חֵלֶק א) וְזֶהוּ בֵּין מִמַּעְיָן שֶׁיָּצָא בְּתִחִלָּה בֵּין מִמַּעְיָן שֶׁלֹּא יָצָא מִתְּחִלָּה. הַיְנוּ לֹא מִבָּעְיָא שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְשַׁלֵּחַ מַיִם עַל פְּנֵי חוּצוֹת שֶׁהֵם מָקוֹם הָרְחוֹקִים מְאֹד לְהוֹדִיעָם גַּם כֵּן מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹצִיאָם מִמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים מְאֹד. וְלֹא מִבָּעְיָא שֶׁהֵם יְכוֹלִין לְהַשְׁקוֹתָם מִמַּעְיָן שֶׁיָּצָא מִתְּחִלָּה שֶׁכְּבָר הָיָה מַעְיָן אֶלָּא שֶׁנִּתְקַלְקֵל. וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי רִבּוּי קִלְקוּלֵיהֶם אֶלָּא אֲפִלּוּ מִמַּעְיָן שֶׁלֹּא יָצָא מִתְּחִלָּה. שֶׁלֹּא הָיָה שׁוּם מַעְיָן הַחָכְמָה

יוֹצֵא מִשָּׁם תְּחִלָּה. אֲבָל כְּשֶׁיַּאֲמִין בַּצַּדִּיקִים וְיַעֲשֶׂה כְּכָל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ כִּי הוּא זֶה. יְכוֹלִים לְתַקְּנוֹ גַּם כֵּן. כִּי הַצַּדִּיקִים חוֹתְרִים וְחוֹפְרִים מַעְיָנוֹת חֲדָשִׁים תָּמִיד. וְעִקַּר בְּשִׂבְיל נַפְשׁוֹת הָאֲבוּדִים לִשְׁלֹחַ לָהֶם מַיִם עַל פְּנֵי חוּצוֹת אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁהֵם מִבַּחוּץ לְגַמְרֵי. וְזֶה רָמַז הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ בְּהַתְחָלַת מַסֶּכֶת מוֹעֵד קָטָן מַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלָחַיִן שֶׁהוּא בְּשִׂבְיל דָּבָר הָאָבֵד בֵּין מִמַּעְיָן שֶׁיָּצָא בְּתְחִלָּה וּבֵין מִמַּעְיָן שֶׁלֹּא יָצָא בְּתְחִלָּה וְכַנַּ"ל:

(שַׁיָּךְ לְאוֹת לָמֶד ל"א לְעִנְיַן הַפְּלָגְתָּא שֶׁל בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל):

כִּי בֵּית שַׁמַּאי סַבְרִי שֶׁאֵין לְהַתְחִיל כִּי אִם עִם זַקֵּנִים וְצַדִּיקִים עוֹבְדֵי ה' לְהָאִיר עֲלֵיהֶם כָּל הָאוֹר וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁנָּהֲגוּ כַּמָּה גְּדוֹלִים שֶׁלֹּא קִבְּלוּ לַיְשִׁיבָה כִּי אִם צַדִּיקִים וְכוּ' שֶׁזֶּה דַּעַת רַבָּן גַּמְלִיאֵל כָּל תַּלְמִיד שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ כִּי אַחַר כָּךְ פּוֹחֲתִין הָאוֹר הַגָּדוֹל כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהָאִיר גַּם בְּהַפְּחוּתִין וְכוּ'. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים לְהֶפֶךְ. כִּי הָיָה עָנָו מְאֹד. וְאָמַר שֶׁהָעִקָּר הוּא לְהַתְחִיל מִכָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיְּכוֹלִין וְכוּ'. וּלְהַתְחִיל הָעִקָּר מֵהַקְּטַנִּים וּבְנֵי הַנְּעוּרִים וְכוּ'. בְּבְחִינַת מִפִּי עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים הַמְכֻלָּכִים וְכוּ' יִסַּדְתָּ עֹז וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יָחוּס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן. עָנִי וְרוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר וְכוּ'. כִּי הִלֵּל גִּיֵּר גֵּרִים רְחוֹקִים מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהֵשִׁיב לְכָל אֶחָד (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת ל"א):

(עַד כָּאן שַׁיָּךְ לְעֵיל):

חלק נא

וְזֶה בְּחִינַת חֲצִי הַלֵּל שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְיָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל פֶּסַח שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין הָעֵצָה שְׁלֵמָה עֲדַיִן שֶׁהוּא עִקַּר הַיְשׁוּעָה שֶׁאוֹמְרִים עָלָיו הַלֵּל שָׁלֵם. אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶהוּ בְּעַצְמָהּ יְשׁוּעָה שֶׁצְּרִיכִין לוֹמַר עָלָיו עַל כָּל פָּנִים חֲצִי הַלֵּל מַה שֶּׁאֲנִי חָזָק בֶּאֱמוּנָה בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ שֶׁיּוֹלִיכוּ אוֹתִי אֶמְצָא שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת בָּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּחִינַת שֶׁטַּטְנוּ בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת תְּרוּפָה לֹא מָצָאנוּ שַׁבְנוּ אֵלֶיךָ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אָבַד מָנוֹס מִמֶּנּוּ בְּאֹרַח זוֹ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַּח לִי זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ ה' וְכוּ'. וְכֵן הָרְבֵּה וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בַּהֲלָכָה זֹאת. וְהַכֹּל בְּכֹחַ אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁצְּרִיכִים שֶׁיִּתְרַבּוּ כָּל כָּךְ בְּאוֹר הָאֱמֶת כָּזֶה עַד שֶׁהַכֹּל יִמְצְאוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָשׁוּבוּ הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ':

חלק נב

וְזֶה בְּחִינַת וַיָּחֶן אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְכוּ' לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת וְכוּ', וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה. שֶׁכְּשֶׁרוֹאִין שֶׁקָּשֶׁה לְהַשִּׂיג הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה צְרִיכִין לְהִתְנַהֵג לְפִי חֶלְקַת הָעֵצָה עַל כָּל פָּנִים. בְּאֹפֶן שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִהְיֶה נִשְׁאָר לוֹ מַחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה וְלֹא

יִהְיֶה נֶאֱבָד לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. שֶׁלֹּא יֹאמַר שֶׁיֵּלֵךְ וְיִתְהַנֶּה וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלָן. רַק יִשְׁתַּדֵּל שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִשָּׁאֵר מַה שֶּׁשָּׁאַר וְכוּ'. הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מִתְגַּבֵּר עָלָיו כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבֵּר וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין בְּכֹחוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ כָּרְאוּי. וְכָל מַה שֶּׁחוֹשֵׁב עֵצוֹת וְתַחְבּוּלוֹת אֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדוֹ כָּרְאוּי וּמַחֲמַת זֶה עָצְתוֹ חֲלוּקָה תָּמִיד. אֲזַי כָּל עֲצָתוֹ הָעִקָּרִיּוּת שֶׁיִּסְמֹךְ עַל כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ שֶׁיֵּלֵךְ יִמְצָא בּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וּלְעֵת עַתָּה יִתְנַהֵג כְּפִי חֶלְקַת הָעֲצָה. שֶׁזֶּה בְּחִינַת וַיָּחֶץ אֶת הָעָם וְכוּ' וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה. הַיְנוּ שֶׁיִּקְבַּע בְּלִבּוֹ שֶׁאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי חָזָק שֶׁלֹּא אֶהְיֶה נָסוֹג אָחוֹר לְגַמְרֵי מֵה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא אֶאָשֵׁשׁ אֶת עַצְמִי לְעוֹלָם וְלֹא אֶהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם מֵהַחֲסִידִים הַנִּפּוּלִים שֶׁהֵם גְּרוּעִים וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלָן כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִצַּדִּיקִים. רַק אֲנִי עַל מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹד לְחַטֵּט מַה שֶּׁאוּכַל לְמַעַן יִהְיֶה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה. לְמָשָׁל שֶׁהָאָדָם חָפֵץ שֶׁיִּלְמֹד הַרְבֵּה וְיִתְפַּלֵּל וְיַרְבֶּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְיִהְיֶה נָקִי מֵעֲתָה מִכָּל חֵטְא וְהִרְהוּר וְכוּ' וְרוֹאֶה שֶׁקָּשֶׁה עָלָיו וְכוּ'. יִהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים מַה שֶּׁאוּכַל לְחַטֵּט בְּחַיֵּי אֶתְיַגַּע בְּכָל כֹּחִי לְחַטֵּט אֵיזֶה טוֹב כָּל יוֹם מִימֵי חַיַּי. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לֹא אוּכַל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל אֶרְאֶה לְדַבֵּר אַחַר כָּךְ אֵיזֶה דִּבּוּר שֶׁל תְּחִנָּה וּבַקָּשָׁה וְכוּ'. (וְאִם יִמְנָעֵנִי חַס וְשָׁלוֹם גַּם מִזֶּה מַה לַּעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה). אַף-עַל-פִּי-כֵן אֶלְמֹד מְעַט אוֹ הַרְבֵּה וְעַל כָּל פָּנִים אֶתְגַּבֵּר בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְאֶצְעַק עַל כָּל פָּנִים רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הוֹשִׁיעָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאִם עָצְתִי חֲלוּקָה אִם לִסַּע אוֹ לֵישֵׁב בְּבֵיתִי וְאֵינִי יָכוֹל לָתֵת עֵצָה לְנַפְשִׁי עַל כָּל פָּנִים אֲנִי חָזָק בְּדַעְתִּי שֶׁבֵּין בְּבֵיתִי בֵּין בַּדֶּרֶךְ אֶחֱטֹף טוֹב מַה שֶּׁאוּכַל. וְכֵן בִּשְׁאָרֵי דְּבָרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְפָרְטָם. וְכָל זֶה בְּחִינַת וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י בָּעַל כָּרְחוֹ כִּי אֱלֹהִים עִמּוֹ. כִּי בָּזֶה אֲנִי חָזָק שֶׁבָּעַל כָּרְחוֹ יִהְיֶה מֻכְרָח לְהַנִּיחֵנִי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר לִי עַל כָּל פָּנִים מַחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה כִּי אֱלֹהִים עִמּוֹ עַל זֶה בְּכֹחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם הִתְקִין עַצְמוֹ לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים לְדוֹרוֹן וְלִתְפִלָּה וּלְמִלְחָמָה. לְדוֹרוֹן זֶה בְּחִינַת הַמִּנְחָה שֶׁשָּׁלַח אֵלָיו וּבְעִנְיַן מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע הוּא בְּחִינַת סוֹד שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ וְסוֹד מַיִם הָאֲחָרוֹנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הַמִּנְחָה שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו (כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּבְּרָה תּוֹרָה כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרָע וְכוּ' (פָּרָשַׁת כִּי תֵצֵא) לְתִפְלָה פֵּרֵשׁ רַשׁ"י אֱלֹקֵי אֲדוֹנִי אַבְרָהָם וְכוּ' זֶה בְּחִינַת שִׂיחָה וּצְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֲנִי אֶצְעַק תָּמִיד שֶׁיְּצִילֵנִי בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְכוּ'. לְמִלְחָמָה. וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה וְכַנַּ"ל:

חלק נג

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁזְּמַן הַדְּלֵקַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא מִשְּׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק. זְמַן יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר הַנַּ"ל. כִּי

הַכּוֹכָבִים הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁנִּתַּן לָהּ הַכּוֹכָבִים לְהָפִיס דַּעְתָּהּ וְכוּ'. וְזֶהוּ עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי סוֹד הָעִבּוּר כַּנַּ"ל. כִּי רֶגֶל בְּחִינַת עֵצוֹת בִּבְחִינַת הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶךָ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה לְמַטָּה מִי"ט לְהָאִיר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָעֵצָה לְמַטָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת רַגְלִין. וְזֶהוּ עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק. כִּי עִקַּר פְּגַם חֶלְקַת הָעֵצָה הוּא בַּשּׁוּק שֶׁהוּא מָקוֹם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁשָּׁם צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד מִטִּרְדַּת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁנִּגְזַר עַל-יְדֵי פְּגַם הָעֵצָה שֶׁנִּפְגַּם עַל-יְדֵי עֲצַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֵצוֹת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי עִקַּר יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הָעֵצָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. כִּי עִקַּר הַצָּלַחַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לוֹ עֵצָה טוֹבָה מַה לִּסְחֹר וּמָתַי לִקְנוֹת וּמָתַי לִמְכֹּר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ אֲרֵי הוּא יָהִיב לָךְ עֵיטָא לְמִקְנֵי נִכְסִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכִין לִסְמֹךְ עַל ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְשִׁיךְ עֵצָה שְׁלֵמָה אֲזַי אֵין צְרִיכִין לְסַבֵּב בַּשּׁוּק בִּשְׁבִיל הַפַּרְנָסָה וְיכוֹלִין לֵישֵׁב בְּבֵיתוֹ וּלְהִתְפַּרְנֵס בְּכָבוֹד כַּמּוּבָן לַכֹּל. וְזֶה בְּחִינַת עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק. לְהַעֲלוֹת הָעֵצָה בְּחִינַת רֶגֶל מִן הַשּׁוּק שֶׁשָּׁם כָּל טִרְדַּת הַמָּמוֹן מֵחֲמַת חֶלְקַת הָעֵצָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת שְׁלֵמוּת הָעֵצָה מִשְּׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק לְהוֹצִיא הָעֵצָה מֵאֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בַּשּׁוּק שֶׁשָּׁם טִרְדַּת הַמָּמוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם הָעֵצָה כַּנַּ"ל:

וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמַּשְׁלִימִין אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ'. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הָאַחְדּוּת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עִם שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב (כַּנַּ"ל בְּאוֹת כה) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָז שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁחִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה מְיֻסָּדִים אֶל אָפְנֵיהֶם וְכוּ' (וְכַנַּ"ל בְּאוֹת הַנַּ"ל וְעַיֵּן בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק זֶה שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ). כִּי בְּשַׁבָּת עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹקִין וְרַגְלִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ כִּי אָז מְאִירִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֵצָה בְּתַכְלִית שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן נִמְשָׁךְ בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל:

וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מְקוֹם טִרְדַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שׁוּק. עַל שֵׁם שׁוֹקִין וְרַגְלִין. כִּי כָּל הַמָּמוֹן בִּבְחִינַת רַגְלִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם. זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְשָׁם עִקַּר חֶלְקַת הָעֵצָה שֶׁנִּקְרָא רַגְלִין כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בִּבְחִינַת רַגְלִין כַּיָּדוּעַ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה וְכוּ'. וְעִקַּר הַתִּקּוּן

עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁשּׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנִּפְלָאִים שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה כַּנַּ"ל. הֵם תִּקּוּן לִבְחִינַת שׁוֹקִין וְרַגְלִין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּבַלְבְּלִין הָעֵצָה וּמַטְרִידִין אֶת הָאָדָם בְּטִרְדַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁמִּמֵּשָׁם בָּאִים כָּל הַקְּלִקּוּלִים רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ אֵלּוּ שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל. מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשּׁוֹקִין בְּחִינַת רַגְלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי הַחֹל שֶׁבָּהֶם כָּל הַבְּרוּרִים לְבֵרֵר מַחֲלֹקֶת הָעֵצָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. הוּא עַל-יְדֵי יוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁזֶּהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁהַדָּלֶקֶת נֵר חֲנֻכָּה הוּא עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשִׁשַּׁת יְמֵי הַחֹל (כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה סִימָן ב' לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא):

חלק נד

וְזֶה בְּחִינַת וְיִהְיוּ מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וְכוּ'. מִקֵּץ מְרַמֵּז עַל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה עַל פָּסוּק וְזֶה קֵץ שָׁם לַחֹשֶׁךְ. זְמַן נָתַן לָעוֹלָם כַּמָּה שָׁנִים יַעֲשֶׂה בָּאֻפְלָה וְכוּ'. וְזֶה שְׁנָתַיִם יָמִים זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַבָּתִּים שֶׁהָיָה בִּשְׁנֵי הַגְּאֻלּוֹת שֶׁנֶּחֱרְבוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ. וְהָעִקָּר הָיָה עַל-יְדֵי חֵטְא הַמְרַגְּלִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אַתֶּם בְּכִיתֶם וְכוּ' אֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁבּוֹ נֶחֱרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ בָּרִאשׁוֹנָה וּבַשֵּׁנִיָּה. וְזֶהוּ שְׁנָתַיִם יָמִים בְּחִינַת יוֹם לַשָּׁנָה שֶׁנֶּאֱמַר בַּמְרַגְּלִים שֶׁמִּרַמֵּז עַל שְׁנֵי הַבָּתִּים שֶׁיֶּחֱרְבוּ. כִּי שְׁתֵּי הַגְּאֻלּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם יְחַיֵּנוּ מִיּוֹמַיִם. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נֶחֱרְבוּ עַל-יְדֵי הַמְרַגְּלִים שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת עֲוֹנוֹתֵיכֶם. וְכָפַל שְׁתֵּי פְּעָמִים יוֹם לַשָּׁנָה לְרַמֵּז עַל חֻרְבַּן שְׁנֵי הַבָּתִּים. אֲבָל בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה כְּתִיב בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִימֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו. וְאָז יִקַּיֵּם קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ שֶׁיִּהְיֶה קֵץ וְסוֹף לְחֻשְׁכַת אֻפְלַת הַגָּלוּת כַּמּוּבָן בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וְכַנַּ"ל:

אֲבָל הַקֵּץ מִתְאָרֵךְ מְאֹד כִּי הוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת וְהָעִקָּר מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הָרֵב הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עֵצוֹת טוֹבוֹת שְׁלֵמוֹת לְכָל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ. כִּי עִקַּר כָּל הַקְּלִקּוּלִים הוּא מֵחֲמַת הָעַלְמַת וַחֲלֹקֶת הָעֵצָה כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת עֵצוֹת בְּחִינַת תַּרַי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים וְאֵין יוֹדְעִים הָעֵצָה אֵיךְ לְזַכּוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִים עֲשָׂנִים סְרוּחִים וּמְבַלְבְּלִים אֶת הַמֹּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וּפַרְעֹה חֹלֵם. פַּרְעֹה בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּבַלְבֵּל אֶת הַמֹּחַ עַל-יְדֵי הַבִּלְבּוּלִים הַבָּאִים

עַל-יְדֵי הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲלוֹם כִּי כָּל הַחֲלוֹמוֹת בָּאִים עַל-יְדֵי הָאֵדִים וְהָעֲשָׂנִים הָעוֹלִים מִן הַמַּאֲכָלִים וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַמּוֹחַ מְבֻלְבָּל עַל-יְדֵי פְּגַם הָעֲשָׂנִים הַנַּ"ל עַל-יְדֵי זֶה חֲלוֹמוֹתָיו מְבֻלְבָּלִין. וְעַל-כֵּן גַּם כָּל הַבִּלְבּוּלִים הָרַבִּים הַמְסַבְּבִין אֶת הַמּוֹחַ בִּבְחִינַת רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק הַמּוּבָא בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל כֻּלָּם נִקְרָאִים חֲלוֹמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּלְבּוּלִים שֶׁל שָׁוְא וְהֶבֶל בִּבְחִינַת כִּי הַחֲלוֹמוֹת שָׁוְא יְדַבֵּרוּ. שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר כִּי בְּרֹב חֲלוֹמוֹת וְהַבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה הַמְבַלְבְּלִים אוֹתְךָ עַל-יְדֵי פְּגַם הָעֲשָׂנִים הַנַּ"ל. כִּי אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא שְׁלֹא תִּשְׁמַע לְרִבּוּי הַבִּלְבּוּלִים רַק אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶה וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאוֹר. יְאוֹר מִצְרַיִם זֶה פִּישׁוֹן בְּחִינַת פִּי שׁוֹנֵה הֲלָכוֹת (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר) כִּי עֲלֵיהֶם מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר בִּבְלְבּוּל הָעֲצָה הַנַּ"ל. מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָעֲצָה תָּלוּי בָּהֶם. עַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר. כִּי הַשּׁוֹנֵי הֲלָכוֹת צְרִיכִין לְבָרֵר כָּל הָעֵצוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַלָּכוֹת וְדִינֵי הַתּוֹרָה שֶׁנֻּדַּע הָעֲצָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּדִינֵי הַתּוֹרָה וּבְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֲצָה כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַהֲלָכוֹת כְּלוּלִים בְּשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. וְנִקְרָא מִשְׁנָה שֶׁהוּא לְשׁוֹן לִמּוּד וּלְשׁוֹן שְׁנַיִם בְּחִינַת וְכֶפֶל מִשְׁנֶה כִּי צְרִיכִין לְבָרֵר בִּלְמוּדוֹ כָּל הַהֲלָכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְבָרֵר הָעֲצָה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה חֲלוּקָה לִשְׁנַיִם. כִּי שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה הֵם בְּחִינַת אָסוּר וּמֻתָּר טָמֵא וְטָהוֹר כָּשֵׁר וּפָסוּל שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם כַּמּוּבָא. וּמִשָּׁם בֵּרוּר כָּל חֲלֻקַּת הָעֲצָה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה חֲלוּקָה לִשְׁנַיִם. וּמֵחֲמַת שֶׁהַשּׁוֹנֵי הֲלָכוֹת צְרִיכִין לַעֲסֹק בָּזֶה. עַל-כֵּן הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת עֲלֵיהֶם מְאֹד בְּכַמָּה בִּלְבּוּלִים וּמַחֲלֹקֶת שֶׁנִּתְרַבּוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּכַמָּה בְּחִינוֹת עַד שֶׁגַּם בְּהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ נִתְרַבּוּ הַמַּחֲלֹקֶת וְהַסְּפֵקוֹת עַד אֲשֶׁר אֵין הֲלָכָה בְּרוּרָה וּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמָקוֹם אֶחָד. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם הוּא מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה. אֲבָל הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא הָעֵגֶל שֶׁאָז נִתְהַוָּה הַשִּׂכְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּמֵרִבּוּי עֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁמְּעַכְּבִין אֶת הַגְּאֻלָּה. וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ חֲלֻקַּת הָעֲצָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד. וְזֶה וְהִנֵּה מִן הַיְאוֹר עֹלוֹת שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְשֶׁבַע פָּרוֹת רָעוֹת. וְכֵן שֶׁבַע שִׁבֳּלִים טוֹבוֹת וְשֶׁבַע שִׁבֳּלִים רָעוֹת וַתִּבְלַעְנָה וְכוּ'. וְלֹא נוֹדָע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבֶּנָּה. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַעֲלָמַת הָעֲצָה. כִּי כָּל הָעֵצוֹת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה מִדּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל מִדָּה. וְיֵשׁ עִתִּים שֶׁהַשּׁוֹנֵי הֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיְאוֹר הֵם מַעֲלִין כָּל הַשֶּׁבַע מִדּוֹת כָּרָאוּי שֶׁהֵם טוֹבוֹת וְיָפוֹת בְּחִינַת בְּרִיאוֹת וְטוֹבוֹת. אֲבָל בְּתוֹךְ כָּךְ מִתְגַּבֵּר הָרַע שֶׁהֵם הַשֶּׁבַע מִדּוֹת רָעוֹת וּמְבַלְבְּלִין הַמּוֹחַ עַד שֶׁבּוֹלְעִין כָּל הַטּוֹב וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה כְּאִלּוּ מֵעוֹלָם לֹא הָיָה שׁוּם טוֹב כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם. וְאִם אַחַר כָּךְ חוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים וּמְעוֹרְרִים הַטּוֹב בִּבְחִינַת שֶׁבַע שִׁבֳּלִים מְלֵאוֹת וְטוֹבוֹת. כִּי יֵשׁ טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר נֶפֶשׁ הַחַי שֶׁהוּא גָּבֹהַּ יוֹתֵר שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁבַע פָּרוֹת

טוֹבוֹת. וּכְשֶׁנִּתְבַּלְבֵּל עַל-יְדֵי שֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרָעוֹת חוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים לְבָרֵר הַטּוֹב עַל כָּל פָּנִים בִּבְחִינַת בֵּרוּר הַצּוֹמֵחַ שֶׁמְּרַמְּז בְּשֶׁבַע שִׁבֳּלִים מְלֵאוֹת וְטוֹבוֹת. אֲבָל גַּם עַל זֶה חוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַבִּלְבּוּלִים עַד שֶׁשֶּׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הָרַקּוֹת וְהָרָעוֹת בּוֹלְעִים אוֹתָם. וְכָל זֶה בִּבְחִינַת בִּלְבּוּל הָעֵצָה שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַפְּגָמִים בִּבְחִינַת וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאצוּ וּכְתִיב וְהֵמָּה יַמְרוּ בַּעֲצָתָם וַיְמַכּוּ בַּעֲוֹנָם. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמִּתְיַגֵּעַ תָּמִיד לְהוֹסִיף בַּתּוֹרָה חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהֶם עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף בְּחִינַת יוֹסֵף לָקַח וְכוּ'. בְּחִינַת דְּמוֹסִיף יוֹסִיף בְּחִינַת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ. שֶׁנּוֹתֵן עֵצָה שֶׁיְּקַבְּצוּ אֶת הַטּוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֹכֶל שֶׁבַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר הֵיטֵב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹסֵק לְזָרֵז לְכִתֹּב בִּסְפָרִים כָּל חִדּוּשֵׁי תוֹרָה לְהַרְבּוֹת סְפָרִים עַד אֵין קֵץ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁמִירַת מַאֲכְלֵי הַתּוֹרָה. כִּי הַסֵּפֶר הוּא לְזִכָּרוֹן בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר לְעוֹלָם וְלֹא יִהְיֶה נֶאֱבַד וְנִשְׁכַּח. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּר כְּחוֹל הַיָּם עַד כִּי חָדַל לִסְפֹּר כִּי אֵין מִסְפָּר בְּחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ כִּי בְּיוֹסֵף נֶאֱמַר כִּי בֶּן זְקֻנִים הוּא לוֹ. זְקֵן זֶה קִנָּה חָכְמָה קָנָה בִּינָה. שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַקֶּנֶה וְהַקְּלָמוֹס שֶׁכּוֹתְבִין בּוֹ הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בר"מ) וּבְגָלוּתָא קַדְמָאָה בְּמַטֶּה דְּיִלֵּף בְּזַע יַמָּא. וּבְגָלוּתָא בַּתְרָאָה בְּקָנֶה דְּיִלֵּף דְּאִיהוּ קֶלְמָסָא בְּזַע יַמָּא דְּאוֹרָיְתָא. וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה כִּי הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה זֶה בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁעִקַּר קִיּוּמָהּ עַל-יְדֵי הַקָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקֶּלְמוֹסִים הַכּוֹתְבִים סִפְרֵי חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ. בְּחִינַת שִׁבְעָה קָנִים בְּחִינַת שִׁבְעַת קְנֵי הַמְּנוֹרָה בְּחִינַת כְּלַל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּכְתָּבִים בְּקָנִים שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה בְּחִינַת חֲצָבָהּ עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה לְתַקֵּן כָּל הַשֶּׁבַע מִדּוֹת שֶׁבָּהֶם כָּל חֲלַקַּת הָעֵצָה לְבָרֵר הַשֶּׁבַע מִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם שֶׁבַע פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת. וְשֶׁבַע שִׁבֳּלִים הַטּוֹבוֹת לְבָרְרָם מֵהַהֶפֶךְ הָרוֹצִים לְבָלְעָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְרַמֵּז בְּשֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַתִּקּוּן אֵיךְ לְבָרְרָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלוֹת בְּקָנֶה אֶחָד בְּרִיאוֹת וְטוֹבוֹת בְּקָנֶה אֶחָד מְרַמֵּז עַל הַקָּנֶה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקֶּלְמוֹס הַכּוֹתֶבֶת סִפְרֵי הַתּוֹרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

חלק נה

וְזֶה עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר וּמוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַקָּנֶה וְהַקֶּלְמוֹס שֶׁהוּא חָבֵר לְהַתַּלְמִיד חָכָם שֶׁיִּתְקַיְּמוּ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה. וְזֶה עֲשֵׂה לְךָ רַב וְאִם אֵינְךָ יָכוֹל לְמָצְאוֹ הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי וּקְנֵה לְךָ חָבֵר. הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַנִּכְתָּבִים בְּקָנֶה תְּחַבֵּר אוֹתָם אֵלֶיךָ וּתְעַיֵּן בָּהֶם הֵיטֵב תּוּכַל לֵידַע מִי הוּא הָרַב הָאֱמֶת. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הָיָה שְׁנֵי חֲלוֹמוֹת שֶׁהֵם הַחֲלוֹם שֶׁל שֶׁבַע הַפָּרוֹת וַחֲלוֹם שְׁנֵי שֶׁל שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים וְכוּ'. לְרַמֵּז עַל שְׁנֵי הַחֻרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַבִּלְבּוּלִים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַחֲלוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁל שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים שֶׁמְּרַמֵּז עַל חֻרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי שֶׁהוּא הַגְּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו מְרֻמָּז בּוֹ הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַקְּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקֶּלְמוֹס שֶׁמְּרֻמָּז בְּשֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֲלוֹת בְּקָנֶה אֶחָד. כִּי עַתָּה כְּבָר הִתְּירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִכְתֹּב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. כִּי עַתָּה כָּל הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים בְּחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וְחֻמָּשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה. שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכֻּלָּם הֵם שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת שִׁשָּׁה קְנֵי מְנוֹרָה שֶׁמְּאִירִין כֻּלָּם אֶל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא נֵר הַשְּׁבִיעִי כִּי שִׁשָּׁה קְנֵי הַמְּנוֹרָה שְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה מִצַּדָּהּ הָאֶחָד וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה מִצַּדָּהּ הַשֵּׁנִי הֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁמְּבָרְרִין בֵּין הַכָּשֵׁר וְהַפָּסוּל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֻלָּם מְאִירִים אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא נֵר הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן בֵּרוּר הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר וְתִקּוּן הָעֲצָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַכַּפְתּוֹרִים וְהַפְּרָחִים וְהַגְּבִיעִים מְשֻׁקָּדִים שֶׁהָיָה בַּמְּנוֹרָה. כָּל זֶה בְּחִינַת הַחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים שֶׁל סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּכַמָּה וְכַמָּה פָּנִים שׁוֹנִים בְּדָרְכִים נִפְלָאִים בְּבְחִינַת כַּפְתּוֹר וָפֶרַח וְכוּ' כַּמְצוּי לָשׁוֹן זֶה עַל הַחִדּוּשִׁים הַנִּפְלָאִים (מִדְרַשׁ בְּרֵאשִׁית צח) כִּי צְרִיכִין כַּמָּה חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּכַמָּה גְּוָנִין נִפְלָאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּפְתּוֹרִים וּפְרָחִים וּגְבִיעִים מְשֻׁקָּדִים שֶׁבַּמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה כְּדֵי לְבָרֵר וּלְתַקֵּן הָעֲצָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ כַּמּוּבָן לְכָל הַמֵּשִׂים לִבּוֹ עַל דְּרָכָיו לַחֲשֹׁב עֵצָה בְּכָל יוֹם עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְקָרֵב עַל-יְדֵי זֶה וְלֹא יִתְרַחֵק יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן בִּכְלָל הָיוּ הַכַּפְתּוֹרִים וְהַפְּרָחִים וְכוּ'. בְּמִסְפַּר מ"ט כְּמִנְיַן יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבָּהֶם נִתְּנָה הַתּוֹרָה כַּמּוּבָא. כִּי הֵם מְרֻמָּזִים עַל כְּלָלִיּוּת סִפְרֵי חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם מ"ט כְּנֶגֶד מ"ט פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁכָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים נִמְשָׁכִין מֵאֵלּוּ הַמ"ט פָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמ"ט כַּפְתּוֹרִים וּפְרָחִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. מִקְשָׁה בְּחִינַת קְשָׁיוֹת וּמַחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא תַּעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. זֶה בְּחִינַת וְסֵפֶר כְּתַב אִישׁ רִיבִי הַנַּ"ל. שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הָרִיב וּמַחֲלֹקֶת שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי הַקְּשָׁיוֹת שֶׁמַּקְשִׁין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין סְפָרִים קְדוֹשִׁים הָרְבֵּה עַל-יְדֵי הִתְשׁוּבָה שֶׁשָּׁבִין עַל-יְדֵי זֶה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה שֶׁדַּיְקָא מֵהַקְּשָׁיוֹת בְּחִינַת רִיב וּמַחֲלֹקֶת מִזֶּה דַּיְקָא תַּעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים. כִּי זֶה בְּחִינַת וְסֵפֶר כְּתַב אִישׁ רִיבִי הַנַּ"ל:

גַּם מ"ט קָנִים וְכַפְתּוֹרִים וּפְרָחִים וְכוּ'. שֶׁהָיָה בַּמְּנוֹרָה זֶה בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים שֶׁנִּכְלְלוּ אֵצֶל יַעֲקֹב בְּאֶבֶן אֶחָד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהִתְחִיל מִיַּעֲקֹב שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים עַד שֶׁנִּכְלָלִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּמַשְׁלִימִין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין כָּל אַבְנֵי יַעֲקֹב בְּאֶבֶן אֶחָד וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה בַּמְּנוֹרָה קָנִים וְכַפְתּוֹרִים וְכוּ'. שֶׁהֵם מ"ט שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה הַתִּקּוּן שֶׁל אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאֶבֶן אֶחָד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּחִינַת אֲנִי בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא וְכוּ'. וְגַם זֶה בְּחִינַת מִקְשָׁה כִּפְשׁוּטוֹ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁכָּל הַמְּנוֹרָה עִם כָּל הַקָּנִים וְכַפְתּוֹרִים כֻּלָּם נַעֲשׂוּ מֵחָתִיכָה אַחַת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁכָּל אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁהֵם מ"ט אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים מ"ט פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְּנוֹרָה כֻּלָּהּ נַעֲשָׂה מֵעֲשֶׂה אֶחָד וְכַנַּ"ל:

(אָמַר הַמְסַדֵּר מִתֹּבֶת גַּם עַד כָּאן וְגַם עִנְיַן חֹל הַמּוֹעֵד הַמּוּבָא בְּאוֹת נוּן כָּתַב מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ בַּעַל הַמְחַבֵּר הַזֶּה שְׁנֵי יָמִים קֹדֶם הִסְתַּלְּקוּתוֹ בְּעֵת חֻלְשָׁתוֹ הַגָּדוֹל. אַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹתָיו וְכָתַב מַה שֶׁהִשִּׂיג אָז. כִּי זֹאת רָאִינוּ עַיִן בְּעַיִן שֶׁמֹּחוֹ הָיָה דָּבוּק בְּהַתּוֹרָה עַד הָרֶגַע הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּיוֹם שִׁשִּׁי עֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ פָּרָשַׁת וַיִּגַּשׁ עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת שְׁנַת תר"ה לִפְרָט קָטָן. וְרָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ שֶׁקִּיֵּם מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת וְכוּ' שֶׁחַיָּב אָדָם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה עַד יוֹם מוֹתוֹ. כִּי עוֹד כְּמַעַט בָּרֶגַע הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הִסְתַּלְּקוּתוֹ שָׁמַעְנוּ מִפִּיו חִדּוּשֵׁי תוֹרָה אַךְ לֹא הָיָה בְּכֹחוֹ לִכְתֹּב עוֹד וַאֲפִלּוּ לְדַבֵּר כָּל מַה שֶׁהָיָה בְּמֹחוֹ לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר. וְכָךְ אָמַר בְּפֵרוּשׁ בְּזֶה הַלָּשׁוֹן בְּעֵת שֶׁנִּכְנְסוּ עִם הַנֵּרוֹת שֶׁהֵכִינוּ אָז לִכְבוֹד שַׁבָּת. וּכְשֶׁרָאָה אוֹתָם נִתְלַהֵב מְאֹד וּמִגְּדֶל הִתְלַהֲבוּתוֹ הוּרַם מְעַט מִמִּטָּתוֹ וְנִשְׁאַר מוּשָׁב מְעַט וְהִתְחִיל לוֹמַר בְּהִתְלַהֲבוּת נוֹרָא מְאֹד בְּזֶה הַלָּשׁוֹן נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְאָמַר זֹאת בְּהִתְלַהֲבוּת נוֹרָא כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים וְגִלָּה לָנוּ אָז תּוֹרָה נִפְלָאָה מֵעִנְיַן הַנֵּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה וְכָל כֻּלָּם בְּפֵרוּשׁ נֵר שַׁבָּת וְנֵר יוֹם טוֹב וְנֵרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה. וְכוּ' וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ אָמַר אָז יֵשׁ לִי עֲתָה בְּזֶה תְּלֵי תְּלִין שֶׁל הֲלָכוֹת אַךְ אֵין לִי כֹּחַ לְדַבֵּר יוֹתֵר וּבְמֵעַט זְמַן קָצָר לְעֵרֶךְ שָׁעָה נִסְתַּלֵּק מַה נֹּאמַר מַה נְּדַבֵּר אוֹי לָנוּ עַל שֶׁבָּרַנוּ נַחֲלָה מַכְתֵּנוּ. אֲבָל זֹאת נָחָמָתֵנוּ וַאֲשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִירֹשׁ מִמֶּנּוּ תּוֹרוֹת וְחִדּוּשִׁים כָּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה אַשְׁרֵינוּ):

תַּם וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם בהל"ך ואע"י:

הלכות פסח

פרק א

חלק א

עַיֵּן בְּמַאֲמַר תְּלַת נְפָקִין מֵחַד וּבַמַּאֲמַר הַסָּמוּךְ, כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי בְּמַאֲמַר אֶחָד נֶאֱמְרוּ שְׁנֵיהֶם, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה בְּפֶסַח, כִּי יְדוּעַ שֶׁיְּצִיאַת מִצְרַיִם הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, וְעַל-כֵּן אָז זָכוּ לְשֶׁלֹשׁ הַשְׁפָּעוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם, בְּאֵר, עָנָן וּמָן, שֶׁיּוֹצְאִין מִן הַדַּעַת. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלֹשׁ מַצּוֹת שֶׁל פֶּסַח כְּנֶגֶד שֶׁלֹשׁ הַשְׁפָּעוֹת הַנַּ"ל שֶׁיּוֹצְאִין מִן הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה, כִּי מַצָּה הִיא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (בְּסִימָן נו), שֶׁמַּצָּה הִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מ"שֶׁ"ה, בְּחִינַת מַ"חֲלֹקֶת שֵׁ"מַאי ה"לֵּל, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל-כֵּן הַשֶּׁלֶשׁ מַצּוֹת הֵם, כֹּהֵן, לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּאֵר עָנָן וּמָן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׁתֵּי כּוֹסוֹת שֶׁשּׁוֹתִין לִפְנֵי הָאֲכִילָה שֶׁאוֹמְרִים עֲלֵיהֶם הַהַגָּדָה זֶה בְּחִינַת חַד עָאל בֵּין תְּרִין, הַיְנוּ הַהַגָּדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת, תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אוֹתָהּ בְּקוֹל רָם, כִּי הַהַגָּדָה הִיא בְּחִינַת וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, וְעַל-כֵּן כָּל הַהַגָּדָה מְדַבֶּרֶת מִזֶּה. וְעַל-כֵּן הִיא נֶאֱמֶרֶת עַל שְׁתֵּי כּוֹסוֹת הָרִאשׁוֹנִים, בְּחִינַת חַד עָאל בֵּין תְּרִין, כִּי הַכּוֹסוֹת הֵם מוֹעִילִים לְתִקּוּן הַבְּרִית לִלְחֹם מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כִּי הַיַּיִן הוּא תִּקּוּן הַדַּעַת, (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ). וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ אוֹכְלִים הַסְּעֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהַשְׁפָּעָה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן כּוֹפְלִים הַמַּצּוֹת וּפוֹרְסִין מִשְׁנֵיהֶם בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְּׁתֵּי כּוֹסוֹת הָאַחֲרוֹנִים שֶׁאוֹמְרִים עֲלֵיהֶם הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, זֶה בְּחִינַת תְּרִין דִּינְקִין לְחַד, כִּי הַהַגָּדָה הָאַחַת שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַסְּעֻדָּה הִיא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שָׁם, "אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיַּצְעֵק וְכוּ' וַיֵּרְעוּ אוֹתָנוּ כּוּ' וַיִּשְׁמַע אֶת קוֹלֵנוּ". שֶׁכָּל הָעִנּוּיִים וְהַמִּלְחָמוֹת שֶׁהָיוּ לָנוּ בְּמִצְרַיִם הַכֹּל הָיוּ לְהִנָּצֵל מִפֶּגֶם הַבְּרִית, שֶׁהוּא טֻמְאַת מִצְרַיִם, אֲבָל אַחַר הַסְּעֻדָּה אוֹמְרִים שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת עַל שֶׁנִּצַּלְנוּ מִן הַמִּלְחָמָה וְזָכִינוּ לְתִקּוּן הַבְּרִית, וְעַל-כֵּן הִיא בְּחִינַת תְּרִין יַנְקִין לְחַד, שֶׁשַּׁבָּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת בַּטּוּל הָרַע וּשְׁבִיתָתוֹ, יוֹנֵק לֶחֶם מִשְׁנֶה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל-יָדָהּ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שַׁבָּת, דְּהַיְנוּ בְּטוּל הָרַע. וְזֶה בְּחִינַת הַסֵּדֶר שֶׁאוֹמְרִים אַחַר הַסְּעֻדָּה, שֶׁהוּא שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת עַל שֶׁנִּצַּלְנוּ מִן הַמִּלְחָמָה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים רַב שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת הַנֶּאֱמָרוֹת בְּשַׁבָּת, דְּהַיְנוּ נִשְׁמַת וְהוֹדוּ. וּבְחִינַת שַׁבָּת הַנַּ"ל מְקַבֵּל לֶחֶם

מִשְׁנָה עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַמִּלְחָמָה וְתִקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְּׁתֵּי כּוֹסוֹת שֶׁשּׁוֹתִין אַחַר הַסְּעֻדָּה בִּשְׁעַת שֶׁאוֹמְרִין הַסֵּדֶר הַשֵּׁנִי בִּבְחִינַת תְּרֵין יַנְקִין לְחַד כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן חָמֵץ בְּפֶסַח בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי כָּל הָאִסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה בְּשִׁשִּׁים, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, הֵם נִבְטָלִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל חָמֵץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, אֵין לוֹ שׁוּם בִּטּוּל, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַדַּעַת נִפְגַּם, עַל-יְדֵי זֶה נִתְקַלְקֵל בְּחִינַת הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ, בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים, כִּי הַשַּׁבָּת מְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַדַּעַת כַּנַּ"ל. גַּם נִתְקַלְקֵל בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁשּׁוֹרֵף וּמְבַטֵּל אֶת הָרַע, כִּי עִקַּר חֲמִימוּת הַלֵּב הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר). עַל-כֵּן אֵין לְהֶחָמֵץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, שׁוּם בִּטּוּל, רַק צָרִיךְ לְבַעֲרוֹ לְגַמְרֵי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַחֲמִיץ אֶת הַמּחַ בְּתַאֲוֹוֹת וְהִרְהוּרִים, כִּי מִשָּׁם בָּאִים כָּל הַפְּגָמִים, כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּהַדַּעַת, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְבַעֵר לְגַמְרֵי כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵץ כַּנַּ"ל וְלִבְעֹר בָּהֶם בְּבְחִינַת גְּעַר חַיַּת קָנֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן ה). וְעַל-כֵּן שְׁעוּר חֲמוּץ הוּא ח"י מִיניטִין, כִּי חָמֵץ הוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי הוּא פְּגַם הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים, וְעַל-כֵּן לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְזָהֵר אֲפִלּוּ מֵרֵיחַ כָּל שֶׁהוּא, כִּי צָרִיךְ לְבָרֵחַ מְאֹד מֵחָמֵץ, דְּהַיְנוּ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל הַשְּׁעוּר הוּא ח"י מִיניטִין, כִּי אָז נִתְחַמֵּץ, דְּהַיְנוּ סִטְרָא דְּמוֹתָא הִפּוּךְ הַחַיִּים, דְּהַיְנוּ הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשְּׁעוּר שָׁוֶה עִם שְׁעוּר מְלִיחָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן ח"י מִיניטִין, כִּי הַמְּלִיחָה הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח עוֹלָם, וְעַל יָדָהּ נִפְלָט בְּחִינַת דַּם נִדּוּת, דְּהַיְנוּ פְּגַם הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן הוּא גַּם כֵּן ח"י מִיניטִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת:

חלק ג

וְעַל-כֵּן תֵּכֶף אַחַר לֵילָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל פֶּסַח מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עַל-יְדֵי מַצָּה שֶׁעַל יָדָהּ זָכוּ לִבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ שֶׁעַל יָדָהּ מְבַטְּלִין הָרַע, וְעַל-כֵּן אָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּטּוּל הָרַע כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל-יְדֵי סְפִירָה אָנוּ יוֹצְאִין מִמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לְמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַמַּצָּה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדַּעַת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבַטֵּל אֶת הָרַע וְהַטֻּמְאָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְפִירָה כַּנַּ"ל, כִּי עֹמֶר שְׁעוֹרִים הוּא מִשְׁנָה תּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדַּעַת, כִּי עֹמֶר שְׁעוֹרִים הוּא בְּחִינַת נְגָלָה וְנִסְתָּר, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר), הַיְנוּ מִשְׁנָה תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן מְנִיפִין אוֹתוֹ לְכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת, לְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל כָּל הָרַע מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא, לַעֲצֹר רוּחוֹת רָעוֹת. מַעֲלֶה וּמוֹרִיד, לַעֲצוֹר טְלָלִים רָעִים, כִּי עַל-יְדֵי מִשְׁנָה תּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל הָרַע כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא

יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת". כִּי עַל-יְדֵי הַמַּצָּה, שֶׁהִיא תִּקּוּן הַדַּעַת שֶׁנַּעֲשָׂה אָז, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וּבָזֶה תָּלוּי הֶנָּפַת הָעֹמֶר וּסְפִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת" 'מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, הַיְנוּ יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁעַל יָדָהּ בָּא בְּחִינַת הַסְּפִירָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים, בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְגָרֵשׁ הָרַע מִכָּל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת וּלְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר, וְזֶה בְּחִינַת שִׁשִּׁים בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר כַּנַּ"ל (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת הֶנָּפַת הָעֹמֶר לְכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת כַּנַּ"ל, וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הָרַע, בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן מַצָּה:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁהַשִּׂמְחָה הִיא רְפוּאָה לְכָל הַחוֹלָאוֹת:

כִּי כָּל הַחוֹלַאַת בָּאִין מִן קְלִקּוּל הַשִּׂמְחָה, כִּי עֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין מְקַבְּלִין חִיּוּת מִן עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה, עַיֵּן שָׁם. גַּם כָּתַב עַל פָּסוּק "שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה". שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁמַּכְרִיחִין וְתוֹפְסִין גַּם הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, שֶׁגַּם הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בְּעַצְמוֹ יִתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם שָׂמֵחַ אֲזַי הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה עוֹמֵד מִן הַצַּד, כִּי בִּשְׁעַת שִׂמְחָה בְּוַדַּאי אֵין לוֹ יָגוֹן וַאֲנָחָה, אֲבָל שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה לַחֲטֹף דַּיְקָא אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, שֶׁגַּם הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה יִהְיֶה שָׂמֵחַ לַהֲפֹךְ כָּל הַיְגוֹנוֹת וְהָאֲנָחוֹת לְשִׂמְחָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה מֶרְכָּבָה לִקְדֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהִנֵּה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עִקָּרָהּ עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, כִּי שִׂמְחָה הִוא עוֹלָם הַחֵרוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ" (וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר). וְעִקַּר הַגָּלוּת עַל-יְדֵי עַצְבוּת, שֶׁהוּא גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, כִּבְיָכוֹל, וְהַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, בִּפְרָט גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בְּעֵץ הַדַּעַת וּפָגַם בִּנְצוֹצֵי קְרִי וְנֶאֱמַר לוֹ, "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה". וְהֶכְרְחוּ יִשְׂרָאֵל לְהִטָּטֵרֵף בְּמִצְרַיִם לְתַקֵּן פְּגַם הַקְּרִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, דְּהַיְנוּ עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, לוֹמַר עֲשָׂרָה קַפִּיטֶל תְּהִלִּים הַיְדוּעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם תִּקּוּן עַל פְּגַם הַמִּקְרֶה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי הַשִּׂמְחָה הוּא הִפּוּךְ יְלָלָה, שֶׁעַל יָדָהּ הַפְּגָם שֶׁל הַמִּקְרֶה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה,

כִּי חִיּוּת הָאָדָם הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה. נִמְצָא, שֶׁעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין, שֶׁהֵם הַחִיּוּת הָאָדָם, מְקַבְּלִין כֹּחַ וְחִיּוּת מִן הָאֲכִילָה, עַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת שִׂמְחָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ חִיּוּת מִן הַשִּׂמְחָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, לְתוֹךְ הָעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, שֶׁעַל יָדָהּ הַמְּשָׁכַת חִיּוּת הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ. כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁהִיא תִּקּוּן הַגְּלוּת שֶׁהָיְתָה עַל פְּגַם הַקְּרִי כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל עַל אֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה בִּבְחִינַת שִׂמְחָה:

חלק ב

וְזֶהוּ מִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה, כִּי מַצָּה בְּחִינַת שִׂמְחָה, (כַּמּוּבָא בְּמַאֲמַר "בַּחֲצֹצְרוֹת" סִימָן ה) שֶׁמַּצָּה מְרַמֵּז עַל תִּקּוּן הַמֹּחַ שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר הַמֹּחַ מֵחָמֵץ שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ אֶת מֹחוֹ בְּמַחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל שֶׁיִּהְיֶה קוֹלוֹ נַעֲשֶׂה רָעָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה, (כְּמִבֹּאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּקְרָא הַמַּצָּה לֶחֶם עֹנִי, שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הָרַבֵּה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין עַל הַמַּצָּה בְּסִפּוּר הַהַגָּדָה. לְהוֹרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּצָּה יְכוֹלִים לִצְעֹק אֶל ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹקֵינוּ". הַיְנוּ, כִּי עַל-יְדֵי הַמַּצָּה יְכוֹלִין לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל אֶל ה', כִּי קוֹלוֹ יִהְיֶה נַעֲשֶׂה רָעָמִים וַאֲזַי יוּכַל לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי הַלֵּב יִשְׂמַע דִּבּוּרָיו, (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה עַל-יְדֵי אֲכִילָה קְדוֹשָׁה כָּזוֹ, דְּהַיְנוּ מַצָּה כַּנַּ"ל. וּלְהַפּוּךְ, חָמֵץ וּשְׂאוֹר, שֶׁהֵם ס"מ וְלִילִית, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, כַּמּוּבָא, "לֹא יֵרָאֶה וְלֹא יִמָּצֵא", כִּי אֲזַי צְרִיכִין לְשִׂמְחָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל (זֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שֶׁמַּצָּה אִסְוָתָא), כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא רְפוּאָה לְכָל הַחוֹלָאַת כַּנַּ"ל, כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵן מְחַיִּין עֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין כַּנַּ"ל, וְעַל זֶה מְרַמֵּז מַצָּה, כִּי הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חָמֵץ לְמַצָּה הוּא רַק בָּהּ' כַּמּוּבָא. כִּי מַצָּה בָּהּ' וְהֵהּ' הוּא בְּחִינַת דָּלִית יוּד בִּבְחִינַת הָא לַחְמָא עַנְיָא דִּ"י אֲכָלוּ אֲבָהָתָנָא, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. וְדִ"י, הַיְנוּ דָּלֶת יוּ"ד. הִיא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע. וַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה', הַיְנוּ דָּלֶת יוּ"ד, כַּמּוּבָא. נִמְצָא, שֶׁמַּצָּה הִיא בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַגְּאֻלָּה וְהַחֵרוּת וְתִקּוּן קְרִי, שֶׁזֶּה הָיָה סוֹד יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁבְּשָׁבוּעוֹת מִצְוָה לְהָבִיא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי בְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וַאֲזַי עֲדַיִן הָיָה קְצָת כֹּחַ וַאֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְעַל-כֵּן הֻצְרְכוּ לְצֵאת בְּחִפָּזוֹן, כִּי עֲדַיִן לֹא נִכְנַעַת מִכֹּל וְכֹל, רַק לְפִי שָׁעָה, כַּמּוּבָא. עַל-כֵּן אָז צְרִיכִין לִבְרֹחַ מִן הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵץ וּשְׂאוֹר, וַאֲסוּרִים בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא לְבַל יִתְעָרְבוּ

הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּתוֹךְ שִׂמְחָתֵנוּ וִיבַלְבְּלוּ הַשִּׂמְחָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל רַק מַצָּה וְלֹא חָמֵץ כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשָׂבוּעוֹת שֶׁאָז מַתַּן תּוֹרָה וְאָז הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּיוֹם חֻתָּנָתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ", וְאָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִכְנַעַת לְגַמְרֵי מִכֹּל וָכֹל, כִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֻהֲמָתָן, וְעַל-כֵּן אָזַי בְּשָׂבוּעוֹת מִצְוָה עָלֵינוּ לְהָבִיא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם לְקָרְבָּן מֵחָמֵץ דַּיְקָא כְּדֵי לְתַפֵּס וּלְהַכְרִיחַ אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁיִּתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה וּקְדֻשָּׁה, בְּבְחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁאָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד, אָזַי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּטֵלִין חוּץ מִקָּרְבַּן תּוֹדָה, כִּי בַּתּוֹדָה הָיָה חָמֵץ וּמַצָּה רֶמֶז שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁתּוֹפֶסֶת גַּם אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶה יִהְיֶה לֶעָתִיד, כִּי אָזַי נֶאֱמַר, "כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצְאוּ וּבְמָנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן", כִּי אָז יִהְיֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִכְנַעַת לְגַמְרֵי וְתִתְהַפֵּךְ לִקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים וְכוּ'". וְעַל-כֵּן אָזַי עִקַּר הַחֲשִׁיבוּת קָרְבַּן תּוֹדָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חָמֵץ דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁתּוֹפְסִין גַּם אֶת הֶחָמֵץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָגוֹן וְכוּ', לְתוֹךְ שִׂמְחַת הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְכֵן שְׁבוּעוֹת שֶׁהוּא רַק יוֹם אֶחָד וּמְרַמֵּז עַל עוֹלָם הַבָּא, כַּמּוּבָא, עַל-כֵּן הָיוּ מְבִיאִין בּוֹ קָרְבָּן מֵחָמֵץ דַּיְקָא כְּדֵי לַחֲטֹף וְלִתְפֹּס אֶת הַיָּגוֹן לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, לְהַפֵּךְ מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת עֶשֶׂר מִצְוֹות הַנּוֹהֲגוֹת בְּפַת וְעֶשֶׂר תֵּבוֹת בְּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא, כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה הֶחָמֵץ מֻתָּר, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר קִבְּלוּ אַסְוָתָא בְּפֶסַח וְכוּ', אַךְ נִצְטַוֵּנוּ עֶשֶׂר מִצְוֹות בְּפַת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יָדָם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, בְּחִינַת שִׂמְחָה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כִּי הָאֲכִילָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאוֹכְלִים חָמֵץ, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר הֻתַּר וְנִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה אַסְוָתָא בֵּימֵי הַפֶּסַח (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר כַּנַּ"ל). וַאֲזַי נִמְשָׁךְ הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי עֶשֶׂר מִצְוֹות וְעֶשֶׂר תֵּבוֹת שֶׁבִּבְרָכַת הַמּוֹצִיא כַּנַּ"ל, כִּי הָאֲכִילָה הִיא תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בִּנְצוֹצֵי קְרִי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעָרֵב טוֹב וָרָע, וְעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מְבָרְרִים בֵּרוּרִים וְנִתְתַּקֵּן, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם הַתִּקּוּן עַל זֶה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וּבִשְׁבִיל זֶה הַפַּת חָשׁוּב שֶׁפּוֹטֵר כָּל הַדְּבָרִים הַבָּאִים בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה מֵחֲמַת הַסְּעֻדָּה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הִלְכוֹת סְעֻדָּה). כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה כַּיָּדוּעַ. וְהַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין הִיא בִּבְחִינַת נִגּוּנִים, בְּחִינַת שִׂמְחָה, בִּבְחִינַת בְּרֵכַת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ. עֲשִׁירוּת הוּא הֶפֶךְ הָעֲצָבוּת בִּבְחִינַת אֵיזֶה עֹשֶׁר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה נַעֲשִׂים נִגּוּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי אִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁהַנִּגּוּנִים נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי שֶׁמְּלַקְּטִין וּמְקַבְּצִין הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִתּוֹךְ הָרוּחַ נְכֵאָה,

שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲצָבוּת, בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר "וַיְהִי מִקֵּץ" (בְּסִימָן נד). וּמוּבָא גַּם כֵּן עַל פָּסוּק "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" (בְּסִימָן רפב), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁעַל יָדָהּ מְבָרְרִין בְּרוּרִים וּמְלַקְּטִין וּמְקַבְּצִין הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, דְּהַיְנוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּטִפּוֹת קְרִי כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּלַקְּטִין וּמְאַסְּפִין הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִתּוֹךְ הַפְּסֹלֶת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַפַּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֶשֶׂר מִצְוֹות וְעֶשֶׂר תֵּבוֹת בְּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַפַּת כָּלוּל מִכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל שְׁאָר הַמַּאֲכָלִים, כִּי הַפַּת כּוֹלֵל כָּל עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַבְּרָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת הַפַּת פּוֹטֵר כָּל הַמַּאֲכָלִים הַבָּאִים מֵחֲמַת הַסְּעֻדָּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר בְּפֵרוּרֵי הַפַּת. וְאִיתָא בַּזֹּהַר, מָאן דְּזָרִיק פֵּרוּרִין דְּנָהֲמָא, עָנְיוּת קָא רָדִיף אֲבַתְרָא, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָרִיק פֵּרוּרִין דְּמֹחָא, כִּי פֵּרוּרִין דְּנָהֲמָא, הֵם בְּבְחִינַת פֵּרוּרִין דְּמֹחִין, כִּי הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי פְּגַם פֵּרוּרִין דְּמוֹחָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַזֹּהַר מַשְׁוֶה אוֹתָם יַחַד, כִּי הַפַּת כּוֹלֵל בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם תִּקּוּן קְרִי כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בְּעִנְיַן הָעֲשָׂרָה קַפִּיטֶל תְּהִלִּים שֶׁתִּקֵּן רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, לְאָמְרָם בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם וַאֲכִילַת מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב וְכוּ'" בְּסִימָן ח, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר, שֶׁכָּלוֹ סוֹבֵב הוֹלֵךְ עַל עִנְיַן יָקָר הַגְּנוּחֵי וְהָאֲנָחָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. כִּי עַל-יְדֵי הַגְּנוּחֵי וְהָאֲנָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ, בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחַ חַיִּים לְהַחֶסְרוֹן, וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַחֶסְרוֹן. אַךְ מֵהֵיכָן מְקַבְּלִים הָרוּחַ חַיִּים הוּא מֵהַצַּדִּיק הַדּוֹר, כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצָאַת הָרוּחַ חַיִּים לְכָל אֶחָד, כִּי עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים הוּא בְּהַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהָיָה בּוֹ חֲמִשָּׁה נִימִין כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה אֲשֶׁר מִשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים, בְּחִינַת חֲמִשָּׁה אוּנֵי אִית לָרָאָה וְכוּ'. וְהָרְשָׁעִים הַחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק הֵם מַמְשִׁיכִין אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם מֵהָרַב דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת עֲשָׂו, בְּחִינַת יֵשׁ לִי רָב וְכוּ', וְהָרוּחַ שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ, בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, אַךְ לְסוֹף מְסָעֵר גּוּפֵהּ וְנִשְׁמָתֵהּ, בְּחִינַת לְהַאֲבִידוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָרוּחַ שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ יָכוֹל לְהַזִּיק לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם, בְּחִינַת תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ. בְּבַלַּע מַמָּשׁ, כִּי הוּא בּוֹלֵעַ אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם,

עַל-יְדֵי אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּשִׁעְתּוֹ כַּנַּ"ל, כִּי צַדִּיק מְמֻנּוּ בּוֹלֵעַ. אִם לֹא מִי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּמוּר אוֹ שֶׁמְּקֹרָב לְצַדִּיק כָּזֶה, שֶׁהוּא צַדִּיק גָּמוּר, אָז אֵינוֹ מִתְיָרֵא מֵהֶם כְּלָל, וְצַדִּיק גָּמוּר הוּא מִי שֶׁכְּבָר בֵּרֵר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְהִכְנִיעַ וּבִטֵּל הָרַע שֶׁבָּהֶם לְגַמְרֵי עַד שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם רַע כְּלָל. וְאָז הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ וְכוּ', כִּי הוּא יָכוֹל לְהוֹרִיד עַצְמוֹ לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר שֶׁל הָרֶשַׁע, שֶׁהוּא הַמִּדָּה רָעָה שֶׁהִגְבִּיר עָלָיו הָרֶשַׁע וּלְהַכְנִיעוֹ וּלְהַשְׁפִּילוֹ וְכוּ' וּלְבָרֵר הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת זוֹכִין עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי לְמוּד הַפּוֹסְקִים עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע, מִכָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ', אַךְ הַשֵּׂכֶל הַזֶּה לְבָרֵר אֶת הַהֲלָכָה פְּסוּקָה, זֶה הַשֵּׂכֶל מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁמִּמֶּשֶׁם יוֹצֵא מַעְיַן הַחָכְמָה וְכוּ', כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּרִיאָה בְּכֹחַ וְתוֹרָה הִיא בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּפֹעַל וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וּמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר עַל פָּסוּק, "אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ". כִּי בְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן הוּא בְּחִינַת מָלֵא פּוּם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וּבְמִצְרַיִם שֶׁהָיוּ קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמִּמֶּשֶׁם תּוֹצָאַת הָרוּחַ חַיִּים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן קֹדֶם יְצִיאַת מִצְרַיִם נֶאֱמַר, "מִקֹּצֶר רוּחַ", הֵפֶךְ אֲרִיכַת הָרוּחַ וְכוּ'. וְזֶהוּ, "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ הַמַּעֲלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ'" אָז, "הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ", בְּחִינַת מָלֵא פּוּם, בְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח, כִּי עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה לְהַשְׁלִים חִסָּרוֹנָם, כִּי עֲדַיִן הָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת מִקֹּצֶר רוּחַ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן גָּבַר עֲלֵיהֶם גְּלוּת מִצְרַיִם וּפִרְעֹה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מְמֻנּוּ שֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּחִינַת הָרוּחַ דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא רוּחַ הַטֻּמְאָה טֻמְאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא רוּחַ סְעָרָה, בְּחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, שֶׁהוּא הַשַּׂר שֶׁל מִצְרַיִם, (כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים). וְאָז הִתְגַּבְּרוּ וְרָצוּ לְבַלֵּעַ, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מְמֻנּוּ, הַיְנוּ שֶׁהָרוּחַ סְעָרָה שֶׁגָּדוֹל בִּשְׁעָתּוֹ, בְּחִינַת כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם, רָצָה לְבַלֵּעַ, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּמֶּשֶׁם יוֹנְקִים יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה לְיִשְׂרָאֵל כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ אֲרִיכַת הָרוּחַ חַיִּים מֵחֲמַת שֶׁלֹּא קִבְּלוּ הַתּוֹרָה עֲדַיִן וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי גְּלוּת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת בְּלִיעָה, בִּבְחִינַת וְאַל תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה, שֶׁהֵם מְצוּלַת הַיָּם, בְּחִינַת מִצְרַיִם, שֶׁהֵם נִקְרָאִים מְצוּלָה, בְּחִינַת בְּבַלַּע רָשָׁע וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת מֵצַר הַגָּרוֹן שֶׁמִּמֶּשֶׁם מוֹצָא הָרוּחַ חַיִּים שֶׁיּוֹצֵא מֵהַגָּרוֹן שֶׁהוּא הַקָּנָה הַיּוֹצֵא מִכַּנְפֵי הָרֵאָה שֶׁהֵם חָמֵשׁ אוּנִי כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, אֲשֶׁר מִשָּׁם תּוֹצָאוֹת הָרוּחַ לְמֵצַר הַגָּרוֹן, בִּבְחִינַת נַחַר גְּרוֹנִי, וְלֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים חִסָּרוֹנָם

וּלְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי גָּלוּת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת יוֹנָה שֶׁנִּבְלַע בִּמְעֵי הַדָּגָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתְּקוּנִים, עַיֵּן שָׁם). כִּי מִצְרַיִם נִקְרָאִים דָּגָה וְהֵם רָצוּ לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה תַּמָּה, יוֹנָה קַדִּישָׁא, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, שֶׁהֵם רוֹצִים, חַס וְשָׁלוֹם, לִבְלֹעַ עַל-יְדֵי הָאֲרִיכוּת רוּחַ שֶׁלָּהֶם שֶׁגָּדוֹל בְּשִׁעְתּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ וְכוּ'. כִּי הַבֶּן זָכָר הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רַב חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא, בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלָאפוּם כַּיְדוּעַ, בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹסֵף, "הֲנִמְצָא כָּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ", בְּחִינַת וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ, כִּי עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים הוּא בִּבְחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב כְּשֶׁנִּתְבַּשֵּׂר לוֹ בְּשׂוֹרַת יוֹסֵף, "וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם". כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר חִיּוּת רוּחַ יַעֲקֹב, שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל, הִיא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁמִּמֶּשֶׁם תּוֹצָאַת הָרוּחַ חַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר הָרַב דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת רַב חֶסֶד וְכוּ'. וְהֵם רָצוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר לִבְלֹעַ, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן הִשְׁלִיכוּ כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד אֶל יְאוֹר מִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה, הַנֶּאֱמַר בְּיוֹנָה כְּשֶׁהָיָה בִּמְעֵי הַדָּגָה, כִּי יְאוֹר מִצְרַיִם, בְּחִינַת מְצוּלַת יָם, הוּא בְּחִינַת הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁרוֹצָה לִבְלֹעַ הָרוּחַ דִּקְדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגָּרֹשׁ כִּי הַשֹּׁקֵט לֹא יוּכָל וְכוּ'". בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה שֶׁהוֹלֵךְ וְסוֹעֵר וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁקִיט, כִּי הוּא גָּדוֹל בְּשִׁעְתּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי סִטְרָא דְּנוּקְבָא הִיא בִּבְחִינַת קְצָר רוּחַ, בִּבְחִינַת קְצַר רוּחַ יַעֲשֶׂה מֵרִים אִוֶּלֶת, בִּבְחִינַת בִּלְבּוּל הַדַּעַת, כִּי עִקַּר יִשּׁוּב הַדַּעַת הוּא סִטְרָא דִּדְכוּרָא כַּיְדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'הָבִיאוּ בָּנַי מֵרָחוֹק', זֶה דַּעְתָּן שֶׁל בְּנֵי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁדַּעְתָּן מְיֻשֶּׁבֶת עֲלֵיהֶם כְּבָנִים. 'וּבְנוֹתַי מִקְצֵה הָאָרֶץ', זֶה דַּעְתָּן שֶׁל שְׁאָר אֲרָצוֹת שֶׁדַּעְתָּן אֵינָן מְיֻשֶּׁבֶת עֲלֵיהֶן כְּבָנוֹת, (כַּמּוּבָא זֶה בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעִקַּר הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים הוּא מֵהַדַּעַת, הַיְנוּ מֵהַתּוֹרָה, שֶׁהוּא הַדַּעַת, וּכְשֶׁאֵין הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי הוּא בְּחִינַת קְצַר רוּחַ, בְּחִינַת דִּינִים הֶפֶךְ אֶרֶךְ אַפַּיִם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵרַב חֶסֶד, כִּי עִקַּר הַחֶסֶד הוּא כְּפִי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, (כַּמּוּבָא כַּמָּה פְּעָמִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). וּמִצְרַיִם רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ, "כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּבַלַּע רָשָׁע וְכוּ' כַּנַּ"ל. "וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן", כִּי הַבַּת הִיא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁאֵינוֹ מְיֻשָּׁב, בְּחִינַת קְצַר רוּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ מְצָרִים, נִתְחַכֵּם לְמוֹשִׁיעָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לָדוּנוֹ בְּמַיִם וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הָיָה לְמוֹשִׁיעָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת הָרוּחַ, כִּי הֵם רָצוּ לִבְלֹעַ, חַס וְשָׁלוֹם בִּיאוֹר מְצָרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה כַּנַּ"ל, אֶת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הַצַּדִּיק הַדּוֹר, בְּחִינַת מֹשֶׁה, אֲבָל בֶּאֱמֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה כֻּלּוֹ טוֹב, בְּחִינַת וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּבְחִינָה זוֹ, בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם רַע מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, הוּא יָכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר שֶׁל הָרָשָׁע לְקַלְקְלוֹ וּלְהַכְנִיעוֹ וּלְהַשְׁפִּילוֹ וְאֵינוֹ מִתְיָרֵא מִמֶּנּוּ כְּלָל, כִּי אֵין לְהָרוּחַ סְעָרָה שׁוּם כֹּחַ וּשְׁלִיטָה לְהִתְאַחֵז בְּצַדִּיק כָּזֶה שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה מַכְרִחַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לִהְיוֹת בְּתוֹךְ יְאוֹר מְצָרַיִם, וַדַּיְקָא בַּת פַּרְעֹה הוֹצִיאָה אוֹתוֹ מִשָּׁם וְקָרְאָה אוֹתוֹ מֹשֶׁה "כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ", וְנִתְגַּדֵּל בְּבֵית פַּרְעֹה דַּיְקָא, כָּל זֶה מוֹרֶה עַל תֹּקֶף הַכֹּחַ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יָכוֹל לְהַכְנִיעַ אֶת פַּרְעֹה וּמְצָרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם, הֵינוּ כִּי מֹשֶׁה הֶכְרַח לְהוֹרִיד עַצְמוֹ לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר שֶׁל מְצָרַיִם שֶׁהִיא הַמִּדָּה רָעָה שֶׁהֵם מְשַׁקְּעִים בָּהּ כְּדֵי לְשַׁבְּרָם וּלְהַכְנִיעָם עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

וְזֶה מֶרֶמֶז בַּמֶּה שֶּׁתֵּכֶף אַחַר לֵדָתוֹ הֻשְׁלַךְ לְתוֹךְ יְאוֹר מְצָרַיִם, לְרַמֵּז שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, הוּא יָכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ הַיְאוֹר מְצָרַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְצוּלַת יָם שֶׁרוֹצִים לִבְלֹעַ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם כִּי אִם זֶה הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ יְאוֹר מְצָרַיִם כְּמוֹ מֹשֶׁה, כִּי הוּא יָכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ תֹּקֶף הָרַע שֶׁלָּהֶם וּלְהַכְנִיעָם וּלְהַשְׁפִּילָם וּלְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם, כִּי הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, וּמֻחְמָת שֶׁתֵּכֶף שֶׁנִּכְנַס מֹשֶׁה לְתוֹךְ יְאוֹר מְצָרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁלָּהֶם, תֵּכֶף נִכְנַע וְנִשְׁבַּר וְנִתְבַּטֵּל הָרַע לְגַבֵּי הַטּוֹב, עַל-כֵּן תֵּכֶף נִתְגַּיְּרָה בַּת פַּרְעֹה וְיָצָא טָהוֹר מִטָּמֵא, שֶׁמִּתּוֹךְ תֹּקֶף טֻמְאַת פַּרְעֹה בְּעַצְמוֹ, מִשָּׁם דַּיְקָא נִתְהַפֵּךְ וְיָצְאָה בַּת פַּרְעֹה וְנִתְגַּיְּרָה וְהִיא דַּיְקָא הוֹצִיאָה אֶת מֹשֶׁה, כִּי הָרַע נִתְבַּטֵּל לְגַבֵּי הַטּוֹב, וְעַל-יְדֵי זֶה יָצָא כָּל הַטּוֹב שֶׁהָיָה בָּלוּעַ בָּהֶם בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ. וְעַל-כֵּן נִתְגַּדֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּבֵית פַּרְעֹה דַּיְקָא, כִּי בָּזֶה תָּלוּי הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֶכְרַח לִהְיוֹת בִּיאוֹר מְצָרַיִם וּבְבֵית פַּרְעֹה כְּדֵי לִשְׁבֹּר הַצִּנּוֹר שֶׁלָּהֶם עַל-יְדֵי שֶׁהוּא יֵרֵד לְתוֹכוֹ, כִּי הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִגְּלוּת מְצָרַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹצִיא אֶת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה מִתּוֹךְ הָרוּחַ סְעָרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַקְּדִּים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לַמַּכָּה וְהִקְדִּים לִשְׁלֹחַ לְמְצָרַיִם אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְאַחַר כָּךְ יָרַד יַעֲקֹב וּבָנָיו, כִּי עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים הוּא יַעֲקֹב וְיוֹסֵף כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי שֶׁקָּדְמוּ יוֹסֵף וְיַעֲקֹב לֵירֵד לְמְצָרַיִם, עַל-יְדֵי כָּךְ הִכְנִיעוּ אָז אֶת הָרוּחַ סְעָרָה עַל-יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לְהִתְקַיֵּם עַל כָּל פָּנִים בְּמִצְרַיִם כָּל יְמֵי הַגָּלוּת עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה

רַבֵּנוּ וְהוֹצִיאָם מִשָּׁם כוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם, "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ". כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה כֹּחַ לְמֹשֶׁה לִקַּח בְּחִינַת עַצְמוֹת יוֹסֵף, בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סָמוּךְ לְגְאֻלָּה בְּעֵת שֶׁרָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִתְגַּלּוֹת לְמֹשֶׁה בְּמַרְאֵה הַסְּנֶה, אָז נֶאֱמַר, "וַיְהִי בַּיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעָקוּ וְכוּ'". כִּי אָז דַּיְקָא הִתְחִילוּ לֵעָלוֹת הָאֲנָחוֹת שֶׁלָּהֶם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּבָר הִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹנָם עַל-יְדֵי הָאֲנָחָה, מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בָּעוֹלָם וּפָעַל וְעָשָׂה עַל-יְדֵי כֹּחַ עֲבוֹדָתוֹ עַד שֶׁהָיָה סָמוּךְ לַגְּאֻלָּה. וְאָז דַּיְקָא נֶאֱמַר 'וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', כִּי אָז דַּיְקָא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהִתְאַנֵּחַ, הֵינוּ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים עַל-יְדֵי הָאֲנָחָה, לִזְכּוֹת לָצֵאת מִן הָרוּחַ סְעָרָה מִבְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם וּמֵת כָּל בְּכוֹר וְכוּ'. כִּי בְּכוֹר מִצְרַיִם הֵם בְּחִינַת הָרוּחַ סְעָרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר שֶׁהָיָה בְּכוֹר, כִּי בְּכוֹר לָשׁוֹן גְּדֻלָּה וְרַבָּנוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ". בְּחִינַת הָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו כַּנַּ"ל, כִּי עֵשָׂו הוּא הַשַּׂר שֶׁל מִצְרַיִם, וְעַל יָדוֹ הָיָה עִקַּר הַגָּלוּת מִצְרַיִם, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פָּסוּק, "אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת כָּל הַתְּלָאָה וְכוּ'". וּבִשְׁבִיל זֶה הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב אָבִינוּ לִקַּח אֶת הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת הָרַב דִּקְלִפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּכוֹרָה שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא לְשׁוֹן גְּדֻלָּה וְרַבָּנוּת כַּנַּ"ל, כִּי הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם. פִּי שְׁנַיִם זֶה בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁעַל יָדוֹ מַשְׁלִימִין הַחִסָּרוֹן עַל-יְדֵי אֲנָחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹסֵף רוּחָם, שֶׁהוּא מַכְנִיס רוּחַ וּמוֹצִיא רוּחַ, בְּחִינַת וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי שֶׁאֵלִישָׁע זָכָה לְקַבֵּל מֵרַבּוֹ אֵלִיָּהוּ אֶת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהָרַב דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ, בְּחִינַת בְּכוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב לִקַּח אֶת הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַב דִּקְלִפָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעֵצָמוֹ לָקַח מֵאִתּוֹ אֶת הַבְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֶת בִּכֹּרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי". כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לָאָדָם דֵּי מַחְסוֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ, הוּא עַל-יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים, שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת, כִּי הוּא עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר (וְכַמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

וְזֶה בְּחִינַת בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָם עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת חֶסְרוֹנָם שֶׁל כָּל הַנְּפָשׁוֹת הוּא עַל-יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים בְּחִינַת עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי, דְּהֵינוּ עַל-יְדֵי מַה שֶּׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי, שֶׁהוּא

הָרוּחַ חַיִּים, עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם חֶסְרוֹנָם שֶׁל כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן, דְּהַיְנוּ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת, בְּחִינַת יְמַלֵּא ה' כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ, הוּא עַל-יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁלִּקַּח יַעֲקֹב הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר שֶׁהוּא הָרַב דְּקְלִפָּה וְהִכְנִיעַ אֶת הָרַב דְּקְלִפָּה בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, עַל-יְדֵי זֶה הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן קִבֵּל עַל-יְדֵי זֶה אֶת הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן מָסַר יַעֲקֹב אֶת הַבְּכוֹרָה לְיוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶם וְכוּ' אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִיָּד עֵשָׂו שֶׁהָיָה צָד אֶת אָבִיו בְּאִמְרֵי פִיו וְכוּ'. כִּי הַבְּכוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּדֻלָּה וְרַבָּנוּת, לָקַח יַעֲקֹב מֵאֵת עֵשָׂו וּמְסָרָהּ לְבָנוֹ יוֹסֵף לְהַכְנִיעַ הָרַב דְּקְלִפָּה בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, בְּחִינַת בְּכוֹרָה שֶׁל עֵשָׂו וּלְהַגְבִּיר הָרַב דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי מַכּוֹת בְּכוֹרוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנַע הָרַב דְּקְלִפָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר וְהוֹצִיא מֵהֶם כָּל הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהָיָה בָּהֶם עַד שֶׁמֵּתוּ כֻּלָּם בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה. וְאָז יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנַע הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁל הָרַב דְּקְלִפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, עַל-יְדֵי זֶה יָצָא מִשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הָיְתָה מַכַּת בְּכוֹרוֹת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כִּי חֲצוֹת הַלַּיְלָה אָז רוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בַּבִּנְוֹר שֶׁל דָּוִד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמַר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם):

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח וַאֲכִילַת מַצָּה, כִּי בֶּאֱמֶת יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה נֵס נִפְלָא מְאֹד מְאֹד, (כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים). שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל אָז מְשֻׁקָּעִים בְּטֻמְאַת מִצְרַיִם הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לְהוֹצִיאָם מִשָּׁם אִם לֹא בְּחֶמְלַת ה' שֶׁהִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל מְאֹד מִלְּעֵלָּא שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע וְכוּ', עַיֵּן שָׁם . וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא אוֹר עֶלְיוֹן מְאֹד, כִּי מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁל הָרַב דְּקְלִפָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְבָרֵר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם, אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, לְבָרְרָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוּם אַחִיזָה מֵהָרַע כְּלָל, רַק יִהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַטּוֹב מֵהָרַע מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְזוֹכִין לְבָרֵר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ סְעָרָה כַּנַּ"ל. אַךְ זֶה הַשֵּׂכֶל לְבָרֵר אֶת הַהֲלָכָה זֶה מְקַבְּלִין מִתְּפִלָּה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא מַעְיַן הַחָכְמָה וְכוּ', כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת עֵדֶן-עַיִן לֹא רָאָתָה, בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּכֹחַ, וְתוֹרָה הִיא בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּפֹעַל

וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ סְעָרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל. וּבְמִצְרַיִם הָיָה עֲדַיִן קוֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לְהוֹצִיאָם מִשָּׁם, וְעַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם טֻמְאַת מִצְרַיִם מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַטֻּמְאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם מֵחֲמַת שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה עֲדַיִן, אַף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְהִגְבִּיהֶם לְמַעְלָה מִדַּרְכּוֹ הַטֶּבַע עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּזְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ אַחַר כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִי אָנֹכִי וְכוּ' וְכִי אוֹצִיא וְכוּ'". שְׁאַל מֹשֶׁה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֵיזֶה זְכוּת יֵצְאוּ? וְהֵשִׁיבוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, "בְּהוֹצִיאֲךָ וְכוּ' תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה". שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם. נִמְצָא, שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל בִּזְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁיְּקַבְּלוּ אַחַר כָּךְ. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּכֹחַ שֵׁשֶׁם כָּל הַתּוֹרָה בְּכֹחַ וְלֹא בְּפֹעַל, כִּי שֵׂכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה יוֹצֵא מִן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּהַתְּפִלָּה הַתּוֹרָה הִיא בְּכֹחַ וְעַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ דַּיְקָא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּכֹחַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם תַּעַבְדוּן וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁעֲתִידִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, אֲבָל עֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ וַעֲדַיִן הַתּוֹרָה בְּכֹחַ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר יְצִיאָתָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּכֹחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זְכוּת אָבוֹת שֶׁעַל יְדָם יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם וְכוּ' אֱלֹקֵי אַבְרָהָם אֱלֹקֵי יִצְחָק וֵאלֹקֵי יַעֲקֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁאוֹמְרִים בָּהּ, אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וְכוּ'. כִּי הָאָבוֹת הָיוּ קוֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאָז הָיְתָה הַתּוֹרָה בְּכֹחַ וְכָל עֲבוֹדָתָם הָיָה בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, וְעַל-כֵּן הֵם תִּקְּנוּ הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁבַּיּוֹם וְעַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּכֹחַ, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּכֹחַ:

חלק ו

וְעַל-כֵּן אָז בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם אָסוּר לֶאֱכֹל חָמֵץ כְּלָל, רַק מַצָּה לְבַד, כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת עֲשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, שֶׁהוּא הֶרֶב דְּקִלְפָּה בִּבְחִינַת מִכָּף מְעוּל וְחֹמֶץ שֶׁנֶּאֱמַר עַל עֵשָׂו שֶׁהָיָה אַדְמוֹנִי תֹּקֶף הַדִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ וּשְׂאוֹר, שֶׁהֵם תּוֹקְפָא דְּדִינָא, כַּמּוּבָא. כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם, אֵשׁ, מַיִם, רוּחַ, עָפָר. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין נִרְאֶה בְּכָל דָּבָר וְדָבָר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, עִם כָּל זֶה כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כָּלוּל מִכֻּלָּם כַּיָּדוּעַ. וְגַם הָאָדָם כָּלוּל מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְעַל-כֵּן חִיּוּתוֹ עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָל, שֶׁהוּא כָּלוּל מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים נִמְשָׁךְ לְהָאָדָם עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה הוּא חִיּוּת הָאָדָם, כִּי אָז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים, אֲבָל אִם לֹא יֹאכַל, יָמוּת וְלֹא יוּכַל לְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָרוּחַ חַיִּים הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, אֲבָל בָּאֱמֶת לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִּי ה' יִחְיֶה הָאָדָם, כִּי בָּאֱמֶת אֵין עִקַּר הַחִיּוּת

עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה לְבַד כִּי אִם עַל-יְדֵי מוֹצָא פִּי ה', הַיְנוּ בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצָא פִּי ה' שֶׁמְּשָׁם תּוֹצְאוֹת הָרוּחַ חַיִּים וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִחְיֶה הָאָדָם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהַמְשִׁיךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ דִּבּוּר הַמַּאֲכָל וְנָתַן בּוֹ כֹּחַ לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם, עַל-יְדֵי זֶה לְבַד יִחְיֶה הָאָדָם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחִיּוּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּשָׁם תּוֹצְאוֹת הָרוּחַ חַיִּים וּצְרִיכִין לֶאֱכֹל עַל פִּי הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי, כִּי אֵין כֹּחַ לְהַדִּבּוּר הַמַּאֲכָל שֶׁכְּלוּל מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּשָׁם תּוֹצְאוֹת הָרוּחַ חַיִּים, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מְבָרְרִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּמַפְרִישִׁין הָרַע מֵהַטּוֹב, וְאָז זוֹכִין לְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת, בְּחִינַת עַל כָּל מוֹצָא פִּי ה' יִחְיֶה הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם קֹדֶם שֶׁאוֹכְלִין אוֹתוֹ, כִּי הַבְּרָכָה זֶהוּ בְּחִינַת מוֹצָא פִּי ה', בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא רוּחַ מְמַלְּלָא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַחִיּוּת, כִּי כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵין לָהֶם חִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַחֲמִישִׁי, בְּחִינַת יְסוֹד הַחֲמִישִׁי הַפָּשׁוּט, שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא מְחַיֶּה כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ', (כַּמְבֹאָר זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַיֵּן שָׁם) כִּי יְסוֹד הָרוּחַ שֶׁבָּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא הַמְקַשֵּׁר לְכָל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְאֵין לוֹ כֹּחַ לְקַשֵּׁר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּלְהַחֲיוֹתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מִבְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, מִבְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁדָּבוּק בְּהַתּוֹרָה תָּמִיד:

חלק ז

נִמְצָא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בַּאֲכִילָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאוֹכֵל שֶׁלֹּא עַל פִּי הַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת אָכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת". כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּזוֹ אֵין נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים, כִּי עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַהֲלָכָה וּמְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְבָרְרִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּמַמְשִׁיכִין הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעִקַּר אֲכִילַת אָדָם הוּא הַלֶּחֶם, שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעָנְיַן בִּרְכַת הַמָּזוֹן וְכוּ', וְכַנַּרְאֶה בַּחוּשׁ, כִּי בְּלֶחֶם שָׁם כְּלוּלִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּפֹעַל בְּפֹעַל מַמָּשׁ, כִּי הַקֶּמַח בְּעַצְמוֹ זֶה בְּחִינַת יְסוֹד הֶעָפָר שֶׁהוּא גַּשְׁמִיּוּת הַקֶּמַח, כִּי הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, וְגוֹבְלִין הַקֶּמַח בְּמַיִם, זֶהוּ בְּחִינַת יְסוֹד הַמַּיִם, וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחִין אוֹתוֹ לְהַחֲמִיץ, הַיְנוּ שֶׁתַּעֲלֶה בְּנְפִיחָה שֶׁתִּשְׁלֹט בָּהּ יְסוֹד הָרוּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה בְּנְפִיחָה וְאַחַר כָּךְ אוֹפִין אוֹתָהּ בָּאֵשׁ, וְזֶהוּ יְסוֹד הָאֵשׁ. נִמְצָא, שֶׁבְּלֶחֶם חָמֵץ כְּלוּלִים כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּפֹעַל

מַמָּשׁ. וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח אָסוּר לֶאֱכֹל חָמֵץ וְהוּא אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חָמֵץ לְמַצָּה הוּא בִּבְחִינַת יְסוֹד הָרוּחַ שֶׁבְּלֶחֶם חָמֵץ שׁוֹלֵט יְסוֹד הָרוּחַ בְּפֹעַל מַמָּשׁ שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתָהּ שֶׁתַּעֲלֶה בִּנְפִיחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְסוֹד הָרוּחַ, וּמַצָּה הוּא לְהֵפֶךְ, שֶׁמְּמַהֲרִין לֶאֱפוֹתָהּ קֹדֶם שֶׁיִּשְׁלֹט בָּהּ יְסוֹד הָרוּחַ בְּפֹעַל, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲלֶה בִּנְפִיחָה, כִּי יְסוֹד הָרוּחַ שֶׁשּׁוֹלֵט בְּלֶחֶם חָמֵץ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה בִּנְפִיחָה, זֶה בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה שֶׁגָּדוֹל בְּשִׁעְתּוֹ, בְּחִינַת כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם. כִּי יְסוֹד הָרוּחַ שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲוִירָא דְּהַאי עָלְמָא, שָׁם הוּא שְׁלִיטַת הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ וּלְבָרֵר בְּחִינַת יְסוֹד הָרוּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲוִירָא דְּהַאי עָלְמָא מֵאֲחִיזַת הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר מִשָּׁם תּוֹצְאוֹת הָרוּחַ חַיִּים אֲשֶׁר עַל יָדָהּ מְבָרְרִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְעִקַּר הוּא לְבָרֵר בְּחִינַת יְסוֹד הָרוּחַ שֶׁמְּקַשֵּׁר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, לְבָרְרוֹ מִבְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת רוּחַ חַיִּים דְּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח אָסוּר לֶאֱכֹל חָמֵץ וְאִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֶאֱכֹל כְּלָל לֶחֶם כְּזֶה שֶׁהוּא לֶחֶם חָמֵץ, שֶׁעוֹלֶה בִּנְפִיחָה שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ בְּחִינַת הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁגָּדוֹל בִּשְׁעָתּוֹ, בְּחִינַת כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם, כִּי בְּפֶסַח הוּא עָדַיִן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר וּלְהַכְנִיעַ אֶת הָרוּחַ סְעָרָה בְּפֹעַל מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּכֹחַ שֶׁשָּׁם כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּכֹחַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה שֶׁשָּׁם אֵין מַנִּיחִין לְהִתְאַחֵז בְּחִינַת אֲוִירָא דְּהַאי עָלְמָא בְּפֹעַל, כִּי אֵין מַנִּיחִין אוֹתָהּ לְהַחֲמִיץ שֶׁתַּעֲלֶה בִּנְפִיחָה, כִּי אָנוּ נִזְהָרִין שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז הָרוּחַ סְעָרָה כְּלָל בַּלֶּחֶם שֶׁאָנוּ אוֹכְלִין עַכְשָׁיו בְּפֶסַח מֻחֲמֶת שֶׁהוּא עֲדַיִן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, רַק אוֹכְלִין מַצָּה שֶׁהוּא מַאֲכַל גֻּבֹּהַּ מְאֹד, בְּחִינַת עֵדֶן-עַיִן לֹא רָאֲתָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת לְמַעַן תָּמֹצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיו כְּבוֹדָהּ. עֹנֶג שַׁבָּת זֶה בְּחִינַת עֵדֶן, נָהָר, גַּן. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא גֻּבֹּהַּ מְאֹד, בְּחִינַת עֵדֶן, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּכֹחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חָמֵץ לְמַצָּה שֶׁהוּא בְּאוֹת ה', שֶׁחָמֵץ הוּא בְּחֵית וּמַצָּה הוּא בְּהֵא, כַּמּוּבָא. כִּי ה' שֶׁל מַצָּה זֶהוּ בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַכְשָׁיו הָרוּחַ חַיִּים עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַצָּה שֶׁשָּׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל, וְשָׁם אֵין שְׁלִיטָה לְהָרוּחַ סְעָרָה, וּמִשָּׁם דַּיְקָא אָנוּ מַמְשִׁיכִין אֶת הָרוּחַ חַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת ה', אֲבָל חָמֵץ הוּא בְּחִינַת שֶׁנִּסְתַּם פְּתִיחַת הה"א שֶׁמִּשָּׁם תּוֹצְאוֹת הָרוּחַ, בְּחִינַת הַרְחֵב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ. וּבְחֵית נִסְתַּם פְּתִיחָה זוֹ בִּבְחִינַת בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, שֶׁרָצָה לְבַלֵּעַ אֶת הָרוּחַ חַיִּים לְסָתְמוֹ בְּמֵצַר הַגָּרוֹן שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ לְהַמְשִׁיכוֹ לְתוֹךְ גּוּף הָאָדָם, לְהַחֲיוֹת

עַצְמוֹ לְהַשְׂלִים חֶסְרוֹנוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל-יְדֵי תַּעֲרֹבֶת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ מְטוֹב וְרַע. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֵית שֶׁהוּא שְׁתֵּי פְּעָמִים דָּלֶ"ת, הַיְנוּ שְׁנֵי פְּעָמִים הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי הֵם מְעֹרָבִים מִטּוֹב וְרַע, אֲבָל מַצָּה הוּא בְּחִינַת שֶׁשּׁוֹבְרִין הַחֵית שֶׁל חָמֵץ וּמַשְׁפִּילִין וּמַכְנִיעִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת רָעִים וְנִשְׁאָר רַק הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת טוֹבִים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה רָאשִׁים, וְאָז נִפְתָּח הַחֵית וְנַעֲשֶׂה הֵ"א, כִּי נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים לְתוֹךְ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְאָז נַעֲשֶׂה מִדָּלֶ"ת הֵא עַל-יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא יְסוֹד הַחֲמִישִׁי, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵמַצְדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁדְּבוּק בַּחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת קָרְבַּן פֶּסַח שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה עִקַּר מַכּוֹת בְּכוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְרָאִיתִי אֶת הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם וְכוּ' וְעָבַר ה' לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר בְּחִינַת רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה רוּחַ הַטֻּמְאָה, כִּי יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵם בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה כַּיָּדוּעַ, כִּי אַתֶּם קְרוּיִין אָדָם וְאֵין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים קְרוּיִין אָדָם וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אֵין כִּי הַכֹּל הָבֶל, כִּי כֻּלָּם יֵשׁ לָהֶם בְּחִינַת הֶבֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל פֶּה שֶׁל הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים עַל-יְדֵי אֲנָחָה לְהַשְׂלִים הַחִסָּרוֹן כִּי גַּם אוּמִין דְּעָלְמָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמָה, יֵשׁ לָהֶם גַּם כֵּן בְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ, שֶׁהוּא הֶבֶל פֶּה כַּנַּ"ל, אֲבָל מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ, כִּי רוּחַ הָאָדָם, בְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, עוֹלֶה לְמַעְלָה וּמְקַבֵּל וּמַמְשִׁיךְ רוּחַ חַיִּים מִן הַקְּדֻשָּׁה מֵחֵי הַחַיִּים. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת לְמַטָּה, כִּי אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁל הַבְּהֵמָה, בְּחִינַת הָאֻמּוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, הִיא יוֹרֶדֶת לְמַטָּה לָאָרֶץ, כִּי אֵין לָהֶם שׂוּם חִיּוּת, כִּי הֵם בַּחַיִּים קְרוּיִים מֵתִים, כִּי רוּחָם הִיא רוּחַ סְעָרָה, שֶׁהוּא רַק גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ לְפִי שָׁעָה קַלָּה וּלְסוֹף מַסְעֵר גּוּפֵהּ וְנִשְׁמָתֵהּ וְכוּ':

כִּי רוּחַ הַבְּהֵמָה הִיא בִּבְחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עַל-יְדֵי אֲנָחָה, כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שְׁרוּחַ וּנְשִׁימָה שֶׁל הַבְּהֵמָה גָּדוֹל מְאֹד, כִּי הֵם הוֹמִים וְגוֹנְחִים בְּקוֹלָם תָּמִיד, וְאֵין לָהֶם דִּבּוּר, רַק קוֹל, וְכָל קוֹלָם הוּא כְּמוֹ מִי שֶׁגּוֹנֵחַ וּמִתְאַנֵּחַ בְּקוֹל גָּדוֹל וּמַאֲרִיךְ הָרוּחַ וְהַנְּשִׁימָה מְאֹד, כַּנִּרְאֶה כָּל זֶה בַּחוּשׁ, הַיְנוּ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁהוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ, בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, אֲבָל לְסוֹף מַסְעֵר גּוּפֵהּ וְכוּ'. וְעִקַּר הַקָּרְבָּן הִיא בִּשְׁבִיל זֶה לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַחֵטְא נִמְשָׁךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר רוּחַ הַטֻּמְאָה בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְעָרֵב רוּחַ חַיִּים דִּילֵהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הָאָדָם בְּרוּחַ הַבְּהֵמָה, וְעַל-כֵּן הָרְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים מֵחֲמַת שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֵהֶם הָרוּחַ חַיִּים וְכוּ',

וְעַל-כֵּן תִּקּוּן הַחוֹטֵא עַל-יְדֵי הַקְּרְבָּן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה וְאָז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים עַל-יְדֵי הָאֲנָחָה שֶׁמִּתְאַנֵּחַ וּמִתְחָרֵט עַל הַחֵטְא בִּשְׁעַת הֲבָאַת הַקָּרְבָּן וְזֶה בְּחִינַת קָרְבַּן פֶּסַח כְּדֵי לָצֵאת מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם, וְעַל-כֵּן מְבִיאִין מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים, כִּי שְׂעִיר עִזִּים זֶה בְּחִינַת עֲשָׂו אִישׁ שָׂעִיר וְכֵן כֶּבֶשׂ הוּא בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, בְּחִינַת צִיצִית שֶׁעוֹשִׂין מִשְּׂעַר כְּבָשִׂים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, (כַּמּוּבָא בְּסוֹף מַאֲמָר הַנַּ"ל). וּמֵאֵלּוּ מְבִיאִין לְקָרְבַּן פֶּסַח, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ עֲשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, בְּחִינַת הָרַב דְּקְלִפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּלְבָרֵר מִשָּׁם רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת רַב דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַקְּרְבַּן פֶּסַח, עַל-יְדֵי זֶה פֶּסַח ה' עַל הַפֶּתַח וּבֵרֵר וְהִצִּיל בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת בֵּרוּר הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל מִתּוֹךְ הָרוּחַ סְעָרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּהֶם שָׁלַט הַמַּשְׁחִית, שֶׁהוּא הָרוּחַ סְעָרָה בְּעַצְמוֹ שֶׁהָרַג אוֹתָם, כִּי הָרוּחַ סְעָרָה בְּעַצְמוֹ נוֹקֵם בָּהֶם לְבַסּוֹף, כִּי לְסוֹף מַסְעַר גּוּפֵהּ וְנִשְׁמָתֵהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְרָאִיתִי אֶת הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם כוּ', וְזֶה בְּחִינַת וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי. כִּי רוּחַ סְעָרָה הוּא בְּחִינַת עֲשָׂו שֶׁהָיָה אַדְמוֹנִי, בְּחִינַת דָּמִים וְצָרִיךְ לְבָרֵר הָרוּחַ חַיִּים מִתּוֹךְ הָרוּחַ סְעָרָה לְקַלְקֵל הַצְּנוֹר שֶׁל הָרָשָׁע וּלְבָרֵר מִתּוֹכוֹ הָרוּחַ חַיִּים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת זְרִיקַת דָּמִים שֶׁל הַקָּרְבָּן עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַדָּמִים שֶׁיִּהְיוּ נִתְתַּקְּנִין וְנִתְבָּרְרִין מֵהֶם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּדָמַיִךְ חֲיִי, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַדָּמִים יִהְיֶה נִמְשָׁךְ חַיִּים בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, כִּי מִתְּקֻף הַדָּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, מִשָּׁם מְבָרְרִין בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁסּוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה, שֶׁהֵם מ"ט יוֹם מְמֻחָרֶת הַשַּׁבָּת עַד מְמֻחָרֶת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם, וְעַל-יְדֵי זֶה נִטְהָרִין מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם, כִּי שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם חֲסֵרִים וְאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא תַּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁהוּא מְחַיֶּה כָּל שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כַּנּוֹדָע. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכוּ'". מָה הָיָה הָעוֹלָם חָסֵר-מְנוּחָה, בָּא שַׁבָּת, בָּא מְנוּחָה, כָּלְתָה וְנִשְׁלְמָה הַמְּלָאכָה. נִמְצָא, שִׁשִּׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי שַׁבָּת, כַּמּוּבָא שֶׁשִּׁלְשָׁה יָמִים שֶׁאַחַר שַׁבָּת מְקַבְּלִין חִיּוּת מִשַּׁבָּת הַבָּאָה. נִמְצָא שֶׁמֵּעַצְמָן הַשִּׁשָּׁת יָמִים הֵם חֲסֵרִים הָרוּחַ חַיִּים:

וְעַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת אֲנָחָה עַל הַחִסָּרוֹן, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָאֲנָחָה הוּא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם חֲסֵרִים מִן הָרוּחַ חַיִּים, שֶׁאָז צְרִיכִין לְהִתְאַנֵּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְּׁלִים הַחִסָּרוֹן שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מִשַּׁבָּת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ". כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שְׁמָא דְּאִיהוּ שְׁלִים מִכָּל סִטְרוֹי, כִּי שַׁבָּת הוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁשָּׁם אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם חֲסֵרִים וְאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁלֵּם בְּכָל מִינֵי הַשְּׁלֵמוּת וְזֶה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהֵם בְּחִינַת ו', שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת הָרוּחַ, כִּי אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַאֲרִיךְ רוּחָהּ, בְּחִינַת אֲנָחָה עַל הַחִסָּרוֹן, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים מִשַּׁבָּת, שֶׁהוּא בְּרִית עוֹלָם, בְּחִינַת יוּד, כַּמּוּבָא, וְנַעֲשֶׂה מְלֵאפוּם, שֶׁהוּא יוּד וָוְאו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דְּקֻדְשָׁה, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה. 'תְּמִימֹת' דַּיְקָא. תְּמִימוֹת וְלֹא חֲסֵרוֹת, כִּי עַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר מ"ט יוֹם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַחִסָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה" 'תְּמִימֹת' דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְעַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְכוּ', כִּי כָּל הַמְּנָיָנִים הֵם בִּבְחִינַת חִסָּרוֹן, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִנְיָן יֵשׁ חִסָּרוֹן, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת כִּי אִם לְמַעְלָה מֵהַמִּנְיָן שֶׁהוּא אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, לְמַעְלָה מֵהַמִּנְיָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר. וְשָׁם עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, אֲבָל אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם מַתְחִיל הַמִּנְיָן שָׁם יֵשׁ חִסָּרוֹן, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל-יְדֵי חִסָּרוֹן שֶׁנִּתְצַמְצֵם וְנֶחְסַר הָאוֹר, שֶׁבְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ. וְתֵכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה, שֶׁאָז מַתְחִיל הַמִּנְיָן, מַתְחִיל הַחִסָּרוֹן, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַחֵק אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה וְנִתְרַבֶּה הַמִּנְיָן יוֹתֵר וְיוֹתֵר נִתְרַבֶּה הַחִסָּרוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִנְיָן יֵשׁ חִסָּרוֹן, לְמָשָׁל כְּשֶׁרוֹצֶה לִמְנוֹת מֵאָה, נִמְצָא, שֶׁהוּא מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ מֵאֶחָד עַד מֵאָה לְהַשְּׁלִים חֶסְרוֹנוֹ שֶׁנֶּחְסַר לוֹ עַד מֵאָה, כִּי הוּא רוֹצֶה וְתַאֲב שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֵאָה בַּשְּׁלֵמוּת וּכְשֶׁמּוֹנֶה וְהוֹלֵךְ וּמַשְׁלִים עַד מֵאָה וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁמַּשְׁלִים חֶסְרוֹנוֹ, אַךְ תֵּכֶף שֶׁמַּגִּיעַ לְמֵאָה חָסֵר לוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד מָאתַיִם. וְזֶה בְּחִינַת יֵשׁ לוֹ מָנֶה מְבַקֵּשׁ מָאתַיִם וְכוּ', כִּי כְּשֶׁהָאָדָם נוֹפֵל בְּתַאֲווֹת וְנוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, תַּחַת הַמִּנְיָן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹנוֹ לְעוֹלָם, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַמִּנְיָן מִתְרַבֶּה בְּיוֹתֵר נִתְרַחֵק מֵאֶחָד בְּיוֹתֵר. וַאֲזַי נִתְרַחֵק מִן הַשְּׁלֵמוּת בְּיוֹתֵר, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת כִּי אִם אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא, כִּבְיָכוֹל, לְמַעְלָה מֵהַמִּנְיָן. וּמִי שֶׁמְּקֻשָּׁר בּוֹ וּמְקֻשָּׁר אַחַר הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְיָן לְקֹדֶם

הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמְּנָיִן, אֲזַי נִשְׁלָם חֶסְרוֹנוֹ, כִּי מַמְשִׁיךְ חִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים שֶׁמִּמֶּשָּׁם שְׁלֵמוּת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, אֲבָל אִם נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, תַּחַת הַמְּנָיִן וְרוֹצֶה לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹנוֹ עַל-יְדֵי מְנָיִן, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹנוֹ לְעוֹלָם, כִּי כָּל מַה שֶּׁיָּבֹא לְהַשְׁלִים מְנָיָנוֹ יֶחְסַר לוֹ בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת יֵשׁ לוֹ מָנֶה מְבַקֵּשׁ מָאתַיִם, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ מִסְפָּר וּמְנָיָן מָמוֹן יוֹתֵר נִתְרַחֵק מֵאֶחָד בְּיוֹתֵר וְנִתְרַחֵק מֵהַשְׁלֵמוּת וְעַל-כֵּן חָסֵר לוֹ יוֹתֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וֶחֱסָרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת, שֶׁמִּי שֶׁנּוֹפֵל אֶל תַּחַת הַחִסָּרוֹן שֶׁהוּא אַחַר הַבְּרִיאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן עַל-יְדֵי הַמְּנָיָן, כִּי כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹנוֹ עַל-יְדֵי הַמְּנָיָן יֶחְסַר לוֹ בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת יֵשׁ לוֹ מָנֶה מְבַקֵּשׁ מָאתַיִם. וְזֶהוּ "וֶחֱסָרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת" כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן הוּא רַק לְמַעְלָה מֵהַמְּנָיָן שֶׁמִּמֶּשָּׁם נִמְשָׁךְ רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת רוּחַ חַיִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֵם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמְּנָיָן, כִּי אָסוּר לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב". וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וְעַל-כֵּן שִׁבְעִים נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים נֶפֶשׁ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב וְכוּ'". כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּים יוֹתֵר נִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא מְקֻשָּׁר בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיךְ רוּחַ חַיִּים מֵחֵי הַחַיִּים, וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּים יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר, הֵם מַמְשִׁיכִין רוּחַ הַחַיִּים יוֹתֵר וְנִכְלָלִים יוֹתֵר בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל חֲשׁוּבִים כְּאֶחָד, כִּי כְּלוּלִים עַל-יְדֵי רוּחַ הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁעַל-יְדֵי הַסְּפִירָה וְהַמְּנָיָן שֶׁסּוֹפְרִין יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּמִים, שֶׁהוּא מְנָיָן דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי זֶה מַגְבִּיהִין וּמְרִימִין אֶת בְּחִינַת הַמְּנָיָן וְהַמִּסְפָּר, שֶׁהוּא אַחַר הַבְּרִיאָה בְּחִינַת חִסָּרוֹן, מַגְבִּיהִין אוֹתוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמְּנָיָן וּמַמְשִׁיכִין רוּחַ הַחַיִּים לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנָיָן, כִּי מְנָיָן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁסּוֹפְרִין יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּמִים לְצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, זֶה בְּחִינַת אֲנָחָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּתְאַנְּחִין עַל חֶסְרוֹן הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל הַמְּנָיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בִּבְחִינַת אֲנָחָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל מִי שֶׁמּוֹנֶה אֵיזֶה דָּבָר הוּא רוֹצֶה לְהַשְׁלִים מַה שֶּׁחָסֵר עַד תַּשְׁלוּם הַמְּנָיָן וְרוֹצֶה לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן עַל-יְדֵי הַמְּנָיָן כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁהַמְּנָיָן הוּא בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו, כְּגוֹן בְּתַאֲווֹת מָמוֹן וְכַיּוֹצֵא, שֶׁרוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ סְכוּם מָמוֹן הַרְבֵּה, אָז אֵינוֹ מַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן עַל-יְדֵי הַמְּנָיָן, כִּי, אַדְרַבָּא, הַמְּנָיָן הוּא בִּבְחִינַת חִסָּרוֹן, כִּי הַמְּנָיָן הוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה הַמְּנָיָן הוּא בִּבְחִינַת הָאֲנָחָה שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהָרוּחַ סְעָרָה שֶׁל עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר שֶׁנִּפְשׁוֹתָיו רַבִּים, כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י

שָׁם, כִּי הוּא רָחוֹק מְאֹד מֵאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהָרוּחַ סְעָרָה שֶׁלּוֹ גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ, וְעַל-כֵּן הֵם נִקְרָאִים רַבִּים, בְּחִינַת רִבּוּי הַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר, בְּחִינַת בְּקֹשׁוּ חֶשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים, בְּחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם חֲסֵרִים תָּמִיד וְאֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלֵמוּת מֵאַחַר שֶׁרְחוֹקִים מֵחֵי הַחַיִּים, שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הָרוּחַ סְעָרָה אֵין לוֹ קִיּוּם רַק לְפִי שָׁעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ מָנָה מְבֻקָּשׁ מָאתַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹנוֹ תָּמִיד מֵאַחַר שֶׁרְחוֹק מֵרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִמְשָׁךְ אַחַר רוּחַ סְעָרָה שֶׁחָסֵר מִכָּל שֶׁהוּא, בְּחִינַת רַבִּים, בְּחִינַת רִבּוּי הַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת דַּעַת חָסַרְתָּ מַה קָּנִיתָ דַּעַת קָנִיתָ מָה חָסַרְתָּ, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת הִיא עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר תּוֹצָאוֹת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁמַּשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הַדַּעַת, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי הֵם חֲסֵרִים וְאֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלֵמוּת כְּלָל, כִּי כָּל הַגְּדֻלָּה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם חָסֵר מֵהָרוּחַ חַיִּים, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ נֶחְשָׁב לִכְלוּם בִּבְחִינַת דַּעַת חָסַרְתָּ מַה קָּנִיתָ, וְעַל-כֵּן אֵינָם מְמַלְּאִים תַּאֲוָתָם בַּעֲשִׁירוּתָם לְעוֹלָם, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְדַעַת, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, הוּא מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה וַאֲזַי אֵינוֹ חָסֵר כְּלוּם מֵאַחַר שֶׁמְּקֻשָּׁר לְהָרוּחַ חַיִּים שֶׁמִּמֶּשֶׁם שְׁלֵמוּת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת:

חלק יד

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים עַד חַג הַשָּׁבוּעוֹת כְּדֵי לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, נִמְצָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲנָחָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמִּתְאַנְחִין וּמִתְנַעְנְעִין לִזְכּוֹת לְיוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר הַשְׁלֵמוּת, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן וְהַסְּפִירָה, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹצְאִין מֵרוּחַ הַטֻּמְאָה וְזוֹכִין לְרוּחַ טָהֳרָה, רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי שֶׁמַּגְבִּיהִין בְּחִינַת הַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹנִין הַיָּמִים לְזִכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְיָן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין אֶל הֶנֶפֶת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים. עֹמֶר שְׁעוֹרִים זֶה בְּחִינַת שֶׁמַּכְנִיעִין עַצְמָן אִישׁ שִׁעִיר וּמַגְבִּיהִין הָרוּחַ חַיִּים שֶׁנִּבְלַע בְּתוֹכוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן מַגְבִּיהִין אוֹתוֹ בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת, כִּי הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים הוּא בְּחִינַת וָאו כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מוֹלִיךְ וּמֵבִיא כְּדֵי לַעֲצֹר רוּחוֹת רָעוֹת, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד כְּדֵי לְהַעֲבִיר טְלָלִים רָעִים, הַיְנוּ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ רָעָה, רוּחַ הַטֻּמְאָה וּלְבָרֵר מִשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה מִתּוֹךְ הָרוּחַ סְעָרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁעוֹרִים, לְשׁוֹן סְעָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּשְׂעִירִם עָלַי דָּשָׁא". כִּי שְׁעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ סְעָרָה כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁיו מַגְבִּיהִין וּמְנִיפִין

הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ סְעָרָה וּלְהַגְבִּיהַּ הָרוּחַ חַיִּים לְבָרֵר מִתּוֹכוֹ כַּנַ"ל. וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר הַיָּמִים כְּדֵי לְקַשֵּׁר מִסְפַּר הַיָּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חִסָּרוֹן כַּנַ"ל אֶל הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן שֶׁל כָּל הַמִּנְיָנִים וְהַמִּסְפָּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשְׂלִים הַחֲסָרוֹנוֹת שֶׁל הַמִּסְפָּרִים כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַמִּנְיָן לְמַעְלָה מֵהַמִּנְיָן, שֶׁשָּׁם שְׁלֵמוּת כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת, כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת, כִּי יוֹם טוֹב נֶמְי אִיקְרֵי שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּנְיָן הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת כַּנַ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם. וּבֶאֱמֶת אֵין סוֹפְרִין רַק מ"ט יוֹם, אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִנְיָן וּמִסְפָּר, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, כִּי יוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמִּנְיָן לְמַעְלָה מֵהַבְּרִיאָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּמשֶׁה, "וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאלֹקִים". כִּי אִיתָא שֶׁמּשֶׁה זָכָה לְמ"ט שַׁעֲרֵי בִינָה, אֲבָל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים לֹא הִשִּׂיג עַד לֶעָתִיד. וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִשִּׂיג עֲדַיִן שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים נֶאֱמַר עָלָיו, "וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאלֹקִים". כִּי עֲדַיִן נֶחְסָר לוֹ מְעַט, כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא בְּשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַבְּרִיאָה וְכוּ' כַּנַ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם. וּמשֶׁה רַבֵּנוּ זָכָה לְהַשְׂלִים וּלְהַגְבִּיהַּ כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁהָיָה בְּחִינַת כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת נִשְׁלָמִים וְהָיוּ סְמוּכִים מַמָּשׁ לִשְׁלֵמוּת הַחֲסָרוֹנוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מ"ט שַׁעֲרֵי בִינָה, שֶׁהֵם סְמוּכִים בְּתַכְלִית לְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁמִּשָּׁם תַּכְלִית הַשְׁלֵמוּת, כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁיִּהְיוּ הַחֲסָרוֹנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הָעוֹלָם, סְמוּכִים מַמָּשׁ לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת, כִּי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם, שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַמִּסְפָּרִים עַד יוֹם הַחֲמִשִּׁים וְאָז נִכְלָלִין הַחֲסָרוֹנוֹת בְּהַשְׁלֵמוּת וּמַמְשִׁיכִין הָרוּחַ חַיִּים מִשָּׁם לְהַשְׂלִים הַחֲסָרוֹנוֹת הַכְּלוּלִים בְּהַמִּסְפָּרִים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, שֶׁזּוֹכִין לְצֵאת מִן רוּחַ הַטֻּמְאָה רוּחַ סְעָרָה וְזוֹכִין לְרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם וְכוּ', כִּי מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן, כִּי הַחִסָּרוֹן הוּא בְּחִינַת חִסָּרוֹן וּפְגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁנִּתְמַעֲטָה עַל-יְדֵי הַקִּטְרוּג שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת שֶׁל הַשֶּׁפַע וְעַל-יְדֵי מ"ט יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעָתַיִם,

בְּחִינַת מְזַקֵּק שִׁבְעָתַיִם, עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלּוּי חִסָּרוֹן וּפְגִימַת הַלְּבָנָה:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת, הַמּוּבָא בְּסוֹף הַמַּאֲמָר "רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב" הַנַּ"ל, שֶׁהֵם מ"ט אוֹרוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הָעֹמֶר שֶׁעַל יְדֵם זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה לְהַשְּׂלִים הַחֶסְרוֹנוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַה' בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף וְכוּ', כִּי אָסוּר לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַמִּנְיָן הוּא בִּבְחִינַת חִסָּרוֹן כַּנַּ"ל, בְּחִינַת חֶסְרוֹן הָרוּחַ חַיִּים וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לִשְׁלֹט נֶגֶף חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף", שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הָרוּחַ חַיִּים עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִסָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר מִפְקָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּתֵּן אֶת מִסְפַּר וּמִפְקַד הָעָם" כְּשֶׁצִּוָּה דָּוִד לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי מִפְקָד לְשׁוֹן חִסָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ" (וּכְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם), כִּי כָּל הַמִּנְיָנִים הֵם בִּבְחִינַת חִסָּרוֹן, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים בִּלְשׁוֹן מִפְקָד לְשׁוֹן חִסָּרוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָסוּר לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְּנוּ כֹּפֶר נַפְשָׁם לִצְדָקָה לְקָרְבָּנוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת מַכְנִיעִין הָרוּחַ סְעָרָה, רוּחַ הַבְּהֵמָה וּמְבָרְרִין מִשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה וְאָז נִשְׁלָמִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת. וְאָז עוֹלֶה הַמִּנְיָן, שֶׁהוּא הַחִסָּרוֹן, לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת וְנִמְשָׁךְ רוּחַ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַמִּנְיָן וְהַחִסָּרוֹן. וְאָז דַּיְקָא מֻתָּר לִמְנוֹת. וְזֶהוּ, "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם", דְּהַיְנוּ כְּשֶׁתִּרְצֶה לָשֵׂאת וּלְהַגְבִּיהַּ בְּחִינַת הַמִּנְיָן שֶׁיִּשָּׁלֵם הַחִסָּרוֹן הַבָּא מִבְּחִינַת מִנְיָן. וְזֶהוּ "לִפְקֻדֵיהֶם" לְשׁוֹן חִסָּרוֹן, הַיְנוּ כְּשֶׁתִּרְצֶה לָשֵׂאת הַמִּנְיָן וּלְהַשְּׂלִים הַחִסָּרוֹן אָזַי 'וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַה' וְכוּ' וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף', כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת מַמְשִׁיכִין הָרוּחַ חַיִּים וְנִצּוֹלִים מֵהַנֶּגֶף, שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הָרוּחַ חַיִּים הַבָּא עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה, וְזֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן שֶׁמּוֹנִין הַמָּעוֹת כְּפִי הַמִּסְפָּרִים שֶׁצְּרִיכִין עַל-פִּי כַּוָּנוֹת, וְעַל-יְדֵי זֶה עוֹשִׂין פִּדְיוֹן וּמַמְשִׁיכִין רוּחַ חַיִּים לְהַחוֹלֶה, כִּי עִקַּר הַחוֹלַאַת הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הָרוּחַ חַיִּים, בְּחִינַת חִסָּרוֹן שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת מִנְיָן וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמּוֹנִין הַמָּעוֹת עַל-פִּי כַּוָּנוֹת, עַל-יְדֵי זֶה מַגְבִּיהִין הַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, וְאָז כְּשֶׁמַּמְתִּיקִין בְּחִינַת הַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר בְּשָׁרְשׁוֹ, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן וְהַמִּנְיָן. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחַ חַיִּים לְהַחוֹלֶה. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין הַמָּעוֹת לִצְדָקָה, כִּי צְדָקָה הוּא בְּחִינַת רוּחַ חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּאֹרַח צְדָקָה חַיִּים". כִּי

הֶעָנִי בִּבְחִינַת חִסָּרוֹן שֶׁחָסֵר מִכָּל טוּב, וְעִקַּר הֶעָנִיּוּת נִמְשָׁךְ מֵחֶסְרוֹן וּפְגִימַת הַלְּבָנָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּרַחֵם עָלָיו וְנוֹתֵן לוֹ צְדָקָה וּמַשְׁלִים חֶסְרוֹנוֹ בִּבְחִינַת "פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְכוּ' דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ", עַל-יְדֵי זֶה מְרַחֲמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם וְנִמְשָׁךְ עָלָיו גַּם כֵּן בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן, שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-כֵּן צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הָרוּחַ חַיִּים, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁמְּמַלֵּא חֶסְרוֹנוֹ שֶׁל הֶעָנִי, נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן, בְּחִינַת בְּאֹרַח צְדָקָה חַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בִּצְדָקָה, "וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת אִם לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי". דְּהַיְנוּ שְׁלֵמוּת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ הַבְּרָכָה עַד בְּלִי דַּי, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין לוֹמַר טַל בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, כִּי טַל הוּא בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת, שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּהַוי' שֶׁל הַשֵּׁם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת וָא"ו כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁכָּלְלוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה טַ"ל וְרוּחוֹת יַחַד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, טַל וְרוּחוֹת אֵינָן נֶעֱצָרִין, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַטָּל". כִּי הַטַּל הוּא בְּבְחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-כֵּן כָּלְלוּ טַל וְרוּחוֹת בִּבְרָכַת מְחַיֵּה הַמֵּתִים, כִּי עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים הוּא עַל-יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, הַנֶּאֱמַר בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁל יְחֶזְקֵאל. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין טַל בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּפֶסַח, כִּי זֶה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיָּצְאוּ מִבְּחִינַת מִקְצָר רוּחַ וְזָכוּ לְרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְעַל-כֵּן מַפְטִירִין בְּפָרָשַׁת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁל יְחֶזְקֵאל בְּשַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד פֶּסַח. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת הַגָּדוֹל קֹדֶם פֶּסַח, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה הוּא מִשַּׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא שַׁבָּת הַגָּדוֹל, כִּי עַל-יְדֵי שַׁבָּת יוֹצְאִין מִגָּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִקְצָר רוּחַ וְזוֹכִין לִבְחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְעַל-כֵּן נִקְרָא גָּדוֹל, כִּי זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה גָּדוֹל הֵפֶךְ מִקְצָר רוּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶה נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת דַּיְקָא שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לָקְחוּ אָז אֶת הַקָּרְבַּן פֶּסַח, שֶׁהוּא הַכְנָעַת הָרוּחַ סְעָרָה, רוּחַ הַבְּהֵמָה הָרַב דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּלְבָרֵר מִתּוֹכוֹ הָרוּחַ דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם, וַאֲכִילַת מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ וּמְצוֹת אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת וּשְׁאָר עִנְיָנִים:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב הַמַּתְחִיל, יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה, בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, בִּבְחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּטַלִּין חוּץ מִקָּרְבַּן תּוֹדָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ:

וְקִצּוּר הַדְּבָרִים הָעוֹלִים מִן הַמַּאֲמָר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁבְּחִינַת תּוֹדָה, דְּהַיְנוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלַדַּעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעֵי עוֹלָם הַבָּא. וְזֶה בְּחִינַת הֶלְכוֹת, בְּחִינַת כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם וְכוּ', כִּי הַהֲלָכוֹת הֵם שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת תּוֹדָה הַנַּ"ל. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת הַתּוֹדָה בְּשֵׁם הֲלָכָה, עַל-שֵׁם תַּהֲלוּכוֹת הַדְּמִים שֶׁהוֹלְכִין כַּסֵּדֶר כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה שֶׁאָז מְבִיאִין תּוֹדָה, כִּי בִּתְחִלָּה בְּעֵת הַצָּרָה אָזַי הַדְּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ הַדְּמִים הוֹלְכִין כַּסֵּדֶר וְזֶה בְּחִינַת הֲלָכָה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הוֹלָדָה וְזֶה בְּחִינַת מִלּוּי הַיַּרֵחַ, בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי הַהֲלָכוֹת, בְּחִינַת תּוֹדָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַסְדֵי דָוִד, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אוֹר הָאֱמֶת וּמֵאִיר בְּהַדִּבּוּר, הַיְנוּ בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוֵּי הָאֱמֶת, שֶׁהֵם אֵל אֱלֹקִים ה', וְהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה וְתוֹרָה וְשִׁדּוּכִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב עִנְיָן זֶה, וְהֵם מְאִירִין בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר, כִּי יֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה וְדִבּוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה וְדִבּוּר שֶׁל עֲשִׁירִים קְרוֹבִים לַמַּלְכוּת בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת הַשְּׁרִיגִים וְדִבּוּר שֶׁל מַלְכוּת, (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). וְעַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּקַשֵּׁר לְשַׁבָּת עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, כִּי יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת עֲבֹדוּת, בִּבְחִינַת עֲצָבוּת. וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן, לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְיוֹדְעִין שֶׁכָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, וְזֹאת הַבְּחִינָה יָקָרָה מְאֹד אֲפִלּוּ אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת דְּעוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּחִינַת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בָּאֶחָד הַפָּשׁוּט וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר הַגָּלוּת, וְעִקַּר הַגָּלוּת הָיָה מֵחֲמַת פְּגַם הַדָּמִים שֶׁנִּפְגְּמוּ עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ וְנִתְעָרְבוּ הַדָּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת ה' מֵינֵי דָמִים טְהוֹרִים וְכוּ', וְעַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרֵב טוֹב וָרָע וְנִתְעָרְבוּ הַדָּמִים וּמִפְּגַם הַדָּמִים הָיוּ יוֹנְקִים פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וְזֶה הָיָה עִקַּר הַגָּלוּת, (כַּמּוּבָן בַּכְּתָבִים). וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל-יְדֵי שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כִּי מִשָּׁם כָּל הַגְּאֻלּוֹת, וּבִפְרָט גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר וּבַכְּתָבִים שֶׁמִּסְטָרָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי נַפְקֵי. וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הֲלָכוֹת, שֶׁהֵם הֵם שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כִּי עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, שֶׁבָּזֶה תְּלוּי גְּאֻלַּת מִצְרַיִם

הוּא עַל-יְדֵי הַהֲלָכוֹת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַפְּסַק הֲלָכָה, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה) וּבָזֶה הָיָה תָּלוּי עִקַּר גְּאֻלָּתָם וְזֶה הוּא בְּעַצְמוֹ תִּקּוּן וּבֵרוּר הַדָּמִים הַנַּ"ל, כִּי הַהֲלָכוֹת מְבָרְרִין בֵּין דָּם לְדָם, בֵּין דָּם טָמֵא לְדָם טָהוֹר. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַפְּסַק דִּין הֲלָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּהֲלוּכוֹת הַדָּמִים שֶׁהוֹלְכִין כְּסֵדֶר כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הַדָּמִים שֶׁיֵּלְכוּ כְּסֵדֶר הוּא עַל-יְדֵי פְּסָקֵי דִּינִים שֶׁהֵם נִקְרָאִים הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה תְּלוּי בִּבְחִינַת הֲלָכוֹת, שֶׁהֵם שֹׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וְזֶה תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי מֵאַחַר שֶׁעִקַּר גְּאֻלָּתָם הָיָה תָּלוּי בִּבְחִינַת הֲלָכוֹת וּמֵאַחַר שֶׁאָז זכוּ עֲדַיִן לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְבָרֵר הַפְּסַק הֲלָכָה וְעַל-כֵּן הָיָה נֵס גָּדוֹל וְנִפְלָא מְאֹד, כִּי הָיָה הַדָּבָר קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד מְאֹד, מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכוּ לַתּוֹרָה בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁבָּזֶה הָיָה תָּלוּי עִקַּר גְּאֻלָּתָם, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּנוּ מְאֹד וְנִתְגַּלָּה לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם הָאָרָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה, דְּהַיְנוּ הָאָרָה שֶׁל בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָ שֶׁמִּשָּׁם הָיְתָה גְּאֻלָּתָם כַּנַּ"ל, כִּי אָז בִּשְׁעַת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם נִתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת שֹׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְאָז זָכוּ לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כִּי עִקַּר הַהַלֵּל נִתְתַּקֵּן בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חָג". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה אָמְרוּ שִׁירָה וְהַלֵּל וְאָז זָכוּ לְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. נִמְצָא, שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא אָז וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר גְּאֻלָּתָם וְזֶה הָיָה עִצָּם הַנֵּס, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא הָיוּ עֲדַיִן כְּדַאי לִגָּאֵל, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁהִיא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָ כַּנַּ"ל הָיָה תָּלוּי רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הַהֲלָכוֹת הֵם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל גַּם הַהֲלָכוֹת הֵם הֵם שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁמִּשָּׁם הָיְתָה הַגְּאֻלָּה וְהֵם לֹא זָכוּ אָז לִבְחִינַת הֲלָכוֹת, כִּי עֲדַיִן לֹא זָכוּ לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וְאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וְאֶרְאֵךְ וְהִנֵּה עִתֵּךְ עֵת דֹּדִים וְכוּ' וְאֶתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה". 'עֵרֹם וְעֶרְיָה' זֶה בְּחִינַת עֵרֹם בְּלִי לְבוּשׁ , שֶׁהִיא בְּחִינַת הֲלָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת חַלּוּקָא דְּרַבָּנָן, כַּמּוּבָא. וְהֵם הָיוּ אָז עֲרֵמִים מִבְּחִינַת חַלּוּקָא דְּרַבָּנָן, דְּהַיְנוּ הֲלָכוֹת:

חלק ב

וְעִקַּר מְרִירַת הַגָּלוּת הָיָה שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְבָרֵר הַפְּסָקֵי הֲלָכוֹת בִּבְחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה-בְּקֻשְׁיָא, בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים-בִּלְבּוּן הִלְכְתָא, (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים), דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְלַבֵּן הַהֲלָכוֹת מֵחֲמַת הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁהָיוּ מְמָרְרִים אֶת חַיֵּיהֶם וּמֵחֲמַת זֶה הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לָצֵאת מִשָּׁם, כִּי פַּרְעֹה הָיָה אוֹחֵז בָּהֶם בְּתֹקֶף גָּדוֹל, כִּי פַּרְעֹה הוּא אֲחוֹרֵי הַדַּעַת וְהָיָה יוֹנֵק מֵהַמּוֹחִין וְלֹא הִנִּיחַ אֶת הַמּוֹחִין לָצֵאת וּלְהִתְגַּלּוֹת, כַּמּוּבָא

בַּכְּתָבִים, הַיְנוּ שֶׁהָיָה תּוֹפֵס אֶת הַמּוֹחִין וְהַדַּעַת וְלֹא הִנִּיחַ אֶת הַדַּעַת לְהִתְפַּשֵּׁט שֶׁיּוּכַל לְבָרֵר וּלְלַבֵּן הַהֲלָכָה כִּי הָיָה מְבַלְבֵּל אֶת הַדַּעַת בְּקֻשְׁיוֹת בִּבְחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם-בְּקֻשְׁיָא כַּנַ"ל, עַד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְלַבֵּן וּלְבָרֵר הַהֲלָכָה. וּמֵעֵצֶם הַמְּרִירוּת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הַקֻּשְׁיוֹת הַנַּ"ל שֶׁהִכְבִּיד עֲלֵיהֶם מְאֹד, לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לָהֶם בְּשׁוּם אֹפֶן לְבָרֵר הַהֲלָכוֹת, וּבִפְרָט שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הִפְלִיא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַסְדּוֹ עִמָּנוּ וְהֵאִיר עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הַהֶאָרָה שֶׁל פְּסָקֵי הַהֲלָכוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַ"ל, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם בְּעַצְמָם לֹא בֵּרְרוּ הַהֲלָכָה כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה הוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִפָּזוֹן שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ וְהַכֹּל מֻחָמַת הַחִפָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בְּחִפָּזוֹן יָצָאתָ". וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, מַצָּה זוֹ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְאָלָם, שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק וְכוּ' כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ'". כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְפִסְקֵי הֲלָכוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהֵם כְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֹרֵנוּ זְכַר צַדִּיק לִבְרָכָה, וְכַמְבֹאָר בְּמַאֲמָרָיו הַקְּדוֹשִׁים כַּמָּה פְּעָמִים. וְהֵם בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַ"ל, אֲבָל בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַהֲלָכוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי יְגִיעָה גְּדוֹלָה, כִּי צְרִיכִים לִטְרֹחַ הַרְבֵּה לְבָרֵר וּלְלַבֵּן כָּל הַקֻּשְׁיוֹת לַאֲסוּקֵי שְׁמַעְתְּתָא אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא. וְזֶה בְּחִינַת מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת, כִּי הַטִּרְחָא וְהָעֲבוֹדָה שֶׁל שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַהֲלָכוֹת וּצְרִיכִים לִטְרֹחַ כָּל שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל לְבָרֵר וּלְלַבֵּן הַהֲלָכָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִסּוּר וְהֶתֵּר, טָמֵא וְטָהוֹר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, וּצְרִיכִים כָּל שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לִטְרֹחַ בַּהֲלָכָה לְבָרֵר הַהֶתֵּר מֵהָאִסּוּר וְכוּ' וְאָז זוֹכִין לַהֲלָכָה בְּרוּרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת שָׁלוֹם וְהַכְרָעָה, בְּחִינַת הֲלָכָה בְּרוּרָה, שֶׁהִיא שְׁבִיתָה מִן הַבֵּרוּר, וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֲלָכָה פְּסוּקָה כִּי אִם מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת, דְּהַיְנוּ שֶׁטָּרַח בְּשִׁשַּׁת יְמֵי הַחֹל, בְּשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ', וּבֵרַר וְלִבֵּן הַהֶתֵּר מֵהָאִסּוּר וְכוּ' וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לִבְחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת הֲלָכוֹת, אֲבָל בְּלֹא טִרְחָא אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַהֲלָכוֹת, כִּי מִי שֶׁלֹּא טָרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת מַה יֹּאכַל בְּשַׁבָּת. נִמְצָא, שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לַהֲלָכוֹת שֶׁבָּזֶה הָיָה תָּלוּי גְּאֻלָּתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי טִרְחוֹת וִיגִיעוֹת לְבָרֵר וּלְלַבֵּן הַהֲלָכָה. וְאִם הָיָה חַס וְשָׁלוֹם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַמְתִּין עַד שֶׁיְּבָרְרוּ בְּעַצְמָם הַהֲלָכָה, לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִגָּאֵל מִשָּׁם כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם,

כִּי אָז הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם כָּל כָּךְ, עַד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם בְּשׁוּם אֹפֶן לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי יְגִיעוֹת לִבְחִינַת הֲלָכוֹת, כִּי הֵם כְּבָר סָבְלוּ שָׁם מְרִירוּת גָּדוֹל בִּשְׁבִיל הַהֲלָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם" בְּקַשְׁיָא כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לָצֵאת מִן הַמְּרִירוּת וְהַקַּשְׁיוֹת וּלְבָרֵר הַהֲלָכוֹת מִגֹּדֶל תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם אָז מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בִּלְבְּלוּ דַּעְתָּם מְאֹד וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לָצֵאת מִן הַמְּרִירוּת וְהַקַּשְׁיוֹת לְבָרֵר הַהֲלָכָה. וְעִקַּר מַחֲמַת שֶׁהָיָה עֲדַיִן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְלֹא נִתְגַּלְּתָה הַתּוֹרָה עֲדַיִן, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִפְלִיא חַסְדּוֹ וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם הַהֶאָרָה זוֹ שֶׁל שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת הֲלָכוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ כְּדַאי לָזֶה אָז, כִּי לֹא יָכְלוּ לָצֵאת בְּעַצְמָם מִן מְרִירוּת הַקַּשְׁיוֹת לְבָרֵר הַהֲלָכָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵאִיר לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ מֵאֶלְיוֹ הֶאָרָה זוֹ וְדַעַת זֶה שֶׁל בְּחִינַת הֲלָכָה בְּרוּרָה. שֶׁהֵיא בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ וְיָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כִּי עַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה גְּאֻלָּתָם כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמִּצְוֹת שֶׁנִּתַּן לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִיָּד שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בָּהֶם, דְּהַיְנוּ פֶּסַח וּמִילָה, זֶהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה וַהֲלָכוֹת שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ, כִּי בָּזֶה תָּלוּי עִקַּר גְּאֻלָּתָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ הַמִּצְוֹת שֶׁל מִינֵי דָּם, שֶׁהֵם דַּם פֶּסַח וְדַם מִילָה, כִּי הָעִקָּר הָיָה לְבָרֵר בֵּין דָּם לְדָם וְכוּ' (כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא):

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת הַחִפָּזוֹן וַאֲכִילַת מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא שֶׁמֹּחִין דְּגַדְלוּת נִכְנְסוּ קֹדֶם מֹחִין דְּקַטְנוּת בְּלֵיל פֶּסַח, כִּי הָאֲכִילָה הִיא בְּחִינַת בְּרוּרִים כַּיָּדוּעַ. וּבְרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁל הַהֲלָכוֹת, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים שֶׁבְּרוּר הַהֲלָכָה מִן הַקַּשְׁיוֹת הִיא בְּחִינַת בְּרוּר הַחִטָּה מִן מֹץ וְתֶבֶן, אֲבָל יֵשׁ בְּחִינַת אֲכִילַת חָמֵץ וְיֵשׁ בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה, הַיְנוּ כִּי חָמֵץ וּשְׂאוֹר הוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת-דִּינִים, הַיְנוּ בְּחִינַת חִמּוּץ הַמֹּחַ מַה שֶּׁצְּרִיכִים לְהַחֲמִיץ הַמֹּחַ הָרִבְּה בְּכַמָּה יְגִיעוֹת וּמְרִירוֹת קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הַפֶּסַק הֲלָכָה, כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת מַחֲלוֹקֶת, כִּי חָמֵץ לְשׁוֹן כַּעַס וְשִׂנְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ", הַיְנוּ בְּחִינַת כַּעַס וּמַחֲלֹקֶת, זֶה בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּהַהֲלָכָה מֵחֲמַת הַקַּשְׁיוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים לִסְבֹּל מְרִירוּת וִיגִיעוֹת קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הַפֶּסַק הֲלָכָה. וְזֶה בְּחִינַת חָמֵץ כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִים לְהַחֲמִיץ הַמֹּחַ הָרִבְּה בִּמְרִירוּת הַקַּשְׁיוֹת קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה כַּנַּ"ל. וּמַצָּה זֶה בְּחִינַת הֲלָכָה פְּסוּקָה, בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁהֵיא הֲלָכָה פְּסוּקָה שֶׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת לְמַעַן תִּמְצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם וְכוּ', בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת שָׁלוֹם (וְכַמּוּבָן בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּמַאֲמַר "שָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא"). כִּי מַצָּה, הַיְנוּ שֶׁמְּמַהֲרִין בְּחִפָּזוֹן וְאֵין מַנִּיחִין לְהַחֲמִיץ, הַיְנוּ שֶׁאֵין

מַנִּיחִין אֶת הַמּוֹחַ לְהַחֲמִיץ כְּלָל בְּקֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת כִּי אִם זוֹכִין לַהֲלָכָה פְּסוּקָה מִיָּד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַצָּה כַּנַ"ל וְזֹאת הַבְּחִינָה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בְּשׁוּם פַּעַם, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לַהֲלָכָה פְּסוּקָה קֹדֶם חִמּוּץ הַמּוֹחַ בִּסְפֵקוֹת וְקֻשְׁיוֹת כַּנַ"ל, רַק אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם זָכוּ לָזֶה כַּנַ"ל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דִּלֵּג עֲלֵיהֶם וּמִהֵר קֹדֶם הַקֵּץ, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא סָבְלוּ הַמְרִירוּת שֶׁל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַסְּפֵקוֹת כָּל כָּךְ שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִם לִגְאֻלָּה, דְּהַיְנוּ לַהֲלָכָה פְּסוּקָה אַף-עַל-פִּי-כֵן דִּלֵּג וּמִהֵר קֹדֶם הַקֵּץ, כִּי נִגְלָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁאִם הָיוּ מִתְעַכְּבִים עוֹד בְּמִצְרַיִם וְהָיוּ סוֹבְלִים עוֹד מְרִירוּת הַגָּלוּת הַנַּ"ל הָיוּ נִשְׁאָרִים שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לִסְבֹּל הַמְרִירוּת מְגֹדָּל עֹצֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם מְאֹד, הַיְנוּ כִּי אִם הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, מַמְתִּין עַד שֶׁיִּבָּרְרוּ הַפְּסַק הֲלָכָה עַל-יְדֵי מְרִירוּת הַקֻּשְׁיוֹת הָיוּ נִשְׁאָרִים מְשֻׁקָּעִים שָׁם, כִּי לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לָצֵאת מִמְּרִירוּת הַקֻּשְׁיוֹת וְהַסְּפֵקוֹת מֵעֹצֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם וּבִלְבְּלָה דַּעְתָּם, בִּפְרָט פַּרְעֹה וּמְצָרִים שֶׁיְּנִיקָתָם מֵהַדַּעַת וְתוֹפְסִין אֶת הַמּוֹחִין וְאֵינָם מַנִּיחִים אוֹתָם לָצֵאת וּלְבָרֵר הַהֲלָכָה, כִּי תּוֹפְסִים אוֹתָם עַל-יְדֵי הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת שֶׁמְּבַלְבְּלִים דַּעְתָּם בָּזֶה, שֶׁזֶּהוּ מְרִירוּת הָעֲבוֹדָה שֶׁל פַּרְעֹה וּמְצָרִים שֶׁהִכְבִּיד עֲלֵיהֶם מְאֹד כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן חָמַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם וְדִלֵּג קֹדֶם הַקֵּץ וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם הָאָרָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא קֹדֶם הַקֵּץ, דְּהַיְנוּ שֶׁזָּכוּ לַהֲלָכָה פְּסוּקָה מִיָּד קֹדֶם שֶׁזָּכוּ לְבָרֵר וּלְלַבֵּן הַהֲלָכָה בְּעַצְמוֹ עַל-יְדֵי קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת. וְזֶהוּ נֵס גָּדוֹל מְאֹד כַּנַ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִפָּזוֹן וְאִסּוּר חָמֵץ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם בְּעַצְמָם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְבָרֵר הַהֲלָכָה עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַקֻּשְׁיוֹת וְהַסְּפֵקוֹת, עַל-כֵּן אָסוּר לָהֶם לֶאֱכֹל חָמֵץ. וְחָמֵץ אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אָסוּר לָנוּ בָּעֵת הַהוּא לִכְנֹס כְּלָל וּכְלָל בִּבְחִינַת סְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים וְקֻשְׁיוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּהֲלָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָמֵץ כִּי אֵין לָנוּ עַתָּה כֹּחַ לְבָרֵר הַהֲלָכָה עַל-יְדֵי קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת, וְאִם יִכָּנְסוּ בָּזֶה, חַס וְשָׁלוֹם, יְכוֹלִים לִשָּׁאֵר שָׁקוּעַ שָׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר אָז לָצֵאת מִשָּׁם כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר חָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אָנוּ צְרִיכִים עַתָּה רַק לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת הֲלָכָה פְּסוּקָה, אֲבָל חָמֵץ אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אָנוּ זוֹכִים לַהֲלָכָה פְּסוּקָה בְּלִי שׁוּם בֵּרוּר הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת וְאָסוּר לָנוּ לִכָּנֵס כְּלָל בִּבְחִינַת סְפֵקוֹת וְקֻשְׁיוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ, כִּי עַכְשָׁיו קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, בִּפְרָט בְּגָלוּת מִצְרַיִם אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרֵר הַהֲלָכָה עַל-יְדֵי קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת. וְאָסוּר לִכָּנֵס לְשָׁם כְּלָל כִּי יִשְׁתַּקַּע שָׁם חַס וְשָׁלוֹם כַּנַ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן אָסוּר חָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ בְּבֵל יֵרָאֶה וּבֵל יִמָּצֵא, כִּי אֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, כִּי חִמּוּץ הַמּוֹחַ תְּלוּי בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי כְּשֶׁרוֹצִים לִבְרֹחַ מִן הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת צְרִיכִים לְזַהֵר מִמַּשֶּׁהוּ

בְּעָלְמָא, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהַחֲמִיץ הַמּוֹחַ בְּאֵיזֶה סָפֵק כָּל שֶׁהוּא תֵּכֶף נִתְבַּלְבֵּל הַמּוֹחַ מִסָּפֵק לְסָפֵק עַד שֶׁנִּתְבַּלְבֵּל דַּעְתּוֹ בִּסְפֵקוֹת וְקֻשְׁיוֹת גְּדוֹלוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ שֶׁבִּתְחִלָּה לֹא הָיָה אֶלָּא מַחֲלֹקֶת אַחַת בְּיִשְׂרָאֵל לִסְמֹךְ וְשֶׁלֹּא לִסְמֹךְ וְאַחַר כָּךְ נִתְרַבָּה הַמַּחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, (כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא). וּמֵאַחַר שֶׁעַכְשָׁיו אֵין לָנוּ כֹּחַ לְבָרֵר הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת עַל-כֵּן חָמֵץ אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אָסוּר לִכְנֹס עַכְשָׁיו בִּבְחִינַת חִמּוּץ הַמּוֹחַ כְּלָל, כִּי מֵחֲמַת תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁל פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהַחֲמִיץ אֶת הַמּוֹחַ בְּאֵיזֶה סָפֵק כָּל שֶׁהוּא הֵם יְכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, לְבַלְבֵּל אֶת הַמּוֹחַ מִסָּפֵק לְסָפֵק עַד שֶׁיִּשָּׁאֵר שָׁקוּעַ שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יָצְאנוּ בְּחִפָּזוֹן מִמִּצְרַיִם, כִּי לֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ הָאֹרַת הַגְּאֻלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת פְּסִקֵי הֲלָכוֹת הֶצְרְכוּ לָצֵאת מִיָּד בְּחִפָּזוֹן בְּלִי שׁוּם עִכּוּב בְּמִצְרַיִם, כִּי צְרִיכִים לִבְרֹחַ מִן הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְבָרְרָם וְאִם יִתְעַכְּבוּ שָׁם יְכוֹלִים לִשָּׁאֵר שָׁם שָׁקוּעַ, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִים לָצֵאת מִשָּׁם מִיָּד לִבְרֹחַ מִן הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת לִזְכּוֹת תֵּכֶף לִבְחִינַת הֲלָכוֹת בְּרוּרוֹת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁנִּתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת שֶׁקּוֹדְמִין לְמֹחִין דְּקַטְנוּת, כִּי מֹחִין דְּגַדְלוּת זֶה בְּחִינַת שֶׁהַמּוֹחַ גָּדוֹל שֶׁמַּחֲמַת גְּדֻלּוּתוֹ אֵין לוֹ שׁוּם סָפֵק וְקֻשְׁיָא בְּחִינַת הֲלָכָה פְּסוּקָה. וּמֹחִין דְּקַטְנוּת, הַיְנוּ מֹחַ קָטָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפֵקוֹת וְקֻשְׁיוֹת כְּמוֹ הַקָּטָן שֶׁקָּשֶׁה לוֹ כַּמָּה סְפֵקוֹת וְאֵינוֹ מֵבִין הֲלָכָה עַל בֻּרְיָהּ, אֲבָל תָּמִיד צְרִיכִין מְקֻדָּם לִבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת וְאַחַר כָּךְ לְמֹחִין דְּגַדְלוּת, כִּי צְרִיכִין מְקֻדָּם לְהִסְתַּפֵּק הַרְבֵּה בַּהֲלָכָה וּלְהִתְקַשּׁוֹת בָּהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת וְאַחַר כָּךְ מְבָרְרִין הַפְּסַק הֲלָכָה עַל בֻּרְיָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת אֲבָל עַכְשָׁו זוֹכִין מִיָּד לִבְחִינַת הֲלָכָה פְּסוּקָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת קֹדֶם מֹחִין דְּקַטְנוּת, הַיְנוּ קֹדֶם הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּהֲלָכָה קוֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין אוֹתָהּ, כִּי עַכְשָׁו זוֹכִים לַהֲלָכָה פְּסוּקָה קֹדֶם שֶׁסּוֹבְלִין מְרִירוּת הַסְּפֵקוֹת, שֶׁהֵם מֹחִין דְּקַטְנוּת כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת הֲלָכָה פְּסוּקָה שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, אֲזַי יְכוֹלִין אַחַר כָּךְ לְקַבֵּל גַּם מֹחִין דְּקַטְנוּת, כִּי כְּבָר נִתְבָּרֵר הַהֲלָכָה עַל בֻּרְיָהּ וְעַכְשָׁו אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּקַבְּלִין הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת שׁוּב אֵין שׁוּם סָפֵק וְקֻשְׁיָא כְּלָל מֵאַחַר שֶׁכְּבָר זָכוּ לַהֲלָכָה פְּסוּקָה. וְעַל-כֵּן הֶחָמֵץ אָסוּר כָּל יְמֵי הַפֶּסַח, כִּי בָּעֵת הַזֹּאת שֶׁל הַגְּאֻלָּה אֵין לָנוּ שׁוּם סָפֵק וְקֻשְׁיָא כְּלָל, שֶׁהִיא בְּחִינַת חָמֵץ וְאָסוּר לָנוּ לִכְנֹס בָּזֶה כְּלָל כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּקַבְּלִין אַחַר כָּךְ הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת גַּם כֵּן אֵין לָנוּ שׁוּם סָפֵק וְקֻשְׁיָא כְּלָל בַּהֲלָכָה, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יוֹדְעִין הַהֲלָכָה עַל

בָּרִיהּ עַל-יְדֵי חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמָּרוֹר שֶׁאוֹכְלִין אַחַר כָּךְ, שֶׁהוּא זֵכֶר לְוַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, כַּמְבֹאָר בַּהַגָּדָה, כִּי עִכּוּשָׁיו יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מְרִירוּת הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם, שֶׁהוּא מְרִירוּת הַקֻּשְׁיוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁיו כְּבָר נִתְבַּטְּלוּ כָּל הַקֻּשְׁיוֹת, כִּי אָנוּ זוֹכִים עַכְשָׁיו לְמַצָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֲלָכָה בְּרוּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כּוֹרְכִין הַמַּצָּה וּמָרוֹר בְּיַחַד, כִּי עַל-יְדֵי הַמַּצָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֲלָכָה פְּסוּקָה נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל הַמָּרוֹר, שֶׁהִיא מְרִירוּת הַקֻּשְׁיוֹת, שֶׁהָיָה בַּהֲלָכָה קֹדֶם שֶׁנִּתְבָּרְרָה כַּנַּ"ל:

וְגַם יֵשׁ בָּזֶה עוֹד דְּבָרִים בְּגוֹ עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהִשְׁלִיךְ פַּרְעֹה לַמַּטָּה וְנַעֲשָׂה עָרְפָּה וְאָז יֵשׁ כֹּחַ לְבַטְּלוֹ, עַיֵּן שָׁם. גַּם אִיתָא שֶׁחֹרֶסֶת הוּא בְּחִינַת חָס רוּ"ת, עַיֵּן שָׁם, וְאֶפְשָׁר שֶׁהַמָּרוֹר שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא מָוֶת, כַּמְבֹאָר שָׁם, הוּא מְרַמֵּז עַל אֵשֶׁת כְּסִילוּת, שֶׁהִיא מַר מָוֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת עָרְפָּה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּבַלְבֶּלֶת הַדַּעַת בְּקֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת וּמַחֲלֹקֶת. וְהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי חֹרֶסֶת-חָס רוּת בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה וְכוּ', כִּי מֵרוּת יָצָא דָּוִד שֶׁזָּכָה לַהֲלָכָה פְּסוּקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַה' עִמּוֹ", שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד. וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁנָּפַל פַּרְעֹה לְמַטָּה וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת עָרְפָּה, עַכְשָׁיו דַּיְקָא יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַמְתִּיקוֹ וּלְבַטְּלוֹ לְמַטָּה, הַיְנוּ עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי פַּרְעֹה מְבַלְבֵּל הַדַּעַת בִּסְפֵקוֹת וְקֻשְׁיוֹת וְאֵינוֹ מַנִּיחַ לְבָרֵר הֲלָכָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה תָּפַס אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת מִצְרַיִם-וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם-בְּקֻשְׁיָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁיו כְּשֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ וְזָכוּ לַהֲלָכָה פְּסוּקָה בְּחִינַת מַצָּה. וְנִתְבַּטֵּל חִמּוּץ הַמֹּחַ לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְבַּטְּלוּ הַסְּפֵקוֹת עַכְשָׁיו יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר מְרִירַת הַקֻּשְׁיוֹת, כִּי עַכְשָׁיו אָנוּ יוֹדְעִים בְּבֵרוּר שֶׁהַקֻּשְׁיָא בְּטֵלָה וְאֵין כָּאן סָפֵק כְּלָל מֵאַחַר שֶׁיּוֹדְעִים הַהֲלָכָה עַל בָּרְיהּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת מָרוֹר, כִּי מְרִירַת הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁבָּא עַל-יְדֵי בִּלְבּוּל הַמֹּחַ בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁהִיא יְנִיקַת פַּרְעֹה, זֹאת הַמְּרִירוּת הַקָּשָׁה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבַטְּלוֹ לְמַטָּה דַּיְקָא, כִּי לְמַעְלָה אֵצֶל הַמּוֹחִין שָׁשָׁם יְנִיקַת פַּרְעֹה בְּחִינַת חָמֵץ, בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַדַּעַת בִּסְפֵקוֹת, שָׁם אֵין לָנוּ כֹּחַ עַכְשָׁיו לְבָרֵר וּלְלַבֵּן הַסְּפֵקוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אִסּוּר חָמֵץ וַאֲפִלּוּ בְּמַשֶּׁהוּ כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל הֶחָמֵץ וְהַבִּלְבּוּל הַדַּעַת וְזוֹכִין לְמַצָּה, בְּחִינַת הֲלָכָה פְּסוּקָה, אֲזַי תֵּכֶף הַמְּרִירוּת הַבָּא מִבִּלְבּוּל הַדַּעַת, נִתְבַּטֵּל וְנִמְתָּק וְיֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְשַׁבְּרוֹ וּלְבַטְּלוֹ, כִּי אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁהַקֻּשְׁיָא

בְּטֵלָה וּמְבֻטֶּלֶת מֵאַחַר שֶׁזָּכוּ לַהֲלָכָה פְּסוּקָה כַּנַ"ל, וְשׁוּב אֵין לָנוּ שׁוּם סָפֵק וּבִלְבּוּל הַדַּעַת, שֶׁהִיא בְּחִינַת חָמֵץ וּמַמָּשׁ נִתְבַּטֵּל מְרִירַת הַקְּשָׁיוֹת כַּנַ"ל):

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת וּבְרוּרוֹת שֶׁזָּכוּ מִן הַשָּׁמַיִם בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁמִּמֶּשָׁם נִגְאֲלוּ. וְעַל-יְדֵי הַהֲלָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַסְדֵי דָוִד, עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה קַוִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵל אֱלֹקִים ה', בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׁדּוּכִים, כִּי מִתְּחִלָּה בְּעֵת שֶׁהָיוּ הַדְּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב הוּא פְּגַם הָאֱמֶת בְּחִינַת אֲנָשֵׁי דְּמִים יִשְׁנְאוּ תֹּם וְכוּ'. וְעַכְשָׁיו עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדְּמִים, בְּחִינַת הֲלָכוֹת, מֵאִיר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה קַוִּין כַּנַ"ל בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר, שֶׁהֵם וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל). וְזֶה בְּחִינַת לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְמוֹל גַּם וְכוּ', כִּי בְּמִצְרַיִם הָיָה הַדִּבּוּר בְּגָלוּת וְכוּ', (עַיֵּן כָּל זֶה שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל):

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ מַצּוֹת וְאַרְבָּעָה כּוֹסוֹת, זֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוֵּי הָאֱמֶת, בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מַצּוֹת, כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת אֵל אֱלֹקִים ה' שֶׁהֵם מְאִירִים בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת. שֶׁהֵם מְרַמְּזִים עַל עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כִּי הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא שֶׁיֵּצֵא הַדִּבּוּר מֵהַגָּלוּת, הֵיְנוּ אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר הַנַ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי שְׂפָתֵי יְשֵׁנִים". כִּי הַמַּצּוֹת הֵם בְּחִינַת הֲלָכוֹת כַּנַ"ל, בְּחִינַת חַסְדֵי דָוִד כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עַל יָדָם מֵאִיר הָאֱמֶת בִּשְׁלֹשָׁה קַוִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מַצּוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה קַוֵּי הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר עַל-יְדֵי הַמַּצּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲלָכוֹת חַסְדֵי דָוִד כַּנַ"ל:

חלק יא

כִּי מַצָּה הָרִאשׁוֹנָה הִיא הַכֹּהֵן, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵל כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַ"ל). כִּי אֵל, עַל-שֵׁם הַכֹּחַ וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה אָנוּ לוֹקְחִין לְעַצְמֵנוּ הַכֹּחַ וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב), וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִיא הַכֹּהֵן שֶׁעָלָיו מְבָרְכִין הַמּוֹצִיא (וְעִקַּר הוּא בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, שֶׁהִיא רִאשׁוֹנָה וְקוֹדֶמֶת לְכָל הַבְּרָכוֹת), כִּי הַבְּרָכָה הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה אָנוּ לוֹקְחִין לְעַצְמֵנוּ הַכֹּחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ". וּכְתִיב, "וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם". כָּאן קֹדֶם בְּרָכָה, כָּאן לְאַחַר בְּרָכָה. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ שֶׁלָּנוּ, נִמְצָא שֶׁאָנוּ לוֹקְחִין כֹּחַ מֵעֲשָׂיו מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲלֵינוּ עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה וְעִקַּר וְרֹאשׁ לְכָל הַבְּרָכוֹת הִיא בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא שֶׁיֵּשׁ לָהּ קְדִימָה לְכָל הַבְּרָכוֹת. נִמְצָא, שֶׁמַּצָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁמְּבָרְכִין עָלֶיהָ הַמּוֹצִיא מְרַמֶּזֶת עַל בְּחִינַת אֵל, בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַ"ל. גַּם בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא מְרַמֶּזֶת עַל בְּחִינַת הֲלָכוֹת הַנַ"ל,

שֶׁעַל יָדָם מֵאִיר הָאֱמֶת כַּנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ מִמִּצְרַיִם, כִּי עִקַּר בְּרָכַת הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּתְבָּרֵר וְנִזְדַּכֵּךְ הַלֶּחֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהֲלָכוֹת, כִּי בֵּרוּר הַהֲלָכוֹת הוּא בֵּרוּר הַלֶּחֶם מִן הַפְּסֹלֶת מִבְּחִינַת מֹץ וְתֶבֶן, שֶׁהֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ עֲשָׂרָה מִצְווֹת בִּתְבוּאָה וַעֲשָׂרָה תֵּבוֹת בְּהַבְּרָכָה וְעֶשֶׂר מִינֵי עֲבוֹדוֹת קֹדֶם שֶׁנִּתְבָּרֵר הַלֶּחֶם. חֲרִישָׁה וּזְרִיעָה וּשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁל עֶשֶׂר עֲשֶׂר שֶׁיֵּשׁ בְּלֶחֶם, (כַּמּוּבָא בְּטוּר אוֹרַח חַיִּים בְּהִלְכוֹת בְּצִיעַת הַפַּת), כִּי הַלֶּחֶם צָרִיךְ לְהִתְבָּרֵר בַּעֲשָׂרָה בְּחִינוֹת בֵּרוּרִים כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מִינֵי דְּמִים הַנַּ"ל שֶׁנִּתְעָרְבוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַהֲלָכוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בֵּרוּר הַלֶּחֶם וְהַחִטָּה מִמֹּץ וְתֶבֶן כַּנַ"ל, כִּי מֵהֲמַת שֶׁעִקַּר הַחֵטְא הָיָה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, עַל-כֵּן עִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי אֲכִילָה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר גְּמַר הַבֵּרוּר הִיא עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה, דְּהַיְנוּ בִּרְכַת הַמּוֹצִיא שֶׁקּוֹדֶמֶת לְכָל הַבְּרָכוֹת, כִּי הַלֶּחֶם הִיא עִקַּר הָאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן סָמְכוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּרְכַת הַמּוֹצִיא עַל פְּסוּק, "הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם". וּמַר מַפִּיק לָהּ מִפְּסוּק, "אֵל מוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם". כִּי הַמּוֹצִיא לֶחֶם וְכוּ', דְּהַיְנוּ בֵּרוּר הָאֲכִילָה, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל-יְדֵי בֵּרוּר וְתִקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הֲלָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה, בְּחִינַת מַאֲכָל מְבֹרָר, כִּי בֵּרוּר הָאֲכִילָה וּבֵרוּר הַהֲלָכוֹת הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַ"ל:

חלק יב

וּמַצָּה שְׁנִיָּה שֶׁהִיא הַלֵּוִי, הִיא בְּחִינַת אֱלֹקִים סִטְרָא דִּלֵוִי, כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא מְשֻׁבָּט לֵוִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים בָּנָיו יִקָּרְאוּ עַל שֵׁבֶט הַלֵּוִי. וּמַצָּה זוֹ הִיא עִקַּר הַמַּצָּה, כִּי עָלֶיהָ מְבָרְכִין עַל אֲכִילַת מַצָּה, כִּי עִקַּר הַמַּצָּה הִיא בְּחִינַת הֲלָכוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה, וְעַל-כֵּן שׁוֹבְרִין אוֹתָהּ וְהִיא נִקְרֵאת "לֶחֶם עֹנִי" , שֶׁמַּזְכִּיר אֶת הָעֹנִי שֶׁנִּתְעַנּוּ בְּמִצְרַיִם, כִּי מַצָּה זוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה וַהֲלָכוֹת מַזְכִּיר אֶת הָעֹנִי שֶׁהָיָה לָהֶם בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיוּ מְמָרְרִין אֶת חַיֵּיהֶם בְּקָשְׁיוֹת וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְבָרֵר הַהֲלָכוֹת כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁשּׁוֹבְרִין אוֹתָהּ הַמַּצָּה, זֶהוּ בְּחִינַת הַתֵּרוּץ עַל הַקֻּשְׁיוֹת, כִּי תֵּרוּץ לְשׁוֹן שְׁבִירָה, כִּי צְרִיכִים לְשַׁבֵּר וּלְפָרֵק הַהֲלָכָה כְּדֵי לְבָרְרָהּ וְתָמִיד אָנוּ צְרִיכִים יְגִיעָה גְּדוֹלָה וּמְרִירוּת גָּדוֹל לָזֶה קֹדֶם שֶׁמְּשַׁבְּרִין וּמְתָרְצִין וּמְבָרְרִין הַהֲלָכָה. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא לֶחֶם עֹנִי שֶׁמַּזְכִּיר אֶת הָעֹנִי וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַכְשָׁיו אָנוּ מְשַׁבְּרִין אוֹתָהּ בְּקַל, כִּי עַכְשָׁיו זוֹכִין לְשַׁבֵּר וּלְתָרֵץ כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁבַּהֲלָכָה בְּלִי שׁוּם יְגִיעָה, בְּלִי שׁוּם סְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים, כִּי עַכְשָׁיו זוֹכִים לַהֲלָכָה פְּסוּקָה, בְּחִינַת מַצָּה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֶחֶם עֹנִי, שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הִיא שֶׁיָּצָא הַדִּבּוּר מֵהַגְּלוּת כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וְעִקַּר הָאַרַת הַדִּבּוּר שֶׁנִּתְגַּלָּה וְיָצָא מִגָּלוּת

מִצְרַיִם הוּא עַל-יְדֵי הַהֲלָכוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַמַּצָּה פְּרוּסָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַמַּצָּה בְּחִינַת הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁעָלָיו מְבָרְכִין עַל אֲכִילַת מַצָּה, וְנִקְרֵאת לֶחֶם עֹנִי, שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה, כִּי עַל יָדָהּ דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל, כִּי הֲלָכוֹת הֵם בְּחִינַת מַצָּה פְּרוּסָה, לֶחֶם עֹנִי, חַסְדֵי דָּוִד, כַּיָּדוּעַ:

חלק יג

וּמַצָּה שְׁלִישִׁית הוּא הַיִּשְׂרְאֵל, הוּא בְּחִינַת שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא כַּיָּדוּעַ , בְּחִינַת שִׁדּוּכִים, כִּי עִמָּהּ עוֹשִׂין כֶּרֶךְ, שֶׁכּוֹרְכִין מַצָּה וּמָרוֹר חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁדּוּכִים וְזִוּוּגִים כַּיָּדוּעַ, וְהֵם מְאִירִים בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת כַּנַּ"ל, כִּי יֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה זֶה בְּחִינַת כּוֹס רִאשׁוֹן שֶׁאוֹמְרִים עָלָיו הַקִּדּוּשׁ, כִּי צְדָקָה רַחֲמֵי בְּחִינַת אָב הָרַחֲמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִדֻּשׁ כַּיָּדוּעַ. (וְכֵן מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). שֶׁצְּדָקָה מְרֻמָּזֶת בְּמָקוֹם גְּבֹהַּ מְאֹד בִּבְחִינַת זְקַן דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אָב הָרַחֲמָן, סָבָא קַדִּישָׁא, שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִבְּחִינַת זְקַן דִּקְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ:

חלק יד

וְיֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה, זֶהוּ בְּחִינַת הַכּוֹס הַשֵּׁנִי שֶׁאוֹמְרִים עָלָיו הַגָּדָה, דְּהַיְנוּ סִפּוּר הַנֵּס שֶׁל גְּלוּת מִצְרַיִם וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּיָּדוּעַ:

חלק טו

וְיֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל עֲשִׁירִים קְרוֹבִים לַמַּלְכוּת, בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת הַשְּׁרִיגִים וְכוּ', זֶה בְּחִינַת כּוֹס שְׁלִישִׁי שֶׁאוֹמְרִים עָלָיו בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה בְּרָכוֹת, בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת הַשְּׁרִיגִים הַנַּ"ל, כִּי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הִיא בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁל עֲשִׁירוּת, כִּי הִיא בְּרָכָה הַנֶּאֱמֶרֶת עַל הַשֹּׂבַע, בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ), כִּי שִׁכּוֹר אָסוּר לְהִתְפַּלֵּל, אֲבָל מֻתָּר בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן, כִּי זֹאת הַבְּרָכָה נֶאֱמֶרֶת עַל הַשֹּׂבַע, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ בְּחִינַת שֹׂבַע וַעֲשִׁירוּת, בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁל עֲשִׁירוּת וְשֹׂבַע, בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת הַשְּׁרִיגִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה בְּרָכוֹת שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְיֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל מַלְכוּת פֶּה, זֶה בְּחִינַת כּוֹס רְבִיעִי שֶׁאוֹמְרִים עָלָיו הַהַלֵּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, (כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים), שֶׁבְּחִינַת הַלֵּל הוּא בְּמַלְכוּת. וְעַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשְׁמָחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל. שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת עֲבָד, וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת בֶּן נַיְחָא וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחֵרוּת שֶׁל גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, כִּי יָצָאנוּ מֵעֲבְדוּת לְחֵרוּת, מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא הַחֵרוּת, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר),

כִּי עַבְדוּת הוּא בְּחִינַת עַצְבוּת הַנַּ"ל וְשִׂמְחָה הִיא בְּחִינַת חֵרוּת וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְבְחִינַת עַבְדוּת, עַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִים מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת:

חלק יז

וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֵׁיוֹצְאִין מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שְׁכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְזֶה נְקֹר מְאֹד וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). זֶה בְּחִינַת דְּעוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁאָז הָיָה שִׁעְבּוּד הַמַּעֲרָכוֹת וְנִתְגַּלֶּה אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מוֹשֵׁל בַּכֹּל, וְכָל הַנְּהָגוֹת הַמַּעֲרָכוֹת וְהַטֶּבַע שֶׁהֵם פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת-כִּי זֶה הַדִּבּוּר מְחַיֵּב קְרִירוּת וְזֶה הֵפֶךְ וְכֵיוֹצֵא וְאָז נִתְגַּלֶּה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַנִּסִּים וְהַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָז וְשִׁעְבּוּד טֶבַע הַמַּעֲרָכוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הַבָּאִים עַל-יְדֵי טִבְעֵי הַמַּעֲרָכוֹת, כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וּבְיָדוֹ לְשַׁנּוֹתָם כִּרְצוֹנוֹ וְאָז נִתְגַּלֶּה כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁיִּתְגַּלֶּה כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי פַּרְעֹה אָמַר, מִי ה' כוּ', כִּי כָּפַר בְּשֵׁם ה', כִּי אֲחִיזָתוֹ הָיָה בְּשֵׁם אֱלֹקִים, כַּמּוּבָא. וֵאלֹקִים בְּגִימַטְרִיָּא הַטֶּבַע שֶׁהִיא פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וּפַרְעֹה כָּפַר בָּעִקָּר וְרָצָה לְהַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין ה' לֵאלֹקִים, כִּי לֹא הָיָה מַאֲמִין שֶׁפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עַל-יְדֵי גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עַל-יְדֵי הַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְשִׁעְבּוּד הַמַּעֲרָכוֹת, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה שְׁכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הַבָּאִים עַל-יְדֵי הַמַּעֲרָכוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר יִתְרוֹ, "עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמַתַּן תּוֹרָה, "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ'". כִּי זֶה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּתְגַּלֶּה כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ה

חלק א

עִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּבְכָל אָדָם וְעִנְיַן אֲכִילַת מַצָּה:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי" בְּסִימָן לו, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

כִּי יֵשׁ שִׁבְעִים נֶפֶשׁ בֵּית יַעֲקֹב בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ הַנַּ"ל כְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ שִׁבְעִים אֻמּוֹת וְכָל אֻמָּה יֵשׁ לָהּ מִדָּה וְתַאֲוָה רָעָה שֶׁהִיא

מֻשְׁרָשֶׁת בָּהֶן וְיֵשׁ תַּאֲוָה הַכְּלָלִית שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וְהוּא תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁכָּלֹם מֻשְׁרָשִׁים וּמְשֻׁקָּעִים בְּזֹאת הַתַּאֲוָה. וְכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁיֵּשׁ לָהּ אֵיזֶה הִתְגַּלּוּת בַּתּוֹרָה מְנַסִּין וּמְצָרְפִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בַּגִּלְּיוֹת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, הַיְנוּ בְּתַאֲוֹותֵיהֶן הָרָעוֹת וְעִקַּר הַנִּסָּיוֹן הוּא בַּתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל, שֶׁכְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְנָסָה בְּזֹאת הַתַּאֲוָה, זֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל וַאֲזַי צוֹעֶקֶת שִׁבְעִים קֹלִין כְּמוֹ הַיּוֹלֶדֶת וְכוּ' וְאָז כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר זֹאת הַתַּאֲוָה וְעוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְהוֹלִיד הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה. וּבִשְׁבִיל זֶה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה הָיָה פָּרוּשׁ מִכֹּל וְכוֹל וּבְלָעָם כְּנֶגְדּוֹ בְּקִלְקֵפָּה הָיָה מְשֻׁקָּע וְכוּ'. גַּם יוֹסֵף הַצַּדִּיק לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן וְכוּ' כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בְּחִינַת חָכְמָה וּבִינָה וְהַתִּקּוּן שֶׁל הִרְהוּרֵי זְנוּת שֶׁבָּאִים לָאָדָם שֶׁיֹּאמַר שְׁמַע וּבְרוּךְ שֵׁם. כְּדֵי לִכְלֹל נַפְשׁוֹ בְּשִׁנֵּים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּתָא דִּשְׁמַיָּא, שֶׁהִיא בְּחִינַת יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר כוּ'. וּמַפְרִישׁ אֶת נַפְשׁוֹ מִנִּשְׁמַת עֵרֶב רַב הַבָּאִים מֵאִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא שֶׁהִיא טְחוֹל אִמָּא דְּעֵרֶב רַב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מִי שֶׁהוּא רָגִיל בְּהִרְהוּר שֶׁל הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הוּא צָרִיךְ גַּם לְהוֹרִיד דְּמָעוֹת בִּשְׁעַת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, כִּי הַדְּמָעוֹת הֵם מִמּוֹתְרֵי הַמָּרָה שְׁחֹרָה וּכְשֶׁמּוֹרִיד דְּמָעוֹת נִדְחִין הַמּוֹתְרוֹת וְכוּ', הַיְנוּ הַתַּאֲוַת נְאוּף הַבָּאִים מֵעֲכִירַת דָּמִים שֶׁל טְחוֹל, שֶׁהִיא מָרָה שְׁחֹרָה וְכוּ' וְכוֹלֵל נִשְׁמָתוֹ בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ כְּלָל גָּדוֹל, כִּי מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא כִּי אִם אוֹר פָּשׁוּט, אַךְ לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הָאוֹר כָּךְ נִצְטַיֵּר הָאוֹר בְּתוֹכוֹ אִם הַכְּלִי הוּא בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי נִצְטַיֵּר בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְכֵן לְהֶפּוּךְ וְכוּ', כִּי אוֹר הַפָּשׁוּט הַבָּא מִלְּעֵיל הוּא בִּבְחִינַת קָמִיץ וְסָתִים, אַךְ לְפִי בְּחִינַת כְּלֵי הַמְקַבְּלִים הוּא בִּבְחִינַת צֵירֵי שֶׁנִּצְטַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי. וְעַל-כֵּן כְּתִיב בִּבְלָעָם, "הִנֵּה בָרֵךְ לָקַחְתִּי", בְּקָמַץ וּבָרֵךְ וְכוּ', בְּצֵירֵי. כִּי אֲפִלּוּ הַלְּקִיחָה, שֶׁהִיא אָז בִּבְחִינַת קָמִיץ סָתִים, הִיא בִּבְחִינַת בָּרֵךְ רְאָיָה לָזֶה, כִּי הוּא הָיָה רוֹצֶה לְהִצְטַיֵּר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלָלָה וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהָשִׁיב וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּרֵךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה, וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת לְקִיחָה בִּבְחִינַת בָּרֵךְ וּמִפְּנֵי מָה לְפִי שֶׁהֵעִיד הַכָּתוּב עֲלֵיהֶם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ שִׁבְטֵי יָ"הּ וְכוּ' וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַכְּלִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, הוּא כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית וְאָז יָכוֹל לְקַבֵּל וְלִתְפֹּס הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק, כִּי נִצְטַיֵּר אֲצִלּוֹ הָאוֹר לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ תְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בָּאֵר הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם, כִּי יָדוּעַ וּמְפֹרָסָם שֶׁעִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל פֶּגֶם הַבְּרִית שֶׁהֶצְרְכוּ שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב לְהִתְנַסּוֹת וּלְהִצְטָרֵף בְּגָלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהִיא בְּחִינַת

גְּלוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי גָּלוּת מִצְרַיִם כּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, (כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁכָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). כִּי מִצְרַיִם הֵם עֶרְוַת הָאָרֶץ שְׁטוּפֵי זִמָּה, הַיְנוּ כִּי הֵם בְּחִינַת הַגָּלוּת הַכּוֹלֵל כָּל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל, שֶׁהִיא תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהַמִּצְרִים הָיוּ מְשֻׁקָּעִים בָּהּ בְּיוֹתֵר. נִמְצָא, כְּשֶׁשִּׁבְעִים נְפָשׁוֹת שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב בָּאוּ בְּגָלוּת מִצְרַיִם, זֶה בְּחִינַת גָּלוּת הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ גָּלוּת שֶׁל כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכָה לָבֹא בְּגָלוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, הַיְנוּ בַּתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיוּ שְׁטוּפֵי זִמָּה וּבִשְׁבִיל זֶה גָּלוּת מִצְרַיִם כּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת מֻחְמַת שֶׁהָיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּיוֹתֵר בַּתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגָּלוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן גָּלוּת מִצְרַיִם וִיצִיאַת מִצְרַיִם הִיא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי כָּל אֶחָד מֻכְרָח לְהִתְנַסּוֹת בַּתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת וְלָצֵאת מִן הַגָּלוּת שֶׁל הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, זֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם. וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בָּאָה בַּגָּלוּת הַנַּ"ל הִיא רֹאֶמֶת שִׁבְעִים קְלִין, כְּמוֹ הַיּוֹלֶדֶת קֹדֶם הַלֵּדָה. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה' וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קוֹלֵנוּ וְכוּ', הַנֶּאֱמַר בְּגָלוּת מִצְרַיִם שֶׁהִיא בְּחִינַת גָּלוּת הַנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הַקְּלִין הַנַּ"ל שֶׁצּוֹעֶקֶת הַנֶּפֶשׁ כְּשֶׁהִיא בָּאָה בַּגָּלוּת הַנַּ"ל. וְעִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה כְּדֵי לָבֹא לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, כִּי אַחַר כָּךְ זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי (וְכַנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

חלק ב

וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהָיָה פָּרוּשׁ לְגַמְרֵי מִתַּאֲוָה הַנַּ"ל גַּם יִשְׂרָאֵל הָיוּ גְּדוּרִין מִן הָעֲרָיוֹת בְּמִצְרַיִם וְעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לִגְאֻלָּה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אִיתָא שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיוּ כְּדַאי לְהִגָּאֵל לוּלֵי חֶסְדָּיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמִּצְרִים הָיוּ אֲחוּזִים בָּהֶם כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לָהֶם לָצֵאת לוּלֵי חֶסְדָּיו הַגְּדוֹלִים וְנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה אָז. וְעִקַּר הַהֶאָרָה שֶׁבָּאָה מִלְּמַעְלָה אָז בְּלֵיל פֶּסַח, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ, נַעֲשָׂה שֶׁלֹּא עַל יָדֵינוּ כְּלָל, (כִּמְבֹאָר בִּפְרִי עֵץ חַיִּים), הַיְנוּ כִּי מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁאוֹר הַבָּא מִלְּמַעְלָה הוּא בִּבְחִינַת קֶמִיץ וְסָתִים, רַק כָּל אֶחָד כְּפִי הַכְלִי שֶׁלּוֹ, כֵּן זוֹכֶה לְקַבֵּל הָאוֹר אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם. וּמֻחְמַת שֶׁהָיָה עֲדַיִן קֹדֶם הַקֵּץ וְלֹא הָיוּ עֲדַיִן כְּדַאי לִגָּאֵל, כִּי עֲדַיִן לֹא נִגְמַר כְּלֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בִּבְחִינַת 'מְאוֹרוֹת' מָלֵא לְהִגָּאֵל עַל-יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וְכוּ'". 'בְּדָמַיִךְ' זֶה בְּחִינַת גָּלוּת שֶׁל הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בָּאָה מֵהַדָּמִים כַּנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ גְּדוּרִין מִן הָעֲרָיוֹת כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם לְגַמְרֵי הַצְּרוּף שֶׁלָּהֶם וַעֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם כְּלֵיהֶם לְגַמְרֵי שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִם לְגָאֵל. וְכִמְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּבַפְּסוּקִים, שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיוּ כְּדַאי לְגָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה וְכוּ'". כִּי הַמִּצְרִים

נִתְאַחֲזוּ מְאֹד בִּכְלֵיהֶם, כִּי הָיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, כַּמּוּבָא. וּמֵחֲמַת זֶה אִם הָיָה נִצְטַיֵּר הָאוֹר כְּפִי הַכְּלִי כַּנָּהוּג תָּמִיד לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִנָּאֵל, כִּי הָיָה נִצְטַיֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, לְהֶפֶךְ, מֵחֲמַת שֶׁהַכְּלִי לֹא הָיָה בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת טֻמְאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּתְאַחֲזָה בָּהֶם. וְזֶה הָיָה הַנֵּס וְהַפֶּלֶא הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אָז שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וּבְכִבּוֹדוֹ יָרַד לִגְאֹל אוֹתָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁלֹּא הִתְנַהֵג עִמָּנוּ בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, דְּהַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁמִּתְנַהֵג תָּמִיד שֶׁיּוֹרֵד אוֹר פָּשׁוּט מִלְמַעְלָה וְנִצְטַיֵּר לְמַטָּה כְּפִי בְּחִינַת הַכְּלִי שֶׁל הַמְקַבֵּל, רַק הִפְלִיא חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו עִמָּנוּ אָז וְהִמְשִׁיךְ הָאוֹר מִלְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְטוֹבָה, בִּבְחִינַת הִנֵּה בָרַךְ לְקַחְתִּי הַנֶּאֱמָר לְמַעְלָה, שֶׁגַּם הַלְּקִיחָה הִיא בִּבְחִינַת בָּרָךְ. וְזֶה הָיָה גַּם בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּצְטַיֵּר הָאוֹר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּתְאַחֲזוּ טֻמְאַת מִצְרַיִם בִּכְלֵיהֶם, לֹא נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁיָּרַד מִלְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְטוֹבָה, עַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ, כִּי זֹאת הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבָּאָה מִלְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְטוֹבָה, הִכְנִיעַ טֻמְאַת מִצְרַיִם וְנִטְהֲרוּ כְּלֵיהֶם עַל-יְדֵי זֶה וְנִגְאֲלוּ:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁהָיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, (כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים), כִּי תָּמִיד צְרִיכִין לְתַקֵּן מִקֹּדֶם הַכְּלִי שֶׁלּוֹ. וְזֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר עַצְמוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה מְתַקֵּן הַכְּלִי שֶׁלּוֹ. וְזֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְאַחַר כָּךְ יָכוֹל לְקַבֵּל הָאוֹר הַיּוֹרֵד מִלְמַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, כִּי אָז יָכוֹל לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁיו בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְנַהֵג כֵּן, מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ הַמִּצְרִיִּים אֲחוּזִים מְאֹד בָּהֶם. וְאִם הָיָה מַמְתִּין עַד שֶׁיִּטָּהֲרוּ כְּלֵיהֶם לְגַמְרֵי כְּדֵי לְקַבֵּל הָאוֹר כַּנַּ"ל, לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְגָאֹל כְּלָל, כִּי הָיוּ נֶאֱחָזִים בָּהֶם מְאֹד, עַל-כֵּן הִפְלִיא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וְשִׁדֵּד הַמַּעֲרָכוֹת וְהִתְנַהֵג עִמָּנוּ שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע וְהוֹרִיד הָאוֹר הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת בְּרָכָה מִלְמַעְלָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִטְהֲרוּ לְגַמְרֵי הַכְּלִי שֶׁלָּהֶם, וְאַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי זֶה הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁיָּרַד מִלְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה עַל-יְדֵי זֶה נִכְנַע וְנִתְבַּטֵּל טֻמְאַת מִצְרַיִם וְנִטְהַר הַכְּלִי שֶׁלָּהֶם וְזָכוּ לְגָאֳלָה:

חלק ד

וְזֶה שֶׁאָמַר בִּלְעָם לְבָלָק, "הִנֵּה בָרַךְ לָקַחְתִּי וּבֵרַךְ לֹא אֲשִׁיבֶנָּה". שֶׁגַּם הַלְּקִיחָה הָיָה בִּבְחִינַת בָּרָךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר אַחַר כָּךְ, "לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ'". וּפֵרַשׁ רַשׁ"י אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם חוֹטְאִים לְפָנָיו בַּעֲבֵרָה אֵינוֹ מְדַקְדֵּק אַחֲרֵיהֶם וְכוּ', הַיְנוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִין, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז נִתְקַלְקֵל כְּלֵיהֶם עַל-יְדֵי הַחֵטְא וְאָז יִהְיֶה הָאוֹר נִצְטַיֵּר מִמֵּילָא, חַס וְשָׁלוֹם, לְהֶפֶךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ מְדַקְדֵּק עִם יִשְׂרָאֵל וְעוֹשֶׂה עִמָּהֶם לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין וּכְשֶׁנִּכְשָׁלִים בַּעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי הוּא מוֹרִיד הָאוֹר מִלְמַעְלָה

בִּבְחִינַת בְּרָכָה בִּבְחִינַת הִנֵּה בָרֵךְ לְקַחְתִּי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַיֵּר הָאוֹר לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְקַלְקֵל כְּלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ, "ה' אֱלֹקָיו עִמּוֹ וְכוּ'". כִּי תָּמִיד ה' אֱלֹקִים עִמָּם וּמְצַיֵּר, כִּבְיָכוֹל, בְּעַצְמוֹ הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת ה' אֱלֹקִים, כִּי ה' הוּא בְּחִינַת אוֹר פָּשׁוּט, אֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת צֵירֵי, בְּחִינַת צִיּוּר הָאוֹר, הַיְנוּ שֶׁה' אֱלֹקִים עִמּוֹ, הַיְנוּ, שֶׁכְּבְיָכוֹל, הוּא בְּעַצְמוֹ מְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַיֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַכֵּלִי מֻחָמֶת שֶׁנִּכְשְׁלוּ בְּאֵיזֶה עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה שֶׁאָמַר אַחַר כָּךְ, "אַל מוֹצִיאֵם מִמְצְרַיִם וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁאָמַר לְבִלְק, אַתָּה אָמַרְתָּ 'עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם' שֶׁיָּצְאוּ מֵעַצְמָם, 'אַל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם', הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוֹצִיאָם וְלֹא יָצְאוּ מֵעַצְמָם, הַיְנוּ שֶׁבִּלְק אָמַר שֶׁיָּצְאוּ מֵעַצְמָם, דְּהַיְנוּ כְּפִי תִּקּוּן הַכֵּלִי שֶׁלָּהֶם הָיָה גְּאֻלָּתָם. וְעַל-כֵּן אֶפְשָׁר לְדַקְדֵּק אַחֲרֵיהֶם וְלִמְצֹא בָּהֶם אֵיזֶה פְּגָם כְּדֵי לְהִתְאַחֵז בָּהֶם וּלְקַלְקֵל כְּלֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיִּצְטַיֵּר הָאוֹר לְהֵפֶךְ, אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא כָּךְ הוּא, רַק 'אַל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם', דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הוֹצִיאָם עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי לֹא הִמְתִּין שֶׁיְּצְטַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינַת הַכֵּלִי שֶׁלָּהֶם שֶׁהִיא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, רַק אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ צִיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְהוֹרִיד הָאוֹר מִלְמַעְלָה, בְּבְחִינַת בְּרָכָה כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת הִנֵּה בָרֵךְ לְקַחְתִּי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִי אֶפְשָׁר לְצַיֵּר הָאוֹר לְהֵפֶךְ כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַאֲרִיךְ אַף אוּלַי יָשׁוּב. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ פּוֹשֵׁט יָד לְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה וְהַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם, וְאִם הָיָה יוֹרֵד הָאוֹר כְּפִי הַכֵּלִי שֶׁלּוֹ, הָיָה מִצְטַיֵּר הָאוֹר לְהֵפֶךְ בִּבְחִינַת לֹא זָכָה וְכוּ'. וְאִם כֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וּתְשׁוּבָה קָדְמָה לָעוֹלָם, וְהַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, הַיְנוּ שֶׁכָּל אָדָם כְּשֶׁבָּא לִטָּהֵר וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ עָלָיו הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה מִלְמַעְלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִטְהָר מִטֻּמְאָתוֹ כַּנַּ"ל. וְזוֹכֶה לָשׁוּב. וְזֶהוּ הַסִּיּוּעַ דִּלְעֵלָּא, כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לָשׁוּב מֵחֲטָאָיו זֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה עַל שׂוּם שֶׂלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְאָלָם, שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק וְכוּ'". כִּי מַצָּה הוּא בְּחִינַת מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד הַבָּאִים מִלְמַעְלָה, כִּי מַצָּה הוּא בָּצֵק שֶׁאֵין מַנִּיחִים אוֹתוֹ לְהַחֲמִיץ, רַק אוֹפִין אוֹתוֹ מִיָּד בְּעֵת שֶׁהוּא מַצָּה קֹדֶם שֶׁבָּא לִידֵי חִמּוּץ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת הָאוֹר הַבָּא מִלְמַעְלָה שֶׁהוּא קָמִיץ וְסָתִים, שֶׁהוּא אוֹר פָּשׁוּט שֶׁמִּצְטַיֵּר תָּמִיד כְּפִי בְּחִינַת הַכֵּלִי כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁיו נִצְטַיֵּר מִיָּד לְמַעְלָה קֹדֶם שֶׁיֵּרֵד לְהִצְטַיֵּר לְמַטָּה כְּפִי הַכֵּלִי:

חלק ה

וְזֶה מַצָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר גָּדוֹל מְאֹד שֶׁמְּמַהֲרִין לֶאֱפוֹת מִיַּד, כִּי נִצְטַוִּיר הָאוֹר מִיָּד מִלְּמַעְלָה קֹדֶם שֶׁבָּא לִידֵי חִמּוּץ, כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת צִיּוּר שֶׁשָּׁם יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה וְכוּ', כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת כַּנַּ"ל, כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת צִיּוּר שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְחַמֵּץ וּלְהִצְטַיֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סִימָנֵי חָמֵץ כְּקַרְנֵי חֲגָבִים, אֲבָל מַצָּה הוּא בְּחִינַת שֶׁאוֹפִין וּמְצַיְּרִין הָאוֹר הַפָּשׁוּט, בִּבְחִינַת בְּרָכָה קֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ לְכְלַל חִמּוּץ לְהִצְטַיֵּר לְמַטָּה:

חלק ו

וְעַל-כֵּן תָּמִיד בְּכָל הַשָּׁנָה יְכוֹלִין לֶאֱכֹל חָמֵץ, כִּי יְכוֹלִין גַּם לְמַטָּה לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה עַל-יְדֵי מִצְווֹת הַתּוֹרָה, וְזֶה בְּחִינַת עֲשֹׂר מִצְוֹת הַנְּהוּגוֹת בַּפַּת, הַכֹּל כְּדֵי לְצַיֵּר הַשֶּׁפַע לִבְרָכָה:

כִּי הָאֲכִילָה, בְּחִינַת שֶׁפַע, בְּחִינַת מֹחִין, כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת, כִּי צְרִיכִין לִתֵּן תְּרוּמָה לַכֹּהֵן כְּדֵי לְהוֹצִיא הַדָּגָן מִן הַקְּלִפָּה שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲרוּרָה הָאֲדָמָה וְכוּ'" וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן תְּרוּמָה לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר הַפָּשׁוּט הַבָּא מִלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתִים, בְּחִינַת וְקָמַץ הַכֹּהֵן, וּלְצַיְּרוֹ לִבְרָכָה, כִּי הַכֹּהֲנִים בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם". וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַת כֹּהֲנִים אֵצֶל שִׂים שָׁלוֹם, כִּי הַכֹּהֲנִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת וְקָמַץ הַכֹּהֵן, הֵם מַמְשִׁיכִין הָאוֹר הַבָּא מִלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא קָמִיץ וְסָתִים, וּמְצַיְּרִין אוֹתוֹ לִבְרָכָה עַל-יְדֵי בִּרְכַת כֹּהֲנִים. וְהָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי הַכְּלִי שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא בִּשְׁלֵמוּת, מֵחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי אֵצֶל הַכֹּהֲנִים יֵשׁ מִצְווֹת בְּקִדֻּשַׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "קְדֹשִׁים יִהְיוּ אִשֶּׁה זֹנָה וְכוּ' לֹא יִקָּחוּ וְכוּ'". וְעַל-כֵּן בִּרְכַת כֹּהֲנִים אֵצֶל שִׂים שָׁלוֹם וְעִקַּר בִּרְכָתָם מְסֻיֶּמֶת בְּשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם". כִּי שָׁלוֹם הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַכֹּהֲנִים הָאוֹר הַבָּא מִלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא קָמִיץ וְסָתִים, בְּחִינַת וְקָמַץ הַכֹּהֵן, הֵם מַמְשִׁיכִין אוֹתוֹ הָאוֹר וּמְצַיְּרִין אוֹתוֹ לִבְרָכָה עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, כִּי שָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּחִינַת הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם:

חלק ז

וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁין עַל הַחֲלוֹם בִּשְׁעַת בִּרְכַת כֹּהֲנִים שֶׁיִּתְהַפֵּךְ מֵרָעָה לְטוֹבָה, כִּי כָּל הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִין אַחַר הַפֶּה, כִּי הַחֲלוֹם הוּא שֶׁמַּרְאִין לוֹ שֶׁיּוֹרֵד עָלָיו אֵיזֶה דָּבָר לְטוֹבָה אוֹ לְהֶפֶךְ

חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחֲלוֹם כְּפִי הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְחֶזְוֵי רֵאשְׁךָ עַל מִשְׁכָּבְךָ סְלָקוּ". הַיְנוּ כְּפִי תִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבָה וְהַמּחִין שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ כֵן יוֹרֵד הָאוֹר עָלָיו לְטוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ כֵן מֵרְאִין לוֹ בַּחֲלוֹם. וּמֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִמְשַׁךְ הַדָּבָר לְמַטָּה רַק שֶׁמַּרְאִין לוֹ בַּחֲלוֹם, עַל-כֵּן כָּל הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִין אַחַר הַפֶּה, כִּי עִקַּר הַכְּלִי נִגְמַר עַל-יְדֵי הַפֶּה שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת הַמּחִין בְּבְחִינַת מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה. וְשָׁם עִקַּר גְּמַר בְּחִינַת הַכְּלִי וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַפֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּלִי, עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְצַיֵּר הָאוֹר כִּרְצוֹנוֹ לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ וְעַל-כֵּן כָּל הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִין אַחַר הַפֶּה, וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁין עַל הַחֲלוֹם בִּשְׁעַת בְּרִכַּת כֹּהֲנִים, כִּי אָז מְצַיְּרִין הָאוֹר לְטוֹבָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָז יְכוֹלִין לְהַפֵּךְ הַחֲלוֹם מֵרָעָה לְטוֹבָה עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים שֶׁמְּבָרְכִין אָז וּמַמְשִׁיכִין הָאוֹר מִלְּמַעְלָה וּמְצַיְּרִין אוֹתוֹ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלִי עַל-יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין בִּבְרִכַּת הַמַּפִּיל, וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת רָעִים וְכוּ' וּתְהֵא מִטָּתִי שְׁלֵמָה וְכוּ'. מִטָּה שְׁלֵמָה זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנָּה שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י וּשְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) וְעַל-יְדֵי זֶה הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְאָז הַחֲלוֹמוֹת מְיֻשָּׁבִים כַּנַּ"ל. וְזֶה, וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת וְכוּ' וּתְהֵא מִטָּתִי שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמַּזְכִּירִין בַּתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל הַחֲלוֹם בִּשְׁעַת בְּרִכַּת כֹּהֲנִים אֶת הֲפִיכַת קְלָלַת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַחֲלוֹם שֶׁמְּצַיְּרִין הָאוֹר לִבְרָכָה, בִּבְחִינַת הִנֵּה בָרֵךְ לָקַחְתִּי וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת כְּדֵי לְהוֹצִיא הַדָּגָן מִן הַקְּלִפָּה כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְקַמֵּץ הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר הַבָּא מִלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא קָמִיץ וְסָתִים וּלְצַיְּרוֹ לִבְרָכָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּרוּמָה לַכֹּהֵן וּמַעֲשֵׂר לַלֵּוִי, כִּי כֹּהֵן הוּא בְּחִינַת וְקַמֵּץ הַכֹּהֵן, הַיְנוּ הָאוֹר הַפָּשׁוּט, שֶׁהוּא קָמִיץ וְסָתִים. וְהַלֵּוִי הוּא בְּחִינַת צֵירֵי כַּיָּדוּעַ, כִּי כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּחִינַת חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת, נִמְצָא שֶׁלֵּוִי הוּא בְּחִינַת בִּינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת צֵירֵי, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין תְּרוּמָה לַכֹּהֵן כְּדֵי לְהָרִים הַתְּבוּאָה לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא אוֹר פָּשׁוּט בְּחִינַת וְקַמֵּץ הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל, וַאֲזַי מִמֵּילָא יוֹצְאָה מֵהַקְּלִפָּה מֵאַחַר שֶׁהֲרִימָהּ לְשָׁרְשָׁהּ, שֶׁהוּא אוֹר פָּשׁוּט. וְאַחַר כָּךְ נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְלֵוִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת צֵירֵי, כְּדֵי שֶׁיְּצַיְּרוּ הָאוֹר וְהַשֶּׁפַע לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת חַלָּה לַכֹּהֵן שֶׁנּוֹתְנִין אַחַר כָּךְ לַכֹּהֵן מִן הָעִסָּה, כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה עִסָּה וַאֲזַי מַתְחִיל הָעִסָּה לְהִצְטַיֵּר וּלְהִתְחַמֵּץ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן שְׁנִית מַתָּנָה לַכֹּהֵן, דְּהַיְנוּ חַלָּה שֶׁהִיא גַּם כֵּן תְּרוּמָה כְּדֵי לְהָרִים עוֹד הַפַּעַם אֶת הָעִסָּה לְשָׁרְשָׁהּ

לִבְחִינַת וְקִמַּץ הַכֹּהֵן כְּדֵי שֶׁיִּצְטָיֵר הָאוֹר לִבְרָכָה, כִּי בְּעֵת שֶׁנַּעֲשֶׂה עִסָּה יוֹכַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לַחֲזֹר וּלְהִתְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הֵם בְּחִינַת חָמֵץ וּשְׂאוֹר שֶׁאֶחִיזָתָם בְּעֵת שֶׁנַּעֲשֶׂה הָעִסָּה דַּיְקָא, כִּי אָז עִקַּר הַצִּיּוּר שֶׁל הַשֵּׂפֶע שֶׁבָּא מִלְּמַעְלָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה מֵהַתְּבוּאָה עִסָּה, עֲדַיִן לֹא נִגְמַר מַעֲלָתָהּ. וְעִקַּר הַגְּמָר בְּעֵת שֶׁנַּעֲשֶׂה פַּת, דְּהַיְנוּ מִשֶּׁנִּתְגַּלְגְּלָה הָעִסָּה וְעַל-כֵּן אָז עִקַּר הִתְעוֹרְרוּתָם שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי הֵם מִתְעוֹרְרִים אָז דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁמְּצַטָּיֵר הָאוֹר כְּדֵי לְצַיְּרוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפֵּךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז מִתְעוֹרֵר חָמֵץ וּשְׂאוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת צִיּוּר בְּחִינַת סִיגֵי חָמֵץ כְּקַרְנֵי חֲגָבִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִיּוּר הָאוֹר כַּיָּדוּעַ לַמְּבִין, וְעַל-כֵּן אָנוּ חוֹזְרִין וְנוֹתְנִין מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, דְּהַיְנוּ חַלָּה לַכֹּהֵן כְּדֵי לְהָרִים הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת וְקִמַּץ הַכֹּהֵן, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֻמְשַׁךְ הָאוֹר מִלְּמַעְלָה וְיִצְטַיֵּר בִּבְחִינַת בְּרָכָה, כִּי הַכֹּהֲנִים יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר הַפָּשׁוּט מִלְּמַעְלָה וּלְצַיְּרוֹ לִבְרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל חַלָּה, לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ. 'לְהַנִּיחַ בְּרָכָה' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרָכָה תְּחִלָּה וְסוֹף שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר הַכֹּל כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר וְהַשֵּׂפַע, שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁנֶּהֱנָה מִמֶּנּוּ לְצַיְּרוֹ לִבְרָכָה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ תְּחִלָּה וְסוֹף, כִּי בַּתְּחִלָּה צְרִיכִין לְבָרֵךְ קֹדֶם הָאֲכִילָה כְּדֵי שֶׁיִּצְטַיֵּר הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁיִּצְטַיֵּר לִבְרָכָה. וְאַחַר כָּךְ, אַחַר הָאֲכִילָה, שֶׁאָז נִתְפַּשֵּׁט רוּחָנִיּוּת הַמַּאֲכָל לְתוֹךְ הַמֹּחִין וְנִתּוֹסֵף לוֹ חָכְמָה וְדַעַת עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה וְכָל אֶחָד מְקַבֵּל חִיּוּת וּמֹחִין מֵהָאֲכִילָה כְּפִי הַכֵּלִי שֶׁלּוֹ, כִּי אֵצֶל הַצַּדִּיק נִתּוֹסֵף חָכְמָה וְדַעַת עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה וּלְהַפֵּךְ אֵצֶל הָרְשָׁע נִתּוֹסֵף כְּסִילוּת עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה וְאַף-עַל-פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם אוֹכְלִים בְּקֶעָרָה אַחַת, כִּי הַכֹּל כְּפִי הַכֵּלִי, כִּי חִיּוּת הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ וְנִצְטַיֵּר אֵצֶל כָּל אֶחָד כְּפִי הַכֵּלִי שֶׁלּוֹ, כְּפִי תְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ לְטוֹב אוֹ לְהַפֵּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אַחַר הָאֲכִילָה אָז מַתְחִיל הַמַּאֲכָל לְהִתְבָּרֵר וְנִמְשָׁךְ הַטּוֹב וְהַמַּבְחִר אֶל הַמֹּחַ וְנִצְטַיֵּר שָׁם בְּמֹחוֹ כְּפִי תִּקּוּן הַכֵּלִי שֶׁלּוֹ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ אַחַר הַמָּזוֹן כְּדֵי שֶׁיִּצְטַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה בְּעֵת שֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת מֵהָאֲכִילָה אֶל הַמֹּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֵּלִי כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁאוֹמְרִים בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן וְאוֹמְרִים שֶׁלֹּשׁ הֲטָבוֹת כְּדֵי שֶׁיִּצְטַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:

חלק ט

וְהִנֵּה כָּל זֶה הוּא בְּכָל הַשָּׁנָה, שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים תָּמִיד לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, אֲבָל עַכְשָׁיו בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְתַקֵּן כֵּלֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת בְּעַצְמָם מֵחֲמַת טֻמְאַת מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לֶאֱכֹל חָמֵץ שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיּוּר, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּצַיְּרִין הָאוֹר כְּפִי בְּחִינוֹתֵינוּ, כְּפִי תִּקּוּן הַכֵּלִים שֶׁלָּנוּ, כִּי

בְּהַכֵּלִים נִתְאַחֲזוּ הַמְצָרִים כַּנַּ"ל וְיִצְטַיֵּר הָאוֹר, חַס וְשָׁלוֹם, לְהֵפֶךְ, וְעַל-כֵּן הֶחָמֵץ אָסוּר בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא, כִּי אָז הֶחָמֵץ הוּא בְּחִינַת קְלָלָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ מֻכְרָחִים לֶאֱכֹל מַצָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִפָּזוֹן, כִּי אֵין מַמְתִּינִים עַד שֶׁיִּצְטַיֵּר הָאוֹר לְמַטָּה וְכַנַּ"ל, רַק שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְמַעְלָה הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה, בִּבְחִינַת הִנֵּה בָרֵךְ לָקְחְתִּי, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה שֶׁנֶּאֱפָה מִיָּד קֹדֶם שֶׁבָּא לִידֵי חִמּוּץ שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיּוּר הַנַּעֲשֶׂה לְמַטָּה, כִּי עַכְשָׁיו מְקַבְּלִין הָאוֹר מִלְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה שֶׁנֶּאֱפָה מִיָּד וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת ד' כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, כִּי יַיִן נִתַּן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת וְזוֹכִין לָצֵאת מֵהַגָּלוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁהוּא הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, אָז זוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וַאֲזַי יְכוֹלִין לִשְׁתּוֹת יַיִן, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא שִׁבְעִין. וְזוֹכִין עַל יָדוֹ לְסוֹדוֹת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד. וְעַל-כֵּן הַיַּיִן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה, זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל יַיִן, זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה רֶשׁ. כִּי הַכֹּל כְּפִי הַכֶּלִי, כְּפִי תְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַכֶּלִי שֶׁלּוֹ בְּשֶׁלֵּמוּת עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, אָז יָכוֹל לִשְׁתּוֹת יַיִן מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִכְנִיעַ הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת. וְעַל-כֵּן יָכוֹל עַל-יְדֵי הַיַּיִן לִזְכּוֹת לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת רֹאשׁ וּמֹחִין, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְמֹחִין חֲדָשִׁים בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַגְּבְרוּ חַמְרָא אַדְרְדְקֵי כִּי הֵיכִי דְּלֵימְרוּ, אֲבָל לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה רֶשׁ. וְאֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת, כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכָה וְאֵין הַכֶּלִי שֶׁלּוֹ בְּשֶׁלֵּמוּת, עַל-כֵּן נִתּוֹסֵף לוֹ טִפְּשׁוּת, כִּי נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַיַּיִן הוּא כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָרוֹאֶה סוֹטָה בְּקִלְקוּלָהּ יָזִיר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן, הַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגַם הַבְּרִית אָז צְרִיכִין לִפְרֹשׁ מִן הַיַּיִן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁתּוֹת יַיִן כִּי אִם כְּשֶׁתִּקֵּן הַבְּרִית וְזָכָה לָצֵאת מִן גָּלוּת מִצְרַיִם, דְּהַיְנוּ מֵהַתַּאֲוָה רָעָה שֶׁל שִׁבְעִים אֻמִּין, שֶׁהִיא תַּאֲוַת נַאוּף וְאָז יָכוֹל לִשְׁתּוֹת 'יַיִן' שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא שִׁבְעִים וְלִזְכּוֹת עַל יָדוֹ לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם מִצְוָה לִשְׁתּוֹת יַיִן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת, כְּנֶגֶד אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה, כְּנֶגֶד ד' מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹמֵד עֲלֵיהֶם אֲשֶׁר שְׁלֹשָׁה פָּנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה נֶגְבָּה וְכוּ', מִכֻּוָּן כְּמוֹ הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים גַּם כֵּן ד' רוּחוֹת בַּדָּרוֹם וְצָפוֹן וּמִזְרָח וּמַעֲרָב. וְעִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם (כַּמְבֹאָר

לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ בְּחִינַת ד' כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבַּע כּוֹסוֹת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה דְּגָלִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פָּנִים וְכוּ', שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מָרוֹר, זֶה רֶמֶז לְמַה שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתַּאֲוָה הִיא בָּאָה מֵעֲכִירַת דָּמִים הַבָּאִים מִטְּחוֹל, שֶׁהִיא מָרָה שְׁחוֹרָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהוֹרִיד דָּמָעוֹת בִּשְׁעַת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם כְּדֵי לְצֵאת מֵהַרְהוּרִים הַנַּ"ל מִי שֶׁרָגִיל בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מָרוֹר זֵכֶר לְוַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרָה שְׁחוֹרָה, וְעַל-כֵּן אוֹכְלִים עַכְשָׁיו הַמָּרוֹר כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר מְרִירוּת הַתַּאֲוָה כַּנַּ"ל, כִּי מַטְבִּילִין אֶת הַמָּרוֹר בַּחֲרֹסֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָ"ס רוּ"ת, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. חָס רוּת זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אִשָּׁה יִרְאַת ה', כִּי רוּת הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְזֶהוּ חָס בְּגִימַטְרִיָּא חַיִּים, כַּמּוּבָא, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר, "רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ". וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמַּטְבִּילִין הַמָּרוֹר בַּחֲרֹסֶת לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת מָרָה שְׁחוֹרָה בְּחִינַת הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל. עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבִיעֵי שֶׁל פֶּסַח, בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, כִּי הַיָּם נִקְרָע לִשְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְגֹזֵר יַם סוּף לְגָזָרִים"-כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה. כִּי הָרְהוּרִים הַבָּאִים עַל הָאָדָם הֵם בְּחִינַת מְצוּלוֹת יָם, כַּמּוּבָא. וְהַתִּקּוּן שֶׁל הָרְהוּרִים הֵם שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם י"ב תֵּבוֹת כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וְהִשִּׁיגוּ אוֹתָם חוֹנִים עַל הַיָּם זֶה בְּחִינַת שֶׁתַּאֲוָה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת גָּלוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמִּין, בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם, רוֹדְפִים אַחַר הָאָדָם, בִּפְרָט בְּעֵת שֶׁבּוֹרֵחַ מִמֶּנָּה שֶׁאָז מִתְגַּבֶּרֶת בְּיוֹתֵר, כַּיָּדוּעַ. וְאָז מִתְגַּבְּרִים מְצוּלוֹת יָם עַל הָאָדָם, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָרְהוּרִים כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה מֻחְמַת שֶׁיָּצְאוּ קֹדֶם הַקֵּץ, כִּי עֲדַיִן לֹא הָיוּ כְּדַאי לָצֵאת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן רוֹדְפִים אַחֲרֵי הָאָדָם וְרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּחִינַת מְצוּלוֹת יָם, שֶׁהֵם הַהָרְהוּרִים כַּנַּ"ל. וְהַתִּקּוּן שֶׁל הַהָרְהוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְצוּלוֹת יָם, הִיא בְּחִינַת יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה מַלְכּוּתָא דִּשְׁמַיָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כַּנַּ"ל (וְכִמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שֶׁהֵם י"ב שִׁבְטֵי יָ"ה. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁנִּבְקַע הַיָּם לִשְׁנֵים עָשָׂר גְּזָרִים כְּנֶגֶד י"ב שִׁבְטֵי יָ"ה. שֶׁעֲלֵיהֶם עוֹמֵד הַיָּם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה וְאָז נִתְגָּרְשׁוּ וְנִתְבַּטְּלוּ הַמַּיִם הַזָּדוֹנִים, בְּחִינַת מְצוּלוֹת יָם, וַיָּבוֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם דִּקְדֻשָּׁה בַּיַּבָּשָׁה, כִּי הַמַּיִם

הַזְּדוֹנִים-מְצוּלוֹת יָם, בְּחִינַת הִרְהוּרִים כַּנַּ"ל, שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל יָם דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ עַל יַם הַחָכְמָה, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם בְּדַעַת הָאָדָם, שֶׁהִיא בְּחִינַת יַם הַחָכְמָה, כִּי כָּל הַהִרְהוּרִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם בְּתוֹךְ הַדַּעַת וְהַמֹּחַ. וְעַכְשָׁיו נִתְגָּרְשׁוּ וְנִתְבַּטְּלוּ כָּל מְצוּלוֹת יָם הַנַּ"ל וְנִשְׁאַר הַיָּם דִּקְדֻשָּׁה עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף לִשְׁנֵים עָשָׂר גְּזָרִים כַּנַּ"ל. וְעִקַּר קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס"-"וַיֵּצֵא הַחוּצָה", כַּמּוּבָא. כִּי עִקַּר בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף הִיא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה שֶׁעוֹמֵד עַל י"ב שִׁבְטֵי יָהּ כַּנַּ"ל, (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, שְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּחִינַת וַיָּנָס הַחוּצָה, עַל-יְדֵי זֶה הַיָּם רָאָה וַיָּנָס, זֶה בְּחִינַת מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹּרַחַת הַמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי הַהִרְהוּרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מְצוּלוֹת יָם, בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הֵם בּוֹרְחִים מִלִּפְנֵי בְּחִינַת יוֹסֵף מִלִּפְנֵי י"ב שִׁבְטֵי יָ"ה. וַאֲזַי נִבְקַע הַיָּם, כִּי נִשְׁאַר הַיָּם עוֹמֵד עַל י"ב שִׁבְטֵי יָ"ה, וַאֲזַי יְכוֹלִים י"ב שִׁבְטֵי יָ"ה לַעֲבֹר בּוֹ בַּיַּבָּשָׁה, כִּי הוֹלְכִים וְעוֹבְרִים בְּתוֹךְ יָם הַחָכְמָה בְּלִי מוֹנֵעַ מֵהַמְּצוּלוֹת יָם, וְעַל-כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁעָבְרוּ עַל הַיָּם נִתְגַּלָּה לָהֶם יָם הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ'. כִּי נִבְנַע שִׁפְחָה בִּישָׁא אִמָּא דְּעֵרֶב רַב, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, תַּאֲוָה הַנַּ"ל. וְאָז גַּם מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַשִּׁפְחָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה מֵאַחַר שֶׁנִּתְבַּטֵּל שִׁפְחָה בִּישָׁא וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן רָאָתָה שִׁפְחָה דַּיְקָא עַל הַיָּם וְכוּ', כָּל זֶה בְּיוֹם שִׁשִּׁי לַסְּפִירָה וְכוּ', אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּלֵיל פֶּסַח נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה גְּדוֹלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ, אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן, חוֹזְרִים לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר, (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת). הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּלֵיל פֶּסַח נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאוֹר מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת בָּרֵךְ כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא תִקְּנוּ כְּלֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת, אַף-עַל-פִּי כֵן אַחַר כָּךְ נִסְתַּלֵּק בְּחִינַת הָאָרָה זוֹ וְהֵם צְרִיכִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה, דְּהַיְנוּ כְּפִי תִּקּוּן כְּלֵיהֶם בִּימֵי הַסְּפִירָה, כֵּן זוֹכִין לְקַבֵּל הָאוֹר הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא חַג הַשָּׁבוּעוֹת:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה כְּנֶגֶד מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּקַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּשִׁמְעָ וּבָרוּךְ שֵׁם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת י"ב שִׁבְטֵי יָ"ה. וְעַל-יְדֵי הַסְּפִירָה שֶׁל אֵלּוּ הַיָּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים, כִּי הַיָּמִים הֵם בְּחִינַת כֵּלִים וּמִדּוֹת, עַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וּמִתְקָנִין הַיָּמִים וְהַכֵּלִים כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַבֵּל הָאוֹר הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, בִּבְחִינַת בְּרָכָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֵּלִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם שִׁשִּׁי לַסְּפִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת שְׁמִירַת

הַבְּרִית, אָז נִבְקַע הַיָּם לִשְׁנֵים עָשָׂר גְּזָרִים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן אַחַר שִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח הֶחָתֵר הֶחָמֵץ בַּאֲכִילָה. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר מָשָׁל לְבֶן מֶלֶךְ, כִּי אַחַר שֶׁקִּבְּלוּ מַצָּה-'אִסְתָּא' יְכוֹלִים לֶאֱכֹל חָמֵץ, עַיֵּן שָׁם. כִּי בִּתְחִלָּה הֻכְרְחוּ לֶאֱכֹל רַק מַצָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה, בִּבְחִינַת בְּרָכָה שֶׁלֹּא עַל יָדֵינוּ, בִּבְחִינַת הִנֵּה בָּרָךְ לְקָחְתִּי כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם מִטַּמְאָה לְטָהֳרָה וְזָכוּ לִבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְנִתְתַּקְּנוּ כְּלֵיהֶם עַל-יְדֵי זֶה וְאַחַר כָּךְ בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַסְּפִירָה נִתְתַּקְּנוּ גַּם כֵּן כְּלֵיהֶם קְצָת וְזָכוּ לִבְחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף לִשְׁנֵים עָשָׂר גְּזָרִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נִתְתַּקְּנוּ כְּלֵיהֶם וְיכוֹלִים לְצַיֵּר הָאוֹר בִּבְחִינַת בְּרָכָה, וְאָז יְכוֹלִים לֶאֱכֹל חָמֵץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיּוּר כַּנַּ"ל, כִּי אָז יְכוֹלִים יִשְׂרָאֵל לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן כְּלֵיהֶם וְעַל-כֵּן יְכוֹלִים לֶאֱכֹל חָמֵץ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשִׁבּוּעוֹת מַקְרִיבִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי אָז אָנוּ מְצַיְּרִין הָאוֹר לִבְרָכָה וּמְקַבְּלִין הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת בְּרָכָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֵּלִים בְּמ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַקְרִיבִין אָז חָמֵץ דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיּוּר הָאוֹר לִבְרָכָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֵּלִים בְּמ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה כַּנַּ"ל, בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק טו

וְעַל-כֵּן אוֹכְלִין מַצָּה שִׁבְעַת יָמִים, כִּי כָּל יוֹם כָּלוּל מֵעֲשָׂרָה וְהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים קְלִין כְּנֶגֶד גָּלוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁזָּכוּ לָצֵאת מִמֶּנּוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכָל אֵלּוּ הַשִּׁבְעַת יָמִים צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַגָּלוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמִּין כַּנַּ"ל וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. (וְעַיֵּן הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל הַמַּתְחִיל, בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים, מֵרִישָׁא לְסֵיפָא, וְאָז מְבֹאָרִים כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים עַל נָכוֹן):

פרק ו

חלק א

עִנְיַן פֶּסַח:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר, שְׁאָלוּ אֶת ר' יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא אֵימָתַי בֶּן דָּוִד בָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן נז:

וְהַכְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי נֶדֶר שֶׁנּוֹדְרִין אֵיזֶהוּ דָּבָר וּמְקַיְּמִין מִיָּד, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים. וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְנוֹצְצִים בּוֹ אוֹרוֹת הָאֲבוֹת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֹנֶג שַׁבָּת, הֵינוּ אֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה, וְאָז יָכוֹל לִפְעֹל בַּאֲכִילָתוֹ מַה שֶּׁפּוֹעֵל בְּתַעֲנִית, הֵינוּ לְהַפִּיל אוֹיְבָיו לְפָנָיו בִּזְכוּת עֹנֶג שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁפּוֹעֵל בְּצוֹם וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַצּוֹם אוֹיְבָיו נוֹפְלִים לְפָנָיו, כִּי עַל-יְדֵי הַצּוֹם

מַכְנִיעִין הַכָּבֵד לִפְנֵי הַמּחַ וְנוֹתֵן הַמֻּמְשָׁלָה לְהַמּחַ, הַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיעַ הַכָּבֵד כּוֹעֵס, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַמְקַטְרְגִים, שֶׁהוּא עֵשָׂו, הוּא אֱדוֹם, שֶׁאֶחִיזָתוֹ בַּכָּבֵד מָלֵא דָּם, וְעַל-יְדֵי הַצּוֹם מַכְנִיעִין אוֹתוֹ וּמְתַקְּנִין אֶת הַמּחַ וּמַפִּילִים כָּל הַשּׁוֹנְאִים וְהַצָּרִים הַנֶּאֱחָזִין בְּהַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל הַנַּ"ל הַנֶּאֱחָז בַּכָּבֵד כּוֹעֵס וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת אָז אֵין צָרִיךְ לָצוּם, כִּי פּוֹעֵל בַּאֲכִילָתוֹ מַה שֶּׁפָּעַל עַל-יְדֵי הַצּוֹם, הַיְנוּ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב, כִּי אֲכִילַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ הִיא וְכוּ', אֲבָל לְרַבּוֹת הַשָּׁלוֹם צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וְכוּ', וְיֵשׁ חִלּוּק בֵּין הַשָּׁלוֹם שֶׁל תַּעֲנִית שֶׁל חֹל וּבֵין הַשָּׁלוֹם שֶׁל עֹנֶג שַׁבָּת, כִּי זֶה אֵין לוֹ פֶּה, וְזֶה יֵשׁ לוֹ פֶּה, וְזֶהוּ אֵין בֵּין חֻמֶץ לְמַצָּה אֶלָּא מַ"שֶּׁ"ה"וּ" נוֹטָרִיקוֹן, וְ"הָיָה מַ"עֲשֵׂה הַ"צְּדָקָה שָׁ"לוֹם וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ'. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּחִינַת וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲמִין בַּה' כִּי אִם כְּשֶׁמַּאֲמִינִין בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, שֶׁהוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְרֹמָם וְנַעֲלֶה וְנִשָּׂא מְאֹד מִדַּעְתֵּנוּ. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מַכְנִיסִין בָּנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וּצְרִיכִין אָנוּ לְהַאֲמִין בָּהֶם וְלִבְלִי לָסוּר מִדִּבְרֵיהֶם יָמִין וּשְׂמֹאל. וְכָל הַקִּלְקוּל שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהֵם דּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלָגָה, הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא יִפָּנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁכְּרָמִים הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ נִשְׁבָּעִין לִבְלִי לִפְנוֹת לְדַרְכָּם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הָיוּ בְּוַדַּאי צַדִּיקִים גְּבוֹהִים אֲמִתִּיִּים, כְּגוֹן מְתוּשֶׁלַח וְנֹחַ וְשֵׁם וְעֵבֶר וַחֲנוֹךְ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם, וְאִם הָיוּ מַאֲמִינִים בָּהֶם, הָיוּ זוֹכִים עַל יָדָם לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְדַרְכָּךְ יְשָׁרָה לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהָיוּ נִצּוֹלִים מִן הַמַּבּוּל וּשְׁאָר צָרוֹת וְאִבְּדוּ הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, הַכֹּל עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עִקַּר הַתִּקָּוָה לִזְכוֹת לַתִּכְלִית הַנִּצְחִי לְחַיֵּי עַד הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר זָכוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם וְכָפוּ תַּאֲוָתָם וְהָפְכוּ פְּנֵיהֶם מֵהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְנַמְרֵי וּבָחֲרוּ בְּחַיִּים אֲמִתִּיִּים וְיָגְעוּ וְטָרְחוּ בִּיגִיעוֹת וַעֲבוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁזָּכוּ לְמָה שֶׁזָּכוּ. וְהִשִּׂיגוּ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת וּבְגֹדֶל כֹּחָם הֵם יְכוֹלִים לְקָרֵב אוֹתָנוּ גַּם כֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לְהַאֲמִין בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ וְכוּ'". כִּי הֵם יוֹדְעִין לְהוֹרוֹת לָנוּ הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֵךְ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה:

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְזֶה הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, לְגַלּוֹת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁזֶּה זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּתְחִלַּת שְׁלִיחוּת מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל הֵשִׁיב תֵּכֶף לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, "וְהֵן לֹא יַאֲמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֵלֶיךָ ה' וְכוּ'". כִּי מֹשֶׁה שָׁאַל זֹאת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ יְכוֹלִים לְהַכְנִיס אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי רָאָה תֵּכֶף שֶׁהָעִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה שֶׁיַּאֲמִינוּ בּוֹ וְיִקַּיְמוּ דְּבָרָיו וְיֵלְכוּ אַחַר עֶצָתוֹ כְּכָל אֲשֶׁר יוֹרֶה אוֹתָם, עַל-כֵּן שָׁאַל תֵּכֶף לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵיךְ יַכְנִיס בָּהֶם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי חָשַׁב שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהֵן לֹא יַאֲמִינוּ לִי וְכוּ'" כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה הָאוֹתוֹת שֶׁמָּסַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיָדוֹ כְּדֵי שֶׁיַּאֲמִינוּ בּוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צִוָּה לוֹ לְהַרְאוֹת לְיִשְׂרָאֵל הָעֹנֶשׁ וְהַפְּגָם הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים בְּיוֹתֵר, כִּי הָאוֹת הָאֶחָד הוּא שֶׁנִּצְטָרְעָה יָדוֹ. זֶהוּ בְּחִינַת הַמַּכּוֹת הַמַּפְלִאוֹת הַבָּאִים עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּבָה בַּתּוֹרָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן הָיָה הָאוֹת שֶׁל מַכַּת הַצָּרַעַת בְּיָדוֹ דַּיְקָא, כִּי הַיָּדַיִם דַּיְקָא נִפְגָּמִים עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הָב לִי יָדְךָ וְכוּ'):

חלק ד

וְאַחַר כָּךְ הֶרְאָה לוֹ הָאוֹת שֶׁנֶּהְפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, זֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֹּרֶץ גָּדֵר יִשְׁכָּנוּ נָחָשׁ, בְּחִינַת דִּילְמָא חִוְיָא דְּרַבָּנָן טַרְקֵהּ דְּלֵית לֵהּ אַסְוָתָא, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְאַחַר כָּךְ הֶרְאָה הָאוֹת שְׁלִישִׁי שֶׁהַמַּיִם לָדָם, זֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי נֶדֶר, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֹנֶג שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְאָז נִכְנָע הַכָּבֵד מֵלֵא דָּם לְגַבֵּי הַמֹּחַ, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). אֲבָל כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי חַס וְשָׁלוֹם, מִתְגַּבֵּר הַכָּבֵד שֶׁמָּלֵא דָּם עַל הַמֹּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם, בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים". וְעַל-כֵּן הַמַּכָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל מִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַמַּיִם לְדָם, כִּי הַמִּצְרִים לֹא הֶאֱמִינוּ בִּנְבוּאַת מֹשֶׁה, עַל-כֵּן נִלְקוּ בְּדָם שֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַדָּם שֶׁמִּשָּׁם הָיָה אֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת הַכָּבֵד מֵלֵא דָּם. וְעַכְשָׁיו נִלְקוּ עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ, כִּי כָּל מֵימֵיהֶם נֶהְפַּךְ לְדָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם תֹּקֶף הַדָּם שֶׁל הַכָּבֵד עַל שֶׁפְּגָמוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּמֹשֶׁה וְלֹא רָצוּ לְשַׁלֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַכּוֹת בְּכוֹרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְעִקַּר מַכּוֹת בְּכוֹרוֹת וְהַצָּלַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל-יְדֵי מִצְוַת קָרְבַּן פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעָבַר ה' לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת הַדָּם וְכוּ' וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם וְכוּ'". כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה לְהַעֲלוֹת וּלְהָקִים אֱמוּנָה הַנְּפוּלָה שֶׁהוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא עִקַּר עֲבוֹדַת ה', שֶׁהוּא תַּכְלִית יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ'". וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה אֶת ה' תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה לְתַקֵּן פְּגַם דּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלָגָה, כַּמּוּבָא. שֶׁהֵם פָּגְמוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁיו הָיוּ צְרִיכִים לְתַקֵּן זֹאת, וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֵדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּלֶא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת". עַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי מִצְוַת הַקָּרְבַּן פֶּסַח שֶׁהוּא נֵדֶר, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם עַל-יְדֵי נֵדֶר שֶׁנּוֹדְרִין וּמַקְדִּישִׁין הַבְּהֵמָה לְקָרְבַּן פֶּסַח וְכַיּוֹצֵא. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כִּי עַל-יְדֵי הַנֵּדֶר שֶׁנָּדְרוּ וְקִיְּמוּ בְּקָרְבָּנוֹת הַפְּסָחִים שֶׁהִקְרִיבוּ, עַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה הִתְנוֹצְצוּ בָּהֶם אוֹרוֹת הָאָבוֹת, כִּי כָּל יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בִּזְכוּת אָבוֹת כַּנִּזְכָּר בִּפְסוּקִים רַבִּים. וְעַל-יְדֵי הַנֵּדֶר שֶׁל הַקָּרְבַּן פֶּסַח זָכוּ לָזֶה שֶׁיִּזְכֹּר לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זְכוּת אָבוֹת וְיִתְנוֹצֵץ בָּהֶם אוֹרוֹתֵיהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "נֶגֶד אֱבוֹתָם עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה צֹעַן", הַיְנוּ עַל-יְדֵי פֶּלֶא הַנַּ"ל, שֶׁהוּא נֵדֶר, עַל-יְדֵי זֶה נִזְכַּר לָהֶם וְנִתְנוֹצֵץ בָּהֶם אוֹר הָאָבוֹת (וְכַמְבֹאָר פָּסוּק זֶה שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּחִינַת נֶגֶד אֱבוֹתָם עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי אוֹר הָאָבוֹת זָכוּ לְעֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהִיא אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְמַעַן תִּזְכֹּר וְהִתְעַנַּגְתָּם". כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְחָלַת צְמִיחַת הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת הַגָּדוֹל שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח. וְעִקַּר הַנֵּס שֶׁל שַׁבָּת הַגָּדוֹל הוּא שֶׁאָז מָשְׁכוּ וְלָקְחוּ הַקָּרְבַּן פֶּסַח, הַיְנוּ עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל-יְדֵי הַנֵּדֶר שֶׁנָּדְרוּ הַקָּרְבַּן פֶּסַח וְהִקְדִּישׁוּ אוֹתוֹ. וְעַל-כֵּן סִבַּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁקִּיְּמוּ זֹאת בְּשַׁבָּת דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּשַׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח, כִּי עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַנֵּדֶר שֶׁל הַקָּרְבַּן פֶּסַח זָכוּ לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה, שֶׁהוּא עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז זָכוּ לַאֲכִילַת מַצָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי הַנֵּדֶר, שֶׁהוּא הַקָּרְבַּן פֶּסַח שֶׁנָּדְרוּ בְּשַׁבָּת הַגָּדוֹל כִּי אָז הִקְדִּישׁוּ אֶת הַקָּרְבַּן פֶּסַח שֶׁהָיָה אָז בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , כִּי עַל-יְדֵי הַנֵּדֶר זוֹכִין לְעֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַקָּרְבַּן פֶּסַח נִצְלוּ בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל וְנֶהֱרְגוּ בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם.

וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כִּי עִקַּר הַבְּכוֹרָה בֶּאֱמֶת הִיא רַק לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הַבְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, בְּחִינַת בְּנִי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וכו'", בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית. רֵאשִׁית הִיא בְּחִינַת בְּכוֹר שֶׁנִּקְרָא "רֵאשִׁית", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ וכו'". אַךְ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְעָרְבוּ כָּל הַדְּבָרִים וְנִתְהַפְּכוּ וְנִשְׁתַּנּוּ מִסִּדְרָן הָאֱמִתִּי, זֶה גָּרַם שֶׁיִּצָּא עֵשָׂו תְּחִלָּה וְנִדְמֶה שֶׁהוּא בְּכוֹר. וְעַל-כֵּן אָחֲזוֹ יַעֲקֹב לְעַכְּבוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין הַבְּכוֹרָה שַׁיְּכָה לְעֵשָׂו כְּלָל רַק לְיִשְׂרָאֵל לְבַדָּם. וְעַל-כֵּן טָרַח וְיָגַע יַעֲקֹב אָבִינוּ עַד שֶׁלָּקַח הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו, וְעַל-כֵּן לָקַח הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו עַל-יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה". וְעַל-יְדֵי זֶה מָכַר לוֹ אֶת הַבְּכוֹרָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפָּסוּק, כִּי הַבְּכוֹר הוּא רֵאשִׁית בְּחִינַת מֹחִין. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה וַאֲזַי הַמֹּחַ נִתְעַלֶּה עַל הַכָּבֵד מָלֵא דָּם, שֶׁהוּא עֵשָׂו, זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַבְּכוֹרָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַמֹּחַ עַל כָּל הַגּוּף, כִּי הַמֹּחַ הוּא רֵאשִׁית, בְּחִינַת בְּכוֹר כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבֵּר עֵשָׂו שֶׁהוּא הַכָּבֵד, עַל הַמֹּחַ, שֶׁזֶּה עַל-יְדֵי כַּעַס הַבָּא עַל-יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). זֶה בְּחִינַת בְּכוֹרָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, עֵשָׂו, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבֵד מָלֵא דָּם, נוֹטֵל הַבְּכוֹרָה וְהַמֶּמְשָׁלָה וּמוֹשֵׁל עַל הַמֹּחַ, חַס וְשָׁלוֹם. שְׁמֻזֶּה בְּאֵין כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מוֹשְׁלִין עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל אֲחִיזָתָם בַּמֹּחַ, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְהַמַּחֲשָׁבָה הִוא הַמֹּחַ וְהֵם נִקְרָאִין רֵאשִׁית, בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה, בְּחִינַת מֹחִין. וּכְשֶׁהָאֻמּוֹת שֶׁאֲחִיזָתָם בַּכָּבֵד מָלֵא דָּם, שֶׁהוּא עֵשָׂו, שֶׁכָּל הַגָּלֻיּוֹת עַל יָדוֹ, כַּמּוּבָא. כְּשֶׁהֵם שׁוֹלְטִין עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַכָּבֵד עַל הַמֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, דְּמִתַּמָּן תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה, (כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים). וְזֶה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם בְּחִינַת תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה, כִּי עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי עֵשָׂו, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבֵד מָלֵא דָּם, שֶׁהוּא שַׂר שֶׁל מִצְרַיִם, כַּמּוּבָא:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁהָיָה בְּגָלוּת מִצְרַיִם, (כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים). כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וכו'". כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם, כִּי הוּא פָּגַם בְּתַאֲוַת אֲכִילָה וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגַּם הַדַּעַת וְהִתְגַּבֵּר הַכָּבֵד כּוֹעֵס הַמָּלֵא דָּם. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת עַצְבוּת וְכַעַס הַבָּא מִכָּבֵד וּטְחוֹל וְזֶה בְּחִינַת דָּם נִדּוּת שֶׁנִּתְהַוֶּה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּדֵי לְבַטֵּל זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וְלִטָּהֵר מִן הַדָּם נִדּוּת, שֶׁהוּא טֻמְאַת מִצְרַיִם, כַּמּוּבָא. נִמְצָא, כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְגַּבֵּר הַמֹּחַ עַל הַכָּבֵד זֶה בְּחִינַת בְּכוֹרָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת

מֹחַ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבְּכוֹרָה הָאֲמִתִּיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחַ, בְּחִינַת רֵאשִׁית כַּנַּ"ל, אֲבָל לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּתַאֲוַת אֲכִילָה וְכַעַס עַד שֶׁמִּתְגַּבֵּר הַכָּבֵד חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת בְּכוֹרָה שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַגָּלְיוֹת כַּנַּ"ל. כִּי בְּכוֹר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ וְכוּ'". וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה וְכֵן לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן נָתַן יַעֲקֹב לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים "וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּבָז עֵשָׂו אֶת הַבְּכוֹרָה", הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב שָׁבַר וְסִלֵּק מִיִּשְׂרָאֵל תַּאֲוַת אֲכִילָה, רַק נָתַן כָּל תַּאֲוַת אֲכִילָה לְעֵשָׂו וְעֵשָׂו קִבֵּל זֹאת לְחֶלְקוֹ שֶׁהוּא יְמַלֵּא תַּאֲוָתוֹ בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה בְּזֶה הָעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי זֶה מָכַר אֶת הַבְּכוֹרָה לְיַעֲקֹב, כִּי סִלֵּק עַצְמוֹ מִן הַמֹּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי שׁוּב אֵין לוֹ שׁוּם חֵלֶק בָּהֶם מֵאַחַר שֶׁסִּלְּקוֹ בְּתַאֲוַת אֲכִילָה מֵהֶם וּנְתָנוֹ לוֹ, כִּי עִקַּר שְׁלִיטָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹפְלִים בְּתַאֲוַת אֲכִילָה וְאָז הוּא יוֹנֵק מִן הַמֹּחַ וּמְקַבֵּל הַבְּכוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מֹחַ, לְעַצְמוֹ, אֲבָל יַעֲקֹב שָׁבַר תַּאֲוַת אֲכִילָה וְלֹא רָצָה לִתֵּן לְעֵשָׂו, שֶׁהוּא הַכָּבֵד, שׁוּם יְנִיקָה מִן הַמֹּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹרָה, רַק נָתַן לוֹ לְחֶלְקוֹ זֻהֲמַת עֲכִירַת הָאֲכִילָה הַגַּשְׁמִיּוּת כְּמוֹ שֶׁבִּקֵּשׁ, "הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה וְכוּ'". וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְרַד עֵשָׂו מִן הַבְּכוֹרָה וְהַמֹּחַ וּמָכַר הַבְּכוֹרָה בִּרְצוֹנוֹ לְיַעֲקֹב שֶׁהוּא הַבְּכוֹר בֶּאֱמֶת, שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד לְהַגְבִּיר הַמֹּחַ עַל הַכָּבֵד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּכוֹרָה הָאֲמִתִּיּוּת כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי מַכּוֹת בְּכוֹרוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְנְעוּ בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, שֶׁהוּא הַבְּכוֹר דִּסְטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבֵד מָלֵא דָּם, בְּחִינַת עֵשָׂו, שֶׁהוּא הַשַּׂר שֶׁל מִצְרַיִם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל עֹל הַגָּלוּת שֶׁל שִׁעְבּוּד מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה כַּנַּ"ל. וְאָז נִצְּלוּ בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הַבְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, בְּחִינַת הִתְעַלּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּקְרָא בְּכוֹר עַל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה. וְכָל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁעָסְקוּ אָז בְּהַקָּרְבַּן פֶּסַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין כָּל הַצָּרִים וְהָרוֹדְפִין, כִּי מַכְנִיעִין הַכָּבֵד לְגַבֵּי הַמֹּחַ, שֶׁהוּא הַכְנָעַת וּבְטוּל בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וּגְדֻלַּת וְהִתְעַלּוּת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחַ וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִים הַבְּכוֹרִים לְהִתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב פֶּסַח, כִּי הַכְנָעַת הַכָּבוֹד לְגַבֵּי הַמֹּחַ הוּא עַל-יְדֵי תַּעֲנִית (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּקָרְבַּן פֶּסַח, "עַל מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֵהוּ". כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִפְלִיא אָז חַסְדּוֹ עִמָּנוּ, וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, כִּי לְהַכְנִיעַ הַכָּבֵד לְגַבֵּי הַמֹּחַ, שֶׁהוּא עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת הֲרִיגַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וְהַצָּלַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי תַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַכָּבֵד לְגַבֵּי הַמֹּחַ, (כַּמְּבֹאָר שָׁם). אֲבָל אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין

לְהוֹצִיאָם עַד שֶׁיִּכָּנִיעוּ הַכָּבֵד עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, כִּי הֵיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּטֻמְאַת מִצְרַיִם מְאֹד, (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים). וְאִם הָיָה רוֹצֶה לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְהַכְנִיעַ טֻמְאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבֵד מָלֵא דָם עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית הָיוּ, חַס וְשָׁלוֹם, נִשְׁאָרִים שְׁקוּעִים שָׁם. עַל-כֵּן הִפְלִיא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַסְדּוֹ וְהוֹצִיאָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֶּלֶא, הַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֶגֶד, שֶׁהוּא הַקָּרְבָּן פֶּסַח, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָכִילָה דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה, שֶׁהוּא מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד, בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, וְעַל-יְדֵי זֶה יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת הַגָּדוֹל שֶׁקֹּדֶם פֶּסַח, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזָכוּ עַל-יְדֵי אָכִילָה דַּיְקָא, הַיְנוּ עַל-יְדֵי אָכִילַת מַצָּה שֶׁהוּא אָכִילָה דְּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, לְהַכְנִיעַ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא טֻמְאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת מְרִירַת הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל הַכָּבֵד, בְּחִינַת תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה . וְכָל זֶה זָכוּ עַל-יְדֵי הַנֶּגֶד שֶׁהוּא הַקָּרְבַּן פֶּסַח. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּפֶסַח, "עַל מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֵהוּ". כִּי עַל-יְדֵי הַפֶּסַח, שֶׁהוּא נֶגֶד, זוֹכִין לְמַצָּה, שֶׁהוּא עֹנֶג שַׁבָּת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַכָּבֵד בְּחִינַת תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה, שֶׁהוּא מְרִירוּת הַשִּׁעְבּוּד, בְּחִינַת מָרוֹר. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אָכִילָה דְּקְדֻשָּׁה דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "עַל מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֵהוּ" כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַשֶּׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוּת שֶׁזָּכוּ בְּשִׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל". וְזֶה בְּחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁלָּקַח יַעֲקֹב מֵעֵשָׂו, וְכָל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁלָּקַח תְּחִלָּה מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּכוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי". כִּי כְּשֶׁנִּתְעַלֶּה הַמֹּחַ עַל הַכָּבֵד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹרָה דְּקְדֻשָּׁה, אֲזַי יִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין תְּחִלָּה וְנִמְשָׁךְ כָּל הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה לְהַמֹּחַ תְּחִלָּה, דְּהַיְנוּ לְיִשְׂרָאֵל וְאָז כָּל הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּשִׁבְילָם נִבְרָא הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת וְכָל הַטּוֹב שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, הַכֹּל שַׁיָּךְ לָהֶם לְבַד, אֲשֶׁר בְּשִׁבְילָם נִבְרָא הַכֹּל. רַק כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם פּוֹגְמִין יִשְׂרָאֵל וּמִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, עֹל הַגָּלוּת שֶׁל הַכָּבֵד עַל הַמֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, אָז הַכָּבֵד נִזּוֹן תְּחִלָּה וְאָז הֵם גּוֹזְלִין הַשֶּׁפַע תְּחִלָּה חַס וְשָׁלוֹם, וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִהַתְּמְצִית, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז נִכְנַע בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְנִכְנַע הַכָּבֵד לְגַבֵּי הַמֹּחַ, עַל-כֵּן חָזְרָה הַשֶּׁפַע לְמְקוֹמָהּ הָאֲמִתִּי לְיִשְׂרָאֵל וַיְנַצְּלוּ אֶת מִצְרַיִם, כִּי לָקְחוּ מֵהֶם כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁהָיָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת, כִּי כָּל טוּב שַׁיָּךְ רַק לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים רֵאשִׁית, שֶׁהֵם הַבְּכוֹר בֶּאֱמֶת אֲשֶׁר בְּשִׁבְילָם נִבְרָא הַכֹּל, כְּמוֹ שְׁמְבֹאָר, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא"-בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ "רֵאשִׁית", בְּחִינַת בְּכוֹר דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב עַל-יְדֵי שֶׁלָּקַח הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו, עַל-יְדֵי זֶה לָקַח מִמֶּנּוּ הַבְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאֶת בִּרְכָתִי לָקַח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי". כִּי הֵא בְּהֵא תַּלְיָא וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן לָקַח יַעֲקֹב הַבְּרָכָה מֵאֲבִיו עַל-יְדֵי הַמַּטְעַמִּים שֶׁעָשָׂה לְאָבִיו כַּאֲשֶׁר אָהֵב, כִּי

הַמַּטְעַמִּים שֶׁל יַעֲקֹב הֵם בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה'", שֶׁהוּא שְׂדֵה תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְעֻדַת שַׁבָּת שֶׁנִּקְרָא חֶקֶל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן קִבֵּל יַעֲקֹב הַבְּרָכָה בְּלֵיל פֶּסַח עַל-יְדֵי שְׁנֵי גְּדָיֵי עִזִּים שֶׁעָשָׂה לְאָבִיו אֶחָד הִקְרִיב לְפֶסַח וְאֶחָד הִקְרִיב לַחֲגִיגָה, כִּי קָרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֹנֶג שַׁבָּת וּמַכְנִיעִין הַכָּבֵד מִלֵּא דָם, שֶׁהוּא עֵשָׂו וְלוֹקְחִין מִמֶּנּוּ הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרָכָה וּמַחֲזִירִין לְהַמֹּחַ, שֶׁהוּא הַבְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה בְּלֵיל פֶּסַח שֶׁאָז קִבֵּל יַעֲקֹב הַבְּרָכָה, שֶׁהוּא כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְכוּ'". בְּחִינַת וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִקְרָא פֶּסַח פֶּה-סָח כַּמּוּבָא, זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה שֶׁזּוֹכִין בְּפֶסַח, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה שֶׁזּוֹכִין לֶאֱכֹל בְּפֶסַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

חלק יא

וְזֶה שֶׁקּוֹרִין פָּרָשַׁת "אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה" בִּימֵי הַפֶּסַח, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת וְהַהַלְוָאוֹת חַס וְשָׁלוֹם, נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַנַּ"ל, הַיְנוּ מִבְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַכָּבֵד עַל הַמֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁאֲחִיזָתָן בַּכָּבֵד בִּבְחִינַת עֵשָׂו שֶׁמְּמֻנֶּה עַל כָּל הַגְּלֻיּוֹת, אָז הֵם שׁוֹלְטִין עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, וְהֵם לוֹקְחִין כָּל הַשֶּׁפַע חַס וְשָׁלוֹם, וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָעֲנִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם, לְיִשְׂרָאֵל, כִּי בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם אָז נִתְקַיֵּם, "אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֶבְיוֹן כִּי בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין הַבְּרָכָה וְהַבְּכוֹרָה מִן עֵשָׂו. וְהֵם מוֹשְׁלִין עָלָיו וְאָז אֶבְיוֹנִים בַּאֲחֵרִים וְלֹא בָּכֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מִבְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַכָּבֵד עַל הַמֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בָּא עַל-יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חַס וְשָׁלוֹם, טִרְחַת וְטִרְדַּת עֲבוֹדַת הַפַּרְנָסָה, בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַכָּבֵד, בְּחִינַת תִּכְבֵּד הָעֲבוֹדָה, הַיְנוּ בְּחִינַת עֲבֹדוּת וִיגִיעַת הַפַּרְנָסָה. וְזֶה בְּחִינַת שָׂטוּ הָעָם וְלָקְטוּ-בִּשְׂטוּתָא, (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ), הַיְנוּ שֶׁמֵּחֲמַת שְׂטוּת וְהָעְדֵּר הַדַּעַת צְרִיכִין לִטְרֹחַ מְאֹד וּלְשׂוֹטֵט עֲבוּר פַּרְנָסָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר יְגִיעַת וּכְבֵדוּת הַפַּרְנָסָה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַכָּבֵד עַל הַמֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת תִּכְבֵּד הָעֲבוֹדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבֵד מָלֵא דָם, כִּי דָּמִים תַּרְתֵּי מַשְׁמַע, הַיְנוּ עֵשָׂו שֶׁאָחִיזָתוֹ בַּכָּבֵד הוּא שׁוֹפֵךְ דָּמִים וְגַם לוֹקֵחַ דָּמִים וּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר חַס

וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי עֲוונוֹת יִשְׂרָאֵל, חָלִילָה, וְאָז צְרִיכִין לִטְרֹחַ מְאֹד עֲבוּר הַפַּרְנָסָה מֵחֲמַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת מֵחֲמַת שֶׁהִתְגַּבֵּר הַכַּבֵּד חַס וְשָׁלוֹם, עַל הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, הַיְנוּ שֶׁפַּרְנָסָתָם בְּטִרְחָא גְּדוֹלָה. וְזֶהוּ מֵחֲמַת שְׁטוּת וְהֶעְדֵּר הַדַּעַת בְּחִינַת שָׁטוּ-בִּשְׁטוּתָא, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכַנַּ"ל). וְזֶהוּ, כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, וְכָל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עֹל תּוֹרָה, נוֹתְנִין עָלָיו וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה הִיא הַדַּעַת, וְעַל-כֵּן כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַמֹּחַ עַל הַכַּבֵּד, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּגוּפָא, סִטְרָא דְּעֵשָׂו, אָז כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל וְאָז מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כִּי נִתְבַּטֵּל מֶמְשֶׁלֶת וּמַלְכוּת עֵשָׂו שֶׁאֲחִיזָתוֹ בַּכָּבֵד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַעֲבָרַת וּבְטוּל עֹל מַלְכוּת. וּמִמֵּילָא נִתְבַּטֵּל גַּם עֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, דְּהַיְנוּ עֹל עֲבוֹדַת וְטִרְחַת הַפַּרְנָסָה, כִּי עִקַּר טִרְחַת הַפַּרְנָסָה הוּא רַק מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַכָּבֵד שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עֹל תּוֹרָה וְנֶחֱלָשׁ הַדַּעַת חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבֵּר הַכָּבֵד חָלִילָה, עַל-כֵּן נוֹתְנִין עָלָיו עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי עֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁהוּא טִרְדַּת הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מֵעֹל מַלְכוּת, דְּהַיְנוּ עֹל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, שֶׁהוּא מַלְכוּת אֱדוֹם שֶׁאֲחִיזָתוֹ בַּכָּבֵד שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר טִרְחַת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה וּמַגְבִּיר הַדַּעַת וְנֶחֱלָשׁ וְנִכְנָע הַכָּבֵד לְגַבֵּי הַמֹּחַ אָז מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַנֶּאֱחָזִין בְּהַכָּבֵד וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה שֶׁהַזְּהִירָה תּוֹרָה לְגַמֵּל חֶסֶד עִם הֶעָנִי הַלּוֹוֶה וְלִבְלִי לְהְיוֹת לוֹ כְּנוֹשֶׁה, כִּי זֶה הֶעָנִי אֲשֶׁר מָטָה יָדוֹ עַד שֶׁהֶכְרַח לָבוֹא לִידֵי הַלְוָאָה מֵאֲחֵרִים, זֶה נִמְשָׁךְ מֵהִתְגַּבְּרוּת הַכָּבֵד חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הֶעָנְיוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּא לִידֵי הַלְוָאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּחִינַת עֶבֶד לְוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבֵד, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הֶעָנְיוּת וְהַהַלְוָאוֹת. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל לְחוּס עַל הַלּוֹוֶה לִבְלִי לִהְיוֹת לוֹ כְּנוֹשֶׁה כְּדֵי לְהַצִּילוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִבְּחִינַת עַבְדוּת מִבְּחִינַת עֶבֶד לוֹוֶה, רַק לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ כְּבֶן חוֹרִין, לְהַעֲלוֹתוֹ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת. כִּי עִקַּר הַהַלְוָאָה הוּא בַּשְּׁבִיל לְהַחֲזִיק בְּיַד הַלּוֹוֶה אוּלַי יוּכַל לְהַרְחִיב יָדוֹ עַל-יְדֵי זֶה שֶׁיְּזַכֶּה לְפַרְנָסָה עַל-יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכִי יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם, אַל תַּנִּיחֵנוּ לִפֹּל אֶלָּא תַּחֲזִיק בּוֹ עַד שֶׁלֹּא יִפֹּל וְכוּ', כִּי הֶעָנְיוּת חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מֵהִתְגַּבְּרוּת הַכָּבֵד עַל הַמֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁבָּא לִידֵי עֲנְיוּת, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת הַכָּבֵד חַס וְשָׁלוֹם, עַל הַמֹּחַ וּמֵחֲמַת זֶה, הֶעָנְיוּת מַעֲבִירוֹ עַל דַּעַת קוֹנוֹ, כִּי דַּעְתּוֹ מִתְבַּלְבֵּל מֵחֲמַת שֶׁהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, אֲחִיזַת הַכָּבֵד. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר יוֹתֵר הֶעָנְיוּת, נֶחֱלָשׁ הַדַּעַת בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, וּכְמוֹ כֵן מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם,

הַכָּבֵד יוֹתֵר, וּמֵחֲמַת זֶה הֶעָנִי הוּא בְּכַעַס תָּמִיד, כִּי הַכַּעַס הוּא בְּחִינַת כָּבֵד כּוֹעֵס, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנִיּוּת, וּמֵחֲמַת זֶה בָּתַר עַנְיָא עֲנִיּוּתָא אָזִיל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁמְּרַחֵם עַל הֶעָנִי וּמַשְׁפִּיעַ לוֹ פַּרְנָסָה הוּא מְחַיֶּה נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ וְיָכוֹל לְהַצִּיל אֶת הֶעָנִי מִן הָעֲנִיּוּת לְגַמְרֵי, כִּי עַל-יְדֵי זֶה שֶׁנּוֹתֵן לוֹ וּמְחַיֶּה נַפְשׁוֹ וּמַרְחִיב דַּעְתּוֹ, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הַדַּעַת עַל הַכָּבֵד וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר הַדַּעַת נִכְנָע הַכָּבֵד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הֶעָנִיּוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְוַת גְּמִילוּת חֲסָדִים שֶׁגְּדוֹלָה מִן הַצְּדָקָה, כִּי עַל-יְדֵי הַגְּמִילוּת חֲסָדִים שֶׁמַּלְוֶה לוֹ וּמַרְחִיב לוֹ לְפִי שָׁעָה, עַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַצִּילוֹ מִן הֶעָנִיּוּת לְעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי זֶה שֶׁעוֹזֵר לוֹ וּמַלְוֶה לוֹ וּמַרְחִיב דַּעְתּוֹ, עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע הַכָּבֵד וְכָל מַה שֶּׁנִּכְנָע הַכָּבֵד יוֹתֵר נִתְגַּדֵּל הַמּוֹחַ יוֹתֵר. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְגַּדֵּל הַמּוֹחַ יוֹתֵר נִכְנָע הַכָּבֵד יוֹתֵר עַד שֶׁיָּכוֹל לְבַטֵּל הֶעָנִיּוּת לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה עַל הַמַּלְוֶה לְבַל יִהְיֶה לוֹ כְּנוֹשֶׁה, כְּדֵי לְהַצִּילוֹ מֵעֲבְדוּת מִבְּחִינַת עֶבֶד לְוֶה וְכוּ', כְּדֵי לְהַצִּילוֹ מִבְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַכָּבֵד, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה, בְּחִינַת עֲבְדוּת כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הֶעָנִיּוּת וְהַהַלְוָאוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, רַק לְהִתְנַהֵג עִם הַלּוֹוֶה כְּאִלּוּ לֹא לָוָה מִמֶּנּוּ כְּלָל וְלֹא יִהְיֶה לוֹ כְּנוֹשֶׁה, כְּדֵי לְהַצִּילוֹ מִבְּחִינַת עֲבְדוּת, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה, בְּחִינַת כָּבֵד מִלֹּא דָּם כְּדֵי לְבַטֵּל הֶעָנִיּוּת מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה שֶׁאֵינוֹ כְּנוֹשֶׁה לְהַלּוֹוֶה, עַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ בְּחִינַת הַכָּבֵד, בְּחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה יוּכַל הַלּוֹוֶה לִזְכּוֹת לְהַרְחִיב יָדוֹ וְלִפְרֹעַ לְהַמַּלְוֶה וּלְהִנָּצֵל מִן הֶעָנִיּוּת לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשָׁה זוֹ אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה וְכוּ' לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנוֹשֶׁה וְכוּ' בִּימֵי הַפֶּסַח, שֶׁהוּא זְמַן חֵרוּתֵנוּ, כִּי זֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁזָּכִינוּ לָצֵאת מֵעֲבְדוּת לְחֵרוּת, שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הַכָּבֵד לְגַבֵּי הַמּוֹחַ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנוֹשֶׁה כְּדֵי לְהַצִּיל יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת עַבְדוּת, לְהַעֲלוֹתָם מֵעֲבְדוּת לְחֵרוּת וְכַנַּ"ל:

פרק ז

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֱמוּנָה בְּלִקּוּטֵי הֲרַאשׁוֹן סִימָן ז בְּדַף ח ע"ב, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא:

וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּסַח וִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל פְּגַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה וְהַתְּפִלָּה וְהַנְּסִים עַל-יְדֵי שֶׁאָמַר אַבְרָהָם, "בַּמָּה אֵדָע?" וּבָזֶה פָּגַם בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכוּ' (וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַכְשָׁיו בְּפֶסַח הוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם זְמַן הַגְּאֻלָּה וְהַנְּסִים אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים וַעֲצוּמִים וְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם כְּדֵי לְהָבִיאֵנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה פְּסוּקִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אוֹתָנוּ אֶל

הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֵינוּ". וְכֵן בְּכַמָּה פְּסוּקִים וּבְכָל הַתּוֹרָה שֶׁעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַכֹּל. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּבִשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה, כְּדֵי לְהַכְנִיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ הַתַּכְלִית מִכָּל הַתַּכְלִיתִין. וְכָל עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמַתַּן תּוֹרָה וְכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים אֲשֶׁר עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ מִיּוֹם יְצִיאַת מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְפָרְסֵם אֱלֹקוּתוֹ לְיַדֵּעַ וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא הַשַּׁלִּיט, הוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה שְׁמוֹ לָנֶצַח, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת:

חלק ב

וְהִנֵּה מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וֶאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו". וְהִקְשָׁה בַּזֹּהַר, הֵיכִנוּ צֶדֶק, הֵיכִנוּ אֱמוּנָה, אֶלָּא צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא עַל-יְדֵי אֱמֶת. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ הַדְּבָרִים קְצָת. וְעוֹד לֶאֱלֹקַי מִלִּין לְבָאֵר יוֹתֵר בְּחַסְדֵי ה', כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בְּמָה שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין, כִּי בְּמָה שֶׁהַשֵּׂכֶל מֵבִין אֵינוֹ נִקְרָא אֱמוּנָה, מֵאַחַר שֶׁמֵּבִין הַדָּבָר מִדַּעְתּוֹ. וְאִם כֵּן מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מֵבִין הַדָּבָר אֵיךְ יָבוֹא לֶאֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמֶת. כִּי רָאוּי לְהַבֵּר דַּעַת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִקְדֻּקּוֹ וְרוֹצֶה בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹ וְהַצָּלָחָתוֹ הָאֲמִתִּית לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת הֵיטֵב הֵיטֵב בְּעֵין הָאֱמֶת בְּלִי נִצָּחוֹן וְקִנְטוּר, כִּי עַל-יְדֵי נִצָּחוֹן יְכוֹלִין לַהֲפֹךְ כָּל מִינֵי אֱמֶת לְשֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁאוֹמְרִים בֶּאֱמֶת יְכוֹלִין לַהֲפֹךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָאֱמֶת הוּא אֶחָד:

חלק ג

עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִי שֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל עַצְמוֹ וְעַל נַפְשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו וְעַל כָּל הַדּוֹרוֹת הָעֲתִידִין לְצֵאת מִמֶּנּוּ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת לְבַל יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל אֶחָד אֵינוֹ מַטְעֶה כִּי אִם אֶת עַצְמוֹ וּדְבַר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם, כִּי קוֹשְׁטָא קָאֵי וְשִׁקְרָא לָא קָאֵי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד". 'כּוֹנַנְתָּ' לֹא כְּתִיב, אֶלָּא 'תִּכּוֹן', שֶׁהָאֱמֶת עֲתִיד לְהִתְקַיֵּם, כִּי בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְעָתִיד לָבֹא יִתְקַיֵּם הָאֱמֶת. וְאָז יֵדְעוּ בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם הַשֶּׁקֶר כְּשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּאֱמֶת אוֹמֵר כָּךְ. עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַבְחִין כְּלָל בְּשׁוּם אֹפֶן (כִּי אִם עַל-יְדֵי צְעָקָה וְשִׁוְעָה הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ) אַף-עַל-פִּי-כֵן לֶעָתִיד בְּוַדַּאי יֵדְעוּ הָאֱמֶת וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְוַדֶּע הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הֵיכָן הוּא. וְהַכְּלָל, שְׁכְּשֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת וּבַאֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת, צָרִיךְ לוֹ לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְלֹא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כְּלָל רַק יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת בֶּאֱמֶת וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא יִזְכֶּה לְהָבִין הַדָּבָר הֵיטֵב בְּדַעְתּוֹ, אַף-עַל-פִּי כֵן אִם

יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יִזְכֶּה לְהָבִין בְּדַעְתּוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ לְהַאֲמִין. לְמָשָׁל, בְּעִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַנְּתוּנָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בִּכְתָב וּבַעַל פֶּה וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִיּוּת וְכוּ', אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דֵּעוֹת זָרוֹת וְנִפְסָדוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים עַד שֶׁכַּמָּה מִגְּדוֹלִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִתְפַּסּוּ בָּהֶם, עַד שֶׁנִּמְצָא בְּסִפְרֵי הַמְפָרְשִׁים שֶׁנִּדְפְּסִים אֵצֶל הַמִּקְרָאוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁפְּתִיחַת פִּי הָאָתוֹן הָיָה בְּמַרְאֶה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, רַחֲמָנָא לְשֵׁיזְבַן, מֵהַאי דַּעְתָּא שַׁבֶּשְׁתָּא, שֶׁהִיא כְּפִירָה גְּמוּרָה וְאֵין אֶפִּיקוֹרְסוּת גָּדוֹל מִזֶּה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּקְצָתָם אוֹמְרִים דֵּעוֹת זָרוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל עַל שְׁאָר הַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים, כַּמּוּבָא בִּסְפָרֵיהֶם, אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם כְּלָל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּפִי הַמְקֻבָּל בְּיָדֵינוּ מִדּוֹר לְדוֹר, יָבִין וְיֵדַע בֶּאֱמֶת שֶׁכָּל הַנִּסִּין וְהַמּוֹפְתִים הָיוּ בְּגַשְׁמִיּוּת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּבַנְּבִיאִים וּבַכְּתוּבִים וּבְתַלְמוּד בַּבְלִי וִירוּשַׁלְמִי וּמִדְרָשִׁים:

כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם בְּנִסִּים נִפְלָאִים בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהַמַּיִם דָּם לַמִּצְרִים וּלְיִשְׂרָאֵל הָיָה מַיִם וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַמַּכּוֹת, וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם וְהֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בֶּחָרָבָה וְהַמִּצְרִים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְנִשְׁקְעוּ בּוֹ בִּפְקֻדָּתוֹ וּבְגִזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהָיָה עֻשַּׁר נִסִּים נוֹרָאִים עַל הַיָּם, כַּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשִׁים וּבַגְּמָרָא. וְכֵן שְׁאָר הַנִּסִּים הַנּוֹרָאִים לְכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְהַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוֹרִיד אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה רְצוּפִים, הֲנִשְׁמַע כָּזֹאת אוֹ הֲנִרְאָה כָּמוֹהוּ?! כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ הֲנִהְיָה כַּדָּבָר הַזֶּה הֲנִשְׁמַע כָּמוֹהוּ הֲשָׁמַע עָם וְכוּ'". וְכֵן הַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים אֲשֶׁר הָיָה אַחֲרֵי כֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהֶעֱמִיד הַחַמָּה בְּעוֹלָם עַד שֶׁנִּתְפָּרְסֵם שִׁמְעוֹ בְּכָל הָעוֹלָם וּשְׁאָר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת הַמְבֹאָרִים בְּסִפְרֵי הַמִּקְרָא וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַצַּלַּת חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ וְדָנִיֵּאל מִגּוֹב אֲרָיוֹת וּמַפֶּלֶת הָמָן שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, שֶׁבִּתְחִלָּה הָרַג אִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי אוֹהֲבוֹ הָמָן וְאַחַר כָּךְ נִתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, שֶׁהָרַג הָמָן מִפְּנֵי אָסְתֵּר. וּמֵרְדְּכַי נִתְעַלָּה וְנִתְגַּדֵּל בְּמָקוֹמוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנַהֲפוֹךְ הוּא וְכוּ'", וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָר הַנִּסִּים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ בַּגְּלָה וּבַנִּסְתָּר, אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים הַמַּכְחִישִׁים בָּהֶם בְּדַרְכֵי שְׁטוּת וְהֶבֶל, אֲבָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יִרְאֶה בְּעֵינָיו כִּי הֶבֶל יִפְצֶה פִּיהֶם וְאֵין צְרִיכִים לְדָחוֹתָם, כִּי הַשֶּׁקֶר וְהַשְׁטוּת נוֹפֵל מִמֵּילָא וְהָאֱמֶת עֵד לְעַצְמוֹ. וְרָאוּי לָנוּ לְהוֹדוֹת מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ אֲשֶׁר הִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הָאֵלֶּה וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְהֵאִיר עֵינֵינוּ לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת, עַד שֶׁזָּכִינוּ לְהַאֲמִין בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּכְמוֹ כֵן עַכְשָׁיו בְּעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת וְהַקָּטֶגּוֹרְיָא שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים וְהַיִּרְאִים עַד שֶׁאֵין אֶחָד יוֹדֵעַ הֵיכָן

הָאֱמֶת. אִם יִרְצֶה הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְלֹא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לֵידַע הָאֱמֶת וְיִבְא לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי אֱמוּנָה תְּלוּיָה בָּאֱמֶת כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה צָרִיךְ לוֹ לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת וְלִהְיוֹת חָפֵץ בָּאֱמֶת תָּמִיד וְלִבְלִי לְהוֹצִיא שׁוּם דִּבַּר שֶׁקֶר מִפִּיו וְלִבְלִי לְרַמּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, רַק יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאָז יָבִין שֶׁבְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּמָּה קֻשְׁיוֹת וּבִלְבּוּלִים שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְתָרְצָם, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן יָבִין מֵרָחוֹק שֶׁרָאוּי לוֹ לְהַאֲמִין (בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ), כִּי יָבִין שֶׁהָאֱמֶת הוּא כָּךְ שֶׁגַּם בְּיָמֵינוּ הָיוּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, בַּעַל מוֹפֵת גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד. אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה כּוֹפְרִים שֶׁמִּתְלוֹצְצִים מִשִּׁבְחֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, עַד שֶׁכַּמָּה אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים נִתְפַּסּוּ בָּרֶשֶׁת שֶׁלָּהֶם וְחוֹלְקִים עַל מַה שֶּׁהִדְפִּיסוּ סֵפֶר שִׁבְחֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וּקְצָת אוֹמְרִים שֶׁהַמּוֹפְתִים אֱמֶת, אֲבָל לֹא הָיָה רָאוּי לְהַדְפִּיסָם, וּבְמַחְיְלָה מִכְּבוֹדָם הַגָּדוֹל, גַּם הֵם שָׁגוּ בָּזֶה, כִּי עִקַּר פַּחְדָּם שֶׁל הַכְּשֵׁרִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁלֹּא הָיוּ צְרִיכִים לְהַדְפִּיסָם הוּא מֵחֲמַת לֵצָנוּת הַכּוֹפְרִים וְהַמִּתְנַגְּדִים, אֲבָל בִּשְׁבִיל זֶה אֵין רָאוּי לִמְנֹעַ הָאֱמֶת מֵהֶחָפֵץ בָּאֱמֶת, וְיֵאָבְדוּ הֵם וְאֶלֶף כַּיּוֹצֵא בָּהֶם וְדָבָר אֶחָד מִדִּבְרֵי תּוֹרָה אַל יִתְבַּטֵּל, כִּי בֶּאֱמֶת רֹב הַדְּבָרִים הַנִּדְפָּסִים בְּשִׁבְחֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, רֻבָּם כְּכֻלָּם מְסֻפָּרִים כָּל הָעוֹלָם מִכְּבָר וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה מְפֻרְסָמִים בְּכָל הָעוֹלָם וּבִפְרָט בֵּין יִרְאֵי הַשֵּׁם וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. וּכְבָר סִפֵּר צַדִּיק גָּדוֹל אֶחָד מִגְּדוֹלֵי תַּלְמִידָיו וְאָמַר בְּפֵרוּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בַּרַבִּים בְּשָׁעַת הַדְּרָשָׁה שֶׁבְּאֹם לֹא נִמְצָא שִׁבְחֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה יוֹתֵר מִמַּה שֶׁנִּדְפְּסוּ, רְאֵינוּ אֲנַחְנוּ מַרְבֵּנוּ יוֹתֵר מִזֶּה, כַּמְפֻרְסָם זֶה הַסִּפּוּר. וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמֶת לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

אֲבָל מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין כָּל הָעֵצוֹת מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר, כִּי עֵצוֹת שֶׁלָּהֶם הֵם בְּחִינַת כֶּלֶה זֶרַע אֱמֶת, כִּי כְּלִיּוֹת יוֹעֲצוֹת וְהַכְּלָיוֹת הֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה שֶׁשָּׁם נִתְבַּשֵּׁל הַזֶּרַע הַיּוֹרֵד מֵהַמּחַ וּכְמוֹ כֵן שָׁם נִתְבַּשֵּׁל וְנִגְמָר הָעֵצָה הַיּוֹרֶדֶת מֵהַמּחַ לְהַכְּלָיוֹת הַיּוֹעֲצוֹת, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּקַבְּלִין עֵצָה מֵהָאָדָם כְּאִלּוּ מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ זֶרַע וְהוּא בְּחִינַת נְשׁוּאִין. וְהַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁהוּא אָדָם, כִּי כְּשֶׁמְּקַבְּלִין עֵצוֹת מֵהַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת נְשׁוּאִין בְּקִדֻּשָּׁה וְזוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לֶאֱמֶת, כִּי עֵצוֹת הַצַּדִּיק הֵם בְּחִינַת כֶּלֶה זֶרַע אֱמֶת וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ כְּשֶׁמְּקַבְּלִין עֵצוֹת מֵהָרְשָׁעִים הַמִּתְנַגְּדִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת נְשׁוּאִין דְּקְלִפָּה, בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי מְצוֹת

צִיצִית הָאָדָם נִצֹּל מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ, מֵעֲצַת הָרְשָׁעִים מִבְּחִינַת נָאוּף וְזוֹכֶה לַעֲצַת הַצַּדִּיקִים. וְזֶה בְּחִינַת בֶּן פֹּרָת יוֹסֵף בֶּן פֹּרָת עָלַי עָיִן, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת עֵינַיִם, בְּחִינַת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת בֶּן פֹּרָת, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשׁוּאִין דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' הַיְנוּ לְקַבֵּל עֲצַת הַצַּדִּיקִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְעַל-יְדֵי זֶה תָּבֹא הַגְּאֻלָּה, בְּחִינַת תָּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה וּמָרוֹר וַחֲרֹסֶת וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, כִּי מְבֹאָר בַּכְּתָבִים עִנְיַן תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פֶּסַח. וְכֵן נִמְשָׁךְ הָאָרַת תִּקֻּף הַנֵּס הַנּוֹרָא הַזֶּה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּכָל פֶּסַח וּפֶסַח. וְהָעִנְיָן בְּקִצּוּר, שֶׁאָז הָיוּ הַמַּצְרִים, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת, נֶאֱחָזִין בָּהֶם מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁאִם הָיוּ הָאוֹר וְהַמֹּחִין יוֹרֵד לָהֶם בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר כְּמוֹ שֶׁיּוֹרֵד בְּכָל הַשָּׁנָה כַּסֵּדֶר בְּהַדְרָגָה, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְצֵאת בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי הָיוּ נֶאֱחָזִין הַקְּלִפּוֹת בָּהֶם בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עִמָּהֶם נֵס נִפְלָא וְנוֹרָא שֶׁהֵאִיר אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד פִּתְאֹם בְּפַעַם אַחַת שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי בְּלֵיל פֶּסַח בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה יוֹרְדִין בְּפַעַם אַחַת כָּל הַמֹּחִין דִּגְדֻלּוּת רִאשׁוֹן וְגַדְלוּת שֵׁנִי וְקַטְנוּת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכָל הַשָּׁנָה, שֶׁאֵין מְקַבְּלִין הַמֹּחִין בַּלַּיְלָה כִּי אִם בַּיּוֹם וְגַם בַּיּוֹם צְרִיכִין לְקַבְּלָם בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר. וְעַכְשָׁיו חָמַל עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ חֶמְלָה גְּדוֹלָה וּמֵאִיר עָלֵינוּ כָּל הַמֹּחִין בַּלַּיְלָה בְּפַעַם אַחַת שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וְסֵדֶר, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא אָנוּ נִגְאָלִין, כִּי עַל-יְדֵי הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה נִתְבַּטְּלִין הַקְּלִפּוֹת וְאָנוּ יוֹצְאִין מִגְּלוּת מִצְרַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִגָּלוּת מִצְרַיִם וְכֵן מִכָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁמְּכַנִּין בְּשֵׁם מִצְרַיִם, כַּמּוּבָא כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַגְּלוּת הָיָה עַל פְּגַם הָאֱמוּנָה וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה רַק עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, וּלֶאֱמוּנָה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמֶת, וֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲצַת הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּלִי זֶרַע אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרְיְתָא לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל עֲצַת הָרְשָׁעִים הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי וְכוּ' כַּנַּ"ל וַעֲכְשָׁיו בְּעֵת שֶׁצְּרִיכִין לָצֵאת מִגָּלוּת מִצְרַיִם עֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרְיְתָא, כִּי עֲדַיִן הָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְאִם הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ רוֹצֶה לְהַמְתִּין שֶׁלֹּא יִזְכּוּ לְאוֹר הָאֱמֶת עַד שֶׁיְּקַבְּלוּ תְּחִלָּה כָּל הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרְיְתָא, חַס וְשָׁלוֹם הָיוּ נִשְׁקָעִים שָׁם, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל הָעֵצוֹת בְּהַדְרָגָה שָׁם, מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ נֶאֱחָזִים בָּהֶם טֻמְאַת מִצְרַיִם מְאֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָעֵצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, כִּי יָדוּעַ שֶׁגְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ הֵם הָעֵצוֹת רָעוֹת

שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהָרְשָׁעִים וְכֵן כָּל מִינֵי עֲצוּת שֶׁאֵינָן טוֹבוֹת שֶׁל כָּל הַחוֹלְקִים עַל נְקֻדַּת הָאֱמֶת. כֻּלָּם נִמְשָׁכִין וְנִשְׁתַּלְשְׁלִין מִשָּׁם מִבְּחִינַת עֲצַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת גְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כַּמּוּבָא. וּמֵחֲמַת תֹּקֶף הַגָּלוּת מִצְרַיִם לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לְהָאִיר עֲלֵיהֶם שׁוּם עֵצָה כִּי אִם הָיוּ מְגַלִּין לָהֶם עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם הָיוּ נִפְגָּמִים גַּם הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת עַל-יְדֵי עֲצוֹת הַנָּחָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טֻמְאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה נֶאֱחַז בָּהֶם אָז מְאֹד. וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן יְזַכּוּ לַגְּאֻלָּה מֵאַחַר שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אִם כֵּן אֵין יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לֶאֱמֶת, וּכְשֶׁאֵין אֱמֶת אֵין זוֹכִין לֶאֱמוּנָה. וְאִם כֵּן אֵיךְ יִגָּאֲלוּ וְיֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִגָּאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַ"ל. עַל-כֵּן הִפְלִיא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַסְדּוֹ עִמָּנוּ וְהֵאִיר עָלֵינוּ אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁלֹּא בְּהַהַדְרָגָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְהֵאִיר עָלֵינוּ אוֹר הָאֱמֶת קֹדֶם שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכִינוּ לֶאֱמוּנָה גְּדוֹלָה וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה מִמִּצְרַיִם, כִּי בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם זָכוּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּגְדוֹלָה מְאֹד, כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה פְּסוּקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר וכו'". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּדַאי הֵם וְהֶאֱמוּנָה שֶׁהֶאֱמִינוּ בִּי וְיָצְאוּ וכו', כִּי לֹא אָמְרוּ אֵיךְ נֵצֵא לַמִּדְבָּר בְּלִי שׁוּם צֵדָה לַדֶּרֶךְ וכו' וְכַמּוּבָא. נִמְצָא, שֶׁזָּכוּ אָז לֶאֱמוּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַ"ל וְלֶאֱמוּנָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת זָכוּ עַל-יְדֵי גְּדֻלַּת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהֶאִיר עֲלֵיהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ שֶׁלֹּא בְּהַהַדְרָגָה, דְּהַיְנוּ שֶׁזָּכוּ לְעֶצֶם הָאֱמֶת קֹדֶם שֶׁקִּבְּלוּ הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמֹּחִין הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁהֶאִיר עֲלֵיהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא בְּהַהַדְרָגָה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהֶאִיר עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא בְּהַהַדְרָגָה, הַיְנוּ קֹדֶם שֶׁקִּבְּלוּ הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת כַּנַ"ל:

כִּי אֱמֶת הוּא כּוֹלֵל כָּל מִינֵי מֹחִין שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר תַּכְלִית גְּדֻלּוּת הַמֹּחִין הוּא הָאֱמֶת. וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַמֹּחַ וְכָל הַחִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא הוּא רַק כְּשֶׁהוּא בֶּאֱמֶת, כַּמְבֹאָר בְּהַשִּׂיחָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּדְפֶּסֶת בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא הַמַּתְחִיל, גָּדֵל יִקָּרֵת הַמַּחֲשָׁבָה נוֹדַע לִי עִתָּה וכו', עַיֵּן שָׁם, שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמֶת. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמֹּחַ דִּקְדֻשָּׁה הוּא הָאֱמֶת, כִּי בְּוַדַּאי אֵין זֶה נִקְרָא מֹחַ וְחָכְמָה כְּשֶׁמִּתְחַכֵּם בְּחָכְמָתוֹ לַהֲפֹךְ הָאֱמֶת, כִּי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁלִּפְעָמִים בָּאִים עַל אֵיזֶה חָכְמָה בְּעִנְיַן הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי חָכְמָתָם הֵם מִתְרַחֲקִים מִן עֶצֶם הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא, עַל-כֵּן אֵין חָכְמָתָם נֶחֱשֶׁבֶת בְּשֵׁם חָכְמָה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הֵנָּה בִדְבַר ה' מָאֲסוּ וְחָכְמַת מָה לָהֶם". וְכֵן כָּל מִינֵי חָכְמוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַחָכְמוֹת

נִתְרַחֲקִים חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינָם נִקְרָאִים חָכְמוֹת כְּלָל. וְעִקַּר הַחָכְמָה וְהַמּוֹחַ הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה הַחָכְמָה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְקָרְבִין אֶל הָאֱמֶת יוֹתֵר נִקְרָא מֹחִין דְּגַדְלוּת יוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּן חֲמִשׁ לַמִּקְרָא בֵּן עֶשֶׂר שָׁנִים לַמִּשְׁנָה בֶּן ט"ו וְכוּ', שֶׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל פֶּסַח, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמּוֹחִין דְּקַטְנוּת וְגַדְלוּת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, שֶׁמְּרֻמָּז בְּמִשְׁנָה זֹאת, עַיֵּן שָׁם. וְכָל אֵלּוּ הַמּוֹחִין כְּלוּלִים בֶּאֱמֶת, כִּי בֶּן חֲמִשׁ שָׁנִים לַמִּקְרָא. וְאָז זוֹכִין לְקַבֵּל מֹחַ אֲמִתִּי עַל-יְדֵי מִקְרָא, שֶׁהוּא מֹחַ שֶׁל אֱמֶת, כִּי כָּל הַמּוֹחִין כְּלוּלִין בְּהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹרַת אֱמֶת וְכוּ'". אֲבָל מֻחֲמַת שֶׁאֵין הַתִּינוֹק יָכוֹל לְקַבֵּל אָז כִּי אִם הַמִּקְרָא כִּפְשׁוּטוֹ, עַל-כֵּן נִקְרָא עֲדַיִן מֹחִין דְּקַטְנוּת מֻחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עֲדַיִן עֻמְקָם הָאֱמֶת הַנֶּעְלָם בַּמִּקְרָא, שֶׁהוּא כָּל דִּינֵי מִצְוֹות הַתּוֹרָה הַנֶּעְלָמִים בְּהַמִּקְרָא, כִּי מִמִּקְרָא עֲדַיִן אֵין יְכוֹלִין לְהוֹרוֹת שׁוּם דִּין וְאֵין יוֹדְעִים עֲדַיִן אֵיךְ לְקַיֵּם שׁוּם מִצְוָה, כִּי כָּל מִצְוֹת תְּפִלִּין נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה פָּסוּק אֶחָד, "וְהָיָה-לְאוֹת עַל יָדֶיךָ וְכוּ'". וְאֵין יוֹדְעִין אֵיךְ לְכָתְבָן וּלְהַנִּיחָן וְכָל פְּרָטֵי הַדִּינִים עַד שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכֵן בִּשְׁאָר הַמִּצְוֹות, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַתִּינוֹק לוֹמֵד מִקְרָא אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מֹחַ אֲמִתִּי, אֲבָל מֻחֲמַת שֶׁעֲדַיִן עֻמְקָם הָאֱמֶת נֶעְלָם שָׁם, עַל-כֵּן נִקְרָא מֹחִין דְּקַטְנוּת וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּדֵּל הַמֹּחַ יוֹתֵר וְזוֹכֶה לְמִשְׁנָה, וְשָׁם מְבֹאָר הָאֱמֶת יוֹתֵר, כִּי שָׁם מְבֹאָרִין דִּינֵי הַתּוֹרָה, אֲבָל מֻחֲמַת שֶׁגַּם מִמִּשְׁנָה אִי אֶפְשָׁר לְהוֹרוֹת דִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן אֵין הַמֹּחַ נִגְדָּל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עֲדַיִן לֹא זָכָה לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְגֶמָרָא וְלַאֲסוּקֵי שְׁמַעְתָּתָא אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא וְלוֹמֵד גְּמָרָא וּפוֹסְקִים וְזוֹכֶה לֵידַע כָּל דִּין מִמִּצְוֹות הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, זֶהוּ בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת בֶּאֱמֶת וְעִקַּר הַגַּדְלוּת הַמֹּחִין הוּא מַה שֶּׁזּוֹכֶה לֵידַע אֲמִתַּת הַדִּין עַל מְכוֹנוֹ, אֲבָל גַּם בְּמֹחִין גַּדְלוּת יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹדְעִים אֲמִתַּת הַדִּין וְהַמִּצְוָה, עֲדַיִן צְרִיכִין לְהַשִּׂיג וְלֵידַע אֵיךְ לִזְכּוֹת לַעֲבֹד אֶת ה' בֶּאֱמֶת לְקַיֵּם כָּל הַמִּצְוֹות בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, וְעַל זֶה צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ כָּל יָמָיו עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ' כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי וְכוּ'":

חלק ו

וְעַל-כֵּן רָאוּי לָנוּ לִבְכּוֹת וּלְצַעֵק יוֹם וָלַיְלָה נִבְטוּשׁ רֵישָׁא בְּכוֹתְלָא דְּבֵיתָא. בַּת עַמִּי חִגְרִי שָׂק הִתְפַּלְּשִׁי בָּאֵפֶר אֵבֶל יָחִיד עֲשִׂי לָךְ מִסְפֵּד תַּמְרוּרִים. עַל גֹּדֶל הַשֶּׁבֶר וְהַצָּרָה הַגְּדוֹלָה הַנִּשְׁמַעַת בָּעוֹלָם, אֲשֶׁר עֲדַיִן לֹא הָיְתָה כָּזֹאת, אֲשֶׁר נִתְחַבְּרוֹת בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כַּמָּה כִּתּוֹת רְשָׁעִים גְּמוּרִים מְפֻרְסָמִים, וְעָשׂוּ לְעַצְמָן חֶבְרַת חִנּוּךְ נְעָרִים לְלַמֵּד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּטַנִּים

חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּלְשׁוֹנוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. וְהֵם מְטַמְּאִים הֶבֶל פִּיהֶם הַקָּדוֹשׁ וְעוֹקְרִים אוֹתָם בְּחַיֵּיהֶם מִקַּטְנוּתָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִן הַתּוֹרָה, כִּי מַרְגִּילִים אוֹתָם בְּדַרְכֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּבְמַלְבּוּשֵׁיהֶם מִנְּעוּרֵיהֶם וְהֵם צוֹדִים נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת לְפוֹרְחוֹת לַגֵּיהִנֹּם, אוֹי לָנוּ כִּי שֶׁדָּדְנוּ, אוֹי לָנוּ עַל שֶׁבֵּרְנוּ, אוֹי וַאֲבוֹי, וְאִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְּמוֹ אֶפֶס קָצֶה מֵעֹצֶם הַצָּרָה הַזֹּאת יִכְלוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת, כִּי אֵין רָעָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ, כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁכָּל אֵלּוּ הַנְּעָרִים שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ עַל-פִּי הַדְּרָכִים הָרָעִים הָאֵלּוּ הֵם אֶפִּיקוֹרְסִים מְפֻרְסָמִים וְהֵם גְּרוּעִים מִמְּשֻׁמָּדִים, וּמְחֻלָּלִים שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא וּמִתְלוֹצְצִים מִכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וּבְיוֹתֵר מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִדִּבְרֵי הַתַּלְמוּד וְאַגָּדוֹת רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַד שֶׁאָסוּר לַחֲזֹר וּלְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּעַל פֶּה, דִּבְרֵיהֶם הָרָעִים וְהַמָּרִים, אֲשֶׁר הֵן הֵן הָאֶפִּיקוֹרְסִים הַגְּמוּרִים שֶׁהִזְכִּירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָמְרוּ שֶׁאֲפִלּוּ הַכּוֹפֵר בְּדָבָר אֶחָד מִדִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נִקְרָא אֶפִּיקוֹרוֹס, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁהֵם כּוֹפְרִים בְּרֹב דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַהוּ שֶׁיִּלְמֵּד אָדָם אֶת בְּנוֹ חָכְמָה יְוָנִית? וְהֵשִׁיבוּ, יְלַמְּדֶנּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה. וְכַמְבֹאָר בָּאַלְשֵׁיךְ וּבַשֻּׁלְ"ה וּבִשְׁאָר סְפָרִים גְּדֹל הָאִסּוּר לִלְמֹד חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּלְשׁוֹנוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, מִלְּבַד מַה שֶּׁמְּבַטְּלִין הֶבֶל פֶּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁיַּעַסְקוּ בִּדְבָרִים חִיצוֹנִיִּים שֶׁאָסוּר לַעֲסֹק בָּהֶם. וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְוַכֵּחַ וְלִטְעֹן עִמָּהֶם עַל דַּרְכֵיהֶם, כִּי מְהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וּמוֹצִאִין לָהֶם סְבָרוֹת הֲפוּכוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל, שֶׁצְּרִיכִין, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַרְגִּיל אֶת הַתִּינוֹק בְּדָרְכִים נְבוֹכִים הָרָעִים הַלָּלוּ, בְּדָרְכִים רָעִים אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ מֵעוֹלָם. וְכָל דַּרְכָּם וְהַנְהָגוֹתָם הוּא רַק לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַתִּינוֹק בְּדַרְכֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִנְּעוּרָיו אֲשֶׁר הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִזְהִירָנוּ לְהִתְרַחֵק מֵהֶם וּמִדַּרְכֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ". וְכַמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קעח, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת מֻבְדָּל מֵהֶם בְּמַלְבּוּשָׁיו וּבְמַעֲשָׂיו וְכוּ'. וְאֵין צָרֵךְ לְהַאֲרִיךְ וּלְבָאֵר עֹצֶם הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה, אֲשֶׁר עַל זֶה הִתְנַבְּאוּ כָּל נְבִיאָיו שֶׁיִּהְיֶה בְּסוֹף הַיָּמִים צָרָה אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיְתָה עֵת צָרָה לְיַעֲקֹב אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה וְכָמוֹהוּ לֹא תוֹסִיף וְכוּ'". אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה בַּיָּמִים הָאֵלֶּה לְהִתְרַחֵק אֶת עַצְמוֹ וְאֶת בָּנָיו מֵהֶם. וְאִם אֵין בְּיָדֵינוּ לְמָנְעָם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עַל כָּל פָּנִים הַחִיּוּב עַל כָּל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים לְהַזְהִיר אֶת בָּנָיו וְאֶת בְּנֵי בָּנָיו לְדוֹרוֹת שֶׁיִּתְרַחֲקוּ בְּכָל מִינֵי הִתְרַחֲקוּת מִדְּרָכִים אֵלּוּ. וְשֶׁלֹּא לִתֵּן אֶת בָּנָיו לְחֶדֶר שֶׁלּוֹמְדִים בּוֹ אֶחָד מֵהַבָּנִים אֵלּוּ הַהוֹלְכִים בִּדְרָכִים אֵלּוּ הָרָעִים הַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵצֶל זֶה הַמְלַמֵּד אֵין עוֹסְקִים בַּלִּמּוּד הָרַע הַזֶּה רַק לוֹמְדִים אֶצְלוֹ תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה גְּמָרָא וּפוֹסְקִים, רַק שֶׁקְּצָת תַּלְמִידִים לוֹמְדִים

בְּמָקוֹם אַחֵר אֵלּוּ הָעִנְיָנִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם כְּלָל שֶׁלֹּא יַמְשִׁיכוּ אֶת בָּנָיו חַס וְשָׁלוֹם, לְדַרְכָּם הָרָעָה וְלִסְבָרוֹתֵיהֶם הַמָּרוֹת שֶׁלֹּא יַכְנִיסוּ בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה תַּאֲוָה לִלְמֹד סִפְרֵיהֶם הָרָעִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עַל כְּלָלְיוּת יִשְׂרָאֵל וימהר גְּאֻלָּתֵנוּ וְיָבִיא לָנוּ אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. אָז יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְכוּ'":

חלק ז

נַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁעִקַּר כָּל הַמֹּחִין כְּלוּלִין בָּאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עִצֹּם הַנֵּס שֶׁל פֶּסַח שֶׁמֵּאִיר עָלֵינוּ אָז עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַמֹּחִין קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה אָז וְחָמֵץ אָסוּר לָנוּ לְגַמְרֵי בְּמַשֶּׁהוּ בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא, כִּי מְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁמַּצָּה הוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת דְּאַבָּא, שֶׁהוּא חָכְמָה, שֶׁהֵם מֹחִין גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד, הַיְנוּ שֶׁעַכְשָׁיו אָנוּ מַמְשִׁיכִין עֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא אוֹר מֵהַחָכְמָה בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא אוֹר הָעֶלְיוֹן הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַמֵּאִיר עָלֵינוּ עַתָּה בְּפֶסַח שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה, כִּי קֹדֶם שֶׁזָּכִינוּ לְהַמְשִׁיךְ טִפֵּי טִפֵּי מֹחַ הַנִּמְשָׁכִין מֵחָכְמָה לְמַטָּה בִּמְקוֹם הַכְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת שֶׁשָּׁם נַעֲשִׂין עֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁתָּמִיד אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׁוּם מֹחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֵלּוּ הָעֲצוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁיו מֵאִיר עָלֵינוּ עֶצֶם הַמֹּחַ, שֶׁהוּא אוֹר הַחָכְמָה בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, כִּי הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הָאֲמִתִּיוּת הוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, כִּי זֶה עִקַּר הַגְּדֻלּוּת הַמֹּחַ מַה שֶּׁזּוֹכִין לִפְנִימִיּוּת עֶצֶם הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר, אֲבָל תָּמִיד בְּכָל הַשָּׁנָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׁוּם מֹחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּעַצְמָן נִמְשָׁכִין מִן הָאֱמֶת, עַל יָדָם אָנוּ זוֹכִין לְאוֹר עֶצֶם הָאֱמֶת, אֲבָל עַכְשָׁיו בְּלֵיל פֶּסַח מֵאִיר עָלֵינוּ אוֹר הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא אוֹר חָכְמָה עִלָּאָה קֹדֶם שֶׁנִּמְשָׁךְ לְמַטָּה לְהִתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת עֲצוֹת, כִּי עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לָאֱמֶת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן זָכִינוּ שֶׁהֵאִיר עָלֵינוּ אוֹר הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּעֶצֶם וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכִינוּ לָאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גְּאָלָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִגָּלוּת מִצְרַיִם וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא מֹחִין דְּגַדְלוּת דְּאַבָּא, שֶׁהוּא חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר עֶצֶם הָאֱמֶת:

חלק ח

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹרָה מֵחָמֵץ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְמַהֵר לֶאֱפוֹתָהּ מִיָּד קֹדֶם שֶׁנִּתְחַמֵּץ, כִּי עַכְשָׁיו אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַמְתִּין עַד חִמּוּץ הָעִסָּה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז שָׁם זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם עֲצוֹת הָרָעוֹת הַנִּמְשָׁכוֹת מֵאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הַשִּׁיאֲנִי וְאֹכַל, כִּי יָדוּעַ שֶׁהָאֲכִילָה הִיא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי מֹחַ וְדַעַת הָאָדָם נִמְשָׁךְ כְּפִי אֲכִילָתוֹ, שֶׁהוּא חִיּוּת אָדָם. (וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן אַחַר מַתַּן תּוֹרָה

שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא אָז הֶחָמֵץ מֻתָּר, כִּי עַל-יְדֵי הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת נִמְתָּק הֶחָמֵץ, כִּי הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הֵם עַל-יְדֵי יְשׁוּב הַדַּעַת, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֵצָה אֵינוֹ בְּחִפָּזוֹן וּבֶהָלָה, רַק צְרִיכִין לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ הֵיטֵב לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת לְשׁוּת עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה אֶל אֱמִתַּת הַתַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא בְּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל הַמְּלֵא מַכְאוֹבוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת חִמּוּץ הַמּוֹחַ דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁבָּזֶה כְּלוּל כָּל מַה שֶּׁמְּעַיְּנִים בְּעִיּוּן גָּדוֹל בְּכָל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה כְּדֵי לְבָרֵר הַדִּין הַקָּדוֹשׁ עַל בֻּרְיוֹ אוֹ מִי שֶׁמְּעַיֵּן בֶּאֱמֶת כְּדֵי לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא אֲמִתִּיִּים כְּפִי בְּחִינָתוֹ אוֹ מִי שֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת אֵיךְ לְזַכּוֹת לְעֵצָה אֲמִתִּית אֵיךְ לְהִנָּצֵל מֵהֶבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה וְלִזְכּוֹת לַעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֵצוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חִמּוּץ הַמּוֹחַ דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הָעֵצָה הוּא טִפֵּי הַמּוֹחַ שֶׁנִּמְשְׁכָה מִן הַמּוֹחַ וְנִתְבַּשְּׁלָה בַּכְּלָיוֹת הַיּוֹעֲצוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טִפֵּי הַזֶּרַע הַנִּמְשָׁכִין מִן הַמּוֹחַ וְנִתְבַּשְּׁלִין גַּם כֵּן בַּכְּלָיוֹת, שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה, (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְהִתְבַּשְּׁלוּת טִפֵּי הַמּוֹחַ בַּכְּלָיוֹת בִּשְׁבִיל לְהוֹלִיד הוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה אוֹ לְהוֹלִיד עֵצָה קְדוֹשָׁה, זֶה בְּחִינַת חִמּוּץ וּשְׁאוֹר דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם מַחְמִיצִין אֶת הָעִסָּה שֶׁתִּהְיֶה מֻטְעֶמֶת יוֹתֵר לַאֲכִילָה, אֲבָל צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד אֶת אֵלּוּ טִפֵּי הַמּוֹחַ שֶׁלֹּא יִתְחַמְּצוּ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בְּעֵת הַצֹּרֶךְ לְבַד בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה קְדוֹשָׁה אוֹ בִּשְׁבִיל עֵצָה קְדוֹשָׁה, כִּי כְּשֶׁאֵין מְשַׁמְּרִין אֶת הַמּוֹחַ הֵיטֵב בְּקַל יוּכַל לְהַחְמִיץ חַס וְשָׁלוֹם, בְּהֶרְהוּרִים רָעִים בְּתַאֲווֹת רָעוֹת עַד שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, יוּכַל לִפְגֹּם בְּטִפֵּי הַמּוֹחַ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַיֵּצֶר הָרַע שְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמִי מְעַכֵּב שְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה. כִּי כָּל הַיֵּצֶר הָרַע הוּא בְּחִינַת חִמּוּץ הַמּוֹחַ שֶׁמַּחְמִיץ אֶת הַמּוֹחַ בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וּבְתַאֲווֹת רָעוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּמִין חַס וְשָׁלוֹם, טִפֵּי הַמּוֹחַ וּמִזֶּה בָּאִין כָּל הַפְּגָמִים וְכָל הָעֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְאֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּלוּלָה מִתַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִמּוּץ הַמּוֹחַ דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּרָאתִי יֵצֶר הָרַע בָּרָאתִי תּוֹרָה תַּבְלִין, וְעַל-כֵּן בְּשֶׁחִטִּיאוּ שֶׁאָז הוּא מַתָּן תּוֹרָה שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, עַל-כֵּן מִצָּוָה לְהָבִיא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי אָז נִמְתָּק הֶחָמֵץ עַל-יְדֵי תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, עַל-כֵּן מִצְוָה לְהָבִיא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי אָז נִמְתָּק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי חָמֵץ מַכְנִיעַ זָהֳמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי, שֶׁהוּא עֻצַּת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם חִמּוּץ הַמּוֹחַ דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁיו בְּשֶׁבּוּעוֹת נִמְתָּק הֶחָמֵץ, כִּי עַכְשָׁיו כָּל כֹּחַ שֶׁל חִמּוּץ הָעִסָּה נִמְשָׁךְ מֵחִמּוּץ הַמּוֹחַ דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, דְּהַיְנוּ הָעִיּוּן וְחִמּוּץ הַמּוֹחַ בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת כְּדֵי לֵידַע אֱמִתַּת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, אֲבָל עַכְשָׁיו בְּפֶסַח קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא וְאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין עַד שֶׁיְּקַבְּלוּ הָעֲצוֹת

בְּהַדְרָנָה כַּסֵּדֶר, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם עֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁהָיוּ נֶאֱחָזִים בָּהֶם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל הֶחָמֵץ כְּלָל, כִּי עַכְשָׁיו אוֹר הַמֹּחִין הָעֶלְיוֹנִים מְאִירִים בְּעַצְמָן קֹדֶם שֶׁבָּאוּ לִידֵי חִמּוּץ לְהִתְבַּשֵּׁל בַּבְּכָלִיּוֹת בִּבְחִינַת עֲצוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַתָּה אֵין הֶחָמֵץ יוֹנֵק מִן הַקְּדֻשָּׁה כְּלָל, אַדְרַבָּא, בְּפֶסַח נִמְשָׁךְ כָּל הֶחָמֵץ מִבְּחִינַת הַנָּחָשׁ הַשִּׁאֲנִי מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ מִזֶּהֶמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם עִקַּר חָמֵץ וּשְׂאוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי עַכְשָׁיו עֲדַיִן אֵי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי בְּחִינַת חִמּוּץ הַמּוֹחַ דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת, כִּי עַכְשָׁיו עֲדַיִן אֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׁוּם עֵצָה קְדוֹשָׁה מֵחֶמַת תִּקָּף אֲחִיזַת הַזֶּהֶמָא שֶׁהִיא עֲצַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, רַק אָנוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל אוֹר הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ קֹדֶם שֶׁנֶּחְמַץ וְנִתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת עֲצוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל, כִּי מִתִּקָּף הַגְּלוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין כְּלָל עַד שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ הָאֱמֶת בִּבְחִינַת הָעֲצוֹת, כִּי תֵּכֶף שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין עֲצוֹת יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם אֲחִיזַת הַזֶּהֶמָא שֶׁהִיא עֲצַת הַנָּחָשׁ וְיָהֲפֹךְ כָּל הָעֲצוֹת מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִים לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן עַל-יְדֵי עֶצֶם אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, מַצָּה זוֹ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִין עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְאָלָם, שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיֹּאפוּ אֶת וְכוּ' וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ"'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַגִּיעַ מִתִּקָּף הַגְּלוּת כִּי אִם בְּחִפָּזוֹן עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת אֲלֻקוּת שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁנִּתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם קֹדֶם חִמּוּץ הָעִסָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶם הִתְבַּשְּׁלוּת הָעֵצָה, כִּי לֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ עַד שֶׁתִּגְמֹר הָעֵצָה לְהִתְבַּשֵּׁל שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם עֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַגְּלוּת שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵחֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִבְּחִינַת הַנָּחָשׁ הַשִּׁאֲנִי כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת מָרוֹר שֶׁאָנוּ אוֹכְלִין עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וְכוּ'". כִּי מָרוֹר הוּא בְּחִינַת וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִיא מְצוֹדִים וַחֲרָמִים יָדֶיהָ, טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹקִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֶא יִלָּכֵד בָּהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲצַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהֵבִיא מִיתָה לָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הָעֲצוֹת רָעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁל כָּל מִינֵי כִּתּוֹת הַמְּרַחֲקִים מֵעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַמְצוֹדִים וַחֲרָמִים וּרְשָׁתוֹת וּמַכְמוֹרוֹת מַה שֶּׁהַיֵּצֶר הָרַע פּוֹרֵשׂ עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רֶשֶׁת הָכִינוּ לִפְעָמַי". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּאֹרַח זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַּח לִי". כִּי הוּא מְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בְּכָל עֵת בְּעֲצוֹת רָעוֹת כְּדֵי לְרַחֲקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ עִקַּר הַמְּרִירוּת מַה שֶּׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לִסְבֹּל קֹדֶם שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת, כִּי אֵין מְרִירוּת גָּדוֹל מִזֶּה כְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְשִׂית עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, וּבִפְרָט וְעִקַּר בַּעֲבוֹדַת ה' אֲשֶׁר זֶה

עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַסּוֹף שֶׁל הָאָדָם וְכָל אֶחָד יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שׁוּם תַּכְלִית בָּעוֹלָם כִּי אִם לָאֱחֹז בַּעֲבוֹדַת ה' כָּל יְמֵי חַיָּיו:

חלק י

אֲבָל זְעִירִין אִנּוּן שֶׁיּוֹדְעִים עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת אֵיךְ לְסוּר וְלָשׁוּב מִנִּי חשֶׁךְ. וְאֵין יוֹדְעִים לָשׁוּת עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת. וּכְמוֹ שֶׁצָּעַק עַל זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, "עַד אָנָה אֹשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם וְכוּ'". וְזֶה יָדוּעַ מְאֹד לְמִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו וְלִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁצָּרִיךְ לִסְבֹּל מְרִירוּת גָּדוֹל קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לְעֵצָה אֲמִתִּית כָּרְאוּי לוֹ בֶּאֱמֶת לְפִי בְּחִינָתוֹ. וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׁוּם עֵצָה כִּי אִם מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר הִנִּיחַ עַצְמוֹ גַּם עַל זֶה וּבִלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם וְהִכְנִיס מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל בֵּין הַצַּדִּיקִים עַד שֶׁאֵין שׁוּם אֶחָד יוֹדֵעַ הָאֱמֶת לְמִי לְהִתְקָרֵב, עַד אֶשֶׁר, חַס וְשָׁלוֹם, אָבְדָה עֵצָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם סְגֻלָּה הַחֲפֵצִים לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וּבְכָל יוֹם וְיוֹם וְשׁוֹלֵחַ לָנוּ וּמֵאִיר עָלֵינוּ אוֹר הָאֱמֶת בְּעֶצֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וּמִתְקָרְבִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְנִגְאָלִין מִן הַגָּלוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט. וְעַל-יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת הַזֶּה נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל מְרִירַת הָעֵצָה שֶׁל עֲצַת הַנָּחָשׁ וְזוֹכִין אַחַר כָּךְ לְקַבֵּל עֵצָה שְׁלֵמָה דְּקֻדֻּשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מָרוֹר לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מְרִירַת עֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא מַר מִמָּוֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ הַמְּרִירוּת קָשֶׁה עַל הָאָדָם מִן הַכֹּל. וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת אוֹר עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁנִּתְגַּלָּה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַל-יְדֵי זֶה נִגְאָלִין וְזוֹכִין אַחַר כָּךְ לְבַטֵּל עֵצוֹת רָעוֹת שֶׁאֵינָן אֱמִתִּיּוּת הַנִּמְשָׁכִין מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ וּלְקַבֵּל עֵצוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרַי"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשָׁבוּעוֹת אַחַר שֶׁזָּכִינוּ לַגְּאֻלָּה בְּפֶסַח עַל-יְדֵי עֶצֶם אוֹר הָאֱמֶת וְכַאֲשֶׁר יִבְאָר עוֹד לְקַמָּן:

חלק יא

וְזֶה הָעִנְיָן שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם נַעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּבְכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי בְּכָל עֵת שֶׁהָאָדָם מְשֻׁקָּע, חַס וְשָׁלוֹם, בְּגָלוּת הַנֶּפֶשׁ כָּל אֶחָד כְּפִי שֶׁנִּתְפַּס בַּעֲוֹונוֹתָיו וּבְתַאֲוֹותָיו, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְיֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁהָאָדָם מְשֻׁקָּע בְּגָלוּת הַנֶּפֶשׁ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת לוֹ שׁוּם עֵצָה קְדוֹשָׁה אֵיךְ לָצֵאת מִן הַחשֶׁךְ וְהַגָּלוּת, כִּי כָּל מַה שֶּׁיִּתְּנוּ לוֹ אֵיזֶה עֵצוֹת יָבוֹאוּ הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת וִיקַלְקְלוּ אוֹתָהּ עַל-יְדֵי עֵצוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם הַנִּמְשָׁכִין מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לַחֲמֹל עָלָיו וּלְגָאֳלוֹ וּלְהַנְטוֹתוֹ לִתְחִיָּה לְהַכְנִיס בּוֹ הִתְעוֹרְרוּת לְתְשׁוּבָה לְבַל יִהְיֶה נִדְחֶה חַס וְשָׁלוֹם, אָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאִיר בְּדַעְתּוֹ עֶצֶם הָאֱמֶת קֹדֶם שֶׁמְּגַלֶּה לוֹ הָעֵצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְעַל-יְדֵי עֶצֶם הָאֱמֶת זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְלַאֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת וְאַחַר כָּךְ הֵם מוֹרִים לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר

יֵלֵךְ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן עַל-פִּי עֲצוֹת הַתּוֹרָה כְּפִי אֲשֶׁר הוֹרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז זָכוּ לְעֶצֶם אוֹר הָאֱמֶת, אֲבָל לֹא הָיָה הָאוֹר כִּי אִם לְפִי שָׁעָה, כַּמְבֹאָר בַּכָּוָנוֹת, רַק אַחַר כָּךְ זוֹכִין עַל-יְדֵי הִסְפִּירָה לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָעֲצוּת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת לְקַבֵּל תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא וְכַאֲשֶׁר יְבֹאַר עוֹד מִזֶּה, בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מָרוֹר זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִין עַל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְכוּ'". כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הָעֵצָה שֶׁאֵין יְכוֹלִין לָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי בִּלְבּוּל עֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם כָּל הַסְּפֵקוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכָל עֲצַת רְשָׁעִים הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, "וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה"-בְּקַשְׁיָא. בְּחֹמֶר-בְּחוּמְרָא דְּהִלְכְתָא וּבִלְבּוּן שְׁמַעְתְּתָא וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מְרִירוּת הָעֵצָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִבְּחִינַת הַנָּחָשׁ הַשִּׁיאֲנִי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קָשִׁין כַּמָּה קֻשְׁיוֹת בַּהֲלָכָה וְקֻשָּׁה לַאֲסוּקֵי שְׁמַעְתְּתָא אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֶׁאֵין יוֹדְעִים הָעֵצָה עַל מְכוֹנָהּ, כִּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַהֲלָכוֹת בְּכְלָל הֵם בְּחִינַת עֵצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה". בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא וּכְשֶׁאֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר הַדִּין לְמָשָׁל שֶׁאֵין יוֹדְעִין אֵיזֶה דִּין שֶׁל תְּפִלִּין בְּשִׁלְמוּת, זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר הָעֵצָה הַזֹּאת שֶׁהוּא מִצְוַת תְּפִלִּין בְּשִׁלְמוּת. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַחֻמְרוֹת שֶׁל הַהֲלָכוֹת הֵם בְּחִינַת מְרִירוּת הָעֵצָה שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל מְרִירַת גָּדוֹל קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הָעֵצָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּרוּר הַהֲלָכָה, בֵּרוּר דִּינֵי וּמְצְוֹת הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ כֵן כָּל הָעֵצוֹת בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁכֻּלָּם כּוֹלְלִין בְּתַרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא. כְּשֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לֵידַע בֵּרוּר הָעֵצָה בְּשִׁלְמוּת, זֶהוּ בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה-בְּקַשְׁיָא. בְּחֹמֶר וְכוּ'-בִּלְבּוּן שְׁמַעְתְּתָא וְכוּ' כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן פָּתַח דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֶת סִפְרוֹ בְּשֶׁבַח מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַנְצֵל מֵעֵצוֹת רָעוֹת הָאֵלּוּ שֶׁל הָרְשָׁעִים וְהַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וְכוּ'". הֲרֵי שֶׁהַשֶּׁבַח הָרִאשׁוֹן שֶׁמְּשַׁבְּחוֹ שֶׁמְּשַׁבֵּחַ אֶת הַצַּדִּיקִים הַכְּשֵׁרִים הוּא מַה שֶּׁזָּכוּ לְבִלְתִּי לֵילֵךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים הַמְּרֻחָקִים מִן הָאֱמֶת, כִּי זֶהוּ הָעִקָּר לְהַנְצֵל מֵעֲצָתָם הָרָעוֹת, שֶׁהֵם עֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל עֵצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמֶת וֶאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת חֲרֹסֶת שֶׁהֵם זֶבֶר לַטִּיט, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי צִיצִית, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּרִית, נִצּוֹלִין מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ וְזוֹכִין לְעֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְקִימֵי, כִּי חֻמְרֵי חִיּוּרֵי, בְּחִינַת חוֹתָם שֶׁל טִיט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַכְשָׁיו בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם עֲדַיִן לֹא זָכוּ

לְאוֹר הַצִּיצִית מֵחֲמַת שֶׁלֹּא קִבְּלוּ עֲדַיִן מִצְווֹת הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת גְּלוּת מִצְרַיִם מֵרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֵפֶךְ הַצִּיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֹרֵי חִיּוֹרֵי, בְּחִינַת חוֹתָם שֶׁל טִיט, שֶׁהִיא צִיצִית שֶׁל לָבָן כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁיו עוֹשִׂים זֵכֶר לַטִּיט אֶת הַחֲרֹסֶת שֶׁהֵם מְרַמְּזִים עַל אוֹר הַצִּיצִית שֶׁאָנוּ עֲתִידִים לְקַבֵּל בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי חֶרֹסֶת הוּא אוֹתִיּוֹת חַס רוּת, (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת). רוּת הִיא בְּחִינַת צִיצִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרוּת, "וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶיךָ אֶל אֲמָתֶךָ". כִּי רוּת יָצָא מִמָּנָּה דָּוִד, שֶׁהוּא מַלְכוּת-מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהֵם מוֹחֵי הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁתִּהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וְזֶהוּ ח"ס, זֶהוּ בְּחִינַת ל"ב חוּטִין כְּפוּלִים שֶׁבְּצִיצִית שֶׁעוֹלִים ס"ד וְד' צִיצִית בְּעַצְמָן הַכֹּל עוֹלֶה ס"ח, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא חַיִּים, שֶׁהֵם הַמּוֹחִין שֶׁל רוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַחֲרֹסֶת שֶׁמַּמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין הַטִּיט שֶׁל מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְכוּ' בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים כַּנַּ"ל, כִּי מַמְשִׁיכִין עַל יָדָם אוֹר הַצִּיצִית כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין אֶת הַמָּרוֹר, שֶׁהוּא מְרִירַת הָעֲצָה שֶׁנִּמְתֶּקֶת עַל-יְדֵי אוֹר הַצִּיצִית שֶׁמְּבַטֶּלֶת עֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶס הַמָּרוֹר וְזוֹכִין לַעֲצַת צַדִּיקִים לְעֵצוֹת קְדוֹשׁוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִתַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן בְּפֶסַח כְּנֶגֶד אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה, וְהוֹצֵאתִי וְהִצַּלְתִּי וְגָאַלְתִּי וְלָקַחְתִּי, זֶה בְּחִינַת אַרְבַּע בְּחִינוֹת הַמַּבְאִרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁכֻּלָּם בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהֵם אֱמוּנָה וּתְפִלָּה וְנִסִּים וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁכֻּלָּם בְּחִינָה אַחַת, וּכְנֶגֶד אַרְבַּע בְּחִינוֹת אֵלּוּ צְרִיכִין לִשְׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת. וְעַל-כֵּן עַל כּוֹס רִאשׁוֹן מְקַדְּשִׁין קִדֻּשַׁת הַיּוֹם שֶׁהוּא הַקִּדּוּשׁ, זֶה בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר שֶׁבַח קְדֻשַּׁת הַיּוֹם הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעַם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן", כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם", שֶׁאֱמוּנָה הִיא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְכוֹס שֵׁנִי הוּא בְּחִינַת נִסִּים, כִּי עַל כּוֹס שֵׁנִי מְסַפְּרִים כָּל עִקַּר הַנֵּס שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכָל תֹּקֶף הַנִּסִּים שֶׁל הָעֶשֶׂר מַכּוֹת וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַנִּסִּים מְגַלִּין עַל כּוֹס שֵׁנִי, כִּי הוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת נִסִּים. וְכוֹס שְׁלִישִׁי מְבָרְכִין עָלָיו בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, שֶׁהוּא לְבָרֵךְ לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּתַן לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ". וְכוֹס רְבִיעִי הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי עַל כּוֹס רְבִיעִי גּוֹמְרִין אֶת הַהַלֵּל וְהַלֵּל הַגָּדוֹל וְנִשְׁמַת, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתִּשְׁבָּחוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וְהַבְּרָכוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה:

נִמְצָא, שֶׁהָאַרְבַּע כּוֹסוֹת הֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע בְּחִינוֹת שֶׁכְּלוּלִים בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וּבְשִׁבְיל זֶה מְבָרְכִין אוֹתָם עַל הַיַּיִן, כִּי הַיַּיִן מֵרִים אֶת הַדַּעַת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְעַל-כֵּן הַיַּיִן כָּלוּל מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת לְהֵטִיב אוֹ לְהָרַע, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָכָה-נַעֲשֶׂה רֹאשׁ. לֹא זָכָה-נַעֲשֶׂה רָשׁ, זָכָה-מְשַׁמְּחוֹ, לֹא זָכָה-מְשַׁמְּמוֹ. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִשְׁתּוֹת יַיִן כִּי אִם בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן הַבְּרִית שֶׁהִיא בְּחִינַת יוֹסֵף בְּחִינַת צִיצִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת וּלְאֱמֶת וֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְאָז יָכוֹל לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי הַיַּיִן שֶׁיִּתְרוֹמֵם מֹחוֹ בְּקִדֻּשָּׁה וְיָכוֹל אָז לְהִתְלַהֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְעוֹרֵר יוֹתֵר לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרוֹמֵם מֹחוֹ וְנִתְרַחֵב דַּעְתּוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְשֹׁרֶשׁ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁשָּׁם הוּא לְמַעְלָה מִכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְכָל הַמִּצְוֹות מְקַבְּלִין חִיּוּת וְהֶאָרָה מִשָּׁם וּכְשֶׁעוֹלֶה לְשָׁם נִתְלַהֵב בְּיוֹתֵר וְנִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר לְקַיֵּם מִצְוֹות הַתּוֹרָה. מֵחֲמַת שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר שֹׁרֶשׁ הַמִּצְוֹות, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַזְּקִין אֶצְלוֹ קִיּוּם הַמִּצְוֹות בְּיוֹתֵר. אֲבָל לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה לַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְאֵין אֱמוּנָתוֹ שְׁלֵמָה עָדַיִן, אֲזַי עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת הַיַּיִן וְהַשִּׁכְרוּת יָכוֹל לְקַלְקֵל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵשָׁרִים, שֶׁכָּל הַדְּרָכִים דּוֹמוֹת עָלָיו כְּמִישׁוֹר, כִּי מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרוֹמֵם מֹחוֹ לְמַעְלָה מִכְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, עַל-כֵּן אֵינוֹ רוֹאֶה עוֹד לְפִי בְּחִינָתוֹ כָּל הָאַזְהָרוֹת שֶׁל הַמִּצְוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל-יְדֵי שִׁכְרוּת שׁוֹכֵחַ כָּל הָאַזְהָרוֹת שֶׁל מֹשֶׁה. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֵבָר אֵבָר וְהוּא מַזְכִּיר אֶת כָּל אֵבָר וְאֵבָר אֶת הַמִּצְוָה הַשַּׁיָּכָה לְאוֹתָהּ אֵבָר, וְעַל-יְדֵי הַשִּׁכְרוּת מַפְשִׁיט אֶת הַדַּעַת עַד שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כָּל אֵלּוּ הָאַזְהָרוֹת עַד שֶׁכָּל הַדְּרָכִים דּוֹמוֹת עָלָיו כְּמִישׁוֹר:

חלק טו

וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה אוֹר הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגוֹת הַמֹּחִין קֹדֶם שֶׁקִּבְּלוּ לְבוּשֵׁי הַמֹּחִין שֶׁהֵם הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, וְעַל-כֵּן אָז חִיּוּב לִשְׁתּוֹת יַיִן אַרְבַּע כּוֹסוֹת, כִּי עַכְשָׁיו עַל-יְדֵי הַיַּיִן דַּיְקָא נִתְרוֹמֵם הַמֹּחַ וּמְקַבְּלִין אוֹר הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלֶמֶת הָאֱמוּנָה בְּכָל אַרְבַּע בְּחִינוֹתָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁיו אָנוּ זוֹכִין לְקַבֵּל אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר הַמֹּחִין בְּעַצְמָן לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגַת כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלָּנוּ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלֵינוּ וְנוֹתֵן לָנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל הֶאָרָה הַזֹּאת בִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין דַּיְקָא לִשְׁתּוֹת יַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶרֶמֶת הַמֹּחַ לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ כַּנַּ"ל, וּבְאֵלּוּ אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה אָנוּ מְרַמְּזִין תִּקּוּן הָאַרְבַּע צִיצִית שֶׁעַל יְדֵי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי אַרְבַּע כּוֹסוֹת כְּנֶגֶד אַרְבַּע צִיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵינַיִם בְּחִינַת בֶּן פֹּרָת עָלַי עָיִן. כִּי יַיִן בְּחִינַת עַיִן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב חַכְלִילִי עֵינַיִם מְיַיִן וְכוּ'. וּבָזֶה מְתַקְּנִים פְּגָם שֶׁל נֹחַ

שֶׁשָּׁתָה מִן הַיַּיִן וְיִשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה. שֶׁתִּקְּנוּ הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת צִיצִית כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק וַיִּקַּח שֵׁם וַיֶּפֶת אֶת הַשִּׂמְלָה-דְּא צִיצִית וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית הֵפֶךְ חָם וְכוּ', נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׂמְלָה בְּחִינַת צִיצִית תִּקְּנוּ פְּגַם הַיַּיִן וְהַשִּׁכְרוּת שֶׁל נֹחַ. שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פְּגַם הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הַשִּׁיאֲנִי (כַּמּוּבָן בַּתִּקּוּנִים וּבְסִפְרִים). כִּי נֹחַ סָבַר שֶׁכְּבָר יָכוֹל לִשְׁתּוֹת הַיַּיִן בְּקִדֻּשָּׁה לְרוֹמֶם הַמֹּחַ לְמַעְלָה מִכֹּלָיו בְּקִדֻּשָּׁה. אֲבָל בָּאֱמֶת אָז עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן חֶטְאוֹ וְלֹא זָכָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן בָּא לִידֵי פְּגָם עַל-יְדֵי זֶה, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי צִיצִית שֶׁהֵם קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְקַבֵּל תַּרי"ג עֲטִין דְּאוֹרְיְתָא וּלְבַטֵּל עֻצַּת הַנָּחָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה זוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁיו בְּפֶסַח אֵין זוֹכִין עֲדַיִן לְאוֹר הַצִּיצִית וּלְתַרי"ג עֲטִין וְכוּ'. רַק שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵאִיר עָלֵינוּ הַמּוֹחִין לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתֵנוּ וְנָתַן לָנוּ כֹּחַ לְקַבְּלָם כְּדֵי לְהַגְאֵל, וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו חוֹבָה עָלֵינוּ לִשְׁתּוֹת יַיִן דַּוְקָא אַרְבַּע כּוֹסוֹת. כִּי דַּוְקָא עַל-יְדֵי הַיַּיִן מְתַקְּנִין הַפְּגָם שֶׁל נֹחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי עַכְשָׁיו זְמַן הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כִּי בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית וּבִזְכוּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית יִגְאָלֵנוּ, וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לִשְׁתּוֹת הַיַּיִן בְּקִדֻּשָּׁה, וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְזוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא לְקַבֵּל אוֹר הָאֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָרְכִין בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח טַל, כִּי הַטַּל אֵינוֹ נֶעֱצָר, כִּי הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין בִּזְכוּת אֱמוּנָה (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), וּכְשֶׁהָאֱמוּנָה נִפְגֶּמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, אֲזַי נֶעֱצָר הַמָּטָר חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְסָרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם וְכוּ' וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ', אֲבָל טַל הוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וּלְהַקִּיץ נִרְדָּמִים, כִּי בְּחִינַת פֶּסַח וִיצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, וְגַם בְּכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת פֶּסַח וִיצִיאַת מִצְרַיִם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, כִּי כָּל הַהַרְהוּר וְהַהִתְעוֹרְרוּת הָעֶלְיוֹן הַבָּא מִלְּמַעְלָה עַל כָּל אָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם זֶהוּ בְּחִינַת הָאָרָה שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא הָאָרָה עֶלְיוֹנָה שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה קֹדֶם אִתְעַרוּתָא דִּלְתַתָּא כָּרָאוּי, כִּי זֶה הַדָּבָר נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וּבְכָל שָׁנָה וּבְכָל יוֹם בְּכָלָל וּבִפְרָט, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב עִם הָאָדָם בְּכַמָּה סִבּוֹת לְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה לְזַכּוֹתוֹ לְחַיֵּי עוֹלָם הַנִּצְחִי, וְהַכְּלָל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ עַל הָאָדָם מִתְּחִלָּה הִתְעוֹרְרוּת עַד שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה', זֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁבָּא הָאָרָה מִלְּמַעְלָה שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה בְּלִי הִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹן

כָּרְאוּי, וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מִגְּלוּתוֹ הַקָּשָׁה, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּתְחִיל לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה', אַחַר כָּךְ נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ הַהֶאָרָה הַזֹּאת וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ שֶׁיֵּלֵךְ בְּעַצְמוֹ בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר מִיּוֹם אֶל יוֹם, וְצָרִיךְ אַחַר כָּךְ הִתְחַזְּקוּת מֻחְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן אֵין תִּקֶּף כִּתְחִלַּת הַחֲסִידוּת, מֵחֲמַת שֶׁאָז מִתְלַהֵב בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל מֵחֲמַת אוֹר הִתְעוֹרְרוּת הָעֶלְיוֹן שֶׁבָּא עָלָיו. אֲבָל הָעִקָּר הוּא שֶׁאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ זֶה הָאוֹר הָעֶלְיוֹן וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ שֶׁיֵּלֵךְ מֵעַצְמוֹ שֶׁאָז יִתְגַּבֵּר לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ מִיּוֹם אֶל יוֹם בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר (וְכַמּוּבָא הַמָּשָׁל בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זָכְר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, כְּמוֹ תִּינוֹק כְּשֶׁמַּתְחִיל לֵילֵךְ שֶׁבִּתְחִלָּה מוֹלִיכִין אוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחִין אוֹתוֹ שֶׁיֵּלֵךְ מֵעַצְמוֹ) שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן פֶּסַח וּסְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁבִּתְחִלָּה בָּא הָאוֹר מִלְּמַעְלָה, וְאַחַר כָּךְ נִסְתַּלֵּק וְצָרִיךְ לוֹ לֵילֵךְ מֵעַצְמוֹ בְּהַדְרָגָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת:

וְגַם בְּיוֹם אֶחָד בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה זֹאת. כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם בָּאִין הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה אֲפִלּוּ לִרְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְאֵלּוּ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְהִתְעוֹרְרוּת עֶלְיוֹן הַבָּא מִלְּמַעְלָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם זֶהוּ בְּחִינַת הַכָּרוּז הָעֶלְיוֹן דְּכָרִיז בְּכָל יוֹמָא (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכַמּוּבָא). וְכָל זֶה הִיא הֶאָרַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁבָּא הַהֶאָרָה מִלְּמַעְלָה, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְאוֹר הָאֱמֶת יָכוֹל לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי זֶה, וְזֶהוּ בְּחִינַת טַל שֶׁאֵינוֹ נֶעֱצָר לְעוֹלָם, כִּי טַל הוּא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם בְּמִלּוּי שֶׁעוֹלִין טַל כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת יק"ו שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּהו' שֶׁל הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּיָּדוּעַ, כִּי אֱמֶת כְּלוּל מִשָּׁלֹשׁ, רֹאשׁ, תּוֹךְ, סוֹף. שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵלּוּ הג' אוֹתִיּוֹת (כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים), נִמְצָא שֶׁטַּל הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָאֱמֶת, וְעַל-כֵּן אָנוּ מַמְשִׁיכִין זֶה הַטַּל בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז מֵאִיר הָאֶרָה הָעֶלְיוֹנָה בְּלִי הִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹן כְּדֵי לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּת נַפְשָׁם מִמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לְמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן אָנוּ מַמְשִׁיכִין הָאֶרָה זֹאת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַטַּל שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח נִסְתַּלֵּק הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הָרְשִׁימָה נִשְׁאָר, וּמֵהָרְשִׁימָה הַזֹּאת יוֹרֵד הַטַּל בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָאֶרָה הָעֶלְיוֹנָה הַיּוֹרֶדֶת בְּכָל יוֹם לְעוֹרֵר רְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טַל שֶׁל תְּחִיָּה לְהַחַיּוֹת מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים דְּהַיְנוּ הָרְשָׁעִים שֶׁבְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אוֹתָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת טַל שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת עֶלְיוֹן וְהִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה הַיּוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף צְרִיכִין לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה בְּגִלְגּוּל זֶה אוֹ בְּגִלְגּוּל אַחֵר. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ כִּרְצוֹנוֹ בְּוַדַּאי וְיָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה לְעוֹלָם. וְגַם כָּל אֵלּוּ הַהִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה אֵינָם נֶאֱבָדִים שׁוּם אֶחָד מֵהֶם עַל-יְדֵי שֶׁאֵינָם זוֹכִין עֲדַיִן לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וַאֲפִלּוּ אִם אַחַר כָּךְ מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַבַּעַל דָּבָר וְנוֹפְלִים לְמַטָּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מַה שֶּׁנִּתְעוֹרֵר

מִתְחִלָּה לִפְעָמִים אֵיזֶה מְעַט דִּמְעַט אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם. וְסוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה לוֹ תִּקּוּן עַל-יְדֵי זֶה עַל-יְדֵי הִתְקַבְּצוּת הַהִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהָיָה לוֹ לִפְעָמִים בִּימֵי חַיָּיו עַל-יְדֵי הַחֶסֶד עֶלְיוֹן שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵאִיר עָלָיו בְּכָל יוֹם טַל שֶׁל תְּחִיַּת הַמֵּתִים לְהַנְטוֹתוֹ לִתְחִיָּה בִּבְחִינַת יִחְיוּ מֵתֶיךָ נִבְלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ וְכוּ', וְעַל-כֵּן קִבְּעוּ בְּרָכַת טַל בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וְכוּ' וְזֶה הַטַּל מְבַטֵּל זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת כַּיָּדוּעַ כִּי טַל הֵפֶךְ ל"ט מְלָאכוֹת כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן יא):

חלק יז

וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין טַל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁנִּמְשְׁכָה בְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל, וְעִקַּר הַהֶאָרָה שֶׁל פֶּסַח הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכִינוּ עֲדַיִן לְתַרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא שֶׁקִּיּוּמָם עַל-יְדֵי צִיצִית, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאִיר עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹר הָאֱמֶת בְּחַסְדּוֹ, אֲבָל אַחַר כָּךְ אָנוּ זוֹכִין לְקַבֵּל הָאֱמֶת עַל-יְדֵי תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא בְּהַדְרָנָה עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁקִּיּוּמָהּ עַל-יְדֵי צִיצִית כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת טַל כְּנֶגֶד ט"ל כְּרִיכוֹת שֶׁבְּצִיצִית שֶׁעַל יָדָם עִקַּר קִיּוּם תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, וְעַכְשָׁיו כָּל זֶה כְּלוּל בַּהֶאָרָה הָעֶלְיוֹנָה הַבָּאָה מִלְּמַעְלָה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת טַל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמָּן שֶׁהָיָה יוֹרֵד עִם הַטַּל וְהָיָה מָנָח בֵּין הַטַּל כִּבְקֻפְסָא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת מַצָּה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֻגָּה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן, כִּי הוּא לֶחֶם הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בְּלִי עֲשִׂיַּת הַתַּחְתּוֹנִים כְּלָל, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהָרִשִׁימָה שֶׁל הַהֶאָרָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּתְגַּלָּה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַמָּן שֶׁהוּא מְבַטֵּל זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, שֶׁהוּא הַפַּרְנָסָה הַבָּאָה בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי ל"ט מְלָאכוֹת, כִּי הַמָּן הָיָה יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה בְּלִי שׁוּם יְגִיעָה וּמְלָאכָה כְּלָל, וְעַל-כֵּן הַמָּן יוֹרֵד עִם הַטַּל כִּי הֵם בִּבְחִינַת אַחַת כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן גִּדְעוֹן כְּשֶׁרָצָה לִרְאוֹת אוֹת וְנֵס מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹם הֲנָפַת הָעֹמֶר, הָיָה מְנַסֶּה עַל-יְדֵי הַטַּל עַל גִּזַּת הַצֶּמֶר, גִּזַּת הַצֶּמֶר מְרַמֵּז עַל צִיצִית הַבָּאִים מִצֶּמֶר שֶׁעַל יָדָם עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁמִּתְחִילִין לְהָכִין עַצְמָנוּ לְקַבְּלָהּ בְּיוֹם הֲנָפַת הָעֹמֶר. וְהַטַּל הוּא בְּחִינַת הַהֶאָרָה שֶׁל פֶּסַח כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת טַל וּבְחִינַת צִיצִית, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה מִכָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁכֻּלָּם מְכֻנִּים בְּשֵׁם גָּלוּת מִצְרַיִם, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָצָה גִּדְעוֹן לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל מִצָּרָתָם נִסָּה עַל-יְדֵי הַטַּל עַל הַגִּזָּה וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, כִּי עִקַּר קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "מַה תִּצְעַק אֵלָי" וְכוּ', כְּדַאי הֵם וְהָאֱמוּנָה שֶׁהֶאֱמִינוּ בִּי וְיָצְאוּ לִקְרֹעַ לָהֶם אֶת הַיָּם, כִּי אֱמוּנָה בְּעַצְמָהּ הוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, בְּחִינַת הֶפֵךְ יָם לְיַבָּשָׁה. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הַשְׁלֵמָה הוּא לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם דַּעַת וְלִסְמֹךְ עַל הָאֱמוּנָה לְבַד שֶׁקִּבָּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וּבָזֶה יִנָּצֵל מִכָּל מִינֵי קַשְׁיוֹת וַחֲקִירוֹת וּמְבוּכוֹת כִּי אֵין לוֹ שׁוּם מְבוּכָה וְקַשְׁיָא בָּעוֹלָם שֶׁיִּבָּלְבֵּל אוֹתוֹ מֵאַחַר שֶׁמְּסַלֵּק דַּעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל וְסוֹמֵךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד, כִּי בֶּאֱמֶת דַּעְתֵּנוּ אַיִן וְאֶפֶס מַמָּשׁ כְּנֶגֶד דַּעַת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב ומֹשֶׁה וכו' וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֵאָז וְעַד עַתָּה. וּצְרִיכִין אָנוּ לִסְמֹךְ רַק עֲלֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹרִישׁוּ לָנוּ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּלְבַטֵּל דַּעְתֵּנוּ לְגַמְרֵי וְלִסְמֹךְ רַק עַל הָאֱמוּנָה אֲשֶׁר נָטְעוּ בָּנוּ בְּחַסְדֵי ה'. וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ אָז לְזֶה שֶׁבִּטְּלוּ דַּעְתָּם לְגַמְרֵי וְסָמְכוּ רַק עַל אֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ אַחַר כָּךְ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, עִם נָבָל וְלֹא חָכָם עַמָּא דְּקַבִּילוּ אוֹרָיְתָא וְלֹא חַכִּימוּ, שֶׁסִּלְקוּ דַּעְתָּם לְגַמְרֵי וּבִטְּלוּ שִׂכְלָם מִכֹּל וְכֹל וְסָמְכוּ רַק עַל הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, עַל-יְדֵי זֶה זָכוּ אָז לִקְרִיעַת יַם סוּף, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף בְּחִינַת הֶפֵךְ יָם לְיַבָּשָׁה הוּא מַמָּשׁ בְּחִינָה זוֹ שֶׁמְּסַלְּקִין מֵימֵי הַדַּעַת לְגַמְרֵי וְסוֹמְכִין רַק עַל הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יַבָּשָׁה וְאֶרֶץ, בְּחִינַת שְׂכָו אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם, בְּחִינַת יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה , כִּי הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. אֲבָל יִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ אֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין עִם הַדַּעַת כִּי אִם כְּשֶׁהַדַּעַת בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה שֶׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל יָדוֹ לֶאֱמוּנָה יְתֵרָה, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין כָּל מִינֵי דַּעַת וְשֵׂכֶל לְתוֹךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד עַל אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַד שֶׁבָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה:

חלק כ

וְזֶהוּ בְּחִינַת יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, שֶׁכָּל מֵימֵי הַדַּעַת יַמְשִׁכוּ אֶל מָקוֹם אֶחָד. 'אֶל מָקוֹם אֶחָד' דַּיְקָא, בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם אֶל מָקוֹם אֶחָד לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַדַּעַת לְתוֹךְ אֱמוּנַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ כְּלַל כָּל כַּוָּנוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁעִקַּר הַכַּוָּנָה הוּא כִּפְשׁוּטוֹ לְהַאֲמִין בְּיִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ אָדוֹן יָחִיד מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל וּמַשְׁגִּיחַ, וּבָזֶה כְּלוּלִין כָּל הַכַּוָּנוֹת, שֶׁהֵם לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַמּוֹחִין עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּלְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְכוּ', (כַּמְבֹאָר

בַּכַּוָּנוֹת), הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל מִינֵי דַּעַת וּמֹחִין לְתוֹךְ אֱמוּנַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה 'וְתֹרָאֶה הַיַּבָּשָׁה', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ, כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה הָעוֹלָם מַיִם בְּמַיִם וְאָז הָיָה הָעוֹלָם תֹּהוּ וָבֹהוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם", כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה וְנִמְשְׁכָה הָאֱמוּנָה מֵחָמַת רִבּוּי הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי הַמַּיִם הַתְּהוֹמוֹת אָז הָיָה עֲדַיִן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַכְּפִירוֹת הוּא מֵרִבּוּי הַדַּעַת וְלֹא הָיָה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי וְרוּחַ אֱלֹקִים-דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהָיְתָה מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ וְכוּ'", כִּי הוּא יִגְלֶה וְיַכְנִיס הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל בָּאֵי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא בְּשֵׁם ה' וְכוּ'", וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּפְסוּקִים רַבִּים:

חלק כא

וְעַל-כֵּן רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, הָיְתָה מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, כִּי הוּא מְקַיֵּם הָעוֹלָם תָּמִיד, אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁרוֹצִים לִשְׁלֹט רִבּוּי הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזַת הַמַּיִם הַזְּדוֹנִים, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסִית הַשּׁוֹלְטִין וְנִמְשָׁכִין בָּעוֹלָם שֶׁרוֹצִים לְהַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, כִּי חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם, אִם הָיְתָה מִתְקַיֶּמֶת דַּעְתָּם הָרָעָה בְּוַדַּאי הָיָה נֶחֱרָב הָעוֹלָם, כִּי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה יְדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּעֵת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין דֵּעוֹת הָאֶפִּיקוֹרְסִית בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים-דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. כְּמוֹ שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם בִּתְחִלָּתוֹ בְּעֵת שֶׁהָיָה תֹּהוּ וָבֹהוּ וְכוּ' עַל-יְדֵי זֶה, כִּי כָּל הַקְּשָׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד, הוּא מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי לְפִי כֶּלִי מֹחוֹ וּתְבוּנָתוֹ זֹאת הַקְּשָׁיָא וְהַחֲקִירָה הוּא לְמַעְלָה מִדַּעְתּוֹ וְעַל-כֵּן אִם אֵינוֹ מְסַלֵּק דַּעְתּוֹ וְאֵינוֹ סוֹמֵךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד הוּא בָּא לִידֵי כְּפִירָה גְּמוּרָה וַאֲפִלּוּ אִם יִמְצָא חָכָם דְּקְדֻשָּׁה שֶׁיְּתָרֵץ קַשְׁיָתוֹ יָכוֹל הוּא אוֹ אַחֵר לְהַקְשׁוֹת קַשְׁיָא אַחֶרֶת יוֹתֵר גְּדוֹלָה, שֶׁזֹּאת הַקַּשְׁיָא נִמְשֶׁכֶת מֵרִבּוּי דַּעַת יוֹתֵר וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה, כִּי עִקַּר הַקַּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת וְהַכְּפִירוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שִׁבְירַת כֵּלִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאוֹר הַדַּעַת מְרֻבֶּה מִכְּלֵי מֹחוֹ וּתְבוּנָתוֹ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, כִּי מָשִׁיחַ עוֹלֶה נִשְׁמָתוֹ וְדַעְתּוֹ עַד בְּחִינַת עַתִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָה וְכוּ'". וּבְחִינַת עַתִּיק הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת וְהַדַּעַת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אֵצֶל מָשִׁיחַ אֵין שַׁיָּךְ שׁוּם רִבּוּי דַּעַת כְּלָל, כִּי כָּל רִבּוּי אוֹר הַדַּעַת שֶׁנֶּחֱשָׁב אֵצֶל הַגְּדוֹל שֶׁבַּגְּדוֹלִים לְרִבּוּי דַּעַת הוּא אֵצֶל מָשִׁיחַ דָּבָר פָּשׁוּט, כִּי הוּא יָכוֹל לִבְלֹעַ כָּל מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הוּא

מְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כִּי הוּא עוֹלֶה עַל כָּל מִינֵי מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הוּא בְּבְחִינַת עַתִּיק שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה מִן הַכֹּל. וְעַתִּיק הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ אֱמוּנָה, בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה מִן הַכֹּל, כִּי הוּא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁלְּמַעְלָה מִכָּל מִינֵי דַּעַת שֶׁבָּעוֹלָם:

וְעַל-כֵּן הוּא יָגֵלֶּה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בָּעוֹלָם. וְגַם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד עַכְשָׁיו וּמִכָּאן וּלְהַבָּא עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא מִבְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ אֱמוּנָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל מֵימֵי הַדַּעַת, בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שֶׁזֶּה מְקֹרָם הָעוֹלָם אֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאָז נֶאֱמַר, "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ'". כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה מִכָּל דַּעְתָּם וּמְבַטֵּל דַּעְתָּם וּמְהַפֵּךְ יָם לַיַּבָּשָׁה, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם עַד שֶׁכָּל אֶחָד יוֹדֵעַ וּמֵבִין מֻרְחָק עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת שֶׁצָּרִיךְ לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וּלְסָמְכוֹ עַל אֱמוּנַת אֲבוֹתֵינוּ לְבַד וְלֵילֵךְ רַק בַּדֶּרֶךְ שֶׁדָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, כִּי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ לֶאֱמוּנָה כָּזוֹ שֶׁסִּלְקוּ דַּעְתָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם וְסָמְכוּ עַל אֱמוּנָה לְבַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ כַּנַ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זָכוּ שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם הַנֵּס גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מַיִם לַיַּבָּשָׁה כִּי הַמַּיִם בָּרְחוּ מִפְּנֵיהֶם וְנִתְהַפְּכוּ לְיַבָּשָׁה בְּזְכוּת שֶׁגַּם הֵם מְסַלְּקִים תָּמִיד מֵימֵי הַדַּעַת בִּפְנֵי הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יַבָּשָׁה וְאֶרֶץ כַּנַ"ל:

חלק כב

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מַה תִּצְעַק אֵלַי? בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא מִילְּתָא, כִּי עַתִּיקָא הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ כַּנַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ אֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכָה הָאֱמוּנָה לְמַטָּה לְסַלֵּק הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים, שֶׁהֵם הַדֵּעוֹת הָרָעוֹת שֶׁל הַכּוֹפְרִים, לַהֲפֹךְ לְיַבָּשָׁה בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף בִּזְכוּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס"-וַיֵּצֵא הַחוּצָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר אֱמוּנָה זוֹכִין עַל-יְדֵי יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל עֻצַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁקְּרִיעַת יַם סוּף הָיָה בִּזְכוּת מִצְוַת צִיצִית, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית, בְּחִינַת יוֹסֵף, זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה קְרִיאַת יַם סוּף כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח אַחַר קְרִיעַת יַם סוּף הֶחָתֵם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִמְשְׁכָה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת אָסוּר לְהַחְמִיץ מֹחוֹ אֲפִלּוּ בְּקֻרְדֻּשָׁה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת כַּנַ"ל, אֲבָל אַחַר קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז זָכוּ לֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיכוּ אָז הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה מִבְּחִינַת עַתִּיק דְּעַתִּיקִין, מִבְּחִינַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, מִבְּחִינַת רֹאשׁ אֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן זָכוּ אָז לְשִׁירָה, בְּחִינַת תְּבוֹאִי תְּשׁוּרִי רֹאשׁ אֲמָנָה, 'תְּשׁוּרִי' דַּיְקָא בְּחִינַת וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, כִּי עִקַּר הַשִּׁירָה

כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁמִּמֶּשָּׁם כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַנִּגּוּנִים וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁזָּכוּ אָז בְּיֶתֶר שְׂאֵת, עַל-יְדֵי זֶה הַתֵּר הֶחָמֵץ אַחַר כָּךְ, כִּי עַכְשָׁיו אָנוּ יְכוֹלִין לֶאֱכֹל הֶחָמֵץ בְּקָדֳשָׁה לִבְלִי לְהַחְמִיץ הַמַּחַ כִּי אִם בַּמָּתָר לָנוּ בַּמֶּה שֶׁהִרְשָׁנוּ לְהִתְבּוֹנֵן, דְּהַיְנוּ בְּדִינֵי וּמִצְווֹת הַתּוֹרָה וְכוּ', אֲבָל בַּמַּפְלָא מֵאִתָּנוּ לֹא נִדְרֹשׁ וְלֹא נַחְמִיץ אֶת מֹחֵנוּ בַּמֶּה שֶׁאָסוּר לָנוּ, כִּי כְּבָר יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לִשְׁמֹר חִמּוּץ הַמַּחַ שֶׁיִּהְיֶה רַק בְּקָדֳשָׁה וְלֹא יֵצֵא מִן הַגְּבוּל, עַל-יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל בְּקִרְיעַת יַם סוּף, שֶׁזָּכִינוּ לָבֹא לִבְחִינָה זוֹ שֶׁבְּעֵת שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַמַּיִם הַזְּדוֹנִים, שֶׁהֵם הַדֵּעוֹת זָרוֹת אֵז אָנוּ מְסַלְּקִין דַּעְתֵּנוּ לְגַמְרֵי עַד שֶׁבָּרְחוּ הַמַּיִם מִפָּנֵינוּ בְּגַשְׁמִיּוּת עַל-יְדֵי זֶה. עַל-כֵּן אֵין אָנוּ מִתְיָרְאִין עוֹד מִן הֶחָמֵץ, כִּי אָנוּ יְכוֹלִין לְהַחְמִיץ מֹחֵנוּ בְּקָדֳשָׁה בַּמֶּה שֶׁהִרְשָׁנוּ, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁיַּעֲלֶה עַל דַּעְתֵּנוּ אֵיזֶה דֵּעָה זָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, נִסְלֹק דַּעְתֵּנוּ לְגַמְרֵי בְּפָנֵי הָאֱמוּנָה, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶהוּ סוֹד מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַכַּוָּנוֹת עַל סוֹד קְרִיאַת שְׁמַע בְּהַהוּא מִלָּה, לֹא תִּשְׁאַל וְלֹא תְּנַסֶּה אֶת ה', שֶׁהוּא סוֹד מֹחִין דְּקְטָנוּת שֶׁאָז אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַיִּחוּד כִּי אִם עַל-יְדֵי עַתִּיקָא, עַיִן שָׁם. הַיְנוּ, כִּי אָז בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף הָיוּ יִשְׂרָאֵל נְתוּנִים בְּצָרָה גְּדוֹלָה בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כַּמְבֹאָר הָרַבֵּה בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר כָּל הַצָּרוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים, שֶׁמִּמֶּשָּׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת הַמְצִירִין לְיִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַקְּלִפּוֹת הֵם הַכְּפִירוֹת הַנֶּאֱחָזִים בְּמֹחִין דְּקַטְנוּת בְּיוֹתֵר, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַמַּחַ בְּקַטְנוּת יוֹתֵר אֲזַי כָּל חֲקִירָה וְקֻשְׁיָא גְּדוֹלָה מְדַעְתּוֹ מְאֹד עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְיַשְּׁבָהּ אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הַקֻּשְׁיָא הַזֹּאת הִיא שְׁטוּת גָּדוֹל לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ גָּדוֹל בֶּאֱמֶת, אֲבָל מֵחֲמַת קַטְנוּת מֹחוֹ נִדְמֶה לוֹ לְקֻשְׁיָא גְּדוֹלָה. וְלֹא זוֹ אַף זוֹ, שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁמֹּחוֹ יוֹנֵק מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת עַל-יְדֵי זֶה מִתְגָּרִין בּוֹ הַקְּלִפּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּאֲוָה גְּדוֹלָה לַחֲקֹר וְלִכְנֹס בַּחֲקִירוֹת וְהוּא עוֹשֶׂה מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, כִּי לְפִי קַטְנוּת מֹחוֹ הָיָה רָאוּי לוֹ לִבְרֹחַ אֲפִלּוּ מֵחֲקִירָה קַלָּה שֶׁבַּקַּלּוֹת וְלֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ, אַף גַּם הוּא רוֹצֶה לִכְנֹס בַּחֲקִירוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁאֲפִלּוּ גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ אֵינָם יְכוֹלִים לִכְנֹס לְשָׁם. וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַכְּפִירוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁל כָּל הַמְחַקְּרִים, מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם מַכִּירִים אֶת מְקוֹמָם וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מֹחַ גָּדוֹל עַל-יְדֵי שֶׁבָּאִים עַל כַּמָּה חָכְמוֹת וְהַמְצָאוֹת בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם, אֲבָל אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁכָּל אֵלּוּ הַחָכְמוֹת נִמְשָׁכִין רַק מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת וַעֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ לִיגַּע כְּלָל בְּשׁוּם מֹחַ הַנִּמְשָׁךְ מִמֹּחִין דְּגַדְלוּת וְהֵם רוֹצִין לִכְנֹס בַּחֲקִירוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי כָּךְ טֶבַע הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ גָּדוֹל הוּא יוֹדֵעַ וּמֵבִין וּמַשִּׂיג בֶּאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דַּרְכֵי ה' וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֱמוּנָה אֲמִתִּית, אֲבָל מֵחֲמַת קַטְנוּת הַמֹּחִין שֶׁשָּׁם נֶאֱחָזִין הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת

כְּפִירוֹת, עַל-יְדֵי זֶה נִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם חֲכָמִים וְנִכְנָסִים בַּחֲקִירוֹת עַד שֶׁנּוֹפְלִים בִּמְבוּכוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁכָּל הַצָּרוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם, כִּי כָּל הַצָּרוֹת נִמְשָׁכִין רַק מִבְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּמֹחִין דְּקְטָנוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה הָיָה בְּחִינַת כָּל הַצָּרוֹת שֶׁהָיוּ לְיִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהָיוּ נְתוּנִין אָז בְּצָרָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה וְכוּ' הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ"-לְמִי אַתְּ פּוֹנָה בְּעֵת צָרָה. וְעִקַּר הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ אָז לְסַלֵּק דַּעְתָּם לְגַמְרֵי רַק לְצַעֵק אֶל ה' וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה לְבַד וְקִפְצוּ לְתוֹךְ הַיָּם עַל סְמַךְ אֱמוּנָה לְבַד וְעַל-יְדֵי זֶה סִלְּקוּ מֵהֶם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים הַנֶּאֱחָזִים בְּמֹחִין דְּקַטְנוּת, כִּי הִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם אוֹר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מֵעַתִּיק דְּעַתִּיקִין, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּהַהוּא מִלָּה לֹא תִּשְׁאַל וְלֹא תִּנָּסֶה, כִּי עִקַּר סוֹד קְרִיעַת יַם סוּף הוּא לִבְרֹחַ מֵהֶחְקִירוֹת וּמִבּוּכוֹת שֶׁאָסוּר לִכְנֹס בָּהֶם שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁצְּרִיכִין רַק לִבְרֹחַ מֵהֶם בִּבְחִינַת וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו, כִּי הֵם זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ. וְיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁבּוֹרְחִין מִמְּבוּכוֹת אֵלּוּ וּמִתְחַזְּקִין בֶּאֱמוּנָה לְבַד, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַהֲפֹךְ יָם לְיַבָּשָׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ, הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמְּסַלְּקִין דַּעְתָּם וּמְשִׂימִין עַצְמָן כִּבְהֵמָה וְסוֹמְכִין עַל אֱמוּנָה לְבַד. וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר הַיָּמִים וְהַשָּׁבוּעוֹת לָעֹמֶר, לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂכְלִיִּים קְדוֹשִׁים, בְּחִינַת יָמִים יְדַבְּרוּ וְרֹב שָׁנִים יוֹדִיעוּ חָכְמָה. וְעַכְשָׁיו אָנוּ מַמְשִׁיכִין כָּל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁהֵם כָּל הַחָכְמוֹת לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי אָנוּ סוֹפְרִין וּמוֹנִין כָּל הַיָּמִים לָעֹמֶר שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַכֹּל אֶל הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי בֶּאֱמֶת הַהַתְחָלָה מֵאֱמוּנָה וְהַסּוֹף הוּא אֱמוּנָה וְהַתּוֹךְ הוּא אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה זוֹכִין עַל-יְדֵי תֵּרֵי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצַת הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים כַּנַּ"ל, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְבֹא לַעֲצַת צַדִּיקִים מֻחְלָטִים שֶׁמְּבַלְבְּלִין אוֹתָם עֲצַת הָרְשָׁעִים הַנִּמְשָׁכִין מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם כִּי אִם עַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת צִיצִית בְּעַצְמָן הֵם בִּבְחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית אָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמוּנָה מִשָּׁרְשָׁהּ מִבְּחִינַת עַתִּיק דְּעַתִּיקִין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין אוֹר הַצִּיצִית, כִּי צִיצִית נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עַתִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מָטָה לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא". שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁל צֶמֶר כַּיָּדוּעַ , שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּתְעַטֵּף

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּטַלִּית לָבָן וְסִדֵּר י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים הַנִּמְשָׁכִין מֵעַתִּיק, כִּי הַטַּלִּית וְהַצִּיצִית נִמְשָׁכִין מִשָּׁם מִבְּחִינַת עַתִּיק, מִבְּחִינַת תְּלִיסַר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמִּתְעַטְּפִין בְּטַלִּית בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּעֵת שֶׁאוֹמְרִין וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן, כִּי עֵת רָצוֹן הוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁהוּא י"ג מְכִילִין דְּרַחֲמֵי הַנִּמְשָׁכִין מֵעַתִּיק כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית דַּיְקָא שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵעַתִּיק עַל יְדֵי זוֹכִין לְקַבֵּל תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי הַצִּיצִית מַמְשִׁיכִין אוֹר הָאֱמוּנָה מִשָּׁרְשָׁהּ מִבְּחִינַת עַתִּיק דְּעַתִּיקִין וְהִיא נִמְשָׁכָת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם, הַכֹּל בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּדֵי לְהַחֲיוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם. עַד שֶׁנִּמְשְׁכָה הָאֱמוּנָה גַּם לְמַטָּה לְגַלּוֹת אֱמוּנָתוֹ אֲפִלּוּ בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת לְקַיֵּם וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה . וְעַל-כֵּן הַצִּיצִית הֵם שְׁמִירָה, כִּי הֵם מְבַטְּלִין כֹּחַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין לָהֶם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבַּע צִיצִית כְּנֶגֶד אַרְבַּע בְּחִינוֹת עַתִּיק שֶׁבְּאַרְבַּע עוֹלָמוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָאֱמוּנָה בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם, כִּי הָעַתִּיק שֶׁבֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם הוּא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁבָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ, בְּחִינַת עַתִּיק, שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁכִין כָּל הָאוֹרוֹת וְהַשִּׂכְלִיִּים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ עַד בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁבָּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. כִּי הָאֱמוּנָה הִיא הַהִתְחָלָה וְהַסּוֹף שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַשִּׂכְלִיִּים וְכֻלָּם מְקַבְּלִין מִשֹּׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיק דְּעַתִּיקִין וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין הַצִּיצִית בְּשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הַצִּיצִית מְחַיִּין אֶת כָּל בְּחִינַת נִצּוֹצֵי אֱמוּנָה הַנִּשְׁרָשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל עֲצוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְנִצֹּל מֵעֲצַת רְשָׁעִים שֶׁלָּזֶה בְּעֻצְמוֹ צְרִיכִין אֱמוּנָה לְהַאֲמִין בַּעֲצַת צַדִּיקִים וְלִדְחוֹת עֲצַת רְשָׁעִים, אֲבָל לָזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְחַיֶּה שֹׁרֶשׁ אֱמוּנָתוֹ הַנִּשְׁרָשׁ בּוֹ עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל עֲצַת הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת זוֹכֶה לְקַבֵּל בְּחִינַת זֶרַע אֱמֶת וְאָז עַל-יְדֵי הָאֱמֶת זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תָּבֹא הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁיו בַּסְּפִירָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא בְּשִׁבּוּעוֹת וַעֲדַיִן אֵין לָנוּ אוֹר הַצִּיצִית לִזְכּוֹת עַל יְדֵי לְקַבֵּל עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת כַּנַּ"ל, כִּי אוֹר הַצִּיצִית אֵין נִמְשָׁךְ בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּשִׁבּוּעוֹת שֶׁאָז עוֹלִין עַד עַתִּיק כַּיָּדוּעַ, שֶׁשָּׁם תְּלִיסַר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשִׁבּוּעוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַצִּיצִית כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אוֹר מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא עַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר, עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מְסַלְּקִין דַּעְתֵּנוּ וְעוֹשִׂין עַצְמֵנוּ כִּבְהֵמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וְאָנוּ סוֹפְרִין וּמַמְשִׁיכִין כָּל הַדַּעַת וְהַשִּׂכְלִיּוּת לְתוֹךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצִּיצִית בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה עַד שֶׁזּוֹכִין לְקַבְּלָם בְּשִׁבּוּעוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה

שֶׁעוֹשִׂין לַ"ג בָּעֹמֶר יוֹם טוֹב, כִּי אַחַר שֶׁזָּכִינוּ לִסְפֹּר ל"ב יָמִים כְּנֶגֶד ל"ב חוּטִין שֶׁבְּצִיצִית אָז נִמְתָּק הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת הַכְּפִירוֹת וְאָז נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּיוֹתֵר אוֹר שֶׁל שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא אוֹר עַתִּיקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּלִיסַר בְּתִקּוּנֵי דִּיקְנָא, בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז נִסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי הוּא גִּלָּה וְתִקֵּן בְּחִינַת תְּלִיסַר בְּתִקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁגִּלָּה בְּהָאִדְּרָא קַדִּישָׁא, שֶׁהֵם בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהִתְחִיל לְגַלּוֹת הָאִדְּרָא אִתְעַטָּף רַבִּי שִׁמְעוֹן, 'אִתְעַטָּף' דִּיקְא, כִּי שָׁם בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל וְזֶה נִמְשָׁךְ בְּלַ"ג בָּעֹמֶר כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה שֶׁצִּיצִית קֹדֶם לִתְפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הוּא בְּחִינַת מֹחִין, הַיְנוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת תַּרי"ג עֲטִין דְּאוֹרְיְתָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּלוֹ זֶרַע אֱמֶת, בְּחִינַת מֹחִין שֶׁכְּלוּלִין בַּתְּפִלִּין, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הוֹקְשָׁה כָּל הַתּוֹרָה לִתְפִלִּין, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כְּלָלִיּוּת הַמֹּחִין, כְּלָלִיּוּת תַּרי"ג עֲטִין, שֶׁהֵם הַתְּפִלִּין כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצִּיצִית שֶׁעַל יָדָם דִּיקְא יְכוֹלִין לְקַבֵּל הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית תְּחִלָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצִּיצִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שֶׁאֵין מַנִּיחִין תְּפִלִּין, אֲבָל צִיצִית נוֹהֵג גַּם בְּשַׁבָּת. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ אִם קְדֻשַּׁת הַיּוֹם שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁאָסוּר לְהָנִיחַ בָּהֶם אֲפִלּוּ תְּפִלִּין, כִּי הֵם עַצְמָן אוֹת, כִּי עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם הַקָּדוֹשׁ מַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כָּל הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים אִם כֵּן הָיָה רָאוּי מִכָּל שֶׁכֵּן לִפְטוֹר מִצִּיצִית שֶׁקְּדֻשָּׁתָן קְטַנָּה מִתְּפִלִּין?! אַךְ בֶּאֱמֶת עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי תְּפִלִּין הֵם הַמֹּחִין בְּחִינַת הָעֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב עַל-יְדֵי עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם הַקָּדוֹשׁ, אֲבָל אוֹר הַצִּיצִית שֶׁעַל יָדוֹ קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי עַל יָדוֹ יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר הָעֲצוֹת כַּנַּ"ל, זֶה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ גַּם בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל הָעֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל הָעֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם הַמֹּחִין, כִּי אִם עַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כַּעֲמַר נָקָא, בְּחִינַת אוֹר הַצִּיצִית שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל:

חלק כו

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא לָצֵאת מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ מִבְּחִינַת הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא לָצֵאת מִזֶּהֲמָא זֹאת שֶׁל הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי, הַיְנוּ לִזְכּוֹת לְהִנָּצֵל מֵעֲצַת הָרְשָׁעִים וְהַחוֹלְקִים הַמּוֹנְעִים מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מֵעוֹלָם וּמְהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים מֵהֶפְכָּם אֶל הֶפְכָּם וְאוֹמְרִים לְטוֹב רַע וּלְרַע טוֹב וְשָׂמִים מָתוֹק לְמַר וּמַר לְמָתוֹק שֶׁנִּזְכֶּה לְצֵאת וּלְהִמָּלֵט מֵהֶם וְלִזְכּוֹת לְעֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִתַּרי"ג עֲטִין דְּאוֹרְיְתָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה

בְּשַׁבּוּעוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם וְכוּ'. כִּי רַבִּים נִשְׁקָעִים בְּגֻלּוּת נַפְשָׁם וְתַאֲוָתָם עַל-יְדֵי זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּאֱחַז בָּהֶם שֶׁהֵם הָעֲצוֹת שֶׁאֵינָן טוֹבוֹת שֶׁל הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כְּתִיב בְּצִיצִית, "לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי וְכוּ'". כִּי עַל-יְדֵי צִיצִית זוֹכִין לְקַבֵּל הַתַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרְיְתָא שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְאִיתָא שֶׁמִּצְרַיִם הוּא אוֹתִיּוֹת 'מֵצַר יָם', שֶׁהָיוּ כָּל הַמּוֹחִין בְּגֻלּוּת וּבְמֵצַר, כִּי מֵצַר הוּא אוֹתִיּוֹת צָמֶר כַּיָּדוּעַ, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת עַל פָּסוּק מִן הַמֵּצַר וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי צִיצִית שֶׁל צֶמֶר זוֹכִין לָצֵאת מִגֻּלּוּת מִצְרַיִם וּמֵעֲצוֹת רָעוֹת וְזוֹכִין לְעֵצוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבּוּעוֹת כַּנַּ"ל:

פרק ח

חלק א

עִנְיַן שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח:

מִצְוַת מִילָה וּפְרִיעָה הִיא בְּחִינַת בִּטּוּל חָמֵץ וּשְׂאוֹר שֶׁהֵם תְּרִין עֲנָנִין דְּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, בְּחִינַת גְּעַר חַיַּת קָנֶה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר, עַיִן שָׁם, קָנֶה חֵית שֶׁל חָמֵץ תְּשַׁבֵּר וְתַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֵא וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מֵחָמֵץ מַצָּה. וְזֶהוּ גְּעַר חַיַּת קָנֶה, עַיִן שָׁם בְּרֵעְיָא מְהֵימָנָא פָּרָשַׁת פִּנְחָס:

וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמַאֲמַר 'בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר' בְּלִקּוּטֵי א סִימָן ה, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁלֹּא לְהַחְמִיץ הַמַּחֲשָׁבָה בְּתַאֲווֹת וְהִרְהוּרִים וְצָרִיךְ לִגְעֹר בְּאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת וּלְנַרְשָׁם, וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּעַר חַיַּת קָנֶה הַנַּ"ל. 'גְּעַר' דַּיְקָא, וְעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מִבְּחִינַת חָמֵץ לְמַצָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'מַצָּה', לְשׁוֹן מַצָּה וּמְרִיבָה דְּצַדִּיקַיָּא עַבְדִין מַצּוּתָא בְּסִטְרִין אָחֳרָנִין דְּלָא יִתְקָרִיבוּ לְמִשְׁכְּנָא דְּקֻדְשָׁה, עַיִן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁחָמֵץ וּשְׂאוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיַּת קָנֶה הַנַּ"ל, הֵם בְּחִינַת חִמּוּץ הַמַּחֲשָׁבָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לִגְעֹר בָּהֶם וּלְשָׁבְרָם.:

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה וּפְרִיעָה, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין וּמַעֲבִירִין תְּרֵין עֲנָנִין דְּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵץ וּשְׂאוֹר כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמַאֲמַר 'אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים' (בְּסִימָן ב), שֶׁתִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁהֵם הָעֲנָנִין דְּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, עַיִן שָׁם.:

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית מְבַטְּלִין חָמֵץ וּשְׂאוֹר, דְּהַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת תְּרֵין עֲנָנִין וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִילָה וּפְרִיעָה לְהַעֲבִיר וּלְבַעֵר תְּרֵין עֲנָנִין חָמֵץ וּשְׂאוֹר, עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל חַיַּת

קָנָה הַנַּ"ל, כִּי שְׂאוֹר חִמּוּצוֹ קָשֶׁה וְזֶה בְּחִינַת קְלִפַּת הָעָרְלָה, שֶׁהוּא רַע לְגַמְרֵי, וְחָמֵץ אֵין חִמּוּצוֹ קָשֶׁה כָּל כָּךְ. וְזֶה בְּחִינַת קְלִפַּת הַפְּרִיעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת נֹגַהּ לוֹ סָבִיב (יְחֶזְקֵאל א), בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע (בְּרֵאשִׁית ב), וְזֶהוּ בְּחִינַת חָמֵץ, כִּי חָמֵץ הוּא גַּם כֵּן יֵשׁ בּוֹ עֵרְבּוּב טוֹב וָרָע, כִּי אֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ (שְׁלָ"ה מַסֶּכֶת פְּסָחִים), דְּהַיְנוּ בֵּין חֵית לְהֶא כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁסְּמוּךְ אֶל הַטּוֹב עַד שֶׁאֶפְשָׁר לְשָׁבְרוֹ וְלַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ בְּחִינַת מַצָּה עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַמַּשֶּׁהוּ כַּנַּ"ל וְהוּא בְּחִינַת מַתְקְלָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, כִּי הַמַּתְקְלָא עוֹמֶדֶת עַל הַמַּשֶּׁהוּ, דְּהַיְנוּ הַהַכְרָעָה שֶׁמַּכְרִיעִין הַמַּתְקְלָא לְכָאן אוֹ לְכָאן שֶׁהוּא תְּלוּיָה בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי לְשׁוֹן הַמִּשְׁקָל שָׁוֶה וּכְשֶׁמַּכְרִיעִין אוֹתוֹ מַשֶּׁהוּ חוֹט הַשְּׂעָרָה אֲזַי הַהַכְרָעָה לְצַד זֶה וְכֵן לְהֶפֶךְ. נִמְצָא, שֶׁהַמַּתְקְלָא תְּלוּיָה בְּמַשֶּׁהוּ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַהֶפְרֵשׁ בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה שֶׁהוּא רַק מַשֶּׁהוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חָמֵץ וּשְׂאוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת עָרְלָה וּפְרִיעָה כַּנַּ"ל, הֵם בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, כִּי יִשְׁמָעֵאלִים הֵם נוֹהֲגִים מִילָה וְלֹא פְּרִיעָה. נִמְצָא, שֶׁהֵם רַק בְּחִינַת קְלִפַּת הַפְּרִיעָה, אֲבָל עֵשָׂו הוּא בְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי וְאֵין נוֹהֲגִין מִילָה כְּלָל וְהֵם בְּחִינַת קְלִפַּת הָעָרְלָה, וְעַל-יְדֵי מִילָה וּפְרִיעָה כּוֹרְתִין וּמַעֲבִירִין אוֹתָם בִּבְחִינַת גְּעַר חַיַּת קָנֶה, שֶׁשּׁוֹבְרִין הַחֵית שֶׁל חָמֵץ וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה הֵא שֶׁל מַצָּה, שֶׁהִיא הֵא הַדַּעַת, שֶׁהִיא תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֵא דְּאַבְרָהָם שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי מִצַּוַּת מִילָה. וְזֶה בְּחִינַת גְּעַר חַיַּת קָנֶה הַנַּ"ל.:

כִּי תִּקּוּן הַבְּרִית הִיא בְּחִינַת וְהַדְרַתְּ פְּנֵי זָקֵן-זֶה קָנֶה חָכְמָה, בְּחִינַת קָנֶה מוֹצִיא קוֹל, בְּחִינַת קוֹל נְגִינָה וְשִׁירָה שֶׁתְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּרִית וְזֶהוּ קָנֶה שֶׁבְּקָדֶשׁ, וּכְנֶגְדּוֹ בְּחִינַת קָנֶה רָצוּץ בְּגַם הַבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם, (כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר 'רְצִיצָא דְּמִיתֵי בְּבָעוּתֵהּ' בְּסִימָן כז, עַיֵּן שָׁם) וְעַל-יְדֵי מִילָה וּפְרִיעָה מְשַׁבְּרִין חַיַּת קָנֶה הַנַּ"ל בְּחִינַת קָנֶה רָצוּץ וְעַל-יְדֵי זֶה נִקְרָא 'קָנֶה רָצוּץ' לְשׁוֹן שְׁבִירָה, כִּי עוֹמֵד לִרְצִיצָה וְלִשְׁבִירָה עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת גְּעַר חַיַּת קָנֶה כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִתְתַּקֵּן קְנֵה חָכְמָה, בְּחִינַת קָנֶה מוֹצִיא קוֹל עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מָלוֹ עַצְמָן יִשְׂרָאֵל בְּלֵיל יְצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת בְּטוּל חָמֵץ וּשְׂאוֹר שֶׁבָּזֶה תְּלוּיָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם לְצֵאת מֵחָמֵץ לְמַצָּה וְעַל-כֵּן הֻכְרְחוּ לְמוּל אָז, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין חָמֵץ וּשְׂאוֹר תֵּרִין עֲנָנִין כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיד) הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס, שֶׁרָאָה אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁזָּכָה לְתִקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה, כַּמּוּבָא, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף זֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת בְּטוּל וּשְׁבִירַת הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁהֵם עֲנָנִין דִּמְכַסְיָן וְכוּ' בְּחִינַת חָמֵץ וּשְׂאוֹר כַּנַּ"ל.:

כִּי יֵשׁ 'יָם הַחָכְמָה' וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים וּנְתִיבוֹת לְהַשִּׂיג הַחָכְמָה בִּבְחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה (יְשַׁעְיָה מג), וְיֵשׁ מְצוּלוֹת יָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הָרְהוּרִים רָעִים, עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין וְכוּ'. וְהַמְּצוּלוֹת יָם מְכַסִּין עַל יָם הַחָכְמָה וּמְעָרְבְּבִין הַדֶּרֶךְ וְהַנְּתִיב שֶׁיֵּשׁ בְּיָם הַחָכְמָה וְצָרִיךְ לְשַׁבְּרָם וּלְגָרְשָׁם וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה יָם הַחָכְמָה וּמַשִּׂיגִין דְּרָכִים וּנְתִיבוֹת בְּיָם הַחָכְמָה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף בִּבְחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וְכוּ', כִּי שָׁם זָכוּ לְהַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח פ"ב). וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי שֶׁנִּקְרַע הַיָּם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגָּרְשׁוּ מְצוּלוֹת יָם הַשּׁוֹטְפִין וְטוֹבְעִין, וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף לְשׁוֹן קָנֶה וְסוּף קְמַלּוּ, בְּחִינַת גֹּעַר חַיַּת קָנֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלּוּ דַּרְכֵי יָם הַחָכְמָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית דַּיְקָא, כִּי תִּקּוּן הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה לְגָרֵשׁ מְצוּלוֹת יָם הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית יוּכַל לְגָרֵשׁ מְצוּלוֹת יָם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים בִּבְחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, בִּבְחִינַת הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס, שֶׁרָאָה אָרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף בְּשִׁבְיעִי שֶׁל פֶּסַח דַּיְקָא, כִּי אָז הוּא תַּכְלִית בְּטוּל חָמֵץ וּשְׂאוֹר, כִּי הוּא יוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז הִיא תַּכְלִית גְּמַר בְּטוּל חָמֵץ וּשְׂאוֹר עַד שֶׁמֵּאָז וְהָלְאָה הֻתַּר הֶחָמֵץ וְזֶהוּ תַּכְלִית בְּטוּלוֹ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁנִּתְבַּטֵּל וְנִמְתַּק קְלִפַּת הֶחָמֵץ וּשְׂאוֹר עַד שֶׁהֻתַּר לְגַמְרֵי, כִּי כְּבָר נִכְנַע וְנִתְבַּטֵּל הָרַע לְגַמְרֵי עַד שֶׁחָזַר לְהֻתַּר וְעַל-כֵּן אָז נִקְרָע הַיָּם סוּף, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת בְּטוּל חָמֵץ וּשְׂאוֹר עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי בְּחִינַת מְילָה כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת לְגוֹזֵר יַם סוּף לִגְזָרִים (תְּהִלִּים קלו), לְשׁוֹן חֲתָךְ, בְּחִינַת חִתּוּךְ הָעָרְלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגָּרְשׁוּ מְצוּלוֹת יָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, בְּחִינַת קְרִיעַת עוֹר הַפָּרִיעָה, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא תִּקּוּן מִצַּוַּת מִילָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְשִׁירַת הַיָּם, כִּי קוֹל שִׁירָה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּמַאֲמַר 'רְצִיצָא דְּמַיִּית' הַנַּ"ל):

חלק ב

וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין בְּיוֹם הַמִּילָה שֶׁהַמּוֹהֵל מְנַגֵּן שִׁירַת הַיָּם וְכֵן הַפִּיט יָסַד 'יוֹם לְיַבֵּשָׁה' בְּיוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִילָה, כִּי שִׁירַת הַיָּם נִתְגַּלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִילָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וּלְשִׁירָה כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן הַמְּנָהָג לִזְרֹק אֱגוֹזִים וּמִינֵי מַאֲכָל בְּעֵת שֶׁמָּלִין הַתִּינוֹק. וּבְוַדַּאי אֵין דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ שֹׁרֶשׁ, הַיְנוּ שֶׁמְּרַמְּזִ עַל בְּזַת הַיָּם שֶׁחָטְפוּ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן זוֹרְקִין אֱגוֹזִים וּשְׂאָר דְּבָרִים כְּדֵי שֶׁיַּחְטְפוּ הַתִּינוֹקוֹת לִרְמֹז בְּזַת הַיָּם שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי מִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹדֶם שֶׁעֲבְרוּ מֵי הַיַּרְדֵּן, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, הֻכְרְחוּ יִשְׂרָאֵל לָמוּל שֵׁנִית וּפָרְעוּ כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ

פְּרִיעָה שֶׁלֹּא הָיְתָה עַל-יְדֵי מִשָּׁה, כִּי עִקַּר קְרִיעַת הַמַּיִם הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּימֵי מֹשֶׁה שֶׁלֹּא קִיְּמוּ מִצְוַת פְּרִיעָה הָיָה בֶּאֱמֶת קָשֶׁה לְפָנָיו קְרִיעַת יַם סוּף וְהֶצְרְכוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּזְכוּת אַבְרָהָם וּבִזְכוּת יוֹסֵף וְדֶגְמָתָם שֶׁקִּיְּמוּ הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי מָל וְלֹא פָּרַע כְּאִלּוּ לֹא מָל (שַׁבָּת פי"ט מ"ו), כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם עַל-יְדֵי קְלִפַּת נֹגַהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּרִיעָה, כַּמּוּבָא.:

וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה מַזְהֶרֶת בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת עַל הֶחָמֵץ יוֹתֵר מִן הַשְּׂאוֹר, כִּי הָעִקַּר לְבַעֵר הֶחָמֵץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת נֹגַהּ, בְּחִינַת פְּרִיעָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין יְנִיקָתָם מִן הַקְּדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְמִיכְתַּב תַּרְוַיְהוּ חָמֵץ וּשְׂאוֹר מִילָה וּפְרִיעָה, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ בּוֹ צַד חֹמֶר, זֶה מֵחֲמַת שֶׁהוּא רַע לְגַמְרֵי, וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁכָּל יְנִיקָתָם מֵהַקְּדֻשָּׁה עַל יְדוֹ דַּיְקָא. וְזֶה בְּחִינַת הַצְּרִיכוּתָא שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל דִּצְרִיכֵי לְמִכְתַּב תַּרְוַיְהוּ חָמֵץ וּשְׂאוֹר, כִּי שְׂאוֹר חֲמוּצוֹ קָשֶׁה, הַיְנוּ שֶׁהוּא רַע לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא חָמֵץ הַוָה אֲמִינָא מִשּׁוּם דְּרָאוּי לַאֲכִילָה, כִּי שְׂאוֹר אֵין רָאוּי כְּלָל וְעַל-כֵּן אֵין יָכוֹל לִינֹק כְּלָל מִן הַקְּדֻשָּׁה, אֲבָל חָמֵץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, רָאוּי לַאֲכִילָה, כִּי מְעָרֵב בּוֹ טוֹב וָרָע, וְעַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ אֲכִילָה וּבְרוּר. וּמֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא חָמוּר אִסּוּרוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי מֵחֲמַת זֶה יָכוֹל לִינֹק מִן הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר רֶמֶז מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחֵית שֶׁל חָמֵץ כַּנַּ"ל, כִּי הָעִקַּר לִשְׁבֹּר הֶחָמֵץ שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה בִּשְׁמִינִי כְּנֶגֶד הַחֵית שֶׁל חָמֵץ שֶׁמְּשַׁבְּרִין אוֹתָהּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל, כִּי יוֹם הַשְּׁמִינִי זֶה בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת בִּינָה דְּמִינָהּ דִּינִין מִתְעָרִין (זֹהַר וַיִּקְרָא י) וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחִיזַת הֶחָמֵץ וְאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בִּשְׁרְשׁוֹ (עֵץ חַיִּים שע"ג פי"א), עַל-כֵּן בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי אֲזַי נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי בְּחִינַת הֶחָמֵץ, הַיְנוּ הַחֵית שֶׁל חָמֵץ כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִשְׁבָּר הַחֵית וְנַעֲשָׂה מִמֶּנָּה הֵא, דְּהַיְנוּ ה' הַדַּעַת ה' דְּאַבְרָהָם שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמִּילָה, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת הֵא עִלָּאָה כִּידּוּעַ.:

וְזֶה בְּחִינַת וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי דַּיְקָא, בָּהּ' הַיְדִיעָה, דְּהַיְנוּ ה' הַדַּעַת שֶׁנִּתְגַּלָּה בִּשְׁמִינִי עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁבִירַת הַחֵית שֶׁל חָמֵץ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּטוּל הֶחָמֵץ לְגַמְרֵי בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח כַּנַּ"ל, שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח הוּא יוֹם הַשְּׁמִינִי מִתְחִלַּת בְּטוּל הֶחָמֵץ, כִּי תְּחִלַּת בְּטוּלוֹ בְּעֶרֶב פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יב) אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר, שֶׁהוּא עֶרֶב פֶּסַח שֶׁנִּקְרָא רִאשׁוֹן. נִמְצָא, שֶׁיּוֹם שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח הוּא יוֹם שְׁמִינִי לַיּוֹם הָרִאשׁוֹן, דְּהַיְנוּ לְעֶרֶב פֶּסַח וְאָז הוּא תַּכְלִית בְּטוּל הֶחָמֵץ וּשְׁבִירָתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּשְׁבָּר הַחֵית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְגַּלָּה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף כַּנַּ"ל, כִּי

מִצְוַת מִילָה הוּא בִּבְחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, כִּי בִּקְרִיעַת יַם סוּף נֶאֱמַר (שָׁם יד) וַיָּשֻׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת וְכוּ', שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב לְאַחֲרֵיהֶם לְצַד מִצְרַיִם כְּדֵי וְאָמַר פַּרְעֹה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְבֻכִים הֵם וְכוּ', כְּדֵי שֶׁיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵיהֶם.:

וְזֶה בְּחִינַת עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לְתַקֵּן פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמַאֲמַר 'רְצִיצָא דְמַיִית בְּבָעוּתַיה מֵהֵיכָא נָפִיק רוּחֵהּ'. וְהַשֵּׁב לָהֶם:

בְּהֵינוּ דְּאָעל, הֵינוּ שֶׁשָּׁאֲלוּ מֵהֵיכָן מוֹצִיאִין הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית? וְהֵשִׁיב לָהֶם:

בְּהֵינוּ דְּאָעל, הֵינוּ בַּדֶּרֶךְ שֶׁנִּנְטְעוּ וְנָפְלוּ הַנִּיצוֹצוֹת, דְּהֵינוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו אֵלּוּ הַהַרְהוּרִים וְהוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ-עַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין הַנִּיצוֹצוֹת מִתּוֹכָם, עַיִן שָׁם הֵיטֵב. וּמֵחֲמַת זֶה כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לִתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיּוֹצְאִין מֵרְשׁוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה הוּא צָרִיךְ בְּהֶכְרֵחַ מִן הַשָּׁמַיִם לָשׁוּב וְלַחֲזֹר לַעֲבֹר דֶּרֶךְ כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיָה שָׁם בַּתְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁיִּתְנַסֶּה וְיִצְטָרֵף בְּאוֹתוֹ עִנְיָן מַמָּשׁ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל, וְעַל-יְדֵי זֶה מְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ בַּתְּחִלָּה בִּבְחִינַת בְּהֵינוּ דְּאָעל כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת וַיָּשֻׁבוּ וַיַּחֲנוּ וְכוּ', שֶׁנִּצְטַוּוּ אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם לָשׁוּב וְלַחֲזֹר דַּיְקָא לְצַד מִצְרַיִם, וְאָז כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹאָה שֶׁהֵם שָׁבִים וּמִתְקָרְבִים אֲלֵיהֶם הֵם אוֹמְרִים סָגֵר עֲלֵיהֶם הַדֶּרֶךְ וּנְבֻכִים הֵם, וַאֲזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר עִם כֹּחַ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם וַאֲזַי הִיא עֵת צָרָה גְּדוֹלָה לְיִשְׂרָאֵל וּמֻמָּנוּ דַּיְקָא יְהוֹשֻׁעַ, כִּי אַחַר כָּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל עַמּוֹ וּמוֹשִׁיעַ אָז לְרֹכּוּשׁ גָּדוֹל מִבְּזַת הַיָּם, דְּהֵינוּ שֶׁהוֹצִיאוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִתּוֹכָם כַּנַּ"ל.:

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה שֶׁהִיא תִּקּוּן הַבְּרִית, וְהִקְשׁוּ הַמִּינִים:

אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּמִּילָה לָמָּה לֹא בָּרָא אֶת הָאָדָם מָהוּל?! כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמַר 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' (סִימָן יט) שֶׁצְּרִיכִין דַּיְקָא לְמוּלוֹ כָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מֵעֵץ הַדַּעַת, עַיִן שָׁם הֵיטֵב, שֶׁהָאָדָם הֶכְרֵח לִהְיוֹת נִבְרָא תְּחִלָּה עִם הָעֶרְלָה וְאַחַר כָּךְ לְחָתְכָהּ וּלְשָׁבְרָהּ כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגַם הַבְּרִית, כִּי כָּל הַדּוֹרוֹת בְּאִין לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, כַּמּוּבָא, עַל-כֵּן הֶכְרְחוּ לָבֹא עִם עָרְלָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶחָיוָה לְהַעֲרֵלָה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְאַחַר כָּךְ חוֹתְכִין אוֹתָהּ, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מוֹצִיאִין הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵהֶם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה בַּשְּׁמִינִי, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲבֹר עָלָיו שִׁבְעָה יָמִים שֶׁיֵּשׁ אַחִיזָה לְהָעֶרְלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים עַמְמִין כְּדֵי שֶׁיִּצְטָרֵף עַל-יְדֵי זֶה וְאַחַר כָּךְ חוֹתְכִים אוֹתָם לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, כִּי שִׁבְעָה יָמִים שֶׁל עָרְלָה הֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים עַמְמִין שֶׁכְּלוּלִים מִזַּיִן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּסִימָן לו) שֶׁקֹּדֶם שֶׁזּוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה צְרִיכִין לַעֲבֹר דֶּרֶךְ גָּלוּת הַשִּׁבְעִים עַמְמִין כַּנַּ"ל וּלְהִצְטָרֵף בְּתוֹכָם, וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שִׁבְעִים פָּנִים בְּחִינַת שִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִילָה שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים חֲסָדִים הַמִּתְגַּלִּים עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה, בְּחִינַת מָל, עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה.:

כִּי הַחֶסֶד הוּא הַדַּעַת, וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל (וַיִּקְרָא ט). 'בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי' הוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן שֶׁאָז מַתְחִיל גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, וְזֶה בְּחִינַת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם יב) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל וְכוּ', קָרָא מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת לְאַהֲרֹן, הוּא בְּחִינַת הַחֲסָדִים, כִּי אַהֲרֹן הוּא כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד, בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תְּהִלִּים קי) אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם. וְזֶהוּ 'וּלְבָנָיו' הֵם בְּחִינַת לְמוּדֵי ה' שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַחֲסָדִים עַל-יְדֵי הַמִּילָה, כַּמּוּבָא שָׁם בַּכַּוָּנוֹת.:

וְזֶהוּ 'וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל', זֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים זְקֵנִים, בְּחִינַת שִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב שֶׁמְּאִירִין עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַשִּׁבְעִים חֲסָדִים כַּנַּ"ל, גַּם זָקֵן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן-זֶה קָנָה חָכְמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְתִקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַחֲסָדִים עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד, מְצֻוֶּה עַל שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּיוֹתֵר. וְכֹהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מְאֹד מְצֻוֶּה בְּיוֹתֵר עַל שְׁמִירַת הַבְּרִית וְיֵשׁ לוֹ מִצְוֹוֹת קְדוֹשׁוֹת יְתֵרוֹת, כִּי תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַחֲסָדִים עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הָעֶרְלָה שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כֹּהֵן גָּדוֹל מִתְלַבֵּשׁ בִּשְׁמוֹנָה בְּגָדִים כְּנֶגֶד בְּחִינַת שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזּוֹכֶה כֹּהֵן גָּדוֹל כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן מִילָה הִיא מִצְוָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה וַעֲדַיִן עוֹשִׂין אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה, כִּי מִילָה הוּא בְּחִינַת בְּטוּל חָמֵץ, דְּהַיְנוּ חִמּוּץ הַמַּחֲשָׁבָה, וַאֲזַי יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ שֶׁיִּהְיֶה קוֹלוֹ נַעֲשֶׂה רְעָמִים וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה, בִּבְחִינַת וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר 'בַּחֲצֹצְרוֹת' הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.:

וְזֶה בְּחִינַת אוֹר' זָרַע' לַצַּדִּיק', זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי זֶה וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן ס"ת קר"ע, כַּמּוּבָא, בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִילָה כַּנַּ"ל. וְזֶה:

וּלְיִשְׂרֵי לֵב שִׂמְחָה, סוֹפֵי תֵּבוֹת גִּימַטְרִיָּא טוֹב, כַּמּוּבָא, בְּחִינַת מִילָה תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ב, ב. וְעַיֵּן מִדְרַשׁ רַבָּה שְׁמוֹת פ"א) וַתֶּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב, שֶׁנּוֹלַד מָהוּל. וְזֶה שֶׁכָּתַב הָאֲר"י ז"ל, שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה מְבַטְּלִין גְּזַר דִּין שֶׁל שְׁמוֹנִים שָׁנָה, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל יְכוֹלִין לְבַטֵּל הַגְּזַר דִּין, כִּי יוֹדְעִין בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין וְעַל-יְדֵי זֶה יוֹדְעִין לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַטְּלוֹ (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר 'בַּחֲצֹצְרוֹת' הַנַּ"ל):

וְעַל-כֵּן אַחַר שִׁירַת הַיָּם נֶאֱמַר (שְׁמוֹת טו) כִּי אָנִי ה' רֹפְאֶךָ. כִּי שִׁירַת הַיָּם וּקְרִיעַת יַם סוּף הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל שֶׁהִיא רְפוּאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מְגִלָּה יז:) מִפְּנֵי מָה קָבְעוּ רְפוּאָה בִּשְׁמִינִית? מִפְּנֵי הַמִּילָה שֶׁנִּתְּנָה בַּשְּׁמִינִי שְׁצְרִיכָה רְפוּאָה, כִּי בֶּאֱמֶת הַמִּילָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר 'רְצִיצָא' הַנַּ"ל) הִיא רְפוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. אַךְ מֻחֲמַת שֶׁדָּרְךְ הַשָּׁלוֹם לְהִתְלַבֵּשׁ בִּמְרִירוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת צַעַר וּכְאֵב הַמִּילָה שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל מְרִירוּת וְצַעַר כְּשֶׁרוֹצִין לְזָכוֹת לְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת מִילָה. וּמֻחֲמַת זֶה צְרִיכִין אַחַר כָּךְ לִרְפוּאָה עַל הָרְפוּאָה שֶׁל הַשָּׁלוֹם כְּדֵי לְרַפְּאוֹת כְּאֵב הַמְּרִירוּת שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בּוֹ הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת רְפָאֵנוּ ה' וְנֵרָפֵא שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל שְׁתֵּי רְפוּאוֹת, דְּהַיְנוּ לְרַפֹּאת כְּאֵב הָרְפוּאָה, בְּחִינַת כְּאֵב הַמִּילָה, שֶׁהִיא רְפוּאָה כַּנַּ"ל. בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ז

מִפְּנֵי מָה מִילָה בַּשְּׁמִינִי? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ הָעוֹלָם שְׂמֵחִים וְאָבְיו וְאִמּוֹ עֲצֻבִים, כִּי מִילָה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַחוֹתָם בְּרִית קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים (שבת קלז:), וְצֶאֱצָאָיו חָתַם וְכוּ'. וְחוֹתָם הוּא הֵפֶךְ נִדָּת, כִּי הֵם בְּמִסְפַּר הַשָּׁוֶה, כַּמּוּבָא (עֵץ חיים שער לה פרק ג).:

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְתִּין עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁנִּתְבַּטֵּל דַּם נִדּוּת, אָז נִתְגַּלֶּה הַחוֹתָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה עִצָּבוֹן, כִּי עַצְבוּת הוּא בְּחִינַת דַּם נִדּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְזֶה דַּם נִדּוּת. וְעַל-כֵּן הַמִּילָה בְּשִׁמְיני שֶׁאָז נִתְגַּלָּה שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי הַמִּילָה הִיא לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְהַשִּׂמְחָה הִיא בִּבְחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה כַּנַּ"ל וּבִינָה לִבָּא וְשָׁם הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד) נָתַתָּ שִׂמְחָה בְּלִבִּי. וְשָׁם הָרְעָמִים שֶׁעַל יָדָם זוֹכִים לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב כו) וְרַעַם גְּבוּרֹתָו מִי יִתְבּוֹנָן:

פרק ט

חלק א

מַהֲדוּרָא קַמָּא וְרָאשֵׁי פְּרָקִים מֵהִלְכוֹת פֶּסַח-תקפ"ד:

עִנְיַן פֶּסַח וִיצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וְעִנְיַן אֲכִילַת מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב:

כָּל כָּל זֶה עִנְיַן פֶּסַח, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא הַמַּנְהִיג הָרַחֲמָן, שֶׁהוּא פָּתַח לָנוּ אוֹר הַדַּעַת לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה הָיָה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח, שֶׁאָז הִתְחִיל לִפְתֹּחַ לָנוּ אוֹר הַדַּעַת לְהוֹדִיעֵנוּ יְדִיעַת אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ אָז. וְהֶאָרָה זֹאת נִמְשֶׁכֶת לְדוֹרוֹת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם. כִּי בְּכָל דּוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מֵחָדָשׁ יְדִיעָה הַקְּדֻשָּׁה הָאֲמִתִּית הַזֹּאת לֵידַע בְּכָל עֵת בִּידִיעָה חֲדָשָׁה כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע, בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁבָּהֶם הִתְחַדְּשׁוּת הַדַּעַת וְהַמֹּחִין, בִּפְרָט בְּפֶסַח, שֶׁהוּא רֹאשׁ לָרְגָלִים, תְּחִלַּת הַהִתְגַּלּוּת. וְעִקַּר הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, דְּהַיְנוּ לְהוֹדִיעַ לְדָרֵי מַטָּה בְּחִינַת שׁוֹכְנֵי עָפָר הַמֻּנָּחִים בַּמָּקוֹם שֶׁמֻּנָּחִים בַּדִּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד, לְהוֹדִיעָם כִּי ה' עִמָּם וְאֶצְלָם וְקָרוֹב לָהֶם תָּמִיד, כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ לְדָרֵי מַעְלָה לְהוֹדִיעַ בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת מָה חָמִית וְכוּ' וּצְרִיכִין לְכַלֵּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְכוּ' בְּחִינַת כָּעֵת וְכוּ' מַה פָּעַל אֵל מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אֵין מְסִיחִין בַּסְּעֻדָּה, בְּחִינַת וְעָשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה, בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה, שְׁתִיקָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהִיא אֲכִילָה קְדוֹשָׁה מְאֹד, בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת עֻגָּה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן וְהַמָּן הוּא בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן. וְעַל-כֵּן הָיָה יוֹרֵד דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, בְּחִינַת וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, אָז יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי אֲכִילַת חָמֵץ, כִּי כְּבָר נִתְתַּקֵּן מְחִצַּת הַמּוֹחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתִיקָה שֶׁזֶּה זוֹכִין רַק בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף, בְּחִינַת ה' יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן. אֲבָל עַתָּה עֲדַיִן לֹא נִמְשַׁךְ בִּשְׁלֵמוּת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, רַק הַהֶאָרָה בָּאָה מִלְּמַעְלָה-מֹחִין גְּדוֹלִים הַרְבֵּה מְאֹד בְּחִפָּזוֹן בְּרֶגַע אֶחָד, (כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים) וַעֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן מְחִצּוֹת הַמּוֹחִין וְאִם הָיוּ אוֹכְלִין חָמֵץ חַס וְשָׁלוֹם, הָיוּ יְכוֹלִים לְהַחְמִיץ הַמּוֹחִ עַד שֶׁיִּכְנֹס בְּקִשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֲרָם, כִּי הֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַל-כֵּן עַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין מֵחָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ, שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁנִּתָּן מַיִם בָּעִסָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד צְרִיכִין לֶאֱפוֹת הָעִסָּה מַיָּד בְּחִפָּזוֹן וְהֶאֱפִיָּה עַל-יְדֵי

הָאֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת צִמְצוּם, לְצַמְצֵם הַמֹּחִין תֵּכֶף שֶׁלֹּא יַתְחִילוּ כְּלָל לַחֲקֹר בַּמֶּה שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ רַק לַחֲזֹר לְאַחוֹרָיו לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' עַל כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ שֶׁהִגְבִּיהָנוּ וְרוֹמְמָנוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגוֹתֵינוּ בִּבְחִינַת מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפּוֹת וְכוּ' לְהוֹשִׁיבִי וְכוּ'. וְזֶהוּ לֶחֶם עֹנִי שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הָרְבֵּה, שֶׁהוּא הַלֵּל גָּמוּר וְסִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן עַתָּה לְהִנָּצֵל מִלִּכְנֹס בַּחֲקִירוֹת, שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּאִסְתַּכֵּל בַּמֶּה דְּלָא הַוְיָא לֵהּ רְשׁוּ, שֶׁאָנוּ צְרִיכִין עַתָּה לְתַקֵּן זֹאת בְּשִׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח כַּיָּדוּעַ. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם, שֶׁכָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וַאֲפִלּוּ אִם מֻנָּח בְּמָקוֹם שֶׁמֻּנָּח צְרִיכִין לְהָאִיר עָלָיו הַדַּעַת וּלְהוֹדִיעוֹ, כִּי עֲדַיִן ה' עִמּוֹ בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אֲבָל תֵּכֶף יִכָּנְסוּ בּוֹ קֻשְׁיוֹת הָרְבֵּה עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל הַצַּדִּיקִים עַל-כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר לָצֵאת מֵחָמֵץ לְמַצָּה שֶׁלֹּא לְהַחְמִיץ מֹחוֹ כְּלָל רַק יִשְׁתַּדֵּל לְהַבִּיט עַל ה' וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר הִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּנוּ וְיַעֲנֶה לַה' דְּבָרִים הָרְבֵּה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו. וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי שֶׁמַּזְכִּיר אֶת הָעֹנִי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י, אוֹ שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הָרְבֵּה, אוֹ לֶחֶם עֹנִי מַה דִּרְכּוֹ שֶׁל עָנִי בִּפְרוּסָה וְכוּ' וְהַכֹּל אֶחָד:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת 'אֲפִיקוֹמָן' שֶׁפּוֹרְסִין מַצָּה הַשְּׁנִיָּה וְעַל הַחֲצִי מְבָרְכִין עַל אֲכִילַת מַצָּה וְהַשְּׁנִיָּה הוּא צָפוּן לַאֲפִיקוֹמָן, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת צָפוּן, בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ שֶׁמִּשָּׁם הֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי הֶאָרַת הָרָצוֹן זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַמִּתְקָרְבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט הָרְחוֹקִים מְאֹד כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים עִקַּר תִּקּוּנָם כְּשֶׁזּוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין לָזֶה בִּשְׁעַת אֲכִילָה מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בְּמַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה וְכוּ', בְּחִינַת אַשְׁרֵךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין וְכוּ', בְּחִינַת חֵרוּת שֶׁל פֶּסַח, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹבֵל, כִּי מִסְטָרָא דְּיוֹבְלָא נָפְקוּ מִמִּצְרַיִם, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ). כִּי לְקֹרֶב הָרְחוֹקִים קָשֶׁה מְאֹד, בִּפְרָט הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְעוּ כָּל כָּךְ בְּדַרְכָּם הָרַע, בִּפְרָט כִּי רֻבָּם מֹחָם פָּגוּם מְאֹד עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי קָשֶׁה מְאֹד לְהַכְנִיס בּוֹ הַדַּעַת וּלְגָרֵשׁ מִמֶּנּוּ רוּחַ שְׁטוּת וּלְהוֹצִיאוֹ מֵעֲוֹנוֹת וּפְגָמִים וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָזֶה צַדִּיק רַחֲמָן מְאֹד כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָרַחֲמָנוּת שֶׁלּוֹ הָיָה בְּלִי שִׁעוּר שֶׁאֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁעָשׂוּ עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָמַר לוֹ לְכַלּוֹתָם וַיַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ לְגוֹי גָּדוֹל. אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא לֹא חָשַׁשׁ עַל זֶה וּמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲדָם תָּמִיד וְכֵן צָרִיךְ הַצַּדִּיק הַמַּנְהִיג אֱמִתִּי לִהְיוֹת רַחֲמָן כָּזֶה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף הוּא צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הַמִּתְקָרְבִים בְּרַחֲמָנוּת נִפְלָא וְעָצוּם וְרַב מְאֹד וּבְדַעַת וְשֵׂכֶל נִפְלָא וְנוֹרָא בְּאֹפֶן שֶׁיִּכָּנֵס בָּהֶם יִרְאַת ה' לְטוֹבָה שֶׁיָּשׁוּבוּ לְהַשֵּׁם

יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה וְלֹא יִתְרַחֲקוּ חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּלְּשֵׁל מִדְּבָרָיו אֶחָיזַת הַיִּרְאָה רָעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים, בְּחִינַת עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה, שֶׁמִּזֶּה בָּאִים כְּפִירוֹת, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת חֹמֶץ וּשְׁאוֹר שֶׁנִּקְרָא יָגוֹן וַאֲנָחָה. וְעַל-יְדֵי זֶה תִּקֵּף הַדִּינִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, רַק צְרִיכִין שֶׁהַיִּרְאָה תָּבוֹא רַק לְטוֹבָה לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק (וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת פּוּרִים הַשַּׁיָּךְ לָזֶה, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת פֶּסַח לְקַדֵּשׁ אֶת הָאֲכִילָה, דְּהַיְנוּ לְזַהֵר מֵחֹמֶץ בְּמַשֶּׁהוּ וְלֶאֱכֹל מַצָּה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה מַגִּיעַ בִּשְׁעַת אֲכִילָה, כַּמְבֹאָר עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רְצוּעָה וְכוּ'. וְזֹאת הַתּוֹרָה רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצֵאת וְכוּ' מְקֻשָּׁרֶת לְעִנְיַן הָאָרֹת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָה הַמְבֹאָר בְּתוֹרָה זֹאת שֶׁל מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כַּמְבֹאָר שָׁם, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא הָאָרַת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, כִּי עִקַּר הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד לְהַכְנִיס בָּהֶם יִרְאָה, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְהָעִקָּר שֶׁתִּהְיֶה הַיִּרְאָה לְטוֹבָה כַּנַּ"ל בְּבְחִינַת יִרְאַת ה' לְחַיִּים, בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים. וְלֹא תִּהְיֶה לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָאִיר בְּדָרֵי מַטָּה בִּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר לְעוֹרְרָם וּלְחַזְּקָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ וְלֹא יִפְּלוּ בְּדַעְתֵּיהֶם בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם רַק יֵדְעוּ כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּם וְכוּ' תָּמִיד. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה לָהֶם יִרְאָה גְּדוֹלָה, כִּי הוּא כּוֹלֵל אוֹתָם גַּם בִּבְחִינַת מַה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה וְהַיִּרְאָה בְּחִינַת מַלְכוּת נִגָּשֶׁת וּבָאָה בְּעֵת הָאֲכִילָה, בִּבְחִינַת לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשׁוּ הֲלוֹם. וְאָז עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלָא, כַּמְבֹאָר שָׁם, כִּי הָרָצוֹן מֵאִיר מֵחֲמַת שֶׁמַּלְכוּת מְקוֹר הַיִּרְאָה מְקַבֶּלֶת הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁשָּׁם מְאִירִין הַמַּקִּיפִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַה וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה וְהָבֵן הֵיטֵב):

חלק ד

וְכָל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְהַמְשִׁיךְ בִּדְרָכִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד, כַּמּוּבָן שָׁם. וְצָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד בִּדְבָרָיו לַעֲשׂוֹת סְיָג לִדְבָרָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ, חַס וְשָׁלוֹם בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֵר הַקֻּשְׁיוֹת וְהַתֵּרוּצִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם. עַל-כֵּן עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן כְּשֶׁזּוֹכִין לְהָאָרַת הָרָצוֹן. (וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָרָצוֹן, עַיֵּן שָׁם, מִכָּל שֶׁכֵּן הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר שֶׁכְּבָר עָשׂוּ מַה שֶׁעָשׂוּ וּבְוַדַּאי עֲדַיִן מִי יוֹדֵעַ מַה שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם עוֹד כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם בְּיַלְדוּתָם וּבְזִקְנוּתָם. וּמִי יוֹדֵעַ אִם יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק וְלִשְׁאֹר עַל עָמְדָם תָּמִיד בְּכָל מַה שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם, עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן, כִּי הָרָצוֹן עוֹלֶה עַל הַכֹּל וּמְבַטֵּל וּמְבַעֵר כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהָעַקְמִימוּת שֶׁבַּלֵּב וְכָל הַבִּלְבּוּלִים וְכוּ', כִּי מֵאַחַר שֶׁהָאִיר עָלָיו הָאֱמֶת שֶׁיּוֹדֵעַ מֵרָחוֹק שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית לָצֵאת מִגְּרִיעוּת פְּחִיתוּתוֹ וּלְהִתְקָרֵב

לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהוּא רוֹצֶה וּמִשְׁתּוֹקֵק לָזֶה בְּרָצוֹן חָזָק וּמַפְלִג אֶפִלּוּ בְּעִצָּם רְחוּקוֹ, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי הָרָצוֹן חָפְשִׁי תָּמִיד, כִּי שָׁם עִקַּר הַחֵרוּת, כִּי נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גָּבהַּ מְאֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה תְּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, (כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת עֶרֶב, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת אֶפִיקוֹמָן-אֶפִיקוּ מָן, בְּחִינַת עֻגָּה שֶׁהוֹצִיאוּ וַאֲפִיקוּ מִמִּצְרַיִם-טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן, בְּחִינַת כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא, בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי תָּמִיד צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְקַדֵּשׁ אֶת הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת וְכוּ'. וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לְהָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, שֶׁזֶּה עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן, אֲבָל עַכְשָׁיו בְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּוַדַּאי אֵין בְּיָדֵינוּ לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה עַל יָדֵינוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, עַל-כֵּן הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לָצֵאת מִמִּצְרַיִם, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְהֵאִיר עָלֵינוּ מִלְּמַעְלָה הֶאָרָה נִפְלָאָה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁמִּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הֶאָרַת הָרָצוֹן מִלְּמַעְלָה אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכִינוּ לָזֶה עֲדַיִן:

חלק ה

עַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה וְלִזָּהֵר מְאֹד מֵחָמֵץ אֶפִלּוּ בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִזָּהֵר שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁנִּתָּן מַיִם בָּעִסָּה, דְּהַיְנוּ מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַתָּה מִמָּקוֹם גָּבהַּ מְאֹד צְרִיכִין תֵּכֶף שֶׁלֹּא לְהַחְמִיץ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא לִשְׁהוֹת בֵּין נְתִינַת מַיִם עַל הַקֶּמַח וּבֵין אֲפִיָּה עַל הָאֵשׁ, כִּי צְרִיכִין לְמַהֵר בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל לֶאֱפוֹתָהּ בָּאֵשׁ קֹדֶם שֶׁתַּחְמִיץ שֶׁלֹּא לִתֵּן יְנִיקָה לְהַקְּלִפּוֹת הַיּוֹנְקִים מֵחֲמוּץ הַמֹּחַ, דְּהַיְנוּ מִמֵּי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר וְנִכְנָס חַס וְשָׁלוֹם, לְקֻשְׁיוֹת שֶׁהֵם גְּבוֹהִים מִשִּׂכְלוֹ, שֶׁהֵם אֶצְלוֹ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַכְּפִירוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע וְהַקְּלִפּוֹת. וּצְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מֵהֶם, אֲבָל עַכְשָׁיו אֵין בְּיָדֵינוּ לִשְׁמֹר מֵהֶם בְּעַצְמֵנוּ מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ הַתּוֹרָה רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שׁוֹמֵר אוֹתָנוּ מֵהֶם כִּי לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַה'. וּבְחֶמְלָתוֹ צִוָּה עָלֵינוּ לִשְׁמֹר אֶת הַמַּצּוֹת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין עַתָּה לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת מַאֲכַל עֶלְיוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁהַמַּאֲכָל בְּעַצְמוֹ בָּא מִלְּמַעְלָה בִּקְדֻשָּׁה כְּזֹאת שֶׁאֵין הַחִיצוֹנִים יְכוֹלִים לְהַכְנִיס קֻשְׁיוֹת הַנַּ"ל בַּלֵּב עַל-יְדֵי זֶה הַמַּאֲכָל הַקָּדוֹשׁ, דְּהַיְנוּ מַצָּה כְּשֶׁזּוֹכִין לְשָׁמְרָהּ הֵיטֵב מֵחֲשַׁשׁ חִמּוּץ חַס וְשָׁלוֹם, רַק, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי זֶה הַמַּאֲכָל הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא מַצָּה, זוֹכִין לְהָאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלִג הַנַּ"ל. כִּי הָאָרַת הָרָצוֹן הַזֶּה הִיא הַהֵפֶךְ מֵהַקֻּשְׁיוֹת הַנַּ"ל וְהוּא תִּקּוּנָם, (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת לְמַעְיַן שָׁם הֵיטֵב). וּמֵחֲמַת שֶׁעַתָּה אֵין בָּנוּ כֹּחַ בְּעַצְמֵנוּ לְתַקֵּן מְחִצּוֹת הַמֹּחִין לִשְׁמֹר עַצְמֵנוּ מִקֻּשְׁיוֹת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגְּלֻיּוֹת שֶׁבָּאִים מִפְּגַם אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, עַל-כֵּן חָמַל עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצִוָּה לָנוּ לֶאֱכֹל מַצָּה וְכַנַּ"ל.

וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת לֶחֶם עֹנִי שֶׁלֹּא לִכְנֹס בְּקֻשְׁיוֹת שֶׁלְּמַעְלָה מִדַּעְתֵּנוּ רַק נַחֲזֹר לְאָחוֹר לְהִתְבּוֹנֵן בְּחַסְדֵי ה' שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה, אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֶפִּיקוֹמָן. פֶּסַח הוּא-פֶּה סָח, בְּחִינַת שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו, דְּהַיְנוּ מִצְוַת סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם לְשׂוֹחֵ וּלְסַפֵּר בְּכָל עֵת בְּנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכֵן מַה שֶּׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל עֵת וָעֵת, כִּי לֹא אֶחָד בִּלְבַד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם בְּדָרָכִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד. וּמִצְוָה גְּדוֹלָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְשׂוֹחֵ וּלְסַפֵּר בָּזֶה תָּמִיד בְּחִינַת שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו. וּכְשֵׁם שֶׁמִּצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בָּזֶה תָּמִיד, כָּךְ אָסוּר לָנוּ לִשְׁאֹל וְלַחֲקֹר בַּמֶּה שֶּׁלְּמַעְלָה מִשִּׂכְלֵנוּ לִשְׁאֹל וּלְהַקְשׁוֹת חַס וְשָׁלוֹם, קֻשְׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִינָם וּלְתָרְצָם, כִּי דַּרְכֵי ה' נִפְלָאִים מְאֹד (וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ הֶחָכָם לַעֲשׂוֹת סְיָג לִדְבָרָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ בַּחֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֵר הַקֻּשְׁיוֹת וְהַתֵּרוּצִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק ז

וְזֶה שֶׁמְּשִׁיבִין לַהֶחָכָם שְׁשׁוֹאֵל, מָה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹקֵינוּ אֶתְכֶם וְאַף אַתָּה אֱמֹר לוֹ, הִלְכוֹת הַפֶּסַח אֵין מַפְטִירִין וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה הַתְּשׁוּבָה פְּלִיאָה נִשְׂגְּבָה מְאֹד מַה זּוֹ תְּשׁוּבָה עַל שְׁאֵלָתוֹ מָה הָעֵדוֹת וְכוּ', מַה שֶּׁמְּשִׁיבִין אֵין מַפְטִירִין וְכוּ'? וְגַם מַהוּ הַלָּשׁוֹן "כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח"?! אַךְ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁמְּשִׁיבִין לוֹ שֶׁאָסוּר לוֹ לַחֲקֹר וְלִשְׁאֹל בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, הֵינוּ אִם יִרְצֶה לִשְׁאֹל שֶׁיָּבִינוּ לוֹ כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה עַד תַּכְלִיתוֹ, זֶה אָסוּר לוֹ בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וּכְתִיב, "גְּבֹהֵי שָׁמַיִם מַה תִּפְעָל וְכוּ'". וּכְתִיב, "לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ". וְלֹא נִתַּן רְשׁוּת לִשְׁאֹל כִּי אִם בַּמֶּה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ רְשׁוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁונִים וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם אַתָּה שׁוֹאֵל וְכוּ', וְאִי אַתָּה שׁוֹאֵל מַה לְּמַעְלָה וְכוּ', הֵינוּ שֶׁאֵין לָנוּ רְשׁוּת כִּי אִם לִשְׁאֹל וְלַחֲקֹר בְּעִנְיָנִם נִפְלָאוֹת הַנִּסִּים וְהָאוֹתוֹת הַנּוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וּבְקִרְיעַת יַם סוּף וְכוּ' וּמֵאָז וְעַד הֵנָּה. וּבָזֶה אָנוּ רוֹאִים אֲמִתָּתוֹ וְגָדְלוֹ וְתָקְפּוֹ וְעֻצָּם חַסְדּוֹ עָלֵינוּ וְשֶׁהוּא מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִיּוּת בְּכָל עֵת וְרוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ וְרָאוּי לָנוּ לְעָבְדוֹ וּלְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ בְּלֵב שָׁלֵם לְקַיֵּם כָּל תּוֹרַת מֹשֶׁה בִּכְתָב וּבַעַל פֶּה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים הֲנִהְיָה כְּדָבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וְכוּ', אֲבָל חוּץ מִזֶּה אָסוּר לַחֲקֹר עוֹד כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ וְטַעֲמֵי מִצְוֹתָיו. וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח מִצְוָה שֶׁיִּשְׁאַל הַבֵּן מַה נִּשְׁתַּנָּה, כְּדֵי שֶׁיָּשִׁיבוּ לוֹ, עֲבָדִים הָיִינוּ וְכָל סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם. אֲבָל בְּוַדַּאי אֵין זֶה תֵּרוּץ מַסְפִּיק לְבָאֵר וּלְתָרֵץ

בְּשִׁלֻּמּוּת כָּל הַקָּשְׁיוֹת שֶׁל מַה נִּשְׁתַּנָּה, כִּי לְפִי מִעוּט שִׂכְלֵנוּ עֲדַיִן קָשֶׁה עַל כָּל דִּקְדּוּקֵי הַמִּצְוֹת וּפְרָטֵיהֶם שֶׁעוֹשִׂין בְּלֵיל פֶּסַח לְבַד, מִכָּל שֶׁכֵּן בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה מַה שַּׁיָּכוּת לָהֶם לְעִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם וְלָמָּה אָנוּ מְחֻיָּבִים דַּוְקָא לִטְבֹּל שְׁתֵּי פְּעָמִים זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם? וְכֵן לָמָּה חָמֵץ אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ? וְאִם בִּשְׁבִיל לִזְכֹּר הַחִפָּזוֹן שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם וְכוּ', הָיָה דַּי בְּמִצַּוַת אֲכִילַת מַצָּה לִזֵּכֶר הַחִפָּזוֹן?! כְּמוֹ מִצְוַת סֻכָּה, שֶׁהוּא זֵכֶר לְהֶקֵּף עַנְנֵי כָּבוֹד, אֲבָל לֹא נֶאֱסַר הַבַּיִת לְגַמְרֵי בִּשְׁבִיל זֶה, וּבְדָרְךְ עֲרַאי מֻתָּר לִכְנֹס בּוֹ, וְלָמָּה הֶחְמֵץ אָסוּר לְגַמְרֵי בְּמַשֶּׁהוּ בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא?! וְכֵן בִּשְׁאָר פְּרָטֵי הַמִּצְוֹת בְּוַדַּאי אֵין אָנוּ מְבִינִין טַעֲמֵיהֶם. וּמַה עִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם לְמִצְוַת צִיצִית וְכֵן בִּשְׁאָרֵי הַמִּצְוֹת, רַק בָּאֱמֶת יֵשׁ שַׂיָּכוּת גָּדוֹל עִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וּלְכָל הַמִּצְוֹת וּפְרָטֵיהֶם, אֲבָל אָנוּ אֵין מְבִינִים כָּל זֶה בִּפְרָטִיּוּת, רַק אָנוּ מְבִינִין שֶׁאָנוּ חַיָּבִים לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו מֵאַחַר שֶׁרָאִינוּ עַיִן בְּעַיִן אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ וְנָדְלוֹ וְטוּבוֹ עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְכוּ' שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וּמַתַּן תּוֹרָה וְכוּ':

חלק ח

וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל שְׁאֵלַת מַה נִּשְׁתַּנָּה וְכוּ', הֵינוּ שֶׁאָנוּ מְשִׁיבִין לוֹ, עֲבָדִים הָיִינוּ וְכוּ'. וּמֵחֲמַת זֶה אָנוּ מְחֻיָּבִים לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדּוֹ נֶאֱמָן בֵּיתוֹ, אֲבָל זֶה הֶחָכָם שׁוֹאֵל בְּדָרְךְ חָכְמָה, מָה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹקֵינוּ אֶתְכֶם? הֵינוּ שֶׁהוּא מוֹדֶה שֶׁה' אֱלֹקֵינוּ צִוָּה כָּל הַתּוֹרָה וְהַחֻקִּים וְכוּ' וְרָאוּי לָנוּ לְקַיְּמָם, רַק שֶׁהוּא שׁוֹאֵל מָה הָעֵדוֹת וְכוּ', שֶׁרוֹצֶה שֶׁיּוֹדִיעוּ לוֹ וְיָבִינוּ לוֹ טַעֲמֵי כָּל דָּבָר בִּפְרָטִיּוּת. וְזֶהוּ, מָה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים, שֶׁרוֹצֶה לְהָבִין טַעַם כָּל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה. וְעַל זֶה מְסַיְּם, אַף אַתָּה אֱמֹר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן, הֵינוּ כְּמוֹ הִלְכוֹת פֶּסַח שֶׁהוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה לַעֲסֹק בָּזֶה לְשׁוּחַ וּלְסַפֵּר תָּמִיד בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ". שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּה סָח כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח. 'אַחַר הַפֶּסַח' דַּיְקָא, הֵינוּ מַה שֶּׁאָסוּר לְשׁוּחַ וּלְדַבֵּר בּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַחַר הַפֶּסַח, שֶׁהוּא אַחַר הַפֶּה סָח, אַחַר הַשִּׂיחָה וְהַדִּבּוּר, דְּהַיְנוּ בַּמָּה שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתֹּק, שָׁם אָסוּר לִפְתֹּחַ פִּיו, (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל מַפְטִירִין כְּמוֹ פּוֹטֵר מַיִם וְכוּ') לְהָבִין סְתָרָיו וּצְפוּנוֹתָיו שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתָם בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֲפִיקוֹמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת צָפוּן מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ וְכוּ', שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁתֹּק שָׁם וְאָסוּר לִשְׁאֹל וְלוֹמַר אֲפִיקוֹמָן שֶׁיּוֹצִיאוּ וְיגַלּוּ לוֹ בְּחִינַת מָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁצָּפוּן וְנֶעְלָם מְאֹד, בְּחִינַת כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא, כִּי שָׁם אָסוּר לִשְׁאֹל וְלַחְקֹר כְּלָל, כִּי בַּמַּפְלִיא מִמְּךָ אֶל תִּדְרֹשׁ וְכוּ':

חלק ט

אֲבָל הָרָשָׁע שׁוֹאֵל, מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם? שֶׁכּוֹפֵר בַּכֹּל וְאֵינוֹ אוֹמֵר 'אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹקֵינוּ'. וְגַם קוֹרֵא הַכֹּל בְּשֵׁם 'עֲבוֹדָה' כְּאִלּוּ הוּא רַק עֲבוֹדָה בְּעָלְמָא כְּדֵי לְקַבֵּל אֵיזֶה עֲבוֹדָה, וְאֵין טַעַם בָּרוּר בְּכָל פְּרָט וּפְרָט שֶׁל כָּל מִצְוָה. כְּמוֹ הַמְחַקְּרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁכָּל טַעֲמֵיהֶם עַל הַמִּצְוֹת הֵם בְּדֶרֶךְ זֶה שֶׁהַמִּצְוֹות הֵם בִּשְׁבִיל שֶׁעְבּוּד בָּעָלְמָא כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִזְהָרִין בְּדָבָרִים שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְכוּ', כִּי יָדוּעַ דִּבְרֵיהֶם הָרָעִים וְהַמָּרִים הַבּוֹטִים בְּטַעֲמֵי הַמִּצְוֹת הַבּוֹטִים כְּמַדְקְרוֹת חֶרֶב. וְגַם הוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל וְאוֹמֵר, לָכֶם וְלֹא לוֹ. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם הֶחָכָם אוֹמֵר 'אֶתְכֶם', הֶחָכָם כְּבָר הִכְנִיס עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַכְּלָל בַּמָּה שֶׁאָמַר תְּחִלָּה בְּחָכְמָתוֹ "אֲשֶׁר צִוָּנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ", וְקִבֵּל עָלָיו עֹל מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁאָמַר אֶתְכֶם לְעִנְיַן הַצַּוָּאָה, כִּי הוּא מוֹדֶה שֶׁהוּא אֵינוֹ רָאוּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְדַבֵּר עִמּוֹ וִיצַוֶּה אוֹתוֹ, עַל-כֵּן הוּא שׁוֹאֵל לְאוֹתָן שֶׁדִּבֵּר ה' עִמָּהֶם וְצִוָּה אוֹתָם אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁיְּצַוּוּ עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹתָם. הוּא שׁוֹאֵל אוֹתָם אוּלַי יוֹדִיעוּ לוֹ טַעֲמֵיהֶם בֶּאֱמֶת, אֲבָל הָרָשָׁע הוֹצִיא עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל לְגַמְרֵי, עַל-כֵּן אַתָּה הַקְהֵה אֶת שִׁנָּיו וְכוּ':

חלק י

וְזֶהוּ שֶׁאוֹמֵר הֶחָכָם, מָה הָעֵדוֹת, וְקוֹרֵא הַתּוֹרָה בְּשֵׁם עֵדוּת הָרָאוּי לָהּ, שֶׁנִּקְרֵאת בְּרֹב הַתּוֹרָה בְּשֵׁם עֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנָתַתָּ אֶל הָאָרֹן אֶת הָעֵדֻת". וְכֵן בְּכָל מָקוֹם קוֹרֵא אוֹתוֹ אֲרוֹן הָעֵדוּת, כִּי בְּוַדַּאי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא עֵדוּת גְּדוֹלָה עַל אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מִי שֶׁמֵּשִׂים עֵינוֹ וְלִבּוֹ הֵיטֵב עַל כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, בְּכָל סִפְרֵי תַּנַ"ךְ וְשַׁ"ס וּמִדְרָשִׁים וְסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְסִפְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ, כֻּלָּם יְעִידוּן וְיַגִּידוּן כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יִמָּצֵא רָשָׁע טִפֵּשׁ שֶׁיּוּכַל לוֹמַר שֶׁאֶפְשָׁר לִבְדּוֹת מִלֵּב, חַס וְשָׁלוֹם, תּוֹרָה כָּזֹאת שֶׁנִּתְגַּלָּה לָנוּ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ מִיּוֹם מַתַּן תּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּמִי פָּעַל וְעָשָׂה כָּזֹאת, מִבֶּטֶן מִי יָצְאוּ כָּל הַדְּבָרִים וְהַנִּפְלָאוֹת וְהַחִדּוּשִׁים הָאֵלֶּה אִם לֹא כִּי יַד ה' עָשְׂתָה זֹאת. מִפִּיו יִקָּרֵא כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ וְהוּא מְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' וְכֵן כָּל הַחִדּוּשִׁים הַנִּפְלָאִים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁגִּלּוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּנֵי עֲלִיָּה כֻּלָּם יְעִידוּן וְיַגִּידוּן וּמְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת, כִּי כָּל מוֹדֶה עַל הָאֱמֶת יָבִין וְיִרְאֶה בְּעֵינֵי שִׂכְלוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְגַלּוֹת חִדּוּשִׁים כָּאֵלֶּה בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם מֵאֵת ה' צְבָאוֹת יָצְאוּ וְהוּא יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ הוֹפִיעַ עֲלֵיהֶם וְהוֹדִיעָם כָּל הַנִּפְלָאוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת הָאֵלֶּה. נִמְצָא, שֶׁהַתּוֹרָה הִוא עֵדוּת עַל אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן נִקְרֵאת הַתּוֹרָה "עֵדוּת". וְזֶה בְּחִינַת וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְכוּ' עַד אֱלֹקִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְכוּ' (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר עוֹד מִזֶּה בְּהִלְכוֹת עֵדוּת הֲלָכָה ד):

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְכוּ'". כִּי שֶׂה זֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת שֶׂה פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "וְהַכְּבָשִׂים הִפְרִיד יַעֲקֹב". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָרָחֵל הַזֶּה כֻּלָּהּ קֹדֶשׁ, צִמְרָהּ לִתְכֶלֶת עוֹרָהּ לְתַּחַ וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "שְׁנֵיךְ כְּעֳפֶר הָרְחֵלִים". וַחֲמוֹר הוּא הַהֶפֶךְ מִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה, כִּי הוּא בְּהֵמָה טְמֵאָה. וְהַמַּצְרִים, שֶׁכָּל הַגִּלּוּיוֹת כְּלוּלִים בָּהֶם, (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), נִמְשְׁלוּ לַחֲמוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם". כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כְּשֶׁהָיִיתִי עִם הָאָרֶץ אָמַרְתִּי מִי יִתֵּן לִי תַּלְמִיד חָכָם וַאֲנַשְּׁכֶנּוּ כַּחֲמוֹר דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם, כִּי זֶה נוֹשֵׁךְ וְשׁוֹבֵר עֶצֶם וְכוּ', כִּי חֲמוֹר הוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַגּוּף שֶׁנִּקְרָא חֹמֶר לְשׁוֹן חֲמוֹר, אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁהַחֲמוֹר, שֶׁהִיא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַחֹמֶר, וְהַגּוּף הוּא רָחוֹק מִיִּשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה אַף-עַל-פִּי-כֵן הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים יְכוֹלִים לְהַפֵּךְ גַּם הַחֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַחֹמֶר. לְהַכְנִיעַ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה מֶרְכָּבָה לְהַקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יָשִׂים אָדָם אֶת עַצְמוֹ כְּשׁוֹר לְעֹל וְכַחֲמוֹר לְמַשְׂאוֹי. כִּי זֶה עִקַּר הַמַּעֲלָה שֶׁל הָאָדָם הַבָּאָה בְּחִירָה שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מִמַּלְאָכִים מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֹמֶר מְגֻשָּׁם כָּזֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמוֹר מַמָּשׁ תַּכְלִית הַכְּסִילוּת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת נִשְׁמָתוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַפֵּךְ וּלְהַכְנִיס בְּחִינַת הַחֲמוֹר, שֶׁהוּא גַּשְׁמִיּוּת הַחֹמֶר אֶל קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה מְשֻׁעְבָּד אֶל הַתּוֹרָה וְאֶל הָעֲבוֹדָה כַּחֲמוֹר לְמַשְׂאוֹי:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁקִּבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה כַּחֲמוֹר וְכוּ', 'כַּחֲמוֹר' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי יִשָּׂשכָר זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וּבְדָרֵי מַטָּה, בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהֶם יְרָאָה וְכוּ'. וְעִקַּר הוּא הָאָרַת הַתַּלְמִיד, שֶׁהִיא הָאָרַת דָּרֵי מַטָּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁעוֹלָה הָעֲבוֹדָה מֵהֶם מֵחֲמַת שֶׁהֵם מְגֻשָּׁמִים מְאֹד בְּתַכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהָאָרַת דָּרֵי מַטָּה הוּא מַה שֶּׁמְּאִירִין בָּהֶם בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמְּחַזְּקִין כָּל הַמַּנָּחִים בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת יִשָּׂשכָר, בְּחִינַת 'יֵשׁ שָׂכָר' שֶׁמּוֹדִיעַ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם אֲפִלּוּ לְהַגְּרוּעִים מְאֹד, כִּי עֲדַיִן יֵשׁ שָׂכָר בְּחִינַת כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ. כִּי כְּשֶׁאָדָם נִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲווֹת רָעוֹת וַעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא בְּחִינַת רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְכוּ', כִּי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִוא קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, נִקְרֵאת רָחֵל כַּיָּדוּעַ, וַאֲזַי הִיא בִּבְחִינַת כְּרָחֵל לִפְנֵי

גִּזְזֵיהָ נֶאֱלָמָה, דְּהַיְנוּ שֶׁקְּדֻשַּׁת הַנֶּפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הִיא בֵּין הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרִין אָחֳרָנִין הַמְּעִיקִין וּמְצַיְּרִין לָהּ. וּמִגֹּדֶל חֲלִישׁוּתָהּ עַל-יְדֵי רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו הִיא כְּרֻחֶל לִפְנֵי גִּזְזֵיהָ נֶאֱלָמָה שֶׁהֵן גִּזְזִין וְגוֹזְלִין אוֹתָהּ וְנוֹטְלִין מִמֶּנָּה הוֹדָהּ וְתִפְאַרְתָּהּ וְהִיא נֶאֱלָמָה בֵּינֵיהֶם. וְאָז הִיא בְּחִינַת שְׁכִינָה מָה אוֹמֶרֶת קַלַּנִי מֵרֹאשִׁי קַלַּנִי מִזְּרוֹעִי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְשֶׁזֶּה הָרָחוֹק מְאֹד נִתְעוֹרֵר בְּעֹצֶם רְחוּקוֹ וְאֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן וּבוֹכֶה וְצוֹעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, זֶה בְּחִינַת קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ מַאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ, בְּגִין כִּי אֵינֶנּוּ, (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ), הַיְנוּ שֶׁקְּדֻשַּׁת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת רָחֵל, הִיא בּוֹכָה וּמְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, הַיְנוּ עַל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלֹּא שֶׁאִבְּדָה עַל-יְדֵי תַּאֲוֹתֶיהָ הָרָעוֹת, כִּי הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים נִקְרָאִים בָּנִים, כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְהִיא בּוֹכָה בִּמְרִירוּת גָּדוֹל מְאֹד בִּבְחִינַת נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים עַד אֲשֶׁר קוֹל בָּרָמָה נִשְׁמָע, כְּתַרְגּוּמוֹ, קָל בְּרוּם שְׁמַיָּא אִשְׁתְּמַע וְכוּ'. וּמִגֹּדֶל כְּאֵבָהּ שֶׁהִיא רוֹאָה שֶׁזֶּה זְמַן רַב אֲשֶׁר עֲדַיִן לֹא עָלְתָה אֲרוּכָה לְמַכָּתָהּ וְהִיא צוֹעֶקֶת וּבוֹכָה זֶה זְמַן זְמַנִּים טוּבָא וַעֲדַיִן הִיא רְחוֹקָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ. וְעַל-כֵּן "מַאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, בְּגִין כִּי אֵינֶנּוּ, הַיְנוּ שֶׁאוֹמֶרֶת בְּלִבָּהּ, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְנַחֲמֵנוּ וַאֲנִי יוֹדַעַ כִּי אֵינֶנּוּ?! כִּי אֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמִּי עֲדַיִן, כִּי אֲנִי רְחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן, אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא רְחוֹקָה כָּל כָּךְ, מֵאַחַר שֶׁמְּחַזֶּקֶת עַצְמָהּ עֲדַיִן לִצְעֹק וְלִבְכּוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אָז נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵאִיר עָלֶיהָ הֶאָרָה וְהִתְחַזְּקוּת מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת, כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ וְכוּ'. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְשֻׁשְׂכָר שֶׁמֵּאִיר בְּכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ וּמוֹדִיעַ לָהּ כִּי עֲדַיִן יֵשׁ שָׂכָר, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי אֵין שׁוּם דְּבוּר וְלֹא שׁוּם צְעָקָה נֶאֱבֶדֶת אֲפִלּוּ צְעָקָה מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם, (כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים):

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת יְשֻׁשְׂכָר חֲמוֹר גָּרֶם, שֶׁהַצַּדִּיק, בְּחִינַת יְשֻׁשְׂכָר שֶׁמֵּאִיר בְּכָל הַדֹּרוֹת בְּכָל הַנִּמּוּכִים מְאֹד לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים בְּשׁוּם אֹפֶן עַד אֲשֶׁר מֵשִׁיב כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חֲמוֹר, בְּחִינַת בְּהֵמָה טְמֵאָה, בְּחִינַת זֶהֳמַת וְנַשְׁמִיּוּת הַחֹמֶר, כִּי הוּא מֵאִיר בָּהֶם הָאֱמֶת עַד שֶׁגַּם הֵם נַעֲשִׂין מֶרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנוֹשְׂאִים עֲלֵיהֶם עַל תּוֹרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲמוֹר גָּרֶם שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כַּחֲמוֹר לִסְבֹּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "רֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם", זֶה בְּחִינַת אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתַיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַּכֶּסֶף וְכוּ', הַיְנוּ כִּי מִשְׁפָּתַיִם זֶהוּ בְּחִינַת שִׂפְתֵי וּגְבוּלֵי וּמֵצָרֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְסִטְרִין

אֲחֵרִנִין שֶׁהֵם אוֹרְבִין עַל הַגְּבוּלִין שֶׁנִּקְרָאִים שְׁפָתַיִם וְאֵינָם מַנִּיחִין אֶת הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁיֵּצֵא מֵהַגְּבוּל שֶׁלָּהֶם לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת כָּל רִדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים. וְהַפְּסוּק אוֹמֵר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שֶׁבַח וּמַעֲלַת יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ "אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם", הַיְנוּ כְּשֶׁאַתֶּם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְסִטְרָא אָחֳרָא כְּשֶׁהֵייתֶם שׁוֹכְבִים וְאוֹרְבִים בֵּין שְׁפָתַיִם, שֶׁהֵם הַגְּבוּלִין וְהַמְּצָרִים לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, גַּם אָז כַּנְפֵי יוֹנָה, שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, בְּכַסְפָּהּ וְחֶמְדָּתָהּ שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, אֲזַי אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַתַּאֲוֹת וְהַמְנִיעוֹת וְכוּ' מִתְגַּבְּרִין עָלָיו כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וּמַנִּיחִין עַצְמָן לְאָרְךְ וְלָרֹחַב וּמִתְפַּשְׁטִין כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת מֵהֶם, גַּם אָז בְּעֹצֶם רְחוּקוֹ הוּא כּוֹסֵף וְחוֹמֵד בְּכָל עֵת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין לְעוֹלָם וְזֶה יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הָעִקָּר הִיא הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְשַׁבֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בָּזֶה שֶׁבְּשִׁבִּיל זֶה זוֹכִין לְמַה שֶּׁזּוֹכִין. כִּי אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתַיִם לֶאֱרֹב וְלִמְנֹעַ אֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל, גַּם אָז כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפֶּה בַכֶּסֶף, בְּכַסְפָּהּ וְחֶמְדָּתָהּ שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם רֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם, שֶׁגַּם שָׁם בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם וְהַמְּצָרִים וְהַגְּבוּלִים שֶׁאוֹרְבִים עָלָיו וּמַתְעִים אוֹתוֹ מְאֹד עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹת וְהַמְּנִיעוֹת, גַּם שָׁם מִתְגַּבֵּר לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַבֵּי הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיק וּמַכְנִיעַ גּוּפוֹ וְחָמְרוֹ הַמְגֻשָּׁם כַּחֲמוֹר לִשְׂא עָלָיו עֹל תּוֹרָה:

וְעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכֶה לַהֶפֵּךְ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְזֶה בְּחִינַת וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל, כִּי כַּמָּה וְכַמָּה עִתִּים עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי יֵשׁ כ"ח עִתִּים עִתִּים לְטוֹבָה עִתִּים לְרָעָה וּבָהֶם כְּלוּלִים כָּל הָעִתִּים הָעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ עַד יוֹם מוֹתוֹ אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם הִתְחַנֵּן דָּוִד, "בְּיָדְךָ עִתֹּתַי הַצִּילֵנִי מִיַּד אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי". וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה הַמְלַמֵּד תּוֹרָה וְדַעַת לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ יִשָּׂשכָר שֶׁיּוֹכֵל לְהָאִיר בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיּוּכַל לְהִתְחַזֵּק וְלִשָּׂאֵר עַל עָמְדוֹ בְּכָל הַזְּמַנִּים וְהָעִתִּים הָעוֹבְרִים עָלָיו בִּבְחִינַת וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים, שֶׁיּוֹדְעִים לְהַכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל בִּינָה וְחָכְמָה אֲמִתִּית שֶׁיִּדְּעוּ בְּכָל עֵת וְעֵת שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה לִבְלִי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּלְבַלִּי לְהִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם. וְזֶהוּ, "לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל", שֶׁיֵּדַע כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַה לַּעֲשׂוֹת בְּכָל עֵת וְעֵת אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל עֵת וְעֵת פַּעַם בְּתוֹרָה, פַּעַם בִּתְפִלָּה, פַּעַם בִּצְעָקָה וְשַׁוְעָה וּתְחִנָּה וּבְכִיָּה, פַּעַם בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה, פַּעַם בְּדִבּוּר, פַּעַם בְּשִׁתִיקָה. וְיֵשׁ עֵת שֶׁצְּרִיכִין וּמֻכְרָחִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ דַּיְקָא מֵהֶעָבוֹדָה בִּבְחִינַת עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה,

בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶה קִיּוּמָהּ. כִּי יֵשׁ עֵת שֶׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל אוֹ לִישֹׁן בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַגּוּף אוֹ לְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם כְּדֵי לְפַקֵּחַ דַּעְתּוֹ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה וְכֵן כָּל הָעִתִּים בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת שֶׁעוֹבְרִין עַל הָאָדָם פְּעָמִים הוּא בִּבְחִינַת עֲלִיָּה וּפְעָמִים הוּא בִּבְחִינַת יְרִידָה. וְגַם בִּבְחִינַת הָעֲלִיָּה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ אֲלָפִים וְרִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת. וְכֵן יֵשׁ יְמֵי הַיַּלְדוּת וְהַבַּחֲרוּת, יְמֵי עֲלִיָּה וִימֵי עֲמִידָה וִימֵי יְרִידָה שֶׁהֵם יְמֵי הַזִּקְנָה וְהַשֵּׁיבָה וְכוּ' וְכֵן כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּכָל אֵלּוּ הָעִתִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁקָּם אֶפִלּוּ לִפְנֵי זָקֵן נָכְרִי, אָמַר, כַּמָּה הִרְפַּתְקָאֵי דַּעֲדוּ עָלָיו. כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עַל כָּל אָדָם כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי עִתִּים שׁוֹנִים, וּבִפְרָט עַל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל וְהַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי, בְּחִינַת יִשָּׂשכָר, הוּא מֵאִיר בְּיִשְׂרָאֵל בִּינָה לָעִתִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּדַע כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַה יַּעֲשֶׂה בְּכָל עֵת בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִפֹּל וְלֹא יִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם. וְכֵן כְּתִיב בְּדָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק, "וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל יִשְׂרָאֵל". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עִתִּים, צָרוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו:

חלק יד

וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד, "בְּיָדְךָ עִתֹּתָי הַצִּילֵנִי וְכוּ'". הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל כָּל אָדָם כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ צָרִיךְ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי עִתִּים וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם בְּסָמוּךְ עַל "וְעַל יִשְׂרָאֵל", הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהָעִקָּר לְהִתְחַזֵּק בְּכָל עֵת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְכָל פֶּטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְּשֶׂה, שֶׁצְּרִיכִין לִפְדּוֹת הַחֲמוֹר בְּשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לַהֲפֹךְ גַּם בְּחִינַת הַחֲמוֹר אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לָזֶה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲמוֹר אֶל הַקְּדֻשָּׁה, הָרַב וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין הַשֶּׂה לְהַכֹּהֵן וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת הַמְתָּקַת פַּחַד יִצְחָק עַל-יְדֵי הַשֶּׂה לְעוֹלָה, בְּחִינַת וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ לְהַמְתִּיק הַיִּרְאָה רָעָה, עֲנָוָה פְּסוּלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. לִישָׁרֵי לָן מַר וַי לָן דְּמִיתְנָן וְכוּ' הֵי תּוֹרָה וְהֵי מִצְוֹת דְּמַגְנָן עָלָן, כִּי הָיָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵימַת מָוֶת לֹא הִפִּילָה אוֹתוֹ כְּלָל, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וְכוּ' הֶפֶךְ הָרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, "זֶה דַּרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה". וְזֶהוּ, "רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ", שֶׁיִּהְיֶה הִרְגָּז וְהַיִּרְאָה לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל לְמָנֵעַ מֵהַחֲטָא וְכוּ'. וְזֶהוּ, אִי אָזִיל מוּטָב וְאִם לָאו. וְזֶהוּ מֵחֲמַת הַיִּרְאָה פְּסוּלָה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מֵהָאָרֹת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁהִיא מְשִׁיבַת נָפֶשׁ וּמְאִירָה בָּהֶם הַדַּעַת הָאֱמִתִּי, שֶׁהוּא יִרְאַת ה' לְחַיִּים וּלְטוֹבָה וְכוּ'. וְאִם לַאו יִזְכֹּר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה בְּחִינַת 'וְדֹמּוּ סֶלָה'. וְעַל-כֵּן אֵינוֹ מַזְכִּיר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה עַד אֲשֶׁר עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּמְקַבֵּל הַדַּעַת כַּנַּ"ל שֶׁל הִתְחַזְּקוּת הַנַּ"ל. כִּי אִם לָאו יוּכַל לִפֹּל יוֹתֵר חַס

וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּלַמֶּדֶת אוֹתוֹ לִזְכֹּר בְּיִרְאַת הָעֹנֶשׁ לְטוֹבָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז דַּיְקָא יִזְכֹּר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה בִּבְחִינַת לִישָׁרֵי לָן מַר הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַנְּפִילָה מֵחֲמַת גַּדְלוּת שֶׁאֵין נָאֶה וְרָאוּי לוֹ לַעֲבֹד עֲבוֹדָה וְיִגִיעָה הַזֹּאת וַעֲדַיִן לֹא פָּעַל כְּלוּם, אַדְרַבָּא, נִדְמֶה לוֹ וְכוּ', אֲבָל הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת אוֹמֵר בְּלִבּוֹ בִּשְׁבִיל נְקֻדָּה אַחַת שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת אֶחָד כְּדַאי כָּל הַיְגִיעָה בְּכַפְלֵי כְּפָלַיִם וּכְמוֹ הַצַּדִּיק שֶׁשִּׁמַּח אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "אֲזַמְּרָה" סִימָן רפב וְכוּ' וְכוּ') וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי הֵי תּוֹרָה וְהֵי מִצְוֹת בָּאוּ לְשַׂמְּחָה, כִּי לֹא נָפְלוּ עַל-יְדֵי וָה, רַק בָּאוּ לַעֲנָוָה אֲמִתִּית עַל-יְדֵי וָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, "וַיִּסְפּוּ עֲנָוִים", בַּה' שִׂמְחָה. וְאֶבְיוֹנֵי אָדָם בְּקִדּוּשׁ יִשְׂרָאֵל יָגִילוּ. וּכְתִיב, "בַּה' תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ". הֵפֶךְ אַחֵר וְכֵיוֹצֵא שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא חִזְקוּ עַצְמָן בִּבְחִינַת הַנַּ"ל כוּ'. וְאָמְרוּ, אֵיזִיל וְאִיתְהַנֵּי וְכוּ' בְּחִינַת אֶכֹל וְשָׂתֹה כִּי מָחָר נָמוּת בְּחִינַת זֶה דַּרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכְרִין יוֹם הַמִּיתָה וְיִרְאַת הָעֹנֶשׁ נוֹפְלִים יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הַמְקֹרָבִים וְהַנִּלְוִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה מֵהַיִּרְאָה עִלָּאָה וְנִפְלָאָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּחִינַת צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת פַּחַד יִצְחָק, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַיִּרְאָה בָּאָה רַק לְחַיִּים לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק, חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ "וְשַׂמְתֶּם" לְפָסוּק "וְחָרָה וְכוּ'". וּמִזֶּה הַפָּסוּק וְשַׂמְתֶּם דְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה וְכוּ'. כִּי וְחָרָה וְכוּ' הִיא בְּחִינַת יִרְאַת הָעֹנֶשׁ וְעַל זֶה מְסַיֵּם, "וְשַׂמְתֶּם", שֶׁתִּזָּהֵר שֶׁתִּהְיֶה הַיִּרְאָה לְטוֹבָה בִּבְחִינַת סַם חַיִּים וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה נִמְתָּק עַל-יְדֵי פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר בְּשֶׂה. פֶּטֶר חֲמוֹר, שֶׁהִיא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל בְּכוֹר, זֶה בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת רַעֲדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה, בִּפְרָט הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה וּמֵאַחַר שֶׁהַיִּרְאָה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל חֲמוֹר, שֶׁהוּא בְּהֵמָה טְמֵאָה, בְּחִינַת גַּשְׁמִיּוּת וְזֶהֲמַת הַחֲמוֹר יוּכַל לְהִתְאַחֵז חַס וְשָׁלוֹם יִרְאָה רָעָה וּפְסוּלָה הַנַּ"ל, שֶׁאָז מִתְגַּבֵּר גַּשְׁמִיּוּת וְזֶהֲמַת הַחֲמוֹר יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה שׁוֹנֵא גָּדוֹל לְהַתַּלְמִיד חָכָם בִּבְחִינַת מִי יִתֵּן לִי תַּלְמִיד חָכָם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִפְדּוֹתוֹ בְּשֶׂה וְאָז נִמְתָּק הַיִּרְאָה שֶׁתִּהְיֶה עִם דַּעַת עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין הַשֶּׂה לְכֹהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַב וְהַצַּדִּיק הַנַּ"ל וְאָז נִתְהַפֵּךְ וְנַעֲשֶׂה הַחֲמוֹר מֶרְכָּבָה לִקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גֶּרֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ" הוּא הִפְסִיד מָמוֹנוֹ שֶׁל כֹּהֵן וְכוּ', כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, מִבְּחִינַת כֹּהֵן וְהָרַב הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכֶה לְהֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, (כְּמַבֹּאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) וְעַל-כֵּן יֶפְסַד מָמוֹנוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁתַּרְגּוּם יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גֶּרֶם, עָתִיר בְּנִכְסִין. כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת עַל-יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְהַפְּכִין הַחֲמוֹר אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גֶּרֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

מִן 'וְזֶה בְּחִינַת הַמְתָּקַת פַּחַד יִצְחָק' עַד כָּאן לֹא נִכְתַּב כַּסֵּדֶר בְּבֵאוּר, רַק רָאשֵׁי פְּרָקִים:

וְעַתָּה נָבוֹא לְבָאֵר הַדְּבָרִים בִּישׁוּעַת ה':
(וְכָל זֶה מְקֻשָּׁר לְמַה שֶּׁכָּתוּב בְּהִלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה הֲלָכָה ד):

חלק טז

וּכְלַל הַדָּבָר, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ יִרְאַת ה'. וְעִקַּר הַיִּרְאָה נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם עַל-יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָפִלּוּ צַדִּיקִים צְרִיכִין יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה הוּא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אַךְ כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד מְאֹד שֶׁיְּמַשִּׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַיִּרְאָה מֵהָעֹנָשִׁים לְטוֹבָה וְלֹא לָרֵעָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁעַל-יְדֵי עֹצֶם הַיִּרְאָה שֶׁלָּהֶם נוֹפְלִים יוֹתֵר כַּאֲשֶׁר שָׂכִיחַ בְּכַמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁכְּשֶׁיּוֹשְׁבִים עַל סֵפֶר רֵאשִׁית חָכְמָה הַקָּדוֹשׁ אוֹ שְׁאָר סִפְרֵי מוּסָר הַמְדַבְּרִים מִגֹּדֶל מְרִירוּת הָעֳנָשִׁים הַקָּשִׁים הַמַּגִּיעִים עַל כָּל עֲבֵרָה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, הֵם נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם יוֹתֵר רַחֲמָנָא לִצְלַן מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדְעִים בְּעַצְמָם שֶׁעָבְרוּ עַל כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּמִגֹּדֶל הַמָּרָה שְׁחֹרָה וְעַצְבוּת שֶׁנּוֹפֵל עֲלֵיהֶם, עַל-יְדֵי זֶה הֵם נוֹפְלִים יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה. עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי זֶה לִכְפִירוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִשָּׂא עֲלֵיהֶם אֵימַת יִרְאַת הָעֹנֶשׁ הַגָּדוֹל כָּל כָּךְ, וְכֵן לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם אֵינָם מִתְגַּבְּרִים, וְעַל-כֵּן אוֹי לָהֶם מִיּוֹצְרָם וְאוֹי לָהֶם מִיּוֹצְרָם וּמֵחֲמַת זֶה נִמְצָאִים שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי זֶה לִכְפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁיִּרְאַת הָעֹנֶשׁ הִיא בְּחִינַת דִּינִים וּמִבְּחִינַת דִּינִים נִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה, אֲזַי חַס וְשָׁלוֹם, נִתְהַפֵּךְ לוֹ הַיִּרְאָה לְרָעָה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי נוֹפֵל לְעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים הַתַּאֲוֹוֹת יוֹתֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶרֶת בֵּן וְתַלְמִיד. וְעִקַּר הוּא הָאֶרַת הַתַּלְמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ', שֶׁמְּחַזֵּק כָּל הַנּוֹפְלִים וְהָרְחוֹקִים שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן בְּשׁוּם אֹפֶן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, הֵינוּ שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק זוֹכֶה לְהָאִיר דַּעַת נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכֶת יִרְאָה עִלָּאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד עַד שֶׁזֹּאת הַיִּרְאָה יְכוֹלָה לְהַגִּיעַ וּלְהָאִיר וּלְעוֹרֵר כָּל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד וְעִקַּר הַדָּבָר שֶׁבְּעֹצֶם נִפְלְאוֹת הַדְּרָכִים שֶׁמַּמְשִׁיךְ זֶה הַצַּדִּיק בְּדַעְתּוֹ הַנִּפְלָא, עַל-יְדֵי זֶה בָּאָה הַיִּרְאָה עַל כָּל אֶחָד רַק לְטוֹבָה וְלֹא לָרֵעָה אֲפִלּוּ הָרָחוֹק מְאֹד מְקֻבָּל הַיִּרְאָה רַק לְטוֹבָה, כִּי הוּא מֵאִיר וּמוֹדִיעַ בָּעוֹלָם דַּרְכֵי טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם וּמוֹדִיעַ לְכָל אֶחָד, כִּי עֲדַיִן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִתּוֹ וְעִמּוֹ וְקָרוֹב אֵלָיו וּמְחַיֶּה וּמְשַׁמֵּחַ וּמְנַחֵם הַכֹּל וּמֵאִיר בָּהֶם דְּרָכָיו, שֶׁגַּם הֵם יוּכְלוּ לְשַׁמֵּחַ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמָם בְּעֹצֶם רְחוּקָם וְכוּ'. וְאָז נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הַיִּרְאָה

תָּמִיד לְטוֹבָה וְלֹא לְרָעָה כְּלָל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹכְרִים אֶת עַצְמָם אוֹ כְּשֶׁרוֹאִים אֵיזֶה סֵפֶר מוּסָר עֹצֶם יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, הֵם נִתְעוֹרְרִים לְתִשׁוּבָה תֵּכֶף כָּרָאוּי וְתֵכֶף כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לְהַכְנִיס בָּהֶם מָרָה שְׁחֹרָה וְעַצְבוּת כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם זוֹכְרִים תֵּכֶף חַסְדֵי ה' וְטוּבוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו, וְכָל דַּרְכֵי הַצַּדִּיק הַנִּפְלָאִים שֶׁהֵאִיר בָּהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד כְּמוֹ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְעַל-יְדֵי "הַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" וְכוּ' וְכוּ':

חלק יז

כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל, כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה וְכוּ'. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׂוֹלֵחַ עַל הָאָדָם הֵן טוֹב הֵן לְהֶפֶךְ כָּל כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד לְטוֹבָה, רַק שֶׁהָאָדָם הוּא בְּמִשְׁקָל וְנִסָּיוֹן תָּמִיד. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׂוֹלֵחַ יִסּוּרִים עַל הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם אוֹ שֶׁרוֹאֶה יִסּוּרִים וְעֻנָּשִׁים שֶׁל אֲחֵרִים וְכָל כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר לָשׁוּב אֵלָיו, אֲבָל בָּזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ לְהָאָדָם בְּחִירָה תָּמִיד עַד שֶׁלִּפְעָמִים מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר בְּמָרָה שְׁחֹרָה וְעַצְבוּת עַד שֶׁנּוֹפֵל יוֹתֵר עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר תָּמִיד בְּכָל עֵת שֶׁבָּאָה עָלָיו אֵיזֶה יִרְאָה שֶׁתִּהְיֶה לְטוֹבָה שֶׁיִּהְיֶה נִזְהָר מְאֹד שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁהַמַּחֲשָׁבוֹת רוֹצִים לְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ וּלְהַגְבִּיר עָלָיו הָעַצְבוּת וּלְהַפִּילוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי זֶה. שֶׁיִּתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם וְיחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל דַּרְכֵי הַהִתְחַזְּקוּת הַמְבֹאָרִים בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וְאָז תִּהְיֶה הַיִּרְאָה לְטוֹבָה שֶׁיְּזַכֶּה לִתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי זֶה וְיָכוֹל לָבוֹא לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהוּא מָלֵא חֲטָאִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל-יְדֵי זֶה כְּלָל, רַק יָבוֹא עַל-יְדֵי זֶה לַעֲנָוָה בֶּאֱמֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂמְחָה, בִּבְחִינַת יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ. וּכְתִיב, "וְיִסְפּוּ עֲנָוִים בַּה' שִׂמְחָה וְאֶבְיוֹנֵי אָדָם בְּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יָגִילוּ". כִּי קָרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְהוּא שׁוֹכֵן אֶת דַּכָּא. וְתֵכֶף כְּשֶׁבָּא לְשִׂפְלוּת אֲמִתִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹכֵן עִמּוֹ וּמְנַחֵם וּמְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי שְׂמָחוֹת וְנֶחָמוֹת, כִּי בִּמְקוֹמוֹ יִתְבָּרַךְ עֹז וְחֶדְוָה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ". וּכְתִיב, "כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְכוּ'":

חלק יח

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּהִלּוּלָא דְּמַר בְּרֵיהּ דְּרַבִּינָא אָמְרוּ רַבָּנָן לְרַב הוּנָא זוּטֵי, לִישָׁרֵי לָן מַר. אָמַר לְהוּ, וַי לָן דְּמֵיתְנָן וַי לָן דְּמֵיתְנָן. אָמְרוּ לֵהּ, אֲנָן מַה נִשְׁרֵי אֲבָתָרָךְ. אָמַר לְהוּ, הֵי תּוֹרָה וְהֵי מִצְוֹת דְּמַגְנָן עָלָן. וְהוּא תְּמֵיהָ מְאֹד מַה הַשִּׁיר וְהַשִּׂמְחָה הַזֹּאת וַי לָן דְּמֵיתְנָן, בִּפְרָט שֶׁצְּוִיָּה עֲלֵיהֶם, לִישָׁרֵי אֲבָתְרֵיהּ הֵי תּוֹרָה וְהֵי מִצְוֹת וְכוּ', וְאֵיךְ שַׁיָּךְ זֹאת לְשִׁיר וְשִׂמְחָה?! אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל יוּבְנוּ הַדְּבָרִים הֵיטֵב כִּי הָיָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ

עַד שֶׁאֵימַת מָוֶת, שֶׁהוּא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַפִּיל אוֹתוֹ לְעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא כָּל מַה שֶּׁזָּכַר יִרְאַת הָעֹנֶשׁ יוֹתֵר נִמְשָׁךְ עָלָיו יִרְאָה קְדוֹשָׁה יוֹתֵר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק הַשִּׂמְחָה אֲצָלוֹ יוֹתֵר בִּבְחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה, כִּי כָּל מַה שֶּׁזָּכַר יוֹתֵר עִנְיַן הַמִּיתָה וְכוּ', הִתְחַזֵּק יוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה לְטוֹבָה, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא שֶׁיִּתְרַחֵק יוֹתֵר עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּה מִגֹּדֶל הָאֵימָה וְיִרְאָה מֵהַמָּוֶת וְכוּ' הִתְחַזֵּק לְקַיֵּם דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּחַסְדֵי ה' וְטוּבוֹ שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם וְעַל-כֵּן שָׁר לִפְנֵיהֶם וַי לָן דְּמֵיתְנָן וְכוּ'. וְצִוָּה לָהֶם לְשִׁיר אַחֲרָיו, הֵי תּוֹרָה וְהֵי מִצְוֹת דְּמַגְנָן עַלָּן [כִּי אֵין לָנוּ] כִּי אִם חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ הַגָּדוֹל שֶׁאֵינָן נִפְסָקִים לְעוֹלָם, כִּי הֵם זָכוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאוּ רַק לַעֲנָוָה אֲמִתִּית שֶׁהִרְגִּישׁוּ שִׁפְלוּתָם הָאֲמִתִּי וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקָרְבוּ יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּה' וְכַנַּ"ל:

כִּי עִקַּר הַנְּפִילָה עַל-יְדֵי גַּדְלוּת שֶׁמֵּחֲמַת גַּסּוּתוֹ נִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר הָיָה יָגֵעַ בַּעֲבוֹדַת ה', וּכְשֶׁרוֹאֶה אַחַר כָּךְ גֹּדֶל רְחוּקוֹ עֲדַיִן מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ מְאֹד, כִּי נִדְמֶה שֶׁהוּא מִתְיַגֵּעַ בְּחִנָּם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי זֶה נוֹפֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל מִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת יוֹדֵעַ שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁכְּדַאי אֲצָלוֹ כָּל הַיְגִיעוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בִּשְׁבִיל נְקֻדָּה אַחַת שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת אֶחָד וּמְשֻׁמָּח בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ מִקְדָּשֵׁת יִשְׂרָאֵל, בִּפְרָט מַה שֶּׁזָּכָה שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְכוּ', (כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ, עַיֵּן שָׁם). וְאַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁרוֹאֶה רְחוּקוֹ יוֹתֵר בָּא לְשִׂמְחָה יוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁבָּא לְשִׁפְלוּת וַעֲנָוָה יוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, שֶׁעַל-יְדֵי הַיְרִידָה בָּא לְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי, כִּי לֹא הִנִּיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי הַיְרִידָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁבָּא מֵחֲמַת גַּסּוּת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל לְצַפּוֹת עֲדַיִן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁפְלוּת וִירִידוֹת כָּאֵלֶּה, כִּי הָיָה מְרֻצֶּה לַעֲבֹד אֶת ה' אִם הָיָה זוֹכֶה לִהְיוֹת צַדִּיק וְחָסִיד גָּדוֹל בְּמַעֲלָה וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה וְהוּא רָחוֹק כָּל כָּךְ וּמֵנַח בְּשִׁפְלוּת כָּזֶה שׁוּב אֵינוֹ רוֹצֶה כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם, וּמְבַקֵּשׁ תּוֹאֲנָה לִפְרֹשׁ חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם לְגַמְרֵי, אֲבָל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו הָאֲמִתִּיִּים בֶּאֱמֶת הוּא מְרֻצֶּה לַעֲבֹד אֶת ה' בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל אֲפִלּוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יִזְכֶּה לְשׁוּם מַעֲלָה, רַק שֶׁיְּקַל מַעֲלָיו מְעַט עָנְשֵׁי הַגֵּיהִנֹּם וְכוּ', אוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְאֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה בְּעֹלְמָא וּכְמוֹ שֶׁפַּעַם אַחַת שָׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָמַר לְעִנְיָן כָּזֶה, וּמַה יִּהְיֶה אִם לֹא יִהְיֶה לִי עוֹלָם הַבָּא מַה לַּעֲשׂוֹת וְאִם יַגִּיעַ לִי גַּם גֵּיהִנֹּם. וְהִגְבִּיהַּ יָדָיו כְּאוֹמֵר שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִתְרַצּוֹת עַל הַכֹּל, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יַעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַוְלָה נֶגְדּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא וְכוּ'. וּמִי שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד כַּנַּ"ל, הוּא בָּא עַל-יְדֵי הַיְרִידָה לְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי וּמִתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבָטוּחַ בְּחַסְדֵי ה' וְטוּבוֹ שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה בְּכֹחַ וּזְכוּת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ

לַהֶפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. וַאֲזַי זוֹכֶה לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה תָּמִיד וּמִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹכֵן אֶת דַּכָּא וְכוּ':

חלק יט

וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא, שֶׁמַּחֲמַת שֶׁבְּטוּחִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סוֹלֵחַ וּמוֹחֵל, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְיִרְאָה טוֹבָה לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה אֵינוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְיִרְאָה, כִּי כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה יִרְאָה נִמְשָׁךְ אֶל הָעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם, וְנוֹפֵל עַל-יְדֵי זֶה יוֹתֵר, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה וּבְטוּחִין בְּחַסְדּוֹ תָּמִיד שֶׁהַכֹּל יוּכַל לְהִתְתַּקֵּן וּלְהִתְהַפֵּךְ לְזֵכְיוֹת, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה בְּחִינַת לְמַעַן תִּוָּרֵא, כִּי מְקַבְּלִין הַיִּרְאָה לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה קִוִּיתִי ה' קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, קִוּוּי אַחַר קִוּוּי, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְקַוּוֹת וּלְצַפּוֹת לַה' תָּמִיד בְּקִוּוּי אַחַר קִוּוּי בְּלִי שִׁעוּר וּכְמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר בָּזֶה אַחַר כָּךְ, "וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי נַפְשִׁי לַה' מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל ה' כִּי עִם ה' הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת". כִּי יֵשׁ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּמָּה מִינֵי פְּדוּת שֶׁבְּוַדַּאי יִפְדֶּה אוֹתָנוּ מִכָּל עֲוֹונוֹתֵינוּ וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ', רַק שֶׁצְּרִיכִין לְקַוּוֹת וְלִשְׁמֹר וּלְצַפּוֹת קִוּוּי אַחַר קִוּוּי וְכוּ' עַד יַשְׁקִיף וְיִרְאֶה ה' מִשָּׁמַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עַל-יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים מְגַלִּין וּמְפָרְסְמִין כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּבְכָל מְקוֹמוֹת מֻמְשָׁלְתּוֹ, שֶׁזֶּהוּ הָאֲרַת דְּרֵי מַטָּה, שֶׁהוּא הָעִקָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָבִיתָה תְּהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר וְכוּ'" (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), דְּהַיְנוּ לְגַלּוֹת לְכָל הַנּוֹפְלִים וּלְכָל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים חַס וְשָׁלוֹם, לְגַלּוֹת לָהֶם כִּי עֲדַיִן ה' עִמָּם וְאָצְלָם וְקָרוֹב לָהֶם תָּמִיד בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ' כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). כִּי שְׁעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַחוֹטְאִים שֶׁמְּסַלְּקִין מֵעַצְמָן הַדַּעַת וְעוֹשִׂין מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. וְעַל-כֵּן שְׁעוֹרִים הוּא מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁל הַסּוֹטָה שֶׁמִּשָּׁם לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֹאת שֶׁאֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ שָׁם עַל פָּסוּק, "כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ", שֶׁאֵין אָדָם וְכוּ' אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. וּמֵחֲמַת זֶה מַכְרִחִין לְהָבִיא מִנְחוֹת שֶׁל שְׂעוֹרִים, כִּי הִיא עָשְׂתָה מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה אַף קָרְבָּנָהּ מַאֲכַל בְּהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל-יְדֵי מִנְחַת שְׂעוֹרִים דַּיְקָא נִבְדֶּקֶת. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מִנְחַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהִיא בְּדִיקוּ דְּאֵשֶׁת חַיִל, שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל, (כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר בְּרֵעְיָא מְהֵימְנָא, עַיֵּן שָׁם). הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמְּבִיאִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה וּמְנִיפִין וּמְרִימִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה לְמִי שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ שֶׁלּוֹ וּלְכָל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם לְמִי שֶׁכָּל אַרְבַּע

רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין וּמְפָרְסְמִין כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁגַּם בִּבְחִינַת שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת, בְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה הֶעָדֵר הַדַּעַת, בְּחִינַת פִּגּוּם כָּל הַחֲטָאִים כַּנַּ"ל, גַּם שָׁם מְלֹא כְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי לֵית אֲתַר פָּנוּי מִינֵּהּ וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְעַל-כֵּן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וְזֶה עִקַּר הַבְּדִיקָה וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא, וְאִיהוּ בְּדִיקָא דְּאֵשֶׁת חַיִל, כִּי זֶה עִקַּר הַבְּדִיקָה וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁבָּא לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ מִזֻּהֲמָתוֹ כְּמוֹ כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לְטַהֵר עַצְמָן מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם בְּאֵלּוּ הַיָּמִים, שֶׁעִקַּר הַבְּדִיקָה וְהַנִּסָּיוֹן אִם יָכוֹל לַעֲמֹד בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו שֶׁתָּמִיד יִתְחַזֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם, כִּי יַאֲמִין תָּמִיד כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְיִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אַל יַסְתִּיר פָּנָיו מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִלְּהִשְׁתּוֹקֵק אֵלָיו וּמִצְּעָקָה וּבַקָּשָׁה וְתַחֲנוּנִים וְכוּ', כִּי הָרְבֵּה הָרְבֵּה צָרִיךְ לַעֲבֹר עַל כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהֶכְנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת הַנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה הַזֹּאת שֶׁל הַדַּעַת הַנַּ"ל לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וַאֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַזֻּהֲמָא וְהַגַּשְׁמִיּוּת בִּבְחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, גַּם שָׁם יְכוֹלִין לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַדְרַבָּא, דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים מְגַלִּין וּמְפָרְסְמִין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁהָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת כְּשֶׁהֵם מוֹדִים וּמוֹדִיעִים אֱמוּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַגַּדְלוּת וְהִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כַּד אָתֵי יִתְרוֹ דַּיְקָא כְּדֵין אִסְתַּלִּיק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלָּא וְתַתָּא, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים):

חלק כא

וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם"-לְעַצְמֵיכֶם. מַה הָתָם 'וְסָפְרָה לָהּ לְעַצְמָהּ', אוֹף הָכָא "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם"-לְעַצְמֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לִסְפֹּר וּלְהָחֵיוֹת יָמָיו עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁמְּשָׁם מְקַבֵּל חִיּוּת בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם הֶכְנָה וְטָהֳרָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעִקַּר הֶכְנָה וְהַטָּהֳרָה עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹפֵר וּמוֹנֶה בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֶל הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁבָּזֶה מַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ, כִּי בְּכָל יוֹם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּמִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְהַזֻּהֲמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלִים לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּה נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִקְפֹּץ בְּפַעַם אֶחָד אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, אוֹמְרִים לוֹ הַמְּתִן, שֶׁצְּרִיךְ לְהַמְתִּין הַרְבֵּה כָּל אֶחָד כְּפִי עִנְיָנוֹ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'" סִימָן ו, עַיֵּן שָׁם) וּבְוַדַּאי כָּל אֶחָד כְּפִי עִנְיָנוֹ בְּכָל הַיָּמִים שֶׁצְּרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקַדֵּשׁ

כָּרְאוּי בְּוַדַּאי בְּכָל אֵלּוּ הַיָּמִים עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִטְהָר מִזֻּהֲמָתוֹ וּבְכָל הַיָּמִים הוּא נִתְנַסֶּה וְנִבְדָּק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת עִמָּר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא הַבְּדִיקָה שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁצְּרִיכִין לָצֵאת מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם וְלִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים בְּשֶׁבּוּעוֹת הַקָּדוֹשׁ, כִּי כְּמוֹ שֶׁבִּכְלַל יִשְׂרָאֵל, כֵּן הוּא בִּפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְהֶבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה הֵיטֵב, כִּי כְּבָר דִּבַּרְנוּ מִזֶּה הֵיטֵב בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יֵשׁ נִסְיוֹנוֹת הַרְבֵּה לְכָל אָדָם בְּעִנְיָן זֶה מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְחַזֵּק שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן לִבְלִי לַיְלֵךְ אַחַר תַּאֲוֹתָיו בְּהֶתֵּר אוֹ בְּאִסּוּר חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן אִם כְּבָר נִכְשַׁל בַּמֶּה שֶׁנִּכְשַׁל חַס וְשָׁלוֹם, לְבַל יִפֹּל עַל-יָדֵי זֶה כְּלָל, כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁנּוֹפֵל הוּא רַק מַעֲשֵׂי בַּעַל דָּבָר שֶׁרוֹצֶה לְלָכְדוֹ בְּרִשְׁתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי זֶה דַּוְקָא:

וּכְבָר דִּבַּרְנוּ מִזֶּה שֶׁמַּה שֶּׁנִּמְצָאִים הַרְבֵּה נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם וְאוֹמְרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לֵילֵךְ בְּדַרְכָּךְ הַיָּשָׁר עוֹד, זֶהוּ רַק מֵחֲמַת תַּאֲוָתָם וְיִצְרָם הָרָע שֶׁמְּבַקְּשִׁים תּוֹאֲנָה וַעֲלִילָה לִפְרֹשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם, בְּחִינַת וַיִּהְיוּ הָעָם כְּמִתְאוֹנְנִים, שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, מְבַקְּשִׁים עֲלִילָה לִפְרֹשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם. כִּי כָּל אָדָם יֵצֶר לִבּוֹ רַע מִנְּעוּרָיו, אַךְ מֵחֲמַת אֵימַת הָעֹנֶשׁ הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם לִכְבֹּשׁ תַּאֲוָתוֹ, אַךְ אוֹי לוֹ מִיּוֹצְרוֹ, אוֹי לוֹ מִיּוֹצְרוֹ, עַל-כֵּן הוּא מְבַקֵּשׁ תּוֹאֲנָה וַעֲלִילָה לִפְרֹשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לֵילֵךְ אַחֲרֵי תַּאֲוָתָיו הָרָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְהָעֲלִילוֹת וְהַתּוֹאֲנוֹת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מוֹצֵא לְכָל אָדָם רַבּוּ מִסְפֹּר כִּי אֵין מִסְפָּר וּלְכָל אֶחָד מוֹצֵא עֲלִילוֹת מְיֻחָדוֹת רַבָּם עַל-יְדֵי חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וּמְנִיעוֹת הַמּוֹנְעִים וְכוּ'. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן נַפְשׁוֹ מָרָה לוֹ, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְתֵת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן וְכוּ', וְעַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר בּוֹ הַטּוֹב בְּכָל פַּעַם לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ בְּשׁוּם דָּבָר אֵינוֹ מוֹצֵא לְעַצְמוֹ עֲלִילָה וּפְטוֹר, כְּמוֹ עַל-יְדֵי הַתַּחְבּוּלָה הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמַּפִּילוּ בְּדַעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם וּמַרְאֶה לוֹ בְּכָל פַּעַם כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הוּא רוֹאֶה בְּעֵינָיו שֶׁכְּבָר חָתַר כַּמָּה פְּעָמִים וְרָצָה לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִפַּל אַחַר כָּךְ, כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁנִּפַּל וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי מִסְפָּר. וְעַל-כֵּן הוּא פָּטוּר בְּעֵינֵי עַצְמוֹ עוֹד מִלַּחֲתֹר עוֹד חֲתִירוֹת לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל הָרַעְיוֹנִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֵלֶּה הֵם רַק מַעֲשֵׂי בַּעַל דָּבָר שֶׁמּוֹצֵא לוֹ עֲלִילָה לִפְרֹשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ אַחֲרֵי תַּאֲוָתָיו חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כַּאֲשֶׁר צָעַק רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף (בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, גֶּיוַואלְד! זַייט אַיידְ נִישְׁט מְיָאֵשׁ. וּמָשָׁךְ מְאד תֵּבת 'גֶּיוַואלְד' וְכוּ'), כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו הַרְבֵּה הַרְבֵּה קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּכְמוֹ שֶׁעָבַר עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה שֶׁרָצָה לָשׁוּב וְדִיקָא בְּכָל אֵלּוּ הַק"ל שָׁנָה בָּאוּ רוּחוֹת וְכוּ' וְחִמְּמוּ אוֹתוֹ וְכוּ',

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבְוַדַּאי נֶחְלְשָׁה דַּעְתּוֹ מְאֹד מְאֹד בְּכָל פַּעַם, כִּי כְּבָר הָיָה לוֹ יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבְוַדַּאי רָצָה הַבַּעַל דָּבָר לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם, אֲבָל הוּא הִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל עֵת וְלֹא הִנִּיחַ דַּרְכֵי תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁעָסַק בָּהֶם בְּכָל הַק"ל שָׁנָה עַד שֶׁזָּכָה בְּסוֹף הַק"ל שָׁנָה לְהוֹלִיד בִּדְמוּתוֹ בְּצַלְמוֹ אֶת שֵׁת שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ הָאָבוֹת וּמֹשֶׁה וּמָשִׁיחַ וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי שֶׁחָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן עֲדַיִן צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם הוּא בְּעַצְמוֹ לֹא הָיָה מִתְגַּבֵּר לְתַקֵּן מַה שֶּׁתִּקֵּן הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לְתַקֵּן וְגַם לֹא הָיָה זוֹכֶה לְמַה שֶּׁזָּכָה, אֲבָל עַל-יְדֵי הִתְחַזְּקוּתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו זָכָה שֶׁנִּפְטַר בְּשֵׁם טוֹב, כִּי הָיָה כָּל יָמָיו צַדִּיק וְחָסִיד גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל הָאָדָם שֶׁיִּתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו שֶׁתָּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת יַתְחִיל מֵחָדָשׁ וְיַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂכְחָה לִשְׁכֹּחַ מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו וִידַמֶּה בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם וְכוּ', וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה עֲצוֹת וּדְרָכִים נִפְלָאִים בְּעִנְיָן זֶה אֵיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת, עַיֵּן שָׁם, יֶעֱרַב לְךָ לָעַד:

חלק כב

וְזֶהוּ "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם"-'לָכֶם' לְעַצְמֵיכֶם. 'לָכֶם'-לְעַצְמֵיכֶם דַּיְקָא, שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַזְּקוּת הַנַּ"ל לְעַצְמוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהוּא וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁחֲבֵרָיו בְּנֵי גִילוֹ טוֹבִים מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מִדָּה טוֹבָה לִהְיוֹת עָנָו וּלְהַחֲזִיק כָּל אָדָם טוֹב מִמֶּנּוּ, אֲבָל אִם יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, אֵין זֶה עֲנָוָה, אַדְרַבָּא, זֶהוּ גַּדְלוּת גָּדוֹל שֶׁאֵין נָאֶה לוֹ שֶׁיַּעֲבֹד אֵיזֶה עֲבוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַעֲדַיִן הוּא רָחוֹק כָּל כָּךְ וַחֲבֵרָיו כְּבָר זָכוּ לְמַה שֶּׁזָּכוּ, כִּי אָסוּר לְהַרְהֵר אַחֲרֵי הַמָּקוֹם וּמִי יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה מָקוֹם הוּא וּבְאֵיזֶה מְקוֹמוֹת נִמְשַׁךְ עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו, כִּי אֵין אָדָם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ כְּלָל. וְכֵן כָּל אָדָם שֶׁרוֹצֶה לָצֵאת מִטֻּמְאָתוֹ וְזָהֳמָתוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי שֶׁיִּטָּהֵרוּ וְכוּ', צָרִיךְ לִסְפֹּר הַיָּמִים לְעַצְמוֹ דַּיְקָא וְאַל יַפִּיל אוֹתוֹ חֲבֵרוֹ כְּלָל, חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם"-'לָכֶם' לְעַצְמֵיכֶם דַּיְקָא וְהָבֵן הֵיטֵב וּכְעִין שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם", שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁחָשַׁב תָּמִיד שֶׁהוּא רַק אֶחָד בָּעוֹלָם וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב וּמְבַלְבֵּל וְכוּ', עַיֵּן בְּתְחִלַּת הַסֵּפֶר לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא עִנְיָן זֶה. וּבֶאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה מִינֵי מִנְיעוֹת מֵהַמּוֹנְעִים הָרְשָׁעִים אוֹ מִתְנַגְּדִים הָרוֹצִים לְמָנֹעַ מֵהֶאֱמֶת בְּכַמָּה הֶסָּתוֹת וּפִתּוּיִים וְדִבְרֵי לֵיצָנוּת וַחֲלַקְלַקּוּת וְכוּ', כֵּן יֵשׁ גַּם כַּמָּה מִינֵי מִנְיעוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת אֲפִלּוּ מֵחֲבֵרָיו וְאוֹהֲבָיו בֶּאֱמֶת. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב רַק כָּל אֶחָד יָבִין בְּעַצְמוֹ כְּפִי עִנְיָנָיו וּכְנֶגֶד כָּל מִינֵי

מְנִיעוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת שֶׁבָּעוֹלָם צְרִיכִין לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַנַּ"ל בִּבְחִינַת אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם לַחֲשֹׁב כְּאִלּוּ הוּא יְחִידִי בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּסְפַרְתֶּם לָכֶם, 'לָכֶם'-לְעַצְמֵיכֶם כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הֶחָכָם וְהַתֹּם. מִבֹּאר שָׁם שֶׁהַתֹּם הָיָה רַצְעָן וְכוּ' וְלֹא הָיָה יָכֹל הַמְּלָאכָה כָּרָאוּי וּמְנָעָל שֶׁלּוֹ הָיָה בִּשְׁלֹשָׁה קְצָווֹת וְכוּ' וְהוּא הָיָה מִתְפָּאֵר בּוֹ מְאֹד כַּמָּה נָאֶה וְיָפֶה הַמְּנָעָל הַזֶּה וְכוּ'. וְהָיְתָה שׁוֹאֶלֶת לוֹ אִשְׁתּוֹ, אִם כֵּן, מִפְּנֵי מָה שְׁאֵרֵי בַּעֲלֵי מְלָאכוֹת נוֹטְלִים ג' זְהוּבִים בְּעַד זוּג מְנָעָלִים וְאַתָּה אֵינְךָ לוֹקֵחַ כִּי אִם אֶחָד זָהָב וַחֲצִי? הֵשִׁיב לָהּ, מַה לִּי בָּזֶה? זֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ וְזֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלִּי. (דְּאִם אֵינִי יְעִנִּימְס מַעֲשֶׂה אֵין דְּאִם אֵינִי מַיִּין מַעֲשֶׂה) וְעוֹד, לָמָּה לָנוּ לְדַבֵּר מֵאֲחֵרִים, הֲלֹא נַתְחִיל לְחַשֹּׁב כַּמָּה וְכַמָּה אֲנִי מַרְוִיחַ בְּהַמְּנָעָל זֶה מִיָּד לְיַד הָעוֹר הוּא בְּכָךְ וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). וְהָבֵן כִּי בַּמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת מְבִינִים רֹב הָעוֹלָם כַּמָּה דְּבָרִים הַנּוֹגְעִים לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְנַהֵג בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוּת וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד אֲפִלּוּ בַּעֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת גָּדוֹל וְגַם עֲבוֹדָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם כְּלָל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם פַּרְנָסָה כְּנֶגְדּוֹ בְּכַפְלַי כְּפָלַיִם וְיֵשׁ לָהֶם אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמַלְבּוּשִׁים נָאִים וְכוּ' (וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מְלֵאִים דְּאָגוֹת תָּמִיד בְּרִבּוּי חֶסְרוֹנוֹת) וְגַם בַּעֲבוֹדַת ה' בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה הֵם גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ אֲלָפִים פְּעָמִים וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כְּלָל, רַק יִהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהַלֶּחֶם שֶׁלּוֹ הָיָה אָצְלוֹ כָּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' וּמְנָעָל שֶׁלּוֹ שֶׁגָּמַר בְּכַמָּה יָמִים בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה וְהָיָה מָלֵא חֶסְרוֹנוֹת וְהִרְוִיחַ בּוֹ פָּחוֹת הַרְבֵּה מֵאֲחֵרִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה יָקָר בְּעֵינָיו מְאֹד וְהִתְפָּאֵר בּוֹ הַרְבֵּה וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל אֲחֵרִים כְּלָל וְאָמַר, מַה לִּי בָּזֶה, זֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ וְזֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלִּי וְכַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה רָמַז בְּעַצְמוֹ אַחַר שֶׁסִּפֵּר מַעֲשֶׂה זֹאת שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְעִנְיַן תְּפִלָּה וַעֲבוֹדַת ה', כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם בְּסוֹף שָׁאְמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְאִם הַתְּפִלָּה אֵינוֹ כָּרָאוּי הִיא מִנָּעָל בִּשְׁלֹשָׁה קְצָווֹת וְהָבֵן, עַיֵּן שָׁם, הֵינוּ כַּנַּ"ל, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְנַהֵג בִּתְמִימוּת גָּדוֹל כְּדַרְכֵי הַתֹּם הַנַּ"ל וּצְרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּכָל הַמַּעֲשֶׂה לִקַּח לְעַצְמוֹ מוּסָר וְעֵצוֹת מִדִּבְרֵי הַתֹּם הַנַּ"ל וְלֵילֵךְ בִּדְרָכָיו וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וְאַל יְבַלְבֵּל אוֹתוֹ הָעוֹלָם כְּלָל וַאֲפִלּוּ חֲבֵרָיו שֶׁזּוֹכִין לִתְפִלָּה וַעֲבוֹדָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כְּלָל רַק יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה תָּמִיד בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁמַּרְוִיחַ בִּתְפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא, עַיֵּן שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה וְתָבִין:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁאָז הוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁל בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד, בְּדֶרֶךְ מַעֲלָה וְדֶרֶךְ מַטָּה וּמוֹדִיעַ לָהֶם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁעִקַּר זֶה הַדַּעַת נִתְגַּלָּה בְּשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, 'אַתָּה הָרְאֵיתָ לָדַעַת כִּי ה'

הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'". כְּמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם שָׁם, "מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קֹלוֹ וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וְכוּ'" שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל מַתַּן תּוֹרָה, כִּי בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מְכִינִין עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאָנוּ עוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאָרָה מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהָכִין עַצְמֵנוּ לְקַבָּלָהּ (וְכַמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁבִּשְׁעַת הֶכָנָה אֶל הַמִּצְוָה נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם סִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא מִקְּדֻשַּׁת הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁאָנוּ מְכִינִין עַצְמֵנוּ לַעֲשׂוֹתָהּ, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַמּוֹחִין, (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת בְּבֵאוּר כָּל מוֹחַ וּמוֹחַ בִּפְרָטִיּוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי הַסְּפִירָה, עַיֵּן שָׁם) דְּהַיְנוּ הֶאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהֶחְכָם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַמְשָׁכַת זֶה הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת הוּא בִּשְׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת הַנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת שֶׁנִּתְּנוּ בְּשָׁבוּעוֹת. כִּי עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת הֵם בְּחִינַת כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', זֶה עִקַּר הַדַּעַת הַנַּ"ל לְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַאֲמַר רִאשׁוֹן "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ", שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָאִיר בָּהֶם לְהוֹדִיעָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ. לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹקִים אֲחֵרִים וְכוּ'", זֶה בְּחִינַת הָאַזְהָרָה לְגָרֵשׁ וּלְסַלֵּק הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁמְּשַׁם כָּל הָעַוְונוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁזֶּה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַוְונוֹת שֶׁבָּאִין עַל-יְדֵי הָרוּחַ שְׁטוּת וְזֶה בְּחִינַת לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹקִים אֲחֵרִים וְכוּ', כִּי הַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא אֵל אַחֵר-כְּפִירוֹת (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי הוּא עִקַּר הָרוּחַ שְׁטוּת, כִּי נִקְרָא "מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל" וְהוּא בְּחִינַת אֱלֹהִים אֲחֵרִים, עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהֵם תַּכְלִית הַכְּסִילוּת וְהָרוּחַ שְׁטוּת כַּיָּדוּעַ לְכָל בֶּן דַּעַת גְּדֶל הַשְׁטוּת וּכְסִילוּת שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה וְכַמְבֹאָר בְּפְסוּקִים רַבִּים גְּדֶל הַשְׁטוּת שֶׁל כְּסִילוּת וּשְׁטוּת דַּעְתָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְאַחַת יִבְעָרוּ וְיִכָּסְלוּ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא יָשִׂים אֶל לִבּוֹ לֹא דַעַת וְלֹא תְבוּנָה לֵאמֹר חֻצְיוֹ שָׂרַפְתִּי בְמוֹ אֵשׁ וְכוּ'" וְכֵן בְּפְסוּקִים רַבִּים וּמִשָּׁם מִבְּחִינַת הָעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרָע, מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁל כָּל הַחוֹטְאִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי כָּל הַחֲטָאִים הֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכוּ'". וְעַל-כֵּן בַּמַּאֲמַר "לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים וְכוּ'", כְּלוּלִים כָּל הַלֹּא תַעֲשֶׂה, כַּמּוּבָא שֶׁאָנֹכִי כּוֹלֵל כָּל הַמִּצְוֹות עֲשֵׂה וְלֹא יִהְיֶה לְךָ כּוֹלֵל כָּל הַלֹּא תַעֲשֶׂה, כִּי אָנֹכִי זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמִּצְוֹות עֲשֵׂה שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה נִמְשָׁךְ מֹחַ וְדַעַת לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְלֹא יִהְיֶה לְךָ כּוֹלֵל כָּל הַלֹּא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּאִים מֵרוּחַ שְׁטוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁאָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ הֵם כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עִקַּר הָרַחֲמָנוּת הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ דַּעַת, לְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, לְגָרֵשׁ עַל-יְדֵי זֶה הָרוּחַ

שְׁטוּת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַדַּעַת, כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעָוֹנוֹת, (כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' זֶה בְּחִינַת הַיִּרְאָה הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת לְיִרְאָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם):

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹקֶיךָ, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה מִשֵּׁם ה' לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה וְכוּ'. וּכְתִיב, "וְרָאוּ וְכוּ' כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ". וּכְתִיב, "וְיִרְאוּ גּוֹיִם אֶת שֵׁם ה' וְכוּ' וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדֶךָ". וּכְתִיב, "מִפְּנֵי שְׁמִי נְחַת הוּא". וְעַל-כֵּן נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּאָלָה וּבִשְׁבוּעָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָתוֹ לְבִלְתִּי נֶחֱטָא וְעַל-כֵּן נִזְדַּעְזַע הָעוֹלָם בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה', כִּי שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַנִּשְׁבַּע כַּאֲשֶׁר שְׁבוּעָה יָרֵא כִּי שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק, בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק. וְעַל-כֵּן לֹא תִשָּׂא וְכוּ' הִיא בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ וְתִקּוּנוֹ כְּשֶׁזּוֹכִין לְיִרְאָה בְּחִינַת יִרְאַת ה' רֵאשִׁית דַּעַת. וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל מֵעִנְיַן הַיִּרְאָה בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, עַיֵּן שָׁם:

חלק כו

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ וְכַבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַהֶאָרוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶאָרַת דְּרֵי מַעְלָה וְהֶאָרַת דְּרֵי מַטָּה וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם, (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם) כִּי זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת הֶחָכָם בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא הַשָּׂגַת דְּרֵי מַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת מָה חָמִית וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ וְכוּ', בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁפַע הַכָּתֵר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁאָז זוֹכִין לְתַכְלִית הַיְדִיעָה שֶׁלֹּא נֵדַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים, (כַּמּוּבָא בְּסִימָן פג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). כִּי שַׁבָּת הוּא יוֹם מְנוּחָה וְקָדֻשָּׁה, תִּפְאֶרֶת, גְּדֻלָּה וַעֲטֶרֶת יְשׁוּעָה, בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת בְּקֻדֻּשַׁת כֶּתֶר, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת מְנוּחָה וּבִטּוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא וְאָז הוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת הַשָּׂגַת דְּרֵי מַעְלָה, שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הֶחָכָם הַנַּ"ל וְהַשָּׂגַת דְּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כָּלוּל בָּהּ, כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כְּלוּלִין בְּשַׁבָּת, כִּי כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כָּל חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם הוּא מִשַּׁבָּת, כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּמִינָהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין. וְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם בִּבְחִינַת דְּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כִּי בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל הַבְּרִיאָה בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּשָׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בִּבְחִינַת הַשָּׂגַת דְּרֵי מַטָּה, כִּי בְּשָׁבִיל זֶה הָיְתָה כָּל הַבְּרִיאָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ וְיַכִּירוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִמָּלֵא

כָּל הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בְּשַׁבָּת שֶׁבַּת וְנָח אֲפִלּוּ בְּמַאֲמָר וְלֹא בָּרָא בּוֹ דָּבָר רַק כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁל כָּל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כֻּלָּם חַיִּים וְקַיָּמִים רַק מִשַּׁבָּת כַּיָּדוּעַ. כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת בִּטּוּל, בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה, כִּי הַתַּחְתּוֹן נִכְלָל בָּעֶלְיוֹן. וְעַל-יְדֵי מְצִוַּת שְׁבִיתַת שַׁבָּת נִתְגַּלֶּה שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה שֶׁל כָּל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַכֹּל, הַיְנוּ שֶׁכָּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּכָל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, הַכֹּל נִמְשָׁךְ וְנִתְקַיֵּם רַק עַל-יְדֵי שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת שְׁתֵּי הַשָּׂגוֹת אֶחָד, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סָתוּם וְגַלְיָא. וּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ מְקַבֵּל מִבְּחִינַת אַיֵּה וְנִכְלָל בּוֹ כִּי הַכֹּל אֶחָד. וְכָל זֶה נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁמַּעִיד כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְשֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנַעֲלֶה מִכָּל הָרוּחָנִיּוּת, בָּרָא כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַגַּשְׁמִיּוּת לְמַעַן כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁשַּׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה וּבוֹ כָּלוּל הַשָּׂגַת דָּרֵי מַטָּה:

חלק כז

'כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ' זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהָאִיר בְּדָרֵי מַטָּה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהַנִּיחַ בָּנִים וְתַלְמִידִים כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר מֵהֶם חֲלִיפוֹת שֶׁיְּמַשִּׁיכוּ דַּעְתּוֹ בְּדָרֵי מַטָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְצוֹת כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, שֶׁמַּגִּיעַ לָהֶם כָּבוֹד וְהֵקִישׁ כְּבוֹדָם לִכְבוֹד הַמָּקוֹם, כִּי כָּל כְּבוֹד הַמָּקוֹם נִמְשָׁךְ עַל יָדָם, עַל-יְדֵי שֶׁהֵם הִמְשִׁיכוּ אוֹתוֹ בָּעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵינוֹ נִתְגַּלֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם הַמַּחְתִּונִים שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). נִמְצָא, שֶׁכַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְכוּ' הוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַטָּה וּבוֹ כָּלוּל הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם נִקְרָאִים הַבֵּן וְהַתַּלְמִיד שְׁנֵיהֶם בִּבְחִינַת דָּרֵי מַטָּה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּתִחְלָתוֹ, שֶׁבֵּן וְתַלְמִיד הֵם בְּחִינַת הַחֲלִיפוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁאִיר בָּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל כָּל בְּחִינָה וּבְחִינָה כָּלוּל מִכָּל הַבְּחִינוֹת, עַל-כֵּן בִּפְרָטִיּוּת גַּם בְּדָרֵי מַטָּה בְּעַצְמָן שֶׁהֵם בֵּן וְתַלְמִיד יֵשׁ בָּהֶם הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה וְהַשָּׂגַת דָּרֵי מַטָּה, כִּי הַשָּׂגַת הַבֵּן אִם זוֹכֶה הוּא בִּבְחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְקַבֵּל מֹחַ וְדַעַת אָבִיו בְּעַצְמוֹ. וְהַשָּׂגַת הַתַּלְמִיד הוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַטָּה וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְכֵן גַּם הַבֵּן וְהַתַּלְמִיד בְּעַצְמוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם כָּלוּל גַּם כֵּן מִשְּׁנֵי הַהַשָּׂגוֹת יַחַד, כִּי הַתַּלְמִיד צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּהַבֵּן וְכֵן הַבֵּן בְּהַתַּלְמִיד, כִּי צָרִיךְ לִכְלֹל הָעוֹלָמוֹת זֶה בָּזֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יִרְאָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן בִּכְלַל הָעוֹלָם כְּלַל הַבָּנִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַנִּיחַ בָּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּגְדְּלוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מִצְוָה לְכַבֵּד אֲבִיו וְאִמּוֹ, כְּלַל הַבָּנִים הֵם בִּבְחִינַת דָּרֵי מַטָּה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה דַּיְקָא צָרִיךְ לְהַנִּיחַ בָּנִים, כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא לְהָאִיר בְּדָרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל. רַק בִּפְרָטִיּוּת

כְּלוּל בָּהֶם גַּם הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה וְאִם זוֹכֶה הַבֵּן יוֹתֵר יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְמַעֲלוֹת עַד הַשָּׂגַת הַבֵּן שֶׁל הַחָכָם הַדּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה וְכַנַּ"ל (וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב):

חלק כח

וְכָל הָעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת הֵם חָמֵשׁ כְּנֶגֶד חָמֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּבּוּר 'לֹא תִרְצַח' כְּנֶגֶד אָנֹכִי. כִּי רוֹצֵחַ מְמַעֵט הַדְּמוּת, הַיְנוּ כִּי מִצְוַת אָנֹכִי הִיא לְהָאִיר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ, לְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל וּכְנֶגֶד זֶה אִסּוּר לֹא תִרְצַח, שֶׁאָסוּר לַהֲרֹג נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנֶּחֱשָׁב כְּאִלּוּ מְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת, הַיְנוּ כִּי יְדִיעָה זֹאת לְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי רִבּוּי נְפָשׁוֹת מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שָׁרְשׁוֹ כֵּן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהִתְגַּלּוּת יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין בְּזֶה הָעוֹלָם נְפָשׁוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר, נִתְגַּלֶּה כְּבוֹד אֱלֹקוּתוֹ יוֹתֵר, כִּי בְּרֹב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ. וְזֶה בְּחִינַת הַשְׁלָמַת הַקּוֹמָה הָעֶלְיוֹנָה לְהַשְׁלִים צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ, כִּבְיָכוֹל, עַל-יְדֵי רִבּוּי נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּחִינַת צֶלֶם אֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת דַּעַת וּמֹחִין, הַיְנוּ כִּי יֵשׁ יְדִיעָה וְהַשָּׂגָה בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁנִקְרֵאת בְּחִינַת יָד וְיֵשׁ הַשָּׂגָה שְׁנִקְרֵאת רֶגֶל. וְכֵן כָּל הָרַמַ"ח אֵבָרִים וּשְׁסָ"ה גִּידִים. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא אֵבָר מֵהַשְּׁכִינָה. וּכְפִי שׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ כֵּן הוּא צָרִיךְ לְגַלּוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם חֵלֶק הַדַּעַת לְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר, נִתְגַּלֶּה הַדַּעַת יוֹתֵר וְנִשְׁלָם צֶלֶם אֱלֹקִים בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל פְּרָטֵי הַשָּׂגַת הַדַּעַת שֶׁכְּלוּלִים בִּבְחִינַת קוֹמַת אָדָם, בְּחִינַת צֶלֶם אֱלֹקִים. וְעַל-כֵּן הָרוֹצֵחַ שֶׁהוֹרֵג נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל מְמַעֵט הַדְּמוּת עַל-יְדֵי שֶׁחִסֵּר חֵלֶק הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא מִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי זֶה הַנֶּפֶשׁ דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן לֹא תִרְצַח כְּנֶגֶד אָנֹכִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק כט

'לֹא תִנְאָף' כְּנֶגֶד 'לֹא יִהְיֶה לְךָ', שֶׁהוּא הָאַזְהָרָה לְגָרֵשׁ הָרוּחַ שְׁטוּת כַּנַּ"ל. זֶה בְּחִינַת אִסּוּר לֹא תִנְאָף, כִּי שָׁם עִקַּר הָרוּחַ שְׁטוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ", אֵין הַמְנָאֲפִין מְנָאֲפִין אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בָּהֶם רוּחַ שְׁטוּת, כִּי עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא הָרוּחַ שְׁטוּת, הוּא עַל נְאוּף, כִּי עִקָּרָא דִּיצְרָא בִּישָׁא עַל עֲרָיוֹת:

חלק ל

'לֹא תַגְנֹב' כְּנֶגֶד 'לֹא תִשָּׂא', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי לֹא תִשָּׂא הוּא בְּחִינַת יִרְאָה לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר לֹא תִגְנֹב, כִּי הַגּוֹנֵב מְסַלֵּק יִרְאָתוֹ מֵעַל פָּנָיו כְּאִלּוּ אֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹאֵהוּ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁפּוֹגֵם בְּיִרְאָה, כִּי כָּל

הָעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הֵם בְּגִנְבָה וּבְסֵתֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה בְּמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וַיֹּאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ וְכוּ'". וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּזְכִּיר יְרִאַת הָעֹנֶשׁ (בְּזָכַרְיָה ה), שֶׁהוּא עִקַּר הַיִּרְאָה, מַזְכִּיר שָׁם מֵעִנְיַן חֹמֶר אִסּוּר שְׁבוּעָה וּגְנֵבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, זֹאת הָאָלָה הַיּוֹצֵאת עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ, כִּי כָל הַגֹּנֵב מִזֶּה כָּמוֹהָ נִקָּה וְכָל הַנִּשְׁבָּע מִזֶּה וְכוּ' הוֹצֵאתִיהָ כוּ', כִּי גְּנֵבָה וּשְׁבוּעָה הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת פְּגַם הַיִּרְאָה שֶׁמְּסַלֵּק יִרְאָתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵעַל פָּנָיו כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֵהוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק לא

'לֹא תַעֲנֶה' כְּנֶגֶד 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת', כִּי כָּל הַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת כְּאִלּוּ מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר בַּבּוֹרֵא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , כִּי שַׁבָּת מֵעִיד עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הָעוֹלָם בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְשָׁבַת בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר הָעֵדוּת צְרִיכִין בְּדָבָר שֶׁנַּעֲלָם מִן הָעַיִן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל אֲמִתָּתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָעֵדִים, עַל-כֵּן צְרִיכִין שְׁנֵי עֵדִים דַּיְקָא וּתְרֵי כְּמֵאָה, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא מִבְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי הַשֶּׁקֶר בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה-כְּפִירוֹת, זֶה נִמְשָׁךְ מֵחָמַת שֶׁחִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בְּשׁוּם שֵׂכֶל וְדַעַת כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד, (כַּמְבֹאָר מָקוֹם אַחֵר). כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֵיךְ כָּל הַנַּשְׁמִיּוּת וְהַיְשׁוּת וּפְעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת נִמְשְׁכוּ מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט שֶׁהוּא מְרוֹמָם מִכָּל הָרוּחָנִיּוּת וְאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי, אֲבָל אָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ מִפִּי מֹשֶׁה אָנוּ זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְרוֹמָם עַל כֹּל, בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה וְכָל מִינֵי גַּשְׁמִיּוּת כְּדֵי לְגַלּוֹת כְּבוֹד גָּדְלוֹ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, הֵיְנוּ כִּי בְּחִינַת מָלֵא וְכוּ', שֶׁהוּא חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְלַבֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי קָשׁוּר וּמְחֻבָּר בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה, דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בֵּהּ כְּלָל, בְּחִינַת מָה חָמִית מַה פְּשְׁפַּשְׁתָּ וְכוּ'. וְזֶהוּ עִקַּר הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת שֶׁבְּחִינַת מָלֵא וּבְחִינַת מַה, שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, אֲבָל הַשִּׂקְרָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה-כְּפִירוֹת, הוּא בְּחִינַת נָרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף , שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין וּמְקַשֵּׁר בְּחִינַת מָלֵא בִּבְחִינַת מָה:

חלק לב

וְעַל-כֵּן שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים בְּכָל דָּבָר, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי עֵדִים שֶׁמְּעִידִין דָּבָר אֶחָד וְעֵדוּתָן מְכֻוָּנֶת, זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּכְלְלוּ שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל יַחַד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מָה וּבְחִינַת מָלֵא וְכוּ'. (וְכִמְבֹאָר מֵעַיִן זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת עֵדוּת עַל-פִּי הַתּוֹרָה "אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כְּשֶׁתַּגִּיעַ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ וְכוּ'") כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין רַק אֶחָד גָּבוֹהַּ מֵחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן הָעֵדִים עַצְמָן, מַכְנִיסִין אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶם תְּחִלָּה, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּהֶן קָטָן וְגָדוֹל וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ קָטָן וְגָדוֹל הֵם בִּבְחִינַת דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, כִּי

הַגָּדוֹל לְגַבֵּי קָטָן מִמֶּנּוּ הוּא בִּבְחִינַת דְּרֵי מַעְלָה, כִּי נַפְשׁוֹ וְדַעְתּוֹ גָּבֹהַּ מֵחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ הַקָּטָן הוּא בִּבְחִינַת דְּרֵי מַטָּה, כִּי גָּדוֹל וְקָטָן הֵם בְּחִינַת מָאוֹר הַגָּדוֹל וּמָאוֹר הַקָּטָן, שֶׁהֵם חַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, כִּי פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפְנֵי חַמָּה וְכוּ' וּמֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ הֵם בְּחִינַת רַב וְתַלְמִיד, בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדֶרֵי מַטָּה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) וּכְשֶׁשְּׁנֵיהֶם מְעִידִין דָּבָר אֶחָד, זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָל בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל דְּרֵי מַטָּה וְדֶרֵי מַעְלָה בְּיַחַד, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וְאַחְדוּת, בְּחִינַת מְלֹא וְכוּ' בִּבְחִינַת מַה, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵם נֶאֱמָנִים בְּכָל דָּבָר. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵדוּת וּכְלוּלָה בִּשְׁנֵי לוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּשְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת וְכוּ'". כִּי אֵין עֵדוּת פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת מַה וּמְלֹא שֶׁצְּרִיכִין לְכָלְלָן יַחַד, שֶׁהוּא עִקַּר הָעֵדוּת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמְּעִידָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם עַל כֹּל וּבָרָא הַכֹּל בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ". וְכָל זֶה נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁמַּעִיד עַל אַחְדוּתוֹ שֶׁבָּרָא הַכֹּל בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כְּדֵי לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ וְשַׁבָּת וְנָח בְּשַׁבָּת שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת בְּטוּל וּשְׁבִיתָה לְגַמְרֵי, בְּחִינַת מַה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דִּבּוּר לֹא תַעֲנֶה כְּנֶגֶד זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת:

חלק לג

'לֹא תַחְמֹד' כְּנֶגֶד 'כַּבֵּד', כִּי מִצְוַת כַּבֵּד, שֶׁהוּא סוֹף הַה' דִּבְּרוֹת רִאשׁוֹנוֹת, הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּחֻיָּבִין לְהַשְׁאִיר הַדַּעַת בָּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל כְּדֵי לִכְלֹל הָעוֹלָמוֹת יַחַד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי עוֹלָם אֶחָד אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה לְמַעְלָה תִּהְיֶה מְאִירָה גַּם לְמַטָּה לְמַטָּה עַל-יְדֵי הַחֲלִיפוֹת שֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנּוּ בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת כַּבֵּד כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, נִמְשָׁךְ הֶעָשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה שֶׁמְּקַבֵּל הַמַּלְכוּת מִיָּם הַחָכְמָה, שֶׁעַל-כֵּן זוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלִג בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, בְּחִינַת וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן וְכוּ', (כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם) וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא תַחְמֹד, שֶׁהוּא סִיּוּם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, כִּי אָסוּר לַחְמֹד כָּל חֶפְצֵי חֲבֵרוֹ וּפַרְנָסָתוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן עַל-יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת כַּבֵּד. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, "לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֵק בּוֹ", שֶׁהַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִשְׂחָק וְנִתְחַלֵּק לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אָסוּר לַחְמֹד וּלְהִתְאַוּוֹת חֶפְצֵי חֲבֵרוֹ שֶׁנִּתַּן לוֹ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפִי הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקַבֵּל מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, עַל-יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת כַּבֵּד כַּנַּ"ל, כִּי חֶמְדָּה וְתַאֲוָה לְחֶפְצֵי חֲבֵרוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, הוּא הַהֶפֶךְ מֵהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמְּקַבְּלִים מִיָּם הַחָכְמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֶמְדָּה וְרָצוֹן שֶׁל אִסּוּר שֶׁחוֹמֵד וְרוֹצֶה חֶפְצֵי חֲבֵרוֹ

שֶׁהוּא כְּנֶגֶד רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁנָתַן בִּרְצוֹנוֹ הָעֲשִׂירוּת הַזֹּאת לַחֲבֵרוֹ דַּיְקָא כְּפִי הִתְחַלְּקוּת הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִיָּם הַחָכְמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא פּוֹגֵם בָּרָצוֹן וְהוּא הַהֶפֶךְ מִמָּשׁ מִבְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְגַּבֵּר לִזְכּוֹת לְהָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ עַל הַכֹּל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם רָצוֹן אַחֵר כְּנֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק יִזְכֶּה לְרָצוֹן חָזָק וְנִפְלָא לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיַּגִּיעַ לִבְחִינַת בְּטוּל, עַד שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל מַה שֶּׁהוּא וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, עַל-יְדֵי הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצוַת כַּבֵּד כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן לֹא תַחְמֹד כְּנֶגֶד כַּבֵּד:

שַׁיָּךְ לְעִנְיָן שֶׁצְּרִיךְ לְחַלֵּק הָאֲלָפִים לְמֵאוֹת, כַּמּוּבָא בְּשִׂיחוֹת הָר"נ , עַיֵּן שָׁם:

עַיֵּן שָׁם הַסּוֹד הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה. וְזֶהוּ, "הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמְאתַיִם לְנוֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ" (כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאוֹר בִּבְחִינַת אֲלָפִים אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי הָאוֹר, רַק כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵאֲלָפִים מֵאוֹת. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תַּלְמִיד חָכָם שֶׁנּוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶהוּ 'הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה' כָּל זְמַן שֶׁהָאוֹר בִּבְחִינַת אֲלָפִים, הֵיא לְךָ שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַבְּלוֹ כַּנַּ"ל, אַךְ 'וּמְאתַיִם לְנוֹטְרִים', בְּחִינַת תַּלְמִיד חָכָם שֶׁנּוֹטֵר וְנוֹקֵם, שֶׁהוּא יָכוֹל לְחַלֵּק הָאֲלָפִים לְמֵאוֹת וְאָז יְכוֹלִים לְקַבְּלוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'וּמְאתַיִם לְנוֹטְרִים' דַּיְקָא, בְּחִינַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַנּוֹטְרִים וְנוֹקְמִים, שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין הָאוֹר בִּבְחִינַת מָאתַיִם, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת מֵאוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הֵם מְחַלְּקִים הָאֲלָפִים לְמֵאוֹת וְאָז יְכוֹלִים לְקַבְּלוֹ כַּנַּ"ל, עַיֵּן בְּהִלְכוֹת כְּתֻבָּה שָׁם מוּבָא פְּסוּק הַנַּ"ל וְהַקַּדְמָה הַנַּ"ל, אֲבָל שָׁם מִתְפָּרֵשׁ בְּסִגְנוֹן אַחֵר:

רָאשֵׁי פְּרָקִים:

קְצָת רְמָזִים עַל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי מֵהַשִּׁבְעָה בְּעֶטְלִירְשׁ שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ בְּיָדָיו לְהוֹצִיא הַחִצִּים וְכוּ' וְחָשַׁב שָׁם אַרְבָּעָה דְּבָרִים לְהוֹצִיא הַחִצִּים וְלִכְנֹס לְתוֹךְ הַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדָּקָה וְלֵידַע הַיּוּד מֵינֵי דְּפִיקִין עַל-יְדֵי כֹּחַ הַחָכְמָה שֶׁבְּיָדָיו וּלְנֶגֶן הַיּוּד מֵינֵי נְגִינָה עַל-יְדֵי הַכֹּחַ לַעֲשׂוֹת וְלַעֲצֹר הָרוּחַ סְעָרָה וְכוּ'. וְכֻלָּם בְּנֵי עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְסִפֵּר מַעֲשֶׂה מֵהַבַּת מַלְכָּה שֶׁחָשַׁק בָּהּ הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּרְחָה לְתוֹךְ הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם וְכוּ' וְהוּא רוֹפֵא אוֹתָהּ. וְסוֹד זֹאת הַמַּעֲשֶׂה נִשְׁגָּב מִדַּעְתֵּנוּ מְאֹד מְאֹד, אַךְ כְּבָר נִתַּן לָנוּ רְשׁוּת מֵאִתּוֹ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְחַפֵּשׂ רְמָזִים כְּפִי יְכָלְתֵּנוּ, אַךְ עִם כָּל זֶה לֹא נֵדַע מִי וּמָה וְאֵימַת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף. עַל-כֵּן אַצִּיג בְּרֶמֶז מַה שֶּׁמִּתְנוֹצֵץ בְּדַעְתִּי בְּעֶזְרַת ה':

כִּי יֵשׁ אַרְבַּע עוֹלָמוֹת א"ב"י"ע]אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה[וְשִׁרְשָׁם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַוָי"ה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, בְּחִינַת טַנְתְּ"א]טְעָמִים, נְקֻדּוֹת, תַּגִּים, אוֹתִיּוֹתָן[, וּמֵהֶם נִמְשָׁכִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת ארמ"ע, [אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר], שֶׁהֵם בְּחִינַת דצח"ם]דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר[, שֶׁכְּנֶגֶד זֶה הֵם אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה, כִּי קָרְבָּנוֹת

בַּעֲשִׂיָּה וְכוּ'. וּבִתְחִלָּה מְתַקְּנִים אוֹתָם בְּעוּבְדָּא בְּסוֹד יִפְנֶה וְיִטֹּל יָדָיו וְצִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁל יַד וְשֶׁל רֹאשׁ, (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּכְּתָבִים). וּמְבֹאָר בְּ"עֵץ חַיִּים" בִּתְחִלָּתוֹ שֶׁטְּעָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת ע"ב שָׁם אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר כְּלָל, אַךְ עִקַּר הַתַּחְלַת הִתְגַּלּוּת מִבְּחִינַת ס"ג, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינָה לִבְחִינָה עַד שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּחִינַת שֵׁם בֵּ"ן וְשָׁם הָיְתָה הַשְּׁבִירָה. וְאַחַר כָּךְ נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי אוֹר מַה הֶחָדָשׁ, שֶׁהוּא שֵׁם מ"ה שֶׁנִּתְחַבֵּר עִם שֵׁם בֵּ"ן וּמֵהֶם נִתְהַוּוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְכָל עִסְקֵנוּ וַעֲבוֹדָתֵנוּ בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בֵּין הַקְּלִפּוֹת מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, כִּי נִשְׁאֲרוּ רפ"ח נִיצוֹצוֹת שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא סוֹד הַבַּת מַלְכָּה הַנַּ"ל שֶׁבָּרְחָה לַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם וְכוּ', כִּי יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה וְעִקַּר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָיָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ וּבִשְׁבִיל זֶה יָצְאוּ כָּל הַמְּלָכִים, אַךְ עַל-יְדֵי הַסִּיגִים נִשְׁבְּרוּ וּמִשָּׁם נִתְהַוּוּ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְהַסִּיגִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשָׁעָה שֶׁכְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הַחֲפֵצִים וְאוֹרְבִים תָּמִיד לִתְפֹּס לְעַצְמָן, בְּחִינַת כְּבוֹד הַבַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, כְּדֵי לְהַגְבִּיר מַלְכוּתָם חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַעְלִים מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ כַּיָּדוּעַ, כִּי מֵאָז נִתְאַוָּה שֶׁתִּהְיֶה שְׁכִינָתוֹ בַּתַּחְתּוֹנִים, עַל-כֵּן גַּם עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה קִטְרוּג עָזָּא וַעֲזָאֵל, מָה אֱנוֹשׁ וְכוּ', וְהָיוּ חוֹלְקִים עַל הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּלִי בְּרִיאַת הַנִּשְׁמִיִּים. וְכָל אֵלּוּ הַחוֹלְקִים יָנְקוּ מֵהַסִּיגִים שֶׁנִּמְשְׁכִין מֵהַשְּׁבִירָה שֶׁמֵּהֶם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשָׁעָה. וּבְכָל מַלְכוּת שֶׁל שִׁבְעַת מַלְכֵי אֱדוֹם קַדְמָאִין דְּמִיתוּ בְּכָל פַּעַם נִתְפְּסָה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְמֶלֶךְ הָרִשְׁעָה בְּחִינַת מַלְכֵי אֱדוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל מַלְכוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַּקְּלִפָּה שֶׁמֵּהֶם יִנְיקַת מַלְכֵי אֱדוֹם שֶׁתּוֹפְסִין נִיצוֹצוֹת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּמֵאָז חוֹתֶרֶת הַבַּת מֶלֶךְ לִבְרֹחַ מֵהֶם עַד שֶׁבָּרְחָה לְתוֹךְ חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן, בְּחִינַת אוֹר מ"ה הֶחָדָשׁ, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יְסוֹד הַמַּיִם. וְעַל-כֵּן מַיִם מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְכוּ':

חלק לד

וְזֶה בְּחִינַת הוֹצָאוֹת הַחִצִּים, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה. וְהַחִצִּים הֵם בְּחִינַת הַקְּלִפָּה וְהַסִּיגִים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן מִמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּבְרִיחַת הַמַּלְכוּת לְתוֹךְ הַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם זֶה בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁעִקָּרוֹ מַיִם שֶׁנִּבְרְאוּ תְּחִלָּה וַעֲלֵיהֶם עוֹמֵד כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם". וְכָל הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ הַכֹּל נִתְהַוָּה מִן הַמַּיִם שֶׁבָּרָא תְּחִלָּה. וְשָׁם נִתְהַוָּה כָּל הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, עַל-כֵּן הֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה חוֹמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, הֵם בְּחִינַת הַחִצִּים. 'וְרוּחַ אֱלֹקִים' דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. 'מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם', שֶׁלְּשָׁם בָּרְחָה. וְכָל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים וּכְלַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיא הַחִצִּים:

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת צוֹמֵחַ, שֶׁהוּא יְסוֹד הַמַּיִם, שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת מַיִם, בְּחִינַת טָהֳרָה, כִּי עָפָר בְּחִינַת בֵּ"ן, מַיִם בְּחִינַת מַ"ה. בִּתְחִלָּה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא בְּמִדַּת הַדִּין, בְּחִינַת בֵּ"ן-עָפָר, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַחִצִּים. רָאָה וְכוּ' הִקְדִּים וְשִׁתֵּף וְכוּ' בְּחִינַת מַ"ה רַחֲמִים וּבָרָא מִשְׁנֵיהֶם. וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַבְּחִירָה, כִּי בִּבְחִינַת עָפָר לְבַד לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם וְעִקַּר הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ וְכוּ', אֲבָל גַּם עַתָּה כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, בְּחִינַת וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם. וּמַלְאַךְ הָאֱלֹקִים-הַשְּׁכִינָה, קִבְּלָה הַחִצִּים וְכוּ'. וְהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת וַיַּמְרוּ עַל יָם וְכוּ' וּתְחִלַּת הַשְׁלִיחוּת לְפַרְעֹה לַהֲפֹךְ הַמַּיִם לְדָם וּלְבַסּוֹף הוֹצִיאָם עַל-יְדֵי קְרִיעַת יַם סוּף. כָּל הַבֵּן הַיִלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ. וּמֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ הוֹרִידוּהוּ לְתוֹךְ הַמַּיִם עַל שֵׁם הָעָתִיד שֶׁצָּרִיךְ לְרַפְּאוֹת הַבַּת מַלְכָּה שֶׁבְּתוֹךְ הַמַּיִם, כִּי מַה שֶּׁהָיָה וְכוּ' וּבַת פַּרְעֹה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁנִּכְבְּשָׁה אֵצֶל מֶלֶךְ וְכוּ', יָרְדָה לִרְחֹץ מְגֹלּוֹלֶיהָ, כִּי מִן הַמַּיִם מָשִׁיתִיהוּ. עֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים הֵם כְּלַל כָּל הַמִּנְיעוֹת מִן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּעַכְּבִים מִכָּל הַצַּדִּיקִים. יֵשׁ עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵיהֶם וּפִתּוּיֵיהֶם שֶׁמַּכְנִיסִים חֲקִירוֹת וּכְפִירוֹת בָּאָדָם. וְיֵשׁ עַל-יְדֵי פִּתּוּיִים לְתַאֲוֹת. וְיֵשׁ עַל-יְדֵי מִדּוֹת רָעוֹת כַּעַס וְגַדְלוּת וְכוּ' וְיֵשׁ עַל-יְדֵי חִצִּים מַמָּשׁ שֶׁנִּלְחָמִים בְּחֶרֶב וְחִצִּים וְאֵינָם מַנִּיחִים לִכְנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלַגְּבוּל הַקָּדוֹשׁ וְכוּ'. וּכְשֶׁחַס וְשָׁלוֹם מִתְקַבְּצִים כֻּלָּם יַחַד, זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים. וְכֻלָּם בְּחִינַת עָפָר שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת וְנָחַשׁ עָפָר לַחְמוֹ. וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים תּוֹלְעִים כָּל הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, כִּי בִּבְחִינַת בֵּ"ן שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת עָפָר, שָׁם הָיָה עִקַּר הַשְׁבִּירָה. וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא עֲצִבוּת הֵפֶךְ הַשִּׂמְחָה. וְעַל-כֵּן רִפּוּאָתָהּ עַל-יְדֵי שִׂמְחָה-עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה. עֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין הֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִיאָה וְכוּ', כִּי הַדְּפִיקִין הֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת, (כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים) שֶׁיֵּשׁ דֶּפֶק בְּחִינַת צֵירֵי וְכוּ' וְזֶה הָיָה לוֹ כֹּחַ לִתֵּן חָכְמָה בְּיָדָיו לְהַמְּמָנִים, שֶׁהֵם הַשָּׂרִים וְהַמְּמֻנִּים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת וְהֵם חִזּוּק הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אוֹ חֲלִישׁוּתָהּ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַדֶּפֶק יוֹדְעִים אֵיךְ הַמַּלְכוּת וַחֲלִישׁוּתָהּ וּבְרִיאוּתָהּ. הַמְעַכֵּב רוּחַ סְעָרָה יוֹדֵעַ הַנִּגּוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְגִינַת הַטְּעָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת ע"ב-אֲצִילוּת וְכוּ', כִּי נְגִינַת הַטְּעָמִים הֵם עַל-יְדֵי הָרוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי רֵאָה, שֶׁהוּא הָרוּחַ צְפוֹנִית, רוּחַ נְיָחָא שֶׁבַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד. וּטְעָמִים ע"ב אֲצִילוּת וְכוּ' כְּנֶגְדּוֹ בְּחִינַת מְדַבֵּר וְזֶהוּ, "רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְּבָרוֹ". בְּרֵאשִׁית בָּרָא-לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל וְכוּ', אֶלָּא מִשּׁוּם כֹּחַ מַעֲשָׂיו. 'כֹּחַ מַעֲשָׂיו' דַּיְקָא, בְּחִינַת הַכֹּחַ שֶׁבַּיָּדַיִם, שֶׁעַל יָדוֹ כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַכְשָׁיו מֻנַּחַת חֲלָשׁוּת בְּהַיַּמִּים וּנְהָרוֹת שֶׁסְּבִיב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת לַה' הָאָרֶץ וְכוּ', כִּי הִיא עַל יַמִּים וְכוּ'. וְשָׁם

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לָהֶם בְּלֹא טָהֳרַת מַיִם, בִּרְצוֹנוֹ נָתְנָה לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת זְרִיקַת הַחִצִּים שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּיָּדַיִם שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, אַף הוּא חוֹזֵר וּמוֹשֵׁךְ הַחֵץ בַּחֲזָרָה, בְּחִינַת בִּרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ:

חלק לו

אֲשֶׁר לִקַּחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי, כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח , כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל יֶתֶר, כִּי חִצֶּיךָ נִחֲתוּ בִי וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶיךָ כַּמַּטָּרָה לַחֵץ הִנֵּה הַחִצִּים מִמְּךָ, וְהִנֵּה שְׁלֹשֶׁת הַחִצִּים צְדָדָה אוֹרֶה וְכוּ', אַשְׁכִּיר חִצֵּי מִדָּם תְּפִלָּה דְּרִיכַת הַקֶּשֶׁת וְהַחִצִּים. זַכָּאָה מָאן דְּיָדַע לְזָרְקָא חִצִּים, עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ דְּסָטְרָא אָחֳרָא, כִּי חִצֶּיךָ נִחֲתוּ וְכוּ', כִּי עָוֹונוֹתַי וְכוּ' כְּמַשָּׂא כָּבֵד. כָּבֵד מִלֵּא דָּם הֵפֶךְ כָּבוֹד , שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ:

עִקַּר הַדִּבּוּר שֶׁל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם הָיָה בִּזְכוּת הַצְּדָקָה שֶׁעָשׂוּ בְּנֵי אָדָם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּחִינַת כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, בְּחִינַת אֱלֹה וְכוּ' בְּהִבָּרְאָם-בְּאַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד. וְזֶה "אוֹהֵב צְדָקָה וְכוּ' חֶסֶד ה'" וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה "בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו וְכוּ'". בְּפִיךָ זֶה צְדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם, בְּחִינַת שִׁלַּח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן טו בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, (עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה):

הלכות ספירת העמר

פרק א

חלק א

עִנְיַן סְפִירַת הָעֹמֶר:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'" סִימָן ו, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. תְּשׁוּבָה נִקְרָא כֶּתֶר, כִּי הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, אוֹמְרִין לוֹ הַמְתֵּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כַּתֵּר לִי זֵעִיר וְהוּא בְּחִינַת אֶהְיֶה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה אֶלָּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת דּוֹם לַה', דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיִּשְׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק וְיִסְבֹּל הַחֲרָפוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינַת אֲחוֹרֵי פְּנֵי אֶהְיֶה וְהוּא בְּגִימַטְרִיָּא דָּם, וְעַל-כֵּן בָּאִין עָלָיו בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְעַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה נַעֲשֶׂה מִדָּם דּוֹם, עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, בְּחִינַת וְעַל הַכִּסֵּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהִנֵּה יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, יְמֵי טֹהַר. מִבְּחִינַת דַּם נִדּוּת, בְּחִינַת שִׁבְעָה נְקִיִּים, כַּמּוּבָא, הֵם בִּבְחִינַת אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן הַנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת כְּלַל הַסְּפִירָה, (כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים). דְּהַיְנוּ שֶׁבְּפֶסַח, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁיּוֹצְאִין מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא,

בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְאָז הִיא בְּחִינַת הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, כִּי בְּפֶסַח עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי סִיּוּעָא דִּלְעֵלָּא, עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת עֶלְיוֹן, כַּמּוּבָא. וַאֲזַי תֵּכֶף אוֹמְרִים לוֹ הַמְּתֵּן, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, בְּחִינַת שִׁבְעָה נְקִיִּים כְּדֵי לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּדֵי לֵילֵךְ מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא, לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים (וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים), שֶׁזֶּה כְּלַל בְּחִינַת יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח. וְתֵכֶף אַחַר כָּךְ סְפִירָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִין בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, כְּמוֹ לְמָשָׁל הָאָב כְּשֶׁהַתִּינוֹק מַתְחִיל לֵילֵךְ אָזַי מוֹלִיכוֹ בְּיָדוֹ וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לֵילֵךְ בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ-כֵן בְּפֶסַח מְסַיְּעִין לוֹ וּמוֹלִיכִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת עֶלְיוֹן, אַךְ תֵּכֶף מַנִּיחִין אוֹתוֹ לֵילֵךְ מֵעַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר מֵעַצְמוֹ וְיִתְקַן מַה שֶּׁעָוִת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְפִירָה, בְּחִינַת אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיִסְבֹּל צַעַר וּבוּשָׁה לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם. וְזֶה מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר שֶׁהַסְּפִירָה לְטַהֵר עַצְמוֹ מִבְּחִינַת דַּם נִדּוּת, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לְתַקֵּן בְּחִינַת הַדָּמִים שֶׁבָּאִים מִבְּחִינַת אֲחוֹרֵי אֶהְיֶה כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּם נִדּוּת, (כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים). כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְשִׁבּוּעוֹת הוּא בְּחִינַת אֶהְיֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי אֶהְיֶה עִמְּךָ וְזֶה לְךָ הָאוֹת בְּהוֹצִיאֲךָ וְכוּ' תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ', דְּהַיְנוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁבְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה אָז נִתְגַּלָּה וְנִשְׁלַם בְּחִינַת אֶהְיֶ"ה מִבְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִתְגַּלִּין נוּן שַׁעֲרֵי בִּינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶהְיֶ"ה, בְּחִינַת כֶּתֶר, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן מִקֹּדֶם לָזֶה הוּא בְּחִינַת אֲחוֹרֵי פְּנֵי אֶהְיֶה גִּימַטְרִיָּא דָּם וּצְרִיכִין לְתַקֵּן הַדָּם נִדּוּת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה, עַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא קָרְבָּן מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁעִקָּרָהּ עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן בִּפְרָטִיּוּת בָּאָדָם עַצְמוֹ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה שֶׁאֵינָהּ מְדַבֶּרֶת, כִּי אֵין לוֹ פֶּה לְדַבֵּר לֹא מֵצַח וְכוּ' מֻחֲמֶת בּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּרֵעָיָא מְהֵימָנָא, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁאָדָם אוֹמֵר אֵין לִי פֶּה לְהָשִׁיב וְכוּ' מֻחֲמֶת בּוּשָׁה וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה אָזַי נֶחֱשָׁב כְּקָרְבָּן, עַיֵּן בַּזֹּהַר:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת בּוּשָׁה, בְּחִינַת דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה שֶׁמַּקְרִיבִין מַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי אָנוּ מְדַמִּין עַצְמֵינוּ לִבְהֵמָה, כִּי אֵין לָנוּ פֶּה לְדַבֵּר וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נִשְׁכְּבָה בָּבְשְׁתֵּנוּ וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר הַתְּנוּפָה וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, תְּנוּ פֶּה, שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין אָז שֶׁיִּתֵּן לָנוּ פֶּה לְדַבֵּר, כִּי אָנוּ עֲכָשָׁיו כִּבְהֵמָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ אָנוּ מְתַקְּנִין הַדִּבּוּר וְזוֹכִין לִפְתֹּחַ פֶּה וּלְדַבֵּר בִּבְחִינַת הָאֱמֶת אֶלָּם צָדֶק תְּדַבֵּרוּן, הַיְנוּ כְּשֶׁאֲמָתָּם וֶאֱמֶת שֶׁהוּא אֵלֶּם, כִּי אֵין לוֹ פֶּה לְדַבֵּר וְכוּ' כַּנַּ"ל, אָזַי צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן, אָזַי

יִפְתַּח פִּיו וִידַבֵּר כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם פְּתַח פִּיךְ לְאִלֵּם. זֶה בְּחִינַת מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם אוֹ מִי יָשׂוּם אִלֵּם, 'אִלֵּם' דַּיְקָא, הַיְנוּ מִי שֶׁמַּשִּׂים עַצְמוֹ כְּאִלֵּם, כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁתִּיקָה וְהַבּוּשָׁה, שֶׁהִיא שְׁפִיכוּת דָּמִים, עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן אֲחוֹרֵי אֱהֶיֶה, שֶׁהוּא גִּמַטְרִיָּא דָּם וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ דּוֹם לַה' וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם) וְגֶדֶר הָאָדָם הוּא מְדַבֵּר. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יוֹצֵא מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם מְדַבֵּר. וְזֶה בְּחִינַת מִי שָׂם פֶּה. 'מִי' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה, בְּחִינַת אֶהְיֶה שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִלֵּם, דְּהַיְנוּ הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה הַפֶּה לְדַבֵּר, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם שֶׁהוּא מְדַבֵּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשֶׁבּוּעוֹת מַקְרִיבִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁהֵם בָּאִין מֵחִטִּים וְשֶׁהוּא מַאֲכַל אָדָם, שֶׁהוּא מְדַבֵּר, גַּם חִטָּה הוּא בְּגִימַטְרִיָּא כ"ב אַתְוָן, כַּמּוּבָא. כִּי אָז נִתְתַּקֵּן הַדָּמִים עַל-יְדֵי יְמֵי הַסְּפִירָה כַּנַּ"ל וְאָז זוֹכִין לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַפְטִירִין בְּשֶׁבּוּעוֹת וְעַל הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם וְכוּ', כִּי אֲזַי בְּשֶׁבּוּעוֹת נִשְׁלָם בְּחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר הַתְּנוּפָה-תְּנוּ פֶּה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה הַפֶּה לְדַבֵּר כַּנַּ"ל, כִּי עַל זֶה מוֹרֶה הַתְּנוּפָה בְּעַצְמָהּ שֶׁמְּנִיפִין וּמְרִימִין אֶת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמָה, לְהַעֲלוֹתָם לְמַדְרֵגַת אָדָם מְדַבֵּר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם, כַּמּוּבָא. וְגַם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל חִטִּים שֶׁבָּאִין בְּשֶׁבּוּעוֹת טְעוּנִין תְּנוּפָה גַּם כֵּן לְהַעֲלוֹתָם גַּם כֵּן לְמַעְלָה מִן הַדִּבּוּר, דְּהַיְנוּ לִבְחִינַת שְׁתִיקָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת סָיְג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם), שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הַשְׁלֵמוּת, כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי שְׁתִיקוֹת, יֵשׁ שְׁתִיקָה מֻחֶמֶת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר, דְּהַיְנוּ מֻחֶמֶת בּוּשָׁה מֻחְטָאִין שֶׁאֵין לוֹ פֶּה לְדַבֵּר כַּנַּ"ל וְאַף שֶׁזֶּה תִּקּוּנוֹ כַּנַּ"ל עִם כָּל זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ הוּא הַדִּבּוּר, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ פֶּה לְדַבֵּר כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי אֵינוֹ מַעֲלֶה שֶׁשְּׁאֵר הָאָדָם בִּשְׁתִיקָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק עִקַּר תִּקּוּנוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'". אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, אָזַי תַּכְלִית הַשְׁלֵמוּת, תַּכְלִית הַהַשְׁגָה הוּא בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַדִּבּוּר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת כַּתֵּר לִי זָעִיר שֶׁשָּׁם נֶאֱמַר, "בַּמַּפְלֵא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ'". וְהוּא תַּכְלִית הַהַשָּׂגָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת 'הַמְתֵּן וְאַל תִּסְתַּכֵּל לִפְנִים מִמְּחִצָּתְךָ', שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁהוּא הַאי פְּרִיסָא, בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁל הַמּוֹחִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַשָּׂגָה בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, (כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "אֶמְצָעוּתָא דְּעָלְמָא" סִימָן כד וְהָבֵן):

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁאָז זוֹכִין לְסִתְרֵי תּוֹרָה, לִבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר, בְּחִינַת מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה, כִּי אָז נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָא עֲטֶרֶת בְּחִינַת עָצוּר בְּמִלִּין,

בְּחִינַת שְׁתִיקָה שֶׁלְּמַעְלָה מִן הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל, אֲבָל חַג הַמַּצּוֹת נִקְרָא "פֶּסַח"-פֶּה סָח, כִּי אֲזַי בִּתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה עִקַּר הַתִּקּוּן לִזְכּוֹת לְדִבּוּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בָּאִין מֵחָמֵץ דַּיְקָא וּבְפֶסַח אוֹכְלִין מַצָּה דַּיְקָא. כִּי חָמֵץ וּמַצָּה הֵם בְּחִינַת בְּהֵמָה וְאָדָם, (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "שְׁאֲלוּ אֶת ר' יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא" סִימָן נז). שֶׁחָמֵץ בְּחִינַת אֵין לוֹ פֶּה, שֶׁעַל זֶה מְרַמֵּז הַחֵית שֶׁל חָמֵץ, בְּחִינַת חַיַּת הַשָּׂדֶה, אֲבָל מַצָּה, שֶׁהִיא בְּהֵא, הִיא בְּחִינַת ה' מוֹצָאוֹת הַפֶּה. וְהַכֹּל תְּלוּי בַּדַּעַת, כִּי הַדִּבּוּר תָּלוּי בַּדַּעַת, כַּמּוּבָא, דְּהַיְנוּ הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת יֵשׁ לוֹ דִּבּוּר וּלְהֶפֶךְ בְּהֵמָה. וְחָמֵץ הוּא בְּחִינַת חִמּוּץ הַמַּחֲשָׁבָה, בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, עַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדִּבּוּר, בְּחִינַת בְּהֵמָה, אֲבָל מַצָּה הוּא דַּעַת, בְּחִינַת ה' הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר ה' מוֹצָאוֹת הַפֶּה, בְּחִינַת אָדָם. וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה, אֲזַי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא מַצָּה, דְּהַיְנוּ לָצֵאת מִחּוּץ לְמַצָּה, מִבְּהֵמָה לְאָדָם, לְתַקֵּן הַדַּעַת לִבְלִי לְהַחְמִיץ הַמּחַ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בִּתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עִקַּר הַתִּקּוּן לִבְלִי לְהַחְמִיץ הַמּחַ חַס וְשָׁלוֹם, בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, בְּהִרְהוּרִים וְתַאֲוֹת רָעוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו אָז עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא נִטְהַר עֲדַיִן, וְתִקּוּנוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּר הֶחָמֵץ, דְּהַיְנוּ חִמּוּץ הַמַּחֲשָׁבָה וְלִבְרֹחַ מִשָּׁם וְלִזְכּוֹת לְמַצָּה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת, תִּקּוּן הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כְּךָ כְּשֶׁנִּטְהָרִין וְנִתְקַדְּשִׁין לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה כְּתִקּוּנוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירָה, אֲזַי זוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת לְתַכְלִית הַהַשָּׂגָה בְּחִינַת כֶּתֶר. וַאֲזַי עִקַּר הַתִּקּוּן בִּבְחִינַת רֵץ לַאֲחוֹרֶיךָ, בִּבְחִינַת הַמְתֵּן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל וְשָׁם בְּחִינַת חָמֵץ הוּא בְּחִינַת עִקַּר הַתִּקּוּן, דְּהַיְנוּ לְהַחְמִיץ הַמּחַ דַּיְקָא וְלִשְׁהוֹת וְלַעֲמֹד לִבְלִי לָרוּץ, שֶׁלֹּא לָצֵאת לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁהוֹת וּלְהַמְתִּין כָּךְ שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל בִּמְצִיאוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חָמֵץ, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שְׁהִיָּה וְזֶה צְרִיכִין בְּשָׁבוּעוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל. אֲבָל מַצָּה הִיא דַּיְקָא עַל-יְדֵי חִפָּזוֹן, שֶׁצְּרִיכִין לְמַהֵר שֶׁלֹּא תַּחְמִיץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כִּי בְּחִפָּזוֹן יָצָאתָ מִמִּצְרַיִם". כִּי כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא צְרִיכִין לְחִפָּזוֹן גָּדוֹל לִבְרֹחַ מֵחִמּוּץ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלֹּא יִתְחַמֵּץ מַחֲשַׁבְתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּהִרְהוּרִים וְכַיּוֹצֵא, שֶׁבָּא מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרוֹדֶפֶת אַחֲרָיו בִּתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה, אֲבָל אַחַר כְּךָ כְּשֶׁזּוֹכֶה לַתִּקּוּן וּמַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי וַאֲזַי זוֹכֶה לְהַשָּׂגָה אֲזַי תִּקּוּנוֹ דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת חִמּוּץ הַמַּחֲשָׁבָה עַל-יְדֵי שְׁהִיָּה שֶׁשָּׁוֶה וְאֵינוֹ מְמַהֵר לָרוּץ לְפָנָיו בִּבְחִינַת הַמְתֵּן, בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת מַקְרִיבִין חָמֵץ דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשָׁבַתְּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ", כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין ז' שַׁבָּתוֹת, כִּי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת

תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי שַׁבָּת נִתְתַּקְּנִין יְמֵי הַחֹל, כִּי יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא שַׁבָּת, הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁמְּתַקֵּן כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים וְעַל-כֵּן כָּל הַשִּׁבְעָה יָמִים שַׁבָּת אַחַת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, צְרִיכִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת דַּיְקָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת אַחַר שַׁבָּת, תְּשׁוּבָה אַחַר תְּשׁוּבָה עַד שֶׁזּוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עַד שֶׁנַּעֲשִׂין כָּל הַשַּׁבָּתִים כָּל הַתְּשׁוּבוֹת בִּבְחִינַת שִׁשֶּׁת יָמִים, עַד שֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁמְּתַקֵּן הַכֹּל, דְּהַיְנוּ שַׁבָּת הַשְּׁבִיעִית, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה עַל הַתְּשׁוּבוֹת שֶׁמְּתַקֵּן כָּל הַתְּשׁוּבוֹת וְאָזַי הַתְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְאָזַי זוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּזְכָּר שַׁבָּת בְּתְחִלַּת הַסְּפִירָה וּבְסוֹפָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְכוּ' עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת תִּסְפְּרוּ". בְּחִינַת שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תֵּכֶף בְּשָׁבוּעַ הָאֶחָד שֶׁל סְפִירָה זָכוּ לְשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת בְּמָרָה נִצְטַוּוּ וְהֵם בָּאוּ לְמָרָה תֵּכֶף אַחַר קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהָיָה בְּז' שֶׁל פֶּסַח וְאַחַר כָּךְ חָזְרוּ וְנִצְטַוּוּ עַל הַשַּׁבָּת בְּשָׁבוּעוֹת בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, בְּחִינַת שְׁתֵּי הַתְּשׁוּבוֹת שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. שֶׁשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן נַעֲשָׂה מִשְּׁבָעָה יָמִים, הַיְנוּ הַתְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה וְשַׁבָּת שְׁנִיָּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְתַכְלִית הַהַשְׁגָה שֶׁהִיא תַּכְלִית הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וַאֲזַי זוֹכִין לַיּוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵל שֶׁבָּא אַחַר שֶׁבַע שַׁבְּתוֹת שָׁנִים גַּם כֵּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הָעֶלְיוֹן תַּכְלִית הַהַשְׁגָה שֶׁשָּׁם בְּתַכְלִית עִקַּר הַתִּקּוּן בִּבְחִינַת הַמַּתָּן, בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי שַׁבָּתִים שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִין. כִּי הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע". וּשְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁנֵי שַׁבָּתִים, דְּהַיְנוּ תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְזַקֵּק שִׁבְעָתַיִם-שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע, בְּחִינַת שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה עַד שֶׁעוֹשִׂין שַׁבָּת לְשִׁבְעָה שַׁבָּתִים כְּמוֹ הַשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא לְשִׁבְעָה יָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ תַּכְלִית הַזִּקּוּק וְהַצְּרוּף, תַּכְלִית הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן בִּגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה כְּתִיב, "כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וְכוּ' כִּי הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם ה' וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל". כִּי בְּמִצְרַיִם שֶׁלֹּא הָיָה הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת וְעָדַיִן רָדְפוּ הַמִּצְרִים וְהִסְטְרָא אָחֳרָא אַחֲרֵיהֶם אָז הֶצְרְכוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן, לִבְרֹחַ וּלְהִמָּלֵט מִשָּׁם מְהֵרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ שֶׁלֹּא לְהַחְמִיץ הַמַּחַ כַּנַּ"ל, אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁנִּזְכֶּה לְתַכְלִית הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת וַאֲזַי

יִהְיֶה הַכְּנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּשְׁלֵמוּת וַאֲזַי יִזְכּוּ לְתַכְלִית הַהַשָּׁגָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ'" אֲזַי כִּי לֹא בְּחִפָּזוֹן תֵּצְאוּ, 'לֹא בְּחִפָּזוֹן' דַּיְקָא, כִּי בְּתַכְלִית הַהַשָּׁגָה שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָעֲתִיד עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְתֵּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "כִּי הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם ד' וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל", הַיְנוּ לִפְנִים מֵרִדְתָּם הַמַּחֲשָׁבָה, כִּבְיָכוֹל, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הַמְאַסֵּף וּמְקַבֵּץ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלֹּא תִּתְפַּשֵּׁט חוּץ לַמָּחְצָה וְהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אֱלֹקִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַשָּׁגָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא בְּחִפָּזוֹן תֵּצְאוּ, 'לֹא בְּחִפָּזוֹן' דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר הַהַשָּׁגָה בִּבְחִינַת הַמְתֵּן כַּנַּ"ל, כִּי אֵין רוֹדֵף אַחַר הַמַּחֲשָׁבָה בְּחִינַת מְצָרִים וְסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֲזַי צָרִיךְ לַחְפָּזוֹן לִבְרֹחַ כַּנַּ"ל, רַק הַשָּׁגָתָם בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת ה' אֱלֹקִים, בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב, בִּבְחִינַת הַמְתֵּן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה יִזְכּוּ לֶעָתִיד שֶׁאֲזַי יִתְגַּלֶּה בְּחִינַת שֵׁם מָלֵא, שֶׁהוּא ה' הוּא הָאֱלֹקִים. בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן סְפִירַת הָעֹמֶר וְחַג הַשָּׁבוּעוֹת:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר" בְּסִימָן ה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא: וּבְקִצּוּר, כִּי חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר, בְּשִׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִרְאוֹת וּלְעַיֵּן בְּתִקּוּן הָעוֹלָם וְכוּ' וּלְהִתְפַּלֵּל בַּעֲבוּרָם וְהַתְּפִלָּה הִיא בִּשְׁנֵי פָּנִים, הַיְנוּ קֹדֶם גְּזַר דִּין וּמִתְפַּלְּלִין כְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה וְכוּ', אֲבָל לְאַחַר גְּזַר דִּין צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרִים וְכוּ', וְלֵידַע בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין הוּא עַל-יְדֵי הַמִּצְווֹת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין וְדִוְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, אֶלָּא הוּא רוֹצֶה שֶׁיְּזַמְּנוֹ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצְוָה אַחֶרֶת בְּשָׂכַר מִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת נְבוּאַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְכוּ', אֲבָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂכְלִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא זֶה בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה וְכוּ' וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, הוּא נִכְנָס בְּשִׂמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לֵידַע בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין, כִּי הַמִּצְווֹת הֵם מְחַיִּין כָּל הַקּוֹמוֹת עוֹלָם, שָׁנָה, נֶפֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּשַׁבָּת, זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, הַיְנוּ שִׂמְחַת וְתַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, יַרְגִּישׁ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהֵן בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּצְווֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ עוֹלָם, שָׁנָה, נֶפֶשׁ וְכוּ' וְלָבוֹא לְשִׂמְחָה הוּא עַל-יְדֵי רְעָמִים. וּרְעָמִים הוּא בְּחִינַת הַקּוֹל שֶׁאָדָם מוֹצֵא בְּכֹחַ גָּדוֹל בִּתְפִלָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כַּד נָפִיק הַאי קָלָא וְאִתְעֲרָא בְּעָבֵי וְכוּ'. וְעִקַּר הָרְעָמִים הֵם מִגְּבוּרוֹת וְכוּ' וְהֵם פּוֹגְעִים בַּמֹּחַ

וכו'. אֲבָל צָרִיךְ לְפַנּוֹת הַמּחַ מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מֵחָמֵץ שֶׁלֹּא יַחְמִיץ אֶת חָכְמָתוֹ בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּבְתַאֲוֹוֹת וכו'. גַּם יִשְׁמֹר יִרְאָתוֹ שֶׁמִּמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ יִרְאָה חִיצוֹנִיּוֹת וְעִקָּר לִשְׁמֹר מֹחוֹ שֶׁלֹּא יַחְמִיץ שֶׁלֹּא יַהֲרֵהֵר בְּהֶרְהוּרִים רָעִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵץ סִטְרָא דְּמוֹתָא. וַאֲזַי כְּשֶׁשּׁוֹמֵר מֹחוֹ וְיִרְאָתוֹ כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה קוֹלוֹ בִּבְחִינַת רְעָמִים, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל. וְצָרִיךְ לְשַׁתֵּף הַגְּבוּרוֹת בַּחֲסָדִים וְכֵן הָאַהֲבָה עִם הַיִּרְאָה כְּדֵי שֶׁיִּתְעַבֵּיד רְעָמִים וְזֶה, מִסִּטְרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּורָא כְּכַסְפָּא. וְזֶה, וַיָּשָׁב הַיָּם לְפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ וכו', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת שִׁבּוּעוֹת-קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה לִזְכּוֹת לְזֶה הַשִּׂלְמוּת לַעֲשׂוֹת הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה בְּשׂוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, רַק שֶׁיִּרְצֶה זְכוּת לְמִצְוָה אַחֶרֶת בִּשְׂכַר מִצְוָה זֹאת, כִּי הָעוֹלָם הַבָּא שָׁלוֹ הוּא מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה. וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה, זָכוּ לָזֶה הַשִּׂלְמוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם". 'פָּנִים בְּפָנִים' זֶה בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה. וְעַל-כֵּן קִבְּלוּ הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ דַּיְקָא, כִּי הוּא זָכָה לְאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְעַל יָדוֹ זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן בְּשָׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה לִבְחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁל הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שִׁבּוּעוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גְּדֹל הַשִּׂמְחָה שֶׁל שִׁבּוּעוֹת, כַּמּוּבָא בְּרֹב יוֹסֵף וְכֵיוֹצֵא, כִּי אָז זוֹכִין לְשִׂמְחָה אֲמִתִּית, שִׂמְחָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּבְיָכוֹל, הֵינוּ הַשִּׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִקְדִּימוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם", (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי לִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַקְדִּים עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה, וּבִפְרָט שֶׁמִּקְרָא מְלֵא דִּבֵּר הַכָּתוּב, "כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע". נִמְצָא, שֶׁמְּבֹאָר בְּפָסוּק שֶׁהֶעֱשִׂיָּה הוּא אַחַר שֶׁיְּדַבֵּר ה' וְאִם כֵּן אֵיךְ הִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה?! אַךְ אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁזָּכוּ אָז לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל עַד שֶׁלֹּא רָצוּ בְּשׂוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׂכַר הַמִּצְוָה רַק שֶׁיִּזְמִין לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצְוָה אַחֶרֶת בִּשְׂכַר מִצְוָה זֹאת. וְזֶהוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, הֵינוּ שֶׁיַּעֲשׂוּ כָּל אֲשֶׁר יְדַבֵּר ה' וְעִקַּר מְגַמָּתָם וְקִבּוּל שְׂכָרָם הוּא 'וְנִשְׁמַע' שֶׁיִּזְכּוּ לִשְׁמֹעַ מִצְוָה אַחֶרֶת בִּשְׂכַר עֲשִׂיַּת מִצְוָה זֹאת. וְעַל-כֵּן קָרְאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּשֵׁם שִׂמְחַת עוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי זֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ עַד שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׂוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא רַק לִזְכּוֹת לִשְׁמֹעַ מִצְוָה אַחֶרֶת בִּשְׂכַר מִצְוָה זֹאת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָא "שִׂמְחַת עוֹלָם", כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,

כִּבְיָכוֹל, 'חַי לְעַד וְקַיָּם לָנֶצַח', וְעַל-כֵּן הַשִּׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, שֶׁהִוא שִׂמְחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, הִוא שִׂמְחַת עוֹלָם. וְלָבוֹא לְשִׂמְחָה זוֹ הוּא עַל-יְדֵי רְעָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ בְּחִינַת הָרְעָמִים וְקוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נִגְלֵיתָ וּבְקוֹל שׁוֹפָר עֲלֵיהֶם הוֹפָעְתָּ". וְהַשּׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה הָיָה שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת רְעָמִים הַנַּ"ל, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי עַל-יְדֵי רְעָמִים וְקוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה נִפְשָׁט עֵקֶמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְזָכוּ לִשְׂמְחָה הַנַּ"ל, אֲבָל צָרִיךְ לְפַנּוֹת אֶת הַמֹּחַ מִמַּחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת מֵהְרְהוּרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֻמֵּץ, גַּם צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַיִּרְאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבָּהֶם יוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה כְּדֵי לִהְיוֹת רְאוּיִים לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעִקַּר הַטָּהֳרָה הוּא לְטַהֵר עַצְמוֹ מִטֻּמְאַת מְצֹרָעִים. וְעִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, כַּמּוּבָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֻּגַּם הַבְּרִית. וּבְמ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה עִקַּר כַּוָּנוֹת הַטָּהֳרָה הוּא לְטַהֵר עַצְמוֹ מִפֻּגַּם הַדַּעַת, שֶׁהוּא פֻּגַּם הַבְּרִית, שֶׁזֶּהוּ טֻמְאַת מְצֹרָעִים, בְּחִינַת חֻמֵּץ וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁמִּטַּהֲרִין הַדַּעַת בִּימֵי הַסְּפִירָה מִטֻּמְאַת מְצֹרָעִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֻּגַּם הַדַּעַת וַאֲזַי נַעֲשֶׂה הַמֹּחַ נָקִי וְזַךְ מֵהְרְהוּרִים וְכוּ', אֲזַי נִשְׁמָעִין קוֹל הָרְעָמִים שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְזוֹכִין לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. גַּם צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַיִּרְאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁמְּנִיפִין מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח, כִּי אִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁ'שְׂעֹרָה' בְּגִימַטְרִיָּא תקע"ה וְהֵם ב' פְּעָמִים מַנְצְפַּ"ךְ וּמַנְצְפַּ"ךְ הֵם גְּבוּרוֹת בְּחִינַת יִרְאָה, וְעַל-יְדֵי הֲנָפַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, עַל-יְדֵי זֶה מְנִיפִין כָּל הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת לְשָׁרְשָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַיִּרְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּקִיעוֹת שׁוֹפָר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁ'שְׂעֹרָה' עִם הַכּוֹלֵל בְּגִימַטְרִיָּא תִּקְע"וּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר בְּחִינַת הָרְעָמִים, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם):

חלק ג

וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עִקַּר הוּא לִשְׁמֹר מֹחוֹ לְטַהֵר הַדַּעַת כַּנַּ"ל, אֲבָל הַהַתְחָלָה צָרִיךְ לִהְיוֹת מִיִּרְאָה, כִּי יִרְאָה קוֹדֶמֶת לָעוֹלָם, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַהֲבָה, בְּחִינַת חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא, מִסִּטְרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרְתָּא כְּכַסְפָּא כַּנַּ"ל. וְיִרְאָה קוֹדֶמֶת לְאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא, וְכִי שְׂדֶה פְּרִשָּׁא גִּירָא קַדְמָא לֵהּ אִיהִי. כִּי יִרְאָה קוֹדֶמֶת, כִּי בַּעַל אֲבֵדָה מַחֲזִיר עַל אֲבֵדָתוֹ. נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ תָּמִיד לְהַתְחִיל מִיִּרְאָה וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה מְמַלְּא נִמְשָׁךְ אַהֲבָה וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְטַהֵר הַמֹּחַ, כִּי בֶּאֱמֶת בִּתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת שֶׁרוֹצִין לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה', לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ, עִקַּר הַהַתְחָלָה הִיא מִיִּרְאָה

וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה זוֹכֶה לְאַהֲבָה וְלָדַעַת לְטַהֵר מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לָצֵאת מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם וְלִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, מַתְחִילִין מֵהֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהִיא תִּקּוּן הַיִּרְאָה, שֶׁהִיא קוֹדֶמֶת. וְאָז סוֹפְרִין הַיָּמִים וְכָל יוֹם וְיוֹם סוֹפְרִין אֶל הָעֹמֶר, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, יוֹם אֶחָד לָעֹמֶר, וְכֵן כֻּלָּם. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן תִּקּוּן הַיִּרְאָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין אֶל הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה מְמַיְלָא נִמְשָׁךְ הָאַהֲבָה, כִּי בַּעַל אֲבֵדָה מַחֲזִיר עַל אֲבֵדָתוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה מְטַהֲרִין הַמֹּחִין בִּבְחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּורָא כְּכַסְפָּא. וְזֶהוּ עִקַּר הַטָּהֳרָה שֶׁיּוֹצְאִין מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם, מִפֶּגֶם הַדַּעַת, לְטָהֳרַת וּקְדֻשַּׁת הַדַּעַת כַּנַּ"ל, רַק שֶׁהַהִתְחָלָה הוּא מִיִּרְאָה כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁמִּטַּהֲרִין עַצְמָן בִּמ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה וּמְתַקְּנִין הַיִּרְאָה וְהַמֹּחַ, אֲזַי נִשְׁמָעִין הָרְעָמִים בְּיוֹם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאָז זוֹכִין לְשִׂמְחָה שֶׁל שָׁבוּעוֹת, בְּחִינַת שִׂמְחַת עוֹלָם, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה, דְּהַיְנוּ הַשִּׂמְחָה מֵהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל שֶׁיַּרְגִּישׁ עֹנֶג שַׁבָּת, דְּהַיְנוּ הָעוֹלָם הַבָּא בְּהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁזּוֹכֶה לְשִׂמְחָה זוֹ וְאָז יָכוֹל לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים, כִּי יוֹדֵעַ בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין כַּנַּ"ל. וְאָז יָכוֹל לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי הוּא יָכוֹל לְתַקֵּן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא שִׁשִּׁי בְּסִיוָן, שֶׁאָז נִתְבַּסֵּס הָעוֹלָם שֶׁהָיָה תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁבְּשִׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה אָז יָכְלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם. וְזֶהוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁסּוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאָז זוֹכִין לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְהַרְגִּישׁ הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ. וְזֶה בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁסּוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת שַׁבָּת עַל כָּל יְמֵי הַסְּפִירָה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, כִּי שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וְעִקַּר הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹות כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ לְהַרְגִּישׁ בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא, בְּכָל יוֹם וְיוֹם, דְּהַיְנוּ בַּעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות, שֶׁהֵם קִיּוּם שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּדֵי שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית יִהְיֶה נִכְלָל בְּשַׁבָּת, כִּי בְּשִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת יֵשׁ שֶׁבַע שַׁבָּתִים וַאֲזַי נִכְלָל כָּל יוֹם מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית בְּשַׁבָּת, הַיְנוּ לְהַרְגִּישׁ בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא בְּמַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹות, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּבְרְאוּ עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹות כַּנַּ"ל, כִּי אֶפְלוּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ שַׁבַּת קֹדֶשׁ, צְרִיכִין קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה גַּם כֵּן לִסְפֹּר כְּנֶגְדּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ

שַׁבָּת, כִּי בֶּאֱמֶת שַׁבָּת הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאֲפִלּוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יִהְיֶה הַכָּוָנָה בִּשְׁבִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא מַמָּשׁ וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִזָּהֵר בִּימֵי הַסְּפִירָה לְזַכֵּךְ כָּל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וַאֲפִלּוּ יוֹם שַׁבָּת קֹדֶשׁ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ בָּעוֹלָם הַבָּא בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, דְּהַיְנוּ בְּכָל מַעֲשֶׂה הַמִּצְווֹת עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם עוֹלָם הַבָּא כְּלָל, רַק יִהְיֶה שִׂמְחָתוֹ מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת 'תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם' וְלֹא נֶאֱמַר מ"ט יוֹם, כִּי עִקַּר הַסְּפִירָה בִּשְׁבִיל יוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵל הַגָּדוֹל, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת יוֹם הַחֲמִשִּׁים עַל כָּל מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה, דְּהַיְנוּ לְהַרְגִּישׁ הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַחֲמִשִּׁים, בְּכָל הַשִּׁבְעָה שַׁבּוּעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּצְווֹת כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַשְׁלֵמוּת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה, בְּיוֹם קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַסְּפִירָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה, זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ לְשִׂמְחָה הַנַּ"ל אֲז יְכוֹלִין לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא סְפִירָה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים, כִּי בֶּאֱמֶת סְפִירָה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן מְנִין וְסִפּוּר דְּבָרִים, הֵם בְּחִינָה אַחַת. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים בְּשֵׁם אֶחָד, כִּי כָּל סִפּוּרֵי דְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהֵם כְּלַל הָעוֹלָם, עִקַּר יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת סְפִירַת הַמְּנִין, כִּי הַמְּנִין הוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וְכָל הַסִּפּוּרֵי דְּבָרִים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת סְפִירַת מְנִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים, כִּי עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה זוֹכִין לְטַהֵר הַמֹּחַ וְזוֹכִין לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). כִּי דַּיְקָא כְּשֶׁזּוֹכִין לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל אֲז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים, כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, שֶׁהוּא שִׂמְחַת הַקְּדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא, נִמְצָא שֶׁנִּכְלָל בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַמִּצְוָה וְכָל הָעוֹלָם נִכְלָל עִמּוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמִּצְווֹת הֵם מְקֻיְּמֵי הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּכְלָל עַל-יְדֵי הַמִּצְוָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נִמְצָא שֶׁנִּכְלָל גַּם כָּל הָעוֹלָם, שֶׁקִּיּוּמוֹ עַל-יְדֵי הַמִּצְווֹת, בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וַאֲזַי כְּשֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִכְלָל בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי בְּוַדַּאי יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת מִכָּל הַסִּפּוּרֵי דְּבָרִים, תְּפִלּוֹת, וּלְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים. מֵאַחַר שֶׁכָּל הָעוֹלָם נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אֲז דַּיְקָא יְכוֹלִין לוֹמַר בְּשָׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי בְּוַדַּאי נִבְרָא הָעוֹלָם בִּשְׁבִילוֹ מֵאַחַר שֶׁעַל יָדוֹ נִכְלָל הָעוֹלָם בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדֵּק רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכָתַב בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק,

"יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ", שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה יְכוֹלִין הַצַּדִּיקִים לְהַלְבִּישׁ תְּפִלָּתָם בְּסִפּוּרִים יַחַד, כִּי עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה דַּיְקָא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין עִם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ יְכוֹלִין לְהַלְבִּישׁ תְּפִלָּתָם בְּסִפּוּרִים יַחַד כַּנַּ"ל וְהָבֵן. בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

בָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי". וְעַל-כֵּן שַׁיָּךְ לוֹמַר גַּם עַל שַׁבָּת שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי הַמְּנוּחָה הוּא קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק ו

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל יִתְבָּאֵר עִנְיַן הַמְּצוָה שֶׁל דִּין שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁחַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בָּאֳנָסִין, כִּי לְכָל דָּבָר יֵשׁ שֹׁרֶשׁ בַּתּוֹרָה. וְהִנֵּה עִנְיַן שׁוֹמֵר חִנָּם וְשׁוֹמֵר שָׂכָר לְפִי הַנִּרְאֶה הֵם בִּבְחִינַת שְׁנֵי עֲבוֹדוֹת הַנֶּאֱמָרִים בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָעוֹבֵד בְּשִׂמְחָה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בְּשׁוּם שָׂכַר עוֹלָם הַבָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׁוּם שָׂכָר וְשׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא בְּחִינַת הָעוֹבֵד עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁרוֹצֶה שָׂכָר. וְעַל-כֵּן חֲלוּקִים בְּדִינֵיהֶם, כִּי שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר בַּכֹּל וְשׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בָּאֳנָסִין, כִּי לְבוֹא לִבְחִינַת שִׂמְחָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִרְצֶה בְּשׁוּם שָׂכַר עוֹלָם הַבָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי רְעָמִים וְכוּ' וְלָזֶה צְרִיכִין לְפַנּוֹת הַמֹּחִין מֵחָמֵץ, דְּהַיְנוּ מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, מֵהִרְהוּרִים וְכוּ', וְגַם צְרִיכִין לִשְׁמֹר הַיִּרְאָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ יִרְאוֹת נְפוּלוֹת וְכוּ', וְאָז יְכוֹלִין לִשְׁמֹעַ קוֹל הָרְעָמִים וְאָז זוֹכִין לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם שָׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׂכַר הַמְּצוָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה הַשּׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁבְּחִינָתוֹ הוּא בְּחִינָה זוֹ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָעוֹבֵד שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בְּשׁוּם שָׂכָר וְכוּ', וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁהוּא מִבְּחִינָה זוֹ, עַל-כֵּן הוּא פָּטוּר בַּכֹּל, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מִבְּחִינָה זוֹ וְלִבְחִינָה זוֹ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם כְּשֶׁמִּתַּקְנִין וּמְטַהֲרִין הַמֹּחַ וְהַיִּרְאָה. וּכְשֶׁהַמֹּחַ, דְּהַיְנוּ הַדַּעַת וְהַיִּרְאָה מְתֻקָּנִין, אָז אֵין שׁוּם הֶזֵּק וְנֶזֶק, כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי הֶזֵּקוֹת וְהֵם גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאָנְסִין וְהִנֵּה גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי כָּל הַגְּנֵבוֹת וַאֲבֵדוֹת הֵם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת. כִּי עִקַּר הַגְּנֵבָה הוּא בְּלִי יְדִיעַת הָאָדָם וְכֵן הָאֲבֵדָה. נִמְצָא, שֶׁגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הֵם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, אֲבָל אָנְסִין, דְּהַיְנוּ לִסְטִים מְזַיֵּן אוֹ חַיָּה רָעָה הֵם בִּידִיעַת הָאָדָם, רַק שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, אַךְ הֵם בָּאִים עַל-יְדֵי פְּגַם הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, כִּי מִי שֶׁאֵין מַעֲלֶה כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁן, דְּהַיְנוּ לְיִרְאָה עֶלְיוֹנָה, אָז הוּא מִתְיָרֵא מִכָּל דָּבָר, כְּגוֹן מִלִּסְטִים אוֹ מֵחַיָּה רָעָה וְכַיּוֹצֵא וְהֵם יְכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, כִּי כָּל אֵלּוּ הָאָנְסִין מִלִּסְטִים וְכוּ', כֻּלָּם הֵם מִבְּחִינַת הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁנִּתְלַבְּשׁוּ בָּזֶה הַדָּבָר כַּיָּדוּעַ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן הַיִּרְאָה עֶלְיוֹנָה בִּשְׁלֵמוּת וּמַעֲלֶה כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁן, אָז אֵין מִתְיָרֵא מִשּׁוּם דָּבָר, הֵן מִגַּזְלָן אוֹ מֵחַיָּה רָעָה

וְכֵיוֹצֵא, מֵאַחַר שֶׁמַּעֲלָה הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ וַאֲזַי כְּשֶׁמַּעֲלָה הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו. וְעִקַּר מַה שֶּׁמִּתְיָרֵא מֵהֶם וּמַה שֶּׁיְּכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵין מַעֲלָה הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ וּמֵחֲמַת זֶה מִתְיָרֵא מֵהֶם וְיכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו. נִמְצָא, שֶׁגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה בָּא מִפְּגַם דַּעַת, וְאָנְסִין בָּאִים מִפְּגַם הַיִּרְאָה וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׁוּם שָׂכָר וְכוּ' כַּנַּ"ל וְלִבְחִינָה זוֹ אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדַּעַת וְהַיִּרְאָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁהַדַּעַת וְהַיִּרְאָה מְתֻקָּנִין, אֲזַי נִצּוֹל מִכָּל הֶזֵּק וְנֶזֶק מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאָנְסִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשּׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר בַּכֹּל, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת הַבָּאִים הֵן גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה אוֹ אָנְסִין, בְּוַדַּאי לָאו בְּגִירָא דִּילֵהּ בָּאוּ, כִּי מִצִּדּוֹ אֵין שׁוּם הֶזֵּק וְנֶזֶק, מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת וְהַיִּרְאָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִשְּׁנֵי מִינֵי הֶזֵּקוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַהֶזֵּקוֹת אֵינָם בְּאַחֲרָיוּתוֹ רַק בְּאַחֲרָיוּת הַמַּפְקִיד, כִּי מִצִּדּוֹ אֵין הֶזֵּק וְנֶזֶק וּבְוַדַּאי מַזָּל דְּמַפְקִיד גָּרַם וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעוֹבֵד עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס וְהָעוֹבֵד עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס זֶהוּ בְּחִינַת הָעוֹבֵד מִיִּרְאָה, כִּי הָעוֹבֵד מִיִּרְאָה נִמְצָא עֲבוֹדָתוֹ תְּלוּיָ בְּדָבָר, כִּי אֵין מַרְגִּישׁ הַתַּעֲנוּג בְּהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ רַק עֲבוֹדָתוֹ מֵחֲמַת הַיִּרְאָה שֶׁמִּתְיָרֵא וְזֶה בְּחִינַת הָעוֹבֵד עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס שֶׁעֲבוֹדָתוֹ תְּלוּיָ בְּשָׂכַר עוֹלָם הַבָּא שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁלֹּא יְאַבֵּד הַשָּׂכָר הַטּוֹב:

נִמְצָא, שֶׁהָעוֹבֵד עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס זֶה בְּחִינַת הָעוֹבֵד מִיִּרְאָה, כִּי הָעוֹבֵד מֵאַהֲבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כִּי דַּעַת תְּלוּיָ בְּאַהֲבָה, כִּי מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּורָא כְּסֵפָּא וַאֲזַי כְּשֶׁעֲבוֹדָתוֹ בְּאַהֲבָה וְדַעַת, אָז אֵין רוֹצֶה בְּשׁוּם שָׂכָר וְאֵין עֲבוֹדָתוֹ תְּלוּיָ בְּשׁוּם דָּבָר רַק מֵחֲמַת אַהֲבָה וּדְבֵקוּת וְשִׂמְחָה שֶׁמְּשַׂמֵּחַ בְּהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ וּמַרְגִּישׁ הַתַּעֲנוּג בְּהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ וְאֵין רוֹצֶה שׁוּם שָׂכָר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר, שֶׁהוּא מִבְּחִינַת הָעוֹבֵד עַל מְנָת לְקַבֵּל שָׂכָר. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעוֹבֵד מִיִּרְאָה וּמֵאַחַר שֶׁלֹּא תִּקֵּן כִּי אִם אֶת הַיִּרְאָה וְהַדַּעַת לֹא תִּקּוּן עֲדַיִן כִּי אִם הָיָה מְתַקֵּן גַּם אֶת הַדַּעַת לֹא הָיָה רוֹצֶה בְּשׁוּם שָׂכָר כַּנַּ"ל וּמֵאַחַר שֶׁרוֹצֶה שָׂכָר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָעוֹבֵד עַל מְנָת לְקַבֵּל שָׂכָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹבֵד מִיִּרְאָה וְהַדַּעַת אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת עֲדַיִן, עַל-כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בָּאָנְסִין, כִּי גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, שֶׁהֵם בָּאִים מִפְּגַם הַדַּעַת, הוּא חַיָּב בָּהֶם, כִּי הֵם בָּאִים מִצִּדּוֹ מֵאַחַר שֶׁלֹּא תִּקֵּן אֶת הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאִים גְּנֵבוֹת וַאֲבֵדוֹת, עַל-יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. אֲבָל בָּאָנְסִין הוּא פָּטוּר, כִּי אֵין הָאָנְסִין מִצִּדּוֹ, מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת יִרְאָה, כִּי הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא מִבְּחִינַת הָעוֹבֵד מִיִּרְאָה כַּנַּ"ל וּכְשֶׁזּוֹכִין לְיִרְאָה נִצּוֹלִין מֵאָנְסִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין הָאָנְסִין מִגִּירָא דִּילֵהּ, וְעַל-כֵּן פָּטוּר בָּאָנְסִין כַּנַּ"ל, בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

הלכות שבועות

פרק א

חלק א

עִנְיַן שְׁבוּעוֹת שֶׁהִיא קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "אַשְׁרֵי הָעָם הַשְּׁגָחָה" סִימָן יג:
וְהַכְּלָל לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁגָחָה שְׁלֵמָה הוּא עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוֹת מָמוֹן וּשְׁבִירָתָהּ עַל-יְדֵי צְדָקָה. כִּי עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוֹת מָמוֹן נִמְתָּק הַדִּין וְנִמְשָׁךְ הַחֶסֶד וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת מָשִׁיחַ וּבְנָיו הַבַּיִת וְנִמְשָׁךְ דַּעַת וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְגַלּוֹת תּוֹרָה בָּעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי הַדַּעַת יְכוֹלִין לְקַבֵּץ וְלִקַּח נְפָשׁוֹת בִּבְחִינַת וְלוֹקֵחַ נַפְשׁוֹת חָכָם וַאֲזַי עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וַיֶּרֶד עֹז מִבְטֶחָה. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת הָרְאוּת, בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ סְמוּכִים לְהַתּוֹרָה אָנוּ סְמוּכִין לְהָרְאוּת וַאֲזַי כֹּחַ הָרְאוּת בָּא בִּבְחִינַת הַכָּאָה וַאֲזַי אָנוּ חוֹזְרִין וְנִצְטָרְכִין בְּעֵינָיו, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְּׁגָחָה שְׁלֵמָה, אֲבָל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָרְחוֹקִים מִן הַתּוֹרָה הַשְּׁגָחָתָם הוּא רַק מֵחֲצִי הָרְאוּת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת תְּקוּנָא דְּמֶרְכַּבְתָּא עִילָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי שִׁינַיִן, בְּחִינַת שְׁנֵי שִׂכְלִיּוֹת, כִּי יֵשׁ שֵׂכֶל שֶׁל בְּחִינַת לְקִיחַת הַנְּפָשׁוֹת וְיֵשׁ שֵׂכֶל שְׁנִי שֶׁעוֹלֶה עִמָּהֶם וּמֵבִיא תּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁין שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וְשִׁין שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):
וְזֶה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת שֶׁנִּקְרָא עֲצֶרֶת כְּנִישׁוּ וַאֲסֵפָה, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁלוֹקֵחַ וּמְאַסֵּף הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת, דְּהַיְנוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁקּוֹדֶם לְשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא הֶכְנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי פֶּסַח הוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה, בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל יָדָהּ מְשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן וְזוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁאוֹכְלִין בְּפֶסַח, כִּי מַצָּה הִיא בְּחִינַת צְדָקָה, (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר "שָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא" סִימָן נז וּבְמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן זָכוּ אָז לִרְכּוּשׁ גָּדוֹל, דְּהַיְנוּ עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן בְּחִינַת שִׁמַּח זְבֻלוּן, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּבַמַּאֲמָר צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדוּתֶיךָ סִימָן כג, שֶׁעִקַּר עֲשִׁירוּת תְּלוּי בִּשְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, בִּבְחִינַת אֵיזֶה עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וּסְפִירָה שֶׁמַּתְחִילִין תֵּכֶף בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח, שֶׁהוּא הֶכְנָה וְהַתְחָלָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים. כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהֶחְכָם הַנַּ"ל מְלַקֵּט הַנְּפָשׁוֹת טוֹבוֹת, דְּהַיְנוּ הָרְצוֹנוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד וְגַם מְלַקֵּט הַנְּפָשׁוֹת וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁאֵינָם טוֹבִים, בִּבְחִינַת 'אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי', שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַרְיֵה שֶׁבַּנָּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּלַקֵּט מֵרַת נָפֶשׁ, בְּחִינַת וַנַּפְשֹׁה מָרָה לָהּ, דְּהַיְנוּ הָרְצוֹנוֹת שֶׁאֵינָם טוֹבִים שֶׁל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה עִם בְּשָׂמִי עִם הָרָצוֹן הַטּוֹב שֶׁמַּעֲלֶה רֵיחַ טוֹב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת

עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא קָרְבָּן מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה. הַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין וּמְנִיפִין וּמְרִימִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁאֵינָם טוֹבִים שֶׁנִּפְלוּ לְתַאֲווֹת הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָרַת נָפֶשׁ, וְעַל-כֵּן הוּא הַתְחָלָה וַהֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי קַבָּלַת הַתּוֹרָה תְּלוּיָ בָּזֶה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר ע' מֹר, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲרִיתִי מוֹרִי וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁמִּיּוֹם הָעֹמֶר מַתְחִילִין לִסְפֹּר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֲסִיפַת וְלִקּוּט הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בִּימֵי הַסְּפִירָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְלַקְּטָם וּלְקַבְּצָם, לַהֲבִיאָם תַּחַת הַמִּסְפָּר וְהַמְּנָיָן שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶעְדָּר וְנִדְחֶה וְנֶאֱבָד אֶחָד מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְפִירָה, כִּי הַדָּבָר הַמִּתְפַּזֵּר וְנִדְחֶה אֵינוֹ תַּחַת מְנָיָן, כִּי נֶהְפָּךְ מְנָיָנָם וּמִסְפָּרָם עַל-יְדֵי הַפִּזּוּר שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ וְנִפְצוּ בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ, אֲבָל עַכְשָׁיו אָנוּ מְקַיְּמִין מִצְוַת סְפִירָה לְלַקְּטָם וּלְקַבְּצָם וְלַהֲבִיאָם תַּחַת הַסְּפִירָה וְהַמְּנָיָן שֶׁלֹּא יֵעָדֵר אֶחָד מֵהֶם, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת הֵן הֵן הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, כִּי כֻּלָּם יוֹצְאִין מִבְּחִינַת שִׁבְעָה יָמִים, שֶׁבַע מִדּוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי סְפִירַת הַיָּמִים מְקַבְּצִין הַנְּפָשׁוֹת כַּנַ"ל. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיתִי מוֹרִי כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין לָעֹמֶר כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מִתְפַּלְּלִין אָז, "יוֹדוּךְ עַמִּים וְכוּ'", דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲלוּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת מִבֵּין הָעַמִּים וְיָשׁוּבוּ אֵלָיו וְיוֹדוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וַאֲזַי בְּשָׁבוּעוֹת אָז נִתְאַסְּפִין כֻּלָּם:

חלק ג

וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְכוּ' וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר". בְּלֵב שָׁלֵם בְּאַחְדוּת, כִּי קֹדֶם הָיוּ מְפֻזָּרִים וּמְפֹרָדִים, כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְאַסְּפוּ יַחַד כָּל הַנְּפָשׁוֹת, אֲבָל עַכְשָׁיו בְּסוֹף יְמֵי הַסְּפִירָה נִתְקַבְּצִין כֻּלָּם יַחַד כָּל הַנְּפָשׁוֹת וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא שָׁבוּעוֹת עֲצֶרֶת כַּנַ"ל וְאָז מְלַקְּטִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת יַחַד בְּשָׁבוּעוֹת בִּבְחִינַת אֲרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי כַּנַ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל חִטִּים שֶׁהֵם מַאֲכַל אָדָם, הַיְנוּ בְּחִינַת מָרַת נָפֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, תַּאֲווֹת כַּנַ"ל, זֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים לְהַעֲלוֹת אוֹתָם גַּם כֵּן כַּנַ"ל. עִם בְּשָׂמִי זֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם נִקְרָאִים אָדָם בַּעֲלֵי דֵּעָה וְשֵׂכֶל וְעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת כַּנַ"ל וַאֲזַי נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנֶּעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה בְּשָׁבוּעוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַ"ל, שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת עֵינָא דְּלָא נָאִים וְעַל-כֵּן אֵינָם יְשֵׁנִים כָּל הַלַּיְלָה. גַּם נִדּוּד הַשֵּׁנָה זֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת הַתַּאֲוֹת מָמוֹן, שֶׁהִיא חֹשֶׁךְ, עֲצָבוּת, סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי אֲפִלּוּ עֲשִׁירוּת דְּקֻדְשָׁה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁנָה, (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). אַף אוֹתוֹ הַשֵּׁנָה הִיא טוֹבָה כְּדֵי לְחַדֵּשׁ מֹחוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁנּוֹפְלִין

לְתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, צְרִיכִין לְנַדֵּד שֵׁנָה, הַיְנוּ לִשְׁבּוֹר תַּאֲוַת מָמוֹן, וְעַל-כֵּן קְבָלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא תְּלוּיוּ בִּשְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, עַל-כֵּן נְעוֹרִין מִקֹּדֶם כָּל הַלַּיְלָה לִשְׁבּר הַשֵּׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּעַצְמוֹ מְרַמֵּז עַל הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת עֵינָא פְּקִיחָא דְּלָא נָאִים כַּנַּ"ל, כִּי זֶה תְּלוּיוּ בָּזֶה, דְּהַיְנוּ הַהַשְׁגָּחָה תְּלוּיָה בִּשְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁאוֹכְלִין אַחַר כָּךְ בַּבֹּקֶר מַאֲכָלֵי חֶלְבּ, זֶה בְּחִינַת עֵינָיו כְּיוֹנִים רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב. וְאִיתָא בָּאִדְּרָא, זֶה בְּחִינַת שֶׁעֵינֵי הַהַשְׁגָּחָה מְקַבְּלִין מֵעֵינָא פְּקִיחָא דְּלָא נָאִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁנֶּעוֹרִין, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֵינָא פְּקִיחָא וְכוּ', אָז אוֹכְלִין מַאֲכָלֵי חָלָב בִּבְחִינַת עֵינָיו וְכוּ' רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל, כִּי זֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יִשְׂרָאֵל לְבֵין הַהַשְׁגָּחָה שֶׁעֲלֵיהֶם [הַיְנוּ עַל הָעַכּוּ"ם], כִּי הַהַשְׁגָּחָה שֶׁעֲלֵיהֶם, הִיא בִּבְחִינַת שֵׁנָה כְּמוֹ מִי שֶׁמַּבִּיט עַל דָּבָר הַשָּׁנְאוּי וְנִמְאָס בְּעֵינָיו שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְסָבְלוֹ, שֶׁאָז תֵּכֶף וּמִיָּד סוֹתֵם עֵינָיו וְטָרֵם שֶׁחוֹזֵר הַדָּבָר לְהִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו הוּא סוֹתְמָם וַאֲזַי אֵין הַדָּבָר נִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו, כִּי אֵין רוֹצֶה שֶׁיִּצְטַיֵּר בְּעֵינָיו דָּבָר שָׁנְאוּי, כְּמוֹ-כֵן מַמָּשׁ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָתוֹ עֲלֵיהֶם, שֶׁהוּא בַּחֲצִי הָרְאוּת שֶׁאֵינָם חוֹזְרִים וְנִצְטַיְּרִין בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם) שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְעֵצֶם עֵינָיו מֵרְאוֹת בָּרָע, בְּחִינַת שֵׁנָה, בְּחִינַת עֵינַיִם סְגוּרוֹת, כִּי אֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם רַק בְּהֶעָבְרָה בְּעָלְמָא וְתֵכֶף וּמִיָּד סוֹתְמָם, כִּבְיָכוֹל, כִּי הַבִּיט אֶל עָמָל לֹא תוּכָל. אֲבָל הַשְׁגָּחָתוֹ עֲלֵינוּ הִיא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת עֵינָא פְּקִיחָא וְכוּ' שֶׁתָּמִיד עֵינָיו פְּקוּחוֹת לְטוֹבָה עֲלֵינוּ בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְכוּ'". 'תָּמִיד' דַּיְקָא, בְּחִינַת עֵינָא פְּקִיחָא כַּנַּ"ל, וּמַחֲמַת זֶה שֶׁמִּסְתַּכֵּל הֵיטֵב בָּנוּ אִנּוּ מִצְטַיְּרִין בְּעֵינָיו, כִּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַתַּן תּוֹרָה, "אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' וְכוּ'". 'הָרְאֵתָ' דַּיְקָא לְשׁוֹן נִפְעָל, דְּהַיְנוּ שֶׁאַתָּה נִתְרָאֵיתָ בְּתוֹךְ עֵינָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי וְכוּ' שְׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי, שֶׁעַל-יְדֵי אָרִיתִי מוֹרִי וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת וְלוֹקֵחַ נְפָשׁוֹת וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה, שְׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי, הַיְנוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת יַיִן וְחָלָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַאֲשֶׁר אֵין לוֹ כֶּסֶף לְכוּ שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ בְּלוּא כֶסֶף וּבְלוּא מְחִיר יַיִן וְחָלָב". 'בְּלוּא כֶסֶף וּבְלוּא מְחִיר' דַּיְקָא. 'וַאֲשֶׁר אֵין לוֹ כֶּסֶף' דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי שִׁבִירַת תַּאֲוַת כֶּסֶף וְזָהָב זוֹכִין לַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יַיִן וְחָלָב כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אִמָּרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף וְכוּ' מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם , הַיְנוּ שֶׁאִמָּרוֹת ה' וְכוּ', דְּהַיְנוּ תּוֹרָה, זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֶּסֶף צָרוּף וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמְּצָרְפִין וּמְזַקְּקִין הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּשַׁבְּרִין עֲשִׁירוּת וּמוֹצִיאִין מִשָּׁם כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמַאֲמַר "אַשְׁרֵי הָעָם" הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן יְכוֹלִין לִקַּח נְפָשׁוֹת וְלַעֲשׂוֹת מִזֶּה תּוֹרָה, הַיְנוּ כִּי גַּם מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה תּוֹרָה, הַיְנוּ מִשְּׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת הֵם בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן וּכְשֶׁהַצַּדִּיק מְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא מוֹצִיא הַנִּיצוֹצוֹת מִשָּׁם וְעוֹשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בְּמַאֲמַר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים", לְהַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן נו). וְזֶה שֶׁאָמַר הֶחָכָם, הַצִּילֵנִי מִפִּזּוּר הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ נְכָסִין מְפֻזָּרִין, כִּי עִקַּר הַפִּזּוּר הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לְקִיחַת וּלְקִיטַת הַנְּפָשׁוֹת הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַזֶּה אַשְׁרֵי הָעָם הַנַּ"ל בִּבְחִינַת אָרִיתִי מוֹרִי עִם בָּשְׂמִי כַּנַּ"ל, עִקַּר לְקִיטָתָם הוּא מִתּוֹךְ תַּאֲוַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁשָּׁם נִפְילַת כָּל הַנְּפָשׁוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הֶחָכָם לִשְׁבֹּר תַּאֲוַת מָמוֹן כְּדֵי לִקַּח נְפָשׁוֹת, כִּי מִשָּׁם הוּא מוֹצִיאָם מִתּוֹךְ הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן וּמְזַכֵּךְ וּמְצָרֵף הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָיוּ שָׁם וּמְלַקְּטָם, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כֶּסֶף צָרוּף שֶׁאִמָּרוֹת ה' וְכוּ' נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֶּסֶף צָרוּף, עַל-יְדֵי צָרוּף וְזִקּוּק הַכֶּסֶף שֶׁמּוֹצִיא מִשָּׁם הַנְּפָשׁוֹת, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם", הַיְנוּ שֶׁבַּע פְּעָמִים שֶׁבַּע בְּחִינַת שֶׁבַּע שֶׁבּוּעוֹת שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבָּהֶם מְלַקְּטִים וּמְקַבְּצִים הַנְּפָשׁוֹת וּמְבִיאִים אוֹתָם תַּחַת הַסְּפִירָה וְהַמְנָיָן כַּנַּ"ל, וְעִקַּר לְקִיטָתָם הוּא מִתּוֹךְ הַכֶּסֶף כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבִּמ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה נִזַּכֵּךְ וְנִצְטָרֵף הַכֶּסֶף. וְזֶהוּ בְּחִינַת כֶּסֶף צָרוּף מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם כַּנַּ"ל, וְאָז נַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא שָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת הַזָּהָב וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת הַכֶּסֶף, שֶׁעִקַּר הַבְּחִינָה וְהַצְּרוּף שֶׁל נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת צָרוּף כֶּסֶף וְזָהָב, כִּי שָׁם מְלֻבָּשִׁים כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת טוֹב לִי תּוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכֶסֶף , 'מֵאַלְפֵי זָהָב וָכֶסֶף' דַּיְקָא, שֶׁעַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת כֶּסֶף וְזָהָב, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תּוֹרָה שֶׁמּוֹצִיאִין הַנְּפָשׁוֹת מִשָּׁם וְעוֹשִׂין מֵהֶם תּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁנִּמְשְׁלָה הַתּוֹרָה לְיַיִן וְחָלָב, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּבָרְרִין אוֹתָן מִתּוֹךְ הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ שָׁם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת יַיִן וְחָלָב, בְּחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב, בְּחִינַת בֵּרוּרִין, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בֵּרוּר הַנְּפָשׁוֹת כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת יַיִן, כִּי בְּהַיַּיִן יֵשׁ גַּם כֵּן שְׁתֵּי בְּחִינוֹת זָכָה-נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, לֹא זָכָה-נַעֲשֶׂה רָשׁ. וְצָרִיךְ לְזַכֵּךְ אֶת הַדָּמִים

כְּדֵי לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה הַיַּיִן בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכּוּךְ הַדָּמִים בִּבְחִינַת אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם, שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם. כִּי פְּגַם הַיַּיִן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם הַדָּמִים וּכְשֶׁמְזַכֵּךְ הַדָּמִים אֲזַי הַיַּיִן בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, בְּחִינַת לַבְנוּנִית הַמֹּחִין, בְּחִינַת דָּם נָעֶכָּר וְנַעֲשֶׂה חֶלְבּ. נִמְצָא, שֶׁזִּכּוּךְ הַיַּיִן לְטוֹב הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת דָּם נָעֶכָּר וְנַעֲשֶׂה חֶלְבּ. (וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בְּמַאֲמַר "הַאי מָאן דְּאָזִיל לְמִינְסַב" סִימָן כט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה נִמְשְׁלָה לְיַיִן וְחֶלְבּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרוּרֵי הַנְּפָשׁוֹת, בִּבְחִינַת דָּם נָעֶכָּר וְכוּ', שֶׁמִּזֶּה נַעֲשֶׂה תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "אָרִיתִי מוֹרִי עִם בָּשְׂמִי", הַיְנוּ לִקּוּטֵי וּבְרוּרֵי הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. "שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֶלְבִּי", הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁלָה לְיַיִן וְחֶלְבּ, שֶׁהֵם הֵם בְּרוּרֵי הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת דָּם נָעֶכָּר וְכוּ', וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם", הַיְנוּ שֶׁפְּגַם הַיַּיִן בִּבְחִינַת דָּם, בְּחִינַת כִּי יִתְאַדָּם, שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם, הוּא בְּחִינַת אַל תֵּרֶא, בְּחִינַת פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה, כִּי כְּשֶׁהַיַּיִן נִתְבָּרֵר בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, בִּבְחִינַת דָּם נָעֶכָּר וְנַעֲשֶׂה חֶלְבּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יֵינָהּ וְחֶלְבָּהּ שֶׁל תּוֹרָה כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן, בְּחִינַת עֵינֵי הַהַשְׁגָּחָה שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַיִן וְחֶלְבּ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵינָיו וְכוּ' רַחֲצוֹת בֶּחָלְבּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ, בְּחִינַת כּוֹס יַיִן שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן עֵינָיו בּוֹ, בְּחִינַת עֵינֵי הַשְׁגָּחָה שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי יַיִן טוֹב שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה, בְּחִינַת אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, אֶבֶל פְּגַם הַיַּיִן, בִּבְחִינַת דָּם כַּנַּ"ל, הוּא הֶפֶךְ מִזֶּה, בְּחִינַת אַל תֵּרֶא יַיִן וְכוּ', 'אַל תֵּרָא' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "כִּי יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ", בַּכִּיס" כְּתִיב, הַיְנוּ תַּאֲוַת עֲשִׁירוּת שֶׁהוּא פְּגַם הַדָּמִים, פְּגַם הַיַּיִן, כִּי עִקַּר הַבְּרוּר הוּא מִתּוֹךְ תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בְּחִינַת דָּם נִדּוּת, בְּחִינַת וּזְהָבָם לְנִדָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶהוּ, "כִּי יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ", בַּכִּיס כְּתִיב, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, שֶׁעַל-יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדָּמִים, עַל-יְדֵי זֶה נִפְגַּם הַיַּיִן כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם הָעֵינַיִם בְּחִינַת פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת נָתַן עֵינָיו בְּמָמוֹן, שֶׁבְּעַד הַמָּמוֹן נוֹתֵן עֵינָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁפּוֹגֵם בָּעֵינַיִם בְּחִינַת עֵינֵי הַהַשְׁגָּחָה עַל-יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הַהַשְׁגָּחָה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁסּוֹפְרִין שֶׁבַע שְׁבוּעוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת לִשְׁבוּעוֹת לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשֶׁכֶת הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁהֵיא בְּחִינַת שִׁבְעָה גִּלְדֵי עֵינָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת זַיִן יָמִים, שֶׁבַע מִדּוֹת, כַּמּוּבָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת זַיִן רָאשִׁים שֶׁל ב' הַשִּׁינִין, שִׁין שֶׁל ג' רָאשִׁין וְשִׁין שֶׁל ד' רָאשִׁים שֶׁהֵם שְׁנֵי שִׁכְלִיּוֹת שֶׁעַל יָדָם מְקַבְּלִין הַתּוֹרָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וּכְנֶגֶד זֶה סוֹפְרִין שֶׁבַע שְׁבוּעוֹת שֶׁהֵם הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְמֵימְנֵי יוֹמֵי וְצָרִיךְ לְמֵימְנֵי שְׁבוּעֵי, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה יָמִים וְשִׁבְעָה יָמִים, דְּהַיְנוּ שִׁבְעָה יָמִים הַתַּחְתּוֹנִים וְשִׁבְעָה יָמִים

הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁבוּעוֹת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר. וְהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם תִּקּוּנֵי דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה יָמִים וְשִׁבְעָה יָמִים הַנַּ"ל, כִּי כָּל שֵׂכֶל וְכָל מֶרְכָּבָה כְּלוּלָה מִבְּחִינַת שִׁבְעָה יָמִים וְשִׁבְעָה מִדּוֹת כַּיָּדוּעַ. וּמֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שְׁנֵי שִׂכְלִיּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, עַל-כֵּן סוֹפְרִין יָמִים וְשָׁבוּעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה יָמִים וְשִׁבְעָה יָמִים, בְּחִינַת שְׁנֵי הַשִּׂכְלִיּוֹת הַנַּ"ל וְאָז זוֹכִין לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת תִּסְפֹּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר וְכוּ'" . כִּי הַסְּפִירָה הוּא לִקּוּט וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה'-מֵעֵת הַתְחָלַת הַקְּצִיר, כִּי הָעֹמֶר מַתִּיר הַקְּצִיר, כִּי קְצִיר הַתְּבוּאָה מִן הַשָּׂדוֹת הוּא בְּחִינַת לִקּוּטֵי וּבֵרוּרֵי הַנְּפָשׁוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן הָיוּ אֲסוּרִים לִקְצֹר לִפְנֵי הָעֹמֶר, כִּי אָסוּר לְקָצְרָם לִפְנֵי זְמַנָּם וּזְמַנָּם הוּא מֵעֵת הַקְרָבַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים דַּיְקָא, כִּי אָז נִכְנַע הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְאָז יֵשׁ כֹּחַ לְבָרֵר נְפָשׁוֹת בִּבְחִינַת אֲרִיתִי מוֹרִי וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֹמֶר, בְּחִינַת סְפִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לִקְצֹר הַתְּבוּאָה מִן הַשָּׂדוֹת, דְּהַיְנוּ לְלַקֵּט נְפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁמַּתְחִילִין לִקְצֹר הַתְּבוּאָה לְלַקֵּט הַנְּפָשׁוֹת, אָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת לִקּוּט הַנְּפָשׁוֹת לְהָבִיאָם וּלְקַבְּצָם מִן פִּזּוּר תַּחַת הַסְּפִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת וְכוּ'", שֶׁמְּזֶה נַעֲשֶׂה שָׁבוּעוֹת, דְּהַיְנוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי לִקּוּט הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת לַה' מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן וְכוּ'", הַיְנוּ בְּחִינַת צְדָקָה רוּחַ נְדִיבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁבָּר תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחַג שָׁבוּעוֹת, הַיְנוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁקּוֹרִין רוּת בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת-מָשִׁיחַ, מַלְכוּת דָּוִד, כִּי קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת מָשִׁיחַ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר "אַשְׁרֵי הָעָם" הַנַּ"ל), שֶׁעַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת מָשִׁיחַ וְזוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁזּוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין רוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּוִד מֵת בַּעֲצֶרֶת, כִּי עֲצֶרֶת הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת-מָשִׁיחַ, וְעַל-כֵּן אָז הוּא יוֹם הִלּוּלָא דִּילֵהּ. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ, כִּי וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ-עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִסְתַּלֵּק דָּוִד אָזַי תֵּכֶף נוֹלַד וְנִתְגַּלָּה מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

פרק ב

חלק א

מַה שֶּׁנֶּעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה בְּשָׁבוּעוֹת וְאוֹכְלִין אַחַר כָּךְ מַאֲכָלֵי חָלָב:

כִּי שָׁבוּעוֹת הוּא מַתַּן תּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין לְהָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, דְּהַיְנוּ תַּאֲוֹת נְאוּף וְזוֹכִין לִשְׁמִירַת הַבְּרִית. כִּי עִקַּר מַתַּן תּוֹרָה תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבֵא וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בָּזֶה , וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעַתָּה וְכוּ' וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן נֵעוֹרִים כָּל הַלַּיְלָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הַשֵּׁנָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי זֶה שֶׁמַּשְׁבְּרִין וּמַכְנִיעִין הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם וּמַעֲלִין הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק סִימָן יט):

חלק ב

וְעַל-כֵּן קוֹרִין אַקְדָּמוּת שֶׁנִּתַּקֵּן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם קֹדֶם שֶׁמַּתְחִילִין לִקְרוֹת מַתַּן תּוֹרָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם לְהַשְׁלִים אֶת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי אַקְדָּמוּת הִיא שִׁיר וְשֶׁבַח נַעֲלֶה וְנִפְלָא מְאֹד, וְנִתַּקֵּן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁתִּקְּנוּ הַפְּטָרָה מֵעֵין מַתַּן תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

אֵלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר פָּארָן וְכוּ', וְכֵן תְּחִלַּת הַהַפְטָרָה תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שְׁגִיוֹנוֹת וְכוּ', שֶׁמְּדַבֵּר גַּם כֵּן מִשְּׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים גַּם כֵּן מִקֹּדֶם שֶׁבַּח לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, דְּהַיְנוּ יַצִּיב פִּתְגָּם וְכוּ', כְּדֵי לְהַשְׁלִים לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹכְלִים אַחַר כָּךְ מַאֲכְלֵי חָלָב, בִּבְחִינַת דָּם נָעָכָר וְנַעֲשָׂה חָלָב, כַּמּוּבָא, כִּי זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית נִמְשָׁךְ לַבְנוּנִית לְכָל הַשָּׁסָ"ה גִּידִין לְהַלְבִּין הָאַדְמִימִיּוּת, בְּחִינַת דָּם נָעָכָר וְנַעֲשָׂה חָלָב, עַיֵּן שָׁם:

הלכות יום טוב

פרק א

חלק א

עִנְיַן שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב:

וּמִפְּנֵי מָה בְּשַׁבָּת אֲסוּרִין כָּל הַמְּלָאכוֹת אֲפִלּוּ צֹרֶךְ אֹכֶל נֶפֶשׁ וּבְיוֹם טוֹב מֻתָּר אֹכֶל נֶפֶשׁ?:

עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ, בְּסִימָן ד עַל וּמִלְּאוֹ מֻחַד גַּלְגַּלָּא דְּעֵינָא תְּלַת מְאָה גַּרְבֵי מִשְׁחָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַבִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזֵר אֶל הַיֵּשׁוּת, בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, אָז מֵהָרְשִׁימָה שֶׁנִּשְׁאָר נִמְשָׁךְ הֶאָרָה לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכֻלּוֹ טוֹב, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב, בְּחִינַת תַּכְלִית שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית הַמַּקִּיף אֶת הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, שֶׁאָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בַּיּוֹם הַהוּא" וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם. עַל-כֵּן שַׁבָּת הוּא שְׁבִיתָה לְגַמְרֵי מִכֹּל וְכֹל, אֲבָל יוֹם טוֹב הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאָרָה מֵהַבְּטוּל מִבְּחִינַת שַׁבָּת, מִבְּחִינַת אֵין סוֹף אֶל הַיְשׁוּת, דְּהַיְנוּ הָעוֹלָם הַזֶּה, דְּהַיְנוּ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ אֲפִלּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כִּי ה' הָאֱלֹקִים וְכֻלּוֹ טוֹב בִּבְחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה שֶׁאָנוּ קוֹרְאִין אוֹתוֹ יוֹם טוֹב, 'יוֹם טוֹב' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין הָאָרָה לְתוֹךְ הַיָּמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יְמֵי טוֹב וְכוּ', אָנוּ מְאִירִין אוֹתָן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיוּ גַּם הַיָּמִים כֻּלָּם טוֹבִים וְזֶהוּ יוֹם טוֹב בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹךְ הַיָּמִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן הַיָּמִים טוֹבִים תָּלוּי עִקַּר קִדֻּשָּׁתָם בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם" וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָנוּ אוֹמְרִין, מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים. אֲבָל שַׁבָּת קָדוֹשׁ מֵאֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שַׁבָּת קְבִיעָא וּקְיָמָא, יוֹם טוֹב, יִשְׂרָאֵל הוּא דְּמְקַדְּשֵׁי לַהּ. כִּי שַׁבָּת הוּא הוּא הַתַּכְלִית עַצְמוֹ וְהוּא קָדוֹשׁ מֵאֵלָיו וְאֵין צָרִךְ לְהַמְשִׁיךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁה, כִּי אַדְרַבָּא, כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם, אֲבָל יוֹם טוֹב הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהַבִּטּוּל מִבְּחִינַת שַׁבָּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. עַל-כֵּן הוּא תָּלוּי בְּיִשְׂרָאֵל דְּמְקַדְּשֵׁי לַהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּשַׁבָּת, תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת תְּחִלָּה וְרֵאשִׁית שֶׁל כָּל הַיָּמִים טוֹבִים, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִין קְדֻשָּׁתָם מִבְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה לְתוֹךְ הַיָּמִים בְּחִינַת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרְאוּ הַיָּמִים טוֹבִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, 'מִקְרָא' דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לִקְרוֹת דַּוְקָא הַקְּדֻשָּׁה לְשָׁם, כִּי הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן יוֹם טוֹב נָמֵי אִקְרֵי שַׁבָּת, כִּי כָּל קְדֻשָּׁתוֹ מְקַבֵּל מִשַּׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית הַמַּקִּיף שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַיָּמִים, וְזֶה שֶׁכָּתוּב, יָמִים יָצָרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת. וְזֶהוּ "וְלֹא אֶחָד" וְכוּ', 'וְלֹא' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ נֶחְשָׁב כְּלָל בִּכְלַל הַיָּמִים, כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת סוֹף הָעוֹלָם, בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כַּנַּ"ל, אֲבָל יוֹם טוֹב הוּא מְקַבֵּל מֵהָאָרָה מִשַּׁבָּת כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם לְזֵכֶר הַנִּסִּים וְהַתְּשׁוּעוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכָל הַנִּסִּים וְהַיְשׁוּעוֹת נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ הָאָרָה מֵהַתַּכְלִית מִבְּחִינַת סוֹף הָעוֹלָם שֶׁאָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב וְיִתְבַּטֵּל הַטֶּבַע וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ הָאָרָה זוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת בִּטּוּל הַטֶּבַע וְעַל-יְדֵי זֶה בָּא הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ כָּל זֶה עַל אַגַּדַת הַהוּא אוֹבִי טַמְיָא בְּסִימָן רנ, עַל מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם 'וְקוֹלוֹ נִשְׁמָע

מִסּוֹף עוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). נִמְצָא, שֶׁכָּל הַיָּמִים טוֹבִים, שֶׁהֵם לְזֵכֶר הַנְּפָשִׁים, מְקַבְּלִין הָאָרָה מִבְּחִינַת סוֹף הָעוֹלָם שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. כִּי שַׁבָּת אֵינוֹ לְזֵכֶר שׁוּם נֵס שֶׁנַּעֲשָׂה בְּזֶה הָעוֹלָם, רַק הוּא מְרַמֵּז עַל סוֹף הָעוֹלָם יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְכֵן יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא גַּם כֵּן 'זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן' שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, וְעַל-כֵּן הוּא גַּם כֵּן יוֹם טוֹב, כִּי אָז בְּיוֹם רִאשׁוֹן בְּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה שִׁמְּשׁוּ הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ בְּיַחַד בִּבְחִינַת בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹקִים וְכוּ', כִּי אָז הָיָה בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ הֶאָרָה הַזֹּאת מִבְּחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא הַתַּכְלִית הַמַּקִּיף כַּנַּ"ל. וּמַחֲמַת שֶׁהָיָה אָז סָמוּךְ לְקֶדֶם הַבְּרִיאָה לִבְחִינַת הַתַּכְלִית, וְלֹא הָיָה עֲדַיִן הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן נִמְשַׁךְ אָז לְתוֹךְ הָעוֹלָם בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שִׁמְּשׁוּ אָז הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ בְּיַחַד וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁצָּפָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיוּ רְשָׁעִים, אָז 'וַיַּבְדֵּל' וְכוּ'. וְעַל זֶה מְרַמֵּז רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן, וְעַל-כֵּן הוּא גַּם כֵּן בְּכָלַל הַיָּמִים טוֹבִים כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּפָרָשַׁת "וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל" (בְּסִימָן קלה) שֶׁבְּיוֹם טוֹב הוּא הַעֲלָאַת הַמַּלְכוּת מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת, כִּי זֶה בְּחִינַת עֶלְיוֹת הַמַּלְכוּת כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּחִינַת אֱלֹקִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. שֵׁם זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם (בַּמַּאֲמָר אָנֹכִי הַנַּ"ל). וְזֶהוּ בְּטוּל הַקְּלִפּוֹת, כִּי נִתְבַּטֵּל כָּל הָרַע רַק כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם בְּפֵרוּשׁ 'וַיְשַׁסֵּף' הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי יוֹם טוֹב הוּא בְּטוּל הַגְּדֻלּוּת עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּסִימָן קלה, עַיֵּן שָׁם). כִּי זֶהוּ בְּחִינַת יוֹם טוֹב, דְּהַיְנוּ בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה תְּלוּי בְּתַכְלִית הָעֲנָיווּת, בִּבְחִינַת אַיִן (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמַאֲמַר אָנֹכִי הַנַּ"ל):

חלק ג

וְעַל-כֵּן כָּתוּב, "חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי". וְאִלּוּ שַׁבָּת לֹא קָאָמַר, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי יוֹם טוֹב שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ תְּלוּי בְּיִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֵינָם הֲגוּנִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן גַּם הַיּוֹם בּוֹ שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתוֹ מֻהֶם גַּם כֵּן אֵינוֹ נִתְקַבֵּל חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל שַׁבָּת שֶׁהוּא קָדוֹשׁ מֵאֵלָיו, עַל-כֵּן אֵינוֹ נִפְגָּם עַל-יְדֵי פְּגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן בְּיוֹם יוֹם טוֹב מֻתָּר אֹכֶל נֶפֶשׁ, כִּי מֵאַחַר שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתוֹ תְּלוּי בְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה לְשָׁם, עַל-כֵּן מַה שֶּׁהוּא צֹרֶךְ הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ אֹכֶל נֶפֶשׁ, בְּוַדַּאי אֵינוֹ רָאוּי שֶׁיֵּאָסֵר, כִּי הַנֶּפֶשׁ הוּא לְמַעְלָה מֵהַיּוֹם טוֹב, כִּי מִשָּׁם מְקַבֵּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. אֲבָל כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּוַדַּאי אֲסוּרִין, כִּי הוּא יוֹם טוֹב, דְּהַיְנוּ בְּטוּל הָרַע שֶׁהוּא בְּטוּל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת בָּאִים עַל-יְדֵי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, אֲבָל שַׁבָּת הוּא לְמַעְלָה וְאֵינוֹ תָּלוּי בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן אָסוּר בּוֹ

אֲפִלּוּ מַה שֶּׁהוּא צָרֵךְ הַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל, כִּי הוּא שְׁבִיתָה לְגַמְרֵי בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל הַכֹּל וְאֵין בּוֹ שׁוּם עֲשִׂיָּה רַק מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת:

חלק ד

וְעַל-כֵּן יֵשׁ דֵּעוֹת שֶׁמַּקְצֶה אַף-עַל-פִּי שֶׁמֻּתָּר בְּשַׁבָּת אָסוּר בְּיוֹם טוֹב, דְּהַיְנוּ פֵּרוֹת הַמַּקְצִים שֶׁבְּשַׁבָּת אֵין צָרִיךְ הַזְמָנָה, אֲבָל יוֹם טוֹב צָרִיךְ הַזְמָנָה שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר מִכָּאן וְכוּ' (עַיֵּן בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ). כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְגָרֵשׁ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַזְמִין הַקְּדֻשָּׁה שָׁם צְרִיכִין הַזְמָנָה בַּפֶּה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר וּבַכְּתָבִים שֶׁעַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הַב לָן וּנְבָרֵךְ, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן בְּיוֹם טוֹב שֶׁצְּרִיכִין לְקְרוֹת הַקְּדֻשָּׁה לְשֵׁם בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ וּלְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁל שְׁאָר שֶׁל הַמַּלְכֻיּוֹת שֶׁל הָאֻמּוֹת שֶׁהֵם סִטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן אֲכִילַת יוֹם טוֹב צָרִיךְ הַזְמָנָה בַּפֶּה דַּוְקָא כְּדֵי לְגָרֵשׁ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַזְמִין הַקְּדֻשָּׁה שָׁם, אֲבָל שַׁבָּת קָדוֹשׁ מֵאֵלָיו וְאֵין שׁוּם אֲחִיזָה לַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל, כִּי הוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַ"ל, עַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ הַזְמָנָה כַּנַ"ל:

פרק ב

חלק א

בְּיוֹם טוֹב אָסוּרִין כָּל הַמְּלָאכוֹת חוּץ אֹכֶל נָפֶשׁ, וְאֵין בֵּין יוֹם טוֹב לְשַׁבָּת רַק אֹכֶל נָפֶשׁ בִּלְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נָפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים" בְּסִימָן לג, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהִנֵּה יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יָמִים, יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל הֵיטֵב בְּתוֹךְ הַיְמֵי רַע וְאָז יִמְצָא שָׁם גַּם כֵּן אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִינֵהּ. וַאֲפִלּוּ בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת יְכוֹלִין לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שָׁם, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. רַק שֶׁהַחִיּוּת הוּא בְּצִמְצוּם גָּדוֹל כְּדֵי חִיּוּנוֹ לְבַד, וְהַצַּדִּיק שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ הוּא יָכוֹל לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בִּלְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם וְכוּ', וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְאוֹר אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי אַהֲבוֹת, אַחַת אַהֲבָה שֶׁהִיא בְּיָמִים, וְיֵשׁ אַהֲבָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמִּדּוֹת, הַיְנוּ אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהוּא הָאַהֲבָה שֶׁהָיָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בְּעֵת שֶׁהָיוּ עֲדַיִן בְּכֹחַ בְּדַעְתּוֹ כִּבְיָכוֹל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל אָדָם יָכוֹל לִטְעֹם אוֹר הָאַהֲבָה הַזֹּאת אֲפִלּוּ עַכְשָׁיו בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

חלק ב

וְהִנֵּה בִּימֵי הַחֹל יֵשׁ שִׁלִּיטָה לִימֵי הָרַע, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לַעֲשׂוֹת כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם. וְכָל הָעֲבוֹדוֹת וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל

שֶׁאָז שׁוֹלְטִין הַיְמֵי רַע, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּנִים וּבֵרוּרִים כְּדֵי לְלַבֵּן וּלְבָרֵר וּלְהוֹצִיא הַטּוֹב וְהַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבָּשׁ שָׁם, כִּי גַּם בְּתוֹךְ הַיְמֵי רַע מְלֻבָּשׁ טוֹב וּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל רַק שֶׁהוּא נִסְתָּר שָׁם בְּכַמָּה לְבוּשִׁים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין כַּמָּה יְגִיעוֹת וַעֲבוֹדוֹת וּמְלָאכוֹת קֹדֶם שֶׁמּוֹצִיאִין וּמְבָרְרִין וּמְגַלִּין הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל שֶׁבָּהֶם שׁוֹלְטִין הַיְמֵי רַע, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל כֻּלָּם הֵם בֵּרוּרִים וְתִקּוּנִים לְבָרֵר וּלְהוֹצִיא הַטּוֹב מִן הָרַע וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי טוֹב וְאֵין לִימֵי רַע שׁוּם שְׁלִיטָה בָּהֶם, עַל-כֵּן אָז אָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה הַטּוֹב בְּעַצְמוֹ וְאֵין צְרִיכִין לְבָרֵר. וּכְשֶׁעוֹשִׂין מְלָאכָה כְּאִלּוּ נוֹתְנִין שְׁלִיטָה עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, לִימֵי רַע שֶׁשָּׁם צְרִיכִין בֵּרוּר, כִּי עַכְשָׁיו נִתְגַּלֶּה הַטּוֹב בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין שָׁם בֵּרוּר כְּלָל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יֵשׁ הֶפְרֵשׁ בֵּין שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין צְרִיכִין שׁוּם עֲשִׂיָּה וַעֲבוֹדָה כְּלָל. עַל-כֵּן כָּל הַמְּלָאכוֹת אֲסוּרִים בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִיא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, בִּבְחִינַת 'וּבֵרַכְתּוֹ מִכָּל הַיָּמִים וְקִדַּשְׁתּוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים', שֶׁשַּׁבָּת הוּא מְבֹרָךְ וּמְקֻדָּשׁ וּמְרוֹמָם מִכָּל הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים, כִּי שַׁבָּת הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וַאֲזַי בְּשַׁבָּת נִתְגַּלֶּה אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהוּא אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה', 'עַל ה'' דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת אֲסוּרִים כָּל הַמְּלָאכוֹת, כִּי שָׁם הוּא שְׁבִיתָה לְגַמְרֵי מִכֹּל וְכֹל. אֲבָל יוֹם טוֹב הוּא יוֹם טוֹב מַמָּשׁ בְּחִינַת יְמֵי טוֹב הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לִימֵי רַע שְׁלִיטָה אָז כִּי הֵם יְמֵי טוֹב, וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים הַמְּלָאכוֹת בְּיוֹם טוֹב, כִּי אֵין בֵּרוּר אָז כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן צְרִיכִין אֵיזֶה עֲשִׂיּוֹת וַעֲבֹדוֹת בְּיוֹם טוֹב, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת לִבְחִינַת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי בְּיוֹם טוֹב אֵין נִתְגַּלֶּה רַק בְּחִינַת יְמֵי טוֹב, אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין עֲבֹדוֹת וַעֲשִׂיּוֹת כְּדֵי לְקַשֵּׁר הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת כְּדֵי לְטָעֹם טַעַם אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת בְּתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ מְלָאכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם טוֹב וְהֵם מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁהִתִּירָה תּוֹרָה בְּיוֹם טוֹב, כִּי צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ. וַאֲכִילַת הַצַּדִּיק הִיא יְקָרָה מְאֹד מְאֹד וַאֲכִילָתוֹ שֶׁהוּא אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ הִיא בִּבְחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, בְּמָקוֹם אַחֵר. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק מִתְעַנֵּג בַּאֲכִילָתוֹ מֵאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל הַצַּדִּיק נֶאֱמַר, וְהִתְעַנַּג עַל ה', שֶׁהוּא זוֹכֶה לִבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת הַנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק הוּא מְגַלֶּה וּמוֹצִא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים וַאֲפִלּוּ בִּלְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת כַּנַּ"ל, וְכַמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה טַעַם וְהַתַּעֲנוּג שֶׁל הָאֲכִילָה שֹׁרְשׁוֹ מֵהָאַהֲבָה שֶׁבְּקֻדֻּשָּׁה

בִּבְחִינַת אַהֲבָה בְּתַעֲנוּגִים, שֶׁבְּכָל הַתַּעֲנוּגִים יֵשׁ שָׁם בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁהִיא שָׁרְשָׁם, וְהַצַּדִּיק הָאוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ דִּקְדֻשָּׁה, הוּא מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְשֹׁרֶשׁ הַתַּעֲנוּג שֶׁהוּא אַהֲבָה שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וְלֹא זוֹ אַף זוֹ, כִּי גַּם הוּא עוֹלֶה וּמְקַשֵּׁר לְשֹׁרֶשׁ הָאַהֲבָה, דְּהַיְנוּ לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהוּא עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, אָז תִּתְעַנַּג עַל ה', הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת מִתְעַנְּגִין עַל ה', כִּבְיָכוֹל, שֶׁעוֹלִין וּמִתְעַנְּגִין מֵאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת. וּבְשַׁבָּת נַעֲשֶׂה זֶה מֻחְמָת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ, כִּי שַׁבָּת הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב שֶׁהוּא בִּזְמַן בְּחִינַת יְמֵי טוֹב, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לַעֲשׂוֹת עֲבָדוֹת כְּדֵי לְהִתְקַשֵּׁר לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת לִבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם טוֹב מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ כְּדֵי לְתַקֵּן הַמַּאֲכָל שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת אֹכֶל נֶפֶשׁ, 'אֹכֶל נֶפֶשׁ' דַּיְקָא בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה הַמַּאֲכָל בִּבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת לִזְכוֹת עַל יָדוֹ לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת כְּמוֹ עַל-יְדֵי עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהוּא אֲכִילַת שַׁבָּת וּכְמוֹ שֶׁבִּימֵי הַחֹל צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כָּל הַמְּלָאכוֹת כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהוֹצִיא הַטּוֹב מִן הָרַע, כְּמוֹ כֵן בְּיוֹם טוֹב אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַטּוֹב וְאֵין צָרִיךְ לְבָרֵר וְעַל-כֵּן אֲסוּרִין הַמְּלָאכוֹת, אַף-עַל-פִּי כֵן עֲדַיִן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ כְּדֵי לְתַקְּנוֹ וּלְקַשְּׁרוֹ לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ בִּמְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ אֵין מֻתָּרִים כָּל הַמְּלָאכוֹת, כִּי קְצִירָה וּטְחִינָה וּסְחִיטָה וְכוּ' אֲסוּרִים אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ:

כִּי בְּוַדַּאי שְׁאָר מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים בְּמַמָּשׁ, כְּגוֹן קְצִירָה וּטְחִינָה אֲסוּרִים אֲפִלּוּ בְּאֹכֶל נֶפֶשׁ, כִּי בֵּרוּרִים, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, זֶה אָסוּר בְּיוֹם טוֹב כַּנַּ"ל. וְאֵין הֶתֵּר רַק אֲפִיָּה וּבִשּׁוּל וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שֶׁהֵם בָּאִים רַק לְתַקֵּן הָאֹכֶל וּלְגַלּוֹת טַעֲמוֹ, כִּי כְּבָר נִגְמַר וְנִתְבָּרֵר הַמַּאֲכָל לְגַמְרֵי, רַק שֶׁצְּרִיכִין אֲפִיָּה וּבִשּׁוּל לְתַקְּנוֹ וּלְגַלּוֹת טַעֲמוֹ הַטּוֹב שֶׁאֵינוֹ נִרְגָּשׁ קֹדֶם הַבִּשּׁוּל. וְהַטַּעַם הוּא הַתַּעֲנוּג שֶׁהוּא בָּא מִבְּחִינַת אַהֲבָה בְּתַעֲנוּגִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין זֹאת בְּיוֹם טוֹב שֶׁאוֹפִין וּמְבַשְּׁלִין לְתַקֵּן הַמַּאֲכָל וּלְגַלּוֹת טַעֲמוֹ הַטּוֹב כְּדֵי לְקַשְּׁרוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לְשֹׁרֶשׁ הָאַהֲבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁקּוֹרְאוֹ הַכָּתוּב אֹכֶל נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נָפֶשׁ, וְלֹא כָּתַב סְתָם אֲשֶׁר יֵאָכֵל. וְדִקְדֵּק הַכָּתוּב "לְכָל נָפֶשׁ" דַּיְקָא, בְּחִינַת אֲכִילַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת. וְזֶה הֶתֵּר בְּיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אֹכֶל נֶפֶשׁ לְקַשְּׁרוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ לִבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה, אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נָפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'לָכֶם' וְלֹא לִכְלָבִים, 'לָכֶם' וְלֹא לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, הַיְנוּ

לְמַעַט הַהֵפֶךְ מֵאֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהַכְלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, הֵפֶךְ צַדִּיק אֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ. וְכָל אֲכִילַת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הוּא גַּם כֵּן מַמָּשׁ בִּבְחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ, כִּי אַף הוּא כְּכֶלֶב, כִּי הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּכָל הַתַּאֲוֹות וַאֲכִילָתָם בְּטֻמְאָה. וְלֹא הֻתַּר בְּיוֹם טוֹב רַק אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, בִּפְרָט בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, הוּא קֹדֶשׁ, כִּי יֵשׁ לָהֶם נְפָשׁ קְדֻשּׁוֹת וּמְצוֹוֹת וּבְרָכוֹת בַּאֲכִילָתָם, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים. וַאֲכִילָתָם הוּא בְּקֻדְשָׁה בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לָהֶם לְבַד הֻתַּר מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ בְּיוֹם טוֹב כְּדֵי לְתַקְּנוֹ וּלְקַשְּׁרוֹ לְשָׁרְשׁוֹ לִזְכוֹת לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת עֵרוּב תַּבְשִׁילִין, כִּי צָרְכֵי שַׁבָּת נַעֲשִׂים בְּיוֹם טוֹב מִדְּאוֹרָיְתָא, אַךְ הָעֵרוּב תַּבְשִׁילִין הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח אֶת הַשַּׁבָּת וְיִבְרֹר מָנָה יָפָה לְשַׁבָּת, כִּי צָרְכֵי שַׁבָּת רְאוּיִים שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים בְּיוֹם טוֹב, כִּי כָּל מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ הֻתַּר בְּיוֹם טוֹב כְּדֵי לְהַעֲלוֹתוֹ לִבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי מָתַר צָרְכֵי שַׁבָּת בְּיוֹם טוֹב, כִּי הֵם עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁמְּלֶאכָה כָּזוֹ מֻתָּר בְּיוֹם טוֹב כַּנַּ"ל. אַךְ חָכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תִּקְּנוּ עֵרוּב תַּבְשִׁילִין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח אֶת הַשַּׁבָּת, כִּי מֻחְמָת שֶׁטָּרוּד בְּצָרְכֵי יוֹם טוֹב יוּכַל לִשְׁכֹּחַ אֶת הַשַּׁבָּת, הַיְנוּ מֻחְמַת שֶׁטָּרוּד בְּמְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁהוּא כְּדֵי לְהַעֲלוֹתוֹ לִבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, עַל-כֵּן יוּכַל לִשְׁכֹּחַ אֶת הַשַּׁבָּת מֵאַחַר שֶׁזּוֹכֶה גַּם עַתָּה בְּיוֹם טוֹב לְעֹנֶג שַׁבָּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן תִּקְּנוּ עֵרוּב תַּבְשִׁילִין כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר וְיִבְרֹר מָנָה יָפָה לְשַׁבָּת, כִּי בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי-כֵן שַׁבָּת חָשׁוּב בְּוַדַּאי יוֹתֵר מִיּוֹם טוֹב, כִּי אָז הוּא שְׁבִיתָה לְגַמְרֵי, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה מֵעֲצְמוֹ אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב שֶׁאֲסוּרִין בּוֹ כָּל הַמְּלָאכוֹת כֻּלָּם. "אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה וְכוּ'":

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ-ג'" הַמַּתְחִיל, אַף-עַל-פִּי שֶׁתּוֹכָחָה הוּא דָּבָר גָּדוֹל וְכוּ', לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח, עַיֵּן שָׁם:

וְאִיתָא שָׁם, שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְרַחֲמִים תָּלוּי בְּדַעַת וְכוּ'. וּכְשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מִן הָרַחֲמָנוּת אֲזַי נִתְקַלְקֵל הָרַחֲמָנוּת וְנַעֲשֶׂה אַכְזָרִיּוּת וְנִפְגָּם הַדַּעַת וְכוּ', וַאֲזַי בָּא מִזֶּה תַּאֲוַת נְאוּף חַס וְשָׁלוֹם, כִּי תַּחַת מֹחִין הֵם שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בְּפָנֵי תַּאֲוָה זוֹ, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַדַּעַת נִפְגָּם מִתְגַּבֵּר תַּאֲוָה זוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כִּי שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ מִינֵי רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל שֶׁלֹּשָׁה מֹחִין הַנַּ"ל וְכוּ'. וַאֲזַי כְּשֶׁהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מִמֶּנָּה וַאֲזַי צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל

שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין. וַאֲזַי כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצֶה לִבְלֹעַ זֹאת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין אֲזַי זֹאת הַתְּפִלָּה הִיא עוֹמֶדֶת לוֹ בְּצַוָּארוֹ בִּבְחִינַת בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא מֻכְרָח לִתֵּן לְהַקְאוֹת בְּחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ, שֶׁמַּקִּיא וּמוֹצִיא מֵעַצְמוֹ כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְהַדַּעַת וְהָרַחֲמָנוּת וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁבָּלַע אַף גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ הוּא מֻכְרָח לְהוֹצִיא בִּבְחִינַת מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל וְכוּ' וְכוּ'. כְּמוֹ פִּנְחָס שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין בְּעֵת שֶׁהָיָה מַעֲשֶׂה זִמְרִי, בְּחִינַת וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל וְכוּ'. וְזֶהוּ, וַ"יְ"פַ"לֵּ"ל רָאשֵׁי תֵּבוֹת וְ"הַשְׁלֵךְ לִ"פְנֵי פַּ"רְעֹה יְ"הֵי לְ"תַנִּין, שֶׁמַּשְׁלִיכִין בְּחִינַת הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, לִפְנֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּדֵי שֶׁיִּבְלַע אוֹתָהּ כְּדֵי לְהוֹצִיא עַל-יְדֵי זֶה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכוּ', כִּי הוּא מֻכְרָח לְהָקִיא הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' וְנִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ בִּבְחִינַת רְעָמִים וְכוּ' וְהַכָּבוֹד הוּא שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁם בָּא נְבוּאָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַנְּבוּאָה נִתְתַּקֵּן כֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה דְּקֻדֻשָּׁה, וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יָדוֹ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה דְּקֻדֻשָּׁה. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה יְהֵיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת וְכוּ' וְאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ שֶׁל הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׁיר הַנַּ"ל בִּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר, עַיִן שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׁיר הַזֶּה גְּדֹלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיִּרְאוֹת שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נֶחֱלָשׁ מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהוֹכִיחַ וְכוּ' (עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי שָׁלֹשׁ רְגָלִים הֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ג' רְגָלִים כַּיָּדוּעַ, כִּי ג' רְגָלִים הֵם תַּחַת מֹחִין, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל וּכְפִי הַתְּפִלָּה כֵּן הַפַּרְנָסָה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהַפַּרְנָסָה הִיא כְּפִי הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בְּדַעַת בִּבְחִינַת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. אֲזַי יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה גַּם כֵּן בְּנָקֵל בְּלִי עֲבוֹדוֹת וִיגִיעוֹת וּטְרָחוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת דִּינִים רַק בְּנָקֵל, שֶׁזֶּהוּ בִּבְחִינַת רַחֲמִים וְדַעַת, כִּי פַּרְנָסָה בְּנָקֵל הִיא כְּפִי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת (כַּמְבֹאָר בְּסִימָן נו בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). כִּי עִקַּר יְגִיעוֹת וּכְבֵדוּת הַפַּרְנָסָה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת וּמְלָאכוֹת וּטְרָחוֹת בִּשְׁבִיל הַפַּרְנָסָה, בִּבְחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם הוּא רַק מֵחֲמַת פְּגַם הַדַּעַת, בִּבְחִינַת שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ בִּשְׁטוּתָא (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ). כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת וְאָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן נִמְשָׁךְ לוֹ הַפַּרְנָסָה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת שֶׁל ל"ט מְלָאכוֹת, בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּינִים. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שְׁטוּת פְּגַם הַדַּעַת, בְּחִינַת שְׁטוּ הָעָם בִּשְׁטוּתָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי פְּגַם הַדַּעַת הוּא פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית הַפַּרְנָסָה

בִּכְבֵדוּת (כַּמּוּבָא בְּסִימָן כט). נִמְצָא, שֶׁכָּל יְגִיעוֹת וּכְבֵדוּת שֶׁל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת בִּימֵי הַחֹל הוּא רַק מֵחֲמַת פְּגַם הַדַּעַת, פְּגַם הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַפַּרְנָסָה בִּכְבֵדוּת וּבִיגִיעוֹת בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בַּדַּעַת עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם, לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשְׁכִין יְגִיעוֹת הַל"ט מְלָאכוֹת כַּיָּדוּעַ:

חלק ב

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת, שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת רַחֲמָנוּת, עַל-כֵּן אָז אֵין שׁוּם שְׁלִיטָה לְהַל"ט מְלָאכוֹת, וְאָז הוּא שְׁבִיתָתָה וְנַיְחָא לְגַמְרֵי מִכָּל הַמְּלָאכוֹת מֵחֲמַת שֶׁאָז הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת וְאָז כֻּלּוֹ רַחֲמִים וְרָצוֹן וְחֶסֶד וְאָז בְּשַׁבָּת אָז דִּיְקָא נִמְשָׁךְ כָּל הַפַּרְנָסָה בְּלִי שׁוּם עֲבָדָא וּמְלָאכָה בְּגִין דְּמִינֵהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין, כַּמּוּבָא:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שֵׁשׁ רָגָלִים, כִּי בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁאָז שׁוֹלְטִין הַל"ט מְלָאכוֹת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת דִּינִים, אָז קָשֶׁה מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה, כִּי מֵהַל"ט מְלָאכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים, מִשָּׁם יְנִיקַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל, כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּצַוָּארוֹ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַדַּעַת וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלַע וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָז נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה אַל הַקְּדֻשָּׁה וְזֶה בְּחִינַת קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקִרְיעַת יַם סוּף, 'כְּקִרְיעַת יַם סוּף' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף הוּא בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב (בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) שֶׁקְּרִיעַת יַם סוּף הוּא בְּחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמַּיִם, שֶׁמְּשַׁבְּרִין רָאשֵׁי תַנִּינִים זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעוֹמְדוֹת לוֹ בְּצַוָּארוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז מֻכְרָח לְהוֹצִיא כָּל הַדַּעַת וְהַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלַע, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַיִם, בְּחִינַת כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וְזֶה בְּחִינַת רְעָמִים, בְּחִינַת עֲנָנֵי דְּשַׁפְכֵי מַיָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה תָּלוּי בָּזֶה בִּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מוֹצִיאָה כָּל הַדַּעַת שֶׁבָּלְעָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדַּעַת וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה שֶׁתִּלּוּיָה בִּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה עַל-יְדֵי הַגְּשָׁמִים וְהַגְּשָׁמִים הֵם עַל-יְדֵי רְעָמִים, בְּחִינַת עֲנָנֵי דְּשַׁפְכֵי מַיָּא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בָּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקִרְיעַת יַם סוּף, 'כְּקִרְיעַת יַם סוּף' דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַטֶּה עֹז, שֶׁהִיא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים, כִּי הַגְּשָׁמִים, שֶׁהֵם הַפַּרְנָסָה, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּין,

שֶׁהִיא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, בְּחִינַת רְעָמִים, בְּחִינַת עֲנָנֵי דְּשַׁפְכֵי מַיָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ לְהַזְכִּיר גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים בְּבִרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר, כִּי כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת כָּלוּל מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, וְשָׁם דַּיְקָא מַזְכִּירִין גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, מִבְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מַיָּא אִנּוּן לִימִינָא וּלְבָתַר יְהִיב לוֹן לִשְׂמָאלָא וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת פַּרְנָסָה, הֵם מִיָּמִין בְּחִינַת מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, בְּחִינַת נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, אַךְ צְרִיכִין לְקַבֵּל אוֹתָן מִשְּׂמֹאל בִּבְחִינַת גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, מֵחֲמַת שֶׁחָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן יָנְקָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִן הַדַּעַת וְהָרַחֲמָנוּת מִבְּחִינַת יָמִין וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגַּם הַפַּרְנָסָה וְנֶגְזַר שֶׁתִּהְיֶה הַפַּרְנָסָה בִּיגִיעָה בִּבְחִינַת דִּינִים, בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקִיאָה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכָל מֵימֵי הַדַּעַת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, וְאָז חוֹזֶרֶת הַפַּרְנָסָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְאָז זוֹכִין לְפַרְנָסָה בְּנָקֵל עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁלַם הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים נִמְשָׁךְ ג' מִינֵי מֹחִין, שֶׁהֵם ג' מִינֵי רַחֲמָנוּת, ג' תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁזּוֹכִין לְרַחֲמִים וְדַעַת אֵין צְרִיכִין לְשׁוּם יְגִיעָה וּמְלָאכָה וַעֲבוֹדָה שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים שֶׁתָּלוּי בְּחֶסְרוֹן הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת כְּמוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא רַחֲמִים וְדַעַת כַּנַּ"ל, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין בְּיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז שֶׁעַל יָדוֹ עָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים עַד שֶׁהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְקָרַע לָהֶם אֶת הַיָּם, שֶׁאָז הָיָה עִקַּר מַכַּת מִצְרַיִם. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, כִּי גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל פְּגַם הַדַּעַת, פְּגַם הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ, שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה אֶל פַּרְעֹה בַּתְּחִלָּה הִקְשָׁה פַּרְעֹה אֶת לִבּוֹ יוֹתֵר וְהִכְבִּיד הָעֲבוֹדָה יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה בָּא אֵלָיו וְהִתְחִיל לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהִשְׁלִיךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה וַיְהִי לְתַנִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹאָה הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין, הִיא רוֹצָה לְבַלֵּעַ אוֹתָהּ וּלְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְחַזֵּק פַּרְעֹה יוֹתֵר, כִּי חָשַׁב שֶׁעַכְשָׁיו יִתְגַּבֵּר יוֹתֵר עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהֵם

בּוֹלְעִים תְּפִלָּה כָּזוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הִקְשָׁה אֶת לִבּוֹ יוֹתֵר וְאָמַר, תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה וְכוּ'. וְזֶהוּ, תֶּבֶן אַתֶּם מַכְנִיסִין לָעֲפָרִים עִיר שֶׁכֻּלָּהּ תֶּבֶן, כִּי סָבְרוּ שֶׁמֹּשֶׁה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַטֵּה עֹז, שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְנִיקָתָם וּכְאִלּוּ הוּא מוֹסִיף לָהֶם כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן בְּכָל פַּעַם נִתְחַזֵּק לִבּוֹ יוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁרָאָה שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ מֹשֶׁה עִם הַמַּטֵּה עֹז שֶׁהִיא תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ, מַה זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי שִׁלַּחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי חָשַׁב הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּכָל פַּעַם שֶׁעַתָּה יִתְגַּבֵּר יוֹתֵר עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם עַד שֶׁרָדְפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל עַד הַיָּם. וְאָז הָיָה עִקַּר מַפָּלָתָם, כִּי אָז הֶרְאָה מֹשֶׁה כֹּחוֹ, שֶׁאִדְּרַבָּא, עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז דַּיְקָא, שֶׁהִיא תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהֵם רוֹצִים לְבַלֵּעַ אוֹתָהּ, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הִיא מַפָּלָתָם, כִּי זֹאת הַתְּפִלָּה עוֹמֶדֶת לָהֶם בְּצַוָּארָם וְאָז מֻכְרָח הַסִּטְרָא אָחֳרָא לִתֵּן הֲקָאוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף. וְאָז הוֹצִיאוּ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַדַּעַת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּלְעוּ, וְאָז הֵקִיאוּ הַכֹּל וְהֶחֱזִירוּ הַכֹּל לְיִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ אָז לְדַעַת גָּדוֹל מְאֹד וְלִרְכּוּשׁ גָּדוֹל מְאֹד:

חלק ה

וְכָל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם זָכָר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּיוֹם טוֹב שֶׁיִּהְיֶה הַתְּפִלָּה קְצָת בִּבְחִינַת דִּין, הַיְנוּ בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת מַטֵּה עֹוז, בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי בְּיוֹם טוֹב הָעוֹלָם נִדּוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּד' פְּרָקִים הָעוֹלָם נִדּוֹן וְהֵם כָּל הַיָּמִים טוֹבִים, בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, בַּעֲצֶרֶת עַל פֵּרוֹת הָאִילָן, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' בָּחָג נִדּוֹנִין עַל הַמַּיִם. וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם טוֹב הַתְּפִלָּה הִיא קְצָת בִּבְחִינַת דִּין, בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, כִּי אָז נִדּוֹן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּיוֹם טוֹב, וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ. נִמְצָא, שֶׁמִּזְכִּירִין קְצָת הַחֲטָאִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּין, כִּי אָז בְּיוֹם טוֹב אָז נִמְשָׁךְ הַנֵּס שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא שִׁבּוּד הַמַּעֲרֻכוֹת שִׁנּוּי הַטֶּבַע, כִּי הַטֶּבַע הוּא בְּחִינַת דִּין כְּיָדוּעַ, כִּי אֱלֹקִים גִּימַטְרִיָּא הַטֶּבַע כְּמוּבָא. וְאָז בְּיוֹם טוֹב הִיא שִׁבּוּד הַטֶּבַע וְכָל זֶה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מוֹצִיאָה כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעָה עִם עֶצֶם חִיּוּתָהּ וַאֲזַי נִשְׁתַּנֶּה הַדִּין לְרַחֲמִים וְנִשְׁתַּנֶּה הַטֶּבַע לְהַשְׁגָּחָה שֶׁנִּשְׁבָּר הַטֶּבַע שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּין וְנִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה וְנַעֲשֶׂה נִסִּים וּמוֹפְתִים בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יָמִים טוֹבִים שֶׁהָיָה בָּהֶם מוֹפְתִים נוֹרָאִים שִׁבּוּד הַטֶּבַע. כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְנִמְשָׁךְ נְבוּאָה וְכוּ' וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ו

נִמְצָא, שֶׁבְּיוֹם טוֹב צְרִיכִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ קְצָת עִם בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁעוֹשִׂין בְּיוֹם טוֹב, כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מְלָאכָה בִּשְׁבִיל אֹכֶל נֶפֶשׁ. וְהַמְּלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁעוֹשִׂין, זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כִּי הַמְּלָאכָה הִיא בְּחִינַת דִּין כַּנַּ"ל וְהָאֲכִילָה הִיא כְּפִי הַתְּפִלָּה. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁבְּיוֹם טוֹב אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת רַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי כֵן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין כְּדֵי לְהוֹצִיא בִּלְעוֹ מִפִּיו כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן מֻחָמַת זֶה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מְלָאכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, דְּהַיְנוּ מְלָאכוֹת אֹכֶל נֶפֶשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁעוֹשִׂין מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, עַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין כָּל הַחִיּוּת וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁבַּלְּעָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל, כִּי מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁל יוֹם טוֹב הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ, כִּי הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה הִיא מֵהַתְּפִלָּה שֶׁמְּחַיֶּה אֶת הַכֹּל וּכְפִי הַתְּפִלָּה כֵּן הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹשִׂין מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ בְּיוֹם טוֹב, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה בִּמְלָאכָה זוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּלָל, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מוֹצִיאִין בִּלְעוֹ מִפִּיו כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אַף אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ, הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם דַּיְקָא, כִּי אֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה חַס וְשָׁלוֹם בִּמְלָאכָה זוֹ. וְזֶהוּ, 'לָכֶם' וְלֹא לְנָכְרִים' 'לָכֶם' וְלֹא לִכְלָבִים. כִּי אֵין לְהַכְּלָבִים וְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שׁוּם אֲחִיזָה בִּמְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁעוֹשִׂין בְּיוֹם טוֹב שֶׁרַק הַכֹּל לָכֶם, כִּי הַכֹּל חוֹזֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה. כִּי, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין וּמוֹצִיאִין כָּל הַחִיּוּת שֶׁבַּלְּעָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל וּמַחֲזִירִין הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁאָמְרָה הָאִתּוֹן לְבִלְעָם, מֶה עָשִׂיתִי וְכוּ' זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, רָמַז לוֹ אַתָּה מְבַקֵּשׁ לַעֲקֹר אֻמָּה הַחוֹגֶגֶת שָׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁהֵם זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז מִתְעוֹרֵר תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בִּבְחִינַת וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל בְּעֵת שֶׁהָיָה מַעֲשֶׂה זִמְרִי שֶׁהָיָה בַּעֲצַת בִּלְעָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֵן הֵנָּה הָיוּ בִּדְבַר בִּלְעָם, כִּי בִּלְעָם יְנִיקָתוֹ מִפְּגַם הַדַּעַת בִּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת נאוּף כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּלְעָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי פִּינְחָס, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַטֶּה עֹז שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ג' רְגָלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוֹכִיחָה אוֹתוֹ הָאִתּוֹן, אֵיךְ אַתָּה מְבַקֵּשׁ לַעֲקֹר אֻמָּה הַחוֹגֶגֶת שָׁלֹשׁ רְגָלִים. כִּי עַל-יְדֵי שָׁלֹשׁ רְגָלִים הוּא מַפִּלְתּוֹ שֶׁל בִּלְעָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נַעֲשָׂה אָז שִׁנּוּי גָּדוֹל שֶׁהָאִתּוֹן פָּתְחָה פִּיהָ וְדִבְּרָה וְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ, כִּי בִּלְעָם

הָיָה רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אֶל הַבַּהֲמִיּוּת מַמָּשׁ, וְעַל-כֵּן הָיָה עוֹשֶׂה עִם הָאָתוֹן מַעֲשֶׂה אִישׁוּת וְהָיָה רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי זֶה, אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִים בְּלָעָם מִפִּיהֶם. וַאֲזַי חוֹזֵר וּמַקִּיא הַכֹּל וּמַחֲזִיר הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְאָז חוֹזֵר הַדִּבּוּר שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה. שֶׁהוּא הָיָה רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת לְבַהֲמִיּוּת עַל-יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁחָזַר הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אָז חוֹזֵר הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, מִן תִּקֶּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִן הַבַּהֲמִיּוּת, עַד שֶׁהָאָתוֹן בְּעַצְמוֹ פָּתְחָה פִּיהָ וְדִבְּרָה וְהוֹכִיחַ אֶת בִּלְעָם הָרָשָׁע עַל שֶׁהוֹלֵךְ עַל יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁתִּקֶּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּעַצְמָהּ, דְּהַיְנוּ הַבַּהֲמִיּוּת בְּעַצְמָהּ הוֹצִיאָה הַדַּעַת וְהַדִּבּוּר שֶׁנִּמְשַׁךְ לְתוֹכָהּ. וְהִיא בְּעַצְמָהּ הוֹכִיחָה אוֹתוֹ וּבִזְתָה וְהִכְנִיעָה אוֹתוֹ בִּדְבָרָיו עַל שֶׁהוֹלֵךְ עַל יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַדַּעַת וְהַדִּבּוּר שֶׁהִכְנִיס בָּהּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ, עַד שֶׁהֶכְרַח בְּעַצְמוֹ לְהָפֵךְ מְקֻלָּלָה לִבְרָכָה וּבֵרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַדַּעַת שֶׁהִכְנִיס בְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל הֶכְרַח לְהוֹצִיא וּלְהַקִּיא הַכֹּל אֶל הַקֹּדֶשׁ וְלִתֵּן בְּעַצְמוֹ תִּקֶּף וְחִזֻּק וְסִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁהֶכְרַח לְבָרֵךְ אוֹתָם, כִּי נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

יוֹם טוֹב הֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֲלָכָה ה. מֵאוֹת לג וְאֵילָךְ רָצוּף פֹּה לְהִלְכוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה וְכוּ'". עַיֵּן שָׁם מֵעִנְיַן כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת עָפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ וְכוּ', בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן. אַךְ יֵשׁ כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ע:

וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִזְכֹּר תָּמִיד בָּזֶה. שֶׁכָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁרוֹצֶה לְהַרְחִיק, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ תָּמִיד אֶל שָׁרְשׁוֹ אֶל נְקֻדַּת הָאֱמֶת לַמָּקוֹם שֶׁנֶּחֱצַב נִשְׁמָתוֹ מִשָּׁם וְעִקַּר הַכֹּל הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. אָזַי בְּקַל יִתְגַּבֵּר עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ כִּי כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מוֹשֵׁךְ בְּעַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת. וּכְשֶׁהוּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ רְצוֹנוֹ תָּמִיד אֵלָיו בְּוַדַּאי יִתְגַּבֵּר עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי בְּוַדַּאי כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ חָזָק הַרְבֵּה מִכֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ נִשְׁאָר קַיָּם לְעוֹלָם. וְכֹחַ הַמַּכְרִיחַ הוּא רַק לְפִי שָׁעָה לְפִי הַזְּמַן שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַמַּכְרִיחַ לְרַחֵק, אֲבָל בְּסוֹף הַמַּכְרִיחַ יָשׁוּב מֵאֵלָיו לִמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי כֹּחַ

הַמּוֹשֵׁךְ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיִּתְגַּבֵּר לְהַמְשִׁיךְ אֵלָיו בִּרְצוֹנוֹ תָּמִיד לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁשָּׁם כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֱמִתִּי, בְּוַדַּאי יִתְבַּטֵּל הַמַּכְרִיחַ וְיָשׁוּב אֶל מְקוֹמוֹ הָאֱמִתִּי וְאָז יִהְיֶה לוֹ טוֹבָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁהָיָה לוֹ כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁהָיָה מַרְחִיקוֹ, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא לְעוֹלָם שֶׁיַּעֲסֹק בְּמִלְחָמָה זוֹ וּבֶאֱמָנוּת זֹאת לְהַגְבִּיר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, וְאָז נַעֲשִׂין מִזֶּה כֵּלִים נִפְלָאִים וְתִקּוּנִים גְּדוֹלִים, כִּי רֹב הָאֱמָנוּת שֶׁל הַכֵּלִים הַנִּפְלָאִים שֶׁנַּעֲשִׂין בְּחָכְמָה גְּדוֹלָה שְׁקוּרִין (מַאשִׁין), הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי חָכְמַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְהַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כְּמוֹ לְמָשָׁל מְלֶאכֶת הַזֵּייגִיר שֶׁעִקַּר אֱמוּנַת הִלּוּכוֹ הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְהַמְעַכֵּב (שֶׁהוּא הַשְׁפִּרִינְזִינְע שֶׁכּוֹפְפִין הַבַּרְזֶל) וּמַכְרִיחִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי הַשַּׁלְשֶׁלֶת שֶׁלֹּא כְּטִבְעָהּ, וְהִיא כְּטִבְעָהּ רוֹצָה לְהִתְפַּשֵּׁט, אֲבָל מְעַכְּבִין אוֹתָהּ וּמַכְרִיחִין אוֹתָהּ וְכוֹפִין אוֹתָהּ בְּעַל כָּרְחָהּ, וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא כָּל אֱמָנוּת הַזֵּייגִיר שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהִיא מוֹשֶׁכֶת עַצְמָהּ תָּמִיד לְטִבְעָהּ לְהִתְפַּשֵּׁט כְּדַרְכָּהּ, עַל-יְדֵי זֶה הִיא מוֹשֶׁכֶת הַגַּלְגַּל הַקָּשׁוּר בָּהּ וְכָל גַּלְגַּל מוֹשֵׁךְ חֲבֵרוֹ. וְהַכֹּל בְּאֱמָנוּת נִפְלָא עַד שֶׁעוֹשֶׂה פְּעָלְתּוֹ לִהְיוֹת מוֹרֶה שָׁעוֹת. וְכֵן יֵשׁ שְׁאָרֵי כֵּלִים גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁעוֹשִׂים פְּעָלוֹת גְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר וְעִקַּר אֱמְנוּתֵיהֶם הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשְׁפִּרִינְזוֹנִיס שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֶׁהַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ אִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל, וְהֶבֶן הַיְּטֵב הַנִּמְשָׁל, כִּי טֶבַע הַנְּשָׁמָה לִהְיוֹת נִמְשֶׁכֶת תָּמִיד לִשְׁרְשָׁהּ הָאֱמִתִּי, כִּי שָׁם כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֱמִתִּי, אַךְ הִכְרִיחוּ אוֹתָהּ לֵירֵד לָזֶה הָעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ בְּכֹלְל הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ נֶגֶד הַנְּשָׁמָה שֶׁכְּסוּפָהּ וּתְשׁוּקָתָהּ תָּמִיד נִמְשֶׁכֶת לְמַעְלָה לְשָׁרְשָׁהּ, אַךְ כָּל כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁתִּתְגַּבֵּר בַּכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְאָז תִּהְיֶה מוֹשֶׁכֶת אֲחֵרִים עִמָּהּ וַאֲחֵרִים לַאֲחֵרִים כְּמוֹ הַגַּלְגַּלִּים וְהָאוֹפַנִּים שֶׁל הַזֵּייגִיר הַנַּ"ל שֶׁהֵם מִתְנַשְּׁאִים וְהוֹלְכִים וּפוֹעֲלִים פְּעֻלָּתָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ וְכַנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וּמַרְחִיק בְּיוֹתֵר נַעֲשִׂים כֵּלִים נִפְלָאִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְמִי שֶׁבָּקִי בֶּאֱמָנוּת לְכַוֵּן הַמִּדָּה אֵיךְ לְהַגְבִּיר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ בְּחָכְמָה נִפְלָאָה שֶׁיִּפְעַל פְּעֻלַּת אֱמָנוּתוֹ. וְהָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ תָּמִיד לְהַגְבִּיר בְּתִשׁוּקָתוֹ וּרְצוֹנוֹ הֶחָזָק אֶת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְאָז יִהְיוּ נַעֲשִׂים כֵּלִים נִפְלָאִים וְתִקּוּנִים נוֹרָאִים דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהִיא כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מוֹשֵׁךְ אַחֵר עִמּוֹ וְכוּ' שֶׁמַּעֲלִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲתִידִין בָּתֵּי תַּרְטִיאוֹת וְכוּ' בִּבְחִינַת לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּתְוַסְּפוּ עֲלֵיהֶם גֵּרִים. וְהֶבֶן הַיְּטֵב לְדַמּוֹת הַמָּשָׁל לְהַנִּמְשָׁל, כִּי פֶּלֶא הוּא. וְעִקַּר הַדָּבָר שֶׁבְּתוֹךְ תֹּקֶף הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, אַל יִשְׁכַּח בַּכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה וְקַיָּם לָעַד וּלְנֶצַח. וְיַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ מֵרָחוֹק מְאֹד אֶל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֱמֶת:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵקִים מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עֻפַּר אַדְמַת קֹדֶשׁ, שֶׁהִיא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ דִּקְדֻשָּׁה וְהָעִקָּר יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּנְקֻדַּת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר עֻפַּר הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ דִּקְדֻשָּׁה, כִּי יֵשׁ עָפָר טָמֵא בְּחִינַת עֻפַּר חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וּמְדַמֶּה עַצְמוֹ לְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי בָּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל נִתְעָרֵב. וְיֵשׁ מוֹנְעִים שֶׁמַּרְחִיקִין וּמַפְסִיקִין מִן הָאֱמֶת בְּדִבּוּרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וּמְהַפְּכִין הַדָּבָר כְּאִלּוּ הֵם כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמָם הָרָעָה. וְזֶה בְּחִינַת עָפָר דְּסִטְרָא אָחֳרָא, אֲבָל עִקַּר הוּא עֻפַּר אַדְמַת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא עֻפַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּנְקֻדַּת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וְעַל-כֵּן נִבְרָא הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה מִמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִזְבַּח אֲדָמָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵינוּ כַּנַ"ל. כִּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר בּוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ לְשָׁרְשׁוֹ הָאֲמִתִּי. וְזֶה בְּחִינַת וְכֹפֶר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל מִצְרַיִם שָׁם הָיָה בַּגְּלוּת בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ. וּכְשֶׁיָּצְאוּ מִשָּׁם הָיָה עִקַּר הַתִּקְוָה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אוֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשִׁירַת הַיָּם, תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ וְכוּ'. וְהָיוּ מוּכָנִים לָבוֹא לְשָׁם מְיֻד, אַךְ כְּשֶׁקִּלְקְלוּ בָּעֶגֶל וְרָאָה מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְכֹחַ הַמַּכְרִיחַ לְהַרְחִיק כָּל כָּךְ וְכוּ', עַל-כֵּן חָמַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצִוָּהוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁעָשָׂה תִּקּוּן נִפְלָא כָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהַגְבִּיר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ גַּם בַּמִּדְבָּר. עַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ מְקִימִין הַמִּשְׁכָּן בְּכָל פַּעַם אַף-עַל-פִּי שֶׁעָמַד עַל עֻפַּר הַמִּדְבָּר שֶׁהוּא מְקוֹם נָחָשׁ שָׂרָף וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן נַעֲשָׂה בְּקְדֻשָּׁה כָּזֶה עַד שֶׁגַּם שָׁם נִמְשָׁךְ כָּל קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מִשְׁכָּן בְּחִינַת מָשְׁכֵנִי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּמִזֶּה הַמְשִׁיךְ תִּקּוּן נִפְלָא לְהוֹרוֹת שֶׁגַּם עַתָּה בְּמְרִירוּת הַגָּלוּת שֶׁאָנוּ רְחוֹקִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ. וַאֲפִלּוּ בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין לָנוּ מִקְדָּשׁ וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ גַּם עַתָּה לְהַגְבִּיר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ אֲפִלּוּ בְּהַהַרְחָקָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בִּבְחִינַת מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹשִׂין בַּגָּלוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הָפִיצוֹתִים בַּגּוֹיִם וְכוּ'. וּבְיוֹתֵר הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בָּאֱמֶת בִּבְחִינַת עָפָר, שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת קִבְרֵי צַדִּיקִים, כִּי הֵם שׁוֹכְנֵי עָפָר שֶׁגַּם בְּחַיֵּיהֶם נַעֲשֶׂה שָׁכֵן לֶעָפָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מִי שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו, מִכָּל שֶׁכֵּן עַתָּה אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ

שֶׁאָז עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁהוּא עָפָר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא מְקוֹם קְבוּרַת הַצַּדִּיק שֶׁשָּׁם בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ:

חלק ג

וְזֶה שֶׁכָּתוּב אַחַר פָּסוּק, וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קַח לְךָ עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לְכַפֵּר עַל עֲוֹן הָעֵגֶל. כִּי עַתָּה הִתְהַפֵּךְ הַכֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְעוֹלֶה לְקָרְבָּן הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּעֲלִין עֵגֶל בֶּן בָּקָר דַּיְקָא לְחַטָּאת, כִּי מִשָּׁם, מִבְּחִינַת שׁוֹר וְעֵגֶל, מִשָּׁם בְּעַצְמוֹ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת יְנִיקַת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל עֵגֶל שֶׁהִתְגַּבֵּר מִסִּטְרָא דִּשְׂמְאל כַּיָּדוּעַ שֶׁשּׁוֹרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרַע מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹר וְעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשמאל. וְצִוָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְהַעֲלוֹת דַּיְקָא הָעֵגֶל לְחַטָּאת לְהַפֵּךְ כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁשָּׁבִין נַעֲשֶׂה תִּקּוּן נִפְלָא עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא כַּנַ"ל. (מַהֲדוּרָא קַמָּא, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּהַמַּהֲדוּרָא בַּתְרָא שָׁם נִתְבָּאֵר הֵיטֵב):

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת צְרִיכִים לְקַדְּשָׁם בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֲנֵי ל"ט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גַּמְרִינָן. כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז נִגְזַר בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה כִּי עָפָר אַתָּה וְכוּ'. כִּי כָּל הַיְגִיעוֹת שֶׁל הַמְּלָאכוֹת בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הָאֲכִילָה וְהַפְרָנָסָה בִּבְחִינַת כָּל עֲמַל אָדָם לְפִיהוּ, כִּי הָאֲכִילָה מְחַבֵּר הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף שֶׁהֵם בְּכְלָל בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי הַנֶּפֶשׁ נִמְשֶׁכֶת תָּמִיד לְשָׁרְשָׁהּ, כִּי יְרֵדָה בְּזֶה הָעוֹלָם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁנִּתַּן אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הַגּוּף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁהַכְרִיחָה לְהִתְעַכֵּב בּוֹ וְכוּנָתוֹ יִתְבָּרֵךְ לְטוֹבָה כְּדֵי לִגְמֹר אֲמָנוּתוֹ הַנִּפְלָא עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְעִקַּר הַחִבּוּר וְהָאֲמָנוּת עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת. כְּעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁקּוֹשֶׁר וְכוּ'. עַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בְּמִשְׁקָל נִפְלָא שֶׁיִּתְנַהֵגוּ ב' הַכֹּחוֹת הַנַּ"ל כָּרָאוּי. וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁאָכַל אֲכִילָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהִתְקַשֵּׁר וּלְהִתְנַהֵג כָּרָאוּי שְׁנֵי הַכֹּחוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה הֶכְרַח לָמוּת, וְאָז נִגְזַר כָּל הַשְּׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת שֶׁכֻּלָּם הֵם בֵּרוּרִים לְבָרֵר וּלְתַקֵּן הַמַּאֲכָל בְּאֻמָּנוּת נִפְלָא בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְקַשֵּׁר וּלְהַנְהִיג ב' הַכֹּחוֹת הַנַּ"ל בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל כָּרָאוּי שֶׁיִּהְיֶה נִגְמָר מַה שֶּׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִפְעֹל וּלְתַקֵּן בָּזֶה הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן ל"ט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גַּמְרִינָן כִּי שָׁם הָיָה כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כְּתִקּוּנוֹ כַּנַ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שַׁבָּת שֶׁאָז שׁוֹבִין הַכֹּל לִמְקוֹמָם וּמְנוּחָתָם בִּבְחִינַת 'מְנוּחַת שַׁלְוָה וְהַשְׁקֵט וָבֶטַח'. וְעַל-כֵּן אָז בְּטֵלִים כָּל הַמְּלָאכוֹת, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב יֵשׁ בּוֹ מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, כִּי אָז הוּא רַק בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ, וְלֹא קֹדֶשׁ בְּעַצְמוֹ, כַּמּוּבָא בַּמַּנְוָנוֹת. וְעַל-כֵּן עֲדַיִן צְרִיכִין אֵיזֶה בֵּרוּר סְמוּךְ לְגָמֹר הַמַּאֲכָל אֲבָל שְׁאָר מְלָאכוֹת הָרְחוֹקִים אֲסוּרִים,

כִּי שָׁם כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹק עֲדַיִן מֵהַתַּכְלִית, כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת לְהַרְוִיחַ מָמוֹן לְפַרְנָסָה. וְהַמָּמוֹן מִסְטְרָא דְּצָפוֹן-שְׂמֹאל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּקוּן צָדָקָה לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים בְּחִינַת עָפָר שֶׁאָז נִמְשָׁךְ מִיָּד לַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ (וְכָל זֶה צָרִיךְ בֵּאוּר עֲדַיִן):

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת בְּקָרְבָתָם לְפָנַי ה' וַיָּמֻתוּ, כִּי כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ בְּעַצְמוֹ בְּלִי כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ כְּלָל הוּא פְּגָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הָאֱמוּנוֹת וְלָמָּה לוֹ חַיִּים, כִּי עִקַּר הַחַיִּים עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַכֹּחוֹת יַחַד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה עֲבוֹדַת יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז עֲוֹונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר נִפְלְאוֹת הָאֱמוּנוּת הַנַּ"ל, וְנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לִמְקוֹם אַדְמַת קֹדֶשׁ תַּכְלִית הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הֶעָפָר שֶׁשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְאָז עִקַּר תִּקּוּן הַחֵטְא הָעֶגֶל וְאָז נִצְטַוּוּ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לֶאֱכֹל קֹדֶם בָּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כְּלִי וְכוּ', כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִפְעֹל פְּעֻלַּת אֱמוּנוּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַכֹּחוֹת יַחַד דַּיְקָא, כִּי אֲפִלּוּ בִּשְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה צְרִיכִין רָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנֵי הַכֹּחוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַזְהָרַת פֶּן יֶהֱרְסוּ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָיָה הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מַחֲלִיף כַּמָּה פְּעָמִים מִבִּגְדֵי זָהָב לְבִגְדֵי לָבָן וְכוּ' כְּדֵי שֶׁלֹּא יַגְבִּיר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ בְּיוֹתֵר מִדַּאי. וְאָז כְּשֶׁמִּתְנַהֲגִים כְּתִקּוּנוֹ נִתְהַפְּכִים הָעֲוֹונוֹת לִזְכֻיּוֹת, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה נִגְמַר הָאֱמוּנוּת הַנִּפְלָא שֶׁל כָּל הַתִּקּוּנִים (כַּמּוּבָן הֵיטֵב בְּעִנְיַן הַמָּשָׁל הַנַּ"ל):

חלק ו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ, רְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אַךְ שְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה מְעַכֵּב וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַזְכִּיר שֶׁכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ חָזָק מְאֹד וּרְצוֹנוֹ נִמְשָׁךְ אֶל הָאֱמֶת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ שְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה מְעַכֵּב, שֶׁהוּא כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ. וְזֶהוּ בָּעֲצָמוֹ שֶׁהַזְכִּיר זֹאת בִּתְפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּזֶה הִגְבִּיר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ מֵאַחַר שֶׁמַּעִיד בְּפִיו שֶׁכָּל הַמּוֹנְעִים וְהַמְּסִיתִים הֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְאֵין זֶה שֶׁלִּי כְּלָל. וְכִי רָצוֹן שֶׁלִּי הוּא רַק לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, בָּזֶה מַגְבִּירִים כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁיִּפְעַל פְּעֻלָּתוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, אַדְרַבָּה, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה נִגְמָר הָאֱמוּנוּת בְּנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת בִּבְחִינַת נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת וְכוּ', 'נֶגֶד' דַּיְקָא, הַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֶגֶד כָּל עַמְּךָ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, שֶׁהֵם מוֹנְעִים בְּדִבּוּרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת אֲשֶׁר לֹא נִבְרְאוּ וְכוּ' כִּי נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ, כִּי בְּוַדַּאי יִרְאוּ אַחַר כָּךְ נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת כְּשֶׁיִּגְמֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת פְּעֻלּוֹתָיו עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ וְכוּ' פְּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם, 'נֶגֶד' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא פָּעַלְתָּ

רַב טוּב הַצָּפוּן וְכוּ' שֶׁהוּא נִפְלָאוֹת הָאֱמֻנוּת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִפְלָאוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁכֻּלָּם נִגְמְרוּ וְנַעֲשׂוּ דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה הִתְנַגְּדוּת כָּזֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ נֶגֶד כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין בְּעַצְמָן אֶל הַקְּדֻשָּׁה, (כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַרְבֵּה מִזֶּה). כִּי עִקַּר הִתְנַגְּדוּת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הוּא עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. לְשׁוֹן רָצוֹן, שֶׁכְּשֶׁהוּא נִמְשָׁךְ בִּרְצוֹנוֹ אֶל הָאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקֵי אֱמֶת אֲזַי מִתְגַּבֵּר שׂוֹרֶשׁ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ דִּלְעֵלָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשְׁכֵנִי וְכַנַּ"ל:

:

חלק ז

כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יַגְבִּיהַּ הַכֹּל וְיַמְשִׁיךְ הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד הַקָּדְמוֹן יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁזֶּה הָאָדָם מְשַׁמֵּשׁ עִם הַדָּבָר לְצָרְכּוֹ, עַל-יְדֵי זֶה מַגְבִּיהַּ הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ אִם הוּא צַדִּיק שֶׁכַּוָּנָתוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשֶׂה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד. אֲבָל אֵין שׁוּם דָּבָר נִגְמָר בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂי הָאָדָם, כִּי כְּךָ בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהָאָדָם יִגְמֹר הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַחִטִּים צְרִיכִין לִטְחֹן וְכוּ' (וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְהֵם כְּלַל כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה וְכֻלָּם הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁמַּכְרִיחַ אֶת הַדָּבָר וּמְשַׁנֶּה אוֹתוֹ מִטִּבְעוֹ וּמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן, כְּגוֹן הַחוֹרֵשׁ שֶׁמְּשַׁנֶּה הָאֲדָמָה וּמֵזִיז הָרָגָבִים וְהַצְּרוֹרוֹת מִמְּקוֹמָם עַל-יְדֵי הַחֲפִירָה וְהַחֲרִישָׁה, וְכֵן הַזּוֹרֵעַ שֶׁלּוֹקֵחַ הַזְּרָעִים מִמָּקוֹם שֶׁמֻּנָּחִים וּמַכְרִיחָם לְהַפִּילָם עַל הָאָרֶץ וְכֵן הַקּוֹצֵר וְכוּ', אֲבָל זֶה הַכֹּחַ הַמַּכְרִיחַ הוּא לְטוֹבָה, כִּי כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁהוּא הָאָדָם שֶׁאֲצִלּוֹ עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ הַדָּבָר לְצֹרֶךְ הָאָדָם, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַדָּבָר וַעֲלִיָּתוֹ לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְרִיחִין אוֹתוֹ תִּקְּנוּ עַל-יְדֵי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבְּנֵי הָאָדָם עוֹשִׂין. כִּי הַחִטִּים אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל עַד שֶׁקּוֹצְרִין וְטוֹחֲנִין וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁכָּל כֹּחוֹת הַמַּכְרִיחִין שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹסְקִין בָּהֶם הַכֹּל לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי בְּוַדַּאי אֵין אָדָם מַכְרִיחַ הָאֱבֶן לְהַגְבִּיהַּ מִמְּקוֹמוֹ לְהַשְׁלִיכוֹ לְמַעְלָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל אֵיזֶה כַּוָּנָה לְצֹרֶךְ בִּנְיָן אוֹ אֵיזֶה מְלָאכָה. וְהַכֹּל לְצֹרֶךְ הָאָדָם שֶׁשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָעֶלְיוֹן, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֱמִתִּי הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. אֲבָל כָּל זֶה אִם הָיָה עוֹלָם מִתְנַהֵג כָּרָאוּי תָּמִיד, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְעִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַכֹּחוֹת הַנַּ"ל שֶׁנָּתַן כֹּחַ לְטָעוֹת עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁרוֹצִים לְהַכְרִיחַ לְהַרְחִיק חוּץ מִכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֱמִתִּי לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי תַּאֲוֹתֵיהֶם

וּמִדּוֹתֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם וְדִבּוּרֵיהֶם הָרָעִים וְהַפְּגוּמִים, עַל-כֵּן הוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה לָהָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לְכָל נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל מִלְחָמָה זֹאת שֶׁל הַבַּעַל בְּחִירָה. וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגְּמוּ כָּל הַדְּבָרִים וְאָז נִגְזַר, בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה, שֶׁהֵם כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁבָּהֶם אֲחִיזַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּמּוּבָא. כִּי מִקֹּדֶם לֹא הָיוּ צְרִיכִין כָּל כָּךְ מְלָאכוֹת וּמֵעַט דְּמֵעַט שֶׁהָיוּ צְרִיכִים הָיוּ בְּזִכּוּךְ גָּדוֹל, אֲבָל עַתָּה וְכוּ' וְכָל הַדּוֹרוֹת עוֹסְקִין בְּתִקּוּן זֶה, אֲבָל כֻּלָּם יֵשׁ לָהֶם בְּחִירָה וְהַרְבֵּה הַרְבֵּה לֹא דַּי שֶׁאֵין מְתַקְּנִין אַף גַּם מְקַלְקְלִין יוֹתֵר, עַל-כֵּן הָעִקָּר הֵם צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַמַּבְחִירִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ נְפָלָא מְאֹד מְאֹד שֶׁיְּכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל מִינֵי כֹּחוֹת הַמַּכְרִיחִים שֶׁבָּעוֹלָם עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי עֹצֶם רִבּוּי הַכֹּחוֹת הַמַּכְרִיחִים הַמִּתְנַהֲגִים וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָגְמְרוּ הָאֱמֻנּוּת הַנִּפְלָא שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בִּבְחִינַת כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂי יְדֵי אָמָן, שֶׁמְּחֻלָּלִין עַד הַתְּהוֹם. וּמִשָּׁם דַּיְקָא יַעֲלֶה הַכֹּל וְיִגְמֹר הַקְּדֻשּׁוֹת בֶּאֱמֻנּוּת וּבִמְלָאכוֹת נִפְלָאוֹת בְּחִינַת מַעֲשֵׂי יְדֵי אָמָן, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל לְעֵת עַתָּה הַמִּלְחָמָה חֲזָקָה וְנוֹרָאָה מְאֹד:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כִּי כָּל עֲמַל אָדָם לְפִיהוּ, שֶׁעִקַּר כָּל הַמְּלָאכוֹת בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁהוּא חִיּוּת הָאָדָם, שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת נִפְלָאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ חִיּוּת הָאָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ כָּזֶה, כִּי הַחִיּוּת הוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיג וְיוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר). וְכָל זֶה הַחִיּוּת אֵין נִמְשָׁךְ וּמִתְקַיֵּם בָּאָדָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן רֹב הַבְּרוּרִים הֵם בַּאֲכִילָה, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַדְּבָרִים לְשָׁרְשָׁם הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, בִּפְרָט הַצַּדִּיקִים, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מְקַבְּלִים חִיּוּת וְעוֹבְדִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיכִים עָצְמָן אֲלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַגְבִּיהִין הַכֹּל וּמַמְשִׁיכִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הָאֲכִילָה צְרִיכָה בְּרוּרִים גְּדוֹלִים גַּם בַּגַּשְׁמִיּוּת כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ מִכָּל שֶׁכֵּן בְּרוּחָנִיּוּת. וְכָל הַבְּרוּרִים, שֶׁהֵם הַמְּלָאכוֹת כֻּלָּם, הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ כַּנַ"ל, אֲבָל הַכֹּל לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת בְּטֵלִים כָּל הַמְּלָאכוֹת, כִּי אָז אֵין בְּרוּר, כִּי אָז אֵין שְׁלִיטָה לְשׁוּם כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי אָז שָׁב וְחוֹזֵר הַכֹּל לְמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ בְּמִנּוּחָה וְשַׁלְוָה, כִּי אָז עֲלִיַּת כָּל הָעוֹלָמוֹת לְשָׁרְשָׁן בִּבְחִינַת שַׁבָּת שָׁלוֹם שֶׁאֵין בּוֹ מַחֲלֹקֶת וּמִלְחָמָה בֵּין כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ לַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי הַכֹּל שָׁב לִמְקוֹמוֹ וּמְנוּחָתוֹ. וְעַל-כֵּן אָסוּר אָז לְעוֹרֵר עוֹבְדִין דְּחֹל, כִּי בַּחֹל אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹשִׂין הַמְּלָאכוֹת בִּקְדֻשָּׁה, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, עַל-כֵּן יֵשׁ שָׁם מִלְחָמָה גְּדוֹלָה, וּבְשַׁבָּת אָסוּר לְעוֹרֵר כְּלָל מִלְחָמָה זֹאת שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת יוֹם טוֹב שֶׁשָּׁוֶה

לְשַׁבָּת וַאֲסוּרִים בּוֹ כָּל הַמְּלָאכוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה "כָּל שֶׁחַיָּבִין עָלָיו בְּשַׁבָּת חַיָּבִין עָלָיו בְּיוֹם טוֹב, אֵין בֵּין שַׁבָּת לְיוֹם טוֹב אֶלָּא אֹכֶל נֶפֶשׁ בִּלְבַד". כִּי בְּיוֹם טוֹב הָיָה שִׁבּוּד הַמַּעֲרָכוֹת כִּי כָּל הַיּוֹם טוֹב הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם וְאָז נִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁרָצָה לְעַכֵּב יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּלַל הַמּוֹנְעִים וְהַמִּתְנַגְּדִים שֶׁבְּכָל דּוֹר נֶגֶד הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁכֻּלָּם מַכְרִחִין לְהִתְבַּטֵּל וְלַעֲזֹר לְהַקְדֻּשָּׁה עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גַּם הוּא נָתַן בְּיָדָם זְבָחִים וְעוֹלוֹת וְכָל הַמִּצְרִים הִשְׁאִילוּם רְכוּשׁ גָּדוֹל וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֶׁכָּל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה כַּנַּ"ל וְכוּ'. אֲבָל מֻחָמֶת שֶׁבְּיוֹם טוֹב הָיָה הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי הֶכְרֵחַ וְשִׁבּוּד הַמַּעֲרָכוֹת, עַל-כֵּן עֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ קְצָת מְלָאכוֹת, אֲבָל בְּשַׁבָּת הוּא הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם בְּשִׁשָּׁת הַיָּמִים וְשָׁבַת בְּשַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר מְנוּחָתָם וּשְׂבִיעָתָם. עַל-כֵּן אָז אֲסוּרִים כָּל הַמְּלָאכוֹת, כִּי אָז עוֹלִין לְבְחִינַת קֹדֶשׁ בְּעַצְמוֹ, (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים), הַיְנוּ שֶׁאָז נִמְשָׁכִין וְעוֹלִין הַכֹּל עַד לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְעַל-כֵּן אָז מְנוּחַת שַׁלְוָה וְכוּ', אֲבָל יוֹם טוֹב הוּא בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה מִמְּקוֹמוֹ, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לַצַּדִּיקִים לְהַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַכְרִיחוֹ, כִּבְיָכוֹל, לְשָׁכֹן עִמָּנוּ בִּבְחִינַת מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים. וְעַל-כֵּן אָז יֵשׁ עֲדַיִן מְלָאכוֹת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁהוּא לְגִלּוּת הַטַּעַם שֶׁבְּהַמַּאֲכָל, כִּי הַטַּעַם הוּא עִקַּר הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה', שֶׁכָּל הַטְּעָמִים הֵם טוֹב ה'. וְלָזֶה הַטַּעַם צְרִיכִין בְּיוֹם טוֹב עוֹד אֵיזֶה מְלָאכָה לְהַמְשִׁיכוֹ לְמַטָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ. אֲבָל בְּשַׁבָּת גַּם זֶה אָסוּר, כִּי אָז שְׁבִיתָה לְגַמְרֵי, כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת מִזְדַּכְּכִין וְעוֹלִין אָז עַד שֶׁכָּל הַטּוֹב מִתְגַּלֶּה מִמֵּילָא בְּלִי שׁוּם עֲבָדָא וּמְלָאכָה כְּלָל אֲפִלּוּ מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ לְהַמְשִׁיךְ הַטַּעַם שֶׁהוּא טוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין גְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה לְגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה, כִּי גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה הָיְתָה בִּבְחִינַת הֶכְרֵחַ עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹתוֹת וְכוּ' שֶׁאָז נִתְקַדְּשׁוּ כָּל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, אֲבָל גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה הוּא בִּבְחִינַת שַׁבַּת שָׁלוֹם. שֶׁמְּשִׁיחַ יִכְבֹּשׁ הָעוֹלָם בְּלִי מִלְחָמָה כְּלָל, רַק עַל-יְדֵי גִּלּוּי הַדַּעַת שֶׁיִּגָּלֶה בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר יְלַחֵכוּ וְכוּ'. וּכְתִיב, כִּי לֹא בְּחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, בְּגָלוּתָא קַדְמָאָה וְכוּ' וּבְגָלוּתָא בַּתְרָאָה בְּקָנֶה דִּילְךָ דְּאִיהוּ קַלְמוֹס בָּקַע יַמָּא דְּאוֹרָיְתָא. וְעַל-כֵּן כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים לֶעָתִיד. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד חַי ה' וְכוּ':

חלק י

אֲבָל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב צְרִיכִין זֶה לָזֶה. כִּי אִם לֹא הָיוּ הָאוֹתוֹת וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב לֹא הָיוּ יוֹדְעִים מִשַּׁבָּת כְּלָל. וְאִם לֹא הָיָה קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת

אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר הַמּוֹפְתִים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בְּכֹחַ שַׁבָּת שֶׁקִּבְיְעָא וּקְיָמָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבַּת הַגָּדוֹל שֶׁקֹּדֶם פֶּסַח. וְכֵן גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מִקֹּדֶם גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה וְאִלְמָלֵא הַכֹּחַ שֶׁל גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה לֹא הָיְתָה גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, בִּבְחִינַת קֵץ בָּא הַקֵּץ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן בְּיוֹם טוֹב צְרִיכִין לַעֲלוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְקַבֵּל הַקְּדֻשָּׁה שָׁם, אֲבָל בְּשַׁבָּת אֵין צָרִיךְ, כִּי שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים-מִלְּפָנַי וְלִפְנִים. כִּי כָּל קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ לִפְנֵי וְלִפְנִים הַכֹּל מֵהֶם, כִּי הֵם בִּבְחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ דְּכָל רְעוּתִין תְּקוּעִין תַּמָּן, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ שֶׁיִּגְמֹר אָז בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה מַה שֶּׁהִתְחִיל אָז בַּגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה. כִּי שְׁנֵיהֶם צְרִיכִים זֶה לָזֶה בִּבְחִינַת עַד יַעֲבֹר עַד יַעֲבֹר וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה וְעַל גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה. שֶׁאָז בְּשִׁירַת הַיָּם בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁהוּא גְּמַר יְצִירַת מִצְרַיִם, הִתְנַבֵּא עַל סוֹף הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת, כִּי שְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת ג' שְׁבוּעוֹת שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים שֶׁמִּתְאַבְּלִין בָּהֶם עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאָז הָיָה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמַּכְרִיחִים שֶׁהֵם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁעָמְדוּ עָלֵינוּ וְהֶחֱרִיבוּ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ וְהִכְרִיחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וּרוּחָנִיּוּת וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהֶחֱטְא הָעֶגֶל וּמֵהֶחֱטָאֵינוּ שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת, וְעַל-כֵּן יוֹשְׁבִין אָז עַל הֶעָפָר בְּפָרָט בְּט' בְּאָב שֶׁאָז עִקַּר הַחֻרְבָּן שֶׁיּוֹשְׁבִין עַל הֶעָפָר. כִּי אָנוּ מַכִּירִין שִׁפְלוּתֵנוּ שֶׁיֵּרָדְנוּ עַד עָפָר בִּבְחִינַת כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁינוּ וְכוּ'. וְזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא תִּקְוָתֵנוּ, כִּי עָפָר הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי וְכוּ', 'מֵעָפָר' דַּיְקָא, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת עָפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, עַל-יְדֵי זֶה תָּקוּם וְיִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁהֵם קוֹשְׁרִים אוֹתָנוּ בַּגָּלוּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הִתְפַּתְּחִי מוֹסְרֵי צַוָּארֵךְ וְכוּ', 'מוֹסְרֵי' דַּיְקָא, בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁרוֹצֶה לְקַשֵּׁר בְּמוֹסְרוֹת וּקְשָׁרִים וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי בֶּאֱמֶת בְּעֵת הַתִּקּוּן אֵין צְרִיכִין לֵישֵׁב עַל הֶעָפָר מַמָּשׁ כְּדֵי לְהַגְבִּיר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם עֲנָוִים בֶּאֱמֶת וּמְשִׁימִים עַצְמָם כָּעָפָר, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָם יוֹשְׁבִים עַל הֶעָפָר מַמָּשׁ, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם לְמַעְלָה מֵהֶעָפָר, לְמַעְלָה מִכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁבֶּעָפָר, כִּי כָּל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁבֶּעָפָר הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה מִנִּשְׁמַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילָם. וְזֶה הַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁבֶּעָפָר מֵאַחַר שֶׁנִּמְשָׁךְ לְמַטָּה לָזֶה הָעוֹלָם נִתְעָרֵב בּוֹ טוֹב וָרָע, כִּי כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת נִמְשָׁךְ מֵהֶעָפָר שֶׁהוּא הַד' יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַתַּאֲווֹת, כִּי עָפָר מָאנָא דְּכֻלָּא, כִּי בָּזֶה הָעוֹלָם

הַכֹּל נִתְעָרֵב וְנִתְבַּלְבֵּל, כִּי אֲפִלּוּ בְּנִשְׁמִיּוּת בְּאֱמָנוּת הַכֵּלִים מִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי הֵיטֵב בְּהָאֱמָנוּת אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶהוּ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ וְאֵיזֶהוּ כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי גַּם כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ נַעֲשֶׂה כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּאֱמָנוּת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לִמְשֹׁךְ לְהֶפֶךְ עַד שֶׁזֶּה מוֹשֵׁךְ לְכָאן וְזֶה מוֹשֵׁךְ לְכָאן וְזֶה לְכָאן עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין אֵיזֶהוּ כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְאֵיזֶהוּ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִגְמָר אֱמָנוּת הַכֵּלִים הַגְּדוֹלִים הַנִּפְלָאִים כַּיָּדוּעַ לַבְּקִיאִים בָּהֶם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּעִנְיַן כְּלַל הָאָדָם שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּגְבְּיהַ וְיַמְשִׁיךְ הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן בְּיֶתֶר שְׂאֵת וְכוּ' שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בָּזֶה. וְכֻלָּם תְּלוּיִים וּקְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה וְזֶה בְּכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ דִּקְדֻשָּׁה וּמִי לְהֶפֶךְ וְכוּ' וּמִשָּׁם כָּל הַבְּחִירָה:

עַל-כֵּן הָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם וְלִזְכֹּר שֶׁהוּא עָפָר, כִּי יְסוֹדוֹ מֵעָפָר וְסוֹפוֹ לֶעָפָר. וְיבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית לִבְחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֲמִתִּי דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְמָקוֹר הַחַיִּים לְהַבּוֹרֵא הַיָּחִיד יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה. וְיֵדַע שֶׁכָּל הַתַּאֲוֹות וְהַבִּלְבּוּלִים כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחִים, אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּדַמִּין עַצְמָן לְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי הָאָדָם בְּטִבְעוֹ נִמְשָׁךְ תָּמִיד אַחַר כָּל הַתַּאֲוֹות, אֲבָל הָאֱמֶת יוֹדֵעַ כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין זֶה כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֲמִתִּי וְלֹא בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם רַק מֵעֵצֶם גַּשְׁמִיּוּת הָאָדָם וּמֵרִבּוּי הָעַוְונוֹת נִתְהַפֵּךְ אֶצְלוֹ עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁזֶּהוּ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְצָרִיךְ לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ לְשַׁבֵּר זֶה הַכֹּחַ וְלִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ עַל הָאֱמֶת, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת שָׁם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וּכְשֶׁיִּרְגִּיל עַצְמוֹ בָּזֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁהַזְּהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְאֹד, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא יִתְגַּבֵּר תָּמִיד בִּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין חֲזָקִים לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ לְשָׁרְשׁוֹ, בְּוַדַּאי יִתְגַּלֶּה לוֹ הָאֱמֶת וְיֵדַע הֵיכָן כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֲמִתִּי שֶׁיּוּכַל לִמְשֹׁכוֹ לְשָׁרְשׁוֹ וּמְקוֹמוֹ שֶׁנֶּחְצְבָה נִשְׁמָתוֹ מִשָּׁם. וְהָעִקָּר הוּא שִׁפְלוּת, וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה רוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד, כִּי מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁהַתַּאֲוֹות מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כָּל כָּךְ רָאוּי לוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יִרְצֶה בְּכָבוֹד וְיֵדַע שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת, כִּי שֹׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא כָּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה. וְשָׁם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן הָעִקָּר שֶׁיְּבַטֵּל כְּבוֹדוֹ נֶגֶד כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיֵדַע שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת וְיָשִׂים עַצְמוֹ כֶּעָפָר, וְאָז יִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֲמִתִּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר דִּקְדֻשָּׁה, לְמַשֵּׁךְ תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת. אֲבָל תָּמִיד אֵין צְרִיכִין לֵישֵׁב עַל הֶעָפָר מַמָּשׁ בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי, אַדְרַבָּא, צְרִיכִין דַּיְקָא לְהָרִים עַצְמוֹ לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵדַע שִׁפְלוּתוֹ עַד עָפָר בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, מִי שֶׁנַּעֲשֶׂה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו דַּיְקָא, שֶׁאֲפִלּוּ בְּגֹדֶל הַחִיּוּת הוּא חַי חַיִּים אֲמִתִּיִּים בְּהַשָּׂגוֹת נִפְלָאוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים, הָיָה שָׁכֵן לֶעָפָר, כִּי בִּמְקוֹם גְּדֻלָּתוֹ הָיָה עָנָו בְּיוֹתֵר. וְזֶה עִקַּר הָעֲנָוָה הָאֲמִתִּית, אֲבָל עַתָּה בְּעֵת הַחָרְבָּן צְרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ עַל הֶעָפָר מַמָּשׁ לְהַכִּיר שִׁפְלוּתֵנוּ עַל-יְדֵי זֶה לֵידַע שֶׁאָנוּ מֻנָּחִים עַד עָפָר מַמָּשׁ, כִּי כָּל הַתַּאֲוֹות שֶׁבָּאִין

מְגַשְּׁמִיּוּת הֶעָפָר מוֹשְׁלִים עָדַיִן. עַל כָּל פָּנִים אָנוּ מְחֻיָּבִים לֵידַע שֶׁאֵין מַגִּיעַ לָנוּ כָּבוֹד וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לְהַשְׁפִּיל עַצְמֵנוּ כָּעָפָר מַמָּשׁ בִּבְחִינַת יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה:

וְאָז אָנוּ מַגְבִּירִים עַל-יְדֵי זֶה כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר, וְעַל-יְדֵי זֶה יְקַיֵּם, הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמַּפְטִירִין בְּשַׁבָּת נַחֲמוּ, קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר וְכוּ' כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר וְכוּ'. כִּי אָנוּ מוֹדִיעִים שֶׁעִקַּר הַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁבֶּעָפָר הַכֹּל מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְעַל-כֵּן הֵם יְכוֹלִין לְשַׁנּוֹת הֶעָפָר בְּעַצְמָהּ מִטִּבְעָהּ כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּרִבּוּי הַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה שֶׁהָפַךְ יַבָּשָׁה לְמַיִם וּמַיִם לְיַבָּשָׁה בְּקִרִיעַת יַם סוּף וּבְהַכָּאַת הַצּוּר, וְכֵן לֶעָתִיד יִרְאוּ נִפְלְאוֹת ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִבְקַע חֲצִי הָעִיר מֵחֲצָיו וְכוּ'. שֶׁיִּרְאוּ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַצַּדִּיקִים לְשַׁנּוֹת הֶעָפָר בְּעַצְמָהּ מִטִּבְעָהּ וּלְהַגְבִּיהַּ הַגֵּיא וּלְהַשְׁפִּיל הָהָר וְלַעֲשׂוֹת הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר. שֶׁכָּל זֶה מוֹרֶה שֶׁכָּל הֶעָפָר וְכָל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁבְּתוֹכָהּ הַכֹּל מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם עִקַּר כֹּחַ מוֹשֵׁךְ הָאֱמִתִּי לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן וְגַם כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא, מְרַמֵּז עַל מַעֲלַת הָעֲנָוָה וְהַשְׁפָּלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָאן דְּהוּא זְעֵיר הוּא רַב וְכוּ', בְּחִינַת מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים, שֶׁהַנְּמוּכִים וְהַשְׁפָלִים בֶּאֱמֶת כְּמוֹ הַגֵּיא, 'יִנָּשֵׂאוּ', וְהַגְּבוֹהִים בְּעֵינֵיהֶם כְּמוֹ הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל-יְדֵי בְּטוּל הַגַּאוּת וְהַכָּבוֹד רַק לֵידַע שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ אַחַר כָּךְ, וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְכוּ'. שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְכֵן דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא. לְעִנְיַן עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת. וְעַל-כֵּן הֵם שְׁלֹשָׁה שְׁבוּעוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁלֹשׁ שַׁבָּתוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה רְגָלִים שֶׁפָּגְמוּ בָהֶם, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אָז פָּרָשַׁת פִּנְחָס שֶׁכָּתוּב בּוֹ שַׁבָּת וְכָל הַיָּמִים טוֹבִים, כִּי עַכְשָׁיו אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ שַׁבָּתוֹת הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת הַג' רְגָלִים שֶׁבָּהֶם הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאָנוּ מְצַפִּים הוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד" וְכוּ':

חלק יב

וְכֵן כָּל הַהַפְטָרָה שֶׁל שַׁבָּת נַחֲמוּ מְדַבֶּרֶת מִגְּנוּת הָעֲבוֹדָה זָרָה וּמִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הַכֹּל. וְהַכֹּל בִּרְשׁוּתוֹ וּרְצוֹנוֹ לַעֲשׂוֹת כְּחֶפְצוֹ וְכֻלָּם יִתְבַּטְּלוּ נֶגְדּוֹ, כִּי כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ מֻהֲרָה יִכָּרַע וְיִפֹּל. וְזֶהוּ, הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ וְכוּ' הַנּוֹתֵן רוֹזְנִים לְאָיִן וְכוּ' אַף בַּל נִטָּעוּ אַף בַּל זֹרְעוּ אַף בַּל שֹׁרֶשׁ בָּאָרֶץ גִּזְעָם וְכוּ'. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַגֹּדֶל וְהַצּוֹמֵחַ הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהֶעָפָר לְכָל הַזְּרָעִים שֶׁיִּמְשְׁכוּ חִיּוּתָם וְיִגְדְּלוּ. אֲבָל הַפְּסוּק מוֹדִיעַ שֶׁכָּל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת הוּא רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁמְּנַדְּלִין כְּבוֹד ה' שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ

הַכֹּל, אֲבָל מִי שֶׁחָפֵץ בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּבִשְׂרָרָה וְהִתְנַשְּׂאוּת, הַכֹּל בָּטֵל וּמְבֻטָּל בִּבְחִינַת הַנּוֹתֵן רוֹזְנִים לְאַיִן וְכוּ' אַף בַּל נִטָּעוּ וְכוּ' אַף בַּל שֹׁרֶשׁ בָּאָרֶץ גִּזְעָם דַּיְקָא, כִּי אֵין לָהֶם שֹׁרֶשׁ בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁהוּא הָאָרֶץ, מֵאַחַר שֶׁכְּבוֹדָם וּשְׂרָרוּתָם הוּא נֶגֶד כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל:

חלק יג

כִּי עִקַּר הוּא כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ וְהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת עָפָר וְאֶרֶץ דְּקֻדָּשָׁה, עָפָר שֶׁל נְקֻדַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְזֶה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְהָאָרֶץ דַּיְקָא וְכוּ' וְעִקַּר כְּבוֹד הוּא הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבַּיִת. עַל-כֵּן שָׁם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְזֶה עִקַּר הַגָּלוּת שֶׁהִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ בַּחֻטָּאֵינוּ וְגָלוּ אוֹתָנוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחֲקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּבִפְרָט נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שָׁם עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל. וְהֵם הִתְגַּבְּרוּ לְהַרְחִיק אוֹתָנוּ מִשָּׁם. וְזֶה עִקַּר כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָעִקַּר לְהַרְחִיק אוֹתָנוּ מֵעָפָר הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְבַטֵּל עַצְמֵנוּ לְיַדַּע שִׁפְלוּתֵנוּ עַל כָּל פָּנִים. וְזֶהוּ עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹשְׁבִים עַל הָעָפָר כַּנַּ"ל וּמִתְאַבְּלִין, וּבוֹכִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ נֶגֶד כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי הַבְּכִיָּה בִּבְחִינַת עָפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עָפָר קַר וְיֶבֶשׁ אוֹף טְחוֹל וְכוּ'. וּמִשָּׁם הַבְּכִיָּה וְהַדְּמָעוֹת, (כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמַאֲמַר בִּקְרוֹב וְכוּ' בְּסִימָן ל) וְזֶה הַבְּכִיָּה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל לִמְשֹׁךְ, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה יְכוֹלִין לְעוֹרֵר רְצוֹן הָאָדָם לְמָשְׁכוֹ לִרְצוֹנוֹ. וְכֵן לְמַעְלָה עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה יְכוֹלִין לְעוֹרֵר וּלְהַמְשִׁיךְ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה כִּרְצוֹנֵנוּ. וְעַל-כֵּן עָשָׂו אַף שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל לִפְעֹל אֵצֶל אָבִיו שֶׁיְּבָרֵךְ אוֹתוֹ. וְכָל הַטְּעָנוֹת שֶׁטָּעַן לֹא הוֹעִילוּ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר בֵּרַךְ לְיַעֲקֹב, אֲבָל כְּשֶׁנִּשָּׂא קוֹלוֹ וַיֵּבְךְּ, הִכְרִיחַ אֶת יִצְחָק עַד שֶׁמָּשְׁכוֹ לִרְצוֹנוֹ עַד שֶׁבֵּרְכוֹ, וּמִשָּׁם כָּל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל וְכָל הַחֻרְבָּן כַּמּוּבָא . אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי כָּל כֹּחוֹת הַמּוֹשְׁכִים שֶׁאֵינָם לְעֶצֶם הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינָם כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כְּלָל כִּי אִם בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁמְּהֵרָה יִתְבַּטֵּל כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הוּא דְּמָעוֹת וּבְכִיָּה שֶׁל שִׂמְחָה, בְּחִינַת בְּ'שִׂמְחָ יְ'גִילוּן כָּ'ל הַ'יּוֹם, שֶׁמַּחֲמַת גֹּדֶל הַדְּבֵקוּת וְהַהַמְשָׁכָה לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן זוֹלְגִין עֵינָיו דְּמָעוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּרַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר הִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ עַל-יְדֵי דְּמָעוֹת שֶׁל עֲשָׂו, עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לֵישֵׁב עַל הֶעָפָר וְלִבְכּוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי הַדְּמָעוֹת הֵם בְּחִינַת עָפָר שֶׁבְּשָׁרְשׁוֹ הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָעֶלְיוֹן, אַף לְמַטָּה נֶאֱחָז בּוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ לְכָל הַתַּאֲווֹת וְכוּ', שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאָנוּ יוֹשְׁבִין עַל עָפָר מֻחָמַת שִׁפְלוּת

וַאֲבֵלוּת עַל חָרְבָּן וּבוֹכִין עַל הַחֻרְבָּן. נִמְצָא, שֶׁאָנוּ מוֹשְׁכִין עַצְמֵנוּ לְשָׁרְשֵׁנוּ הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַדְּמָעוֹת וְעַל-יְדֵי הַיְשִׁיבָה עַל הֶעָפָר, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ מִתְנַעְגְּעִין וּבוֹכִין וּמוֹשְׁכִין עַצְמֵנוּ לַעֲפַר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעַל כָּל זֶה אָנוּ צוֹעֲקִין וּבוֹכִין וְאָנוּ נוֹתְנִין בֶּעָפָר פִּינוּ מָתַי מָתַי יִבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנָשׁוּב לְאַדְמַת עָפָר קֹדֶשׁ שֶׁלָּנוּ. וּבָזֶה אָנוּ מַמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וּמַגְבִּירִין כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֱמִתִּי וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי, 'מֵעָפָר' דַּיְקָא:

יוֹם טוֹב:

מַהֲדוּרָא בַּתְרָא:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, שֶׁהוּא רַק בִּמְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ. כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּהֶם בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל הַבְּרִיאָה הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ נֶגֶד שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ, שֶׁאָז הוּא רַק אַהֲבָה וְרָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת אֶל הַשֹּׂרֶשׁ לְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הָאֱמִתִּי הָעֶלְיוֹן, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁהִכְרִיחַ, כִּבְיָכוֹל, אֶת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה לְתוֹךְ כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה קָשׁוּר לְמַטָּה בְּעַל כָּרְחוֹ כְּדֵי לְהַחֲיוֹת וּלְקַיֵּם אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁבָּרָא. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁבְּעוֹלָם נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ תָּמִיד לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, רַק שֶׁבְּהֶכְרֵחַ וּבְגְזֵרַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא מֻכְרָח לִהְיוֹת קָשׁוּר בְּהַבְּרִיאָה בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, הַכֹּל הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, אֲבָל עִקַּר כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה הָיָה בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, שֶׁאָז חוֹזֵר וְעוֹלֶה וְנִמְשָׁךְ וְשָׁב הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל הָאֱמָנוּת הַנִּפְלָא שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה בְּחָכְמָה וּבִמְלָאכָה וּבְאֱמָנוּת נִפְלָא כָּזֶה, הַכֹּל הָיָה בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ הַנַּ"ל שֶׁצִּמְצֵם עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, וְהִכְרִיחַ חִיּוּת הָעֶלְיוֹן לֵירֵד לְמַטָּה לְהַחֲיוֹת וּלְקַיֵּם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ כַּנַּ"ל. אֲבָל הֵם בְּטִבְעָם מוֹשְׁכִים עַצְמָם לְשָׁרְשָׁם, כִּי כָּל דָּבָר מוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ לְשָׁרְשׁוֹ כַּיָּדוּעַ. וְאָז עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַכֹּחוֹת הָאֵלּוּ יִהְיֶה נִגְמַר הָאֱמָנוּת הַנִּפְלָא שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּעֵת הַתַּכְלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָז יִהְיֶה נִגְמַר עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁהֵיוּ שְׁנֵי הַכֹּחוֹת הָאֵלּוּ, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה נִגְמַר תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְשַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים וְכָל הָעוֹלָמוֹת הַזַּכִּים וְהָרוּחָנִיִּים שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהוּא קִבּוּל שְׂכָרָן לֶעָתִיד. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁהוּא הַבַּעַל בְּחִירָה. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ, שֶׁכָּל תַּאֲוֹת הַגּוּף הֵם בְּחִינַת כֹּחוֹת הַמַּכְרִיחִים, כִּי הַחִיּוּת הוּא הַנְּשָׁמָה אֵינָהּ חֲפֵצָה בָּזֶה, כִּי רְצוֹן הַנְּשָׁמָה הוּא רַק

לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל. אֲבָל מַכְרִיחִים אוֹתָהּ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְכוּ' בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַגּוּף:

חלק טו

וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא בְּזֶה שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם תָּמִיד לְהַגְבִּיר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְיִזְכֹּר תָּמִיד תַּכְלִיתוֹ וְיַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְאָפְלוּ מַה שֶּׁמַּכְרֵחַ לַעֲסֹק בְּעִסְקֵי זֶה הָעוֹלָם, כְּגוֹן לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְכוּ'. יִהְיֶה רַק מֵחֲמַת הֶכְרֵחַ שֶׁמַּכְרִיחִין אוֹתוֹ לָזֶה נֶגֶד רְצוֹנוֹ, כִּי בְּוַדַּאי מֻכְרָח הָאָדָם לֶאֱכֹל וְכוּ', כִּי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם. וְאָז כְּשֶׁיִּתְנַהֵג כָּךְ וְאָז יַעֲשֶׂה בְּוַדַּאי הַכֹּל עַל-פִּי הַתּוֹרָה, וְאָז יִהְיֶה עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא תִּקּוּנִים נִפְלָאִים, עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּכָל יְמֵי הַחֹל, כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל שֶׁיִּהְיֶה נִגְמָר עַל-יְדֵי הָאָדָם דַּיְקָא (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת. כִּי הַחִטִּים צְרִיכִין לִטְחֹן וְהַתֶּרְמְסִין צְרִיכִין תִּקּוּן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ . כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם וְלֹא נִבְרָא שׁוּם דָּבָר בִּשְׁלֵמוּתוֹ הַנִּמּוּר שֶׁיִּהְיֶה רְאוּי אֶל הָאָדָם. רַק הַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן וְגִמַּר עַל-יְדֵי הָאָדָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת. וְהַכֹּל כְּדֵי לִגְמֹר הַדָּבָר שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי אֶל הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל. וּכְשֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה הַפְּעֻלָּה וְהַמְּלָאכָה לִגְמֹר וּלְתַקֵּן אֵיזֶה דָּבָר שֶׁל הַבְּרִיאָה, בָּזֶה הוּא מַמְשִׁיךְ חִיּוּת חָדָשׁ לְאוֹתוֹ הַדָּבָר, כְּגוֹן הַתֶּרְמְסִין קֹדֶם תִּקּוּנָם הָיָה טַעֲמָם מַר וְלֹא הָיוּ רְאוּיִים לָאָדָם, וְהָאָדָם, עַל-יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנָם וּמְבַשְּׁלָם מַמְשִׁיךְ בָּהֶם טַעֲמָם הָרָאוּי. וְזֶה הַטַּעַם נִמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, רַק שֶׁבָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַתֶּרְמְסִין בְּאֹפֶן זֶה שֶׁלֹּא יַמְשִׁיךְ בָּהֶם טַעֲמָם הַטּוֹב עַד שֶׁיַּעֲסֹק בָּהֶם הָאָדָם בְּתִקּוּנִים וּבִשּׁוּלָם, שֶׁהוּא דַּיְקָא יַמְשִׁיךְ בָּהֶם עִקַּר חִיּוּתָם שֶׁהוּא טַעֲמָם הַטּוֹב. וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכְּשֶׁנִּגְמָר עַל-יְדֵי הָאָדָם נִמְשָׁךְ בּוֹ חִיּוּת נוֹסָף שֶׁגּוֹמֵר וּמְתַקֵּן הַדָּבָר בִּשְׁלֵמוּתוֹ. וְזֶה הַחִיּוּת שֶׁמּוֹשֵׁךְ הָאָדָם מִלְּמַעְלָה לְתוֹךְ הַדָּבָר שֶׁגּוֹרְמוֹ וּמְתַקְּנוֹ עַל-יְדֵי אֲמָנוּתוֹ וּמְלַאכְתּוֹ, זֶה הַחִיּוּת כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ לְמַטָּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ. כְּמוֹ שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל הַדָּבָר כְּשֶׁנִּבְרָא הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי בְּטַעֲמוֹ וּרְצוֹנוֹ לְהַמְשִׁיךְ לְמַעְלָה לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל, כֵּן זֶה הַחִיּוּת הַנּוֹסָף שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר גִּמַּר שְׁלֵמוּתוֹ נִמְשָׁךְ רַק בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁמַּכְרִיחִין אֶת הַחִיּוּת שֶׁיֵּמְשֵׁךְ לְמַטָּה נֶגֶד רְצוֹנוֹ וְטִבְעוֹ שֶׁהוּא רַק לְהַמְשִׁיךְ לְמַעְלָה כַּנַּ"ל. אֲבָל כַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה נִגְמַר הָאֱמָנוּת הַנִּפְלָא כַּנַּ"ל. וְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְכַוֵּן בְּכָל מַעֲשָׂיו וּמְלַאכְתּוֹ וַעֲסָקָיו שֶׁיִּהְיֶה כָּל כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל דְּרָכֶךָ דָּעֵהוּ. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכָל מַעֲשֶׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם. שֶׁיְּכַוֵּן בְּכָל עֲסָקָיו

וּמְלַאכְתּוֹ שֶׁמְּכַוֵּן לְגָמֹר הַדָּבָר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יַחֲזֹר וְיִמְשֹׁךְ לְשָׁרְשׁוֹ בְּיֶתֶר שְׂאֵת וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר כָּל הַמְּלָאכוֹת הֵם בִּשְׁבִיל אֲכִילַת הָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּם הָאָדָם וְחִיּוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל עֲמַל אָדָם לְפִיהוּ. כִּי עִקַּר הַחִבּוּר הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ, עִקַּר חִבּוּרָם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה. שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילַת הָאָדָם מַכְרִיחַ הַגּוּף אֶת הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁתִּתְקַיֵּם בָּאָדָם, אֲבָל צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה כַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם שֶׁמַּכְרִיחַ הַנֶּפֶשׁ לֶאֱכֹל וּלְהִתְקַיֵּם בְּגוּפוֹ עַל-יְדֵי זֶה. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי כֹּחַ הָאֲכִילָה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יַחֲזֹר וְיִמְשֹׁךְ לְשָׁרְשׁוֹ בְּיֶתֶר שְׂאֵת וְיִהְיֶה נִגְמָר כַּוָּנוֹת הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי יִהְיוּ נִגְמָרִים עוֹלָמוֹת וְתִקּוּנִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁכָּל עוֹבָדִין דְּחֹל הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ. וְשַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל הַמְּלָאכוֹת וְכָל עוֹבָדִין דְּחֹל צְרִיכִים לְקַדְּשָׁם שֶׁיִּהְיֶה כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִמְשֹׁךְ לְשָׁרְשׁוֹ בְּיֶתֶר שְׂאֵת כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, נֶאֱחָז בָּהֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים בֵּרוּרִים גְּדוֹלִים:

חלק טז

עַל-כֵּן בְּשַׁבָּת אֲסוּרִים כָּל הַמְּלָאכוֹת, כִּי בְּשַׁבָּת אָסוּר לְעוֹרֵר בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי אָז עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי אָז נִמְשָׁכִים וְשָׁבִים הַכֹּל לְשָׁרְשָׁם וּמְנוּחָתָם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּטֵלִים, כִּי אָז עוֹלִין עַד הַשָּׂרֹשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ, בְּחִינַת וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם אָז הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז הִכְנִיעַ אֶת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁתִּפְסוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוֹצִיאָנוּ מִשָּׁם לְהָבִיא אוֹתָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁנָּבוֹא אֶל תַּכְלִיתֵנוּ וְשָׁרְשֵׁנוּ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְעַל-כֵּן גַּם אָז בְּטֵלִים כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכַנַּ"ל, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב עֲדַיִן יֵשׁ אֵיזֶה בְּחִינַת מְלֻחְמָה בֵּין כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ לְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי שַׁבָּת קְבִיעָא וּקְיָמָא מִתְחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁאָז יַחֲזֹר כָּל דָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל יוֹם טוֹב מְקֻדָּשׁ רַק עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁגּוֹרְמִים לְהַגְבִּיר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כָּל הַמַּכְרִיחַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִים לָצֵאת מִגָּלוּת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַדְּשׁוּ הַיָּמִים טוֹבִים, כִּי בְּכָל מַעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁהִגְבִּירוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ עַל-יְדֵי זֶה זָכִינוּ לָצֵאת מִגָּלוּת מִצְרַיִם וּלְבַטֵּל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁלָּהֶם וְלַחֲזֹר לְהַמְשִׁיךְ עַצְמֵנוּ לְשָׁרְשֵׁנוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְלָשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת

הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְכֵן בְּכָל דּוֹר צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מְבָרְכִין בְּיוֹם טוֹב 'מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים', כִּי יוֹם טוֹב יִשְׂרָאֵל הוּא דִּמְקַדְּשָׁא לְהוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי אָז בְּיוֹם טוֹב צְרִיכִין עֲדַיִן אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְהַגְבִּיר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כָּל הַמַּכְרִיחַ. וּמֵחֲמַת שֶׁאָז יֵשׁ עֲדַיִן אֵיזֶה בְּחִינַת מִלְחָמָה בֵּין כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ וְכֹחַ הַמַּכְרִיחַ, רַק שֶׁבְּכֹחַ קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב מַגְבִּירִים כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ בְּיוֹתֵר עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן יֵשׁ בְּיוֹם טוֹב אֵיזֶה מְלֶאכוֹת עֲדַיִן שֶׁהֵם מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם. כִּי אָז בְּיוֹם טוֹב צְרִיכִין עֲדַיִן לַעֲסֹק בִּמְלֶאכוֹת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁהֵם הַמְּלָאכוֹת שֶׁסְּמוּכִים לְגִמַּר הַמַּאֲכָל לְתַקְּנוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ הַטַּעַם לְתוֹכוֹ, כְּגוֹן לֶאֱפוֹת וּלְבַשֵּׁל, שֶׁזֶּה עִקַּר מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁמֻּתָּר בְּיוֹם טוֹב. כִּי כָּל מְלָאכוֹת הָרְחוֹקִים מִן הָאֲכִילָה אֲסוּרִים בְּיוֹם טוֹב כְּגוֹן חֲרִישָׁה וּזְרִיעָה וַאֲפִיָּה קְצִירָה וּטְחִינָה לְצָרֵךְ אוֹתוֹ הַיּוֹם אֲסוּר יוֹם טוֹב, רַק אֲפִיָּה וּבִשּׁוּל וְכַיּוֹצֵא שֶׁהֵם סְמוּכִין בְּיוֹתֵר אֶל גְּמַר תִּקּוּן הַמַּאֲכָל הֵם מֻתָּרִים בְּיוֹם טוֹב, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַמְּלָאכָה סְמוּכָה לְגִמַּר הַמַּאֲכָל הִיא סְמוּכָה בְּיוֹתֵר לְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ. כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא בִּשְׁבִיל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹדֶה וְיהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַחֲזֹר וְיִמְשֹׁךְ לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁעוֹשִׂין בִּשְׁבִיל הָאֲכִילָה שֶׁהִיא קִיּוּם הַגּוּף, אַף-עַל-פִּי שֶׁכֻּלָּם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ כַּנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר תַּכְלִיתָם בִּשְׁבִיל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִגְמָר הַדָּבָר כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל הָאָדָם וְיִתְקַיֵּם עוֹלָם וַיַּעֲבֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ וְכָל הַתָּלוּי בּוֹ לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ:

חלק יז

וְזֶה צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן הָאָדָם בְּכָל מַעֲשָׂיו וּמְלַאכְתּוֹ שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא לַחֲזֹר וְלִמְשֹׁךְ וּלְהַכְלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ, אֲבָל כְּבָר מְבֹאָר שֶׁבְּכָל הַמְּלָאכוֹת נֶאֱחֶזֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּצְרִיכִין יְגִיעוֹת וּבֵרוּרִים גְּדוֹלִים. וְכָל מַה שֶּׁהַמְּלָאכָה רְחוֹקָה בְּיוֹתֵר מִן הַתַּכְלִית שָׁם צְרִיכִין בֵּרוּר יוֹתֵר, כִּי שָׁם נֶאֱחֶזֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹקָה בְּיוֹתֵר מֵהַתַּכְלִית, עַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר שָׁם כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹק הָרִבָּה עֲדַיִן מִבְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כְּשֶׁבָּא הַדָּבָר אֶל תַּכְלִיתוֹ, כְּגוֹן כְּשֶׁאוֹכֵל הָאָדָם הַמַּאֲכָל שֶׁאָז מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹשֵׁק וְנִכְסָף הָאָדָם לְשָׁרְשׁוֹ וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז) שֶׁבִּשְׁעַת הָאֲכִילָה יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הֵינוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם סְמוּכִים לְגִמַּר הַמַּאֲכָל, כְּגוֹן אֲפִיָּה וּבִשּׁוּל, הֵם סְמוּכִין בְּיוֹתֵר לְכֹחַ הַמּוֹשֵׁךְ. וְעַל-כֵּן הֵם מֻתָּרִים בְּיוֹם טוֹב, כִּי תִּקּוּן וּבֵרוּר זֶה צְרִיכִין עֲדַיִן גַּם

בְּיוֹם טוֹב, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן הַמַּאֲכָל לְהַמְּשִׁיךְ בּוֹ הַטַּעַם עַל-יְדֵי אֲפִיָּה וּבְשׁוּל, כִּי הַטַּעַם נִמְשָׁךְ מִטּוּב ה' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה', וְכַמּוּבָא. וְזֶה צְרִיכִין עֲדַיִן לְהַמְשִׁיךְ בְּיוֹם טוֹב עַל יְדֵינוּ, כִּי אִיתָא שֶׁבְּיוֹם טוֹב אֵין עוֹלִין עַד תַּכְלִית הַשֹּׂרֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ רַק הוּא בְּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרִין אֶת הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת). נִמְצָא, שֶׁאָז יֵשׁ עֲדַיִן אֵיזֶה אֲחִיזָה לַכֹּחַ הַמַּכְרִיחַ מֵאַחַר שֶׁצְּרִיכִין עֲדַיִן אָז לְהַכְרִיחַ אֶת חִיּוּת הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת קֹדֶשׁ שֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ. אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לֵירֵד כְּמוֹ בַּחֹל מֻחְמַת שֶׁגַּם בְּיוֹם טוֹב עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה גָּבֹהַּ, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאֵינָם עוֹלִין עַד הַשֹּׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ רַק שֶׁבְּחִינַת קֹדֶשׁ צָרִיךְ לֵירֵד קְצָת לְמַטָּה. עַל-כֵּן יֵשׁ עֲדַיִן אֲחִיזָה קְצָת לְבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ רַק שֶׁמִּמַּדֶּל קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב מִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, אַךְ מֻחְמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן אֲחִיזָה וּצְרִיכִין קְצָת מִלְחָמָה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו עַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה מְלָאכוֹת שֶׁהוּא מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, שֶׁהֵם מִמְּלָאכוֹת הַסְּמוּכִים אֶל הַמַּאֲכָל שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ טַעַם הַמַּאֲכָל עַל-יְדֵי אֲפִיָּה וּבְשׁוּל וְכַיּוֹצֵא. כִּי הַטַּעַם צְרִיכִים עֲדַיִן לְהַמְשִׁיךְ מִלְמַעְלָה עַל-יְדֵי הַמְּלָאכוֹת שֶׁל אֹכֶל נֶפֶשׁ, כִּי עֲדַיִן צְרִיכִין בֵּרוּר קְצָת עַל יְדֵינוּ מֻחְמַת שֶׁגַּם הַחִיּוּת הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת צְרִיכִין לְהַמְשִׁיכוֹ לְמַטָּה עֲדַיִן וְכַנַּ"ל, אֲבָל אֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת שֶׁל אֹכֶל נֶפֶשׁ הֵם סְמוּכִים מְאֹד אֶל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם מִתְגַּבֵּר הַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כְּנֶגֶד כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל מַה שֶּׁסְּמוּךְ הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר לְהַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ הוּא נִמְשָׁךְ בְּמְהֵירוּת יוֹתֵר לְשָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אֵין עוֹשִׂין בְּיוֹם טוֹב כִּי אִם מִמְּלָאכוֹת אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁהֵם סְמוּכִין בְּיוֹתֵר אֶל כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁשָּׁם מִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ בְּיוֹתֵר, כִּי כֵּן הוּא בְּיוֹם טוֹב שֶׁאָז מִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְכַנַּ"ל. רַק מֻחְמַת שֶׁעֲדַיִן צְרִיכִין קְצָת הִתְגַּבְּרוּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין עֲדַיִן אֵיזֶה מְלָאכוֹת שֶׁהֵם מְלָאכוֹת אֹכֶל נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת הוּא שְׁבִיתָה וְנִיחָא לְגַמְרֵי, כִּי אָז הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שְׁבִים וְחוֹזְרִים לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן וְכֹחַ הַמַּכְרִיחַ מִתְבַּטֵּל לְגַבֵּי כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כָּרָאוּי. וְאָז נִגְמָרִים וְנִשְׁלָמִים כָּל הָאֱמָנוּת וְהַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂים דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְמָר עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ תִּקּוּנִים אֵלּוּ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת בְּטֵלִים כָּל הַמְּלָאכוֹת, כִּי אָז עוֹלֶה הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן שֶׁלֹּא עַל יְדֵינוּ. וְאֵין לַכֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שׁוּם שְׁלִיטָה כְּלָל, עַל-כֵּן אֵין בּוֹ שׁוּם מְלָאכָה שֶׁהוּא בְּבְחִינַת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כִּי אָז שָׁבִין כָּל הַדְּבָרִים לְשָׁרְשָׁן בְּמְנוּחַת שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה בְּלִי מִלְחָמָה כְּלָל וְכַנַּ"ל:

הלכות חול המועד

פרק א

חלק א

עִנְיַן חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁקְּצָת מְלָאכוֹת אֲסוּרִים בּוֹ וּקְצָת מֻתָּרִים:

כִּי חֹל הַמּוֹעֵד הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וּבֵין שְׂאָר הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמִּין, כִּי יוֹם טוֹב הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן ל) שֶׁיּוֹם טוֹב הוּא בְּחִינַת הָעֲלָמַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וּמַכְנִיעִין מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁל הַד' מַלְכֻיּוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה שֶׁעַל יָדָהּ מַכְנִיעִין מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁל הַשִּׁבְעִין אֻמּוֹת. וְעַל-כֵּן הַיָּמִים טוֹבִים נִקְרָאִים אוֹת, כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק סִימָן יט). וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּיוֹם טוֹב: אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם (סִימָן א), וְחֹל הַמּוֹעֵד בָּא אַחַר בְּיוֹם טוֹב לְהַשְׁלִים אֶת הַלָּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם. וְזֶהוּ חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁהוּא מְעֹרָב מֵחֹל וּמִמּוֹעֵד, כִּי בְּחֹל הוּא שְׁלִיטַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת שִׁבְעִים אֻמִּין וּמוֹעֵד, הֵיא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְחֹל הַמּוֹעֵד הוּא מְמֻצָּע בֵּינֵיהֶם בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קְצָת מְלָאכוֹת אֲסוּרִים וּקְצָת מְלָאכוֹת מֻתָּרִים, כִּי הוּא מְעֹרָב מֵחֹל וְיוֹם טוֹב כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן נִמְסַר הַדָּבָר לַחֲכָמִים שֶׁהֵם יִבְחֲרוּ אֵיזֶה מְלָאכוֹת אֲסוּרִים וְאֵיזֶהוּ מֻתָּרִים כִּדְאִיתָא בַּפּוֹסְקִים. זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּשֵׁר וּפְסוּל, אָסוּר וּמֻתָּר וְכוּ' כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְעַל-כֵּן חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל נִמְסַר לַחֲכָמִים, כִּי הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. וְהַכְּלָל, שֶׁכָּל מְלָאכוֹת הַמֻּכְרָחִים מְאֹד, דְּהַיְנוּ כְּדֵי חִיּוּנוֹ אוֹ דָּבָר הָאֲבֵד אוֹ צָרְךְ כְּבוֹד יוֹם טוֹב מֻתָּרִים וּשְׁאָרֵי מְלָאכוֹת כֻּלָּם אֲסוּרִים בְּחֹל הַמּוֹעֵד, כִּי חֹל הַמּוֹעֵד, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת נֹגַהּ, שָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה וְהַנִּסָּיוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וּמִי שֶׁאוֹחֵז עֲדַיִן בִּבְחִינָה זוֹ הוּא צָרִיךְ לְמַעֵט וְלֶאֱסֹר עַל עַצְמוֹ כָּל הַמְּלָאכוֹת כֻּלָּם וְלִבְלִי לַעֲסֹק רַק בְּדָבָר הַמֻּכְרָח לוֹ מְאֹד כְּדֵי חִיּוּנוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי זֶה הוּא מֻכְרָח לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִחְיוֹת וּלְהִתְפָּרְנֵס עַצְמוֹ, וְעַל זֶה מְרֻמָּז מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּחֹל הַמּוֹעֵד וְלֹא הִתִּירוּ רַק הַמֻּכְרָח כַּנַּ"ל. אֲבָל יוֹם טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וּבְטוּל הָרַע לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִי שֶׁזָּכָה כְּבָר לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְזָכָה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית, עַל-כֵּן אֲסוּרִים בּוֹ כָּל הַמְּלָאכוֹת, כִּי כְּשֶׁנִּכְנַע הָרַע לְגַמְרֵי אֲזַי נִתְבַּטְּלִין

כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בָּאִים מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הָרַע. וְעִקַּר תְּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת הֵפֶךְ הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בָּאִים וְכוּ', וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מִי שֶׁאוֹחֵז בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁל יוֹם טוֹב, דְּהַיְנוּ שֶׁזָּכָה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְלִשְׁמִירַת הַבְּרִית אֵין צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּשׁוּם מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן כְּלָל, וְעָלָיו נֶאֱמַר:

וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁיּוֹם טוֹב הוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד חָכָם וְחֹל הַמּוֹעֵד הוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִידִים וְהַמְקֻרָבִים אֲלֵיהֶם, כִּי הַתַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת יוֹם טוֹב, כִּי כְּבָר זָכָה לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְזָכָה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית וּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם טוֹב, אֲבָל הָאֲנָשִׁים שֶׁלָּהֶם הֵם בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת נֹגַהּ, כִּי הֵם עֲדַיִן אֲחוּזִי חֶרֶב לְלֶחֶם מִלְחַמְתָּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חֹל הַמּוֹעֵד הוּא בֵּין יוֹם טוֹב לְיוֹם טוֹב וְיֵשׁ קְדֻשָּׁה לִפְנֵיהֶם וְאַחֲרֵיהֶם, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק:

וְהוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל מוּת עַל-פִּי מָשָׁל כְּמוֹ שֶׁלּוֹמְדִין הַתִּינוֹק לַיְלֵךְ שֶׁתְּחִלָּה מוֹלִיכִין אוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחִין אוֹתוֹ לֵילֵךְ מֵעַצְמוֹ וְכוּ' כֵּן בִּתְחִלָּה מַעֲלִין אֶת אָדָם לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ וּמְסַיְּעִין אוֹתוֹ מֵאֹד בַּעֲבוֹדַת ה' וְאַחַר כָּךְ מְנַסִּין אוֹתוֹ שֶׁיֵּלֵךְ בְּעַצְמוֹ, עַיֵּן שָׁם:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת יוֹם טוֹב וְחֹל הַמּוֹעֵד, כִּי בִּתְחִלָּה מַעֲלִין אוֹתוֹ לִבְחִינַת קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, בְּחִינַת יוֹם טוֹב וּבֶאֱמֶת הוּא לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ מַשְׁלִיכִין אוֹתוֹ וּמְנַסִּין אוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ זוֹכֶה לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְלַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן. וְזֶה בְּחִינַת יוֹם טוֹב שֶׁבָּא אַחַר חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁזָּכָה לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב עַל-יְדֵי נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה, וְעַל-כֵּן גַּם חֹל הַמּוֹעֵד נִקְרָא אוֹת וְאָסוּר לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בָּהֶם, כִּי הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הַבְּרִית תָּלוּי בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת וְהַמֵּפֵר בְּרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ; כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת זֶה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּוַדַּאי הוּא מֵפֵר בְּרִית.:

וְזֶה שֶׁפֵּרְשׁוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת, דְּהַיְנוּ חֹל הַמּוֹעֵד, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת וּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ תְּלוּי בְּחֹל הַמּוֹעֵד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְהַמְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה. כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית זוֹכִין לְשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים נְפָשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים" סִימָן לו) אֲבָל פְּגַם הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית הוּא מְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה, בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדְּקוּ וְקָרְאוּ חִלּוּל הַמּוֹעֲדוֹת לְשׁוֹן

הַמְבַזֶּה, הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַבְּזָיוֹנוֹת, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, עַיֵּן שָׁם):

פרק ב

חלק א

בְּחֹל הַמּוֹעֵד אָסוּר לַעֲשׂוֹת כָּל הַמְּלָאכוֹת חוּץ מִלָּאכֶת דָּבָר הָאָבֵד:

יֵשׁ לִרְמֹז כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בַּהֲלָכָה, דְּהַיְנוּ בָּקִי בְּרָצוֹא בְּקִי בְּשׁוֹב, בְּחִינַת עֵיֶל וְנָפִיק. כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'" בְּסִימָן ו, עַיֵּן שָׁם:

כִּי זֶהוּ מְדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁבִּתְחִלָּה מְקָרְבִין אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה וְאַחַר כָּךְ מְרַחֲקִין אוֹתוֹ וְיֵשׁ לוֹ יְרִידָה וַאֲזַי צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל וְלֹא יִנִּיחַ עַצְמוֹ לִפֹּל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְזוֹכֶה לַחֲזֹר וְלַעֲלוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּמַעֲלָה יְתֵרָה. וְזֶה מָרְמָז בְּדִין חֹל הַמּוֹעֵד הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וּמְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ זֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב, כִּי יוֹם טוֹב הִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). וְאַחַר יוֹם טוֹב הוּא חֹל הַמּוֹעֵד. וְהַחֹל הַמּוֹעֵד הוּא בֵּין קְדֻשָּׁה לְקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ בֵּין קְדֻשַּׁת יָמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל יוֹם טוֹב לַיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים. זֶה רָמָז עַל בְּחִינַת נְפִיק, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא וְנִתְרַחֵק מֵהַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת יְרִידָה הַנַּ"ל אֲזַי הוּא צָרִיךְ גַּם כֵּן לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בִּקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּפָּל מִקְּדֻשָּׁתוֹ לִבְחִינַת חֹל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁצָּרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת בְּחִינַת הַחֹל בִּקְדֻשַּׁת מוֹעֵד, לְקַדְּשׁוֹ מֵעֲשִׂיַּת מְלָאכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּשְׁמִיּוּת עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, כִּי ל"ט מְלָאכוֹת הֵם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וְצָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מֵהֶם אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפֵל מִקְּדֻשַּׁת יוֹם טוֹב. וְלֹא יַנִּיחַ עַצְמוֹ לִפֹּל לְחֹל גָּמוּר, רַק שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד לְקַדֵּשׁ בְּחִינַת יְמֵי הַחֹל בִּקְדֻשַּׁת מוֹעֵד כַּנַּ"ל. רַק הִתִּירוּ לוֹ מְלֶאכֶת דָּבָר הָאָבֵד, רְמָז כִּי אֵין לוֹ לֵירֵד וְלַעֲשׂוֹת עִסְקֵי גַּשְׁמִיּוּת כִּי אִם בִּשְׁבִיל דָּבָר הָאָבֵד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת דְּבָרִים הָאֲבוּדִים, כִּי יֵשׁ כַּמָּה נִיצוֹצוֹת שֶׁנֶּאֱבְדוּ וְנָפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי חֲטָאָיו. וּבִשְׁבִיל זֶה נָפַל מִמַּדְרֵגָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּיטְטָרֵף וְיִתְלַבֵּן בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּבָרִים הָאֲבוּדִים. וְזֶה שֶׁהִתִּירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶת דָּבָר הָאָבֵד בְּחֹל הַמּוֹעֵד, הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה, דְּהַיְנוּ עִסְקֵי גַּשְׁמִיּוּת כִּי אִם מְלֶאכֶת דְּבָר הָאָבֵד שֶׁיַּעֲסֹק בְּמְלָאכָה זוֹ לְתַקֵּן דְּבָרָיו הָאֲבוּדִים שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה יָרַד לְמַדְרֵגוֹת אֵלּוּ כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁמְּקַדֵּשׁ אֶת נְפִילָתוֹ בִּקְדֻשַּׁת חֹל הַמּוֹעֵד כַּנַּ"ל אֲזַי חוֹזֵר לַעֲלוֹת וְזוֹכֶה לַחֲזֹר לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב וְזֶה בְּחִינַת יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל יוֹם טוֹב, הַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁחוֹזֵר וְעוֹלֶה אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל יוֹם טוֹב יֵשׁ בָּהֶם תּוֹסְפוֹת אוֹר מִיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, כְּגוֹן

בְּסֻכּוֹת שֶׁיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים הֵם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׁמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז עִקַּר הַשַּׂעֲשׁוּעַ וְהִתְקָרְבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, בְּבַקָּשָׁה עַכְבוּ עִמִּי עוֹד יוֹם אֶחָד קָשֶׁה עָלַי פְּרִדַתְכֶם וְכוּ'. וְכַמּוּבָא גִּדֶּל מַעֲלַת קְדֻשַּׁת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׁמְחַת תּוֹרָה גַּם יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל פֶּסַח אָז הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף וּבִזַּת הַיָּם הָיָה גְּדוֹלָה מִבִּזַּת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר בִּזַּת הַיָּם שֶׁנִּבְקַע לָהֶם יָם הַחָכְמָה וְזָכוּ לְהַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת. נִמְצָא, שֶׁיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים יֵשׁ בָּהֶם תּוֹסְפוֹת אוֹר זֶה רֶמֶז שֶׁאַחַר כָּךְ זוֹכִין לִקְדֻשָּׁה יְתֵרָה וְדַעַת גָּדוֹל כְּשֶׁחוֹזְרִין וְעוֹלִין מִן הַיְרִידָה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַיִן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל חֹל הַמּוֹעֵד בְּשַׁעַר מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ פֶּרֶק ה, שָׁם מְרֻמָּז שֶׁמְּלֶאכֶת דָּבָר הָאָבֵד בְּחֹל הַמּוֹעֵד מְרֻמָּז עַל נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָאֲבוּדִים עַל-יְדֵי חֲטָאֵינוּ. הַמָּקוֹם יְרַחֵם עָלֵינוּ שֶׁנּוּכַל לְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ וּלְהוֹצִיאָם. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁהוּא בֵּין יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן לְיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן וְרֹב מְלָאכוֹת אֲסוּרִים בּוֹ וּקְצָת מֻתָּרִים בּוֹ, דְּהַיְנוּ דָּבָר הָאָבֵד וְכוּ':

כִּי מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ", שֶׁעַל-יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, כִּי הַג' רְגָלִים קוֹרְאִין וּמְגַלִּין שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל. וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָרָצוֹן מִזֶּה נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְכוּ' וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה נִשְׁפָּע הַחֶסֶד וְכוּ'. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד אָז אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עוֹבָדָא וְעֵסֶק מִל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ', כִּי נִתְקַיֵּם וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'. אַךְ כְּנֶגֶד קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן יֵשׁ קוֹל שַׁאֲנַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע וְכוּ', אֲבָל הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבַּדּוֹר הֵם מְקַשְּׁרִים אֶת הָרָצוֹן לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן וְכוּ'. אַךְ יֵשׁ בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שׁוֹרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְכוּ'. וּצְרִיכִין לְהַכְנִיעוֹ וּלְהַפִּילוֹ. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). אַךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּכְנִיעִין שׁוֹרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע עַל-יְדֵי הַצְדָקָה וְכוּ', עַל כָּל זֶה כְּשֶׁאֵין הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן חָזָק וְתַקִּיף עֲדַיִן הֵם יְכוֹלִין חַס וְשָׁלוֹם, לַחֲזֹר וּלְהִתְגַּבֵּר וְכוּ' וְגַם עַל זֶה צְרִיכִין כֹּחַ הַצְדָקָה, כִּי הַצְדָקָה מַכְנִיעָה אוֹתָם תָּמִיד וְזוֹכִין שֶׁיִּתְחַזֵּק וְיִתְגַּבֵּר בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְחָכְמַת הַטֶּבַע יִפֹּל וְיִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי וְאָז נִשְׁמַע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר שִׁמְחַת יוֹם טוֹב וְכוּ' וְאָז נִשְׁפָּע הַחֶסֶד עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה וְכוּ', וְאָז אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וְשׁוּם מְלָאכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן תִּנְיָנָא בְּסִימָן ד):

וְזֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד, כִּי בְּיוֹם טוֹב שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נִשְׁפָּע הַחֶסֶד וַאֲזַי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וְשׁוּם מְלָאכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֲסוּרִים בְּיוֹם טוֹב כָּל הַמְּלָאכוֹת, כִּי אָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב תְּלוּי בְּיִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ בְּחַכְמֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מְקַדְּשִׁין אֶת הַחֹדֶשׁ וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יוֹם טוֹב כְּפִי מַה שֶּׁמְּקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם. אַל תִּקְרֵי 'אוֹתָם' אֶלָּא 'אַתֶּם' וְכוּ'. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן תְּלוּי רַק בְּחַכְמֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְקַשֵּׁר הָרָצוֹן לְשָׁרֶשׁ הָרָצוֹן בְּחִינַת מֶצַח הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִקְדִּימָה הַתּוֹרָה שַׁבָּת לְמוֹעֲדִים וְכָלְלָה שַׁבָּת בְּפָרָשַׁת הַמּוֹעֲדוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הוּא מְקֻבָּל מִשַּׁבָּת, כַּמּוּבָא. כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת, תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, שַׁבָּת הוּא רֹאשׁ וּתְחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, כִּי כָּל הַמִּקְרָאֵי קֹדֶשׁ מְקֻבָּלִין הַקְדָּשָׁה מִשַּׁבָּת, הַיְנוּ כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב בְּחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ. שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, זֶה הַכֹּחַ מְקֻבָּל רַק מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, בְּחִינַת מֶצַח הָרָצוֹן וְכוּ', בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וְכוּ', (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת 'מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים', כִּי שַׁבָּת קְבִיעָא וְקַיְמָא וְקוֹדֶם לְכֻלָּם, הַיְנוּ כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא רַק עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ חַכְמֵי הַדּוֹר, עַל-יְדֵי שֶׁהֵם מְקַשְּׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשָׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא מֶצַח הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יוֹם טוֹב נָמֵי אִקְרֵי שַׁבָּת, כִּי מִשָּׁם מְקֻבָּל קְדֻשָּׁתוֹ מִבְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן נִצְטַוִּינוּ בְּיוֹתֵר לִתֵּן צְדָקָה בְּיוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וְכוּ' וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה וְכוּ'. וְכֵן מְחֻיָּבִים לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת הָרְבֵּה בְּיוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יֵרָאוּ פָּנַי רֵיקָם אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְדָקָה. וְכֵן מְבֹאָר בַּזֹּהַר גְּדֹל הָעֹנֶשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלַן. מָאן דְּחָדֵי וְלָא חָדֵי לְמִסְכְּנָא בְּיוֹם טוֹב. וְכֵן עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּיוֹם טוֹב שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים נוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם טוֹב וְיוֹם טוֹב, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּיוֹם טוֹב. וְזֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד, כִּי מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה מַכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ

שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן עַל-יְדֵי יוֹם טוֹב, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם עֲדַיִן הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן אֵינוֹ חָזָק וְכוּ' אֲזַי יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְהִתְעוֹרֵר בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע וְכוּ'. וְעַל זֶה מוֹעִיל גַּם כֵּן צְדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה נִתְחַזֵּק הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְכוּ' וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַצְּדָקָה לְהַכְנִיעַ לְגַמְרֵי חָכְמַת הַטֶּבַע וּלְחַזֵּק הָרָצוֹן לְגַמְרֵי, כִּי גַּם בַּסּוֹף לְעִנְיַן חִזּוּק הָרָצוֹן הַתִּקּוּן הוּא רַק עַל-יְדֵי צְדָקָה. אִם כֵּן מַדּוּעַ לֹא נִתְתַּקֵּן הַכֹּל בְּפַעַם אֶחָד לְבַד, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי צְדָקָה רָאוּי לִזְכּוֹת תֵּכֶף לְהַכְנִיעַ חָכְמַת הַטֶּבַע וּלְחַזֵּק הָרָצוֹן תֵּכֶף מֵאַחַר שֶׁכָּל הַתִּקּוּן בַּתְּחִלָּה וּבַסּוֹף הַכֹּל עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה. וְלָמָּה נֶחְלַק הַתִּקּוּן לִשְׁנַיִם, שֶׁבִּתְחִלָּה מַכְנִיעִין חָכְמַת הַטֶּבַע וְנִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, אֲבָל יוּכַל לִהְיוֹת שֶׁעֲדַיִן הָרָצוֹן אֵינוֹ חָזָק וְכוּ' וּצְרִיכִין לַחֲזֹר וְלִתֵּן צְדָקָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמַדּוּעַ לֹא נַעֲשָׂה הַכֹּל בְּפַעַם אַחַת? אַךְ זֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁבְּתְחִלָּה הוּא יוֹם טוֹב וְאַחַר כָּךְ הוּא יוֹם טוֹב וּבֵינְתַיִם הוּא חֹל הַמּוֹעֵד. וְכָל זֶה הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, עַל-כֵּן נִתְחַלֵּק הַתִּקּוּן לִשְׁנַיִם כַּנַּ"ל, כִּי יֵשׁ נְשָׁמוֹת נְפוּלוֹת שֶׁנִּתְפַּסּוּ גַּם כֵּן בְּטָעוּתִים אֵלּוּ שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים רַבִּים מִבְּנֵי עַמֵּנוּ, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן שֶׁנִּתְגַּלֶּה הָרָצוֹן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, עַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים וּמַעֲלִים גַּם אוֹתָם שֶׁנִּבּוֹכוּ וְנִתְעוּ בְּאֵלּוּ הַטָּעוּתִים, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הָוֵה צִיפֶּרֶי מְלִיחֵי בַּהֲדָן וְכוּ', וּפְרֻחֵי לְהוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּבִשְׁבִיל תִּקּוּן אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנַּ"ל צְרִיכִין בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְחַלֵּק הַתִּקּוּן לִשְׁנַיִם כַּנַּ"ל. שֶׁאַחַר שֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיעַ חָכְמַת הַטֶּבַע עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁמְּגַלֶּה הָרָצוֹן וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יְכוֹלִים לְהַטִּיל סָפֵק וְכוּ' אִם אֵין הָרָצוֹן חָזָק עֲדַיִן וְכוּ'. וְאָז צְרִיכִין לַחֲזֹר וְלַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה לִתֵּן צְדָקָה וְכוּ' לְחַזֵּק הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא בֵּין תִּקּוּן לְתִקּוּן אָז עוֹסְקִין לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת, כִּי קֹדֶם הַכֹּל קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל הַתִּקּוּן שֶׁל הַכְנָעַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְכוּ'. בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּתִקּוּנָם, כִּי הֵם נְפָלוּ וְנִבּוֹכוּ מְאֹד וּבְוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹרִיד עַצְמוֹ עֲלֵיהֶם לְהַעֲלוֹתָם כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְחִיל לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל אַחַר שֶׁהִכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ וְנִכְנָע וְנִשְׁפָּל חָכְמַת הַטֶּבַע, אָז אֶפְשָׁר לְהוֹרִיד עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם לְהַעֲלוֹתָם וּלְתַקְּנָם. וְעַל-כֵּן חָשַׁב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַחֲשָׁבוֹת וְסִבֵּב סִבּוֹת בְּרַחֲמָיו שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם עוֹד אֵיזֶה כֹּחַ לַחֲזֹר וּלְהִתְעוֹרֵר וּלְהַטִּיל סָפֵק כַּנַּ"ל אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נִכְנְעוּ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְחַזֵּק הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יַעֲלוּ וְיִגְבְּיהוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁנִּבּוֹכוּ בָּזֶה. כִּי עַכְשָׁיו דַּיְקָא יְכוֹלִים לְתַקְּנָם וּלְהַעֲלוֹתָם מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִכְנִיעוּ וְהִשְׁפִּילוּ חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה מְרֻמָּז קְצָת הַסּוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, מַה שֶּׁכָּתְבוּ שָׁם עַל סוֹף הַמִּימְרָא שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הִינְדוּאָה מִישְׁתָּעֵי, הֲדָר אָתֵי תַּנְיָא חַבְרֵי, שַׁקְלָא לֵיהּ וְתָלָא לֵיהּ וְאַחְיֵי, הַיְינוּ שֶׁחָזַר וּבָא מֵצַח הַנָּחָשׁ וְהִטִּיל סָפֵק וְכוּ' הֲדָר אָתֵי צִיפְּרָא פּוּשְׁקַנְצָא וְכוּ', שֶׁחָזַר וּבָא בְּחִינַת עוֹרֵב, בְּחִינַת צְדָקָה וְהִכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אַחַר כָּךְ מְסַיֵּם הַמִּימְרָא הֲוָה צִיפְּרָא מְלִיחֵי בַּהֲדָן אוֹתְבוֹנָהִי עָלַיְיהוּ שַׁקְלוּהוּ וּפָרְחוּ לְהוֹ. פֵּרוּשׁ שֶׁהָיָה עִמָּם נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי עַמֵּנוּ שֶׁטָּעוּ אַחֲרֵיהֶם וְכוּ', כִּי גַּם הֵם נִתְבַּלְבְּלוּ וְטָעוּ וְכוּ' וְעַכְשָׁיו פָּרְחֵי לְהוֹ וְיָצְאוּ לְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה עַתָּה וְכוּ'. כִּי פָּרַח מַטֵּה אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁלֹּא נִזְכַּר הַתִּקּוּן שֶׁל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת עַד הַסּוֹף אַחֲרֵי שֶׁחָזַר וְעָסַק בְּתִקּוּן לְתַקֵּן הַסָּפֵק שֶׁרָצוּ לְהַטִּיל חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁחָזַר וְתִקֵּן זֹאת וְנִתְחַזֵּק הָרָצוֹן אָז דַּיְקָא הֲוָה צִיפְּרֵי מְלִיחֵי בַּהֲדָן פָּרְחֵי לְהוּא, כִּי עִקַּר תִּקּוּנָם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִים וּמְתַקְּנִים שֵׁנִית אֶת בְּחִינַת חֲלִישׁוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה רָצוּ לַחֲזֹר וּלְהִתְגַּבֵּר, אָז דַּיְקָא מְתַקְּנִים נְשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּנִים עַל-יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִים אֶת בְּחִינַת הַסָּפֵק שֶׁרָצוּ לְהַטִּיל עַל-יְדֵי חֻלְשַׁת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי גַּם עִקַּר נְפִילָתָם בָּא מִשָּׁם וְשָׁם עִקַּר תִּקּוּנָם, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁעַל יָדָם נָפְלוּ אֲלוּ מֵהַנְּשָׁמוֹת הַנַּ"ל הוּא רַק בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, כִּי בִּתְחִלָּה בְּוַדַּאי אֵינָם יְכוֹלִים לְהַכְנִיס כְּפִירָה. רַק בִּתְחִלָּה מַטִּילִים סָפֵק וְכֵן הוֹלֵךְ עִמָּהֶם מִמַּחֲשָׁבָה לְמַחֲשָׁבָה עַד שֶׁנִּתְעֶה וְנָבוֹךְ מְאֹד מְאֹד כַּצַּפָּרִים הָאֲחוּזוֹת בְּפַח עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לָצֵאת, כִּי גַּם שֹׁרֶשׁ אֲחִיזָתָם הוּא מִבְּחִינָה זוֹ (כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר), עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִים וּמְתַקְּנִים אֶת חֻלְשׁוּת הָרָצוֹן אֶת בְּחִינַת הַסָּפֵק שֶׁרָצוּ לְהַטִּיל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְתַקְּנִים אֶת הַנְּשָׁמוֹת הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם וּלְהַעֲלוֹתָם כִּי אִם בֵּין תִּקּוּן לְתִקּוּן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד, כִּי אַחַר שֶׁבָּא יוֹם טוֹב וְאָז נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. אַחַר כָּךְ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה חֹל הַמּוֹעֵד וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר וְנַעֲשֶׂה יוֹם טוֹב. וְחֹל הַמּוֹעֵד הוּא גַּם כֵּן יוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ, רַק שֶׁקְּצָת מְלָאכוֹת מֻתָּרִים בּוֹ וְהָעִקָּר הוּא דָּבָר הָאָבֵד, כִּי יוֹם טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הַתִּקּוּן בִּשְׁתֵּי פְּעָמִים שֶׁהוּא יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן וְיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן וּבֵנְתַיִם הוּא חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁהוּא בֵּין תִּקּוּן לְתִקּוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁאַחַר שֶׁמַּכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ וְנִתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב, עֲדַיִן אֵין הָרָצוֹן חָזָק כָּל כָּךְ וְיכוֹלִין לְהַטִּיל סָפֵק חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁאֵין מִתְגַּבֵּר בּוֹ חָכְמַת הַטֶּבַע כְּמוֹ בַּחֹל מַמָּשׁ, כִּי בַּחֹל מַמָּשׁ אָז מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר וְעִקַּר הַכְנָעָתָם הוּא בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. אֲבָל בְּחֹל

הַמּוֹעֵד אֵין מִתְגַּבְּרִין כָּל כָּךְ, כִּי בְּוַדַּאי אַחַר שֶׁכְּבָר בָּא קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן וְנִכְנָע מֵצַח הַנָּחָשׁ אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְחַזֵּק לְגַמְרֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם רוֹצִים לַחֲזֹר וּלְהִתְגַּבֵּר חוּץ כַּנַ"ל. אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין לָהֶם עַכְשָׁיו כֹּחַ הָרָצוֹן, כִּי כְּבָר נֶחְלְשׁוּ מְאֹד בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן. וְזֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד. וְעַל-כֵּן קְצָת מְלָאכוֹת אֲסוּרִים בּוֹ וּקְצָת מֻתָּרִים בּוֹ, כִּי בְּטוּל הַמְּלָאכוֹת הוּא כְּפִי בְּטוּל חָכְמַת הַטֶּבַע וְהִתְגַּבְּרוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם טוֹב, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת כַּנַ"ל. אֲבָל בַּחֹל שֶׁאָז יֵשׁ אֲחִיזָה לְזֶהֱמַת הַנָּחָשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַל"ט מְלָאכוֹת וּלְעוֹרֵר עַל יָדָם דַּיְקָא אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל וְלַעֲשׂוֹת הַל"ט מְלָאכוֹת כָּרָאוּי, (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן בְּחֹל הַמּוֹעֵד שֶׁאָז כְּבָר נִכְנָע מֵצַח הַנָּחָשׁ רַק שֶׁעֲדַיִן הֵם רוֹצִים לַחֲזֹר וּלְהִתְעוֹרֵר קְצָת וְכוּ' כַּנַ"ל, עַל-כֵּן קְצָת מְלָאכוֹת אֲסוּרִים וּקְצָת מֻתָּרִים בּוֹ כְּפִי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה אָז, כִּי אָז אֵינוֹ מִתְגַּלֶּה בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב, כִּי הוּא בֵּין תִּקּוּן לְתִקּוּן כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמְּלָאכוֹת שֶׁמֻּתָּרִים בּוֹ הֵם מְלֶאכֶת דָּבָר הָאָבֵד, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּחִינַת עֲשִׂיַּת אֵיזֶה מְלָאכָה בְּחֹל הַמּוֹעֵד שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא גַּם כֵּן מִקְרָא קֹדֶשׁ הוּא רַק בִּשְׁבִיל בְּחִינַת דָּבָר הָאָבֵד שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנְּשָׁמוֹת הַנַ"ל שֶׁנִּפְלוּ וְנֶאֱבְדוּ עַל-יְדֵי טָעוּת שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע כַּנַ"ל וּבִשְׁבִילָם צְרִיכִין שֶׁיִּתְחַלֵּק הַתִּקּוּן לִשְׁנַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן וְיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן וּבְנָתַיִם הוּא חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁאָז עוֹסְקִים רַק לְתַקֵּן בְּחִינַת דָּבָר הָאָבֵד שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנְּשָׁמוֹת הַנַ"ל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וְדַיְקָא אָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם כַּנַ"ל:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁאָסוּר בְּרֹב הַמְּלָאכוֹת וְאֵין מֻתָּר בּוֹ כִּי אִם לְצֹרֶךְ דָּבָר הָאָבֵד:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תּוֹכָחָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ, עַיֵּן שָׁם מֵעִנְיַן הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְעִקַּר הָרַחֲמִים תְּלוּיִ בַּדַּעַת וְכוּ' וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מִן הָרַחֲמָנוּת וְכוּ'. אֲזַי נִתְמַעֵט הָרַחֲמָנוּת אֶצְלֵנוּ וְכוּ' וְנַעֲשֶׂה אַכְזְרִיּוּת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַדַּעַת וְכוּ' וַאֲזַי יוֹנֶקֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם. וּמִזֶּה בָּא חַס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוַת נְאוּף וְכוּ'. כִּי יֵשׁ שְׁלֹשָׁה מִחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וְכוּ'. וְהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת וְכוּ'. וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַדַּעַת עַל-יְדֵי פְּגַם הָרַחֲמָנוּת כַּנַ"ל אֲזַי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וַאֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא בּוֹלַעַת אוֹתָהּ חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כְּמוֹ פִּנְחָס וְכוּ' כְּדֵי שֶׁתַּעֲמֹד הַתְּפִלָּה בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל

הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּשֶׁרוֹצֶה לִבְלֹעַ זֹאת הַתְּפִלָּה וַאֲזַי צְרִיכָה לְהָקִיא הַכֹּל וְכוּ' אַף גַּם עַצְמוּת הַחִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וְיָקִיאֶנּוּ מִבִּטְנוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ, וַיְפַלֵּל וְכוּ'. וְזֶהוּ, אַתָּה פּוֹרֵרְתָּ בְּעָזְּךָ יָם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת רְעָמִים עֲנָנֵי דְּשַׁפְּכֵי מַיָּא וְכוּ', בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי הַכָּבוֹד נִמְשָׁכֶת הַנְּבוּאָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמַּדְמֶה וְזוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' דְּהַשִּׁשִּׁי וְכוּ'. כִּי עִקַּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זֹאת יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ הַטֶּבַע. וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ שֶׁל נִפְלָאוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ' שֶׁעוֹלֶה חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁיִּתְנַגֵּן עַל ע"ב נִימִין (שֶׁקּוֹרִין סְטְרִינוּס) כְּמִנְיַן חֶסֶד בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְכוּ'. וְזֶהוּ הַקּוֹל שֶׁל הַמּוֹכִיחַ הֶהָגוּן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִים לְהוֹכִיחַ, כִּי מְעוֹרְרִים רֵיחַ טוֹב וְכוּ' בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי זֶה הַקּוֹל גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן, כִּי זֶה הַקּוֹל מַשְׁקֶה אֶת הַגַּן בִּבְחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְכָל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְפַלֵּל, בְּחִינַת וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה וְיֹהִי לְתַנִּין, בְּחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְּעָזְּךָ יָם וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַדְּשׁוּ כָּל הָרַגְלִים שֶׁכֻּלָּם הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן כָּל הַיָּמִים טוֹבִים אֲסוּרִים בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה, כִּי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת יֵשׁ בָּהֶם אֶחָיזַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְזַר בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַיְגִיעוֹת שֶׁל כָּל הָעֲסָקִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת. וְעִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַל"ט מְלָאכוֹת הָעִקָּר נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מֵהָרְחָמָנוּת וּמַמְשִׁיכִין הָרְחָמָנוּת לְעַצְמָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שַׁד הֵינִיקוּ גּוּרֵיהֶן וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי עִקַּר הָרְחָמָנוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא לְהַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם טִרְחוֹת וְטִרְדּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה לְהִתְיַגֵּעַ בַּעֲסָקִים וּמְלָאכוֹת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת. וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכָל הָאֲנָשִׁים הַכְּרוּכִים אַחֲרֶיהָ מְסִיתִין אֶת הָאָדָם וְתוֹלִין הַכֹּל בְּרָחֲמָנוּת. כְּאִלּוּ יֵשׁ לָהֶם רַחֲמָנוּת גָּדוֹל עָלָיו. וְאוֹמְרִים לוֹ, מָה אַתָּה חוֹשֵׁב? הֲלֹא אַתָּה צָרִיךְ לִחְיוֹת לְפַרְנֵס עַצְמְךָ וְאִשְׁתְּךָ וּבָנֶיךָ וְאַתָּה צָרִיךְ לְרַחֵם עָלֶיךָ וְעַלֵּיהֶם לְבַקֵּשׁ פַּרְנָסָה?! וְעַל-יְדֵי זֶה מְבִיאִין אוֹתוֹ שֶׁיִּפְרֹק מִמֶּנּוּ עֹל תּוֹרָה וְיַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת וְהַיְגִיעוֹת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַסָּתַת

הַסִּטְרָא אָחֳרָא לִפְרֹק עֹל תּוֹרָה וְלַעֲסֹק בִּיגִיעוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַל"ט מְלָאכוֹת, הוּא עַל-יְדֵי רַחֲמָנוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַל-יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מֵרַחֲמָנוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמְהַפְּכִים הָרַחֲמָנוּת הָאֲמִתִּי לְרַחֲמָנוּת שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינוֹ רַחֲמָנוּת כְּלָל, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא הָרַחֲמָנוּת הָאֲמִתִּי לְרַחֵם עַל הָאָדָם לַהֲבִיאוֹ לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי, כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה אֵין שׂוּם תַּכְלִית כְּלָל, כִּי הוּא צֵל עוֹבֵר וּמֶלֶא יְגוֹנוֹת וְכַעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְאֵין שׂוּם אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכוּ'. וּכְתִיב, אָדָם לֶעָמָל יוּלָּד קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז וְכוּ'. וְכִמּוּבָן לְכָל בַּר דַּעַת קָצַת גְּדֶל הַמְּרִירוּת הַמַּר שֶׁל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. בִּפְרָט טִרְדוֹת הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה. וְכַמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה שִׂיחוֹת אֲמִתִּיּוֹת בָּזֶה, עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי הָרַחֲמָנוּת הַנַּ"ל שֶׁל הַהֶמוֹן עַם שֶׁהוּא רַחֲמָנוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא אֵין זֶה רַחֲמָנוּת כְּלָל, כִּי עִקַּר הָרַחֲמָנוּת לְדַבֵּר עַל לֵב שֶׁיַּעֲסֹק רַק בַּתּוֹרָה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי יְפַרְנְסֵהוּ בְּסִבָּה קַלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עֲשֵׂה תּוֹרָתְךָ קֶבַע וּמְלַאכְתְּךָ עֲרַאי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁעָשׂוּ תּוֹרָתָן קֶבַע וְכוּ' זֶה וְזֶה נִתְקַיְּמָה בְּיָדָם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַדּוֹר אַתֶּם רְאוּ דְּבַר ה'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר לָהֶם יִרְמְיָה, רְאוּ בַּמֶּה נִתְפַּרְנְסוּ אֲבוֹתֵיכֶם וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר ל"ט מְלָאכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רַחֲמָנוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁמֵּרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְרִירוּת שִׁעְבּוּד עִסְקֵי הַפַּרְנָסָה ול"ט מְלָאכוֹת. וְלָצֵאת מִזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, הוּא עַל-יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת וַהֲשִׁלֵּךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן אָז נִתְקַדְּשׁוּ הָרְגָלִים שֶׁהֵם אֲסוּרִים בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה, כִּי הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ בַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל כַּנַּ"ל, הֵם מַכְנִיעִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמוֹצִיאִין מִמֶּנָּה כָּל הַדַּעַת וְהָרַחֲמָנוּת וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְאָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רַחֲמָנוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם הֵם אֲסוּרִים בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה, כִּי אָז בְּטֵלִים כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת. כִּי אָז הוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל הַבַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הָרַחֲמָנוּת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנִתְבַּטֵּל יְנִיקַת בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִים כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל. שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת הַקּוֹל שֶׁל הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד שֶׁהוּא הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, בְּחִינַת

וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַקּוֹל יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ וְכוּ'. וּמִשָּׁם, מִקּוֹל הַשִּׁיר הַגָּדוֹל הַזֶּה, נִמְשָׁכִין כָּל הַשְּׂמָחוֹת, כִּי זֶה הַשִּׁיר כָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשְּׂמָחוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת בִּבְחִינַת עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נֵבֶל כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וּמִשָּׁם הוּא גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב, כִּי בְּיוֹם טוֹב צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מִבְּחִינַת קוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁנִּמְשָׁךְ הֶאָרָתוֹ בְּיוֹם טוֹב שֶׁכָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם עַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ בְּטֵלִים כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּיוֹם טוֹב, כִּי כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הַקּוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה אֲזַי בְּטֵלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת, כִּי קוֹל הַזֶּה הוּא בְּחִינַת נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת ע"נָ"ג שַׁבָּת, כִּי עֵדֶן נָהָר גַּן הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת עֹנֶג, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי אָז יִהְיֶה יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת שֶׁאָז בְּטֵלִים כָּל הַמְּלָאכוֹת לְגַמְרֵי, רַק מֻחָמַת שֶׁבְּיוֹם טוֹב צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, עַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה מְלָאכוֹת הַמֻּתָּרִים שֶׁהֵם מְלָאכוֹת אֹכֶל נֶפֶשׁ, כִּי בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' מֵעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת קְבִיעָא וְקַיְמָא. וְאָז עִקַּר הָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן קמט עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יְכוֹלָה הִיא שֶׁתִּרָחֵם), כִּי אָז מִתְבַּטֵּל זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ מֵאֲלָיו עַל-יְדֵי עֶצֶם קְדֻשַּׁת הַיּוֹם שֶׁקְּדוּשׁ מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְעַל-כֵּן אָז הוּא בְּטוּל מְלָאכוֹת לְגַמְרֵי, אֲבָל יוֹם טוֹב שֶׁהוּא בִּימֵי הַחֹל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בְּרוּרִים וּצְרִיכִים עֲשִׂיַּת מְלָאכָה. וְעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל יוֹם טוֹב הוּא עַל-יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעוֹשֶׂה מִלְחָמָה גְּדוֹלָה עִם הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל עַד שֶׁמְּקִיאָה כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לְקוֹל הַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת הַיָּמִים טוֹבִים. וּמֻחָמַת שֶׁקְּדֻשַּׁת יוֹם טוֹב נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמִּלְחָמָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל. עַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא מֻחָמַת שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל, כִּי יוֹם טוֹב יִשְׂרָאֵל הוּא דִּמְקַדְּשֵׁי לְהוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן כָּל קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב תְּלוּיִי בַּצַּדִּיקִים, שֶׁלָּהֶם נִמְסַר לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִים כָּל הַמּוֹעֲדוֹת. (וְכַמּוּבָא בְּסִימָן קלג עַל פָּסוּק כִּי אֶקַּח מוֹעֵד). כִּי כָּל עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל וּמֻחָמַת זֶה יֵשׁ בּוֹ עַדַיִן אֵיזֶה מְלָאכוֹת הַמֻּתָּרִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמְּלָאכוֹת הַמֻּתָּרִים בְּיוֹם טוֹב הֵם מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, כִּי עִקַּר כָּל הַמְּלָאכָה הַנַּ"ל שֶׁל הַצַּדִּיקִים עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקּוֹל הַנַּ"ל. הָעִקַּר הוּא שֶׁבִּשְׁבִיל

תִּקּוּן אֹכֶל נֶפֶשׁ כְּדֵי לְהַגְבִּיר מְזוֹנָא דְּנַפְשָׁא וְנִשְׁמָתָא עַל מְזוֹנָא דְּגוּפָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וּבְשַׁבָּת נַעֲשֶׂה כָּל זֶה מִמֵּילָא עַל-יְדֵי עֶצֶם קְדֻשַּׁת הַיּוֹם וְשֶׁקִּבִּיעָא וּקְיָמָא כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ זֹאת עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, עַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּטֵלִים בּוֹ כָּל הַמְּלָאכוֹת מֻחָמַת שֶׁכְּבָר נִכְנְעָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַרְבֵּה וְהַקִּיאָה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכוּ' עַד שֶׁהִתְחִיל לְהָאִיר וּלְהַמְשִׁיךְ הַנְּהָר וְכוּ' הַנַּ"ל, שֶׁהוּא קוֹל הַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁמַּגִּיעִין לֶאֱכֹל מַאֲכַל יוֹם טוֹב צְרִיכִין אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה כְּדֵי לְהַגְבִּיר מְזוֹנָא דְּנַפְשָׁא עַל מְזוֹנָא דְּגוּפָא, וְעַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ דַּיְקָא, כִּי צְרִיכִין לְמִלְאכָה בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָאֲכִילָה שֶׁהוּא גְּמַר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ כְּדֵי לְהַגְבִּיר מְזוֹנָא דְּנַפְשָׁא עַל מְזוֹנָא דְּגוּפָא, וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּקְרָא מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ וְכוּ'. 'אֹכֶל נֶפֶשׁ' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה הַמַּאֲכָל בִּבְחִינַת אֹכֶל נֶפֶשׁ, דְּהַיְנוּ מְזוֹנָא דְּנַפְשָׁא הִכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין עֲדַיִן אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד, כִּי מֻחְמַת שֶׁעֲנָיָן זֶה הוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה, (כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה הַנַּ"ל עַד שֶׁיַּכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁתִּקִּיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכוּ'. עַל-כֵּן בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם אַף-עַל-פִּי שֶׁעַל-יְדֵי גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הִכְנִיעוּ אֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם, אַף-עַל-פִּי-כֵן תֵּכֶף אַחַר כָּךְ חָזְרוּ וְנִתְעוֹרְרוּ וְרָצוּ לְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם, כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתָהּ מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכָל פַּעַם הִיא חוֹזֶרֶת וְנִתְעוֹרֶרֶת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי, כִּי הוּא צֹרֶךְ הָעוֹלָם, עַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן הִכְנִיעוּ אוֹתָהּ אֲז הַרְבֵּה עַד שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵקִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֵנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְגַם הוֹצִיאָה עֲצָמוּת חִיּוּתָהּ שֶׁהֵם הַגֵּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֵרֶב רַב שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ אֲז, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִתְבַּטְּלָה לְגַמְרֵי וּבְוַדַּאי נִשְׁאַר בָּהּ עֲדַיִן אֵיזֶה חִיּוּת, עַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם חָזְרוּ וְנִתְעוֹרְרוּ וְאָמְרוּ, מַה זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי שִׁלַּחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְחָזְרוּ וְרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם בְּחַיִל גָּדוֹל. וְעִקַּר כֹּחַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא לַחֲזֹר וּלְהִתְעוֹרֵר הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אִיתָא בְּמִדְרָשׁ עַל פָּסוּק וַיָּגֶד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם שֶׁהַמַּגִּיד הָיָה עֲמָלֵק, כִּי הוּא הָעִקַּר שֶׁהִתְגַּבֵּר בְּיִשְׂרָאֵל וְהֵסִית וְעוֹרֵר אֶת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁיִּחְזְרוּ וְיִרְדְּפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי אֲשֶׁר זֶה סְמוּךְ נִכְנְעוּ כָּל כָּךְ וְהֻכְרְחוּ לְהַנִּיחָם לָצֵאת. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פַּרְעֹה שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, כְּכֶלֶב שֹׁב עַל קֵאוֹ וְכוּ'. 'כְּכֶלֶב שֹׁב עַל

קָאוֹ' דַּיְקָא, כִּי הַכְּנָעָתוֹ הָיָה בִּבְחִינַת חֵיל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁיו שָׁב עַל קֵאוֹ וְרָצָה לַחֲזֹר וּלְהִתְגַּבֵּר אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר הֶכְרַח לְהָקִיא הַכֹּל כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁחָזַר פַּרְעֹה עֲלֵיהֶם הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּצָרָה גְּדוֹלָה וְהֶכְרַח מֹשֶׁה לַחֲזֹר וּלְעוֹרֵר כֹּחַ הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף בִּבְחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְּעָזְּךָ יָם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁהָיָה בְּיוֹם ז' שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז הָיָה גְּמַר מַפָּלָתָם שֶׁל מִצְרַיִם, עַל-כֵּן הַיָּמִים שֶׁבֵּין יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל יוֹם טוֹב לְבֵין יוֹם הָאַחֲרוֹן הֵם חֹל הַמּוֹעֵד. שֶׁרֹב הַמְּלָאכוֹת בְּטֵלִים וְאֵין מֻתָּר בּוֹ כִּי אִם מְלָאכוֹת דָּבָר הָאָבֵד, כִּי כְּבָר נִכְנְעָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא הָרִבֵּה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל עַד שֶׁכְּבָר יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְנִשְׁמַע קוֹל הַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַדֵּשׁ יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל יוֹם טוֹב בִּבְחִינַת הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג, שֶׁעִקַּר הִתְקַדְּשׁוּת הֶחָג הַקָּדוֹשׁ הָיָה עַל-יְדֵי הַשִּׁיר הַנַּ"ל, אֲבָל מֻחְלָּמַת שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא רָצְתָה לַחֲזֹר וּלְהִתְעוֹרֵר וְלִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁהֶכְרְחוּ לַחֲזֹר וּלְלַחֵם עִמָּהֶם עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן עֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה מְלָאכוֹת וְהֵם מְלָאכוֹת דָּבָר הָאָבֵד, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא אָז הָיָה עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת קְלִפַּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעִקַּר קְלִפַּת עֲמָלֵק הוּא מִתְגַּבֵּר עַל בְּחִינַת דְּבָרִים הָאֲבוּדִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ עֹמֶק הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֲבוּדִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ', כִּי עֲמָלֵק מִתְגַּבֵּר וְרוֹדֵף תָּמִיד אַחֲרֵי הָאֲבוּדִים, כִּי הוּא רוֹדֵף אַחַר מַחֲנֵה דָּן שֶׁהָיוּ מְאַסְּפִי לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה וְהָיוּ מוֹצְאִים כָּל הָאֲבֵדוֹת וּמְשִׁיבִים לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וַעֲמָלֵק הִתְגַּבֵּר בָּהֶם עַל זֶה וְרָדַף אַחַר מַחֲנֵה דָּן, כִּי הוּא מִתְגָּרֶה בְּהָאֲבֵדוֹת הַנַּ"ל. וּמֻחְלָּמַת שֶׁכָּל רְדִיפַת פַּרְעֹה שֶׁחָזַר וְנִתְעוֹרֵר אַחַר יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל-יְדֵי קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁרוֹדֵף אַחֲרֵי הָאֲבֵדוֹת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם חוֹזֵר וּמְקַבֵּל כֹּחַ חִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן בִּבְחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הָאֲבוּדִים הַנַּ"ל, כִּי הֲלֹא כְּבָר נִכְנַע הַסִּטְרָא אָחֳרָא הָרִבֵּה וְהוֹצִיאָה וְהֵקִיאָה כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, רַק עִקַּר כֹּחָהּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאֲבוּדִים הַנַּ"ל שֶׁנִּשְׁאֲרוּ עֲדַיִן אֲצָלָהּ אַף-עַל-פִּי שֶׁהוֹצִיאָה גַּם עַצְמוּת חִיּוּתָהּ שֶׁהֵם הַגֵּרִים כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּחִינַת הָאֲבוּדִים עֲדַיִן נִשְׁאֲרוּ אֲצָלָהּ וּמִשָּׁם כָּל כֹּחָהּ לְחַזֹּר וּלְהִתְעוֹרֵר, עַד שֶׁצְּרִיכִין לַחֲזֹר וּלְלַחֵם עִמָּהֶם עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף בִּבְחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְּעָזְּךָ יָם וְכוּ'. עַל-כֵּן מֻתָּר בְּחֹל הַמּוֹעֵד מְלֶאכֶת דָּבָר הָאָבֵד כִּי בְּפִי אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא-וּצְרִיכִין לִלְחֹם עִמָּהֶם עֲדַיִן, כֵּן מֻתָּרִים הַמְּלָאכוֹת. עַל-כֵּן בְּחֹל הַמּוֹעֵד, שֶׁאָז עִקַּר הַמִּלְחָמָה בִּשְׁבִיל דְּבָרִים הָאֲבוּדִים, עַל-כֵּן אָז יֵשׁ בּוֹ מְלֶאכֶת דָּבָר הָאָבֵד דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת, אֲבָל בְּשָׁבוּעוֹת אֵין בּוֹ חֹל הַמּוֹעֵד, כִּי בְּשָׁבוּעוֹת הָיָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי אָז נִמְשְׁכוּ כָּל הָעֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל-יְדֵי

זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה רָאוּי אָז שֶׁיְּנַמֵּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁלֵמוּת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פְּסָקָה זֶהֲמָתָן. וְאָמְרוּ, אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת. חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת וּמִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת. וּמֵחֲמַת שֶׁאָז בְּשֶׁבּוּעוֹת בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה נִפְסְקָה זֶהֲמָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן אֵין בּוֹ חֹל הַמּוֹעֵד. וְהוּא רַק יוֹם אֶחָד כְּמוֹ שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּמַר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁהָיָה יוֹם אֶחָד לַה' בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, כִּי נְתִינַת הַתּוֹרָה הָיָה בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְעוֹרֵר עוֹד, כִּי נִפְסְקָה זֶהֲמָתָן כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹקִים אַתֶּם וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְחַכֵּם הַבַּעַל דָּבָר וְהִמְצִיא לְעַצְמוֹ עֵצָה לְהָרַע עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁהֵם הַגֵּרִים שֶׁהוֹצִיא מֹשֶׁה בְּגֹדֶל כֹּחוֹ מֵעַצְמוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל כַּנַּ"ל. כִּי הֵם שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל וְהֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הָעֵרֶב רַב הֵם הַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים, שֶׁהֵם עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם עוֹמְדִים כְּנֶגֶד כְּשֵׁרִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הַמִּתְקָרְבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁלָּהֶם וְנִזְדַּכְּכָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלָּהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמִּתְבָּרְרִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). אֲבָל אֵלּוּ שֶׁהֵם מִסִּטְרָא דְּעֵרֶב רַב מִתְגַּבְּרִים בִּכְפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת נְבִיאֵי שֶׁקֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְנַחֲשִׁים וְקוֹסְמִים שֶׁעוֹשִׂים לִפְעָמִים אֵיזֶה מוֹפְתִים עַל-יְדֵי נְחוּשִׁים שֶׁלָּהֶם. וְהֵם הִתְגָּרוּ בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִטְעוּ אוֹתָם בְּחֵטְא הָעֵגֶל, כִּי מִבְּחִינַת עֵרֶב רַב בְּוַדַּאי לֹא נִפְסְקָה הַזֵּהֲמָא רַק מִיִּשְׂרָאֵל לְבַד, אַדְּרַבָּא, מִקְּנְאַת הַבַּעַל דָּבָר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁרָאָה שֶׁפְּסְקָה זֶהֲמָתָן וְכִמְעַט שֶׁיִּכְלֶה לְגַמְרֵי, הִתְגָּרָה עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב וְעוֹרֵר חֶלְאַת זֶהֲמָתָן בְּיוֹתֵר עַד שֶׁכָּפְרוּ לְגַמְרֵי עַד שֶׁהֵסִיתוּ גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁהָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְהָסִית וּלְהַדִּיחַ וּלְהַחֲטִיא אֶת הָאָדָם יוֹתֵר מֵהַבַּעַל דָּבָר בְּעַצְמוֹ. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהַבַּעַל דָּבָר לֹא הָיָה לוֹ אָז כֹּחַ עַל יִשְׂרָאֵל לְהַחֲטִיאָם כִּי פְּסָקָה זֶהֲמָתָן, אֲבָל עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם בַּעֲלֵי בְּחִירָה, הֶחֱטִיאָם חַטָּאָה גְּדוֹלָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית רִאשׁוֹן וְחֻרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מ"ם יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁהֵם מֵאֱלוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים. שֶׁאָז נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן נִגְמָר בְּחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא יֶרַח הָאֵיתָנִים שֶׁאָז חוֹזְרִים וּמַמְשִׁיכִים כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּדֶרֶךְ נִפְלָא בְּאֹפֶן שֶׁיִּגָּמֵר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת. אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר לְקַלְקֵל בְּכָל פַּעַם, כִּי בְּתִשְׁרֵי חוֹזְרִים וּמַמְשִׁיכִים הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין עַל-יְדֵי

הַבַּעֲלֵי כֹּחַ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) וְאָז הַתְּפִלָּה הַזֹּאת בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרְרִין אָז וְצוֹעֲקִין וְשׁוֹאֲגִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּקוֹל גָּדוֹל וְחָזָק מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּכְדֵי מִגּוֹ קָלִין וְשָׁאֲגִין וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ גָּדוֹל יוֹתֵר לְהַצַּדִּיק הַבַּעַל כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר עַל-יְדֵי תְּפִלָּה הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ. וְגַם אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְפַּלְּלִין תְּפִלָּה הַנַּ"ל בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם שֶׁנִּבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחָטָא אָז בְּעֵץ הַדַּעַת שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשְׁכָה הַזֻּהֲמָא וְכָל הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם הַמִּשְׁפָּט יוֹם שֶׁנִּבְרָא בּוֹ וְחָטָא בּוֹ. וְעַל-כֵּן אָז עִקַּר הַקִּבּוּץ אֶל צַדִּיקֵי אֱמֶת. וְאָז בְּגֹדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הֵם מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה מִתְּחִלַּת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵחֲמַת שֶׁבּוֹ בַּיּוֹם הָיָה הַקִּלְקוּל שֶׁלּוֹ. וּבוֹ בַּיּוֹם הִתְחִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַעֲסֹק בְּתִקּוּנוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶת קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַנַּ"ל, רַק שֶׁגָּמַר הַתִּקּוּן צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁרֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם וְכַמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאֲר"י יִזְכְּרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה:

וְעַל-כֵּן חוֹזְרִין וּמְעוֹרְרִין זְכוּת מַתַּן תּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אוֹמְרִים אָז, אַתָּה נִגְלֵיתָ וְכוּ' וְתוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, כִּי עַתָּה חוֹזְרִים הַצַּדִּיקִים וּמַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר וְחוֹזְרִים וּמַמְשִׁיכִין בְּחִינַת כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בְּרוּר הַמְּדַמֶּה מְזֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּרוּר הָאֱמוּנָה מִכְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיוֹת. וְאָז מַתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא. וְזֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, עֲשָׂרָה מַלְכֻיּוֹת וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם הֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁכָּלוּל מֵהֶם הַנִּגּוּן הַנַּ"ל (וְכַמּוּבָן בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, עַיֵּן שָׁם):

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם כִּפּוּר שֶׁהֵם גַּם כֵּן כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין אָז מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז הוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי הוּא יוֹם שֶׁנִּתְּנוּ בּוֹ לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הַנַּ"ל. וְאָז בְּיוֹם כִּפּוּר הָעֲנָנִים כָּלִים, שֶׁהֵם הָעֲוונוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי אָז הוּא מְחִילַת עֲוונוֹת, בְּחִינַת מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וּכֶעָנָן חַטֹּאותֶיךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכִין לְסֻכּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד הַקְּדוֹשִׁים, בְּחִינַת וּכְבוֹד ה' נִרְאָה בֶּעָנָן, כִּי נִתְהַפֵּךְ מֵעֲנָנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם כָּל מִינֵי חֹשֶׁךְ שֶׁהֶחֱשִׁיכוּ אֶת אוֹר הַקְּדֻשָּׁה וּמָנְעוּ מִלְּהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת סַכֹּתָה בֶּעָנָן

לְךָ וְכוּ', נִתְהַפֵּךְ וְנַעֲשֶׂה סַכּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד, בְּחִינַת וּכְבוֹד ה' נִרְאָה בֶּעָנָן. שֶׁאֵלּוּ הָעַנְנֵי כָּבוֹד שׁוֹמְרִים אוֹתָנוּ וּמְגִנִּים עָלֵינוּ שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל עוֹד הָרוּחַ נְבוּאָה הַנִּמְשָׁךְ מֵהַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְקַלְקֵל עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁהֵם מִסִּטְרָא דְּעָמָלֵק, כִּי הַסֻּכּוֹת, שֶׁהֵם עַנְנֵי כָּבוֹד, מְגִנִּים עָלֵינוּ, כִּי הָעַנְנֵי כָּבוֹד מַכְנִיעִין הַקְּלִפּוֹת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק, וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד שֶׁהוּא עֲמָלֵק שֶׁאֵין שִׁלִּיטָתוֹ רַק כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִין חַס וְשָׁלוֹם, הָעַנְנֵי כָּבוֹד, אֲבָל בְּסֻכּוֹת אָז מְגִנִּים עָלֵינוּ הָעַנְנֵי כָּבוֹד מִקְּלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא עִקַּר זַהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת עֵרֶב רַב. וְאָז זוֹכִין לִגְמֹר הַמִּשְׁכַּת הָרוּחַ נְבוּאָה שֶׁהוּא גְּמַר הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים לִגְמֹר אָז בְּסוֹף סַכּוֹת. וְהָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁמְּשָׁם כָּל הַשְּׁמָחוֹת. וְעַל-כֵּן אָז הוּא זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ, וְהַכֹּל כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקוֹל הַמּוֹכִיחַ הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ לַהֲפֹךְ עֲוֹונוֹת לִזְכֻיּוֹת בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין אָז בְּסֻכּוֹת בְּסֵפֶר אֵלֶּה הַדְּבָרִים שֶׁגּוֹמְרִים בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה, כִּי אֵלֶּה הַדְּבָרִים הֵם בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁזָּכָה לְקוֹל הַנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא הָיָה יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל הַסֵּפֶר בְּתוֹכָחָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֵלֶּה הַדְּבָרִים"-שֶׁהֵם דִּבְרֵי תּוֹכָחָה וְהַכִּיר כָּל עֲוֹונוֹתֵיהֶם שֶׁהֵם בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם. וְסֵיֵם הַסֵּפֶר בִּבְרָכָה, שֶׁהוּא, "וְזֹאת הַבְּרָכָה", שֶׁשִּׁבַּח וּבֵרַךְ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא זָכָה לְקוֹל הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַתּוֹכָחָה בִּבְחִינַת חֶסֶד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. וּבָזֶה אָנוּ עוֹסְקִין בְּסֻכּוֹת בִּגְמַר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר שֶׁהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהִתְחִילוּ בְּפֶסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם. שֶׁהָיָה רְאוּי שֶׁיִּגְמֹר הַתִּקּוּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי שֶׁקִּלְקְלוּ הָעֵרֶב רַב הִתְיַגֵּעַ מֹשֶׁה עַד שֶׁחָזַר וְהִמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן בְּשִׁלֹּמוּת יוֹתֵר בָּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים וְהָעִקָּר בְּתִשְׁרֵי כַּנַּ"ל, וְהַגְּמַר בְּסֻכּוֹת וְכַנַּ"ל וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְקוֹל הַמּוֹכִיחַ הָרָאוּי הַנַּ"ל שֶׁיּוּכַל לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְעוֹרֵר רֵיחַ טוֹב עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ. וְזֶה מַמְשִׁיכִין בְּסֻכּוֹת שֶׁאָז עוֹסְקִין בְּסֵפֶר אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְכַנַּ"ל:

חלק ו

כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל הִתְפִּלָּה הַנַּ"ל הוּא מוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה עַד שֶׁנַּעֲשִׂין גַּם גֵּרִים כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי אֵלּוּ הַגֵּרִים וְהַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁמּוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁבָּלְעָה אוֹתָם תְּחִלָּה, בְּוַדַּאי צְרִיכִין עֲדַיִן תִּקּוּן גָּדוֹל אַחַר שֶׁיֵּצְאוּ מִשָּׁם, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁהָיָה בֵּין שׁוֹנְיֵהֶם אֲפִלּוּ כְּשֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִשָּׁם הוּא צָרִיךְ רְפוּאוֹת וְתִקּוּנִים הַרְבֵּה, עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי קוֹל הַתּוֹכָחָה הַנַּ"ל שֶׁמּוֹכִיחַ אוֹתָם בְּקוֹל הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַחֲזִירָם לְמוּטָב וּמְתַקְּנָם. וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁכַּמָּה מִתְקָרְבִין לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְחוֹזְרִים וְנוֹפְלִים רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי הִתְקָרְבוּתָם מְחוּץ מִמָּקוֹם שֶׁהָיוּ נִבְלָעִים

וְכוּ'. וְהַ בְּחִינַת שֶׁבְּגִדָּל כֹּחַ הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹתָיו הַנַּ"ל הוֹצִיא אוֹתָם מִבְּלִיעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת לוּלֵי ה' וְכוּ', אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אַל יֹאמְרוּ בְּלָעֲנוּהוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, פָּצוּ עָלֵינוּ פִּיהֶם אָמְרוּ בְּלָעֲנוּ. וְכֵן צָעַק עוֹד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אַל תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה וְכוּ'. וּכְשֶׁהַצַּדִּיק בְּגִדָּל כֹּחוֹ מוֹצִיא אוֹתָם שֶׁמּוֹצִיא מִבְּלִיעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבֵּין שְׁנֵי הַס"ם בְּוַדַּאי צְרִיכִין עֲדַיִן תִּקּוּנִים וּרְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ הָרַבֶּה הָרַבֵּה. עַל-כֵּן הֵם דַּיְקָא צְרִיכִין לְהַטּוֹת אָזְנָם וְלִבָּם הֵיטֵב לִשְׁמֹעַ קוֹל תּוֹכַחְתּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזְּכָה לַקּוֹל הַנַּ"ל וּמִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטּוֹת אָזְנוֹ לַקּוֹל הַקָּדוֹשׁ הוּא חוֹזֵר וְנוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּרוּכִים אַחֲרָיו תָּמִיד לַחֲזֹר וּלְבָלְעוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן בְּפַעַם אֶחָד בִּבְחִינַת לֹא תוּכַל כַּלּוֹתָם מַהֵר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן יֵשׁ חֹל הַמּוֹעֵד בְּסֻכּוֹת בֵּין יוֹם רִאשׁוֹן לַיּוֹם הָאַחֲרוֹן, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲסָדִים שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִקִּבּוּץ הַחֲסָדִים שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי בֵּרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁקִּבַּלְנוּ הַלּוּחוֹת שְׁנִיּוֹת כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שִׂמְּשָׁם כָּל הַשִּׂמְחוֹת. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת אָז הוּא זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ. וְגַם אָז חָמַל עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצִוָּנוּ לִקַּח הָאַרְבָּעָה מִינִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָאנֵי קְרָבָא, לְהוֹרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּיָדֵינוּ כֹּחַ שֶׁל הַמַּטֶּה עֹז, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה וְכַנַּ"ל (וְעַיֵּן כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר):

אַף-עַל פִּי-כֵן עֲדַיִן אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁלֹּא נִגְמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּפַעַם אֶחָד. וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לְהַפְסִיק אַחַר יוֹם אֶחָד וְאָז הוּא חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁקְּדוֹשׁ קְצָת. וְאֵינוֹ קָדוֹשׁ כְּמוֹ יוֹם טוֹב שֶׁבּוֹ עוֹסְקִים לְתַקֵּן דְּבָרִים הָאֲבוּדִים כְּמוֹ בְּפֶסַח וְכַנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּפַעַם אֶחָד, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קוֹל הַתּוֹכָחָה הַנַּ"ל לְהוֹכִיחַ אֶת אֵלּוּ שֶׁיִּצְאוּ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְלֹא נִתְתַּקְּנוּ עֲדַיִן כַּנַּ"ל, וּבְוַדַּאי כְּשֶׁצְּרִיכִים לְהוֹכִיחַ, בְּוַדַּאי צְרִיכִים עֲדַיִן לַעֲסֹק וּלְהִטָּפֵל עִמָּהֶם הַרְבֵּה. וְהַרְבֵּה יֵשׁ שֶׁחָזְרוּ וְנָפְלוּ כַּנַּ"ל, וּצְרִיכִים לַחֲזֹר לַעֲסֹק בְּתִקּוּנִים בִּדְרָכִים נִפְלָאִים. וְזֶה בְּחִינַת חֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְלֶאכֶת דָּבָר הָאָבֵד בִּשְׁבִיל הָאֲבוּדִים הַנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּתְחִלָּה בְּפֶסַח הָיָה חֹל הַמּוֹעֵד מֵחֲמַת שֶׁפַּרְעֹה הִתְגַּבֵּר אַחַר יוֹם הָרִאשׁוֹן וְרָדַף אֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן עַתָּה בְּסֻכּוֹת שֶׁהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן צְרִיכִין לִבְלִי לַחֲטֹף לְתַקֵּן הַכֹּל בְּפַעַם אֶחָד, כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ גְּדֶל הַקִּלְקוּלִים שֶׁהָיָה אַחַר שְׁבוּעוֹת אַחַר מַתַּן תּוֹרָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן בִּדְרָכִים נִפְלָאִים. לְהַתְחִיל בְּיוֹם רִאשׁוֹן וּלְהַפְסִיק לַעֲשׂוֹת חֹל הַמּוֹעֵד

בִּשְׁבִיל דְּבָרִים הָאֲבוּדִים הַנַּ"ל עַד הוֹשַׁעְנָא רַבָּה שֶׁאָז עָסַקְנוּ בְּעַרְבֵי נַחַל לְתַקֵּן בְּחִינַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל. וְאָז עוֹסְקִים בְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַתּוֹכָחָה הַנַּ"ל. וְאָז גּוֹמְרִין כָּל הַסֵּפֶר תְּהִלִּים שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל וְאָז אַחַר כָּךְ עוֹשִׂין שִׂמְחַת תּוֹרָה וְגוֹמְרִין הַתּוֹרָה, כִּי אָז עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא הָעִקָּר. וְעַל-כֵּן אָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי כָּל הַשִּׂמְחוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם, וְעַכְשָׁיו נִמְשָׁכַת הַשִּׂמְחָה מִשָּׁם בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא מַחֲמַת שֶׁאָז גּוֹמְרִין הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַנִּגּוּן הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין וְחוֹזְרִים וּמַתְחִילִין הַתּוֹרָה מִיָּד, שֶׁבָּזֶה אָנוּ מְגַלִּין שֶׁאַחַר כָּל אֵלֶּה עֲדַיִן צְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם לַעֲסֹק בְּתִקּוּנֵנוּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הַתִּקּוּן שָׁנָה אַחַת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). רַק בְּכָל שָׁנָה מְבָרְרִין וּמְתַקְּנִין כַּמָּה נִיצוֹצוֹת. וְגַם אוֹתָם שֶׁמְּתַקְּנִים צְרִיכִים לְתַקְּנָם בְּכַמָּה יָמִים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת בִּדְרָכִים נִפְלָאִים וְאִי אֶפְשָׁר לַחֲטֹף בְּפַעַם אַחַת. אֶבָל אַחַר כָּל זֶה עֲדַיִן צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין הַתּוֹרָה מִיָּד, כִּי מַרְאִין שֶׁתֻּכָּף כְּשֶׁנִּגְמַר אֵיזֶה תִּקּוּן צְרִיכִין מִיָּד לַחֲזֹר וּלְהַתְחִיל, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁבְּגָדֵל כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת נִזְכֶּה לִגְמֹר כָּל הַתִּקּוּנִים בִּשְׁלֵמוּת וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה וּפוּרִים בְּכֹלָל, כִּי חֲנֻכָּה וּפוּרִים הֵם בְּבְחִינָה אַחַת שֶׁהֵם יָמִים קְדוֹשִׁים מְאֹד בִּימֵי הַחֹל מַמָּשׁ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֲשִׂיַּת כָּל הַמְּלָאכוֹת. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם קְדוֹשִׁים בְּמִצְוֹת נוֹרָאוֹת כְּאֵלּוּ שֶׁהֵם הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה וְהַלֵּל בַּחֲנֻכָּה. וּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה בְּפוּרִים וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר הַחִדּוּשׁ וְהַפֶּלֶא שֶׁלָּהֶם וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַקִּיּוּם שֶׁלָּנוּ בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה. בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְאָרֵךְ הַגָּלוּת מְאֹד וּבִפְרָטִיּוּת גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ הַמַּר מְאֹד שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ עַד אֲשֶׁר כִּמְעַט כָּשַׁל כֹּחַ הַסֵּבֶל. וְהָרִבּוּי נִשְׁקְעוּ עַל-יְדֵי זֶה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, לוּלֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ שֶׁהִקְדִּים לָנוּ רְפוּאוֹת קְדוֹשׁוֹת כְּאֵלֶּה לְמַכּוֹתֵינוּ הָאֲנוּשׁוֹת שֶׁהֵם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וּבִפְרָט הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. וְהוֹסִיף לָנוּ בְּרַחֲמָיו אַחַר חָרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם חֲנֻכָּה וּפוּרִים וְשׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל דּוֹר צַדִּיקִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה שֶׁהֵם בְּגֹדֶל כֹּחָם וּגְבוּרָתָם הָעֲצוּמָה וְהַשָּׂגָתָם הַנּוֹרָאָה הֵם מְאִירִים בָּנוּ וּמַמְשִׁיכִים עָלֵינוּ כָּל הָרְפוּאוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָאֵלֶּה כְּדֵי לְחַיּוֹתֵנוּ כַּיּוֹם הַזֶּה:

כִּי עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמְּשַׁם בָּאִים כָּל הָעֲוֹונוֹת וְהַפְּגָמִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר בְּהַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעֲסָקִים שֶׁעוֹשִׂין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲווֹת

שֶׁמְּמָרֶרֶת יְמֵי הָאָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רַחֲמָנוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם, הַיְנוּ גָּלוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁתּוֹפֶסֶת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת הַמַּר שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה. שֶׁכָּל זֶה מִתְקַיֵּם בְּאֵלּוּ הַמִּשְׁקָעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן וּמִתְיַגְּעִים בְּכָל מִינֵי יְגִיעוֹת וּמְמָרְרִים חַיֵּיהֶם בְּכָל מִינֵי מְרִירוּת בִּשְׁבִיל דְּרִיפַּת הָעוֹלָם הַזֶּה וְשׁוֹכְחִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעִקַּר הַפַּרְנָסָה עַל יָדוֹ וְאֵין צְרִיכִין רַק עֵסֶק מְעַט בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֱוֵי מְמַעֵט בְּעֵסֶק וַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. וְלֹא לְבַלּוֹת וּלְמָרֵר כָּל יָמָיו עַל זֶה. וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַפַּרְנָסָה עַל-יְדֵי בְּטָחוֹן לְבַד, רַק צְרִיכִין אֵיזֶה עֵסֶק כָּל שֶׁהוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָכוֹל יְהֵא יוֹשֵׁב וּבָטֵל? תַּלְמוּד לוֹמַר, וּבֵרַכְךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה. נִמְצָא, שֶׁצְּרִיכִין רַק לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק מֵעֵט שֶׁלֹּא יְהֵא יוֹשֵׁב וּבָטֵל לְגַמְרֵי וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְבָרְכוֹ עַל-יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבֵרַכְךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה. 'בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה' דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה אֵיזֶה עֵסֶק כָּל שֶׁהוּא יְבָרְכוֹ ה' וְיַצְלִיחוֹ וִיפַרְנְסֵהוּ כְּפִי מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית, שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְגַם זֶה הָעֵסֶק מֵעֵט הוּא רַק לְמִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה שֶׁתִּהְיֶה תּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ, אֲבָל מִי שֶׁנַּפְשׁוֹ חָשְׁקָה בַּתּוֹרָה וְרוֹצֶה רַק לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְלֹא לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק בְּוַדַּאי אַשְׁרֵי לוֹ. וַיְעַזְרוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁתִּהְיֶה מְלַאכְתּוֹ וּפַרְנָסָתוֹ נַעֲשֵׂית עַל-יְדֵי אֲחֵרִים, אֲבָל מִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הֵם מְמָרְרִים חַיֵּי הָאָדָם בַּעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת וִיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת לְכָל מִי שֶׁנּוֹטֶה אַחֲרֵיהֶם, זֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא עַל-יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז שֶׁעוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַבַּעַל דָּבָר בְּצַוָּארוֹ עַד שֶׁנּוֹתֵן הֶקְאוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְפַלֵּל רָאשֵׁי תֵּבוֹת, וְ'הַשְׁלֵךְ לִ'פְנֵי פַּ'רְעֹה יְ'הִי לְ'תַנִּין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַדְּשׁוּ כָּל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם אֲסוּרִים בְּכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִדְחֶה זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּאֱחֶזֶת בָּהֶם כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר הַקִּיּוּם הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהֵגֵן עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מִזֵּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁאָז בְּטֵלִים כָּל הַמְּלָאכוֹת לְגַמְרֵי, אֲבָל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל לְדַחוֹת זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ מִימֵי הַחֹל. וְזֶהוּ עִקַּר הַמִּלְחָמָה וְהַבְּרִיחַ בֵּימֵי הַחֹל וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל. וּכְשֶׁזָּכָה מֹשֶׁה לְנַצֵּחַ מִלְחָמָה זֹאת בִּבְחִינַת וַיְפַלֵּל הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, אָז נִתְקַדְּשׁוּ כָּל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁגַּם מִימֵי הַחֹל נַעֲשׂוּ יָמִים טוֹבִים שֶׁאֲסוּרִים בִּמְלָאכָה כְּמוֹ שַׁבָּת, כִּי אֵין בֵּין יוֹם טוֹב לְשַׁבָּת אֶלָּא אֹכֶל נֶפֶשׁ בִּלְבָד. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַקְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, וְעַל-יְדֵי גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁעָשָׂה

מִימֵי הַחֹל יוֹם טוֹב שֶׁהוּא כְּמוֹ שַׁבָּת, אֲבָל בְּעֹצֶם גַּשְׁמִיּוּתֵנוּ עֲדַיִן יְמֵי הַחֹל שֶׁלָּנוּ רְחוֹקִים גַּם מִיּוֹם טוֹב. וְהוֹסִיף בְּנִפְלְאוֹתָיו לִתֵּן לָנוּ חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁקָּדוֹשׁ בְּמִקְצָת. וּקְצָת מְלָאכוֹת יֵשׁ בָּהֶם. וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְבָרֵר גַּם דְּבָרִים הָאֲבוּדִים כַּנַּ"ל, אֲבָל עֲדַיִן גַּם יְמֵי חֹל הַמּוֹעֵד הֵם יָמִים טוֹבִים מִמָּשׁ וַאֲסוּרִים בְּרֹב הַמְּלָאכוֹת וְיֵשׁ בָּהֶם קָרְבָּנוֹת רַבִּים וְכוּ'. עַל-כֵּן עֲדַיִן גַּם הֵם רְחוֹקִים מִימֵי הַחֹל מַמָּשׁ וְחָמַל עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנָתַן לָנוּ חֲנֻכָּה וּפוּרִים שֶׁהֵם יְמֵי הַחֹל מַמָּשׁ וּמֻתָּרִים בְּכָל הַמְּלָאכוֹת. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם קְדוֹשִׁים בְּקְדֻשּׁוֹת כְּאֵלּוּ:

וּבָזֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְדָחוֹת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בִּימֵי הַחֹל מַמָּשׁ, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמֶת בִּבְנֵי אָדָם שֶׁעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת שֶׁגַּם הֵם בְּתוֹךְ עִסְקָם לֹא יִשְׁכְּחוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִדְעוּ וְיַאֲמִינוּ שֶׁהַפַּרְנָסָה רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁגָּתוֹ לְבַד וְיִקַּדְּשׁוּ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת לְעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה גְּדוֹלָה וְלִזְכֹּר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וְלִקְבֹּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה עַל כָּל פָּנִים וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְנָעַת וּבִטּוּל זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ מֵהַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל שֶׁאָנוּ זוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּבָחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַדְּשׁוּ כָּל הַיָּמִים טוֹבִים וְחֹל הַמּוֹעֵד עַד שֶׁאַחַר הַחֻרְבָּן שֶׁרָאוּ שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת מְאֹד מְאֹד וְיָדְעוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיִּהְיֶה נִבְנֶה הַבַּיִת שֵׁנִי לֹא יִהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, כִּי יִהְיוּ נִכְנָעִים תַּחַת מַלְכֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְגַם סוֹפוֹ לֵחָרֵב. וְהַגְּלוּת יִתְאָרֵךְ מְאֹד בְּגוּף וְנֶפֶשׁ, עַל-כֵּן הוֹסִיפוּ בְּנִפְלְאוֹתֵיהֶם וְקָבְעוּ לָנוּ עוֹד שְׁנַיִם יָמִים טוֹבִים קְדוֹשִׁים בִּימֵי הַחֹל מַמָּשׁ שֶׁהֵם חֲנֻכָּה וּפוּרִים שֶׁהֵם מֻתָּרִים בְּכָל הַמְּלָאכוֹת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם קְדוֹשִׁים כָּל כָּךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ לְקַדֵּשׁ הַל"ט מְלָאכוֹת בְּעַצְמָן, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעֲסָקִים שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן וְכָל מִינֵי גַּשְׁמִיּוּת וְתַאֲוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ גַּם שָׁם לִדְחוֹת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וּלְזָכֹר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַקִּיּוּם שֶׁלָּנוּ בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי כֹּחַ הַנַּ"ל. כִּי כָּל מַה שֶׁהַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר, הֵם מִתְגַּבְּרִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּגֹדֶל כֹּחָם וּמִתְפַּלְּלִים הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל בְּכֹחַ וּגְבוּרָה יְתֵרָה עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה לְכָל הָרְחוֹקִים מִמָּשׁ בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין שֶׁמַּדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם לֹא יָרְדָה שְׁכִינָה לְשָׁם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , אֲבָל בְּגֹדֶל כֹּחָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ הַנַּ"ל. יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה וְאוֹר גָּדוֹל כָּזֶה לְמַטָּה לְמַטָּה כְּדֵי לִדְחוֹת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בִּמְקוֹמָהּ וּבִשְׁעָתָהּ מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר, בְּחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְכֵן הַצַּדִּיק נִקְרָא אוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק. וּמִשָּׁם מַדְלִיקִין וּמְאִירִין נֵרוֹת הַמְנוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּמִשָּׁם מֵאִיר אוֹר נֵר חֲנֻכָּה שֶׁאָנוּ זוֹכִין עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיקִים וְאוֹר הַתּוֹרָה גַּם בְּעֹמֶק הַגָּלוּת הַזֶּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּבֵיתוֹ אֲפִלּוּ בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר לְבָרֵר הַמְדַמֶּה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם), שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה כְּדֵי לְבָרֵר הַמְדַמֶּה כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְזֶה עִקַּר מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר שְׁלִיטַת הַמְדַמֶּה הוּא בַּלַּיְלָה, כִּי הַמְדַמֶּה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, כִּי כָּל הָעֲרֵבוּבִים וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי הַמְדַמֶּה הֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, כִּי כְּמוֹ שֶׁבַּחֹשֶׁךְ הָאָדָם טוֹעֶה עַצְמוֹ וְאֵינוֹ מַבְחִין בֵּין כֶּסֶף לִנְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל וְכוּ', שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא חֹשֶׁךְ עֶרֶב עַל שֵׁם הָעֲרֵבוּב שֶׁבִּשְׁעַת הַחֹשֶׁךְ, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, כְּמוֹ כֵּן הוּא הַמְדַמֶּה מַמָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ שֶׁיְּכוֹל לַטְעוֹת עַצְמוֹ וּלְעַרְבֵּב הַדַּעַת לְהַטּוֹת מִן הָאֱמֶת, וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלִיטָתוֹ בַּלַּיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶרֶב-חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת עֵרְבּוּב וּבִלְבּוּל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְאָז בַּלַּיְלָה צְרִיכִין לְהַדְלִיק נֵר כְּדֵי לְהָאִיר בַּחֹשֶׁךְ לְבָרֵר כָּל הַדְּבָרִים. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂין לְמַטָּה כֻּלָּם יֵשׁ לָהֶם שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא הָרוּחָנִיּוּת וְהַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאָהּ: וְהִנֵּה הַדְּלָקַת הַנֵּר בְּלַיְלָה זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהָאִיר מֵאוֹר יוֹם לְחֶשְׁכַת לַיְלָה. וְזֶה עִקַּר מִצְוַת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל לַיְלָה שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ אוֹר הַנֵּר לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי עִקַּר הָאוֹר הוּא מֵהַתּוֹרָה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַנְּבוּאָה שֶׁהִיא עִקַּר בְּחִינַת הַדַּעַת, שֶׁהוּא עִקַּר אוֹר יוֹם כַּיָּדוּעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יֵשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, כִּי עִקַּר אוֹר הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיוֹם צַוּתוֹ, מְלַמֵּד, שֶׁלֹּא נִדְבַּר עִמּוֹ אֶלָּא בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאוֹר הוּא בַּיּוֹם וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַלַּיְלָה שָׁאז מִתְפַּשֵּׁט הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶרֶב, בְּחִינַת עֵרְבּוּב וּבִלְבּוּל הַמְדַמֶּה, אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מֵאוֹר יוֹם לְהָאִיר גַּם בְּחֶשְׁכַת הַלַּיְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְּלָקַת הַנֵּר בַּלַּיְלָה, דְּהַיְנוּ לְהָאִיר גַּם בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה עַל-יְדֵי הָאָרַת הַתּוֹרָה שֶׁל יוֹם, הַיְנוּ לְבָרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹר יוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַנְּבוּאָה שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה וְכָל זֶה כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁצְּרִיכִין לְגַדְּלָהּ בַּלַּיְלָה, בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי מַלְכוּת

יָוָן הָרִשָׁעָה עָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתָךְ וְכוּ', כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרִשָׁעָה הֵם הֵם חָכְמֵי יָוָן שֶׁמֵּהֶם מִתְפַּשְׁטִים כָּל הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת בָּעוֹלָם כַּיָּדוּעַ דַּעַת אֲרִיסְטוֹ הַיָּוָן, יִמַּח שְׁמוֹ וְנִמַּח זִכְרוֹ, שֶׁכּוֹפֵר בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁמֵּחָמַת זֶה הִתְגָּרוּ בְּיִשְׂרָאֵל וְרָצוּ לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתוֹ מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה עִקַּר הַכְנָעָתָם, כִּי בְּהַתּוֹרָה מְפֹרָשׁ 'בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ' הֵפֶךְ דַּעְתָּם הָרָעָה:

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּבְרוּ מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנַאי וְנִצְּחוּם הָיָה הַנֵּס בְּנֵרוֹת הַמְּנוֹרָה דַּיְקָא וּמֵחֲמַת זֶה תִּקְנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת מַלְכוּת יָוָן הָרִשָׁעָה הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, כִּי מַתְתְּיָהוּ וּבָנָיו הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים גִּבּוֹרִים בַּעֲלֵי כֹּחַ מְאֹד וְצָעֲקוּ אֶל ה' בְּחָזְקָה וּמָסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כִּי סִכְּנוּ נַפְשָׁם לָמוּת חַס וְשָׁלוֹם, בַּמִּלְחָמָה בֵּין הָעֲרֵלִים וְהַטְּמֵאִים בִּשְׁבִיל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהִלְכוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל. זוֹכִין לָכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִין שָׁם עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת נְבוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמַּדְמֶה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי בְּגִמַּל כֹּחַם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל הִמְשִׁיכוּ תִּקּוּן כָּזֶה עַד שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לְהָאִיר בְּבֵיתוֹ הָאָרַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהוּא הָאָרַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְבוּאָה לְבֵרֵר הַמַּדְמֶה בִּשְׁעָתוֹ, דְּהַיְנוּ בַּלַּיְלָה לֵידַע גַּם בְּעֹמֶק חֶשְׁכַת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה אֲמִתַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ יָחִיד קַדְמוֹן יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא הָעִקָּר וְעַל-יְדֵי זֶה נִדְחֶה זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁל הַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל זֶהֱמַת הַל"ט מְלָאכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְתוֹךְ יְמֵי הַחֹל בְּעַצְמָן, לְקַדֵּשׁ גַּם יְמֵי הַחֹל בְּעַצְמָן בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִדְחוֹת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ גַּם בְּעֶצֶם יְמֵי הַחֹל בְּתִקֻּף הַנִּשְׁמִיּוּת בְּחֶשְׁכַת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק י

כִּי הַדְּלָקַת הַנֵּר דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת אוֹר יוֹם לְתוֹךְ חֶשְׁכַת לַיְלָה לְבֵרֵר הַמְדַמֶּה בְּשִׁעָתָהּ וּבְמִקּוֹמָהּ כַּנַּ"ל, זֶהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְתוֹךְ יְמֵי הַחֹל שֶׁהוּא עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא בִּכְלָלִיּוּת הֵם בְּחִינַת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל וְיוֹם הַשַּׁבָּת, וְעַל-כֵּן

נִקְרָא כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּשֵׁם עֶרֶב שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת. כִּי הָעוֹלָם הַבָּא הוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת. וְכָל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּנֶגְדּוֹ בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְעִקַּר בִּיאַת הָאָדָם לְזֶה הָעוֹלָם הוּא שֶׁיְּקַדֵּשׁ זֶה הָעוֹלָם בְּקְדֻשַּׁת הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, אֲבָל אֵיךְ הָיָה אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הָעוֹלָם הַבָּא בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, עַל-כֵּן חָמַל עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנָתַן לָנוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא שָׁקוּל כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְאָז נִתְּנָה הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הָעוֹלָם הַבָּא בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי שַׁבָּת הוּא מַעֵין עוֹלָם הַבָּא, אֲבָל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת יוֹם הַשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַדְּשׁוּ כָּל הַיּוֹם טוֹב וְחֹל הַמּוֹעֵד עַד שֶׁזָּכִינוּ גַּם לַחֲנֻכָּה וּפוּרִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת גַּם בִּימֵי הַחֹל בְּעַצְמָן כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַדְּלָקַת הַנֵּר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ אוֹר יוֹם גַּם בְּתֹקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ אוֹר דַּעַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְבָרֵר הַמַּדְמֶה לְזַכּוֹת לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי יוֹם וְלַיְלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר וְחשֶׁךְ, דַּעַת הָאֱמִתִּי וּכְסִילוּת וּבִלְבּוּל הַמַּדְמֶה, הֵם בְּחִינַת שַׁבָּת וִימֵי הַחֹל, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עִקַּר אוֹר הַדַּעַת הוּא בְּשַׁבָּת כַּיָּדוּעַ. וִימֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת כְּסִילוּת נֶגֶד שַׁבָּת, כִּי הֵם יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּהֶם שׁוֹלְטִין עוֹבְדִין דְּחֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּסִילוּת, בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ-בַּשְּׁטוּתָא, כַּמּוּבָא. אֲבָל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת אוֹר יוֹם לְתוֹךְ חֶשְׁכַת לַיְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְּלָקַת הַנֵּר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת בְּרִיאַת אוֹר הַנֵּר הָיָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁנִּטַּל אָדָם הָרִאשׁוֹן שְׁנֵי אֲבָנִים וּשְׁחָקָן זֶה בָּזֶה עַד שֶׁיָּצָא מֵהֶם הָאוֹר. כִּי אוֹר הָאֵשׁ, שֶׁהוּא אוֹר הַנֵּר, הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְכַנַּ"ל, כִּי בְּשִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית הָיָה מֵאִיר אוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים שֶׁהָיָה הָאָדָם צוֹפֶה בּוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת אוֹר שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא. וְעַל-יְדֵי חֶטְאוֹ נִגְנַז בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וְאָז חָנַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹתוֹ דֵּעָה שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ מֵאוֹר שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר יוֹם, בְּחִינַת אוֹר הָעוֹלָם הַבָּא לְהַמְשִׁיכוֹ לְזֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, בְּחִינַת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לְקַדֵּשׁ גַּם יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְהָאִיר בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה הֶאָרַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְבָרֵר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַאֲמִין בֶּאֱמֶת בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְלִדְחוֹת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ גַּם בְּתֹקֶף יְמֵי הַחֹל וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁגָּדוֹל מְאֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַכְשָׁיו אָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַהֶאָרָה קְדוֹשָׁה הַזֹּאת לְמַטָּה לְמַטָּה יוֹתֵר וּלְהָאִיר בְּעֹמֶק חֶשְׁכַת אֶפֶלַת הַגָּלוּת שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל וְשֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת לְהָאִיר גַּם שָׁם הֶאָרַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהוּא הֶאָרַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְבָרֵר

הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַדָּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה לְהַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת שֶׁל מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁמְּפַרְסְמִין עַל-יְדֵי הַהַדְלָקָה דְּקֻדֻּשָּׁה הַזֹּאת וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי זֶה הָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִין לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר אוֹר הַצַּדִּיק וְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁיְּאִיר עָלֵינוּ אוֹר שִׁבְעַת יָמִים שֶׁכָּלוּל בְּשַׁבָּת, עַד שֶׁיְּמַשִּׁיכוּ הַקְּדֻשָּׁה עַל יְמֵי הַחֹל מַמָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי, כִּי יוֹם הָרִאשׁוֹן אַחַר שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית הוּא יוֹם שְׁמִינִי לַבְּרִיאָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה בְּשִׁשָּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְשָׁבַת בְּשַׁבָּת. וְאָז נִכְלְלוּ כָּל הַשִּׁשָּׁה יָמִים בְּשַׁבָּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּמְשַׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל שֶׁלְּפָנָיו עַד שֶׁכֻּלָּם נִכְלָלִין בְּשַׁבָּת, אֲבָל אַחַר שֶׁעָבַר שַׁבָּת רִאשׁוֹנָה וְנִגְנַז הָאוֹר הָרִאשׁוֹן בְּחֶטְאוֹ עֲדַיִן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל כָּל יְמֵי הַחֹל הַבָּאִים שֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מִפְּגַם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד הַבְּדָלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל כְּדֵי לְהַבְדִּיל וּלְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, הַקֹּדֶשׁ מֵהַחֹל, וְעַל-כֵּן אָז נִבְרָא הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עָלָיו בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וּמַבְדִּילִין עָלָיו, כִּי בְּרִיאַת הָאוֹר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הָרִאשׁוֹן, זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת אוֹר יוֹם, הַמְשָׁכַת הַדַּעַת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְתוֹךְ חֶשְׁכַת לַיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּדָּמָה כְּדֵי לְבָרֵר הַמַּדָּמָה שֶׁבּוֹ תְּלוּיָה עִקַּר הָאֱמוּנָה קְדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל הוּא בְּבְחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁהוּא יוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁאַחַר שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא יוֹם שְׁמִינִי לַיְצִירָה שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָאוֹר שֶׁמִּמֶּנּוּ מַדְלִיקִין הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל יְמֵי חֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת יוֹם הַשְּׁמִינִי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ. וְכֵן מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יִרְצֶה לְקָרְבָּן וְכוּ', שֶׁהוּא כְּדֵי שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו שַׁבָּת, (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה). כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הָרַע, שֶׁהוּא הָעָרְלָה, מֵהָאָדָם עַד שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו שִׁבְעָה יָמִים תְּחִלָּה. שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁכֻּלָּם נִכְלָלִין בְּשַׁבָּת. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי אָז הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל שֶׁהִתְחִיל בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לַיְצִירָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָז מָלִין בְּשַׂר עָרְלָתוֹ וּמַכְנִיעִין וּמַבְדִּילִין מִמֶּנּוּ הָרַע שֶׁהוּא הָעָרְלָה. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה עַל הַתִּינוֹק הַנִּמּוֹל שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְזֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְכֵן לְעִנְיַן קָרְבָּן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְשִׁירוֹ לְקָרְבָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמַּדָּמָה כִּי אִם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְכַנַּ"ל לְעִנְיַן

מִילָה. כִּי יוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁל מִילָה וְיוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁל הַרְצָאַת הַבְּהֵמָה לְקָרְבָּן הֵם בִּבְחִינָה אַחַת, (כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה):

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנִּקְרָא חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל הֵם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְנִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל, הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל שֶׁנִּזְכֶּה לְכָנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִבְנוֹת שָׁם בֵּית הַבְּחִירָה שֶׁשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְהָבִיא אוֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשִׁירַת הַיָּם, תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ וְכוּ' מִקְדָּשׁ ה' וְכוּ'. שֶׁעִקַּר תְּשׁוּקָתוֹ וּמְגַמָּתָם הָיָה לָבוֹא אֶל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר כָּל הַתְּקוּנִים, כִּי שָׁם הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹד ה' בָּא אֶל הַבַּיִת. וּכְתִיב, וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד. וְכֵן בִּפְסוּקִים הָרַבֵּה. וְשָׁם עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַנְּבוּאָה שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַנְּבוּאָה נִמְשָׁכָת מֵהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְבֹא מֹשֶׁה וְכוּ' וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וְכוּ'. וְשָׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי שָׁם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן מֻחֲמֶצֶת שֶׁמִּשָּׁם הֻתְחֲלַת הַבְּרִיאָה, עַל-כֵּן שָׁם יְכוֹלִין לְהַכְנִיס הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִוא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא תְּחִלָּה נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה וּמִמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְצִיּוֹן מִכְלַל יֹפִי אֱלֹקִים הוֹפִיעַ. וְשָׁם נִמְשָׁכָת הַהַנְהָגָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד, כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הִיא קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל כָּל הָעֲשָׂרָה קְדֻשּׁוֹת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן כָּל הַנְּהָגַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הָיָה בְּדֶרֶךְ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שָׁם נִמְשָׁכָת הַהַנְהָגָה שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁהִיא הַנְּהָגָה שֶׁל נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, וְעַל-כֵּן שָׁם כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין בָּהֶם הַלְוִיִּים בְּשִׁעַת הַקָּרְבָּן, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאַת ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא הַר הַמּוֹרִיָּה, עַל-שֵׁם הָרֵיחַ הַטּוֹב. וְכֵן נִקְרָא עַל-שֵׁם הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאת יְרוּשָׁלַיִם יִרְאָה-שָׁלֵם, כִּי שָׁם גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְיִרְאוֹת עַל-יְדֵי כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל, כִּי שָׁם נִמְשָׁךְ הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן בְּחִינַת וּמַעְיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְכוּ': נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן בְּשִׁלֵּמוּת הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-כֵּן הָיָה מְצַפֶּה מֹשֶׁה מִיָּד לָבוֹא לְשָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ כַּנַּ"ל. אֲבָל בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים הִתְגָּרָה

בָּהֶם הַשָּׂטָן וְהֶחֱטִיאָם חֲטָאָה גְּדוֹלָה תֵּכֶף אַחַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְהֻכְרַח מֹשֶׁה לְהִתְיַגֵּעַ בְּמִסִירַת נֶפֶשׁ עָצוּם מְאֹד וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלּוֹת הָרִבֵּה עַד שֶׁנִּתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל בְּמֵ"ם יָמִים הָאַחֲרוֹנִים וְאָמַר לוֹ, סָלַחְתִּי וְכוּ'. וְאָז רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִכְנֹס וְלִבָנוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִיָּד. וְגַם רָאָה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּכָּנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיִבְנוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא עָתִיד לֶחֱרֹב שְׁתֵּי פְּעָמִים וְהַגָּלוּת יִתְאָרֵךְ מְאֹד, עַל-כֵּן חָמַל עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִקְדִּים לָנוּ רְפוּאָה לַמַּכָּה וְצִוָּה לְיִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת אֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וּבָזֶה הִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּנוּ. שֶׁלִּמֵּד לְמֹשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן נִפְלָא כָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ גַּם בְּהוֹלְכָם בְּמִדְבָּר שָׁמֵם מְקוֹם נָחָשׁ וְשָׂרָף וְעַקְרָב וְכוּ'. וּבָזֶה הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן לְדוֹרוֹת שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ יִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁאָנוּ בּוֹנִין בְּחוּץ לָאָרֶץ בִּימֵי הַחֻרְבָּן הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה תִּקּוּן כְּזֶה לְהַמְשִׁיךְ כָּל קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בַּמִּדְבָּר, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ גַּם עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ אַחַר הַחֻרְבָּן עַל-יְדֵי הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְעַל-כֵּן תֵּכֶף בִּשְׁעַת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן רָמַז עַל הַחֻרְבָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן-מִשְׁכַּן. שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִשְׁכָּן בְּבָנָיו, מִשְׁכָּן בְּחֻרְבָּנוֹ. כִּי עִקַּר הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן הָיָה בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ גַּם אַחַר הַחֻרְבָּן וְכַנַּ"ל:

וְזֶה, מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י עַל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, 'מַה טֹּבוּ-אׇהֳל שִׁילֹה וּבֵית עוֹלָמִים בִּישׁוּבָן וְכוּ'. 'מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ'-אַף כְּשֶׁהֵם חֳרֵבִים וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כְּשֶׁהֵם חֳרֵבִים הֵם בִּבְחִינַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי אָז אַחַר הַחֻרְבָּן אָנוּ מַמְשִׁיכִים קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת עַל-יְדֵי הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל. כִּי גַּם עַל הַבָּתֵּי כְּנֶסֶת וּבָתֵּי מִדְרָשׁ נֶאֱמַר גַּם כֵּן מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב, כִּי הֵם מִקְדָּשׁ מְעַט וְזֶה עַל-יְדֵי 'מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל', דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וְהַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. שֶׁאָז אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל עַל יָדוֹ, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ גַּם בְּגָלוּת בְּחוּץ לָאָרֶץ אַחַר הַחֻרְבָּן, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), וְעַל-כֵּן כָּל מָקוֹם שֶׁהִזְכִּיר מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הִקְדִּים שַׁבָּת וְכוּ', וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל,

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ גַּם בְּחוּץ לָאָרֶץ, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינָה זֹאת מַמָּשׁ, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי שַׁבָּת וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵם בִּבְחִינַת אֱמֶת, כִּי הֵם בְּחִינַת קֹדֶשׁ כְּנֶגֶד חֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת יְמֵי הַחֹל וְחוּץ לָאָרֶץ, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּשֶׁבַע הַבְדָּלוֹת שֶׁסִּדְּרוּ בֵּירוּשַׁלְמִי שֶׁהֵם בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ וְכוּ', וְעַל-כֵּן מִכָּל עֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן לֹא נִזְכַּר אֵצֶל חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ כִּי אִם הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא לְקַדְּשׁוֹ בְּקֹדֶשׁ גְּדוֹלָה עַד שֶׁנּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁתוֹ גַּם בַּמִּדְבָּר וְאַחַר הַחֲרְבָּן בְּחוּץ לָאָרֶץ כַּנַּ"ל, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַדְלָקַת נֵר הַקְּדֻשָּׁה דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק יג

כִּי זֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה, שֶׁהַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְעוֹרְרִים וּמִתְגַּבְּרִים בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הִכְנִיעוּ אוֹתָם מֵאָז עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל עַד שֶׁהֶכְרְחוּ לְהַקִּיא הֶקָאוֹת הָרִבֹּה גַּם קְרָבָם וּבִטְנָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם חוֹזְרִים וּמִתְעוֹרְרִים בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינַת כְּכֶלֶב שָׁב עַל קֵאוֹ וְכוּ', וְעַל-כֵּן כָּל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֶקִּיאָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא צְרִיכִין עֲדַיִן תִּקּוּנִים הַרְבֵּה וּרְפוּאוֹת הַרְבֵּה, כִּי בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ אַחַר שֶׁהֶקִּיאָה אוֹתָם הַסִּטְרָא אָחֳרָא עֲדַיִן הֵם חֲלוּשִׁים מְאֹד מֵאַחַר שֶׁהָיוּ בֵּין שִׁנַּיִם. וּבִפְרָט כִּי הֵם עֲדַיִן בַּעֲלֵי בְּחִירָה וְהַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה עַתָּה בָּהֶם הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן עֲדַיִן צְרִיכִין יְשׁוּעוֹת וּרְפוּאוֹת וְתִקּוּנִים הַרְבֵּה. וְעִקַּר תִּקּוּנָם וּרְפוּאָתָם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָרְפוּאוֹת הַנֶּאֱמָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּאוֹת ו' עַל פָּסוּק, וּבַל יֹאמַר שָׁכֵן חָלִיתִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הָעִנְיָן הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא מְאֹד מְאֹד מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּעִנְיַן תּוֹסְפוֹת הַשְּׁכֵנִים. וְעַיֵּן בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁדִּבַּרְנוּ בָּזֶה וּבֵאֲרוּ קְצָת הָעִנְיָן הַנּוֹרָא הַזֶּה. וְהַכְלָל, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת שָׁכֵן לְהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּמָּקוֹם שֶׁמִּתְקַבְּצִים שָׁם לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה בֶּאֱמֶת, כִּי עַל-יְדֵי מַה שֶּׁנִּתּוֹסֵף שָׁכֵן לְהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל נַעֲשִׂין שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים מְאֹד לְמַעְלָה, כִּי נִתְרַבִּין הַבָּתִּים הָרַבֵּה מְאֹד עַד כִּי חָדַל לִסְפֹּר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר רְפוּאָתָהּ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּחִינַת וּבַל יֹאמַר שָׁכֵן חָלִיתִי, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם), וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּנָיִן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בְּנָיִן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִבְנֶה עַל-יְדֵי תּוֹסֶפֶת הַשְּׁכֵנִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַבָּתִּים לְמַעְלָה הָרַבֵּה מְאֹד עַד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִבְנֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה, כִּי יָדוּעַ בְּדִבְרֵינוּ, שֶׁלְּמַטָּה כְּשֶׁעוֹלִין לְאֵיזֶה קְדֻשָּׁה כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה הִיא יִקָּרֶה יוֹתֵר מֵאֲלָפִים וְרִבְבוֹת עוֹלָמוֹת לְמַעְלָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַצַּדִּיק וְכוּ'):

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּתְרַבּוּ אֻלָּפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת בָּתִּים הַרְבֵּה לְמַעְלָה עַל-יְדֵי תּוֹסֶפֶת הַשְׁכֵּנִים כַּנַּ"ל, עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בֵּית הַקְדֻשָּׁה לְמַטָּה. וְזֶהוּ עִנְיַן מַה שֶּׁלֹּא נִבְנָה הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ עַד אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים שָׁנִים אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי צְרִיכִין קֹדֶם שֶׁיִּהְיֶה נִבְנֶה רִבְבוֹת בָּתִּים לְמַעְלָה עַד שֶׁיִּהְיֶה נִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה, אֲבָל גַּם קֹדֶם בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה וְשָׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַתִּקּוּנִים כַּנַּ"ל, גַּם קֹדֶם לָזֶה צְרִיכִין בַּיִת דִּקְדֻשָּׁה לְפִי שָׁעָה כְּדֵי שֶׁשָּׁם יִהְיֶה מָקוֹם קָדוֹשׁ שֶׁיִּתְוַסְּפוּ הַשְׁכֵּנִים דִּקְדֻשָּׁה לְשָׁם כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ הַבָּתִּים מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁיִּהְיֶה נִבְנֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ מִמָּשׁ עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת נִפְלְאוֹת מַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן, כִּי מִשְׁכָּן עַל שֵׁם שָׁכֵן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָמַל עָלֵינוּ וְצִוָּה עָלֵינוּ בַּמִּדְבָּר קֹדֶם שֶׁנִּכְנָסִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִבְנוֹת לְעֵת עַתָּה מֵהַמִּשְׁכָּן שֶׁעִקָּרוֹ נִבְנֶה בִּשְׁבִיל הַשְׁכֵּנִים שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹסִיף בְּכָל פַּעַם בְּעֵת שֶׁהוֹלְכִין נָע וָנָד בַּמִּדְבָּר וְאֵין לְהַקְדֻשָּׁה מְנוּחָה, וְעַל-כֵּן הַכֹּל בִּבְחִינַת שְׁכֵנִים, אֲבָל צְרִיכִין עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה מָקוֹם קָדוֹשׁ שֶׁיִּתְוַסְּפוּ לְשָׁם הַשְׁכֵּנִים הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁבּוֹנִין בְּחוּץ לָאָרֶץ אַחַר הַחֻרְבָּן שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְתוֹרָה וּלְתְפִלָּה וּלְהוֹסִיף לְשָׁם שְׁכֵנִים בְּכָל פַּעַם, כִּי כָּל מִי שֶׁנִּכְנָס לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לְהִתְפַּלֵּל נִקְרָא שָׁכֵן טוֹב, הֵפֶךְ שָׁכֵן רַע שֶׁנִּקְרָא מִי שֶׁאֵינוֹ נִכְנָס לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, הוֹי עַל כָּל שְׁכֵנַי הָרָעִים. שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ נִכְנָס לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נִקְרָא שָׁכֵן רַע וּמִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּכְנָס לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְוַסֵּף עַל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ נִקְרָא שָׁכֵן טוֹב. וְנִתְרַבִּין עַל יָדוֹ אַלְפֵי אֻלָּפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת בָּתִּים כַּנַּ"ל. וְאָנוּ צְרִיכִין בַּגָּלוּת הַמַּר הָאָרֹךְ הַזֶּה לִבְנוֹת בִּנְיָנִים דִּקְדֻשָּׁה וּלְהוֹסִיף שְׁכֵנִים רַבִּים עֲלֵיהֶם עַד שֶׁיִּתְרַבּוּ בָּתִּים דִּקְדֻשָּׁה לְמַעְלָה בְּרִבּוּי עָצוּם כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּבָּנֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה שֶׁיִּהְיֶה קַיָּם לָעַד וְלֹא יֵחָרֵב עוֹד לְעוֹלָם, וְעַל-כֵּן מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת כָּל כָּךְ, כִּי בִּשְׁבִיל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה קַיָּם לָעַד צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ נִבְנִין לְמַעְלָה בָּתִּים הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד עַל-יְדֵי שְׁכֵנִים דִּקְדֻשָּׁה הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּהְיֶה נִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה שֶׁיִּתְקַיֵּם לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל (וְהֵבֵן הֵיטֵב):

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אָז מַמְשִׁיכִין הָאֵרָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה עַד שֶׁמְּאִירִין הָאֵרַת הַצַּדִּיק וְהַתּוֹרָה בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַד שֶׁמְּקַדְּשִׁין כָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים וְהַנְּמוּכִים בְּיוֹתֵר בְּחִינַת יְמֵי הַחֹל. הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ לְחוּץ לָאָרֶץ לְכָל הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל חֲנֻכָּה מְאִירִין בְּכָל הָרְחוֹקִים הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁבָּאִים כָּל הָרְחוֹקִים וְנִתְוַסְּפִין עַל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ

שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַבָּתִּים לְאֵין קֵץ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין בְּנְיַן הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת הַהֲלִיכָה עַד קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים לְהִתְפַּלֵּל שָׁם, כִּי שָׁם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁיּוּכַל לָצֵאת מִמָּקוֹם שֶׁנָּפַל שָׁם. אֲפִלּוּ אִם הוּא בֵּין שְׁנֵי הַס"ם יָכוֹל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם כְּשֶׁבָּאִין עַל קִבְרוֹ הַקָּדוֹשׁ, כִּי גְּדוֹלִים הַצַּדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶן . וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ וְכוּ'. כִּי מִיתַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל גָּבֹהַּ וְנַעֲלֶה וְנִשְׂגָּב מְאֹד. וְאָז דַּיְקָא מִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לִגְמֹר מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִגְמֹר, כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עוֹסֵק כָּל יְמֵי חַיָּיו הַקְּדוֹשִׁים לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב, כִּי זֶה כָּל מְגַמָּתוֹ וְהוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל זֶה כָּל יָמָיו. אֲבָל זֶה יָדוּעַ שֶׁלְּבַעַל בְּחִירָה קָשֶׁה מְאֹד לְהוֹעִיל, כִּי הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם יֵשׁ לָהּ תֹּקֶף גָּדוֹל מְאֹד, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן יִגְמֹר הַצַּדִּיק מַה שֶּׁהִתְחִיל וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי קוֹל תּוֹכָחוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד. וְזֶה הַקּוֹל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁמִּתְפַּלֵּל זֶה הַצַּדִּיק, כִּי הוּא בְּכָל כֹּחַ גָּדוֹל (וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). אֲבָל כְּבָר מְבֹאָר שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה הַזֹּאת עַד שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מֻכְרַחַת לְהָקִיא גַּם מִקִּרְבָּהּ וּבְטָנָהּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הִיא מִתְגַּבֶּרֶת אַחַר כָּךְ בְּכֹחָהּ הַנִּשְׁאָר וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת זֹאת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל הִיא רַק סָמוּךְ לְמִיתָתוֹ, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק אֵינוֹ מוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא סָמוּךְ לַמִּיתָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת דְּבָרִים עַל פָּסוּק, וַיְהִי בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה וְכוּ'. שֶׁלֹּא הוֹכִיחָן מֹשֶׁה אֶלָּא סָמוּךְ לַמִּיתָה, וְלָמַד מִיַּעֲקֹב שֶׁלֹּא הוֹכִיחַ אֶת בָּנָיו אֶלָּא סָמוּךְ לַמִּיתָה וְכוּ'. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מוֹכִיחוֹ וְחוֹזֵר וּמוֹכִיחוֹ וְכוּ' וְכֵן יְהוֹשֻׁעַ וּשְׁמוּאֵל וְדָוִד לֹא הוֹכִיחוּ אֶלָּא סָמוּךְ לַמִּיתָה וְכוּ'. כִּי מִיתַת הַצַּדִּיק זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כִּי הַמִּיתָה בִּבְחִינַת דִּין, וְעַל-כֵּן שָׁם נֶאֱחֶזֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר:

חלק טו

וְעַל-כֵּן הַמֵּת מְטַמֵּא בְּטֻמְאָה חֲמוּרָה, אֲבָל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הוּא מֵת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כִּי כָּל יְמֵי חַיָּיו מָסַר נַפְשׁוֹ בְּכָל יוֹם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם וּבִפְרָט בְּשָׁעַת מִיתָתוֹ מַמָּשׁ, בְּוַדַּאי הוּא מֵת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם. וְעִקַּר הַמִּיתָה עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם הִיא בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת שֶׁכָּל בְּרוּרֵי הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת עַד עַתָּה וְעַד הַסּוֹף הוּא עַל יָדָם, (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּהִלְכוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עַל עִנְיַן יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבֹר בִּשְׁבִיל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, עַיֵּן שָׁם). בִּפְרָט מִיתַת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּחוּץ לָאָרֶץ שֶׁהַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל שֶׁמּוֹסְרִים גּוּפָם שֶׁיִּקָּבֵר בְּחוּץ לָאָרֶץ שֶׁשָּׁם יִנִּיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנִדְמֶה

לְהַסְטָרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בּוֹלַעַת אֶת הַגּוּף הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, אֲבָל זֶה הַגּוּף הַקָּדוֹשׁ הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל וְעוֹמֵד לְהַסְטָרָא אָחֳרָא בְּצַוָּאָרָהּ עַד שֶׁמַּכְרַחַת עַל-יְדֵי זֶה לְהָקִיא הֶקָאוֹת הַרְבֵּה מִקֹּרֶבָהּ וּבְטָנָהּ וְכוּ' עַד שֶׁיִּגְמֹר הַצַּדִּיק מַה שֶּׁהִתְחִיל, כִּי אָז אֵינוֹ פּוֹסֵק מִלַּעֲסֹק בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּגְמֹר כִּרְצוֹנוֹ בִּבְחִינַת כְּצֵאתִי מִן הָעִיר אֶפְרֹשׂ אֶת כַּפַּי. כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הָעִיר אֵל קִבְרוֹ אָז יִפְרֹשׂ אֶת כַּפָּיו בַּתְּפִלָּה הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּגְמֹר מַה שֶּׁרוֹצֶה, וְעַל-כֵּן שָׁם עַל קִבְרוֹ יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהִתְתַּקֵּן אֲפִלּוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, כִּי שָׁם עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל בְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קוֹל הַתּוֹכָחָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא קוֹל הַנְּגִינָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת נִרְדֵּי נָתָן רֵיחוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ דַּיְקָא, כִּי אָז דַּיְקָא מוֹכִיחָם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שָׁם הַכֹּל יִתְתַּקְּנוּ כָּרָאוּי כָּל מִי שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לְשָׁם בְּחַיָּיו. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה קַפִּיטִיל תְּהִלִּים שֶׁאוֹמְרִים שָׁם שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, (כַּמּוּבָא בְּסִימָן רה) שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל הַנְּגִינָה הַנַּ"ל שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל תּוֹכַחְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר רֵיחַ טוֹב אֲפִלּוּ מֵהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וּמְתַקֵּן הַכֹּל עַל-יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל:

הלכות חֹל הַמּוֹעֵד הֲלָכָה ה מְיֻסָּד עַל מַאֲמַר "תִּקְעוּ-מָמְשָׁלָה" חָסֵר:

עַתָּה נִדְפַּס בְּהַשְׁמָטוֹת בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם:

הלכות חֹל הַמּוֹעֵד הֲלָכָה ו נִכְלָל בְּהִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֲלָכָה ז אוֹת נ:

הלכות תשעה באב ותעניות

פרק א

חלק א

עִנְיַן הָאַרְבָּעָה תַּעֲנִיתִים כְּדֵי לְהַעֲלוֹת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. שֶׁהִיא בְּחִינַת ד'. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּסִימָן ל:

כִּי עַל-יְדֵי הַחֻרְבָּן וְהַגָּלוּת נָפְלָה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְנִמְסַר מַלְכוּת לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְעַל-כֵּן מִתְעַנִּין, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית נִתְעַלֶּה הָאֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "וַיַּסֵּב" בְּסִימָן סב) וְעַל-יְדֵי זֶה עוֹלָה הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא עַל שֶׁפָּסְקוּ בָהּ אַנְשֵׁי אֱמֶנָה. וּמֵחֲמַת זֶה גָּלוּ וְנִמְסַר הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְעַל-כֵּן מִתְעַנִּין אַרְבַּע תַּעֲנִיתִים כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת ד' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תַּעֲנִיּוֹת שֶׁמִּתְעַנִּין עַל הַגְּשָׁמִים, כִּי עֲצִירַת גְּשָׁמִים הוּא בִּשְׁבִיל חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַגְּשָׁמִים נֶעֱצָרִין אֶלָּא בִּשְׁבִיל חֶסְרוֹן אֱמוּנָה. כִּי כָּךְ הִיא הַמִּדָּה מֵאַחַר שֶׁנִּפְסָק הָאֱמוּנָה, וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת עֲצִירַת הַחֲסָדִים, כִּי כְּשֶׁנֶּחְסָר הָאֱמוּנָה אָז בְּוַדַּאי הַדִּבּוּר בַּגָּלוּת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "וַיַּסֵּב" הַנַּ"ל) וְגָלוּת דִּבּוּר הוּא בְּחִינַת נַחַר גְּרוֹנִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְבֵשׁוּת, וְעַל-כֵּן בָּא הָעֹנֶשׁ עַל-יְדֵי עֲצִירַת מֵימֵי גְּשָׁמִים שֶׁיִּהְיוּ יְבֵשׁוּת חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי עֲצִירַת גְּשָׁמִים בָּא רָעָב חַס וְשָׁלוֹם, וְהוּא גַּם כֵּן מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה עַל שֶׁנִּפְלוּ לְתַאֲוַת אֲכִילָה, כִּי כְּשֶׁאֵין אֱמוּנָה אֲזַי הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת אֲכִילָה חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵין הַמַּאֲכָלִים מְבֹרָרִים, (עַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן עַל כָּל זֶה הוּא תַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת הָאֲכִילָה וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזֵר הַגְּשָׁמִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מַמְשִׁיכִין מֵימֵי הַחֲסָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת גְּשָׁמֵי בְּרָכָה:

וְכֵן עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא מִתְעַנִּין, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין חַס וְשָׁלוֹם, כֻּלָּם הֵם מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת), וְחֶסְרוֹן הַדַּעַת, הַיְנוּ הַסְתָּרַת הַיְדִיעָה הוּא בְּחִינַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר וַיַּסֵּב הַנַּ"ל). כִּי הָעִקָּר תְּלוּי בֶּהֱאֱמוּנָה כְּשֶׁיֵּשׁ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, כָּרְאוּי בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָזַי כָּל הַיִּסּוּרִים בְּטֵלִין, כִּי יוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ כָּל זֶה, עַיֵּן שָׁם). נִמְצָא, שֶׁהַיִּסּוּרִין הֵם מֵחֶסְרוֹן הָאֱמוּנָה חֶסְרוֹן הַדַּעַת, וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן לָזֶה תַּעֲנִית, כִּי עַל-יְדֵי תַּעֲנִית זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא הַתְּשׁוּבָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה עוֹלָה הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וְעַל-יְדֵי זֶה נֶחֱזָר הַדַּעַת בִּבְחִינַת מִי זֹאת עוֹלָה, מִי עִם זֹאת עוֹלָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּסִימָן מט, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה שֶׁמַּרְבִּין בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּכָל הַתַּעֲנִיתִים, כִּי עִקַּר הַתַּעֲנִית בָּא עַל זֶה בִּכְדֵי לְהַעֲלוֹת הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים וְדוּיִים וּסְלִיחוֹת בִּימֵי הַתַּעֲנִיּוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִיּוֹת זוֹכִין לְשִׂמְחָה בִּבְחִינַת שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ, וְעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה יְכוֹלִין לְהִתְוַדּוֹת בִּבְחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָּהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה וְכוּ':

פרק ב

חלק א

מַה שֶּׁמִּתְעַנִּין עַל עֲצִירַת גְּשָׁמִים:

כִּי כָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ס) שֶׁעֲצִירַת גְּשָׁמִים נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מְלִחָמוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, עַיֵּן שָׁם. וּמִלְחָמוֹת הַיְנוּ מַחֲלֹקֶת. וְתִקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת הוּא תַּעֲנִית, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן נז):

וְעַל-כֵּן מִתְעַנִּין עַל עֲצִירַת גְּשָׁמִים לְתַקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת, הַיְנוּ מִלְחָמוֹת שֶׁמִּזֶּה נַעֲשָׂה עֲצִירַת גְּשָׁמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הַד' תַּעֲנִיּוֹת שֶׁמִּתְעַנִּין עַל הַחֻרְבָּן. שֶׁהוּא גַּם כֵּן לְתַקֵּן הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם אֵין צוֹם. שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם (וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַיֵּן שָׁם). כִּי לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בִּשְׁבִיל שִׂנְאַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַל-כֵּן מִתְעַנִּין לְתַקֵּן זֹאת, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית נִתְתַּקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת וְנַעֲשָׂה שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְכֵן עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא מִתְעַנִּין, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין חַס וְשָׁלוֹם, הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי כָּל מַה שֶּׁהוּא נֶגֶד רְצוֹן הָאָדָם הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַנַּ"ל). כִּי הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הֵם עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין נִכְלָל שְׂמאל בְּיָמִין חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת דִּינִים. כִּי אֵין יְסוּרִין בְּלָא עָוֹן וְהָעָוֹן הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע הוּא מִמַּחֲלוֹקוֹת, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הָעֲוֹונוֹת שֶׁפָּגַם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנִּתַּן כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַחוֹלֶקֶת עַל הַקְּדֻשָּׁה, עַל-כֵּן נִתְעוֹרְרוּ עָלָיו דִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וּמִשָּׁם בָּאִים הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ, בְּחִינַת מַחֲלוֹקוֹת, וּלְתַקֵּן זֹאת גּוֹזְרִין תַּעֲנִית שֶׁהִיא תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, כִּי הַכְּלָל שֶׁכְּנֶגֶד כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת הַתִּקּוּן הוּא תַּעֲנִית בִּבְחִינַת מַרְבֶּה צְדָקָה מרבה שָׁלוֹם. וְעִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא הַצְּדָקָה, כִּי אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקְתָא, עַיֵּן שָׁם:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן אַרְבָּעָה צוֹמוֹת שֶׁמִּתְעַנִּין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "בְּרֵאשִׁית לְעִינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סז:

וְהַכְּלָל, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא הַחֵן וְהַפְּאֵר וְהַיְפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה וְכוּ'. וְעַל יָדוֹ יְכוֹלִין לְהִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ בְּכָל הַמִּדּוֹת שֶׁבָּאִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בָּהֶם, כִּי כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפָּשׁוּט, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם וְכוּ', בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת וְכוּ'. וְהָיוּ לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים וְכוּ', כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֹנוּ וְכוּ' וְשֵׁם ה' הוּא בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּבְתְחִלָּה הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מוֹחִין, בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת וְכוּ', וְעַל-כֵּן שַׁבָּת, שֶׁהוּא תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, מֵאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי הָאוֹר. וּכְשֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹרֵי אוֹר וְאָז מִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם, מְאוֹרֵי אֵשׁ בְּחִינַת מִמְּרוֹם שְׁלַח

אֵשׁ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וַיֵּצֵא אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסֹדֹתֶיהָ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת מְאוֹרֵי אוֹר, נִתְגַּבְּרוּ בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּמִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי תִּקּוּן כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַמִּדּוֹת, הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק, מִבְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהֵם הָיוּ מְאִירִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְעַל-כֵּן קָשֶׁה סִלּוּקָן שֶׁל צַדִּיקִים יוֹתֵר מֵחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמֵּאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה, שֶׁהֵם הַמּוֹחִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר שֶׁזּוֹכֶה לְדַעַת וּמוֹחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְכוּ', בְּוַדַּאי נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו, כִּי עִקַּר בִּנְיַן וְקִיּוּם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת וּמוֹחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁמְּאִירִין לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבַּע תַּעֲנִיתִים שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת מְאוֹרֵי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְּאוֹרֵי אוֹר שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקְּנִין וְנִתְבָּרְרִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל מִינֵי מַאֲכָל הֵם כְּלוּלִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כִּיְדוּעַ, וְעַל-כֵּן הֵם חִיּוּת הַגּוּף שֶׁכָּלוּל גַּם כֵּן מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּאִירִין מְאוֹרֵי אוֹר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻּשָּׁה, בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ. כִּי כְּשֶׁהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִתְתַּקְּנִין וְנִתְבָּרְרִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, אָז הֵם נִכְלָלִין בִּקְדֻּשָּׁה בְּשָׁרְשָׁם בְּתוֹךְ יְסוֹד הַפְּשׁוּט. וְאָז כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִכְלָלִין בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל. וְאָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻּשָּׁה בִּשְׁבִיל הַנֶּפֶשׁ, כִּי הַנֶּפֶשׁ הִיא בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם. וְהַגּוּף הוּא בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי אֵשׁ הוּא הָרִאשׁוֹן מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְכָל תַּאֲוֹוֹת הַגּוּף כֻּלָּם בָּאִים מֵאֵשׁ וַחֲמִימוּת הַגּוּף שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻּשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקְּנִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְנִכְלָלִין בְּשָׁרְשָׁם בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת מֹחִין וְאָז הָאֲכִילָה בִּשְׁבִיל הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, וְזֶה בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כָּל הָהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַשְׁבִיעָה נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת וְכוּ', כִּי כָּל הַדְּבָרִים כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן כַּנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק מַשְׁקֶה

וּמַרְוֶה אֶת הָאָרֶץ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, כִּי כָּל הַגֶּשֶׁם וְהַמָּטָר יוֹרְדִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא הִמְטִיר ה' עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן וְכוּ'. שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ כָּל הַמָּטָר לְהַשְׁקוֹת אֶל כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, כִּי הוּא בְּחִינַת נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת וְכוּ' וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְכוּ', וְעַל-כֵּן נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אֲבִיו וְאֶת אֶחָיו, בְּחִינַת וְכָל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיְמָה אֶל יוֹסֵף לִשְׁבֹּר כִּי יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר וְכוּ'. כִּי יוֹסֵף, שֶׁהוּא הַשַּׁלִּיט, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת וְכוּ', (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), שֶׁהוּא נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת וְכוּ', הוּא הַמַּשְׁבִּיר, כִּי מִמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הַשְׁבִיעוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בָּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה'. כִּי בְּשַׁבָּת מְאִירִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל, וְאָז דַּיְקָא הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מִצְוָה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת. וְזֶהוּ שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה טַעַם לַאֲכִילַת שַׁבָּת מֵחֲמַת שֶׁשַּׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, אִכְלוּהוּ הַיּוֹם. כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה' רְאוּ כִּי ה' נָתַן לָכֶם אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ'. 'רְאוּ' דַּיְקָא זֶה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת רְאוּ, בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק זֶה, עַיִן שָׁם), וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁשַּׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת רְאוּ, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְכוּ'. עַל-כֵּן אִכְלוּהוּ הַיּוֹם, כִּי מֵחֲמַת זֶה מִצְוָה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת, כִּי אָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁמְּאִירִין הַמְּאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת צַדִּיק הָאֱמֶת, בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְנִסְתַּלְּקוּ מְאוֹרֵי אוֹר גָּזְרוּ לְהִתְעַנּוֹת אַרְבָּעָה צוֹמוֹת, כִּי עַכְשָׁיו כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקוּ מְאוֹרֵי אוֹר עַל-יְדֵי חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָשֶׁה לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה, כִּי אָז מִתְגַּבְּרִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, מֵאַחַר שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ מְאוֹרֵי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת אַרְבָּעָה צוֹמוֹת כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְאָז יְכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁיַּחֲזְרוּ וְיָאִירוּ בְּחִינַת הַמְּאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם הַמֹּחִין, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית נִזּוֹן הַמֹּחַ תְּחִלָּה וּמִתְגַּבֵּר הַמֹּחַ עַל הַגּוּף וְאָז מִתְגַּבְּרִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר עַל בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי כְּשֶׁמְּאִירִין הַמְּאוֹרֵי אוֹר אָז אֵין צְרִיכִין לָצוּם, כִּי הָאֲכִילָה בְּעַצְמָהּ נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל, וַאֲזַי, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִתְחַזְּקִין יוֹתֵר בְּחִינַת מְאוֹרֵי הָאוֹר בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה מִתְבָּרְרִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲצֶל יְהוֹנָתָן, הִנֵּה אָרוֹ עֵינַי כִּי טָעַמְתִּי מְעַט דְּבַשׁ הַזֶּה. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, אֲבָל עַכְשָׁיו שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְנִסְתַּלְּקוּ מְאוֹרֵי אוֹר צְרִיכִין

הִתְעַנּוּת אַרְבָּעָה צוֹמוֹת וְאָז מַכְנִיעִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, (כְּמוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר) וְאָז יְכוֹלִין לַחֲזֹר וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין כַּנַּ"ל:

כִּי כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי תַּעֲנִית שֶׁמִּתְעַנִּין וּמִתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזְרִין וְזוֹכִין לִבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בִּבְחִינַת וְלִשְׁוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר וְכוּ', (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), בִּבְחִינַת מְאוֹר עֵינַיִם יְשַׂמַּח לֵב. עַל-יְדֵי מְאוֹר עֵינַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, עַל-יְדֵי זֶה יְשַׂמַּח לֵב, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה בְּחִינַת שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ שֶׁהֵם זוֹכִים לִבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תְּבוֹא גּוֹזְרִין תַּעֲנִית, כִּי כָּל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, בָּאִין מִבְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁמֵּהֶם כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין יוֹם שֶׁאֵין קְלָלָתוֹ מְרֻבָּה מֵחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה . כִּי מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנִסְתַּלְּקוּ מְאוֹרֵי אוֹר וְנִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְעַל-כֵּן מִתְעַנִּין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל וְנִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר תַּעֲנִית גָּזְרוּ עַל עֲצִירַת גְּשָׁמִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַגְּשָׁמִים נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנַּעֲצָרִין הַגְּשָׁמִים חַס וְשָׁלוֹם, צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת הַרְבֵּה כְּדֵי לְהַחֲזִיר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם הֶאָרַת הַצַּדִּיק שֶׁמְּשָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּשָׁמִים, בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא לְהַשְׁקוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן", עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן סא וְשָׁם מְבֹאָר שֶׁעַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים עוֹלִים עֲשָׂנִים סְרוּחִים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נֶחֱלְקָה עֲצָתוֹ וְכוּ':

וְזֶה עִקַּר מְרִירַת הַצָּרָה שֶׁל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם שֶׁהַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּהְיוּ מְלִעְבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹקִים (וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת) וּמֵאָז אֵין לָנוּ שׁוּם עֵצָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים וְכוּ'. וְזֶהוּ אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים נִסְרָחָה חָכְמָתָם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי עֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁמְּבַלְבְּלִין הַחָכְמָה שֶׁבַּמּוֹחַ בְּחִינַת נִסְרָחָה חָכְמָתָם, עַל-יְדֵי זֶה אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים וְכַנַּ"ל, וְעַל זֶה צוֹעֵק דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ', שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הָאַרְבַּע גָּלְיוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁעִקַּר הַצָּרָה מַה שֶּׁאֵין יְכוֹלִין לָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ כָּל אֶחָד עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ. כִּי הָאָדָם צָרִיךְ עֵצוֹת הַרְבֵּה בָּזֶה הָעוֹלָם כָּל יְמֵי חַיָּיו כְּדֵי שֶׁיּוּכַל

לְהַצִּיל עַצְמוֹ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל שֶׁלֹּא יְאַבֵּד שְׁתֵּי עוֹלָמוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקָדְקֳדוֹ רָאוּי לָשִׂית לֵב עַל אוֹדוֹתָיו מַה נַּעֲשֶׂה עִמּוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם. וְעַל מַה בָּא לָזֶה הָעוֹלָם לַעֲבֹר בְּדָאגוֹת וְצָרוֹת וְיגוֹנוֹת וְכַעַס וּמַכְאוֹבוֹת כְּאֵלֶּה וְסוֹפוֹ לֶעָפָר יָשׁוּב לִמְקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה. וּמִי יוֹדֵעַ אֵיךְ יֵצֵא מִשְׁפָּטוֹ וְדִינוֹ בְּיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, כִּי גָּדוֹל יוֹם הוּא וְנוֹרָא מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵימִים וְנוֹרָא הוּא וּמִי יְכִילֶנּוּ. בְּוַדַּאי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְפַקֵּחַ עַל עֶסְקָיו וְלָשִׂית עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ אוּלַי יוּכַל לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ. וְהָעִקָּר הוּא עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת. כִּי עִקַּר תַּכְלִית כָּל הַחָכְמוֹת הֵם הָעֵצוֹת כִּי בְּוַדַּאי אֵין זֶה חָכְמָה לַעֲשׂוֹת קְנֵי שְׂרֵפָה נִפְלָאָה בְּחָכְמָה גְּדוֹלָה. וְאַחַר כָּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ נֶהֱרָג עַל יְדֵהּ כַּאֲשֶׁר כְּבָר אֵרְעוּ הַרְבֵּה מַעֲשִׂיּוֹת כָּאֵלֶּה, כַּמּוּבָא, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סַדְנָא בְּסַדְנֵהּ יָתוּב. (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת סֻכָּה) וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי עִקַּר הַחָכְמָה הוּא כְּשֶׁמַּצְלִיחַ עַל-יְדֵי זֹאת הַחָכְמָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא לוֹ מֵהַחָכְמָה עֵצָה שֶׁיַּצְלִיחַ עַל יָדֵהּ, אֲבָל גַּם כְּשֶׁמַּצְלִיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַחָכְמָה עֲדַיִן אֵין זֶה עֵצָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה צֵל עוֹבֵר וְעִקַּר הָעֵצָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַצְלִיחַ עַל יָדֵהּ בָּעוֹלָם הַנִּצְחִי. וְעֵצָה כָּזֹאת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וּלְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וּלְתַלְמִידֵיהֶם וּלְסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם מְלֵאִים עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת, כִּי גַּם בַּעֲבוֹדַת ה' בְּעַצְמוֹ יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה עֵצוֹת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְעָרֵב בָּהֶם וּמְהַפֵּךְ אוֹתָם לְרָעָה, כִּי הַתּוֹרָה יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי כֹּחוֹת, זָכֶה וְכוּ', לֹא זָכֶה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְשַׁמֵּשׁ הַרְבֵּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים כְּדֵי לִזְכּוֹת לְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת אֲמִתִּיּוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת:

:

חלק ב

כִּי עִקַּר הַקִּלְקוּל הִתְחִיל מֵעֵצוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עֵצַת הַנָּחָשׁ הַקְּדְמוֹנִי בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי וְכוּ' וּמֵאָז נִתְקַלְקֵל הָעִם וְעִקַּר הַתִּקּוּן הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְחִיל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם שֶׁנִּקְרֵאת עֵצָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה. בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין, כִּי אַבְרָהָם זָכָה שֶׁהָיוּ כְּלִיוֹתָיו נוֹבְעוֹת חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. 'כְּלִיוֹתָיו' דַּיְקָא, כִּי הַכְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת וְשָׁם עִקַּר גְּמַר שְׁלֵמוּת הַחָכְמָה. כְּשֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַחָכְמָה לְעֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁיִּנָּצֵל עַל יָדָם מֵרוּחַ סְעָרָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וּלְהַצְלִיחַ עַל יָדָם לָנֶצַח. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם זָכָה שֶׁנִּקְרָא יוֹעֵץ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבָיְכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶת מִי נוֹעַץ וַיְבִינֵהוּ וְכוּ'. וּכְתִיב, וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֵנוּ. שֶׁנֶּאֱמַר עַל אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים יוֹעֲצִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֵמָּה הַיּוֹצְרִים וְיֹשְׁבֵי נְטָעִים עִם הַמֶּלֶךְ בִּמְלַאכְתּוֹ. כִּי בָּהֶם נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ:

חלק ג

וְעִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָעֵצָה שֶׁנֶּחֱלְקָה לִשְׁנַיִם שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מָגְרְשִׁין יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק הַדִּין עַל-יְדֵי בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ לְהִתְעַנּוֹת הַד' תַּעֲנִיּוֹת עַל זֶה כְּדֵי לְתַקֵּן עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִיּוֹת פְּגַם עֶשֶׂר סְרוּחִים שֶׁהֵם מוֹתְרוֹת הָאֲכִילָה שֶׁעוֹלֶה אֶל הַמֹּחַ בָּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ צָרוֹת שֶׁאֵרְעוּ בְּטֵבֵת שֶׁאָז הַתְחָלַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּתָב לְךָ אֶת עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה. וְהֵם נִזְכָּרִים בַּסְּלִיחוֹת שֶׁל יוּ"ד בְּטֵבֵת שֶׁנִּכְתְּבָה הַתּוֹרָה יְוָנִית וּמֵת עֶזְרָא הַסּוֹפֵר וְאָז סָמַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל וְכוּ' שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַחֻרְבָּן, כִּי כָּל אֵלּוּ הַצָּרוֹת תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי נִכְתְּבָה הַתּוֹרָה יְוָנִית זֶה עִקַּר בְּחִינַת פְּגַם כְּתַב יָדֵינוּ וְנוֹתְנִים תִּקֻּף לִכְתָב שֶׁלָּהֶם מֵאַחַר שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּעַצְמָהּ נִכְתְּבָה בְּכְתָב שֶׁלָּהֶם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֵּת עֶזְרָא הַסּוֹפֵר, שֶׁהוּא הַסּוֹפֵר הָרִאשׁוֹן שֶׁעָסַק בְּיוֹתֵר לְתַקֵּן כְּתִיבַת הַתּוֹרָה כָּרְאוּי. וְעַל-כֵּן צָרַת מִיתָתוֹ הוּא שֶׁיָּכָה לְצָרַת כְּתִיבַת הַתּוֹרָה בְּכִתְבֵיהֶם שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מֵהַתִּקּוּן שֶׁעָשָׂה עֶזְרָא הַסּוֹפֵר עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה עוֹסֵק לְהָיוֹת סוֹפֵר וְכוֹתֵב בִּכְתָבֵינוּ כְּדֵינוּ. וְהַמְשִׁיךְ שְׁלֵמוּת כְּתִיבַת סִפְרֵי הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם וְעַל-כֵּן אָז הִתְחִיל הַחֻרְבָּן, כִּי עִקַּר הַחֻרְבָּן עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגַּם כְּתַב יָדֵינוּ וּמְגָרְשִׁין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְנֶחֱלְקָה הָעֵצָה. וְאָז אֵין שְׁלֵמוּת לְהַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שֶׁפּוֹגְמִין בִּסְפָרִים אֲמִתִּיִּים שֶׁל תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַמְתָּקָה מִקֹּדֶשׁ קָדָשִׁים, עַיֵּן שָׁם וְתִרְאֶה אֵיךְ כָּל זֶה קָשׁוּר זֶה בָּזֶה:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת הַשִּׁבְטִים עִם יוֹסֵף שֶׁגָּרַם הַגָּלוּת וְהַחֻרְבָּן, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְהַשִּׁבְטִים אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, אַף-עַל-פִּי-כֵן קָצַף הַשָּׂטָן בֵּינֵיהֶם וְהִטְעָה אוֹתָם בְּעֵצוֹת רָעוֹת כָּאֵלֶּה לִמְכֹּר אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כִּי גַּם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים צְרִיכִים לִשְׁמֹר עַצְמָם מְאֹד וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד לְהִנָּצֵל מֵעֵצוֹת נִבְעָרוֹת, בִּפְרָט בְּעִנְיַן מַחֲלֹקֶת שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַשָּׂטָן שֶׁמַּכְנִיס סְבָרוֹת בְּלֵב הַצַּדִּיקִים עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם צְרִיכִים לִרְדֹּף אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד לְחַיָּיו וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵעֵצַת הַנָּחָשׁ הִטְעָה אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהִטְעָה אֶת קַיִן הָיָה בַּתְּחִלָּה גָּדוֹל בְּמַעְלָה מְאֹד, (כַּמּוּבָן בִּכְתְבֵי הָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה) וְהִטְעָה אוֹתוֹ בְּעֵצוֹת רָעוֹת לַהֲרֹג אֶת הֶבֶל. וְכֵן הוּא בְּכָל הַמַּחֲלֹקֶת, וּבִפְרָט הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים. וְזֶהוּ, "וַיִּשְׂלְחֵהוּ מֵעֵמֶק". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מֵעֵצָה עֲמֻקָּה שֶׁל הַצַּדִּיק הַקָּבוּר בְּחֶבְרוֹן, כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה' וְיָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה תָּמִיד.

וְאַף-עַל-פִּי שֶׁמָּסַר הַבְּחִירָה לָאָדָם, וְעַל-כֵּן הַהֶכְרֵחַ לַעֲזֹר אֶת הָאָדָם שֶׁיִּבְחַר לוֹ עֵצָה כִּרְצוֹנוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵר תָּמִיד כִּרְצוֹנוֹ. (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) כִּי עֵצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד. וּכְתִיב, כִּי ה' צְבָאוֹת יָעָץ וּמִי יָפֵר:

חלק ו

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּתְוַעֲדוּ הַשְּׁבָטִים עִם יוֹסֵף לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְיוֹסֵף לַחֲזֹר וּלְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם עַד שֶׁהֵבִיאוּ אֶת בִּנְיָמִין, כִּי בִּנְיָמִין הוּא עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה הָאֲמִתִּית, כִּי רַק הוּא נוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֵצָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא בִּנְיָמִין-בֶּן יָמִין, בְּחִינַת עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵב חָכָם לִימִינוֹ, הֶפֶךְ עֵצוֹת נִבְעָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, כִּי י"ב הַשְּׁבָטִים הֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת כְּלָלִיּוּת הָעֵצָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָא עֵצָה כַּנַּ"ל, כִּי הֵם הֵם הַמִּטָּה שְׁלֵמָה שֶׁהֶעֱמִיד יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁמֵּהֶם יָצְאוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי שֶׁהוּא עִקַּר הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה כַּנַּ"ל, כִּי י"ב שְׁבָטִים הֵם בְּחִינַת י"ב אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ כֻּלָּם בְּאֶבֶן אַחַת (הַמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּכְלָלִים בָּאֶבֶן שְׁתִיָּה בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדְשִׁים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָעֵצָה הָאֲמִתִּית, (כַּמּוּבָן שָׁם כָּל זֶה, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן הִזְדַּרֵז יַעֲקֹב מְאֹד תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף לִבְרֹחַ מִלָּבָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִשְׁלָם, חַס וְשָׁלוֹם, מִטָּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּחוּץ לָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי שְׁלֵמוּת מִטָּתוֹ הִיא שְׁלֵמוּת הָעֵצָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּשְׁלְמָה עַל-יְדֵי בִּנְיָמִין שֶׁהַהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה נִשְׁלֶמֶת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְקֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּאוּ אַחֵי יוֹסֵף לְמִצְרַיִם וְרָאָה שֶׁהֵם שְׁבִים בִּתְשׁוּבָה עַל מְכִירָתוֹ וַאֲזַי צְרִיכִים לַחֲזֹר וּלְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם וְאָז יִהְיֶה נִגְמַר וְנִשְׁלֶמֶת הָעֵצָה, עַל-כֵּן לֹא רָצָה לְהִתְוַדַּע לָהֶם עַד שֶׁהֵבִיאוּ אֶת בִּנְיָמִין. וְגַם אָז הוֹסִיף לְצַעֲרָם כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּיוֹתֵר. וְהָיָה מְצַעֲרָם עַל-יְדֵי בִּנְיָמִין דַּיְקָא שֶׁצִּוָּה לְהַטְמִין הַגָּבִיעַ בְּאַמְתַּחְתּוֹ, זֶה רָמַז לָהֶם מַה שֶּׁפָּגְמוּ עַל-יְדֵי מְכִירַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּגְרְמוּ עַל-יְדֵי זֶה פְּגַם הָעֵצָה כַּנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הַפְּגַם מִגִּיעַ לְבִנְיָמִין הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֵצָה, כִּי הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ וְכַנַּ"ל, כִּי בִּנְיָמִין הָיָה נָקִי לְגַמְרֵי מִפְּגַם הָעֵצוֹת רָעוֹת שֶׁנִּמְשְׁכִין מֵעֵצַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל שֶׁגָּרַם מִיתָה לְעוֹלָם, כִּי בִּנְיָמִין הָיָה נָקִי מִכָּל זֶה, כִּי הוּא מֵת בְּעֶטְיוֹ שֶׁל נָחָשׁ לְבַד, אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם חֵלֶק בְּעֶטְיוֹ שֶׁל נָחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַל-כֵּן זָכָה בֶּאֱמֶת שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְקֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּחֶלְקוֹ דַּיְקָא שֶׁשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רָמַז לָהֶם יוֹסֵף הַפְּגָם עַל-יְדֵי בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק שֶׁפָּגְמוּ עַל-יְדֵי פְּגַם

אֱמוּנַת חֲכָמִים הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַפְּגָם מַגִּיעַ לִבְחִינַת בִּנְיָמִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָעֲצָה כַּנַּ"ל. גַּם הֶרְאָה לָהֶם שֶׁעַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים גּוֹרְמִים שֶׁמַּעֲלִילִים עַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בַּעֲלֵי עֵצָה בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ עֵצָה, גּוֹרְמִים שֶׁבּוֹדְקִין עֲלֵיהֶם כְּזַבִּים כְּאִלּוּ הֵם גַּנָּבִים וְרַמָּאִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ כָּל הַנְּהָנָתָם בִּשְׁבִיל גְּנֵבָה וְרַמָּאוּת חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז הִכִּירוּ הַשְּׁבָטִים גְּדֶל פְּגָמָם עַד הֵיכָן מַגִּיעַ פְּגָמָם וְאָז שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה נֹּאמַר מַה נְּדַבֵּר מַה נִּצְטַדָּק הָאֱלֹקִים מָצָא אֶת עֲוֹן עֲבָדֶיךָ וְכוּ'. וְאָז זָכוּ לְתַקֵּן עַל-יְדֵי זֶה וְאָז הִתְוַדַּע לָהֶם יוֹסֵף וְחָזְרוּ וְנִכְלְלוּ יַחַד שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל סוֹף הַתִּקּוּן הָאַחֲרוֹן כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִתְתַּקֵּן הָעֵצָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁאָז יַחֲזֹר וְיִתְאַחֵד מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁנֶּחֱלְקָה תְּחִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגַם הָעֵצָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד, כִּי חֲלֻקַּת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד וַחֲלֻקַּת עֵצָה הֵם בְּחִינָה אַחַת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן קוֹרִין הַפְּטָרָה זֹאת בְּפָרָשַׁת וַיִּגַּשׁ שֶׁמְּדַבֶּרֶת מֵהִתְחַבְּרוּת מַלְכוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִקְרָא מָשִׁיחַ פֶּלֶא יוֹעֵץ. וּכְתִיב, וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה כְּשֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי צַדִּיק אֱמֶת לְקַבֵּל מִשָּׁם עֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת וְלִזְכּוֹת עַל יָדָם לְהַצָּלָחָה הַנִּצְחִית:

חלק ח

וְעַל זֶה צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לְעֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת כָּאֵלּוּ, וְזֶהוּ, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה. הֵם בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים יְהוּדִים עַל שֵׁם יְהוּדָה. שֶׁהֵם נִגָּשִׁים אֶל יוֹסֵף בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְשָׁבִים בִּתְשׁוּבָה עַל מְכִירָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת חֲלֻקַּת הָעֵצָה, כִּי מְכִירַת יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת חֲלֻקַּת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלֻקַּת הָעֵצָה, כַּמּוּבָן בַּהַפְטָרָה שֶׁל וַיִּגַּשׁ שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִזֶּה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד וְכַנַּ"ל. (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה), כִּי פָּרָשַׁת וַיִּגַּשׁ מְדַבֶּרֶת מִתִּקּוּן מְכִירַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הָעֵצָה כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁבִים בִּתְשׁוּבָה וּמְפַיְּסִים אוֹתוֹ וּמְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ שֶׁיִּמְחֹל לָהֶם וְיַחֲזֹר וְיִתַּקְנֵם בְּעֵצָה שְׁלֵמָה וְטוֹבָה בֶּאֱמֶת. וְזֶהוּ, וַיֹּאמֶר אֵלָיו בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, יְכַנְּסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ. שֶׁמְּבַקְּשִׁים אוֹתוֹ שֶׁיִּשְׁמַע הֵיטֵב וְיִכָּנְסוּ דְּבָרֵינוּ בְּאָזְנוֹ וּבְלִבּוֹ הֵיטֵב, כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא, הַיְנוּ שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ וְיָשִׂים לִבּוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב מַה נַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם וְיִתֵּן לָנוּ עֵצָה כָּרְאוּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכַל לְהַצִּיל עַצְמֵנוּ כָּל אֶחָד מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ, לְהַנָּצֵל שֶׁלֹּא תֹּאבַד תִּקְוָתֵנוּ חָלִילָה, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁבַּדֶּרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁשּׁוֹאֲלִים אֶת הַצַּדִּיק כֵּן הוּא מֵשִׁיב. וּמִזֶּה

בָּאִים כָּל הָעֵצוֹת הַמְקֻלְקָלוֹת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁמֵּאֵת ה' הֵם אוֹ שֶׁהַצַּדִּיק יָעַץ לוֹ כָּךְ וּבֶאֱמֶת הַכֹּל מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹיֶלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְכוּ'. שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִקְרָא זֶה עַל הַשָּׂבָטִים שֶׁפָּגְמוּ בָּעֵצָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְאֹד בְּתַחֲנוּנִים רַבִּים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֶת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיְּשִׁימוּ לִבָּם הֵיטֵב עַל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ עֵצָה אֱמִתִּית וְנִצְחִית שֶׁיַּצְלִיחַ עַל יָדָהּ לְנַצֵּחַ בֶּאֱמֶת. וְזֶהוּ, וְאַל יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ. הֵינוּ שֶׁיִּתְבַּטֵּל כָּל מִינֵי חָרוֹן אַף וְדִינִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים נִתְבַּטְּלִים כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁהֵם חָרוֹן אַף, כִּי נִכְלָלִין בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁנִּמְתָּק הַדִּין בְּיוֹתֵר נִשְׁלָמָה הָעֵצָה בְּיוֹתֵר עַד שֶׁזּוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְעֵצָה שְׁלֵמָה הַנִּמְשֶׁכֶת מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד עַל יָדָהּ כְּנֶגֶד כָּל מִינֵי עֵצוֹת מְקֻלְקָלוֹת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מְסַבֵּב בְּלִבּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת. וְזֶהוּ, כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה. פַּרְעֹה זֶה בְּחִינַת בְּטוּל וְקִלְקוּל הָעֵצָה הַקְּדוֹשָׁה, בִּבְחִינַת וַתִּפְרְעוּ כָּל עֲצָתִי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה כָּל גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי פַּרְעֹה עוֹמֵד אֵצֶל הָעֹרֶף וְרוֹצֶה לְעַכֵּב הַמֹּחִין שֶׁלֹּא יֵרְדוּ לְמַטָּה שֶׁיִּתְהַוּוּ מֵהֶם עֵצוֹת טוֹבוֹת לְהַכִּיר הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר סוֹד גָּלוּת מִצְרַיִם (וְעַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת וְהָבֵן הֵיטֵב). וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכִינוּ בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא תַּרי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, בְּחִינַת לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה, בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר הוּא לְקַבֵּל עֵצוֹת מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד עַל יָדָם בְּכָל פַּעַם כְּנֶגֶד קִלְקוּל וּבִלְבּוּל הָעֵצוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת פַּרְעֹה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה, הֵינוּ כְּפִי מַה שֶּׁפַּרְעֹה, שֶׁהוּא קִלְקוּל הָעֵצָה, מִתְגַּבֵּר בְּנַפְלָיו וְעַרְמִימִיּוּתָיו, כְּמוֹ כֵן אַתָּה יוֹדֵעַ לִתֵּן עֵצוֹת בְּכָל פַּעַם לְהַנָּצֵל מֵעַרְמִימִיּוּתָיו וְלָשׁוּב וּלְהִתְחַזֵּק לִשְׁאֹר עַל עוֹמְדוֹ לְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא עִקַּר הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה. וְזֶהוּ, כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה. כִּי שְׁנֵי הַכְּפִין מוֹרִין עַל הַדִּמְיוֹן מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, הֵינוּ כִּי זֶה עִקַּר נִפְלְאוֹת מַעֲשֵׂה הַצַּדִּיק כִּי נוֹרָא הוּא, כִּי יוֹדֵעַ וּמְחַזֵּק כָּל אָדָם כְּפִי מַה שֶּׁהוּא בְּכָל מַדְרֵגָה שֶׁהוּא בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּעֵצוֹת עֲמֻקוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁהֵם מְכֻוָּנִים מַמָּשׁ כְּפִי קִלְקוּל הָעֵצָה שֶׁרוֹצֶה הַבַּעַל דָּבָר לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּתַחְבּוּלוֹתָיו. עַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעֲצָתָם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ שְׂאִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל אוֹתָם בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כִּי הֵם עוֹמְדִים כְּנֶגֶד כָּל מִינֵי קִלְקוּל הָעֵצָה שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בִּבְחִינַת כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה כַּנַּ"ל, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם, כִּי עֲצָתָם הוּא עֲצַת ה' אֲשֶׁר לְעוֹלָם תַּעֲמֹד כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה':

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת הַתַּעֲנִיתִים שֶׁגּוֹזְרִים עַל הַגְּשָׁמִים, כִּי עִקַּר עֲצִירַת גְּשָׁמִים בָּא עַל פְּגַם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְסָרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם וְכוּ' וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ'. הֵינוּ עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא עִקַּר יְסוֹד הָאֱמוּנָה וְעַל-כֵּן גּוֹזְרִין תַּעֲנִיּוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִיּוֹת מְתַקְּנִין פְּגַם הַמּוֹתְרוֹת שֶׁל הָאֲכִילָה שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ אֶת הַמֹּחַ וְכַנַּ"ל לְעִנְיַן הָאַרְבָּעָה תַּעֲנִיּוֹת, כִּי הַתַּעֲנִית בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת פֶּלֶג אֱלֹקִים מָלֵא מַיִם שֶׁמַּשְׁקִים הַגְּשָׁמִים, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן עִקַּר תַּעֲנִיּוֹת הַגְּשָׁמִים הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם דַּיְקָא גּוֹזְרִין כָּל הַי"ג תַּעֲנִיּוֹת, כִּי עִקַּר הַפְּגָם וְהַתִּקּוּן שֶׁל אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה, הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְקֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גּוֹזְרִין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תַּעֲנִיּוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי שֶׁעַל יָדָם הַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים שֶׁעַל-יְדֵי הַמְתָּקַת כָּל הַשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר מְכִילִין בַּשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר עֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם כָּל הַשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי כַּיָּדוּעַ, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר בֵּרוּר כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הָעֵצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי הֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הֵן הֵן הָעֵצוֹת בְּחִינַת תַּרי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא שֶׁהֵם תַּרי"ג עֵצוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר כָּל דִּינֵיהֶם וְהִלְכוֹתֵיהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן. וּכְמוֹ כֵן לְעִנְיַן עוֹבָדָא וְקִיּוּם הַתּוֹרָה צְרִיכִין לְשׁוּת עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת י"ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁבָּאָה עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַדִּינִים עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָמֶת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם הַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה לַהֲלָכָה וּלְמַעֲשֶׂה לְקִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גּוֹזְרִין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תַּעֲנִיּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי תַּעֲנִיּוֹת שֶׁל הַגְּשָׁמִים הֵם בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֶּלֶג אֱלֹקִים מָלֵא מַיִם שֶׁמַּשְׁקִים הַגְּשָׁמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּיִם שֶׁמְּטַהֲרִין מֵהַטִּינֹפֶת וְהָעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַנַּ"ל שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּמֶת וְנֶחֱלֶקֶת הָעֵצָה, (כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הַגְּבִיעַ שֶׁנִּמְצָא בְּאַמְתַּחַת בִּנְיָמִין, כִּי בִּנְיָמִין הוּא עִקַּר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה, כִּי נוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְקֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּחֶלְקוֹ וְכַנַּ"ל וְשָׁם סוֹד הַגְּבִיעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָעֵצָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סִפְרֵי הַתּוֹרָה וְנִשְׁלָמֶת הַתּוֹרָה וְנִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם כָּל הַשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים וְכַנַּ"ל, כִּי אִיתָא בְּיַלְקוּט הָרְאוּבֵנִי

בְּשֵׁם הַ"מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת" שֶׁגָּבִיעַ הוּא בְּחִינַת י"ג פְּרָקִים ע"ב שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת גָּבִיעַ, שֶׁהֵם י"ג מְכִילִין דְּרַחֲמֵי, הַיְנוּ כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שָׁם שֶׁי"ג ע"ב הַנַּ"ל בְּגִימַטְרִיָּא שָׁלוֹם בְּמֵ"ם סְתוּמָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל):

חלק יא

כִּי הַגָּבִיעַ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בּוֹ וְהוּא נַחַשׁ יְנַחֵשׁ בְּחִינַת עֲצוֹת, כִּי כָּל הַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים הֵם בִּשְׁבִיל עֲצוֹת שֶׁמִּי שֶׁצָּרִיךְ לְאֵיזֶה עֵצָה לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג הָיָה הוֹלֵךְ לְהַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים, רַק שֶׁאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֻזְהָרִים מִלְּקַבֵּל עֲצוֹת מֵהַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים, רַק לִהְיוֹת תְּמִים עִם ה' וּלְקַבֵּל כָּל הָעֲצוֹת מֵחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים. נִמְצָא, שֶׁנָּחָשׁ יְנַחֵשׁ הוּא בְּחִינַת עֲצוֹת, רַק שֶׁהִטְעָה אוֹתָם וְדִבֵּר עִמָּהֶם כְּאִלּוּ יוֹסֵף הוּא מֵאַנְשֵׁי מִצְרַיִם שֶׁעָצָתָם עַל-יְדֵי נְחוּשִׁים. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ, כִּי הַגָּבִיעַ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה אָדוֹנִי בּוֹ, כִּי שְׁתִיָּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָעֵצָה, בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְשָׂבָעְתָּ זֶה שְׁתִיָּה. כִּי עִקַּר הַשְׁבִּיעָה עַל-יְדֵי הַשְׁתִיָּה שֶׁהוּא מְעַכֶּלֶת הַמָּזוֹן וּמַשְׁבִּיעַ אֶת הַגּוּף, שֶׁזֶּהוּ הַהֶפֶךְ מִפְּגַם וְקִלְקוּל הָאֲכִילָה שֶׁעוֹלִים חַס וְשָׁלוֹם, עֲשָׂנִים סְרוּחִים וּמְבַלְבְּלִים אֶת הַמֹּחַ שֶׁמִּשָּׁם חֲלֻקַּת הָעֵצָה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַמַּאֲכָל מִתְעַכֵּל כָּרָאוּי וְאֵינוֹ מַשְׁבִּיעַ אֶת הַגּוּף כָּרָאוּי, אֲבָל שְׁתִיָּה הוּא בְּחִינַת עִכּוּל הַמָּזוֹן שֶׁלֹּא יַעֲלוּ הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמֹּחַ, רַק הַמַּאֲכָל יַשְׁבִּיעַ אֶת הַגּוּף כָּרָאוּי בְּחִינַת וְשָׂבָעְתָּ זוֹ שְׁתִיָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת כּוֹס יְשׁוּעוֹת, כִּי יְשׁוּעוֹת בְּחִינַת עֲצוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה הוּא שְׁלֵמוּת הָעֵצָה כְּשֶׁהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ מֵאִיר עֵינֵי הָאָדָם וְנוֹתֵן לוֹ עֵצָה אֵיךְ לְהִנָּצֵל מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ. וְכֵן בְּסִפְרֵי קַבָּלָה נִקְרָאִים הָעֲצוֹת יְשׁוּעוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הָאֲכִילָה שֶׁלֹּא יַעֲלוּ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה עֲשָׂנִים סְרוּחִים לְבַלְבֵּל אֶת הַמֹּחַ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הָעֵצָה, רַק שֶׁיִּזְכֶּה לְעַכֵּל אֶת הַמָּזוֹן כָּרָאוּי. וְעַל-כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל הַכּוֹס בְּחִינַת כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָׁא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת דָּוִד כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁדָּוִד דַּיְקָא זָכָה לָזֶה בְּחִינַת כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָׁא, בְּחִינַת לִי נָאֶה לְבָרֵךְ וְכוּ'. כִּי מַלְכוּת בֵּית דָּוִד זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה הַשְׁלֵמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁנִּקְרָא פֶּלֶא יוֹעֵץ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁלֹּא תִּתְחַלֵּק לִשְׁתַּיִם חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הַמְלוּכָה שֶׁל דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁלֹּא תִּתְחַלֵּק עוֹד מַלְכוּתוֹ לִשְׁתַּיִם, בְּחִינַת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת שֶׁקּוֹרִין כָּל זֶה בְּהַפְטָרַת וַיִּגַּשׁ. וּכְלַל הַדָּבָר שֶׁכָּל

הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה בֵּין יוֹסֵף וְהַשְּׁבָטִים הוּא בְּחִינַת חֲלֹקֶת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁנֶּחֱלַק עַל-יְדֵי יָרָבְעָם שֶׁבָּא עַל-יְדֵי עֲצוֹת מְקֻלְקָלוֹת שֶׁל רְחַבְעָם שֶׁשָּׁמַע לְעֲצַת הַיְלָדִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן יָרָבְעָם שֶׁנִּפַּל לְעֲצוֹת רָעוֹת מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְוַּעֵץ הַמֶּלֶךְ וְכוּ'. וְכָל זֶה נִשְׁתַּלְשֵׁל מֵהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַשְּׁבָטִים עַל יוֹסֵף. וְעַל-כֵּן פָּרְשַׁת וַיִּגַּשׁ שֶׁמְּדַבֶּרֶת מֵהִתְחַבְּרוּת הַשְּׁבָטִים עִם יוֹסֵף מַפְטִירִין אָז, וְאַתָּה קַח לְךָ עֵץ אֶחָד וְכוּ' שֶׁמְּדַבֵּר מֵהִתְחַבְּרוּת מַלְכוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְרוֹעֶה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם, וְעַבְדִּי דָּוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הָעֲצָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד וְכַנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה). וְעַל-כֵּן כָּל עִנְיַן הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִתִּקּוּן הָעֵצָה מְרֻמָּז בְּפָרָשָׁה זֹאת וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה שֶׁמּוֹצִיאִין אֶת הַתֵּבָה לַחוּץ בְּתַעֲנִיּוֹת שֶׁעַל הַגְּשָׁמִים כְּדֵי לְעוֹרֵר הָעָם לִתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כְּדֵי לְעוֹרֵר הָעָם שֶׁיָּשׁוּבוּ עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּמֶת כָּל הַתּוֹרָה, (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סִפְרֵי הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם:

חלק יג

וְזֶה, וַיִּקְרָא יַעֲקֹב לְבָנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. שֶׁבִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַקֵּץ תְּלוּי בָּעֵצָה שְׁלֵמָה הַנַּ"ל שֶׁתִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא פֶּלֶא יוֹעֵץ, כִּי עִקַּר קֵץ הַגְּאֻלָּה תְּלוּי בְּעֵצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁהֵם עֲמֻקִּים מְאֹד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם שׁוּם נָבִיא וְחוֹזֶה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, כִּי ה' צְבָאוֹת יָעָץ וּמִי יָפֵר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת, וְעַל-כֵּן אֶפְלוּ יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּשֶׁרָצָה לְגַלּוֹת הַקֵּץ, הַיְנוּ שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת הָעֵצוֹת הָעֲמֻקּוֹת מְאֹד שֶׁעַל יָדָם יָבוֹא הַקֵּץ, אָז נִסְתַּלֵּק הַיְמֵנוּ שְׁכִינָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתָם בִּפְרָט אָז שֶׁהָיָה עֲדַיִן קֹדֶם הַתְחָלַת הַגְּלוּת הָרִאשׁוֹן וְקֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָעֵצוֹת עֲמֻקּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר, הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב, 'הִקָּבְצוּ' דַּיְקָא, שֶׁגִּלָּה לָהֶם שֶׁעִקַּר יְסוֹד תִּקּוּן הָעֵצָה הוּא בְּחִינַת הִקָּבְצוּ, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה אַחְדוּת וְאַהֲבָה וְשָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְקַבְּצוּ יַחַד לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה מֵהַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכּוּ לִשְׁלֵמוּת הָעֵצָה, כִּי יִשְׂרָאֵל וְאוֹרָיְתָא כֻּלָּא חַד כְּפִי הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ כֵּן נִתְאַחֵד הָעֵצָה יַחַד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת עֵצָה כַּנַּ"ל, כִּי י"ב בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּחִינַת י"ב בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ יַחַד בָּאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָעֵצָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). שֶׁכָּל זֶה תְּלוּי בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת אָנָן בַּחֲבִיבוּתָא תְּלֵיָא, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְזֶהוּ בְּחִינַת י"ב אַבְנֵי אֵפוֹד וְהַחֹשֶׁן שֶׁהָיוּ כְּתוּבִים בָּהֶם שְׁמוֹת י"ב שְׁבָטִים שֶׁשָּׁם הָיָה שׁוֹאֲלִים כָּל הָעֵצוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה, "הַקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם". שֶׁהִזְכִּיר שָׁם יַעֲקֹב בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ שֵׁם יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר אַחִיזַת חֶלְקַת הָעֲצָה הוּא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הֶעָקֵב שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֲצָה שֶׁנִּקְרֵאת רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָיו-הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה). כִּי עִקַּר הָעֲצָה צְרִיכִין בִּבְחִינַת רַגְלַיִן דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרֶץ הֶדוֹם רַגְלָי, כִּי בְּעָלְמָא דִּקְשׁוֹט אֵין צְרִיכִין עֵצָה רַק כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה נְמוּכָה יוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁנּוֹפְלִים בַּגַּלּוּת יוֹתֵר שָׁם צְרִיכִין עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת יוֹתֵר לָצֵאת מִשָּׁם. וְזֶהוּ מַעֲלַת הָאָדָם עַל כָּל הַמַּלְאָכִים מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם הוּא בָּעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה בְּמָקוֹמוֹת רְחוֹקִים כָּאֵלֶּה שֶׁצָּרִיךְ בְּכָל פַּעַם לִתֵּן עֵצָה לְנַפְשׁוֹ לְהַצִּיל עַצְמוֹ מִשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְזֶה מַעֲלַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁגְּדוֹלִים מִצַּדִּיקִים גְּמוּרִים מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֲקוּ כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן צְרִיכִין עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת וּגְדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּבוּ מִמְּקוֹמוֹת מְגֻנִּים כָּאֵלֶּה וּכְשֶׁזּוֹכִין לָזֶה מַעֲלָתָם יְקָרָה וְשָׂגְבָה מְאֹד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה יָרַד הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל נְסָיוֹן הַזֶּה לִרְאוֹת אִם יִהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחַר עֵצוֹת טוֹבוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְהַצִּיל עַצְמוֹ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַחָכְמָה הִיא הָעֵצָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הוּא הָעֵצוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת שֶׁיֵּצְלִיחַ עַל יָדָם לָנֶצַח. וְעַל-כֵּן לֹא נָתַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הַתּוֹרָה לְהַמַּלְאָכִים כִּי אִם לָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מֵחֲמַת שֶׁאָנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל הַגַּשְׁמִי שֶׁשָּׁם צְרִיכִין עֵצוֹת הַרְבֵּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת עֵצָה, בְּחִינַת תַּרַי"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהֵשִׁיב מֹשֶׁה לְהַמַּלְאָכִים שֶׁאָמְרוּ שֶׁיִּתֵּן לָהֶם הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם. הֵשִׁיב לָהֶם, לְמִצְרַיִם יְרִדְתֶּם? לְפַרְעֹה נִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם?, תּוֹרָה לָמָּה תְּהֵא לָכֶם! שׁוּב כְּתִיב בָּהּ, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹקִים אֲחֵרִים בֵּין הָעַמִּים אַתֶּם שְׁרוּיִים וְכוּ'? מַשָּׂא וּמַתָּן יֵשׁ בֵּינֵיכֶם? קִנְאָה יֵשׁ בֵּינֵיכֶם? יֵצֶר הָרָע יֵשׁ בֵּינֵיכֶם וְכוּ'? מִיָּד הוֹדוּ לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּפֶרֶק רַבִּי עֲקִיבָא, וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה מֵעִקָּרָא מַאי קַסְבְּרוּ הַמַּלְאָכִים מַה שֶּׁשָּׁאֲלוּ שֶׁיִּתֵּן לָהֶם הַתּוֹרָה, וְכִי לֹא יָדְעוּ שֶׁשּׁוּם מְצִוָּה אֵין שַׁיָּכָה בֵּינֵיהֶם?! אַךְ עִקַּר טָעוּת הַמַּלְאָכִים שֶׁסָּבְרוּ שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הִיא הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הַנִּפְלָא שֶׁיֵּשׁ בָּהּ. וְעַל-כֵּן שָׁאֲלוּ שֶׁיִּתְּנוּ לָהֶם הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁיְּגַלֶּה לָהֶם חָכְמוֹת הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּוַדַּאי שַׁיָּךְ גַּם בְּמַלְאָכִים, כִּי חָכְמַת הַתּוֹרָה יְכוֹלִים לִלְמֹד אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְקַיְּמָם, כִּי בְּכָל מְצָוָה וּמְצָוָה וּבְכָל תֵּבָה וְאוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יֵשׁ בָּהּ חָכְמָה קְדוֹשָׁה עֲמֻקָּה מְאֹד שֶׁלְּמוּד הַחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת הָיוּ יְכוֹלִים גַּם הַמַּלְאָכִים לִלְמֹד. וְעַל-כֵּן שָׁאֲלוּ שֶׁיִּתֵּן לָהֶם הַתּוֹרָה, כִּי סָבְרוּ שֶׁיְּכוֹלִים לְקַבֵּל חָכְמוֹת הַתּוֹרָה אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְקַיְּמָם. הֵשִׁיב לָהֶם מֹשֶׁה, לְמִצְרַיִם יְרִדְתֶּם? לְפַרְעֹה נִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם?, הַיְנוּ שֶׁגְּלָה לָהֶם שֶׁעִקַּר עַמְקוּת חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הוּא הָעֵצוֹת

שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהֶם. וְהָעִקָּר בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד מְאֹד בְּעִמְקָ הַגָּלוּת שֶׁל בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁכּוֹלְלִים כָּל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי אֵין שׁוּם חָכְמָה נֶחֱשֶׁבֶת כִּי אִם כְּשֶׁבָּאִים לְעֲצָה שְׁלֵמָה עַל יָדָהּ. וַאֲפִלּוּ חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁרַק הִיא הִיא הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית, הִיא גַּם הִיא אֵין חָכְמָתָהּ נֶחֱשֶׁבֶת כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל עֵצָה שְׁלֵמָה עַל יָדָהּ שֶׁיַּצְלִיחַ עַל יָדָהּ לָנֶצַח, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַתּוֹרָה עֵצָה, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדָהּ לְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת לְהַצְלִיחַ עַל יָדָם לָנֶצַח. וְזֶה עִקַּר תִּכְלִית שְׁלֵמוּת עַמְקוּת חָכְמוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל-כֵּן אָמַר לְהַמַּלְאָכִים, אֵיךְ אַתֶּם יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לְחָכְמוֹת הַתּוֹרָה מֵאַחַר שֶׁלֹּא יְרַדְתֶּם לְגָלוּת מִצְרַיִם וְלֹא נִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם פַּרְעֹה וְאֵין בֵּינֵיהֶם קִנְאָה וְלֹא יֵצֶר הָרָע וְלֹא מַשָּׂא וּמַתָּן וְאֵין אַתֶּם יוֹדְעִים טַעַם מְרִירוּת הַגָּלוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת שֶׁסּוֹבֵל הָאָדָם הֶעָלוּב הַנִּרְדָּף הַזֶּה בְּזֶה הָעוֹלָם, בִּפְרָט בְּתֹקֶף מְרִירוּת הַגָּלוּת. וְרַק זֶה הָאָדָם צָרִיךְ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ עִם כָּל עַמְקוּת הָעֵצוֹת שֶׁהֵם תַּרַי"ג מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל עַל-יְדֵי זֶה לְקַבֵּל עֵצוֹת מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁשָּׁם דַּיְקָא צְרִיכִין עֵצוֹת עֲמֻקוֹת בְּכָל פַּעַם, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, אֲבָל אַתֶּם הַמַּלְאָכִים שֶׁלֹּא יְרַדְתֶּם בְּגָלוּת וְאֵין בֵּינֵיכֶם יֵצֶר הָרָע וְכוּ', אֵין אַתֶּם צְרִיכִים עֵצוֹת כְּלָל, עַל-כֵּן אֵין שַׁיָּךְ לָכֶם חָכְמוֹת הַתּוֹרָה כְּלָלִ! כִּי עִקַּר תִּכְלִית חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הֵם הָעֵצוֹת שֶׁצְּרִיכִין בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם בִּבְחִינַת רַגְלַיִן וְכַנַ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הֶעָקֵב בְּחִינַת רַגְלַיִן, בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת רַגְלַיִן, בִּבְחִינַת הָעֵצוֹת, שָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁבֵּין יַעֲקֹב וְעֵשָׂו שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת הַיֵּצֶר טוֹב וְעֵצוֹת הַיֵּצֶר הָרָע, כִּי עֵשָׂו הוּא בְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת עֵצוֹת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי. וְעַל-כֵּן אָחַז יַעֲקֹב בַּעֲקֵבוֹ, כִּי אֵינוֹ מַנִּיחוֹ לִגְמֹר עֲצָתוֹ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה הוּא כְּשֶׁגּוֹמְרִין עִם הָעֵצָה מַה שֶּׁצְּרִיכִין, כִּי מַה שֶּׁבָּא עַל עֵצָה בַּמִּלְחָמָה וּמַצְלִיחַ עַל יָדָהּ לְפִי שָׁעָה וְאַחַר כָּךְ נִתְהַפֵּךְ הַגַּלְגַּל וְנוֹפֵל עַל-יְדֵי זֶה, בְּוַדַּאי אֵין זֶה עֵצָה טוֹבָה. וְעִקַּר הָעֵצָה הַטּוֹבָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה עַל יָדָהּ לְאַחֲרִית טוֹב. וְעַל-כֵּן כָּל עֵצוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵם עֵצוֹת נִבְעָרוֹת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּצְלִיחִים עַל יָדָהּ לְפִי שָׁעָה וּמוֹשְׁלִים עַל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל אַחֲרִיתָם עֲדֵי אֹבֵד. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם, כִּי גּוֹי אֹבֵד עֵצוֹת הֵמָּה. וּכְתִיב, ה' הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם וְכוּ', בְּחִינַת עוּצוּ עֵצָה וְתוּפָר וְכוּ', כִּי הֵם מִתְיַעֲצִין בְּכָל פַּעַם לְכַלּוֹת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו וְכוּ'. וּכְתִיב, עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיַעֲצוּ עַל צְפוּנֶיךָ אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר וְכוּ'. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם וְלֹא יַנִּיחֵם לִגְמֹר עֲצָתָם, בְּחִינַת עֲצוּ עֵצָה וְתֻפָּר וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, רָמַז שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחוֹ לִגְמֹר מַלְכוּתוֹ עַד שֶׁבָּא וְנוֹטְלָהּ מִמֶּנּוּ, הַיְנוּ שֶׁעֲצָתוֹ

שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם מַלְכוּתוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי יוֹעֲצִים, אֲבָל יַעֲקֹב לֹא יָנִיחַ אוֹתוֹ לִגְמֹר עֲצָתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּתוֹ, עַד שֶׁיָּבוֹא וְיִטְלֶהָ מִמֶּנּוּ, כִּי עֲצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד, כִּי קֹדֶם שֶׁיִּרְצֶה עֵשָׂו וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לִגְמֹר עֲצָתוֹ בְּתוֹךְ כָּךְ יָבוֹא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא פֶּלֶא יוֹעֵץ וַיַּמְשִׁיךְ עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל עֲצוֹת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו. נִמְצָא, שֶׁשֵּׁם יַעֲקֹב נִקְרָא בְּעֵת שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן מִלְחָמָה עִם עֵשָׂו, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו עֲדַיִן בִּסְפֵקוֹת וְעֵצוֹת הֲפוּכוֹת מִן הָאֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצַת גּוֹיִם. וְזֶה בְּחִינַת וַתִּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב שְׁנֵעַ בַּיְרֵכִין וְרַגְלַיִן, הַיְנוּ בְּהַעֲצָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּסוֹד וַתֵּקַע וְכוּ' כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק, עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה כִּי נָגַע וְכוּ'. שֶׁהִיא מְרַמֵּז עַל תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁאָז נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְקֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֵצוֹת. וְזֶה בְּחִינַת אוֹכֶל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים נִפְגָּם הָאֲכִילָה שֶׁעוֹלִין הַמּוֹתָרוֹת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגֶּמֶת הָעֵצָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עָקֵב וְרַגְלַיִן וְכַנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ הִתְגַּבֵּר עָלָיו יַעֲקֹב וְנִצַּח אֶת הַמַּלְאָךְ עַד שֶׁלֹּא הִנִּיחוֹ לָצֵאת מִמֶּנּוּ עַד שֶׁהוֹדָה לוֹ עַל הַבְּרָכוֹת וְקָרָא שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל, הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה עַד שֶׁזָּכָה לְמֹחִין שְׁלֵמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל, אוֹתִיּוֹת לִי רֹאשׁ כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר תַּכְלִית הַחָכְמָה וְהַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, הִקְבִּצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב. כִּי בִּתְחִלָּה הֵם בִּבְחִינַת יַעֲקֹב, בִּבְחִינַת רַגְלַיִן, שֶׁשָּׁם חֻלַּקַּת הָעֵצָה וּצְרִיכִין מִלְחָמָה גְּדוֹלָה לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים עַד שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הָעֵצָה, עַל-כֵּן הַזְהִירָם 'הִקָּבְצוּ', שֶׁיִּתְקַבְּצוּ וְיִתְחַבְּרוּ יַחַד, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הָעֵצָה הִיא עַל-יְדֵי הִתְחַבְּרוּת וְהַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה שֶׁבֵּין הַחֲבֵרִים כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה 'וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם', כִּי עַל-יְדֵי זֶה תִּזְכּוּ לַעֲלוֹת מִבְּחִינַת יַעֲקֹב לִבְחִינַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמֹּחִין, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הָעֵצָה וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקִּנְטֵר הַשָּׁלֹשׁ שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים עַל שֶׁנִּמְשְׁכוּ אַחַר עֵצוֹת לֹא טוֹבוֹת. וְאָמַר לִרְאוּבֵן, פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר וְכוּ'. כִּי לֹא הָיְתָה עֲצָתוֹ טוֹבָה מַה שֶּׁבִּלְבֵּל יְצוּעֵי אָבִיו שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁהוּא עֵצָה טוֹבָה לִתְבֹּעַ עֶלְבּוֹן אִמּוֹ, אִם אָחוֹת אִמִּי הָיְתָה צָרָה לְאִמִּי וְכוּ', אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא הָיְתָה טוֹבָה, כִּי צְרִיכִין לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ הַרְבֵּה אִם לַעֲשׂוֹת דָּבָר כָּזֶה, כִּי זֶה צְרִיכִין לֵידַע שֶׁהָעֵצָה הָאֲמִתִּיּוֹת לְהַצְלִיחַ עַל יָדָהּ לָנֶצַח צְרִיכִין לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ הַרְבֵּה וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדָם לְאַחֲרִית טוֹב. וְעַל-כֵּן צָעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַד אָנָה אֹשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ'. שֶׁמּוּבָן מִזֶּה שֶׁהָיָה חוֹשֵׁב כָּל יָמָיו עֵצוֹת הַרְבֵּה וְהָיָה קָשֶׁה לוֹ לָשׁוּת עֵצוֹת לְנַפְשׁוֹ, וְעַל-כֵּן צָעַק, עַד אָנָה אֹשִׁית

עֲצוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן קִנְטְרוֹ, פַּחֵז כַּמַּיִם וְכוּ', כִּי לֹא הָיָה לוֹ לְמַהֵר כָּל כָּךְ לְעֲצָה כָּזֹאת וְכֵן קִנְטֵר שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, 'בְּסֹדָם', הֵינוּ בַּעֲצָתָם, 'אַל תָּבֹא נַפְשִׁי', כִּי גַּם הֵם לֹא הָיְתָה עֲצָתָם יָפָה וְכוּ'. אֲבָל יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ וְכוּ', כִּי יְהוּדָה הוֹדָה וְלֹא בוֹשׁ, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, 'אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ'. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵינוּ כִּי זֶה עִקַּר הָעֲצָה הָאֱמִתִּית שֶׁיּוֹדֶה עַל חֶטְאוֹ וְלֹא יֵבוֹשׁ וְיבַקֵּשׁ תָּמִיד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁיִּמְחֹל לוֹ וְיִתַּקְּנֵהוּ בְּעֲצָה שְׁלֵמָה אֵיךְ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הַדֶּרֶךְ הִתְחִיל יְהוּדָה עַל-יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן בְּעֵת שֶׁאָמְרָה, הַכֵּר נָא וְכוּ'. וְקִבֵּל עָלָיו עֶלְבּוֹן כָּזֶה, כִּי יָשְׁבוּ שָׁם שֵׁם וְעֵבֶר וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהוּא הוֹדָה וְלֹא בוֹשׁ בִּפְנֵיהֶם וְגָרַם לִרְאוּבֵן שֶׁיּוֹדֶה גַּם כֵּן. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה בֶּאֱמֶת שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ כָּל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ מִזַּרְעוֹ, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲצָה עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל, כִּי הוּא יַמְשִׁיךְ עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת כָּאֵלֶּה בָּעוֹלָם עַד שֶׁיַּחֲזֹר הַכֹּל בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי זֶה. וְזֶה, 'יִשְׂתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ', שֶׁכָּל הַמְּלוּכָה תָּשׁוּב לְבֵית דָּוִד שֶׁיִּתְאַחֵד הַמַּלְכוּת בְּחִינַת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הָעֲצָה, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הָעֲצָה. וְזֶהוּ, 'לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה', הֵינוּ בְּחִינַת שֵׁבֶט סוֹפֵר, בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֲצָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו. וּמְחֹקֵק, הֵינוּ הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֵצוֹת. וְזֶהוּ, וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו, שֶׁיַּמְשִׁיךְ עֵצוֹת הַתּוֹרָה לִבְחִינַת רַגְלַיִן לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, הֵינוּ שֶׁבֵּרְכוֹ יַעֲקֹב שֶׁלֹּא יָסוּר שֵׁבֶט וְכוּ' מִזַּרְעוֹ, הֵינוּ שֵׁבֶט סוֹפֵר, הֵינוּ רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיִּתְרַבּוּ הַסְּפָרִים עַל-יְדֵי זַרְעוֹ, שֶׁעַל יָדָם יִתְגַּלּוּ עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁיָּאִירוּ לִבְחִינַת הָרַגְלַיִן לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, בְּחִינַת וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו כַּנַּ"ל. עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה, דָּא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, כִּי עַל-יְדֵי אֵלּוּ הָעֵצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין עַד הָרַגְלַיִן לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד, עַל-יְדֵי זֶה יָשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה יָבֹא שִׁילֹה שֶׁהוּא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא פֶּלֶא יוֹעֵץ שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הָעֵצוֹת הָאֱמִתִּיּוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, כִּי אוֹר יוֹם מְרַמֵּז עַל הַגְּאֻלָּה וְחֶשְׁכַת הַלַּיְלָה מְרַמֵּז עַל הַגָּלוּת כַּיָּדוּעַ. כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י כַּמָּה פְּעָמִים. וְעִקַּר הָעֲצָה צְרִיכִין בִּבְחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, דְּהַיְנוּ בְּעֵת הַגָּלוּת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁים בִּתְפִלַּת עַרְבִית דַּיְקָא, וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, כִּי אָז דַּיְקָא צְרִיכִין תִּקּוּן הָעֲצָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָקוּם מֵהַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל הַמִּתְאַבֵּל וְכוּ', הֵינוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין תִּקּוּן הָעֲצָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁעִקָּרָהּ מֵהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל. וְכֵן עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁהִוא

עִקַּר תִּקּוּן הָעֲצָה, וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה מְתַקְּנִים חֶלְקַת הָעֲצָה, בְּחִינַת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד, כִּי חֶשְׁכַּת לַיְלָה הוּא בְּחִינַת חֶשְׁכַּת הָעֲצָה, בְּחִינַת מִי זֶה מַחֲשִׁיךְ עֵצָה, (כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ אֱמוּנָה" בְּסִימָן ה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְאוֹר יוֹם זֶה בְּחִינַת מְגִלָּה עֲמֻקּוֹת מִיֵּי חשֶׁךְ, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת עֲמֻקּוּת הָעֲצָה וְעַל-כֵּן בְּעֵת חֶשְׁכַּת לַיְלָה מְבַקְּשִׁים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, כִּי עִקַּר הָעֵצָה צְרִיכִין בְּעֵת הַחשֶׁךְ, בְּעֵת שֶׁאֵין יוֹדְעִין לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ, אָז צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְקַנֵּהוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה עֲצָתוֹ חֲלוּקָה לִשְׁתַּיִם אִם לַעֲשׂוֹת כָּךְ אוֹ לְהֶפֶךְ, רַק יִזְכֶּה לַאֲמִתִּיּוּת הָעֵצָה שֶׁיִּהְיֶה נִדְחֶה צַד הָעֵצָה שֶׁל שֶׁקֶר וְיֵדַע הַצַּד הָאֱמֶת שֶׁל הָעֵצָה אֵיךְ יִתְנַהֵג. וְזֶה בְּחִינַת חֲצוֹת לַיְלָה, כִּי בַּחֲצוֹת אָז מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ וְלִצְמֹחַ אוֹר יוֹם. וְאָז צְרִיכִין לָקוּם מֵהַשֵּׁנָה. וְעַל-יְדֵי זֶה דּוֹחִין חֶשְׁכַּת לַיְלָה שֶׁהוּא חֶשְׁכַּת הָעֵצָה, שֶׁעִקַּר שִׁלְיָטָתָהּ בִּבְחִינַת חֶשְׁכַּת חֲצִי לַיְלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאָז עִקַּר חֶשְׁכַּת לַיְלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לִדְחוֹת חֶשְׁכַּת הָעֵצָה, דְּהַיְנוּ חֶלְקַת הָעֵצָה, דְּהַיְנוּ הַחֵלֶק שֶׁל הָעֵצָה שֶׁאֵינוֹ אֱמֶת שֶׁהוּא מַחֲשִׁיךְ הָעֵצָה הָאֱמִתִּיּוֹת וְיִתְגַּלֶּה וְיָאִיר לוֹ בְּחִינַת אוֹר יוֹם שֶׁהוּא מַתְחִיל בִּתְחִלַּת חֲצוֹת לַיְלָה הָאַחֲרוֹנָה. וְלֹא תִּתְחַלֵּק עוֹד עֲצָתוֹ, בִּבְחִינַת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד. וְזֶה זוֹכֶה עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה אָז כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר חֲצוֹת הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁזְּכָה לִידַע חֲצוֹת אֵימַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי דָּוִד הוּא מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁלֵמוּת הָעֵצָה שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים שֶׁקּוֹרִין סְמוּךְ לַאֲדָר, כִּי בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִתְקַשָּׁה עַל עִנְיַן הַשְּׁקָלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בֶּאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד לְמִנּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָסוּר לְמִנּוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים, כִּי עַל-יְדֵי הַמְּנָיָן יָכוֹל לִשְׁלֹט בָּהֶם נֶגַע חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בְּפָרָשַׁת שְׁקָלִים, זֶה יִתְּנוּ וְכוּ' וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגַף. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר שְׁלֵמוּת יִשְׂרָאֵל הוּא שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין יַחַד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת בִּבְחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאֶבֶן אֶחָד, (כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל), שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים אַבְנֵי קֹדֶשׁ שֶׁכְּלוּלִים בִּי"ב אֲבָנִים, בְּחִינַת י"ב שְׁבָטִים שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לְהִכָּלֵל בְּאֶבֶן אַחַת שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם חֲשׁוּבִים כְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב. עִשּׁוּ שֵׁשׁ נְפָשׁוֹת הָיָה לוֹ וּקְרָאָם נְפָשׁוֹת

לְשׁוֹן רַבִּים. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ שִׁבְעִים וְקוֹרְאָם נָפֶשׁ בְּלָשׁוֹן יָחִיד, וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת אָסוּר לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן מְעוֹרְרִין בְּחִינַת רִבּוּי שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַדִּינִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְקוֹם הֶרְבּוּי דַּיְקָא, בִּבְחִינַת בְּקִשּׁוּ חִשְׁבּוֹנֹת רַבִּים כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לִמְנוֹת יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לֵידַע אֵיךְ לְהַמְתִּיק דִּינִים בְּשָׁרְשָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוּכַל לְעוֹרֵר הַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַצַּמְצוּם כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים, (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְזֶהוּ, כִּי תִּשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם. כְּשֶׁתִּרְצֶה לְשֵׂאת וּלְהַגְבִּיהַּ בְּחִינַת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ בְּחִינַת הָרֹאשׁ וְהַחָכְמָה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַצַּמְצוּם. וְהַדִּין שֶׁל כָּל אֶחָד בְּשָׁרְשׁוֹ, אָזַי 'וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַה' וְכוּ', שֶׁיִּתְּנוּ הַשִּׁקְלִים לְצֹרֶךְ הַמִּשְׁכָּן שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ הוּא נִמְשָׁךְ מֵהָאָרוֹן שֶׁשָּׁם מֻנָּחִים לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד נוֹתֵן שְׁקָלִים לְצֹרֶךְ הַמִּשְׁכָּן, עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין כֻּלָּם בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים, בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם אֵיךְ שֶׁנִּמְצָא אֵיזֶה דִּין וְצִמְצוּם הַכֹּל נִמְתָּק עַל-יְדֵי זֶה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-יְדֵי זֶה 'וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף בְּפָקְדִּ אֹתָם', כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן נִמְתָּק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׂאוּ רֹאשׁ וְשֵׂכֶל כָּל אֶחָד וְנִכְלְלוּ כֻּלָּם בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְנִתְבַּטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי שָׁם בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים, שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים כַּיָּדוּעַ:

חלק יח

וְעַל-כֵּן בְּאֶחָד בַּאֲדָר דַּיְקָא מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים, כִּי אֲדָר הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִים עָשָׂר מֵהַשָּׁנָה שֶׁהוּא סוֹף הַשָּׁנָה. וְאָז צְרִיכִין לְהַכְלִיל בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת י"ב אַבְנֵי יַעֲקֹב בְּאֶבֶן אַחַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים כַּנַּ"ל שֶׁהֵם י"ב חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבָנָה, כִּי כָּל הֶחֳדָשִׁים נִמְנִין לַלְּבָנָה שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לְהִכָּלֵל כְּאֶחָד בְּהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חַמָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁיַּעֲקֹב, בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, בְּחִינַת שֵׂכֶל, הַיְנוּ בְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁנִּזְכַּר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר סוֹד הָעִבּוּר, הוּא לְהַשְׁווֹת הַלְּבָנָה עִם הַחַמָּה, וְעַל-כֵּן אֵין מְעַבְּרִין אֶלָּא אֲדָר שֶׁהוּא סוֹף הֶחֳדָשִׁים חֹדֶשׁ הַי"ב שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַכְלִיל לְבָנָה וְחַמָּה יַחַד, דְּהַיְנוּ שֶׁי"ב חָדְשֵׁי הַלְּבָנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ב שְׁבָטִים, י"ב אַבְנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ כֻּלָּם כְּלוּלִים יַחַד בְּתוֹךְ אֶבֶן אֶחָד, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַי"ב שְׁבָטִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַמָּה, בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים

בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעִקַּר סוֹד הָעִבּוּר עַל יָדוֹ. וְעַל-כֵּן נֶחְלְקָה שִׁבְטוֹ לִשְׁנַיִם שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֵם י"ג שְׁבָטִים לִפְעָמִים, זֶהוּ בְּחִינַת עִבּוּר הַשָּׁנָה שֶׁאָז הַשָּׁנָה י"ג חֳדָשִׁים:

חלק יט

וְעַל-כֵּן סְבִיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי הַפּוּרִים בַּאֲדָר וְעִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הָיָה עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שְׁקָלֶיהָם לִשְׁקָלֶיךָ. כִּי הָמָן הָיָה זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ קִלְפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא שׂוֹנֵא יִשְׂרָאֵל מְאֹד וְרָצָה לְהַגְבִּיר כָּל הַדִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁנִּגְזַר לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד, כִּי רָאָה גֹּדֶל הַפְּגָמִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁגָּלוּ מֵאַרְצָם עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל וְנֶהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע , שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבְּרוּ הַמּוֹתָרוֹת וְהָעֲשָׁנִים סְרוּחִים הַמְבַלְבְּלִים אֶת הַמֹּחַ, שֶׁזֶּה עִקַּר פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת אִסּוּר נִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר הַמּוֹתָרוֹת הַנַּ"ל וְעִקַּר לֵדַת הָמָן הָרָשָׁע הָיָה עַל-יְדֵי הַלְמוּד הַבָּא מִמּוֹתָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת דּוֹאֵג שֶׁהָיָה נֶעֱצָר לִפְנֵי ה', (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). שִׁלְּמוּדוֹ הָיָה מֵעֲצִירוּת וּמוֹתָרוֹת. וְהוּא הוֹרָה לִשְׁאֹל לְהַחֲיוֹת אֶת אֶגֶל שֶׁמִּמֶּנּוּ נוֹלַד הָמָן. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הֻלֶּדֶת הָמָן הָיָה מִלְּמוּד הַבָּא מִמּוֹתָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַדִּינִים וְהוּא רָצָה לְהִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ עַד לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וְכוּ' חַס וְשָׁלוֹם, כִּי סָבַר שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּמְתִּיק דִּינִים קָשִׁים כָּל כָּךְ, כִּי אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת לַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל לְהַמְתִּיק הַדִּינִים מִשָּׁם. וְזֶה שֶׁאָמַר, יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'יֶשְׁנוֹ' לְשׁוֹן שֵׁנָה, אֱלֹקֵיהֶם יָשֵׁן הוּא. וּלְכְאוֹרָה תָּמוּהַּ אֵיךְ שַׂיָּךְ לוֹמַר עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יָשֵׁן?! אַךְ עִקַּר כַּוָּנָתוֹ שֶׁאָמַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל רְחוֹקִים מֵאַחְדוּת מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר, יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד, הַיְנוּ הַבְּחִינָה שֶׁנִּקְרָאִים עַם אֶחָד, עַיֵּן שָׁם, שֶׁנִּכְלָלִים בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת. זֹאת הַבְּחִינָה יֶשְׁנוֹ, כִּי כְּבָר נִסְתַּלְּקָה מֵהֶם קְדֻשָּׁה זֹאת בִּבְחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין. וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת אֱלֹקֵיהֶם יָשֵׁן הוּא, הַיְנוּ אֱלֹקֵיהֶם קְדֻשַּׁת הָאֱלָהוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹרֶה בְּקִרְבָּם תָּמִיד, כִּי הֵם נִכְלָלִים בְּאַחְדוּת בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַתָּה יָשֵׁן הוּא, כִּי בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחְדוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ נִסְתַּלֵּק מֵהֶם בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים, הַיְנוּ שֶׁאָמַר שֶׁהֵם בְּתַכְלִית הַהֶפֶךְ מִכְּלָלִיּוּת הָאַחְדוּת, כִּי אַדְרַבָּא, הֵם מְפֻזָּרִים וּמְפֹרָדִים בֵּין הָעַמִּים שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָאַחְדוּת וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם, כִּי כְּפַר בְּדַת יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ נִכְלָלִין בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, כִּי אָמַר, וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת וְכוּ'. שֶׁהוּא דַּת מְשֻׁנָּה

חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵינוֹ נִכְלָל בְּמִקְוֹר הָאַחְדוּת. וְעַל-כֵּן וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקֹל וְכוּ' לְבַטֵּל חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחַ הַשְּׁקָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם הַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים וְהוּא רָצָה לְבַטֵּל זֹאת וּלְאַבְּדָם חַס וְשָׁלוֹם:

וְעַל-כֵּן נִתְיַעֵץ לַעֲשׂוֹת עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה לְתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא כְּנֶגֶד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל שְׁרָצָה לְהַשְׁלִיךְ אֶת מָרְדְּכַי מִשָּׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּלִיָּה, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. וְרָצָה הָמָן לְהִתְגַּבֵּר בְּתֹקֶף הַדִּינִים לְקַבֵּל כֹּחַ מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה וּלְהַשְׁלִיךְ אֶת מָרְדְּכַי מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, מְשֻׁכָּל הַכּוֹלֵל וְלִתְלוֹתוֹ שָׁם דַּיְקָא, (כִּי כְּשֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מִשָּׁם יְכוֹלִין לְהִתְגַּבֵּר הַדִּינִים בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם). וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הֵפֵר עֲצָתוֹ, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲלוֹת לְשָׁם בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי מָרְדְּכַי הוּא מָר דְּרוֹר בְּשָׂמִים רֹאשׁ, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשַׁח הַמִּשְׁכָּן וְהָאָרוֹן וְכֵלָיו וְקֹדֶשׁ קָדָשִׁים. נִמְצָא, שֶׁקְּדֻשַּׁת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּעַצְמוֹ וּקְדֻשַּׁת הָאָרוֹן הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת מָרְדְּכַי מָר דְּרוֹר. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם גְּבוֹהִים יוֹתֵר אֲפִלּוּ מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בִּבְחִינַת יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים מִכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים. וְצַדִּיק כָּזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מִשָּׁם אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַדִּינִים מְאֹד, כִּי הוּא בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁגָּבוֹהַּ יוֹתֵר מִקְּדֻשַּׁת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְהָאָרוֹן, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים וְהָאָרוֹן נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי נִמְתְּקוּ כָּל הַדִּינִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֶפְךְ אֶל הֶפְךְ וַהֻשְּׁבוּתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת פּוּרִים, כִּי כְּשֶׁנִּכְלָלִין יַחַד בַּשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה בִּבְחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן, עַיֵּן שָׁם:

כִּי מָרְדְּכַי זֶה הוּא פְּתַחְיָה שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁהוּא הָיָה בְּחִינַת שִׁלֻּמוּת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי דְּרָשׁוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁלֻּמוּת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִכְלָלִין בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, עַיֵּן שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתְּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הָמָן-עֲמָלֵק הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בַּשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּדֶל הַמִּצְוָה שֶׁל קְרִיאַת הַמְּגִלָּה. כְּמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַעֲלָתָהּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁמְּבַטְּלִין הַכֹּל בִּשְׁבִיל קְרִיאָתָהּ כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּים בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם הַכֹּל בְּטֵלִין בִּשְׁבִיל קְרִיאַת הַמְּגִלָּה. וְאֵין לְךָ מִצְוָה שֶׁאֵינָהּ נִדְחֵית מִפָּנֶיהָ וְכוּ', כִּי זֶהוּ עִקַּר הַחִדּוּשׁ הַנִּפְלָא שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא גָּדוֹל מִכָּל הַמּוֹעֲדִים בְּבְחִינָה זֹאת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים וִימֵי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים. כִּי זָכִינוּ אָז עַל-יְדֵי תְּקִפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק שֶׁהִכְנִיס הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה כָּל כָּךְ בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁזָּעֲקוּ יִשְׂרָאֵל אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל לֵבָב עַד שֶׁזָּכוּ לְנֵס נִפְלָא וְנוֹרָא כָּזֶה עַד שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי זֶה לְחַדֵּשׁ סֵפֶר קָדוֹשׁ וְנוֹרָא כָּזֶה, שֶׁהוּא הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא פִּרְסוּמֵי נִסָּא שֶׁמְּפַרְסֶמֶת וּמְגַלֵּית הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ בְּעֵת הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהֶסְתֵּרָה שֶׁהוּא בְּעֵת תִּקֻּף מְרִירַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁאֲפִלּוּ אָז הוּא יִתְבָּרַךְ אֵל מִסְתַּתֵּר וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר עַצְמוֹ וּמַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ לְטוֹבָתֵינוּ אֲפִלּוּ בְּעֵת תִּקֻּף הַצָּרָה בִּדְרָכִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לַעֲמֹד עַל זֶה. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא מַצִּילֵנוּ מִכַּף כָּל אוֹיְבֵינוּ וּמֵפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ אָז בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, כַּמְבֹאָר בְּסִפּוּר הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁצְּרִיכִים לְשׂוּם לֵב בִּפְשִׁיטוּת לְתִקֻּף הַנִּסִּים הַנִּפְלָאִים הָאֵלֶּה שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אָז. וּכְמוֹ כֵן הוּא מִתְנַהֵג עִמָּנוּ בְּחַסְדּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:

כִּי לְכְאוֹרָה קָשֶׁה מַה קּוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּתִקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא גָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים, כַּמְבֹאָר בִּדְבְרֵיהֶם זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. הֲלֹא בַּנֵּס שֶׁל פּוּרִים לֹא הָיָה שׁוּם שִׁנּוּי הַטֶּבַע כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּנִּסִּים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף שֶׁרָאוּ הַכֹּל שִׁדּוּד הַמַּעֲרָכוֹת וְשִׁנּוּי הַטֶּבַע כָּזֶה עַל-יְדֵי הָעֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁהֵבִיא עַל מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וְכוּ'. וְאִם כֵּן מִפְּנֵי מָה הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים גָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים. אַךְ בֶּאֱמֶת הַנִּסִּים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וּמַתַּן תּוֹרָה הָיוּ נִסִּים גְּדוֹלִים וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים מְאֹד שֶׁעַל יְדֵיהֶם נִתְגַּלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁונִים וְכוּ' הֲנִהְיָה כַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וְכוּ'. אַךְ נִסִּים נִגְלִים כָּאֵלֶּה שֶׁהֵם שִׁנּוּי הַטֶּבַע אֵינָם יְכוֹלִים לִהְיוֹת כִּי אִם לְפִי שָׁעָה כְּגוֹן בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף רָאוּ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף. וְכֵן בְּעֵת שֶׁבָּאוּ הָעֶשֶׂר מַכּוֹת עַל מִצְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל נִצּוֹלוּ וְכוּ'. וְכֵן בְּעֵת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁרָאוּ הַמּוֹפְתִים נוֹרָאִים שֶׁל הַקּוֹלוֹת וּבְרָקִים וְכוּ', וְכֵן בִּשְׁאָרֵי הַנִּסִּים וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁכֻּלָּם לֹא הָיוּ כִּי אִם בְּאוֹתוֹ הָעֵת שֶׁשִּׁמֵּשׁ הַנֵּס, אֲבָל אַחַר כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּחַסְדּוֹ וּמַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַטֶּבַע, רַק כָּל יְמֵי מֹשֶׁה

רַבֵּנוּ עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יָדוֹ מוֹפְתִים נוֹרָאִים אֵין מִסְפָּר שֶׁהָיוּ שִׁנּוּי הַטֶּבַע מְאֹד כְּדֵי לְפָרְסֵם וּלְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדוֹ. וְכֵן בִּימֵי הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרָיו שֶׁעָשׂוּ גַּם כֵּן כַּמָּה וְכַמָּה נִסִּים וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים, כְּמוֹ יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהֶעֱמִיד הַחַמָּה וְדָנִיאֵל בְּגוֹב אֲרָיוֹת שֶׁנִּצַּל מֵהֶם וַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שֶׁנִּצְּלוּ מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ וְכוּ', אֲבָל כָּל הַנִּסִּים שֶׁהָיוּ שִׁנּוּי הַטֶּבַע לְגַמְרֵי, כֻּלָּם לֹא הָיוּ כִּי אִם בְּאוֹתוֹ הָעֵת שֶׁשִּׁמֵּשׁ הַנֵּס, אֲבָל בַּנֵּס שֶׁל פּוּרִים לֹא הָיָה שׁוּם שִׁנּוּי הַטֶּבַע וְאַף-עַל-פִּי-כֵן רְאִינוּ עַל-יְדֵי זֶה עֹצֶם נִפְלְאוֹת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ בְּעֵת תֹּקֶף הַהֶסְתֵּרָה מְאֹד שֶׁגַּם אָז נִפְלְאוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת וְרָגַע כְּמוֹ שֶׁרוֹאִים בְּסִפּוּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים מִי שֶׁמְּשִׂים לִבּוֹ הֵיטֵב לָזֶה מִתְּחִלַּת הַמְּגִלָּה עַד סוֹפָהּ שֶׁסִּבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה סְעֻדָּה גְּדוֹלָה כָּזֹאת בַּעֲשִׁירוּת עָצוּם וּמֻפְלָג כָּזֶה וְהַשְׁטָן רָקַד שָׁם, כִּי הִכְשִׁיל כֻּלָּם כְּדַרְכּוֹ, כִּי אֶת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִכְשִׁיל שֶׁהִתְנָאָה כָּל כָּךְ בְּעָשְׁרוֹ עַד שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִכְנִיס בְּדַעְתּוֹ לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ וְהִכְשִׁילָם אָז בְּזִנּוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם אָז חָמַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל עַמּוֹ וְהִקְדִּים אָז רְפוּאָה לְמַכָּה שֶׁסִּבֵּב שֶׁעַל-יְדֵי תֹּקֶף תַּאֲוָתָם וְנַאֲוָתָם דַּיְקָא תֵּהָרֵג וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת וּתְקֻבַּל אֶסְתֵּר הַגְּדֵלָה. וַהֲרִינָתָהּ הָיְתָה עַל-יְדֵי הָמָן הָרָשָׁע בְּעַצְמוֹ דַּיְקָא וְשֶׁיִּכְתֹּב אִגְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁיִּהְיֶה כָּל אִישׁ שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה רָאוּ שִׁטּוּתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַיְּמוּ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלְמָלֵא אִגְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת וְכוּ'. וְכֵן הַהַשְׁגָּחָה הַנִּפְלָאָה שֶׁל מַעֲשֵׂי בִּגְתָן וְתֶרֶשׁ שֶׁבִּקְּשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ וְכוּ' שֶׁנִּתְגַּלָּה דַּיְקָא עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר וְכוּ' וְשֶׁלֹּא עָשׂוּ שׁוּם יְקָר וּגְדֻלָּה לְמָרְדְּכַי עַל זֶה עַד אַחַר שֶׁנִּתְגַּדֵּל הָמָן כָּל כָּךְ, אָז סִבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנָּדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ בַּלַּיְלָה הַהוּא וְכוּ'. וּבְכָל זֶה אָנוּ רוֹאִים אֵיךְ נִפְלְאוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֵלֵינוּ בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהֶסְתֵּרָה וְעַל-כֵּן זֶה הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים גָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים, כִּי עַל-יְדֵי זֶה רוֹאִים עֹצֶם הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וּבְוַדַּאי כָּל מַה שֶׁנַּעֲשָׂה עִמָּנוּ גַּם עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ הַכֹּל לְטוֹבָתֵנוּ. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ רוֹאִים צָרוֹת כְּאֵלֶּה בְּכָל עֵת, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי הַכֹּל לְטוֹבָה וּקְצָת רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ מִי שֶׁמְּשִׂים לִבּוֹ לְעֹצֶם הַנִּפְלָאוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ גַּם עַתָּה בְּכָל דּוֹר עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַיְּמִים אוֹתָנוּ בְּתֹקֶף הַהֶסְתֵּרָה הַזֹּאת, כִּי בַּצַּר הִרְחִיב לָנוּ, שֶׁגַּם בְּעֹצֶם הַצָּרָה יֵשׁ כַּמָּה הֶרְחָבוֹת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן קצה). וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבָתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת וְכוּ', הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְכוּ':

הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַחִדּוּשׁ שֶׁל פּוּרִים הוּא שֶׁרוֹאִים עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס הַזֶּה עֹצֶם הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתֵרָה אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף מְרִירוּת

הַגָּלוּת, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין רוֹאִים שׁוּם שִׁנּוּי הַטֶּבַע, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַצָּרוֹת וְהַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים בְּדָרְכִים נִפְלָאִים לְטוֹבוֹתֵינוּ לְחַיּוֹתֵנוּ כַּיּוֹם הַזֶּה עַד אֲשֶׁר תִּצְמַח קֶרֶן יִשְׂרָאֵל וְיָבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְאָז נָבִין וְנִרְאֶה כָּל מַה שֶּׁסִּבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו לְטוֹבוֹתֵינוּ אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף מְרִירוּת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן. וְהַכֹּל בְּדָרְכִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם כְּלָל בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר הַבְּחִירָה לְכָל אֶחָד וְאַף-עַל-פִּי-כֵן גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים מַכְנִיסִים עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְהִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה לְזֹעֶק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו תָּמִיד עַד שֶׁגּוֹמְרִים בְּכָל עֵת מַה שֶּׁצְּרִיכִים, עַד אֲשֶׁר תִּצְמַח יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל לְעֵין כֹּל. וְעַל-כֵּן כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים חוּץ מִפּוּרִים, כִּי כָּל הַמּוֹעֲדִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה אָז נִסִּים נִגְלִים שֶׁהֵם שִׁנּוּי הַטֶּבַע שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם לְפִי שָׁעָה כַּנַ"ל, אֲבָל לֶעָתִיד תִּתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַשְׂגָּחָה וְנִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת וְשָׁעָה וְרֶגַע וְיִרְאוּ בְּכָל עֵת נִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים. וְעַל-כֵּן יִהְיוּ כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים, אֲבָל יְמֵי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים כִּי גַּם בַּנֵּס שֶׁל פּוּרִים רָאוּ נִפְלְאוֹת הַשְׂגָּחָתוֹ בְּכָל עֵת וָרֶגַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַשְׂגָּחָתוֹ שֶׁל לֶעָתִיד. וְעַל-כֵּן יְמֵי הַפּוּרִים לֹא יִבָּטְלוּ גַּם לֶעָתִיד, עַל-כֵּן מִצְוַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה יִקָּרֶה וּגְדוֹלָה כָּל כָּךְ, כִּי מְפָרְסְמִין נֵס כָּזֶה שֶׁרוֹאִין הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהֶסְתֵּרָה אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁיִּשְׂרָאֵל רְחוֹקִים מֵאַרְצָם. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה גַּם עַתָּה בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה וְכַנַּ"ל וְעִקַּר הַנֵּס הוּא בְּבְחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַמְּרִיבָה וְהַמַּחֲלֹקֶת, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה סֵפֶר חָדָשׁ וְכוּ' וְנִשְׁלָם הַתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְלֶלֶת הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ דִּין הַכֹּל נִמְתָּק וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַנֵּס שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ סֵפֶר קָדוֹשׁ כָּזֶה שֶׁהִיא הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקּוֹרִין בָּרַבִּים וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ תְּחִלָּה וְסוֹף שֶׁמִּיּוֹם מַתַּן תּוֹרָה לֹא נִתְחַדֵּשׁ סֵפֶר כָּזֶה שֶׁיִּקְרְאוּ בּוֹ בְּצִבּוּר בִּבְרָכָה תְּחִלָּה וְסוֹף. וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ סֵפֶר כָּזֶה שֶׁמְּגִלָּה וּמְפָרְסֵם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר קְדֻשַּׁת הַסְּפָרִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמְּחַדְּשִׁים סְפָרִים נִפְלָאִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:

וְעִקַּר מַעֲלַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הֵהֵם הוּא שֶׁהֵם בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל יָדָם לְהִתְעוֹרְרוּת אֱמִתִּי וּלְעֵצוֹת אֱמִתִּיּוֹת נוֹרָאוֹת לִזְכּוֹת עַל יָדָם כָּל אֶחָד לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת בִּתְמִימוּת שֶׁעַל-יְדֵי סְפָרִים הָאֵלּוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים עַל רֹאשׁוֹ . 'עִם הַסֵּפֶר' דַּיְקָא, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַסֵּפֶר הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה

עַל רֹאשׁוֹ, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּתּוֹסֵף סֵפֶר, עַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת עֵצוֹת עֲמֻקוֹת מְאֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה, בְּחִינַת קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָדָר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל-יְדֵי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּחַדְּשִׁין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּכָל דּוֹר, שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה וּלְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת עַל יָדָם וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר הַנַּ"ל, (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עִנְיַן סוֹד הָעִבּוּר שֶׁשַּׁיָּךְ לְכָל הַנַּ"ל). כִּי סוֹד הָעִבּוּר זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַיֵּן שָׁם. וְהָמָן, שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, עִקַּר פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָמָן מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר הֲמִן הָעֵץ וְכוּ'. וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע זֶה עִקַּר בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי הַחֲכָמִים מְבָרְרִין הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל, הַטָּהוֹר מִן הַטָּמֵא וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְעֵרֶב טוֹב וָרָע, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, כְּפִי הַפְּגָם כֵּן נֶאֱחַז בּוֹ זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲרוֹבוֹת טוֹב וָרָע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהָמָן הָיָה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְעַל-כֵּן הָיָה שׂוֹנֵא אֶת מָרְדְּכַי כָּל כָּךְ, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה אָז הֶחָכָם וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר, עַל-כֵּן רָצָה הָמָן לְפַגֵּם בְּסוֹד הָעִבּוּר וְעַל-כֵּן הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר, כִּי עִקַּר סוֹד הָעִבּוּר הוּא שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין וְלֵידַע כָּל סוֹד הַנְּהָגַת הָעוֹלָם וְכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַנִּפְלָאָה שֶׁמַּסְתִּיר אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הַטֶּבַע שֶׁהוּא הַנְּהָגוֹת הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הִוא הַשְׁגָּחָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה עִקַּר סוֹד הָעִבּוּר שֶׁנִּמְסַר לִגְדוֹלֵי חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל. וְהָמָן רָצָה לְפַגֵּם בָּזֶה כְּאִלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַהַנְהָגָה עַל-יְדֵי מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת בְּעַצְמָן, וְעַל-כֵּן רָצָה בְּחָכְמָתוֹ הָרָעָה וּבִכְשָׁפָיו הָעֲצוּמִים לְהִתְגַּבֵּר עַל מָרְדְּכַי וְיִשְׂרָאֵל וְהִפִּיל פּוּר מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ וְכוּ', כִּי סָבַר שֶׁכָּל הַנְּהָגַת הַיָּמִים וְהֶחֳדָשִׁים הַכֹּל עַל-פִּי הַטֶּבַע עַל-פִּי מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת. וְהַכֹּל כְּפִי הַמַּזָּל וְיכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַגּוֹרָל עַל-יְדֵי כְּשָׁפִים כִּרְצוֹנוֹ. וְעַל-כֵּן נָפַל הַגּוֹרָל עַל אֲדָר שֶׁבּוֹ סוֹד הָעִבּוּר כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הָיָה אָז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה, כִּי מִן הַשָּׁמַיִם הִסְכִּימוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכְּבָר נֶחְתַּם לְמַעְלָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר הַשְׁגָּחָתוֹ בְּתוֹךְ הַטֶּבַע וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה.

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִים חַס וְשָׁלוֹם, אָז יֵשׁ בָּאֱמֶת כֹּחַ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר בְּדַרְכֵי כֹּחוֹתֵיהֶם עַל יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן הָיוּ אָז יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה עֲצוּמָה, אַךְ מָרְדְּכַי שֶׁהוּא צַדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַד הֵיכָן הַדָּבָר מַגִּיעַ וַיִּקְרַע מָרְדְּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וְכוּ', וְעוֹרֵר וְהֵקִיץ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְתְשׁוּבָה, כִּי הוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַצְּעָקָה וְהַתְּשׁוּבָה, כִּי יָפָה צְעָקָה לָאָדָם אֲפִלּוּ לְאַחַר גְּזַר דִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּבְגָדֵל כֹּחוֹ הָיָה מְעוֹרֵר רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֶפְךְ אֶל הֶפְךְ וְנִתְגַּלָּה לְעֵין כֹּל עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס אֵיךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר הַשְׁגָּחָתוֹ בְּתוֹךְ הַטֶּבַע בְּאֹפֶן שֶׁכְּשֶׁיִּצְעָקוּ יִשְׂרָאֵל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה תָּמִיד. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל תָּלוּי בְּיִשְׂרָאֵל אִם יִתְפַּלְּלוּ וְיִתְחַנְּנוּ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וּגְדוֹלֵי הַחֲכָמִים הַצַּדִּיקִים יוֹדְעִים זֶה הַסּוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר וְהֵם מְעוֹרְרִים וּמְלַמְּדִים אֶת יִשְׂרָאֵל לְזָעֹק וּלְהִתְחַנֵּן אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ אֵיךְ שֶׁהוּא. וְעַל-יְדֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעָם בְּכָל פַּעַם כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ בְּתֹקֶף הַנִּסִּים הַנִּפְלָאִים שֶׁל פּוּרִים שֶׁהָיָה דַּיְקָא בְּלִי שִׁנּוּי הַטֶּבַע, רַק שֶׁרָאוּ הַכֹּל בְּעֵינֵיהֶם הַשְׁגָּחָתוֹ הַנִּפְלָאָה הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּהַטֶּבַע תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְרֶגַע וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכְּשֶׁנִּפַּל הַגּוֹרָל בַּאֲדָר שָׂמַח, מֵחֲמַת שֶׁבּוֹ מֵת מֹשֶׁה, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁפָּגְמוּ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מֵי מְרִיבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַיֵּרֶב הָעָם עִם מֹשֶׁה וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר יְהוֹלֵל חָכָם, זֶה מֹשֶׁה, עַד שֶׁמֹּשֶׁה בְּעַצְמוֹ פָּגַם גַּם כֵּן אֵיזֶה פְּגָם דַּק בְּעִנְיַן הַתִּקּוּן שֶׁל אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי מֵי מְרִיבָה בִּבְחִינַת הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּתְהַוֶּה עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים, בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמֹשֶׁה הָיָה צָרִיךְ אָז לְהַמְשִׁיךְ אֲלוּ הַמַּיִם טְהוֹרִים בְּשָׁבִיל הַתִּקּוּן הַזֶּה, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁהִמְשִׁיכָם עַל-יְדֵי הַכָּאַת הַצּוּר פָּגַם בָּזֶה. וְעַל-יְדֵי זֶה לֹא נִמְשְׁכוּ מֵימֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל בַּאוּרֵי וְחִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה, לֹא הִמְשִׁיכָם בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן כָּרָאוּי. (וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה ט' תִּקּוּנִין וְכַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַפְּגָם הָיָה שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה כָּרָאוּי, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-יְדֵי זֶה לֹא תִקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כָּרָאוּי. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלְמָלֵא לֹא הִכָּה מֹשֶׁה בַּצּוּר לֹא הָוּוּ טָרְחֵי רַבָּנָן בִּשְׁמַעְתְּתָא, הַיְנוּ שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לְבָרֵר הַפְּסַק הֲלָכָה בְּנָקֵל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַפְּסַק הֲלָכָה, דְּהַיְנוּ הַטָּהוֹר וְהַטָּמֵא, הַמֻּתָּר וְהָאָסוּר, הַכָּשֵׁר וְהַפָּסוּל. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְכַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁמֹּשֶׁה פָּגַם בָּזֶה עַל-כֵּן

צְרִיכִין יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבּוּ מַחֲלוֹקוֹת רַבּוֹת בֵּין הַחֲכָמִים. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה, אֲבָל מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הַמַּחֲלוֹקוֹת שֶׁעַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר). נִמְצָא, שֶׁגַּם אֱמוּנַת חֲכָמִים נִמְשָׁךְ מִפֶּגֶם מֵי מְרִיבָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי מֵת מֹשֶׁה וְלֹא נִכְנַס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) שֶׁקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, עַיֵּן שָׁם, עַל-כֵּן כְּשֶׁנָּפַל הַגּוֹרָל עַל אֲדָר שֶׁבּוֹ מֵת מֹשֶׁה שָׂמַח, אֲבָל לֹא יָדַע שֶׁבְּזֶ' בַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה וּבְזֶ' בַּאֲדָר נוֹלַד מֹשֶׁה, הַיְנוּ כִּי בְּיוֹם שִׂמַּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, בּוֹ בַּיּוֹם הוּא נוֹלַד מֵחָדָשׁ, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם. וּמַה שֶּׁאֵין יְכוֹלִים לְגָמֹר בְּחַיֵּיהֶם מֵחֲמַת רִבּוּי עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל רַחֲמָנָא לִצְלַן, הֵם גּוֹמְרִין אַחַר מִיתָתָם דַּיְקָא, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ תִּקֵּן הַפֶּגֶם שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "ט' תִּקּוּנִין" הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, הֵמָּה מֵי מְרִיבָה וְכוּ' וַיִּקָּדֵשׁ בָּם. 'וַיִּקָּדֵשׁ' דַּיְקָא, שֶׁמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן נִכְלְלוּ בְּהִסְתַּלְּקוּתָם בְּתַכְלִית קְדֻשַּׁת הָעֶלְיוֹן וְנִבְהַ מְאֹד מְאֹד שֶׁמִּשָּׁם מַמְשִׁיכִין תִּקּוּן וְהַמְתָּקָה לְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה הַשְׁלֵמָה, עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל. וְאָז הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן נִפְלָא שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין חִלּוּקֵי דֵּעוֹת בֵּין הַחֲכָמִים יוֹתֵר יִתְרַבּוּ סְפָרִים קְדוֹשִׁים יוֹתֵר עַל-יְדֵי צַעֲקָתָם וּתְשׁוּבָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּהְיֶה נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי עַכְשָׁיו אַחַר שֶׁהִכָּה מֹשֶׁה הַצּוּר וּצְרִיכִים הַחֲכָמִים לִטְרֹחַ בְּהַהֲלָכָה לְבָרְרָהּ, עַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבּוּ סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כָּל סִפְרֵי הַתַּלְמוּד הַקָּדוֹשׁ וּמְפָרְשֵׁיהֶם וּמְבָאֲרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְנִכְלֶלֶת בָּאֱבֶן שְׁתִיָּה בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ הָעֶלְיוֹן, בִּבְחִינַת וַיִּקָּדֵשׁ בָּם כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵּן מִתְנַהֵג בְּכָל דּוֹר, כִּי אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא. שֶׁבְּכָל דּוֹר עוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עַד שֶׁכִּמְעַט כִּמְעַט הָיָה נֶחֱרָב הָעוֹלָם שֶׁמִּתְקִיּם רַק עַל יְדֵי, אֲבָל הַצַּדִּיקִים בְּגֹדֶל כֹּחָם מַכְנִיסִים תְּשׁוּבָה בְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת בְּיוֹתֵר הֵם צוֹעֲקִים וְזוֹעֲקִים וּמִתְחַנְּנִים וְשָׁבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר וְעַל-יְדֵי זֶה מִתְרַבִּים סְפָרִים קְדוֹשִׁים בְּיוֹתֵר וְנִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר עַד שֶׁנִּכְלָלִין בַּקֹּדֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם הַהַמְתָּקָה שֶׁל כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק כג

כִּי בֶּאֱמֶת בְּעִנְיַן הַמְתָּקַת הַדִּינִים הַמְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיק הַכֹּל עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת. וְהַכְּלָל, שֶׁיְּנִיקַת הַדִּינִים הוּא מֵהַשֵּׂכֶל וְשָׁם הַמְתָּקָתָם וּבְטוּלָם, כִּי כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִיתְבְּרִירוּ. וּכְפִי הַדִּין כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל לְהַמְתִּיקוֹ. וְעִקַּר כֹּחַ הַשֵּׂכֶל לְהַמְתִּיקוֹ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל מְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל

כַּנַּ"ל, וּמִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְעָלוֹת לְשָׁם לַשֵּׁכֶל הַכּוֹלֵל, יָכוֹל חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר הַדִּין יוֹתֵר כְּשֶׁעוֹסֵק לְהַמְתִּיקוֹ, כִּי כְּשֶׁאֵין כֹּחַ לָזֶה הַשֵּׂכֶל לְהַמְתִּיקוֹ אָזַי הַדִּינִים יוֹנְקִים, חַס וְשָׁלוֹם, בְּיוֹתֵר מִזֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁרָצָה לְעוֹרֵר וּלְהַמְשִׁיךְ בִּשְׁבִיל הַמְתָּקָה. וְאָזַי יְכוֹלִים הַדִּינִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁעַתָּה יוֹנְקִים בְּיוֹתֵר מִזֶּה הַשֵּׂכֶל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲלוֹת לַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁשָּׁם אֵין כֹּחַ לְהַדִּינִים לַעֲלוֹת לִנֹּק מִשָּׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים, אֲבָל לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁהַדִּינִים מִתְגַּבְּרִים בְּכֹחַ גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לַעֲלוֹת גַּם לַשֵּׂכֶל הַגָּבוֹהַּ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְלִנֹּק מִשָּׁם גַּם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם, וְאָזַי הוּא עֵת צָרָה גְּדוֹלָה חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי צְרִיכִין צַדִּיק גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת לַשֵּׂכֶל הַגָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מִשָּׁם, כִּי יֵשׁ שֵׂכֶל וְחָכְמָה גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ, כִּי אֲפִלּוּ שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַפְּרָטִי כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל הַגָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת כָּל תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, כִּי הָמָן-עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ, יוֹנֵק מִתִּקֶּף כָּל הַדִּינִים וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲלוֹת וּלְהִתְגַּבֵּר אֲפִלּוּ כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁעוֹלֶה עַד הָרֹאשׁ, כִּי הוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו שֶׁנִּקְרָא רֹאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי. שֶׁתִּקֶּף הָאַדְמִימִיּוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִיגֵי הַדִּינִים, יוֹנְקִים מִבְּחִינַת רֹאשׁ וְרִאשׁוֹן. וְעַל-כֵּן הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל, כִּי רָצָה לִפְגֹּם בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשָׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַגּוֹרָל שֶׁל הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁנִּתַּן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם גֹּרָלוֹת וְכוּ', כִּי הַגּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה, כִּי לִפְעָמִים מִתְגַּבְּרִים הָעַוְונוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לָתֵת עֵצָה בְּנַפְשׁוֹ, כִּי עֲצָתוֹ חֲלוּקָה מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁצָּעַק, עַד אָנָה אֲשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי. אֲבָל זֶהוּ בְּעַצְמוֹ עִקַּר הָעֵצָה לְצָעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַד אָנָה אֲשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ' וּלְהַשְׁלִיךְ יְהָבוֹ עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְלִסְמֹךְ עָלָיו יִתְבָּרֵךְ לְבַד. וְזֶהוּ בְּחִינַת גּוֹרָל שֶׁמַּשְׁלִיךְ עֲצָתוֹ עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כְּפִי מַה שֶּׁיֵּצֵא גּוֹרָלוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בִּבְחִינַת אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּחֵיק יוּטַל אֶת הַגּוֹרָל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַגּוֹרָל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמֻּחֲמַת רִבּוּי הָעַוְונוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת עֲלֵיהֶם עַל הַשָּׂעִיר לַעֲזָאזֵל, מֻחֲמַת זֶה קָשֶׁה לְבָרֵר הָאֱמֶת אֵיזֶה לַה' וְאֵיזֶה לַעֲזָאזֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַגּוֹרָל. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְבָּרֵר הָעֵצָה הָאֱמִתִּית. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְהָאֲבֵן שְׁתִיָּה לְלוּחוֹת הָאֲבֵן שֶׁעָמְדוּ שָׁם. וְאָז נִכְלָל עִם הַתּוֹרָה בַּקֹּדֶשׁ הָעֶלְיוֹן. וְעַל-יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ הַמְתָּקָה לְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת סְלִיחַת כָּל הָעַוְונוֹת שֶׁכָּל הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים עַל יָדָם. וְהָמָן, יִמַּח שְׁמוֹ, הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל וְרָצָה לִפְגֹּם בְּכָל זֶה, כִּי סָבַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר אֲפִלּוּ

נֶגֶד הַשֻּׁלְחָן שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים מֵחֲמַת שֶׁרְאָה שֶׁכְּבָר הִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהֶחֱרִיבָה אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ אֲפִלּוּ אֶת בֵּית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וּבֶאֱמֶת הָיָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה אָז, כִּי כְּמַעַט הָיָה לוֹ כֹּחַ לִנְקֹם גַּם מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן נִתְיַעֵץ לְתָלוֹת אֶת מָרְדְּכַי עַל עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה דַּיְקָא, כִּי רָצָה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים דַּיְקָא, שֶׁהוּא הַשֻּׁלְחָן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל (וְכַמְבֹאָר קְצָת לְעֵיל מִזֶּה). אֲבָל אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי צַעֲקָתוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ. וְעַל-יְדֵי הַצְּעָקוֹת וְהַתַּחֲנוּנִים שֶׁהִכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁזָּכָה לַשֶּׁכֶל הַגָּבֹהַּ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לִבְחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ, מָר דְּרוֹר, שֶׁשָּׁם הָיָה אֶחְיָזַת מָרְדְּכַי כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁבּוֹ נִמְשַׁח קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא כְּלָל עַד הֵיכָן עוֹלֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְשֵׂכֶל גָּבֹהַּ וְעֶלְיוֹן וְנַעֲלָם מְאֹד שֶׁשָּׁם מַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַדָּבָר וְתָלוּ אֶת הָמָן עַל זֶה הָעֵץ הַגָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים דַּיְקָא, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא הִפִּילוּהוּ. כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַמְתָּקַת וּבִטּוּל הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן שֶׁהֶעֱלוּ אֶת הָמָן וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד הַשֻּׁלְחָן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים. וְשָׁם בֵּרְרוּ מִמֶּנּוּ שֹׁרֶשׁ אֲחִיזָתוֹ בְּקִדֻּשָּׁה עַד שֶׁהִפְסִיקוּ וְכָרְתוּ חִיּוּתוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ. וְאָז תֵּכֶף נָפַל נְפִילָה שֶׁאֵין לָהּ תְּקוּמָה, כִּי כָּל חִיּוּתוֹ הוּא כְּשֶׁיּוֹנֵק מֵהַקְּדֻשָּׁה, אֲבָל כְּשֶׁהֶעֱלָהוּ לְשָׁם וּבֵרְרוּ חִיּוּתוֹ מִמֶּנּוּ, אָזַי נָפַל מִמֵּילָא אֶל הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְכָה, שֶׁנִּמְתְּקוּ כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וּמָרְדְּכַי הַצַּדִּיק לָקַח כָּל גְּדֻלָּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ כַּנַּ"ל. "וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדְּכַי עַל בֵּית הָמָן". כִּי כָּל נִיצוֹצוֹת הַטּוֹב שֶׁהָיָה בִּגְדֻלָּתוֹ וְעָשְׁרוֹ שֶׁמִּשָּׁם הִתְגַּבֵּר בְּרִשְׁעָתוֹ וְרָצָה לְהַמְשִׁיכָם אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל לָקַח מָרְדְּכַי בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה. וְהָמָן וְכוּ', שֶׁהֵם סִיגֵי הַדִּינִים תַּכְלִית הַזֵּהֲמָא, תָּלוּ עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדְּכַי וְנָפְלוּ בְּאֵין תְּקוּמָה, כֵּן יֹאבְדוּ כָּל אוֹיְבֶיךָ ה':

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר, בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת אֶסְתֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמִּסְתַּתֵּר בְּתוֹךְ הַטֶּבַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּסְתָּרֶת בְּיוֹתֵר מִתְגַּבְּרִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁיּוֹנְקִים מֵהַטֶּבַע בְּיוֹתֵר, וּמִגְּדֶל הִתְגַּבְּרוּתָם נִלְקָחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ, הוּא בְּחִינַת שֶׁתּוֹפְסִים הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא הַהַשְׁגָּחָה, לְתוֹכָם כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם הַהַשְׁגָּחָה תַּחַת הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת עַמָּהּ וְכוּ' שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַהַשְׁגָּחָה הָיְתָה נִסְתֶּרֶת אָז כָּל כָּךְ בִּבְחִינַת הַסְתֵּר אַסְתִּיר. הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה בִּבְחִינַת כִּי אֵין לָהּ אָב וְאֵם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׂכְלִיִּים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁעַל יָדָם מַמְתִּיקִין הַדִּינִים וּמְבַטְּלִים כֹּחַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי אָב בְּחָכְמָה וְאֵם לַבִּינָה. אֲבָל אָז הָיְתָה הַקְּדֻשָּׁה הַמִּסְתַּתֶּרֶת בְּחִינַת אֶסְתֵּר,

בִּבְחִינַת כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם. וְעַל-כֵּן לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת עַמָּהּ וּמוֹלַדְתָּהּ, שֶׁלֹּא רָצְתָה לְעוֹרֵר יְחוּסָהּ, כֹּחַ אֲבוֹתֶיהָם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם שִׁכְלִיִּים הַכּוֹלְלִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עַל-יְדֵי זֶה בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הַשֵּׂכֶל הַגָּבֹהַּ כָּל כָּךְ שֶׁיְּכוֹלִים לְהַמְתִּיק הַדִּין עַל יָדוֹ, אָזַי אָסוּר לְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת אֵיזֶה שֵׂכֶל עֶלְיוֹן לְהַמְתִּיקָם שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל עַד אֲשֶׁר חָמַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלֶיהָ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם עַד שֶׁהֵבִינָה שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִתְעוֹרֵר וְיֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל כְּזֶה לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וּלְהַפִּיל אֶת הָמָן. אָז אָמְרָה, וּמָחַר, אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ לְהַגִּיד יִחוּס אֲבוֹתֶיהָ הַקְּדוֹשִׁים. כִּי כְּבָר יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְעוֹרֵר הַשִּׂכְלִיִּים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אָבוֹת, מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים עַל יָדָם וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה שֶׁהִזְמִינָה אֶת הָמָן עַל הַסְּעֻדָּה שֶׁעָשְׂתָה, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָה דְּקְדֻשָּׁה מְבָרְרִין פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, כִּי הַפְּגָם הָיָה עַל-יְדֵי אֲכִילָה, עַל-כֵּן הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֲכִילָה דְּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁפּוֹגֵם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא נִדּוֹן בְּמוֹתְרוֹת הָאֲכִילָה, כִּי בְּמָה שֶׁפָּגַם הוּא נִדּוֹן וְכַנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא זוֹכֶה לְבִרּוּר הָאֲכִילָה, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן הִזְמִינָה אֶסְתֵּר אֶת הָמָן עַל סְעֻדָּתָהּ, כִּי הִיא אֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַד שֶׁבֵּרְרָה כָּל הַטּוֹב מֵהָמָן בִּשְׁעַת הַסְּעֻדָּה. וְהָמָן, שֶׁהוּא פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, נִדּוֹן בְּמוֹתְרוֹת הָאֲכִילָה. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה מַפָּלְתּוֹ מֵאַחַר שֶׁבֵּרְרוּ הַטּוֹב מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא חִיּוּתוֹ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיְתָה מַפָּלְתּוֹ בִּשְׁעַת הַסְּעֻדָּה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סָמוּךְ לְמַפָּלְתּוֹ נִדְחַף הָמָן אֶל בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהִשְׁלִיכָה בִּתּוֹ פִּסֹּלֶת הָאֲכִילָה עַל רֹאשׁוֹ, כִּי נִדּוֹן בְּמוֹתְרוֹת כְּרָאוּי לוֹ מֵאַחַר שֶׁהָיָה כּוֹפֵר בַּחֲכָמִים וּשְׂנָאָם כָּל כָּךְ וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְעַל-כֵּן חַיָּב אֱנָשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי הַשִּׂכְרוּת אָסוּר תָּמִיד, כִּי עַל-יְדֵי הַשִּׂכְרוּת יוֹכַל לְקַלְקֵל הָרִבּוּי, כִּי הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁתּוֹת כָּרָאוּי אָז מְעוֹרֵר שִׂכְלוֹ עַל-יְדֵי הַיַּיִן בִּבְחִינַת חַמְרָא וְרֵיחָנֵי פְּקַחְיָן, בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ. וַאֲזַי מַמְתִּיקִין הַדִּינִים עַל-יְדֵי שְׁתִיָּתוֹ בִּבְחִינַת כָּל הַמִּתְפַּתֶּה בְּיֵינוֹ יֵשׁ בּוֹ מִדַּעַת קוֹנוֹ, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹתֶה יוֹתֵר מִדַּאי נִתְעוֹרְרִין, חַס וְשָׁלוֹם, הַגְּבוּרוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר שֵׂכֶל כְּזֶה שֶׁיַּמְתִּיק דִּינִים כָּאֵלֶּה וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּלְבֵּל מֹחוֹ בְּיוֹתֵר וְיָכוֹל לְקַלְקֵל הָרִבּוּי חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל בְּפוּרִים מֵאִיר הָאָרָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה שֶׁהוּא הָאָרַת מָרְדְּכַי, (כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים)

וְאָז נִתְעוֹרֵר וּמֵאִיר שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ כָּזֶה שֶׁמֵּאִיר עַד תַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל מִינֵי דִּינִים קָשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן חִיּוּב אָז לִשְׁתּוֹת וּלְהִשְׂתַּכֵּר כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה עַל-יְדֵי הַשְׁתִּיָּה לְשֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ מְאֹד, כִּי אָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַגָּדוֹל הָעֶלְיוֹן מְאֹד שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי מִצְוַת הַשִּׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים:

פרק ה

חלק א

מַה שֶּׁמִּתְעַנִּין עַל עֲצִירַת גְּשָׁמִים:

כִּי כָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן ס) בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא שֶׁעֲצִירַת גְּשָׁמִים נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מִלְחָמָה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, עַיֵּן שָׁם. וּמִלְחָמוֹת, הַיְנוּ מַחֲלֹקֶת, וְתִקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת הוּא תַּעֲנִית, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן קעט):

וְעַל-כֵּן מִתְעַנִּין עַל עֲצִירַת גְּשָׁמִים לְתַקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת, הַיְנוּ מִלְחָמוֹת שֶׁמְּזֶה נַעֲשִׂים עֲצִירַת גְּשָׁמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הָאַרְבַּע תַּעֲנִיּוֹת שֶׁמִּתְעַנִּין עַל הַחֻרְבָּן שֶׁהוּא גַּם כֵּן לְתַקֵּן הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם, צֹם, שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם, (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן קעט הַנַּ"ל). כִּי לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בִּשְׁבִיל שִׂנְאַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן מִתְעַנִּין לְתַקֵּן זֹאת, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית נִתְתַּקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

וְכֵן עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא מִתְעַנִּין, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין חַס וְשָׁלוֹם, הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי כָּל מַה שֶּׁהוּא כְּנֶגֶד רְצוֹן הָאָדָם הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַנַּ"ל). כִּי הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הֵם עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימָין חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת דִּינִים, כִּי אֵין יִסּוּרִים בְּלֹא עָוֹן (שַׁבָּת נה) וְהֶעָוֹן הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע הוּא מִמַּחֲלֹקֶת (וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הָעֲוונוֹת שֶׁפָּגַם בְּמַחֲלֹקֶת שֶׁנָּתַן כֹּחַ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַחוֹלֶקֶת עַל הַקְּדֻשָּׁה, עַל-כֵּן נִתְעוֹרְרוּ עָלָיו דִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. וּמִשָּׁם בָּאִים הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. וּלְתַקֵּן זֹאת גּוֹזְרִין תַּעֲנִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, כִּי הַכְּלָל שֶׁכְּנֶגֶד כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת הַתִּקּוּן הוּא תַּעֲנִית בִּבְחִינַת מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם. וְעִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא הַצְּדָקָה, כִּי אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא, עַיֵּן שָׁם:

הלכות ראש השנה

פרק א

חלק א

עִנְיַן שׁוֹפָר:

עַל-פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמַר "תְּהוֹמֹת יְכַסְיֻמוּ" (בְּסִימָן ט) עַל פָּסוּק צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְכוּ' וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ וְכוּ' תַּחְתִּיִּים שְׁנִיִּים וְכוּ':

וְהַכְּלָל, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַחֹשֶׁךְ וְהַקְּלִפּוֹת מְסַבְּבִין מִכָּל צַד עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֱמֶת שֶׁתִּרְאֶה שֶׁיֵּצֵא הַדִּבּוּר שֶׁבַּתְּפִלָּה מִפִּיךָ בֶּאֱמֶת וְעַל-יְדֵי זֶה יָאִיר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי. וְיִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת פֶּתַח בְּהַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא נִצּוֹד בּוֹ, עַיִן שָׁם הֵיטֵב. וְיוֹתֵר מִמַּה שֶׁכָּתוּב שָׁם שָׁמַעְתִּי פֶּה אֶל פֶּה מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב וּבָנָיו, עַיִן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל הַתְּשׁוּבָה, בְּחִינַת 'שַׁפְּרוּ מַעֲשֵׂיכֶם', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם. וְעַל-כֵּן שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, הוּא בְּחִינַת בִּינָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּיָּדוּעַ . וְזֶה הוּא בְּחִינַת קוֹל הַיּוֹצֵא מִן הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל אֱמֶת הַיּוֹצֵא מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא, בְּחִינַת מַמְעֲמַקִּים קָרָאתִיךָ ה', בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּחֲמַת גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַמְסַבֵּב מִכָּל צַד אֲזַי פּוֹנִים עַצְמָן אֶל הָאֱמֶת וְקוֹרְאִים אֶל ה' בֶּאֱמֶת מֵעֹמֶק הַלֵּב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִים מִן הַחֹשֶׁךְ, בְּחִינַת וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עָנְיִי בַּמֶּרְחָב יָקָ, שֶׁזּוֹכֶה לְהַרְחִיב לוֹ וְלָצֵאת כַּנַּ"ל, כִּי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא נִזְכַּר בַּתּוֹרָה כִּי אִם תְּרוּעָה וּשְׁאָר הַקּוֹלוֹת אָנוּ לְמֵדִים מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי תְּרוּעָה הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁעִקַּר קוֹל הַשּׁוֹפָר מְרַמֵּז עָלָיו כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַתְּרוּעָה הוּא גְּנוּחֵי גָּנַח וִילוּלֵי יָלִיל, הַיְנוּ מַה שֶּׁגּוֹנֵחַ וְיָלִיל וְקוֹרֵא אֶל ה' לַחֲזֹר אֵלָיו כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל תְּרוּעָה פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּפְשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ זֶה מְרַמֵּז גַּם כֵּן עַל הַתְּשׁוּבָה שֶׁמִּתְחִלָּה הָיָה פָּשׁוּט וּמְתֻקָּן, הַיְנוּ קֹדֶם הַקִּלְקוּל, וְאַחַר שֶׁנִּתְקַלְקֵל וְנִשְׁבַּר בְּחִינַת חֻרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי, בְּחִינַת וַיִּרְדְּפוּם עַד הַשְּׁבָרִים, אָזַי עַל-יְדֵי הַתְּרוּעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִפְשָׁט. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה שֶׁאַחֲרָיו שֶׁהוּא קוֹל פָּשׁוּט. וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָז הוּא הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְמָשְׁךְ עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת שֶׁזֶּה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר כַּנַּ"ל וְהוּא זְכָרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן, כִּי אָז בְּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה גָּבַר הַחֹשֶׁךְ שֶׁכִּסָּה פְּנֵי תְהוֹם. וְרוּחַ אֱלֹקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא

בְּחִינַת רוּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, הָיָה מְרַחֲפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם לְגָרֵשׁ וּלְפַנּוֹת הַחֹשֶׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה הָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל, שֶׁעַל-יְדֵי הָאֱמֶת מֵאִיר אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' אוֹרִי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בָּאֵר הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַוֶּה הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן אֱמֶת הוּא קְיוּם הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "בּוֹרַאֲךָ יַעֲקֹב". עוֹלְמִי, עוֹלְמִי, מִי בְּרָאֲךָ? יַעֲקֹב בְּרָאֲךָ וְכוּ'. כִּי עִקַּר בְּרִיאוּת הָעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תְּשׁוּבָה קָדְמָה לְעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי אֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ מְנָרְשִׁין הַחֹשֶׁךְ וְעוֹשִׂין פֶּתַח לָצֵאת כַּנַּ"ל, שֶׁבְּחִינָה זֹאת קָדְמָה לְעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַוֶּה בְּרִיאוּת הָעוֹלָם בְּחִינַת וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת וְכוּ' וַיְהִי אוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן וְעַל-כֵּן אָז מַתְחִיל יְמֵי הַתְּשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין אָז בַּשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל אֱמֶת שֶׁעוֹשֶׂה פֶּתַח וּמַרְחִיב לָצֵאת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שׁוֹפָר קָצָר מִלְּמַעְלָה וְרָחָב מִלְּמַטָּה. וְצָרִיךְ לִתְקֹעַ בַּמָּקוֹם הַקָּצָר דַּיְקָא. וְאִם תָּקַע בַּמָּקוֹם הָרָחָב לֹא יָצָא, כִּי הָרוֹצֶה לִכְנֹס צָרִיךְ לִכְנֹס דֶּרֶךְ פֶּתַח הַצַּר דַּיְקָא בְּחִינַת וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַל פֶּה בְּבֵאוּר שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּתַח חָדֹשׁ דַּיְקָא וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַה' דּוֹמֶה לְעוֹלָם הַזֶּה וְכוּ' וְכָל הָרוֹצֶה לָצֵאת וְכוּ' וּמִן הַצַּד פְּתוּחָה, שֶׁכָּל הָרוֹצֶה לִכְנֹס יִכְנֹס וּמַקְשִׁי שָׁם וְלִכָּנֵס בְּהַאי דְּנָפִיק? וּמְתָרֵץ שָׁם לָא סָגֵי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים. 'בְּצִדָּהּ' דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לִכְנֹס דַּיְקָא דֶּרֶךְ הַפֶּתַח הַצַּר שֶׁהוּא מִן הַצַּד, דְּהַיְנוּ מִצַּד הַה' כַּנַּ"ל וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב לוֹ הַפֶּתַח וּמוֹצִיאוֹ. וְאָז 'עָנָנִי בַּמֶּרְחָב יָק' כַּנַּ"ל. וְזֶה הוּא בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר שֶׁהִיא קָצָר מִלְּמַעְלָה וְכוּ' וְצָרִיךְ לִתְקֹעַ וּלְהוֹצִיא הַקּוֹל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא קוֹל אֱמֶת, מִמָּקוֹם הַצַּר דַּיְקָא וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב לוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן גַּם אִם הָפַךְ הַשּׁוֹפָר וְתָקַע בּוֹ לֹא יָצָא. בֵּין שֶׁהוֹפְכִין כְּדֶרֶךְ שֶׁהוֹפְכִין הֶחָלוּק וְכוּ' בֵּין שֶׁהִרְחִיב וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּתִקּוּנָהּ הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה הַתְּשׁוּבָה בְּאוֹתוֹ הַגּוּף עַצְמוֹ וּבְאוֹתוֹ עִנְיָן עַצְמוֹ שֶׁחָטָא וְיָשׁוּב וְיַחֲזֹר דֶּרֶךְ מְקוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּחוּקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אִם יִתְהַפֵּךְ גּוּפוֹ וְיִשְׁתַּנֶּה בִּבְחִינַת תִּתְהַפֵּךְ כְּחֹמֶר חוֹתָם וְיִתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ, שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, יֶהֱפְכוּ וישנו [וישנו] גּוּפוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּמוּת וְיַחֲזֹר וְיִתְגַּלְגֵּל וְאַחַר כָּךְ יָשׁוּב וְיִצְעַק אֶל ה' אֵין זוֹ תְּשׁוּבָה הֲגוּנָה, כִּי צָרִיךְ לָשׁוּב בַּגּוּף הַזֶּה דַּיְקָא כְּמוֹת שֶׁהוּא וְיֵלֵךְ דֶּרֶךְ מָקוֹם הַצַּר וְהַדְּחוּק וּמִשָּׁם יִקְרָא וְיָשׁוּב אֶל ה' בֶּאֱמֶת אָז יְרַחֵם לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר

כְּהִלְכָתוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אִם נִקַּב צָרִיךְ שֶׁתִּתְהַיֶּה הַסְּתִימָה בְּמִינוֹ דַּיְקָא, כִּי בְּאוֹתוֹ עִנְיָן שֶׁחָטָא יְתַקֵּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל. (וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי בְּבֵאוּר הֵיטֵב מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ דְּבָרִים הַלָּלוּ):

חלק ג

וְעַל-כֵּן יָחִיד מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָם בִּתְקִיעוֹת שׁוֹפָר, כִּי הָעִקָּר תְּלוּי בְּיִחִיד שֶׁמִּתְעוֹרֵר וְצוֹעֵק בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה פֶּתַח שֶׁיֵּצְאוּ בּוֹ אֲחֵרִים מִן הַחֹשֶׁךְ שֶׁלָּהֶם. כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל וּפָתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תְּשִׂים, עַיֵּן שָׁם בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פֵּרוּשׁ זֶה, וּמֵאַחַר שֶׁהַיָּחִיד מְכַוֵּן לְהוֹצִיא אֲחֵרִים מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁלָּהֶם. אֲזַי כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לָצֵאת וּמְכַוֵּן לִבּוֹ לָזֶה, אֲזַי יָכוֹל לָצֵאת דֶּרֶךְ הַפֶּתַח שֶׁעָשָׂה הַיָּחִיד כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן תְּקִיעַת שׁוֹפָר תְּלוּי בְּכַוָּנַת הַלֵּב וְהַתּוֹקֵעַ כְּמִתְעַסֵּק וּלְשׁוֹרֵר לֹא יָצָא, כִּי אַחַר כַּוָּנַת הַלֵּב הֵן הֵן הַדְּבָרִים, כִּי צָרִיךְ לְכַוֵּן לִבּוֹ מְאֹד וּלְהוֹצִיא הַקּוֹל בֶּאֱמֶת מֵעֹמֶק הַלֵּב כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב בַּדָּבָר אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָה. בָּזֶה מָרְמְזוּ כִּי דַּיְקָא מִי שֶׁהוּא חַיָּב מְאֹד בְּעִנְיָנִי עַצְמוֹ אוֹ שֶׁהוּא חַיָּב בֶּאֱמֶת וַאֲזַי מִגֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ וְהַלַּחַץ וְהַדְּחָק הַמְסֻבָּב אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים הוּא צוֹעֵק בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. זֶה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פֶּתַח שֶׁיֵּצְאוּ בּוֹ גַּם אֲחֵרִים. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין מְמַנִּין פָּרְנָס עַל הַצִּבּוּר אֶלָּא מִי שֶׁקִּפָּה שֶׁל שְׁרָצִים תְּלוּיִ מֵאֲחוֹרָיו וְכוּ'. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא מִי שֶׁהוּא מְחֻיָּב בִּדְבַר הַתְּשׁוּבָה וּמֻטָּל עָלָיו עֹל שֶׁל תְּשׁוּבָה, זֶה יָכוֹל לְהוֹצִיא אֲחֵרִים יְדֵי חוֹבָה לַעֲשׂוֹת לָהֶם גַּם כֵּן פֶּתַח לָצֵאת עַל-יְדֵי קְרִיאָתוֹ בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

חלק ד

וְעַל-כֵּן הַתְּרוּעָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְכֵן כְּלַל תְּקִיעַת שׁוֹפָר מְשֻׁלָּשׁ שָׁלֹשׁ שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, כִּי עִקַּר תְּקִיעַת שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁהוּא מְשֻׁלָּשׁ, בְּחִינַת אֵשׁ, מַיִם, רוּחַ, בְּחִינַת רֹאשׁ, תּוֹךְ, סוֹף. וְעַל יְדוֹ מְתַקֵּן ג' עוֹלָמוֹת בְּחִינַת תַּחְתִּיִּים שְׁנִיִּים וּשְׁלִישִׁים, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן הַתְּקִיעוֹת בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי עַל יָדָם תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה תְּרוּעוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁזֶּה מְיֻשָּׁב וְשִׁשָּׁה מְעֻמָּד, כִּי בִּשְׁלֹשִׁים קוֹלוֹת דִּמְיֻשָּׁב יֵשׁ שִׁשָּׁה תְּרוּעוֹת. וְכֵן בִּשְׁלֹשִׁים קוֹלוֹת שֶׁתּוֹקְעִין עַל סֵדֶר הַבְּרָכוֹת, כִּי הֵם עִקַּר הַחִיּוּב וְהַשְּׁאָר הֵם נוֹסָפִים כְּנֶגֶד י"ב שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ב נֶסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּרוּעָה כַּנַּ"ל (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם):

חלק ה

וְעַל-כֵּן שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלָּה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְכֵן לֶעָתִיד כָּתוּב, וּבַשּׁוֹפָר גָּדוֹל יִתָּקַע, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תָּלוּי בָּזֶה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). שׁוֹפָר

הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת שׁוּפְרָהּ דְּיַעֲקֹב מֵעֵין שׁוּפְרָהּ דְּאָדָם. וְזֶה בְּחִינַת תְּקַע בְּשׁוֹפָר וְכוּ' וְשָׂא נֵס, כִּי עַל-יְדֵי שׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת וְתִקּוּן הַתְּפִלָּה, עַל-יְדֵי זֶה נִתְעַלִּין הַנְּסִיּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

עִנְיַן הַמַּאֲה קוֹלוֹת, עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'" (בְּסִימָן סמך) שֶׁשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל. וְהַיִּרְאָה הוּא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק וְיִצְחָק זָכָה לַעֲשִׂירוּת עַל-יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיךְ אֲרִיכַת יָמִים, בְּחִינַת יִרְאָה בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי כִּי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לַעֲשִׂירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּזְרַע יִצְחָק וְכוּ' וַיִּמְצָא מֵאָה שְׁעָרִים. וּכְנֶגֶד זֶה תּוֹקְעִין מֵאָה קוֹלוֹת כְּנֶגֶד מֵאָה שְׁעָרִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁל שֶׁלֹשׁ שֶׁלֹשׁ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה קוֹוִין וְכָל קַו כָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִקְרוֹת לִפְנֵי הַתּוֹקֵעַ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה עַל-יְדֵי דִּבּוּר שֶׁיּוֹצֵא עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׂנָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן יֵשׁ דֵּעָה שֶׁתְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה אֵין לִקְרוֹת לִפְנֵי הַתּוֹקֵעַ, כִּי אָז עֲדַיִן בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר, בְּחִינַת תְּקִעָתְּ לָזָר כַּפֶּיךְ כוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ שֶׁהַתְּקִיעָה מְרַמֶּזֶת עַל זֶה. וְזֶה בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׂנָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), וְעַל-כֵּן עִקַּר תְּקִיעַת שׁוֹפָר עַל תִּקּוּן הַבְּרִית, (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים), כִּי עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, נִכְנָע יְפִי הַנְּשִׁים וְזוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי" (בְּסִימָן סו), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהִנֵּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ צְרִיכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הַתְחָלַת הַבְּרִיאָה. זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' וְקֹדֶם יֵשׁ בְּחִינַת חָרוֹן אַף, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינָא קַשְׁיָא שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּצְרִיכִין לְהַמְתִּיקוֹ וּלְבָרְרוֹ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל זֶה אָנוּ עוֹסְקִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּמַרְבִּין בִּתְפִלּוֹת וּבְתַחֲנוּנִים שֶׁהֵם הַמְתָּקַת הַחָרוֹן אַף. וְאָז נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, כִּי עִקַּר רוּחַ הַחַיִּים שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא הַתְּפִלָּה, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּסִימָן ב וּבְמָקוֹם אַחֵר) וְעַל-כֵּן מַמְלִיכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכָל הַתְּפִלּוֹת וְאוֹמְרִים הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט וְכַיּוֹצֵא, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַמַּלְכוּת, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן נד). כִּי הִתְגַּלּוּת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ הוּא הִתְגַּלּוּת

מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּת מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ':

חלק ב

וְזֶהוּ שֶׁאִיתָא בַּסְּפָרִים שֶׁמָּשִׁיחַ יָבֹא מִסִּטְרָא דְּיִצְחָק שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק 'פַּחַד יִצְחָק' וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה יִשְׂחָק, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁהִתְגַּלּוּת רוּחַ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת חָרוֹן אַף, דְּהַיְנוּ תֹּקֶף הַדִּין, שֶׁהוּא פַּחַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק כַּיָּדוּעַ שֶׁאָנוּ מַמְתִּיקִין פַּחַד יִצְחָק בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּכְשֶׁנִּמְתָּק נִתְגַּלֶּה רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְגַּלֶּה זֹאת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁיִּפְתְּחוּ וְיִתְחַלְּקוּ הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ. אַל תִּקְרֵי "יָדֶיךָ", אֶלָּא יוּדֵי"ךְ, דְּהַיְנוּ הַשְּׁנֵי יוּדֵי"ן שֶׁל הַשְּׁנֵי שֵׁמוֹת יקו"ק-אדני, שֶׁהֵם בְּחִינַת יוּ"ד בְּרֹאשׁ וְיוּ"ד בַּסּוֹף, בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל. וְעַל בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה שֶׁיִּתְחַלְּקוּ וְיִפְתְּחוּ עַל-יְדֵי הַשִּׁשָּׁה אוֹתִיּוֹת שֶׁבְּאֶמְצַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בַּכֹּחַ, וּמָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בַּפֹּעַל, שֶׁהֵם ג' אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּשֵׁם הָעֶצֶם וְשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם הַכִּנּוּי שֶׁעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם שֵׁשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַדָּבָר מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר. וּשְׁלֵמוּת אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שָׁפָה בְּרוּרָה וְנִשְׁלָם אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וּלְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִמֵּצַר הַגָּרוֹן וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַחֶשֶׁךְ שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מְנִיעוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, בְּחִינַת נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף. וְזֶה בְּחִינַת ט']תֵּשַׁע[נְקוּדִין, ט']תֵּשַׁע[רְקִיעִין וַאֲזַי כְּשֶׁיֵּשׁ נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְנִשְׁלָם הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי יוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי קוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר, זֶה בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה בִּבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב. בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. וְהוּא יוֹצֵא מִשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, כַּמּוּבָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל. וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יוֹם הַדִּין, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת וּבַשּׁוֹפָר גָּדוֹל יִתָּקַע וְכוּ' 'וְיֹאמְרוּ הִנֵּה זֶה יוֹם הַדִּין', כִּי הַדִּין נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁעַל יָדוֹ נַעֲשֶׂה הַדִּין, כִּי הָאֱמֶת אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל הָרְשָׁעִים, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הַדִּין, אֲזַי נַעֲשֶׂה שָׁפָה בְּרוּרָה, כִּי חוֹזְרִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְשָׁבִים בִּתְשׁוּבָה מֵאֵימַת הַדִּין, כִּי אָז מְבִינִים הַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע וְכוּ', (כְּמוֹ

שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲיִתָּקַע שׁוֹפָר בָּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שָׂפָה בְּרוּרָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת הַנְּסִירָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הַהַתְחָלָה עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקּוֹל שֶׁנִּזְכֹּר בַּתּוֹרָה הוּא תְּרוּעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם, כִּי תְּרוּעָה הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת ו', שֶׁעַל יָדוֹ מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְזֶה לְשׁוֹן תְּרוּעָה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן שְׁבִירָה וְכֵן שְׁבָרִים שֶׁהוּא גַּם כֵּן תְּרוּעָה מְסָפֵק הוּא גַּם כֵּן לְשׁוֹן שְׁבִירָה, הַיְנוּ בְּחִינַת חִתּוּךְ וּשְׁבִירַת הַיְדִים הַנַּ"ל. שֶׁפּוֹתְחִין וְשׁוֹבְרִין וְחוֹתְכִין בֵּין הַכֹּחַ וְהַפֹּעַל שֶׁהֵם שְׁנֵי הַיּוּדִי"ן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל תְּרוּעָה תְּקִיעָה בָּרֹאשׁ וּתְקִיעָה בַּסּוֹף. זֶה בְּחִינַת יו"ד בָּרֹאשׁ וְיו"ד בַּסּוֹף שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל, כִּי תְּקִיעָה הוּא קוֹל פָּשׁוּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת יו"ד שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם צִיּוּר, רַק בְּחִינַת קוֹל פָּשׁוּט. וְהַתְּרוּעָה בְּאֶמְצַע הַתְּקִיעוֹת, כִּי הַתְּרוּעָה הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת וָא"ו, בְּחִינַת הַשֵּׁשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁבֵּין שְׁנֵי הַיּוּדִין שֶׁעַל יָדָם מוֹצִיאִים מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן הַתְּרוּעָה הוּא שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שִׁעוּר תְּרוּעָה כְּשָׁלֹשׁ יְבָבוֹת כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל הַכֹּחַ וְאֵצֶל הַפֹּעַל שֶׁהֵם מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל יו"ד בָּרֹאשׁ וְכֵן שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת אֵצֶל יו"ד בַּסּוֹף כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ בִּתְרוּעָה אִם הוּא שְׁבָרִים אוֹ אִם הוּא מַה שֶּׁקּוֹרִין תְּרוּעָה. וּפָסְקוּ לַעֲשׂוֹת שְׁנֵיהֶם, כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי פְּעָמִים שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן בַּכֹּחַ וְכֵן בַּפֹּעַל כַּנַּ"ל וְהַסָּפֵק הוּא אֵיזֶה מֵהֶם עִקַּר אִם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן בְּחִינַת מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן שֶׁבַּכֹּחַ אוֹ שֶׁבַּפֹּעַל, כִּי עִקַּר הַדָּבָר מַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן וְלִפְתֹּחַ הַיּוּדִי"ן בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, הֲעִקַּר הוּא בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה בִּכְלָל וּבִפְרָט, כִּי בִּכְלָל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּלְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בָּזֶה שֶׁעַל-יְדֵי חֶטְאוֹ סִלֵּק הַשְׁכִּינָה מִתַּחְתּוֹנִים, וְגָרַם מִיתָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁחוּזֵר הַפֹּעַל אֶל הַכֹּחַ וּמֻחֶמֶת זֶה אָנוּ צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן זֹאת בְּכָל שָׁנָה לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מֻחְדָּשׁ. וְכֵן כָּל אֶחָד צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל כָּל מַה שֶּׁחָטָא וּפָגַם וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל:

כִּי עִקַּר הָעֲבֵרָה עַל-יְדֵי נְפִילַת חִתּוּךְ הַיָּדִים, דְּהַיְנוּ הַיּוּדִי"ן הַנַּ"ל. בִּבְחִינַת הִסְתַּכֵּל בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים וְאֵין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּתַח חֲרָטָה, בְּחִינַת פֶּתַח, בְּחִינַת פְּתִיחַת וְחִתּוּךְ הַיָּדִים הַנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי מֵאַחַר שֶׁחָטָא וּפָגַם בִּפְתִיחוּת הַיָּדִים הַנַּ"ל, כִּי נָפְלוּ לִידֵי עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, בָּזֶה הוּא

מַחֲרִיב הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֲזַי חוֹזֵר וְנִסְתַּלֵּק הַפֹּעַל אֶל הַכֹּחַ כְּבַתְּחִלָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא הַחִיּוּת בְּחִינַת רוּחַ דִּלְתַתָּא, בְּחִינַת פֹּעַל, מִסְתַּלֵּקֶת לְמַעְלָה וְחוֹזֵר אֶל הַכֹּחַ. וְאֵין חִיּוּתוֹ רַק מֵאֵיזֶה נִיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְלוּ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה הוּא צָרִיךְ לִבְנוֹת הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא פֶּתַח חֲרָטָה, בְּחִינַת פֶּתַח כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יְמֵי תְּשׁוּבָה, צְרִיכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה בְּעַצְמָה שֶׁהוּא פֶּתַח חֲרָטָה כַּנַּ"ל. וְעַל זֶה מְרַמְּז קוֹל הַשּׁוֹפָר, דְּהַיְנוּ הַתְרוּעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי תְּרוּעָה הוּא גְּנוּחֵי גָּנַח וִילוֹלֵי יָלִיל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת חֲרָטָה שֶׁמִּתְחָרְטִין עַל הָעֲבֵרָה וְגוֹנְחִין בְּלִבָּם וּמְיַלְּלִין יְלָלוֹת עַל גֹּדֶל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה כָּל הַשָּׁנָה. וּבְזֹאת הַחֲרָטָה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל וְנִסְתַּפְּקוּ אִם הַתְּרוּעָה הוּא גְּנוּחֵי, דְּהַיְנוּ שְׁבָרִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה כְּמוֹ מִי שֶׁגּוֹנֵחַ מִלִּבּוֹ. וְזֶה כְּנֶגֶד פְּגַם שֵׁשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּכֹּחַ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בַּכֹּחַ, דְּהַיְנוּ שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל יוּ"ד בָּרֹאשׁ, הַיְנוּ שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ אִם עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לְתַקֵּן פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁפָּגַם בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ הַמִּתְפַּשֶּׁטֶת בַּלֵּב וְנִצְטַיֶּרֶת בְּשֵׁשׁ בְּחִינוֹת מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן אִם עִקַּר הַתְּשׁוּבָה צְרִיכִין לְתַקֵּן זֹאת, כִּי עִקַּר לִבְלִי לְהַנִּיחַ לְהִצְטַיֵּר בְּמַחֲשֶׁבֶת עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם לֹא הָיָה מַנִּיחַ לְהִצְטַיֵּר בַּמַּחֲשָׁבָה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה בְּשׁוּם אֹפֶן עַל-כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה צְרִיכִין רַק עַל פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבָרִים, בְּחִינַת לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה, בְּחִינַת גְּנוּחֵי גָּנַח, דְּהַיְנוּ אֲנָחַת וּגְנִיחַת הַלֵּב, כִּי מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַפְּגַם בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב, עַל-כֵּן הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי לֵב נִשְׁבָּר, דְּהַיְנוּ גְּנוּחֵי וַאֲנָחָה שֶׁגּוֹנֵחַ וּמִתְחָרֵט בְּלִבּוֹ עַל פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב אוֹ אִם נֹאמַר שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל פְּגַם הַמַּעֲשֶׂה, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר הָעֲבֵרָה הִיא כְּשֶׁבָּאָה לִידֵי מַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּעָה, בְּחִינַת תְּרוּעִם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה גְּדוֹלָה לְכַלּוֹת וּלְשַׁבֵּר כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל-יְדֵי הָעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּאָה הָעֲבֵרָה לִידֵי מַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם, צְרִיכִין קוֹל יְלָלָה שֶׁהוּא יוֹתֵר מִגְּנוּחֵי, כִּי גְּנוּחֵי הוּא רַק בַּלֵּב כַּנַּ"ל אֲבָל יְלָלָה הוּא קוֹל צְעָקָה וִילָלָה שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק וּלְיַלֵּל בְּקוֹל מַר בְּכַמָּה וְכַמָּה קוֹלוֹת תְּכוּפִים זֶה לָזֶה כְּמוֹ תְּרוּעָה עַל גֹּדֶל הַפְּגָם שֶׁעָשָׂה בַּמַּעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְתַקֵּן הַפְּגָמִים עַל-יְדֵי גֹּדֶל תְּשׁוּבָתוֹ. וְיִתְקַיֵּם בּוֹ, תְּרוֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם, שֶׁיְּשַׁבֵּר וְינַפֵּץ כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמְקַטְרְגִים. וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּעָה שֶׁהוּא יְלוּלֵי יְלִיל, שֶׁהוּא יוֹתֵר מִגְּנוּחֵי, שֶׁהוּא תְּשׁוּבָה עַל פְּגַם הַמַּעֲשֶׂה וְהִיא שֶׁלֹּשׁ קוֹלוֹת כְּנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל יוּ"ד בְּסוֹף בְּחִינַת פֹּעַל וְכֵן הַשְּׁבָרִים

הוּא גַּם כֵּן שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל יוּד בְּרֹאשׁ בְּחִינַת כֹּחַ. וּשְׁנֵיהֶם יַחַד הֵם שִׁשָּׁה קוֹלוֹת, בְּחִינַת שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֶצְרְכוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְסָפֵק לַעֲשׂוֹת שְׁנֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת ו' כַּנַּ"ל וְגַם הֶצְרְכוּ לַעֲשׂוֹת כָּל אֶחָד לְבַד, דְּהַיְנוּ תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּקִיעָה לְבַד, וּתְקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה לְבַד, כִּי צָרִיךְ לְתַקֵּן כֻּלָּם, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן פְּגַם הַמַּעֲשֶׂה וְהַמַּחֲשָׁבָה יַחַד, דְּהַיְנוּ פְּגַם עֶבֵרָה בְּמֵזִיד שֶׁבָּזֶה פּוֹגֵם בַּמַּחֲשָׁבָה וְהַמַּעֲשֶׂה. וּכְנֶגֶד זֶה הוּא תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה תְּקִיעָה שֶׁכּוֹלֵל שְׁנֵיהֶם מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה כַּנַּ"ל וְלִפְעָמִים בְּמַחֲשָׁבָה לְבַד וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה הָעֲבֵרָה בְּפֹעַל וּכְנֶגֶד זֶה הוּא תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּקִיעָה כַּנַּ"ל, וְלִפְעָמִים יֵשׁ מַעֲשֶׂה בְּלֹא מַחֲשָׁבָה כְּגוֹן שׁוֹגֵג וּכְנֶגֶד זֶה הוּא תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה, וְכָל הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל, כִּי עַל-יְדֵי הַפֶּגֶם נִסְתַּלֵּק וְחוֹזֵר הַפּעַל אֶל הַכֹּחַ כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה לַחֲזֹר וְלִפְתֹּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְגַם עַל פֶּגֶם מַחֲשָׁבָה צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל, כִּי גַּם בְּמַחֲשָׁבָה לְבַד יֵשׁ בְּחִינַת כֹּחַ וּפּעַל, דְּהַיְנוּ רֵאשִׁית וּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה כְּשֶׁאֵין לָהּ שׂוּם צִיּוּר וְסוֹפָהּ כְּנִצְטַיֵּרֶת בְּמָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן וְעַל-כֵּן לְעוֹלָם תְּקִיעָה בְּרֹאשׁ וּתְקִיעָה בַּסּוֹף וּתְרוּעָה בָּאֶמְצַע אוֹ שְׁבָרִים שֶׁהוּא גַּם כֵּן תְּרוּעָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל שֶׁהֵם יוּ"ד בְּרֹאשׁ וְיוּ"ד בַּסּוֹף וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מֵאָה קוֹלוֹת שֶׁתּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי מִן הַכֹּחַ עַד הַפּעַל, דְּהַיְנוּ מִתְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה עַד סוֹף הַמַּעֲשֶׂה הִיא בְּחִינַת מֵאָה, בִּבְחִינַת אַל תִּקְרִי מַה אֶלָּא מֵאָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַעֲשֶׂר מִן הַמַּעֲשֶׂר, כִּי צָרִיךְ לְהִשְׁתַּלְשֵׁל בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁהֵם מֵאָה בְּחִינַת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין מֵאָה קוֹלוֹת כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל וְיֵצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל, שֶׁהֵם מֵאָה בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְהִנֵּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַתְחִילִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִים אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם) אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת נְקֻדּוֹת אֶל הָאוֹתִיּוֹת וּלְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִמֵּצַר הַגָּרוֹן, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֹא נִתְגַּלֶּה רַק הַקּוֹל לְבַד, כִּי מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן אֵין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת אֵין נִשְׁמָעִין הָאוֹתִיּוֹת, כִּי הָאוֹתִיּוֹת אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, וְעַל-כֵּן קוֹל הַשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָ"הּ, בְּחִינַת מֵצַר הַגָּרוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי נְקֻדּוֹת וּכְשֶׁעוֹשִׂין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְנִשְׁלָם הַדִּבּוּר וְיוֹצֵא מִמֵּצַר הַגָּרוֹן אָז נִגְמָר וְיוֹצֵא מִן הַכֹּחַ אֶל הַפּעַל בִּשְׁלֵמוּת, (עַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְאֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת נַעֲשִׂין בִּשְׁאָר יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהֵם תִּשְׁעָה יָמִים אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ט' נְקוּדִין שֶׁיֵּשׁ מְשׁוּרוּק עַד קָמָץ, כִּי הַנְּקֻדּוֹת

נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי כְּסוּפִין וְחֵשֶׁק, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַיְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁבָּהֶם חוֹשְׁקִין וְכוֹסְפִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחֵשֶׁק חָזָק, כִּי הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה יְמֵי רָצוֹן שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מְדַבְּקִין עַצְמָם אָז לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחֵשֶׁק גָּדוֹל וְכְסוּפִין וְנַעֲנוּעִין גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים בְּחִינַת נְקֻדּוֹת וּבְכָל יוֹם נִשְׁלָם בְּחִינַת נְקֻדָּה אַחַת עַד שֶׁבַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ נִשְׁלָם נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, דְּהַיְנוּ קֶמֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר. וְאָז הוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּיָּדוּעַ וְאָז כְּשֶׁנִּשְׁלָם כָּל הַנְּקֻדּוֹת, אָז יוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּשְׁלֵמוּת (וְעַל-כֵּן אָז נִשְׁלָם הַנְּסִירָה לְגַמְרֵי) וְעַל-כֵּן מִתְפַּלְּלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה מוֹצָאוֹת הַפֶּה, כִּי אָז נִשְׁלָם הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מִתְעַנִּין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים, כִּי הַנְּקֻדּוֹת הֵם נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַחֵשֶׁק וְהַכְּסוּפִין כַּנַּ"ל וּלְפִי הַנְּקֻדָּה כֵּן צְרִיכִין חֵשֶׁק, כִּי יֵשׁ חֵשֶׁק לְמַעְלָה מֵחֵשֶׁק וּמֵאַחַר שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים צְרִיכִין לִזְכּוֹת אֶל הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא קֶמֶץ בְּחִינַת קֶמֶץ וְסָתִים שֶׁהוּא נֶחֱשָׁק גָּדוֹל מְאֹד וּצְרִיכִין לָזֶה חֵשֶׁק גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, כִּי לְפִי מַעֲלַת הַנֶּחֱשָׁק כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַחֵשֶׁק, עַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת לְנֶחֱשָׁק כָּזֶה שֶׁהוּא קֶמֶץ וְסָתִים בְּחִינַת קֶמֶץ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִכֹּל וְכֹל לְפָרֵשׁ מִכָּל תַּאֲוֹוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְעַל-כֵּן מְעַנִּין אֶת עַצְמָן בַּחֲמִשָּׁה עִנּוּיִים כְּדֵי לְבַטֵּל עַצְמוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְנֶחֱשָׁק כָּזֶה, הַיְנוּ בְּחִינַת קֶמֶץ כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ שֶׁמִּצְוָה לֶאֱכֹל בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר הַחֵשֶׁק נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמְּנִיעָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹנְעִין הַדָּבָר מִמֶּנּוּ הוּא חוֹשֵׁק בְּיוֹתֵר. כִּי הַמְּנִיעָה הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם הֵם מֻכְרָחִים, דְּהַיְנוּ הַמְּנִיעָה וְהַחֵשֶׁק, כִּי הַמְּנִיעָה בְּעַצְמָהּ צְרִיכִין גַּם כֵּן מְאֹד, כִּי צָרִיךְ לְקַבֵּל בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְאִם מְקַבְּלִין בְּיוֹתֵר מֵהָרָאוּי לוֹ בָּזֶה נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, כִּי אֵין יָכוֹל לְקַבֵּל רִבּוּי הָאוֹר. נִמְצָא, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ שֶׁרָצָה לְתַקֵּן נִתְקַלְקֵל, דְּהַיְנוּ מַהה שֶׁהִיְה רוֹצֶה לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת דְּקֻדֻּשָּׁה לְמַטָּה וּמֵחֲמַת שֶׁרָצָה יוֹתֵר מֵהַמִּדָּה עַל-יְדֵי זֶה חָזַר וְקִלְקֵל, כִּי אֵין יָכוֹל לִסְבֹּל רִבּוּי הָאוֹר וְחוֹזֵר וְנִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה, עַל-כֵּן כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שָׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה מְנִיעָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַבֵּל פִּתְאֹם הָאוֹר שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ. אֲמִירָנָן לוֹ הַמְתֵּן. בְּחִינַת מְנִיעָה שֶׁמּוֹנְעִין אוֹתוֹ כְּשֶׁבָּא לִטָּהֵר וְלַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁלֹּא לְקַבֵּל הָאוֹר פִּתְאֹם שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְעַל-כֵּן מוֹנְעִין אוֹתוֹ וְעַל-יְדֵי הַמְּנִיעָה נַעֲשֶׂה לוֹ חֵשֶׁק יוֹתֵר וַאֲזַי הוּא חוֹשֵׁק וְכוֹסֵף מְאֹד וְהַמְּנִיעָה מוֹנַעַת אוֹתוֹ וַאֲזַי הוּא חוֹשֵׁק יוֹתֵר וְהַמְּנִיעָה מוֹנַעַת יוֹתֵר, וְעַל-יְדֵי זֶה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַמְּנִיעָה וְהַחֵשֶׁק נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ אֶת הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, הַיְנוּ

כְּשֶׁזּוֹכֶה אַחַר כָּךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק גָּדוֹל כְּפִי הַמְּנִיעָה וּמְשַׁבֵּר אֶת הַמְּנִיעָה וְזוֹכֶה לְמַה שֶּׁהוּא חוֹשֵׁק אָז נַעֲשֶׂה מֵהַמְּנִיעָה שֶׁהָיָה לוֹ קֹדֶם כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ אֶת הָאוֹר הַנֶּחְשָׁק. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכָּל הַיִּסּוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם כְּשֶׁמִּתְחִיל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלַצַּדִּיק הָאֱמֶת נַעֲשֶׂה מֵהֶם כְּלִי לְקַבֵּל אַחַר כָּךְ בְּתוֹכוֹ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁהַמְּנִיעָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל אוֹר הַקְּדֻשָּׁה בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְעַל-כֵּן קֹדֶם יוֹם הַכִּפּוּרִים צְרִיכִין דַּיְקָא לֶאֱכֹל בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת לְנֶחֱשָׁק גְּדוֹל לִנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת קֶמֶץ צְרִיכִין לְבַטֵּל עַצְמוֹ מִכֹּל וְכֹל כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת קָמֶץ, בְּחִינַת כֶּתֶר כִּי אִם עַל-יְדֵי בִּטּוּל גָּמוּר, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַבִּטּוּל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת רָצוֹא וָש�ُוב לְקַבֵּל הָאוֹר בְּתוֹךְ בְּחִינַת כְּלִי בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, וְהָאֲכִילָה שֶׁמְּחַיְּבִים לֶאֱכֹל בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר הוּא בְּחִינַת מְנִיעָה כְּנֶגֶד קְדֻשַּׁת הַתַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, בִּבְחִינַת הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמְּתֵן, כִּי לְפִי גֹּדֶל קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים מְגֹדֶל הַחֵשֶׁק וְהַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לִקְדֻשָּׁה כָּזוֹ שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּוַדַּאי הָיוּ רֹב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַפְרִישִׁין עַצְמָן בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה וּבִפְרִישׁוּת גָּדוֹל סָמוּךְ לְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא כָּזֶה וּבְוַדַּאי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וּלְהִתְעַנֵּג בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר מִגֹּדֶל הַחֵשֶׁק וְהַכְּסוּפִין לִקְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָנַע אוֹתָנוּ מִזֶּה וְגָזַר לֶאֱכֹל דַּיְקָא בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, בִּבְחִינַת הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, אוֹמְרִים לוֹ הַמְּתֵן, בְּחִינַת מְנִיעָה, כִּי גַּם בְּהַקְּדֻשָּׁה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ בְּחִינַת מְנִיעָה, שֶׁגַּם הַמְּנִיעָה בְּעַצְמָהּ הוּא קֹדֶשׁ, אַךְ הַמְּנִיעָה הוּא בְּשִׁבְיל קִיּוּם הָאָדָם שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל הָאוֹר עַל-יְדֵי כְּלִי בְּמִדָּה וּבְהַדְרָגָה. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמְּתֵן, בְּחִינַת מְנִיעָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל אַחַר כָּךְ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּדוֹל עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַחֵשֶׁק וְהַבִּטּוּל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה כְּלִי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְּנִיעָה, דְּהַיְנוּ אֲכִילַת עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁאֲכִילַת עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר נַעֲשָׂה כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ אוֹר הָעֲנוּי, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הָעֲנוּי נִתְבַּטְּלִין וּמְקַבְּלִין אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת קָמֶץ, בְּחִינַת כֶּתֶר, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי מְנִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הַחֵשֶׁק בְּיוֹתֵר, עַל-יְדֵי הַמְּנִיעָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי גֹּדֶל הַחֵשֶׁק וְהַמְּנִיעָה נַעֲשָׂה כְּלִי שֶׁמְּקַבְּלִין בְּתוֹכוֹ אוֹר קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת קָמִיץ וְסָתִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הָעֲנוּי וְהַבִּטּוּל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵם חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים כְּנֶגֶד ה' מוֹצָאוֹת הַפֶּה שֶׁנִּשְׁלַם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הָעִנּוּיִים נִשְׁלָם הַדִּבּוּר לְגַמְרֵי כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לְהַדִּבּוּר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת כֻּלָּם שֶׁהֵם תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכִין

לַנְּקֵדָה הָעֶלְיוֹנָה, דְּהַיְנוּ קָמָץ שֶׁזּוֹכִין לְזֶה עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל וְהַחֶשֶׁק, כִּי מֵחֲמַת שֶׁמְּבַטְּלִין עַצְמָן מִכָּל תַּאֲוֹוֹת עוֹלָם הַזֶּה עַל-יְדֵי הָעִנּוּיִים, עַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה מְאֹד הַחֶשֶׁק וְהַכְּסוּפִין לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת קָמָץ וְאָז נִשְׁלָם הַדִּבּוּר. נִמְצָא, שֶׁהַדִּבּוּר נִשְׁלָם עַל-יְדֵי הָעִנּוּיִים שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַל-כֵּן הֵם ה' כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה מוֹצָאוֹת הַפֶּה כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁנִּשְׁלָם הַדִּבּוּר אָז יוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וְכוּ' וְעִקַּר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא פֶּתַח חֲרָטָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָז עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כִּי אָז צְרִיכִין לִפְתֹּחַ וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא פֶּתַח חֲרָטָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁמִּתְחָרְטִין עַל הֶעָבָר וּמְדַבְּקִין עַצְמָן בְּחֶשֶׁק גָּדוֹל וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל, וַאֲזַי הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל וְנִמְחָלִין כָּל הָעָוֹונוֹת כְּשֶׁיּוֹצֵא מַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְנִפְתָּח הָרוּחַ דִּלְתַתָּא מִן הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא וַאֲזַי נִמְשָׁךְ הָרוּחַ דִּלְתַתָּא, שֶׁהוּא חִיּוּת הַתַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה וּבָזֶה נִתְגַּלֶּה אוֹר גָּדוֹל וְנִשְׁפָּע שֶׁפַע רַב וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְנִתְתַּקְּנִין וְנִתְכַּפְּרִין כָּל הָעָוֹונוֹת, כִּי עִקַּר פְּגַם הָעָוֹונוֹת הוּא שֶׁמְּסַלְּקִין הַשְּׂכִינָה מִתַּחְתּוֹנִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִיתָה שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַחִיּוּת דִּלְתַתָּא לְמַעְלָה, אֲבָל כְּשֶׁחוֹזְרִין וּמוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וּמְגַלִּין הָרוּחַ דִּלְתַתָּא שֶׁנִּפְתַּח מִן הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא בָּזֶה נִתְתַּקֵּן הַפֶּגֶם וְחוֹזֵר וְנִמְשָׁךְ חִיּוּת וְשֶׁפַע גָּדוֹל לְמַטָּה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וַאֲזַי צוֹעֲקִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְעֵת עֶרֶב, כִּי כְּשֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וּמַמְשִׁיכִין חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה לְמַטָּה זֶהוּ תַּכְלִית הַיִּחוּד, כִּי קֹדֶם שֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְאֵין חִיּוּת לְמַטָּה אֵין יוֹדְעִין כְּלָל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין לָנוּ שׁוּם הַשָּׂגָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי פְּעֻלּוֹתָיו, הַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת יו"ד בַּסּוֹף שֶׁהִיא חָכְמָה תַּתָּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין וְיוֹדְעִין אֱלֹקוּתוֹ כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשְׁעַר בְּלִבֵּהּ. וַאֲזַי כְּשֶׁנִּפְתָּח וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת יו"ד בַּסּוֹף, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֹּעַל, אָז יוֹדְעִין אֱלֹקוּתוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הַיְדִיעָה שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁכְּלוֹ אֶחָד ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וְהַכֹּחַ וְהַפֹּעַל כֻּלּוֹ אֶחָד בְּתַכְלִית הַיִּחוּד, כִּי הַפֹּעַל נִמְשָׁךְ מִן הַכֹּחַ. וְהֵם מְיֻחָדִים בְּאַחְדוּת אַחַר הַפְּעֻלָּה כְּמוֹ קֹדֶם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַד שֶׁנִּשְׁלָם בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא קָמָץ, בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁצְּרִיכִין לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בְּבְחִינַת בִּטּוּל לִזְכּוֹת לִבְחִינַת נְקֻדָּה זוֹ הָעֶלְיוֹנָה. וְאָז דַּיְקָא מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שְׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּי אִם כְּשֶׁמְּבַטְּלִין עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת בִּטּוּל וְנִכְלָלִין בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת קָמָץ, בְּחִינַת כֶּתֶר. וְאָז דַּיְקָא יוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְזֶה בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצִין לְגַלּוֹת סוֹף הַמַּעֲשֶׂה לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, אָז צְרִיכִין לַעֲלוֹת וְלִכְלֹל בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר,

בְּחִינַת קֶמַץ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אָז יוֹדְעִין כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכֻלּוֹ אֶחָד, כִּי כְּשֶׁחוֹזְרִין מֵהַבִּטּוּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב וּמוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, אָז יוֹדְעִין כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן ד) עַל פָּסוּק, אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְאַחַר כָּךְ תּוֹקְעִין תְּקִיעָה אַחַת, זֶה מְרַמֵּז כִּי עַתָּה נִשְׁלָם וְיוֹצֵא לְגַמְרֵי מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁהִיא בְּחִינַת יוּד בַּסּוֹף, שֶׁהִיא בְּחִינַת קוֹל פָּשׁוּט כַּנַ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁנֶּהֱגוּ הָעוֹלָם עַל-פִּי גְּדוֹלֵי עוֹלָם שֶׁלֹּא לְהִתְעַנּוֹת בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כִּי אִם עַד אַחַר חֲצוֹת וְאַחַר כָּךְ אוֹכְלִין וְכֵן שָׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכֵּן רָאוּי לִנְהֹג, הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי הֵם יְמֵי רָצוֹן יְמֵי חֶשְׁק שֶׁמִּדַּבְּקִין עַצְמָן בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּחֶשְׁק גָּדוֹל מְאֹד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נְקֵדּוֹת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָתֵת גְּבוּל וּמִדָּה לְהַחֶשְׁק וְהַדְּבֵקוּת שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל בְּסוֹף הַיּוֹם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְנִיעָה, שֶׁעַל-יְדֵי הַמְנִיעָה וְהַדְּבֵקוּת וְהַחֶשְׁק נַעֲשִׂין הַנְּקֵדּוֹת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת ט' נְקוּדִין, ט' רְקִיעִין, הַיְנוּ שֶׁהַנְּקֵדּוֹת נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַמְנִיעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רְקִיעִין, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן קָרָא הַנְּקֵדּוֹת בְּשֵׁם רְקִיעִין, דְּהַיְנוּ הֵיכָלוֹת וְכֵלִים לְקַבֵּל בְּתוֹכָם הָאוֹר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רְקִיעַ הָעֶלְיוֹן (שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת), שֶׁעַל יָדוֹ נַעֲשִׂין הֵיכָלוֹת וְכֵלִים עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲבֶה, (כַּמְבֹאָר מִזֶּה בַּמַּאֲמָר "אֶמְצָעִיתָא דְּעָלְמָא" בְּסִימָן כד):

חלק ט

שַׁיָּךְ לְעֵיל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ חָרוֹן אַף וְנִמְתָּק וְנַעֲשֶׂה רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וְאַחַר כָּךְ בָּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת יָדִים וּמוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְזֶה בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, זֶה בְּחִינַת הַחָרוֹן אַף. וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת וְכוּ', דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, כִּי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ נִתְגַּלֶּה מִן הַחָרוֹן אַף עַל-יְדֵי הַמְתָּקָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. זֶה בְּחִינַת יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, כַּמּוּבָא בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וּתְקִיעוֹת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ וְכוּ'" (סִימָן לח), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. כִּי צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַדִּבּוּר וּלְתַקְּנוֹ, כִּי מִפְּגַם הַדִּבּוּר נַעֲשָׂה רוּחַ סְעָרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְרוּחַ סְעָרָה הַזֶּה הוּא מְקַטְרֵג גָּדוֹל שֶׁמְּמַנּוּ בָּאִים כָּל הַקְּטָרוּגִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת, וְהוּא אַחַר הַדְּבָרִים וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְהַכְפִּיא סִטְרָא דְּקֻשְׁיָא כָּל בָּשָׂר שֶׁהוּא רוּחַ סְעָרָה הַנַּ"ל תַּחַת הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְצָרִיךְ

לְהַעֲלוֹת אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא הַזְּרוֹעַ, שֶׁהֵם חֲמֵשׁ אֶצְבָּעִין שֶׁבְּיַד שְׂמאל, שֶׁהֵם ה' גְּבוּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמִשָּׁה מוֹצָאוֹת הַפֶּה. וְהַתְחָלַת עֲלִיַּת שֶׁל הַדִּבּוּר הוּא מֵרֹאשׁוֹ, הַיְנוּ מֵהַמֹּבְחָר הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדִּבּוּר וְכוּ' וְתִקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִין בַּצַּר לָאָדָם בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה שֶׁאָז שׁוּלְטָנוּתָא דְּקִטְרָא כָּל בָּשָׂר. וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָמְרוּ, הַלּוֹמֵד תּוֹרָה בַּלַּיְלָה מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, וְחֶסֶד הוּא בְּחִינַת בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם. וְעַל-יְדֵי זֶה נוֹפְלִים כָּל הַמַּקְטָרְגִים הַשּׁוֹלְטִים עַל הַדִּבּוּר. וְאָז הַדִּבּוּר יוֹצֵא בְּשִׁיר וְשֶׁבַח וְהַלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ' וּכְשֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, הַיְנוּ לִגְבוּרוֹת, וּמַתְחִיל לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשַׁלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת וּמְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲזַי נִכְנָס אוֹר שֹׂרֶשׁ וְכוּ' וּמַתְחִיל לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב וְכוּ' בְּהִתְעוֹרְרוּת בִּתְשׁוּבָה וְרוֹאֶה פְּחִיתוּתוֹ וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא. וַאֲזַי נִכְנָס בּוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה עַל פְּשָׁעָיו כְּנֶגֶד רַב וְשַׁלִּיט וְכוּ'. וְהַבּוּשָׁה הַזֹּאת עֲדַיִן אֵינוֹ בְּפֹעַל וְכוּ', אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וּמֵסִיר מִמֶּנּוּ הַטְּפָּשׁוּת וְנִתּוֹסֵף בּוֹ שִׂכְלוֹ אֲזַי נִתְגַּלֶּה הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו וְהַבּוּשָׁה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין וְכוּ'. וְזֶה פֵּרוּשׁ אָז תָּבִין יִרְאַת ה' וְכוּ' וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמְּךָ וְכוּ' וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּתְקִיעוֹת שׁוֹפָר, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹצֵא הַמַּקְטֵרֵג הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר. וְצָרִיךְ לְאַכְפְּיָא אוֹתוֹ תַּחַת הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן הַדִּבּוּר, כִּי עִקַּר יְנִיקָתוֹ מֵהַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁכָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, נִפְגָּם עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּעִוּוּת, שֶׁהוּא פְּגַם הַדִּבּוּר (וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְקַמָּן, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְאָנוּ צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן (כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים), וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ וּלְתַקְּנוֹ כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַמְתֻקָּן הֵיוֹצֵא בְּשִׁיר וְשֶׁבַח וְהַלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִזְכּוֹת עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר לִבְחִינַת בּוּשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁמַּכִּירִין אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר, (כַּמְבֹאָר וּמוּבָן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעִקַּר עֲלִיַּת הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִים בַּצַּר לָאָדָם בַּעֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד בְּחִינַת בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם. וְזֶה בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת מַתָּן תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר וְעַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר אָנוּ מַזְכִּירִין זְכוּת הַתּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין חֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם, כִּי קוֹל שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת מַצַּר הַשּׁוֹפָר. וְזֶה בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהָיְתָה בְּקוֹל שׁוֹפָר,

כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ צִיָּה, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הוּא כְּשֶׁמְּקַיְּמִין אוֹתָהּ מֵעֹנִי וְדַלּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדְבָּר אֶרֶץ צִיָּה, וְעַל-כֵּן הַשּׁוֹפָר מַזְכִּיר זְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בַּמִּדְבָּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִין בְּצַר וּבְדַחֲקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַר הַשּׁוֹפָר כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד לְאַבְרָהָם לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּקֵץ כָּל בָּשָׂר, לְהַכְנִיעַ כָּל הַמְקַטְרְגִים, כִּי כָּל הַמְקַטְרְגִים נִכְנָעִין עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי חֶסֶד לְאַבְרָהָם שֶׁמִּתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִין בְּצַר וּבְדַחֲקוּת כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁמַּעֲלִין הַדִּבּוּר וּמַתְחִילִין לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשַׁלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת וְכוּ' דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב וְכוּ':

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, תְּקִיעָה זֶה בְּחִינַת חֶסֶד לְאַבְרָהָם הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר כַּנַּ"ל, שְׁבָרִים זֶה בְּחִינַת גְּבוּרוֹת בְּחִינַת לֵב נִשְׁבָּר, הַיְנוּ זֶה שֶׁמְּדַבְּרִין בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשַׁלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת וּמְשַׁבְּרִין הַלֵּב בְּהִתְעוֹרְרוּת בִּתְשׁוּבָה. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבָרִים. תְּרוּעָה הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת אֱמֶת כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַדִּבּוּר הוּא מֵהַמַּבְחַר הָאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. וְזֶה בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ, זֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת בּוּשָׁה דְּאָזֵל חִוָּרָא וְאָתֵי סוֹמָקָא, כִּי עִקַּר הַתְּקוּן עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיִּרְאָה הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֶיְתְקַע שׁוֹפָר בָּעִיר וְעַם לֹא יֶחֱרָדוּ. כִּי הַיִּרְאָה הִוא הַבּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְהַיִּרְאָה הַנִּמְשָׁךְ עַל כָּל הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹקֵעַ בַּשּׁוֹפָר, זֶה בְּחִינַת וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, כִּי הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ זֶה בְּחִינַת הַבּוּשָׁה שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו, וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה וְיִרְאָה עַל כָּל הַמִּסְתַּכְּלִין עָלָיו בִּבְחִינַת וְרָאוּ וְכוּ' וְיִרְאוּ מִמֶּךָּ (וְכַמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְהַתְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַמֹּחִין לַפָּנִים, כִּי בִּתְחִלָּה הַבּוּשָׁה אֵינוֹ בְּפֹעַל, אֲבָל עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה מִתְגַּלֶּה הַיִּרְאָה וְהַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו עַל-יְדֵי שֶׁנִּתּוֹסֵף לוֹ הַכָּרָה בְּגֶדְלוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה, כִּי עַל-יְדֵי הַשְּׁבָרִים תְּרוּעָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַהֲבָנָה יְתֵרָה בְּגֶדְלָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן כָּל הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִין בִּתְשׁוּבָה בִּשְׁעַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, כִּי עִקַּר הַשּׁוֹפָר הוּא בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הֲבָנָה יְתֵרָה וְאָז מִתְגַּלֶּה הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה, בְּחִינַת הֶיְתְקַע שׁוֹפָר בָּעִיר וְעַם לֹא יֶחֱרָדוּ. הַיְנוּ הַיִּרְאָה וְהַבּוּשָׁה שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו עַל-יְדֵי הֲבָנָה יְתֵרָה שֶׁנִּתּוֹסֵף לוֹ עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבָרִים תְּרוּעָה כַּנַּ"ל, כִּי הַשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת תִּפְלִין, בְּחִינַת אֵם לְבִינָה, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת בִּינָה עִלָּאָה דְּאָתֵי כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת אָז תָּבִין יִרְאַת ה', (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁתְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַמּוֹחִין לַפָּנִים, כִּי עַל-יְדֵי שְׁבָרִים תְּרוּעָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתּוֹסֵף לוֹ דַּעַת וְהַכָּרָה בְּגָדְלָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה שֶׁנִּכְנָסִין הַמּוֹחִין, הַיְנוּ שֶׁנִּתּוֹסֵף לוֹ דַּעַת כַּנַּ"ל. שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁעַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁבָרִים תְּרוּעָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַהֲבָנָה יְתֵרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה, בְּחִינַת כְּנִיסַת הַמּוֹחִין לַפָּנִים כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה וְיִרְאָה. וְזֶה בְּחִינַת הֵיתֵקַע שׁוֹפָר בָּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ וְכוּ', בְּחִינַת תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

רֹאשׁ הַשָּׁנָה:

עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּתְקִיעַת שׁוֹפָר וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכָּה וְלוּלָב:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַאֲצַוֶּנּוּ וְכוּ'' (סִימָן ו), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ הֵיטֵב מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ:

וּבְקִצּוּר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכָבוֹד אֱלֹקִי אֶלָּא עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן, בְּחִינַת אֶהְיֶה אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי וְכוּ'. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת אֲחוֹרֵי פְּנֵי אֶהְיֶה גֵּימַטְרִיָּא דָּם, וְעַל-כֵּן בָּאִים עָלָיו בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, וְהַתְּקוּן לָזֶה שֶׁיַּהֲפֹךְ דָּם לְדוֹם, בְּחִינַת דֹּם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ וְהוּא יַפִּיל לְךָ חֲלָלִים, שֶׁנִּכְנָע הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְׁמָאלִי, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְׁמָאלִי בְּתָקְפּוֹ וְעַל-כֵּן בָּאִין עָלָיו בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּקַיֵּם דֹּם לַה' וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה וְהוּא יַפִּיל לְךָ חֲלָלִים, שֶׁנִּכְנָע הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְׁמָאלִי וְכוּ' וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, כִּי מִי יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי, כִּי אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר חָטָאתִי וְכוּ' גַּם זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּבַר לֵבָב בְּלִי פְּנִיָּה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַשְׁגָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת גַּשְׁמִיּוּת כְּנֶגֶד הַהַשָּׂגָה שֶׁמַּשִּׂיג אַחַר-כָּךְ. וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת וְקִפָּאוֹן אוֹר שֶׁהוּא יָקָר בָּעוֹלָם הַזֶּה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת זוֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְכוּ'. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק, בְּחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, כִּי עַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁתַּחַת הַוָּא"ו שֶׁבַּאָלֶף, וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶהְיֶה בְּחִינַת כֶּתֶר וְכוּ', נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא לְעֵלָּא מִוָּא"ו שֶׁבַּאָלֶף, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּמַפְלָא מִמְּךָ

אַל תִּדְרֹשׁ. וְהַוְיָא"ו שֶׁבַּאֲלֶ"ף הוּא בְּחִינַת רָקִיעַ שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם כְּלָלְיוּת הַגְּוָנִין, וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין וְאָז נַעֲשָׂה בְּחִינַת אָלֶ"ף כַּנַ"ל וְנַעֲשָׂה אָדָם בְּחִינַת א' דָּם. וְנַעֲשָׂה אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא בְּחִינַת וְעַל הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה וְכוּ' וְאָז נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין חַמָּה לַלְּבָנָה, בֵּין מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ, כִּי מֹשֶׁה בְּחִינַת חַמָּה זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וִיהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְהַוְיָא"ו זֶה בְּחִינַת הָאוֹהֶל וְכוּ' וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְלִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּתְקִיעוֹת שׁוֹפָר, בְּחִינַת תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ. אֵיזֶה חֹדֶשׁ שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה בּוֹ? הֱוֵי אוֹמֵר, זֶהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאִיתָא בַּתִּקּוּנִים (תקון כא דף נא.), כַּד אִיהוּ כְּבֵדָה בְּחוֹבִין כְּדֵין אִתְכַּסְיָאת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְיָהִיב לוֹן עִיטָא לְאִתְעָרָא רַחֲמֵי, וּבַמֶּה בְּשׁוֹפָר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה וְכוּ'. כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא תְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, כִּי הוּא יוֹם רִאשׁוֹן מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְזֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ שֶׁנִּבְרָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן וּפָגַם עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ. וּצְרִיכִין אָנוּ לְתַקֵּן חֶטְאוֹ בְּרִבּוֹת הַזְּמַן מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת (כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים). וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָט צָרִיךְ לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו וְלַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים כְּדֵי לְזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב בְּתַכְלִית הַהִתְקָרְבוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּיוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב ל"ו:ב') כַּתֵּר לִי זְעֵיר וְכוּ', בְּחִינַת הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן, עַיֵּן שָׁם. כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכֵן כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי חֶטְאָיו אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב מִיָּד. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְתִּין מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁזָּכִינוּ לַעֲשׂוֹת מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד אַחַר הוֹשַׁעְנָא רַבָּה. וְזֶה בְּחִינַת אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן:

חלק ב

וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינַת דֹּם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ וְהוּא יַפִּיל לְךָ חֲלָלִים, שֶׁנִּכְנָע הַדֹּם שֶׁבְּחָלָל הַשְׁמָאלִי וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא קוֹל בְּלֹא דִּבּוּר, זֶה בְּחִינַת דֹּם לַה' וְכוּ', כִּי אֵין לָנוּ פֶּה לְהָשִׁיב וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּרֵעְיָא מְהֵימְנָא (משפטים קיט) שֶׁצָּרִיךְ לָבוֹא לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּלְהָשִׁים עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה לְקָרְבָּן וְיֵמָא הָכִי אֵין לִי פֶּה לְהָשִׁיב. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר, שֶׁהוּא קוֹל בְּלֹא דִּבּוּר, כִּי הַשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא (ליקו"מ ס חלק א' ,זוהר אמור ק, השמטות רנד. ז"ח נח לד), בְּחִינַת עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם. וּמֵחֲמַת שֶׁאָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה וּבְתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁאָדָם מַתְחִיל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אָז הַקְּטָרוּג גָּדוֹל מְאֹד רַחְמָנָא לִצְלַן,

מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן עֲוֹונוֹתָיו מַבְדִּילִים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְהֵם מְקַטְרְגִים עָלָיו וְאֵינָם מַנִּיחִים אוֹתוֹ לְהִתְקָרֵב, וְאָז מִגֹּדֶל הַקִּטְרוּג אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עֲדַיִן הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְּׂמָאלִי בְּתָקְפּוֹ וְהַדִּבּוּר הוּא מֵהַדָּמִים וּמֵחֲמַת שֶׁהַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְּׂמָאלִי בְּתָקְפּוֹ עֲדַיִן, אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר הָגוּן כָּרָאוּי, כִּי הַדִּבּוּר מְבֻלְבָּל מְאֹד מֵחֲמַת הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְּׂמָאלִי, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר יוֹכַל חַס וְשָׁלוֹם הַקִּטְרוּג לְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר, בִּפְרָט כִּי אָז הַקִּטְרוּג גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָסְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל לְהַזְכִּיר שׁוּם וְדוּי שֶׁל חֲטָאִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עֲשָׂו בָּא מִצַּדּוֹ שֶׁרוֹצֶה לְקַטְרֵג וּמֵבִיא כָּל הַחֲטָאִים חַס וְשָׁלוֹם לְקַטְרֵג, וּמִתְּקֻף הַדִּין אָז אָסוּר לְהַזְכִּיר שׁוּם חֵטְא וְעָוֹן שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל, כִּי אָז הוּא הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵהִיב לְהוֹן עִיטָא לְתִקּוֹעַ בַּשּׁוֹפָר, זֶה בְּחִינַת דֹּם לַה', כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לִדּוֹם וְלִשְׁתֹּק וְלִבְלִי לְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּר (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר), וַאֲפִלּוּ הַחֲטָאִים אָסוּר לְהַזְכִּיר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת דֹּם לַה', וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, זֶה בְּחִינַת דֹּם לה', כִּי אֵין לָנוּ פֶּה לְהָשִׁיב וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל חֲטָאֵינוּ, רַק אָנוּ קוֹרְאִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּקוֹל לְבַד בְּלִי דִּבּוּר בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'-מֵעֲמָקֵי דְּלֻבָּא. וְזֶה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר, בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי י"ק. כִּי בְּתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁאָז אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין רַק לִדּוֹם וְלִשְׁתֹּק כַּנַּ"ל, אָז קוֹרְאִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ רַק בְּקוֹל לְבַד. וְזֶה בְּחִינַת דֹּם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ, שֶׁמְּיַחֲלִים וּמְצַפִּים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּעִנְיַנֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם וְקוֹרְאִים אֵלָיו מֵעֹמֶק הַלֵּב לְבַד בְּלִי שׁוּם דִּבּוּר בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה' (תְּהִלִּים קל). וְזֶה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת בּוּשָׁה, בִּבְחִינַת הֶיְתֵּקַע שׁוֹפָר בָּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ (עָמוֹס ג). וְהַיְרָאָה הִיא בּוּשָׁה, בְּחִינַת יָרֵא בֹּשֶׁת (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר), וְהַבּוּשָׁה זֶה בְּחִינַת שֶׁסּוֹבְלִין חֲרָפוֹת וּבוּשׁוֹת וּמִתְבַּיְשִׁין עַל חֲטָאִם וְאֵין לָהֶם פֶּה לְדַבֵּר רַק דּוֹמְמִים לַה' וּמְיַחֲלִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת אָדָם, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ נֶאֱמַר עָלָיו אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת דֹּם לַה', כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה שֶׁאֵין לוֹ פֶּה לְדַבֵּר וְעַל-יְדֵי זֹאת הַשְׁתִּיקָה וְהַדְּמִימָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וְזוֹכֶה עַל-יְדֵי שְׁתִיקָה זוֹ לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁהוּא גַּם-כֵּן בְּחִינַת שְׁתִיקָה, כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַדִּבּוּר. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, דְּהַיְנוּ מַה שֶׁנִּפְגַּם הַדִּבּוּר וְיָצָא מִגֶּדֶר הָאָדָם לְגֶדֶר בְּהֵמָה עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַבְּהֵמִיּוֹת שֶׁעָשָׂה וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וּכְשֶׁבָּא לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֵין לוֹ פֶּה לְהָשִׁיב וְעַל-יְדֵי דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה זוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וְזוֹכֶה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי

זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת שְׁתִיקָה שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַדִּבּוּר, וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְעָלוֹת לְשָׁם אֲזַי חוֹזֵר וְנַעֲשֶׂה אָדָם כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּחִינַת אָלֶף, כִּי לֵית אָדָם בְּלֹא אָלֶף וְכוּ' (כַּמְבֹאָר שָׁם). וַאֲזַי בְּוַדַּאי חוֹזֵר וְנִבְנֶה הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת, כִּי גֶּדֶר הָאָדָם הוּא הַדִּבּוּר:

חלק ג

וְזֶה נַעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּפָגַם בִּבְחִינַת אָדָם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין עַתָּה לְתַקֵּן בְּחִינַת אָדָם לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה בּוֹ, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לְתַקֵּן בְּחִינַת אָדָם, הַיְנוּ בְּחִינַת הָאָלֶף, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְהַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, וְזֶה בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה וְכֻלֵּי (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין חַמָּה וּלְבָנָה, כִּי כָּל הַחֲטָאִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מִעוּט הַיָּרֵחַ שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי שֶׁקִּטְרְגָה הַיָּרֵחַ אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד וְכוּ'. וְכָל אֶחָד עַל-יְדֵי חֲטָאָיו גּוֹרֵם מִעוּט הַיָּרֵחַ חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן לְהֶפֶךְ עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וּתְשׁוּבָה מְמַלְּאִין פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי עוֹשִׂים יִחוּד בֵּין חַמָּה וּלְבָנָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא לְתַקֵּן וּלְיַחֵד בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה כְּדֵי לְיַחֵד חַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵם שְׁנֵי רָאשִׁים בְּיַחַד, דְּהַיְנוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, כִּי עִקַּר הַשָּׁנִים הֵם לַחַמָּה וְעִקַּר הֶחֳדָשִׁים הֵם לַלְּבָנָה, כִּי הַחַמָּה אֵין לָהּ חֹדֶשׁ רַק שָׁנָה וְהַלְּבָנָה אֵין לָהּ שָׁנָה רַק חֳדָשִׁים (כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי הַתִּכּוּנָה). וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְקַבְּצִים יַחַד שְׁנֵי הָרָאשִׁים רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּנַּ"ל, וְאָז הַלְּבָנָה נִתְכַּסִּית, זֶה בְּחִינַת דֹּם לַה', כִּי בֶּאֱמֶת הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא בְּחִינַת דִּבּוּר, כִּי הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה שֶׁמִּמֶּנָּה עִקַּר הַדִּבּוּר. אַךְ כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה עַל-יְדֵי דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה, כִּי אָז הִיא מִתְכַּסִּית לְמַעְלָה בִּבְחִינַת כַּד אִיהִי כְּבֵדָה בְּחוֹבִין הִיא אִתְכַּסְיָאת. וְזֶה בְּחִינַת אֵיזֶה חֹדֶשׁ שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסִּית בּוֹ, כִּי הַדִּבּוּר בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה עוֹלֶה וְנִתְכַּסֶּה וְנִתְעַלֵּם בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁתִיקָה. וְזֶה בְּחִינַת זִכָּרוֹן אֶחָד עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן, כִּי הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, נִכְלָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַמָּה, וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁמַּתְחִילִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּבְחִינַת דֹּם לַה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי כְּשֶׁנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּחִינַת לְבָנָה נִכְלֶלֶת וְנִתְכַּסִּית לְמַעְלָה אָז אֵינָהּ נִכֶּרֶת כְּלָל, וְאָז לֹא נִכָּר תְּמוּנַת הָאָלֶף וְכוּ', וְעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין בְּחִינַת דֹּם לַה', עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ וּמֵאִיר עָלֵינוּ בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, וְעַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר נַעֲשֶׂה בְּחִינַת רָקִיעַ כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת וָא"ו, בְּחִינַת מַיִם רוּחַ (זהר בא מג), וְהוּא בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, כִּי הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת וָא"ו, בְּחִינַת

יַעֲקֹב, בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב (בראשית כז) וְהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חַמָּה. וְזֶה בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר בְּעַצְמוֹ, כִּי הַשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת בִּינָה, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת אֶהְיֶה, שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְאָז נַעֲשֶׂה אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, וְאָז יוֹצֵא מִשְׁפָּטֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּי אָנוּ נִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִתְדַּמִּין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי נִתְתַּקֵּן עַל יָדֵינוּ, כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא כַּנַ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן הַשּׁוֹפָר מְקֻבָּץ כָּל הַנִּדָּחִים וְהַנֶּאֱבָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כז) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאוֹבְדִים וְהַנִּדָּחִים וְכוּ'. כִּי הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַנַּ"ל הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה, זֶה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ (שֶׁהִיא בְּחִינַת חִירִיק דְּס"ג כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הָרְחוּק וּמֻנָּחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת מַמָּשׁ, וּכְשֶׁמִּתְעוֹרְרִים וְרוֹצִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אֵין לָהֶם שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה וּצְרִיכִים רַק לְקַיֵּם בְּחִינַת דֹּם לה' וּצְרִיכִים לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת קוֹל שׁוֹפָר הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, בְּחִינַת דֹּם לה', שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר, עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב וְלַחֲזֹר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם רְחוֹקִים כָּל-כָּךְ עַד שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר הָגוּן לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מְחֻיָּבִים לִבְלִי לְיָאֵשׁ עַצְמָן חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, רַק לְצַפּוֹת לִתְשׁוּעַת ה' בִּבְחִינַת טוֹב וְיָחִיל וְדוֹמֶם לִתְשׁוּעַת ה' (איכה ג), בִּבְחִינַת יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו (שם). כִּי עַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה זוֹכֶה לְקַבֵּל מִנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמְּאִירָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, וְזֶה בְּחִינַת כִּי נָטַל עָלָיו. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת דֹּם לה' שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְדַבֵּר כְּלָל רַק שֶׁצּוֹעֲקִים מֵעֹמֶק הַלֵּב עַל-יְדֵי זֶה נִתְקַיֵּם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁיְּכוֹלִים לִמְצֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וּמִשָּׁם יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו כָּל הַנִּדָּחִים וְהַנֶּאֱבָדִים:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה בָּרֹאשׁ וּתְקִיעָה בַּסּוֹף וּשְׁבָרִים תְּרוּעָה בְּאֶמְצַע, כִּי תְּקִיעָה הוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן ס) וְזֶה תְּקִיעָה בָּרֹאשׁ וּתְקִיעָה בַּסּוֹף, כִּי תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁנַּעֲשֵׂית עַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה כַּנַ"ל. תְּקִיעָה הָאַחֲרוֹנָה זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא גַּם-כֵּן בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה בִּבְחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, בְּחִינַת בַּמּוּפְלָא מִמְּךָ אַל:

תִּדְרֹשׁ, עַיֵּן שָׁם. וּשְׁבָרִים תְּרוּעָה זֶה בְּחִינַת הַבּוּשָׁה וְהַלֵּב נִשְׁבָּר, בְּחִינַת גְּנוּחֵי גָּנַח יְלוּלֵי יָלִיל, דְּהַיְנוּ הַבּוּשָׁה שֶׁמְּגַנְּחִין וּמְיַלְּלִין מֵחֲמַת הַבּוּשָׁה עַל גֹּדֶל פְּשָׁעֵינוּ, וְזֹאת הַבּוּשָׁה הוּא עִקַּר בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁכָּלוּל מִגְּוָנִין סַגִּיאִין, וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא שׁוֹפָר לְשׁוֹן הִתְפָּאֲרוּת

כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין זוֹכֶה לְהִתְפָּאֲרוּת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין וְזֶה בְּחִינַת הַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף כַּנַּ"ל, וַאֲזַי נִשְׁלָם תְּמוּנַת אָלֶף וְנַעֲשֶׂה אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא. וְנַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין חָמָה וּלְבָנָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים וְנִתְמַלְּאוֹת כָּל הַפְּגִימוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁכּוֹפְלִין הַתְּקִיעוֹת כַּמָּה פְּעָמִים בִּישִׁיבָה וּבַעֲמִידָה, זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים תְּקִיעוֹת דִּמְעָמָד וּתְקִיעוֹת דִּמְיֻשָּׁב, כִּי יְשִׁיבָה מְרַמֵּז עַל הָעוֹלָם הַזֶּה וַעֲמִידָה מְרַמֵּז עַל עוֹלָם הַבָּא, כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַתְּקִיעוֹת דִּמְיֻשָּׁב וּמְעָמָד, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁנֵי הַתְּשׁוּבוֹת, כִּי תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּתְשׁוּבָה שְׁנִיָּה הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בָּעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַזּוֹבֵחַ אֶת יְצָרוֹ וּמִתְוַדֶּה עָלָיו כְּאִלּוּ כִּבְּדוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת. וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין בִּישִׁיבָה וּבַעֲמִידָה לְרַמֵּז עַל שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל תְּשׁוּבָה שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה וּתְשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין כַּמָּה פְּעָמִים לְהוֹרוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת סֻכָּה אַחַר עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת עֵיל וְנָפִיק, בְּחִינַת רְצוֹא וְשׁוֹב, בְּחִינַת זַכָּאָה מָאן דְּעָיֵל וְנָפִיק, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה זֶה בְּחִינַת עֵיל, וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ זֶה בְּחִינַת וְנָפִיק וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת סֻכָּה אַחַר עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה צֵא מִדִּירַת קֶבַע וְשֵׁב בְּדִירַת עֲרַאי זֵכֶר לְעַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁסָּכְכוּ עַל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָלְכוּ בַּמִּדְבָּר, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא בְּתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁל אָדָם, כִּי יָדוּעַ שֶׁבַּחוּץ הוּא מְקוֹם שְׁלִיטַת הַחִיצוֹנִים, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים 'חִיצוֹנִים' שֶׁמְּקוֹמָם בַּחוּץ, אֲבָל בְּתוֹךְ הַבַּיִת הוּא מָקוֹם מְשֻׁמָּר מֵהֶם וְשָׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ (מִשְׁלֵי כד) שֶׁבְּתוֹךְ בַּיִת יִשְׂרָאֵלִי שֶׁהוּא בַּיִת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ לְשָׁם בְּחִינַת חָכְמָה וּתְבוּנָה וְדַעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בְּחָכְמָה וּתְבוּנָה וְדַעַת כַּיָּדוּעַ. וּמַתְחֶלֶת מִ'בְּרֵאשִׁית' שֶׁהוּא בְּחִינַת 'רֹא"שׁ בַּיִ"ת'. וְזֶה בְּחִינַת ב' מִבְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה בִּבְחִינַת בַּיִת, הַיְנוּ בִּבְחִינַת בַּיִת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בַּיִת יִשְׂרָאֵלִי, כִּי הַבַּיִת הוּא דִּירַת אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת זֹאת

הַתּוֹרָה אָדָם. וְהַבַּיִת נִקְרָא רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁגִּבְהוֹ עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה (כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים). וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם {וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (יְבָמוֹת סג), מִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ אָדָם}. וְזֶה בְּחִינַת לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגוֹר דְּלָתְיךָ (יְשַׁעְיָה כו), שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אָדָם כְּשֶׁמַּסְגִּיר עַצְמוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְחַדְרוֹ. וְזֶה בְּחִינַת וְהַצְנַע לֶכֶת עִם אֱלֹקֶיךָ, שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בְּבְחִינַת וְהַצְנַע לֶכֶת, בִּבְחִינַת הַשָּׁבַח הַנֶּאֱמָר עַל תָּלְמִיד חָכָם כָּל כְּבוּדָּה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְזֶה בְּחִינַת כְּתִפְאָרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת (יְשַׁעְיָה מ) שֶׁעִקַּר תִּפְאַרְתּוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא כְּשֶׁיּוֹשֵׁב בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמִּשְׁכָּת הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה מוּבָן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבֵּיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת בַּיִת מִבְּרָאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל עַל פָּסוּק וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת (סִימָן רסו, עַיֵּן שָׁם). וְכַמּוּבָן בְּמַאֲמַר 'בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל' (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן סז) שֶׁבֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁל הָאָדָם, אֲבָל בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת סָגוּר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ לְעוֹלָם, כִּי בְּהֶכְרֵחַ לָצֵאת מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ לִפְרָקִים. וּבֶאֱמֶת הָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ תָּמִיד מֵאַחַר שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וּבַחוּץ הוּא לְהֵפֶךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה רָאוּי שֶׁיֵּשֵׁב תָּמִיד בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאָדָם מֻכְרָח לָצֵאת לַחוּץ וְלִהְיוֹת נִכְנָס וְיוֹצֵא בְּכָל פַּעַם, אַךְ בֶּאֱמֶת זֶהוּ בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם דָּבוּק בַּקְּדֻשָּׁה תָּמִיד בִּבְחִינַת עֵיל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא דַּוְקָא כְּשֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם לִהְיוֹת עֵיל וְנָפִיק, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּצֵא הָאָדָם לִפְעָמִים קְצָת מֵהַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת וְנָפִיק כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת מַמָּשׁ בְּכָל יוֹם וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּעֲמֹד תָּמִיד בְּמַדְרֵגָה אַחַת. וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת שֶׁבְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת גַּם מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וּמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם בִּבְחִינַת עֵיל וְנָפִיק. כְּשֶׁזּוֹכֶה אָז לִהְיוֹת בְּקִי בַּהֲלָכָה וּלְהַחֲזִיק עַצְמוֹ אָז כָּרָאוּי, אָז הוּא זוֹכֶה לְהַעֲלוֹת גַּם מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וּמַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כִּיְדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לָצֵאת מִן הַבַּיִת בְּכָל פַּעַם, כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, זֶה בְּחִינַה הַנַּ"ל, בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק. כִּי בְּתוֹךְ הַבַּיִת הוּא בְּחִינַת עֵיל כִּי שָׁם עִקַּר גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁיּוֹצֵא חוּץ לְבֵיתוֹ וּבַחוּץ יֵשׁ לָהֶם שְׁלִיטָה זֶה בְּחִינַת וְנָפִיק, וְזֶהוּ עֵיל וְנָפִיק מַמָּשׁ, עֵיל שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁשָּׁם גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְנָפִיק כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הַבַּיִת כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת וְנָפִיק אָז הוּא מְבֻרָר מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וּמַגְבִּיהַּ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן מֻכְרָח הָאָדָם לָצֵאת לַחוּץ אַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בְּתוֹךְ הַבַּיִת

כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּשִׂבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַכִּיר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֵּין בְּבֵיתוֹ, שֶׁשָּׁם גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, וּבֵין כְּשֶׁיּוֹצֵא חוּץ לְבֵיתוֹ וְהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁשָּׁם יֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, לָהֶם אֱחִיזָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם שָׁם צָרִיךְ לִזְכֹּר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְדָבְקָה בּוֹ גַּם שָׁם בַּחוּץ, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה בִּבְחִינַת וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם (נְחֶמְיָה ט), בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וּמִדְבָּר הוּא מָקוֹם הַחִיצוֹנִים מְקוֹם נָחָשׁ וְשָׂרָף וְעַקְרָב וְכוּ' וְיִשְׂרָאֵל הֻכְרְחוּ לְלֶכֶת שָׁם דַּיְקָא. וְאִיתָא שֶׁשָּׁם בַּמִּדְבָּר הָיוּ יִשְׂרָאֵל דּוֹרְכִים עַל הַסְּטָרָא אָחֳרָא, וְעַל-כֵּן הֻכְרְחוּ לְלֶכֶת שָׁם כְּדֵי לְהַכְנִיעַ שָׁם הַסְּטָרָא אָחֳרָא בְּמְקוֹמָהּ כְּדֵי לְבָרֵר מִשָּׁם הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת זַכָּאָה מָאן דְּעָיֵל וְנָפִיק, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּשֶׁמַּעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה גַּם מִמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְנָפִיק. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְוַת סֻכָּה אַחַר עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, זֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָיֵל וְנָפִיק וְצָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בָּזֶה מְאֹד בְּחִינַת בָּקִי בַּהֲלָכָה בָּקִי בְּעָיֵל בָּקִי בְּנָפִיק וְכוּ' (כַּמְבֹאָר שָׁם). כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי מְאֹד כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וְנָפִיק לְבַל יִפֹּל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא יַכְנִיעַ שָׁם הַסְּטָרָא אָחֳרָא וְיַעֲלֶה מִשָּׁם אֶת הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאַחַר עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה צִוְּתָה הַתּוֹרָה לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה וְאָמְרָה תּוֹרָה צֵא מִדִּירַת קֶבַע וְשֵׁב בְּדִירַת עֲרָאי, זֶה בְּחִינַת וְנָפִיק, שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה לָצֵאת מִן הַבַּיִת שֶׁהוּא עִקַּר גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, זֶה רָמְז שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה הִיא דַּיְקָא כְּשֶׁזּוֹכִין לִהְיוֹת בִּבְחִינַת עָיֵל וְנָפִיק. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, אָז הוּא בְּחִינַת עָיֵל, כִּי אָז כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִים כֻּלָּם רַק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבַעֲבוֹדַת ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עָיֵל. אֲבָל שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָיֵל וְנָפִיק, וְעַל-כֵּן יוֹצְאִים מִן הַבַּיִת אֶל הַסֻּכָּה, כִּי זֶה שֶׁיּוֹצְאִין מִן הַבַּיִת, זֶה בְּחִינַת וְנָפִיק כַּנַּ"ל, כִּי בַּבַּיִת הוּא גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, אַךְ אָז הֻכְרַח לָצֵאת מִן הַבַּיִת, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַשְׁלִים אֶת בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִתְחַלְנוּ בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָיֵל וְנָפִיק, וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרַח לָצֵאת מִן הַבַּיִת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְנָפִיק. אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְזָכָה אוֹתָנוּ אָז דַּיְקָא בְּמִצְוַת סֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁסָּכְכוּ עַל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָלְכוּ בַּמִּדְבָּר, כִּי אָז דַּיְקָא כְּשֶׁהוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר בַּמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְנָפִיק כְּשֶׁזּוֹכִים אָז לְמְצֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז דַּיְקָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹפֵף עַל יִשְׂרָאֵל בְּקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָ מְאֹד בִּבְחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד, בִּבְחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָ מְאֹד, בְּחִינַת אִמָּא דְּמַסְכָּכָא עַל בְּנִין, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה חוֹפֶפֶת וְסוֹכֶכֶת עַל הָאָדָם אָז דַּיְקָא כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וְנָפִיק לְשָׁמְרוֹ וּלְהַצִּילוֹ לְבַל יִפֹּל שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, וְעוֹזֶרֶת

אוֹתוֹ שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיעַ שָׁם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְבָרֵר מִשָּׁם דַּיְקָא אֶת הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵגִנּוּ עַל יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר דַּיְקָא. וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה. נִמְצָא, שֶׁאָנוּ זוֹכִין אָז עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְנָפִיק לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה מְאֹד לִבְחִינַת סֻכָּה. וְזֶה בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְזֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת עָיִל וְנָפִיק, דְּהַיְנוּ לִהְיוֹת בָּקִי בִּבְחִינַת וְנָפִיק לִמְצֹא שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאָז זוֹכֶה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה, וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הַנֶּאֱמָר שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁבָּא לְמַדְרֵגָה וְהַשָּׂגָה יוֹתֵר גְּבוֹהָה, אֲזַי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָה הָרִאשׁוֹנָה. וְזֶהוּ דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָיִל וְנָפִיק, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁקֹּדֶם שֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צָרִיךְ לִהְיוֹת יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, וְהַיְרִידָה הוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְהַיְרִידָה זֶה בְּחִינַת וְנָפִיק. נִמְצָא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְנָפִיק. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָיִל וְנָפִיק, כִּי עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וּבָזֶה מְקֻשָּׁר שָׁם הַמַּאֲמָר הַיָּטֵב, (עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן):

כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁאָדָם הוּא בִּבְחִינַת וְנָפִיק אָז דַּיְקָא מֵגֵן וּמְסַכֵּךְ עָלָיו בְּחִינַת קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד, בְּחִינַת סֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִמָּא דְּמִסַּכְכָא עָלָיו, כְּאֵם הַמַּגֶּנֶת עַל בְּנָהּ לְבַל יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּמָקוֹם סַכָּנָה. וְכֵן מוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם בִּבְחִינַת יְרִידָה, בִּבְחִינַת וְנָפִיק, אָז דַּיְקָא נֶעֱלָם וְנִסְתָּר שָׁם קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד וּכְשֶׁזּוֹכֶה אָז לְבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּלְמוֹצְאוֹ שָׁם, אֲזַי זוֹכֶה אָז דַּיְקָא לִבְחִינַת קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד וְכַנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְוַת סֻכָּה שֶׁזּוֹכֶה אוֹתָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּתְחִלַּת הַשָּׁנָה, בִּתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת עָיִל וְנָפִיק דַּיְקָא וּבְחִינַת עָיִל מְקַיְּמִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְאַחַר-כָּךְ צְרִיכִין לְקַיֵּם בְּחִינַת וְנָפִיק, וְעַל-כֵּן צִוָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה לְצֵאת מִן הַבַּיִת וְלֵישֵׁב בַּסֻּכָּה לְהוֹרוֹת שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם בִּבְחִינַת וְנָפִיק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאָה מִן הַבַּיִת כַּנַּ"ל, אָז דַּיְקָא הוּא זוֹכֶה לְקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד לִבְחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁשּׁוֹמְרִים וּמַגִּינִים עַל הָאָדָם אָז כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וְנָפִיק. נִמְצָא, שֶׁבְּסֻכּוֹת אָנוּ זוֹכִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְנָפִיק לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה מְאֹד לִבְחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה אָנוּ זוֹכִים לִשְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה בִּבְחִינַת עָיִל וְנָפִיק. וְזֶה צְרִיכִים בִּתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁמַּתְחֶלֶת מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין מִצְוַת סֻכָּה כָּרָאוּי אָנוּ זוֹכִים בְּכָל הַשָּׁנָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת עָיִל וְנָפִיק וּבְכָל עֵת שֶׁאָנוּ בִּבְחִינַת וְנָפִיק מֵגֵן עָלֵינוּ סֻכַּת שָׁלֵם לְבִלִּי לִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צִוָּתָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה בִּתְחִלַּת הַשָּׁנָה עַל מִצְוַת סֻכָּה כְּדֵי שֶׁיָּגֵן עָלֵינוּ בְּכָל הַשָּׁנָה בִּבְחִינַת סֻכַּת שָׁלֵם בְּכָל עֵת שֶׁאָנוּ בִּבְחִינַת וְנָפִיק, כִּי

סֻכַּת שָׁלֹם מֵגֵן תָּמִיד עַל הָאָדָם, וּבְכָל עֵת סַכָּנָה שֶׁצְּרִיכִין שְׁמִירָה אָז מֵגֵן סֻכַּת שָׁלֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, שֶׁמְּבַקְּשִׁים בַּלַּיְלָה שֶׁאָז הוּא גַּם-כֵּן עֵת סַכָּנָה וְאָז הוּא בְּחִינַת וְנָפִיק כְּנֶגֶד מִדַּת יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת עָיִל שֶׁהוּא בְּחִינַת חַמָּה, וְלַיְלָה הוּא בְּחִינַת לְבָנָה בְּחִינַת וְנָפִיק. וְאָז דַּיְקָא מֵגֵן סֻכַּת שָׁלֹם וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה שֶׁמְּקַיְּמִין בְּתִחִלַּת הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכּוֹ בְּיוֹם רָעָה (תְּהִלִּים כז), כִּי סֻכָּה מֵגֵן עַל הָאָדָם בְּיוֹם רָעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת וְנָפִיק, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁנּוֹפֵל מֵעֲבוֹדָתוֹ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְלִבְלִי לְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְאָז זוֹכִין לִהְיוֹת אָדָם, בְּחִינַת אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא בְּחִינַת עָתִידִין יִשְׂרָאֵל לִתֵּן עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִהְיוּ לְמַעְלָה מִכָּל הָאֻמּוֹת וְהֵם בְּעַצְמָם יִשְׁפְּטוּ אֶת כָּל הַדִּינִין וְיִתְּנוּ הַדִּין עַל כָּל הָאֻמּוֹת (כַּמְבֹאָר בְּהַהִתְוָרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת סֻכּוֹת שֶׁאָז מַקְרִיבִין יִשְׂרָאֵל שִׁבְעִים פָּרִים בְּשִׁבְיל שִׁבְעִים אֻמּוֹת וְאָז נִכָּר חִבָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹתְנִין פְּרָס לְכָל הָאֻמּוֹת, כִּי אֵין לָהֶם רַק מַה שֶּׁאָנוּ נוֹתְנִים לָהֶם, כִּי אָנוּ לְמַעְלָה מִכֻּלָּם (וְכִמְבֹאָר הֵיטֵב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ). וְזֶה בְּחִינַת עָתִידִין יִשְׂרָאֵל לִתֵּן 'עֲלֵיהֶם' וְכוּ', כִּי אָנוּ נוֹתְנִין עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט כְּפִי מַה שֶּׁאָנוּ רוֹצִין, כִּי הַכֹּל מֵאִתָּנוּ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה אָנוּ זוֹכִים עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְנָפִיק שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִים מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וּמַכְנִיעִים אוֹתָם לְגַמְרֵי וּמַעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה מֵהֶם. וְאָז כְּשֶׁמַּכְנִיעִים אוֹתָם בִּמְקוֹמָם אָז אָנוּ זוֹכִים לִשְׁפֹּט אוֹתָם וְלָדוּן אוֹתָם כִּרְצוֹנֵנוּ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִכְנְעוּ כֻּלָּם תַּחְתֵּינוּ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (זהר רע"מ פינחס רנו. רש"י במדבר כט), שֶׁמִּתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין כְּפָרֵי הֶחָג, כִּי בָּזֶה שֶׁאָנוּ מַקְרִיבִין עֲלֵיהֶם שִׁבְעִים פָּרִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֵיזֶה קִיּוּם בֶּאֱמֶת זֶהוּ מַפְלָתָם, בִּבְחִינַת אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְכוּ' כִּי גֶּחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ (משלי כ"ה:כ"א), כִּי עַל-יְדֵי זֶה הֵם כָּלִים וְהוֹלְכִים, כָּלִים וְהוֹלְכִים לְגַמְרֵי, וְזֶהוּ שֶׁמִּתְמַעֲטִים וְהוֹלְכִים כְּפָרֵי הֶחָג, כִּי עַל-יְדֵי פָּרֵי הֶחָג עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְנָפִיק שֶׁמְּקַיְּמִים אוֹתָם, עַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִים הַקְּדֻשָּׁה מֵהֶם בְּכָל פַּעַם. וְזֶהוּ עִקַּר מַפָּלָתָם וְזֶהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת וְנָפִיק הַנַּ"ל שֶׁמְּבָרְרִין הַקְּדֻשָּׁה מִמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים כַּנַּ"ל וְאָז יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה מִכָּל הָאֻמּוֹת וְנוֹתְנִים הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט עֲלֵיהֶם כִּרְצוֹנָם. וְזֶה בְּחִינַת אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא שֶׁזּוֹכִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְנָפִיק, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִין מִן הַבַּיִת כְּדֵי לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה כַּנַּ"ל כְּדֵי לְבָרֵר כָּל מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים לְהַכְנִיעַ כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת תַּחַת יִשְׂרָאֵל, זֶה בְּחִינַת יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת נְקֵדָּה הַתַּחְתּוֹנָה

(כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). כִּי בְּחִינַת וְנָפִיק הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַמַּתְחַתּוֹנָה בְּחִינַת חִירִיק (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְאָז כְּשֶׁיּוֹצְאִין לַחוּץ אֲזַי נִכְנָסִין בַּסֵּפֶר, כִּי סֵפֶר שָׁלֵם בְּחִינַת אִימָא דְּמַסְכְּנָא עַל בְּנִין מַגֶּנֶת עָלֵינוּ וְסוֹכֶכֶת עָלֵינוּ וְעוֹזֶרֶת אוֹתָנוּ לְהַכְנִיעַ כָּל הַחִיצוֹנִים וּלְבָרֵר כָּל הַקְּדֻשָּׁה מֵהֶם וְאָז זוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְנָפִיק, לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה לִבְחִינַת סֵפֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי סֵפֶר שֶׁהִיא בְּחִינַת אִימָא דְּמַסְכְּנָא בְּחִינַת אֵם לְבִינָה זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם). וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּעִנְיַן הַשָּׁלֹשׁ מִצְווֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל. לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַמַּתְחַתּוֹנָה בְּחִינַת יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּנוּ עַיֵּן שָׁם. כִּי עֲמָלֵק הוּא הַפֶּה בְּחִינַת סֵפֶר כִּי סֵפֶר זֶה בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁסָּכְכוּ עַל יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר כַּנַּ"ל וַעֲמָלֵק הָיָה רוֹדֵף אַחַר הַנֶּחֱשָׁלִים אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן, נִמְצָא שֶׁעַנְנֵי כָּבוֹד בְּחִינַת סֵפֶר מַצִּיל וּמַכְנִיעַ אֶת בְּחִינַת עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק אֵין לוֹ כֹּחַ רַק כְּשֶׁאֵין חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת סֵפֶר, דְּהַיְנוּ עַנְנֵי כָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד וְכוּ', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהוּא עֲמָלֵק שֶׁשָּׁמַע שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ עַנְנֵי כָּבוֹד. וְעַל-כֵּן בָּא עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין לוֹ כֹּחַ רַק כְּשֶׁאֵין עַנְנֵי כָּבוֹד בְּחִינַת סֵפֶר מְסָכְכִין עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם. נִמְצָא, שֶׁסֵּפֶר מַכְנִיעַ בְּחִינַת עֲמָלֵק. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי סֵפֶר מַכְרִיתִין זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַמַּתְחַתּוֹנָה, בְּחִינַת חִירִיק, בִּבְחִינַת יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּנוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְסֵפֶר בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁבְּלוּלָב שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגִּיאִין, כִּי אֶתְרוֹג יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְרֵיחַ, וְלוּלָב יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְלֹא רֵיחַ, וְהַדַּס רֵיחַ וְלֹא טַעַם, וַעֲרָבָה לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ. וְהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וּבַעֲלֵי תּוֹרָה בְּלֹא מִצְוֹת וְכוּ' כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי הָאַרְבָּעָה מִינִים כּוֹלְלִים כָּל הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגִּיאִין בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר (יְשַׁעְיָה מט). וְהָאַרְבָּעָה מִינִים כְּלוּלִים מִכָּל הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְא"ו שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּרָכָה 'עַל נְטִילַת לוּלָב', שֶׁהִיא בְּחִינַת וְא"ו, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְא"ו. וְעַל-כֵּן מְנַעְנְעִין עִם הַלּוּלָב וּמִינָיו לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת, כִּי הַלּוּלָב שֶׁהוּא בְּחִינַת וְא"ו כַּנַּ"ל הוּא מְקַשֵּׁר נְקֻדָּה הַמַּתְחַתּוֹנָה עִם נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. וְזֶה שֶׁמְּנַעְנְעִין עִם הַלּוּלָב וּמִינָיו לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכוּ' כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכֵהוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכוּ'. לְהוֹרוֹת וּלְגַלּוֹת כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְד' רוּחוֹת בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל

הִנֵּךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג) הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאוּם ה'. וְזֶהוּ שֶׁמְּקַשְּׁרִים עַרְבֵי נַחַל עִם הַד' מִינִין שֶׁהֵם מְרַמְּזִין עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא תּוֹרָה וְלֹא מִצְוֹות, כִּי עַל-יְדֵי לוּלָב וּמִינָיו שֶׁמְּגַלִּין כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּלְהַחֲזִיר לַמֻּטָּב אֲפִלּוּ הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי סֻכָּה וְד' מִינִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לִטֹּל הַלּוּלָב בַּסֻּכָּה, כִּי הַלּוּלָב הוּא בְּחִינַת וְא"ו שֶׁמְּקַשֵּׁר נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּדֻשּׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת הַשּׁוֹכְנִים בַּחוּץ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלַי דָּא חִירִיק, בִּבְחִינַת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת. וְעַל-יְדֵי הַלּוּלָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת וָא"ו, מְקַשְּׁרִים אוֹתָן לִבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלֵם אִימָא דְּמַסְכָּא עַל בְּנִין. וְעַל-יְדֵי זֶה מְקִימִין וּמְרִימִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת לְשָׁרְשָׁם וּמְקִימִין סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת, וְאָז נִשְׁלָם בְּחִינַת אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא וַאֲזַי יִשְׂרָאֵל נוֹתְנִין הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט עַל כָּל הָאֻמּוֹת, כִּי הֵם לְמַעְלָה מִכֻּלָּם כִּי בַּסֵּכוֹת יִשְׂרָאֵל נוֹתְנִין לָהֶם פְּרָס וּמָזוֹן כְּפִי רְצוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּרִים שֶׁמַּקְרִיבִין עֲלֵיהֶם (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר וְכוּ'). וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לִתֵּן עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה שֶׁמְּסַכְּכִין בִּפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב, כִּי אָז מַעֲלִין כָּל הַפְּסֹלֶת וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת סֻכָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְנָפִיק שֶׁמַּעֲלִין כָּל הַפְּסֹלֶת וּמְבָרְרִין אוֹתָן וְעוֹלִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה לִבְחִינַת סֻכָּה. וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הוּא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשֵׁנָה, כִּי אִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁעֲבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה הוּא בְּחִינָה פְּנִימִית, וַעֲבוֹדָה שֶׁל אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה הוּא בְּחִינָה חִיצוֹנִית, וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הִיא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשֵׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת, כִּי עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הוּא לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת כָּל הַבְּחִינוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בָּקִי בְּנָפִיק כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה לְהָקִים סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלֵם אִימָא דְּמַסְכָּא עַל בְּנִין, דְּהַיְנוּ לְהָקִים וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִין מִן הַבַּיִת אֶל הַחוּץ וְיוֹשְׁבִים בַּסֻּכָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן סֻכָּה פָּטוּר מִמְּזוּזָה, כִּי הַמְּזוּזָה קוֹבְעִין בַּפֶּתַח מֵחֲמַת שֶׁסָּמוּךְ לַחוּץ וְדֶרֶךְ שָׁם נִכְנָסִין מִן הַחוּץ אֶל הַבַּיִת, עַל-כֵּן צְרִיכִין שָׁם מְזוּזָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הַחִיצוֹנִים הַשּׁוֹכְנִים בַּחוּץ וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה וּשְׁלִיטָה בַּבַּיִת חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְבָרְרִין מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וּמַכְנִיעִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַחִיצוֹנִים בִּמְקוֹמָן, וְאָז אֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה אֲפִלּוּ בַּחוּץ שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁיּוֹצְאִין

מִן הַבַּיִת לַחוּץ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה כְּדֵי לְהַכְנִיעָם וּלְגָרְשָׁם אֲפִלּוּ בַּחוּץ, וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִים שָׁם מְזוּזָה כְּלָל, כִּי כְּבָר נִכְנְעוּ וְנִתְגָּרְשׁוּ לְגַמְרֵי אֲפִלּוּ בַּחוּץ עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן רסו) שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוֹת סֻכָּה יְכוֹלִין לַעֲסֹק בְּבִנְיַן בַּיִת וְלֹא יַזִּיק לוֹ כְּלָל. כִּי עִקַּר הַחֶזֶק חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיָּכוֹל לְהַגִּיעַ חַס וְשָׁלוֹם, לְמִי שֶׁעוֹסֵק בְּבִנְיָן הוּא מֵחֲמַת שֶׁמְּגָרְשָׁם מִמְּקוֹמָם, כִּי בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁלֹּא הָיָה שָׁם בִּנְיַן בַּיִת הָיָה מְקוֹם הֶפְקֵר וְהָיוּ יְכוֹלִים לְהִתְאַחֵז שָׁם, וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁבּוֹנִין שָׁם בַּיִת הֵם מִתְגָּרְשִׁים מִשָּׁם וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מִתְגָּרִים בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַגִּיעַ לוֹ הֶזֵּק חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל-יְדֵי מִצְוֹת סֻכָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִים הַחִיצוֹנִים לְגַמְרֵי וְאֵין לָהֶם עוֹד שׁוּם שְׁלִיטָה וַאֲחִיזָה כְּלָל אֲפִלּוּ בַּחוּץ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לַעֲסֹק בְּבִנְיָן וְאֵינוֹ מַזִּיק כְּלָל, כִּי אֵין לְהַחִיצוֹנִים עוֹד שְׁלִיטָה כְּלָל אֲפִלּוּ בַּחוּץ, כִּי נִתְגָּרְשׁוּ וְנִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה כַּנַּ"ל. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ה

חלק א

עִנְיַן תְּקִיעוֹת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה:

עַל-פִּי הָרְאשֵׁי פְּרָקִים שֶׁמָּצָאנוּ מִכְּתַב יַד רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מֵאֵיזֶה תּוֹרָה נִפְלָאָה הַמַּתְחִילִין הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב כְּרוּז. עֲשָׂו וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ. יִצְחָק זְמַן קוּף צַדִּיק יְשֵׁנִים וְכוּ' וְשַׁבָּתָ עַד ה' אֶלֹקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ. יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם זְמַן נִתְאַחֵד אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. בְּעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ. וּשְׁאָר יָשׁוּב בָּנָךְ. אִם תָּשׁוּב וַאֲשִׁיבְךָ לְפָנַי תַּעֲמֹד, כִּי בָּא הַשָּׁמֶשׁ. נִתְקַצֵּר הַזְּמַן וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל הָעִנְיָן הַזֶּה הֵיטֵב הֵיטֵב עַד סוֹפוֹ (בְּסִימָן עט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא):

וּלְכֹאוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שָׁם כְּלָל, אַךְ אַחַר עִיּוּן קָצַת יֵשׁ לְהוֹצִיא מִשָּׁם אֵיזֶה הַקְדָּמוֹת קָצַת אֲשֶׁר לָהֶם כֹּחַ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּוַדַּאי, כַּמְבֹאָר לְהַמְעַיֵּן (חוּץ שְׁאָר עִנְיָנִים וְהַקְדָּמוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲשֶׁר קָשֶׁה לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם), וְהוּא כִּי כַּוָּנָתוֹ שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה זוֹכִין לִבְחִינַת הִתְאַחֲדוּת הַזְּמַן, שֶׁהַזְּמַן נִתְאַחֵד וְנִתְקַצֵּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְכֵן מְבֹאָר בְּסֵפֶר א"ב הַשֵּׁנִי (אוֹת תְּשׁוּבָה סִימָן א) שֶׁיּוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְזֶה כַּוָּנָתוֹ כָּאן, וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַל-יְדֵי זֶה שׁוֹמֵעַ הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, וְזֶה מְבֹאָר שָׁם בְּרֹב הָעִנְיָנִים הַנִּכְתָּבִים שָׁם, עַיִן שָׁם הֵיטֵב וְתִמְצָאֵם:

וּלְדֶגְמָא אֲבָאֵר מַה שֶּׁהֶעְתַּקְתִּי לְמַעְלָה וּמִמֶּנּוּ תַּקִּישׁ אֶל הַשְּׁאָר הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב כָּרוּז. עֲשָׂו וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ, הֵינוּ עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לִשְׁמֹעַ בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע קוֹל עֵשָׂו. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, וְזֶה יִצְחָק זְמַן

קוּף צַדִּיק יְשֵׁנִים, הַיְנוּ שֶׁיִּצְחָק הוּא בְּחִינַת זְמַן, כִּי יִצְחָק אוֹתִיּוֹת קֶץ חַי. וְאִיתָא שֶׁאוֹתִיּוֹת קוּף צַדִּיק הֵם בְּחִינַת יְשֵׁנִים וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זְמַן יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם זְמַן. נִתְאַחֵד, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הַזְּמַן בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה. וְזֶה בְּחִינַת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם כְּדִמְפָרֵשׁ וְאָזִיל אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. בְּעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ, הַיְנוּ אַבְרָהָם הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי אַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה, בְּחִינַת אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. וְאַהֲבָה הוּא בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ. וּבֵן הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּשְׁאַר יָשׁוּב בְּנֶךָ. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת אִם תָּשׁוּב וַאֲשִׁיבְךָ לְפָנַי תַּעֲמֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. נִמְצָא, שֶׁיִּצְחָק בֶּן אַבְרָהָם מְרַמֵּז שֶׁהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִצְחָק, נִתְאַחֵד וְעוֹלֶה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם אוֹהֲבִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן, בְּחִינַת וּשְׁאָר יָשׁוּב בְּנֶךָ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָע הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הָעִנְיָן. וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק קְרִיעַת יַם סוּף. זֶהוּ בְּטוּל הַזְּמַנִּים. וַיַּשְׁקֵף ה' אֶל מַחֲנֵה מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן וַיָּהֹם. עַמּוּד אֵשׁ זֶה לַיְלָה. וְעָנָן זֶה יוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֵרְבָבָם וּבִטֵּל הַזְּמַנִּים. מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק זֶהוּ תְּשׁוּבָה. מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר רֹאשׁ"י, בְּתַעֲנִית הָיוּ שְׁרוּיִים. עַל-יְדֵי זֶה וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ שָׁמַע הַקּוֹל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה, עַל-יְדֵי זֶה וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ, עַל-יְדֵי זֶה שָׁמַע הַקּוֹל, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים, כִּי בִּקְרִיעַת יַם סוּף נֶאֱמַר, וַיַּשְׁקֵף ה' בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן וַיָּהֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁעֵרְבֵב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַזְּמַנִּים, כִּי עַמּוּד אֵשׁ זֶהוּ לַיְלָה וְעָנָן זֶה יוֹם וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֵרְבָבָם וּבִטֵּל הַזְּמַנִּים כַּנַּ"ל. מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק זֶה תְּשׁוּבָה, כִּי שָׁם עָלוּ מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר, וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י, בְּתַעֲנִית הָיוּ שְׁרוּיִים, הַיְנוּ תְּשׁוּבָה. וְעַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי בְּטוּל הַזְּמַנִּים, עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה, עַל-יְדֵי זֶה, וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ, שָׁמַע הַקּוֹל. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה תַּבִּיט וּתְעַיֵּן בִּשְׁאָר הָעִנְיָנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם עַל דֶּרֶךְ זֶה כַּנַּ"ל וְתוּכַל לְהָבִין שָׁם קְצָת אִם תְּעַיֵּן הֵיטֵב, אֶפֶס קְצֵהוּ תִּרְאֶה וְתָבִין קְצָת לֹא כֻּלּוֹ:

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹמָא דְּדִינָא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק, וְאָז תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַתְחִיל הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה, כִּי הוּא יוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת זְמַן עוֹלֶה וְנִכְלָל בִּבְחִינַת אַבְרָהָם אוֹהֲבִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִשְׁמָע בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁמַּכְנִיעַ הַקּוֹל שֶׁל עֵשָׂו, בְּחִינַת וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי הוּא בְּחִינַת

בֵּינָה תְּשׁוּבָה כַּמּוּבָא , בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי י"ק וּמִשָּׁם נָפִיק הַקּוֹל, כִּי הִתְגַּלּוּת הַקּוֹל, בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, נָפִיק מִשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָע וְנִתְגַּלֶּה הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁל אַיִל בְּחִינַת אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְמַן, שֶׁהוּא נִמְתָּק וְעוֹלֶה לִבְחִינַת אַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁבִּשְׁעַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָע הַקּוֹל שֶׁל שׁוֹפָר, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת וּשְׁמִיעַת הַקּוֹל הוּא עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עִקַּר הַבְּרָכָה לִשְׁמֹעַ קוֹל שׁוֹפָר וְאֵין מְבָרְכִין לִתְקֹעַ בְּשׁוֹפָר, כִּי הָעִקָּר הוּא לִשְׁמֹעַ קוֹל שׁוֹפָר, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה אָז. וְאָז זוֹכִין לִשְׁמֹעַ קוֹל שׁוֹפָר, כִּי הַקּוֹל נִשְׁמָע וְנִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה דַּיְקָא, שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכֶה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַמְתָּקַת גְּבוּרַת יִצְחָק שֶׁמַּמְתִּיקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַבְרָהָם וְיַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב אַחִידִין בְּיִצְחָק דְּלָא יוּקִיד עָלְמָא חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ', כִּי גְּבוּרַת יִצְחָק זֶה בְּחִינַת זְמַן כַּנַּ"ל, וְחֶסֶד אַבְרָהָם זֶה בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר הַזְּמַן הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת וְכָל מַה שֶּׁהַדַּעַת נִקְטָן בְּיוֹתֵר נִדְמֶה יוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ זְמַן, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ דַּעַת נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן וְכָל מַה שֶּׁנִּתְגַּדֵּל הַדַּעַת בְּיוֹתֵר יוֹדְעִין שֶׁאֵין זְמַן כְּלָל עַד שֶׁיּוּכַל עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת בְּתַכְלִית לִזְכּוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן בְּשֵׁנָה שֶׁאָז הַדַּעַת נִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי וְלֹא נִשְׁאָר רַק כֹּחַ הַמְדַמֶּה, אָז נִדְמֶה לְהָאָדָם שְׁבָרֵבַע שָׁעָה עוֹבְרִים כַּמָּה שָׁנִים, כְּמוֹ שֶׁנִּדְמֶה בַּחֲלוֹם. נִמְצָא, שֶׁאָז רֶבַע שָׁעָה הִיא שִׁבְעִים שָׁנִים, כִּי מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת נִדְמֶה שֶׁאֲפִלּוּ רֶבַע שָׁעָה הוּא זְמַן גָּדוֹל וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים מֵהַשֵּׁנָה אָז רוֹאִים שֶׁזֶּה הַזְּמַן שֶׁנִּדְמֶה בַּחֲלוֹם שֶׁהוּא כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים בֶּאֱמֶת אֵינוֹ רַק רֶבַע שָׁעָה. נִמְצָא, שֶׁנִּקְטָן הַזְּמַן עַל-יְדֵי הַדַּעַת, וּכְמוֹ כֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה מַה שֶּׁהַדַּעַת יוֹתֵר גָּדוֹל נִקְטָן גַּם הַזְּמַן, שֶׁנִּדְמֶה אֲצָלֵנוּ בְּהֶקֵּישׁ שֶׁהוּא זְמַן גָּדוֹל וְשָׁם בַּמָּקוֹם שֶׁהַדַּעַת יוֹתֵר גָּדוֹל נִקְטָן הַזְּמַן יוֹתֵר וְכֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שָׁשָּׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְגַמְרֵי וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכֵן בַּמָּקוֹם שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַדַּעַת יוֹתֵר גָּדוֹל נִקְטָן הַמָּקוֹם בְּיוֹתֵר וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן סא). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת וּלְהֵפֶךְ בִּטּוּל הַזְּמַן הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת. וְחֶסְרוֹן הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת דִּינִים, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַדַּעַת נִשְׁלָם יוֹתֵר נִגְדַּל הַחֶסֶד וְהָרַחֲמָנוּת בְּיוֹתֵר, (כַּמְבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). וְעַל-כֵּן עִקַּר הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת גְּבוּרַת יִצְחָק שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשְׁלִין הַדִּינִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חֶסְרוֹן

הַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְדָּל הַזְּמַן בְּיוֹתֵר וּלְהֵפֶךְ אַבְרָהָם, שֶׁהִיא בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת, כִּי מִסְטְרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא , עַל-כֵּן הִיא בִּבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם בָּרָאשֵׁי פְּרָקִים הַנַּ"ל פָּסוּק בַּצַּר לְךָ וְכוּ' בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְכוּ' וְשַׁבְתָּ וְכוּ', כִּי אַחֲרִית הַיָּמִים זֶה בְּחִינַת זְמַן שֶׁשָּׁם בִּזְמַן שַׁיָּךְ לוֹמַר אַחֲרִית הַיָּמִים, וְשָׁם עִקַּר אֶחִיזַת הַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ וְכוּ' בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, בְּאַחֲרִית הַיָּמִים דַּיְקָא שֶׁהִיא בְּחִינַת תֹּקֶף הַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת בַּצַּר לְךָ וְכוּ'. וְאָז צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַזְּמַן וְעוֹלֶה לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְאָז נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, בְּחִינַת בַּצַּר לְךָ עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁנִּתְגַּדֵּל שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בַּצַּר לְךָ וְכוּ' בְּאַחֲרִית הַיָּמִים דַּיְקָא כַּנַּ"ל אָז וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ דַּיְקָא כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁתַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְאָז תִּזְכֶּה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְתִזְכֶּה לִשְׁמֹעַ הַקּוֹל כַּנַּ"ל וְאָז נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁאָז נִמְתָּקִין גְּבוּרַת יִצְחָק עַל-יְדֵי אַבְרָהָם וְכוּ', כִּי אָז עוֹלֶה הַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק לִבְחִינַת אַבְרָהָם אוֹהֲבִי שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁמָע וְנִתְגַּלֶּה הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מֵצַר הַשּׁוֹפָר, בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָ"ה, בְּחִינַת בַּצַּר לְךָ וְכוּ' הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק, בְּחִינַת זְמַן כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם דַּיְקָא שׁוֹמְעִין הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הָעִקָּר לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ וְלַהֲפֹךְ הַדִּין לְרַחֲמִים שֶׁתֹּקֶף גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזְּמַן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֶחִיזַת הַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת בַּצַּר לְךָ, בְּחִינַת מֵצַר הַשּׁוֹפָר יִהְיֶה נִמְתָּק וְיַעֲלֶה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת אַבְרָהָם עַד שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא יִהְיֶה נִתְגַּלֶּה וְנִמְתָּק הַקּוֹל שֶׁזֶּה הַקּוֹל אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁיו נִשְׁמָע וְנִתְגַּלֶּה הַקּוֹל דַּיְקָא מִתּוֹךְ בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁהוּא הַשּׁוֹפָר שֶׁל אַיִל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, בְּחִינַת מֵצַר הַשּׁוֹפָר, כִּי זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה לְהַמְתִּיק גְּבוּרוֹת יִצְחָק עַד שֶׁהַזְּמַן עוֹלֶה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל עַד שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא נִשְׁמָע הַקּוֹל, שֶׁהוּא נִשְׁמָע דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹלֶה הַזְּמַן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁבִּשְׁעַת הַשּׁוֹפָר כְּמוּבָא, בְּחִינַת עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם וְכוּ', כִּי עִקַּר הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת שָׁנָה כַּנַּ"ל שֶׁאָז הוּא הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת וְאָז נִתְאָרֵךְ הַזְּמַן בְּיוֹתֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁמִּתְעוֹרְרִין מֵהַשָּׁנָה, אָז רוֹאִין שֶׁזֶּה שֶׁנִּדְמֶה בַּחֲלוֹם שֶׁהוּא זְמַן אָרֹךְ מְאֹד בֶּאֱמֶת אֵינוֹ רַק רֶבַע שָׁעָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה

מֵהַזְּמַן. וְעַל-כֵּן תִּקְיעַת שׁוֹפָר הוּא בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת עוּרוּ יְשֵׁנִים וְכוּ', כִּי אָז עוֹלֶה הַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת יִצְחָק, בְּחִינַת קוּף צַדִּיק יְשֵׁנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁהוּא קֶרֶן שֶׁל בְּהֵמָה, כִּי עִקַּר הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה שֶׁהוּא חֶסְרוֹן הַדַּעַת, כִּי בְּהֵמָה אֵין לָהּ דַּעַת כִּי אִם כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁאָז הוּא רַק כֹּחַ הַמְדַמֶּה וְשָׁם עִקַּר הַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת וְכָל הָעוֹלָם הַכֹּל נִבְרָא קֹדֶם לְהָאָדָם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וְהָאָדָם נִבְרָא אַחֲרֵיהֶם בְּסוֹף שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי הוּא רָחוֹק מֵהַזְּמַן יוֹתֵר מִכֻּלָּם וְקָרוֹב בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בְּחִינַת וּבֵרַכְתּוֹ מִכֹּל הַיָּמִים וְקִדַּשְׁתּוֹ מִכֹּל הַזְּמַנִּים שֶׁשַּׁבַּת קֹדֶשׁ הוּא מְבֹרָךְ וּמְקֻדָּשׁ מִכָּל הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים, כִּי הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם בִּבְחִינַת זְמַן כִּי הֵם בִּבְחִינַת עוֹלָם הַזֶּה בְּחִינַת הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם שֵׁשֶׁם עִקַּר הַזְּמַן. וְעַל-כֵּן הַכֹּל נִבְרָא תְּחִלָּה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קֹדֶם לְהָאָדָם, כִּי הָאָדָם הוּא בַּר דַּעַת שֶׁזֶּה גֶּדֶר הָאָדָם. וְעַל-כֵּן הוּא רָחוֹק מֵהַזְּמַן בְּיוֹתֵר מִכָּל הַבְּרִיּוֹת, וְעַל-כֵּן נִבְרָא בְּסוֹף הַזְּמַן מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לְשַׁבָּת מִיָּד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס תֵּכֶף לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא שַׁבָּת, כִּי זֶה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁיִּקָּשֵׁר תַּחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן, שֶׁיִּקָּשֵׁר וְיַעֲלֶה בִּבְחִינַת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת בְּהֵמִיּוּת, בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בְּחִינַת שֵׁנָה, וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין בְּקֶרֶן בְּהֵמָה דַּיְקָא, כִּי זֶה הָעִקָּר לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת תִּקֻּף אֲחִיזַת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. עַד שֶׁמִּתּוֹךְ קֶרֶן בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בְּחִינַת זְמַן, מִשָּׁם דַּיְקָא יִהְיֶה נִשְׁמָע הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר, שֶׁזֶּה הַקּוֹל אֵינוֹ נִשְׁמָע כִּי אִם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, וְעַכְשָׁיו נִשְׁמָע זֶה הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפָר מִקֶּרֶן בְּהֵמָה דַּיְקָא, כִּי זֶה הָעִקָּר לְהַעֲלוֹת תִּקֻּף אֲחִיזַת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַד שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא יִהְיֶה נִשְׁמָע הַקּוֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

כִּי קַרְנֵי בְּהֵמָה הֵם יוֹצְאִים מִמּוֹתְרוֹת הַמֹּחַ שֶׁלָּהֶם, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, וּמֹחַ הַבְּהֵמָה מְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ עַד שֶׁמִּמּוֹתְרוֹת הַמֹּחַ יוֹצְאִים קַרְנַיִם גַּשְׁמִיִּים, כִּי הָאָדָם שֶׁהוּא בַּר דַּעַת כְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת עַד שֶׁהַדַּעַת נִגְדָּל כָּל כָּךְ עַד שֶׁכְּלֵי הַמֹּחַ אֵין יְכוֹלִים לְקַבֵּל הַגְדָּלַת הַדַּעַת, אָז זֶה הַמֹּחַ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַנֵּס לִפְנִים הוּא בִּבְחִינַת מַקִּיפִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת קַרְנַיִם, בְּחִינַת קֵירוּן עוֹר הַפָּנִים כְּמוֹ שֶׁזָּכָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, אֲבָל הַבְּהֵמָה שֶׁאֵין לָהּ דַּעַת אֲזַי נַעֲשֶׂה מִמּוֹתְרֵי

הַמֹּחַ קַרְנַיִם מַמָּשׁ, כִּי בֶּאֱמֶת הַדַּעַת הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּלְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם הֵם בִּבְחִינָה אַחַת, (כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַמּוּבָא לְעֵיל). וְעַל-כֵּן מַקִּיפֵי הָאָדָם שֶׁהֵם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת אֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְלַבֵּשׁ בַּזְּמַן וְהַמָּקוֹם כְּלָל, אֲבָל בִּבְהֵמָה נַעֲשִׂים מְמוֹתְרֵי הַמֹּחִין שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִכְנֹס בַּמֹּחַ הֵם בּוֹקְעִים וְיוֹצְאִים וְנַעֲשִׂים מֵהֶם קַרְנַיִם גַּשְׁמִיִּים מַמָּשׁ שֶׁאֵין הֵם שׁוּם חִיּוּת וְטַעַם כְּלָל רַק חֹמֶר מְגֻשָּׁם בְּיוֹתֵר, וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה לוֹקְחִין קֶרֶן הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא קֶרֶן הַיּוֹבֵל וּמְגַלִּין מִשָּׁם דַּיְקָא הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַקּוֹל שׁוֹפָר, כִּי עַכְשָׁיו נִמְתָּק וְעוֹלֶה בְּחִינַת קֶרֶן בְּהֵמָה, בְּחִינַת מָקוֹם וּזְמַן הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בְּחִינַת שָׁנָה, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק, נִמְתָּק וְעוֹלֶה לִבְחִינַת אַבְרָהָם אוֹהֲבִי, בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה. וּמִשָּׁם דַּיְקָא נִשְׁמָע הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת ש"ע]שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים[נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִירוּן אוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה, וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתִקֵּעַ בַּשּׁוֹפָר, לְהוֹצִיא קוֹל שׁוֹפָר מִתּוֹךְ קֶרֶן הַשּׁוֹפָר שֶׁל בְּהֵמָה, כִּי מַעֲלָה קֶרֶן הַבְּהֵמָה לְבְחִינַת קִירוּן אוֹר הַפָּנִים. הַיְנוּ הֶעְדֵּר הַדַּעַת הוּא מַעֲלָה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת עֲלִיּוֹת וְהִתְאַחֲדוּת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְתָּקִין גְּבוּרוֹת יִצְחָק עַל-יְדֵי חֶסֶד אַבְרָהָם וְאָז נִשְׁמָע הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא קוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה תְּקִיעָה. תְּקִיעָה הוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם חֶסֶד כַּמּוּבָא, כִּי תְּקִיעָה הוּא קוֹל אָרֹךְ פָּשׁוּט בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אָרֹךְ כֻּלּוֹ טוֹב וְאֵין שָׁם שׁוּם שִׁנּוּי כְּלָל:

חלק ט

שְׁבָרִים הוּא בְּחִינַת יִצְחָק, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת בַּצַּר לְךָ וְכוּ' בְּאַחֲרִית הַיָּמִים בְּחִינַת זְמַן, וְעַל-כֵּן הוּא כַּמָּה קוֹלוֹת תְּכוּפִים, כִּי שָׁם בַּזְּמַן יֵשׁ שִׁנּוּיִים וְהִתְחַלְּקוּת הָעִתִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְחַלְּקוּת הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַשְּׁבָרִים, כִּי חִיּוּת הַזְּמַן הוּא מִבְּחִינַת קוֹלוֹת וְנִגּוּנִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁבְעָה קוֹלוֹת דְּאָמַר דָּוִד שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְכַמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל רַבֵּנוּ זְכָרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בֶּעטְלִירְשׁ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כְּשֶׁבָּא הַכְּבַד פֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. שִׁכַּל יוֹם וְיוֹם בָּא עִם שִׁירִים וְנִגּוּנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כָּל הַחָכְמוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר חִיּוּת הַזְּמַן הוּא מִבְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְעַל-כֵּן עִקַּר חִיּוּת הַזְּמַן הוּא מִבְּחִינַת קוֹלוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הִתְחַלְּקוּת הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַשְּׁבָרִים, זֶה בְּחִינַת זְמַן בְּחִינַת הִתְחַלְּקוּת הַזְּמַנִּים וְהָעִתִּים שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת

יִצְחָק וְהוּא נִמְתָּק עַל-יְדֵי חֶסֶד אַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת קוֹל אֹרֵךְ פָּשׁוּט בְּלִי שׁוּם הִתְחַלְקוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

תְּרוּעָה הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, יַעֲקֹב הוּא מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת יַחַד שֶׁהֵם אַבְרָהָם יִצְחָק כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם וְהוּא בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הַזְּמַן, הַיְנוּ שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר וּמַעֲלֶה הִתְחַלְקוּת הַזְּמַן וּמְאַחֵד אוֹתוֹ וּמְקָרֵב אוֹתוֹ עַד שֶׁעוֹלֶה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּעָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן כַּמָּה קוֹלוֹת חֲלוּקִים. אֲבָל הֵם קְצָרִים מְאֹד יוֹתֵר מֵהַקּוֹלוֹת שֶׁל שְׁבָרִים וּתְכוּפִים בְּיוֹתֵר זֶה בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הַזְּמַן שֶׁמְּקָרֵב וּמְאַחֵד הַזְּמַן יַחַד בְּחִינַת נִתְקַצֵּר הַזְּמַן הַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁנִּתְאַחֵד הַזְּמַן עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּרוּעָה עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לָשׁוּב לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה שֶׁחוֹזְרִין וְעוֹלִין לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, שֶׁמְּרַמְּזָ בְּתְקִיעָה אַחֲרוֹנָה בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁמַּרְבִּין לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, כִּי עִקַּר הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת הִיא מְנַהֶגֶת אֶת הָעוֹלָם שֶׁהוּא בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת. וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּחִינַת מַלְכוּת אַחֲרִית הַיָּמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְמַן, כִּי שָׁם כָּל סֵדֶר זְמַנִּים וְעִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהוּא הִתְהַוּוּת הַזְּמַן נַעֲשָׂה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַשֵּׁר הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לְשַׁבָּת מִיָּד כְּדֵי שֶׁיְּקַשֵּׁר תֵּכֶף הַזְּמַן שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לִבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁהִיא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, אַךְ עַל-יְדֵי קִטְרוּג הַיֵּרַח שֶׁאָמְרָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד נִתְמַעֲטָה. וּמְעוּט יֶרַח זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַזְּמַן שֶׁהוּא עַל-יְדֵי מְעוּט וְקַטְנוּת הַשֵּׂכֶל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְעוּט הַיֵּרַח, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַשֵּׂכֶל, (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן עִקַּר הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנַת לַיְלָה שֶׁאָז שׁוֹלֵט הַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. שֶׁשָּׁם עִקַּר הַזְּמַן בִּבְחִינַת מְעוּט הַיֵּרַח כַּנַּ"ל וּלְעָתִיד יִתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְיִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאָז יִתְבַּטֵּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה יד), וְהָיָה יוֹם אֶחָד יִוָּדַע לה' לֹא יוֹם וְלֹא לָיְלָה. שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן וְעַכְשָׁיו בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁנָה אָנוּ צְרִיכִין לַעֲסֹק תֵּכֶף בְּתִקּוּן זֶה כִּי תֵּכֶף בִּתְחִלַּת הַשָּׁנָה כְּשֶׁמַּתְחִיל יוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַזְּמַן אָנוּ צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת תֵּכֶף וּמִיָּד אֶת כָּל הַזְּמַן שֶׁל הַשָּׁנָה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּבְחִינַת אַחֲרִית הַיָּמִים, בְּחִינַת בַּצַּר לְךָ וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת לִמְקוֹמָהּ הָרִאשׁוֹן שֶׁיַּעֲלֶה סוֹף הַמַּעֲשֶׂה לִתְחִלַּת מַחֲשָׁבָה שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְיִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְיִהְיֶה כָּל הַזְּמַן

נִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת זֹאת תֵּכֶף בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁנָה. וְזֶה בְּחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדּוֹן מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפָהּ שֶׁהַסּוֹף הַשָּׁנָה עוֹלֶה עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדּוֹן מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפָהּ, זֶה בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת סוֹף הַזְּמַן לְרֵאשִׁיתוֹ וּתְחִלָּתוֹ, כִּי זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן, כִּי בְּזֶה הַיּוֹם נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לְשַׁבָּת מִיָּד בִּשְׁבִיל כַּוָּנָה זוֹ כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה כָּל הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁעוֹלֶה כָּל הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁנֶּאֱחָזִין בִּבְחִינַת זְמַן בִּבְחִינַת אַחֲרִית הַיָּמִים, בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁשָּׁם כָּל הַכ"ח [עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה עִתִּים, י"ד לְטוֹבָה וי"ד וְכוּ', כִּי מִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הָעִתִּים לָרָעָה חַס וְשָׁלוֹם מֻחֲמַת מִעוּט הַיֵּרַח שֶׁהוּא מִעוּט הַשֵּׂכֶל הִתְגַּבְּרוּת הַזְּמַן, אֲבָל כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין וּמַעֲלִין הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-יְדֵי הַגְדָּלַת הַשֵּׂכֶל נִתְבַּטֵּל שִׁנּוּי הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים בִּבְחִינַת בַּצַּר לְךָ הַנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת אַחֲרִית הַיָּמִים וְאָז נַעֲשֶׂה כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אָרֹךְ. וְעַל-יְדֵי זֶה יוֹצִיא מִשְׁפָּטֵנוּ לָאוֹר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְחַיִּים טוֹבִים אֲרֻכִּים וּלְשָׁלוֹם וּלְכָל טוּב, כִּי מִשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, וְזֶה עִקַּר צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מִלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, כִּי מָשִׁיחַ הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְעַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם זְמַן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהָיָה רָאוּי לִהְיוֹת נָבִיא , אֲבָל בֶּאֱמֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בְּתִקּוּן הָעוֹלָם, כִּי אַדְרַבָּה, דָּוִד הַיְקָא הוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְעַל-כֵּן יָמִים עַל יְמֵי מֶלֶךְ הוֹסִיפוּ עַד שֶׁחַי בָּעוֹלָם הַזֶּה שִׁבְעִים שָׁנָה וְזָכָה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בְּחִינַת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁחַי וְקַיָּם לְעוֹלָם וָעֶד וּמִמֶּנּוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא גַּם כֵּן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהוּא יְתַקֵּן הַכֹּל וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. עַל פָּסוּק, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. שֶׁמְּשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן, עַיֵּן שָׁם (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סא):

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. אֵיזֶה חַג שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה בּוֹ? זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז שְׁנֵיהֶם יַחַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְאָז נִתְחַבְּרִים שְׁנֵיהֶם יַחַד אוֹר הַלְּבָנָה וְאוֹר הַחַמָּה שֶׁהֵם רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא שֶׁל הַחַמָּה וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא לַלְּבָנָה וְאָז צְרִיכִים שֶׁיַּעֲלוּ וְיִתְחַבְּרוּ שְׁנֵיהֶם יַחַד וְיִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הַזְּמַן שֶׁהַזְּמַן עוֹלֶה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְזֶה בְּחִינַת תִּקְיעַת שׁוֹפָר כַּנַּ"ל, וְזֶה תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא וְכוּ', כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן, כִּי שִׂכְחָה הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַזְּמַן כַּנַּ"ל, אֲבָל זִכָּרוֹן הוּא בְּחִינַת דַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל. כִּי אֲפִלּוּ בְּשִׂכְלֵנוּ אָנוּ יְכוֹלִין לְהָבִין קְצָת שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, כְּרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁהַזְּמַן הוֹלֵךְ וְהוֹמֶה, וְהוּא עָף וּפוֹרֵחַ כְּצֵל עוֹבֵר. עַד שֶׁבֶּאֱמֶת לְפִי פְּרִיחַת הַמַּחֲשָׁבָה רוֹאִין כְּמַעַט בַּחוּשׁ שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, כִּי הֵיכָן הוּא הַזְּמַן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וְעִקַּר הַזְּמַן הוּא רַק מֵהֲמַת הַשִּׂכְחָה, מֵהֲמַת שֶׁעוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים. וּבִרְבוֹת הַיָּמִים נִשְׁכָּחִין הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים וּמֵהֲמַת הַשִּׂכְחָה נִדְמֶה כְּאִלּוּ כְּבָר הוּא זְמַן אָרֹךְ וְנִמְשָׁךְ מְאֹד, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכְרִין הֵיטֵב מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה מִתְּחִלָּה עַד עַכְשָׁיו, וְהַיּוֹם שֶׁעָבַר לְפָנֵי כַּמָּה שָׁנִים כְּאִלּוּ הוּא עוֹמֵד עַכְשָׁיו, עַל-יְדֵי זֶה רוֹאִין שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, רַק שֶׁבִּשְׂכִלֵנוּ בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דָּבָר זֶה בִּשְׂלֵמוּת רַק אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת בְּהַעֲבָרָה בְּעָלְמָא. הַכְּלָל, שֶׁזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי עִקַּר הַזְּמַן הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָנוּ שֵׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּפֵרוּשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן מַזְהִיר הַפָּסוּק, זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר וָדֹר. שֶׁכָּל יְמוֹת עוֹלָם וּשְׁנוֹת דּוֹר וָדוֹר צְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם וּלְקַשְּׁרָם לִבְחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְזֶהוּ, זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם. 'זְכֹר' דַּיְקָא. וְזֶהוּ עַל-יְדֵי, בִּינוּ שְׁנוֹת וְכוּ'. הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַבִּינָה וְהַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן שֶׁל כָּל יְמוֹת עוֹלָם וּשְׁנוֹת דּוֹר וָדוֹר וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַזִּכָּרוֹן, כִּי אָז בִּתְחִלַּת הַשָּׁנָה מַעֲלִין כָּל הַזְּמַן לִתְחִלַּת הַזְּמַן לִבְחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת זִכְרוֹנוֹת שׁוֹפָרוֹת. מַלְכוּת זֶה בְּחִינַת זְמַן, כִּי שָׁם כָּל סֵדֶר זְמַנִּים כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת בְּחִינַת סֵדֶר זְמַנִּים לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ זִכְרוֹנוֹת. וְאָז כְּשֶׁעוֹלֶה הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, אָז נִשְׁמַע הַקּוֹל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שׁוֹפָרוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם, 'יוֹם' דַּיְקָא, כִּי אָז עוֹלֶה הַיּוֹם שֶׁהִיא בְּחִינַת זְמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּרוּעָה, בְּחִינַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְאָז עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר, שֶׁהוּא קוֹל יַעֲקֹב, נִכְנָע קוֹל עֵשָׂו כַּנַּ"ל שֶׁהוּא רוֹצֶה לְקַטְרֵג אָז. וְעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בַּזְּמַן הַנַּ"ל, כִּי הוּא בְּחִינַת עֵת רָעָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן וְנִשְׁמַע קוֹל יַעֲקֹב בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר. עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל אֲחִיזָתוֹ שֶׁל הָעֵת רָעָה, כִּי עַכְשָׁיו נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי. וְאָז נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל קוֹל עֵשָׂו עַל-יְדֵי קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק, 'זָכוֹר'. דַּיְקָא, כִּי עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתוֹ רַק מֵהִתְגַּבְּרוּת הַזְּמַן מִבְּחִינַת עֵת רָעָה, עִקַּר הַכְנָעָתוֹ כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי בְּחִינַת זָכוֹר, עַל-יְדֵי הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְיָהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ. שֶׁעִרְבֵּב לָהֶם הַשָּׁעוֹת וְהֶעֱמִיד הַחַמָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁעִרְבֵּב וּבִטֵּל סֵדֶר הַזְּמַנִּים, כִּי עֲמָלֵקִים הָיוּ חוֹשְׁבִים הַשָּׁעוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי מִשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת זְמַנִּים וְשָׁעוֹת וּמִשָּׁה רַבֵּנוּ הָיָה לוֹ כֹּחַ לְבַטֵּל הַזְּמַן וְהֶעֱמִיד הַחַמָּה וְעִרְבֵּב הַשָּׁעוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן. וְעַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעוֹ וְהִפִּילוֹ כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת אֵין תּוֹקְעִין בַּשּׁוֹפָר, כִּי שַׁבָּת הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, וְאָז אֵין צְרִיכִין לְתָקְעַ בַּשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים, כִּי אָז אֵין צְרִיכִין לְבַטֵּל, כִּי אָז הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתְּקִיעַת שׁוֹפָר הוּא חָכְמָה וְאֵינָהּ מְלָאכָה, כִּי בֶּאֱמֶת תְּקִיעַת שׁוֹפָר אֵינָהּ מְלָאכָה כְּלָל שֶׁהוּא בְּחִינַת זְמַן, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת הֵם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא עִקַּר הַזְּמַן שֶׁשָּׁם כָּל הַצְּמִצּוּמִים שֶׁל כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּמָקוֹם וּבִזְמַן, אֲבָל תְּקִיעַת שׁוֹפָר הוּא חָכְמָה וְאֵינָהּ מְלָאכָה, כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם כָּל הַמְּלָאכוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הִוא חָכְמָה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁהִוא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וּמִפְּנֵי מָה אֵין תּוֹקְעִין בְּשַׁבָּת? גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, כִּי בֶּאֱמֶת תְּקִיעַת שׁוֹפָר הִוא חָכְמָה וְאֵינָהּ מְלָאכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְאִם כֵּן מִדּוּעַ יִהְיֶה אָסוּר לִתְקֹעַ בְּשַׁבָּת, אַךְ הַטַּעַם מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, כִּי שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְאָז אֵין שׁוּם בֵּרוּר וְעַל-כֵּן אָסוּר לִתְקֹעַ בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמְּבָרְרִין וּמַעֲלִין הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּבְשַׁבָּת אָסוּר לַעֲסֹק בָּזֶה, כִּי שַׁבָּת בְּעַצְמָהּ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְאִם יִתְקַע בְּשׁוֹפָר בְּשַׁבָּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר שֶׁמְּבָרֵר וּמַעֲלֶה הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, אָז חַיִּישִׁינַן שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, הַיְנוּ שֶׁמָּא יִכְנֹס בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיַעֲבִירֶנּוּ שָׁם כִּי שָׁם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים עִקַּר הַבֵּרוּר לְבָרֵר מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁזֶּה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בִּימֵי הַחֹל לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּבְשַׁבָּת אָסוּר לַעֲסֹק בָּזֶה עַל-יְדֵי עֲבוֹדוֹת וּמְלָאכוֹת, כִּי אָז אֵין שׁוּם בֵּרוּר כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לִתְקֹעַ בְּשַׁבָּת מֵחֲמַת גְּזֵרָה זוֹ, כִּי שַׁבָּת הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְאָז אָסוּר לִתְקֹעַ בְּשׁוֹפָר לְהַעֲלוֹת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי אָז אֵין בֵּרוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, 'זָכוֹר' דַּיְקָא, בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְזֶהוּ, זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת שֵׁשֶׁת

יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵם בְּחִינַת זְמַן לִבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ו

חלק א

עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתוּב (בְּסִימָן יב) בְּלִקּוּטֵי תְּנָיְנָא עַל פָּסוּק וְאַיֵּה הַשָּׂה לְעֹלָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב: וְכָל זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי הַמְבאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁדּוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ וְצוֹעֵק וְשׁוֹאֵל וְכוּ' אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּמְקוֹמוֹ בַּסִּימָן הַנַּ"ל). כִּי זֶה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהָבִין שֶׁלְּרֹב בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם גִּבּוֹרֵי כֹּחַ כָּרָאוּי קָשֶׁה לָהֶם מְאֹד לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם יִצְרָם וְלֹא הִתְגַּבְּרוּ לִכְבֹּשׁ אוֹתוֹ, עַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִלְכְּדוּ מַה שֶּׁנִּלְכְּדוּ בְּוַדַּאי קָשֶׁה לָהֶם לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וּבִפְרָט שֶׁיֵּשׁ שֶׁיָּרְדוּ וְנָפְלוּ מְאֹד עַד שֶׁשִּׁלְּבָם בִּבְחִינַת סְחָרְחַר הַמְבאָר שָׁם שֶׁהַקְלָפָּה שֶׁנִּדְבָּק בָּהֶם בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם מְעַקֶּמֶת וּמְסַבֶּבֶת הַלֵּב בְּעִקּוּמִים וְסִבּוּבִים וּבִלְבּוּלִים הַרְבֵּה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אָז בְּפֵרוּשׁ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז (עֶם פַּר דְּרֵייט דָאס הָאַרְץ). עַל-כֵּן עִקַּר עֲצָתָם וְתַקָּנָתָם הוּא עַל-יְדֵי דֶּרֶךְ הַמּוּבָא בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנָּפְלוּ לַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים שֶׁשָּׁם נֶעֱלָם כְּבוֹדוֹ מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן יְחַפְּשׂוּ וִיבַקְּשׂוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְיִשְׁאֲלוּ וְיִדְרְשׁוּ בְּכָל עֵת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר שָׁם). וְעַל-יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִזְכּוּ לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְנַהֵג הַיְרִידָה הַגְּדוֹלָה לְעֲלִיָּה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשָּׂה לְעֹלָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם). וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לִתְשׁוּבָה, שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל בִּתְשׁוּבָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין מְאֹד בְּחִינָה זֹאת לִדְרשׁ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּ"ה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר הַשּׁוֹפָר הוּא שׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, כַּמּוּבָא. וְאֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא סוֹד הַשּׁוֹפָר, נִתְהַוֶּה וְנִמְשָׁךְ רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן עַתָּה בְּפָרְשַׁת הָעֲקֵדָה שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁשָּׁאַל יִצְחָק וְאַיֵּה הַשָּׂה לְעֹלָה נִתְהַוֶּה אַחַר כָּךְ הָאַיִל שֶׁיִּקָּרֵב תַּחְתָּיו שֶׁיִּהְיֶה נֶאֱחָז בַּסְּבָךְ בְּקַרְנָיו דַּיְקָא שֶׁמְּרַמְּזוֹ עַל קֶרֶן הַיּוֹבֵל בְּחִינַת שׁוֹפָר. נִמְצָא, שֶׁקֶּרֶן הַשּׁוֹפָר נִתְהַוֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשָּׂה לְעֹלָה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן תּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּשּׁוֹפָר, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הַתְחָלַת הִתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל שֶׁעִקָּרוֹ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת שׁוֹפָר וְכַנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַשּׁוֹפָר נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, עַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ בְּקוֹלוֹ לְעוֹרֵר כָּל אָדָם שֶׁיָּשִׂים אֶל לִבּוֹ לִזְכֹּר תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי וְסוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן קָשֶׁה לוֹ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל כָּל פָּנִים יֵלֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַנַּ"ל לְבַלּוֹת יָמָיו לִדְרשׁ אֶת ה' לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד

אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וּמָצָאתָ וְכוּ'. וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם דַּיְקָא וְכֵן מְסַיֵּם שָׁם בַּפָּסוּק, כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכוֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם, 'מִשָּׁם' דַּיְקָא, מִכָּל מָקוֹם שֶׁיָּרַד וְנָפַל לְשָׁם אֶפְּלוּ לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, 'מִשָּׁם' דַּיְקָא צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ בְּכָל לְבָבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל:

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא סוֹד כָּמוּס וְנֶעְלָם וְנִסְתָּר מְאֹד בְּחִינַת רֵאשִׁית הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא סוֹד בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם, בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין אָז, לְפָנֶיךָ נִגְלוּ כָּל תַּעֲלוּמוֹת וַהֲמוֹן נִסְתָּרוֹת שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית כִּי זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ, וְכָל הַבְּרִיאָה, בִּפְרָט בְּרִיאַת הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּיוֹם זֶה שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַבְּרִיאָה, עִקָּרוֹ הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם, בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כֻּלָּם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת תִּקְעוּ בְּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. 'בַּכֶּסֶה' דַּיְקָא, לְשׁוֹן סָתוּם וּמְכֻסֶּה, בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל שֶׁהוּא סָתוּם וּמְכֻסֶּה וְנֶעְלָם מְאֹד וּמִשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִנְסֹעַ עַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לֵילֵךְ וְלִנְסֹעַ אֶל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִבּוּץ גָּדוֹל שֶׁל כְּשֵׁרִים וִירֵאִים בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל וְלִשְׁמֹעַ קוֹל שׁוֹפָר עִמָּהֶם וּכְמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מִתְאַסְּפִין וּמִתְקַבְּצִין יַחַד מִכָּל הַכְּפָרִים, וְכָל הָרְחוֹקִים שֶׁאֵינָם נִזְהָרִים לְהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה, אֲבָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כֻּלָּם נִקְבָּצִין אֶל הַצִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ, כִּי עִקַּר בְּחִינָה זֹאת לְהַכְנִיס דֶּרֶךְ זֶה שֶׁל תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל אֵין יוֹדֵעַ כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי כָּל צַדִּיק אֲמִתִּי הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ הוּא יוֹדֵעַ הַסּוֹד שֶׁל בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי גִּלָּה עָלָיו שִׁבְעִים אַנְפִּין שֶׁנּוֹהֲגִין לַעֲסֹק בָּהֶם בְּאֵלּוּ הַיָּמִים בֶּאֱלוּל וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא סֵפֶר הַתִּקּוּנִים הַקָּדוֹשׁ, כִּי כָּל דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִפּוּשׂ וּבַקָּשָׁה, בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעִקָּר לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ זֶה וְעוֹסְקִים לְהַכְנִיס דֶּרֶךְ זֶה בָּעוֹלָם כְּדֵי לְהַחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה שָׁבָזֶה תְּלוּי הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב. כִּי שְׁמוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ קָדַם לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ, וְכֵן תְּשׁוּבָה קָדְמָה לָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן רַק הוּא יוֹדֵעַ הַסּוֹד שֶׁל בְּרֵאשִׁית שֶׁמִּמֶּנּוּ הַתְחָלַת הַבְּרִיאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל וּמִמֶּנּוּ מְקַבְּלִין הַכֹּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים. וְעַל-כֵּן גַּם מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה עֲדַיִן

לָבֹא לְצַדִּיקֵי אֱמֶת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה צָרִיךְ לְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ שֶׁבִּזְכוּת וְכֹחַ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא נִלְוֶה וּמִתְקַבֵּץ עִמָּהֶם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, עַל-יְדֵי זֶה יָאִיר עֲלֵיו דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְכָל מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִין וּמִתְרַבִּין יַחַד נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְלִתְקֹעַ שׁוֹפָר יְכוֹלִין בְּיוֹתֵר לַעֲלוֹת בְּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם הַנַּ"ל. וּלְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל מִשָּׁם, כִּי הֵן אֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאָס, אֲבָל צָרִיךְ לְשׂוּם לֵב לָזֶה מְאֹד לִדְרֹשׁ וּלְבַקֵּשׁ אֶת ה' בְּכָל לִבָּבוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיְּמַשִּׁיךְ עַל עַצְמוֹ דֶּרֶךְ הַזֶּה תָּמִיד בְּכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו וְעַל-כֵּן הָעִקָּר לָבֹא לַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ זֶה:

חלק ג

וְזֶה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וכו' וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָל כָּל הָאַרְבַּע גְּלִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁיְּנִיקָתָם מֵהָעֲלָמָה וְהַהִסְתָּרָה שֶׁל בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם וְכַנַּ"ל, אֲבָל 'וְרוּחַ אֱלֹקִים', דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, 'מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם'. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיס דֶּרֶךְ ה' בָּעוֹלָם לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַיֵּה וכו' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה וְעוֹלִין לְקֻדֻּשַׁת הַמַּאֲמַר סָתוּם שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'עַל פְּנֵי הַמַּיִם' בְּחִינַת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', כִּי עִקַּר בְּחִינַת כַּוָּנַת הַשּׁוֹפָר הוּא שֶׁיַּעֲלֶה הַקּוֹל לְעִלָּא וּלְעִלָּא עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְעוֹרֵר הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים רַחֲמִים הָרַבִּים הַנֶּעְלָמִים בְּמַאֲמַר סָתוּם בְּבְרֵאשִׁית שֶׁמֵּעֹצֶם סְתִימָתוֹ וְהֶעְלֵמוֹ יוֹנְקִים מִשָּׁם תֹּקֶף הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם יְנִיקַת כָּל הַחִיצוֹנִים וְכָל מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק תֹּקֶף הַדִּינִים הָאֵלּוּ כִּי אִם בְּשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה מַאֲמַר סָתוּם בְּרֵאשִׁית הַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה בָּא קוֹל הַשּׁוֹפָר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא קוֹל חָזָק וְעָצוּם וְתַקִּיף מְאֹד בִּבְחִינַת קוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד, וּבִבְחִינַת וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק שֶׁעוֹלֶה עַד הַמַּאֲמַר סָתוּם וּמְגַלֶּה וּמוֹדִיעַ מִשָּׁם דַּיְקָא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְתָקְפּוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ וּמַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְזֶה בְּחִינַת עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה וכו' שֶׁאֵינוֹ מוּבָן לְכְאוֹרָה עַל-פִּי פְּשָׁט כְּלָל אֵיךְ שַׂיָּךְ עֲלִיָּה אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ הַכַּוָּנָה בְּפְשִׁיטוּת הוּא כִּי דִּבְּרָה תוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם שֶׁמַּחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ, נֶחֱשָׁב כִּבְיָכוֹל עָלֶיהָ אֶצְלוֹ כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן יוֹתֵר, כִּי אֱלֹקִים בְּחִינַת דִּינִים וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל סִיגֵי הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וכו', אֲבָל כָּל עִקַּר שָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי קוֹל תְּרוּעַת יִשְׂרָאֵל עוֹלֶה הַקּוֹל עַד לְשָׁם וּמְגַלֶּה הַהִסְתָּרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין

כָּל הַדִּינִים וְכָל הַחִיצוֹנִים הַיּוֹנְקִים מִשָּׁם וְאָז מִתְקַיְּם עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה. 'אֱלֹקִים' דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַמַּעְלִים וּמַסְתִּיר אֱלֹקוּתוֹ. וְעַל-כֵּן נֶחֱשָׁב הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אֱלֹקִים דַּיְקָא, שֶׁבְּחִינַת אֱלֹקִים שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַדִּינִים עוֹלֶה עַל-יְדֵי הַתְּרוּעָה עַד שָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, כִּי קוֹל הַשּׁוֹפָר מַגִּיעַ עַד לְשָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם וְכֵן יוֹרֵד קוֹל הַשּׁוֹפָר וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הָעוֹלָם בְּכָל קְצָוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים וְכוּ' וְנִכְנָס בְּלֵב כָּל אֶחָד לְעוֹרְרוֹ וּלְחַזְּקוֹ שֶׁיַּתְחִיל מֵעַתָּה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל. כִּי שׁוֹפָר מְקַבֵּץ נִדָּחִים כָּל הָרְחוֹקִים וְהָאוֹבְדִים שֶׁנָּפְלוּ לַמְּקוֹמוֹת הַמְטַנְּפִים שֶׁשָּׁם כִּמְעַט נֶאֱבָדִים, אֲבָל בְּחֶמְלָתוֹ נָתַן לָנוּ כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה, וּבִפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְצִוָּה עָלֵינוּ לְתָקְעַ בְּשׁוֹפָר שֶׁמְּעוֹרֵר הַכֹּל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשּׁוֹפָר מְקַבֵּץ נִדָּחִים וְאוֹבְדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים וְכוּ'. כִּי קוֹל הַשּׁוֹפָר נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת. וְעַל-כֵּן הוּא נִמְשָׁךְ בִּבְחִינַת קוֹל לְבַד שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַדִּבּוּר וְהַמַּאֲמָר. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לִתְשׁוּבָה, עוֹסְקִים בַּקּוֹל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין הַמִּזְמוֹר כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַיֵּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר, שֶׁהָעִקָּר לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים בִּבְחִינַת אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ תֹּאמַר לוֹ בְּכָרְךָ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי (וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ. וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁאָנוּ רוֹצִים לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו מַתְחִילִין בְּשֶׁבַח גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁהוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הַגּוֹיִם כְּמוֹ בְּשַׁחֲרִית בְּתִחִלַּת פְּסוּקֵי דְזִמְרָה מַתְחִילִין הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו וְכוּ' סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. וְכֵן בְּמִזְמוֹר אֱלֹקִים יְחָנֵנוּ שֶׁאוֹמְרִים אָז בְּשַׁחֲרִית מְסַפְּרִים הַרְבֵּה מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹקִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם וְכוּ'. וְחוֹזְרִים פָּסוּק זֶה יוֹדוּךָ וְכוּ'. וְכֵן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת שֶׁאוֹמְרִים לְכוּ נְרַנְּנָה וְכוּ' שֶׁמְּסַפֵּר הַרְבֵּה מִזֶּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל הָעַמִּים וְכוּ'. וְכֵן בְּמִזְמוֹר זֶה שֶׁאוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה קֹדֶם הַשּׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ'. שֶׁכֻּלָּם יִתְקְעוּ כַּף יַחַד לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי ה' עֶלְיוֹן נוֹרָא זֶה בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל הוּא עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד. וְהוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ, כִּי מִשָּׁם כָּל הַמַּאֲמָרוֹת שֶׁעִקָּרָם לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ, יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּנוּ וּלְאֻמִּים וְכוּ'. כִּי

עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּים הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים כָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְכוּ' וְנִתְבַּטְּלִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ':

חלק ו

וְעַל-כֵּן בְּכָל הַשָּׁנָה אוֹמְרִים הָאֵל הַקָּדוֹשׁ, וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁשָּׁם אֵל קָדוֹשׁ יוֹתֵר, כִּי זֶה הַשֵּׁם הוּא מַהַשְׁבָּעָה שֶׁמּוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים וְשֵׁם מֶלֶךְ הוּא בְּחִינַת כִּנּוּי שֶׁאֵין אִסּוּר לִמְחֹק, אַף-עַל-פִּי-כֵן מַזְכִּירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֵׁם מֶלֶךְ דַּיְקָא לְהוֹרוֹת שֶׁעַכְשָׁיו נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ מִבְּחִינַת קָדוֹשׁ דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת סָתוּם וְנֶעְלָם, כִּי קָדוֹשׁ לְשׁוֹן הַבְדָּלָה וְהַפְרָשָׁה כַּמּוּבָא, כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה אֵין יְכוֹלִים לְהַתְחִיל כִּי אִם מִבְּחִינַת אֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, שֶׁהוּא מִדָּה רִאשׁוֹנָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַתְחָלַת הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים, אֲבָל עַכְשָׁיו עוֹלֶה סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, שֶׁבְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא מִדָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, בִּפְרָט בְּגָלוּתֵנוּ הִיא בְּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים כִּי רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, עַד שֶׁנִּתְעַלְּמָה בְּמָקוֹמוֹת רָעִים הַנַּ"ל. אֲבָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא הַתְחָלַת הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֵי"ה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ מִבְּחִינַת קָדוֹשׁ דַּיְקָא מִבְּחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים לְגַלּוֹתוֹ עַתָּה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִיא בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ אֵי"ה וְכוּ' כַּנַּ"ל. בְּחִינַת נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד ה'. וְעִנְיָן זֶה מְבֹאָר לַמֵּבִין קְצָת עַל-פִּי הַמְבֹאָר בְּמַאֲמַר אֱלִיָּהוּ. כֶּתֶר עֶלְיוֹן אִיהוּ כֶּתֶר מַלְכוּת עֶלֶה אִתְּמַר, מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי בְּחִינַת מַלְכוּת הִיא מִדָּה הָאַחֲרוֹנָה בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה, אֲבָל כָּל כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הָיָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הִיא בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית הַנַּ"ל:

חלק ז

וּלְעָבְדָא לְזָכוֹת לִתְשׁוּבָה עַל-פִּי הַמְבֹאָר לְעֵיל צְרִיכִין לְבָאֵר קְצָת, כִּי בְּחִינַת מַלְכוּת אֵין מִתְגַּלֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמִּדּוֹת מֵחֶסֶד וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן בִּבְחִינַת מַלְכוּת כְּלוּלִים כָּל הַמִּדּוֹת כַּיָּדוּעַ, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם, בִּפְרָט כְּשֶׁמִּתְרַבִּים הַחֲטָאִים שֶׁל הַדּוֹר עַד שֶׁגָּרְמוּ הַגָּלוּת אוֹ אֲרִיכוּת הַגָּלוּת כְּמוֹ עַכְשָׁיו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אָז מִסְתַּלְּקִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת לְמַעְלָה וְאָז הַמַּלְכוּת בְּסוֹד נְקֵבָה וְיוֹרֶדֶת פְּלָאִים וְכוּ'. וְעִקַּר הַבְּחִינָה הַנִּשְׁאָר בָּהּ הִיא בְּחִינַת אֵי"ה הַנַּ"ל וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וּלְחַפֵּשׂ אֵי"ה וְכוּ' כַּנַּ"ל אָז יְרִידָתוֹ תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְעוֹלֶה עַד שֹׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר עֶלְיוֹן, בְּחִינַת אֵי"ה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא תִּקּוּנוֹ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עִקְּרוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁאָז הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת בַּקָּשַׁת וְחִפּוּשׂ אֵי"ה הַנַּ"ל.

וְאָז עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁכְּלַל יִשְׂרָאֵל נִתְעוֹרְרִין וּבָאִין בְּהַכְנָעָה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְבַקְּשִׁים שֶׁיְּשִׁיבֵינוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה עוֹלִים לְבְחִינַת אַיֵּ"ה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל בִּבְחִינַת שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ, כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין לְךָ שׁוּם תַּקָּנָה כִּי אִם לָשׁוּב עַד ה' אֱלֹקֶיךָ בְּעַצְמוֹ, כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הַמִּסְתַּתֶּרֶת בְּלֵב הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים וְהַחוֹטֵא שֶׁבַּחוֹטְאִים יוֹדַעַת בְּכָלָל כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים שֹׁלִיט וּמוֹשֵׁל וְלוֹ לְבַדּוֹ חָטָאנוּ וְעָמוֹ בְּעַצְמוֹ הַסְּלִיחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְכוּ'. וּכְתִיב, כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכִּסֵּא כָּבוֹד, בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא לְעֵלָּא וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אֵז הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, כִּי עִקַּר שֵׁם קָדוֹשׁ נֶאֱמַר עַל בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל שֶׁהוּא כֻּלּוֹ קָדוֹשׁ כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת וּמִשָּׁם דַּיְקָא אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַתָּה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַיֵּ"ה הַנַּ"ל. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְבָאֵר עַל-פִּי דַּרְכֵי חָכְמַת הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַקַּבָּלָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲבָל כָּל עִסְקֵנוּ הוּא רַק לְבָאֵר הַיּוֹצֵא מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מַה שֶּׁנּוֹגֵעַ לְהִתְעוֹרְרוּת תְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה גַּם הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים לִמְצֹא עֵצָה וְתַחְבּוּלָה וְדֶרֶךְ וּשְׁבִיל וְנָתִיב לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַיֵּ"ה וְכוּ' הַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וּצְרִיכִין לְבָאֵר קְצָת לְחַבֵּר הַתּוֹרוֹת שֶׁנִּדְפְּסוּ בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סְמוּכִים זֶה לָזֶה מִסִּימָן יוּד עַד סִימָן יז שֶׁמִּבֹּאר שָׁם שֶׁאָצְלוֹ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָיָה תּוֹרָה אַחַת וְלֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל רַק פִּסְקֵי פִּסְקֵי:

וְהַכְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ כְּלָל לָשׁוּב וְאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר כְּלָל לְחַשֵּׁב עַל אַחֲרִיתוֹ וְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בְּוַדַּאי לֹא יוֹעִיל לוֹ שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה, אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִרְקָרְתּוֹ וּמֵשִׂים אֶל לִבּוֹ קְצָת מַה שֶּׁעָשָׂה בָּעוֹלָם וְאֵיךְ הוּא חוֹלֵף וְעוֹבֵר בְּיָגוֹן וַאֲנָחָה וְצַעַר וּכְאֵב וּמַכְאוֹבוֹת וְכוּ' וְסוֹפוֹ לֶעָפָר יָשׁוּב. וּמַה יַּעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה וְכוּ', רַק שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ עוֹד לָשׁוּב כִּי יִצְרוֹ תְּקָפוֹ וְהַמְּנִיעוֹת מֵהַפַּרְנָסָה וּמֵהַחוֹלְקִים וְהַמַּלְעִיגִים וּמֵאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְכוּ' רַבּוּ מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁבֶּאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לִתֵּן לָהֶם עֵצָה טוֹבָה וְדֶרֶךְ יְשָׁרָה אֵיךְ לָשׁוּב. אֲלֵיהֶם תִּטֹּף מִלְּתִי וְעִמָּהֶם אָנוּ עוֹסְקִים לְדַבֵּר בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים, שֶׁעִקַּר הָעֵצָה שֶׁיַּאֲמִין שֶׁהַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ בְּעַצְמוֹ יָקָר מְאֹד מְאֹד אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁרוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק כָּל כָּךְ מֵהַקְּדֻשָּׁה לַמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים וְכוּ' הַנִּקְרָאִים מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים. שֶׁשָּׁם, כְּבָיְכוֹל, אִי אֶפְשָׁר לְמְצֹא כְּבוֹדוֹ בִּבְחִינַת וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמִּבֹּאר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְכוּ':

חלק ח

אֲבָל גַּם לָזֶה צְרִיכִין עַל כָּל פָּנִים יִשּׁוּב הַדַּעַת קְצָת לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ הֵיטֵב וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן יוד הַנַּ"ל, וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וּלְיִשּׁוּב הַדַּעַת צְרִיכִין שִׂמְחָה. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה, בִּפְרָט לְרַחוֹקִים כָּאֵלֶּה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְהַבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ'. וּבָזֶה יְכוֹלִים לְקַשֵּׁר קְצָת כָּל הַתּוֹרוֹת הַנַּ"ל וְהֶבֵן הֵיטֵב. וְגַם לְחַבֵּר לָזֶה מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסִימָן טו מֵעִנְיַן צְדָקָה שֶׁנִּקְרֵאת מַיִם. וְשֶׁהָעִקָּר שֶׁיִּזְכֶּה לִתֵּן לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים וְכוּ' שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה חַס וְשָׁלוֹם, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְעַל-פִּי חִבּוּר כָּל אֵלּוּ הַתּוֹרוֹת יַחַד יְבֹאַר מְעַט אֵיזֶה רְמָזִים בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁל זֶה שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ כָּזֶה בְּיָדָיו, כִּי הוֹצָאַת הַחִצִּים הוּא עַל-יְדֵי הִתְשׁוּבָה, עַל-יְדֵי בַּקָּשַׁת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְלָכְנֹס לְתוֹךְ הָעֲשָׂרָה חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַצְּדָקָה הַמְבֹאָר בְּסִימָן טו הַנַּ"ל וְיִשּׁוּב הַדַּעַת הַמְבֹאָר בְּסִימָן יוד הַנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת הַחָכְמָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּיָדָיו לְכָל הַנִּסְמָכִין עַל יָדוֹ. וְהָעִקָּר הָרְפוּאָה הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר יִשּׁוּב הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, כִּי שִׂמְחָה צְרִיכִין מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לָשׁוּב הוּא עֲבֵרָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בַּמֶּה שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין עַל זֶה בְּכָל בֹּקֶר וְכוּ', כִּי עִקַּר כָּל הַחִצִּים, שֶׁהֵם כָּל הַפְּגָמִים שֶׁנִּזְרְקוּ לִבְחִינַת בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, הוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן כד) בְּהַתּוֹרָה "תִּשְׁעָה הֵיכָלִין", שֶׁעִקַּר גָּלוּת הַשְּׁכִינָה הוּא עַל-יְדֵי עֲצָבוּת וְכוּ':

חלק ט

אֲבָל בְּכָל זֹאת אֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה, כִּי הַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה, כִּי הַכֹּל כָּלוּל בְּהַמַּאֲמָר סָתוּם בִּבְחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת וּכְלַל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הָעֲצוֹת וְהַתַּחְבּוּלוֹת לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מִגֹּדֶל הַהֶעְלֵמָה, בִּפְרָט עַל-יְדֵי רִבּוּי הַחֲטָאִים אֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה, עַל-כֵּן הָעִקָּר לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר הָרַבִּי הָאֱמִתִּי וְחָבֵר אֲמִתִּי בִּבְחִינַת עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר, שֶׁיּוֹרֵהוּ וִילַמְּדֵהוּ שֶׁיַּתְחִיל מִמָּקוֹם שֶׁיַּתְחִיל מֵאֵיזֶה נְקֻדָּה מִכָּל הַמְבֹאָר לְעֵיל וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב. וּבִשְׁבִיל זֶה תּוֹקְעִין תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה תְּקִיעָה, תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּקִיעָה, תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים וּמַתְחִילִין תְּקִיעָה וּמְסַיְּמִין תְּקִיעָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין וּמְסַיְּמִין כֵּן כַּמָּה פְּעָמִים. הַכֹּל לְרַמֵּז כִּי צְרִיכִין לְהַתְחִיל וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִיל כָּל יְמֵי חַיָּיו עַל-יְדֵי כָּל הַדְּרָכִים וְהָעֲצוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת:

חלק י

וְכָל זֶה צָרִיךְ בֵּאוּר הַרְבֵּה וְלָה' הַיְשׁוּעָה, אַךְ הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְהוֹצִיא גַּם מִדְּבָרֵינוּ אֵלֶּה הַרְבֵּה הִתְעוֹרְרוּת וְעֵצוֹת אֱמִתִּיּוֹת וַעֲמֻקוֹת מְאֹד וְצָרִיךְ שֶׁיְּעַיֵּן הֵיטֵב הֵיטֵב בְּכָל הַתּוֹרוֹת הַנַּ"ל לְעַיֵּן בָּהֶם לְעוֹבְדָא וּלְעֵצוֹת טוֹבוֹת. וְאָז יִמְצָא בְּוַדַּאי דֶּרֶךְ וְנָתִיב לְהַתְחִיל גַּם עַתָּה לְהִתְחַזֵּק בְּבַקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ אֵיזֶה הַנַּ"ל עַד יְרֻחַם מִן הַשָּׁמַיִם:

כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ וְכוּ'. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי כָּל הָעוֹלָם עִם כָּל הָעוֹלְמוֹת עַד אֵין מִסְפָּר הַתְּלוּיִים בְּזֶה הָעוֹלָם בְּזֶה הָאָדָם הַכֹּל נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כַּיָּדוּעַ. וּכְלַל דְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא הוּא בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת יָדִים, בְּחִינַת מַעֲשֶׂה הַצַּדִּיק, בְּחִינַת פָּתוּחַ תִּפְתַּח אֶת יָדֶךָ לוֹ. וְעִקַּר הַצַּדִּיק הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לִתֵּן לְזֶה שֶׁמְּקַבְּלִין מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא זֶה שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁהוּא עִקַּר הַבַּעַל צַדִּיק שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּקַבֵּל הוּא נוֹתֵן לוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי, הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל הַבַּיִת. אֲבָל צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה מְאֹד מְאֹד לְשֵׁם שָׁמַיִם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא עָנִי הָגוּן כָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁמָּא תֹּאמַר כָּל הַבָּא לְקַפֵּץ קוֹפֵץ, תַּלְמוּד לוֹמַר, מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹקִים. כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁמְּקַלְקְלִים יוֹתֵר עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם, (כַּמְבֹאָר בְּסִימָן טו הַנַּ"ל). וְגַם כָּל הָעֲבֵדוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעוֹשִׂים, הַכֹּל נִקְרָא בְּשֵׁם צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּצְדָקָה תְּהֶיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת וְכוּ'. אֲבָל כָּל הַהַתְחָלוֹת. הוּא מִמְּצוֹת צְדָקָה מַמָּשׁ. (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וְאֶת הָעֲרָבִים" בְּסִימָן ד לִקּוּטֵי חֵלֶק ב) וּכְמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁקּוֹדֶם הַתְּפִלָּה נוֹתְנִין צְדָקָה, וּבִפְרָט קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מַרְבִּין בִּצְדָקָה מְאֹד, כִּי צְדָקָה לְעָנִי הָגוּן הַנִּכְלָל בְּהַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל מִשָּׁם עִקַּר הַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְגַם מִי שֶׁהוּא עָנִי גָּדוֹל וְאֵין לוֹ מָעוֹת לִתֵּן צְדָקָה אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ גַּם הוּא לִתֵּן אֵיזֶה דָּבָר מֻעָט מַה דְּאֶפְשָׁר לְעָנִי הָגוּן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֲפִלּוּ עָנִי יִתֵּן צְדָקָה וְכוּ'. כִּי מִנְחַת הֶעָנִי יְקָרָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהָעִקָּר הוּא שֶׁמַּה שֶּׁסּוֹבֵל טְרָחוֹת וִיגִיעוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וּבִזָּיוֹנוֹת לְהִתְקָרֵב אֶת הָאֱמֶת, זֶה עִקַּר הַצַּדָּקָה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא הַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הַצַּדִּיק אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלָל לָהָעוֹלָם בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ, כִּי אַדְרַבָּה מִמֶּנּוּ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹלָם נִזּוֹן בִּשְׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי וַחֲנִינָא בְּנִי דַּי לוֹ בְּקַב חֲרוּבִין וְכוּ'. רַק צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ צְדָקָה בִּשְׁבִילֵנוּ בִּשְׁבִיל תִּקּוּנֵנוּ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרֵהוּ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לוֹ מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ אַלְפֵּי

אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת יוֹתֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עַל-כֵּן גַּם מִי שֶׁטּוֹרֵחַ בְּגוּפוֹ לְשַׁמְּשׁוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו נִקְרָא צַדָּקָה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי הַצַּדִּיק מִתְעַלֶּה וּמִתְגַּדֵּל מְאֹד עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַטּוֹרְחִים בְּגוּפָם וּמָמוֹנָם לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְנֶחֱשָׁב לָנוּ לִצְדָקָה וְכוּ', וְכָל זֶה בִּכְלַל מַה שֶּׁכָּתוּב אֵצֶל הַתּוֹרָה וְאֶת הָעֲרָבִים הַנַּ"ל שֶׁגַּם כְּשֶׁמְּקַנְּאִין קִנְאַת ה' צְבָאוֹת נֶחֱשָׁב לִצְדָקָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁזָּכָה לְהִתְעוֹרֵר עַד שֶׁבָּא לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכַנַּ"ל תֵּכֶף יֵשׁ לוֹ לִשְׁמֹחַ מְאֹד בָּזֶה וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְיִשּׁוּב הַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָשׁוּב אֶל ה' וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַיֵּ"ה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְיֵשׁ לְחַבֵּר עִנְיָן זֶה עִם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי. מֵעִנְיָן זֶה שֶׁהָיָה בִּלְאָ יָדִים שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד בְּיָדָיו לְהוֹצִיא כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים וְלִכְנֹס לְתוֹךְ כָּל הָעֲשָׂרָה חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם וְלֵידַע כָּל הַיִּוּד מִינֵי דְּפִיקִין וּלְנַגֵּן כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוּא מְרַפֵּא אֶת הַבַּת מַלְכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל אֶחָד נָפַל וְיָרַד פְּלָאִים כְּמוֹ שֶׁיָּרַד, שֶׁכָּל זֶה הֵם בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת כִּי חִצֶּיךָ נִחֲתוּ בִי, בְּחִינַת כַּמַּטָּרָה לַחֵץ וְכוּ'. וְכָל הָרְפוּאָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה הוּא רַק עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית-מַאֲמָר סָתוּם שֶׁבּוֹ כָּלוּל הַכֹּל, כִּי כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כְּלוּלִים בִּבְרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם, (כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). כִּי כָּל הַבְּחִינוֹת שֶׁמַּזְכִּיר שָׁם הֵם עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹצִיאָם וְכוּ' וַעֲשָׂרָה חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל וַעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין וַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה. וְכֻלָּם כְּלוּלִים בִּבְרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, אֲבָל שָׁם בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית הַכֹּל סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד שֶׁמִּגֹּדֶל הָעֶלְמָתוֹ וְהַסְתָּרָתוֹ יוֹנְקִין מִשָּׁם דַּיְקָא כָּל מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וְכוּ' שֶׁמֵּהֶם כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים שֶׁנִּזְרְקוּ לִבְחִינַת הַבַּת מַלְכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּלֵלִיּוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי עֲוֹונוֹתֵיהֶם שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַחִיצוֹנִים בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים הַנַּ"ל, נִמְשָׁכִין כָּל הַחִצִּים הַנַּ"ל. וְעִקַּר הָרְפוּאָה עַל-יְדֵי זֶה שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ כָּזֶה בְּיָדָיו עַד שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהוֹצִיא כָּל הַחִצִּים וְעִקַּר כֹּחוֹ לְהוֹצִיאָם הוּא עַל-יְדֵי בְּרֵאשִׁית הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל בְּעַצְמוֹ, כִּי מִשָּׁם יְנִיקָתָם וּמִשָּׁם הַכְנָעָתָם עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיס בְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַיֵּ"ה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁכָּתְבוּ שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ כָּזֶה בְּיָדָיו עַד שֶׁאֶפְלוּ כְּשֶׁזּוֹרֵק חֵץ הוּא יוּכַל לְהַחֲזִירָהּ וְכוּ', וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה לוֹ לִזְרֹק הַחֵץ וְאַחַר כָּךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחַ כָּזֶה לַחֲזֹר וּלְהוֹצִיאָהּ, וַהֲלֹא טוֹב הָיָה יוֹתֵר שֶׁלֹּא יִזְרְקֶנָּה כְּלָל. אַךְ הוּא

סוֹד מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַחִיצוֹנִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחִצִּים כַּנַּ"ל. וְזֶה הוּא הֶכְרֵחַ גָּדוֹל לְקִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁמִּתְקַיֵּם עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ בְּחִירָה דַּיְקָא וְכוּ' (וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר). עַל-כֵּן הִתְפָּאֵר שֶׁזּוֹרֵק חֵץ וּמַחֲזִירָהּ, כִּי מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל מִשָּׁם כָּל הַחִצִּים שֶׁהֵם כֹּחוֹת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַחִיצוֹנִים וְכוּ' וּמִשָּׁם דַּיְקָא כָּל הַכְנָעָתָם, כִּי עַל-יְדֵי הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל דַּיְקָא חוֹזֵר וּמוֹצִיא אוֹתָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהָיָה בְּלֹא יָדִים הָיָה יוֹדֵעַ סוֹד זֶה, עַל-כֵּן הִתְפָּאֵר שֶׁיּוֹדֵעַ סוֹד זְרִיקַת הַחִצִּים וְהַחֲזָרָתָם, כִּי כָּל זֶה כְּלוּל בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַחִיצוֹנִים מִגֹּדֶל הַעֲלָמָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זְרִיקַת חִצִּים כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם חוֹזְרִים וּמוֹצִיאִים אוֹתָם, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחְפּוּשׂ אַיֵּ"ה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וּמוֹצִיאִים הַחִצִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַפְּגָמִים שֶׁפָּגְמוּ בְּהַשְׂכִּינָה עַל-יְדֵי הָעֲוֹנוֹת וְכוּ'. וְכֵן כָּל הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם וְיוּד מִינֵי דְּפִיקִין וְיוּד מִינֵי נְגִינָה הַכֹּל כָּלוּל בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית שֶׁכָּלוּל מֵהַכֹּל:

חלק יג

וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית שֶׁמְּרַמֵּז עַל תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, בְּרֵאשִׁית יֵרֵא בּשֶׁת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁעִקָּרהּ עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן עב לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). גַּם בּשֶׁת אוֹתִיּוֹת תְּשׁוּבָה שֶׁעִקָּרהּ עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְתֵשֵׁב בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחְפּוּשׂ אַיֵּ"ה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וּמוֹצִיאִים הַחִצִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַפְּגָמִים שֶׁפָּגְמוּ בְּהַשְׂכִּינָה עַל-יְדֵי הָעֲוֹנוֹת וְכוּ'. וְכֵן כָּל הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם וְיוּד מִינֵי דְּפִיקִין וְיוּד מִינֵי נְגִינָה הַכֹּל כָּלוּל בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית שֶׁכָּלוּל מֵהַכֹּל:

חלק יד

גַּם בְּרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם וְכוּ' הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ (בַּבְּגָמָרָא סֵכָה פֶּרֶק לוּלָב וַעֲרָבָה), בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, שֶׁהֵם הַשִּׁיתִין שֶׁמְּחוֹלְלִין וְיוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם, בִּבְחִינַת חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַשִּׁיתִין שֶׁמְּחוֹלְלִין עַד הַתְּהוֹם, שֶׁהֵם מַעֲשֵׂה יְדֵי אֻמָּנוּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, כִּי הַשִּׁיתִין שֶׁנִּבְרְאוּ מֹשֶׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית כְּדֵי לְהָסֵךְ לְשָׁם הַנִּסָּכִים הֵם עִקָּרָם בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיֵּרְדוּ עַד הַתְּהוֹם לְעִמְקֵי עִמְקֵי הַמַּיִם וְהֵם נִבְרְאוּ בְּאֻמָּנוּת נִפְלָא שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית עַד שֶׁיְּכוֹלִין לַעֲבֹר בְּכָל הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מֵימֵי הַתְּהוֹמוֹת וְלָעֲלוֹת וּלְבָרֵר מִשָּׁם כָּל הַנִּפְשׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְעֻשָּׁר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא לְתוֹךְ מַיִם הַזֵּדוֹנִים וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רְפוּאַת

הַבַּת מַלְכָּה שֶׁבָּרְחָה לְתוֹךְ הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁנִּזְרְקוּ אֵלֶיהָ כָּל הַיּוּד מֵינֵי חִצִּים מֵעֻשָּׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, כִּי הַנְּסָכִים מְבִיאִין בִּשְׁעַת הַקְּרְבָּנוֹת וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַקְּרְבָּנוֹת הֵם בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וְאָז מְבִיאִין נְסָכִים וּמְנַסְּכִים אוֹתָם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְתוֹךְ הַשִּׁיתִין שֶׁיּוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת בְּיוֹתֵר עַד הַתְּהוֹם מַמָּשׁ (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט הִלְכוֹת גְּבִיַּת חוֹב הֲלָכָה ה, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן מָרְמָזִין הַשִּׁיתִין בְּתֵבַת בְּרֵאשִׁית, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּרְדוּ עַד הַתְּהוֹם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם, עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אֵיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים שִׁיר בִּשְׁעַת הַנְּסָכִים, כִּי עִקַּר רְפוּאַת הַבַּת מַלְכָּה הוּא עַל-יְדֵי שִׁיר וְנִגּוּן, בְּחִינַת יוּד מֵינֵי נְגִינָה. (וְכַמְבֹאָר בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל) שֶׁגַּלֵּי הַיָּם שֶׁהֵם בְּחִינַת יוּד חוֹמוֹת הַנַּ"ל, הֵם נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי הָרוּחוֹת שֶׁמֵּהֶם הַיּוּד מֵינֵי נְגִינָה, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן שָׁם מְאֹד). כִּי כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁנֶּעְלָם בָּהּ תּוֹרוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד כֻּלָּהּ קְשׁוּרָה זֶה בָּזֶה שֶׁכָּל מַה שֶּׁסִּפֵּר שָׁם מֵעֻשָּׂרָה עֲשָׂרָה הַכֹּל קָשׁוּר וּמְחֻבָּר זֶה בָּזֶה (כַּאֲשֶׁר יְבֹאַר מִזֶּה לְקַמָּן):

נִמְצָא, שֶׁבְּרֵאשִׁית מְרַמֵּז עַל הַיּוּ"ד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם גַּם מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית שֶׁהַמַּיִם קָדְמוּ לָעוֹלָם וְלֹא נִזְכַּר בְּרִיאָתָם בְּפֵרוּשׁ בַּתּוֹרָה וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם מִן הַמַּיִם נִבְרְאוּ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵיהֶם זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן הַנַּ"ל, כִּי הַמַּיִם שֶׁקָּדְמוּ לָעוֹלָם נִבְרְאוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא מַאֲמַר סָתוּם וּמֻחְמָת שֶׁזֶּה הַמַּאֲמַר סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד, עַל-כֵּן הַמַּיִם שֶׁהֵם כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרְאוּ עַל יְדוֹ הֵם סְתוּמִים וְנֶעְלָמִים בְּסִפּוּר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְלֹא נִזְכַּר בְּרִיאָתָם בְּפֵרוּשׁ, כִּי בְּרִיאָתָם נֶעְלָם בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא מַאֲמַר סָתוּם. וְעַל-כֵּן כָּל הַקְּרֻשּׁוֹת וּלְהֶפֵךְ כָּל הַטֻּמְאוֹת הֵם בְּמַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַמַּיִם עֲלוּלִים לְקַבֵּל טֻמְאָה. וּלְהֶפֵךְ בְּקְרֻשָּׁה כָּל הַטָּהֳרוֹת וְהַקְּרֻשּׁוֹת הֵם עַל-יְדֵי מַיִם, עַל-יְדֵי טְבִילָה בְּמַיִם, וְהַדַּעַת מְרַמֵּז בְּמַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וְכֵן כָּל הַשֶּׁכֶר וְהָעֹנֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי מַיִם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּאִיּוֹב עַל פָּסוּק, כִּי בָם יָדִין עַמִּים יִתֵּן אֹכֶל לְמַכְבִּיר. מָשָׁל לְנַחְתּוֹם וְכוּ'. כִּי הַמַּיִם הֵם בְּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית-מַאֲמַר סָתוּם הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא יְנִיקַת הַחִיצוֹנִים בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטַנְּפִים מִגֹּדֶל הָעֶלְמָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַדִּינִים וְהָעֲנָשִׁים רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּמִשָּׁם כָּל הַתִּקּוּן וְהַטָּהֳרָה וְהַקְּרֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כָּל הַטְּמֵאִים אֵינָם עוֹלִים מִטֻּמְאָתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמַּיִם שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְעַלֵּם וּלְהִסְתַּתֵּר בְּמֵימֵי הַמִּקְוֶה וְעַל-יְדֵי זֶה כָּל טָהֳרָתָם, כִּי כָּל זֶה מְרַמֵּז עַל הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אֵיֵּ"ה הַנַּ"ל, כִּי בַּמֶּה שֶׁקִּלְקֵל יְתַקֵּן, כִּי כָּל הַטֻּמְאוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּהוֹמוֹת, בְּחִינַת טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי בְּמַעֲמַקֵּי מַיִם וְכוּ', עַל-כֵּן תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הַמִּקְוֶה מַיִם שֶׁצְּרִיךְ לְהִתְעַלֵּם

שָׁם וּלְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְאָז נֶעְלָם בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית-מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה כָּל טָהֳרָתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי קָרָאתִי שִׁמְךָ ה' מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לִכְנֹס לְתוֹךְ הַיְאוֹר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה. וְגַם זֶה מְרַמֵּז בְּרֵאשִׁית עַל-פִּי מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "בְּרֵאשִׁית", בִּזְכוּת חַלָּה וּתְרוּמָה וּבְכוּרִים שֶׁנִּקְרָאִים רֵאשִׁית שֶׁהֵם מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה וְגַם צְדָקָה בְּעַצְמָהּ צְרִיכִין לִתֵּן בִּבְחִינַת רֵאשִׁית לִתֵּן מִמָּמוֹנוֹ וַחֲפָצָיו הָרֵאשִׁית וְהַמֻּבְחָר לָעֲנִיִּים הֲגוּנִים, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

וְכֵן מְרַמֵּז בְּרֵאשִׁית עַל הַיּוּד מִינֵי דְּפִיקִין שֶׁיֵּדַע עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ לִתֵּן בְּיָדָיו כָּל הַחָכְמוֹת לְהַנְסָמְכִין עַל יָדוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית-רֹאשׁ בַּיִת, שֶׁכָּל הָרָאשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הָרֹאשׁ וְהַמֹּחִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת כֻּלָּם עַל יָדוֹ, כִּי הוּא מַסְמִיךְ אוֹתָם וְכַנַּ"ל:

וְכֵן בְּרֵאשִׁית מְרַמֵּז עַל יוּד מִינֵי נְגִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתְּקוּנִים (סִימָן יוּד), בְּרֵאשִׁית שִׁיר תָּאֵב:

פרק ז

חלק א

רָאשֵׁי פְּרָקִים מֵהִלְכוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וְכוּ' עַל-פִּי הַתּוֹרָה "אַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה" לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן יב):

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּקָּשַׁת וְחִפּוּשׂ אַיֵּ"ה, עַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת אַיֵּ"ה בְּרֵאשִׁית-מַאֲמָר סָתוּם שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁעוֹלִין לְשָׁם צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַמִּדּוֹת מֵחָכְמָה עַד מַלְכוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה לְעֵין כֹּל כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבַקְּשִׁין עַל זֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָרִבִּיב. וְזֶה בְּחִינַת הַנְּסִירָה הַמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁעוֹסְקִין בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְנַסֵּר וּלְתַקֵּן כָּל מִדָּה וּמִדָּה. וּכְדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְעֵין כֹּל וְלֹא תִּהְיֶה עוֹד הַמַּלְכוּת בְּבְחִינַת הַסְתָּרָה וְהָעְלָמָה וְכוּ'. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה מִשָּׁם מִבְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא הַתְּחָלַת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכָת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁכָּלוּל בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִתַּרְיַ"ג מִצְווֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הָעֲצוֹת דְּקֻדְשָׁה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֵיךְ יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת (וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אַיֵּ"ה הַנַּ"ל) שֶׁעַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַיֵּה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, (כַּמּוּבָן שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁבָּהֶם עוֹסְקִין בִּתְשׁוּבָה

עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין בַּעֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁנִּתְּנוּ בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁהוּא גְּמַר עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁין הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁיַּעֲלֶה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה לִבְחִינַת אַיֵּ"ה עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ מִשָּׁם תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם כִּפּוּר עִקַּר סְלִיחַת וְכַפָּרַת הָעֲוונוֹת, כִּי אָז נִתְהַפְּכִין הָעֲוונוֹת לִזְכֻיּוֹת בְּחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבַקֵּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וְכוּ', (כְּמוֹ' שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם", סִימָן כב). כִּי עַל-יְדֵי הָעֲוונוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים, עַל-יְדֵי זֶה הִתְעוֹרֵר לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַיֵּ"ה וְכוּ', עַד שֶׁעָלֶה לְשָׁם וְנַעֲשָׂה עַל-יְדֵי זֶה חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מַמְשִׁיכִין מִשָּׁם עֲצוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִתֹּרַי"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא הַכְּלוּלִים בַּעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּיוֹם כִּפּוּר. וְזֶה בְּחִינַת סֻכּוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲצוֹת טוֹבוֹת, בְּבְחִינַת וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתַּרְיַ"ג מִצְווֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הָעֲצוֹת טוֹבוֹת דְּקְדֻשָּׁה וְכַמּוּבָא שֶׁאֶתְרוֹג גִּימַטְרִיָּא תַּרְיַ"ג, וְהַשָּׁלֹשׁ מִינִים שֶׁל הָאֲגֻדָּה שֶׁהַכֹּל עוֹלֶה תַּרְיַ"ג:

חלק ב

וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם בְּכֹחַ זֶה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל הָיָה לוֹ כֹּחַ בְּיָדָיו לְהוֹצִיא אֶת הַחִצִּים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְלִכְנֹס לְתוֹךְ כָּל הַיִּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע הַחוֹמוֹת וְהַבְּנָיָנִים נִפְלָאִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְכוּ'. (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב מִזֶּה בְּהֵיכָלוֹת תּוֹלָעִים הֲלָכָה ד, עַיֵּן שָׁם). וְיוֹדֵעַ כָּל הַדְּפִיקִין שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְיָכוֹל לְשַׁמֵּחַ אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְכָל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וּקְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה וְהוּא נִכְנָס לְתוֹךְ עֹמֶק יְרִידָתוֹ וּנְפִילָתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיָּרַד וְנִטְבַּע בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וּבָא בְּעִמְקֵי מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפַתְהוּ. וְגַם שָׁם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה עַדַיִן לִצְעֹק וּלְחַפֵּשׂ אַיֵּ"ה וְכוּ' וְהַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְשָׁם וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יְדִים, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). בְּאֹפֶן שֶׁיִּמְצָא עֵצוֹת בְּכָל פַּעַם לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ, כִּי יוֹדֵעַ הַדֹּפֶק שֶׁל כָּל אֶחָד בְּכָל עֵת, בִּבְחִינַת קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, שֶׁלִּפְעָמִים דּוֹפֵק בּוֹ וּמַזְכִּירוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִפְעָמִים לְהַפֵּךְ חַס וְשָׁלוֹם, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן קס לִקּוּטֵי-א). וְעִקַּר רְפוּאָתוֹ עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁמַּכְנִיס בְּכָל אֶחָד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בַּמֶּה שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ', שֶׁבְּכָל זֶה עוֹסְקִים בְּסֻכּוֹת שֶׁהוּא זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי הַמַּיִם בְּחִינַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה, בְּחִינַת הוֹשַׁעְנוֹת שֶׁאוֹמְרִים עַל הָעַרְבֵי נַחַל. וְאָז נוֹטְלִין הָאַרְבָּעָה מִינִים בַּיָּדִים לְעוֹרֵר כֹּחַ הַיָּדִים שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל וְכוּ'. עַד שֶׁזּוֹכִין לְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז עִקַּר שִׂלְמוּת הַשִּׂמְחָה עַל שֶׁזּוֹכִין לִגְמֹר הַתּוֹרָה וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִילָהּ מֻחְדָּשׁ בְּרֵאשִׁית. לְהוֹרוֹת שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ עֲצוֹת שֶׁהוּא עִקַּר

הַמְשָׁכַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם שֶׁשָּׁם כְּלוּלָה כָּל הַתּוֹרָה וְכָל הָעֲצוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי כָּל בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ אַיֵּ"ה וְכוּ' עוֹלִים לְשָׁם וּמַמְשִׁיכִים מִשָּׁם עֲצוֹת טוֹבוֹת עֲצוֹת עֲמֻקוֹת לְהִתְחַזֵּק אֵיךְ שֶׁהוּא וְכוּ':

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּתְחִילִין לוֹמַר בִּרְכַּת גָּשֶׁם בְּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, שֶׁהוּא מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם, כִּי כָּל הַגִּשְׁמֵי בְּרָכָה נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הָעֲנָנִים הַנַּ"ל שֶׁכָּל כֹּחָם לְהַחֲזִיק הַמַּיִם וּלְהוֹרִידָם בְּעִתָּם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כָּרָאוּי שֶׁלֹּא יִשְׁטְפוּ אֶת הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, רַק יְמַשֵּׁךְ מֵהֶם בְּרָכָה וְשֶׁפַע וְכוּ', הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ הַיּוּד חוֹמוֹת הַנַּ"ל מִתְקַיְּמִים עַל-יְדֵי הָרוּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁמְחָה. וְעַל-כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם, כִּי גִּשְׁמֵי בְּרָכָה הַנִּמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן מִיּוּד חוֹמוֹת הַנַּ"ל הֵם בָּאִים עַל-יְדֵי הָרוּחַ שֶׁהוּא מַעֲמִיד וּמֵקִים יוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין לְהַזְכִּיר מַשִּׁיב הָרוּחַ וְכוּ' בְּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז עִקַּר תִּקֻּף הַשִּׂמְחָה שֶׁל הֶחָג בְּחִינַת וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ, כִּי בּוֹ שְׂמֵחִים יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וּמַתְחִילִין. וְהַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה אָז מְאֹד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁיּוֹדֵעַ לְעַכֵּב וְלַעֲשׂוֹת מִשְׁקָל לְכָל עֲשָׂרָה מִינֵי רוּחוֹת שֶׁהֵם מְקַיְּמִין כָּל הַיּוּד מִינֵי חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגְּשָׁמִים, עַל-כֵּן מַתְחִילִין לְהַזְכִּיר מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם בְּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת בִּשְׁעַת תִּקֻּף הַשִּׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה, יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ . כִּי הַגֶּשֶׁם וְהַמָּטָר נִמְשָׁךְ מֵהָאוֹצָר הַטּוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲדָרִים נִפְלָאִים שֶׁל הַמִּבְצָר שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כְּתִיב בְּמֹשֶׁה, וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה עַל הַבְּאֵר. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלָּמַד מִיַּעֲקֹב שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ זוּגוֹ עַל הַבְּאֵר. כִּי כָּל הַבְּאֵרוֹת מַיִם נִמְשָׁכִין מֵהַמִּבְצָר שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם בָּרְחָה הַבַּת מַלְכָּה הַנַּ"ל שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַזִּוּוּגִים הַקְּדוֹשִׁים. וְעַל-כֵּן אֲבוֹת הָעוֹלָם מָצְאוּ זִוּוּגָם עַל הַבְּאֵר:

וְעַל-כֵּן נִשְׁלַךְ מֹשֶׁה אֶל הַמַּיִם. וְנִקְרָא מֹשֶׁה עַל שֵׁם כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ, כִּי סוֹד זֶה לְכְנֹס לְתוֹךְ כָּל הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם אֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ כִּי אִם מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הַגּוֹאֵל צֶדֶק הָרִאשׁוֹן וְהוּא יִהְיֶה הַגּוֹאֵל צֶדֶק הָאַחֲרוֹן, כִּי מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹלַד הֶשְׁלֵךְ לְתוֹךְ הַמַּיִם לְהוֹרוֹת כִּי הוּא יוֹדֵעַ לְהִתְקַיֵּם בְּמַיִם כִּי יוֹדֵעַ כָּל הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם וְיוֹדֵעַ לִכְנֹס בָּהֶם וּלְרַפְּאוֹת אֶת הַבַּת מֶלֶךְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַגְּאֻלּוֹת:

וְעַל-כֵּן כָּל אֻבּוֹת הָעוֹלָם עָסְקוּ בַּחֲפִירַת בְּאֵרוֹת, כִּי כָּל הַבְּאֵרוֹת מַיִם נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן מִיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הַבַּת מֶלֶךְ שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אֱמוּנָה וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהֵם עָסְקוּ לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן עָסְקוּ בַּחֲפִירַת בְּאֵרוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם:

וְעַל-כֵּן בִּבְרֵכַת גֶּשֶׁם בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת נִזְכָּר כָּל זֶה בִּפְרָט, הַיְנוּ כָּל עִנְיַן הַבְּאֵרוֹת שֶׁל הָאָבוֹת, כִּי עַל-יְדֵי כָּל זֶה נִמְשָׁכִין גִּשְׁמֵי בְּרָכָה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת סֻכּוֹת וְד' מִינִים וּכְלַל הַדָּבָר, כִּי בַּחֹדֶשׁ הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת עוֹסְקִין בְּתִקּוּן מַלְכוּת-אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בַּת מֶלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁבָּרְחָה לְתוֹךְ הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה, כִּי הַיּוּד מְיֻחָד חִצִּים וְכוּ', שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם כִּפּוּר, וְאַחַר כָּךְ נִכְנָסִין בַּסֻּכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד:

"וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה". 'אֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ', זֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, בְּחִינַת צְדָקָה. וּמִזֶּה נַעֲשִׂין עֲנָנִים שֶׁשּׁוֹפְכִין מֵימֵי הַשֶּׁפַע וְהַדַּעַת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן מִבְּחִינַת הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ בְּהָעֲנָנִים לִסְבֹּל הַמַּיִם שֶׁלֹּא יֵצְאוּ בְּשֶׁטֶף חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יַחֲרִיבוּ הָעוֹלָם שֶׁבָּזֶה מִתְפָּאֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי פִלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה. שֶׁאֲפִלּוּ אִם שְׁתֵּי טִפּוֹת הָיָה יוֹצְאִים כְּאֶחָד הָיוּ מַחֲרִיבִין הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכָל מַתַּן תּוֹרָה וְכָל הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְהַנְּבִיאִים וּכְלַל יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל יְדֵי עֲנָנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכַמָּה פְּסוּקִים. כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת דַּעַת. וּמֵהֶם הִתְחַלַּת הַבְּרִיאָה, כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה הָעוֹלָם מַיִם בְּמַיִם וְכוּ':

וְעַל-כֵּן לֹא נִזְכַּר בְּרִיאַת הַמַּיִם, כִּי נִמְשָׁכִין מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם-בְּרֵאשִׁית וּבָהֶם הָיָה כָּלוּל כָּל הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ' וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם וְכוּ'. וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְכוּ'. יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁעַל יָדָם נִתְהַוָּה כָּל הַבְּרִיאָה בְּתוֹךְ הַמַּיִם עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹמוֹת הַנַּ"ל, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל רִבּוּי הַחָכְמָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּמִים בְּחִינַת חוֹמוֹת הַנַּ"ל. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בָּהֶם עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹת חַס וְשָׁלוֹם, נִתְהַוֶּה מֵהֶם הַחִצִּים הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ חִצִּים דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת כְּחִצִּים בְּיַד גִּבּוֹר וְכוּ', בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁעִקָּרָהּ בַּעֲשָׂרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת דְּרִיכַת הַקֶּשֶׁת שֶׁמּוֹצִיא חִצִּים שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר

בְּסִימָן פג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְזֶה בְּחִינַת הַתְּקִיעוֹת שֶׁסִּימָנָם קש"ת. וּכְשֶׁדּוֹר הַמַּבּוּל פָּגְמוּ בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם גָּרְמוּ שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ הַחוֹמוֹת שְׁלֵמִים הַנַּ"ל וּמִשָּׁם הָיָה הַמַּבּוּל, אֲבָל חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּתְקַלְקְלוּ לְגַמְרֵי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַלְקְלָם בְּשׁוּם אֹפֶן רַק בְּעֶרְכָּם נִתְקַלְקְלוּ כְּדֵי לַהֲפִיצָם, אֲבָל בְּחָכְמַת ה' הַמְּשִׁיךְ כֹּחַ הַחוֹמוֹת הַמְעַכְּבִים הַמַּיִם לְתוֹךְ תֵּבַת נֹחַ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, כִּי סוֹד תֵּבַת נֹחַ נִמְשָׁךְ מֵהַחוֹמוֹת הַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ נִשְׁבַּע ה' שֶׁלֹּא יָבִיא עוֹד מַבּוּל בְּזִכּוּת הַצַּדִּיקִים. וְאָז הִבְטִיחַ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן וְכוּ'. הַקֶּשֶׁת דְּקֻדְשָׁה שֶׁמּוֹצִיא חִצִּים דְּקֻדְשָׁה וְהוּא נִרְאֶה בֶּעָנָן שֶׁעַל יָדוֹ כָּל הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין עִנְיַן תֵּבַת נֹחַ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּתְחִלַּת בְּרָכַת זִכְרוֹנוֹת, כִּי כָּל הַבְּחִינוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת קְשׁוּרִים זֶה בְּזוֹ וּכְלוּלִים זֶה בָּזֶה כַּיָּדוּעַ בְּכָל דְּרָכֵי חָכְמַת הָאֱמֶת:

וְעַל-כֵּן בְּסֻכּוֹת עוֹסְקִים בַּתְּקוּנִים הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הוֹצִיא הַחִצִּים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בֶּחָג עוֹסְקִים בְּתִקּוּן הַמַּיִם שֶׁזֶּה סוֹד נִסּוּךְ הַמַּיִם בֶּחָג לְתוֹךְ הַשִּׁיתִין וְאָז עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, וְעַל-כֵּן בֶּחָג נִדּוֹנִין עַל הַמַּיִם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה. וְעַל-כֵּן אָז הוּא זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ, וְאָז נִכְנָסִין בַּסֻּכָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַסֻּכָּה מְרֻמֶּזֶת עַל סֻכָּה שֶׁל לִוְיָתָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִתְמַלֵּא בְשָׂכוֹת עוֹרוֹ. כִּי הַלִּוְיָתָן בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְכוּ':

וְשָׁם בַּסֻּכָּה מְקַבְּלִין רוּחַ חָכְמָה הַנִּמְשָׁךְ מֵעָנָן שֶׁעַל הַכַּפֹּרֶת שֶׁמִּשָּׁם לָמְדוּ שִׁעוּר סֻכָּה יו"ד טְפָחִים (בְּמַסֶּכֶת סֻכָּה) וְאָז זוֹכִין לְשִׂמְחָה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בְּעֶרֶב סֻכּוֹת, כִּי כָּל תִּקּוּן הַחֹדֶשׁ הַזֶּה עַל-יְדֵי צְדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁמִּצָּוָתָן רַק בַּיָּדַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְכוּ'. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כֹּחַ הַיָּדַיִם, כִּי עַל-יְדֵי הַנַּעֲנוּעִים מוֹצִיאִים הַחִצִּים וְכוּ':

כִּי הָאַרְבָּעָה מִינִים כְּנֶגֶד אַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. לוּלָב כְּנֶגֶד הוֹצָאוֹת הַחִצִּים, עֲרָבִי נַחַל כְּנֶגֶד הַמַּיִם הַנַּ"ל, הֲדַס בְּחִינַת חִיּוּת הַנְּשָׁמָה, בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹדְעִין הַדֹּפֶק אֵיךְ לְהַחֲיוֹת הַנְּפָשׁוֹת הַכְּלוּלִים בְּבַת מֶלֶךְ הַנַּ"ל, בְּחִינַת סַמְכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת וְכוּ'. אֶתְרוֹג בְּחִינַת עִקַּר הַשִּׂמְחָה הַמְחַיֶּה הַבַּת מֶלֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶתְרוֹג, בְּחִינַת כֻּלְּךְ יָפָה רַעְיָתִי וְכוּ':

וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְסִיַּם הַתּוֹרָה וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה וְכוּ' וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִיל בְּרֵאשִׁית-מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל פַּעַם וּבִפְרָט בְּכָל שָׁנָה לַחֲזֹר וְלַעֲלוֹת לְשָׁם לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם תּוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר גְּמַר הָעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁאָז נִתְּנוּ הַלּוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת בְּצִנְעָה שֶׁבָּזֶה עוֹסְקִים בְּכָל הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ כָּל אֶחָד עַל

עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּת הַתּוֹרָה עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, מִבְּחִינַת אַיֵּה שָׁעָלָה לְשָׁם עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַיֵּה וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁהַתְּחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִגְמַר בְּיוֹם כִּפּוּר:

וּבְכָל יוֹם מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עָסְקוּ בָּזֶה לְנַסֵּר הַמַּלְכוּת מִדָּה אַחַת בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הָעִקָּר, וְהַגְּמָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר מַלְכוּת, עֶלְיוֹן אִתְמַר, מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית . וְאָז מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה מִשָּׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִין וּמְגַלִּין מִבְּחִינַת אַיֵּ"ה דַּיְקָא, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכָל זֶה צְרִיכִין לְבָאֵר הַרְבֵּה:

"לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ וְכוּ' זֹרְמוּ מַיִם עֲבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ. יָשֻׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ וְכוּ'. וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וְכוּ' יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יִמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים. אֱלוֹקֵי מְתֵימָן יָבוֹא וְכוּ' (חֲבַקּוּק ג) זֶרֶם מִי עָבָר וְכוּ'. לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ. מְקוֹל מְחַצְּצִים בֵּין מַשְׁאֲבִים שָׁם יִתְּנוּ צִדְקֹת ה' וְכוּ' עוּרִי עוּרִי דַּבְּרִי שִׁיר":

חלק ו

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכְנִיסָתוֹ אוֹמְרִים לְדָוִד מִזְמוֹר לה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְכוּ' כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ, שֶׁנִּרְאֶה כְּאִלּוּ הוּא נְתִינַת טַעַם וְהוֹכָחָה עַל מַה שֶּׁאָמַר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ וְהוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַיּוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁעֲלֵיהֶם יִסַּד הָאָרֶץ, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כִּי לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, כִּי יוּד חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת צַמְצוּמֵי הַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל הָאָרֶץ:

'מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'', בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. 'וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ', בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִמְקוֹם קָדְשׁוֹ שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לִפְנֵי וְלִפְנִים. 'נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב', בְּחִינַת סְכוֹת שֶׁאָז נוֹטְלִים הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, אֶרְחַץ בְּנָקִיּוֹן כַּפַּי וַאֲסֹבְבָה מִזְבַּחֲךָ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה נַעֲשֶׂה אַחַר כָּךְ הוֹשַׁעְנָא רַבָּה הוּא גְּמַר הַחֲתִימָה שֶׁהִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה:

חלק ז

(תְּקוּן ג) מָאן דְּקָטִיל לְהַהוּא חִוְיָא וְכוּ' יְהָבִין לֵהּ בְּרָתָא דְּמַלְכָּא דְּאִיהוּ צְלוֹתָא, בְּחִינַת בַּת מֶלֶךְ שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, (תְּקוּן כא) דַּף נא ע"ב. וְעוֹד שׁוֹפָר וְכוּ' בְּהַהוּא זִמְנָא וְכוּ' סַלְקָא צְלוֹתָא בִּנְגִינָא בְּאַרְבָּעָה מִינִין דְּאִנּוּן שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ רְבוּעַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, מָה אֲעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָךְ מָה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ כִּי גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא לָךְ, וְאֵיתָא שֶׁבְּחִינַת מִי יִרְפָּא לָךְ, הַיְנוּ בְּחִינַת אַיֵּ"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִי, בְּחִינַת סָתוּם וְנֶעְלָם, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הָרְפוּאָה כַּנַּ"ל:

בָּרֵצַח בָּעֲצָמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרַי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹקֶיךָ, כִּי כָּל יְנִיקַת הַצּוֹרְרִים הַמְחָרְפִים הוּא מִבְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל זֶה מֵשִׁיב כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הֶחָס עַל תִּקּוּנוֹ

וְאֵינוֹ מַנִּיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ וְאֵינוֹ מְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן. מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹקִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ וְכוּ'. 'אוֹדֶנּוּ' דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל, שֶׁעַל זֶה אוֹמֵר עוֹד אוֹדֶנּוּ, שֶׁדַּיְקָא בְּחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, אֵלָיו אֲנִי אוֹחִיל, שֶׁעוֹד אוֹדֶנּוּ וְאַעֲלֶה וְאֶכְלֹל בּוֹ בְּקִרְבָּשָׁה וּמִשָּׁם דַּיְקָא יֶמְשַׁךְ עָלַי כָּל הַיְשׁוּעוֹת בְּחִינַת יְשֻׁעֹת פָּנַי וֵאלֹקָי:

חלק ח

עֲשֹׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק. וְזֶה עַל-יְדֵי מִצְוֹת צְדָקָה בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי לְשֵׁם שָׁמַיִם לְבַד לֹא מֵחֲמַת הַטֶּבַע וְלֹא מֵחֲמַת כָּבוֹד הַמְדֻמֶּה. וְזֶה, וְאַל תַּרְבֶּה לְעַשֵּׂר אִמְּרוֹת לִתֵּן מַעֲשֵׂר בְּחִינַת צְדָקָה מֵאֹמֶד דַּעְתְּךָ רַק כְּפִי אֲשֶׁר צִוָּתָה עָלֶיךָ הַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי זֶה תִּזְכֶּה לְכָל הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה כְּתִקּוּנוֹ:

חלק ט

עֲשָׂרָה וְדוּיִים שֶׁל יוֹם כִּפּוּר לְהוֹצִיא כָּל הַיִּוּד מֵינֵי חִצִּים, כִּי עַל-יְדֵי הַוִּדּוּי עַל הַחֲטָאִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חִצִּים לְהַשְׁכִּינָה, עַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין פְּגַם הַחֲטָאִים מִמָּקוֹם שֶׁהִגִּיעַ הַפְּגַם לְשָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹצָאוֹת הַחִצִּים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַכִּין עַצְמָן בַּיְדַיִם עַל הַלֵּב וְהֶחָזֶה בִּשְׁעַת אֲמִירַת הַוִּדּוּי, כִּי עִקַּר הוֹצָאוֹת הַחִצִּים, שֶׁהֵם הַפְּגָמִים שֶׁל הַחֲטָאִים, הוּא עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל). כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, בִּפְרָט הַוִּדּוּי שֶׁל יוֹם כִּפּוּר צְרִיכִין לוֹמַר בְּלֵב שָׁלֵם בִּבְחִינַת נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם, כִּי כָּל הַדִּבּוּרִים מְקַבְּלִים מִן הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר ה' בְּיַד וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן נו לִקּוּטֵי חֵלֶק א) וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָדַיִם שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל לֵב עַד שֶׁיִּפָּרֵשׂ כַּפָּיו אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת שִׂטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי. וּכְתִיב, וּפָרַשׂ יָדָיו בְּקִרְבּוֹ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּעִצְמוֹ עִנְיַן הַטַּעַם הַפָּשׁוּט מַה שֶּׁמַּכִּין בַּיְדַיִם עַל הַלֵּב בִּשְׁעַת הַוִּדּוּי כְּדֵי לְהוֹכִיחַ וּלְעוֹרֵר אֶת הַלֵּב שֶׁיֹּאמַר עַתָּה הַוִּדּוּי בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתַּטְּחוּת וּפְרִישׁוּת הַיָּדַיִם כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הוֹצָאוֹת הַחִצִּים עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם וְכַנַּ"ל:

הלכות יום הכפורים

פרק א

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמִנְסַב" (בְּסִימָן כט, עַיֵּן שָׁם), שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַלְבִּין הַפְּתָמִים וְהָאַדְמִימוּת שֶׁל הַחֲטָאִים שֶׁל כָּל הַשֵּׁ"ם גִּידִין אֶלָּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל יָדוֹ נִתְעַלִּין הַמּוֹחִין בִּבְחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, נִשְׁרָא דְּאִ רוּחָא, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לַבְּנוֹנִית מִן הַמֹּחַ

לְהַלְבִּין הָאַדְמִימוּת בִּבְחִינַת לְשׁוֹן שֶׁל צֶמֶר הַמַּלְבִּין עֲוונוֹת. וְזֶה בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר שֶׁנִּקְבַּע לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ, כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם וְכוּ'. וְהוּא רִאשׁוֹן לְתִקּוּן הַבְּרִית, כִּי לְאַבְרָהָם נִתְּנָה בָּרִאשׁוֹנָה בְּרִית מִילָה וּמֵחֲמַת שֶׁנַּעֲשָׂה בְּיוֹם זֶה, (כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים). עַל-כֵּן נִקְבַּע יוֹם הַזֶּה לְדוֹרוֹת לְיוֹם כִּפּוּר וּסְלִיחָה, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית נִתְלַבְּנִין הָעֲוונוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם מְכַפֵּר בְּחִינַת בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה הוּא בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים שֶׁלּוֹבְשִׁין בְּיוֹם כִּפּוּר , וְכֵן כָּל עֲבוֹדַת הַיּוֹם בִּבְגָדֵי לְבָן, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית נַעֲשִׂין בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים. וְכֵן אַחַר כָּךְ בִּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, נִתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם הַזֶּה לְמֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה וְאָמַר לוֹ סָלַחְתִּי וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְלִיחוֹת פְּגַם הַבְּרִית, כִּי חֵטְא הָעֶגֶל הָיָה פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת בְּפַרְהֶסְיָא וּמֵחֲמַת שֶׁנִּסְלַח וְנִתְקַן אָז פְּגַם הַבְּרִית, עַל-כֵּן נִקְבַּע לִמְחִילָה לְדוֹרוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה פֵּרוּשׁ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ. 'כִּדְבָרֶךָ' דַּיְקָא, כְּפִי תִּקּוּן הַדִּבּוּר כֵּן הַסְּלִיחָה, כִּי תִּקּוּן הַדִּבּוּר הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בִּבְחִינַת כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ הַנַּ"ל, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפֵרוּשׁ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְכֵן שְׁמַעְתִּי סְגֻנּוֹן פֵּרוּשׁ זֶה בְּעִנְיָן אַחֵר עַל-פִּי סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ הַנַּ"ל כְּפִי הַדִּבּוּר כֵּן הַסְּלִיחָה כַּנַּ"ל מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן כָּל עֲבוֹדוֹת יוֹם כִּפּוּר בְּכֹהֵן גָּדוֹל, כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ כוּ' כִּי שָׁמְרוּ כוּ' וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ. וְעַל-כֵּן מֻזְהָרִים עַל קְדֻשַּׁת הַבְּרִית בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קְדוֹשִׁים יִהְיוּ. כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֶרְוָה וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וַיִּקְרָא רַבָּה קד), כִּי הֵם מֻזְהָרִים בְּאִסּוּרֵי אִישׁוּת יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו הוּא מֻזְהָר בְּאִסּוּרִים יְתֵרִים בְּתוֹסָפוֹת קְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי קָדוֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו, וְהוּא הַקָּדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית וּמֻזְהָר בְּאִסּוּרֵי אִישׁוּת יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל הַכֹּהֲנִים. וְעַל-כֵּן עֲבוֹדוֹת יוֹם כִּפּוּר כְּדֵי לְכַפֵּר עֲוונוֹת אֵינָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא בּוֹ, כִּי הוּא יָכוֹל לְהָרִים הַדַּעַת עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית לְהַמְשִׁיךְ לַבְּנוּנִית לְהַלְבִּין עֲוונוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּכֹּהֵן גָּדוֹל, אֲשֶׁר יַצַּק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְכֵן סָמוּךְ מִקְרָא זֶה עַל עִנְיַן קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יַצַּק כוּ' אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה לֹא יִקָּח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי קָדוֹשׁ הוּא כוּ'. כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר מִטֻּמְאַת קְרִי, מֵחֲמַת שֶׁכָּל עֲבוֹדַת יוֹם כִּפּוּר וּסְלִיחָתוֹ תָּלוּי בָּזֶה, וְעַל-כֵּן הָיוּ נֵעוֹרִים כָּל הַלַּיְלָה, כִּי הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת

תַּרְגּוּם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְמַעְלָה). וְעַל-כֵּן הָיָה מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה נָשׂוּי, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ נָשׂוּי הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית. וְזֶה שֶׁנִּזְכַּר אֵצֶל עֲבוֹדוֹת יוֹם כִּפּוּר מִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָנוּ קוֹרִין זֹאת בְּיוֹם כִּפּוּר כִּי חֶטְאָם הָיָה דְּלָא אִינְסָבוּ. וְעַל-כֵּן לֹא הָיוּ רְאוּיִים לִכְנֹס לַמָּקוֹם שֶׁנִּכְנְסוּ וְעַל-כֵּן נִסְתַּלְּקוּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים לְהַמְשִׁיךְ דַּעַת עֶלְיוֹן כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁנִּכְנְסוּ שְׁתוּיֵי יַיִן, זֶה בְּחִינַת נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד (הַמְזֻכָּר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) וְהַכֹּל בְּחִינָה אַחַת וְזֶה תְּלוּי בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה שֶׁהֶזְהַר אַהֲרֹן אַחֲרֵי מוֹת בָּנָיו לְבַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁלֹּא יִכְנֹס לִפְנִים כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲבוֹדוֹת יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית וְכָל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת כֻּלָּם בִּשְׁבִיל זֶה, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אַל תְּהִיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְגַם שֶׁיִּהְיֶה נָשׂוּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ אָז הוּא רָאוּי לִכְנֹס אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה לִזְכוֹת לְדַעַת גָּדוֹל לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם לַבְנוּנִית מְחִילָה וּסְלִיחָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן" כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמֹרוּ, וְכַמּוּבָא. וְעַל-כֵּן אָנוּ קוֹרִין בְּיוֹם כִּפּוּר כָּל פָּרָשַׁת עֲרָיוֹת, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית:

חלק ג

וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוֹרִיד מֹשֶׁה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם). וְעַל-כֵּן קוֹרִין בְּיוֹם כִּפּוּר שִׁשָּׁה עוֹלִים לַתּוֹרָה, כִּי וָא"ו הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן יא). וְעַל-כֵּן אָסוּר זִוּוּג בְּיוֹם כִּפּוּר, כִּי אָז אָנוּ צְרִיכִין לִפְרֹשׁ עַצְמֵנוּ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהֶצְרִיךְ לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ מִכֹּל וְכֹל מֵחֲמַת שֶׁהָיָה כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמַאֲמַר "בַּקֹּרֶב עָלַי מְרֵעִים" (בְּסִימָן לו). וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכַפָּרָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת הַתַּעֲנִית שֶׁמִּתְעַנִּין בְּיוֹם כִּפּוּר כְּדֵי לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מַכְנִיעִין רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמַאֲמַר "דִּרְשׁוּ ה'" (בְּסִימָן לז) וְאָז זוֹכִין לִבְחִינַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח אֶת הָאָדָם. מְאַן נָטִיל לֵהּ מַאַרְבַּע יְסוֹדִין דִּילֵהּ דְּאַפְרִישׁ לֵהּ מִתַּאֲוָה דִּילְהוֹן. וְעַל-כֵּן אָנוּ פּוֹרְשִׁין עַצְמֵנוּ בְּיוֹם כִּפּוּר מִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת כְּדֵי לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי שֵׁם אָדָם לֹא נִקְרָא אֶלָּא הַבַּר דַּעַת, כַּמּוּבָא. כִּי זֶה מוֹתָר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה וְעַל-יְדֵי הַדַּעַת בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, עַל-יְדֵי זֶה נִמְחָלִין הָעֲוֹונוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם

הָעֹלָה הוּא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִוא לְמַטָּה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין וּמוֹרִידִין רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת לְמַטָּה, דְּהַיְנוּ פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם, בְּחִינַת וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ וְכוּ'. 'הָעֹלָה הוּא לְמַעְלָה', לְהַעֲלוֹת הַדַּעַת בִּבְחִינַת כַּנַּ"ל, כִּי תִּקּוּן הַבְּרִית עוֹלֶה לְמַעְלָה וּמֵרִים אֶת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים שֶׁאוֹמְרִין בְּיוֹם כִּפּוּר כְּדֵי לִזְכּוֹת לְה' הַדַּעַת עַל-יְדֵי הַכְנָעַת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר נְעִילַת הַסַּנְדָּל, בְּחִינַת שֶׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, דְּהַיְנוּ לְהַפְשִׁיט עַצְמוֹ מִתַּאֲוֹוֹת הַגּוּפָנִיּוֹת, דְּהַיְנוּ תַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת כַּנַּ"ל, כְּמוֹ דְּאִיתָא שֶׁל נְעָלֶיךָ-דָּא גּוּפָא. גַּם אִיתָא שָׁם, 'שֶׁל נְעָלֶיךָ'-דָּא אִתְתָּא. כִּי זֶה כְּלַל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת הַגּוּפָנִיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּיוֹם כִּפּוּר מַה שֶּׁלֹּא נִמְצָא כֵּן בְּשׁוּם יוֹם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ בּוֹ חֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה תָּלוּי בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ כַּמָּה מְקוֹמוֹת). וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁאָז בְּיוֹם כִּפּוּר זוֹכִין לָזֶה, עַל-כֵּן אָז יֵשׁ עָלֶיהָ גְּדוֹלָה לַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ וּמִתְפַּלְּלִין חֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת נֶגֶד ה' הַדַּעַת שֶׁזֶּה הוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּשֶׁעוֹלֶה לִבְחִינַת ה' כַּמּוּבָא. וְזֶה שֶׁמַּרְבִּין בִּשְׁבָחִים נוֹרָאִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹם כִּפּוּר כְּדֵי לְתַקֵּן הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי שֶׁבַח צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לְדִבּוּר הַמִּתְקַבֵּל שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלּוֹתֵינוּ בְּיוֹם כִּפּוּר כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְנָדִים לְבָנִים בְּיוֹם כִּפּוּר, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם):

חלק ה

וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּיוֹם כִּפּוּר, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם מֵחֲמַת שֶׁאֵין אָז אֲחִיזָה לַחִיצוֹנִים כַּמּוּבָא. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁנַּעֲשָׂה אָז, כִּי כָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים" סִימָן לו, שֶׁשְּׁנֵי הַפְּסוּקִים אֵלּוּ, שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם, מְסֻגָּלִים לְהַכְנִיעַ תַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל. כִּי עַל יָדָם נִכְלָלִין בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל בְּחִינַת י"ב שִׁבְטֵי יָ"הּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ב תֵּבוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁמְּצִינוּ שֶׁבָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד תִּקְּנוּ יַעֲקֹב אֲבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁחָשַׁשׁ שֶׁמָּא יֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמֶץ פְּסוּל בְּבָנָיו וְכֵיוָן שֶׁפָּתְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְרָאָה שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. וּמִטָּתוֹ שְׁלֵמָה מִשְּׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"הּ עַל-כֵּן פָּתַח וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם וְכוּ', כִּי עַתָּה נִשְׁלָם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַמִּטָּה שְׁלֵמָה שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"הּ שֶׁכֻּלָּם צַדִּיקִים כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה נִמְצָא שֶׁשְּׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ הֵם כְּלֵי מְלַחֲמְתֵנוּ לְהַכְנִיעַ תַּאֲוָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ בְּכָל הַשָּׁנָה כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהִתְגָּרוֹת בְּהַחִיצוֹנִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲחִיזָה אָז. וְעַל-כֵּן אָנוּ

מַסְתִּירִין הַדָּבָר וְאוֹמְרִים בְּלַחַשׁ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת הַמַּלְכוּת, אֲבָל בִּבְחִינַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין לָהֶם אֲחִיזָה כְּלָל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל רָם, כִּי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁעַל יָדָהּ מַכְנִיעִין תַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ וְכַמּוּבָא לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים). כִּי מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרִינָן לָהּ, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּהֶלְכוֹת חֹל הַמּוֹעֵד). וְעַל-כֵּן נִתְתַּקֵּן הַתַּלְמוּד בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי הַתַּלְמוּד הוּא עִקַּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְעַל-כֵּן לֹא כְּתָבוֹ מֹשֶׁה בַּתּוֹרָה כְּדֵי לְהַסְתִּיר הַדָּבָר מֵהֶם, רַק נִמְסַר לְיִשְׂרָאֵל בְּעַל פֶּה שֶׁיֹּאמְרוּ בְּקְרִיאַת שְׁמַע בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁל עַל פֶּה כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת מַלְכוּת, בִּבְחִינַת הַתַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָנוּ מַסְתִּירִין וְאוֹמְרִים בְּלַחַשׁ הַפָּסוּק בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ בָּנוּ, כִּי שָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה בִּבְחִינַת הַתַּרְגּוּם (כַּמּוּבָא לְעֵיל). כִּי הַתַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע (כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וּכְנֶגֶד זֶה מָצִינוּ גַּם כֵּן בְּשָׁנִים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה שֶׁנִּתְחַלְּקוּ גַּם כֵּן לִשְׁנֵי חֲלָקִים כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הַנַּ"ל שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם. שֶׁהַפְּסוּק הָרִאשׁוֹן שְׁמַע כָּלוּ קֹדֶשׁ. וְאֵין שָׁם שׁוּם אֲחִיזָה כְּלָל, אֲבָל בַּפָּסוּק הַשֵּׁנִי שָׁם הַמִּלְחָמָה וְשָׁם אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל וּכְמוֹ כֵן נֶחְלְקוּ הַשְּׁבָטִים בִּשְׁעַת בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת שִׁשָּׁה עָלוּ לְבָרֵךְ וְשִׁשָּׁה עָלוּ לְקַלֵּל, כִּי הַמְבָרְכִים כְּנֶגֶד שֵׁשׁ תֵּבוֹת שֶׁבְּפָסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כֻּלּוֹ בָּרוּךְ וְקָדוֹשׁ וְאֵין שָׁם אֲחִיזָה וְהַזְכָּרַת קְלָלָה כְּלָל, אֲבָל שִׁשָּׁה הַמְקַלְּלִים הֵם כְּנֶגֶד פָּסוּק בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁשָּׁם יֵשׁ בְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן יֵשׁ שָׁם הַזְכָּרַת קְלָלוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְקַלְּלָם וּלְהַכְנִיעָם לְבַטֵּל הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב לְהַשְׁלִים לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁמְירַת הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַמַּטֶּה שְׁלֵמָה שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ק, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת תְּלוּיִ בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם בְּרָכָה וכו'. 'לְפָנֶיךָ' דַּיְקָא, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבֵּנוּ שָׁם בַּמַּאֲמָר "בִּקְרֹב" הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם אֲחִיזָה, עַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי אֵין יְרֵאִים מֵהֶם כַּנַּ"ל וְגַם הָרָמַת הַקּוֹל מוֹרָה עַל תִּקּוּן הַדַּעַת, תִּקּוּן הַבְּרִית, (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לְעֵיל בְּהֶלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם). כִּי בְּיוֹם כִּפּוּר הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי אָז הוּא גְּמַר נְתִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, (כַּמּוּבָא לְעֵיל):

חלק ו

וְעַל-כֵּן נֶחְתָּמִין בְּיוֹם כִּפּוּר, כִּי תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת חוֹתָם, בִּבְחִינַת וְצֶאֱצָאָיו חָתַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחֲתִימָה בִּנְעִילָה, כִּי אָז נִשְׁלָם תִּקּוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי הַחֲמִשָּׁה עִנּוּיִים שֶׁהִתְעַנּוּ כָּל הַיּוֹם כַּנַּ"ל, וְאָז הוּא גְּמַר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הַחֲמִישִׁית וְהָאַחֲרוֹנָה שֶׁל כָּל הֶחָמֵשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁהִתְפַּלְּלוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ וְכַנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה הוּא שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז הִיא הַחֲתִימָה כַּנַּ"ל, כִּי חוֹתָם שֶׁל יוֹם כִּפּוּר הוּא בְּחִינַת חוֹתָם שֶׁל תִּקּוּן הַבְּרִית כְּפִי הַמּוּבָן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר, בְּמַאֲמַר הַחוֹתָמוֹת (בְּסִימָן כב), עַיֵּן שָׁם. כִּי הַחוֹתָם שֶׁל יוֹם כִּפּוּר הוּא חוֹתָם הָרִאשׁוֹן הַפְּנִימִי שֶׁהוּא חוֹתַם הָרַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְחוֹתָם הָרַגְלַיִן הוּא בְּחִינַת חוֹתָם אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ, כִּי הַחוֹתָם נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יָדוֹ דָּם נָעֳכָר וְנַעֲשָׂה חֶלְב וְנִתְתַּקֵּן הַדָּם נִדּוֹת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּפֵרוּשׁ הַמַּאֲמָר "הַאי מָאן" הַנַּ"ל) וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת חוֹתָם שֶׁהוּא הֶפֶךְ דַּם נִדּוֹת, (כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְכַמּוּבָן בְּמַאֲמַר הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן מְפַיְסִין זֶה אֶת זֶה בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר כְּדֵי לְתַקֵּן חוֹתָם הַפְּנִימִי הַנַּ"ל שֶׁהוּא תְּלוּי בִּשְׁלוֹם הָעוֹלָם, (כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בְּמַאֲמַר הַחוֹתָמוֹת, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה שֶׁמַּרְבִּין בִּצְדָקָה בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, כִּי צְדָקָה הוּא גַּם כֵּן תִּקּוּן הַכְּלָלִי, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה שֶׁמַּעֲבִירִין וְכוּ', שֶׁהֵם צוֹם קוֹל מָמוֹן שֶׁמְּקַיְּמִין כֻּלָּם בְּיוֹם כִּפּוּר, כִּי כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, כִּי צוֹם הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין כַּנַּ"ל. וְהַקּוֹל, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן כְּלָלִי שֶׁל הַדִּבּוּר שֶׁנַּעֲשָׂה בְּיוֹם כִּפּוּר עַל-יְדֵי הַשְּׁבָחִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּרְבִּין מְאֹד בְּיוֹם כִּפּוּר כַּנַּ"ל. וּמָמוֹן, הַיְנוּ צְדָקָה, הוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן, (כַּמּוּבָא כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר "הַאי מָאן" הַנַּ"ל) וְהֵם מַעֲבִירִין רַע הַגְּזֵרָה, כִּי הֵם מְלַבְּנִין הָעֲוֹנוֹת בִּבְחִינַת דָּם נָעֳכָר וְנַעֲשָׂה חֶלְב כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים הֶתֵּר נְדָרִים וְכָל נִדְרֵי בְּיוֹם כִּפּוּר, כִּי זֶה תִּקּוּן הַדַּעַת, כִּי הַנְּדָרִים תְּלוּיִים בַּדַּעַת, בִּבְחִינַת כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר וְכוּ', וְעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַנְּדָרִים דָּם נָעֳכָר וְכוּ' בִּבְחִינַת כִּי יִפָּלֵא דָּבָר וְכוּ' בֵּין דָּם לְדָם וְכוּ', (כַּמּוּבָא בְּמַאֲמַר הַתְּקוּנִים "קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן" שֶׁאוֹמְרִים אָז, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי פְּגַם הַנְּדָרִים בָּנִים מֵתִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת לב ע"ב), כִּי פְּגַם הַנְּדָרִים הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, וְעַל-כֵּן בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מַתִּירִין וּמְתַקְּנִין הַנְּדָרִים אָז כְּדֵי לְתַקֵּן הַדַּעַת כְּדֵי לְהַלְבִּין הַדְּמִים בִּבְחִינַת דָּם נָעֳכָר וְנַעֲשָׂה חֶלְב. (שַׂיָּךְ לְעֵיל) וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אַחַר נְעִילָה בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם, כִּי אָז הוּא גְּמַר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית בִּבְחִינַת חוֹתָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם

וְעֶד שֶׁהֵם חַ"י תֵּבִין כְּנֶגֶד חַ"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, כִּי אָז הוּא גְּמַר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת צַדִּיק חַ"י עָלְמִין כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר" לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ה, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר. וְעַיֵּן מַה שֶּׁמּוּבָא בְּהַשִּׂיחוֹת שֶׁלְּאַחַר הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת . וְאִיתָא שָׁם שֶׁלְּפִי הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה הָאֶתְרוֹג נָאֶה, הַיְנוּ כְּפִי הַבְּכִיָּה שֶׁמַּרְבִּין לִבְכּוֹת בְּיָמִים נוֹרָאִים כֵּן זוֹכִין לְאֶתְרוֹג נָאֶה, כִּי אָמְרֵי אֱינָשֵׁי שֶׁכָּל נַעַר יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה נָאָה וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וּבְיָמִים נוֹרָאִים יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת נַעַר, (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים) וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה. מְיֻד, וַתַּחְמֹל עָלָיו. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה שֶׁל יָמִים נוֹרָאִים כָּל מַה שֶּׁמַּרְבִּין לִבְכּוֹת יוֹתֵר נִכְנָסִין יוֹתֵר בִּבְחִינָה זוֹ, בִּבְחִינַת נַעַר בֹּכֶה, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶתְרוֹג נָאֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּלֶךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה שֶׁאוֹמְרִים הָעוֹלָם וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל הוּא מֵהַמֹּחַ. וְהַמֹּחַ שׁוֹאֵב מִמֹּחַ שֶׁבַּעֲצָמוֹת שֶׁהוּא נִשְׁקֶה עַל-יְדֵי לַחוּת וְשִׁמְנוּנִית הַגּוּף וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁהוּא נַעַר וְאֵין שִׂכְלוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְנִשְׁאָר מֹחוֹ כָּנוּס בָּעֲצָמוֹת וְכוּ' וְעַל-כֵּן בַּת זוּגוֹ שֶׁנִּלְקְחָה מִן הָעֲצָמוֹת וְכוּ', עַל-כֵּן הִיא נָאָה, כִּי נִמְשַׁךְ אֵלֶיהָ רִבּוּי הַמֹּחַ שֶׁבְּעַצְמוֹתָיו, כִּי מִשָּׁם נִלְקְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וְכוּ' כִּי עִקַּר הַיֹּפִי הִיא מֵהַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבְקִדָּשָׁה זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּמְשָׁכִין שָׁרְשֵׁי הַדַּעַת אֶל הָאֶתְרוֹג וְעַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת סוֹד אֶתְרוֹג וְלוּלָב, עַיֵּן שָׁם:

וּלְבָאֵר קְצָת, כִּי עִקַּר הַכַּוָּנָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ אֶל הָאֶתְרוֹג, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הַמֹּחִין שֶׁבַּגּוּף, דְּהַיְנוּ הַחֲסָדִים שֶׁבְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת, אַךְ אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְּנוּ הֶאָרָה אֶל הָאֶתְרוֹג כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין הֶאָרָה מִשָּׁרְשֵׁי הַמֹּחִין, דְּהַיְנוּ מִשָּׁרְשֵׁי הַחֲסָדִים שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַנְּעָנוּעִים, (עַיֵּן שָׁם בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הֶאָרַת הָאֶתְרוֹג בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְרַבִּין וּמְאִירִין בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁבְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הֶאָרַת הַמֹּחִין שֶׁבָּרֹאשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינָה הַנַּ"ל, רַק שָׁם הוּא נַעַר מַמָּשׁ וְנִשְׁאָר מֹחוֹ כָּנוּס בָּעֲצָמוֹת. וְלֹא עָלָה לְמַעְלָה אֶל הַמֹּחַ כַּנַּ"ל. וְכָאן בְּקִדָּשָׁה הֶאָרַת הָאֶתְרוֹג עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכַוָּנָה הֶאָרַת הַמֹּחִין שֶׁבָּרֹאשׁ לְתוֹךְ בְּחִינַת הַגּוּף וְנִתְרַבִּין וּמְאִירִין הַמֹּחִין שֶׁבַּגּוּף וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמֹּחִין אֶל הָאֶתְרוֹג וְהֶבֶן. כָּל זֶה מְבֹאָר בְּהַשִּׂיחוֹת הַנַּ"ל כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ, וְעַיֵּן שָׁם עוֹד מְבֹאָר יוֹתֵר עִנְיָן הַנַּ"ל:

חלק ב

אַךְ לְהָבִין הָעִנְיָן יוֹתֵר אֵיךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת נַעַר בֹּכֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם כִּפּוּר נַעֲשֶׂה בְּחִינָה זוֹ שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין שֶׁבָּרֹאשׁ אֶל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת וּמִשָּׁם יִהְיוּ נִמְשָׁכִין אֶל הָאֶתְרוֹג,

אַךְ בֶּאֱמֶת כָּל הָעִנְיָן מְבֹאָר הֵיטֵב בְּמַאֲמַר תִּקְעוּ-ב' הַנַּ"ל, כִּי זֶה הָעִנְיָן שֶׁל הָאֶתְרוֹג נֶאֱמַר בְּסָמוּךְ מִיָּד אַחַר מַאֲמַר תִּקְעוּ הַנַּ"ל, שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְתֵכֶף אַחַר יוֹם כִּפּוּר. (וְאָז לֹא הָיָה אֶתְרוֹגִים מְצוּיִים בְּאוֹתוֹ הַשָּׁנָה), אָז אָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁל הָאֶתְרוֹג שֶׁלִּפְנֵי הַיָּמִים נוֹרָאִים שֶׁהָיָה לָנוּ רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ אֶתְרוֹג נָאֶה, כִּי אָז בָּכוּ הַרְבֵּה בְּאוֹתָן הַיָּמִים נוֹרָאִים וְכוּ':

חלק ג

כִּי מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ כָּל מִינֵי חָכְמוֹת לְאַ מִבְּעִיָא חָכְמוֹת שֶׁל שְׁטוּת שֶׁל סְתָם בְּנֵי אָדָם אֶלָּא אֲפִלּוּ חָכְמוֹת גְּמוּרוֹת אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ גָּדוֹל בֶּאֱמֶת כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאֵיזֶה עֲבוֹדָה הוּא צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחָכְמוֹת וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּפְשִׁיטוּת, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת נַעַר בֹּכֶה. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶתְרוֹג נָאֶה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד כְּשֶׁזּוֹכֶה לְאֵיזֶה שֵׂכֶל אֲפִלּוּ לְשֵׂכֶל וְחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה, וְעִקַּר הַשֵּׂכֶל עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה לַחוּת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף אֶל הַמֹּחַ שֶׁבְּרֹאשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם קֹדֶם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, עַיִן שָׁם. וּכְשֶׁמַּעֲלֶה לַחוּת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף אֶל הַדַּעַת וְנִתְרַבֶּה מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, אָזַי צָרִיךְ שֶׁלֹּא לַעֲמֹד. וּלְסַמֵּךְ עַל דַּעְתּוֹ לְבַד, כִּי עַל-יְדֵי הַדַּעַת וְהַחָכְמוֹת שֶׁל אָדָם יָכוֹל לִפֹּל בְּטָעוּתִים גְּדוֹלִים חַס וְשָׁלוֹם, וְיוּכַל עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ לְהַטּוֹת לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, מִדַּרְכֵי ה', כִּי אָסוּר לִסְמֹךְ עַל דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ לְבַד, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים). רַק עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבֶּה וְנִתּוֹסֵף דַּעְתּוֹ וּמַכִּיר בְּיוֹתֵר בִּגְדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ שְׁיִרְאֶה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב בִּבְחִינַת וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָמַר, כִּי הֲלֹא גַּם אֻמּוֹת הָעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם דַּעַת וְחָכְמוֹת, אַךְ שֶׁהַדַּעַת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּלֹא לֵב וְהָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב בִּבְחִינַת וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְאֵיזֶה דַּעַת יַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב וְיִסְתַּכֵּל הֵיטֵב בְּעַצְמוֹ אִם מַעֲשָׂיו עוֹלִים יָפֶה כְּפִי חָכְמָתוֹ וְאִם לִבּוֹ שָׁלֵם עִם ה' שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל תַּאֲוֹת וְחֶמְדַּת הַגּוּף כָּל מַה שֶּׁלֵּב הָאָדָם חוֹמֵד כֻּלָּם יִתְבַּטְּלוּ נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם תַּאֲוָה וְחֶמְדָּה כְּלָל רַק לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּךְ יָפֶה לוֹ כְּפִי הַדַּעַת שֶׁזָּכָה עַכְשָׁיו לְהַכִּיר בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּדֵּל עַכְשָׁיו לַעֲבֹד אֶת ה' בְּמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת וַעֲבוֹדוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ מַעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ אֶת כָּל הַחָכְמוֹת וְלַעֲבֹד הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר. נִמְצָא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְדַעַת יוֹתֵר וּלְהַכִּיר יוֹתֵר בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא מַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם הַדַּעַת אֶל הַלֵּב

וְהַגּוּף לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים וַעֲבוֹדוֹת דְּקְדֻשָּׁה כְּפִי הַדַּעַת שֶׁזָּכָה עַכְשָׁיו וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת יוֹתֵר עוֹבֵד בְּיוֹתֵר וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּיוֹתֵר בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וְאֵינוֹ נִמְשָׁךְ אַחַר חָכְמָתוֹ לִהְיוֹת נִשְׁאָר עִם הַחָכְמוֹת לְבַד חַס וְשָׁלוֹם, בְּלִי עֲבֹדוֹת חַס וְשָׁלוֹם, רַק עִקַּר חָכְמָתוֹ הוּא לְהַשְׁלִיךְ הַחָכְמוֹת, דְּהַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְיוֹתֵר חָכְמוֹת וּמַכִּיר בְּיוֹתֵר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּפְשִׁיטוּת בְּעֲבֹדוֹת בְּלִי חָכְמוֹת, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן הוּא מַשְׁלִיךְ בְּכָל פַּעַם אֶת הַחָכְמוֹת בִּשְׁבִיל עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁמַּמְשִׁיךְ אֶת כָּל חָכְמָתוֹ אֶל הַלֵּב וְהַגּוּף, דְּהַיְנוּ אֶל עֲבֹדוֹת וַעֲשִׂיּוֹת דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּנַ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ עִקַּר יִרְאָה וְהִדּוּר הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רַק עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים, עַל-יְדֵי מִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי מַלְכוּת הוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר שֶׁמַּלְכוּת מְקַנֵּן בַּעֲשִׂיָּה. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם כִּפּוּר. שֶׁאָז יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת נַעַר בֹּכֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּסַלְּקִין וּמַשְׁלִיכִין כָּל הַחָכְמוֹת רַק מַמְשִׁיכִין הַדַּעַת אֶל הַלֵּב וּמְסְתַּכֵּל כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ אִם לִבּוֹ קָשׁוּר לְדַעְתּוֹ, דְּהַיְנוּ אִם מִתְנַהֵג בְּתַאֲוֹת לִבּוֹ וְגוּפוֹ כְּפִי הַדַּעַת שֶׁלּוֹ, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵעַ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּכְלָל שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְצָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ אִם הוּא מִתְנַהֵג כָּךְ עִם גּוּפוֹ כְּפִי דַּעְתּוֹ. וְאִם מַעֲשָׂיו עוֹלִים יָפֶה כְּפִי דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ עַל כָּל פָּנִים. וְאָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרְרִים בִּתְשׁוּבָה וְאָז נִתְעוֹרֵר לִבְכִיָּה עַל-יְדֵי זֶה, כִּי כָּל אֶחָד רוֹאֶה בְּעַצְמוֹ אֵיךְ מַעֲשָׂיו אֵינָם עוֹלִים יָפֶה כְּפִי חָכְמָתוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נָטָה מֵרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁפָּגַם חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ חָטָא חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת נַעַר בֹּכֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּסַלְּקִים כָּל הַחָכְמוֹת וּמְסְתַּכְּלִים רַק עַל הַמַּעֲשִׂים אִם עֲבוֹדָתוֹ הָיְתָה כָּרָאוּי בְּשָׁנָה זוֹ כְּפִי חָכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ עַל כָּל פָּנִים. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר לִבּוֹ לִבְכִיָּה גְּדוֹלָה, כִּי רוֹאֶה כַּמָּה רְחוֹקִים מַעֲשָׂיו אֲפִלּוּ מֵחָכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ הַקְּטַנָּה. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת נַעַר בֹּכֶה זוֹכֶה לְאֶתְרוֹג נָאֶה כַּנַ"ל, כִּי עַל-יְדֵי נַעַר בֹּכֶה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב וְהַגּוּף לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיוּ מַעֲשָׂיו מְרֻבִּים מֵחָכְמָתוֹ כַּנַ"ל, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִדּוּר הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין שָׂרְשֵׁי הַדַּעַת אֶל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת, דְּהַיְנוּ אֶל הַגּוּף וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הִדּוּר הָאֱמֶת, הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין עִקַּר הַדַּעַת אֶל הַגּוּף לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלִי חָכְמוֹת כַּנַ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִדּוּר הָאֱמֶת כַּנַ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּשְׁלִיכִין כָּל הַחָכְמוֹת, עַיֵּן שָׁם. שֶׁזֶּה בְּחִינַת נַעַר בֹּכֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי מִקֹּדֶם מְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁתִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין לְגָרֵשׁ טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל מִן הַמֹּחַ שֶׁלֹּא יְבַלְבֵּל אֶת הַמֹּחַ וְיקַלְקֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם, וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבֶאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד, כִּי כְּשֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַלֵּחוֹת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הַמֹּחִין. אָזַי יְכוֹל לְהַעֲלוֹת גַּם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל וְטִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל הֵם בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ הַתַּעֲרוֹבוֹת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל כַּיָּדוּעַ וְעִקַּר פְּגַם טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת הִיא בְּחִינַת רִבּוּי הַחָכְמוֹת מַה שֶּׁרוֹצִין לְהַטּוֹת אַחַר חָכְמָתוֹ וַדַּעְתּוֹ כְּמוֹ אוּמִין דְּעָלְמָא שֶׁהֵם עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁהוֹלְכִים אַחַר חָכְמָתָן וְדַעְתָּם הַמְשֻׁבָּשֶׁת. וְהֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם, וּמֵחֲמַת זֶה סָרוּ מֵאַחֲרֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אֲנַחְנוּ עַם קָדוֹשׁ מְזָהָרִים לְהַשְׁלִיךְ אֶת חָכְמָתֵנוּ וּלְבַטֵּל דַּעְתֵּנוּ נֶגֶדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְנֶגֶד הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְעִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ הוּא שֶׁכָּל מַה שֶּׁזּוֹכִים לְחָכְמָה יִתֵּרָה לִרְאוֹת לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר בְּעֲבוֹדוֹת יוֹתֵר בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת. וְעִקַּר הַחָכְמָה הוּא לְהַשְׁלִיךְ הַחָכְמוֹת, דְּהַיְנוּ לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְנֶגֶד צַדִּיקֵי אֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁעִקְּרוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמְּסַלְּקִין וּמַשְׁלִיכִין אֶת הַחָכְמוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמָן מְבַטְּלִין וּמְגָרְשִׁין טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁהֵם רוֹצִים לְסַבֵּב אֶת הַמֹּחַ בְּרִבּוּי חָכְמוֹת בְּטֵלוֹת. עַד שֶׁיּוּכַל לִטְעוֹת עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לְהַטּוֹת לְגַמְרֵי מִדַּרְכֵי ה' כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ רַבִּים שֶׁנָּטוּ עַל-יְדֵי חָכְמָתָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנָפְלוּ לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת עַל-יְדֵי שֶׁהֶעֱמִידוּ עַל חָכְמָתָם, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים). וְזֶה בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמְּבַלְבֵּל אֶת הַמֹּחַ בְּחָכְמוֹת שֶׁל שֶׁקֶר וְטָעוּת עַד שֶׁיּוּכַל לְהַטּוֹת לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁנִּזְהָרִין שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁזּוֹכִים לְאֵיזֶה חָכְמָה וְהַכָּרָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּיוֹתֵר וּמַשְׁלִיכִין כָּל הַחָכְמוֹת וְעוֹשִׂין עֲבוֹדוֹת בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר, בָּזֶה מַכְנִיעִין טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל. וְאֵין לָהֶם כֹּחַ לְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בְּחָכְמוֹת שֶׁל שְׁטוּת לְהַטּוֹתוֹ מִדַּרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ סוֹמֵךְ עַל חָכְמָתוֹ כְּלָל, אַדְרַבָּה, כָּל מַה שֶּׁנִּתְחַכֵּם יוֹתֵר הוּא מַשְׁלִיךְ הַחָכְמוֹת יוֹתֵר וְסוֹמֵךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד. וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים בִּפְשִׁיטוּת בִּתְמִימוּת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת נַעַר בֹּכֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּשְׁלִיכִין אֶת הַחָכְמוֹת וּמְסַתְּכְלִין רַק עַל מַעֲשִׂים טוֹבִים אִם מַעֲשָׂיו כָּרְאוּי וּמֵחֲמַת זֶה שֶׁבּוֹכֶה עַל שֶׁפָּגַם בְּמַעֲשָׂיו נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, בְּחִינַת הַכְנָעַת וּבִטּוּל טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר

שָׁם שֶׁטֹּפֶת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל בְּהֶכְרֵחַ לְהוֹצִיאוֹ לַחוּץ לִבְלִי לְהַעֲלוֹתוֹ אֶל הַמּוֹחַ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מְבַלְבֵּל אֶת הַמּוֹחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּשְׁלִיךְ אֶת הַחָכְמוֹת וּמִסְתַּכֵּל עַל מַעֲשִׂים טוֹבִים וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִבְכִיָּה, בְּחִינַת נַעַר בֹּכֶה, עַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיא טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל עַל-יְדֵי הַדְּמָעוֹת, כִּי הַדְּמָעוֹת הֵם מִמּוֹתְרֵי הַמָּרָה שְׁחוֹרָה שֶׁהוּא טְחוֹל אִמָּא דְּעֵרֶב רַב שָׁם עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל כַּיָּדוּעַ (וְכַמְבֹאָר זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן לו). נִמְצָא, כְּשֶׁבּוֹכֶה הוּא מְגָרֵשׁ עַל-יְדֵי הַדְּמָעוֹת בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמּוֹחַ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט (וְעַיֵּן הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ וְהָבֵן הֵיטֵב):

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת וְרָחֵל הָיְתָה יְפַת תֹּאַר וִיפַת מַרְאֶה, 'עֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת', זֶה בְּחִינַת נַעַר בֹּכֶה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגָרְשִׁין מֵעַצְמוֹ בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל, כִּי עֵינֵי לֵאָה הָיוּ רַכּוֹת שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו, כִּי לֵאָה מִסְטְרָא דִּדִינָא קִשְׁיָא שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל וְכָל הָאָבוֹת וְהָאִמָּהוֹת עִקַּר עֲבוֹדָתָם הָיָה לְבָרֵר הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, מִבְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁנִּתְעָרֵב עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן לֵאָה שֶׁהָיְתָה מַרְגֶּשֶׁת שֶׁנֶּאֱחַז בָּהּ בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְכוּ', הָיְתָה יְרֵאָה שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ, וְעַל-כֵּן הָיְתָה בּוֹכָה תָּמִיד עַל זֶה, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה מְבָרְרִין וּמוֹצִיאִין לַחוּץ בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל. וּכְמוֹ כֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁמַּרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר אֶצְלוֹ הַטּוֹב מֵהָרַע הוּא צָרִיךְ לִבְכּוֹת הַרְבֵּה שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא הַשָּׂטָן, הוּא הַיֵּצֶר הָרָע. וְעַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה וְהַדְּמָעוֹת הוּא מְגָרֵשׁ בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל בְּחִינַת מַלְכוּת הָאֲתְרוֹג כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת וְרָחֵל הָיְתָה יְפַת תֹּאַר וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי עֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת, עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה בְּחִינַת נַעַר בֹּכֶה, עַל-יְדֵי זֶה וְרָחֵל הָיְתָה יְפַת תֹּאַר, בְּחִינַת הִדּוּר הָאֲתְרוֹג שֶׁהוּא בְּחִינַת רָחֵל, בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל וְהָבֵן:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת אָז, כִּי עִקַּר לַחוּת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף שֶׁעוֹלֶה אֶל הַמּוֹחַ הוּא כְּפִי הָאֲכִילָה, כִּי מִשָּׁם עִקַּר לַחוּת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף כַּיָּדוּעַ בַּחוּשׁ. וּמֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע עַל-יְדֵי זֶה נִפְגַּם הָאֲכִילָה וְנִתְעָרֵב בְּכָל הַמַּאֲכָלִים בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל. וּמֵחֲמַת זֶה כְּשֶׁעוֹלִים הַלֵּחוּת וְהַשַּׁמְנוּנִית מֵהַמַּאֲכָלִים אֶל הַמּוֹחַ יָכוֹל לְהִתְעָרֵב בְּהַמּוֹחַ בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז צְרִיכִין לְגָרֵשׁ לְגַמְרֵי בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל, כִּי אָז גְּמַר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּיָּדוּעַ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּגָרְשִׁין וּמְבַטְּלִין טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל וּמַמְשִׁיכִין הַדַּעַת אֶל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל כָּלָל בְּיוֹם כִּפּוּר כְּדֵי שֶׁלֹּא לִתֵּן שׁוּם מָקוֹם

וַאֲחִיזָה כְּלָל לִבְחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל בַּיּוֹם הַזֶּה, כִּי אָז אֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה כְּלָל, כִּי כֻּלָּא שִׁתָּא אִית לְהוֹ רְשׁוּ לְאַסְטָנוּ, בַּר מִיּוֹם כִּפּוּר, כִּי אָז הוּא סִלּוּקִים עֲוֹונוֹת. וְעִקַּר סִלּוּקִים עֲוֹונוֹת הוּא בְּחִינָה זוֹ שֶׁמְּגָרְשִׁין טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲוֹונוֹת. וְעַל-כֵּן חִיּוּב לֶאֱכֹל בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַמּוֹחַ הוּא עַל-יְדֵי הַאֲכִילָה שֶׁמִּשָּׁם עוֹלִין לַחוּת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף שֶׁמַּעֲלִין אוֹתָם מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז הוּא גְּמַר חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לֶאֱכֹל בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אַחַר כָּךְ בְּיוֹם כִּפּוּר לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁל עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, אֲבָל בְּיוֹם כִּפּוּר בְּעַצְמוֹ אָסוּר לֶאֱכֹל, כִּי עַל כָּל פָּנִים בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה יֵשׁ אֲחִיזָה לִבְחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל רַק שֶׁאַחַר כָּךְ מְבָרְרִין אוֹתָם, אֲבָל עַכְשָׁיו בְּיוֹם כִּפּוּר אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה בְּעָלְמָא כְּלָל, כִּי עִקַּר סִלּוּקִים עֲוֹונוֹת בְּיוֹם כִּפּוּר הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּגָרְשִׁין וּמְבַטְּלִין אוֹתָן לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל אָז כְּלָל, רַק מֵהָאֲכִילָה שֶׁל עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר מְבָרְרִין וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה עִקַּר יוֹם כִּפּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ בְּכֹהֵן גָּדוֹל שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל. וְלֹא אֵרַע קְרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם כִּפּוּר, כִּי הָיָה מַעֲלֶה מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה. וְטִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל מְגָרְשִׁין וּמְבַטְּלִין עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה שֶׁבּוֹכִין בְּיוֹם כִּפּוּר בְּחִינַת נַעַר בֹּכֶה עַל-יְדֵי שֶׁבּוֹכִין בִּשְׁעַת הִוִּדּוּיִים בָּזֶה מְגָרְשִׁין וּמְבַטְּלִין כָּל הַחֲטָאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל כַּנַּ"ל. וְאָז נִשְׁלָם בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמּוֹחַ בִּשְׁלֵמוּת וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְאֶתְרוֹג נָאֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

הלכות סוכה

פרק א

חלק א

אַחַר יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז זָכוּ לְחוֹתָם בְּרִית קֹדֶשׁ, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, תֵּכֶף אַחַר כָּךְ מַתְחִילִין לַעֲסֹק בַּסֻּכָּה, כִּי סֻכָּה תָּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית, כִּי הַסֻּכָּה הוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד וְאוֹתָן שֶׁהָיוּ פְּגוּמִים בַּבְּרִית הָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וַיִּזְנֵב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, כַּמּוּבָא. וְזֶהוּ, וְאַתָּה עֲיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים. הֵפֶךְ תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל. וְעַל-כֵּן סֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד, אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְסֻכָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סֻכָּה הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כַּמּוּבָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וְכוּ'. כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת יְרֵאָה וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב:

מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים. שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת עֶלְיוֹת הַתְּפִלָּה לְבְחִינַת בַּיִת עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְרֵאָה (וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, עַיֵּן שָׁם). וְכָל זֶה זָכָה עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁמַר בְּרִיתוֹ בְּיוֹתֵר וְהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, וְעַל-כֵּן זָכָה לִבְחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל, כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל, בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַדַּעַת הַזֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׁמִּירַת הַבְּרִית (כַּנַּ"ל כַּמָּה פְּעָמִים). וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּמַאֲמַר הַמַּקִּיפִים (בְּסִימָן כא) הַמַּתְחִיל:

עַתִּיקָא טְמִיר וְסָתִים (פֶּרֶק ג דְּסִפְרָא דְצְנִיעוּתָא), שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת מַקִּיפִים כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיְּקַדֵּשׁ שִׁבְעַת הַנֶּרוֹת שֶׁהֵם שִׁבְעָה נְקֻבֵי הַמֹּחַ, דְּהַיְנוּ עֵינָיו וְאָזְנָיו וּפִיו וְחָטְמוֹ שֶׁיְּקַדֵּשׁ כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים תְּלוּי בְּקִדֻּשַׁת הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן סֻכָּה שֶׁאֵין בָּהּ שִׁבְעָה טְפָחִים עַל שִׁבְעָה טְפָחִים פְּסוּלָה, כִּי צְרִיכָה לִהְיוֹת גְּדוֹלָה לְפָחוֹת שִׁבְעָה טְפָחִים כְּנֶגֶד שִׁבְעַת הַנֶּרוֹת הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ לְקַדְּשָׁם שֶׁעַל יָדָם נַעֲשֶׂה הַסֻּכָּה כַּנַּ"ל, כִּי דַּפְנוֹת מְחִצַּת הַסֻּכָּה מוֹרֶה עַל גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וּלְשֶׁם צָרִיךְ לְהַכְנִיס כָּל כְּלֵי תַּשְׁמִישׁוֹ וַאֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ וּשְׁנָתוֹ וְכָל שְׁאָר צְרָכָיו כֻּלָּם צְרִיכִים לִהְיוֹת בְּתוֹךְ הַסֻּכָּה דַּוְקָא, דְּהַיְנוּ בְּתוֹךְ גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְלֹא יֵצְאוּ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְלַחוּץ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת חוּץ לַסֻּכָּה. וְהָעִקָּר שֶׁעַל-כָּל-פָּנִים תִּהְיֶה הַסֻּכָּה גְּדוֹלָה שִׁבְעָה טְפָחִים. כְּנֶגֶד שִׁבְעַת הַנֶּרוֹת הַנַּ"ל, כִּדֵי שֶׁיִּכָּנִיס כֻּלָּם לְתוֹךְ הַסֻּכָּה, לְתוֹךְ גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְלֹא יֵצְאוּ חַס וְשָׁלוֹם לַחוּץ. (וְאֵלּוּ שִׁבְעַת הַנֶּרוֹת שֶׁהֵם אוֹר הַפָּנִים שֶׁתְּלוּיִים בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, הֵם בְּחִינַת טְפָחִים בִּבְחִינַת וְטָפַח לוֹ עַל פָּנָיו שֶׁצָּרִיךְ לְקַדֵּשׁ הַטְּפָחִים אֵלּוּ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית. וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁל שִׁבְעָה טְפָחִים הַנַּ"ל, עַיֵּן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַמַּתְחִיל סוֹד כַּוָּנַת הַמִּילָה בְּסִימָן סג). כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בָּרָאשֵׁי הָאֵיבָרִים וְהַחוּשִׁים הָאֵלּוּ וְכָל שְׁאָרֵי הָאֵיבָרִים נִגְרָרִים אַחֲרֵיהֶם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיכָה לִהְיוֹת גְּדוֹלָה שִׁבְעָה טְפָחִים כְּדֵי לְהַכְנִיס לְשָׁם רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ וְשָׁלְחָנוֹ. כִּי אֵלּוּ הַשִּׁבְעָה נְקֻבֵי הַמֹּחַ הַנַּ"ל הֵם רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ שֶׁל אָדָם וְכָל הַתַּאֲווֹת תְּלוּיִים בָּהֶם. וְהָעִקָּר תָּלוּי שֶׁיְּכַנִּיס אוֹתָם לְתוֹךְ גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, אֲבָל אֵין לְהּ שִׁעוּר לְמַעְלָה, כִּי אַדְרַבָּה, כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַחֶבֶת יוֹתֵר כְּדֵי לְהַרְחִיב גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וּלְהַכְנִיס לְשָׁם כָּל גּוּפוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְכָל צְרָכָיו וְכָל כְּלֵי תַּשְׁמִישׁוֹ וְכָל מִינֵי תַּעֲנוּגָיו כֻּלָּם יִהְיוּ שָׁם בְּתוֹךְ הַסֻּכָּה בְּתוֹךְ מְחִצַּת הַסֻּכָּה וְלֹא יֵצְאוּ לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁבּוֹנֶה מְחִצּוֹת וּדְפָנוֹת כַּשָּׁעוּר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְפָחוֹת שִׁבְעָה טְפָחִים כַּנַּ"ל, אָז הֵם רְאוּיִים לְסֻכָּה, דְּהַיְנוּ לְסַכֵּךְ עֲלֵיהֶם הַסְּכָךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר שֵׁם הַסֻּכָּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לִבְחִינַת חֲפִיפַת סְכִיכַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת

מַקִּיפִים הַנַּ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת זוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשִּׁבְעַת הַנְּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת שֶׁל שִׁבְעָה טְפָחִים כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סֻכָּה ב.) סֻכָּה שֶׁהִיא גְּבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה פְּסוּלָה. שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי יוּדִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַשִּׂכְלִיּוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׂכֶל פְּנִימִי וְשֶׂכֶל מַקִּיף, כִּי הַשֶּׂכֶל הִיא בְּחִינַת יו"ד, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ). וּלְמַעְלָה מֵאֵלּוּ הָעֶשְׂרִים אַמָּה, דְּהַיְנוּ לְמַעְלָה מֵהַמַּקִּיף לֹא שָׁלְטָה בֵּהּ עֵינָא, וְאָסוּר לְכַנֵּס לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ לְהִסְתַּכֵּל לְשָׁם, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהַגְבִּיהַ הַסְּכָךְ יוֹתֵר לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, כִּי בַּמַּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל כִּי אִם בְּהַמַּקִּיף הַסָּמוּךְ אֵלָיו כַּנַּ"ל, וּמִי שֶׁנִּכְנָס לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ הוּא יוֹצֵא מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן הַסֻּכָּה פְּסוּלָה לְגַמְרֵי אִם הוּא גָּבוֹהַּ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה אֵין אָדָם עוֹשֶׂה דִּירָתוֹ דִּירַת עֲרָאי אֶלָּא דִּירַת קֶבַע וַאֲנַן סֻכָּה דִּירַת עֲרָאי בְּעִינָן, כִּי הַסֻּכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים צְרִיכָה לִהְיוֹת דַּוְקָא דִּירַת עֲרָאי, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִטְעֶה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכְּבָר זָכָה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְאֵיזֶה הַשָּׂגָה, כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וְכוּ' וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְקַבֵּעַ דִּירָתוֹ בְּסֻכָּה זוֹ כִּי אִם שֶׁתִּהְיֶה דִּירַת עֲרָאי לְפִי שָׁעָה וּלְהִשְׁתַּדֵּל וְלִטְרֹחַ בַּעֲבוֹדַת ה' לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגָה אַחֶרֶת וְלָצֵאת מִסֻּכָּה לְסֻכָּה, כִּי תַּכְלִית הַיְדִיעָה שֶׁלֹּא נֵדַע, וּמִי שֶׁאוֹחֵז בִּבְחִינַת הַתַּכְלִית זֹאת אֲזַי סֻכָּתוֹ, דְּהַיְנוּ הַשָּׂגָתוֹ, הוּא בְּחִינַת דִּירַת עֲרָאי תָּמִיד, כִּי מְיַגֵּעַ תָּמִיד לְהַשִּׂיג יוֹתֵר כַּנַּ"ל. וּבָזֶה תָּלוּי שֶׁאֵינוֹ הוֹרֵס לַעֲלוֹת אֶל ה' לְכָנֵס לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ מֵאַחַר שֶׁשָּׂפָל בְּדַעְתּוֹ וְאוֹחֵז בִּבְחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם. אֵיךְ יָבוֹא לְהִסְתַּכֵּל עוֹד יוֹתֵר לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ רַק מְיַגֵּעַ לְהַשִּׂיג הַסָּמוּךְ אֵלָיו וּבָזֶה תָּלוּי קִיּוּם דַּעְתּוֹ, כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל, וְזוֹכֶה לְהַשִּׂיג תָּמִיד הַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת, אֲבָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִמְּחִצָּתוֹ, וְזֶה מֻחְמָת שֶׁסּוֹבֵר שֶׁהוּא יוֹדֵעַ כְּבָר הַשָּׂגָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁמִּתְפָּאֵר שֶׁמָּתַר לִכְנֵס לִפְנִים, וְאָזַי בְּוַדַּאי דִּירָתוֹ דִּירַת קֶבַע, כִּי אֵינוֹ מְיַגֵּעַ לְצֵאת מִסֻּכָּה לְסֻכָּה כַּנַּ"ל, וְאָזַי הוּא קַלְקוּל הַדַּעַת לְגַמְרֵי, כִּי מִי שֶׁהוּא סוֹבֵר שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מַשֶּׂהוּ בְּהַשָּׂגָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, וְעַל-יְדֵי כְּנִיסָתוֹ לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ הוֹרֵס דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, כִּי יוֹצֵא חוּץ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סֻכָּה שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, פְּסוּלָה, מֻחְמָת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה דִּירָתוֹ דִּירַת קֶבַע כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַסֻּכָּה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת פְּגַם הָאַמָּה שֶׁל שִׁשָּׁה טְפָחִים שֶׁהַסֻּכָּה וְכָל מְחִצּוֹת הַקְּדֻשָּׁה נִמְדָּדִין בָּהּ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְגִלָּה טֶפַח וּמְכַסֶּה טֶפַח , עַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הַמַּתְחִיל, סוֹד כַּוָּנַת הַמִּילָה. וּכְפִי מַה שֶׁהֵבַנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁזֶּה תְּלוּי בָּזֶה כְּשֶׁסּוֹבֵר שֶׁיּוֹדֵעַ מַשֶּׂהוּ

בְּהַשְׂגָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עַל-יְדֵי זֶה הוֹרֵס לַעֲלוֹת אֶל ה' וְכֵן לְהֵפֶךְ, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). אֲבָל עַד עֶשְׂרִים אַמָּה הַסֶּכָּה כְּשֵׁרָה, כִּי אַף שֶׁהַסֶּכָּה לְמַעְלָה מִיו"ד, דְּהַיְנוּ לְמַעְלָה מִשִּׁכְלוֹ עִם כָּל זֶה שַׂלְטָא בֵּהּ עֵינָא, כִּי אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל לְשָׁם מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיף הַסָּמוּךְ לְשִׂכְלוֹ, כִּי אַדְרַבָּא זֶה עִקַּר מְצוַת סֻכָּה לְמַעַן יֵדַע שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בְּסֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

לְמַעַן יֵדְעוּ דֹּרֹתֵיכֶם וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְדַעַת שֶׁיּוֹשֵׁב בְּסֻכָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה עֵינָיו וְדַעְתּוֹ צוֹפוֹת וּמַבִּיטוֹת תָּמִיד אֶל הַסְּכָךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיף, כְּדֵי לִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי וְשֶׁיֵּצֵא מִסֻּכָּה לְסֻכָּה מִמַּקִּיף לְמַקִּיף כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ אִם עוֹשֶׂה הַסֻּכָּה גְּדוֹלָה מְאֹד דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר, וְגַם מַגְבִּיהַּ אוֹתָהּ עַד הַסְּכָךְ, אִם-כָּל-זֶה מֵאַחַר שֶׁהוּא עוֹמֵד עֲדַיִן לְמַטָּה וְהַסְּכָךְ גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה הַסֻּכָּה פְּסוּלָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג יוֹתֵר מִמַּדְרֵגָתוֹ, דְּהַיְנוּ מֵעֶשְׂרִים אַמָּה מִמְּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד שָׁם בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא אִם לֹא שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ אִצְטַבָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲלֶה לְמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ וְיֵצֵא מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אָז יוּכַל לְהַגְבִּיהַּ הַסֻּכָּה מִשָּׁם עַד עֶשְׂרִים אַמָּה, דְּהַיְנוּ לְהַשִּׂיג מִשָּׁם עַד הַמַּקִּיף הָרָאוּי לְאוֹתָהּ מַדְרֵגָה. (עַיֵּן בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַדִּינִים הַלָּלוּ):

חלק ג

וְעַל כָּל פָּנִים לֹא תִּהְיֶה פְּחוּתָה מֵעֶשְׂרָה טְפָחִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת סֻכָּה הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּגְבִּיהַּ מְחִצּוֹת קְדֻשָּׁתוֹ עַד יוּ"ד, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְמַדְרֵגָה בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁיַּעֲלֶה הַקְּדֻשָּׁה עַד יוּד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל כָּל פָּנִים יִהְיֶה גָּבוֹהַּ בְּחִינַת יוּד טְפָחִים, כִּי הַטֶּפַח הַמִּדָּה הַקְּטַנָּה הַמְּזֻכָּר בַּתּוֹרָה שֶׁמִּדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת נִמְדָּדִין עִמָּהּ, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת וָא"ו, בְּחִינַת אַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם). אֲזַי בְּחִינַת הַוָּא"ו הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַמָּה הַנַּ"ל עוֹלֶה וְנִכְלֶלֶת בְּעֶשֶׂר, דְּהַיְנוּ הַדַּעַת כַּנַּ"ל וַאֲזַי הַמְּחִצָּה גָּבוֹהַּ עֶשֶׂר אַמּוֹת בְּחִינַת עֶשֶׂר אַמָּה אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ שֶׁהֵם מְחִצּוֹת הַקְּדֻשָּׁה בַּשְּׁלֵמוּת הָרָאוּי, וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת יו"ד אַמּוֹת הַנַּ"ל, אֲזַי יֵשׁ גַּם דַּעַת הַמַּקִּיף בִּבְחִינַת יו"ד אַמּוֹת. וְזֶה בְּחִינַת עֶשְׂרִים אַמָּה שִׁעוּר סֻכָּה שֶׁאָסוּרָה לִהְיוֹת גָּבוֹהַּ מִשָּׁם, כִּי אָסוּר לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מִזֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֶלֶף שֶׁזּוֹכִין לְהִקָּרֵא אָדָם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית. וְלֵית אָדָם בְּלֹא אֶלֶף, הַיְנוּ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת בְּחִינַת הָאַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁנֵי יוּדִי"ן הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל הַפְּנִימִי וְשֵׂכֶל הַמַּקִּיף (וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת צֵרוּף שְׁנֵי שֵׂמוֹת יאקדונקי). אֲבָל יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת זוּוג מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת וּבְחִינַת הַקְּטַנִּים שֶׁזּוּוְגָן בַּחֹל, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַצְמָן כָּרָאוּי עַל-פִּי הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי" (בְּסִימָן יא) וּבְחִינַת קְדֻשַּׁת יְמֵי הַחֹל הוּא בְּחִינַת חֵלֶק שִׁשִּׁית מִקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, כִּי הַשַּׁבָּת כְּלוּל מִכָּל

שֶׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן הַמַּדְרֵגָה הַקְּטַנָּה שֶׁל קְדֻשַּׁת הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת טָפַח אֶחָד כִּי הִיא הַמִּדָּה הַקְּטַנָּה שֶׁמִּדּוֹת הַקְּדֻשָּׁה נִמְדָּדִין בָּהּ. וְהוּא בְּחִינַת חֵלֶק שִׁשִּׁית מֵאַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כָּרְאוּי בִּבְחִינַת קְדֻשָּׁה מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ בְּחִינַת טָפַח אֶחָד, דְּהַיְנוּ מַדְרֵגָה הַקְּטַנָּה אֲזַי גַּם כְּשֶׁעוֹלֶה אֶל הַדַּעַת וְנִכְלָל בְּיו"ד כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא גַּם כֵּן רַק בִּבְחִינַת יו"ד טְפָחִים וְהוּא שִׁעוּר הֶכְשֵׁר סֻכָּה לְפָחוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל לְמַטָּה מִיּוּד טְפָחִים שֶׁיָּצָא מִכְּלַל הַקְּדֻשָּׁה אֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגָה הַקְּטַנָּה, אֲזַי בְּוַדַּאי אֵינָהּ סֻכָּה כְּלָל, כִּי עִקַּר הַסֻּכָּה תְּלוּיִ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְמַטָּה מִיּוּד דִּירָה סְרוּחָה וְאֵין אָדָם דָּר וְכוּ'. דִּירָה סְרוּחָה מַמָּשׁ, הַיְנוּ פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא עִקַּר הַסְּרָחוֹן הֶפֶךְ שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים" (בְּסִימָן ב). וְזֶה בְּחִינַת אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ, עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שְׁמִירַת הַבְּרִית-מַעֲלֶה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקוּ:

וְאֵין אָדָם דָּר בְּדִירָה סְרוּחָה, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁהוּא אָדָם אֵינוֹ דָּר שָׁם, רַק מִי שֶׁהוּא כִּבְהֵמָה נִדְמֶה, דְּהַיְנוּ הַפּוֹגֵם בְּרִית הוּא נִמְשָׁל לִבְהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין. כִּי גֹּבַהּ יוֹד טְפָחִים הוּא שִׁעוּר רְשׁוּת הַיָּחִיד לְשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹת בְּרִית וּלְמַטָּה מִמֶּנָּה הוּא רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהִיא אִשָּׁה זוֹנָה, שִׁפְחָה בִּישָׁא, פְּגַם הַבְּרִית, כַּמּוּבָא:

חלק ד

וְעַל-כֵּן כָּל מְחִצּוֹת הַסֻּכָּה שָׁוִים בְּדִינֵיהֶם לִמְחִצּוֹת שַׁבָּת. כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּפְסַק הַדִּין שֶׁמְּחִצָּה הַמַּתֶּרֶת בְּשַׁבָּת, מַתֶּרֶת בְּסֻכָּה בְּשַׁבָּת שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָג אַף שֶׁאֵין בָּהֶם הֶכְשֵׁר סֻכָּה כָּרְאוּי, (עַיֵּן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ), כִּי מֵאַחַר שֶׁהִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד לְשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹת כַּנַּ"ל. הוּא מַכְשִׁיר הַסֻּכָּה גַּם כֵּן שֶׁכָּל עִקָּרוֹ בְּחִינַת שְׁמִירַת אוֹת בְּרִית וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן זוֹכִין בְּסֻכּוֹת לְשִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁבָּאִים בְּתוֹךְ הַסֻּכָּה, כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁזּוֹכִין לָהֶם כַּנַּ"ל. וְהַמַּקִּיף הוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמַאֲמַר הַחוֹתָמוֹת (בְּסִימָן כב) שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְנִשְׁמָע הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁאֵין מְבִינִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַקִּיף וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית-(יֵרֵא שַׁבָּת) יֵרֵא בִּשֶׁת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת מַקִּיף, בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. גַּם הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית-יֵרֵא שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וּבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם כָּל זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת הֶחָג. וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לְשִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן

עַל-יְדֵי סָכָה בָּאִין שִׁבְעָה רוֹעִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, (כִּי סָכָה הוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל). וּבְגִמַר הַסֻּכּוֹת אָנוּ עוֹשִׂין הוֹשַׁעְנָא רַבָּה שֶׁאָז נַעֲשֶׂה חוֹתָם הַחִיצוֹן שֶׁהוּא חוֹתָם הַיַּדַיִן בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי הוּא נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַסֻּכָּה שֶׁעַל יָדָהּ בָּאִין לְשִׁבְעָה רוֹעִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לֶאֱמוּנָה בְּחִינַת חוֹתָם הַחִיצוֹן הַנַּ"ל, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן בֵּיוֹם כִּפּוּר לְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא עוֹשִׂין סֻכּוֹת, כִּי בְּיוֹם כִּפּוּר נַעֲשֶׂה עִקַּר הַחוֹתָם הַפְּנִימִי וּכְדֵי לַעֲשׂוֹת חוֹתָם הַחִיצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּדֵי לִשְׁמֹר חוֹתָם הַפְּנִימִי שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל, עַל-כֵּן עוֹשִׂין סֻכּוֹת שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְאָז נַעֲשֶׂה בְּגִמַר הַסֻּכּוֹת חוֹתָם הַחִיצוֹן בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ אֵין הַמְּחִצּוֹת מַגִּיעוֹת לַסְּכָךְ רַק שֶׁהַמְּחִצּוֹת גְּבוֹהִין יו"ד-כְּשֵׁרָה, כִּי אֲוִיר רְשׁוּת הַיָּחִיד עוֹלֶה עַד לָרָקִיעַ, כִּי לְמַעְלָה מִיו"ד אֵין שָׁם בְּחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים, כִּי רְשׁוּת הָרַבִּים אֵינוֹ עוֹלֶה רַק עַד יו"ד, עַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁעָשָׂה לְמַטָּה מְחִצּוֹת גְּבוֹהוֹת יו"ד כְּדֵי לְבַטֵּל הָרְשׁוּת הָרַבִּים וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד. אָז הַקְּדֻשָּׁה הוֹלֶכֶת עַד לְמַעְלָה אַף שֶׁאֵין שָׁם מְחִצּוֹת, כִּי לְמַעְלָה מִיו"ד אֵין שָׁם שְׁלִיטַת הָרְשׁוּת הָרַבִּים:

פרק ב

חלק א

וּבְיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת מַתְחִילִין לִטֹּל הַלּוּלָב עִם הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, (כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים) שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַ"י נְעָנוּעִין שֶׁבַּלּוּלָב בְּחִינַת צַדִּיק חַ"י עַלְמִין, בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין לִטֹּל אוֹתָן בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַסֻּכָּה שֶׁלֹּא תִּפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁמַּתִּיזִין הַדָּמִים שֶׁל הַשְּׁסָ"ה גִּידִין שֶׁהֵם הַשְּׁסָ"ה לֹא תַּעֲשֶׂה לְתוֹךְ הַמֹּחַ שֶׁמִּזֶּה בָּא חַס וְשָׁלוֹם, חֹלִי נוֹפֵל בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד וְכוּ', וְכָל זֶה עַל-יְדֵי הֶעְדֵּר תִּקּוּן הַבְּרִית, עַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הַמַּתְחִיל "הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמִנְסַב וְכוּ'" (בְּסִימָן כט). עַל-כֵּן נוֹטְלִין הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁבַּלּוּלָב שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא זוֹרֵק תִּקּוּנִים וְלַבְנוּנִית לְכָל הַשְּׁסָ"ה גִּידִין וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ סוֹמְכִין וְסוֹעֲדִין וּמְרִימִין אֶת הַסֻּכָּה הַנַּ"ל שֶׁלֹּא תִּפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבָּעָה מִינִים כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵיהֶם עַל-יְדֵי שֶׁמְּרִימִין אֶת הַמֹּחִין וּמְקִימִין אֶת הַסֻּכָּה הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ לַבְנוּנִית בִּבְחִינַת דָּם נָעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חֶלֶב, (כַּמּוּבָא שָׁם כַּנַּ"ל), שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַסֻּכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, בִּבְחִינַת תְּסַכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי שֶׁשָּׁם בִּבְחִינַת "אִם לַבִּינָה", בְּחִינַת סֻכָּה שָׁם הַדָּם נָעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חֶלֶב, שֶׁמִּזֶּה נַעֲשִׂין בְּגָדִים לְבָנִים. וּכְנֶגֶד זֶה נוֹטְלִין אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁבַּלּוּלָב כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בִּגְדֵי

לָבָן שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין לִטֹּל הַלּוּלָב בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת, כִּי בִּנְיַן הַסֻּכָּה וַהֲקָמָתָהּ נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַכֹּחַ הִתְלַבְּנוּת הָעֲוֹונוֹת שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל-יְדֵי תְּקוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לִבְנוֹת הַסֻּכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים מַתְחִילִין לַעֲסֹק בַּסֻּכָּה מִיָּד וְכָל הָאַרְבָּעָה יָמִים שֶׁבֵּין יוֹם הַכִּפּוּרִים לְסֻכּוֹת עוֹסְקִים בְּבִנְיָנָהּ, כִּי בְּכָל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה יָמִים אֵין מְחַשְּׁבִין בָּהֶם הָעֲוֹונוֹת, וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבָּעָה יָמִים כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בְּגָדֵי לָבָן שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁעַל-יְדֵיהֶם נִמְשָׁךְ הַלַּבְנוּנִיּוּת לְכָל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה יָמִים וְעַל-כֵּן אֵין מְחַשְּׁבִין בָּהֶם הָעֲוֹונוֹת. וּמֵחֲמַת זֶה עוֹסְקִים בְּכָל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה יָמִים בְּבִנְיַן הַסֻּכָּה, כִּי אָז יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לִבְנוֹת הַסֻּכָּה וְלַהֲקִימָהּ עַל-יְדֵי הִתְלַבְּנוּת הָעֲוֹונוֹת וְהַדָּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת שֶׁאָז הוּא רִאשׁוֹן לְחֶשְׁבּוֹן עֲוֹונוֹת, עַל-כֵּן אָנוּ יְרֵאִים שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הָעֲוֹונוֹת בְּחִינַת הַדָּמִים לְהַפִּיל בְּחִינַת הַסֻּכָּה חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נוֹטְלִין הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁעַל יָדָם סוֹמְכִין סֻכַּת דָּוִד שֶׁלֹּא תִּפֹּל חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה אוֹמְרִים הַלֵּל עִם הַלּוּלָב, כִּי הַלֵּל הוּא בְּחִינַת תְּקוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו וְכוּ', דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁבַח צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהִלּוּלוֹ, עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַדִּבּוּר, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן נוֹטְלִין אֶת הַלּוּלָב שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תְּקוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַגִּידִין, כִּי כָּל בְּחִינַת תְּקוּנִים הַכְּלָלִיִּים הַמְּבֹאָרִים שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה (כְּדְמַשְׁמַע שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְהָעִקָּר תָּלוּי בִּתְקוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, שֶׁהוּא עִקַּר כְּלַל כָּל הַתְּקוּנִים. וְזֶה בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ וְכוּ', שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, עַל תְּקוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי בָּרְכוּ ה', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּפָּסוּק, מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית אִנּוּי דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יְצֶרֵיהוֹן דְּדָמָיְן לְמַלְאָכִים מַמָּשׁ, וְאוֹתָן דַּיְקָא יְכוֹלִים לְתַקֵּן הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי שֶׁבַח צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת הַלּוּלָב שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין בִּשְׁעַת אֲמִירַת הַהַלֵּל, שֶׁהוּא שֶׁבַח הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא תְּקוּן הַדִּבּוּר, כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינַת תְּקוּן הַכְּלָלִי וְתָלוּי זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן הַנַּעֲנוּעִים, שֶׁהֵם עִקַּר הַמְצָוָה, הֵם בְּהוֹדוּ תְּחִלָּה וְסוֹף, כִּי הוֹדוּ לַה' שֶׁהוּא עִקַּר שֶׁבַח צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל-כֵּן אָז עִקַּר מְצוּת לוּלָב שֶׁהֵם הַנַּעֲנוּעִים, כִּי הַנַּעֲנוּעִים הֵם עִקַּר תְּקוּן הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן הֵם שִׁשָּׁה לְכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת וָא"ו. וּבְכָל קְצֵה שִׁלְשָׁה נְעָנוּעִים שֶׁבֵּין כֻּלָּם ח"י נְעָנוּעִים בְּחִינַת צַדִּיק ח"י עֹלָמִין וְכַמּוּבָא. כִּי הַלּוּלָב הוּא בְּחִינַת כְּלִי הַמַּלְחָמָה לְנַצֵּחַ וּלְהִתְגַּבֵּר עַל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ), הַיְנוּ שֶׁעַל יָדוֹ מְנַצְּחִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהוּא תַּאֲוַת נְאוּף וְזוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת

שַׁדַּ"י שֶׁשַּׁדֵּי וְיוֹרֶה כְּחֵץ תִּקּוּנִים לְכָל מְקוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּקִים, (כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת הַנִּעְנוּעִים שֶׁמְּנַעְנְעִין וְזוֹרְקִים כְּלֵי הַמִּלְחָמָה לְכָל צַד וְצַד וּבְצַדֵּי צְדָדִים לְכַוֵּן כְּלֵי הַמִּלְחָמָה לִהְיוֹת קוֹלֵעַ אֶל הַשְּׂעָרָה כְּדֵי לְנַצְּחָם וּלְהַכְנִיעָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נְזָרְקִין תִּקּוּנִים לְכָל הַצְּדָדִים לְכָל מְקוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּקִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה גַּם כֵּן בְּחִינַת הַנִּעְנוּעִים שֶׁמְּנַעְנְעִין וְזוֹרְקִין תִּקּוּנִים לְכָל צִדֵּי צְדָדִים בִּבְחִינַת שַׁדַּ"י כַּנַּ"ל, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת וְנִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מַמָּשׁ, עַל-יְדֵי זֶה נְזָרְקִים תִּקּוּנִים לְכָל מְקוֹמוֹת הַדְּקִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַלּוּלָב שֶׁהוּא עוֹלֶה וּמְשֻׁפָּע וְהוֹלֵךְ עַד שֶׁבְּרֹאשׁוֹ הוּא דַּק מְאֹד לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא מְנַעְנֵעַ וְזוֹרֵק תִּקּוּנִים לְכָל מְקוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּקִים כַּנַּ"ל. גַּם בְּהַלֵּל נִזְכָּר הַכְנָעַת הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת בְּחִינַת סַבּוּנִי וְכוּ' בְּשֵׁם ה' כִּי אֲמִילַם. מ"ל בְּגִימַטְרִיָּא שִׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִילָה, (כַּמּוּבָא בְּשַׁעֲרֵי אוֹרָה). וּמִילָה הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הָרַע הַכּוֹלֵל, הַיְנוּ הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" (סִימָן יט) עַל-כֵּן נוֹטְלִין אָז הַלּוּלָב כַּנַּ"ל, כִּי הוּא כְּלִי הַמִּלְחָמָה כְּנֶגְדָּם כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת נִסּוּךְ הַמַּיִם בָּחַג כִּי עַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ מְנַסְּכִין יַיִן, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי הֵם מַכְנִיעִים רוּחַ בַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב:

וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ מֵעַל קָרְבָּנֶךָ. וְעַל-כֵּן הָיוּ מְנַסְּכִין אָז יַיִן, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית נִמְתָּק הַיַּיִן. וַאֲזַי אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַיַּיִן נִתּוֹסֵף הַתִּקּוּן בְּיוֹתֵר, כִּי נִתְרוֹמֵם הַמֹּחַ עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, (כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים שִׁירָה עַל הַיַּיִן, הַיְנוּ שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא גַּם כֵּן תִּקּוּן הַכְּלָלִי עַל-יְדֵי הָרָמַת הַדַּעַת שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁבַח צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁירָה שֶׁל נְסָכִים שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּסֵכּוֹת אָז הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, וְאָז נִתְלַבְּנִין וְנִזְדַּכְּכִין הַדְּמָמִים מְאֹד, עַל-כֵּן מְנַסְּכִין אָז מַיִם וְיַיִן בְּיַחַד, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּהַמִּשְׁנָה) לְהוֹרוֹת שֶׁנִּמְתָּק הַיַּיִן מְאֹד בְּהַמְתָּקָה יְתֵרָה עַד שֶׁנִּמְתָּק בִּבְחִינַת מַיִם, כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת חֲסָדִים וְהֵם הַמְזָגַת וְהַמְתָּקַת הַיַּיִן. וְזֶה שֶׁנִּרְמָז נִסּוּךְ הַמַּיִם בֵּין נִסְכֵּי הַיַּיִן, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית) נֶאֱמַר בַּשֵּׁנִי וְנִסְכֵּיהֶם וְכוּ' כִּי נִסּוּךְ הַמַּיִם הוּא מַמְתִּיק אֶת הַיַּיִן כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן שְׂמֵחִים מְאֹד בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, כִּי כְּשֶׁנִּמְתָּק הַיַּיִן אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשֻׂמָּח וּמְשַׂמֵּחַ גַּם כֵּן שִׂמְחַת כָּל הֶחָג עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְסֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם לַבַּיִנָה שֶׁשָּׁם יַיִן הַמְשֻׂמָּח. וְאָז בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת הַחָכְמָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן" וְתִרְגּוּמוֹ:

וּתְקַבְּלוּן אוּלְפָּן חֲדַת. כִּי אָז נִתְרוֹמֵם הַמּוֹחַ מְאֹד בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם) וְעַל-כֵּן שְׁמֵחִים בִּשְׂאִיבַת הַמַּיִם, כִּי הֵם בְּחִינַת הַמְתָּקָתוֹ כַּנַּ"ל וְנַעֲשָׂה יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַחָכְמָה, כַּמּוּבָא:

חלק ג

וְעַל-כֵּן מַרְבִּין בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ מִתְפָּאֲרִין אָז שֶׁזָּכוּ לִהְיוֹת נְקִיִּים מֵעָווֹנוֹת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם) זְקֵנִים מָה הָיוּ אוֹמְרִים:

אַשְׁרֵי זְקֵנוּתֵנוּ שֶׁכְּפָרָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּסֻכּוֹת הוּא רַק עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ לְהַזְדַּכְּכוּת הַדְּמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַיַּיִן וְנִמְזָג בְּמַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים אָנוּ לַיְ"ה וּלְיָ"ה עֵינֵינוּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמּוֹחִין, בְּחִינַת קֶנֶה חָכְמָה קְנֵה בִינָה שֶׁהֵם יָ"ה:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת הַקְּפוֹת שֶׁהָיוּ מַקִּיפִין אֶת הָעֲרָבָה בְּכָל יוֹם פַּעַם אַחַת, וּבְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁבַע פְּעָמִים עִם הָאַרְבָּעָה מִינִים, כִּי הָעֲרָבָה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן הָיוּ מַקִּיפִים אוֹתָהּ עִם הַלּוּלָב וְאַרְבָּעָה מִינִים כְּדֵי לְהַשְׁלִים בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמַּקִּיפִין שֶׁמַּמְשִׁיכִין אֵלֶיהָ לַבְּנוּנִית וְתִקּוּן עַל יְדָם לְהַלְבִּישָׁהּ בְּאַרְבָּעָה בְּגָדֵי לָבָן הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם, עַל-יְדֵי אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁבַּלּוּלָב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא הָיוּ מַקִּיפִין שֶׁבַע פְּעָמִים כְּנֶגֶד שִׁבְעָה גִּלְדֵי דְּעֵינָא שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׂעֲרוֹת, בְּחִינַת מֹחִין הַמַּקִּיפִין לְבַת עַיִן, (כַּנִּזְכָּר שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר) שֶׁהֵם מְתַקְּנִים אֶת הַדַּם נִדּוֹת כַּנִּזְכָּר שָׁם, כִּי כָּל עִסְקָנוּ בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת וְלוּלָב וּשְׁאָר תִּקּוּנִים הַכְּלָלִיִּים הַנַּ"ל, הַכֹּל הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא לַחְתֹּם חוֹתָם הַחִיצוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא נִתְתַּקֶּנֶת עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל, כִּי אֱמוּנָה תּוֹלָה בְּפֶה שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתֵב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן מד בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְהַכֹּל תְּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁאֱמוּנָה תְּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן מְצָוֹת הָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם תְּלוּיִים בַּיָּדַיִם, כִּי הֵם נִטְלִין בַּיָּדַיִם מֵחֲמַת שֶׁהֵם בָּאִין לְתַקֵּן חוֹתָם הַיָּדַיִם שֶׁהוּא חוֹתָם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְהַכְּלָל, שֶׁתִּקּוּן הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר פֶּה תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְהֵם בְּחִינַת חוֹתָם הַפְּנִימִי וְחוֹתָם הַחִיצוֹן שֶׁהֵם חוֹתָם הָרַגְלַיִן וְחוֹתָם הַיָּדַיִן בְּחִינַת חוֹתָם בְּרִית הַלָּשׁוֹן וְחוֹתָם בְּרִית הַמָּעוֹר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כָּרֵת לוֹ בֵּין עֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת יָדָיו וְהוּא בְּרִית הַלָּשׁוֹן וְכָרֵת לוֹ וְכוּ'. וְהֵם בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר, שֶׁשְּׁמִירַת הַבְּרִית וּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, וְכָל אֶחָד תְּלוּי בַּחֲבֵרוֹ. וְעַל-כֵּן נֵעוֹרִים בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא כְּדֵי לִזְכּוֹת לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת-פֶּה וְכוּ', שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ עַל-יְדֵי

לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה, וְעַל-כֵּן נֵעוֹרִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה, (כַּמּוּבָא לְעֵיל). וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים אָז מִשְׁנֶה תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּמּוּבָא הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה הַנַּ"ל בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה בִּבְחִינַת 'אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן'. 'בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן' דַּיְקָא, כִּי עֵבֶר הַיַּרְדֵּן הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם הַמַּשְׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא לְשׁוֹן אֲרַמִּי, הוּא בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן:

וְעַל-כֵּן נָטְלוּ שָׁם גַּם כֵּן שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֵלֶק וְנַחֲלָה, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ נִבְחַר מִכָּל לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים וְכֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִבְחַר מֵאַרְצוֹת שִׁבְעִים עַמְמִין, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּבְחֲרוּ מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת זְכוּ לִשְׁנֵיהֶם, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, בְּחִינַת צַדִּיקִים יִרְשׁוּ אָרֶץ. וְהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ), וְיִשְׂרָאֵל זְכוּ לְחֶלְקָם וְנַחֲלָתָם, אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא שַׁיָּךְ לְעַם יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ. וּמֵאַחַר שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת עֵבֶר הַיַּרְדֵּן, בְּחִינַת לְשׁוֹן אֲרַמִּי כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הֻכְרְחוּ יִשְׂרָאֵל לִטֹּל שָׁם חֶלְקָם גַּם כֵּן כְּדֵי לְהַשְׁלִים בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵבֶר הַיַּרְדֵּן כַּנַּ"ל.:

וְזֶה שֶׁבְּתְחִלָּה קִצַּף מֹשֶׁה מְאֹד עַל בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד עַל שֶׁבָּחֲרוּ בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, כִּי סָבַר שֶׁהֵם רוֹצִים לִשְׁאַר שָׁם, עַל-כֵּן קִצַּף עֲלֵיהֶם מְאֹד, כִּי בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם אֵין לוֹ שׁוּם שְׁלֵמוּת וּקְדֻשָּׁה בְּעַצְמוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמַּשְׁלִים אֶת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה עַל יְדוֹ וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהֵשִׁיבוּ לוֹ שֶׁהֵם יַעַבְרוּ חֲלוּצִים לִפְנֵי אֲחֵיהֶם, כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה עַל יָדָם וְעַל-כֵּן הֵם צְרִיכִים דַּיְקָא לַעֲבֹר חֲלוּצִים לִפְנֵי הַמִּלְחָמָה, כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה וְהַנִּצָּחוֹן הוּא בִּבְחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, (כַּמּוּבָא לְעֵיל בְּהִלְכוֹת חֹל הַמּוֹעֵד). וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּנָּצְחוּ הַמִּלְחָמָה יָשׁוּבוּ אָז לָשֶׁבֶת שָׁם, כִּי אָז כְּשֶׁמַּכְנִיעִין לְגַמְרֵי הָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וַאֲזַי הַתַּרְגּוּם מַשְׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אָז הַתַּרְגּוּם גַּם כֵּן קָדוֹשׁ וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין אַחַר כָּךְ לָשֶׁבֶת בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ נִתְרַצָּה לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם פָּרְשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם וַאֲפִלּוּ עֲטָרוֹת וְדִיבוֹן שֶׁהֵם עֲרֵי עֵבֶר הַיַּרְדֵּן. וְהוּא תְּמוּהַּ לָמָּה תִּפְסוֹ זֶה הַפָּסוּק, הֲלֹא גַּם עַל זֶה הַפָּסוּק יֵשׁ תַּרְגּוּם עַכְשָׁיו. וַאֲפִלּוּ אִם נֹאמַר בְּדֹחַק שֶׁבִּימֵיהֶם לֹא הָיָה תַּרְגּוּם עַל זֶה הַפָּסוּק אַף-עַל-פִּי-כֵן קָשֶׁה הָיָה לָהֶם לִתְפֹּס פָּסוּק רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן שֶׁאֵין עָלָיו שׁוּם תַּרְגּוּם אֲפִלּוּ עַכְשָׁיו. וְהוּא מֻקְדָּם בַּתּוֹרָה. אַךְ הָרְבּוֹתָא שֶׁאֲפִלּוּ עֲטָרוֹת וְדִיבוֹן שֶׁהֵם עֵבֶר הַיַּרְדֵּן שֶׁהֵם עַצְמָן בְּחִינַת

תַּרְגּוּם אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לִקְרוֹתָם שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, כִּי שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וּמִקְרָא אֶחָד מִתְחַלֵּק לְכַמָּה טְעָמִים וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר מִשְׁנֵה תּוֹרָה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן קוֹרִין אוֹתָהּ בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, כִּי אָז צְרִיכִין לָזֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁגּוֹמְרִים אָז כָּל תְּהִלִּים, כִּי אֱמִירַת תְּהִלִּים הוּא תִּקּוּן לְמִקְרָה לַיְלָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה) וּמִקְרָה בָּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה, בְּחִינַת תַּרְגּוּם, (כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק). וְעַל-כֵּן בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁאָז צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת פֶּה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲרָבָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נַעוֹרִים כָּל הַלַּיְלָה וּמְשַׁבְּרִין הַשַּׁנָּה וְקוֹרְאִין מִשְׁנֵה תּוֹרָה וּתְהִלִּים כְּדֵי לִזְכּוֹת לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת מַקִּיפִים שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, עַל-כֵּן אַחַר כָּךְ שִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי אָז אָנוּ זוֹכִין לְהַשָּׂגַת תּוֹרָה הַסְּתוּמָה בְּחִינַת אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָא לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבֹא. כִּי שִׂמְחַת תּוֹרָה הוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן (כַּמּוּבָא בְּסְפָרִים), וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין אָז הַתּוֹרָה וּמַתְחִילִין תֵּכֶף לְהוֹרוֹת שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא שֶׁהוּא כֻּלָּא יְמִינָא וְאֵין בָּהּ רֹאשׁ וְסוֹף, רַק כֻּלָּהּ אַחֲדוּת פָּשׁוּט. וְזֶה בְּחִינַת הַהַקָּפוֹת שֶׁמַּקִּיפִים עִם הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת כֻּלָּא יְמִינָא, כִּי הַמַּקִּיף מַקִּיף דֶּרֶךְ יָמִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה. נִמְצָא, שֶׁבִּבְחִינַת הַהַקָּפוֹת אֵין שָׁם רֹאשׁ וְסוֹף וּצְדָדִים וְהֵם בְּחִינַת כֻּלָּא יְמִינָא כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַסְּתוּמָה הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין אָז כַּנַּ"ל:

כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת אוֹרְיְתָא סְתִימָאָה הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הָרַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמַאֲמַר "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים" (בְּסִימָן לג), שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ עַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל הָרַע שֶׁשּׁוֹכֵן עַל הַטּוֹב, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה הַמְכֻסֶּה וְנֶעְלֶמֶת בֵּין לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים וְאָז עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה כַּנַּ"ל לְאוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה הַנַּ"ל, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְזֶהוּ בְּחִינַת נְסוּךְ הַמַּיִם הַמְרֻמָּז בֵּין נִסְכֵּי הַפָּרִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁמִּתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְהוֹרוֹת שֶׁשָּׁם בֵּין הָאֻמּוֹת הַנַּ"ל מְלֻבָּשׁ שָׁם הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת בֵּיניֵהֶם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתָן שֶׁיִּהְיוּ מִתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין אָז נִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה שֶׁבֵּיניֵהֶם שֶׁהָיְתָה מְכֻסֶּה עַד עַכְשָׁיו, כִּי הַמַּיִם הֵם בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה הַסְּתוּמָה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן, וְתַרְגּוּמוֹ:

וּתְקַבְּלוּן אוּלְפָן חֲדַת. וְעַל-כֵּן נַעֲשֶׂה זֶה בְּסֻכּוֹת שֶׁאָז הוּא הַכְנָעַת הָרַע שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת עַל-יְדֵי הַתִּקּוּנִים שֶׁעוֹשִׂין אָז כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. וְזֶה בְּחִינַת

שִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁשְּׂמֵחִים מְאֹד שֶׁזָּכוּ לְהַשִּׂיג אוֹרָיְתָא סְתִימָאָה עַל-יְדֵי נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה וְהַתְּקוּנִים שֶׁל יְמֵי הַסֻּכּוֹת כַּנַּ"ל. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר תִּקְעוּ ב' הַמַּתְחִיל מַאֲמוּנָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר: וְהִנֵּה שָׁם בֵּאֵר רַבֵּנוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכָּה וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁסֻּכָּה בְּגִימַטְרִיָּא מַלְאָךְ, הַיְנוּ בְּחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ וְכוּ', אֲבָל זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל בְּחִינָה וּבְחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת, עַל-כֵּן עַיְנְתִּי וּמָצָאתִי בְּסִיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא שֶׁגַּם בְּסֻכָּה וְלוּלָב נִמְצָאִים כָּל הַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי מִצְוַת סֻכָּה הוּא לְהָקִים בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַנְּפוּלָה, כִּי סֻכַּת דָּוִד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין מִצְוַת סֻכָּה עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מְקִימִין בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת, הַיְנוּ שֶׁמְּקִימִין וּמְרִימִין בְּחִינַת אֱמוּנָה הַנְּפוּלָה, וְעִקַּר הַסֻּכָּה הוּא הַסְּכָךְ. אֲבָל קִיּוּם הַסְּכָךְ הוּא עַל-יְדֵי הַדְּפָנוֹת וְהַדְּפָנוֹת הֵם שִׁתִּים כְּהִלְכָתָן וּשְׁלִישִׁית אֻפְלוּ טֶפַח, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד. וְהַשְּׁלִישִׁית הִיא בְּחִינַת יְסוֹד, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי עִקַּר קִיּוּם וְגִדּוּל הָאֱמוּנָה הִיא עַל-יְדֵי עֲצוּת, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת הַדְּפָנוֹת שֶׁהֵם שִׁתִּים כְּהִלְכָתָן, בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲצוּת, כִּי שָׁם מְקוֹם הָעֲצָה בִּבְחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת וְהֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, אַךְ הַדּוֹלֶה הָעֲצוּת הוּא הַצַּדִּיק הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁהוּא דּוֹלֶה וּמְגַלֶּה הָעֲצוּת כַּנַּ"ל בְּחִינַת וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת שְׁלִישִׁית אֻפְלוּ טֶפַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא דּוֹלֶה וּמְגַלֶּה הָעֲצוּת כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הָעֲצוּת נִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה וּמְקִימִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה, הַיְנוּ שֶׁמְּקִימִין הַסֻּכָּה, שֶׁהוּא הַסְּכָךְ, עַל-יְדֵי הַדְּפָנוֹת, הַיְנוּ שֶׁמְּקִימִין בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַנְּפוּלָה עַל-יְדֵי הַדְּפָנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוּת שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁמְּסַכְּכִין בִּפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חַג הַסֻּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ. בִּפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב הַכָּתוּב מְדַבֵּר, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּקִימִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְאֵלּוּ הַגֵּרִים מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל שֶׁמַּכְנִיסִין גַּאֲוָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תַּאֲוַת נאוּף חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ הַמַּגְנִים שֶׁבַּדּוֹר הֵם מְגִנִּים עָלֵינוּ וְעוֹשִׂין מִזֶּה בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב) כִּי הֵם מַעֲלִין בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין. נִמְצָא, שְׁמִזֶּה הַפְּסֹלֶת בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּכְנִיסִין הַגֵּרִים בְּיִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין תְּפִלִּין מֹחִין וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמְּסַכְּכִין בִּפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב, כִּי הַפְּסֹלֶת הֵם בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁהֵם

פְּסֹלֶת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הָאֹכֶל וְהַמּוֹחַ הֵם יִשְׂרָאֵל, וְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵם הַפְּסֹלֶת. וּמֵחֲמַת שֶׁנִּמְצָא גַּם בִּפְסֹלֶת נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה, עַל-כֵּן נִמְצָאִים גֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין וְהֵם מַכְנִיסִין פְּסֹלֶת בְּיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, אַךְ הַמָּגְנִים מַעֲלִין הַפְּסֹלֶת וְעוֹשִׂין מִזֶּה בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין. וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁנַּעֲשֶׂה מִפְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין הַפְּסֹלֶת וְעוֹשִׂין מִזֶּה סֻכָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִמָּא דְּמַסְכְּנָא עַל בְּנִין, בְּחִינַת אֵם לַבִּינָה, בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת אִמָּא דְּמַסְכְּנָא עַל בְּנִין, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ). וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת סֻכָּה לְשׁוֹן מְסַכֵּךְ וּמֵגֵן, כִּי כָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמָּגְנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם מְגִנִּים עָלֵינוּ וְעוֹשִׂין מִן הַפְּסֹלֶת הַנַּ"ל בְּחִינַת מֹחִין כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן סֻכָּה שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה פְּסוּלָה, כִּי צָרִיךְ לְצַמְצֵם אֶת הַמּוֹחַ שֶׁאֲפִלּוּ בְּקְדֻשָּׁה לֹא יֵצֵא חוּץ לַגְּבוּל, בִּבְחִינַת בְּמַפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת הַסֻּכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵם לְבִינָה, בְּחִינַת מֹחִין לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה, כִּי אָסוּר לְהַגְבִּיהַּ הַמֹּחִין לְמַעְלָה מֵהַגְּבוּל, כִּי בְּמַפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, כִּי הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּרוּסָא פְּרִיסָא וְכוּ' שֶׁשָּׁם נֶאֱמַר בַּמַּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ'. וְכֵן אָסוּר לַעֲשׂוֹת הַסֻּכָּה לְמַטָּה מִי"ד טְפָחִים, כִּי מֵעוֹלָם לֹא יָרְדָה הַשְׁכִּינָה לְמַטָּה מֵעֶשְׂרָה. נִמְצָא, שֶׁשָּׁם הוּא עִקַּר גַּשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה שֶׁהִיא מְדוֹר הַחִיצוֹנִים. וְעַל-כֵּן אָסוּר לַעֲשׂוֹת הַסֻּכָּה לְמַטָּה מִי"ד, כִּי יֵשׁ לְהַשֵּׂכֶל גְּבוּל וְצִמְצוּם לְמַטָּה וּלְמַעְלָה, הַיְנוּ שֶׁגַּם לְמַעְלָה מֵהַגְּבוּל אָסוּר לוֹ לָצֵאת וְזֶה בְּחִינַת בְּמַפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ. וְזֶה בְּחִינַת פְּסוּל לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים כַּנַּ"ל. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאָסוּר לָאָדָם לְהַנִּיחַ אֶת הַשֵּׂכֶל לָצֵאת חוּץ מֵהַגְּבוּל לְמַטָּה, דְּהַיְנוּ לִמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים חַס וְשָׁלוֹם, לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת חוּץ שֶׁל תַּאֲוֹת וְהִרְהוּרִים חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת פְּסוּל לְמַטָּה מִי"ד שֶׁהוּא מְדוֹר הַחִיצוֹנִים כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁבָּאִים לַסֻּכָּה, כִּי הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הֵם בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ. וְזֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי סֻכָּה בְּגִימַטְרִיָּא מַלְאָךְ, (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הוּא אֲכִילָה וְשֵׁנָה, כִּי אֲכִילָה וְשֵׁנָה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְאָךְ, כִּי תִּקּוּן הַשֵּׁנָה הוּא בְּחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ. גַּם תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי הַמַּלְאָךְ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ חִזּוּק לְהַמַּלְאָךְ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן אוֹכְלִים וִישֵׁנִים בַּסֻּכָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַשֵּׁנָה בִּבְחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ. וְכֵן הָאֲכִילָה בַּסֻּכָּה כְּדֵי שֶׁהַמַּאֲכָלִים יְקַבְּלוּ כֹּחַ מֵהַמַּלְאָךְ לְבַד וְלֹא יִתְעָרֵב בָּהֶן כֹּחַ הַשֵּׂד חַס וְשָׁלוֹם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁתִּהְיֶה הַסֻּכָּה צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ. וְזֶה בְּחִינַת צִמְצוּם הַשֵּׂכֶל שֶׁצְּרִיכִין לְצַמְצֵם אֶת הַשֵּׂכֶל שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ לַגְּבוּל, כִּי בְּמֻפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ, כִּי חַמָּה רָמְז לְשֵׂכֶל, בְּחִינַת פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפָנֵי חַמָּה, וּמֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת וְהַמֹּחִין, (כַּמְבֹאָר שָׁם). וּצְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ, הַיְנוּ לְצַמְצֵם אוֹר הַחַמָּה שֶׁהוּא הַדַּעַת וְיִהְיֶה הַצֵּל מְרֻבֶּה, כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת צֵל מְחִצָּה בִּפְנֵי הַחַמָּה וְהַשֵּׂכֶל, כִּי בְּמֻפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת צֵל וּמְחִצָּה בִּפְנֵי הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל:

חלק ו

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמַּעֲמִידִין וּמְקִימִין אֶת הָאֱמוּנָה הַנִּפּוֹלָה, בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמְּסַכְּכִין בִּפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָאֱמוּנוֹת שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִתְגַּיֵּר בָּעוֹלָם הַזֶּה יִתְנַסּוּ לֶעָתִיד בְּמִצְוַת סֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִצְוָה קַלָּה יֵשׁ לִי וְסֻכָּה שְׁמָהּ וְכוּ' וְשָׁכַל אֶחָד וְאֶחָד עוֹשֶׂה סֻכָּה בִּרְאֹשׁ גַּגּוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיא חַמָּה מִנַּרְתִּיקָהּ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה הָיוּ רְאוּיִים שֶׁיִּתְגַּיְּרוּ הָאֱמוּנוֹת וְעַל-כֵּן אֵלּוּ שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִתְגַּיֵּר בָּעוֹלָם הַזֶּה וּלֶעָתִיד אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים, כִּי אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. עַל-כֵּן יִהְיֶה עָנְשָׁם עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה, כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִתְגַּיֵּר בָּעוֹלָם הַזֶּה עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה, עַל-כֵּן יִתְנַסּוּ וְיִתְעַנְּשׁוּ בָּעֶתִיד עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה וְהָעֹנֶשׁ יִהְיֶה שֶׁיּוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַמָּה מִנַּרְתִּיקָהּ, כִּי הַסֻּכָּה הִיא צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִמְצוּם הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַקְּדֻשָּׁה לַעֲשׂוֹת צִמְצוּם אֶל רִבּוּי הָאוֹר, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר וְעִקַּר הַשְׁבִּירָה הָיְתָה עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר, עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם. וְזֶה בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹת לַעֲשׂוֹת צִמְצוּם וּכְלִי אֶל הָאוֹר. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי אֲשֶׁר זָכָה לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם כֵּן נַעֲשִׂין מֵהֶם לִבּוּשִׁין שֶׁהֵם צִמְצוּמִים וְכֵלִים אֲשֶׁר בָּהֶם יִזְכֶּה לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים, אֲבָל הָרְשָׁעִים וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא זָכוּ לְסַגֵּל מִצְוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה לֹא יִהְיוּ לָהֶם כֵּלִים וּלְבוּשִׁים לְקַבֵּל בְּתוֹכָם אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד. וְזֶה יִהְיֶה עִקַּר עָנְשָׁם בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּכָּווּ מֵאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד מֵאַחַר שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם כֵּלִים בַּמֶּה לְקַבְּלוֹ מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכוּ בְּמִצְוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֶּעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיא חַמָּה מִנַּרְתִּיקָהּ, צַדִּיקִים מִתְרַפְּאִין בָּהּ וּרְשָׁעִים נִדּוֹנִין בָּהּ. חַמָּה זֶה בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל שֶׁהָיָה גָּנוּז וְצָפוּן עַד אָז וְעַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר שֶׁיִּתְגַּלֶּה אָז צַדִּיקִים מִתְרַפְּאִין וּרְשָׁעִים נִדּוֹנִין, כִּי הַצַּדִּיקִים יִתְעַנְּגוּ מִזֶּה וְיִקַּבְּלוּ חִיּוּת וּרְפוּאָה מִזֶּה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה יָגְעוּ וְטָרְחוּ כָּל יְמֵיהֶם בַּעֲבוֹדַת ה', הַיְנוּ

כִּי עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹת שֶׁעָשׂוּ וְהֵכִינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה עַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וּלְבוּשִׁין וְעַתָּה זוֹכִין לְקַבֵּל בְּתוֹךְ אֵלּוּ הַכֵּלִים וְהַלְּבוּשִׁין אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיקִים מִתְעַנְּגִים מִזֶּה שֶׁנִּתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּדוֹל, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֵּלִים בַּמֶּה לְקַבְּלוֹ עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹת שֶׁעָשׂוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֲבָל רְשָׁעִים נִדּוֹנִין בָּהּ, כִּי הֵם נִכְוִים עַל-יְדֵי הָאוֹר הַגָּדוֹל מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם כֵּלִים בַּמֶּה לְקַבְּלוֹ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא עָשׂוּ מִצְוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן יִהְיוּ נִכְוִין עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר. וְזֶה עִנְיַן מַאֲמַר הַנַּ"ל שֶׁהָאֱמוֹת שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִתְגַּיֵּר עַל-יְדֵי מִצְוֹת סָכָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה יִהְיֶה עָנְשָׁם לֶעָתִיד גַּם כֵּן עַל-יְדֵי מִצְוֹת סָכָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְצַוֶּה לָהֶם לַעֲשׂוֹת סֻכָּה. וְסֻכָּה הוּא לְצֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת צֵל הַמָּגֵן בִּכְנֵי הַחַמָּה, בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר כַּנַּ"ל. אַךְ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָן וְלֶעָתִיד אֵין מוֹעִיל שׂוּם עֲשִׂיָּה שֶׁל שׂוּם מִצְוָה. וְזֶהוּ שֶׁצִּוָּה לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת סֻכָּה שֶׁעַל יָדָהּ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת צִמְצוּם וּכְלִי אֶל רִבּוּי הָאוֹר. וַאֲזַי כָּל אֶחָד עוֹשֶׂה סֻכָּה בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיא חַמָּה מְנַרְתִּיקָהּ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְגַלֶּה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹצִיא חַמָּה מְנַרְתִּיקָהּ וְיִהְיוּ נִכְוִים עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר וְלֹא יוּכְלוּ אָז לְצַמְצֵם בְּחִינַת הָאוֹר הַגָּדוֹל עַל-יְדֵי צֵל סֻכָּה, כִּי אָז אֵינוֹ מוֹעִיל שׂוּם עֲשִׂיָּה שֶׁל מִצְוָה כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָן. וְעַל-כֵּן הַסֻּכָּה שֶׁיַּעֲשׂוּ אָז לֹא תּוֹעִיל לָהֶם לְהָגֵן מִן אוֹר הַחַמָּה הַגָּדוֹל, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יוּכְלוּ אָז לְצַמְצֵם וְלַעֲשׂוֹת כְּלִי אֶל רִבּוּי הָאוֹר, כִּי מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת, הַיְנוּ מִי שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה יִזְכֶּה לְקַבֵּל בְּתוֹךְ הַכֵּלִים וּלְבוּשִׁין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל-יְדֵי מִצְוֹתָיו רִבּוּי הָאוֹר הַגָּדוֹל, אֲבָל מִי שֶׁלֹּא טָרַח בָּעוֹלָם הַזֶּה לֹא יוֹעִיל לוֹ אִם יִרְצֶה לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא, וְעַל-כֵּן לֹא יוֹעִיל לְהָאֱמוֹת הַסֻּכָּה שֶׁיַּעֲשׂוּ לֶעָתִיד וְיִהְיוּ נִכְוִין עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא חַמָּה מְנַרְתִּיקָהּ כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן סֻכָּה וְלוּלָב:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וַיְהִי מִקֵּץ-כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם". עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז:

כִּי עִקַּר הָרַחֲמָנוּת לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מֵעֲוונוֹת וּלְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְהָאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ וְכוּ'. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהַצַּדִּיק בְּחִינַת כֹּל, בְּחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה לְהַרְאוֹת לְדָרֵי מַעְלָה שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת מֶה חָמִיתָ וְכוּ'. וּלְהַפֵּךְ לְדָרֵי מַטָּה שׁוֹכְנֵי עָפָר הַמֻּנָּחִים בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁה' עִמָּם,

כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, עַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת מַה פָּעַל אֵל, עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה מוּבָן שָׁם שֶׁעִקַּר הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הוּא לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה סְלִיחַת עֲוֹנוֹת וְיָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לַדַּעַת, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהֶעָוֹן שֶׁהוּא רוּחַ שְׁטוּת. וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בָּעֶרֶב צוֹעֲקִין ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי אָז אַחַר סְלִיחַת הָעֲוֹנוֹת זוֹכִין לַדַּעַת, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי זֶה עִקַּר הַדַּעַת לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). נִמְצָא, שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהָיָה אָז סְלִיחַת הָעֲוֹנוֹת וְזָכוּ לָדַעַת זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים נִכְנָסִין בַּסֻּכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַקִּיפִים, כִּי עַל-יְדֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּהַיְנוּ סְלִיחוֹת הָעֲוֹנוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְמַקִּיפִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וּכְשֶׁזּוֹכִים לְמַקִּיפִים אֵלּוּ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת כֹּל, בְּחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דְּאָחִיד בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לוּלָב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק, בְּחִינַת כֹּל, בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, כַּמּוּבָא . כִּי הַלּוּלָב וְאַרְבַּע מִינִים מְרַמְּזִים עַל כָּל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. דְּאָחִיד בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא שֶׁמֵּאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וּבְדָרֵי מַטָּה. שֶׁמְּרֶאֶה לְדָרֵי מַעְלָה, בְּחִינַת מָה חָמִיתָ, בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ לְדָרֵי מַטָּה, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ' וְעִקַּר הֶאָרַת הַלּוּלָב שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הוּא לְהָאִיר בְּדָרֵי מַטָּה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַנַּעֲנוּעִים לְשִׁשָּׁה קַצְוֹוֹת הָעוֹלָם לְגַלּוֹת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יג), לְהַאֲרִיךְ בְּאֶחָד כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכֵהוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן מְנַעְנְעִין בְּאַרְבַּע מִינִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת כְּדֵי לְגַלּוֹת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבָּאוּ עַרְבֵי נַחַל בְּתוֹךְ הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁאֵין לָהֶם לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ וְהֵם מְרַמְּזִין עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם אוֹתָם מְקַשְּׁרִים אֶל הַלּוּלָב וּמֵינָיו וּמְנַעְנְעִין בָּהֶם לְגַלּוֹת וּלְהוֹרוֹת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וַאֲפִלּוּ הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת שׁוֹכְנֵי עָפָר הַנַּ"ל גַּם הֵם אָסוּר לָהֶם לְיֵאָשׁ עַצְמָן כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי בְּהַלּוּלָב אָנוּ מְגַלִּין שֶׁגַּם בְּחִינַת הָעַרְבֵי נַחַל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְשָׁעִים, גַּם הֵם יְכוֹלִין לְהִתְקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלּוּלָב, כִּי הַצַּדִּיק מֵאִיר גַּם בָּהֶם בִּבְחִינַת הַהֶאָרָה שֶׁמֵּאִיר בְּדָרֵי מַטָּה שׁוֹכְנֵי עָפָר, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ', (כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). כִּי הַהֲדַס יֵשׁ לוֹ רֵיחַ וְלֹא טַעַם זֶה בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה שֶׁהֶאָרָתָם

הוּא בִּבְחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת מָה חָמִיתָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת רֵיחַ וְלֹא טַעַם, כִּי הַטַּעַם הוּא נִרְגָּשׁ בִּפְנִים. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמֻּשָּׂג וְנִרְאֶה, אֲבָל הָרֵיחַ הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁאֵינוֹ מֻשָּׂג וְנִרְאֶה כְּלָל רַק כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא. וְעַל-כֵּן אֵין הַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵית כִּי אִם מֵהָרֵיחַ, כִּי הַנְּשָׁמָה הִיא בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יִקָּרֵא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעָל, זֶהוּ הַנְּשָׁמָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר יְנִיקָתָהּ מֵהָרֵיחַ הוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה, בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת מָה חָמִיתָ, בְּחִינַת רֵיחַ וְלֹא טַעַם כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל הַשָּׂגַת דָּרֵי מַטָּה הוּא בְּחִינַת טַעַם וְלֹא רֵיחַ, כִּי טַעַם נִרְגָּשׁ בִּפְנִים. וְעִקַּר הַטַּעַם תְּלוּי בְּהָרְאִיָּה שֶׁרוֹאִין הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַסּוּמָא אֵין לוֹ שִׂבְעָה (יוֹמָא עד), כִּי עִקַּר הַטַּעַם עַל-יְדֵי הָרְאִיָּה, וְעַל-כֵּן הַטַּעַם זוֹ בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת וָאֶרְאֶה אֶת ה', בְּחִינַת טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן הוּא לְהָאִיר בְּדָרֵי מַטָּה לְעוֹרְרָם מִשְׁנָתָם וּלְגַלּוֹת לָהֶם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיק מֵאִיר בְּשִׁנְיֵי הָעוֹלָמוֹת בְּדָרֵי מַעְלָה וּבְדָרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר הָאֲרָתוֹ הוּא בְּדָרֵי מַטָּה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הַצַּדִּיק בָּעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפֵל כְּדֵי לְתַקֵּן הָעוֹלָם וּלְהַגְבִּיהַ וּלְהָרִים כָּל הַמְּדֻרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת אֲפִלּוּ אוֹתָם הַמֻּנָּחִים בַּעֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא לְהַגְבִּיהַ גַּם הֵם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּלְגַלּוֹת לָהֶם כִּי ה' עִמָּם, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. וּבִשְׁבִיל זֶה הַלּוּלְב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל, עַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְלֹא רֵיחַ, כִּי עִקַּר הָאֲרַת הַצַּדִּיק הוּא בְּדָרֵי מַטָּה שֶׁהָאָרְתָם הוּא בְּחִינַת טַעַם, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַהֲדַס הוּא בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה כַּנַּ"ל וְעַרְבֵי נַחַל שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ, זֶה בְּחִינַת דָּרֵי מַטָּה שׁוֹכְנֵי עָפָר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלּוּלָב הוּא אֶחָיד, וּמְקֻשָּׁר שְׁנֵיהֶם בִּבְחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, כִּי מֵאִיר בִּשְׁנֵיהֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְצָרִיךְ לִכְלֹל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יִרְאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְגַלּוֹת גַּם לְדָרֵי מַעְלָה הַהֶאָרָה שֶׁל בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּלְגַלּוֹת גַּם לְדָרֵי מַטָּה בְּחִינַת הַהֶאָרָה שֶׁל אַיֵּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יִרְאָה, (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ וְטַעַם, זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל בִּשְׁבִיל הַיִּרְאָה, כִּי הָאֶתְרוֹג הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ שֶׁל מַלְכוּת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). כִּי צָרִיךְ לִכְלֹל הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת אַיֵּה. וְהַשָּׂגַת דָּרֵי מַטָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת טַעַם, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְצָרִיךְ לִכְלֹל שְׁנֵיהֶם יַחַד בִּשְׁבִיל הַיִּרְאָה, (כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב). וְזֶה בְּחִינַת הַנַּעֲנוּעִים, זֶה בְּחִינַת הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. כְּמוֹ כְּשֶׁמְּנַעֲרִין אֶחָד מִשְּׁנָתוֹ מְעוֹרְרִין וּמְנַעְנְעִין אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיָּקוּץ וְעַל זֶה מְרַמְּזִין הַנַּעְנוּעִים, כִּי מְנַעֲרִין וּמְנַעְנְעִין

כָּל הַשּׁוֹכְנֵי עָפָר שֶׁיָּקוּצוּ מִשְׁנָתָם וְיִקִיצוּ וְיַעַמְדוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאַל יִתְיָאֲשׁוּ כְּלָל כִּי עֲדַיִן ה' עִמָּם, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הוּא אֲכִילָה וְשֵׁנָה, כִּי עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְמַקִּיפִים, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה דִּיְקָא לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילָה בְּסֻכָּה, כִּי הַסֻּכָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי סְלִיחַת עֲוֹנוֹת עַל-יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, בְּחִינַת יוֹבֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילָה בְּסֻכָּה, כִּי הֶאָרַת הַמַּקִּיפִים הֵם הֵם בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן, (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָנוּ זוֹכִין לֶאֱכֹל בַּסֻּכָּה צְלָא קַדִּישָׁא אֲזַי אָנוּ מְקַבְּלִין בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הַמַּקִּיפִים, בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הוּא הָאֲכִילָה, כִּי הֶאָרַת סֻכָּה, שֶׁהִיא הֶאָרַת הַמַּקִּיפִים, הֶאָרַת הָרָצוֹן, מְקַבְּלִין בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה דִּיְקָא, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב הֵיטֵב). וְזֶה בְּחִינַת שֵׁנָה בַּסֻּכָּה, זֶה בְּחִינַת "וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יָשֵׁן" הַמְבֹאָר שָׁם. כִּי הֶאָרַת הַסֻּכָּה הִיא בְּחִינַת מַקִּיפִים, בְּחִינַת מָה חָמִיתָ, בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאֲתָה, בְּחִינַת שֵׁנָה, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם וְתִרְאֶה פְּלָאוֹת, כִּי דְּבָרִים כָּאֵלֶּה הַמְבֹאָרִים שָׁם לֹא נִשְׁמְעוּ וְלֹא נִרְאוּ מִיּוֹם הִוָּסְדָה הָאָרֶץ. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר" וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב. וְהַכְּלָל, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים וְזֶהוּ הַתַּכְלִית שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְלָזֶה צְרִיכִים לְהִתְקַשְּׁרוּת לְשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אִם כָּל חַי וְכוּ'. וְהָעִקָּר לְהִתְקַשֵּׁר לְצַדִּיקֵי וּמַנְהִיגֵי הַדּוֹר. וְלָזֶה צְרִיכִין הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם וְצָרִיךְ לְתַקֵּן הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת אֲכִילָה וּמִשְׁגָּל וּמָמוֹן עַל-יְדֵי הַשְּׁלֹשָׁה רְגָלִים וְאָז זוֹכִין לִבְנוּאָה וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה. וְאָז נוֹתְנִין כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה כֹּחָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי סֻכָּה בִּכְלָל הוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת לְשָׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִם כָּל חַי, כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין. וְעִקַּר הַסֻּכָּה הוּא הַסְכָּךְ, בְּחִינַת מַנְהִיגֵי וּמְפָרְסְמֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם סוֹכְכִים וּמְגִנִּים עָלֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתְּ כְּרוּב מְמַשֵּׁחַ הַסּוֹכֵךְ (יְחֶזְקֵאל כח). שֶׁהַמּוֹשֵׁל וְהַמַּנְהִיג הוּא סְכָךְ שֶׁמְּסַכֵּךְ וּמֵגֵן עַל הָעוֹלָם. וְיֵשׁ מְפָרְסְמִים וּמַנְהִיגִים שֶׁהֵם בְּשֶׁקֶר וְהֵם מְפָרְסְמִים רַק עַל-יְדֵי עַזּוּת. וְזֶה בְּחִינַת סְכָךְ פָּסוּל וּסְכָךְ כָּשֵׁר, הַיְנוּ בְּחִינַת מְפָרְסְמִים וּמְגִנִּים עַל-יְדֵי שֶׁקֶר, וּמְפָרְסְמִים שֶׁל אֱמֶת. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ הַסְכָךְ לִהְיוֹת צוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ וְאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה,

כִּי הַמְפָרְסָם הֶאֱמֶת הוּא בְּחִינַת צוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שִׁפְלוּת וְקַטְנוּת בִּבְחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח , כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְלִפְנֵי כָּבוֹד עֲנָוָה. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַהִתְנַשְּׂאוּת עַל-יְדֵי קַטְנוּת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא כב), אֵין מְמַנִּין פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר אֶלָּא אִם כֵּן קֻפָּה שֶׁל שְׁרָצִים תָּלוּי מֵאֲחוֹרָיו. שֶׁאִם תָּזוּחַ דַּעְתּוֹ עָלָיו אוֹמְרִים לוֹ, חֲזֹר לַאֲחוֹרֶיךָ. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמִּסְכְּכִין הַסֻּכָּה בִּפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב, 'בִּפְסֹלֶת' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת הַסּוֹכְכִים וּמְגַנִּים עַל הַדּוֹר הֵם מִפְּסוּלֵי הַמִּשְׁפָּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּנַּ"ל. גַּם צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְקַבֵּל טֻמְאָה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מַנְהִיג עַל-יְדֵי עַזּוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקַבֵּל טֻמְאָה, כִּי עַזּוּת הִיא בְּחִינַת קִינָא דְּמְסָאֲבוּתָא, כַּמּוּבָא מִזֶּה בַּמַּאֲמָר "מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ" (בְּסִימָן לח). כִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֲהֲמָתָן וְכוּ' וּמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי וְלֹא פָּסְקָה זֲהֲמָתוֹ וְעַל-כֵּן בּוֹ נֶאֱחֶזֶת הַטֻּמְאָה. וְזֶה בְּחִינַת סָכָךְ פָּסוּל, דְּהַיְנוּ הַמַּנְהִיג עַל-יְדֵי עַזּוּת שֶׁהַסְּתָם הוּא שֶׁאֵינוֹ צוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שִׁפְלוּת, רַק עַל-יְדֵי עַזּוּת וְגַדְלוּת וְהוּא מְקַבֵּל טֻמְאָה כַּנַּ"ל. גַּם הַסָּכָךְ שֶׁהוּא מִדָּבָר הַצּוֹמֵחַ זֶה בְּחִינַת הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמָחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים מִיָּד מַתְחִילִין לַעֲסֹק בַּסֻּכָּה, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים מְרַמֵּז עַל הַתַּכְלִית, כַּמּוּבָא שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא הַתַּכְלִית, שֶׁאָז יִהְיֶה לָנוּ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף וּמִיָּד מַתְחִילִין לַעֲסֹק בַּסֻּכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת לְשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לַעֲמֹד בְּמֶמְשָׁלָה זוֹ כַּנַּ"ל, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וּבְדִינֵי הַסֻּכָּה בִּפְרָטִיּוּת מְרֻמָּז כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם יְכוֹלִין לְהִתְקַשֵּׁר לְשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי דִּפְנוֹת הַסֻּכָּה ג' שְׁתִּים כְּהִלְכָתָן וּשְׁלִישִׁית אֲפִלּוּ טֶפַח. וְאִיתָא שֶׁהֵם בְּחִינַת נָצַח, הוֹד, יְסוֹד. וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת נָצַח, הוֹד, יְסוֹד. בְּחִינַת רַגְלַיִן, הַיְנוּ שֶׁדַּפְנוֹת וּמְחִצּוֹת הַסֻּכָּה הֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁעַל יָדָם נִתְתַּקֵּן כָּל הַתַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל, כִּי הֵם מְחִצּוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּצַמְצְמִין וְעוֹשִׂין מְחִצּוֹת לְשָׁלֹשׁ תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְלַחוּץ. וְעַל-כֵּן הֵם שְׁתִּים כְּהִלְכָתָן, דְּהַיְנוּ מִשִּׁבְעָה טְפָחִים. וּשְׁלִישִׁית טֶפַח, כִּי שְׁלִישִׁית טֶפַח הוּא בְּחִינַת יְסוֹד, כַּמּוּבָא. וְהוּא כְּנֶגֶד שִׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא מְתַקֵּן תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל, בְּחִינַת תִּקּוּן הַיְסוֹד. וְעַל-כֵּן הוּא טֶפַח אֶחָד כְּנֶגֶד שִׁבּוּעוֹת, שֶׁהוּא יוֹם א', וּב' כְּהִלְכָתָן מִשִּׁבְעָה שִׁבְעָה טְפָחִים כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח וְשִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְּבָרִים שֶׁחִיְּבוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לַעֲשׂוֹתָם בַּסֻּכָּה, הַיְנוּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשֵׁנָה. גַּם אָמְרוּ שֶׁכָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים עוֹשֶׂה סָכּוֹתוֹ קֶבַע לְהַצִּיעַ שָׁם מַצָּעוֹת הַנָּאוֹת וּשְׁאָר נוֹי סֻכָּה וְכָל כֵּלִים הַנָּאִים מֵבִיא כֻּלָּם לְתוֹךְ הַסֻּכָּה. וְכָל דְּבָרִים הַלָּלוּ הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ תַּאֲוֹוֹת הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִיא כֻּלָּם לְתוֹךְ מְחִצּוֹת הַסֻּכָּה כְּדֵי לְתַקֵּן

אוֹתָם כַּנַ"ל. אֶכִילָה בַּסֻּכָּה כְּנֶגֶד תַּאֲוַת אֲכִילָה, שֶׁנָּה בַּסֻּכָּה כְּנֶגֶד תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל, שֶׁעִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה וְתַרְדֵּמָה, כַּמּוּבָא (בְּסִימָן יט) וְעַל-יְדֵי שֵׁנָה בַּסֻּכָּה נִתְתַּקֵּן. נוֹי סֻכָּה זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִיא כָּל עָשְׁרוֹ וְכָל חֶפְצָיו הַנֶּחְמָדִים שֶׁהֵם קִנְיָן כַּסְפּוֹ, לְתוֹךְ הַסֻּכָּה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין בְּקְדֻשָּׁה, כִּי הַסֻּכָּה הִיא קֹדֶשׁ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהָבִיא לְשָׁם כָּל תַּאֲוֹתָיו, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת שְׁלֹשׁ תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין בְּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה רְגָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ דַּפְנוֹת הַסֻּכָּה כַּנַ"ל וַאֲזַי נִתְתַּקֵּן הַיְרָאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת הַפּוֹרֵס סֻכַּת שְׁלוֹם וְכוּ' וְעַל יְרוּשָׁלַיִם . שֶׁסֻּכָּה מַגֶּנֶת עַל יְרוּשָׁלַיִם, הַיְנוּ הַיְרָאָה שֶׁנִּתְתַּקֶּנֶת עַל-יְדֵי מְצִוַת סֻכָּה. שֶׁעַל יָדָהּ נִתְתַּקֵּן הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם כַּנַ"ל, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי יִרְאָה זוֹכִין לְנְבוּאָה. וְזֶהוּ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַסֻּכָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת גָּבוֹהַּ עֶשְׂרָה טְפָחִים מִכְּרוּבִים שֶׁסְּכָכוּ עַל הָאָרוֹן וְהָיוּ גְּבוֹהִים עֶשְׂרָה, כִּי הַסֻּכָּה בִּבְחִינַת הַכְּרוּבִים שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַנְּבוּאָה, כִּי עַל-יְדֵי הַיְרָאָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְנְבוּאָה שֶׁהִיא בָּאָה מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם):

חלק ב

וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה וַאֲזַי הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַכּוֹכָבִים שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ, (כַּמּוּבָא שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ הַכּוֹכָבִים נִרְאִין מִתּוֹךְ הַסֻּכָּךְ, הַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁיִּהְיֶה הוּא לְמַעְלָה מִן הַכְּרוּבִים. וְזֶה בְּחִינַת רְאִיָּה כְּדֶרֶךְ הָעֶלְיוֹן אֶת הַתַּחְתּוֹן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י אֵצֶל הַלְוָיָתָן עַל פָּסוּק אֵת כָּל גָּבֹהַּ יִרְאֶה (אִיּוֹב מא) שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל כָּל הַגְּבוֹהִים כְּאִלּוּ הוּא לְמַעְלָה מֵהֶם וְרוֹאֶה אוֹתָם, כִּי דֶּרֶךְ הָעֶלְיוֹן לִרְאוֹת הַתַּחְתּוֹן וּלְעוֹלָם אֵימַת הָעֶלְיוֹן עַל הַתַּחְתּוֹן, עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י בְּסוֹף אִיּוֹב. וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ הַכּוֹכָבִים נִרְאִין מִתּוֹךְ הַסֻּכָּךְ, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת הַסֻּכָּה רוֹאֶה אֶת הַכּוֹכָבִים, הַיְנוּ שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהֶם וְיֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רְאִיָּה כַּנַ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת ד' מִינִים שֶׁנּוֹטְלִין בְּסֻכּוֹת בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ רֶמֶז שֶׁשִּׁשַּׁח הַשָּׂדֶה נוֹתְנוֹת כֹּחַ בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְעַל-כֵּן אָנוּ מַעֲלִין שִׁיחַ הַשָּׂדֶה, דְּהַיְנוּ מִינֵי צְמָחִים בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה לְרַמֵּז כַּנַ"ל שֶׁבְּסֻכּוֹת יֵשׁ עֲלֵיהָ לַתְּפִלָּה עַד שֶׁשִּׁשַּׁח הַשָּׂדֶה נוֹתְנִין כֹּחָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל. וְהָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כִּי עִקַּר חֻשְׁיבוּת הָאַרְבָּעָה מִינִים הִיא הָאֶתְרוֹג שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ. וְהַשְּׁלֹשָׁה מִינִים, שֶׁהֵם לוּלָב הֲדַס וַעֲרָבָה, הֵם כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַמַּפְסִידִין עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, לוּלָב כְּנֶגֶד שִׁמְירַת הַבְּרִית, כִּי לוּלָב בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, כַּמּוּבָא . בְּחִינַת צַדִּיק חַ"י עַלְמִין הֵם בְּחִינַת חַ"י נְעָנוּעִין

שֶׁבַּלּוּלָב. הֲדַס מְשֻׁלָּשׁ כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, כַּמּוּבָא, זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי הָאָבוֹת הֵם שָׁרְשֵׁי אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל. עֲרָבָה זֶה בְּחִינַת אַל תְּהִיֶה בָּז לְכָל אָדָם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אָנוּ לוֹקְחִין עַרְבֵי נַחַל אֵין בָּהֶם לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ כְּדֵי שֶׁלֹּא נִמְנַע מִלְּצָרֵף פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלָּתֵנוּ, כַּמּוּבָא. נִמְצָא, שֶׁהָעֲרָבָה מְרַמֶּזֶת עַל אַל תְּהִיֶה בָּז לְכָל אָדָם, שֶׁאָסוּר לְבַזּוֹת שׁוּם אָדָם אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּלֹא טַעַם וְרֵיחַ כְּמוֹ עֲרָבָה. וְעַל-יְדֵי תִּקּוּן שְׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת אֵלּוּ, עַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה. וְאָז מַרְאֶה טַעַם רֵיחַ שֶׁל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה בָּאִים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מְשִׁיחַ, כַּמּוּבָא שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַרְאֶה טַעַם וְרֵיחַ שֶׁנּוֹטְלִין בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, שֶׁשִּׂיחַ הַשָּׂדֶה נִכְלָלִין כֻּלָּם בַּתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, (עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב):

חלק ד

וְעַל-כֵּן מְנַעְנְעִין בָּאַרְבָּעָה מִינִים בְּהוֹדוּ לַה' תְּחִלָּה וְסוֹף, כִּי הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, מְרַמֵּז עַל מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְזֶהוּ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, בִּבְחִינַת וְעִשָּׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ וְאָז יַשְׁפִּיעַ לָנוּ כָּל טוּב. גַּם מְנַעְנְעִין בְּאָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָא, שֶׁזֶּהוּ מְרַמֵּז גַּם כֵּן עַל הַיְשׁוּעָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהוּא תַּכְלִית הַיְשׁוּעָה. וְזֶהוּ אָנָּא גִּימַטְרִיָּא אֵלִיָּהוּ וְכוּ', כִּי הַיְשׁוּעָה וְהַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁעַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיִּהְיֶה עַל-יְדֵי אֵלִיָּהוּ שֶׁיָּבֹא וִיבַשֵּׂר הַגְּאֻלָּה, כִּי עַל-יְדֵי אֵלִיָּהוּ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כִּי אֵלִיָּהוּ מְבַחֵרִין]מְמַבְחֲרִין גְּדוֹלֵי הַנְּבִיאִים וְעַל-יְדֵי נְבוּאָה זוֹכִין לִתְפִלָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל. שֶׁפִּנְחָס זֶה אֵלִיָּהוּ זָכָה לִתְפִלָּה עַל-יְדֵי נְבוּאָה וְעַל-כֵּן הָיָה כֹּחַ בְּיָדוֹ לַעֲצֹר הַמָּטָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חַי ה' אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְּבָרִי. 'לְפִי דְּבָרִי' דַּיְקָא, בְּחִינַת דְּבַר ה', הַיְנוּ תְּפִלָּה, כִּי אֵלִיָּהוּ זָכָה לִדְבַר ה', דְּהַיְנוּ תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה בּוֹ כֹּחַ לַעֲצֹר הַ"מָּ"טָ"ר, כִּי הַ"מָּ"טָ"ר הַמְגַדֵּל הָעֲשָׂבִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם "מַרְאֶה "טַעַם "רֵיחַ, הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ דְּבַר ה', דְּהַיְנוּ תְּפִלָּה שֶׁהִיא שׁוֹרֶשׁ הַכֹּל וְאֵלִיָּהוּ שֶׁזָּכָה לִדְבַר ה' הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲצֹר הַמָּטָר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'לְפִי דְּבָרִי' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּאָנָּא ה' שֶׁמְּרַמֵּז לִבְחִינַת אֵלִיָּהוּ שֶׁעַל יָדוֹ יָבֹא הַיְשׁוּעָה הָאַחֲרוֹנָה, עַל-כֵּן אָז מְנַעְנְעִין בְּאַרְבָּעָה מִינִים שָׁם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

פרק ו

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ-ג'" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח) הַמַּתְחִיל, אַף-עַל-פִּי שֶׁתּוֹכָחָה הִיא דָּבָר גָּדוֹל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי דַּפְנוֹת וּמְחִצוֹת הַסֻּכָּה הֵם בְּחִינַת מְחִצוֹת פְּרוּסוֹת שֶׁל הַמּוֹחִין, כִּי שְׁלֹשָׁה מוֹחִין הֵם שְׁלֹשׁ מְחִצוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי הַתַּאֲוָה שֶׁל נָאוּף, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר

הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת מְחִצּוֹת וְדַפְנוֹת הַסֻּכָּה. וְעַל-כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת, כִּי עִקַּר הַסֻּכָּה הִיא שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה מִחִּין שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תֵּאָוֹת נְאוּף, כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל וּמֹחִין, בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם לְבִינָה בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת וְשֵׂכֶל, בְּחִינַת מֹחִין. וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין הַסֻּכָּה אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְעַל-יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל מֵימֵי הַדַּעַת וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁבַּלְּעָה וְכוּ' וְאָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָנִים, בְּחִינַת סְכוֹתָה בֶּעָנָן לְךָ וְכוּ' כְּלָה וְהוֹלֶכֶת, וְנַעֲשִׂין גְּרִים וְנִתְגַּלֶּה הַכָּבוֹד וְנַעֲשִׂין רְעָמִים, בְּחִינַת עַנְנֵי דְּשַׁפְכֵי מַיָּא, בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת, בְּחִינַת וּכְבוֹד ה' נִרְאָה בֶּעָנָן. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הִתְפַּשְּׁטוּת הַנְּבוּאָה שֶׁבָּאָה מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּכָּבוֹד. וְעַל-יְדֵי הַנְּבוּאָה נִתְבָּרֵר וְנִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה דְּקְדֻשָּׁה וְנִתְבַּטֵּל אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה הִיא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמְּדַמֶּה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה נִתְגַּלֶּה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְעִקַּר חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד יִהְיֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ'. וְאָז יִתְנַהֵג רַק עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת כְּמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאָז יִתְעַר הַשִּׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת שֶׁהוּא הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁהוּא שִׁיר פְּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁיִּתְנַגֵּן עַל ע"ב נִימִין, בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וְזֶה הַשִּׁיר הוּא בְּחִינַת קוֹל הַמּוֹכִיחַ, בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב, בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן שֶׁעַל יְדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיְרָאוֹת וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהוֹכִיחַ בְּחִינַת נִרְדִּי נָתָן רֵיחוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב וְתָבִין וְתִרְאֶה פְּלָאֵי פְּלָאוֹת וְכוּ', וְהִסְתַּלְּקוּת וּבְטוּל הָעֲנָנִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא זֶה בְּחִינַת סְלִיחוֹת עֲוֹנוֹת, בְּחִינַת מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְעַל-כֵּן אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְאָז מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְּעָה, וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָנִים כָּלִין וְהוֹלְכִין, וְעַל-כֵּן אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא סְלִיחַת עֲוֹנוֹת בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת וּבְטוּל הָעֲנָנִים שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וּכְעָנָן חַטֹּאתֶיךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְתַּקֵּן פֶּגֶם הַמֹּחַ וְהַתְּפִלָּה, כִּי עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵימֵי הַדַּעַת וְכוּ' וְחוֹזְרִין וְנִתְתַּקְּנִין הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תֵּאָוֹת נְאוּף. וְזֶה בְּחִינַת מְצֻוַּת סֻכָּה שֶׁזּוֹכִין אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עַל-יְדֵי הִתְּקוּן שֶׁנַּעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין הַמֹּחִין כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת דַּפְנוֹת וּמְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ דַּפְנוֹת

הַסֻּכָּה שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת לְהָגֵן בִּפְנֵי תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלְחָמוֹת עֲמָלֵק, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). כִּי מְחִצּוֹת הַסֻּכָּה פְּרוּסוֹת לְהָגֵן בִּפְנֵי טֻמְאַת עֲמָלֵק, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד, (כַּמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ). כִּי בַּעֲמָלֵק נֶאֱמַר, "וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד", שֶׁהוּא עֲמָלֵק, "כִּי בָא יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שָׁמַע שֶׁמֵּת אַהֲרֹן וְנִסְתַּלְּקוּ עַנְנֵי כָּבוֹד, אֲבָל עַל-יְדֵי סֻכָּה, שֶׁהוּא עַנְנֵי כָּבוֹד, נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ. כִּי דַּפְנוֹת הַסֻּכָּה הֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה, בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה מֹחִין שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין לַעֲסֹק בַּסֻּכָּה תֵּכֶף אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז נִתְבַּטְּלִין וְכָלִין הָעֲנָנִים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲוֹונוֹת כַּנַּ"ל וְאָז תֵּכֶף כְּשֶׁזֶּה נוֹפֵל זֶה קָם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְבַּטְּלִין וְכָלִין כָּל הָעֲנָנִים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין בְּחִינַת הָעַנְנֵי כָּבוֹד, בְּחִינַת וּכְבוֹד ה' נִרְאָה בֶּעָנָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּפְנוֹת הַסֻּכָּה שֶׁבָּאִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן מְחִצּוֹת הַמֹּחִין שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לִבְחִינַת וּכְבוֹד ה' נִרְאָה בֶּעָנָן, בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד, (כַּמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, בְּחִינַת מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְאָז יוֹצְאִין מֵימֵי הַדַּעַת, בְּחִינַת כִּי תִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ד' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים וְנִתְגַּיְּרִין גֵּרִים (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה שֶׁזּוֹכִין בְּסֻכּוֹת, בְּחִינַת וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן. וְתַרְגּוּמוֹ, וּתְקַבְּלוּן אוּלְפַּן חֲדַת, בְּחִינַת רִבּוּי מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁיּוֹצְאִין עַכְשָׁיו בְּשֶׁפַע גָּדוֹל עַל-יְדֵי הַתִּקּוּן שֶׁנַּעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקִיאָה כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַדַּעַת שֶׁבָּלְעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז יוֹצְאִין מֵימֵי הַדַּעַת בְּשֶׁפַע גָּדוֹל בְּחִינַת כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים, בְּחִינַת אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים ה' עַל מַיִם רַבִּים. וְעַל-כֵּן עוֹשִׂים שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, כִּי שׁוֹאֲבִין מֵימֵי הַדַּעַת אָז עַל-יְדֵי הַתִּקּוּן שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז שׁוֹאֲבִין הַמַּיִם בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד וּמִי שֶׁלֹּא רָאָה שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה לֹא רָאָה שִׂמְחָה מִיָּמָיו, כִּי עַל-יְדֵי זֶה הַדַּעַת שֶׁשּׁוֹאֲבִין עַכְשָׁיו שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל יָמִים נוֹרָאִים כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיִּתְעַר הַשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד כַּנַּ"ל שֶׁמְּשַׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה יִהְיֶה בְּעֵת שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַשִּׁיר הַנַּ"ל, כִּי אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה יִהְיֶה לֶעָתִיד בְּעֵת שֶׁיִּתְעַר הַשִּׁיר הַנַּ"ל. וְעַכְשָׁיו בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה מִתְעוֹרֵר אָז הַשִּׂמְחָה שֶׁל לֶעָתִיד עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְעוֹרֵר עַכְשָׁיו הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת הִתְפַּשְׁטוּת הַנְּבוּאָה הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִין מֵימֵי הַדַּעַת וְנִתְתַּקְּנִין הַמְּחִצּוֹת פְּרוּסוֹת שֶׁל הַמֹּחַ שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּפְנוֹת הַסָּכָה, כִּי מִבְּחִינַת סֻכָּה, מִשָּׁם מְקַבְּלִין רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, רוּחַ נְבוּאָה, כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת שֶׁסָּכָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן כא). כִּי שִׁעוּר סֻכָּה עֲשָׂרָה טְפָחִים לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מֵהַכְּרוּבִים שֶׁהָיוּ סוֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין רוּחַ נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים. וְעַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְנִתְגַּלֶּה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְזוֹכִין לַחֲסִדִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד בְּחִינַת לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי מִשָּׁם הָרוּחַ נְבוּאָה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְהָאֱמוּנָה. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁנָה בַּסֻּכָּה, כִּי הַמְּדַמֶּה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁאָז מִסְתַּלֵּק הַשֵּׂכֶל וְנִשְׁאָר רַק הַמְּדַמֶּה. וְאָז בַּשֵּׁנָה, בְּחִינַת מְדַמֶּה, עִקַּר בֵּרוּר וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. וְעַל-כֵּן חִיּוּב לִישֵׁן בַּסֻּכָּה כְּדֵי לְתַקֵּן בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר וְנִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַסֻּכָּה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנְּבוּאָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר וְתִקּוּן הַמְּדַמֶּה וְהָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁעִקַּר הַסֻּכָּה הוּא מִפְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב, 'פְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב' הוּא בְּחִינַת מְדַמֶּה. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת הַסֻּכָּה צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ, כִּי חַמָּה זֶהוּ בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל כַּמּוּבָא בְּסִימָן א, שֶׁמֶשׁ הוּא בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל בְּחִינַת יַעֲקֹב, עַיִן שָׁם. וְצֵל הַמַּחֲשִׁיךְ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת שֵׁנָה, בְּחִינַת מְדַמֶּה. וְעִקַּר יְדִיעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת ה' צִלְּךָ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָדַעַת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, בְּחִינַת צֵל, בְּחִינוֹת מְדַמֶּה. וְעַל-כֵּן הַסֻּכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְהָאֱמוּנָה, עַל-כֵּן צְרִיכָה לִהְיוֹת צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ, כִּי עִקַּר הַהַשָּׂגָה וְהַיְדִיעָה זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּחִינַת צֵל. וְעַל-כֵּן הָעִקָּר לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת צֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהַסְּכָךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת מִפְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב, זֶה בְּחִינַת מְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, בְּחִינַת פְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי הָאֲכִילָה הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי הַמֹּחַ כְּפִי הָאֲכִילָה, (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר). וּמַאֲכַל אָדָם זֶה בְּחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם. וּפְסֹלֶת הָאֲכִילָה, דְּהַיְנוּ פְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב, שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, זֶה בְּחִינַת מְדַמֶּה שֶׁהִיא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא בִּבְחִינַת הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא הַמְּדַמֶּה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבֵּרוּר כַּיָּדוּעַ וְעַל-יְדֵי

וֶה עִקַּר בְּרוּר הָאֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן הַסֻּכָּה הוּא מִפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב שֶׁהִיא עִקַּר הַסְּכָךְ שֶׁעַל יָדוֹ צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הַמְדַמֶּה וְהָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה זוֹכִין לִבְחִינוֹת הִתְקַבְּצוּת הַחֲסָדִים שֶׁעַל יָדָם יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד, בְּחִינַת לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינוֹת חֶסֶד כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת חִבּוּק יָד יְמִין כִּיָּדוּעַ שֶׁאָז בַּסֻּכּוֹת מִתְקַבְּצִין כָּל הַחֲסָדִים, (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת). וְעַל-יְדֵי הִתְקַבְּצוּת כָּל הַחֲסָדִים יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וְעַל-כֵּן סֻכָּה מְרֻמֵּז עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים שֶׁסֻּכָּה מְרֻמֵּז עַל עָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי עוֹלָם הַבָּא מְכֻנֶּה בְּשֵׁם סֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם. וְעַל-כֵּן אָמְרָה הַתּוֹרָה, צֵא מִדִּירַת קֶבַע וְשֵׁב בְּדִירַת עֲרַאי. לְרָמֵז עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. שֶׁאֵין קְבִיעוּת לָעוֹלָם הַזֶּה חַס וְשָׁלוֹם, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חִדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ, וְעָתִיד לְחַדֵּשׁ עוֹלָמוֹ כַּמּוּבָא שֶׁסֻּכָּה מְרֻמֵּז עַל זֶה. נִמְצָא, שֶׁסֻּכָּה מְרֻמֵּז עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁאָז נִזְכֶּה לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה שֶׁל לִוְיָתָן בְּסֻכּוֹת עֲנָנֵי כָּבוֹד, בְּחִינַת וְסֻכָּה תִּהְיֶה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם כְּשֶׁיִּרְצוּ אָז לִזְכּוֹת לְגָדְלָה וְכָבוֹד שֶׁל יִשְׂרָאֵל יִתְנַסּוּ בְּמִצְוַת סֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עָלְמָא דְּאָתֵי הוּא בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק ח

כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינוֹת דַּפְנוֹת וּמְחִצוֹת הַמֹּחִין שֶׁזּוֹכִין עַל יָדָם לִשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת כָּבוֹד, בְּחִינוֹת נְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְקַבְּצִין הַחֲסָדִים וְזוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל. וְאָז יִתְעַר הַשִּׁיר שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁהוּא שִׁיר פְּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁיִּתְנַגֵּן עַל ע"ב נִימִין, בְּחִינַת חֶסֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל סֻכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ. כִּי מִשָּׁם עִקַּר כָּל הַשְּׂמָחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, בְּחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ, בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ', כִּי אָז יִתְעַר חֶדְוָה וְנִגּוּנָא בְּעָלְמָא בְּעֵת שֶׁיִּתְעַר בְּחִינַת שִׁיר חָדָשׁ הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֻחֲמַת שֶׁבְּסֻכּוֹת זוֹכִין שֶׁיִּתְעַר שִׁיר הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשְּׂמָחוֹת, עַל-כֵּן הוּא זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ. וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַנִּגּוּן הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיְרֵאוֹת שֶׁהֵם מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע מְזוֹנָא דְּגוּפָא, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת אֲכִילָה בְּסֻכָּה שֶׁזֶּה עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע עֵקֶב עֵשָׂו שֶׁהִיא עֵקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּגוּפָא, כִּי זוֹכִין עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַזֶּה לִבְחִינַת רֵיחַ שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא. וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לֶאֱכֹל בְּקֶדֻשָּׁה שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא

דְּנִשְׁמָתָא. וְעַל-כֵּן מִצָּוָה לֶאֱכֹל בַּסֻּכָּה, כִּי אָז הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְקוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סֻכָּה הִיא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה, (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ) כִּי סֻכָּה הִיא בִּבְחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהִיא קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ט

נִמְצָא, שֶׁסֻּכָּה הִיא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁזּוֹכִין עַל הָאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין קוֹל הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע, שֶׁהֵם בְּחִינַת ע"ב נִימִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁנּוֹטְלִין בְּסֻכּוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם י'ה'ו'ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן לוּלָב אֶחָד וַעֲרָבוֹת שְׁתַּיִם וַהֲדַסִּים שְׁלֹשָׁה זֶה שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ. וְהָאֶתְרוֹג כָּלוּל מִכָּל הָאַרְבַּע כַּיָּדוּעַ, כִּי הוּא בְּחִינַת ה' אַחֲרוֹנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם, וְהוּא בְּחִינַת שִׁיר מְרֻבָּע, וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין 'עַל נְטִילַת לוּלָב', כִּי הַלּוּלָב הוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן כַּיָּדוּעַ שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיְרָאוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַנַּעְנוּעִים כְּדֵי לְעוֹרֵר הָרֵיחַ מֵהַדַּעַת, כִּי עִקַּר הָרֵיחַ עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל-יְדֵי הַדַּעַת זוֹכִין לַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְעַל-כֵּן מְנַעְנְעִין בְּלוּלָב וּמִינָיו לְעוֹרֵר הָרֵיחַ מֵהַדַּעַת, וְעַל-כֵּן הֵם ע"ב]שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם[נַעְנוּעִים כְּנֶגֶד ע"ב נִימִין בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁעֲלֵיהֶם יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר הַזֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינוֹת נַעְנוּעִים, כִּי עִקַּר הַנִּגּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת נַעְנוּעִים שֶׁמְּנַעְנְעִים בִּנְימִין שֶׁבְּכִנּוֹר, בְּחִינַת מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת, (כַּמְבֹאָר בְּסוֹף מַאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוַת נְטִילַת לוּלָב וּמִינָיו הוּא בְּשָׁעַת אֲמִירַת הַלֵּל, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל וְכוּ' שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַלֵּל וְהוֹדָאוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁיִּתְעַר אָז. נִמְצָא, שֶׁאַרְבַּע מִינִים וְהַלֵּל הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת שִׁיר וְהַלֵּל וְהוֹדָאָה שֶׁיִּתְנַגֵּן לֶעָתִיד כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר נְטִילַת אַרְבָּעָה מִינִים הִיא בְּשָׁעַת הַהַלֵּל:

חלק י

וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין תֵּכֶף לְיוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁהוּא שִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל זוֹכִין לַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זוֹכִין אַחַר כָּךְ תֵּכֶף לְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז אִתְעַר חֶדְוָה וְנִגּוּנָא בְּעָלְמָא וְכָל יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחִים וְשָׂשִׂים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְעַר שִׁיר הַנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְסִלְיחוֹת עֲוֹנוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדַּעַת וְזוֹכִין לְסֻכָּה וְזוֹכִין לְכָל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁמְּעוֹרְרִין קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת עַל-יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים כַּנַּ"ל וְאָז יוֹצֵא

וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת שִׁיר וְנִגּוּן וְשִׂמְחָה הַנַּ"ל בְּיוֹם שִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין תֵּכֶף אַחַר סֵכוֹת עַל-יְדֵי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן נוֹטְלִין הָאַרְבָּעָה מִינִים בַּיָּדַיִם זֶה בְּחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, כִּי עַל-יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים נִתְעוֹרֵר קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁהוּא קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא מַכְנִיעַ עֵקֶב עֵשָׂו בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וְעַל-כֵּן מִצְוַת ד' מִינִים הוּא בְּיָדַיִם דַּיְקָא, כִּי הָעִקָּר הוּא לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְעִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם דַּיְקָא בִּבְחִינַת וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. 'בְּיַד' דַּיְקָא. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ זְקֻרוֹן" (בְּסִימָן נד), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, וּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָד, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבּוֹ וּלְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ הַטּוֹב שֶׁבּוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת מִצְוַת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים בַּיָּדַיִם שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת מִצְוֹוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא לְקַיֵּם כָּל הַמִּצְוֹת בְּמַעֲשֶׂה דַּיְקָא וַעֲשִׂיָּה הוּא בְּיָדַיִם, וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בַּיָּדַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר קֻדֶּם הִסְתַּלְּקוּתוֹ, שֶׁהֵרִים שְׁתֵּי יָדָיו וְאָמַר, וַוי לְתֵרִין תּוֹרוֹת שֶׁיִּסְתַּלְּקוּ מֵעָלְמָא. כִּי יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כַּמּוּבָא. גַּם שְׁתֵּי הַיָּדַיִם מְרַמְּזִין עַל שְׁתֵּי הַלּוּחוֹת שֶׁקִּבֵּל מֹשֶׁה בִּשְׁתֵּי יָדָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּשְׁנֵי הַלּוּחוֹת עַל שְׁתֵּי יָדָי. כִּי יֵשׁ בִּשְׁתֵּי הַיָּדַיִם עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת חָמֵשׁ בִּימִין וְחָמֵשׁ בִּשְׂמֹאל כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁבִּשְׁנֵי הַלּוּחוֹת חֲמִשָּׁה בְּלוּחַ אֶחָד וַחֲמִשָּׁה בַּלּוּחַ הַשֵּׁנִי, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה עַל-יְדֵי זֶה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁכְּלוּלָה בַּיָּדַיִם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת לְקַיֵּם כָּל הַמִּצְוֹת בְּמַעֲשֶׂה בִּפְשִׁיטוּת בְּלִי חָכְמוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין טַעֲמָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, 'יָדָיו' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה לְעִנְיַן הַרְחָקַת לְמוּד סְפָרֵי הַמַּחֲקָרִים, כִּי הֵם מְבִיאִין לִידֵי אֶפִּיקוֹרְסִית גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, עִקַּר הַתַּכְלִית וְכוּ' (בְּסִימָן יט). כִּי הַמְּדַמֶּה הוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא כֹּחַ הַגּוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, כִּי עִקַּר פְּנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת בְּעֶצֶם רָחוֹק מֵהַגּוּף מְאֹד וְאֵין יָכוֹל לְהִתְלַבֵּשׁ בְּהַגּוּף הֶעָכוּר מֵהַתַּאֲוֹוֹת כְּלָל. וְאֵין מִי שֶׁיִּזְכֶּה אֵלָיו כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁשִּׁבְּרוּ לְנַמְרֵי אֶת כָּל תַּאֲוֹוֹת הַגּוּף עַד שֶׁבִּטְּלוּ אֶת גּוּפָם לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו. אֲבָל כָּל

הַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ הַכֹּל הוּא רַק בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה וַאֲפִלּוּ כָּל הַחָכְמוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁהִמְצִיאוּ הַחֲכָמִים וְהַמְחַקְּרִים הַכֹּל עַל-יְדֵי הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא עַד שֶׁבָּאִים עַל הַמְצָאוֹת חֲדָשׁוֹת. אֲבָל פְּנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל הָעִיּוּנִי בְּעַצְמָם שֶׁהוּא לְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בְּשׁוּם שֵׂכֶל כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי אֶת כָּל תַּאֲוֹוֹת הַגּוּף בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָעוֹלָם לְהַשִּׂיג בְּשִׂכְלָם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת מֵחֻמַת שֶׁרֻבָּם לֹא שָׁבְרוּ לְגַמְרֵי אֶת תַּאֲוֹוֹת הַגּוּף אַף-עַל-פִּי-כֵן חָמַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הָעוֹלָם וְנָתַן בְּהַמְדַמֶּה כֹּחַ הֶאֱמוּנָה שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָן אֱמוּנָה שְׁלֵמָה אִם יִרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין מֻחֶמֶת שֶׁלֹּא זָכוּ עֲדַיִן לִפְנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל מֻחֶמֶת שֶׁלֹּא בִּטְּלוּ לְגַמְרֵי אֶת הַגּוּף, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם עַל כָּל פָּנִים יַכִּירוּ אֶת מְקוֹמָם בֶּאֱמֶת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִשֵּׂכֶל הָעֶצֶם וְיַמְשִׁיכוּ אֶת עַצְמָן לֶאֱמוּנָה לְהַאֲמִין לְקוֹל דִּבְרֵי אֲבוֹתֵינוּ קְדוֹשִׁים שֶׁבִּטְּלוּ אֶת הַחֹמֶר לְגַמְרֵי כְּמוֹ מֹשֶׁה וְהָאָבוֹת וְכוּ' אָז יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכּוּ לְכָל טוּב. וְהָעִקָּר הֶאֱמוּנָה עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רוּחַ נְבוּאָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם). וְעִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָד, הַיְנוּ בְּחִינַת מְצוֹת מַעֲשִׂיּוֹת וְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַתַּרי"ג מִצְוֹוֹת שֶׁקִּבַּלְנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְקָרְבִין לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמּוֹלִיכִין אוֹתָנוּ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וּמְלַמְּדִין וּמַזְהִירִין אוֹתָנוּ לְקַיֵּם כָּל הַמִּצְוֹת עִם פְּרָטֵיהֶן וְתַנָּאֵיהֶן וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הֶאֱמוּנָה שֶׁעִקַּר חִיּוּת עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַזֶּה עַל יָדָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן אֶפְלּוּ אִם יִרְצֶה הָאָדָם לַעְסֹק בִּדְבֵקוּת לְבַד בְּלִי עֲשִׂיַּת מִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת גַּם זֶה הֶבֶל וְגַם יָכוֹל לְהִכָּשֵׁל עַל-יְדֵי זֶה הַרְבֵּה, כַּאֲשֶׁר כְּבָר נִכְשְׁלוּ עַל-יְדֵי זֶה רַבִּים, וְעַל זֶה נֶאֱמַר, אַל תֶּחְכַּם הַרְבֵּה וְאַל תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם, כִּי צָרִיךְ לֶאֱחֹז בִּשְׁנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה, לַעֲבֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת הַרְבֵּה וְזֶהוּ הָעִקָּר וְאִם יִזְכֶּה גַּם לִבְחִינַת דְּבֵקוּת טוֹב אֲשֶׁר תֹּאחֲז בָּזֶה וְזֶה. וּבֶאֱמֶת הָעֲבוֹדָה וְהָעֲשִׂיָּה בְּעַצְמָהּ שֶׁל תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים זֶהוּ עִקַּר הַדְּבֵקוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה 'וּבוֹ תִּדְבָּק' וְכִי הַאִיךְ אֶפְשָׁר לְהִדָּבֵק בּוֹ וַהֲלֹא אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא? אֶלָּא הִדָּבֵק בִּמְדּוֹתָיו וְכוּ' שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַחֲרֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ וְאֶת מִצְוֹתָיו תִּשְׁמֹרוּ וּבְקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ וּבוֹ תִדְבָּקוּן. מְבֹאָר בְּפָסוּק זֶה שֶׁצְּרִיכִין לְקַיֵּם הַכֹּל, עֲשִׂיַּת מִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת וּדְבֵקוּת, וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד לְמִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲבוֹדָה שְׁלֵמָה (וְכַמּוּבָן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

חלק יב

נִמְצָא שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם, עַל-כֵּן נוֹטְלִין לוּלָב וּמִינָיו בַּיָּדַיִם דַּיְקָא, כִּי מִצְוַת נְטִילַת אַרְבָּעָה מִינִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בְּחִינַת מַטֵּה עֹז שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַזֹּאת מַכְנִיעִין אֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמוֹצִיאִין מִמֶּנָּה כָּל חִיּוּתָהּ כָּל הַדַּעַת וְהַקְּדֻשָּׁה וְהַתְּפִלָּה וְהָרַחֲמָנוּת שֶׁבָּלָעָה וְכוּ' וְנַעֲשִׂין גֵּרִים וְנִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנְּבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְהָאֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַנְּגִינוֹן הַנַּ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת נְטִילַת אַרְבָּעָה מִינִים, כִּי הַלּוּלָב שֶׁעָלָיו מְבָרְכִין 'עַל נְטִילַת לוּלָב', הוּא בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי נְטִילַת לוּלָב וּמִינָיו אָנוּ מַרְאִין שֶׁאָנוּ נִצָּחְנוּ הַמִּלְחָמָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁזִּכִּינוּ לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כֹּחַ הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה עֹז, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַלּוּלָב וּמִינָיו שֶׁאָנוּ נוֹטְלִין בְּסֵכּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מָאן נָצַח? מָאן דְּאָחִיד מָאנֵי קְרָבָא שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה מִינִים. נִמְצָא שֶׁהָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם בְּחִינַת כְּלֵי זַיִן שֶׁלָּנוּ, בְּחִינַת מָאנֵי קְרָבָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַטֵּה עֹז שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ לָנוּ מִצְוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, שֶׁאָנוּ זוֹכִין אַחַר כָּךְ בְּסֵכּוֹת לִטֹּל הַלּוּלָב הַקָּדוֹשׁ וּמִינָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּיָדֵינוּ שֶׁהֵם הַמְּאנֵי קְרָבָא הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמַּטֵּה עֹז הַנַּ"ל. וּבָזֶה אָנוּ שְׂמֵחִין עַכְשָׁיו שֶׁזִּכִּינוּ לְנַצַּח הַמִּלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר וְכוּ' וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם, שֶׁעִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא בַּלּוּלָב וּמִינָיו שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַמַּטֵּה עֹז הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנְּגִינוֹן הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׂמְחוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל שֶׁמְּקַשְּׁרִין יַחַד בְּתוֹךְ הָאַרְבָּעָה מִינִים, כִּי עַרְבֵי נַחַל מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְגֵרִים שֶׁכֻּלָּם חוֹזְרִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַמַּטֵּה עֹז הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַהֲדַס שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי הָאָבוֹת הֵם בְּחִינַת שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם הַנְּבוּאָה, בְּחִינַת "בִּשְׁבָעִים "נֶפֶשׁ "יָרְדוּ "אֲבֹתֶיךָ, רָאשֵׁי תֵּבוֹת נ'ב'י'א, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. "אֲבֹתֶיךָ" דַּיְקָא. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִנְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְהָאֱמוּנָה. וְזֶה בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג שֶׁהוּא הָעִקָּר, כִּי הָאֶתְרוֹג פְּרִי עֵץ הָדָר הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה-מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת יָפָה רַעְיָתִי, כִּי עִקַּר הַיֹּפִי וְהַהִדּוּר שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם, כִּי כָּל הָאַרְבָּעָה מִינִין מְאִירִין לְהָאֶתְרוֹג, כִּי עִקַּר כַּוָּנַת הַנְּטִילָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכִין מֵהַתְּפִלָּה הַנַּ"ל מִבְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת-אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹטְלִין הָאַרְבָּעָה מִינִים בַּיָּדַיִם, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה וְהָאֱמוּנָה הוּא בַּיָּדַיִם דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שִׁיר פְּשׁוּט כְּפוּל

מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁאוֹמְרִים עִם הָאַרְבָּעָה מִינִים, כִּי הַלֵּל הוּא בְּחִינַת שִׁיר הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי הַלֵּל מְרַמֵּז עַל לֶעָתִיד לָבֹא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, אֶרְחַץ בְּנְקִיּוֹן כַּפַּי וַאֲסֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לַשְׁמַע בְּקוֹל תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ, פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, זֶה הַלֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְשָׁעֲבַר וְיֵשׁ בּוֹ לְגוֹג וְיֵשׁ בּוֹ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְיֵשׁ בּוֹ לֶעָתִיד לָבֹא. נִמְצָא, שֶׁהַלֵּל כְּלוּל מִכָּל הַנִּפְלָאוֹת עַד לֶעָתִיד, כִּי הוּא בְּבְחִינַת הַשִּׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד שֶׁהוּא הַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּסֵכוֹת עַל-יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים. וְעַל-כֵּן גּוֹמְרִין עָלָיו אֶת הַהַלֵּל:

וְעַל-כֵּן מְנַעְנְעִין בְּהוֹדוּ לַה' תְּחִלָּה וְסוֹף, כִּי עִקַּר הַנִּעְנוּעִים הֵם בִּבְחִינַת חֶסֶד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם נִעְנוּעִין לְעוֹרֵר בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מְנַעְנְעִין בְּהוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ תְּחִלָּה וְסוֹף, לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁל חֶסֶד כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין לִהְיוֹת נְעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמַּדָּמָה שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשִּׁנָּה הוּא בִּבְחִינַת הַמַּדָּמָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַמַּדָּמָה מְבֹרָר כָּרָאוּי בִּשְׁלֵמוּת עַד לֶעָתִיד, עַל-כֵּן צְרִיכִין שֵׁנָה, כִּי עִקַּר הַשֵּׁנָה הִיא בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמַּדָּמָה שֶׁלֹּא יְבַלְבֵּל אֶת הַמֹּחַ לְנַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַמַּדָּמָה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הֵם מְנַדְּדִים שֵׁנָה מֵעֵינֵיהֶם בַּלַּיְלָה וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְעַל-כֵּן נְעוֹרִים בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, זֶהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר הַמַּדָּמָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי אָז בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא נִגְמָר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת תִּקּוּן חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם שֶׁלֹּא יוּכַל שׁוּם זָר, שֶׁהֵם הַכּוֹפְרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים לִגַּע בְּהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְעוֹלָם. וְתִקּוּן זֶה בִּשְׁלֵמוּת הוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמַּדָּמָה. וְעַל-כֵּן נְעוֹרִין בַּלַּיְלָה וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר הַמַּדָּמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִים אָז בְּסֵפֶר 'וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים', כִּי אֵלֶּה הַדְּבָרִים הֵם דִּבְרֵי תּוֹכָחָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'דִּבְרֵי' הוּא תּוֹכָחָה. הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁזּוֹכִין לָזֶה בְּסוֹף סֵכוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְתוֹכָחָה זֹאת כִּי אִם כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר קוֹל הַשִּׁיר הַנַּ"ל, (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו בְּסוֹף סֵכוֹת מְעוֹרְרִין הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה, כִּי אָנוּ זוֹכִין לְתוֹכָחָה זֹאת עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁקִּבְּלוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין וְנִתְתַּקְּנִין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל הַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא קוֹל תּוֹכָחָה הַנַּ"ל, כִּי בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא הוּא גְּמַר הַדִּין שֶׁהִתְחִיל

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְאָז חוֹזְרִין וּמְעוֹרְרִין כֹּחַ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא תְּפִלּוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּהַהוּא יוֹמָא וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם וְכוּ'. יִצְחָק הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים קָדוֹשִׁים, בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא תְּפִלּוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין וְנִתְגַּלִּין הַבְּאֵרוֹת מַיִם קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַזֹּאת בִּבְחִינַת אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים ה' עַל מַיִם רַבִּים, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וּבְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא חוֹזְרִין וְחוֹפְרִין הַבְּאֵרוֹת הַנַּ"ל. בִּבְחִינַת בְּהַהוּא יוֹמָא וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם, כִּי אָז חוֹזְרִין לְעוֹרֵר הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֲמִשָּׁה בַּדֵּי עֲרָבוֹת, הֵם בְּחִינַת ה' גְּבוּרוֹת שֶׁלּוֹקְחִים אָז בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא מִנְהַג נְבִיאִים. 'מִנְהַג נְבִיאִים' דַּיְקָא, כִּי נְבִיאִים דַּיְקָא צְרִיכִים לְהַנְהִיג הַנְהָגָה זֹאת כְּדֵי לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וּגְבוּרָה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל נְבוּאָתָם הָאֲמִתִּית כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמִּדָּמֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְדוּד הַשֵּׁנָה בַּלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁמִּנְדְּדִין הַשֵּׁנָה וְנֵעוֹרִין בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קוֹל הַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹחַ עַל יָדוֹ בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עוֹסְקִים אָז בְּסֵפֶר אֵלֶּה הַדְּבָרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁאוֹמְרִים אָז, כִּי תְּהִלִּים כְּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַיּוּ"ד מִינֵי נְגִינָה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים עַתָּה לְעוֹרְרוֹ וּלְהַמְשִׁיכוֹ שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּסַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה וּמַתְחִילִין מִיָּד בְּבְרֵאשִׁית, כִּי נָעוּץ תְּחִלָּתוֹ בְּסוֹפוֹ, כִּי עִקַּר הַכֹּל הוּא לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ שֶׁהוּא הָאֵל, הוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבּוֹרֵא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלִיט לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, פָּתַח אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּפָסוּק זֶה לְהוֹדִיעַ שֶׁאֵין צְרִיכִין וְאָסוּר לַחֲקֹר שׁוּם חֲקִירָה מַה לְּפָנִים וּמַה לְאָחוֹר וְכוּ', רַק קַבָּלַת הַתּוֹרָה מַתְחִיל מִזֶּה לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים הַיּוֹצְאִים מִפִּי מֹשֶׁה שֶׁפָּתַח לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת וְחָכְמוֹת רַק הוֹדִיעַ לָנוּ מִיָּד שֹׂרֶשׁ וִיסוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי זֹאת מִפִּי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְעִנְיַן הַרְחָקַת הַפִּילוֹסוֹפְיָא

וְהַחֲקִירוֹת רַק לְהַאֲמִין לְקוֹל אֱבוֹתֵינוּ בִּפְשִׁיטוּת כַּאֲשֶׁר פָּתַח לָנוּ מֹשֶׁה בְּרֵאשִׁית וְכוּ', (כַּמּוּבָא מִזֶּה בִּסְפָרָיו הַנִּדְפָּסִים, עַיֵּן שָׁם). וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הַזֹּאת בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ' שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה. וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הֵיטֵב הַתְחָלַת הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית לְהַסִּיּוּם לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי אָנוּ מְסַיְּמִין, וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלּוּחוֹת שֶׁקִּבֵּל מִיָּדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה, שֶׁקִּבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שְׁנֵי לוּחוֹת בְּיָדָיו. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדֻמֶּה כַּנַ"ל, שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַמְדֻמֶּה עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלּוּחוֹת, בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גִּלָּה אֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְהוּא מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ וּבְיָדוֹ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע בְּכָל עֵת. וְזֶהוּ בְּחִינַת, וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁהֵם נִסִּים וּגְבוּרוֹת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִתְגַּלָּה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁמַּתְחִילִין מִיָּד בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, כִּי עַל-יְדֵי הַיָּד הַחֲזָקָה וְהַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא רוּחַ נְבוּאָה. וְעַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים נוֹרָאִים וְכוּ', עַל-יְדֵי כָּל זֶה נִתְבָּרֵר וְנִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ' שֶׁהוּא הַתְחָלָה וְיסוֹד וְעִקַּר כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁמַּתְחִילִין מִיָּד וְכַנַ"ל. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁיִּקָּיֵם מְהֵרָה, כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל הָעַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וּלְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ז

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן סא:

וּכְבָר דִּבַּרְנוּ מִזֶּה וּבֵאַרְנוּ קְצָת בְּהֶלְכוֹת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, הִיא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם:

עַתָּה שַׂמְתִּי עֵינַי וּלְבָבִי עוֹד בְּעִנְיָן זֶה. וּרְאֵה זֶה מַה שֶּׁמָּצָאתִי עוֹד בְּחַסְדֵי ה' עִנְיַן סֻכּוֹת וְכוּ' שֶׁמִּרֻמָּז בָּהֶם רֹב הַתּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה יְכוֹלִין לִמְצֹא בְּכָל מְצָוָה וּמִצְוָה (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם):

כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז עִקַּר הָעֲבוֹדָה לְתַקֵּן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל, עַיֵּן שָׁם). וְאָז מַתְחִילִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, כִּי הוּא יוֹם רִאשׁוֹן מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא עַל אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה עַל אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין בְּיוֹתֵר הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עַל רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁים כַּמָּה פְּעָמִים, וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים, וּבְסֵפֶר חַיִּים וְכוּ', כִּי אָז נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים גַּם לְמַעְלָה בִּבְחִינַת שִׁלְשָׁה סְפָרִים נִפְתָּחִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד. כִּי סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה וְסִפְרֵי חַיִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְתָּבִין בָּהֶם לְחַיִּים הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם הַתּוֹרָה, כִּי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת וְחֵלֶק בְּהַתּוֹרָה וּמִשָּׁם כָּל חִיּוּתוֹ, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (דְּבָרִים ל), כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ וְכוּ'. וְעִקַּר בַּקָּשָׁתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לִהְיוֹת נִכְתָּבִין לְחַיִּים כַּנּוֹדָע עַל חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהֵם חַיִּים אֲמִתִּיִּים, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר הוּא חַיֵּינוּ, וְכַמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וּשְׁאָר סְפָרִים בְּעִנְיַן זְכִרְנוּ לְחַיִּים בְּסֵפֶר, עַיֵּן שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיִּים טוֹבִים שֶׁמְּבַקְּשִׁים עַיֵּן שָׁם, נִמְצָא שֶׁכָּל חִיּוּתֵינוּ בְּגִשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הוּא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים, הַיְנוּ בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה שֶׁהוּא סֵפֶר הַחַיִּים, הַיְנוּ שֶׁנִּהְיֶה נִכְתָּבִין וְנִשְׁרָשִׁין בְּסִפְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר שָׁם הַחַיִּים. וְכָל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל נִשְׁרָשִׁין וְנִכְלָלִין בְּיוֹתֵר בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְאִירָה וּמַזְהֶרֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּיוֹתֵר וְנִשְׁלֶמֶת בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי רִבּוּי סְפָרִים הָרַבֵּה שֶׁנַּעֲשִׂין וְנִתְרַבִּין עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה גְּדוֹלָה מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמוֹתֵיהֶן שֶׁבְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְתְּבוּ וְנִשְׁרְשׁוּ שָׁם בְּיוֹתֵר. עַד שֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא הָרַבֵּה וְנִתְרַבִּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים בְּיוֹתֵר. נִמְצָא שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לַעֲשׂוֹת סְפָרִים הָרַבֵּה אֵין קֵץ שֶׁיִּתְרַבּוּ סְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּתְתַּקֵּן אָז כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה אָנוּ עוֹסְקִין בְּתִקּוּן זֶה לְתַקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין אָז, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינוֹת מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁין בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה בְּסֵפֶר חַיִּים וְכוּ' וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא אֵיזֶה דִּין נִמְתָּק, כִּי נִכְלֶלֶת הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ אֱמֶת שֶׁתִּהְיֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה דְּמַתָּמָן אוֹרַיְתָא נַפְקַת, שֶׁשָּׁם כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם נִמְתָּקִין בְּשָׁרְשָׁן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל כָּל הַצְּמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם,

כִּי כָּל צִמְצוּם וְדִין שֶׁרְשׁוֹ בְּחָכְמָה וְשֵׂכֶל, כִּי כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִיתְבְּרִירוּ וְכָל דִּין נִמְתָּק בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁשָּׁם שָׁרְשׁוֹ, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, אֲבָל יֵשׁ שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַשִּׂכְלִיּוּת שֶׁהֵם שָׁרְשֵׁי כָּל הַדִּינִים. וְשָׁם בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, כִּי בַּשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי אֵין יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק כִּי אִם הַדִּין הַשַּׁיָּךְ לְשֵׂכֶל זֶה שֶׁשָּׁם שָׁרְשׁוֹ, אֲבָל בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, שָׁם נִמְתָּק הַכֹּל-כָּל דִּין וְצִמְצוּם שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַכֹּל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹצִין לְהַמְתִּיק אֵיזֶה דִּין עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַפְּרָטִי אִי אֶפְשָׁר גַּם כֵּן לְהַמְתִּיקוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל זֶה הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי הֶאָרָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל וְאָז דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַכֹּל בֵּין בְּכְלָל בֵּין בִּפְרָט, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי מִתַּמָּן אוֹרָיְתָא נַפְקַת כַּנַ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת. וּשְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְרַבִּין סְפָרִים הַרְבֵּה בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי יֵשׁ עַכְשָׁיו סְפָרִים הַרְבֵּה. וְעוֹד עֲתִידִין לִהְיוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה. וְכֻלָּם צְרִיכִין לְהָעוֹלָם. וְאָסוּר לְהַלְעִיג מֵאֶחָד מֵהֶם, כִּי הֵם שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, כִּי שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵם הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּחַבְּרִין הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאָז עוֹלֶה הַתּוֹרָה וְנִשְׁלֶמֶת בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא חָכְמָה עִלָּאָה שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל. וְאָז הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן, כִּי נִכְלֶלֶת בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא קְדֻשֵּׁי קֳדָשִׁים. וּמִשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת שֶׁל כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם. בִּבְחִינַת יִשְׁלַח עֻזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ. וְכָל זֶה מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אַךְ כַּפַלְתִּי הַדְּבָרִים כְּדֵי לְבָאֵר הָעִנְיָן בְּיוֹתֵר, כִּי יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁנִּכְתְּבוּ שָׁם בְּקִצּוּר. וְכָאן בֵּאֲרְתִּים בְּיוֹתֵר, (עַיֵּן שָׁם וְכָאן וְתָבִין הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הוּא סוֹף גְּמַר הַתְּשׁוּבָה, כִּי הוּא יוֹם אַחֲרוֹן מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְאָז זוֹכִין עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לַעֲלוֹת וּלְכְלֵל בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא קְדֻשֵּׁי קֳדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִכְנָס הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּשָׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְתוֹךְ בֵּית קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים. וּמִשָּׁם מַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּפָּרַת וּסְלִיחַת כָּל הָעַוֹונוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי הָעַוֹונוֹת הֵם דִּינִים, כִּי אֵין יִסּוּרִים בְּלֹא חֵטְא וְכוּ' וּסְלִיחוֹת כָּל הָעַוֹונוֹת הוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִקֹּדֶשׁ קֳדָשִׁים, מֵאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז קִבֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת וְאָז נִתְרַצָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה וְאָמַר לוֹ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ, כִּי אָז נִכְלֶלֶת הַתּוֹרָה בַּשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת סְלִיחוֹת כָּל הָעַוֹונוֹת כַּנַ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים עוֹשִׂין סֻכּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה כַּנַּ"ל בְּדִבֻּרֵינוּ הַקּוֹדְמִים, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה. וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה בִּבְחִינַת וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן דַּפְנוֹת הַסֻּכָּה הֵם בְּחִינַת נֶצַח הוֹד יְסוֹד, (כְּמִבְּאֹר בַּכַּוָּנוֹת), שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵצוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי כְּשֶׁפּוֹגְמִין בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וְאָז נֶחֱלָקֶת הָעֵצָה לְשִׁתִּים חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵין יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, כִּי הָעֵצָה נֶחֱלֶקֶת לִשְׁתַּיִם, שֶׁבְּתְחִלָּה נִדְמֶה לוֹ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּךְ וּלְהִתְנַהֵג כָּךְ וְאַחַר כָּךְ בָּא עַל דַּעְתּוֹ סְבָרָא לַעֲשׂוֹת לְהֶפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי הָעֵצָה חֲלוּקָה אֲצָלוֹ לִשְׁתַּיִם חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל וְאָז הִיא בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת, בְּחִינַת עֲצָתוֹ נוֹפֶלֶת, כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּדָוִד, הֵינוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים (כַּיָּדוּעַ וּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). וּכְשֶׁזּוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים בָּזֶה מְקִימִין סֻכַּת דָּוִד מִנְּפִילָתָהּ בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת, כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמּוֹחַ וְהַדַּעַת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הָעֵצָה, כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת אִימָא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה אִימָא עִלָּאָה, בְּחִינַת אִם לַבִּינָה תִּקְרָא שֶׁשָּׁם מְקוֹר הָעֵצָה, כִּי אִימָא עַד הוֹד אִתְפַּשְׁטַת שֶׁשָּׁם הָעֵצוֹת כַּיָּדוּעַ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמִשְׁיחַ, וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה וְכוּ' רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה'. כִּי הָעֵצוֹת נִמְשָׁכִין מִבִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקִימִין סֻכַּת דָּוִד מִנְּפִילָתָהּ מִבְּחִינַת עֲצָתוֹ נוֹפֶלֶת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְאַחֵד מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מַמָּשׁ, כִּי הַכֹּל אֶחָד (וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה). וְעַל-כֵּן מֵרֹמֶז תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁלֹּא תִּתְחַלֵּק בַּפְּסוּק וְלֹא יַחֲצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד, שֶׁמְּדַבֵּר מִתִּקּוּן וְאַחְדוּת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן מַלְכוּת בֵּית דָּוִד יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁאָז יִתְקַיֵּם, וְרוֹעֶה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ וְכוּ' וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם. וּכְוּ'. וּבִיאַת מָשִׁיחַ יִהְיֶה עַל-יְדֵי שֶׁיָּשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי אֵין הַדָּבָר תָּלוּי אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע וְכוּ'. וְעִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁרְחוֹקִין מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הוּא רַק עַל-יְדֵי שֶׁאֵין יוֹדְעִין עֵצָה שְׁלֵמָה אֵיךְ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹ אֲשֶׁר נִתְעָה לְשָׁם, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל חֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ וּמִתְגַּעְגְּעִים לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אַךְ אֵין יוֹדְעִים עֵצוֹת אֵיךְ לָשׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ אֲשֶׁר נִלְכָּד בּוֹ

כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וְהַעִקָּר עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע עֵצוֹת אֵיךְ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַמּוֹרִים לָנוּ הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֵךְ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֲצָה צְרִיכִין רַק בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁבָּא עַל אֵיזֶה עֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם. לְגַנֵּב אוֹ לְנָאֵף חַס וְשָׁלוֹם, בְּוַדַּאי אֵין זֶה נִקְרָא עֵצָה מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי עֲצָתוֹ זֹאת מוֹסֵר עַצְמוֹ לְיִסּוּרִין וּלְמִיתָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא שֶׁיּוֹרֵד עַד שְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת. וְכֵן אָפִלּוּ כְּשֶׁבָּא עַל עֵצָה אֵיךְ לְהַרְוִיחַ מָמוֹן אִם אֵין הַמָּמוֹן מְסֻגָּל לוֹ לַעֲבוֹדַת ה'. וְאַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי זֶה יִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, גַּם זֶה אֵינוֹ עֵצָה טוֹבָה, כִּי הוּא עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ מֵאַחַר שֶׁנִּתְרַחֵק עַל-יְדֵי זֶה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הוּא חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים. כִּי בְּוַדַּאי עֲצַת הַגַּנָּבִים וְהַנּוֹאֲפִים שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשֵׂיהֶם עַל-יְדֵי כַּמָּה עֵצוֹת וְתַחְבּוּלוֹת וְעַל-פִּי רֹב תּוֹפְסִים אוֹתָם בְּכַבְלֵי עֹנִי וּבִרְזֶל וְאַחֲרִיתָם עֲדֵי אוֹבֵד בְּוַדַּאי אֵין עֲצָתָם נֶחֱשֶׁבֶת לְעֵצָה. וּכְמוֹ כֵן כָּל עֲצַת הָרְשָׁעִים וְהָרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁאֵין זוֹכִין עַל-יְדֵי עֲצָתָם לְתַכְלִית הָאֲמִתִּי תַּכְלִית הַנִּצְחִי, אַדְרַבָּא מִתְרַחֲקִים עַל-יְדֵי עֵצוֹת כָּאֵלּוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁבָּא עַל עֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לַעֲשׂוֹת סְכִין אוֹ חֶרֶב נִפְלָא וְאַחַר כָּךְ הוֹרְגִין אוֹתוֹ בְּחַרְבּוֹ וּבְסַכִּינוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים כח), סַדְנָא בְּסַדְנָא יָתִיב אַף-עַל-פִּי שֶׁהַחֶרֶב נַעֲשָׂה בְּחָכְמָה גְּדוֹלָה אֵינָהּ נֶחֱשֶׁבֶת לְחָכְמָה וְעֵצָה כְּלָל, אַדְרַבָּא, אֵין שְׁטוּת וּכְסִילוּת יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁחָשַׁב עֵצוֹת אֵיךְ לַהֲרֹג אֶת עַצְמוֹ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּכְמוֹ שֶׁמְּצִינוּ כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּסַפְּרִים הַמְחַקְּרִים בְּעַצְמָן מִגֹּדֶל מַפָּלְתָּם הָרָעָה שֶׁל כָּל אוֹתָן שֶׁהִמְצִיאוּ חָכְמוֹת נִפְלָאוֹת בָּעוֹלָם כְּמוֹ אַסּוֹקָרָאט שֶׁדָּנוּ אוֹתוֹ וַהֲרָגוּהוּ בִּשְׁבִיל חָכְמָתוֹ, וְכֵן זֶה שֶׁהִמְצִיא הַכְּלֵי תַּחְבּוּלָה לְהִנָּצֵל מֵרָעָמִים נֶהֱרָג עַל-יְדֵי רַעַם וְכֵן קָלְאַמְבּוּס וַחֲבֵרָיו שֶׁמָּצְאוּ אַמֶעְרִיקָא כָּל אוֹתָן שֶׁהָיוּ הָעִקָּר בְּעִנְיָן זֶה כֻּלָּם מֵתוּ וְנֶהֱרְגוּ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כַּמְבֹאָר בְּסִפְרֵיהֶם בְּעַצְמָם גֹּדֶל מַפָּלְתָּם עַל-יְדֵי חָכְמָתָם בְּעַצְמָם שֶׁהִמְצִיאוּ דַּיְקָא וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה מַעֲשִׂיּוֹת רָעוֹת כָּאֵלֶּה מֵעִנְיַן חֲכָמִים גְּדוֹלִים שֶׁהִמְצִיאוּ חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁהָיוּ לָהֶם מַפָּלָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי חָכְמָתָן שֶׁהִמְצִיאוּ דַּיְקָא (וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם):

נִמְצָא, שֶׁעֵצוֹת וְחָכְמוֹת כָּאֵלּוּ בְּוַדַּאי הֵם שְׁטוּת גָּדוֹל מֵאַחַר שֶׁלֹּא חָשְׁבוּ כְּלוּם עַל עוֹלָם הַבָּא עוֹלָם הַנִּצְחִי רַק עַל עוֹלָם הַזֶּה לְהַרְאוֹת כְּבוֹדָם וְעָשְׁרָם וּלְבַסּוֹף נֶאֱבְדוּ וְנֶעֱקְרוּ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, הֱיֵשׁ שְׁטוּת גָּדוֹל מֵחָכְמָה כָּזוֹ שֶׁחָשַׁב כָּל יָמָיו חָכְמוֹת עַד שֶׁהִמְצִיא כֵּלִים נִפְלָאִים וְכָל כַּוָּנָתוֹ הָיָה לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדוֹ וְעָשְׁרוֹ וּלְבַסּוֹף נָפַל כְּתוֹא מִכְמָר עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא וּמְאוּמָה לֹא נָשָׂא בַּעֲמָלוֹ לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא, כִּי אַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד, כִּי עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ

נִתְגָּאָה וְחִפָּה דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל תּוֹרָתוֹ עַל עַמּוֹ הַקְּדוֹשׁ הַנִּבְחָר, כִּי דִּמָּה בִּלְבָבוֹ בְּגִדֶּל גַּאֲוָתוֹ וּזְדוֹן לִבּוֹ שֶׁכְּמוֹ שֶׁבָּא בְּדַעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ לְהַמְצִיא כְּלִי זֹאת הַנִּפְלָאָה, כֵּן הוּא יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל בָּמֳתֵי עָב לְדַמּוֹת בְּדַעְתּוֹ סְבָרוֹת עַל אֵל עֶלְיוֹן יִתְבָּרַךְ. אוֹי לָהֶם, אוֹי לְחָכְמָתָם הָרָעָה וְהֵמָּה בּוֹעֲרִים וְלֹא יוֹדְעִים כִּי גַּם זֹאת מֵאֵת ה' צְבָאוֹת יָצְאָה שֶׁהִגְיַע הָעֵת שֶׁתֵּצֵא כְּלִי כָּזֹאת לָעוֹלָם, עַל-כֵּן שָׁלַח בְּדַעְתָּם זֹאת שֶׁיָּבוֹאוּ עַל חָכְמָה וְתַחְבּוּלָה זֹאת לְהַמְצִיא הַכְּלִי זֹאת, כִּי הֵם כְּגַרְזֶן בְּיַד הַחוֹצֵב בּוֹ וְלֹא הָיָה לָהֶם לְהִתְגָּאוֹת עַל-יְדֵי זֶה וְלָבֹא לִידֵי כְּפִירוֹת בַּה' וּבְתוֹרָתוֹ וּבְעַמּוֹ עַל-יְדֵי זֶה, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי זֶה נָהְפַּךְ הַגַּלְגַּל עֲלֵיהֶם וְנֶעֱקְרוּ עַל-יְדֵי חָכְמָתָן שֶׁל עַצְמָן דַּיְקָא כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָעֲצוֹת וְהַחָכְמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁאֵינָם פּוֹעֲלִים עַל-יְדֵי אֵלּוּ הָעֲצוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִזְכוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים אֵלּוּ הָעֲצוֹת אֵינָם עֲצוֹת כְּלָל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמִּתְרַחֲקִים עַל-יְדֵי אֵלּוּ הָעֲצוֹת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁבְּוַדַּאי אֵלּוּ הָעֲצוֹת אֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם עֲצוֹת כְּלָל וְעַל עֲצוֹת כָּאֵלּוּ נֶאֱמַר (דְּבָרִים לב), כִּי גּוֹי אֹבֵד עֵצוֹת הֵמָּה. וּכְתִיב, אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה'. הֵינוּ כְּשֶׁהוּא נֶגֶד ה' שֶׁאֵין מַגִּיעַ מִזֹּאת הַחָכְמָה וְהָעֵצָה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין נִקְרָא בְּשֵׁם חָכְמָה וְעֵצָה כְּלָל וְכַנַּ"ל. כִּי מִי שֶׁהוּא חָכָם אֲמִתִּי וְרוֹצֶה לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ בֶּאֱמֶת וּלְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וְעַל תַּכְלִיתוֹ בֶּאֱמֶת וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ שֶׁיַּחְשֹׁב רַק תַּחְבּוּלוֹת וְעֵצוֹת אֵיךְ לְהִנָּצֵל מִן הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתִּיו, כִּי זֶה רוֹאֶה כָּל אָדָם, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁהוּא חָכָם קְצָת גְּדֹל גְּנוּת זֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא מָלֵא יְגוֹנוֹת וְכָל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבִים וְאֵין שׂוּם אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ נַחַת וְטוּב בְּזֶה הָעוֹלָם הַמַּר הַמָּלֵא יִסּוּרִים מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב, וְגַם אֵין צָרֵךְ לְבָאֵר לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִדְקֳדוֹ קְצָת. וְסוֹף הָאָדָם לָמוּת. וּמַה יִּתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְכַנַּ"ל וְכוּ', וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הָיָה רָאוּי לְכָל הַחֲכָמִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שֵׂכֶל גָּדוֹל אֲפִלּוּ לְחָכְמֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁיִּתְקַבְּצוּ כֻּלָּם יַחַד וְיַחְשְׁבוּ מַחֲשָׁבוֹת חָכְמוֹת וְתַחְבּוּלוֹת בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מַהוּ הַתַּכְלִית שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וּבִשְׁבִיל מַה נִּבְרָא הָאָדָם וּלְבִלּוֹת יָמִים וּשְׁנִים עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה אַבְרָהָם אָבִינוּ וְכָל הָאָבוֹת קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֲנַחְנוּ עִם קְדוֹשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַבֵּל הָעֵצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בַּמֶּה לִזְכוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל-יְדֵי תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, בְּוַדַּאי רָאוּי לָנוּ לְשׂוּם כָּל חָכְמָתֵנוּ וְדַעְתֵּנוּ לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בְּתָמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת לִלְמֹד וּלְלַמֵּד, לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ'. כִּי זֹאת הַחָכְמָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַחָכְמוֹת וְהָעֵצָה הָאֲמִתִּיּוֹת כְּשֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ וַעֲצָתוֹ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בִּפְשִׁיטוּת אַשְׁרֵי לוֹ. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, סִפְרוֹ, אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים. כִּי צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵעֲצַת רְשָׁעִים בְּתַכְלִית הָרִחוּק, כִּי כָּל עֲצָתָם

לְהָרַע אַף-עַל-פִּי שֶׁלִּפְעָמִים נִדְמֶה עֲצָתָם לְאֵיזֶה חָכְמָה, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה, כִּי אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה (תְּהִלִּים לז), בְּוַדַּאי צְרִיכִים לִבְרֹחַ מְאֹד מֵעֵצוֹת כָּאֵלּוּ כְּבוֹרֵחַ מִן הָאֵשׁ. וְעַל-כֵּן מַה שֶּׁנֶּחְשָׁב בְּשֵׂם עֵצָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת ה' בֶּאֱמֶת וְאֵיךְ יָשׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמָּקוֹם שֶׁנִּלְכַּד לְשָׁם כְּדֵי לְהַצִּיל נַפְשָׁם מִנִּי שַׁחַת לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים זֶה נִקְרָא בְּשֵׂם עֵצָה בֶּאֱמֶת וְזֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׂם עֵצָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח), לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה. בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא:

חלק ג

וְעֵצָה שְׁלֵמָה בַּעֲבוֹדַת ה' אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵהֶם שׁוּם עֵצָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, הַיְנוּ אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִין קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וְכוּ'. וְהַצַּדִּיק הִיא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים, (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), וּמִשָּׁם, מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קְדָשִׁים, שֶׁהוּא שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, מִשָּׁם נִמְשָׁךְ עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נֶחֱלֶקֶת לִשְׁתַּיִם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי חֲלֻקַּת הָעֵצָה לִשְׁתַּיִם נִמְשָׁךְ מִפֻּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּעֵצְמוֹ פֻּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים (כַּנַּ"ל בִּדְבָרֵינוּ הַקּוֹדְמִים). כִּי עִקַּר חֲלֻקַּת הָעֵצָה הוּא בַּעֲבוֹדַת ה' מֵה שֶׁמִּסְפָּקִין לִפְעָמִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וְזֶה נִמְשָׁךְ מִפֻּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְעָרֵב טוֹב וָרָע עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין לְהַבְחִין בֵּין טוֹב לְרַע. וְכָל אֵלּוּ הַסְּפֵקוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וַחֲלֻקַּת הָעֵצָה שֶׁיֵּשׁ בַּעֲבוֹדַת ה', כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, כִּי אִם לֹא הָיָה אוֹכֵל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת הָיָה יוֹדֵעַ הַדֶּרֶךְ הַנָּכוֹן אֵיךְ לְהִתְדַּבֵּק תָּמִיד בַּה' וְלִכְלֹל בְּחִינַת הַחַיִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁחָטָא וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְנִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן, עַל-כֵּן שָׂם ה' אֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהִפּוּכִים וְהַתְּמוּרוֹת שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת דַּעְתּוֹ מִמַּחֲשָׁבָה לְמַחֲשָׁבָה וּמֵעֵצָה לְעֵצָה, כִּי אֵין יוֹדְעִין בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ לְהִתְקָרֵב לְעֵץ הַחַיִּים לִזְכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים, כִּי הַכֹּל חֲפֵצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ, אַךְ בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. וְכַצַּפָּרִים הָאֲחוּזוֹת בְּפַח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי אָדָם, וּבְוַדַּאי יֵשׁ עֵצוֹת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ אִם הוּא בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא גַּם שָׁם יֵשׁ עֵצוֹת וַתַּחְבּוּלוֹת וּדְרָכִים אֵיךְ לָצֵאת מִשָּׁם, אֲבָל אֵין אָדָם יוֹדֵעַ אֶת הָעֵצָה הַיְשָׁרָה בִּשְׁלֵמוּת אֵיךְ לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים. כִּי בֶּאֱמֶת הָעֵצָה בְּשָׁרְשָׁהּ הַכֹּל אֶחָד, כִּי בְּשֹׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי שָׁם אֵין שׁוּם רַע כְּלָל וְשָׁם אֵין שַׁיָּךְ חֲלֻקַּת הָעֵצָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, רַק לְמַטָּה בְּמָקוֹם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִשָּׁם נִמְשָׁךְ חֲלֻקַּת הָעֵצָה לִשְׁתַּיִם, כִּי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ טוֹב וָרָע נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי דְּבָרִים וּצְרִיכִין עֵצָה לְדַבֵּק עַצְמוֹ בַּטּוֹב וּלְהִתְרַחֵק מֵהָרַע. וּמֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן

אוֹ כָּל אֶחָד מֵחֲמַת חֻטְאָיו וַעֲוֹונוֹתָיו נִתְעָרֵב טוֹב וָרָע עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַבְחִין בֵּין הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב לְהַהֵפֶךְ, כִּי יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי אִישׁ וְאַחֲרִיתוֹ דַּרְכֵי מָוֶת (מִשְׁלֵי יד). וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ חֻלְקַת הָעֵצָה שֶׁאֵין יוֹדְעִין לָשׁוּחַ עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ אֵיךְ לָצֵאת מִן הַחֹשֶׁךְ שֶׁנִּלְכַּד בּוֹ בַּעֲוֹונוֹתָיו וְלָשׁוּב מִמָּוֶת לְחַיִּים שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים כַּנַּ"ל, אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים, בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל, הוּא יוֹדֵעַ כָּל הַדְּרָכִים וְכָל הַנְּתִיבוֹת שֶׁבְּעִמְקֵי הַחֹשֶׁךְ, כִּי הוּא יָדַע מַה בַּחֲשֹׁכָא וְכוּ', כִּי שָׁם בְּשָׁרְשׁוֹ, הָרַע נִתְהַפֵּךְ לְטוֹב וּזְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזָכְיוֹת וְנִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד וְשָׁם הָעֵצָה בִּשְׁלֵמוּת גְּמוּר מֵאַחַר שֶׁלֹּא הִתְחִילָה עֲדַיִן לְהֵחָלֵק כְּלָל. וְעַל-כֵּן הוּא יוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם עֵצוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא לְפִי מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלוֹת הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים, כִּי צְרִיכִין דַּוְקָא לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וְאֵין דַּי בִּסְפָרִים לְבַד, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מַה שֶּׁמְּקַבְּלִין מִפִּי צַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהֵם דְּבָרִים שֶׁלֹּא נִתַּן לִכְתֹּב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְכָתְבָן כְּלָל:

חלק ד

כִּי יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הוּא בְּחִינַת נִגְלֶה, כִּי הַדָּבָר הַנִּכְתָּב הוּא בְּאוֹתִיּוֹת וְהַכֹּל יְכוֹלִין לִרְאוֹתוֹ, אֲבָל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הוּא בְּחִינַת דְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים מִפֶּה לְאֹזֶן, זֶהוּ בְּחִינַת סוֹד שֶׁלֹּא נִתַּן לְהִתְגַּלּוֹת בְּחִינַת נִסְתָּר (וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ נִגְלֶה וְנִסְתָּר כַּיָּדוּעַ, אֲבָל בִּכְלָלִיּוּת שְׁנֵיהֶם נֶחֱשָׁב תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בִּבְחִינַת נִגְלֶה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בִּבְחִינַת נִסְתָּר). וְאֵלּוּ הַשִּׁתִּי בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כְּלָלִיּוּת קִיּוּם הַתּוֹרָה וּבְחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי חֲסָדִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, בְּחִינַת ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲנִי ה' קֹדֶם שֶׁיֶּחֱטָא וַאֲנִי ה' לְאַחַר שֶׁיֶּחֱטָא. ה' הוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְרַחֲמִים כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ חֶסֶד גָּדוֹל אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בּוֹ עִם הָאָדָם קֹדֶם שֶׁיֶּחֱטָא. וְיֵשׁ עוֹד חֶסֶד גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, הַיְנוּ הַחֶסֶד הַנִּפְלָא שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג בְּחַסְדּוֹ בְּכָל דּוֹר לְאַחַר שֶׁיֶּחֱטָא הָאָדָם. שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּחַסְדּוֹ לְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה לְהַנְטוֹתוֹ לְתוֹחֶיָה. וְזֶה הַחֶסֶד לְאַחַר שֶׁיֶּחֱטָא גָּדוֹל הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר מֵהַחֶסֶד הָרִאשׁוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ ה' ה' פָּסִיק טַעֲמָא קַדְמָאָה שְׁלִים, בַּתְרָאָה שְׁלִים יַתִּיר. כִּי הַחֶסֶד הָרִאשׁוֹן, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אֲנִי ה' קֹדֶם שֶׁיֶּחֱטָא, זֶהוּ גַּם כֵּן חֶסֶד גָּדוֹל מְאֹד, אֲבָל הַחֶסֶד הָאַחֲרוֹן אַחַר שֶׁיֶּחֱטָא זֶה הַחֶסֶד נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד וְגָדוֹל הַרְבֵּה יוֹתֵר מִן הָרִאשׁוֹן. וְהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְשׁוּבָה, כִּי חֶסֶד הָרִאשׁוֹן, הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא

אוֹתָנוּ בְּחַסְדּוֹ וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּחֶסֶד חִנָּם לְחַיּוֹתֵינוּ הַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּוַדַּאי חֶסֶד גָּדוֹל מְאֹד, אֲבָל זֶה הַחֶסֶד הוּא עֲדַיִן בְּחִינַת נִגְלֶה, כִּי זֶה הַחֶסֶד גִּלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַכֹּל, כִּי נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בַּאֲשֶׁר הֵיטֵב וּבֵאֵר לָנוּ כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה עִם כָּל פְּרָטֶיהָ וּתְנָאֶיהָ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג כְּדֵי לִזְכּוֹת לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים. אֲבָל מִי שֶׁנָּטָה מִדַּרְכֵי ה' וְעָבַר חַס וְשָׁלוֹם, מַה שֶּׁעָבַר, אֲזַי הַחֶסֶד הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, מְחַיֵּב אֶת עַנְשׁוֹ הָרָאוּי לוֹ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה. אֲבָל עֲדַיִן יֵשׁ חֶסֶד הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא שְׁלִים יַתִּיר, שֶׁעַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה גַּם הוּא יָכוֹל לְהִנָּצֵל מִן הָעֹנֶשׁ עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה. וְגָדוֹל הַחֶסֶד הַזֶּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּכוֹל לַהֲפֹךְ עֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת. וְזֶה הַחֶסֶד הוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי זֶה הַחֶסֶד אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כְּלָל כִּי אִם מִפֶּה לְאֹזֶן, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהָאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמַסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַסְתַּרְתִּי פָנַי (דְּבָרִים לא) וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי וְכוּ'. כִּי כָּךְ רָאוּי לוֹ לְרַחֲקוֹ וּלְהַסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ עַל-פִּי דַּרְכֵי מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא מְחַיֶּבֶת לַעֲנֹשׁ אֶת הָרַע וּלְרַחֲקוֹ וְלֹא לְקָרְבוֹ, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא. וּבֶאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הוּא צוֹפֶה לָרָשָׁע וְחָפֵץ לְהַצְדִּיקוֹ, עַל-כֵּן גִּלָּה לַצַּדִּיקִים בְּעַל פֶּה דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה לְהוֹרוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּתִקֻּף הַהַסְתָּרָה בְּאֹפֶן שֶׁיַּחְזְרוּ וְיִתְקָרְבוּ לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁנִּמְסְרָה לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, כִּי זֶה הַדָּבָר מִשְׁתַּנֶּה בְּכָל דּוֹר בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי לֹא כָּל אַפִּין שָׁוִין, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי נִשְׁמָתוֹ וּכְפִי קִלְקוּלוֹ וּכְפִי מַהוּתוֹ כֵּן צְרִיכִין לְנַהֵג אוֹתוֹ בְּדְרָכִים וְעֵצוֹת יְשָׁרוֹת בְּאֹפֶן שֶׁיָּשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְעֵצָה שְׁלֵמָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין הָעֵצָה, מִשָּׁם מִקֹּדֶשׁ קָדָשִׁים בִּבְחִינַת יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וְכוּ', כִּי הָעִקַּר הָעֵזֶר וְהַיְשׁוּעָה הוּא הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה בֶּאֱמֶת. כִּי שָׁם בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שׁוֹפֵעַ הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׂכְלִיִּים וְכָל הָעֵצוֹת שֶׁבְּעוֹלָם וּמִשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל, כִּי הָעֵצָה הִוא הַיְשׁוּעָה וְהַהַמְתָּקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִין שֶׁנּוֹטְלִין בְּסֻכּוֹת, כִּי הָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע דְּגָלִים, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁמְּיַחֲדִין וּמְחַבְּרִין אוֹתָם עַתָּה בְּיִחוּד וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדֵינוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָעֵצָה שֶׁהוּא מְרַמֶּזֶת עַל הִתְאַחֲדוּת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְחַלְּקוּ עוֹד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהֵם אַרְבָּעָה דְּגָלִים, לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת, רַק יִהְיוּ כֻּלָּם אֶחָד וְכֻלָּם נוֹתְנִין כֹּחַ וַהֲדַר

מַלְכוּת לְהָאֶתְרוֹג. שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. שֶׁהוּא יִהְיֶה מֶלֶךְ אֶחָד עַל כֻּלָּם וְעַל-כֵּן כָּל הַמִּצְווֹת הָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם בְּמִינֵי עֵץ, זֶה בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הַמַּלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בִּיחֶזְקֵאל, וְאַתָּה קַח לְךָ עֵץ אֶחָד וּכְתֹב עָלָיו לִיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וְכוּ' וְקַח עֵץ אֶחָד וְכוּ' וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדֶךָ כִּי עַל-יְדֵי הִתְאַחֲדוּת הָאַרְבָּעָה מִינִים נִכְלָלִין בְּיַחַד שְׁתֵּי הַמַּמְלָכוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעֵצָה שֶׁתִּהְיֶה שְׁלֵמָה וְלֹא חֲלוּקָה, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל:

כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָעֵצָה, בְּחִינַת אִימָא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֵצָה כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ לוֹקְחִין הָאַרְבָּעָה מִינִים וּמְנַעְנְעִין בָּהֶם בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת וּמַמְשִׁיכִין הָעֵצָה הַשְׁלֵמָה לְתוֹךְ הַלֵּב כִּדֵּי שֶׁנֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר, כִּי אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁבְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם בְּכֻלָּם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִינֵּהּ. עַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּפָּלְנוּ לְשָׁם יֵשׁ לָנוּ גַּם שָׁם עֵצָה אֵיךְ לָשׁוּב מִשָּׁם. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלּוּלָב שֶׁבּוֹ עִקַּר הַנִּעְנוּעַ שֶׁמְּנַעְנְעִין שְׁרָשָׁיו הַדַּעַת שֶׁבְּמֹחַ וּמַמְשִׁיךְ הַחֲסָדִים מִשָּׁם אֶל הַמַּלְכוּת וְכָל הַחֲסָדִים נִמְשָׁכִין עַד נֶצַח וְהוֹד שֶׁהֵם עֵצוֹת, כִּי עִקַּר הַחֶסֶד הוּא הָעֵצָה וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַנִּעְנוּעַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַחֲסָדִים אֶל הַמַּלְכוּת, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין עֵצוֹת שְׁלֵמוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, כִּי הַמַּלְכוּת נִתְאַחֵד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הָעֵצָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִבּוּר הָאַרְבָּעָה מִינִים בְּיַחַד כַּנַּ"ל:

כִּי בְּסֻכּוֹת נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲסָדִים, (כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּכַּוָּונוֹת) וְכָל אֵלּוּ הַחֲסָדִים הֵם בְּחִינַת הַהַמְתָּקוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת טוֹבוֹת שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עַכְשָׁיו מִשֵּׁכֶל הַכּוֹלֵל מְקֹדָּשׁ קֻדָּשִׁים עַל-יְדֵי שֶׁזָּכִינוּ לְהִכָּלֵל שָׁם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת וְהָעֵצוֹת טוֹבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַחֲסָדִים שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּסֻכּוֹת אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמְבֹאָר הַדִּין בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט שֶׁבֵּית דִּין מַעֲמִידִין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס עַל נְכָסֵי יְתוֹמִים. וְאִיתָא שָׁם שֶׁאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּנָּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים לֹא יִשְׁבַּע, מִנּוּהוּ בֵּית דִּין, יִשְׁבַּע:

כִּי כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ (קֹהֶלֶת ו). כִּי מַחֲמַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, מֵחֲמַת זֶה צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד וְלִטְרֹחַ הַרְבֵּה בְּפַרְנָסָתוֹ. וּמְזוֹנוֹתָיו בְּאֵין לוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם (בְּרֵאשִׁית ג), בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֲמַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא נִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת, הַיְנוּ שֶׁמּוֹתְרוֹת הָאֲכִילָה עוֹלֶה אֶל הַמֹּחַ וּמְבַלְבֵּל וּמְעַקֵּם אֶת דַּעְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לִבָרְכָה, הַמַּלְעִיג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת וְכוּ' שֶׁהוּא מוֹתָרוֹת וּפְסֹלֶת הָאֲכִילָה שֶׁעוֹלֶה אֶל הַמֹּחַ וּמְבַלְבֵּל אֶת דַּעְתּוֹ וְעַל-יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִשְׁפָּטִים וְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת מִכָּל מַה שֶּׁהוּא לוֹמֵד וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּמָה עֲצָתוֹ וַאֲזַי עֲצָתוֹ חֲלוּקָה לִשְׁתַּיִם וְאֵינוֹ יָכוֹל לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ בְּשׁוּם דָּבָר, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה הַמּוֹתָרוֹת הַמְבַלְבֵּל אֶת הַמֹּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזוֹת הַמּוֹתָרוֹת, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַצְבוּת בִּבְחִינוֹת בְּכָל עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי הַקְּלִפָּה שֶׁל בְּעִצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַלֵּל בְּעִצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹתָרוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַמּוֹתָרוֹת מְבַלְבֵּל הַמֹּחַ עַל-יְדֵי שֶׁפְּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וַאֲזַי אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְזֶה עִקַּר קִשּׁוּי וּכְבֵדוּת הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר כְּבֵדוּת הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הָעֵצָה שֶׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לָתֵת עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, כִּי אֵין אָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה יִשְׂתַּכֵּר, כִּי בְּוַדַּאי בְּכָל עֵת וּבְכָל מָקוֹם יֵשׁ דָּבָר סְחוֹרָה שֶׁיְּכוֹלִין לְהִשְׂתַּכֵּר בּוֹ הַרְבֵּה, כִּי אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם, כִּי לְכָל דָּבָר סְחוֹרָה יֵשׁ עֵת וּמָקוֹם רַק שֶׁאֵין אָדָם יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה סְחוֹרָה יַצְלִיחַ עִתָּה. אִם בְּשַׁעֲוָה אִם בְּחִטִּים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן (זֶה יָדוּעַ לְמִי שֶׁבָּקִי קְצָת בְּטִיב מַשָּׂא וּמַתָּן). וְעַל-כֵּן עִקַּר הַצְלָחַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה לֵידַע מַה לִּסְחֹר וְלִקְנוֹת וְלִמְכֹּר בִּזְמַנּוֹ וּשְׁעָתוֹ וּמְקוֹמוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּרְוִיחַ. וְאָז יָכוֹל לְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה בְּנָקֵל בְּלִי יְגִיעָה וְזֶה שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח), כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל. וְתַרְגּוּמוֹ, אֲרֵי הוּא יְהֵיב לָךְ עִיטָא לְמִיקְנֵי נְכָסִין. כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הוּא עַל-יְדֵי הָעֵצָה כְּשֶׁיּוֹדֵעַ מַה לִּסְחֹר בִּמְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּגְּמָרָא בְּמַעֲשֶׂה דְּחָסִיד אֶחָד שֶׁהִקְנִיטָתוּ אִשְׁתּוֹ וְהָלַךְ וְלָן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וְכוּ' וְשָׁמַע שְׁתֵּי רוּחוֹת מְסַפְּרוֹת וְכוּ' שֶׁכָּל הַזּוֹרֵעַ בְּרְבִיעָה רִאשׁוֹנָה וְכוּ'. וְלַשָּׁנָה הַבָּאָה שָׁמַע לְהֵפֶךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה הִצְלִיחַ בְּאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי שָׁנִים מֵחֲמַת שֶׁיָּדַע מָתַי לִזְרֹעַ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֶסְרוֹן הָעֵצָה שֶׁאֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה יַצְלִיחַ עַתָּה וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַמּוֹתָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּבַלְבֵּל אֶת הַמֹּחַ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְיַגֵּעַ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁמּוֹצֵא פַּרְנָסָתוֹ וּמְזוֹנוֹתָיו. וּבֶאֱמֶת עִקַּר הַיְגִיעָה הוּא שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ עַד שֶׁבָּא עַל הָעֵצָה הָאֱמִתִּית מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִסְחֹר. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל הַיְגִיעוֹת הֵם בְּחִנָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שְׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁתְּלוּיָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה. בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בְּכֻלָּם. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן

הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת לא), נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה, הַיְנוּ אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא עִקַּר יְסוֹד הָאֱמוּנָה. וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַ זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶךָ (דְּבָרִים לג). שֶׁזְּבוּלוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסּוֹחֵר כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר וּמְקָרֵב עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּ בְּחִינַת יִשָּׂשכָר שֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּזְבוּלוּן הָיָה מַסְפִּיק אוֹתוֹ אָז נֶאֱמַר, שְׂמַח זְבֻלוֹן בְּצֵאתֶךָ-לִסְחוֹרָה. כִּי בְּוַדַּאי בְּכָל אֲשֶׁר תִּפְנֶה תַּצְלִיחַ בִּסְחוֹרָתְךָ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַסּוֹחֵר מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת וּמַסְפִּיק אוֹתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה וְאָז בְּוַדַּאי יַצְלִיחַ בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה כִּי עִקַּר הַהַצְלָחָה הוּא עַל-יְדֵי הָעֵצָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁרוֹצֶה לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין כִּי לֹא בְּכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ וְאֵין חָכְמָה וְאֵין עֵצָה וְאֵין תְּבוּנָה לְנֶגֶד ה', רַק יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמִּי שֶׁהָעֹשֶׁר שֶׁלּוֹ שֶׁיַּשְׁפִּיעַ עָלָיו עֵצָה טוֹבָה שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע מַה לִּסְחֹר בְּאֹפֶן שֶׁיְּרוִיחַ פַּרְנָסָתוֹ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת צָרִיךְ הַסּוֹחֵר לְקָרֵב עַצְמוֹ לְהַתַּלְמִיד חָכָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָעֵצָה הַשְׁלֵמָה, שֶׁהוּא הַצְלָחַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ וּמַרְוִיחַ מָמוֹן עֲדַיִן אֵין הָעֵצָה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְנַהֵג עִם הַמָּמוֹן בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי. לָתֵת צְדָקָה הַרְבֵּה וְלִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְאַל יִהְיֶה אָץ לְהַעֲשִׁיר וְלֹא יִתְאַוֶּה בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר. בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שֶׁהַמְּשִׁיךְ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת, כִּי תַּכְלִית הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַפַּרְנָסָה הוּא בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ. וְזֶה עִקַּר הָעֵצָה הַשְׁלֵמָה הַטּוֹבָה כְּשֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי עֲצָתוֹ שֶׁהֵאִיר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הֶרְוִיחַ מָמוֹן לְהַצְלִיחַ עַל-יְדֵי זֶה הַהַצְלָחָה הַנִּצַּחִית וְהָאֲמִתִּית לַעֲשׂוֹת רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זֶה. וְאָז דַּוְקָא נֶחֱשָׁב עֵצָה טוֹבָה וּשְׁלֵמָה, אֲבָל אִם חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מַרְוִיחַ מָמוֹן וְאֵינוֹ מִתְנַהֵג בּוֹ כַּשּׁוּרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, נוֹפֵל וְיוֹרֵד עַל-יְדֵי זֶה וּמְמַעֵט עֲבוֹדָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת עֹשֶׁר שָׁמוּר לְבָעָלָיו לְרָעָתוֹ וַאֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ נֶחֱשָׁב לְעֵצָה שְׁלֵמָה שֶׁהֶרְוִיחַ מָמוֹן לְרָעָתוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַצְלִיחַ בְּסוֹפוֹ וְתַכְלִיתוֹ עַל-יְדֵי זֶה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה הַטּוֹבָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַצְלִיחַ עַל-יְדֵי עֲצָתוֹ בְּאַחֲרִיתוֹ לְסוֹפוֹ לָעַד וְלָנֶצַח בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְטוֹב וְנִצְחִי, כִּי טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ:

חלק ח

וְהִנֵּה אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לְמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת לְהַצְלִיחַ בְּמָמוֹנוֹ לַהַצְלָחָה הַנִּצְחִית, אֲבָל בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם נֶחֱשָׁב כָּל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ גְּנֵבָה וּגְזֵלָה. וְגַם כָּל אָדָם אֲפִלּוּ הַפְּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי עוֹשֶׂה כַּמָּה וְכַמָּה מִצְוֹוֹת בְּמָמוֹנוֹ,

צָדָקָה וּשְׂכַר לְמוּד בְּעֵד בָּנִים וּקְנִיּוֹת מִצְווֹת וְהוֹצָאַת שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. וְעַל-כֵּן כָּל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכִין לְהַרְוִיחַ הוּא בְּחִינַת בֵּרוּרִים שֶׁמְּבָרְרִין מִבְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁל בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָרֶוַח וְהַהַצְלָחָה בְּחִינַת כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל, אֲרִי הוּא יָהֵיב לָךְ עִיטָא לְמִקְנֵי נְכָסִין כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לְבָרֵר כָּל הַדְּבָרִים מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְבָרֵר עֵצָה שְׁלֵמָה וְדֶרֶךְ יְשָׁרָה בְּכָל הַדְּבָרִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁמְּבָרְרִין מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹתָרוֹת שֶׁמִּשָּׁם בִּלְבּוּל הַדַּעַת פְּגַם הָעֵצָה וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהִתְיַגֵּעַ לְתַקֵּן זֹאת לִדְחוֹת בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, דְּהַיְנוּ לִדְחוֹת פְּגַם הָעֵצָה וּלְהַמְשִׁיךְ עֵצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא בְּמָמוֹן שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם, וְעַל-כֵּן כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד קֹדֶם שֶׁמַּמְשִׁיךְ וּמְבָרֵר הַפַּרְנָסָה דְּקְדֻשָּׁה מִבְּחִינוֹת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה מִפְּגַם הָעֵצָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְכָל אָדָם כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְבָרֵר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה דְּקְדֻשָּׁה כָּל יְמֵי חַיִּים חִיּוּתוֹ, כְּמוֹ כֵן הוּא מְתַקֵּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כַּנַּ"ל, אֲשֶׁר זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו לְתַקֵּן פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל וּכְפִי מַה שֶּׁיְּזָכֶה בְּחַיָּיו לְתַקֵּן פְּגַם עֵץ הַדַּעַת, פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְאַחַר מִיתָתוֹ לְדַעַת הָעֵצָה וְהַדֶּרֶךְ לְעֵץ הַחַיִּים שֶׁשָּׁם צְרִיכִין כָּל הַנִּשְׁמוֹת לַעֲלוֹת כַּיָּדוּעַ. כִּי דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים הוּא בְּחִינַת עֵצָה שְׁלֵמָה לַעֲבוֹדַת ה' שֶׁזֶּהוּ הַדֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, כִּי יֵשׁ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלְקַת הָעֵצָה שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת עֲצָתוֹ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ בְּכָל פַּעַם וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁמִירָה לְמִנֹּעַ מֵעֵץ הַחַיִּים, כִּי עִקַּר דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים הוּא עֵצָה שְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר חֶלְקַת הָעֵצָה נִמְשָׁךְ מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע מֶחָמַת שֶׁלֹּא הִמְתִּיק וּבִטֵּל אֶת הָרַע שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בַּטּוֹב וְיִהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד. וְאֵז יֵשׁ שְׁנֵי דְּבָרִים טוֹב וָרָע. וְאֵז כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי דְּבָרִים קָשֶׁה לְבָרֵר הָעֵצָה (וְכַמְבֹאָר לְמַעְלָה עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָעֵצָה בִּשְׁלֵמוּת עַד לְאַחַר מִיתָתוֹ, כִּי נִגְזְרָה הַמִּיתָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ' בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה וְכוּ' כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב. וְכָל זֶה מֵחֲמַת פְּגַם הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה, כִּי אִלּוּ לֹא חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת הָיָה יָכֹל לִכָּלֵל בְּעֵץ הַחַיִּים בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ וְהָיָה חַי לְעוֹלָם אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא, כִּי הָיָה יוֹדֵעַ הַדֶּרֶךְ וְהָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה לִכָּלֵל בַּמָּקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִכָּלֵל בְּחֵי הַחַיִּים בְּבוֹרֵא הַכֹּל יִתְבָּרַךְ בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ לָעַד וְלָנֶצַח,

אַךְ מֵאַחַר שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת נִפְגָּמָה וְנֶחֱלְקָה עֻצְתּוֹ, כִּי ה' שָׂלַח לְשָׁם אֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת שֶׁמְּבַלְבֶּלֶת עֻצְתּוֹ כַּנַ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לָבֹא לְעֵץ הַחַיִּים בְּחַיָּיו. וּמֵאָז וָהָלְאָה אִי אֶפְשָׁר לָבֹא לְעֵץ הַחַיִּים כִּי אִם לְאַחַר מִיתָתוֹ כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְבָרֵר הָעֻצָּה הַשְּׁלֵמָה בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ:

כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת דִּין וָחֶסֶד, כִּי הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּחִינַת חֶסֶד. וְהַגּוּף הוּא בְּחִינַת דִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר וְחֹשֶׁךְ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "דִּרְשׁוּ ה' וְעָזּוֹ" (בְּסִימָן לז). וּמִבְּחִינוֹת חֶסֶד וְדִין מִשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת טוֹב וָרָע. עַל-כֵּן אֲחִיזַת הָרַע הוּא בְּהַגּוּף שֶׁהוּא מִבְּחִינַת דִּין שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הָרַע כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר חֶלְקַת הָעֻצָּה הוּא מֵחֲמַת אֲחִיזַת הָרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. שֶׁמֵּחֲמַת זֶה נִתְעָרֵב הָעֻצָּה וְאֵין יוֹדְעִים עֻצָּה שְׁלֵמָה כַּנַ"ל, וְאִלּוּ לֹא חָטָא אָדָם הָיָה הָרַע נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל לְגַבֵּי הַטּוֹב וְהָיוּ נִכְלָל דִּין בְּחֶסֶד שְׂמֹאל בְּיָמִין וְהָיָה נִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד, וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה הַגּוּף זַךְ וְצַח וְהָיָה הַגּוּף יָכוֹל לְהִכָּלֵל בְּהַנֶּפֶשׁ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ וְהָיוּ לְאֶחָד עַד שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֻצָּה שְׁלֵמָה. כִּי מֵאַחַר שֶׁהָרַע נִתְבַּטֵּל וְהַכֹּל אֶחָד אָז בְּוַדַּאי הָעֻצָּה שְׁלֵמָה כַּנַ"ל. וְאָז הָיָה יָכוֹל עַל-יְדֵי הָעֻצָּה הַשְּׁלֵמָה לְהִכָּלֵל בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ בְּחֵי הַחַיִּים וְיִחְיֶה עוֹד לָנֶצַח כַּנַ"ל. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְלֹא נִתְבַּטֵּל הָרַע לְגַבֵּי הַטּוֹב. נִמְצָא, שֵׁשׁ שְׁנֵי דְּבָרִים טוֹב וָרָע. וְאָז הָעֻצָּה נֶחֱלֶקֶת לְשִׁתִּים כַּנַ"ל וְאָז אֵין גּוּף נִכְלָל בְּהַנֶּפֶשׁ, עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּמוּת הָאָדָם וְיֵחָלֵק הַגּוּף מִן הַנֶּפֶשׁ וְיָשׁוּב אֶל הֶעָפָר וְשָׁם יֶגְמַר הַזִּכּוּךְ בֶּעָפָר מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ. עַד שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ כְּבָרְאשׁוֹנָה, עַד שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְהִכָּלֵל בְּהַנֶּפֶשׁ וְאָז יָקוּם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וְיִחְיֶה בְּגוּף וְנֶפֶשׁ. וְאָז יָכְלַל בְּגוּף וְנֶפֶשׁ בְּחֵי הַחַיִּים, כִּי אָז יֵדַע עֻצָּה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְבָרֵר וּלְתַקֵּן זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁכְּמוֹ כֵן זָכָה לְבָרֵר עֻצָּה הַשְּׁלֵמָה שֶׁהוּא דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְאַחַר הַתְּחִיָּה לְדַעַת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. כִּי בְּחַיָּיו אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהִכָּלֵל בְּעֵץ הַחַיִּים אֲפִלּוּ אִם הוּא צַדִּיק גָּדוֹל מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְזַר עָלָיו הַמִּיתָה לְדוֹרוֹת. כִּי מֵחֲמַת הַחֵטְא אִי אֶפְשָׁר לְהַגּוּף לִהְיוֹת נִכְלָל בְּהַנֶּפֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם לְאַחַר הַתְּחִיָּה:

נִמְצָא שֶׁתְּחִיַּת הַמֵּתִים הוּא כְּפִי הַבֵּרוּר שֶׁמְּבָרְרִין הָעֻצָּה הַשְּׁלֵמָה מֵהַמּוֹתָרוֹת הַמְבַלְבְּלִבֵּי אֶת הַמֹּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כַּנַ"ל. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפְּרָנְסָה כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁקִּבְּעוּ הַזְּכָרַת הַגְּשָׁמִים וְהַפְּרָנְסָה בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים בְּחִינַת מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. כִּי הַכֹּל אֶחָד. כִּי תְּחִיַּת הַמֵּתִים הִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת גּוּף וְנֶפֶשׁ יַחַד בְּאַחְדוּת גָּדוֹל

לֶעָתִיד. שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הָעֲצָה לְכָלֵל בְּעֵץ הַחַיִּים. כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל. שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה עִקַּר הַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּרוּר שְׁלֵמוּת הָעֲצָה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת יְרֵשָׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לַבָּנִים. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לְבָרֵר הָעֲצָה הַשְּׁלֵמָה מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת. וְעִקַּר הַבְּרוּר הוּא בְּמָמוֹן שֶׁשָּׁם נִתְקַלֵּל אָדָם בְּעִצְּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ לְבָרֵר הַמָּמוֹן מִקְּלִפָּה זוֹ לִדְחוֹת הַקְּלִפָּה זֹאת בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה שֶׁמְּבַלְבֵּל הָעֲצָה וּלְהַמְשִׁיךְ עֲצָה שְׁלֵמָה. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה לְזִכּוֹת עַל-יְדֵי זֶה לְעֲצָה הָאֲמִתִּית הַשְּׁלֵמָה לַעֲבוֹדַת ה' לְכָלֵל בְּעֵץ הַחַיִּים כַּנַּ"ל. אֲבָל כָּל אָדָם אֵינוֹ מְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּמַמּוֹן כִּי אִם הַשַּׁיָּךְ לְחֶלְקוֹ וּלְנִשְׁמָתוֹ. וְהַלְוַאי שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם לְבָרֵר מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לוֹ כְּפִי שׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, כִּי לְבָרֵר בִּשְׁלֵמוּת אִי אֶפְשָׁר כִּי לֹא יִשָּׁלֵם הַבְּרוּר עַד לֶעָתִיד שֶׁיְּבַלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים). וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵר כָּל הַדְּבָרִים. בִּפְרָט הַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּרוּר מִדּוֹר לְדוֹר. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיְרֵשָׁה שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה לְתֵת מָמוֹנוֹ וְנַחֲלָתוֹ לְבָנָיו אַחֲרָיו. שֶׁהֵם יְגַמְּרוּ לְבָרֵר מָמוֹנוֹ וְנַחֲלָתוֹ. וְכָל מַה שֶּׁיְּבָרֵר מָמוֹנוֹ וְנַחֲלָתוֹ בְּיוֹתֵר בְּקֻדֻּשָּׁה יְתֵרָה כְּשֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ לְהִתְנַהֵג בְּמָמוֹנָם כָּרָאוּי עַל-פִּי הַתּוֹרָה לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וְכוּ'. אָז בָּרָא מְזַכֶּה אַבָּא. כִּי עוֹשִׁין טוֹבָה גְּדוֹלָה לְנִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי זֶה, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְבָּרֵר הַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר נִדְחֶה זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּיוֹתֵר. וַאֲזַי נִשְׁמָתוֹ קְרוֹבָה יוֹתֵר לְהִכָּלֵל בְּחֵי הַחַיִּים. כִּי הַכֹּל כְּפִי הַבְּרוּר כַּיָּדוּעַ וְעִקַּר הַבְּרוּר הוּא בְּהַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּנִים דַּיְקָא מְקַבְּלִים יְרֻשָּׁתוֹ וְכָל זְמַן שֶׁנִּמְצָא לוֹ זֶרַע מִיּוֹצְאֵי חֲלָצָיו כֻּלָּם קוֹדְמִין לְכָל מִשְׁפַּחְתּוֹ. כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא שֶׁתִּהְיֶה הַיְרֵשָׁה מְמַשְׁמֶשֶׁת וְהוֹלֶכֶת לְמַטָּה לְיוֹצְאֵי חֲלָצָיו וְלֹא לְמַעְלָה לְבֵית אָבִיו חַס וְשָׁלוֹם. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָז נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים כִּי הַתּוֹרָה נִכְלֶלֶת בְּשָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת קְדֻשִׁי קֻדָּשִׁים שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְרַבִּין בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים זוֹכִין לְעֲצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר תִּקּוּן נִשְׁמַת הַמֵּת הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לְתַקֵּן עֵץ הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם הַמִּיתָה, הַיְנוּ לְתַקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים פְּגַם הָעֲצָה שֶׁיּוּכַל לְהִכָּלֵל בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִכָּלֵל בְּחֵי הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶה יָדוּעַ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעֲלִיַּת נִשְׁמוֹת הַמֵּת אִם זוֹכֶה הִיא בַּאֲתַר דְּאִיקְרוּ קֻדֻּשׁ קֻדָּשִׁים בִּבְחִינַת מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עֲלִיָּתוֹ עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת סְפָרִים הַרְבֵּה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עוֹלִין לִבְחִינוֹת קֹדֶשׁ קֻדָּשִׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל

הַכּוֹלֵל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִיּוּב שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁאִיר בָּנִים אַחֲרָיו. כִּי הַבָּנִים שֶׁנִּשְׁאָרִין אַחֲרָיו הֵם בְּחִינַת שְׂכָלִים פְּרָטִיִּים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת סֵפֶר תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. כִּי הָאָדָם כָּלוּל מֵרַמ"ח אֵבָרִים וּשְׁסָ"ה גִּידִים שֶׁהֵם בְּחִינוֹת רְמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וּשְׁסָ"ה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה כַּיָּדוּעַ שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁהָאָדָם הוּא הַתּוֹרָה וְכָל מַה שֶׁנִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר נִתְרַבִּין סְפָרִים בַּתּוֹרָה יוֹתֵר וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר נִתְרַבִּין סְפָרִים יוֹתֵר. כִּי נִתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר וְעַל-כֵּן מְחֻיָּב כָּל אֶחָד לְהַשְׁאִיר בָּנִים אַחֲרָיו, כִּי הַבָּנִים שֶׁמַּנִּיחַ אַחֲרָיו הֵם בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. כִּי הָעִקָּר שֶׁיִּרְאֶה לְהוֹכִיחַ אֶת בָּנָיו שֶׁיִּשְׁמְרוּ תּוֹרַת ה'. וְאָז כְּשֶׁבָּנָיו אַחֲרָיו מְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה וְזָכָה שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵבִיא הָאָרֶה גְּדוֹלָה בְּהַתּוֹרָה כְּאִלּוּ נִכְתְּבָה וְנִתְּנָה הַיּוֹם. נִמְצָא שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל הַמְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה יוֹתֵר נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים יוֹתֵר וְיכוֹלִין לְהַכְלֵל יוֹתֵר בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים שָׁם צְרִיכָה נִשְׁמָתוֹ לַעֲלוֹת כַּנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לְשָׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבָּנִים שֶׁהִנִּיחַ אַחֲרָיו כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בָּנָיו מְקַבְּלִין הַיְרֵשָׁה שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ וְנַחֲלָתוֹ. כִּי הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁנִּתְבָּרֵר הָעֵצָה מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת, מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּתִקּוּן אַחַר תִּקּוּן עַל-יְדֵי בָּנָיו אַחֲרָיו שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנִּמְשָׁכִין גַּם כֵּן מִתִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה תּוּכַל נִשְׁמָתוֹ לַעֲלוֹת לְמָקוֹם שֶׁהִיא צְרִיכָה לַעֲלוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים וְכַנַּ"ל:

חלק יא

כִּי הַבָּנִים הֵם מְתַקְּנִים תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה, כִּי בְּרֹא כַּרְעָא דַּאֲבוּהִ וְהַרְגְלִין הֵם בְּחִינַת עֵצוֹת (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָךְ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ. כִּי עִקַּר הוֹלָדַת הַבָּנִים הוּא מִבְּחִינַת עֵצוֹת, כִּי הַכְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת (בְּרָכוֹת סא) וְהַכְּלָיוֹת הֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה, וְעַל-כֵּן הַבָּנִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עֵצוֹת הֵם מְתַקְּנִין וּמַשְׁלִימִין תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן נִשְׁמַת הַמֵּת, וְעַל-כֵּן הֵם מְקַבְּלִין הַיְרֵשָׁה שֶׁהוּא הַמָּמוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּרוּר הָעֵצָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי בְּרוּר הָעֵצָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבָּנִים כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה עוֹלָה נִשְׁמָתוֹ לַמָּקוֹם שֶׁצְּרִיכָה לַעֲלוֹת שֶׁהוּא אֲתַר דְּאִיקָרֵי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק יב

כִּי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת רִבּוּי הָעֵצוֹת הַשְׁלֵמוֹת, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה נִקְרֵאת עֵצָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה, בְּחִינַת תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא. וְכָל

מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים בְּהַתּוֹרָה נִתְרַבִּין הָעֲצוֹת בְּיוֹתֵר אֵיךְ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמָּקוֹם שֶׁהוּא. וְעַל-כֵּן כֻּלָּם צְרִיכִין לְהָעוֹלָם, (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל):

חלק יג

וְעַל-כֵּן מִשְׁפַּחַת הָאָב קְרוּי מִשְׁפָּחָה וְאֵין מִשְׁפַּחַת הָאֵם קְרוּיָה מִשְׁפָּחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן יֵרֻשָּׁה (בָּבָא בַּתְרָא קיא) שֶׁהַיֵּרֻשָּׁה מְמַשְׁמֶשֶׁת וְהוֹלֶכֶת לְמַעְלָה לְמִשְׁפַּחַת אָבִיו כְּשֶׁאֵין לוֹ בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם וְלֹא לְמִשְׁפַּחַת אִמּוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן הַמֵּת הוּא כְּשֶׁמַּנִּיחַ בָּנִים אַחֲרָיו, כִּי הַבָּנִים הֵם שְׂכָלִים פְּרָטִיִּים הַנִּמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל נֶגְדָּם וְהוּא צָרִיךְ לְהִכָּלֵל בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׂלֵמוּת עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים שֶׁהַמְשִׁיךְ בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבָּנִים שֶׁהִנִּיחַ אַחֲרָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּל אֶחָד. כִּי הַסְּפָרִים הַנִּמְשָׁכִין מִן הַתּוֹרָה הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת שְׂכָלִים פְּרָטִיִּים הַנִּמְשָׁכִין מִן הַתּוֹרָה. כִּי יֵשׁ שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כַּמָּה וְכַמָּה שְׂכָלִים פְּרָטִיִּים. וּמִכָּל שֵׂכֶל פְּרָטִי נִמְשָׁךְ עוֹד כַּמָּה שְׂכָלִים פְּרָטִיִּים וְנֶחְשָׁב זֶה הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל נֶגֶד הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים הַנִּמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ. וְכֵן לְהֶלֶן יוֹתֵר, כִּי יֵשׁ עֲנָפִים וַעֲנָפִים לַעֲנָפִים וְכֵן לְהֶלֶן וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁלָּהֶם יוֹתֵר שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין אֵלּוּ הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים. וַאֲזַי יָכוֹל זֶה הַשֵּׂכֶל לִכְלֹל בְּהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְזֶה הַדָּבָר הוּא בַּתּוֹרָה וּבָאָדָם, כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. כִּי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל וְאוֹרַיְתָא כֻּלּוֹ חַד , וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא כְּשֶׁמַּנִּיחַ בָּנִים בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂכָלִים פְּרָטִיִּים, בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהִכָּלֵל בַּשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁלֹּא הִצְלִיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם לְמֶעֱבַד תּוֹלְדִין לְהַרְבּוֹת הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי רִבּוּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲזַי הוּא צָרִיךְ לַעֲלוֹת עַל-יְדֵי אָבִיו בְּהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן יוֹתֵר עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל. כִּי אָב בְּחָכְמָה וְנִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מִשְׁפַּחַת אָבִיו בְּחִינַת קֹדֶשׁ, יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְזֶהוּ שֶׁהַנַּחֲלָה מְמַשְׁמֶשֶׁת לְמַעְלָה עַד יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּשֶׁאֵין לוֹ בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. עַד יַעֲקֹב אָבִינוּ דַּיְקָא, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן שֶׁכּוֹלֵל כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן שָׂכַב בַּמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא מְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִכְלְלוּ כָּל הָאֲבָנִים בְּאֶבֶן אַחַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב הַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְזֶה הַנִּפְטָר צָרִיךְ לַעֲלוֹת עַד שָׁם עַד יַעֲקֹב שֶׁהוּא שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַנַּחֲלָה לְמִשְׁפַּחַת אָבִיו עַד יַעֲקֹב אָבִינוּ, כִּי עֶלְיָתוֹ שֶׁל הַנִּפְטָר הוּא עַל-יְדֵי

בְּרוּר נַחֲלָתוֹ שֶׁנִּתְבָּרְרָה מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ מִבְּחִינַת בְּעִצְּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן עֵץ הַדַּעַת שֶׁיִּתְתַּקֵּן בְּעֵת הַתְּחָיָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל בְּחִינַת מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים וְכוּ' כִּי בְּרוּר הַפְּרָנָסָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּיתָה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין נַחֲלָתוֹ לְמִשְׁפַּחַת אָבִיו, בְּחִינַת שֵׂכֶל, בְּחִינַת קֹדֶשׁ, נִמְתָּק הַנַּחֲלָה עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׂיָּךְ לְנַחֲלָתוֹ, כִּי מְמַשְׁמֶשֶׁת וְהוֹלֶכֶת עַד יַעֲקֹב, עַד שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל, שֶׁשָּׁם עֶלְיַת נֶפֶשׁ הַמֵּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן מִשְׁפַּחַת הָאָב יוֹרְשׁוֹ דַּיְקָא וְלֹא הָאֵם וּמִשְׁפַּחְתָּהּ, כִּי עִקַּר מְצִוַּת הַיְרֻשָּׁה הוּא בִּשְׁבִיל בְּרוּר הָעֵצָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים תִּקּוּן נֶפֶשׁ הַמֵּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין הָאֵם וּמִשְׁפַּחְתָּהּ רְאוּיִין לִירֻשָּׁה. כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁחֲלֻקַּת הָעֵצָה הוּא בְּחִינַת עֵצַת נָשִׁים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר חֲלֻקַּת הָעֵצָה שֶׁהוּא פְּגַם הָעֵצָה נֶאֱחֶזֶת בָּנָשִׁים דַּיְקָא, וְעַל-כֵּן אֵין הָאֵם יוֹרְשָׁה כִּי אִם הָאָב, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַיְרֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי סְטְרָא דִּדְכוּרָא, שֶׁהוּא הָאָב, וְלֹא עַל-יְדֵי הָאֵם, שֶׁהִיא סְטְרָא דְּנוּקְבָא, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַחֲלֻקַּת הָעֵצָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵצַת נָשִׁים כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן גַּם בַּיְרֻשָּׁה הַשַּׂיָּכָה לְהַבָּנִים כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַנִּיחַ בָּנִים גַּם כֵּן הַבֵּן קוֹדֵם לַבַּת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוַת יְרֻשָּׁה לִתֵּן לַבָּנִים כַּנַּ"ל, הוּא נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי סְטְרָא דִּדְכוּרָא דַּיְקָא כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּבָנָיו שֶׁהוּא מַנִּיחַ יֵשׁ לִפְעָמִים דִּין יְרֻשָּׁה לַבַּת בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בֵּן, כִּי הַבָּנִים שֶׁהוּא מַנִּיחַ הֵם הֵם בְּעַצְמָן בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּנִים כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב לְמַעְלָה שֶׁהַבָּנִים שֶׁמַּנִּיחַ הֵם בְּחִינַת הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים בְּחִינַת רִבּוּי הַסְּפָרִים, בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁאַר בְּרָכָה אַחֲרָיו אֲפִלּוּ בַּת שֶׁהִיא מִיּוֹצְאֵי חֲלָצָיו, יֵשׁ בָּזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הִנִּיחַ זֶרַע אַחֲרָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי גַּם הַנָּשִׁים שֶׁבָּהֶם עִקַּר אֲחִיזַת חֲלֻקַּת הָעֵצָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן סוֹף כָּל סוֹף הֵם גַּם הֵם זוֹכִין לִבְחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאָדָם שֶׁיּוּכַל עַל יָדָם לִזְכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֵצָה כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי גַּם נְשֵׁי יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לָעוֹלָם הַבָּא, כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא הֲנֵי נְשֵׁי בַּמָּה זַכְיָן וְכוּ', וּבְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ בַּאֲרִיכוּת. רַק שֶׁאֶצְלָם הַבְּרוּר קָשֶׁה בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁבָּהֶם נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר סְטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלֻקַּת הָעֵצָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵצַת נָשִׁים כַּנַּ"ל, אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף מִתְבָּרֵר הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁהִנִּיחַ זֶרַע אֲפִלּוּ אִם לֹא הִנִּיחַ אֶלָּא בַּת אוֹ בַּת הַבַּת וְכוּ' הִיא קוֹדֶמֶת לְכָל מִשְׁפַּחְתּוֹ אֲפִלּוּ לְמִשְׁפַּחַת הָאָב, כִּי עִקַּר הַבְּרוּר וְהִתְקוּן שֶׁל הַמֵּת שֶׁהוּא תִּקּוּן הָעֵצָה נַעֲשָׂה הָעִקַּר עַל-יְדֵי זַרְעוֹ וְיוֹצְאֵי חֲלָצָיו וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ הַבַּת

וְיוֹצְאֵי חֲלָצֶיהָ קוֹדְמִין לְכָל מִשְׁפְּחוֹת הָאָב, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ יוֹתֵר לְתַקֵּן נִשְׁמָתוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה מֵאַחַר שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ, כִּי הַמְשָׁכַת הַבָּנִים בֵּין בֵּן בֵּין בַּת נִמְשָׁכִין מִמְּקוֹם הָעֵצָה מִבְּחִינַת נֶצַח הוֹד יְסוֹד, מִבְּחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדָם דַּיְקָא, אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַנִּיחַ זֶרַע אַחֲרָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה, תִּקּוּן נִשְׁמָתוֹ כַּנַּ"ל, וַאֲזַי הוּא פְּגָם גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד לְנִשְׁמָתוֹ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּבִפְרָט בַּזֹּהַר בָּאֲרִיכוּת, וּצְרִיכִין לִתֵּן יְרֻשָּׁתוֹ לְמַעְלָה לְמִשְׁפַּחַת אָבִיו אֲזַי בְּוַדַּאי אֵין מִשְׁפַּחַת הָאֵם רְאוּיִים לְיוֹרְשׁוֹ, כִּי אֵין יְכוֹלִין לְתַקֵּן גַּם עֵצָתוֹ מֵאַחַר שֶׁהֵם מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת חֲלֻקַּת הָעֵצָה כַּנַּ"ל, כִּי הוּא צָרִיךְ תִּקּוּן גָּדוֹל מֵאַחַר שֶׁמֵּת בְּלֹא בָּנִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְהַלְוַאי שֶׁמִּשְׁפַּחַת הָאָב יִזְכּוּ לְתַקְּנוֹ וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין מִשְׁפַּחַת הָאֵם יוֹרְשֶׁת כִּי אִם מִשְׁפַּחַת הָאָב:

חלק טו

נִמְצָא, שֶׁהַיְרֻשָּׁה וְהַנַּחֲלָה שֶׁנִּשְׁאָר מִן הַנִּפְטָר הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הָעֵצָה שֶׁנִּתְבָּרְרָה עַל יָדוֹ. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה בְּחִינַת כִּי הוּא הַנּוֹתֵן וְכוּ' אֲרִי הוּא יְהֵיב לָךְ עִיטָא לְמִיקְנֵי נִכְסִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ עֲבוֹדַת הָאָדָם לְבָרֵר הָעֵצָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, וְגַם עַכְשָׁיו צְרִיכִין לִתֵּן הַמָּמוֹן לְיוֹרְשָׁיו כְּדֵי שֶׁהֵם יְבָרְרוּ הַמָּמוֹן בְּבֵרוּר אַחַר הַבֵּרוּר, הַיְנוּ לְבָרֵר הָעֵצָה בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה הַנִּפְטָר עַל-יְדֵי בֵּרוּר הָעֵצָה לְהַשִּׂיג הָעֵצָה הַנִּצְחִית שֶׁהוּא דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִם יוֹרְשָׁיו קְטַנִּים וְהֵם חַסְרֵי עֵצָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין הַבֵּית דִּין לְהַעֲמִיד לָהֶם אַפּוֹטְרוֹפּוֹס וְהָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס הוּא בְּמָקוֹם הָאָב וְהוּא מַנְהִיג הַנְּכָסִים עַל-פִּי עֲצָתוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא מְתַקֵּן וּמְבָרֵר הַנְּכָסִים, שֶׁזֶּהוּ טוֹבָה לְהַמֵּת, כִּי עָלְיָתוֹ עַל-יְדֵי בֵּרוּר הָעֵצָה כַּנַּ"ל, כִּי שֹׂרֶשׁ הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא רַבָּא דְּיִשְׂרָאֵל. וּמִיכָאֵל כֹּהֵן גָּדוֹל הוּא הַמַּקְרִיב וּמַעֲלֶה נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל הַמִּזְבֵּחַ הָעֶלְיוֹן לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁלְּמַעְלָה הוּא בְּדֶגְמַת הַכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁלְּמַטָּה שֶׁעוֹלֶה לַאֲתַר דְּאִיקְרֵי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם מַעֲלֶה הַנְּשָׁמוֹת, כִּי שָׁם עָלְיָתָן שֶׁל כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּגְמַר תִּקּוּנָם לַעֲלוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּמֵהָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס הָעֶלְיוֹן נִמְשָׁךְ הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא אַפּוֹטְרוֹפּוֹס עַל נִכְסֵי הַמֵּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעַל הָעֵצָה בְּנִכְסֵי הַמֵּת, שֶׁהוּא תִּקּוּן לְהַמֵּת כַּנַּ"ל, כִּי הָעֵצָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל שֶׁעוֹלִין לְשָׁם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים, עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמִּשָּׁם תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה. וְעַל-כֵּן הַבֵּית דִּין דַּיְקָא מַעֲמִידִין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס, כִּי הַבֵּית דִּין הֵם חַכְמֵי הַדּוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בָּהֶם, כִּי אֵין לְךָ אֶלָּא שׁוֹפֵט שֶׁבְּיָמֶיךָ וּמֵהֶם יוֹצֵא מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת וּמִשָּׁם כָּל הָעֵצוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁנִּפְטַר

וְשֶׁנִּשְׁאֲרוּ נְכָסָיו לִקְטַנִּים שֶׁאֵין לָהֶם עֵצָה שְׁלֵמָה לְתַקֵּן הַנְּכָסִים, עַל-כֵּן הַבֵּית דִּין בְּחִינַת בַּעַל הָעֵצָה בְּנִכְסֵיהֶם, כִּי הֵם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ עֵצָה לְכָל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת כְּפִי הַצָּרִיךְ לוֹ וְזֶה הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמַּעֲמִידִין יוֹנֵק וּמְקַבֵּל כֹּחַ מֵהָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיכָאֵל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁמְּשָׁם תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פָּסוּק, וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ. שֶׁהָעֵצָה הוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים וְתִקּוּן הָעֵצָה הוּא תִּקּוּן לְהַמֵּת הַנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּמַנִּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים לֹא יִשְׁבַּע, מְנַּהוּ בֵּית דִּין, יִשְׁבַּע, כִּי הָעֵצָה הִוא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַבְּרוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל מַשָּׂא וּמַתָּן וּבְכָל הַדְּבָרִים הַכֹּל הוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע אֲזַי הַדִּין מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁמְּבָרְרִין הַטּוֹב נִמְתָּק הַדִּין וְנִתְבַּטֵּל וְאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ הַשַּׁיָּךְ לָזֶה הַדִּין, (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְזֶה הַשֵּׂכֶל הַמַּמְתִּיק הַדִּין הַשַּׁיָּךְ אֵלָיו, זֶהוּ בְּחִינַת הָעֵצָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַדִּין, כִּי הָעֵצָה הוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל דִּין אֵינוֹ נִמְתָּק אֶלָּא בְּהַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ אֵלָיו וְלֹא בְּשֵׂכֶל אַחֵר, עַל-כֵּן בְּנֵי אָדָם מְשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם בְּמַשָּׂא וּמַתָּן. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד עֶצְתּוֹ מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ, כִּי זֶה חוֹשֵׁק לִסְחֹר בְּמִינֵי תְּבוּאָה, וְזֶה בְּיַיִן וְזֶה בְּמִינֵי בְּגָדִים וְכֵיוֹצֵא שְׁאָר הַשִּׁנּוּיִים רַבִּים וְעַל-פִּי רֹב כָּל אֶחָד אֵינוֹ מֻסְגָּל לְהַצְלִיחַ כִּי אִם בְּמִין סְחוֹרָה זֶה דַּיְקָא, כִּי כָּל מַה שֶּׁהוּא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בּוֹ, הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל הַבְּרוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה הָאָדָם צָרִיךְ לְבָרֵר וּלְהַמְתִּיק דִּין זֶה כְּפִי שֹׁרֶשׁ שִׁכְלוֹ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לוֹ עֵצָה לַעֲסֹק בְּמִין סְחוֹרָה זֹאת דַּיְקָא וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשְׂתַּכֵּר כִּי אִם בְּסְחוֹרָה זֹאת דַּיְקָא וְאָדָם אַחֵר בְּסְחוֹרָה אַחֶרֶת דַּיְקָא הַכֹּל כְּפִי הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ לוֹ. שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק דִּין זֶה דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת סְחוֹרָה זֹאת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לוֹ עֵצָה מַהַשֵּׂכֶל לַעֲסֹק בְּסְחוֹרָה זֹאת דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹדֶם מִיתָתוֹ הוּא צָרִיךְ לְהַעֲמִיד אַפּוֹטְרוֹפּוֹס עַל נְכָסָיו בָּעֲצָמוֹ, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עֵצָה בִּנְכָסָיו כְּפִי שֹׁרֶשׁ שִׁכְלוֹ כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁיו שֶׁצָּרִיךְ לֵילֵךְ לְעוֹלָמוֹ צָרִיךְ לְהַעֲמִיד בְּעַצְמוֹ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא בַּעַל עֵצָה שֶׁיְּהֵא בִּמְקוֹמוֹ מַמָּשׁ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מַעֲמִידוֹ הֲרֵי אַפּוֹטְרוֹפּוֹס כְּמוֹתוֹ וְיָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עֵצָה עַל-פִּי שִׁכְלוֹ שֶׁל הַנִּפְטָר כְּפִי הַצָּרִיךְ לִנְכָסִים אֵלּוּ וּכְפִי הַבְּרוּר וְהַהַמְתָּקָה שֶׁצְּרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ בִּנְכָסִים אֵלּוּ מֵהַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ לָהֶם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֵצָה טוֹבָה שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַנְּכָסִים כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַנִּפְטָר מַעֲמִיד בְּעַצְמוֹ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס אֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בְּעַד הַיְתוֹמִים, כִּי מִי יוֹדֵעַ אֵיךְ לְנַהֵג בִּנְכָסִים אֵלּוּ, כִּי מִי יוֹדֵעַ הַשֵּׂכֶל וְהָעֵצָה הַשַּׁיָּךְ לִנְכָסִים אֵלּוּ, כִּי הָעֵצָה

לְאֵלּוּ הַנְּכָסִים צָרִיךְ הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל מֵאֲבִי יְתוֹמִים בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַפְּרָטִי הַמַּמְתִּיק הַדִּין שֶׁבְּאֵלּוּ הַנְּכָסִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא יְכוֹלִים לְהַמְתִּיקָם וְלֹא עַל-יְדֵי שֵׂכֶל שֶׁל אִישׁ אַחֵר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַנְּכָסִים הוּא עַל-יְדֵי אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּנֻהוּ אֲבִי יְתוֹמִים שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָעֵצָה מֵהַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ לְאֵלּוּ הַנְּכָסִים כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הַבַּיִת דִּין יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַעֲמִיד אַפּוֹטְרוֹפּוֹס, כִּי הַבַּיִת דִּין הֵם בְּחִינַת אֻמּוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲלוֹת לַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן לְבְחִינַת קְדֻשִּׁים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַכֹּל בְּכְלָל, וּבִפְרָט וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין הַמְתָּקָה כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם, (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן הַבַּיִת דִּין יְכוֹלִין לְהַעֲמִיד אַפּוֹטְרוֹפּוֹס עַל נְכָסֵי יְתוֹמִים, כִּי הֵם יוֹדְעִים לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל מְשֻׁכָּל הַכּוֹלֵל לְהַמְתִּיק וּלְבָרֵר הַנְּכָסִים עַל-פִּי עֶצְתּוֹ, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין הָעֵצָה וְהַהַמְתָּקָה מְשֻׁכָּל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם כְּלָלְיוּת כָּל הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים שֶׁבָּעוֹלָם וּמִשָּׁם כָּל הָעֵצוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְשָׁם נִמְתָּק הַכֹּל יִהְיֶה אֵיזֶה צִמְצוּם וְדִין שֶׁיִּהְיֶה כַּנַּ"ל. אֲבָל מֵחֲמַת זֶה צָרִיךְ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל בֵּית דִּין לִשְׁבֹּעַ בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, כִּי לַעֲלוֹת לַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן חַשְׁדִינָן לְהָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס אוּלַי לֹא זָכָה לַעֲלוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ עֵצָה מִשָּׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה פָּגַם בְּהַנְּכָסִים, כִּי כָּל הַגְּזֵלוֹת וְהַשִּׁקְרִים שֶׁעוֹשִׂין בְּמַשָּׂא וּמַתָּן חַס וְשָׁלוֹם, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הָעֵצָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, שֶׁמִּשָּׁם הָעֲנִיּוּת, מֵחֲמַת שֶׁאֵין כָּל אָדָם זוֹכֶה לֵידַע הָעֵצָה בַּמֶּה לְהִשְׁתַּכֵּר כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת זֶה בָּא לִידֵי שִׁקָּרִים וּכְפִירוֹת בְּמַשָּׂא וּמַתָּן. כִּי רָשָׁע עוֹשֶׂה כַּף רְמָיָה וְגַם זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא עֵצָה רָעָה לְנַפְשׁוֹ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁיַּרְוִיחַ מָמוֹן עַל-יְדֵי הַגְּנֵבָה אוֹ הֲרָמָאוּת שֶׁשָּׂלַח יָדוֹ בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ וּבֶאֱמֶת הִיא לֹא תִּצְלַח, כִּי לֹא יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ וְהָרָה עָמָל וְיָלַד אָוֶן. עַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה בְּמַשָּׂא וּמַתָּן מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ, כִּי סְתָם שְׁבוּעָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ וְעַל-יְדֵי שְׁנוֹטֵל הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּיָדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן, עַל-יְדֵי זֶה עוֹלֶה וּמְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְשֹׁרֶשׁ הָעֵצָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שָׁם נִמְתָּק הַכֹּל וְנִתְתַּקְּנִין כָּל הָעֵצוֹת וַאֲזַי רָאוּי לוֹ לְהוֹדוֹת עַל שִׁקְרוֹ שֶׁבָּא מִפְּגַם הָעֵצָה, כִּי עַכְשָׁיו נִמְשָׁךְ עָלָיו עֵצָה שְׁלֵמָה מִשֹּׁרֶשׁ הָעֵצָה שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּנוּ בֵּית דִּין שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל הָעֵצָה מִשֹּׁרֶשׁ הָעֵצָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל צָרִיךְ לִשְׁבֹּעַ בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִשָּׁם אֶלָּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּנֻהוּ אֲבִי יְתוֹמִים הוּא בְּמָקוֹם הָאָב בְּעַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מְנָהוּ וְהוּא מַמְשִׁיךְ הָעֵצָה לְהַנְּכָסִים מֵאֲבִי יְתוֹמִים בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַפְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ לִנְכָסִים אֵלּוּ, וְעַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ לִשְׁבֹּעַ, כִּי אֵין צָרִיךְ לַעֲלוֹת עַד הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ הָעֵצָה מֵהַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ לְאֵלּוּ הַנְּכָסִים שֶׁהוּא אֲבִי יְתוֹמִים שֶׁמְּנָהוּ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל:

הלכות לולב ואתרוג

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סז), (עַיֵּן שָׁם וּמַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בַּסִּימָן הַקּוֹדֵם בְּעִנְיַן מָחֳרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁקּוֹרִין שָׁם ה') וּמַה שֶּׁכָּתוּב בְּשִׂיחוֹת הָרַ"ן מִבְּחִינַת אֶתְרוֹג שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה מִיָּד וַתַּחֲמֹל עָלָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

כִּי הָאֶתְרוֹג הוּא פְּרִי עֵץ הָדָר, בְּחִינַת יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ, בְּחִינַת וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה, כִּי הֶאָרַת הָאֶתְרוֹג מִבְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא הִדּוּר יְקַר שֶׁל כָּל הַגּוּף כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי הָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפְּאֵר וְהַיְקַר שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן מִשָּׁם נִמְשָׁכִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁלְשָׁה מִינִים שֶׁבַּלּוּלָב שֶׁנֶּאֱגָדִים יַחַד בְּפַעַם אַחַת וְהָאֶתְרוֹג בְּפַעַם אַחַת, כִּי הַשִּׁלְשָׁה מִינִים בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא, וְהָאֶתְרוֹג בְּחִינַת בַּת עַיִן. וְאַחַר כָּךְ מְחַבְּרִים יַחַד, כִּי כֻּלָּם נִכְלָלִים וְנִתְחַבְּרִים יַחַד בְּהָאֶתְרוֹג שֶׁכּוֹלֵל הַפְּאֵר וְהַיְקַר, כִּי הָאֶתְרוֹג הוּא בְּחִינַת בַּת עַיִן שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגְּוָנִין דְּעֵינָא וְכָל זֶה זוֹכִין אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִגְדַּל שֵׁם ה' עַל-יְדֵי הַסְּלִיחָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, (כַּמְבֹאָר שָׁם), שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁקּוֹרִין מָחֳרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֵׁם ה', (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). כִּי אָז אַחַר הַמְּחִילָה וְהַסְּלִיחָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֵׁם ה', (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). כִּי אָז אַחַר הַמְּחִילָה וְהַסְּלִיחָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִגְדַּל שֵׁם ה' כַּנַּ"ל, אָז תֵּכֶף נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל וְהִזְהִירָם עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְעַל שַׁבָּת שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ זוֹכִין עַל-יְדֵי זֶה לְמִצְוֹת אֶתְרוֹג וְאַרְבָּעָה מִינִים, שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה. מִיָּד, וַתַּחֲמֹל עָלָיו. כִּי לִפְעָמִים נִתְעַלֵּם הַפְּאֵר וְהַיְקַר. וְזֶה בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְהַתְּקוּן לָזֶה לִהְיוֹת מִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וַאֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵשִׁיב פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה, מִיָּד, וַתַּחֲמֹל עָלָיו, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁבּוֹכִין וּמִתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם וּמֵשִׁיב פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר. וַאֲזַי זוֹכִין לְאֶתְרוֹג הָדָר בְּחִינַת פְּאֵר כַּנַּ"ל, כִּי גַּם הַבְּכִיָּה שֶׁבּוֹכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים הִיא גַּם כֵּן עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים צָרִיךְ לְכַוֵּן בָּהֶם רַק עַל גְּלוּת הַשְּׁכִינָה, (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר). נִמְצָא, שֶׁמַּה שֶּׁאָנוּ בּוֹכִין וְעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה עַל עֲוֹונוֹתֵינוּ בַּיָּמִים נוֹרָאִים הַכֹּל כְּדֵי לְתַקֵּן הַפְּגָמִים הַמְעַכְּבִין אֶת הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת הַמּוֹנְעִים אֶת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וְעַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה הַזֹּאת זוֹכִין לִפְאֵר תִּפְאֶרֶת אֶפֶר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְהִנֵּה נַעַר בוֹכֶה מִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו. וְעִקַּר הָרַחֲמָנוּת לָשׁוּב וְלִבְנוֹת חָרְבוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְלָשִׂים לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן לִפְאֵר תִּפְאֶרֶת אֶפֶר, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶתְרוֹג שֶׁהוּא פְּרִי עֵץ הָדָר כַּנַּ"ל:

חלק ב

וּלְבָאֵר קְצָת יוֹתֵר, כִּי עִקַּר הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַעֲלָמָה שֶׁנִּתְעַלֵּם הַפְּאֵר הוּא עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה שֶׁל הַשְּׁכִינָה, בְּחִינַת רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן הוּא גַּם כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּנֶגֶד מַה שֶּׁפָּגְמוּ וְגָרְמוּ בְּכִיָּה לַשְּׁכִינָה שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִסְתַּלְּקוּ מְאוֹרֵי אוֹר וְנִתְעַלֵּם הַפְּאֵר כְּנֶגֶד זֶה צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְלִבְכּוֹת עַל הַחֲטָאִים וְהַפְּגָמִים שֶׁעַל יָדָם גָּרַם בְּכִיָּה לַשְּׁכִינָה, כְּבָיְכוֹל, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ מְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם. וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם וּמֵשִׁיב פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּכִיָּה כַּנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַבְּכִיָּה הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹרֵי אוֹר וְהִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁאָנוּ מִתְעוֹרְרִין בִּבְכִיָּה אָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם בִּבְחִינַת וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה, מִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו. וְעַל-יְדֵי גֹּדֶל הָרַחֲמָנוּת הוּא יִתְבָּרַךְ מְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ וּמֵשִׂים פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, הַיְנוּ תַּחַת אֵפֶר שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה הַנַּ"ל. וְעַכְשָׁיו נִתְהַפֵּךְ וְנַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, כִּי הַכֹּל תְּלוּי בָּנוּ, כִּי אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, (כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּתִּקּוּנִים). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה שֶׁל הַשְּׁכִינָה אֵין נִתְעוֹרֵר הַגְּאֻלָּה, כִּי אַדְרַבָּא, זֶהוּ בְּחִינַת הַפֶּגָם שֶׁגָּרַמְנוּ בְּכִיָּה לַשְּׁכִינָה, כְּבָיְכוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִסְתַּלְּקִין מְאוֹרֵי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁאָנוּ מִתְעוֹרְרִין בִּתְשׁוּבָה בִּבְכִיָּה, וְאָז נִתְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְנִתְתַּקֵּן הַפֶּגָם שֶׁגָּרַמְנוּ בְּכִיָּה לַשְּׁכִינָה וְנַעֲשָׂה פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר. וְכָל זֶה בְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה, מִיָּד, וַתַּחְמֹל עָלָיו כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זוֹכִין לִפְרִי עֵץ הָדָר, בְּחִינַת פְּאֵר אַחַר יָמִים נוֹרָאִים כַּנַּ"ל:

מֻחֶמֶת שֶׁבְּשָׁנָה זוֹ וְאֶשְׁתְּקַד הָיוּ שְׁרֵפוֹת הַרְבֵּה. בִּשְׁבִיל זֶה לֹא הָיוּ מְצוּיִים אֶתְרוֹגִים, כִּי הָיָה הִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי הָאֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלְּמוּת הַפְּאֵר כַּנַּ"ל (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה וְכוּ'-זְכוּ לְאֶתְרוֹגִים נָאִים כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם וְכוּ'" בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן הָרִאשׁוֹן (בְּסִימָן יז), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ:

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים, כִּי הָאֶתְרוֹג פְּרִי עֵץ הָדָר הוּא בְּחִינַת כְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר וּמִתְהַדֵּר וּמִתְעַלֶּה, כְּבָיְכוֹל, עַל-יְדֵי כְּלַל יִשְׂרָאֵל, כִּי הָאֶתְרוֹג הוּא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא פְּרִי עֵץ הָדָר עַל שֵׁם הַהִדּוּר

וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִכָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָל וּבְכָל וּבְפָרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת אֶתְרוֹג פְּרִי עֵץ הָדָר שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם יָפִים וְנָאִים בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל הִתְפָּאֲרוּת מִכֻּלָּם אֲפִלּוּ מֵהַפְּחוּתִים כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַצַּדִּיק מוֹצֵא בְּכָל יִשְׂרָאֵל, בְּכָלָל וּבִפְרָט וְכוּ'. עַל-יְדֵי זֶה הוּא מוֹצֵא וּמַשִּׂיג כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁהָיוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכוּ', (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְזֶה בְּחִינַת הַנַּעֲנוּעִים שֶׁל הַלּוּלְב, כִּי עִקַּר הַנַּעֲנוּעִים הֵם עִם הַלּוּלְב, כִּי הַלּוּלְב זֶה בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, הַיְנוּ שֶׁמְּחַבְּרִין הָאֶתְרוֹג פְּרִי עֵץ הָדָר עִם הַלּוּלְב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל. וְאָז מְנַעְנְעִין בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת שֶׁהֵם כְּלַל הָעוֹלָם כְּלַל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּנַעְנְעִין וּמְחַפְּשִׂין בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ אֶת כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁהָיָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַבְּרִיאָה בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁנִּבְרְאוּ בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבָאַרְבַּע רוּחוֹת מוֹצְאִין וּמַשִּׂיגִין אֶת כַּוָּנַת רְצוֹנוֹת הַבְּרִיאָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָאֶתְרוֹג שֶׁמְּחַבְּרִין עִם הַלּוּלְב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָלָל וּבִפְרָט וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמּוֹצְאִין בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין וּמוֹצְאִין כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁהָיָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה אָנוּ זוֹכִין אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹפֵל פַּחַד וְיִרְאָה אֲפִלּוּ עַל שְׂנֵאַנֵי שַׂחַק. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הוּא פַּחַד יִצְחָק, בְּחִינַת פַּחַד וְיִרְאָה שֶׁנּוֹפֵל אָז עַל כֻּלָּם, כִּי אָז הוּא יִתְבָּרַךְ לוֹבֵשׁ בִּגְדֵי הִתְפָּאֲרוּתוֹ, כִּי הוּא יוֹם גְּנוֹסְיָא דְּמַלְכָּא, בְּחִינַת הוֹלָדַת וְהִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וְכוּ', כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם, וְכָל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הַשַּׁעֲשׁוּעִים וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹפֵל אָז פַּחַד וְיִרְאָה עַל כֻּלָּם, בְּחִינַת וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר, כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק יִרְאָה וְאַהֲבָה וְכוּ' כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשֵּׂכֶל שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמַּעֲשִׂים וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְאִיתָא שָׁם שֶׁשְּׁלֵמוּת הַשֵּׂכֶל הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה בְּקֶדֶשׁ. וּשְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי גֶּרִים וְגֵרִים נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי צְדָקָה לַעֲנִיִּים מְהֻגָּנִים, בְּחִינוֹת הוֹן יוֹסִיף רֵעִים רַבִּים, כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה אָוִיר הַנַּח וְהַזַּךְ. וְאָז כְּשֶׁמְּדַבְּרִים דִּבּוּר יִשְׂרְאֵלִי הַקּוֹל הוֹלֵךְ וְנִשְׁמָע לְמֶרְחוֹק עַד שֶׁנִּכְתָּב בְּסִפְרֵיהֶם וְאָז רוֹאִין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמוֹצְאִין זֹאת בְּסִפְרֵיהֶם וְעַל-יְדֵי

זֶה הֵם בָּאִין וְנִתְגַּיְּרִין, כִּי יֵשׁ טוֹב כָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם וְכוּ' וְזֶה הַטּוֹב נִתְעוֹרֵר וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב). וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז אָנוּ צְרִיכִין לִזְכּוֹת לְיִרְאָה וְאַהֲבָה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כָּל זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת, (כַּמְבֹאָר שָׁם). וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹהֲגִין יִשְׂרָאֵל לִנְסֹעַ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַצַּדִּיקִים, אַךְ לִפְעָמִים עַל-יְדֵי עֲכִירַת הַמַּעֲשִׂים נֶחֱשָׁךְ הַשֵּׂכֶל וְאֵין זוֹכִין לְקַבֵּל וְלִנֹּק מֵאוֹר הַצַּדִּיק לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל.:

וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא עַל-יְדֵי צַדָּקָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַשְׁמִיעַ הַקּוֹל לְמֵרָחוֹק עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ רְחוֹקִים וְיָבוֹאוּ וְיִתְגַּיְּרוּ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ וְאָז זוֹכִין לְאוֹר הַצַּדִּיק לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יִרְאָה וְאַהֲבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה מְאֹד בְּאֵלּוּ הַיָּמִים וְכָל יִשְׂרָאֵל מִתְפַּיְּסִין וּמִתְרַצִּין זֶה עִם זֶה וְכֻלָּם נִכְלָלִין כְּאֶחָד בְּאַהֲבָה רַבָּה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ, שֶׁרוּחָם נָחִים זֶה עִם זֶה וְאָז יְכוֹלִים לְהוֹצִיא הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה לְהַשְׁמִיעַ עַד לְמֵרָחוֹק כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּשְׁמָע עַד לְמֵרָחוֹק, בִּבְחִינַת וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מְאֹד' דַּיְקָא, כִּי מְאֹד זֶה סִטְרָא דְּמוֹתָא, (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), הַיְנוּ שֶׁגַּם בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהֵם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְאֻמּוֹת דְּעָלְמָא, גַּם שָׁם נִשְׁמָע קוֹל הַשּׁוֹפָר. כִּי עַל-יְדֵי קוֹל הַזֶּה שֶׁל הַשּׁוֹפָר כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִין וּבָאִים וּמִתְגַּיְּרִין, כִּי קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת יִהְיֶה עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ' וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' וְכוּ'. שֶׁכָּל הָאוֹבְדִים וְהַנִּדָּחִים, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַטּוֹב שֶׁכָּבוּשׁ בֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים שֶׁנִּדְחָה וְנֶאֱבָד בֵּינֵיהֶם, וְהַכֹּל יָחֵזֶר אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד, שֶׁמְּחַזֵּק אֶפִלּוּ אֶת הַטּוֹב שֶׁכָּבוּשׁ בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא בֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים שֶׁיִּזְכֹּר אֶת מַעֲלָתוֹ מֵהֵיכָן הוּא בָּא בִּבְחִינַת וַהֲוֵי לֵיהּ קַרְנָא וְחָקִיק עָלֵהּ אֲנָא בְּרִיָּה קַלָּה שֶׁבַּיָּם וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁהַטּוֹב זוֹכֵר אֶת מַעֲלָתוֹ וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְזֶה בְּחִינַת קֶרֶן הַשּׁוֹפָר שֶׁשָּׁם מוֹצִיאִין הַקּוֹל זֶה בְּחִינַת קַרְנָא הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁהוּא קֶרֶן הַקַּיֶּמֶת לָעַד, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶרֶן כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה אָוִיר הַנָּח וְיכוֹלִין לְהוֹצִיא הַקּוֹל שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָע לְמֵרָחוֹק, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קֶרֶן הַשּׁוֹפָר שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי קֶרֶן הַקַּיֶּמֶת שֶׁל הַצְּדָקָה שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מוֹצִיאִין הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת קוֹל שׁוֹפָר, כִּי עִקַּר קוֹל הַשּׁוֹפָר הוּא הַתְּרוּעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם. וּתְרוּעָה זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ב). כִּי מִקֶּרֶן הַצְּדָקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת קֶרֶן הַשׁוֹפָר שֶׁדָּרְךְ שָׁם מוֹצִיאִין הַקּוֹל, כִּי הוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַקּוֹל נִשְׁמָע לְמֵרָחוֹק עַד שֶׁיָּבוֹאוּ רְחוֹקִים וְיִתְנַעֲרוּ, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה:

וְיִשְׁמְעוּ רְחוֹקִים וְיָבוֹאוּ וְיַכִּירוּ וְכוּ'. שֶׁזֶּה בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁנִּתְקַבֵּץ הַטּוֹב מִכָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים שֶׁכֻּלָּם בָּאִים וּמִתְנַעֲרִין וְשָׁבִים בִּתְשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרֵאָה, בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק. וּבְסֻכּוֹת הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה, בְּחִינַת חִבּוּק יָד יָמִין, בְּחִינַת חֶסֶד כַּמּוּבָא. וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּה רְצוֹנוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וּמְרוֹמֵם קַרְנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמְחַלֵּק לָהֶם מַתָּנוֹת. וְעִקַּר הַמַּתָּנוֹת הוּא בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁזָּכָה אוֹתָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו בָּאֵלּוּ הַיָּמִים, שֶׁבָּזֶה הֶרְאָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁאֲנַחְנוּ עַמּוֹ. וְהוּא מִתְפָּאֵר רַק בָּנוּ, כִּי כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת בְּיָדֵינוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג וּמִינָיו, שֶׁהוּא פְּרִי עֵץ הָדָר, בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינוֹת מַתָּנוֹת שֶׁנּוֹתֵן לָנוּ מַה שֶּׁמְגַלֶּה לְכָל הָעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה אוֹתָנוּ בְּאַרְבָּעָה מִינִים אֵלּוּ שֶׁכָּל הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא עִמָּנוּ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מָאן נָצַח קָרְבָּא מָאן דְּאָחִיד מָאנָא זַיְינָא בִּידֵיהּ, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם וְכָל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיִּקַּבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, אַךְ מִי יָעִיד עַל זֶה, עַל-כֵּן זָכָה אוֹתָנוּ בָּאַרְבָּעָה מִינִים הַלָּלּוּ וְנָתַן בְּיָדֵינוּ פְּרִי עֵץ הָדָר כְּלַל כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת לְהוֹרוֹת וּלְגַלּוֹת שֶׁכָּל הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא עִמָּנוּ, כִּי בְּיָדֵינוּ הוּא כְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא הָאֶתְרוֹג, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְנַעְנֵעַ לְכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ וּלְהַשִּׂיג כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנַּעְנוּעִים עִם הַלּוּלָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרַח וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל שֶׁמְּחַבְּרִין עִם לוּלָב וּמִינָיו, כִּי עַרְבֵי נַחַל מְרַמְּזִין עַל הַטּוֹב שֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים, כִּי עַרְבֵי נַחַל הֵם בְּלֹא טַעַם וְרֵיחַ, שֶׁמְּרַמֵּז עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה), הַיְנוּ בְּחִינַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָרְחוֹקִים שֶׁבָּאִין וּמִתְנַעֲרִין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַשֻּׂכָּל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֲדַס שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ טוֹב, זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ, בְּחִינַת אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה', כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ הוּא עַל-יְדֵי הַגֵּרִים, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזֵר הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי שֶׁהֵם חוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ. וְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם

בְּחִינַת רֵיחַ, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַנְּשָׁמָה הוּא מֵהָרֵיחַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת מג) אֵיזֶה דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵית מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף? הֱוֵי אוֹמֵר זֶה הָרֵיחַ. וְעַל-כֵּן נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ עַל-יְדֵי הַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֶדֶס, בְּחִינַת רֵיחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת מְרִיחִין בַּהֲדַס, (כְּמוּבָא בַּגְּמָרָא וּבַכְּתָבִים), כִּי בְּשַׁבָּת אָז עוֹלִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְהַטּוֹב שֶׁהָיָה כְּבוּשׁ בֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּימֵי הַחֹל, כַּמּוּבָא, שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת גֵּרִים, וְעַל-כֵּן מְרִיחִין אָז רֵיחַ טוֹב שֶׁל הֲדַס, כִּי הַטּוֹב הוּא בְּחִינַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמֵּהֶם כָּל הַטּוֹב (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָאָבוֹת נִמְשְׁלוּ לַהֲדַס מְשֻׁלָּשׁ כַּיָּדוּעַ, כִּי הָאָבוֹת כֻּלָּם הָיוּ מְגַיְּרִין גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן רכח), עַל-כֵּן נִמְשְׁלוּ לַהֲדַס בְּחִינַת רֵיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מָרְדְּכֵי הַיְּהוּדִי אֲשֶׁר שִׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּר הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁנִּשְׁמָע לְמֶרְחוֹק עַד שֶׁבָּאִין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִתְגַּיְּרִין בִּבְחִינַת וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים וְכוּ', (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). עַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּמָרְדְּכֵי:

וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה, בְּחִינַת הֲדַס, בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב, שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ, בְּחִינַת אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ שֶׁנִּשְׁלָם עַל-יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין עַל-יְדֵי מָרְדְּכֵי הַיְּהוּדִי וְכוּ' (כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְכֵן מָרְדְּכֵי נִקְרָא עַל שֵׁם הָרֵיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין קלט) שֶׁמָּרְדְּכֵי הוּא בְּחִינַת מָר דְּרוֹר-מָרִי דַּכְיָא, שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַבְּשָׂמִים, בְּחִינַת רֵיחַ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם רֹאשׁ לַגֵּרִים וְהוּא הִתְחִיל לַעֲשׂוֹת גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְאֶת הַנְּפָשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ וְכוּ', כִּי אַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, כִּי אַבְרָהָם הָיָה עוֹשֶׂה חֶסֶד וּצְדָקָה הַרְבֵּה עִם כָּל הָעוֹלָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת אָוִיר הַנָּח וְהַזֵּן. וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יָכֹל לַעֲשׂוֹת גֵּרִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת יוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם בְּחִינַת חֶסֶד, כִּי אָז מִתְקַבְּצִין כָּל הַחֲסָדִים יַחַד הַפְּנִימִים וְהַמַּקִּיפִים, (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת). וְעַל-כֵּן אָז הוּא עִקַּר לְקִיחַת ד' מִינִים מִן הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְכוּ'. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ הוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁעַל יָדוֹ נַעֲשֶׂה אָוִיר הַנָּח וְכוּ' וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁמְּגַלֶּה הַצַּדִּיק שֶׁזֶּה בְּחִינַת ד' מִינִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁבְּעֶרֶב סֻכּוֹת צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה מְאֹד, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל, כִּי בְּסֻכּוֹת אָז הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ עַל-יְדֵי הַגֵּרִים, כִּי אָז מַקְרִיבִין קָרְבָּנוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכָּל הַיָּמִים טוֹבִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ, כִּי אָז מַקְרִיבִין שִׁבְעִים פָּרִים בִּשְׁבִיל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁאָנוּ מַקְרִיבִין קָרְבָּנוֹת בִּשְׁבִילָם כְּדֵי

שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם קִיּוּם, כַּמּוּבָא. וְעִקַּר כַּוָּנָתֵנוּ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם קִיּוּם כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהֶם שֶׁהֵם הַגֵּרִים. נִמְצָא, שֶׁבְּסֻכּוֹת הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ עַל-יְדֵי הַגֵּרִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז בְּסֻכּוֹת בְּכָל יוֹם:

לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד כַּנַּ"ל, לְהוֹדִיעַ לַכֹּל אֲפִלּוּ לְאֻמִּין דְּעָלְמָא כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְיִשְׁמְעוּ רְחוֹקִים וְיָבוֹאוּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ גֵּרִים כַּנַּ"ל. וּשְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ הוּא בְּחִינַת אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי הוּא חַג הָאָסִיף שֶׁאוֹסֵף כָּל מִינֵי מַאֲכָל בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַשֻּׁלְחָן, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְגַלּוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה וְאַהֲבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֶתְרוֹג וְלוּלָב וּמִינָיו וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת וְאֶעֱשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ. 'וַאֲבָרֶכְךָ', בְּמָמוֹן, זֶה בְּחִינַת הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה 'וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ', בְּחִינַת שְׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת וְכוּ' (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים גֵּרִים, בְּחִינַת וְאֶעֱשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל, בְּחִינַת וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, (עַיֵּן הֵיטֵב בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל, אָמֵן):

הלכות הושענא רבה

פרק א

חלק א

מַה שֶּׁלּוֹקְחִין עַרְבֵי נַחַל בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה, כִּי אָז הוּא גְּמַר הַחֲתִימָה, הַיְנוּ שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הַהַתְחָלָה וְעַתָּה הוּא הַגְּמָר, וּמַה שֶּׁיֵּשׁ בָּרֹאשׁ יֵשׁ בַּסּוֹף, וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר שֶׁבְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה הוּא בְּחִינַת וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת וְכוּ' בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֵׁירוּתָא בְּהַאי יוֹמָא מִתְעָרֵי וּמְסַיְּמֵי וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁבְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה חוֹזֵר וּמִתְעוֹרֵר הַהַתְחָלָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה חוֹזֵר וְנִתְעוֹרֵר עַתָּה בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה וְנִסְתַּיֵּם. וְהִנֵּה עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ" (לְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה). וְשָׁם מְבֹאָר כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת וְכוּ', וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה בְּחִינַת אַף אֱמוּנָתְךָ בְּקָהָל קְדוֹשִׁים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְהִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלִּין הָעֲצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים, בְּחִינַת מְמַעֲמְקִים קְרָאתִיךָ ה', (כַּמְבֹאָר שָׁם) וְזֶה שֶׁמַּתְחִילִין לוֹמַר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה זֶה הַמִּזְמוֹר מְמַעֲמְקִים קְרָאתִיךָ, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁנַּעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֵישָׁא חֲשׁוּכָא וַהֲדַר נְהוֹרָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָעֲצוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה, (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְהִנֵּה כָּל זֶה נַעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הַהַתְחָלָה. וְעַתָּה בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה שֶׁהוּא הַסּוֹף וְאָז הוּא גְּמַר הַחֲתִימָה אָנוּ חוֹזְרִים וּמְעוֹרְרִין הַהַתְחָלָה,

דְּהַיְנוּ הִתְגַּלּוּת הָעֲצוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה וְזֶה בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוֹת, בְּחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נָצַח הוֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל כַּיָּדוּעַ. וְעַרְבֵי נַחַל הֵם אֲפִיקֵי מַיִם, בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן הֵם נִקְרָאִים הוֹשַׁעְנוֹת עַל שֵׁם שֶׁצּוֹעֲקִים עֲלֵיהֶם הוֹשַׁעְנָא, כִּי בְּוַדַּאי כֵּן רָאוּי לִצְעֹק עֲלֵיהֶם הוֹשַׁעְנָא, (כִּי הוֹשַׁעְנָא מוֹרֶה עַל צַעֲקַת הַלֵּב) שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', מִבְּחִינַת צַעֲקַת הַלֵּב מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הָעֲצוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי הוֹשַׁעְנָא מוֹרֶה עַל צַעֲקַת הַלֵּב כְּמוֹ מִי שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם, בְּצָרָה גְּדוֹלָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר שׁוּם דִּבְרֵי בַּקָּשׁוֹת וְתַחֲנוּנִים וְרִצּוּיִים, רַק שֶׁצּוֹעֵק מֵעֹמֶק הַלֵּב הוֹשַׁעְנָא, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הָעַרְבֵי נַחַל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוֹת הוֹשַׁעְנָא, כִּי הָעֲצוֹת הֵם בְּחִינַת צַעֲקַת הַלֵּב, בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ, (כַּמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת וַיָּשָׂב יִצְחָק וַיִּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם, הַיְנוּ שֶׁחוֹזְרִין וְחוֹפְרִין וּמְגַלִּים הַמַּיִם הַנַּ"ל, הַיְנוּ הָעֲצוֹת שֶׁנִּקְרָאִין מַיִם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים כַּנַּ"ל וְיִצְחָק דַּיְקָא הוּא חוֹפֵר אֶת הַמַּיִם שֶׁהֵם הָעֲצוֹת, כִּי הִתְגַּלּוּת הָעֲצוֹת הֵם מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת מְגִלָּה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק שֶׁמִּשָּׁם נִתְגַּלִּין הָעֲצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲפִירַת הַבְּאֵרוֹת מַיִם כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָעֲצוֹת נִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְזֶה צְרִיכִין עַתָּה בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה, כִּי אָז נִגְמָר הַחוֹתָם בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם וְהַחוֹתָם הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן לוֹקְחִין עַרְבֵי נַחַל וְצוֹעֲקִין עֲלֵיהֶם הוֹשַׁעְנָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָעֲצוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה וְעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה נִגְמָר הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל.

בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְכֵן מְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁהָעֲצוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נָצַח הוֹד, נִקְרָאִים יְשׁוּעוֹת וְזֶה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין, וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה, כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה עַל-יְדֵי הָעֵצָה טוֹבָה בְּחִינַת וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר), וְעַל-כֵּן צוֹעֲקִין בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה הוֹשַׁעְנָא כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁכַּת הָעֵצָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל שֶׁעוֹסְקִים בָּהֶם אָז וְכַנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל "חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן", עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן הָרִאשׁוֹן (בְּסִימָן סא):

וְהַכְּלָל, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵין יְכוֹלִין לְהוֹצִיא הַמִּשְׁפָּט לָאוֹר, דְּהַיְנוּ לִזְכוֹת לְקַבֵּל וּלְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי הַנְּהָגוֹת יְשָׁרוֹת מִכָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁלּוֹמֵד בַּתּוֹרָה, כִּי נִדּוֹן בְּמוֹתְרוֹת

וכו' בְּחִינַת הַנֶּאֱמַר בְּדוֹאֵג שֶׁהָיָה נֶעְצָר לִפְנֵי ה' וכו', עַיִן שָׁם וְאָז אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם וְתָמִיד הוּא מְסֻפָּק וכו'. אַךְ יֵשׁ מַיִם שֶׁהֵם מְטַהֲרִים מֵאֵלּוּ הַטִּנּוֹפֶת בְּחִינַת וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וכו'. וְאָז זוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת וְלֹא יִטָּמְאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וְלֹא יֵחָצוּ עוֹד לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד. 'מַמְלָכוֹת' לְשׁוֹן עֵצָה, כְּמוֹ, מַלְכִּי יִשְׁפַּר עֲלָךְ, שֶׁזּוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה וְאֵלּוּ הַמַּיִם נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה וכו', כִּי עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁחוֹלְקִין עָלָיו וּמַקְשִׁין עָלָיו קַשְׁיוֹת, עַל-יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה וכו', וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין הַמַּיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִטְהָרִין מִן הַמּוֹתָרוֹת וְזוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה. וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָחִים וְכָל הַדְּגִים, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְקַבֵּל מַחֲכְמָה עִלָּאָה וכו' וְכו' בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִכְלְלוּ כָּל אַבְנֵי יַעֲקֹב וכו', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַצַּדִּיקִים וכו'. וְעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת נְפָשׁוֹת וכו', עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמַח, בְּחִינַת חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּה שֶׁאָז מִתְפַּלְּלִין עַל הַמַּיִם, וְאִיתָא בַּזֹּהַר בְּהַהוּא יוֹמָא וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו וַיְסַתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים וכו', כִּי הָאָבוֹת עָסְקוּ בַּחֲפִירוֹת בְּאֵרוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁרָצוּ לַחְפֹּר וּלְהַשִּׂיג וְלִמְצֹא בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל וְלִטְהֵר מִן הַטִּנּוֹפֶת וְהַמּוֹתָרוֹת שֶׁעוֹלֶה וּמְבַלְבֵּל אֶת הַמֹּחַ עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלּוֹ הָיָה בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא תּוֹרָה בְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֹא תָסוּר וכו' יָמִין וּשְׂמֹאל, דְּהַיְנוּ שֶׁאָסוּר לָסוּר מִפְּשַׁט דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּיִּים לְיָמִין וּשְׂמֹאל, כִּי אָדָם וַחֲוָה בַּתְּחִלָּה הוֹסִיפוּ עַל הַצִּוּוּי, וְאָמְרָה, וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ וכו'. וְעַל-יְדֵי זֶה דְּחָפָהּ עַד שֶׁנָּגְעָה בּוֹ וכו'. נִמְצָא, שֶׁבַּתְּחִלָּה רָצָה לְהַחְמִיר וּלְהוֹסִיף עַל הַצִּוּוּי שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׂכֶר לְיָמִין וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי זֶה דְּחָפָהּ וכו' עַד שֶׁסָּרָה לְגַמְרֵי לִשְׂמֹאל וְעָבְרָה עַל מִצְוַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמִּצְוָה שֶׁצִּוָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְאָדָם וְחַוָּה זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְהַפֵּרוּשׁ שֶׁל הַמִּצְוָה מַה שֶּׁהָיוּ צְרִיכִין לְהָבִין וּלְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי בֶּאֱמֶת זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְהֵם עַל-יְדֵי עֲצַת הַנָּחָשׁ הִטְעָה אוֹתָם מִן הַפֵּרוּשׁ הָאֱמֶת שֶׁל דִּבְרֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עַד שֶׁסָּרוּ לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁפָּגְמוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהָעִקָּר הוּא בְּחִינַת לֹא תָסוּר לִבְלִי לָסוּר לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּמָה עֲצָתָם בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי שֶׁהוּא לָשׁוֹן עֵצוֹת, בְּחִינַת עֵצוֹת נִבְעָרוֹת. וְאַבְרָהָם וּשְׁאָר הָאָבוֹת שֶׁעָסְקוּ בְּתִקּוּן פְּגָם זֶה, עַל-כֵּן עָסְקוּ בַּחֲפִירוֹת בְּאֵרוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַנַּ"ל בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים מֵי מְרִיבָה הַנַּ"ל.

כִּי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְכָל הָאָבוֹת הָיוּ עֲלֵיהֶם מְרִיבוֹת וּמַחֲלוֹקוֹת גְּדוֹלוֹת מִפַּרְעֹה וַאֲבִימֶלֶךְ וְכַיּוֹצֵא, וְכָל זֶה הָיָה מֵחֲמַת פְּגַם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, מֵחֲמַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיוּ עוֹסְקִים בָּזֶה הַתִּקּוּן וְעָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְחָפְרוּ בְּאֵרוֹת בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ מְרִיבוֹת גְּדוֹלוֹת עַל הַבְּאֵרוֹת בִּימֵי אַבְרָהָם וְיִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהוֹכִיחַ אַבְרָהָם אֶת אֲבִימֶלֶךְ עַל אוֹדוֹת הַבְּאֵר אֲשֶׁר גָּזְלוּ וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו סְתָמוּם פְּלִשְׁתִּים, כִּי הַבְּאֵרוֹת הֵם בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם מַחֲלוֹקוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל פַּעַם, כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁחוֹלְקִין וּמְרִיבִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְהוּא מִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה וּמְתַקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ', וַאֲזַי הוּא מַשִּׂיג וּמוֹצֵא בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים, מֵי מְרִיבָה הַנַּ"ל, אֲזַי אַחַר כָּךְ הֵם חוֹלְקִין וּמְרִיבִין עָלָיו עוֹד פַּעַם אַחַר פַּעַם, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן הַפְּגָם הַנַּ"ל וְהוּא צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲפִירוֹת בְּאֵרוֹת מַיִם חַיִּים פַּעַם אַחַר פַּעַם, וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, שֶׁבְּכָל פַּעַם כְּפִי הַמַּחֲלֹקֶת כֵּן זוֹכֶה לִבְחִינַת מַיִם הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁחָפְרוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק בְּאֵר הָיָה עֲלֵיהֶם מַחֲלֹקֶת יוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁעָסְקוּ בְּתִקּוּן זֶה וְרָצוּ לַחְפֹּר וּלְגַלּוֹת בְּאֵר מַיִם חַיִּים לְהִטָּהֵר מִן הַטִּנּוֹפֶת הַנַּ"ל, וּלְגַלּוֹת דַּעַת וְשֵׂכֶל הָעוֹלָם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת אֵיךְ לַעֲבֹד לְהַשִּׂיג אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן נִתְגַּבְּרוּ הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם הַפְּלִשְׁתִּים אַנְשֵׁי אֲבִימֶלֶךְ וְרָצוּ לְקַלְקֵל וְלִסְתֹּם תִּקּוּן מִזֶּה לְהַעֲלִים מִן הָעוֹלָם הַדֶּרֶךְ הַדַּעַת, שֶׁרָצוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק לְגַלּוֹת בָּעוֹלָם אֵיךְ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ כֵן בְּכָל פַּעַם שֶׁהֵם הִתְגַּבְּרוּ עָלָיו וְנֶחֱלְקוּ עַל הַבְּאֵרוֹת בִּמְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת כֵּן נִתְעוֹרְרוּ הָאָבוֹת בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְעָסְקוּ בְּתִקּוּן יוֹתֵר פַּעַם אַחַר פַּעַם, הַכֹּל כְּדֵי לְגַלּוֹת בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה הַנַּ"ל, לְטַהֵר מִן הַמּוֹתָרוֹת הַנַּ"ל, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְעֵצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, אֲזַי יֵשׁ מַחֲלוֹקוֹת וּמְרִיבוֹת בְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצִין לְגַלּוֹת הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגַם הַנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, שֶׁאָז אֲנוּ עוֹסְקִים בְּתִקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן הוּא בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אָז אֲנוּ מִתְפַּלְּלִין עַל הַמַּיִם שֶׁהוּא מֵימֵי הַבְּאֵרוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים מֵי מְרִיבָה הַנַּ"ל, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הִתְחִיל הַתִּקּוּן, כִּי עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר כַּמָּה פְּעָמִים), וְעִקַּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצִיא מִשְׁפָּטֵנוּ לְאוֹר (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה 'רֹאשׁ' דַּיְקָא, בְּחִינַת מֹחִין וְחָכְמָה הַיְנוּ אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי

וֶה זוֹכִין לְדַעַת לְהוֹצִיא הַמִּשְׁפָּט לָאוֹר (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן צוֹעֲקִים אָז בְּקוֹלוֹת וְתוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר, כְּדֵי לַחְפֹּר וּלְהוֹצִיא וּלְגַלּוֹת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, לְטַהֲרָנוּ מִכָּל טֻמְאוֹתֵינוּ כִּי הַמַּיִם נִתְגַּלִּין עַל-יְדֵי קוֹלוֹת בִּבְחִינַת שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמַּיִם, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם רִאשׁוֹן מַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נִתְגַּלֶּה הַמַּיִם הַנַּ"ל (כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְכֵן עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה פַּעַם אַחַר פַּעַם בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עַד שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכִין לִבְחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, כִּי אָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְטַהֵר אוֹתָנוּ מִכָּל טֻמְאוֹתֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ עַל-יְדֵי מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בַּסְּלִיחוֹת בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וּבִפְרָט בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים פָּסוּק זֶה וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים, כִּי בְּיָמִים הַלָּלוּ שֶׁהֵם תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן תִּקּוּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, אָז צְרִיכִין לַחְפֹּר וּלְגַלּוֹת בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ אָנוּ זוֹכִין לְסֻכּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי מַיִם טְהוֹרִים, כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת אִימָא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין, בְּחִינַת אֵם לַבִּינָה וְכוּ', וְזֶהוּ בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלוֹם, בְּחִינַת בְּטוּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת, כִּי לְאַחַר שֶׁזּוֹכִין לְגַלּוֹת הַמַּיִם טְהוֹרִים בְּשִׁלֻּמוּת עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה מֵחֲמַת הַמַּחֲלוֹקוֹת וְהַמְּרִיבוֹת, כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אָז מְתַקְּנִין הַמַּחֲלֹקוֹת וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם, בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלוֹם שֶׁזּוֹכִין אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאָז נִתְגַּלּוּ הַמַּיִם טְהוֹרִים כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, כִּי עַל-יְדֵי סֻכַּת שָׁלוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמַּיִם טְהוֹרִים, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

אֲבָל עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן הוּא בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר זָכוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִבְחִינַת מַיִם טְהוֹרִים וְזָכוּ אַחַר כָּךְ לְסֻכַּת שָׁלוֹם שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת עַל-יְדֵי זֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִזְדַּכְּכָה הַמֹּחַ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת לְגַמְרֵי, וְעַל-כֵּן בְּכָל יְמֵי הַסֻּכּוֹת מַקְרִיבִין שִׁבְעִים פָּרִים בִּשְׁבִיל שִׁבְעִים אֻמּוֹת כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהֶם וּלְגָרְשָׁם מֵעַל גְּבוּלֵנוּ שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב זָר בְּשִׁמְחָתֵנוּ בְּיוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמְּגָרְשִׁין וּמְבַטְּלִין וּמְרַחֲקִין בְּחִינַת הַמּוֹתָרוֹת וְהַפְּסֹלֶת מִן הַמֹּחַ, כִּי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵם בְּחִינַת הַמּוֹתָרוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם הוּא בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן בְּיוֹם שֶׁקֹּדֶם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הוּא הוֹשַׁעְנָא רַבָּה, שֶׁאָז לוֹקְחִין עַרְבֵי נַחַל מִנְהַג נְבִיאִים, וּבְהַהוּא יוֹמָא וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרוֹת הַמַּיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אָז קֹדֶם גְּמַר הַתִּקּוּן בְּשִׁלֻּמוּת צְרִיכִין לָשׁוּב וְלַחְפֹּר אֶת בְּאֵרוֹת הַמַּיִם לְהַשִּׁיג וְלִמְצֹא בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל כְּדֵי לְטַהֵר בְּשִׁלֻּמוּת מִכָּל בְּחִינַת הַמּוֹתָרוֹת הַנַּ"ל, וְאָז זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד, וְזֶה בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל שֶׁלּוֹקְחִין בַּיּוֹם הַהוּא, כִּי עַרְבֵי נַחַל הֵם אֲפִיקֵי מַיִם, וְהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן

(כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָיִךְ-הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי אָז נִתְגַּדְּלִין אֲפִיקֵי מַיִם, בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל שֶׁהֵם בְּחִינַת נָצַח הוֹד, בְּחִינַת עֵצוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַיְשׁוּעָה, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הוֹשַׁעְנָא רַבָּה, כִּי צְרִיכִין לָזֶה יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה וְרַבָּה מִן הַשָּׁמַיִם לִזְכּוֹת לְעֵצָה שְׁלֵמָה לֵידַע אֵיךְ לְשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר, בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי יְשׁוּעוֹת הֵם בְּחִינַת נָצַח הוֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת, כִּי זֶה עִקַּר הַיְשׁוּעָה כְּשֶׁזּוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּאִיּוֹב ו), הֲאִם אֵין עֶזְרָתִי בִּי וְתוּשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי, תּוּשִׁיָּה הַיְנוּ עֵצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה, וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין, וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ, וְאַבְרָהָם אָבִינוּ שָׁזָכָה לַחֹפֶר הַבְּאֵרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים, עַל-כֵּן זָכָה לְעֵצָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי תִכֵּן אֶת רוּחַ ה' וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֶנּוּ וְכוּ' אֶת מִי נוֹעַץ וַיְבִינֵהוּ וַיְלַמְּדֵהוּ מִשְׁפָּט, שֶׁכָּל זֶה קָאֵי עַל אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם (בִּישַׁעְיָה מ), וְעַל-כֵּן בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה שֶׁאָז חוֹזְרִין וְחוֹפְרִין בְּאֵרוֹת הַמַּיִם כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּגַלִּין וּמוֹצִיאִין בְּחִינַת הַמַּיִם טְהוֹרִים בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן זוֹכִין אָז לְעֵצָה שְׁלֵמָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם), שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּיִם טְהוֹרִים זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה. וְזֶה בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת, בְּחִינַת יְשׁוּעוֹת, כִּי זֶה עִקַּר הַיְשׁוּעָה כְּשֶׁזּוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל, וְאָז זוֹכִין אַחַר כָּךְ לִשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, שֶׁאָז עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאָז הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת זֶה יַעְצֹר בְּעַמִּי (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי נִתְתַּקֵּן וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הַמּוֹתָרוֹת, בְּחִינַת וְדוֹאֵג הָיָה נֶעְצָר לִפְנֵי ה' כַּנַּ"ל, וְאָז נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, בְּחִינַת זֶה יַעְצֹר בְּעַמִּי, וְעִקַּר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי עֵצוֹת שְׁלֵמוֹת שֶׁזּוֹכִין בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה כַּנַּ"ל:

חלק ד

כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵצוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נָצַח הוֹד, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר בִּנְיַן הַמַּלְכוּת כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן כָּל מֶלֶךְ יֵשׁ לוֹ יוֹעֲצִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי עֵצוֹת, וְעַל-כֵּן נִקְרְאִים הָעֵצוֹת בְּשֵׁם מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מַלְכֵּי יִשְׁפֹּר עָלָךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת, הַיְנוּ עֵצוֹת וְכוּ' (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי עֵצוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן חֲלֻקַּת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הָעֵצוֹת וְלֹא זָכָה רְחַבְעָם לְשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ, וַיִּעֲזֹב עֲצַת הַזְּקֵנִים וַיִּשָּׁב לָעָם קָשׁוֹת כַּעֲצַת הַיְלָדִים אֲשֶׁר גִּדְּלוּ אֹתוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה נֶחְלְקָה מַלְכוּת בֵּית דָּוִד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נֶאֱמַר לֶעָתִיד וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד, שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁמְּרַמֵּז עַל חֲלֻקַּת הָעֵצָה שֶׁנֶּחֱצָה לִשְׁתַּיִם, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ

אֵיךְ לַעֲשׂוֹת, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי פְּגַם הָעֵצָה הוּא פְּגַם הַמַּלְכוּת, כִּי עַל-יְדֵי חֻלַּקַת הָעֵצָה לִשְׁתַּיִם, עַל-יְדֵי זֶה נֶחְצָה מַלְכוּת בֵּית דָּוִד כַּנַ"ל, וּלְעָתִיד שֶׁנִּזְכֶּה לְמַיִם טְהוֹרִים וְנִזְכֶּה לְעֵצָה שְׁלֵמָה, אָז יִתְקַיֵּם וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד, דְּהַיְנוּ כְּפִשׁוּטוֹ שֶׁתִּהְיֶה מַלְכוּת אַחַת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד וְגַם תִּהְיֶה הָעֵצָה שְׁלֵמָה, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מְבַקֵּשׁ מְאֹד לִזְכּוֹת לְעֵצָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יג) עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ', וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה נֶאֱמַר אֲבָרֵךְ ה' אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף לֵילוֹת וְכוּ' (שָׁם טז), כִּי עִקַּר מַלְכוּת תְּלוּיָה בָּזֶה בִּבְחִינַת עֵצוֹת שְׁלֵמוֹת כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּרַח דָּוִד מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ בִּקֵּשׁ דָּוִד מֵחֲשַׁי יִתְבָּרַךְ, סָכֶל נָא עֲצַת אֲחִיתֹפֶל ה', וְכֵן הָיָה, כִּי עִקַּר נְפִילַת אַבְשָׁלוֹם הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁחֲשַׁי יִתְבָּרַךְ בִּלְבֵּל עֲצָתוֹ, שֶׁנֶּחְלְקָה עֲצָתוֹ לִשְׁנַיִם וְלֹא יָדַע אֵיךְ לַעֲשׂוֹת, עַד שֶׁעָשָׂה כַּעֲצַת חוּשַׁי הָאַרְכִּי וְלֹא עָשָׂה כַּעֲצַת אֲחִיתֹפֶל שֶׁהָיְתָה טוֹבָה לְפָנָיו, וְעַל-יְדֵי זֶה הָיְתָה מַפָּלָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַה' צִוָּה לְהָפֵר עֲצַת אֲחִיתֹפֶל הַטּוֹבָה לְבַעֲבוּר וְכוּ', כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי עֵצוֹת כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן קֹדֶם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, שֶׁאָז הוּא גְּמַר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן אָנוּ לוֹקְחִין מִקֹּדֶם עַרְבֵי נַחַל שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצוֹת שֶׁנִּתְתַּקְּנִין עַל-יְדֵי אֻפְּיֵקֵי מַיִם, עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים שֶׁנִּתְגַּלִּין אָז, בְּחִינַת בְּהֵהוּא יוֹמָא וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת לְהַשְׁלִים בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ, הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרְיְתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה:

חלק ה

וְאָז בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז נִתְגַּלִּין בְּחִינַת הַמַּיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, כִּי אָז מַתְחִילִין גֶּשֶׁם, לְהִתְפַּלֵּל עַל הַמַּיִם הַנַּ"ל, וְאָז נִשְׁלָם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת וְזוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת כַּנַ"ל, וְאָז נִשְׁלָם הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבִּים סְפָרִים וְכוּ' (כַּנַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְעַל-כֵּן מַשְׁלִימִין וּמְסַיְּמִין הַתּוֹרָה אָז, וְכָל אֶחָד לוֹקֵחַ אֶת הַתּוֹרָה וּמַקִּיפִין אֶת הַשֻּׁלְחָן וְעוֹשִׂין שִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה, וְאָז נִכְלָלִין כֻּלָּם יַחַד וְנִכְלָלִין כָּל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה בְּיַחַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה וְכוּ' הַנֶּאֱמַר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת וְכוּ', כִּי הַחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁלּוֹ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד עִם חֶלְקוֹ וְסִפְרוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַתּוֹרָה נִכְלָלִין יַחַד, וְאָז יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת, וְאָז הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֲבָן שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּחָכְמָה עִלָּאָה, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ', וְאָז נִמְתָּקִין כָּל הַצִּמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹלֶה לַתּוֹרָה אָז, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֶׁכָּל אֶחָד נִכְלָל עִם חֶלְקוֹ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִכָּל נַפְשׁוֹת

יִשְׂרָאֵל יַחַד שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה, וְאָז יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת, וְאָז נִכְלֶלֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשָׁהּ בְּחָכְמָה עִלָּאָה דְּמַתָּמָן נַפְקַת, וְזֶה בְּחִינַת לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל-בְּרֵאשִׁית, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין כָּל יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד, עַל-יְדֵי זֶה נִכְלָלִין כָּל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְאָז הַתּוֹרָה נִכְלֶלֶת בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, כִּי בְּרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה, וְזֶהוּ לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל-בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל, וְאָז כְּשֶׁנִּכְלָלִין כֻּלָּם יַחַד נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה, בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), עַל-כֵּן זוֹכִין אָז לְשִׂמְחָה, בְּחִינַת שִׂמְחַת תּוֹרָה, בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

הלכות חנוכה

פרק א

חלק א

עִנְיַן חֲנֻכָּה:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל אַחֲוֵי לָן מְנָא דְּלָא שַׁוְיָא לְחַבָּלָא בְּסִימָן כה:

שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁהֵם הַתַּאֲוֹוֹת כֻּלָּם, וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל, עַיִן שָׁם. וְאַחַר כָּךְ, אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כְּשֶׁחוֹזֵר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, אֲזַי מִתְפַּשֵּׁט שִׁנִּית כֹּחַ הַמְדַמֶּה וְכָל הַבִּלְבּוּלִים, וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהַכְנִיעָם, וְהַכְנָעָה הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, דְּהַיְנוּ צְדָקָה, עַיִן שָׁם. וְזֶהוּ כַּוָּנַת הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ, שֶׁהוּא כְּדֵי לַעֲלוֹת מֵעֲשִׂיָּה לִיצִירָה, עַל-כֵּן מַזְכִּירִין גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא כְּדֵי לְהַכְנִיעָן, עַיִן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא הֶאָרָה רִאשׁוֹנָה מִכָּל הַשָּׁנָה (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּסְּפָרִים) , וְהוּא מְרַמֶּזֶת עַל הַתְּחָלַת חִנּוּךְ הָאָדָם בַּעֲבוֹדָה, וְזֶהוּ לְשׁוֹן חֲנֻכָּה, שֶׁאָדָם מִתְחַנֵּךְ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ שֶׁלּוֹ מִתְּחִלָּה מִלְחָמָה לְשַׁבֵּר כֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁהָיָה קֹדֶם חֲנֻכָּה, שֶׁהִיא מַלְכוּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָרְשָׁעָה שֶׁרָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרַת ה' וּלְהַעֲבִירָם עַל חֻקֵּי רְצוֹנוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט עַל הָאָדָם וְרוֹצֶה לְמָנְעוֹ וּלְהַעֲבִירוֹ מִתּוֹרַת ה', חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דָּנִיֵּאל ח) וְהַצְּפִיר הַשָּׂעִיר וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה הַנַּ"ל וּלְשַׁבֵּר כֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, אָז מַתְחִילִין לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר הַדּוֹלֵק, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן (בְּסִימָן ס). וּבְכָל יוֹם מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי אָסוּר לַעֲמֹד עַל מַדְרֵגָה אַחַת, רַק צָרִיךְ לְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה בְּנַפְשׁוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְשֶׁיִּהְיֶה שִׁכְלוֹ מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְזֶה שֶׁמּוֹסִיפִין בְּכָל פַּעַם עַל הַנֵּר הָרִאשׁוֹן וְהַנֵּר הָרִאשׁוֹן קַיָּם בְּכָל הַיָּמִים, כִּי כְּשֶׁמַּדְלִיק בְּלֵיל שֵׁנִי שְׁנֵי

נֵרוֹת הֵם כְּנֶגֶד לַיְלָה רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה, וְכֵן בְּלֵיל שְׁלִישִׁי וְכוּ', נִמְצָא שֶׁהַנֵּר הָרִאשׁוֹן שֶׁל לַיְלָה הָרִאשׁוֹנָה הוֹלֶכֶת עִם כָּל הַנֵּרוֹת שֶׁל כָּל הַלֵּילוֹת, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּסִימָן סב) שֶׁכָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת, מֵחֲמַת שֶׁהוּא יוֹצֵא מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, וְאַחַר כָּךְ כָּל מַה שֶּׁהוֹלֵךְ וּמִתְקַדֵּשׁ יוֹתֵר, כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל כָּל הַיָּמִים מְקַבְּלִים כֹּחַ מֵהַהַתְחָלָה, וְכֹחַ הַהַתְחָלָה הוֹלֶכֶת עִם כָּל הַיָּמִים, בְּחִינַת תַּעֲנִית, בְּחִינַת שֵׁם הֱוָיָה בָּאֶחוֹרַיִם, שֶׁאוֹת הָרִאשׁוֹנָה הוֹלֶכֶת עִם כָּל הָאוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכּוֹתְבִין יוּ"ד יוּ"ד ק"י וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת נֵרוֹת חֲנֻכָּה, שֶׁבְּתְחִלָּה מַדְלִיקִין נֵר אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ א"ב, וְאַחַר כָּךְ אב"ג, נִמְצָא שֶׁנֵּר רִאשׁוֹן הוֹלֶכֶת עִם כָּל הַיָּמִים, כִּי כָּל הַיָּמִים מְקַבְּלִין כֹּחַ מִן הַתְחָלַת חִנּוּךְ הָעֲבוֹדָה שֶׁהִתְחִיל לַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא נֵר רִאשׁוֹן שֶׁל חֲנֻכָּה, וְאַחַר כָּךְ כָּל מַה שֶּׁשִּׂכְלוֹ מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם כָּל הַיָּמִים מְקַבְּלִים כֹּחַ מֵהַהַתְחָלָה, כִּי כָּל הַהַתְחָלוֹת קָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים הַלֵּל בַּחֲנֻכָּה, זֶה בְּחִינַת שֶׁבַח הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי לְגַלּוֹת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט בְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁמַּרְבִּין לִתֵּן מָעוֹת חֲנֻכָּה לַעֲנִיִּים כְּדֵי לְשַׁבֵּר כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת הַצָּחוֹק שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים גַּם הַקְּדוֹמוֹנִים הַצַּדִּיקִים לִשְׂחֹק בַּחֲנֻכָּה בְּמִינֵי שְׂחוֹק שֶׁל הֶתֵּר (אַף שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַכְשָׁיו בָּאִין לִידֵי עֲבֵרָה, כִּי מְשַׂחֲקִין בִּשְׂחוֹק שֶׁל אִסּוּר), זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוֹרִידִין עַצְמָן לִבְחִינַת קַטְנוּת כְּדֵי לַעֲלוֹת אֶל הַמַּדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה, בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כַּמּוּבָא, כִּי בַּחֲנֻכָּה עוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, בִּבְחִינַת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר רְאִיתִי מְנֹרַת זָהָב וְכוּ' בְּסִימָן ח:

וְהַכְּלָל שָׁעַל-יְדֵי אֲרִיכוּת הָרוּחַ, דְּהַיְנוּ גְּנוּחֵי, עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחַ חַיִּים לְהַחְסָרוֹן, וְעִקַּר הָרוּחַ חַיִּים מְקַבְּלִין מִן הַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר, כִּי הוּא אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ, וּמִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְכָל הַדְּבֵקִים בּוֹ. אַךְ יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁאֵינָם דְּבֵקִים בְּהַצַּדִּיק, וְהֵם מְקַבְּלִין אֲרִיכַת הָרוּחַ מִן הָרַב שֶׁבַּקְלִפָּה וְכוּ', וּמִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲמֹד נֶגֶד רְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר לוֹ, כִּי אִם כְּשֶׁהוּא צַדִּיק גָּמוּר, דְּהַיְנוּ שֶׁהִפְרִישׁ הָרַע מִן הַטּוֹב, כִּי כְּשֶׁרוֹצִים לְהַכְנִיעַ רְשָׁעִים צְרִיכִים לֵירֵד לְתוֹךְ הַמִּדָּה רָעָה שֶׁל הָרְשָׁע, שֶׁהוּא הַצִּנּוֹר שֶׁלּוֹ לְהַכְנִיעָהּ וּלְהַשְׁפִּילָהּ, וְעַל-יְדֵי זֶה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ, רָאשֵׁי תֵּבוֹת ארמ"ע, שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמִּדּוֹת וְכוּ', עַיִן שָׁם, וְעַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה מַפְרִישִׁין הָרַע מִן הַטּוֹב וְכוּ', עַיִן שָׁם. גַּם

שֶׁמַּעֲנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּקַרְבִין וּמְקֻשָּׁרִין לְצַדִּיק כָּזֶה, דְּהַיְנוּ צַדִּיק גָּמוּר, יְכוֹלִין גַּם כֵּן לַעֲמֹד כְּנֶגֶד רְשָׁעִים וּלְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם:

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי בַּחֲנֻכָּה צְרִיכִין לַעֲמֹד כְּנֶגֶד רְשָׁעִים הָרוֹצִים לִמְנֹעַ וּלְבַטֵּל מַעֲבוֹדַת ה', כִּי מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁאָז בִּזְמַן הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עָמְדָה עָלֵינוּ מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה לְהַשְׁכִּיחֵנוּ תּוֹרָתוֹ וּלְהַעֲבִירֵנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל חֻקֵּי רְצוֹנוֹ, כְּמוֹ כֵן נַעֲשֶׂה זֹאת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁאָנוּ צְרִיכִין בִּימֵי חֲנֻכָּה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְהֵם הָרְשָׁעִים הָעוֹמְדִים עָלֵינוּ לְבַטֵּל אוֹתָנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאָנוּ צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר וְלַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם, וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם כִּי אִם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל,

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, וְאֵין טוֹב אֶלָּא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, כִּי זֶה הַצַּדִּיק הוּא טוֹב גָּמוּר, כִּי הִפְרִישׁ הָרַע לְגַמְרֵי וְנִשְׁאָר כֻּלּוֹ טוֹב, וְעַל-כֵּן נִקְרָא טוֹב, דְּהַיְנוּ אוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין וּמְקַבְּלִין כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא אוֹר, בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, וְעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּחַ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה אָנוּ יְכוֹלִין לַעֲמֹד כְּנֶגֶד מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, בְּחִינַת צַדִּיק גָּמוּר כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לִירֵד לְתוֹךְ הָרַע שֶׁלָּהֶם לְשַׁבְּרוֹ וּלְהַשְׁפִּילוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְצַוֹת נֵר חֲנֻכָּה לְמַטָּה מַעֲשָׂרָה טְפָחִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בַּשֶּׁפַע הַסָּמוּךְ לַפֶּתַח, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא לְמַטָּה מִיּוּד, כִּי מֵעוֹלָם לֹא יָרְדָה שְׁכִינָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה, וְשָׁם עִקַּר בְּחִינַת עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, שָׁם אֲחִיזָתָם, גַּם רְשׁוּת הָרַבִּים הוּא מְקוֹם הַקְּלִפּוֹת, כַּמּוּבָא, וְשָׁם דַּיְקָא צְרִיכִין לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁיּוֹרֵד כֹּחַ הַצַּדִּיק לְתוֹךְ אֲחִיזַת הָרָשָׁע לְהַכְנִיעָהּ וּלְהַשְׁפִּילָהּ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה אָנוּ מִתְגַּבְּרִין עָלָיו כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוּא בַּשֶּׁפַע הַסָּמוּךְ לַפֶּתַח, כִּי אֲחִיזָתָם הוּא רַק בִּבְחִינַת הַפֶּתַח, כִּי בִּפְנִים אֵינָם יְכוֹלִין לִכָּנֵס, רַק אֵצֶל בְּחִינַת הַפֶּתַח שָׁם הֵם אוֹרְבִים לִנֹּק, בִּבְחִינַת לְפֶתַח חַטָּאת רֹבֵץ, וְעַל-כֵּן נִצְטַוִּינוּ לַעֲשׂוֹת מְזוּזָה אֵצֶל הַפֶּתַח לְגָרֵשׁ הַקְּלִפָּה הָעוֹמֶדֶת אֵצֶל הַפֶּתַח דַּיְקָא (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ), וְעַל-כֵּן אָנוּ מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה סָמוּךְ לַפֶּתַח, לְהַכְנִיעָם וּלְשַׁבְּרָם בִּמְקוֹם אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל:

חלק ב

גַּם נֵר חֲנֻכָּה מְרַמֵּז עַל הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין כְּנֶגְדָּם אִם הוּא צַדִּיק גָּמוּר, כִּי עַל-יְדֵי אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה, עַל-יְדֵי זֶה הוּא קִיּוּם הַשֵּׂכֶל, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא בְּחִינַת פְּתִילָה הַדּוֹלֶקֶת עַל-יְדֵי הַשְׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף, וְעִקַּר קִיּוּם הַשְׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף עַל-יְדֵי הַנְּשִׁימָה, כִּי אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רֵאָה דְּנַשְׁבִין עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא, וְזֶה בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת

אָדָם , שֶׁעִקַּר קִיּוּם נֵר ה', דְּהַיְנוּ הַשֵּׂכֶל, הוּא עַל-יְדֵי הַנְּשִׁימָה, שֶׁעַל-יְדֵי הַנְּשִׁימָה, שֶׁהוּא אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁל קִנֵּה הָרֵאָה, אֲזַי הָרֵאָה מְנַשֵּׁב עַל הַלֵּב וּמְקָרֵר חֲמִימוּת הַלֵּב, וַאֲזַי מִתְקַיְּמִים הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף וְאֵינָם נִשְׂרָפִים מֵחֲמִימוּת הַלֵּב, וַאֲזַי עוֹלִים הַשְּׁמָנִים אֶל הַמֹּחַ וּמִתְקַיְּמִים הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא נֵר ה' הַדּוֹלֵק עַל-יְדֵי הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בָּאֵר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' (בְּסִימָן ס, עַיֵּן שָׁם). וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁאָנוּ מַדְלִיקִין נֵר שֶׁל שֶׁמֶן, זֶה בְּחִינַת נֵר ה' וְכוּ', וְזֶהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים, דְּהַיְנוּ אֲרִיכַת הַנְּשִׁימָה שֶׁל הַצַּדִּיק, כִּי הַדְּלָקַת הַנֵּר בְּחִינַת נֵר ה', זֶהוּ בְּחִינַת אֲרִיכַת הַנְּשִׁימָה, כִּי עַל-יְדֵי אֲרִיכַת הַנְּשִׁימָה דּוֹלֵק נֵר ה', כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי אֲרִיכַת הַנְּשִׁימָה שֶׁל הַצַּדִּיק אָנוּ עוֹמְדִין כְּנֶגֶד הָרְשָׁעִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים וּמָצְאוּ צְלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל וְלֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק רַק יוֹם אֶחָד, וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים וְכוּ', כִּי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל-יְדֵי אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, אֲזַי הֵם מְטַמְּאִים כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף עַל-יְדֵי אֲרִיכַת הַנְּשִׁימָה, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַנְּשִׁימָה הוּא מִן הַקְּדֻשָּׁה, אֲזַי כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף קֹדֶשׁ, וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הָרוּחַ וְהַנְּשִׁימָה דְּקִלְפָּה, אֲזַי הֵם מְטַמְּאִים, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף שֶׁקִּיּוּמָם עַל-יְדֵי הַנְּשִׁימָה כַּנַּ"ל, כִּי בַּאֲרִיכַת הַנְּשִׁימָה שֶׁלָּהֶם הֵם בּוֹלְעִים מַמָּשׁ אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק גָּמוּר, בִּבְחִינַת צַדִּיק מִמְּנוּ בּוֹלֵעַ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), וְעַל-כֵּן הֵם מְטַמְּאִין, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף, שֶׁהֵם הַשְּׁמָנִים שֶׁל הַשֵּׂכֶל, עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הָרוּחַ וְהַנְּשִׁימָה שֶׁלָּהֶם, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּגְבְּרוּ עֲלֵיהֶם מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנָאי וְנִצְּחוּם, מָצְאוּ צְלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁמָּצְאוּ אַחַר כָּךְ עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁמִּשָּׁם הִתְגַּבְּרוּ עַל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁעַל יָדוֹ מִתְגַּבְּרִין עַל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הוּא כֹּחַ הַצַּדִּיק, דְּהַיְנוּ אֲרִיכַת הַנְּשִׁימָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין מִן הַצַּדִּיק, שֶׁעַל יָדוֹ הַשְּׁמָנִים שֶׁל הַשֵּׂכֶל קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל, וְכֹהֵן גָּדוֹל זֶה בְּחִינַת הָרֵב דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הוּא גָּדוֹל מֵאֶחָיו, בְּחִינַת רַב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קטן יז), אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ', נִמְצָא שֶׁכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת רַב, וְהוּא בְּחִינַת רַב חֶסֶד, כִּי כֹּהֵן הוּא אִישׁ חֶסֶד, וְזֶהוּ שֶׁמָּצְאוּ שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן הַגָּדוֹל, דְּהַיְנוּ שֶׁמֶן קֹדֶשׁ שֶׁל הַשֵּׂכֶל הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה חָתוּם בִּקְדֻשָּׁה בְּלִי מַגַּע זָר, כִּי הַצַּדִּיק הוּא כֻּלּוֹ טוֹב וְאֵין לְהָרַע שׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ, וְאֵין

יְכֹלֶת לְמַלְכוּת הָרִשְׁעָה לְטַמֵּא, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמֶן שֶׁל הַצַּדִּיק גָּמוּר עַל-יְדֵי אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם, כִּי צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, וְעַל-יְדֵי זֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיק, דְּהַיְנוּ אֲרִיכַת הַנְּשִׁימָה שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן קֹדֶשׁ, כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד מַלְכוּת הָרִשְׁעָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִכָּנֵס לְתוֹךְ הַמְּדָה רָעָה שֶׁל הָרִשְׁעָ לְהַכְנִיעָהּ וּלְשַׁבְּרָהּ, וְעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין אוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְלֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא לְהַדְלִיק יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי טוֹב הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, וְכֻלּוֹ טוֹב זֶה בְּחִינַת יוֹם אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א), "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ, וַאֲפִלּוּ מַלְאָכִים לֹא נִבְרְאוּ עֲדַיִן וְכוּ', וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ, הַיְנוּ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, זֶה בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, כִּי שָׁם הוּא כֻּלּוֹ טוֹב בְּוַדַּאי, אַךְ עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא כְּשֶׁאַחֲרֵי הַהֲוָיָה, כְּשֶׁיֵּשׁ הֲוָיָה בָּעוֹלָם, וְאָז יֵשׁ אֲחִיזָה לְהָרַע, כְּשֶׁמְּבָרְרִין וּמוֹצִיאִין הַטּוֹב מִן הָרַע וְנִתְהַפֵּךְ רַע לְטוֹב, וְאָז נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת אֲפִלּוּ בָּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, בְּחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, זֶהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַשְׁלֵמוּת, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיְתָה כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה כַּיָּדוּעַ, וְאָז אַחַר הַהֲוָיָה כְּשֶׁמַּעֲלִין הַטּוֹב מִן הָרַע, אֲזַי נַעֲשָׂה שָׁם שָׁלֵם, כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹנָה יָמִים, בְּחִינַת שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁנִי שֵׁמוֹת יאקדונהי, וְזֶהוּ תַּכְלִית הָאַחְדוּת כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה יְחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, אֲפִלּוּ בְּעֹמֶק הָרַע, שֶׁכֻּלָּם יְעִידוּן וְיַגִּידוּן כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כִּי נִתְהַפֵּךְ הָרַע לְטוֹב עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר, זֶה בְּחִינַת "וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים", לְשׁוֹן אָרִים נִסִּי, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּרִימִין מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע, שֶׁזֶּהוּ מֵעִקַּר הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה לֵירֵד לְתוֹךְ הָרַע שֶׁל הָרִשְׁעָ לְהַכְנִיעוֹ וּלְשַׁבְּרוֹ, וְאָז מוֹצִיאִין מִשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת, הַקְּדֻשָּׁה וְכָל הַטּוֹב שֶׁהָיָה שָׁם, וַאֲזַי נַעֲשָׂה בְּחִינַת שְׁמוֹנָה יָמִים, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כַּנַּ"ל, כִּי עוֹלֶה הַטּוֹב מִן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּמִתְחַבֵּר בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הֲוָיָה, וְאָז נִתְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת, בְּחִינַת שְׁמוֹנָה יָמִים כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּרָא אֶת הָאָדָם מָהוּל, כְּקֻשְׁיוֹת הָאֶפִּיקוֹרְסִים, וְהַטַּעַם הוּא כִּדֵי שֶׁיַּעֲבֹר הָאָדָם דֶּרֶךְ הָרַע, וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיעִין אוֹתוֹ וְחוֹתְכִין הָעָרְלָה שֶׁהוּא הָרַע, וְאָז יֵשׁ יִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, 'מִן הַחֹשֶׁךְ' דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁמְּהַפְּכִין חֹשֶׁךְ לְאוֹר, רַע לְטוֹב, הוּא תַּכְלִית הַשְׁלֵמוּת, כַּנַּ"ל, וְאָז נַעֲשָׂה בְּחִינַת שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שֶׁנִּכְלָלִין כָּל הַשְּׁמוֹנָה יָמִים בִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת ח' אוֹתִיּוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַהַלֵּל וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁל חֲנֻכָּה, זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁעַל יָדוֹ מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע, כִּי הַלֵּל הוּא תְּפִלָּה, וְאַחַר כָּךְ קוֹרְאִין בַּתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), וְעַל-כֵּן קוֹרְאִין חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ, כִּי חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ הוּא לְטַהֵר אֶת הַמִּזְבֵּחַ מֵאֲחִיזַת הָרַע, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִפְּנֵם הַמִּזְבֵּחַ (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), וְעַל-כֵּן בָּאוּ הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ לְטַהֲרוֹ וּלְקַדְּשׁוֹ מֵאֲחִיזַת הָרַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל לֶעָתִיד וְכִפַּרְתֶּם עַל הַמִּזְבֵּחַ מֵאִישׁ שׁוֹגֶה וּמִפֶּתִי, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְחַנְּכוֹ כְּדֵי לְטַהֲרוֹ מֵאִישׁ שׁוֹגֶה וּפֶתִי, דְּהַיְנוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחֶזֶת בּוֹ, נִמְצָא שֶׁחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ הוּא לְהַכְנִיעַ הָרַע, לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא חִנּוּךְ, בְּחִינַת חָנוֹךְ מט"ט שֶׁהוּא כָּלוּל מִשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע, הֶתֵּר מִן אִסּוּר וְכוּ', וְעַל-כֵּן קוֹרִין חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּחֲנֻכָּה, כִּי הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין עַל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וּמַכְנִיעִין אוֹתָן, בִּבְחִינַת מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ, וְאָז נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ שֶׁמַּדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק, הַיְנוּ לְהַעֲלוֹת כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁהֵם רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבָּשִׁין וּמִשְׁתַּלְשְׁלִין בַּמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שׁוּק, בְּחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים, וְהַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר כַּוָּנַת נֵר חֲנֻכָּה לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַקְּדֻשָּׁה לְמַטָּה, לִבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, לְהַכְנִיעַ הָרַע וּלְבָרֵר הַטּוֹב. בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן לג, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ: וְהַכְּלָל, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֵיהוּ מְמַלֵּא כָּל עלמין וְכוּ', עַל-כֵּן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי בְּכָל מָקוֹם יְכוֹלִין לִמְצֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי שֶׁכָּפָה אֶת יִצְרוֹ, וְהוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת מַמָּשׁ, וְעַל-יְדֵי זֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל וְרוֹאֶה מִדּוֹת רָעוֹת וְתַאֲוֹת רָעוֹת וְכַיּוֹצֵא, תֵּכֶף נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל הָרַע שֶׁשּׁוֹכֵן עַל הַטּוֹב, כִּי הָרַע הַחוֹפֶה עַל הַטּוֹב נִתְבַּלְבֵּל וְנוֹפֵל לְגַבֵּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכָּפָה אֶת יִצְרוֹ הָרַע וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב), כִּי יֵשׁ יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לִבְנוֹת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מִכָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֲפִלּוּ הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה שְׁרוּיָה וּמִתְכַּסָּה בֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים שֶׁאֵין אָדָם יוֹדֵעַ מִמֶּנָּה, הוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא אוֹתָהּ וְלִבְנוֹתָהּ מֵחָדָשׁ עַל-יְדֵי שֶׁהַיְמֵי רַע נִכְנָעִין וְנוֹפְלִין נֶגְדּוֹ, וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת הַיְמֵי טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה מִתּוֹךְ הַלְּבוּשִׁין וְהַצְּמְצוּמִים, וְאָז נִתּוֹסֵף בְּהַטּוֹב הַזֶּה אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא, כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיָה הַטּוֹב מְכֻסֶּה בֵּין הַקְּלִפּוֹת, לֹא הָיָה נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר רַב כִּי אִם כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנָּקוּ הַקְּלִפּוֹת יוֹתֵר מִדַּאי, אֲבָל עַכְשָׁיו כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל הָרַע וְהַקְּלִפּוֹת וְנִתְגַּלֶּה הַטּוֹב בְּעַצְמוֹ, אָז נִתּוֹסֵף וְנִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה, הוּא זוֹכֶה לִשְׁלוֹם וְכוּ', בְּחִינַת בַּהּ' אֱהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר, הַיְנוּ בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְבוּ, יִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וּבְהַתּוֹרָה יֵשׁ נִגְלֶה וְנִסְתָּר, וְהַנִּסְתָּר הוּא בְּחִינַת אוֹרְיָתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת וְכוּ', כִּי יֵשׁ אַהֲבָה שֶׁבְּיָמִים שֶׁהוּא בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת, וְיֵשׁ אַהֲבָה שֶׁהוּא בְּדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה וְכוּ', וְכָל אָדָם יָכוֹל לִטְעֹם טַעַם אוֹר הָאַהֲבָה הַזֹּאת אֲפִלּוּ בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ בְּרִשׁוּתוֹ וְכוּ', וְכָל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּזְּמַן וְאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת וְכוּ', כִּי אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּזְּמַן בַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ' וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁמִּצְוָתָהּ בְּשֶׁמֶן לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, כִּי בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ גָּבְרָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם עַל חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ, וְרָצוּ לְבַטֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַתּוֹרָה, וְהַנֵּס הָיָה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי כְּשֶׁמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, מִתְגַּבְּרִין עַל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל אוֹ בִּפְרָט, וְאֵין מַנִּיחִין אֶת יִשְׂרָאֵל לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה' בֶּאֱמֶת, לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְרוֹצִים לְהַשְׁכִּיחַ וּלְהַעְלִים הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְלִפְעָמִים מִתְגַּבְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁהַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד נִתְעַלֵּם לְגַמְרֵי עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִים כְּלָל אֵיךְ לְהִתְעוֹרֵר עַצְמוֹ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, אָז עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמֶת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אָז כְּשֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת עוֹסֵק עִמּוֹ וּמְדַבֵּר עִמּוֹ וְרוֹאֶה מַעֲשָׂיו וּמִדּוֹתָיו, אָז הָרַע נִתְבַּטֵּל וְנִתְבַּלְבֵּל לְגַמְרֵי כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכָּפָה אֶת יִצְרוֹ וְהִכְנִיעַ הַיְמֵי רַע, וְאָז הָרַע נוֹפֵל וְהַטּוֹב נִתְגַּלֶּה אֲפִלּוּ מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי הַצַּדִּיק יָכוֹל לִבְנוֹת הַתּוֹרָה וּלְגַלּוֹת הַטּוֹב מִכָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ אִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא. וְזֶה הָיָה תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה חָשְׁבָה שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל לְבַטְּלָם מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת, עַל-יְדֵי זֶה אֵין לָהֶם תִּקּוּמָה, חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁעִקַּר חִיּוּתֵינוּ וְכֹחֵנוּ הוּא רַק מֵהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּנוּ וְשָׁלַח לָנוּ אָז אֶת

מַתִּתְיָהוּ כֹּהֵן גָּדוֹל, וַחֲבֵרָיו הַכֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ גִּבּוֹרֵי כֹּחַ, וּגְבוּרָתָם הָיְתָה מִן הַקְּדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לִגְבוּרָתָם הַגְּדוֹלָה, כִּי הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מְאֹד, וְעַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ גִּבּוֹרֵי כֹּחַ, בְּחִינַת גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זָכוּ לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל וּלְבַטֵּל מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, כִּי הָרַע נָפַל נֶגְדָּם וְהָיוּ יְכוֹלִין לְגַלּוֹת הַטּוֹב, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה, אַף בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כִּי הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ יְכוֹלִים לִבְנוֹת הַתּוֹרָה מִכָּל דָּבָר כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מַפְשִׁיט אֶת הַיְמֵי טוֹב מִן הַלְּבוּשִׁים וְהַצְּמְצוּמִים שֶׁל הַיְמֵי רַע עַל-יְדֵי שֶׁכָּפָה אֶת הַיְמֵי רַע עַל-יְדֵי כְּפִיַּת הַיֵּצֶר וְכוּ', וַאֲזַי נִתּוֹסֵף בְּהַטּוֹב אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא, כִּי מִתְּחִלָּה לֹא הָיָה מֵאִיר כָּל כָּךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁאָנוּ זוֹכִין עַכְשָׁיו לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת אוֹר הַתּוֹרָה גַּם לְמַטָּה מֵעֶשְׂרָה טְפָחִים, שֶׁשָּׁם יֵשׁ אֶחְיַזת הַחִיצוֹנִים, כַּיָּדוּעַ. וְעַכְשָׁיו, עַל-יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ, שֶׁהֵם מַתְּתְיָהוּ וּבָנָיו, עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָע וְנוֹפֵל הָרַע, הַיְנוּ הַיְמֵי רַע, הַיְנוּ אֶחְיַזת הַחִיצוֹנִים, וְנִתְגַּלֶּה הַטּוֹב, הַיְנוּ הַיְמֵי טוֹב גַּם לְמַטָּה, עַד שֶׁאָנוּ יְכוֹלִין לִבְנוֹת אֶת הַתּוֹרָה וּלְגַלּוֹת אוֹר בְּכָל מָקוֹם, וְעַל-כֵּן מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא בַּחוּץ, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, מִדִּינָא, כִּי רְשׁוּת הָרַבִּים הוּא מָקוֹם אֶחְיַזת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים כַּיָּדוּעַ, אֲבָל עַכְשָׁיו גַּם שָׁם נִתְגַּלֶּה אוֹר הַתּוֹרָה, כִּי הָרַע, הַיְנוּ הַיְמֵי רַע, נוֹפֵל עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ כַּנַּ"ל, וְנִתְגַּלֶּה הַטּוֹב, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה, בְּכָל מָקוֹם, וַאֲזַי נִתּוֹסֵף בּוֹ אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא. וְזֶה בְּחִינַת אוֹר הַנֵּרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי הַמַּדְלִיק צָרִיךְ לְהַדְלִיק עַד שֶׁתִּתְהֵא שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה מֵאֵלֶיהָ, כִּי כְּשֶׁמְּגַלִּין אוֹר הַתּוֹרָה לְמַטָּה וּבוֹנִין וְעוֹשִׂין אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה מְלֻבֶּשֶׁת וּמְסְתֶּרֶת בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת, אֲזַי נִתּוֹסֵף בָּהּ אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ, כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה יוֹתֵר, נִתּוֹסֵף אוֹר יוֹתֵר מִלְּעֵלָּא, בִּבְחִינַת לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַנֵּס עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי הָרַב, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, נִקְרָא בְּשֵׁם כֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת הוּא, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ' (כַּמּוּבָא זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי כֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַהֲבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהָרַב מְגַלֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה, כִּי בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מְלֻבָּשׁ אַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), אֲבָל הָעִקָּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְהַכְנָעַת הַיְמֵי רַע הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק וְהָרַב הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק הוּא גִּבּוֹר כֹּחַ שֶׁכָּפָה אֶת יִצְרוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה לִבּוֹ בְּרְשׁוּתוֹ וְקִשֵּׁר לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁשִּׁבְּלוּ הַמִּדּוֹת שֶׁבַּלֵּב אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וּמֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא הוּא

יָכוֹל לְהַכְנִיעַ וְלִכְפּוֹת אֶת הַיְמֵי רַע, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא רוֹאֶה וּמִסְתַּכֵּל נוֹפֵל הָרַע וְנִתְגַּלֶּה הַטּוֹב, כִּי הָרַע נִתְבַּטֵּל נֶגְדּוֹ. כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָרַע הוּא רַק לְמַטָּה, בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת, וְשָׁם יֵשׁ יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה שָׁם, אֲבָל לְמַעְלָה, בִּבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, שָׁם אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה כְּלָל, וְעִקַּר אֲחִיזָתָם לְמַטָּה, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵין זוֹכִין שֶׁתִּתְקַשֵּׁר הָאַהֲבָה שֶׁבְּיָמִים עִם הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת וּתְקַבֵּל אוֹר מִשָּׁם, עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ בְּרִשׁוּתוֹ וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ, אָזַי הוּא, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, וְנִפְרָד, חַס וְשָׁלוֹם, הָאַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים, בְּחִינַת הַיְמֵי טוֹב, מֵהָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, וְאָזַי חַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבְּרִין הַיְמֵי רַע וְיוֹנְקִים מֵהֶם וּמְכַסִּים עֲלֵיהֶם כַּנַ"ל, אֲבָל הַצַּדִּיק שֶׁכָּפָה אֶת יִצְרוֹ וְזָכָה שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ וְיִכָּלְלוּ הַיְמֵי טוֹב, בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים, לְבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כִּי לִבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, כַּנַ"ל. עַל-כֵּן אֵין לְהָרַע שׁוּם שְׁלִיטָה נֶגְדּוֹ, עַל-כֵּן נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל הָרַע נֶגְדּוֹ, כִּי אֵין לְהַיְמֵי רַע שׁוּם שְׁלִיטָה וַאֲחִיזָה כְּלָל בִּבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, וַאֲפִלּוּ בִּבְחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים אֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה כְּשֶׁהִיא מְקֻשֶּׁרֶת וְנִכְלֶלֶת עִם הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מַכְנִיעַ אֵצֶל הָרְשָׁעִים הַיְמֵי רַע בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל וּמְגַלֶּה בְּחִינַת הַיְמֵי טוֹב, נִתּוֹסֵף בָּהֶם מִיָּד אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא, כַּנַ"ל, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הָאוֹר, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהַצַּדִּיק מַכְנִיעַ הַיְמֵי רַע וּמְגַלֶּה הַיְמֵי טוֹב, אָזַי נִתְקַשֵּׁר תֵּכֶף הַטּוֹב, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבְּיָמִים, עִם שָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלָה אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים לְגַמְרֵי, כַּנַ"ל, וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא כַּנַ"ל (וְהָבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב):

חלק ב

וְעַל-כֵּן זֶה הַצַּדִּיק שֶׁיֵּשׁ לוֹ זֶה הַכֹּחַ כִּי זָכָה לְאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, הוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבְּדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה גְּדוֹלָה, בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל, וְעַל-כֵּן עַל יְדוֹ דַּיְקָא עִקַּר הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי הַיְוָנִים, שֶׁהֵם מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, הֵינוּ בְּחִינַת הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה הַמְלֻבָּשׁ לְמַטָּה, שֶׁשָּׁם יֵשׁ יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע, וְגַם שָׁם הוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא תּוֹרָה, כִּי הַדַּעַת מִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, וּמֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ שָׁם יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע, עַל-כֵּן בְּעֵת הִתְגַּבְּרוּתָם טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה שֶׁל הַיְמֵי טוֹב, עַל-יְדֵי אֲחִיזַת הַיְמֵי רַע כַּנַ"ל, וּכְשֶׁגָּבְרָה מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנַאי וְנִצְחוּם, נַעֲשָׂה נֵס וּמָצְאוּ צְלוּחִית שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, זֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ, הֵינוּ הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי אֵין מִי שֶׁיְּזַכֶּה לָזֶה כִּי אִם

בְּחִינַת הַכֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאַהֲבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבְּדַעַת, וְעַל-יְדֵי הַשֵּׁמֶן הֶחָתוּם הַזֶּה שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה נֵס, כִּי לֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד, כִּי אוֹר הַדַּעַת הַזֶּה לֹא יִתְגַּלֶּה כִּי אִם לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַה' וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ הַמִּתְגַּבְּרִין עַל יִצְרֵיהוֹן, עַל-יְדֵי זֶה הֵם מַמְשִׁיכִין אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת עַד שֶׁיָּאִיר אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת בָּאַהֲבָה שֶׁבְּיָמִים וּבְמִדּוֹת, כִּי לִבָּם בְּרִשׁוּתָם וּמְקַשְּׁרִים הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁבַּלֵּב לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, וּמְקַבְּלִין הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת אוֹר מִשָּׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְטָעֹם אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת גַּם בַּזְּמַן וּבַמִּדּוֹת, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנֵּס הַנַּ"ל שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁהַשֶּׁמֶן שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הֶאָרָתוֹ הוּא רַק לֶעָתִיד לָבֹא, בְּחִינַת יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַה' וְכוּ', כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד כַּנַּ"ל, וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם אֶחָד, הֵאִיר בָּאַהֲבָה שֶׁבְּיָמִים, שֶׁהֵם שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁזֶּהוּ הַדְּלָקַת נֵרוֹת חֲנֻכָּה שְׁמוֹנָה יָמִים, כְּדֵי שֶׁתָּאִיר אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת בְּתוֹךְ הַשִּׁבְעָה יָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע מִדּוֹת, בְּחִינַת מִדּוֹת יְמֵי כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת הַהַזְאוֹת שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִפְנֵי וְלִפְנִים וּבַהֵיכָל, שֶׁהָיוּ אַחַת לְמַעְלָה וְשֶׁבַע לְמַטָּה, כְּדֵי שֶׁיָּאִיר אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַת לְמַעְלָה, בַּשֶּׁבַע שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע מִדּוֹת שִׁבְעָה יָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּמִּדּוֹת וּזְמַן, כִּי שָׁמַעְתִּי שֶׁשְּׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה הַזָּאוֹת שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה מוֹנֶה הַהַזָּאָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלְּמַעְלָה עִם כָּל הַשֶּׁבַע שֶׁלְּמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַחַת, אַחַת וְאַחַת, אַחַת וּשְׁתַּיִם וְכוּ', כְּדֵי שֶׁיָּאִיר אוֹר דִּלְעֵלָּא, בְּחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, בְּחִינַת אַחַת לְמַעְלָה, בַּשֶּׁבַע שֶׁלְּמַטָּה, בִּבְחִינַת שִׁבְעָה יָמִים וּמִדּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ד

כִּי הַכֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה גְּדוֹלָה הָעֶלְיוֹנָה, הָיָה נִכְנָס בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִפְנֵי וְלִפְנִים אֶל מְקוֹם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת עֶלְיוֹן, כִּי הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ בִּכְלָל הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג), כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. אַךְ גַּם בִּבְחִינַת דַּעַת יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) כִּי בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה, הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים, בַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, וְעַל-כֵּן הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַצְמוֹ כַּמָּה וְכַמָּה קְדֻשּׁוֹת, בְּחִינַת כַּמָּה מַדְרֵגוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֻזְרַת יִשְׂרָאֵל מְקֻדֶּשֶׁת מִמֶּנּוּ וְכוּ' מְקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים

מְקֻדָּשׁ מִמֶּנּוּ וְכוּ' בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ וְכוּ' הַהֵיכָל וְכוּ' עַד לִפְנֵי וְלִפְנִים מְקֻדָּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁאֵין נִכְנָס לְשָׁם אֶלָּא הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי שָׁם תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה, תַּכְלִית הַדַּעַת עֶלְיוֹן, וְשָׁם הָיָה עוֹמֵד הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת שֶׁקִּבֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִיָּדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁם עִקַּר אַהֲבָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, בְּחִינַת בֵּין שָׁדַי יָלִין (שִׁיר הַשִּׁירִים א), שֶׁהֵם בַּדֵּי הָאָרוֹן, שֶׁשָּׁם הָיָה נוֹתֵן הַכֹּהֵן גָּדוֹל הַקְּטֹרֶת עַל הָאֵשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְשָׁם הִזָּה אֶת הַהַזָּאוֹת אַחַת לְמַעְלָה וְשֶׁבַע לְמַטָּה לְכַפֵּר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַכַּפָּרוֹת עַל כָּל הַחֲטָאִים תְּלוּיִים בַּכֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים הַקָּרְבָּנוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּהֵן אִישׁ חָסֶד, הוּא בְּחִינַת גְּבוֹר כֹּחַ, כִּי הַכֹּהֲנִים הָיוּ אֲנָשֵׁי חַיִל גִּבּוֹרִים גְּדוֹלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַכְּהֻנָּה זְכוּ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ זֶה בְּחִינַת גְּבוּרִי כֹחַ הַנַּ"ל, אֵלּוּ אִנּוּן דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יְצֶרִיהוֹן, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל יִצְרוֹ הוּא רַק בְּתַאֲוָה זוֹ, וְעַל-כֵּן מֻחֲמַת שֶׁהַכֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד הוּא, בְּחִינַת גְּבוֹר כֹּחַ שֶׁכָּפָה אֶת יִצְרוֹ וְזָכָה לְאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, בְּחִינַת כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֲנִים בִּכְלָל הֵם בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כְּנֶגֶד כְּלַל יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נָפַל בְּאֵיזֶה חֵטְא, חַס וְשָׁלוֹם, הָיָה מֵבִיא קָרְבָּן אֶל הַכֹּהֵן וְהָיוּ סוֹמְכִים עַל הַקָּרְבָּן וּמִתְוַדִּים כָּל עֲוֹונוֹתֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשְׁכוּ כָּל הָעֲוונוֹת עַל הַבְּהֵמָה שֶׁל הַקָּרְבָּן, וּכְשֶׁלִּקְחָהּ הַכֹּהֵן לְהַקְרִיבָהּ, הָיָה תֵּכֶף נוֹפֵל וְנִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הָרַע, שֶׁהֵם הַחֲטָאִים וְהָעֲוונוֹת, וְנִתְגַּלֶּה וְנִתְבָּרֵר בְּחִינַת הַיְמֵי טוֹב, בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה נִסְתֶּרֶת שָׁם, כִּי הָרַע נָפַל וְנִתְבַּטֵּל כְּנֶגֶד הַכֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוֹר כֹּחַ, בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לִכְפּוֹת אֶת יִצְרוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיְתָה עִקַּר הַכַּפָּרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיק לְהַכְנִיעַ הָרַע וּלְבַטְּלוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְכָל מַה שֶּׁצְּרִיכִין כַּפָּרָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר צְרִיכִין שֶׁיִּתְעַסֵּק בּוֹ צַדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת הָעֶלְיוֹן יוֹתֵר, וְעַל-כֵּן, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז צְרִיכִין כַּפָּרָה עַל כָּל הָעֲוונוֹת עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים לֹא הָיוּ כְּשֵׁרִים אֶלָּא בְּכֹהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת הָעֶלְיוֹן מְאֹד, וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה מְכַפֵּר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כָּל הָרַע שֶׁל כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וּלְגַלּוֹת הַטּוֹב, הַיְנוּ הַיְמֵי טוֹב, וּלְהָאִיר בּוֹ אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא, בְּחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַחַת לְמַעְלָה וְשֶׁבַע לְמַטָּה וְכוּ', כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, זֶה בְּחִינַת "בַּה' אֶהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר" הַנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלִּין וּבוֹנִין מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי כְּפִיַּת הַיֵּצֶר וְכוּ' (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם), כִּי זֶה עִקַּר הַהַלֵּל כְּשֶׁזּוֹכִין לִמְצֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעָקְבוֹ וְכוּ', בְּחִינַת (תְּהִלִּים יח) מְהֻלָּל אֶקְרָא ה' וּמִן אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיח) מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי י"ק וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "בַּה' אֶהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל", שֶׁזֶּה עִקַּר הַהַלֵּל כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן בַּחֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַיְמֵי רַע עַל הַיְמֵי טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁמִּשָּׁם הָעֲנִיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב עַל שְׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת כָּל יְמֵי עָנִי רָעִים. וְזֶה שֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה לֶעָנִי הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק, בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, וְהוּא מַכְנִיעַ הַיְמֵי רַע מִן הֶעָנִי, וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת יְמֵי טוֹב, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קיג), טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו, בְּחִינַת עֹשֵׂי דְבָרוֹ הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַצְּדָקָה הוּא לִתֵּן לֶעָנִי הָגוּן הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, לִהְיוֹת תַּמְכֵי אוֹרָיְתָא, וּכְשֶׁנּוֹתֵן לֶעָנִי כָּזֶה, נִמְצָא שֶׁהוּא בּוֹנֶה אֶת הַתּוֹרָה מַמָּשׁ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לוֹ, כִּי הוּא מַסְמִיךְ אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם וְיָכוֹל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה עַל-יְדֵי זֶה, כִּי מִקֹּדֶם הָיָה מִתְבַּטֵּל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה, כִּי אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה (אָבוֹת פֶּרֶק ג), וְעַכְשָׁיו עַל-יְדֵי שֶׁזֶּה נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה וְסוֹמֵךְ אוֹתוֹ, הוּא יָכוֹל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, נִמְצָא שֶׁזֶּה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה עַל יָדוֹ, נִמְצָא שֶׁהוּא בְּחִינַת בּוֹנֶה אֶת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ הַיְמֵי טוֹב, שֶׁמְּגַלֶּה מִתּוֹךְ הַיְמֵי רַע מִתּוֹךְ דֹּחַק הֶעָנִיּוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי רַע, בְּחִינַת כָּל יְמֵי עָנִי רָעִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בּוֹנֶה גַּם כֵּן אֶת הַתּוֹרָה, אֶת הַיְמֵי טוֹב, וּמַכְנִיעַ הַיְמֵי רַע כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה זוֹכֶה לִבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחְצַחוֹת, כַּיָּדוּעַ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נח) וְתָפֵק לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ וְכוּ' אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אֹרֶךָ וְכוּ' וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַשֶּׂפַע, בִּבְחִינַת בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא כִּי אִם בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא, שֶׁהוּא הַמַּזָּל הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, בְּחִינַת סִתְרֵי אוֹרָיְתָא, בְּחִינַת אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה כַּיָּדוּעַ:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁלְּעוֹלָם קוֹרִין פָּרָשַׁת מִקֵּץ בַּחֲנֻכָּה, כִּי זֹאת הַפָּרָשָׁה מְדַבֶּרֶת מִגְּדֻלַּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁנִּתְגַּדֵּל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל-יְדֵי שֶׁכָּפָה אֶת יְצָרוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁנִּתְבַּטֵּל הָרַע נֶגְדּוֹ, הַיְנוּ הַיְמֵי רַע, וְעַל-כֵּן נַעֲשָׂה מוֹשֵׁל עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁהוּא תִּקֻּן הָרַע עֶרְוַת

הָאָרֶץ, כִּי תִּקֶּף הָרַע שֶׁל אֶרֶץ מִצְרַיִם נִתְבַּטֵּל נֶגְדּוֹ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מוֹשֵׁל עֲלֵיהֶם, וְהִכְנִיעַ כָּל הָרַע שֶׁל מִצְרַיִם עַד שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת שָׁם אַחַר כָּךְ בַּגָּלוּת (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּסִפְרִים), שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הֶכְרַח יוֹסֵף לִהְיוֹת שָׁם מִקֹּדֶם, כִּי אִם לָאו לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לִסְבֹּל אֶת הַגָּלוּת שֶׁל מִצְרַיִם, שֶׁהָיָה שָׁם תִּקֶּף הָרַע מְאֹד, אֲבָל עַל-יְדֵי כֹּחַ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהִתְגַּבֵּר עַל יְצִרוֹ, עַל-יְדֵי זֶה נִכְנַע הָרַע שֶׁל מִצְרַיִם וְנִתְבַּטֵּל נֶגְדּוֹ, וְעַל-כֵּן הָיָה יָכוֹל יוֹסֵף לְפַתֵּר חֲלוֹמוֹת, כִּי הַחֲלוֹם הוּא מְעֹרָב עִם דְּבָרִים בְּטֵלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁוְא בְּחִינַת הִתְעָרְבוּת הַטּוֹב עִם הָרַע, כִּי הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בְּהַחֲלוֹם זֶה בְּחִינַת טוֹב, בְּחִינַת יְמֵי טוֹב, וְהַשֶּׁקֶר וּדְבָרִים בְּטֵלִים שֶׁל הַחֲלוֹם, זֶה בְּחִינַת יְמֵי רַע, וּמֻחֲמַת שֶׁהַיְמֵי רַע מְכַסִּין עַל הַיְמֵי טוֹב, בִּפְרָט בְּשֵׁנָה בַּחֲלוֹם, שָׁאז הוּא אֲחִיזָתָם, כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל פִּתְרוֹן הַחֲלוֹם, אֲבָל הַצַּדִּיק כְּמוֹ יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁכָּפָה אֶת יִצְרוֹ וְהִכְנִיעַ הַיְמֵי רַע, אֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ הַחֲלוֹם, אֲזַי הָרַע, הַיְנוּ הַיְמֵי רַע, נוֹפְלִין וְנִתְבַּטְּלִין וְנִתְגַּלִּין רַק הַיְמֵי טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמֶת וְהַטּוֹב שֶׁבַּחֲלוֹם שֶׁהוּא פִּתְרוֹן הַחֲלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁלֹּא יָכְלוּ כֻּלָּם לַעֲמֹד עַל פִּתְרוֹנוֹ, כִּי חֲלוֹמוֹ הָיָה שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע וְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה זוֹ מִמָּשׁ שֶׁהִתְגַּבֵּר שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי רַע, עַל הַשָּׂבָע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, שֶׁהֵם יְמֵי טוֹב, בִּבְחִינַת וַתִּבְלַעְנָה הַפָּרוֹת הָרָעוֹת וְכוּ', עַד אֲשֶׁר נִתְכַּסָּה וְנִתְעַלֵּם לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי הַיְמֵי רַע שֶׁכִּסָּה עֲלֵיהֶם, בִּבְחִינַת וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה, וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכֹל שׁוּם אָדָם לַעֲמֹד עַל פִּתְרוֹנוֹ לְבָרֵר הָאֱמֶת וְהַטּוֹב שֶׁבּוֹ כִּי אִם יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כִּי אָצְלוֹ נִתְבַּטְּלִין הַיְמֵי רַע, בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, וְעַל-כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ פִּתְרוֹן הָאֱמֶת שֶׁל הַחֲלוֹם, וְזֶה לְהַחֲיוֹת עַם רַב לְקִבְּץ אֹכֶל בְּשֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי טוֹב, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר שְׁנֵי הָרָעָב, שֶׁהֵם יְמֵי רַע, כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְאֵיזֶה טוֹב, לִבְחִינַת יְמֵי טוֹב, הוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַרְבּוֹת מְאֹד בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּבְעֵסֶק הַתּוֹרָה כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל, בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ט) כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה עַד שֶׁאַתָּה בְּכֹחֲךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם יב) וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְחוּרֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְכוּ', כִּי לְכָל אָדָם יֵשׁ יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע, וּבְעֵת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין, חַס וְשָׁלוֹם, הַיְמֵי רַע עַל הָאָדָם וְקָשֶׁה לַעֲמֹד נֶגְדּם, הוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם כֹּחַ הַיְמֵי טוֹב שֶׁהָיָה לוֹ בַּתְּחִלָּה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת טוֹב מִקֹּדֶם, עַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאִפְשָׁר בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה טוֹב הוּא צָרִיךְ לַחֲטֹף מְאֹד וּלְמַהֵר לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה הַרְבֵּה טוֹב עַד שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ הַיְמֵי הָרָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, כֻּלֵּי הַאי וְאוּלַי יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי זֶה לְהַכְנִיעַ הַיְמֵי רַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁאָסַף וְקִבֵּץ אֹכֶל בְּשֶׁבַע הַשָּׂבָע כְּדֵי לְהַחֲיוֹת עַם רַב בִּימֵי הָרָעָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה הָאֹכֶל לְפִקָּדוֹן וְכוּ', כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה לֹא יוּכְלוּ הַיְמֵי רַע לִשְׁלֹט עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי מְחַיִּין עַצְמָן וּמִתְגַּבְּרִין עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי הַטּוֹב שֶׁאָסַף בִּימֵי הַטּוֹב,

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֹכֶל שֶׁאָסַף יוֹסֵף בְּשֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחוֹ הָאֱלֹקִים לְהַחֲיוֹת עַם רָב:

וְזֶה בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה אֶחָד הוּא, כִּי לִפְתֹּר חֲלוֹם פַּרְעֹה לְהַכְנִיעַ שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב וּלְגַלּוֹת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם אֶחָד הוּא יְוֻדַּע לַה' וְכוּ', כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ חֲלוֹם פַּרְעֹה אֶחָד הוּא:

וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת מִקֵּץ בַּחֲנֻכָּה, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁמַּדְלִיקִין בָּהֶם נֵרוֹת חֲנֻכָּה, כְּדֵי שֶׁיָּאִיר אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת בִּשְׁבָעָה יָמִים כְּדֵי לְגַלּוֹת בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשֹּׂבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי טוּב וְכוּ', כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן נִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁסִּימָנָם מ"שׁ"ה, שֶׁהֵם, מ"נוֹרָה וּשׁ"קָלִים וְקִדּוּשׁ הַ"חֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בְּכָל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, 'מְנוֹרָה' כַּנַּ"ל, בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֵרוֹת שֶׁמַּמְקְדְּשׁ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַדְלִיקָם וּלְהָאִירָם מֵאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, בִּבְחִינַת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, וְעַל-כֵּן הָיָה נֵר הַמַּעֲרָבִי עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיָה מַתְחִיל וּבוֹ הָיָה מְסַיֵּם, כִּי שָׁם בַּנֵּרוֹת שֶׁמַּמְקְדְּשׁ שׁוֹרָה אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הָעֵדוּת עַל אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. 'שִׁקָּלִים' זֶה בְּחִינַת צְדָקָה נְדָבַת לֵב, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵאִיר אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשֶּׁפַע וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ לְמַלֹּאת הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ, בְּחִינַת לְגַלּוֹת הַיְמֵי טוֹב וּלְהַכְנִיעַ הַיְמֵי רַע שֶׁאֲחִיזָתָם מִמְּעוּט הַיֶּרַח, כַּיָּדוּעַ, כִּי כְּשֶׁהַיְמֵי רַע מִתְגַּבְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִתְצַמְצֵם הָאוֹר שֶׁל הַיְמֵי טוֹב וְנִתְמַעֵט, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה מְעוּט אוֹר, וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הַיְמֵי רַע וּלְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁתִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ', עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה הָאוֹר וְנִתְבַּטֵּל הַצִּמְצוּם וְהַמְּעוּט, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ, בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם וְכוּ', כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּתְמַלֵּא מְעוּט הַיֶּרַח וְזוֹכִין לִבְחִינַת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת לְפִי בְּחִינָתוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן בַּבְּחִינָה הָעֶלְיוֹנָה הוּא עֲדַיִן בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבְּזֶמֶן, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁהַבְּחִינָה הָעֶלְיוֹנָה תְּאִיר עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְמַעְלָה מֵאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת הָעֶלְיוֹן יוֹתֵר. וְזֶהוּ וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים, שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַגָּנוּזָה וְהַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים, בְּחִינַת וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּתְגַּלּוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה, כִּי קְטֹרֶת הוּא בְּחִינַת שְׁמַכְנִיעִין הַקְלִפּוֹת וְהַיְמֵי רַע וּמְגַלִּין וּמַעֲלִין הַטּוֹב, בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן מַקְטִירִין קְטֹרֶת בְּעֵת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, כִּי כְּשֶׁנִּכְנָעִין הַיְמֵי רַע וְנִתְגַּלֶּה הַטּוֹב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְטֹרֶת, אָז נִמְשָׁךְ וְנִתּוֹסֵף בְּהַטּוֹב אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, כִּי נִתּוֹסֵף וְנִמְשָׁךְ עַל הַטּוֹב אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'בְּרֵאשִׁית-לְעִינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר עַד סוֹפוֹ:

וְהִנֵּה יֵשׁ מְאוֹרֵי אוֹר וּמְאוֹרֵי אֵשׁ, וְהֵם זֶה לְעֻמַּת זֶה, וּמְאוֹרֵי אוֹר זֶה בְּחִינַת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ, בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, בְּחִינַת שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין, בְּחִינַת פְּאֵר, בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרִשָׁעָה עָמְדוּ עַל עַם יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתוֹ וְכוּ', וְאוֹרָיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי הַתּוֹרָה הִיא גַּם כֵּן ט"ת"א, שֶׁהֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, וְהֵם רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתוֹ וּלְהַעֲלִים שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, וְגָזְרוּ לִכְתֹּב עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, וְרָצוּ לְהַעֲלִים תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶהוּ תִּפְאַרְתֵּנוּ שֶׁאָנוּ מִתְפָּאְרִין בָּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת אֶת ה' הֶאֱמַרְתָּ, לְשׁוֹן הִתְפָּאֲרוּת, שֶׁאָנוּ מִתְפָּאְרִין בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ עַל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, וְהֵם רָצוּ לְהַעֲלִים כָּל זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַעֲלָמַת הַפְּאֵר וְהַיְפִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת הַעֲלָמַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְטִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, זֶה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר הַמְּאִירִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן, בִּבְחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֵׁם טוֹב נִקְרָא עַל שֵׁם שֶׁמֶן טוֹב וְכוּ', וְהֵם רָצוּ לְהַעֲלִים בְּחִינַת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, וּלְהַגְבִּיר, חַס וְשָׁלוֹם, שֵׁם הַטֻּמְאָה, וּכְשֶׁנִּגְבְּרָה מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנָאי וְנִצְּחוּם, עָשָׂאוּם יוֹם טוֹב וּקְבָעוּם בְּהַלֵּל וְהוֹדָאָה, בְּחִינַת לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל, לְהַגְדִּיל וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז נִתְגַּלָּה שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ, וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא נֵר שֶׁל שֶׁמֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ב

כִּי הַדָּלֶקֶת נֵר שֶׁל מִצְוָה הוּא בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כִּי הָאֵשׁ שֶׁל קְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ נֵר שֶׁל מִצְוָה, אֵינוֹ בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, רַק בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כִּי הַשְׁכִינָה נִקְרֵאת כְּבָיְכוֹל, אֵשׁ אוֹכְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא וְכוּ'. וְאִיתָא בַּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית נא) שֶׁנִּקְרֵאת אֵשׁ אוֹכְלָה דְּאַכְלֵי כֻּלָּא וְשָׁצֵי כֻּלָּא, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בָּהּ מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנָּה, בִּבְחִינַת הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אֵשׁ אוֹכְלָה, וּבְכָל מַה שֶּׁפּוֹגַעַת נֶאֱכָל וְנִשְׂרָף בְּגִין דְּאַכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִשְׂרָאֵל הֵם דְּבֵקִים בָּהּ וְאֵינָם נֶאֱכָלִים, חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא מְקַבְּלִין חִיּוּת מִמֶּנָּה, בִּבְחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וּמְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי לְגַבֵּי אֻמּוֹת הָעוֹלָם הִיא בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת תֹּקֶף הַדִּין שֶׁל הַשְׁכִינָה, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, וְעַל-כֵּן הֵם נֶאֱכָלִים וְנִשְׂרָפִין עַל-יְדֵי הָאֵשׁ הַזֶּה, דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא כַּנַּ"ל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בָּהּ וּמְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנָּה, נִמְצָא שֶׁאֻצְלָם הוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כִּי אַדְרַבָּה הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנָּה, וְעִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה, וְהַמֹּחִין הֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, נִמְצָא שֶׁאֵצֶל יִשְׂרָאֵל אֵינָה בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, רַק בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים וּמֹחִין, בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלָּא חַד, ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וַאֲפִלּוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא נֶאֱחָזֶת בַּקְּדֻשָּׁה וְאֵין לָהּ חִיּוּת רַק עַל-יְדֵי אֲחִיזָתָהּ בַּקְּדֻשָּׁה, הַיְנוּ שֶׁגַּם מְאוֹרֵי אֵשׁ אֲחִיזָתָם בַּקְּדֻשָּׁה, הַיְנוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִין מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין הַמַּמְתִּיקִין הַדִּין וּכְשֶׁהֵם נִסְתַּלְּקִין אֲזַי נִשְׁאָר תֹּקֶף הַדִּין, וּמִשָּׁם נֶאֱחָזִים מְאוֹרֵי אֵשׁ, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בְּהַשְׁכִינָה הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת, כִּי נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת מֹחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' וְכוּ', כַּנַּ"ל: וְזֶה בְּחִינַת הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁהָיָה דּוֹלֵק מְעַט שֶׁמֶן שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק רַק יוֹם אֶחָד וְהָיָה דּוֹלֵק שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵרְאָה בָּזֶה כִּי הַשְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בָּהּ אֵינָם נֶאֱכָלִים, רַק אַדְרַבָּה, מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת שֵׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז בְּנֵס שֶׁל חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל, וְזֶה גִּלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּחוּשׁ, בְּנֵס שֶׁל הַשֶּׁמֶן שֶׁדָּלַק מְעַט שֶׁמֶן כַּמָּה יָמִים, כִּי זֶה הַשֶּׁמֶן הָיָה רָאוּי שֶׁיִּשְׂרֹף בְּלַיְלָה אֶחָד, וּבְנֵס הָיָה דּוֹלֵק כָּל כָּךְ לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין שְׁלִיטָה לִמְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי יִשְׂרָאֵל דְּבֵקִים בַּמְּאוֹרֵי אוֹר, כִּי מְאוֹרֵי אֵשׁ הוּא בְּחִינַת דְּאַכְלֵי כֻּלָּא וְשָׁצֵי כֻּלָּא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין הַרְבֵּה שֶׁמֶן כְּפִי הַזְּמַן שֶׁצְּרִיכִין לְהַדְלִיק, כִּי הָאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת הַשֶּׁמֶן, אֲבָל עַכְשָׁיו, עַל-יְדֵי הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁנִּתְגַּדֵּל שֵׁם הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ וְנִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אוֹר וְנִכְנְעוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ, עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נֵס וְהֶרְאָה בַּחוּשׁ גַּם בְּנַשְׁמִיּוּת שֶׁאֵין שְׁלִיטָה לִמְאוֹרֵי אֵשׁ רַק לִמְאוֹרֵי אוֹר, כִּי מְעַט שֶׁמֶן הָיָה דּוֹלֵק

וּמֵאִיר זְמַן רַב וְלֹא נִשְׁרַף תֵּכֶף בְּיוֹם אֶחָד כְּמוֹ שֶׁהָיָה רָאוּי, כִּי נִכְנְעוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ' חַיִּים וְכוּ', שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיִּשְׂרָאֵל דְּבֵקִים בְּאֵשׁ אוֹכְלָה, הֵם חַיִּים, כִּי אֶצְלָם הוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כִּי גַּם זֶה הַשֵּׁמֶן דָּבוּק בָּאֵשׁ וְלֹא נִשְׂרָף, כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת הַנֵּס שֶׁהָיָה תָּמִיד בַּמְּנוֹרָה שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בַּנֵּר הַמַּעֲרָבִי שֶׁהָיָה דּוֹלֵק הַרְבֵּה בָּנֵס, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי נֵר הַמַּעֲרָבִי הוּא עֵדוּת שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל דְּבֵקִים בַּשְּׁכִינָה וְהֵם חַיִּים כִּי אֵין הָאֵשׁ אוֹכֶלֶת אוֹתָם, אַדְרַבָּה, מְקַבְּלִים חִיּוּת, וְזֶה נִרְאֶה בַּחוּשׁ בַּנֵּס שֶׁל נֵר הַמַּעֲרָבִי שֶׁלֹּא נִשְׂרַף הַשֶּׁמֶן עַל-יְדֵי הָאֵשׁ כָּרָאוּי, כִּי הָיָה דּוֹלֵק יוֹתֵר מִן הַשִּׁעוּר, וְזֶה עֵדוּת עַל דְּבֵקוּת יִשְׂרָאֵל בְּהַשְּׁכִינָה, בִּבְחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא עֵדוּת, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין עֵדוּת עַל זֶה, כִּי אֱמוּת עוֹלָם לֹא הָיוּ מַאֲמִינִים זֹאת שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר לְדָבֵר בַּה' וַהֲלֹא אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, אֲבָל בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל דְּבֵקִים בָּהּ, וְאַדְרַבָּה הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנָּה, וְזֶה הָיוּ רוֹאִים בַּחוּשׁ עַל-יְדֵי הַנֵּס שֶׁל נֵר הַמַּעֲרָבִי, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא עֵדוּת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל כִּי הֵם יְכוֹלִים לְדָבֵק בָּהּ, בִּבְחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנֵּס הַזֶּה שֶׁל נֵר הַמַּעֲרָבִי כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְדָבֵק בּוֹ וַהֲלֹא אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא? אֶלָּא הַדָּבֵק בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים וְכוּ' כִּי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הוּא בְּחִינַת הַפְּאֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְדָבֵק בּוֹ כַּנַּ"ל (עַיֵּן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת נֵר שֶׁל שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אָז נִתְגַּלִּין מְאוֹרֵי אוֹר, כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם), וְעַל-כֵּן אָז מִצְוָה לְהַדְלִיק נֵר, כִּי נֵר שַׁבָּת, שֶׁהוּא נֵר שֶׁל מִצְוָה, הוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בִּימֵי הָאֲמֹרָאִים הָיוּ רוֹאִין זֹאת בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁנֵּר שַׁבָּת הוּא בְּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה אֶצְלָם נֵר דּוֹלֵק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וְיִבְיאֶהָ יִצְחָק הָאוֹהֱלָה וְכוּ'), שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַכְנָעַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְהִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל, וְגַם עַתָּה אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכִים לִרְאוֹת זֹאת בְּגַשְׁמִיּוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת כָּל נֵר מִצְוָה, כְּגוֹן נֵר שַׁבָּת אוֹ נֵר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אוֹ נֵר חֲנֻכָּה וְכַיּוֹצֵא, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכַחַת מוּסָר, דֶּרֶךְ חַיִּים תּוֹכָחוֹת מוּסָר זֶה בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ' חַיִּים, כִּי הַשְּׁכִינָה, כְּבָיָכוֹל, הִוא בְּחִינַת תּוֹכָחוֹת מוּסָר, בְּחִינַת אֲשֶׁר יִסְרְתּוֹ אִמּוֹ, כִּי הִיא מְיַסֶּרֶת וּמוֹכִיחַת כָּל הָעוֹלָם עַל-יְדֵי דִּינֶיהָ, אֲבָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם הֵם כֵּלִים וְנִשְׁרָפִים מִדִּינִין הַקָּשִׁים, בִּבְחִינַת אֵשׁ אוֹכְלָה דְּאַכְלֵי כֻּלָּא וְשָׁצֵי כֻּלָּא כַּנַּ"ל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל אֵינָם כֵּלִים מִדִּינִין, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, וְאַתֶּם

הַדְּבֵקִים וְכוּ', כִּי הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנָּה כַּנַ"ל, וְזֶהוּ וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכַחַת מוּסָר כַּנַ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה, הַיְנוּ נֵר מִצְוָה מַמָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַ"ל, וְזֶהוּ וְתוֹרָה אוֹר, כִּי הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר הַנַּ"ל, וְזֶה וְדֶרֶךְ חַיִּים וְכוּ', כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ חַיִּים תּוֹכַחַת מוּסָר, בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת הַמַּרְאֶה שֶׁרְאָה מֹשֶׁה בַּסְּנֶה, שֶׁרְאָה שֶׁהַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינוֹ אֻכָּל, זֶה בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת אֵשׁ אוֹכְלָה דְּאַכְלֵי כֻּלָּא וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי-כֵן וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ' כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן הֶרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זֹאת לְמֹשֶׁה בִּתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁרָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַרְאוֹת לְמֹשֶׁה בְּגֹדֶל אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בּוֹחֵר בָּהֶם לְקָרְבָם אֵלָיו מִכָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, וְרָמַז לוֹ זֹאת בַּסְּנֶה, כְּמוֹ שֶׁהַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ וְאֵינוֹ אֻכָּל, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ יִשְׂרָאֵל הֵם יְכוֹלִים לְדַבֵּק בַּה' אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אֵשׁ אוֹכְלָה, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' וְכוּ' חַיִּים וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲנַנְיָא מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שֶׁמָּסְרוּ עַצְמָן עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם וְהִשְׁלִיכוּ אוֹתָן לְכִבְשַׁן הָאֵשׁ וְלֹא נִשְׂרְפוּ, כִּי הֵם נִקְרָאִים בַּעֲלֵי שֵׁם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ קֹהֶלֶת עַל פָּסוּק טוֹב שֵׁם) מָצִינוּ בַּעֲלֵי שֵׁם טוֹב שֶׁנִּכְנְסוּ לִמְקוֹם הַמִּיתָה וְיָצְאוּ חַיִּים וְכוּ' שֶׁהֵם חֲנַנְיָא וְכוּ', נִמְצָא שֶׁהֵם בַּעֲלֵי שֵׁם טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, וְעַל-כֵּן לֹא שָׁלַט בָּהֶם הָאֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַ"ל, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ' כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן הָאַחַשְׁדַּרְפְּנֵי וּפַחֲוָתָא שֶׁהִשְׁלִיכוּ אוֹתָם לַכִּבְשָׁן נִשְׂרְפוּ מִשִּׁבְיֵי דְּנוּרָא, כִּי כְּנֶגֶד הָאֻמּוֹת הָיָה הָאֵשׁ מִבְּחִינַת אֵשׁ אוֹכְלָה דְּאַכְלֵי כֻּלָּא וְשָׂצֵי כֻּלָּא, וְזֶה הָאֵשׁ בְּעַצְמוֹ כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת בַּעֲלֵי שֵׁם הוּא בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ' כַּנַ"ל, וְגַם זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁנִּשְׁלַךְ לְכִבְשַׁן הָאֵשׁ וְיָצָא חַי וְהָרֵן מֵת שָׁם בְּאוֹתוֹ אֵשׁ, הַיְנוּ כַּנַ"ל, בְּחִינַת אֵשׁ אוֹכְלָה דְּאַכְלֵי כֻּלָּא וְכוּ' וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ' כַּנַ"ל, וְזֶה פֵּרוּשׁ אַתָּה הוּא ד' הָאֱלֹקִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים, כִּי בָּזֶה שֶׁהוֹצִיאוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ בָּזֶה בָּחַר בּוֹ, כִּי זֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הַנִּבְחָרִים מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ', שֶׁהֵם דְּבֵקִים בָּאֵשׁ אוֹכְלָה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן חַיִּים כֻּלְּכֶם וְכוּ', נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הַנֵּס שֶׁהִצִּילוֹ מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ שֶׁלֹּא שָׁלַט בּוֹ הָאֵשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ', בָּזֶה הֶרְאָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּחַר בּוֹ מִכָּל הָאֻמּוֹת לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ, כִּי כֻּלָּם אֵינָם יְכוֹלִים לְדַבֵּק בּוֹ בְּגִין דְּאַכְלֵי כֻּלָּא וְשָׂצֵי כֻּלָּא, רַק אַבְרָהָם וְזַרְעוֹ לְבַד כַּנַ"ל, בִּבְחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים כַּנַ"ל. וְזֶהוּ אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים, 'בָּחַרְתָּ' דַּיְקָא, כִּי בָּזֶה שֶׁנִּצֹּל מֵאֵשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים וְכוּ', בָּזֶה הוּא מֻבְחָר מִכָּל

הָאֱמוּת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ, וְשָׁמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם, זֶהוּ בְּחִינַת הַגְדָלַת הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, הֵפֶךְ מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ נִצֹּל מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁזְּמַן הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה, כִּי שְׁקִיעַת הַחַמָּה זֶה בְּחִינַת שְׁקִיעַת הָאוֹר, שֶׁאָז מִתְעוֹרְרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְעַל-כֵּן אָזַי דַּיְקָא הוּא זְמַן הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְהָאִיר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה נַעֲשָׂה עַתָּה כְּמוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁאֵין שְׁלִיטָה לִמְאוֹרֵי אֵשׁ רַק לִמְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה, עַל שֵׁם חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנִּתְחַנֵּךְ אָז בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי , וְכֵן קוֹרִין בַּחֲנֻכָּה פָּרָשַׁת הַנְּשִׂיאִים מַה שֶּׁהִקְרִיבוּ בְּעֵת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ זֶה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כִּי שָׁם מְאִירִין מְאוֹרֵי אוֹר (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר שֶׁל חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם שַׁיָּכִים זֶה לָזֶה כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עִנְיַן חֲנֻכָּה:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמַאֲמַר בְּהַעֲלֹתְךָ וְכוּ' בְּסִימָן כא, עַיֵּן שָׁם, שֶׁיֵּשׁ שֵׁכֶל מַקִּיף וְשֵׁכֶל פְּנִימִי, וְהַפְּנִימִי מְקַבֵּל מֵהַמַּקִּיף, וְהַמַּקִּיף אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַד לֶעָתִיד שֶׁיִּכָּנְסוּ הַמַּקִּיפִים לִפְנִים, בְּחִינַת וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם (כַּמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם), וְכָל הַמְּבוּכוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים כֻּלָּם הֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף, וּמֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל הוּא מַקִּיף, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת, כְּגוֹן הַקֻּשְׁיָא שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, הַשֵּׂכֶל הַזֶּה שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה הוּא בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהָבִין זֹאת וְנִשְׁאָר בְּקֻשְׁיָא אֲצָלָם, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, וְאִיתָא שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת מֵאִיר הַמַּקִּיף לִפְנִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת וְכוּ':

וְהִנֵּה אִיתָא בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁבִּזֶּה הַפָּסוּק בְּהַעֲלֹתְךָ וְכוּ' מֻרְמָז נֵר חֲנֻכָּה, הַיְנוּ כִּי נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַמַּקִּיפִים לִפְנִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, כִּי הַנֵּס הָיָה כְּנֶגֶד מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁעָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל, וּמַלְכוּת יָוָן זֶה בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם חָכְמוֹת יְוָנִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁקָּרְאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת עַל שֵׁם חָכְמוֹת יְוָנִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

מַהוּ שֶׁיְּלַמֵּד אֶת בְּנוֹ חָכְמוֹת יְוָנִיּוֹת, וְאֵלּוּ הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם חָכְמוֹת יְוָנִיּוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאֶפִּיקוֹרְסִית. עָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתָם וּלְהַעֲבִירָם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהִתְגַּבְּרוּ בְּאֶפִּיקוֹרְסִית הַחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם לְהַעֲבִיר דַּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת

שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁטִּמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים, בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ, דְּהַיְנוּ הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל שֶׁטִּמְּאוּ כָּל הַשִּׂכְלִיּוּת עַל-יְדֵי חָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהִשְׁלִיכוּ אֶפִּיקוֹרְסִית וְקׇשְׁיוֹת בְּתוֹךְ כָּל הַשִּׂכְלִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמָנִים כַּנַּ"ל, וְנַעֲשָׂה נֵס וּמָצְאוּ צְלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי בֶּאֱמֶת הַקׇשְׁיוֹת שֶׁלָּהֶם אֵינָם קׇשְׁיוֹת כְּלָל, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת מֵחֲמַת שֶׁהוּא בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין עַד לֶעָתִיד לָבֹא, וּבָעוֹלָם הַזֶּה זֶה הַשֵּׂכֶל סָתוּם וְחָתוּם, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב) שֶׁכָּל הַכְּפִירוֹת וְהַסְּטָרָא אָחֳרָא מְקַבְּלִין חִיּוּת מִכְּבוֹד עֶלְיוֹן, מִבְּחִינַת אַיִן שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם, הַיְנוּ שֶׁכָּל כֹּחָם מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם, בְּחִינַת אַיִן, שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הַשֵּׂכֶל, עַל-כֵּן הֵם מַקְשִׁים כָּל הַקׇשְׁיוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסִית שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁיְּנִיקָתָם וְכֹחָם מִקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף בְּחִינַת אַיִן, וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהָבִין זֹאת שֶׁהַקׇשְׁיוֹת אֵלּוּ נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אַיִן, בְּחִינַת מַקִּיף, שֶׁבֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת, וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ קָשֶׁה לָהֶם כָּל הַקׇשְׁיוֹת שֶׁלָּהֶם, אָז כְּשֶׁמְּבִינִים זֹאת נִתְבַּטְּלִים כָּל הַקׇשְׁיוֹת שֶׁלָּהֶם, כִּי יוֹדְעִים שֶׁאֵינוֹ קָשֶׁה כְּלָל, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַמַּקִּיף, אַדְרַבָּה זוֹכִים לֵידַע שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה וְעֶלְיוֹנָה מְאֹד, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ אֵלּוּ הַקׇשְׁיוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן, בְּחִינַת מַקִּיף, וְזֶה בְּחִינַת צְלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁמָּצְאוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. הַיְנוּ שֶׁמָּצְאוּ שֶׁמֶן חָתוּם, הַיְנוּ דַּעַת שֶׁהוּא חָתוּם וְנֶעְלָם, בְּחִינַת מַקִּיף, בְּחִינַת אַיִן, וְזֶהוּ חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי כֹּהֵן גָּדוֹל נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, הַיְנוּ בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת אַיִן, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת אַיִן מַקִּיף כַּנַּ"ל. הַיְנוּ שֶׁמָּצְאוּ וְהִשִּׂיגוּ שֶׁכָּל הַכְּפִירוֹת נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ שֵׂכֶל עֶלְיוֹן, בְּחִינַת מַקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַקׇשְׁיוֹת שֶׁלָּהֶם, וּכְשֶׁמָּצְאוּ וְהִשִּׂיגוּ זֹאת שֶׁזֶּה הָיָה הַנֵּס נֶגֶד מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, דְּהַיְנוּ נֶגֶד חָכְמוֹת יָוָן, כִּי הִשִּׂיגוּ שֶׁהַקׇשְׁיוֹת אֵינָם כְּלוּם, רַק שֶׁהֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְלֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא כְּדֵי לְהַדְלִיק יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי זֶה הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף לֹא יִתְגַּלֶּה וְלֹא יָאִיר עַד לֶעָתִיד שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד יְוֻדַּע לַה' וְכוּ', וְזֶהוּ שֶׁלֹּא הָיָה בְּהַשֶּׁמֶן הֶחָתוּם הַנַּ"ל כְּדֵי לְהָאִיר רַק יוֹם אֶחָד, הַיְנוּ לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד יְוֻדַּע לַה' וְכוּ', וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק בּוֹ שְׁמוֹנַת יָמִים, הַיְנוּ שֶׁיּוֹם אֶחָד הַנַּ"ל הֵאִיר בְּתוֹךְ הַשִּׁבְעַת יָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה, בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם מֵאִיר הַמַּקִּיף לִפְנִים, וְעַל-יְדֵי זֶה הִשִּׂיגוּ שֶׁאֵינוֹ קָשֶׁה כְּלָל עַל-יְדֵי שֶׁקִּבְּלוּ הֶאָרָה מֵאוֹר הַמַּקִּיף, נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַנֵּס נַעֲשָׂה בְּשִׁבְעַת יָמִים (כַּמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים), דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹם אֶחָד הַנַּ"ל בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיף הֵאִיר עַל-יְדֵי שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, בְּחִינַת שִׁבְעַת הַיָּמִים בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה.

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַדְלִיק כָּל הַשְּׁמוֹנָה כְּדֵי לְהָאִיר בְּיוֹם אֶחָד שֶׁל חֲנֻכָּה הַהֶאָרָה שֶׁל בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם אֶחָד כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הֶאָרָה לְכָל שִׁבְעַת הַיָּמִים, בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל, כִּי מֻחֲמַת שֶׁהֵם טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁקִּלְקְלוּ בָּאֶפִּיקוֹרְסִית שֶׁלָּהֶם כָּל הַשִּׂכְלִיִּים דִּקְדֻשָּׁה, עַל-כֵּן הֻצְרְכוּ לְעוֹרֵר מֵחָדָשׁ הַשֵּׂכֶל שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת הַמַּקִּיף כְּדֵי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הֶאָרָה לָעוֹלָם הַזֶּה לְתוֹךְ הַשֵּׂכֶל הַפְּנִימִי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כְּדֵי לַחֲזֹר בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְיוֹם רִאשׁוֹן, כִּי בְּיוֹם רִאשׁוֹן מַדְלִיק אֶחָד וּבְיוֹם שֵׁנִי שְׁנַיִם, דְּהַיְנוּ א"ב, וּבְיוֹם שְׁלִישִׁי אב"ג, נִמְצָא שֶׁבְּכָל יוֹם חוֹזֵר אֶל הָרִאשׁוֹן, כִּי יוֹם רִאשׁוֹן מֵאִיר בְּכָל הַשִּׁבְעַת יָמִים כַּנַּ"ל:

פרק ו

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל תְּהִלּוֹת יְכַסְּיֻמוּ וְכוּ' (בְּסִימָן ט), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל, שֶׁהַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת נְסִים לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת יַעֲקֹב וּבָנָיו, כִּי י"ב נָסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה כְּנֶגֶד י"ב שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל בָּאִין עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת וּבִלְבּוּלִים וְנִשְׁאָר בַּחֹשֶׁךְ וְאֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, וְעִקַּר הָעֵצָה לָזֶה כְּשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁמְּבַלְבְּלִין אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד מִתְּפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ, וְאֵין לוֹ שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהִמָּלֵט מֵהֶם, אֲזַי עִקַּר עֲצָתוֹ הוּא רַק אֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁתִּרְאֶה שֶׁיֵּצְאוּ הַדִּבּוּרִים מִפִּיךָ בֶּאֱמֶת, וַאֲפִלּוּ לְפִי מַדְרֵגָתְךָ בַּמָּקוֹם שֶׁאַתָּה שָׁם עַל כָּל פָּנִים תִּרְאֶה שֶׁיֵּצֵא הַדִּבּוּר מִפִּיךָ בֶּאֱמֶת, כִּי הַדִּבּוּר שֶׁיֵּצֵא בֶּאֱמֶת הוּא מֵאִיר לוֹ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ, כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ פְּתָחִים הַרְבֵּה בְּהַחֹשֶׁךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, רַק שֶׁהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וְאֵין רוֹאֶה הַפֶּתַח, וֶאֱמֶת הוּא אוֹר הַשֵּׂכֶל יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר בֶּאֱמֶת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, עַל-יְדֵי זֶה הָאֱמֶת מֵאִיר לוֹ הַשֵּׂכֶל יִתְבָּרַךְ, כְּבָיְכוֹל, אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא נִצּוֹד בּוֹ, בִּבְחִינַת פֶּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר, וְזֶה צוֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים אֶבֶן טוֹב וְיֵשׁ אוֹמְרִים חַלּוֹן, וְהַחִלּוּק בֵּין אֶבֶן טוֹב לְחַלּוֹן, כִּי אֶבֶן טוֹב מֵאִיר בְּעַצְמוֹ, בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּעַצְמוֹ, כִּי יֵשׁ חִלּוּקִים בֵּין הָאֱמֶת, וְהַכֹּל לְפִי גֹּדֶל הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ אֶלָּא אֶל הָאֱמֶת וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב):

כִּי זֶה עֵצָה נִפְלָאָה מְאֹד וְשָׁוֶה לְכָל נֶפֶשׁ לָצֵאת מֵעִמְקֵי הַחֹשֶׁךְ אֲפֵלָה, עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת ה' אוֹרִי, כִּי הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ הוּא עֶצֶם הָאֱמֶת:

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי חֲנֻכָּה הוּא זְמַן תְּפִלָּה וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְכוּ', כִּי אָז נַעֲשׂוּ נִסִּים גְּדוֹלִים וְאוֹמְרִים אָז עַל

הַנִּסִּים וְכוּ', וְנִסִּים הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר הַמֵּאִיר לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתֶּךָ וְכוּ', כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, וְכֵן כָּל הַנִּסִּים נַעֲשִׂים כֵּן בְּכָל זְמַן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, הַיְנוּ כְּשֶׁגְּבְרָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם עַל חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ, וְכֵן בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל הָאָדָם וְרוֹצֶה לְבַטֵּל אוֹתוֹ וּלְמָנְעוֹ מֵעֲבוֹדַת ה' מִכֹּל וְכֹל, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָמְרוּ כִּתְבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק וְכוּ', וַאֲזַי אֵין שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ רַק אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְיִסְתַּכֵּל רַק אֶל הָאֱמֶת בֶּאֱמֶת, וְכֵן בַּתְּפִלָּה אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּשׁוּם אֹפֶן, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִרְאֶה עַל כָּל פָּנִים לְדַבֵּר הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה אֱמֶת, וְאָז הָאֱמֶת יָאִיר לוֹ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת, בְּחִינַת שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתֶּךָ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצְאִים מֵהַחֹשֶׁךְ וְיכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁקִּבְּעוּ בַּתְּפִלָּה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְכוּ', וְעַל-כֵּן נֵר חֲנֻכָּה הִיא לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כִּי מֵעוֹלָם לֹא יָרְדָה שְׁכִינָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה, וְעַל-כֵּן שָׁם הוּא מְקוֹם אֲחִיזָתָם, וְשָׁם דַּיְקָא מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה סָמוּךְ אֵצֶל הַפֶּתַח, בִּבְחִינַת פֶּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר וְכוּ', לְהוֹרוֹת שֶׁדַּיְקָא לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים בִּמְקוֹם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, גַּם שָׁם יְכוֹלִין לִמְצֹא הַפֶּתַח לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁיְּכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמֶת גַּם שָׁם, וְעַל-יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, אֲפִלּוּ לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים שֶׁאֵין שָׁם הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה, כִּי יְכוֹלִין לִמְצֹא הַפֶּתַח עַל-יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה סָמוּךְ לַפֶּתַח, בְּחִינַת וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת תֵּבַת נֹחַ. (כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים), בְּחִינַת וַתָּנַח הַתֵּבָה וְכוּ' בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי בַּחֲנֻכָּה פָּסְקוּ מֵי הַמַּבּוּל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁבְּכָ"ז בְּכִסְלֵו פָּסְקוּ הַגְּשָׁמִים נִמְצָא שְׁבִימֵי חֲנֻכָּה פָּסְקוּ מֵי הַמַּבּוּל, כִּי חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת תֵּבַת נֹחַ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּר הַיּוֹצֵא בֶּאֱמֶת בְּחִינַת צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִמֵּי הַמַּבּוּל, כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל וְהַמַּחֲשָׁבוֹת מְבַלְבְּלִין אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד, וְהַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הֵם בְּחִינַת מֵי הַמַּבּוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן מד), וְלִפְעָמִים עַל-יְדֵי הַפְּגָמִים שֶׁל אָדָם שֶׁפּוֹגֵם בְּיוֹתֵר מִתְגָּרִין עָלָיו הַבִּלְבּוּלִים מְאֹד מְאֹד. וְזֶה בְּחִינַת וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ וַיְכַסּוּ כָּל הֶהָרִים הַגְּבוֹהִים וְכוּ' חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה מִלְמַעְלָה גָּבְרוּ הַמַּיִם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַבִּלְבּוּלִים בְּיוֹתֵר לְמַעְלָה מִכָּל הַיְשׁוּב, וַאֲפִלּוּ מִכָּל הֶהָרִים הַגְּבוֹהִים, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים כָּל כָּךְ הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים עַד שֶׁאֵין רוֹאֶה שׁוּם צַד הַצָּלָה וְאֵין לוֹ מָקוֹם לֶאֱחֹז עַצְמוֹ וְלַעֲמֹד שָׁם, כִּי הַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד לְמַעְלָה מִכָּל

הֶהָרִים, וּכְאִלּוּ נָפַל לְתוֹךְ הַתְּהוֹם מַמָּשׁ, אֲזַי מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרוֹ, וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ מִתּוֹךְ חֶשְׁכַת תְּהוֹם כָּזֶה, וַאֲזַי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַצָּלָה הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת תֵּבַת נֹחַ, בְּחִינַת צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא, וַאֲזַי עַל-יְדֵי זֶה, עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל אֱמֶת, בְּחִינַת תֵּבַת נֹחַ, נִכְנָעִין מֵי הַמַּבּוּל. וְכֵן עַל-יְדֵי זֶה רוֹאֶה הַפֶּתַח אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תֵּבַת נֹחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת פֵּךְ שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי הַיְוָנִים טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים, בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ, הַיְנוּ קְדֻשַּׁת הַדַּעַת, וְעַל-יְדֵי שֶׁטִּמְּאוּ כָּל הַמֹּחִין, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר שֶׁל קְדֻשָּׁה, כִּי הַדִּבּוּר כְּפִי הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה, וְהָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, זֶה בְּחִינַת חוֹתָם אֱמֶת, כִּי אֱמֶת הוּא בְּחִינַת חוֹתָם, בְּחִינַת חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת, כִּי הַכֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים לְכַפֵּר שָׁם עַל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְטַהֲרָם וּלְהוֹצִיאָם מִכָּל הָעֲוֹנוֹת עַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁהִנִּיחַ עַל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם הָיָה עוֹמֵד הָאָרוֹן עִם לוּחוֹת הָאֶבֶן, זֶה בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת, כִּי הָאֶבֶן שְׁתִיָּה מְמֻנּוּ הַשְׁתַּת הָעוֹלָם, וְעִקַּר יְסוֹד הָעוֹלָם הוּא אֱמֶת, כִּי עַל אֱמֶת עוֹמֵד הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק א) כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם הָעוֹלָם, וְחוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת, וְעַל-כֵּן נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא יְסוֹד הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת, שֶׁזֶּה עִקַּר יְסוֹד וְקִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁמְּמֻנּוּ הַשְׁתַּת הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן שָׁם הָיָה עוֹמֵד הָאָרוֹן שֶׁהִיוּ מְנַחִים בּוֹ הַלּוּחוֹת, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה הִיא עִקַּר הָאֱמֶת בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת, וְעַל-כֵּן נִקְרָא אֶבֶן שְׁתִיָּה, בְּחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן, הַיְנוּ בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב הַנַּ"ל, שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמֶת הַמֵּאִיר בְּעַצְמוֹ, בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב כַּנַּ"ל, כִּי הַלּוּחוֹת הָיוּ שֶׁל אֶבֶן טוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁל סַנְפִּירִינִין הָיָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן שָׁם בִּמְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שָׁם עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה, כִּי זֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, וְעַל-כֵּן שָׁם הָיָה הַכֹּהֵן גָּדוֹל יָכוֹל לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת לְהוֹצִיאָם מֵהַחֹשֶׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים וְהִתְקָרֵב עַצְמוֹ לְעֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת, וְעַל-יְדֵי זֶה הָיָה יָכֹל לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר הַמֵּאִיר לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁל הָעֲוֹנוֹת שֶׁהוּא אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי מַעֲלִין כָּל הַקְּדֻשָּׁה וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי הַפְּתָחִים שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁאֲזַי כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים רוֹאִין אֶת הַפְּתָחִים וְיוֹצְאִין מֵהַחֹשֶׁךְ לְאוֹר, וְאָז נִתְבַּטֵּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת:

חלק ג

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כְּשֶׁבָּא לַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא בְּמָקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, נֶאֱמַר שָׁם, "וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא". שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַגָּלוּת, כִּי רָאָה יַעֲקֹב שֶׁשָּׁם הוּא מְקוֹם תְּפִלָּה, אַךְ כְּשֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ רָאָה תֹּקֶף הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁבַּגָּלוּת הַזֶּה נָפְלָה הַתְּפִלָּה מְאֹד וְאֵין שָׂמִים עַל לֵב לְהִתְגַּבֵּר לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת מְאֹד וּמִתְפַּשֶּׁטֶת עַל הָאָדָם וּמְסַבֶּבֶת אוֹתוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל, עַד שֶׁמֵּחֲמַת זֶה כַּמָּה וְכַמָּה בְּנֵי אָדָם כִּמְעַט הָרֹב נִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה וּמִתְפַּלְּלִים רַק בַּפֶּה לְבַד בְּלִי כַּוָּנַת הַלֵּב כְּלָל, מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּבֵּר עַל רִבּוּי הַמַּחֲשָׁבוֹת הַמְבַלְבְּלִין מְאֹד, וְיַעֲקֹב אָבִינוּ שָׁרָאָה כָּל זֶה, עַל-כֵּן שָׁכַב בַּמָּקוֹם הַהוּא, שֶׁהִנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ בְּחִינַת שֵׁנָה. בַּמָּקוֹם הַהוּא הַמְרַמֵּז עַל תֹּקֶף הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁהַתְּפִלָּה הִוא בִּבְחִינַת שֵׁנָה בְּלִי כַּוָּנָה כָּעֵת. וְרָאָה אָז שֶׁבִּבְחִינַת שֵׁנָה, הַיְנוּ שֶׁבְּתֹקֶף הַגָּלוּת שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְאֹד עַל עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה. אָז אֵין שׂוּם עֵצָה לְהִנָּצֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִרְאוֹת לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא. וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לָצֵאת מִן הַחֹשֶׁךְ וְלַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה. וְזֶהוּ, "וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְכוּ'". סֻלָּם בְּגִימַטְרִיָּא קוֹל, בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא קוֹל הַיּוֹצֵא בֶּאֱמֶת, בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, כִּי קוֹל כָּלוּל מֵאֵשׁ, מַיִם, רוּחַ, בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה קְצָווֹת, כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַיּוֹצֵא בֶּאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁהַקּוֹל הַיּוֹצֵא בֶּאֱמֶת עוֹמֵד בְּמָקוֹם נָמוּךְ מְאֹד בְּחִינַת סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, בְּחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח, אַף עַל-פִּי-כֵן 'וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה', כִּי תֹּכֶף שֶׁמְּדַבֵּר הַדִּבּוּר וְהַקּוֹל שֶׁל אֱמֶת מֵאִיר לוֹ הָאֱמֶת וְעוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה עַד לַשָּׁמַיִם. וְזֶהוּ, "וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ". הַיְנוּ בְּחִינַת עוֹלָם הַמַּלְאָכִים שֶׁהוּא הָעֲלִיּוֹן מִשְּׁלֹשָׁה הָעוֹלָמוֹת הַמְבֹאָרִים בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁהֵם עוֹלָם הַשָּׁפָל וְעוֹלָם הַכּוֹכָבִים וְעוֹלָם הַמַּלְאָכִים שֶׁהָאָדָם מַקְנִים אוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו בֶּאֱמֶת, עַיֵּן שָׁם, וְזֶהוּ, "וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים וְכוּ'". הַיְנוּ מִבְּחִינַת עוֹלָם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהוּא הָעֲלִיּוֹן, וְהַתַּחְתּוֹן כָּלוּל בָּעֶלְיוֹן, עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר עֲלִיָּתָם וִירִידָתָם, הַיְנוּ עִקַּר קִיּוּמָם עַל-יְדֵי הַסֻּלָּם הַנַּ"ל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַיּוֹצֵא בֶּאֱמֶת, שֶׁהוּא מְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. וַאֲזַי "וַיִּירָא וַיֹּאמַר וְכוּ' אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם", שֶׁהִכִּיר יַעֲקֹב, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה וְתַקּוּנָהּ הוּא רַק עַל-יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר, בְּחִינַת שֶׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב דִּיְקָא רָאָה כָּל זֶה, וְהוּא גְּלָה מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא מְקוֹם הַתְּפִלָּה יוֹתֵר מִכָּל הָאָבוֹת, כִּי אַבְרָהָם קְרָאוֹ הַר וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה פְּסָחִים פח). כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ דַּיְקָא נִתְגַּלָּה מְקוֹם הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, בְּחִינַת כִּי בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן קוֹרִין בְּחֲנֻכָּה שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה וְתִקּוּנָהּ, בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר נוּסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁתַּעֲלֶה הַתְּפִלָּה דֶּרֶךְ הַמַּטָּה וְהַשֵּׁבֶט הַשַּׁיָּךְ לָהּ, בְּחִינַת אִישׁ לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם):

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, כִּי עֲלִיַּת וְתִקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא בִּבְחִינַת שְׁמוֹנָה יָמִים, בְּחִינַת תְּמָנֵי פַּרְסִי, (הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָא, עַיֵּן שָׁם). כָּל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה וְשֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם שֶׁעַל-יְדֵי שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת אֵלּוּ הַתְּפִלָּה בְּשִׁלֵּמוּת, כִּי עִקַּר אוֹר הָאֱמֶת זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא תּוֹרַת אֱמֶת. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ רַבָּא אֵיכָה בִּפְתִיחָתָא), הַלְוַאי אוֹתִי עָזְבוּ וְתוֹרָתִי שָׁמְרוּ. מִתּוֹךְ שֶׁהָיוּ מִתְעַסְּקִין בָּהּ, הַמָּאוֹר שֶׁבָּהּ הָיָה מַחֲזִירָן לְמוּטָב. כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לְאוֹר הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה רוֹאִין הַפְּתָחִים אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה חוֹזְרִין לְמוּטָב, וְעַל-כֵּן שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה כָּל בְּחִינַת תְּמָנֵי פַּרְסִי הַנַּ"ל, שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת וְהוּא מַעֲלֶה כָּל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל לַשַּׁעַר הַשַּׁיָּךְ לוֹ וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֱמֶת, כִּי עַל מָשִׁיחַ נֶאֱמַר, "שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ וְכוּ'", וְעִקַּר שֵׁם מָשִׁיחַ, עַל שֵׁם שֶׁהוּא מָשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת שֶׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה וְזֶה בְּחִינַת הַכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא זוֹכֶה לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים לְהִתְקָרֵב לְעֻמַּת נְקֻדַּת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא מְקוֹם הָאָרוֹן, נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שַׁעַר הַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת בְּחִינַת שֶׁמֶן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יִוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְכוּ'":

חלק ז

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב דַּיְקָא יָרַד לְגָלוּת מִצְרַיִם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחוֹ, "אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָל�ֹה". עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל:

"הֲלֹא אָנֹכִי טוֹב לָךְ וְכוּ'". כִּי כְּשֶׁיִּזְכֹּר הָאָדָם תֵּבֵת אָנֹכִי, הַיְנוּ אָנֹכִי ה' וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת הָאֱמֶת, בְּוַדַּאי יָכוֹל לַעֲלוֹת מִכָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת, כִּי בְּכָל מָקוֹם נִמְצָא ה'. וְזֶהוּ, "אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ וְכוּ' וְאָנֹכִי אַעַלְךָ וְכוּ'", כִּי חַנָּה הִוא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת אִשָּׁה יְרֵאַת ה', וְזֶהוּ בְּחִינַת חַנָּה לְשׁוֹן תְּחִנָּה וּבַקָּשָׁה, וְחַנָּה הָיְתָה מְרַת נָפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהִיא מָרַת נָפֶשׁ כִּי כְעַסַתְּהּ צָרָתָהּ גַּם כַּעַס". דְּהַיְנוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא צָרָתָהּ שֶׁל הַתְּפִלָּה מִתְגַּבֶּרֶת עַל הַתְּפִלָּה וּמַכְעֶסֶת אוֹתָהּ וּמְבַלְבֶּלֶת אֶת הָאָדָם מִן הַתְּפִלָּה בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים כַּנַּ"ל, וַאֲזַי הַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת מְרַת נָפֶשׁ, בְּחִינַת וְנַפְשָׁהּ מָרָה לָהּ, וַאֲזַי הָעֵצָה וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא רַק שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיֵּצֵא הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִישָׁהּ הֲלֹא אָנֹכִי טוֹב לָךְ מֵעֲשָׂרָה בָנִים, 'אָנֹכִי' דַּיְקָא, בְּחִינַת אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ, בְּחִינַת אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָל�ֹה הַנֶּאֱמַר בְּעֵת שֶׁיֵּרֵד הוּא וּבָנָיו לְגָלוּת מִצְרַיִם, שֶׁמְּרַמֵּז עַל י"ב נָסָחְאוֹת הַתְּפִלָּה בְּגָלוּת מִצְרַיִם, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְאָז הִבְטִיחוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיַעֲקֹב, "אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ וְאָנֹכִי אַעַלְךָ וְכוּ'", כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת אָנֹכִי שֶׁיִּזְכֹּר הָאָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא תֵּבֵת אָנֹכִי, הַיְנוּ אָנֹכִי ה', כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם וַאֲזַי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וַאֲזַי זֶה הַדִּבּוּר הָאֱמֶת יָאִיר לוֹ, כִּי אֱמֶת הוּא אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ, "וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָל�ֹה". וְזֶהוּ, "הֲלֹא אָנֹכִי טוֹב לָךְ מֵעֲשָׂרָה בָנִים". עֲשָׂרָה בָנִים' הֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה כְּתָרִין וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת עֶשֶׂר סְפִירוֹת, כַּמּוּבָא, וְלִפְעָמִים יֵשׁ אֶחָד שֶׁפָּגַם וְנָפַל מִכָּל הָעֲשָׂרָה כְּתָרִין דִּקְדֻשָּׁה וְהִתְגַּבְּרוּ כְּנֶגְדּוֹ כָּל הָעֶשֶׂר כְּתָרִין אֲחֵרִים וְאָז בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל וְנַפְשׁוֹ מָרָה לוֹ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו גַּם כֵּן וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וְנוֹתֵן לוֹ עֵצָה הֲלֹא אָנֹכִי טוֹב לְךָ מֵעֲשָׂרָה בָנִים, כִּי כְּשֶׁתִּזְכֹּר בְּחִינַת אָנֹכִי, הַיְנוּ אָנֹכִי ה' זֶה טוֹב מִכָּל הָעֲשָׂרָה בָנִים, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ כָּל הָעֶשֶׂר כְּתָרִין דִּמְסָאֲבוּתָא עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּכָל מִדּוֹת דִּקְדֻשָּׁה עִם כָּל זֶה בְּחִינַת אָנֹכִי טוֹב מִכֻּלָּם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם וְקָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בֶּאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת חֲנָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חַנָּ"ה כ"ו, (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת). כ"ו זֶה בְּחִינַת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, כְּבִיכוֹל, בְּחִינַת אָנֹכִי כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וַה' אֱלֹקִים אֱמֶת. וְעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יְרֵאַת ה', בְּחִינַת חַנָּ"ה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוּאֵל

הַנָּבִיא שֶׁבָּא מִמֶּנָּה שֶׁמִּדָּתוֹ אֱמֶת, בְּחִינַת וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר, כִּי שְׁמוּאֵל תִּקֵּן בְּחִינַת הַנֶּצַח, כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת חֲנָכָה, כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת וְנָתַתָּ לַאֲמָתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמָּשַׁח לִשְׁנֵי אֲנָשִׁים שָׁאוּל וְדָוִד, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁתִּקֵּן בְּחִינַת הַנֶּצַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי זֶה זָכָה לִמְשֹׁחַ מְלָכִים שֶׁנִּמְשָׁחִין בְּשֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדְשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי הַמֶּלֶךְ הוּא בְּבְחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל-כֵּן עִקַּר מַלְכוּת עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם, כִּי מַעֲלִין בַּקּוֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בִּתְחִלָּה הָאֱמֶת בְּצִמְצוּם גָּדוֹל בְּעֵת שֶׁהוּא מֻנָּח בְּתֹקֶף הַגָּלוּת, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁמְּקָרֵב עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, עַל-יְדֵי זֶה מְעַט נְקֻדַּת הָאֱמֶת מֵאִיר לוֹ עַד שֶׁיֵּצֵא מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, כִּי בְּכָל יוֹם מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ הָאוֹר, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵאִיר הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר עַד שֶׁעוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת וְאַנְכִי אַעֲלֶךָּ גַם עָלֹה עֲלִיָּה אַחַר עֲלִיָּה, בְּחִינַת מַעֲלִין בַּקּוֹדֶשׁ וְכוּ':

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה חָנ"וּ-כ"ה, בְּחִינַת כ"ה אַתְוָן דִּמְיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם , הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת זוֹכִין לֶאֱמוּנָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמֶת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ז), צָדָק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם:

הלכות ארבע פרשיות

פרק א

חלק א

עִנְיַן אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת:

עִנְיַן אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁקּוֹרִין בַּאֲדָר, כִּי שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים הֵם כְּנֶגֶד י"ב שִׁבְטֵי י"ק שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, כִּי הֶחֳדָשִׁים הֵם נִמְנִין לַלְּבָנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת וּמִלּוּי הֶחֳדָשִׁים וְתִקּוּנָן תָּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית, כִּי עִקַּר פְּגַם הַלְּבָנָה הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, כַּמּוּבָא, בִּבְחִינַת יְהִי מְאֹרֹת חָסֵר וָא"ו שֶׁהוּא הַחִיּוּת וְהַמִּלּוּי, וְהַוָּא"ו הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן יא) וּכְשֶׁנֶּחְסַר זֹאת הַוָּא"ו, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא הַחִיּוּת, כִּי עִקַּר הַחַיִּים תָּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ כְּמָה פְּעָמִים). אֲזַי הוּא חַס וְשָׁלוֹם, מְאֹרֹת-חָסֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם וּמְעוּט הַיָּרֵחַ. וְעַל-כֵּן יֵשׁ י"ב רָאשֵׁי חֳדָשִׁים בַּשָּׁנָה כְּנֶגֶד י"ב שִׁבְטֵי י"ק כַּנַּ"ל, כִּי רֹאשׁ חֹדֶשׁ

הוּא תִּקּוּן הַיֶּרַח בִּבְחִינַת הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, כִּי אָז מַתְחִיל הַיֶּרַח לְהִתְמַלֵּאת וְעִקַּר הַמִּלּוּי וְהַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-כֵּן הֵם שְׁנֵים עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"הּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, כִּי עִקַּר קִיּוּם וַעֲמִידַת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית וּכְנֶגֶד זֶה הֵם שְׁנֵים עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים, שֶׁהֵם, 'כַּפָּרָה 'לְכָל 'תּוֹלְדֹתָם, כָּל בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁבָּהֶם נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיֶּרַח כַּנַּ"ל. וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא מַלְכוּת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, הִיא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכָרוּךְ תָּמִיד אַחַר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לִנֹּק מִשָּׁם. וְעִקַּר יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת רַגְלַיִן בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ וְכוּ', כִּי פְּגַם הַבְּרִית הוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, וְעַל-כֵּן עֲמָלֵק כָּרוּךְ תָּמִיד אַחַר שֵׁבֶט דָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים". כַּנַּ"ל כָּל הַפּוֹגְמִים בַּבְּרִית, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ מִזֶּה בַּמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" (בְּסִימָן נו). כִּי שֵׁבֶט דָּן הוּא דֶּגֶל רְבִיעִי הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּכָל הַדְּגָלִים, כִּי הוּא מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת וְהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן, וְעַל-כֵּן כָּרוּךְ שָׁם אֲחֲרָיו מַלְכוּת עֲמָלֵק. וְעַל-כֵּן גַּם בִּבְחִינַת הַשָּׁנָה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם בַּתְּקוּפָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא תְּקוּפַת טֵבֵת, שֶׁהֵם שִׁלְשָׁה חֳדָשִׁים הָאַחֲרוֹנִים מִן הַשָּׁנָה טֵבֵת, שְׁבָט, אֲדָר, כִּי אַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה שֶׁל שִׁלְשָׁה שִׁלְשָׁה חֳדָשִׁים הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁנֶּחֱלְקוּ י"ב שִׁבְטֵי יָ"הּ הַנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם בְּתִקּוּפַת טֵבֵת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא חֹדֶשׁ טֵבֵת, כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם בַּחֹדֶשׁ הָאַחֲרוֹן וְהַסּוֹף שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה שֶׁהוּא חֹדֶשׁ אֲדָר, וְעַל-כֵּן אָז הִתְגַּבֵּר הָמָן, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, מַלְכוּת עֲמָלֵק, וְעַל-כֵּן קוֹרִין אָז בְּחֹדֶשׁ אֲדָר אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת ד', (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ). כִּי עִקַּר עֲמִידָתָהּ עַל אַרְבָּעָה דְּגָלִים, אַרְבַּע תְּקוּפוֹת כַּנַּ"ל, כִּי אֵלּוּ הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי פָּרָשַׁת שְׁקָלִים הִוא לְהַזְהִיר עַל נְתִינַת הַשְּׁקָלִים, דְּהַיְנוּ צְדָקָה, שֶׁהִיא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית וּשְׁלֵמוּת וּמִלּוּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. וְזֶה בְּחִינַת לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם, שֶׁכָּתוּב בַּשְּׁקָלִים , הַיְנוּ לְכַפֵּר וּלְתַקֵּן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ. וּבְפָרָט הַצְּדָקָה שֶׁל הַשְּׁקָלִים שֶׁהִיא בִּשְׁבִיל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְהַקְרְבָּנוֹת, שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְתִקּוּן הָעֶגֶל, שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, (כַּמּוּבָא לְעֵיל). וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת זָכוֹר, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה זוֹכִין לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא כָּרוּךְ אַחַר שֵׁבֶט דָּן בְּחִינַת רַגְלַיִן, כַּנִּזְכָּר שָׁם בְּפָרָשַׁת זָכוֹר, "וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים וְכוּ'" כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיעָן אֲזַי עוֹשִׂין פּוּרִים שֶׁהוּא עַל נֵס מַפֶּלֶת הָמָן וַעֲמָלֵק. וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה, כִּי אַחַר כָּךְ

כְּשֶׁזּוֹכִין לְנַצֵּחַ וּלְהַכְנִיעַ הָמָן-עֲמָלֵק בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל אֲזַי מְטַהֲרִין עַצְמָן עַל-יְדֵי הַפָּרָה שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת, שֶׁהוּא אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה, בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה בְּחִינַת שְׁקָלִים הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַטָּהֳרָה וְהַכַּפָּרָה עַל-יְדֵי הַפָּרָה בִּבְחִינַת תְּבֹא אִמּוֹ וּתְקַנֵּחַ עַל בְּנָהּ, בְּחִינַת אִם לַבִּינָה, שֶׁדָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. בְּחִינַת כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ כַּנַּ"ל, כִּי הַפָּרָה הִוא לְתַקֵּן חֵטְא הָעֶגֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁנִּטְהָר וְנִתְתַּקֵּן פְּגַם הַבְּרִית וּמַעֲבִירִין וּמְסַלְּקִין סִטְרָא דְּמוֹתָא אֲזַי קוֹרִין פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי כָּל זֶה נִתְתַּקְּנוּ וְנִתְמַלְּאוּ הֶחָדָשִׁים וְאָז נִתְקַדֵּשׁ הַחֹדֶשׁ בְּחִינַת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁקּוֹרִין הָאַרְבָּעָה פָּרָשִׁיּוֹת בְּמַפְטִיר, כִּי מַפְטִיר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי מַפְטִיר הוּא הַשְּׁבִיעִי וְהָאַחֲרוֹן שֶׁל כָּל הַקּוֹרְאִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת. וְכָל הָאַרְבָּעָה פָּרָשִׁיּוֹת בָּאִין לְתַקֵּן וּלְהַשְׁלִים בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת ד' כַּנַּ"ל. וּלְהַכְנִיעַ מַלְכוּת הָמָן-עֲמָלֵק, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכָלוּל גַּם כֵּן מִכָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). וְכֵן מֻחֳמַת זֶה קוֹרִין אַרְבָּעָה קְרוּאִים בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי אָז הוּא תִּקּוּן הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת ד' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁשָּׁמַעְנוּ מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁזְּמַן נְתִינַת הַצְּדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחֹדֶשׁ אֲדָר, כִּי אָז הוּא זְמַן נְתִינַת הַצְּדָקָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת הָמָן-עֲמָלֵק, שֶׁהוּא כָּרוּז אַחַר רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲדָר, שֶׁהוּא סוֹף הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים כַּנַּ"ל, וּבִפְרָט צְדָקָה דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יָדָהּ נִכְלָלִין בְּיוֹתֵר בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִוא בְּחִינַת אִשָּׁה יְרֵאַת ד' וְנֶחֱלֶקֶת לִשְׁנַיִם עָשָׂר גְּבוּלִין נֶגֶד י"ב שִׁבְטֵי יָ"ה, שֶׁהֵן בְּחִינַת י"ב חֳדָשִׁים כַּנַּ"ל שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא נִכְלָל בָּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּסִימָן מד), וְזוֹכֶה עַל-יְדֵי זֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַזְּמַן לָזֶה בְּסוֹף י"ב חֳדָשֵׁי הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא אֲדָר כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים בְּפוּרִים, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה מַכְנִיעִין קְלִפַּת הָמָן כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן רָצָה הָמָן לְבַטֵּל צִדְקוּת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקֹל עַל גְּנְזֵי הַמֶּלֶךְ", כִּדְי לְבַטֵּל כֹּחַ הַשְּׁקָלִים, כַּמּוּבָא. מֵאַחַר שֶׁיָּדַע שֶׁעִקַּר הַכְנָעָתוֹ, שֶׁהוּא אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה, פְּגַם הַבְּרִית, הוּא הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן רָצָה לְבַטֵּל הַצְּדָקָה עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעָתוֹ לִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵפֵר עֲצָתוֹ וְקִלְקֵל מַחֲשַׁבְתּוֹ, אַדְרַבָּא, נָתַן כֹּחַ בַּצְּדָקָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעַ אוֹתוֹ וּלְבַטֵּל כֹּחַ שֶׁל עֲשֶׂרֶת

אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּבָר הִקְדִּימוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ. וְכָל זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁל מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הָמָן שֶׁבַּקְלִפָּה וּמָרְדְּכַי כְּנֶגְדּוֹ מַמָּשׁ בַּקְדֻשָּׁה, כִּי מָרְדְּכַי הוּא זָקֵן שֶׁבַּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת עַתִּיק יוֹמִין, (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר), וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר קְלִפַּת הָמָן-עֲמָלֵק הַנַּ"ל, וּלְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְתִקּוּן הַבְּרִית, אָמֵן:

הלכות פורים

פרק א

חלק א

עִנְיַן פּוּרִים וּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה, עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" (בְּסִימָן נו), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהִנֵּה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהוּא הָמָן-עֲמָלֵק, הוּא כְּשֶׁהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּהֶסְתֵּר, בְּחִינַת הַסְתֵּר אַסְתִּיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹאֹם מִלְאֹם יֵאָמֵץ". וְעַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר הַמַּלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל-יְדֵי פְּגַם וְחֵטְא הָאֲכִילָה שֶׁגָּרַם לָהֶם לֶהָנוֹת מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, עַל-יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה הוּא הַסְתָּרַת פָּנִים, בְּבְחִינַת וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי וְהָיָה לֶאֱכֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן מז). כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה כְּשֶׁאֵינָהּ בְּכַשְׁרוּת יְכוֹלִים לִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה לִבְחִינַת שִׁבְעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ מִזֶּה בְּמַאֲמַר "פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ" (בְּסִימָן ס), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן נִתְיַעֵץ לַעֲשׂוֹת הַסְּעֻדָּה בְּסוֹף גָּלוּת בָּבֶל, דְּהַיְנוּ בְּסוֹף הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁל גָּלוּת בָּבֶל, כִּי שִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁל גָּלוּת בָּבֶל הוּא בְּחִינַת שִׁבְעָה, בְּחִינַת מִי אִיכָּא דְּנָיִים שִׁבְעִים שְׁנִין, שֶׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, בְּחִינַת יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ, בְּחִינַת בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים, שֶׁזֶּה קָאֵי עַל שִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁל גָּלוּת בָּבֶל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן בְּסוֹף הַשִּׁבְעִים שָׁנָה, שֶׁאָז הוּא הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׁנָּה, בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן כְּשֶׁרָאוּ הָמָן וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל וְלֹא נִתְעוֹרְרוּ מִשְּׁנָתָם, עַל-כֵּן סָבַר שֶׁלֹּא יִגָּאֲלוּ וְיִתְעוֹרְרוּ עוֹד, כִּי עַד הַשִּׁבְעִים שָׁנָה יֵשׁ תִּקְוָה לְהִתְעוֹרֵר מִשֵּׁנָה מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא נָפְלוּ מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, וְעַל-כֵּן הָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה תֵּכֶף וּמִיָּד בְּסוֹף הַשִּׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא תֵּאָחֵר אֶפִלּוּ רֶגַע, כִּי כְּשֶׁיִּתְעַכֵּב יוֹתֵר מִשִּׁבְעִים שָׁנָה וְנוֹפְלִים, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, אֲזַי קָשֶׁה מְאֹד לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשִּׁנָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, בְּבְחִינַת וְעַד עַתִּיק יוֹמִין מְטָא וְכוּ'. עַתִּיק יוֹמִין זֶה בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

שָׁם בַּמַּאֲמָר "פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן" הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב), וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָאוּ שֶׁלֹּא נִגְאֲלוּ בְּסוֹף הַשִּׁבְעִים שָׁנָה, כִּי טָעוּ בַּחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן נִתְיַעֲצוּ לְהַגְבִּיר הַשָּׁנָה עֲלֵיהֶם וּלְהַפִּילָם מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנָה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹפְלִים לִבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עָשׂוּ סְעֻדָּה בְּסוֹף הַשִּׁבְעִים שָׁנָה כְּדֵי שֶׁיֵּהָנוּ יִשְׂרָאֵל מֵהֶם, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל סְעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע הָיָה כְּדֵי לְהַכְשִׁיל יִשְׂרָאֵל בַּאֲכִילַת אִסּוּר וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבָּת הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ וְכוּ', כְּשֶׁנִּתְיַשְּׁבָה מַלְכוּתוֹ, כִּי חָשַׁב וְטָעָה וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי טָעוּתוֹ שֶׁסָּבַר שֶׁכְּבָר כָּלוּ הַשִּׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא נִגְאֲלוּ, עַל-כֵּן לֹא יִגָּאֲלוּ עוֹד, כִּי יִפְּלוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לְשֵׁנָה יוֹתֵר מִשִּׁבְעִים שָׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עָשָׂה מִשְׁתֶּה דַּיְקָא כְּדֵי לְהַכְשִׁיל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַגְבִּיר עֲלֵיהֶם הַשֵּׁנָה וּלְהַפִּילָם, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים שָׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה תִּתְקַיֵּם מַלְכוּתוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּאוֹתוֹ סְעֻדָּה יָעַץ הָמָן הָרָשָׁע לְהָרֹג אֶת וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה, שֶׁכָּל זֶה הָיָה עֲצַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכַוָּנָתָהּ הָיָה כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר-וּתְלַקַּח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ, כְּדֵי לְהָבִיא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּהַסְתָּרָה יְתֵרָה בֵּינֵיהֶם, אֲבָל בֶּאֱמֶת הָיָה כֹּחַ בְּמֶרְדְּכַי לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרוֹת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם), וְגַם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִימָם מֵהַשֵּׁנָה וְהַנְּפִילָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה הַנַּ"ל, כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת רַב חֶסֶד, בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, בְּחִינַת עַתִּיק יוֹמִין, בְּחִינַת סְפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים הַנַּ"ל, כִּי מָרְדְּכַי בְּגִימַטְרִיָּא רַב חֶסֶד, (כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

וְזֶה שֶׁמָּצִינוּ שֶׁכָּל עִקַּר הַגְּאֻלָּה הַהִוא הֵבִיא מָרְדְּכַי עַל-יְדֵי סִפּוּר מַעֲשֶׂה בְּחִינַת וַיַּגֶּד מָרְדְּכַי לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, שֶׁסִּפֵּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיָה לְאֶסְתֵּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה, בְּחִינַת שֵׁנָה כְּדֵי לְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה וּלְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְכֵן הָיָה בַּסּוֹף שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בָּאָה הַגְּאֻלָּה אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ" שְׁנַת מַלְכוּ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה הָיָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּחִינַת מָרְדְּכַי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וְכוּ' וַיִּמָּצֵא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדְּכַי", שֶׁמָּצְאוּ סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל מָרְדְּכַי בְּחִינַת רַב חֶסֶד כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל מָרְדְּכַי שֶׁסִּפֵּר לְאֶסְתֵּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאוּ בְּהַסְתָּרַת פָּנִים בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה הֵקִיצָם וְעוֹרְרָם מֵהַשֵּׁנָה וְהֶחֱזִירָם בִּתְשׁוּבָה, עַל-יְדֵי זֶה גָּרַם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה לְעֵלָּא, בְּחִינַת נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא הוּא אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא. וְזֶה בְּחִינַת וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדְּכַי, שֶׁבְּחִינַת אֶסְתֵּר, דְּהַיְנוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הָיָה לָהּ פִּתְחוֹן פֶּה לְהַמְלִיץ טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי סִפְּרָה לְמַלְכּוֹ

שֶׁל עוֹלָם וְהֵבִיאָה לְמַעְלָה סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל מָרְדְּכַי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁקִּבְּעוּ לְדוֹרוֹת לִקְרוֹת הַמְּגִלָּה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. וְהִיא עִקַּר הַמְצָוָה שֶׁל פּוּרִים כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנָה מִבְּחִינַת שֵׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּר מַעֲשֶׂה שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמְּגִלָּה שֶׁהִיא דָּבָר יָקָר מְאֹד וְכָל עִקָּרָהּ הוּא בְּחִינַת סִפּוּר מַעֲשֶׂה שֶׁמִּתְחֶלֶת, "וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ". וְכֵן עַד סוֹף הַמְּגִלָּה הַכֹּל הוֹלֵךְ עַל דֶּרֶךְ סִפּוּר מַעֲשֶׂה וְהוּא מַעֲשֶׂה שֶׁל מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֶׂה שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין מֵהַשָּׁנָה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בִּבְחִינַת וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. שֶׁמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַיָּמִים הָאֵלֶּה מְבִיאִים לִבְחִינַת זִכָּרוֹן בְּכָל שָׁנָה וְכוּ', שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה, כִּי הַשָּׁנָה הוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁרָצָה הָמָן לְהַגְבִּיר עֲלֵיהֶם בִּבְחִינַת הִפֵּיל פּוּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂכְחָה, כַּמּוּבָא. וְכֵן בְּכָל שָׁנָה נַעֲשֶׂה זֹאת, (כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים) וְעַל-יְדֵי קְרִיאַת הַמְּגִלָּה כַּנַּ"ל מְבַטְּלִין הַשִּׂכְחָה בְּחִינַת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְכֵן מֵהַאי טַעֲמָא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, צָרִיךְ לְפָשְׁטָהּ כְּאִגֶּרֶת, כִּי הִיא כְּמוֹ סִפּוּר מַעֲשֶׂה שֶׁמִּסְפָּרִין מֵאִגֶּרֶת מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, בְּחִינַת מַעֲשֶׂה שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְהִנֵּה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָמָן הָיָה בְּחֹדֶשׁ אֲדָר שֶׁאָז רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי שֶׁרְאָה שֶׁאָז מֵת מֹשֶׁה שֶׁהוּא הָיָה עִקַּר וּכְלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מְגַלִּין הַהֶסְתֵּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמַאֲמַר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" הַנַּ"ל, וְסָבַר שֶׁמֵּאַחַר שֶׁמֵּת מֹשֶׁה אָז נִתְבַּטֵּל כֹּחַ עֶסֶק הַתּוֹרָה וְאֵי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הַהֶסְתֵּרָה עוֹד, וּמֵחֲמַת זֶה הִתְגַּבֵּר אָז, כִּי הוּא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּכְשֶׁהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת הַהֶסְתֵּרָה עַל-יְדֵי שֶׁאֵין עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, אָז מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת הָמָן-עֲמָלֵק. וְזֶה בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו בִּזְמַן שֶׁהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב אֵין הַיָּדַיִם וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא עֶסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהֶסְתֵּרוֹת, וְאָז אֵין כֹּחַ לְמַלְכוּת הָרִשְׁעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יְדֵי עֵשָׂו, שֶׁהִיא מַלְכוּת הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו. וְזֶה בְּחִינַת הַפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל, כִּי לְמַעְלָה כֻּלּוֹ טוֹב וְשָׁם בְּשָׁרְשָׁם אֲפִלּוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּשָׁרְשָׁהּ הוּא טוֹב וּלְמַטָּה נִתְפָּרְדִין לְיָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁהֵם סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה וְסִטְרָא אָחֳרָא וּלְמַעְלָה נִשְׁפָּע שֶׁפַע הַחַיִּים תָּמִיד שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּלִים לְקַבֵּל הַחִיּוּת שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת שֶׁעַל יָדָהּ מְקַבְּלִין הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וּכְשֶׁאֵין עֶסֶק הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, אָז נִכְנָסֶת חַס וְשָׁלוֹם, הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמְקַבֶּלֶת הַחִיּוּת הַנִּשְׁפָּע מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ וְכוּ'. וְהַגּוֹרָל הוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד

לְגָרְלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין", כַּמְאֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְשָׁם בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָא הוּא גּוֹרָל אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד וְאֵין שׁוּם רַע כְּלָל וּלְמַטָּה מִשָּׁם מִתְפָּרְדִין לִשְׁנֵי גּוֹרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיַד כָּל אֶחָד לִבְחֹר לְעַצְמוֹ גּוֹרָלוֹ וְחֶלְקוֹ. עַל-כֵּן צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַזְּכָרוֹן שֶׁהִיא לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאַתְיָא. כִּי לְמַטָּה בִּבְחִינַת הַיָּמִים, בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה, קָשֶׁה מְאֹד וְכָבֵד עַל הָאָדָם לִבְחֹר בַּגּוֹרָל הַטּוֹב מֵחֲמַת שֶׁשְּׁנֵי הַדְּרָכִים נְתוּנִים לְפָנָיו וְגַם אֶפְשָׁר לִטְעוֹת לִפְעָמִים חַס וְשָׁלוֹם, לְהָמִיר טוֹב בְּרַע אוֹ רַע בְּטוֹב, אֲבָל כְּשֶׁמְּדַבֵּק מַחְשְׁבוֹתָיו בְּעָלְמָא דְּאַתְיָא שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב גּוֹרָל אֶחָד כֻּלּוֹ לַה', אָזַי בְּוַדַּאי לֹא תִמְעַד אֲשׁוּרָיו, כִּי מִשָּׁם יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַטּוֹב שֶׁיֵּלֵךְ בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיוּכַל לִבְחֹר לוֹ דֶּרֶךְ הַחַיִּים וְהַטּוֹב אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַיָּמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַשַּׁבְתּוֹ דְּבוּקָה תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאַתְיָא שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים כָּל הַדְּרָכִים כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְכוּ' וּבָחַרְתָּ 'בַּ'חַיִּים, בְּפַתַּח הַבַּיִת מוֹרֶה עַל הַחַיִּים הַיְדוּעִים, שֶׁהִיא עָלְמָא דְּאַתְיָא, שֶׁהִיא מְקוֹר הַחַיִּים, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁשְּׁנֵי הַדְּרָכִים נְתוּנִים לְפָנֶיךָ, עַל-כֵּן הָעֵצָה שֶׁתִּדְבַּק מַחֲשַׁבְתְּךָ בְּעָלְמָא דְּאַתְיָא וְתִבְחַר בַּחַיִּים הַיְדוּעִים חַיִּים הַנִּצְחִיִּים שֶׁמִּשָּׁם תּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ לְךָ דֶּרֶךְ נְכוֹנָה דֶּרֶךְ הַחַיִּים שֶׁתֵּלֵךְ בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה שֶׁהִתְפַּאֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל שֶׁנָּפַל לוֹ גּוֹרָל הַטּוֹב מִלְּמַעְלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁזָּכָה שֶׁנִּשְׁפַּע לוֹ מִגּוֹרָל הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָא שֶׁהוּא כֻּלּוֹ לַד' כַּנַּ"ל נִמְשָׁךְ לוֹ גַּם לְמַטָּה שֶׁיִּהְיֶה גּוֹרָלוֹ טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה לִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ, "ה' מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי", שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ "כִּי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי". אַתָּה זֶה בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָא בְּחִינַת אַתָּה הוּא ה' הָאֱלֹקִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָא שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְזֶה אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי. 'תּוֹמִיךְ', לְשׁוֹן הַשְׁפָּלָה וִירִידָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת אַתָּה, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָא מִשָּׁם יָרַד וְנִשְׁפַּע לִי גּוֹרָלִי הַטּוֹב לִהְיוֹת ה' מְנָת חֶלְקִי כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הַחַיִּים לְתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַחַיִּים מִמְּקוֹר הַחַיִּים מֵעָלְמָא דְּאַתְיָא, לְתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת לִזְכּוֹת לַגּוֹרָל הַטּוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים", שֶׁזָּכִיתִי לַחֵלֶק הַנָּעִים עַל-יְדֵי "אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי", עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא "נַחֲלַת שָׁפְרָה" בְּחִינַת "אִמְרֵי שֶׁפֶר" כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת, כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גֹּרָלוֹת וְכוּ', כִּי כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ גּוֹרָל שֶׁל שֵׁם בְּיָמִין וְגוֹרָל שֶׁל שְׂמֹאל בִּשְׂמֹאל, עַל-כֵּן הֶצְרֵךְ לְהַגְבִּיהַּ וּלְנַשֵּׂא שְׁנֵי הַגּוֹרָלוֹת שֶׁהֵם יָמִין וּשְׂמֹאל שְׁנֵיהֶם לַה' שֶׁשָּׁם בְּשָׁרְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב, וְאָזַי יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם כִּרְצוֹנוֹ לִתֵּן לְכָל אֶחָד חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ כָּרָאוּי, וְלֹא יַחֲלִיף

וְלֹא יָמִיר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁל שֵׁם בְּשִׁמְאל שֶׁזֶּה הָיָה כְּשֶׁלֹּא הָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָגוּן וְלֹא הָיָה יָכֹל לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל-כֵּן הָמָן הָרָשָׁע הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל שֶׁרָצָה לְהַפִּיל גּוֹרָל, לְהַפִּיל מַמָּשׁ שֶׁרָצָה לְהַפִּיל הַגּוֹרָל שֶׁהוּא מְקוֹר הַחַיִּים לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ לְחֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לְהַמְשִׁיךְ הַגּוֹרָל וְהַחַיִּים לַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הִפִּיל פּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה, כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב , שֶׁרָצָה לְהַפִּיל הַגּוֹרָל הַנַּ"ל לְחֶלְקוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לְמַטָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת הִפִּיל פּוּר הֵפֶךְ הַגּוֹרָל, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהוּא מְקוֹר הַחַיִּים, בְּחִינַת זָכְרוֹן כַּנַּ"ל, כִּי רָצָה לְהַמְשִׁיךְ הַגּוֹרָל לְמַטָּה לְחֶלְקוֹ לִבְחִינַת פּוּר, בְּחִינַת שִׁכְחָה כַּנַּ"ל. וְלֹא עָלָה בְּיָדוֹ טָעוּתוֹ כִּי אִם בְּחֹדֶשׁ אֲדָר שֶׁאָז מֵת מֹשֶׁה וְסָבַר שֶׁנִּתְבַּטֵּל כֹּחַ הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁאָז יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ הַגּוֹרָל חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל וְכוּ' וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר", כַּמּוּבָא בְּמַאֲמָר "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים" (בְּסִימָן יוד). אֲבָל בֶּאֱמֶת מְרֻדְּכַי שֶׁהָיָה גַּם כֵּן בְּחִינַת הַתּוֹרָה הָיָה לוֹ כֹּחַ לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרוֹת וּלְהַכְנִיעוֹ וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל יְנִיקָתוֹ שֶׁיָּנַק מֵהַקְּדֻשָּׁה וְלַעֲשׂוֹת מִזֶּה תּוֹרָה חֲדָשָׁה בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם). דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ הָרַע וּלְהַגְבִּיהַּ הַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ שָׁם, עַד שֶׁלֹּא יְנִיקָתָם מִמְּקוֹר הַחַיִּים וַאֲזַי יָשׁוּב וְיִתְהַפֵּךְ הַחִיּוּת שֶׁהָיָה אָצְלוֹ בַּגָּלוּת וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה חֲדָשָׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין הָעַצְבוּת רוּחַ, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲמָלֵק, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה בְּחִינַת עִצְבוֹן יָדַיִם, בְּחִינַת וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה שֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתוֹ אֲזַי יְכוֹלִין לָשֵׂאת אֶת הַיָּדַיִם בְּחִינַת אָשָׂא אֶל שָׁמַיִם יָדַי, וּמִשָּׁם מְקַבְּלִים דִּבּוּרִים בְּחִינַת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, עַיִן שָׁם, הֵינוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין הָרַע הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה מְנַשְּׁאִין אֶת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְנַשְּׁאִין שְׁנֵיהֶם לְמַעְלָה לִבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם בְּיַחַד, בְּחִינַת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים כֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אֶחָד, בְּחִינַת כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת רַעַם גְּבוּרֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן. 'מִי יִתְבּוֹנָן' דַּיְקָא, בְּחִינַת בִּינָה עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ אֶחָד אֵלּוּ וְאֵלּוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַד שָׁם צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ הַיָּדַיִם הַנַּ"ל, וַאֲזַי נִמְשָׁךְ מִשָּׁם דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה חֲדָשָׁה שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהַהַסְתָּרָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ כַּנַּ"ל. כִּי זֹאת הַתּוֹרָה הִיא תּוֹרָה גְּבֹהָּ וְעֶלְיוֹנָה מְאֹד, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת הַמְּגִלָּה שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית מִבְּחִינָה הַזֹּאת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר הָמָן וְהָיָה אָז הַסְתָּרָה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּחִינַת הַסְתֵּר אַסְתִּיר, עַל-יְדֵי זֶה אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזָּכוּ לְנַצְּחוֹ עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה מִבְּחִינַת הַהַסְתָּרָה הַזֹּאת תּוֹרָה חֲדָשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּגִלָּה, שֶׁהִיא תּוֹרָה חֲדָשָׁה שֶׁנַּעֲשָׂה מִזֶּה כַּנַּ"ל. (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל מִזֶּה בְּהִלְכוֹת

קְרִיאַת הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם). וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת מְגִלָּה, עַיֵּן שָׁם, שֶׁהִיא נַעֲשָׂה מֵהִתְגַּלּוּת הַהֶסְתֵּרָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה הַדָּבָר נַעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְאֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי, כִּי זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁמִּי שֶׁנּוֹטֶה מִדֶּרֶךְ הַטּוֹב וּבָחַר לְעַצְמוֹ חֵלֶק וְגוֹרָל הָרַע חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁיִּתְתַּקֵּן וְיָשׁוּב לְדַרְכּוֹ הַטּוֹב כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, כַּמּוּבָא, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מָכְרָח לְהִצְטָרֵף וּלְהִבָּחֵן בַּדֶּרֶךְ הַהוּא שֶׁהָלַךְ בּוֹ בִּבְחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל, כַּמּוּבָא לְעֵיל, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מָכְרָח לָשׁוּב וְלֵילֵךְ וְלִהְיוֹת בְּכָל אוֹתָן הַדְּרָכִים הָרָעִים שֶׁהָיָה בָּהֶם מִקֹּדֶם, לְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וְיִטֶּה מֵהֶם וְיָסוּר מֵהֶם צָרִיךְ לֵילֵךְ דֶּרֶךְ כָּל הַדְּרָכִים הָהֵם עַד אֲשֶׁר יָשׁוּב לְמְקוֹמוֹ אֶל אֵם הַדֶּרֶךְ שֹׁרֶשׁ שְׁנֵי הַדְּרָכִים שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב וּמִשָּׁם וְהָלְאָה מִתְפַּצְלִין וּמִתְפָּרְדִין שְׁנֵי הַדְּרָכִים כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת הַצִּיבִי לְךָ צַיְנִים שִׂמִי לָךְ תַּמְרוּרִים שִׂתִי לִבֵּךְ לַמְסִלָּה דֶּרֶךְ הָלַכְתְּ, שֶׁזֶּה קְאֵי עַל תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁצָּרִיךְ לְשׂוּם לִבּוֹ לַמְּסִלָּה וְדֶרֶךְ שֶׁהָלַךְ בָּהּ מִקֹּדֶם לָשׁוּב וְלַחֲזֹר דֶּרֶךְ אוֹתוֹ לְשֵׁם יִתְבָּרֵךְ לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַצִּיב לוֹ צִיּוּנִים וְסִמָּנִים לְבַל יִכָּשֵׁל וְיִתְעֶה בָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר תָּעָה בָּהֶם, כִּי הֵם דְּרָכִים תּוֹעִים וּנְבוֹכִים מְאֹד. וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ סִימָנִים וְצִיּוּנִים לְבַל יִלְכֶּד בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, עוֹד. וְזֶהוּ שִׂמִי לָךְ תַּמְרוּרִים, דְּהַיְנוּ תַּמְרִירוּת הַלֵּב שֶׁסּוֹבֵל בְּעֵת שֶׁשָּׁב וְהוֹלֵךְ דֶּרֶךְ הַדְּרָכִים הַמָּרִים מְאֹד לָשׁוּב בְּדַרְכּוֹ אוֹתָן הַדְּרָכִים אֶל אֵם הַדֶּרֶךְ כַּנַּ"ל, וְצָרִיךְ לִסְבֹּל מְרִירוּת גָּדוֹל וְקָשֶׁה מְאֹד עַד אֲשֶׁר יַעֲבֹר כָּל אוֹתָן הַדְּרָכִים הַמָּרִים לָשׁוּב לְדַרְכּוֹ לְשָׁלוֹם אֶל אֵם הַדֶּרֶךְ הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת תְּשׁוּבָה, עַל-שֵׁם שֶׁשָּׁם שָׁבִים וְחוֹזְרִים כָּל הַדְּבָרִים לְשָׁרְשָׁם, כִּי שָׁם הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁצָּרִיךְ לְהָשִׁיב וּלְהַחֲזִיר וּלְהַעֲלוֹת גַּם הַדֶּרֶךְ הַשְּׁמֹאל אֶל שָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁב וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵר בְּאוֹתָן הַדְּרָכִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי זֶה מַעֲלֶה הַחִיּוּת מִשָּׁם, דְּהַיְנוּ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו וּמַשִּׁיב אוֹתָן לְשָׁרְשָׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁשָּׁבִים כָּל הַדְּרָכִים הַמְקֻלְקָלִים לְשָׁרְשָׁם לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, אֲזַי שָׁם חוֹזְרִים וְנַעֲשִׂים מִכָּל הָעֲוֹונוֹת וְהַדְּרָכִים הָהֵם תּוֹרָה חֲדָשָׁה בִּבְחִינַת חיל בָּלַע וְיקִיאֶנּוּ כַּנַּ"ל. שֶׁנַּעֲשֶׂה מִזֶּה אֵשֶׁת חַיִל תּוֹרָה חֲדָשָׁה כַּנַּ"ל, וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁמַּעֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכּוּ לֶעָתִיד לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה הָאֲמִתִּית, אֲזַי יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה חֲדָשָׁה:

חלק ד

וְזֶה מִצְוַת זְכִירַת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק וְכוּ'". שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה עֲמָלֵק, דְּהַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֶעָנָן פּוֹלְטָן וְהוּא מַכְשִׁיל אוֹתָם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַגְבִּיהַ אוֹתָם וּלְהַחֲזִירָם לִמְקוֹמָם לְבְחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד, בְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין. וְזֶה בְּחִינַת זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ וְכוּ'. 'זָכוֹר' דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לְהַחֲזִיר מַעֲשֶׂה עֲמָלֵק לִבְחִינַת זִכָּרוֹן, שֶׁהִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בִּבְחִינַת וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה וּמְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּשֶׁזּוֹכֶה לְנַצֵּחַ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְזוֹכֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אֲזַי חוֹזְרִים הַיָּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּדּוֹת שֶׁשָּׁם הַבְּחִירָה, כִּי יֵשׁ יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע וְחוֹזְרִים כֻּלָּם אֶל מְקוֹמָם, שֶׁהוּא הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַּ"ל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים, בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וְשָׁם נִתְחַדְּשִׁים וְנַעֲשִׂים מֵחָדָשׁ וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם יְמֵי טוֹב, דְּהַיְנוּ תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם. כְּשֶׁזּוֹכִין לָשׁוּב אֵלָיו בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, שָׁם נִתְחַדְּשִׁים הַיָּמִים כְּמִקֶּדֶם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כִּי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה נַעֲשֶׂה הַנֵּס שֶׁל מַפֶּלֶת הָמָן-עֲמָלֵק כַּיָּדוּעַ, וְאָז עוֹשִׂין פּוּרִים וְקוֹרִין הַמְּגִלָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית מִזֶּה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְכָתְבָהּ דַּוְקָא, וְאִם קְרָאָהּ עַל פֶּה לֹא יָצָא, אַף שֶׁעִקָּרָהּ מִשּׁוּם פִּרְסוּמֵי נִסָּא וְהָיָה דִּי לְפַרְסֵם הַנֵּס בְּעַל פֶּה, אַף עַל-פִּי מָה שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַמְּגִלָּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּחֲזִירִין וּמְשִׁיבִין גַּם בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אֶל מְקוֹמָהּ וְשָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֲרָמַת וְהִתְנַשְּׂאוּת הַיְּדִים שֶׁעַל יָדָם נַעֲשָׂה הַהִתְגַּלּוּת כַּנַּ"ל, (וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּהַיְּדִים בִּבְחִינַת עִצְבוֹן יְדִים, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-יְדֵי הָאֲנָחָה שֶׁמִּתְאַנֵּחַ וּמִתְחָרֵט וְשָׁב עַל דַּרְכּוֹ הָרָעָה, עַל-יְדֵי זֶה מַגְבִּיהַּ אֶת הַיְּדִים עַד הַשָּׁמַיִם לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כִּי אָשָׂא אֶל שָׁמַיִם יָדַי וְאָמַרְתִּי חַי אָנֹכִי לָעוֹלָם. 'חַי אָנֹכִי' זֶה בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי מְקוֹר הַחַיִּים, בְּחִינַת אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, כִּי עַד שָׁם צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַ אֶת הַיְּדַיִם, דְּהַיְנוּ יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, וַאֲזַי נַעֲשֶׂה שָׁם עַל-יְדֵי זֶה דְּבּוּרִים חֲדָשִׁים וּמַמְשִׁיךְ מִשָּׁם תּוֹרָה גְּבֹהָּה מְאֹד כַּנַּ"ל, וַאֲזַי מְקַבְּלִים הַדִּבּוּרִים מֵהַיְּדַיִם כַּנַּ"ל, (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת הַמְּגִלָּה שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית מֵהַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַיְּדַיִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּרִימִין אוֹתָם לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַיְּדַיִם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין דִּבּוּרִים מֵהַיְּדַיִם, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה הַחֲדָשָׁה שֶׁנַּעֲשֵׂית

עַל-יְדֵי הָעֲוונוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּתְהַפְּכָה לְטוֹב כַּנַ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמְּגִלָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית מִזֶּה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְכָתְבָהּ דַּוְקָא כְּדֵי לְהָבִיא הַדִּבּוּרִים אֶל הַיְדִים לְקַבְּלָם מֵהַיְדִים מַמָּשׁ כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר, דְּהַיְנוּ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, וּמְרַמֵּז עַל הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. 'כְּתֹב' דַּיְקָא, 'זִכָּרוֹן' דַּיְקָא, כִּי מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְנִצְחוֹנָהּ שֶׁשָּׁב וְנַעֲשָׂה מִזֶּה בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַ"ל צָרִיךְ לְהָבִיא זֹאת לְתוֹךְ הַכְּתָב לְהַמְשִׁיךְ הַדִּבּוּרִים אֶל הַיְדִים וּלְקַבְּלָם מִשָּׁם כַּנַ"ל כְּדֵי לְהַפֵּךְ הַדָּבָר מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ וִינִיקָתוֹ מֵהַיְדִים בִּבְחִינַת וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים שֶׁכָּתוּב בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. וְזֶה בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיְדַיִם יְדֵי עֵשָׂו. 'וְהַיְדַיִם' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ שָׁם כַּנַ"ל בִּזְמַן שֶׁאֵין הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִשּׁוּב תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מַמָּשׁ וְלַחֲזֹר וּלְהָרִים הַיְדַיִם כַּנַ"ל. וּלְקַבֵּל מִשָּׁם הַדִּבּוּרִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּתֹב כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּתִיבַת הַמְּגִלָּה דַּיְקָא כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַתְּשׁוּבָה הַהֲגוּנָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת כְּתֹב שֶׁמַּמְשִׁיךְ דִּבּוּרִים עַל-יְדֵי הֲרָמַת הַיְדַיִם וּיקַבְּלֵם מִן הַיְדַיִם בִּבְחִינַת כְּתֹב כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה מד) יִכְתֹּב יָדוֹ לַד', אֵלּוּ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה 'יִכְתֹּב יָדוֹ' דַּיְקָא, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל כַּנַ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת חַיָּב אֱנָשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אֲרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת אָז אֶל בְּחִינַת זִכָּרוֹן בִּבְחִינַת זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק כַּנַ"ל, אֶל הַגּוֹרָל הָעֶלְיוֹן שֹׁרֶשׁ הַגּוֹרָלוֹת שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב. וְאֵין שׁוּם רַע כְּלָל, רַק מִשָּׁם וּלְמַטָּה מִתְפַּצְּלִין שְׁנֵי הַגּוֹרָלוֹת, כָּל בְּחִינַת אֲרוּר הָמָן וּבָרוּךְ מָרְדְּכַי כַּנַ"ל:

חלק ז

וְזֶה עִנְיַן סְעֻדַּת פּוּרִים, כִּי מֵעַתָּה שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַדַּעַת וְזוֹכִין לִבְחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִים מִן הַיְדַיִם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַפֶּלֶת הָמָן-עֲמָלֵק וּמִקְרָא מְגִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁל הִתְגַּלּוּת הַהֶסְתֵּרָה כַּנַ"ל, עַל-כֵּן זוֹכִין עַתָּה לִבְחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, בְּחִינַת אֲכִילַת מָן, בְּחִינַת מַצָּה כַּמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא מִצְוָה לֶאֱכֹל וּלְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה, כִּי אֲכִילַת זֶה הַיּוֹם הִיא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, (כַּמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-יְדֵי אֲכִילַת סְעֻדָּה זוֹ שֶׁל פּוּרִים נִתְתַּקֵּן פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה פְּגַם הַדַּעַת מְאֹד וְגָבְרָה הַהֶסְתֵּרָה כַּנַ"ל, אֲבָל אֲכִילָה זוֹ הוּא הֵפֶךְ מִזֶּה, כִּי הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה טז ע"ב), לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה-זוֹ תּוֹרָה. כִּי עַל-יְדֵי עֹסֶק הַתּוֹרָה נִתְגַּלּוּ הַהֶסְתֵּרוֹת, שֶׁזֶּהוּ הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, כִּי לְפִי גֹּדֶל הַדַּעַת כֵּן גֹּדֶל הָרַחֲמָנוּת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁל מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁזּוֹכִין לְרַחֲמָנוּת עַל-יְדֵי הַדַּעַת, גַּם צְדָקָה הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת

מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם. וְכָל זֶה תְּלוּי בִּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה הָרַחֲמָנוּת וְהַשָּׁלוֹם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן שׁוֹלְחִין אֶפְלוּ לַעֲשִׁירִים מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת, הַכֹּל בִּשְׁבִיל כְּדֵי לְהַרְבּוֹת הַשָּׁלוֹם מְאֹד, מֵאַחַר שֶׁזָּכוּ לְדַעַת גָּדוֹל מְאֹד כַּנַּ"ל, גַּם עַל-יְדֵי צְדָקָה מַכְנִיעִין מַלְכוּת הָמָן-הָעֲמָלֵק שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמִתְגַּבֵּר בְּתַאֲוַת עֲשִׁירוּת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה מַכְנִיעִין הַתַּאֲוַת הָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר "אַשְׁרֵי הָעָם" בְּסִימָן יג:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם" בְּסִימָן יז יִתְבָּאֵר הֵיטֵב כָּל עִנְיַן פּוּרִים, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

כִּי הָמָן רָצָה לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וְכוּ' אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, וְרָצָה לְבַטֵּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּתְפָּאֵר עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּחֹדֶשׁ אֲדָר שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הָיָה מְגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת וְעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְהָבִיא הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַיְּמִין יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הָיָה הִתְגַּלּוּת הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"בְּרֵאשִׁית", בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית וּבִשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית. כִּי אוֹרָיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא חַד , כִּי הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה נִקְרֵאת תִּפְאֶרֶת, כַּמּוּבָא. וּמִשָּׁם הָיָה כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה יָכוֹל לְגַלּוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶפְלוּ מֵהַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "כִּי תֵצֵא" (בְּלִקּוּטֵי תְּנִינָא סִימָן פב) שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הַפָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְהָיָה מוֹצֵא בּוֹ אֱלֹקוּת, כִּי הָיָה עָנָו מִכָּל הָאָדָם. וְעַל-יְדֵי זֶה עָשָׂה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל וְהֵבִיא אָז הַתּוֹרָה לָעוֹלָם, עַיֵּן שָׁם, וְעַל-כֵּן זָכָה מֹשֶׁה לִכְלִיל תִּפְאֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ כְּלִיל תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ לוֹ בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ וְכוּ'", כִּי עַל-יְדֵי מַעֲמַד הַר סִינַי שֶׁזָּכָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן זָכָה לִכְלִיל תִּפְאֶרֶת מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל נַעֲשָׂה עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר דַּוְקָא בַּיֶּרַח שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי פֻּרִים הָאֲכִילָה שֶׁנֶּהֱנוּ יִשְׂרָאֵל מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע. שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל-פִּי עֲצָתוֹ כְּדֵי לְהַכְשִׁילָם בְּמַאֲכָל שֶׁל אִסּוּר, כִּי עַל-יְדֵי פֻּרִים הָאֲכִילָה נִפְגַּם וְנִתְעָרֵב הַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְכַּסֶּה הַצַּדִּיק שֶׁמְּגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וּמִשָּׁם יְנִיקַת הָמָן וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיִּנִיקָתָם מִפֻּרִים הַמִּזְבֵּחַ, פֻּרִים הָאֲכִילָה,

שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּבֵּר טֵרוּף הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתוֹ. וְעַל-כֵּן עָשָׂה הָמָן עֵצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי יְנִיקַת הָעֲבוֹדָה זָרָה הִוא מִשָּׁם, מִבְּחִינַת פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָמָן מֵרֶמֶז בַּהַתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת "הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ", כִּי עִקַּר יְנִיקָתוֹ מִפְּגַם הָאֲכִילָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגַּם הַדַּעַת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה נִתְכַּסָּה אוֹר הַצַּדִּיק הַמַּגָּלָה הַהִתְפָּאֲרוּת וְנִפְגָּם בְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת חַס וְשָׁלוֹם, וּמִשָּׁם יְנִיקַת הָעֲבוֹדָה זָרָה מִנְּפִילַת הַהִתְפָּאֲרוּת, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר), וְעַל-כֵּן עָשָׂה אֶת עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְתַקֵּן פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ לִזְכּוֹת לַאֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת, שֶׁאָז דַּיְקָא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִתְרוֹמֵם וְנִשְׁלָם הַדַּעַת, וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁנּוֹתְנִין בְּפוּרִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִכְתָּבִין דִּבְרֵי מָרְדְּכַי בְּסִפְרֵיהֶם בִּבְחִינַת וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדְּכַי, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם):

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַכְּתָב שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי שֶׁנִּכְתַּב וְנֶחְקַק בְּסִפְרֵיהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה הַנֵּס, כִּי עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים, בְּחִינַת וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אוֹר הַצַּדִּיק הַמְגֻלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה הוּא מַפֶּלֶת הָמָן שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִפְּגַם הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמְּגִלָּה נִתְתַּקְּנָה וְנַעֲשֵׂית שֶׁתְּהֶיהָ כְּתוּבָה בְּסִפְרֵיהֶם וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אֵין שׁוּם שֵׁם בְּפֵרוּשׁ בְּכָל הַמְּגִלָּה מֵחֲמַת זֶה שֶׁתְּהֶיהָ כְּתוּבָה בְּסִפְרֵיהֶם, כִּי כָּל עִקַּר בְּחִינַת הַמְּגִלָּה הוּא בְּחִינַת הַכְּתָב שֶׁנֶּחְקַק וְנִכְתַּב בְּסִפְרֵיהֶם שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה הַנֵּס שֶׁל מַפֶּלֶת הָמָן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וְכָל מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדְּכַי הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס". שֶׁזֶּה לֹא מָצִינוּ בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, כִּי אֵין דֶּרֶךְ הַמִּקְרָא לִכְתֹּב רַק שֶׁיֵּשׁ הַדְּבָרִים נִכְתָּבִים בְּסִפְרֵי הַמְּלָכִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה. אֲמָנָם כָּאן שֶׁהַמִּקְרָא מְפָרֵשׁ שֶׁכָּל מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ שֶׁל הַנֵּס וּגְדֻלַּת מָרְדְּכַי כְּתוּבִים עִקַּר בְּסִפְרֵיהֶם כִּי שָׁם רוֹאִים גְּדֻלַּת מָרְדְּכַי וְתֹקֶף הַנֵּס שֶׁעָשָׂה שֶׁהָיָה יָכֹל לַעֲשׂוֹת בְּחִינַת כְּתָב כָּזֶה בְּסִפְרֵיהֶם שֶׁעַל יָדוֹ הוֹצִיא הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם כָּל כָּךְ כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז. וְעָשָׂה נֵס גָּדוֹל כָּזֶה עַל-יְדֵי הַכְּתָב הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּא הָמָן לְמָרְדְּכַי לְהַרְכִּיבוֹ עַל הַסּוּס וְכוּ' מְצָאוֹ שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּהִלְכוֹת קֹמֶץ שֶׁל מִנְחָה וְכוּ' וְאָמַר לוֹ:

אָתֵי קֹמֶץ מִנְחָה דִּידְכוּ וּבָטֵיל עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף. 'קֹמֶץ מִנְחָה' דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת קְרָבָנוֹת שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה מַפֶּלֶת הָמָן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת

אִישׁ לְרֵעֵהוּ, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהַרְבּוֹת הַשָּׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אֲוִיר הַנָּח שֶׁגַּם כָּל הַצְּדָקָה שֶׁל מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים הוּא הַכֹּל בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל בְּפוּרִים וּלְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה מְאֹד, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת וְתִקּוּנוֹ וְהַכְנָעַת הַכְּסִילוּת שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הָמָן כַּנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילָה כְּשֶׁהוּא בְּכַשְׁרוּת כַּנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם) שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה וּמִקְרָא מְגִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת עִקַּר הַסְּעֻדָּה סָמוּךְ לָעֶרֶב, אַחַר שֶׁעָשׂוּ הַתִּקּוּנִים שֶׁל הַפּוּרִים שֶׁעַל יְדֵי נִשְׁלָם הַדַּעַת כַּנַּ"ל, אָז הֶתְּרָה הָאֲכִילָה וְהוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה, כִּי אָז הָאֲכִילָה הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִתְעַנְּין קֹדֶם פּוּרִים תַּעֲנִית אֶסְתֵּר, כִּי הַתַּעֲנִית הוּא תִּקּוּן תַּאֲוַת אֲכִילָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר), וְהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַצְּדָקָה, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר), בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא שֶׁעַל יָדָהּ נִתְתַּקֵּן פְּגַם הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁקָּצַת נוֹהֲגִין לִתֵּן מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים בְּיוֹם תַּעֲנִית אֶסְתֵּר, כִּי הַצְּדָקָה וְהַתַּעֲנִית הֵם בְּחִינָה אַחַת וְצָרִיךְ לְהַקְדִּים אוֹתָן, כִּי עַל יָדָם עִקַּר הַנֵּס כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל פְּגַם הָאֲכִילָה הוּא הַצְּדָקָה, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר" הַמַּתְחִיל מֵאֲמוּנָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל, כְּשֶׁמְּתַקְּנִין פְּגַם הָאֲמוּנָה אֲזַי נַעֲשִׂין מִזֶּה גֵּרִים, וְהַגֵּרִים מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי הַגַּאֲוָה נַעֲשֶׂה פְּגַם נְאוּף חַס וְשָׁלוֹם, וְהַמְגַנִּים שֶׁבַּדּוֹר מַעֲלִין פְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת מֹחִין-תְּפִלִּין, בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה. וְאָז הוּא בְּחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם וְלֹא חֲלוֹם עַל-יְדֵי שֵׂד חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה, אֲבָל יֵשׁ לְהַמַּאֲכָלִים חֵלֶק בַּחֲלוֹם. וְלָזֶה צְרִיכִין שִׂמְחָה שֶׁהוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ, וְעִקַּר חִזּוּק הַמַּלְאָךְ הוּא בְּנִיסָן, וְאָז הָיָה רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטֵּל פְּגַם טָמְאָה זוֹ, אֲבָל יֵשׁ שֶׁבָּא עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, וְקִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, וַאֲזַי עַל-יְדֵי קִלְקוּל כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט נוֹפְלִין אֲהֳבוֹת מִן הַמֶּרְכָּבָה וְכוּ'. וְלָזֶה צְרִיכִין קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה בְּחִינַת מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב):

וְהִנֵּה הָמָן הָרָשָׁע, שֶׁהוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל פְּגַם טָמְאָה זוֹ רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בִּזְמַן גָּלוּת בָּבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁנָה, (כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים). וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַמַּאֲכָלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה נִתְחַיְּבוּ שׁוֹנְאֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁבֻאוֹתוֹ הַדּוֹר כְּלָיָה? מִפְּנֵי שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע. כִּי מַאֲכָלִים טְמֵאִים הֵם בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁפָּגַם בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן,

שֶׁעַל-יְדֵי זֶה פָּגַם בְּטִפֵּי הַמּוֹחַ. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַלְקֵל "בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה". וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, הֵפֶךְ בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, אֲבָל אֵין יְכוֹלִין לְתַקֵּן כִּי אִם מַאֲכָלִים טְהוֹרִים שֶׁתִּקּוּנָם כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱכֹל בְּשִׂמְחָה, כַּמְבֹאָר שָׁם. אֲבָל מַאֲכָלִים טְמֵאִים שֶׁאָסְרָה תּוֹרָה אֵין לָהֶם שׁוּם תִּקּוּן, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁנֶּהֱנֶה מֵהֶם נִמְשָׁךְ עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן הַנַּ"ל, שֶׁהֵם פְּגַם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חַס וְשָׁלוֹם, טֻמְאָה הַנַּ"ל שֶׁמְּמַנֶּה עָלָיו הַמָּן-עֲמָלֵק, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַיְּבוּ שׁוֹנְאֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּלָיָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל פְּגַם זֶה נֶאֱמַר, "בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת". וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עוֹד, מִפְּנֵי שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם וְכוּ'. וְהַיְנוּ הַךְ וְלֹא פְּלִיגִי, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי הִשְׁתַּחֲווּ לָעֲבוֹדָה זָרָה, הַיְנוּ פְּגַם אֱמוּנָה שֶׁהִיא הַתְחָלַת הַפְּגָם. וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ מִזֶּה הַפְּגַם אֱמוּנָה, פְּגַם טֻמְאָה הַנַּ"ל, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְגַם עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּפַר בָּעִקָּר, כִּי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה. פְּגַם אֱמוּנָה וּפְגַם טֻמְאָה הַנַּ"ל וּפְגַם הַמַּאֲכָלִים חַס וְשָׁלוֹם, (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). כִּי אֶחִיזַת הַמָּן הָיָה מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמָּן מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, "הֶמֶן הָעֵץ וְכוּ'". הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּחֹדֶשׁ אֲדָר שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה, כִּי מִיתַת מֹשֶׁה זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת שָׁנָה. שֶׁאָז הוּא זְמַן הִתְגַּבְּרוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵין תִּקּוּן בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל:

חלק ב

גַּם עִקַּר חִזּוּק הַמַּלְאָךְ הוּא בְּנִיסָן, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), כִּי אָז הוּא זְמַן שֶׁנּוֹתְנִין הַהִתְמַנּוּת לְכָל הַמַּלְאָכִים, וְאָז נִתְחַדֵּשׁ הָרָצוֹן וְאָז הוּא זְמַן שִׂמְחָתָם. וְחָשַׁב הָמָן לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּחֹדֶשׁ אֲדָר שֶׁהוּא רָחוֹק מִנִּיסָן בְּתַכְלִית הָרְחוּק, כִּי חָשַׁב שֶׁכָּל חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא רָחוֹק יוֹתֵר מִנִּיסָן, נֶחֱלָשׁ בּוֹ כֹּחַ הַמַּלְאָךְ יוֹתֵר, וְעַל-כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בַּאֲדָר דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּתַכְלִית הָרְחוּק מִנִּיסָן. וְזֶה שֶׁדִּקְדֵּק הַכָּתוּב, "הִפִּיל פּוּר מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר". 'לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר' דַּיְקָא, כִּי זֶה הָיְתָה מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה מֵאַחַר שֶׁהוּא חֹדֶשׁ הַשְּׁנֵים עָשָׂר מִנִּיסָן, שֶׁהוּא בְּתַכְלִית הָרְחוּק מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁאֵין חֹדֶשׁ אַחֵר רָחוֹק מִנִּיסָן יוֹתֵר מֵאֲדָר שֶׁהוּא הַחֹדֶשׁ הָאַחֲרוֹן. עַל-כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי חָשַׁב שֶׁבּוֹ כְּבָר נֶחֱלָשׁ יוֹתֵר חִזּוּק הַמַּלְאָךְ, כִּי עִקַּר הַחִזּוּק הוּא בְּנִיסָן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "לֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'לֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד', לְשׁוֹן שָׁנָה, כִּי עִקַּר כֹּחוֹ בִּזְמַן הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְהַתִּקּוּן הָיָה עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְצוּמוּ עָלַי וְכוּ'", כִּי תַּעֲנִית הוּא תִּקּוּן פְּגַם הַמַּאֲכָלִים, כִּי עַל-יְדֵי תַּעֲנִית נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תַּעֲנִית חֲלוֹם, (כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם), וְעַל-כֵּן נִקְבַּע פּוּרִים לְשִׂמְחָה וּלְמִשְׁתֶּה וּלְיוֹם טוֹב, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת

שִׂמְחָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים בְּחִינַת חִזּוּק כֹּחַ הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים, כִּי צְרִיכִין דַּיְקָא לְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה בְּפוּרִים מֵאַחַר שֶׁזָּכוּ לְתַקֵּן הַמַּאֲכָלִים, עַל-כֵּן הוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה אָז לְשַׂמֵּחַ וּלְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה לְקַיֵּם, "לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַשֵּׁנָה, תִּקּוּן פְּגַם טֻמְאָה הַנַּ"ל, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְשֻׁנְכָנָס אֲדָר מַרְבִּין בְּשִׂמְחָה. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא הַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדְּקוּ, מְשֻׁנְכָנָס אֲדָר וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשִּׂמְחָה הָיְתָה רְאוּיָה שֶׁתַּתְחִיל בְּנִיסָן, כִּי אָז הוּא עִקַּר חִדּוּשׁ הָרָצוֹן וְאָז הוּא זְמַן הַשִּׂמְחָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), אֲבָל מֵאַחַר שֶׁחִשַּׁב עָלֵינוּ הָמָן הָרָשָׁע לְהִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ בַּאֲדָר עַל-יְדֵי פְּגַם הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אַחַר שֶׁזָּכִינוּ לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַתָּה אָנוּ מַתְחִילִין הַשִּׂמְחָה מֵאֲדָר, וְזֶהוּ, מְשֻׁנְכָנָס אֲדָר מַרְבִּין בְּשִׂמְחָה, הַיְנוּ כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּכְנָס אֲדָר אֲזַי אָנוּ מַתְחִילִין בְּשִׂמְחָה, שֶׁהוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר כֹּחַ הָמָן הָרָשָׁע, עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל-פִּי שֶׁעִקַּר חִזּוּק הַמַּלְאָךְ הוּא בְּנִיסָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ יְכוֹלִין לְחַזֵּק כֹּחַ הַמַּלְאָךְ בְּכָל הַשָּׁנָה, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, כִּי עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה נִתְחַזֵּק כֹּחַ הַמַּלְאָךְ כְּאִלּוּ נִתְחַדֵּשׁ הָרָצוֹן אָז, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן עַתָּה מַתְחִיל הַשִּׂמְחָה מֵאֲדָר שֶׁהוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר מַפָּלְתּוֹ הָיְתָה בְּנִיסָן, כִּי אָז הוּא עִקַּר חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָה רָאָתָה אֶסְתֵּר שֶׁזִּמְּנָה אֶת הָמָן עַל הַסְּעֻדָּה? לְקַיֵּם "אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְכוּ' כִּי גֶּחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ". 'גֶּחָלִים' דַּיְקָא, כִּי הִתְגַּבְּרוּת הָמָן הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כִּי כְּשֶׁאֵין חִזּוּק בְּהַמַּלְאָךְ אֲזַי הַשֵּׁדִים מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים הַרְבֵּה מִן הַמַּאֲכָלִים וַאֲזַי נִתְעָרֵב כֹּחַ הַשֵּׂ"ד בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָלִים, וּמֵאַחַר שֶׁהַשֵּׁדִים מְקַבְּלִים כֹּחַ הַמַּלְאָךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְהַמַּלְאָכִים הֵם בְּחִינַת מַרְאֵהוּ כְּלַפִּידִים כְּנֶגְדֵּי אֵשׁ, עַל-כֵּן כְּשֶׁהֵם מְקַבְּלִים חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחַ הַמַּלְאָךְ, אֲזַי מְחַמְּמִים חַס וְשָׁלוֹם, בַּסַּמְאָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה, וְזֶה הָיְתָה כַּוָּנַת אֶסְתֵּר שֶׁזִּמְּנָה אוֹתוֹ עַל הַסְּעֻדָּה כְּדֵי שֶׁהִיא תִּתֵּן לוֹ לֶחֶם לֶאֱכֹל. הִיא תִּתֵּן לוֹ דַּיְקָא, כִּי זֶהוּ תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים כְּשֶׁאָנוּ נוֹתְנִין לָהֶם לֶחֶם לֶאֱכֹל, כִּי כְּשֶׁאֵין חִזּוּק בְּהַמַּלְאָךְ אֲזַי הֵם יוֹנְקִים הַרְבֵּה מִן הַשֶּׁפַע וְאָנוּ נִזּוֹנִים מִן הַתַּמְצִית חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁהַשֵּׁדִים מְקַבְּלִים הַרְבֵּה מִן הַפַּרְנָסָה וְנִתְעָרֵב בְּהַמַּאֲכָלִים כֹּחַ הַשֵּׂ"ד. וְעַל-כֵּן נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה לְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים חַס וְשָׁלוֹם, בְּשִׁפְּי, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ חִזּוּק בְּהַמַּלְאָךְ שֶׁאָז אֵין הַשֵּׁדִים מְקַבְּלִים מִן הַפַּרְנָסָה כִּי אִם כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם, אֲזַי כָּל הַשֶּׁפַע לָנוּ, וַאֲזַי הֵם נִזּוֹנִים מִן הַתַּמְצִית, וַאֲזַי אָנוּ נוֹתְנִין לָהֶם פַּרְנָסָה, וְזֶהוּ תִּקּוּן גָּדוֹל כְּשֶׁאָנוּ מְחַלְּקִין לָהֶם פַּרְנָסָה, כִּי בֶּאֱמֶת כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם צְרִיכִין לִתֵּן לָהֶם, כַּמּוּבָא.

נִמְצָא, כְּשֶׁאָנוּ נוֹתְנִין וּמְחַלְּקִין לָהֶם פַּרְנָסָה זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים. וּבִשְׁבִיל זֶה זִמְּנָה אֶסְתֵּר אֶת הָמָן לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר, "אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ וְכוּ'", כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לִתֵּן לָהֶם כְּדֵי חַיֵּיהֶם בְּצִמְצוּם, אֲבָל זֶהוּ תִּקּוּן גָּדוֹל מֵאַחַר שֶׁאָנוּ נוֹתְנִין לָהֶם. וְזֶהוּ, 'כִּי גֶּחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ'. כִּי עַכְשָׁיו נִתְהַפֵּךְ, כִּי כְּשֶׁהֵם מְקַבְּלִים לְעַצְמָם וְיוֹנְקִים הַרְבֵּה מִן הַשֶּׁפַע חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֵין חִזּוּק בְּהַמַּלְאָךְ, אָזַי הֵם מְקַבְּלִים כֹּחַ הַמַּלְאָךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּחֶלֵי אֵשׁ וּמִתְגַּבְּרִים עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עַתָּה שֶׁזָּכוּ לְתִקּוּן הַמַּאֲכָלִים עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָז זִמְּנָה אֶסְתֵּר אֶת הָמָן לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לוֹ עוֹד כֹּחַ לִנֹּק מִן הַשֶּׁפַע רַק הֵיא צְרִיכָה לִתֵּן לוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה יָדוּעַ כִּי כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם שֶׁפַע מִן הַקְּדֻשָּׁה בְּכַוָּנָה הוּא כְּדֵי לְהַכְנִיעָם וּלְהַשְׁפִּילָם, וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו כְּשֶׁאֶסְתֵּר מְחַלֶּקֶת הַשֶּׁפַע לְהָמָן, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אָז בְּוַדַּאי גֶּחָלִים הוּא חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ. 'גֶּחָלִים' דַּיְקָא, הַיְנוּ גַּחֶלֵי אֵשׁ הַנַּ"ל בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר מַרְאֵהוּ כְּגַחֶלֵי אֵשׁ, כִּי עַכְשָׁיו כְּשֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ הַמַּלְאָךְ בְּצִמְצוּם כְּדֵי חִיּוּנוֹ כַּנַּ"ל אֲזַי הוּא הַכְנָעָתָם וַאֲזַי הַגֶּחָלִים שֶׁל הַמַּלְאָכִים מְלַהֶטֶת אוֹתָם וּמְבַעֶרֶת אוֹתָם כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם, כִּי זֶה כְּלָל, כִּי כְּשֶׁהֵם מְקַבְּלִים הַרְבֵּה מִן הַשֶּׁפַע, אָזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי הֵם מְקַבְּלִים כֹּחַ הַמַּלְאָךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּחֶלֵי אֵשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁאֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל הַרְבֵּה רַק מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לָהֶם בְּצִמְצוּם כְּדֵי חִיּוּנוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְנָעָתָם, אָזַי, אַדְרַבָּא, הַגֶּחָלִים שֶׁל הַמַּלְאָכִים נוֹפְלִים עַל רָאשֵׁיהֶם וְשׂוֹרְפִים וּמְכַלִּים אוֹתָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי גֶּחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ, 'גֶּחָלִים' דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, 'מָנוֹת' דַּיְקָא, בְּחִינַת מָן, כִּי הַמָּן הָיָה יוֹרֵד מִשְׁחָקִים שֶׁשָּׁם שׂוֹחֲקִין מָן, וּשְׁחָקִים הוּא מְדוֹר הַמַּלְאָכִים וְהוּא בְּחִינַת חִזּוּק הַמַּלְאָךְ בְּחִינַת שְׂחוֹק וְשִׂמְחָה, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן הַמָּן הַיּוֹרֵד מִשָּׁם הָיָה מַאֲכַל קָדוֹשׁ מְאֹד, כִּי לֹא הָיָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ, כִּי הָיָה יוֹרֵד מִשְׁחָקִים, שֶׁהוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה הַמָּן כְּמֶנַּח בְּקֶקְפָּא לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה כְּמוֹ דָּבָר הַמֻּנָּח בְּקֶקְפָּא שֶׁאֵין לְזָר שׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ, כִּי הַמָּן הָיָה בְּלִי מֹץ וְתֶבֶן, כִּי לֹא הָיָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ, וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלֹחַ מָנוֹת בְּפוּרִים. לְהוֹרוֹת כִּי עַכְשָׁיו הוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים. וְעַל-כֵּן עַתָּה הַשֶּׁפַע נִשְׁלָמֶת מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ בְּשֶׁפַע גָּדוֹל, כִּי עַכְשָׁיו אֵין לָנוּ שׁוּם פַּחַד כְּלָל מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי אֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה בְּהַמַּאֲכָלִים עַכְשָׁיו, כִּי עַכְשָׁיו הוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָא 'מִשְׁלֹחַ מָנוֹת' בְּחִינַת מָן הַיּוֹרֵד מִשְּׁחָקִים שֶׁשָּׁם הַשְּׂחוֹק וְהַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין לְכַסּוֹת בְּמַפָּה כְּשֶׁשּׁוֹלְחִין מִשְׁלֹחַ מָנוֹת, זֶה רֶמֶז עַל הַמָּן שֶׁהָיָה כְּמֻנָּח

בְּקֻפְסָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מְכַסִּין בְּמַפָּה לֶחֶם שֶׁל שַׁבָּת זֵכֶר לַמָּן וְכוּ', כִּי גַּם מִשְׁלַח מָנוֹת הוּא בְּחִינַת מָן שֶׁהָיָה כְּמֻנָּח בְּקֻפְסָא, כִּי אֵין לְהַסְטָרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה בַּמַּאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים, כִּי אָז הוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל:

חלק ו

גַּם הָמָן הָרָשָׁע רָצָה לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב עִנְיַן פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי תְּפִלִּין רָעִים, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל. וְלָזֶה צְרִיכִין קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְהִנֵּה הָמָן הָרָשָׁע, יְמַח שְׁמוֹ, הָיָה מִזֶּרַע אֲגָג וְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי פְּגַם שָׁאוּל שֶׁפָּגַם בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁהִשְׁאִיר אֶת אֲגָג חַי וְחָמַל עַל מֵיטַב הַצֹּאן וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁבָּא עַל-יְדֵי תְּפִלִּין רָעִים עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶל הַמֹּחַ טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). כִּי רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, כִּי הוּא כָּלוּל מֵעֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל, שֶׁהֵם כְּלָלְיוּת כָּל הָאֻמּוֹת, כִּי הוּא רֵאשִׁית גּוֹיִם וְכָלוּל מִכֻּלָּם וְהוּא עִקַּר זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם תִּקּוּן. וְעַל-כֵּן נִצְטַוָּה שָׁאוּל לְהַחֲרִימָם מִשּׁוֹר עַד שֶׂה, מִגָּמָל עַד חֲמוֹר, לְאַבֵּד זִכְרָם לְגַמְרֵי, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם צְרִיכִין תִּקּוּן, כִּי כֻּלָּם נִפְגְּמוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּטִפֵּי הַמֹּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַדְּבָרִים נָפְלוּ בַּקְּלִפָּה וְאָנוּ עוֹסְקִים תָּמִיד לְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לְהַעֲלוֹתָן וּלְבָרְרָן מִן הַקְּלִפָּה מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לְהַעֲלוֹתָן אֶל הַמֹּחַ שֶׁשָּׁם נִתְתַּקְּנִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת, כִּי כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַעֲלוֹת כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ בַּקְּלִפָּה שֶׁנִּתְפַּשְּׁטוּ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם בְּדוֹמֶם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל לְהַעֲלוֹתָן אֶל הַמֹּחַ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. אֲבָל יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁאָסוּר לָנוּ לְתַקֵּן, כִּי הֵם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם תִּקּוּן. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָאִסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי הֵם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם תִּקּוּן, וְאַדְרַבָּא, כְּשֶׁמַּעֲלִין אוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם, אֶל הַמֹּחַ אֲזַי נִפְגָּם הַמֹּחַ וְנַעֲשֶׂה קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט שֶׁמִּזֶּה מִתְגַּבֵּר הַטֻּמְאָה הַנַּ"ל בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עָמָלֵק, שֶׁהוּא זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל הַנַּ"ל, עַל-כֵּן אָסוּר לְהַשְׁאִיר מִמֶּנּוּ שׁוּם זֵכֶר בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן נִצְטַוָּה לְהָמִית אֲפִלּוּ בְּהֵמוֹת מִשּׁוֹר עַד שֶׂה וְכוּ', כִּי כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם תִּקּוּן וְאָסוּר לַעֲסֹק בָּהֶם לְתַקְּנָם וּלְהַעֲלוֹתָן אֶל הַמֹּחַ, כִּי הַמֹּחַ נִפְגָּם עַל יְדֵם כְּשֶׁמַּעֲלִין אוֹתָם כַּנַּ"ל. וְשָׁאוּל הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, פָּגַם בָּזֶה וְהִשְׁאִיר אֶת אֲגָג מֶלֶךְ עֲמָלֵק חַי וְחָמַל עָלָיו וְעַל מֵיטַב הַצֹּאן וְכוּ' לִזְבֹּחַ לַה'. וְזֶהוּ פְּגָם גָּדוֹל מְאֹד בְּחִינַת פְּגַם הַתְּפִלִּין הַנַּ"ל, כִּי הָיָה רוֹצֶה

לְהַעֲלוֹת לְקָרְבָּן בְּהֵמוֹת שֶׁל עֲמָלֵק, כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִין כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁהוּא כֹּחַ הַמְדַמֶּה וּמְתַקְּנִין אוֹתוֹ בִּבְחִינַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַד' מִן הַבְּהֵמָה וְכוּ' תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם". כִּי זֶה עִקַּר הַקָּרְבָּן לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְשָׁאוּל שֶׁרָצָה לְהַעֲלוֹת לְקָרְבָּן בְּהֵמוֹת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת טִפַּת עֶשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל, עַל-כֵּן פָּגַם בַּתְּפִלִּין, כִּי כְּשֶׁמַּעֲלִין טִפַּת עֶשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל עַל-יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַמֹּחִין וְהַתְּפִלִּין וְנַעֲשֶׂה קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְכֵן פָּגַם בְּמֶה שֶׁחָמַל עַל אֲגַג, כִּי אָסוּר לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, כִּי הָרַחֲמָנוּת הִוא הַדַּעַת, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). נִמְצָא, כְּשֶׁמְּרַחֲמִין עַל אֶחָד מַמְשִׁיכִין עָלָיו דַּעַת, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָיָה לוֹ רַחֲמָנוּת עַל אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק פָּגַם בַּתְּפִלִּין, כִּי הֶעָלָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת טִפַּת עֶשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל אֶל הָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת, וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, וְעַל-כֵּן טָעָה בְּכַמָּה דְּבָרִים, כִּי הָיָה דַּן אֶת דָּוִד וְאֶת נוֹב עִיר הַכֹּהֲנִים כְּמוֹרְדִים בַּמַּלְכוּת וְדָן וְשָׁפַט אוֹתָם בְּמִיתָה שֶׁלֹּא כַּדִּין. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשְּׁאוּל לֹא זָכָה לַאֲסוּקֵי שְׁמַעְתְּתָא אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא, הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט עַל-יְדֵי פְּגַם הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִטְרַד מִמַּלְכוּת, כִּי עִקַּר מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה תָּלוּי בָּזֶה בְּמָחִית עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה הִוא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ד', שֶׁעִקַּר קִיּוּמָהּ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא תָּלוּי בְּמָחִית עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל, "אֹתִי שָׁלַח ד' לִמְשָׁחֲךָ לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָ וְכוּ'". כִּי תִּקּוּן מַלְכוּתוֹ, שֶׁהוּא מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה הָיָה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן, כְּשֶׁפָּגַם בָּזֶה נִטְרַד מִן הַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יַעַן מָאַסְתָּה דְּבַר ד' וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ וְכוּ'" כַּנַּ"ל:

חלק ז

כִּי בֶּאֱמֶת שָׁאוּל נִבְחַר לְמֶלֶךְ הָרִאשׁוֹן עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא בְּחִינַת קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי שָׁאוּל הָיָה מִשֵּׁבֶט בִּנְיָמִין וְעִקַּר קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה הוּא בְּחִינַת בִּנְיָמִין, כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, כִּי כְּבָר נִתְבָּרֵר טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל לַחוּץ (וְעַיֵּן כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת חֵלֶב וְדָם מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ שָׁם) וְעַל-כֵּן הָיָה יַעֲקֹב בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב". וְעַל-כֵּן זָכָה לְתִקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת וְנִשְׁמַר לְגַמְרֵי מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי". וְעַל-כֵּן זָכָה לְמִטָּה שְׁלֵמָה וְהוֹלִיד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן וְקִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים הֵם אַרְבָּעָה דְּגָלִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָ"ן, כַּמּוּבָא. וְעִקַּר קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה הוּא בִּנְיָמִין, כִּי הוּא הַמַּשְׁלִים אֶת הַמִּטָּה שְׁלֵמָה שֶׁל יַעֲקֹב. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ

שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נוֹלַד בִּנְיָמִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֲצָל לָבָן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִשְׁלָם הַמִּטָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מָרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה אֲצָל לָבָן בְּחוּץ לָאָרֶץ, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּטָּה דִּקְדֻשָּׁה הוּא בִּנְיָמִין שֶׁנּוֹלַד בָּאַחֲרוֹנָה שֶׁהִשְׁלִים אֶת מִטָּה דִּקְדֻשָּׁה. וְאָז כְּשֶׁנּוֹלַד בִּנְיָמִין נִשְׁלַם הַמִּטָּה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה, וְעַל-כֵּן זָכָה בִּנְיָמִין שֶׁיִּבָּנֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה, כִּי שָׁם נִתְתַּקֵּן וְנִתְקַשֵּׁר הַמֶּרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי שָׁם הָיְתָה הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה וְכָל עִנְיַן הַמֶּרְכָּבָה הַנֶּאֱמָר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכוּ' עַמּוּדָיו וְכוּ' מרכבו אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ וְכוּ'". הַכֹּל קָאֵי עַל הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה לִשְׁכַּת הַגָּזִית שֶׁשָּׁם חוֹתְכִין הֲלָכוֹת וּמִשָּׁם יוֹצֵא עִקַּר הַמִּשְׁפָּט אֱמֶת לְכָל יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם הָיְתָה סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה יוֹשֶׁבֶת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בִּנְיָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה, זָכָה שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֶרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה שֶׁמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן יִהְיֶה מִזַּרְעוֹ, כִּי עִקַּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה רָאוּי שֶׁזַּרְעוֹ יַחֲרִימוּ אֶת עֲמָלֵק שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִבְּחִינַת קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שְׁאוּל שֶׁפָּגַם בָּזֶה עַל-כֵּן נִטְרַד מִמַּלְכוּת, כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה תְּלוּי בְּמְחִיַּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי פְּגַם זֶה, דְּהַיְנוּ פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל שֶׁפָּגַם שְׁאוּל עַל-יְדֵי שֶׁהִשְׁאִיר אֶת אֲגַג וְאֶת מֵיטַב הַצֹּאן וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה בָּא הָמָן עֲמָלֵק וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם. נִמְצָא, שֶׁעֲמָלֵק הוּא תְּחִלַּת הַקְּלִפּוֹת וְסוֹף הַקְּלִפּוֹת, כִּי גַּם תְּחִלַּת הַקְּלִפּוֹת דְּהַיְנוּ פְּגַם הַמִּשְׁפָּט בָּא עַל-יְדֵי עֲמָלֵק עַל-יְדֵי שֶׁחָמַל עָלָיו שְׁאוּל הַמֶּלֶךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי אוֹתוֹ הַפְּגַם עָצְמוֹ בָּא הָמָן-עֲמָלֵק, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁחָמַל עָלָיו נַעֲשָׂה פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחַ לְהָמָן עֲמָלֵק לְהִתְגַּבֵּר בְּטֶמְאָה הַיְדוּעַ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם):

חלק ח

וְעַל-כֵּן הָמָן הָרְשָׁע הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל וְכוּ', כִּי גּוֹרָל הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּרוּר דְּבָרִים שֶׁמְּבֻרָּר לְכָל אֶחָד מִשְׁפָּטוֹ וְדִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְכֵן הַגּוֹרָל הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת בֵּרוּר דְּבָרִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִדְיָנִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל. כִּי הַגּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה הוּא מְבֻרָּר הַמִּשְׁפָּט אֱמֶת. וְעַל-כֵּן חֶלְקַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל-יְדֵי גּוֹרָל עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לָבוּשׁ בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי גּוֹרָל הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁמְּבֻרָּר לְכָל אֶחָד מִשְׁפָּטוֹ וְחֶלְקוֹ. וְעַל-כֵּן הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁיְּנִיקָתוֹ הָיָה מִבְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, עַל-כֵּן הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל כְּדֵי לִפְגֹּם גּוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל.

וְהַגּוֹרֵל נָפַל לוֹ בְּחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר, כִּי חָשַׁב מֵאַחַר שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִפִּגַּם הַמִּשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ פְּגַם קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁנִּפְגַּם עַל-יְדֵי פְּגַם שְׁאוּל שֶׁהָיָה מִשֵּׁבֶט בִּנְיָמִין, שֶׁהוּא הָאַחֲרוֹן שֶׁבַּשְּׁבָטִים שֶׁעִקַּר קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה תָּלוּי בּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁפְּגַם שְׁאוּל וְנִפְגַּם בְּחִינַת בִּנְיָמִין, בְּחִינַת קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, בַּחֹדֶשׁ הָאַחֲרוֹן שֶׁבִּי"ב חֳדָשִׁים, כִּי שְׁנֵים עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, כַּמּוּבָא. וְיֵשׁ בָּהֶם אַרְבַּע תְּקוּפוֹת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה דְּגָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה. וְעַל-כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם בְּחֹדֶשׁ אֲדָר, שֶׁהוּא הַחֹדֶשׁ הָאַחֲרוֹן שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, מֵחֲמַת שֶׁיְּנִיקָתוֹ הָיָה מִפִּגַּם הַמֶּרְכָּבָה שֶׁנִּפְגַּם עַל-יְדֵי בִּנְיָמִין שֶׁהוּא הָאַחֲרוֹן שֶׁבִּי"ב שְׁבָטִים שֶׁעִקַּר קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה תָּלוּי בּוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ט

וּמָרְדְּכַי יָדַע אֵת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדְּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וְכוּ', כִּי מָרְדְּכַי הָיָה בְּחִינַת תִּקּוּן כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה רַבִּי אֱמֶת עִם תַּלְמִידִים, כִּי הָיָה לוֹ יְשִׁיבָה שֶׁל תַּלְמִידִים, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה) וְעַל-יְדֵי רַבִּי אֱמֶת עִם תַּלְמִידִים נִתְתַּקְּנִין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל-יְדֵי הָרַבִּי אֱמֶת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לֶרֶפֶשׁ וְטִיט בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְסַלֵּק מִמֶּנּוּ כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֵׂנָה. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ בְּחִינַת צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

וְעַל-כֵּן מָרְדְּכַי כְּשֶׁיָּדַע אֶת כָּל הַנַּ"ל שֶׁאֲחִיזַת הַמָּן הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, עַל-כֵּן לָבַשׁ שַׂק וָאֵפֶר וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁמַּשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לֶרֶפֶשׁ וְטִיט בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי סִלֵּק כָּל הַחָכְמוֹת מִמֶּנּוּ וְעָשָׂה דְּבָרִים פְּשׁוּטִים בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת שֶׁיָּצָא בְּתוֹךְ הָעִיר וְזָעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וְלָבַשׁ שַׂק וָאֵפֶר וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשָׂה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי זֶה שֶׁמַּשְׁלִיכִין כָּל הַחָכְמוֹת וּמַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לֶרֶפֶשׁ וְטִיט בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְבִישַׁת שַׂק וָאֵפֶר, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁנִּתְגַּלֶּה לוֹ בְּחִינַת צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּמָרְדְּכַי יָדַע אֵת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁלָּבַשׁ שַׂק וָאֵפֶר וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת וּמָרְדְּכַי יָדַע אֵת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, כִּי זָכָה לֵידַע כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה בָּעוֹלָם, כִּי יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. וּמָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל זֶה בְּחִינַת וּמָרְדְּכַי יָדַע אֵת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, הַיְנוּ כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, אֲפִלּוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, גַּם אֶת זֶה זָכָה לֵידַע וּלְהַשִּׂיג. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מְסַלֵּק כָּל הַחָכְמוֹת וְהִשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לֶרֶפֶשׁ וְטִיט בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וְכוּ':

חלק י

כִּי מָרְדְּכַי הוּא מָר דְּרוֹר, דְּרוֹר לְשׁוֹן חֵרוּת, בְּחִינַת יוֹבֵל, שֶׁהִיא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים, בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה. וּבִינָה מְקַנְּנָא בְּכוּרְסְיָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט וְעַל-כֵּן מָרְדְּכַי זָכָה לְתַקֵּן כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כַּנַ"ל, כִּי אֶחָיזַת מָרְדְּכַי הָיָה בְּמָקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא סוֹד הִתְגַּלּוּת חָכְמָה סְתִימָאָה, שֶׁהוּא נִתְגַּלֶּה בְּעֵת הַשָּׁנָה וְהַדּוּרְמִיטָא דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא בְּעֵת הַשָּׁנָה, הַיְנוּ כְּשֶׁמְּסַלְּקִין כָּל הַחָכְמוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁנָה אֲז נִתְגַּלֶּה הֶאָרַת מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת חָכְמָה סְתִימָאָה, הַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַחָכְמָה הַסְּתוּמָה וְנֶעֱלָמָה מֵעֵין כֹּל, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשָּׂגַת צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט, כִּי זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַ"ל (וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּפִרְי עֵץ חַיִּים בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל פּוּרִים וּבְדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַ"ל הֵיטֵב):

וְהָמָן הָרָשָׁע שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל מָרְדְּכַי עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, הַיְנוּ פְּגַם כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן הָיְתָה עֲצָתוֹ לַעֲשׂוֹת עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה לִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי עָלָיו, כִּי רָצָה לִפְגֹּם בִּבְחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט שֶׁמִּפְּגָם זֶה הָיְתָה אֶחִיזָתוֹ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ סוֹד הַגּוֹרָל שֶׁהִפִּיל, כִּי שָׁם הוּא שֹׁרֶשׁ הַגּוֹרָל, הַיְנוּ כִּי בַּבִּינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט, שָׁם הוּא סוֹד הַגּוֹרָל, כִּי מִשָּׁם יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְנוֹתְנִין לְכָל אֶחָד כְּפִי גּוֹרָלוֹ וּמִשְׁפָּטוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַגּוֹרָל שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּסוֹד הַיּוֹבֵל, בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, כַּמּוּבָא, וְאָז נִתְתַּקְּנִין כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט, וְאָז הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים. וְאָז הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה מַטִּיל גּוֹרָל עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָל אֶחָד לַד' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל, כִּי מִשָּׁם וּלְמַטָּה מַתְחִיל אֶחְיזַת הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת עֲזָאזֵל וּצְרִיכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִתְתַּקְּנִין כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט לְתַקֵּן הַגּוֹרָל דְּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מִשְׁפָּט דְּקְדֻשָּׁה וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמְּגָרְשִׁין מִשָּׁם אֶחְיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנוֹתְנִין לוֹ חֶלְקוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׂעִיר אֶחָד לַעֲזָאזֵל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁאֵין רוֹצִין לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת טִפַּת עֶשֶׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ אֶל הַמּוֹחַ חַס וְשָׁלוֹם, רַק, אַדְרַבָּא, אָנוּ מוֹצִיאִין אוֹתָהּ לַחוּץ, כִּי אָנוּ בְּעַצְמֵנוּ נוֹתְנִין לוֹ חֶלְקוֹ, דְּהַיְנוּ שָׂעִיר אֶחָד לַעֲזָאזֵל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶאֱחָז אֶצְלֵנוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם הַמִּשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי זֶה. וְעַל-כֵּן הָמָן שֶׁהָיָה נֶאֱחָז מִפְּגַם הַמִּשְׁפָּט מִפְּגַם הַגּוֹרָל עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם שְׁאוּל וְרָצָה לְהַעֲלוֹת טִפַּת עֶשֶׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמּוֹחַ כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל, כִּי רָצָה לַהֲפֹךְ הַגּוֹרָל וְהַמִּשְׁפָּט עַל יִשְׂרָאֵל לְרָעָה חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הַמִּשְׁפָּט וְהַגּוֹרָל כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן עָשָׂה עֵץ חֲמִשִּׁים אַמָּה, כִּי רָצָה לִשְׁלֹט בְּמָרְדְּכַי עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵל, בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה כַּנַ"ל. כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט

חַס וְשָׁלוֹם, נִתְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם, עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזָּכוּ בְּרַחֲמֵי ד' לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי כַּנַּ"ל נִתְהַפְּכָה מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה עַל רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדְּכַי, כִּי נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת כִּסּוּאוֹת לְמִשְׁפָּט וּמַה שֶּׁהָיָה נִפְגָּם נִתְתַּקֵּן, וְאָז נֶעֱקַר הָמָן עֲמָלֵק מִשָּׁרֶשׁ אֶחְיָזְתּוֹ וְנִתְלָה עַל הָעֵץ הַגָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, כִּי מִשָּׁם בְּעַצְמוֹ נֶעֱקַר וְנָפַל לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, כִּי נִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט וְנִתְגָּרֵשׁ וְנִפְרַד מִשָּׁם הָמָן-עֲמָלֵק, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּלִיָּה שֶׁמַּעֲלִין אוֹתוֹ עַד רֹאשׁ הָעֵץ שֶׁגָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּמִשָּׁם דַּיְקָא מוֹרִידִין וּמַפִּילִין אוֹתוֹ כְּדֵי לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִן הַקְּדֻשָּׁה לְגַמְרֵי, הֵינוּ מִבְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה הַמְלַבְּשִׁין בְּכִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט שֶׁמִּשָּׁם רָצָה לִינֹק עַל-יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט וּכְנֶגֶד זֶה עָשָׂה עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וְעַתָּה שֶׁזָּכוּ לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט, מִשָּׁם בְּעַצְמוֹ הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ, כִּי נֶעֱקַר מִשָּׁם וְהוּרַד לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּלִיָּה שֶׁמַּעֲלִין אוֹתוֹ עַד רֹאשׁ הָעֵץ וּמִשָּׁם מוֹרִידִין וּמַפִּילִין אוֹתוֹ כַּנַּ"ל כְּדֵי לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל, וְכֵן נִתְהַפֵּךְ הַגּוֹרָל וְהַמִּשְׁפָּט לָרָעָה עַל זֶרַע עֲמָלֵק, הַכֹּל עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוֹרָל, וְאָז נֶעֱקָרוּ וְנִמְחוּ הֵם עַל-יְדֵי אוֹתוֹ הַגּוֹרָל דַּיְקָא, כִּי נִתְתַּקֵּן הַגּוֹרָל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁנּוֹתְנִין בְּפוּרִים, כִּי צְדָקָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, בְּמָקוֹם אַחֵר בַּמַּאֲמָר "אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים" (סִימָן ב). שֶׁצְּדָקָה הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן רָצָה הָמָן לְקַלְקֵל הַצְּדָקָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְרָצָה לִשְׁקֹל עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף כְּנֶגֶד הַשְּׁקָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי כָּל מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה הָיְתָה לְהַגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם, פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזָּכוּ לְנַצְּחוֹ וּלְהַפִּילוֹ תִּקְנוּ מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, הֵינוּ צְדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְדָקָה הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא. כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, וְאָז נִשְׁפָּע הַשֶּׁפַע אֶל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁמַּשְׁפִּיעִין לְעָנִי וְאֶבְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת נוּקְבָא, בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמָא כְּלוּם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית, (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר):

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים. לִיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וִיקָר, אֵלּוּ תְּפִלִּין. וְזֶה בְּחִינַת מִקְרָא מְגִלָּה. קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ, הֲדַר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא וכו'. כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר. שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ, הֵינוּ עַל הַמַּיִם, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִשְׁפָּט. צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה, וְשָׁבַת בְּצֶדֶק דַּלִּים. וִימֵי הַפּוּרִים לֹא יַעַבְרוּ. וְעַל-כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל שֵׁם הַפּוּר, כִּי זֶה עִקַּר תִּקָּף הַנֵּס שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת

תִּקּוּן הַגּוֹרָל כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חַיָּב אָדָם לִבְסוֹמֵי בְּפוּרַיָּא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכָי:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אוֹהֵב יָמִים וְכוּ'" בְּסִימָן לג, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל, כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִינֵּהּ וַאֲפִלּוּ בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמִי שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ אֲזַי כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִם הַגּוֹיִם אוֹ רוֹאֶה מַעֲשֵׂיהֶם, אֲזַי הָרַע נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל נֶגְדּוֹ, וְנִתְגַּלֶּה הַטּוֹב שֶׁהָיָה נִתְעַלֵּם שָׁם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי אַהֲבוֹת, יֵשׁ אַהֲבָה שֶׁהִוא בְּיָמִים בְּחִינַת חֶסֶד, יוֹמָא דְּאָזִיל עִם כֻּלְּהוּ יוֹמִין. וְיֵשׁ אַהֲבָה שֶׁהִוא לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים, לְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת, וְהִיא אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת וְהִיא בְּחִינַת אוֹרְיָתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָא לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבֹא. וְכָל אָדָם יָכוֹל לִטְעֹם טַעַם אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). גַּם עַיֵּן מַאֲמָר שֶׁל "וְאַיֵּה הַשָּׂה לְעֹלָה" (בְּלִקּוּטֵי תְּנִינָא סִימָן יב), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהִנֵּה הַתּוֹרָה הַזֹּהֶרֶת אוֹתָנוּ שֶׁלֹּא לֵילֵךְ בְּחֻקּוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶם בְּתַכְלִית הָרְחוּק וְשֶׁלֹּא לְהִתְדַּמּוֹת לָהֶם וְכוּ'. (וְכַמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה בְּהִלְכוֹת חֻקַּת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, עַיֵּן שָׁם). כִּי בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יְכוֹלִין לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בִּלְשׁוֹנוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, כִּי אִיהוּ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם, (וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לִכְנֹס לְשָׁם, כִּי יוּכַל לְהִתָּפֵס שָׁם מֵחֲמַת רִבּוּי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם רַבִּים עַל הַטּוֹב, וְהַטּוֹב מִתְעַלֵּם שָׁם בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם, עַל-כֵּן יוּכַל לִתָּפֵס בֵּינֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר אַזְהָרָה הַזֹּהֶרֶת אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לָלֶכֶת בְּחֻקּוֹתֵיהֶם דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ". כִּי אֶת זֶה לְעֲמַת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. וּכְמוֹ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי אַהֲבוֹת, אַהֲבָה שֶׁבְּיָמִים, וְשָׁם יֵשׁ בְּחִינַת יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְיֵשׁ אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת לְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת וּמֵהַיָּמִים, וְשָׁם הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, כִּי הוּא בְּחִינַת אוֹרְיָתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָא לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, וְשָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג בְּשִׂכְלֵנוּ אוֹר הָאַהֲבָה הַזֹּאת שֶׁבַּדַּעַת כַּנַ"ל, כְּמוֹ כֵן אֶת זֶה לְעֲמַת זֶה אָחֳרָא אִתְּרַע יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת. יֵשׁ בְּחִינַת קְלִפּוֹת וְסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יָמִים, בְּחִינַת יְמֵי רַע וְהֵם כְּנֶגֶד יְמֵי טוֹב, וְשָׁם יֵשׁ כַּמָּה נִיצוֹצוֹת מֵהַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁנִּפְלוּ כַּיָּדוּעַ, וְיֵשׁ עוֹד בְּחִינַת סִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא כֻּלּוֹ רַע וְאֵין שָׁם שׁוּם טוֹב, וְאֵין שָׁם שׁוּם דַּעַת כְּלָל, הַיְנוּ שֶׁהֵם כְּסִילוּת וְרַע גָּמוּר וְאֵין שָׁם שׁוּם טוֹב וְשׁוּם שֵׂכֶל

וְשׁוּם נִצּוֹץ שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן כָּל מַעֲשֵׂיהֶם הֵם בְּלִי שׁוּם שֵׂכֶל וְטַעַם אֲפִלּוּ שֶׁל טָעוּת, כִּי בִּבְחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת יְכוֹלִין לִמְצֹא שָׁם כַּמָּה נִיצוֹצוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ שָׁם אֵיזֶה טַעַם וְעִנְיָן אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בְּטָעוּת, כִּי הֵם מְהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים מֵחֲמַת רִבּוּי הָרַע. אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ שָׁם אֵיזֶה טַעַם שֶׁל טָעוּת וְשֶׁקֶר, אֲבָל בִּבְחִינַת הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה שָׁם אֵין שׁוּם נִיצוֹץ וְאֵין שָׁם שׁוּם טַעַם, כִּי אֵין שָׁם שׁוּם שֵׂכֶל וְשׁוּם נִיצוֹץ, וְהוּא שֹׂרֶשׁ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפָּה, כִּי כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקַבְּלִין מִשָּׁם. וְזֶה בְּחִינַת חֻקַּת הָעַמִּים, כִּי חֻקָּה הוּא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם. וּבְקְדֻשָּׁה חֻקּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל וְהוּא בִּבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, כְּגוֹן מִצְוַת פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, "חֻקַּת הַתּוֹרָה". שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה זֶה הַסּוֹד עַד לֶעָתִיד, וְאַפִלּוּ שְׁלֹמֹה, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אָמַר (קֹהֶלֶת ז), "אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה" עַל מִצְוָה זוֹ, כְּמוֹ כֵן בַּקְּלִפָּה חֻקַּת הָעַמִּים הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא לְמַטָּה מֵהַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם טַעַם כְּלָל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים חֻקָּה. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁחֻקּוֹתֵיהֶם הֵם בְּלִי שׁוּם טַעַם כְּלָל, כִּי הֵם בְּחִינָה זוֹ, וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם שְׁטוּת נִגְלֶה וּמְפֻרְסָם וְאֵין לָהֶם שׁוּם טַעַם עַל זֶה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם אֲדוּקִים בָּהּ, כִּי זֶה בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ רַע וְאֵין שָׁם שׁוּם שֵׂכֶל וְשׁוּם נִיצוֹץ דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁהָעֲבוֹדָה זָרָה אֵין בָּהּ שׁוּם נִיצוֹץ דִּקְדֻשָּׁה, וְהוּא בְּחִינַת צוֹאָה מַמָּשׁ שֶׁהוּא מוֹתָרוֹת גָּמוּר שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טוֹב, בְּחִינַת צֵא תֹּאמַר לוֹ וְכַמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים. 'אֱלִילִים' דַּיְקָא, כִּי אֱלִיל לְשׁוֹן דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי הֵם אֱלִיל גָּמוּר שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם טוֹב, וְעַל-כֵּן אֵין שָׁם שׁוּם טַעַם וְשֵׂכֶל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים חֻקַּת הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁמִּתְחַבֵּר עִם הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמִתְדַּמֶּה לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לְהִתָּפֵס בִּרְשָׁתָם עַד שֶׁיִּהְיֶה נִתְפָּס חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֻקּוֹת הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ רַע חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵין סוֹמֵךְ בְּיָדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם נִיצוֹץ דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה לְפָרֵשׁ מִדַּרְכֵיהֶם וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶם וְהַכֹּל אָסוּר מִשּׁוּם חֻקּוֹת הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים, הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִתְפָּס חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֻקּוֹת הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם טוֹב, וּמִי שֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, קָשֶׁה לוֹ לָצֵאת מִשָּׁם, כִּי אֵין סוֹמֵךְ בְּיָדוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם נִיצוֹץ וְשׁוּם טוֹב כְּלָל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים אֲשֶׁר הִפְלִיא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַסְדּוֹ עִמָּנוּ בַּיָּמִים הָהֵם, וְעָשָׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת, אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיָתָה, כִּי הָמָן הָרְשָׁע רָצָה לְהִתְגַּבֵּר

עַל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת קְלִפָּה זוֹ הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל, כִּי עָשָׂה עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, וַעֲבוֹדָה זָרָה הוּא בְּחִינַת קְלִפָּה זוֹ הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וְכוּ' אֶת כָּל הַיְּהוּדִים כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת קְלִפָּה, כִּי אֵין שָׁם שׁוּם נִיצוֹץ מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כְּלָל, כִּי אֵין שָׁם שׁוּם טוֹב כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה דַּף יב), מִפְּנֵי מָה נִתְחַיְּבוּ שׂוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר כְּלָיָה? מִפְּנֵי שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם, הֵינוּ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלִפָּה זוֹ הַשְּׁנִיָּה שֶׁכְּשֶׁנּוֹפְלִים לְשָׁם אָזַי הוּא בְּחִינַת כְּלָיָה וַאֲבֵדָה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין שָׁם שׁוּם טוֹב כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה מֵעוֹלָם עֵת צָרָה כָּזוֹ, כִּי כֻּלָּם לֹא רָצוּ לְכַלּוֹת לְגַמְרֵי אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ זֶה הָרִשָׁע הָמָן יִמַּח שְׁמוֹ, כִּי הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁהִיא רַע גָּמוּר שֶׁאֵין שָׁם קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כְּלָל, וְעַל-כֵּן חָשַׁב בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּאֶפְשָׁרִי לְיִשְׂרָאֵל לְהִנָּצֵל מִיָּדוֹ, כִּי מִקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת, כִּי אֵין שָׁם שׁוּם סוֹמֶךְ מֵאַחַר שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם טוֹב כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ גַּם זֹאת הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁהִוא כֻּלּוֹ רַע וְאֵין שָׁם שׁוּם טוֹב אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי הִיא מְקֻבֶּלֶת חִיּוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא כִּבְיָכוֹל, כִּי בִּלְעָדָיו לֹא הָיָה לָהּ שׁוּם חִיּוּת, וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁהִיא גַּם כֵּן מְקֻבֶּלֶת חִיּוּת מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם, אַךְ מְבֹאָר עַל-פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה מְקוֹמוֹת וּבִפְרָט בְּמַאֲמַר וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעֹלָה (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן יב) שֶׁתַּקֶּף הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר לְמַעְלָה מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁזֹּאת הַקְּדֻשָּׁה הוּא סְתוּם וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם בְּחִינַת מַאֲמַר סְתוּם וּמִשָּׁם דַּיְקָא מְקַבְּלִין חִיּוּת תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא דְּהַיְנוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת סְתוּם וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם עַל-כֵּן הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּתָם מִשָּׁם דַּיְקָא, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפְלִין לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשָּׁם בְּשׁוּם אֹפֶן חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן מְקַבְּלִין חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וַאֲזַי, אַדְרַבָּא, כְּשֶׁזּוֹכֶה לָשׁוּב מִשָּׁם וְלִמְצֹא שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לֵידַע שֶׁגַּם שָׁם נִסְתָּר הוּא יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַהֶסְתֵּרָה אֲזַי הֵירִידָה הוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי בָּאֵין עַל-יְדֵי זֶה לְהַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָ מְאֹד מְאֹד שֶׁהָיְתָה נֶעְלֶמֶת שָׁם כַּנַּ"ל (וְעַיֵּן בְּמַאֲמַר "וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעֹלָה" שָׁם מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם). וְזֹאת הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָ בְּחִינַת מַאֲמַר סְתוּם שֶׁהֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִשָּׁם, זֶה בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת וְהַיְמִים, שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא דַּעֲתִידָא לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבֹא. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים" הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה שֶׁמּוֹצְאִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כִּי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, הֵינוּ הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְחֻקַּת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּתָם מִבְּחִינַת הַהֶסְתֵּרָה וְהַהַעְלָמָה שֶׁל הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהִיא

נִסְתָּרֶת וְנֶעְלֶמֶת בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם. וּמִשָּׁם הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק הַכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּקְּלִפָּה וַעֲבוֹדָה זָרָה זוֹ, אֲזַי הוּא מַשִּׂיג עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כִּי נִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה שֶׁמִּשָּׁם הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִגֹּדֶל הַהִסְתָּרָה וְהַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין אֶת זֹאת אֲזַי נִתְגַּלֶּה לוֹ הַהִסְתָּרָה וְהַהַעְלָמָה. וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא אוֹר הַגָּנוּז שֶׁמִּשָּׁם הָיוּ מְקַבְּלִין חִיּוּתָם כַּנַ"ל, אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה צַדִּיק גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת וּלְהוֹצִיא אֶת הַנּוֹפְלִים לְשָׁם וּלְשַׁבֵּר קְלִפָּה זוֹ וּלְגַלּוֹת אוֹר הַקְּדֻשָּׁה הַגָּבוֹהַּ אוֹר הַגָּנוּז הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, כִּי הָמָן הָרָשָׁע חָשַׁב שֶׁלֹּא יוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהִנָּצֵל מִיָּדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּתִקֶּף קְלִפָּה זוֹ הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל וְהִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, כִּי הָיָה בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי וְעִצָּם תִּקֶּף מַעֲלַת מָרְדְּכַי מוּבָא בַּכְּתָבִים , שֶׁהָיָה אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, וְהוּא בְּבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כִּי מָרְדְּכַי בְּגִימַטְרִיָּא וְרַב חֶסֶד כַּמּוּבָא, רַב חֶסֶד זֶה בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כִּי אַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים הוּא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁהוּא יוֹמָא דְּאָזִיל עִם כֻּלְּהוּ יוֹמִין כַּנַ"ל, וְרַב חֶסֶד זֶה בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵחֶסֶד סְתָם וְהוּא בְּחִינַת רַב חֶסֶד, וְזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי כַּנַ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁהָיָה מִבְּחִינָה זוֹ, עַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְשַׁבֵּר אֲפִלּוּ קְלִפַּת הָמָן-עֲמָלֵק, דְּהַיְנוּ הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם טוֹב כַּנַ"ל כִּי הָיָה יוֹדֵעַ וּמַשִּׂיג שֶׁגַּם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִבְּחִינַת מַאֲמַר סָתוּם, בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה נֶאֱחָז מִשָּׁם, עַל-כֵּן הָיָה לוֹ הַשְׁגָּה זוֹ. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג זֹאת שֶׁגַּם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִבְּחִינַת מַאֲמַר סָתוּם, אֲזַי הֵם נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִין בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, כִּי לֹא הָיָה לָהֶם חִיּוּת רַק מֵהַהִסְתָּרָה וְהַהַעְלָמָה, אֲבָל עַכְשָׁיו כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁגַּם שָׁם נֶעְלָם הוּא יִתְבָּרַךְ אֲזַי הֵם נוֹפְלִים וְנִתְבַּטְּלִין וַאֲזַי אַדְרַבָּא, זוֹכִין לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עִצָּם מַעֲלַת פּוּרִים, וְאִיתָא שֶׁבְּשׁוּם יוֹם טוֹב וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת לֹא נִמְצָא תִּקֶּף הָאֵרָה נִפְלָאָה כְּמוֹ בְּפוּרִים, כִּי בֶּאֱמֶת הִפְלִיא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וְנִתְהַפֵּךְ מֵהִפּוּךְ מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט), "וְנַהֲפוֹךְ הוּא וְכוּ'". כִּי הוּא רָצָה לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם טוֹב וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-יְדֵי הַצַּדִּיק מָרְדְּכַי נִתְהַפֵּךְ בְּהִפּוּךְ מַמָּשׁ, כִּי זָכוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֶּלֶת חִיּוּת הַקְּלִפָּה הַנַּ"ל מִגֹּדֶל הַהִסְתָּרָה וְעַכְשָׁיו נִתְגַּלֶּה אוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה וְהֵם נִתְבַּטְּלוּ כַּנַ"ל, כִּי אֵין חִיּוּתָם רַק מֵהַהִסְתָּרָה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן יְמֵי הַפּוּרִים לֹא יַעַבְרוּ וְכוּ' (שָׁם) וְכָל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים חוּץ מִפּוּרִים, כִּי פּוּרִים הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָעַתִיד לָבוֹא. וְעַל-כֵּן לֹא יִתְבַּטְּלוּ יְמֵי הַפּוּרִים אֲפִלּוּ לֶעָתִיד, כִּי כָּל הַמּוֹעֲדִים הֵם

זֶה לְיִצִיאַת מִצְרַיִם, וְיִצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה שֶׁיָּצְאוּ מִתַּחַת יַד פַּרְעֹה, וּפַרְעֹה הוּא רֹאשׁ לְכָל הַקְּלִפּוֹת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁהוּא אֵצֶל הִתְגַּלּוּת הַיָּמִים וְהַמְּדוֹת, כִּי פַּרְעֹה אוֹתִיּוֹת הָעֹרֶף, וְשָׁם הַמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִילִין הַמֹּחִין לֵירֵד וּלְהִתְפַּשֵּׁט בִּבְחִינַת יָמִים וּמְדוֹת, וְשָׁם אֶחִיזַת פַּרְעֹה, וּבְוַדַּאי הוּא קְלִפָּה חֲזָקָה וְקָשָׁה מְאֹד מֵאַחַר שֶׁאֶחִיזָתוֹ בַּהַתְחָלָה מַמָּשׁ, אֲבָל הוּא סְמוּךְ לִבְחִינַת הַיָּמִים וְהַמְּדוֹת, אֲבָל הָמָן-עֲמָלֵק הוּא שֹׂרֶשׁ הָרַע וְהַקְּלִפָּה בִּבְחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, כִּי הוּא יוֹנֵק מֵהַסְּתָרַת וְהָעֲלָמַת הַדַּעַת וְהַמֹּחִין מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעוֹ וּלְבַטְּלוֹ כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים וְהַמְּדוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַיָּמִים טוֹבִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי טוֹב, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּאוֹתָן הַיָּמִים עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ נִסִּים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְהִכְנִיעוּ יְמֵי הָרַע וְהִתְגַּבְּרוּ יְמֵי הַטּוֹב. וְעַל-כֵּן אָנוּ עוֹשִׂין יוֹם טוֹב, עַל-כֵּן לָעָתִיד שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים, עַל-כֵּן אָז יִתְבַּטְּלוּ הַיָּמִים טוֹבִים, כִּי הָאוֹר שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד הוּא לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים כַּנַּ"ל, אֲבָל פּוּרִים, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כִּי אָז הִכְנִיעוּ קְלִפַּת הָמָן-עֲמָלֵק מֵהַיָּמִים כַּנַּ"ל, אֲבָל פּוּרִים, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, כִּי אָז הִכְנִיעוּ קְלִפַּת הָמָן-עֲמָלֵק שֶׁיִּנְיקְתוֹ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַהַסְתָּרָה הַהִיא כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן לֹא יִתְבַּטְּלוּ יְמֵי הַפּוּרִים גַּם לֶעָתִיד, כִּי אָז יִזְכּוּ גַּם כֵּן לְהֶאָרָה זוֹ, דְּהַיְנוּ אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהוּא גַּם כֵּן הֶאָרָה שֶׁל פּוּרִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, בְּחִינַת אַהֲבָה וְאַחְדוּת גָּמוּר שֶׁנִּכְלָל כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת הוּא כֻּלּוֹ אֶחָד, וְשָׁם כָּל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת אַחְדוּת גָּמוּר וְאֵין שׁוּם גְּבוּל וּפֵרוּד בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים הֵם מִתְעָרְבִים וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה, דְּהַיְנוּ מִשְׁלֹחַ מָנוֹת שֶׁזֶּה שׁוֹלֵחַ לָזֶה וְזֶה לָזֶה, כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֲלָקוּת, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֲלָקוּת בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ, כַּמּוּבָא . וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז וְהַסָּתוּם, עַל-כֵּן אָנוּ מְגַלִּין אֲלָקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, כִּי זֶה הָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת לְגַלּוֹת הַסְּתָרַת אֲלָקוּתוֹ לְכָל הָעוֹלָם. לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ד' הוּא הָאֱלֹקִים . וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין בְּפוּרִים לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז, אָנוּ צְרִיכִים לְגַלּוֹת הַסְּתָרָה זוֹ. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת אֲלָקוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה אוֹר הַגָּנוּז אָז נַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה חֲדָשָׁה, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא כֻּלּוֹ חַד, וּכְשֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר זֶה בְּחִינַת הַסְּתָרַת וְהַעֲלָמַת הַתּוֹרָה וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה זוֹ אָז נִתְגַּלֶּה תּוֹרָה חֲדָשָׁה, וְזֶה בְּחִינַת הַמְגִלָּה שֶׁהוּא לְשׁוֹן הִתְגַּלּוּת, כַּמּוּבָא, כִּי נִתְגַּלֶּה תּוֹרָה

חֲדָשָׁה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹנֶקֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלָּנוּ, וְעַל-כֵּן לֹא נִתְּנָה עַד אַחַר שֶׁבָּא עָמָלֵק וְהִכְנִיעוּ אוֹתוֹ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה תְּלוּי בְּהַכְנָעַת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁיְּנִיקָתָהּ מֵהַהַסְתָּרָה הַנַּ"ל, וּכְשֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתוֹ אָזַי נִתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה. וַאֲזַי זוֹכִין לַתּוֹרָה. כִּי כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יוֹנֶקֶת מִבְּחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, וְעַל-כֵּן קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בְּהַכְנָעַת הָמָן-עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין בְּהַמְּגִלָּה שׁוּם שֵׁם בְּפֵרוּשׁ רַק בְּרֶמֶז בְּרֵאשֵׁי תֵּבוֹת, כִּי הוּא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה אָז, שֶׁשָּׁם הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת. וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים הַרְבֵּה. בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וְעַל-כֵּן תֵּכֶף אַחַר פּוּרִים קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה-זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל, וְהָבֵן:

חלק ה

וְעַל-כֵּן חַיָּב לְבָסוֹמֵי בְּפוּרַיָּא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת וְשָׁם אֵין שַׂיָּךְ לוֹמַר אָרוּר הָמָן וְכוּ', כִּי שָׁם הוּא כֻּלּוֹ טוֹב לְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת לְמַעְלָה מִימֵי טוֹב וִימֵי רַע כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֻקָּה לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת וְהוּא מְטַמֵּא טְהוֹרִים וּמְטַהֵר טְמֵאִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֶה הַסּוֹד עַד לֶעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ וְכוּ'. וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה וְכוּ' אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין לְמַעְלָה הֵם נוֹצְחִים וְכוּ', כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר קְלִפַּת עֲמָלֵק חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי הַתִּקּוּן לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה, לְהִסְתַּכֵּל וּלְהָבִין בְּשׂוֹרֶשׁ אֲחִיזָתוֹ לְמַעְלָה, לְהָבִין שֶׁהוּא מְקֻבָּל חִיּוּת מִלְּמַעְלָה מִקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָה לְמַעְלָה מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת. וְעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמַפִּילִין אוֹתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ז

אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה, בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת וְנֶעְלֶמֶת, וְזֹאת הַקְּדֻשָּׁה דַּיְקָא מִגֹּדֶל מַעֲלָתָהּ וְגֹדֶל הַסְתָּרָתָהּ הִיא יְכוֹלָה לִכָּנֵס בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת כַּנַּ"ל, כִּי מִגֹּדֶל הַהַסְתָּרָה אֵינָם נוֹגְעִים בָּהּ כְּלָל אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּקַבְּלִין חִיּוּת וְיוֹנְקִים מִמֶּנָּה. וְזֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁנִּלְקְחָה לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְנִכְנְסָה בְּעֹמֶק הַקְּלִפּוֹת, כִּי הוּא בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה שֶׁמִּמֶּנָּה דַּיְקָא מְקַבְּלִין חִיּוּת. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת לֹא נָגַע בָּהּ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כַּמּוּבָא, כִּי הִיא נִסְתֶּרֶת וְנֶעְלֶמֶת בְּתַכְלִית הַהַעֲלָמָה, וְאֵין הַקְּלִפּוֹת נוֹגְעִים בָּהּ חַס וְשָׁלוֹם, כְּלָל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נֶהֱנִין וְיוֹנְקִים מִמֶּנָּה, כִּי מִבְּחִינַת הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ הֵם יוֹנְקִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ

וְטוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, כִּי זֹאת הַקְּדֻשָּׁה מִגִּדֶּל הַסְּתָרָתָהּ יוֹרֶדֶת בְּעָמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כַּנַ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין נוֹגְעִין בָּהּ כְּלָל רַק מָרְדְּכַי זוֹכֶה עָלֶיהָ, כִּי הוּא זוֹכֶה לְקְדֻשָּׁה זוֹ הַגְּבוֹהָ מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת כַּנַ"ל, כִּי הוּא מַשִּׂיג בְּחִינַת אֶסְתֵּר, בְּחִינַת הַהֶסְתָּרָה הַנַ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן כַּנַ"ל. וְהָבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב. וְעוֹד לֵאלֹקֵי מִילִין:

חלק ח

וְעַל-כֵּן פּוּרִים מֻתָּר בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה וְאֵין בּוֹ שׁוּם קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב כְּלָל, כִּי פּוּרִים הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָ מְאֹד מְאֹד, שֶׁמִּגֹּדֶל עֹצֶם הַקְּדֻשָּׁה אֵין רוֹאִין שָׁם שׁוּם קְדֻשָּׁה, וּכְעֵין מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (כַּמְבֹאָר בְּסִימָן רמג). עַל כָּל הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וְשָׁם בְּסֵפֶר שִׁיר הַשִּׁירִים דַּיְקָא אֵין שָׁם שׁוּם תֹּבוֹת קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה כְּלָל, (עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב). כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי טוֹב, יֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה וְכַמָּה קְדֻשּׁוֹת שֶׁמְּקַדְּשִׁין הַיָּמִים טוֹבִים עַל-יְדֵי קִדּוּשׁ וַעֲשִׂיַּת מְלָאכָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, כִּי הֵם בְּחִינַת יְמֵי טוֹב, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד יְמֵי רַע, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְהֹג בָּהֶם כַּמָּה קְדֻשּׁוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְהִתְגַּבֵּר הַיָּמֵי טוֹב וּלְהַכְנִיעַ הַיְמֵי רַע, וְאִם עוֹשִׂין חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה מְלָאכָה שֶׁל חֹל בְּיוֹם טוֹב, אָזַי יְכוֹלִין לְהִתְגַּבֵּר הַיָּמֵי רַע שֶׁיְּנִיקָתָם מִמְּלָאכוֹת שֶׁל חֹל כַּיָּדוּעַ. עַל-כֵּן אֲסוּרִים בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה, אֲבָל בְּפוּרִים שֶׁנִּכְנָע וְנִתְבַּטֵּל שֹׂרֶשׁ הָרַע לְגַמְרֵי וְנִתְגַּלֶּה אוֹר הַגָּנוּז, אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, עַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין שׁוּם קְדֻשָּׁה לְהַכְנִיעַ יְמֵי הָרַע שֶׁלֹּא יִשְׁלְיטוּ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין לָהֶם שׁוּם שִׁלְיטָה אָז. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ אִם עוֹשִׂין מְלָאכוֹת שֶׁל חֹל אֵין לְהָרַע שׁוּם שִׁלְיטָה וַאֲחִיזָה בָּהֶם כְּלָל, כִּי אָז נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הָרַע לְגַמְרֵי בְּשָׁרְשׁוֹ. שֶׁאֲפִלּוּ אִם עוֹשִׂין מְלָאכוֹת שֶׁל חֹל אֵין לוֹ שׁוּם שִׁלְיטָה וַאֲחִיזָה בָּהֶם כַּנַ"ל, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה אוֹר הַגָּנוּז, אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, לְמַעְלָה מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת כַּנַ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי פַּעַם אַחַת רַצְתִּי וְכוּ'". בְּסִימָן הָרִאשׁוֹן (בְּסִימָן נה), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל, כִּי לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּם שֶׁל רְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּבְחִינַת שֵׁב לִימִינִי וְכוּ'. יָמִין זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת בִּנְיָמִין-בֶּן יָמִין שֶׁנּוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַכְשָׁיו בַּגָּלוּת וְכוּ' בְּבְחִינַת וְאַף גַּם זֹאת וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת אוֹר זְכוּת אָבוֹת וְכוּ'. כִּי הָרְשָׁעִים מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת רַע עַיִן שׁוֹנְאֵיהֶם וְכוּ'. וְהָאָדָם נִצּל מֵרַע עַיִן הַזֶּה עַל יְדֵי לִמּוּד זְכוּת שֶׁהָאָדָם מְלַמֵּד עַל הָרְשָׁע. כִּי גַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרְשָׁע בִּשְׁבִיל לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיק מֵרַע עַיִן שֶׁל הָרְשָׁע

וְכוּ', כִּי לְסַלֵּק הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט צָרִיךְ לְזֶה הִתְגַּלּוּת הַיָּד בִּבְחִינַת וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי וְכוּ'. וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה יַד ה' אֲזַי נַעֲשֶׂה צֵל שֶׁבּוֹ נִתְכַּסֶּה הַצַּדִּיק מֵאֹרֶס שֶׁל הָרַע עַיִן בִּבְחִינַת וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל הַצַּדִּיק וְיָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהַשִּׂיג צַדְקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַף-עַל-פִּי שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין וְנִתְפַּשֵּׁט לִבּוֹ מֵעֲקִמִּימִיּוּת וּמְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וּמִתְפַּלֵּל עַל צָרָכָיו, כִּי נִתְיַשֵּׁר לִבּוֹ בְּשִׁלֵּמוּת אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת פְּרָה אֲדֻמָּה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת עָפָר וְאֵפֶר וְכוּ' וְגַם צָרִיךְ לְתַקֵּן בִּתְפִלָּתוֹ בְּחִינַת ג' קוֹלוֹת וְכוּ' וְכוּ', וְעַל-יְדֵי תְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ מִתְנוֹצֵץ אוֹר זְכוּת אָבוֹת בִּבְחִינַת חַלָּה זְכוּת אָבוֹת. וּבַאֲתַר דְּאָבוֹת תַּמָּן שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַלָּה, שֶׁהִיא גַּ"ם זֹאת, כִּי גַּם בְּחִינַת חַלָּה, שֶׁהוּא שִׁעוּר מ"ג בֵּיצִים וְהִיא בְּחִינַת יֶרֶשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא דַי שֶׁנִּצּל מֵרַע עַיִן שֶׁל הָרְשָׁעִים אֶלָּא גַּם רוֹאֶה בָּהֶם מַה שֶּׁהֵם רָצוּ לִרְאוֹת בּוֹ וְכוּ'. וְדַע, שֶׁלָּאו כָּל אָדָם יָכוֹל לְתַקֵּן קוֹלוֹת אֵלּוּ בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי לִפְעָמִים הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל בִּתְפִלָּתוֹ יוֹצְאִים מֵרְשָׁעִים גְּדוֹלִים כְּמוֹ בְּחִינַת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה מִתְיָרֵא מִמֶּנּוּ, כִּי אֶחָיזָתוֹ הָיָה סָמוּךְ לַיָּמִין שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הָיָה מִבְּנֵי בֵּיתוֹ דְּאַבְרָהָם וְכוּ'. עַד שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, "אַל תִּירָא אוֹתוֹ וְכוּ'". וְעַל-יְדֵי זֶה הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם עוֹשֵׂי טוֹב, הֵם זוֹכִים לִפְנֵי ד', כִּי קֹדֶם כְּרִיתוּת הָרְשָׁעִים הָיָה פְּנֵי ד' מֻסְתָּר וּמְכֻסֶּה בְּעוֹשֵׂי רָע כִּדֵי לְהַכְרִיתָם וְכוּ'. וְעַכְשָׁיו תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹאִים בִּכְרִיתוּת הָרְשָׁעִים תֵּכֶף נִתְגַּלֶּה פְּנֵי ד' לַעֲשׂוֹת טוֹב וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים, כִּי הָמָן מִזֶּרַע עֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוּעָה מַרְדוּת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁעֵינוֹ רָעָה תָּמִיד בְּיִשְׂרָאֵל, וְתֵכֶף כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְהֵם נִבְקָע מִפְּנֵיהֶם וּפַרְעֹה וְחֵילָיו נִטְבְּעוּ בּוֹ וְכוּ' הָיָה לַעֲמָלֵק עַיִן רָעָה עֲלֵיהֶם, וְעָמַד עֲלֵיהֶם. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא אוֹחֵז בַּמִּשְׁפָּט יָדוֹ עָלָיו וּמַאֲרִיךְ אַפּוֹ עָלָיו זֶה זְמַן רַב מְאֹד, וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לוֹחֵם עִמּוֹ, כִּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַד' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר, כִּי עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע וְאוֹחֵז יָדוֹ בַּמִּשְׁפָּט שֶׁל הָרָשָׁע, עַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִצּל הַצַּדִּיק. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא סוֹף מַפַּלְתּוֹ שֶׁל הָרָשָׁע, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹפוֹ שֶׁבִּתְחִלָּה פְּנֵי ד' מֻסְתָּר בְּעוֹשֵׂי רָע כִּדֵי לְהַכְרִיתָם, הַיְנוּ שֶׁבִּתְחִלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר פָּנָיו מֵהַצַּדִּיק וְנוֹתֵן בְּיָדוֹ, כְּבִיכוֹל, גְּדֻלָּה לְהָרָשָׁע בִּבְחִינַת כִּי אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדְךָ וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁפְּנֵי ה' הוּא מֻסְתָּר בְּעוֹשֵׂי רָע. וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַכָּבוֹד מֵחֲמַת שֶׁפְּנֵי ד' מֻסְתָּר בָּהֶם. וְכָל זֶה הוּא כְּדֵי לְהַכְרִיתָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִפְרָע מֵהָאָמָּה עַד שֶׁתִּתְמַלֵּא סְאָתָהּ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה שֶׁמִּתְגַּבֵּר אֵיזֶה רָשָׁע שֶׁעֵינוֹ רָעָה בְּהַצַּדִּיק וַעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן לְהַכְרִית אֶת

הָרָשָׁע, אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת וְאוֹחֵז בַּמִּשְׁפָּט יָדוֹ וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ מַצִּיל אֶת הַצַּדִּיק וְכוּ' כַּנַ"ל, וְהַצַּדִּיק נִתְחַזֵּק עַל-יְדֵי זֶה וּמִתְפַּלֵּל עַל צָרָכָיו, וְגַם הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת כַּנַ"ל. וּלְחַזֵּק לִבּוֹ לְהִתְפַּלֵּל כַּנַ"ל עַד שֶׁזּוֹכֶה לָבֹא לִבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאָז זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּהָרָשָׁע מַה שֶּׁרוֹצֶה לִרְאוֹת בּוֹ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת וְיוֹדֵעַ שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ בִּימֵי מֹשֶׁה סוֹף מַפַּלְתּוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, כִּי עֲדַיִן לֹא בָּאוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן אָחַז בְּיָדוֹ אֶת הַמִּשְׁפָּט וְלֹא צִוָּה לְהַכְרִיתוֹ לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁלֹּא חָתַךְ רַק רָאשֵׁי גְּבוּרָיו. מִכָּאן, שֶׁעָשׂוּ עַל-פִּי הַדִּבּוּר. וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה לָחַם עִמּוֹ בִּבְחִינַת הַיָּד, כִּי לִכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה הִנִּיחַ יָדוֹ מֹשֶׁה שֶׁיִּתְגַּבֵּר עֲמָלֵק? אַךְ גַּם מֹשֶׁה יָדַע שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ סוֹף מַפַּלְתּוֹ, וְהֻכְרַח לְלָחֹם עִמּוֹ בִּבְחִינַת הַיָּד שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ מִשְׁפָּט גָּמוּר כִּי אִם קְצָת הַמֻּכְרָח, אֲבָל בִּשְׁאָר הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיָה מַגִּיעַ לוֹ אָחַז בְּיָדוֹ אֶת הַמִּשְׁפָּט וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יְכוֹלִים לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ בָּעֵת הַזֹּאת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לָבֹא לִבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָז יִהְיֶה גָּמַר מַפַּלְתּוֹ. וְזֶהוּ, "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְכוּ' וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְכוּ'" כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ, "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה", תַּרְגּוּמוֹ, פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ. כִּי הָעִקָּר הוּא הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁצְּרִיכִין לְחַזֵּק עַצְמוֹ מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִבְלִי לִהְיוֹת בְּלִבּוֹ עַקְמִימִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם וְלִבְלִי לְהַרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֵת שֶׁרוֹאֶה הַצְלָחַת הָרָשָׁע, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיָּד עַל-יְדֵי שֶׁאוֹחֵז בַּמִּשְׁפָּט יָדוֹ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, "כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ" שֶׁאָחַז בְּיָדוֹ בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט, וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מִלְחָמָה לַד' בַּעֲמָלֵק וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כֵּס חָסֵר, וְהַשֵּׁם חָסֵר, כִּי כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט חָסֵר עַכְשָׁיו וְגַם בְּחִינַת פְּנֵי ד' מֻסְתָּר וְעַל-כֵּן גַּם הַשֵּׁם חָסֵר. וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מִלְחָמָה לַד' בַּעֲמָלֵק וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק ב

כִּי עֲמָלֵק הוּא כְּלָלִיּוּת הָעַיִ"ן אָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק". וְהָאָמוֹת בִּכְלָל הֵם בִּבְחִינַת רַע עַיִן שֶׁעֵינֵיהֶם רָעָה בְּיִשְׂרָאֵל תָּמִיד, כִּי הֵם עַיִ"ן אָמוֹת, כִּי שְׁרָשָׁם מִבְּחִינַת רַע עַיִ"ן וַעֲמָלֵק הוּא כְּלָלִיּוּת הָרַע עַיִ"ן, כִּי הוּא כְּלָלִיּוּת הָעַיִ"ן אָמוֹת. וְעִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיָמִין. וְעַל-כֵּן נִצְטַוָּה שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ לְהַכּוֹת אֶת עֲמָלֵק וּלְהַכְרִיתוֹ, כִּי שָׁאוּל מִזֶּרַע בִּנְיָמִין, וְאָז הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל , וְאָז הָיָה רָאוּי לְהַכְרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד, אַךְ שָׁאוּל טָעָה בָּזֶה, וְהִשְׁאִיר אֶת אֲגָג, כִּי מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ הֵיטֵב אִם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד נֶגֶד הָרָשָׁע וְהָרַע עַיִן הַזֶּה, כִּי לְאוּ כָּל אֶחָד יוּכַל לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ, בִּפְרָט נֶגֶד עֲמָלֵק שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הָרַע שֶׁל כָּל הָרַע עַיִן שֶׁבָּעוֹלָם, וְלִפְעָמִים צְרִיכִין לִלְמֹד עָלָיו זְכוּת דַּיְקָא כְּדֵי לְהִנָּצֵל מֵרַע עֵינוֹ. וְעַל-כֵּן טָעָה שָׁאוּל וַיָּרֶב בַּנַּחַל וְדָן קַל וָחֹמֶר

בְּטָעוּת וְלִמֵּד עָלָיו זְכוּת דַּיְקָא כְּדֵי לְהַנָּצֵל מֵרַע עֵינוֹ. וְעַל-כֵּן טָעָה שְׁאוּל וַיֶּרֶב בַּנַּחַל וְדָן קַל וָחֹמֶר בְּטָעוּת וְלָמַד עָלָיו זְכוּת וְהִשְׁאִיר אֶת אָגָג וּבֶאֱמֶת טָעָה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחוֹ שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, הֲלֹא אִם קָטָן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה. כִּי זֶה הָיָה עִקַּר טָעוּתוֹ שֶׁהָיָה קָטָן בְּעֵינָיו וְנִדְמָה לוֹ שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ, אֲבָל בֶּאֱמֶת שְׁאוּל הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ לְהַכְרִיתוֹ לְגַמְרֵי, כִּי הָיָה מִזֶּרַע בִּנְיָמִין שֶׁנּוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגַם כְּבָר הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עַל אַדְמָתָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן יָכוֹל אָז לְהַכְרִיתוֹ לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר מַפָּלָתוֹ הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-יְדֵי זֶה נוֹלַד הָמָן. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעָמַד הָמָן הָרָשָׁע הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה, כַּמּוּבָא. כִּי הָיָה מִתְגַּבֵּר בְּכֹחַ הַפְּגָם שֶׁל שְׁאוּל הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה מִשֵּׁבֶט בִּנְיָמִין מִבְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן הָיָה הִתְגַּבְּרוּתוֹ מְאֹד, בִּבְחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם עַל עוֹג שֶׁהִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה מֵחֲמַת שֶׁהָיָה סְמוּךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָיָה מִבְּנֵי בֵּיתָא דְּאַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִין, כְּמוֹ כֵּן הִתְגַּבֵּר הָמָן מֵחֲמַת הַפְּגָם שֶׁל שְׁאוּל שֶׁהָיָה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּבִפְרָט שֶׁהָיָה מִזֶּרַע עֲמָלֵק שֶׁהוּא כְּלִלְיוּת הָרַע עַיִן. וְעַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר בְּעַיִן רָעָה מְאֹד עַל מָרְדְּכַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁרָצָה לְהַעֲבִירָם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן רָצָה לְבַטֵּל כֹּחַ הַשִּׁקְלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַעֲשָׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקֹל". כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אָמַר, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ. כִּי הַשִּׁקְלִים הָיוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט בָּהֶם עַיִן הָרַע עַל הַמְּנָיָן כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וְהוּא רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בָּרַע עַיִן, וְעַל-כֵּן רָצָה לְבַטֵּל כֹּחַ הַשִּׁקְלִים, חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הַשִּׁקְלִים זֶה בְּחִינַת צְדָקָה, וּצְדָקָה זֶה בְּחִינַת טוֹב עַיִן, בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל, כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא לִהְיוֹת טוֹב עַיִן לִתֵּן לְהֶעָנִי בְּעַיִן יָפָה בְּעַיִן טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "פֶּן יִהְיֶה דָּבָר עִם לְבָבְךָ בְּלִיַּעַל וְרָעָה עֵינְךָ בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן וְכוּ'. פָּתוֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁצְּדָקָה הִיא בְּחִינַת טוֹב עַיִן הֵפֶךְ הָרַע עַיִן, וְזֶה בְּחִינַת שִׁקְלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה:

חלק ד

כִּי אָז הָיָה בְּסוֹף הַגָּלוּת בָּבֶל שֶׁהָיָה עי"ן שָׁנָה. כְּנֶגֶד בְּחִינַת הָרַע עַי"ן שֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם עַל שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי גָּלוּת בָּבֶל עַל-יְדֵי שֵׁנָה הָיָה בִּשְׁבִיל פְּגַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתוֹתֶיהָ וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן שֶׁהֵם כָּל הָעִי"ן אֻמּוֹת כַּנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא קִיְּמוּ שְׁבִיעִית הָאָרֶץ, עַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הָרַע עַיִן וְנִתְחַיְּבוּ גָּלוּת עי"ן שָׁנָה דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן רָצָה הָמָן לְהִתְגַּבֵּר בִּזְמַן סוֹף הַגָּלוּת בְּסוֹף הַשִּׁבְעִים שָׁנָה בְּעֵת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בָּרַע עַיִן לְבַלִּי לְהַנִּיחָם לָשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבֵית

הַמְקֻדָּשׁ הֵם בְּחִינַת טוֹב עַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תָּמִיד עֵינֵי ד' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ". וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ כְּתִיב, "וְהָיָה עֵינִי וְלִבִּי שָׁם". וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּהָמָן, "וְכִרְאוֹת הָמָן אֶת מָרְדְּכַי". 'וְכִרְאוֹת' דַּיְקָא, "בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה אֶת מָרְדְּכַי". 'אֲנִי רוֹאֶה' דַּיְקָא, בְּחִינַת רַע עַיִן שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּרַע עַיִן כַּנַּ"ל:

חלק ה

כִּי הָמָן-עֲמָלֵק הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, "הֲמִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ וְכוּ'". כִּי שֹׁרֶשׁ הָרַע עַיִן הוּא בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהָיָה עָרוּם וְכוּ', שֶׁהָיָה לוֹ עַיִן רָעָה בְּאָדָם וְחַוָּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרֻמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבּשָׁשׁוּ. וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁרָאָה אוֹתָם עוֹסְקִים בְּתַשְׁמִישׁ לְעֵין כֹּל, נִתְקַנֵּא בָּהֶם וְהֵסִיתָם לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת, כִּי נָשִׁים דַּעְתָּן קַלּוֹת וְכוּ'. כְּדֵי שֶׁיָּמוּת אָדָם וְיִשָּׂא אֶת חַוָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי קֹדֶם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שְׁאָז הָיוּ שְׁנֵיהֶם קְדוֹשִׁים וְזַכִּים בְּתַכְלִית הַזַּכּוּת, עַל-כֵּן שְׁנֵיהֶם עֲרֻמִּים לְעֵין כֹּל וְלֹא יִתְבּשָׁשׁוּ, כִּי לֹא הָיוּ מִתְיָרְאִים וּמִתְבַּיְּשִׁים מִכָּל עֵינֵי הַבְּרִיּוֹת מִשּׁוּם רַע עַיִן שֶׁבָּעוֹלָם, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם שׁוּם אֲחִיזַת הָרַע, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהִתְיָרֵא וְלִפְחֹד מִן הָרַע עַיִן הוּא רַק שֶׁלֹּא יַטִּיל הָרַע עַיִן חַס וְשָׁלוֹם, אֲרָס בְּהָאָדָם בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיס בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם אֵיזֶה רַע מִן הָרַע עַיִן. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו הַשּׂוֹנֵא וְהָרַע עַיִן שֶׁיִּהְיֶה הוּא כֻּלּוֹ טוֹב בְּחִינַת טוֹב עַיִן. וַאֲפִלּוּ עַל הָרָשָׁע בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה מְלַמֵּד זְכוּת שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֵינוֹ רָעָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ בִּגְרֻלַּת הָרָשָׁע, אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּכְאוֹרָה נִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא כַּדִּין, אַף-עַל-פִּי-כֵן יְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת וְיַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי צַדִּיק ד' וְלֹא יֶהֱא בְּלִבּוֹ שׁוּם עַקְמִימִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם, עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא יִתְבָּרַךְ, וְאָז בְּוַדַּאי יוּכַל לְהִנָּצֵל מֵהָרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע (כַּנַּ"ל בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל). כִּי הָעִקָּר שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מֵהָרַע עַיִן חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַקְמִימִיּוּת הַלֵּב, דְּהַיְנוּ רַע הַלֵּב שֶׁבָּא לוֹ עַל דַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם אֵיזֶה הִרְהוּר חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר מַעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַכָּבוֹד וְהָעֲשִׁירוּת לְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים וְהַמִּתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת, וְהַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הֵם מֻנָּחִים בְּבִזָּיוֹן בְּשִׁפְלוּת גָּדוֹל בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת, זֶה הַהִרְהוּר חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת רַע עַיִן, כִּי רַע עַיִן תָּלוּי בִּרְעַ הַלֵּב, כִּי שׁוּרְיָנָא דְּעֵינָא בְּלִבָּא תַּלְיָא, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). נִמְצָא, שֶׁרַע הַלֵּב, דְּהַיְנוּ עַקְמִימִיּוּת הַלֵּב שֶׁמְּהַרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת רַע עַיִן, עַל-כֵּן הָעִקָּר שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הָרַע עַיִן, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַגִּיעַ לוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה צַד מַחֲשָׁבָה וְהִרְהוּר אַחַר מַעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

רַק לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּבְיִשְׂרַת לֵב כִּי צַדִּיק ד' בְּכָל דְּרָכָיו. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע כְּדֵי לְהַנְצֵל מֵרַע עֵינוֹ, כִּי עַל-יְדֵי לִמּוּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע זוֹכִין לִרְאוֹת צַדְּקַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִתְיַשֵּׁר לִבּוֹ מֵעַקְמִימִיּוּת, וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה וּלְתִפְלָה, (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). כִּי זֶה הוּא הָעִקָּר שֶׁהָאָדָם בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה נִצֹּל מֵהָרַע עַיִן שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הוּא בְּחִינַת עֵינַיִם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת טוֹב עַיִן. וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתּוֹרָה תַּמָּן רֵאשִׁית מִן בַּת, שֶׁהֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְכֵן הַתּוֹרָה מְסַיֶּמֶת לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הוּא לִבְלִי לֵילֵךְ חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר שְׁרִירוּת לִבּוֹ הָרַע וּמַרְאֵה עֵינָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ'". כִּי הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכָל הַתַּאֲוֹות וְהָרְהוּרִים שֶׁכֻּלָּם בָּאִים עַל-יְדֵי רְאִיַּת הָעַיִן כַּנַּ"ל, כִּי הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב וְכוּ' כַּנַּ"ל, כֻּלָּם הֵם מִבְּחִינַת הָרַע עַיִן, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְלִהְיוֹת עוֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרַע וְלִסְתֹּם עֵינָיו מֵחִיזּוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי, וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל תַּאֲוֹות עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו, לְסַלֵּק וּלְבַטֵּל אֲחִיזַת הָרַע עַיִן מִמֶּנּוּ וּמִגְּבוּלוֹ לְגַמְרֵי, רַק שֶׁיִּהְיֶה טוֹב עַיִן לִבְלִי לְהַבִּיט בְּעֵינָיו רַק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יְיַשְּׁרוּ נֶגְדֶּךָ". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ". וּכְתִיב, "עֵינַי תָּמִיד אֶל ד' וְכוּ'":

חלק ו

וְעַל-כֵּן אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא שֶׁהָיָה זַךְ בְּתַכְלִית הַזַּכוּת וְלֹא הָיָה בּוֹ שׁוּם אֲחִיזַת הָרַע עַיִן כְּלָל, עַל-כֵּן לֹא הָיָה מִתְיָרֵא וּמִתְבַּיֵּשׁ כְּלָל כַּנַּ"ל. וְהַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הָרַע עַיִן נִתְקַנֵּא בּוֹ, וְהָיְתָה עִקַּר עַרְמִימוּתוֹ שֶׁהָלַךְ וְהִכְנִיס בָּהֶם בְּחִינַת רַע עַיִן, וְהֵסִית אוֹתָם לְהַרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְאָמַר לָהֶם, "כִּי יֹדֵעַ אֱלֹקִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים וְכוּ'", שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם רַע עַיִן וְהִרְהוּרִים עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ', עַד שֶׁהֵסִית אוֹתָם. "וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַּאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם". 'וַתֵּרֶא' דַּיְקָא. 'תַּאֲוָה לָעֵינַיִם' דַּיְקָא. "וְאָכְלוּ מִמֶּנּוּ". וְהָאֲכִילָה בְּעַצְמָהּ שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת רַע עַיִן שֶׁהוּא רֹעַ הַלֵּב כַּנַּ"ל, כִּי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּבְחִינַת טוֹב עַיִן טוֹב לֵב בִּבְחִינַת וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וַיִּיטַב לִבּוֹ", זֶה בְּרָכַת הַמָּזוֹן, בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבָרֵךְ. וְזֶה בְּחִינַת הִנֵּה אוֹרוּ עֵינַי כִּי טָעַמְתִּי מְעַט הַדְּבַשׁ הַזֶּה, אֲבָל אֲכִילָה שֶׁל אִסּוּר, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא מֵבִיא רֹעַ אֶל הַלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע עַיִן. וְעַל-כֵּן מֵאָז נֶאֱחַז בָּהֶם בְּחִינַת הָרַע עַיִן עַד שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם מִיתָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רַע עַיִן, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַל מַאֲמַר אַבָּא שָׁאוּל שֶׁאָמַר

שֶׁהָיָה קוֹבֵר מֵתִים, שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן שֶׁנִּקְרָא בְּחִינַת מִיתָה. כִּי הַמִּיתָה הִיא עֲצִימַת הָעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אישַׁן הַמָּוֶת". כִּי מֵאָז שֶׁחָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לָמוּת וְלָשׁוּב אֶל הֶעָפָר כְּדֵי לְבַטֵּל לְגַמְרֵי אֲחִיזַת הָרַע עַיִן. וְעַל-כֵּן הֻכְרְחוּ אַחַר כָּךְ לְמַלְבּוּשִׁים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֲרוּמִים הֵם וַיִּתְפְּרוּ לָהֶם וְכוּ'. וַיַּעַשׂ לָהֶם כָּתְנוֹת עוֹר וְכוּ'". כִּי בִּתְחִלָּה הָיָה כָּתְנוֹת אוֹר בְּאֶלֶף, כִּי עֵינֵיהֶם הָיוּ מְאִירוֹת בְּחִינַת טוֹב עַיִן וְלֹא הָיָה בָּהֶם שׁוּם אֲחִיזַת הָרַע עַיִן כְּלָל. עַל-כֵּן לֹא הָיוּ צְרִיכִים שׁוּם מַלְבּוּשׁ וְכִסּוּי כְּלָל כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁיו שֶׁנִּפְקְחוּ עֵינֵיהֶם וְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּחִינַת הָרַע עַיִן, עַל-כֵּן צְרִיכִין מַלְבּוּשִׁים וְכִסּוּיִים לְכַסּוֹת וּלְחַפּוֹת עַצְמָם שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהֶם הָרַע עַיִן. וְזֶה בְּחִינַת מַלְבּוּשִׁים שֶׁצְּרִיכִים עַכְשָׁיו בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ הָעֵינַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עַכְשָׁיו אֲחִיזַת הָרַע עַיִן מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִים לְבוּשִׁים וְכִסּוּיִים לְחַפּוֹת וּלְכַסּוֹת עַצְמוֹ מִן הָרַע עַיִן שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט בּוֹ:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית הַתְּלוּיִים בַּבְּגָדִים שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי. כִּי צִיצִית הֵם תִּקּוּן הַבְּגָדִים וְהֵם מְתַקְּנִים אֶת הָרַע עַיִן, בִּבְחִינַת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם וְכוּ', כִּי צִיצִית לְשׁוֹן הִסְתַּכְּלוּת הָעֵינַיִם, בְּחִינַת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי תִּקּוּן הַבְּגָדִים, דְּהַיְנוּ צִיצִית הוּא תִּקּוּן הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף בַּבֹּקֶר בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ הַמְצָוָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא לַחֲטֹף אֶת הַצִּיצִית וּלְלָבְשָׁם מִיָּד, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹמֵד מִשְּׁנָתוֹ וּפוֹקֵחַ אֶת עֵינָיו הוּא צָרִיךְ לְשָׁמְרָם תֵּכֶף שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת רַע עַיִן, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְלַבֵּשׁ בְּצִיצִית מִיָּד, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵינַיִם דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת טוֹב עַיִן, בְּחִינַת כְּסוּת וּבְגָדִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם מְכַסִּים אֶת הָאָדָם מִן הָרַע עַיִן, בִּבְחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם. שֶׁהַכְּסוּת וְהַלְּבוּשׁ מְכַסֶּה עַל הָאָדָם מִן הָרַע עַיִן שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט בּוֹ. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְאֹד עַל הַצְנִיעוּת שֶׁיְּכַסֶּה הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ בִּבְגָדָיו וְלֹא יִהְיֶה עָרֹם כְּלָל אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹשֵׁט אֶת חֲלוּקוֹ, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ), כְּמוֹ שֶׁאָמַר ר"י, מֵעוֹלָם לֹא רָאוּ כָּתְלֵי בֵּיתִי אִמְרֵי חֲלוּקִי. כִּי עַכְשָׁיו צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מִן הָרַע עַיִן. וְהַבְּגָדִים הֵם שְׁמִירָה לָזֶה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הָמָן הָרָשָׁע שֶׁהָיָה זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת פֶּגֶם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת הֲמַן הָעֵץ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה לוֹ עַיִן רָעָה מְאֹד מְאֹד עַל מָרְדְּכַי וְעַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיְתָה עֲצָתָם אָז לְהָבִיא אֶת וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עֲרָמָה אֲשֶׁר דָּבָר כָּזֶה לֹא נִשְׁמַע בְּעוֹלָם כְּדֵי לְהַגְבִּיר בָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הָרַע עַיִן, כִּי עִקַּר בְּחִינַת רַע עַיִן הוּא תַּאֲוָה זוֹ שֶׁל נְאוּף שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁל כָּל הָעַי"ן אֲמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת

רַע עַיִן, כִּי עַי"ן אֵמוֹת הֵם בְּחִינַת רַע עַיִן כַּנַּ"ל. וְכָל הַתַּאֲוֹוֹת כֻּלָּם, שֶׁהֵם כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הָעַי"ן אֵמוֹת, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת רַע עַיִן, כִּי הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד כַּנַּ"ל. וְתַאֲוָה זֹאת שֶׁל נאוף הִיא כְּלָלִיּוּת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁל כָּל הָעַי"ן אֵמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן לו), עַל-כֵּן זֹאת הַתַּאֲוָה הִיא עִקַּר בְּחִינַת רַע עַיִן, כִּי זֹאת הַתַּאֲוָה תְּלוּיָה בָּעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זוֹנִים וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעֹצֶם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרַע". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה שֶׁאֵין מִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַצְּנִיעוּת וַעֲצִימַת הָעֵינַיִם הוּא בְּתַאֲוָה זוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּזִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין צְנִיעוּת גָּדוֹל מְאֹד. וְכֵן עִקַּר כִּסּוּי הַלְּבוּשִׁים הוּא בְּשָׁבִיל צְנִיעוּת מִתַּאֲוָה זוֹ, וְהֵם רָצוּ לְסַלֵּק הַבּוּשָׁה מֵעֵינֵיהֶם וְלַהֲבִיאָהּ עֲרָמָה לִפְנֵיהֶם כְּדֵי לְהַגְבִּיר אֶת בְּחִינַת הָרַע עַיִן בְּיוֹתֵר וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵפִיר מַחֲשַׁבְתָּם הָרַע וּמִינֵהּ וּבֵהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּהּ נַרְגָּא, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֶה נִתְקַנְּאוּ רָעֵי הָעֵינַיִם זֶה בָּזֶה. עַד שֶׁהָמָן בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַיִן, הָיָה עֵינוֹ רָעָה בִּגְדֻלַּת וַשְׁתִּי וְהוּא בְּעַצְמוֹ יָעַץ לְהָרְגָהּ, כִּי מִינֵהּ וּבֵהּ אַבָּא לֵיזוֹל בֵּהּ נַרְגָּא. וְהָרַע עַיִן בְּעַצְמוֹ מִתְקֵף עֵינוֹ הָרַע בַּכֹּל כְּדֶרֶךְ הָרַע עַיִן הָרַג אֶת תִּקֵּף הָרַע עַיִן, שֶׁהוּא וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת, שֶׁהִיא הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַיִן, כִּי הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, בְּחִינַת תַּאֲוַת נאוף, שֶׁהִיא בְּחִינַת רַע עַיִן, וְעַל-כֵּן פָּשְׁטָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲרֻמוֹת וְעָשְׂתָה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת רַע עַיִן, וְעַל-כֵּן פָּשְׁטָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲרֻמוֹת וְעָשְׂתָה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת רַע עַיִן, שֶׁהִיא בְּחִינַת נאוף, שֶׁהִיא בְּחִינַת רַע עַיִן, וְעַל-כֵּן פָּשְׁטָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲרֻמוֹת וְעָשְׂתָה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת ה

כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ כָּל אֵלּוּ צְנוּעִים בְּיוֹתֵר כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן, כִּי הֵם יָצְאוּ מִבִּנְיָמִין שֶׁיָּצָא מֵרָחֵל שֶׁנּוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן עַל יָדוֹ דַּוְקָא כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן הוּא עַל-יְדֵי הַלִּמּוּד זְכוּת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצֹּל הַצַּדִּיק. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל הַצַּדִּיק וְזוֹכֶה לְתִפְלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן קֹדֶם מַפֶּלֶת הָמָן נִתְגַּדֵּל מְאֹד מְאֹד. וְזֶה הָיָה עִקַּר מַפַּלְתּוֹ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְמַלֵּא סְאָתוֹ הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְלַמֵּד זְכוּת וְסִלֵּק מִשְׁפָּטוֹ מִמֶּנּוּ, אַדְרַבָּא, הֵרִים וְגִדֵּל אוֹתוֹ מְאֹד. וְזֶה בְּחִינַת אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדֵּל הַמֶּלֶךְ אֶת הָמָן וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת כִּסְאוֹ וְכוּ', וְזֹאת הַגְּדֻלָּה הִיא בְּחִינַת לִמּוּד זְכוּת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע. וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִצֹּל הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וַיַּסֵּר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן וְכוּ', כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה כַּיָּדוּעַ. וַהֲסָרַת הַטַּבַּעַת מִיַּד הַמֶּלֶךְ מְרַמֵּז עַל הֶסָרַת הַטַּבַּעַת מִיַּד הָעֶלְיוֹן, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּבָיְכוֹל, הוֹשִׁיט יָדוֹ וְאָחַז בַּמִּשְׁפָּט אֶת יָדוֹ לְסַלֵּק הַמִּשְׁפָּט מֵהָמָן הָרָשָׁע, אַדְרַבָּא, נָתַן לוֹ בְּיָדוֹ, כְּבָיְכוֹל, גְּדֻלָּה רַבָּה מְאֹד. בִּבְחִינַת כִּי אַתָּה עָמַל וְכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ . עַד שֶׁפָּנֵי ד' נִסְתָּר בְּהָעֹשֵׂי רַע שֶׁהוּא הָמָן. וְאָז בְּעֵת שֶׁפָּנֵי ד' נִסְתָּר בָּהֶם אָז יֵשׁ לָהֶם כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַכָּבוֹד. וְזֶה בְּחִינַת הֶסָרַת הַטַּבַּעַת מִיַּד הַמֶּלֶךְ לְהָמָן, כִּי הַטַּבַּעַת הִוא חוֹתַם הַמֶּלֶךְ שֶׁכָּל מִשְׁפְּטֵי הַמֶּלֶךְ נֶחְתָּמִים עַל יָדוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּעִנְיַן שֶׁכָּל מִשְׁפְּטֵי הַמַּלְכוּת הָיוּ עַל-יְדֵי הַטַּבַּעַת, וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵרִים מִשְׁפָּטוֹ מִמֶּנּוּ, אַדְרַבָּא, כְּבָיְכוֹל, הִסְתִּיר פָּנָיו וּמִשְׁפָּטוֹ בְּתוֹכוֹ וּמָסַר לוֹ אֶת הַמִּשְׁפָּט בְּאוֹתוֹ הָעֵת בִּבְחִינַת שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין כְּאִלּוּ כָּל הַמִּשְׁפָּט בְּיָדוֹ, כִּי פְּנֵי ד' מֻסְתָּר בְּעוֹשֵׂי רַע כַּנַּ"ל, כִּי פְּנֵי ד' זֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁיּוֹצֵא מִפְּנֵי ד', כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטֵנוּ יֵצֵא". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשָׁמְתִּי פָנַי בָּאִישׁ הַהוּא וְכוּ'" וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאָז בְּעֵת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע אָז מוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ עָלָיו וּמַסְתִּיר הַפָּנִים וְהַמִּשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת פְּנֵי ד' בְּעֹשֵׂי רַע וְכוּ'. וְאָז יֵשׁ לָהֶם כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְזוֹכֶה בַּדִּין כְּאִלּוּ הַמִּשְׁפָּט אֶצְלוֹ וְזֶה בְּחִינַת הֶסָרַת הַטַּבַּעַת הַמֶּלֶךְ חוֹתַם הַמֶּלֶךְ, דְּהַיְנוּ מִשְׁפְּטֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּמְסַר אָז לְהָמָן כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁיו כָּל הַמִּשְׁפָּט מֻסְתָּר אֶצְלָם בַּגְּלוּת. וְעַל-כֵּן, אֲפִלּוּ בִּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁרוֹצִים לִפְעֹל אֵיזֶה מִשְׁפָּט וְתַקִּיפוּת בִּשְׁבִיל קִיּוּם דָּתֵנוּ הַקָּדוֹשׁ. צְרִיכִים לִפְעֹל עַל יָדָם דַּיְקָא, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן כ), כִּי פְּנֵי ד' שֶׁהוּא הַמִּשְׁפָּט מֻסְתָּר אֶצְלָם כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְהַהֶסְתָּרָה הַזֹּאת שֶׁפָּנֵי ד' מֻסְתָּר בְּעוֹשֵׂי רַע שֶׁאַחַר כֵּן נַעֲשֶׂה מַפַּלְתָּם עַל-יְדֵי זֶה בִּבְחִינַת פְּנֵי ד' בְּעֹשֵׂי רַע כְּדֵי לְהַכְרִיתָם כַּנַּ"ל, הַהֶסְתָּרָה הַזֹּאת זֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁנִּלְקְחָה לְבֵית הַמֶּלֶךְ

אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַסְתָּרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְכוּ'". כִּי אֶסְתֵּר הָיְתָה יְפַת תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה, כִּי חוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלֶיהָ, כִּי נִמְשָׁךְ עָלֶיהָ יִפְּי וְחֵן מִפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים מִבְּחִינַת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים. נִמְצָא שֶׁאֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁנִּסְתְּרָה בְּהֶסְתֵּר וְהֶעְלֵם גָּדוֹל שֶׁנִּתְעַלְּמָה הַקְּדֻשָּׁה כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת לְבֵית הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּנֵי ד' בְּעֹשֶׁי רָע כְּדֵי לְהַכְרִיתָם שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַהֶסְתָּרָה שֶׁנִּסְתַּר פְּנֵי ד' בְּעֹשֶׁי רָע. וְעַל-יְדֵי זֶה נִכְרַת הָמָן וְזַרְעוֹ שֶׁהוּא הָרַע עַיִן, וְעַל-כֵּן דַּיְקָא אַחַר שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ, אָז דַּיְקָא נִתְגַּדֵּל הָמָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֶת הָמָן וְכוּ'". כִּי אָז דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁפְּנֵי ד' מֻסְתָּר בְּעֹשֶׁי רָע, אָז יֵשׁ לָהֶם כָּל הַגְּדֻלָּה עַל-יְדֵי פְּנֵי ד' דַּיְקָא הַמֻּסְתָּר בָּהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁנִּלְקְחָה לְבֵיתָם. וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא מַפָּלָתָם בִּבְחִינַת פְּנֵי ד' בְּעֹשֶׁי רָע לְהַכְרִיתָם כַּנַּ"ל, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְהָעִקָּר הוּא הַתְּפִלָּה, כִּי בְּעֵת הַהֶסְתָּרָה שֶׁהָרַע עַיִן מִתְגַּבֵּר וּפְנֵי ד' מֻסְתָּר בָּהֶם, אָז בֶּאֱמֶת הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הָרַע עַיִן שֶׁהוּא הָמָן מֵאֹד, בִּפְרָט כִּי נִכְשְׁלוּ בִּבְבֶל בִּנְשִׁים נָכְרִיּוֹת, שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוָה זוֹ, שֶׁהִיא עִקַּר הָרַע עַיִן וְגַם נָהֲנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, שֶׁהוּא פְּגַם הָאֲכִילָה, בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נֶאֱחַז חַס וְשָׁלוֹם, רַע הַלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע עַיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיְתָה הִתְגַּבְּרוּתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שָׁלַח לָנוּ אָז אֶת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, וּמָרְדְּכַי נִתְחַזֵּק דַּיְקָא עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַסְתָּרָה שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְתָּרַת פְּנֵי ד' כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם הָיָה נִמְשָׁךְ גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הָמָן הָרָשָׁע. וּמָרְדְּכַי נִתְחַזֵּק עַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי זֶה בְּחִינַת צֵל הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשִׁיט יָדוֹ לְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע וּלְהַגְבִּיהַּ אוֹתוֹ לְהַפִּילוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל הַצַּדִּיק וּמַבִּיט לְמַרְחוֹק וּמִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהָיָה נוֹתֵן לִבּוֹ וְהָיָה מִסְתַּכֵּל וּמַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּוַדַּאי לֹא עַל חִנָּם נִלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הֶעָרֶל וְהָיָה מַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי הוּא לִישׁוּעַת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם , הַיְנוּ שֶׁהָיָה מֵבִין עַל-יְדֵי הַהֶסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת מַה שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר שֶׁבְּוַדַּאי צַדִּיק וְיָשָׁר מִשְׁפְּטֵי ד'. וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק לִבּוֹ וְהִתְפַּלֵּל לַד'. וְכָל מַה שֶׁהִתְגַּבֵּר הָמָן בְּיוֹתֵר לֹא הָיָה מְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַדְרַבָּא, הָיָה מִתְחַזֵּק מְאֹד וְהָיָה מַרְבֶּה לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַעְתִּיר וְלִצְעֹק אֶל ד', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה". וְכֵן כָּל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ צָעֲקוּ וְהִתְפַּלְּלוּ וְהֶעְתִּירוּ וְהִתְחַנְּנוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא לְעוֹרֵר זְכוּת אָבוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ תַּעֲנִית שִׁלְשָׁה יָמִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, כַּמּוּבָא דְּעִמְּהוֹן עָאלַת אֶסְתֵּר קֶדֶם מַלְכָּא. וְעַל-כֵּן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, שֶׁלָּבְשָׁה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, זֶה בְּחִינַת בַּאֲתַר דַּאֲבָהָן תַּמָּן שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, עַל-כֵּן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ עַל-יְדֵי תְּפִלָּתָם וְזַעֲקָתָם, כַּמּוּבָא שֶׁאָז הָלַךְ אֵלְיָהוּ וְהָיָה מְעוֹרֵר אֶת הָאָבוֹת, וְעַל-יְדֵי זֶה לָבְשָׁה אֶסְתֵּר מַלְכוּת שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, בְּחִינַת בַּאֲתַר דַּאֲבָהָן תַּמָּן שְׁכִינְתָּא תַּמָּן דְּהִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַלָּה זְכוּת אָבוֹת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁהִמְשִׁיכוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, עַל-יְדֵי תְּפִלָּתָם וּתְפִלַּת מָרְדְּכַי שֶׁתְּפִלָּתוֹ הָיְתָה כְּתִקּוּנוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁלֹּא דַּי שֶׁלֹּא רָאָה הָרְשָׁע הָמָן הָרַע עַיִן מַה שֶּׁרָצָה לִרְאוֹת בְּמָרְדְּכַי, אַף גַּם נִתְהַפֵּךְ וְרָאָה מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק בְּהָמָן הָרְשָׁע מַה שֶּׁהוּא רָצָה לִרְאוֹת בּוֹ וְתָלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדְּכַי, הַכֹּל כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכֶה הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל לִרְאוֹת בְּהָרְשָׁע מַה שֶּׁרָצָה לִרְאוֹת בּוֹ. וְכָל זֶה נִתְקַיֵּם אָז בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי תְּפִלָּתָם הַגְּדוֹלָה לִרְאוֹת בּוֹ מַה שֶּׁרָצָה לִרְאוֹת בְּמָרְדְּכַי כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁזִּמְנָה אֶסְתֵּר אֶת הָמָן עַל הַסְּעֻדָּה, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְכוּ' כִּי גֶּחָלִים אַתָּה חוֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ וְכוּ'. כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁמַּסְתִּיר פָּנָיו ד' בְּעִשַּׂי רָע כְּדֵי לְהַכְרִיתָם וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם מְתִחְלָה כָּל הַגְּדֻלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַגְּדֻלָּה וְהַהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל הָמָן אַחַר שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בַּסּוֹף נִסְתָּר פָּנָיו ד' כָּל כָּךְ עַד שֶׁזִּמְנָה אֶסְתֵּר אֶת הָמָן, דְּהַיְנוּ שֶׁפָּנָיו ד' הַמַּסְתִּיר הִגְבִּיהַּ אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁנִּתְנַשֵּׂא לְמַעְלָה מְאֹד עַל-יְדֵי עֹצֶם הַסְתָּרַת פָּנָיו ד', שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶסְתֵּר אָז הָיָה מַפִּלְתּוֹ דַּיְקָא בִּבְחִינַת פָּנָיו ד' בְּעִשַּׂי רָע לְהַכְרִיתָם. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי עֹצֶם הַתְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ כַּנַּ"ל, כִּי בְּעֵת שֶׁזִּמְנָה אֶסְתֵּר אֶת הָמָן עַל הַסְּעֻדָּה אָז יָצָא לֵב יִשְׂרָאֵל וְנִשְׁבַּר לִבָּם מְאֹד מְאֹד וְשָׁפְכוּ לִבָּם כַּמַּיִם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, (כַּמּוּבָא בְּסִפְרִים). הַיְנוּ שֶׁבְּעֵת עֹצֶם הַסְתָּרָה אָז צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל וְלִזְעֹק אֶל ד'. וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִנָּצֵל מֵהָרַע עַיִן עַד שֶׁזָּכוּ לִרְאוֹת בּוֹ מַה שֶּׁרָצָה לִרְאוֹת בְּמָרְדְּכַי כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ, כִּי הַשָּׁנָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הָרַע עַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה, כִּי שָׁנָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים קֹדֶם הַשָּׁנָה, "וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אישַׁן הַמָּוֶת". וְעַל-כֵּן מְבַקְּשִׁים, "וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ", "בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי". כִּי נִצּוֹלִים מֵהָרַע עַיִן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיָּד, עַל-יְדֵי בְּחִינַת צַל יָד, בְּחִינַת וּבְצֵל יָדַי כְּסִיתִיךָ. וְזֶה שֶׁאָמַר הָמָן, "יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָשְׁנוּ מִן הַמִּצְווֹת, כִּי אָמַר

שֶׁהַשִּׁנָּה הַנִּמְשֶׁכֶת מֵהָרַע עַיִן הִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי נִדּוּד הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹמְדִים מֵהַשֵּׁנָה לוֹבְשִׁים צִיצִית וּתְפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵינַיִם, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת עֵינַיִם דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְכֵן תְּפִלִּין בִּבְחִינַת וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. וְזֶה בְּחִינַת וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת רִבּוּי לְבוּשִׁים וְכִסּוּיִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁכָּל זֶה הוּא הֵפֶךְ הָרַע עַיִן, כִּי הַכְנָעַת הָרַע עַיִן הוּא עַל-יְדֵי לְבוּשִׁין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם מְכַסִּין עַל הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכוּ אָז לְצִיצִית וּתְפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וִיקָר, אֵלּוּ תְּפִלִּין וְכוּ'. כִּי הֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּכְנִיעִין אֶת הָרַע עַיִן, בִּבְחִינַת כִּי הִיא כְּסוּתוֹ לְבַדּוֹ, דָּא צִיצִית. הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ, דָּא תְּפִלִּין וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת 'וְשָׁשׁוֹן' זוֹ מִילָה, כִּי הָעָרְלָה הִיא בְּחִינַת עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָין עַל עֵינִין, בְּחִינַת רַע עַיִן, בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע עַיִן. וְעַל-יְדֵי הַעֲבָרַת הָעָרְלָה וְהַפְרִיעָה נִתְגַּלֶּה הָעֲטָרָה, שֶׁהִיא בַּת עַיִן וְאָז עַל-יְדֵי מְצוַת מִילָה, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן, בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרַךְ, כִּי שָׁם צִוָּה ד' אֶת הַבְּרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעָמַד בְּנִסָּיוֹן וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לְהִנָּצֵל מֵרַע עַיִן, כִּי הוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן, בְּחִינַת בֶּן פֹּרַת עָלֵי עַיִן. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עוֹלֵי עַיִן וְכוּ'. כִּי עִקַּר בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה". 'אוֹרָה' דַּיְקָא, בְּחִינַת אוֹר הָעֵינַיִם, בְּחִינַת טוֹב עַיִן. וְזֶהוּ אוֹרָה זוּ תּוֹרָה, כִּי כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה הוּא בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת וּבִבְזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם. וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְהַמֶּלֶךְ עַיִן רָעָה עַל זֶה, הַיְנוּ, כִּי הֶרְאוּ שֶׁהֵם עַכְשָׁיו בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן וְאֵין לָהֶם שׂוּם תַּאֲוַת מָמוֹן כְּלָל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע עַיִן, שֶׁכָּל אֶחָד מִתְקַנֵּא בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ, אֲבָל הֵם יָצְאוּ מִתַּאֲוָה זוֹ וְאֵין לָהֶם שׂוּם עַיִן רַע בְּמָמוֹן כְּלָל. וְאֵין נוֹתְנִין עֵינֵיהֶם אֲפִלּוּ בְּמָמוֹן שֶׁל הַבַּזָּה, כִּי זָכוּ עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי לִבְחִינַת טוֹב עַיִן. וְעַל-כֵּן הִכְנִיעוּ אֶת הָרַע עַיִן עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה לְהַמֶּלֶךְ רַע עַיִן, כִּי הֵם הִכְנִיעוּ אֶת הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרַךְ כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים כָּל הַפּוֹשֵׁט יָד לִטֹּל נוֹתְנִים לוֹ. כִּי אָז אֵין שׂוּם רַע עַיִן כְּלָל רַק טוֹב עַיִן שֶׁנּוֹתְנִים בְּעַיִן יָפָה וְטוֹבָה לְכָל הַפּוֹשֵׁט יָד לִטֹּל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ לְהַרְאוֹת גֹּדֶל הִתְפַּשְׁטוּת הָעַיִן טוֹבָה

עַכְשָׁיו שֶׁכָּל אֶחָד עֵינוֹ טוֹבָה וְיָפָה בַּחֲבֵרוֹ וְשׁוֹלְחִין מָנוֹת זֶה לָזֶה וְזֶה לָזֶה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן, שֶׁכָּל אֶחָד עֵינוֹ טוֹבָה בַּחֲבֵרוֹ:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת הַסְּעֻדָּה שֶׁל פּוּרִים, כִּי עַכְשָׁיו כְּשֶׁהִכְנִיעוּ אֶת הָרַע עַיִן וְזָכוּ לְטוֹב עַיִן, עַל-כֵּן עַכְשָׁיו הָאֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה בִּבְחִינַת וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁאָז מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. כִּי אָז בְּשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן כַּנַּ"ל. וְאָז מְאִירִין הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת טוֹב עַיִן, כִּי עַל יָדָם מַכְנִיעִין אֶת הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "ויאמר משה אכלוהו הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם וְגוֹ' רָאוּ וְגוֹ'". 'רְאוּ' דַּיְקָא. כִּי אָז בְּשַׁבָּת מְאִירִין הָעֵינַיִם בִּבְחִינַת רְאוּ כִּי ד' נָתַן לָכֶם אֶת הַשַּׁבָּת. וְעַל-יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מִצְוָה לֶאֱכֹל בְּחִינַת אִכְלוּהוּ הַיּוֹם, כִּי אָז הָאֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן זוֹכִין בְּפוּרִים לְהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, (כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים). כִּי אָז כְּשֶׁנִּכְרְתוּ עוֹשֵׂי רָע, שֶׁהֵם הָמָן וְזַרְעוֹ וְכוּ', אָז נִתְגַּלִּין פְּנֵי ד' לְעוֹשֵׂי טוֹב, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ בְּחִינַת עֵצֶם הַהֶאָרָה, בְּחִינַת הֶאָרַת מָרְדְּכַי הַמִּתְגַּלֶּה עַכְשָׁיו בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל שֶׁאֵין נִמְצָא בְּשׁוּם זְמַן, (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל). כִּי מֵחֲמַת שֶׁזָּכוּ לְהַכְרִית מְאֹד אֶת הָעוֹשֵׂי רָע, שֶׁהֵם הָמָן וְזַרְעוֹ וְכָל מִשְׁפַּחְתּוֹ עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין בְּיוֹתֵר פְּנֵי ד', (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ בְּחִינַת הַהֶאָרָה וְהַהִתְגַּלּוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁל פּוּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים, בְּחִינַת לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת פְּנֵי ד', בִּבְחִינַת שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּפוּרִים עַל-יְדֵי כְּרִיתוּת הָרְשָׁעִים כַּנַּ"ל נִתְגַּלָּה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת פְּנֵי ד' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד:

חלק יט

וְעַל-כֵּן מִצְוֹת סְכָּה מֻגָּן מַעֲמָלֵק, (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר), כִּי סֻכּוֹת הֵם עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם מַצִּילִין מֵעֲמָלֵק שֶׁלֹּא בָּא כִּי אִם עַל אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת צֵל יָד, בְּחִינַת וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ. וְעַל-כֵּן בְּסֻכּוֹת מַקְרִיבִין שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁאָנוּ בְּעַצְמֵנוּ מְלַמְּדִין זְכוּת עֲלֵיהֶם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם קִיּוּם עַד עֵת בֹּא דְּבָרוֹ. וְעַל-יְדֵי הַלִּמּוּד זְכוּת שֶׁאָנוּ מְלַמְּדִין עַל הָרַע עַיִן, שֶׁהֵם הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וּמַקְרִיבִין עֲלֵיהֶם שִׁבְעִים פָּרִים, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ צֵל יָד שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵרַע עַיִן בְּחִינַת וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ. וְזֶהוּ בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת סֻכָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ, שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית מִזֶּה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ מְלַמְּדִין אָז זְכוּת עֲלֵיהֶם וּמַקְרִיבִין קָרְבָּנוֹת בַּעֲדָם כַּנַּ"ל. וְזֹאת הַסֻּכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת צֵל יָד כַּנַּ"ל, הִיא מַצֶּלֶת מֵעֲמָלֵק, שֶׁהוּא כְּלָלוּת הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי

הַצֵּל יָד הַנִּמְשָׁךְ מֵהַלִּמּוּד זְכוּת שֶׁמְּלַמְּדִין עַל הָרָשָׁע, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת הַסֻּכָּה הַנַּעֲשֵׂית עַל-יְדֵי הַשִּׁבְעִים פָּרִים שֶׁמַּקְרִיבִין עֲלֵיהֶם, עַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיָה הֶעָשָׁן יוֹצֵא וְנִזּוֹנִין מִמֶּנּוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְכֵן צְרִיכִין לִתֵּן אֵיזֶה חֵלֶק מִכָּל דָּבָר, (כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר לְעִנְיַן אִיּוֹב). וְזֶה בְּחִינַת מַיִם אֲחֵרוֹנִים אַחַר הָאֲכִילָה, כִּי צְרִיכִין לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת וְלִתֵּן לָהֶם אֵיזֶה חִיּוּת בְּצִמְצוּם גָּדוֹל וְעַל-יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵהֶם מֵרַע עֵינַיִם שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת וּבְצֵל יָדְךָ כְּסִיתִיךְ כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל-כֵּן אַחַר פּוּרִים קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה, כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁל מָרְדְּכַי שֶׁהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֵת שֶׁהִתְגַּבֵּר הָמָן זֶה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה, (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) שֶׁתְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ הִיא בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אַחַר כָּךְ פָּרָשַׁת פָּרָה, כִּי בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה נַעֲשֵׂית מִבְּחִינַת תְּפִלַּת מָרְדְּכַי כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זָכָה לִרְאוֹת בְּהָמָן הָרָשָׁע מַה שֶּׁרָצָה לִרְאוֹת בּוֹ כַּנַּ"ל. וְזָכוּ אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי דְּרַיְוֶשׁ בֶּן אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשּׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִבְנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר מִזֶּרַע בִּנְיָמִין זְכוּ מִתְּחִלָּה לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי תְּפִלָּתָם הַגְּדוֹלָה עַד שֶׁזָּכוּ אַחַר כָּךְ לָשׁוּב עַל-יְדֵי זֶה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִבְנוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת טוֹב עַיִן כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל קֹדֶשׁ צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרַךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר טוֹב עַיִן הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּהֵמָה שֶׁמֻּתָּה מֵאֵלֶיהָ הִיא נְבֵלָה וַאֲסוּרָה בַּאֲכִילָה, כִּי מִיתָה הוּא בְּחִינַת רַע עַיִן כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לְתַקֵּן אֶת הַחַי עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין אֶת בְּחִינַת הָרַע עַיִן, בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא, בִּבְחִינַת פְּנֵי ה' בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִיתָם , דְּהַיְנוּ שֶׁהַחַלָּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקָם בְּרִית, בְּחִינַת חֶרֶב לַה', בְּחִינַת פְּנֵי ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנֵי ה', הוּא בְּחִינַת דִּינָא דְּמַלְכוּתָא, בְּחִינַת חֶרֶב לַה', בְּחִינַת הַחֲלִיף שֶׁל שְׁחִיטָה, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה הוּא עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן וְאָז דַּיְקָא הֵתֵר הַבָּשָׂר בַּאֲכִילָה, כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יָדָהּ מַכְנִיעִין אֶת הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְצֻוִּין לְבָרֵךְ אַחַר הַמָּזוֹן וּלְהַזְכִּיר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּבְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'". וְכָל הַבְּרָכוֹת הַנֶּהֱנִין אָנוּ לְמַדִּין מִשָּׁם, (כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא לְאַחֲרָיו מְבָרֵךְ וְכוּ'). כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הִיא בִּבְחִינַת אֶרֶץ

יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת טוֹב עַיִן מִבְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע עַיִן שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בַּאֲכִילָה חַס וְשָׁלוֹם, וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּנֵי הַבָּשָׂר לַאֲכִילָה שֶׁצְּרִיכִין לְתַקְּנוֹ עַל-יְדֵי שְׁחִיטָה וּבְדִיקַת הָרֵאָה וְאַחַר כָּךְ לְרָחֳצוֹ וּלְמָלְחוֹ יָפֶה מִן הַדָּם שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם דָּם. כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעַ שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁחִיטָה, שְׁרֵפָה, אֲסֵפָה הַנֶּאֱמַר בְּפָרָה אֲדֻמָּה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַשְׁחִיטָה שֶׁל כָּל הַבְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְכוּ', זֶה בְּחִינַת הַכְנָעַת קוֹל כְּסִיל, דְּהַיְנוּ אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, בְּחִינַת כְּסִילוּת הֶעָדֵר הַדַּעַת. וְעַל-יְדֵי בְּדִיקַת הָרֵאָה מַכְנִיעִין בְּחִינַת הַקּוֹל שֶׁל חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶפִּיקוֹרְסִית שֶׁל חָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפְיָא, כִּי הָרֵאָה הִוא קִיּוּם הַשֵּׂכֶל, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי הָרֵאָה מְקֹרֶרֶת חֲמִימוּת הַלֵּב, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁבְּיוֹתֵר מִזֶּה חָכְמָה רָעָה הַנַּ"ל לְהַנּוֹאֲפִים וְהָעוֹסְקִים בְּחָכְמָה הַזֹּאת שֶׁל פִּילוֹסוֹפְיָא שֶׁמְּאֹד מְאֹד מַזִּיק לָהֶם, כִּי לִבָּם חָסֵר בִּבְחִינַת נֹאַף אִשָּׁה חָסַר לֵב וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אֵין לִבָּם יְכוֹלָה לְהַצְפִּין אֶת הַשֵּׂכֶל בְּתוֹכָם בִּבְחִינַת בְּלִבִּי צָפַנְתִּי וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הָרֵאָה נִשְׁמָר הַלֵּב מֵהֶחֱמִימוּת תַּאֲוָה זוֹ שֶׁל נְאוּף, כִּי הָרֵאָה מְנַשֶּׁבֶת עַל הַלֵּב וּמְקֹרֶרֶת חֲמִימוּתוֹ שֶׁלֹּא יִתְחַמֵּם בְּיוֹתֵר לְתַאֲוָה זוֹ, וְעַל-כֵּן עִקַּר קִיּוּם הַשֵּׂכֶל תָּלוּי בָּרֵאָה, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַשֵּׂכֶל עַל-יְדֵי שְׁמִירָה מִתַּאֲוָה זוֹ, וְאָזַי כְּשֶׁמְּקֹרְרִין חֲמִימוּת הַלֵּב מִתַּאֲוָה זוֹ עַל-יְדֵי הָרֵאָה אָזַי נִשְׁמָר הַשֵּׂכֶל, וְאָזַי יָכוֹל הַלֵּב לְהַצְפִּין בְּתוֹכוֹ אֶת הַשֵּׂכֶל לִבְלִי לַחֲטֹא חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל, רַק, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל דְּקֻדָּשָׁה נִתְחַזֵּק יוֹתֵר לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, כְּשֶׁהָרֵאָה בִּשְׁלֵמוּת נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל דְּקֻדָּשָׁה וְנִכְנָע הָאֶפִּיקוֹרְסִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַשֵּׁנִי, בְּחִינַת קוֹל עֲנוֹת, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּדִיקַת הָרֵאָה וְקוֹל שְׁלִישִׁי, שֶׁהוּא קוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף, דְּהַיְנוּ כָּל הַבְּזָיוֹנוֹת וְכוּ'. זֶה מַכְנִיעִין עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְרַחֲקִין מִן הַדָּם וּמְטַהֲרִין וּמַכְשִׁירִין אֶת הַבָּשָׂר מִדָּם עַל-יְדֵי הֲדָחָה וּמְלִיחָה, עַל-יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין בְּחִינַת כָּל הַבְּזָיוֹנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁפִיכַת דָּמִים וּבְזָיוֹנוֹת, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וְעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְרַחֲקִין מִן הַדָּם כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי זֶה נִכְנָעִין וְנִמְתָּקִין כָּל הַבְּזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וּמַכְנִיעִין בְּחִינַת קוֹל שְׁלִישִׁי הַנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַחֲלִיף שֶׁל שְׁחִיטָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי הַחֲלִיף הוּא בְּחִינַת חֶרֶב לַהּ', בְּחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת הָרַע עַיִן עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. אָז הֵתֵר הַבָּשָׂר לַאֲכִילָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַבָּשָׂר מֵאֹד לְשׁוּם עֵינוֹ עָלָיו שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בּוֹ עֵין הָאֱמוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַע עַיִן, שֶׁהֵם חֲשׁוּדִים לְהַחֲלִיף

וּלְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, הָאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם בְּחִינַת רַע עַיִן שֶׁעִקֵּר קְלִקּוּל הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִתְעַלֵּם הַבָּשָׂר מִן הָעַיִן, דְּהַיְנוּ מֵעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי עֵינֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָלָל הֵם בְּחִינַת טוֹב עַיִן. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד לִתֵּן חֵלֶק לֶעָנִי מִן מַאֲכָלוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

פרק ו

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ" סִימָן נט, עַיֵּן שָׁם. עַל פָּסוּק "וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם" (בְּאוֹת ה) מֵעִנְיַן עֲשִׂירוּת שָׁבָא עַל-יְדֵי כִּבּוּשַׁת כַּעַס דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי כַּעַס מְקַלְקֵל הַחוֹמָה שֶׁל עֲשִׂירוּת וְכוּ'. וְעַיֵּן עוֹד מִזֶּה בְּסִימָן סח סט מֵעִנְיַן חֹמֶר אִסּוּר כַּעַס וּגְזֵלָה, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

וְזֶה עִנְיַן תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק, כִּי לְכְאוֹרָה תָּמוּהַּ, הֲלֹא אָנוּ רוֹאִין כַּמָּה עֲשִׁירִים שֶׁהֵם כַּעֲסָנִים גְּדוֹלִים, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לָהֶם עֲשִׂירוּת גָּדוֹל, וּבִפְרָט הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁכָּל הָעֲשִׂירוּת אָצְלָם, וְהֵם מְלֵאִים כַּעַס וּרְצִיחָה, אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הָעֲשִׂירוּת הוּא עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא הַגְּדֻלַּת הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסִימָן נט הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַגְּדֻלַּת הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת. וְעַל-יְדֵי זֶה כָּל הַנְּפָשׁוֹת תְּאֵבִים לִהְיוֹת נִשְׂרָשִׁים בִּשְׁמוֹ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה יָכוֹל לְקָרֵב נְפָשׁוֹת הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִבְנוֹת בְּחִינַת הֵיכַל הַקָּדוֹשׁ עַל מְכוֹנוֹ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וַעֲשִׂירוּת כָּזֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי כִּבּוּשַׁת כַּעַס דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הָעֲשִׂירוּת וְכָל הָעֲשִׂירוּת וְכָל הַכֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וְכוּ' שֶׁבָּעוֹלָם עִקַּר שָׁרְשָׁם נִמְשָׁךְ רַק מִשָּׁם מִשֹּׁרֶשׁ נַפְשׁוֹתָם וּשְׁמָם הָקָדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הָעֲשִׂירוּת נִמְשָׁךְ רַק בִּבְחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, וּבְוַדַּאי כָּל הָעֲשִׂירוּת אֲצֶל הַבְּנֵי מְלָכִים, וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדֵּק רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן סח) וְאָמַר שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם עֲשִׂירוּת רַק יֵשׁ מִדָּה אַחַת שֶׁמַּזֶּקֶת וְהוּא הַכַּעַס, וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי כָּל הָעֲשִׂירוּת מַגִּיעַ רַק לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ, שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁמַּשְׁרֵשׁ בְּשֵׁם ה' שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהָעֲשִׂירוּת, כְּמוֹ כֵן רְאוּיִם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲשִׂירוּת גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִגְּדוֹל וְעַד קָטָן צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּבִנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל. הַיְנוּ לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא. וְעִקַּר הִתְקָרְבוּתָם הוּא עַל-יְדֵי הַגְּדֻלַּת הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים הַמִּדָּה רָעָה שֶׁל הַכַּעַס מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ שֶׁמַּפְסִיד הָעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ, שֶׁהוּא שְׁמוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהוּא שֶׁחָרְבָה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְגָלָה יְקָרֵנוּ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַחָרְבָּן עַל-יְדֵי עֹצֶם הַכַּעַס שֶׁנִּתְגָּרֶה בָּהֶם עַד שֶׁנָּפְלָה

בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת עָצוּם וְנִתְרַבָּה שִׂנְאָה וּרְצִיחָה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נֶחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ. וְעִקַּר הַחֻרְבָּן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁנִּלְקַח כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כָּל הָעֲשִׂירוּת שֶׁנִּטַּל מִיִּשְׂרָאֵל וְנִתַּן לְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת בִּבְחִינַת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה. 'שְׁמוֹת' דַּיְקָא, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּעֲשִׂירוּת שֶׁכֻּלָּם יָרְדוּ בְּגָלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם מִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן כָּל הַשּׁוֹנְאִים שֶׁהִגְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל שָׂמוּ פְּנֵיהֶם וּמְגַמָּתָם הָרָעָה לְהַחֲרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דַּיְקָא, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם הָיוּ כָּל הָעֲשִׂירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּעַצְמוֹ נִבְנָה עַל-יְדֵי הוֹן עָצוּם מְאֹד וְגַם הָיָה שָׁם אוֹצְרוֹת בֵּית ה' וְכוּ', כִּי כָּל שֹׂרֶשׁ נַפְשֵׁנוּ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל-כֵּן הָיָה שָׁם הוֹן עָתֵק, כִּי שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת בַּעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגָּרוּת בַּשּׁוֹנְאִים הָיָה עַל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְעַל אוֹצְרוֹת בֵּית ה' וּבֵית הַמֶּלֶךְ, כִּי עִקַּר הִתְגָּרוּתָם הוּא עַל הָעֲשִׂירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם שֹׂרֶשׁ נַפְשָׁם וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁקּוֹנֵן יִרְמְיָהוּ, "נַחֲלָתֵנוּ נֶהֶפְכָה לְזָרִים וְכוּ'". דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקוֹנֵן שֶׁכָּל נַחֲלַת יִשְׂרָאֵל וַעֲשִׂירוּתָם נֶהֶפְכָה לָהֶם וְכַנַּ"ל:

אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם, כִּי הָעֲשִׂירוּת לֹא תִּתְקַיֵּם בְּיָדָם, כִּי בְּהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ כִּי לֹא יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ", כִּי בֶּאֱמֶת מִמַּה שֶׁיֵּשׁ לְהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים עֲשִׂירוּת אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם מְלֵאִים כַּעַס וּרְצִיחָה מְאֹד, זֶה נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶּׁמִּתְגָּרִים בְּיִשְׂרָאֵל וּמַכְנִיסִים בָּהֶם כַּעַס, כִּי כָּל יְנִיקַת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מֵעֲשָׂו שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא עֲמָלֵק, שֶׁהוּא רֹאשִׁית גּוֹיִם. וְעֲשָׂו מְמֻנֶּה עַל כַּעַס, כִּי הוּא הַס"ם, הוּא הַמַּסִּית, הוּא הַמִּתְגָּרֶה בּוֹ וּמַכְנִיס בּוֹ כַּעַס וְחֵמָה. וְעַל-יְדֵי זֶה מַפְסִיד הָעֲשִׂירוּת שֶׁלּוֹ וּמְהַפְכוֹ לְכַעַס כַּנַּ"ל. וְאָז מֵהַשֶּׁפַע שֶׁהָיָה מוּכָן לֵירֵד לָזֶה עֲשִׂירוּת אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּתְקַלְקְלָה וְנִתְהַפְּכָה לְכַעַס, אַף-עַל-פִּי-כֵן מִפְּסֹלֶת הַשֶּׁפַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא נִמְשָׁךְ הָעֲשִׂירוּת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת סוּסְפִּיתָא הַנַּ"ל. וְזֹאת הָעֲשִׂירוּת הוּא בְּהֶפֵךְ מֵהַקְדֻשָּׁה כִּי עַל-יְדֵי זֶה הָעֲשִׂירוּת נִתְעַלֶּם שֵׁם ה' חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבֵּר שְׁמוֹת הַחִיצוֹנִים. וְעַל-כֵּן יְכוֹלִים הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים לְקַבֵּל עֲשִׂירוּת, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם כַּעֲסָנִים, כִּי כָּל הָעֲשִׂירוּת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּחִינַת פְּסֹלֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִכַּעַס שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת כָּל הָעֲשִׂירוּת שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים אֵינוֹ שֶׁלָּהֶם כְּלָל, רַק הוּא בִּבְחִינַת גְּזֵלָה בְּיָדָם, כִּי עִקַּר הָעֲשִׂירוּת נִמְשָׁךְ מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, רַק הֵם הִתְגָּרוּ לְהַכְנִיס כַּעַס בְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי זֶה קִלְקְלוּ הָעֲשִׂירוּת וְנִתְהַפֵּךְ לְכַעַס. וּמִפְּסֹלֶת הָעֲשִׂירוּת הַזֶּה קִבְּלוּ עֲשִׂירוּתָם. וְעַל-כֵּן יְכוֹלִים לְקַבֵּלוֹ עַל-יְדֵי כַּעַס, כִּי מִשָּׁם כָּל עֲשִׂירוּתָם. וְהוּא כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁעוֹמֵד גַּזְלָן עַל חֲבֵרוֹ וְגוֹזֵל מִמֶּנּוּ מָמוֹנוֹ וַעֲשִׂירוּתוֹ, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי כַּעֲסָם הֵם

מִתְגַּבְּרִים וְטוֹרְפִים הָעֲשִׂירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגָּרוּ בָהֶם וְהִכְנִיסוּ בָהֶם כַּעַס וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל הָעֲשִׂירוּת שֶׁל הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים אֵינוֹ עֲשִׂירוּת כְּלָל, כִּי הוּא מָלֵא כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכוּ'". וּכְתִיב, "וְכַעַס הַרְבֵּה וְחָלְיוֹ וְקֶצֶף". כִּי הוּא עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּעַס שֶׁנִּקְרָא רָעָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְהִיא לֹא תִּצְלַח כִּי לֹא תִּתְקַיֵּם עֲשִׂירוּתָם בְּיָדָם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יָחֻזַר הָעֲשִׂירוּת לְמָרָא קַמָּא לְמִי שֶׁהָעֹשֶׁר שֶׁלּוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יֵחָסֵן כִּי לַיֹּשְׁבִים לִפְנֵי ה' יִהְיֶה סַחְרָהּ וְכוּ'". וּכְתִיב, "תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְכוּ'". וְזֶהוּ, "עוֹשֶׂה עֹשֶׁר וְלֹא בְּמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמָיו יַעַזְבֻנּוּ וְכוּ'". (וְעַיֵּן עוֹד מִזֶּה לְקַמָּן וּבְמָקוֹם אַחֵר):

חלק ב

וְזֶה הָיָה טָעוּת הָמָן-עֲמָלֵק, יִמַּח שְׁמוֹ, כִּי סָבַר לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי עֹצֶם כַּעֲסוֹ דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה, כִּי רָאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל גָּלוּ זֶה כַּמָּה שָׁנִים וְכָל הָעֲשִׂירוּת אֶצְלָם, וְעַל-כֵּן הִתְגָּרָה מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל וְהֶעְקִר בַּמֶּה שֶׁרָצוּ לַחֲזֹר וְלִבְנוֹת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וּלְהַחֲזִיר הָעֲשִׂירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן בָּנָיו יִמַּח שְׁמָם, כָּתְבוּ שֹׂטְנָה לְבַטֵּל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-כֵּן סָבַר שֶׁיְּכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הָעֲשִׂירוּת עַל-יְדֵי כַּעַס וְחֵמָה, כִּי רָאָה שֶׁיֵּשׁ אֶצְלוֹ עֲשִׂירוּת מֻפְלָג כָּל כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו, שֶׁהֵם בָּנָיו וְנַפְשׁוֹתָם הָרָעוֹת הַתְּלוּיִים בַּעֲשִׂירוּת שֶׁלּוֹ וְהוּא מָלֵא חֵמָה. עַל-כֵּן סָבַר לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, וְהֶעְקִר עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּתוֹ דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקֹל וְכוּ'. וְזֶה שֶׁמַּתְחֶלֶת הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה בִּתְחִלָּתָהּ לְסַפֵּר מֵעֹצֶם הַפְלָגַת הָעֲשִׂירוּת הַמֻּפְלָא שֶׁל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהַרְאוֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְכוּ' חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת וְכוּ' מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף וְכוּ' עַל רִצְפַת בַּהַט וְשֵׁשׁ וְכוּ', אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע עֲשִׂירוּת כָּזֹאת, וְכָל זֶה בִּשְׁבִיל לְסַפֵּר וּלְגַלּוֹת לָנוּ תֹּקֶף הַנֵּס הַנִּפְלָא שֶׁל פּוּרִים כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה אָז הָיָה עַל-יְדֵי עֹצֶם עֲשִׂירוּתָם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְכֵלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים. וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהִשְׁתַּמְּשׁוּ בִּכְלֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי סָבְרוּ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹבְשִׁים עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָעֲשִׂירוּת הַקְּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּלֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כִּי כָּל עִקַּר הָעֲשִׂירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלָיו וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וּבֶאֱמֶת הָיְתָה אָז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה, כִּי הָמָן בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים וְכוּ', כִּי שֹׁרֶשׁ נַפְשָׁם בַּעֲשִׂירוּת, וּמֵאַחַר שֶׁרָאָה שֶׁכָּל הָעֲשִׂירוּת אֶצְלָם סָבַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ עַל כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁמִידָם חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת הָיוּ יִשְׂרָאֵל אָז בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד כַּמּוּבָא. אֲבָל אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים וְכוּ', כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוֹמִים וְכוּ'. כִּי כָּל כֹּחַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא

הָמָן-עֲמָלֵק, הוּא עַל-יְדֵי עִצָּם כַּעֲסָם הָרַע כַּנַ"ל. עַל-כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַכְּסֵךְ אוֹתָם זֶה בָּזֶה בִּבְחִינַת וְסִכְסַכְתִּי מְצָרִים בְּמִצְרִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכִתְּתוּ גּוֹי בְּגוֹי וְכוּ'. כִּי מֵקִים עֲלֵיהֶם מֵהֶם וּבָהֶם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מְסַבֵּב סִבּוֹת נִפְלָאוֹת בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְגָּרֶה בְּהַשׂוֹנֵא הָרוֹדֵף הַכַּעֲסָן, יִתְגָּרֶה בּוֹ בַּעַל כַּעֲסָן וְחֵמָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ עַד שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַכַּעַס וְהַחֵמָה יִפֹּל מַפָּלָה בְּלִי תְקוּמָה. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ אָז שֶׁכָּל הִתְגַּבְּרוּת הָמָן יְמַח שְׁמוֹ הָיָה עַל-יְדֵי הַכַּעַס וְהַחֵמָה כַּנַ"ל. מָה עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ? סִבֵּב סִבּוֹת בְּנִפְלְאוֹתָיו עַד שֶׁהֵבִיא אֶת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּכַעַס עָצוּם עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ וְכוּ', וְעַל-יְדֵי זֶה כָּלְתָה אֵלָיו הָרָעָה וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדְּכַי וְאָז דַּיְקָא וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה:

חלק ד

כִּי הָמָן הָרָשָׁע סָבַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ בְּכַעֲסוֹ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁרָאָה שֶׁהִתְגַּבֵּר בְּוַשְׁתִּי וְהִכְנִיס כַּעַס בַּאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בּוֹ, עַד שֶׁהֵרְגָה בּוֹ, עַל-יְדֵי עָצְתוֹ וְסָבַר שֶׁגַּם עַתָּה יַצְלִיחַ בְּרִשְׁעָתוֹ וְיִתְגַּבֵּר בְּכַעֲסוֹ עַד שֶׁיְּכַלֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם יִשְׂרָאֵל תָּמִיד וְהִבְטִיחָם וְאַף גַּם זֹאת וְכוּ' לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְּעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם וְכוּ'. וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְאַדְרַבָּא זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהִתְגַּבֵּר בְּכַעֲסוֹ וְהָרַג אֶת וַשְׁתִּי, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַפַּלְתּוֹ הָעֲצוּמָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי כָךְ דֶּרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנּוֹקֵם בָּהֶם מֵהֶם וּבָהֶם כַּנַ"ל, כִּי וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת בִּרְשָׁעָתָהּ עָבְדָה בְּפָרָךְ בִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, עַל-כֵּן הֵשִׁיב לָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּפָעֳלָהּ שֶׁנֶּהֱרָגָה עַל-יְדֵי כַּעֲסוֹ שֶׁל הָמָן וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר עַד שֶׁהִכְנִיסָה אֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת כַּעַס בַּאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַד שֶׁתָּלָה אֶת הָמָן וְנִטַּל מִמֶּנּוּ כָּל עֲשִׁירוּתוֹ וְנִתַּן לְמָרְדְּכַי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדְּכַי עַל בֵּית הָמָן כִּי דְּבַר אֶלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם:

חלק ה

וְזֶה כִּי חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָּ שְׁאֵרִית חֲמֹת תַּחְגֹּר, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁפֵּרוּשׁוֹ כְּשֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּכַעַס וְחֵמָה, עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁרוֹאִים מַפַּלְתָּם הָעֲצוּמָה, עַיֵּן שָׁם, וְזֶהוּ שְׁאֵרִית חֲמֹת תַּחְגֹּר, הַיְנוּ שֶׁהַכָּתוּב מְפָרֵשׁ אֵיךְ מַפִּיל אוֹתָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּכַעַס גָּדוֹל עַד שֶׁרוֹצִים לְכַלּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַפִּיל אוֹתָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁמְּקִים עֲלֵיהֶם בַּעֲלֵי חֵמָה גְּדוֹלִים מֵהֶם שֶׁמַּפִּילָם כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שְׁאֵרִית חֲמֹת תַּחְגֹּר, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹגֵר אֲחֵרִים בְּחֵמוֹת גְּדוֹלוֹת, וְעַל-יְדֵי זֶה הוּא מַפִּיל שְׁלָהֶם מֵהֶם וּבָהֶם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ נִדְרוּ וְשַׁלְמוּ לַה' וְכוּ' יוֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרָא, שֶׁצְּרִיכִין לִדְוֹר וּלְשַׁלֵּם וְכוּ', דְּהַיְנוּ לִתֵּן צְדָקָה בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַחֲזִיר וּלְהָרִים כָּל הָעֲשִׁירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה לָעֲנִיִּים הֲגוּנִים (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן

סט הַנַּ"ל). וְזֶהוּ "יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים", שֶׁיִּבְצֹר וְיִמְעֹט רוּחַ הַנְּגִידִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל:

חלק ו

וְעִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצְּעָקוֹת וּזְעָקוֹת שֶׁצָּעַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִכְנִיס גַּם בְּיִשְׂרָאֵל לִזְעֹק וְלִצְעֹק הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין שׁוּם עֵצָה נָגְדָּם כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה, כִּי אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה, כִּי הֵם מִתְגָּרִים בְּיִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת עַד שֶׁרוֹצִים לְהַכְנִיס, חַס וְשָׁלוֹם, כַּעַס וְחֵמָה בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן, וְעַל-יְדֵי זֶה רוֹצִים לְטָרֹף הַשֶּׁפַע מִיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין עֵצָה וְתַחְבּוּלָה כִּי אִם לִצְעֹק הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי, שֶׁצְּרִיכִין לַהֲפֹךְ הַחֲמִימוּת הַבּוֹעֵר בַּלֵּב מֵרִבּוּי הַצָּרוֹת שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס כַּעַס, חַס וְשָׁלוֹם, לַהֲפֹךְ הַכֹּל לִתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּצְעָקוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּחֲמִימוּת הַלֵּב, בִּבְחִינַת חַם לִבִּי וְכוּ' דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בִּתְחִלַּת סִימָן נט הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי מִשְׁפָּט שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְבּוֹדֵד וְיַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן עִם נַפְשׁוֹ וְיִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ וְיִפָּרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּחֲמִימוּת הַלֵּב עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְיִשְׂרֹף אֶת הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקֻרָבִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַכְנָעַת הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת הוּא לְבַטֵּל הַכַּעַס וְהַחֵמָה מֵהֶם (כַּמּוּבָן בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל), שֶׁתִּתְקַן הַחֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכַּעַס, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בְּטוּל הָרַע מִבְּחִינַת כִּסֵּא מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת עִיגּוּלָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת מַכְנִיעִין הָרַע שֶׁל הַכַּעַס שֶׁרוֹצֶה לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּלְהַמְשִׁיכוֹ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה הָיָה כָּל עֲצָתוֹ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל מָרְדְּכַי שֶׁצָּעַק הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּחֲמִימוּת הַלֵּב בִּבְחִינַת חַם לִבִּי וְכוּ', לַהֲפֹךְ חֲמִימוּת הַכַּעַס לַחֲמִימוּת צְעָקָה וּתְפִלָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה הִכְנִיעַ הָרַע, שֶׁהוּא הַכַּעַס, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן, שֶׁמִּשָּׁם הָעֲשִׂירוּת שֶׁל כָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת עַל הָעוֹסְקִים בְּבִנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר בִּבְחִינַת וְנַהֲפוֹךְ הוּא וְכוּ', וְנִטַּל כָּל הָעֲשִׂירוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנֶהֱפָכָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְאָז וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ', שֶׁהוּא עֲשִׂירוּת גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁזֶּה עִקַּר הַנֵּס שֶׁחָזַר הָעֲשִׂירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי זֶה וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים וְכוּ', כִּי כְּשֶׁחוֹזֵר הָעֲשִׂירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה אָז מִתְאַוִּים נְפָשׁוֹת רַבִּים לְהִכָּלֵל בִּשְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ וְנַעֲשִׂים גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה הַרְבֵּה בָּעוֹלָם, בִּבְחִינַת וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים וְכוּ', וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְיֵשׁ לְרַמֵּז כָּל זֶה בְּחִבּוּר הַפְּסוּקִים שֶׁל הַמְּסוֹרָה שֶׁמֵּבִיא שִׁשָּׁה פְּסוּקִים שֶׁל חָמֵשׁ חָמֵשׁ תֵּבוֹת סְמוּכוֹת מִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת לְבַד, כָּל אֶחָד מֵהֶן. א' וַיּוֹלֶד נֹחַ אֶת שֵׁם אֶת חָם, ב' כִּי גַּם זֶה לָךְ בֵּן, ג' כִּי יָד עַל כֵּס י"ה , ד' עַל-כֵּן לֹא בָּא אֶל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ, ה' גַּם לִי גַּם לָךְ לֹא יִהְיֶה, ו' אֵין זֶה כִּי אִם רֹעַ לֵב. הַיְנוּ וַיּוֹלֶד נֹחַ, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּבִנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, אֶת שֵׁם אֶת חָם, הַיְנוּ שֶׁמּוֹלִיד הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם, בְּחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ, וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְקָרְבוּתָם עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַדֵּל הַשֵּׁם שֶׁבָּא עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת דְּקֻדֻּשָּׁה, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה וְהוּא כָּרוּךְ אַחַר הַקְּדֻשָּׁה, וְרוֹצֶה לְהַגְבִּיר הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבָם שֶׁהוּא הַכַּעַס וְהַחֵמָה, אַךְ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְהַפֵּךְ הָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת חָם, בְּחִינַת חֲמִימוּת הַכַּעַס וְהַחֵמָה, הוּא מְהַפֵּךְ לִבְחִינַת חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי וְכוּ' דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי, דְּהַיְנוּ לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּחֲמִימוּת הַלֵּב כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ וַיּוֹלֶד נֹחַ, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, אֶת שֵׁם, הַיְנוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבָם. וְזֶהוּ אֶת חָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁכָּרוּךְ בָּהֶם שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס כַּעַס וְחֵמָה, אֲבָל הַצַּדִּיק מְהַפְּכוֹ לִבְחִינַת חַם לִבִּי הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּמוֹלִיד נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וּמַגְדִּיל שֵׁם ה' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ 'כִּי גַּם זֶה לָךְ בֵּן', כִּי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבָם נִקְרָאִים בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּבְכָל פַּעַם שֶׁמְּקָרֵב נֶפֶשׁ חָדָשׁ הוּא בְּחִינַת בֵּן, בִּבְחִינַת כִּי גַּם זֶה לָךְ בֵּן, וְזֶהוּ כִּי יָד עַל כֵּס י"ה שֶׁנֶּאֱמַר עַל מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁנִּשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁעֲמָלֵק מִתְגָּרֶה בְּכָל פַּעַם בְּיִשְׂרָאֵל לְמַעֵט שְׁמָם, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַכַּעַס, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה גּוֹזֵל הַשֶּׁפַע מֵהֶם עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, צָרִיךְ לִלְחֹם עִמּוֹ, בִּבְחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, שֶׁאֵין שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זִכְרוֹ וְיִתְבַּטֵּל הַכַּעַס מִן הָעוֹלָם, וְאָז יִגְדַּל שֵׁם ה' שֶׁהוּא שֵׁם יִשְׂרָאֵל, שֵׁם הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים. וְאָז יָשׁוּבוּ הַכֹּל אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיּוֹלֶד נֹחַ הַנַּ"ל, וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת שְׁלֵמוּת כִּסְאוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּעִנְיַן כִּסֵּא מְשֻׁפָּט, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה עִם עֲמָלֵק עַל שֶׁרוֹצֶה לִטֹּל כָּל הָעֲשִׂירוּת לְעַצְמוֹ בִּשְׁבִיל תַּאֲוָתוֹ וּכְבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֲשִׂירוּת שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם מִשְׁתַּדְּלִים שֶׁמַּעֲשִׂירוּתָם יָבֹא נַחַת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַסְפִּיק יְדֵי לוֹמְדֵי תּוֹרָה הַכְּשֵׁרִים וְהַיְרֵאִים בֶּאֱמֶת, וְזֶהוּ 'עַל-כֵּן לֹא בָּא אֶל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ', שֶׁהַחוֹלֵק אֵינוֹ רוֹצֶה לָבֹא בַּעֲשִׂירוּתוֹ אֶל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ, מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְהַסְפִּיק כָּל הַקְּרוֹבִים אֵלָיו, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי זֶה 'גַּם לִי גַּם לָךְ לֹא יִהְיֶה', כִּי עֲשִׂירוּת כָּזֶה לֹא תִּצְלַח כִּי בַּחֲצִי יָמָיו יַעַזְבֶנּוּ וְכַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא חֲפֵצָה בְּכָךְ, כִּי הוּא הַמַּסִּית, הוּא הַמַּדִּיחַ, הוּא הַמַּסְטִין וְכוּ', כִּי הוּא מֵסִית

אֶת הַחוֹלְקִים שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ בְּכַעַס וְיִהְיֶה לָהֶם עֲשִׂירוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְאַחַר כָּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם וְטוֹרֵף מֵהֶם עֲשִׂירוּתָם עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר מְאוּמָה בְּיָדָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא אוֹמֶרֶת גַּם לִי גַּם לָךְ לֹא יִהְיֶה, וְזֶהוּ אֵין זֶה כִּי אִם רַע לֵב, כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵרַע הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּעַס שֶׁנִּקְרָא רַע הַלֵּב כַּנַּ"ל, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לוֹחֵם עִם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק, בִּבְחִינַת כִּי יָד וְכוּ', וּמַכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּצְעָקוּ אֵלָיו בַּחֲמִימוּת הַלֵּב, וְעַל-יְדֵי זֶה מֵפֵר עֲצַת גּוֹיִם וּמְזַכֶּה אֶת הַצַּדִּיק לְהוֹצִיא הָעֲשִׂירוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַכְנִיסוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מוֹלִיד הַצַּדִּיק נְפָשׁוֹת רַבּוֹת בִּבְחִינַת וַיּוֹלֶד נֹחַ אֶת שֵׁם וְכוּ', בְּחִינַת כִּי גַּם זֶה לְךָ בֵּן, שֶׁבְּכָל פַּעַם נִתּוֹסְפִין נְפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִים אֶל הָאֱמֶת שֶׁהֵם נִקְרָאִים בָּנִים כַּנַּ"ל:

חלק ח

וּבִשְׁבִיל זֶה עָשָׂה הָמָן עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה לִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי לְהַפִּילוֹ מִשָּׁם, כִּי רָצָה לְפַגֵּם בְּשֹׁרֶשׁ הָעֲשִׂירוּת הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֻּלָּם מֻשְׁרָשִׁים בִּשְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת, וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַחֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁל י"ב שִׁבְטֵי יָ"הּ הָיוּ חֲקוּקִים עַל אַבְנֵי הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת כִּי הָיוּ אֲבָנִים יְקָרוֹת מְאֹד, וְהַכֹּהֵן גָּדוֹל נָשָׂא אוֹתָם עַל לִבּוֹ, וַעֲלֵיהֶם הָיוּ חֲקוּקִים שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְהַשֵּׁמוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם מֻשְׁרָשִׁים בְּאֵלּוּ הַחֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁחֲקוּקִים עַל הָאֲבָנִים טוֹבוֹת הָאֵלֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת, כִּי הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁרְשׁוֹ בַּעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיוּ עַל לֵב הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, לְהַכְנִיעַ הָרַע הָרוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בְּאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת וּבְלֵב הַמְקֻרָבִים (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לִבּוֹ וְכוּ'. וְכֵן מַבִּיא שָׁם אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מֵעִנְיַן הַחֹשֶׁן מִשְׁפָּט לְעִנְיַן אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּעִנְיַן רִבּוּעָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רִבּוּעַ הָיָה כָּפוּל שֶׁנֶּאֱמַר בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְהָמָן הָרָשָׁע בִּקֵּשׁ לְהַשְׁלִיךְ מָרְדְּכַי מִשָּׁם, אֲבָל מָרְדְּכַי בְּעֹצֶם צַעֲקָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ הִמְשִׁיךְ בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל עַד שֶׁחָתָה גָּחָלִים עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָמָן וְהֵשִׁיב לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל אוֹתוֹ הָעֵץ דַּיְקָא, כִּי כָּל הַכְנָעָתוֹ הָיְתָה עַל-יְדֵי חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזָּכָה מָרְדְּכַי אֲלֵיהֶם בִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי זֶה הִפִּיל הָמָן מִשָּׁם דַּיְקָא וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ וְנֶחֱזַר כָּל הָעֲשִׂירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן חֲמִשִּׁים הוּא בְּחִינַת שִׁעוּר הַתְּחָלַת הָעֲשִׂירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲמִשִּׁים זוּז וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בָּהֶם לֹא יִטֹּל מִן

הַצַּדָּקָה, כִּי שֹׂרֶשׁ הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מֵהֶחְמְשִׁים אוֹתִיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים, שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִשְׁרָשׁ שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ שָׁם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וּפֶסַח, כִּי אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת כֻּלָּם הֶכְנָה לְפֶסַח, כִּי עִקַּר בְּחִינַת פֶּסַח הוּא לְתַקֵּן הָעֲשִׁירוּת לְהַעֲלוֹתוֹ מֵהַגְּלוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵהַטֻּמְאָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוֹצִיא הָעֲשִׁירוּת מֵהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרְשָׁעִים וּלְהַכְנִיסוֹ לְיִשְׂרָאֵל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הָעוֹבְדִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם כָּל הָעֲשִׁירוּת, לְהַגְדִּיל שְׁמָם וְנַפְשָׁם עַל-יְדֵי זֶה כְּדֵי לְהַגְדִּיל שֵׁם ד' הַמְשֻׁתָּף בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּתְאַוּוּ נְפָשׁוֹת רַבּוֹת לְהִכָּלֵל בְּשֵׁם הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת קָרְבַּן פֶּסַח שֶׁבָּא מִן הַצֹּאן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת בְּחִינַת עַשְׁתְּרוֹת צֹאנְךָ שֶׁמַּעֲשִׁירוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן וְכוּ', וְעַל-כֵּן הָיוּ הַמִּצְרִים עוֹבְדִים לַצֹּאן , כִּי עִקַּר נְפִילַת הָעֲשִׁירוּת הוּא בְּמִצְרַיִם שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הוֹי הַיֹּרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה וְכוּ', וּמִצְרַיִם אָדָם וְלֹא אֵל , וּכְמוֹ שֶׁרָמַז אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁמְּדַבֵּר בְּיוֹתֵר מִתַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים מֵהַמָּמוֹן עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ', שֶׁהַכֹּל מְרֻמָּז בְּקַפִּיטֶל זֶה, עַיֵּן שָׁם, כִּי מִצְרַיִם מְלֵאָה גִּלּוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁכָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה תְּחוּבִים שָׁם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן כג), וּמַחֲמַת זֶה הָיוּ עוֹבְדִים לַצֹּאן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, וּבִשְׁבִיל זֶה גָּלוּ יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם כְּדֵי לְבָרֵר הָעֲשִׁירוּת מִשָּׁם. כִּי בַּעֲשִׁירוּת בְּכֶסֶף וְזָהָב שָׁם נָפְלוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם גְּוָנִין עִלָּאִין (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַסְּתָרָה בְּסִימָן נו), וְעִקַּר נְפִילַת הַנִּיצוֹצוֹת הָיָה מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת וְנִטְרַד מִגַּן עֵדֶן וְנִגְזַר עָלָיו מִיתָה וִיגִיעַת מְרִירַת הַפְּרָנָסָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְפִילַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁנָּפַל לַמָּקוֹם שֶׁנָּפַל, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הַפְּרָנָסָה בִּמְרִירוּת גָּדוֹל, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיְתָה עִקַּר הַהַבְטָחָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן שֶׁנִּגְעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַגָּלוּת מַה שֶּׁבֵּרְרוּ וְהוֹצִיאוּ הָעֲשִׁירוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לֹא זָכוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בְּטוֹבָתָם וְהִתְגָּרֶה בָּהֶם הַבַּעַל דָּבָר עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל עַל-יְדֵי רִבּוּי כֶּסֶף וְזָהָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְדִי זָהָב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְחָזְרוּ וּפָגְמוּ בַּעֲשִׁירוּת, כִּי עִקַּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּרוּכָה שָׁם בְּעִנְיַן תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה בָּאוּ כָּל הַגָּלְיוֹת, חֻרְבַּן בֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, וְחָזַר וְנָפַל הָעֲשִׁירוּת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית, כַּמּוּבָא שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשָׂה לְךָ עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף שֶׁנִּסְמַךְ לַפָּסוּק 'עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ', כִּי תּוֹרֵי זָהָב וְכוּ' זֶה בְּחִינַת עֹצֶם הָעֲשִׁירוּת שֶׁזָּכוּ

בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן חֵטְא הָעֶגֶל כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל קוֹבְלִים עַל עַצְמָם וּמִתְוַדִּים שֶׁלֹּא עָמְדוּ בְּטוֹבָתָן שֶׁזָּכוּ לִבְרֵר וּלְהוֹצִיא הָעֲשִׂירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִכְשְׁלוּ וְעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמָּמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ גְּלוּתֵנוּ הָאֲרֹךְ הַזֶּה, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִקְדִּים רְפוּאָה לְמַכָּה וְחָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ הַיָּמִים טוֹבִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִתְחִלְתָּם פֶּסַח שֶׁבּוֹ נִמְשַׁךְ בְּכָל שָׁנָה בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א). וְעַל-כֵּן קָרְבַּן פֶּסַח בָּא מִן הַצֹּאן שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן וַעֲשִׂירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת צֹאן כַּנַּ"ל, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת בְּטוּל הָעֲבוֹדָה זָרָה, כַּיָּדוּעַ:

חלק י

וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה נֶאֱכָל אֶלָּא צְלִי אֵשׁ, זֶה בְּחִינַת לַבַּת אֵשׁ הַנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא מַכְנִיעַ הָרַע הָרוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בַּלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ הַכַּעַס, שֶׁזֶּה עִקַּר פְּגַם הָעֲשִׂירוּת וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ, כִּי צָרִיךְ לְבָרֵר כָּל הָעֲשִׂירוּת מִתְּחִלָּתוֹ עַד סוֹפוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל, וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלִים לִקָּנוֹת עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן, וּמִזֶּה נִמְשַׁךְ תַּאֲוַת וְחֶמְדַּת הַמָּמוֹן, מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי הַמָּמוֹן יְכוֹלִים לִקָּנוֹת כָּל דָּבָר, אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת אֲמִתִּי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל הֶבֶל, כִּי הַמָּמוֹן עִם כָּל הַדְּבָרִים וְהַחֲפָצִים שֶׁיִּקָּנֶה עַל יָדָם הַכֹּל יִכָּלֶה וְיֵאָבֵד וְלֹא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ כְּלוּם, כִּי הָאָדָם עִם כָּל הַחֲפָצִים וְהַחֶמְדּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם יְסוֹדָם מֵעָפָר וְסוֹפָם לֶעָפָר, וְאֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם לֹא כֶּסֶף וְזָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת שֶׁהֵם הַדְּבָרִים חֲמוּדִים שֶׁקּוֹנֶה עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב, וּמִכֻּלָּם לֹא נִשְׁאָר כְּלוּם כִּי אִם תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבַד, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים כְּשֶׁזּוֹכִין יִשְׂרָאֵל שֶׁהָעֲשִׂירוּת יַגִּיעַ אֲלֵיהֶם הֵם מַעֲלִין כָּל הַמָּמוֹן עִם כָּל מִינֵי חֲפָצִים שֶׁקּוֹנִים בָּהֶם הַכֹּל מַעֲלִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים, עַיֵּן שָׁם). הָרְחֵל הַזֶּה כֻּלָּה קֹדֶשׁ קָרְנָהּ לַחֲצוֹצְרוֹת עוֹרָהּ לְתוֹף וְכוּ' צַמְרָהּ לְתָכֵלֶת וְכוּ', הַיְנוּ הַצֹּאן שֶׁהִיא עֲשִׂירוּת בְּשֻׁרְשׁוֹ שֶׁבְּקְדֻשָּׁה כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כִּי נִתְבָּרְרִין וְנִתְגַּלִּין עַל-יְדֵי זֶה דְּבָרִים נִפְלָאִים וְנַעֲשִׂין נִגּוּנִים וְשִׁירוֹת נִפְלָאִים, עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹּף שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲשִׂירוּת בְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת וְלִבָּא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחוֹדָא דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַשְּׁגָחָה סִימָן יג, עַיֵּן שָׁם), וְעַל-כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה בְּקָרְבַּן פֶּסַח שֶׁהוּא תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁיִּהְיֶה נִצְלֶה בָּאֵשׁ בִּשְׁלֵמוּת רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הָעֲשִׂירוּת כֻּלּוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלוֹ, בִּבְחִינַת הָרְחֵל הַזּוֹ כֻּלָּה קֹדֶשׁ, וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ וּמְצוֹת אֲכִילַת מַצָּה, כִּי אֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, הַיְנוּ הַמַּשֶּׁהוּ שֶׁבֵּין כַּעַס לַעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא תְּלוּי בְּמַשֶּׁהוּ כְּחוּט הַשְּׂעָרָה (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), שֶׁעִקַּר הַחִלּוּק בְּהַנְּקֻדָּה שֶׁבֵּין ח' לְה', כִּי מַצָּה בְּהֵ"א זֶה בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, בְּחִינַת הֵא לָכֶם זֶרַע, בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁהַמְשִׁיךְ יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִקְדִּים שֶׁהָעֲשִׁירוּת יִתְגַּלְגֵּל לְמִצְרַיִם עַל-יְדֵי יוֹסֵף דַּיְקָא שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ עַל-יְדֵי זֶה לְבָרְרוֹ מִשָּׁם וּלְהַחֲזִירוֹ לְמָרָא קַמָּא, וְחָמֵץ בְּחֵי"ת זֶה בְּחִינַת חֵמָה וְכַעַס, כִּי לֵית חֵמָה בְּלָא חֵי"ת, וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַמַּצָּה לֶחֶם עֹנִי שֶׁהוּא תִּקּוּן לְהֶעָנְי וְהָעֲנִיּוּת שֶׁסָּבְלוּ בַּגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שֶׁמַּזְכִּיר אֶת הָעֹנִי וְכוּ', כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת הוּא עֲנִיּוּת, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְגָּאֶה בְּדַעְתּוֹ וּמַחֲזִיק עַצְמוֹ כְּעָנִי וּבְאֵיזֶה מַעֲמָד שֶׁהוּא בֵּין שֶׁהוּא עָנִי מַמָּשׁ אוֹ שֶׁהוּא בֵּינוֹנִי אוֹ שֶׁהוּא עָשִׁיר מֻפְלָג תָּמִיד מַחֲזִיק עַצְמוֹ כֶּעָנִי וְאֶבְיוֹן גָּדוֹל, בִּבְחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁבִּגְדֶל מַלְכוּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ וְעָשְׁרוֹ הַגָּדוֹל אָמַר תָּמִיד, כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי, וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן, כִּי הָאָדָם רָאוּי לוֹ לְהָבִין עַצְמוֹ עֲנִיּוּתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָצֵאת יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כְּנֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, וְאִם כֵּן אֲפִלּוּ לֶחֶם צַר וּמַיִם לַחַץ אֵינוֹ מַגִּיעַ לוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְפִי מַעֲשָׂיו, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זָן אֶת הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, וְאִם כֵּן אֵין עָנִי יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא אָכַל דְּלָאו דִּילֵהּ, וּכְשֶׁמַּשִּׂים אֶל לִבּוֹ הָאֱמֶת וְיוֹדֵעַ זֹאת בְּבֵרוּר, אָזַי טוֹב לוֹ תָּמִיד וְיִזְכֶּה לַעֲשִׁירוּת אֲמִתִּי שֶׁהוּא מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, כִּי יִשְׂמַח תָּמִיד בְּחֶלְקוֹ, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל חֶסֶד גָּדוֹל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ לֶחֶם צַר וּמַיִם לַחַץ, וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לַעֲשִׁירוּת מַמָּשׁ לְכָל הוֹן דְּעָלְמָא, בִּבְחִינַת מָאן דְּאִיהוּ זְעֵיר הוּא רַב, שְׁמִי שֶׁהוּא קָטָן בְּעֵינָיו וְיֵשׁ לוֹ הִסְתַּפְּקוּת וּמְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה וּבְשִׂמְחָה יִזְכֶּה אַחַר כָּךְ לְעֹשֶׁר וּגְדֻלָּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ, יֵשׁ מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רַב, וּכְתִיב מֵקִים מֵעָפָר דָּל וְכוּ' לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים, 'מֵקִים מֵעָפָר' דַּיְקָא, הַיְנוּ מִי שֶׁמַּשִּׂים עַצְמוֹ כֶּעָפָר וְכַנַּ"ל, וְגַם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת מַמָּשׁ לְכֶסֶף וְזָהָב וַחֲפָצִים הַרְבֵּה לֹא יִפֹּל עַל-יְדֵי זֶה לְהִתְאַוּוֹת מַה שֶּׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, כִּי גַּם בְּעֹצֶם עֲשִׁירוּתוֹ יַחֲזִיק עַצְמוֹ לְעָנִי וְיִהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד וְכַנַּ"ל. לֹא כֵן הָרְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּהֵפֶךְ מִכָּל זֶה, כְּשֶׁהוּא עָנִי הוּא בְּכַעַס עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל עֲנִיּוּתוֹ וְחֶסְרוֹנוֹ, וְתֵכֶף כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה מָמוֹן הוּא מַלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּמַלְבּוּשִׁים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לוֹ לְפִי מָמוֹנוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה חָסֵר לוֹ עַתָּה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה, וּכְשֶׁמַּרְוִיחַ עוֹד מָמוֹן יוֹתֵר מַתְחִיל לִקְנוֹת לוֹ כְּלֵי כֶסֶף וּמַרְגָּלִיּוֹת וְתַכְשִׁיטִין, וְהַכֹּל בְּכַפְלֵי כִּפְלַיִם מִכְּפִי עֶרְכּוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה חַיָּיו מָרִים וּמְרוּרִים תָּמִיד, עַד

שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁבִּימֵי עֲשִׁירוּתָם חַיֵּיהֶם מְרוֹרִים יוֹתֵר מִבִּימֵי עָנְיָם עַד שֶׁהַרְבֵּה הֶעֱבִירוּ עַצְמָם לָדַעַת עַל-יְדֵי זֶה, כַּיָּדוּעַ אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ עַל-יְדֵי זֶה, וְעַל-פִּי רֹב עַל-יְדֵי זֶה בָּאִים לִידֵי עֲנִיּוּת מַמָּשׁ וּמִתִּים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת (שֶׁקּוֹרִין אָב זֶעצֶירְס), וְגַם בִּימֵי עֲשִׁירוּתָם הָיוּ עֲנִיִּים גְּדוֹלִים, כִּי תָּמִיד חָסֵר לָהֶם כְּפִי הַנְהָגוֹתָם וְהִצְטָרְכוּתָם הָעֲצוּמִים, וְהַכֹּל מֵחֲמַת גַּסוּתָם הָרַע, וְאֵינָם חוֹשְׁבִים עַל תַּכְלִיתָם הַנִּצְחִי, וּכְאִלּוּ כָּל הָעֹשֶׁר מַגִּיעַ לָהֶם לְבַד, וּמָאן דְּאִיהוּ רַב הוּא זְעֵיר, וּמִי שֶׁהוּא מִתְגָּאֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁפִּילָם וּמֵתִים עֲנִיִּים וּבַעֲלֵי חוֹבוֹת, וְזֶה בְּחִינַת יְאֹר עֲנִיּוּתָא לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁעִקַּר הַיִּפּוּי וְהַנּוֹי הוּא עֲנִיּוּת, הַיְנוּ מִי שֶׁמַּחֲזִיק עַצְמוֹ לְעָנִי תָּמִיד הוּא נָאֶה וְיָפֶה תָּמִיד, כִּי כָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ הוּא נָאֶה וְיָפֶה אֶצְלוֹ תָּמִיד, אֶפִלּוּ מַלְבּוּשׁ שֶׁל פִּשְׁתָּן עִם טָלְאֵי עַל גַּבֵּי טָלְאֵי, הַכֹּל נָאֶה וְיָפֶה אֶצְלוֹ וְשָׂמֵחַ בּוֹ מְאֹד, שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל כָּל פָּנִים מַלְבּוּשׁ כָּזֶה לְהִתְכַּסּוֹת בּוֹ, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ לְפִי מַעֲשָׂיו אֶפִלּוּ מַלְבּוּשׁ כָּזֶה, וְאָז הוּא נָאֶה וְיָפֶה תָּמִיד, כִּי אַחַר כָּךְ גַּם כְּשֶׁיִּהְיֶה לוֹ מַלְבּוּשִׁים שֶׁל מֶשִׁי וְשֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב יִהְיוּ נָאִים וְיָפִים אֶצְלוֹ תָּמִיד, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מַחֲזִיק עַצְמוֹ כָּעָנִי, וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ מִתְאַוֶּה יוֹתֵר אֵינוֹ זוֹכֶה לְנוֹי וְיִפּוּי לְעוֹלָם כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁאֶפִלּוּ לוֹבֵשׁ בִּגְדֵי מֶשִׁי הַיְקָרִים וְכוּ' תָּמִיד חָסֵר לוֹ עוֹד בְּגָדִים הַיְקָרִים בְּיוֹתֵר שֶׁל גְּדוֹלֵי הַקְּצִינִים בְּיוֹתֵר, וְכֵן לְהַלָּן וְכוּ' לְהַלָּן וְכוּ' כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה וְהַבֵּן מְאֹד:

וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁאוֹכְלִים בְּפֶסַח שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁנִּקְרָא לֶחֶם עֹנִי, בְּחִינַת מַצָּה פְּרוּסָה, מַה דַּרְכּוֹ שֶׁל עָנִי בִּפְרוּסָה, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הוּא עַל-יְדֵי עֲנִיּוּת, עַל-יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיקִין עַצְמָן תָּמִיד כְּעָנִי וְכַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת דַּרְכּוֹ שֶׁל עָנִי בִּפְרוּסָה, שֶׁהוּא פּוֹרֵס וּמְשַׁבֵּר לַחְמוֹ וּפַרְנָסָתוֹ תָּמִיד, שֶׁכָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ הוּא חוֹשֵׁב שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ מֻחֲצָה מִזֶּה, וְעַל-כֵּן תָּמִיד אֵין חָסֵר לוֹ כְּלוּם וְהוּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָעֲשִׁירוּת, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת מַמָּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּקָרְבַּן פֶּסַח עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִים יֹאכְלֵהוּ, כִּי קָרְבַּן פֶּסַח שֶׁהוּא בְּחִינַת עַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ, עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, עִקַּר אֲכִילָתוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה דַּיְקָא עַל מַצּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי וּמְרוֹרִים לִזְכֹּר הָעֹנִי שֶׁנִּתְעַנּוּ בְּמִצְרַיִם, הַיְנוּ שֶׁגַּם בַּעֲשִׁירוּתוֹ לֹא יִשְׁכַּח מְרִירוּת עֲנִיּוּתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגָּאֶה וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם וְכוּ', כִּי גַּם בְּמַלְכוּתוֹ נוֹלַד רָשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁגַּם בְּמַלְכוּתוֹ וְעָשְׁרוֹ מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לָרָשׁ וְעָנִי וְכַנַּ"ל, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לֶאֱחֹז תָּמִיד בַּקָּצֶה הָאַחֲרוֹן וְלִזְכֹּר שֶׁנּוֹלַד עָרֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי, שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הָעֲנִיּוּת, וּכְנֶגֶד עֲנִיּוּת זֶה כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ הוּא עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְאָז יִהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, הֵן מְעַט הֵן הַרְבֵּה, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁיִּסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְקַנֵּא בְּהַגְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ בַּעֲשִׁירוּת, בְּוַדַּאי הוּא חָסֵר לְעוֹלָם, נִמְצָא שֶׁעִקַּר עֲשִׁירוּת כְּשֶׁמַּחֲזִיקִין עַצְמוֹ לְעָנִי, כִּי כְּנֶגֶד

תַּכְלִית הָעֲנִיּוּת הַכֹּל הֵם עֲשִׁירִים כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁשּׂוֹכֵחַ עֲנִיּוּתוֹ אֵין עָנִי מִמֶּנּוּ, כִּי חָסֵר לוֹ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת הָא לַחְמָא עַנְיָא וְכוּ', וְתֵכֶף אוֹמֵר כָּל דִּכְפִין ייֵתֵי וְיֵכוֹל כָּל דִּצְרִיךְ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁבִּתְחִלָּה מְסַפֵּר שֶׁהַמַּצָּה הִיא בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי שֶׁנִּזְכָּרִין הָעֲנִיּוּת שֶׁל הַגָּלוּת וְיוֹדְעִין הָאֱמֶת מִגֹּדֶל עֲנִיּוּתוֹ מִכֹּל וְכַנַּ"ל, וְתֵכֶף כְּשֶׁיּוֹדְעִין זֹאת עוֹזֵר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְמַלֵּא כָּל חֶסְרוֹנוֹ עַד שֶׁיָּכוֹל גַּם לְהַשְׁפִּיעַ לַאֲחֵרִים, שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁאוֹמֵר מִיָּד כָּל דִּכְפִין ייֵתֵי וְיֵכוֹל וְכוּ', כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת לַחְמָא עַנְיָא הַנַּ"ל זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל עַד שֶׁכָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה יָבוֹא וְיִסְעֹד אֶצְלוֹ וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ גַּם כֵּן מַה שֶּׁעוֹקְרִין הַקְּעָרָה מִיָּד וְשׁוֹאֲלִין הַקְּשָׁיוֹת שֶׁל מַה נִּשְׁתַּנָּה, וְעִקַּר כָּל הָאַרְבַּע קֻשְׁיוֹת סוֹבְבִין עַל קֹטֶב הַנַּ"ל, שֶׁשּׁוֹאֲלִין רִבּוּי הַסְּתִירוֹת שֶׁרוֹאִין בַּלַּיְלָה הַגָּדוֹלָה הַזֹּאת, שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין שֶׁזֶּהוּ לְכָאוֹרָה בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, כִּי בְּוַדַּאי לֶחֶם חָמֵץ מֻטְעָם יוֹתֵר וְהוּא לֶחֶם עֲשִׁירוּת כִּי בְּוַדַּאי לֶחֶם חָמֵץ מֻטְעָם יוֹתֵר, וְהוּא לֶחֶם עֲשִׁירִים יוֹתֵר מִלֶּחֶם מַצָּה, וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנִיּוּת בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי, וּכְנֶגֶד זֶה אָנוּ רוֹאִין הַהֶפֶךְ שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מַטְבִּילִין אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת הַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְּעָמִים, שֶׁזֶּהוּ דֶּרֶךְ עֲשִׁירוּת שֶׁאוֹכְלִין מַאֲכָלִים מְטֻבָּלִין, כַּמּוּבָא בַּמְפָרְשִׁים שֶׁהַטְּבוּל מְרַמֵּז עַל עֲשִׁירוּת וְחֵרוּת, וְכֵן מוֹסִיפִין לִשְׁאֹל עוֹד סְתִירוֹת כָּאֵלֶּה, שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת הַטּוֹבִים לַאֲכִילָה וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מָרוֹר שֶׁמְּרַמֵּז עַל מְרִירַת הָעֲנִיּוּת וְהַפַּרְנָסָה, וּכְנֶגֶד זֶה רוֹאִין הַהֶפֶךְ שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבִין בֵּין מְסֻבִּין, הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּין דֶּרֶךְ חֵרוּת כַּעֲשִׁירִים וּמְלָכִים, וְעַל זֶה מְשִׁיבִין וּמְסַפְּרִין כָּל סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיִינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם וְהָיִינוּ בְּדֹחַק וּבַעֲנִיּוּת גָּדוֹל, כִּי הָיָה כָּל הַשֶּׁפַע אֶצְלָם וְהֵם הָיוּ הַמְּלָכִים וְהַשָּׂרִים וְהַשּׁוֹפְטִים וּמָשְׁלוּ עָלֵינוּ, וַיּוֹצִיאֵנוּ ד' מִשָּׁם בְּרָכוּשׁ גָּדוֹל וֶהֱבִיאָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ חֶמְדָּה וְכוּ' וְהֶחֱזִיר הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת לָנוּ, וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ זוֹכְרִין בָּהַגָּדָה שֶׁקִּיֵּם הַבָּטָחָתוֹ, וְאַחֲרֵי כֵן יָצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם, וְכָל עִקַּר הַטֹּרַח הַזֶּה שֶׁהִגְלָנוּ תְּחִלָּה בְּגָלוּת כָּזֶה, וְאַחַר כָּךְ הוֹצִיאָנוּ בַּעֲשִׁירוּת כָּזֶה, וְלָמָּה לֹא נָתַן לָנוּ הָעֲשִׁירוּת תֵּכֶף בְּלִי צַעַר הַגָּלוּת? אֲבָל הַכֹּל הָיָה לְטוֹבָתֵנוּ כְּדֵי לְהִזְדַּכֵּךְ בְּכוּר הַבְּרְזֶל בַּגָּלוּת כְּדֵי לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ הָעֲשִׁירוּת לְהוֹצִיא אוֹתָנוּ מִתַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲשִׁירוּת וּמָמוֹן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר חָסֵר לוֹ יוֹתֵר, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מְאֹרַת ד' בְּבֵית רָשָׁע, בְּחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר, וְלִזְכּוֹת לַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי עֲנִיּוּת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, וּבִשְׁבִיל זֶה מִצְוָה עָלֵינוּ לֶאֱכֹל מַצָּה לֶחֶם עֹנִי וּמָרוֹר לַעֲשׂוֹת כָּל הַשִּׁנּוּיִים הָאֵלּוּ כְּדֵי לֵידַע וְלִזְכֹּר תָּמִיד בְּהָעֲנִיּוּת וְהַמְּרִירוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דַּוְקָא אָנוּ זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת

וּלְהָסֵב בְּמִטָּה דֶּרֶךְ חֵרוּת כְּמֶלְכִים כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֵר בְּעֵת עָשְׂרוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת אֶת עָנְיוֹ וּמְרִירוּתוֹ זֶה אֵינוֹ עֹשֶׂר כְּלָל, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ, וְהוּא גְּרוּעַ מֵעָנִי, כִּי חָסֵר לוֹ יוֹתֵר עַד שֶׁסּוֹבֵל מְרִירוּת מַר מָמָּוֶת כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בַּחוּשׁ, וְגַם בִּשְׂבִיל זֶה עוֹקְרִין הַקְּעָרָה קֹדֶם הָאֲכִילָה לְרָמֹז שֶׁאֵין הַסְּעֻדָּה שְׁלֵנוּ וְאֵין אָנוּ רַשָּׁאִין לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה עַד שֶׁנַּזְכִּיר תְּחִלָּה חַסְדֵי ד' וְנִפְלְאוֹתָיו אֵיךְ הוֹצִיא הַשֶּׁפַע מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִגְּלוּת מִצְרַיִם וּנְתָנָהּ לָנוּ שֶׁאָז דַּיְקָא חוֹזֵר הַפְּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת וְאָנוּ יְכוֹלִין לֶאֱכֹל, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁרַב הַמְנוּנָא סָבָא אֲפִלּוּ כְּשֶׁהָיָה הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְפָנָיו לֹא רָצָה לֶאֱכֹל עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל מְזוֹנוֹ וְאָמַר לֹא אֹכַל עַד דְּאִתְיְהִיב מִבֵּי מַלְכָּא, הַיְנוּ שֶׁאָמַר שֶׁאֵין הַסְּעֻדָּה שְׁלוֹ עַד שֶׁיְּבֻרַר אוֹתָהּ עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַפְּרְנָסָה מֵהַגְּלוּת הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כַּיָּדוּעַ:

חלק יג

וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּהַהַגָּדָה, כִּי זֹאת הַבְּחִינָה הוּא בְּכָל דּוֹר וּבְכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן שֶׁעִקַּר מְרִירַת הַגָּלוּת לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, וְעִקַּר בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה שֶׁמַּמְשִׁיךְ כָּל אֶחָד עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה בְּחִינוֹת שֶׁל חֵרוּת וּגְאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ הַכֹּל בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, כְּשֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת מָמוֹן עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעִקָּרוֹ הוּא לִהְיוֹת שָׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּרְגִּישׁ עָנְיוּתוֹ בְּכָל הַבְּחִינוֹת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן, וְעַל-יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לִבְחִינַת גְּאֻלָּה לִבְחִינַת עֲשִׁירוּת עַד שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת לַעֲשִׁירוּת מַמָּשׁ גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת, וְזֶהוּ עִקַּר הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, שֶׁאָנוּ מְקַוִּים וּמְצַפִּים וּמְחַכִּים אֵלָיו שֶׁאָז יֶחְזַר כָּל הָעֲשִׁירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם צַדִּיקִים אָז כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְכוּ', וּכְתִיב וְשַׂמְתִּי כַּדְכֹּד שִׂמְשׂוֹתַיִךְ וְכוּ' וְכָל גְּבוּלֵךְ לְאַבְנֵי חֵפֶץ וְכוּ', שֶׁעֲשִׁירוּת כָּזֹאת לֹא זָכוּ אֲפִלּוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְלֹא נִשְׁמַע מֵעוֹלָם עֲשִׁירוּת כָּזֶה, וְיִשְׂרָאֵל יִזְכּוּ לָזֶה דַּיְקָא עַל-יְדֵי עֲנִיּוּתָם שֶׁסָּבְלוּ בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, וְגַם אָז כְּשֶׁיֵּצְאוּ מֵהַגָּלוּת וְיִזְכּוּ לַעֲשִׁירוּת כָּזֶה לֹא יִשְׁכְּחוּ עֲנִיּוּתָם כִּי יִהְיוּ אָז עֲנָוִים בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְחָסוּ בּוֹ עֲנִי וְדָל, וְגַם מָשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ נִקְרָא עָנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עָנִי וְרוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הָאֲמִתִּי בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת זוֹכִין עַל-יְדֵי עֲנִיּוּת וְשִׁפְלוּת בֶּאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ בְּהַהַגָּדָה וְאַחֲרֵי כֵּן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל, וְהִיא שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ וְכוּ', כִּי עִקַּר קִיּוּם שֶׁלָּנוּ בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה הוּא עַל-יְדֵי הַהַבְטָחָה שֶׁהִבְטִיחַ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ 'וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'וְגַם' לְרַבּוֹת שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת שֶׁעִקַּר הַשִּׁעְבּוּד עַל-יְדֵי שֶׁנִּטְלוּ וְנָזְלוּ הַשֶּׁפַע שֶׁל הָעֲשִׁירוּת אֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי זֶה הֵם מוֹשְׁלִים עָלֵינוּ, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבָר הִקְדִּים וְהִבְטִיחָנוּ עַל-יְדֵי

אֲבוֹתֵינוּ וְאִמָּהֵינוּ כֵּן יֵצְאוּ בְּרֶכֶשׁ גָּדוֹל, וּמֵאוֹתָהּ הַהַבְטָחָה נִמְשָׁךְ לָנוּ גַּם עַתָּה קְצָת הַשֶּׁפַע שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ קִיּוּם בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה עַד הַגְּאֻלָּה, כִּי הַהַבְטָחָה הָיְתָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מֻכְרָחִין לִהְיוֹת בַּגָּלוּת כְּגֵרִים, כְּאִלּוּ כָּל הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם, אֲבָל הַכֹּל לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁנַּכִּיר עֲנִיּוּתֵנוּ וְשִׁפְלוּתֵנוּ וְנָשׁוּב אֵלָיו וְעַל-יְדֵי זֶה מְעַט הַשֶּׁפַע שֶׁלָּנוּ עוֹלֶה יוֹתֵר מִכָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִים כַּמָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים גַּם בַּגָּלוּת לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל, וְעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ קִיּוּם בַּגָּלוּת לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּכְנֶגֶד כָּל הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת, כִּי לֹא אֶחָד בִּלְבָד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם עַל-יְדֵי זְקֵנֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּקַיְּמִים אוֹתָנוּ גַּם בַּגָּלוּת הַזֶּה וּמַמְשִׁיכִים לָנוּ הַשֶּׁפַע דִּקְדֻשָּׁה בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְנוֹרָא עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי מ"ט [אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע] יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם כְּנֶגֶד מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹת י"ב שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ מֻשְׁרָשׁ בְּמ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוַת הַסְּפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין מ"ט יָמִים אֵלּוּ עַל-יְדֵי זֶה מְתַקֵּן כָּל אֶחָד שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַכַּעַס וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין לָעֹמֶר, כִּי עַל-יְדֵי הַקְרֵבַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים מַמְתִּיקִין כָּל הַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִים שֶׁכְּלוּלִים בִּבְחִינַת שְׁעוֹרָה וְכוּ', כַּמּוּבָא, וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין אֲחִיזַת הַכַּעַס, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַכַּעַס הוּא מִגְּבוּרוֹת, וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כִּי בְּשָׁרְשָׁם שְׁנֵיהֶם אֶחָד וְשָׁם שֹׁרֶשׁ הָעֲשִׁירוּת (כַּמְבֹאָר בְּסִימָן סח וסט, עַיֵּן שָׁם), וּכְשֶׁאֵין מַמְתִּיקִין הַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן אָז מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר וּמְהַפֵּךְ הָעֲשִׁירוּת לְכַעַס, וְעַל-יְדֵי זֶה טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן אַחַר הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת בְּשָׁרְשָׁן, עַל-יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין אֲחִיזַת הַבַּעַל דָּבָר וְזוֹכִין לְהַגְדִּיל הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁכְּלוּל בְּמ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְזֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין אַחַר הַסְּפִירָה עַל בְּרָכַת הַפַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה מַמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין הַכַּעַס וּמַמְשִׁיכִין בְּרָכַת הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן יָרַד הַמָּן לְיִשְׂרָאֵל בְּאַיִר, שֶׁאָז עִקַּר יְמֵי הַסְּפִירָה, כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ בִּימֵי הַסְּפִירָה, וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן הָיָה הָעֹמֶר מִשְּׁעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, וְעַל-יְדֵי הַקְרֵבָתוֹ מַמְתִּיקִין הַדִּינִים וּמַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְעַל-יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין אֲחִיזַת הַכַּעַס, כִּי עַל-יְדֵי הַכַּעַס

נִסְתַּלֵּק חָכְמָתוֹ מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא צָלֵם אֱלֹקִים וְנִדְמֶה לִבְהֵמָה כִּי כָּל הַכּוֹעֵס חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה שְׁאָלוּ אֶת ר' יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא וְכוּ' (בְּסִימָן נז), וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַקְרָבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְחוֹזֵר חָכְמָתוֹ אֵלָיו, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַכַּעַס וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַמּוֹחִין בִּימֵי הַסְּפִירָה (כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת הַסְּפִירָה, עַיֵּן שָׁם), כִּי אָז עוֹסְקִין לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וּלְבַטֵּל הַכַּעַס שֶׁעַל יָדוֹ מִסְתַּלְּקִין הַמּוֹחִין, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוַת הַסְּפִירָה חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַמּוֹחִין בְּכָל יוֹם (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת):

חלק יז

וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עַל-יְדֵי חֶשְׁבּוֹן וּסְפִירַת הַיָּמִים עַל-יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הַנֶּאֱמַר בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה שֶׁל הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בִּבְחִינַת לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, כִּי אָדָם נִדּוֹן בְּכָל יוֹם וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַקְדִּים בְּתְחִלַּת הַיּוֹם לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ הַמְתָּקַת וּבִטּוּל הַכַּעַס, כִּי עִקַּר הַכַּעַס נִמְשָׁךְ מֵהִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְבַטֵּל הַדִּינִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ, עַל-יְדֵי זֶה מְבַטֵּל הַכַּעַס, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט מְבַטֵּל וְשׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקֹרָבָן שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בִּבְחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ (כַּמְבֹאָר שָׁם), כִּי עִקַּר הָרַע הוּא הַכַּעַס כַּמּוּבָא שָׁם הַפָּסוּק וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ, וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי הַכֹּל אֶחָד עִנְיָן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ וְיָד וְשֵׁם הַמְּבֹאָר שָׁם וְכִסֵּא מִשְׁפָּט וְעִגּוּלָא וְרִבּוּעָא (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וּמוּבָן שָׁם שֶׁהַכַּעַס שֶׁהוּא פְּגַם הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פְּגַם הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת, נִמְצָא שֶׁעִקַּר הָרַע הוּא הַכַּעַס וְהוּא מִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי סְפִירַת הַיָּמִים, כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן מִכָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי עִקַּר הַמִּשְׁפָּט הוּא כְּפִי הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁמְּחַשְׁבִין עִם הָאָדָם עַל כָּל יוֹם וְיוֹם עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ וְלִפָנַי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן וְכוּ', וּמִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ מִדִּין וְחֶשְׁבּוֹן שֶׁלְּמַעְלָה צָרִיךְ לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן עִם נַפְשׁוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ עִם כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַתְּלוּיִים בּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת בִּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל יוֹם בִּכְנִיסָתוֹ לִסְפֹּר הַיּוֹם לֵידַע שֶׁכָּל הַיָּמִים מְנוּיִים וּסְפוּרִים בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹשֵׁב עִם נַפְשׁוֹ עַל כָּל יוֹם וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט

נִתְלַהֵב הַלֵּב וְשׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁהוּא הַכַּעַס, וְעַל-יְדֵי זֶה מַגְדִּיל הַשֵּׂם וְהַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה, וְכַנַּ"ל:

חלק יח

כִּי עִקַּר אֲבֵדַת הַיָּמִים שֶׁהָאָדָם אוֹבֵד אֶת יְמֵי חַיָּיו, חַס וְשָׁלוֹם, הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן וַעֲשִׂירוּת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה, כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פְּסוּק וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְכוּ', וְעִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וְעֹצֶם מְרִירָתוֹ וְטִרְדָּתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא עַל-יְדֵי הַכַּעַס, וְנִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּעֵץ הַדַּעַת שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר אֲוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעְסוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאָז נִגְזַר בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', כִּי מִי שֶׁמְּבַטֵּל הַכַּעַס זוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת תָּמִיד כִּי הוּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת מַמָּשׁ כַּנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁבֵּר אֶת הַכַּעַס עָלָיו נֶאֱמַר וְהָיָה כִּי יִרְעַב וְהִתְקַצַּף, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׂירוּת הוּא מָלֵא כַּעַס, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת, כִּי בְּכָל פַּעַם חָסֵר לוֹ יוֹתֵר, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל עֲשִׂירוּת שֶׁלּוֹ אֵין כְּלוּם וְעָלָיו נֶאֱמַר דַּעַת חֲסַרְתָּ מַה קָּנִיתָ, דַּעַת חֲסַרְתָּ זֶה בְּחִינַת כַּעַס, בְּחִינַת כָּל הַכּוֹעֵס חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, מַה קָּנִיתָ, כִּי בְּוַדַּאי אֵין הָעֲשִׂירוּת שֶׁלּוֹ כְּלוּם, כִּי תָּמִיד חָסֵר לוֹ יוֹתֵר וְכַנַּ"ל, וְעָלָיו נֶאֱמַר עֹשֶׁר שָׁמוּר לְבָעָלָיו וְכַנַּ"ל, וּלְסוֹף אֵין נִשְׁאָר לוֹ כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בְּיָדוֹ וְכוּ', וְעַל זֶה נֶאֱמַר עוֹשֶׂה עֹשֶׁר וְלֹא בְּמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמָיו יַעַזְבֶנּוּ, 'בַּחֲצִי יָמָיו' דַּיְקָא, כִּי אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשְׁלִים אֶת יָמָיו עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁמְּבַטֵּל הַכַּעַס וּמַשְׁלִים הַיָּמִים כַּנַּ"ל, רַק הוּא אוֹבֵד אֶת יָמָיו כַּנַּ"ל, וְכַאֲשֶׁר רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁהָאָדָם אוֹבֵד יָמָיו עַל-יְדֵי טִרְדַּת הַמָּמוֹן, וְעַל-כֵּן מֻרְגָּל הַלָּשׁוֹן בְּסִפְרֵי מוּסָר אָדָם דּוֹאֵג עַל אֲבוּד דָּמָיו וְאֵינוֹ דּוֹאֵג עַל אֲבוּד יָמָיו, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, וְעַל-כֵּן בַּסְּפִירָה שֶׁעוֹסְקִין לְהַשְׁלִים וּלְהַגְדִּיל הַשֵּׂם וְהַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַל-כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַיָּמִים עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַטֵּל הַכַּעַס וְזוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ לֹא לְהַקְפִּיד וְלִכְעֹס וּלְהִתְקַצֵּף עַל הַחֲסָרוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת מַמָּשׁ, כִּי כְּפִי בִּטּוּל הַכַּעַס כֵּן זוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת, וְאַל יֹאבַד וְאַל יִפְגֹּם שׁוּם יוֹם מֵהֶם עַל-יְדֵי הַכַּעַס, שֶׁעַל-יְדֵי כֵּן טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ וְאוֹבֵד יְמֵי חַיָּיו כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לְהַתְחִיל לִסְפֹּרוֹ בִּתְחִלַּת הַיּוֹם לְקַיֵּם תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּתְחִלַּת הַיּוֹם כְּדֵי לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִכַּעַס, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יִהְיוּ יָמָיו שְׁלֵמִים, בְּחִינַת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה, וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁיְּכַלֵּל נַפְשׁוֹ עִם כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ בִּבְחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲכָנָה לְשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְעַל-כֵּן תַּלְמִידֵי ר' עֲקִיבָא נִסְתַּלְּקוּ בִּימֵי הָעֹמֶר עַל-יְדֵי הַקְּפִידוֹת שֶׁהָיוּ בֵּינֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי זֶה לֹא הִמְתִּיקוּ וּבִטְּלוּ אֶת הַכַּעַס כָּרָאוּי, וְעַל-כֵּן נִסְתַּלְּקוּ בִּימֵי הָעֹמֶר דַּיְקָא שֶׁאָז עוֹסְקִים לְבַטֵּל הַכַּעַס וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה, עַל-כֵּן נִסְתַּלְּקוּ אָז דַּיְקָא, וְעַל-כֵּן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, אָנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לְבַטֵּל הַכַּעַס וְהַקְּפִידוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ אַהֲבָה וָחֶסֶד, וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַד הַגַּל הַזֶּה (כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים), כִּי לָבָן רָדַף אַחַר יַעֲקֹב עִם כָּל נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ, וְעִקַּר הַקִּנְאָה הָיְתָה עַל עִנְיַן הָעֲשִׁירוּת שֶׁאָסַף בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּפָרָשַׁת וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב וְכוּ' לָקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ וְכוּ', כִּי הַנְּפָשׁוֹת תְּלוּיִים בַּעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, וְלוּלֵא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה בְּעוֹזְרוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, הָיָה לָבָן עוֹקֵר אֶת הַכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲרַמִּי אוֹבֵד וְכוּ', וְעַל זֶה אוֹמְרִים בַּהַגָּדָה אַחֲרֵי שֶׁמְּזִכִּירִין וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ וְהִיא שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ וְכוּ' שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם, צֵא וּלְמַד מַה בִּקֵּשׁ לָבָן הָאֲרַמִּי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אָבִינוּ, וְעִקַּר הַתְּגָרוּת לָבָן עַל יַעֲקֹב הָיָה עַל הָעֲשִׁירוּת שֶׁאָסַף שָׁם שֶׁבּוֹ הָיוּ תְּלוּיִים נַפְשׁוֹתֵינוּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הִזְכִּיר יַעֲקֹב זֶה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לוּלֵי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְכוּ' כִּי עַתָּה רֵיקָם שִׁלַּחְתָּנִי וְכוּ', וּכְשֶׁהִצִּיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת יַעֲקֹב מִלָּבָן וְנִשְׁאַר הָעֲשִׁירוּת עִם הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת אֲצָלוֹ, נֶאֱמַר שָׁם עַד הַגַּל הַזֶּה וְכוּ' אִם אֲנִי לֹא אֶעֱבֹר אֵלֶיךָ וְכוּ', וְשָׁם מְרֻמָּז סוֹד לַ"ג בָּעֹמֶר, וְאָז הוּא עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָעֲשִׁירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וּמַכְנִיעִין קְלִפַּת לָבָן הָאֲרַמִּי שֶׁמִּתְגָּרֶה בַּעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת עַד הַגַּל הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת לָבָן הָאֲרַמִּי נֶגֶד יַעֲקֹב אָבִינוּ וְחוֹזֵר כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַנְּפָשׁוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

יורה דעה

הלכות שחיטה

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קְרָא אֶל יְהוֹשֻׁעַ" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (סִימָן ו):

וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כְּשֶׁיִּשְׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינַת אֲחוֹרֵי פְּנֵי אֶהְיֶ"ה בְּגִימַטְרִיָּא דָּ"ם. עַל-כֵּן צָרִיךְ לִסְבֹּל חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. וְהַתִּקּוּן לָזֶה, שֶׁיַּהֲפֹךְ דָּם לִדֹּם, וְאָז יִקַּיֵּם, "דֹּם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ וְהוּא יַפִּיל לְךָ חֲלָלִים

חֲלָלִים", הַיְנוּ שֶׁנִּכְנָע הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְׁמָאלִי וְכוּ', וּכְשֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה; צְרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה, בָּקִי בְּרָצוֹא, בָּקִי בְּשׁוֹב בְּחִינַת עָיֵל וְנָפִיק, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם וְכוּ' וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַדִּמְיָמָה וְהַשְׁתִּיקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חִירִיק, בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָדֹם רַגְלָי, דָּא חִירִיק וְכוּ'. וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

וְהִנֵּה הַשְׁחִיטָה הִיא לְהַעֲלוֹת נֶפֶשׁ הַחַי הַמְגֻלְגָּל, כַּיָּדוּעַ, וְהִיא בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁצְּרִיךְ לְהָשִׁיב וּלְהַחֲזִיר הַנֶּפֶשׁ לְשָׁרְשָׁהּ, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא הַשְׁתִּיקָה, לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק לְהַמְחָרְפוֹ וְהַמְבַזֵּהוּ כַּנַּ"ל. וְהָעִנְיָן, כִּי מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם, הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה, וְרוּחַ הַבְּהֵמָה, הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה, לָאָרֶץ. וּכְשֶׁאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי יוֹרֵד, חַס וְשָׁלוֹם, מִבְּחִינַת רוּחַ הָאָדָם לִבְחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמָה. וְהַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין אָדָם לִבְהֵמָה הוּא הַדִּבּוּר, כִּי גֶּדֶר הָאָדָם הוּא מְדַבֵּר. (עַיֵּן בְּתַרְגּוּם בְּרֵאשִׁית ב, ז) נִמְצָא, כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֲזַי הוּא יוֹרֵד לִבְחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר כְּמוֹ בְּהֵמָה. וְעַל-כֵּן עָנְשׁוֹ וְתִקּוּנוֹ הוּא עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה, שֶׁצְּרִיךְ לִסְבֹּל צַעַר הַשְׁתִּיקָה וְהַדְּמִימָה, כִּי בַּמֶּה שֶׁפָּגַם יִתַּקֵּן, כִּי הוּא פָּגַם בָּזֶה, כִּי עַל-יְדֵי חַטָּאוֹתָיו יָרַד לִבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל עָנְשׁוֹ; לִסְבֹּל צַעַר הַשְׁתִּיקָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתַּקֵּן וְיִצְטָרֵף וְיִתְקַן מַה שֶׁפָּגַם. וְאָז כְּשֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַיֵּם דִּם לַהּ' (תְּהִלִּים לז, ז) כַּנַּ"ל, אֲזַי נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל, וַאֲזַי חוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ לִבְחִינַת אָדָם. וְזֶהוּ תִּקּוּנוֹ, כִּי חוֹזֵר וְעוֹלֶה מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְׁחִיטָה, כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁלֹּא זָכָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בַּחַיִּים, עַד שֶׁהֶכְרַח לְהִתְגַּלְגֵּל בִּבְהֵמָה מַמָּשׁ עַל-יְדֵי שֶׁהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ הַבְּהֵמָה עַל-יְדֵי חַטָּאוֹתָיו כַּנַּ"ל. וַאֲזַי אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה, אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלִמָּה (ע' ב"ב דַּף עה) כְּשֶׁנֶּפֶשׁ הָאָדָם הִיא מִתְגַּלְגֶּלֶת בִּבְהֵמָה, חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וַאֲזַי תִּקּוּנוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, כִּי שְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁל הַשְׁחִיטָה זֶה בְּחִינַת שְׁפִיכוּת דָּמִים הַנַּ"ל. וְאָז בְּוַדַּאי הַנֶּפֶשׁ הִיא בִּבְחִינַת דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה כַּשֶּׁה לַטֶּבַח יוּבַל וְגוֹ' (יְשַׁעְיָה נג) וְעַל-יְדֵי הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה הוּא מַעֲלֶה אֶת הַנֶּפֶשׁ לִבְחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חִירִיק, בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָדֹם רַגְלָי. (יְשַׁעְיָה סו, א) שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת דִּם לַהּ' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ, (תְּהִלִּים שָׁם) כִּי הַחֲלִיף הוּא בְּחִינַת חֶרֶב לַהּ' (יְשַׁעְיָה לד, ו), בְּחִינַת חֶרֶב נוֹקֶמֶת וְכוּ', בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, בְּחִינַת וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר (שְׁמוֹת כד, י), בְּחִינַת לְבָנָה, כִּי כָּל זֶה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה כַּיָּדוּעַ, וַאֲזַי כְּשֶׁחוֹזֵר וְעוֹלֶה הַנֶּפֶשׁ זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה

וכו'. (כַּמְבאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וַאֲזַי נַעֲשֶׂה אָדָם וְחוֹזֵר הַנֶּפֶשׁ וְעוֹלֶה מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, וְזֶהוּ תְּקוּנָהּ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַשְּׁחִיטָה, כִּי עַתָּה חוֹזֶרֶת הַנֶּפֶשׁ לִבְחִינַת אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי אָז הָיָה הַדִּבּוּר בַּגָּלוּת כַּיָּדוּעַ, כִּי אָז יָרַד בְּחִינַת הַדִּבּוּר לְמֵצַר הַגָּרוֹן. וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁם אֶהְיֶ"ה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֶהְיֶ"ה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם". נִמְצָא, שֶׁבְּמִצְרַיִם הָיָה בְּחִינַת אֲחוֹרֵי פְּנֵי "אֶהְיֶ"ה" בְּגִימַטְרִיָּא דָּם, (עַיֵּן בְּשַׁעַר הַכַּוָּנוֹת בְּדְרוּשׁ א דְּפֶסַח); עֵץ חַיִּים (שַׁעַר טז, פג). כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ". וּכְשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם נִתְגַּלָּה שֵׁם אֶהְיֶ"ה וְנִתְתַּקְּנוּ הַדָּמִים, וַאֲזַי עָלָה הַדִּבּוּר מִמֵּצַר הַגָּרוֹן, וְאָז נַעֲשׂוּ בִּבְחִינַת אָדָם, וְעַל-כֵּן הַשְּׁחִיטָה הִיא בְּמֵצַר הַגָּרוֹן לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ מִשָּׁם, כִּי לְשָׁם יָרְדָה מִקֹּדֶם וְעַתָּה מַעֲלִין אוֹתָהּ מִשָּׁם, מִמֵּצַר הַגָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁהָיָה, שֶׁאֲסוּרָה בִּשְׁחִיטָה, זֶה בְּחִינַת כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ', כִּי כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לִשְׁהוֹת וּלְהִתְמַהְמֵהַּ עוֹד שָׁם כְּלָל, שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁמּוֹצִיאִין הַנֶּפֶשׁ דְּקֻדֻּשָּׁה מִן הַבְּהֵמָה עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם מַמָּשׁ, אֲסוּרִין לִשְׁהוֹת וּלְהִתְמַהְמֵהַּ כְּלָל, שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר בְּתוֹךְ כָּךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם:

חלק ג

גַּם דְּרָסָה אֲסוּרָה (חֻלִּין ל, ד. יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כד, ס"א) וְצָרִיךְ לִשְׁחֹט בְּהוֹלְכָה וְהוֹבָאָה, (שָׁם בְּיוֹרֶה דֵּעָה ס"ב) כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֲסוּרִין לִשְׁהוֹת וּלְהִתְמַהְמֵהַּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא בְּחִזְקָה בְּפַעַם אַחַת אֶת הַנֶּפֶשׁ, רַק צָרִיךְ לֵילֵךְ וְלַעֲבֹר דֶּרֶךְ מֵצַר הַגָּרוֹן לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם כָּל נִיצוֹצֵי הַנֶּפֶשׁ, כִּי זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה, בָּקִי בְּרָצוֹא, בָּקִי בְּשׁוֹב, בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק, הַיְנוּ שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקָרֵב פִּתְאֹם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַד שֶׁיַּעֲבֹר וְיֵלֵךְ בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיָה תְּחִלָּה וְיִצְטָרֵף וְיִתְלַבֵּן שָׁם (יוֹמָא פו. רַמְבַּ"ם הִלְכוֹת תְּשׁוּבָה פֶּרֶק ב, הֲלָכָה א), כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה מִשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יָדוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכָה הַשְׁחִיטָה לִהְיוֹת בְּהוֹלְכָה וְהוֹבָאָה, זֶה בְּחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב (יְחֶזְקֵאל א, יד), כִּי אָסוּר לִשְׁחֹט בִּדְרָסָה, דְּהַיְנוּ לַחֲתֹךְ אֶת הָרֹאשׁ בְּבַת אַחַת עַל-יְדֵי דְּרָסָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה, לְהוֹצִיא אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּבַת אַחַת כַּנַּ"ל, רַק צְרִיכִין לַעֲבֹר דֶּרֶךְ מֵצַר הַגָּרוֹן בְּהוֹלְכָה וְהוֹבָאָה בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כְּדֵי לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם כָּל נִיצוֹצֵי הַנֶּפֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז הַשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה:

חלק ד

וְהִנֵּה הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה הוּא בְּחִינַת חֶרֶב לַה', בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּחִינַת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה, בְּחִינַת וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לִהְיוֹת הַסַּכִּין פָּגוּם, (עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן יח) שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁמִּשָּׁם אָחִיזָתָם חַס וְשָׁלוֹם, רַק צָרִיךְ לְמַלְּאוֹת פְּגִימָתוֹ, לְהַשְׁחִיז הַסַּכִּין, לְמַלְּאוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה פָּגוּם:

וְעִקַּר תִּקּוּן הַסַּכִּין עַל-יְדֵי הַמֹּחַ וְהַדַּעַת, כִּי עִקַּר הַבְּדִיקָה שֶׁל הַסַּכִּין עַל-יְדֵי הַדַּעַת, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יוֹנָה, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הֲלֹא תֵּדַע וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן א ה יז וְשָׁם בְּסִימָן יח), הַיְנוּ כִּי הַסַּכִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּחִינַת לְבָנָה, נִתְתַּקֵּן וְנִתְמַלֵּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת חַמָּה, בְּחִינַת פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה (ב"ב עה). וְאָז כְּשֶׁהַסַּכִּין בִּשְׁלֵמוּת, בְּלִי פְּגָם, אֲזַי יָכוֹל לְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה כַּיָּדוּעַ:

חלק ה

עַל-פִּי הַנַּ"ל אֶפְשָׁר לָתֵת טַעַם קְצָת לְמָה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ וְכוּ' (סִימָן רעח); שֶׁעַל חֲלִיף טוֹב יְכוֹלִין לִרְאוֹת כָּל הַכֵּלִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', כִּי הַחֲלִיף הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת (סַנְהֶדְרִין כ) לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם סִימָן ו, אוֹת ז). וּמֹשֶׁה הוּא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת לִבְנוֹת אֶת בֵּית הַבְּחִירָה. (שָׁם) וְזֶה יָדוּעַ שֶׁנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הִיא מִתְגַּלָּה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. דְּכָל גְּוָנִין מִתְחַזִּין בָּהּ. וְעַל-כֵּן עַל חֲלִיף, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת בֵּית הַבְּחִירָה עִם הַכֵּלִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל:

חֲלִיף הוּא בְּחִינַת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ שׁוֹחֲטִין אֶת הַבְּהֵמָה וּמַכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הָיָה מְשֻׁנֶּה עַצְמוֹ לִבְהֵמָה. (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּשְׁמוּאֵל):

פרק ב

חלק א

כִּי פְּגִימַת הַסַּכִּין הוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כַּמּוּבָא. וְיִשְׂרָאֵל הֵם עַם קָדוֹשׁ וַאֲסוּרִים לֶאֱכֹל נְבֵלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמֵּתָה מֵעַצְמָהּ עַל-יְדֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְשָׁלִיט עָלָיו סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה וְכוּ' כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה" כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֲרָוָה, אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה. (וַיִּקְרָא רַבָּה, פֶּרֶק כד), הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם עַם קָדוֹשׁ בְּחִינַת שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן אֲסוּרִים לֶאֱכֹל נְבֵלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא, פְּגַם הַבְּרִית, הֵפֶךְ שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁמִּשָּׁם הַחַיִּים (כַּמּוּבָא כְּבָר

כַּמָּה פְּעָמִים). וְכֵן כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגִימָה בַּסַּכִּין, אֲזַי הַפְּגִימָה עוֹקֶרֶת הַסִּימָנִים וְאֵין הַבְּהֵמָה מֻתָּרָה עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי עִקּוּר סִימָנִים עַל-יְדֵי הַפְּגִימָה שֶׁהִיא סְטָרָא דְּמוֹתָא, וַאֲזַי נַעֲשֵׂית נְבֵלָה גַּם כֵּן וַאֲסוּרָה לְיִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ כַּנַּ"ל. כִּי הַבְּהֵמָה נִכְשֶׁרֶת לַאֲכִילָה דַּוְקָא עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה בְּסַכִּין כָּשֵׁר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁל הַבְּהֵמָה וּמַעֲלֶה הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי לְמְדַבֵּר, כִּי הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה הוּא בְּחִינַת חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם (יְשַׁעְיָה לד, ו), כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (בְּסִימָן לז). וְהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶרֶב הַנַּ"ל דְּאַכְלֵי כֻּלָּא וְשַׂצֵי כֻּלָּא, שֶׁמְּכַלֶּה וּמְבַעֶרֶת הָרַע שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת. וְיִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בָּהּ מְקַבְּלִים חַיִּים מִמֶּנָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים". שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁחִיטָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, סְטָרָא דְּמוֹתָא, פְּגַם הַבְּרִית. וּלְתַקֵּן וּלְהַחֲיוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹתוֹ מֵחַי לְמְדַבֵּר, שֶׁזֶּה עִקַּר חַיּוּתוֹ שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ שָׁם, כְּשֶׁמַּעֲלִין אוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת מְדַבֵּר, כִּי חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם הַנַּ"ל, הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמַּכְנִיעַ הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, דְּהַיְנוּ הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוֹת בִּבְחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִים. 'רוֹמְמוֹת אֵל' זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה. וּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַמְדַבֵּר מִשְּׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמַּתְחִיל, 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' (בְּסִימָן יט). וְזֶהוּ, 'לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִים', שֶׁעַל יָדוֹ מַכְנִיעִין הָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְבַעֵר מֵהַסַּכִּין הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב לַה' הַנַּ"ל כָּל הַפְּגִימוֹת, שֶׁהֵם סְטָרָא דְּמוֹתָא, פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁעַל יָדוֹ נִפְגָּם הַסַּכִּין חֶרֶב לַה' הַנַּ"ל, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה; שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּשְׁמִירַת הַבְּרִית. וְעַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית נִפְגָּם הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגִימַת הַסַּכִּין כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת שְׁתִּים עֶשְׂרֵה בְּדִיקוֹת הַסַּכִּין (שֻׁלְחָן עָרוּךְ יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן יח, סָעִיף ט), כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ ה שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית (כַּמּוּבָא לְעֵיל,) (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן לז, ו) וְכֵן יֵשׁ שְׁתִּים עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת בִּבְרָכַת הַשַּׁחְיטָה כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ ה כַּנַּ"ל, כִּי הַסַּכִּין חֶרֶב לַה' הַנַּ"ל צָרִיךְ לִהְיוֹת כֻּלּוֹ בָּדוּק יָפֶה וְשָׁלֵם בְּלִי פְּגָם, בִּבְחִינַת כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. כִּי הִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה כַּנַּ"ל, צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בְּלִי שׁוּם פְּגָם וָמוּם כְּלָל. וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הַסַּכִּין כִּפְגַם הַמְזֻבָּחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַסַּכִּין בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁלֵם בְּלִי פְּגָם בִּבְחִינַת אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, שֶׁמִּשָּׁם אָנוּ לְמֵדִים פְּגִימַת

הַמִּזְבֵּחַ. וְכֵן הַסַּכִּין בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ צָרִיךְ גַּם כֵּן שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם וְשֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם בִּשְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ, בִּבְחִינַת אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן יח). כִּי אֲבָנִים הֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר יְצִירָה, שְׁתֵּי אֲבָנִים בּוֹנוֹת שְׁנֵי בָּתִּים. וּצְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁלֵמִים בְּלִי פְּגָם, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֶרֶב לַה', בְּחִינַת סַכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. כִּי הַמִּזְבֵּחַ מְתַקֵּן גַּם כֵּן תִּקּוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי הַקְּרְבָּנוֹת, שֶׁמַּכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת (כַּמּוּבָא לְעֵיל), וְעַל-כֵּן פְּגִימַת הַסַּכִּין שָׁוֶה עִם פְּגִימַת אַבְנֵי הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲ'בָנִים שְׁ'לֵמוֹת תִּ'בְנֶה רְאשֵׁי תֵּבוֹת "אֵשֶׁת", כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן יח); שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִבְדֹּק הַסַּכִּין 'אַבְשָׁרָא וְאַטּוּפְרָא' (חֻלִּין יז. שֻׁלְחָן עָרוּךְ, יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן יח סָעִיף ט) זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם, (כַּמּוּבָא לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים), כִּי בִּשְׂרָא הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת בָּשָׂר מִבְּשָׂרִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם. וְטוּפְרָא זֶה בְּחִינַת תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, כִּי הַצִּפָּרְנַיִם הֵם בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, כא) כָּתְנוֹת עוֹר (בְּרֵאשִׁית רַבָּה כ, יב), שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַשְׁמַל, בְּחִינַת תַּרְגּוּם, כַּמּוּבָא. וְעַל-יְדֵי בִּשְׂרָא וְטוּפְרָא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִבְדָּק וְנִשְׁלָם הַסַּכִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת חֶרֶב לַה' כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בּוֹדְקִין וּמַעֲבִירִין כָּל הַפְּגִימוֹת מַהַסַּכִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא, פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁנִּכְנָע וְנוֹפֵל עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם):

חלק ג

וְעַל-כֵּן שִׁעוּר פְּגִימָה בְּכָל שֶׁהוּא לְהַחֲמִיר. וְעַל כָּל פָּנִים בִּכְחוּט הַשְּׂעָרָה בְּוַדַּאי נִפְגָּם לְכֵלִי עָלְמָא (עַיֵּן בטושו"ע יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן יח, סָעִיף ב), זֶה בְּחִינַת צַדִּיקִים. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עֲלֵיהֶם אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשְּׂעָרָה, וְצַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית. וּבִבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשְּׂעָרָה, וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִפְּגָם כָּל שֶׁהוּא, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת צַדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא תִּקּוּן הַמֹּחַ, וְהַמֹּחַ צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד שֶׁלֹּא יִפָּגֵם אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, כִּי הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת פֶּסַח (הֲלָכָה א), כִּי פְּגַם הַמֹּחַ הוּא בְּחִינַת חָמֵץ בְּפֶסַח בְּמַשֶּׁהוּ (שֻׁלְחָן עָרוּךְ אוֹרַח חַיִּים סִימָן תמב, סָעִיף א), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הַשְׂעוּר עַל כָּל פָּנִים כְּחוּט הַשְּׂעָרָה, כִּי הַשְּׂעָרוֹת הֵם מוֹתְרֵי מֹחִין, וּכְשֶׁהַמֹּחַ נִפְגָּם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הַפְּגָם מַגִּיעַ בַּשְּׂעָרוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם גְּדֵלִים וְיוֹצְאִים מֵעֲכִירַת הַמֹּחַ. עַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַמֹּחַ מְאֹד שֶׁלֹּא יִפָּגֵם כְּלָל. בְּאֹפֶן שֶׁאֲפִלּוּ חוּט הַשְּׂעָרָה מִשַּׂעֲרוֹתָיו לֹא יִהְיֶה פָּגוּם כְּלָל. כִּי אֵצֶל הַצַּדִּיק

שֶׁמֹּחוֹ קָדוֹשׁ, אֲפִלּוּ הַשְׁעָרוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם הַמּוֹתְרֵי מֹחִין, הֵם גַּם כֵּן קְדוֹשִׁים. וְזֶה בְּחִינַת שִׁעוּר פְּגִימַת הַסַּכִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל בִּכְחוּט הַשְּׂעָרָה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יֶפְגַּם אֲפִלּוּ שַׂעֲרָה אַחַת מִשַּׂעֲרוֹתָיו, בְּחִינַת מוֹתְרֵי מֹחִין כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן אֵין הַשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל שְׁחִיטַת נָכְרִי נְבֵלָה, אֲפִלּוּ אֵינוֹ עוֹבֵד עֲבוֹדַת אֱלִילִים, וַאֲפִלּוּ הוּא קָטָן, וַאֲפִלּוּ אֲחֵרִים רוֹאִין אוֹתוֹ. (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ב, סָעִיף א) כִּי, אַדְרַבָּא, הָעַכּוּ"ם מְנַבֵּל הַחַי בִּשְׁחִיטָתוֹ, כִּי הוּא מִן הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם מְשַׁקְּעִים בְּהָרַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, וְאֵין כָּשֵׁר לִשְׁחֹט כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּחִינַת שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית וְיֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַכְנִיעַ רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים":

חלק ה

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁאָסוּר לִשְׁחֹט, כִּי אִם כְּשֶׁמַּרְאֶה סַכִּינוֹ לְחָכָם שֶׁהוּא יִבְדֹּק לוֹ הַסַּכִּין לְהַשְׁוֹחֵט וְאַחַר כָּךְ יִשְׁחֹט, כִּי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב לַה' הַנַּ"ל, בְּחִינַת הַסַּכִּין כַּנַּ"ל, אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם מֵהַצַּדִּיק וַחֲכָם הַדּוֹר שֶׁהוּא זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל מִפִּי דָּוְקָא הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי וְיוֹדֵעַ חֲמֵשׁ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כג, סָעִיף א) כְּנֶגֶד ה הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשְׁחִיטָה הַכְּשֵׁרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מָמְחֶה וּמַחְזִק (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן א, סָעִיף א) שֶׁצָּרִיךְ הַשּׁוֹחֵט לִהְיוֹת, הַיְנוּ מָמְחֶה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת בְּחָמֵשׁ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְכֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת מַחְזִק שֶׁלֹּא יְהֶיֶה רַךְ לֵב, שֶׁלֹּא יִתְעַלֵּף, כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת מַחְזִק, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לֵב חָזָק וְתַקִּיף לְלָבֹשׁ רוּחַ גְּבוּרָה מֵאֵת ה', לֶאֱחֹז חֶרֶב לַה' הַנַּ"ל, לְלְחֹם מִלְחֶמֶת ה' צְבָאוֹת, לְהַכְנִיעַ רַע הַכּוֹלֵל, רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, כִּי תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת עַזּוּת, בְּחִינַת בֹּעַז, 'בּוֹ עַז' בּוֹ תּוּקְפָא, כַּמּוּבָא:

חלק ז

וְזֶהוּ שֶׁאָסוּר לִשְׁחֹט קוֹדֶם שֶׁיַּעֲבְרוּ עָלָיו שְׁמוֹנָה יָמִים אַחַר שֶׁנּוֹלַד, כְּמוֹ הַקְּרְבָּן שֶׁכָּתוּב בּוֹ, "שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן וְכוּ'", כִּי הַקְּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי בָּאִים לְהַכְנִיעַ וּלְהַעֲבִיר רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵינוֹ מְרֻצֶּה לְקָרְבָּן עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי (וַיִּקְרָא יב, ג), בִּבְחִינַת מִילָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁמִּצְוָתָהּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַשִּׁבְעָה

יָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא. וְצָרִיךְ שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו שִׁבְעָה יָמִים כְּדֵי לָצֵאת מִן כֹּחַ הַמְדַמֶּה כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת. שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בִּבְחִינַת שִׁבְעַת יָמִים עַל-יְדֵי אַהֲבַת הַנְּפוּלוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן נד). אֲבָל בִּבְחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין, אֵין לוֹ אֲחִיזָה שָׁם. וְאָז נַעֲשֶׂה הַמִּילָה, שֶׁהוּא הַכְנָעַת הַבְּהֵמִיּוּת וְתִקּוּן הַבְּרִית. וְכֵן הַקָּרְבָּן גַּם כֵּן אֵינוֹ מְרֻצֶּה עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי, כִּי הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְכֵן הַשְׁחִיטָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת קָרְבָּן כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן גַּם כֵּן צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם בְּמַאֲמָר "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" (אוֹת ג); שֶׁהַכְנָעַת רַע הַכּוֹלֵל עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּחִינַת מִילָה, בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל, עַיִן שָׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁחִיטָה בַּסַּכִּין הַנַּ"ל, בְּחִינַת חֶרֶב פִּפִיּוֹת (תְּהִלִּים קמט, ו), בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מִילָה, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת כִּסּוּי דָּם בֶּעָפָר. בֶּעָפָר דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עָפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת חֶרֶב הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ט), בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מא, ב) יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, עַל וְשָׁקַל עַפְרָא וּמוֹרַח וְכוּ' (ב"ב עג), עָפָר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הַכִּסּוּי אַף שֶׁהוּא מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, הוּא גְּמַר הַשְׁחִיטָה, (כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ), כִּי הוּא בְּחִינַת שְׁחִיטָה מַמָּשׁ וְהִיא גְּמַר הַשְׁחִיטָה, כִּי הַשְׁחִיטָה הִיא בַּסַּכִּין הַנַּ"ל, אֲשֶׁר עַל יָדוֹ מַכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת בִּבְחִינַת חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקָם בְּרִית, בְּחִינַת וְחַרְבִּי תֹּאכַל בָּשָׂר, כִּי הוּא בְּחִינַת כַּלָּה, דְּאַכְלָא כֻּלָּא וְשֵׂצֵי כֻּלָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה זוֹ בְּעַצְמוֹ בַּחֶרֶב הַנַּ"ל מְתַקְּנִין וּמְחַיִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ שָׁם, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ד, ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת כִּסּוּי הַדָּם, לְתַקֵּן מוֹתְרֵי הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בְּהַדָּם עַצְמוֹ. כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דָּם, שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה בּוֹ וְכוּ'. עַל-כֵּן צָרִיךְ לְכַסּוֹת אוֹתוֹ בֶּעָפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב הַנַּ"ל, כְּדֵי לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְהָתֵם הַחַטָּאת, לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ שָׁם, לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁסְּבִיבוֹ וּלְכַלּוֹתוֹ וּלְבַעֲרוֹ עַל-יְדֵי הֶעָפָר בְּחִינַת חֶרֶב הַנַּ"ל. וּלְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ שָׁם לְהַעֲלוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ לְחַיּוֹתוֹ בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁשָּׁחַט, הוּא יְכַסֶּה, (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כח, סָעִיף ח) כִּי הוּא בְּחִינַת שְׁחִיטָה מַמָּשׁ וּגְמָרָהּ שֶׁל הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁהִתְחִיל בַּמַּצְוָה, שֶׁהִתְחִיל לְתַקֵּן הַנְּפָשׁוֹת עַל-יְדֵי הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, הוּא יִגְמֹר אוֹתָהּ (עַל-פִּי יְרוּשַׁלְמִי פְּסָחִים פֶּרֶק י הֲלָכָה ה), לְכַסּוֹת הַדָּם בֶּעָפָר. גַּם

כֵּן לְתַקֵּן מוֹתְרֵי הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַשְׁחִיטָה וְהַכְּסוּי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵין שְׁחִיטָה, אֵין כְּסוּי (יוֹרֶה דֵּעָה שָׁם סִימָן יז), דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ, אֵין הַדָּם טָעוּן כְּסוּי, כִּי כְּשֶׁלֹּא תִּקְּנוּ, הֶעְקֵר עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה שֶׁהִיא עִקַּר הַתִּקּוּן, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן עוֹד הַמּוֹתְרֵי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בְּדָם הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי הַכְּסוּי, כִּי כְּבָר הִתְגַּבְּרָה וְשָׁלְטָה עֲלֵיהֶם סִטְרָא דְּמוֹתָא וְנַעֲשֵׂית נִבְלָה כַּנַּ"ל וְאִי אֶפְשָׁר לְגָמֵר הַתִּקּוּן שֶׁל הַכְּסוּי, כִּי אִם כְּשֶׁכְּבָר נִתְתַּקְּנָה כַּהֹגֶן עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת כְּסוּי דָּם נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן עָפָר מִלְמַעְלָה וְעָפָר מִלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר". וְלָמְדוּ, שֶׁיִּהְיֶה מְכֻסֶּה בְּתוֹךְ עָפָר מִלְמַטָּה וּמִלְמַעְלָה, זֶה בְּחִינַת קְבוּרָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ וּלְהַעֲלוֹתָהּ וּלְכַלּוֹת הַזֶּהֱמָא, לְהַכְנִיעַ הָרַע הַנֶּאֱחָז בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְיָשׁוֹב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹקִים וְכוּ'". וְעִקַּר הַקְּבוּרָה הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַבְּרִית בִּבְחִינַת כְּסוּי, לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית עִקַּר אֲחִיזָתָם בּוֹ וּמִשָּׁם בָּאִין כָּל הַחֲרָפוֹת וּבוּשׁוֹת. (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּסִימָן יט, ג). בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית לד, יד) כִּי חֶרְפָּה הִיא לָנוּ. עַל-כֵּן צָרִיךְ תֵּכֶף לְכַסּוֹת עַל חֶרְפָּתוֹ, לְקָבְרוֹ תֵּכֶף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי קְלָלַת אֱלֹהִים תָּלוּי". (דְּבָרִים כא, כג) 'קְלָלַת' לְשׁוֹן בִּזָּיוֹן וְחֶרְפָּה. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְקָבְרוֹ תֵּכֶף, כְּדֵי לְכַסּוֹת הַחֶרְפָּה הַמְכֻסֶּה עַל הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי גַּם הַתַּחְלַת הַגְּזֵרָה שֶׁל מִיתָה וּקְבוּרָה בָּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב" (בְּרֵאשִׁית ג, יט), שֶׁזֶּה נִגְזַר עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין לח, עב), אָדָם הָרִאשׁוֹן מָשׁוּךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה. כִּי עַל-יְדֵי-זֶה צְרִיכִין דַּוְקָא לִקְבוּרָה כְּדֵי לְכַסּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה וְתִקּוּן גָּדוֹל לְכַלּוֹת הַזֶּהֱמָא וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמָּצִינוּ בְּשֵׁם וְיֶפֶת, שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁכִּסּוּ עֶרְוַת אֲבִיהֶם (בְּרֵאשִׁית ט, כג) בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-כֵּן זָכוּ בְּנֵיהֶם לִקְבוּרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְכַסּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּסוּי דָּם בְּעָפָר, דְּהַיְנוּ בְּתוֹךְ עָפָר מִלְמַטָּה וּמִלְמַעְלָה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים הַנְּפָשׁוֹת הָעֲשׂוּקוֹת שֶׁיָּרְדוּ לְשָׁם אֶל תּוֹךְ הַחַי שֶׁנִּשְׁחַט, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כְּסוּי בְּחִינַת קְבוּרָה כַּנַּ"ל לְכַסּוֹת עַל חֶרְפַּת הַנֶּפֶשׁ וּלְתַקְּנוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ וּלְכַלּוֹת הַזֶּהֱמָא עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן אֵין טָעוּן כְּסוּי כִּי אִם חַיָּה וְעוֹף (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כח, סָעִיף א), כִּי שָׁם נֶאֱחָזִים וְנִצּוֹדִים בְּיוֹתֵר נְפָשׁוֹת הָעֲשׂוּקוֹת בִּבְחִינַת צַיִד חַיָּה אוֹ עוֹף, כִּי הֵם נִצּוֹדִים תָּמִיד, מֵחֲמַת שֶׁהַחַיּוּת שֶׁבָּהֶם הִיא בִּבְחִינַת צַדָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְכִצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח וְכַדָּגִים

שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוּדָה", שֶׁזֶּה קָאֵי עַל נְפָשׁוֹת הָעֲשׁוּקוֹת (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּסִימָן לז) עַל-כֵּן צָרִיךְ לְתַקֵּן דַּם הַנֶּפֶשׁ שֶׁלָּהֶם עַל-יְדֵי כְּסוּי:

חלק יא

וְעַל-כֵּן הַחַיּוֹת וְעוֹפוֹת הֵם קַלִּים בְּטִבְעָם וְיֵשׁ בָּהֶם זְרִיזוּת וְחִיּוּת יוֹתֵר וְדַעַת יוֹתֵר מִן הַבְּהֵמוֹת. כָּל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת הֵם סְמוּכִים יוֹתֵר אֶל גֶּדֶר הָאָדָם וְיֵשׁ בָּהֶם נִיצוֹצוֹת וְחִיּוּת שֶׁל נַפְשׁוֹת אָדָם יוֹתֵר מֵהַבְּהֵמוֹת, וְעַל-כֵּן עַל-פִּי הָרֹב נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְחַיּוֹת יוֹתֵר מִן הַבְּהֵמוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים סח), "חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ בָהּ וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם עד), "אַל תִּתֵּן לְחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ וְכוּ' הַבֵּט לִבְרִית" כַּנַּ"ל, שֶׁמְּבַקְּשִׁין שֶׁיַּבִּיט ה' וְיִשְׁגִּיחַ בְּרַחֲמָיו לְתַקֵּן הַבְּרִית, לְהַצִּיל נְפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִן הַחַיּוֹת שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִצּוֹדִים בָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן שְׁמָן מוֹכִיחַ עֲלֵיהֶם, כִּי אֵלּוּ נִקְרְאוּ "חַיָּה" עַל שֵׁם הַחַיּוּת הַמְּלֻבָּשׁ בָּהֶם בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַחַיּוֹת הוּא בְּחִינַת חַיּוּת שֶׁבָּא מִבְּחִינַת אָדָם, אֲבָל הַבְּהֵמוֹת נִקְרָאִים עַל שֵׁם רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁמִּתְרַבֶּה בָּהֶם יוֹתֵר מִן הַחַיּוֹת וְעַל-כֵּן הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִין מִן הַבְּהֵמוֹת לְבַד, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִין בִּשְׁבִיל כַּפָּרָה וּלְבַעֵר הַזֻּהֲמָא מִן הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהָבִיא דָּוְקָא מִן הַבְּהֵמָה כְּדֵי לְהַכְנִיעוֹ, כִּי עַל-יְדֵי סְמִיכָה שֶׁסּוֹמְכִין עַל הַקָּרְבָּן נִמְשָׁךְ עַל הַבְּהֵמָה רוּחַ הַטֻּמְאָה, דְּהַיְנוּ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בּוֹ עַל-יְדֵי הַחַטְא, כַּמּוּבָא. וְזֶה נַעֲשֶׂה דָּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְנַגֵּב שָׁם בְּהַבְּהֵמוֹת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת מְאֹד. עַל-כֵּן מוֹשֵׁךְ עַל עַצְמוֹ כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת מִן הָאָדָם בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל דָּבָר נִמְשָׁךְ לְשָׁרְשׁוֹ, וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן הַחַטָּאת, שֶׁהוּא בָּא לְכַפָּרָה עַל הַחֵטְא וְהוּא מְכַפֵּר יוֹתֵר מֵעוֹלָה, כִּי עוֹלָה אֵינָהּ בָּאָה כִּי אִם עַל הִרְהוּר, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִדְרָשׁ רַבָּה וַיִּקְרָא, פֶּרֶק ז), עַל-כֵּן הַחַטָּאת בָּאָה מִמִּין בְּהֵמָה שֶׁהִיא שְׁפָלָה וְתַחְתּוֹנָה יוֹתֵר מִמִּין בְּהֵמָה שֶׁל הָעוֹלָה, כִּי חַטָּאת בָּאָה נְקֵבָה וְעוֹלָה זָכָר, כִּי הַחַטָּאת צָרִיךְ לְבַעֵר רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהַחַיּוֹת וְעוֹפוֹת מְלֻבָּשׁ בָּהֶן נְפָשׁוֹת בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן גַּם אַחַר הַשְׁחִיטָה עֲדַיִן נִשְׁאֲרִין נְפָשׁוֹת בַּדָּם שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה בּוֹ עַל-כֵּן טְעוּנִין כִּסּוּי דָּם בֶּעָפָר כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת עֲפַר סוֹטָה, שֶׁעַל-יְדֵי הֶעָפָר נִבְדָּקֶת, כִּי הֶעָפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית וְכוּ' כַּנַּ"ל, הוּא בּוֹדֵק אוֹתָהּ. אִם הִיא טְמֵאָה אֲזַי עוֹקֶרֶת וּמְכַלָּה אוֹתָהּ בִּבְחִינַת דְּאַכְלָא כַּלְּא וְשֵׁצֵי כַּלָּא, אֲבָל אִם הִיא טְהוֹרָה, אֲזַי, אַדְרַבָּא, מְקַבֶּלֶת חַיּוּת וְכֹחַ מִן בְּחִינַת הֶעָפָר הַנַּ"ל (עַיֵּן בְּרָכוֹת דַּף לא), בִּבְחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם (דְּבָרִים ד, ד) וְכַנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר תִּקְעוּ, בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן, סִימָן יד, "לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם", עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל, שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, הַיְנוּ לְיִרְאָה וְכוּ' וְהַעֲלָאַת הַכָּבוֹד הוּא עַל-יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מְעוֹרְרִין שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁמַּמְחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין זֶה לָזֶה וּמְעוֹרְרִין וּמִתְנוֹצְצִין נִשְׁמוֹת הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרְרִין לִתְשׁוּבָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְרָאִין נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים וְכוּ', וְעַל-יְדֵי שֶׁבָּאִין הָרְחוֹקִים מְאֹד וּמִתְקָרְבִין לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרוֹמֵם וְנִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ, שֶׁהָרְחוֹקִים יִתְקָרְבוּ אֵלָיו וְכוּ'. וְאֵין אָדָם זוֹכֶה לְתוֹרָה אֶלָּא עַל-יְדֵי שִׁפְלוּת וְכוּ'. וּכְשֶׁמַּחֲזִיר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, הַיְנוּ לְיִרְאָה כַּנַּ"ל. וְאָז נִשְׁלָם פְּגָמֵי הַיִּרְאָה וְאָז זוֹכֶה לְשָׁלוֹם וְכוּ', כִּי בְּאַתְרָא דְּאִית דְּחִילָא, תַּמָּן תִּשְׁתַּכַּח שְׁלִמְתָּא (זֹהַר יִתְרוֹ עט). כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים לד, י), "כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו וְכוּ'". וְאָז יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, כִּי הַתְּפִלָּה בִּמְקוֹם קָרְבָּן וּבְקָרְבָּן כְּתִיב, "כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב" (עַיֵּן וַיִּקְרָא כב, כ). וּכְשֶׁאֵין בּוֹ מוּם, הַיְנוּ בְּאַתְרָא דְּאִית דְּחִילָא, אֲזַי יִקְרַב לַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ תָּמָה וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטָה, כִּי עִקַּר הַשְׁחִיטָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲלִיף, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בִּבְחִינַת שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים וְכוּ' כֻּלָּם אֲחוּזֵי חֶרֶב וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר עַל פָּסוּק, "וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ" (תְּהִלִּים קמה, יא), שֶׁהַגְּבוּרָה בְּחִינַת יִרְאָה. וְזֶה בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, הַיְנוּ הַחֲלִיף שֶׁל הַשְׁחִיטָה. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַחֲלִיף שָׁלֵם מִכָּל פְּגָם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם חִסָּרוֹן וּפְגָם כְּלָל (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן יח סָעִיף ב), כִּי בְּאַתְרָא דְּאִית דְּחִילָא, תַּמָּן תִּשְׁתַּכַּח שְׁלִמְתָּא (זֹהַר יִתְרוֹ עט) כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו" (תְּהִלִּים לד, י). וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַחֲלִיף שָׁלֵם בְּלִי שׁוּם פְּגָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת יִרְאָה. שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו כַּנַּ"ל, כִּי הַשְׁחִיטָה מַכְשֶׁרֶת הַבָּשָׂר לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, וַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל הִיא בְּמָקוֹם קָרְבָּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נה), שֻׁלְחָן מְכַפֵּר כַּמִּזְבֵּחַ, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּכָשֵׁר הַבָּשָׂר לַאֲכִילָה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַחֲלִיף הַשָּׁלֵם בְּלִי שׁוּם פְּגָם, וְאָז יְכוֹלִין לְהַכְשִׁיר הַבָּשָׂר לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבָּן, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר בְּחִינַת קָרְבָּן שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה, הוּא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת בְּלִי מוּם כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב, כִּי הָאֲכִילָה הוּא בִּמְקוֹם קָרְבָּן. וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה (שֻׁלְחָן עָרוּךְ

אוֹרַח חַיִּים סִימָן פט סָעִיף ג), מִשּׁוּם לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם (וַיִּקְרָא יט, כו), לֹא תֹאכְלוּ קֹדֶם שֶׁתִּתְפַּלְּלוּ עַל דַּמְכֶם, כִּי אַחַר שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל דָּמוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קָרְבָּן, אָז יָכוֹל לֶאֱכֹל (בְּרָכוֹת י) בְּקָדֵשָׁה בִּבְחִינַת קָרְבָּן:

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁהַחֲלִיף שֶׁל הַשְׁחִיטָה הוּא בְּחִינַת יִרְאָה וּבַאֲתָרָא דְּאִית יִרְאָה תַּמָּן שְׁלֹמְתָא, עַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַחֲלִיף שָׁלֵם לְגַמְרֵי בְּלִי שׁוּם פְּגָם וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיְּקַבֵּל הַשּׁוֹחֵט אֶת הַחֲלִיף הַשָּׁלֵם מִן הַתַּלְמִיד חָכָם דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהַשּׁוֹחֵט צָרִיךְ לְהַרְאוֹת סַכִּינוֹ לֶחָכָם וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשּׁוֹחֵט שֶׁיִּזְכֶּה לְחַלִּיף שָׁלֵם בִּבְחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם, שֶׁעַל יָדָהּ נִשְׁלָמִין פְּגָמֵי הַחֲלִיף כַּנַּ"ל, כִּי אִם עַל-יְדֵי הֶחָכָם הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָתוֹ בְּקָדֵשָׁה, עַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלֶה אֶת הַכָּבוֹד מִזְּלוּתָא דְּגָלוּתָא, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַשְׁלִים פְּגָמֵי הַיִּרְאָה וְזוֹכֶה לְיִרְאָה בִּשְׁלֵמוּת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שְׁלֵמוּת הַחֲלִיף בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן וּפְגָם חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֻכְרָח הַשּׁוֹחֵט שֶׁיְּקַבֵּל אֶת הַחֲלִיף הַשָּׁלֵם לִשְׁחֹט מִן הֶחָכָם הָאֱמֶת דַּיְקָא, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַחֲלִיף, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד שֶׁעוֹלֶה עַל-יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד שֶׁל הֶחָכָם הָאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְזָבַחְתָּ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ (ע' דְּבָרִים יב, כב), 'כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ' דַּיְקָא, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת, הַיְנוּ כְּפִי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל הֶחָכָם הָאֱמֶת, כֵּן זוֹכִין לְחַלִּיף שָׁלֵם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁעַל יָדוֹ הַזְּבִיחָה וְהַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חָמֵשׁ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה (שֻׁלְחָן עָרוּךְ יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כג, סָעִיף א) כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַזְּבִיחָה, עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁכְּלוּלָה מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה הַכָּבוֹד וְנִשְׁלָם הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַחֲלִיף בְּלִי פְּגָם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן גַּם הַשּׁוֹחֵט בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן שְׁחִיטַת מוּמָר וְעַכּו"ם, נְבֵלָה, אֲפִלּוּ אֲחֵרִים רוֹאִין אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹחֵט כַּהֶגֶן, וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי גַּם הַשְׁחִיטָה בְּעַצְמָהּ הִיא בִּבְחִינָה הַנַּ"ל. בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרֵשׁ הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲלִיף. כִּי עִקַּר הַשְׁחִיטָה הוּא לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת הַמְגֻלְגָּלוֹת בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת. וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הֵם בְּחִינַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי פְּגָמֵיהֶם וְחֶטְאֵיהֶם עַד שֶׁנִּתְגַּלְגְּלוּ בִּבְהֵמוֹת וְכוּ'. וְהֵם מֻנָּחִים בְּזִלּוּתָא דְּגָלוּתָא בִּבְהֵמוֹת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה מַעֲלִין אוֹתָם מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהַשּׁוֹחֵט חֵלֶק בַּתּוֹרָה, וּצְרִיכִין לְהַדֵּר מְאֹד אַחַר שׁוֹחֵט כָּשֵׁר וְיֵרֵא שָׁמַיִם, כִּי כָּל מַה שֶּׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר בְּיוֹתֵר, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַשְׁחִיטָה, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת מִזְּלוּתָא דְּגָלוּתָא הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה,

כָּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּתוֹרַת זְבִיחָה, הוּא רָאוּי לִשְׁחֹט. בְּתוֹרַת זְבִיחָה דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, הַיְנוּ לְיִרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲלִיף, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לִבְדֹּק אֶת הַחֲלִיף גַּם לְאַחַר הַשְׁחִיטָה (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן יח, סָעִיף יב), כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלָם הַחֲלִיף יוֹתֵר, כִּי אָז עוֹשִׂין הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶלְקֵי הַכָּבוֹד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲלִיף, אַף אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת וְהַמְגֻלְגָּלוֹת הֵם בִּבְחִינַת פֶּלְגָא (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי יֵשׁ לָהֶם מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְצָרִיךְ לִסְבֹּל לָהֶם יְגִיעוֹת רַבּוֹת קֹדֶם שֶׁעוֹלִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהִלְבִּישׁוּ, הֵם מוֹנְעִים אוֹתָם וּמַפְסִיקִים בֵּינָם לְבֵין הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבִשְׁבִיל זֶה מַחֲמִירִין מְאֹד בִּשְׁחִיטָה וְכָל סָפֵק בַּשְׁחִיטָה טְרֵפָה, כִּי צְרִיכִין יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּתְגַּלְגְּלוּ בַּבְּהֵמוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים שֶׁהִלְבִּישׁוּ עֲלֵיהֶם, וּצְרִיכִין לְהַפְשִׁיט מֵהֶם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹתָם וּלְבָרְרָם מִגּוּפֵי הַבְּהֵמוֹת וְכוּ', וּצְרִיכִין לָזֶה יְגִיעוֹת רַבּוֹת, כִּי יֵשׁ לָהֶם מְנִיעוֹת רַבּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה שֶׁתִּהְיֶה הַשְׁחִיטָה בְּכַשְׁרוּת כָּרָאוּי, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַמּוֹנְעִים לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם פּוֹסְלִים אֶת הַשְׁחִיטָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן כָּל סָפֵק בַּשְׁחִיטָה פְּסוּלָה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְדֹּק הַחֲלִיף אַחַר הַשְׁחִיטָה וְאִם נִמְצָא בּוֹ פְּגָם פְּסוּלָה, כִּי חַיְשִׁינַן שֶׁמָּא בָּעוֹר נִפְגְּמָה (יו"ד שָׁם ס"א), הַיְנוּ שֶׁמָּא נִפְגַּם הַחֲלִיף עַל-יְדֵי עוֹר הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ בְּעוֹף חַיְשִׁינַן שֶׁמָּא בָּעוֹר אִפְּגַם, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא דָּבָר רָחוֹק, אַף הוּא כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן הַשְׁחִיטָה בִּמְקוֹם הַצַּוָּאר דַּוְקָא, בִּמְקוֹם הַמְשָׁכַת הַצַּוָּאר, כַּמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה, זֶה בְּחִינַת וּמַשְׁכִּיהּ דְּצַוָּארֵיהּ, הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל גַּדְלוּת, בְּחִינַת יְדַבְּרוּ בְּצַוָּאר עָתָק (תְּהִלִּים עה, ו) (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם), וְשָׁם עִקַּר הַשְׁחִיטָה, לִשְׁחֹט וּלְהַכְנִיעַ בְּחִינַת מְשִׁיכַת הַצַּוָּאר שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּדְלוּת, כִּי עִקַּר הַעֲלָאַת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי בְּטוּל הַגַּאֲוָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר נְפִילַת הַנֶּפֶשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל-יְדֵי גַּדְלוּת, שֶׁמִּמֶּשָּׁם עִקַּר כָּל הַנְּפִילוֹת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁעִקַּר הַנְּפִילָה עַל-יְדֵי גַּדְלוּת, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם נְפִילָה בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (יְשַׁעְיָה ו, ג), אַף כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּדְלוּת אָז אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סוֹטָה ד). נִמְצָא, שֶׁכָּל הַנְּפִילוֹת הֵם עַל-יְדֵי גַּדְלוּת. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּתְגַּלְגְּלוּ בַּחַי, וְעִקַּר

נְפִילָתָם הָיָה עַל-יְדֵי גַּדְלוּת כַּנַ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן כָּל הַנְּפָשׁוֹת הוּא עַל-יְדֵי עֲנָוָה שֶׁזֶּה עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים וְתַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן עב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר מִי שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן הַשְׁחִיטָה שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן וַעֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ, עַל-כֵּן הִיא בְּמָקוֹם הַמְשָׁכַת הַצַּוָּאר, לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אֶת הַגַּדְלוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַשְׂכִּיהּ דְּצַוָּארֵיהּ וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת כִּסּוּי דָּם בֶּעָפָר (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כח) זֶה בְּחִינַת שִׁפְלוּת בְּחִינַת עָפָר וָאֵפֶר, שֶׁאָמַר אַבְרָהָם אָבִינוּ, בְּחִינַת שִׁפְלוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְ'עָפָר כִּסּוּי', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי שִׁפְלוּת כַּנַ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שְׁהִיָּה בִּשְׁחִיטָה שֶׁפְּסוּלָה (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כג). וְכֵן דְּרִסָה אָסוּרָה (שָׁם סִימָן כד), כִּי הַשְׁחִיטָה צְרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת וּבְזְרִיזוּת בְּלִי הֶפְסֵק, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַבְּגָדִים צוֹאִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת מִתְגַּבְּרִים וּמוֹנְעִים מְאֹד, עַל-כֵּן אָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם שְׁהִיָּה וְהֶפְסֵק כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַמּוֹנְעִים שֶׁהֵם הַבְּגָדִים צוֹאִים, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הֵם עֲלוּלִים לִמְנֹעַ וּלְקַלְקֵל כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכָה הַשְׁחִיטָה שֶׁתִּהְיֶה בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל בְּלִי שׁוּם שְׁהִיָּה אֲפִלּוּ בְּמַשֶּׁהוּ. אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן דְּרִסָה פְּסוּלָה, כִּי אַף-עַל-פִּי, שֶׁצְּרִיכִין לְהַזְדָּרֵז בַּשְׁחִיטָה מְאֹד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת כְּשֶׁרוֹצִין לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ, לְהַפְשִׁיטָהּ מִן הַבְּגָדִים צוֹאִים כַּנַ"ל, אַף-עַל-פִּי כֵן אִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת דְּרִסָה, כִּי בַּהֶכְרֵחַ לִסְבֹּל הַיְגִיעוֹת וְהַמְּנִיעוֹת, לַעֲבֹר וְלֵילֵךְ דֶּרֶךְ כָּל הַמְּנִיעוֹת עַד שֶׁנַּפְשִׁיט מֵעָלָיו כָּל הַבְּגָדִים הַצוֹאִים, שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם בְּפַעַם אֶחָד בִּבְחִינַת דְּרִסָה (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר):

וְזֶה בְּחִינַת חֲלָדָה (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כד), שֶׁהַשְׁחִיטָה צְרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה מְפֹרַעַת וּמְגֻלָּה לַגַּמְרֵי, שֶׁלֹּא יַחֲלִיד הַסַּכִּין תַּחַת הָעוֹר אוֹ בֵּין סִימָן לְסִימָן, שֶׁלֹּא יַפְסִיקוּ הַבְּגָדִים הַצוֹאִים לְמַעְלָה מִן הַסַּכִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמּוֹנְעִים וְהַמַּפְסִיקִים שֶׁל הַבְּגָדִים הַצוֹאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹר הַבְּהֵמָה כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁחִיטָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיִּרְאָה כַּנַ"ל וְהַיִּרְאָה הוּא בְּחִינַת פִּיתְחָא עִלָּאָה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה פֶּתַח הַשְׁחִיטָה פָּתוּחַ לְגַמְרֵי בְּלִי שׁוּם מוֹנֵעַ וְהֶפְסֵק:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטַת הַסִּימָנִין בְּרֶבֶן (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כא, סָעִיף א), כִּי הַנְּפָשׁוֹת קוֹדֶם הַתִּקּוּן הֵם בְּחִינַת פֶּלְגָּא (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם) וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי שֶׁעוֹלִין אֶל הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן שְׁלֵמִים לְהַעֲלוֹתָם מִבְּחִינַת פֶּלְגָּא וְחִסָּרוֹן לִבְחִינַת יִרְאָה שְׁלֵם. וְעַל-כֵּן הַשְׁחִיטָה בְּרֹב הַסִּימָנִים, כִּי הַנְּפָשׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת הֵם בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הָעֲשׂוּקוֹת בְּתִיקְלָא, כַּיָּדוּעַ, וְהַתִּיקְלָא הוּא בִּבְחִינַת פֶּלְגָּא, כִּי מְעֹרָב טוֹב וָרַע חֶצְיוֹ טוֹב וְכוּ' וְזֶהוּ

בְּחִינַת תִּיקְלָא שֶׁעוֹמֵד עַל הַמִּשְׁקָל וְאֵינוֹ נוֹטֶה לְכָאן וּלְכָאן, כִּי חֶצְיוֹ טוֹב וְכוּ'. וְהַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַמַּכְרִיעַ, וְעַל-כֵּן הָאָדָם נִדּוֹן אַחַר רֻבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמַּכְרִיעַ מְעַט כְּחוּט הַשְּׂעָרָה לְכַף זְכוּת, אֲזַי נִכְלֶלֶת בְּטוֹב וְנַעֲשֶׂה כֻּלּוֹ טוֹב. וְזֶה בְּחִינַת וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאֹד, 'וּסְבִיבָיו', זֶה בְּחִינַת תִּיקְלָא הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ כַּיָּדוּעַ (מִשְׁנַת חֲסִידִים מַסֶּכֶת הַהֲרָכָבָה, לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן לט), בְּחִינַת נֹגַהּ לוֹ סָבִיב (יְחֶזְקֵאל א, ד, כז), שָׁם הַכֹּל תָּלוּי בְּחוּט הַשְּׂעָרָה, בְּחִינַת נִשְׂעֲרָה מְאֹד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשְּׁחִיטָה בְּרֻבּוֹ, כִּי עַל-יְדֵי חוּט הַשְּׂעָרָה, הַמַּשְׁלִים אֶת הָרֹב, עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת מִבְּחִינַת פִּלְגָּא דְּנַ"ל, מִבְּחִינַת תִּיקְלָא הַנַּ"ל, כִּי נִכְרָעִין לְכַף זְכוּת עַל-יְדֵי הָרֹב, וְאָז נִכְלָלִין בְּסִטְרָא דְּטוֹב בִּבְחִינַת יִרְאָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲלִיף הַשָּׁלֵם כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַם הָאָרֶץ לֹא יֹאכַל בָּשָׂר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בָּשָׂר כִּי אִם עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת מִזִּילוּתָא דְּגַלּוּתָא כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "דִּרְשׁוּ ה' וְעֻזּוֹ" בְּסִימָן לז, עַיֵּן שָׁם, שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵעִנְיַן שְׁחִיטָה, עַיֵּן שָׁם, בָּאוֹת ו מַה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם. וְזֶהוּ הִזָּהֲרוּ בְּוָרִידִין כְּרַבִּי יְהוּדָה, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּא בְּגִלְגּוּל, וְצָרִיךְ הַשּׁוֹחֵט לְכַוֵּן לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּדָּם. גַּם עִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב):

וּכְלַל הַתּוֹרָה, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר לְגַבֵּי הַצּוּרָה, לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר וְהַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה, בְּחִינַת סִכְלוּת, בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת שִׂכְחָה, בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. וּלְהַגְבִּיר וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַצּוּרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת אוֹר, בְּחִינַת חָכְמַת הַתּוֹרָה וְכוּ'. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תַּעֲנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה. וְעִקַּר הוּא צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֻטְא שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, שֶׁעִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְשִׂכְחָה וְסִכְלוּת וְכוּ', הוּא עַל-יְדֵי הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֻטְא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ, לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, בְּחִינַת בְּהֵמָה, בְּחִינַת הַגּוּף וְכוּ' וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי לְמְדַבֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת תּוֹרָה וְכוּ' (וְעַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב), וְעַיֵּן שָׁם בַּסּוֹף מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם לְעִנְיַן בְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ וְכוּ' וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁהֵם מְגַלִּים, הוּא הַכֹּל גִּלּוּי לְהַשּׁוֹחֵט וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת חֲמֵשׁ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כג, סָעִיף א) כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ לַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמִשָּׁה דְּמִים, בְּחִינַת חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת "מַנְצְפַּ"ךְ", כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה

הַנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה צְרִיכִין לְתַקֵּן עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה. וְעַל-כֵּן הֵם חֲמֵשׁ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה שֶׁהִיא דְּרָסָה וְכוּ' כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ לַנֶּפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּזְהָרִין מֵחֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל הַמַּפְסִידִין אֶת הַשְׁחִיטָה, שֶׁהֵם, שְׁהִיָּה, דְּרָסָה וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי לְמְדַבֵּר, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵחֲמֵשׁ בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה מַה שֶּׁהַשּׁוֹחֵט צָרִיךְ לְהַרְאוֹת סַכִּינוֹ לָחָכָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה, שֶׁהוּא לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הֶחָכָם בַּתּוֹרָה דַּיְקָא, כִּי הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת חָכְמַת הַתּוֹרָה. (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּמָּה פְּעָמִים) עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַתִּקּוּן שֶׁל הַשְׁחִיטָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הֶחָכָם בְּחָכְמַת הַתּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ כִּי אִם עַל-יְדֵי חָכְמַת הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַבֵּל סַכִּין הַשְׁחִיטָה מֵהֶחָכָם דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל כֹּחַ מִמֶּנּוּ לְתַקֵּן הַתִּקּוּן שֶׁל הַשְׁחִיטָה, שֶׁהוּא לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הֶחָכָם בְּחָכְמַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. גַּם בָּזֶה שֶׁמַּרְאֶה סַכִּינוֹ לֶחָכָם, בָּזֶה הוּא חוֹלֵק כָּבוֹד לֶחָכָם. וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְאוֹת סַכִּינוֹ לֶחָכָם מִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ שֶׁל חָכָם. וְעִקַּר הַעֲלָאַת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה וְהַנֶּפֶשׁ וְכוּ'. (כַּמְבֹאָר שָׁם). עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַרְאוֹת סַכִּינוֹ לֶחָכָם מִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ שֶׁל הֶחָכָם. וְאָז יֵשׁ לְהַשּׁוֹחֵט חֵלֶק בְּכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד. וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן שְׁחִיטַת נָכְרִי, נְבֵלָה, אֲפִלּוּ אֵינוֹ עוֹבֵד עֲבוֹדַת אֱלִילִים (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ב, סָעִיף א), כִּי תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה הוּא לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן זֶה, אֶלָּא עַל-יְדֵי בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה, אֲבָל לֹא עַל-יְדֵי עַכּוּ"ם, וְכֵן יִשְׂרָאֵל מוּמָר וְכוּ' (שָׁם סָעִיף ה), מֵאַחַר שֶׁיָּצָא כְּבָר מִן הַדָּת, שְׁחִיטָתוֹ נְבֵלָה, כִּי תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַל-יְדֵי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה דַּיְקָא, שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל כָּשֵׁר, שֶׁאָז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה, "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד", כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת הֵם נַפְשׁוֹת אָדָם מַמָּשׁ, שֶׁנִּתְגַּלְגְּלוּ בָּהֶם (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְשָׁאָר מְקוֹמוֹת) וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה; לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי שֶׁנִּתְגַּלְגְּלָה וְיָרְדָה מִמַּעֲלָתָהּ בַּעֲוֹנוֹתֶיהָ מִבְּחִינַת אָדָם לִבְהֵמָה, לַחֲזֹר לְתַקְּנָהּ וּלְהַחֲזִירָהּ לְמַעֲלָתָהּ, לְהַעֲלוֹתָהּ מִבְּהֵמָה לְאָדָם. עַל-כֵּן צָרִיךְ הַשּׁוֹחֵט שֶׁיִּהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר וְיָרֵא שָׁמַיִם מְאֹד. וְיִזָּהֵר הֵיטֵב בְּנַפְשׁוֹ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַשְׁחִיטָה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וְלִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בְּכָל דִּינֵי הַשְׁחִיטָה, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְתַקֵּן אֶת הַנֶּפֶשׁ

וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְמַעֲלָתָהּ מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְעַל-כֵּן הֵם חָמֵשׁ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי עִקַּר כְּלַל הַתּוֹרָה הוּא לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. וְתִקּוּן זֶה שֶׁהוּא לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר הַנְּפָשׁוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁחִיטָה, בְּתִקּוּן זֶה אָנוּ עוֹסְקִים כָּל יְמֵינוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, שֶׁאָז יֵשְׁלַם הַבְּרוּר, כַּיָּדוּעַ (עֵץ חַיִּים שַׁעַר לט פֶּרֶק א, וְשַׁעַר יט פֶּרֶק ג וְסוֹף פֶּרֶק ה), כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הַכֹּל בְּיוֹם אֶחָד, רַק בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר מְבָרְרִין בְּרוּרִים מְיֻחָדִים, עַד שֶׁיֵּשְׁלַם הַבְּרוּר בִּימֵי מָשִׁיחַ. (כַּיָּדוּעַ בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שָׁם) וְהַכְּלָל, כִּי אֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְהִ' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וּבְכָל יוֹם מִתְבָּרְרִין בְּרוּרִים מְיֻחָדִים מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם בְּיוֹם אֶחָד. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וּבִשְׁבִיל זֶה מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשְׁלַם הַבְּרוּר (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּסֵפֶר גִּלְגּוּלִים וּבְשַׁאֲרֵי כְּתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל) וְעַל-כֵּן חִיּוּב עַל כָּל אָדָם לְהוֹלִיד בָּנִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִים הַבְּרוּר, כִּי אִם מִדּוֹר לְדוֹר, שֶׁכָּל דּוֹר צָרִיךְ לְתַקֵּן וּלְבָרֵר בְּרוּרִים מְיֻחָדִים כְּפִי הַיּוֹם וּכְפִי הַדּוֹר, כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם הוּא בְּחִינַת דּוֹר מְיֻחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמִדְרָשׁ (קֹהֶלֶת רַבָּתִי א, ה) עַל פָּסוּק, "דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא" (קֹהֶלֶת א, ד) אֵין לְךָ יוֹם שֶׁאֵין מֵתִים בּוֹ שִׁשִּׁים רִבּוֹא וְנוֹלָדִים בּוֹ שִׁשִּׁים רִבּוֹא. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם מִתְחַדֵּשׁ דּוֹר אַחֵר שֶׁהוּא שִׁשִּׁים רִבּוֹא נְפָשׁוֹת, כִּי אֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ בְּקֹהֶלֶת, "וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא", כִּי כְּמוֹ שֶׁזּוֹרֵחַ הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כְּמוֹ כֵן מִתְחַדֵּשׁ הַדּוֹר בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא בְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל: וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּקְרִיאַת שְׁמַע, "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ" (דְּבָרִים ו, ז), שֶׁנִּסְמַךְ 'וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ' לְ'אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם', (שָׁם) כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם, 'הַיּוֹם' דַּיְקָא, זֶה אַזְהָרָה, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּהִתְגַּבְּרוּת חָדָשׁ לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו מֵחָדָשׁ מַמָּשׁ, מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְבָרֵר בְּרוּרִים חֲדָשִׁים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה וּכְנֶגֶד כָּל בְּרוּר יֵשׁ קְלִפּוֹת וְסִטְרִין אֲחֶרְנִין הָרְבֵּה הַמְסַבְּבִין אוֹתָם, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת דִּקְדֻשָּׁה נָפְלוּ בְּעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וּמֵחֲמַת שֶׁבְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְבָרֵר בְּרוּרִים חֲדָשִׁים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, עַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר וּמִתְגָּרֶה הַבַּעַל דָּבָר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה מַזְהֶרֶת, "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם" 'הַיּוֹם' דַּיְקָא. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סִפְרִי שָׁם, לג. וְהוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, וְעַיֵּן שָׁם בְּפָסוּק ז, תַּנְחוּמָא ב, יִתְרוֹ יג, י. וְרַשִׁ"י כִּי תָבֹא כו, טו), בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, כִּי בַּוַּדַּאי דִּבְרֵי תוֹרָה הֵם חֲדָשִׁים מַמָּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַעֲלָאַת הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל.

מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם צְרִיכִין לְבָרֵר בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה, "וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ", דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְלַמֵּד הַתּוֹרָה לְבָנָיו כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּקְדֻשַּׁת תּוֹרָתוֹ מִדּוֹר לְדוֹר, כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַבֵּרוּר שֶׁל הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַשַּׁיָּךְ לָהֶם עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לְ"אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם", כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד מַמָּשׁ, כִּי בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת צְרִיכִין בְּכָל יוֹם דַּיְקָא מֵחָדָשׁ, וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר מֵחָדָשׁ, כִּי כָּל יוֹם הוּא בְּחִינַת דּוֹר חָדָשׁ, בְּחִינַת וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת הוּא בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכָּבוֹד שֹׂרֶשׁ הַכֹּל, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ (יְשַׁעְיָה מג, ז), בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ כַּנַּ"ל. וִידִיעַת כְּבוֹד אֱלֹקוּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִתְגַּלֶּה בְּכָל יוֹם וָיוֹם בְּהִתְגַּלּוּת חָדָשׁ, בִּבְחִינַת הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וְכוּ'. יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב לב), "יָמִים יְדַבֵּרוּ", כִּי כָּל יוֹם וָיוֹם יַבִּיעַ וּמְדַבֵּר כְּבוֹד אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפִי בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ, שֶׁלֹּא לְשָׁחְטָם בְּיוֹם אֶחָד, כִּי כְּמוֹ שֶׁבִּבְנֵי אָדָם צְרִיכִין לְבָרֵר מִיּוֹם לְיוֹם דַּיְקָא וּמִדּוֹר לְדוֹר דַּיְקָא. כְּמוֹ כֵן בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְכוּ'. צְרִיכִין בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי גַּם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבַּחַי הֵם נַפְשׁוֹת אָדָם שֶׁנִּתְגַּלְגְּלוּ בָּהֶם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן גָּזַר גַּם עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ, "פְּרוּ וּרְבוּ וְכוּ'", כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַבֵּרוּר בְּכָל יוֹם וּבְכָל דּוֹר כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל נַפְשׁוֹת הַבְּהֵמוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, כִּי אָז דַּיְקָא בִּשְׁעַת הַשְׁחִיטָה מִסְתַּלֶּקֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי וְעוֹלָה לְמַעֲלָתָהּ מֵחַי לִמְדַבֵּר כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לִשְׁחֹט אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ בְּיוֹם אֶחָד, כִּי הַבֵּרוּר שֶׁל הַבְּהֵמָה בְּעַצְמָהּ עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, וְהַבֵּרוּר שֶׁל בְּנָהּ הֵם שְׁנֵי בֵּרוּרִים מְיֻחָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִים מְיֻחָדִים כַּנַּ"ל, שֶׁשִּׁנּוּי הַיָּמִים וְשִׁנּוּי הַדּוֹרוֹת הֵם בְּחִינָה אַחַת. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִסּוּר לִשְׁחֹטָם שְׁנֵיהֶם בְּיוֹם אֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַבֵּרוּר שֶׁל שְׁנֵי דּוֹרוֹת בְּיוֹם אֶחָד. וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, יִרְצֶה לְבָרֵר הַבֵּרוּר שֶׁל שְׁנֵי דּוֹרוֹת מְיֻחָדִים בְּיוֹם אֶחָד, תִּתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר מִבַּתְחִלָּה, מֵאַחַר שֶׁרוֹצֶה לְבָרֵר שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ, עַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר שֶׁל הַחַי הוּא עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה. עַל-כֵּן אָסוּר לִשְׁחֹט אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ בְּיוֹם אֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַבֵּרוּר שֶׁל שְׁנֵי דּוֹרוֹת מְיֻחָדִים בְּיוֹם אֶחָד, כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם הוּא בְּחִינַת דּוֹר מְיֻחָד כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתַּעֲנִית הַשָּׁלֵם אֵינוֹ פָּחוֹת מִיּוֹם אֶחָד. כְּמוֹ תַּעֲנִית יוֹם הַכִּפּוּרִים וְהַתַּעֲנִיתִים שֶׁגָּזְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁכֻּלָּם שִׁעוּרָם יוֹם אֶחָד, וְכֵן כָּל הַתַּעֲנִיתִים שֶׁמְּקַבְּלִים עַל עַצְמָן לְתִשׁוּבָה, כֻּלָּם שִׁעוּרָם לֹא פָּחוֹת מִיּוֹם אֶחָד, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וַעֲלִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ, הוּא

עַל-יְדֵי תַּעֲנִית (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן שִׁעוּר כָּל תַּעֲנִית הוּא לְפָחוֹת יוֹם אֶחָד, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת הַיָּמִים, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַפְּגָם וְהַתִּקּוּן, כִּי הַיָּמִים הֵם בְּחִינַת מִדּוֹת, בִּבְחִינַת וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא (תְּהִלִּים לט, ה), כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וְשָׁם בִּבְחִינַת הַמִּדּוֹת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַיָּמִים, שָׁם עִקַּר כָּל הַפְּגָמִים וְהַתִּקּוּנִים כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי פְּגָמָיו עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו. כְּמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת לְתִשּׁוּבָה. (כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, עַיֵּן בְּשַׁעַר רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְהָאָר"י זַ"ל תִּקּוּן טז כב), כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְבָרֵר פְּגָמֵי נַפְשׁוֹ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. וְעַל-כֵּן שִׁעוּר הַתַּעֲנִית אֵין פָּחוֹת מִיּוֹם, כִּי הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר הוּא בִּבְחִינַת יוֹם כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׂקָלִים שֶׁנִּצְטַוּוּ בִּשְׁבִיל לְכַפֵּר עַל עֲוֹן הָעֶגֶל, שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַחֲטָאִים, כִּי אָז חָזְרָה הַזְּהָמָא וכו'. וְנִצְטַוּוּ אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים לִתֵּן שְׂקָלִים לְכַפָּרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לב), "לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵיכֶם" זֶה בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא (בְּרָכוֹת ו); שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית הִיא הַצְּדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ וּמַכְנִיעִין הַגּוּף וכו' (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם תַּעֲנִית הַקֹּדֶשׁ, אַחַר כָּךְ נִצְטַוּוּ עַל הַשְּׂקָלִים (בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י שְׁמוֹת ל, טז) שֶׁהֵם נִדְבַת לֵב בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא, וְהַכֹּל כְּדֵי לְתַקֵּן חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַחֲטָאִים, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר וְהַגּוּף וּלְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵיכֶם, 'עַל נַפְשׁוֹתֵיכֶם' דַּיְקָא, כִּי הַשְּׂקָלִים הֵם בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן (שַׁבָּת קיט), שֶׁעִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל, כִּי הַשְּׂקָלִים הָיוּ בִּשְׁבִיל נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, וְזֶה יָדוּעַ שֶׁהַמִּשְׁכָּן הָיָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתָהּ מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵם בְּחִינָה אַחַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַשְׁכְּחַן מִקְדָּשׁ דְּאִקְרֵי מִשְׁכָּן. וּבְכָל מָקוֹם אֲשֶׁר הָיָה חוֹנֶה שָׁם הַמִּשְׁכָּן, הָיָה שָׁם כָּל הַדְּיָנִים שֶׁל קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְעִנְיַן הַרְחָקַת זָרִים וּטְמֵאִים וְכוּ' (עַיֵּן בְּמִדְבַּר ה, ב), כִּי בְּהַמִּשְׁכָּן הָיָה קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל הַקְּדוֹשׁ שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, שֶׁהֵם מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם הַקָּדוֹשׁ מֵהַמִּשְׁכָּן מִבֵּית קָדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שֶׁשָּׁם עָמְדוּ הַכְּרוּבִים, שֶׁהֵם אַנְפֵּי זוּטְרֵי, בְּחִינַת תִּינוֹקוֹת (כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי בְּסִימָן רפב); שֶׁהַתִּינוֹקוֹת מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם מֵהַמִּשְׁכָּן שֶׁל כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק וכו'. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁל הַשְּׂקָלִים בִּשְׁבִיל הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר וְהַגּוּף

וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הַחֲטָאִים כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַחֲטָאִים נִמְשָׁכִין מִזֻּהֲמַת הַגּוּף שֶׁחָזְרָה עַל-יְדֵי עָוֹן הָעֵגֶל, כַּיָּדוּעַ:

חלק ז

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעַת הַמָּן עָמָלֵק הָיָה עַל-יְדֵי הַשִּׁקְקָלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ. כִּי עֲמָלֵק הוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא (זֹהַר כִּי תֵצֵא, רפא) שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת מְאֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵחָדָשׁ. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר מֵחָדָשׁ. כְּפִי הַבֵּרוּרִים שֶׁצָּרִיכִין לְבָרֵר בְּכָל יוֹם וּבְכָל דּוֹר מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ כֵן אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה מִתְגַּבֵּר עֲמָלֵק בְּכָל יוֹם וּבְכָל דּוֹר מֵחָדָשׁ. וְעַל-כֵּן, "מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר" (שְׁמוֹת יז) 'מִדּוֹר דּוֹר' דַּיְקָא, כִּי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר צָרִיךְ ה' יִתְבָּרֵךְ לִלְחֹם עִמּוֹ מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעַת הַמָּן עֲמָלֵק הוּא עַל-יְדֵי תַּעֲנִית, שֶׁעַל-כֵּן גָּזְרָה אֶסְתֵּר תַּעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ד), "וְצוּמוּ עָלָי". וְכָתְבָה זֶכֶר הַתַּעֲנִית לְדוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ט), "וְדִבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם". לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ, שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הַמָּן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, הוּא עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית. וְכֵן בִּימֵי מֹשֶׁה הָיָה הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי תַּעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר עָלוּ וְכוּ'" (שְׁמוֹת יז, י), בְּתַעֲנִית הָיוּ שְׁרוּיִים. וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַכְנָעַת הַמָּן עֲמָלֵק עַל-יְדֵי הַשִּׁקְקָלִים, כִּי עִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא הַצְּדָקָה, בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צִדְקָתָא וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁקְקָלִים כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, הִפִּיל פּוּר מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ וְכוּ' (שָׁם ג), עַד שֶׁנָּפַל לוֹ הַגּוֹרָל עַל יוֹם י"ג בַּאֲדָר, כִּי הָמָן הָיָה חָכָם לְהָרַע וּמְכַשֵּׁף גָּדוֹל, וְיָדַע שֶׁהַבֵּרוּרִים נַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּפִי הַיּוֹם וּכְפִי הַדּוֹר. וְעַל-כֵּן בְּחָכְמָתוֹ הָרָעָה הִטִּיל גּוֹרָלוֹת, כְּדֵי לְכַוֵּן הַחֹדֶשׁ וְהַיּוֹם שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, וּבְוַדַּאי גּוֹרָלוֹ לֹא הָיָה דָּבָר רֵיק, וּבְוַדַּאי כֵּוֵן הֵיטֵב בְּגוֹרָל הַיּוֹם הַמְיֻחָד, שֶׁהָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לֶעָמֹד כְּנֶגְדּוֹ (עֵין אֶסְתֵּר רַבָּה ז, יג), אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ גִּבּוֹר עַל הַכֹּל וְעָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת, וְעָזַר וְהוֹשִׁיעַ לְמָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּכֹחַ הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם, לְהַכְנִיעַ הָמָן הָרָשָׁע וְכָל זֶרַע עֲמָלֵק בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא. וְנִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ט), "וְנַהֲפוֹךְ הוּא". וּבֶאֱמֶת הָיָה נֵס נִפְלָא שֶׁאֵין כְּמוֹהוּ שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַפּוּר וְהַגּוֹרָל מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ מַמָּשׁ, שֶׁדַּיְקָא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נֶהֶרְגוּ וְנִשְׁמְדוּ זֶרַע עֲמָלֵק, וְעַל-כֵּן נִקְרְאוּ הַיָּמִים הָאֵלֶּה, "פּוּרִים" עַל שֵׁם הַ'פּוּר' (שָׁם), כִּי זֶה עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, שֶׁפּוּרוֹ וְגוֹרָלוֹ שֶׁל הָמָן, שֶׁהָיָה מְכַשֵּׁף מֻפְלָג וְחָכָם לְהָרַע כְּזֶה, וְכֵוֵן מְאֹד מְאֹד בְּגוֹרָלוֹ עַל אוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הָיְתָה עֵת צָרָה מְאֹד וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, עַל-כֵּן הִסְכִּימוּ עֶלְיוֹנִים לְהַגְזֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע שֶׁמְּאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי אַף-עַל-פִּי

שֶׁבֶּאֱמֶת זֶה הַיּוֹם מְסֻגָּל לוֹ לְרָעָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְקָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ, עַד שֶׁכִּמְעַט כִּמְעַט הָיוּ נֶאֱבָדִין חַס וְשָׁלוֹם, כָּל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, אַף-עַל-פִּי-כֵן, אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', וַאֲפִלּוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם אַל יִמְנַע עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים, כִּי עַל-יְדֵי הַצּוֹם וְהַתַּעֲנִית שֶׁגָּזְרוּ מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר נִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, וְנִתְהַפֵּךְ הַגּוֹרָל וְהַפּוּר, לְהַפִּיל אוֹתוֹ וְזַרְעוֹ וּמִשְׁפַּחְתּוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא, כִּי זֶה יָדוּעַ (עַיֵּן יְרוּשַׁלְמִי תַּעֲנִית פֶּרֶק א, הֲלָכָה א, וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן לג, ב וְסִימָן קטו, וְחֵלֶק ב, סִימָן יב), שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם קְדֻשָּׁה טְמוּנָה וּצְפוּנָה וְנִסְתֶּרֶת קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד, רַק שֶׁהִיא בְּהֶעְלֵם וּבְהֶסְתֵּר גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאֵי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַכְנִיעַ אֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפָּה הַהִיא, אֲבָל בֶּאֱמֶת אִם תִּרְצֶה תִּתְגַּבֵּר עָלָיו, רַק שֶׁצְּרִיכִין יְגִיעָה יוֹתֵר בְּצוֹם וְתַעֲנִית וּצְעָקָה וְשִׂיחָה וּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה, כְּמוֹ בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. וְאָז יְכוֹלִין לִזְכּוֹת שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַדָּבָר מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז, שֶׁדַּיְקָא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הִפִּילוּ אוֹתוֹ וְנִתְהַפֵּךְ הַפּוּר וְהַגּוֹרָל מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ. עַל-כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה "פּוּרִים" דַּיְקָא. וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל יוֹם וְיוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ט), "וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכוּ'". וְהֵבֵן מְאֹד דְּבָרִים אֵלּוּ לְמַעֲשֶׂה, כִּי חַיֵּיךְ הַנִּצְחִיִּים תְּלוּיִים בָּזֶה, שֶׁתַּאֲמִין וְתֵדַע בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל מָקוֹם, שֶׁיֵּשׁ לְךָ כֹּחַ עֲדַיִן אֵיךְ שֶׁהוּא לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁאַתָּה צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְהַמָּקוֹם דַּיְקָא, וְה' יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר וְיוֹשִׁיעַ לְךָ, אָמֵן:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה טְרֵפוֹת, שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל הַטְּרֵפָה שֶׁאֵינָהּ חַיָּה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָאָדָם בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, חֹמֶר וְצוּרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה וְכוּ', כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הַגּוּף וְהַחֹמֶר בְּחִינַת בְּהֵמָה וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת אָדָם וְכוּ', שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם כַּיָּדוּעַ, וּמִשָּׁנִבְרָא הָאָדָם, הַכֹּל נִמְסַר בְּיַד הָאָדָם, שֶׁהוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לְבָרֵר הַכֹּל. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁל הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ, כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאָדָם שֶׁהוּא דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר רוּחַ הַבְּהֵמָה וּלְהַעֲלוֹתָהּ מִבְּהֵמָה לְאָדָם. עַל-כֵּן אִם הַבְּהֵמָה מֻתָּה מֵאֵלֶיהָ בִּידֵי שָׁמַיִם, הִיא נִבֵּלָה. וַאֲפִלּוּ אִם הִיא טְרֵפָה שֶׁאֵינָהּ חַיָּה, נֶחְשְׁבָה כְּמֻתָּה וַאֲסוּרָה בַּאֲכִילָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מָסַר הַכֹּל בְּיָדֵינוּ הַבַּעֲלֵי בְּחִירָה, שֶׁאֲנַחְנוּ בְּנֵי הָאָדָם דַּיְקָא צְרִיכִין לְהוֹצִיא הַנֶּפֶשׁ מֵהַבְּהֵמָה עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁהַשּׁוֹחֵט מְקַיֵּם מִצְוַת שְׁחִיטָה כָּרָאוּי, אָז דַּיְקָא מְבָרְרִין הַנֶּפֶשׁ מֵהַבְּהֵמָה וּמַעֲלִין אוֹתָהּ מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מַחֲי לְמַדַּבֵּר, כִּי רַק הָאָדָם יֵשׁ לוֹ זֶה הַכֹּחַ, כִּי לְכָךְ נִבְרָא הָאָדָם, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מִלְחָמָה זֹאת; לְהַכְנִיעַ הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת

הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה, זֶה בְּחִינַת תַּעֲנִית, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַגּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה הוּא עַל-יְדֵי תַּעֲנִית כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, וְעִקַּר גֶּדֶר הָאָדָם הוּא הַדִּבּוּר, שֶׁהָאָדָם יֵשׁ לוֹ דִּבּוּר (רְאֵה תַּרְגּוּם בְּרֵאשִׁית ב, ז), וּבְהֵמָה אֵין לָהּ דִּבּוּר. בְּחִינַת נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ. וְעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית זוֹכִין לָצֵאת מִבְּהֵמָה לְאָדָם כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת דִּבּוּר שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם. וְזֶה בְּחִינַת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה, בְּחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, כִּי הַשְׁכִּינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, הִיא בְּחִינַת חֶרֶב לַה' (כַּנִּזְכָּר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). נִמְצָא, שֶׁהַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב לַה' זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתַּעֲנִית, שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לְדִבּוּר לָצֵאת מִבְּהֵמָה לְאָדָם, שֶׁהוּא הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל, כִּי הַגּוּף וְהַחֹמֶר בְּחִינַת בְּהֵמָה שָׁם אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְהס"מ (הַסָּמֶךְ מֵם), שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק, בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל חֶרֶב, בְּחִינַת וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה. וְעִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי תַּעֲנִית שֶׁהִיא קָשָׁה מֵחֶרֶב, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּסֵפֶר הָא"ב בְּאוֹת תְּשׁוּבָה, אוֹת ג, הַתַּעֲנִית קָשָׁה מֵחֶרֶב, כִּי עִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא הַצְדָּקָה, דְּהַיְנוּ צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, בְּחִינַת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לְזָכוֹת לָזֶה שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר הַחֹמֶר וְהַגּוּף כָּל כָּךְ עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא. כְּמוֹ תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן:

חלק י

כִּי עִקַּר הַכְנָעַת עֵשָׂו בְּחִינַת עֲמָלֵק הוּא עַל-יְדֵי קוֹל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו", בִּזְמַן שֶׁהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהַתִּינוֹקוֹת מְצַפְצְפִין בְּקוֹלָם, אֵין הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו. וּמִשָּׁם מִבְּחִינָה זֹאת צָרִיךְ הַשּׁוֹחֵט לְקַבֵּל הַחֶרֶב שֶׁל הַשְׁחִיטָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהַשּׁוֹחֵט צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא כְּמוֹ תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהֶבֶל פֶּה שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, מִשָּׁם מְקַבְּלִין כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל עֲמָלֵק בְּחֶרֶב דַּיְקָא, בִּבְחִינַת וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ 'לְפִי חֶרֶב' דַּיְקָא, כִּי מִנִּיהּ וּבֵיהּ אַבָּא לְיַזֵּיל בֵּיהּ נַרְגָּא, כִּי כָּל כֹּחוֹ הוּא חֶרֶב כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין אוֹתוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה לוֹקְחִין מִיָּדוֹ הַחֶרֶב דַּיְקָא וּמַכְנִיעִין אוֹתוֹ בַּחֶרֶב דַּיְקָא, כִּי אָז בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הָיוּ שְׁרוּיִים בְּתַעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, "וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר וְכוּ'". בְּתַעֲנִית הָיוּ שְׁרוּיִים כַּנַּ"ל. וְכֵן בִּימֵי מָרְדְּכַי גָּזְרוּ תַּעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְדִבְרֵי הַצֹּמוֹת וְכוּ'". וְכַנַּ"ל, כִּי הַתַּעֲנִית קָשָׁה מֵחֶרֶב כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מִתְגַּבְּרִין עַל הַגּוּף שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת עֲמָלֵק. וְלוֹקְחִין מִמֶּנּוּ הַחֶרֶב וּמַכְנִיעִין אוֹתוֹ בְּחֶרֶב דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי

מָרְדְּכַי שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַדָּבָר שֶׁהָרְגוּ הָמָן וְזֶרַע עֲמָלֵק בְּחֶרֶב. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַתַּעֲנִית בְּחִינַת וְצוֹמוּ עָלַי כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינָה זֹאת, מִבְּחִינַת הַכְנָעַת הַחֹמֶר וְהַגּוּף, בְּחִינַת בְּהֵמָה עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, מִשָּׁם מְקַבְּלִין הַכֹּחַ שֶׁל הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה, לְהַכְנִיעַ עַל יָדוֹ בְּחִינַת בְּהֵמָה וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לְמְדַבֵּר כַּנַּ"ל:

חלק יא

וּבָזֶה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת מַה שֶּׁמָּצִינוּ שֶׁרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (חֻלִּין יב) לָמְדוּ בְּדִיקַת הַסַּכִּין מִפָּסוּק, "וּשְׁחַטְתֶּם בְּזֶה", כִּי זֶה הַפָּסוּק נֶאֱמַר בְּשָׁאוּל אַחַר שֶׁהִתְעַנּוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּעִנְיַן שְׁמוּאֵל א, יד), כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשְּׁחִיטָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תַּעֲנִית כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יב

לְעִנְיַן אִסּוּר נְבֵלָה וּטְרֵפָה שֶׁאֵינָהּ חַיָּה שֶׁנֶּחֱשֶׁבֶת גַּם כֵּן כְּמֵתָה, כִּי תִּקּוּן הַשְּׁחִיטָה הוּא לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּגוּפָא, בְּחִינַת מִיתָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן בְּהֵמָה שֶׁמֵּתָה מֵאֵלֶיהָ אֲסוּרָה, כִּי שָׁלְטָה עָלֶיהָ סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁאָז מִתְגַּבֵּר רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל מֵהַבְּהֵמָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת גּוּף, וּמַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לְמְדַבֵּר, מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא מֵהַבְּהֵמָה זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה. וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּכֹחוֹ לְבַטֵּל בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא מֵעַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁיְּקַדֵּשׁ גּוּפוֹ, וַיַּכְנִיעַ הַגּוּף וְהַחֹמֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת מִיתָה לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת קְרוּיִים, "חַיִּים", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְחַי בָּהֶם", "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'" (דְּבָרִים ל, כ). וְעַל-כֵּן צַדִּיקִים אֲפִלּוּ בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, כִּי בִּטְלוּ מֵעַצְמָן סִטְרָא דְּמוֹתָא, אֲבָל בְּהֵמָה אֵין לָהּ בְּחִירָה וְעִקַּר תִּקּוּנָהּ לְבַטֵּל מִמֶּנָּה סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁתִּהְיֶה רְאוּיָה לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁקּוֹרִין בַּאדָר (אֹרַח חַיִּים סִימָן תרפה) סָמוּךְ לְפוּרִים וּלְפֶסַח, כִּי פּוּרִים וּפֶסַח הֵם כְּלַל כָּל הַגְּאֻלּוֹת, כִּי פֶּסַח הוּא זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם. (כְּמוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), וְנֵס שֶׁל פּוּרִים גָּדוֹל עוֹד יוֹתֵר, כִּי הוּא מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא רֵאשִׁית גּוֹיִים וְכוּ', כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַכְנָעַת מִצְרַיִם וַעֲמָלֵק, שֶׁהֵם כְּלַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, הוּא לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ הַנֶּאֱחָז בְּהַגּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה, שֶׁמִּשָּׁם אֶחְיְזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲמָלֵק וּמִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁכְּלוּלִים בַּעֲמָלֵק, שֶׁהוּא 'רֵאשִׁית גּוֹיִים', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ

לִבָרְכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ל), כִּי אֲחִיזָתָם מֵהָרַע שֶׁל הַגּוּף, הַיְנוּ מֵהָרַע שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְעַל-כֵּן קוֹרִין קֹדֶם פֶּסַח וּפוּרִים הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁבָּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁבַּגּוּף עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַתַּעֲנִית, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְחָלַת הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הוּא פָּרָשַׁת שְׁקָלִים, שֶׁנָּתְנוּ שְׁקָלִים לְנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהֵם צְדָקָה וּנְדָבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּעֲנִית, בְּחִינַת אַגְרָא דְתַעֲנִיתָא צְדָקְתָא (בְּרָכוֹת ו). וְעַל-כֵּן בְּהַמִּשְׁכָּן הָיוּ מְבִיאִין כָּל הַקְּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין כָּל הַחֲטָאִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת, בְּחִינַת גּוּף, בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת מִיתָה וְכוּ'. כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּל נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁבָּא מִנִּדְבוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהִתְנַדְּבוּ אַחַר הַתַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת אַגְרָא דְתַעֲנִיתָא צְדָקְתָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַגּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה, בְּחִינַת מִיתָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בִּשְׁקָלִים, "וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף", כִּי נִתְבַּטֵּל סִטְרָא דְמוֹתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת זָכוֹר (בְּסוֹף פָּרָשַׁת כִּי תֵצֵא), מְחִיַּת עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ סִטְרָא דְמוֹתָא, בְּחִינַת גּוּף, בְּחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ מְשַׁנִּין עַצְמָן לִבְהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּצְרִיכִין לְהַכְנִיעוֹ עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת תַּעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּבָר קָדְמוּ שִׁקָּלֶיהָם לִשְׁקָלֶיךָ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ תַּעֲנִית בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, וְכֵן בִּימֵי מֹשֶׁה הָיוּ שְׁרוּיִים בְּתַעֲנִית בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית כַּנַּ"ל. וְזֶה, "זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק" (דְּבָרִים כה, יב). 'זָכוֹר' דַּיְיקָא, לְהַגְבִּיר הַזִּכָּרוֹן עַל הַשִּׁכְחָה, כִּי זִכָּרוֹן וְשִׁכְחָה הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְגוּף, חַיִּים וּמִיתָה, אָדָם וּבְהֵמָה, אוֹר וְחֹשֶׁךְ וְכוּ'. כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

אַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה (בְּמִדְבַּר יט, א כב) שֶׁמְּטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת, לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף, בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ (שְׁמוֹת יב, א כ), שֶׁהִיא מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים, לְהַשָּׁוּוֹת שְׁנוֹת הַחַמָּה עִם הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה. וְאָז יִתְבַּטֵּל הַחֹשֶׁךְ, כִּי עִקַּר הַחֹשֶׁךְ שֶׁל לַיְלָה הוּא מֵחֲמַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה. אֲבָל לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה, יִתְבַּטֵּל הַחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לֹא יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וְיָרֵחַךְ לֹא יֵאָסֵף וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, בְּחִינַת מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף, בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁכָּל הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הֵם לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף, בְּחִינַת בְּהֵמָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִיתָה וְחֹשֶׁךְ, בְּהֵמָה, גּוּף, שִׁכְחָה וְכוּ'. וּלְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת אוֹר, בְּחִינַת חַיִּים וְכוּ'. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא, בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׁקָלִים שֶׁל נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁנִּצְטַוּוּ אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר

הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, לְהַכְנִיעַ הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין מִפָּרָשַׁת שְׁקָלִים. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ; שֶׁפּוּרִים הוּא בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים, כִּי הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים לְהַכְנִיעַ עֲמָלֵק, שֶׁהוּא זֶהֳמַת וְתַאֲוַת הַגּוּף, הוּא עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת צוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי קְדֻשַּׁת כָּל הַתַּעֲנִיתִים מְקַבְּלִין מֵהַתַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁבַּגּוּף לְהַעֲלוֹתָם מִבְּהֵמָה לְאָדָם, הוּא עַל-יְדֵי תַּעֲנִית כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן כָּל קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הָיָה מִבְּחִינַת הַתַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי רַק בְּיוֹם הַתַּעֲנִית הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, בְּיוֹם צוֹם הַכִּפּוּרִים, נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים, שֶׁהוּא הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מִכָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקְּדֻשׁוֹת, כִּי שָׁם בֵּין הַבַּדִּים הָיָה עִקַּר הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַקְּדֻשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם", כִּי עִקַּר כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁהָיָה בַּמִּשְׁכָּן וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה, בְּחִינַת גּוּף וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ נִבְנָה לְהָבִיא שָׁם כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם שֶׁל בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְכַּפְּרִין כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּאִין מִשָּׁם הֵן הַחֲטָאִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הֵן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, שֶׁהַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ מְכַפֵּר עֲלֵיהֶם כַּיָּדוּעַ (תַּנְחוּמָא פְּקוּדֵי, הוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י), שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִזֶּהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּאֱחַז בִּבְחִינַת גּוּף, בְּחִינַת בְּהֵמָה, בְּחִינַת מִיתָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּל כֹּחַ הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ לְתַקֵּן וּלְכַפֵּר עַל כָּל זֶה הָיָה נִמְשָׁךְ מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שֶׁלֹּא נִכְנַס לְשָׁם אָדָם כִּי אִם כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם צוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא יוֹם הַתַּעֲנִית, כִּי זֹאת הַקְּדֻשָּׁה לְהַכְנִיעַ הַגּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ'. אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, שֶׁהוּא הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַתִּינוֹקוֹת מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם מֵהַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי בְּסִימָן רפב). וְעִקַּר מְקַבְּלִין מִבֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים מִבֵּין הַכְּרוּבִים, כִּי כְּרוּבִים אַנְפֵּי זוּטְרֵי (סָכָּה ה), בְּחִינַת תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, כִּי מִשָּׁם הֵם מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם הַקָּדוֹשׁ. וּלְשָׁם נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם צוֹם הַכִּפּוּרִים לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת גּוּף, בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ', וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַתַּעֲנִיתִים, כִּי מִשָּׁם, מִבֵּין הַכְּרוּבִים, מַמְשִׁיכִין הֶבֶל פִּיהֶם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַגּוּף וְהַחֹמֶר, בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ' וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְנִתְכַּפְּרִין כָּל הֶעָוונוֹת וְנִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל. אָמֵן וְאָמֵן:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה, שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן מֵהַבְּהֵמָה לַכֹּהֵן (בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן סא), כִּי הַמַּתָּנוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן מִזּוֹבְחֵי הַזָּבַח (עַיֵּן דְּבָרִים יח, ג) זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַכְנָעַת הַחֹמֶר וְהַגּוּף, בְּחִינַת בְּהֵמָה וַעֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ', בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּבְחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עֲבוֹדַת הַכֹּהֵן הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בַּקְּרְבָּנוֹת. שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (כַּמּוּבָא כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים). וְעַל-כֵּן הַמַּתָּנוֹת שֶׁנּוֹתְנִין יִשְׂרָאֵל לַכֹּהֵן, לְהַחֲזִיק אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה בְּכַמָּה פְּסוּקִים (וְהֵם הָעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, וַיִּקְרָא ו, ט. בְּמִדְבַּר יח, ב עַד כח) זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ נִמְשֶׁכֶת מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן מִבְּהֵמָה מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' מִבְּהֵמָה לְאָדָם (כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין לַכֹּהֵן הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁהַזְּרוֹעַ כְּנֶגֶד וַיִּקַּח רֹמַח וְכוּ' (בְּמִדְבַּר כה, ז). נִמְצָא, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַמַּתָּנוֹת לַכֹּהֵן הֵם בְּזִכּוּת פִּינְחָס שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי, כִּי פִּינְחָס קִנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת כְּנֶגֶד בִּלְעָם הָרִשָׁע, כִּי מַעֲשֵׂה זִמְרִי עִם בְּנוֹת מוֹאָב הָיָה בְּדָבָר בִּלְעָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הֵן הֵנָּה הָיוּ בִּדְבַר בִּלְעָם וְכוּ' (שָׁם לא, טז). וּבִלְעָם הוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק (עַיֵּן סֵפֶר הַגִּלְגּוּלִים פֶּרֶק מט), כִּי הֵם מְשֻׁלָּבִים בְּאוֹתִיּוֹתֵיהֶם (כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים), כִּי בִּלְעָם וַעֲמָלֵק הֵם הֵם עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא תַּאֲוַת הַגּוּף וְהַחֹמֶר, תַּאֲוַת הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא בְּתַאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא לְגַלָּאָה עֶרְיָן וְהִיא עִקָּרָא דְּמָסָאֲבוּתָא (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן סוֹף סִימָן ב). וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁבֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף הוּא בְּתַאֲוָה זֹאת, כִּי הַבְּרִית קֹדֶשׁ הוּא צִנּוֹר שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם יוֹצְאִין כָּל הַנִּפְשׁוֹת, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה עַל יָדוֹ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקַדֵּשׁ בְּזִוּוּגוֹ כָּרָאוּי, אָזַי מוֹלִיד הוֹלָדָה קְדוֹשָׁה. בְּאֹפֶן שֶׁהִתְגַּבֵּר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף וְכֵן לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה, כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן פִּינְחָס שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי וְהִכְנִיעַ תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת בִּלְעָם עֲמָלֵק וְקִנֵּא קִנְאַת הַבְּרִית, וְהִכְנִיעַ הַחֹמֶר וְהַגּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה, וְהִגְבִּיר וְהֶעֱלָה הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת אָדָם, שֶׁעִקַּר עֲלִיָּתָהּ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן זָכָה פִּינְחָס שֶׁאָחִיו וּבָנָיו הַכֹּהֲנִים יִזְכּוּ בִּזְרוֹעַ, לְחָיַיִם וְקֵבָה. מֵאֵת זוֹבְחֵי הַזָּבַח כְּנֶגֶד וַיִּקַּח רֹמַח וְכוּ'. וּכְנֶגֶד וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וְכוּ' (תְּהִלִּים קו, ל. וְעַיֵּן חֻלִּין קלד), כִּי כָּל קִנְאַת פִּינְחָס לְהַכְנִיעַ זֶהֱמַת בִּלְעָם עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַחֹמֶר, בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן זוֹבְחֵי הַזָּבַח שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת, בְּחִינַת הַחֹמֶר וְכוּ'. וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לְמִדַּבֵּר,

עַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן מַתָּנוֹת לַכֹּהֵן, זְרוֹעַ וּלְחָיַיִם וְקֵבָה כְּנֶגֶד מַעֲשֵׂה פִּינְחָס, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת פִּינְחָס שֶׁזָּכָה לְהַכְנִיעַ זֶהֳמַת הַחֹמֶר, שֶׁהוּא זֶהֳמַת בִּלְעָם וְכוּ' וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַבְּהֵמָה כַּנַּ"ל, שֶׁצְּרִיכִין זוֹבְחֵי הַזֶּבַח, שֶׁהֵם הַשּׁוֹחֲטִים, לְתַקֵּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לִתֵּן הַמַּתָּנוֹת זְרוֹעַ וּלְחָיַיִם וְכוּ', כְּנֶגֶד מַעֲשֵׂה פִּינְחָס דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק טז

גַּם זְרוֹעַ וּלְחָיַיִם וְקֵבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּבְחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁעַל יָדוֹ עוֹלָה הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לִמְדַבֵּר כַּנַּ"ל, כִּי זֹאת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי הִיא נֶפֶשׁ מְגֻלְגֶּלֶת שֶׁל אָדָם מַמָּשׁ, שֶׁהָיָה לוֹ כְּלֵי הַדִּבּוּר וּבַעֲוֹנוֹתָיו יָרְדָה מִבְּחִינַת מְדַבֵּר לִבְחִינַת חַי. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם לַכֹּהֵן שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלֵי הַדִּבּוּר אֵצֶל הָאָדָם, כִּי בְּהַלְּחָיַיִם שֶׁל אָדָם קְבוּעִים כָּל הַחֲמִשָּׁה מוֹצָאוֹת הַפֶּה. וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן הַלְּחָיַיִם עִם הַלָּשׁוֹן שֶׁבֵּיניֵהֶם, עִם הַלָּשׁוֹן דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַכַּוָּנָה לְתַקֵּן הַלָּשׁוֹן וְהַדִּבּוּר, לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּפְלָה לִבְהֵמִיּוּת, לְהֶעְדֵּר הַדִּבּוּר, לְהַעֲלוֹתָהּ לִבְחִינַת אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְדַבֵּר כַּנַּ"ל. וּזְרוֹעַ זֶה בְּחִינַת שׁוֹרֶשׁ הַדִּבּוּר, כִּי שׁוֹרֶשׁ הַדִּבּוּר נִמְשָׁךְ מֵחֶמֶשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁבִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבִּבְהֵמָה צְרִיכִין לִתֵּן זְרוֹעַ יָמִין דַּיְקָא, אַךְ זֶה יָדוּעַ שֶׁכְּלִיּוּת הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּנֶגֶד הָעֶלְיוֹנָה הוּא בִּבְחִינַת שְׂמֹאל שֶׁל הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה. מִכָּל שֶׁכֵּן בְּהֵמָה כְּנֶגֶד אָדָם, שֶׁכָּל בְּחִינַת בְּהֵמָה אֲפִלּוּ הַיָּמִין שֶׁלָּהּ הוּא רָחוֹק עַדַיִן מִשְּׂמֹאל הָאָדָם. וְהַלְוַאי, שֶׁנּוּכַל לְהַעֲלוֹת מִזְּרוֹעַ יָמִין שֶׁל בְּהֵמָה לִזְרוֹעַ שְׂמֹאל שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְהַקֵּבָה זֶה עִקַּר הַכְּלִי הַמְבַשֵּׁל וְהַמְקַבֵּל אֶת הַמַּאֲכָלִים שֶׁאוֹכְלִים. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין קֵבָה שֶׁל בְּהֵמָה לְהַכֹּהֵן, זֶהוּ בְּחִינַת תַּעֲנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי עִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת אֲכִילָה, שֶׁעַל יָדָהּ חַיּוּת הָאָדָם, כִּי חַיּוּת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בִּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה, עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַבְּרוּר מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לְהַכְנִיעַ הַגּוּף וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ מִבְּהֵמָה לְאָדָם, צְרִיכִין לְתַעֲנִית, לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא חַיּוּת הַנֶּפֶשׁ, לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹתָיו הַנִּשְׁמִיּוֹת כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַחַיּוּת מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתַּעֲנִית הִיא הַצְּדָקָה, בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא (כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). כִּי בֶּאֱמֶת מַאֲכַל אָדָם יָקָר מְאֹד, הַיְנוּ כְּשֶׁאוֹכְלִין כְּמוֹ אָדָם וְלֹא כְּמוֹ בְּהֵמָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹכְלִין בִּקְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁנִּקְרָא "אָדָם", אֲזַי בְּוַדַּאי אֲכִילָתוֹ יְקָרָה מְאֹד, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ נִתְעַלֶּה נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ (מִשְׁלֵי יג, ה). וַאֲזַי זוֹכֶה עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ דַּיְקָא לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת אָדָם, וּלְהַכְנִיעַ הַגּוּף, בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ', אֲבָל מִי שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לָזֶה וְאֵין אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת מַאֲכַל אָדָם וַאֲזַי הַגּוּף וְהַחֹמֶר בְּתַקְפּוֹ

חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לְתַעֲנִית. וְעִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא הַצְּדָקָה, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה תַּאֲוַת הַגּוּף. וְעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לֶעָנִי הָגוּן, בִּפְרָט צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמְחַיֶּה נַפְשׁוֹת עֲנִיִּים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ, עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן חֵלֶק אֲכִילָתוֹ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לֶאֱכֹל בְּיוֹם הַתַּעֲנִית הוּא נוֹתֵן זֹאת לְהֶעָנִי לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ הֶעָנִי, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁכָּךְ צְרִיכִין לִנְהֹג בְּיוֹם הַתַּעֲנִית. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא לְהַכְנִיעַ תַּאֲוַת אֲכִילָה, וְלִקַּח חֵלֶק אֲכִילָתוֹ לִתֵּן לֶעָנִי הָגוּן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעַ הַחֹמֶר וּמַעֲלֶה הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לִמְדַבֵּר, מִבְּהֵמָה לְאָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נְתִינַת הַקֵּבָה לַכֹּהֵן, שֶׁהוּא עִקַּר הַכְּלִי שֶׁל הָאֲכִילָה. וְעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן הַקֵּבָה, שֶׁהוּא כְּלִי הַמַּאֲכָל שֶׁל הַבְּהֵמָה לַכֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בָּזֶה מַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַתַּעֲנִית, שֶׁהוּא בְּחִינָה זוֹ מַמָּשׁ, שֶׁהוּא מַכְנִיעַ מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁהוּא תַּאֲוַת אֲכִילָה. וּמַעֲלֶה הָאֲכִילָה לִקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן עָשָׂה הָמָן עֵץ גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, כִּי חִשַּׁב לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא יוֹם הַתַּעֲנִית, שֶׁהוּא בְּסוֹד יוֹבֵל הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים, שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם כִּפּוּרִים וְהוּא סוֹד עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הַחֹמֶר וְכוּ'. וְהָמָן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד כָּל זֶה, וְעַל-כֵּן הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל (אֶסְתֵּר ג, ז; ט, כד) לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, כְּנֶגֶד הַגּוֹרָל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְכוּ'". אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו נָתַן כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ עָלָיו בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁהִתְעַנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְדִבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם וְכוּ'" כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מַכְנִיעִין הַחֹמֶר וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הָמָן עֲמָלֵק וּמַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִתְלָה דַּיְקָא עַל זֶה הָעֵץ הַגָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה (שָׁם ה, יד; ז, י), כִּי מַפָּלְתּוֹ הָיְתָה מִשָּׁם דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ לְהִתְעַנּוֹת עַד שֶׁהִמְשִׁיכוּ עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִיתִים קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּחִינַת יוֹבֵל, בְּחִינַת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שְׁנָה (וַיִּקְרָא כה, יא), וְעַל-יְדֵי-זֶה נָפַל הוּא וְזַרְעוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ הַזֶּה דַּיְקָא. וּפוּר הָמָן נָהֲפַךְ לְפוּרֵנוּ. וְעַל-כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה "פוּרִים" דַּיְקָא עַל שֵׁם הַפּוּר (אֶסְתֵּר ט, כו), כִּי נִתְהַפֵּךְ הַגּוֹרָל עָלָיו, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִיתִים הִמְשִׁיכוּ קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים, קְדֻשַּׁת הַגּוֹרָל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתָם הָיָה עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנֵי זֹהַר, תִּקּוּן כא, דַּף נז), שֶׁפּוּרִים הוּא בְּבְחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן" בְּסִימָן סא הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב וְתַעֲנִית, יְבֹאַר עִנְיַן מִצְוַת שְׁחִיטָה, וְעַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הַיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטָה, כִּי עִקַּר מִצְוַת שְׁחִיטָה הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי לְהַעֲלוֹתוֹ מֵחַי לְאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת. כִּי הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת הֵם גִּלְגּוּלֵי נְפָשׁוֹת אָדָם שֶׁנִּפְלוּ בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם מִבְּחִינַת אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת לְתוֹךְ בְּחִינַת חַי שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת. וְעִקַּר נְפִילָתָם הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם הַדַּעַת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), שֶׁעַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים עוֹלִים עֲשָׂנִים סְרוּחִים וּמְעַקְּמִין וּמְבַלְבְּלִין דַּעְתּוֹ וְכוּ'. וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַדַּעַת, נוֹפֵל מֵאָדָם לִבְהֵמָה, שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בִּלְבּוּל הָעֲצָה. בִּבְחִינַת אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ. 'יָקָר' זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; 'וִיקָר' (אֶסְתֵּר ח, טז) אֵלּוּ תְּפִלִּין, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, בְּחִינַת מֹחִין זַכִּים, בְּחִינַת תְּפִלִּין צְרִיכִין גּוּף נָקִי. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה, בִּבְחִינַת 'אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין', אֲזַי 'נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ', הַיְנוּ שֶׁנּוֹפֵל לִבְחִינַת בְּהֵמָה, שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שְׁחִיטָה, כִּי הַסַּכִּין וְהַחֲרֵב שֶׁל שְׁחִיטָה זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁנִּקְרָא "חֶרֶב", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, מַחֲלֹקֶת. כִּי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, (כַּמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שָׁבִין בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת. וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה סֵפֶר וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת, תִּקּוּן הָעֵצָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן זֹאת הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגֶּלֶת בַּחַי שֶׁלֹּא זָכְתָה לִתְשׁוּבָה בְּחַיֶּיהָ, עַד שֶׁהֶכְרְחָה לְהִתְגַּלְגֵּל בְּחַי, אֲזַי עָנְשָׁהּ וְתִקּוּנָהּ הוּא שֶׁצְּרִיכָה לִסְבֹּל צַעַר הַשְּׁחִיטָה עַל-יְדֵי הַסַּכִּין וְהַחֲרֵב שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַסַּכִּין בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם פְּגָם כְּלָל (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן יח, סָעִיף ב), כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בְּתִקּוּן הַנֶּפֶשׁ, כִּי כָּל הָעֲנָשִׁים הֵם תִּקּוּנִים גַּם כֵּן כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁלִים הַסַּכִּין בְּלִי שׁוּם פְּגָם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁלֶמֶת עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנִּתְחַדְּשִׁים עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין תִּקּוּן הַסַּכִּין וְהַחֲרֵב שֶׁל שְׁחִיטָה, שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁהַשּׁוֹחֵט מִתְיַגֵּעַ לְתַקֵּן הַסַּכִּין וּלְהַשְׁלִימוֹ בְּלִי שׁוּם פְּגָם, עַל-יְדֵי-זֶה מְתַקֵּן פְּגַם הַמַּחֲלֹקֶת וּמַמְשִׁיךְ הַשְׁלֵמוּת מִסִּפְרֵי הַתּוֹרָה

שֶׁנִּתְחַדְּשִׁין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה עַל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה. וַאֲזַי הַחֶרֶב וְהַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה בִּבְחִינַת מִלְחֲמָתָהּ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַדְּשִׁין סְפָרִים, שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, בִּבְחִינַת, "חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ", שֶׁנֶּאֱמַר בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים הַנִּלְחָמִים בַּתּוֹרָה (עַיֵּן שַׁבָּת סג). וּבִבְחִינַת, "אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַנֶּפֶשׁ וְעוֹלֶה מֵחַי לְאָדָם, שֶׁהוּא הַדַּעַת בִּבְחִינַת "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ", 'תּוֹרַת ה' תְּמִימָה', הַיְנוּ כְּשֶׁהַתּוֹרָה תְּמִימָה וּשְׁלֵמָה, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין וְהַחֶרֶב שֶׁל שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה 'מְשִׁיבַת נָפֶשׁ', שֶׁמְּשִׁיבָה אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמַעֲלָה אוֹתָהּ מֵחַי לְאָדָם, מִפְּנֵי הַדַּעַת וְהָעֵצָה לְתִקּוּן הַדַּעַת וּשְׁלֵמוּת הָעֵצָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַשּׁוֹחֵט לְקַבֵּל הַסַּכִּין מֵהַתַּלְמִיד חָכָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְאוֹת סַכִּינוֹ לְתַלְמִיד חָכָם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין, הוּא עַל-יְדֵי הַתַּלְמִיד חָכָם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֶחֱמִירוּ מְאֹד בָּזֶה וְאָמְרוּ, "כָּל טַבָּח שֶׁלֹּא הֶרְאָה סַכִּינוֹ לְתַלְמִיד חָכָם מְנַדִּין אוֹתוֹ", כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשְּׁחִיטָה עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, הַיְנוּ עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעִקַּר תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת הַסַּכִּין בְּלִי פְּגָם הוּא בְּחִדּוּדוֹ שֶׁל סַכִּין, שֶׁהוּא חוֹתֵךְ הַסִּימָנִים. זֶה בְּחִינַת גְּמַר הָעֵצָה שֶׁתִּהְיֶה כְּתִקְנָהּ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִתּוּךְ הַהֲלָכָה, בְּחִינַת פְּסַק הֲלָכָה כְּמוֹ שֶׁרָגִיל זֶה הַלָּשׁוֹן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁחוֹתְכִין הֲלָכוֹת, כִּי הַהֲלָכוֹת הֵן הָעֵצוֹת, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת עֵצוֹת כַּנַּ"ל. וּפְסַק הַהֲלָכָה שֶׁל מְצָוַת הַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת גְּמַר הָעֵצָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה הוּא בְּהַסּוֹף וְהַגְּמַר, כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַצְלִיחַ עַל-יְדֵי הָעֵצָה בְּאַחֲרִיתוֹ לָנֶצַח. כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה עֵצוֹת שֶׁהֵם נִרְאִין עֵצוֹת טוֹבוֹת לְפִי שָׁעָה, אֲבָל בְּאַחֲרִית אֵין מַצְלִיחִין עַל יָדָם. וְעַל-כֵּן, בְּוַדַּאי, בֶּאֱמֶת אֵינָם עֵצוֹת טוֹבוֹת כְּלָל. וְלִזְכּוֹת בְּעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת, לְהַצְלִיחַ עַל יָדָם בְּאַחֲרִיתוֹ לָנֶצַח צְרִיכִין יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת מְאֹד. וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה מְאֹד מְאֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בְּכָל פַּעַם, "וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שִׁמֶךָ". וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל, שֶׁבַּקָּשַׁת וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה וְכוּ', צְרִיכִין לְבַקְּשָׁהּ וּלְהַפְצִיר ה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה מְאֹד עַל זֶה. (כַּמְבֹאָר בְּשִׂיחוֹתָיו הַנַּ"ל בְּחֵיי מוֹהַר"ן), וְעִקַּר הָעֵצָה הוּא בְּסוֹפָהּ, בִּבְחִינַת טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֹאשִׁיתוֹ, וַאֲפִלּוּ בַּגַּשְׁמִיּוּת יְכוֹלִין לְהָבִין זֹאת, שֶׁעִקַּר הוּא גְּמַר הָעֵצָה, כִּי לִפְעָמִים יֵשׁ כַּמָּה סְבָרוֹת רַבּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת כֵּךְ, וְהֵם סְבָרוֹת אֲמִתִּיּוֹת, לְכְאוֹרָה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ סְבָרָה שֶׁסּוֹתֶרֶת הַכֹּל, שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת בַּהֵפֶךְ מַמָּשׁ וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה, אַךְ כָּל

אָדָם יָכוֹל לְהָבִין בְּעַצְמוֹ מַה נַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּעִנְיַן הָעֲצוֹת, אֲבָל אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּצְלִיחַ עַל-יְדֵי עֲצָתוֹ בְּאֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן מִי יוֹדֵעַ אִם יַצְלִיחַ פַּעַם שֵׁנִית. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ הַרְבֵּה שֶׁהִצְלִיחוּ כַּמָּה פְּעָמִים בְּקִנְיַת סְחוֹרוֹת וְסָמְכוּ עַל זֶה וְלָווּ לְעַצְמָן וְקָנוּ הַרְבֵּה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכֹּחָם. וְאַחַר כָּךְ נָפַל הַשַּׁעַר וְנִתְדַּלְדְּלוּ מְאֹד וְנַעֲשׂוּ בַּעֲלֵי חוֹבוֹת, וְהַרְבֵּה נַעֲשׂוּ בּוֹרְחִים וְכוּ'. עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת קָשֶׁה לְהָאָדָם לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ, וּצְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל ה' יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּתַּקְנוֹ בְּעֵצָה טוֹבָה לְפָנָיו. וְהָעִקָּר שֶׁיַּצְלִיחַ עַל-יְדֵי עֲצָתוֹ לְנֶצַח, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁמַּצְלִיחַ בְּמַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו אִם אֵינוֹ זוֹכֶה עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּתוֹ לְחַיִּים נִצְחִיִּים מַה יִּתְרוֹן לוֹ בְּכָל עֲמָלוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו, "עֹשֶׁר שָׁמוּר לְבְעָלָיו לְרָעָתוֹ" רַחֲמָנָא לִצְלָן (כַּמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה). עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הָעֵצָה הוּא בִּגְמַר וְסוֹף. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ בַּסּוֹף, וּגְמַר חֲדוּ, שֶׁהוּא חוֹתֵךְ הַבָּשָׂר שֶׁהוּא חִתּוּךְ וּפְסַק הַהֲלָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּמַר הָעֵצָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשְּׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁלֶמֶת עַל-יְדֵי הַסְּפָרִים, שֶׁמִּשָּׁם שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה בְּדִיקוֹת הַסַּכִּין כְּנֶגֶד שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאֶבֶן אֶחָד. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁמִּשָּׁם שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין בְּלִי פְּגָם (וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם) וְזֶה בְּחִינַת שִׁעוּר פְּגִימַת הַסַּכִּין כִּפְגִימַת הַמִּזְבֵּחַ, כִּי עַל הַמִּזְבֵּחַ מַקְרִיבִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים וְעִקַּר הַהַמְתָּקָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, אֶבֶן שְׁתִיָּה, לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁעָמְדוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל הָעֲלִיּוֹת שֶׁל כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַקָּרְבָּנוֹת צְרִיכִין לִהְיוֹת לְשֵׁם כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ שָׁלֵם בְּלִי פְּגָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלָם בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וּמִשָּׁם הוּא גַּם כֵּן שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שִׁעוּר פְּגִימַת הַסַּכִּין כִּפְגִימַת הַמִּזְבֵּחַ, כִּי הֵם בִּבְחִינָה אַחַת וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חֲלָדָה בַּשְּׁחִיטָה (יוֹרֶה דֵּעָה, סִימָן כד), שֶׁלֹּא יְכַסֶּה שׁוּם דָּבָר עַל הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה. וְנִקְרֵאת חֲלָדָה לְשׁוֹן חֶלְדָּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (חֻלִּין ט), כְּחֶלְדָּה זוֹ הַתְּחוֹבָה בַּחוֹרִין. כִּי עִקַּר הַשְּׁחִיטָה הוּא לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לִמְדַבֵּר וְעִקַּר עֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּחִינַת שֶׁמּוֹצִיאִין וּמַעֲלִין אוֹתָהּ מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, כִּי זֶה כְּלָל, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה נְמוּכָה בְּיוֹתֵר, שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּצִמְצוּם וּבְהֶעְלֵם וּבְכִסּוּי יוֹתֵר, כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם". רַק כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה נְמוּכָה יוֹתֵר, שָׁם אֱלֹקוּתוֹ נִתְעַלֵּם וְנִתְכַּסֶּה יוֹתֵר. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים, בְּסִימָן לג, לִקּוּטֵי חֵלֶק א). וְכָל עֲבוֹדַת הָאָדָם הוּא לְהַעֲלוֹת וּלְהוֹצִיא מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ

וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם, "וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְכוּ'". אַךְ צְרִיכִין לָזֶה יְגִיעָה גְּדוֹלָה וַעֲבוֹדוֹת הַרְבֵּה לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה, כִּי זֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם. וּמִגְדָּל וְעֹצֶם הַהַעֲלָמָה לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה, לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּחָכְמָתָם הָעֲמֻקָּה מְאֹד מְאֹד, הֵם מַמְשִׁיכִים שִׂכְלִיִּים נִפְלָאִים מְאֹד, שֶׁעַל יָדָם הֵם מְגַלִּים הַהַעֲלָמָה וּמוֹדִיעִים אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, וּמְגַלִּין הָאֱמֶת שֶׁכָּל הָעוֹלָם הֶבֶל הֲבָלִים, צֵל עוֹבֵר, הֶבֶל נִדָּף. וְנוֹתְנִים עֵצוֹת וּדְרָכִים יְשָׁרִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִטָּעוּת הָעוֹלָם, שֶׁבָּא עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁבָּעוֹלָם. וְשֶׁיִּשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו עַל הָאַחֲרִית וְהַסּוֹף שֶׁיִּנָּצֵל מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, וְיִזְכֶּה לְחַיִּים נִצְחִיִּים לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִין זֹאת שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הֶבֶל וָרִיק, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַהַעֲלָמָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ, שֶׁרְצִין הַכֹּל אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה וְאֵין מַשְׂגִּיחִין עַל הַתַּכְלִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "זֶה דַּרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה", כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאֶפְלּוּ אִם זוֹכְרִין לִפְעָמִים וְאוֹמְרִים מַה יַּעֲשׂוּ בַּסּוֹף, אֵינָם יוֹדְעִים שׁוּם עֵצָה מַה לַּעֲשׂוֹת לְהַצִּיל נַפְשָׁם. עַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים בְּחָכְמָתָם הַגְּדוֹלָה אֵיךְ לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת וְלִתֵּן עֵצוֹת נִפְלָאוֹת לְכָל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהִתְחִיל דָּוִד לְדַבֵּר מִגֹּדֶל הֶבֶל הָעוֹלָם (בְּמִזְמוֹר מט), הִתְחִיל תְּחִלָּה, "פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהֶגְיוֹן לִבִּי תְבוּנוֹת אֹשָׁה לְמָשָׁל אָזְנִי וְכוּ'". וְאַחַר כָּךְ מְדַבֵּר מִגֹּדֶל שְׁטוּת הָעוֹלָם וַהֲבָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "הַבּוֹטְחִים עַל חֵילָם וְכוּ', וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם וְכוּ', זֶה דַּרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ" וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מַה זּוֹ חָכְמָה וּתְבוּנָה שֶׁגִּלָּה בַּמִּזְמוֹר הַזֶּה, שֶׁצּוֹעֵק שֶׁהָעוֹלָם הֶבֶל וָרִיק וְלֹא בְּמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל וְכוּ', וְכִי מִי לֹא יֵדַע בְּכָל אֱלֹהַּ?! הֲלֹא אֲפִלּוּ אֲנָשִׁים הַגַּסִּים וְעַמֵּי הָאָרֶץ יוֹדְעִים זֹאת, וְאוֹמְרִים בְּפִיהֶם שֶׁאֵין אָדָם לוֹקֵחַ עִמּוֹ כְּלוּם מֵעָשְׁרוֹ לְקִבְרוֹ וְשֶׁהָעוֹלָם צֵל עוֹבֵר וְכוּ'. וְלָמָּה הִקְדִּים בְּמִזְמוֹר זֶה דַּיְקָא לוֹמַר פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְכוּ' כְּאִלּוּ הוּא מְגַלֶּה כָּאן חָכְמָה וּתְבוּנָה גְּדוֹלָה?! אַךְ, בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִין זֹאת, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חָכְמָה וּתְבוּנָה גְּדוֹלָה לְדַבֵּר בָּזֶה בְּכָל פַּעַם וְלִצְעֹק וּלְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה זֹאת. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים גְּדוֹלֵי הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים צוֹעֲקִים זֹאת הַרְבֵּה כְּמוֹ כָּל סֵפֶר קֹהֶלֶת שֶׁמְּלֵא מִזֶּה, וְכֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּכַמָּה מִזְמוֹרִים. וְכֵן בִּשְׁאָר סִפְרֵי קֹדֶשׁ, כִּי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מְדַבְּרִים מִזֶּה בְּצַרּוּפִים קְדוֹשִׁים כְּאֵלֶּה וּבְחָכְמָה עֲמֻקָּה כָּזֹאת, עַד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרְרִין בְּנֵי אָדָם וּמְגַלִּין בְּכָל פַּעַם הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת בְּאֹפֶן שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְעוֹרְרוּ בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם וְטָעוּתָם וְיִזְכְּרוּ בֶּאֱמֶת עֹצֶם שְׁטוּת הָעוֹלָם וְיָשׁוּבוּ אֶל ה', כִּי זֶה עִקַּר הַחָכְמָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַחָכְמוֹת לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן. וְכַמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַצְלִיחַ עַל-יְדֵי

חָכְמָתוֹ לָנֶצַח. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל בְּמִזְמוֹר זֶה, "פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְכוּ'", כִּי בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר הַחָכְמָה אֲמִתִּית מַה שֶּׁמְּגַלֶּה שְׁטוּת הָעוֹלָם וַהֲבָלָיו, כִּי הוּא מְגַלֶּה בְּחָכְמָה כָּזֹאת בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כָּזֶה, עַד שֶׁיִּפְעֹל בִּדְבָרָיו לְהַכְנִיס הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, לְגַלּוֹת עֹצֶם הַהַעֲלָמָה:

חלק ו

וְזֶה שֶׁהִתְחִיל, 'הַאֲזִינוּ כָּל יוֹשְׁבֵי חֶלֶד', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁקָּרָא הָעוֹלָם יוֹשְׁבֵי חֶלֶד, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּיְּבֻשָּׁה יֵשׁ בַּיָּם, חוּץ מִן הַחֶלְדָּה. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד וְכִי בְּשִׁבְיל חֶלֶד זֶה יִקָּרֵא כָּל בְּנֵי עוֹלָם 'יוֹשְׁבֵי חֶלֶד' עַל שֵׁם הַחֶלְדָּה שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם?! וְכֵן הִקְשָׁה הַכּוֹתֵב בְּפֵרוּשׁוֹ עַל הָעֵין יַעֲקֹב, גַּם לָמָּה בְּמִזְמוֹר זֶה דַּיְקָא, שֶׁמְּדַבֵּר מְגֹדֶל הֶבֶל הָעוֹלָם קוֹרֵא יוֹשְׁבֵי חֶלֶד עַל שֵׁם הַחֶלְדָּה?! אַךְ עִקַּר מַה שֶּׁקָּרָא הָעוֹלָם עַל שֵׁם הַחֶלְדָּה הוּא מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי הַחֶלְדָּה דָּרָה בְּעִקְּרֵי הַבָּתִּים וּבָאָה בְּמַאֲרָב וּבְהַכְמָנָה וּבִגְנֵבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא מָלֵא הֲבָלִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי יֵשׁ דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הֶבֶל". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְכָל עִנְיְנֵי טָעוּת שֶׁטּוֹעִין הָעוֹלָם בְּהֶבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה הוּא מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם וְכוּ'", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לְשׁוֹן הֶעְלֵם. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כַּמָּה דְּבָרִים שְׁנֶּעְלְמוּ מִן הָעוֹלָם, יוֹם הַמִּיתָה וְיוֹם הַנֶּחָמָה וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ מַה שֶּׁבְּלִבּ חֲבֵרוֹ וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה מְשׁוֹתֵכֵר וְכוּ'. וְאָמְרוּ שֶׁיּוֹם הַמִּיתָה נֶעְלָם מִן הָעוֹלָם, בְּשִׁבְיל קִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁאִם לֹא כֵּן אֵין אָדָם בּוֹנֶה בַּיִת וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, מַאי כֻּלֵּי הַאי לֹא יִבְנוּ בַּיִת? הֲלֹא דָּוִד בְּעַצְמוֹ קוֹרֵא תִּגָּר עַל הַבּוֹנִים בָּתִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "קְרֻבָם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַבֹּנִים חֳרָבוֹת לָמוֹ" וְכֵן בְּפִסּוּקִים רַבִּים, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי אִם הָיוּ הַכֹּל רוֹאִין אֶת הָאֱמֶת עַיִן בְּעַיִן שֶׁהָעוֹלָם מָלֵא מַאֲלִקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ". וּכְתִיב, "הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא". וְשֶׁהָאָדָם לֹא בָּא לָזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם לְהַשֹּׂב עַל תַּכְלִיתוֹ הָאַחֲרוֹן וּלְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה שׁוּם בְּחִירָה, וְהָיוּ הַכֹּל בְּטֵלִים אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ וְלֹא הָיָה שַׁיָּךְ שׁוּם שָׂכָר וְעֹנֶשׁ וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר זֶה הָעוֹלָם נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם רַק בִּשְׁבִיל שָׂכָר וְעֹנֶשׁ, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ בְּחִירָה דַּיְקָא. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַל-יְדֵי הַהַעֲלָמָה, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעַלֵּם הָאֱמֶת כָּל כָּךְ מִן הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ בְּחִירָה וְיֵשׁ שָׂכָר וְעֹנֶשׁ, אֲבָל בְּוַדַּאי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה. וּבְוַדַּאי יֵשׁ כֹּחַ בָּאָדָם לִבְחֹר בַּטּוֹב וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת אִם יִרְצֶה, אַף יֵשׁ בָּזֶה מִלְחָמָה גְּדוֹלָה, שֶׁזֶּה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים וּלְהִתְקָרֵב לָהֶם וּלְתַלְמִידֵיהֶם וּלְכָל הַנִּלְוִים

אֲלֵיהֶם, כִּי הַצַּדִּיקִים הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁלֹּא הִנִּיחוּ עַצְמָם לִטְעוֹת בְּהֶבְלֵי הָעוֹלָם וְזָכוּ לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְלִפְרֹשׁ עַצְמָם מֵהֶבְלֵי הָעוֹלָם וְתַאֲוֹתָיו לְגַמְרֵי, הֵם יוֹדְעִין הֵיטֵב הֵיטֵב כָּל עִנְיַן הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת שֶׁבָּעוֹלָם וְיוֹדְעִין לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל עֶלְיוֹן מְאֹד אֵיךְ לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם וּלְהָאִיר עֵצוֹת נִפְלָאוֹת בְּלֵב כָּל אֶחָד בְּאֹפֶן שֶׁיַּצִּיל נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת, שֶׁלֹּא יִרְדֹּף אַחֲרֵי הֶבְלֵי הָעוֹלָם, רַק כָּל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ יִהְיֶה לִזְכוֹת לְאַחֲרִית טוֹב לְחַיִּים נִצְחִיִּים, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלֶלֶת הַתּוֹרָה בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן, שֶׁמִּשָּׁם מַמְשִׁיכִין הַמְּתֻקָּה, לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה, כַּמּוּבָן שָׁם (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה), כִּי כָּל הַהַעֲלָמוֹת וְהַהֶסְתָּרוֹת שֶׁנֶּעְלָם וְנִסְתָּר הָאֱמֶת, הוּא עַל-יְדֵי הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים כַּיָּדוּעַ, וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין שֵׂכֶל וּמַמְתִּיקִין הַדִּינִים כְּפִי הַהַמְתָּקָה. כְּמוֹ כֵן מְגַלִּין הַהַעֲלָמָה. אֲבָל הָעִקָּר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי שֶׁחִדֵּשׁ חִדּוּשִׁים כָּאֵלּוּ שֶׁנִּתְחַבְּרִין מֵהֶם סְפָרִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן מִבְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים, שֶׁמִּשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְגַלּוֹת כָּל מִינֵי הַהַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק ז

כִּי צְרִיכִין שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ וְעָמֹק מְאֹד לְגַלּוֹת עֹצֶם הַהַעֲלָמָה שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהִתְפַּשֵּׁט הַבַּעַל דָּבָר כָּל כָּךְ וְהֶעֱלִים הָאֱמֶת מִן הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל הוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וְזֶה בְּחִינַת כָּל מַעֲשֵׂי הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה, לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁהִתְקַנְּאוּ בְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְהָרְגוּ אֶת חוּר וְרָצוּ לַהֲרֹג אֶת אַהֲרֹן עַד שֶׁהֵבִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לִידֵי עֲבוֹדָה זָרָה (שְׁמוֹת לב יא ו. וּבְפֵרוּשׁ רַשְׁ"י). וּכְשֶׁרָאָה מֹשֶׁה גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַבַּעַל דָּבָר לְהַעֲלִים הָאֱמֶת כָּל כָּךְ, שֶׁאַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וּמַתַּן תּוֹרָה בְּאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים וּגְדוֹלִים כַּאֲלֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְגַּבְּרוּ הָרְשָׁעִים וְהַחוֹלְקִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁהֶעֱלִימוּ הָאֱמֶת כָּל כָּךְ. אָז עַל-יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹתָיו פָּעַל, שֶׁצִּוָּה ה' יִתְבָּרַךְ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁיַּעֲקֹר קְדֻשָּׁתוֹ נִמְשָׁךְ מִלּוּחוֹת הָאֶבֶן, מִקֹּדֶשׁ קָדָשִׁים, דְּהַיְנוּ שֶׁזָּכָה לְהַמְשִׁיךְ הַמְתָּקָה הַנַּ"ל מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים הַקָּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוֹצִיא מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְגִלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, וְהַמְשִׁיךְ עֵצוֹת נִפְלָאוֹת לְכָל אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הִתְחִיל מֹשֶׁה לְדַבֵּר מֵעֲשִׂיַּת הָאָרוֹן תְּחִלָּה. וּבְצַלְאֵל עָשָׂה לְהֵפֶךְ, הַמִּשְׁכָּן תְּחִלָּה, כִּי אָמַר, כֵּלִים שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה הֵיכָן אַכְנִיסֵם וְכוּ'? כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי מֹשֶׁה, שֶׁהוּא צַדִּיק הַדּוֹר, צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה הַנַּ"ל מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִבְּחִינַת הָאָרוֹן תְּחִלָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק דִּינִים כָּאֵלֶּה וּלְגַלּוֹת הַהַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת כָּאֵלֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בְּחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁהָיוּ מֻנָּחִים בָּאָרוֹן שֶׁעָמַד שָׁם בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וּמִשָּׁם מַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל לְכָל הַנְּלָוִים אֵלָיו לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה כַּנַּ"ל, אֲבָל תַּלְמִידִים הַנִּלְוִים אֵלָיו כְּשֶׁמְּקַבְּלִים זֶה הַשֵּׂכֶל וּצְרִיכִים לְגַלּוֹתוֹ בָּעוֹלָם, צְרִיכִים לִבְנוֹת בְּנְיָנִים וַחֲדָרִים הַרְבֵּה וְלַעֲשׂוֹת כֵּלִים הַרְבֵּה עַד שֶׁיַּכְנִיסוּ זֶה הַשֵּׂכֶל בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן בְּצַלְאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעָסַק בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הֲכָרַח לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּן תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ כֵּלִים, כִּי הֲכָרַח לַעֲלוֹת מִתַּתָּא לְעֵילָּא, לְהַלְבִּישׁ בִּתְחִלָּה הַשֵּׂכֶל בִּבְחִינַת מִשְׁכָּן, וְאַחַר כָּךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הָאָרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמֵּאִיר בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס זֶה הַשֵּׂכֶל בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַקְּדֻמּוֹת רַבּוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֲשִׂיַּת הַמִּשְׁכָּן, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כָּל חֲדָרָיו וְכֵלָיו הֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל גָּבוֹהַּ מֻשָּׂכָל, שֵׂכֶל לְפָנִים מִשֵּׂכֶל עַד בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם לוּחוֹת הָאֶבֶן, שֶׁמִּשָּׁם מַמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק הַמַּתָּקָה לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה כַּנַּ"ל אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהָאִיר זֶה הַשֵּׂכֶל בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַקְּדֻמּוֹת רַבּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַמִּשְׁכָּן תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הָאָרוֹן, שֶׁשָּׁם לוּחוֹת הָאֶבֶן וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן, כְּשֶׁרָצָה דָּוִד לְגַלּוֹת גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁל הָעוֹלָם וּלְהוֹדִיעַ הָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל הֶבֶל וְרִיק, רַק לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. קָרָא אֶת הָעוֹלָם "יוֹשְׁבֵי חֶלֶד" עַל שֵׁם הַחֶלְדָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהַעֲלָמָה כְּחֶלְדָּה זֹאת שְׁדֵרָה בְּחוֹרִין וּבְמַאֲרָב וּבְהַעֲלָמָה, שְׁזֶהוּ בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַחֲזָקָה שֶׁמַּעֲלֶמֶת וּמַסְתֶּרֶת הָאֱמֶת מִן הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַחֹלֶד, שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה הָרִאשׁוֹנָה מֵהַשְּׁמוֹנָה שְׁרָצִים הַטְּמֵאִים. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים כָּל בָּאֵי עוֹלָם "יוֹשְׁבֵי חֶלֶד", עַל שֵׁם הַחֶלְדָּה, מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַהַעֲלָמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלְדָּה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ בְּחִירָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם, אֲבָל כָּל עֵסֶק הַצַּדִּיקִים הוּא לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת וּלְהַכְנִיעַ בְּחִינַת קְלִפַּת הַחֶלְדָּה. וְעַל-כֵּן קָרָאם בְּמִזְמוֹר זֶה דַּיְקָא "יוֹשְׁבֵי חֶלֶד", מֵחֲמַת שֶׁבָּא בְּמִזְמוֹר זֶה לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה וּלְהוֹדִיעַ גֹּדֶל הֶבֶל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל" וְכַנַּ"ל. וְכֵן בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת כְּשֶׁמַּזְכִּיר שֶׁהָעוֹלָם הוּא צֵל עוֹבֵר, קוֹרְאוֹ בְּשֵׁם חֶלֶד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "זְכֹר אֲנִי מֶה חֶלֶד עַל מַה שָּׁוְא בָּרָאתָ וְכוּ' מִי גֶּבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת וְכוּ'". וְכֵן, "וְחֶלְדִּי כְּאַיִן נֶגְדֶּךָ אַךְ כָּל הֶבֶל כָּל אָדָם וְכוּ'", הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַאי דִּכְתִיב, (תְּהִלִּים קיג, ט) "מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת"? אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עֲשָׂאוּנִי בָּנֶיךָ כְּחֻלְדָּה זֹאת שֶׁדָּרָה בְּעִקְרֵי הַבָּתִּים. וְהַמַּאֲמָר פְּלִיאָה, לְכְאוֹרָה, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת הוּא לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה, לְבַטֵּל בְּחִינַת קְלִפַּת הַחֻלְדָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִים חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי-זֶה, אָז אוֹמֶרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עֲשָׂאוּנִי בָּנֶיךָ כְּחֻלְדָּה זֹאת שֶׁדָּרָה בְּעִקְרֵי הַבָּתִּים בְּמַאֲרָב וּבְהַעֲלָמָה. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, עֲשָׂאוּנִי בָּנֶיךָ בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם וְכוּ', הַיְנוּ כִּי בַּעֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְחוֹזֶרֶת וּמִתְגַּבֶּרֶת הַהַעֲלָמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֻלְדָּה כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת בְּתוֹךְ הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת הַשְׁכִינָה, כִּבְיָכוֹל, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר כַּמָּה פְּעָמִים). וְזֶה 'עֲשָׂאוּנִי בָּנֶיךָ כְּחֻלְדָּה', כִּי, כִּבְיָכוֹל, הַשְׁכִינָה בְּעַצְמָהּ מִסְתַּתֶּרֶת בְּאֹפֶן הַהַעֲלָמָה, בִּבְחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר (דְּבָרִים לא, יח). וְעַל זֶה מְבַשֵּׂר הַפָּסוּק, 'מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת'. שֶׁלֶּעָתִיד יַחֲזֹר וְיִבָּנֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְתִתְגַּלֶּה הַשְׁכִינָה מֵהִתְעַלְּמוּתָהּ וְיִתְקַיֵּם, 'מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת'. שֶׁמַּה שֶּׁהָיְתָה תְּחִלָּה כְּחֻלְדָּה הַדָּרָה בְּעִקְרֵי בָּתִּים, עַכְשָׁיו תֵּשֵׁב בִּמְקוֹמָהּ בְּשַׁלְוָה וְיִתְגַּלֶּה מַלְכוּתָהּ וּמֶמְשַׁלְתָּהּ לְעֵין כֹּל:

חלק יא

וּבִשְׁבִיל זֶה אָסוּר חֻלְדָּה בִּשְׁחִיטָה, כִּי עִקַּר הַשְׁחִיטָה הוּא לְהַעֲלוֹת מֵחַי לִמְדַבֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַחֻלְדָּה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַעֲלָמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אָסוּרָה הַחֻלְדָּה בִּשְׁחִיטָה. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה הוּא עַל-יְדֵי הַתַּלְמִיד חָכָם שֶׁמְּמַנּוּ מֵמְשִׁיכִין שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מֵמְשִׁיכִין הַהַמְתָּקָה מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְכַנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא הֵפֶךְ הַחֻלְדָּה וְהַהַעֲלָמָה וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּיַּבָּשָׁה יֵשׁ בַּיָּם, חוּץ מִן הַחֻלְדָּה, כִּי עִקַּר הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה הוּא בְּזֶה הָעוֹלָם בֶּעָפָר הַנִּשְׁמִי שֶׁיּוֹשְׁבִין עָלָיו בְּנֵי אָדָם, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה נְמוּכָה יוֹתֵר, שָׁם הַהַעֲלָמָה בְּיוֹתֵר. כִּי יֵשׁ אַרְבַּע יְסוֹדוֹת, אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר. וְהֶעָפָר נָמוּךְ מִכֻּלָּם וְשָׁם תַּכְלִית הַהַעֲלָמָה. כִּי עַל הֶעָפָר יוֹשְׁבִין בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַבְּחִירָה, שֶׁהִיא עַל-יְדֵי הַהַעֲלָמָה הַיְתֵרָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּעָפָר דַּיְקָא יֵשׁ חֻלְדָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפָּה חֲזָקָה שֶׁמַּעְלֶמֶת הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם בֶּעָפָר הַזֶּה שֶׁאָנוּ יוֹשְׁבִין עָלָיו שְׁבָכָאן הִיא תַּכְלִית הַהַעֲלָמָה כַּנַּ"ל, עִקַּר הַתִּקּוּן לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה, הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל, כִּי יְסוֹד הֶעָפָר הוּא בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, בִּבְחִינַת שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה (תְּהִלִּים לז, ג) (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) כִּי הָאַרְבָּעָה

יְסוֹדוֹת, אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין וֶאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת (כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים). נִמְצָא, שֶׁאֵשׁ, רוּחַ, מַיִם הֵם כְּנֶגֶד הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין. וְעָפָר הוּא כְּנֶגֶד אֱמוּנָה מַלְכוּת. וְזֶה שֶׁמָּצִינוּ שֶׁהַדַּעַת נִמְשָׁל לְאֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, אֲבָל לֹא לְעָפָר, כִּי מַיִם בִּבְחִינַת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּמִלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים". וְכֵן רוּחַ בִּבְחִינַת שֵׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה" וּכְתִיב, "אָכֵן רוּחַ הוּא בֶּאֱנוֹשׁ", שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן הַחָכְמָה שֶׁבָּאָדָם. וְכֵן אֵשׁ הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל. (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), שֶׁהַשֵּׂכֶל שֶׁבָּאָדָם הוּא כְּמוֹ אֵשׁ דּוֹלֵק, בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "הֲלוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ וְכוּ'". אֲבָל עָפָר הוּא רַק בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, כִּי עָפָר הוּא יְסוֹד הַתַּחְתּוֹן שֶׁשָּׁם יוֹשְׁבִין כָּל בְּנֵי חֶלֶד, שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הַהַעֲלָמָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְשָׁם עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת לֵידַע הָאֱמֶת וּלְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, וְהָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעוֹסְקִין לְהַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אֵין חֻלְדָּה כִּי אִם בַּיַּבָּשָׁה, דְּהַיְנוּ בִּיסוֹד הֶעָפָר, כִּי שָׁם תַּכְלִית הַהַעֲלָמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֻלְדָּה כַּנַּ"ל, אֲבָל בַּמַּיִם שָׁם הַתְחָלַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אֵין הַהַעֲלָמָה גְּדוֹלָה שָׁם כָּל כָּךְ, כִּי מַיִם גְּבוֹהִים מִן הֶעָפָר וְכָל מַה שֶׁהַמַּדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר, שָׁם נִתְמַעֲטָה הַהַעֲלָמָה וּמַתְחִיל הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת קְצָת. וְעַל-כֵּן נִמְשָׁל הַדַּעַת לְמַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בַּמַּיִם אֵין שָׁם חֻלְדָּה, כִּי שָׁם אֵין הַהַעֲלָמָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הִטָּהֲרוּת מִכָּל הַטֻּמְאוֹת הוּא עַל-יְדֵי מַיִם שֶׁאֵין שָׁם חֻלְדָּה, שֶׁהִיא קְלִפַּת הַהַעֲלָמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֹלֶד, שֶׁהוּא הָרֹאשׁוֹן מִשְּׁמוֹנָה שְׁרָצִים הַטְּמֵאִים, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁל כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי הַהַעֲלָמָה, כִּי הַמַּיִם הֵם בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁיּוֹצְאִין מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְחַזְּקִין בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים לְהַמְשִׁיךְ דַּעַת וְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת לְטַהֵר מִכָּל הַגִּלּוּלִים וּמִכָּל הַטֻּמְאוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וְכוּ' (יְחֶזְקֵאל לו, כה), כִּי עַל-יְדֵי הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה זוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת הַדַּעַת וּלְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן, עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּק הַכֹּל וְנִטְהָר מֵהַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּךְ סִיַּם רַבִּי מֵאִיר סִפְרָא דְּאִיּוֹב הֲוָה אָמַר, "סוֹף אָדָם לָמוּת, סוֹף בְּהֵמָה לִשְׁחִיטָה, אַשְׁרֵי מִי שֶׁעָמַלוֹ בַּתּוֹרָה וְכוּ'". כִּי הַשְּׁחִיטָה הוּא לְהַעֲלוֹת נֶפֶשׁ הַחַי מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, לֵידַע וְלִשְׂיח אֶל לִבּוֹ הֵיטֵב

שֶׁהָעוֹלָם הֶבֶל וְרִיק, בִּבְחִינַת הַאֲזִינוּ כָּל יוֹשְׁבֵי חָלֶד הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סְמָכָן זֶה לְזֶה, סוֹף אָדָם לָמוּת, סוֹף בְּהֵמָה לִשְׁחִיטָה, כִּי עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה שֶׁל בְּהֵמָה צְרִיכִין לִזְכֹּר שֶׁסּוֹף הָאָדָם לָמוּת. בְּחִינַת וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיְּשִׂים אֶל לִבּוֹ הֵיטֵב וִיבַקֵּשׁ עֵצוֹת וְתַחְבּוּלוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְצַוַּת שְׁחִיטָה וְכַנַּ"ל:
שַׂיָּךְ לְעֵיל:

וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא (יְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת, פֶּרֶק שְׁמוֹנָה שְׁרָצִים), כְּתִיב, "שִׁמְעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל יוֹשְׁבֵי חָלֶד" רַבִּי אַחָא וְרַבָּנָן. חַד אָמַר, לָמָּה הוּא מַמְשִׁיל כָּל בָּאֵי עוֹלָם לְחֻלְדָּה? חַד אָמַר, לָמָּה הוּא מַמְשִׁיל כָּל בָּאֵי עוֹלָם לְחֻלְדָּה זוֹ גּוֹרֶרֶת וּמַנַּחַת גּוֹרֶרֶת וּמַנַּחַת וְאֵינָהּ יוֹדַעַת לְמִי מַנַּחַת, כָּךְ כָּל בָּאֵי עוֹלָם גּוֹרְרִין וּמַנִּיחִין וְאֵינָם יוֹדְעִים לְמִי מַנִּיחִין, הַיְנוּ דִּכְתִיב, "יִצְבֹּר וְלֹא יֵדַע מִי אֹסְפָם" (תְּהִלִּים לט, ז). עַד כָּאן לְשׁוֹן הַגְּמָרָא. וְעַתָּה מֵאֵלֶיךָ תָּבִין שֶׁשְּׁנֵיהֶם לְדָבָר אֶחָד נִתְכַּוְּנוּ וּמַר אָמַר אָמַר חֲדָא וּמַר אָמַר חֲדָא וְלָא פְּלִיגִי, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ נִקְרֵאת הָעוֹלָם "חֶלֶד", עַל שֵׁם הַחֻלְדָּה שֶׁיֶּשְׁנוֹ בַּיַּבָּשָׁה, שֶׁהוּא עַל שֵׁם גֹּדֶל הַהֶעְלֵמָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶׁחַד אָמַר, מַה חֻלְדָּה זוֹ גּוֹרֶרֶת וּמַנַּחַת וְכוּ', כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַהֶעְלֵמָה הַנַּ"ל, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא כָּל הָעוֹלָם עַל שֵׁם הַחֻלְדָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל זֶה צָעַק דָּוִד, 'הַאֲזִינוּ כָּל יוֹשְׁבֵי חָלֶד', שֶׁלֹּא יַנִּיחוּ לַטָּעוּת אֶת עַצְמָם וְלֹא יִהְיֶה כְּרוּכִים אַחַר הַחֻלְדָּה שֶׁהוּא עִצֶּם הַהֶעְלֵמָה וְכַנַּ"ל:

הֵא לְךָ רְאֹשֵׁי פְּרָקִים וּמַהֲדוּרָה קַמָּא לְהִלְכוֹת שְׁחִיטָה, הֲלָכָה ה הַנַּ"ל. עַל-פִּי הַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן סא, עַיֵּן שָׁם:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטָה, שֶׁהוּא לְהַעֲלוֹת נֶפֶשׁ הַחַי לִמְדַבֵּר, שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם, לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת הַמְגֻלְגָּלוֹת שֶׁנִּפְלוּ בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם מִבְּחִינַת אָדָם לְתוֹךְ חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, כִּי עִקַּר נְפִילָתָם הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגַּם הַדַּעַת, כִּי הָעֲשָׁנִים סְרוּחִים מְבַלְבְּלִין הַדַּעַת וְכוּ'. וּכְשֶׁנִּפְגַּם הַדַּעַת נוֹפֵל מֵאָדָם לִבְהֵמָה, שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בִּלְבּוּל הָעֵצָה, בִּבְחִינַת וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ. אָדָם בִּיקָר וְכוּ', 'יְקָר' זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ תְּפִלִּין מֹחִין, בְּחִינַת מֹחִין זַכִּים, בְּחִינַת תְּפִלִּין צְרִיכִין גּוּף נָקִי. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה, בִּבְחִינַת וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין, נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ, כִּי אָז נוֹפֵל לִבְחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. גַּם תִּקּוּן הַשְּׁחִיטָה הוּא לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִגְזַר עָלָיו (בְּרֵאשִׁית ג, יב) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ וְכוּ', שֶׁהוּא פְּגַם הַמַּאֲכָלִים הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי

שְׁחִיטָה, כִּי הַסַּכִּין וְהַחֶרֶב שֶׁל שְׁחִיטָה זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁנִּקְרָא חֶרֶב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, מַחֲלֹקֶת, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ פְּגָמָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת, וּכְשֶׁלֹּא זָכְתָה לִתְשׁוּבָה בְּחַיֶּיהָ, אָזַי עָנְשָׁהּ שֶׁנִּתְגַּלְגְּלָה בְּנֶפֶשׁ הַחַי וּצְרִיכָה לִסְבֹּל צַעַר הַשְּׁחִיטָה עַל-יְדֵי הַחֶרֶב שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַסַּכִּין בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי פְּגָם כְּלָל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בְּתִקּוּן הַנֶּפֶשׁ. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁלִים הַסַּכִּין בְּלִי פְּגָם. וְהַשְׁלֵמוּת הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ. וְזֶה בְּחִינַת חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ, בְּחִינַת אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ וְכוּ'. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא בְּחֻדּוֹ שֶׁל סַכִּין, שֶׁהוּא חוֹתַךְ הַבָּשָׂר זֶה בְּחִינַת גְּמַר הָעֲצָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִתּוּךְ הַהֲלָכָה, בְּחִינַת פְּסַק הֲלָכָה, כְּמוֹ שֶׁרָגִיל זֶה הַלָּשׁוֹן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שִׁיר הַשִּׁירִים ג, ח), שֶׁחוֹתְכִין הֲלָכוֹת:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה בְּדִיקוֹת הַסַּכִּין, כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר אַבְנֵי יַעֲקֹב וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת פְּגִימַת הַסַּכִּין כִּפְגִימַת הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁמַּמְתִּיק הַדִּין עַל-יְדֵי בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַהַמְתָּקָה וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כֻּלָּם. וְעַל-כֵּן אָסוּר שֶׁתִּהְיֶה וִדְרָסָה, כִּי אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה עָצֵל וְגַם צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ עֲצָה שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם פְּגָם. וְזֶה בְּחִינַת חֲלָדָה לְשׁוֹן חֻלְדָּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, (חֻלִּין ט), כְּחֻלְדָּה זוֹ הַתְּחוּבָה בַּחוֹרִין. הַאֲזִינוּ כָּל יִשְׁבֵי חֶלֶד כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּיַּבָּשָׁה יֵשׁ בַּיָּם וְכוּ'. וְקָשֶׁה, וְכִי בִּשְׁבִיל זֶה יִקָּרְאוּ כָּל בְּנֵי עוֹלָם עַל שֵׁם הַחֻלְדָּה? וְכֵן הִקְשָׁה בַּפְּרוּשׁ עַל הָעֵין יַעֲקֹב, עַיֵּן שָׁם. גַּם אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת", עֲשָׂאוּנִי בָּנַיִךְ כְּחֻלְדָּה שֶׁדָּרָה בְּעִקְרֵי הַבָּתִּים. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד, אַךְ עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַהַעֲלָמָה וְכוּ', כִּי כַּמָּה דְּבָרִים נֶעֱלָמוּ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, וְהַבְּחִירָה הִיא רַק עַל-יְדֵי הַהַעֲלָמָה. וְהָעִקָּר לְהַעֲלוֹת מַהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי. וְכָל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה נְמוּכָה יוֹתֵר, שָׁם נֶעְלָם הַחִיּוּת יוֹתֵר וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת כָּל מַעֲשֵׂי הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת אֲלִקוּת כְּדֵי לְהוֹצִיא מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי. וְעַל-כֵּן צִוָּה מֹשֶׁה עַל הָאָרוֹן תְּחִלָּה וּבְצַלְאֵל עָשָׂה הַמִּשְׁכָּן תְּחִלָּה, כִּי מֹשֶׁה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מִקֹּדֶשׁ קָדָשִׁים, אֲבָל אַחַר כָּךְ צְרִיכִין אֲנַחְנוּ לִכְנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה מִתַּתָּא לְעֵילָּא בְּהִדְרָגָה. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל הַשְׁחִיטָה הִיא לְהַעֲלוֹת מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, שֶׁהוּא מֵחֲי לְמֵדַבֵּר, עַל-כֵּן אָסוּר חֲלָדָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל הַסַּכִּין מִתַּלְמִיד חָכָם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתַּלְמִיד חָכָם, עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

שַׁיָּךְ לְעִנְיַן 'יוֹשְׁבֵי חֶלֶד' הַנַּ"ל:

כִּי הַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד מַה שֶּׁקָּרָא כָּל בָּאֵי עוֹלָם, "יוֹשְׁבֵי חָלֶד" בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֻלְדָּה, גַּם לָמָּה מִזְמוֹר זֶה דַּיְקָא, שֶׁמְּדַבֵּר מֵהֶבְלֵי הָעוֹלָם קָרָאוֹ יוֹשְׁבֵי חָלֶד עַל שֵׁם הַחֻלְדָּה? אַךְ עִקַּר מַה שֶּׁנִּקְרָא הָעוֹלָם עַל שֵׁם הַחֻלְדָּה, הוּא מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי הַחֻלְדָּה דָּרָה בְּעִקְּרֵי בָּתִּים וּבָאָה בְּמַאֲרָב וּבְהַכְמָנָה וּבִגְנֵבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא מָלֵא הֶבְלִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי יֵשׁ דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְכָל עִנְיְנֵי הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לְשׁוֹן הֶעְלֵם, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁנֶּעְלְמוּ מִן הָעוֹלָם, יוֹם הַמִּיתָה וְיוֹם הַנֶּחָמָה וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ מַה שֶּׁבְּלֵב חֲבֵרוֹ. וְאָמְרוּ שָׁם; שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁאִם לֹא כֵן אֵין אָדָם בּוֹנֶה בַּיִת וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה מַאי כֻּלֵּי הַאי לֹא יִבְנוּ בַּיִת? הֲלֹא דָּוִד בְּעַצְמוֹ קוֹרֵא תִּגָּר עַל הַבּוֹנִים בָּתִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "קְרָבָם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם", וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַבּוֹנִים חֲרֵבוֹת לָמוֹ", וְכֵן בִּפְסוּקִים רַבִּים. אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, וְעִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא דָּבָר פָּשׁוּט וְהַכֹּל יוֹדְעִין זֹאת שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא הֶבֶל הֲבָלִים צַל עוֹבֵר וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן רֹב בָּאֵי עוֹלָם כְּרוּכִים אַחֲרֵי הֶבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה וּמְבַלִּים יְמֵיהֶם לַהֶבֶל וְלָרִיק. וְעִקַּר הַהַעֲלָמָה הוּא עַל-יְדֵי טִרְדַּת הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה וְכוּ'. עַל-כֵּן צְרִיכִין צַדִּיק גָּדוֹל שֶׁיַּמְשִׁיךְ חָכְמָה נִפְלָאָה, שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא הָעוֹלָם מִגֹּדֶל הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּדַבֵּר דָּוִד בְּמִזְמוֹר מט, מִגֹּדֶל הֶבֶל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם וְכוּ', זֶה דַּרְכָּם כֵּסֶל לָמוֹ וְכוּ'". הִתְחִיל תְּחִלָּה, "פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת וְכוּ'", כִּי צְרִיכִין לָזֶה חָכְמָה גְּדוֹלָה לְגַלּוֹת עֹצֶם הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת. וְזֶה עִנְיַן כָּל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַשֵּׂכֶל מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁהוּא שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן מְאֹד. וּמִשָּׁם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה. וְעַל-כֵּן צִוָּה מֹשֶׁה עַל עֲשִׂית הָאָרוֹן תְּחִלָּה וּבְצַלְאֵל עָשָׂה מִשְׁכָּן תְּחִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּיַּבָּשָׁה יֵשׁ בַּיָּם חוּץ מִן הַחֻלְדָּה, כִּי עִקַּר הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה הוּא בָּזֶה הָעוֹלָם בֶּעָפָר הַנִּשְׁמִי שֶׁיּוֹשְׁבִין עָלָיו, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה נְמוּכָה יוֹתֵר, שָׁם הַהַעֲלָמָה בְּיוֹתֵר, כִּי יֵשׁ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר. וְהֶעָפָר נְמוּךְ מִכֻּלָּם וְשָׁם הַהַעֲלָמָה בְּיוֹתֵר, כִּי שָׁם יְשׁוּב הָעוֹלָם בַּעֲלֵי הַבְּחִירָה, שֶׁהִיא עַל-יְדֵי הַהַעֲלָמָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. וְשָׁם בִּבְחִינַת עָפָר הִיא תַּכְלִית הַהַעֲלָמָה. וְעַל-כֵּן שָׁם דַּיְקָא יֵשׁ חֻלְדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלִפָּה חֲזָקָה שֶׁמַּעֲלֶמֶת הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַחֻלְדָּה, שֶׁהוּא הָרֹאשׁוֹן מִשְׁמוֹנָה שְׁרָצִים הַטְּמֵאִים. וְעַל-כֵּן שָׁם בִּבְחִינַת עָפָר שֶׁהוּא תַּכְלִית הַהַעֲלָמָה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר לִקּוּטֵי מוֹהַרַ"ן חֵלֶק ב ה, א), אֲבָל

מַיִם הוּא גָּבֹהַּ יוֹתֵר וְשָׁם הַתְחָלַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת. כִּי הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, אֲוִיר, אֵשׁ, רוּחַ, עָפָר הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה וּבִינָה, תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין וְאֶמּוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתְחָלַת הַדַּעַת הוּא בִּבְחִינַת מַיִם. וְעַל-כֵּן נִמְשָׁל הַדַּעַת לְמַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ', כַּמַּיִם וְכוּ'". וְכֵן רוּחַ בְּחִינַת רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. אָכֵן רוּחַ הִיא בֶּאֱנוֹשׁ. וְכֵן לְאֵשׁ. וְעַל-כֵּן אֵין שָׁם חֶלְדָּה, כִּי שָׁם נִתְמַעֵט הַהַעֲלָמָה, אֲבָל שְׁאָר בְּרוּאִים יֵשׁ שָׁם שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת הַעֲלָמָה קְצָת, אֲבָל בִּבְחִינַת רוּחַ וְאֵשׁ אֵין שָׁם כָּל כָּךְ בְּרִיּוֹת, כִּי כָּל הַבְּרִיּוֹת מַעֲלִימִין, אֲבָל עַל יְדֵי עִקַּר הִתְגַּלּוּת, כִּי הַהֶעְלֵם בִּשְׁבִיל הַגִּלּוּי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַבְּחִירָה, שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן וּלְשַׁבֵּר הַבְּחִירָה, מְגַלֶּה אֱלֹקוּתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה הַהַעֲלָמָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ:

חלק טז

וְעַתָּה מוּבָן קְצָת דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (פְּסָחִים, פֶּרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים דַּף קיז), שֶׁאָמְרוּ עַל פָּסוּק, "מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת", עֲשָׂאוּנִי בָּנֶיךָ כְּחַלְדָּה זוֹ שֶׁדָּרָה בְּעִקָּרֵי בָּתִּים, וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, בַּעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל מִתְגַּבֶּרֶת הַהַעֲלָמָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת חֶלְדָּה, שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מִבְּנְיַן הַבַּיִת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל נִצְטַוּוּ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וְכוּ', כִּי כְּשֶׁרָאָה גְּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁהָיְתָה אַחַר מַתַּן תּוֹרָה וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי רִבּוּי הַזָּהָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְזָהָב עָשׂוּ וְכוּ'" "וְדִי זָהָב", כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַהַעֲלָמָה עַל-יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן. אָז צִוָּם ה' יִתְבָּרַךְ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁיָּבִיאוּ הַזָּהָב וְכֶסֶף וְכוּ' לִמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצִיאוּ מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁהָיָה בַּמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן עִקַּר כָּל הַטְּהָרוֹת עַל-יְדֵי מַיִם, שֶׁאֵין שָׁם חֶלְדָּה. וְעַל-כֵּן כָּל הַטְּהֵרָה מֵהָעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַנַּ"ל, לִזְכּוֹת לְעֲצָה שְׁלֵמָה שֶׁלֹּא תִּתְעַלֵּם מֵאִתָּנוּ הָעֲצָה, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶרֶב שֶׁל שְׁחִיטָה. נִמְצָא, שֶׁחֶרֶב וְסַכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה הֵם בְּחִינַת מַיִם שֶׁאֵין שָׁם חֶלְדָּה, שֶׁמַּעֲלִים הָאֱמֶת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָסוּר חֶלְדָּה בִּשְׁחִיטָה:

"זְכָר אֲנִי מָה חֶלֶד וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ אַךְ כָּל הֶבֶל כָּל אָדָם וְכוּ'":

"סוֹף אָדָם לָמוּת וְסוֹף בְּהֵמָה לִשְׁחִיטָה, אַשְׁרֵי מִי שֶׁעָמַלוֹ בַּתּוֹרָה". נִמְצָא, שֶׁהַשְּׁחִיטָה מַזְכֶּרֶת הַמִּיתָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהוֹצִיא מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי שֶׁעִקַּר הוּא לַעֲמֹל בַּתּוֹרָה, בְּחִינַת אַשְׁרֵי מִי שֶׁעָמַלוֹ בַּתּוֹרָה:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא הַכְנָעַת קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה. וְזֶה שֶׁמְּסַפֶּרֶת הַמְּגִלָּה מִגֹּדֶל עֹצֶם הַפְּלָנַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, "חוּר, כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת וְכוּ', מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַהַעֲלָמָה עַל-יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת וְגַם הִכְשִׁילָם אָז בִּזְנוּת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּבְגוּף הָאֲכִילָה שֶׁל אוֹתָהּ הַסְּעֻדָּה, וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל אָז, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מַה נִּתְחַיְּבוּ וְכוּ'? מִפְּנֵי שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ וְכוּ'. וְהַנֵּס הָיָה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת עֲקֶרֶת, בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הַנִּפְלָאָה הַמִּסְתַּתֶּרֶת וּמִתְעַלֶּמֶת בְּתִקֻּף הַהַסְתָּרָה וְהַהַעֲלָמָה, בִּבְחִינַת עֲשָׂאוּנִי בָּנַיִךְ כְּחֻלְדָּה הַדָּרָה בְּעִקְּרֵי בָּתִּים, דְּהַיְנוּ שֶׁהִיא נֶעְלֶמֶת, כִּבְיָכוֹל, בְּתוֹךְ קְלִפַּת הַחֻלְדָּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַעֲלָמוֹת. אֲבָל מִגֹּדֶל עֹצֶם קְדֻשַּׁת אֶסְתֵּר הִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם מִתּוֹךְ תִּקֻּף הַהַסְתָּרָה בִּבְחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט וְכוּ'. וְהַכֹּל בְּכֹחוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא "פְּתַחְיָה", שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן. 'פּוֹתֵחַ' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ וּמְגַלֶּה תִּקֻּף הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי דְּרָשׁוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהָיָה מְגַלֶּה תּוֹרָה נִפְלָאָה כָּזֹאת בִּשְׂכָלִים אֲמִתִּיִּים עֲצוּמִים וַעֲמֻקִּים כָּאֵלֶּה, שֶׁעַל יָדָהּ הָיָה מְגַלֶּה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם עֹצֶם הֶבֶל הָעוֹלָם וְהַאֱיר בָּהֶם עֲצוּת נִפְלָאוֹת אֵיךְ לְהִנָּצֵל מֵהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְכוּ', שֶׁמְּדַבֵּר בַּמִּזְמוֹר הָאָזִינוּ כָּל יוֹשְׁבֵי חָלֶד כַּנַּ"ל. וְזֶה לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח. 'אוֹר' בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַפֶּה דְּהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ. וְזֶה 'וִיקָר', הֵפֶךְ אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין הַנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת פָּרָה שֶׁקּוֹרִין אַחַר פּוּרִים וְכָתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן עד בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא); שֶׁבְּתְחִלָּה הוּא פּוּר וְאַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה פָּרָה. וְלִכְאוֹרָה מַה שַּׁיָּכוּת פּוּר לְפָרָה? אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַפּוּר רָצָה לִפְגֹּם בְּהַגּוֹרָל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁעַל יָדוֹ נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהַעֲלָמָה. כִּי כָּל הַעֲלָמוֹת עַל-יְדֵי הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם כֹּחַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע הַמַּעֲלִים הָאֱמֶת. וְהָמָן עַל-יְדֵי שֶׁהִפִּיל פּוּר, הוּא הִגּוֹרָל בִּכְשָׁפָיו הָעֲצוּמִים, רָצָה לִפְגֹּם בְּגוֹרַל דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁנָּתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָל אֶחָד לַה', וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. עַל-כֵּן כְּשֶׁזָּכוּ לְהַכְנִיעוֹ וְנַעֲשָׂה פּוּרִים עַל שֵׁם הַפּוּר, זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְטָהֳרַת הַפָּרָה אֲדֻמָּה, כִּי פָּרָה אֲדֻמָּה וְשָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ הֵם בִּבְחִינָה אַחַת, כִּי שְׁנֵיהֶם מַעֲשֵׂיהֶם בַּחוּץ (כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים), וְעַל יָדָם דַּיְקָא עִקַּר טָהֳרַת וּסְלִיחַת עֲוֹנוֹת, כִּי עִקַּר מַעֲשֵׂה פָּרָה הוּא שֶׁצְּרִיכִין לְשָׁחְטָהּ נוֹכַח פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מִשָּׁם,

מִקֹּדֶשׁ קָדָשִׁים. עַד שֶׁבְּתִקֶּף גְּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיק הַמַּמְתִּיק הַדִּינִים יִהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַהַמְתָּקָה עַד לַחוּץ מַמָּשׁ. שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם עֲצוֹת נִפְלָאוֹת עַד שֶׁכָּל הָעוֹמְדִים בַּחוּץ מַמָּשׁ יִהְיֶה לָהֶם תִּקָּוָה לְבַל יֹאבְדוּ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא טֻמְאַת מֵת, שֶׁהוּא מַעֲלִים הָאֱמֶת מְאֹד מְאֹד בְּכַמָּה מִינֵי הַהַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ, אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִכְנָס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנָס כַּנַּ"ל, כִּי הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁכָּל תִּקּוּן מַעֲשֵׂה פָּרָה שֶׁעָשׂוּ כָּל הַכֹּהֲנִים גְּדוֹלִים הַכֹּל עַל יָדוֹ דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֻּלָּם יִקָּרְאוּ עַל שְׁמֶךָ. וּצְרִיכִין לְקַדֵּשׁ כֻּלָּם מֵאֵפֶר פָּרָה שֶׁל מֹשֶׁה, כִּי אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְתַקֵּן מַעֲשֵׂה פָּרָה כִּי אִם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁיָּקַר מִלִּפְנֵי וְלִפְנִים כַּנַּ"ל, שֶׁנִּכְנָס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנָס וְכוּ', עַד שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַמְתָּקָה שֶׁל הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן עַד לַחוּץ מַמָּשׁ לְטַהֵר כָּל הַמֻּנָּחִים בַּחוּץ מַמָּשׁ מִטֻּמְאָתָם הַחֲזָקָה, שֶׁהוּא טֻמְאַת מֵת, שֶׁהוּא אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה, לְטַהֲרָם מִטֻּמְאָה זֹאת:

חלק יט

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מַעֲשֵׂה פָּרָה נִמְשָׁךְ מִשֵּׂכֶל גָּבֹהַּ וְעָמֹק מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא חֻקַּת הַתּוֹרָה בְּחִינַת אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, בְּחִינַת עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, שֶׁזֶּה הַסּוֹד. וְהַשֵּׂכֶל אֵינוֹ יוֹדֵעַ כִּי אִם בְּחִינַת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְךָ גִּלִּיתִי וְלֹאֲחֵרִים חֻקָּה. כִּי הוּא עִקַּר כְּלַל כָּל סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כֻּלָּם נִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ. כִּי כְּבָר נִתְגַּלָּה לוֹ בְּסִינַי כָּל מַה שֶּׁתַּלְמִיד וָתִיק עָתִיד לְחַדֵּשׁ וּלְחַבֵּר סֵפֶר אֱמִתִּי. וְעַל-כֵּן רַק הוּא יוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיךְ הַמְתָּקָה וְטָהֳרָה וְשֵׂכֶל כָּזֶה שֶׁיֵּאִיר עַד לַחוּץ מַמָּשׁ. שֶׁזֹּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַגּוֹרָל שֶׁל יוֹם כִּפּוּר, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּדָם הַשָּׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בִּפְנִים, עַל-יְדֵי-זֶה הִמְשִׁיךְ שֵׂכֶל וְהַמְתָּקָה, עַד שֶׁהִכְנִיעַ וּבִטֵּל כָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ לַעֲזָאזֵל, כִּי בְּגֹדֶל הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל הִכְנִיעַ כָּל הָרַע שֶׁבַּחוּץ מַמָּשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִמְשִׁיךְ סְלִיחָה לְכָל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי זֶה עִקַּר תִּקֶּף כֹּחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא זוֹכֶה לִבְחִינַת עֵיגֶל וְנִפְיק בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא זוֹכֶה לִכָּנֵס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנָס לְשֵׂכֶל נֶעְלָם וְגָבֹהַּ מְאֹד מְאֹד, וּמַמְשִׁיךְ הַמְתָּקָה נִפְלָאָה מִשָּׁם. וְעִקַּר הַחִדּוּשׁ בְּיוֹתֵר הוּא; שֶׁיּוֹדֵעַ אֵיךְ לְצֵאת וּלְהוֹצִיא שֵׂכֶל כָּזֶה לַחוּץ מַמָּשׁ, לְהָאִיר עַל-יְדֵי-זֶה הַשֵּׂכֶל עֲצוֹת אֱמִתִּיּוֹת לְכָל הַמֻּנָּחִים בַּחוּץ מַמָּשׁ, לְגַלּוֹת גַּם לָהֶם הָאֱמֶת לְהוֹצִיאָם מֵהַהֶעֱלֵם אֶל הַגִּלּוּי, לְהוֹדִיעָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הֶבֶל הֲבָלִים אֵין בּוֹ מַמָּשׁ. אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם מְשֻׁקָּעִים בַּמֶּה שֶׁהֵם מְשֻׁקָּעִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאֱמֶת הוּא אֱמֶת; שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא הֶבֶל וְרִיק, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הֶבֶל, צֵל עוֹבֵר. כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ זֹאת שֶׁהָאָדָם הַיּוֹם בְּכָאן וּמָחָר בַּקֶּבֶר וְכוּ'. אַךְ מִגֹּדֶל הַתַּאֲוֹת הַמַּעֲלִימִין הָעוֹלָם,

אֵין יוֹדְעִין לְתֵת עֵצוֹת בְּנַפְשָׁם אֵיךְ לְמַלֵּט נַפְשָׁם מִנִּי שַׁחַת. וּמֵחֲמַת זֶה הֵם מְסִיחִין דַּעְתָּם מִזֶּה וּכְרוּכִים אַחַר הֶבְלֵי הָעוֹלָם. כִּי אוֹמְרִים, מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת, כִּי כְּבָר נִלְכַּדְנוּ בַּמֶּה שֶׁנִּלְכַּדְנוּ, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה סְבָרוֹת הָרְבֵּה שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁאוֹמְרִים הָעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "זֶה דַּרְכָּם כֵּסֶל לָמוֹ", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁמָּא תֹּאמַר שִׂכְחָה הִיא מֵהֶם, תַּלְמוּד לוֹמַר, "וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה". וְאָמְרוּ שָׁם, כִּי הַחֵלֶב שֶׁעַל הַכְּלָיוֹת מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם, כִּי כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת וְהָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת מֵהַכְּלָיוֹת, אֲבָל הַחֵלֶב שֶׁהֵם שַׁמְנוּנִית וְתַאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה מְחַפֶּה עֲלֵיהֶם וּמַסְתִּיר וּמַעֲלִים הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל, אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחָכְמָתוֹ הָעֲמֻקָּה מַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ וְדַק מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁמְּגַלֶּה הַהַעֲלָמָה וּמֵאִיר הָאֱמֶת בְּכָל הָעוֹמְדִים בַּחוּץ מַמָּשׁ. וּמֵאִיר גַּם בָּהֶם עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת אֵיךְ לְהַצִּיל נַפְשָׁם שֶׁלֹּא יֹאבְדוּ לְגַמְרֵי עַל כָּל פָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם:

חלק כ

וְזֶה בְּקֹשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִּבְרֵי חֵפֶץ וְכָתוּב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת, שֶׁדִּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁבִּקֵּשׁ לֵידַע סוֹד הַפָּרָה אֲדָמָה כְּמִשָּׁה וְכוּ'. הֵינוּ כִּי קֹהֶלֶת קוֹרֵא תִּגֹּר בְּסִפְרוֹ עַל הָעוֹלָם וְצוֹעֵק בְּקוֹל גָּדוֹל מְאֹד גֹּדֶל הֶבֶל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הֶבֶל הֲבָלִים, הֶבֶל הֲבָלִים, הַכֹּל הֶבֶל". וְכֵן הַרְבֵּה. עַל-כֵּן סָבַר שֶׁיֵּדַע סוֹד פָּרָה אֲדָמָה כְּמִשָּׁה, אֲבָל יָצְתָה בַּת קוֹל כָּתוּב, יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁקּוֹרְאִים וְצוֹעֲקִים שֶׁהָעוֹלָם הֶבֶל הֲבָלִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין מִי שֶׁיְּגַלֶּה הַעֲלָמָה זֹאת, כִּי אִם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁיָּכוֹל לִכְתֹּב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת, הַיְנוּ שֶׁכּוֹתֵב סְפָרִים אֲמִתִּיִּים כָּאֵלֶּה בַּתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָם נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הַשֵּׂכֶל מִמָּקוֹם שֶׁמַּמְשִׁיכִין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהָאִיר הָאֱמֶת גַּם בַּחוּץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה, שֶׁהוּא תִּקֻּף הַדִּין מְאֹד, שֶׁעַל יָדוֹ דַּיְקָא נִמְתָּק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל, אֲבָל שְׁלֹמֹה לֹא זָכָה לָזֶה, מֵאַחַר שֶׁאָמַר לְאִיתִיאֵל וְאָכָל, כְּמוֹ שֶׁדִּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. (חסר):

וְעַיֵּן הַשַּׁיָּךְ לָזֶה בְּכֶרֶךְ כָּף.]אַךְ, בַּעֲוֹנוֹתֵנוּ הָרַבִּים, נֶאֱבַד לַחֲלוּטִין בְּעֵת הָרַעַשׁ וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה בִּשְׁנַת תקצ"ה לפ"ק[:

הָעָתִק מִכְּתָב יַד מוֹרֵנוּ מו"ר הָרַב רַבִּי נָתָן, זָכָר צַדִּיק לִבְרָכָה, בַּעַל הַמְחַבֵּר הֲלָזֶה:

הַתְחָלַת סֵפֶר זֶה לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת עַל הַתְחָלַת הַיּוֹרֶה דֵּעָה מֵהֲלָכָה ה, שֶׁהוּא מֵהִלְכוֹת "שְׁחִיטָה" עַד הִלְכוֹת 'דָּגִים' כְּבָר הָיָה כָּתוּב אֶצְלִי תְּהִלָּה לְאֵל, (הַיְנוּ בְּכֶרֶךְ כָּף הַנַּ"ל), אַךְ בִּשְׁעַת הָרְדִיפָה שֶׁרָדְפוּ אוֹתִי וְאֶת כֻּלָּנוּ מְאֹד וּמָסְרוּ אוֹתִי וְכוּ', כַּמְפֻרָסָם וּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ בַּכָּתָב מִעַט מִזֶּה, אָז נֶאֱבַד הַכֶּרֶךְ כָּ"ף הַנַּ"ל, שֶׁהָיָה כָּתוּב שָׁם חִדּוּשִׁים עַל הַתְחָלַת הַיּוֹרֶה דֵּעָה עַד הִלְכוֹת דָּגִים. ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו יָשִׁיב כָּל הָאֲבֵדוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְיַשְׁקִיט

מֵאִתָּנוּ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁחוֹלְקִים עָדַיִן עָלֵינוּ בְּחִנָּם עַל לֹא דָּבָר, אֲשֶׁר רַבּוּ מִשַּׁעֲרוֹת רֹאשֵׁינוּ שׁוֹנְאֵינוּ חִנָּם וְכוּ' תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְּפִלָּה:

הלכות טרפות

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" בְּסִימָן יט הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ב, עַיֵּן שָׁם: וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה טְרֵפוֹת, כִּי הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק חַ"י עוֹלָמִין, כִּי טְרֵפָה אֵינָהּ חַיָּה וּמַחֲמַת זֶה אֲסוּרָה לֶאֱכֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דְּחַיָּה תֵּיכוֹל, דְּלֹא חַיָּה לָא תֵּיכוֹל. כִּי סִטְרָא דְּמוֹתָא שַׁרְיָא עָלֵהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית. וְזֶה בְּחִינַת זֹאת הַחַיָּה, 'זֹאת' דַּיְקָא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֹאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֵּר" (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ שָׁם), דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֵין רַשָּׁאִין לֶאֱכֹל כִּי אִם זֹאת הַחַיָּה דַּיְקָא, שֶׁהִיא מִסִּטְרָא דְּחַיֵּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֹאת, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל שְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה טְרֵפוֹת, כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת צַדִּיק חַ"י עוֹלָמִין כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כב, ל), "וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ". 'לַכֶּלֶב' דַּיְקָא, כִּי אֵלָיו נִמְסָר בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לַעֲלֵקָה שְׁתֵּי בְנוֹת הַב הַב", כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי (בְּסִימָן נ), כִּי כְּשֶׁהַבְּהֵמָה נִשְׁחֶטֶת כָּרָאוּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֶרֶב הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהִיא כְּשֵׁרָה בַּבְּדִיקָה, שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם טְרֵפוּת, אָז הוּא בִּבְחִינַת קָרְבָּן כַּנַּ"ל. וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת אַרְיֵה נָחִית לְמֵיכָל וְאָכֵל קָרְבָּנָא, אֲבָל כְּשֶׁהַבְּהֵמָה נִטְרֶפֶת וְסִטְרָא דְּמוֹתָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, אָז הִיא רְאוּיָה לַכֶּלֶב דַּיְקָא כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת כַּלְבָּא נָחִית שֶׁהוּא הִפּוּךְ מֵחֶרֶב פִּיפִיּוֹת שֶׁבַּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי הוּא בְּחִינַת מָרָה דְּאִית לָהּ תְּרֵי פִּיּוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל טְרֵפוֹת גַּם כֵּן, "וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה וְכוּ'", כִּי הוּא בְּחִינַת קְדֻשָּׁה, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּכְלְלוּ כָּל הַטְּרֵפוֹת בַּשִּׁלְחָן עָרוּךְ בְּשִׁמּוֹנָה מִינֵי טְרֵפוֹת כְּנֶגֶד בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִינִית כַּנַּ"ל. (בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הַנַּ"ל). וְזֶהוּ שֶׁבִּפְרָטִיּוּת נִמְצָא שִׁבְעִים טְרֵפוֹת, כְּמוֹ שֶׁחִשְׁבוּ הָרַמְבַּ"ם (בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה י', ט). כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת, וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר מִשִּׁבְעִים טְרֵפוֹת כְּדֵי לְהַנְצֵל מֵרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת הַנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטָּרְפָה תְּלוּי בָּרֵאָה, כִּי שָׁם עִקַּר הָרִוּחַ הַמְקֻרָּר הַחֲמִימוּת, שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר תִּקּוּן הַדַּעַת. (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב, ח, יב) וְתִקּוּן הַדַּעַת הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן ה אוּנִי, אֵית לָרֵאָה כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ) כְּנֶגֶד ה הַדַּעַת, כִּי שָׁם תָּלוּי עִקַּר הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין לִבְדֹּק אַחַר, מִשּׁוּם טָרְפוּת, כִּי אִם הָרֵאָה צְרִיכָה בְּדִיקָה, מִשּׁוּם דִּשְׁכִיחֵי בָּהּ טָרְפוּת (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ). כִּי זֶה כְּלָל, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה. וְעַל-כֵּן בְּהָרֵאָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הָרִוּחַ חַיִּים וְקִיּוּם הַדַּעַת, עַל-כֵּן שָׁם הֵם מִתְגַּבְּרִים לִגְרֹם לָהּ טָרְפוּת. וְעַל-כֵּן שְׁכִיחַ בָּהּ טָרְפוּת, וְעַל-כֵּן אִם נִטַּל הַטְּחוֹל כְּשֵׁרָה, כִּי הַטְּחוֹל הוּא הֵפֶךְ הָרֵאָה, כִּי הַטְּחוֹל הוּא יוֹנֵק מֵעֲכִירַת הַדָּמִים, מִטְּרוּף הַדַּעַת וְהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, וְעַל-כֵּן אֵין תָּלוּי בּוֹ הַחַיּוּת, וְעַל-כֵּן כְּשֵׁרָה אִם נִטַּל, כִּי טְרֵפָה הִיא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא טְרֵפָה לְשׁוֹן טֵרוּף הַדַּעַת, כִּי טְרֵפָה הִיא בְּחִינַת פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁמִּמֶּשׁ יוֹנֵק הַכְּסִילוּת וְטֵרוּף הַדַּעַת הַמְּזֻכָּר בַּמַּאֲמָר וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם (בְּסִימָן יז) וּמִמֶּשׁ יוֹנֵק הָעֲבוֹדָה זָרָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם) וְזֶה בְּחִינַת הַטְּחוֹל שֶׁעִקַּר יְנִיקָתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל-יְדֵי טֵרוּף הַדַּעַת, בְּחִינַת טְרֵפוּת הַנַּ"ל, כִּי טְחוֹל הוּא הַכְּסִילוּת בְּחִינַת שְׂחוֹק הַכְּסִיל, עֲבוֹדָה זָרָה, אֵל אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בַּמַּאֲמָר צִוִּיתָ צֶדֶק (בסימן כג), כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַטְּחוֹל הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַטְּחוֹל שֶׁהִיא עִצָּבוּת וּמָרָה שְׂחוֹרָה, עֲבוֹדָה זָרָה, אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, עִצָּבוּת וּמְרִירוּת הַפַּרְנָסָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר צִוִּיתָ צֶדֶק הַנַּ"ל) וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה, כִּי בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה נִגְזַר עַל פְּגַם הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הֲמִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ". וְעַל-יְדֵי-זֶה נִגְזַר "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת הַטְּחוֹל כַּנַּ"ל, כִּי לְהֵפֶךְ כְּשֶׁהָאֲכִילָה בִּכְשֵׁרוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּשְׁמָרִין מֵהַטְּרְפוּת וְאָז הוּא הַכְנָעַת הַכְּסִילוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטְּחוֹל כַּנַּ"ל, וְאָזַי יֵשׁ פַּרְנָסָה בְּרֶוַח בִּבְחִינַת טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּסִימָן יז), דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִין עַצְמָן מִטְּרֵפָה, אָזַי טֶרֶף נָתַן וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה תְּלוּיָה בִּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת וּשְׁמִירַת הַבְּרִית (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְעַל-כֵּן רֹב הַטָּרְפוּת, כְּגוֹן נִקַּב וְנָחְתַּךְ וְנִטַּל אֵין פּוֹסֵל בַּטְּחוֹל, כִּי אֵין הַחַיּוּת תָּלוּי בּוֹ, כִּי, אַדְרַבָּא, הִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כְּסִילוּת, עֲבוֹדָה זָרָה, אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן שַׁיָּךְ בּוֹ קְצָת טָרְפוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁאֹר מִמֶּנּוּ מְעַט אִם נִקַּב בְּסוֹמְכֵיהּ, דְּהַיְנוּ כָּעֵבִי דִּינַר זָהָב, כִּי גַּם הַכְּסִילוּת הוּא קִיּוּם הַבִּנְיָן וְצָרִיךְ לִתֵּן לוֹ יְנִיקָה וְחַיּוּת בְּצִמְצוּם גַּם כֵּן, כַּמּוּבָא. וּכְדִמְשְׁמַע בַּמַּאֲמָר וַיְהִי הֵם הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה קִיּוּם הַדַּעַת כְּשֶׁנּוֹתְנִין לְהַכְּסִילוּת יְנִיקָה גַּם כֵּן, רַק

שֶׁיִּהְיֶה בְּצִמְצוּם גָּדוֹל כְּדֵי חִיּוּנוֹ. עַל-כֵּן קְצַת חַיּוּת מִעוּט תְּלוּי בְּהַטָּחוֹל, שֶׁהוּא הַכְסִילוּת וְצָרִיךְ שֶׁיִּשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ מְעַט כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם. וְזֶה שֶׁשִּׁעֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שִׁעוּר חַיּוּתוֹ כָּעֵבִי דִּינַר זָהָב, כִּי מִשָּׁם יְנִיקָתוֹ וְחַיּוּתוֹ בְּחִינַת וְעַפְרוֹת זָהָב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַטָּחוֹל, שֶׁהוּא עַצְבוּת וְדַאֲגוֹת הַפַּרְנָסָה בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׂחוֹק הַכְּסִיל, הַיְנוּ תַּאֲוַת מָמוֹן. (כַּמּוּבָא כָּל זֶה בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר צִוִּיתָ צֶדֶק הַנַּ"ל), עָפָר אֵיהוּ קַר וְיָבֵשׁ, אוּף הָכִי טְחוֹל וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְהַכְּלָל; שֶׁהַטָּחוֹל אֵיהוּ, בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת עַפְרוֹת זָהָב, בְּחִינַת כְּסִילוּת, עֲבוֹדָה זָרָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְאַף שֶׁזֶּה הֵפֶךְ הַחַיּוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ כְּדֵי חִיּוּתוֹ בְּצִמְצוּם, כִּי צָרִיךְ לִתֵּן חַיּוּת גַּם לַכְּסִילוּת וְהוּא גַּם כֵּן קִיּוּם הַבִּנְיָן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת רוּחַ צָפוֹן שֶׁנִּשְׁאַר חָסֵר בְּבִנְיַן הָעוֹלָם, כְּדֵי לִתֵּן מָקוֹם לָהֶם, כִּי שָׁם מְקוֹמָם וְחַיּוּתָם בִּבְחִינַת מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה. וְזֶה בְּחִינַת עַפְרוֹת זָהָב הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה". וְעַל-כֵּן הַקְּרָבָנוֹת שֶׁהָיוּ בָּאִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַכְּסִילוּת כַּנַּ"ל. אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיוּ מְקַבְּלִים חַיּוּת גַּם בְּחִינַת הַכְּסִילוּת מִן הַמִּזְבֵּחַ (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם), וְהַיְנוּ הֶעָשָׁן שֶׁל הַקְּרָבָנוֹת כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן הָיָה הֶעָשָׁן מִתְעַקֵּם לְצַד צָפוֹן כְּדֵי לִתֵּן לָהֶם חֵלֶק, בְּחִינַת מִצָּפוֹן תִּפָּתַח וְכוּ', בְּחִינַת מִצָּפוֹן זָהָב. וְזֶה בְּחִינַת הַטָּחוֹל, בְּחִינַת עַפְרוֹת זָהָב, כְּסִילוּת וְכוּ'. וְצָרִיךְ לִתֵּן לוֹ גַּם כֵּן חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים' וְכוּ'. בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן סִימָן נד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ:

וְהַכְּלָל, כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַזִּכָּרוֹן, דְּהַיְנוּ לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְכוּ'. וְלִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לִבְחִינַת רַע עַיִן וְכוּ' וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא טוֹב עַיִן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה וְכוּ'. וְהַכֹּחַ הַמְדַמֶּה בָּא עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרַע, כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת וְכוּ'. וְהַמּוֹצִיא דִּבָּה הוּא כְּסִיל. וּכְשֶׁהַדַּעַת נִסְתָּלֵק מִמֶּנּוּ נוֹפֵל מֵאַהֲבַת ה' יִתְבָּרַךְ וְנוֹפֵל לְאַהֲבַת הַבְּהֵמִיּוּת בִּבְחִינַת כִּי אַתָּה הַדַּעַת מַאֲסְתָּ וְאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי. כֹּהֵן הוּא בְּחִינַת אַהֲבוֹת קְדוֹשׁוֹת, בְּחִינַת אַבְרָהָם אוֹהֲבִי, בְּחִינַת וְקֹמֶץ הַכֹּהֵן וְכוּ'. וְזֶה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא מְחַזֵּר וּמְבַקֵּשׁ תָּמִיד כְּלִי לִשְׁרוֹת שָׁם. וְעַל-כֵּן הוּא מְחַזֵּר תָּמִיד לִשְׁרוֹת עַל-פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת וְכוּ', כִּי הֵם בּוֹרְאִים כָּל דָּבָר בְּתוֹרָתָם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וְעַל הַשְּׁנוּת הַחֲלוֹם וְכוּ'. כִּי נָכוֹן הַדָּבָר מֵעִם הָאֱלֹקִים וּמְמַהֵר הָאֱלֹקִים לַעֲשׂוֹתוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה, הַיְנוּ הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה אֶחָד הוּא, הוּא בָּא מֵאֶחָד, הַיְנוּ מֵאַהֲבָה, הַיְנוּ

מֵאַהֲבוֹת הַנְּפוּלוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן גָּזַר פַּרְעֹה עַל הַזְּכָרִים, בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל, שֶׁנִּפְגַּם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּלְהַכְנִיעַ הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, הוּא עַל-יְדֵי יָד וְכוּ', הַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם. וְזֶה בְּחִינַת כְּלִי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין בַּיָּד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹרָה הַנְּבוּאָה עַל הַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "קְחוּ לִי מְנַגֵּן", כִּי הַכְּלִי הִיא הִתְאַסְּפוּת רוּחַ וְהוּא מִעֵרֶב טוֹב וָרָע, כִּי יֵשׁ עֲצָבוּת רוּחַ, רוּחַ נָכְאָה, רוּחַ רָעָה וְכוּ'. וְיֵשׁ רוּחַ טוֹבָה, בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁמְּנַגֵּן בַּיָּד עַל הַכְּלִי הוּא מְקַבֵּץ וּמְלַקֵּט בַּיָּד אֶת הָרוּחַ טוֹבָה וְכוּ' מִתּוֹךְ עֲצָבוּת רוּחַ וְצָרִיךְ לְהָיוֹת יוֹדֵעַ נַגֵּן וְכוּ', כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בְּיָדוֹ עַל הַכְּלִי שֶׁמְּנַגֵּן כְּדֵי לְכַוֵּן, לִבְנוֹת הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ'. וְעִקַּר הִתְקַבְּצוּת וּבְנְיַן הָרוּחַ טוֹבָה וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי הַיָּד, כִּי שָׁם פִּקְדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי וְכוּ'". וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלִי שָׁלֵם, כִּי כְּשֶׁאֵין הַכְּלִי שָׁלֵם, אֲזַי הוּא בְּחִינַת כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל. וְאָז יוֹצֵא כָּל הָרוּחַ הַמְעֹרָב טוֹב וָרָע וְחוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר הַמְדַמֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּבְחִינַת תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חוֹלֵם וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן שֶׁל הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה, הוּא עַל-יְדֵי יוֹסֵף בְּחִינַת אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ וְכוּ'. בְּחִינַת וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ, כִּי עַל-יְדֵי יוֹסֵף, עַל יָדוֹ נִשְׁמָר הָעַיִן מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אָזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה טְרֵפוֹת שֶׁאָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַזְהִירִין לְבִלְתִּי לֶאֱכֹל מֵהֶחַי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה נֶקֶב וְחִסָּרוֹן בְּאֵיזֶה אֵיבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ, כִּי הֶחַי הוּא בְּבְחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֶאֱכֹל בְּשַׂר הֶחַי, כִּי אִם כְּשֶׁמְּבָרְרִין אוֹתוֹ תְּחִלָּה מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ג) "מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי אָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ", כִּי יֵשׁ רוּחַ הָאָדָם וְרוּחַ הַבְּהֵמָה. רוּחַ הָאָדָם הוּא הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ גֶּדֶר הָאָדָם. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה. וּמֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן יֵשׁ תַּעֲרוֹבוֹת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְנִתְעָרֵב רוּחַ הָאָדָם בְּרוּחַ הַבְּהֵמָה. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, לְזַכּוֹת לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה, לְבָרֵר הַטּוֹב וְהָרַע מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה. וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנִּגּוּן, בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הָרוּחַ טוֹבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הָאָדָם מִן רוּחַ רָעָה, מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה, מִן כֹּחַ הַמְדַמֶּה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ח), "אֵין טוֹב לָאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ וְלִרְאוֹת טוֹב וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב וְכוּ'", כִּי עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְגִינָה, בְּחִינַת וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מִשְׁלַח יֶדְכֶם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה

מְבָרְרִין הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ נְכָאָה, מֵעַצְבוּת רוּחַ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדָמֶה, דְּהַיְנוּ תַּאֲוַת הַבְּהֵמִיּוּת לְבָרֵר הַטּוֹב בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשֹּׂבַע מִשֶּׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁטָּעוּן עֲשָׂרָה דְּבָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, בְּחִינַת נְגִינָה. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אָז הֵם יְמֵי שִׂמְחָה וְאָז מִצְוָה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אֵין טוֹב לָאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ, דָּא חֶדְוָה בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא וְיוֹמִין טָבִין וְכוּ', כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָאֲכִילָה מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה, כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה בְּחִינַת נְגִינָה. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בָּשָׂר מִן הַחַי כִּי אִם כְּשֶׁהַבְּהֵמָה וְכַיּוֹצֵא הִיא שְׁלֵמָה וְאֵין בָּהּ שׁוּם טַרְפוּת בְּשׁוּם אֵיבָר שֶׁהַחַיּוּת תְּלוּיָה בּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא הָרוּחַ הַחַיִּים דֶּרֶךְ שָׁם. וְאָז הוּא בְּחִינַת תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ, שֶׁיּוֹצֵא וְהוֹלֵךְ כָּל הָרוּחַ הַמְעֹרָב יַחַד וְאָז אֵין נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה כִּי אִם כְּשֶׁהַכֵּלִי שָׁלֵם, שֶׁאָז יְכוֹלִין לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה לְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה רוּחַ הָאָדָם מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה וְכוּ'. בִּבְחִינַת נְגִינָה וְשִׂמְחָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטַּרְפוּת בְּיוֹתֵר תָּלוּי בָּרֵאָה שֶׁצְּרִיכָה בְּדִיקָה מִכָּל מִינֵי טַרְפוּת, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַנְּגִינָה הוּא בִּבְחִינַת הָרֵאָה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַקּוֹל נְגִינָה, כִּי קְנֵה הָרֵאָה מוֹצִיא קוֹל הַנְּגִינָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כַּבֵּד אֶת ה' מִגְּרוֹנְךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן ה אוּנִי אִית לֵרָאָה כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה נִימִין דְּכִנּוֹר דְּדָוִד, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נְגִינָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכָה הָרֵאָה בְּדִיקָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הָאֵיבָרִים, כִּי צְרִיכָה הָרֵאָה שֶׁתִּהְיֶה בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּחִינַת תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הָרֵאָה הִיא עִקַּר בְּחִינַת הַכֵּלִי, בְּחִינַת חֲמִשָּׁה נִימִין דְּכִנּוֹר דְּדָוִד, אֲשֶׁר מִשָּׁם יוֹצְאִין כָּל הַנִּגּוּנִים כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁבְּחִינַת הַכֵּלִי, בְּחִינַת כִּנּוֹר דְּדָוִד, בְּחִינַת הָרֵאָה הִיא בְּשֶׁלֵּמוּת, שֶׁאָז מְבָרְרִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנִּגּוּן אֶת רוּחַ הָאָדָם מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה שֶׁהוּא בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה. שֶׁעִקַּר הָאֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת הוּא עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָר הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. כִּי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן תָּלוּי בַּאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יִפֹּל לְשִׁכְחָה חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבַעְתָּ וְכוּ' וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ וְכוּ' וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא תָּלוּי בַּאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, שֶׁאָז הָיוּ הַלְוִיִּם מְנַצְּחִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן בְּשָׁעַת הַקְרָבַת הַקָּרְבָּן, כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם, רוּחַ טוֹבָה מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשִּׁיר וְהַנְּגִינָה כַּנַּ"ל. בְּחִינַת וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מִשְׁלַח יֶדְכֶם, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל

עִנְיַן הַקְּרָבָנוֹת שֶׁמְּבִיאִין בָּרֶגֶל. וְזֶה בְּחִינַת אֵין שִׂמְחָה אֶלָּא בִּבְשַׂר בְּהֵמָה שֶׁמְּבִיאִין מִמֶּנָּה קָרְבָּנוֹת, כִּי שָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַבְּהֵמִיּוּת, דְּהַיְנוּ בֵּרוּר הַמַּדְמֶה הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְנִגּוּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוָה לֶאֱכֹל בְּשַׂבָּת וְיוֹם טוֹב בָּשָׂר, כִּי אָז זוֹכִין לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר וְתִקּוּן בְּשַׂר בְּהֵמָה, לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהֵשִׁיב הַתַּנָּא כְּשֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ הֲלָכָה, זִיל לָא אַכִּילְנָא בִּשְׂרָא דְּתוֹרָא, כִּי הַכֹּחַ הַמַּדְמֶה שׁוֹרֶה עַל פֶּה שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, וְכָל זְמַן שֶׁאֵין מְבָרְרִין הַמַּדְמֶה, אֵין זוֹכִין לַהֲלָכָה בְּרוּרָה, כִּי הַמַּדְמֶה מְבַלְבֵּל בְּדִמְיוֹנוֹת וְלִפְעָמִים מְדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא שֶׁלֹּא כְּדִין הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּן עִקַּר פְּסַק הֲלָכָה מְקַבְּלִין מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ' עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ". כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מְבִיאִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבָּרֵר הַמַּדְמֶה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַהֲלָכָה בְּרוּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר, זִיל לָא אֲכִילְנָא בִּשְׂרָא דְּתוֹרָא. כִּי כְּשֶׁיֹּאכַל בָּשָׂר, אָז יֹאכַל בְּקֻדָּשָׁה וּבְטָהֳרָה וּבְשִׂמְחָה, כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַצְדִּיק לֶאֱכֹל כַּנַּ"ל. וְאָז עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ שֶׁיֹּאכַל בָּשָׂר וְיבָרֵר עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ רוּחַ הָאָדָם, רוּחַ טוֹבָה מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה, מֵעַצְבוּת רוּחַ, שֶׁזֶּהוּ בֵּרוּר הַמַּדְמֶה. וְאָז בְּוַדַּאי יוּכַל לְהָשִׁיב עַל שְׁאֵלָתוֹ, כִּי אָז יִזְכֶּה לַהֲלָכָה בְּרוּרָה, כִּי עִקַּר הֲלָכָה זוֹכִין עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטָה, כִּי הַבְּהֵמָה שֶׁמַּתָּה מֵאֵלֶיהָ הִיא נְבֵלָה וַאֲסוּרָה לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ, כִּי אֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֶאֱכֹל בְּשַׂר הַחַי שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה כֹּחַ הַמַּדְמֶה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל כִּי אִם כְּשֶׁמְּבָרְרִין אוֹתוֹ קֹדֶם, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הָרַע, שֶׁהוּא רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, וּלְבָרֵר הַטּוֹב מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּתָּה מֵאֵלֶיהָ וְיָצָא רוּחַ הַחַיִּים מִמֶּנָּה בְּעַצְמָהּ שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל, אֲזַי לֹא נִתְבָּרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה וְאָז הוּא בְּחִינַת תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל מִבְּשַׂר הַחַי כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה דַּיְקָא, שֶׁאָנַחְנוּ דַּיְקָא צְרִיכִין לְהוֹצִיא רוּחַ הַחַיִּים מִן הַבְּהֵמָה וְכוּ', כְּדֵי שֶׁנְּבָרֵר אָז בִּשְׁעַת הַשְׁחִיטָה אֶת בְּחִינַת הַמַּדְמֶה, לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה שֶׁאָז דַּיְקָא הִיא רְאוּיָה לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַחֲלִיף שֶׁאוֹחֵז הַשּׁוֹחֵט בְּיָדוֹ הוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּנֶגִינָה שֶׁעַל יָדוֹ מְבָרְרִין הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל, כִּי נְגִינָה מִסִּטְרָא דְּלֵיוָאֵי מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק כַּיָּדוּעַ, (כְּמוּבָא בַּתִּקּוּנִים) וְזֶה בְּחִינַת הַחֲלִיף, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק. וְעַל-כֵּן הָיָה יִצְחָק מֻכְרָח לְפַשֵּׁט צַוָּארוֹ לִשְׁחִיטָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ", כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמט), "רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם". 'רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם' זֶה בְּחִינַת נְגִינָה הַנַּ"ל, כִּי הַגָּרוֹן מוֹצִיא קוֹל הַנְּגִינָה. וְזֶהוּ 'וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם', כִּי זֶהוּ בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, בְּחִינַת הַחֲלִיף שֶׁל הַשְׁחִיטָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת

גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַנְּגִינָה וְהַשִּׂמְחָה, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יִצְחָק עַל שֵׁם שְׂחוֹק וְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל הַשֹּׁמֵעַ יִצְחַק לִי". תִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, יֶחֱדֵי לִי. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַחֲלִיף שֶׁל הַשְׁחִיטָה, בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין רוּחַ הַחַיִּים מִן הַבְּהֵמָה וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין רוּחַ הָאָדָם מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְכוּ'. (וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר גַּם כֵּן, שֶׁמְּבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה הוּא עַל-יְדֵי נְגִינָה). וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַחֲלִיף שָׁלֵם בְּלִי שׁוּם פְּגָם כָּל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַכְּלִי, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְבָרֵר רוּחַ טוֹבָה מִן רוּחַ נְכָאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעִקַּר הַשְׁחִיטָה הִיא בְּמָקוֹם הַצַּוָּאר, כִּי הַצַּוָּאר וְהַגָּרוֹן מַפְסִיק בֵּין הָרֹאשׁ וְהַגּוּף שֶׁהֵם בִּבְחִינַת רוּחַ הָאָדָם וְרוּחַ הַבְּהֵמָה, בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְשִׂכְחָה, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי וְעָלְמָא דֵּין, כִּי הָרֹאשׁ הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת לַאֲדַבְּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי הַדַּעַת שֶׁבָּרֹאשׁ הוּא יוֹדֵעַ וְזוֹכֵר הֵיטֵב שֶׁזֶּה הָעוֹלָם אֵינוֹ כְּלוּם וְעִקַּר הוּא עָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר לְסִתֹּר זֹאת וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִדְקָדּוֹ יוֹדֵעַ זֹאת בְּבֵרוּר הֵיטֵב שֶׁאֵין שׁוּם תַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם וְתַאֲוֹתָיו הַמְּזֻמָּיוֹת, רַק הָעִקַּר הוּא לַאֲדַבְּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, לְזָכֹר תָּמִיד אֶת הַתַּכְלִית שֶׁהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי וּמַה שֶּׁהָאָדָם שׂוֹכֵחַ זֹאת לִפְעָמִים הוּא רַק מֵחֲמַת תַּאֲוֹת הַגּוּף, כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה תָּלוּי בַּלֵּב. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), הַיְנוּ עַל-יְדֵי תַּאֲוֹת הַלֵּב, עַל-יְדֵי-זֶה שׂוֹכֵחַ אֶת הַתַּכְלִית שֶׁהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי רֹאשׁ וְגוּף הוּא בִּבְחִינַת דַּעַת וְסִכְלוּת, זִכָּרוֹן וְשִׂכְחָה. כִּי הַדַּעַת שֶׁבָּרֹאשׁ הוּא מְרַחֵק כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁל הַגּוּף, וְעַל-כֵּן הַשְׁחִיטָה בְּמָקוֹם הַצַּוָּאר וְהַגָּרוֹן, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מִתְחַבֵּר הָרֹאשׁ וְהַגּוּף שֶׁהֵם בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְשִׂכְחָה, אָדָם וּבְהֵמָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַחֲלִיף שֶׁל שְׁחִיטָה; לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם הָעוֹלָה לְמַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ וְדַעַת, מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף וְסִכְלוּת, כִּי גַּם בְּהֵמָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת, כַּיָּדוּעַ, שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁחֹט אֶת הַקָּנֶה וְוֵשֶׁט וּוְרִידִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה שָׂרֵי פַּרְעֹה כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת, שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַדַּעַת שֶׁבָּרֹאשׁ אֶל תַּאֲוֹת הַגּוּף, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם, אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כֹּחַ הַגּוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל; שֶׁפַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה. וּפַרְעֹה הוּא הָעֹרֶף שֶׁשְּׁלֹשֶׁת שָׂרֵי פַּרְעֹה, שֶׁהֵם, קָנֶה וְוֵשֶׁט וּוְרִידִין רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת, חַס וְשָׁלוֹם, אֶל הָעֹרֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה, בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁחֹט וּלְהַכְנִיעַ אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה שָׂרֵי פַּרְעֹה עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹחֲטִין הַקָּנֶה וְוֵשֶׁט וּוְרִידִין. וְאָז מְבָרְרִין הַמְדַמֶּה וּמְבָרְרִין

בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁבְּרֹאשׁ, בְּחִינַת רוּחַ הָאָדָם מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה, מִבְּחִינַת תַּאֲוֹת הַגּוּף, תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת, עַל-יְדֵי הַחַלִּיף שֶׁל הַשְׁחִיטָה, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַחַלִּיף שֶׁל הַשְׁחִיטָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת סְטָרָא דְּנוּגוּנָא, סְטָרָא דְּלֵיוָאֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְהַלְוִיִּם עַל שְׁחִיטַת הַפְּסָחִים. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשְׁחִיטָה בְּהוֹלְכָה וְהוֹבָאָה דַּיְקָא, בִּבְחִינַת מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְגִינָה. (כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְזִכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ג), "אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מֵהֶם בַּגָּלוּת, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֶרֶב, בְּחִינַת סְטָרָא דְּנוּגוּנָא, עַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הַמְּדַמֶּה וְזוֹכִין לַהֲלָכָה בְּרוּרָה וְנִצּוֹלִין מִשִּׁכְחָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ, לֹא תִּשָּׂא שֵׁמַע שָׁוְא. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קיח); שֶׁהַמְסַפֵּר לָשׁוֹן הָרַע רָאוּי לְהַשְׁלִיכוֹ לַכְּלָבִים, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, הַיְנוּ עָוֹן לָשׁוֹן הָרַע וְאִסּוּר טְרֵפוֹת, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדַמֶּה, הוּא עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרַע. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת אִסּוּר טְרֵפוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן הֵם שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה טְרֵפוֹת כְּנֶגֶד צַדִּיק חַ"י עַלְמִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק דְּנָטִיר בְּרִית, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַמְּדַמֶּה הוּא עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ. (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה לְהַכְנִיעַ תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוּת, לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מִן רוּחַ הַבַּהֲמָה, הוּא תִּלּוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנּוּגוּן וְהַשִּׂמְחָה הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בַּמַּאֲמָר רְצִיצָא (סִימָן כז) וְשָׁם עִקַּר רוּחַ הַחַיִּים בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ, בְּחִינַת לֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה וּפְרִיעָה, כִּי עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית, זֶה בְּחִינַת עֲנָנִין דְּמִכַסְיָן עַל עֵינִין שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה, בְּחִינַת רַע עַיִן. כִּי פְּגַם הַבְּרִית הוּא פְּגַם הָעֵינַיִם, בְּחִינַת וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם. וּצְרִיכִין לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת רַע עַיִן, בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית לְחָתְכָהּ עַל-יְדֵי חֶרֶב פִּיפִיּוֹת. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹתְכִין אֶת הָעָרְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע עַיִן, עֲדַיִן צְרִיכִין לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פְּרִיעָה, שֶׁקּוֹרְעִין אֶת הָעוֹר וּמְגַלִּין אֶת הָעֲטָרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה. וְאָז נִכְנָע הַשִּׂכְחָה וּמִתְגַּבֵּר הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית, בְּחִינַת בָּן זָכָר (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) וְעַל-כֵּן מִילָה הִיא מְצָוָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן

הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, בְּחִינַת נְגִינָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הַמְדַמֶּה וְזוֹכִין לְזִכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פְּרִיעָה, לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת פַּרְעֹה, שֶׁהוּא הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת יְרִידַת יוֹסֵף לְמִצְרַיִם שֶׁמְּכָרוּהוּ הַשְּׁבָטִים עַל שֶׁהָיָה מֵבִיא אֶת דִּבָּתָם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם שֶׁהוּא חֵטְא לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלִים לִבְהֵמִיּוּת, לְכֹחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר שָׁם, "וַיִּשְׁחָטוּ שְׂעִיר עִזִּים וְכוּ'". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁדִּבֵּר עֲלֵיהֶם, בְּכֻלָּם לָקָה וְכוּ', כִּי אֶפְלּוּ בְּשָׁעַת הַקַּלְקָלָה שָׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים וְכוּ', כִּי הוּא דִּבֵּר עֲלֵיהֶם שֶׁמְּזַלְזְלִין בִּבְנֵי הַשִּׁפְחוֹת וַחֲשׁוּדִין עַל אֵיבָר מִן הַחַי, וַחֲשׁוּדִין עַל הָעֲרָיוֹת, וְכֻלָּם הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי מַה שֶּׁמְּזַלְזְלִין בִּבְנֵי הַשִּׁפָּחוֹת זֶה בְּחִינַת לָשׁוֹן הָרַע, כִּי הַמְדַבֵּר לָשׁוֹן הָרַע מְבַזֶּה אֶת הָאָדָם. וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שֶׁחֲשׁוּדִין עַל אֵיבָר מִן הַחַי, שֶׁאוֹכְלִין בְּלֹא שְׁחִיטָה, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן פְּגַם הַמְדַמֶּה. וְזֶהוּ שֶׁחֲשׁוּדִין עַל הָעֲרָיוֹת, הַיְנוּ פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַזִּכָּרוֹן וְכוּ'. וְהֵם שָׂנְאוּ אוֹתוֹ עַל זֶה, כִּי אָמְרוּ שֶׁהֵם נְקִיִּים מִכָּל זֶה, וְאַדְרַבָּא, הוּא מוֹצִיא דִּבָּה עֲלֵיהֶם, שֶׁמְּחֻמַּת זֶה רָאוּי לִשְׂנֹאוֹתוֹ, כִּי פּוֹגֵם בְּאַהֲבָה דְּקֻדֻּשָּׁה עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאסְתָּ וָאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי. וְזֶהוּ "וַיֹּסִיפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל חֲלוֹמוֹתָיו וְעַל דְּבָרָיו". פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י; שֶׁהָיָה מוֹצִיא דִּבָּה עֲלֵיהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה רָאוּי לִשְׂנֹאוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'עַל חֲלוֹמוֹתָיו וְעַל דְּבָרָיו', כִּי הַחוֹלֹם הוּא בְּחִינַת הַמְדַמֶּה, וְהֵם אָמְרוּ שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהוּא מוֹצִיא דִּבָּה, עַל-יְדֵי-זֶה נָפַל לְהַמְדַמֶּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה חֲלוֹמוֹתָיו שֶׁבָּאִים מֵהַמְדַמֶּה אֵינָם אֱמֶת וְרָאוּי לְשָׂנְאוֹ עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְכָרוּהוּ לַמִּצְרִים, שֶׁשָּׁם הוּא מֶמְשֶׁלֶת פַּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְדַמֶּה. וְאֶפְלּוּ בְּשָׁעַת הַקַּלְקָלָה שָׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים, לְהוֹרוֹת שֶׁהֵם נְקִיִּים מֵאֵיבָר מִן הַחַי. כִּי אֶצְלָם הַמְדַמֶּה מְבֹרָר וּמְתֻקָּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. וְיוֹסֵף עַל-יְדֵי גֹּדֶל צִדְקָתוֹ, שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית, שֶׁעִקֵּר בֵּרוּר תַּאֲוַת הַבְּהֵמִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוָה זוֹ שֶׁהִיא עִקַּר תַּאֲוַת הַבְּהֵמִיּוּת. וְעַל-יְדֵי שֶׁשָּׁבַר תַּאֲוָה זוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְבָרֵר גַּם בְּמִצְרַיִם אֶת הַמְדַמֶּה בִּמְקוֹם תִּקֻּף שְׁלִיטָתוֹ שֶׁהִיא עֶרְוַת הָאָרֶץ. וְעַל-כֵּן זָכָה לִפְתֹּר חֲלוֹמוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, כִּי הַחֲלוֹם עַל-יְדֵי הַמְדַמֶּה וּמֵחֲמַת עֵרְבּוּב הַמְדַמֶּה, עַל-יְדֵי-זֶה אֵין יוֹדְעִין הַפִּתְרוֹן הָאֱמִתִּי, אֲבָל יוֹסֵף שֶׁזָּכָה לְתַקֵּן הַמְדַמֶּה וּלְבָרְרוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה יָדַע פִּתְרוֹן כָּל הַחֲלוֹמוֹת, וְעַל-כֵּן הָיָה יוֹסֵף מֻכְרָח לִהְיוֹת אֲצֶל שְׁלֹשֶׁת שָׂרֵי פַּרְעֹה שֶׁהֵם, שַׂר הַטַּבָּחִים וְשַׂר הַמַּשְׁקִים וְשַׂר הָאוֹפִים. כִּי גַּם לָהֶם הָיָה מִשְׂרַת מִתְחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְשָׂרֵת אוֹתָם", כִּי הָיָה מֻכְרָח לְהַכְנִיעַ שְׁלֹשָׁה שָׂרִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵם הִתְגַּבְּרוּת הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְהוּא זָכָה לְהַכְנִיעָם בִּמְקוֹם תִּקֻּף מֶמְשַׁלְתָּם. וְעַל-יְדֵי שֶׁתָּלָה בְּבִשָּׂר וָדָם נִתְוַסֵּף לוֹ שְׁתֵּי שָׁנִים. וְזֶהוּ, "וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף

וַיִּשְׁכָּחֵהוּ". 'וְלֹא זָכַר' דַּיְקָא, כִּי הֵם בִּבְחִינַת שִׁכְחָה שֶׁבָּא מֵהַמְדַמֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי הַשְּׁלֹשָׁה שָׂרִים כַּנַּ"ל, כִּי יוֹסֵף יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָרְרָם, לְפָתֹר חֲלוֹמוֹתֵיהֶם, אֲבָל הֵם בְּעַצְמָם רְחוֹקִים מִזָּכָרוֹן, כִּי הֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה, בְּחִינַת שִׁכְחָה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁקִּבֵּל עָנְשׁוֹ עוֹד שְׁתֵּי שָׁנִים, זָכָה לְבָרֵר הַכֹּל. וְיִהְיֶה מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וְכוּ'. אָז וּפַרְעֹה חָלָם, שֶׁהוּא הַמְדַמֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְעַלָּה יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו, כִּי עַתָּה הִגִּיעַ זְמַן הַבְּרִירָה וְהַכְנָעַת הַמְדַמֶּה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק, בִּבְחִינַת וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּאוּ אֶחָיו אֶצְלוֹ נֶאֱמַר, "וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת וְכוּ'". 'וַיִּזְכֹּר' דַּיְקָא, כִּי הַחֲלוֹמוֹת שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁתִּתְקַן אֶת הַמְדַמֶּה הֵם בִּבְחִינַת זְכָרוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת דְּרָסָה שֶׁהִיא עִקַּר הַטַּרְפוּת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁעִקַּר שֵׁם טְרֵפָה הוּא; שֶׁנִּטְרְפָה עַל-יְדֵי חַיּוֹת רָעוֹת. וְעִקַּר הַדְּרִיסָה הִיא בַּיָּד דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַדְּרִיסָה שֶׁל הַחַיּוֹת שֶׁדּוֹרְסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֶרֶס בְּיָדָם הוּא מֵחֲמַת תִּקֶּף הַכַּעַס שֶׁיֵּשׁ לָהֶם. וְכַעַס הוּא מֵחֲמַת כְּסִילוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת יט), "כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ". (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים). נִמְצָא, שֶׁאֵלּוּ הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁכַּעֲסָם גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֶרֶס בְּיָדָם לְהָמִית, עַל-יְדֵי-זֶה שָׁם בְּאֵלּוּ הַחַיּוֹת הוּא תִּקֶּף הַכְּסִילוּת, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּסִילוּת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר בְּהַחַיָּה הַכַּעַס בְּיוֹתֵר, שָׁם הִתְגַּבְּרוּת הַכְּסִילוּת, דְּהַיְנוּ כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הֵם אוֹסְרִים אֶת הַבְּהֵמָה עַל-יְדֵי דְּרִיסָתָם בַּיָּד דַּיְקָא, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה; כְּמוֹ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה עִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי יָד דַּיְקָא, כִּי שָׁם פִּקְדוֹנוֹת כָּל הָרוּחוֹת כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ בְּחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת הַבְּהֵמִיּוּת וְהַכְּסִילוּת בְּיוֹתֵר הֵם מְטִילִים הָאֶרֶס שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ רָעָה, בְּחִינַת כַּעַס עַל-יְדֵי יָדָם דַּיְקָא, כִּי שָׁם שׁוֹרֶה הָרוּחַ רָעָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּעַס וְשִׂנְאָה, כְּמוֹ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה עִקַּר הֲרוּחַ דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת יַד אָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַבְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף שֶׁנִּדְרְסוּ עַל-יְדֵי הַיָּד שֶׁל אֵלּוּ הַחַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים נֶאֱסְרוּ לָנוּ, כִּי עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַחַיּוֹת רָעוֹת מִתְגַּבֵּר הָרַע שֶׁבַּמְדַמֶּה בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֶרֶס, שֶׁהוּא הָרוּחַ רָעָה, שֶׁבְּיָדָם דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן מַחֲמִירִין בִּדְרוּסָה בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַחַי עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה. שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה דַּיְקָא כְּשֶׁהַחַי שָׁלֵם מִכָּל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה טְרֵפוֹת, שֶׁאָז מְבָרְרִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁמְחָה וּנְגִינָה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן מִן הַבְּהֵמָה מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה לַכֹּהֵן. כְּדֵי לְקַשֵּׁר עַל-יְדֵי-זֶה אֶת הַבְּהֵמָה לִבְחִינַת כֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת וְקֶמֶץ הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר

הַמְדַמֶּה, שֶׁמְּבָרְרִין וּמַעֲלִין אֲהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת מִתּוֹךְ הַבְּהֵמִיּוּת, וּמְקַשְּׁרִין אוֹתָם לְשָׁרְשָׁם, לְאַהֲבָה דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, עַל-יְדֵי הַמַּתָּנוֹת כְּהֻנָּה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן:

פרק ג

חלק א

עִנְיָן שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה טְרֵפוֹת:

כִּי כָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בַּמַּאֲמָר "הַצֵּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב וְכוּ'". (בְּסִימָן נ); שֶׁיֵּשׁ מַיִן מְתוּקִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְיֵשׁ מַיִן מְרוֹרִין וְכוּ', שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית. וְאָז כַּלְבָּא נָחִית לְמֵיכָל קָרְבָּנֵיהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְהָאֲכִילָה הִיא בִּמְקוֹם קָרְבָּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (בְּרָכוֹת נה), שֻׁלְחָן מְכַפֵּר כַּמִּזְבֵּחַ. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם מִכָּל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה טְרֵפוֹת, כִּי שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה טְרֵפוֹת הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא צַדִּיק חַ"י עַלְמִין. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בִּטְרֵפָה, "לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ". כִּי אָז כַּלְבָּא נָחִית וְכוּ'. וּבָזֶה מְחֻבָּר מַה שֶּׁסִּיֵּם שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַאי בַּר בֵּי רַב דְּיָתֵב בְּתַעֲנִיתָא, שֻׁלְכָאוֹרָה אֵין לוֹ חִבּוּר שָׁם, אַךְ בֶּאֱמֶת גַּם הָאֲכִילָה הִיא בִּמְקוֹם קָרְבָּן וּכְשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בְּכַשְׁרוּת כָּרְאוּי, חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי כַּלְבָּא לֵיכוּל וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה הַבְּהֵמָה שְׁלֵמָה מִכָּל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה טְרֵפוֹת, וְאָז הַמַּאֲכָל עוֹלֶה בִּקְדֻשָּׁה וְנִכְלָל בִּבְחִינַת צַדִּיק חַ"י עַלְמִין, וְאָז אַרְיֵה נָחִית וְאָכֵל קָרְבָּנֵיהּ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטְּרֵפוּת תָּלוּי בָּרֵאָה, כִּי הָרֵאָה הוּא בְּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא שְׁמִירַת הַדַּעַת. (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר), שֶׁעַל-יְדֵי הָרֵאָה נִתְקַיֵּם לַחוּת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הַדַּעַת, וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הַמֹּחַ שֶׁבָּעֲצָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִן מְתוּקִין הַנַּ"ל, בְּחִינַת כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה (כְּמִבֹּאר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ, "וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ וְכוּ'", כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֶרְוָה, אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה (וַיִּקְרָא רַבָּה כד). כִּי שְׁמִירָה מְשֻׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה טְרֵפוֹת הוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז נִקְרָאִים 'אַנְשֵׁי קֹדֶשׁ' כַּנַּ"ל:

טְרֵפוֹת הֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ד אוֹת ח, וְהֲלָכָה ה נֶאֱבָדָה, כַּנִּכְתָּב לְעֵיל בְּסוֹף הִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ה:

הלכות מתנות כהונה

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וְיִהְיוּ הֵם מְרִיקִים שִׁקּוּיֵהֶם" בְּסִימָן יז הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת טְרֵפוֹת הֲלָכָה א, עַיֵּן שָׁם:

וּכְדֵי לְתַקֵּן תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיֶה בְּכַשְׁרוּת גָּמוּר כָּרָאוּי, עַל-כֵּן נוֹתְנִין מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת צָדָקָה, שֶׁעַל יָדָהּ הִיא תִּקּוּן הָאֲכִילָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), גַּם צְדָקָה הִיא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת וְתִקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין הַצְּדָקָה, דְּהַיְנוּ הַמַּתָּנוֹת לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית (כַּמּוּבָא לְעֵיל) וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמַּתָּנוֹת שֶׁנּוֹתְנִין, נִתְתַּקֶּנֶת וְנִתְכַּשֶּׁרֶת הַבְּהֵמָה שֶׁתִּקּוּנָהּ תָּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. (בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה, הֲלָכָה א). וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה זְכוּ הַכֹּהֲנִים עַל-יְדֵי פִּינְחָס שֶׁקִּנֵּא קִנְאַת ה' צְבָאוֹת בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַבְּרִית כַּמּוּבָא, שֶׁהַזְּרוֹעַ כְּנֶגֶד, וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהַמַּתָּנוֹת הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֶּנֶת הַבְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין נוֹהֲגִין הַמַּתָּנוֹת כִּי אִם בִּבְהֵמָה, כִּי בַּבְּהֵמוֹת מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַמַּתָּנוֹת כְּדֵי לְהַכְנִיעוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ב

גַּם הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד חָכָם וְהָרַב הַכָּלוּל מִכַּמָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה (מוֹעֵד קָטָן יז), אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן דַּיְקָא, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בַּצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לַצַּדִּיק הַכָּלוּל מִכַּמָּה נְפָשׁוֹת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם) וְעַל-כֵּן בְּרִית כְּהֻנָּה, דְּהַיְנוּ הַמַּתָּנוֹת שֶׁזְּכוּ בָּהֶם הַכֹּהֲנִים נִקְרָא, "בְּרִית שָׁלוֹם", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל פִּינְחָס כְּשֶׁזָּכָה לַכְּהֻנָּה, "הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם וְכוּ'". כִּי הֵם מַרְבִּים שָׁלוֹם, כִּי הֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים הַכְּלוּלִים מִכַּמָּה נְפָשׁוֹת, שֶׁעַל יָדָם נִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן אָסוּר לִתֵּן מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה לְכֹהֵן עַם הָאָרֶץ, כִּי עִקַּר חֲשִׁיבוּת הַכֹּהֲנִים הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁתָם, כִּי הֵם בְּחֶזְקַת קְדֻשָּׁה יוֹתֵר מִשְּׁאָר יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַצְּדָקָה רָאוּי לִתֵּן לָהֶם, לְהַפְרִישׁ לָהֶם מֵרֹב הַמַּאֲכָלִים, לִתֵּן מֵהֶם מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה כְּדֵי לְתַקֵּן תִּקּוּן הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה תָּלוּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה לְמִי שֶׁמְּקֻדָּשׁ בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה, שֶׁהוּא כָּלוּל מִנְּפָשׁוֹת יוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְתַּקֵּן הָאֲכִילָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּזִבֵּחַ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, "כִּי שָׂכָר הוּא לָכֶם חֵלֶף עֲבֹדַתְכֶם". דְּהַיְנוּ שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁהַכֹּהֲנִים עוֹסְקִין תָּמִיד בָּעֲבוֹדָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, עַל-כֵּן רָאוּי לִתֵּן לָהֶם הַצְּדָקָה, דְּהַיְנוּ הַמַּתָּנוֹת. כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן בְּיוֹתֵר תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם):

חלק ג

גַּם בַּמַּאֲמָר "דִּרְשׁוּ ה'" (בְּסִימָן לז) עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם, מְבֹאָר שֶׁצְּדָקָה הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשְּׁחִיטָה. כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַשְּׁחִיטָה

לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לְמְדַבֵּר, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין הַמַּתָּנוֹת נוֹהֲגוֹת רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִכְלָלִין בַּאֲוִירָא דְּכְיָא, בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. גַּם עַל-יְדֵי צְדָקָה דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, תִּקּוּן הָאֲכִילָה בְּיוֹתֵר, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא אֲוִירָא דַּכְיָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ, וּכְשֶׁנּוֹתְנִין שָׁם צְדָקָה לַכֹּהֵן הַנַּ"ל נִזְדַּכֵּךְ וְנִטְהַר הָאֲוִיר בְּיוֹתֵר. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, תִּקּוּן הָאֲכִילָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם, עַיֵּן שָׁם):

פרק ב

חלק א

הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה צְרִיכִין לִתֵּן לַכֹּהֵן. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חוּלִין קלד), הַזְּרוֹעַ, כְּנֶגֶד וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ וְכוּ' (בְּמִדְבַּר כה, ז.). וְהַלְּחָיַיִם, כְּנֶגֶד וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וְכוּ' (תְּהִלִּים קו, ל.):

הָעִנְיָן מַה שַּׁיָּכוּת יֵשׁ עִנְיַן פִּינְחָס שֶׁקִּנֵּא בְּמַעֲשֵׂה זִמְרִי לְעִנְיַן הַמַּתָּנוֹת שֶׁל הַבְּהֵמָה דַּיְקָא? שֶׁדַּיְקָא הַמַּתָּנוֹת כְּהֻנָּה שֶׁנּוֹתְנִין מִן הַבְּהֵמָה, הֵם בִּשְׁבִיל מַעֲשֵׂה פִּינְחָס שֶׁקִּנֵּא מַעֲשֵׂה זִמְרִי? אַךְ עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ ג" בַּסֵּפֶר "לִקּוּטֵי תְּנִינָא", הַמַּתְחִיל מִתּוֹכְחָה (סִימָן ח) וְאִיתָא שֶׁכְּשֶׁנִּתְקַלְקֵל הַדַּעַת וְאָז מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוַת נְאוּף, אָז צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כְּמוֹ פִּינְחָס בְּעֵת שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל", שֶׁעָשָׂה פְּלִילוּת עִם קוֹנוֹ וְכוּ', כִּי זֹאת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין עוֹמֶדֶת לְהַסְטָרָא אָחֳרָא בְּצַוָּארָהּ בִּבְחִינַת בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מֵקִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַדַּעַת שֶׁבַּלַע וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' בִּחְינַת וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ, מַה שְּׁמִיעָה שָׁמַע וְכוּ' וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטָה, שֶׁהִיא לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, כִּי הַבְּהֵמָה, בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, הִיא הֶעְדֵּר הַדַּעַת בְּחִינַת כְּסִילוּת. וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֶאֱכֹל בָּשָׂר כִּי אִם כְּשֶׁמַּכְנִיעִין אֶת בְּחִינַת רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא תַּאֲוַת הַבַּהֲמִיּוּת. וְעַל זֶה צְרִיכִין תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַחֲלִיף שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, בִּבְחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. וְעַל-כֵּן הַשְׁחִיטָה הִיא בְּמָקוֹם הַצַּוָּאר, בִּבְחִינַת בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז, כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה שֶׁהִיא עַל-יְדֵי הַחֲלִיף, עַל-יְדֵי חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוָה הַנַּ"ל. כִּי הַחֲלִיף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל. הִיא עוֹמֶדֶת בְּצַוָּארוֹ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת.

וְעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלַע. בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ וְכוּ'. (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁהַשְׁחִיטָה הִיא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אַחַר הַשְׁחִיטָה צְרִיכִין לִתֵּן מֵהַבְּהֵמָה לַכֹּהֵן הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה שֶׁכֻּלָּם הֵם בִּשְׁבִיל מַעֲשֵׂה פִּינְחָס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּנַּ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בְּשַׂר הַבְּהֵמָה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הֲעָבְדָא שֶׁל פִּינְחָס, שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי שֶׁהוּא תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהוּא רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, תַּאֲוַת הַבְּהֵמִיּוּת, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ לְהַכְנִיעַ זֹאת, הָיָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, בְּחִינַת וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה עַל-יְדֵי הַחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּמָקוֹם הַצַּוָּאר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין כְּנֶגֶד הֲעָבְדּוֹת שֶׁל פִּינְחָס לִתֵּן מֵהַבְּהֵמָה לְהַכֹּהֵן הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּהֵמָה, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁאָז דַּיְקָא הִיא רְאוּיָה לֵאָכְלַת יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּינְחָס, בְּחִינַת וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם לְהַכֹּהֵן, וְהַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת רַחֲמִים וְחֶסֶד כַּמְבֹאָר שָׁם. עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין הַדַּעַת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַעֲשֵׂה פִּינְחָס שֶׁלִּקֵּחַ רֹמַח וַיַּעֲמֹד וַיְפַלֵּל וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. וּמוֹצִיאִין הַדַּעַת וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, וּמַחֲזִירִין הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה לִבְחִינַת דַּעַת וְרַחֲמִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיִתְרוֹ בְּעֵת שֶׁבָּא לְמֹשֶׁה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְגַּיֵּר, "וַיִּקַּח יִתְרוֹ עוֹלָה וּזְבָחִים וְכוּ'", 'וּזְבָחִים' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר בְּחִינַת גֵּרִים הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת זְבָחִים, בְּחִינַת שְׁחִיטָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו, "שָׂא נָא כֵלֶיךָ וְכוּ'". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּדֹק סַכִּינְךָ וּשְׁחֹט יָפֶה וְכוּ'. כִּי יִצְחָק כָּל חֶפְצוֹ הָיָה לְהַחֲזִיר אֶת עֵשָׂו אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי רָאָה כִּי צַיִד בְּפִיו, שֶׁהָיוּ בּוֹ כַּמָּה נִיצוֹצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן הָיָה רוֹצֶה לְגַיְּרוֹ. וְעַל-כֵּן אָמַר לוֹ, "שָׂא נָא כֵלֶיךָ", בְּדֹק סַכִּינְךָ וּשְׁחֹט יָפֶה וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין גֵּרִים כַּנַּ"ל. וְרִבְקָה שׁוֹמַעַת בְּדִבֵּר יִצְחָק וְכוּ' וְהִיא יָדְעָה הָאֱמֶת שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר וְאִי אֶפְשָׁר לְגַיְּרוֹ בְּעַצְמוֹ, עַל-כֵּן צִוְּתָה עַל יַעֲקֹב, שֶׁיַּעֲקֹב דַּיְקָא יַעֲשֶׂה זֹאת, "וַיֵּלֶךְ וַיִּבֵא שְׁנֵי גְּדֵיֵי עִזִּים" וְתִקֵּן אוֹתָם עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה וְעָשָׂה מֵהֶם קָרְבָּנוֹת אֶחָד הִקְרִיב לְפֶסַח וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הִלְבִּישׁ עַצְמוֹ בִּלְבוּשֵׁי עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו וְכוּ'", כִּי יַעֲקֹב הָיָה מֻכְרָח

לְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת מֵעֵשָׂו, שֶׁהָיָה עֵשָׂו רוֹצֶה לְהַמְשִׁיכָם לְעַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַדִּין שֶׁל בְּחִינַת יִצְחָק שֶׁמִּשָּׁם שָׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן הֶכְרַח יַעֲקֹב לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהִלְבִּישׁ עַצְמוֹ בִּלְבוּשֵׁי עֵשָׂו שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הִכְנִיעוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר יִצְחָק, "הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו", שֶׁיִּצְחָק הֵבִין שֶׁהָעֲבָדָא הַזֹּאת הִיא מִבְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת רַחֲמִים וָחֶסֶד, רַק שֶׁהִלְבִּישׁ עַצְמוֹ בִּלְבוּשׁ שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ עַל-יְדֵי-זֶה אֶת עֵשָׂו שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ. וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא קִבֵּל יַעֲקֹב אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק, כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתִּקּוּן שֶׁעָשָׂה יַעֲקֹב, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי יַעֲקֹב הִשְׁתַּמֵּשׁ אָז עִם בְּחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לִבְחִינַת רֵיחַ גַּן עֵדֶן כַּנַּ"ל (עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב):

חלק ו

וְעַל-כֵּן שְׁחִיטַת נָכְרִי, נְבֵלָה וְכוּ', כִּי תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי עַכּוּ"ם, כִּי צְרִיכִין לָזֶה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן זֶה שֶׁל בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, אֲבָל הָעַכּוּ"ם הֵם מִסִּטְרָא דִּדְיָנָא קַשְׁיָא וְעַל יָדָם לֹא דַּי שֶׁלֹּא יַכְנִיעַ אֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַדִּין, אַדְרַבָּא, חַס וְשָׁלוֹם, יִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הַדִּין וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעַכּוּ"ם. וְעַל-כֵּן לֹא רָצְתָה רִבְקָה שֶׁיַּעֲשֶׂה עֵשָׂו הַמַּטְעֲמִים, כִּי יָדְעָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁעֵשָׂו יַעֲשֶׂה הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַחֲלִיף שֶׁל הַשְׁחִיטָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, כִּי, אַדְרַבָּא, עַל יָדוֹ יִתְגַּבֵּר יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם כֻּלָּם בִּבְחִינַת בַּעֲלֵי כֹּחַ, בְּחִינַת גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הֵם יְכוֹלִים לְתַקֵּן וּלְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבְּהֵמִיוּת, הֶעְדֵּר הַדַּעַת עַל-יְדֵי הַחֲלִיף שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַשּׁוֹחֵט שֶׁיִּהְיֶה מֻמְחֶה וּמֻחְזָק, כִּי מֻמְחֶה זֶה שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה דַּיְתָנוּ בִּשְׁלֵמוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְתַקֵּן פְּגַם הַדַּעַת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת בְּהֵמִיוּת. וְגַם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בַּעַל כֹּחַ לָזֶה, שֶׁיּוּכַל לְתַקֵּן הַבְּהֵמָה עַל-יְדֵי הַחֲלִיף, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת מֻחְזָק שֶׁלֹּא יִתְעַלֵּף, שֶׁזֶּהוּ בִּבְחִינַת בַּעַל כֹּחַ וְאָז יוּכַל לְתַקֵּן וּלְבָרֵר רוּחַ הַבְּהֵמִיוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַנְּגִינוֹן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, וְעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיְרָאוֹת שֶׁהוּא מְזוֹנָא דִּנְשָׁמָתָא

וּמַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא. בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו. (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל, אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לֶאֱכֹל מֵהַבְּהֵמָה, כִּי אָז מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא. וְאָז הִיא רְאוּיָה לְמַאֲכַל יִשְׂרָאֵל, כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא דַּיְקָא וְלֹא בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא, כִּי מְזוֹנָא דְּגוּפָא הוּא בְּחִינַת עֵשָׂו, בְּחִינַת הַלְּעִיטֵנִי נָא. וּמְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, דְּהַיְנוּ אֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא מַכְנִיעַ אֶת עֵשָׂו בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת וְכוּ'. עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל:

מַתְנוֹת כְּהֻנָּה הֲלָכָה ג נִכְלֶלֶת בְּהֶלְכוֹת בֵּיצִים הֲלָכָה ג אוֹת ג:

הלכות אבר מן החי

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "דְּרֹשׁוּ ה' וְעָזּוֹ". בְּסִימָן לז הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהֶלְכוֹת שְׁחִיטָה:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר אֵבֶר מִן הַחַי, כִּי אֵין שְׁחִיטָה אֶלָּא מִן הַצַּוָּאר, כִּי הַשְׁחִיטָה הִיא לְהַכְנִיעַ כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לְמְדַבֵּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁחֹט מִן הַצַּוָּאר דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ הַקָּנָה וְהַוֵּשֶׁט וְהַוְּרִידִין שֶׁהֵם סְמוּכִים לְכֹלֶּי הַדִּבּוּר. וְעַל-כֵּן תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה עַל יָדָם דַּוְקָא, כִּי דֶּרֶךְ שָׁם יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת נִפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ. וְעַל-כֵּן לְשָׁם מִתְכַּנְּסִים כָּל הַדְּמִים בִּשְׁעַת הַשְׁחִיטָה, כִּי שָׁם מְקוֹמָם לָצֵאת דֶּרֶךְ שָׁם, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְיִצִיאַת וַעֲלַיִת הַנְּפָשׁוֹת הוּא דֶּרֶךְ שָׁם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַנֶּפֶשׁ, וְעַל-כֵּן שָׁם תָּלוּי הַחַיּוּת וּמֻחֲמַת זֶה נֶאֱחָזִים שָׁם בְּיוֹתֵר הַקְּלִפּוֹת, כִּי קָנֶה וְוֵשֶׁט וּוְרִידִין הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת שָׂרֵי פַּרְעֹה שֶׁהֵם עוֹמְדִים שָׁם לִנְקֹ מֵהַדִּבּוּר וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁיּוֹצֵא דֶּרֶךְ שָׁם תָּמִיד, בִּבְחִינַת נַפְשִׁי יָצְאָה כוּ' וְכַנַּ"ל. וּבִפְרָט בִּבְהֵמָה שֶׁהַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת הָעֲשׁוּקִים שֶׁיָּרְדוּ וְנִפְלוּ מִמַּדְרֵגָתָם, מִמְּדַבֵּר לְחַי וְנִטַּל מֵהֶם הַדִּבּוּר, כִּי הַבְּהֵמָה אֵין לָהּ כֹּחַ הַדִּבּוּר. וְעַל-כֵּן בִּבְהֵמָה הַשְּׁלֹשֶׁת שָׂרֵי פַּרְעֹה, שֶׁהֵם הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל, הֵם שָׁם בְּתֹקֶף וְהִתְגַּבְּרוּת יוֹתֵר. כִּי בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת כָּבוּשׁ אֻצְלָם, כִּי שָׁם מִתְגַּבֵּר רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל וְכוֹבְשִׁים אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר אֲלֵיהֶם עַד שֶׁיּוֹרֵד הַנֶּפֶשׁ מִמַּדְרֵגָתוֹ לְגַמְרֵי, מִמְּדַבֵּר לְחַי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁחֹט מִן הַצַּוָּאר הַנַּ"ל, לִשְׁחֹט הַקָּנֶה וְוֵשֶׁט וּוְרִידִין, לְהַכְנִיעַ שְׁלֹשֶׁת שָׂרֵי פַּרְעֹה. וַאֲזַי לְשָׁם מִתְכַּנְּסִים וְיוֹצְאִים כָּל הַדְּמִים, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת, וְיוֹצְאִים וְעוֹלִים מֵחַי לְמְדַבֵּר עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה וְהַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא שָׁחַט הַבְּהֵמָה

מִן הַצַּוָּאר אֲפִלּוּ אִם יַחֲתֹךְ אֵיבָר מִמֶּנָּה בְּסַכִּין, אֵין כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת נִכְנָע וְאֵין הַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה דֶּרֶךְ שָׁם, כִּי יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ הוּא רַק דֶּרֶךְ הַשְׁלֹשָׁה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת נַפְשִׁי יָצְאָה וְכוּ'. וְשָׁם הוּא הַכְנָעַת הַקְּלִפּוֹת, כִּי שָׁם אֲחִיזָתָם בִּמְקוֹם עִקַּר הַחַיּוּת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאוֹכֵל חַס וְשָׁלוֹם, אֵיבָר מִן הַחַי הוּא אוֹכֵל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר כִּי עֲדַיִן נִשְׁאָר בּוֹ נַפְשׁוֹ וְחַיּוּתוֹ. כִּי כָּל אֵבֶר מוֹשֵׁךְ לְעַצְמוֹ חַיּוּת וְאֵין הַחַיּוּת וְהַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִים מִן הָאֵיבָרִים רַק דֶּרֶךְ בֵּית הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, כִּי דֶּרֶךְ שָׁם מִתְאַוִּית הַנֶּפֶשׁ לָצֵאת, כִּי שָׁם נִתְתַּקֶּנֶת וְעוֹלָה מֵחַי לִמְדַבֵּר כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁחוֹתֵךְ אֵיבָר מִמֶּנָּה בְּמָקוֹם אַחֵר, אָז, אִדְרַבָּא, הָאֵיבָר מוֹשֵׁךְ לְעַצְמוֹ חַיּוּת, וְהַחַיּוּת שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ נִשְׁאָר בּוֹ וְאֵינָהּ יוֹצְאָה מִמֶּנָּה. וְעַל-כֵּן אָסְרָה הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר", כִּי אֵין הַבָּשָׂר נִכְשָׁר וְנִתָּר בַּאֲכִילָה רַק אַחַר יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ מִמֶּנָּה, אֲבָל הַנֶּפֶשׁ בְּעַצְמָהּ אָסוּר לְכַלּוֹתָהּ וּלְאָכְלָהּ. נִמְצָא, כְּשֶׁאוֹכֵל חַס וְשָׁלוֹם, אֵיבָר מִן הַחַי, הוּא רוֹצֵחַ מַמָּשׁ, כִּי הוֹרֵג אֶת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסָּמְכָה הַתּוֹרָה אִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי לְאִסּוּר רְצִיחָה בְּפָרָשַׁת נֹחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ וְאַךְ אֶת דִּמְכֶם וְכוּ', שׁוֹפֵךְ דַּם הָאָדָם וְכוּ'" כִּי הֵם שָׁוִים מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ בֶּן נֹחַ מֻזְהָר עַל אֵיבָר מִן הַחַי, כִּי עִקַּר מִצְוֹת בְּנֵי נֹחַ הֵם מִצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. וְעַל-כֵּן אַף שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה וְלֹא נִתַּן לָהֶם הַמִּצְוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אַף-עַל-פִּי-כֵן נִתְּנָה לָהֶם הַתּוֹרָה שֶׁבַע מִצְוֹת בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחֲרִיבוּ אֶת הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן נֶאֱסַר לָהֶם גַּם אֵיבָר מִן הַחַי, כִּי הִיא רְצִיחָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיֵּאָסֵר לָהֶם בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם:

חלק ב

וְזֶה שֶׁאָסְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לַעֲשׂוֹת גִּיסְטָרָא, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לַחֲתֹךְ הַמַּפְרֶקֶת בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה, שֶׁלֹּא לְהַבְלִיעַ הַדָּם בָּאֵיבָרִים, כִּי צָרִיךְ לְהוֹצִיא אֶת הַנֶּפֶשׁ וּלְהַעֲלוֹתָהּ מֵחַי לִמְדַבֵּר דֶּרֶךְ הַצַּוָּאר דַּוְקָא בִּבְחִינַת נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִם יַחֲתֹךְ גַּם הַמַּפְרֶקֶת, דְּהַיְנוּ הָעֹרֶף, אָז מֻחֶמֶת מְרוּצַת וּרְדִיפַת הַדָּמִים, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה לָצֵאת דֶּרֶךְ בֵּית הַשְׁחִיטָה. אָז אִם יִהְיֶה גַּם הַמַּפְרֶקֶת פְּתוּחַ וְנָחְתָּךְ, יָבוֹאוּ וְיָרוּצוּ הַדָּמִים לְשָׁם גַּם כֵּן. וּמֻחֶמֶת שֶׁאֵין שָׁם מָקוֹם יְצִיאָתָם, עַל-כֵּן יַחְזְרוּ וְיִבָּלְעוּ בָּאֵבָרִים, כִּי דֶּרֶךְ הַמַּפְרֶקֶת אֵין הַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה וְעוֹלָה דֶּרֶךְ שָׁם, כִּי הַמַּפְרֶקֶת הִיא הָעֹרֶף שֶׁהוּא עוֹמֵד אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְיוֹנֵק מֵהַנֶּפֶשׁ וְהַדִּבּוּר בְּעֵת שֶׁמִּתְגַּבְּרִים שְׁלשֶׁת שָׂרֵי פַּרְעֹה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה הוּא לִשְׁחֹט רַק הַשְׁלשָׁה הַנַּ"ל, לְהַכְנִיעָם, לְגַלּוֹת בֵּית הַשְׁחִיטָה, לְהוֹצִיא הַנֶּפֶשׁ מִבְּחִינַת מֵצַר הַגָּרוֹן לְהַעֲלוֹתָהּ דֶּרֶךְ שָׁם מֵחַי לְמְדַבֵּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מָקוֹם הַשְׁחִיטָה בְּמֵצַר הַגָּרוֹן, אֲבָל כְּשֶׁיִּהְיֶה נִפְתָּח גַּם הַמַּפְרֶקֶת, יִפְלוּ הַדָּמִים וְהַנְּפָשׁוֹת לְשָׁם, שֶׁזֶּהוּ הֵפֶךְ הַשְׁחִיטָה וְקִלְקוּלָהּ כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "דִּרְשׁוּ ה' וְעֻזּוֹ" הַנַּ"ל, שֶׁהַשְׁחִיטָה הִיא בְּחִינַת תַּעֲנִית, עַיֵּן שָׁם. כִּי הִיא בְּחִינַת תַּעֲנִית מַמָּשׁ, כִּי תִּקּוּן הַתַּעֲנִית שֶׁעַל יָדוֹ מַכְנִיעִין הַשִּׁלְשָׁה שָׂרִים הַנַּ"ל וּמוֹצִיאִין הַנֶּפֶשׁ וְהַדִּבּוּר מִמֵּצַר הַגָּרוֹן, שֶׁכָּל זֶה נִתְקָן עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה בַּצַּוָּאר, עַל-יְדֵי סַכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה וּבִרְכַּת הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, עַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר "וַיַּסֵּב אֱלֹקִים" (בְּסִימָן סב):

פרק ב

חלק א

עִנְיַן שְׁחִיטָה וְאִסּוּר אֵבֶר מִן הַחַי:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם", עַיֵּן שָׁם סִימָן ז בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא מֵעִנְיַן בֵּן וְתַלְמִיד כָּל הַמַּאֲמָר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וּכְלַל הַמַּאֲמָר בְּקִצּוּר, שֶׁצָּרִיךְ לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הָרַחֲמָנוּת, כִּי עַל רְשָׁעִים אָסוּר לְרַחֵם וְכוּ'. וְעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא לְרַחֵם, לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ, מִמַּשְׂאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹונוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל כָּל אֶחָד לְהָאִיר דַּעַת וְיִרְאַת שָׁמַיִם בַּחֲבֵרוֹ וְתַלְמִידוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ב"ב קטז), "אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לְמוֹ", חַד אָמַר, בֵּן, וְחַד אָמַר, תַּלְמִיד וְכוּ'. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהַצַּדִּיק בְּחִינַת כֹּל, בְּחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, לְהַרְאוֹת לְדָרֵי מַעְלָה בְּחִינַת מָה חָמִית וְכוּ'. וּלְדָרֵי מַטָּה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה הָאֲרַת הָרָצוֹן וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְהִנֵּה הַשְׁחִיטָה הִיא רַחֲמָנוּת גָּדוֹל, כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת לְהָאִיר דַּעַת בָּעוֹלָם, לְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּחִינַת אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, כִּי עַל רְשָׁעִים אָסוּר לְרַחֵם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מֻחְמַת זֶה, כִּי עִקַּר הָרַחֲמָנוּת לְהָאִיר דַּעַת וּלְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹונוֹת. נִמְצָא, מִי שֶׁמְּרַחֵם עַל רְשָׁעִים בְּגַשְׁמִיּוּת וּמְמַלֵּא בַּקָּשָׁתָם וְתַאֲוָתָם, אֵין זֶה רַחֲמָנוּת כְּלָל, אַדְרַבָּא, הוּא אַכְזָרִיּוּת גָּדוֹל, כִּי כְּשֶׁנּוֹתֵן לָהֶם תַּאֲוָתָם וּרְצוֹנָם הֵם עוֹשִׂים עַל-יְדֵי-זֶה עֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵין זֶה רַחֲמָנוּת כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא; לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, לְהַחֲזִירֵם בִּתְשׁוּבָה, לְהוֹצִיאָם מִמַּשְׂאוֹי הָעֲוֹונוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִפְעָמִים לִיסְּרָם וּלְהָיוֹת אַכְזָר עֲלֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה. וְזֶהוּ עִקַּר הָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי, שֶׁעִקַּר הָרַחֲמָנוּת עַל הָרְשָׁעִים הוּא לְהָיוֹת אַכְזָר עֲלֵיהֶם, לְיַסְּרָם וּלְהוֹכִיחָם כְּדֵי שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָרַחֲמָנוּת. וְהִנֵּה הַשְׁחִיטָה הִיא לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ הַחַי מֵחַי לְמְדַבֵּר. וּכְשֶׁמַּעֲלִין הַנֶּפֶשׁ, אֲזַי מַעֲלִין אוֹתָהּ מִנְּפִילָתָהּ, שֶׁהָיְתָה תְּחִלָּה מְלֻבֶּשֶׁת בְּגֶדֶר הַחַי שֶׁאֵין לָהֶם דַּעַת כְּלָל, וְלֹא הָיְתָה יוֹדַעַת כְּלָל בְּיִרְאַת ה' יִתְבָּרֵךְ. וְעַכְשָׁיו עוֹלָה הַנֶּפֶשׁ מִגֶּדֶר הַחַי לְגֶדֶר אָדָם, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה לָהּ וְנִתְוַדַּע לָהּ כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים שֹׁלִיט בָּאָרֶץ. וְזֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁעוֹלָה אֶל הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ

גֶּדֶר הָאָדָם וְנוֹדַע לָהּ מִידִיעַת ה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ עִקַּר הָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹצִיאִין וּמַעֲלִין אוֹתָהּ מִבְּחִינַת עֲוֹנוֹת, כִּי זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, שֶׁשּׁוֹפְכִין דַּם הַבְּהֵמָה וּמַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ מִשָּׁם. וְדַם הַבְּהֵמָה זֶה בְּחִינַת עֲוֹנוֹת, כִּי כָּל הָעֲוֹנוֹת בָּאִים מִן הַדָּמִים שֶׁל הַשֵּׁ"ה גִּידִין (שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ). וְהָעֲוֹנוֹת הֵם עַל-יְדֵי רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, כִּי הֵם מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה. נִמְצָא, שֶׁהָעֲוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת דַּם הַבְּהֵמִיּוּת. וְהַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה הַמִּלְבֶּשֶׁת שָׁם הִיא בְּחִינַת נִיצוֹצֵי נַפְשׁוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם, כֻּלָּם בָּאִים מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַקְּדֻשָּׁה וְהַטּוֹב הוּא רַק נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁזֶּה הַנֶּפֶשׁ הַמִּלְבֶּשֶׁת בַּחַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִיצוֹץ נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָהּ וּמַעֲלִין אוֹתָהּ מִדָּם הַחַי זֶה בְּחִינַת שֶׁמּוֹצִיאִין וּמַעֲלִין נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּם הַחַי כַּנַּ"ל, שֶׁשָּׁם הָיְתָה מִלְבֶּשֶׁת הַנֶּפֶשׁ וְעַכְשָׁיו מַעֲלִין אוֹתָהּ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל. וַאֲזַי מַעֲלִין הַנֶּפֶשׁ וּמוֹדִיעִין לָהּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, כִּי אִלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת הַמִּלְבָּשִׁין בְּחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, הֵם בְּחִינַת שׁוֹכְנֵי עָפָר, כִּי מֻנָּחִים בְּמַדְרֵגָה נְמוּכָה כָּזוֹ וְצָרִיךְ לְעוֹרְרָם וּלְהַקִּיצָם בְּבְחִינַת הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, הֵינוּ כִּי אֲפִלּוּ בְּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה לָאָרֶץ, גַּם שָׁם יֵשׁ נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַחֲלִיף, כִּי הַחֲלִיף הוּא בְּחִינַת חֶרֶב לַה', בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת וַיָּשֶׂם פִּי כְּחֶרֶב חַדָּה, בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְכַמּוּבָא. וּכְמוֹ שֶׁעִקַּר הָאֲרַת הָרַב שֶׁמֵּאִיר בַּתַּלְמִיד הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ כֵן עַל-יְדֵי הַחֲלִיף שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר, בְּחִינַת מַלְכוּת, מְאִירִין בְּנֶפֶשׁ הַחַי בְּחִינַת הָאֲרַת הַתַּלְמִיד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, בְּחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא 'חֲלִיף' עַל שֵׁם חֲלִיפוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ בֵּית הַחֲלִיפוֹת? שֶׁשָּׁם גּוֹנְזִין אֶת הַסַּכִּינִים, כִּי הַחֲלִיף הוּא בְּחִינַת חֲלִיפוֹת, כִּי עַל יָדוֹ מְאִירִין הָאֲרַת הַתַּלְמִיד בְּנֶפֶשׁ הַחַי כַּנַּ"ל, כִּי מַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי הַחֲלִיף, וַאֲזַי מוֹדִיעִין לָהּ מִידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְעוֹרְרִין וּמְקִיצִין אוֹתָהּ בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה מַמָּשׁ בְּחִינַת הָאֲרַת הַתַּלְמִיד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁמְּהָנֵי שְׁחִיטָה לְטָהֳרָה מִידֵי נְבֵלָה, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַשְׁחִיטָה הִיא בִּבְחִינַת נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשְׁחִיטָה מְטַהֵר מִידֵי נְבֵלָה, בְּחִינַת נְבֵלָתִי יְקוּמוּן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַחֲלִיף שֶׁהוּא בְּחִינַת "יְהוֹשֻׁעַ", שֶׁהוּא מֻרְמָז בְּרֵאשֵׁי תֵּבוֹת נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר), כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת

חֶרֶב לַה'. וְעַל-כֵּן יְהוֹשֻׁעַ מְמַנֶּה לִלְחֹם מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "צֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק". (וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר), כִּי הַשְׁחִיטָה הוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כִּי מַכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הָיָה מְשַׁנֶּה עַצְמוֹ לִבְהֵמָה (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק מְשׁוֹר עַד שֵׁה וְכוּ'). כִּי עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת שְׁמַחֲלִיף וּמַלְבִּישׁ רוּחַ הָאָדָם בְּרוּחַ הַבְּהֵמָה, כִּי הוּא רוֹצֶה לְהַגְבִּיר רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם, וְאָנוּ מַכְנִיעִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי חֶרֶב לַה', בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁחִיטָה שֶׁמַּכְנִיעִין עַל-יְדֵי הַחֲלִיף, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶרֶב לַה' אֶת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק. וּמַעֲלִין וּמוֹצִיאִין מִשָּׁם אֶת הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק לְהוֹצִיא בִּלְעוֹ מִפִּיו. וְעַל-כֵּן נִקְרָא 'חֲלִיף', שֶׁחוֹזְרִין וּמַחֲלִיפִין נֶפֶשׁ הַחַי בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם, כִּי מַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּבְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חֲלִיפוֹת, כִּי בְּחִינַת אָדָם יֵשׁ לוֹ חֲלִיפוֹת לְעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמוֹדִיעַ מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁזֶּה הַחֲלִיפוֹת וְהַהַשְׁאָרָה שֶׁנִּשְׁאָר מִן הָאָדָם בָּעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁצָּרִיךְ הַטָּבָח לְהַרְאוֹת סַכִּינוֹ לֶחָכָם. כִּי הַסַּכִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֹרֶת הַתַּלְמִיד, בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, בְּחִינַת חֶרֶב לַה' כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה צְרִיכִין לְקַבֵּל מִן הֶחָכָם שֶׁהוּא הָרַבִּי שֶׁבַּדּוֹר שֶׁמְּמֶנּוּ מְקַבְּלִין בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי הֶחָכָם הוּא בְּחִינַת כֹּל, שֶׁהוּא מֵאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה וְהָאָרָה שֶׁמֵּאִיר בְּדָרֵי מַטָּה הוּא בְּחִינַת הָאֹרֶת הַתַּלְמִיד, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְעַל-כֵּן הַחֲלִיף שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֹרֶת הַתַּלְמִיד, צְרִיכִין לְקַבְּלוֹ מִן הֶחָכָם, שֶׁהוּא מֵאִיר בְּהַתַּלְמִיד בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פְּגִימַת הַסַּכִּין, כִּי הַסַּכִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, בְּחִינַת תַּלְמִיד, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. הוּא צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה פְּגוּם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה פְּגִימָה וְחִסָּרוֹן בְּחֹד הַסַּכִּין, כִּי חֹד הַסַּכִּין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מָלֵא וְשָׁלֵם בִּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהַחִסָּרוֹן וְהַפְּגִימָה הוּא בְּחִינַת כְּפִירָה, כִּי הַחִסָּרוֹן וְהַפְּגִימָה הוּא רֵיקוּת, שֶׁיֵּשׁ רֵיקוּת וְחִסָּרוֹן בְּחֹד הַסַּכִּין. וְזֶה בְּחִינַת כְּפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַכְּפִירוֹת הֵם בְּחִינַת רֵיקוּת וְחִסָּרוֹן; שֶׁאֵין מַאֲמִין שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, רַק כּוֹפֵר כְּאִלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הָעוֹלָם חָסֵר וְרֵיק מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגִימָה בַּסַּכִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירָה כַּנַּ"ל, אֲזַי הַפְּגִימָה עוֹקֶרֶת אֶת הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבֶּשֶׁת בַּדָּם שֶׁבַּסִּימָנִים, כִּי צָרִיךְ עַל-יְדֵי הַחֲלִיף לְהָאִיר בַּנֶּפֶשׁ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקִימִין אֶת הַנֶּפֶשׁ מִנְּפִילָתָהּ בִּבְחִינַת נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁהַחֲלִיף פָּגוּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּפִירוֹת, הֵפֶךְ מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. אָזַי, אַדְרַבָּא, עוֹקֵר אֶת הַסִּימָנִים וּמְנַבְּלָם, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ, אַדְרַבָּא מוֹרִיד אוֹתָהּ עַל-יְדֵי הַכְּפִירוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגִימוֹת הַסַּכִּין כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין וּבְדִיקָתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם, כִּי עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם בּוֹדְקִין אֶת הַסַּכִּין וּמְמַלְּאִין וּמַשְׁלִימִין אוֹתוֹ וּמְתַקְּנִים אוֹתוֹ מִן הַפְּגִימוֹת, כִּי שְׁלֵמוּת הַחֲלִיף, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָאָרַת הַתַּלְמִיד צְרִיכִין לְקַבֵּל מִן הֶחָכָם שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה. שֶׁזֶּה הֶחָכָם מֵאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה הָאָרָה שֶׁל מַה בְּחִינַת מָה חָמִיתָ וְכוּ'. וּבְדָרֵי מַטָּה הוּא מֵאִיר, בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי הַשָּׁגוֹת הֵם בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בְּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, "אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ", חַד אָמַר, בֵּן, וְחַד אָמַר, תַּלְמִיד. כִּי צָרִיךְ לְהָאִיר הַדַּעַת בְּבֵן וְתַלְמִיד, כִּי הָעִקָּר, הַדַּעַת. וְזֶהוּ 'חֲלִיפוֹת' רָאשֵׁי תֵּבוֹת, פְּ' י יְ' דַּבֵּר חָ' כְּמוֹת וְ' הָגוּת לְ בִּי תְ' בוּנוֹת (תְּהִלִּים מט) (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְנִרְאֶה לִי כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ מָרְמֵז עַל בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד. 'פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת', זֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהַשָּׂגָה זוֹ הִיא בְּחִינַת דִּבּוּר, בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת, בְּחִינַת דִּבּוּר, כִּי הַשָּׂגָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֹאת הַהַשָּׂגָה נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמֵּאִיר הָרַב לְתַלְמִידוֹ עַל-יְדֵי דִּבּוּרָיו, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. אֲבָל הַשָּׂגַת הַבֵּן, שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת מַה, זֹאת הַהַשָּׂגָה אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר בְּפֶה. כִּי זֶהוּ בְּחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ (מִשְׁלֵי לא, כג) כָּל חַד לְפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּיהּ. וְזֹאת הַהַשָּׂגָה הִיא בְּחִינַת 'וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מִזֶּה בַּדִּבּוּר, רַק הִיא בַּלֵּב כְּפוּם שְׁעוּרִין דְּלִבֵּיהּ כַּנַּ"ל. כִּי מֵאַחַר שֶׁהַשָּׂגָה זוֹ הוּא בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת מָה חָמִיתָ, מַה יָּדַעְתָּ? מִזּוֹ הַהַשָּׂגָה, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר, כִּי הוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה, רַק כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּיהּ. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת 'הָגוּת לִבִּי' וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מְבֹאָר הֵיטֵב מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, "אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ", בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי חֲלִיפוֹת שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת, פְּ' י יְ' דַּבֵּר חָ' כְּמוֹת וְ' הָגוּת לְ' בִּי תְ' בוּנוֹת, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת שֶׁהֵם בֵּן וְתַלְמִיד, דְּהַיְנוּ מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּבְחִינַת מַה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם), כִּי הַשָּׂגַת, הַבֵּן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה, זֶה בְּחִינַת רְמָזִים, בְּחִינַת יָדַיִם הַנַּ"ל, כִּי זֹאת הַהַשָּׂגָה אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מִפֶּנָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָאִיר זֹאת הַהַשָּׂגָה רַק עַל-יְדֵי רְמָזִים וְזֶה בְּבְחִינַת מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שָׁם, "זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם, זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד. 'זֶה הַיָּם גָּדוֹל', זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַתַּלְמִיד, שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַם הַחָכְמָה כַּיָּדוּעַ. 'וּרְחַב יָדַיִם', דְּהַיְנוּ רְמָזִים זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַבֵּן שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת מַה, שֶׁזֹּאת הַהַשָּׂגָה

צְרִיכִין לְהַרְאוֹת רַק עַל-יְדֵי רְמָזִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּאֵלּוּ הַיָּדַיִם דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם), כִּי הָרָצוֹן זֶה בְּחִינַת הָאָרַת הַמַּקִּיפִים בְּחִינַת מַה. וְעַל-כֵּן נִתְגַּלֶּה בַּיָּדַיִם דַּיְקָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה כַּנַּ"ל:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת מַה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם בּוֹדְקִין אֶת הַחָלִיף וּמְמַלְּאִין וּמַשְׁלִימִין אוֹתוֹ. זֶה בְּחִינַת וַיהוֹשָׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה, כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו. יְהוֹשֻׁעַ זֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת חָרֵב לַה'. דְּהַיְנוּ הַחָלִיף הוּא נִתְמַלֵּא רוּחַ חָכְמָה לְדַעַת כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶהוּ מָלֵא רוּחַ חָכְמָה, 'מָלֵא' דַּיְקָא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה יָדָיו עָלָיו, כִּי הַתַּלְמִיד בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ מְקַבֵּל הֶאָרָה זֹאת מִמֹּשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַבִּי שֶׁל הַדּוֹר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת כֹּל, שֶׁהוּא מֵאִיר בְּהַתַּלְמִיד בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה יָדָיו, 'יָדָיו' דַּיְקָא שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים, בְּחִינַת מַה. כִּי גַּם הֶאָרַת הַתַּלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ צְרִיכִין לְקַבֵּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַה דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָרַב בְּחִינַת מַה דַּיְקָא וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לְהָאִיר שְׁנֵי הַהֶאָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁהֵם מַה וּמְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אַךְ אֵלּוּ הַכְּפִירוֹת צְרִיכִין גַּם כֵּן לְקַבֵּל חַיּוּת. וְאִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, סִימָן יב) שֶׁהֵם מְקַבְּלִים חַיּוּת מִבְּחִינַת אַיֵּה דַּיְקָא, הַיְנוּ מִבְּחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה סָתוּם וְנֶעְלָם, עַל-כֵּן מְקַבְּלִין מִשָּׁם חַיּוּת, הַיְנוּ כִּי זֹאת הַהַשְׂגָה שֶׁל בְּחִינַת מַה, מִי שֶׁלִּבּוֹ קָטָן מֵהָכִיל זֹאת הַהַשָּׂגָה, כְּשֶׁהוּא נִכְנָס בְּהַשָּׂגָה זוֹ יָכוֹל לִפֹּל בִּכְפִירָה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן דָּרֵי מַטָּה צְרִיכִין לְקַבֵּל רַק הַהַשָּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְכָל הַכְּפִירוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מַאֲמִינִים שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ הֵם מְקַבְּלִים חַיּוּת דַּיְקָא מִבְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת מַה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא זֹאת הַכְּפִירָה שֶׁכּוֹפְרִים וְאֵין מַאֲמִינִים שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַה, הַיְנוּ שֶׁזֶּה הֶחָכָם שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגָה שֶׁל מַה בֶּאֱמֶת. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מַשִּׂיג וְיוֹדֵעַ שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. כִּי זֶה הֶחָכָם יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת כֹּל, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד, וְה' הוּא הָאֱלֹקִים! וְאַף עַל גַּב דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל בְּחִינַת מָה חְמִיתָ, מַה יָּדַעְתָּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד וְה' הוּא הָאֱלֹקִים. 'ה', זֶה בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת הֲוָיָה בְּמִלּוּי מ"ה. 'אֱלֹקִים', זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הוּא כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים! וְעַל-כֵּן זֶה הֶחָכָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַשָּׂגָה זוֹ שֶׁל מַה, שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל,

כִּי יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת כֹּל כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הוּא יָכוֹל לְבַטֵּל כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת מַה, לְבַטְּלָם וּלְשָׁבְרָם וּלְגַלּוֹת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי הוּא מַשִּׂיג שְׁתֵּי הַהַשָּׂגוֹת בְּיַחַד, כִּי זֶהוּ תַּכְלִית הָאֱמוּנָה לֵידַע דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל, בְּחִינַת מָה חָמִיתָ וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ הֵפֶךְ הַכּוֹפְרִים שֶׁנִּפְלוּ לִכְפִירוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַה כַּנַּ"ל. כִּי אַדְרַבָּא, הוּא מַשִּׂיג הַשָּׂגָה שֶׁל מָה וְהַשָּׂגָה שֶׁל מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בְּיַחַד, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הֶחָכָם דַּיְקָא יָכוֹל לְגַלּוֹת הַשָּׂגָה שֶׁל מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהָאָרַת הַתַּלְמִיד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַשָּׂגָה, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. זֶה נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַה דַּיְקָא, כִּי זֶה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַשָּׂגָה שֶׁל מַה, הוּא יָכוֹל לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל הַכְּפִירוֹת שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת מַה, בְּחִינַת אַיֵּה וּלְגַלּוֹת כִּי, אַדְרַבָּא, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. אַף עַל גַּב דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל בְּחִינַת מָה חָמִיתָ, מַה יָּדַעְתָּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַחֲלִיף שֶׁהוּא בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, בְּחִינַת תַּלְמִיד, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. הוּא נִתְמַלֵּא וְנִשְׁלָם עַל-יְדֵי הַיָּדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים בְּחִינַת מַה, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַה מְאִירִין וּמַשְׁלִימִין וּמְמַלְּאִין הֶאָרַת הַתַּלְמִיד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְהֶבֶן דְּבָרִים אֵלּוּ הֵיטֵב, כִּי גַּם דְּבָרִים אֵלּוּ נֶאֱמְרוּ בְּרָמָז וְהֶחָכָם מֵבִין מִדַּעְתּוֹ:

חלק ה

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה הֶתֵּר הַבָּשָׂר לַאֲכִילָה, כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה מֵאִיר הֶאָרַת בֶּן וְתַלְמִיד, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר הֶאָרַת הַחֲלִיף הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הַתַּלְמִיד, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם הַתַּלְמִיד כָּלוּל מִבְּחִינַת בֵּן (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם שֶׁבּוֹדְקִין אֶת הַחֲלִיף וְגַם בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה, נִתְחַבְּרִים הַיָּדַיִם עִם הַחֲלִיף. נִמְצָא, שֶׁנִּכְלָל יַחַד הֶאָרַת בֶּן וְתַלְמִיד, וְעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֶּן וְתַלְמִיד, עַל-יְדֵי-זֶה הֶתֵּר הַבָּשָׂר בַּאֲכִילָה, כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הֶאָרַת בֶּן וְתַלְמִיד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר בִּשְׁעַת אֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם):

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, כִּי כֹּהֵן הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֶּן וְתַלְמִיד (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן מִן הַבְּהֵמָה מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה כְּדֵי לְקַשֵּׁר לִבְחִינַת כֹּהֵן, כְּדֵי שֶׁיָּאִיר בְּחִינַת הֶאָרַת בֶּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת בְּדִיקוֹת הֶרְאָה, כִּי כָּל הַנַּ"ל תְּלוּי בְּרֵאָה, כִּי כְּשֶׁהֶרְאָה בִּשְׁלֵמוּת, הִיא כְּלוּלָה מִבְּחִינַת בֶּן וְתַלְמִיד (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּפָרוּשׁ, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְדֹּק אֶת

הֲרֵאָה אִם הִיא שְׁלֵמָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכָל זֶה תָּלוּי בִּשְׁלֵמוּת הָרֵאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. (עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ):

חלק ח

בְּעִנְיַן מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁבִּשְׁעַת אֲכִילָה מֵאִיר הֶאָרַת הָרָצוֹן, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה, בִּפְרָט שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁהוּא חִיּוּב גָּדוֹל, כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחַלְתָּנוּ". וּבִפְרַט סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית, שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת. וְעַל-כֵּן אָז הוּא חִיּוּב לֶאֱכֹל, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, אָז יִזְכֶּה שֶׁיָּאִיר בּוֹ הֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי מֵאַחַר שֶׁבִּשְׁעַת אֲכִילָה מֵאִיר הָרָצוֹן, עַל-כֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁאָז הוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, בִּפְרָט בִּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית. עַל-כֵּן אָז הוּא חִיּוּב וּמִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל כְּדֵי לְקַבֵּל הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה אָז כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר' וְכוּ' בְּסִימָן נא, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ:

וְהִנֵּה מְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר אֶחִיזַת הַטֻּמְאָה נִשְׁתַּלְשְׁלָה מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁנִּתְהַוָּה תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה כְּשֶׁהָיָה הַבְּרִיאָה בְּכֹחַ וְכוּ', (עַיֵּן כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי וְאִסּוּר בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן, כִּי שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טְהוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַבְּחִירָה, שֶׁנִּתְהַוָּה לְאַחַר הַפְּעֻלָּה כְּשֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי הַטָּהֳרָה שֶׁהִיא עִקַּר בְּחִינַת הַבְּחִירָה, שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל וְנֶאֱחָז הַטֻּמְאָה, הִיא שֹׂרֶשׁ בְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁמִּשָּׁם נַפְשׁוֹת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טְהוֹרוֹת (כַּיָּדוּעַ בַּסְּפָרִים). כִּי נֹגַהּ הִיא בְּחִינַת הַבְּחִירָה, כִּי נֹגַהּ לְפְעָמִים נִכְלֶלֶת בְּטוֹב וּלְפְעָמִים לְהֵפֶךְ, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה, בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁנִּתְהַוָּה אַחַר שֶׁיָּצָא הַבֵּן מִמֹּחַ הָאָב, דְּהַיְנוּ אַחַר הַפְּעֻלָּה, שֶׁאָז יֵשׁ, כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת שְׁנֵי דְּבָרִים בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת אָב וּבֵן. וְאָז יֵשׁ כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה, כִּי יֵשׁ לִבְחֹר בַּטּוֹב בְּבְחִינַת הָאֱמֶת, לֵידַע וּלְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת שֶׁהַבֵּן נִמְשָׁךְ מִמֹּחַ הָאָב. דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ שֶׁנִּקְרֵאת בְּחִינַת בֵּן, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא בֵּן. הַכֹּל נִמְשָׁךְ וְנִבְרָא מֵהַבּוֹרֵא הַיָּחִיד הַקַּדְמוֹן יִתְבָּרַךְ וְהוּא מַשְׁגִּיחַ עָדַיִן בָּעֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ תָּמִיד וּמַנְהִיג הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ לְבַד בְּכָל עֵת. וּכְשֶׁמַּאֲמִינִים בָּזֶה אָז הַכֹּל אֶחָד אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא, כַּמְבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי אֱמֶת נִמְשֶׁכֶת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָז כֻּלָּא חַד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל בְּכֹחַ הַבְּחִירָה לִבְחֹר בְּהַהֵפֶךְ, דְּהַיְנוּ לְהַטּוֹת דַּעְתָּם אֶל הַשֶּׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁאָז אֵינוֹ יוֹנֵק מִבְּחִינַת הַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת.

וְאָז מַפְרִיד אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֶחִיזַת הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא הָרַע וְהַשֶּׁקֶר בְּחִינַת נֶגְדִּיּוּת, שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהֶמַּת הָרִחוּק מֵאֶחָד (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). נִמְצָא, שֶׁנַּפְשׁוֹת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת טְהוֹרוֹת, שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁרְשָׁם מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַבְּחִירָה, שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחִיזַת הַטֻּמְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת נַפְשׁוֹת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת טְמֵאוֹת, בְּחִינַת נַפְשׁוֹת הָעַכּוּ"ם, כַּמּוּבָא. וּמֵחֶמַת שֶׁנַּפְשׁוֹת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טְמֵאוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַטֻּמְאָה, נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת נַפְשׁוֹת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טְהוֹרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַטָּהֳרָה, כִּי הַטֻּמְאָה נִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחִיזָתָהּ מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מֵחֶמַת זֶה מָסְרָה לָנוּ הַתּוֹרָה סִימָנִים מַבְהָקִים לֵידַע וּלְהַבְחִין לְהַבְדִּיל בֵּין בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טְהוֹרוֹת לְטֻמְאוֹת. וְזֶה בְּחִינַת סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה, מַפְרִיס פַּרְסָה וּמַעֲלֶה גֵּרָה וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין סִימָנִים גְּדוֹלִים לְהַבְחִין וּלְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם בֵּין הַטָּהוֹר וּבֵין הַטָּמֵא, כִּי מֵחֶמַת שֶׁהַטְּמֵאִים נִמְשָׁכִין מִן הַטְּהוֹרִים, כִּי שֹׁרֶשׁ הַטֻּמְאָה נִמְשֶׁכֶת מִן הַטָּהֳרָה, עַל-כֵּן בָּקַל יְכוֹלִין לִטְעוֹת בֵּינֵיהֶם וּלְהַחֲלִיף רַע בְּטוֹב, טָמֵא בְּטָהוֹר, כִּי הַטֻּמְאָה הִיא בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַחֲלִיף וּלְקַלְקֵל וּלְהָמִיר בְּשִׁקְרוֹ רַע בְּטוֹב, טָמֵא בְּטָהוֹר. עַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ לְבֵין הַחֹל וּבֵין הַחַיָּה הַנֶּאֱכָלֶת וְכוּ' וּמָסְרָה לָנוּ סִימָנִים גְּדוֹלִים לְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם, כִּי צְרִיכִין סִימָנִים מַבְהָקִים לְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז הַשֶּׁקֶר שֶׁהִיא הַטֻּמְאָה וְיַחֲלִיף חַס וְשָׁלוֹם, טָמֵא בְּטָהוֹר, מֵחֶמַת שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִן הַטָּהֳרָה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן דַּיְקָא, כִּי תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי עֵינַיִם דִּקְדֻשָּׁה דַּיְקָא, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עֵינֵי הַשְּׂגָחָתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאָז נִכְלֶלֶת הַטָּהֳרָה בִּקְדֻשָּׁה, וְנִתְבַּטֵּל הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַבָּשָׂר הַכָּשֵׁר וְלָשׂוּם עֵינוֹ עָלָיו. עֵינוֹ דַּיְקָא, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עֵינֵי הַשְּׂגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן נַפְשׁוֹת הַבְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁנִּתְהַוֶּה אַחַר הַבְּרִיאָה, שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי עֵינֵי הַהַשְׂגָחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד כַּנַּ"ל. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעַלֵּם הַבָּשָׂר מִן הָעַיִן אָסוּר לָנוּ יִשְׂרָאֵל לְאָכְלוֹ, כִּי זֶה הַבָּשָׂר שֶׁל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה, תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעַלֵּם מִבְּחִינַת עֵינֵי הַהַשְׂגָחָה נֶאֱחָז בָּהֶם הַטֻּמְאָה וְהַשֶּׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁחָשׁוּד לְהַחֲלִיף וּלְהָמִיר, כִּי הַטָּהֳרָה הִיא בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַתְקְלָא שֶׁעוֹמֶדֶת עַל הַמִּשְׁקָל וְתֵכֶף כְּשֶׁאֵין שׁוֹמְרִים בְּחִינַת זֹאת לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם עֵינֵי הַהַשְׂגָחָה, תֵּכֶף נֶאֱחָז בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, הַטֻּמְאָה וְהַשֶּׁקֶר שֶׁשָּׁרְשׁ אֶחִיזָתָם נִשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַבָּשָׂר הַכָּשֵׁר שֶׁל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טְהוֹרוֹת צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִתְעַלֵּם מִן הָעַיִן, מִן הָעַיִן דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו

עֵינֵי הַהַשְׁגָּחָה תָּמִיד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַטָּהֳרָה שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ קָדֵשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי וְאִסּוּר נְבֵלָה וּטְרֵפָה. כִּי אִסּוּר לֶאֱכֹל שׁוּם בָּשָׂר שֶׁל מִינִים טְהוֹרִים כְּשֶׁמְּתוּ מֵאֲלֵיהֶם בִּידֵי שָׁמַיִם. כִּי אִם כְּשֶׁנִּשְׁחֲטוּ כְּדִינָם עַל-יְדֵי אָדָם דַּיְקָא, כִּי זֹאת הַטָּהֳרָה שֶׁהִיא שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹת מִינִים הַטְּהוֹרִים הִיא בְּחִינַת הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר בְּחִינַת הַטָּהֳרָה מֵאֲחִיזַת הַטֻּמְאָה וּלְכָלְלָהּ בַּקֹּדֶשׁ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבֶּן אָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא. כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִתְהַוֶּה בְּחִינַת הַטָּהֳרָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם בְּחִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל נְפָשׁוֹת שֶׁל הַמִּינִים טְהוֹרִים הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם וּלְבָרְרָם מֵאֲחִיזַת הַטֻּמְאָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבֶּן אָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל שׁוּם בָּשָׂר שֶׁל בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹפוֹת טְהוֹרִים כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה שֶׁנַּעֲשֵׂית עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם בַּעֲלֵי בְּחִירָה דַּיְקָא, אֲבָל כְּשֶׁמֵּתוּ בִּידֵי שָׁמַיִם הֵם נְבֵלָה וַאֲסוּרִים בַּאֲכִילָה לְיִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ, כִּי כְּשֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם, עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה כְּדִינָהּ אָזַי נֶאֱחָז בָּהֶם תֹּכֶף הַטֻּמְאָה שֶׁשֹּׂרֶשׁ אֲחִיזָתָהּ מִשָּׁם, וְנִתְהַפְּכוּ אֶל הַטֻּמְאָה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת נֹגַהּ שֶׁלִּפְעָמִים נִכְלֶלֶת בַּטֻּמְאָה וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים לְיִשְׂרָאֵל. וְכֵן טְרֵפָה שֶׁאֵינָהּ חַיָּה, שֶׁנִּפְגַּע בָּהּ אֵיבָר שֶׁרְאוּיָה לָמוּת עַל יָדוֹ, הִיא נֶחֱשֶׁבֶת כְּמֵתָה מֵאֲלֵיהֶ וַאֲסוּרָה גַּם כֵּן לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ נְבֵלָה, כִּי נֶאֱחָז בָּהּ הַטֻּמְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נַפְשׁוֹת חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת טְמֵאוֹת, מֵחֲמַת שֶׁיָּצְאָה חִיּוּתָהּ שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי בֶּן אָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת בְּשֵׁם "טְרֵפָה", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ וְכוּ'" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וּסְתָם טְרֵפָה הִיא שֶׁזְּרָסָהּ אֲרִי וְכָל שֶׁאֵר הַטְּרֵפוֹת נִקְרָאִים עַל שְׁמָהּ. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ, מַדּוּעַ יִקָּרֵא חֶסְרוֹנוֹת בְּאֵיבָרִים עַל-יְדֵי חֹלִי אוֹ קוֹץ בְּשֵׁם "טְרֵפָה", שֶׁפֵּרוּשׁוֹ טְרִיפַת אֲרִי כַּנַּ"ל?! אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל נִיחָא הֵיטֵב, כִּי תֹּכֶף כְּשֶׁיֵּשׁ בָּהּ חִסָּרוֹן בְּאֵיזֶה אֵיבָר שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לִחְיוֹת עַל יָדוֹ, נֶאֱחָז בָּהּ הַטֻּמְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נַפְשׁוֹת הַמִּינִים טְמֵאִים, שֶׁהֵם הָרַע וְהַטֻּמְאָה בְּחִינַת נֶגְדִּיּוּת בְּחִינַת מַזִּיקֵי עֻלְמָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְהַטּוֹרְפִים. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים כָּל מִינֵי טְרֵפוֹת בְּשֵׁם טְרֵפָה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן שֶׁנִּטְרְפָה עַל-יְדֵי אֲרִי אוֹ שְׁאָר חַיּוֹת רָעוֹת. כִּי בְּוַדַּאי כְּבָר נִטְרְפָה וְנֶאֱסְרָה לָנוּ עַל יָדָם דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר אִסּוּרָהּ, מֵחֲמַת שֶׁנֶּאֱחָז בָּהּ אֲחִיזַת הַחַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁהֵם הָרַע וְהַטֻּמְאָה וְהַנֶּגְדִּיּוּת שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בָּהּ, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נָקֵב אוֹ חִסָּרוֹן בְּאֵיזֶה אֵיבָר שֶׁהַחִיּוּת תָּלוּי בָּהּ. שֶׁיָּצְאָה חִיּוּתָהּ שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי בֶּן אָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁהוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְתַקֵּן אוֹתָהּ עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁאֲחִיזָתָהּ מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי בֶּן אָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ. 'וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ' דַּיְקָא, כִּי שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ. כִּי הֵם נִקְרָאִים בָּנִים לַמָּקוֹם בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא. וְזֶהוּ "וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי", 'וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ' דַּיְקָא בְּחִינַת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ טוֹב. וְזֶהוּ תִּהְיוּן לִי, 'תִּהְיוּן לִי' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁתִּהְיוּ נִכְלָלִין בִּי מַמָּשׁ בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא, שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן 'וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ' כִּדְאִי שֶׁלֹּא תֹּאחֵז הַטֻּמְאָה חַס וְשָׁלוֹם, בְּהַמִּינִים טְהוֹרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַטָּהֳרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנִּזְהָרִים מִטְּרֵפָה וּנְבֵלָה אֲז מְבָרְרִין הַטָּהֳרָה מֵאֲחִיזַת הַטֻּמְאָה. וְאָז נִכְלָל הַטָּהֳרָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ טוֹב, בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא, שֶׁאַחַר הַבְּרִיאָה הוּא כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, בִּבְחִינַת וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטַּרְפוּת תָּלוּי בָּרֹאשׁ בְּיוֹתֵר מִכָּל הָאֵיבָרִים, כִּי הָרֹאשׁ הִיא בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (חֻלִּין מט), לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ רֹאשׁ? שֶׁמְּאִירַת עֵינַיִם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֵיזֶה חִסָּרוֹן הוּא בְּחִינַת פֻּגַּם הָעֵינַיִם. וְאֵין יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ עֵינֵי הַשְּׂגָחָתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַפֻּגָּם שֶׁל בְּחִינַת נֹגַהּ, בְּחִינַת הַטָּהֳרָה כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּעֵינֵי הַהַשְׂגָּחָה שֶׁאָז נִפְרָד חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָרֹאשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵינַיִם צְרִיכָה בְּדִיקָה בְּיוֹתֵר, בְּדִיקָה דַּיְקָא, כִּי הַבְּדִיקָה הִיא בָּעֵינַיִם, כִּי עַל-יְדֵי מְצֻוֹת בְּדִיקַת הָרֹאשׁ כְּדִינָהּ, וְהַבְּדִיקָה הִיא בָּעֵינַיִם, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין עֵינֵי הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּינִים טְהוֹרִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה, כִּי הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה הוּא בְּחִינַת חֶרֶב לַהּ', חֶרֶב דְּקֻדָּשָׁה. שֶׁהִיא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁהִיא סִטְרָא דְּלֵיוָאֵי בְּחִינַת שְׂמֹאל דְּקֻדָּשָׁה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל הַבָּשָׂר כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה, עַל-יְדֵי הַחֶרֶב שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה בְּחִינַת הַבְּחִירָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ שֶׁל בְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁמִּשָּׁם נַפְשׁוֹת הַמִּינִים טְהוֹרִים. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַסַּכִּין בְּדִיקָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם פֻּגָּם שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה בְּחִינַת חֲרִבּוֹ שֶׁל עֵשָׂו, בְּחִינַת מַזִּיקֵי עֲלָמָא שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָתָם מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְדֹּק אוֹתוֹ הֵיטֵב כְּדֵי לְבָרֵר בְּחִינַת הַטָּהֳרָה מֵהַטֻּמְאָה. וְאָז יְכוֹלִין עַל-יְדֵי הַחֶרֶב הַזֶּה דְּקֻדָּשָׁה לְתַקֵּן הַבַּעַל חַי לְהַתִּירוֹ לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי, כִּי עִקַּר כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה הוֹצִיא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כְּדֵי שֶׁיִּתְהַוֶּה בְּחִינַת הַטָּהֳרָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה. וְאָז כְּשֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לִבְחֹר בַּטּוֹב בֶּאֱמֶת, אָז זוֹכֶה לְבָרֵר בְּחִינַת הַטָּהֳרָה מֵאֲחִיזַת הַטֻּמְאָה וְאָז נִתְבַּטֵּל הַטֻּמְאָה וְנִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד. וְאָז זוֹכֶה הָאָדָם עַל-יְדֵי-זֶה לִרְאֹב טוֹב הַצָּפוּן וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם בִּלְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁמָּצָאתִי בְּסָמוּךְ מֵהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וּמֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם דָּבָר שֶׁיִּתְבָּרֵר בִּשְׁלֵמוּת בְּחַיָּיו, וּבִשְׁבִיל זֶה נִגְזַר מִיתָה עַל כָּל בַּעֲלֵי הַחַיִּים, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְבָּרְרוּ בְּחַיֵּיהֶם מֵאֲחִיזַת הַטֻּמְאָה עַד אַחַר מוֹתָם. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ הַבְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת הַטְּהוֹרוֹת כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם הֵם אֲסוּרִים בְּאִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי, כִּי עֲדַיִן נֶאֱחָז בָּהֶם בְּחִינַת הַטֻּמְאָה וְהָרַע שֶׁנֶּאֱחַז בִּבְחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם כִּי אִם אַחַר הַמִּיתָה, אַךְ הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה זוֹכֶה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים שֶׁעֲשָׂה בְּחַיָּיו שֶׁיְּזַכֶּה לְאַחַר מוֹתוֹ לִהְיוֹת זַךְ וְטָהוֹר וְקָדוֹשׁ וְיִכְלֹל בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית. אֲבָל הַבַּעֲלֵי חַיִּים הַטְּהוֹרִים שֶׁאֵינָם בַּעֲלֵי בְּחִירָה עִקַּר בְּרוּרָם וְתִקּוּנָם הוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּחַיֵּיהֶם אֵין מוֹעִיל לָהֶם שׁוּם תִּקּוּן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם בְּחַיֵּיהֶם מֵאֲחִיזַת הַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ אֵיבָר מִן הַחַי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּהֵמָה בְּחַיֶּיהָ בְּחֶזְקַת אִסּוּר עוֹמֶדֶת וְכוּ'. בְּחֶזְקַת אִסּוּר וַדַּאי, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא בְּהֵמָה טְהוֹרָה, עֲדַיִן הִיא בְּחֶזְקַת אִסּוּר כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ, כִּי עֲדַיִן נֶאֱחָז בָּהּ הָרַע וְהַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל, כִּי אֵינָהּ מִתְבָּרֶרֶת מֵהַטֻּמְאָה עַד הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִשְׁחְטָה הֻתְּרָה, כִּי אָז הוּא תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

:

הלכות הלכות בשר שנתעלם מן העין

פרק א

חלק א

א נִכְלָל בְּהִלְכוֹת אֵבֶר מִן הַחַי הֲלָכָה ג:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תִּפְלָה לַחֲבַקּוּק' בְּסִימָן יט הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ב, וְעַל-פִּי הַתּוֹרָה 'וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם' בְּסִימָן יז הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת טְרֵפוֹת הֲלָכָה א:

וְעַל-כֵּן מַחֲמִירִין מְאֹד בְּבָשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה הוּא לְהַכְנִיעַ רַע הַכּוֹלֵל רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן

הָעֵינַיִם, כִּי עִקַּר הַנִּאוּף שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל הוּא תָּלוּי בָּעֵינַיִם, כִּי הוּא רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים (בְּסִימָן לוֹ). נִמְצָא, כְּשֶׁמְּתַקְּנִין אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבְּתוֹךְ הַחַי עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, הֵינוּ שֶׁמְּגָרְשִׁין וּמַעֲבִירִין מִמֶּנָּה וּמְצִילִין אוֹתָהּ מִפְּגַם הָעַיִן הָרָע, דְּהֵינוּ רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, כִּי נְפִילַת הַנְּפָשׁוֹת וּפְגִימָתָם שֶׁנִּפְגְּמוּ וְנָפְלוּ לְתוֹךְ הַחַי בִּבְחִינַת נַפְשׁוֹת הָעֲשׂוּקִים, הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר עֹשֶׁק הַנֶּפֶשׁ וּנְפִילָתָהּ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְתַקְּנָהּ עַל-יְדֵי שְׁחִיטָה דַּוְקָא כַּנַּ"ל. וְאַחַר הַשְׁחִיטָה כְּשֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, הִיא בִּבְחִינַת עוּלֵימְתָּא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין, דְּהֵינוּ שֶׁאֵין לָהּ הָעַיִן הָרָע פְּגַם שֶׁל נִאוּף, רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל; שֶׁכְּשֶׁזּוֹכִין לְהִנָּצֵל מֵרַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת עוּלֵימְתָּא שַׁפִּירְתָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה אַחַר הַשְׁחִיטָה נִכְשָׁר הַבָּשָׂר לַאֲכִילָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהִכְנִיעוּ מִשָּׁם רַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אֲזַי מְאִירִין מוֹתְרֵי הַנִּיצוֹצוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בַּבָּשָׂר עַצְמוֹ, כִּי מְקַבְּלִים הָאֲרָה עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּשְׁלָם עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה וְהַבְּרָכָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע רַע הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין וּמִתְנוֹצְצִין הָאוֹתִיּוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בַּבָּשָׂר הַנֶּאֱכָל בִּבְחִינַת וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי וְכוּ' (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק). וַאֲזַי רָאוּי וְכָשֵׁר לֶאֱכֹל אֶת הַבָּשָׂר, כִּי יִהְיֶה אֲכִילָתוֹ וַהֲנָאָתוֹ מֵהָאוֹתִיּוֹת הַמְלֻבָּשִׁין שָׁם, עַל-יְדֵי שֶׁהֲבִיאוּ בָּהֶם הִתְנוֹצְצוּת וְהָאָרָה עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת "טָרֵף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ" 'טָרֵף נָתַן וְכוּ'' זֶה בְּחִינַת אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת הַנַּ"ל, הֵפֶךְ פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁהִיא בְּחִינַת טְרֵפָה, בְּחִינַת טֵרוּף הַדַּעַת, שֶׁהִיא הֵפֶךְ טָרֵף הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי 'יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ', הֵינוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַאֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת בִּבְחִינַת טָרֵף נָתַן כַּנַּ"ל, כִּי אֲזַי נִתְגַּלִּין וּמְאִירִין הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְזֶה "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם וְכוּ'". כִּי נִכְנָעִין וְנִתְּנִין לְיִשְׂרָאֵל נֶחְלַת הַגּוֹיִים, שֶׁמַּכְנִיעִין לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים שֶׁיִּהְיוּ כְּבוּשִׁים תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה 'כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ' שֶׁנִּתְגַּלִּין וּמְאִירִין כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית. וַאֲזַי אֲכִילָתוֹ וַהֲנָאָתוֹ מֵהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲכִילָה, בְּחִינַת טָרֵף נָתַן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַבָּשָׂר מְאֹד וְלִתֵּן עֵינָיו בּוֹ לְהַצִּילוֹ וּלְשָׁמְרוֹ שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט עַיִן הָרָע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, הֵינוּ בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל. שֶׁעַד עַתָּה הָיוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת כְּבוּשִׁים אָצְלָם וְעַתָּה שֶׁזָּכוּ לְהַכְנִיעָם, צָרִיךְ לִשְׁמֹר מֵהֶם מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּהַבָּשָׂר הַנִּכְשָׁר הַנַּ"ל. כִּי דַּרְכָּם לְסַבֵּב תָּמִיד סָבִיב סָבִיב הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן

כְּרֵם זֵלֶת וְכוּ', כְּשֶׁנִּתְרוֹמֵם הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁהָיוּ בְּזִילוּתָא דְּגָלוּתָא, אֲזַי הֵם מְסַבְּבִין תָּמִיד לְהֵאָחֵז בָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן אָסוּר שֶׁיִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן הַבָּשָׂר הַכָּשֵׁר הַנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, הָעַיִן הָרָע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, כִּי בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה הַנַּ"ל, צְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מְאֹד בִּבְחִינַת כָּל כְּבוֹדָהּ בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, בִּבְחִינַת מַעְיָן חָתוּם, כִּי כְּשֶׁיּוֹצְאִין לַחוּץ מִן בָּתֵּיהֶם שֶׁהֵם נִשְׁמָרִין שָׁם זֶהוּ נְפִילָתָם וְהֵם נִתְפָּסִים שָׁם בִּבְחִינַת כִּי בַשֶּׂדֶה מְצָאָהּ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁאִלּוּ הָיְתָה בַּבַּיִת לֹא הָיְתָה נִתְפָּסֶת. וְזֶה בְּחִינַת "וּבָעֹר בַּשֶּׂדֶה טָרֵפָה". 'בַּשָּׂדֶה' דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר פְּגָמָהּ שֶׁנִּפְגְּמָה וְנִטְרֶפֶת הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁיָּצְאָה מִבֵּיתָהּ אֶל הַשָּׂדֶה, שֶׁנִּפְלָה וְיָרְדָה מִבְּחִינַת בַּיִת לִבְחִינַת שָׂדֶה. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, (בְּסִימָן י); שֶׁעִקַּר עָלַיִת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל. עִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ כְּשֶׁהִיא בִּבְחִינַת בַּיִת, אֲבָל בִּבְחִינַת שָׂדֶה וְהַר יֵשׁ שָׁם אֲחִיזָה לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַבַּיִת הוּא דִּירַת בְּנֵי אָדָם. וְשָׂדֶה הִיא מָקוֹם לִבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ בִּמְקוֹמָהּ וּבְמַעֲלָתָהּ בִּבְחִינַת אָדָם, אֲזַי דִּירָתָהּ וּמְקוֹמָהּ בַּבַּיִת כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהִיא יוֹרֶדֶת לְהִתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת בְּהֵמָה, אֲזַי מְקוֹמָהּ בַּשָּׂדֶה בִּבְחִינַת שָׂדֶה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וּבְשָׁעַת הַשְׁחִיטָה שֶׁהִיא תְּקוּנָהּ, אֲזַי מַכְנִיסִין אוֹתָהּ מִן הַשָּׂדֶה לְתוֹךְ הַבַּיִת. וְזֶה בְּחִינַת בֵּית הַשְׁחִיטָה שֶׁקְּרָאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין לח, קכא, קלד), אֶת מְקוֹם הַשְׁחִיטָה "בֵּית הַשְׁחִיטָה" דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלָה מִבְּחִינַת שָׂדֶה לִבְחִינַת בַּיִת כַּנַּ"ל:

:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אָסוּר שֶׁיִּתְעַלֵּם הַבָּשָׂר מִן הָעַיִן, כִּי צָרִיךְ לִתֵּן עֵינָיו בּוֹ לְשָׁמְרוֹ מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ לִתֵּן עֵינָיו בּוֹ, בִּבְחִינַת וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ הַנֶּאֱמַר בְּצִיצִית, שֶׁכָּל זֶה בְּחִינָה אַחַת, שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן שָׁם הָעֵינַיִם לְהַצִּילָם וּלְשָׁמְרָם מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי כּוֹס יֵין שֶׁל בְּרָכָה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה הַנַּ"ל כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַבְּרָכוֹת בִּבְחִינַת רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁבֵּאֵר רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר בִּקְרֹב הַנַּ"ל). וְכֵן צִיצִית הֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, תִּקּוּן הַנַּאוּף שֶׁתָּלוּי בָּעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּמַּאֲמָר וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים (בְּסִימָן ז), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן שָׁם אֶת הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַתָּה מְבֹאָר הֵיטֵב וּמְחֻבָּר יָפֶה הָאַרְבָּעָה דְּבָרִים שֶׁהֶחֱמִירוּ בָּהֶם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁצְּרִיכִין חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם דַּוְקָא כְּשֶׁנִּשְׁלָחִין עַל-יְדֵי נָכְרִי וְהַסִּימָן, חבי"ת וְהֵם, חֲתִיכַת

דָּג, בָּשָׂר, יַיִן, תְּכֵלֶת, כִּי כָּל אֵלּוּ הֵם בִּבְחִינָה אַחַת, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִים שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מִבְּחִינַת שִׁבְעִים אֻמּוֹת הַנַּ"ל, כִּי דָּג וּבָשָׂר הֵם דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם רוּחַ חַיִּים וּמְלֻבָּשִׁים בָּהֶם נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת כַּנַּ"ל. צָרִיךְ לְשָׁמְרָם מְאֹד כְּשֶׁנִּשְׁלָחִין עַל-יְדֵי עַכּוּ"ם לְהַצִּילָם מֵהַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם, כִּי הֵם מְסַבְּבִים לְהִתְאַחֵז בְּהַנְּפָשׁוֹת הַמְלֻבָּשִׁין שָׁם כַּנַּ"ל. וְכֵן יַיִן הוּא דָּבָר יָקָר וְגָבֹהַּ מְאֹד בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית. (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים), כִּי יַיִן עוֹלֶה שִׁבְעִים כְּמִנְיַן סוֹד, הֵפֶךְ רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת. וְעַל-כֵּן קוֹבֵעַ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ, שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשִּׁירוֹת נֶאֱמָרִין עָלָיו וְהוּא בִּבְחִינַת רוּחַ חַיִּים בִּבְחִינַת חַמְרָא וְחַיֵּי. בִּבְחִינַת יַיִן חַי הַנֶּאֱמַר בִּכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַיַּיִן מְאֹד מִמַּגַּע נָכְרִי שֶׁלֹּא יִגְּעוּ בּוֹ הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וְיִתְאַחֲזוּ בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְכֵן צִיצִית שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֵינַיִם בִּבְחִינַת מַצִּיץ מִן הַחֲרַכִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (בְּסִימָן ז), שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית הֵפֶךְ הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת. עַל-כֵּן צָרִיךְ לְשָׁמְרָם גַּם כֵּן כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַשְּׁמִירָה צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַתְּכֵלֶת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כַּלָּה, בִּבְחִינַת שִׁלְמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הַכַּנָּעָתָם עַל-יְדֵי-זֶה. עַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמְרוֹ מְאֹד, כִּי 'וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ' נֶאֱמַר עַל תְּכֵלֶת, כִּי עַל יָדוֹ עִקַּר הַכַּנָּעָתָם וְעַל-כֵּן שָׁם מְסַבְּבִים לְהִתְאַחֵז כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה דְּבָרִים שֶׁנִּשְׁלָחִים בְּיַד נָכְרִי שֶׁהוּא אֶחָד מִן הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה, דְּהַיְנוּ חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם בִּבְחִינַת מַעְיָן חָתוּם הַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן דָּגִים אֵין צְרִיכִים שְׁחִיטָה, כִּי אֵין הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם, כִּי הֵם נֶעֱלָמִים מִן הָעַיִן. כִּי מֻנָּחִים בְּתוֹךְ הַמַּיִם תָּמִיד וְהַמַּיִם מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם מִן הָעַיִן רָעָה שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה, כִּי עִקַּר הַשְּׁחִיטָה לְהַכְנִיעַ שִׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּגִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי הַצַּדִּיקִים מְשֻׁלִּים לְדָגִים (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְעַל-כֵּן יוֹסֵף שָׁזְכָה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית נִתְבָּרֵךְ זַרְעוֹ בִּבְרָכַת דָּגִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיִדְגּוּ לָרֹב וְכוּ'", שֶׁיִּהְיוּ מְשֻׁלִּים לְדָגִים, מַה דָּגִים הַמַּיִם מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם וְאֵין עַיִן רָעָה שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם, כָּךְ זַרְעוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְכוּ', כִּי עַיִן רָעָה הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַהֶזֵּק שֶׁנִּזּוֹקִין מֵעַיִן רָעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּבְלְעָם הָרָשָׁע; שֶׁהָיָה לוֹ עַיִן רָעָה, בִּבְחִינַת שְׁתֹם הָעַיִן (בְּמִדְבַּר כד ג, טו) כִּי הָיָה מְשֻׁקָּע בָּרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי", כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם (בְּסִימָן לו) וְעַל-כֵּן בְּכָל מַה דְּאִסְתַּכַּל אִתְלַטְיָא, כִּי מִשָּׁם בָּאִים כָּל הַקְּלָלוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ כוּ'". (כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שָׁם). וְעַל-כֵּן יוֹסֵף שֶׁזָּכָה לְהַכְנִיעַ לְגַמְרֵי רַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵין עַיִן הָרַע שׁוֹלֶטֶת בּוֹ, כִּי אֵין שְׁלִיטָה לָעַיִן הָרַע הַנַּ"ל בְּיוֹסֵף כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בֵּן פֹּרָת

יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עַיִן", שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִזֶּה שֶׁאֵין עַיִן הָרָע שׁוֹלֶטֶת בּוֹ. וְהַטַּעַם בְּמִקְרָא זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם). וְעַל-כֵּן זָכָה שֶׁזִּרְעוֹ יִהְיוּ מְשֻׁלִּים לְדָגִים שֶׁאֵינָם בָּאִים לַאֲוִיר הָעוֹלָם בְּחַיֵּיהֶם כְּלָל. וְאֵין עַיִן הָרָע, בְּחִינַת שִׁבְעִים אֻמּוֹת, שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם, כִּי אֵין אֲחִיזָה לְבְחִינַת רַע הַכּוֹלֵל בְּחַיּוּת הַדָּגִים כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן אֵין עַיִן הָרָע שׁוֹלֵט בְּזַרְעוֹ שֶׁל יוֹסֵף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּגִים אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, כִּי חַיּוּת הַדָּגִים הִיא בִּבְחִינַת עַיִן פְּקִיחָא, בְּחִינַת עַיִן חַד דְּרַחֲמֵי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהוּא הֵפֶךְ שִׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל-כֵּן הַמַּיִם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁכָּתוּב בּוֹ, "וּמְלֹאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים", כִּי הַמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת, מְכַסִּים וּמַצִּילִים מֵעַיִן הָרָע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת הַשּׁוֹלֵט בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּלְעָתִיד לָבוֹא תִּמָּלֵא כָּל הָאָרֶץ דֵּעָה וְלֹא יִהְיֶה שׁוּם שְׁלִיטָה לַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי אֵין לָהֶם שְׁלִיטָה אֶלָּא בִּבְחִינַת עוֹלָם הַזֶּה, כַּמּוּבָא לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים:

חלק ו

כִּי עִקַּר הַשְּׁחִיטָה הִתְחִילָה רַק מִנֹּחַ, כִּי מִימֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן עַד נֹחַ לֹא הֻתַּר לָהֶם לֶהֱרֹג בְּהֵמָה וּלְאָכְלָהּ, כִּי קֹדֶם הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיוּ כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, וְאָפְלוּ בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת לֹא הָיָה לָהֶם אֲחִיזָה. וְעַל-כֵּן לֹא הָיוּ צְרִיכִים לִשְׁחִיטָה וְהָיָה אָסוּר לְגַמְרֵי לַהֲרֹג נֶפֶשׁ וּלְאָכְלוֹ, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ תִּקּוּן. וְאַחַר הַחֵטְא, שֶׁיָּרְדוּ וְנָפְלוּ כָּל הַדְּבָרִים וְנִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַחִיצוֹנִים, אָז הֻצְרְכוּ תִּקּוּן. אֲבָל לֹא הִתְחִיל הַתִּקּוּן עַד נֹחַ, שֶׁהוּא הִתְחִיל לְתַקֵּן הָעוֹלָם מִמַּה שֶׁנִּתְקַלְקְלָה בְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זֶה יְנַחֲמֵנוּ וְכוּ' מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרְרָהּ ה'". וּמִמֶּנּוּ הִתְחִיל בִּנְיַן הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ וְתִקְּנוֹ, כִּי אָז הִגִּיעַ הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְתַכְלִית הַפְּגָם מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה וְכוּ', עַד שֶׁהֶצְרַךְ ה' יִתְבָּרַךְ לְהָבִיא מַבּוּל לְהַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְכָל זֶה הָיָה מִפְּגַם הַבְּרִית, שֶׁזֶּה הָיָה תְּחִלַּת הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן (כַּמּוּבָא לְעֵיל). וּבִימֵי נֹחַ הִגִּיעַ הָעוֹלָם לְתַכְלִית פְּגַם הַבְּרִית מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר וְכוּ'" עַד שֶׁהִגִּיעַ הַפְּגָם אֲפִלּוּ לִבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת, שֶׁאֲפִלּוּ הֵם הִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּהָאָדָם שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה וּבוֹ תָּלוּי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְעַל-יְדֵי פְּגַם הָאָדָם, מַגִּיעַ הַפְּגָם אֲפִלּוּ בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת, שֶׁאֲפִלּוּ הֵם הִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּל מִינֵי בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טָעֲמוּ מֵעֵץ הַדַּעַת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֻצְרַךְ לְקִיּוּם בִּנְיַן הָעוֹלָם וְתִקּוּנוֹ מֵחָדָשׁ לַעֲשׂוֹת תֵּבָה שֶׁיָּבוֹאוּ כֻּלָּם אֶל הַתֵּבָה כְּדֵי לְהָבִיא כֻּלָּם וּלְהַעֲלוֹתָם מִן הַחוּץ, לְאָסְפָם כֻּלָּם אֶל תּוֹךְ בְּתֵּי הַתֵּבָה תִּקּוּן הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעִקַּר קִיּוּם בִּנְיַן הָעוֹלָם וְתִקּוּנוֹ הָיָה תָּלוּי בְּהַתֵּבָה, כִּי הֻצְרְכוּ כָּל הַבְּרוּאִים כֻּלָּם לָבוֹא לְתוֹךְ הַתֵּבָה דַּוְקָא, כִּי הַתֵּבָה שֶׁהוּא

בְּחִינַת בַּיִת, הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְתִקּוּן לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁיֵּצֵא אֶל הַחוּץ לִבְחִינַת שָׂדֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר יְצִיאָתָם מִן הַתֵּבָה אָז הִתְחִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם וְאָז הִקְרִיב נֹחַ קָרְבָּנוֹת מִכָּל הַמִּינִים הַטְּהוֹרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְאָז הִתִּיר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לֶאֱכֹל בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כְּיֶרֶק עֵשֶׂב וְכוּ'", כִּי אָז צְרִיכִין לְאָכְלָם דַּוְקָא כְּדֵי לְתַקְּנָם וּלְהַעֲלוֹתָם עַל-יְדֵי-זֶה. וְנִמְצָא שֶׁאָז הִתְחִיל תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה, כִּי עַתָּה שֶׁנִּפְגְּמוּ כֻּלָּם וְהִתְחִיל הַתִּקּוּן, עַל-כֵּן צְרִיכִים שְׁחִיטָה וּלְאָכְלָם אַחַר כָּךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקְּנוּ כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁזֶּה הָיָה חֵטְא דּוֹר הַמַּבּוּל וְחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן דָּגִים אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה, כִּי הֵם לֹא נִפְגְּמוּ בִּפְגָם וְחֵטְא שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל. וְעַל-כֵּן לֹא שָׁלַט בָּהֶם הַמַּבּוּל וְלֹא הֻצְרְכוּ לְבוֹא אֶל הַתֵּבָה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ", וְלֹא דָּגִים שֶׁבַּיָּם. כִּי בָּהֶם לֹא הִגִּיעַ הַפְּגָם וְחֵטְא שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ" דַּיְקָא, וְלֹא מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַיָּם. וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי הֵם לֹא נִפְגְּמוּ בִּפְגָם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיִדְגּוּ לָרֹב" כַּנַּ"ל, כִּי מְקוֹם הַדָּגִים בַּמַּיִם וְהַמַּיִם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם מִפְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי פְּגַם הַבְּרִית מַגִּיעַ דַּיְקָא בִּבְחִינַת עָפָר, בִּבְחִינַת כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ, 'עַל הָאָרֶץ' דַּיְקָא, כִּי לְשָׁם מַגִּיעַ הַפְּגָם בִּבְחִינַת אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ, אֲבָל בְּחִינַת הַמַּיִם הוּא קְדוּשׁ וְטָהוֹר וּלְשָׁם אֵינוֹ מַגִּיעַ הַפְּגָם, כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן וַחֲסָדִים גְּדוֹלִים. וְאַדְרַבָּא, הַמַּיִם מְטַהֲרִים מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וּמִכָּל הַלְּכְלוּכִים, כִּי לְשָׁם אֵינוֹ מַגִּיעַ הַפְּגָם, כִּי הַפְּגָם מַגִּיעַ דַּיְקָא בִּבְחִינַת עָפָר, וּבִפְרָט פְּגַם הַבְּרִית שֶׁעִקְּרוֹ מַגִּיעַ בִּבְחִינַת עָפָר שֶׁהִיא בְּחִינָה הָאֲחֲרוֹנָה וְהַכְּלִי שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כֻּלָּם עוֹמְדִים עָלֶיהָ, וְעַל-כֵּן הַדָּגִים שֶׁבַּיָּם שֶׁהַמַּיִם הַנַּ"ל מְכַסִּים עֲלֵיהֶם, אֵין עַיִן הָרָע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם. וְעַל-כֵּן לֹא נִפְגְּמוּ בְּחֵטְא הַמַּבּוּל שֶׁהָיָה פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן הַדָּגִים הֵם מַאֲכָלִים שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כִּי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הוּא בְּחִינַת עֶלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רַק בָּהֶם רָאוּי לֶאֱכֹל דָּגִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁהַדָּגִים בָּאִים לַאֲוִיר הָעוֹלָם הֵם מֵתִים מִיָּד, כִּי אֵין יְכוֹלִין לִחְיוֹת אֶלָּא בַּמַּיִם, כִּי שָׁם מְקוֹמָם כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁהֵם בַּאֲוִיר הָעוֹלָם לְאַחַר מִיתָתָם אָז צָרִיךְ לְשָׁמְרָם גַּם כֵּן מִן הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁשְּׁלִיטָתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁשּׁוֹלְחִין אוֹתָם עַל-יְדֵי עַכּוּ"ם צְרִיכִין גַּם כֵּן חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם כְּמוֹ הַבָּשָׂר הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הָעוֹפוֹת הֶכְשֵׁרָן בְּסִימָן אֶחָד, כִּי הָעוֹפוֹת הֵם מְמֻצָּעִים בֵּן דָּגִים וּבְהֵמוֹת, כִּי הַדָּגִים נִבְרְאוּ מִן הַמַּיִם וְהַבְּהֵמוֹת מִן הֶעָפָר. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ טְעוּנִין שְׁחִיטָה וְאֵלּוּ אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעוֹפוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ מִן הָרָקִק, מִמַּיִם וְעָפָר, הֵם מְמֻצָּעִים בֵּיניֵהֶם וְעַל-כֵּן נִכְשָׁרִין בְּסִימָן אֶחָד. כִּי הָעוֹפוֹת הֵם בַּעֲלֵי כְּנָפַיִם וְהֵם בֵּין גֶּדֶר אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, וּבֵין גֶּדֶר בְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת, בְּחִינַת שִׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל. כִּי מוֹתָר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה, הוּא הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי הַדִּבּוּר תְּלוּי בַּדַּעַת כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה". וְהַבְּהֵמָה אֵין לָהּ דִּבּוּר וְדִעָה. וְהָעוֹף הוּא בְּחִינַת מְמֻצָּע בֵּיניֵהֶם, כִּי רוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵיהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לָעוּף וְלִפְרֹחַ הוּא בְּחִינַת רוּחַ הַדִּבּוּר, הֵינוּ שֶׁהָעוֹפוֹת יֵשׁ לָהֶם יִתְרוֹן מִן הַבְּהֵמָה שֶׁשָּׁם רוּחַ הַדִּבּוּר כָּבוּשׁ וְסָתוּם לְגַמְרֵי. וּבָעוֹפוֹת כְּבָר עָלָה בְּחִינַת רוּחַ הַדִּבּוּר אֶל הַכְּנָפַיִם וְיֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לָעוּף, כִּי הַכְּנָפַיִם הֵם בְּחִינַת דִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּסִימָן סג), בְּחִינַת וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר. נִמְצָא, שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִגֶּדֶר הַבְּהֵמָה וּסְמוּכִים יוֹתֵר לְגֶדֶר הָאָדָם, שֶׁמַּעֲלָתָם הוּא בְּדִבּוּר כַּנַּ"ל, כִּי הַבְּהֵמָה הוֹלֶכֶת עַל אַרְבַּע; עַל יָדֶיהָ וְרַגְלֶיהָ, כִּי אֵין לְהַבְּהֵמָה יָדַיִם כְּלָל, מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהּ בְּחִינַת הַדִּבּוּר כְּלָל, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת יָדַיִם וְשָׁם מְקוֹם הַדִּבּוּר בְּבְחִינַת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד, הַנֶּאֱמַר בְּמֹשֶׁה וּשְׁאָר נְבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן נו), כִּי חֲמֵשֶׁת מוֹצְאוֹת הַפֶּה הֵם בְּחִינַת חֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁבַּיָּד כַּמּוּבָא. וּבַבְּהֵמָה יָרְדוּ הַיָּדַיִם וְהַדִּבּוּר לְגַמְרֵי עַד שֶׁאֵין לָהּ שׁוּם דַּעַת וְשׁוּם דִּבּוּר וְהוֹלֶכֶת עַל אַרְבַּע, אֲבָל הָעוֹף אֵינוֹ הוֹלֵךְ כִּי אִם עַל שְׁנֵי רַגְלָיו. וּמִבְּחִינַת שְׁתֵּי הַיָּדַיִם, שֶׁשָּׁם תְּלוּי הַדִּבּוּר נַעֲשֶׂה מִזֶּה כְּנָפַיִם שֶׁהֵם לְמַעְלָה עַל הַגּוּף סְמוּכִים וּקְרוֹבִים לְבְחִינַת יָדַיִם, וְהֵם בִּבְחִינַת דִּבּוּר, בְּחִינַת וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, כִּי בְּחִינַת יְדֵי אָדָם מְלֻבָּשׁ בְּהַכְּנָפַיִם שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁזֶּה הָרוּחַ שֶׁבַּכְּנָפַיִם. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁסְּמוּכִים לְגֶדֶר הָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר וְדִעָה וּרְחוֹקִים קְצָת מִגֶּדֶר בְּהֵמָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵין שָׁם כָּל כָּךְ אֲחִיזָה לְהָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהוּא הֵפֶךְ מִבְּחִינַת אָדָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי הָרַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת מַמָּשׁ שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם דִּבּוּר וְדִעָה. וְהָעוֹפוֹת שֶׁהֵם בֵּין אָדָם לִבְהֵמָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אֵין הָרַע הַנַּ"ל נָאֱחָז בָּהֶם כָּל כָּךְ. וְעַל-כֵּן שְׁחִיטָתָן בְּסִימָן אֶחָד בִּלְבַד שֶׁהוּא חֲצִי שְׁחִיטָה שֶׁל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעוֹפוֹת עַל-יְדֵי עֲפִיפָתָם וּפְרִיחָתָם הֵם מִתְרוֹמְמִים מֵהָאָרֶץ וְנַעֲלָמִים מִן הָעַיִן קְצָת, כִּי אֵין עַיִן שֶׁל הָאֻמּוֹת שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם כָּל כָּךְ, כִּי הֵם רְחוֹקִים עַל-פִּי הָרֹב מִן עֲפַר הָאָרֶץ, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי עֲפִיפָתָם, עַל-יְדֵי הַכְּנָפַיִם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר הַסָּמוּךְ לְגֶדֶר אָדָם, לִבְחִינַת דַּעַת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם עוֹפְפִים

וּמִתְרוֹמְמִים מִן עָפָר הָאָרֶץ, שֶׁשָּׁם אֶחָיזַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת הַנַּ"ל, כִּי הֵם פּוֹרְחִים בָּאֲוִיר וְנֶעֱלָמִים מִן הָעַיִן וְאֵין הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל, כִּי הָעוֹפוֹת הֵם בִּבְחִינַת מַלְאָךְ הַמְמֻצָּע בֵּין הַשִּׁבְעִים שָׂרִים וּבֵין קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הַמַּלְאָכִים נִקְרָאוּ "בַּעֲלֵי כְּנָפַיִם", וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (בְּסִימָן יא) עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; עוֹף אֶחָד יֵשׁ בִּכְרַכֵּי הַיָּם וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ, בְּחִינַת מט"ט (מְטַטְרוֹן), שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁנָה, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ', בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין לְשׁוֹנוֹת שֶׁל שִׁבְעִים שָׂרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת, וּבֵין לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ נִמְסַר לְיִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן הֻכְשְׁרָם בַּחֲצִי שְׁחִיטָה שֶׁל בְּהֵמָה, דְּהַיְנוּ סִימָן אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָצָא הַוֹּלָד לַאֲוִיר הָעוֹלָם אֵין טָעוּן שְׁחִיטָה וְנִתָּר בִּשְׁחִיטַת אִמּוֹ, כִּי הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת עִבּוּר, שֶׁהוּא נֶעְלָם וְנִסְתָּר מִן הָעַיִן מִבְּחִינַת שִׁבְעִים אֻמּוֹת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁגָּזְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לְבָרְכָה לְהַצְרִיכוֹ שְׁחִיטָה כְּשֶׁהִפְרִיס עַל גַּבֵּי קַרְקַע, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יָצָא לַאֲוִיר הָעוֹלָם וְעָמַד עַל גַּבֵּי קַרְקַע, עַל עָפָר הָאָרֶץ הַנַּ"ל, שֶׁשָּׁם אֶחִיזָתָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּדְאוֹרָיְתָא אֵינוֹ צָרִיךְ שְׁחִיטָה, כִּי כְּבָר נִתַּר בִּשְׁחִיטַת אִמּוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְשָׁחְטוֹ מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן הַנַּ"ל, שֶׁשָּׁלַט בּוֹ עַל-יְדֵי שֶׁהִפְרִיס עַל גַּבֵּי קַרְקַע עָפָר הָאָרֶץ הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שְׁחִיטָה, שֶׁהוּא הַתְּקוּן כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר אֵיבָר שֶׁיָּצָא מִמְּחִצָּתוֹ, כִּי תֵּכֶף שֶׁיָּצָא לַחוּץ, לַאֲוִיר הָעוֹלָם הַזֶּה, נֶאֱסָר מִיָּד, עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עָלָיו עַיִן הָרָע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל. וְאֵין לוֹ הֶתֵּר אֶלָּא בִּשְׁחִיטָה, שֶׁהוּא הַכְנָעָתָן כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁזֶּה הָאֵיבָר אֵין לוֹ שְׁחִיטָה (כְּמוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עַיֵּן שָׁם). עַל-כֵּן נֶאֱסָר לְגַמְרֵי בְּאִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי, כִּי אֵין שְׁחִיטָה אֶלָּא מִן הַצַּוָּאר כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִסּוּר זֶה שֶׁל אֵיבָר שֶׁיָּצָא מִמְּחִצָּתוֹ, מִפָּסוּק, "וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה וְכוּ'", כִּי הוּא בְּחִינַת בָּשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה מַמָּשׁ. בִּבְחִינַת כִּי בַּשָּׂדֶה מְצָאָהּ כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּצָא חוּץ מִן הַגְּבוּל שֶׁהוּא נִסְתָּר וְנֶעְלָם בּוֹ מִן הָעַיִן כַּנַּ"ל וְאָז הוּא בְּחִינַת טְרֵפָה מַמָּשׁ, כִּי נֶאֱחָזִים בּוֹ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל. וְאֵין תִּקּוּנָהּ אֶלָּא בִּשְׁחִיטָה בְּמָקוֹם שֶׁשָּׁיָּךְ תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַיֵּן מַאֲמָר הַמַּתְחִיל 'דַּע כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת' וְכוּ', הַנֶּאֱמָר עַל פָּסוּק, "בְּקָמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנַי צַדִּיק כַּתָּמֶר יִפְרָח וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר עַד סוֹפוֹ (סִימָן רעז). וְהוּא

קָשֶׁה לַהֲבִינוֹ לְכְאוֹרָה, כִּי אֵין מְבֹאָר שָׁם הַחִבּוּר וְהַסְּמִיכוּת שֶׁיֵּשׁ לְשַׁבָּת עִם כָּל הָעִנְיָן הַנֶּאֱמַר שָׁם מֵאֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהוּא תִּקּוּן לְחִלּוּל שַׁבָּת. אֵיךְ הוּא מְקֻשָּׁר לָעִנְיָן הַנֶּאֱמַר שָׁם תְּחִלָּה מֵעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמִּתְקַן מַחֲלֹקֶת דִּסְטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. כִּי הַדְּבָרִים סְתוּמִים שָׁם, כִּי לֹא בֵּאֵר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה חִבּוּר וְקִשּׁוּר הָעִנְיָנִים הַנַּ"ל אֵיךְ הֵם קְשׁוּרִים זֶה לָזֶה:

וְהִנֵּרְאֶה כִּי מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם; שֶׁאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן מַחֲלֹקֶת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, הוּא עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַמַּחֲלֹקֶת, עַיֵּן שָׁם. בֶּאֱמֶת גַּם הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה בְּעַצְמָהּ צָרִיךְ הַמְתָּקָה וְהַכְרָעָה עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת אֲפִלּוּ דִּקְדֻשָּׁה אֲזַי, אַדְרַבָּא, הֵם יְכוֹלִים לִנֹּק מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁנִּתְתַּקֵּן מַחֲלֹקֶת דִּסְטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם, הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה אֵינוֹ מַחֲלֹקֶת כְּלָל. וּבֶאֱמֶת הוּא רַק אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל, כִּי מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ לָהּ הַכְרָעָה וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה נִמְתָּק מַחֲלֹקֶת דִּסְטְרָא אָחֳרָא, כִּי מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה נִכְלֶלֶת בַּשָּׁלוֹם וְנִתְבַּטֵּל כָּל הַמַּחֲלֹקֶת. וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת, בְּחִינַת שַׁבָּת שָׁלוֹם, כִּי הַשַּׁבָּת עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּחִינַת אָסוּר וּמֻתָּר, טָמֵא וְטָהוֹר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל. וְעִקַּר תִּקּוּן שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה בְּחִינַת אָסוּר וּמֻתָּר וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁמֵּהֶם יוֹנְקִים מַחֲלֹקֶת דִּסְטְרָא אָחֳרָא. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁיּוֹנְקִים מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, עִקַּר תִּקּוּן זֶה הוּא רַק עַל-יְדֵי שַׁבַּת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת הוּא הָאֲכִילָה (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר). בִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל הָעִקָּר הוּא בְּעִנְיְנֵי אֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל שַׁמַּאי הַזָּקֵן שֶׁכָּל יָמָיו הָיָה אוֹכֵל לִכְבוֹד שַׁבָּת, מְצָא בְּהֵמָה נָאָה אוֹמֵר זוֹ לִכְבוֹד שַׁבָּת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בַּחֻמָּשׁ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לְקַדֵּשׁ שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, הוּא בְּעִנְיַן אֲכִילָה, כִּי הָעִקָּר מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְשַׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן מַחֲלֹקֶת דִּסְטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁנִּתְתַּקְּנִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְאִלּוּ הַהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הֵם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְלוּ עַל-יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים, שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם כַּיָּדוּעַ, וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת נָפְלוּ בְּכָל מִינֵי מַאֲכָל. וְעִקַּר כַּוָּנַת הָאֲכִילָה, לְתַקֵּן נִיצוֹצוֹת אֵלּוּ שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן

שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ עֵרֶב טוֹב וָרָע, אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ'. שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין וּמַעֲלִין נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁשַּׁבָּת אָגִין עָלְיו וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְתַקֵּן הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ בְּהַמַּאֲכָלִים וְנִתְעָרֵב טוֹב וָרָע שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁנִּתְעָרֵב וְנִתְחַלֵּף טוֹב בְּרַע וְרַע בְּטוֹב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, לְתַקְּנָם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבַּת שָׁלוֹם שֶׁהוּא מְתַקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁאֲכִילַת שַׁבָּת הוּא תִּקּוּן לְחִלּוּל שַׁבָּת, כִּי חִלּוּל הַשַּׁבָּת הוּא שְׁמִעְוֹרֵר בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בְּשַׁבָּת, עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה מְלָאכָה מל"ט (שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע) מְלָאכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, בְּשַׁבָּת. נִמְצָא, שֶׁפְּגַם חִלּוּל שַׁבָּת הוּא שְׁמְעוֹרֵר בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בְּשַׁבָּת. עַל-כֵּן הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, עַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן כָּל הָאֲכִילוֹת שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁאוֹכְלִין לִכְבוֹד שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין וּמַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁאֲכִילַת שַׁבָּת מְתַקֵּן שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. עַל-כֵּן הוּא תִּקּוּן לְחִלּוּל שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁמְּעוֹרֵר בְּשַׁבָּת חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי אֵיזֶה מְלָאכָה מל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁמְּקֻשָּׁר הֵיטֵב עִנְיַן אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁמְּכַפֵּר עַל חִלּוּל שַׁבָּת, שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם לְעִנְיַן הַנֶּאֱמַר מִתְּחִלָּה עַל פָּסוּק "בְּקָמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי", שֶׁמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה מְתַקֵּן מַחֲלֹקֶת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי כֻּלּוֹ חַד, כִּי גַּם תִּקּוּן זֶה עִקָּרוֹ עַל-יְדֵי שַׁבַּת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה עִנְיַן בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן, כִּי בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן וְאָז חַיְשִׁינָן שֶׁנִּתְחַלֵּף וְנִימַר הַהֶתֵּר בְּאִסּוּר, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְאָכְלוֹ, הֵינוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ חֶשְׁשׁ שֶׁשָּׁלְטוּ בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁהֵם חֶשּׁוּדִים לְהַחֲלִיף וּלְהָמִיר הֶתֵּר בְּאִסּוּר, טוֹב בְּרַע וְכוּ', כִּי מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן בָּשָׂר זֶה הַכָּשֵׁר הוּא; שֶׁאָנוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַל-יְדֵי הַתִּקּוּנִים שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין, דְּהֵינוּ שְׁחִיטָה וְכֵיוֹצֵא, כִּי הַכֹּל הוּא כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ בְּזֶה הַחַי, לְהוֹצִיאָם מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, כִּי זֶהוּ כַּוָּנַת כָּל הַמִּצְווֹת וְהַתִּקּוּנִים שֶׁעוֹשִׂין

הַכֹּל כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת. וּבִשְׁבִיל זֶה סַכִּין הַשְּׁחִיטָה נִקְרָא "חֲלִיף" לְשׁוֹן חִלּוּף, כִּי עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה מַעֲלִין וּמוֹצִיאִין הַנֶּפֶשׁ הַחַי מִן הַחִלּוּף וְהַתְּמוּרָה שֶׁהָיָה עַד הֵנָּה בְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַד שֶׁנֶּחֱלָף וְנִמַר אָדָם בִּבְהֵמָה, כִּי זֶה הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל הוּא בְּחִינַת אָדָם. וְנִתְגַּלְגֵּל וְנֶחֱלָף בִּבְהֵמָה עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁלְטוּ בּוֹ הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת. וְעַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה מוֹצִיאִין הַנֶּפֶשׁ מִשָּׁם וְחוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ לִבְחִינַת אָדָם. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַסַּכִּין "חֲלִיף", כִּי הוּא חוֹזֵר וּמַחֲלִיף וּמְתַקֵּן וּמַעֲלֶה מִבְּהֵמָה לְאָדָם כַּנַּ"ל. וְאָזַי הֶכְשֵׁר הַבָּשָׂר בַּאֲכִילָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְתַּקֵּן וְיָצָא מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, וּמֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַבָּשָׂר הָיָה כָּבוּשׁ תְּחִלָּה בְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן, אָנוּ חוֹשְׁשִׁין פֶּן שָׁלְטוּ בּוֹ הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַל-כֵּן וְנִתְחַלֵּף הַהֶתֵּר בְּאִסּוּר, עַל-כֵּן הוּא אָסוּר בַּאֲכִילָה:

חלק ג

וְזֶה שֶׁנִּקְרָא "בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן", כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא בְּחִינַת טנת"א (טָעֳמִים, נְקֻדּוֹת, תֵּבוֹת, אוֹתִיּוֹת), תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, כִּי כָּל מִצְווֹת הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵינַיִם, כִּי עִקַּר הַשְּׁבִירָה הָיְתָה בְּאוֹר הָעֵינַיִם (כְּמוּבָא בְּעֵץ חַיִּים). וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, כִּי זֶה יְדוּעַ שֶׁכָּל מִצְווֹת הַתּוֹרָה הֵם לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְלוּ בִּשְׁבִירַת כֵּלִים עַל-יְדֵי אוֹר הָעֵינַיִם. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָצַח הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁל עַכְשָׁיו. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מִצְווֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָצַח הָרָצוֹן, שֶׁהוּא תִּקּוּן שֶׁל שְׁבִירַת כֵּלִים. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי מָצַח הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן שַׁבָּת הוּא שִׁקּוּל כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי שַׁבָּת הוּא, שִׁי"ן, בַּת. שִׁי"ן, תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא, בַּת עַיִן. וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. גַּם צִיצִית שִׁקּוּל כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה, כִּי גַּם צִיצִית הוּא בְּחִינַת עֵינַיִם בְּחִינַת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (סִימָן ז). וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּצִיצִית, "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וְכוּ', וְלֹא תָתוּרוּ וְכוּ' וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ'", כִּי צִיצִית הוּא תִּקּוּן הָעֵינַיִם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמְכָה פָּרָשַׁת צִיצִית לְפָרָשַׁת מְקוֹשֵׁשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ מַחֲלֹקֶת קֹרַח לְפָרָשַׁת צִיצִית, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; כִּי קֹרַח הִלְבִּישָׁן טַלִּיתוֹת שֶׁכֻּלָּן תְּכֵלֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה חָלַק עַל מֹשֶׁה עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַיִן שָׁם. כִּי עִקַּר אֶחִיזַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח שֶׁהוּא מַחֲלֹקֶת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם צִיצִית, דְּהַיְנוּ פְּגַם הָעֵינַיִם, כִּי מִפְּגַם הָעֵינַיִם, מִשָּׁם נֶאֱחָזֶת מַחֲלֹקֶת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁבָּאִים מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם

אוֹר הָעֵינַיִם כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן קֹרַח פָּגַם תְּחִלָּה בַּצִּיצִית, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַשְּׁבִירָה, תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח כַּנַ"ל:

וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר לְמַעְלָה, שֶׁשַּׁבָּת הוּא תִּקּוּן הַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי, כִּי אָז בְּשַׁבָּת מִתְגַּלֶּה בְּחִינַת מֻצַּח הָרָצוֹן, בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי. וְעִקַּר הַהִתְגַּלּוּת בִּזְמַן הַמִּנְחָה שֶׁל שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּיוֹתֵר עַל אֲכִילַת סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית. כִּי אָז הוּא עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַנִּיצוֹצוֹת עַל-יְדֵי מֻצַּח הָרָצוֹן, בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי שֶׁמִּתְגַּלֶּה אָז, שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין כַּנַ"ל:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן כָּל הַמַּאֲכָלִים, הוּא עַל-יְדֵי מִצְוַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי, בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל. וְעַל-כֵּן זֶה הַבָּשָׂר שֶׁלֹּא שְׁמָרוּהוּ מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַד שֵׁשׁ חֲשֹׁשׁ שֶׁנֶּחֱלַף וְנִימַר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁשָּׁלְטוּ בּוֹ הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַ"ל. עַל-כֵּן הוּא נִקְרָא, "בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן", 'מִן הָעַיִן' דַּיְקָא, כִּי נִתְעַלֵּם מִבְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי שֶׁהוּא הַתִּקּוּן כַּנַ"ל, כִּי כְּשֶׁשּׁוֹמְרִין אוֹתוֹ עַל-פִּי מִצְוַת הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי וּמְתַקֵּן כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְלוּ בָּזֶה הַבָּשָׂר. וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁלֹּא שְׁמָרוּהוּ הוּא בְּחִינַת שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן מֵעֵינָא עִלָּאָה שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן עַל יָדוֹ, כִּי שָׁלְטוּ בּוֹ הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא נִשְׁמַר וְלֹא שָׂמוּ עָלָיו עַיִן, כִּי צְרִיכִין לְשָׁמְרוֹ וְלָשׂוּם עָלָיו עַיִן עַל-פִּי מִצְוַת הַתּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי, שֶׁהוּא מְתַקֵּן הַכֹּל כַּנַ"ל, בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן. וְה' הַטּוֹב יְכַפֵּר:

הלכות חלב ודם

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' בְּסִימָן יט הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ב וְעַל-פִּי הַתּוֹרָה 'וַיְהִי הֵם מְרִיקִים' בְּסִימָן יז הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת טְרֵפוֹת הֲלָכָה א:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר חֵלֶב, כִּי עִקַּר הַחֵלֶב הוּא חֵלֶב שֶׁעַל הַכְּסָלִים שֶׁהֵם הַכְּלָיוֹת. עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁיֵּשׁ עֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת, וְהַכְּלָיוֹת הֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה, שֶׁהֵם מְקַבְּלִים הַטִּפָּה מִן הַמֹּחַ וְנִתְבַּשְּׁלָה בְּתוֹךְ הַכְּלָיוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם מְקַבְּלִים הַשֵּׂכֶל מִן הַמֹּחַ וּמוֹלִידִים וְחוֹשְׁבִים הָעֲצָה בְּהַכְּלָיוֹת. וְעַל-כֵּן עֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּחִינַת זֶרַע אֱמֶת. וּכְנֶגְדָּם יֵשׁ עֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מִזֶּה. בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית נְאוּף, בְּחִינַת

נָחָשׁ שֶׁבָּא עַל חַוָּה וְהִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָא, עַל-יְדֵי שֶׁקִּבְּלָה עֲצָתוֹ. (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים, הַמְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה בְּסִימָן ז):

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר חֵלֶב. שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כִּי הַחֵלֶב מְכַסֶּה עַל הַכְּלָיוֹת וּמוֹנֵעַ אֶת הַכְּלָיוֹת וְסוֹתֵם אוֹתָם מִלְּחֻשְׁב עֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "זֶה דַּרְכָּם כֹּסֶל לְמוֹ", שֶׁחֵלֶב יֵשׁ לָהֶם עַל כִּסְלֵיהֶם וּמוֹנֵעַ אוֹתָם מִלְּשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הוֹלְכִים הָרְשָׁעִים בְּדַרְכָּם הָרַע וְאֵינָם יוֹעֲצִים עֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי הַחֵלֶב שֶׁמְּכַסֶּה עַל כְּלָיוֹתֵיהֶם. נִמְצָא, שֶׁהַחֵלֶב הוּא כְּנֶגֶד עֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל יָדוֹ נִתְעָרְבִּבְין עֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוֹלְכִין חַס וְשָׁלוֹם, בְּדֶרֶךְ לֹא טוֹב, שֶׁהוֹלְכִין בַּעֲצַת הַנָּחָשׁ הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּהֶפֶךְ מֵעֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַחֵלֶב שֶׁמּוֹנֵעַ עֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה. וְנִתְעָרְבִּבְין וְנִתְבַּטְּלִין הָעֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהֶם כְּסִילוּת שֶׁהֵם עֲצַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בִּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן הוּא אָסוּר בַּאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין לִפְעָמִים הַכְּלָיוֹת, "כְּסָלִים" עַל שֵׁם כְּסִילוּת שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּהֶם עַל-יְדֵי הַחֵלֶב הַנַּ"ל, כִּי עַל-פִּי הָרֹב בַּמָּקוֹם שֶׁנִּכְתְּבוּ הַכְּלָיוֹת אֵצֶל הַחֵלֶב נִקְרָאִין, "כְּסָלִים", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֶת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל הַכְּסָלִים וְכוּ'", כִּי עַל-יְדֵי הַחֵלֶב נַעֲשִׂין בִּבְחִינַת כְּסִילוּת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת זֶה דַּרְכָּם כֹּסֶל לְמוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כִּי כִסָּה פָּנָיו בְּחֶלְבּוֹ,'פָּנָיו', בְּחִינַת בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַפָּנִים, בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים) וְהַפָּנִים נִתְכַּסֶּה וְנִפְגָּם עַל-יְדֵי הַחֵלֶב כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן הַחֵלֶב מֻתָּר בְּמַשָּׂא וּמַתָּן יוֹתֵר מִשְּׁאָר דְּבָרִים הָאֲסוּרִים, שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת קְבִיעוּת מַשָּׂא וּמַתָּן מֵהֶם. וְלִמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפָּסוּק "וְחֵלֶב וּנְבֵלָה וְכוּ' יַעֲשֶׂה לְכָל מְלָאכָה וְכוּ'", כִּי הַחֵלֶב אַף שֶׁהוּא דָּבָר טָמֵא וְאָסוּר חָמוּר מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ בּוֹ דָּבָר חֲשִׁיבוּת מְאֹד. כִּי עֶצֶם הַחַיּוּת שֶׁמְּלַבֵּשׁ בּוֹ הוּא דָּבָר גָּבֹהַּ מְאֹד, כִּי מְקַבֵּל מִזְּכוּת הַחַיּוּת הַמַּגִּיעַ לְהַמּוֹחַ, כִּי הַמּוֹחַ וְהַשֵּׂכֶל הֵם מְקַבְּלִים מֵבְּחַר הַחַיּוּת וְזַכוּת וְצַחוּת הַמַּאֲכָלִים. וְהַחַיּוּת שֶׁהַמּוֹחַ מְקַבֵּל מִן הַמַּאֲכָלִים שֶׁבָּאִים לְתוֹךְ הַגּוּף, הוּא מְקַבֵּל אוֹתָם עַל-יְדֵי הַשְׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, סִימָן ה); שֶׁהַמּוֹחַ הוּא כְּמוֹ נֵר הַדּוֹלֵק מִשְׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהַמַּאֲכָלִים הַבָּאִים לְתוֹךְ הַגּוּף נִתְבָּרְרִים בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר עַד שֶׁנִּתְבָּרֵר הַזַּכוּת וְהַצַּחוּת שֶׁבָּהֶם, מֵיטַב שַׁמְנוּנִית שֶׁבָּהֶם וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם שֶׁמֶן וְחֵלֶב, שֶׁהֵם נַעֲשִׂים מִזַּכוּת וְשַׁמְנוּנִית הַמַּאֲכָלִים מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ אֶל הַמּוֹחַ, אַךְ הַחֲלָבִים הֵם בְּחִינַת עֲכִירַת וְשִׁמְרֵי הַשְׁמָנִים הַזַּכִּים וְעַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן הַכָּשֵׁר וְהַזַּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁבַּמּוֹחַ נִדְלָק וְנִתְקַיֵּם, וְעַל-יְדֵי הַחֲלָבִים, שֶׁהֵם הַשְׁמָרִים, הֵם מְעָרְבִּבְין הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְעָרְבִין הַחֲלָבִים שֶׁהֵם הַשְׁמָרִים שֶׁעוֹלִין גַּם הֵם עִם הַשְׁמָנִים הַזַּכִּים אֶל הַמּוֹחַ, אֲזַי

הַמֹּחַ נִתְבַּלְבֵּל וְנַעֲשֶׂה טֵרוּף הַדַּעַת. וַאֲזַי נִסְתָּמִין עֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבְּתוֹךְ הַכְּלָיוֹת כַּנַ"ל. וְנִתְעָרְבִין וְנַעֲשִׂין מֵהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, עֲצוֹת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם טֵרוּף הַדַּעַת כְּסִילוּת הַנַ"ל, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֶפְלוּ הַחֵלֶב מְלֻבָּשׁ בּוֹ גַּם כֵּן חַיּוּת יָקָר וְגָבֹהַּ מְאֹד, דְּהַיְנוּ הַחַיּוּת הַשַּׁיָּךְ אֶל הַמֹּחַ כַּנַ"ל, רַק שֶׁהוּא מִן הָעֲכִירוּת וְהַשְׁמָרִים שֶׁל חַיּוּת הַמֹּחַ כַּנַ"ל, שֶׁשָּׁם הוּא אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְעַל-כֵּן אָסוּר בַּאֲכִילָה וְאִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֲחִיזָתוֹ שָׁם הוּא בְּמָקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד בַּחַיּוּת הַשַּׁיָּךְ לְהַמֹּחַ כַּנַ"ל. עַל-כֵּן שָׁם הוּא תֹּקֶף הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי זֶה כְּלָל, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה וְחַיּוּת יוֹתֵר, שָׁם הוּא אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מֻתָּר בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי עֶצֶם הַחַיּוּת שֶׁבְּתוֹכוֹ לֹא נִפְגָּם וְאֵין שָׁם אֲחִיזָה לָהֶם, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא נֶאֱחֶזֶת בִּקְדֻשָּׁה גְּבֹהָה, אַף שֶׁהִיא מִתְגַּבֶּרֶת שָׁם בְּתֹקֶף גָּדוֹל לְכַסּוֹת וּלְהַסְתִּיר הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד. וְכָל מַה שֶּׁהַקְּדֻשָּׁה גְּבֹהָה, אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְאַחֵז וְלִפְגֹּם אֶת עֶצֶם חַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי לְגֹדֶל קְדֻשָּׁתוֹ אֵינָהּ יְכוֹלָה לְפָגְמָהּ וּלְקַלְקְלָהּ כִּדְמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, עַל פָּסוּק "וְאַנְכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר", עַיֵּן שָׁם בְּמַאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים (בְּסִימָן נו). וְעַל-כֵּן הַחֵלֶב מֻחְמָת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּמָקוֹם גָּבֹהַּ בִּבְחִינַת הַמֹּחַ כַּנַ"ל, עַל-כֵּן אַף שֶׁהִיא נֶאֱחֶזֶת שָׁם מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֶצֶם הַחַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַמְלֻבָּשׁ אֵינוֹ נִפְגָּם. וְעַל-כֵּן הוּא מֻתָּר בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, דְּהַיְנוּ שֶׁמֻּתָּר לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ קְבִיעוּת סְחוֹרָה, לִמְכֹּרוֹ וְלִקַּח בַּעֲדוֹ מָעוֹת, כִּי כְּשֶׁמְּקַבֵּל מָעוֹת בְּעַד הַחֵלֶב. נִמְצָא שֶׁהוּא מוֹצִיא הַחַיּוּת שֶׁבְּתוֹכוֹ, דְּהַיְנוּ הַמָּעוֹת שֶׁמְּקַבֵּל בַּעֲדוֹ שֶׁהוּא חַיּוּתוֹ שֶׁמְּלֻבָּשׁ בּוֹ, כִּי הַמָּעוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין בְּעַד כָּל הַדְּבָרִים שֶׁמּוֹכְרִין זֶה הוּא בְּחִינַת הַחַיּוּת שֶׁמּוֹצִיאִין, שֶׁמְּקַבְּלִין הַחַיּוּת מִן אוֹתוֹ הַדָּבָר, כִּי הַמָּעוֹת שֶׁשָּׁוֶה אוֹתוֹ הַדָּבָר זֶה בְּחִינַת חַיּוּתוֹ הַמְלֻבָּשׁ בּוֹ, כִּי הַמָּעוֹת הוּא שֹׁרֶשׁ הַחַיּוּת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן סח); שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בָּעֲשִׁירוּת. נִמְצָא כְּשֶׁמּוֹצִיא הַמָּעוֹת מִן הַחֵלֶב, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַבֵּל בַּעֲדוֹ מָעוֹת, אֲזַי הוּא מוֹצִיא שֹׁרֶשׁ חַיּוּתוֹ מִשָּׁם שֶׁהוּא הַמָּעוֹת כַּנַ"ל, אֲשֶׁר זֶה הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל עֶצֶם הַחַיּוּת לֹא נִפְגָּם כְּלָל, כִּי לְגֹדֶל קְדֻשָּׁתוֹ אֵין יְכוֹלִים לֶאֱחֹז בּוֹ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מֻתָּר הַחֵלֶב בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה בַּמָּעוֹת שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ בְּשֹׁרֶשׁ חַיּוּתוֹ כַּנַ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא הַחֵלֶב שֶׁמַּקְרִיבִין עַל הַמִּזְבֵּחַ, כִּי שָׁם מְלֻבָּשׁ חַיּוּת גָּבֹהַּ כַּנַ"ל. רַק שֶׁאֵין לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרוֹ עַל-יְדֵי שְׁחִיטָה וַאֲכִילָה, כִּי הוּא עַצְמוֹ בְּחִינַת פְּגַם לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִטִּיל בְּחַוָּה כַּנַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁלְמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין כֹּחַ בַּסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה לְהַכְנִיעוֹ, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ בַּאֲכִילָה, אֲבָל עַל-יְדֵי אֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ, שָׁם נִשְׂרָף וְנִבְעָר וְנִכְלֶה הֶרַע שֶׁבּוֹ לְגַמְרֵי, וַאֲזַי עוֹלֶה חַיּוּתוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנַעֲשֶׂה

נַחַת רוּחַ גָּדוֹל לְפָנָיו בְּחִינַת אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. וְזֶה בְּחִינַת כָּל חֵלֶב לַה', כִּי עוֹלֶה מִמֶּנּוּ קְרֻבָּשָׁה גָּבוֹהַּ לַה', כִּי הָאֵשׁ הוּא עִקַּר תִּקּוּנוֹ שֶׁל הַחֵלֶב שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהֵר (בְּמִדְבַּר לא), כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ד) כִּי הַחֵלֶב שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, חֲמִימוּת הַיֵּצֶר הָרָע, כִּי הַחֲלָבִים שֶׁבַּגּוּף מְחַמְּמִין אֶת הַגּוּף וּמְרַתִּיחִין אֶת הַדָּמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּא חֲמִימוּת וְאֵשׁ שֶׁל הַתַּאֲוֹוֹת. עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי אֵשׁ בִּבְחִינַת תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ. וְעַל-כֵּן נִטְהָר וְנִצְטָרֵף עַל-יְדֵי אֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַחֵלֶב נַעֲשָׂה לְכָל מְלָאכָה. וְאַף שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה יֵשׁ בּוֹ צָרֶךְ גָּדוֹל אֲפִלּוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ לְהַדְלָקָה וּלְהָאִיר. כִּי יֵשׁ בּוֹ חֵיּוּת גָּבוֹהַּ כַּנַּ"ל, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רַב תִּקּוּנֵי הַחֵלֶב הוּא עַל-יְדֵי הָאוֹר, כִּי עַל-יְדֵי הָאוֹר הוּא נִצְטָרֵף וְיוֹצֵא הַחֵיּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר תַּשְׁמִישׁוֹ לְהַדְלָקָה, כִּי חוֹזֵר וְנַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ נֵר הַדּוֹלֵק, שֶׁמִּשָּׁם נָפַל חֵיּוּתוֹ מִבְּחִינַת הַמֹּחַ שֶׁהוּא נֵר הַדּוֹלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁל הַהַדְלָקָה שֶׁהוּא דּוֹלֵק אָז נִתְבָּרֵר בָּאֵשׁ כַּנַּ"ל, וְאָז עוֹלֶה חֵיּוּתוֹ וְיוֹצֵא אוֹר גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, כִּי מְלֻבָּשׁ בּוֹ חֵיּוּת גָּבוֹהַּ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר דָּם, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַחַיּוּת, עַל-כֵּן שָׁם נֶאֱחָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר אֶחִיזָתָהּ בְּיוֹתֵר בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חַיּוּת וּקְרֻבָּשָׁה יוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַפְּגָמִים וְהָעֲבֵרוֹת בָּאִים עַל-יְדֵי הַדָּמִים, עַל-יְדֵי רְתִיחַת הַדָּמִים שֶׁל הַשֵּׂ"ה (שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ) גִּידִין, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים שֵׂ"ה לֹא תַּעֲשֶׂה, בִּפְרָט פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן כט); שֶׁעִקַּר פְּגַם הַבְּרִית, כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין עַל-יְדֵי רְתִיחַת הַדָּמִים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל דָּם כַּנַּ"ל. אֲבָל מֻחְמַת שֶׁאֵין שָׁם חֵיּוּת גָּבוֹהַּ כְּמוֹ בְּתוֹךְ הַחֲלָבִים, כִּי שָׁם מְלֻבָּשׁ בְּחִינַת חֵיּוּת הַשַּׁיָּךְ אֶל הַמֹּחַ כַּנַּ"ל. אֲבָל הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁמְּלֻבָּשׁ שָׁם בְּחִינַת מַדְרֵגָה אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַחַיּוּת בְּחִינַת נֶפֶשׁ, כִּי הַדָּם נַעֲשָׂה מִמּוֹתְרוֹת הַמַּאֲכָלִים. וְעַל-כֵּן לְאַחַר שְׁחִיטַת וּמִיתַת הַבְּהֵמָה שֶׁיּוֹצֵא הַנֶּפֶשׁ וְהַחַיּוּת מִשָּׁם, אָזַי אַחַר כָּךְ הַדָּם נִשְׁפָּךְ כַּמַּיִם וְאֵינוֹ נִצְרָךְ לְרֹב. וְאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ, כִּי לֹא נִשְׁאַר בּוֹ חַיּוּת כִּי אִם מַעַט מְאֹד, כִּי כָּל הַחַיּוּת יוֹצֵא מִמֶּנּוּ בִּשְׁעַת מִיתַת הַבְּהֵמָה בְּעֵת שְׁחִיטָתָהּ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי הַחַיּוּת הַמֵּעַט הַמְלֻבָּשׁ נִפְגָּם שָׁם מֵחֲמַת מֵעָטוֹ וְקַטְנוּתוֹ וְגַם מֵחֲמַת זֶה אֵין בּוֹ צָרֶךְ כָּל כָּךְ וְאֵין שָׁוֶה מָמוֹן כְּלָל כַּנַּ"ל, אֲבָל הַחֵלֶב מֵחֲמַת שְׁמְלֻבָּשׁ שָׁם חֵיּוּת גָּבוֹהַּ שֶׁנָּפַל מִמֹּחַ הַחַיּוּת שֶׁל הַמֹּחַ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֲפִלּוּ אַחַר מִיתַת הַבְּהֵמָה עֲדַיִן נִשְׁאָר בּוֹ חַיּוּת הַרְבֵּה וְחָשׁוּב. וְעַל-כֵּן יֵשׁ בּוֹ צָרֶךְ גָּדוֹל וְשָׁוֶה מָמוֹן הַרְבֵּה, וּמֵחֲמַת גָּדְלוֹ וַחֲשִׁיבוּתוֹ, אַף שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא נֶאֱחֶזֶת שָׁם מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין עֶצֶם הַחַיּוּת נִפְגָּם

כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מֻתָּר בְּמַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַ"ל, כִּי הַחַיּוּת הַמְלַבֶּשׁ בַּחֵלֶב שֶׁהוּא מִבְּחִינַת מֹחִין, הַיְנוּ מִבְּחִינַת מַדְרֵגָה אַחֲרוֹנָה, מִבְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁל הַמֹּחַ, כִּי הַחֵלֶב הוּא מוֹתְרֵי הַשֻּׁמָּנִים כַּנַ"ל וּמְקוֹמוֹ בַּכְּלָיוֹת שֶׁשָּׁם הָעֲצָה שֶׁהֵם מִבְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁל הַמֹּחַ, כִּי הַכְּלָיוֹת הֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן אוֹתוֹ הַחַיּוּת שֶׁל הַחֵלֶב כַּנַ"ל הוּא בְּחִינַת שֶׁפַע חַיּוּת שֶׁל מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין וְדַעַת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ. שֶׁהוּא בְּחִינַת נוּקְבָא, כְּמוֹ שֶׁמְּדֻקְדָּק בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֶרוֹ יָאִיר (סִימָן סט), שֶׁכָּתַב שֶׁהַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְהַשֹּׁרֶשׁ הוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין, כִּי הַמֹּחִין הֵם הַשֹּׁרֶשׁ וְהַחַיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה". נִמְצָא, שֶׁהַמָּמוֹן, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, הוּא בְּחִינַת חַיּוּת. וּמֹחִין שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נוּקְבָא וְהוּא בָּא מִבְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁל הַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּכוּרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין, לְמַדְרֵגָה שֶׁתַּחְתֶּיהָ, שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַמָּמוֹן בִּבְחִינַת וַיְבָרֶךְ ה' אֹתְךָ לְרַגְלָי, כִּי בְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁל הַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה, הוּא שֹׁרֶשׁ הַחַיּוּת בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל הַמַּדְרֵגָה שֶׁתַּחְתֶּיהָ. וְעַל-כֵּן הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלֵי הַמֹּחִין כַּנַ"ל, הוּא שֹׁרֶשׁ הַחַיּוּת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל הַנֶּפֶשׁ. נִמְצָא, שֶׁהַחַיּוּת שֶׁבַּחֵלֶב שֶׁהוּא מִבְּחִינַת רַגְלֵי הַמֹּחִין כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, הוּא בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל מָמוֹן, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְהוּא חַיּוּת גָּבוֹהַּ מְאֹד כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן מוֹצִיאִין הַמָּמוֹן מִן הַחֵלֶב וְעוֹשִׂין בּוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לַבְנוּנִית הַחֵלֶב כִּי יְנִיקָתוֹ מִלְּבְנוּנִית הַמֹּחִין כַּנַ"ל, כִּי חֵלֶב הוּא בְּחִינַת קְלִפַּת לְבָן. וְהָדָם הוּא בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁיָּצָא אַדְמוֹנִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבֵד מָלֵא דָּם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, נֶרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן נז) וְעַל-כֵּן בְּלָבָן, אַף שֶׁהוּא קְלִפָּה טְמֵאָה מְאֹד עֲדַיִן נִשְׁאַר בּוֹ חַיּוּת הַרְבֵּה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְגָבוֹהַּ מְאֹד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת נַפְשׁוֹת נְשֵׁי יַעֲקֹב עִם שָׂרְשָׁם שֶׁהוּא עֲשִׁירוּת. וְעַל-כֵּן טָרַח יַעֲקֹב אֲצָלוֹ עַד שֶׁהוֹצִיאָן מִמֶּנּוּ עִם שָׂרְשָׁם. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁנִּשְׁאָן יָצָא מְאֹד עוֹד אֲצָלוֹ כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שֹׁרֶשׁ חַיּוּתָם, דְּהַיְנוּ הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוֹצִיא מִמֶּנּוּ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "כִּי כָל הָעֹשֶׁר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹקִים מֵאָבִינוּ לָנוּ הוּא". 'לָנוּ' דַּיְקָא, כִּי שֶׁלָּנוּ הוּא, כִּי הוּא שֹׁרֶשֵׁנוּ כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְלָבָן, "וַיְבָרֶךְ ה' אוֹתְךָ לְרַגְלִי". 'לְרַגְלִי' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה טָעַן לְלָבָן; שֶׁכָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁבָּלַע לָבָן, הַכֹּל הוּא מִנְּפִילַת רַגְלָיו כַּנַ"ל. שֶׁמֵּרַגְלֵי הַמֹּחִין יוֹנֵק לָבָן שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵלֶב וְעַל-כֵּן נִמְצָא בּוֹ הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן יָגַע יַעֲקֹב לְשַׁבֵּר קְלִפַּת לָבָן, לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת נָשָׁיו כַּנַ"ל, אֲבָל עֵשָׂו הוּא זֶהֱמָא דְּדַהֲבָא, וִינִיקָתוֹ מִן מוֹתְרוֹת הַדְּמִים הַנִּשְׁאָרִין לְאַחַר שֶׁיָּצָא הַחַיּוּת שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה מֵהֶם, עַל-כֵּן לֹא נִשְׁאַר בּוֹ חַיּוּת שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה כִּי אִם מֵעַט מְאֹד מְאֹד. וְהוּא נִבְלַע וְנִפְגַּם שָׁם מְאֹד. עַל-כֵּן לֹא יָצָא מִן עֵשָׂו אֶל הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁיָּצָא מִלָּבָן, שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ קְדֻשָּׁה יָפָה וּגְבוֹהַּ מְאֹד, בְּרוּרָה וּמְלֻבֶּנֶת בְּלִי פְּגָם כַּנַ"ל:

חלק ו

וְהֵם בְּחִינַת שׁוֹגֵג וּמֵזִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת לָבָן וְעֵשָׂו, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וּבְחִינַת שִׁבְעִים עַמְמִין שֶׁהוּא רַע לְגַמְרֵי, כִּי לָבָן הָאֲרַמִּי הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם, שֶׁהוּא עֵץ הַדַּעַת הַנַ"ל, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שָׁם). שֶׁעַל-כֵּן לָבָן הָאֲרַמִּי קָרָא לוֹ, יְגַר שָׂהֲדוּתָא. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא קְלִפָּה קָשָׁה מְאֹד, כִּי קְלִפַּת עֵץ הַדַּעַת קָשָׁה מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ הַרְבֵּה טוֹב, וְעַל-כֵּן לָבָן נִמְצָא בּוֹ טוֹב הַרְבֵּה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שׁוֹגֵג, שׁוֹגֵג הוּא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע מִבְּחִינַת תַּרְגּוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם בַּפְּסוּק, "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שְׁגִינוֹת" (חֲבַקּוּק ג), שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כְּתַרְגּוּמוֹ, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל עֵשָׂו הוּא זֶהָמָא דְּדַהֲבָא בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טוֹב כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מֵזִיד, כִּי הַמֵּזִיד הָאָדָם עוֹשֶׂה עַל-יְדֵי רְתִיחַת הַדָּמִים בְּזָדוֹן, בְּכַעַס, בְּרִצְיחָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֵשָׂו כַּנַ"ל. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא "מֵזִיד", עַל שֵׁם רְתִיחַת הַדָּמִים בִּבְחִינַת וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד, שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "הַלְּעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה וְכוּ'". אֲבָל הַשּׁוֹגֵג הָאָדָם עוֹשֶׂה עַל-יְדֵי כְּבֵדוּת, עַל-יְדֵי הַחֲלָבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת לָבָן, שֶׁהֵם מַכְבִּידִים עַל הַגּוּף וְסוֹתְמִין דַּעְתּוֹ עַד שֶׁנּוֹפֵל לִבְחִינַת שֵׁנָה, בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹכֵחַ וְעוֹשֶׂה הָאִסּוּר בְּשׁוֹגֵג. וְזֶה שֶׁמָּצִינוּ שֶׁבְּכָל מַסֶּכֶת כְּרִיתוֹת וּבִשְׁאָר מְקוֹמוֹת הַשַּׁ"ס דֶּרֶךְ הַתַּנָּא תָּמִיד כְּשֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּר מִשּׁוֹגֵג, הוּא מְצַיֵּר אוֹתוֹ בַּאֲכִילַת חֵלֶב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, אָמַר לוֹ אֲכַלְתָּ חֵלֶב וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל הַמַּסֶּכֶת, עַיֵּן שָׁם. כִּי חֵלֶב הוּא בְּחִינַת לָבָן, בְּחִינַת שׁוֹגֵג כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּסְּפָרִים, שֶׁהַתְּשׁוּבָה קָשָׁה עַל הַשּׁוֹגֵג יוֹתֵר מֵעַל הַמֵּזִיד. וּבֶאֱמֶת, בְּוַדַּאי, הַמֵּזִיד אַף-עַל-פִּי-כֵן חָמוּר מְאֹד מִן הַשּׁוֹגֵג, אַךְ יֵשׁ בָּזֶה אֲפָנִים, כִּי בְּאֹפֶן אַחֵר קְלִפַּת לָבָן קָשָׁה מְאֹד, הַרְבֵּה יוֹתֵר מִקְּלִפַּת עֵשָׂו, כִּי לָבָן בָּא בְּעֶרְמָה וּבְמִרְמָה וּבְתַחְבּוּלוֹת עַד שֶׁמַּסְתִּיר וּמְעָרְבֵב דַּעְתּוֹ וְאֵין יָכוֹל לִשְׁמֹר מִמֶּנּוּ כָּל כָּךְ. וְזֶה בְּחִינַת הַשְׁגָּגוֹת שֶׁמַּכְשִׁילוֹ בְּלֹא דַּעְתּוֹ. וְעַל-כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לָצֵאת מִמֶּנּוּ כִּי אִם בְּסִיּוּעַ גָּדוֹל מִלְּעֵלָּא, אֲבָל עֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵזִיד שֶׁהוּא בָּא בִּרְצִיחָה, אֲזַי אֶפְשָׁר לַחֲגֹר מָתְנָיו וּלְהִתְגַּבֵּר, לִלְחֹם עִמּוֹ, לְהָרְגוֹ וּלְהַכְנִיעוֹ. אָמֵן, כֵּן יְהִי רָצוֹן:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר', הַמַּתְחִיל מֵאֲמוּנָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, סִימָן ה, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב:

וְיוֹצֵא מִשָּׁם, שֶׁעַל-יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁמַּכְנִיסִין גַּאֲוָה, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה תַּאֲוַת נְאוּף בְּחִינַת (וַיִּקְרָא טו), הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ. וְהַמְּגַנֵּי אֶרֶץ הֵם מַעֲלִים וּמְתַקְּנִים זֹאת וְעוֹשִׂין מִזֶּה בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת מוֹחִין תְּפִלִּין, כִּי קִיּוּם הַמּוֹחַ מִשְּׁמְנוּנִית הַגּוּף שֶׁעוֹלֶה אֶל הַמּוֹחַ וְכוּ'. וּכְשֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמּוֹחַ בִּבְחִינַת תְּפִלִּין אֲזַי הוּא בְּחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת

אָדָם, וּלְהֵפֶךְ, הוּא בְּחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי שֵׂד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה, אֲבָל יֵשׁ לְהַמַּאֲכָלִים חֵלֶק בַּחֲלוֹם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת הַמַּלְאָךְ וְכוּ'. וְלִפְעָמִים בָּאָה הַטֻּמְאָה הַזֹּאת מִפְּגַם הַמִּשְׁפָּט, וּפְגַם הַמִּשְׁפָּט הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל. וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט וַאֲזַי נוֹפְלִין אַהֲבוֹת וְכוּ'. וְלָזֶה צְרִיכִין קְשׁוּר הַמֶּרְכָּבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חֵלֶב שֶׁאָסוּר לְהֶדְיוֹט, וּלְגָבוֹהַּ עוֹלֶה בַּקָּרְבָּנוֹת, כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא הַחֵלֶב, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי כָּל חֵלֶב לַה', כִּי חֵלֶב הוּא בְּחִינַת גַּאוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "חֶלְבָּמוֹ סָגְרוּ פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְּגַאוּת", כִּי חֵלֶב הוּא שַׁמְנוּנִית, שֶׁזֶּה בָּא עַל-יְדֵי גַּאֲוָה, כִּי עַל-יְדֵי גַּאֲוָה בָּא תַּאֲוַת נְאוּף, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְרַבֶּה הַחֵלֶב וְהַשַּׁמְנוּנִית שֶׁל הַגּוּף. (וְכִמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי הַמַּגִּנִּים הַנַּ"ל מַעֲלִין זֹאת הַשַּׁמְנוּנִית שֶׁל נְאוּף שֶׁבָּא עַל-יְדֵי גַּאֲוָה. נִמְצָא, שֶׁהַשַּׁמְנוּנִית וְהַחֵלֶב הוּא בְּחִינַת גַּאֲוָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רִבּוּי. וּמֵאַחַר שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַחֵלֶב הוּא מִבְּחִינַת גַּאֲוָה, עַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ בַּאֲכִילָה, כִּי אִסּוּר הַגַּאֲוָה הִיא מֵחֲמַת שֶׁהִיא מְנַפְּלַת הִתְפָּאֲרוּתוֹ שֶׁהוּא לְבוּשׁוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ", כִּי הַגַּאֲוָה אֵינָהּ רְאוּיָה רַק לוֹ לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי לַה' הַמְּלוּכָה וְאָסוּר לָנוּ לִקַּח לְעַצְמֵנוּ כְּלָל מִן הַגַּאֲוָה, כִּי הִיא בָּאָה מְנַפְּלַת לְבוּשׁוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת כָּל הַגַּאֲוָה לְשָׁרְשָׁהּ, דְּהַיְנוּ אֶל הַמֹּחַ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַגַּאֲוָה, כַּנּוֹדָע, שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַגַּאֲוָה הוּא בְּחִינַת מֹחִין, כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חֵלֶב, שֶׁהוּא מִשֹּׁרֶשׁ הַגַּאֲוָה, כִּי כָּל חֵלֶב לַה', כִּי צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַחֵלֶב שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאֲוָה לַה' לְבַדּוֹ, עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן שֶׁעוֹלֶה לְגָבוֹהַּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַעֲלָאַת הַגַּאֲוָה לְשָׁרְשָׁהּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל לָנוּ הוּא אָסוּר, כִּי אָסוּר לָנוּ לִקַּח לְעַצְמֵנוּ כְּלָל מִן הַגַּאֲוָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא נִפְגֹּם בִּלְבוּשׁוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן הַחֵלֶב הוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיזֶהוּ חֵלֶב? כָּל שֶׁהוּא תוֹתָב, קְרוּם וְנִקְלָף, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י כְּשִׂמְלָה הוּא פָּרוּשׁ, כִּי שָׁרְשׁוֹ מִנַּפְּלַת הַגַּאֲוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְפִילַת לְבוּשׁוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחֵלֶב עַל הַכְּלָיוֹת שֶׁהוּא מָקוֹם הָעֵצָה, כִּי כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת (בְּרָכוֹת סא), כִּי הִתְחָלַת הִתְקוּן הוּא עַל-יְדֵי הָעֵצוֹת, שֶׁעַל יָדָם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִין גֵּרִים וּמֵהֶם בָּא הַגַּאֲוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵלֶב כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר דָּם, וְזֶה בְּחִינַת מְלִיחָה,]לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ וְנִשְׁכַּח[:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם' וְכוּ' בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן סִימָן יז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל, בְּקִצּוּר, הַצָּרִיךְ לְעִנְיָן זֶה הוּא; כִּי תִּקּוּן הַשֵּׂכֶל הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה בְּקֻדֻּשָּׁה וְכוּ'. וְתִקּוּן שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ הוּא עַל-יְדֵי גֶּרִים וְכוּ'. וְגֵרִים נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי צְדָקָה לִנְפָשׁוֹת רַבּוֹת. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה לְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִנְּפָשׁוֹת רַבּוֹת וְכוּ', נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה קוֹנֶה לוֹ נְפָשׁוֹת וְרֵעִים וְאוֹהֲבִים, וְעַל-יְדֵי הָאַהֲבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא, רוּחַ הָאוֹהֵב בְּרוּחַ הַנֶּאֱהָב, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמַע לְמֻרְחוֹק אֶת הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְכוּ' וְכוּ'. עַד שֶׁשּׁוֹמְעִין רְחוֹקִים וּבָאִים וּמִתְגַּיְּרִים וְכוּ', כִּי יֵשׁ טוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָאֻמּוֹת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת חֶלְקֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַטּוֹב הוּא רַק בְּחִינַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְזֶה הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֶצְלָם הֵם מִתְגַּבְּרִין עָלָיו כָּל כָּךְ עַד שֶׁשּׁוֹכֵחַ אֶת מַעֲלָתוֹ. וְעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ הַנַּ"ל; אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים וְכוּ'. וַאֲזַי הוּא נִזְכָּר אֶת מַעֲלָתוֹ אֵיךְ שֶׁבָּא מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן מְאֹד. כִּי הוּא בְּחִינַת חֶלְקֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א), "בְּרֵאשִׁית בָּרָא". בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית וְכוּ'. וּבָהֶם נִמְלַךְ ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְכוּ'. וַאֲזַי מַתְחִיל זֶה הַטּוֹב לְהִצְטַעֵר וּלְרַחֵם עַל עַצְמוֹ, עַל אֲשֶׁר נָפַל מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ כָּזֶה וְעַתָּה הוּא כָּבוּשׁ בְּיָדָם וְכוּ', וְרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ וְלַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ וְכוּ'. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהָרַע רוֹאֶה שֶׁהַטּוֹב מִשְׁתּוֹקֵק וּמַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ וְרוֹצֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, אֲזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים עַל הַטּוֹב וּמְבִיאִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַעֲלָמָה יְתֵרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבִיאִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ פְּנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתָּם וְכוּ' וְכוּ'. וַאֲזַי יוֹצֵא זֶה הַטּוֹב בְּזֵרַע הַיְלוּדִים וְכוּ'. בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פז) ה' יִסְפֹּר בִּכְתֹב עַמִּים, זֶה יָלַד שָׁם וְכוּ'. (עַיֵּן כָּל זֹאת הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חֵלֶב שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה. וּבַקָּרְבָּנוֹת עוֹלֶה הַחֵלֶב דַּיְקָא לֶרֵיחַ נִיחוֹחַ, כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא הַחֵלֶב הָעוֹלֶה לְגָבוֹהַּ, כִּי חֵלֶב הוּא לְשׁוֹן "מֵיטַב". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי טוּב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם לָכֶם הוּא וְכוּ', וְאָכְלוּ אֶת חֵלֶב הָאָרֶץ", כִּי הַחֵלֶב יוֹנֵק מִבְּחִינַת הַטּוֹב הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַחֵלֶב הוּא שֶׁעַל הַכְּסָלִים וְהַכְּלָיוֹת, וְהַכְּלָיוֹת הֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה וְשָׁם מְקוֹם הָעֲצָה. כִּי כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּרָכוֹת סא), כִּי

מַחֲשָׁבָה שֶׁבַּמּוֹחַ נִמְשֶׁכֶת עַד הַכְּלָיוֹת וְשָׁם נִתְהַוִּין הָעֲצוֹת וְכוּ'. (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה) וְעִקַּר הַטּוֹב הוּא בִּפְנִימִיּוּת הַמַּחֲשָׁבָה וְנִמְשָׁךְ עַד מְקוֹם הָעֲצָה בְּחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וּבָהֶם נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ, הַיְנוּ כִּי בִּתְחִלָּה עָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה וְאַחַר כָּךְ נִמְשְׁכוּ לִבְחִינַת מְקוֹם הָעֲצָה, כִּבְיָכוֹל, וְאָז נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ בָּהֶם. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַטּוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, נִמְשָׁךְ בִּמְקוֹם הָעֲצָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה. וְעַל-כֵּן לִפְעָמִים כְּשֶׁהַטּוֹב נִכְבָּשׁ בֵּיניֵהֶם מְאֹד וְאֵין מַנִּיחִים אוֹתוֹ לָצֵאת, אֲזַי הַטּוֹב יוֹצֵא בְּזֶרַע הַיְלוּדִים, כִּי כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַטּוֹב בִּבְחִינַת הַהוֹלָדָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת, שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה, אֲזַי אֵין הָרַע יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת מְקוֹם הָעֲצָה שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה, שָׁם הוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַטּוֹב שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וּבוֹ נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ וְכוּ'. בְּחִינַת עֵצָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַטּוֹב הוּא בִּבְחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה, וְשָׁם עִקַּר הַחֵלֶב הַחוֹפֶה עַל הַכְּלָיוֹת הַיּוֹעֲצוֹת. וְעַל-כֵּן חֵלֶב לְשׁוֹן מֵיטָב כַּנַּ"ל. כִּי הוּא יוֹנֵק מִבְּחִינַת הַטּוֹב הַנַּ"ל, שֶׁעוֹבֵר וְהוֹלֵךְ דֶּרֶךְ כְּלֵי הַהוֹלָדָה שֶׁהֵם כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא הַחֵלֶב, כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא לְהוֹצִיא וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָאֻמּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, לְהוֹצִיאוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי הַקָּרְבָּן בָּא עַל-יְדֵי חֵטְא. וְעַל-יְדֵי הַחֵטְא נִתְעָרֵב טוֹב וְרַע וְנָפַל הַטּוֹב בַּגְּלוּת, בֵּין הָאֻמּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּפִי בְּחִינַת הַחֵטְא, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל זֶה מֵבִיא קָרְבָּן, כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ וּלְהַעֲלוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי הַקָּרְבָּן הוּא בִּבְחִינַת הוֹן יוֹסִיף רֵעִים רַבִּים הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי הַקָּרְבָּן הוּא מַה שֶּׁמְּנַדֵּר וְנוֹתֵן לְקָרְבָּן מִיגִּיעַ כַּפּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה. וְגַם מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת הָיָה מַגִּיעַ חֵלֶק לְהַכֹּהֵן, כִּי אֲפִלּוּ מֵעוֹלוֹת הָיָה מְקַבֵּל הַכֹּהֵן הָעוֹרוֹת. וְהַכֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד הוּא, אִישׁ שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם". וְהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת". וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (מ"ק יז) אִם הָרַב דּוֹמֶה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְנַדֵּר וְנוֹתֵן לְקָרְבָּן שֶׁזֶּה הִיא בְּחִינַת צְדָקָה, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי הַקָּרְבָּנוֹת עוֹשִׂין שָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹן יוֹסִיף רֵעִים רַבִּים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּירוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֲוִירָא דַּכְיָא, בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ, כִּי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים וְשָׁלוֹם וְאַהֲבָה הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֻמּוּת הַדֵּעָת. (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים) בְּחִינַת וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְכוּ', כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מַחְכִּים, עַל-יְדֵי-זֶה שָׁם עִקַּר הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם שֶׁתְּלוּי בְּדַעַת וְחָכְמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְנָתַתִּי שָׁלוֹם

בָּאָרֶץ, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה שֶׁהוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, עַל-יְדֵי-זֶה הָאָוִיר הוּא שָׁם נָח וְזַךְ בְּחִינַת אֲוִירָא דַּכְיָא. וִירוּשָׁלַיִם נִבְחַר מִכָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר שֵׁם יְרוּשָׁלַיִם עַל שֵׁם הַשָּׁלוֹם, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא "יְרוּשָׁלַיִם", עַל שֵׁם יִרְאֶה שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי מִתְּחִלָּה הָיְתָה נִקְרֵאת "שָׁלֵם", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם וְכוּ'". וְכֵן הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִקְרָא "סֻכַּת שָׁלוֹם". וְעַל-כֵּן דֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת לְמָכוֹן שִׁבְתָּם הַשָּׁמַיְמָה, כִּי שָׁם אֲוִירָא דַּכְיָא, אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלָה הַתְּפִלָּה לְמָקוֹמָהּ וְאֵין מִי שֶׁיְּבַלְבֵּל אוֹתָהּ:

וְזֶה בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ קְרֵבִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעוֹמֵד בִּירוּשָׁלַיִם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִזְדַּכֵּךְ הָאָוִיר בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְאָז נַעֲשֶׂה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ וְאָז יוּכַל הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שֶׁנִּכְבַּשׁ בֵּין הָאֻמּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי חֲטָאָיו, וְעַכְשָׁיו עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְדַּכֵּךְ הָאָוִיר בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן יוּכַל הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ הַנַּ"ל לִשְׁמֹעַ אֶת דִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאָז נִתְעוֹרֵר וְזוֹכֵר אֶת מַעֲלָתוֹ וּמַתְחִיל לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְחוֹזֵר לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת כֹּהֲנִים בַּעֲבוּדָתָן וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ הַכֹּהֲנִים עוֹסְקִים בַּעֲבוֹדָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְדַּכֵּךְ וְנִתְבָּרֵר הָאָוִיר כַּנַּ"ל, כִּי הֶעָשָׁן שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הָיָה עוֹלֶה וּמְגָרֵשׁ אֶת כָּל הָאֲוִירִים רָעִים, בְּחִינַת רוּחַ רָעָה. וְהָיָה מְזַכֵּךְ הָאָוִיר בִּבְחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ כַּנַּ"ל. וְאָז הָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים בְּמַעֲמָדָן וְהָיוּ מְדַבְּרִים דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים בְּחִינַת דִּבּוּר הַיִּשְׂרְאֵלִי הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁזֶּהוּ הַדִּבּוּר יִהְיֶה הוֹלֵךְ וְנִשְׁמַע לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר אֶת מַעֲלָתוֹ וְיָשׁוּב לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן עוֹסְקִים בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית וּבְפָרָשַׁת הָאֲזִינוּ, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ מַזְכִּירִין אֶת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ, אֶת מַעֲלָתוֹ הַגְּדוֹלָה, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה שִׁבְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה שֶׁהֵם נִקְרָאִים "רֵאשִׁית" כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁירַת הָאֲזִינוּ, כִּי עִקַּר שִׁירַת הָאֲזִינוּ אָמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּשְׁבִיל זֶה הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָאֻמּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי מֹשֶׁה צָפָה עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, שֶׁאָז יִהְיֶה נִכְבָּשׁ וְנִסְתָּר הַטּוֹב בְּהַסְתָּרָה וְהָעֲלָמָה יְתֵרָה מְאֹד כְּמוֹ עַכְשָׁיו בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (דְּבָרִים לא), "וְאָנֹכִי אַסְתִּיר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ'". וְאָז בָּא הַטּוֹב בְּהֶעָלְמָה וְהַסְתָּרָה יְתֵרָה מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה עַד שֶׁנִּדְמֶה כְּמְעַט, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, לְעוֹרֵר הַטּוֹב הַזֶּה. אֲבָל

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ צָפָה עַל כָּל זֶה וְאָמַר הַשִּׁירָה הַזֹּאת, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת יִתְעוֹרֵר הַטּוֹב מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם אֲפִלּוּ בְּסוֹף הַדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר מַעֲלָתוֹ וְיָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְיַחֲזֹר לְשָׁרְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (דְּבָרִים לא, כא), "וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ". וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּשִׁירַת הָאֲזִינוּ (דְּבָרִים לב), "יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן וְכוּ'", הַיְנוּ בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁהוּא חֵלֶק נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא כָּבוּשׁ בְּמִדְבָּר וּבְתֹהוּ בֵּין הָעַכּוּ"ם וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְזֶהוּ יְסוֹבְבֶנְהוּ יְבוֹנְנֵהוּ וְכוּ', שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מְסַבֶּבֶת אוֹתוֹ וּבוֹנָה עָלָיו וּמַקִּיף אוֹתוֹ בְּכַמָּה מְחִצּוֹת שֶׁל בַּרְזֶל, אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וְעוֹשֶׂה תַּחְבּוּלוֹת לְעוֹרֵר אֶת הַטּוֹב הַהוּא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ יִצְּרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו נוֹצֵר וְשׁוֹמֵר אֶת הַטּוֹב הַהוּא וְכוּ', וְעוֹשֶׂה תַּחְבּוּלוֹת לְעוֹרְרוֹ וּלְהַזְכִּירוֹ שֶׁיָּשׁוּב לְשָׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל מֹשֶׁה הַשִּׁירָה, "הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי", דְּהַיְנוּ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ צִוָּה וְגָזַר שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ יַאֲזִינוּ וְיִשְׁמְעוּ הֵיטֵב דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, דְּהַיְנוּ שֶׁהָאֲוִיר יִזְדַּכֵּךְ בִּבְחִינַת הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים נִשְׁמָעִים הֵיטֵב וְלֹא יִהְיֶה כֹּחַ לְהָרוּחַ רָעָה, רוּחַ סְעָרָה לְבַלְבֵּל וּלְעַרְבֵּב הָאֲוִיר, רַק הַכֹּל יִהְיוּ נָחִים וְיַאֲזִינוּ וְיִשְׁמְעוּ דְּבָרָיו הֵיטֵב כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֶת דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר אֶת מַעֲלָתוֹ הַגְּדוֹלָה וְיָשׁוּב לְשָׁרְשׁוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם אֲפִלּוּ בְּסוֹף הַדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, אֲפִלּוּ מִתּוֹךְ הַעֲלָמָה וְהַסְתָּרָה יְתֵרָה מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ עַכְשָׁיו בִּבְחִינַת וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ'. כִּי לֹא תִשָּׁכַח וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁשִּׁירַת הָאֲזִינוּ הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, לְעוֹרֵר הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית וְכוּ'. כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית מַזְכִּירִין וּמַרְאִין לְהַטּוֹב אֶת מַעֲלָתוֹ, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד עוֹסְקִין בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית וּבְפָרָשַׁת הָאֲזִינוּ בְּשָׁעַת הַקָּרְבַּת הַקָּרְבָּנוֹת כְּדֵי לְעוֹרֵר עַל-יְדֵי-זֶה אֶת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שֶׁיַּחֲזֹר לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן נִזְדַּכֵּךְ הָאֲוִיר כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁמַּדְבִּרִין דִּבּוּר הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה הָיָה נִשְׁמַע הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה נִזְכַּר אֶת מַעֲלָתוֹ וְהָיָה חוֹזֵר לְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ, כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת חוֹזֵר הַטּוֹב לְמַעֲלָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן עִקַּר מַה שֶּׁהָיוּ מַקְרִיבִין לְגָבֹהַּ הוּא הַחֵלֶב שֶׁהוּא לְשׁוֹן "מֵיטַב", בְּחִינַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ הַנַּ"ל, כִּי הוּא יוֹנֵק מִן הַטּוֹב שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת, כִּי בּוֹ נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ מַקְרִיבִין מִן הַקָּרְבָּן אֶת הַחֵלֶב דַּיְקָא, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ,

שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵלֶב, לְגָבֹהַּ, לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה', כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב לְמַעֲלָתוֹ וְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּן כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן לְהֶדְיוֹט אָסוּר הַחֵלֶב בַּאֲכִילָה, כִּי הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שָׁם בִּבְחִינַת חֵלֶב אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילָה, כִּי הוּא בִּבְחִינַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא מְאֹד, בִּבְחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל; שֶׁלִּפְעָמִים הֵם מִתְגַּבְּרִים עַל הַטּוֹב מְאֹד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהוֹצִיאוֹ וְאָז יוֹצֵא בְּזֶרַע הַיְלוּדִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַחֵלֶב שֶׁיּוֹנֵק מֵהַטּוֹב הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא בְּזֶרַע הַיְלוּדִים, שֶׁעוֹבֵר וְהוֹלֵךְ דֶּרֶךְ הַכְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה. וְהַחֵלֶב הוּא עֲלֵיהֶם וְיוֹנֵק מֵהֶם. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא חֵלֶב לְשׁוֹן מֵיטֵב כַּנַּ"ל. וְזֶה הַחֵלֶב הוּא תִּקּוּף שַׁמְנוּנִית הַגּוּף, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הַטּוֹב בִּבְחִינַת כִּי כִסֶּה פָּנָיו בְּחֶלְבּוֹ. "פָּנִים", הוּא הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא הַטּוֹב כַּנַּ"ל, בְּחִינַת חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו. וְהַשֵּׂכֶל הוּא הַטּוֹב בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, בְּחִינַת גַּם בְּלֹא דַּעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. וְהַחֵלֶב מְכַסֶּה עַל זֶה הַטּוֹב בִּבְחִינַת כִּי כִסֶּה פָּנָיו בְּחֶלְבּוֹ. וְאָז כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים תַּאֲוֹת הַגּוּף שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁמְנוּנִית חֵלֶב הַגּוּף עַל הַטּוֹב, אֲזַי חַס וְשָׁלוֹם, אֵין הַטּוֹב שׁוֹמֵעַ כְּלָל אֶת הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁיָּשׁוּב לְמַעֲלָתוֹ בִּבְחִינַת זֶה דַּרְכָּם כֵּסֶל לָמוֹ (תְּהִלִּים מט, יד). וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֵלֶב יֵשׁ לָהֶם עַל כְּסָלֵיהֶם שֶׁמְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין שׁוֹמְעִים כְּלָל דִּבְרֵי מוּסָר. וְאֵינָם מִסְתַּכְּלִים עַל תַּכְלִיתָם מַה יְהֵא בְּסוֹפָם. וְשֶׁמָּא תֹּאמַר שִׂכְחָה יֵשׁ לָהֶם, תַּלְמוּד לוֹמַר, "וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה וְכוּ'", דְּהַיְנוּ שֶׁמַּזְכִּירִין בְּפִיהֶם אֶת סוֹפָם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינָם מִתְגַּבְּרִים לָשׁוּב לְשָׁרְשָׁם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת הַחֵלֶב שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עַל כְּסָלֵיהֶם שֶׁמְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם. נִמְצָא, שֶׁהַחֵלֶב חוֹפֶה עַל הַטּוֹב וְיוֹנֵק מִמֶּנּוּ. וְעַל-כֵּן הַחֵלֶב הוּא אָסוּר בַּאֲכִילָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרְרוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כִּי הַטּוֹב כָּבוּשׁ וּמְהֻדָּק שָׁם מְאֹד מְאֹד, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְצֵאת כַּנַּ"ל רַק עַל-יְדֵי אֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְבָרֵר וּלְהוֹצִיא גַּם הַטּוֹב הַהוּא שֶׁבַּחֵלֶב. וְעַל-כֵּן בַּקָּרְבָּנוֹת עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא הַחֵלֶב דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל חֵלֶב לַה'", כִּי זֶה עִקַּר הַקָּרְבָּן לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מְאֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֵלֶב שֶׁיּוֹנֵק מִן הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מְאֹד וְעַל-יְדֵי אֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ נִכְלֶה הָרַע וְנִתְבָּרֵר הַטּוֹ

הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַ"ל, וְאָז יְכוֹלִין לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה הוּא לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר שֶׁאוֹרֵל וְהַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הֵם בְּחִינַת נִיצוֹצֵי חֶלְקֵי הַטּוֹב מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילָם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַזְכִּיר אֶת הַטּוֹב אֶת מַעֲלָתוֹ עַד שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים אָז מִתְעוֹרְרִים גַּם נִיצוֹצֵי חֶלֶק הַטּוֹב שֶׁבְּהַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל. וְאָז יָכוֹל לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן לִפְעָמִים כְּשֶׁהַטּוֹב כָּבוּשׁ מְאֹד חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹתוֹ, אָז צְרִיכִין לְתַעֲנִית, כִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה וּצְרִיכִין לְתַעֲנִית. וְעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית נִתְמַעֵט חֶלְבּוֹ שֶׁהָיָה מְכַסֶּה עַל הַטּוֹב כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַתַּעֲנִית בִּמְקוֹם קָרְבָּן כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מַכְנִיעַ הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה עַל הַטּוֹב וְאָז יָכוֹל הַטּוֹב לִזְכֹּר אֶת מַעֲלָתוֹ וְלָשׁוּב לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּסְּפָרִים; שְׁמִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת "אֵשׁ", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה כט, כג), "הֲלוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ". וְעַל-יְדֵי אֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא יָכוֹל לְהַכְנִיעַ וְלִשְׂרֹף אֶת הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה עַל הַטּוֹב, עַד שֶׁיִּשְׁמַע הַטּוֹב אֶת דִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה וְיָשׁוּב לְמַעֲלָתוֹ וּלְשָׁרְשׁוֹ, כִּי הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה כְּאִלּוּ הִקְרִיב כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק (וַיִּקְרָא ז, לז), "זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְכוּ'" וְעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת נִשְׂרָף הַחֵלֶב וְעוֹלֶה הַטּוֹב לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן בְּיוֹם שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א), "שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה" לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, כִּי עִקַּר בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בִּשְׁבִיל הַשָּׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא כַּנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹמֵעַ הַטּוֹב וְזוֹכֵר אֶת מַעֲלָתוֹ וְנַעֲשִׂין גֵּרִים שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַמְּזֻבָּח, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַ"ל שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶהוּ "יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְכוּ'" (שִׁיר הַשִּׁירִים א) נְשִׁיקִין זֶה בְּחִינַת אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא כַּיָּדוּעַ. הַיְנוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם וְאַהֲבָה, בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, "לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל-כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ", וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, בָּא יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר בָּא רָחָב וְנִתְגַּיְּרָה וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם בְּחִינַת נְשִׁיקִין, בְּחִינַת אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים כַּנַ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי זוֹכִין לְתִשׁוּבָה עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי כְּשֶׁמִּשְׁתַּטְּחִין עַל קֶבֶר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת זֶה בְּחִינַת אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא, (כְּמוּבָא בִּכְתְבֵי הָאָר"י זַ"ל); שֶׁזֶּה עִקַּר כַּוָּנוֹת הַהִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים, לְאִתְדַּבְּקָא רוּחָא בְּרוּחַ הַצַּדִּיק. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ כַּנַ"ל, כִּי

מְקוֹם הַקֶּבֶר שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ, שֶׁהַצַּדִּיקִים זוֹכִין לִירַשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּמְקוֹם קְבוּרָתָם. וּכְמוֹ שֶׁמְּסַפְּרִין הָעוֹלָם בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, זְכֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁאָמַר; שֶׁפָּעַל אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּקוֹם קְבוּרָתוֹ יִהְיֶה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַנֶּחְזֶה וְהַנִּזְכָּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְסֻגָּל שָׁם מְאֹד בִּמְקוֹם קֶבֶר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְעוֹרֵר לִבּוֹ, לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב מַה הוּא עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּלְהַזְכִּיר אֶת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֲצִלוֹ בְּגָלוּת גָּדוֹל, שֶׁיִּזְכֹּר אֶת מַעֲלָתוֹ הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם כִּי הוּא מְזֻרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם וְכוּ' וְכוּ'. וְעַכְשָׁיו הוּא נָפַל לִמְקוֹם שֶׁנָּפַל וְלִפְעָמִים יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהָאָדָם לֹא יִשְׁמַע כָּל זֶה, וְלִפְעָמִים אֲפִלּוּ כְּשֶׁיְּדַבֵּר לְעַצְמוֹ דִּבּוּרִים כָּאֵלּוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁלֹּא יִשְׁמַע חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁהַטּוֹב כָּבוּשׁ בְּגָלוּת גָּדוֹל מְאֹד, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שָׁשָׁם הוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַנֶּחְזֶה וְהַנִּזְכָּר וְאֵין שָׁם שׁוּם רוּחַ רָעָה שֶׁיַּפְרִיד בֵּין הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים וּבֵין הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ וְאָז זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ אֶת דִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהָיוּ מְדַבְּרִים וְעוֹסְקִים תָּמִיד לְהַזְכִּיר אֶת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ וּלְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה. וְעַכְשָׁיו יָכוֹל הַטּוֹב לִשְׁמֹעַ הֵיטֵב אֶת דִּבּוּרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, וְאָז זוֹכֶר אֶת מַעֲלָתוֹ וְיָכוֹל לְזָכוֹת לִתְשׁוּבָה וְלַחֲזֹר לִשָּׁרְשׁוֹ:

וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים טז, ב) אָמַרְתְּ לַה' אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ, הַיְנוּ לִפְעָמִים, אַף-עַל-פִּי שֶׁאַתָּה אוֹמֵר לַה', 'אֲדֹנָי אָתָּה', וְאַתָּה רוֹצֶה לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן 'טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ', דְּהַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן הַטּוֹב שֶׁבִּי עֲדַיִן אֵינוֹ חוֹזֵר וְשָׁב אֵלֶיךָ, מֵחֲמַת שֶׁנִּתְהַדֵּק וְנִתְקַשֵּׁר בְּגָלוּת גָּדוֹל מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הַתִּקּוּן לָזֶה "לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה", הַיְנוּ עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה,כְּשֶׁזּוֹכִין לָבוֹא עַל מְקוֹם קְבוּרָתָם הַקָּדוֹשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרֵר הַטּוֹב וְחוֹזֵר לְשָׁרְשׁוֹ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ד

חלק א

חֵלֶב וָדָם, וּבוֹ יִתְבָּאֵר הִלְכוֹת פֶּסַח וְעִנְיַן אִסּוּר חָמֵץ וּמִצּוֹת אֲכִילַת מַצָּה וְעִנְיַן סְפִירָה:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וַיַּסֵּב אֱלֹקִים וְכוּ'" סִימָן סב, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה. וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אַפִּין בְּאַפִּין וְכוּ', רַק הָאֲכִילָה צָרִיךְ לִהְיוֹת מַאֲכָל אַחַר שֶׁנִּתְבָּרֵר, כִּי מַאֲכָל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תַּעֲרֹבֶת, עַל-יְדֵי מַאֲכָל כָּזֶה אֶפְשָׁר לַחֲטֹא. וְהַבֵּרוּר שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי יֵשׁ קֻשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן וְכוּ'. וְיֵשׁ קֻשְׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן וּלְתָרְצָם רַק לֶעָתִיד וְכוּ', רַק לְהַעֲמִיד עַל אֱמוּנָה. וַאֲפִלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה לִפְעָמִים נִסְתְּמוּ שִׁבְילֵי הַשֵּׂכֶל וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ

לְהָשִׁיב וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא לִמּוּד הַפּוֹסְקִים וְכוּ', אֲבָל הַקַּשְׁיוֹת שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם תֵּרוּץ אָסוּר לָאָדָם לְעַיֵּן בָּהֶם, רַק לְחַזֵּק עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה. וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, יוֹכַל לִהְיוֹת עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ וְכוּ'. וּלְהַשְׁלִים אֶת הָאֱמוּנָה וְכוּ'. צָרִיךְ מִתְּחִלָּה לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצֵי אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר. וּכְשֶׁנִּתְבָּרְרוּ אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר אָז הוֹפֵךְ אֶת עַצְמוֹ הַדִּבּוּר וּמְלַקֵּט הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְכוּ'. וּלְהַעֲלוֹת נִיצוֹצֵי אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר צָרִיךְ לְתַעֲנִית וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מְדַבְּקִין אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ', כִּי הַתַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת שֶׁחוֹזְרִים לַאֲחוֹרִים, לְהַתְחָלַת הַתַּעֲנִית וְכוּ', גַּם כִּי עִקַּר כָּל הַדְּבָרִים הֵן הַהַתְחָלָה, כִּי כָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת,מֻחֲמַת שֶׁיּוֹצֵא מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר כֹּחַ הֶעָבוֹדָה שֶׁל כָּל הַיָּמִים אֵינוֹ אֶלָּא הַהַתְחָלָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לַחֲזֹר לַאֲחוֹרֵי, לְיוֹם רִאשׁוֹן. שֶׁהִתְחִיל לְהָבִין, לְהִתְעַנּוֹת, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהָיָה קָשֶׁה עָלָיו הַהַתְחָלָה שֶׁיָּצָא מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ. וּבְכָל יוֹם חוֹזֵר לַאֲחוֹרָיו לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל. וְהַכְּלָל שֶׁעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מְדַבְּקִין אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְאָז נִמְשָׁכִין מֵימֵי הַחֲסָדִים לְלַחְלֵחַ מֵצַר הַגָּרוֹן מִבְּחִינַת נִיחַר גְּרוֹנִי וְכוּ', כִּי אָז נִכְנָעִין שְׁלֹשֶׁת שָׂרֵי פַּרְעֹה, שַׂר הַמַּשְׁקִים וְהָאוֹפִים וְהַטַּבָּחִים, שֶׁהֵם, קָנֶה וְוֶשֶׁט וּוְרִידִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ', שֶׁיְּנִיקָתָם מִפַּרְעֹה שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת הָעֹרֶף, הַיְנוּ מֵאֲחוֹרַיִם. וְעִקַּר יְנִיקָתוֹ מֵהַדִּבּוּרִים וְכוּ'. וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְבָּרְרִין אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית אָז נִתְגַּלִּין הַפָּנִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ', כְּדֵי לְהוֹצִיא בְּלִעָם מִפִּיהֶם בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ח, ט) עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ וְכוּ'. וַאֲזַי נִתְקָרְבִין הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְנִשְׁלָם הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וּמִתְקַשְּׁטָת בְּקִשּׁוּטִין דִּלָּא הֲווֹ וְכוּ'. וַאֲזַי אֲכִילָתוֹ יְקָרָה מְאֹד, כִּי נִתְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ כַּנַּ"ל (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב):

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת פֶּסַח וִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת מֵצַר הַגָּרוֹן, בְּחִינַת נִחַר גְּרוֹנִי כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה הַדִּבּוּר בַּגָּלוּת כַּיָּדוּעַ. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא פֶּסַח, כִּי אָז הָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁיָּצָא הַדִּבּוּר מֵהַגָּלוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח "פֶּה סָח", כַּמּוּבָא. כִּי פַּרְעֹה הוּא מֶלֶךְ מִצְרַיִם שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת 'הָעֹרֶף' שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁלֹשָׁה שָׂרִים הַנַּ"ל, שַׂר הַמַּשְׁקִים וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת קָנֶה וְוֶשֶׁט וּוְרִידִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה קָנֶה וְוֶשֶׁט וְכוּ' הֵם סְמוּכִין לְכֶלִי הַדִּבּוּר, דְּהַיְנוּ לַחֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִין הֵם מַמְשִׁיכִין הַדִּבּוּר לְהָעֹרֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וְאָז הוּא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁהַדִּבּוּר הוּא בְּגָלוּת מִצְרַיִם בִּבְחִינַת מֵצַר הַגָּרוֹן, בְּחִינַת נִחַר גְּרוֹנִי וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְלָזֶה צְרִיכִין תַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְדַבְּקִין אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ וּמִצָּוֹת אֲכִילַת מַצָּה:

חלק ב

כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתָם בְּחִינַת מַאֲכָל שֶׁנִּתְבָּרֵר, שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּזֹאת לְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אַפִּין בְּאַפִּין כַּנַּ"ל, אֲבָל לָזֶה אֵין זוֹכִין כִּי אִם כְּשֶׁהָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְלִזְכּוֹת לָזֶה צְרִיכִין שְׁנֵי תִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִלְמֹד פּוֹסְקִים כְּדֵי לִפְתֹּחַ אֶת הַדַּעַת שֶׁלֹּא יָסְתְּמוּ שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין לְתֵרֶץ הַקּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן. וְגַם צְרִיכִין לְתַעֲנִית כְּדֵי לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מֵהַגְּלוּת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה. וְאָז אַחַר כָּךְ חוֹזֵר הַדִּבּוּר אֶת פָּנָיו וּמַעֲלֶה שְׁאָרֵי נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ'. וְאָז נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְנִצּוֹלִין מֵהַקּשְׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, שֶׁצְּרִיכִין רַק לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב). וְאָז זוֹכִין לַאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָהּ מִתְיַחֲדִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּבְחִינַת אַפִּין בְּאַפִּין כַּנַּ"ל. וּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הָאֵלּוּ הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה, כִּי תִּקּוּן הַקּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן עַל-יְדֵי לִמּוּד פּוֹסְקִים זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת, שֶׁזּוֹכִין לְדַעַת שָׂכֶל לְהָבִין מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְהָבִין, לְתָרֵץ הַקּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן. וְתִקּוּן הַקּשְׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כִּי מֵאֵלּוּ הַקּשְׁיוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד וְהַכֹּל כָּלוּל בֶּאֱמוּנָה (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בָּאוֹת ב, שֶׁמַּתְחִיל, וְהַבְּרוּר שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי הָאֱמֶת מַה שֶּׁהִגְבִּיל ה' יִתְבָּרַךְ לַשֵּׂכֶל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה קָצַת, כִּי פָּתַח בַּחֲדָא וְסִיֵּם בְּתַרְתֵּי, כִּי מַתְחִיל לְדַבֵּר רַק מֵאֱמוּנָה, שֶׁהַבְּרוּר שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ וּמְבָאֵר שְׁנֵי בְּחִינוֹת תִּקּוּן הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה, כִּי זֶה מְבֹאָר שֶׁהַקּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי לִמּוּד פּוֹסְקִים, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת. אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי תִּקּוּן הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה הַכֹּל אֶחָד וּשְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְהָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא יְסוֹד הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה", אַךְ זֶה יָדוּעַ שֶׁחִיּוּת הָאֱמוּנָה הוּא מֵהַדַּעַת, כִּי הָאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁחִיּוּתָהּ מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא הַדַּעַת בִּבְחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, כִּי בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁאֱמוּנָה הִיא דַּיְקָא לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה לְבַד בְּלִי שׁוּם דַּעַת וְשֵׂכֶל, כִּי בַּמֶּה שֶׁהַשֵּׂכֶל מֵבִין אֵין זֶה אֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן שֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה וְחִיּוּתָהּ הוּא דַּעַת, כִּי בְּוַדַּאי הַבְּהֵמָה שֶׁאֵין לָהּ שׁוּם דַּעַת אֵין שַׂיָּךְ לוֹמַר עָלֶיהָ שֶׁיֵּשׁ לָהּ אֱמוּנָה, וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא רַק אֵצֶל הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חוֹנֵן עָלֵינוּ וּמַמְשִׁיךְ עַל נַפְשֵׁנוּ וְדַעְתֵּנוּ הֶאָרָה מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן כָּזֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בָּנוּ כֹּחַ הָאֱמוּנָה, כִּי הָאֱמוּנָה נִמְשֶׁכֶת בְּשָׁרְשָׁהּ מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָבֹהַּ מְאֹד מְאֹד, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בָּנוּ הַכֹּחַ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת

לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין הַהֶמוֹן עַם וְהַנָּשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בִּפְשִׁיטוּת כְּמוֹתָם. (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר), אַף-עַל-פִּי-כֵן מִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה אָז אֱמוּנָתוֹ חָזָקָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם זוֹכֶה לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ בִּקְדֻשָּׁה, בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה נִפְלָאָה אֶל הָאֱמוּנָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה בְּכָל פַּעַם, כִּי כָּל מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ יוֹתֵר הוּא מֵבִין שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עֲדַיִן כְּלָל שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְחַזֵּק רַק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְגַם מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה עַתָּה שֶׁכַּמָּה קֻשְׁיוֹת שֶׁהָיָה קָשֶׁה לוֹ בְּדַעְתּוֹ עַל ה' יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיקִים. וְעַתָּה נִתְיַשְּׁבוּ אֵלָיו עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְתַּח דַּעְתּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מֵבִין לִלְמֹד סָתוּם מִן הַמְפֹרָשׁ; שֶׁגַּם הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁעֲדַיִן סְתוּמִים אֶצְלוֹ בְּוַדַּאי יֵשׁ לָהֶם תֵּרוּץ, רַק שֶׁעֲדַיִן לֹא נִפְתַּח דַּעְתּוֹ כָּל כָּךְ לְיַשֵּׁב גַּם אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת אוֹ שֶׁהֵם מֵהַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן בְּזֶה הָעוֹלָם בְּשׁוּם אֹפֶן. וְעַל-כֵּן הוּא מִתְחַזֵּק עַל-יְדֵי-זֶה בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה בְּכָל פַּעַם. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַדַּעַת נִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְהֵפֶךְ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה, נִתּוֹסֵף לוֹ הֶאָרָה גְּדוֹלָה בְּדַעְתּוֹ, כִּי עִקַּר הִיא הָאֱמוּנָה. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ (בְּסִימָן צא), שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לְדַעַת, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן דַּעַת וֶאֱמוּנָה שְׁנֵיהֶם אֶחָד, שְׁנֵיהֶם בִּכְלָל נִקְרָאִים "אֱמוּנָה", כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַדַּעַת הִיא אֱמוּנָה בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע (בְּחִינוֹת עוֹלָם יג, מה). וּמֵאַחַר שֶׁתַּכְלִית הַדַּעַת דְּלֹא נֵדַע בְּוַדַּאי צְרִיכִין רַק לְהַעֲמִיד עַל אֱמוּנָה וְזֶה תַּכְלִית הַדַּעַת שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג שֶׁאֵין יוֹדְעִין עֲדַיִן כְּלָל, רַק עַל-יְדֵי כָּל הַדַּעַת שֶׁהִשִּׂיג מֵבִין בְּהִתְבּוֹנְנוּת נִפְלָא כַּמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וְלִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה שֶׁהִיא יְסוֹד הַכֹּל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב מַה שֶּׁהִקְשֵׁנוּ לְעֵיל מַה שֶּׁרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, פָּתַח בַּחֲדָא וְסֵיֵם בְּתַרְתֵּי, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַ"ל:

חלק ג

וְאָז כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַשְׂלִים הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי תְּקוּנִים הַנַ"ל, שֶׁהֵם לְמוּד פּוֹסְקִים וְתַעֲנִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה כַּנַ"ל. שֶׁשְּׁנֵיהֶם כְּלוּלִים בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל. אָז דַּיְקָא זוֹכִין לַאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזּוֹכִין עַל יָדָהּ לְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אַפִּין בְּאַפִּין כַּנַ"ל, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ הֵם שֹׁרֶשׁ הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֶחָד בֶּאֱמֶת כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הָאֲכִילָה עַל שֵׁם הָאֱמוּנָה וְעַל שֵׁם הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּרְעֵה אֱמוּנָה", וּכְתִיב, "אִכְלוּ רֵעִים" תְּרֵין רַעְיָן וְכוּ', שֶׁהֵם חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, בְּחִינַת דַּעַת. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר; שֶׁהָאֲכִילָה הִיא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה וֶאֱמוּנָה הַכֹּל אֶחָד וְכַנַ"ל:

חלק ד

וּבְגָלוּת מִצְרַיִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם בַּגָּלוּת, הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה, כַּמּוּבָא, שֶׁבְּמִצְרַיִם הָיָה הַדַּעַת בַּגָּלוּת. וְכֵן הָיָה הַדִּבּוּר בַּגָּלוּת בִּבְחִינַת כְּבֵד פֶּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת גָּלוּת הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה

עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לָצֵאת מֵהַגָּלוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁנֵי הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם לְמוּד פּוֹסְקִים וְתַעֲנִית כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּמִצְרַיִם הָיָה עֲדַיִן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְלֹא זָכוּ עֲדַיִן לַתְּקוּנִים הַנַּ"ל. וְאִם הָיוּ מַמְתִּינִים עַד שֶׁיִּתָּקְנוּ הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל הָיוּ נִשְׁאָרִים שְׁקוּעִים בַּגָּלוּת, כִּי הַקְּלִפּוֹת נִתְאַחֲזוּ בָּהֶם כָּל כָּךְ שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל. עַל-כֵּן עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל וְנָס נִפְלָא וּפָסַח וְדִלֵּג עַל הַקֵּץ וְהֵאִיר עָלֵינוּ הָאָרָה נִפְלָאָה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כְּמִבֹּאָר בַּכַּוָּנוֹת מֵעִצָּם הָאָרָה שֶׁל לֵיל פֶּסַח שֶׁמְּאִירִין כָּל הַמֹּחִין וּבָאִין מֹחִין דְּגַדְלוּת קֹדֶם לְמֹחִין דְּקַטְנוּת וְכוּ', וְעַיֵּן שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁתָּמִיד צְרִיכִין מִקֹּדֶם לְתַקֵּן הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר הַדִּבּוּר פָּנָיו לְלַקֵּט שְׁאָרֵי הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל עַכְשָׁיו, בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, הִפְלִיא ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וְהֵאִיר פְּנֵי הַקְּדֻשָּׁה בְּהָאָרָה נִפְלָאָה קֹדֶם שֶׁזָּכוּ לְתַקֵּן הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ נִתְגַּלָּה בְּמִצְרַיִם בִּבְחִינַת וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה', אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ, אֲנִי וְלֹא שָׂרָף, אֲנִי וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת פְּנֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז בְּהָאָרָה נִפְלָאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מַפֶּלֶת מִצְרַיִם עַד שֶׁרֻבִּים מֵהֶם הִשְׁלִיכוּ אֱמוּנָתָם וְנִתְגָּיְרוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְגֵם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְכוּ'". וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה הַגְּאֻלָּה, כִּי הַגְּאֻלָּה הָיְתָה בְּלֵיל רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה נִלְקְחָה שָׂרָה לְבֵית פַּרְעֹה שֶׁהוּא רֶמֶז עַל הוֹד יְפִי הַדִּבּוּר שֶׁהוֹפֵךְ פָּנָיו אֲלֵיהֶם וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא הַכְנָעָתָם (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וּמֵחֲמַת זֶה אָסוּר אָז הֶחָמֵץ בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא וּצְרִיכִין לֶאֱכֹל רַק מַצָּה, כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת קְלִפּוֹת, בְּחִינַת כִּי יִתְחַמֵּץ לִבְבִי וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם לְעִנְיַן הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁהָיָה קָשֶׁה לוֹ בְּלִבּוֹ עַל ה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בְּכָל הַשָּׁנָה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת חָמֵץ וּמַצָּה:

וְזֶהוּ שֶׁהַזְכִּיר בְּ"מַה נִּשְׁתַּנָּה", שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לְהַזְכִּיר כִּי אִם מַה שֶּׁאוֹכְלִין בְּכָל הַלֵּילוֹת חָמֵץ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר, שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת. וְלָמָּה הִזְכִּיר גַּם מַצָּה? אַךְ בָּזֶה מֻרְמָז תִּקּוּן אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַשָּׁנָה, כִּי אֲכִילָתֵנוּ תָּמִיד בְּכָל הַשָּׁנָה בִּבְחִינַת אֲכִילַת חָמֵץ וּמַצָּה, שֶׁהָאֲכִילָה כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם תִּקּוּן הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ לְיַשֵּׁב הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָמֵץ, בְּחִינַת חִמּוּץ הַמֹּחַ שֶׁמַּחֲמִיצִין הַמֹּחַ וְהַדַּעַת לְיַשֵּׁב וּלְתָרֵץ מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְתָרֵץ. וּמַצָּה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁכָת מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל עַל הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח, שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, רַק שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ הָאָרָה נִפְלָאָה מִלְּמַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת פְּנֵי הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֶּנֶת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֶאֱכֹל כִּי אִם מַצָּה,

שֶׁהוּא מַאֲכָל עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ מְאֹד בְּחִינַת מָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין לח), עֲנָוָה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן, שֶׁהוּא מַאֲכָל שֶׁהַמַּלְאָכִים נִזּוֹנִין מִמֶּנּוּ, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יוֹמָא עה), הַיְנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲכָל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאָרָה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּפְלָאָה הַיּוֹרֶדֶת עָלֵינוּ אָז, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלִרְדֹּף אַחֲרָיו בִּזְרִיזוּת נִפְלָא, בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ, בֶּאֱמוּנָה נִפְלָאָה. אֲבָל עֲדַיִן אָסוּר לְהַטּוֹת אֶת הַמּוֹחַ לְיַשֵּׁב שׁוּם קֻשְׁיָא אֲפִלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, מֻחָמַת שֶׁלֹּא קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא זָכִינוּ עֲדַיִן לְתַקֵּן תִּקּוּנִים הַנַּ"ל. עַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ לְהַחֲמִיץ אֶת מֹחֵנוּ בְּשׁוּם קֻשְׁיָא אֲפִלּוּ מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב. רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין עַתָּה מִלְּמַעְלָה בְּהָאָרָה נִפְלָאָה מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת פְּנֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמֵּאִיר אָז. וְתִקּוּן הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ עַתָּה רַק מִשָּׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן כַּנַּ"ל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא", שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה קְדוֹשָׁה גָּבוֹהַּ מְאֹד, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַדַּעַת, בְּחִינַת אֱמוּנָה נִפְלָאָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל חָמֵץ אָסוּר עַתָּה בְּמַשָּׁהוּ בְּבֵל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא, כִּי אָסוּר עַתָּה לְכָנֵס בְּשׁוּם קֻשְׁיָא אֲפִלּוּ מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב וְכַנַּ"ל. אֲבָל בְּכָל הַשָּׁנָה מֻתָּר הֶחָמֵץ, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל אָז הֶתֵּר הֶחָמֵץ, כִּי אָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַדַּעַת, לְיַשֵּׁב הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן אֲכִילַת חָמֵץ בְּכָל הַשָּׁנָה. וְעַל-כֵּן תָּמִיד הָאֲכִילָה דְּקֻדָּשָׁה בִּבְחִינַת אֲכִילַת חָמֵץ וּמַצָּה, כִּי הִיא כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה. אֲבָל עַתָּה בְּפֶסַח אָסוּר לְהַחֲמִיץ הַמֹּחַ בְּשׁוּם קֻשְׁיָא אֲפִלּוּ מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב, וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל הֶחָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ, רַק לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּפֶסַח מֵהָאָרָה הָעֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁהוּא קְרִיעַת יַם סוּף הֶתֵּר הֶחָמֵץ, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא עַל-יְדֵי מַטֵּה מֹשֶׁה, וּמַטֵּה מֹשֶׁה דְּא מט"ט (מְטַטְרוֹן), שֶׁכְּלוּל מִשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְמוּד פּוֹסְקִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִבְקָע יַם הַחָכְמָה וְזוֹכִין לְתִקּוּן הַדַּעַת לְיַשֵּׁב וּלְתָרֵץ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן וְאָז נִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה עַל יָדֵינוּ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ הֶתֵּר הֶחָמֵץ, כִּי הֶתֵּר הֶחָמֵץ בְּכָל הַשָּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת, עַל-יְדֵי לְמוּד פּוֹסְקִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף בְּיוֹם שִׁשִּׁי לִסְפִירַת הָעֹמֶר כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ', שֶׁהֵם עִקַּר הַתִּקּוּן הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי לְמוּד פּוֹסְקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֶתֵּר הֶחָמֵץ אַחַר כָּךְ כַּנַּ"ל:

חלק ו

גַּם צְרִיכִין בְּפֶסַח לְהַכְנִיעַ שְׁלֹשֶׁת שָׂרֵי פַּרְעֹה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם שַׂר הַמַּשְׁקִים וְהָאוֹפִים וְהַטַּבָּחִים, שֶׁהֵם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוַת פֶּסַח וַאֲכִילַת מַצָּה וּשְׁתִיַּת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁהֵם מַכְנִיעִים שְׁלֹשָׁה שָׂרִים הַנַּ"ל, כִּי מִצְוַת שְׁחִיטַת הַפֶּסַח מַכְנִיעַ שַׂר הַטַּבָּחִים, וּמִצְוַת מַצָּה מַכְנִיעַ שַׂר הָאוֹפִים, וּשְׁתִיַּת הַכּוֹסוֹת מַכְנִיעַ שַׂר הַמַּשְׁקִים:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין הַבְּכוֹרוֹת לְהִתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב פֶּסַח, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִמֵּצַר הַגָּרוֹן וּלְהַכְנִיעַ פַּרְעֹה וּשְׁלֹשֶׁת שָׂרָיו וְכוּ' זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְדַבְּקִין אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹרוֹת דַּיְקָא מִתְעַנִּין, כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַתַּעֲנִית הוּא מֵחֲמַת שֶׁחוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם אֶל הַהַתְחָלָה שֶׁהִתְחִיל לְהָבִין וּלְהִתְעַנּוֹת. וּמֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא מְדַבְּקִין עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁחוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם לַאֲחוֹרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַהַתְחָלוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעִקַּר הוּא הַהַתְחָלָה וְכוּ'. וּבְכָל פַּעַם חוֹזְרִין לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַהַתְחָלָה וְכוּ'. (כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹרוֹת דַּיְקָא מִתְעַנִּין בְּעֶרֶב פֶּסַח, כִּי הַבְּכוֹר הוּא רֵאשִׁית בְּחִינַת הַתְחָלָה. וְעַל-כֵּן נִתְקַדְּשׁוּ הַבְּכוֹרוֹת, כִּי עִקַּר הוּא הַהַתְחָלָה וּכְשֶׁמְּקַדְּשִׁין הַהַתְחָלָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְתְקַדְּשִׁין בְּנָקֵל שְׁאָר הַבָּנִים וְהַהוֹלָדוֹת הַבָּאִין אַחֲרָיו. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל; שֶׁכָּל הַבָּנִים שֶׁבָּאִין אַחֲרָיו, כֻּלָּם מְקַבְּלִים מֵחֶלֶק הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַבְּכוֹר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהַבְּכוֹר הוּא בִּבְחִינַת הַתְחָלָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתַּעֲנִית, וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת בְּכוֹרִים. (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּפָרָשַׁת בֹּא), כִּי אָז הָרַג ה' בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וְהִכְנִיעַ הַבְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְהִצִּיל בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה. וְאָז נִתְקַדְּשׁוּ הַבְּכוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכוּ'", כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַהַתְחָלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא הַדִּבּוּר מִגְּלוּת מִצְרַיִם וּפַרְעֹה וְשָׂרָיו כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת פֶּסַח, שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם, הוּא עִקַּר הַהַתְחָלָה, כִּי הוּא תְּחִלַּת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁהִתְחִילוּ לְהַכִּיר אוֹתוֹ וּלְהַתְחִיל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח. וְאָז נִתְקַדְּשׁוּ בְּכוֹרוֹת שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת הַתְחָלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין הַבְּכוֹרוֹת דַּיְקָא לְהִתְעַנּוֹת, כִּי קְדֻשַּׁת הַתַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִמֵּצַר הַגָּרוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עָשׂוּ שֶׁבְּזֶה אֶת הַבְּכוֹרָה, מָכַר אֶת הַבְּכוֹרָה עַל-יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַלְעִיטֵנִי נָא וְכוּ'", כִּי קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹרָה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַהַתְחָלָה שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַהַתְחָלָה.

וְעַל-כֵּן לְהֵפֶךְ: עֵשָׂו שֶׁבְּזֶה אֶת הַבְּכוֹרָה מָכַר אֶת הַבְּכוֹרָה וּבְזֶה אוֹתָהּ עַל-יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וְכוּ'. וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה", כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה בְּזֶה אֶת הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּחְלָה שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ עַל-יְדֵי תַּעֲנִית, עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה כַּנַּ"ל. וְיַעֲקֹב אֲבִינוּ זָכָה אָז לַבְּכוֹרָה, כִּי כָּל אֶחָד זָכָה בְּחֶלְקוֹ, כִּי תֵּכֶף שֶׁרָאָה יַעֲקֹב תֹּקֶף תַּאֲוָתוֹ לַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁאָמַר לוֹ, "הַלְעִיטֵנִי נָא וְכוּ'", אָמַר לוֹ יַעֲקֹב תֵּכֶף, "מִכְרָה כַיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי", הַיְנוּ עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתָּה מְשֻׁקָּע כָּל כָּךְ בְּתַאֲוַת אֲכִילָה אֵין הַבְּכוֹרָה שַׁיֶּכֶת לְךָ, כִּי קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת תַּעֲנִית, בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעֵשָׂו נִתְרַצָּה תֵּכֶף לָזֶה וּמָכַר וּבָזָה אֶת הַבְּכוֹרָה בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת אֲכִילָה. וְיַעֲקֹב נָתַן לוֹ לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וְכוּ' וַיֵּבֶז וְכוּ', כִּי יַעֲקֹב נָתַן לוֹ כָּל תַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי הוּא שִׁבֵּר מֵעָצְמוֹ תַּאֲוַת אֲכִילָה וְנָתַן תַּאֲוַת אֲכִילָה לְעֵשָׂו וְהוּא קִבֵּל לְעַצְמוֹ בְּעֵד זֶה הַבְּכוֹרָה, שֶׁזּוֹכִין אֵלֶיהָ עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים וְהַשָּׁבוּעוֹת וְחוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם לַהַתְחָלָה, כִּי בְּכָל פַּעַם חוֹזְרִין לִתְחִלַּת הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר שֶׁאָז הָיָה עִקַּר הַתְּחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי בְּלֵיל רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח הָיָה תְּחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת עַל-יְדֵי הָאָרָה הָעֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, אֲבָל אַחַר כָּךְ, אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן מִסְתַּלֶּקֶת הַהָאָרָה הַזֹּאת. וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר, לְהַתְחִיל לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמֵנוּ כַּסֵּדֶר מִיּוֹם אֶל יוֹם בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא (כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים) וְכָל יְמֵי הַסְּפִירָה חוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַתְחָלַת הַסְּפִירָה שֶׁהוּא הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר, הַיּוֹם שְׁלִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר וְכוּ' וְכֵן כֻּלָּם. נִמְצָא, שֶׁחוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם לְהַהַתְחָלָה שֶׁהוּא הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתַּעֲנִית שֶׁחוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם לַהַתְחָלָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ זוֹכִין עַתָּה לְצֵאת מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם וּלְתַקֵּן אֶת הַדִּבּוּר וְלִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִנְּלוּת מִצְרַיִם וְכוּ' זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִין אֶל הַהַתְחָלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּעֲנִית וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר חֵלֶב וְדָם כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל שְׁנֵי מִינֵי קְשִׁיּוּת הַנַּ"ל. שֶׁהֵם הַקְּשִׁיּוּת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, אַף לִפְעָמִים נִסְתְּמוּ שִׁבְילֵי הַשֵּׂכֶל וְאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן וְלָזֶה צְרִיכִין לִמּוּד פּוֹסְקִים. וְהַקְּשִׁיּוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲמִיד רַק עַל אֱמוּנָה שְׁנִשְׁלֶמֶת עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא הַדִּבּוּר מִנְּלוּת מִצְרַיִם וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי אִסּוּר חֵלֶב הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַדַּעַת שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִסְתָּמִין שִׁבְילֵי הַשֵּׂכֶל לְיַשֵּׁב הַקְּשִׁיּוּת

שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְׁבָּן, כִּי חֵלֶב הוּא שַׁמְנוּנִית הַגּוּף, שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׂכֶל, כִּי הַשֵּׂכֶל בּוֹעֵר כְּמוֹ נֵר דּוֹלֵק עַל-יְדֵי שַׁמְנוּנִית הַגּוּף (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל חֵלֶב בְּהֵמָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַחֵלֶב שֶׁל בְּהֵמָה וְיִסְתֹּם אֶת הַדַּעַת לְגַמְרֵי, כִּי כְּשֶׁהַחֲלָבִים דְּסַטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבְּרִים, נִסְתָּם הַשֵּׂכֶל לְגַמְרֵי וְיכוֹלִין לִשְׁכֹּחַ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זֶה דַּרְכָּם כֵּסֶל לָמוֹ". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֵלֶב יֵשׁ לָהֶם עַל כִּסְלֵיהֶם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת חֶלְבָּמוֹ סָגְרוּ, בְּחִינַת כִּי כִסָּה פָּנָיו בְּחֶלְבּוֹ. פָּנִים הוּא הַשֵּׂכֶל בְּחִינַת חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו. וְעַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַחֲלָבִים נִסְגָּר וְנִתְכַּסֶּה הַשֵּׂכֶל עַד שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְיַשֵּׁב אֲפִלּוּ הַקַּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְׁבָּן. וְעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹכְחִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְנִתְרַחֲקִין מִמֶּנּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַהִתְרַחֲקוּת וְהַשִּׁכְחָה אֶת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הַכְּפִירוֹת וְחֶסְרוֹן אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַקַּשְׁיוֹת וְהַסְתָּרַת יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּלֵב כָּל אֶחָד, (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה אוֹתָנוּ מִלֶּאֱכֹל חֵלֶב, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִסְתָּם וְנִסְגָּר הַשֵּׂכֶל חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהָבִין, לְתָרֵץ הַקַּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְתָרְצָם. וְאִסּוּר דָּם הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַדִּבּוּר שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי תִּקּוּן הַדִּבּוּר הוּא לְהוֹצִיא אֶת הַדִּבּוּר מִגְּלוּת מִצְרַיִם וּפַרְעֹה וְשָׂרָיו וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁבְּמִצְרַיִם בַּגָּלוּת הָיָה הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם, (כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים) וְזֶהוּ בְּחִינַת וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וְכוּ', כִּי הַדִּבּוּר הוּא מֵהַדָּמִים, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְעִקַּר הַדִּבּוּר הוּא מֵהַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה", וְתַרְגּוּמוֹ, לְרוּחַ מְמַלְלָא, (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים). וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַדָּמִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵין יְכוֹלִין לְדַבֵּר כְּלָל, וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּה, לְשׁוֹן דָּמִים. וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל דָּם, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַדָּמִים רָעִים שֶׁמֵּהֶם עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם, עִקַּר גָּלוּת הַדִּבּוּר. וְעַל-יְדֵי-זֶה שָׁנִזְהָרִין מֵחֵלֶב וָדָם, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְתַקֵּן אֶת הַדַּעַת וּלְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִגָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית, וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת אִסּוּר חֵלֶב וָדָם, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית נִתְמַעֵט הַחֵלֶב וְהַדָּם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים אַחַר הַתַּעֲנִית, יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּהֵא מִעוּט חֶלְבִּי וְדָמִי מְרֻצֶּה לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי קָרְבָּן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁאֵין אוֹכְלִין חֵלֶב וָדָם זֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת תַּעֲנִית, כִּי אֵיבָר מַחֲזִיק אֵיבָר (כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר). וְאִם הָיוּ אוֹכְלִין חֵלֶב וָדָם הָיָה נִתְרַבֶּה הַחֵלֶב וְהַדָּם שֶׁבָּאָדָם. וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁאֵין אוֹכְלִין אוֹתוֹ, נִתְמַעֵט הַחֵלֶב וְהַדָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקָּרְבָּן הוּא חֵלֶב וָדָם. וְהַחֵלֶב עוֹלֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְנִשְׂרָף כֻּלּוֹ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה', כִּי הַחֵלֶב הוּא שַׁמְנוּנִית שֶׁהוּא עִקַּר הַשֹּׂכֶל. אַךְ אֲנַחְנוּ אֵין כֹּחַ בְּיָדֵינוּ לְבָרֵר הַשֵּׂכֶל וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בְּחֵלֶב בְּהֵמָה וְעַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ בַּאֲכִילָה בְּאִסּוּר חָמוּר, כִּי כָּל אוֹכֵל חֵלֶב יִהְיֶה נִסְתָּם שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי וְיִתְגַּבְּרוּ הַכְּפִירוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל הַמִּזְבֵּחַ דַּיְקָא הַחֵלֶב הוּא עוֹלֶה לְרֵיחַ נִיחוֹחַ, כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת דַּעַת וְשֵׂכֶל, (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים). וְשָׁם מֵאִיר שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְדַעַת גָּבוֹהַּ מְאֹד וְעַל-כֵּן שָׁם עוֹלֶה הַחֵלֶב עַל הָאִשִּׁים לְרֵיחַ נִיחוֹחַ, כִּי עַל יְדוֹ דַּיְקָא זוֹכֶה שֶׁיָּאִיר הַשֵּׂכֶל בְּאוֹר גָּדוֹל לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שְׂרֵפַת הַחֵלֶב עַל הַמִּזְבֵּחַ הוּא בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא כְּמוֹ אֵשׁ דּוֹלֵק עַל-יְדֵי הַשַּׂמְנוּנִית שֶׁבַּגּוּף כַּנַּ"ל, רַק שֶׁאָנוּ אֵין לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרוֹ, אֲבָל עַל הַמִּזְבֵּחַ נִתְגַּלֶּה וּמֵאִיר עַל יְדוֹ דַּיְקָא אוֹר הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה, לְיַשֵּׁב וּלְבַטֵּל כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזְּקָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַחֵלֶב הוּא מְכַפֵּר, כִּי עִקַּר פְּגַם כָּל הָעֲוֹונוֹת הֵם הַכְּפִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת וְחִסָּרוֹן אֱמוּנָה שֶׁגּוֹרְמִין עַל-יְדֵי הָעֲוֹונוֹת (כַּאֲשֶׁר כָּתַבְנוּ כַּמָּה פְּעָמִים). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן, עַל-יְדֵי שֶׁמַּקְרִיבִין הַחֵלֶב עַל הָאֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְתַּח הַדַּעַת וְנִתְחַזְּקָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא מְכַפֵּר:

וְכֵן הַדָּם מְכַפֵּר, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִמְשָׁךְ תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הַדָּם דַּיְקָא, כִּי הַדָּם הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַצִּמְצוּם וְהַדִּין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן וְעַל-כֵּן הַדָּם אָסוּר לַאֲכִילַת הֶדְיוֹט, אֲבָל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, בַּמִּזְבֵּחַ עַל-יְדֵי זְרִיקַת דַּם הַקָּרְבָּן נִתְבָּרֵר וְעוֹלֶה גַּם הַקְּדֻשָּׁה הַנִּסְתֶּרֶת וְנֶעֱלֶמֶת בַּדָּם. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִמְתָּק הַצִּמְצוּם וְהַדִּין וְנִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַכַּפָּרָה עַל הָעֲוֹונוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַחֵלֶב נֶאֱכָל וְנִשְׂרָף כֻּלּוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ. אֲבָל הַדָּם אֵינוֹ נֶאֱכָל וְנִשְׂרָף עַל הַמִּזְבֵּחַ, רַק שֶׁנּוֹגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ לְבַד בִּשְׁעַת זְרִיקָה. וְכֵן שְׁיָרֵי הַדָּם שׁוֹפְכִין עַל הַיְסוֹד וְנוֹגְעִין בַּמִּזְבֵּחַ וְיוֹצְאִין לַחוּץ וְנִשְׁפָּכִין לְנַחַל קִדְרוֹן וְנִמְכָּרִין לְזֶבֶל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַחֵלֶב הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, רַק שֶׁמַּחֲמַת אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחָזִין בְּחֵלֶב בְּהֵמָה אֵין בְּנוֹ כֹּחַ לְבָרְרוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילָתֵנוּ, וְאִדְרַבָּא, הָיָה נִסְתָּם וְנִסְגָּר הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת לְגַמְרֵי אִם הָיוּ אוֹכְלִין אוֹתוֹ, אֲבָל עַל הַמִּזְבֵּחַ הוּא נִשְׂרָף בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. וְאָז עַל יְדוֹ דַּיְקָא מֵאִיר הַדַּעַת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכַּפָּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֶאֱכָל וְנִשְׂרָף הַחֵלֶב עַל הַמִּזְבֵּחַ, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַעֲלוֹתוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַקָּרְבָתוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ אֲזַי נִתְגַּלֶּה עַל יְדוֹ דַּיְקָא דַּעַת גָּדוֹל, כִּי הוּא בְּבְחִינַת דַּעַת שֶׁמִּשָּׁם הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן כַּנַּ"ל, אֲבָל הַדָּם אֵינוֹ נֶאֱכָל וְנִשְׂרָף עַל הַמִּזְבֵּחַ, רַק זוֹרְקִין

אוֹתוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ, כִּי הַדָּם הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַצִּמְצוּם וְהַדִּין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן. וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה (בְּסִימָן סד); שֶׁהַקְּשָׁיוֹת הָאֵלּוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי, שֶׁמִּשָּׁם צִמְצֵם וּפִנָּה אֱלֹקוּתוֹ, כִּבְיָכוֹל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת בְּשׁוּם אֹפֶן עַד לֶעָתִיד לָבוֹא. וְעַל-כֵּן עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נַעֲשָׂה תִּקּוּן גָּדוֹל עַל-יְדֵי הַדָּם, כִּי הַדָּם מְכַפֵּר, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מֵאִיר הַשֵּׂכֶל שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד לָבוֹא, שֶׁנִּקְרָא "קֹדֶשׁ", וְעַל-כֵּן שָׁם נִתְגַּלֶּה וּמֵאִיר הַקְּדֻשָּׁה הַנֶּעְלֶמֶת אֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַצִּמְצוּם בְּבְחִינַת דָּם. וַאֲזַי מְאִירָה הָאֱמוּנָה בְּאוֹר גָּדוֹל עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְתָּק הַצִּמְצוּם וְהַדִּין שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁגַּם שָׁם נֶעְלָם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁמַּקְרִיבִין הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם מֵאִיר הַשֵּׂכֶל שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין הַדָּם נֶאֱכָל וְנִשְׂרָף עַל הַמִּזְבֵּחַ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ קְדֻשַּׁת אֱלֹקוּתוֹ גַּם בְּהֶחְלֵל הַפָּנוּי בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, אֲבָל הוּא בְּתַכְלִית הַצִּמְצוּם וְהַמְּעוּט בְּהֶעְלֵם וּבְהַסְתָּרָה גְּדוֹלָה. וְעַל-כֵּן אֵין הַדָּם נֶאֱכָל כָּלוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ, רַק נִזְרָק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְנוֹגֵעַ בּוֹ בְּנְגִיעָה בְּעֶלְמָא וְאַחַר כָּךְ נִשְׁפָּךְ לַחוּץ, כִּי הַקְּדֻשָּׁה נֶעְלֶמֶת בּוֹ בְּתַכְלִית הַמְּעוּט וְהֶהֶעְלֵם וְהוּא רַק בִּבְחִינַת נוֹגֵעַ בְּהַקְּדֻשָּׁה בְּנְגִיעָה בְּעֶלְמָא שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ בְּדַרְכֵי נִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף שֶׁנּוֹגֵעַ הַדָּם בִּקְדֻשַּׁת הַמִּזְבֵּחַ עַל-יְדֵי הַזְּרִיקָה וּשְׁפִיכַת שְׁיָרִים, תֵּכֶף יוֹצֵא לְחוּץ וְנִשְׁפָּךְ לְנַחַל קִדְרוֹן וְנִמְכָּר לְזֶבֶל, כִּי הַקְּדֻשָּׁה עוֹלָה מִמֶּנָּה עַל-יְדֵי הַזְּרִיקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נְגִיעָה בְּעֶלְמָא בַּמִּזְבֵּחַ הַקָּדוֹשׁ, כִּי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבִּבְחִינַת הֶחְלֵל הַפָּנוּי שֶׁהוּא תַּכְלִית הַצִּמְצוּם בְּחִינַת דָּם הוּא בְּתַכְלִית הַמְּעוּט בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל בִּבְחִינַת נְגִיעָה בְּעֶלְמָא כַּנַּ"ל, אֲבָל הַחֵלֶב נִתְהַפֵּךְ כָּלוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא נֶאֱכָל כָּלוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ, אֲבָל שְׁנֵיהֶם מְכַפְּרִין, הַדָּם וְהַחֵלֶב, וְאִדְרַבָּא, הַכַּפָּרָה תְּלוּיָה בַּדָּם יוֹתֵר מִבַּחֵלֶב (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה), כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַכַּפָּרָה הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי זְרִיקַת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי-זֶה, שֶׁגַּם בְּהֶחְלֵל הַפָּנוּי בְּתַכְלִית הַצִּמְצוּם בִּבְחִינַת דָּם, נִסְתָּר וְנֶעְלָם אֱלֹקוּתוֹ, רַק שֶׁהוּא בְּצִמְצוּם גָּדוֹל בִּבְחִינַת נְגִיעָה בְּעֶלְמָא, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים גַּם שָׁם נֶעְלָם אֱלֹקוּתוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזְּקָה הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכַּפָּרָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק כְּנֶגֶד הַכְּפִירוֹת הַבָּאִים עַל-יְדֵי הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן. (כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), שֶׁזֶּה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי זְרִיקַת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכַּפָּרָה עַל-יְדֵי דַּם הַקָּרְבָּן וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מְלִיחָה, שֶׁצְּרִיכִין לִמְלֹחַ אֶת הַבָּשָׂר כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַדָּמִים, כִּי מֶלַח זֶה בְּחִינַת תַּעֲנִית וְיִסּוּרִין שֶׁהֵם מְמָרְקִין עֲוֹונוֹתָיו שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה, (בִּבְרָכוֹת ה) נֶאֱמַר בְּרִית בְּמֶלַח, וְנֶאֱמַר בְּרִית בְּיִסּוּרִין, מַה מֶּלַח מְמַתֶּקֶת הַבָּשָׂר, אַף יִסּוּרִין מְמָרְקִין עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם. וְיִסּוּרִין זֶה בְּחִינַת תַּעֲנִית שֶׁהוּא עִנּוּי וְיִסּוּרִין. וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ שָׁם בְּסָמוּךְ לְעִנְיַן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּא עַל-יְדֵי יִסּוּרִין וְהֵבִיאוּ הַפְסוּק, "כִּי כַּאֲשֶׁר יִיַּסֵּר אִישׁ אֶת בְּנוֹ וְכוּ'". וְשָׁם מְדַבֵּר הַפְּסוּק בְּעִנְיַן תַּעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בָּעִנְיָן, "וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת הַמָּן וְכוּ', וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם כִּי כַאֲשֶׁר יְיַסֵּר אִישׁ אֶת וְכוּ'". 'וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ' זֶה בְּחִינַת עִנּוּי הַתַּעֲנִית, שֶׁמַּרְעִיב אֶת עַצְמוֹ. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ, 'וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ', שֶׁהִתְעַנּוּ מִקֹּדֶם שֶׁאָכְלוּ אֶת הַמָּן לָמָּרָן הָאֲכִילָה שֶׁבַּמְּעַיִם, כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת אֲכִילָה דְּקֻדֶּשָׁה הַנַּ"ל, שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵהּ לְיִחֵד קֻדֻּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אַפִּין בְּאַפִּין, שֶׁזֶּה אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי תַּעֲנִית. וְעַל-כֵּן הִתְעַנּוּ מִקֹּדֶם שֶׁאָכְלוּ אֶת הַמָּן. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה", שֶׁזֶּה אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה עַל-יְדֵי תַּעֲנִית עַד שֶׁזּוֹכֶה לַאֲכִילָה דְּקֻדֻּשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת מָן וְכַנַּ"ל, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא. עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ מַאֲכָל שֶׁנִּתְבָּרֵר וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), דְּהַיְנוּ אֲכִילָה דְּקֻדֻּשָׁה. וְכֵן כָּל מַה שֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי תַּעֲנִית וּמְקַדֵּשׁ אֲכִילָתוֹ, כֵּן זוֹכֶה יוֹתֵר לִשְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְנַחֲזֹר אֶל הָעִנְיָן. נִמְצָא, שֶׁתַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת יִסּוּרִין שֶׁהֵם בְּרִית מֶלַח. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִמְלֹחַ אֶת הַבָּשָׂר כְּדֵי לִפְלֹט כָּל הַדְּמִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּעֲנִית וְיִסּוּרִין שֶׁמְּמָרְקִין וּפוֹלְטִין מֵהָאָדָם כָּל הַדְּמִים רָעִים שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל הַתַּאֲווֹת רָעוֹת וְכָל הַחֲטָאִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יָדָם נִפְגָּם הָאֱמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מַכְנִיעִין הַקְּלִפּוֹת וְהַתַּאֲווֹת הַיּוֹנְקִים מֵהַדְּבּוּר וְכוּ'. שֶׁהֵם בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים רָעִים, שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם. נִמְצָא, שֶׁהַתַּעֲנִית מַכְנִיעַ וּפוֹלֵט מֵהָאָדָם הַדָּמִים רָעִים שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַתַּאֲווֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת פֶּגֶם אֱמוּנָה וְזֶהוּ בְּחִינַת מֶלַח כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִמְלֹחַ אֶת הַבָּשָׂר, כִּי הַכְנָעַת הַדָּמִים הוּא עַל-יְדֵי מֶלַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִסּוּרֵי הַתַּעֲנִית כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִמְלֹחַ בִּכְלִי מְנַקֵּב דַּיְקָא, זֶה רָמַז עַל תִּקּוּן הַתַּעֲנִית שֶׁעִקַּר תִּקּוּנוֹ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו בְּיוֹם הַתַּעֲנִית לְפִתֹּחַ וְלִנְקֹב לִבּוֹ הָאֶבֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּישַׁעְיָה, וְהִיא הַפְּטָרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, "הֲכָזֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ וְכוּ', הֲלֹא זֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע וְכוּ'". שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית, לְפַתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע, לְפִתֹּחַ וּלְשַׁבֵּר אֶת לִבּוֹ וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַקְּשָׁרֵי רֶשַׁע. וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַחֲרוּזִים שֶׁלּוֹ הַנִּדְפָּסִים בַּהַקְדָּמָה, נְקֹב לֵב הָאֶבֶן וְהָאֵר לִי מִשָּׁם וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁהַזְכִּיר תִּקּוּן הַלֵּב בִּלְשׁוֹן נְקִיבַת הַלֵּב. וְעַל זֶה מְרַמֵּז כְּלִי מְנַקֵּב; שֶׁצְּרִיכִין לִמְלֹחַ אֶת הַבָּשָׂר לִפְלֹט הַדָּמִים בִּכְלִי מְנַקֵּב דַּיְקָא,

אֲבָל בִּכְלִי שֶׁאֵינוֹ מְנֻקָּב אֵין מוֹעִיל הַמְלִיחָה, אַדְרַבָּא, נֶאֱסָר הַבָּשָׂר. זֶה רֶמֶז שֶׁהַתַּעֲנִית וְיִסּוּרִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מֶלַח כַּנַּ"ל, אֵין מוֹעִילִין כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לִפְתּוֹחַ וְלִנְקֹב לִבּוֹ הָאֶבֶן שֶׁכַּנּוּתוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרֵךְ כְּדֵי לָשׁוּב מֵרִשְׁעוֹ שֶׁאָז זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית לְגָרֵשׁ וְלִפְלֹט כָּל הַדְּמִים רָעִים שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲוֹת וְלִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהִיא כַּפָּרָה וְתִקּוּן עַל הַכֹּל כַּנַּ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

הלכות דם

פרק א

חלק א

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן פֶּסַח וּסְפִירַת הָעֹמֶר:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר סִימָן לא:

וְהַכְּלָל, כִּי הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת דִּקְדֻשָּׁה הֵם יְקָרִים מְאֹד מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין שֶׁמִּשְׁתּוֹקֵק וְכוֹסֵף לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרֵךְ בֶּאֱמֶת, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת. וְעַיֵּן עוֹד מֵעִנְיַן כְּסוּפִין (בְּדַף מד) מַאֲמָר הַמַּתְחִיל, זוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל אוֹתִיּוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי שָׁם מְדַבֵּר גַּם כֵּן מֵעִנְיַן זֶה, אַךְ לֹא דַּי לָאָדָם בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת לְבַד, רַק הוּא צָרִיךְ לְהוֹצִיא בְּשִׂפְתָיו הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין וְאָז יוֹצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְנִצְטַיְּרִין לְטוֹב, כִּי אוֹתִיּוֹת בְּלֹא נְקֻדּוֹת הֵם כְּגוּף בְּלֹא נֶפֶשׁ. וְעַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצְטָרְפִין וְנִזְדַּוְּגִין וְנִצְטַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתָם כְּפִי הַכְּסוּפִין וְכוּ'. וְזֶהוּ, "תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף וְכוּ'" (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יא). וְזֶה בְּחִינַת גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת, כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר הוּא שֶׁכְּלֵי הַדִּבּוּר מַכִּין בָּאֲוִיר, וַאֲוִיר הַזֶּה פּוֹגֵעַ בָּאֲוִיר הַסָּמוּךְ לוֹ, וְהַסָּמוּךְ בַּסָּמוּךְ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַחֲבֵרוֹ וְכוּ'. וְאִלּוּ הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת אַהֲבָה וַחֲסֶד שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְעַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְהָאֱמוּנָה הִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים, שְׁלֵמוּת הַצַּדָּקָה שֶׁמַּנְהֶגֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא תִּקּוּן כָּל הַדְּרָכִים, כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בַּדְּרָכִים, הַכֹּל מֵחֲמַת פְּגַם הִלּוּךְ גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה וְהַצַּדָּקָה, שֶׁכָּל זֶה תְּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לָעֲנִיִּים, כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכוּ'. וּמִי שֶׁהוּא בַּעַל נֶפֶשׁ, דְּהַיְנוּ דַּרְגֵּיהּ דְּאַבְרָהָם, שֶׁזָּכָה לְחֶסֶד הַזֶּה, לִבְחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי-זֶה עֹשֶׂה נְפָשׁוֹת. וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינָה זוֹ, אֲזַי כָּל אֲכִילוֹתָיו וּסְעֻדּוֹתָיו הוּא בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים, וַאֲזַי כָּל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכָל הָעִבּוּ"ם שֶׁהֵם תַּחְתִּיֵּהֶם, כֻּלָּם טוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ בִּבְחִינַת שֵׂב לִימִינִי עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם לְרַגְלֶיךָ וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַבְרָהָם כַּמּוּבָא, הַיְנוּ בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוֹת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, כִּי פֶּסַח הוּא תְּחִלַּת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי אָז הוּא עֲדַיִן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וּבְתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת אֲזַי הָעִקָּר הוּא רַק הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין כְּלָל מַה לַּעֲשׂוֹת, כִּי עֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וַאֲזַי הָעִקָּר הוּא רַק הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַבְרָהָם, בְּחִינַת פֶּסַח, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְקַבֵּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם כְּשֶׁמְּצַיְּרִין תְּחִלָּה אֶת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, כִּי מִקֹּדֶם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם כְּגֹלֶם וְאֵין לָהֶם שׁוּם צִיּוּר, רַק עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נִזְדַּוְּגִין וְנִצְטַיְּרִין וְנִצְטָרְפִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וַאֲזַי יְכוֹלִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. וּבִשְׁבִיל זֶה לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עִם דּוֹרוֹ וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁנִּצְטַיְּרוּ וְנִצְטָרְפוּ תְּחִלָּה אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, וְכָל הַצַּדִּיקִים הַקְּדָמוֹנִים שֶׁהָיוּ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כֻּלָּם עָסְקוּ בָּזֶה, שֶׁהָיָה לָהֶם הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר עֲבוֹדָתָם. וְזֶה בְּחִינַת כ"ו כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, הַנֶּאֱמַר עַל עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת שֶׁקֹּדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כִּי אָז הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם רַק בְּחַסְדּוֹ לְבַד. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהָיָה אָז לְהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּחָלַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְרֹאשׁ לַנִּמּוֹלִים, וְהוּא הִתְחִיל לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְהוּא קִיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה, כִּי אַבְרָהָם הָיָה מִדָּתוֹ חֶסֶד, הַיְנוּ בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ עִקַּר הַתְּחָלַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִצְטַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה עִקַּר הַהַתְחָלָה שֶׁהִתְחִילוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהִצְטַיֵּר לְטוֹב. וְכֵן שְׁאָר הָאָבוֹת וְהַשְּׁבָטִים כֻּלָּם הָיוּ מְצַיְּרִים וּמְצָרְפִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם. עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהָיָה כֻּלּוֹ טוֹב, עִם דּוֹרוֹ שֶׁהָיוּ כֻּלָּם צַדִּיקִים, עַד שֶׁעַל-יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם נִשְׁלַם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי הֵם זָכוּ לְצַיֵּר וּלְצָרֵף כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב. וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ הֵם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בּוֹנִים וּמְצָרְפִים וּמְצַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, וַאֲזַי יֵשׁ לְהָאוֹתִיּוֹת חַיּוּת וְאָז יְכוֹלִים לְקַבְּלָהּ. וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא קֹדֶם שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה, כִּי מִקֹּדֶם צְרִיכִין לִבְחִינַת חֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת

פֶּסַח, דְּהַיְנוּ אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת חֶסֶד לְאַבְרָהָם כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב. וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְכֵן בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לְאֵיזֶה הִתְגַּלּוּת בַּתּוֹרָה אוֹ לְאֵיזֶה עֲבוֹדָה מַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם" (דְּבָרִים ו, ו), בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כְּחָדָשִׁים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁיִּהֵא הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם בָּאתָ עִמּוֹ בִּבְרִית, הַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, שֶׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מֵעַתָּה לְחַדֵּשׁ כַּנַּשֶׁר יָמָיו שֶׁעָבְרוּ בְּחֹשֶׁךְ וְרוֹצֶה מֵעַתָּה לְכַנֵּס בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בֶּאֱמֶת זֶהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה אֶצְלוֹ. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַנַּ"ל בְּחִינַת פֶּסַח, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כִּסּוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּכְסֹף וְיִשְׁתּוֹקֵק וְיִתְגַּעְגֵּעַ מְאֹד תָּמִיד מָתַי יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, לָצֵאת מִמְּדֵרֵגָתוֹ הַפְּחוּתָה וְהַשְׁפָּלָה וְלִכָּנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּצְרִיכִין לְהוֹצִיא בְּפֶה הַכִּסּוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַגַּעְגּוּעִים דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל. וְאָז זוֹכִים לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, וְאָז זוֹכִין לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּפִי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהָיָה לוֹ, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה אַחַר כָּךְ בֶּאֱמֶת שֶׁיִּתְמַלֵּא רְצוֹנוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן עִקַּר בְּחִינַת פֶּסַח הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִגְאָלוּ, כִּי בְּלֵיל יְצִיאַת מִצְרַיִם נִמּוֹלוּ כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ", כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִין לְאֵלּוּ הַכִּסּוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד דְּמִתְגַּלֶּה בְּפוּמָהּ דְּאַמָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא פֶּסַח בְּחִינַת פֶּה סָח כַּמּוּבָא, כִּי צְרִיכִין לְהוֹצִיא הַכִּסּוּפִין בַּפֶּה דַּיְקָא לְדַבֵּר וְלָשִׂיחַ בַּפֶּה דַּיְקָא אֶת כָּל הַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבִּלְבּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שְׁזּכוּ אָז כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לֶאֱמוּנָה שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהֶאֱמִינוּ בַּה' וְיָצְאוּ אַחֲרָיו אֶל הַמִּדְבָּר, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּדַאי הֵם וְהֶאֱמוּנָה שֶׁהֶאֱמִינוּ בִּי וְיָצְאוּ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת זָכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתַיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהֶאֱמִינוּ בַּה' וְהָלְכוּ אַחֲרָיו בַּמִּדְבָּר וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שְׁזּכוּ אָז, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד וְאַהֲבָה, בְּחִינַת כִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חֶסֶד וְאַהֲבָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת

וְכסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּסַח, בְּחִינַת חֶסֶד לְאַבְרָהָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין הַדְּרָכִים, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹלִין מִן עִכּוּב הַדֶּרֶךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר". 'לֶכְתֵּךְ' דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהֶאֱמִינוּ בַּה' וְהָלְכוּ אַחֲרָיו בַּמִּדְבָּר, עַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְתִקּוּן הַדֶּרֶךְ וְהֵאִיר לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ הַדֶּרֶךְ לָלֶכֶת בַּמִּדְבָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַף אָשִׂים בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְכוּ'", כִּי תִּקּוּן הַדְּרָכִים הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּשְׁבִיל אַרְבָּעָה דְּבָרִים נִגְאֲלוּ, עַל שֶׁלֹּא שִׁנּוּ אֶת שְׁמָם וְלֹא שִׁנּוּ אֶת לְשׁוֹנָם, וְהָיוּ גְּדוּרִים מִן הָעֲרָיוֹת וּמִן הָעֲבוֹדָה זָרָה. (וְאַל יִתְפַּלֵּא הַמְעַיֵּן, אֲשֶׁר נִמְצָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִבֹּאר שֶׁלֹּא הָיוּ גְּדוּרִים מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְכָאן מְבֹאָר לְהֵפֶךְ, אֲבָל נִמְצָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה בְּמִדְבַּר פָּרָק ג עַל פָּסוּק, "מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת", שֶׁבִּזְכוּת הַכְּשֵׁרִים שֶׁבָּהֶם שֶׁלֹּא עָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה נִגְאֲלוּ, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים שֶׁנִּגְאֲלוּ גַּם בִּזְכוּת שֶׁהָיוּ גְּדוּרִים מֵעֲבוֹדָה זָרָה). שֶׁלֹּא שִׁנּוּ אֶת שְׁמָם זֶה בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְהַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב נֶאֱמַר, "נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ". כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן נט). וּצְרִיכִין לְהוֹצִיא הַכְּסוּפִין בַּפֶּה, וְזֶה לֹא שִׁנּוּ אֶת לְשׁוֹנָם, דְּהַיְנוּ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַלָּשׁוֹן, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמְּדַבְּרִים בַּפֶּה דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה שֶׁהֵם הִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הַלָּשׁוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַם קְדוֹשׁ, כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר וְהַלָּשׁוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא רַק הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת דִּקְדֻשָּׁה, מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל מִשְׁתּוֹקְקִים וּמִתְנַעְגְּעִים תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹצִיא בַּפֶּה כְּסוּפִין אֵלּוּ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַלָּשׁוֹן בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ שֶׁלֹּא שִׁנּוּ אֶת שְׁמָם, שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְלֹא שִׁנּוּ אֶת לְשׁוֹנָם, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיוּ מְדַבְּרִים תָּמִיד בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיוּ מְדַבְּרִים בַּפֶּה אֶת הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְשֶׁהָיוּ גְּדוּרִים מִן הָעֲרָיוֹת וּמִן הָעֲבוֹדָה זָרָה, הַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת פֶּסַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד לְאַבְרָהָם כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין נְפָשׁוֹת. עַל-יְדֵי-זֶה הָאֲכִילָה הוּא בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים. וְזֶה בְּחִינַת מַצּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל בְּפֶסַח. וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם

הַפָּנִים שֶׁהָיוּ בָּאִים מַצָּה. כִּי לֶחֶם הַפָּנִים הוּא לֶחֶם חֲם דַּרְגֵּיהּ דְּאַבְרָהָם, בְּחִינַת כְּחֹם הַיּוֹם וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), כִּי אַבְרָהָם זָכָה לִבְחִינָה זוֹ, בְּחִינַת כְּחֹם הַיּוֹם, עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי מִצַּוֹת מִילָה, כִּי אָז אַחַר שֶׁנִּמּוֹל נֶאֱמַר שָׁם אֶצְלוֹ, "כְּחֹם הַיּוֹם", כִּי הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָז חַמָּה מִנַּרְתִּיקָהּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁתִּתְגַּלֶּה הַחַמָּה בְּתָקְפָּהּ. (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) וְאָז בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אָפָה מַצּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בָּעִנְיָן, "מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים וְכוּ', לוּשִׁי וַעֲשִׂי עֻגוֹת", פֵּרַשׁ רַשִׁ"י, פֶּסַח הָיָה וְכוּ', כִּי מַצּוֹת הוּא בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת לֶחֶם חֲם דַּרְגֵּיהּ דְּאַבְרָהָם, בְּחִינַת כְּחֹם הַיּוֹם, שֶׁאָז אָפָה אַבְרָהָם מַצּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עִקַּר הַסְּפִירָה הוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁכָּל אֶחָד נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגֵּעַ לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְגַעְגּוּעִים. כְּמוֹ מִי שֶׁסּוֹפֵר הַיָּמִים מֵחֲמַת שֶׁמִּתְגַּעְגֵּעַ וְכוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק מְאֹד לְאֵיזֶה דָּבָר, מֵחֲמַת זֶה סוֹפֵר הַיָּמִים מְתַי יִזְכֶּה לָבוֹא לְאוֹתוֹ הַדָּבָר. כִּי בְּפֶסַח עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, אֲבָל אָז הָיָה הַכֹּל עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד כַּיָּדוּעַ, אֲבָל אַחַר כָּךְ צְרִיכִים שֶׁנִּתְעוֹרֵר אֲנַחְנוּ מֵעַצְמֵנוּ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁאֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ צְרִיכִים לְהִתְעוֹרֵר, לְכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ, לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת סְפִירָה הוּא הִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הַסְּפִירָה הוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁסּוֹפְרִין לָעֹמֶר, כִּי הֲנָפַת עֹמֶר שְׁעוֹרִים זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָרְרִין וְעוֹשִׂין נְפָשׁוֹת מִן הָאֲוִיר עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצִיאִין בַּפֶּה הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה. (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּעִנְיַן גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת, עַיֵּן שָׁם, וּבְדַף מה), כִּי שְׁעוֹרִים זֶה בְּחִינַת כִּשְׁעוֹרִים עָלֵי דֶּשֶׁא (דִּבְרִים לב, ב) בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה. וּמִשָּׁם צְרִיכִין לְבָרֵר הַדִּבּוּר שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת רוּחַ סְעָרָה עֹשֶׂה דְּבָרוֹ (תְּהִלִּים קמח), כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר נַעֲשֶׂה מִן הָאֲוִיר כַּנַּ"ל. שֶׁהַחֲמִשָּׁה מוֹצָאוֹת הַפֶּה מַכִּים בָּאֲוִיר וְחוֹתְכִין הַדִּבּוּר. וְהָאֲוִיר הוּא חִיּוּת הָאָדָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת בְּלֹא אֲוִיר וְהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַחַיִּים בְּחִינַת נְפָשׁוֹת. וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִים דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ נְפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה עֹשֶׂה דְּבָרוֹ. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׁעוֹרִים כַּנַּ"ל, כִּי שְׁעוֹרִים הוּא בְּחִינַת חֲמֵשֶׁת אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ (כְּמוּבָא בַּכַּוָּנוֹת), שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁמִּשָּׁם, מֵחֲמִשָּׁה אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ, נַעֲשִׂים חֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל.

וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי שְׁעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי קֹדֶם שֶׁמִּתְקָרְבִין לַה' יִתְבָּרַךְ, קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה, כִּי זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם, אַתֶּם קְרוּיִים "אָדָם" וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר; שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מְבִיאִין אָז עֹמֶר שְׂעוֹרִים. וְאָז קֹדֶם הַהִתְקָרְבוּת שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה, אָז הָעִקָּר הוּא רַק הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹקִים וְכוּ' (תְּהִלִּים מב) וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְצִיּוּר וּלְצֵרֶף אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְזוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאָז עוֹלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי עִקַּר גֶּדֶר הָאָדָם הוּא הַדִּבּוּר. וְעַל-יְדֵי הַדִּבּוּרִים שֶׁעוֹשִׂין מִן הָרוּחַ סְעָרָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרְרִין וּמְזַכְּכִין הָרוּחַ סְעָרָה וְעוֹשִׂין מִשָּׁם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, עַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין וּמַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְזוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, כִּי עִקַּר הָרָצוֹן וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּזֶּה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת, הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא רָצוֹן וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין, "בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחַלְתָּנוּ" וְאָז מִתְגַּלֶּה רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת. וְעַל-כֵּן אָז זוֹכִין לְנֶפֶשׁ יְתֵרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בוֹ שָׁבַת וַיִּנָּפֵשׁ". וְעִקַּר הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה זוֹכִין בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת כֵּיוָן שֶׁשָּׁבַת, וַי אֲבְדָה נָפֶשׁ, שֶׁמִּתְגַּעְגְּעִין אַחַר הַנֶּפֶשׁ. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַנֶּפֶשׁ הַיְתֵרָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַיֵּן שָׁם וּבְדַף מה), כִּי שַׁבָּת כָּלוּל מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". וְאָז הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי שַׁבָּת מוֹרֶה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְאָז זוֹכִין לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת עַל-יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ הַיְתֵרָה שֶׁזּוֹכִין בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין וְרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּשַׁבָּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַלֶּחֶם הַפָּנִים הוּא בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז עוֹרְכִין וּמְסַדְּרִין אֶת הַלֶּחֶם הַפָּנִים, כִּי בְּשַׁבָּת נַעֲשִׂין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְלֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין כָּל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית בְּשַׁבָּת, שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם יִהְיֶה נִכְלָל בְּשַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל מִשַּׁבָּת בְּחִינַת הָאַרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם, כִּי עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁהוּא לֶחֶם חָם, בְּחִינַת עִתִּיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא הַחַמָּה מִנַּרְתִּיקָהּ (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְאָז יִתְקַיֵּם, "וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם", שֶׁהוּא שִׁבְעָה פְּעָמִים שִׁבְעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁבָּהֶם מִשְׁתּוֹקְקִים וְנִכְסָפִים לַה' יִתְבָּרַךְ,

שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְאוֹר הַחַמָּה שִׁבְעָתַיִם וְכוּ'. בְּחִינַת וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ. (מַלְאָכִי ג, כ), שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר דָּם, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ. וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין נְפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַדְּמִים שֶׁבָּזֶה הָיָה תְּלוּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה, עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדְּמִים כַּיָּדוּעַ, בִּבְחִינַת וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי. וְעַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין נְפָשׁוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה מְזַכְּכִין וּמְתַקְּנִין הַדְּמִים, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְאָז דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב (בְּכוֹרוֹת ו), שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף, בְּחִינַת מֹחָא חִוְרְתָּא כְּכַסְפָּא. שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ לַבְּנוּנִית הַדָּמִים בְּחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב. וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל דָּם, כִּי שָׁם נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹלוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמְּבָרְרִין וּמְזַכְּכִין אֶת הַנֶּפֶשׁ מִבְּהֵמָה לְאָדָם עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְדַּוְּגִין הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת בִּבְחִינַת זִוּוּגֵי הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב, וְאָז דַּיְקָא נִתְבָּרֵר הַדָּם וְנִזְדַּכֵּךְ וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ חָלָב, וְאָז מֻתָּר בַּאֲכִילָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין שֶׁכָּל הָאֲכִילָה הוּא בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה. אֲבָל הַדָּם בְּעַצְמוֹ אָסוּר, כִּי הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁאָסוּר לְאָכְלוֹ קֹדֶם שֶׁנִּתְתַּקֵּן וְנִתְבָּרֵר וְנִזְדַּכֵּךְ מִדָּם לְחָלָב, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת פֶּסַח יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מְלִיחָה וַהֲדָחָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַדָּם הוּא עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית דַּיְקָא (כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב), שֶׁעַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית אֲזַי חֶסֶד מִתְגַּלֶּה, שֶׁהוּא אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצְטַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּשְׁמִירַת הַבְּרִית זֶהוּ בְּחִינַת מֶלַח, בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח עוֹלָם כַּמּוּבָא. וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ נִקְרָא הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשֵׁם "בְּרִית מֶלַח", עַל שֵׁם שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי-זֶה לְכְסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת, כִּי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת מֶלַח שֶׁגּוֹרֵם צִמָּאוֹן בְּחִינַת צִמְאוֹן הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ כְּסוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת. בְּחִינַת צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְּשָׂרִי בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם (תְּהִלִּים סג), בְּחִינַת צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹקִים וְכוּ' (תְּהִלִּים מב) וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמֶּלַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּחִינַת צִמָּאוֹן הַנֶּפֶשׁ, כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין וּמְטַהֲרִין אֶת

הַבָּשָׂר מִדַּם הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהוּא נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוּת בְּחִינַת כְּסוּפִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי עַל-יְדֵי הַמֶּלַח שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית זוֹכִין לְכַסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ לַה', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין נְפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה וּמַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין וּמוֹצִיאִין נְפָשׁוֹת וְכִסּוּפִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּם הַבְּהֵמִיּוּת, כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח הוּא מַפְלִיט כָּל הַדָּמִים רָעִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת וְהַכְּסוּפִין רָעִים, כִּי עַל-יְדֵי בְּרִית מֶלַח זוֹכִין לְכַסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ לַה', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַהֲדָחָה בְּמַיִם, כִּי הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת (כַּנַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), וְאָז מַכְנִיעִין וּמְתַקְּנִין הַדָּמִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת וְנִמְתָּק הַדָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין וְנִתְהַפֵּךְ לְמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בִּבְחִינַת גְּדוֹלִים צַדִּיקִים שֶׁמְּהַפְּכִין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, בְּרֵאשִׁית ח), כִּי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַיִם, בִּבְחִינַת (אֵיכָה ב) שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהַלֵּב כּוֹסֵף לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁשּׁוֹפֵךְ אֶת לִבּוֹ כַּמַּיִם נוֹכַח פְּנֵי ה'. וְאָז נִתְהַפֵּךְ לֵב הָאֶבֶן לְלֵב בָּשָׂר שֶׁהוּא רַךְ כַּמַּיִם בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיד), הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מַיִם, הֵינוּ בְּחִינַת צוּר לְבָבִי שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לֵב הָאֶבֶן לְמַיִם, שֶׁנִּתְרַכֵּךְ הַלֵּב בִּבְחִינַת לֵב בָּשָׂר עַד שֶׁשּׁוֹפְכִין אֶת לִבָּם כַּמַּיִם לִפְנֵי ה'. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹקִים צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹקִים וְכוּ'. בְּחִינַת צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְּשָׂרִי בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מַיִם, כִּי אֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְתוֹרָה, דְּהַיְנוּ לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְתוֹרָה בְּחִינַת מַיִם, וְעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַיִם, עַל-יְדֵי-זֶה מְכַבִּין צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּא עַל-יְדֵי בְּרִית מֶלַח, כִּי הַנֶּפֶשׁ צְמֵאָה מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְכַבּוֹת צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמַּיִם וְהַמַּיִם נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַצְּמָאוֹן בְּעַצְמוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּמָאוֹן שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת בְּחִינַת נְקֻדּוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצְטַיְּרִין וְנִזְדַּוְּגִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, וְאָז זוֹכֶה לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם, בְּחִינַת הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מַיִם; שֶׁיּוֹצְאִין מֵימֵי הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת הַלֵּב כַּנַ"ל. וּבְאֵלּוּ הַמַּיִם בְּעַצְמוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ, עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, בְּאֵלּוּ הַמַּיִם בְּעַצְמָן מְכַבִּין צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינַת הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם. (וְעַיֵּן מֵעַיִן זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר לְעִנְיַן יְסוּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, בַּמַּאֲמָר וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת, סִימָן סה, עַיֵּן שָׁם), כִּי אִי

אֶפְשָׁר לְכַבּוֹת צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ שֶׁצָּמֵא מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם. וְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בְּחִינַת מַיִם זוֹכִין עַל-יְדֵי הַצְּמָאוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֲדָחַת הַבָּשָׂר בְּמַיִם כִּי הַמֶּלַח זֶה בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח בְּחִינַת צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה מַפְלִיט הַדְּמִים רָעִים, דַּם הַבְּהֵמִיּוּת, נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוּת, דְּהַיְנוּ כְּסוּפִין וְתַאֲוֹות הַבְּהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח זוֹכִין לְכְסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מְדִיחִין אוֹתוֹ בְּמַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַחֶסֶד, בְּחִינַת הַמַּיִם שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ, עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעִקַּר טָהֳרַת הַנֶּפֶשׁ וְתִקּוּנָהּ לְהִטָּהֵר לְגַמְרֵי מִן הַדְּמִים רָעִים, מִנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמַּיִם, בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר גְּמַר הַטָּהֳרָה, כִּי הַתּוֹרָה מְטַהֶרֶת אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "כִּנְחָלִים נִטָּיוּ" (בְּמִדְבַּר כד, ו), מַה נְּחָלִים מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, אַף דִּבְרֵי תוֹרָה מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה:

חלק יא

וְעַל-כֵּן בְּשִׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הִכָּה אוֹתָם ה' יִתְבָּרַךְ מַכָּה הָרִאשׁוֹנָה בְּדָם, שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְהַמְצְרִים הַמַּיִם לְדָם, כִּי הָרְשָׁעִים מְהַפְּכִין מִדַּת הָרַחֲמִים לְמִדַּת הַדִּין, כִּי הַמִּצְרִים הֵם בְּהֵפֶךְ, כִּי הֵם עֲרָוַת הָאָרֶץ, פְּגַם הַבְּרִית, כְּסוּפִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן אֶצְלָם תִּקֵּף הַדָּמִים בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוּת בְּחִינַת תִּקֵּף הַדָּם שֶׁבָּחָלָל הַשְּׁמָאלִי, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹות וְהַכְּסוּפִין רָעִים, וְעַל-כֵּן אֶצְלָם נִתְהַפֵּךְ הַמַּיִם לְדָם, כִּי מַיִם יֵשׁ לָהֶם שְׁנֵי כֹּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י עַל פָּסוּק, "כִּי בָם יָדִין עַמִּים יִתֵּן אֹכֶל לְמַכְבִּיר", כְּשֶׁרָצָה לְהַפְרַע מִדּוֹר הַמַּבּוּל הֵבִיא עֲלֵיהֶם מַבּוּל מַיִם, כְּשֶׁרוֹצֶה לִתֵּן פַּרְנָסָה, נוֹתֵן עַל-יְדֵי הַמַּיִם. מָשָׁל לְנַחְתּוֹם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר תְּרוּמָה, מַיִם אִנּוּן לִשְׂמְאלָא וְכוּ', עַיִן שָׁם, שֶׁכְּלוּלִים מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר סוֹף מַפָּלְתָּם הָיָה עַל-יְדֵי הַמַּיִם בְּקִרִיעַת יַם סוּף, כִּי הֵם נִטְבְּעוּ בְּמֵי יַם סוּף. וְלִפְנֵי יִשְׂרָאֵל נִבְקְעוּ הַמַּיִם, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדָּמִים כַּנַּ"ל, תִּקּוּן הַנְּפָשׁוֹת עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכִין הַמַּיִם בִּבְחִינַת חֶסֶד, כִּי נִתְהַפֵּךְ דָּם לְמַיִם כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּם נָעָכָר וְנַעֲשָׂה חֶלְב. וּלְמִצְרַיִם לְהֵפֶךְ, כִּי אֶפְלּוּ הַמַּיִם נִתְהַפֵּךְ אֶצְלָם לְדָם בְּחִינַת דִּין. וְנוֹקְמִין בָּהֶם עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בָּהֶם, עַל-יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקֵּף הַדָּם, בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַזָּאָה וּטְבִילָה, כִּי הַזָּאַת דַּם הַקָּרְבָּנוֹת זֶה בְּחִינַת שֶׁמְּבָרְרִין הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּדַם הַבְּהֵמִיּוּת, כִּי בְּכָל מָקוֹם נִתְעָרֵב טוֹב. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּדַם הַבְּהֵמִיּוּת בְּנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוּת. וְאָז נִתְתַּקְּנִין וְנִמְתָּקִין הַדָּמִים וְנִתְהַפֵּךְ מִדָּם לְמַיִם. וְזֶה בְּחִינַת טְבִילָה בְּמֵי מִקְוֶה, כִּי מֵימֵי הַמִּקְוֶה מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת טֻמְאַת

מִצְרַיִם, טֻמְאַת הַדָּמִים רָעִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטֻּמְאוֹת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת כְּסוּפִין רָעִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטֻּמְאוֹת עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם כּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק חַס וְשָׁלוֹם, לְתַאֲווֹת רָעוֹת. וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אֶת תַּאֲווֹת לִבּוֹ, לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ וְזֶה עִקַּר הַטָּהֳרָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַפֵּךְ מִדָּם לְמַיִם וְזֶה בְּחִינַת טָהֳרַת הַמְקֹוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵימֵי הַחֶסֶד שֶׁנַּעֲשֶׂה מִכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה מְטַהֵר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמְקֹוֶה שֶׁל שְׁבוּעוֹת, כִּי שְׁבוּעוֹת הוּא מַתַּן תּוֹרָה. וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשְׁבוּעוֹת זוֹכִין עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמִּשְׁתּוֹקְקִין וְכוֹסְפִין לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי הַסְּפִירָה, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִטְהָרִין מְטֻמְאַת מְצֹרָעִים, מִפְּגַם הַדָּמִים, מִפְּגַם הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, וְזוֹכִין לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְזוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשְׁבוּעוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמְקֹוֶה שֶׁל שְׁבוּעוֹת הוּא קְדֻשָּׁה גְּבֹהָה וְיקָרָה מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן נו), כִּי אָז נִמְשָׁכִין מֵימֵי הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת ל"ג בָּעֹמֶר, כִּי אָז פָּסְקוּ לָמוּת תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת, כִּי רַבִּי עֲקִיבָא וְתַלְמִידָיו הָיוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת תּוֹרָה בָּעוֹלָם, כִּי כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק הוּא מַמְשִׁיךְ וּמְגַלֶּה תּוֹרָה בָּעוֹלָם, בִּפְרָט רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עָלָיו; שֶׁהָיָה רָאוּי שֶׁתִּנָּתֵן הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ וְכוּ'. וְעִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וּבָהֶם הָיָה מַחֲלֹקֶת בְּחִינַת דִּינִים, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, עַל-כֵּן לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר שֶׁתִּתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה עַל יְדָם וּמֵתוּ כֻּלָּם מִפֶּסַח עַד עֲצֶרֶת. וּבָל"ג בָּעֹמֶר פָּסְקוּ לָמוּת וְאָז הוּא יוֹם הִלּוּלָא רַבָּא שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, שֶׁהוּא הָיָה גַּם כֵּן מִתַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא וְהוּא וַחֲבֵרָיו הָיוּ הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם, כַּמּוּבָא. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (יְבָמוֹת סב', עַמּוּד ב), וְהָיָה הָעוֹלָם חָשֵׁךְ עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וּשְׁנָאֲהּ לְרַבּוֹתֵינוּ שֶׁבַּדָּרוֹם, וְהֵם, רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ' וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה קָשֶׁת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁלֹּא נִרְאָה קֶשֶׁת בְּיָמָיו וְכוּ'. וְעַל-כֵּן זָכָה לְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן לְגַלּוֹת סִתְרֵי תּוֹרָה בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה מִכַּמָּה דוֹרוֹת, כִּי לִיהּ יַהֲבֵי רְשׁוּתָא וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת סִתְרֵי תּוֹרָה הֵם עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, כִּי סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁמַּשְׁגִּיחַ הַצַּדִּיקִים זֶה בְּחִינַת אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁקָל כֶּסֶף דְּמַתְמָן יָרְתֵי צַדִּיקָיְא ת (אַרְבַּע מֵאוֹת) עָלְמִין דְּכְסוּפִין וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְזִכּוֹת לָהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה

לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְסִתְרֵי תוֹרָה בְּחִינַת ת (אַרְבַּע מֵאוֹת) עָלְמִין דְּכִסּוּפִין וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה הִמְתִּיק וְתִקֵּן תִּקֻּף הַדָּמִים בְּחִינַת דִּינִים שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בְּתַלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא, כִּי זָכָה לְהוֹצִיא וּלְגַלּוֹת מֵימֵי הַחָסֶד שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי כִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת ל"ג בָּעֹמֶר, בְּחִינַת מַיִם, בְּחִינַת גִּלּוּת עִלָּיוֹת וְגִלַּת תַּחְתִּיוֹת, בְּחִינַת גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, בְּחִינַת וַיְגַל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל-פִּי הַבְּאֵר, כִּי הָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל-פִּי הַבְּאֵר, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת לֵב הָאֶבֶן שֶׁהִיא מָנַח עַל-פִּי הַבְּאֵר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁאֵין הָאָדָם מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם, לִבּוֹ הָאֶבֶן, עַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁאֹב מַיִם חַיִּים מִבְּאֵר הָעֶלְיוֹן. וְאִי אֶפְשָׁר לְגַל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל-פִּי הַבְּאֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי כִּסּוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת דִּקְדֻשָּׁה; לְכִסֵּף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְנַעְגֵּעַ תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זָכָה לָזֶה בְּחִינַת וַיְגַל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל-פִּי הַבְּאֵר, כִּי זָכָה לְגַלּוֹת סִתְרֵי אוֹרָיְיתָא הַיּוֹצְאִים מִבְּאֵר מַיִם חַיִּים. וְזֶה בְּחִינַת ל"ג בָּעֹמֶר כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וַיְגַל אֶת הָאֶבֶן וְכוּ', בְּחִינַת גִּלּוּת עִלָּיוֹת וְכוּ', בְּחִינַת "גַּל עֵינַי" וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנִּתְנוּ הַקְּדְמוֹנִים סִימָן שֶׁבְּיוֹם שֶׁחָל פּוּרִים, יִהְיֶה ל"ג בָּעֹמֶר, וְהַסִּימָן, "פֶּלֶג". (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ) בְּחִינַת פֶּלֶג אֱלֹקִים מָלֵא מַיִם וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּהַתְחָלַת הָאִדְרָא, ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, תַּמָּן יָאוּת הֱוֵי לְמִדְחַל אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא. 'תַּמָּן יָאוּת הֱוֵי לְמִדְחַל', כַּוָּנָתוֹ עַל תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הַפָּסוּק הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, (סִימָן סא), הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁל תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה מֻחָמַת שֶׁלֹּא הָיָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבַת חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מֵרַבִּי עֲקִיבָא רַבָּם שֶׁהָיָה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא, שֶׁאָנוּ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵינוּ אַהֲבָה גְּדוֹלָה, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר. וְכַמּוּבָא בְּתַלְמִידֵי הָאֲרִי זַ"ל שֶׁהִזְהִירָם הָאַרִי"י זַ"ל כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה גְּדוֹלָה. וּפַעַם אַחַת אָמַר שֶׁהָיָה מוּכָן לָבוֹא לִירוּשָׁלַיִם וְשֶׁתִּבּוֹא הַגְּאֻלָּה עַל יָדָם, אַךְ שֶׁנִּתְקַלְקֵל עַל-יְדֵי מְעַט הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנַּעֲשָׂה בֵּין הַחֲבֵרִים עַל-יְדֵי נְשׁוֹתֵיהֶם (כַּמְבֹאָר בְּשִׁבְחֵי הָאַרִי"ז), כִּי עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי אַהֲבָה וְחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וּלְכָל טוֹב וְכַנַּ"ל:

הלכות מליחה

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תִּפְלָה לַחֲבַקּוּק' סִימָן יט הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת טְרֵפוֹת הֲלָכָה א:

וְזֶהוּ עִנְיַן מְלִיחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, נֶרוֹ יָאִיר, בַּבָּאוּר בְּסִימָן כג: שֶׁהַמֶּלַח הוּא בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח עוֹלָם, שֶׁהוּא מַמְתִּיק מְרִירוּתָא דְּעָלְמָא. וְעַל יָדוֹ נִפְלָט הַדָּמִים רָעִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת חֵלֶב וְדָם הֶלָכָה ה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַהֲדָחָה בְּמַיִם, לְהַכְשִׁיר הַבָּשָׂר עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִין וְשׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, כִּי הַמַּיִם מְטַהֲרִין אוֹתוֹ מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, בְּפֶרְט מִפְּגַם הַבְּרִית בִּבְחִינַת מְקֻוֶה מַיִם. כִּי הַמְּקֻוֶה הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד לִפְגַם הַבְּרִית. כִּי הַמְּקֻוֶה הוּא סוֹד הִתְעַלְּמוּת בְּתוֹךְ הַמַּיִם כַּמּוּבָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בִּבְחִינַת זַרְעוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת דָּגִים שֶׁבַּיָּם שֶׁהַמַּיִם מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם וְאֵין עַיִן הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת שׁוֹלֵט בָּהֶם כַּנַּ"ל. (בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן ב). וְעַל-כֵּן מְתַקְּנִין וּמַכְשִׁירִין הַבָּשָׂר עַל-יְדֵי הַמַּיִם כְּדֵי לְהַעֲבִיר מֵעָלָיו טֻמְאַת הַדָּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְשׁוּם דָּם בָּעֵין שֶׁעָלָיו, שֶׁהוּא עוֹבֵר וְנוֹפֵל עַל-יְדֵי הַמַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בִּבְחִינַת דָּגִים שֶׁבַּיָּם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֲדָחָה רִאשׁוֹנָה וַהֲדָחָה אַחֲרוֹנָה. כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּפְגַּם מִמַּדְרֵגָתוֹ, מִמְּדַבֵּר לְחַי כַּנַּ"ל צָרִיךְ כַּמָּה תִּקּוּנִים תִּקּוּן אַחַר תִּקּוּן עַד שֶׁיַּעֲלֶה וְיִתְתַּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת לַהֲשִׁיבוֹ לְשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי כָּל תִּקּוּנֵי הַבָּשָׂר שֶׁעוֹשִׂים הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּנֵי הַתְּשׁוּבָה. כִּי כֵן צְרִיכִין לְתַקֵּן הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי לַהֲשִׁיבוֹ לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן מִתְּחִלָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת שְׁחִיטָה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר רַע הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ רֵאשִׁית הַתְּשׁוּבָה לְסוּר מֵרַע הַנַּ"ל וּלְשָׁבְרוֹ, וְאַחַר כָּךְ לִפְנוֹת וּלְנַקֵּר אֶת כָּל הַחֲלָבִים רָעִים וְכָל הַגִּידִין הַנִּמְצָאִים בְּעֵין, בְּתוֹכוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה 'טוֹבֵל וְשֶׁרֶץ בְּיָדוֹ'. עַל-כֵּן אַחַר שֶׁסָּר מֵרַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הַהַתְחָלָה וְהָרֵאשִׁית אָז צָרִיךְ לָסוּר כָּל הָרָעוֹת מִקְּרֻבּוֹ. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּקַל אַחַר הַשְׁחִיטָה, כִּי עִקַּר הַיְגִיעָה וְהַטִּרְחָא הוּא הַשְׁחִיטָה שֶׁהוּא הַכְנָעַת הָרַע הַנַּ"ל. שֶׁצָּרִיךְ אֻמָּן לָזֶה מֻמְחֶה וּמֻחְזָק. וּבְדִיקַת הַסַּכִּין וּשְׁאָר הַזְּהָרוֹת הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה הַנִּקּוּר בְּנָקֵל; שֶׁמְּנַקְּרִין וּמוֹצִיאִין מִשָּׁם שְׁאָר כָּל הָרָעוֹת הַנִּמְצָאִין שָׁם. וְאָז זוֹכִין לִבְחִינַת מְקֻוֶה מַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֲדָחָה הָרִאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לִשְׁהוֹת בְּמִלְחוֹ הַנַּ"ל. וְאָז הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא הֲדָחָה הָאַחֲרוֹנָה, כִּי הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, שֶׁאוֹמְרִים לוֹ הַמְּתֵן (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, נֶרוֹ יָאִיר, סִימָן ו), כִּי אִי אֶפְשָׁר לְכָנֵס בְּפַעַם אֶחָד אֶל הַתְּשׁוּבָה וְצָרִיךְ לְהַמְתִּין וְלִשְׁהוֹת וְלִסְבֹּל שְׁפִיכַת דָּמִים הַרְבֵּה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַדָּם הָרַע שֶׁבֶּחָלָל הַשְּׁמָאלִי שֶׁהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַשְׁהִיָּה שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁהוֹת בְּמִלְחוֹ וְלִהְיוֹת כָּבוּשׁ בְּתוֹךְ הַצִּיר בִּכְלִי מְנֻקָּב בִּבְחִינַת אוֹמְרִים לוֹ הַמְּתֵן הַנַּ"ל, כְּדֵי לְהַפְקִיעַ הַדָּמִים רָעִים שֶׁנִּבְלְעוּ בְּתוֹךְ הַבָּשָׂר, שֶׁנִּכְנְסוּ לְעֻמְק הַגּוּף. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַבָּשָׂר בִּמְהִירוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיסוֹ בְּפַעַם אַחַת אֶל

הַתְּשׁוּבָה עַד שֶׁיִּשָּׁהֶה בְּמִלְחוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּקוּן, בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח, כְּדֵי לְהַמְתִּיק מְרִירוּתוֹ וְלִפְלֹט כָּל הַדָּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא בֵּין שְׁנֵי הֶדָחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְוֶה מַיִם כַּנַּ"ל עַל-פִּי מַה שֶּׁמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל. וּמְבֹאָר לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים; שֶׁבְּתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה מַעֲלִין אֶת הָאָדָם לִבְחִינַת מַדְרֵגָה גְּדוֹלָה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ וְאַחַר כָּךְ מוֹרִידִין אוֹתוֹ מִשָּׁם כְּדֵי לְהַבְחִין וּלְהִצְטָרֵף וּלְהִזְדַּכֵּךְ, כִּי צָרִיךְ לְשׁוּב וְלַעֲבֹר בְּכָל אוֹתָן הַדְּרָכִים שֶׁהָיָה שָׁם בִּבְחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת הֶדָחָה רִאשׁוֹנָה וְהֶדָחָה אַחֲרוֹנָה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מִקְוֶה מַיִם כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם עֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְתִקּוּן גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לְכָנֵס לִבְחִינַת מִקְוֶה מַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וּבְתְחִלָּה מַעֲלִין אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה לְמַדְרֵגָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל, לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת מִקְוֶה מַיִם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶדָחָה רִאשׁוֹנָה. וְאַף שֶׁכְּבָר זָכָה לְתַכְלִית הַתִּקּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת מִקְוֶה כַּנַּ"ל, אַחַר כָּךְ מוֹרִידִין אוֹתוֹ מִשָּׁם כְּדֵי שֶׁיִּצְטָרֵף וְיִזְדַּכֵּךְ כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לִשְׁהוֹת בְּמִלְחוֹ זְמַן מְסֻיָּם, כְּדֵי לְהִזְדַּכֵּךְ וּלְהִצְטָרֵף וְלִפְלֹט כָּל דָּמָיו הָרָעִים שֶׁנִּבְלְעוּ בְּתוֹכוֹ כַּנַּ"ל. וַאֲזַי אַחַר כָּךְ זוֹכִין שֵׁנִית לִגְמֹר הַתִּקּוּן בֶּאֱמֶת וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶדָחָה אַחֲרוֹנָה, בְּחִינַת מִקְוֶה מַיִם, שֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזָּכָה לְהִזְדַּכֵּךְ, לִפְלֹט דָּמָיו הָרָעִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת יוֹבֵל כַּמּוּבָא. וּבְתְחִלָּה הֶעֱלָה אוֹתָם לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָם מְאֹד כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת מִילָה וּטְבִילָה שֶׁזָּכוּ בְּעֶרֶב פֶּסַח שֶׁתֵּכֶף אַחַר הַמִּילָה שֶׁהִכְנִיעוּ הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִילָה, אֲזַי תֵּכֶף זָכוּ לִבְחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהָיָה אָז לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָם מְאֹד כַּמּוּבָא:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמִּקְוֶה מַיִם שֶׁזָּכוּ אָז בְּעֶרֶב פֶּסַח מִיָּד וְאַחַר כָּךְ הוֹרִידָם מִמַּדְרֵגָתָם וְזֶה בְּחִינַת הַסְּפִירָה כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא כְּאִשָּׁה הַמִּטַּהֶרֶת לְבַעְלָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתֵּן, שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְתִּין וְלִשְׁהוֹת כְּדֵי לְטַהֵר עַצְמוֹ מִדַּם נִדּוּת כַּנַּ"ל. וְאָז זָכוּ לִגְמֹר הַתִּקּוּן בְּשָׁבוּעוֹת. וְאָז זָכוּ לְכָנֵס לַמִּקְוֶה בְּחִינַת מִקְוֶה עֶלְיוֹנָה מְאֹד, שֶׁהוּא הַתִּקּוּן וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַהֶדָחוֹת, בְּחִינַת שְׁנֵי הַמִּקְוָאוֹת הַנַּ"ל, שֶׁצְּרִיכִין כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן, הַיְנוּ בִּתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה וּבְסוֹף הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וּבָאֶמְצַע הוּא הַשְׁהִיָּה בְּמִלְחוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתֵּן כַּנַּ"ל. כְּדֵי לִפְלֹט הַדָּמִים רָעִים כַּנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַמְדֻבָּר מִזֶּה (בְּסִימָן ו, לִקּוּטֵי חֵלֶק א), שֶׁבְּחִינַת הַמְתֵּן הַנַּ"ל, הוּא בְּחִינַת שְׁפִיכַת דָּמִים, שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל כַּנַּ"ל, שֶׁאֲזַי זוֹכִין לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אקיה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמִּקְוֶה מַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת אקיה, כִּי מִקְוֶה בְּגִמַטְרִיָּא קנ"א, כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל. וּכְבָר מְבֹאָר בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה א, שֶׁעַל-כֵּן שִׁעוּר מְלִיחָה

ח"י מִינוּטִין, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּדֵי לָשׁוּב אֶל הַחַיִּים. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁהַשִּׁעוּר הוּא כְּדֵי הִלּוּךְ מִיל, כִּי הַמִּיל הוּא אַלְפַּיִם אַמָּה תְּחוּם שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. (בְּהִלְכוֹת תְּחוּמִין, הֲלָכָה א). וְזֶהוּ הַשִּׁעוּר בְּעַצְמוֹ שֶׁל ח"י מִינוּטִין, כִּי שָׁם הַחַיִּים. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁהוֹת בְּתִקּוּן הַמְּלִיחָה כַּשִּׁעוּר הַזֶּה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לָשׁוּב וּלְתוֹךְ גְּבוּל וּתְחוּם הַקְּדֻשָּׁה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְחַיִּים בְּחִינַת צַדִּיק חַי עָלְמִין, וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַצְּלִי אֵין צָרִיךְ מְלִיחָה, כִּי אֵשׁ הוּא הַתִּקּוּן בִּבְחִינַת כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבוֹא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהֵר. וְהוּא מְכַלֶּה אֶת הַזָּהֲמָא, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח, וַאֲזַי מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ בְּחִינַת מְלִחָא, בְּחִינַת תִּקּוּנִים לְהַמְתִּיק מְרִירוּתוֹ וְאָז נִצּוֹלִין מִן הָאֵשׁ שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְהִצְטָרֵף חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ כַּנַּ"ל, כִּי מָלִיחַ הֲרֵי הוּא כְּרוֹתֵחַ דִּצְלִי שֶׁנִּצְלָה בָּאֵשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְּלִיחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת לְהַצַּדִּיק כַּנַּ"ל. נִזְדַּכְּכִין יָפֶה וְנִצּוֹלִין מִן הָאֵשׁ וְיוֹצְאִין זַךְ וְיָפֶה וְשָׁלֵם בְּלִי שׁוּם פְּגָם וְזוֹכִין לְתַכְלִית הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

מְלִיחָה הֲלָכָה ב נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת חֵלֶב וְדָם הֲלָכָה ד, וַהֲלָכָה ג נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת דָּם הֲלָכָה א:

הלכות סימני בהמה וחיה טהורה

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" בְּסִימָן יט הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ב:

וְזֶה בְּחִינַת סִימָנֵי טָהֳרָה שֶׁהֵם, מַעֲלֶה גֵּרָה וּמַפְרִיס פַּרְסָה, כִּי כַּיָּדוּעַ, שֶׁמִּינֵי בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טְהוֹרוֹת הֵם מִבְּחִינַת נֹגַהּ. וְהַטְּמֵאִים הֵם מִבְּחִינַת עָנָן, סְעָרָה וְכוּ' מִקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי. שֶׁזֶּה בְּחִינַת לָשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמִּשָּׁם מִינִים הַטְּהוֹרִים. וְהַטְּמֵאִים הֵם מִבְּחִינַת לָשׁוֹנוֹת הָעַמִּים, שֶׁהֵם רַע הַכּוֹלֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁאֵין בָּהֶם טוֹב. וְעַל-כֵּן הַסִּימָנֵי טָהֳרָה הֵם, מַעֲלֶה גֵּרָה וּמַפְרִיס פַּרְסָה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁהַנְּפָשׁוֹת וְהַחַיּוּת שֶׁבַּבְּהֵמוֹת וּשְׁאָר מִינֵי הַחַי, הֵם נְפָשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ מִמֶּדֶר מְדַבֵּר לְמֶדֶר חַי, וְהֵם שָׁם בִּבְחִינַת נַפְשׁוֹת הָעֲשׂוּקִים, כִּי הֵם עֲשׂוּקִים וְנִגְזָלִים שָׁם, שֶׁנִּלְקָח מֵהֶם הַדִּבּוּר בִּנְפִילָתָם לְשָׁם. וְדֶרֶךְ הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּתְרוֹמֶמֶת תָּמִיד לְמַעְלָה, כִּי מִתְאַוֵּת וּמְמַשֶּׁכֶת עַצְמָהּ לְשָׁרְשָׁהּ תָּמִיד. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלֶה גֵּרָה שֶׁבִּבְהֵמָה טְהוֹרָה, שֶׁהַנְּפָשׁוֹת שֶׁבַּדָּבָר הַנֶּאֱכָל שֶׁבָּאוּ עַתָּה וְנָפְלוּ לְתוֹךְ בְּחִינַת הַחַי, אֵינָם יְכוֹלִים לִסְבֹּל לִהְיוֹת שָׁם וְהֵם מִתְרוֹמְמִים וּמְנַשְּׁאִים עַצְמָם לְמַעְלָה עַד הַפֶּה וְהַצַּוָּאר שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַדִּבּוּר שֶׁהוּא מְקוֹם הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינַת נַפְשִׁי יְצָאָה בְּדַבְּרוֹ, כִּי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּכָל מִינֵי הַחַיִּים וְהַמְדַבְּרִים הֵן מִן הַדְּבָרִים הַנֶּאֱכָלִים, כִּי הָאֲכִילָה הִיא עִקַּר הַחַיּוּת וְקִיּוּם הַגּוּף, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֵּל הַגּוּף חַיּוּתוֹ

בְּחִינַת נֶפֶשׁ. וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה הַדִּבּוּר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַדָּם, כִּי הַדִּבּוּר נַעֲשֶׂה מִן הַדָּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, וּכְשֶׁאוֹכְלִין אֵיזֶה דָּבָר אֲזַי יוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּהַדָּבָר הַנֶּאֱכָל וְנִתְהַפְּכִין לְמַהוֹת נֶפֶשׁ הָאוֹכֵל, כִּי נַעֲשֶׂה מִן הַמַּאֲכָלִים דָּמִים שֶׁהֵם הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָאוֹכֵל, וְאוֹתָן הַנְּפָשׁוֹת עוֹלִין וְנַעֲשִׂין מֵהֶם דִּבּוּר כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם וְכוּ', (יוֹאֵל ב, כו), כִּי הַדִּבּוּר נַעֲשֶׂה מִן הָאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּמַּאֲכָל לְתוֹךְ הַחַי אֲזַי אֵינָהּ יְכוֹלָה לָנוּחַ וְלִשְׁקֹט שָׁם, כִּי דַּרְכָּהּ לְהִתְנַשֵּׂא לְמַעְלָה תָּמִיד, שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּהּ דִּבּוּר. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלֶה גֵּרָה כַּנַ"ל, שֶׁאֵין הַמַּאֲכָל יָכוֹל לְהִתְעַכֵּל שָׁם תֵּכֶף, כִּי הוּא מִתְרוֹמֵם עַצְמוֹ לְמַעְלָה לְמָקוֹם הַדִּבּוּר כַּנַ"ל. וְכָל זֶה הוּא בַּמִּינִים הַטְּהוֹרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּנַ"ל, שֶׁאֵין הַנְּפָשׁוֹת נִצּוֹדִים וְנִתְפָּסִים שָׁם תֵּכֶף וְיֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְנַשֵּׂא עַצְמָם לְמַעְלָה כְּטִבְעָם כַּנַ"ל, כִּי מֻחְמֶּצֶת שֶׁיֵּשׁ שָׁם טוֹב, עַל-כֵּן אֵין נִלְכָּדִים שָׁם כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהִתְנַשֵּׂא לְמַעְלָה לְמָקוֹם הַדִּבּוּר כְּטִבְעָם כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם הֶתֵּר בַּשְּׁחִיטָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל, שֶׁעַל יְדוֹ מַכְנִיעִין הָרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיעִין הָרַע שֶׁבַּבְּהֵמוֹת הַטְּהוֹרוֹת כַּנַ"ל, וְאָז מְתַקְּנִין וּמַעֲלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבַּחַי עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה שֶׁבַּצַּוָּאר, שֶׁשָּׁם הוּא מְקוֹם עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת וְהַדִּבּוּרִים כַּנַ"ל, אֲבָל מִינִים הַטְּמֵאִים שֶׁיְּנִיקָתָם מִלְּשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם, שֶׁהֵם הֵפֶךְ הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ לְגַמְרֵי וְאֵין בָּהֶם טוֹב, עַל-כֵּן הַנְּפָשׁוֹת הַבָּאִים לְשָׁם נִתְפָּסִים שָׁם תֵּכֶף וּמְיֻד וְאֵינָם יְכוֹלִים לָקוּם וּלְהִתְנַשֵּׂא וְלַעֲלוֹת בִּבְחִינַת נְתָנַנִי ה' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם, וְעַל-כֵּן אֵינָם מַעֲלֵי גֵּרָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא סִימָן טָמְאָה בִּבְהֵמָה וְחַיָּה:

חלק ב

אֲבָל הָאָדָם הוּא לְהֵפֶךְ, כִּי הָאָדָם הוּא גַּם כֵּן אֵינוֹ מַעֲלֵה גֵּרָה, כִּי הָאָדָם הוּא בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת גֶּדֶר אָדָם כַּנַ"ל וְיֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה. וְעַל-כֵּן, אַדְרַבָּא, כְּשֶׁהַנְּפָשׁוֹת שֶׁבַּדִּבּוּר הַנֶּאֱכָל בָּאִים לְגוּפוֹ הֵם נֶחְים וְשׁוֹקְטִים שָׁם. וַאֲזַי נִתְחַלֵּק הַמַּאֲכָל כְּרָאוּי וְהוֹלֵךְ כָּל חֵלֶק וְחֵלֶק לִמְקוֹמוֹ הָרָאוּי לוֹ, אֲבָל בִּבְהֵמוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֵרוּב הַדַּעַת, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵרְבוּב הַדַּעַת מַמָּשׁ, כִּי הוּא מְעֹרָב מִטּוֹב וָרָע, עַל-כֵּן הַנְּפָשׁוֹת הֵם נְעִים וְנָדִים שָׁם וְאֵין יְכוֹלִין לָנוּחַ בִּמְקוֹמָם וּמִתְנַשְּׂאִים לְמַעְלָה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַעֲלֵה גֵּרָה כַּנַ"ל. כְּמוֹ הָאָדָם כְּשֶׁהוּא שִׂכּוֹר, שֶׁדַּעְתּוֹ מְעֹרְבֶּבֶת, שֶׁאֲזַי הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַעֲלֵה גֵּרָה, כִּי הַשִּׂכּוֹר חוֹזֵר אֶצְלוֹ הַמַּאֲכָל לְמַעְלָה תָּמִיד עַד שֶׁלִּפְעָמִים הוּא מְקִיאוֹ לְגַמְרֵי, כִּי מֻחְמֶּצֶת עֵרְבוּב הַדַּעַת שֶׁל הַשִּׂכּוֹר אֵין הַמַּאֲכָל יָכוֹל לְהִתְחַלֵּק וְלָנוּחַ בִּמְקוֹמוֹ כָּרָאוּי כַּנַ"ל, עַל-כֵּן הוּא כְּמוֹ מַעֲלֵה גֵּרָה תָּמִיד כַּנַ"ל, כִּי הַשִּׂכּוֹר הוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵרְבוּב הַדַּעַת כַּנַ"ל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סְחָטָה

עֲנָבִים וְנָתְנָה לוֹ. וְעַל-כֵּן הַדִּבּוּר נִלְקָה אֶצְלוֹ, כִּי אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁל בְּחִינַת אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי עִקַּר שָׁם דִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים אֵינוֹ דִּבּוּר כְּלָל, כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע הַמַּזְכִּיר בְּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר, הַאי מָאן דְּאָזֵל לְמִינְסָב (בְּסִימָן כט), שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא דִּבּוּר כְּלָל, כִּי דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע הַמַּזְכִּיר שָׁם הוּא הַדִּבּוּר שֶׁאֵין בּוֹ טוֹב שֶׁהוּא חָסֵר בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. (כַּמְבֹאָר לְמַעְיַן שָׁם). שֶׁזֶּה בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹנוֹת שִׁבְעִים עַמְמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ נִקְרָא דִּבּוּר כְּלָל בִּבְחִינַת פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ וְכוּ', כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עוֹשֵׂיהֶם, שֶׁכָּל הָאֱמוּת הָעוֹבְדֵי עֲבוֹדַת אֱלִילִים הֵם כְּמוֹ הָעֲבוֹדָה זָרָה בְּעַצְמָהּ, כִּי גַּם הֵם פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם הַמִּקְרָא הַהֵפֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁדִּבּוּרֵיהֶם הוּא הַנִּקְרָא "דִּבּוּר", כִּי הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר הַנִּשְׁמָע שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי שֶׁבַח ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּחִינַת עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ וְכוּ' בָּרְכוּ ה', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ ה' וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַדִּבּוּר הוּא נִקְרָא דִּבּוּר כַּנַּ"ל. (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). נִמְצָא, שֶׁהַדִּבּוּר הַשָּׁלֵם הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְהַדִּבּוּר שֶׁל שִׁבְעִים עַמְמִין שֶׁהוּא רַע לְגַמְרֵי, אֵינוֹ דִּבּוּר כְּלָל! וְעַל-כֵּן הַדִּבּוּר הַנִּלְקֶה וְהַמְגֻמְגָּם זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרַע כַּנַּ"ל. בְּחִינַת לְשׁוֹן עִלְגִים תְּמַהֵר לְדַבֵּר צָחוּת, כִּי זֶה הַלָּשׁוֹן יְזַדַּכֵּךְ וְיִתְבָּרֵר לְדַבֵּר צָחוּת, לָשׁוּב לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין הָרַע שֶׁבְּתוֹכוֹ וּמַעֲלִין הַטּוֹב אֶל שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ שָׁם). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שִׁכְרוּת הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הַדִּבּוּר נִלְקֶה וּמְגֻמְגָּם אֶצְלוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בַּבְּהֵמוֹת שֶׁמִּתְגַּבֵּר שָׁם רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁכְרוּת, שֶׁהוּא פְּגַם הַיַּיִן שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית (כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן הַנַּ"ל), רַק שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן טוֹב כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הֵם מַעֲלֵי גֵּרָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַפְרִיס פַּרְסָה, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָאָדָם הוּא עַל רַגְלָיו שֶׁהֵם מַעֲמִידֵי הַגּוּף. וְעִקַּר קִיּוּם רַגְלֵי אָדָם הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבְּחִינַת אָדָם בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שְׁמִירַת הַבְּרִית אָז הוּא קִיּוּם הָרַגְלַיִן שֶׁעִקָּרָם תָּלוּי בִּקְדֻשַּׁת אָדָם, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַדַּעַת מְעֹרָבָב אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל רַגְלָיו וְאָז הוּא נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, בְּבְחִינַת חֹלִי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי עִרְבּוּב הַדַּעַת, כַּמּוּבָא שָׁם (בְּסִימָן כט). וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם שִׁכּוֹר שֶׁהוּא עִרְבּוּב הַדַּעַת כַּנַּ"ל, אֵינוֹ יָכוֹל לָקוּם עַל רַגְלָיו כַּנַּ"ל, כִּי בְּהִתְרַגְלַיִן מְלֻבָּשׁ בְּחִינַת הַחַיּוּת, בְּחִינַת הַמֹּחִין בִּבְחִינַת נְעוּץ סוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ

וכו'. וְעַל-כֵּן הָרַגְלַיִן הֵם בְּחִינַת הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, בְּסִימָן פא). בִּבְחִינַת צֶדֶק תְּדַבְּרוּן, בְּחִינַת צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, עַיֵּן שָׁם. כִּי הַדִּבּוּר הוּא תָּלוּי בַּדַּעַת כַּנַּ"ל. וּבִבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת שֶׁאֵין לָהֶם דִּבּוּר וְדֵעָה הֵם בִּבְחִינַת יְרִידַת וּנְפִילַת בְּחִינַת הַחַיּוּת שֶׁבְּרַגְלַיִן וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם כֹּחַ לַעֲמֹד וְלִסְמֹךְ הַגּוּף עַל רַגְלֵיהֶם לְבַדָּם וּצְרִיכִין לֵילֵךְ עַל אַרְבַּע, כִּי אֵין לָהֶם כֹּחַ רַגְלֵי אָדָם וּבְהָרַגְלַיִן נִכָּר בְּיוֹתֵר גֹּדֶל הַהֶפְרֵשׁ וְהַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּין אָדָם לִבְהֵמָה; כִּי זֶה הוֹלֵךְ בְּקוֹמָה זְקוּפָה עַל הָרַגְלַיִן לְבַדָּם, וְהַבְּהֵמָה אֵין לָהּ זֶה הַכֹּחַ לֵילֵךְ עַל רַגְלַיִן לְבַדָּם כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהּ דִּבּוּר וְדֵעָה שֶׁזֶּהוּ הַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין גֶּדֶר אָדָם לְגֶדֶר בְּהֵמָה, שֶׁמִּזֶּה בָּא הַהֶפְרֵשׁ הַגָּדוֹל שֶׁבִּתְמוּנַת צוּרָתָם שֶׁהוּא נִכָּר בְּיוֹתֵר בַּעֲמִידַת רַגְלֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִכָּר הַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין טְהוֹרִים לִטְמֵאִים גַּם כֵּן בְּהָרַגְלַיִן שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַחַיּוּת שֶׁל בְּחִינַת דִּבּוּר וְדֵעָה. וְעַל-כֵּן בִּטְהוֹרִים שֶׁהַנֶּפֶשׁ הָעֶשׂוּקָה שֶׁנִּפְלָה מִמְּדַבֵּר לְחַי אֵינָהּ כְּבוּשָׁה וְנִתְפֶּסֶת שָׁם כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הַחַיּוּת בּוֹקֵעַ וְיוֹצֵא דֶּרֶךְ הָרַגְלַיִן שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ הַסִּימָן שֶׁל מַפְרִיס פַּרְסָה, שֶׁנִּסְדָּקוּ הָרַגְלַיִן עַל-יְדֵי הַבְּקִיעַ כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּטְמֵאִין הֵם נִתְפָּסִין שָׁם מְאֹד כַּנַּ"ל עַד שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִבְקֹעַ וְלֵיצֵא כְּלָל. וְעַל-כֵּן פַּרְסוֹתֵיהֶם קְלוּטוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן בַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ מַעֲלִין הָאֵמוּרִים לַמִּזְבֵּחַ לְהַקְרִיבָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּקְּנוּ אוֹתָם וְהֶעֱלוּ אוֹתָן לְשָׁרְשָׁן מֵחַי לִמְדַבֵּר, עַל-כֵּן הָיוּ מַעֲלִין הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל וְהָיוּ מְכַסִּין עִם הָרֶגֶל אֶת בֵּית הַשְּׁחִיטָה (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּהַמִּשְׁנָה שָׁם), כִּי שָׁם מִלֶּבֶשׁ בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁיָּרַד לְשָׁם כַּנַּ"ל. וְעַתָּה בַּקָּרְבָּנוֹת מַעֲלִין אוֹתוֹ וּמְתַקְּנִין אוֹתוֹ. וְעַל-כֵּן הָיוּ מַקְרִיבִין אוֹתָם בְּיַחַד:

חלק ה

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד אֵין מַזִּיק לוֹ שְׁתִיַּת הַיַּיִן, וְאַדְרַבָּא, יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בָּזֶה דְּבָרִים גְּדוֹלִים וּלְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי מִי שֶׁכְּבָר הִכְנִיעַ לְגַמְרֵי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וּבֵרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע לְגַמְרֵי בְּלִי שׁוּם שִׁיּוּר כְּלָל, הוּא יָכוֹל לִשְׁתּוֹת, כִּי אֵין לְהָרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְרוּת כַּנַּ"ל שׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ. וַאֲזַי, אַדְרַבָּא, הוּא מְבָרֵר הַטּוֹב וְעוֹשֶׂה בָּזֶה דְּבָרִים גְּדוֹלִים מְאֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁכְרוּת שֶׁהִתְּירוּ בְּפוּרִים דַּיְקָא, רַק בְּפוּרִים הֶתֵּר הַשִּׁכְרוּת, כִּי אָז הוּא עִקַּר הַכְנָעַת קְלִפַּת עֵץ הַדַּעַת הַנַּ"ל, כִּי אָז הוּא מַפֶּלֶת הֶמָן שֶׁאָחִיזָתוֹ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֶמָן מִן הַתּוֹרָה, מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, "הֶמֶן הָעֵץ וְכוּ'". וְעַל-כֵּן אָז הוּא חִיּוּב לְהִשְׁתַּכֵּר, כִּי מֵאַחַר שֶׁאָז אֵין שְׁלִיטָה לְהָרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל. כִּי אָז בְּפוּרִים הוּא הַכְנָעָתוֹ, עַל-כֵּן חִיּוּב גָּדוֹל לְהִשְׁתַּכֵּר, כִּי עַל-יְדֵי הַשִּׁכְרוּת מְבָרְרִין הַטּוֹב וּמַמְתִּיקִין הָרַע לְגַמְרֵי, כִּי מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה כַּנַּ"ל שֶׁיּוּכַל לִשְׁתּוֹת כַּנַּ"ל, הוּא מֵרִים אֶת הַמּוֹחִין עַל-יְדֵי הַיַּיִן, עַד שֶׁנִּכְנָס

עַל-יְדֵי-זֶה לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֵיב אִינָשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרַיָּא עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַשִּׁכְרוּת הַנַּ"ל בְּפוּרִים כַּנַּ"ל הוּא מַגִּיעַ לִבְחִינַת 'לֹא יָדַע', שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. אֲבָל לָאו כָּל אָדָם יָכוֹל לְהַכְנִיס עַצְמוֹ בָּזֶה וְלֹא בְּכָל זְמַן יָכוֹל לְהִשְׁתַּכֵּר בְּיַיִן חַס וְשָׁלוֹם, אֶפְלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה, כִּי הַרְבֵּה גְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מְאֹד נִכְשְׁלוּ בָּזֶה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי לָזֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מֻפְלָג בְּמַעֲלָה מְאֹד:

וְזֶה בְּחִינַת נִסְכֵּי הַיַּיִן שֶׁהָיוּ מְנַסְּכִין עַל הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּכְנַע אָז רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מְנַסְּכִין שֵׁכָר, יַיִן הַמְשַׁכֵּר דַּיְקָא, כִּי אָז נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׁכֵּר, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת חֵלֶב, כִּי אָז נִכְנָע בְּחִינַת הַשִּׁכְרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת סִימָנֵי חַיָּה טְהוֹרָה שֶׁהַסִּימָנִים הֵם בְּקַרְנֶיהָ, דְּהַיְנוּ הַסִּימָן שֶׁבֵּין בְּהֵמָה לְחַיָּה הוּא בְּקַרְנֵיהֶם (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ), כִּי חַיָּה חֶלְבָּהּ מֻתָּר וְדָמָהּ טָעוּן כִּסּוּי, וּבְהֵמָה לְהֵפֶךְ. כִּי בְּחִינַת הַחַיּוֹת הֵם בְּבְחִינַת יָמִין, בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין וְכוּ'". וּמִשָּׁם בְּחִינַת יְנִיקַת הַחַיּוֹת, כִּי מֶלֶךְ שֶׁבַּחַיּוֹת אָרִי. וְעַל-כֵּן חֶלְבָּם מֻתָּר, כִּי הַחֵלֶב הוּא מוֹתְרֵי הַמּוֹחִין. (כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת חֵלֶב) וְהַמּוֹתְרֵי מוֹחִין יֵשׁ בָּהֶם עֲכִירַת וּשְׁמָרִים שֶׁל הַמּוֹחִין, עַל-כֵּן שָׁם נֶאֱחָזֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָהּ מֵעֲרְבּוּב וַעֲכִירַת הַמֹּחַ. וְעַל-כֵּן אָסוּר הַחֵלֶב כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּחַיָּה שֶׁהוּא מִבְּחִינַת אַבְרָהָם, בְּחִינַת יָמִין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַמּוֹחִין זַכִּים, כִּי מִסִּטְרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרְתָּא כְּכַסְפָּא, עַל-כֵּן אֵין שָׁם עֲכִירַת הַמּוֹחִין, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שֶׁמֹּחָא חִוָּרְתָּא וְכוּ', הוּא בְּחִינַת זַכּוּת וְצַחוּת הַמּוֹחִין בְּלִי עֲכִירוּת. וְעַל-כֵּן אֶפְלּוּ הַחֵלֶב הוּא זָךְ וְאֵין שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חֵלֶב חַיָּה מֻתָּר, וְעַל-כֵּן דָּמָהּ טָעוּן כִּסּוּי, בְּחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִין (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת כִּסּוּי דָּם, בְּסִימָן פב לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא), כִּי שָׁם בִּבְחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת יְמִין הַדָּמִים, שֶׁהֵם הַגְּבוּרוֹת, נִתְעַלְּמִים וְנִתְכַּסִּים וְאֵין נִתְגַּלִּים, כִּי אַהֲבָה מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם בִּבְחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת כִּסּוּי דָּם שֶׁבַּחַיָּה דַּוְקָא שֶׁהֵם מִבְּחִינַת יָמִין, בְּחִינַת אַבְרָהָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְכַסִּין בְּעָפָר וָאֵפֶר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה הַמְכַסֶּה עַל הַפְּשָׁעִים כַּנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם אָמַר, "וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר". וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁבִּזְכוּת זֶה זָכוּ בָּנָיו לְמִצְוֹת כִּסּוּי דָּם בֶּעָפָר, אֲבָל בְּהֵמוֹת שֶׁהֵם מִסִּטְרָא דְּיִצְחָק בְּחִינַת שְׂמֹאל, בְּחִינַת דִּינִים כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל", וּמֶלֶךְ שֶׁבַּבְּהֵמוֹת שׁוֹר. וְעַל-כֵּן שָׁם עֲכִירַת הַמּוֹחִין בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּה בְּחִינַת דִּינִים

כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַחֵלֶב שֶׁהוּא הַמּוֹתָרֵי מֹחִין כַּנַּ"ל, שָׁם יוֹרֵד כָּל הָעֲכִירוּת שֶׁל הַמֹּחִין וְעַל-כֵּן הוּא אָסוּר. כִּי אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּהַעֲכִירוּת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין שָׁם כִּסּוּי דָּם, כִּי שָׁם מִתְגַּלִּין הַדִּינִים, כִּי הוּא מִבְּחִינַת סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִכָּר הַסִּימָן שֶׁבֵּין בְּהֵמָה וְחַיָּה בְּהַקַּרְנַיִם, כִּי הַקַּרְנַיִם הֵם מוֹתְרֵי הַמֹּחִין שֶׁבּוֹלְטִים וְיוֹצְאִין וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם קַרְנַיִם בְּחִינַת קַרְנֵי הוֹד, קֶרוּן עוֹר הַפָּנִים שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם שֶׁהוּא בְּלִיטַת הַמֹּחִין לַחוּץ. וּבִבְהֵמָה נַעֲשֶׂה קַרְנַיִם, כִּי בִּבְהֵמָה יֵשׁ עֲכִירַת הַמֹּחִין וּמוֹתָרוֹת הַרְבֵּה מְאֹד יוֹתֵר מִן הָאָדָם וְכֵן אֲפִלּוּ בְּחַיָּה, כִּי כָּל הַמֹּחִין שֶׁל בְּהֵמָה וְחַיָּה הֵם בְּחִינַת עֲכִירַת שֶׁל בְּחִינַת אָדָם. וְעַל-כֵּן בָּאָדָם אֵין נַעֲשִׂין מֵהַמּוֹתָרוֹת, כִּי אִם הַשְּׂעָרוֹת לְבַד שֶׁהֵם מוֹתְרֵי מֹחִין. אֲבָל בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת הַמּוֹתָרוֹת רַב מְאֹד וְנַעֲשֶׂה מֵהֶן קַרְנַיִם מַמָּשׁ. נִמְצָא, שֶׁהַקַּרְנַיִם הֵם מוֹתְרֵי הַמֹּחִין וְעַל-כֵּן שָׁם נִכָּרִין הַסִּימָנִים וְהַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין חַיָּה לִבְהֵמָה, כִּי עִקַּר הַהֶפְרֵשׁ וְהַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּינֵיהֶם תָּלוּי בְּהַמּוֹתְרֵי מֹחִין שֶׁלָּהֶם, שֶׁמִּשָּׁם הַקַּרְנַיִם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וּבְרָצוֹנְךָ תָּרוּם קַרְנֵנוּ, שֶׁעַל-יְדֵי הָרָצוֹן, שֶׁהוּא חֶסֶד, בְּחִינַת יָמִין הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרוֹמְמִים וְנִתְעַלִּין הַקַּרְנַיִם שֶׁהֵם הַמּוֹתְרֵי מֹחִין הַבּוֹלְטִין לַחוּץ, כִּי מִסִּטְרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרְתָּא כְּכַסְפָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ הַמּוֹתְרֵי מֹחִין זַכִּים וְצַחִים מְאֹד שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְרוֹמְמוּת וַעֲלִיַּת הַקַּרְנַיִם, כִּי הֵם בְּחִינַת מוֹתְרֵי מֹחִין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנִּקְרְאוּ "קֶרֶן", בְּחִינַת קֶרֶן קַיֶּמֶת, בְּחִינַת מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, בְּמַאֲמַר וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם (בְּסִימָן יז, לִקּוּטֵי חֵלֶק א). עַל הַמַּאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּרֵישָׁה קַלָּה שֶׁבַּיָּם דַּהֲווּ לֵהּ קַרְנֵי. שֶׁהַקֶּרֶן הוּא בְּחִינַת מָמוֹן, בְּחִינַת קֶרֶן קַיֶּמֶת כַּנַּ"ל. כִּי הַקַּרְנַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת מוֹתְרֵי מֹחִין, מִשָּׁם בָּא שֶׁפַע הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַמָּמוֹן, בְּחִינַת קֶרֶן קַיֶּמֶת כַּנַּ"ל (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת חֵלֶב הֲלָכָה א). וְעַל-כֵּן שָׁם בְּהַקַּרְנַיִם שֶׁהֵם מִבְּחִינַת מוֹתְרֵי מֹחִין שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַמָּמוֹן, שָׁם נִכָּר אֵיזֶה חַיָּה וְאֵיזֶה בְּהֵמָה, שֶׁזּוֹ חֶלְבָּהּ מֻתָּר, וְזוֹ חֶלְבָּהּ אָסוּר, כִּי הַחֵלֶב הוּא בְּחִינַת מוֹתְרֵי הַמֹּחִין, בְּחִינַת מָמוֹן כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה-מַעֲלֶה גֵּרָה וּמַפְרִיס פַּרְסָה:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, סִימָן ז), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב עִנְיַן בֵּן וְתַלְמִיד, עִנְיַן הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּל, שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְתִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. שֶׁהוּא מֵאִיר וּמְחַיֶּה דֶּרֶי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי לְדֶרֶי מַעְלָה הוּא מֵאִיר וּמְגַלֶּה בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת מֶה חָמִית וְכוּ'. וּלְדֶרֶי מַטָּה בְּחִינַת שׁוֹכְנִי עָפָר הוּא מַרְאֶה לָהֶם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּמְחַזֵּק וּמְעוֹרֵר וּמְקַיֵּץ

אֶת כָּל שׁוֹכְנֵי עָפָר, הֵינוּ אוֹתָן שֶׁנִּפְלוּ לְמַדְרֵגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד. לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן כִּי ה' עִמָּם, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין בְּעֵת הָאֲכִילָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי הַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה מִבְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה הַנַּעֲשֶׂה מִבְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָנוּ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתֵנוּ קֹדֶשׁ כְּדֵי שֶׁיָּאִיר בְּעֵת הָאֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ לֶאֱכֹל מִינִים טְמֵאִים, רַק מִינִים טְהוֹרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם סִימָנֵי טָהֳרָה, שֶׁהַסִּימָנִים מְרַמְּזִים שֶׁאֵלּוּ הַמִּינִים יֵשׁ בָּהֶם הֶאָרַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁמַּאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת; בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, כִּי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל הוּא מְתַקֵּן וּמְחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּבְחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן, כִּי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם הוּא הוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן, כִּי הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי מֶלֶךְ הַשְּׁמִינִי, שֶׁהוּא "הֲדַר" (בְּרֵאשִׁית לו, לט), שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד, בְּחִינַת הַצַּדִּיק, כִּי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל זוֹכֶה לִבְחִינַת מַה כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת. (כִּי עוֹלָם הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי אוֹר 'מַה' הֶחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּ"עֵץ חַיִּים" בְּהֵיכָל ב, שַׁעַר הַתִּקּוּן פֶּרֶק ב). וְעַל-כֵּן הוּא מְתַקֵּן וּמְחַיֶּה דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִין תִּקּוּן, כִּי פְּגַם קְלִקּוּל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים הָיָה מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְסָבֵל רִבּוּי הָאוֹר, עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁבְּרוּ וְעָלָה הָאוֹר לְמַעְלָה וְהַכֵּלִים נִשְׁבְּרוּ וְיָרְדוּ בַּבְּרִיאָה וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ נִתְקְנוּ. רַק כַּמָּה נִיצוֹצוֹת נִשְׁאֲרוּ עֲדַיִן לְמַטָּה שֶׁבָּזֶה עוֹסְקִין הַצַּדִּיקִים וְכָל יִשְׂרָאֵל לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר כַּיָּדוּעַ. וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת נָפְלוּ וְנִתְפַּשְּׁטוּ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת אֲפִלּוּ בַּעֲשִׂיָּה. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַתִּקּוּן, הוּא מְתַקֵּן וּמְחַיֶּה דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, הֵינוּ דָּרֵי מַעְלָה שֶׁשָּׁם הָיָה הַקִּלְקוּל וְהַשְּׁבִירָה מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, הוּא מְחַיֶּה וּמְתַקֵּן אוֹתָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת מָה חָמִית, הֵינוּ שֶׁמַּרְאֶה לָהֶם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם יְכוֹלִים לִסְבֹּל הָאוֹר וְאֵינָם מִתְבַּטְּלִים, כִּי הוּא מַרְאֶה לָהֶם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מָה חָמִית, בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְדָרֵי מַטָּה שֶׁשָּׁם הֵם נִיצוֹצוֹת הַנִּפּוּלִין שֶׁנִּפְלוּ לְגַמְרֵי מִמְּקוֹם קְדֻשָּׁתָן מֵעֵת הַשְּׁבִירָה וְנָפְלוּ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת עַד שֶׁנִּתְפַּשְּׁטוּ אֲפִלּוּ בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת. וּמֵחֲמַת גֹּדֶל יְרִידָתָן שְׁכָחוּ מַעֲלָתָן וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים עוֹד לְהָרִים עַצְמָן לַעֲלוֹת לְמַעְלָה. עַל-כֵּן הַצַּדִּיק מְחַיֶּה אוֹתָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בִּבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן, בְּחִינַת יְחִיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר, הֵינוּ שֶׁמְּעוֹרֵר אוֹתָם וּמְחַיֶּה אוֹתָם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיָּרְדוּ לְמַטָּה מְאֹד לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מִינִים טְהוֹרִים וּמִינִים טְמֵאִים, כִּי אָנוּ אֵין יְכוֹלִין

לֶאֱכֹל כִּי אִם אוֹתָן הַמִּינִים שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְהָאִיר בָּהֶם בְּחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן, הַיְנוּ הָאָרַת הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל. אֵלּוּ דַּוְקָא אָנוּ יְכוֹלִין לֶאֱכֹל, כִּי יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם עַל-יְדֵי אֲכִילָתֵנוּ, אֲבָל הַמִּינִים שֶׁאֵין בָּהֶם הָאָרַת הַתִּקּוּן אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְבָרֵר וְאָסוּר לָנוּ לֶאֱכֹל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה, שֶׁהֵם, מַעֲלָה גֵּרָה וּמַפְרִיס פַּרְסָה, זֶה רֶמֶז עַל הָאָרַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדוֹ הַתִּקּוּן, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ וְיָרְדוּ וְנִשְׁתַּלְשְׁלוּ וְנִתְלַבְּשׁוּ בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת הֵם בְּחִינַת שׁוֹכְנֵי עָפָר, כִּי יָרְדוּ בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד. וְהַצַּדִּיק מְחַיֶּה אוֹתָם בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלֶה גֵּרָה. גֵּרָה זֶה בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ וְיָרְדוּ מְאֹד בִּבְחִינַת וְכַמַּיִם הַמַּגְרִים אַרְצָה. אֲשֶׁר לֹא יְאָסֵפוּ, כִּי יָרְדוּ מְאֹד כַּמַּיִם הַמַּגְרִים אַרְצָה, וְעַל-יְדֵי הָאָרַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְעוֹרֵר וּמְחַיֶּה אוֹתָם בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם בִּבְחִינַת מַעֲלֶה גֵּרָה, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרַת הַצַּדִּיק, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלֶה אֶת הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ וְיָרְדוּ כַּמַּיִם הַמַּגְרִים אַרְצָה, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ חוֹשֵׁב לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַפְרִיס פַּרְסָה, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לַמְּקוֹמוֹת הַנִּמּוּכִים כָּאֲלֶּה בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת הֵם כַּצִּפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח. כִּי הֵם סְגוּרִים בְּמַאֲסָר, אֲבָל עַל-יְדֵי הָאָרַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְעוֹרֵר וּמְחַיֶּה אוֹתָם בִּבְחִינַת מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַרְאֶה לָהֶם שֶׁגַּם שָׁם בַּמָּקוֹם שֶׁהֵם יֵשׁ פֶּתַח לָצֵאת. וְזֶה בְּחִינַת מַפְרִיס פַּרְסָה זֶה רֶמֶז שֶׁגַּם בְּרַגְלֵי הַבְּהֵמוֹת שֶׁהוּא מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד, גַּם שָׁם נִמְצָא פֶּתַח לָצֵאת הֵפֶךְ פַּרְסוֹתָיו קְלוּטוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁהֵם קְלוּטִים וּסְגוּרִים שָׁם וְאֵינָם יְכוֹלִים לָצֵאת, אֲבָל מַפְרִיס פַּרְסָה זֶה בְּחִינַת שֶׁיֵּשׁ פֶּתַח גַּם שָׁם בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד לָצֵאת מִשָּׁם, כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי לֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

הֲלָכָה ג עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ' ב' לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה נֶאֱבְדָה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים:

פרק ד

חלק א

וּבוֹ עִנְיַן סְפִירָה וְלַ"ג בָּעֹמֶר וְשִׁבּוּעוֹת:

סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה מַפְרִיס פַּרְסָה וּמַעֲלֶה גֵּרָה, עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וְיִהְיוּ הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם" בְּסִימָן יז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהָעִקָּר לְעִנְיָנֵנוּ בְּאוֹת ג, ד, ה, ו. וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁלְּהַכְנִיעַ כְּסִילוּת הַשֵּׂכֶל, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִזְבֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי שֻׁלְחָן מְכַפֵּר כְּמִזְבֵּחַ וְכוּ'. וְתִקּוּן הַמִּזְבֵּחַ

שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֲכִילָה, הוּא עַל-יְדֵי גֵּרִים וְכוּ'. וְלַעֲשׂוֹת גֵּרִים זוֹכִין עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה שֶׁנּוֹתְנִין לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים, וּבִפְרָט לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִכַּמָּה נְפָשׁוֹת, כִּי עַל-יְדֵי צַדָּקָה נִמְשָׁךְ אַהֲבָה וְרֵעוּת וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה אֲוִיר הַנָּח וְהַנַּח, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע לְמֻרְחָק הַדִּבּוּרֵי אֱמוּנָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהָאֲוִיר נָח וְנַח, אָז הוֹלֵךְ הַדִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק וְנִשְׁמָע לַמֻּרְחָקִים וְנִכְתָּב בְּסִפְרֵיהֶם עַד שֶׁהֵם מוֹצְאִים בְּסִפְרֵיהֶם הֵפֶךְ אֱמוּנָתָם וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מִתְגַּיְּרִים, כִּי יֵשׁ טוֹב כְּבוֹשׁ אֶצְלָם בְּגֻלּוּת גָּדוֹל וְהַטּוֹב הוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַכֹּל נִבְרְאוּ בִּשְׁבִילָם וְכוּ', אֲבָל מֻחֲמַת שֶׁהַטּוֹב כְּבוֹשׁ וּמֻנָּח בְּשֵׁפֶל הַמַּדְרֵגָה בְּמָקוֹם שֶׁמֻּנָּח אֵצֶל הָעַכּוּ"ם אוֹ רְשָׁעִים וּבַעֲלֵי תַּאֲוֹת, עַל-כֵּן הוּא שׁוֹכֵחַ אֶת מַעֲלָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁבָּא מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְעֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד. וּבִתְחִלָּה הָיָה זוֹכֵר מַעֲלָתוֹ הַנּוֹרָאָה, אַךְ אַחַר כָּךְ הֵם מִתְגַּבְּרִין עַל זֶה הַטּוֹב וְכוֹבְשִׁים אוֹתוֹ תַּחַת יָדָם עַד שֶׁנִּתְפָּס וְנִקְשָׁר אֶצְלָם, עַד שֶׁהַטּוֹב בְּעַצְמוֹ שׁוֹכֵחַ אֶת מַעֲלָתוֹ, אֲבָל עַל-יְדֵי דִּבּוּר הַיִּשְׂרְאֵלִי הַנַּ"ל שֶׁהוֹלֵךְ וְנִשְׁמָע וְנִכְתָּב בְּסִפְרֵיהֶם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדָּקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָאֲוִיר נָח וְנָח, אָז מוֹצֵא זֶה הַטּוֹב אֶת הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה בְּסִפְרֵיהֶם וְנִשְׁמָע לְאָזְנָיו וְנִכְנָס בְּלִבּוֹ הֵיטֵב, וְאָז זוֹכֵר זֶה הַטּוֹב אֶת מַעֲלָתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּבְחִינַת אֲנָא בְּרִיָּה קַלָּה שֶׁבַּיָּם, וַהֲוֵינָא שִׁין פַּרְסָה, דְּהַיְנוּ שֶׁזֶּה הַטּוֹב זוֹכֵר אֶת מַעֲלָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁהוּא מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, וּבָהֶם נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ, בִּבְחִינַת הֵמָּה הַיּוֹצְרִים וְיוֹשְׁבֵי נְטָעִים עִם הַמֶּלֶךְ בִּמְלַאכְתּוֹ וְכוּ'. וְעַתָּה הוּא הוֹלֵךְ לְכְלָיוֹן וְהֶפְסֵד, חַס וְשָׁלוֹם. וַאֲזַי מַתְחִיל זֶה הַטּוֹב לְהִצְטַעֵר וּלְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּיְּרִים גֵּרִים וְנַעֲשִׂים בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה. וְעַל-יְדֵי הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא תִּקּוּן הַמְּזִבֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲכִילָה דְּקְדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִפְתָּח אוֹר הַשֵּׂכֶל וְזוֹכִין לִרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַמֵּאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, מִכָּל שֶׁכֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְכוּ'. אֲבָל מֻחֲמַת עֲכִירַת הַמַּעֲשִׂים וּכְסִילוּת הַשֵּׂכֶל נֶחְשָׁךְ אוֹרוֹ הַגָּדוֹל וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אֶצְלוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְטָעֹם וְלֵהָנוֹת מֵאוֹרוֹ וְכָל זֶה מֻחֲמַת עֲכִירַת הַמַּעֲשִׂים וּכְסִילוּת הַשֵּׂכֶל, אֲבָל עַל-יְדֵי צְדָקָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הָאֲוִיר נָח וְזַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ לְמֻרְחָק, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַמְּזִבֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל כְּסִילוּת הַשֵּׂכֶל וַאֲזַי זוֹכִין לִרְאוֹת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וְאַהֲבָה, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה וְאַהֲבָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁמְּחַפֵּשׂ אַחַר הָרְצוֹנוֹת וְכוּ' וְכוּ' וּמוֹצֵא אוֹתָם עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמּוֹצֵא בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה, כָּל מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְכוּ', מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אוֹתָהּ תֹּאכֵלוּ, כִּי תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי הַמַּאֲכָל לְיִשְׂרָאֵל, הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְזַבֵּחַ כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֵר הַטּוֹב אֶת מַעֲלָתוֹ וְכוּ'. שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזָּךְ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת סִימָנֵי טָהֳרָה, מַפְרִיס פַּרְסָה, דְּהַיְנוּ שֶׁפַּרְסוֹתָיו סְדוּקוֹת וְיֵשׁ אֲוִיר בֵּין הַפַּרְסוֹת. זֶה בְּחִינַת שֶׁכְּבָר הֵאִיר שָׁם הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזָּךְ עַד שֶׁהִשְׁמִיעַ שָׁם לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שָׁם אֶת מַעֲלָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיָה בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן כָּזֶה, כִּי בּוֹ נִמְלַךְ וְנִתְעַיֵּץ ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת פַּרְסָה וְרַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מַאֲמַר רַבָּה בַּר חַנָּה וַהֲוֵינָא שִׁין פַּרְסָה, שֶׁפַּרְסָה הוּא בְּחִינַת עֲצוּת, כְּמוֹ וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן בְּמָקוֹם הַפָּרְסוֹת שָׁם הוּא סִימַן טָהֳרָה שֶׁל מִינִים הַטְּהוֹרִים הָרְאוּיִים לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַסִּימָן הוּא שֶׁשָּׁם כְּבָר הִתְחִיל הַטּוֹב לִשְׁמֹעַ אֶת דִּבּוּר הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁנִּמְשָׁךְ לְכָל הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים עַל-יְדֵי אֲוִיר הַנָּח וְהַזָּךְ, שֶׁעַל זֶה מְרַמֵּז הַסֵּדֶר וְהָאֲוִיר שֶׁבֵּין הַפַּרְסוֹת דַּיְקָא, כִּי זֶה דַּיְקָא הוּא צָרִיךְ לִזְכֹּר בְּחִינַת וַהֲוֵינָא שִׁין פַּרְסָה, דְּהַיְנוּ שֶׁבּוֹ נִתְעַיֵּץ ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַה גֵּרָה, בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֵר הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ הַנַּ"ל אֶת מַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַמְזַבֵּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁהַנְּפָשׁוֹת וְהַחַיּוּת שֶׁבִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת וּבְכָל הַמִּינִים כֻּלָּם הֵם נְפָשׁוֹת מְגֻלְגָּלִים מִבְּנֵי אָדָם מֵמָּשׁ שֶׁנִּתְגַּלְגְּלוּ בָּהֶם בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם. וְעַל-כֵּן הַחַיּוּת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁבַּבְּהֵמוֹת וְכוּ' הֵם בְּחִינַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָעַכּוּ"ם, כִּי גַּם הֵם נִמְשָׁלוּ לִבְהֵמָה, כִּי יִשְׂרָאֵל קְרוּיִין "אָדָם" וְאֵין הָעַכּוּ"ם קְרוּיִין אָדָם. נִמְצָא, שֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי, שֶׁשָּׁרְשָׁהּ מִנֶּפֶשׁ הָאָדָם, הוּא בְּחִינַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָעַכּוּ"ם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִיצוֹצֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּפְלוּ וְנִתְפַּזְּרוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ, אֲבָל יֵשׁ נִיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְתֹקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנִתְקַשְּׁרוּ וְנִתְהַדְּקוּ שָׁם מְאֹד שֶׁאֵין כֹּחַ בְּיָדֵינוּ לְבָרְרָם עַל-יְדֵי אֲכִילָתֵנוּ וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמִּינִים טְמֵאִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרְרָם עַתָּה עַד לֶעָתִיד, כְּשֶׁיַּעֲבִיר רוּחַ הַטֻּמְאָה וְכוּ'. אֲבָל הַמִּינִים טְהוֹרִים הִתִּיר לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ בַּאֲכִילָה, כִּי יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַסִּימָן הוּא בִּבְחִינַת הַטּוֹב הַנַּ"ל, שֶׁבְּהַמִּינִים טְהוֹרִים כְּבָר נִשְׁמַע לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שָׁם בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרֵר הַטּוֹב וְחוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ וְכוּ', וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַפְרִיס פַּרְסָה וּמַעֲלֶה גֵּרָה כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעֶצְמוֹ הִטְבִּיעַ ה' יִתְבָּרַךְ בַּטֶּבַע בִּמִינִים טְהוֹרִים שֶׁיִּהְיוּ מַעֲלֶה גֵּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַבְּלִים הַמַּאֲכָל הֵם מַחֲזִירִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה לְתוֹךְ פִּיהֶם, כִּי הַמַּאֲכָל שֶׁל כָּל מִין חַי הוּא חַיּוּתָן, כִּי עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָל מְקַבֵּל חַיּוּת. וְעִקַּר הַחַיּוּת

נִמְשָׁךְ מֵהַטּוֹב הַנַּ"ל שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרָא הַכֹּל וְהֵם שֹׁרֶשׁ הַחַיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הַמַּאֲכָל שֶׁהוּא הַחַיּוּת, שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מֵהַטּוֹב הַנַּ"ל, כְּשֶׁהוּא בְּפֶה הַמִּינִים טְהוֹרִים, שָׁם זוֹכֵר מִיָּד אֶת מַעֲלָתוֹ, שֶׁבָּא מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן כָּזֶה, מִבְּחִינַת יִשְׂרָאֵל עָלֶה בַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְעַכְשָׁיו נָפַל לִבְהֵמִיּוּת, עַל-כֵּן הַטְּבַּעַ בְּטִבְעוֹ שֶׁחוֹזֵר וּמַעֲלֶה גֵּרָה, שֶׁמַּעֲלֶה הַמַּאֲכָל לְצַד הָרֹאשׁ, כִּי חוֹתֵר לְהַגְבִּיהַּ וּלְהָרִים אֶת עַצְמוֹ לְצַד הָרֹאשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחַ וּמַחֲשָׁבָה, מֵחֲמַת שֶׁשֹּׁרֶשׁ חִיּוּתוֹ מִמַּחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי הוּא מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. וּמֵחֲמַת שֶׁהַטּוֹב זוֹכֵר מַעֲלָתוֹ, עַל-כֵּן יְכוֹלִין לְבָרְרוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ בִּבְחִינַת גֵּרִים שֶׁהֵם תִּקּוּן הָאֲכִילָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלֶה גֵּרָה בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֵר הַטּוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. וְעַל-כֵּן מֻתָּר בַּאֲכִילָה, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דְּקֻדֻּשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה וְל"ג בָּעֹמֶר, כִּי בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה אָנוּ צְרִיכִין לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לָצֵאת מִטֻּמְאַת וְזֵהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁהָיִינוּ שָׁם בַּגָּלוּת. וְעִקַּר הַגָּלוּת הוּא מַה שֶּׁהַטּוֹב שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּבוּשׁ בַּגָּלוּת אֲצָלָם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר תַּקָּף מְרִירוּת כָּל הַגָּלֻיּוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲבֵרוֹת וְהַתַּאֲווֹת בִּבְחִינַת וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם. וּבְכָל יְמֵי הַסְּפִירָה אָנוּ צְרִיכִין לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִטֻּמְאָתָם וְזֵהֲמָתָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם "גָּלוּת מִצְרַיִם", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ וְהוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, (בְּסִימָן ד). וְעִקַּר הַטָּהֳרָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִין לְהַשְׁמִיעַ לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ הַנַּ"ל אֶת מַעֲלָתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמַע בְּמָקוֹם שֶׁהוּא שָׁם אֶת הַדִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק וְכוּ' עַל-יְדֵי הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזָּךְ שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁמַּתִּיר אֲכִילַת הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה, כִּי שְׂעוֹרִים הֵם בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁשֹּׁרְשׁוֹ חֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת, מַנְצְפַּ"ךְ וְכוּ' (כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים). הַיְנוּ עַל-יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַדִּבּוּר, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְטַהֲרִין וּמְזַכְּכִין הָאֲוִיר שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזָּךְ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמַע הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק לַמְּרַחֲקִים. כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמַע הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֶת הַדִּבּוּר וְיִזְכֹּר מַעֲלָתוֹ וְיִטַּהֵר עַצְמוֹ מִזֻּהֲמַת הַגָּלוּת וְיָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתְּנוּפָה שֶׁל הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי הַתְּנוּפָה הִיא בָּאֲוִיר שֶׁמּוֹלִיךְ וּמֵבִיא, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד וּמְרַחֵף עִם הָעֹמֶר בְּתוֹךְ הָאֲוִיר לְכָל הַצְּדָדִים. וּבְכֹחַ זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזָּךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוֹלֵךְ הַדִּבּוּר וְנִשְׁמָע לְמֻרָחוֹק, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַדִּבּוּר, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵם בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי כֻּלָּם בָּאִים בִּנְדָבַת לֵב, שֶׁהוּא

בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁהוּא רוּחַ נְדִיבָה. וְגַם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ בְּעַצְמוֹ כֻּלּוֹ נִבְנָה מִנְּדָרִים וּנְדָבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, "סֻכַּת שָׁלֵם". וְכֵן יְרוּשָׁלַיִם עַל שֵׁם "יִרְאֶה שָׁלֵם", כִּי שָׁם בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְרֵעוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ. וְעַל-כֵּן אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים, כִּי בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעוֹמְדִים שָׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ, אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ. וְעַל-כֵּן זֶה הָאֲוִיר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ הוּא מַחְכִּים, כִּי בְּוַדַּאי הוּא מַחְכִּים כָּל מִי שֶׁנִּכְנָס בְּזֶה הָאֲוִיר הַקָּדוֹשׁ, כִּי שָׁם שׁוֹמְעִין בְּוַדַּאי כָּל הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁעַל-יְדֵי דִּבְּרֵיהֶם בְּוַדַּאי נִתְחַכֵּם הָאָדָם בַּחָכְמָה הָאֲמִתִּית לָשׁוּב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְלָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ' כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי" (יִרְמְיָה ט, כב). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא קָרְבַּן מִנְחָה עִם שְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמַּקְרִיבִין אָז, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בְּחִינַת עֹמֶר שְׁעוֹרִים כַּנַּ"ל. מַמְשִׁיכִין אוֹתוֹ וּמְנִיפִין אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ הַדִּבּוּר וְיִהְיֶה נִשְׁמָע לְמֻרְחוֹק, כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת הַטּוֹב שֶׁיִּטָּהֵר עַצְמוֹ מִזֶּהֲמָתוֹ וְיָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן מְטַהֲרִין עַצְמָן מִזֶּהֲמַת הַגָּלוּת עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, שֶׁתְּנוּפָה הוּא בְּחִינַת, "תְּנוּ פֶּה", תְּנוּ פֶּה דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּנוּפָה שֶׁל הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים נוֹתְנִין אֶת הַפֶּה, שֶׁהוּא הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ לְתוֹךְ הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָע לְמֻרְחוֹק, כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת הַטּוֹב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַטָּהֳרָה מִזֶּהֲמַת גָּלוּת מִצְרַיִם וּשְׁאָר הַגָּלֻיּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הֲנָפַת הָעֹמֶר הָיָה גְּדֻלַּת מָרְדְּכַי וּמַפְּלֶת הָמָן, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר מַפָּלְתּוֹ הָיָה עַל-יְדֵי הָעֹמֶר, כִּי אָמַר, אֲתֵי עֹמֶר דִּידְכוּ וְנִצַּח אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה טז) כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם רַבִּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, "וַיִּמְצָא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכָי", שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶׁהֵם מוֹצְאִים בְּסִפְרֵיהֶם הֵפֶךְ אֱמוּנָתָם, שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת מַה שֶׁנִּמְצָא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדְּכַי וְכָל גְּדֻלַּת מָרְדְּכַי, הַכֹּל הָיָה בְּיוֹם הֲנָפַת הָעֹמֶר, כִּי הֲנָפַת הָעֹמֶר הוּא בְּחִינַת זוֹ מַמָּשׁ, בְּחִינַת מַה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַדִּבּוּר לְמֻרְחַקִּים וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּמְצָא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה נַעֲשָׂה בְּיוֹם זֶה דַּיְקָא שֶׁל הֲנָפַת הָעֹמֶר, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "וַעֲשֻׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף", שֶׁמַּפֶּלֶת הָמָן הָיָה עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ, כִּי הַשְּׁקָלִים הֵם נְדִיבוּת לֵב בְּחִינַת צְדָקָה. וְזֶה שֶׁרָמַז הַתַּנָּא בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ, בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים. 'מַשְׁמִיעִין' דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, עַל-יְדֵי-זֶה מַשְׁמִיעִין לַמֻּרְחָקִים אֶת דִּבּוּרֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבּוּרֵי מֻרְדְּכַי, בְּבְחִינַת וַיִּמְצָא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּאֱחַז בְּהַטּוֹב הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ הַנַּ"ל עַד שֶׁמַּשְׁמִיעִין לְהַטּוֹב אֶת מַעֲלָתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא מֵהֶם וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל זֶהֱמַת הָמָן עֲמָלֵק וּמַעֲבִירִין אוֹתָן מִן הָעוֹלָם:

חלק ד

וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר כְּדֵי לְקַדֵּשׁ כָּל הַיָּמִים לִקְדֻשַּׁת הֶנָּפַת הָעֹמֶר, כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם לִשְׁמֹעַ אֶת הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הַנַּ"ל כְּדֵי לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת סְפִירָה כַּנַּ"ל, כִּי לֵית יוֹם דְּלֵית בֵּיהּ טוּב. (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ). וּבְכָל יוֹם וְיוֹם יוֹצְאִין דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהַשְׁמִיעַ אֶת הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁיְּשׁוּב מִמָּקוֹם שֶׁנִּכְבַּשׁ שָׁם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים יט), "יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת". בְּחִינַת (אִיּוֹב לב), "יָמִים יְדַבֵּרוּ וְרֹב שָׁנִים יֹדִיעוּ חָכְמָה". וְזֶה שֶׁסִּיֵּם שָׁם, "אָכֵן רוּחַ הִוא בֶּאֱנוֹשׁ וְכוּ'".'רוּחַ' דַּיְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ הַדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַיָּמִים כִּי אִם עַל-יְדֵי הָרוּחַ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁין הָאֲוִיר שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְכוּ'. אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם; שֶׁאֵין שׁוֹמְעִין כְּלָל הַדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם. וְזֶה מֵחֲמַת הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁמְּבַלְבֵּל הָאֲוִיר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין נִשְׁמָע הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה אֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ וְאָז נִשְׁמָע הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵּבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם. שֶׁמֶשׁ זֶה בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה", הַיְנוּ עַל-יְדֵי צְדָקָה בְּחִינַת 'שֶׁמֶשׁ', עַל-יְדֵי-זֶה 'בִּקְצֵה תֵּבֵל מִלֵּיהֶם'. כִּי נִשְׁמָע הַדִּבּוּר לַמֻּרְחָקִים, אֲפִלּוּ בִּקְצֵה תֵּבֵל וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ". וְתַרְגּוּמוֹ, "פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ", שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הֶאֱרִיךְ בִּתְפִלָּה וְהִמְשִׁיךְ דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה שֶׁיִּתְפַּשְּׁטוּ בָּעוֹלָם וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצְּדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ וְזֶהוּ, 'עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מַפֶּלֶת עֲמָלֵק

שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּאֱחַז בְּהַטּוֹב הַנַּ"ל. שֶׁמַּפָּלָתוֹ עַל-יְדֵי צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע הַדִּבּוּר אֱמוּנָה לְמֵרָחוֹק וְיוֹצֵא הַטּוֹב מִמֶּנּוּ, וְאָז נִשְׁבָּר וְנוֹפֵל עָמֳלֵק וְנִמְחֶה מִן הָעוֹלָם:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת הוֹד שֶׁבְּהוֹד בְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁבְּרַגְלַיִן, שֶׁעִקַּר הֶאָרַת הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם לִבְחִינַת תַּכְלִית הָרַגְלַיִן, לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מִשָּׁם מִבְּחִינַת וַתִּגַּל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַטּוֹב שֶׁנִּפַּל לַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, לִבְחִינַת רַגְלַיִן כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת צֶדֶק יִקְרָאֻהוּ לְרַגְלוֹ. בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת צֶדֶק תְּדַבְּרוּן, 'צֶדֶק' דַּיְקָא. שֶׁהַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ צָרִיךְ שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט לְמֵרָחוֹק בְּכֹחַ הַצְּדָקָה, עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לִקְרֹא אֶת בְּחִינַת הָרַגְלַיִן לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מִשָּׁם. וְזֶה בְּחִינַת צֶדֶק יִקְרָאֻהוּ לְרַגְלוֹ. 'צֶדֶק' דַּיְקָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה קוֹרְאִין אֶת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בִּבְחִינַת רַגְלַיִן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צֶדֶק תְּדַבְּרוּן, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁאָז הָאֲוִיר נָח וְזַךְ וְאָז הַדִּבּוּר נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן הַסִּימָנֵי טָהֳרָה הֵם בְּרַגְלַיִן בְּחִינַת מַפְרִיס פַּרְסָה כַּנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַטּוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, בְּחִינַת וַתִּגַּל מַרְגְּלֹתָיו, שֶׁעִקַּר שֹׁרֶשׁ הַתֵּבָה, גַּ"ל, כִּי הַוָּ"ו וְהַתָּ"ו הֵם פְּעָלָה, הַיְנוּ שֶׁבְּלַ"ג בָּעֹמֶר כְּבָר נִתְפַּשֵּׁט הַדִּבּוּר וְנִמְשָׁךְ לַמֶּרְחַקִּים בְּכֹחַ הַסְּפִירָה שֶׁכָּל אֵלּוּ הַיָּמִים עַד שֶׁנִּשְׁמָע הַדִּבּוּר לְתַכְלִית הָרַגְלַיִן, עַד שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בַּדְּיוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת וַתִּגַּל מַרְגְּלֹתָיו, בִּבְחִינַת רַגְלַיִן דְּרַגְלַיִן, עַד שֶׁגַּם הוּא חוֹזֵר לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אָז נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְאָז הוּא יוֹם שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁעוֹלֶה הַטּוֹב מִבְּחִינַת רַגְלַיִן וְחוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בְּלַ"ג בָּעֹמֶר, כִּי תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא נִסְתַּלְּקוּ עַד לַ"ג בָּעֹמֶר מֵחֲמַת מַחֲלֹקֶת, שֶׁלֹּא הָיָה בֵּינֵיהֶם שָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין הַדִּבּוּר נִשְׁמָע לְמֵרָחוֹק. וְעַל-כֵּן נִסְתַּלְּקוּ בִּימֵי הַסְּפִירָה דַּיְקָא, מֵחֲמַת שֶׁאָז עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה עַל-כֵּן נִסְתַּלְּקוּ אָז כַּנַּ"ל. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וַחֲבֵרָיו שֶׁהָיוּ הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם, עַל-כֵּן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, אֲנַן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא. 'בַּחֲבִיבוּתָא' דַּיְקָא בְּחִינַת אַהֲבָה וְשָׁלוֹם, שֶׁצְּרִיכִין הַחֲבֵרִים לִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַשְׁמִיעַ לְמֵרָחוֹק הַדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁמְּקַבְּלִין מֵרַבָּן בְּכָל פַּעַם שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן נִסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בְּלַ"ג בָּעֹמֶר, שֶׁאָז כְּבָר נִזְדַּכֵּךְ הָאֲוִיר הַרְבֵּה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמִּצְוָה שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל, עַד שֶׁעוֹלֶה הַטּוֹב מֵהָרַגְלַיִן. וְעַל-כֵּן אָז מֵאִיר קְדֻשַּׁת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַסְּפִירָה שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר בְּלַ"ג בָּעֹמֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְתַּלֵּק

אָז רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וְאָז הוּא יוֹם הִלּוּלָא רַבָּא דִּילֵהּ, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כִּי יְמֵי חַיֵּיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים כָּל יְגִיעָתָם וְטִרְחָתָם לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ, אֲבָל מֵעֹצֶם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּבִפְרָט עֹצֶם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ עַל הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ וַאֲנָשָׁיו, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּלְבֵּל הָאֲוִיר שֶׁל הָעוֹלָם וְאֵין שׁוֹמְעִין וְאֵין רוֹאִין כְּלָל דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים וְהַנִּפְלָאִים שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, רַק זְעִירִין אִנּוּן אֲשֶׁר נִשְׁמַע לְאָזְנֵיהֶם מְעַט מִנְּעִימַת דִּבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים. אֲבָל הַצַּדִּיק מִתְיַגֵּעַ בְּכַמָּה יְגִיעוֹת לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל וּמִתְגַּלְגֵּל עִמָּנוּ בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִים וּמַשְׁתַּדֵּל בְּכַמָּה עֲצוֹת וְתַקּוּנִים בְּאֹפֶן שֶׁיְּזכּוּ כָּל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַטּוֹב הַנִּמְשָׁךְ מִנִּשְׁמַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, שֶׁכֻּלָּם יִשְׁמְעוּ דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְיָשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְאֵינָם מִסְתַּלְּקִים מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁזּוֹכִין בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתָם לְקַדֵּשׁ אֶת אֲוִיר הָעוֹלָם בִּקְדֻשָּׁה נִפְלָאָה כָּזֹאת עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ לְשׁוּם מַחֲלֹקֶת וּלְשׁוּם רוּחַ סְעָרָה לְבַלְבֵּל הָאֲוִיר, רַק דִּבּוּרֵיהֶם יֵלְכוּ וְיִתְפַּשְּׁטוּ בָּעוֹלָם לַמְרַחֲקִים בִּבְחִינַת יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁהָרוּחַ סְעָרָה וְהַמַּחֲלֹקֶת גָּדוֹל בְּשָׁעָתוֹ, אֲבָל הוּא רַק לְפִי שָׁעָה. וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וּשְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין קְצָת בַּחוּשׁ גַּם עַתָּה, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ חוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיקִים כְּמוֹ שֶׁחוֹלְקִין גַּם לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם. כִּי בִּמְדִינַת לִיטָא וּבְשִׁאָר מְדִינוֹת נִמְצָאִים עֲדַיִן מִתְנַגְּדִים רַבִּים עַל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, בְּעַצְמוֹ מִכָּל שֶׁכֵּן עַל תַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְכֵן עֹצֶם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁעַל רַבֵּנוּ, זְכוּרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁקַט כְּלָל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן דְּבָרָיו וְכָל דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים חַיִּים וְקַיָּמִים לָעַד וְיֹאבְדוּ הַמִּתְנַגְּדִים וְאֶלֶף כַּיּוֹצֵא בָּהֶם. וְדָבָר אֶחָד מִדִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לֹא יִתְבַּטֵּל. וְגַם עַתָּה נִמְצָאִים בְּכָל עֵת אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים הַמַּכִּירִים הָאֱמֶת וְקוֹנִים סְפָרָיו וּמְחַפְּשִׂים אַחֲרֵיהֶם כַּמַּטְמוֹנִים וְשׁוֹמְעִים דְּבָרָיו דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים. וְרוֹאִים וּמְבִינִים מְעַט עֹצֶם נִפְלְאוֹת קְדֻשַּׁת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ' וְכוּ'. כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כִּי בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק נֶאֱמַר, "יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם". 'שָׁלוֹם' דַּיְקָא, כִּי נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת שָׁלוֹם, כִּי הַנְּשָׁמָה הוּא בְּחִינַת אֲוִיר וְרוּחַ קָדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ בְּאַפָּיו" בְּחִינַת אָכֵן רוּחַ הוּא בָּאֱנוֹשׁ וְנִשְׁמַת וְכוּ' וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁיּוֹצֵאת נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וְהַנֶּפֶשׁ נִשְׁאֶרֶת בְּזֶה הָעוֹלָם עַל קִבְרוֹ הַקָּדוֹשׁ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּכְּתָבִים),עַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַדֵּשׁ כָּל אֲוִיר הָעוֹלָם בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ נִשְׁמָעִין דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים לַמְּרַחֲקִים תָּמִיד כַּנַּ"ל. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי שְׁמָא גָּרִים, כִּי שִׁמְעוֹן בְּחִינַת וְשַׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק וְשִׁמְעוֹן אֵינֶנּוּ, עַיֵּן שָׁם):

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לֵילֵךְ עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי בְּמָקוֹם קִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שָׁשָׁם מֵאִיר רְשִׁימוּ שֶׁל נַפְשָׁם הַקְּדוֹשָׁה, בְּוַדַּאי שָׁם הוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צִוָּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם שֶׁבָּאִים עַל קִבְרוֹ. וְכֵן נוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּרְבִּין בִּצְדָקָה כְּשֶׁהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי צְדָקָה מְסֻגָּל לְהַמְשִׁיךְ אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ וְאָז זוֹכִין לְהַכְלֵל הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ שֶׁעַל קִבְרוֹ, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִנַּפְשׁוֹ שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת אֲוִיר רוּחָנִי וְעֶלְיוֹן מְאֹד. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ קוֹל דִּבְרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזֶּה כָּל מַה שֶּׁדִּבֵּר כָּל יָמָיו, שֶׁכָּל דִּבּוּרָיו הָיָה לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה הַטּוֹב שֶׁבּוֹ וְחוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ. וְעַל-כֵּן טוֹב לִלְמֹד שָׁם עַל קֶבֶר הַצַּדִּיק מֵחִדּוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ שֶׁחִדֵּשׁ. וְכֵן נוֹהֲגִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל כָּל קֶבֶר שֶׁל כָּל תַּנָּא אוֹ נָבִיא אוֹמְרִים אֵיזֶה פְּסוּקִים אוֹ מַאֲמָרִים שֶׁל אוֹתוֹ הַנָּבִיא אוֹ הַתַּנָּא. וּכְבָר נִדְפַּס שָׁם עַל זֶה סֵפֶר אֶחָד מְלֻקָּט מִמַּאֲמָרִים שֶׁל הַתַּנָּאִים הַקְּבוּרִים לוֹמַר אוֹתָם עַל קִבְרָם, כִּי שָׁם עַל צִיּוּן קִבְרָם הַקָּדוֹשׁ מְסֻגָּל מְאֹד לְלִמּוּד תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה, כִּי שָׁם יְזֻכֶּה לִשְׁמֹעַ דִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים, כִּי שָׁם בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִשְׁמַע דִּבְרֵיהֶם בְּלִבּוֹ וְיָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ:

חלק ז

נִמְצָא, שֶׁבְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה עוֹסְקִין לְהַשְׁמִיעַ לְהַטּוֹב הַכָּבוֹשׁ אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים כְּדֵי שֶׁיִּטַּהֵר עַצְמוֹ מִזֶּהֲמַת הַגָּלוּת וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַשֵּׂכֶל וְזוֹכִין לִרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק, עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַפֵּשׂ אַחַר הָרְצוֹנוֹת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וּמוֹצֵא אוֹתָם עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת וְכוּ' (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, כִּי כָּל צַדִּיק נִקְרָא מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן ב), כִּי אָז בְּשָׁבוּעוֹת הָיָה מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "וְגַם בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם". וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁנִּתְגַּלֶּה אוֹר הַצַּדִּיק זוֹכִין לְיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה וְאָז נוֹפֵל יִרְאָה עַל כָּל שְׁנְאֵנֵי שַׁחַק וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ מִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וְנוֹתֵן לָהֶם מַתָּנוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַהֲבָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁבְּתְחִלָּה הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם יִרְאָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַקּוֹלוֹת וּבְרָקִים וְקוֹל שׁוֹפָר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיֶּחֱרַד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה". וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "בַּעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם וְכוּ'". וְעַל-כֵּן בְּתְחִלַּת הַשְׁלִיחוּת הִתְחִיל לְדַבֵּר מֵהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְכוּ' וְהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה וְכוּ' וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ וְכוּ'", שֶׁכָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֵם דִּבְרֵי הִתְפָּאֲרוּת וְהַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁמְּסַפֵּר לָהֶם גֹּדֶל חֲשִׁיבוּתָם אָצְלוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה

שֶׁהִמְשִׁיךְ וְגִלָּה הַחֲשִׁיבוּת וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה הָיָה כָּל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה; קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל. כִּי הַיִּרְאָה עַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ נָתַן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַתָּנוֹת שֶׁנּוֹתֵן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמִּתְקָרֵב אֲלֵיהֶם בְּחִינַת לָקַחַת מַתָּנוֹת בָּאָדָם. (תְּהִלִּים סח, יט), כִּי שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה הוּא יִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַהִתְפָּאֲרוּת וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁמִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הָיָה בְּשִׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז נִתְגַּלָּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל בְּחִינַת וְהָיִיתֶם לִי סְגֻלָּה וְכוּ' וְאָז נִתְגַּלּוּ כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁהָיָה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַבְּרִיאָה, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ הָיְתָה תְּלוּיָה וְעוֹמֶדֶת עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח) עַל ה' דְּהַשְׁשִׁי וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁבְּיוֹם מַתַּן תּוֹרָה נִתְגַּלָּה, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ, כָּל רְצוֹנוֹ הָיָה בָּזֶה רַק כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וְיִתְפָּאֵר בָּהֶם עַל-יְדֵי-זֶה. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי הַהִתְגַּלּוּת שֶׁל הַהִתְפָּאֲרוּת וְהָרְצוֹנוֹת מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִמְשְׁכוּ הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת דְּרִיכַת הַקֶּשֶׁת בְּלַ"ג בָּעֹמֶר. דִּבּוּרֵי לָשׁוֹן הָרָע שֶׁמְּשִׂימִין מַחֲלֹקֶת הֵם בְּחִינַת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל יֶתֶר וְכוּ' כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרְסוּן צַדִּיק מַה פָּעָל. וּלְהִפּוּךְ; דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה וְכוּ' הֵם בְּחִינַת קֶשֶׁת וְחִצִּים בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי וְכוּ'. זָכְאָה מָאן דְּיָדַע לְזָרְקָא חִצִּים, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיְּזַדַּכֵּךְ הָאֲוִיר עַד שֶׁיִּפְרַח הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ לְהַטּוֹב הַכָּבוֹשׁ כְּמוֹ חֵץ מֵהַקֶּשֶׁת, עַד שֶׁיִּשְׁמַע הַטּוֹב וְיִפָּלֵחַ חֵץ כְּבֵדוֹ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְיֵצֵא הַטּוֹב מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם:

חלק ט

וְזֶה כִּי הִנֵּה הַסְּתָיו עָבַר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ וְכוּ'. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, כִּי אָז בְּנֵיסָן הָאֲוִיר נָח וְזַךְ, כִּי בִּימֵי הַחֹרֶף מְצוּיִים רוּחַ סְעָרָה וּבִלְבּוּל הָאֲוִיר, אֲבָל בְּנֵיסָן נֶאֱמַר, "מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת" (תְּהִלִּים סח, ז). חֹדֶשׁ שֶׁכָּשֵׁר לָצֵאת וְכוּ'. וְזֶה; 'כִּי הִנֵּה הַסְּתָיו עָבַר וְכוּ' וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ', קוֹל ה'תַּיָּר' הַגָּדוֹל, שֶׁהֵם דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהוֹלְכִים לְפָנֵינוּ לָתוּר לָנוּ דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, קוֹל דִּבְרֵיהֶם נִשְׁמַע אָז בְּנֵיסָן בְּאַרְצֵנוּ, אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת אַרְצִיּוּת בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, וְהַכֹּל מֻחֲמַת שֶׁאָז הָאֲוִיר נָח וְזַךְ:

חלק י

וְזֶה הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְכוּ'. וְלֹא יְבַלְבֵּל דִּבְרֵי הָרוּחַ סְעָרָה וְכוּ'. שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ וְכוּ'. וּשְׁמַע דִּבְרֵיהֶם הֵיטֵב וְכוּ'. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי 'כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ'; נִשְׁרָא דָא רוּחָא, רוּחַ

נְדִיבָה, בְּחִינַת צְדָקָה, אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּף. וְזֶהוּ 'עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף' רְחִיפָה הִיא תְּנוּעַת הָאֲוִיר בְּנַחַת, בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּף, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע דִּבּוּר הַצַּדִּיק לְמַרְחוֹק בְּכָל הָעוֹלָם, בְּחִינַת הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְכוּ'. וְכָל זֶה אָמַר מֹשֶׁה בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ, שֶׁאָז הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַנַּ"ל, שֶׁיִּזְכֶּה אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁיְּקַיְּמוּ דְּבָרָיו לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ' כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ":

וְעַל-כֵּן אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד הָיוּ עוֹסְקִים בְּפָרָשַׁת הָאֲזִינוּ וּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית, כִּי הֵם הָיוּ עוֹסְקִים לְהוֹדִיעַ הָאֱמוּנָה לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ כְּדֵי לְהַשְׂלִים הַמִּזְבֵּחַ, כִּי כָּל הַמַּעֲמָדוֹת הָיוּ בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, וְעַל-כֵּן הָיוּ עוֹסְקִין בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית שֶׁהִיא עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל. וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת הָאֲזִינוּ לְהַשְׁמִיעַ דִּבּוּרֵי הָאֱמוּנָה לְמַרְחוֹק כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים. שְׂעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, דְּהַיְנוּ הַחַיּוּת שֶׁל הַבְּהֵמָה, כִּי צְרִיכִין תְּחִלָּה לְתַקֵּן הַחַיּוּת שֶׁל הַבְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שֶׁנִּפַּל לְמָקוֹם שֶׁנִּפַּל, לִבְהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל, כִּי שְׂעוֹרָה בְּחִינַת הַדִּבּוּר, כִּי גַּם הַטּוֹב שֶׁנִּפַּל הוּא בְּחִינַת נִיצוֹצֵי אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר שֶׁשָּׁם הָיָה עִקַּר הַשִּׁבְירָה, שֶׁמִּשָּׁם הַטּוֹב הַנַּ"ל כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָאָבוֹת הָיוּ רוֹעֵי בְּהֵמָה, כִּי רָצוּ לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁמַּשְׁמִיעִין אוֹתוֹ לְמַרְחוֹק עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה וְכוּ' עַד שֶׁשּׁוֹמֵעַ הַטּוֹב שֶׁנִּפַּל לְהָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת. וְעַל-כֵּן הָיוּ רוֹעֵי בְּהֵמוֹת לְתַקֵּן הַמַּאֲכָל וְהַחַיּוּת שֶׁל הַבְּהֵמוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ. כִּי תְּחִלָּה צְרִיכִין לְתַקֵּן מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁמַּתִּיר לָאֱכֹל לֶחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה, כִּי כְּשֶׁמְּתַקְּנִים מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה וְעַל-יְדֵי שֶׁמּוֹדִיעִים לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בַּבְּהֵמוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַד שֶׁחוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ 'וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ', שֶׁמְּצַוֶּה לְהַאֲכִיל לַבְּהֵמָה תְּחִלָּה כְּדֵי לְתַקֵּן הַחַיּוּת וְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם בִּבְחִינַת גֵּרִים שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל וַהֲדַר וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ, כִּי אָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד וְעָשָׂה חֶסֶד וּצְדָקָה עִם כָּל הָעוֹלָם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּף. וְעַל-כֵּן נִקְרָא אַבְרָהָם אוֹהֲבִי, בְּחִינַת אַהֲבָה וָחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּף כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע דִּבּוּר שֶׁל אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְמֵרָחוֹק כַּנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וְחֶסֶד שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבָה וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּף, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָע הַדִּבּוּר

לְמַרְחוֹק. וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד כַּיָּדוּעַ, כִּי פֶּסַח הוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם תְּחִלַּת הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן הוּא בִּבְחִינַת חֶסֶד, בִּבְחִינַת אַבְרָהָם כְּדֵי לְהַשְׁמִיעַ דִּבּוּרֵי הָאֱמוּנָה לַמְּרֻחָקִים, כִּי בְּפֶסַח יוֹצֵא הַדִּבּוּר דְּקֻדֻּשָּׁה מֵהַגְּלוּת בִּבְחִינַת פֶּס סָח. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין חֶסֶד וּצְדָקָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי, כָּל דְּכְפִין ייתי וְיֵכוֹל, כָּל דִּצְרִיךְ וְכוּ', כִּי צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וְחֶסֶד כְּדֵי לְהַשְׁמִיעַ דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת פֶּסַח, וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין מָעוֹת חִטִּים לָעֲנִיִּים:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הַצְּדָקָה שֶׁל פּוּרִים, בְּחִינַת וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים. וְכָל הַפּוֹשֵׁט יָד לִטֹּל, נוֹתְנִין לוֹ, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת מָרְדְּכַי, בְּחִינַת וַיִּמְצָא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדְּכַי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי רִבּוּי צְדָקָה דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ שָׁלוֹם עִם הַכֹּל, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הָאֲוִיר נָח וְזַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע הַדִּבּוּר לְמֻרְחוֹק בִּבְחִינַת וְשִׁמְעוֹ הוֹלֵךְ וְכוּ', בְּחִינַת שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן וְכוּ' הַנֶּאֱמַר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, בְּפֶסַח, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן רא), שֶׁמצ"ת רָאשֵׁי תֵּבוֹת, צְ'דָקָה תַּ'צִּיל מִ'מָּוֶת. כִּי פֶּסַח בְּחִינַת מַצָּה, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה, עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי צְדָקָה וְחֶסֶד, בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, שֶׁמַּצָּלֶת מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, בִּבְחִינַת צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה קוֹרְאִין אֶת הַטּוֹב מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ, מִבְּחִינַת 'וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו'. וּמַצִּילִין אֶת הַטּוֹב, מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, בִּבְחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצּוֹת, לֶחֶם עֹנִי, לֶחֶם שֶׁעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי צְדָקָה לָעֲנִיִּים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע הַדִּבּוּר אֱמוּנָה בְּחִינַת פֶּה סָח, לְמֻרְחוֹק, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דְּקֻדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת "אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם", 'כֶּסֶף צָרוּף' זֶה בְּחִינַת הוֹן יוֹסִיף רַעִים רַבִּים, בְּחִינַת צְדָקָה (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), כִּי צְדָקָה מְתַקֵּן הַכֶּסֶף וְהַמָּמוֹן שֶׁל הָאָדָם, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּצְרֻפִתִּים כִּצְרֹף אֶת הַכֶּסֶף וְכוּ' וְהָיוּ לַה' מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה", הֵינוּ עַל-יְדֵי כֶּסֶף צָרוּף, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי צְדָקָה, שֶׁמְּצָרֵף וּמְטַהֵר אֶת הַכֶּסֶף וְהָעֲשִׁירוּת, עַל-יְדֵי-זֶה אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת, שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה נִמְשָׁכִין וְנִתְגַּלִּין בְּכָל הָאָרֶץ, בְּחִינַת אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת, עַל-יְדֵי כֶּסֶף צָרוּף, בְּחִינַת צְדָקָה, עַל-יְדֵי-זֶה 'בַּעֲלִיל לָאָרֶץ', שֶׁמִּתְגַּלִּין וְנִתְעַלִּין וְנֶחֱשָׁבִין בְּכָל הָאָרֶץ, הֵינוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבָּהֶם נַעֲשֶׂה הַתִּקּוּן הַזֶּה כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מְחֻבָּר הֵיטֵב מִקְרָא הַזֶּה לְכָל דִּבְרֵי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם תְּחִלָּה מֵחֵטְא לְשׁוֹן הָרָע וְאַחַר כָּךְ פִּתְאֹם מְדַבֵּר עִנְיַן מִקְרָא אִמְרוֹת ה' הַנַּ"ל, שֶׁנִּרְאֶה שָׁם לְכְאוֹרָה שֶׁלֹּא כְּעִנְיָנוֹ,

אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְחֻבָּר וּמְקֻשָּׁר הֵיטֵב, כִּי תְּחִלָּה מְדַבֵּר מִבַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע שֶׁמְּקַלְקְלִין מְאֹד שֶׁפּוֹגְמִין בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "הוֹשִׁיעָה ה' כִּי גָמַר חָסִיד כִּי פַסּוּ אֱמוּנִים וְכוּ' שָׁוְא יְדַבְּרוּ וְכוּ'", הַיְנוּ שֶׁדָּוִד צוֹעֵק לַה' יִתְבָּרֵךְ עַל חֶסְרוֹן הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַגּוֹמְלֵי חֶסֶד בְּחִינַת גָּמַר חָסִיד, וְעַל-יְדֵי זֶה כִּי פַסּוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם, שֶׁנִּפְגָּמָה הָאֱמוּנָה, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ חֶסֶד אֵז נִשְׁמָע דִּבּוּרֵי הָאֱמוּנָה לְמַרְחוֹק וְנִתְגַּדְּלָה הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ. וְזֶהוּ 'כִּי גָמַר חָסִיד כִּי פַסּוּ אֱמוּנִים וְכוּ'' כַּנַּ"ל. וְלֹא דַּי שֶׁגָּמַר חָסִיד כַּנַּ"ל, אַף גַּם נִתְרַבּוּ בַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע בְּחִינַת שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאָה וְקִנְטוּר בָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּלְבֵּל הָאֲוִיר וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁמִיעַ הַדִּבּוּר לַמֻּרְחָקִים כַּנַּ"ל, וְעַל זֶה מִתְפַּלֵּל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּמִתְנַבֵּא שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר ה' יִתְבָּרֵךְ כִּרְצוֹנוֹ וְיִכָּרֵת ה' כָּל שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת וְכוּ' מִשּׁוֹד עֲנִיִּים וְכוּ' עַתָּה אָקוּם יֹאמַר ה'; שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ יָקוּם וְיוֹשִׁיעַ בְּוַדַּאי לְהָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים הַחוֹסִים בְּצֵל הַצַּדִּיקִים. וּבַעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע וּמַחֲלֹקֶת יִכָּרְעוּ וְיִפֹּלוּ וְלֹא יוּכְלוּ לְבַלְבֵּל הָעוֹלָם מִלִּשְׁמֹעַ קוֹל דִּבְרֵי הַצַּדִּיק, אַדְרַבָּא, ה' יִתְבָּרֵךְ יְזַכֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּלּוּ וְיִתְעַלּוּ הָאֲמִרוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִמְרוֹת ה' וְכוּ' כֶּסֶף צָרוּף וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר. סְפִירָה דַּיְקָא. בְּחִינַת ה' יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים וְכוּ'. (הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). 'יִסְפֹּר' דַּיְקָא, כִּי זֶה הַמִּקְרָא, "ה' יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים" הֵבִיא שָׁם רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לְעִנְיַן הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָעַמִּים שֶׁמּוֹדִיעִין לוֹ מַעֲלָתוֹ עַל-יְדֵי הַכְּתָב הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁמַּעֲלִין הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהָעַכּוּ"ם צְרִיכִין לַהֲבִיאוֹ לְתוֹךְ מְנָיָן וּמִסְפָּר דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת ה' יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים וְכוּ'. 'יִסְפֹּר' דַּיְקָא. וְזֶה בְּחִינַת מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיִּצְאוּ מִגָּלוּת מִצְרַיִם. וְכֵן כְּשֶׁנָּפְלוּ בָּעֶגֶל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת בְּמִדְבַּר, מִתּוֹךְ חִבָּתָן לְפָנָיו מוֹנָה אוֹתָן כָּל שָׁעָה, כְּשֶׁיִּצְאוּ מִמִּצְרַיִם מָנָאן, וּכְשֶׁנָּפְלוּ בָּעֶגֶל מָנָאן לֵידַע הַנּוֹתָרִים, כְּשֶׁבָּא לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ עֲלֵיהֶם מָנָאן. בְּאֶחָד בְּנִיסָן הוּקַם הַמִּשְׁכָּן וּבְאֶחָד בְּאִיָּר מָנָאן. וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשָׁה זֹאת קֹדֶם שָׁבוּעוֹת, כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, הַסִּימָן, מָנוּ וְעָצְרוּ, כִּי מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִסְפַּר הַיָּמִים שֶׁסּוֹפְרִין לָעֹמֶר הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יָצְרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כָּלוּל מִכָּל הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִים, בְּחִינַת וּמִדַּת יָמַי, כִּי כְּשֶׁיּוֹצֵא הַטּוֹב מֵהַגְּלוּת צִוָּה ה' יִתְבָּרֵךְ לִמְנוֹתוֹ כַּדָּבָר הֶחָבִיב שֶׁמּוֹנִין וְסוֹפְרִין אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מֻעָתָּה שָׁמוּר וְקַיָּם בְּמִסְפָּר וּבְמִנְיָן וְלֹא יֵחָסֵר

נִיצוֹץ אֶחָד מֵהֶם וְלֹא יִשְׁלְטוּ עוֹד בָּהֶם זָרִים, כִּי כְּבָר נִכְנַס הַכֹּל בְּחֶשְׁבּוֹן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּצְאוּ מֵרַע לְטוֹב. כְּמוֹ שֶׁיָּצְאוּ מִגָּלוּת מִצְרַיִם וְכֵן אַחַר חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁחָזְרָה הַזְּהָמָא כַּיָּדוּעַ, וְהֻצְרְכוּ לְטַהֵר עַצְמָן מֵחָדָשׁ כַּיָּדוּעַ, לַחֲזֹר וּלְהוֹצִיא הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מֵהָרַע. עַל-כֵּן צְרִיכִין מִנְיָן מֻחָדָשׁ וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַמִּנְיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה רַק עַל-יְדֵי הַצַּדְּקָה שֶׁל הַשְּׁקָלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה אֲוִיר הַנַּח וְהַזַּךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹדִיעִין לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ מֵהָרַע וּמַכְנִיסִין אוֹתוֹ לְמִסְפַּר דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא מִסְפַּר צְבָא ה' שֶׁהֵם צִבְאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּשֶׁכְּבָר נִכְנַס הַטּוֹב בְּמִסְפַּר צְבָא ה', בְּוַדַּאי אָסוּר לְזָרִים לִגַּע בּוֹ עוֹד, כִּי מִי שָׁלַח יָדוֹ בְּצִבְא הַמֶּלֶךְ הַמְנוּיִים וְהַסְּפוּרִים וְנִקֶּה. אֲבָל לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּתְבַּטֵּל הַטֻּמְאָה כְּתִיב, "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְכוּ'" כִּי אָז יִהְיֶה לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר. כִּי בָּאֱמֶת שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עִקַּר הַטּוֹב, הוּא לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר, כִּי הֵם חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל שֶׁשָּׁם אֵין שַׁיָּךְ מִסְפָּר בִּבְחִינַת וְלִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר. רַק מֵחֲמַת שֶׁהַנְּשָׁמוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, הַהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעַבְרוּ תַּחַת הַמִּסְפָּר וְהַמִּנְיָן, כִּי זֶה הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת רִבּוּי וּמִנְיָן וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם עָשָׂה תֵּכֶף חֶשְׁבּוֹן וּמִנְיָן מֵהַיָּמִים שֶׁבָּרָא בָּהֶם אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד וַיְהִי עֶרֶב וְכוּ', יוֹם שֵׁנִי" וְכֵן כֻּלָּם, כִּי שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה הוּא לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר בְּחִינַת לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר כַּנַּ"ל. וְהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם הַשֶּׁקֶר, הֵם לְמַטָּה מֵהַמִּסְפָּר. כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בַּתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא בְּסִימָן נא); שֶׁהָאֱמֶת הוּא אֶחָד וְהַשֶּׁקֶר הוּא הַרְבֵּה, כִּי כְּשֶׁאוֹמְרִים עַל כְּלִי כֶּסֶף הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר רַק שֵׁם אֶחָד, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא כְּלִי כֶּסֶף, אֲבָל שֶׁקֶר יְכוֹלִים לוֹמַר עָלָיו הַרְבֵּה, דְּהַיְנוּ לוֹמַר שֶׁהוּא, נְחֹשֶׁת, אוֹ בַּרְזֶל, אוֹ זָהָב וּשְׁאָר שְׁמוֹת וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן). וּמֵחֲמַת זֶה הַשֶּׁקֶר אֵין בּוֹ מִסְפָּר וּמִנְיָן כְּלָל, כִּי הַשֶּׁקֶר הוּא בִּבְחִינַת וּפְעָרָה פִּיהָ לִבְלִי חֹק, כִּי אֵין גְּבוּל וּמִסְפָּר לְהַשֶּׁקֶר, כְּמוֹ בַּמָּשָׁל הַנַּ"ל, שֶׁאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהוּא כֶּסֶף, אֲבָל שֶׁקֶר אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהוּא זָהָב, אוֹ נְחֹשֶׁת, אוֹ עֵץ, אוֹ אֶבֶן וְכוּ' וּשְׁאָר שֵׁמוֹת בְּלִי מִסְפָּר. וְכֵן לְמָשָׁל כְּשֶׁיֵּשׁ לְפָנֵינוּ חֲפָצִים, אוֹ מָעוֹת בְּמִסְפַּר עֲשָׂרָה כְּשֶׁאוֹמְרִים הָאֱמֶת יֵשׁ לָהֶם מִנְיָן וּמִסְפָּר, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם בְּמִסְפַּר עֲשָׂרָה, שֶׁזֶּהוּ הָאֱמֶת, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לְשַׁקֵּר אֵין לָהֶם שׁוּם מִסְפָּר וּמִנְיָן וּגְבוּל כְּלָל, כִּי שֶׁקֶר יְכוֹלִין לוֹמַר שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה, אוֹ שִׁשָּׁה, אוֹ עֶשְׂרִים, אוֹ שְׁלֹשִׁים וְכוּ' עַד בִּלְתִּי גְּבוּל וָקֵץ. נִמְצָא, שֶׁאֵין שִׁעוּר וְקִצְבָּה וּמִנְיָן וּגְבוּל לְהַשֶּׁקֶר. וְעַל-כֵּן הַשֶּׁקֶר אֵין נִכְנַס תַּחַת הַמִּסְפָּר וְהַמִּנְיָן כְּלָל, אֲבָל הוּא כָּרוּךְ תָּמִיד אַחַר הַמִּסְפָּר וְהַמִּנְיָן, כִּי קֹדֶם שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל הַדָּבָר מִלְּמַעְלָה, מִבְּחִינַת לְמַעְלָה

מֵהַמִּסְפָּר לְזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מִסְפָּר, אָז אֵין שְׁלִיטָה כְּלָל לְהַשֶּׂקֶר, כִּי אֵי אֶחָיְזָה רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רִבּוּי, כִּי בְּאֶחָד אֵין לוֹ אֶחָיְזָה (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא הַנַּ"ל):

וְעַל-כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה לָתֵת שְׁקָלִים דַּיְקָא בִּשְׁבִיל מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּגַּן כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ לְהַשֶּׂקֶר לְהִתְאַחֵז בְּהַמִּסְפָּר, חַס וְשָׁלוֹם, לְקַלְקְלוֹ, כִּי שָׁם הוּא כָּרוּךְ תָּמִיד כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹדִיעִין לְהַטּוֹב מַעֲלָתוֹ וְיוֹצֵא מִשָּׁם וְנִתְבַּטֵּל אֶחָיְזָתָם, שׁוּב אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהִתְאַחֵז בְּהַמִּסְפָּר, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַמִּסְפָּר דַּיְקָא הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת נִכְנָעִין וְנוֹפְלִין, כִּי מוֹצִיאִין אֶת הַטּוֹב מֵהֶם וּמַכְנִיסִין אוֹתוֹ בְּמִסְפַּר צְבָא ה' הַמְנוּיִין לְפָנָיו מִתּוֹךְ חִבָּתָן שֶׁשּׁוּב אָסוּר לָהֶם לִגַּע בּוֹ כַּנַּ"ל, כִּי הַמִּסְפָּר הוּא בִּבְחִינַת הַבְּחִירָה וְהוּא בְּחִינַת מְמֻצָּע בֵּין הַשֶּׂקֶר, שֶׁהוּא לְמַטָּה מֵהַמִּסְפָּר כַּנַּ"ל, וּבֵין שֹׂרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר כַּנַּ"ל. וּבְכֹחַ מִצְוַת הַצְּדָקָה שֶׁל הַשְּׁקָלִים נִתְבַּטֵּל אֶחָיְזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵהַמִּסְפָּר, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַמִּסְפָּר מוֹצִיאִין הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַשֶּׂקֶר, שֶׁהֵם לְמַטָּה מֵהַמִּסְפָּר, וּמַכְנִיעִין אוֹתוֹ בְּמִסְפַּר צְבָא ה', שֶׁעַל-יְדֵי מִסְפָּרָם הֵם מִתְקַשְּׁרִים בְּשֵׁם ה' וְנִכְלָלִין לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר שֶׁשָּׁם שָׁרְשֵׁינוּ כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר. וְקַשְׁיָא רֵישָׁא לְסֵיפָא, כְּתִיב, "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" מַשְׁמָע, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִסְפָּר. וְאַחַר כָּךְ מְסַיֵּם, "אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר". אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁהוּא מִסְפַּר דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה נִכְלָלִין לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר בִּבְחִינַת אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר:

וְזֶהוּ בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת,'בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת' דַּיְקָא, כִּי צְרִיכִין לְהוֹדִיעַ לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שְׁמוֹ דַּיְקָא שֶׁהוּא כָּלוּל בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכֻנֶּה אֵלּוּ הַגֵּרִים. כִּי כָּל זְמַן שֶׁזּוֹכֵר הֵיטֵב שְׁמוֹ, עֲדַיִן בְּקַל יְכוֹלִין לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם. וְעִקַּר הַשִּׂכְחָה מַה שֶּׁשּׁוֹכֵחַ הַטּוֹב מַעֲלָתוֹ כַּנַּ"ל, הוּא מַה שֶּׁשּׁוֹכֵחַ אֶת שְׁמוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַמֵּת שׁוֹכֵחַ שְׁמוֹ כְּשֶׁאֵינוֹ אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת, כִּי עִקַּר הַשֵּׁם הוּא שֶׁשָּׁרְשׁוֹ שֵׁם ה', וּמִי שֶׁמַּזְכִּיר עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, כִּי נִקְרָא פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וּמִי שֶׁמַּזְכִּיר עַצְמוֹ בָּזֶה בְּכָל פַּעַם בְּקַל, יוּכַל לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין הַטּוֹב שֶׁלּוֹ שׁוֹכֵחַ מַעֲלָתוֹ לְגַמְרֵי, מֵאַחַר שֶׁזּוֹכֵר עֲדַיִן שֶׁשְּׁמוֹ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ בִּשְׁבִילֵנוּ וּבָנוּ נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים כַּיָּדוּעַ, כִּי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה אָז אָנוּ מְטַהֲרִין עַצְמֵנוּ וְיוֹצְאִין מִמ"ט (אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה) שַׁעֲרֵי טֻמְאָה

לְמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה. וּבְיוֹם הַחֲמִשִּׁים הוּא יוֹם טוֹב קָדֹשׁ, חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ, שֶׁאָז מְקַבְּלִין קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּקְוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁטּוֹבְלִין וּמִטַּהֲרִין עַצְמֵנוּ בַּשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן נו), כִּי עִקַּר אֲחִיזַת כָּל הַמִּסְפָּר הוּא בִּבְחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנָיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ מִסְפָּר וּמִנְיָן בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיְהִי עֶרֶב וְכוּ' יוֹם אֶחָד יוֹם שֵׁנִי וְכוּ' כַּנַּ"ל". וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין שִׁבְעָה שְׁבוּעוֹת, שֶׁבַע כְּלוּל מִשֶּׁבַע, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמִּסְפָּר הַכְּלוּל בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנָיִן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהֵם לְמַטָּה מֵהַמִּסְפָּר, כִּי אֵין מִסְפָּר וּמִנְיָן וּגְבוּל לְהַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁהַשֶּׁקֶר מִצַּד עַצְמוֹ אֵין לוֹ גְּבוּל וּמִסְפָּר כַּנַּ"ל, כִּי שֶׁקֶר אֶפְשָׁר לוֹמַר עַד בִּלְתִּי גְּבוּל וְקֵץ וּמִנְיָן כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא נָתַן ה' יִתְבָּרַךְ שְׁלִיטָה לְהַשֶּׁקֶר שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט עַד בִּלְתִּי גְּבוּל וְקֵץ, כִּי אָז הָיָה מִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁקִּיּוּמוֹ רַק עַל-יְדֵי אֱמֶת. עַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בֶּאֱמֶת שֶׁהוּא חוֹתָם שָׁמַיִם וָאָרֶץ כַּיָּדוּעַ, אֲבָל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה נָתַן אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הֶרַע וְהַטֶּמְאָה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁהַשֶּׁקֶר מִצַּד עַצְמוֹ הוּא בְּלִי גְּבוּל וּמִסְפָּר כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּסַד עוֹלָמוֹ בֶּאֱמֶת הִכְנִיס נְקֻדַּת הָאֱמֶת בְּתוֹךְ כָּל הָעוֹלָם עַד שֶׁאֵין שׁוּם שְׁלִיטָה לְהַשֶּׁקֶר, כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה אֱמֶת וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה גַּם בְּהַשֶּׁקֶר מְעֹרָב אֵיזֶה אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת בְּתַחְלָתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשֶּׁקֶר לְשַׁנּוֹת אֶת הַיְדוּעַ לוֹמַר עַל עֵץ שֶׁהוּא זָהָב, שֶׁאָז לֹא יוֹעִיל בְּשֶׁקְּרוֹ כְּלָל, כִּי הַכֹּל יֵדְעוּ שֶׁהוּא שֶׁקֶר. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְקַיֵּם שִׁקְרוֹ לְהַטְעוֹת חֲבֵרוֹ; צָרִיךְ לַחֲשֹׁב תַּחְבּוּלוֹת אֵיךְ לְרַמּוֹת אוֹתוֹ עַל-יְדֵי אֵיזֶה אֱמֶת שֶׁיִּלָּבֵישׁ בּוֹ שִׁקְרוֹ, שֶׁאָז דַּיְקָא יִהְיֶה אֶפְשָׁר לְהַטְעוֹת הַבְּרִיּוֹת, כְּגוֹן שֶׁלּוֹקֵחַ בְּדִיל וּמְחַפֶּה אוֹתוֹ בְּכֶסֶף וּמַטְעֶה וְאוֹמֵר שֶׁהוּא כֶּסֶף. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה מְעַט אֱמֶת, כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ בּוֹ מְעַט כֶּסֶף. וְכֵן כֵּיוֹצֵא בָּזֶה. נִמְצָא מֵאַחַר שֶׁאֵין לְהַשֶּׁקֶר קִיּוּם כִּי אִם עַל-יְדֵי מְעַט אֱמֶת, עַל-כֵּן יֵשׁ גַּם לְהַשֶּׁקֶר גְּבוּל וּמִסְפָּר, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּצַּד עַצְמוֹ הוּא בְּלִי גְּבוּל כַּנַּ"ל, כִּי שֶׁקֶר אֶפְשָׁר לוֹמַר עַל בְּדִיל שֶׁהוּא זָהָב, אוֹ אֶבֶן טוֹב, אוֹ כֶּסֶף וּשְׁאָר שֵׁמוֹת בְּלִי גְּבוּל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין קִיּוּם לְאֵלּוּ הַשִּׁקְרִים וְנֶחְשְׁבוּ כְּאַיִן וְכְאֶפֶס, מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל יֵדְעוּ שֶׁהוּא שֶׁקֶר. וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשֶּׁקֶר לְהִתְקַיֵּם כִּי אִם כְּשֶׁמַּסְמִיךְ אוֹתוֹ לְאֵיזֶה אֱמֶת. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּבוּל וְקִצְבָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שִׁקְרִים בְּלִי גְּבוּל כִּרְצוֹנוֹ, כְּטֶבַע הַשֶּׁקֶר, כִּי לֹא יִתְקַיְּמוּ דְּבָרָיו כְּלָל. עַל-כֵּן הוּא מֻכְרָח לְמַעֵט וּלְהַגְבִּיל שִׁקְרוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה סָמוּךְ לְאֵיזֶה אֱמֶת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְקַיֵּם לְהַטְעוֹת בּוֹ הַבְּרִיּוֹת. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי

יֵשׁ לוֹ גְּבוּל וּמִנְיָן בְּהֶכְרֵחַ. וְזֶה בְּחִינַת מ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, כִּי כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְהַקְּדֻשָּׁה גְּבוּל וּמִסְפָּר בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע שֶׁהֵם כְּלַל שׁוֹרֶשׁ הַמִּסְפָּר כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה הֵם שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע בְּטֻמְאָה שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר. כִּי הֵם נִכְנָסִים גַּם כֵּן תַּחַת הַמִּסְפָּר, אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּצַּד עַצְמָם הֵם לְמַטָּה מֵהַמִּסְפָּר כַּנַּ"ל, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם מִתְקַיְּמִים כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים עַצְמָם בְּאֵיזֶה אֱמֶת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם גְּבוּל וּמִסְפָּר גַּם כֵּן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׁקֶר שֶׁלָּהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ הוּא הַכְנָעָתָם וּמַפָּלְתָּם בְּבְחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין כֹּחַ לְהַשֶּׁקֶר שֶׁלָּהֶם, כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהֵם מִתְלַבְּשִׁין עַצְמָן בּוֹ. עַל-כֵּן אֵין לָהֶם קִיּוּם, כִּי אִם לְפִי שָׁעָה קַלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר" (מִשְׁלֵי יב, יט), כִּי אַחַר כָּךְ מִתְגַּבֵּר הָאֱמֶת שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ וּמַפִּיל אוֹתָם וּמְגַלֶּה רַמָּאוּתָם וְשִׁקְרוּתָם, אֲבָל יֵשׁ בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה הַשַּׁעַר כּוֹלֵל כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת וְכָל הַשְּׁקָרִים וְהָרַמָּאוּת וְהַהִטְעָאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁמֵּעֵצֶם רִבּוּי הַשְּׁקָרִים וְהָרַמָּאוּת שֶׁיֵּשׁ שָׁם הוּא כִּמְעַט בְּלִי גְּבוּל וּמִנְיָן, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם הוּא בְּהֶכְרֵחַ לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה אֱמֶת, אֲבָל הוּא יוֹנֵק כָּל כָּךְ מֵהַקְּדֻשָּׁה וְהָאֱמֶת עַד שֶׁיְּכוֹל, חַס וְשָׁלוֹם, לְבַלְבֵּל וּלְהַעְלִים כָּל מִינֵי אֱמֶת שֶׁבָּעוֹלָם וְלֶהָפֵךְ בְּרַמָּאוּתוֹ וְעִרְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה וְהַעֲמָקָה בְּלִי שִׁעוּר; לֶהָפֵךְ מֵאֱמֶת לְשֶׁקֶר וּמִשֶּׁקֶר לֶאֱמֶת, לְשׂוֹם רַע לְטוֹב וְטוֹב לְרַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ וְכוּ'". וּכְשֶׁזּוֹאת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, אָז נֶאֱמַר, "טָבְעָתִי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מַעֲמָד וְכוּ'". שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקֻּף מְרִירוּת הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַמַּר וְהָאָרֹךְ הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו, "וַתֵּרֶד פְּלָאִים וְכוּ'". וְנִסְתָּר וְנֶעְלָם הַקֵּץ הַפְּלָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עַד מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת". וְעִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא מַה שֶּׁהִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר מְאֹד מְאֹד כְּמַעַט בְּלִי גְּבוּל, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע וְהַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהָאֱמֶת תִּהְיֶה נֶעְדֶּרֶת (יְשַׁעְיָה נט, טו), שֶׁנַּעֲשָׂה הָאֱמֶת עֲדָרִים עֲדָרִים, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, הִתְפַּשֵּׁט עַכְשָׁיו, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, לְאֹרֶךְ וְלִרְחַב וְכָל מַה שֶּׁמְּגַלִּים אֵיזֶה אֱמֶת בָּעוֹלָם לְהִתְקָרֵב עַל יָדוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא מִתְנַכֵּל בְּתַחְבּוּלוֹתָיו תֵּכֶף לְבַלְבְּלוֹ וּלְהַסְתִּירוֹ וּלְהָפְכוֹ אֶל הֶהֱפֵךְ מַמָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקֻּף הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ עַכְשָׁיו בָּעוֹלָם בֵּין הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים. וְכֵן עִקַּם הַצָּרָה הַמָּרָה שֶׁל הִתְגַּבְּרוּת הַחָכְמוֹת וְהַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁרוֹצִים לְהַטְעוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, לְתִפֹּס חַס וְשָׁלוֹם, נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְוֹדָתָם, חַס וְשָׁלוֹם, (כַּמְבֹאָר מִזֶּה כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים). וְהַכֹּל הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת וְהִתְפַּשְׁטוּת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא עִקַּר הַטֻּמְאָה מִכָּל הַצְּדָדִים לְאֹרֶךְ וְלִרְחַב בִּכְלָלִיּוּת

יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָטִיּוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה. שֶׁכָּל מַה שֶּׁרוֹצִין בְּאֵיזֶה עֵצָה אֲמִתִּית לָצֵאת מִתַּחְבּוּלוֹתָיו הוּא מְבַלְבֵּל בִּשְׁקָרָיו וְהַטְעָאוֹתָיו, עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין אֵיךְ לְהִמָּלֵט מִמֶּנּוּ. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּאֹרַח זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַּח לִי וְכוּ'":

אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל מְאֹד וְלִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר, וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּרַחֲמָיו בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא יוֹם חַג הַשָּׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה הַשַּׁעַר כּוֹלֵל כָּל מ"ט שְׁעָרִים וְהוּא שָׁרְשָׁם וְהוּא לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר, כִּי כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן, שֶׁהֵם כְּלַל הַמִּסְפָּר נִמְשָׁכִין וְיוֹנְקִין מִמֶּנּוּ, אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר, כִּי הוּא כָּלוּל בְּאֵין סוֹף וְעַל יָדוֹ עוֹלֶה הַמִּסְפָּר וְנִכְלָל לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר, רַק בְּעֶרְךְ שֶׁהַמ"ט שְׁעָרִים שֶׁהֵם שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע כְּלַל הַמִּסְפָּר, יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ. עַל-כֵּן בְּעֶרְכָּם אָנוּ מֻכְרָחִים לְכַנּוֹת אוֹתוֹ בְּשֵׁם מִסְפָּר. וְאָנוּ קוֹרְאִים אוֹתוֹ בְּשֵׁם "שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים". שֶׁהוּא לְשׁוֹן מִסְפָּר. אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר וְשָׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת שֶׁל כָּל הַדִּינִים שֶׁהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנְקִים מֵהֶם, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת דִּינִים כַּיָּדוּעַ, כִּי שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה כּוֹלֵל כָּל שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִתַּרי"ג עֲטִין דְּאוֹרְיְיתָא. שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמֶת בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין עֲצוֹת עֲמֻקוֹת בְּלִי גְּבוּל לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַשִּׁקְרִים וְהָרַמָּאוּת שֶׁל כָּל הַשְּׁקָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ הַנִּמְשָׁכִין מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּלִפָּה אֲשֶׁר הַשֶּׁקֶר וְהָרַמָּאוּת שֶׁלָּהֶם כְּמַעַט בְּלִי גְּבוּל, אֲבָל זֶה הָאֱמֶת שֶׁל בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה עוֹמֵד כְּנֶגְדָּם לְעוֹלָם בִּבְחִינַת וֶאֱמֶת ה' לְעוֹלָם; שֶׁהָאֱמֶת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ עוֹמֵד כְּנֶגְדָּם לְעוֹלָם וְלֹא דַּי שֶׁאֵין יָכוֹל לְקַלְקֵל וּלְבַלְבֵּל הָאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְׁטִים בְּלִי שִׁעוּר, כִּי הָאֱמֶת עֵד לְעַצְמוֹ, אַף גַּם עַל-יְדֵי עֹצֶם הִתְפַּשְׁטוּתָם וְרַמָּאוּתָם וְשִׁקְרֵיהֶם הָרַבִּים, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי הֵם מַרְבִּים בְּשִׁקְרִים וְרַמָּאוּת וְהַטְעָאוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה רַק לְהַבִּיט בְּעֵין הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּקַל יָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהַבְחִין אֶת הָאֱמֶת. וְזֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב וְלֹא בְּעַל פֶּה כִּי אִם לְכָל חַד לְפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּהּ אִם יִרְצֶה לִבְלִי לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ יָכוֹל לְהַבְחִין אֶת הָאֱמֶת עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׁקֶר דַּיְקָא, כִּי שִׁקְרֵיהֶם הֵם בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁרֹב שִׁקְרֵיהֶם נִתְגַּלּוּ לְרֹב הָעוֹלָם שֶׁהוּא שֶׁקֶר וְכָזָב. רַק שֶׁאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים שֶׁקֶר אַחֵר וְרַמָּאוּת וּבִלְבּוּל אַחֵר. וְהַמַּשְׂכִּיל יָכוֹל לְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁאֵין מַמָּשׁ בְּזֶה הַשֶּׁקֶר שֶׁכָּבָר נִתְגַּלָּה, כֵּן אֵין מַמָּשׁ בְּאֵלּוּ הַשְּׁקָרִים שֶׁמַּטְעֶה אוֹתוֹ עֲדַיִן, וְכֵן יֵשׁ בָּזֶה עוֹד כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת אֲשֶׁר עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַשְּׁקָרִים וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַהַטְעָאוֹת, דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לָהָאֱמֶת, כִּי הָאֱמֶת נִכָּר מִתּוֹךְ רִבּוּי הַשֶּׁקֶר כְּמוֹ הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. אַךְ כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר, רַק הֶחָפֵץ

בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יָבִין מִדַּעְתּוֹ הָאֱמֶת. וְזֶה בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ (קֹהֶלֶת ח, ט) דַּיְקָא כַּמּוּבָא:

חלק טז

כִּי עָצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מִקֹּולוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ כְּבָר הִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים. וְהִמְשִׁיךְ אֵז עָלֵינוּ קְדֻשָּׁה מְשֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁשָּׁם יֵשׁ עֲצוּת עֲמֻקּוֹת וְנִפְלָאוֹת עַד בְּלִתִּי גְּבוּל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַלְקְלָם וּלְהַסְתִּירָם בְּשׁוּם אֹפֶן. וּבְכֹחַ קְדֻשָּׁה זֹאת הִבְטִיחַ לָנוּ לְהַאֲמִין בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְגַם בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם". וּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לָנוּ יְסוֹד עַל מַה לְהִשָּׁעֵן שׁוּב לֹא תַעֲשֶׂינָה יְדֵיהֶם תֻּשִׁיָּה וְעִלָּתָהּ תִּקְפֹּץ פִּיהָ וְאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַהֲפֹךְ הָאֱמֶת. כְּמוֹ לְמָשָׁל בְּמִדְינוֹת אַשְׁכְּנַז וּסְבִיבוֹתָם שֶׁנִּתְפַּסּוּ בְּסוֹף הַגָּלוּת זֶה כַּמָּה שָׁנִים בְּרֶשֶׁת הַבַּעַל דָּבָר לַעֲבֹר עַל דַּת תּוֹרָתֵנוּ בִּשְׁאָט נֶפֶשׁ, בְּזִדּוֹן וּבְמַעַל לְגַלְּחַ פְּאַת זְקָנָם וְלַעֲבֹר עַל חֻמְשָׁה לְאוִין בְּכָל יוֹם. וְיֵשׁ בָּהֶם קְצָת כְּשֵׁרִים שֶׁאוֹחֲזִין מַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם וּכְבָר נַעֲשָׂה לָהֶם כְּהֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פֶּרֶק ב, עַמּוּד ו), עֲבַר וְשָׁנָה, נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר. וּקְצָתָם אוֹמְרִים כַּמָּה דְּחִיּוֹת שֶׁל שֶׁקֶר. יֵשׁ מֵהֶם שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵינָם מַעֲבִירִים הַשֵּׂעָר כִּי אִם עַל-יְדֵי מְשִׁיחָה שֶׁמֵּתָּר מִן הַדִּין וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. הִנֵּה מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים כֻּלָּם מַכְרָחִין לְהוֹדוֹת שֶׁתּוֹרַת מֹשֶׁה אֱמֶת בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה אֲשֶׁר מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָסוּר לְהַשְׁחִית הַזָּקָן בְּתַעַר, רַק שֶׁאוֹמְרִים שֶׁקֶר שֶׁמַּעֲבִירִין בְּמִשְׁיחָה וְכַיּוֹצֵא, אֲבָל רֻבָּם יוֹדְעִים בְּעַצְמָן הָאֱמֶת שֶׁמַּשְׁחִיתִין זְקָנָם בְּתַעַר מַמָּשׁ. וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמָם. עַל-כֵּן בְּוַדַּאי כָּל שֶׁיִּרְאַת ה' יִגַּע בִּלְבּוֹ בֶּאֱמֶת, בְּוַדַּאי לֹא יַשְׁחִית זְקָנוֹ כַּאֲשֶׁר נִמְצָאִים גַּם שָׁם כַּמָּה כְּשֵׁרִים שֶׁאֵינָם מַשְׁחִיתִים פְּאַת זְקָנָם, וְאִם מַשְׁחִיתִים, הֵם נִזְהָרִים עַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא לְהַעֲבִיר בְּתַעַר כִּי אִם בְּמִשְׁיחָה, אַף שֶׁגַּם בָּזֶה יֵשׁ בּוֹ אִסּוּר עַל-פִּי כְּתָבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל אֲשֶׁר מַחֲמִיר מְאֹד לִגַּע בִּשְׂעָר הַזָּקָן שֶׁהֵם צְנוּרוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וַי לְמָאן דְּאוֹשִׁיט יָדֵיהּ לְדַיְקָנָא וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין בּוֹ אִסּוּר כְּמוֹ בְּהַשְׁחָתָה מַמָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן לְעִנְיַן שְׁאָר הַשְׁקָרִים וְהָרַמָּאוּת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַשֶּׁקֶר לְהִתְקַיֵּם לִזְמַן אָרֹךְ, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יֵשׁ לָנוּ יְסוֹד לִבְלִי לָסוּר מִתּוֹרַת מֹשֶׁה. נִמְצָא, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר בְּשִׁקְרוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיֹּאמַר שֶׁהוּא מְקַיֵּם תּוֹרַת מֹשֶׁה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת הוּא וְלֹא אַחֵר, וְיַחֲלֹק עַל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי יוֹכִיחַ עֲלֵיהֶם בִּשְׁקָרָיו וְרַמָּאוּתָיו כְּאִלּוּ הֵם עוֹבְרִים, חַס וְשָׁלוֹם עַל תּוֹרַת מֹשֶׁה. כַּאֲשֶׁר נִמְצָאִים בִּלְבּוּלִים הַרְבֵּה כְּאֵלֶּה בָּעוֹלָם בְּלִי שִׁעוּר. עַד שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט הַמַּחֲלֹקֶת בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְאֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הָאֱמֶת

לְאָמְתּוֹ, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל מֻכְרָחִין לְהוֹדוֹת שֶׁתּוֹרַת מֹשֶׁה אֱמֶת וְאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת צַדִּיק וְכָשֵׁר כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַיְּמִין תּוֹרַת מֹשֶׁה בֶּאֱמֶת כַּאֲשֶׁר מָסְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּגְמָרָא וּפוֹסְקִים. עַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַבִּיט בְּעֵין הָאֱמֶת יָכוֹל לִרְאוֹת בָּעַיִן מִי מְקַיֵּם יוֹתֵר תּוֹרַת מֹשֶׁה וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת:

חלק יז

וְכָל הַגִּלְּיוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הָיוּ מִבְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִסְפָּר וְקֵץ. עַל-כֵּן הָיָה קֵץ וּזְמַן לְכָל הַגָּלְיוֹת אֲבָל זֶה הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן נִסְתָּם קְצוֹ וְהוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת. כִּי מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱחָז מִבְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא כִּמְעַט בְּלִי גְּבוּל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים", שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לַעֲמֹד עַל רַמָּאוּתוֹ שֶׁהוּא כִּמְעַט בְּלִי קֵץ כִּי אִם מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֶצֶם הָאֱמֶת כְּמוֹ יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב", שֶׁהוּא הָיָה יָכֹל לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַחְיוּ אֲנִי בְּרַמָּאוּת. וְגַם יַעֲקֹב אָמַר, שֶׁאִם לֹא הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֶזְרוֹ לְעָזְרוֹ לְהַנָּצֵל מִמֶּנּוּ הָיָה מַה שֶּׁהָיָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לוּלֵי אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי וְכוּ'". וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב כְּשֶׁרָאָה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בַּסֻּלָּם, אָז רָאָה כָּל הַמַּלְכֻיּוֹת הַמִּשְׁתַּעְבְּדִים בְּיִשְׂרָאֵל עוֹלִים וְיוֹרְדִים. אֲבָל מַלְכוּת אֱדוֹם, שֶׁהוּא הַגָּלוּת הַזֶּה, רָאָה עוֹלֶה וְלֹא יוֹרֵד (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ), כִּי אֲפִלּוּ יַעֲקֹב שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת לֹא הָיָה יָכֹל לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר אֵיךְ יִהְיֶה אֶפְשָׁר לָצֵאת מִזֶּה הַגָּלוּת לְבַטֵּל רִבּוּי הַשֶּׁקֶר וְהָרַמָּאוּת וְכוּ' הַמִּתְפַּשֵּׁט עַכְשָׁיו, עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחוֹ, "וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ, כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ", שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' עַמּוֹ וְכוּ'". וְהָבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב, אִם תִּרְצֶה:

חלק יח

וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵף, אִי לָאו הַאי יוֹמָא כַּמָּה יוֹסֵף אִיכָּא בְּשׁוּקָא. כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָיוּ עוֹבְדִים אֶת ה' יִתְבָּרַךְ גַּם אִם לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֲבוֹת הָעוֹלָם שֶׁעָבְדוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְקִיְּמוּ כָּל הַתּוֹרָה עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה. אֲבָל לְגֹדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׁקֶר לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַכִּיר וּלְהַבְחִין בֵּין צַדִּיק לָרָשָׁע אִי לָאו הַאי יוֹמָא שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁבּוֹ קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר אֲפִלּוּ בְּתַקֻּף הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה אִי לָאו הַאי יוֹמָא דִּקָא גָּרִים כַּמָּה יוֹסֵף אִיכָּא בְּשׁוּקָא וְהָבֵן:

חלק יט

וְזֶה "רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה י"י אֱלֹקַי נִפְלְאֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר וְכוּ'" שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה,

(כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). וְזֶהוּ 'אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר', כִּי עַכְשָׁיו עַל-יְדֵי כֹּחַ קַבָּלַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁכִין עָלֵינוּ מַחְשָׁבוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים בְּלִי עֵרֶךְ עַד אֲשֶׁר עָצְמוּ מִסַּפֵּר, בְּחִינַת אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר הָרַב וְהֶעָצוּם אֲשֶׁר אֵין מִסְפָּר לִשְׁקָרָיו, כִּי כֹּחַ הָאֱמֶת שֶׁל הַתּוֹרָה עוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ בְּלִי עֵרֶךְ וּמִסְפָּר לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל אוֹתוֹ תָּמִיד וְכַנַּ"ל. כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת תַּחְבּוּלוֹת כְּאֵלֶּה עַד שֶׁיּוֹדִיעוּ גַּם לְהַטּוֹב הַכְּבוּשׁ אֶת מַעֲלָתוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצְאִין בְּסִפְרֵיהֶם הַפֶּה אֱמוּנָתָם וַאֲפִלּוּ אִם עֲדַיִן הֵם מִתְנַגְּדִים עַל הַטּוֹב יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמְבִיאִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ הָעֲלָמָה יְתֵרָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן יוֹצֵא הַטּוֹב מֵהֶם עַל-יְדֵי זֶרַע הַיְלוּדִים, בְּבְחִינַת ה' יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד שָׁם סֶלָה וְכוּ'. כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה "זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי וְכוּ' אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָּאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי". וְלִכְאוֹרָה זֶה הַמִּקְרָא תָּמוּהַּ מְאֹד מַה שֶּׁאָמַר "זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ וְכוּ'", הֲלֹא ה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה עָלֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת וְאָמַר שֶׁהֵם אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה' נַחַת רוּחַ לְפָנָיו וְכוּ'. וְגַם רַשִׁ"י וְהַמְפָרְשִׁים נִדְחָקוּ בּוֹ הַרְבֵּה, אַךְ זֶה נֶאֱמַר לְעִנְיַן שְׁלֵמוּת הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה הָעִקָּר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְכָל טוֹב. וְהוּא בְּחִינַת כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה (כַּמְבֹאָר לְעֵיל). אֲבָל לִשְׁלֵמוּת הַשֵּׂכֶל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי גֵּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַצַּדִּקָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְתָּב בְּסִפְרֵיהֶם הֱפֶךְ אֱמוּנָתָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם שֶׁהוּא מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא רוֹאֶה וּמוֹצֵא זֹאת בְּסִפְרֵיהֶם. וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּיְּרִים וְנִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר הַפָּסוּק שֶׁעוֹסֵק בְּסִפּוּר נִפְלְאוֹת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּחִינַת וְגַם בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְאָמַר הַפָּסוּק, "זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי עוֹלָה וַחֲטָאָה וְכוּ'", הַיְנוּ שֶׁלֹּא חָפַצְתָּ וְשָׁאַלְתָּ לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת וְכוּ' בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ. כִּי לִכְאוֹרָה נִדְמֶה שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי קָרְבָּנוֹת, אֲבָל הַפָּסוּק מְבֹאָר לָנוּ שֶׁבִּתְחִלָּה כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁלִים הַמִּזְבֵּחַ כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַשֵּׂכֶל אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִימוֹ אָז עַל-יְדֵי רִבּוּי קָרְבָּנוֹת, רַק עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹדִיעִין לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, עֲשִׂיתָם חֲלוּלוֹת לִשְׁמֹעַ, שֶׁבְּנִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ הַנּוֹרָאוֹת עָשִׂיתָ תַּחְבּוּלוֹת כָּאֵלֶּה עַד אֲשֶׁר אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי, עַד שֶׁגַּם חֶלְקֵי הַטּוֹב וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּדְחָקוּ מִמֶּנִּי וְנִכְבָּשׁוּ בַּגָּלוּת, הֵם גַּם הֵם יִהְיֶה אָזְנֵיהֶם חֲלוּלוֹת לִשְׁמֹעַ קוֹל דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ 'אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָּאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי' שֶׁנִּתְעוֹרַרְתִּי תֵּכֶף וְנִתְרַצֵּיתִי לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלַי, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל מְגִלַּת

סֵפֶר שֶׁבָּעוֹלָם, בְּכֻלָּם כָּתוּב עָלַי, לְהוֹדִיעַ לִי מַעֲלָתִי, לְעוֹרְרֵנִי, לְהוֹצִיאֵנִי מִכָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁנִּפַּלְתִּי בָּהֶם, כִּי נִמְצָא כָּתוּב בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵפֶךְ טָעוּתִי אֲפִלּוּ בְּהַסְּפָרִים שֶׁל עַכּוּ"ם וְכוּ' כַּנַּ"ל. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּסִפְרֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּוַדַּאי יְכוֹלִים לִמְצֹא בָּהֶם כָּל אֶחָד הֵפֶךְ טָעוּתוֹ וַהֲבָלָיו שֶׁנִּתְעֶה בָּהֶם, אַף-עַל-פִּי שֶׁלִּפְעָמִים הַבַּעַל דָּבָר מְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם עַד שֶׁגַּם בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים רוֹאֶה לְהֵפֶךְ, כִּי לֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת, וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם (הוֹשֵׁעַ יד). אֲבָל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁיְּכוֹלִין לְדַבֵּר לְמֵרָחוֹק עַד שֶׁגַּם הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָעַכּוּ"ם, יִמָּצֵא בְּסִפְרֵיהֶם הֵפֶךְ אֱמוּנָתָם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בַּגָּלוּת בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן, בְּוַדַּאי יוּכַל לִמְצֹא וְלִרְאוֹת בְּכָל הַסְּפָרִים עֲצוֹת אֱמִתִּיּוֹת וְנִפְלָאוֹת הֵפֶךְ טָעוּתוֹ וַהֲבָלָיו שֶׁהָיָה נִתְעֶה עַד הֵנָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי, שֶׁבְּכָל מְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלַי לְהַזְכִּירֵנִי וּלְעוֹרְרֵנִי לָשׁוּב אֵלָיו וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָּאתִי לְקַבֵּל תּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ "לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹקַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי". 'וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי', פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כָּל מַאֲכָלַי עַל פִּיךָ, הַיְנוּ בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי בְּחִינַת בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי, שֶׁמּוֹצְאִין כָּתוּב וּמְפֹרָשׁ הֵפֶךְ דֵּעוֹתֵיהֶם הַנִּבּוֹכוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרְרִין וְחוֹזְרִין לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹקַי חָפָצְתִּי, וְעַל-יְדֵי-זֶה וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי כָּל מַאֲכָלַי עַל פִּיךָ, שֶׁזּוֹכִין לַאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה בְּכֹחַ הַצַּדָּקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה אָוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְבַשֵּׂר צַדִּיק בְּקָהָל רַב, לְהוֹדִיעַ לְכֹל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה "בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק בְּקָהָל רָב וְכוּ', צִדְקָתְךָ לֹא כִסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי וְכוּ'". 'בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק' דַּיְקָא, 'צִדְקָתְךָ' דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּכֹחַ הַצְּדָקָה עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא 'אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי וְכוּ'", כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה יְכוֹלִין לְהוֹדִיעַ הָאֱמוּנָה לְכָל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂים גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׂכֶל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁבָּא יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר וְכָל פָּרָשַׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה נִסְמַךְ לְפָרָשַׁת יִתְרוֹ שֶׁנִּתְגַּיֵּר, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין, עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכַנַּ"ל. וְעַתָּה מְיֻשָּׁב וּמְקֻשָּׁר הֵיטֵב מִקְרָא הַנַּ"ל, "זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי וְכוּ'" שֶׁלְּכְאוֹרָה אֵין לוֹ חִבּוּר וּסְמִיכוּת כְּלָל, מַה עִנְיַן אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי לְזֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ?! אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב כִּי מְדַבֵּר לְעִנְיַן תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן שְׁלֵמוּתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא עַל-יְדֵי קָרְבָּנוֹת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְתַקְּנִים הַמִּזְבֵּחַ עַל-יְדֵי גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, אֵין הַקָּרְבָּנוֹת חֲשׁוּבִין לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי זֶבַח

רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה. עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי, שֶׁעָשִׂיתָם חֲלוּלוֹת לִשְׁמֹעַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּיְּרִין גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְנִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל. וְאָז אַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי חֲשׁוּבִין הַקְּרָבָנוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִשְׁלָם תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ עַל-יְדֵי הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים 'צְדָקָתְךָ' שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כֹּחַ הַשְּׁלֹשָׁה צַדִּיקֵי יְסוֹדֵי עוֹלָם שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ אָז שֶׁהֵם, יוֹסֵף, מֹשֶׁה, דָּוִד, כִּי מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁדַּיְקָא בְּכֹחַ הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק נִטְהָר וְנִזְדַּכֵּךְ הָאָוִיר, עַד שֶׁיְּכוֹלִין לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵיהֶם גַּם עַתָּה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז הוּא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית שְׁלֵמוּת אָוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְאַהֲבָה וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבַּת שָׁלוֹם שֶׁהוּא שְׁבִיתָה וְנַיָּחָא, אַהֲבָה וְרָצוֹן וְשָׁלוֹם. וּבְשַׁבָּת בְּמִנְחָה אָז הוּא רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת תַּכְלִית הָרָצוֹן וְהָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָאָוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה צַדִּיקִים הַגְּדוֹלִים נִסְתַּלְּקוּ אָז, לְהוֹרוֹת לָנוּ שֶׁדִּבְרֵיהֶם חַיִּים וְקַיָּמִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִים גַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת אָוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ דִּבְרֵיהֶם לְמֵרָחוֹק כְּדֵי לְגַיֵּר גֵּרִים וְלַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁבָּזֶה עוֹסְקִים הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים גַּם לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם לְגַיֵּר גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה (כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז שָׁלֹשׁ פְּעָמִים צִדְקָתְךָ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כֹּחַ קְדֻשַּׁת הָאָוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּכֹחַ הַצְּדָקָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים צִדְקָתְךָ דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת צְדָקָה נִמְשָׁךְ תִּקּוּן זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין הַצַּדִּיקִים לוֹמַר תּוֹרָה וּמוּסָר בְּסַעֲדָה שְׁלִישִׁית דַּיְקָא, כִּי אָז יְכוֹלִין לְהַשְׁמִיעַ הַדִּבּוּר לְמֵרָחוֹק כַּנַּ"ל:

חלק כא

רָמָה קָרְנִי בַה' (שְׁמוּאֵל א, ב, א) וְלֹא רָמָה פִּכְּי.'קֶרֶן' דַּיְקָא בְּחִינַת וַהֲוֵי לֵהּ קַרְנָא קֶרֶן הַשּׁוֹפָר וְכוּ'. שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה (עַיֵּן לְעֵיל). אֵין קָדוֹשׁ כַּה' וְכוּ' אַל תַּרְבּוּ תְּדַבְּרוּ גְּבֹהָה גְּבֹהָה כִּי אֵל דֵּעוֹת ה' וְלוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִילוֹת וְכוּ'. לְשׁוֹן מִנְיָן שֶׁגַּם עֲלִילוֹת וּבִלְבּוּלִים וּשְׁקָרִים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת עֲלִילוֹת, שֶׁהֵם דְּבָרִים, שֶׁהֵם לְשׁוֹן שֶׁקֶר, הַכֹּל נִמְנֶה לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין קֵץ לְהַשֶּׁקֶר, אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ יוֹדֵעַ מִסְפָּרוֹ וּמְנָיְנוֹ עַד הֵיכָן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר, כִּי הוּא יָדַע מַה בַּחֲשׁוּכָא וְקֵץ שָׂם לְחֹשֶׁךְ. עַל-כֵּן סוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל. בְּחִינַת ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל וְכוּ' עַד וַיֵּרֶם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, קֶרֶן דַּיְקָא, כִּי הַכֹּל בְּכֹחַ הַצְּדָקָה שֶׁהוּא עִקַּר הַקֶּרֶן הַמְקֻיָּמֶת לָעַד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "צִיּוֹן וְכוּ' וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה", וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי

הַצְּדָקָה נַעֲשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, בְּחִינַת וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע וְכוּ'. וְזֶה בְּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי רַחֲקִי מֵעֹשֶׁק וְכוּ'. כִּי עִקַּר צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׂיחַ הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שָׁסִּים שָׁם, "הֵן גּוֹי יָגוּר וְכוּ' מִי גֶּר אִתָּךְ וְכוּ'" (יְשַׁעְיָה נד), שֶׁמְּדַבֵּר לְעִנְיַן גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבוּעוֹת וְכוּ' מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ וְכוּ'. בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה אֲוִיר הַנָּח וְהַזָּךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע הַקּוֹל לְמֵרָחוֹק וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל:

צֵא וּלְמַד מַה בֵּקֵשׁ לָבָן הָאֲרַמִּי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁפַּרְעֹה לֹא גָּזַר אֶלָּא עַל הַזְּכָרִים וְלָבָן בִּקֵּשׁ וְכוּ'. פַּרְעֹה בְּחִינַת מ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה כְּנֶגֶד זֶה סוֹפְרִים מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה וְכוּ'. וְלָבָן בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁכְּנֶגֶד לֵבָב הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁלְּרַמָּאוּתוֹ וְשִׁקְרוּתוֹ כְּמַעַט אֵין קֵץ בְּחִינַת וַתַּחֲלֹף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מוֹנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים, בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר גַּם הַקְּלִפּוֹת וּשְׁקָרִים אֲלוּ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז הוּא זְמַן הֲבָאַת בִּכּוּרִים, כִּי שָׁבוּעוֹת נִקְרָא בַּתּוֹרָה יוֹם הַבִּכּוּרִים, כִּי בְּשִׁעַת הֲבָאַת הַבִּכּוּרִים מְזַכִּירִין מַעֲשֶׂה לָבָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּוִדּוּי בִּכּוּרִים (דְּבָרִים כו, ה) "וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וְכוּ'", כִּי בְּשָׁבוּעוֹת בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים נִמְשָׁךְ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן פַּרְעֹה לֹא גָּזַר אֶלָּא עַל הַזְּכָרִים, כִּי שָׁם יֵשׁ קֵץ וּגְבוּל לְרִשְׁעוּתוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל לָבָן בִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי שָׁם כְּמַעַט אֵין קֵץ וּגְבוּל לְרַמָּאוּתוֹ וְשִׁקְרוּתוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּכֹחַ קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין גַּם אוֹתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חַיָּה לִבְהֵמָה, שֶׁהַחַיָּה חֶלְבָּהּ מֻתָּר וְדָמָהּ טָעוּן כִּסּוּי, וְהַבְּהֵמָה חֶלְבָּהּ אָסוּר וְאֵין דָּמָהּ טָעוּן כִּסּוּי. וְהַהֶכֵּר בֵּין חַיָּה לִבְהֵמָה הוּא בַּקֶּרֶנוֹת. (כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הַסִּימָנִים):

כִּי עִנְיַן עִקַּר כִּסּוּי דָּם בְּעָפָר הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָרַע וְהַטֻּמְאָה הוּא הַשֶּׁקֶר. וְעִקַּר הַטּוֹב וְהַקְּדֻשָּׁה הוּא הָאֱמֶת. וְעִצָּם הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׁקֶר מֵחֲמַת שֶׁהוּא הִרְבֵּה מְאֹד כְּמַעַט בְּלִי גְּבוּל, הוּא נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל וְנוֹפֵל עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ (קֹהֶלֶת ח, ט) דַּיְקָא. כִּי כָּל מַה שֶּׁהַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי רִבּוּי נְכָלָיו וְעַרְמוּמִיּוּתוֹ בְּלִי שִׁעוּר עַל-יְדֵי כָּל זֶה נִכָּר הָאֱמֶת בְּסוֹפוֹ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף מִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת רוֹאֶה הָאֱמֶת דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה. (כַּמְבֹאָר מִזֶּה קְצָת לְעֵיל). וְיוֹתֵר מִזֶּה מְבֹאָר הָעִנְיָן לְהֶחָכָם הַמֵּבִין מִדַּעְתּוֹ הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כִּסּוּי דָּם בְּעָפָר, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ

וְהַחַיּוּת שֶׁבַּחַי וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָרַע שֶׁהוּא רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת. וּצְרִיכִין לְבָרְרוֹ כַּנַ"ל לְהוֹדִיעַ לְהַטּוֹב אֶת מַעֲלָתוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה הַטּוֹב מֵהָרַע, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְבָּרֵר וְיִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת מַהַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא עִקַּר בֵּרוּר הַטּוֹב כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מְכַסִּין הַטּוֹב בֶּעָפָר, כִּי עָפָר הוּא בְּחִינַת הַהִתְחָלָה וְהַסּוֹף שֶׁל כָּל דָּבָר, כִּי הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר. וּבְהַהִתְחָלָה וְהַסּוֹף הַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל אֶחָד מְשֻׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ מְאֹד בְּמַרְאִיתוֹ וְטַעֲמוֹ וְרֵיחוֹ וְתַבְנִיתוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּרֵאשִׁית וְתַכְלִית הֵם בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל, כַּמְבֹאָר בְּסֵפֶר הָא"ב הֶחָדֵשׁ בְּאוֹת דַּעַת סִימָן א. מְבֹאָר שָׁם כִּי בְּרֵאשִׁית וּבְתַכְלִית הֵם בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן בָּרוּחָנִיּוּת שֶׁבְּבְרֵאשִׁית הִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים מִשָּׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִשָּׁם וּבְתַכְלִיתָם הָאַחֲרוֹן שֶׁצְּרִיכִין כֻּלָּם לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל שָׁם, שֶׁשָּׁם כֻּלָּם בְּאַחְדוּת אֶחָד בְּלִי הֶבְדֵּל כַּנַ"ל. כֵּן בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ דֶּגְמָתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה בַּנַּשְׁמִיּוּת, וְהוּא הֶעָפָר הַנַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁהוּא תַּכְלִית הַנַּשְׁמִיּוּת מִכָּל הַנֶּאֱצָלִים וְהַנִּבְרָאִים וְהַנּוֹצָרִים וְהַנַּעֲשִׂים שֶׁבָּעוֹלָם, וְהוּא בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה, וְסוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁבְּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא הַהִתְחָלָה וְהַשֹּׁרֶשׁ וְהַתַּכְלִית וְהַסּוֹף שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁם הַכֹּל בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל כַּנַ"ל. כְּמוֹ כֵן בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא הֶעָפָר כַּנַ"ל, שָׁם הָרֵאשִׁית וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים וְשָׁם הַכֹּל אֶחָד בְּלִי הֶבְדֵּל, כִּי הֶעָפָר הוּא הָרֵאשִׁית וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, כִּי הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר וְשָׁם בְּהֶעָפָר כָּל הַדְּבָרִים בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל, כִּי בַּהֶעָפָר בְּעַצְמוֹ אֵין שׁוּם שִׁנּוּי, כִּי הֶעָפָר יֵשׁ לוֹ דְּמוּת אַחַת וְטַעַם אֶחָד בְּמָקוֹם זֶה וּבְמָקוֹם זֶה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צוֹמְחִים מִמֶּנּוּ דְּבָרִים מְשֻׁנִּים בְּלִי שִׁעוּר, פֵּרוֹת מִפֵּרוֹת שׁוֹנוֹת, וְכָל מִינֵי מַתָּכוֹת וְכָל מִינֵי בַּעֲלֵי חַי וּבְנֵי אָדָם לְמִינֵיהֶם וְכוּ' וְכוּ', הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁהֶעָפָר הוּא הָרֵאשִׁית וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁם, הַכֹּל אֶחָד בְּלִי הֶבְדֵּל, וְעַל-כֵּן מִבְּחִינַת עָפָר, מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וּמִשָּׁם הִכְנָעָתוֹ וּבִטּוּלוֹ, וְזֶה גַּם כֵּן בְּכְלַל הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר, שָׁם מֻכְרָח לְכַלּוֹת זֲהֲמָתוֹ וּלְהִתְהַפֵּךְ לְתַחְלַת שָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא הָאֱמֶת, כִּי גַּם הַשֶּׁקֶר אֲחִיזָתוֹ מֵהָאֱמֶת, כִּי כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת, אֵינוֹ מִתְקַיֵּם כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנֶּאֱחָז זֲהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּהָאָדָם שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, כִּי הַנָּחָשׁ הוּא עֶצֶם הַשֶּׁקֶר שֶׁבָּא מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בִּשְׁקָרִים רַבִּים עַל הָאָדָם, וְהוֹסִיף וְגָרַע וְאָמַר, "אַף כִּי אָמַר אֱלֹקִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן וְכוּ'" (בְּרֵאשִׁית ג, א). וְאַחַר כָּךְ אָמַר שֶׁקֶר, לֹא מוֹת תְּמֻתוּן כִּי יֹדֵעַ אֱלֹקִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם (שָׁם), שֶׁכָּל זֶה הֵם דִּבְרֵי שְׁקָרִים וּכְפִירוֹת, עִקַּר זֲהֲמַת הַנָּחָשׁ, עַל-כֵּן אָז אָמַר לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ, "כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב". כִּי בְּטוּל הַשֶּׁקֶר הוּא עַל-יְדֵי הֶעָפָר עַצְמוֹ שֶׁשָּׁם אֲחִיזָתוֹ כַּיָּדוּעַ, שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה, וְעַל-כֵּן גַּם הַשֶּׁקֶר בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה שֹׁרֶשׁ וַאֲחִיזָה, כִּי הֲלֹא אֱמֶת הוּא

הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִן הַשֶּׁקֶר, אַךְ שׁוֹרֶשׁ אֶחָיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת הָרֹאשִׁית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁבְּרֹאשִׁית שׁוֹרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים, שָׁם הַכֹּל אֶחָד בְּלִי הֶבְדֵּל, נִמְצָא, שֶׁשָּׁם אֵין הֶבְדֵּל כְּלָל בֵּין כֶּסֶף וּבְדִיל וּנְחֹשֶׁת וְזָהָב. וְכֵן בֵּין מִסְפַּר מֵאָה לְאֶחָד וְכוּ'. עַל-כֵּן מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל בְּכַמָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֶחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַהֵפֵךְ אֶת הַדְּבָרִים לוֹמַר עַל בְּדִיל שֶׁהוּא כֶּסֶף וְעַל נְחֹשֶׁת שֶׁהוּא זָהָב וְעַל מֵאָה מָאתַיִם וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה לְאֵין קֵץ, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁבְּהַשֹּׁרֶשׁ בְּרֹאשִׁיתָם בֶּאֱמֶת אֵין הֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם, כִּי שָׁם הַכֹּל אֶחָד וְזֶה עִקַּר תַּכְלִית הָאֱמֶת וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר לַהֲפֹךְ מֵהַהֵפֵךְ אֶל הֶפֵךְ לוֹמַר עַל בְּדִיל שֶׁהוּא כֶּסֶף וְכוּ', אֲבָל מִשָּׁם בְּעַצְמוֹ עִקַּר הַכְנָעָתוֹ, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא הַתַּכְלִית, דְּהַיְנוּ לֵידַע הַשֹּׁרֶשׁ וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד בְּלִי הֶבְדֵּל, שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ לֵידַע שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל דָּבָר וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁהוּא מֵבִין עַל כָּל מִינֵי מַתָּכוֹת וְעַל כָּל הַסְּחוֹרוֹת וְאֵי אֶפְשָׁר לְהַטְעוֹתוֹ בְּעִסְקֵי מַשָּׂא וּמַתָּן כִּי יוֹדֵעַ וּמַכִּיר בֵּין כֶּסֶף סִיגִים לְכֶסֶף צָרוּף. וְכֵן בְּכָל הַסְּחוֹרוֹת בֵּין רַע לְטוֹב. הִנֵּה אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מֵבִין גָּדוֹל כָּל כָּךְ בְּסְחוֹרוֹת וְחֶפְצֵי חֹל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה. הִנֵּה אִישׁ כָּזֶה בְּוַדַּאי רָחוֹק מֵאֱמֶת, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁהוּא חָכָם גָּדוֹל בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אֲפִלּוּ אִם מַשִּׂיג כַּמָּה דְּבָרִים לַאֲמִתָּתָן כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה חָכְמוֹת שֶׁהִשִּׂיגוּ אֲמִתָּתָן, כְּגוֹן, חָכְמַת הַהַנְדָּסָה וְהַמִּסְפָּר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן, מִכָּל שֶׁכֵּן אִם עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ נִתְעֶה וְנִבוֹךְ מֵחָכְמָה לְחָכְמָה עַד שֶׁבָּא לִידֵי כְּפִירוֹת בַּה' יִתְבָּרַךְ, אוֹ בְּדָבָר אֶחָד מִתּוֹרַת מֹשֶׁה בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה. הִנֵּה אִישׁ כָּזֶה לֹא דַּי שֶׁרָחוֹק מֵאֱמֶת כִּי אִם הוּא עִקַּר הַשֶּׁקֶר, כִּי מַה יּוֹעִיל לוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁקַּרְקַע זוֹ כָּךְ וְכָךְ אָרְכָּהּ וְרָחְבָּהּ בֶּאֱמֶת עַל-פִּי חָכְמַת הַהַנְדָּסָה וְהַמִּסְפָּר, אוֹ כַּמָּה גֹּבַהּ הַמִּגְדָּל הַזֶּה וְכוּ', מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין וְיוֹדֵעַ מִי בָּרָא אוֹתוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת וְאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לַעֲבֹד בֶּאֱמֶת אֶת מִי שֶׁבָּרָא אֶת הַקַּרְקַע הַזֹּאת וְהַמִּגְדָּל הַזֶּה עִם כָּל הַחָכְמוֹת הַכְּלוּלִים בָּהֶם. וְחָכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ הִיא שׁוֹבְבוּתוֹ, כִּי עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ דַּיְקָא הוּא מִתְרַחֵק בְּיוֹתֵר מֵעֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים וְהוּא מַטְעֶה וּמְרַמֶּה אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּחָכְמוֹתָיו, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁחָכְמוֹתָיו הֵם אֲמִתִּיִּים, שֶׁיּוֹדֵעַ מוֹפְתֵי הַהַנְדָּסָה וְכֵיוֹצֵא לָאֲמִתָּתָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁמִּתְרַחֵק עַל-יְדֵי-זֶה מֵחָכְמָה הָאֱמִתִּיּוֹת, שֶׁהִוא תּוֹרַת מֹשֶׁה בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, בְּוַדַּאי אֵין שֶׁקֶר וְטָעוּת גָּרוּעַ מִזֶּה, שֶׁמַּחֲלִיף עוֹלָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם עוֹבֵר. וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ מַטְעֶה אֶת הָעוֹלָם כִּי אִם אֶת עַצְמוֹ, כִּי אַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב אֶל הֶעָפָר וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ מִכָּל חָכְמוֹת כָּאֵלּוּ, אַדְרַבָּא, יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, מֵאַחַר שֶׁחָטָא

וְהֶחֱטִיא אֶת הָרַבִּים בִּכְפִירוֹת וּבִלְבוּלֵי אֱמוּנָה עַל-יְדֵי חָכְמוֹתָיו דַּיְקָא. וְהוּא דּוֹמֶה כְּמוֹ מִי שֶׁהוּא חָכָם בְּגִנֳבוֹת בְּכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת אֵיךְ לִכְנֹס לְתוֹךְ הַבַּיִת הַסָּגוּר וּמֻקָּף בְּשׁוֹמְרִים וְהוּא עוֹשֶׂה תַּחְבּוּלוֹת בְּחָכְמוֹת נִפְלָאוֹת עַד שֶׁחוֹתֵר וְגוֹנֵב אוֹצָרוֹת מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. נִמְצָא, שֶׁהוּא חָכָם גָּדוֹל וּמִתְפָּאֵר אֶת עַצְמוֹ בְּחָכְמָתוֹ לִפְנֵי חֲבֵרָיו הַגַּנָּבִים כַּמָּה רַב חֵילוֹ וְחָכְמָתוֹ לַחֲתֹר וְלִגְנֹב סְגֻלּוֹת כָּאֵלּוּ. וְאַחַר כָּךְ תּוֹפְסִין אוֹתוֹ וּמְעַנִּין אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי עִנּוּיִים וְתוֹלִין אוֹתוֹ עַל עֵץ וְכָל הָאוֹצָרוֹת חוֹזְרִין לְבֵית הַמֶּלֶךְ. וְגַם זֶה הַגַּנָּב הָיָה חָכָם אֲמִתִּי שֶׁיָּדַע חָכְמוֹת בֶּאֱמֶת אֵיךְ לִגְנֹב מִבַּיִת סָגוּר מַה שֶּׁאָנוּ אֵין אָנוּ יוֹדְעִים שׁוּם דֶּרֶךְ לָזֶה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הוֹעִיל לוֹ חָכְמָתוֹ, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא עִנּוּ אוֹתוֹ בְּעִנּוּיִים מְשֻׁנִּים כָּל כָּךְ. וְכֵן יֵשׁ לָזֶה מְשָׁלִים הַרְבֵּה בְּלִי שִׁעוּר. יְבִינֵם הַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת מֵעַצְמוֹ. עַל-כֵּן אֵין שׁוּם חָכְמָה וּתְבוּנָה וְעֵצָה לְנֶגֶד ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הִנֵּה בִדְבַר ה' מָאָסוּ וְחָכְמַת מֶה לָהֶם". וּבְוַדַּאי טוֹב יוֹתֵר מִי שֶׁהוּא תָּם וְיָשָׁר מֵעוֹדוֹ וְאֵינוֹ מֵבִין עַל שׁוּם סְחוֹרָה וְלֹא עַל מִינֵי מַתָּכוֹת וְאֵינוֹ בָּקִי בְּשׁוּם חָכְמָה, אֲבָל הוּא עוֹסֵק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה יוֹמָם וְלַיְלָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַבְחִין הָאֱמֶת בֵּין כֶּסֶף לִבְדִיל, אֲבָל הוּא יוֹדֵעַ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁהַכֶּסֶף וְהַבְּדִיל שְׁנֵיהֶם בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית לְעָבְדוֹ בֶּאֱמֶת עַל-פִּי הַתּוֹרָה שֶׁבְּיָדֵינוּ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ דְּרָכַיִם וְהוּא עָשִׁיר", כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה עָשִׁיר וּבָקִי בְּכָל הַסְּחוֹרוֹת, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁהוּא עִקֵּשׁ דְּרָכַיִם, בְּוַדַּאי טוֹב רָשׁ מִמֶּנּוּ, מֵאַחַר שֶׁהוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּצַּדִּיקִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁנִּמְצְאוּ בָּהֶם שֶׁלֹּא הָיוּ מַכִּירִים אֲפִלּוּ בְּצוּרַת מַטְבֵּעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק כד

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָאֱמֶת הוּא הַתַּכְלִית, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁיִּרְאֶה יַאֲמִין מִיָּד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אוֹתוֹ בִּרְצוֹנוֹ בַּתַּבְנִית הַזֶּה וּבַטַּעַם הַזֶּה וְכוּ'. וְיִכְסֹף וְיִשְׁתּוֹקֵק וְיִשְׁתַּדֵּל לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה הַדָּבָר, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה לְכוּ חֲזוּ מִפְעָלוֹת ה' (בְּסִימָן לט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) וְכוּ' וְזֶה עִקַּר הָאֱמֶת, אֲבָל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ הָאֱמֶת שֶׁזֶּה כֶּסֶף צָרוּף וְזֶה כֶּסֶף סִיגִים, אֲבָל כּוֹפֵר בָּעִקַּר חַס וְשָׁלוֹם, בְּהַבּוֹרֵא אוֹתוֹ, אוֹ אֲפִלּוּ אִם מַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ, אֲבָל אֵינוֹ מַאֲמִין בְּהַמְצָוּוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּזֶה הַדָּבָר, כְּגוֹן שֶׁהוּא חָכָם גָּדוֹל לַעֲשׂוֹת בָּזָהָב וּבְכֶסֶף וְיוֹדֵעַ הָאֱמֶת לְהַבְחִין בֵּין כֶּסֶף סִיגִים וְכוּ'. כַּנַּ"ל, אֲבָל הוּא עוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, אוֹ בְּיוֹם טוֹב. הִנֵּה בְּוַדַּאי אֵין שַׂקְרָן וְרָשָׁע יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, מֵאַחַר שֶׁכּוֹפֵר בְּמִצְוַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁנֶּחְשָׁב כְּמוֹמֵר לְכָל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא תּוֹרַת אֱמֶת וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. עַל-כֵּן עִקַּר הָאֱמֶת הוּא הַתַּכְלִית, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּכַוֵּן בְּכָל דָּבָר לַאֲמִתּוֹ, שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה הַדָּבָר. וּבְכָל הַדְּבָרִים

שֶׁרוֹצֶה לֵידַע בָּהֶם הָאֱמֶת יִהְיֶה כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל שֹׁרֶשׁ תַּכְלִית הָאֱמֶת, שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם עֶצֶם הָאֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא מֵהֶרְאשִׁית וְהַתַּכְלִית, כִּי מֵחֲמַת שֶׁבְּהֶרְאשִׁית וְהַתַּכְלִית כָּל הַדְּבָרִים הֵם בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל, מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לַהֲפֹךְ הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעָתוֹ בִּבְחִינַת אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר עַל עֶצֶם הָאֱמֶת אֵין יְכוֹלִין לְהַטְעוֹתוֹ לְעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים מַטְעִין וּמְרַמִּין אוֹתוֹ אֵינוֹ נֶחְשָׁב בְּשֵׁם הַהַטְעָאָה כְּלָל, אַדְרַבָּא, הַשֶּׁקֶר וְהַמַּטְעֶה הוּא מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ. כְּמוֹ לְמָשָׁל, כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַבַּעַל דָּבָר מֵקִים בָּעוֹלָם אֵיזֶה צָבוּעַ וּמְפָרְסָם שֶׁל שֶׁקֶר כְּדֵי לְרַמּוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּפְּלוּ עַל יָדוֹ לְמִכְמֹרֶת הַיֵּצֶר הָרָע. הִנֵּה מִי שֶׁהוֹלֵךְ בֶּאֱמֶת לְאֲמִתּוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהִכָּשֵׁילוֹ, כִּי מִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֲפִלּוּ לְהַצָּבוּעַ וְהַשֶּׁקֶר, אֲבָל כַּוָּנָתוֹ בֶּאֱמֶת כִּי טוֹעֶה אֶת עַצְמוֹ וְסוֹבֵר שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת. וְאִם הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁאֵין רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, לֹא הָיָה מִתְקָרֵב אֵלָיו, רַק שֶׁסּוֹבֵר שֶׁרְצוֹן ה' שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו, כִּי הוּא סוֹבֵר שֶׁהוּא אִישׁ תָּמִים בֶּאֱמֶת. הִנֵּה זֶה הָאִישׁ עוֹבֵד אֶת ה' בֶּאֱמֶת מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם. וּבְוַדַּאי מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם סוֹף סוֹף יַעְזְרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ הָאֱמֶת וְיִפָּרֵד מֵהַשֶּׁקֶר וְיִתְחַבֵּר לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. שֶׁבְּוַדַּאי מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל שֹׁרֶשׁ הָאֱמֶת שֶׁהוּא לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וְלַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת וְחוּץ מִזֶּה הַכֹּל שֶׁקֶר. הִנֵּה מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת הַזֶּה בְּוַדַּאי בַּסּוֹף יִזְכֶּה לָאֱמֶת וַאֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁנִּתְעֶה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּאֵיזֶה שֶׁקֶר, אֵינוֹ נֶעֱנָשׁ עַל זֶה מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, שֶׁיֹּאמַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן. וְהַלֵּב יוֹדֵעַ אִם לְעַקֵּל; אִם לְעַקְלְקְלוֹת, כִּי בּוֹחֵן לִבּוֹת הוּא יוֹדֵעַ הָאֱמֶת. וְזֶה כְּלָל גָּדוֹל וְעֵצָה נִפְלָאָה בַּעֲבוֹדַת ה' לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁהִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר וּבִלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם מְאֹד מְאֹד כִּמְעַט בְּלִי שִׁעוּר. וְעִקַּר הָעֵצָה נֶגֶד הַשֶּׁקֶר הוּא הָאֱמֶת, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יַטְעֶה הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ וּבְכָל דָּבָר שֶׁהוּא מְסֻפָּק בּוֹ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הָאֱמֶת יַחְשֹׁב בְּלִבּוֹ שֶׁהוּא רוֹצֶה רַק הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וִיבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְנִקְדַּת הָאֱמֶת וְאַחַר כָּךְ יִמְסֹר כָּל תְּנוּעוֹתָיו לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָז אֵיךְ שֶׁיּוֹלִיכֵהוּ ה' יִתְבָּרַךְ כָּךְ הוּא הָאֱמֶת. וַאֲפִלּוּ אִם רוֹאֶה שֶׁעָשָׂה כָּךְ כַּמָּה פְּעָמִים וַעֲדַיִן לֹא זָכָה לְהָאֱמֶת, וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים נוֹדָע לוֹ אַחַר כָּךְ שֶׁטָּעָה עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה דָּבָר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם הָיָה כַּוָּנָתוֹ רְצוּיָה בֶּאֱמֶת, נֶחְשָׁב הַכֹּל לֶאֱמֶת, כִּי רַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוְּנוּ לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. וְגַם מִי יוֹדֵעַ דַּרְכֵי ה' נִפְלָאוֹת תָּמִים דֵּעִים אוּלַי זֶה הוּא דַּרְכּוֹ וַהֲלִיכָתוֹ לְהָאֱמֶת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְפִי מַעֲשָׂיו לִזְכּוֹת בְּהָאֱמֶת, כִּי אִם עַל-פִּי דְּרָכִים אֵלֶּה שֶׁעָבַר בָּהֶם, כִּי דְּרָכָיו ה' יִתְבָּרַךְ

נִפְלָאִים מֵאִתָּנוּ מְאֹד. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בַּפֶּה וּבַכְּתָב, כִּי הֵם מֵהַדְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָאֱמֶת הוּא אֱמֶת וּמִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לָאֱמֶת:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת עָפָר, שֶׁהוּא הַהַתְחָלָה שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים וְהַסּוֹף וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, כִּי הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, בְּחִינַת וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְשָׁם הַכְנָעָתוֹ וּבִטּוּלוֹ בִּבְחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. 'מֵאֶרֶץ' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר מִבְּחִינַת עָפָר מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד, שֶׁמִּזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר לַהֲפֹךְ הַדְּבָרִים מִבְּדִיל לְכֶסֶף וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, מֵחֲמַת שֶׁבְּשָׁרְשָׁם בֶּאֱמֶת אֵין בָּהֶם שִׁנּוּי כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בִּטּוּלוֹ וְהַכְנָעָתוֹ שֶׁל הַשֶּׁקֶר, כִּי עַל-יְדֵי שֹׁרֶשׁ הָאֱמֶת מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת וּבִטּוּל הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא בְּלִי קֶץ וּמִסְפָּר, הוּא עַל-יְדֵי שֹׁרֶשׁ הָאֱמֶת שֶׁשָּׁם הוּא גַּם כֵּן לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַשֹּׁרֶשׁ וְהַתַּכְלִית שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁבָּרָא כָּל הַדְּבָרִים יֵשׁ מֵאַיִן, וְאֵלּוּ הֵם שְׁבִים לְלֶכֶת לַחֲזוֹר וּלְהִכָּלֵל בּוֹ בְּסוֹפָם בְּעֵת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל זֶה בְּוַדַּאי אֵין לְשׁוּם שֶׁקֶר אֲחִיזָה בּוֹ וּמִכָּל מִינֵי רַע וְטֻמְאָה וְשֶׁקֶר יָכוֹל לַחֲזוֹר לֶהָאֱמֶת וּלְהַקְדָּשָׁה שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ. מֵאַחַר שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ וְה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם תָּמִיד. בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קלט, ח) אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וַאֲצִיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ אֶשָּׁא כַנְפֵי שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה וכו' גַּם שָׁם יָדְךָ תַּנְחֵנִי וכו', וְאֹמַר אַךְ חֹשֶׁךְ וכו' גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וכו'. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁמַּאֲמִין בָּזֶה תָּמִיד, בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם חֹשֶׁךְ וְשֶׁקֶר וְרַע וְטֻמְאָה בָּעוֹלָם שֶׁיּוּכַל לְהַרְחִיקוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ. וְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם כֻּלָּא חַד עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁהוּא אֶחָד. וְכָל מַה שֶּׁמַּרְבֶּה הַבַּעַל דָּבָר בִּשְׁקָרָיו וְרַמָּאוּתָיו לְהַרְחִיקוֹ מֵהָאֱמֶת, יִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא תוּכַל לוֹ וְכוּ'". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהֵם מְשׁוּלִים לֶעָפָר וּלְכוֹכָבִים כְּשֶׁהֵם יוֹרְדִים, יוֹרְדִים עַד עָפָר, וּכְשֶׁהֵם עוֹלִים, עוֹלִים עַד הַכּוֹכָבִים. וְעַתָּה מַה נִּמְלְצוּ לַחֵיךְ דִּבְרֵיהֶם הַנִּפְלָאִים, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁהֵם יוֹרְדִים מְאֹד עַד עָפָר, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הֵם עוֹלִים מְאֹד עַד לָרָקִיעַ, כִּי הַשֶּׁקֶר הוּא בְּחִינַת הֶמֶן זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ מִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וּמְבַלְבְּלָם בִּשְׁקָרָיו וּנְכָלָיו וְעַרְמוּמִיּוֹתָיו עַד שֶׁמַּחֲטִיאָם וּמַשְׁפִּילָם עַד עָפָר, אֲבָל מֵעֹצֶם קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשָׁם וּמִגְדֻּלַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הֵם מְאִירִים הָאֱמֶת בְּעֹצֶם יְרִידָתָם וְשִׁפְלוּתָם עַד עָפָר, עַד שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת עָפָר דַּיְקָא הֵם חוֹזְרִים לֶהָאֱמֶת וְנִגְבָּהִים

וְעוֹלִים עַד לַשָּׁמַיִם. כִּי בְּחִינַת עָפָר הוּא שֹׁרֶשׁ הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, וְהוּא בִּטּוּלוֹ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים בְּחִינַת מָרְדְּכַי, שֶׁיּוֹדְעִין לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בְּתַכְלִית הַיְרִידָה עַד עָפָר. כִּי מְהַפְּכִין הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָפָר שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה נִכְנָע וְנוֹפֵל הַשֶּׁקֶר, עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָאֱמֶת שֶׁמְּאִירִין בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בְּכָל דָּבָר עַל עֻצְמָם שֹׁרֶשׁ הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל הַשֶּׁקֶר וְנִמְחֶה וְנִתְבַּטֵּל מִן הָעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת (בְּמִדְבַּר כד) רֵאשִׁית גּוֹיִים עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד. כִּי עֲמָלֵק שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ עֻצְמָם הַשֶּׁקֶר יוֹנֵק מִבְּחִינַת רֵאשִׁית שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד, שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזָתוֹ לַהֲפֹךְ כָּל הַדְּבָרִים מִזֶּה לָזֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ; וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ הַכְנָעָתוֹ וּמַפָּלָתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה שֶׁאָמַר בִּלְעָם (בְּמִדְבַּר כג, י), "מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל". 'עֲפַר יַעֲקֹב' דַּיְקָא, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב". וְזֶהוּ מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב, כִּי הֶעָפָר כְּשֶׁהוּא בְּבְחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁמְּעוֹרְרִין שֹׁרֶשׁ הָאֱמֶת שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד בְּחִינַת עָפָר כַּנַּ"ל, אָז עִקַּר הַכְנָעַת הַשֶּׁקֶר הוּא עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב, 'מִי מָנָה' דַּיְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְנוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְהַמִּצְוֹוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת הַמִּתְגַּלִּים עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲפַר יַעֲקֹב כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל מִקְרָא זֶה, "מִי מָנָה עֲפַר וְכוּ'". אֵין חֶשְׁבּוֹן בַּמִּצְוֹוֹת שֶׁהֵם מְקַיְּמִין בְּעָפָר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה תָּפַס דַּוְקָא אֶת הַמִּצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בְּעָפָר, הֲלֹא יֵשׁ הַרְבֵּה מִצְוֹוֹת הַתְּלוּיִים בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת וּצְמָחִים וּשְׁאָר דְּבָרִים, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת הֵם בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹרַת אֱמֶת". וְכֻלָּם הֵם תְּלוּיִים בִּבְחִינַת עֲפַר יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת עֻצְמָם שֹׁרֶשׁ הָאֱמֶת, שֶׁשָּׁם דַּיְקָא נִכְנָע הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ מִי מָנָה דַּיְקָא, כִּי הוּא מַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת, כִּי אֵין מִנְיָן וְקִצְבָּה לְהַשֶּׁקֶר, אֲבָל עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲפַר יַעֲקֹב שֶׁהוּא עֻצְמָם שֹׁרֶשׁ הָאֱמֶת, בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמִּסְפָּר, עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הַשֶּׁקֶר שֶׁאֵין לוֹ מִנְיָן, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת לְמַטָּה מֵהַמִּסְפָּר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רְבִיעוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַטּוֹב הַיּוֹצֵא עַל-יְדֵי זֶרַע הַיְלוּדִים (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד שָׁם סֶלָה (תְּהִלִּים פז, ו). וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פְּסוּק זֶה; שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִסְתַּכֵּל מָתַי תְּבוֹא הַטִּפָּה שֶׁהַצַּדִּיק נוֹלַד מִמֶּנָּה. וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ מַה שַּׁיָּךְ אֲצָל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל מָתַי תְּבוֹא

הַטִּפָּה שֶׁהַצַּדִּיק נוֹלַד מִמֶּנָּה, הֲלֹא הוּא יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת וְיוֹדֵעַ מִיָּד אִם הִיא טִפָּה שֶׁל צַדִּיק אִם לָאו?! אַךְ בֶּאֱמֶת בְּכָל הַהוֹלָדוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ שֶׁל גְּדוֹלֵי הָרְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶעְלָם בָּהֶם הַטּוֹב שֶׁל הַצַּדִּיק רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל. וְלִפְעָמִים צָרִיךְ שֶׁיֵּעָבֵר נִשְׁמַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַטּוֹב דֶּרֶךְ כַּמָּה וְכַמָּה הוֹלָדוֹת שֶׁל רְשָׁעִים גְּדוֹלִים. וְסוֹף כָּל סוֹף מִתְבָּרֵר הַטּוֹב וְיוֹצֵא הַצַּדִּיק בָּרוּר. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּכַמָּה דּוֹרוֹת, בִּפְרָט בְּנִשְׁמַת דָּוִד שֶׁמִּתְחִלָּה יָצְאָה עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה מְכֹעָר שֶׁל בְּנוֹת לוֹט וְכוּ' וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל הַרְבֵּה מְזֶה. וְכָל זֶה הוּא סוֹד מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ עַל פָּסוּק, "ה' יִסְפֹּר בִּכְתוֹב וְכוּ' זֶה יֻלַּד שָׁם וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם בִּכְתְבֵי הָאָר"י זַ"ל בִּמְקוֹמוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מִזֶּה, וְאָז תָּבִין מְעַט כְּטִפָּה מִן הַיָּם מִדְּבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מִסְתַּכֵּל תָּמִיד מָתַי תָּבוֹא הַטִּפָּה שֶׁל הַצַּדִּיק, כִּי בְּוַדַּאי גַּם בְּעֵת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שֶׁעֲדַיִן לֹא בָּאָה הַטִּפָּה שֶׁל הַצַּדִּיק, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּוַדַּאי עַל הַטִּפָּה, אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא שֶׁל רָשָׁע, לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ וּלְעַיֵּן בָּהּ וּלְשָׁמְרָהּ הֵיטֵב, כִּי הוּא יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת, שֶׁדֵּיקָא מִטִּפָּה זוֹ יִשְׁתַּלְשֵׁל הוֹלַדַּת הַצַּדִּיק, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא טִפָּה שֶׁל רָשָׁע, אֲבָל הַטּוֹב הַנִּפְלָא נֶעְלָם בָּהּ מְאֹד. וְעַתָּה אָנוּ יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּךְ, מָתַי תָּבוֹא הַטִּפָּה שֶׁהַצַּדִּיק נוֹלָד מִמֶּנָּה, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק יִהְיֶה נוֹלָד אַחַר כַּמָּה דּוֹרוֹת מִמֶּנָּה. (לֹא כְּמוֹ שֶׁמְּבִינִים עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ שֶׁהַצַּדִּיק נוֹלַד וְנִתְהַוֶּה מִטִּפָּה זוֹ מִיָּד וְגַם זֶה אֱמֶת, אֲבָל לְפִי דִּבְרֵינוּ הַפֵּרוּשׁ שֶׁהַטִּפָּה אֲפִלּוּ הִיא שֶׁל רָשָׁע, רַק שֶׁהַצַּדִּיק יִהְיֶה נוֹלָד מִמֶּנָּה לְאַחַר כַּמָּה דּוֹרוֹת, וּשְׁנֵיהֶם אֱמֶת). עַל-כֵּן נִסְמָךְ, "וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל, לְ "מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב", כִּי כָּל הַמִּקְרָא מְדַבֵּר מִבְּרוּר הַטּוֹב מֵהָרַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת מֵהַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִי מָנָה וְכוּ'. וּמִסְפָּר וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁיְּכוֹלִין לְגַלּוֹת לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מַעֲלָתוֹ וְכוּ' וּלְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם וּלְהַחֲזִירוֹ אֶל הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר שָׁם מִקֹּדֶם, "הֵן עַם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב". 'לֹא יִתְחַשָּׁב' דַּיְקָא שֶׁאֵינָם נִכְנָסִים בִּכְלָל חֶשְׁבּוֹן כִּשְׁאָר הָאֻמּוֹת, כִּי הֵם עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַחֶשְׁבּוֹן וְהַמִּסְפָּר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֵן עַם לְבָדָד יִשְׁכֹּן, שֶׁהֵם נִכְלָלִין בִּבְחִינַת בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב. שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁהוּא תַּכְלִית הָאַחְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּטַח בָּדָד. כִּי הָאֱמֶת הוּא לְבַדּוֹ, כִּי הָאֱמֶת הוּא אֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב, כִּי הֵם לְמַעְלָה מֵהַחֶשְׁבּוֹן, שֶׁשָּׁם אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, כִּי מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִם יוּכַל אִישׁ לִמְנוֹת אֶת עֲפַר הָאָרֶץ וְכוּ'. 'כַּעֲפַר הָאָרֶץ' דַּיְקָא, כִּי זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עִקַּר הַטּוֹב בְּחִינַת אֱמֶת הֵם בִּבְחִינַת עֲפַר הָאָרֶץ, בְּחִינַת

עָפָר יַעֲקֹב שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַמִּנְיָן, בִּבְחִינַת מִי מָנָה עָפָר יַעֲקֹב, כִּי הֶעָפָר מַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא נֶאֱחָז בִּבְחִינַת מִנְיָן וּמִסְפָּר וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּסּוּי דָּם בֶּעָפָר, 'בֶּעָפָר' דַּיְקָא, כִּי דַּם הַחַי שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ הָרַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי כִּסּוּי בֶּעָפָר, כִּי עָפָר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עָפָר שֶׁל מִצְוֹת כִּסּוּי מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע בִּבְחִינַת מִי מָנָה עָפָר יַעֲקֹב וְכוּ', כִּי עָפָר הוּא הַשֹּׁרֶשׁ וְהַסּוֹף שֶׁל כָּל דָּבָר, שֶׁשָּׁם מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר וְחוֹזֵר הַכֹּל אֶל הָאֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶהוּ בְּחִינַת עָפָר סוֹטָה שֶׁהוּא מְבֻרָר הָאֱמֶת אִם נִטְמְאָה אִם לָאו. כִּי דַּיְקָא הֶעָפָר הַקָּדֵשׁ שֶׁבְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן מְבֻרָר זֶה, מֵחֲמַת שֶׁעָפָר כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְשָׁם בִּטּוּלוֹ, עַל-כֵּן שָׁם נִבְחֶנֶת הַסּוֹטָה כְּשֶׁשּׁוֹתָה הַמַּיִם עִם הֶעָפָר אִם יְנִיקָתָהּ וְחַיּוּתָהּ מֵעָפָר טָמֵא שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ. וּמַעֲלָה מַעַל בְּאִישָׁהּ וּפָגְמָה בְּטִפֵּי הַהוֹלָדָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַטּוֹב, כִּי כָּל הַטּוֹב שֶׁבָּעוֹלָם יוֹצֵא בְּזֶרַע הַיְלוּדִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַמַּכִּירִים בַּה' יִתְבָּרֵךְ וְתוֹרָתוֹ. וְעַל-יְדֵי הֶעָפָר נִכָּר אִם פָּגְמָה בָּזֶה כַּנַּ"ל, אוֹ אִם הוּא לְהֵפֶךְ שֶׁהִיא טְהוֹרָה וְאָז וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זֶרַע עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, כִּי אָז הִיא זוֹכָה לִנֹּק מֵעֶפֶר דִּקְדֻשָּׁה, מֵעֶפֶר יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא הַטּוֹב בְּזֶרַע הַיְלוּדִים בְּחִינַת וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא הַטּוֹב בִּבְחִינַת מִי מָנָה עָפָר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִיא מְבִיאָה מִנְחַת קְנָאוֹת, שֶׁהִיא מִנְחַת שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָרְרִין הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הַבְּהֵמוֹת וְכוּ'. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּעֻצְמוֹ בְּחִינַת מִנְחַת סוֹטָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הִיא עִשְׂתָּה מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה, אַף קָרְבָּנָהּ מַאֲכַל בְּהֵמָה, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַתַּאֲוֹוֹת הֵם מֵרוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת עַל-יְדֵי הַטּוֹב שֶׁנִּתְעָרֵב בָּהֶם, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם לְהִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן הַכְּנָעָתָם עַל-יְדֵי קָרְבָּן שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה כְּדֵי לְבָרֵר הַחַיּוּת שֶׁל הַבְּהֵמוֹת בִּבְחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא הַטּוֹב וּמִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ סוֹד סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר אַבְרָהָם, "וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר", כִּי אַבְרָהָם רָצָה לְהִתְפַּלֵּל עַל סְדוֹם לְהַצִּילָם עַל-יְדֵי שֶׁיִּגַּלֶּה הַטּוֹב הַנִּסְתָּר בָּהֶם. וְעַל-כֵּן הָיָה מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַחַר הַטּוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּפָּרָשָׁה, "אוּלַי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צַדִּיקִים וְכוּ' אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם שְׁלֹשִׁים וְכוּ'". עַל-כֵּן מֻחֲמַת שֶׁרָצָה לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, דְּהַיְנוּ הָאֱמֶת מֵהַשֶּׁקֶר. עַל-כֵּן הִקְדִּים לוֹמַר, "וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר", שֶׁהַשִּׁים עַצְמוֹ כֶּעָפָר, דְּהַיְנוּ שֶׁקִּשֵּׁר עַצְמוֹ לִבְחִינַת הַשֹּׁרֶשׁ וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר בִּבְחִינַת מִי מָנָה עָפָר יַעֲקֹב כַּנַּ"ל, כִּי

עִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁיְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְשֹׁרֶשׁ הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָפָר מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל וְיִהְיֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כֶּעָפָר וָאֵפֶר, בִּבְחִינַת וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּבַטֵּל עַצְמוֹ מִכֹּל וְכֹל כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם הַרְגָּשָׁה וְשׁוּם יֵשׁוּת. וְיִקַּשֵּׁר עַצְמוֹ רַק לְהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד. שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת עָפָר דְּקֻדָּשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַשֶּׁקֶר וְנִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׂכָר שֶׁאָמַר אַבְרָהָם, וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר, זָכוּ בָּנָיו לִשְׁנֵי מִצְווֹת, לַעֲפַר סוֹטָה וּלְאֵפֶר פָּרָה, עֲפַר סוֹטָה הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָפָר דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת אֵפֶר פָּרָה שֶׁמִּטַּהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁנִּמְשְׁכָה מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁךְ זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכָה הַמִּיתָה וְהַטֻּמְאָה. וְטָהֳרָתוֹ עַל-יְדֵי אֵפֶר פָּרָה אֲדֻמָּה, כִּי אֵפֶר פָּרָה הוּא בְּחִינַת עָפָר הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַשְׁכְּחָן אֵפֶר דְּאִקְרֵי עָפָר, שֶׁנֶּאֱמַר, "וְלָקַח מֵעֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁזֶּה הָאֵפֶר שֶׁל פָּרָה, שֶׁנִּקְרָא עָפָר, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עָפָר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֹּׁרֶשׁ וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁם נִתְהַפְּכִין כָּל הַדְּבָרִים וְחוֹזְרִין לְשָׁרְשָׁם. וְעַל-כֵּן אֵפֶר פָּרָה מְטַמֵּא טְהוֹרִים וּמְטַהֵר טְמֵאִים, כִּי הִיא חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז, כג), "אָמַרְתִּי אֶחְכְּמָה וְהִיא רְחוֹקָה וְכוּ'". כִּי נִמְשָׁכַת מִשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא רֹאשִׁית הַכֹּל, שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד בְּלִי הֶבְדֵּל וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דַּרְכֵי ה' הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן אֵפֶר פָּרָה, שֶׁהִיא חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, כִּי הוּא חֻקַּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הוּא מְטַהֵר מִטֻּמְאַת מֵת, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עָפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵפֶר פָּרָה שֶׁנִּקְרָא עָפָר, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וְתַכְלִית הַכֹּל, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלֶּה הָאֱמֶת מִבְּחִינַת עָפָר יַעֲקֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְעַתָּה מַה מְּאֹד מְדֻקְדָּק הַפָּסוּק, "הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְכוּ'" הַנַּ"ל מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ. כִּי זֶה לְשׁוֹן הַפָּסוּק שָׁם (קֹהֶלֶת ג), "הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר", הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עָפָר הוּא בְּחִינַת אַחְדוּת, בְּחִינַת הָרֵאשִׁית וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, שֶׁשָּׁם כָּל הַדְּבָרִים בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל. וְזֶהוּ; "הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְכוּ'" 'אֶל מָקוֹם אֶחָד' דַּיְקָא שֶׁהוּא הָרֵאשִׁית וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל דָּבָר, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ

בְּחִינַת עָפָר, בְּחִינַת הַכֹּל הָיָה וְכוּ' וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֶעָפָר מְכַלֶּה הַזֻּהֲמָא שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, שֶׁשָּׁבִים כֻּלָּם לְשָׁם לְכַלֶּה הַפֶּשַׁע וּלְהָתֵם חַטָּאת, כִּי מִשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע וְהַטֻּמְאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְשָׁם בְּעַצְמוֹ נִכְלָה הַשֶּׁקֶר וְנִתְבַּטֵּל, כִּי שָׁם חוֹזֵר אֶל הָאַחְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא (בְּסִימָן נא) וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה פֵּרוּשׁ בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מִקְשָׁה זָהָב וְכוּ', אוֹר הַמְּנוֹרָה זֶה בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר אוֹר הַמֵּאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת מִכָּל שֶׁכֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל הָאוֹרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ. וְעַל-כֵּן אוֹר הַמְּנוֹרָה מֵאִיר עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן, כִּי שֶׁמֶן הוּא בִּבְחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, בְּחִינַת הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים וְכוּ' כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְכוּ', בְּחִינַת לֵרִיחַ שְׁמָנֶיךָ וְכוּ' (וְעַיֵּן לְעֵיל) וְיִתְבָּאֵר לְקַמָּן. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין, עַל-יְדֵי אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה מְאִירָה הַמְּנוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת". 'פְּנֵי הַמְּנוֹרָה' זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָרַב הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר, "שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת" הֵם שְׁאָר הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַנִּמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ כַּעֲנָפִים מֵאִילָן שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּלְמִידָיו. כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְעִנְיַן רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וְהַחֲבְרַיָּא וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם). וְהִזְהִיר הַכָּתוּב, שֶׁבְּכָל שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר, כֻּלָּם יִהְיֶה הִשְׁתַּדְּלוּתָם לְהָאִיר "אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה" לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בָּעוֹלָם שֶׁהוּא הַיָּחִיד בְּדוֹרוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים. שֶׁהָעִקַּר לְהַמְשִׁיךְ אוֹרוֹ בָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי יֵשׁ כַּמָּה צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְכֻלָּם אֱמֶת. אֲבָל יֵשׁ צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים, שֶׁהוּא עִקַּר עֶצֶם הָאֱמֶת בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב, שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר הַמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְכָל מִי שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל אֱמֶת צָרִיךְ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, כִּי שְׁאָר כָּל הַצַּדִּיקִים מִכָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר הַכְּשֵׁרִים וְהָעוֹלָם, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת חַלּוֹנוֹת אֲצִלּוֹ. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁיֵּשׁ בָּאֱמֶת בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב וְחַלּוֹן), (עַיֵּן בְּסִימָן קיב). וְעַל-כֵּן הָאֱמֶת שֶׁל שְׁאָר הַצַּדִּיקִים אֵינוֹ יָכוֹל לְהַכְנִיעַ לְגַמְרֵי אֶת הַשֶּׁקֶר, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם מַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִים לִפְעָמִים אֵיזֶה שֶׁקֶר אֲבָל הוּא רַק לְפִי שָׁעָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ מִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר בִּשְׁקָרִים וְרַמָּאוּת יוֹתֵר וּמְקַלְקֵל זֶה הַתִּקּוּן וְהָאֱמֶת שֶׁהִמְשִׁיךְ זֶה הַצַּדִּיק בָּעוֹלָם. וְלִפְעָמִים מִתְגַּבֵּר אַחַר כָּךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַשֶּׁקֶר עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁל זֶה הַצַּדִּיק יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי יוֹנֵק מִזֶּה הָאֱמֶת וּמְהַפְּכוֹ לִשְׁקָרָיו וְרַמָּאוּתָיו עַד שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה הָאֱמֶת הוּא מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁרָאִינוּ בַּחוּשׁ כַּמָּה פְּעָמִים עִנְיַן זֶה

וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה בַּמִּשְׁנָה, חֲכָמִים, הִזָּהֲרוּ בְּדִבְרֵיכֶם שֶׁמָּא תָּחוֹבוּ חוֹבַת גָּלוּת וְכוּ' (וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם הָרַב עוֹבַדְיָה בַּרְטֶנוּרָא). וְכֵן רוֹאִים כַּמָּה פְּעָמִים, אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הוּא יוֹדֵעַ מִכָּל זֶה וְהוּא יוֹדֵעַ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַד הַסּוֹף וְהוּא צוֹפֶה וּמַבִּיט עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , לְעִנְיַן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ כָּל מַה שֶּׁתִּלְמִיד וָתִיק עָתִיד לְחַדֵּשׁ. וְהוּא יוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיךְ אֱמֶת כָּזֶה בָּעוֹלָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַלְקְלוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעָלָיו מִתְגַּבְּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵעַל כָּל הַצַּדִּיקִים וּמְחַפֶּה וּבוֹדֶה עָלָיו שְׁקָרִים שֶׁלֹּא עָלוּ עַל לִבּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכַמָּה דּוֹרוֹת שֶׁדַּיְקָא עַל הַצַּדִּיק הַחַד בְּדָרָא, הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר אָמְרוּ עָלָיו שְׁקָרִים וּכְזָבִים וַעֲלִילוֹת שֶׁלֹּא עָלוּ עַל דַּעְתּוֹ. וְהָרִאשׁוֹן הָיָה אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁאָמְרוּ עָלָיו שֶׁהוּא מִין, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁאָמְרוּ, בְּשָׁבִיל הַמִּין הַזֶּה בָּא הָרָעָב. וְכֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁחֲשָׁדוּהוּ בְּאֵשֶׁת אִישׁ וְכָל אֶחָד קִנֵּא לְאִשְׁתּוֹ מִמֹּשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכֵן יִרְמְיָהוּ חֲשָׁדוּהוּ בְּאֵשֶׁת אִישׁ, וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים דַּוְקָא, יְחִידֵי הַדּוֹרוֹת אָמְרוּ דְּבָרִים כְּאֵלֶּה, אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף דִּבְרֵיהֶם חַיִּים וְקַיָּמִים לָעַד וּלְנֶצַח וְדִבְרֵי הַחוֹלְקִים בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים, כִּי שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד. כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת הַנַּ"ל הוּא מַמְשִׁיךְ אֱמֶת כָּזֶה בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ תַּכְלִית הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בְּטוּל הַשֶּׁקֶר בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַזְהִיר הַכָּתוּב שֶׁכָּל שִׁבְעַת הַנְּרוֹת יָאִירוּ אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה, שֶׁכָּל הִשְׁתַּדְּלוּתָם שֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הַכְּלוּלִים בְּשִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר, כֻּלָּם יִהְיוּ עֲבוֹדָתָם לְהָאִיר אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה, לְהַמְשִׁיךְ אוֹר פְּנֵי הַמְּנוֹרָה בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא נְקֻדַּת עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר בְּטוּל הַשֶּׁקֶר לְגַמְרֵי עַד קָצֶה אַחֲרוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁלֹּא תַּעֲשֶׂנָּה אֵיבָרִים אֵיבָרִים עַל-יְדֵי חִבּוּר, כִּי אִם עֲשֵׂית שֶׁל כִּכַּר זָהָב הָיְתָה וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי הַמְּנוֹרָה הָיְתָה בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת מֻחְתֶּכֶת אַחַת, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיּוֹצְאִין מִמֶּנָּהּ כַּפְתּוֹרִים וּפְרָחִים וּגְבִיעִים מְשֻׁקָּדִים הַרְבֵּה וְיֵרֵךְ וּפְרָחִים וְקָנִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵעֲשֵׂית זָהָב אֶחָד, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא אֶחָד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת וְאַף-עַל-פִּי שֶׁמַּהֲאֱמֶת נִמְשָׁכִין הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וְכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גְּוָנִין וְשִׁנּוּיִים לְאֵין מִסְפָּר, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּשׁוֹרֶשׁ הַכֹּל כֻּלָּא אֶחָד בְּחִינַת עַד יֵרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא, שֶׁהַכֹּל מֵעֲשֵׂית אֶחָד, כִּי כֻּלָּא אֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁהוּא אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חַיָּה לִבְהֵמָה; שֶׁהַבְּהֵמָה חֶלְבָּהּ אָסוּר וְאֵין דָּמָהּ טָעוּן כִּסּוּי. וְהַחַיָּה לְהִפּוּךְ, כִּי יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בְּעִנְיַן הַטּוֹב בֵּין הָעַכּוּ"ם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטּוֹב הַמְגֻלְגָּל בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְכוּ', כִּי לִפְעָמִים הַטּוֹב כָּבוּשׁ מְאֹד בְּגָלוּת גָּדוֹל וְלִפְעָמִים שֶׁאֵינוֹ כָּבוּשׁ כָּל כָּךְ. וְעַל-פִּי רֹב הוּא, שֶׁכָּל מַה שֶׁהַטּוֹב גָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר כְּשֶׁנּוֹפֵל בַּגָּלוּת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כָּבוּשׁ בְּגָלוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶׁהַטּוֹב חָשׁוּב וְגָדוֹל בְּיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בִּכְתְבֵי הָאָר"י בַּאֲרִיכוּת בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, בִּפְרָט בְּסֵפֶר הַגִּלְגּוּלִים, שֶׁעִקַּר תַּאֲוֹת וְהִשְׁתּוֹקְקוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת הוּא לְהִתְגַּבֵּר, לְנֹק מֵהַטּוֹב הַגָּדוֹל וְהֶחָשׁוּב בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל הַיֵּצֶר הָרָע; כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת (יוֹאֵל ב, כ); שֶׁפָּשַׁט יָדוֹ בַּגְּדוֹלִים. וְעַל-כֵּן לִפְעָמִים הַטּוֹב כָּבוּשׁ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמּוֹדִיעִין לְהַטּוֹב מַעֲלָתוֹ עַל-יְדֵי הַבְּחִינוֹת שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, הֵם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ', עַד שֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם בְּזֶרַע הַיְלוּדִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה גַּם הוּא לְפִי מַעֲלַת הַטּוֹב שֶׁמֻּחְמָת עֹצֶם מַעֲלַת הַטּוֹב הֵם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּשֶׁמּוֹדִיעִים לוֹ מַעֲלָתוֹ וְכוּ' וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ עֹמֶק מַחֲשַׁבְתָּם יוֹתֵר וְכוּ' עַד שֶׁיּוֹצֵא בְּזֶרַע הַיְלוּדִים. וְהַכֹּל מֻחְמָת גֹּדֶל מַעֲלַת הַטּוֹב, שֶׁעָלָיו דַּיְקָא מִתְגַּבְּרִים וּמִתְגָּרִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת, כִּי בְּהֵמוֹת רְאוּיוֹת לְקָרְבָּן, אֲבָל לֹא חַיּוֹת. וְזֶה סִימָן עַל עֹצֶם מַעֲלַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בַּבְּהֵמוֹת יוֹתֵר מִבַּחַיּוֹת. וּמֻחְמַת זֶה בְּעֶצְמוֹ הַבְּהֵמָה מְגֻשֶּׁמֶת יוֹתֵר מֵחַיָּה, כִּי תְּנוּעָתָהּ כְּבֵדָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵחַיָּה וְהַחַיּוֹת קַלִּים בְּטִבְעָם וּפִקְחִים יוֹתֵר מֵהַבְּהֵמוֹת. וְזֶה מֻחְמַת שֶׁהַטּוֹב שֶׁבַּחַיּוֹת שֶׁהוּא חַיּוּתָם אֵינוֹ כָּבוּשׁ בְּגָלוּת עָצוּם כָּל כָּךְ כְּמוֹ בְּהֵמוֹת, עַל-כֵּן תְּנוּעָתָם קַלָּה, כִּי יֵשׁ לָהֶם חַיּוּת יוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַחַיּוּת מֵהַטּוֹב. אֲבָל הַבְּהֵמָה מֻחְמַת שֶׁחַיּוּתָהּ שֶׁמְּקֻבֶּלֶת מֵהַטּוֹב כָּבוּשׁ בְּעֹמֶק הַגָּלוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַל-כֵּן עִקַּר רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת מִתְגַּבֵּר בָּהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְעַל-כֵּן תְּנוּעָתָהּ כְּבֵדָה בְּיוֹתֵר, כִּי מִתְגַּבֵּר הַגַּשְׁמִיּוּת וְהַכְּבֵדוּת יוֹתֵר מֻחְמַת שֶׁהַטּוֹב כָּבוּשׁ שָׁם בַּגָּלוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּהֵמָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁמִּשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אֲבָל הַחַיָּה נִקְרֵאת בְּשֵׁם חַיָּה לְשׁוֹן רוּחַ חִיּוּנִית, כִּי שָׁם אֵין הַחַיּוּת שֶׁהוּא הַטּוֹב כָּבוּשׁ כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה מֻחְמַת שֶׁהַטּוֹב שֶׁבַּבְּהֵמוֹת גָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר, שֶׁשָּׁם מִתְגַּבֵּר הַגָּלוּת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן בַּבְּהֵמָה גַּם חֶלְבָּהּ אָסוּר, כִּי מְבֹאָר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁלִּפְעָמִים מִתְגַּבְּרִים עַל הַטּוֹב כָּל כָּךְ עַד שֶׁמֻּכְרָח לָצֵאת הַטּוֹב בְּזֶרַע הַיְלוּדִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' יִסְפֹּר וְכוּ'. זֶה יֻלַּד שָׁם וְכוּ'. וְהַהוֹלָדָה הוּא מֵהַמֹּחַ וְעִקַּר הַמֹּחַ הוּא עַל-יְדֵי שַׁמְנוּנִית וַחֲלָבִים שֶׁבְּגוּף. (כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר).

וּמִשָּׁם עִקַּר הַטִּפָּה זְרִעִית, כִּי הַשַּׁמְנוּנִית וְהַחֲלָבִים שֶׁבַּגּוּף עוֹלִים אֶל הַמֹּחַ וּמֵהֶם מִתְהַוֶּה טִפָּה וְאַחַר כָּךְ נִמְשֶׁכֶת הַטִּפָּה לְכָל־כֵּלִי הַהוֹלָדָה שֶׁהֵם הַכְּלָיוֹת, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחֲלָבִים שֶׁהֵם מְבַשְּׁלִין אֶת הַטִּפָּה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הַהוֹלָדָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַהוֹלָדָה עַל־יְדֵי הַחֲלָבִים. וְעַל־כֵּן בַּבְּהֵמוֹת שֶׁהַטּוֹב גָּדוֹל בְּמַעֲלָה, שֶׁמַּחֲמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל־יְדֵי הַהוֹלָדָה, עַל־כֵּן גַּם הַחֲלָבִים אֲסוּרִים, כִּי שָׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַל הַטּוֹב שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעַ לְהַטּוֹב הִתְעוֹרְרוּת שֶׁיִּזְכֹּר מַעֲלָתוֹ וְיָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, אָזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו וּמַכְנִיסִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ עֹמֶק מַחֲשַׁבְתָּם וְנִכְבָּשׁ שָׁם מְאֹד מְאֹד יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה, כִּי הָרַע מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר מֻחְמָת שֶׁרוֹאֶה שֶׁקָּרוֹב יֵצֵא מִמֶּנּוּ. וַאֲזַי הָרַע מִתְגַּבְּרֶת בְּהִתְגַּבְּרוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יוֹצֵא הַטּוֹב מִפְּנִימִיּוּת עֹמֶק מַחֲשַׁבְתָּם שֶׁהִכְנִיסוּהוּ לְשָׁם, שֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם עַל־יְדֵי זֶרַע הַיְלוּדִים. וְעַל־כֵּן הַחֲלָבִים שֶׁהֵם סְבִיב כְּלֵי הַהוֹלָדָה וְכָל עִקַּר הַהוֹלָדָה מִתְהַוֶּה מֵהֶם, עַל־כֵּן שָׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרַע יוֹתֵר וְיוֹתֵר, רַק שֶׁמִּפְּנִימִיּוּת עֹמֶק הַמַּחֲשָׁבָה הַמִּתְהַוֶּה מֵהֶם, מִשָּׁם יוֹצֵא הַטּוֹב עַל־יְדֵי טִפַּת הַהוֹלָדָה, אֲבָל הֵם בְּעַצְמָם שֶׁהֵם סְבִיבוֹת הַמַּחֲשָׁבָה וְהַטִּפָּה, שָׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרַע, שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל הַטּוֹב לְהַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ עֹמֶק הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל. עַל־כֵּן הַחֵלֶב אָסוּר בִּבְהֵמָה, כִּי שָׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַל הַטּוֹב לְהַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ עֹמֶק הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל, עַל־כֵּן הַחֵלֶב אָסוּר בִּבְהֵמָה, כִּי שָׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַל הַטּוֹב כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה גַּם דָּמָהּ אֵין טָעוּן כִּסּוּי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ עַתָּה לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבַּדָּם עַל־יְדֵי כִּסּוּי בֶּעָפָר, כִּי מֵעֹצֶם הִתְגַּבְּרוּת הָרַע שֶׁבַּבְּהֵמָה עַל הַחֵלֶב וְהַדָּם, שֶׁהֵם עִקַּר הַחַיּוּת שֶׁל כָּל מִין חַי, כִּי הַחֲלָבִים הֵם קִיּוּם הַמֹּחִין שֶׁמִּשָּׁם כָּל שֹׁרֶשׁ הַחַיּוּת. וְהַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְהַחַיּוּת שֶׁל כָּל הַגּוּף. וּמֵחֲמַת גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַל הַטּוֹב שֶׁבַּבְּהֵמָה הַכָּבוּשׁ בְּיוֹתֵר בְּחֵלֶב וְדָם כַּנַּ"ל, עַל־כֵּן שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִים, וְעַל־כֵּן אֵין דָּמָהּ טָעוּן כִּסּוּי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב שֶׁבַּדָּם בְּהֵמָה מֵעֹצֶם הִתְגַּבְּרוּת הָרַע כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁבַּדָּם וְחֵלֶב שֶׁל בְּהֵמָה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי קָרְבָּנוֹת שֶׁעוֹלִין עַל הַמִּזְבֵּחַ מַמָּשׁ, שֶׁמֵּעֹצֶם קְדֻשַּׁת הַמִּזְבֵּחַ וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ מִתְבָּרֵר הַטּוֹב שֶׁבַּדָּם וְחֵלֶב. וְעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר הַכַּפָּרָה, מֵחֲמַת שֶׁעוֹלֶה הַטּוֹב מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים. וְעַתָּה בְּגָלוּתֵנוּ שֶׁאֵין לָנוּ מִזְבֵּחַ וְלֹא קָרְבָּן אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרֵר הַדָּם וְהַחֵלֶב כְּלָל. וְכָל תִּקּוּנָם עַל־יְדֵי בְּחִינַת זֶרַע הַיְלוּדִים, הַיְנוּ שֶׁכָּל הַבְּהֵמוֹת שֶׁהָיוּ בְּכָל הַגָּלוּת יִהְיֶה תִּקּוּנָם בִּשְׁלֵמוּת עַל־יְדֵי הַוְּלָדוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מֵהֶם מִדּוֹר לְדוֹר עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, שֶׁאָז יַעֲלוּ וְלִדּוֹתֵיהֶם לְקָרְבָּנוֹת עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאָז יִתְתַּקֵּן כָּל הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בָּהֶם. וּבִשְׁבִיל זֶה מָצִינוּ בַּתּוֹרָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁהִזְכִּירָה מֵהַוְּלָדוֹת הַבְּהֵמוֹת. וְכַמָּה מִצְוֹת תְּלוּיִם בְּוַלְדוֹתֵיהֶם מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּחַיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּבְהֵמָה, "שׁוֹר, אוֹ כֶשֶׂב, אוֹ עֵז כִּי

יִוָּלֵד וְכוּ'". וּכְתִיב, "קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם וְכוּ' בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה וְכוּ'". כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּהֵמוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הוֹלָדָה, מֵחֲמַת שֶׁהַטּוֹב שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל בְּמַעֲלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁבָּאִין מִבְּהֵמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אָסְרָה הַתּוֹרָה אִסּוּר אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ בִּבְהֵמָה וְלֹא בְּחַיָּה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁבַּבְּהֵמָה אֵין נִגְמָר הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי שְׁחִיטָתָהּ בְּעַצְמָהּ כִּי אִם עוֹד צָרִיךְ הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בָּהּ לְהִתְבָּרֵר עַל-יְדֵי זֶרַע הַיִּלּוּדִים. עַל-כֵּן אָסוּר לִשְׁחֹט אוֹתָהּ וְאֶת בְּנָהּ בְּיוֹם אֶחָד. כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּהֶלְכוֹת שְׁחִיטָה לְעִנְיַן אִסּוּר אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל בְּחַיָּה לֹא הִזְכִּירָה הַתּוֹרָה הַלְּזֹדְתָּהּ בְּשׁוּם מָקוֹם וְאֵין שׁוּם מִצְוָה תְּלוּיָה בְּלֵדָתָהּ, כִּי שָׁם בְּחִינַת הַחַיּוּת וְהַטּוֹב קָטָן מִבְּהֵמָה וְעַל-כֵּן אֵינוֹ כָּבוּשׁ כָּל כָּךְ. וְעַל-כֵּן הוּא מִתְבָּרֵר עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה שֶׁלָּהּ בְּעַצְמָהּ וְאֵין בֵּרוּרָהּ תָּלוּי בְּבֵרוּר וְלָדוֹתֶיהָ וּמֵאַחַר שֶׁאֵין לָהּ שׁוּם שַׁיְכוּת עִם וְלָדוֹתֶיהָ לְעִנְיַן בֵּרוּר הַטּוֹב, עַל-כֵּן אֵין שַׁיָּךְ בָּהּ אִסּוּר אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁאֵין בֵּרוּרָם תָּלוּי זֶה בָּזֶה כְּלָל כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ חֶלְבָּהּ מֻתָּר, כִּי שָׁם אֵין מִתְגַּבֵּר הָרַע בִּבְחִינַת הוֹלָדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֵלֶב שֶׁשָּׁם הַהוֹלָדָה, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה נֶאֱסַר הַחֵלֶב בִּבְהֵמָה כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּחַיָּה שֶׁאֵין הָרַע מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ וְיכוֹלִין לְבָרְרוֹ מִיָּד, עַל-כֵּן חֶלְבָּהּ מֻתָּר, כִּי שָׁם אֵין הָרַע מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ לְהַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ עֹמֶק הַמַּחֲשָׁבָה וְכוּ', שֶׁמֵּחֲמַת זֶה אָסוּר הַחֵלֶב בַּבְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ דָּמָהּ טָעוּן כִּסּוּי, כִּי בְּחַיָּה עִקַּר הַטּוֹב כָּבוּשׁ בַּגְּלוּת בְּתוֹךְ הַדָּם, כִּי אֵינוֹ נִכְבָּשׁ הַטּוֹב לְתוֹךְ עֹמֶק הַמַּחֲשָׁבָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּהֵמָה, רַק הוּא כָּבוּשׁ בְּעִקַּר הַחַיּוּת שֶׁהִיא הַדָּם וּמֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ נִכְבָּשׁ בְּעֹמֶק הַמַּחֲשָׁבָה, עַל-כֵּן יְכוֹלִין לְבָרְרוֹ מִיָּד וְעַל-כֵּן דָּמָהּ טָעוּן כִּסּוּי, כִּי דַּם הַחַיָּה אָנוּ מְבָרְרִין וּמְתַקְּנִין מִיָּד עַל-יְדֵי הַכִּסּוּי בֶּעָפָר כַּנַּ"ל. אֲבָל דַּם הַבְּהֵמָה אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶרַע הַיִּלּוּדִים שֶׁיִּהְיוּ מֵהֶם קָרְבָּנוֹת, שֶׁאָז יַעֲלוּ דָּמָם עַל הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁזֶּה גְּמַר תִּקּוּנָם כַּנַּ"ל:

חלק לב

וְעַל-כֵּן דַּם הַחַיָּה תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי כִּסּוּי דַּיְקָא, שֶׁצְּרִיכִין לְכַסּוֹת הַדָּם בֶּעָפָר, לְכַסּוֹת דַּיְקָא. אֲבָל דַּם הַבְּהֵמָה כְּשֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ אָז תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי זְרִיקָה דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּאִתְגַּלְיָא, שֶׁזּוֹרְקִין הַדָּם בְּגָלוּי עַל הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת עֶפֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי". כִּי תִּקּוּן הַחַיָּה שֶׁמִּתַּקְּנִין מִיָּד זֶה בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים הַנַּעֲשִׂים עַכְשָׁיו בִּזְמַן הַגָּלוּת, אֲבָל תִּקּוּן דַּם הַבְּהֵמָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי קָרְבָּנוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב עַל-יְדֵי הַיִּלּוּדִים. זֶה בְּחִינַת גְּמַר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁיִּהְיֶה בִּזְמַן בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, שֶׁאָז יִתְבָּרֵר הַטּוֹב בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בִּבְחִינַת ה' יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד שָׁם וְכוּ', שֶׁזֶּה יִהְיֶה בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְעַל-כֵּן הַדָּם שֶׁל חַיָּה צָרִיךְ כִּסּוּי דַּיְקָא,

כִּי עַכְשָׁיו אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בְּשׁוּם אֹפֶן, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְאֵיזֶה אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְגַלּוֹתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּכַסֶּה אוֹתוֹ בְּכַמָּה כִּסּוּיִים וּלְבוּשִׁים עַד שֶׁנִּתְכַּסֶּה בֶּאֱמֶת מֵרֹב בְּנֵי אָדָם, רַק זְעִירִין אִנּוּן שֶׁזּוֹכִין לְהָבִין הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַכִּסּוּי דַּיְקָא. כִּי עַתָּה בְּהֶכְרֵחַ לְכַסּוֹת הָאֱמֶת כִּי אִם יִגָּלֶה הָאֱמֶת בְּפֵרוּשׁ יוּכַל הַשָּׂקָר לְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל-יְדֵי-זֶה הָאֱמֶת דַּיְקָא כַּנַ"ל בַּאֲרִיכוּת, שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּגַלִּין אֵיזֶה אֱמֶת, הֵם מִתְגַּבְּרִין עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא בְּשִׁקְרִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּבְשָׁבִיל זֶה הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים צְרִיכִין לְהַזְהֵר בְּדִבְרֵיהֶם הָאֲמִתִּיִּים מְאֹד מְאֹד אֵיךְ לְאָמְרָם, לְכַסּוֹתָם בְּכַמָּה כִּסּוּיִים, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲכָמִים הִזָּהֲרוּ בְּדִבְרֵיכֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְכֵן מוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זְכֵרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁבְּכַמָּה וְכַמָּה כִּסּוּיִים צָרִיךְ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל לֶעָתִיד כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר, אָז נוֹכַל לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בְּפַרְהֶסְיָא בִּפְנֵי כָּל עַם וְעֲדָה, כִּי עַכְשָׁיו הוּא בְּחִינַת וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת צָרִיךְ לְהַסְתִּיר אֶת הָאֱמֶת וּלְכַסּוֹתוֹ בָּאָרֶץ וּבֶעָפָר שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת כַּנַ"ל, אֲבָל לֶעָתִיד יִתְקַיֵּם, אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. וְאָז נוּכַל לְגַלּוֹת הָאֱמֶת לְעֵין כֹּל. וְעַל-כֵּן תִּקּוּן דַּם הַחֵיָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַכְשָׁיו בַּגְּלוּת, הוּא עַל-יְדֵי כִּסּוּי בֶּעָפָר. "כִּסּוּי" דַּיְקָא כַּנַ"ל. אֲבָל בַּקְּרְבָּנוֹת שֶׁיִּהְיֶה כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ אָז יְבָרְרוּ וְיִתַּקְּנוּ הַטּוֹב שֶׁבְּדָם הַבְּהֵמָה עַל-יְדֵי זְרִיקָה דַּיְקָא שֶׁהִיא בְּגָלוּי, כִּי אָז נוּכַל לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב שֶׁהוּא הָאֱמֶת בְּאִתְגַּלְיָא וּבְפַרְהֶסְיָא לְעֵין כֹּל כַּנַ"ל:

חלק לג

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהֶכֵּר וְהַסִּימָן שֶׁבֵּין חַיָּה לִבְהֵמָה הוּא בַּקְּרָנוֹת, כִּי הַקְּרָנוֹת הֵם עִקַּר חִזּוּק וּגְבוּרָה שֶׁל הַבַּעַל חַי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עָמוֹס ו), "הֲלֹא בְחָזְקֵנוּ לָקַחְנוּ לָנוּ קַרְנַיִם". וְדֶרֶךְ שָׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הַטּוֹב שֶׁהוּא הַחַיּוּת. כִּי הַקֶּרֶן מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁנִּקְרָא "קֶרֶן". (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה, וַהֲוֵי לֵיהּ קַרְנָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת קֶרֶן הַשּׁוֹפָר שֶׁתּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹבֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה לְעוֹרֵר כָּל הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בַּמָּקוֹם שֶׁכָּבוּשׁ שֶׁיֻּחְזַר לַה' יִתְבָּרַךְ. וּמְעוֹרְרִין וּמַזְכִּירִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי קֶרֶן הַשּׁוֹפָר דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מוֹדִיעִין לְהַטּוֹב מַעֲלָתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ', כִּי כָּל הַטּוֹב הַנֶּאֱבָד וְהַנִּדָּחָה לַמָּקוֹם שֶׁנִּכְבָּשׁ שָׁם בַּגְּלוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאוֹבְדִים וְהַנִּדָּחִים, כֻּלָּם יָשׁוּבוּ עַל-יְדֵי קֶרֶן הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַנִּשְׁמָע לַמֻּרְחָקִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קֶרֶן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, כִּי עִקַּר מַתַּן תּוֹרָה הָיָה עַל-יְדֵי קִבּוּץ הַטּוֹב מִמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַהֶכֵּר

וְהַסִּימָן שֶׁבֵּין חַיָּה לִבְהֵמָה נִכָּר בַּקְּרָנוֹת, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מוֹדִיעִין לְהַטּוֹב מַעֲלָתוֹ בִּבְחִינַת וַהֲוֵי לֵיהּ קַרְנָא וְחָקִיק עֲלֵיהּ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֲרָקִים שֶׁבַּקְּרָנוֹת שֶׁהֵם מֵהַסִּימָנִים שֶׁבֵּין חַיָּה לִבְהֵמָה (כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, סִימָן פ), כִּי שָׁם בַּקְּרָנוֹת נִכָּר הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בִּבְחִינַת בְּהֵמָה וְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בִּבְחִינַת חַיָּה, מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַהִתְעוֹרְרוּת וְהַהוֹדָעָה לְהַטּוֹב מַעֲלָתוֹ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַקְּרָנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל, בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק לד

לְעִנְיַן מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם, שֶׁדְּיִקָּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשֶּׁקֶר נִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת אַחַר כָּךְ. וְכֵן מְבֹאָר מֵעֵין זֶה בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁסִּפֵּר מָשָׁל, מֵאֶחָד שֶׁהָלַךְ בַּדֶּרֶךְ שֶׁנָּפַל עָלָיו גַּזְלָן וְלָקַח כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְהִנִּיחוֹ, וְהִתְחִיל הַנִּגְזָל לְבַקֵּשׁ מֵהַגַּזְלָן, "הֱיוֹת שֶׁזֶּה זְמַן רַב שֶׁהָיִיתִי נָע וָנָד מִבֵּיתִי לְהָבִיא טֶרֶף לְבֵיתִי עַד שֶׁקִּבַּצְתִּי זֶה הַסַּךְ וְעַתָּה כְּשֶׁאָבוֹא לְבֵיתִי בְּיָדַיִם רֵיקָנִיּוֹת אֵיךְ אֶשָּׂא פָּנַי, כִּי לֹא יַאֲמִינוּ לִי כְּלָל שֶׁנָּפַל עָלַי גַּזְלָן. בְּכֵן אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמְּךָ עַל כָּל פָּנִים, תַּעֲשֶׂה בִּי סִימָן שֶׁנָּפַלְתָּ עָלַי". וּפָשַׁט לוֹ כְּנַף בִּגְדּוֹ כְּדֵי שֶׁיּוֹרֶה הַגַּזְלָן בְּקִנְיָנִי שְׂרָפָה שֶׁלּוֹ בְּכְנַף בִּגְדּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ סִימָן שֶׁנָּפַל עָלָיו גַּזְלָן. וְכֵן עָשָׂה הַגַּזְלָן. אַחַר כָּךְ בִּקְּשׁוּ עוֹד פַּעַם שֶׁיּוֹרֶה בּוֹ עוֹד בְּהַכּוֹבַע שֶׁלּוֹ אוּלַי לֹא יַאֲמִינוּ בִּשְׁבִיל סִימָן אֶחָד, וּמִלֵּא מִשְׁאֲלָתוֹ עוֹד הַפַּעַם וְיוֹרֶה בּוֹ עוֹד. וְכֵן בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עוֹד שֶׁיּוֹרֶה בּוֹ עוֹד בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת בִּבְגָדָיו כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ סִימָנִים הַרְבֵּה, וְכֵן עָשָׂה הַגַּזְלָן. אַחַר כָּךְ בִּקֵּשׁ עוֹד הַפַּעַם שֶׁיּוֹרֶה בּוֹ עוֹד בְּשֶׁאָר מְקוֹמוֹת שֶׁיּוֹרֶה בּוֹ עוֹד, כִּי אוּלַי לֹא יַאֲמִינוּ לִי עוֹד הַסִּמָנִים שֶׁיּוֹרִין בָּהֶם שֶׁקּוֹרִין 'פִּילְוָויר', כִּי כְּבָר כָּלָה הַכֹּל". תֵּכֶף כְּשֶׁשָּׁמַע הַנִּגְזָל שֶׁאֵין לוֹ עוֹד 'פִּילְוָויר', מִיָּד תָּפַס אֶת הַגַּזְלָן בְּעָרְפּוֹ וְהוֹרִידוֹ לָאָרֶץ וְלָקַח מִמֶּנּוּ כָּל הַגְּזֵלָה שֶׁגָּזַל מִמֶּנּוּ וְהָלַךְ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. וְסִפֵּר זֹאת לְעִנְיַן שֶׁלִּפְעָמִים כְּשֶׁפּוֹגְעִים עִם כּוֹפְרִים, אוֹ מִתְנַגְּדִים וְהֵם מִתְוַכְּחִים הַרְבֵּה כְּנֶגֶד הָאֱמֶת וּפוֹעֲרִים פִּיהֶם לִבְלִי חֹק בְּרִבּוּי דְּבָרִים וּטְעָנוֹת וַאֲמַתְלָאוֹת שֶׁל הֶבֶל, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין לָהֶם עַד שֶׁיִּכְלוּ דִּבְרֵיהֶם וְאַחַר כָּךְ יִתְבַּטְּלוּ דִּבְרֵיהֶם מִמֵּילָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי כט, יא) כָּל רוּחוֹ יוֹצֵא כְּסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל, שֶׁכַּאֲשֶׁר מַרְבִּין מְאֹד בַּשְּׁקָרִים וּכְזָבִים וְרַמָּאוּת וַעֲקִמימוּת וְכוּ' הֵם מַרְבִּים כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּכְלוּ שִׁקְרֵיהֶם לְגַמְרֵי וְאָז יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי אָז אֶהֱפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וְכוּ' 'אֶהֱפֹּךְ' דַּיְקָא, כִּי אָז בְּאַחֲרִית הַיָּמִים יִתְגַּבֵּר וְיִתְפַּשֵּׁט הַשֶּׁקֶר לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִתְהַפֵּךְ הַשֶּׁקֶר אֶל הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, עַד שֶׁיִּתְהַפְּכוּ כָּל הָעַמִּים אֶל הָאֱמֶת

לִקְרֹא בְּשֵׁם ה' וּלְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ: "כִּי אָז אֶהֱפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים וְכוּ'". 'אֶהֱפֹּךְ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, וְהָבֵן:

וְזֶה בְּחִינַת שִׁפַּת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר, 'אַרְגִּיעָה' לְשׁוֹן מַרְגּוֹעַ וּמָנוֹחַ, כִּי כָּל דָּבָר קוֹדֶם שֶׁבָּא לְתַכְלִית שְׁלֵמוּתוֹ אֵין לוֹ מַרְגּוֹעַ וּמָנוֹחַ, כִּי הוּא כְּמוֹ מִתְגַּלְגֵּל וְנָע וָנָד וּמִטַּלְטָל, עַד שֶׁיָּבוֹא לִשְׁלֵמוּתוֹ בְּתַכְלִית וְאָז הוּא מַרְגּוֹעוֹ וּמְנוּחָתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר. כִּי הַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט עַכְשָׁיו לָאֹרֶךְ וְלִרְחַב לְהַטְעוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, מַה' יִתְבָּרֵךְ וּמִתּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וּכְבָר נִתְפַּסּוּ רַבִּים וְנִלְכְּדוּ בַּמֶּה שֶׁנִּלְכְּדוּ עַל-יְדֵי הַשֶּׁקֶר, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא בָּא הַשֶּׁקֶר לְמַרְגּוֹעוֹ וּמְנוּחָתוֹ, כִּי עֲדַיִן נִשְׁאֲרוּ רַבִּים צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ לְקוֹל הַשֶּׁקֶר וְלֹא הִנִּיחוּ עַצְמָן לִטְעוֹת עַל-יְדֵי הַשֶּׁקֶר וְרָדְפוּ אַחַר הָאֱמֶת בֶּאֱמֶת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הֶקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ". כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, בָּאתִי עַד קֵץ כָּל הַדּוֹרוֹת וְעֲדַיִן אֲנִי אוֹחֵז בָּךְ וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁנִּתְעוּ אַחַר הַשֶּׁקֶר, עֲדַיִן נִשְׁאָר בָּהֶם כַּמָּה נְקֻדּוֹת מֵהָאֱמֶת. וּמֵחֲמַת זֶה עֲדַיִן לֹא הִשְׁלִים הַשֶּׁקֶר לָבוֹא לְמַרְגּוֹעוֹ וּמְנוּחָתוֹ וְהוּא חוֹתֵר תָּמִיד לִתְפֹּס הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁקָרָיו. וְעַל-כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכָל פַּעַם בִּשְׁקָרִים וְרַמָּאוּת חֲדָשׁוֹת בְּלִי שִׁעוּר, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁכַּת הָאֶפִּיקוֹרְסִים מְחַבְּרִים חִבּוּרִים בְּכָל עֵת גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים בְּכַמָּה מִינֵי פִּתּוּיִים וַהֲסָתוֹת וְדִבְרֵי חֲלַקְלַקּוֹת לְהַטְעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם בְּנִכְלֵי הֶבְלֵיהֶם וְכוּ' (כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר), אֲבָל עַל-יְדֵי הִתְפַּשְּׁטוּת הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁהוּא סָמוּךְ לְמַרְגּוֹעוֹ וְלִמְנוּחָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכְּמַעַט יִתְעוּ הַכֹּל בִּשְׁקָרָיו, חַס וְשָׁלוֹם, אָז דַּיְקָא שִׁפַּת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשֶּׁקֶר מְאֹד מְאֹד יִתְהַפֵּךְ הַשֶּׁקֶר אֶל הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מוּבָן הַפָּסוּק הַזֶּה הֵיטֵב, "שִׁפַּת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר", שֶׁלְּשׁוֹן אַרְגִּיעָה אֵין לוֹ שׁוּם פֵּרוּשׁ עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ, כִּי רַשִׁ"י פֵּרֵשׁ לְשׁוֹן רַגַע, וְאֵינוֹ מְיֻשָּׁב עַל לְשׁוֹן אַרְגִּיעָה, אֲבָל עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב כְּפְשׁוּטוֹ, שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִתְנַבֵּא שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, כְּשֶׁאֻתַּן כֹּחַ לְהַשֶּׁקֶר שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם עַד שֶׁכְּמַעַט אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר, שֶׁכְּמַעַט אֻתַּן לוֹ מַרְגּוֹעַ וּמָנוֹחַ בָּעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּרְצֶה לְהִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, אָז דַּיְקָא 'שִׁפַּת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד', כִּי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשֶּׁקֶר מְאֹד מְאֹד יִתְהַפֵּךְ הַשֶּׁקֶר אֶל הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. (כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁגַּם כֹּחַ הַשֶּׁקֶר לְהַטְעוֹת הָעוֹלָם, נֶאֱחָז מֵהַקְּדֻשָּׁה, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַתְעוֹת אֶת הָעוֹלָם). וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בְּעִנְיָן זֶה שֶׁכֹּחַ הַשֶּׁקֶר מֵהָאֱמֶת, מֵחֲמַת שֶׁבְּרֵאשִׁית הַכֹּל כָּל הַדְּבָרִים בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַנָּבִיא (יִרְמְיָה ד, י), "אָכֵן הַשֵּׁא הִשֵּׁאתָ לָעָם הַזֶּה וְכוּ'" וּכְתִיב, "לָמָּה תַּתְעֵנוּ ה' מִדְּרָכֶיךָ וְכוּ'" וְכֵן הַרְבֵּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ הַכְנָעַת הַשֶּׁקֶר וּבִטּוּלוֹ מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל כֹּחוֹ מִן הָאֱמֶת, מֵה' יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ,

כְּבְיָכוֹל, שֶׁנָּתַן לָנוּ כֹּחַ בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וּבְאַחֲרִית הַיָּמִים יְבַטְּלוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי מְנִיהּ וּבְיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשֶּׁקֶר יִתְהַפֵּךְ אֶל הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שַׂיָּךְ שַׁפִּיר לְשׁוֹן אַרְגִּיעָה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן מְדַבֵּר בַּעֲדוֹ וְהָבֵן:

חלק לה

מֹשֶׁה כְּבַד פֶּה, בְּמִצְרַיִם וְדִבֶּר הוּא לְךָ וְכוּ' וְאַהֲרֹן אָחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֶךָ. אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם אֲוִיר הַנָּח, וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן נִמְשַׁךְ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים. הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים, שֶׁשָּׁם נִסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי. וְעַל-כֵּן הַקְּרָבָנוֹת שֶׁמַּקְרִיבִין הַכֹּהֲנִים שֶׁנִּמְשְׁחוּ בְּנֵי אַהֲרֹן מַמְשִׁיכִין אֲוִיר הַנָּח וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ. 'מָרְדְּכַי'; מֹר דְּרוֹר רֹאשׁ הַבְּשָׂמִים שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר הַנַּ"ל שֶׁל אֱמוּנָה שֶׁנִּשְׁמָע לְמֵרָחוֹק כַּנַּ"ל. כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ':

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מִן הַחַי:

חלק לו

וְזֶה בְּחִינַת דְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מִן הַחַי שֶׁהִתִּירָה תּוֹרָה בְּלֹא שְׁחִיטָה שֶׁהֵם חֶלֶב וּדְבַשׁ, כִּי כָּל אִסּוּרֵי הַמַּאֲכָלִים וְהֶתֵּרָם הַכֹּל כְּפִי הַבֵּרוּר הַטּוֹב מֵהָרַע כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אָסְרָה תּוֹרָה אֵיבָר מִן הַחַי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע מֵהַבְּהֵמָה בְּחַיֶּיהָ, כִּי מֻחֲמַת חֻטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִגְזַר מִיתָה עַל כָּל הַבַּעֲלֵי חַיִּים וַאֲפִלּוּ הָאָדָם שֶׁגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מִכֻּלָּם וְעַל יָדוֹ עִקַּר הַבֵּרוּר, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשְׁלִים הַבֵּרוּר עַד אַחַר מוֹתוֹ מִכָּל שֶׁכֵּן כָּל הַבַּעֲלֵי חַיִּים שֶׁאֵין נִגְמָר בֵּרוּרָם כִּי אִם אַחַר מִיתָתָם, שֶׁאָז הֵם שָׁבִים אֶל הָעָפָר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גָּמַר בֵּרוּרָם בִּבְחִינַת כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב, בְּחִינַת הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר, כִּי בְּחִינַת עָפָר מְכַלֶּה וּמְבַטֵּל זֻהֲמַת הַשֶּׁקֶר בְּשָׁרְשׁוֹ עַד שֶׁמַּכְרִחַ לָשׁוּב אֶל הָאֱמֶת שֶׁנִּשְׁלַךְ עַד לֶעָפָר. וְאֶרֶץ בִּבְחִינַת וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה. וּמִשָּׁם דַּיְקָא חוֹזֵר וְצוֹמֵחַ הָאֱמֶת בִּבְחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח מֵאֶרֶץ דַּיְקָא (כַּמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה לְעִנְיַן כִּסּוּי דָּם בֶּעָפָר, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן אֵין יְכוֹלִין לֶאֱכֹל שׁוּם אֵיבָר וּבָשָׂר מִן הַחַי כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה, כִּי כְּשֶׁמּוֹצִיאִין הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, אָז יְכוֹלִין לְבָרְרָהּ וּלְאָכְלָהּ בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַדְּבָרִים אַחַר יְצִיאַת נַפְשָׁם הֵם בִּבְחִינַת עָפָר, כִּי נִשְׁאָר כֶּעָפָר דּוֹמֶם מֵאַחַר שֶׁיָּצָא הַחַיּוּת מֵהֶם. וְגַם אָז הֵם מִתְבַּלִּים וְחוֹזְרִין לֶעָפָר, אוֹ כְּשֶׁאוֹכְלִין אוֹתָם, חוֹזְרִין לֶעָפָר עַל-יְדֵי הָאוֹכְלָם, כִּי הַכֹּל מֻכְרָח לַחֲזֹר אֶל הֶעָפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַכֹּל הָיָה וְכוּ' וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר" כַּנַּ"ל. וְעִקַּר חֲזָרָתָם אֶל הֶעָפָר הוּא אַחַר יְצִיאַת נַפְשָׁם שֶׁאָז הֵם בִּבְחִינַת עָפָר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁהַבְּהֵמָה בְּחַיֶּיהָ אֵין מוֹעִיל שׁוּם תִּקּוּן וּבֵרוּר, כִּי עֲדַיִן רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ הָאֲוִיר הַמְבַלְבֵּל בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וּמַחֲלֹקֶת וְכוּ' הוּא עֲדַיִן בְּתִקְפּוֹ וְאִי אֶפְשָׁר מֻחֲמַת זֶה לְהוֹדִיעַ

כָּרָאוּי לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שָׁם עַד שְׁעַת יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, שֶׁאָז מַכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת וּמְבָרְרִין הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ עַל-יְדֵי מְצָוֹת שְׁחִיטָה כָּרָאוּי. וְעַל-כֵּן אָסוּר אֵיבָר מִן הַחַי כַּנַ"ל. אֲבָל חֶלֶב מִן הַחַי הִתִּירָה תּוֹרָה בְּלֹא תִקּוּן הַשְׁחִיטָה, כִּי הֶחָלָב מִתְבָּרֵרֶת מְיֻדָּ, כִּי הֶחָלָב מִתְהַוֶּה בְּשְׁעַת הוֹלָדָה וּבְכָל הוֹלָדָה וְהוֹלָדָה יֵשׁ בֵּרוּר, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, שֶׁהַטּוֹב שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָצֵאת מֵהָרַע אֲפִלּוּ כְּשֶׁמּוֹדִיעִין לוֹ הָאֱמֶת, מֵחֲמַת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו מְאֹד וּמַכְנִיסִין אוֹתוֹ בְּעֹמֶק מַחֲשַׁבְתָּם, הוּא יוֹצֵא עַל-יְדֵי זֶרַע הַיְלוּדִים וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל הוֹלָדָה שֶׁבָּעוֹלָם הֵן בִּבְנֵי אָדָם, הֵן אֲפִלּוּ בְּחַיּוֹת וּבִבְהֵמוֹת יֵשׁ בֵּרוּר, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה מַטְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְקַיֵּם הָעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר וְלָצוּר צוּרַת כָּל הַוְּלָדוֹת, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהַשְׁלִים הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַהוֹלָדוֹת, כִּי הַבֵּרוּר אֵינוֹ נִשְׁלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הוֹלָדוֹת דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצָוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה לְאַפְּשָׁא וּלְאוֹלָדָא וְכוּ'. שֶׁהִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה לְהַנִּיחַ בָּנִים בָּעוֹלָם וְכֵן אֲפִלּוּ בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת אָסְרָה הַתּוֹרָה לְסָרֵס שׁוּם בְּהֵמָה וְחַיָּה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הוֹלָדָה (כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲר"י זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה). וְעַל-כֵּן בְּכָל הוֹלָדָה שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בֵּרוּר וַאֲפִלּוּ אִם בְּהוֹלָדָה זוֹ נוֹלַד רָשָׁע, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ בֵּרוּר, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה צַד לְטוֹבָה. וְעַל-פִּי רֹב יִהְיֶה נוֹלַד מִמֶּנּוּ אוֹ מִזַּרְעוֹ אֵיזֶה כְּשֵׁר, אוֹ צַדִּיק אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא (וְכַמְבֹאָר לְעֵיל). וְעַל-כֵּן בְּכָל הוֹלָדָה שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בֵּרוּר. וְזֶה בְּחִינַת הֶחָלָב שֶׁמִּתְהַוֶּה בְּכָל הוֹלָדָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁמִּתְהַוֶּה אָז בִּבְחִינַת דָּם נֶעְבָּר וְנַעֲשָׂה חֶלֶב, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵרַע לְטוֹב, מִדָּם לְחֶלֶב. וְעַל-כֵּן הֶחָלָב שֶׁל מִינִים טְהוֹרִים מֻתָּר בְּלֹא שְׁחִיטָה, כִּי נִתְבָּרֵר מִיָּד עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה כַּנַ"ל:

חלק לז

וְכֵן דְּבַשׁ הַתּוֹרָה הַתּוֹרָה, כִּי הוּא מִתְבָּרֵר מֵאֵלָיו בְּשְׁעַת הִתְהַוּוּתוֹ עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. וּדְבַשׁ הוּא חִדּוּשׁ יוֹתֵר מֵחָלָב, כִּי הֶחָלָב הוּא עַל כָּל פָּנִים מִמִּינִים טְהוֹרִים. וְהַדְּבַשׁ הוּא מִדְּבוֹרִים שֶׁהֵם טְמֵאִים וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַדְּבַשׁ הַיּוֹצֵא מֵהֶם הַתּוֹרָה תּוֹרָה וַאֲפִלּוּ בְּלֹא שׁוּם תִּקּוּן, כִּי מִתְבָּרֵר מֵאֵלָיו מִשֶּׁמְּאָה לְטָהֳרָה בְּשְׁעַת הִתְהַוּוּתוֹ עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד:

חלק לח

כִּי כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁצִּוָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲבֹד אוֹתוֹ עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע שֶׁנָּפַל עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. אֲבָל יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי בֵּרוּרִים, דְּהַיְנוּ בֵּרוּר אֶחָד מַה שֶּׁאָנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם צְרִיכִין לְבָרֵר עַל-יְדֵי מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְיֵשׁ בֵּרוּר שֵׁנִי מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְבָרֵר, כִּבְיָכוֹל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (בְּרָכוֹת ו), מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנִּיחַ תְּפִלִּין, מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ

בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּר חוֹלִים וְכוּ'. (סוֹטָה יד). וְהַכֹּל הוּא בְּחִינַת בֵּרוּרִים מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹסֵק לְתַקֵּן הָעוֹלָם לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, כִּי יֵשׁ בֵּרוּרִים שֶׁמִּתְבָּרְרִים עַל-יְדֵי מִצְוַת תְּפִלִּין. וְעַל-כֵּן גַּם ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַנִּיחַ תְּפִלִּין, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְבָּרֵר הַבֵּרוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנָּחַת תְּפִלִּין וְכֵן בִּשְׁאָרֵי הַמִּצְוֹות. וּשְׁנֵי הַבֵּרוּרִים הָאֵלּוּ שֶׁהֵם מִלְמַעְלָה מֵה' יִתְבָּרַךְ, וּמִלְמַטָּה וּמִלְמַטָּה בְּעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה, הֵם בְּחִינוֹת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, שֶׁצְּרִיכִין שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא. וּבֶאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְּעַר לְעֵלָּא, כַּיָּדוּעַ, וְאָז נִשְׁלָם הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר וּלְתַקֵּן עַל-יְדֵי אוֹתָהּ הַמִּצְוָה, כִּי אֶחָד בִּלְא חֲבֵרוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִים הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר, כִּי הָאָדָם בִּלְא ה' יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵר כִּי מָה אָנוּ וּמַה חַיֵּינוּ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ וְכוּ'". וְגַם ה' יִתְבָּרַךְ בִּלְא אָדָם, כִּבְיָכוֹל, אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵר הַבֵּרוּרִים בְּעַצְמוֹ, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, בִּשְׁבִיל הָאָדָם, כִּדֵּי שֶׁהָאָדָם יַדְקָא יַעֲסֹק לְבָרֵר וּלְתַקֵּן כָּל הַבֵּרוּרִים כַּיָּדוּעַ, כִּי הַכֹּל מָסַר ה' יִתְבָּרַךְ בְּיַד הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם". וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵי בְּחִינוֹת אֵיךְ הֵם מִתְקַבְּצִים וּמִתְחַבְּרִים יַחַד אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׂוּם אֹפֶן. כִּי לְכְאוֹרָה כְּפִי שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי הֵם נִרְאִים כְּסוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הָעוֹלָם עַל-פִּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, כִּי כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא כִּי אִם בִּשְׁבִיל זֶה, בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ כַּיָּדוּעַ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי הַכֹּל עַל-יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּלְבַד. וַאֲפִלּוּ כָּל עֶסֶק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וְכָל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם". (כְּמוֹ שֶׁבֵּאֵר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּסִימָן ב). וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים א כט, יד), "כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ". וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ דַּיְקָא צְרִיכִין לְהִתְעוֹרֵר לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ הַדָּבָר תָּלוּי בָּנוּ דַּיְקָא. וּבְוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ יַחַד וְאָסוּר לְכָנֵס בַּחֲקִירוֹת כָּאֵלּוּ כְּלָל, רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד, כִּי חֲקִירָה זֹאת הִיא בְּחִינַת הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג בְּשׂוּם אֹפֶן. כִּי הַיְדִיעָה הִיא בְּחִינַת הַהַנְהָגָה וְהַתִּקּוּן שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד כִּרְצוֹנוֹ. כִּי הַיְדִיעָה שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא הוּא רְצוֹנוֹ, כִּי כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה, כֵּן יִהְיֶה בְּוַדַּאי. וְזֶהוּ יְדִיעָתוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ מַה שֶּׁיִּהְיֶה, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ שֶׁהוּא רוֹצֶה, כִּי הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַיְדִיעָה בִּלְשׁוֹן אַהֲבָה וְרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יח, יט), "כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו". שֶׁפֵּרוּשׁוֹ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ רָצוֹן וְאַהֲבָה לְאַבְרָהָם, וְנִקְרָא בִּלְשׁוֹן "יְדִיעָה", כִּי רְצוֹנוֹ הוּא יְדִיעָתוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַיְדִיעָה הוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי יְדִיעָתוֹ וּרְצוֹנוֹ. וְהַבְּחִירָה הִיא בְּחִינַת הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יָדֵינוּ דַּיְקָא כְּפִי בְּחִירָתֵנוּ כַּמּוּבָא. וְאָסוּר לְכָנֵס

בַּחֲקִירוֹת אֵלּוּ כְּלָל, כִּי הֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ רַק מִזֶּה שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִין הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה עַתִּיקָא טְמִיר וְסָתִים (בְּסִימָן כא, עַיֵּן שָׁם). עַל-כֵּן אָנוּ מְחֻיָּבִים לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְסַיֵּעַ אוֹתָנוּ בַּעֲבוֹדָתוֹ וּלְהַשְׂלִים הַבְּרוּר כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָסוּר לַחֲקֹר בְּעִנְיַן זֶה כְּלָל, רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד, כִּי זֶה עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה מַה שֶּׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַבְּרוּרִים הַנַּ"ל בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁבֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי הַבְּחִירָה הִיא בְּתוֹךְ הַיְדִיעָה כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, אַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת, כִּי מִשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה מַה שֶּׁאֵין מַשִּׂיגִין שֵׂכֶל זֶה. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַתַּאֲוֹות וְכָל הַהֶסְתּוֹת וְהַפִּתּוּיִים שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַבְּחִירָה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נָתַן ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחַ לְהַתַּאֲוֹת וְהַיֵּצֶר הָרָע לְהָסִית אֶת הָאָדָם, הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה. וְכָל כֹּחַ זֶה נִמְשָׁךְ רַק מִזֶּה שֶׁאֵין יוֹדְעִין הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַבְּרוּרִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק לט

וְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ תְּלוּיָה בָּזֶה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ תְּלוּיָה רַק בְּהַבְּחִירָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִזֶּה שֶׁאֵין מְבִינִים שֵׂכֶל זֶה. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים סב, יב) אַחַת דִּבֶּר אֱלֹקִים שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז לֵאלֹקִים וּלְךָ ה' חָסֶד וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁכְּלַל הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינָה אַחַת דִּבֶּר אֱלֹקִים שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא רַק בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינָה אַחַת דִּבֶּר וְכוּ'. אֲבָל אֶצְלֵנוּ נִשְׁמַע הַדָּבָר כִּשְׁתַּיִם, בְּחִינַת שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי. וּמְפָרֵשׁ מַה הֵן הַשְּׁתַּיִם שֶׁהֵן אֱמֶת בֶּאֱמֶת. וְאָזִיל וּמְפָרֵשׁ כִּי עֹז לֵאלֹקִים, שֶׁעִקַּר הָעֹז וְהַגְּבוּרָה לְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, הוּא לֵאלֹקִים, כִּי הַכֹּל מֵאִתּוֹ לְבַדּוֹ כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן, וּלְךָ ה' חֶסֶד כִּי אַתָּה תְּשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן צִוָּה עָלֵינוּ דַּיְקָא לַעֲשׂוֹת וְהוּא בְּחַסְדּוֹ מְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ, כְּאִלּוּ הָיָה הַכֹּל נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הָאָדָם לְבַד כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמַר הַתַּנָּא, "אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי מָה אֲנִי וְכוּ'". הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֲנִי מֻכְרָח לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְאִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי בְּעַצְמִי אֵינִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן שׁוּם דָּבָר בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ, וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי מָה אֲנִי, כִּי צְרִיכִין שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ וְלִסְמֹךְ הַכֹּל עַל ה' יִתְבָּרַךְ וְלִבְלִי לְכְנֹס בַּחֲקִירַת מְבוּכָה זֹאת. כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ רַק מִזֶּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שֵׂכֶל זֶה כַּנַּ"ל. וּלְעֻתִּיד לָבוֹא שֶׁאָז יִכְנֹס הַמַּקִּיף לִפְנִים וְנִזְכֶּה לְהַשִּׂיג שֵׂכֶל זֶה, אָז בֶּאֱמֶת תִּתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה. אֲבָל

עַתָּה בְּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לְאָדָם בְּחִירָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שֶׁכָּל זֶה, כִּי אִם כֵּן יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל. (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּסִימָן כא הַנַּ"ל). וְעַתָּה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת, שֶׁזֶּהוּ שֶׁסִּיֵּם הַתַּנָּא, וְאִם לֹא עַכְשָׁיו אֵימָתַי. הַיְנוּ שֶׁהַתַּנָּא מַזְהִיר אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא יֹאמַר הַכְסֵיל הֶחָכָם בְּעֵינֵי עַצְמוֹ הֲלֹא אַתָּה בְּעַצְמְךָ סוֹתֵר דְּבָרֶיךָ, שֶׁאַתָּה אוֹמֵר, אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי, שֶׁהַדָּבָר תָּלוּי בִּי דַּיְקָא וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף אוֹמֵר כְּמוֹ לְהֵיפֶךְ, וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי מָה אֲנִי. וְאִם כֵּן יִרְצֶה לְהַמְתִּין עַד שֶׁיַּשִּׂיג תְּחִלָּה זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁיָּבִין אֵיךְ מִתְקַבְּצִים וּמִתְחַבְּרִים שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ יַחַד וְאַחַר כָּךְ יַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. עַל זֶה מְסַיֵּם הַתַּנָּא, וְאִם לֹא עַכְשָׁיו אֵימָתַי. הַיְנוּ כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַעֲשִׂיָּה וְהָעֲבוֹדָה הוּא עַכְשָׁיו דַּיְקָא בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בְּחִירָה. וְדַיְקָא מֵחֲמַת זֶה חָשׁוּב בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ הָעֲבוֹדָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, הוּא רַק מֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא שֶׁאֵין אָנוּ הוֹרְסִין לְכָנֵס בְּאֵלּוּ הַמְּבוּכוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם וְעוֹבְדִים אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ מִזֶּה שֶׁאֵין יוֹדְעִין זֶה הַשֵּׂכֶל, אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה זֶה הַשֵּׂכֶל, אָז יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה וְלֹא יִהְיֶה לָנוּ שׁוּם עֲבוֹדָה וַעֲשִׂיָּה כְּלָל, כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם כְּתִיב. וְזֶהוּ, וְאִם לֹא עַכְשָׁיו אֵימָתַי, הַיְנוּ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה שׁוֹטָה רָשָׁע וְגַס רוּחַ, שֶׁתִּרְצֶה לְהִתְחַכֵּם לְהַמְתִּין עַד שֶׁתַּשִּׂיג זֶה הַשֵּׂכֶל, כִּי זֶה הַשֵּׂכֶל לֹא נַשִּׂיג עַד לֶעָתִיד וְשָׁם אֵין שׁוּם עֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל, כִּי לֶעָתִיד יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה מֵחֲמַת שֶׁאָז נַשִּׂיג זֶה הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אִם לֹא עַכְשָׁיו אֵימָתַי, כִּי דַּיְקָא עַתָּה שֶׁאֵין מְבִינִים זֶה הַשֵּׂכֶל, עַתָּה דַּיְקָא צְרִיכִין לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִירָתֵנוּ. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ מִזֶּה שֶׁאֵין מְבִינִים זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי מָה אֲנִי וְכַנַּ"ל:

חלק מ

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב שֶׁהוּא חִדּוּשׁ, כִּי כָּל חַד בְּאַנְפֵּי נַפְשָׁא שָׁרֵי וַתַּרְוֵהוּ כַּחֲדָא אָסִירִי. כִּי בָּשָׂר הִיא בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁמִּתְבָּרֵר עַל יָדֵינוּ, כִּי הַבָּשָׂר אֵינוֹ נִתָּר כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁחִיטָה שֶׁנַּעֲשֵׂית עַל יָדֵינוּ דַּיְקָא. אֲבָל חָלָב הוּא בְּבְחִינַת הַבְּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי הֶחָלָב מִתְבָּרֶרֶת מֵאֵלֶיהָ עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁעַת הוֹלָדָה בִּבְחִינַת דָּם נָעֳכָר וְנַעֲשָׂה חָלָב כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים לְחַבְּרָם יַחַד, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר הַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתָהּ מֵחִבּוּר זֶה דַּיְקָא שֶׁל בָּשָׂר בְּחָלָב. דְּהַיְנוּ מֵהַחֲקִירָה זֹאת שֶׁל שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַבְּרוּרִים הַנַּ"ל, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לְחַבְּרָם בְּדַעְתּוֹ יַחַד לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג בְּדַעְתּוֹ חֲקִירוֹת אֵלּוּ הוּא נִכְשָׁל בְּאֵין סוֹמֵךְ, כִּי מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתָהּ מִכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֲקִירוֹת אֵלּוּ, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, קוּם אַנְהִיר עֵינִין דְּאִנּוּן סָבִין דְּלָא יֵיתוּן לְמֵיכְלוֹן בִּשְׂרָא בְּחַלְבָּא. כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בְּהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ צִמְצוּם בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא יִכְנֹס בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת בִּבְחִינַת בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ'. וְתֵכֶף כְּשֶׁרוֹאֶה מְבוּכָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָהּ וְלַהֲבִינָהּ יִבְרַח מִשָּׁם וְיִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה, זֶה בְּחִינַת פֶּגֶם אֲכִילַת בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי כָּל הַמְּבוּכוֹת שֶׁאֵין מְבִינִים אוֹתָם הֵם נִרְאִים כִּשְׁנֵי דְּבָרִים סוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה כְּאִלּוּ הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִינָם וּלְחַבְּרָם בְּדַעְתּוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם בְּשׁוּם אֹפֶן. וְעַל-כֵּן הָרוֹצֶה לְהָבִינָם וּלְחַבְּרָם בְּדַעְתּוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא מַמָּשׁ פֶּגֶם אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב שֶׁאִסְּרוּ מֻחֲמַת זֶה כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאוֹכְלִין מַאֲכְלֵי חָלָב בְּשָׂבוּעוֹת, כִּי אָז קִבַּלְנוּ הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן אָנוּ אוֹכְלִין מַאֲכְלֵי חָלָב וְאַחַר כָּךְ מַאֲכְלֵי בָּשָׂר, לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, הַכֹּל הוּא כָּלוּל מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָלָב וּבָשָׂר. אֲבָל אָנוּ עוֹשִׂין רֶוַח וְהֶרְחֵק בֵּינֵיהֶם, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, אַף-עַל-פִּי-כֵן בָּזֶה הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְחַבְּרָם בְּדַעְתֵּנוּ יַחַד כַּנַּ"ל, בִּפְרָט בִּבְהֵמוֹת שֶׁהֵם בָּשָׂר בְּהֵמָה וְחַלָּב בְּהֵמָה, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת בְּיוֹתֵר וְשָׁם עִקַּר הַבְּרוּר, עַל-כֵּן מִי שֶׁמְּחַבְּרָם יַחַד גּוֹרֵם חַס וְשָׁלוֹם, לְהַגְבִּיר הַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, הָרוֹצֶה לְהַכְנִיס חֲקִירוֹת אֵלּוּ בְּלֵב הָאָדָם שֶׁיִּרְצֶה הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, לְחַבְּרָם בְּדַעְתּוֹ לַהֲבִינָם בְּשִׂכְלוֹ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַכְּפִירוֹת וְכָל הַתַּאֲוֹוֹת. וְעַל-כֵּן בְּשָׂבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה אָנוּ אוֹכְלִין חָלָב וְאַחַר כָּךְ בָּשָׂר, לְהוֹרוֹת שֶׁאָנוּ נִזְהָרִין מִלְּחַבֵּר בָּשָׂר וְחָלָב, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְכֵן אִיתָא בַּסְּפָרִים טַעַם זֶה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אוֹכְלִין חָלָב בְּשָׂבוּעוֹת לְהוֹרוֹת שֶׁאָנוּ נִזְהָרִין מִבָּשָׂר וְחָלָב, אֲבָל אֵין מְבֹאָר לָמָּה אָנוּ מַרְאִין שֶׁקִּבַּלְנוּ הַתּוֹרָה בְּמִצְוָה זֹאת דַּיְקָא, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ שֶׁהִיא כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה תָּלוּי בָּזֶה דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁאֵין נִכְנָסִין בַּחֲקִירוֹת אֵלּוּ לֵידַע אֵיךְ מִתְחַבְּרִין שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ יַחַד שֶׁהֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּשָׂר וְחָלָב וְכַנַּ"ל:

חלק מא

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת דְּבַשׁ שֶׁהִתִּירָה תּוֹרָה. וּדְבַשׁ הוּא חִדּוּשׁ יוֹתֵר, כִּי דְּבַשׁ יוֹצֵא מִן הַטָּמֵא וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הִתִּירָה הַתּוֹרָה בְּלִי שׁוּם תִּקּוּן, כִּי הוּא מִתְבָּרֵר מֵאֵלָיו עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בֶּאֱמֶת נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּחִינַת מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד כַּנַּ"ל. וּבָזֶה טָעָה שִׁמְשׁוֹן הַגִּבּוֹר, כִּי הָלַךְ לִשְׁא אִשָּׁה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים. וַיֹּאמֶר לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ, "הַאֵין בִּבְנוֹת אַחֶיךָ אִשָּׁה וְכוּ'". וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי מֵה' הוּא, כִּי תּוֹאָנָה הוּא

מְבַקֵּשׁ מִפְּלִשְׁתִּים. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר קָשֶׁה, אִם כֵּן שֶׁהָיָה מֵה' לָמָּה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שִׁמְשׁוֹן הָלַךְ אַחַר עֵינָיו, לְפִיכָךְ נִקְרוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת עֵינָיו?! אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב, כִּי בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹסֵק בְּתִקּוּן הָעוֹלָם בְּעַצְמוֹ תָּמִיד וּבְוַדַּאי הוּא גּוֹמֵר תָּמִיד וְיִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לָנוּ לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם אֵיזֶה דָּבָר חַס וְשָׁלוֹם, הוּא פּוֹגֵם בְּכָל הָעוֹלְמוֹת וּמַחֲרִיב וּמְקַלְקֵל הַרְבֵּה. (כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים). וְאַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵר וְיִגְמֹר כִּרְצוֹנוֹ. וְזֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל, כִּי הוּא עִנְיָן מְבוּכָה הַנַּ"ל שֶׁהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל תָּלוּי בָּאָדָם, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ, כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא גּוֹמֵר ה' יִתְבָּרַךְ כִּרְצוֹנוֹ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה הָאָדָם שֶׁעָשָׂה הָעֲבֵרָה עָנוּשׁ יַעֲנֹשׁ כָּרָאוּי לוֹ, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכַמָּה דְּבָרִים, כְּמוֹ פַּרְעֹה שֶׁהִכְבִּיד אֶת לִבּוֹ כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה בּוֹ עַד שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּרְכוּשׁ גָּדוֹל. נִמְצָא שֶׁהַגְּלוּת הָיָה בְּוַדַּאי לְטוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי יְקַבֵּל פַּרְעֹה עָנְשׁוֹ כָּרָאוּי לוֹ. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא עַל פָּסוּק "וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִרְכוּשׁ גָּדוֹל", שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִרְכוּשׁ גָּדוֹל, וְהַגָּלוּת טוֹבָה גְּדוֹלָה לְיִשְׂרָאֵל, אַף-עַל-פִּי-כֵן, "וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי", כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן מַגִּיעַ לְהַגּוֹי דִּינוֹ וּמִשְׁפָּטוֹ כָּרָאוּי. וְכֵן כָּל הַמַּעְשִׂיקִים וּמְצָרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ הָמָן וְכוּ'. שֶׁכֻּלָּם הָיוּ לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אַחֲרִיתָם עֲדֵי אֹבֵד וְכֵן מִתְנַהֵג ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא רָשָׁע וּבַעַל עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ עוֹשֶׂה לַה' יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם חָטָאתָ מַה תִּפְעַל לוֹ וְכוּ'", כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו וְיוֹדֵעַ לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְכָבוֹדוֹ וּרְצוֹנוֹ, כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה' כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, ה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵר תָּמִיד. וְאָמַר בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, גָּאט פִּירְט תָּמִיד אוֹיס. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יְשַׁלֵּם ה' לְעוֹשֶׂה הָרָעָה כְּרָעָתוֹ. וְזֶהוּ נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כַּנַּ"ל:

חלק מב

וְעַל-כֵּן מוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה וּפָגַם מַה שֶּׁפָּגַם וְקִלְקֵל מַה שֶּׁקִּלְקֵל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל הַכֹּל. וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה. וְלִכְאוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין עִנְיַן הַתְּשׁוּבָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי הָעֲבֵרָה מַחֲרִיב וּמְקַלְקֵל הָאֱיבָר וְהַמִּדָּה וְהָעוֹלָם הַתְּלוּיִים בְּמִצְוָה זֹאת. אֵיךְ יוּכַל לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה וְהַחֲרָטָה מַה שֶּׁקִּלְקֵל?! וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת שְׁאֲלוּ לְכֻלָּם, וְהֵשִׁיבוּ, הַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת

הִיא תְּמוּתַת! כַּמּוּבָא, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חַנּוּן וְרַחוּם הוּא, וְהִקְדִּים תְּשׁוּבָה לָעוֹלָם, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ, כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאַחַר כָּל הַקִּלְקוּלִים שֶׁמְּקַלְקֵל הָאָדָם בַּעֲוֹנוֹתָיו הָרַבִּים, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא גּוֹמֵר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן מַגִּיעַ לְהָעוֹבֵר עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים כְּפִי מַעֲשָׂיו, כִּי הֵם דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם תְּשׁוּבָה וּמַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּמִתְחָרֵט עַל הֶעָבָר וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת עוֹד וְכוּ', תֵּכֶף וּמִיָּד ה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו הָאֲרַת הַתִּקּוּן מִלְּמַעְלָה מַעְלָה שֶׁשָּׁם בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים אֵין שׁוּם קִלְקוּל כְּלָל, רַק, אַדְרַבָּא, מִכָּל הַדְּבָרִים אֵיךְ שֶׁהֵם, נַעֲשִׂים תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְפַלֵּס דְּרָכָיו לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד לִבְלִי לַעֲבֹר, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם דָּבָר כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵיךְ שֶׁיִּתְנַהֵג, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כִּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן יְקַבֵּל עָנְשׁוֹ הַקָּשֶׁה וְהַמַּר, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּפִי מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל. אֲבָל אִם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּבָר הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע וְהִפִּילוֹ בִּרְשָׁתוֹ וְנִכְשַׁל בַּמֶּה שֶׁנִּכְשַׁל בְּשׁוֹגֵג, אוֹ בְּמֵזִיד, אֲפִלּוּ אִם עָבַר מַה שֶּׁעָבַר, אֲפִלּוּ אִם הִרְבָּה לִפְשֹׁעַ מְאֹד, אֲפִלּוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם, עָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ אֶלֶף פְּעָמִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, כִּי אַחַר שֶׁכְּבָר עָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה וְעָבַר מַה שֶּׁעָבַר; הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק, לְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה וְיִסְמֹךְ עַל חַסְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר עָלָיו הַתִּקּוּן מִבְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל מַעְלָה מַעְלָה שֶׁשָּׁם מִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה תָּמִיד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, כִּי הַכֹּל עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, אֲבָל בְּוַדַּאי אָסוּר לְהָאָדָם לִסְמֹךְ עַל זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָאוֹמֵר אֶחֱטָא וְאָשׁוּב, אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. וְזֶהוּ 'אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ' דַּיְקָא, כִּי בְּוַדַּאי גַּם הָאוֹמֵר אֶחֱטָא וְאָשׁוּב וְכוּ' אִם אַף-עַל-פִּי-כֵן עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה אַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי מוֹעִיל לוֹ תְּשׁוּבָה, כִּי אֵין לְךָ אָדָם שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, רַק שֶׁאֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁאָמַר אֶחֱטָא וְאָשׁוּב נִמְצָא, שֶׁסָּמַךְ עַצְמוֹ לְכַתְּחִלָּה עַל בְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁלְּמַעְלָה לְבַד, שֶׁמִּשָּׁם תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עָנְשׁוֹ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, שֶׁאֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ וְאֵין מְסַיְּעִין לוֹ מִלְּמַעְלָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, אֲבָל אִם בְּעַצְמוֹ יִתְגַּבֵּר אֶת עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, בְּוַדַּאי יוֹעִיל לוֹ, רַק שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לָשׁוּב, מֵאַחַר שֶׁאֵין מְסַיְּעִין לוֹ כָּל כָּךְ מִלְּמַעְלָה, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְתַקֵּן הַחֵטְא כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל מַעְלָה מַעְלָה כַּנַּ"ל. אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אַדְרַבָּא, הַבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ

לְהִתְגַּבֵּר בְּעֲבָדוּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי צָרִיךְ אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה עַל עַצְמוֹ, כְּגוֹן תַּעֲנִית, אוֹ לְהֶרְבּוֹת בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וּצְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוּ'. כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים אִם הָיָה רָגִיל לִלְמֹד דַּף אֶחָד יִלְמֹד שְׁנֵי דַּפִּין וְכוּ'. כִּי מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בַּעֲוֹנוֹתָיו וּפָגַם בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן יוֹתֵר שֶׁשָּׁם מִתְתַּקֵּן הַכֹּל, שֶׁשָּׁם מִתְהַפְּכִין הָעֲוֹונוֹת לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל וּבְקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן יוֹתֵר. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַבַּעַל תְּשׁוּבָה לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ עָלָיו אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, שֶׁשָּׁם מִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק מג

וּבָזֶה טָעָה שִׁמְשׁוֹן, כִּי רָאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל כְּבוּשִׁים מְאֹד תַּחַת הַפְּלִשְׁתִּים, וְרָאָה שֶׁקְּשֶׁה לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהֶם לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסָבַר שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת הוֹלְדָה יְבָרֵר הַטּוֹב מֵהֶם, כִּי יָדַע שֶׁיֵּשׁ טוֹב שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר מֵהַקְּלִפּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הוֹלְדָה כַּנַּ"ל בְּהַהוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָלַךְ לִשְׁא אִשָּׁה מִשָּׁם. וּבֶאֱמֶת רָאָה וְלֹא יָדַע מָה רָאָה, כִּי בֶּאֱמֶת מֵה' הָיָה מַה שֶּׁהָלַךְ לִקַּח אִשָּׁה מִשָּׁם. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בִּבְחִירָתוֹ לֹא הָיָה צָרִיךְ לֵילֵךְ אַחַר זֶה, כִּי זֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "קוּם לֵךְ אִתָּם וְאֶפֶס אֶת הַדָּבָר וְכוּ'". שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גָּמַר כִּרְצוֹנוֹ וְיִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ בְּרָכוֹת הָרִבֵּה עַל-יְדֵי בִּלְעָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהִתְרַצּוֹת בַּהֲלִיכָה זוֹ. וּכְשֶׁהָלַךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁה' גָּמַר כִּרְצוֹנוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן נֶעֱנַשׁ הַרְבֵּה לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שָׁם:

חלק מד

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָלַךְ שִׁמְשׁוֹן לִקַּח אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים מָצָא דְּבַשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "כִּי מִגְוִיַּת הָאֲרִיֵה רָדָה הַדְּבַשׁ". וּבִשְׁעַת הַנִּשּׂוּאִין שָׁאַל לָהֶם הַחִדָּה שֶׁל הַדְּבַשׁ מֵהָאוֹכֵל וְכוּ' וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק, וְעַל-יְדֵי-זֶה נָקַם בָּהֶם אַחַר כָּךְ, כִּי דְּבַשׁ הוּא בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר הַנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְבָרֵר וְלַהֲפֹךְ מִטָּמֵא לְטָהוֹר בִּבְחִינַת (אִיּוֹב ד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא וְכוּ'. אֲבָל אֲנַחְנוּ אָסוּר לָנוּ לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל-פִּי הַתּוֹרָה, כִּי זֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג. וְעַל-כֵּן שִׁמְשׁוֹן כְּשֶׁהָלַךְ בְּעִנְיָן זֶה שֶׁרָצָה לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי נְשׂוּאֵי אִסּוּר מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים שֶׁעִנְיָן בֵּרוּר כָּזֶה אֵינוֹ נַעֲשֶׂה כִּי אִם עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, עַל-כֵּן מָצָא אָז דְּבַשׁ, כִּי דְּבַשׁ הוּא בִּבְחִינַת בֵּרוּר זֶה שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מִטָּמֵא לְטָהוֹר עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן פָּגַם שִׁמְשׁוֹן בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי לָנוּ אָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג דְּרָכָיו כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עִנְיַן דַּרְכֵי ה' הָאֵלּוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, "אָכֹל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא טוֹב, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי כה, טז) דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אָסוּר לִכְנֹס בִּידִיעוֹת אֵלּוּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם רַק לְהִתְנַהֵג עַל-פִּי הַתּוֹרָה בְּתָמִימוּת כַּנַּ"ל:

חלק מה

וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין לֶאֱכֹל דְּבַשׁ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְעִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת דְּבַשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת טָהוֹר מִטָּמֵא, שֶׁזֶּה הַבֵּרוּר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַחֵטְא כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנְהָגָה זֹאת שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָעָוונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת דְּבַשׁ שֶׁגִּימַטְרִיָּא 'שׁוֹ' שֶׁל שׁוֹפָר, כִּי שׁוֹפָר הוּא בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָה כַּמּוּבָא, כִּי עַל-יְדֵי קֶרֶן הַשּׁוֹפָר מוֹדִיעִין לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הוּא בִּבְחִינַת דְּבַשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה:

חלק מו

וְזֶהוּ "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ'" 'הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר' זֶה בְּחִינַת גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, כִּי סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּלָה אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם לְחַלַח וְחָבוֹר וְכוּ', שֶׁעֲדַיִן לֹא חָזְרוּ מִשָּׁם וַאֲפִלּוּ בִּימֵי בֵּית שֵׁנִי, וְלֹא יָשׁוּבוּ לְאַרְצָם עַד הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, וְזֶה הַבֵּרוּר שֶׁל גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה הוּא בִּבְחִינַת דְּבַשׁ שֶׁיּוֹצֵא מִדְּבוֹרִים שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מִטָּמֵא לְטָהוֹר, כִּי אָז יִהְיֶה גְּמַר הַבֵּרוּר וְיִתָּקְעוּ, "וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר וְכוּ'". וְאָז יִתְהַפֵּךְ אֲפִלּוּ הַטֻּמְאָה לְטָהֳרָה. וְזֶה בְּחִינַת וְלַדְּבוֹרָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר, כִּי אַשּׁוּר שֶׁגָּלוּתוֹ לֹא יִתְבָּרֵר עַד בִּיאַת מָשִׁיחַ, הוּא בִּבְחִינַת דְּבוֹרָה שֶׁמְּמֻנָּה יוֹצֵא הַדְּבַשׁ שֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, שֶׁזֶּה הַבֵּרוּר לֹא יִהְיֶה עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ. רַק עַתָּה מְרֻמָּזֶת לָנוּ הַתּוֹרָה בְּחִינַת בֵּרוּר זֶה עַל-יְדֵי הֶתֵּר הַדְּבַשׁ לְבַד, אֲבָל עִקַּר בְּחִינַת בֵּרוּר זֶה יִהְיֶה רַק לֶעָתִיד כַּנַּ"ל. אֲבָל חֶלֶב הוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁהָיָה כְּשֶׁיָּצְאנוּ מִגָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁאָז דַּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חֶלֶב, כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן אוֹכְלִין מַאֲכְלֵי חֶלֶב בְּשָׁבוּעוֹת וְכַנַּ"ל, אֲבָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹכְלִין דְּבַשׁ, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְרַמֵּז עַל הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה בְּחִינַת שׁוֹפָר, בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל. וְעַל-כֵּן מִתְפַּלְּלִין הַרְבֵּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל מַלְכוּת מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִין, "וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ וְכוּ'", כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁאָנוּ רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ תְּשׁוּבָה לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן מַה שֶּׁקִּלְקַלְנוּ אַחַר כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ; שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְנָתַן לָנוּ אֶת

הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת וְאַחַר כָּךְ עָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל וּמְרַגְּלִים וְכֵן בְּכָל דּוֹר. וְעַכְשָׁיו אָנוּ רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ תְּשׁוּבָה, לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן הַכֹּל. וְזֶה הַתִּקּוּן יִהְיֶה נִגְמָר כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ שֶׁעִקָּרוֹ תְּלוּי בַּתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת דְּבַשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹכְלִין בְּשָׁבוּעוֹת חָלָב וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּבַשׁ, כִּי דְּבַשׁ הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר נִפְלָא יוֹתֵר, שֶׁזֶּה הַבֵּרוּר יִהְיֶה נִשְׁלָם רַק לֶעָתִיד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה. וְעַל-כֵּן בִּדְבַשׁ אֵין בּוֹ שׁוּם אִסּוּר לְעָרְבוֹ עִם בָּשָׂר, כִּי כְּבָר נִשְׁלַם בּוֹ הַבֵּרוּר בְּיוֹתֵר עַד שֶׁאֵין יָכוֹל לְהִתְאַחֵז בּוֹ שׁוּם אִסּוּר לְעָרְבוֹ עִם בָּשָׂר, כִּי כְּבָר נִשְׁלַם בּוֹ הַבֵּרוּר בְּיוֹתֵר עַד שֶׁאֵין יָכוֹל לְהִתְאַחֵז בּוֹ הֶרַע שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן מֵהַבָּשָׂר. אֲבָל בְּחֶלֶב אִסְרָה תּוֹרָה לְעָרְבוֹ עִם בָּשָׂר, כִּי שָׁם לֹא נִשְׁלַם עֲדַיִן הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת, כִּי חֶלֶב הוּא בְּבְחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם הַבֵּרוּר לְגַמְרֵי לְהִתְהַפֵּךְ מֵרַע לְטוֹב וּמֵחֲמַת זֶה אִסּוּר לְאָכְלוֹ וּלְבַשְּׁלוֹ עִם בָּשָׂר שֶׁלֹּא לְעָרֵב שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַבֵּרוּרִים הַנַּ"ל יַחַד, כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ עֲדַיִן, יָכוֹל לְהִתְאַחֵז הֶרַע שֶׁבָּהֶם וּלְהִתְגַּבֵּר לִנְקֹב מְתֻעָרֶבֶת הַדַּעַת שֶׁל חֲקִירַת שְׁנֵי הַבֵּרוּרִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן אֵיזֶה אֶחְיזַת הֶרַע צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הָרְחָקָה גְּדוֹלָה בֵּינֵיהֶם. וְעַל-כֵּן הַמַּלְאָכִים אָכְלוּ בָּשָׂר בְּחָלָב אֵצֶל אַבְרָהָם אָבִינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב וּבֶן הַבָּקָר וְכוּ'", כִּי אֶצְלָם אֵין חִלּוּק בֵּין בָּשָׂר לְחָלָב, כִּי הַכֹּל בִּבְחִינַת בֵּרוּר אֶחָד, בִּבְחִינַת בֵּרוּר שֶׁלְּמַעְלָה, כִּי אֵין לָהֶם בְּחִירָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָצוּ הַמַּלְאָכִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה אָמַר לָהֶם ה' יִתְבָּרֵךְ, "וַהֲלֹא אֲכַלְתֶּם בָּשָׂר בֶּחָלָב אֵצֶל אַבְרָהָם אֲבִינוּ, הֵינוּ כִּי הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִירָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵין יוֹדְעִין הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַבֵּרוּרִים הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִסּוּר תַּעֲרֹבֶת בָּשָׂר בֶּחָלָב כַּנַּ"ל. וְאַתֶּם אֲכַלְתֶּם בָּשָׂר בֶּחָלָב, מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָכֶם בְּחִירָה וְאֵין שַׂיָּךְ אֶצְלֵיכֶם אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵין אַתֶּם יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה". וְעַל-כֵּן נִדְחוּ מִקַּבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מִצְוַת אִסּוּר בָּשָׂר בֶּחָלָב דַּיְקָא. וּבִשְׁבִיל זֶה אוֹכְלִין מַאֲכְלֵי חָלָב בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק מז

וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל, ה) כָּל אִמְרַת אֱלוֹק צְרוּפָה וְכוּ', בְּחִינַת לֹא תוֹסִיפוּ עַל הַדָּבָר וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ. כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְבַקֵּשׁ טַעַם עַל הַמִּצְוֹות עַל-פִּי שִׂכְלוֹ יָכוֹל לִטְעוֹת וּלְהַכְשִׁיל מְאֹד מְאֹד, לְהוֹסִיף אוֹ לִגְרֹעַ, אוֹ שֶׁיַּעֲבֹר לְגַמְרֵי, כִּי טַעֲמֵי הַמִּצְוֹות אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג בְּשׁוּם אֹפֶן בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי. וַאֲפִלּוּ הַטְּעָמִים שֶׁעַל-פִּי קַבָּלָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם תּוֹרַת אֱמֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין אָנוּ מְבִינִים הֵיטֵב אֵיךְ עַל-יְדֵי מִצְוָה זֹאת עַל-פִּי דִּינִים אֵלּוּ דַּיְקָא נַעֲשָׂה תִּקּוּן זֶה, רַק שֶׁהוּא אֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי הַצִּיצִית נַעֲשָׂה הַתִּקּוּן הַמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, וְכֵן עַל-יְדֵי שְׁאָרֵי מִצְוֹות. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֵיךְ דַּיְקָא עַל-יְדֵי צִיצִית אֵלּוּ נַעֲשָׂה זֶה הַתִּקּוּן וְכֵן בִּשְׁאָרֵי מִצְוֹות, מִכָּל שֶׁכֵּן לְהַבְדִּיל טְעָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל שֶׁל הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי

הַחֲקִירוֹת אֲשֶׁר אָסוּר לְהַעֲלוֹתָם עַל הַלֵּב וְכוּ'. וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי טַעֲמֵי הַמִּצְווֹת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ה, ו), "אֹרַח חַיִּים פֶּן תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ", כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם מֻחֲמַת בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל יַחַד, אֵיךְ הַכֹּל תָּלוּי בַּעֲשִׂיָּתֵינוּ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל מֵה' יִתְבָּרֵךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמֻחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין טַעֲמֵי הַמִּצְווֹת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בִּשְׁלֵמוּת הַהִתְקוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יָדֵינוּ, עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, כִּי אִם כֵּן, הָיִינוּ יוֹדְעִין דַּרְכֵי ה' הַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הַהִתְקוּן שֶׁל כָּל מִצְוָה נִגְמָר עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת יַחַד שֶׁהֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִלְעֵלָּא וְאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא כַּנַּ"ל, כִּי בְּשָׁרְשָׁם נִכְלָלִים יַחַד, אַךְ לָנוּ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת כַּנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין טַעַם הַמִּצְווֹת, דְּהַיְנוּ הַהִתְקוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמִּצְוָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַטַּעַם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם כְּשֶׁהֵיינוּ זוֹכִים לִרְאוֹת וּלְהָבִין אֵיךְ נִכְלָלִים שְׁנֵי הַהִתְקוּנִים הַנַּ"ל יַחַד, שֶׁשָּׁם הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְשָׁם יֵשׁ טַעַם, בֵּרוּר לְכָל מִצְוָה, כִּי שָׁם רוֹאִין הַהִתְקוּן שֶׁל כָּל מִצְוָה אֵיךְ כָּל מִצְוָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִלְעֵלָּא שֶׁהוּא הֵבֵרוּר שֶׁל מַעְלָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל וְנִשְׁלָם הַהִתְקוּן, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאָנוּ אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בִּשְׁלֵמוּת הַטַּעַם שֶׁל שׁוּם מִצְוָה. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהָבִין בְּשִׂכְלוֹ הַטַּעַם שֶׁל הַמִּצְווֹת זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פְּגַם הַחֲקִירוֹת וְהַמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהִכָּשֵׁל, לְהוֹסִיף אוֹ לִגְרֹעַ אוֹ לַעֲבֹר לְגַמְרֵי, כִּי יֵשׁ שֶׁיּוּכַל לִטְעוֹת עַל-פִּי מְבוּכוֹת הַנַּ"ל, שֶׁיֹּאמַר, מֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ חָפֵץ בַּעֲשִׂיָּתֵינוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה תְּכֶלֶת לַטַּלִּית, אִם כֵּן תְּכֶלֶת יָקָר בְּעֵינָיו וְהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל, אִם כֵּן יַעֲשֶׂה טַלִּית שֻׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת, וְאִם אֵין הַתְּכֵלֶת מְתֻקָּן רַק ה' יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ מְתַקְּנוֹ, אִם כֵּן יִגְרַע וְלֹא יַעֲשֶׂה תְּכֶלֶת כְּלָל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח שֶׁכָּפַר בְּכָל הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי חֲקִירוֹת כְּאֵלּוּ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמִדְבַּר רַבָּה, פֶּרֶק מח, קֹרַח מִן הָיָה. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁאַל, טַלִּית שֻׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת חַיֶּבֶת בְּצִיצִית, אוֹ פְּטוּרָה? אָמְרוּ לוֹ, חַיֶּבֶת. הִתְחִיל מְשַׂחֵק, מַה טַּלִּית שֶׁל מִין אֶחָד חוּט שֶׁל תְּכֵלֶת פּוֹטְרָה, זוֹ שֻׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת לֹא כָּל שֶׁכֵּן?! וְכֵן בַּיִת מָלֵא סְפָרִים וְכוּ' וְכֵן בַּהֶרֶת כִּגְרִיס וְכוּ' פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁבָּא לְכַפִּירוֹת בְּכָל הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנַס לַמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה קָשֶׁה לוֹ מִמַּה נַּפְשֵׁךְ הַנַּ"ל, אוֹ שֶׁאֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כְּלָל, אוֹ אִם צְרִיכִין תְּכֶלֶת, א"כ יַעֲשֶׂה טַלִּית שֻׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת. וְכֵן אִם ה' יִתְבָּרֵךְ חָפֵץ שֶׁנִּכְתֹּב מְזוּזָה וְהָיוּ יְכוֹלִים לוֹמַר טַעַם עַל-פִּי פָּשׁוּט כְּדֵי לְפָרְסֵם יִחוּד שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ. וּבְוַדַּאי זֶה הַטַּעַם אֱמֶת, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן דְּבָרִים בְּגוֹ, כִּי אִם כֵּן בַּיִת שֶׁמְּלֵא סְפָרִים שֶׁכָּתוּב בְּכֻלָּם יִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִפְטֹר מִמְּזוּזָה. עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁאֲפִלּוּ

מִצְוַת מְזוּזָה שֶׁנִּרְאֶה לִכְאוֹרָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ טַעַם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין אָנוּ יוֹדְעִין הַטַּעַם בִּשְׁלֵמוּת. וְגַם מִפְּנֵי מַה צְּרִיכִין לִכְתֹּב הַמְּזוּזָה עַל עוֹר דַּיְקָא וְלֹא עַל כֶּסֶף וְזָהָב, אוֹ לַחֲקֹק עַל הַכֹּתֶל בְּאִתְגַּלְיָא שְׁנֵי הַפָּרְשִׁיּוֹת, אַךְ טַעֲמֵי הַמִּצְוֹות אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין מֵחֲמַת בְּחִינָה הַנַּ"ל. וְקֹרַח שֶׁפָּגַם בָּזֶה וְרָצָה לְכַנֵּס בִּמְבוּכוֹת אֵלּוּ, עַל-כֵּן כָּפַר בָּעִקָּר וּבְכָל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל:

חלק מח

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "כָּל אִמְרַת אֱלוֹק צְרוּפָה" וְכִי מָה אִכְפַּת לֵיהּ לַהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּין שׁוֹחֵט מִן הָעֹרֶף לְשׁוֹחֵט מִן הַצַּוָּאר וְכוּ'?! הֲוֵי לֹא נִתְּנוּ הַמִּצְוֹות אֶלָּא לְצָרֵף בָּהֶם אֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְזֶה הַמִּדְרָשׁ נָבוֹכוּ הָרַבֵּה הַמְפָרְשִׁים הַנּוֹטִים לְדַרְכֵי הַחֲקִירוֹת וְהִטּוּ הָרַבֵּה מִן הָאֱמֶת לְצַד אַחֵר לְגַמְרֵי, יִמְחֹל ה' לָהֶם, כְּאֵלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין שׁוּם טַעַם לְהַמִּצְוֹות, רַק שֶׁהֵם נִסָּיוֹן בְּעֶלְמָא אִם נִקְיָמֵם. אֲהָהּ ה'! הַס, כִּי לֹא לְהַזְכִּיר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי. כִּי כְּבָר מְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל; שֶׁכָּל מִצְוָה וּמִצְוָה יֵשׁ לָהּ כַּוָּנָה מְיֻחֶדֶת שֶׁהֵם מִתְקוּנֵי הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי מִצְוֹות אֵלּוּ דַּיְקָא. וּכְבָר הִכּוּ עַל רֹאשָׁם שְׁאָרֵי הַמְפָרְשִׁים הַנּוֹטִים אֶל הָאֱמֶת וְסָתְרוּ דִּבְרֵי הֶבֶל הַנַּ"ל. וְצָוְחוּ כְּכָרוּכְיָא לִסְתֹּר דִּבְרֵיהֶם. וְהִנֵּה עַל-פִּי דְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל אֶפְשָׁר לְהָלֹם קְצַת דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי מִצַּד הַבְּרוּר שֶׁלְּמַעְלָה מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹסֵק לְבָרֵר וּלְתַקֵּן הָעוֹלָמוֹת, בְּוַדַּאי אֵין חִלּוּק אֶצְלוֹ בֵּין שׁוֹחֵט מִן הָעֹרֶף לְשׁוֹחֵט מִן הַצַּוָּאר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְבָרֵר וּלְתַקֵּן הָעוֹלָמוֹת וְכָל דָּבָר בְּלֹא שְׁחִיטָה כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי גַּם הַבְּהֵמוֹת טְמֵאוֹת וְכָל הַנִּבְלוֹת וּטְרֵפוֹת יְבָרֵר ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כֻּלָּם יִתְבָּרְרוּ לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּתְקַיֵּם, "וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר וְכוּ'". וְזֶה שֶׁרָמְזוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּהֵמָה טְמֵאָה נַפְשָׁהּ וְגוּפָהּ לַשָּׁמַיִם, כִּי הַבְּרוּר שֶׁל הַמִּינֵי טְמֵאִים הוּא מִן הַשָּׁמַיִם לְבַד, עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. רַק מַה שֶּׁצִּוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לָנוּ לְהַבְדִּיל בֵּין טְמֵאִים לִטְהוֹרִים וְלִבְלִי לֶאֱכֹל מִן הַטְּהוֹרִים, כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁחִיטָה מִן הַצַּוָּאר דַּיְקָא. זֶהוּ רַק בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יָדַע בְּחָכְמָתוֹ שֶׁהַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְבָרֵר וּלְתַקֵּן בְּזֶה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִירָתֵנוּ דַּיְקָא, זֶה הַבְּרוּר אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְהָר מִמִּינִים טְמֵאִים וְשֶׁנִּשְׁחֹט מִן הַצַּוָּאר דַּיְקָא. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם זֶה הַבְּרוּר אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִים כִּי אִם עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת וְכוּ'. וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי מָה אֲנִי. בֶּאֱמֶת זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְסִיּוֹן וְצִרּוּף שֶׁעִקַּר כֹּחָהּ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִין הַשְּׂגוֹת אֵלּוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ טָעֲמִים נִפְלָאִים לְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה וּלְכָל פְּרָט וְדִקְדּוּק שֶׁבָּהּ, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְכִי מָה אִכְפַּת לֵהּ לַהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּין

שׁוֹחֵט וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי מִצִּדּוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חִלּוּק, כִּי הוּא יָכוֹל לְבָרֵר הַכֹּל בְּלֹא שְׁחִיטָה כְּלָל כַּנַּ"ל. הֲוַי לֹא נִתְּנוּ הַמִּצְוֹוֹת כִּי אִם לְצָרֵף אֶת יִשְׂרָאֵל. הַיְנוּ שֶׁמִּצַּד הַצֵּרוּף וְהַנְּסָיוֹן שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַבְּחִירָה. מִצַּד זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל וְעָצוּם בְּלִי שִׁעוּר בֵּין שׁוֹחֵט מִן הַצַּוָּאר לְנוֹחֵר, אוֹ שׁוֹחֵט מִן הָעֹרֶף. כִּי כְּפִי הַצֵּרוּף שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַבְּחִירָה אָנוּ צְרִיכִין לְבָרֵר דַּיְקָא עַל-יְדֵי שְׁחִיטָה מִן הַצַּוָּאר, כִּי יֵשׁ עַל זֶה טְעָמִים נִפְלָאִים עַל-פִּי חָכְמָתוֹ הַקְּדוּמָה יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, רַק שֶׁבְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג טְעָמִים אֵלּוּ. כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג אֵיךְ מִתְחַבְּרִים שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁלְּמַעְלָה וְהַבְּרוּר שֶׁלָּנוּ, כִּי הַכֹּל אֶחָד. כִּי טַעֲמֵי הַמִּצְוֹוֹת נוֹגְעִים בְּהַשָּׂגוֹת אֵלּוּ כַּנַּ"ל, שֶׁאֵלּוּ הַהַשָּׂגוֹת וְהַטְּעָמִים אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ בְּחִירָה, שֶׁהוּא נִסָּיוֹן וְצֵרוּף, כִּי זֶה עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה מַה שֶּׁאֵין יוֹדְעִין הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי יֵשׁ לָהֶם טְעָמִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים. וְזֶה עִקַּר שִׂכַר הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל לֶעָתִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת טַעֲמֵי הַמִּצְוֹוֹת בִּשְׁלֵמוּת. וְיִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה פֵּרוּשׁ הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, אִם זָכִינוּ לְכַוֵּן הָאֱמֶת אִם לֹא, עַל כָּל פָּנִים זֶה צְרִיכִין לְהַאֲמִין כָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל שֶׁהַמִּצְוֹוֹת בְּוַדַּאי יֵשׁ לָהֶם טַעַם לְכָל פְּרָט וּפְרָט וּלְכָל דִּקְדּוּק וְדִקְדּוּק שֶׁבְּכָל מִצְוָה. כַּמְבֹאָר בְּכָל סִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁלֹּא כְּדַעַת הַמְפָרְשִׁים הַנַּ"ל, שֶׁקָּרוֹבִין לְכְפִירוֹת גְּמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאִם אֵין אָנוּ מְבִינִין דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הוּא מִדְרָשׁ פְּלִיאָה, אֲבָל, חָלִילָה לְזוּז בִּשְׁבִיל זֶה מִן הָאֱמֶת הַנּוֹגֵעַ בְּעִקְּרֵי הָאֱמוּנָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבְוַדַּאי יֵשׁ טְעָמִים וְסוֹדוֹת נִפְלָאִים לְכָל פְּרָט וּפְרָט שֶׁל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי לֹא דָבָר רֵיק הוּא מִכֶּם". אֲבָל בְּעֶזְרַת ה' דְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל נֶאֱמָרִים בֶּאֱמֶת וָצֶדֶק, וְהֵם מְכֻוָּנִים בִּפְשַׁט דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל:

חלק מט

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁהוֹלֵךְ בִּתְמִימוּת לֹא יִכָּשֵׁל לְעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הוֹלֵךְ בְּתֹם יֵלֵךְ בֶּטַח". כִּי עַל-יְדֵי תְּמִימוּת וֶאֱמוּנָה הוּא מְקַיֵּם כָּל הַתּוֹרָה כְּדִינוֹ. כִּי מַאֲמִין שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת צִיצִית לְבִגְדּוֹ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּצִיצִית. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לְהוֹסִיף עַל הַחוּטִין כִּי אִם שְׁמוֹנָה חוּטִין, לֹא יוֹתֵר. וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹוֹת, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹוֹת רַק כְּפִי מַה שֶּׁצִּוָּה ה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם טַעַם כְּלָל וַאֲנַחְנוּ מְחַיְּבִים לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁמַּטָּל עָלֵינוּ, וְה' יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר בַּעֲדֵנוּ, כִּי הַכֹּל עַל יָדוֹ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁמַּטָּל עָלֵינוּ כַּנַּ"ל, וְכֵן אֲפִלּוּ כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, הוּא נִכְשָׁל לִפְעָמִים בְּאֵיזֶה חֵטְא וְעָוֹן, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִפֹּל מִזֶּה וְיִתְחַזֵּק לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת בְּרוּר שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה יִשָּׁאֵר קַיָּם לְעוֹלָם בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְלֹא יִבָּלֵבֵל אֶת דַּעְתּוֹ שׁוּם דָּבָר כִּי יֵשׁ כַּמָּה קֻשְׁיוֹת וּשְׁטוּתִים אֲצֶל רֹב בְּנֵי אָדָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִפְּלוּ וְיִכָּשְׁלוּ

הַרְבֵּה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְצָרִיךְ לִבְרֹחַ מֵהֶם מְאֹד וְלִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשּׁוּם דָּבָר, כִּי כָּל הַנִּפְלָאוֹת וְהַהִתְרַחֲקוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ נִמְשָׁךְ מִמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כֹּחַ הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי כָּל הַנִּפְלָאוֹת וְהַהִתְרַחֲקוּת הֵם מֵחֲמַת הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ בִּבְחִירָתוֹ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות, אוֹ לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ רַק מִמַּה שֶּׁאֵין מְבִינִים מְבוּכוֹת הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מַתְחִיל כְּלָל לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, אוֹ שֶׁעוֹשֶׂה, חַס וְשָׁלוֹם, עוֹד לְהֵפֶךְ כְּמוֹ הַקַּלֵּי עוֹלָם וְהָרְשָׁעִים וּבַעֲלֵי עֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁיּוֹנֵק מִמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל, שֶׁרוֹצֶה לְהַגְבִּיר הַיְדִיעָה עַל הַבְּחִירָה כְּאִלּוּ אֵין ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה כְּלָל בַּעֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכוּ כָּל דֵּעוֹת הָאֶפִּקוֹרְסִים וְהַפּוֹרְקִים עֹל לְגַמְרֵי וְעַל הַמִּצְוֹות אוֹמְרִים טְעָמִים שֶׁל הֶבֶל כְּאִלּוּ הֵם תִּקּוּן הַמִּדְיָנָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מֵהֶם וּמֵהֲמוֹנָם, וַאֲפִלּוּ הַבַּעֲלֵי תַּאֲוות שֶׁעוֹבְרִים עֲבֵרוֹת וְאֵינָם יוֹדְעִים חֲקִירוֹת כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן כֹּחַ בְּחִירָתָם וְהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלָּהֶם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זוֹ, כִּי עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע נִמְשָׁךְ מִכְּפִירוֹת. (כַּמְבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים). וְיֵשׁ לְהֵפֶךְ, כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ בַּעֲבוֹדַת ה' וְקָיְמוּ כַּמָּה מִצְוות. וְלִפְעָמִים הִתְפַּלְּלוּ בְּכַוָּנָה וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה קְצָת, אַךְ נָפְלוּ אַחַר כָּךְ מִמַּעֲט עֲבוֹדָתָם. וְעַל זֶה נָפְלוּ בְּדַעְתָּם מְאֹד. וְיֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ לְגַמְרֵי, מֵחֲמַת שֶׁרָאוּ שֶׁזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהִתְעוֹרְרוּ לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא עָלְתָה בְּיָדָם וְכוּ'. כַּיָּדוּעַ עִנְיַן הָרַע הַזֶּה בְּכַמָּה בְּנֵי הַנְּעוּרִים. וְיֵצֶר הָרָע זֶה הוּא לְהֵפֶךְ, שֶׁיּוֹנֵק מִמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל וְרוֹצֶה לְהַגְבִּיר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי הַיְדִיעָה כְּאִלּוּ הַכֹּל רַק תָּלוּי בְּהָאָדָם לְבַד בְּלִי ה' יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁנִּפַּל, שׁוּב אֵין לוֹ תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל מַעֲשֵׂה בַּעַל דָּבָר שֶׁרוֹצֶה לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ שֶׁכָּל כֹּחוֹ מִמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בִּתְמִימוּת וּמַאֲמִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל, רַק אָנוּ מְחֻיָּבִים לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בָּנוּ וְהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי לֹא יִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל כֹּחֵנוּ, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בָּנוּ, כִּי הָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין שׁוּם נְפִילָה וְיֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ כִּרְצוֹנוֹ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵר וְיִגְמֹר תָּמִיד. וְכָל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הָאָדָם שׁוּם דָּבָר טוֹב אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם. וּבְוַדַּאי הַדָּבָר טוֹב עוֹשֶׂה פְּעֻלָּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, אַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאֶה שֶׁאַחַר כָּךְ לֹא עָלְתָה לוֹ יָפֶה, זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן שִׁלּוּחַ הַקֵּן, הֲרֵי שֶׁאָמַר לוֹ אָבִיו וְכוּ', הֵיכָן אֲרִיכוּת יָמָיו שֶׁל זֶה וְכוּ'?! וְאָמְרוּ שָׁם שֶׁמַּעֲשֶׂה כָּזֶה רָאָה אַחֵר וְעַל-יְדֵי-זֶה קִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, אֲבָל בֶּאֱמֶת פֵּרְשׁוּ שָׁם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁעִקַּר הָאֲרִיכוּת יָמִים וְהַטּוֹב הוּא לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְכֻלּוֹ טוֹב. וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה מִצְוות וְהַנְהָגוֹת טוֹבוֹת שֶׁמְּפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁעַל יָדָן זוֹכִין לְהִנָּצֵל מֵחֶטְאִים

וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִצְוַת צִיצִית, "לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי". וְכֵן בִּתְפִלִּין, "לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ". וְאִם כֵּן אִם אֶחָד לוֹבֵשׁ צִיצִית וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר וּמַחֲטִיאוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ שֶׁלּוֹבֵשׁ גַּם תְּפִלִּין וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַיֵּצֶר הָרָע מִתְגַּבֵּר עָלָיו, חַס וְשָׁלוֹם, אִם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם, יִפְרֹק עֹל וְלֹא יְקַיֵּם גַּם מִצְוַת צִיצִית וּתְפִלִּין חַס וְשָׁלוֹם, אִם כֵּן, חַס וְשָׁלוֹם, יָמִיר דָּתוֹ לְגַמְרֵי כְּמוֹ שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל הַפּוֹרְקִים עֹל וְכָל הַמּוּמָרִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בָּאוּ לָזֶה רַק מֵחֲמַת נְפִילוֹת כָּאֵלֶּה, כַּיָּדוּעַ מַעֲשִׂיּוֹת כָּאֵלֶּה הַרְבֵּה. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין אָנוּ מְבִינִים דַּרְכֵי ה' וּבְוַדַּאי כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֱמֶת וְצֶדֶק, רַק שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לַהֲבִינָם, כִּי בְּוַדַּאי מִצְוַת צִיצִית יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם מֵהַיֵּצֶר הָרָע. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה זָהִיר בְּמִצְוַת צִיצִית וְכוּ' בָּאוּ אַרְבַּע צִיצִיּוֹתָיו וְטָפְחוּ לוֹ עַל פָּנָיו וְכוּ', אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא כָּל בְּנֵי אָדָם שָׁוִין, וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַיֵּצֶר הָרָע כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֲפִלּוּ אִם לוֹבֵשׁ צִיצִית קָשֶׁה לוֹ לַעֲמֹד נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לִזָּהֵר לִלְבֹּשׁ צִיצִית, אַדְרַבָּא, צָרִיךְ לִזָּהֵר יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאִם רוֹאֶה שֶׁאֵין הַצִּיצִית מוֹעִילִים לוֹ לְהַצִּילוֹ מֵעֲבֵרוֹת, עַל כָּל פָּנִים טוֹב לְפָנָיו שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִשָּׁאֵר לוֹ זְכוּת מִצְוַת צִיצִית וְלֹא יֹאבַד לְגַמְרֵי וְגַם אוּלַי יִצְטָרְפוּ בְּכַמָּה זְמַנִּים כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁל צִיצִית שֶׁקִּיֵּם בְּכָל יוֹם. וְגַם יְצָרֵף לָזֶה שְׁאָרֵי מִצְוֹות, כְּגוֹן צְדָקָה שֶׁמַּצָּלֶת מֵעֲבֵרוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם כֵּלִי הַאי וְאוּלַי יִתְגַּבְּרוּ וְיִתְקַבְּצוּ כֻּלָּם וְיִתְּנוּ לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ. וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה דָּבָר טוֹב אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן שֶׁאַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה מִי יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה בְּחִינָה וּמֵאֵיזֶה עוֹלָם יֵשׁ לוֹ יֵצֶר הָרָע, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת עַד אֵין קֵץ שֶׁנֶּעְלְמוּ מִבְּנֵי אָדָם וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַל-יְדֵי הַהַעֲלָמָה דַּיְקָא שֶׁנִּתְעַלְּמוּ עִנְיָנִים כָּאֵלֶּה מִבְּנֵי אָדָם, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כַּנַ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ לְשׁוֹן הַעֲלָמָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל-כֵּן כָּל אָדָם אֵיךְ שֶׁהוּא, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, הוּא מְחֻיָּב לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ זוֹכֶה, חַס וְשָׁלוֹם, לְקִדֻּשָּׁה וְטָהֳרָה וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן הַטּוֹב אֵינוֹ נֶאֱבָד כְּלָל, כִּי לֵית רָעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבִיד, כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה נַּעֲשֶׂה מֵהַטּוֹב שֶׁלּוֹ, אוּלַי ה' יִתְבָּרַךְ הִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְצֹרֶךְ גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵהָעִנְיָן שֶׁהוּא הָיָה רוֹצֶה, כְּגוֹן מִי שֶׁרוֹאֶה בְּאֵיזֶה סֵפֶר שֶׁמִּצְוָה זוֹ מְסֻגֶּלֶת לְזִכּוּת לְעִנְיָן זֶה, וְעַל-יְדֵי-זֶה הִתְעוֹרֵר לְקַיֵּם מִצְוָה זֹאת וְאַחַר שֶׁקִּיֵּם מִצְוָה זֹאת, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא זָכָה לָזֶה הָעִנְיָן, אֵין לוֹ לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, כִּי מִי יוֹדֵעַ דַּרְכֵי ה' אוּלַי ה' יִתְבָּרַךְ הֶעֱלָה מִצְוָה שֶׁלּוֹ לְצֹרֶךְ תִּקּוּן גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו,

וְאָסוּר לְהַרְהֵר אַחַר ה' יִתְבָּרַךְ וְאַחַר דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּלָל, כִּי כָּל דִּבְרֵיהֶם אֱמֶת וְצֶדֶק, רַק שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים אוֹתָם, כִּי נִמְשָׁכִין מִמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל:

חלק נ

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, וְקֹרַח שֶׁפִּקֵּחַ הָיָה מָה רָאָה לִשְׁטוּת זֶה? עֵינוֹ הִטְעָתוֹ. רָאָה שֶׁלְּשֶׁלֶת גְּדוֹלָה יוֹצְאָה הֵימֶנּוּ וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַבְּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי זֶרַע הַיְלוּדִים זֶה בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, שֶׁכְּשֶׁהָרַע מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁמּוֹדִיעִין לוֹ מַעֲלָתוֹ כַּנַּ"ל, אֲזַי מְסַבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹצֵא דַּיְקָא עַל-יְדֵי גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּתָם שֶׁמַּכְנִיסִין אֶת הַטּוֹב בְּעֹמֶק מַחֲשַׁבְתָּם, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא הַטּוֹב בְּזֶרַע הַיְלוּדִים. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהַטּוֹב מִתְבָּרֵר, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הָרָשָׁע שֶׁהִתְגַּבֵּר עַל הַטּוֹב וְלֹא הִנִּיחוֹ לְצֵאת בְּוַדַּאי עָנוּשׁ יֵעָנֵשׁ כַּנַּ"ל, כִּי גַּם מִבְּנֵי בָּנָיו שֶׁל הָמָן לָמְדוּ תּוֹרָה וְכוּ' וְכֵן מִבְּנֵי בָּנָיו שֶׁל סִיסְרָא וְסַנְחֵרִיב וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת בְּרוּר הַטּוֹב עַל-יְדֵי זֶרַע הַיְלוּדִים, כִּי אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָמָן וְסִיסְרָא וְסַנְחֵרִיב וְכוּ' הִתְגַּבְּרוּ בִּרְשָׁעוּתָם מְאֹד מְאֹד, מֻחֲמַת שֶׁהָיָה כְּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם טוֹב נִפְלָא מְאֹד, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַטּוֹב גָּבֹהַּ וְעֶלְיוֹן יוֹתֵר, הֵם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּמִזֶּה בָּא עִצָּם רִשְׁעוּתָם שֶׁל הָמָן וְסִיסְרָא וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם. וְה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו מְאֹד הוֹצִיא גַּם מֵהֶם הַטּוֹב עַל-יְדֵי זֶרַע הַיְלוּדִים, כִּי מִבְּנֵי בְּנֵיהֶם לָמְדוּ תּוֹרָה וְכוּ'. אֲבָל אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הַנַּ"ל בְּוַדַּאי יֹאבְדוּ וְיִתְעַנְּשׁוּ כָּרָאוּי לָהֶם, כִּי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ טָעוּת קֹרַח מֻחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁהַטּוֹב שֶׁלּוֹ נִפְלָא מְאֹד וְיֵצְאוּ מִמֶּנּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים וְסָבַר שֶׁאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה ה' עִמּוֹ כְּאֵלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֻכְרָח לְהַסְכִּים עִמּוֹ מֻחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים כְּאֵלּוּ שְׁמוּאֵל וּבָנָיו וְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת לְוִיָּה וְכוּ', שֶׁכֹּל הָעוֹלָם תְּלוּיִ בָּהֶם, עַל-כֵּן סָבַר שֶׁבְּוַדַּאי הוּא יִמָּלֵט, אֲבָל רָאָה וְלֹא יָדַע מָה רָאָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי יִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ וּבְוַדַּאי יֵצְאוּ הַצַּדִּיקִים הָאֵלּוּ מִמֶּנּוּ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בְּעַצְמוֹ עוֹמֵד בְּנִסָּיוֹן וּבְחִירָה. וְאִם הָיָה שׁוֹבֵר תַּאֲוָתוֹ וְלֹא הָיָה חוֹלֵק עַל מֹשֶׁה בְּוַדַּאי הָיָה אַשְׁרֵי לוֹ וְהָיָה זוֹכֶה לְמַה שֶּׁזּוֹכֶה, כִּי קֹרַח הָיָה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד וְהָיָה מוּכָן לִזְכּוֹת לְמַדְרֵגָה גְּבֹהָה מְאֹד. וְכַמּוּבָא שֶׁהָיָה בְּמַדְרֵגָה גְּבֹהָה כָּזֹאת שֶׁנִּשְׂאוּת אֱלִיצָפָן בֶּן עֲזִיאֵל הָיָה קָטָן לְפָנָיו וְהוּא טָעָה וְנִתְקַנֵּא בִּנְשִׂיאוּתוֹ וְחָלַק עַל מֹשֶׁה וְסָמַךְ עַל הַטּוֹב שֶׁעָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ, אֲבָל לֹא יָדַע כִּי גָּדְלוּ מַעֲשֵׂי ה' וְכוּ', כִּי הַטּוֹב יָצָא מִמֶּנּוּ, שֶׁיָּצְאוּ כָּל הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל מִזַּרְעוֹ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא נָפַל בְּאֵין סוֹמֵךְ לְגֵיהִנּוֹם וְנֶעֱנַשׁ הַרְבֵּה לְדוֹרוֹת, כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקַּח קֹרַח,

וְאִתְפְּלֵג קְרַח, שֶׁעָשָׂה חִלּוּק וּפֵרוּד בֵּין שְׁנֵי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל, שֶׁרָצָה לַהֲבִינָם בְּדַעְתּוֹ וְלֹא סָמַךְ עַל אֱמוּנָה שֶׁבָּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא שְׁאָרִי בַּחֲבוּרָא וְסִיֵּם בִּפְרוּדָא, שֶׁרָצָה לְהָבִין בְּדַעְתּוֹ חִבּוּר שְׁנֵי הֲפָכִים שֶׁהֵם הַמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּרְאִין כִּשְׁנֵי הֲפָכִים. וְסִיֵּם בְּפֵרוּדָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה פֵּרוּד גָּמוּר, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְחַבְּרָם בְּדַעְתּוֹ, הוּא בָּא לִכְפִירוֹת גְּמוּרוֹת וּמְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְעָשָׂה פֵּרוּד בֵּין הַדְּבָקִים, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בַּדַּעַת כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד, אֲבָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַמַּאֲמִינִים נִזְהָרִים לִבְלִי לִכְנֹס כְּלָל בַּחֲקִירוֹת אֵלּוּ לְחַבְּרָם בְּדַעְתָּם, חַס וְשָׁלוֹם, רַק סוֹמְכִים עַל אֱמוּנָה, שֶׁבֶּאֱמֶת הֵם מְחֻבָּרִים וְהַכֹּל אֶחָד, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין כִּי גָּבְהוּ שָׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְּרָכָיו מִדְּרָכֵינוּ וּמַחְשְׁבוֹתָיו מִמַּחְשְׁבוֹתֵינוּ וְכַנַּ"ל:

חלק נא

וְזֶהוּ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. וְהוּא תְּמוּהַּ לָמָּה כָּתְבָה תּוֹרָה 'בַּחֲלֵב אִמּוֹ', הֲלֹא בֶּאֱמֶת גַּם בִּשְׂאָר חֶלֶב אָסוּר, כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַךְ בָּזֶה רָמְזָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַחֻדּוּשׁ שֶׁל אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב, שֶׁאִסּוּרוֹ לֹא לְחַבְּרָם כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר הַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁרוֹצָה לְהִתְגַּבֵּר לְהָבִין בַּדַּעַת חִבּוּר שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הַמְּבוּכוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם, שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַגְּדִי יוֹנֵק מֵחֲלֵב אִמּוֹ וְכָל חַיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל-יְדֵי חֲלֵב אִמּוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּזֶה הָעוֹלָם אָסוּר לְחַבֵּר בָּשָׂר אֲפִלּוּ עִם חֲלֵב אִמּוֹ, מֵחֲמַת שֶׁהַבָּשָׂר הוּא בִּבְחִינַת הַבְּרִיחַ שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הַגְּדִי יוֹנֵק מֵחֲלֵב אִמּוֹ, כִּי עִקַּר חַיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ מִשָּׁם, כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי עִקַּר הַבְּרִיחַ שֶׁלָּנוּ הוּא גַּם כֵּן מֵחֲלֵב אִמּוֹ, כִּי עִקַּר חַיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ מִשָּׁם, כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי עִקַּר הַבְּרִיחַ שֶׁלָּנוּ הוּא גַּם כֵּן מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל מֵאִתּוֹ, כִּי מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לָנוּ לְחַבְּרָם וּלְבַשְּׁלָם, אוֹ לְאָכְלָם יַחַד, כִּי אָסוּר לָנוּ לְחַבֵּר בְּדַעְתֵּנוּ הֲבָנַת שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַבְּרִיחִים אֵלּוּ יַחַד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה וְכָתְבָה אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב בִּלְשׁוֹן "בַּחֲלֵב אִמּוֹ", לְהוֹרוֹת לָנוּ שֶׁבֶּאֱמֶת בְּשָׂרְשָׁם הַכֹּל אֶחָד. וְזֶה עִקַּר הָאִסּוּר שֶׁל בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי גּוֹרֵם שֶׁתִּתְגַּבֵּר הַקְּלִפָּה שֶׁרוֹצָה לְחַבְּרָם בַּדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא עוֹשֶׂה פֵּרוּד בֵּינֵיהֶם, כִּי בַּדַּעַת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם וַאֲזַי בָּא לִכְפִירוּת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעוֹשֶׂה פֵּרוּד לְגַמְרֵי, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא שְׁאָרִי בַּחֲבוּרָא וְסִיֵּם בְּפֵרוּדָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסְרָה לָנוּ הַתּוֹרָה לְחַבֵּר בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי אָסוּר לְחַבֵּר בַּדַּעַת שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם בַּדַּעַת, רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה, שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל:

הלכות דברים היוצאים מן החי

פרק א

חלק א

דְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מִן הַחַי:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' סִימָן יט הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה:

וְזֶה בְּחִינַת חֶלֶב וּדְבַשׁ דִּבּוֹרִים שֶׁהַתּוֹרָה הַתּוֹרָה אַף שֶׁיּוֹצְאִים מִן הַחַי, כִּי עִקַּר הַשְׁחִיטָה הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית לְהַכְנִיעַ רַע הַכּוֹלֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חֶלֶב שֶׁהוּא בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת בְּבְחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חֶלֶב, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן וְכוּ' (בְּסִימָן כט). וְעַל-כֵּן אֵין הֶחָלֶב צָרִיכָה הֶתֵּר שְׁחִיטָה. וְכֵן הַדְּבַשׁ הַיּוֹצֵא מִן הַדְּבוֹרִים הוּא בְּחִינַת הַמְתָקַת הַדִּבּוּר שֶׁנִּמְתָּק מֵרַע לְטוֹב. בִּבְחִינַת מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא, כְּמוֹ הֶחָלֶב שֶׁהוּא גַּם כֵּן נִמְתָּק מֵרַע לְטוֹב, כִּי נִתְהַפֵּךְ מִדָּם לְחֶלֶב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דְּבַשׁ וְחֶלֶב הֵם בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם דַּוְקָא, דְּהַיְנוּ כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה הוּא דַּוְקָא לְהַפֵּךְ וּלְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ לְהוֹצִיא הַטּוֹב מִן הָרַע דַּוְקָא. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּוְקָא נִשְׁלָם הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ. (כַּמּוּבָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר). וְזֶה בְּחִינַת דְּבַשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ, 'תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ' דַּיְקָא, כִּי הֵם בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמּוֹצִיאִין וּמְבָרְרִין מִן הָרַע בִּבְחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר שֶׁבַח הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (בְּסִימָן קצט), כִּי "דְּבַשׁ" בְּגִמַטְרִיָּא "אִשָּׁה", הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד אַרְבַּע פְּעָמִים 'סַבּוּנִי' עַל הַשִּׁבְעִים עֲמָמִין הַמְסַבְּבִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה כַּמּוּבָא. וְהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע קְלִפּוֹת כַּמּוּבָא. וּכְנֶגְדָּם אָמַר אַרְבַּע פְּעָמִים 'סַבּוּנִי'. וְעַל-כֵּן אָמַר בַּפַּעַם הָרְבִיעִית 'סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים' נֶגֶד קְלִפָּה הָרְבִיעִית שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּבוֹרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֹקֶץ רַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁיֵּשׁ לָהּ אֶרֶס בַּפֶּה, בְּחִינַת הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת. וְיֵשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן מְתִיקוּת גָּדוֹל, דְּהַיְנוּ הַדְּבַשׁ שֶׁהוּא תַּכְלִית הַמְתִיקוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מַה מָּתוֹק מִדְּבַשׁ". הַיְנוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּבָרְרִין מִשָּׁם. כִּי הוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל, כִּי מְתִיקוּת הַדְּבַשׁ הוּא בְּחִינַת מְתִיקוּת הַדִּבּוּר שֶׁנִּמְתָּק בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִן מְתוּקִין, שֶׁהוּא הֵפֶךְ מַיִן מְרוֹרִין וְהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, וְהֵם בְּחִינַת מָרָה דְּאִית לָהּ תְּרֵי פְּיוֹת. הֵפֶךְ הַדְּבַשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מְתִיקוּת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל, כְּמוֹ

שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב (בְּסִימָן נ). וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁמְשׁוֹן, "כִּי מִנְּוּעַת הָאֲרִי רָדָה הַדְּבַשׁ". וּמִשָּׁם לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֶהֵר הַדְּבַשׁ. 'מִנְּוּעַת הָאַרְיֵה' דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִן מְתִיקִין, תִּקּוּן הַבְּרִית בְּחִינַת אַרְיֵה נָחִית, כַּמּוּבָא שָׁם, כִּי שִׁמְשׁוֹן הַגִּבּוֹר שֶׁהָיָה נְזִיר אֱלֹקִים וְשׁוֹפֵט יִשְׂרָאֵל, בְּוַדַּאי כַּוָּנָתוֹ הָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם וְהָיָה מְכַוֵּן בָּזֶה דָּבָר גָּדוֹל וְגָבֹהַּ מְאֹד מְאֹד בַּמֶּה שֶׁנָּשָׂא בָּנוֹת פְּלִשְׁתִּים וְכַוָּנָתוֹ הָיָה שֶׁסָּמַךְ עַל גְּבוּרַת קְדֻשָּׁתוֹ לֵירֵד לְעֹמֶק הָרַע שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים בּוֹ כְּדֵי לְשָׁבְרוֹ וּלְהַעֲלוֹת מִמֶּנּוּ בְּבְחִינַת וַיַּעַל אַבְרָהָם מִמִּצְרַיִם, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִפָּלְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים מִמַּיִלָּא וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בַּמַּאֲמָר רְאִיתִי מְנוֹרַת זָהָב (בְּסִימָן ח); שֶׁכְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעַ אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים מְאֹד, צְרִיכִים לֵירֵד לְהָרַע, שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים בּוֹ וּלְשָׁבְרוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הָרְשָׁעִים עֲדֵי אֶרֶץ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן נָשָׂא בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים, כְּדֵי לֵירֵד לָרַע הכּוֹלֵל שֶׁהֵם נֶאֱחָזִין בּוֹ וּלְשָׁבְרוֹ. וְעַל-כֵּן בִּקֵּשׁ עָלֶיהָ וְתוֹאֲנָה לְהִתְגָּרֶה בָּהֶם דַּוְקָא עַל-יְדֵי-זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי מֵה' הוּא כִּי תֹאֲנָה הוּא מְבַקֵּשׁ מִפְּלִשְׁתִּים", כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְהַכְנִיעַ אוֹתָם וּלְשָׁבְרָם כַּנַ"ל, כִּי שָׁם אֲחִיזָתָם, כִּי הוּא רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל הָאֻמּוֹת וּבִפְרָט פְּלִישְׁתִּים שֶׁהֵם שְׁכֵנִים שֶׁל מִצְרַיִם וְדֶגְמָתָם. וְהֵם מִזֶּרַע מִצְרַיִם שֶׁשִּׁטּוּפִין בְּזִמָּה, בְּרַע הַכּוֹלֵל מְאֹד, וְכָל עִקַּר אֲחִיזָתָם שֶׁל פְּלִישְׁתִּים מֵרַע הַכּוֹלֵל, כִּי מִשָּׁם לַדָּתָם וּבִיאָתָם לְעוֹלָם, כִּי הֵם מַמְזֵרִים מִזֶּרַע מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וְעַל-כֵּן הָיָה לְעַם קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל, תָּמִיד יִסּוּרִין מֵהֶם וְהָיוּ תָּמִיד כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְהָרְאשׁוֹנִים בְּקֻדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הָאָבוֹת, הָיוּ לָהֶם יִסּוּרִין מִפְּלִשְׁתִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כו, טו), "וְכָל הַבְּאֵרוֹת וְכוּ' סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים". וְעִקְּרֵי הַמִּתְנַגְּדִים שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הָיוּ פְּלִשְׁתִּים וּמִצְרַיִם:

חלק ג

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם כְּתִיב, "וְלֹא נָחָם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא", כִּי קָרוֹב מַמָּשׁ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. וְעַל-כֵּן לֹא רָצָה לְהוֹלִיכָם דֶּרֶךְ שָׁם, שֶׁלֹּא לִבְרֹחַ מִן הַפַּחַת אֶל הַפָּח, כִּי שָׁם יִהְיֶה הָרַע נֶאֱחָז בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, מַחֲמַת שֶׁהֵם דֶּגְמַת מִצְרַיִם וּקְרוֹבִים אֲלֵיהֶם מְאֹד כַּנַ"ל. עַד שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיַּחְשְׁבוּ שָׁם לַחֲזֹר לְמִצְרַיִם אֶל הָרַע שֶׁיָּצְאוּ מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "פֶּן יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה". כִּי מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת הָרַע כַּנַ"ל דֶּגְמַת מִצְרַיִם כַּנַ"ל. עַל-כֵּן לֹא יוּכְלוּ לַעֲמֹד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה וְיָשׁוּבוּ לְמִצְרַיִם, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַ"ל. וְכֵן אַחַר כָּךְ מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף אֲפִלּוּ בְּסוֹף מַלְכוּת בֵּית דָּוִד הָיוּ מֵעוֹלָם כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ מְצֵרִים לָהֶם כְּשֶׁהָיוּ מִתְגַּבְּרִים, כִּי הַפְּלִשְׁתִּים הֵפֵךְ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּקֻדֻּשַׁת שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְהַפְּלִשְׁתִּים אֲחִיזָתָם בְּרַע הַכּוֹלֵל בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם מַמְזֵרִים וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן שִׁמְשׁוֹן הַגִּבּוֹר שֶׁהָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁחָנַר מָתְנָיו

לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם לְהַכְנִיעָם, וְהֵם הָיוּ מִתְגַּבְּרִים בְּתֹקֶף גָּדוֹל מְאֹד אָז כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה מֵהַמִּקְרָאוֹת שָׁם, עַל-כֵּן הֻכְרַח לֵירֵד לְתוֹךְ עֹמֶק הָרַע שֶׁלָּהֶם לְשָׁבְרוֹ וּלְהַכְנִיעוֹ וּלְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפֵּילָתָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁהָלַךְ לְנָשְׂאָהּ נִזְדַּמֵּן לוֹ זֹאת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַדֻּבְשׁ שֶׁמָּצָא בְּגוּיַת הָאַרְיֵה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמִּקְרָא, כִּי הוּא הָיָה אָז בְּבְחִינָה זוֹ, בְּבְחִינַת נֹגַהּ לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדֻּבְשׁ שֶׁהוּא טָהוֹר מִטָּמֵא, בְּחִינַת שִׁלֻּמּוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּשְׁלָם עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁבֵּרְכוֹ יַעֲקֹב וְרָמַז לוֹ עַל שִׁמְשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, "יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלִי דֶּרֶךְ וְכוּ' הַנּוֹשֵׁךְ עִקְבֵי סוּס וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אָחוֹר", הַיְנוּ שֶׁהוּא יָרַד לְתוֹךְ הָרַע הַכּוֹלֵל זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וּשְׁבָרָהּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נָפְלוּ לַאֲחוֹרֵיהֶם מִמֵּילָא הַפְּלִשְׁתִּים שֶׁהָיוּ נֶאֱחָזִים שָׁם. וְזֶהוּ 'הַנּוֹשֵׁךְ עִקְבֵי סוּס וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ', כִּי סוּס הוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁנֶּאֱחָזִין בּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת רוֹכְבִים עָלָיו, בְּחִינַת סוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁנִּשַּׁךְ וְשָׁבַר עִקְבֵי סוּס הָרַע שֶׁנֶּאֱחָזִים בּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נָפְלוּ הָרוֹכְבִים עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם הַפְּלִשְׁתִּים מִמֵּילָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִשְׁתַּבְּחָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת שִׁלֻּמּוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּזְכָּר לְעֵיל בְּהֶלְכוֹת חֵלֶב (הֲלָכָה א) וְעַל-כֵּן שָׁם הַבְּרָכָה שֶׁל זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ, בְּחִינַת דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנְךָ, בְּחִינַת שִׁלֻּמּוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת הָעֲלִילָה שֶׁהִתְחִיל שִׁמְשׁוֹן לְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם בַּנְּשׁוּאִין שֶׁלּוֹ, הָיָה עַל-יְדֵי הַחִדָּה שֶׁל הַדֻּבְשׁ, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַדֻּבְשׁ רָצָה לְהַכְנִיעָם כַּנַּ"ל. וְאַף שֶׁרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָמְרוּ (סוֹטָה טו), שִׁמְשׁוֹן הָלַךְ אַחַר עֵינָיו, אַף-עַל-פִּי-כֵן בַּוַּדַּאי בִּתְחִלָּה הָיָה כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ בַּמִּקְרָא, וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי מֵה' הוּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. אַךְ כְּפִי הַנִּרְאֶה מִן הַמִּקְרָאוֹת וּמִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁבַּסּוֹף נִכְשַׁל קְצָת, כִּי לָזֶה צָרִיךְ תֹּקֶף גָּדוֹל שֶׁיִּהְיֶה בְּמַעֲלָה נִפְלָאָה וְנִשְׂגָּבָה מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת צַדִּיק גָּמוּר הַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ שָׁם, שֶׁלֹּא יִשְׁאַר אֲצָלוֹ שׁוּם רַע אֲפִלּוּ בְּמַשֶּׁהוּ, אֲפִלּוּ בְּכֹחַ, אָז יוּכַל לְהַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן חֵלֶב וּדְבַשׁ שֶׁהִתִּירָה הַתּוֹרָה וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם אֵיבָר מִן הַחַי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁזֶּהוּ חִדּוּשׁ הוּא:

הָעִנְיָן עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמַאֲמָר 'תִּקְעוּ' ג, הַמְדַבֵּר מִתּוֹכָחָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן ח), וְאִיתָא שָׁם, כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַדַּעַת וְהַחֶסֶד דִּקְדֻשָּׁה וְאָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, אָז צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּחִינַת דִּין. וְזֹאת הַתְּפִלָּה עוֹמֶדֶת לוֹ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא

בְּצַוָּארוֹ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקִיאָה כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַדַּעַת וְכוּ' שֶׁבָּלְעָה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת פִּינְחָס בְּמַעֲשֵׂה זִמְרִי, שֶׁאָז הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וְכוּ'". וְזֶהוּ אוֹתִיּוֹת "וַיְפַלֵּל" רָאשֵׁי תֵּבוֹת, "וְהִשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה יְהִי לְתַנִּין וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת גֵּרִים, בְּחִינַת וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ, מַה שְּׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא? קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת רְעָמִים וְכוּ' עֲנֵנִי דְשַׁפְכֵי מַיָּא וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִנְבוּאָה וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִתְעוֹרֵר קוֹל הַנְּגוּן הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגַּן שֶׁשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְזוֹכִין לִמְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ, כִּי נוֹתְנִין רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת עַל-יְדֵי תּוֹכָחוֹתָו וְכוּ' וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי וּמִצְוַת שְׁחִיטָה, כִּי אִסּוּר לָנוּ לֶאֱכֹל שׁוּם דָּבָר מִן הַחַי, כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשְּׁחִיטָה, כִּי הַחַי, דְּהַיְנוּ בְּהֵמָה וְחַיָּה וְכַיּוֹצֵא, הֵם בִּבְחִינַת כְּסִילוּת, הֶעְדֵּר הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כְּסִילוּת, בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁמִּשָּׁם אֶחְיֵת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, בִּפְרָט תַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁהִיא תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת, הֶעְדֵּר הַדַּעַת, כִּי הַמֹּחַ הוּא מְחִצָּה פְּרוּסָה בִּפְנֵי תַּאֲוָה זוֹ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן אֵין לָנוּ לֶאֱכֹל מִן הַחַי שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר עָלֵינוּ, חַס וְשָׁלוֹם, רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, שֶׁלֹּא לְתֵּן, חַס וְשָׁלוֹם, יְנִיקָה לְרוּחַ הַבְּהֵמָה מֵרוּחַ הָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת. וּמֵחֲמַת זֶה אָסוּר לָנוּ לֶאֱכֹל מִן הַחַי כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשְּׁחִיטָה, כִּי הַשְּׁחִיטָה עַל-יְדֵי הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב לַה', בְּחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרְבוּ כָּל הַדְּבָרִים, וְאָז עַל-יְדֵי אוֹתוֹ הַחֵטְא, עַל-יְדֵי-זֶה יָנְקָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵהַדַּעַת וְהַחֶסֶד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַפְּגָם שֶׁלּוֹ הָיָה בְּהַדַּעַת בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ'. וְאָז אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן וּלְבָרֵר וּלְהוֹצִיא הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, אָז צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם כֹּחַ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל חִיּוּתָהּ כָּל הַקְּדֻשָּׁה וְהַחִיּוּת שֶׁבָּלְעָה בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וְיָקִאֶנּוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז הָיָה עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּמּוּבָא, כִּי גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה מֵחֲמַת פְּגַם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהוֹצִיאֵם וּלְתַקֵּן פְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן, לְהוֹצִיא כָּל הַחִיּוּת וְהַקְּדֻשָּׁה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, אֲזַי הֻצְרַךְ מֹשֶׁה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, בְּחִינַת וַהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה יְהִי לְתַנִּין וְכוּ' (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַטֵּה מֹשֶׁה, שֶׁהוּא מַטֵּה עֹז, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן כְּשֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן אֶת הַבְּהֵמָה, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת וּלְהוֹצִיא וּלְבָרֵר מִשָּׁם כָּל הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה

שֶׁבָּלְעָה, דְּהַיְינוּ לְבָרֵר מַה שֶּׁנִּתְעָרֵב עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא רוּחַ הָאָדָם וְרוּחַ הַבְּהֵמָה שֶׁנִּתְעָרֵב, אֲזַי צְרִיכִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲלִיף שֶׁל שְׁחִיטָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוֹמְמוּת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ. וְאָז מוֹצִיאִין מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמָה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכָל הַדַּעַת שֶׁבָּלַע וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא מַתְרִין לֶאֱכֹל הַבְּהֵמָה, כִּי אָז נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסַּכִּין שֶׁל הַשְּׁחִיטָה כַּנַּ"ל. (וְעַיֵּן עוֹד מִזֶּה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה):

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל שׁוּם דָּבָר מִן הַחַי כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתִּקּוּן שֶׁל בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חָלָב הַיּוֹצֵא מִן הַחַי הִתִּירָה הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הֶחָלֶב נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַלֵּדָה, שֶׁאָז דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁל בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כִּי עִקַּר הַלֵּדָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, כִּי כָּל הַהוֹלְדוֹת הֵם תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, כִּי בְּכָל הוֹלָדָה נִתְבָּרֵר בֵּרוּרִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהוֹלָדָה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כִּי אִתְעָרוּתָא דִּזְווּגָא מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה. (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ), שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כִּי הַזִּווּג הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּיָּדוּעַ. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, גַּם כֵּן עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל תְּפִלָּתִי שֶׁתְּהֵא סְמוּכָה לְמִטָּתִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (סִימָן ט). וּמֵחֲמַת פְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעִקַּר הַפְּגָם הָיָה בִּפְגַם הַבְּרִית. עַל-כֵּן הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הִתְעוֹרְרוּת הַזִּווּג מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא שֶׁהוּא סִטְרָא דִּגְבוּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה לָזֶה גְּבוֹר גָּדוֹל וּבַעַל כֹּחַ שֶׁיְּזַכֶּה שֶׁיִּהְיֶה זִווּגוֹ בְּקְדֻשָּׁה, שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, הַדִּין דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ תַּאֲוַת הַבְּהֵמִיּוּת, רַק צָרִיךְ לִהְיוֹת גְּבוֹר, חָזָק וּבַעַל כֹּחַ, בְּחִינַת גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ. אִנּוּן דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יִצְרֵיהוֹן, אִנּוּן דַּמְיָין לְמַלְאָכִין מַמָּשׁ. וְאָז כְּשֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת גִּבּוֹר וּבַעַל כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל תַּאֲוָתוֹ, אֲזַי אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּהֶכְרֵחַ, אַף-עַל-פִּי-כֵן, הִתְעוֹרְרוּת הַזִּווּג מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָא, עִם כָּל זֶה אֵין הַסִּטְרָא אָחֳרָא נֶאֱחָזֶת בּוֹ כְּלָל, חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא, זִווּג בְּקְדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה, אַדְרַבָּא, מוֹצִיאִין כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכָל הַדַּעַת וְכוּ' מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבָּרֵר וּמִתְתַּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ בְּכוֹרוֹת בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה, כִּי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַהַתְחָלָה. וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא הַבְּכוֹר, יִתְּנוּ אוֹתוֹ לַכֹּהֵן. וְעִקַּר הַכְּהֻנָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת

חֶסֶד כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דַּעַת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). בִּבְחִינַת כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת, עִקַּר הַכְּהֻנָּה נִמְשָׁךְ רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת פִּינְחָס בְּמַעֲשֵׂה זִמְרִי וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אָז דַּיְקָא כְּשֶׁקִּנֵּא פִּינְחָס בְּמַעֲשֵׂה זִמְרִי; וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל, וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, אָז דַּיְקָא זָכָה לִכְהֻנָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי וְכוּ' וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם וְכוּ'". וְעַל-כֵּן כָּל הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּים נִקְרָאִים "בַּעֲלֵי כֹּחַ", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (קֹהֶלֶת יב, ג), "וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל" אֵלּוּ הַכֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ גִּבּוֹרִים וְכוּ'. וְכֵן זֶה הַפָּסוּק, "וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה יְהִי לְתַנִּין", שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, זֶה הַפָּסוּק נֶאֱמַר עַל אַהֲרֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וְאָמַרְתָּ אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת מַטְּךָ וְהַשְׁלֵךְ וְכוּ'". וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה אַהֲרֹן אַחַר כָּךְ לִכְהֻנָּה, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין אֶת כָּל הַחַיּוּת וְכָל הַקְּדֻשׁוֹת וְכָל הַדַּעַת וְהַחָכְמָה שֶׁבַּלְּעָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְאָז חוֹזֵר הַדַּעַת וְהַחָכְמָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִשְׁלָם הַדַּעַת וְהַחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַבְּכוֹר, שֶׁהוּא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה, לַכֹּהֵן, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה לְהַבְּכוֹר לְהוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַכֹּהֵן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַהַתְחָלָה, וַאֲזַי כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁאַחַר כָּךְ, כֻּלָּם מְקַבְּלִים קְדֻשָּׁה מִשָּׁם, כִּי הַלֵּדָה זֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהִיא בְּחִינַת לֵדָה, כַּיָּדוּעַ. וְאָז נִתְבָּרֵר וְיוֹצֵא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבַּלְּעָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָז דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב, כִּי נִתְבַּהֵפֵךְ מִדִּין לְרַחֲמִים, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא תֹּקֶף הַדִּין מְקִיאָה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבַּלְּעָה, וְאָז נִשְׁלָם הַחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה וְנִתְהַפֵּךְ מִדִּין לְרַחֲמִים, בְּחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִצְטַוּוּ מִצְוָה רִאשׁוֹנָה לְקַדֵּשׁ בְּכוֹרוֹת בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵדָה הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, בְּחִינַת וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ תֵּכֶף לְקַדֵּשׁ בְּכוֹרוֹת, כִּי קִדּוּשׁ בְּכוֹרוֹת הוּא בְּחִינָה זוֹ לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם קְדֻשַּׁת הַלֵּדָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּתְחִלָּה הָיְתָה הָעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחָטְאוּ, נִפְסְלוּ וְנִבְחְרוּ כֹּהֲנִים תַּחְתֵּיהֶם, כִּי הָעֲבוֹדָה שֶׁל קָרְבָּנוֹת זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּמָקוֹם קָרְבָּן. וְעִקַּר הַקָּרְבָּנוֹת הִיא זְרִיקַת הַדָּמִים עַל הַמִּזְבֵּחַ וְהַדָּמִים הֵם בְּחִינַת דִּינִים. וְעַל-כֵּן הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכֹּהֲנִים, שֶׁהֵם אַנְשֵׁי חַיִל גִּבּוֹרֵי כֹחַ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין וּמוֹצִיאִין כָּל הַחַיּוּת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּתְעָרֵב שָׁם עַל-יְדֵי הַחֲטָאִים שֶׁעָלֵיהֶם בָּא הַקָּרְבָּן. וְעַל-כֵּן בִּתְחִלָּה הָיְתָה הָעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת, כִּי הֵם גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל, עַד

שֶׁחָטְאוּ בָּעֶגֶל וְאָז נִפְסְלוּ וְאָז נִבְחֲרוּ הַכֹּהֲנִים תַּחְתֵּיהֶם, כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת גְּבוּרֵי כֹּחַ כַּנַּ"ל וְהֵם קְדוֹשִׁים בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כִּי יֵשׁ לָהֶם הַרְבֵּה מִצְוֹוֹת בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן הֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי כֹּחַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַקְּרְבָּנוֹת עַל יָדָם, כִּי הֵם יְכוֹלִים לְתַקֵּן בְּחִינַת הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרְבָּנוֹת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה לְלֵדָה רִאשׁוֹנָה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי מַכַּת בְּכוֹרוֹת שֶׁהִיא מַכָּה אַחֲרוֹנָה וּבְהַתְרָאָה תְּחִלָּה, כִּי כָּל הַמַּכּוֹת שֶׁל מִצְרַיִם כֻּלָּם בָּאוּ עַל-יְדֵי תְּפִלַּת מֹשֶׁה, כִּי כָּל הַנִּסִּים וְכָל הַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, כֻּלָּם הָיוּ עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ. נִמְצָא כְּשֶׁהֻצְרַךְ מֹשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיָּבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכּוֹת עַל פַּרְעֹה, זֹאת הַתְּפִלָּה הִיא תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, אֲבָל מֹשֶׁה הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל וְלֹא יָכְלָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה לִשְׁלֹט גַּם בְּיִשְׂרָאֵל כִּי אִם, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי-זֶה הוֹצִיא כָּל הַחִיּוּת וְכוּ' מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהִכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּכָל פַּעַם וְלֹא הָיָה לָהּ שׁוּם שְׁלִיטָה עַל יִשְׂרָאֵל. וּבְכָל מַכָּה וּמַכָּה הִפְלִיא ה' בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְהָעִקָּר הָיָה מַכַּת בְּכוֹרוֹת, שֶׁאָז הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם תֹּקֶף הַדִּין עַד שֶׁמֵּתוּ כָּל בְּכוֹרֵיהֶם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵגֵן גְּדֻלַּ הַכֹּחַ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁלֹּא הָיָה, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם שְׁלִיטָה לְהַדִּין בִּבְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם וְלֹא יִהְיֶה בָּכֶם נֶגֶף וְכוּ'", כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמוֹצִיאִין מִמֶּנָּה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכָל הַחִיּוּת שֶׁבָּלְעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת לֵדָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חֶלְב, כִּי נִתְבַּטֵּל הַדִּין וְנִתְהַפֵּךְ לְרַחֲמִים. וְעַל-כֵּן חֶלְב הַתּוֹרָה תּוֹרָה וְאֵין בּוֹ מְשׁוּם אִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי, כִּי עִקַּר הֶחְלֵב נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַלֵּדָה, שֶׁאָז דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חֶלְב. וְהַלֵּדָה הִיא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת וּמוֹצִיאִין מִמֶּנָּה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הֶחְלֵב מֻתָּר בַּאֲכִילָה, כִּי כְּבָר נִכְנָע רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַלֵּדָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר אִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי הוּא מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן שׁוֹלֵט רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁאֵינוֹ נִכְנָע כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, אֲבָל הֶחְלֵב נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַלֵּדָה מֻתָּר וְאֵין בּוֹ מְשׁוּם אֵיבָר מִן הַחַי, כִּי כְּבָר נִכְנַע רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת וְהוֹצִיאוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַלֵּדָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת דָּבָשׁ שֶׁהַתּוֹרָה תּוֹרָה, כִּי דְּבַשׁ הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת מַה מָּתוֹק מִדְּבַשׁ וּמָה עַז מֵאֲרִי. וְעַל-כֵּן שִׁמְשׁוֹן הַגִּבּוֹר כְּשֶׁהָלַךְ לִשְׁאֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים

מָצָא דְּבַשׁ בְּגִוְיַת הָאֲרִי, כִּי שִׁמְשׁוֹן הַגִּבּוֹר הָיָה צָרִיךְ אָז לְהִתְגַּבֵּר עַל פְּלִשְׁתִּים שֶׁהָיוּ מוֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם הָאֱמוּת, שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, אָז הָיָה יְנִיקָתָם מֵהַקְּדֻשָּׁה. וְאָז צְרִיכִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי שִׁמְשׁוֹן הַגִּבּוֹר, שֶׁהָיָה גִּבּוֹר וּבַעַל כֹּחַ וְהָיָה לוֹ כֹּחַ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה כָּזוֹ. וְעַל-כֵּן הָלַךְ אֶצְלָם לְשָׁא אִשָּׁה, אֶצְלָם דַּיְקָא כְּדֵי לְהוֹרִיד עַצְמוֹ עֲלֵיהֶם וְהֵם יִרְצוּ לְהִתְאַחֵז בּוֹ, וְהוּא מִתְקָף גְּבוּרָתוֹ וְכֹחוֹ יִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי מֵה' הוּא כִּי תֹאַנָה הוּא מְבַקֵּשׁ מִפְּלִשְׁתִּים", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁאָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בָּהּ, כִּי אֲחִיזָתָם תָּמִיד בִּבְחִינַת דִּין, אֲבָל מֻחְמַת שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ, אָזַי זֹאת הַתְּפִלָּה עוֹמֶדֶת לָהֶם בְּצַוָּארָם עַד שֶׁמְּקִיאִים כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכוּ' (כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ עִנְיַן שִׁמְשׁוֹן כַּנַּ"ל, כִּי אֵצֶל הַצַּדִּיקִים הַזִּווּג וְהַתְּפִלָּה הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְיִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הֵם בִּבְחִינַת רַחֲמָנוּת, כִּי שְׁלֹשָׁה סִימָנִים יֵשׁ בְּאֻמָּה זוֹ, רַחֲמָנִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהָעַכּוּ"ם הֵם תַּקִּיפֵי לִבָּא בִּבְחִינַת דִּין וְעַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ לְהִתְחַתֵּן עִמָּהֶם, כִּי הַזִּווּג שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת רַחֲמִים וְדַעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּאֶבֶן הָעֵזֶר בְּהִלְכוֹת אִישׁוּת לְעִנְיַן יוּחֲסִין, שֶׁהַסִּימָן הוּא רַחֲמָנִים, גּוֹמְלֵי חֲסָדִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְשִׁמְשׁוֹן הַגִּבּוֹר מֻחְמַת שֶׁהָיָה צָרִיךְ אָז לְהוֹצִיא הַחִיּוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, עַל-כֵּן הָכְרַח לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ. וְעַל-כֵּן נִתְחַתֵּן עִמָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּין וְהֵם יִרְצוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְאַחֵז בּוֹ, אֲבָל הוּא בְּתֹקֶף כֹּחוֹ יִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְיוֹצִיא מִשָּׁם כָּל הַחִיּוּת שֶׁבָּלְעוּ וְיִכְנְיעֵם וְיַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן מָצָא אָז דְּבַשׁ בְּגִוְיַת הָאֲרִיֵה, כִּי הַדְּבַשׁ נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ', כִּי הַדְּבַשׁ הוּא טָהוֹר הַיּוֹצֵא מִן טָמֵא וְהוּא חִדּוּשׁ, כִּי הַדְּבוֹרִים מְרַמְּזִים עַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַמְסַבֶּבֶת אֶת הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים וְכוּ' דְּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל וַה' עֲזָרָנִי עָזִּי וְזִמְרָת יָ"ה וְכוּ'. הַיְנוּ כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מְסַבֶּבֶת אֶת הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים, וְהֵם רוֹצִים לְדָחוֹתוֹ וּלְהַפִּילוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי צְרִיכִים לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ. וְזֶה עָזִּי וְזִמְרָת יָ"ה, 'וְזִמְרָת' הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, הַיְנוּ הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת עֹז וּגְבוּרוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה 'וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה', כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה זוֹ מְקַבְּלִין יְשׁוּעָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין כָּל הַקְּדֻשׁוֹת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְתִיקוּת הַדְּבַשׁ הַיּוֹצֵא מֵהַדְּבוֹרִים דַּיְקָא, שֶׁהֵם טְמֵאִים בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא מוֹצִיאִין מְתִיקוּת הַדְּבַשׁ, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקִיאָה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה הַתּוֹרָה דְּבַשׁ, כִּי הוּא

נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמוֹצִיאִין מִמֶּנָּה כָּל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּשׁ הַיּוֹצֵא מִן הַדְּבוֹרִים כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אוֹכְלִין דְּבַשׁ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין (כַּנַּ"ל שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וּמִשָּׁם הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּשׁ כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְזֶהוּ קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה דְּיָקָא, זֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַנִּגּוּן שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם):

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִתְּנָה, מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה נִמְשָׁכָת עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּא יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין רְעָמִים בְּחִינַת עֲנָנֵי דְּשָׁפְכֵי מַיָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכָת הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִין וְנִתְגַּלִּים מֵימֵי הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן הָיָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים, דְּהַיְנוּ רְעָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲנָנֵי דְּשַׁפְכִי מַיָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת שְׁבוּעוֹת הוּא חֶסֶד גָּדוֹל וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים, רַק שֶׁזֶּה הַחֶסֶד נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק, בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק שֶׁהָיָה בְּעֵת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמוֹצִיאִין מִמֶּנָּה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכָל הַדַּעַת וְכָל הַחֶסֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִנְבוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם, שֶׁהָיָה בְּעֵת מַתַּן תּוֹרָה (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם) וְאָז דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חֶלֶב, כִּי נִמְתָּק הַדִּין וְנִתְהַפֵּךְ לְרַחֲמִים, שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹכְלִין מַאֲכְלֵי חֶלֶב בְּשָׁבוּעוֹת:

חלק ז

וּמֵחֲמַת שֶׁהַדִּבּוּשׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זוֹ, מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, עַל-כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ, "דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן תִּשְׂבָּעֶנּוּ וְהַקֵּאתוֹ", וּכְתִיב, "אָכֹל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא טוֹב", כִּי שָׁם צְרִיכִין לִהְיוֹת בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל. וְגַם אֵין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ הַרְבֵּה בִּבְחִינָה זוֹ, שֶׁלֹּא תִּתְאַחֵז בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁגַּם שִׁמְשׁוֹן פָּגַם אָז, כִּי כְּשֶׁנִּכְנַס בִּבְחִינַת דִּין, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא סַכָּנָה גְּדוֹלָה וּצְרִיכִין לִבְרֹחַ מִשָּׁם תֵּכֶף בִּבְחִינַת דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

הֲלָכָה ג לֹא יָדַעְתִּי אַיֵּה, וַהֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בִּהְלָכוֹת סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה הֲלָכָה ד:

הלכות סימני עוף טהור

פרק א

חלק א

סִימָנֵי עוֹף טָהוֹר לֹא נֶאֶמְרוּ בַּתּוֹרָה:

כִּי הָעוֹפוֹת הֵם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת מִשְׁנָה, בְּחִינַת מט"ט (מְטַטְרוֹן), כַּנִּזְכָּר לְעֵיל (בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן, הֲלָכָה א). וְעַל-כֵּן לֹא נִכְתְּבוּ סִימָנֵיהֶם בַּתּוֹרָה וְנִמְסְרוּ לַחֲכָמִים בְּעַל פֶּה, אֲבָל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת שֶׁהֵם לְמַטָּה מִן הָעוֹפוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמְדַמֶּה וְכֹחַ הַבְּהֵמִיּוּת בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן אֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַמְדַמֶּה, כִּי הַזִּכָּרוֹן הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ שָׁם (בְּסִימָן יט), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן נִכְתְּבוּ סִימָנֵיהֶם בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי שָׁם אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל. וְכֵן אִיתָא בַּכְּתָבִים, שֶׁבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יוֹרֶדֶת לְהִתְלַבֵּשׁ יוֹתֵר לְמַטָּה בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה, שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, שֶׁשָּׁם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת שֶׁמִּתְגַּבֵּר בָּהֶם כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת יוֹתֵר מִן הָעוֹפוֹת, כִּי הֵם הוֹלְכִים עַל אַרְבַּע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר כָּל זֶה בַּבֵּאוּר לְעֵיל (בְּהִלְכוֹת סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה, הֲלָכָה א), אֲבָל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא בְּחִינַת יְצִירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מט"ט כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הָעוֹפוֹת. וְעַל-כֵּן לֹא נִכְתְּבוּ סִימָנֵיהֶם בַּתּוֹרָה:

חלק ב

וְעַל-כֵּן עוֹפוֹת טְהוֹרִים הֵם יוֹתֵר מִן הַטְּמֵאִים וּבִבְהֵמוֹת לְהַפּוּךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי לְמַטָּה בַּעֲשִׂיָּה אֲחִיזָתָם בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הַבְּהֵמוֹת שֶׁהֵם מַעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הַטְּמֵאִים יוֹתֵר מֵהַטְּהוֹרִים, אֲבָל הָעוֹפוֹת שֶׁהֵם מִבְּחִינַת יְצִירָה שֶׁשָּׁם אֵין אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אְחֳרָא כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן הַטְּהוֹרִים בְּיוֹתֵר מִן הַטְּמֵאִים:

חלק ג

וְזֶהוּ גַּם כֵּן מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עוֹף טָהוֹר נֶאֱכָל בְּמָסֹרֶת; שֶׁנִּמְסָר מִפֶּה אֶל פֶּה שֶׁהוּא עוֹף טָהוֹר, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ, נֶאֱמָן הַצַּיָּד לוֹמַר עוֹף פְּלוֹנִי הִתִּיר לִי רַבִּי הַצַּיָּד, כִּי עִקַּר סִימָנֵי הָעוֹפוֹת וְהֶתֵּרָם הוּא רַק בְּמָסֹרֶת, מִפֶּה אֶל פֶּה, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל הַסִּימָנִים הַכְּתוּבִים בָּעוֹפוֹת, כִּי הֵם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁצְּרִיכָה מְסִירָה מִפֶּה אֶל פֶּה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אָבוֹת פֶּרֶק א), "מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ'", כִּי דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָם בִּכְתָב:

פרק ב

חלק א

סִימָנֵי עוֹף טָהוֹר לֹא נִתְפָּרְשׁוּ בַּתּוֹרָה וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עוֹף טָהוֹר נֶאֱכָל בְּמָסֹרֶת:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, "בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב וְכוּ'" (סִימָן עט) שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת מט"ט וּבְחִינַת שַׁדַּי, הַיְנוּ בְּחִינַת שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל וּבְחִינַת שַׁבָּת, הַיְנוּ כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל, בְּחִינַת מט"ט, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאֵין לָהֶם נַיְחָא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי אֵינָם קְבוּעִים בַּעֲבוֹדָתָם וּבִתְשׁוּבָתָם בִּשְׁלֵמוּת תָּמִיד, רַק לִפְעָמִים נוֹפֵל לוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לְמְקוֹמוֹ. וְהוּא פַּעַם כָּשֵׁר, פַּעַם פָּסוּל, פַּעַם טָהוֹר, פַּעַם טָמֵא וְכוּ'. אֲבָל הַצַּדִּיקִים הֵם בִּבְחִינַת שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת שַׁדַּי, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נַיְחָא, שֶׁתְּשׁוּבָה שֶׁלָּהֶם בִּמְנוּחָה, בְּקִבְיעוּת תָּמִיד, כִּי הֵם רוֹאִים שְׁפִלּוּתָם וַחֲשִׁיבוּת וּגְדֻלַּת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' (כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם):

וְהִנֵּה עוֹף דָּא מט"ט, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (הַקְדָּמָה דַּף ג) וּבְחִינַת מט"ט הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר וְכוּ'. וּכְתִיב, "מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמְּעֹרָב טוֹב וָרָע, אָסוּר לָנוּ לֶאֱכֹל מֵהֶם. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן כָּל אֲכִילוֹתֵינוּ הוּא עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּמְסְרָה לַצַּדִּיקִים שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם מְבָרְרִים הַטּוֹב מִן הָרַע, הַמֻּתָּר מִן הָאָסוּר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְצֻוִּין לַעֲשׂוֹת כְּכָל אֲשֶׁר יוֹרוּ אוֹתָנוּ הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים הָאֱמִתִּיִּים אֲשֶׁר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל", אֲפִלּוּ אוֹמֵר לְךָ וְכוּ', כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צְרִיכִין לְבָרֵר בְּרוּרִים לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁנִּתְעָרְבוּ עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְאֵין כֹּחַ בְּיַד כָּל אָדָם לְבָרֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲשֶׁר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים אֲשֶׁר עֲדַיִן לֹא זָכוּ לִתְשׁוּבָה גְּמוּרָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, וְאֵין לָהֶם נַיְחָא עֲדַיִן כַּנַּ"ל; הֲרֵי הֵם בְּעַצְמָם עֲדַיִן בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי עֲדַיִן הֵם מְעֹרָבִים פַּעַם כָּשֵׁר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין בְּיָדָם לְבָרֵר כֹּחַ לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע, כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲשֶׁר בְּכָל דּוֹר, אֲשֶׁר כְּבָר דָּחָה הָרַע לְגַמְרֵי וְהוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, הוּא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר הַבְּרוּרִים וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע, הַהֶתֵּר מִן הָאִסּוּר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּל אֲכִילוֹתֵינוּ בְּכַשְׁרוּת עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר שֶׁלָּהֶם הוּא עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר, אֲשֶׁר לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אֲשֶׁר בְּיָדָם לְבָרֵר כַּנַּ"ל. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה כָּל הַמִּצְוֹוֹת עִם כָּל זֹאת מֵהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ אֵין יְכוֹלִים לֵידַע

דָּבָר, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים אֲשֶׁר לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים פְּרָטֵי כָּל דָּבָר וְדָבָר אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר וְדָבָר כְּפִי צָרְכּוֹ הַבֵּרוּר שֶׁל אוֹתוֹ דָּבָר. וְזֶה עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ בְּכַוָּנָה וְלֹא בֵּאֵר כָּל דָּבָר בְּפֵרוּשׁ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, רַק צִוָּה לִסְמֹךְ דַּיְקָא עַל חַכְמֵי הַדּוֹר, כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צְרִיכִים לְבָרֵר בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים עַד בִּיאַת מָשִׁיחַ כַּמּוּבָא. וּבֵרוּר כָּל דָּבָר אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם חַכְמֵי הַדּוֹר, אֲשֶׁר הֵם כְּבָר דָּחוּ הָרַע לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, אֲבָל אֲנָשִׁים אֲחֵרִים אֲשֶׁר עֲדַיִן לֹא דָּחוּ הָרַע לְגַמְרֵי וְהֵם פַּעַם כָּשֵׁר וְכוּ' כַּנַּ"ל אֵין לָהֶם כֹּחַ לְבָרֵר כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה אֵין בְּיָדָם כֹּחַ לְבָרֵר, כִּי זְכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן בִּלְעֲדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְהָרִים יֵדֵינוּ וְרַגְלֵינוּ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר בְּכַשְׁרוּת, כִּי אֵין אָנוּ מְבִינִים דַּרְכֵי הַתּוֹרָה כְּלָל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי לֹא זָכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לִדְחוֹת הָרַע לְגַמְרֵי וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ בְּכַוָּנָה וְלֹא בֵּאֵר פְּרָטֵי דִּינִים שֶׁל שׁוּם מִצְוָה בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּדֵי שֶׁנֵּדַע שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל צַדִּיקֵי הַדּוֹר כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא תָסוּר וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר נַעֲשָׂה רַק עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר אֲשֶׁר לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֲשֶׁר עַל יָדָהּ מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע, כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפְסוּל וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה מְבָרְרִין הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע, אֲבָל זֹאת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִמְסְרָה רַק לַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם חַכְמֵי הַדּוֹר, כִּי רַק בְּיָדָם יֵשׁ כֹּחַ לְבָרֵר, כִּי הֵם כְּבָר דָּחוּ הָרַע לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁרָמְזוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמִצְוָה זוֹ שֶׁל עוֹף טָהוֹר וְאָמְרוּ, עוֹף טָהוֹר נֶאֱכָל בְּמָסֹרֶת, כִּי עוֹף דָּא מט"ט (מְטַטְרוֹן) כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁהוּא בְּבְחִינַת מט"ט, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, אִם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ, כִּי מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ כְּתִיב. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְאָכְלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי וְחַכְמֵי הַדּוֹר אֲשֶׁר לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה בְּעַל פֶּה וְזֶהוּ נֶאֱכָל בְּמָסֹרֶת. וּבֶאֱמֶת שְׁאֹר דְּבָרִים גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֶאֱכֹל כִּי אִם עַל-יְדֵי חַכְמֵי הַדּוֹר כַּנַּ"ל. רַק בְּכָאן גִּלְּתָה לָנוּ הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר, מֵאַחַר שֶׁעוֹף הוּא יוֹתֵר בְּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גִּלְּתָה לָנוּ הַתּוֹרָה בְּמִצְוָה זוֹ בְּיוֹתֵר שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל חַכְמֵי הַדּוֹר. וְעַל-כֵּן לֹא בֵּאֲרָה הַתּוֹרָה סִימָנֵי עוֹף טָהוֹר כָּל עִקָּר, לְמַעַן נֵדַע כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִסְמֹךְ עַל חַכְמֵי הַדּוֹר אֲשֶׁר בְּיָדָם כֹּחַ לְבָרֵר בֵּרוּר עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְזֶה גִּלְּתָה לָנוּ הַתּוֹרָה בְּמִצְוָה זוֹ בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁעוֹף הוּא בְּבְחִינָה זוֹ, כִּי עוֹף דָּא מט"ט (מְטַטְרוֹן) שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, אֲשֶׁר עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר שֶׁלּוֹ הוּא עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּמְסְרָה לְחַכְמֵי הַדּוֹר כַּנַּ"ל:

חלק ב

גַּם בֶּאֱמֶת בְּרוּר כָּל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱכָלִים הוּא מְרֻמָּז גַּם כֵּן בְּמַאֲמָר זֶה, כִּי גַּם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם יֵשׁ בָּהֶם תַּעֲרֹבֶת טוֹב וָרָע מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּמּוּבָא. וְאָנוּ צְרִיכִים לְבָרְרָם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּמְסְרָה לַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁעַל יָדָהּ מְבָרְרִין הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַמַּאֲכָלִים. וְזֶהוּ עוֹף טָהוֹר נֶאֱכָל בְּמִסֹּרֶת, כִּי הַטּוֹב שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת זֶה בְּחִינַת עוֹף טָהוֹר, כִּי עֵץ הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת עוֹף כַּנַּ"ל וְהוּא כְּלוּל טוֹב וָרָע, הַיְנוּ טָמֵא וְטָהוֹר, כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁהַטּוֹב שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת עוֹף טָהוֹר וְכָל אֲכִילוֹתֵינוּ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת הַטּוֹב שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹף טָהוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר אֲשֶׁר לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ עוֹף טָהוֹר נֶאֱכָל בְּמִסֹּרֶת כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כָּל הָאֲכִילוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכִשְׁרוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹף טָהוֹר בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת. זֶה נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים, אֲשֶׁר לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ נֶאֱכָל בְּמִסֹּרֶת, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. גַּם מְסֹרֶת מְרַמֵּז כִּי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר כְּבָר דָּחוּ הָרַע לְגַמְרֵי אֲשֶׁר לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה, הֵם מוֹסְרִים נַפְשָׁם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּמִסֹּרֶת, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מְסִירוּת נֶפֶשׁ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לָהֶם נִמְסַר הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן וּבְרוּר אֲכִילוֹתֵינוּ הוּא רַק עַל-יְדֵי צַדִּיקִים אֵלּוּ, אֲשֶׁר הֵם מוֹסְרִים נַפְשָׁם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כִּי בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה אָנוּ צְרִיכִים לְבָרֵר בֵּרוּרֵי הַטּוֹב מִן הָרַע וּבְוַדַּאי אֵין בְּיָדֵינוּ כֹּחַ לָזֶה כַּנַּ"ל, רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר מוֹסְרִים נַפְשָׁם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְהָעִקָּר מְסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁלָּהֶם הוּא רַק לְתַקֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל, לִדְחוֹת הָרַע מֵהֶם וּלְקָשְׁרָם אֶל הַטּוֹב, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָאַהֲבָה וְהָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ לְהַצַּדִּיק עַל יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בַּעֲדָם לִדְחוֹת הָרַע מֵהֶם וּלְקָשְׁרָם אֶל הַטּוֹב, שֶׁזֶּהוּ הָעִקַּר הָאַהֲבָה וְהָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ לְהַצַּדִּיק עַל יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בַּעֲדָם לִדְחוֹת הָרַע מֵהֶם וּלְקָשְׁרָם אֶל הַטּוֹב. וְעַל-כֵּן רַק עַל-יְדֵי כֹּחַ זֶה הַצַּדִּיק אָנוּ יְכוֹלִין לֶאֱכֹל בְּכִשְׁרוּת, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע, הַטָּהוֹר מִן הַטָּמֵא וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹף טָהוֹר כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ עוֹף טָהוֹר נֶאֱכָל בְּמִסֹּרֶת, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לוֹ נִמְסְרָה הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל יָדוֹ אָנוּ יְכוֹלִים לֶאֱכֹל בִּבְחִינַת עוֹף טָהוֹר, הַיְנוּ בְּחִינַת הַטּוֹב וְהַטָּהוֹר שֶׁבִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹף הַשָּׁמַיִם כַּמּוּבָא:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַם הָאָרֶץ אָסוּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר בְּיוֹתֵר הוּא בְּמִינֵי הַחַי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חִיּוּת וּנְפָשׁוֹת. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בָּשָׂר, כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר עַל יָדָם יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבָרֵר, וְעַם הָאָרֶץ הוּא מִי שֶׁאֵינוֹ

מְקֻשָּׁר לְצַדִּיקִים וַחֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיזֶהוּ עַם הָאָרֶץ? אֲפִלּוּ קָרָא וְשָׁנָה וְלֹא שִׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הֲרֵי זֶה עַם הָאָרֶץ. נִמְצָא מִי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לֵידַע דֵּעוֹתֵיהֶם וּסְבָרוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, שִׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הוּא גְּמָרָא, הַיְנוּ סְבָרַת טַעֲמֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁהָיוּ זוֹכִים לְקַבֵּל מֵרַבָּם עַל-יְדֵי שִׁמּוּשָׁם. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר אָנוּ צְרִיכִים לְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁהֵם צַדִּיקֵי הָאֱמֶת כְּדֵי לֵידַע דֵּעוֹתֵיהֶם וּסְבָרוֹתֵיהֶם אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר וְדָבָר. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁאָנוּ מְקֻשָּׁרִים אֶל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, יֵשׁ בְּיָדֵינוּ כֹּחַ לְבָרֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל עַם הָאָרֶץ שֶׁאֵינוֹ מְקֻשָּׁר לְתַלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת, הוּא אָסוּר לֶאֱכֹל בְּשָׂר, כִּי בְּבָשָׂר מִן הַחַי יֵשׁ נְפָשׁוֹת וְנִיצוֹצוֹת רַבּוֹת שֶׁצְּרִיכִים לְבָרְרָם וְאֵין כֹּחַ לְבָרְרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עוֹף טָהוֹר נֶאֱכָל בְּמַסֹּרֶת, וְעִנְיַן עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה עוֹפוֹת טְמֵאִים:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכוּ'" בִּלְקוּטֵי הֲרַאשׁוֹן (סִימָן יא), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל, כִּי יֵשׁ יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, דְּהַיְנוּ "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" הוּא יְחוּדָא עִלָּאָה, וּ"בָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" הוּא יְחוּדָא תַּתָּאָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לָבוֹא לְתִבּוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִין בְּהַתּוֹרָה בְּדִבּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ד), "כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם" לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה, עַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר לוֹ הַדִּבּוּר בְּכָל הַמָּקוֹמוֹת שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "פְּתַח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ וְכוּ'", עַד שֶׁיּוֹצֵא מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וּשְׁפָלָה, עַד שֶׁבָּא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ וְכוּ', אַךְ לַדִּבּוּר הַמֵּאִיר אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי בִּטּוּל הַגַּאֲוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית וְכוּ'. וּשְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא בִּשְׁנֵי בְּחִינוֹת; בְּבְחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה וְכוּ'. וְהַדִּבּוּר נִקְרָא צִפּוֹרְתָּא דְּקָאֵי עַד קַרְסָלֵיהּ בְּמַיָּא, וְרֵאשֵׁיהּ מָטֵי עַד צֵית שְׁמַיָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ עַל מְצֹרָע, שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִיא שְׁנֵי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת; יָבוֹא פַּטְטָיָא וְיִכַּפֵּר עַל פַּטְטָיָא וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רַב אָשֵׁי, הַאי זִיז שַׁדַּי הוּא? זִיז הוּא בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה, בְּחִינַת מט"ט (מְטַטְרוֹן), בְּחִינַת מִכְנַף הָאָרֶץ, כִּי אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ, עוֹף אֶחָד יֵשׁ בְּכַרְכֵּי הַיָּם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מט"ט (מְטַטְרוֹן) וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא, שֶׁמט"ט (מְטַטְרוֹן), שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה, הוּא בְּחִינַת עוֹף. וְכֵן אִיתָא שֶׁמט"ט הוּא מְמֻנֶּה עַל הָעוֹפוֹת. וְשֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ שֶׁמְּרַמֵּז עַל מַלְאָכִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מט"ט. וְיִחוּדָא תַּתָּאָה זֶה בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהוּא כ"ד אַתְוָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ד סְפָרִין דְּאוֹרָיְתָא וְכוּ'. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין, חַס וְשָׁלוֹם, בְּבְחִינַת יְחוּדָא

תַּתְאָה, מִזֶּה מִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת כ"ד עוֹפוֹת טְמֵאִים, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ בְּחִינַת עוֹפוֹת, בִּבְחִינַת יְחוּדָא תַּתְאָה, בְּחִינַת כ"ד אוֹתִיּוֹת שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְאֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, עַל-כֵּן כְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ בְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא עוֹפוֹת טְמֵאִים. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁעַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם, נַעֲשִׂין, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת כ"ד עוֹפוֹת טְמֵאִים הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי פְּגַם הַבְּרִית, עִקַּר הַפְּגַם הוּא בִּבְחִינַת יְחוּדָא תַּתְאָה, שֶׁשָּׁם עִקַּר שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא לִשְׁמֹר עַצְמוֹ כִּפְשׁוּטוֹ לִבְלִי לָצֵאת מִדִּינֵי הַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בָּזֶה, חַס וְשָׁלוֹם, פּוֹגְמִין בִּבְחִינַת יְחוּדָא תַּתְאָה בִּבְחִינַת כ"ד אַתְוָן שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִשְׁתַּלְשֵׁל וְנַעֲשֶׂה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת כ"ד מִינֵי עוֹפוֹת טְמֵאִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבֵּרוּר בֵּין עוֹף טָמֵא לְטָהוֹר הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עוֹף טָהוֹר נָאֱכָל בְּמָסֹרֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹסֵר אֶחָד לַחֲבֵרוֹ פֶּה אֶל פֶּה שֶׁזֶּה הָעוֹף טָהוֹר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת צִפֳּרְתָּא כַּנַּ"ל, בְּחִינַת עוֹפוֹת שֶׁמְּפַטְפְּטִין בְּקוֹלָם כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מט"ט, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹף, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא כָּלוּל מִשְּׁתֵּי סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא מְבֹרֶרֶת כָּל דִּינֵי הַתּוֹרָה בֵּין טָמֵא לְטָהוֹר וְכוּ', כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בַּפֶּה דַּיְקָא בִּבְחִינַת כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְיאֵיהֶם בַּפֶּה דַּיְקָא, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְדַעַת שׁוּם דִּין וּפְסַק מִדִּינֵי הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְבַד, כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמְּבֹרֶרֶת כָּל דִּינֵי הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר בֵּין טָהוֹר לְטָמֵא, בֵּין כָּשֵׁר וּפָסוּל, בֵּין אִסּוּר וְהֶתֵּר, הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר הַפֶּה, שֶׁעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר דַּיְקָא, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת צִפֳּרְתָּא הַנַּ"ל דְּקָאֵי עַד קַרְסַלֵּיהּ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַדִּבּוּר יוֹרֵד עַד בְּחִינַת רַגְלַיִן וּמְבָרֵר מִשָּׁם כָּל הַבֵּרוּרִים וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר יְכוֹלִין לָצֵאת מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וּשְׁפָלָה, כִּי הַדִּבּוּר מֵאִיר בְּכָל מָקוֹם וּמְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע, דְּהַיְנוּ הַטָּהוֹר מִן הַטָּמֵא וְכוּ'. וּמֵחֲמַת שֶׁעוֹפוֹת הֵם בִּבְחִינַת מט"ט בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתְאָה וְכוּ', שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מט"ט (מְטַטְרוֹן), עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל עוֹפוֹת כִּי אִם בְּמָסֹרֶת, שֶׁמּוֹסְרִין פֶּה אֶל פֶּה שֶׁזֶּה הָעוֹף טָהוֹר, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר בֵּין עוֹף טָהוֹר לְטָמֵא הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת צִפֳּרְתָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בְּלֹא הַדִּבּוּר קָשֶׁה לִסְמֹךְ עַל סִימָנִים לְבַד, כִּי שָׁם מָצוּי לִטְעוֹת בֵּין עוֹפוֹת טְמֵאִים וּטְהוֹרִים מֵחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁנִּתְעָרֵב טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת טָהוֹר וְטָמֵא. וּמֵחֲמַת שֶׁהָעוֹפוֹת הֵם מֻשְׁרָשִׁים יוֹתֵר בִּבְחִינָה זוֹ בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת מט"ט (מְטַטְרוֹן), עַל-כֵּן קָשֶׁה לְבָרְרָם לְבָרֵר בֵּין הַטָּהוֹר וְהַטָּמֵא, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר, כִּי הַדִּבּוּר מְבָרֵר הַכֹּל, כִּי הַדִּבּוּר בְּחִינַת צִפֳּרְתָּא וְכוּ' שֶׁיּוֹרֵד עַד לְמַטָּה וּמְבָרֵר

וּמַעֲלֶה וּמֵאִיר בְּכָל מָקוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יוֹדְעִין בֵּין עוֹף טָהוֹר לְטָמֵא כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל יְהוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל; כְּשֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה עוֹף הַפּוֹרֵחַ מִיָּד נִשְׂרָף, עוֹף הַפּוֹרֵחַ דַּיְקָא, כִּי דִּבּוּר הַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת צִפְּרְתָּא הַנַּ"ל, בְּחִינַת עוֹף הַפּוֹרֵחַ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁלּוֹמְדִין בְּקֻדֻּשָּׁה וּמְקַשְּׁרִין עַצְמָם אֶל שֹׁרֶשׁ הַדִּבּוּר דְּקֻדֻּשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל וְנִשְׂרָף כָּל עוֹף הַפּוֹרֵחַ, כִּי שָׁרְשָׁם הוּא רַק בִּבְחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַתּוֹרָה כַּנַ"ל וְכָל דָּבָר מִתְבַּטֵּל אֵצֶל שָׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן עוֹף הַפּוֹרֵחַ נִשְׂרָף וְנִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי דִּבּוּר הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ בְּחִינַת עוֹפוֹת כַּנַ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן נֹחַ הַצַּדִּיק כְּשֶׁרָצָה לָדַעַת אִם כְּבָר נִכְנְעוּ וְנִתְבַּטְּלוּ מֵימֵי הַמַּבּוּל, שָׁלַח אֶת הָעוֹפוֹת לַחֲקֹר וְלֵידַע עַל יָדָם דַּיְקָא, כִּי מֵי הַמַּבּוּל זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ וְכוּ'. וְנֹחַ הָיָה צַדִּיק וְצַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית וְזָכָה לִבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשָׁנֵי הַבְּחִינוֹת; בִּבְחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, בִּבְחִינַת אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ נֹחַ. 'נֹחַ', לְעִלָּא, 'נֹחַ' לְתַתָּא, הַיְנוּ בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה. וְעַל-כֵּן נִצֹּל מִמֵּי הַמַּבּוּל. וְהַצָּלָתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי הַתֵּבָה. וְתֵבַת נֹחַ זֶה בְּחִינַת דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, כַּמּוּבָא, כִּי הַדִּבּוּר מֵאִיר בְּכָל מָקוֹם וּמִתְגַּבֵּר וּמַכְנִיעַ מֵי הַמַּבּוּל בִּבְחִינַת וַתֵּלֶךְ הַתֵּבָה עַל פְּנֵי הַמָּיִם וְכוּ', כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת צִפְּרְתָּא דְּקָאֵי עַד קַרְסֵלֵיהּ בְּמַיָּא וְרֵישֵׁיהּ מָטֵי לְצֵית שְׁמַיָּא וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָצָה נֹחַ לָדַעַת אִם קַלּוּ מֵי הַמַּבּוּל, אִם נִכְנַע הָרַע וְהִתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְנוֹצֵץ אֵיזֶה טוֹב, שָׁלַח אֶת הָעוֹף, דְּהַיְנוּ הַיּוֹנָה לִרְאוֹת הֲקַלּוּ הַמַּיִם וְכוּ', כִּי הָעוֹפוֹת הֵם בְּבְחִינַת דִּבּוּר בְּחִינַת צִפְּרְתָּא הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הַדִּבּוּר מֵאִיר בְּכָל מָקוֹם כַּנַ"ל:

פרק ד

חלק א

סִימָנֵי עוֹף טָהוֹר לֹא נִתְפָּרְשׁוּ בַּתּוֹרָה אֶלָּא מָנָה וְכוּ'. וְהַמִּינִין הָאֲסוּרִין כ"ד, הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה, כָּל מִי שֶׁהוּא בָּקִי בְּאוֹתָם מִינִים וּבִשְׁמוֹתֵיהֶם הֲרֵי זֶה אוֹכֵל כָּל עוֹף שֶׁאֵינוֹ מֻהֶם וְכוּ'. וְעוֹף טָהוֹר נָאֱכָל בְּמָסֹרֶת וְכוּ' כָּל עוֹף שֶׁהוּא דּוֹרֵס וְאוֹכֵל בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא מִמִּינִים הַטְּמֵאִים וְכוּ'. וְאִם יָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ דּוֹרֵס יֵשׁ שִׁלְשָׁה סִימָנֵי טָהֳרָה, אֶצְבַּע יְתֵרָה וְזֶפֶק וְקֵרְקְבָנוֹ נְקֻלָּף בַּיָּד וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלשָׁה סִימָנִים הַלָּלוּ, אֵין לְאָכְלוֹ, לְפִי שֶׁאָנוּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא הוּא דּוֹרֵס, אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לָהֶם מָסֹרֶת, שֶׁמָּסְרוּ לָהֶם אֲבוֹתֵיהֶם שֶׁהוּא טָהוֹר (עַד כָּאן לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן פ"ב.):

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן סג); שֶׁיֵּשׁ נָחָשׁ וּנְמָלָה בְּתוֹךְ פִּיהָ וְכוּ'. וְהַנָּחָשׁ הֵם הַחֲכָמִים לְהָרַע, הַחוֹקְרִים חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁעוֹשִׂין לָהֶם כְּנָפַיִם לָעוּף בְּחָכְמָתָם וְכוּ' עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים

רָעִים שֶׁמְּדַבְּרִים, כִּי מֵהַדִּבּוּרִים נַעֲשִׂין כְּנָפַיִם בִּבְחִינַת וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְעַל-כֵּן מִדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים נַעֲשִׂין כְּנָפַיִם קְדוֹשִׁים, אֲבָל מִדִּבּוּרִים רָעִים, בִּפְרָט כְּשֶׁמְּדַבְּרִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה כְּנָפַיִם לְהַנָּחָשׁ שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת עוֹפוֹת טְהוֹרִים וְעוֹפוֹת טְמֵאִים שֶׁהִבְדִּילָה הַתּוֹרָה בֵּינֵיהֶם, כִּי הָעוֹפוֹת הֵם בַּעֲלֵי כְּנָפַיִם וְעַל-כֵּן יֵשׁ עוֹפוֹת טְהוֹרִים שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם כְּנָפַיִם דִּקְדֻשָּׁה, וְיֵשׁ עוֹפוֹת טְמֵאִים שֶׁיּוֹנְקִים מִכַּנְפֵי הַנָּחָשׁ שֶׁנַּעֲשִׂים מִדִּבּוּרִים רָעִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר חָכְמַת הַטֶּבַע בָּעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא נִתְפָּרְשׁוּ סִימָנֵי עוֹף טָהוֹר בַּתּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ הַסִּימָנִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר בִּכְתָב הַסִּימָנִים שֶׁבֵּין חָכְמַת הָאֱמֶת שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל-יְדֵי כַּנְפֵי הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת עוֹפוֹת טְהוֹרִים, וּבֵין חָכְמַת שֶׁקֶר שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁבָּאִים לְכִפִּירוֹת עַל-יְדֵי חָכְמָתָם הָרָעָה, כִּי הַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הָאֱמֶת עַד שֶׁקָּשֶׁה לְהַבְחִין בֵּינֵיהֶם וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב הַסִּימָנִים שֶׁבֵּינֵיהֶם, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה מְבוּכוֹת וּכְפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן עַל-פִּי דַּעַת וְשֵׂכֶל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁאָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲזָקִים בְּאֱמוּנָתֵנוּ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה בְּחִינַת עוֹף טָהוֹר נֶאֱכָל בְּמַסֹּרֶת, בְּמַסֹּרֶת דַּיְקָא לְרַמֵּז שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַבְחִין וּלְהַבְדִּיל בֵּין עוֹפוֹת טְהוֹרִים שֶׁיִּנְיקָתָם מִכַּנְפֵי הַקְּדֻשָּׁה לְעוֹפוֹת טְמֵאִים שֶׁיּוֹנְקִים מִכַּנְפֵי הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְּבוּכוֹת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע אִי אֶפְשָׁר לְהַבְחִין וּלְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם עַל-יְדֵי שׂוּם סִימָן שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹפֵת הַשֵּׂכֶל הַנִּקְרָאִים, מוֹפֵת חוֹתֵךְ, כִּי אִם עַל-יְדֵי מָסֹרֶת, דְּהַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁאָנוּ סוֹמְכִים וְנִשְׁעָנִים רַק עַל דִּבְרֵי אֲבוֹתֵינוּ כְּמוֹ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וּבִתְחִיַּת הַמֵּתִים וּבְשֵׁנֵי עוֹלָמוֹת וְכוּ' בְּלִי שׂוּם סִימָן וּרְאָיָה וְאוֹת וּמוֹפֵת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר כָּל עִקְרֵי אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי סִימָנִים וּמוֹפְתִים בְּדַרְכֵי הַשֵּׂכֶל הַנָּבוֹךְ שֶׁלָּהֶם, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַקַּבָּלָה וְהַמָּסֹרֶת, כְּמוֹ שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן הָעוֹפוֹת טְמֵאִים הֵם כ"ד (עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה), כִּי כָּל הַמְּחַקְּרִים בְּחָכְמַת הַטֶּבַע, הֵם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּכָל כ"ד סִפְרֵי הַמִּקְרָא, כִּי טוֹב בְּעֵינֵיהֶם הַמְצִיצָה שֶׁלָּהֶם, אֲבָל הֵם מְפָרְשִׁים הַכֹּל עַל-פִּי דַּרְכֵיהֶם וּמְבוּכוֹתֵיהֶם, אֲבָל עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם חוֹלְקִים לְגַמְרֵי, מֵחֲמַת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְפֹרָשׁ בְּפֵרוּשׁ לְהֶפֶךְ מִדֵּעוֹתֵיהֶם וּסְבָרוֹתֵיהֶם, כִּי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה קִבְּלוּ פֵּרוּשׁ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כְּפִי שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ שֶׁזֶּה עִקַּר אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אִי אֶפְשָׁר לֵידַע דָּבָר בְּלִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּמוֹ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לִבָּרְכָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת יְנִיקַת חַכְמֵי הַסָּבָא הוּא מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי מֵאַחַר שֶׁהִיא בִּכְתָב יְכוֹלִים לְפָרְשָׁהּ כְּדַעְתָּם הָרָעָה וְלַהֲפֹךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים. אֲבָל בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שְׁנֵיהֶם קָהוֹת, כִּי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֵם מְפָרְשִׁים לָנוּ בְּפֵרוּשׁ לְהֵפֶךְ מִדֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הֵם חוֹלְקִים עַל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֵין לָהֶם יְנִיקָה. וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן כח). עַל פָּסוּק, "אָכְתֹּב לוֹ רֻבֵּי תּוֹרָתִי וְכוּ', שֶׁעִקַּר יְנִיקַת הָעַכּוּ"ם הוּא מִשְּׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, עַיֵּן שָׁם. וְהָעַכּוּ"ם הוּא בְּחִינַת חַכְמֵי הַסָּבָא, כִּי הֵם עוֹסְקִים תָּמִיד בְּחָכְמוֹת אֵלּוּ, אֲבָל לֹא בְּאֵלּוּ חֵלֶק יַעֲקֹב, כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּפִי מַה שֶּׁמָּסְרוּ לָנוּ פֵּרוּשׁ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּמִפִּיהֶם אָנוּ חַיִּין. וְעַל-כֵּן הָעוֹפוֹת טְמֵאִים הֵם כ"ד, כִּי שֹׁרֶשׁ יְנִיקָתָם שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל בַּאֲלָפִים וּרְבָבוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהֵם כ"ד סִפְרֵי הַמִּקְרָא, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל עוֹף טָהוֹר כִּי אִם בְּמָסֹרֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּפִי מַה שֶּׁמָּסְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִדַּעְתָּם הָרָעָה כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁאָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין סוֹמְכִין עַל שׁוּם פֵּרוּשׁ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל-פִּי דִּרְכֵי הַמְלִיצָה רָעָה שֶׁלָּהֶם כִּי אִם כְּמוֹ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי בְּהַתּוֹרָה אֵין מְפֹרָשׁ כְּלָל דִּינֵי הַתְּפִלִּין אִם יִהְיֶה שֶׁל עוֹר וְהֵיכָן מְקוֹם קְשִׁירָתָם בְּפָרָטִיּוּת אִם עַל כַּף הַיָּד אִם עַל הַקִּבָּרֶת וְכוּ' וְכֵן בִּשְׁאָרֵי מִצְוֹות. וְכֵן קִבְּלוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁתְּחִיַּת הַמֵּתִים מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ מִכַּמָּה פְּסוּקִים. וְכֵן בִּשְׁאָר יְסוֹדֵי הָאֱמוּנָה וּפֵרוּשֵׁי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, כֻּלָּם אֵין אָנוּ סוֹמְכִים כִּי אִם כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּגְמָרָא וּפוֹסְקִים. וְזֶה מְרֻמָּז בְּדִין זֶה עוֹף טָהוֹר נֶאֱכָל בְּמָסֹרֶת, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי מָסֹרֶת בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה יְכוֹלִין לָבוֹא לְהִתְרַחֵק מִן הַכ"ד עוֹפוֹת טְמֵאִים שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל יְנִיקָתָם מִכ"ד סִפְרֵי הַמִּקְרָא, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַמָּסֹרֶת בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אָנוּ נִבְדָּלִין מֵהֶם, כִּי הַמָּסֹרֶת בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ לְפָרֵשׁ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל-פִּי הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁנָּתְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סִימָן לְעוֹפוֹת טְמֵאִים עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כִּי אִם הוּא דּוֹרֵס וְאוֹכֵל הוּא בְּוַדַּאי טָמֵא, כִּי הָעוֹפוֹת טְמֵאִים יוֹנְקִים מִכַּנְפֵי הַנָּחָשׁ הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ לָהּ נְמָלָה בְּתוֹךְ פִּיהָ וְכוּ', שֶׁרְצוֹנָהּ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַנְּמָלָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא חָכְמַת הָאֱמֶת וְכוּ' (כְּמִבֹּאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן הַסִּימָן טָמֵא הוּא בְּפִיהָ, שֶׁאִם הוּא דּוֹרֵס וְאוֹכֵל בְּוַדַּאי טָמֵא, כִּי זֶה מַרְאֶה שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בַּאֲכִילָתָהּ לִהְיוֹת דּוֹרֵס וְאוֹכֵל לִדְרֹס, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת

הַנִּמְלָה וְכוּ', כִּי מִשָּׁם יְנִיקַת הָעוֹפוֹת טְמֵאִים כַּנַּ"ל, אֲבָל ה' לֹא יַעַזְבֵנוּ בְּיָדוֹ וְיַצִּיל אֶת הַנִּמְלָה מִפִּיהָ, כִּי שִׂפַּת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

הלכות דגים

פרק א

חלק א

סְיָמָנֵי דָּגִים טְהוֹרִים הֵם סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת:

וְהָעִקָּר הַסִּימָן טָהֳרָה הֵם הַקַּשְׂקַשִּׂים, כִּי כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר, אֲבָל הַסְּנַפִּירִין אֵינָם סִימָן כְּלָל, כִּי יֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְכוּ':

כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת 'בְּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן' (הֲלָכָה א), שֶׁהַדָּגִים הֵם בִּבְחִינַת עֵינָא פְּקִיחָא, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלִיטָה וּפְגָם שֶׁל רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי הַמַּיִם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם וְאֵין עַיִן הָרָע שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם כַּנַּ"ל, וְהֵם בִּבְחִינַת יוֹסֵף שֶׁנִּמְשָׁל זַרְעוֹ לְדָגִים, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית (כַּמּוּבָא לְעֵיל בָּאֵר הֵיטֵב). וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין דָּגִים שׁוּם הֶתֵּר שֶׁל שְׁחִיטָה וְאֵין בָּהֶם שׁוּם מִין טְרֵפוֹת וְשׁוּם אִסּוּר דָּם וְחֵלֶב, כִּי כָּל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, אֲבָל דָּגִים שֶׁאֵין בָּהֶם אֲחִיזָה שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בִּבְחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּחִינַת הַמַּיִם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵין בָּהֶם שׁוּם אִסּוּר וְאֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. אָמְנָם עִנְיַן דָּגִים טְמֵאִים וְסִימָנֵיהֶם עַל-פִּי הַמְבֹאָר בְּמַאֲמַר הַטְּפָחִים, הַמַּתְחִיל, "סוֹד כְּוָנַת הַמִּלָּה" (בְּסִימָן סג). וּכְפִי מַה שֶּׁהֵבַנְתִּי כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ הַיּוֹצֵא לָנוּ מִשָּׁם, שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּחִינָה אַחַת כִּפְשׁוּטוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת שׁוֹמֵר הַבְּרִית וּלְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ מִבְּהֵמִיּוּת, מֵרַע הַכּוֹלֵל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת קָדוֹשׁ לְגַמְרֵי בִּשְׁלֵמוּת שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְהַתַּאֲוָה הַבְּהֵמִיּוּת שׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ כְּלָל כְּלָל לֹא. וּכְפִי גֹּדֶל קְדֻשָּׁתוֹ וּפְרִישׁוּתוֹ כֵּן גֹּדֶל דַּעְתּוֹ, כַּאֲשֶׁר כְּבָר מְבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁשְּׁמִירַת הַבְּרִית הוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, אֲבָל יֵשׁ עוֹד בְּחִינָה שְׁנִיָּה, שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא קָדוֹשׁ מְאֹד בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְדַעְתּוֹ שָׁלֵם מְאֹד לְגֹדֶל קְדֻשָּׁתוֹ כַּנַּ"ל. אָז צָרִיךְ לִשְׁמֹר דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יַהֲרֹס לַעֲלוֹת אֶל ה', שֶׁלֹּא לִכָּנֵס לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ, שֶׁלֹּא לְצֵאת מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַלְקֵל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָן מֵהַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁנִּכְנָס לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ, הוּא הֵפֶךְ מִתִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְגִלָּה טָפֵחַ וּמְכַסֶּה טָפֵחַ (וְכַמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וּכְבָר נִכְתַּב מִזֶּה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת סֵכָה (הֲלָכָה א):

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל וַיְהִי מִקֵּץ (בְּסִימָן נד) עַל פָּסוּק, "ה' אֱלֹקֵי גָּדַלְתָּ מְאֹד", שֶׁצָּרִיךְ לְצַמְצֵם הַגְּדֻלַּת הַשֵּׂכֶל בִּבְחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתִּיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי צָרִיךְ לְצַמְצְמוֹ שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, וְזֶה בְּחִינַת מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְזֶה בְּחִינַת סִימָנֵי דָּגִים טְהוֹרִים, שֶׁהֵם הַקַּשְׂקַשִּׂים, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת צְמָצוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ". וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִקְרָא זֶה לִלְמֹד הֵימֶנּוּ, שֶׁהַקַּשְׂקַשִּׂים הֵם הַלְּבוּשׁ שֶׁל הַדָּגִים, דְּהַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַטָּהֳרָה שֶׁל הַדָּגִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת דַּעַת שֶׁאֵין בָּהּ אֲחִיזָה לְרַע הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת תַּאֲוָה הַבַּהֲמִיּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר סִימַן הַטָּהֳרָה וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם תְּלוּי בְּהַקַּשְׂקַשִּׂים שֶׁהֵם לְבוּשִׁין בְּחִינַת צְמָצוּמִים שֶׁצָּרִיךְ לְצַמְצֵם הַגְּדֻלַּת הַשֵּׂכֶל הַשָּׁט וּפוֹרֵחַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" כַּמּוּבָא לְעֵיל (בְּהֶלְכוֹת בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן, הֲלָכָה א), שֶׁזֶּה בְּחִינַת דָּגִים הַגְּדֵלִים בַּמַּיִם כַּנַּ"ל צָרִיךְ לְצַמְצֵם בִּבְחִינַת גָּדַלְתָּ מְאֹד, שֶׁלֹּא לָצֵאת מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קַשְׂקַשִּׂים שֶׁכְּשֶׁאֵין לָהֶם קַשְׂקַשִּׂים הֵם טְמֵאִים לְגַמְרֵי, כִּי כְּשֶׁאֵין לוֹ צְמָצוּם שֶׁהוּא לָבוּשׁ וּמְכַסֶּה עַל שִׂכְלוֹ כַּנַּ"ל אֲזַי הוּא יוֹצֵא מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה לְגַמְרֵי, וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁשָּׁם הַטֻּמְאָה (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר). וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקַשִּׂים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַלְּבוּשִׁין, בְּחִינַת הַצְמָצוּמִים כַּנַּ"ל, אֲזַי יֵשׁ עוֹד סִימַן טָהֳרָה, שֶׁהֵם הַסְּנַפִּירִין, שֶׁהֵם הַכְּנָפַיִם שֶׁשָּׁט וּפוֹרֵחַ בָּהֶן בְּתוֹךְ הַמַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַשֵּׂכֶל שֶׁזּוֹכֶה לְהַגְדִּיל הַשֵּׂכֶל שֶׁיִּהְיֶה שִׂכְלוֹ מְעוֹפֵף וּפוֹרֵחַ עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת לְשִׂכְלוֹ כְּנָפַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסְּנַפִּירִין כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם הוּא פּוֹרֵחַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּגְדִּיל שִׂכְלוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל; שֶׁבְּחִינַת כְּנָפַיִם הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשֵּׂכֶל פּוֹרֵחַ וּמְעוֹפֵף, עַיֵּן שָׁם. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִין סְנַפִּירִין מִלְּשׁוֹן אוֹר, בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַלּוּחוֹת הָיוּ שֶׁל סְנַפִּירִנִין שֶׁהֵם אֶבֶן טוֹב הַמֵּאִיר, אֲבָל אֵין הַסְּנַפִּירִנִין סִימַן טָהֳרָה כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקַשִּׂים שֶׁהֵם הַצְמָצוּם שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת גָּדַלְתָּ מְאֹד, אֲבָל הַסְּנַפִּירִנִין בִּלֹּא הַקַּשְׂקַשִּׂים, אֵינָם סִימַן טָהֳרָה כְּלָל, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת דָּגִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה תָּלוּי רַק בָּזֶה שֶׁיְּצַמְצֵם שִׂכְלוֹ וְלֹא יַהֲרֹס, חַס וְשָׁלוֹם, לָצֵאת מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁיֵּשׁ שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַסִּימָן טָהֳרָה תָּלוּי בְּהַקַּשְׂקַשִּׂים שֶׁהֵם הַלְּבוּשִׁין וְהַצְמָצוּם כַּנַּ"ל, עַיֵּן בַּמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ הַנַּ"ל, שֶׁלִּזְכּוֹת לִבְחִינַת זָכְרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַשֵּׂכֶל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירָה, שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מִבְּחִינַת רַע עַיִן וּמִכֹּחַ הַמְדַמֶּה,

עַיִן שָׁם, שֶׁכָּל זֶה הוּא הֵפֶךְ הַזִּכָּרוֹן, הֵפֶךְ בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי שָׁם אֵין אֲחִיזָה לִבְחִינַת רַע עַיִן וּבְחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים. וְאַזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל, עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא בִּבְחִינַת גָּדֵלְתָּ מְאֹד לְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סִימָנֵי דָּגִים שֶׁהֵם הַקַּשְׁקַשִּׁים כַּנַּ"ל, כִּי הַדָּגִים הֵם בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת הַגְדֵּלַת הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, וְאֵין בָּהֶם שׁוּם אֲחִיזָה לְרַע עַיִן וְכֹחַ הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר הַסִּימָן טָהֳרָה הֵם הַקַּשְׁקַשִּׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין וְצִמְצוּם בְּחִינַת גָּדֵלְתָּ מְאֹד כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְגַם זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁעִקַּר שְׁמִירַת הַבְּרִית תָּלוּי בּוֹ כַּנַּ"ל, הֵינוּ כְּמוֹ שֶׁבִּבְחִינַת הא הַנַּ"ל הַפְרוּשׁ כְּפִשׁוּטוֹ; שֶׁעִקַּר הַקְדֻשָּׁה וּשְׁלֵמוּתָהּ תָּלוּי עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הָרַע וְהַכְנָעָתוֹ דַּוְקָא, כִּי צָרִיךְ דַּיְקָא לַעֲבֹר דֶּרֶךְ כָּל הָרָעוֹת וְרַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל וּלְהַכְנִיעוֹ, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְדֻשָּׁה תָּלוּי בָּזֶה, וּבְלֹא זֶה אֵין שְׁלֵמוּת אֶל הַקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הַקְדֻשָּׁה. הָעִקַּר תָּלוּי בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת הָרַע וְהַכְנָעָתוֹ וּלְהוֹצִיא הַטּוֹב מִמֶּנּוּ. כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשִׁלֵּמוּת. וְשֶׁבַר רַע הַכּוֹלֵל לְגַמְרֵי, וְזָכָה לִקְדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת, אָזַי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת צִמְצוּם וּלְבוּשׁ לְשִׂכְלוֹ כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבוּשׁ וְצִמְצוּם, בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת נַחַ, בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְבוּשׁ קַשְׁקַשִּׁים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר הַנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֲלָקִים כְּצִפֳּרֶן הָיוּ מְדֻבָּקִים עַל בְּשָׂרָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קַשְׁקַשִּׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲלָקִים כַּצִּפֳּרֶן כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם', הַמּוּבָא לְעֵיל בְּהִלְכוֹת סִימָנֵי בְּהֵמָה וְכוּ':

סְנַפִּיר וְקַשְׁקֶשֶׁת הֵם סִימָנֵי דָּגִים, כִּי דָּגִים גִּדּוּלָן בַּמַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת יַם הַחָכְמָה וְאֵין בָּהֶם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְעַל-כֵּן אֲסֵפָתָן מִטָּהֳרָתָן וְאֵין צְרִיכִין תִּקּוּן, אֲבָל יֵשׁ מִינִים טְמֵאִים וְהֵם אוֹתָן שֶׁאֵין לָהֶם לְבוּשׁ קַשְׁקֶשֶׁת וּסְנַפִּיר, כִּי דָּגִים הֵם בִּבְחִינַת עֵינָא פְּקִיחָא, עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּיַם הַחָכְמָה וְעַל-כֵּן הֵם גְּדֵלִים בַּמַּיִם, הֵינוּ בְּחִינַת יַם הַחָכְמָה כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן נִתְפַּשֵּׁט זֶה הַחִיּוּת בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, עַל-כֵּן הֵם צְרִיכִין לְבוּשׁ קַשְׁקֶשֶׁת וּסְנַפִּיר, כִּי כְּשֶׁאֵין עֲלֵיהֶם לְבוּשׁ קַשְׁקֶשֶׁת, אָזַי הֵם מִינִים טְמֵאִים לְגַמְרֵי, כִּי הָאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁמְּשָׁם מְקַבְּלִין הַדָּגִים חִיּוּת, זֶה בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת אַיִן, בְּחִינַת מַקִּיפִים (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְדַרְגֵי מַעְלָה שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם זֹאת הַבְּחִינָה בְּחִינַת אַיִן, בְּחִינַת מַה כַּנַּ"ל, הֵם צְרִיכִין לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת דְּרֵי מַטָּה גַּם כֵּן, הֵינוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יִרְאָה, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיִן לְבַד, לֹא יִהְיֶה לָהֶם

יִרְאָה כְּלָל, עַל-כֵּן צְרִיכִין גַּם דְּרֵי מַעְלָה לִבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם יִרְאָה (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

חלק ב

וְעַל-כֵּן דְּגִים שֶׁחַיּוּתָן הוּא מִבְּחִינַת הַהֶאָרָה שֶׁל דְּרֵי מַעְלָה, הֵינוּ בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת אַיִן כְּשֶׁאֵין בָּהֶם כְּלָלִיּוּת דְּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה, אֲזַי מֻחְמַת שֶׁהֵם בְּזֶה הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי הֵם נִפְגָּמִים לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת מִינִים טְמֵאִים לְגַמְרֵי, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֶרוֹ יָאִיר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב); שֶׁסִּטְרָא דְּטֻמְאָה יוֹנֶקֶת מִבְּחִינַת אַיִן, מֵחֲמַת שֶׁבְּחִינָה זוֹ נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת מְאֹד, עַל-כֵּן הֵם מְקַבְּלִים מִשָּׁם חַיּוּת וּמַסְתִּירִים וּמַעֲלִימִים לְגַמְרֵי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַטֻּמְאָה וְהַכְּפִירָה יְנִיקָתָהּ מִבְּחִינַת אַיִן, כִּי עִקַּר בְּחִינַת אַיִן אֵין יְכוֹלִים לְקַבֵּל כִּי אִם דְּרֵי מַעְלָה וְגַם הֵם צְרִיכִים לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת דְּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אֲבָל דְּרֵי מַטָּה כְּשֶׁמְּקַבְּלִין בְּחִינַת אַיִן לְבַד, אֲזַי נַעֲשֶׂה אֶצְלָם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּפִירָה לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן דָּגִים שֶׁחַיּוּתָן מִבְּחִינַת עֵינָא פְּקִיחָא, בְּחִינַת רָצוֹן, בְּחִינַת מַקִּיפִים, בְּחִינַת אַיִן הֵם צְרִיכִים לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ קַשְׁקֶשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ". וּלְבוּשׁ זֶה בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי יִרְאָה הוּא מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בְּחִינַת לְבוּשִׁין, הַיְנוּ שֶׁלְּבוּשׁ הַקַּשְׂקַשִּׂים זֶה סִימָן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חַיּוּת מִבְּחִינַת יִרְאָה גַּם כֵּן שֶׁהִיא בְּחִינַת לְבוּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סְנַפִּיר גַּם כֵּן, כִּי סְנַפִּיר זֶה בְּחִינַת אֶבֶר סַפִּיר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, הַלּוּחוֹת שֶׁל סְנַפִּירִין הָיָה, הַיְנוּ מִין אֶבֶר. זֶה גַּם כֵּן רֶמֶז עַל בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁנִּקְרֵאת אֶבֶן סַפִּיר שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, וַאֲזַי כְּשֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּגִים בְּחִינַת סִימָנִים הַנַּ"ל הַמְרַמְּזִים עַל בְּחִינַת יִרְאָה, מַלְכוּת אָז הֵם מִינִים טְהוֹרִים וְיכוֹלִים לְאָכְלָם, אֲבָל כְּשֶׁאֵין עֲלֵיהֶם לְבוּשִׁים הַנַּ"ל אֲזַי הֵם טְמֵאִים לְגַמְרֵי, כִּי בְּחִינַת אַיִן לְבַד כְּשֶׁמְּקַבְּלִין מֵמֶּנָּה לְבַד חַיּוּת בְּזֶה הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי, בִּפְרָט מִין חַי, אֲזַי נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת סִטְרָא דְּטֻמְאָה לְגַמְרֵי, בְּחִינַת כְּפִירוֹת, כִּי הֵם מְקַבְּלִין מִשָּׁם חַיּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה עַל הַדָּגִים לְבוּשׁ קַשְׁקֶשֶׁת וּסְנַפִּיר, וְהַלְּבוּשׁ הוּא בְּחִינַת יִרְאָה מַלְכוּת, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאָז הֵם טְהוֹרִים וְיכוֹלִים לְאָכְלָם, כִּי אֲכִילָתֵנוּ צְרִיכָה לִהְיוֹת מִסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה עָלֵינוּ, עַל-יְדֵי אֲכִילָתֵנוּ (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֶרוֹ יָאִיר, עַיֵּן שָׁם):

פרק ג

חלק א

סִימָנֵי דָּגִים, סְנַפִּיר וְקַשְׁקֶשֶׁת. וְהָעִקָּר הוּא קַשְׁקֶשֶׁת, כִּי כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׁקֶשֶׁת יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר, וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְכוּ':

כִּי אִיתָא בַּמַּאֲמַר 'וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים' 'וְאֶת הָעֲרֵבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן ד), שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה, עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין הַחַיּוּת שֶׁיּוֹנֵק מֵצַח הַנָּחָשׁ מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן, כִּי יֵשׁ חֲכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת וְכוּ' וְהֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל בְּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן לָזֶה עַל-יְדֵי הֶחָכָם שֶׁבְּקִרְבָּשׁה שֶׁיּוֹדֵעַ לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּשַׁעֲתָא דְּמִנְחָה וְכוּ', אַךְ יֵשׁ בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר אֲפִלּוּ כְּנֶגֶד מֵצַח הָרָצוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ עִקַּר יְנִיקָתוֹ הוּא מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי צְדָקָה מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ הַחַיּוּת שֶׁיּוֹנֵק מִשָּׁם, וַאֲזַי נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל מֵצַח הַנָּחָשׁ וַאֲזַי מִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן, וַאֲזַי נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים כָּל חֲכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים וְכוּ', וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה וְנִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן. וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה, וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שׁוֹפֵעַ חֶסֶד וְכוּ' וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת דָּגִים טְהוֹרִים וְדָגִים טְמֵאִים, כִּי אִיתָא שֶׁדָּגִים הֵם בִּבְחִינַת עֵינָא פְּקִיחָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּגִים אֲסַפְתָּן הוּא מִטָּהֳרָתָן וְאֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה כְּלָל, כִּי עִקַּר הַשְּׁחִיטָה שֶׁל כָּל הַבַּעֲלֵי חַיִּים הִיא בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּסִילוּת, בְּחִינַת בְּהֵמָה שֶׁאֵין לָהּ דַּעַת כְּנֶגֶד חָכְמַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַחָכְמָה הָאֲמִתִּיּוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אָדָם. כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמַר ('דִּרְשׁוּ' סִימָן לז), שֶׁחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הֵם בִּבְחִינַת בְּהֵמָה כְּנֶגֶד אָדָם וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל הַדְּבוּקִים בַּתּוֹרָה קְרוּיִין "אָדָם", אֲבָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁעוֹסְקִין בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהוּא חָכְמַת הַטֶּבַע קְרוּיִים "בְּהֵמָה", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְאֵין הָעַכּוּ"ם קְרוּיִין אָדָם. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת וְכֵיוֹצֵא, שֶׁאֵין לָהֶם דַּעַת אָדָם. כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת כְּסִילוּת כַּנַּ"ל, כִּי רַק גֶּדֶר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, כִּי רַק חָכְמַת הַתּוֹרָה הִיא חָכְמָה וְדַעַת אֲמִתִּי וְכָל שְׁאָר הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע, כֻּלָּם הֵם כְּסִילוּת גָּמוּר בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ לֶאֱכֹל שׁוּם בֶּן חַי בְּחַיָּיו, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת וְאָז מַעֲלִין הַחַי לְמַדְבֵּר שֶׁזֶּה עִקַּר כַּוָּנַת הַשְּׁחִיטָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיעִין הַחַיּוּת שֶׁל בְּחִינַת חָכְמוֹת הַטֶּבַע וּמַעֲלִין וּמְבָרְרִין אוֹתוֹ לִבְחִינַת אָדָם שֶׁהוּא הַחָכְמָה הָאֲמִתִּיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי עִקַּר הַחַיּוּת הִיא הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה". וְחַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת חַיּוּת

אָדָם הִיא בְּחִינַת חָכְמוֹת הַתּוֹרָה, וְחַיּוּת בְּהֵמוֹת וְכוּ' הוּא מִבְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע וְכוּ', אַךְ יֵשׁ מִינִים טְהוֹרִים וּמִינִים טְמֵאִים, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הוּא הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ. וְהַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ בָּרְאָהּ ה' יִתְבָּרַךְ וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג הַטֶּבַע בְּרִצּוֹנוֹ. נִמְצָא, שֶׁגַּם הַטֶּבַע הוּא הַשְׁגָּחָה, רַק שֶׁזֶּה סוֹד הַבְּחִירָה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ טֶבַע בָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לִבְנֵי אָדָם לִטְעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ הַטֶּבַע עִקָּר וּכְשֶׁעוֹקְרִין אֶת הַטֶּבַע מִן הַשְׁגָּחָה, אָזַי כּוֹפְרִין בֶּאֱלֹקִים חַיִּים, חַס וְשָׁלוֹם, וְיוֹרֵד לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת. וְאִם יִרְצֶה לִבְחֹר בַּחַיִּים בֶּאֱמֶת, אָזַי מְקַשְׁרִין אֶת הַטֶּבַע אֶל הַהַשְׁגָּחָה שֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הוּא גַּם כֵּן מִתְנַהֶגֶת בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁהַטֶּבַע וְהַשְׁגָּחָה כֻּלּוֹ חַד, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. ה' זֶה מִדַּת רַחֲמִים בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, וֶאֱלֹקִים זֶה מִדַּת הַדִּין בְּחִינַת טֶבַע, כִּי אֱלֹקִים בְּגִימַטְרִיָּא הַטֶּבַע כַּמּוּבָא. וּצְרִיכִין לְיַחֲדָם בְּיִחוּד גָּמוּר לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁהַטֶּבַע וְהַשְׁגָּחָה כֻּלּוֹ חַד. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ לְקַשֵּׁר הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ יַחַד, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מִתְקַיְּם חַיּוּת הָאָדָם, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ יַחַד, כִּי בְּלֹא אֲכִילָה תֵּצֵא נַפְשׁוֹ. וְגוּף וְנֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְחָכְמוֹת הַתּוֹרָה, כִּי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, חָכְמַת הַטֶּבַע הוּא בְּחִינַת גּוּף בְּהֵמָה, כְּסִילוּת כְּנֶגֶד חָכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת דַּעַת אֱמִתִּי. (כַּמּוּבָא כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר 'דִּרְשׁוּ'). וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַכְנִיעַ הַגּוּף וְהַחֹמֶר לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל חָכְמַת הַטֶּבַע כְּנֶגֶד חָכְמַת הַתּוֹרָה וּלְקַשֵּׁר הַכֹּל אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי. כִּי זֶה עִקַּר כַּוָּנוֹת הָאֲכִילָה; לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי אֶל בְּחִינַת מְדַבֵּר. דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר כָּל הַחָכְמוֹת תַּחְתּוֹנוֹת לְהַעֲלוֹתָם וּלְקַשְּׁרָם כֻּלָּם אֶל שָׁרְשָׁם. דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא חָכְמָה הָאֱמִתִּיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אָדָם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל. וְעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא עִקַּר תִּקּוּן וּבְרוּר כָּל הַמַּאֲכָלִים, כִּי צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁגַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הוּא הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וְהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן יֵשׁ מִינִים טְהוֹרִים וּמִינִים טְמֵאִים, כִּי מִינִים טְהוֹרִים הֵם אִלּוּ הַמִּינִים שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ לְקַשְּׁרָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לְבָרְרָם מֵחַי לְאָדָם. וּמִינֵי טְמֵאִים הֵם אִלּוּ שֶׁאֵין לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם מֵחַי לְאָדָם לְקַשְּׁרָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּמּוּבָא. וַאֲפִלּוּ הַמִּינִים טְהוֹרִים אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְאָכְלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת וּמַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן הַשְׁחִיטָה בְּמָקוֹם הַצַּוָּאר, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ קוֹלוֹת הָרָעִים שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת חַי בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הַקּוֹל יוֹצֵא מִן הַצַּוָּאר בְּחִינַת יְדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק וְכוּ',

שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע הַמְדַבְּרִים עָתָק עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ וְהֵם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וּמַכְנִיעִין אֶת קוֹלָם וְצַוָּארָם עַל-יְדֵי הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַשּׁוֹחֵט לְקַבֵּל אֶת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה מֵחֲכָם הַדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁצָּרִיךְ הַשּׁוֹחֵט לְהַרְאוֹת סַכִּינוֹ לֶחָכָם. כִּי הֶחָכָם דִּקְדֻּשָּׁה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת אֶל הָרָצוֹן דִּקְדֻּשָּׁה לְשָׁרֵשׁ הָרָצוֹן. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעַ דַּעַת חַכְמֵי הַטֶּבַע כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה בְּחִינַת רָצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְיִרְאָה זוֹ בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת סַכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַבֵּל הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁהוּא חֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּחִינַת יִרְאָה, בִּבְחִינַת גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב. צְרִיכִין לְקַבְּלוֹ מִן הֶחָכָם דִּקְדֻּשָּׁה, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה רַק עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הֶחָכָם דִּקְדֻּשָּׁה, עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשָׁרֵשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי הַחֲלִיף הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיִּרְאָה הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן דָּגִים אֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה, כִּי דָּגִים הֵם בִּבְחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, בְּחִינַת עֵינָא פְּקִיחָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן שָׁם אֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בְּעַצְמָן בִּבְחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם חַיּוּתָם כַּנַּ"ל, כִּי דָּגִים מַיִם מְכַסִּין עֲלֵיהֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת וְאֵין עַיִן הָרָע שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם, דְּהַיְנוּ דֵּעוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת עַיִן רָעָה. כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר. וְעַיִן רָעָה זֶה בְּחִינַת דֵּעוֹת רָעוֹת, חָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע, וְאֵין לָהֶם שְׁלִיטָה בַּדָּגִים שֶׁבַּיָּם שֶׁחַיּוּתָם מִשֹּׁרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְבָּרְכוּ זֶרַע יוֹסֵף, וְיִדְגוּ לָרֹב וְכוּ'. מַה דָּגִים שֶׁבַּיָּם וְכוּ', כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻּשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא י"ג תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא כַּיָּדוּעַ, שֶׁכָּל זֶה תְּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּיוֹסֵף, "כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ", כִּי מֻחֲמַת שֶׁשָּׁמַר בְּרִיתוֹ, עַל-כֵּן זָכָה בִּילָדוּתוֹ בִּהְיוֹתוֹ בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְהִקָּרֵא בְּשֵׁם בֶּן זְקֻנִים, כִּי הוּא בִּבְחִינַת זָקֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, בְּחִינַת מָצַח הָרָצוֹן, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּמּוּבָא:

חלק ד

וְעַל-כֵּן דָּגִים אֲסִפָתָן הִיא מְטַהֲרָתָן. זֶה בְּחִינַת רָצוֹן דִּקְדֻּשָּׁה, בְּחִינַת רוּחוֹ וּנְשָׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם גְּוִיעָה וַאֲסֵפָה, שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים נַפְשָׁם וְרוּחָם וְנִשְׁמָתָם בִּשְׁעַת הַהִסְתַּלְּקוּת בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁהַדָּגִים חוֹזְרִים לְשָׁרְשָׁם תֵּכֶף בִּיצִיאָתָן מִן הַמַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם חַיּוּתָן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה כְּלָל, כִּי אֵין לִבְחִינַת הַחַיּוֹת רָעוֹת

וְכוּ' שׁוּם אֲחִיזָה בָּהֶם כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בִּבְחִינַת שׂוֹרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ דָּגִים טְהוֹרִים וְדָגִים טְמֵאִים, כִּי כְּנֶגֶד שׂוֹרֶשׁ הָרָצוֹן, מָצָא הָרָצוֹן יֵשׁ בְּחִינַת מֻצָּח הַנָּחָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת דָּגִים טְמֵאִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד דָּגִים טְהוֹרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵינָא פְּקִיחָא שׂוֹרֶשׁ הָרָצוֹן דְּקֻדֻשָּׁה, וְדָגִים טְמֵאִים הֵם כְּנֶגְדָּם בִּבְחִינַת מֻצָּח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מֻצָּח הָרָצוֹן. וְעַל-כֵּן הַסִּימָן שֶׁל דָּגִים טְהוֹרִים הוּא קַשְׂקֶשֶׂת זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁמְּקַבְּלִין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע מֻצָּח הַנָּחָשׁ וְאֵין לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד מֻצָּח הָרָצוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי לְבוּשׁ הַקַּשְׂקֶשֶׂת זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת צְדָקָה בִּבְחִינַת וְשׂוֹרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לְבוּשׁ. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת צֶדֶק לְבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי, בְּחִינַת וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן, הֵינוּ כִּי הַקַּשְׂקַשִּׂים מְגִנִּים עַל הַדָּגִים שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם בְּחִינַת מֻצָּח הַנָּחָשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַקַּשְׂקַשִּׂים הֵם בִּבְחִינַת צְדָקָה שֶׁהִיא מַכְנַעַת מֻצָּח הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמַּיִם הַנֶּאֱמַר בִּצְדָקָה כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. 'עַל פְּנֵי הַמַּיִם' דַּיְקָא, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הַמַּיִם, דְּהַיְנוּ דָּגִים שֶׁבַּמַּיִם, שָׁם מוֹצְאִין כֹּחַ הַצְּדָקָה, כִּי שָׁם צְרִיכִין כֹּחַ הַצְּדָקָה לְהָגֵן עַל הַדָּגִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֻצָּח הָרָצוֹן לְהָגֵן עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי לְבוּשׁ הַקַּשְׂקַשִּׂים מִבְּחִינַת מֻצָּח הַנָּחָשׁ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אֵלּוּ מִינֵי דָּגִים שֶׁאֵין לָהֶם קַשְׂקַשִּׂים הֵם טְמֵאִים, כִּי נֶאֱחָז בָּהֶם אֲחִיזָה מִבְּחִינַת מֻצָּח הַנָּחָשׁ עַל-יְדֵי שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם לְבוּשׁ הַקַּשְׂקַשִּׂים הַנִּמְשָׁךְ מִן הַצְּדָקָה לְהָגֵן עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְגִלְיָת רָצָה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, גַּם כֹּחַ הַצְּדָקָה כְּדֵי לְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁמַּכְנַעַת מֻצָּח הַנָּחָשׁ, מֵחֲמַת שֶׁיְּנִיקָתוֹ הָיְתָה מִמֻּצָּח הַנָּחָשׁ (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּגִלְיָת, "וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ", כִּי רָצָה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ כֹּחַ הַצְּדָקָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יֵשׁ רְשָׁעִים וְעַכּוּ"ם שֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה וְהֵם מִתְכַּוְּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְקַלְקֵל כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּכְנַעַת מֻצָּח הַנָּחָשׁ, חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין לְהַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם שׁוּם כֹּחַ כְּלָל; "כִּי צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי" אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, "וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת" אֵלּוּ הָעַכּוּ"ם, כִּי כָּל חֶסֶד וְכָל טִיבוֹ דְּעַבְדִּין לְגַרְמַיְהוּ עַבְדִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַצְּדָקָה הוּא רַק בִּבְחִינַת וְאֶת הָעֲרָבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ, דְּהַיְנוּ לַהֲפֹךְ רֹגֶז לְרַחֲמִים, דְּהַיְנוּ לְשַׁבֵּר טִבְעוֹ מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ אַכְזְרִיּוּת בְּטִבְעוֹ לְהָפְכוֹ לְרַחֲמָנוּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ מֻצָּח הַנָּחָשׁ, לְהַכְנִיעַ הַטֶּבַע שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹגֶז, לְהָפְכוֹ לְרַחֲמָנוּת, לְבְחִינַת רָצוֹן (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). אֲבָל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים שֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה בְּטִבְעָם, מֵחֲמַת רַחְמָנוּת שֶׁלָּהֶם בְּטִבְעָם, אוֹ בִּשְׁבִיל כְּבוֹדָם מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹתְנִים בִּשְׁבִיל כַּוָּנוֹת הָרְשָׁעוּת שֶׁלָּהֶם, שֶׁצְּדָקָה כָּזוֹ לְחַטָּאת נֶחְשֶׁבֶת עֲלֵיהֶם, בְּחִינַת חֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת, וְאֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ עַל-יְדֵי צְדָקָה זוֹ, וְעַל-כֵּן הִכְנִיעַ דָּוִד הַמֶּלֶךְ אֶת גָּלְיָת אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה לָבוּשׁ שִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים עַל-יְדֵי הָאֶבֶן שֶׁהִשְׁלִיךְ עָלָיו,

שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ, כִּי דָּוִד הָיָה לוֹ כֹּחַ הַצַּדָּקָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת וְאֶת עֲרָבָתָם תִּקַּח, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאֶת הָעֲרָבִים צִוִּיתִי וְכוּ' (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל):

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת סְנַפִּיר, זֶה בְּחִינַת רָצוֹן, בְּחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁהָיָה שֶׁל סְנַפִּירִינִין שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן מִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי לוּחוֹת הָאֶבֶן, כִּי הַתּוֹרָה הִיא רְצוֹנוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עַל יָדָהּ הוּא מַנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל-כֵּן הַסְּנַפִּירִין לְבַד אֵינָם סִימַן טָהֳרָה כָּל זְמַן שֶׁאֵין לָהֶם קַשְׂקֶשֶׂת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּתְגַּלֶּה בָּהֶם בְּחִינַת רָצוֹן, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְאָכְלָם כָּל זְמַן שֶׁאֵין לָהֶם קַשְׂקֶשֶׂת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ קַשְׂקַשִּׂים הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מִתְגַּלֶּה וּמֵאִיר בְּחִינַת מָצַח הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְאֵין לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּתְגַּלֶּה בּוֹ אֵיזֶה בְּחִינָה מִבְּחִינַת הָרָצוֹן, אֲבָל אֵין עָלָיו קַשְׂקַשִּׂים לְהָגֵן מִמָּצַח הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְאָכְלוֹ עֲדַיִן כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְהוּא עִקַּר סִימַן טָהֳרָה, כִּי הָעִקָּר הוּא הַקַּשְׂקַשִּׂים הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהֵם מְגִנִּים מִמָּצַח הַנָּחָשׁ, וְאָז נִכְנָע מָצַח הַנָּחָשׁ, וְאָז בְּוַדַּאי מִתְגַּלֶּה בְּחִינַת מָצַח הָרָצוֹן, שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, וַאֲזַי זוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת סְנַפִּיר, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל. וְאָז יְכוֹלִין לְאָכְלָם, כִּי אֶכִילָתֵנוּ צְרִיכָה לִהְיוֹת רַק בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּזְכֶּה לְקַשֵּׁר עַל-יְדֵי אֲכִילָתֵנוּ כָּל הַדְּבָרִים לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לָדַעַת וּלְהַכִּיר וּלְהַאֲמִין כִּי הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ לְבַד וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד, לְתַקֵּן פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ נִפְגַּם הַדַּעַת וְנִתְגַּבֵּר דֵּעוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁיְּנִיקָתָם רַק מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה עַל-פִּי הַתּוֹרָה כְּדֵי לְתַקֵּן זֹאת, כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה לְהַכְנִיעַ חַכְמֵי הַטֶּבַע וּלְקַשֵּׁר הַטֶּבַע לָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כִּי אָז מִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים קוֹרְאִים וּמְגַלִּים אֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְכָל הַיָּמִים טוֹבִים מְקֻבָּלִים מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא 'תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ' שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, כִּי בְּשַׁבָּת מִתְגַּלֶּה מָצַח הָרָצוֹן, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן אָז הָאֲכִילָה יְקָרָה מְאֹד, כִּי אָז מַכְנִיעִים עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה אֶת חָכְמוֹת הַטֶּבַע וּמְקַשְּׁרִים הַכֹּל אֶל הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִצְטַוִּינוּ לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת הַרְבֵּה בָּרְגָלִים, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בִּבְחִינַת הַנַּ"ל; לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבֶּהֱמִיּוּת וּלְהַעֲלוֹת מִבְּהֶמָה לְאָדָם כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, לְהַכְנִיעַ חָכְמוֹת הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּהֶמְיוּת, כְּסִילוּת, וּלְקַשֵּׁר הַטֶּבַע לָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר לִתֵּן צְדָקָה בָּרְגָלִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וְכוּ' וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְכוּ'" (וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ), כִּי אָז צְרִיכִין בְּיוֹתֵר כֹּחַ הַצְּדָקָה כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מָצַח הָרָצוֹן,

כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לִשְׁמֹעַ קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל, וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב, כִּי עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב הוּא כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לִשְׁמֹעַ קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב. בִּבְחִינַת יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נָקָם פָּעָמָיו יִרְחַץ בְּדַם הָרָשָׁע וְכוּ'. (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל-יְדֵי וְשָׂמַחְתָּ הַנַּ"ל, אִם אַתָּה מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלִּי אֲנִי מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלְּךָ, הַיְנוּ אִם תִּתֵּן צְדָקָה וּתְשַׂמַּח אֶת הָעֲנִיִּים, אָז דַּיְקָא אֲשַׂמַּח אֶת שֶׁלְּךָ, כִּי אָז דַּיְקָא תִּזְכֶּה לְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב, כִּי עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה דַּיְקָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִשְׁמֹעַ קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁמְּגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן, שֶׁזֶּה עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, אֵין שִׂמְחָה אֶלָּא בְּבִשַּׂר בְּהֵמָה שֶׁל קָרְבָּנוֹת, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁהִיא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָעִין חָכְמַת הַטֶּבַע, זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהוּא כְּסִילוּת בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע. וּמַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִטֶּבַע לְרָצוֹן וְהַשְׂגָּחָה, שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת נִכְנָעִין חָכְמַת הַטֶּבַע וְנִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְזֶה עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב בִּבְשַׂר הַקָּרְבָּנוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִקְרָא הַנַּ"ל, וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אַתָּה וּבִנְךָ וְכוּ' וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְכוּ', נֶאֱמַר עַל עִנְיַן הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַקָּרְבָּנוֹת, בִּפְרָט הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל יוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ מְגַלִּין אֶת הָרָצוֹן, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה מֵהֶם, לְהַזְמִין עֲלֵיהֶם עֲנִיִּים וְגֵרִים וְיָתוֹם וְכוּ', כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַצְּדָקָה יִהְיֶה נִכְנָע מָצַח הַנָּחָשׁ כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מָצַח הָרָצוֹן, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ, שֶׁמְּגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב בְּחִינַת וְשָׂמַחְתָּ וְכוּ'; אִם אַתָּה מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלִּי אֲנִי מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלְּךָ. "מְשַׂמֵּחַ" דַּיְקָא, כִּי עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, תְּלוּי בַּצְּדָקָה שֶׁעַל יְדֵהּ נִתְגַּלֶּה מָצַח הָרָצוֹן, שֶׁאָז נִשְׁמַע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

סִימָנֵי דָּגִים טְהוֹרִים, כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת. וְכָל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר, וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְאֵין לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם כֵּן לָמָּה כָּתְבָה תּוֹרָה סְנַפִּיר? מְשׁוּם יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, עַל-פִּי מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן טו, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל, שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה וְיֵשׁ לָהֶם פֶּה קָדוֹשׁ וְדַרְכָּם לְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת. וְהֵם בֶּאֱמֶת יְכוֹלִים לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר דְּבָרִים וְכוּ'. וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ שֶׁנִּמְצָאִים כְּנֶגְדָּם צְבוּעִים שֶׁקָּרָנִים שֶׁמִּתְדַּמִּים עַצְמָם כְּקוֹף, וּמִתְפָּאֲרִים עַצְמָם גַּם כֵּן מַמָּשׁ בְּאֵלּוּ הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל הִתְפָּאֲרוּת שֶׁיּוֹצֵא מִפֶּה קָדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכוּ', אֲבָל עִקַּר יְנִיקַת הַצְּבוּעִים הוּא רַק מִצַּדִּיקִים כָּאֵלּוּ שֶׁהוֹלְכִים בִּגְדוֹלוֹת וְכוּ', כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְקַבֵּל דִּבּוּר פִּיו הַקָּדוֹשׁ מִבַּעֲלֵי צְדָקָה וְכוּ'. וּצְדָקָה הוּא בְּחִינַת מַיִם, בִּבְחִינַת הַהוֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם וְכוּ'. וְדִבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמְּקַבֵּל מִשָּׁם הוּא בִּבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי מַשְׁמָעוּת. וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל יְנִיקָה לְהַצְּבוּעִים שֶׁעוֹשִׂין לְעַצְמָן גַּם כֵּן פֶּה לְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת כְּאֵלּוּ אֵין שׁוּם דָּבָר נִמְנָע מֵהֶם וְכוּ', אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא טוֹבָה לְהַצַּדִּיק וְכוּ'. כִּי יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה וְהַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם יְכוֹלָה לְהַזִּיק, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַצַּדִּיק, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת "יַבֹּק" וְכוּ'. וְכָל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת הֵם בְּחִינַת מַיִם וְכוּ'. וּבְחִינַת הַיַּבֹּק בְּקֻרְדָּשָׁה הוּא בְּחִינַת זוּוּגִין דִּקְרֻדָּשָׁה, אֲבָל הָרְשָׁעִים נַעֲשֶׂה אֶצְלָם מִזֶּה נָאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן נִמְצָאִים בַּעֲלֵי צְדָקָה שֶׁהֵם נוֹאֲפִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הוּא טוֹבָה לְהַצַּדִּיק שֶׁנִּמְצָאִים הַשַּׁקְרָנִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָרְשָׁעִים פּוֹנִים אֲלֵיהֶם וְנוֹתְנִין לָהֶם הַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם וְנִצּוֹל הַצַּדִּיק וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת סִימָנֵי דָּגִים סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת, כִּי דָּגִים גְּדֵלִים בַּמַּיִם. וּמַיִם הֵם בִּבְחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל. וּצְדָקָה שִׁקּוֹלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִקְרֵאת בְּשֵׁם צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת וְכוּ'". וְעִקַּר שֵׁם צַדִּיק עַל שֵׁם צְדָקָה. בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק מְכֻנֶּה בְּשֵׁם דָּג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּדְגוּ לָרֹב", (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן טז), כִּי דָּגִים גִּדּוּלָן בַּמַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁכָּל גִּדּוּלוֹ עַל-יְדֵי צְדָקָה, כִּי הַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ כָּל הַצְּדָקוֹת בָּעוֹלָם, כִּי הוּא מַצְדִּיק וּמְזַכֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל וּמַטֶּה אֶת לִבָּם לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְּנוּ צְדָקָה וְיִקַּיְמוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת צְדָקָה. וְהוּא מְקַבֵּל כָּל הַצְּדָקוֹת וּמַשְׁפִּיעַ אוֹתָם לְכֻנֶּסֶת יִשְׂרָאֵל וּמַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל, כַּיָּדוּעַ, וּבְשָׁבִיל זֶה הַצַּדִּיק נוֹתֵן לְכָל מִי שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי מֵהַשִּׁבְעָה בְּעֶטְלִירְשׁ שֶׁהִתְפָּאֵר אֶת עַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ כָּזֶה בְּיָדָיו, שֶׁמִּכָּל מִי שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ הוּא נוֹתֵן לוֹ וְעַל-כֵּן כָּךְ הוּא בַּעַל צְדָקָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הַדָּגִים אֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה, רַק אֲסֵפָתָן הִיא מְטַהֲרָתָן, וְאֵין שׁוּם דָּבָר אִסּוּר בְּדָגִים טְהוֹרִים. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׂאָר בַּעֲלֵי חַיִּים טְהוֹרִים שֶׁאָסוּר בָּהֶם הַחֵלֶב וְהַדָּם וְגִיד הַנָּשֶׁה וּצְרִיכִין שְׁחִיטָה. וְזֶה, כִּי הַדָּגִים נִמְשָׁךְ חַיּוּתָם מִבְּחִינַת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה. וְעַל-כֵּן אֵין טְעוּנִין שׁוּם תִּקּוּן עוֹד, כִּי

הַצַּדִּיק כְּבָר זִכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ מִכֹּל וְכֹל וְאֵין בּוֹ שׁוּם נְדָנוּד פְּסֹלֶת עוֹד. עַל-כֵּן הַדָּגִים שֶׁיְּנִיקָתָם מִשָּׁם אֵין טָעוּנִין עוֹד שׁוּם תִּקּוּן וְזִכּוּךְ עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה. וְגַם אֵין שׁוּם דָּבָר אָסוּר בָּהֶם, כִּי בְּהַצַּדִּיק אֵין בּוֹ שׁוּם פְּסֹלֶת כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּהֶמּוֹת וְעוֹפוֹת מְרַמְּזִין עַל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם טְהוֹרִים שֶׁיְּנִיקָתָם מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקְּנוּ וְנִזַּדְּכוּ לְגַמְרֵי מִכֹּל וְכֹל. עַל-כֵּן הַבְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין חִיּוּת מֵהֶם צְרִיכִין תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה. וְגַם אַחַר כָּךְ כַּמָּה דְּבָרִים אֲסוּרִים בָּהֶם כְּמוֹ הַדָּם וְהַחֵלֶב וְכוּ', כִּי עֲדַיִן יֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה פְּסֹלֶת כַּנַּ"ל. אֲבָל הַצַּדִּיק כְּבָר נָקִי וְזַךְ מִכֹּל וְכֹל וְיָכוֹל לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשִׂיחַת חֻלִּין וְכוּ'. עַל-כֵּן הַדָּגִים שֶׁמְּקַבְּלִין חִיּוּת מִשָּׁם אֵין טָעוּנִין שׁוּם תִּקּוּן, רַק אֲסֻפָתָן הִיא מְטַהֲרָתָן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת צַדִּיקִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אֵין בָּהֶם שׁוּם דָּבָר הָאָסוּר, כִּי אֵין בָּהֶם שׁוּם פְּסֹלֶת כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ דָּגִים טְהוֹרִים וְדָגִים טְמֵאִים וּשְׁנֵיהֶם גִּדּוּלָן בַּמַּיִם, הַיְנוּ כִּי יֵשׁ שַׁקְרָנִים שֶׁמַּרְאִין עַצְמָם כְּצַדִּיקִים וּמְדַבְּרִין גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת כָּאֵלּוּ, הֵם יְכוֹלִים גַּם כֵּן לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר וְכוּ', אֲבָל הַכֹּל שֶׁקֶר וְכָזָב כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ יְנִיקַת הַדָּגִים טְמֵאִים שֶׁנִּרְאִים כְּדָגִים שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק. וּגְדֵלִים בַּמַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַצְּדָקָה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת צַדִּיק, אֲבָל הֵם טְמֵאִים, כִּי הֵם שַׁקְרָנִים וּמַרְאִין עַצְמָן כְּצַדִּיקִים כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם, אֲבָל הַכֹּל שֶׁקֶר וְכָזָב כַּנַּ"ל. וְיִנְקָתָם מִפְּסֹלֶת הַמַּיִם, מִבְּחִינַת מַיִם רָעִים, הַיְנוּ מִצְּדָקוֹת פְּגוּמוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים הַנּוֹאֲפִים כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת דָּגִים טְהוֹרִים וְדָגִים טְמֵאִים, כִּי דָּגִים טְהוֹרִים הֵם בִּבְחִינַת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל, וְדָגִים טְמֵאִים הֵם בִּבְחִינַת הַמַּרְאִין עַצְמָן כְּצַדִּיקִים לְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת וְהַכֹּל שֶׁקֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַסִּימָן שֶׁבֵּינֵיהֶם הוּא סְנַפִּיר וְקַשְׁקֶשֶׁת, וְהָעִקָּר הוּא קַשְׁקֶשֶׁת, כִּי כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׁקֶשֶׁת וְכוּ' כַּנַּ"ל. קַשְׁקֶשֶׁת זֶה לְבוּשׁ קַשְׁקַשִּׁים הַמְגִנִּים עַל הָעוֹר, הַנִּמְשָׁכִים מִכֹּחַ הַצְּדָקָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּגֶּנֶת וּמַצֶּלֶת כְּמוֹ שִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים שֶׁמַּצִּיל מִכָּל הַחִצִּים וְכוּ' בִּבְחִינַת וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה בְּחִינַת צֶדֶק לָבַשְׁתִּי, בְּחִינַת וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיוֹן. וְעַל-כֵּן הַקַּשְׂקַשִּׂים הֵם סִימָן טָהֳרָה, כִּי הֵם מְרַמְּזִין שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם כֹּחַ הַצְּדָקָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּגֶּנֶת וּמַצֶּלֶת מִסִּטְרָא אָחֳרָא, מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא בִּבְחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַשְׂקַשִּׂים, בְּחִינַת שִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הַמַּצִּילִים מֵחִצִּים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיוֹן כַּנַּ"ל, אֲבָל דָּגִים טְמֵאִים הֵם עֲרֵמִים בְּלִי לְבוּשׁ הַקַּשְׂקַשִּׂים, כִּי אֵין לָהֶם כֹּחַ הַצְּדָקָה, כִּי בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִשָּׁם הוּא הַצְּדָקָה שֶׁל הַנּוֹאֲפִים וְהָרְשָׁעִים שֶׁבְּוַדַּאי אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהָגֵן וּלְהַצִּיל, כִּי אֵינָהּ נִקְרָא צְדָקָה כְּלָל, רַק נִקְרָא בְּשֵׁם מִכְשׁוֹל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "בְּזַעַת אַפֶּיךָ וְכוּ'". הַכְשִׁילָם וְכוּ' וְעַל-כֵּן

הֵם עֲרֵמִים בְּלִי לְבוּשׁ, זֶה בְּחִינַת פֶּגֶם הַצַּדָּקָה שֶׁלָּהֶם שֶׁגּוֹרֶמֶת נאוף, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶרֶם בְּלִי לְבוּשׁ, כִּי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדָּקָה דִּקְדֻשָּׁה, הוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין, כִּי הַלְּבוּשִׁין הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בִּבְחִינַת וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ וְכוּ', אֲבָל פֶּגֶם הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת גִּלּוּי עֶרְוָה, בְּחִינַת עֶרֶם וְעֶרְיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה כ), "כֵּן יְנַהֵג אֶת שִׁבְיִ מִצְרַיִם וְכוּ' עָרוֹם וְיָחֵף וַחֲשׂוּפֵי שֵׁת". וּפֶרֶשׁ רַשִׁ"י, כִּי הֵם מִזֶּרַע חָם שֶׁגִּלָּה עֶרְוַת אָבִיו, הַיְנוּ פֶּגֶם הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן הַדָּגִים טְמֵאִים, שֶׁנִּמְשָׁכִים מֵהַשִּׁקְרָנִים שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדָּקָה שֶׁל הַנּוֹאֲפִים, עַל-כֵּן הֵם עֲרֵמִים, בְּלִי לְבוּשׁ הַקַּשְׂקַשִּׂים כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת סְנַפִּיר. סְנַפִּירִין הֵם שֵׁשֶׁט בָּהֶם בַּמַּיִם. וְהֵם בְּחִינַת כְּנָפַיִם שֵׁשֶׁט וּפוֹרֵחַ בָּהֶם בַּמַּיִם, וְזֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֹּחַ הַדִּבּוּר הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת כְּנָפַיִם דִּקְדֻשָּׁה שֵׁשֶׁט וּפוֹרֵחַ בָּהֶם בְּתוֹךְ מֵימֵי הַדַּעַת, כִּי הוּא מִתְפָּאֵר בְּדִבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים וּמְגַלֶּה עַל יָדָם דַּעַת גָּדוֹל וְנִפְלָא בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁיְּכוֹלִים לְעָבֵד ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר שֶׁבְּעוֹלָם וְשֶׁיּוֹדְעִים גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת, שֶׁכָּל זֶה הֵם בְּחִינַת כְּנָפַיִם שֶׁפּוֹרֵחַ בְּהַדַּעַת, שֶׁמְּגַלֶּה עַל-יְדֵי דִּבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים; הוּא פּוֹרֵחַ וְשָׁט בָּהֶם, בְּמֵימֵי הַדַּעַת לְמַרְחוֹק וּמְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת אֲמִתִּיּוֹת. וְזֶה בְּחִינַת סְנַפִּיר דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת כַּנְפֵי הַקְּדֻשָּׁה לָשׂוּט בְּמֵימֵי הַדַּעַת, בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת שֶׁל אֱמֶת, אֲבָל גַּם דָּגִים טְמֵאִים יֵשׁ לָהֶם גַּם כֵּן סְנַפִּיר לָשׂוּט בָּהֶם, כִּי גַּם הַשַּׁקְרָנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּגִים טְמֵאִים מִתְפָּאֲרִין עַצְמָן גַּם כֵּן בְּדִבּוּרִים וְהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים כְּאִלּוּ יֵשׁ לָהֶם גַּם כֵּן כֹּחַ לָשׂוּט וְלִפְרֹחַ בְּמֵימֵי הַדַּעַת וְלַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַסְּנַפִּיר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים שֶׁל הִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת כְּנָפַיִם וְכוּ', אֵין יְכוֹלִין עַל יָדָם לָבֹד לְהַכִּיר בֵּין דָּגִים טְהוֹרִים לְטְמֵאִים כַּנַּ"ל, כִּי הַשַּׁקְרָנִים מִתְדַּמִּין עַצְמָן בְּדִבּוּר הִתְפָּאֲרוּת כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַסִּימָן הוּא קַשְׂקַשִּׂים, שֶׁהֵם הַלְּבוּשׁ לְהָגֵן בְּחִינַת שִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים, כִּי הַשַּׁקְרָנִים אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ לְהָגֵן וּלְהַצִּיל, אֲבָל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּחִינַת צַדָּקָה דִּקְדֻשָּׁה מְגִנִּים וּמַצִּילִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבוּשׁ קַשְׂקַשִּׂים כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם כֵּן לָמָּה נִכְתַּב סְנַפִּיר? מְשׁוּם יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר. כִּי בֶּאֱמֶת זֹאת הָעֲבוֹדָה הַגְּבֹהָה שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁעוֹבְדִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר, בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה, אֲפִלּוּ בְּעִסְקֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כְּגוֹן בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשִׂיחָה וּבְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם, כָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר. וְזֶה בְּחִינַת אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקַשְׁיָא, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹות

שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר", כִּי רָאִיתִי בַּסְּפָרִים קַשְׁיָא שֶׁל הֶבֶל הַנִּמְשֶׁכֶת מֵהַהוֹלְכִים עַל-פִּי דַּרְכֵי הַמְחַקְרִים, שֶׁקָּשֶׁה לָהֶם לָמָּה הִרְבָּה ה' יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁקָּשֶׁה לְקַיְּמָם, כִּי לְפִי דַּעְתָּם הַמְשֻׁבָּשֶׁת הָיָה יוֹתֵר זְכוּת לָהֶם אִם הָיוּ מְעַטִּים הַמִּצְוֹות, אֲבָל בֶּאֱמֶת הֶבֶל יִפְצֶה פִּיהֶם, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם בִּשְׁבִילוֹ הוּא, שֶׁיִּזָּכֶה לִהְיוֹת הָאָדָם זַךְ וְצַח וְנָקִי וְקָדוֹשׁ לְגַמְרֵי מִכָּל הַתַּאֲוֹות, שֶׁיִּשְׁבֹּר כָּל הַתַּאֲוֹות כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בּוֹ שׁוּם צַד רְשִׁימָה מִשּׁוּם תַּאֲוָה, אֲפִלּוּ שֶׁל הֶתֵּר (כַּמּוּבָן בְּכָל הַסְּפָרִים, וּבִפְרָט בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. וְעַל-כֵּן הִרְבָּה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ תּוֹרָה וּמִצְוֹת. "הִרְבָּה", כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי רִבּוּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת נִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ גַּם בַּמֻּתָּר לָנוּ, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִהְיוֹת זַכִּים וּנְקִיִּים לְגַמְרֵי מִכָּל הַתַּאֲוֹות. וְזֶהוּ גַּם כֵּן מַה שֶּׁהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת לָנוּ סִפּוּרִים הַרְבֵּה אֲשֶׁר בָּהֶם מְלֻבָּשִׁים סוֹדוֹת נוֹרָאוֹת וְרָזִין עִלָּאִין וְכוּ' וְכוּ'. כָּל זֶה לְהַרְאוֹת לָנוּ; שֶׁגַּם בְּכָל הַסִּפּוּרִים וּבְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם מְלֻבָּשׁ בָּהֶם תּוֹרָה וּקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד, כְּמוֹ לְמָשָׁל שֶׁהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת לָנוּ מַעֲשֶׂה הָאֲבוֹת שֶׁחָפְרוּ בְּאֵרוֹת מַיִם. וְכֵן מַעֲשֶׂה יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁרָעָה צֹאן וְהִצִּיג אֶת הַמַּקְלוֹת בָּרְהָטִים וְכוּ' וּמְאֹרֶכֶת הַרְבֵּה בְּסִפּוּרִים אֵלּוּ, הַכֹּל לְגַלּוֹת לָנוּ גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת הָאָבוֹת, שֶׁהָיוּ יְכוֹלִין לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בַּעֲבוֹדוֹת נוֹרָאוֹת עַל-יְדֵי כָּל עִסְקֵי חֹל, עַל-יְדֵי חֲפִירוֹת בְּאֵרוֹת וְעִנְיַן הַמַּקְלוֹת וְכוּ'. וְכָל זֶה מֻחְמַת שֶׁזְּכוּ גּוּפָם בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה וְהַזְּכוּךְ כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם כָּל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁעָסְקוּ בָּהֶם, הַכֹּל הָיָה בְּקֻדֻּשָּׁה נִפְלָאָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁזָּכוּ לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ גַּם בָּהֶם בַּעֲבוֹדוֹת נִפְלָאוֹת כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה כְּדֵי לְהָעִיר אָזְנֵינוּ וְלִבֵּנוּ, שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ נִקַּדֵּשׁ וּנְטַהֵר עַצְמֵנוּ גַּם בַּעֲבוֹדוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּבְכָל עִסְקֵי חֹל, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה אֲנַחְנוּ גַּם כֵּן לִזְכּוֹת לְכָל זֶה, כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁית בְּכָל דּוֹר וְכָל אָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת לָזֶה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין דּוֹר שֶׁאֵין בּוֹ כְּאַבְרָהָם וְכוּ', וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר מָתַי יַגִּיעוּ מַעֲשַׂי לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מָצִינוּ גַּם בְּדוֹרוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהָיוּ גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד, שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, וְיָדְעוּ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ גַּם בְּכָל עִסְקֵי חֹל, כַּמְפֹרָסָם מֵהַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּסַפְּרִין מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהָיוּ בְּדוֹרוֹת הַלָּלוּ מִימוֹת אִישׁ אֱלֹקִים הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, עַד הֵנָּה. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ הִרְבָּה לָנוּ תּוֹרָה וּמִצְוֹת, כִּי מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַטּוֹב הַגָּנוּז בֶּאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁנִּהְיֶה מְזֻכָּכִים לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה מִכָּל הַתַּאֲוֹות שֶׁבָּעוֹלָם. עַל-כֵּן בְּוַדַּאי הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁהִרְבָּה לָנוּ תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ עַל-יְדֵי-זֶה לְהִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי

רִבּוּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, עַד שֶׁנִּזְכֶּה גַּם כֵּן לִהְיוֹת מְזֻכָּכִים לְגַמְרֵי, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַתְכְּלִית הָאֱמִתִּי, לְאוֹר הַגָּנוּז שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֵלָיו כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וּלְקַיֵּם כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הוּא גַּם כֵּן טוֹבָה אֲלָיו מַה שֶּׁיֵּשׁ הַרְבֵּה תּוֹרָה וּמִצְוֹות, כִּי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות מְקַיְּמִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיזֶה מִצְוָה וְעוֹסֵק בְּאֵיזֶה עִנְיָן בַּתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹות כָּרִמּוֹן. וְכָל זֶה מֵחֲמַת רִבּוּי הַמִּצְוֹות דַּיְקָא. וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַמִּצְוֹות שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד לְקַיֵּם, אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהִזְדַּכֵּךְ בְּוִדּוּאי עוֹד בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הָרִבּוּי מִצְוֹות שֶׁמְּקַיְּמִין אֲפִלּוּ הַפְּחוּתִים, עַל-יְדֵי-זֶה, אֵין הַקְּדֻשָּׁה מַנַּחַת אוֹתָם לְהִשְׁתַּקַּע בְּטֻמְאָתָם וְתַאֲוָתָם שֶׁנָּפְלוּ בָּהֶם, וּמְעוֹרְרָם לִתְשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לִזְכּוֹת לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכְּבָר נִמְצְאוּ הַרְבֵּה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם אַשְׁרֵי לָהֶם. וַאֲפִלּוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה בְּחַיָּיו, חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן סוֹף כָּל סוֹף יִזְדַּכֵּךְ בְּוַדַּאי, וְעִקַּר הַזִּכּוּךְ שֶׁלּוֹ יִהְיֶה עַל-יְדֵי אֵיזֶה דָּבָר מִצְוָה וְטוֹב שֶׁחָטַף בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה תּוֹרָה וּמִצְוֹות כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי גְּדֻלַּת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּגַּלִּית לָנוּ וּמְרַמֶּזֶת לָנוּ מֵרָחוֹק עַל-יְדֵי רִבּוּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְבִינִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּתֹקֶף נִפְלְאוֹתָיו יָכוֹל לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַנִּפְלָאִים בְּמַעֲלָה, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהֵם יְכוֹלִים לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים וְעִסְקֵי חוֹל שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַעֲלוֹת מֵחֹל לְקֹדֶשׁ וְלַהֲפֹךְ מִטֻּמְאָה לְטָהוֹר, לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל הַחוֹסִים בְּצִלָּם, לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה בְּכֹחַ הַגְּדוּלוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהִשִּׂיגוּ עַל-יְדֵי תֹּקֶף קְדֻשָּׁתָם בְּכָל עִסְקֵי חֹל כַּנַּ"ל. (וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בִּדְבָרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, עַיֵּן שָׁם):

וְזֶ ה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁסַּנַּפִּיר נִכְתָּב רַק לְמַעַן יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה הוֹדִיעָה לָנוּ הַסִּימָן שֶׁל סַנַּפִּיר אַף-עַל-פִּי שֶׁהָעִקָּר הוּא קַשְׁקֶשֶׁת, אֲבָל הוּא בִּשְׁבִיל יַגְדִּיל תּוֹרָה וְכוּ', הַיְנוּ בִּשְׁבִיל לְהָעִיר אָזְנֵינוּ שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם פֶּה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ לְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת שֶׁיְּכוֹלִין לִפְרֹחַ וְלָשׁוּט בְּמֵימֵי הַדַּעַת, בְּדַרְכִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירֵי הַתּוֹרָה מְמַעֲשֶׂה הָאָבוֹת בְּבְאֵרוֹת וּמַקְלוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בִּגְמָרָא וּמִדְרָשִׁים שֶׁהֵבִיאוּ מַאֲמָרִים שֶׁהֵם פְּלִיאוֹת לְכָאוֹרָה לְפִי גַּשְׁמִיּוּת דֵּעוֹת בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ מַאֲמְרֵי הָרַבָּה בַּר בַּר חָנָה וּמַאֲמְרֵי הַמִּשְׁתָּעֵי וּשְׁאָרֵי מַאֲמָרִים כָּאֵלֶּה. וְכֵן מַה שֶּׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִכַּמָּה תַּנָּאִים שֶׁאָכְלוּ הָרַבֵּה וְהָיָה כֻּרְסָם רְחָבָה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שִׁמְעוֹן וְכוּ'. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהוֹדִיעַ לָנוּ מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים שֶׁקִּדְּשׁוּ וְזִכְּכוּ

עַצְמָן כָּל כָּךְ עַד שֶׁעָבְדוּ ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם; עַל-יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ' וְכָל שֹׂיחָתָם הָיָה קֹדֶשׁ וְכֻלָּם הָיָה בָּהֶם רָזִין נִפְלָאִים, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁכָּל דִּבּוּרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם אֵינוֹ פָּשׁוּט, אֶלָּא יֵשׁ בָּהֶם רָזִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן מב), שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאֲדִּיר כַּנַּ"ל:

וְזֶה רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, לְשׁוֹן זְכוּךְ, שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ מְזֻכָּכִים וּטְהוֹרִים וּקְדוֹשִׁים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְווֹת כַּנַּ"ל, שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר". הַיְנוּ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר הוּא בְּחִינַת מַעֲלַת גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹבְדִין ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר שֶׁמְּדַבְּרִין גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְנַפִּיר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּתְבָה תּוֹרָה סְנַפִּיר בִּשְׁבִיל יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, לְהוֹדִיעַ לָנוּ שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִין לָזֶה, לְשׁוּט וְלִפְרֹחַ בְּמֵימֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל זֶה הַסִּימָן, כִּי גַּם הַדָּגִים טְמֵאִים בְּחִינַת הַשַּׂקְרָנִים יֵשׁ לָהֶם גַּם כֵּן סְנַפִּיר, שֶׁמִּתְפָּאֲרִין עַצְמָן גַּם כֵּן בִּגְדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עִקַּר הַסִּימָן לְבוּשׁ קַשְׂקַשִּׂים כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּתְבָה הַתּוֹרָה בְּסִימָנֵי טָהֳרָה, "כָּל אֲשֶׁר לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת וְכוּ'", לְהוֹרוֹת שֶׁבְּקַדֶּשָׁה הַסְּנַפִּיר הוּא בְּחִינָה גְּבוֹהָּ מְאֹד, בְּחִינַת יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת וְהַגְדּוֹלוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מַה נַּעֲמוּ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ שֶׁסְּנַפִּיר נִכְתַּב לְמַעַן יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

בָּרוּךְ ה', תקצ"ה לפ"ק, טֵבֵת, טְשֶׁעהֶרִין, בְּעֵת הָרַעַשׁ וְהַבְּרִיחָה, הַמָּקוֹם יְרַחֵם:

פרק ה

חלק א

סִימָנֵי דָּגִים טְהוֹרִים סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ אֱמוּנָה' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה, עַיֵּן שָׁם:

כִּי הַצַּדִּיק מְכֻנֶּה בְּשֵׁם "דָּג" כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וּבְסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים, כִּי הַדָּגִים גְּדוֹלִין בַּמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁלוּ לַמַּיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם", וּכְתִיב, "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים". וְעַל-כֵּן מְכֻנִּים הַצַּדִּיקִים בְּשֵׁם "דָּגִים", וְכֵן כָּל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צַדִּיקִים וּמְכֻנִּים בְּשֵׁם דָּגִים שֶׁגְּדֵלִים בַּמַּיִם. (כַּמּוּבָן בְּמִדְרָשׁ רַבָּה עַל פָּסוּק וְיִדְגוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן אֵין הַדָּגִים טְעוּנִים שְׁחִיטָה, רַק אֲסֵפָתָן הִיא מְטַהֲרָתָן, כִּי עִקַּר הַשְּׁחִיטָה הוּא לְטַהֵר הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ. וְעִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ אֲחִיזָתָהּ בְּהַחַי הַהוֹלֵךְ עַל הָאָרֶץ, בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, אֲבָל דָּגִים שֶׁגְּדֵלִים בַּמַּיִם אֵין בָּהֶם אֲחִיזָתָהּ כָּל כָּךְ, וְעַל-כֵּן אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה,

כִּי הַמַּיִם מְטַהֲרִים מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשׁוּם קְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה בְּמַיִם כְּמוֹ כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שֶׁנִּתְקָרְבוּ לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהָיוּ צְרִיכִים טְבִילָה בְּמַיִם. וְכֵן הַגֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר וְכֵן הַכֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָן וְכָל הַטְּמֵאִים אֵינָם עוֹלִים מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמַּיִם, כִּי הַמַּיִם הֵם בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַדַּעַת, בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַחִיּוּת וְהַטָּהֳרָה וְהַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, כִּי הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה מְחַיָּה וּמְתַקֶּנֶת וּמְבָרֶרֶת הַכֹּל, כִּי כֻּלְּהוּ בְּמַיָּא אִתְבְּרִירוּ. וְעִקַּר אֲחִיזַת דָּגִים טְמֵאִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רִבּוּי הַדַּעַת, בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירָה וְקִלְקוּל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן סִימָנֵי דָּגִים טְהוֹרִים הֵם סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת. וְהָעִקַּר הוּא קַשְׂקֶשֶׂת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה, כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְכוּ', כִּי הַקַּשְׂקַשִּׂים נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָגִנֵּי אֶרֶץ, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית נִמְשָׁךְ עַל יָדָם, כִּי הֵם מַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ הַנַּ"ל), כִּי הֵם מַכְנִיעִים הַגַּאוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל מַנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וְכוּ' בִּבְחִינַת גַּאֲוָה אֲפִיקֵי מָגִנִּים סָגוּר חוֹתָם צָר וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂים בְּחִינַת תְּפִלִּין הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין וְהֵם עוֹסְקִים לְתַקֵּן בְּחִינַת צִמְצוּם הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂם שַׁדַּי שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלִקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת הַקַּשְׂקַשִּׂים שֶׁהֵם עִקַּר הַסִּימָן טָהֳרָה שֶׁל הַדָּגִים שֶׁגִּדֵּלִים בְּמֵימֵי הַדַּעַת, כִּי זֶה הַפָּסוּק, "גַּאֲוָה אֲפִיקֵי מָגִנִּים" נֶאֱמַר עַל הַקַּשְׂקַשִּׂים שֶׁל הַלִּוְיָתָן שֶׁהוּא כְּלַל הַדָּגִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם; שֶׁהַמָּגִנִּים הֵם הַקַּשְׂקַשִּׂים וְהֵם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמָּגִנֵּי אֶרֶץ, שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוָתָן בְּכָל עֵת בִּיגִיעוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת גָּדוֹל, וּבְכָל פַּעַם שׁוֹטְפִין עֲלֵיהֶם הָרְהוּרִים וְרָעְיוֹנִים רָעִים, שֶׁהֵם הִרְהוּרֵי נְאוּף שֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר עַל כְּשֵׁרֵי הַדּוֹר הָרוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ, יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וְהֵם מְשַׁבְּרִין תַּאֲוָתָם וּמְסִיחִין דַּעְתָּם מֵהֶם וּמַמְשִׁיכִין דַּעְתָּם לְתוֹךְ מֵימֵי הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁמְּהַפְּכִין וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' כַּנַּ"ל. וְהֵם בְּחִינַת מָגִנֵּי אֶרֶץ, שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלִּין מֹחִין עִם תִּקּוּן הַצִּמְצוּם שֶׁל הַמֹּחִין, שֶׁלֹּא יֵצֵא הַמֹּחַ חוּץ לַגֻּבּוֹל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁתּוֹפְסִין אֶת הַמֹּחַ וְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלֹּא תֵּצֵא לַחוּץ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַרְהֵר, חַס וְשָׁלוֹם, וּמַכְנִיסִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ מַחֲשָׁבוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל דַּעַת הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְתַקֵּן הַדַּעַת שֶׁגַּם בְּקִדֻּשָּׁה יִהְיֶה צִמְצוּם קָדוֹשׁ לְהַדַּעַת שֶׁלֹּא יְשׁוֹטֵט בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, בְּחִינַת בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ' (כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת הַקַּשְׂקַשִּׂים שֶׁל הַדָּגִים שֶׁהֵם סִימַן טָהֳרָה

שֶׁנִּקְרָאִים מָגִנִּים בְּחִינַת גַּאֲוָה אֲפִילּוּ מָגִנִּים הַנַּ"ל, כִּי הֵם בְּחִינַת הַלְּבוּשׁ וְהַכִּסּוּי שֶׁל הַדָּגִים שֶׁגְּדֵלִים בַּמַּיִם, בְּחִינַת צִמְצוּם הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמָּגִנִּים הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר סִימַן טָהֳרָה שֶׁל הַדָּגִים שֶׁגְּדֵלִים בַּמַּיִם שֶׁלֹּא יִנְקוּ מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת סְנַפִּיר, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלִּין שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָעֲצוֹת עֲמֻקוֹת שֶׁחוֹתֵר וְדוֹלֶה הָאִישׁ תְּבוּנוֹת (כַּמְבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת סְנַפִּיר שֶׁשָּׁט בָּהֶם בַּמַּיִם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. זֶה בְּחִינַת עֲצוֹת שֶׁנִּקְרָאִים רַגְלַיִן, שֶׁעִקַּר הַהִלּוּךְ עַל יַדָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ הַהוֹלְכִים אַחַר עָצָתְךָ. וְכֵן הִלּוּךְ הַדָּגִים שֶׁהוּא מַה שֶּׁשָּׁטִים בַּמַּיִם הוּא בְּחִינַת עֲצוֹת, כִּי עִקַּר הַהִלּוּךְ וְהַתְנוּעָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם שֶׁל כָּל הַבְּרוּאִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֲצוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הָעֲצוֹת עִקַּר הַהִלּוּךְ וְהַתְנוּעָה לְהַגִּיעַ כָּל אֶחָד לִמְחוֹז חֶפְצוֹ. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים "סְנַפִּירִין". בְּחִינַת הַלּוּחוֹת שֶׁל סְנַפִּירִינִין הָיוּ. וְהַלּוּחוֹת הֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲצוֹת בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַסִּימָן הוּא קַשְׂקֶשֶׂת, כִּי כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר. וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְאֵין לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ סִימַן הַקַּשְׂקֶשֶׂת, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתִּקּוּן הַמֹּחִין הַנַּ"ל, בְּוַדַּאי כְּבָר יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתִּקּוּן הָעֲצוֹת עֲמֻקוֹת הַנַּ"ל, כִּי אִם לֹא הָיָה לוֹ תִּקּוּן הָעֵצָה, לֹא הָיָה יָכוֹל לְבוֹא לְתִקּוּן הַמֹּחִין (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), אֲבָל יֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתִּקּוּן הָעֵצָה, וְאֵין לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתִּקּוּן הַמֹּחִין, כִּי לֹא זָכָה לַתִּקּוּן הַשֵּׁנִי, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין,וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא סִימַן קַשְׂקֶשֶׂת, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתִּקּוּן הַמֹּחִין, שֶׁזֶּה סִימָן שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ גַּם סְנַפִּיר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתִּקּוּן הָעֵצָה, כִּי בְּלֹא תִּקּוּן הָעֵצָה אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְתִקּוּן הַמֹּחִין וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְהוּא עִקַּר בְּחִינַת הַתְּפִלִּין מֹחִין, בְּחִינַת וּמֹשֶׁה הָיָה רוֹעֶה (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). עַל-כֵּן הַשְׁלַךְ לַיְאוֹר, לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא יָכוֹל לְשׂוּט בְּמֵימֵי הַחָכְמָה וְלֹא יִהְיֶה נִטְבַּע שָׁם, כִּי הוּא זָכָה לְתַקֵּן צִמְצוּם הַדַּעַת כָּרְאוּי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן גַּם כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, כֻּלָּם הֶשְׂלִכוּ אֶל הַיְאוֹר וְיָצְאוּ בִּזְכוּת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה עַל פָּסוּק הַנַּ"ל, "וַיִּדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ". מַה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ שִׁשִּׁים רִבּוֹא, אַף בְּתוֹךְ הַמַּיִם שִׁשִּׁים רִבּוֹא, עַיֵּן שָׁם, כִּי זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה; לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַמֹּחִין עִם תִּקּוּן הַצִּמְצוּם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִטְבַּע בְּמֵימֵי הַדַּעַת. וְהַכֹּל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ גַּם בַּנְּשָׁמִיּוּת שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִטְבָּעִין בְּמֵימֵי הַיְאוֹר, וְכֻלָּם יָצְאוּ בִּזְכוּת מֹשֶׁה וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּמִּדְרָשׁ, אַף מַנְהִיגָם הָרִאשׁוֹן דָּג שְׁמוֹ שֶׁהוּא יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן. זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלִּין מֹחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה, זוֹכִין לַחֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ, שֶׁאָפְלוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, אֲזַי נִשְׁאָר הָרְשִׁימוּ בִּבְחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר הַמַּלְאָךְ לִיהוֹשֻׁעַ, עַתָּה בָּאתִי וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). וְעַל-כֵּן גַּם יְהוֹשֻׁעַ נִקְרָא עַל שֵׁם דָּג שֶׁגִּדּוּלוֹ בַּמַּיִם, כִּי זֶה עִקַּר עִצָּם נִפְלְאוֹת כֹּחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁבְּעֹצֶם כֹּחוֹ מַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַמֹּחִין בְּתִקּוּן נִפְלָא כָּזֶה, עַד אֲשֶׁר אֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר יִסְתַּלֵּק יִהְיֶה נִשְׁאָר הָרְשִׁימוּ בְּתַלְמִידָיו לָנֶצַח, שֶׁגַּם הַתַּלְמִיד בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ זוֹכֶה לִבְחִינַת חֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ, בִּבְחִינַת וַיֹּאמֶר שַׂר צְבָא ה' עַתָּה בָּאתִי. וְעַל-כֵּן גַּם יְהוֹשֻׁעַ נִקְרָא בִּן נוּן עַל שֵׁם הַדָּגִים שֶׁגִּדְלִים בַּמַּיִם, כִּי גַּם הוּא זָכָה לְתִקּוּן הַדַּעַת עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁל רַבּוֹ מֹשֶׁה, שֶׁנִּתְגַּדֵּל בַּמַּיִם, שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ". וְכַנַּ"ל:

הלכות תולעים

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' בְּסִימָן יט הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ב הַנִּזְכָּר לְעֵיל:
וְזֶהוּ בְּחִינַת תּוֹלָעִים שֶׁעִקַּר אִסּוּרָן כְּשֶׁהֵם רוֹחֲשִׁים וְשׁוֹרְצִים בַּעֲפַר הָאָרֶץ, כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם, כִּי שָׁם מְקוֹם הַפֶּגֶם בְּיוֹתֵר, כִּי הָעֲפַר עוֹלָם הַזֶּה הוּא הַמַּדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם בְּחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת עָפָר מַגִּיעַ עִקַּר הַפֶּגֶם, כַּמּוּבָא לְעֵיל בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר שֶׁנּוֹתְעֲלִים מִן הָעַיִן (הֲלָכָה ב), כִּי הַתּוֹלָעִים, וּשְׁקָצִים וּרְמָשִׂים הֵם עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, כִּי הֵם הֵם הַזֶּהֱמָא מַמָּשׁ. וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם שׁוּם קוֹמָה זְקוּפָה אֲפִלּוּ כִּבְהֵמוֹת, וְאֵין לָהֶם שׁוּם רַגְלַיִם, רַק רוֹחֲשִׁים עַל הָאָרֶץ בִּבְחִינַת וְעַל גְּחוֹנְךָ תֵּלֵךְ. וּסְמוּכִים וְנִדְבָּקִים בְּיוֹתֵר בַּעֲפַר הָאָרֶץ, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִסּוּרָן חָמוּר מְאֹד וְיֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה לֹא תַּעֲשֶׂה, כִּי הֵם דְּבָרִים שְׁקוּצִים וּמְאוּסִים מְאֹד זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ מַמָּשׁ, הַמְשֻׁקָּצִים בְּיוֹתֵר נֶפֶשׁ הָאָדָם, כִּי הֵם הֵפֶךְ קְדֻשַּׁת הַנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי שֹׂרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּכָבוֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (בְּסִימָן סז), שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁשָּׁם הַכָּבוֹד (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים). בְּחִינַת כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְהַשְׁקָצִים וְהָרְמָשִׂים הֵם דְּבָרִים מְאוּסִים מְאֹד הֵפֶךְ הַכָּבוֹד מַמָּשׁ, כִּי הֵם תַּכְלִית הַזֶּהֱמָא שֶׁל רַע הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַנָּחָשׁ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל, תַּכְלִית הַהֵפֶךְ

שֶׁל שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי הַתּוֹלְעִים הֵם בְּחִינַת עֵשָׂו (כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים בְּכַוָּנוֹת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד) שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ וְעָלָיו נֶאֱמַר, "בָּזוּי אַתָּה מְאֹד", כִּי שָׁם עִקַּר הַחֲרָפוֹת וְהַבְּזָיוֹנוֹת שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ שֶׁל הַכָּבוֹד בְּחִינַת שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית קְדֻשַּׁת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּזוּי אַתָּה מְאֹד, שֶׁאֵין לָהֶם לֹא כָּתָב וְלֹא לָשׁוֹן, הַיְנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְצָה וְתַכְלִית זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁאֵין שָׁם טוֹב כְּלָל. כִּי בְּכָל הַכְּתָבִים וְהַלְּשׁוֹנוֹת, אֲפִלּוּ בַּלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל שִׁבְעִים עַמְמִין יֵשׁ שָׁם גַּם כֵּן טוֹב מְעֹרָב שָׁם, אֶלָּא שֶׁהוּא מֻעָט מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת לד), טֵט בְּכַתְפֵי שְׁתַּיִם, פַּת בְּאַפְרִיקֵי שְׁתַּיִם, וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן לג), אֲבָל עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, הוּא נִקְרָא בָּזוּי מְאֹד כַּנַּ"ל, שֶׁאֵין לוֹ כְּתָב וְלָשׁוֹן כְּלָל, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת דִּקְדֻשָּׁה הַמְחַיִּים אוֹתוֹ הֵם מֻעָטִים בְּתַכְלִית הַצִּמְצוּם מְאֹד, וְהַזֶּהֳמָא מִתְגַּבֶּרֶת שָׁם מְאֹד עַד שֶׁנִּתְכַּסָּה וְנִתְעַלֶּמֶת הַקְּדֻשָּׁה שָׁם בְּתַכְלִית הַכִּסּוּי וְהַהִתְעַלְּמוּת, עַד שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם כְּתָב וְלָשׁוֹן וְהֵם תַּכְלִית הַהִפּוּךְ שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָא בָּזוּי מְאֹד כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תּוֹלְעִים שֶׁבָּאִים מִשָּׁם כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם מְשַׁקְּצִים נֶפֶשׁ הָאָדָם בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם מְאוּסִים וּשְׁקוּצִים מְאֹד בְּחִינַת בָּזוּי מְאֹד כַּנַּ"ל. זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ תַּכְלִית הַהֵפֶךְ שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁאֵין לָהֶם כְּתָב וְלָשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַתּוֹלְעִים הֵם רוֹחֲשִׁים וְשׁוֹרְצִים בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל מִינֵי מַאֲכָל וּמַשְׁקֶה הֵם שׁוֹרְצִים שָׁם. וְהֵם נִסְרָכִים וְנִדְבָּקִים בְּכָל דָּבָר, כִּי הֵם בְּחִינַת תַּכְלִית זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ הַנִּסְרָךְ וְהַנִּדְבָּק וְהַכָּרוּךְ אַחַר כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וְהֵם הַמְכַלִּים וּמַרְקִיבִים וּמְקַלְקְלִין כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כְּשֶׁאֵין שׁוֹמְרִין אוֹתוֹ יָפֶה מֵהֶם, וְהֵם בְּחִינַת זֶהֳמַת הַיֵּצֶר הָרָע הַפָּתִי וְהַסָּכָל וְהַמְּזֹהָם, הַיֵּצֶר הָרָע הַנָּמוּךְ שֶׁבְּכָל בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בְּסִימָן עב, שֶׁהוּא נִסְרָךְ וְנִדְבָּק וּמִסְתַּבֵּךְ בְּכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וּמַכְבִּיד מְאֹד מְאֹד בְּעִצְבוּת וְעַצְלוּת, שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים שֶׁהֵם זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַצְבוּת וְעַצְלוּת, בְּחִינַת עָפָר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ (בְּסִימָן קפט). כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁהַשְּׁקָצִים וּרְמָשִׂים הֵם בְּתַכְלִית הָעַצְלוּת וְהָעַצְבוּת וְחַיּוּת שֶׁלָּהֶם מֵעֵט בְּיוֹתֵר מִכָּל גֶּדֶר הַחַי. וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד מֵהֶם מִבְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע הַזֶּה הַנַּ"ל, אֲבָל בְּמֵעַט הִסְתַּכְּלוּת וְדַעַת וּזְרִיזוּת קְצָת יְכוֹלִין לְהִתְפָּרֵד מֵהֶם וּלְהַכְנִיעַ אוֹתָם, כִּי חַיּוּתָם מֵעֵט מְאֹד וְאֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ וְנָקֵל מְאֹד לְהָרְגָם וּלְשָׁבְרָם בְּקַל, רַק מֵחֲמַת שֶׁרוֹחֲשִׁים וְשׁוֹרְצִים בְּכָל מָקוֹם וְנִדְבָּקִים וְנִסְרָכִין מְאֹד וְנִסְתַּבְּכִין וּכְרוּכִין בְּכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. עַל-כֵּן נִדְמֶה לְהָאָדָם בְּתְחִלָּה שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד לָצֵאת מֵהֶם וּלְשָׁבְרָם, אֲבָל בְּמֵעַט דַּעַת וּזְרִיזוּת קְצָת הוֹרְגִין אוֹתָם לַאֲלָפִים וּלְרִבְבוֹת בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע, כִּי אֵין בָּהֶם שׁוּם כֹּחַ כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. וְהָעִקָּר

צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד בִּתְחִלַּת רְחוּשָׁם, כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְהַוּוֹת וְלִרְחֹשׁ בְּהַפְרִי, אוֹ בְּכָל דָּבָר, כִּי קֹדֶם שֶׁפֵּרְשׁוּ, מֻתָּרִין. וְאַחַר שֶׁפֵּרְשׁוּ, אָז הֵם אֲסוּרִין, כִּי כָּל הַדְּבָרִים נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַמַּחֲשָׁבָה. וְהָעִקָּר הוּא הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי בְּלֹא הַמַּחֲשָׁבָה אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה שׁוּם דָּבָר. וּכְשֶׁהַמַּחֲשָׁבָה רוֹחֶשֶׁת וְחוֹשֶׁבֶת בִּדְבַר קְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב, אֲזַי הַתּוֹלָע שֶׁהוּא עִקַּר הִתְנַגְּדוּת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל וְכַמּוּבָא, הוּא כָּרוּךְ שָׁם כַּנַ"ל וּמְבַקֵּשׁ מָקוֹם לְרַחֵשׁ וְלִשְׁרֹץ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שָׁם, וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר פֵּירֵי הַשֵּׂכֶל מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִתֵּן לוֹ מָקוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, לִשְׁרֹץ וְלִרְחֹשׁ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, נִתְקַלְקֵל מֹחוֹ וּמַתְחֶלֶת הַמַּחֲשָׁבָה רָעָה לִרְחֹשׁ בְּמֹחוֹ, צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהּ מָקוֹם לְהִיוֹת פְּרוּשִׁין לָחוּץ, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת גֹּעַר חַיַּת קָנֶה, שֶׁכָּתוּב בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ שָׁם. וְחַיַּת קָנֶה הוּא בְּחִינַת עֵשָׂו, בְּחִינַת תּוֹלָע הַנַ"ל, שֶׁתֵּכֶף שֶׁמַּתְחֶלֶת הַמַּחֲשָׁבָה רָעָה לִרְחֹשׁ בְּמֹחוֹ צָרִיךְ לִגְעֹר בָּהּ, תֵּכֶף לִבְרֹחַ מִמֶּנָּהּ, שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהּ שׁוּם מָקוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, לִרְחֹשׁ כַּנַ"ל, כִּי אֲזַי עֲדַיִן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ מֻתָּרִין בַּאֲכִילָה וְצָרִיךְ לְמַהֵר וּלְאָכְלָם קֹדֶם שֶׁפֵּרְשׁוּ וְיֵאָסְרוּ, כִּי בְּתְחִלַּת רְחִישַׁת הַמַּחֲשָׁבָה רָעָה יָכוֹל לְהַפְכָּהּ לְטוֹב אִם יִהְיֶה נִשְׁמָר שֶׁלֹּא לְהַחֲמִיץ מֹחוֹ, שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהּ מָקוֹם לְרַחֵשׁ וְלִפְרֹשׁ, חַס וְשָׁלוֹם:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אֱלִישָׁע שֶׁהָיָה לוֹ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם). עַל-כֵּן זָכָה שֶׁלֹּא נִרְאָה זְבוּב עַל שֻׁלְחָנוֹ, כִּי הַזְּבוּבִים שֶׁהֵם שְׁקָצִים הֵם הֵפֶךְ מִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ אִישׁ קָדוֹשׁ עוֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד שֶׁלֹּא רָאֲתָה זְבוּב עַל שֻׁלְחָנוֹ וְלֹא קְרִי עַל סְדִינוֹ, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי מַה שֶּׁנִּשְׁמָר וְנִצֹּל מִקְּרִי, הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ שָׁם). וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ לֹא נִרְאָה זְבוּב וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִמִּקְרָא זֶה בְּעַצְמוֹ; שֶׁהַכְנָסַת אֱלִישָׁע הָיָה כְּהַקְרֵבַת תְּמִידִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִישׁ קָדוֹשׁ וְכוּ' כָּל הַמַּכְנִיס וְכוּ', כִּי תָּמִיד הוּא מַכְנִיעַ הַתּוֹלָע, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַזְּבוּבִים וְהַשְׁקָצִים כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי הַכְנָסַת צַדִּיק בְּחִינַת אֱלִישָׁע נִצּוֹלִין מִן הַתּוֹלָע, כִּי הוּא בְּחִינַת הַקְרֵבַת הַתָּמִיד, עַיֵּן בַּמַּאֲמָר, בְּנִי לֵךְ בֵּיתָא וְכוּ' (בְּסִימָן כח):

פרק ב

חלק א

פְּרִי שֶׁהִתְלִיעַ בְּמָחֳבָר, אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, מֵאַחַר שֶׁמְּחֻבָּר עֲדַיִן לַקַּרְקַע, אֲבָל הִתְלִיעַ בַּתְּלוּשׁ, מֻתָּר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרֵשׁ, אֲבָל אִם פֵּרֵשׁ, אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ וְכוּ': עַל-פִּי הַמְבֹאָר לְמַעְלָה בְּדִינֵי סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה הֲלָכָה ב, שְׁמִינִים טְהוֹרִים וּמִינִים טְמֵאִים הֵם תְּלוּיִים אִם כְּבָר הִתְחִיל לְהַאִיר בְּאוֹתוֹ הַמִּין בְּחִינַת הָאָרַת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא

בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא מְחַיֶּה וּמֵאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה. וְהָאָרָה שֶׁל דָּרֵי מַטָּה הוּא בְּחִינַת מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁכְנֵי עָפָר, הַיְנוּ שֶׁהוּא מְעוֹרֵר וּמְחַיֶּה הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיָּרְדוּ לְמַטָּה וְנִתְלַבְּשׁוּ בְּחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וּשְׁאָר מִינִים לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲלוּ הַמִּינִים שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְהָאִיר בָּהֶם בְּחִינָה זוֹ הֵם מִינִים טְהוֹרִים, אֲבָל אֲלוּ הַמִּינִים שֶׁלֹּא הֵאִיר בָּהֶם הָאָרָה זוֹ וְהֵם בְּחִינַת שׁכְנֵי עָפָר מַמָּשׁ וְלֹא הִגִּיעַ עֲלֵיהֶם הָאָרָה שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁכְנֵי עָפָר, הֵם בְּחִינַת מִינִים טְמֵאִים, כִּי אֲכִילָתֵנוּ צְרִיכָה לִהְיוֹת מִבְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרָה הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת פַּרְנָסָה (וְעַיֵּן כָּל זֶה לְמַעְלָה):

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר אֲכִילַת שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים שֶׁהֵם אֲסוּרִים מִשּׁוּם שֶׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ דַּיְקָא, כִּי זֶהוּ עִקַּר אִסּוּרָם, כִּי אֲלוּ הַשְּׁרָצִים הַשּׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ מַמָּשׁ וְעַל-כֵּן הֵם שׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, כִּי הָאֲדָמָה נִתְקַלְלָה בְּזֶה מֵחֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוֹצִיאָה מִינִים אֵלּוּ. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בַּפָּסוּק, "אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ", תַּעֲלֶה לְךָ דְּבָרִים אֲרוּרִים. וְעַל-כֵּן הָאִסּוּר שֶׁל תּוֹלָעִים הוּא דַּוְקָא כְּשֶׁהוּא שׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, אוֹ אִם פֵּרֵשׁ שֶׁזֶּה נִקְרָא גַּם כֵּן שׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, כִּי שָׁם עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁהֵם בְּחִינַת עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, עַל-כֵּן אֵין מַגִּיעַ עֲלֵיהֶם שׁוּם תִּקּוּן שֶׁל בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי הָרַע הַגָּמוּר אֵינוֹ נִתְתַּקֵּן, וְנִשְׁאָר לְמַטָּה. עַל-כֵּן הֵם אֲסוּרִים בַּאֲכִילָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְתַקֵּן, רַק אָנוּ צְרִיכִין לִפְרֹשׁ מִמֶּנּוּ מִכֹּל וָכֹל, מֵאַחַר שֶׁהוּא רַע גָּמוּר, שֶׁאֵין מַגִּיעַ הָאָרַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

חלק ג

כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָאָרַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מְעוֹרֵר וּמְחַיֶּה דָּרֵי מַטָּה, דְּהַיְנוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְמַטָּה כַּנַּ"ל. הָעִקָּר הוּא לְתַקְּנָם וּלְהַעֲלוֹתָם מִבְּחִינַת עָפָר שֶׁשָּׁם עִקַּר נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק מֵאִיר עֲלֵיהֶם וּמְעוֹרְרָם בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁכְנֵי עָפָר. 'שׁכְנֵי עָפָר' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁאֲלוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ וְיָרְדוּ לְמַטָּה עַד הֶעָפָר, הַיְנוּ שֶׁנָּפְלוּ לִמְדוֹר הַקְּלִפּוֹת וְנֶאֱחָז בָּהֶם זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הֵם נִקְרָאִים שׁכְנֵי עָפָר, שׁכְנֵי עָפָר דַּיְקָא, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק מְחַיֶּה אוֹתָם וּמְעוֹרֵר אוֹתָם בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁכְנֵי עָפָר, שׁכְנֵי עָפָר דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁהוּא מְעוֹרֵר אוֹתָם וּמְקִיצָם וּמוֹצִיא אוֹתָן מִן הֶעָפָר, מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, כִּי הוּא מְגַלֶּה לָהֶם כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וַאֲפִלּוּ בַּאֲרִצְיוּת וּבֶעָפָר אַף-עַל-פִּי שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם שָׁם יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְעַל-כֵּן אֲלוּ הַמִּינִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם סִימָנֵי טָהֳרָה שֶׁהֵם סִימָנִים שֶׁהִתְחִיל

לְהָאִיר בָּהֶם הָאָרָה זוֹ הֵם טְהוֹרִים וְכַמְבֹאָר לְעֵיל, עַיֵּן שָׁם. כִּי הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְעַל-כֵּן כֻּלָּם צְרִיכִים תִּקּוּן. וְזֶה בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, אֲבָל אֵלּוּ הַשְּׁקָצִים וּרְמָשִׂים שֶׁהֵם שֶׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ מַמָּשׁ שֶׁנִּתְקַלֵּל עַל גְּחוֹנְךָ תֵּלֵךְ, וְעִקַּר גְּדוּלָם בֶּעָפָר בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ וְהֵם בְּחִינַת שֹׁכְנֵי עָפָר מַמָּשׁ שֶׁלֹּא הִגִּיעַ עֲלֵיהֶם שׁוּם תִּקּוּן, כִּי הֵם בְּחִינַת רַע גָּמוּר תִּקֶּף הַזֻּהֲמָא כַּנַ"ל, עַל-כֵּן אֲסוּרִים בַּאֲכִילָה וְכַנַ"ל, אֲבָל תּוֹלְעִים שֶׁנִּתְהַוּוּ בַּפֵּרוֹת בְּתָלוּשׁ וְאֵינָם שׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ כְּלָל, הֵם מֻתָּרִים בַּאֲכִילָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם נִתְהַוּוּ בְּתוֹךְ הַפֵּרִי וְלֹא עַל הָאָרֶץ כְּלָל כְּבָר יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת הָאָרַת הַתִּקּוּן שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַצְּמָחִים וְכָל הַפֵּרוֹת עִקַּר גְּדוּלָם וּצְמִיחָתָם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַגִּדּוּל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַגִּדּוּל הוּא עַל-יְדֵי הַגְּשָׁמִים, וְהַגְּשָׁמִים הֵם בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַצַּדִּיק, בְּחִינַת גִּשְׁמֵי בְּרָכָה וּנְדָבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַצַּדִּיק, בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם מִן הַשָּׁמַיִם", שָׁמַיִם הוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים, בְּחִינַת גַּלְגַּלִּים, הַיְנוּ כַּאֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ, הַיְנוּ שֶׁהוּא מְרַחֵם עַל הַנִּיצוֹצוֹת הַשּׁוֹכְנִים בָּאָרֶץ הַמַּנְחִים לְמַטָּה בֶּעָפָר מַמָּשׁ, אָזַי הוּא מַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם גִּשְׁמֵי בְּרָכָה שֶׁהֵם הַשְׁפָּעַת הַצַּדִּיק, בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת מֵימֵי הַדַּעַת וְהֵם יוֹרְדִים מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ, הַיְנוּ שֶׁמַּאִיר עֲלֵיהֶם הָאָרַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר אֲשֶׁר זֹאת הַבְּחִינָה בָּאָה מִבְּחִינַת שָׁמַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים, כִּי עַל-יְדֵי הַמַּקִּיפִים בָּאָה בְּחִינָה זוֹ גַּם כֵּן (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם):

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּשָׁמִים הַיּוֹרְדִים מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ וּמַכִּים עַל הָאָרֶץ וּמוֹצִיאִים צְמָחִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת, שֶׁהָיוּ מֻנָּחִים בָּאָרֶץ, כִּי הַגְּשָׁמִים הֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת הַמְאִירִים בְּהַנִּיצוֹצוֹת הַמֻּנָּחִים בָּאָרֶץ, וּמַכֶּה עֲלֵיהֶם וּמְעוֹרְרָם וּמְקִיצָם בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ וְכוּ'", שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שָׁם עַל הַגְּשָׁמִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶהוּ 'וְהֵם יַעֲנוּ' דַּיְקָא, כִּי הֵם עוֹנִים וְקוֹרְאִים בְּקוֹל גָּדוֹל עַל הָאָרֶץ שֶׁתּוֹצִיאָה אֶת הַצְּמָחִים, הַיְנוּ כִּי הַגְּשָׁמִים הֵם עוֹנִים בְּקוֹל רָם עַל הָאָרֶץ, הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקִיצוּ וְיִצְמְחוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַמֻּנָּחִים בֶּעָפָר הָאָרֶץ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא הַגִּדּוּל וְהַצְּמִיחָה שֶׁל כָּל הַצְּמָחִים וְהַפֵּרוֹת, כִּי הֵם מַתְחִילִים לִצְמֹחַ וְלַעֲלוֹת מִן הָאָרֶץ עַל-יְדֵי שֶׁהָאִיר עֲלֵיהֶם הַשְׁפָּעַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַגְּשָׁמִים כַּנַ"ל, כִּי הַגְּשָׁמִים הֵם בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים (תַּעֲנִית ז)(כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל). וְעַל-כֵּן נִקְבְּעוּ בִּבְרָכַת מְחַיֵּה הַמֵּתִים כִּי הֵם בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים מַמָּשׁ.

כִּי הֵם מְחַיִּין הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְמַטָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵתִים מַמָּשׁ כַּמּוּבָא, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גָּדוֹל יוֹם הַנִּשְׁמִים כְּיוֹם קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת וְכוּ', כִּי קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּדְחִין וְהַנִּפּוּלִין, בְּחִינַת נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס, וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּשָׁמִים, כִּי עַל-יְדֵי גְּשָׁמִים הֵם גַּם כֵּן קִבּוּץ וַעֲלִיַּת הַנִּיצוֹצוֹת בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְעַל-כֵּן עִקַּר הַפַּרְנָסָה בָּאָה עַל-יְדֵי הָאָרֶת בֵּן וְתַלְמִיד (כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וּמִשָּׁם בָּאִין גְּשָׁמִים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם מִן הַשָּׁמַיִם, בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁמִּשָּׁם הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד (כַּמְבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַגְּשָׁמִים בָּאָה הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. וּבָזֶה מְתֻרָּץ מַה שֶּׁקָּשָׁה לְכָל הַמְפָרְשִׁים, מִפְּנֵי מַה תְּלִתָה הַתּוֹרָה קַבָּלַת שָׂכָר שֶׁל הַמִּצְוֹוֹת בִּירִידַת גְּשָׁמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם, וְכֵן וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ וְכוּ' וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ וְכוּ'". אֲבָל בֶּאֱמֶת יְרִידַת גְּשָׁמִים הֵם מְרַמְּזִים עַל שְׂכָר עוֹלָם הַבָּא מַמָּשׁ, כִּי יְרִידַת גְּשָׁמִים הֵם הָאָרַת הַמַּקִּיפִים אֲשֶׁר עַל יָדָם מֵאִיר הַצַּדִּיק בְּדָרֵי מַטָּה בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּשָׁמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. כִּי עִקַּר עוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַמַּקִּיפִים, בְּחִינַת כְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים, בְּחִינַת מַה. וְזֶהוּ וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם. 'בְּעִתּוֹ' דַּיְקָא בְּחִינַת כְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה וְכוּ', בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין גְּשָׁמִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהַבְטָחָה שֶׁיִּהְיוּ גִּשְׁמֵי בְּרָכָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ בַּפְּסוּק, "וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ", עַיֵּן שָׁם (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז). כִּי הָאֲכִילָה בָּאָה עַל-יְדֵי הַגְּשָׁמִים, וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'בְּעִתּוֹ', בְּחִינַת 'כָּעֵת' הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַקִּיפִים, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַקִּיפִים נִמְשָׁךְ הָאָרַת הַצַּדִּיק לְדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, כִּי גַּם הָאָרַת דָּרֵי מַטָּה בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן עַל-יְדֵי הַמַּקִּיפִים דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה הַצַּדִּיק לַמַּקִּיפִים יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר וּלְתַקֵּן דָּרֵי מַטָּה בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְכוּ' (וְכַמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לַמְעַיֵּן שָׁם):

חלק ה

נִמְצָא, שֶׁכָּל הַצְּמָחִים וְכָל הַפֵּרוֹת נִתְהַוִּים וְנַעֲשִׂים עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאָרַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הֵם יוֹצְאִים מִן הָאָרֶץ וּגְדֵלִים וְצוֹמְחִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא אָסְרָה לָנוּ הַתּוֹרָה שׁוּם מִין פְּרִי בַּאֲכִילָה, כִּי כָּל הַפֵּרוֹת כְּשֵׁרִים לַאֲכִילָה, כִּי כֻּלָּם נִתְהַוִּים עַל-יְדֵי הָאָרַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם הֶתֵּר אֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם הַתּוֹלָעִים הַנִּתְהַוִּים בַּפֵּרוֹת בְּתָלוּשׁ, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ הֵם מֵהֶם בַּאֲכִילָה, כִּי נִתְהַוּוּ מִגּוּף הַפֵּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם נִתְהַוּוּ גּוּף הַפֵּרוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן גַּם הַתּוֹלָעִים הַנִּתְהַוִּים בָּהֶם מֵהֶם, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הָאָרַת הַתִּקּוּן, מֵאַחַר שֶׁנִּתְהַוּוּ בְּתוֹךְ הַפֵּרוֹת שֶׁהֵם נִגְדָּלוּ

וְנִתְהַוּוּ עַל-יְדֵי הַתִּקּוּן, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר כַּנַּ"ל, אֶבָל אִם פֵּרְשׁוּ הַתּוֹלָעִים אָז קָרִינָן בֵּהּ שֶׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, וְאָזַי הֵם אֲסוּרִים, כִּי עִקַּר הָאִסּוּר הוּא כְּשֶׁהֵם בִּבְחִינַת 'הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ', שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ כַּנַּ"ל. וְכֵן כְּשֶׁהִתְלִיעוּ הַפֵּרוֹת בִּמְחֻבָּר אֲסוּרִים גַּם כֵּן מִשּׁוּם שֶׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁרְצוּ בְּעוֹד הַפְּרִי מְחֻבָּר לָאָרֶץ, עַל-כֵּן נִקְרָא שֶׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, כִּי הוּא יוֹנֵק מִן הָאָרֶץ שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַשְּׁרָצִים שֶׁהֵם זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשֶׁכְּבָר נִתְלַשׁ הַפְּרִי וְנִפְסַק מִן הָאָרֶץ לְגַמְרֵי, אָזַי הַתּוֹלָעִים שׁוֹרְצִים רַק מִגּוּף הַפְּרִי לְבַדָּהּ וְעַל-כֵּן מֻתָּרִים בַּאֲכִילָה, כִּי גּוּף הַפְּרִי טָהוֹר, כִּי הִתְהַוּוּת הַפְּרִי הוּא מִבְּחִינַת הַתִּקּוּן בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְרִידַת גְּשָׁמִים כַּנַּ"ל. וְכֵן תּוֹלָעִים הַנִּתְהַוִּים בְּבַעֲלֵי חַיִּים לְאַחַר שְׁחִיטָה מֻתָּרִים גַּם כֵּן, כִּי הַבַּעַל חַי כְּבָר נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה, וְהַשְּׁחִיטָה הִיא גַּם כֵּן הֶאָרַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל. (וְכַמְבֹאָר בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן גַּם הַתּוֹלָעִים הַנִּתְהַוִּים בַּבָּשָׂר לְאַחַר שְׁחִיטָה מֻתָּרִים גַּם כֵּן, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְהַוּוּ בַּבָּשָׂר קֹדֶם שְׁחִיטָה אֲסוּרִים, כִּי הַבַּעַל חַי אֲפִלּוּ מִין טָהוֹר צָרִיךְ שְׁחִיטָה, כִּי בַּעַל חַי צָרִיךְ תִּקּוּן יוֹתֵר, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חַיּוּת. וְעַל-כֵּן הַתּוֹלָעִים שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם שְׁחִיטָה אֲסוּרִים, אֲבָל אִם נִתְהַוּוּ לְאַחַר שְׁחִיטָה בַּבָּשָׂר מֻתָּרִים, כִּי כְּבָר הֵאִיר בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנִּזְכָּר לְעֵיל עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן תּוֹלָעִים שֶׁאֲסָרָה תּוֹרָה בְּכַמָּה לְאוִין, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן תּוֹלָעִים שֶׁנִּתְהַוּוּ בַּפֵּרוֹת בְּתָלוּשׁ מֻתָּרִים כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ, עַיֵּן שָׁם:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, 'כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ' וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן יב), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ הֵיטֵב, כִּי הוּא דָּבָר עָמֹק מְאֹד מְאֹד:

וְהַכְּלָל, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפְלִין מְאֹד, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁנּוֹפְלִין לִסְפֵקוֹת וְהִרְהוּרִים שֶׁמְּהַרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יְכוֹלִין לַחֲזוֹר לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה הוּא הַכָּבוֹד, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי בְּכָל עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם מְלֻבָּשׁ בָּהֶם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְיֵשׁ גְּבוּל לְכָל בְּחִינַת כָּבוֹד וְכָבוֹד שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל מַאֲמָר וְכוּ' שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט לַמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִיִּים בִּבְחִינַת וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וְכוּ', אַךְ מֵהֵיכָן מְקַבְּלִים חַיּוּת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים וְכוּ', אַךְ שֶׁיֵּשׁ מַאֲמָר סָתוּם וְכוּ' שֶׁמִּגֹּדֶל הַהֶסְתֵּרָה וְהַהַעֲלָמָה הֵן מְקַבְּלִין חַיּוּת מִשָּׁם, וְהַמַּאֲמָר סָתוּם הוּא בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים, וְרוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ

יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת בְּוַדַּאי אֵין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וַאֲזַי הוּא מַתְחִיל לְהִצְטַעֵר וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, מֵחֲמַת שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁהוּא רָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וַאֲזַי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁהוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי "אַיֵּה" מְקוֹם כְּבוֹדוֹ זֶה בְּחִינַת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן וְכוּ', בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חִיּוּת לַמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִיִּים, מֵחֲמַת שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד וְכוּ'. וְעַכְשָׁיו עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַיֵּה וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה אֶל הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן וְכוּ' בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל (עַיֵּן שָׁם זֶה הֵיטֵב). וְזֶה בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעוֹלָה, כִּי מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים הֵם בְּחִינַת עַקְמוּמִיּוּת וְהֶרְהוּרֵי הַלֵּב, בְּחִינַת לִבִּי סְחַרְחַר וְכוּ'. וְעַל זֶה צְרִיכִין לְהָבִיא עוֹלָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מְתַקֵּן זֹאת. כִּי נַעֲשֶׂה מֵהַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת קָרְבָּן עוֹלָה שֶׁצְּרִיכִין לְהָבִיא עַל פֶּגֶם הָרְהוּרֵי הַלֵּב וְכוּ' הַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעוֹלָה, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה נַעֲשֶׂה הַשָּׁה לְעוֹלָה וְכוּ' וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב וְהָבֵן מְאֹד):

וְהִנֵּה כָּל הַתּוֹלָעִים וּשְׁקָצִים וּרְמָשִׂים הֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים, כִּי הֵם דְּבָרִים מְתֹעָבִים וּמְשֻׁקָּצִים וּמְלֻכְלָכִים וְנִתְהַוִּים מִלְּכְלוּךְ וְקִלְקוּל שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁכְּשֶׁמִּתְרַקֵּב וּמִתְקַלְקֵל אֵיזֶה דָּבָר מְאֹד, אֲזַי רוֹחֲשִׁין בּוֹ תּוֹלָעִים. וְעַל-כֵּן אָסְרָה הַתּוֹרָה עָלֵינוּ לֶאֱכֹל דְּבָרִים כָּאֵלּוּ, מֵאַחַר שֶׁאֵלּוּ הַדְּבָרִים הֵם רְחוֹקִים מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל אֲכִילָתֵנוּ וְכָל עֲשִׂיָּתֵנוּ צְרִיכִין לִהְיוֹת כֻּלָּם רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ (כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁרְחוֹקִים מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין אָנוּ לְהִתְרַחֵק מֵהֶם כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הַתּוֹלָעִים שֶׁבַּפֵּרוֹת שֶׁבְּתָלוּשׁ מֻתָּרִים כָּל זְמַן שֶׁפֵּרְשׁוּ. וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפָּסוּק, "כָּל הַשֶּׂרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ", שֶׁהָאסּוּר הוּא רַק כְּשֶׁשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, דְּהַיְנוּ פֵּרֵשׁ. וּבָזֶה רָמְזָה לָנוּ הַתּוֹרָה עִנְיָן הַנַּ"ל, שֶׁאֵפִלּוּ תּוֹלָעִים שֶׁהֵם מְשֻׁקָּצִים וּמְתֹעָבִים בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים, דְּהַיְנוּ שֶׁגָּבַר הַקִּלְקוּל בְּהַפְרִי כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּתְהַוּוּ בּוֹ תּוֹלָעִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אָנוּ יְכוֹלִין לֶאֱכֹלָם כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַקִּלְקוּל הוּא בְּתוֹךְ הַפְּרִי וְאֵינוֹ פּוֹרֵשׁ לַחוּץ, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקּוּן, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם בַּמְּקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים וַאֲפִלּוּ בִּבְחִינַת שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים יֵשׁ בָּהֶם חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּלְעָדֵי חִיּוּת ה' יִתְבָּרַךְ לֹא הָיָה לָהֶם קִיּוּם כְּלָל, אַךְ הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִבְּחִינַת אַיֵּה, מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעוֹלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן "תּוֹלָע" הוּא אוֹתִיּוֹת "עוֹלַת", (כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל פָּרָשַׁת הַתָּמִיד), הַיְנוּ שֶׁחִיּוּת הַתּוֹלָעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים, חִיּוּתָם הוּא מִבְּחִינַת "אַיֵּה" הַשָּׁה לְעוֹלָה הַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁרָמְזָה לָנוּ הַתּוֹרָה בְּדִינֵי הַתּוֹלָעִים עִנְיַן הַנַּ"ל, שֶׁכְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לְמִקּוֹמוֹת כָּאֵלּוּ, אֲזַי כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְחַפֵּשׂ עֲדַיִן אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ הַתּוֹלָעִים שֶׁבַּפֵּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים עֲדַיִן מַתִּירִים בַּאֲכִילָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ לַחוּץ, כִּי כְּשֶׁפּוֹרְשִׁים לַחוּץ אָז אֲסוּרִים מִשּׁוּם שֶׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, כִּי אִסּוּר הַתּוֹלָע הוּא כְּשֶׁפּוֹרֵשׂ מִן הַפְּרִי לַחוּץ וְשׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, כִּי בֶּאֱמֶת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, "מְלֹא כָל הָאָרֶץ" דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ הוּא מִבְּחִינַת הָאָרֶץ בִּבְחִינַת וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ, כִּי אָרֶץ הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּבוֹד (כְּמִבֹּאר בְּמָקוֹם אַחֵר) וְשָׁם מִתְגַּלִּין כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁשֹּׁרֶשׁ כֻּלָּם הוּא הַכָּבוֹד. וְהָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הֵם בְּחִינַת עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּהָאָרֶץ, כִּי עִקַּר הָאָרֶץ הוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת, וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם קְדֻשָּׁה הוּא 'מִקְדָּשׁ מְעַט' וְיֵשׁ שָׁם בְּחִינַת הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּלַבֵּשׁ בָּהֶם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אֲבָל בַּמְּקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים, שָׁם אֵין מִתְלַבֵּשׁ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, רַק חֲיוּתָם הוּא מִבְּחִינַת מַאֲמַר סָתוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנּוֹפֵל הָאָדָם לְשָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְרוֹאֶה שֶׁמְּקוֹמוֹ רָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמֵאַחַר שֶׁהוּא רָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ נִקְרָא בְּשָׁם מָקוֹם כְּלָל, כִּי מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים אֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם מָקוֹם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי כָל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם", וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּבְאֶפֶס מָקוֹם וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַמָּקוֹם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַשְׁרָאַת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מָקוֹם עַל שֵׁם קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִקְרָא מָקוֹם, וְעַל-כֵּן קוֹרְאִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשֵׁם מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, הַמָּקוֹם יְרַחֵם עָלֶיךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן רַק בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֵיזֶה הַשְׁרָאַת קְדֻשָּׁה נִקְרָא בְּשֵׁם מָקוֹם, אֲבָל מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים הֵם בְּחִינַת בְּלִי מָקוֹם כַּנַּ"ל, כִּי לֹא הָיוּ כַּדְאֵי לְהִבָּרְאוֹת כְּלָל, כִּי גַּם ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, מִתְחָרֵט עַל שֶׁבְּרָאָן. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם נוֹפֵל לְשָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁרוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁבְּמְקוֹמוֹת אֵלּוּ אֵין שֵׁם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ אֵינָם נִקְרָאִין בְּשֵׁם מָקוֹם כְּלָל כַּנַּ"ל. וְשׁוֹאֵל וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ, אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם בְּמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִיִּים וְכוּ', אֲזַי בֶּאֱמֶת אֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם כְּלָל וְהוּא נָע וָנָד בָּאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר קַיִן, "הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְכוּ'", כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם חוֹטֵא, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְרַחֵק מִכְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ מַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּכְאִלּוּ מַחֲרִיב הָעוֹלָם לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם כְּלָל, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה עַל כָּל פָּנִים לֵידַע הָאֱמֶת וְלִרְאוֹת פְּגָמוֹ וְקִלְקוּלוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהֶחֱרִיב אֶת כָּל הָעוֹלָם וּמֵחֲמַת זֶה אֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם כְּלָל, כִּי שָׁם בַּמְּקוֹמוֹת הַחִצוֹנִיִּים אֵין שׁוּם מָקוֹם כְּלָל, כִּי הֵם

בְּלִי מָקוֹם כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁרוֹאֶה וְיוֹדֵעַ וּמַאֲמִין בְּכָל זֹאת וּמַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וּמְרַחֵם עַל עַצְמוֹ, וְשׁוֹאֵל אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, אֲזַי הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְעוֹלֶה לַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת לְבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הִיא בֶּאֱמֶת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, כִּי בְּחִינַת אַיֵּה הוּא לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם. נִמְצָא, שֶׁהַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה שֶׁיָּרַד וְנָפַל כָּל כָּךְ, עַד שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שׁוּם מָקוֹם כְּלָל, כִּי הָיָה בִּבְחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ שֶׁהֵם לְמַטָּה מִן הַמָּקוֹם וְעַכְשָׁיו נִתְהַפֵּךְ וְעוֹלֶה עַל-יְדֵי-זֶה לַבְּחִינָה הָעֶלְיוֹנָה, לִבְחִינַת מַעְלָה מִן הַמָּקוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הַתּוֹלָעִים שֶׁבַּפֵּרוֹת כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ לַחוּץ לִשְׁרֹץ עַל הָאָרֶץ הֵם מֻתָּרִים בַּאֲכִילָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַקְּלִפָּה הוּא בְּתוֹךְ הַפְּרִי וְאֵינוֹ פּוֹרֵשׁ לַחוּץ, רַק הוּא מֻנָּח בִּמְקוֹמוֹ, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא הַחַיּוּת שֶׁל מְקוֹמוֹת אֵלּוּ כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁמַּתְחִיל לִפְרֹשׁ לַחוּץ לִשְׁרֹץ עַל הָאָרֶץ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לוֹ מָקוֹם בָּאָרֶץ בְּטִנּוּפוֹ וְלִכְלוּכוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּמְצְאִים, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁיָּצְאוּ לַחוּץ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי נְפִילָתָם וִירִידָתָם שֶׁרָצוּ לַעֲשׂוֹת לָהֶם מוֹשָׁב בָּאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁיֵּלְכוּ וְיִתְהַנּוּ בְּזֶה הָעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְזֶה בָּא לָהֶם מֵחֲמַת נְפִילָתָם הַגְּדוֹלָה שֶׁנָּפְלוּ וְנִתְרַחֲקוּ מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמֵאַחַר שֶׁרָאוּ שֶׁרְחוֹקִים מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן יָצְאוּ לַחוּץ לְגַמְרֵי וְרָצוּ לִשְׁרֹץ עַל הָאָרֶץ לְהִתְהַנּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם; אוֹי לָהֶם, אוֹי לְנַפְשָׁם. וְתֵכֶף כְּשֶׁרוֹצִים לְהִתְפַּשֵּׁט בְּזֶה הָעוֹלָם אֲזַי מִתְגַּבֵּר בָּהֶם הַזֵּהֲמָא בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם קְדֻשָּׁה מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ, בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְזֶה רָמְזָה לָנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהַתּוֹלָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים. כָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַפְּרִי וְאֵינוֹ פּוֹרֵשׁ לַחוּץ לִשְׁרֹץ עַל הָאָרֶץ, עֲדַיִן הוּא מֻתָּר בַּאֲכִילָה, כִּי עֲדַיִן יְכוֹלִים לְהַשִּׁיבוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לְהַעֲלוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה הַשֶּׁה לְעוֹלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלַת תָּמִיד שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת תּוֹלָ"ע וְיכוֹלִין לְהַפֵּךְ מִבְּחִינַת תּוֹלָע לִבְחִינַת עוֹלַ"ת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה מַאֲמַר סָתוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹרֵשׁ לַחוּץ לִשְׁרֹץ עַל הָאָרֶץ, אֲזַי הוּא שֶׁרֶץ טָמֵא וְאָסוּר בַּאֲכִילָה, כִּי עַל הָאָרֶץ אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל כִּי אִם דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם קְדֻשָּׁתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים שָׁם מִתְאַחֲז בָּאָרֶץ בְּיוֹתֵר זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ כַּנַּ"ל. וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אוֹתוֹ מֵהָאָרֶץ מִבְּחִינַת מָקוֹם לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַבְחִין בְּעַצְמוֹ וְיוֹדֵעַ שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם כְּלָל וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ, "אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ". בִּבְחִינַת וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ. 'מִשָּׁם' דַּיְקָא (כַּמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה), דְּהַיְנוּ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם וְאֵינוֹ פּוֹרֵשׁ לָצֵאת לַחוּץ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ מֻתָּר, דְּהַיְנוּ כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ

פּוֹרֵשׂ לַחוּץ לִשְׁרֹץ עַל הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת לוֹ מָקוֹם בָּאָרֶץ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכוּ' כַּנַּ"ל, רַק הוּא מְבַקֵּשׁ מִמְּקוֹמוֹ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וּמָצָאתָ מִשָּׁם דַּיְקָא וְכוּ', כִּי רוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם בָּאָרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל, אָז זוֹכֶה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זוֹכֶה לִבְחִינַת אַיֵּה מַאֲמַר סָתוּם וְכוּ' בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׁה לְעוֹלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הַתָּמִיד קֹדֶם הַתְּפִלָּה בְּעֵת שֶׁמְּתַקְּנִין עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה, כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל-יְדֵי עוֹלַת תָּמִיד מַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּמַעֲלִין אוֹתָן אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׁה לְעוֹלָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה לִבְחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹלַת תָּמִיד שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת תּוֹלָ"ע, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּהַפְּכִין מִתּוֹלָ"ע, שֶׁהֵם מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים שֶׁל הַחִיצוֹנִים לִבְחִינַת עוֹלַ"ת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סִלּוּקָא דְּקֻרְבָּנִין עַד אֵין סוֹף, כִּי מַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת מִמְּקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, וְעוֹלִין לִבְחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא מַאֲמַר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׁה לְעוֹלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ הַשֶּׁה שֶׁל עוֹלַת תָּמִיד כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ, "אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים וְכוּ' וְאִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ", כִּי עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מְיָאְשִׁין עַצְמָן בְּשׁוּם נְפִילָה שֶׁבָּעוֹלָם רַק תָּמִיד מְבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׂין אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אֵיפֹה שֶׁיִּהְיֶה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא מַאֲמַר סָתוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְחָלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כִּי מִבְּחִינַת אַיֵּה הוּא עִקַּר הַסְּלִיחָה וְהַמְּחִילָה לְכָל הָעֲוֹנוֹת בִּבְחִינַת כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה, 'עִמְּךָ' דַּיְקָא, כִּי אַיֵּה מַאֲמַר סָתוּם הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, אֲשֶׁר מִשָּׁם עִקַּר הַמְּחִילָה וְהַסְּלִיחָה בְּחִינַת נוֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְכוּ'. וְתִקּוּנֵי דִּיקְנָא הֵם בְּחִינַת צֶמֶ"ר כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת מֵצַ"ר, בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָ"הּ וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בַּסְּגָנוֹנוֹת). וְזֶהוּ; אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָ"ע כַּצֶּמֶ"ר יִהְיוּ, כִּי אֲפִלּוּ אִם נוֹפְלִין לַחֲטָאִים עֲצוּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹלָ"ע, בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ שֶׁמְּבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׂין "אַיֵּה" מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, וְאֵין רוֹצֶה לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ, לִפְרֹשׁ וְלָצֵאת לַחוּץ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה הַדָּבָר קָשֶׁה וְחָמוּר מִכָּל הָעֲבֵרוֹת הַגְּדוֹלִים שֶׁבַּתּוֹרָה כְּשֶׁמְּיָאְשִׁין עַצְמָן, חַס וְשָׁלוֹם, וּפוֹרְשִׁין עַצְמָן לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת שָׁנָה וּפֶרֶשׁ קָשֶׁה מִכֻּלָּם. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַנִּיחִין אֶת מְקוֹמוֹ בִּבְחִינַת אִם רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ, מְקוֹמְךָ אַל תַּנַּח, יִהְיֶה אֵיפֹה שֶׁיִּהְיֶה. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת פָּגוּם וּמְקֻלְקָל מְאֹד מְאֹד וְרָחוֹק מְאֹד מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְשׁוֹאֵל

וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ תָּמִיד; אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין שׂוּם מָקוֹם לִבְרֹחַ מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ" וּמַה יִּפְעַל בָּזֶה אִם יֵלֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר תַּאֲוֹתָיו עוֹד הֶלְאָ סוֹף מָרָה תִּהְיֶה בָּאַחֲרוֹנָה וּבַסּוֹף בְּוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ כָּל מַה שֶּׁיְּזַכֶּה לְהַצִּיל עַצְמוֹ, מַה שֶּׁיְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם. וַאֲפִלּוּ אִם לֹא יְזַכֶּה לְהַצִּיל עַצְמוֹ כִּי אִם מְעַט דְּמְעַט, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם אוֹתוֹ הַמְעַט יִהְיֶה רַב בְּעֵינָיו מְאֹד מְאֹד בְּסוֹף כָּל סוֹף כְּמוֹצֵא שָׁלָל רַב, כִּי בַּסּוֹף לֹא יִהְיֶה נִשְׁאַר לוֹ כִּי אִם זֹאת הַמְּעַט שֶׁהִצִּיל אֶת עַצְמוֹ אֵיזֶה פַּעַם כְּמַצִּיל מִן הַדְּלֵקָה, וְכָל זֶה בָּרוּר מְאֹד לְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וּמְיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת וּמִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בֶּאֱמֶת, וּמֵחֲמַת שֶׁמְּיַשֵּׁב עַצְמוֹ כָּךְ וְרוֹאֶה וְיוֹדֵעַ שֶׁאֵין שׂוּם תַּכְלִית וְתִקְוָה וְטוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּלְהִתְקָרֵב לִכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְרוֹאֶה שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲזַי שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ, "אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ" וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אֵי"ה מֵאֱמֶר סָתוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׁה לְעוֹלָה, שֶׁמִּבְּחִינַת הַחִפּוּשׂ וְהַבַּקָּשָׁה אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה הַשֶּׁה לְעוֹלָה, לְכַפֵּר עַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁלּוֹ, עַל כָּל הָעַקְמוּמִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת עוֹל"ת תָּמִיד כַּנַּ"ל. וְנִתְהַפֵּךְ מִבְּחִינַת תּוֹל"ע שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא קְלִפָּה חֲזָקָה וְקָשָׁה מְאֹד שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת בְּכָל יוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, לְכַלּוֹת אֶת הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, (כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד). וּצְרִיכִין לַהֲפֹךְ מִתּוֹל"ע לְעוֹל"ת עַל-יְדֵי הַקְרֵבַת הַתָּמִיד. וּבְחִינַת הַקְרֵבַת הַתָּמִיד שֶׁהוּא הַשֶּׁה לְעוֹלָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ בְּעַצְמוֹ; מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׁין אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפְלִין לִמְקוֹמוֹת כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים בְּחִינַת תּוֹל"ע, גַּם שָׁם מְבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׁין; "אַיֵּה" מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ מְהַפְּכִין תּוֹל"ע לְעוֹל"ת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׁה לְעוֹלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָז נִתְכַּפְּרִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַסְּלִיחָה כַּנַּ"ל, כִּי קָרְבַּן הַתָּמִיד שֶׁהוּא הַשֶּׁה לְעוֹלָה הָיָה מְכַפֵּר עַל כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר הָיָה מְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹת שֶׁל לַיְלָה וְכוּ'. כִּי סְלוּקָא דְּקָרְבָּנִין עַד אֵין סוֹף, שֶׁהוּא בְּחִינַת "אַיֵּה", שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַסְּלִיחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "אִם יְאַדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ", 'כַּצֶּמֶר' דַּיְקָא שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמְּהַפְּכִין מִתּוֹלָע לְעוֹלַת עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְאַיֵּה שֶׁהִיא בְּחִינַת צֶמֶר בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, בְּחִינַת י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁעַל יָדָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵל כָּל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים אֲמֵן וְאָמֵן:

חלק ד

וְעַל-כֵּן קַיִן שֶׁאָמַר, "הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם וְכוּ' וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְכוּ'", כִּי קַיִן עָשָׂה תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְכָךְ תָּב בִּתְיוּבְתָּא וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי קַיִן פָּגַם מְאֹד מְאֹד, כִּי הִתְגַּבֵּר בּוֹ מְאֹד זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת קַיְנָא דִּסְמָאֲבוּתָא, בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, וְרָאָה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אָמַר שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם בָּעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת הֵם בְּחִינַת בְּלִי מָקוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר, הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי וְכוּ', כִּי אֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם בָּעוֹלָם. וְזֶהוּ וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא רָחוֹק וְנִסְתָּר מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ וְרָאָה שֶׁהוּא רָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לִבְחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁזֵּרַח לוֹ קֶרֶן, קֶרֶן זֶה בְּחִינַת קֶרֶן הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּתְּקוּנִים, וְכָךְ תָּב בִּתְיוּבְתָּא כְּדֵין וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת, כִּי בְּחִינַת הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ "אַיֵּה" מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל, זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה (כְּמִבְּאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אַיֵּה מַאֲמַר סָתוּם כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶרֶן הַשּׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן תּוֹלָעִים שֶׁאִסּוּרָם דַּיְקָא כְּשֶׁהֵם שׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ, דְּהַיְנוּ הַתּוֹלָעִים הַגְּדֵלִים בְּמְחֻבָּר לַקַּרְקַע, אוֹ בְּתָלוּשׁ וּפָרְשׁוּ, שֶׁאָז הֵם אֲסוּרִים מִשּׁוּם שֶׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, אֲבָל בְּתָלוּשׁ וְלֹא פָּרְשׁוּ מֻתָּרִים:

תְּחִלָּה נְבָאֵר קְצַת הַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁמִּתְנוֹצֵץ בְּדַעְתִּי אֵיזֶה רְמָזִים בְּהַמַּעֲשֶׂה נוֹרָאָה שֶׁל הַשִּׁבְעָה הַבְּטָלִירְשׁ בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁבָּא זֶה בִּלֹּא יָדַיִם וְהִתְפָּאֵר אֶת עַצְמוֹ בְּעֹצֶם נִפְלְאוֹת כֹּחוֹ בְּיָדָיו, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּעֲשֶׂה, מֵעִנְיַן הַבַּת מֶלֶךְ שֶׁתִּפְסָה הַמֶּלֶךְ וְרָאָה בַּחֲלוֹם שֶׁתַּהֲרֹגֶהוּ, וְחָשַׁב עָלֶיהָ מַה לַּעֲשׂוֹת לָהּ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַלְקְלָה הָאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם וּבָרְחָה מִפָּנָיו לְתוֹךְ הַפָּלָטִין שֶׁל מַיִם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, וְהוּא רָדַף אַחֲרֶיהָ עִם כָּל חֵילוֹתָיו וְזָרַק לָהּ כָּל הָעֲשָׂרָה חִצִּים וְהִגִּיעוּ אֵלֶיהָ, וְהִיא בָּרְחָה לְתוֹךְ הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל וְנִשְׁאֲרָה חַלְשׁוּת וְזֶה שֶׁבִּלֹּא יָדַיִם רוֹפֵא אוֹתָהּ, כִּי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ כָּזֶה בְּיָדָיו שֶׁיָּכוֹל לְהוֹצִיא כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים, וְיָכוֹל לְכָנֵס בְּתוֹךְ כָּל הַחוֹמוֹת שֶׁל הַמַּיִם וְכוּ', וְיוֹדֵעַ כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין, וְיָכוֹל לְנַגֵּן כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם רְפוּאָתָהּ וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

חלק ב

וְסוֹד מַעֲשֶׂה זוֹ נֶעְלָם מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ בָּהּ אֵיזֶה רְמָזִים מַה שֶּׁנּוּכַל לִמְצֹא כַּאֲשֶׁר הֵבַנְתִּי מִדְּבָרָיו הַנַּ"ל. וְהָעִנְיָן כִּי הַבַּת מֶלֶךְ הִיא בְּחִינַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת בַּת מֶלֶךְ בְּחִינַת שִׁמְעִי בַּת וּרְאִי, בְּחִינַת כָּל כְּבוּדָהּ בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וּתְפָסָהּ הַמֶּלֶךְ, זֶה יֵצֶר הָרַע, בְּחִינַת מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. וְרָאָה בַּחֲלוֹם שֶׁתִּתְהַרְגֵּהוּ, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ רוֹאֶה וּמֵבִין שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּבְּרוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עָלָיו וְיַהַרְגוּהוּ וְיַעֲבִירוּהוּ מִן הָעוֹלָם בִּבְחִינַת וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטַת הַמַּלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע בְּחִינַת זוֹבֵחַ תּוֹדָה, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין מג עַמּוּד ב), זֶה הַזּוֹבֵחַ אֶת יִצְרוֹ וְכוּ'. וְחָשַׁב עָלָיְהּ מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת מַה לַּעֲשׂוֹת לָהּ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַלְקְלָה הָאַהֲבָה שֶׁבֵּינֵיהֶם וּבְרִחָה מִלְּפָנָיו, הַיְנוּ כִּי הַיֵּצֶר הָרַע אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּפְשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי כְּבוּשָׁה תַּחְתָּיו מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּבַּסּוֹף תִּתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ'. עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַתְחִיל לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת עַל הַנֶּפֶשׁ מַה לַּעֲשׂוֹת לָהּ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַלְקְלָה הָאַהֲבָה שֶׁבֵּינֵיהֶם, כִּי בִּתְחִלָּה הָיְתָה קְצַת אַהֲבָה וְהִתְקַשְּׁרוּת בֵּין נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וּבֵין הַיֵּצֶר הָרַע, כִּי מֵעִצָּם גְּלוּתָהּ שֶׁנִּכְבְּשָׁה בְּיָדוֹ שָׂכְחָה מַעֲלָתָהּ עַד שֶׁהָיָה לָהּ קְצַת אַהֲבָה וְהִתְחַבְּרוּת עִמּוֹ, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ רָאֲתָה וְהֵבִינָה שֶׁהוּא חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת עָלֶיהָ וְרוֹצֶה לְכַלּוֹתָהּ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה הִתְחִילָה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ וְלַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת כְּנֶגְדּוֹ אֵיךְ לְהִמָּלֵט מִמֶּנּוּ וְנִתְקַלְקְלָה הָאַהֲבָה וְהַהִתְחַבְּרוּת שֶׁבֵּינֵיהֶם עַד שֶׁנִּבְרְחָה מִפָּנָיו. בִּבְחִינַת וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שֶׁהוּא כְּלִלְיוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּמָקוֹם אַחֵר, בִּבְחִינַת כִּי בָרַח הָעָם). וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלַיו הַשָּׁלוֹם, מִי יִתֵּן לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה וְכוּ' אָחִישָׁה מִפָּלֵט לִי וְכוּ'. וְלָקַח הַמֶּלֶךְ כָּל חֵילוֹתָיו וְרָדַף אַחֲרֶיהָ, שֶׁקִּבֵּץ הַיֵּצֶר הָרַע כָּל חֵילוֹתָיו וְרָדַף אַחַר נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כִּי כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהַנֶּפֶשׁ רוֹצֶה לְהִמָּלֵט מִמֶּנּוּ וּבוֹרַחַת מִלְּפָנָיו אָזַי הוּא מְקַבֵּץ כָּל חֵילוֹתָיו וְרוֹדֵף אַחֲרֶיהָ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַנֶּפֶשׁ מִתְגַּבֶּרֶת כְּנֶגְדּוֹ הוּא מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּהּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וְהִשִּׁיגָהּ אֲצֶל הַמִּבְצָר שֶׁל מַיִם שֶׁיֵּשׁ שָׁם עֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם וְכוּ'. וְהִיא בְּרִחָה לְתוֹךְ הַמִּבְצָר הַזֶּה, וְעָבְרָה וְנִכְנְסָה לְתוֹךְ כָּל הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם עַד שֶׁבָּאתָה לִפְנִים וְכוּ'. מַיִם זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאִין מַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים", וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם". וְשָׁם הֵם עֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, זֶה בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ ג בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח). וְאִי אֶפְשָׁר לְכָנֵס לְמֵימֵי הַדַּעַת לָדַעַת אֶת ה', כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמוֹת וּמְחִצּוֹת בְּתוֹךְ מֵימֵי הַדַּעַת הַשּׁוֹטְפִים כַּיָּם, שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּכְנָס בָּהֶם נִטְבָּע בָּהֶם, כִּי

מֵחֲמַת רִבּוּי הַדַּעַת אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ. וְאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְדַעַת אֶת ה' מֵחֲמַת בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, כַּיָּדוּעַ כִּי אִם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁיְּסוֹדָהּ אֱמוּנָה בְּחִינַת כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וְאֱמוּנָה נִקְרָא "חוֹמָה", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֲנִי חוֹמָה וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, חֲזָקָה בֶּאֱמוּנָתָהּ כְּחוֹמָה. וּמִי שֶׁהוּא בִּכְלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁיּוֹדֵעַ מַעֲצְמוֹ, אוֹ קִבֵּל מֵרַבּוֹתָיו דַּרְכֵי הַשְׁעָרִים שֶׁל אֵלּוּ הַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, הוּא יָכוֹל לִכְנֹס בָּהֶם, לְכָל הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת עַד לִפְנֵי וְלִפְנִים. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְנִכְנָס לְתוֹךְ יַם הַחָכְמָה וְהַדַּעַת בְּלֹא הַתּוֹרָה, הוּא נִטְבָּע וְנִשְׁקָע שָׁם עֲדֵי אֹבֵד, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַמְחַקְּרִים חַכְמֵי הַשָּׁבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹךְ יַם הַדַּעַת בְּלֹא הַתּוֹרָה וְנִטְבְּעוּ בְּתוֹךְ הַכְּפִירוֹת וְנֶאֱבְדוּ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי-זֶה. וְנֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הַנַּ"ל בָּרְחָה לְתוֹךְ כָּל הָעֲשָׂרָה חוֹמוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּכְנְסָה לִפְנֵי וְלִפְנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁבָּרְחָה מֵהַיֵּצֶר הָרָע לְתוֹךְ הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם פָּגַע בְּךָ מְנֻוָּל זֶה, מְשָׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְכוּ'. וְהוּא צִוָּה לִירוֹת אוֹתָהּ בְּכָל הָעֲשָׂרָה מֵינֵי חִצִּים. זֶה בְּחִינַת עִצָּם הַהִתְגַּבְּרוּת וְהַהִתְנַּשְּׂרוּת שֶׁהוּא מִתְגָּרֶה בְּיוֹתֵר בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁעֲלֵיהֶם מִתְגַּבְּרִים הַמְצוּלּוֹת יָם בְּיוֹתֵר, כַּיָּדוּעַ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא מַנִּיחַ כָּל הָעוֹלָם וְאֵינוֹ מִתְגָּרֶה אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּנִּיחַ כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ מִתְגָּרֶה אֶלָּא בַּתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת", שֶׁפָּשַׁט יָדוֹ בַּגְּדוֹלִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים שֶׁזָּרַק לְהַבַּת מֶלֶךְ שֶׁבָּרְחָה לְתוֹךְ הַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, הַיְנוּ שֶׁזָּרַק בָּהּ כָּל מִינֵי אַרְסִיִּים רָעִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְהִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹתָיו בְּכָל בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא כְּנֶגֶד הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַתַּלְמִיד חָכָם הַבּוֹרַחַת לְתוֹךְ הַתּוֹרָה. וְהִיא בָּרְחָה לְתוֹךְ כָּל הָעֲשָׂרָה חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְנִפְלָה חֲלָשׁוּת מֵחֲמַת הַחִצִּים הָאַרְסִיִּים רָעִים שֶׁזָּרַק בָּהּ וְהוּא רוֹפֵא אוֹתָהּ, הַיְנוּ זֶה שֶׁבָּלַע יָדִים שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ נִפְלָא בְּיָדוֹ. וְעִקַּר רְפוּאָתָהּ עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶיךָ", (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), כִּי עִקַּר הַחִצִּים, שֶׁהֵם הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא עַל-יְדֵי עַצְבוּת בְּחִינַת וְנָחַשׁ עָפָר לַחְמוֹ, עָפָר הוּא בְּחִינַת עַצְבוּת וְעַצְלוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן קפט לִקּוּטֵי חֵלֶק א), כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע הוּא בְּפֶגֶם הַבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקָּרָא דִּיצְרָא בִּישָׁא לְגַלָּאָה עֲרָיוֹן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעִקַּר תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל וּפֶגֶם הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי עַצְבוּת. (כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו כַּמָּה פְּעָמִים). וְעַל-כֵּן הַקְּלִפָּה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת בְּפֶגֶם הַבְּרִית נִקְרֵאת לִילִית עַל שֵׁם הַיְלָלָה וְהַעֲצְבוּת. וְעַל-כֵּן תִּקֵּן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי עִקַּר פֶּגֶם הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי

עַצְבוּת, בְּחִינַת וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. הַנַּאֲמַר בְּדוֹר הַמַּבּוּל שֶׁפָּגְמוּ בַּבְּרִית וְהִשְׁחִיתוּ אֶת דַּרְכָּם עַל הָאָרֶץ. וּלְהֵפֶךְ תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה. וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ זְכוֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן כד לִקּוּטֵי חֵלֶק א); שֶׁעִקַּר גְּלוּת הַשְּׁכִינָה הוּא עַצְבוּת וְכוּ' וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. עַל-כֵּן עִקַּר רְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ לֵידַע כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין וְזֶה יוֹדֵעַ עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ בְּיָדָיו לִתֵּן חָכְמָה לְכָל הַמְּמַנִּים שֶׁבָּעוֹלָם. (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם). כִּי הוּא צָרִיךְ לֵידַע הַחוֹלַאַת וְהַנְּפִילָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְזֶה בְּחִינַת יְדִיעַת הַדֹּפֶק שֶׁל הַבַּת מֶלֶךְ בְּחִינַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת יָדְךָ עָלָיו. סְמִיכָה בַּיָּדַיִם זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַנַּ"ל לִתֵּן חָכְמָה בְּיָדָיו. וְזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיּוֹדֵעַ הָרוּחַ הַדֹּפֶק שֶׁל כָּל אֶחָד, שֶׁיּוֹדֵעַ בְּהַדְּפִיקִין שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ אֶת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְהַחוֹלַאַת שֶׁלָּהֶם וְאֵיךְ לַעֲסֹק בִּרְפוּאָתָם, לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם תִּקּוּן הַשִּׂמְחָה מִבְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה:

חלק ג

וְדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זְכוֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בִּפְרָט הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת, הֵם בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל הַבְּחִינוֹת, כִּי בִּכְלָלִיּוּת בַּת מֶלֶךְ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת, שֹׁרֶשׁ כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁכֻּלָּם נִבְרְאוּ בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי הָאָדָם הַשָּׁפָל הַזֶּה דַּיְקָא, וּלְקָחָהּ הַמֶּלֶךְ זֶה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִסִּיגֵי מַלְכֵי קַדְמָאִין דְּמִיתוּ וְאִתְרַבּוּ וְנִשְׁאֲרוּ רפ"ח (מָאתַיִם וּשְׁמוֹנִים וּשְׁמוֹנָה) נִיצוֹצִין, וּמֵהֶם יְנִיקַת הַקְּלִפּוֹת בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁרוֹצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם עַל מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה לִקַּח הַמַּלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת בַּת מֶלֶךְ לְעַצְמוֹ לְהַעֲלִים מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִן הָעוֹלָם. וְהִיא בְּרָחָה לְתוֹךְ הַמַּיִם זֶה בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת עָלְמִין דְּחֵרִיבִין שֶׁמֵּהֶם הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הִתְגַּבְּרוּת הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים. 'וְרוּחַ אֱלֹקִים', דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ; מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא מַלְכוּת מָשִׁיחַ, שֶׁאָז תִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל. 'מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם', בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁלְּשָׁם בָּרְחָה מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, מַלְכוּת מָשִׁיחַ. וְזֶהוּ מְרַחֶפֶת כְּמִי שֶׁנֶּחְלָה וְנֶחֱלָשׁ כְּמַעַט שֶׁיִּגְוַע, חַס וְשָׁלוֹם, רַק רוּחוֹ מְרַחֶפֶת. וּמַיִם זֶה סוֹד אוֹר מַ"ה הֶחָדָשׁ, שֶׁהוּא עוֹלָם הַתִּקּוּן, כִּי מַיִם בִּבְחִינַת מַ"ה כְּפִי שֹׁרֶשׁ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי יָדוּעַ בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת טַ'נְ'תְ'א (טָעֳמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִין, אוֹתִיּוֹת) וְהֵם בְּחִינַת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וְהֵם אבי"ע (אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה). וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר שֶׁהֵם בְּחִינַת דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר. וְעִקַּר הַשְׁבִּירָה הָיְתָה בִּבְחִינַת ב"ן. וְהַתִּקּוּן הָיָה עַל-יְדֵי מ"ה אוֹר הֶחָדָשׁ. נִמְצָא, שֶׁהַשְׁבִּירָה הָיְתָה בִּבְחִינַת עָפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת

עֲשִׂיָה, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת, בְּחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ. וְהַתִּקּוּן הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַיִם שֶׁהוּא בְּבְחִינַת מ"ה, כִּי שֹׂרֶשׁ אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר הֵם בְּחִינַת ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ו. נִמְצָא, שֶׁעָפָר בְּחִינַת ב"ן שֶׁשָּׁם הָיְתָה הַשְׁבִּירָה, וּמַיִם בְּחִינַת מַ"ה שֶׁמִּשָּׁם הַתִּקּוּן. וְעַל-כֵּן מַיִם מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשׁוּם קְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי טָהֳרָה וּטְבִילָה בְּמַיִם. כְּמוֹ הַכֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָן וְטָהֳרַת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ וְטָהֳרַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁכְּשֶׁנִּכְנְסוּ לַבְּרִית בְּמַתַּן תּוֹרָה, וְטָהֳרַת הַגֵּר כְּשֶׁנִּכְנָס לְדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם טָהֳרָתָם בְּמַיִם. כִּי מַיִם הֵם מִבְּחִינַת אוֹר מַ"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר הַטָּהֳרָה, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה הִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּרִחָה לְתוֹךְ הַמַּיִם, כִּי זָרַק אַחֲרֶיהָ כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים, כִּי גַּם לְאַחַר הַתִּקּוּן עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת וְנִשְׁאֲרוּ רפ"ח נִיצוֹצִין בֵּין הַקְּלִפּוֹת, וּמִשָּׁם כָּל הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִסְּיָגִים הַנַּ"ל, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים גַּם אַחַר הַתְּחָלַת הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בֵּינֵיהֶם וּמֵחֲמַת זֶה הַמַּיִם עֲלוּלִים לְקַבֵּל טֻמְאָה, כִּי הַטֻּמְאָה כְּרוּכָה בְּיוֹתֵר אַחַר הַמַּיִם, כִּי כְּשֶׁמַּתְחִיל אֵיזֶה תִּקּוּן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִגְמַר בִּשְׁלֵמוּת הֵם מִתְגַּבְּרִים וּכְרוּכִים שָׁם בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁנִּלְחָמִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, שֶׁכְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהָאֶחָד מִתְגַּבֵּר, אָז הוּא מִתְגַּבֵּר וּמִתְחַזֵּק כְּנֶגְדּוֹ בְּיוֹתֵר (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר):

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, בְּחִינַת וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת הַנַּ"ל, כִּי כְּלַל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת בַּת מֶלֶךְ הַנַּ"ל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁכְּלוּלָה מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וּלְקָחָהּ הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל בְּחִינַת פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. וְכֹחוֹ מֵהַשֵּׂר שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא הַס"ם, (הַסַּמ"ךְ מ"ם) שֶׁהוּא שֹׂר שֶׁל מִצְרַיִם כַּמּוּבָא.וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁנִּלְקְחָה שָׂרָה לְבֵית פַּרְעֹה וּלְבֵית אֲבִימֶלֶךְ; שֶׁכָּל זֶה הָיָה מְרַמֵּז עַל גְּלוּת מִצְרַיִם, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת לְקִיחַת הַבַּת מֶלֶךְ הַנַּ"ל לַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל. וּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה רָאָה שֶׁלְּבַסּוֹף תָּקוּם עָלָיו וְתַהַרְגֵהוּ, בְּחִינַת וַיְנַגַּע ה' אֶת פַּרְעֹה וְאֶת בֵּיתוֹ עַל דְּבַר שָׂרָה וְכוּ', וּכְתִיב, "וַיִּבָא אֱלֹקִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְּךָ מֵת עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְכוּ'". וְכֵן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁרָצָה לְתָפְסֹ כְּלַל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, כְּתִיב, "הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְכוּ' וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ", כִּי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה רוֹאִים מֵרָחוֹק שֶׁסּוֹפָם לְהַכְרִית, עַל-כֵּן חוֹשְׁבִים מַחֲשָׁבוֹת מַה לַּעֲשׂוֹת בְּהַבַּת מֶלֶךְ, שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף בָּרְחָה מִמֶּנּוּ בְּחִינַת וַיֵּגַד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם, וּבָאוּ וְהִגִּידוּ לוֹ שֶׁהִיא נִמְצֵאת אֵצֶל הַמִּבְצָר שֶׁל מַיִם. וְהָלַךְ הַמֶּלֶךְ וְחֵילוֹ לְתָפְשָׂהּ, בְּחִינַת וַיֶּאֱסֹר פַּרְעֹה אֶת רִכְבּוֹ וְאֶת עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ וְכוּ' וַיַּשִּׂיגוּ אוֹתָם חוֹנִים עַל הַיָּם. וְהִיא בָּרְחָה לְתוֹךְ הַמַּיִם וְנִכְנְסָה לְתוֹךְ כָּל הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת כִּי נִפְתְּחוּ לָהֶם כָּל

הַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם בְּחִינַת וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה עָבְרוּ הַיָּם בְּשָׁלוֹם בְּחִינַת וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. וּפַרְעֹה וְחֵילוֹ שֶׁרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם נִטְבְּעוּ בְּתוֹךְ הַיָּם. וְהוּא זָרַק אַחֲרֶיהָ כָּל הָעֶשֶׂר חִצִּים זֶה בְּחִינַת וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹקִים וְכוּ' וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁקִּבְּלוּ כָּל הַחִצִּים וְאַבְנֵי בְּלִסְטְרָאוֹת שֶׁל הַמִּצְרִים וְאַף-עַל-פִּי שֶׁמַּלְאַךְ הָאֱלֹקִים, שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה, קִבְּלָה הַחִצִּים וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצְּלוּ יִשְׂרָאֵל וְעָבְרוּ הַיָּם בְּשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאֶרֶס שֶׁל הַחִצִּים שֶׁל הַמִּצְרִים הִגִּיעוּ לְיִשְׂרָאֵל וְהִזִּיק לָהֶם, כִּי הַמִּלְחָמָה הָיְתָה גְּדוֹלָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, כַּמּוּבָא. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יד, י), "וְהִנֵּה מִצְרַיִם נוֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם", שֶׁרָאוּ שֹׁר שֶׁל מִצְרַיִם נוֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם לַעְזֹר. וּכְשֶׁרָאָה הַשָּׂר, שֶׁהוּא הַס"ם, שֶׁיִּשְׂרָאֵל בּוֹרְחִים לְתוֹךְ הַיָּם וְהַיָּם נִבְקָע מִפְּנֵיהֶם וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה, אָז זָרַק לָהֶם הַחִצִּים שֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְזָרַק בָּהֶם אֶרֶס חִצָּיו, שֶׁהֵם דֵּעוֹת זָרוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף, שֶׁאָמְרוּ כְּשֵׁם שֶׁאָנוּ עוֹלִין מִצַּד זֶה וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְעָבַר בַּיָּם צָרָה", שֶׁגַּם אָז נִמְצְאוּ בְּיִשְׂרָאֵל אֵיזֶה כְּפִירוֹת, שֶׁנִּזְרַק בָּהֶם אֵיזֶה דֵּעוֹת רָעוֹת שֶׁנִּמְשַׁךְ מִבְּחִינַת הַחִצִּים שֶׁזָּרַק אַחֲרֵיהֶם. וּמִזֶּה בָּא כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁנִּסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא; בָּעֵגֶל וּמְרַגְּלִים וְכוּ'. וְהֵם עָשְׂרָה נִסְיוֹנוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מֵהָעֲשָׂרָה חִצִּים שֶׁזָּרַק אַחֲרֵיהֶם לְתוֹךְ הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל וַעֲדַיִן לֹא נִתְרַפְּאוּ מֵהֶם. וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַחוֹלָאִת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָהּ, שֶׁצּוֹעֶקֶת, "סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי". בְּחִינַת וִידוּעַ חֹלִי, בְּחִינַת מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ אֵין בּוֹ מְתֹם פֶּצַע וְחַבּוּרָה וְכוּ', שֶׁכָּל אֵלּוּ הַחוֹלָאַת נִמְשָׁכִין מֵהָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל הַקְּלִפּוֹת וְחֵילוֹת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁזּוֹרְקִין אֶרֶס חִצֵּיהֶם לְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַכְּפִירוֹת וְהַסְּפֵקוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת וְהַתַּאֲווֹת רָעוֹת וְכָל הַמָּסַכִּים וְהַמַּפְסִיקִים וְהַמַּעְכְּבִים מִלְּהִתְקָרֵב לַהּ' יִתְבָּרַךְ. הֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת הֵן בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁהַגָּלוּת מִתְאָרֵךְ כָּל כָּךְ, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים הַנַּ"ל, בְּחִינַת כִּי חִצֶּיךָ נֶחֱתוּ בִי וְכוּ', שֶׁצּוֹעֵק דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בַּת מֶלֶךְ הַנַּ"ל, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת (אֵיכָה ג, יב) דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וַיַּצִּיבֵנִי כַּמַּטָּרָה לַחֵץ, שֶׁנֶּאֱמַר עַל כְּלַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ אֹפֶל לְיִשְׁרֵי לֵב. וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַבַּת מֶלֶךְ לְסִבֹּל צַעַר כְּאֵב הַחִצִּים שֶׁנִּמְשְׁחוּ בְּאַרְסִיִּים רָעִים וּמָרִים מְאֹד מְאֹד, בְּפָרָט זְמַן רַב כָּזֶה. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ הִקְדִּים לָהּ רְפוּאָה לַמַּכָּה מַה שֶּׁעָזַר לָהּ לִבְרֹחַ לְתוֹךְ הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא עִקַּר הַחַיִּים וְהָרְפוּאָה, כִּי תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ, מְדַרְכֵי מִיתָה לְדַרְכֵי חַיִּים, כִּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּרְחָה לְתוֹךְ מֵימֵי הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְסִבֹּל עֹל מְרִירוּת הַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרִירוּת הַחִצִּים. וְאִם לֹא הָיְתָה בּוֹרַחַת

לְתוֹךְ הַתּוֹרָה לֹא הָיָה לָהּ כֹּחַ לִסְבֹּל כְּלָל, אֲבָל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁהִגִּיעַ אֵלֶיהָ הַחִצִּים גַּם לְשָׁם כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן לְעֵת עַתָּה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לִסְבֹּל עַל כָּל פָּנִים עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיּוּת בְּחִינַת כִּי הִיא חַיֶּיךָ, וְה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וְנוֹתֵן לָהּ כֹּחַ לִסְבֹּל מְרִירוּת הַחִצִּים עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה, עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יָבוֹא הָרוֹפֵא הָאֱמֶת שֶׁהוּא זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ בְּיָדָיו וִירַפֵּא אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁירַת הַיָּם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הַנַּ"ל:

וְזֶהוּ (שְׁמוֹת טו, א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. 'שָׁר' לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא 'יָשִׁיר', מִכָּאן שֶׁעָתִיד מֹשֶׁה לְשִׁיר לֶעָתִיד לָבֹא. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאָמְרוּ אָז שִׁירָה עֲדַיִן לֹא זָכוּ לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה בִּשְׁלֵמוּת, לְגָמֹר רְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ בִּשְׁלֵמוּת, רַק שֶׁהִמְשִׁיכוּ קְדֻשָּׁה וְהֶאָרָה מֵעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁמִּשָּׁם זָכוּ לְשִׁירַת הַיָּם, אֲבָל עִקַּר הַשִּׁיר בִּשְׁלֵמוּת יִהְיֶה רַק לֶעָתִיד כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ, כִּי מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה (קֹהֶלֶת א, ט) כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. 'אָז' דַּיְקָא יָשִׁיר מֹשֶׁה בִּשְׁלֵמוּת כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁאָז יֵגָמֵר רְפוּאָתָהּ שֶׁל הַבַּת מֶלֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁכִּינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי אָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ בְּחִינַת מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת, שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ וּמְרֻבָּע שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד. וְעַל-כֵּן סִימוּ, "ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד", לְשׁוֹן עָתִיד, כִּי הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ, שֶׁהִיא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה יִהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁתִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ לְעֵין כֹּל בְּחִינַת וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. וְאָז יִהְיֶה הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים צז, א) ה' מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ, בְּחִינַת יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ, וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִים ה' מָלָךְ. וְאָז יִתְקַיֵּם זַמְּרוּ אֱלֹקִים זַמְּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמְּרוּ כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹקִים וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת רְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי זִמְרָה וּנְגִינָה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת הוֹדוּ לַה' בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ וְכוּ'. וְכֵן הַרְבֵּה פְּסוּקִים שֶׁמְּבֹאָר בָּהֶם הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שִׁיר וְנִגּוּן וְזִמְרָה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם רְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לֵידַע כִּי לַה' הַמְּלוּכָה:

חלק ה

וְהִנֵּה כְּשֶׁתְּדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל תִּמְצָא שֶׁדִּבֵּר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהָאַרְבָּעָה כָּלוּל מֵעֲשָׂרָה, וְהֵם, א. עֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים. ב. עֲשָׂרָה מִינֵי חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מִינֵי צְדָקָה. ג. עֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה קַבִּין חָכְמָה. ד. עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי חוֹמוֹת. (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הַמַּעֲשֶׂה

הַנַּ"ל). וְדַעַת לְנָבוֹן נָקֵל, שֶׁהֵם מְרַמְּזִים עַל בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אבי"ע (אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה) וְכָל הַבְּחִינוֹת שֶׁל הָאַרְבָּעָה הֵבֵאתִי לְעֵיל, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת טַ'נְ'תָּ'א, שֶׁהֵם, טְעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִין, אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת ע"ב וְכוּ' הַנַּ"ל, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אבי"ע, אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה עֲשִׂיָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, שֶׁהֵם דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר (כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים וְכַנַּ"ל). וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת מֵהָאַרְבָּעָה דְּבָרִים הַנַּ"ל; כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּלוּל מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי עֲשִׂיָּה בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת בְּחִינַת שֵׁם ב"ן, שֶׁמַּשְׁפִּיעַ יְסוֹד הֶעָפָר בִּבְחִינַת דּוֹמֵם כָּלוּל מֵעֶשֶׂר וְכֵן יְצִירָה בְּחִינַת מַ"ה, תָּגִין וְכוּ' וְכֵן כֻּלָּם. וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה בְּחִינוֹת שֶׁל עֶשֶׂר עֶשֶׂר הַמְבֹאָרִים בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, כִּי עֶשְׂרָה מִינֵי חִצִּים הֵם בַּעֲשִׂיָּה, כִּי שָׁם בַּעֲשִׂיָּה עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּיָּדוּעַ שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחִצִּים הַמְּצָרִים לְהַשְׁכִּינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת בַּת מֶלֶךְ הַנַּ"ל. עֶשְׂרָה מִינֵי חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם זֶה בְּחִינַת יְצִירָה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַ"ה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַמַּיִם וְכוּ' (וְכַמְבֹאָר לְעֵיל). עֶשְׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין זֶה בְּחִינַת בְּרִיאָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת ס"ג, בְּחִינַת נְקֻדּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הָעֶשְׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין הֵם בִּבְחִינַת נְקֻדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים; וּלְזִמְנִין דְּפִיק וְכוּ' כְּמוֹ צִירֵי וְכוּ'. וּלְזִמְנִין כְּמוֹ שְׁבָא, אוֹ קָמַץ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה זֶה בְּחִינַת אֲצִילוּת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת טְעָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי טְעָמִים הֵם בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה, בְּחִינַת נְגִינַת הַטְּעָמִים. נִמְצָא, שֶׁאַרְבַּע בְּחִינוֹת שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל הֵם הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת טַנְתָּ"א, בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת הַנַּ"ל וְכוּ', הַכּוֹלְלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת. וּמִכֻּלָּם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַכְּלוּלִים בָּהֶם, הַכֹּל כְּדֵי לְרַפְּאוֹת אֶת הַבַּת מֶלֶכָה לְהַצִּילָהּ מִמֶּלֶךְ זָקֵן וְכוּ', מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, כִּי עִקַּר כָּל הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הַמַּלְכוּת, בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ, כַּיָּדוּעַ:

חלק ו

נִמְצָא, שֶׁעֲשִׂיָּה בְּחִינַת עָפָר שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַחִצִּים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁסְּמוּךְ יוֹתֵר לָאָרֶץ נֶאֱחָז בּוֹ הַזֻּהֲמָא בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הַתּוֹלָעִים הַשּׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ שֶׁסְּמוּכִים לָאָרֶץ בְּיוֹתֵר מִכָּל הַבַּעֲלֵי חַיִּים, כִּי שׁוֹרְצִים וְרוֹמְשִׂים עַל הָאָרֶץ מַמָּשׁ, וְעַל-כֵּן כֻּלָּם אֲסוּרִים שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם מִין הַמֻּתָּר בַּאֲכִילָה, כִּי כֻּלָּם אֲסוּרִים מִשּׁוּם שֶׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, 'הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ' דַּיְקָא, כִּי שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר, בְּחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, בְּחִינַת וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וְעַל-כֵּן מִשָּׁם כָּל הָעֶשְׂרָה מִינֵי חִצִּים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כֻּלָּם אֲסוּרִים, אֲבָל הַתּוֹלָעִים שֶׁבְּתָלוּשׁ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פָּרְשׁוּ, שֶׁאֵינָם בִּכְלָל הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ; עַל-כֵּן הֵם מֻתָּרִים, כִּי עִקַּר הָאִסּוּר

שֶׁל הַתּוֹלָעִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁשּׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת הַחִצִּים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת פְּרָשַׁת קָרְבַּן הַתָּמִיד שֶׁאוֹמְרִים בַּבֹּקֶר שֶׁהוּא לְטַהֵר וּלְתַקֵּן עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ, וְהָעִקָּר לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפָּה שֶׁנִּקְרָא "תּוֹלָע", עַל-יְדֵי בְּחִינַת עוֹלַת תָּמִיד (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת) כִּי שָׁם בַּעֲשִׂיָּה עִקַּר אֲחִיזַת בְּחִינַת תּוֹלָע הַנַּ"ל, שֶׁהוּא קְלִפָּה קָשָׁה מְאֹד שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלִין כָּל הַתּוֹלָעִים שֶׁהֵם שׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ, שֶׁהֵם תַּקֶּף זֶהֳמַת הָעֲשִׂיָּה שֶׁהַכְנָעָתָם עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת, בְּחִינַת קָרְבַּן הַתָּמִיד, בְּחִינַת עוֹלַת תָּמִיד כַּנַּ"ל, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת גְּבֹהִים מְאֹד וְיֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְטַהֵר תַּקֶּף זֶהֳמַת הָעֲשִׂיָּה (כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים). כִּי מִבֹּאר בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁזֶּה הָיָה לוֹ כֹּחַ כָּזֶה בְּיָדָיו, שֶׁכְּשֶׁזּוֹרֵק חֵץ הוּא יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה לוֹ כֹּחַ לְרַפְּאוֹת אֶת הַבַּת מַלְכָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּלְכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה הִזְכִּיר בְּהִתְפָּאֲרוּתוֹ זְרִיקַת הַחִצִּים שֶׁזּוֹרֵק חֵץ וּמַחֲזִירָהּ, לֹא הָיָה לוֹ לְהַזְכִּיר כִּי אִם מַה שֶּׁיָּכוֹל לְהַחֲזִיר וּלְהוֹצִיא הַחִצִּים, שֶׁזֶּה עִקַּר הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא רוֹפֵא אֶת הַבַּת מַלְכָּה, כִּי מוֹצִיא מִמֶּנָּה אֶת כָּל הַחִצִּים שֶׁזָּרַק בָּהּ הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל, אֲבָל מַה הַתּוֹעֶלֶת מִזְּרִיקַת הַחִצִּים, שֶׁמִּזְּכִּיר שֶׁיָּכוֹל לִזְרֹק חִצִּים וּלְהַחֲזִירָם?! הֲלֹא טוֹב יוֹתֵר שֶׁלֹּא יִזְרֹק אוֹתָם כְּלָל! אַךְ גַּם בְּחִינַת זְרִיקַת הַחִצִּים צְרִיכִים בִּשְׁבִיל הָרְפוּאָה, וְזֶה סוֹד הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַחִצִּים שֶׁזָּרַק בָּהּ הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהוּא יִזְרֹק בָּהּ חִצִּים וְיַחֲזִירָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְמַיְּלָא יוֹצִיא וִיבַטֵּל כָּל הַחִצִּים הָרָעִים שֶׁזָּרַק בָּהּ הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל, כִּי הַחִצִּים שֶׁל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הִתְנַבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִתַּקֶּף הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָם וּלְבַטְּלָם, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַדִּינִים, וְהַדִּינִים אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק כִּי אִם בְּשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעוֹסֵק בִּרְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ הַנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְרַפְּאוֹתָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהוּא יִזְרֹק לָהּ חִצִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים. אֲבָל אֵלּוּ הַחִצִּים בְּחִינַת דִּינִים אֵינָם מַזִּיקִים לָהּ, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הוּא מַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן וּמוֹצִיא מִמֶּנָּה כָּל הַחִצִּים שֶׁנִּזְרְקוּ לָהּ וְרוֹפֵא אוֹתָהּ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּטַהֲרִין הָעֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים רָעִים הַנַּ"ל, כִּי חֶרֶב וְסַכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה הוּא בְּחִינַת תַּקֶּף הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחִצִּים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲרָבוֹ שֶׁל עֵשָׂו, בְּחִינַת וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה. וְעֵשָׂו נִקְרָא עַל שֵׁם עֲשִׂיָּה, כִּי הוּא תַּקֶּף זֶהֳמַת הָעֲשִׂיָּה, כִּי חֶרֶב וְחִצִּים הֵם בְּחִינָה אַחַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כה), "מֵפִיץ וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן וְכוּ'". וְכֵן בַּקְּדֻשָּׁה אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כְּתִיב, "אִם שָׁנוֹתִי בָּרָק חַרְבִּי וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, בָּשָׂר וָדָם זוֹרֵק חֵץ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹרֵק חֵץ

וּמַחֲזִירָהּ. וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הֵבִיא שָׁם זֶה הַפָּסוּק לְעִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁחֶרֶב וְחֵץ הֵם בְּחִינָה אַחַת, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי שְׁחִיטַת הַקְּרָבָּנוֹת בְּחֶרֶב וְסַכִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת חִצִּים בְּחִינַת תֹּקֶף הַדִּין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין מֵהַבְּהֵמָה כָּל הַחִצִּים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם כָּל הִתְעָרְבוּת הָרַע, שֶׁהוּא תֹּקֶף רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, שֶׁנֶּאֱחָז בָּהּ. וְעַל-יְדֵי הַחֶרֶב שֶׁל שְׁחִיטָה מַמְתִּיקִין הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם וּמוֹצִיאִים מִמֶּנָּה כָּל הָרַע, וּמְבָרְרִין רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה הַטּוֹב מֵהָרַע עַל-יְדֵי בְּחִינַת זְרִיקַת הַחִצִּים וְהַחְזָרָתָן הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׁחִיטָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשְׁחִיטָה בְּהוֹלְכָה וַהֲבָאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁעִוּר סַכִּין, כְּדֵי שֶׁיּוֹלִיךְ וְיָבִיא, כִּי עִקַּר הַשְׁחִיטָה בִּבְחִינַת הוֹלְכָה וַהֲבָאָה, בְּחִינַת זְרִיקַת הַחִצִּים וְהַחְזָרָתָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ תּוֹכָחָה (סִימָן ח, לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) מֵעִנְיַן הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל מַה שֶּׁבָּלְעָה מֵהַקְּדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְקַלְקֵל הָרַחֲמָנוּת וְהִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף וְכוּ', אָזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא בּוֹלַעַת אֶת הַתְּפִלָּה. וּכְשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת זֶה בְּחִינַת הַחִצִּים הַנַּ"ל שֶׁנִּזְרָקוּ לְהַשְׁכִּינָה, כִּבְיָכוֹל, וַאֲזַי צָרִיךְ זֶה הַבַּעַל כֹּחַ לְהִתְפַּלֵּל דַּיְקָא תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁמְּשָׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְעַל-כֵּן זֹאת הַתְּפִלָּה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת חִצִּים, אֲבָל דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֹאת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, הוּא חוֹזֵר וּמוֹצִיא כָּל הַחִצִּים מֵהַשְׁכִּינָה מִבַּת הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי זֹאת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הוּא מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמוֹצִיא בָּלְעָהּ מִפִּיהָ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִין וְנִתְבַּטְּלִין הַחִצִּים שֶׁזָּרְקוּ לְהַבַּת מֶלֶךְ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִבֹּאר שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁחִיטָה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל (וְעַיֵּן עוֹד מִזֶּה לְקַמָּן, אִם יִרְצֶה ה'):

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת דָּגִים וַחֲגָבִים אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה וְלִמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפָּסוּק, "וְכָל נֶפֶשׁ חַיָּה הָרוֹמֶשֶׁת בַּמַּיִם וְכוּ' וּלְכָל נֶפֶשׁ הַשּׁוֹרֶצֶת וְכוּ'"; שֶׁחֲגָבִים אִתְקַשׁוּ לְדָגִים, וְעַל-כֵּן אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה. כִּי עִנְיַן הַמִּבְצָר שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּה סוֹד הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בֶּחָלָל הַפָּנוּי שֶׁנִּתְהַוֶּה עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם כַּיָּדוּעַ, וּבְתוֹכָהּ צָרִיךְ שֶׁתִּתְעַיֵּן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה (בְּסִימָן סד, לִקּוּטֵי חֵלֶק א).וְעַיֵּן עוֹד מַה שֶּׁמָּצָאתִי מִכְּתָב יַד רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעִצְמוֹ שֶׁכָּתַב הַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ. וְזֶה בְּחִינַת הַמִּבְצָר שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל, כִּי מִבֹּאר שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, כִּי יֵשׁ מִבְצָר

שֶׁל מַיִם וְשָׁם הֵם עֶשֶׂר חוֹמוֹת זוֹ לִפְנִים מִזּוֹ וְכֻלָּן שֶׁל מַיִם, וְגַם הַקַּרְקַע שֶׁהוֹלְכִין עָלֶיהָ שָׁם בְּתוֹךְ הַמִּבְצָר הוּא גַּם כֵּן שֶׁל מַיִם. וְכֵן יֵשׁ שָׁם אִילָנוֹת וּפֵרוֹת הַכֹּל שֶׁל מַיִם. וְיִפְּי הַמִּבְצָר וְגֹדֶל הַחִדּוּשׁ שֶׁל זֶה הַמִּבְצָר אֵין צְרִיכִין לְסַפֵּר, כִּי בְּוַדַּאי הוּא חִדּוּשׁ נִפְלָא מְאֹד, מֵאַחַר שֶׁהוּא מִבְצָר שֶׁל מַיִם. וְלִכְנֹס בְּתוֹךְ זֶה הַמִּבְצָר אִי אֶפְשָׁר, כִּי יִהְיֶה נִטְבַּע בַּמַּיִם מִי שֶׁיִּכְנֹס בּוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא כֻּלּוֹ שֶׁל מַיִם. וְהַבַּת מַלְכָּה הַנַּ"ל בָּרְחָה לְשָׁם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁהוּא סוֹד חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁצִּמְצֵם אוֹרוֹ מִשָּׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִדְמֶה שֶׁאֵין שָׁם אוֹר הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם אֱלֹקוּתוֹ עַל-יְדֵי שׂוּם חָכְמָה וְשֵׂכֶל, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם בְּהֶחָלָל הַפָּנוּי בְּעַצְמוֹ יֵשׁ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא חָכְמָה וְשֵׂכֶל, רַק שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל הַנֶּעְלָם וְהַנִּסְתָּר בִּבְחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין עַתָּה עַד לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁיִּתְגַּלֶּה שֶׁהֶחָלָל הַפָּנוּי הוּא כְּהַהוּא קְמָצָא דִּלְבוּשֵׁיהּ מְנִיהּ וּבֵיהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר וְכוּ'. בְּחִינַת צֶדֶק לָבָשְׁתִּי וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). נִמְצָא, שֶׁבֶּאֱמֶת גַּם הַצִּמְצוּם בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא הֶחָלָל הַפָּנוּי גַּם הוּא בְּחָכְמָה נַעֲשָׂה כְּמוֹ כָּל הַבְּרִיאָה בְּעַצְמָהּ שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּחָכְמָה בְּחִינַת כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בֶּזֶה הָעוֹלָם זֶה הַשֵּׂכֶל אֵיךְ בֶּאֱמֶת יֵשׁ גַּם לֶהֶחָלָל הַפָּנוּי אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אוֹר הַחָכְמָה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא פָּנוּי כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לְהַבְּרִיאָה. זֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַתָּה בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׂוּם אֹפֶן עַד לֶעָתִיד (כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם):

וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל, כִּי מַיִם הוּא בְּחִינַת חָכְמָה וְשֵׂכֶל, בְּחִינַת וּמַלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וְשָׁם בִּבְחִינַת הַמַּיִם, הַיְנוּ בִּבְחִינַת הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁהָאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, שָׁם מִבְצָר שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם עֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם וְכוּ', שֶׁהֵם בְּנָיָנִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים וְגַן וּפֵרוֹת וְכוּ'. וְהַכֹּל שֶׁל מַיִם. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשִׂכְלֵנוּ כְּלָל אֵיךְ בּוֹנִין בְּנָיָנִים מֵהַמַּיִם בְּעַצְמָן, אַךְ זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי הַנַּ"ל, שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ בּוֹ שֵׂכֶל וְהַכֹּל נִתְהַוֶּה מִן הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה וְכָל הַצִּמְצוּם שֶׁל הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא חֶלֶל הַפָּנוּי; הַכֹּל נִתְהַוֶּה בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמִּבְצָר שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֶשֶׂר חוֹמוֹת וְכוּ' וְכֻלָּן שֶׁל מַיִם, כִּי מַיִם בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל. וְעֶשֶׂר חוֹמוֹת מְרַמְּזִין עַל כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה תִּקּוּנִין, בְּחִינַת עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכָל אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה תִּקּוּנִין, עֶשֶׂר סְפִירוֹת, עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַבְּרִיאָה. לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָם וּלְגַלּוֹתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי, כִּי אִם לֹא כֵּן, לֹא הָיָה מָקוֹם לְהַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ גַּם שָׁם בַּהֶחָלָל הַפָּנוּי בְּעַצְמוֹ יֵשׁ שֵׂכֶל וְדַעַת. נִמְצָא, שֶׁאֵינוֹ פָּנוּי רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וְכָל הַצִּמְצוּם שֶׁל

הֶחָלָל הַפָּנוּי, הַכֹּל נִתְהַוֶּה מִן הַמַּיִם בְּעַצְמָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, אַף שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בַּשֵּׂכֶל. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת זֶה הַמִּבְצָר שֶׁל מַיִם הוּא חִדּוּשׁ נִפְלָא וְאֵין שׁוּם אָדָם שֶׁיּוּכַל לְכָנֵס בּוֹ כִּי יִהְיֶה נִטְבָּע בַּמַּיִם שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף, כִּי בְּוַדַּאי אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְכָנֵס בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי הַנַּ"ל, לַחֲקֹר בְּזֶה הַשֵּׂכֶל כִּי יִהְיֶה נִטְבָּע שָׁם, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר, "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן". (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן גַּם הַבְּרִיאָה בְּגַשְׁמִיּוּת, הַכֹּל נִתְהַוֶּה מִן הַמַּיִם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַמַּיִם תְּחִלָּה לְכָל הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִתְּחִלָּה הָיָה הָעוֹלָם מַיִם בְּמַיִם, וְאַחַר כָּךְ בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מִן הַמַּיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "יִקָּווּ הַמַּיִם וְכוּ' וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁהֶעָפָר בְּעַצְמוֹ נִתְהַוָּה מִן הַמַּיִם וְאַחַר כָּךְ בָּרָא מִן הֶעָפָר כָּל תּוֹלְדוֹת הָאָרֶץ. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל נִתְהַוָּה מִן הַמַּיִם, כִּי הָאָרֶץ וְהֶעָפָר בְּעַצְמוֹ נִתְהַוָּה מִן הַמַּיִם כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם". וְכָל זֶה מְרֻמָּז שֶׁהַכֹּל נִתְהַוָּה וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינַת הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הַנַּ"ל שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ שֶׁנִּתְהַוָּה בְּחָכְמָה בְּתוֹךְ הַצִּמְצוּם, שֶׁצִּמְצֵם אוֹר חָכְמָתוֹ לַצַּדִּדִין וְהַחָכְמָה הוּא בְּחִינַת מַיִם כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת גַּם הַצִּמְצוּם בְּעַצְמוֹ הוּא מִמַּיִם, כִּי גַּם בְּהַצִּמְצוּם נֶעְלָם וְנִסְתָּר חָכְמָה וְשֵׂכֶל, רַק שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל מִן הַמַּיִם, שֶׁכָּל הַבְּנְיָנִים שֶׁהֵם כְּלַל הַבְּרִיאָה עִם כָּל הַצִּמְצוּמִים הַכֹּל מִמַּיִם, כִּי הַכֹּל מִן הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל רַק שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת, כִּי אָסוּר לַחֲקֹר בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי עִקַּר הַבְּרִיאָה הוּא עַל יְסוֹד הֶעָפָר הַגַּשְׁמִי, כִּי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁהוּא הָעִקָּר, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל הוּא נִבְרָא עַל הָאָרֶץ דַּיְקָא, כִּי הַכְּרֵחַ לְצַמְצֵם הַמַּיִם עַד שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים עָפָר גַּשְׁמִי כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הָאָדָם וְכָל הַנִּבְרָאִים לְהִתְקַיֵּם עָלָיו, כִּי בַּמַּיִם אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְכָנֵס, כִּי שָׁם הוּא סוֹד הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל, שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה עַד לֶעָתִיד שֶׁיִּתְקַיֵּם, "וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים", 'כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁהַדַּעַת יִתְגַּלֶּה מַמָּשׁ כְּמוֹ הַמַּיִם הַמְכַסִּים אֶת הַיָּם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בְּחִינַת עֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִסּוֹד הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל. וּלֶעָתִיד יִתְגַּלֶּה זֶה הַדַּעַת, כִּי יֵדְעוּ אֶת ה' בְּשֵׂכֶל נִפְלָא שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁצִּמְצֵם אוֹרוֹ לַצַּדִּדִין כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לַבְּרִיאָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ וְהוּא מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין וְכוּ', כִּי יַשִּׂיגוּ הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי, וְכָל הַדַּעַת הַזֶּה יִתְמַלֵּא הָאָרֶץ כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁכָּל זֶה הוּא כְּמוֹ הַמַּיִם הַמְכַסִּים עַל הַיָּם שֶׁיֵּשׁ שָׁם עֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁעַד הֵנָּה לֹא נִתְגַּלּוּ בָּעוֹלָם וְאָז יַשִּׂיגוּ אוֹתָן הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת. וּכְמוֹ הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם הַמְכַסִּים עַל הַיָּם, כְּמוֹ כֵן יִזְכּוּ לָדַעַת אֶת ה', כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין נִתְגַּלֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר לָדַעַת אֶת ה' בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן עַתָּה

עִקַּר חִיּוּתֵנוּ הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁמַּכְנִיסִין בָּנוּ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מְקַבְּלִין הָאָרַת הַדַּעַת מִשָּׁם מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, אֲבָל לֶעָתִיד יִתְגַּלֶּה זֶה הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל אֵיךְ גַּם בַּהֶחָלֵל הַפָּנוּי נֶעְלָם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז יִתְיַשְּׁבוּ כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַסְּפֵקוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁקָּשֶׁה עַל ה' יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהֶחָלֵל הַפָּנוּי (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב):

וְעַל-כֵּן מְדֻקְדָּק הֵיטֵב הַפָּסוּק, וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים דַּיְקָא, כִּי הַדַּעַת הוּא מַמָּשׁ בְּבְחִינַת הַמַּיִם עַל הַיָּם שֶׁהֵם סוֹד הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם סוֹד הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶחָלֵל הַפָּנוּי שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד כַּנַּ"ל. וְכָל הָעֶשְׂרָה מִינֵי חִצִּים הַנַּ"ל נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם נִתְהַוּוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחִצִּים הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַשְּׁבִירָה הָיָה בִּבְחִינַת שֵׁם ב"ן שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר. וּמַיִם הוּא בְּחִינַת שֵׁם מ"ה הֶחָדָשׁ שֶׁמִּשָּׁם הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שֵׁם הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם סוֹד הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶחָלֵל הַפָּנוּי שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן, כִּי עִקַּר הַשְּׁבִירָה הָיְתָה מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהֶעְלֵם, שֶׁנִּתְעַלֵּם סוֹד הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצִּמְצוּם שֶׁמִּשָּׁם תִּקֵּף הַדִּין וְעַל-יְדֵי-זֶה הִתְגַּבְּרוּ הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסִּיגִים שֶׁהָיוּ בְּהַכֵּלִים וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא יָכְלוּ לִסְבֹּל הָאוֹר, כִּי הָיָה רַב מִכֹּחָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁבְּרוּ וּמִשָּׁם נִתְהַוּוּ הַקְּלִפּוֹת, אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלֵל הַפָּנוּי יִתְתַּקֵּן הַשְּׁבִירָה לְגַמְרֵי וְיִתְבַּטֵּל כָּל הַקְּלִפּוֹת. נִמְצָא, שֶׁגַּם הַקֻּשְׁיוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵרִבּוּי אוֹר, מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, גַּם הֵם עִקַּר כֹּחָם וִינִיקָתָם הוּא מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי, הַיְנוּ מֵהַקֻּשְׁיוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחָלָל הַפָּנוּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן. כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַקְּלִפּוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵהַשְּׁבִירָה, עִקַּר הִתְהַוּוּתָם וְכֹחָם מֵהִתְחַלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּין (וְהָבֵן כָּל זֶה הֵיטֵב). וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּכִתְבֵי הָאַר"י וְתִמְצָא הַדְּבָרִים מְבֹאָרִים אִם עֵינֶיךָ שֵׂכֶל לָךְ. וְכֵן רוֹאִין בַּחוּשׁ בְּעִנְיַן הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁכֻּלָּם תְּלוּיִים וְנִסְבָּכִים זֶה בָּזֶה, שֶׁגַּם הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן הַנִּמְשָׁכִין מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מֵהַשְּׁבִירָה גַּם הֵם נִשְׁרָשִׁים וְנִסְבָּכִים בְּהַקֻּשְׁיוֹת שֶׁל הֶחָלֵל הַפָּנוּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, וְעַל-כֵּן אָסוּר לִכְנֹס בַּחֲקִירוֹת כְּלָל, כִּי אֲפִלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן יָכוֹל כְּהֶרֶף עַיִן לִכְנֹס מֵהֶם לְהַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, כִּי הַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה, כִּי גַּם הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מֵהַשְּׁבִירָה עִקַּר שָׁרְשָׁם וְכֹחָם מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלֵל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל. כִּי אִם לֹא הָיָה נֶעְלָם סוֹד הַצִּמְצוּם, לֹא הָיָה שׁוּם הִתְהַוּוּת הַקְּלִפּוֹת כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֶעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה סוֹד הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצִּמְצוּם בֶּאֱמֶת יִתְבַּטְּלוּ הַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי וְיִתְקַיֵּם בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁם מ"ה הֶחָדָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עַתִּיק, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן יִהְיֶה נִשְׁלָם רַק לֶעָתִיד, אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל הַתִּקּוּן בִּשְׁעַת הִתְהַוּוּת הַבְּרִיאָה כַּמּוּבָן בַּכְּתָבִים,

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד שֵׁם מַ"ה הֶחָדָשׁ שֶׁהִמְשִׁיךְ לְתַקֵּן הַכֵּלִים וּמִשָּׁם נִתְהַוֶּה כָּל הָאֲצִילוּת וְכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן נִשְׁאֲרוּ כַּמָּה נִיצוֹצִין בְּהַקְּלִפּוֹת בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁלֹּא יֵשְׁלְמוּ לְהִתְבָּרֵר עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ:

וּמֵחֲמַת אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְרֵי כֵּלִים שֶׁלֹּא נִתְתַּקְּנוּ עֲדַיִן בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה מֵחֲמַת שֶׁבָּהֶם לֹא הֵאִיר עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. מֵחֲמַת זֶה יֵשׁ עֲדַיִן אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַקְּשָׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁל כָּל הַמְחַקְּרִים, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע (כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים) וּמִשָּׁם כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁבָּרְחָה הַבַּת מֶלֶךְ לְתוֹךְ עֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הִגִּיעַ אֵלֶיהָ לְשָׁם כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ מֵהַדִּינִים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן כַּנַּ"ל.

וּבָזֶה אָנוּ עוֹסְקִין כָּל יְמֵינוּ לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, לְבָרֵר וּלְתַקֵּן שְׁאָרֵי הַנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל, כְּדֵי לְהוֹצִיא הַחִצִּים מֵהַבַּת מֶלֶךְ וּלְרַפְּאוֹתָהּ, כִּי כָּל אֶחָד לְפִי עֲוֹונוֹתָיו, חַס וְשָׁלוֹם, כֵּן נוֹתֵן כֹּחַ בְּשִׁבְרֵי כֵּלִים וּמִתְגַּבְּרִים הַחִצִּים בְּהַשְׁכִּינָה כִּבְיָכוֹל, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת כִּי חִצֶּיךָ נְחָתוּ בִי, בְּחִינַת דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וַיְצַבֵּנִי כַּמַּטָּרָה לַחֵץ, הַנֶּאֱמָר בְּעֵת הַגָּלוּת שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "וְהוּא מְחוֹלֵל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹונוֹתֵינוּ וְכוּ' אִישׁ מַכְאוֹבוֹת וִידוּעַ חֹלִי", הַנֶּאֱמָר עַל נִשְׁמַת מְשִׁיחַ דְּסִבִּיל מַרְעִין וּמַכְתִּשִׁין, שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת בַּת מֶלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁסּוֹבֶלֶת כְּאֵבִים וְעִנּוּיִים וְכוּ' מֵעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים הַנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ כָּל אֶחָד כְּפִי תְּשׁוּבָתוֹ וּכְפִי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים כֵּן הוּא מוֹסִיף כֹּחַ בְּהַצַּדִּיק הָעוֹסֵק בִּרְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה כָּל הַחִצִּים וּלְרַפְּאוֹתָהּ. וְכָל זְמַן הַגָּלוּת נֶאֱמַר עַל הַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, "כִּי גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא לָךְ". וּכְתִיב, "הַצָּרִי אֵין בְּגִלְעָד אִם רוֹפֵא אֵין שָׁם, כִּי מַדּוּעַ לֹא עָלְתָה אֲרוּכַת בַּת עַמִּי", וּכְתִיב, "כָּל רֹאשׁ לָחֳלִי וְכָל לֵבָב דַּוִּי מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ אֵין בּוֹ מְתֹם פֶּצַע וְחַבּוּרָה וְכוּ'", הַכֹּל מֵחִצִּים הַנַּ"ל. וּלְעָתִיד יִתְקַיֵּם, "מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא"; בַּמָּה שֶׁמּוֹחֵץ הוּא רוֹפֵא. בִּבְחִינַת וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדַי, הַנֶּאֱמָר שָׁם בְּעִנְיַן שֶׁהוּא מַה שֶׁזּוֹרֵק חֵץ וּמַחֲזִירָהּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא רוֹפֵא הַבַּת מֶלֶךְ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מִשִּׁבְרֵי כֵּלִים כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין הַחִצִּים מֵהַבַּת מֶלֶךְ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁחִיטָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל זוֹרֵק חֵץ וּמַחֲזִירָהּ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין

הֲאָרָה מֵעוֹלָם הַתִּקּוּן, מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁל סוֹד הַצִּמְצוּם שֶׁתִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן. כִּי עִקַּר כָּל הַדִּינִים שָׁרְשָׁן מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם כַּיָּדוּעַ שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ וְנִתְהַוּוּ כָּל הַדִּינִים עַד שֶׁלִּפְעָמִים נִתְהַוּוּ מֵהֶם דִּינִים קָשִׁים עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מִשִּׁבְרֵי כֵּלִים. וּכְשֶׁרוֹצִים לְהַמְתִּיק הַדִּינִים אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקָם כִּי אִם בְּשָׁרְשָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת לְשָׁרֶשׁ הַדִּין שֶׁנִּמְשַׁךְ מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי וּמִי שֶׁיָּכוֹל לְכָנֵס לְשָׁם, כְּגוֹן, צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, הֵם יְכוֹלִים לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַדִּינִים הוּא מִמַּה שֶׁנֶּעְלַם הַשֵּׂכֶל שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי, כִּי עִקַּר כָּל הַדִּינִים הוּא מֵהַסְתָּרַת הַדַּעַת, כִּי הַדַּעַת בְּחִינַת רַחֲמִים, וְהַסְתָּרַת הַדַּעַת בְּחִינַת דִּינִים (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים).וְעִקַּר כָּל הַסְתָּרַת הַדַּעַת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ מֵהַסְתָּרַת הַדַּעַת שֶׁבָּחָלָל הַפָּנוּי וּמִשָּׁם אֶחְיְזַת כָּל הַדִּינִים וְהַקְּלִפּוֹת וְהַקְּשָׁיוֹת. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁיָּכוֹל לִכְנֹס לְתוֹךְ הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי וְיוֹדֵעַ וּמַשִּׂיג שָׁם נֶעְלָם וְנִסְתָּר ה' יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיךְ הָאֲרָה מֵהַדַּעַת וְהַתִּקּוּן שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, עַל-יְדֵי-זֶה מְמַלֵּא נִתְבַּטְּלִין וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁהָיוּ יוֹנְקִים מִזֶּה הַצִּמְצוּם וְהַהֶסְתָּרָה, מֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלָּה שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן, הַיְנוּ עַל-יְדֵי תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַדִּינִים עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שָׁם נֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק י

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַשְׁחִיטָה הוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן, שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמְעוֹרְרִין שֹׁרֶשׁ הַדִּין שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֶרֶב וְהַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה. וּמֵאַחַר שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין מִצְוַת ה' יִתְבָּרַךְ בַּחֶרֶב הַזֶּה וְשׁוֹחֲטִין כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ, נִמְצָא שֶׁאָנוּ מְגַלִּין שָׁגַם בְּתֹקֶף הַדִּין בִּבְחִינַת חֶרֶב וְסַכִּין גַּם שָׁם נֶעְלָם וְנִסְתָּר חָכְמָתוֹ וְרַחֲמָנוּתוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הַשְׁחִיטָה הִיא רַחֲמָנוּת גָּדוֹל עַל הַבַּעַל חַי, כִּי הוּא עִקַּר תִּקּוּנוֹ לָנֶצַח. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מְצַוֹת שְׁחִיטָה אָנוּ מַמְתִּיקִין הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן וּמְבָרְרִין הַטּוֹב מֵהָרַע רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בְּחִינַת סְיָגֵי הַדִּינִים; מְבָרְרִין אוֹתָן וּמַמְתִּיקִין וּמְתַקְּנִים אוֹתָם עַל-יְדֵי הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה בִּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּגִים וַחֲגָבִים אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה, כִּי דָּגִים וַחֲגָבִים שָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, עַל-כֵּן אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה, כִּי דָּגִים גְּדֵלִים בַּמַּיִם שֶׁשָּׁם הֵם בְּחִינַת הֶעְשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים נִמְשְׁלוּ לְדָגִים, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ (כְּמוֹ שֶׁבֹּאַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר). בְּחִינַת עוֹלַם הַתִּקּוּן שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכָל דּוֹר תִּקּוּנִים נִפְלָאִים מִבְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל

מַיִם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר קִיּוּם הַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם הֵם בְּזִכּוּת וְכֹחַ מִצְוַת צְדָקָה (כַּמְבֹאָר בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן סִימָנֵי דָּגִים: סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת וְעִקַּר הוּא קַשְׂקֶשֶׂת, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת וְכוּ', כִּי קַשְׂקֶשֶׂת בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיוֹן, בְּחִינַת שִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים, (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב לְעֵיל בְּהִלְכוֹת דָּגִים, עַיֵּן שָׁם). כִּי צְדָקָה הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁהוּא כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁיהּ מַנְיֵהּ וּבֵיהּ, בְּחִינַת וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי וְכוּ'. בְּחִינַת צֶדֶק לְבַשְׁתִּי וְכוּ' וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן צְדָקָה הוּא בְּבְחִינַת הַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת דָּגִים, שֶׁצְּדָקָה הִיא בְּחִינַת מַיִם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי שַׁיָּךְ לְכָאן, כִּי צְדָקָה בְּחִינַת הָעֶשֶׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, בְּחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת צֶדֶק לְבַשְׁתִּי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם חֲגָבִים נִמְשְׁלוּ לְדָגִים וּפְטוּרִים מִשְּׁחִיטָה, כִּי גַּם חֲגָבִים הֵם מִבְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁהַצְּמָחִים הוּא כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁיהּ מַנְיֵהּ וּבֵיהּ (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה בֹּא הַנַּ"ל), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִנְנִי מֵבִיא מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבֻלֶךָ. וְעַל-כֵּן חֲגָבִים אִתְקַשׁוּ לְדָגִים וּפְטוּרִים מִשְּׁחִיטָה, כִּי שָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה, כִּי עִקַּר הַשְּׁחִיטָה הוּא בִּבְחִינַת הַמְתָקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד בְּתַחְלַת הַצְּמָחִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁדָּגִים וַחֲגָבִים הֵם בְּעַצְמָן נִמְשְׁכוּ מִבְּחִינָה זֹאת, עַל-כֵּן אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה:

חלק יא

וְזֶה שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, שֶׁהַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם עוֹמְדִין עַל-יְדֵי הָרוּחוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן עִקַּר רְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ עַל-יְדֵי הָעֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה שֶׁזּוֹכֶה לָהֶם זֶה שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּיָדוֹ מִשְׁקָל לְכָל הָעֲשָׂרָה מֵינֵי רוּחוֹת, וְעַיֵּן שָׁם, כִּי הַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְגִינָה (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה בֹּא הַנַּ"ל), שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי נְגִינָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּחִינַת תְּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁהֵם אַרְבַּע בְּחִינוֹת טַנְתַּ"א (טְעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִין אוֹתִיּוֹת) וְכוּ', הַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה וְעוֹלִין וְנִתְתַּקְּנִין זֶה עַל-יְדֵי-זֶה כַּמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁבָּרְחָה מֵהַחִצִּים לְתוֹךְ הַחוֹמוֹת מַיִם, וְהַחוֹמוֹת שֶׁל מַיִם בְּעַצְמָן עוֹמְדִים עַל-יְדֵי הָרוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַדֹּפֶק וְרוּחַ נְגִינָה, כִּי רוּחַ הַנְּגִינָה מְחַיָּה רוּחַ הַדֹּפֶק (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא), כִּי גַּם הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת טַנְתַּ"א, הַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה וְנִמְשָׁךְ זֶה בָּזֶה, וְעִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת טְעָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְגִינַת

הַטְּעָמִים, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וְהוּא תִּקּוּן הַכֹּל (כַּמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וּבְהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל), וְהָבֵן כָּל זֶה הֵיטֵב:

הלכות ביצים

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' בְּסִימָן יט בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א:

סִימָנֵי בֵּיצִים, רֹאשָׁהּ אֶחָד כַּד וְרֹאשָׁהּ אֶחָד חַד. כִּי בֵּיצִים הֵם בְּחִינַת תְּפִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, עַל רְצִיצָא דְּמֵיתֵי בְּבֵעוּתֵהּ (סִימָן כו) מִלְּשׁוֹן צְלוֹתֵהּ וּבָעוּתֵהּ שֶׁהוּא לְשׁוֹן בִּיעָתָא, כִּי הַבֵּיעִים הֵם קֹדֶם הַהֲוָיָה, דְּהַיְנוּ הִתְהַוּוּת אֶפְרוֹחִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים, בְּחִינַת יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שָׁם), דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַהֲוָיָה, כִּי הַתְּפִלָּה קוֹדֶמֶת לָעוֹלָם. וְעִקַּר הִתְהַוּוּת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם קִיּוּם כָּל הָעוֹלָם הוּא מִשָּׁם, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא עִקַּר הַחַיּוּת וּבִבְחִינַת הַתְּפִלָּה שָׁם נַעֲלָם בְּכֹחַ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין כָּל הַדְּבָרִים מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּיצִים שֶׁהָאֶפְרוֹחִים נַעֲלָמִין שָׁם בְּכֹחַ, וּמִשָּׁם חַיּוּתָם שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּתִּקּוּנִים בַּהַקְדָּמָה דף ב, אֶפְרוֹחִים אוֹ בֵּיצִים, 'בֵּיצִים', מָארֵי מִקְרָא, 'אֶפְרוֹחִים', מָארֵי מִשְׁנָה, כִּי הַמִּקְרָא בְּחִינַת כֹּחַ, כִּי שָׁם נַעֲלָם הַמִּשְׁנָה בְּכֹחַ, וְהָאֶפְרוֹחִים הַיּוֹצְאִים מִן הַבֵּיצִים, מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, זֶה בְּחִינַת מִשְׁנָה שֶׁהָיְתָה נַעֲלָמֶת בְּהַמִּקְרָא בְּכֹחַ, וּמִשָּׁם יוֹצֵאת מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל:

וְזֶה בְּחִינַת סִימָן טָהֳרָה שֶׁל הַבֵּיצִים כְּשֶׁרֹּאשָׁהּ אֶחָד כַּד וְרֹאשָׁהּ אֶחָד חַד וְזֶה בְּחִינַת קָצָר מִלְּמַעְלָה וְרָחָב מִלְּמַטָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה וּשְׁלֵמוּתָהּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תְּהִלָּל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כְּשֶׁהִיא בִּבְחִינַת מַיִן מְתוּקִין, מַיִן דְּדַכְיָן זֶרַע קֹדֶשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּיצִים טְהוֹרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶרַע קֹדֶשׁ מַיִן דְּדַכְיָן, שֶׁמֵּהֶם הִתְהַוּוּת הָאֶפְרוֹחַ הַטָּהוֹר, וְאָז אַרְיֵה נֶחְית, שֶׁהוּא בְּחִינַת קָצָר מִלְּפָנָיו וְרָחָב מִלְּאֲחָרָיו. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא נִקְרָא "אֲרִיאֵל" עַל שֵׁם שֶׁהוּא קָצָר מִלְּפָנָיו כְּמוֹ אַרְיֵה, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאֶה", כִּי שָׁם עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, וְעַל-כֵּן הָיָה קָצָר מִלְּפָנָיו וְרָחָב מִלְּאֲחָרָיו כְּמוֹ אַרְיֵה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא קָצָר מִלְּמַעְלָה וְרָחָב מִלְּמַטָּה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בֵּיצִים אֵין צְרִיכִין הֶתֵּר שְׁחִיטָה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת מַיִן דְּדַכְיָן זֶרַע קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל,

כִּי הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מַיִן דְּדַכְיָין, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֶחֵר הַבֵּיצִים, שֶׁאֵין בָּהֶם אִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי וְאֵינוֹ צָרִיךְ תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה מִפְּסוּק הַנֶּאֱמַר בְּקֶן צִפּוֹר, "וְהַבָּנִים תְּקַח לָךְ", 'לְךָ' וְלֹא לִכְלָבֶיךָ, וְלֹא לְכִלְבֶיךָ דַּיְקָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת כַּלְבָּא נָחֵית, בְּחִינַת מַיִן מְרִירִין זָרֵע טָמֵא, בְּחִינַת בֵּיצִים טְמֵאִים, כִּי הַבֵּצִים טְהוֹרִים הַנַּ"ל, הֵם בְּבְחִינַת מַיִן דְּדַכְיָין, בְּחִינַת אַרְיֵה נָחֵית כַּנַּ"ל. וְאֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה כְּלָל, כִּי הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ כַּנַּ"ל שֶׁאֵין שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם כְּשֶׁיּוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁאָז צְרִיכִין תִּקּוּן הַנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

סִימָנֵי בֵּיצִים, אִם הָיוּ שְׁנֵי רָאשֵׁיהָ כַּדִּין אוֹ שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּין הוּא בְּוַדַּאי מֵעוֹף טָמֵא. וְאִם הָיָה רֹאשָׁהּ אֶחָד כַּד וְרֹאשָׁהּ אֶחָד חַד, אָז אֶפְשָׁר, הִיא טְהוֹרָה. וַאֲזַי אִם אוֹמֵר מֵעוֹף פְּלוֹנִי וְכוּ' יְכוֹלִין לְקַנּוֹת מִמֶּנּוּ, אֲבָל עַל הַסִּימָנִים הַנַּ"ל לְבַד אֵין סוֹמְכִין וְכוּ':

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, עַל פְּסוּק אֶכְתֹּב לוֹ רֻבֵּי תּוֹרָתִי כְּמוֹ זָר נֶחְשָׁבוּ (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן כח), שֶׁמִּי שֶׁיּוֹדֵעַ אֵיזֶה תּוֹרָה נִתְּנָה לִכְתֹּב וְאֵיזֶה לֹא נִתְּנָה לִכְתֹּב, הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בֵּין הָעַכּוּ"ם וְכוּ'. וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא; כִּי עִקַּר הַיִּתְרוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יֵשׁ לָהֶם גַּם כֵּן אֵיזֶה אֶחָיזָה, מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּכְתָב, הֵם יְכוֹלִים גַּם כֵּן לַעֲסֹק בָּהּ, אֲבָל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לֹא נִמְסְרָה רַק לְיִשְׂרָאֵל לְבַד, וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁיּוֹדֵעַ אֵיזֶה תּוֹרָה נִתְּנָה לִכְתֹּב וְאֵיזֶה לֹא נִתְּנָה לִכְתֹּב, הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַכּוּ"ם, כִּי עִקַּר יִתְרוֹן יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּמְסְרָה לָהֶם לְבַד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה אִיתָא בַּתִּקּוּנִים בַּפְּסוּק, "וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים". 'בֵּיצִים' מָאנֵי מִקְרָא. גַּם אִיתָא שָׁם, שֶׁבֵּיצִים הֵם בְּחִינַת אֲפָנִים, בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, וְעַל-כֵּן אֵין שׁוּם סִימָן מוֹעִיל לְהַכִּיר בֵּין בֵּיצִים טְהוֹרוֹת לִטְמֵאוֹת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁמִּינִים טְהוֹרִים וּמִינִים טְמֵאִים הֵם בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְטֻמְאַת הָעַכּוּ"ם. כִּי מִינִים טְהוֹרִים הֵם מִסִּטְרָא דִּיְשָׂרָאֵל, שֶׁהוּא סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, וּמִינִים טְמֵאִים הֵם מִסִּטְרָא דְּעַכּוּ"ם, שֶׁהֵם סִטְרָא דִּטְמָאָה. וְעַל-כֵּן עַם קָדוֹשׁ, יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מֻבְדָּלִין מִן הָעַמִּים, הֵם צְרִיכִין לִהְיוֹת מֻבְדָּלִין מִכָּל מִינִים טְמֵאִים שֶׁהֵם מִסִּטְרָא דִּלְהוֹן, רַק מַאֲכָלָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּטָהֳרָה, דְּהַיְנוּ מִינִים טְהוֹרִים שֶׁהֵם מִסִּטְרָא דְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר , "אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וְכוּ' וּבֵין הָעוֹף הַטָּמֵא וְכוּ' וְאַבְדֵּל אֶתְכֶם וְכוּ'",

כִּי כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל מֻבְדָּלִין מִן הָעַמִּים, כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת מֻבְדָּלִים מִמִּינִים טְמֵאִים שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת טֻמְאַת הָעַכּוּ"ם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֵּיצִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מִקְרֶא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁשָּׁם יֵשׁ גַּם לְהָעַכּוּ"ם אֵיזֶה אֲחִיזָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אֵין שׁוּם סִימָן מוֹעִיל בָּהֶם לְהַכִּירָם שֶׁהֵם טְהוֹרִים, כִּי שָׁם קְשֶׁה לְהַכִּיר סִטְרָא דְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מִינִים טְהוֹרִים, כִּי עִקַּר הַהֶכֵּר הוּא רַק עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכִּירִין אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּבְחִינַת מִקְרָא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם יֵשׁ גַּם לְהָעַכּוּ"ם אֵיזֶה אֲחִיזָה כַּנַּ"ל; שָׁם אִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, בֵּין מִינִים טְהוֹרִים לְטְמֵאִים. וְעַל-כֵּן בֵּיצִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מִקְרָא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה אֵין מוֹעִיל בָּהֶם שׁוּם הֶכֵּר סִימָן לְהַכִּירָם שֶׁהֵם טְהוֹרִים, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת מִקְרָא אִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר בֵּין טָהוֹר לְטָמֵא, בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, כִּי עִקַּר הַהֶכֵּר בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּבְחִינַת מִקְרָא, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יֵשׁ לָהֶם גַּם כֵּן אֵיזֶה אֲחִיזָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי עוֹפוֹת טְמֵאִים, כִּי עוֹפִין אִנּוּן נִשְׁמָתִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתִּקּוּנִים, וְעוֹפוֹת טְהוֹרִים הֵם הֵם בְּחִינַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעוֹפוֹת טְמֵאִים הֵם בְּחִינַת נִשְׁמוֹת הָעַכּוּ"ם וְעַל-כֵּן הֵם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה, הַיְנוּ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי עוֹפוֹת טְמֵאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמוֹת הָעַכּוּ"ם כְּנֶגֶד בְּחִינַת כ"ד סִפְרֵי מִקְרָא שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וּמֵאַחַר שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֵיזֶה אֲחִיזָה לָעַכּוּ"ם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹפוֹת טְמֵאִים, עַל-כֵּן הֵם גַּם כֵּן עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינִים זֶה לְעֻמַּת זֶה. וְעַל-כֵּן עוֹפוֹת טְהוֹרִים לֹא נִכְתְּבוּ בַּתּוֹרָה כְּלָל, כִּי עוֹפוֹת טְהוֹרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם יִתְרוֹן; שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא נִכְתְּבוּ בַּתּוֹרָה, רַק נִמְסְרוּ בְּעַל פֶּה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עוֹף טָהוֹר נֶאֱכָל בְּמָסֹרֶת, כִּי עִקַּר אֲכִילַת עוֹף טָהוֹר הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת מָסֹרֶת, הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי רַק עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֲחִיזָה בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁזֶּהוּ מַעֲלַת יִתְרוֹן יִשְׂרָאֵל עַל הָעַמִּים, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מֻתָּר בַּאֲכִילָה, כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל הוּא רַק מַה שֶּׁהוּא מִסִּטְרָא דִּידְהוּ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת סִימָנֵי בֵּיצִים, דְּהַיְנוּ רֹאשׁהּ אֶחָד כַּד וְרֹאשָׁהּ אֶחָד חַד, הוּא סִימָן טָהֳרָה. שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ כַּדִּין הוּא בְּוַדַּאי טָמֵא, כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם יִתְרוֹן שֶׁנִּמְסְרָה לָהֶם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אֲבָל בְּוַדַּאי הֵם נֶאֱחָזִין בִּשְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת, בְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי לָהֶם לְבַדָּם נִמְסְרוּ שְׁתֵּיהֶן, כִּי בֶּאֱמֶת שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת הֵם אֶחָד, כִּי כֻּלָּם נִתְּנוּ מֵרוֹעֶה אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּיו", כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ אֶחָד. וְיִשְׂרָאֵל הֵם מִסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה מִצַּד הָאַחְדוּת הַקָּדוֹשׁ וְעַל-כֵּן הֵם נֶאֱחָזִין בִּשְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת; שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁהּ אֶחָד כַּד וְאֶחָד חַד שֶׁהוּא

סִימַן טָהֳרָה. זֶה רָמָז שֶׁהוּא מִסְטָרָא דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה אֲשֶׁר שְׁנֵיהֶם אֶחָד. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁהּ אֶחָד כַּד, זֶה רָמָז עַל בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהוּא, כ"ד]עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה[סִפְרֵי הַמִּקְרָא. וְרֹאשׁהּ אֶחָד חַד, זֶה רָמָז עַל בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חַד, כִּי עִקַּר הַחִדּוּד הוּא בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַמְחַדְּדִין זֶה אֶת זֶה בַּהֲלָכָה (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל. שַׁבָּת סג). וְזֶה בְּחִינַת וְכַמַּסְמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסֻפוֹת, הַנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי מַסְמֵר רֹאשׁוֹ חַד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רֹאשׁהּ אֶחָד כַּד וְרֹאשׁהּ אֶחָד חַד הוּא סִימַן טָהֳרָה, כִּי זֶה רָמָז עַל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְיֻחָדִין שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת וְנֶאֱחָזִין בִּשְׁנֵיהֶם, כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. אֲבָל שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ כַּדִּין וּשְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּין הוּא סִימַן טֻמְאָה, כִּי זֶה בְּחִינַת סִטְרָא דְּעַכּוּ"ם, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַפֵּרוּד בֵּין קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְעַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ כַּדִּין אוֹ שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּין, כִּי אֵינָם מְחַבְּרִים יַחַד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ רוֹאִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם גַּם כֵּן בְּחִינַת בְּעַל פֶּה, הַיְנוּ מַה שֶׁחִכְמֵיהֶם בּוֹדִים לָהֶם מִלִּבָּם הַנְהָגוֹת וּמִשְׁפָּטִים בַּל יָדָעוּם וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אֲבָל כָּל הַתּוֹרוֹת פְּסוּלוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁחִכְמֵיהֶם בּוֹדִים לָהֶם בְּעַל פֶּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר; הֵיא פְּסוּלָה לְגַמְרֵי וְאֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה וּסְמִיכָה, כִּי הֵם אֵינָם מְחַבְּרִים תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁלָּנוּ דִּקְדֻשָּׁה הֵם כֻּלּוֹ חַד, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אֵין לָהּ שׁוּם פֵּרוּשׁ וּבֵאוּר כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּפִי הַמְקֻבָּל בְּיָדֵינוּ לְפָרֵשׁ כָּל מִקְרָא וּמִקְרָא עַל-פִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּמְסַר לָנוּ מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְכֵן תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְבַד גַּם כֵּן אֵין לָהּ מְצִיאוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי כָּל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִסְמָךְ עַל מִקְרָאוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי לֵיכָּא מִלְּתָא דְּלָא רְמִיזָא בָּאוֹרָיְתָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

נִמְצָא, כִּי שְׁנֵי הַתּוֹרוֹת הֵם אֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְקַיֵּם זֶה בְּלֹא זֶה כַּנַּ"ל, אֲבָל הָעַכּוּ"ם שֶׁאֵין מַאֲמִינִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁלָּנוּ אֵינָם יְכוֹלִים לִנֹּק וּלְקַבֵּל מִמֶּנָּהּ כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מַאֲמִינִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁלָּנוּ הַמְסוּרָה בְּיָדֵינוּ אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְהֵם מְפָרְשִׁים הַמִּקְרָאוֹת כְּפִי דַּעְתָּם הָרָעָה וּמְהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הֵם עוֹסְקִין בַּמִּקְרָא, עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לָהֶם שָׁם אֲחִיזָה קַלָּה מְעַט מְעַט עַל-יְדֵי הִשְׁתַּלְשְׁלוּת רַב, אֲבָל הַתּוֹרָה הַפְּסוּלָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁלָּהֶם, דְּהַיְנוּ מַה שֶׁהֵם בּוֹדִים מִלִּבָּם עַל-פִּי חָכְמָתָם, חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְדֵעוֹת זָרוֹת הִיא רְחוֹקָה לְגַמְרֵי מִתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלָּנוּ, כִּי אֵינָם נִסְמָכִים כְּלָל עַל שׁוּם מִקְרָא, וְאֵין לָהֶם שׁוּם מָסֹרֶת, רַק מַה שֶּׁהֵם בּוֹדִים בְּעַצְמָם מִלִּבָּם. וְעַל-כֵּן הֵם

בִּבְחִינַת נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, כִּי הֵם מַפְרִידִין בֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְאֵינָם מְקַשְּׁרִין וּמְחַבְּרִין יַחְדָּיו תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ כַּדִּין אוֹ שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּין שֶׁהוּא סִימָן טָמְאָה, מֵאַחַר שֶׁאֵין שָׁם בְּחִינַת סִימָן הִתְקַשְּׁרוּת שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם כַּ"ד וְחַ"ד כַּנַּ"ל, רַק כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֵּרוּד שֶׁהוּא סִטְרָא דְּטָמְאָה בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנֵי חִדּוּדִין שֶׁהִיא שׁוֹמֶרֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרוֹת פְּסוּלוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁחַכְמֵיהֶם מְחַדְּשִׁים לָהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּעַל פֶּה שֶׁלָּהֶם, שֶׁהִיא בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, בְּחִינַת שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּין שֶׁהִיא שׁוֹמֶרֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עֵץ חַיִּים לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרוֹת פְּסוּלוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת; הַמְהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, עַל-יְדֵי-זֶה אֵינָם יְכוֹלִים לִנֹּק מֵעֵץ הַחַיִּים מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִנֹּק מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁלָּנוּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ כַּדִּין שֶׁזֶּה רֶמֶז עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְבַד בְּלִי חִבּוּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלָּנוּ, הוּא בְּחִינַת סִימָן טָמְאָה, כִּי לֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְבַד בְּלִי אֱמוּנַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, הוּא מְהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְנַעֲשָׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת. וְעַל-כֵּן הוּא סִימָן טָמְאָה. וְכֵן שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּין, הַיְנוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְבַד בְּלִי חִבּוּר תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹרוֹת פְּסוּלוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם בּוֹדִים מִלִּבָּם כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, בְּחִינַת שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּין כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוּא גַּם כֵּן סִימָן טָמְאָה, אֲבָל רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד שֶׁזֶּה בְּחִינַת חִבּוּר שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִצַּד הָאַחְדוּת, שֶׁהֵם מְיַחֲדִין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ אֶחָד. וְעַל-כֵּן הוּא סִימָן טָהֳרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל אָסוּר לִסְמֹךְ עַל הַסִּימָנִים לְבַד כִּי שָׁם אִי אֶפְשָׁר לְהַבְחִין וּלְהַכִּיר מֵאַחַר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מִקְרָא בְּחִינַת עֲשָׂיָה כַּנַּ"ל.:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמַר 'מֵישְׁרָא דְּסַכִּינָא' וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן סִימָן ל, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ:

כִּי בֵּיצִים סִימָנָם, רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד. וְאָז נֶאֱמָן לוֹמַר שֶׁהֵם מֵעוֹף פְּלוֹנִי טָהוֹר, אֲבָל שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּים וְכוּ', הוּא בְּוַדַּאי מֵעוֹף טָמֵא, כִּי בֵּיצִים הֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (בַּהַקְדָּמָה דַּף ב) 'אוֹ בֵּיצִים', דְּא מָארֵי מִקְרָא וְכוּ'. וּמִקְרָא הוּא בַּעֲשָׂיָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיְּדוּעַ, כִּי בֵּיצִים הֵם בִּבְחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל,

שֶׁהִיא שִׁעוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא. וְעַל-כֵּן כַּמָּה שִׁעוּרִין שֶׁל תּוֹרָה מְשַׁעֲרִין בְּכַבֵּיצָה, כְּגוֹן שִׁעוּר לְחַלָּה וְלִמְנָחוֹת הוּא מ"ג בֵּיצִים וְכוּ'. וְכֵן כּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ וְשִׁעוּר אֲכִילָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה. וְכֵן שִׁעוּר הָאֶתְרוֹג הוּא בְּכַבֵּיצָה, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתִּקּוּנִים, 'אוֹ בֵּיצִים', דָּא אֶתְרוֹג דְּשִׁעוּרוֹ בְּכַבֵּיצָה, וְאֶתְרוֹג הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁהַבֵּיצִים הֵם בְּבְחִינַת שִׁעוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סִימָנָם רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד, כִּי חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁעַל יָדָהּ מַשִּׁיגִין הַשֵּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַשֵּׂגַת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים מֵעֶלְהָ לְעֶלְוּל, מִשֶּׁכָּל עֶלְיוֹן לְשֶׁכָּל תַּחְתּוֹן כְּמוֹ הַמְלַמֵּד וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה וְכוּ' (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל).וְזֹאת הַבְּחִינָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, הִיא בְּחִינַת שַׂעֲרָא בְּעִגּוּלָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עִגּוּלִים, בְּחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתָיִךְ (תְּהִלִּים פט, ט) (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְזֹאת הַחָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, וְהַחִיּוּת הוּא מְאוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים בִּבְחִינַת צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְכוּ', בִּבְחִינַת יֵשְׁבוּ יִשְׂרִים אֶת פָּנֶיךָ וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֹאת הַבְּחִינָה דְּהַיְנוּ הַחִיּוּת שֶׁמַּמְשִׁיךְ לְמַלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, מֵאוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר בְּחִינַת יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. 'יְשָׁרִים' דַּיְקָא בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד, שֶׁהִיא בְּחִינַת עִגּוּלִים וְיָשָׁר. וְכָל זֶה הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּיצָה, בְּחִינַת שִׁעוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא, בְּחִינַת אֶתְרוֹג שֶׁהוּא מַלְכוּת וְכוּ' שֶׁשִּׁעוּרוֹ בְּכַבֵּיצָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי מַלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל הִיא בְּחִינַת הַשֵּׂגַת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל, וְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם עִגּוּלִים וְיָשָׁר, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַשָּׂגָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם הוּא בְּחִינַת עִגּוּלִים, כִּי הָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כְּלָל, כִּי אוֹר הַשָּׂגָתוֹ הָיָה אֵין סוֹף וְכוּ', וְהֶצְרֵךְ, כִּבְיָכוֹל, לְצַמְצֵם אוֹרוֹ לַצְּדָדִין וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת עִגּוּלִים וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַזֶּה הִמְשִׁיךְ לְתוֹכוֹ, כִּבְיָכוֹל, אוֹר הַיָּשָׁר שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל הַנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הַפָּנִים, כִּי הַצִּמְצוּם הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הַשֵּׂכֶל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא, כִּבְיָכוֹל, פָּנוּי מֵאוֹרוֹ, דְּהַיְנוּ מֵהַשֵּׂכֶל עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם. וְאַחַר כָּךְ הִמְשִׁיךְ לְשָׁם אוֹר הַיָּשָׁר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הָיָה בְּעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ). וְכֵן בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וּבְכָל הַשָּׂגָה וְהַשָּׂגָה יֵשׁ בְּחִינָה זוֹ. וְזֶה עִקַּר הָאֲמָנוּת וְהַחָכְמָה שֶׁל צַדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְלַמֵּד הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל לְהַכְנִיס הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ לִבְנֵי אָדָם קְטַנִּים בְּמַעֲלָה. כִּי הַשָּׂגָתוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים. וּכְמוֹ שֶׁבְּעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הָיוּ צִמְצוּמִים הַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן

אֵצֶל כָּל הַשְּׁגָגָה וְהַשְּׁגָגָה, כִּי אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁנֶּעְלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ הוּא בְּבְחִינַת אֵין סוֹף וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׂיג זֹאת מֵחֲמַת רִבּוּי הָאוֹר וּצְרִיכִין לָזֶה רַבִּי גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד שֶׁיּוּכַל לְצַמְצֵם הָאוֹר, וְאַחַר כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ לוֹ הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְזֶה בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָהּ מַשִּׂיגִין הַשְּׁגָתוֹ שֶׁהִיא בְּבְחִינַת כַּד וְחַד, בְּבְחִינַת עִגּוּלִים וְיֹשֶׁר. כִּי בְּתְחִלָּה צְרִיכִין לְצַמְצֵם אוֹר הַהַשְּׁגָה לַצַּדִּדִין שֶׁזֶּה בְּחִינַת עִגּוּלִים בְּחִינַת שַׁעֲרָא בְּעִגּוּלָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת צִמְצוּם הַשֵּׂכֶל, מַה שֶּׁהָרַב מְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ וּמְסַבֵּב כַּמָּה סִבּוּבִים, וּמְדַבֵּר עִם הַתַּלְמִיד דֶּרֶךְ כַּמָּה צִמְצוּמִים מִן הַצַּד. וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי כָּל הַסִּבּוּבִים וְהַהַקְדָּמוֹת שֶׁהֵם צִמְצוּמֵי הַשֵּׂכֶל בִּבְחִינַת שַׁעֲרָא בְּעִגּוּלָא, בְּחִינַת עִגּוּלִים כַּנַּ"ל, אַחַר כָּךְ מְגַלֶּה לוֹ עַל-יְדֵי-זֶה וּמַמְשִׁיךְ לוֹ אוֹר הַשֵּׂכֶל בְּיֹשֶׁר, פָּנִים אֶל פָּנִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת שִׁלּוּחַ הַקֵּן, בְּחִינַת שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, כִּי אִיתָא שֶׁזֶּה מְרַמֵּז שֶׁאָסוּר לְכַנֵּס בְּחָכְמוֹת וְחֶקְירוֹת הָרְחוֹקִים מִשִּׂכְלוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי 'שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם', זֶה בְּחִינַת ג רְאשׁוֹנוֹת שֶׁאָסוּר לַחֲקֹר בָּהֶם. 'וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ', זֶה בְּחִינַת שִׁשָּׁה קְצָווֹת, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם (דְּבָרִים ד, לב), שֶׁשָּׁם מֻתָּר לְעַיֵּן בְּשִׂכְלוֹ וְכוּ', הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַשְּׁגָתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים דַּיְקָא. וְהַצִּמְצוּם הוּא בְּחִינַת שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, שֶׁשּׁוֹלְחִין וּמַרְחִיקִין וּמְצַמְצְמִין הַשֵּׂכֶל מֵאֶצְלוֹ וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לִקַּח אֶת הָאֶפְרוֹחִים, אוֹ הַבֵּיצִים שֶׁהָאֵם רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶן. כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאֵם שֶׁהִיא בִּבְחִינַת אֵם לַבֵּינָה, אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין, רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים, אוֹ עַל הַבֵּיצִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים שֶׁל הַשֵּׂכֶל, בְּחִינַת שִׁיעוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא, כִּי אֶפְרוֹחִים וּבֵיצִים הֵם בְּחִינַת מָארֵי מִשְׁנָה וּמָארֵי מִקְרָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתִּקּוּנִים (שָׁם), וְכָל זְמַן שֶׁהָאֵם שֶׁהִיא מְקוֹר הַשֵּׂכֶל רוֹבֶצֶת עַל הַצִּמְצוּמִים, אָזַי הַכֹּל אֶחָד, וְאָז אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וּלְהַשִּׂיג אֶת הַשֵּׂכֶל, וְעַל-כֵּן מֻכְרָחִין לְשַׁלֵּחַ אֶת הָאֵם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הַשֵּׂכֶל. וְאָז; אֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, כִּי אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לִקַּח וּלְקַבֵּל וּלְהַשִּׂיג אֶת הַשְּׁגָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי צִמְצוּמֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבָּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁעוּרִין דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּיצִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן הַבֵּיצִים מֻתָּרִין בְּלֹא שְׁחִיטָה וְאֵין בָּהֶם מִשּׁוּם אִסּוּר אֵיבָר מִן הַחַי, כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפְּסוּק זֶה וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, כִּי אֵיבָר מִן הַחַי אָסוּר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל מִן הַחַי כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה, כִּי הַשְּׁחִיטָה הִיא בִּבְחִינַת חֲתָכוֹ לְד [אַרְבַּעַן הַנַּ"ל, כִּי חַיּוּת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם עַל-יְדֵי חָכְמָה תַּתְּאָה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁמַּנְהֶגֶת כָּל הָעוֹלָם. וְלִפְעָמִים נוֹפֵל בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת

הַנַּ"ל לְגָלוּת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. וְאָז הוּא זַעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים, כִּי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה זוֹעֶקֶת כְּשֶׁנּוֹפֶלֶת בֵּין הַכְּסִילִים שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, וְהֵם רוֹצִים לְהִתְחַכֵּם בְּחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם וְכוּ'. וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם בְּחִינַת בְּהֵמָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לז). כִּי חָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם הֵם בְּחִינַת כְּסִילוּת, בְּהֵמִיּוּת, כִּי מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ (קֹהֶלֶת ג), כִּי יֵשׁ רוּחַ הָאָדָם וְרוּחַ הַבְּהֵמָה; רוּחַ הָאָדָם הִיא בְּחִינַת חָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה הַשְּׂגוֹת אֱלֹקוּת, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת הַנַּ"ל, שֶׁהִיא דְּמוּת אָדָם כַּיָּדוּעַ. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הִיא בְּחִינַת חָכְמוֹת חִצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמִיּוּת, כְּסִילוּת. וְעַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרֵב הַכֹּל, כִּי מִקֹּדֶם גַּם רוּחַ הַבְּהֵמָה הָיָה מְבֹרָךְ בִּבְחִינַת רוּחַ הָאָדָם כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל מִן הַבְּהֵמָה כִּי אִם כְּשֶׁמְּבָרְרִין אֶת הַחַיּוּת הַמַּלְבָּשׁ בָּהּ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמּוֹצִיאִין וּמַעֲלִין אֶת הַחַיּוּת הַמַּלְבָּשׁ בָּהּ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה הַנַּ"ל שֶׁמְּחַיָּה אֶת הַכֹּל, וּמַחֲזִירִין אֶת הַחַיּוּת לְשָׁרְשׁוֹ. וְזֶה בְּחִינַת חָתְכוּ לְאַרְבַּע (הַנַּ"ל), דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹתְכִין אֶת הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתְּאָה מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁחוֹתְכִין אֶת רוּחַ הַחַיִּים שֶׁל הַבְּהֵמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה, שֶׁנִּפַּל לַגָּלוּת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת. וּצְרִיכִין לְחָתְכוֹ מִשָּׁם וּלְהַחֲזִירָהּ לִמְקוֹמָהּ, לְאוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה, כִּי הַשְּׁחִיטָה הִיא בְּחִינַת חָתְכוּ לְאַרְבַּע, שֶׁעַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה חוֹתְכִין וּמְבָרְרִין אוֹתוֹ מִן הָרוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת גָּלוּת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַחֲלִיף, כִּי חָתְכוּ לְאַרְבַּע הַנַּ"ל, נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַחֶסֶד, בְּחִינַת קְצִרוּ לְפִי חֶסֶד, וְהַחֶסֶד נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה וְכוּ' בְּחִינַת פִּיהָ פָּתְחָה וְכוּ' בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְהַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה זֶה בְּחִינַת תּוֹכָחָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת וַיָּשֶׂם פִּי כְּחֶרֶב חַדָּה, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַמּוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד. וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה שֶׁנּוֹתְנִין אַחַר הַשְּׁחִיטָה לַכֹּהֵן כְּדֵי לְגַלּוֹת הַחֶסֶד שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַתּוֹכָחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְּׁחִיטָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, עַל-יְדֵי-זֶה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַחַיִּים, וּמְבָרְרִין אוֹתָהּ מִבְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת, מִבְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת בִּבְחִינַת חָתְכוּ לְאַרְבַּע כַּנַּ"ל. וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים וְכוּ' (כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ מַתָּנוֹת שֶׁנּוֹתְנִים לַכֹּהֵן מִן הַבְּהֵמָה שֶׁהֵם, זְרוֹעַ וּלְחָיַיִם וְהַקֵּבָה, כִּי הֵם כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁאָז מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי זְרוֹעַ זֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁאָז הוֹצִיאָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה, כִּי צָרִיךְ לִתֵּן אֶת הַזְּרוֹעַ יָמִין, וּזְרוֹעַ יָמִין הוּא חֶסֶד בְּחִינַת אַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּסַח. וּלְחָיַיִם, כְּנֶגֶד שְׁבוּעוֹת בְּחִינַת פָּנִים מַסְבִּירוֹת לַהֲלָכָה, כִּי אָז נִתְּנָה

תוֹרָה בְּמ"ט פָּנִים וְכוּ', בְּחִינַת לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, פָּנִים מַסְבִּירוֹת לַהֲלָכָה. וְהַקַּבָּה כְּנֶגֶד סְכוֹת, כִּי הַקַּבָּה תַּחַת "הָאִשָּׁה אֶל קֶבָתָהּ", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי פִּינְחָס הִכְנִיעַ בְּחִינַת אִשָּׁה זוֹנָה, וְאָז מִתְגַּבְּרֶת אִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהִיא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּסֻכּוֹת שֶׁזֶּה הֶחָג, הוּא הָאַחֲרוֹן שֶׁל שְׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם כְּסִדְרָן, פֶּסַח, שָׁבוּעוֹת, סֻכּוֹת. וְעַל-כֵּן בְּסֻכּוֹת אָז הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת עֶלְיַת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל שֶׁעוֹלָה אֶל אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשֶׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי אָז בְּסֻכּוֹת הוּא הַגְּמַר שֶׁל שְׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת אָז הַנּוּקְבָא עוֹצֶרֶת הַטִּפָּה וְכוּ' כַּיָּדוּעַ, כִּי נִשְׁלָם עֶלְיַת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה'. וְאָז נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל אִשָּׁה זוֹנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת וַיִּדְקֹר אֶת שְׁנֵיהֶם וְכוּ' אֶת הָאִשָּׁה אֶל קֶבָתָהּ. וּכְנֶגֶד זֶה נוֹתְנִים הַקַּבָּה לַכֹּהֵן כַּנַּ"ל תַּחַת הָאִשָּׁה אֶל קֶבָתָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּנַּ"ל, כִּי זֶה כְּנֶגֶד סְכוֹת שֶׁאָז נִכְנָע אִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁמְּמִיתִין וּמַכְנִיעִין אִשָּׁה זוֹנָה כְּמוֹ פִּינְחָס שֶׁהֲמִית הָאִשָּׁה אֶל קֶבָתָהּ. וְאָז עוֹלָה וּמִתְגַּבְּרֶת אִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּחִינַת שִׁמְינִי עֲצֶרֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, עַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין בְּחִינַת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת, וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים, הַמֵּאִיר בְּשֶׁלֹשׁ רְגָלִים וְאָז נִשְׁלָם חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל. וְאָז מֻתָּרִין לֶאֱכֹל הַחַי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ קֹדֶם הָאֲכִילָה, כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִקֹּדֶם שֶׁאוֹכְלִין הַדָּבָר, כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל שׁוּם דָּבָר. וְעַל-כֵּן הַבֵּיצִים מֻתָּרִין בְּלֹא שְׁחִיטָה, כִּי בֵּיצָה אוֹכְלָא דְּאֶפְרָת הוּא, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בֵּיצָה דַּף ב), שֶׁנֶּחְתֶּכֶת וְנִפְרֶדֶת תֵּכֶף מִן הַחַי, כִּי הַבֵּיצָה הִיא בִּבְחִינַת שְׁעוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא, כִּי הִיא עִקַּר בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָתְרוֹג שֶׁשְּׁעוּרוֹ בְּכֵבֵיצָה, וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכָה עוֹד שׁוּם תִּקּוּן לְהַכְשִׁירָהּ בַּאֲכִילָה, כִּי הִיא בְּעַצְמָהּ בִּבְחִינַת צִמְצוּמִים וְשִׁעוּרִין הַנַּ"ל בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל וּבְחִינַת מַלְכוּת הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן וּבְרוּר שֶׁל כָּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ:

חלק ה

גַּם רֹאשׁוֹ אֶחָד חַד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד מְרַמֵּז עַל מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בְּתוֹךְ הַמַּאֲמָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל עַל מַאֲמָר סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא אִיתּוּ לֵיהּ תְּרֵי בֵּיעֵי וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתְּפִלּוֹת לְשׁוֹן צְלוֹתָא וּבְעוּתֵא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, שֶׁמְּבֹאָר עַל-יְדֵי הָעֲזוּת וְהַתּוֹרָה יוֹדְעִין אֶת הַתְּפִלָּה אֵיזֶה תְּפִלָּה מְבַלְבֶּלֶת אוֹתוֹ, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת סִימָן הַבֵּיצָה שֶׁהוּא בֵּיעֵי

בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם בְּחִינַת צְלוֹתָא וּבָעוּתָא, רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת כ"ד סְפָרִין דְּאוֹרָיְתָא [עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים], בְּחִינַת 'בֵּיצִים', אִנּוּן מָארֵי מִקְרָא. וְרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד לְשׁוֹן חַד וְעַז בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַסִּימָנִים שֶׁהֵם כַּד וְחַד, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְהַעֲזוּת, עַל-יְדֵי-זֶה מַכִּירִין אֶת הַבֵּיעֵי, בְּחִינַת צְלוֹתָא וּבָעוּתָא אִם הִיא דְּזִיגְתָּא חִוָּרְתָּא וְכוּ', הַיְנוּ אִם הַתְּפִלָּה הִיא מִן הַקְּדֻשָּׁה אִם לָאו וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם):

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק ו

כַּד וְחַד, זֶה בְּחִינַת עִגּוּלִים וְיֹשֶׁר, הַיְנוּ אֱמוּנָה וְשֵׂכֶל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ כַּדִּין אוֹ שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּין, הוּא בְּוַדַּאי סִימָן טֻמְאָה, כִּי שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ כַּדִּין, זֶה בְּחִינַת אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, שֶׁהוּא כְּסִילוּת לְגַמְרֵי בְּלִי שׁוּם שֵׂכֶל. וּשְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּין, זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל לְבַד, בְּלִי אֱמוּנָה וּשְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ הֵם סִימָן טֻמְאָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וְשֵׂכֶל, דְּהַיְנוּ אֱמוּנָה דִּקְדֻשָּׁה אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל. וֶאֱמוּנָה וְשֵׂכֶל זֶה בְּחִינַת כַּד וְחַד, וַאֲפִלּוּ בֶּאֱמוּנָה וְשֵׂכֶל צְרִיכִין לְהַבְחִין בֵּין טָהוֹר לְטָמֵא. כִּי יֵשׁ אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁמַּרְאִין גַּם כֵּן אֵיזֶה סִבְרָא מוּטְעֵית שֶׁל שְׁטוּת לֶאֱמוּנָתָם, וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁרֹּאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל זֶה לְבַד עַד שֶׁיִּשְׁמַע מִפִּי נֶאֱמָן שֶׁהֵם מֵעוֹף פְּלוֹנִי וְטָהוֹר הוּא. (כַּמְבֹאָר בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ"), כִּי אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל הֶבְנַת עַצְמוֹ כְּלָל, וְאָנוּ צְרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלֵנוּ לְגַמְרֵי וְלִסְמֹךְ רַק עַל קַבָּלָתֵנוּ מִפִּי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים דִּקְדֻשָּׁה, וְכַאֲשֶׁר קִבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ' (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר):

פרק ד

חלק א

סִימָנֵי בֵּיצִים לְהַכִּיר שֶׁהֵם מֵעוֹף טָהוֹר, אִם שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ כַּדִּין אוֹ חַדִּין, אוֹ שֶׁהָיָה חֶלְמוֹן מְבַחוּץ וְחֶלְבּוֹן מִבִּפְנִים בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא בֵּיצַת עוֹף טָמֵא וְכוּ'. וְאִם רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְעָגֹל וְרֹאשׁוֹ הַשֵּׁנִי חַד וְעָגֹל וְחֶלְבּוֹן מִבַּחוּץ וְחֶלְמוֹן מִבִּפְנִים אֶפְשָׁר שֶׁהוּא בֵּיצַת עוֹף טָמֵא וְאֶפְשָׁר שֶׁהוּא בֵּיצַת עוֹף טָהוֹר, לְפִיכָךְ שׁוֹאֵל לְצַיָּד יִשְׂרָאֵל וְכוּ' אִם אָמַר שֶׁל עוֹף פְּלוֹנִי וְכוּ' סוֹמֵךְ עָלָיו וְכוּ':

עַל-פִּי הַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם בְּסִימָן כב (עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב). וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵינוּ; שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲזוּת, לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁעִקַּר גְּדֻלָּתָם וְהִתְנַשְּׂאוּתָם הוּא רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת וְהֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים לְמִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר וְיִרְאִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם כִּי אִם כְּשֶׁיִּהְיֶה עַז פָּנִים כְּנֶגְדָּם לְהִתְגַּבֵּר בְּעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד הָעַזֵּי פָּנִים הַמּוֹנְעִים הַנַּ"ל. וְעֲזוּת

דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת, כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת עַזּוּת, בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז. וְלִזְכּוֹת לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת סִימָנֵי בֵּיצִים, כִּי אִיתָא בַּתִּקּוּנִים [הַקְדָּמָה דַּף ב], כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר וְכוּ' אֶפְרוֹחִים אוֹ בֵּיצִים, שֶׁבֵּיצִים הֵם מָארֵי מִקְרָא, עַיֵּן שָׁם, וּמָארֵי מִקְרָא זֶה בְּחִינַת בְּנֵי הַנְּעוּרִים הַמַּתְחִילִים לְחַנֵּךְ עַצְמָן וְלִכְנֹס לַעֲבוֹדַת ה' הַחֻפְּצִים לְהִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי אֱמֶת שֶׁיּוֹרוּ אוֹתָם הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת, כִּי אֵלּוּ הַמַּתְחִילִים לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְלִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' הֵם בִּבְחִינַת מָארֵי מִקְרָא, שֶׁהוּא הַתְחָלַת לִמּוּד הַתּוֹרָה, כְּמוֹ הַתִּינוֹק כְּשֶׁמַּתְחִיל לִכְנֹס אֶל הַחֶדֶר, הַתְחָלַת לִמּוּדוֹ הוּא מִקְרָא. כְּמוֹ כֵן בְּעִנְיַן עֲבוֹדַת ה' כְּשֶׁמַּתְחִילִין לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' הוּא בִּבְחִינַת מָארֵי מִקְרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּיצִים, כַּנַּזְכָּר לְעֵיל בַּתִּקּוּנִים. וַעֲדַיִן צָרִיךְ לַעֲבֹר עֲלֵיהֶם מְנִיעוֹת הַרְבֵּה וְנִסְיוֹנוֹת הַרְבֵּה וְאִם יִזְכּוּ לַעֲמֹד בָּהֶם, אָז יַצְלִיחוּ וְיַעֲשׂוּ פְּרִי. וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב אֵין נִשְׁאָרִין כֻּלָּם בִּקְדֻשָּׁתָם, רַק הַרְבֵּה מֵהֶם נוֹפְלִים וּזְעִירִין אִנּוּן שֶׁנִּשְׁאָרִים קְבוּעִים בִּקְדֻשָּׁתָם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק "הַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַ ִם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ", עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה "הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ" (בְּסִימָן נט). וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן הַלִּמּוּד, אֶלֶף נִכְנָסִין לְמִקְרָא יוֹצְאִים מֵהֶם מֵאָה לְמִשְׁנָה. מֵאָה נִכְנָסִין לְמִשְׁנָה וְכוּ', עַד שֶׁנִּשְׁאַר רַק אֶחָד מֵאֶלֶף שֶׁיְּצָלִיחַ הֵיטֵב כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ שָׁם עַל פָּסוּק, "אֶדֶם אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְכוּ'". וּכְמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא בְּעִנְיַן הִתְקָרְבוּת לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי גַּם עִקַּר הַלִּמּוּד בְּחִינַת אֶלֶף נִכְנָסִין לַמִּקְרָא, הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת ה', כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הַמַּתְחִילִים בְּחִינַת מָארֵי מִקְרָא בְּשֵׁם "בֵּיצִים", כִּי הֵם כְּמוֹ בֵּיצִים שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה בָּהֶם צוּרַת הָעוֹף וּצְרִיכִים שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא לְהָרְסָם וְשֶׁלֹּא לְשָׁבְרָם בְּקַל, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה שָׁנִינוּ חָז"ל סִימָן הַבֵּיצִים, רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְעָגֹל וְרֹאשׁוֹ הַשֵּׁנִי חַד וְעָגֹל, וְאִז אֶפְשָׁר שֶׁהֵם טְהוֹרִים, אֲבָל שְׁנֵי רָאשָׁיהָ כַּדִּים אוֹ חַדִּים, הֵם בְּוַדַּאי טְמֵאִים. זֶה רֶמֶז שֶׁעִקַּר הַסִּימָן שֶׁל הַמַּתְחִילִים לְהִתְקָרֵב שֶׁהֵם בִּבְחִינַת בֵּיצִים הוּא כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִבּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה, מִבְּחִינַת וּבשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן, דְּהַיְנוּ שֶׁהַעַזּוּת שֶׁלּוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְעִקָּר הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת תְּפִלָּה (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם), שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת בּשֶׁת. נִמְצָא, שֶׁעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבּשֶׁת שֶׁהִיא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, תּוֹרָה וּתְפִלָּה, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד. חַד זֶה בְּחִינַת עַזּוּת שֶׁהוּא עַז וְחַד וְחָרִיף לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָרוֹצִים לְמָנְעוֹ מֵהַקְדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, אֲבָל מִצַּד הַשֵּׁנִי הוּא כַּד, זֶה בְּחִינַת בּוּשָׁה,

בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּד סְפָרִין [עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים] דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁמִּמֶּשֶׁם הַבּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אַל יָשׁוּב דַּ"ךְ נִכְלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה אֱמוּנָה, בְּחִינַת כַּ"ד אַתְוָן דְּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. (וְכַמְבֹאָר עִנְיָן זֶה בַּתִּקּוּנִים, עַיֵּן שָׁם). הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַד, אֲבָל הָעַזּוּת שֶׁלּוֹ הִיא עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשַׁךְ מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּ"ד, בְּחִינַת כַּ"ד סְפָרִין דְּאוֹרָיְתָא, בְּחִינַת כַּ"ד אַתְוָן דְּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁמִּמֶּשֶׁם בְּחִינַת בּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אַל יָשׁוּב דַּ"ךְ נִכְלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָז דַּיְקָא אֶפְשָׁר שֶׁהוּא טָהוֹר, כִּי עֲדַיִן הַדָּבָר סָפֵק, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאִין בּוֹ עַזּוּת וּבֹשֶׁת, אֲבָל מִי יוֹדֵעַ אִם הָעַזּוּת וְהַבֹּשֶׁת שְׁנֵיהֶם מֵהַקְּדֻשָּׁה, כִּי יֵשׁ אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת וּבֹשֶׁת וּשְׁנֵיהֶם לְהֶפֶךְ שֶׁהוּא עַזּוּת פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמֵּעֵז פָּנָיו כְּנֶגֶד כִּשֵּׁרֵי הַדּוֹר, וּכְנֶגֶד הַשַּׁקְרָנִים יֵשׁ לוֹ בֹּשֶׁת פָּנִים וּמִתְבַּטֵּל כְּנֶגְדָּם. עַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאִין בּוֹ עַזּוּת וּבֹשֶׁת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁוֹ אֶחָד חַד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד עֲדַיִן צְרִיכִין לֵידַע אִם הוּא מִסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אוּלַי הוּא מְהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים כַּנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי כֹּחוֹת, זָכָה, נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה וְכוּ', אֲבָל אִם שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם כַּדִּים, אוֹ שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם חַדִּים הֵם בְּוַדַּאי טְמֵאִים, הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹאִין אֶחָד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כַּד שֶׁהִיא בְּחִינַת בֹּשֶׁת מִכָּל צָדָדָיו שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם עַזּוּת כְּלָל, זֶה בְּוַדַּאי מִצַּד הַטֻּמְאָה וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַתּוֹרָה וְאֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי עַזּוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מַה נִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵם עַזִּין וְכַנַּ"ל. וְכֵן אִם שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ חַדִּים, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא רַק מָלֵא עַזּוּת וְאֵין בּוֹ בֹּשֶׁת כְּלָל, הוּא גַּם כֵּן בְּוַדַּאי טָמֵא, כִּי זֶה סִימָן שֶׁהָעַזּוּת שֶׁלּוֹ הִיא עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַז פָּנִים לְגֵיהִנּוֹם, כִּי עִקַּר הַסִּימָנֵי טָהֳרָה הוּא, רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֹּשֶׁת וְעַזּוּת, שֶׁהָעַזּוּת שֶׁלּוֹ נִמְשָׁךְ מִבֹּשֶׁת כַּנַּ"ל. וְגַם לָזֶה צְרִיכִין לֵידַע אִם הוּא מֵעוֹף טָהוֹר, כִּי לִפְעָמִים יֵשׁ לְאֶחָד עַזּוּת וּבֹשֶׁת וּשְׁנֵיהֶם לְהֶפֶךְ כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּתָם רַק מִיִּשְׂרָאֵל הַמְקַיְּמִים אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם בִּשְׁבִילָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא", בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאִים "רֵאשִׁית", (וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים). וְכָל הַמִּינִים טְהוֹרִים מְקַבְּלִים חַיּוּת מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה וּלְהֶפֶךְ מִינִים טְמֵאִים חַיּוּתָם מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן אֵלּוּ הַבֵּיצִים שֶׁשְּׁנֵי רָאשֵׁיהֶם כַּדִּים אוֹ חַדִּים זֶה מוֹרֶה שֶׁמְּקַבְּלִים חַיּוּתָם מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵאוֹתָן הָרְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עַזּוּת יוֹתֵר מִדַּאי, אוֹ בֹּשֶׁת יוֹתֵר מִדַּאי כַּנַּ"ל. אֲבָל רֹאשׁהּ אֶחָד כַּד וְרֹאשָׁהּ אֶחָד חַד, זֶה סִימָן

שֶׁנִּמְשָׁךְ חַיּוּתוֹ מִזֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת וּבֹשֶׁת שֶׁהוּא סִימָן טָהֳרָה, אֲבָל עֲדַיִן הוּא סָפֵק וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַד שֶׁיִּתְבָּרֵר שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דְּטָהֳרָה כַּנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים שֶׁלֹּא נִתְבָּאֲרוּ עֲדַיִן:

שְׁחִיטָה הִיא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, לְהַכְנִיעַ עַזּוּת הַגּוּף דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמוֹת, כִּי חֶרֶב שֶׁל שְׁחִיטָה בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת עַזּוּת, בְּחִינַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בְּגִרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת. עוֹפוֹת הֵם בְּחִינַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל. וְעַל-כֵּן נִמְשְׁלוּ הַנְּשָׁמוֹת לְעוֹפוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין דְּמִתְחַדְּשִׁין כַּצִּפָּרִים וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתְּקוּנִים לְעִנְיַן קַן צִפּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָתִין דְּאִתְתַּרְכוּ מְאַתְרַיְהוּ וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוּף הוּא עַל-יְדֵי קוֹלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד עַזּוּת הַגּוּף, וּכְנֶגֶד הָעַזִּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

פרק ה

חלק א

סִימָנֵי בֵּיצִים, שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם כַּדִּים, אוֹ שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם חַדִּים, בְּוַדַּאי טְמֵאִים. רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא טָהוֹר, וּמַהֲנֵי כְּשֶׁאוֹמֵר מֵעוֹף פְּלוֹנִי וְכוּ':

כִּי אִיתָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (בְּסִימָן פה), הַמַּתְחִיל, אֱגוֹזִים הַנִּקְרָאִים לוּזִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן זֶה. מְבֹאָר שָׁם; שֶׁבֵּיצִים הֵם בִּבְחִינַת לוּזִים שֶׁנִּגְמָרִים בְּעֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים שֶׁמִּתְאַבְּלִין בָּהֶם עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְנֶחָמָה, לִבְחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ בִּבְחִינַת שַׁבַּת נַחֲמוּ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה עַל-יְדֵי עֶצֶם לוּז שֶׁמְּמֻנּוּ עִקַּר הִתְחַיָּה וְכוּ'. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בִּבְחִינַת בֵּיצָה שֶׁהִיא נִגְמֶרֶת בְּעֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם כְּמוֹ אִילַן לוּז וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וּבִשְׁבִיל זֶה אוֹכְלִין בֵּיצָה בַּסְּעֻדָּה הַמַּפְסֶקֶת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ, מֵאַחַר שֶׁהַבֵּיצָה בִּבְחִינַת לוּז מְרַמְּזִין עַל הַנֶּחָמָה מַדּוּעַ הֵם דַּיְקָא נִגְמָרִין בְּעֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם, שֶׁמְּרַמְּזִין עַל הָאֲבֵלוּת שֶׁמִּתְאַבְּלִין עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים וְגַם אוֹכְלִין הַבֵּיצָה בְּעֵת הָאֲבֵלוּת בַּסְּעֻדָּה הַמַּפְסֶקֶת, הֲלֹא אַדְרַבָּא, הַבֵּיצָה הוּא בִּבְחִינַת לוּז שֶׁהֵם עִקַּר הַנֶּחָמָה בִּבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים וְכוּ'?! (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם), אַךְ כָּל זֶה מוֹרֶה וּמְרַמֵּז לָאָדָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם בְּכָלָל וּבִפְרָט לָבוֹא אֶל הַתִּקְוָה טוֹבָה כִּי אִם עַל-יְדֵי צַעַר וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת גָּדוֹל שֶׁהִיא בִּבְחִינַת אֲבֵלוּת שֶׁמִּתְאַבְּלִין וּמִצְטַעֲרִין וּמְמָרְרִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל גַּם כְּשֶׁמִּתְאַבְּלִין וּמְמָרְרִין עַל הַצַּעַר וְהַחֻרְבָּן וְהָעִקָּר עַל שֶׁאָנוּ רְחוֹקִים כָּל כָּךְ בְּגָלוּתֵנוּ מֵאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. גַּם אָז אָסוּר לִשְׂאֵר בָּזֶה, חַס וְשָׁלוֹם, רַק לְנַחֵם אֶת עַצְמֵנוּ בְּכָל פַּעַם בְּגֹדֶל הַתִּקְוָה שֶׁאָנוּ מְקַוִּים לְאַחֲרִית טוֹב לְצֵאת מֵהַגָּלוּת מֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל, כִּי

חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. כַּמְבֹאָר בְּאֵיכָה בְּמְרִירוּת הַקִּנָּה שֶׁצּוֹעֵק בְּקוֹל מַר, "אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי וְכוּ'", שֶׁצּוֹעֵק שָׁם בְּמְרִירוּת גָּדוֹל "וּתְנִי נָהָג וַיֹּלֶךְ חֹשֶׁךְ וְכוּ' הַשְׁבִּיעֵנִי בַּמְּרוֹרִים וְכוּ' וְכוּ'". בְּתוֹךְ כָּךְ, בְּתוֹךְ מְרִירוּת צַעֲקָתוֹ מְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "וְאֹמַר אָבַד נִצְחִי וְכוּ' זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל, חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ' חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בֹּקֶר וְכוּ'. טוֹב וְיָחִיל וְדוֹמֶם לִתְשׁוּעַת ה' וְכוּ' וְכוּ'. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְפַקֵּחַ עַל חַיָּיו הָאֲמִתִּיִּים, צָרִיךְ לְקַבֵּל לְעַצְמוֹ עֵצוֹת מִזֶּה שֶׁבְּכָל הַמְּרִירוּת וְהַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִין שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו בִּפְרָט, בְּעִקַּר הַיִּסּוּרִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם יִסּוּרֵי הַנֶּפֶשׁ וְגִלּוּתָהּ הַגָּדוֹל שֶׁהִיא רְחוֹקָה כָּל כָּךְ מֵאֲבִיהָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְכָל מַה שֶׁמְּצַפִּים לָצֵאת מֵרַע לְטוֹב, מִתְגַּבֵּר הָרַע בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד אֲשֶׁר הַבַּעַל דָּבָר מְסִיתוֹ לוֹמַר אָבַד נִצְחוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הוּא צָרִיךְ לְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם וְלִהְיוֹת בְּכָלַל אֶסִירֵי הַתִּקְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, "שׁוּבוּ לְבִצָרוֹן אֲסִירֵי הַתִּקְוָה". לְהָשִׁיב לְעַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם לוֹמַר עֲדַיִן יֵשׁ לִי תִּקְוָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וּלְקַיֵּם, "זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם וְכוּ'", כִּי הַצַּדִּיקִים תְּחִלָּתָן יִסּוּרִין וְסוֹפָן שַׁלְוָה, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ'". וְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֶל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו מְרִירוּת הַרְבֵּה מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִשׁוּם קְדֻשָּׁה אֲמִתִּית כִּי אִם עַל-יְדֵי מְרִירוּת גָּדוֹל. וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לִסְבֹּל הַמְּרִירוּת וְהַיִּסּוּרִין, רַק ה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ לְסָבְלָם עַל-יְדֵי הַתִּקְוָה שֶׁמְּקַוִּים לְאַחֲרִית טוֹב בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁכְּבָר זָכוּ לָנֶצַח לְאַחֲרִית טוֹב כָּזֶה וְכוּ'. וְכָל זֶה מֻרְמָז בְּעִנְיַן לוּז וּבֵיצָה הַנַּ"ל, כִּי בְּכָל דְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בָּהֶם רְמָזִים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא נִבְרְאוּ כִּי אִם בִּשְׁבִיל זֶה וְאֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְקִיּוּם כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חִיּוּת מֵעֲצוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּת וְקִיּוּם כָּל הַדְּבָרִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הַלּוּז וְהַבֵּיצָה שֶׁמְּרַמְּזִין עַל עִקַּר הַנֶּחָמָה, עַל-כֵּן הֵם דַּיְקָא נִגְמָרִים בְּעֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם, שֶׁמְּרַמְּזִ עַל הָאֲבֵלוּת שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים, לְהוֹרוֹת כָּל הַנַּ"ל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶל הַנֶּחָמָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֲבֵלוּת וְצַעַר בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה סו, י) שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם, זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה סא, ג), "לָשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר וְכוּ'". וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן בְּעִנְיַן גָּלוּתוֹ וְצַעֲרוֹ וְיִסּוּרִין שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת סִימָנֵי בֵּיצִים שֶׁמִּרְמָז בָּהֶם עִנְיָן זֶה, כִּי שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם כַּדִּים אוֹ שְׁנֵיהֶם חַדִּים, הוּא בְּוַדַּאי סִימָן טָמְאָה, כִּי זֶה דֶּרֶךְ הָרְשָׁעִים וְכָל הָרְחוֹקִים מִן הָאֱמֶת שֶׁכְּשֶׁנּוֹפֵל עֲלֵיהֶם אֲבֵלוּת וְצַעַר וְיִסּוּרִין, אֵינָם מְנַחֲמִים אֶת עַצְמָם כְּלָל וְאֵין מְקַוִּים לָצֵאת מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ", וְנִשְׁאָרִים שְׁקוּעִים בִּדְאָגָה וּמָרָה שְׁחוֹרָה וַאֲבֵלוּת עַד שֶׁנִּפְרָדִים עַל-יְדֵי-זֶה מֵה' יִתְבָּרֵךְ וּמֵהַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְגַמְרֵי. וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה טוֹב אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ' הֵם מְמַלְּאִים פִּיהֶם שְׂחוֹק וְעוֹשִׂים כָּל יְמֵיהֶם כְּחַגִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהִנֵּה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה וְכוּ' אֲכֹל וּשְׁתֹה וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם כַּדִּים אוֹ שְׁנֵיהֶם חַדִּים. כִּי כַּד מְרַמֵּז עַל אֲבֵלוּת וְצַעַר, בְּחִינַת גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אוֹכְלִין בֵּיצִים וַעֲדָשִׁים בִּשְׁעַת אֲבֵלוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל הַבּוֹר". וְחַד זֶה בְּחִינַת עַזּוּת וְשִׂמְחָה, בְּחִינַת וַיָּשֶׂם פִּי כְּחֶרֶב חַדָּה, הֵפֶךְ הָאֵבֶל שֶׁאֵין לוֹ פֶּה. וְזֶה מְרַמֵּז עַל הַתְּחִיָּה וְעַל יְמֵי הַגְּאֻלָּה, שֶׁאָז יִהְיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים קַיָּמִים וְחַדִּים וַחֲזָקִים נֶגֶד הַהֵפֶךְ, אֲבָל הָרְשָׁעִים מְשַׂמְּחִים עַצְמָן בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּאִלּוּ שִׂמְחָתָן בִּשְׁלֵמוּת עַתָּה וְאֵינָם מְשִׂימִים לִבָּם אֶל הָאַחֲרִית. וְעַל-כֵּן שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם חַדִּים אוֹ כַּדִּים שֶׁכְּשֶׁהֵם שְׂמֵחִים הֵם מְמַלְּאִים תַּאֲוָתָם בְּשִׂחוֹק וְשִׂמְחָה כְּאִלּוּ כָּל הַשִּׂמְחָה בְּזֶה הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁבָּא עֲלֵיהֶם שֵׁבֶר וְצָרָה הֵם מְלֵאִים עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה בְּלִי שׁוּם נֶחָמָה וְתִקְוָה כְּלָל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם כַּדִּים שֶׁהָאֲבֵלוּת וְהַצַּעַר שֶׁלָּהֶם הוּא מִשְּׁנֵי רָאשֵׁיהֶם מֵרֹאשׁ עַד סוֹף, כִּי אֵינָם מְקַוִּים לְאַחֲרִית טוֹב כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה; שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה, חַיָּיו אֵינָם חַיִּים כְּלָל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁבָּא לוֹ אֵיזֶה צָרָה אֵין לוֹ בַּמֶּה לְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁהַשָּׂעָה מְשַׂחֶקֶת לָהֶם הֵם מְלֵאִים שִׂמְחָה וּשְׂחוֹק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם חַדִּים כַּנַּ"ל, שֶׁעַל שִׂמְחָה כָּזֹאת נֶאֱמַר, וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עֹשָׂה?! אֲבָל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם צַעַר, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם בִּבְחִינַת אֲסִירֵי הַתִּקְוָה וּמְחַיִּין וּמְנַחֲמִין עַצְמָן בְּגֹדֶל תִּקְוָתָם לְאַחֲרִית טוֹב. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד, כִּי כַּד וְחַד הוּא בְּחִינַת אֲבֵלוּת וְצַעַר וְנֶחָמָה וְתִקְוָה טוֹבָה כַּנַּ"ל, כִּי אֲצִלָּם מְקֻשָּׁר הָאֲבֵלוּת וְהַצַּעַר בְּהַתִּקְוָה וְהַנֶּחָמָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵינָם מְיָאֲשִׁין עַצְמָן לְעוֹלָם מֵה' יִתְבָּרֵךְ עַד שֶׁזּוֹכִין לְאַחֲרִית טוֹב. וְעַל-כֵּן מְרַמֵּז כָּל זֶה בְּבֵיצָה מֵחֲמַת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת לוּז הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקְוָה וְהַנֶּחָמָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אוֹכְלִין אוֹתָהּ בַּסְּעֻדָּה הַמַּפְסֶקֶת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַנֶּחָמָה בִּבְחִינַת שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְאֶחָד חַד, שֶׁהָאֲבֵלוּת וְהַצַּעַר מְקֻשָּׁר בְּתִקְוָה טוֹבָה שֶׁהִיא הַנֶּחָמָה וְהַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן גַּם זֶה הַסִּימָן אֵין סוֹמְכִין עָלָיו לְבַד (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ), כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי גַּם בְּהָרְשָׁעִים וְהָעַכּוּ"ם נִמְצָא לִפְעָמִים בְּחִינָה זֹאת בְּתַאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה בְּעַצְמוֹ, שֶׁמִּצְטַעֵר הַרְבֵּה בְּיִסּוּרִים בִּשְׁבִיל לְהַשִּׂיג אֵיזֶה תַּאֲוָה מָמוֹן, אוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ. וּבְשָׁעַת יִסּוּרָיו מְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁאַחַר כָּךְ יַשִּׂיג תַּאֲוָתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ בְּוַדַּאי לֹא טוֹב וְהוּא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, מֵאַחַר שֶׁכָּל יִסּוּרָיו וְכָל תִּקְוָתוֹ הַכֹּל בָּעוֹלָם הַזֶּה וְעַל-כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיֵּלֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה, שֶׁיְּנַחֵם אֶת עַצְמוֹ בְּשָׁעַת צַעֲרוֹ עַל-יְדֵי הַתִּקְוָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְאֶחָד חַד, אֲבָל הַכֹּל בְּתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, וְזֶהוּ בְּוַדַּאי גַּם כֵּן טָמֵא. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁרֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְאֶחָד חַד צָרִיךְ עוֹד רְאִיָּה שֶׁהוּא טָהוֹר, שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דִּטָהֳרָה, שֶׁצַּעֲרוֹ וְתִקְוָתוֹ הַכֹּל רַק בְּעִנְיַן הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתִּקְוָה, בִּבְחִינַת וְחוֹסֶה בְּמוֹתוֹ צַדִּיק, כִּי אִלּוּ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם כַּדִּים, אוֹ שְׁנֵיהֶם חַדִּים, הֵם בְּוַדַּאי טְמֵאִים, כִּי זֶהוּ דֶּרֶךְ הָרְשָׁעִים כַּנַּ"ל, אֲבָל גַּם רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְאֶחָד חַד צָרִיךְ רְאִיָּה שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה וְלֹא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁכָּל צַעֲרוֹ וְתִקְוָתוֹ, הַכֹּל בָּעוֹלָם הַזֶּה, רַק הוּא מִסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁצַּעֲרוֹ וְתִקְוָתוֹ הוּא בְּעִנְיַן עוֹלָם הַנִּצְחִי, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים, עִקַּר הַתִּקְוָה הָאֲמִתִּית לָנֶצַח. וּמִי שֶׁמַּשִּׂישׂ כָּל תִּקְוָתוֹ לְשָׁם, וּבְכָל מִינֵי צַעַר אֲפִלּוּ בְּצַעַר וְגָלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁרְחוֹקָה מֵה' יִתְבָּרַךְ הוּא מְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁסּוֹף סוֹף יִהְיֶה לוֹ תִּקּוּן וְאַחֲרִית טוֹב בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, זֶהוּ מִסִּטְרָא דִּטָהֳרָה וּקְדֻשָּׁה, וּבְוַדַּאי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב, כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה תּוֹרוֹת וְשִׂיחוֹת נִפְלָאוֹת בְּעִנְיָן זֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ וְכוּ' וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם ה' וְכוּ'" אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ד

יֵשׁ נְפָשׁוֹת חֲלוּשׁוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת בֵּיצִים שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, "וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים". (כַּמּוּבָן בַּתִּקּוּנִים, דַּף ב), שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַנְּפָשׁוֹת הַחֲלוּשׁוֹת הָרְחוֹקִים מֵאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁעֲלֵיהֶם כָּל מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁהוּא תִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת וְיִזַּנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ סוֹד שִׁלּוּחַ הַקֵּן, שֶׁעִקַּר אֲרִיכוּת הַגָּלוּת בִּשְׁבִילָם כְּדֵי לְתַקֵּן אוֹתָם, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתִּקּוּנִים, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, תְּרֵין תְּרוּכִין, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת בִּשְׁבִילָם כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב, שֶׁמַּשִּׁיחַ יוֹשֵׁב בְּהֵיכַל קֵן צִפּוֹר, כִּי עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת מַה שֶּׁמִּתְאַחֵר לָבוֹא כָּל כָּךְ הוּא בִּשְׁבִיל זֶה מֲחָמַת שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָבוֹא עַד שֶׁיִּתַּקֵּן כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַחֲלוּשׁוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֶפְרוֹחִים אוֹ בֵּיצִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קֵן צִפּוֹר. וְגַם עַל זֶה

מְרַמֵּז מַה שֶּׁאוֹכְלִים בֵּיצָה בַּסְּעֻדָּה הַמַּפְסֶקֶת, לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הַתִּקְוָה אֶל הַנְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שֶׁיִּתַּקְּנוּ מָשִׁיחַ הַנְּפָשׁוֹת הַחֲלוּשׁוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת בֵּיצִים כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת כְּשֶׁזּוֹכִים לָבוֹא לְצַדִּיקֵי אֱמֶת לְהִתְתַּקֵּן בְּוַדַּאי צְרִיכִים שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם יְגִיעוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת הָרַבֵּה מְאֹד בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת שׁוֹנוֹת. וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל פָּסוּק "הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי וְכוּ'". בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. בְּמָרָה נִצְטַוּוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה, פַּרְסָה וּפַלְגָּא (בְּסִימָן יד) בְּהַתּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מְרַמֵּז בַּבֵּיצִים הַסִּימָן הַנַּ"ל, רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְאֶחָד חַד, כִּי זֶה עִקַּר טָהֳרָתָם שֶׁיְּקַוּוּ תָּמִיד לִישׁוּעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל הַיּוֹם וְכוּ'" וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְאוּלַי זֶהוּ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁמִּשֶּׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ שֶׁיִּהְיֶה צְפוֹר, רַק שֶׁיִּחְיֶה עוֹד. וְהוּא פְּלִיאָה גְּדוֹלָה, אַךְ מְרַמֵּז עַל עִנְיָן הַנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, מִתְיַגְּעִים כָּל יְמֵיהֶם לְתַקֵּן נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל זֶה בְּיוֹתֵר. וְלִפְעָמִים מְתַקְּנִים וּמוֹלִידִים נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּבְחִינַת אָדָם, וְלִפְעָמִים אֵינָם יְכוֹלִים לְתַקְּנָם בְּבְחִינָה הַזֹּאת וּמוֹרִידִים עַצְמָם אֲלֵיהֶם וּמוֹלִידִים אוֹתָם בִּבְחִינַת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת טְהוֹרוֹת. וְלִפְעָמִים גַּם זֶה אֵינָם יְכוֹלִים מֵחֲמַת עֹצֶם הָרַע שֶׁנֶּאֱחָז בְּהַנְּפָשׁוֹת, וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיּוֹרִידוּ עַצְמָם אֲלֵיהֶם יוֹתֵר וְיוֹלִידוּ אוֹתָם בִּבְחִינַת בֵּיצִים וְאֶפְרוֹחִים, כִּי מִכָּל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת נַעֲשֵׂית מֶרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּבְהַמֶּרְכָּבָה יֵשׁ אָדָם וְחַיָּה וּבְהֵמָה וְעוֹף, בְּחִינַת אָדָם, אַרְיֵה, שׁוֹר, נֶשֶׁר. וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכִים הַנְּפָשׁוֹת כֵּן נַעֲשִׂין מֶרְכָּבָה, אוֹ בִּבְחִינַת אָדָם שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַכֹּל, אוֹ בִּשְׁאָרֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּקֹשׁ מֹשֶׁה שֶׁיִּחְיֶה בִּבְחִינַת צִפּוֹר, כִּי הֵבִין שֶׁהִסְתַּלְּקוּתוֹ הוּא בְּשִׁבְיל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל עֲדַיִן לְתַקְּנָם וּבְשִׁבְיל זֶה לֹא נִכְנַס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּמּוּבָא. עַל-כֵּן בְּקֹשׁ שֶׁיִּהְיֶה עוֹף וְצִפּוֹר, עַל כָּל פָּנִים, שֶׁהוּא לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ הַנְּפָשׁוֹת הָרְחוֹקוֹת בִּבְחִינַת עוֹף וְצִפּוֹר, וְהֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, רַב לְךָ וְכוּ', כִּי כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵנוּ אָמֵן:

הלכות בשר בחלב

פרק א

חלק א

על פי התורה תפלה לחבקוק (בסימן י"ט) הנ"ל בהלכות שחיטה (הלכה ב') :

וזהו בחינת בשר בחלב שאיסורו חמור מאד ואפילו הבישול לבדו אסור מן התורה. כי עיקר יניקת רע הכולל שהוא הנחש הוא על ידי לשון תרגום הנ"ל שדרך שם עולה

לינק מהקדושה (כמו שכתבו שם במאמר הנ"ל). וחלב הוא בחינת תרגום כנ"ל בהלכות דברים היוצאים מן החי (הלכה א') כי הוא נהפך מדם לחלב בחינת דם נעכר ונעשה חלב, שהוא בחינת נוגה בחינת תרגום בחינת עץ הדעת שלפעמים הוגא רע דהיינו בחינת דם, ולפעמים נתהפך לטוב דהיינו שנתהפך מדם לחלב. ועל כן החלב מחמת שהוא בחינת קדושה וטוב בחינת שלימות לשון הקודש שנשלם מן התרגום כנ"ל בחינת דבש וחלב תחת לשונך. ומחמת זה אין צריך החלב היתר שחיטה כנ"ל. ואף שהוא בבחינת קדושת לשון הקודש אף על פי כן עדיין יש בו קצת פסולת שנשאר מן הבירורו שלא נתברר בשלימות עדיין וזה שאנו רואין שהחלב הוא דבר המתברר תמיד בבירור אחר בירור, דהיינו שאי אפשר להשהות אותו ותיכף שמשהין מתחיל להתברר דהיינו שנקלט השומן שבתוכו שהוא הטוב המובחר שבו וצף ועמד על גביו. וכן אחר כך מטבע החלב להתברר ונעשה ממנו חמאה ואחר כך גבינה ואחר כך שאר דברי שהם נעשין מן הפסולת שמתבררין אחר כך, כגון הגבינה השניה שנעשית מנסיובי דחלבא. כי כל עיקר החלב הוא בא מבירור שנתהפך ונתברר מרע לטוב מדם לחלב כנ"ל. וזה ידוע שכל דבר המתבר ונתתקן מרע לטוב אף כבר נכלל בטוב עדיין צריך בירור אחר בירור כדי לברר בשלימות הטוב המובחר שבו והמותר מתברר אחר כך. וזה בחינת החמאה שהוא טוב המובחר שמתברר בראשונה ואחר כך מהמותר נתברר ונעשה גבינה, ואחר כך המותר נתברר עוד ונעשה גבינה שניה.ואחר כך נשאר עצם הפסולת שהוא נשאר בתוך החלב בעת שנתהפך מדם לחלב כנ"ל, דהיינו נסיובי דחלבא שהן מין חלב השניים. והן בתחילה היו מתעלמים בתוך החלב ועתה מתבררים כנ"ל. ונשאר ונבדל מהחלב עצם הפסולת שהן מימי חלב הנ"ל כנ"ל. ועל כן יש דיעה שהם אסורים באכילה באיסור אמ"ה. כי היתר החלב שאינו צריך שחיטה הוא מחמת שהוא בבחינת קדושת לשון הקודש שנתהפך מרע לטוב בבחינת תרגום כנ"ל. ואף שהיה בו עדיין קצת אחיזה מה שלא נתברר עדיין דהיינו הפסולת מימי החלב הנ"ל שהיו מתעלמים בו אף על פי כן היה בטל במיעוטו. ומאחר שרובו וכל עיקרו טוב כנ"ל, על כן לא היה צריך שחיטה כנ"ל. אבל עתה שנתברר בבירור אחר בירור עד שחזר ונשאר רק הפסולת מימי החלב כנ"ל, על כן חוזר לאיסורו שאסור בלא שחיטה כי המימי חלב בעצמן הם בחינת הפסולת שלא נתתקן כנ"ל. וזה שמצינו שהיו שומרין את כהן הגדול בערב יום הכיפורים שלא לאכול מאכל חלב כדי שלא יבוא לידי קרי כי היא מחממת את הגוף ומפלת לשינה כמו שכתוב אצל סיסרה מים שאל חלב נתנה. כי החלב הוא בחינת תרגום בחינת נוגה בחינת שינה ותרדמה. ואף שכבר נכללה בטוב כנ"ל, על כל זה מחמת שכל עיקרה היא

שנתהפכה מרע לטוב ויש בה עדיין קצת אחיזה, דהיינו קצת פסולת המתעלם בו כנ"ל, על כן הנחש כרוך לינק שם מקדושה ועל כן אפשר לבא לידי קרי חס ושלום על ידי החלב שמחמם ומפיל תרדמה על האדם כנ"ל:

חלק ב

וזהו איסור בשר בחלב שאיסרו כדי שלא ליתן יניקה להבשר שהוא בחינת דינים שהם אחיזת הסטרא אחרא בחינת גדי, שלא לינק מהקדושה על ידי החלב בחינת חלב אמו כדמשמע בזוהר הקדוש במקומו עיין שם, כי הבשר עיקר עביות וגשמיות הגוף שהוא בחינת דינים בחינת גוף קשה ששם נאחז רע הכולל הנ"ל, שהוא הסטרא אחרא שנאחז ביותר בהבהמות כנ"ל. ועל כן אפילו לאחר שחיטה על כל זה יש בו אחיזה עדיין. כי זה ידוע שצריך עבודה גדולה ותיקון אחר תיקון להפריד הרע מן הטוב שהיה נאחז בו ביותר ועל כן אין דבר שיצטרך בישול כל כך כמו הבשר, בפרט בשר בהמה שהוא קשה מאד בחינת גוף קשה כנ"ל. ועל כן צריך המתקה ביותר ואינו נתתקן לאכילה כי אם אחר בישול רב אצל האור. ובלא הבישול אינו מאכל אדם כלל כי עדיין לא נתברר למאכל אדם,ולא נכנע ונמתק הרע שבתוכו לגמרי עד אחר הבישול על ידי האור בבחינת מהאש יצאו והאש תאכלם. וזהו בחינת בישול של כל הדברים הצריכין בישול כדי להמתיקם ולבררם ולהכשירם למאכל אדם על ידי הבישול אצל האור כנ"ל. ועל כן הבשר ובפרט בשר בהמה שהם דבר שיש בהן רוח חיים ושם אחיזתם ביותר, צריכין בישול רב כדי להמתיקם כנ"ל. וזהו שדקדקו רבותינו ז"ל בשר חי לכלבא הוא חזי, לכלבא דייקא בבחינת לכלב תשליכון אותו, כי עדיין לא נמתק הרע הכולל שהוא בחינת פגם הברית בחינת כלבא נחית כנ"ל. וזהו האיסור של בשר בחלב כדי שלא ליתן כח ויניקה להרע הכולל הנאחז בהבשר כנ"ל על ידי החלב שלא יונק חס ושלום מהקדושה על ידי החלב שהוא בחינת תרגום כנ"ל, שהוא כרוך שם לינק דרך שם כנ"ל, ועל כן עיקר האיסור דרך בישול וגם הבישול בעצמו אסור. כי עיקר ההתחברות הא על ידי הבישול כמבוא בדברי רבינו נרו יאיר במקום אחר (בסימן אות ב) שאפיה ובישול הם בחינת הכנה אל החיבור והזווג. כי הבישול הוא מתקן המאכל וממתיקו ומכשירו שיהא ראוי לאכילה שהוא בחינת זווג (כמובא בדברי רבינו נ"י) ועל כן איסור חמור מאד שלא להפוך חס ושלום לעשות על ידי הבישול זווג רע מאד לחבר בשר וחלב חס ושלום ליתן כח ויניקה להם על ידי החלב כנ"ל:

חלק ג

ועל כן אין איסור לבשל במי חלב, רק מגזירת חכמים אסור באכילה (עיין שם בשולחן ערוך). הם עצם הפסולת שנפרד ונתברר מן הטוב כנ"ל ואין בו קדושה כנ"ל, עד שיש

דיעה שחזר לאיסורו ממש כנ"ל. על כן בודאי אין בו שום איסור בשר בחלב כי לא יבא לינק דרך שם מהקדושה מאחר שכבר נפרדה הקדושה ממנו כנ"ל:

חלק ד

וזהו שמובא בזוהר הקדוש שאיסור בשר בחלב הוא בבחינת ביכורים כמו שכתוב ראשית ביכורי וכו' לא תבשל גדי וכו'. דהיינו כדי להכניע בחינת לבן, כמו שכתבו בביכורים ארמי אבד אבי וכו' עיין שם. היינו כנ"ל שלא ליתן יניקה חס ושלום להרע הכולל על ידי בחינת תרגום בחינת חלב כנ"ל שזהו בחינת לבן הארמי שהוא מתגבר תמיד לינק מהקדושה על ידי לשון תרגום בבחינת ארמי אבד אבי בחינת ויקרא לו לבן יגר שהדותא (עיין שם במאמר תפלה לחבקוק הנ"ל). ועל כן עיקר איסור בשר בחלב וחומרתו ביותר הוא בבשר בהמה דייקא, כי שם בבהמה עיקר איחיזת רע הכולל (כמובא לעיל) ושם עיקר הדמים הרעים ביותר, ועל כן הם צרכין שחיטה ואין הדם טעון כיסוי כלל כנ"ל כי אין בהם טוב כנ"ל. ועל כן האיסור חמור מאד לבשל בשר בהמה בחלב שלא ליתן להם יניקה חס ושלום כנ"ל. אבל חיה ועוף אין הרע נאחז בהם כל כך כנ"ל, ועל כן דמן טעון כיסוי, ועל כן אין הבשר שלהם רחוק כל כך מן בחינת חלב ועל כן מותר מן התורה לבשלם ולאכלם בחלב. ובפרט עוף שהוא סמוך מאד לבחינת חלב כי העופות הם בבחינת יצירה כנ"ל בהלכות בשר שנתעלם מן העין (הלכה א') שזה בחינת תרגום כנ"ל שמשם בחינת החלב כנ"ל. ועל כן אין העוף טעון שחיטה כל כך כי אם בסימן אחד כנ"ל, ועל כן מותר מן התורה לבשלו בחלב, וגם מדרבנן אף על פי שאסור יש כמה קולות בעוף אפילו יותר מבשר חיה שגם כן אינו אסור אלה מדרבנן אף על פי כן בשר עוף קל יותר (עיין בשולחן ערוך) כי העופות סמוכים מאד לבחינת חלב שהוא בחינת תרגום כנ"ל, אבל אף על פי כן מאחר שעל כל פנים צריך העוף שחיטה קצת על כן אסרו רבותנו ז"ל לאוכלו בחלב, כי החלב סמוך יותר אל הקדושה, ואין טעון שחיטה כלל כנ"ל. כי זה ידוע ופשוט שבבחינת תרגום בעצמו יש כמה וכמה בחינות ומדריגות, ועל כן הדגים שאין טעונין שום שחיטה כלל ואין בהם שום איסור דם וכו' כנ"ל, על כן אין בהם שום איסור כלל לאכלם בחלב, כי הדגים אין הרע הנ"ל נאחז בהם כלל כנ"ל:

חלק ה

נמצא שאיסור בשר בחלב תלוי בשחיטה שכל מה שטעון שחיטה ושחיטתו חמור ביותר האסור של בשר בחלב חמור שם ביותר כנ"ל. וזה שאיתא בזוהר הקדוש שאמר רבי שמעון בר יוחי שצריך להחמיר שלא לאכול אפילו בשר עוף בחלב משום לך לך אמרינן לנזירא וכו'. כי עוף שחיטה בעי וכו' עיין שם. כי העיקר האיסור תלוי במה שצריך

תיקון השחיטה כנ"ל. ורבותינו ז"ל החמירו ביותר על חיבור בשר בחלב שאפילו אחר האכילה אסרו לאכול זה אחר זה ועל כן שיעור השהיה ביניהם על פי הדין הוא אחר שסילק מלאכול ובירך ברכת המזון (עיין בשלחן ערוך). כי גם אחר האכילה עדיין צריך המאכל בירור בתוך הגוף כמובא בהלכות ברכת הריח (הלכה א'). שמחמת זה צריכין לברך ברכה אחרונה על כל המאכלים עיין שם. ומחמת שצריך עדיין בירור על כן גזרו בו איסור בשר בחלב שלא יינק הרע מהטוב כנ"ל. ועל כן תלוי האיסור עד שסילק ובירך. כי אחר שסילק דעתו מלאכול עוד ובירך ברכת המזון כבר נתבררו המאכלים על ידי סילוק הדעת וברכת המזון שהוא ברכה אחרונה כנ"ל, ועל כן אין עוד איסור בשר בחלב כנ"ל:

חלק ו

מילחא צריכה בישול כבישרא דתורא, דהיינו שכדי שיקבל המאכל המתקת המלח שהוא ממתיק כל דבר לאכילה בבחינת ברית מלח עולם. כי עיקר המתקת המאכלים תלוי בבחינת תיקון הברית. ועל כן צריך לזה בישול רב כמו בשר השור שצריך גם כן בישול רב כדי לתקנו בבחינת תיקון הברית כנ"ל:

פרק ב

חלק א

נאמר בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים. אחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בישול. והוציא הכתוב אכילה והנאה בלשון בישול לומר לך שדרך בישול אסרה תורה אבל חכמים וכו'. גדי לאו דוקא דה"ה שור ועז ולא שנא בחלב אם, ולא שנא בחלב אחרת אלא שדיבר הכתוב בהוה. (עכ"ל הש"ע) כתיב ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו. כי כתב רבינו ז"ל במאמר המתחיל בראשית לעיני כל ישראל (בלקוטי מהר"ן תנינא סימן ס"ז) , שיש מאורי אור ויש מאורי אש וזה לעומת זה. כשמתגברים מאורי אור אזי נכנעין מאורי אש, וכן להיפך חס ושלום כשנסתלקין מאורי אור אזי מתגברים מאורי אש חס ושלום. וזה בחינת רחל מבכה על בניה, זה הראות שהולך אחר הבכי, היינו הסתלקות מאורי אור בחינת שקיעת האור במערב עיין שם. ואזי הוא בחינת חורבן בית המקדש חס ושלם בחינת ממרום שלח אש וכו', וזה בחינת ההעלמה של הצדיק שמסתלק ומתעלם חס ושלום הצדיק שהוא בחינת פאר בחינת כלליות הגוונין תלת גוונין דעינא ובת עין שממנו נמשכין כל הד' יסודות אשר על ידו נכנע הרע מד' יסודות שהם כלל המדות. והא בחינת שם ה' שהוא ד' אותיות, שמשם נמשכין ד' מוחין שהם תלת גוונין דעינא ובת עין הנמשכין אל הצדיק יסוד עולם ומשם נמשכין הד' יסודות וכו' שכל זה הוא בחינת מאורי אור. וזה בחינת

שבת שהוא גם כן תלת גווניו דעינא ובת עין הוא מאיר להבית מקדש וכו'. (עיין שם כל המאמר היטב מראשו לסופו) :

גדי עזים דייקא, כי מינה וביה אבא ליזיל ביה נרגא. כי גדי עזים הוא בחינת תוקף הסטרא אחרא בחינת עשו איש שעיר, ועל כן על ידו דייקא על ידי שוחטין ומכניעין בחינת גדי עיזים, על ידי זה נכנע עשו איש שעיר בחינת מאורי אש, כי הוא עשה מהשני גדיי עזים קרבנות כמו שפירש רש"י. אחד הקריב לפסח וכו' ועל ידי קרבנות הוא הכנעיתם כנ"ל וזה בחינת שרוב קרבני חטאת היו של שעיר עיזים, ובכל הרגלים וראשי חדשים מקרבין שעירי עיזם לחטאת. כי כשעושין חטא חס ושלום, ועל כן התיקון הוא על ידי שעיר עזים שהוא בחינת תוקף הסטרא אחרא שמביאין אותו ושוחטין אותו ומקרבין אותו על האש של המזבח שעל ידי זה מכנעין מאורי אש ויוצאין ומעלין מהם הקדושה שבלעו. וזה בחינת שעיר ראש חדש לתיקון הירח שנתמעט, מיעוט הירח זה בחינת הסתלקות מאורי אור שמזהב יניקתם שהם בחינת מאורי אש. ועל כן מביאין שעיר לקרבן כנ"ל. ועל כן צותה רבקה ליעקב להקריב שני גדיי עזים, להכניע מאורי אש בחינת עשו כנ"ל. ולעשות מהם מטעמים, היינו להכניע הרע מהם ולברר הטוב מהם ולעשות מהם מטעמים, ועל כן קבל יעקב הברכות שהם השפעת הצדיק יסוד עולם כמו שכתוב וברכות לראש צדיק שזה בחינת מארי אש שהם בחינת צדיק יסוד עולם כנ"ל. וזה שכתוב עשו את בכורתי לקח והנה עתה לקח ברכתי. כי הבכורה זה בחינת מאורי אור בחינת יוסף הצדיק שנקרא בכור שורו הדר לו. כי בכור הוא ראשית שהוא בחינת מוחין בחינת מאורי אור כנ"ל. וזה שכתוב וישא עשו את קולו ויבך כדי להגביר חס ושלום מאורי אש שהם בחינת דמעות כנ"ל. נמצא שגדי מרמז לעשו בחינת מאורי אש. וזהו לא תבשל גדי בחלב אמו שלא ליתן יניקה חס ושלום להגדי והשעיר בחינת עשו איש שעיר, שלא יהיה יונק חס ושלום מחלב אם, היינו מבחינת מאורי אור שהם בחינת חלב אם שהוא שגדא מאירין לרחל שהיא יפת תואר ויפת מראה שהיא אם הבנים. כי כשנתערב חס ושלום בשר בחלב אזי חס ושלום הגדי שהוא בחינת מאורי אש יונק מבחינת מאורי אור שהם בחינת חלב אם כנ"ל. וזה שכתוב בשלחן ערוך גדי לאו דוקא וכו' ולא שנא בחלב אם ולא שנא בחלב אחרת אלא שדביר הכתוב בהוה. והדבר תמוה להעולם, וכי זהו הוה וסדר לבשל גדי בחלב אמו. ובאמת הוא פליאה גדולה ואיך שייך על זה לומר שדיבר הכתוב בהוה וכי כך הוא הסדר. אך יש לפרש על פי הנ"ל שהכוונה הוא שדיבר הכתוב בהוה, היינו שהכתוב מדבר בההוה שמתהוה מזה, היינו בהפגם מתערובת בשר בחלב. כי באמת זהו הפגם המתהוה מכל תערובת בשר בחלב שעל ידי

זה חס ושלום יונק הגדי מחלב אם חס ושלום כנ"ל. וזהו שדיבר הכתוב בהוה, היינו כשמתערב בשר בחלב, איזה בשר בחלב שיהיה, אזי ההוה ממנו הוא זאת. כי זה בהפגם מתהוה שהגדי יונק מחלב אם חס ושלום כנ"ל. אבל באמת כל בשר בחלב כנ"ל. ועל כן עיקר איסור בשר בחלב הוא רק בבהמה מן התורה, כי עיקר התגברות רוח הבהמיות בחינת מאורי אש הוא בבהמה ביותר. ועל כן כל הקרבנות באים מהבהמות דייקא כדי להכניעים במקום שנאחזין ביותר ולהעלות משם הטוב אל הקדושה שזהו עיקר השלימות הקדושה כשמעלה ובבררין הטוב מעומק הרע, ועל כן עיקר איסור בשר בחלב מן התורה הוא רק בבשר בהמה ששם נאחזין ביותר בחינת מאורי אש. ועל כן אסור ליתן להם יניקה ממאורי אור חס ושלום שזהו בחינת איסור בשר בחלב כנ"ל.ועל כן עיקר איסור בשר בחלב הוא רק בבהמה טהורה, אבל בבהמה טמאה אין איסור לבשלה בחלב. כי עיקר יניקת הרע מן הטוב חס ולשלום הוא דרך ההיתר שהוא בחינת נוגה כידוע. ועל כן כשמתערב בשר בחלב חס ושלום שאז יכולין לינק מאורי אש ממאורי אור דהיינו הרע מהטוב חס ושלום, אי אפשר לינק כי אם כשהם של היתר הם יכולים לינק כנ"ל, אבל כשאחד מהם של איסור אי אפשר להם לינק ואין מתערבין כלל, כי יניקתם רק דרך ההיתר. ועל כן הבדילה התורה אותנו מבשר בחלב, כדי שנזכה לברר הטוב, ושיאירו המאורי אור להבית המקדש בחינת אשית ביכורי אדמתך תביא בית אלקיך וכו' כנ"ל, ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פרק ג

חלק א

על פי המאמר על פסוק ואיה השה לעולה (בליקוטי מהר"ן סימן י"ב) המובא בהלכות תולעים (הלכה ג) עיין שם היטב:

ואיתא שם שיש גבול לכל כבוד וכבוד המלובש בכל מאמר ומאמר שלא יתפשט לחוץ וכו' (עיין שם היטב):

וזה בחינת איסור בשר בחלב, שאף על פי שזה היתר וזה היתר, אף על פי כן כשנתחברים יחד בשר בחלב נעשה חתיכה דאיסורא. כי כל דבר שבעולם נמשך מעשר מאמרות שבהם נברא העולם וכל אשר בו. והכל נברא בשביל כבודו יתברך כנ"ל ויש גבול לכל כבוד וכבוד וכו' כנ"ל, ועל כן כל דבר ודבר משונה מחבירו בתבניתו ובטעמו וכו' הכל כפי הגבול של בחינת הכבוד שמלובש בו. וצריכין לשמור מאד את בחינת הגבולים והצמצומים של כל בחינת כבוד שמלובש בכל דבר שלא לסתור את הגבול חס ושלום. כי חוץ לגבול שם הוא מקומות החיצנים ואפילו בקדושה דאסור לצאת מגבול אחד

לגבול חבירו. כי כל בחינת כבוד שמלובש בכל דבר יש לו גבול לפי בחינת האיסור לצאת מגבול לגבול אחר:

חלק ב

וזה בחינת כל איסורי כלאים ואיסור בשר בחלב. כי צריכין לשמור שיהיה כל דבר בגבולו ובמקומו. כי כשיתערב חס ושלום שני דברים הסותרים זה את זה שכל אחד יש לו גבול אחר אזי יהיה נסתר הגבול של כל אחד. וכשנסתר ונפרד הגבול חס ושלום משם הוא יניקת החיצונים שעומדים חוץ לגבול הקדושה ואורבין ומצפין שיהיה נסתר הגבול חס ושלום. וזה בחינת איסור עריות כי המותרת לזה אסורה לזה כי כן הוא כל איסור עריות. כי כל הקרובות הן קרובותיו והן קרובות אשתו כלם אינם אסורים אלה לזה שהם קרובותיו ולאחר מותרות. וכן להיפך שהקרובות של אחר אסורות להאחר, ולו מותרות. וכן איסור אשת איש שמותרת לבעלה ואסורה לאחר וכן להיפך. נמצא שהמותרת לזה אסורה לזה כי הכל לפי הגבול שיש שכל אחד ואחד. כי בשר וחלב הם שני הפכים, כי בשר הוא מבחינת תוקף הצמצום, כי עיקר בשר שאסור מדאורייתא הוא בשר בהמה, ומלך שבבהמות הוא שור, ושור הוא בחינת הצמצום בחינת ופני שור מהשמאל שמשם הצמצום. וכל הגבולין של הקדושה הם נמשכין מבחינת הצמצומים כידוע, שנימשכין מבחינת ופני השור משמאל כנ"ל, נמצא שבשר בהמה הוא בבחינת צמצום וגבול. וחלב הוא בחינת המתקת והרחבת הצמצום והגבול, בבחינת דם נעכר ונעשה חלב (בכורות ו') כי דם הוא בחינת גבול וצמצומים כידוע, ובשעת לידה דם נעכר ונעשה חלב שהוא בחינת המתקת והרחבת צמצום וזה נעשה בשעת לידה דייקא. כי באמת אף על פי שאסור לסתור ולפרוץ הגבול חס ושלום, אף על פי כן צריך כל אחד לראות ולהשתדל להרחיב גבול הקדושה, דדהיינו שגבול הקדושה יתפשט ויתרחב וימתח ויתגדל מאד, וזה עיקר קיום העולם כי לא תהו בראה לשבת יצרה. כי לצאת חוץ לגבול אסור אבל בתוך הגבול צריכין להשתדל שיהיה נמתח ויתפשט הגבול הרבה מאד כי גבולי הקדושה הם בבחינת ארץ ישראל שיכולה להתפשט הרבה מאד. ויש לכל אדם להמתיק הגבול והצימצום עד שכל גבול וגבול יהיה נמתח ויתפשט הרבה מאד. כי כך ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו שיהיה כח הזה לכל אחד בבחינת ויצתם כאהל לשבת. ואמרו רבותינו ז"ל בתחילה בראן כמין ב' פקעיות של שתי ואחר כך תיקן וכו'. וזה הכח נמשך בכל הבריאה כולה שהם נמתחין ונתרחבין על ידי קדושת ישראל שיש להם כח להרחיב ולגדל גבולי הקדושה שיהיו נמתחין ומתרחבין והולכין. וזה בחינת הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך יטו אל תחשוכי וכו' כי ימין ושמאל תפרוצי

וכו'. ועל כן בשעת הלידה הוא בחינת הרכבת גבול הקדושה אז דם נעכר ונעשה חלב, דהיינו שנמתק הגבול והצמצום שהוא בחינת דמים ודינים, ונעשה חלב שהוא מחיה את הולד ומגדלו. נמצא שחלב הוא בחינת הרחבת הצמצום, ועל כן אסור לערב בשר בחלב יחד כי הם סותרים זה את זה. כי באמת צריכים דייקא שני הבחינות של בשר ושל חלב כנ"ל, כי הצמצום הוא קיום העולם ובלא זה לא היה קיום לעולם כלל. ועל כן בשעת בריאת העולם אמר השם יתברך לעולמו די וכו' שלא יתפשט יותר מדאי חוץ לגבול חס ושלום, אבל אך על פי כן אף על פי שצריכין להצמצום דייקא, אף על פי כן צריכין לראות להמתיק ולהרחיב הצמצום שתתפשט ותתרחב הקדושה שבו הגבול הרבה לאורך ולרוחב שיתפשט גבול הקדושה ויהיה נמתח מאד כנ"ל, וזה בחינת חלב כנ"ל. ועל כן אסור לערב אלו שני הדברים דהיינו בשר בחלב יחד שלא יסתור אחד את חבירו חס ושלום שהוא חורבן העולמות חס ושלום. כי צריכין שני הבחינות דייקא של בשר ושל חלב כנ"ל:

חלק ג

וזה בחינת סוכה, כי אחר יום הכיפורים שאז הוא גמר התשובה של עשרת ימי תשובה ואז עולין עד בחינת אי"ה שהוא בחינת כתר שמשם עיקר הסליחה כנ"ל. ואז חוזר ונבנה העולם מחדש. כי כל אחד על ידי עוונותיו חס ושלום הוא סותר את גבולי הקדושה ויורד אל החיצונים חס ושלום כפי עוונותיו, ואזי הוא רחוק מכבודו יתברך. כי יש גבול לכל כבוד וכבוד שלא יתפשט לחוץ לגבול וכו' כנ"ל, וכשהאדם נופל לשם חס ושלום ואזי כשמתחיל לחפש ולבקש איה מקום כבודו, אזי זוכה על ידי זה לתכלית העליה לבחינת איה וכו' שמשם מקבלין חיות כל בחינת הכבוד של כל העשרה מאמרות וכו' כנ"ל ואזי חוזר ונבנה העולם מחדש. כי אחר כך חוזר ומתפשט חיותו יתברך מבחינת איה לבחינת חלקי הכבוד וחוזר ונתגלה כבודו יתברך שזה עיקר קיום העולם כי העיקר שיחזור ויתגלה כבודו יתברך (כמבואר שם במאמר הנ"ל בסופו עיין שם). ועל כן אחר התשובה כשזוכה לחזור ולגלות כבוד על ידי בחינת איה כנ"ל, אזי מרויחין עכשיו יותר ויותר כי עכשיו נתגלה אלקותו יתברך גם במקומות החיצונים על ידי בחינת איה הנ"ל נמצא עכשיו גבולי הקדושה נתרחבו מאד מאד, עד שגם כל מקומות החיצונים נתהפכו ונכנסו אל הקדושה, כי עכשיו נעשו מחיצות וגבולי הקדושה גם שם על ידי בחינת איה וכו' כנ"ל. ועל כן אחר התשובה של יום כיפור שאז זוכין לבחינת איה ואז נתרחבין גבולי הקדושה מאד מאד, על כן אחר התשובה של יום כיפור שאז זוכין לבחינת איה ואז נתרחבין גבולי הקדושה מאד מאד, על כן אחר יום הכיפורים עושין סוכות, זה בחינת

שנתרחב גבולי הקדושה מאד גם בחוץ על ידי התשובה עד שהכל נכנס אל הקדושה ועל זה מרמז הסוכה. כי עד עכשיו עיקר הקדושה בבחינת בראשית שהוא התחלת התורה שהוא בחינת ראש בית, כי עיקר הקדושה הוא בתוך הבית דייקא שהוא בחינת גבול הקדושה כי בחוץ הוא בחינת שליטת החיצונים חס ושלום, אבל עכשיו אחר יום הכיפורים כבר נתפשטה הקדושה גם שם על ידי התשובה ועל כן עושין סוכות בחוץ להורות שגם שם נעשו מחיצות הקדושה בבחינת ונשאר גם הוא לאלוקינו. גם אין צריכין עכשיו לשמור כל כך עצמו להסתיר בתוך מחיצות הבית כי עכשיו נכנע הסטרא אחרא במקומה. ועל כן אנו עושין מחיצות עראי שהם מחיצות הסוכה שהם פתוחות מלמעלה ומן הצדדין, כי אין צריכין רק ב' כהלכתן ושלישית אפילו טפח, כי אני מראין שהקדושה מתפשטת בכל מקום כי בכל מקומות ממשלתו. ועל כן אין אנו צריכין רק מחיצות עראי כדי שיהיה איזה גבול לצמצום בעלמא אבל באמת אין אנו יראים מהם עכשיו כלל, כי עכשיו הכל שלנו על ידי התשובה שעל ידי זה נתהפכו כל מקומות החיצונים אל הקדושה. ועל כן סוכות הוא בחינת יעקב בחינת ויעקב נסע סכת"ה כמובא, כי ביעקב נאמר ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה בחינת נחלה בלי מיצרים, שזה בחינת סוכה שהקדושה מתפשטת גם בחוץ, כי הכל נכנס אל הקדושה עכשיו על ידי התשובה של יום הכיפורים שאז זוכין לעלות לבחנת איה וכו' כנ"ל:

חלק ד

גם מרומז בדברי רבינו ז"ל במקום אחר על ענין ישיבתו באומאן שזה בחינת ובל יגאמר שכן חליתי וכו', דהיינו כשנתוסף אבן אחת דהיינו נפש אחת שחוזר בתשובה ונתקרב להשם יתברך, אזי נתרבין הבתים עד אין קץ ואמר אז רבינו ז"ל, שעל ידי זה מכניסין לפנים גם הנפשות שהיו מושלכין בחוץ בבחינית תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות. כי עכשיו כשנתרבין מאד הבתים אזי ממילא נכנסין גם הם לפנים וכו' וכו'. וזהו בחינת סוכה שעכשיו נתרחב גבול הקדושה גם בחוץ כנ"ל, וכל זה על ידי האבנים שהם הנפשות שנתוספו בעשרת ימי תשובה ויום הכיפורים. כי על ידי התשובה נתוספו כמה נפשות שהם אבנים ואז נתרבין הבתים מאד גם בחוץ עד שמימילא נכנסין הכל אל הקדושה וכו' כנ"ל:

חלק ה

ועל כן בסוכות מקריבין ע' פרים כנגד ע' אומות. כי עכשיו אנו יכולים להכניסם הכל לפנים אל הקדושה על ידי ריבוי הבתים שנתוספו על ידי האבנים וכו' כנ"ל, שעל זה רמז מצוות סוכה שנתרבין מחיצות הרבה גם בחוץ כנ"ל. ועל כן לעתיד יתנסו העכו"ם

במצוות סוכה דייקא כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ע"ז דף ג'). כי על ידי סוכה יכולין להכניס כולם אל הקדושה בבחינת ונשאר גם הוא לאלקינו וכו' כנ"ל:

פרק ד

חלק א

לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. כְּתִיב (דְּבָרִים כב, ו): "כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וְכוּ' שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ":

כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כַּאֲשֶׁר הִזְהִיר רַבֵּינוּ זַ"ל עַל זֶה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר כַּמְבֹאָר בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְכַמְבֹאָר בְּסִפּוּר שִׁבְחָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ זָכָה לְמַה שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי שֶׁהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְלֹא נָפַל בְּדַעְתּוֹ מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִילּוּ בְּיוֹם אֶחָד הָיָה לוֹ כַּמָּה הַתְחָלוֹת (כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם). וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ עַל פָּסוּק (דְּבָרִים ו, ז): "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם" – 'בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים', וּכְתִיב (שָׁם כז, ט): "הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י: 'בְּכָל יוֹם יִדְמֶה בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִכְנַסְתָּ עִמּוֹ בִּבְרִית'.

כִּי בֶּאֱמֶת אִם יִסְתַּכֵּל הָאָדָם עַל עַצְמוֹ הֵיטֵב יִרְאֶה שֶׁכָּל הַבִּלְבּוּלִים וּנְפִילוֹת וִירִידוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמַּחְשָׁבוֹת מִיּוֹם שֶׁעָבַר לַיּוֹם הַבָּא וּמִשָּׁעָה לְשָׁעָה, שֶׁרֹב הָעוֹלָם הֵם כִּזְקֵנִים בְּעֵינֵי עַצְמָן, וְכָל אֶחָד נֶחְשָׁב בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּאִלּוּ כְּבָר נִזְקַן בִּדְרָכָיו שֶׁרָגִיל בָּהֶם יָמִים רַבִּים עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב לְדֶרֶךְ אַחֵר. וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר בֶּאֱמֶת, עַל-כֵּן נִמְצָאִים רַבִּים שֶׁמְּיָאֲשִׁים עַצְמָם מִלְּהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִילּוּ מֵעַט הָעֲבוֹדָה וְהַמִּצְווֹת שֶׁמְּקַיְּמִים הוּא כְּמוֹ מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה, וְעֹשִׂים אוֹתָם בְּלִי הִתְעוֹרְרוּת וְחִיּוּת, וְהַכֹּל מֵחֲמַת הַזִּקְנָה שֶׁקָּפְצָה עֲלֵיהֶם שֶׁנֶּחְשָׁבִים בְּעֵינֵיהֶם כִּזְקֵנִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה מַזִּיק מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁהַזְהִיר אַדְמוֹ"ר זַ"ל מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר שֶׁאָסוּר לִהְיוֹת זָקֵן, הֵן חָסִיד זָקֵן, הֵן צַדִּיק זָקֵן וְכוּ' (שִׂיחוֹת הַר"ן סִימָן נא). כִּי לֹא מִבַּעְיָא מִי שֶׁתִּעָה מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לְגַמְרֵי וְעוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה רַחֲמָנָא לִיצְלָן, כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ וְנִדְמֶה בְּעֵינָיו כְּזָקֵן וְרָגִיל בְּמַעֲשָׂיו אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים לְאִישׁ כָּזֶה בְּוַדַּאי מַזֶּקֶת הַזִּקְנָה הַזֹּאת בְּלִי שִׁעוּר, כִּי יָכוֹל לֵילֵךְ לְאִבּוּד לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם אִם לֹא יִתְעוֹרֵר לְהִתְחַדֵּשׁ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת (אֵיכָה ה, כה) "הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ" וְכוּ', 'חַדֵּשׁ' דַּיְקָא. אֶלָּא אֲפִילּוּ הַכְּשֵׁרִים קְצָת, וַאֲפִילּוּ צַדִּיקִים וַחֲסִידִים, אִם הֵם כִּזְקֵנִים אֶצְלָם וְעוֹשִׂים עֲבוֹדָתָם כְּזָקֵן הָרָגִיל מִכְּבָר בָּזֶה, גַּם כֵּן אֵינוֹ טוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּינוּ זַ"ל שֶׁאֲפִילּוּ צַדִּיק זָקֵן אֵינוֹ טוֹב.

כִּי הַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא "מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל" (מִשְׁלֵי ד, יג), כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה הוּא הִתְחַדְּשׁוּת, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה מ, לא) "וְקוֵי ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים", שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַמָּשׁ בִּבְחִינַת 'אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם' – 'בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְעֵינֶךָ כַּחֲדָשִׁים' הַנֶּאֱמָר בְּקְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ', כַּנַּ"ל. כִּי מִי שֶׁמְּחַזֵּק עַצְמוֹ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בְּוַדַּאי לֹא יִפּוֹל לְעוֹלָם אֲפִילּוּ אִם יַעֲבוֹר עָלָיו מַה, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְסַלֵּק מִדַּעְתּוֹ וּלְהַעֲבִיר מִמַּחְשַׁבְתּוֹ לְגַמְרֵי כָּל מַה שֶּׁעָבַר בַּיּוֹם הֶעָבָר אוֹ בַּשָּׁעָה הָעוֹבֶרֶת, וְיִדְמֶה בְּעֵינָיו עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וַאֲפִילּוּ בְּכָל שָׁעָה, כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלַד בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ב, ז) "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ". וּכְתִיב (שָׁם צה, ז): "הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ", שֶׁצְּרִיךְ לַחְשֹׁב בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְשָׁעָה כְּאִלּוּ הַיּוֹם וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הוּא נוֹלַד וּבָא לָעוֹלָם וְרוֹצֶה לְהַתְחִיל לְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הָיָה כֵּן אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת פְּעָמִים שֶׁרָצָה לְהִתְחַדֵּשׁ וּלְהַתְחִיל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ, וַאֲפִילּוּ אִם נָפַל בְּכָל פַּעַם לְמַה שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַל יִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל, וְיִשְׁכַּח כָּל זֶה, כִּי זֶה הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ עַתָּה עֲדַיִן לֹא הָיָה בָּעוֹלָם וּמִי יוֹדֵעַ מַה יְכוֹל לִזְכּוֹת עֲדַיִן עַתָּה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְאֵין שָׁעָה דּוֹמָה לַחֲבֶרְתָּהּ, וְכַמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִי"ז בַּאֲרִיכוּת מִזֶּה גְּדֶל הַשִּׁנּוּיִים לְאֵין מִסְפָּר הַנַּעֲשִׂים בְּכָל יוֹם וְיוֹם וַאֲפִילּוּ בְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה, עַיֵּן שָׁם בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ בְּהֵיכַל אָדָם קַדְמוֹן שַׁעַר א עָנָף ה, מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם: 'וְאֵין שָׁעָה זוֹ דּוֹמָה לְשָׁעָה זוֹ, וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעִנְיַן הִלּוּךְ הַמַּזָּלוֹת וְכוֹכָבִים וְשִׁנּוּי מַצָּבָן וּמַעֲמָדָן, וְאֵיךְ בָּרֵגַע אֶחָד הֵם בְּאֹפֶן אֶחָד וְהַנּוֹלָד בּוֹ יִקָּרֶה מְאֹרָעוֹת שׁוֹנוֹת מֵהַנּוֹלָד בָּרֵגַע שֶׁקֹּדֶם לָזֶה, וּמִזֶּה יִסְתַּכֵּל וְיָבִין בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאֵין לָהֶם קֵץ וּמִסְפָּר. וְאִם תִּפְקַח עֵינֵי שִׂכְלְךָ וְתַשְׂכִּיל דָּבָר, כִּי אֵין שֵׂכֶל בְּלֵב אָדָם לַעֲמֹד עַל כָּל פְּרָטִים, וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים קיט, יח): "גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ". וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁכָּתוּב בּוֹ וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם אָמַר (קֹהֶלֶת ז, כג): "אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי". וְלֵךְ וּרְאֵה מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הַתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כב דַּף סה.) בְּמַה שֶּׁכָּתַב: 'קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: סָבָא סָבָא וְכוּ' וּלְבוּשִׁין דְּאִיהוּ לְבִישׁ בְּצַפְרָא, לֹא לְבִישׁ בְּרַמְשָׁא וּלְבוּשָׁא דִּלְבִישׁ בְּיוֹמָא דָּא לֹא לְבִישׁ בְּיוֹמָא תִּנְיָנָא'. וּבָזֶה תָּבִין אֵיךְ מִשְׁתַּנֶּה מַעֲמַד וּמַצַּב הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַלְּבוּשִׁין שֶׁל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא לְכַמָּה שִׁנּוּיִין בְּכָל עֵת וָרֶגַע' (עַד כָּאן לְשׁוֹן הָעֵץ חַיִּים).

וְכָל אֵלּוּ הַשִּׁנּוּיִים לְאֵין קֵץ שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְקָרֵב וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת כָּל בְּנֵי עוֹלָם בְּכָל עֵת אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית וּבִשְׁבִיל זֶה הֶאֱצִיל וּבָרָא וְיָצַר וְעָשָׂה הוּא יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, הַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַשָּׁפָל הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁיַּכִּיר אוֹתוֹ

יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא כַּיָּדוּעַ, וּבִשְׁבִיל זֶה מְשַׁנֶּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַנְהָגַת הָעוֹלָמוֹת בְּכָל עֵת וָרֶגַע הַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְגַּלְגֵּל עִם הָעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּבִפְרָטִיּוּת עִם כָּל אָדָם וְאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, וּמְשַׁנֶּה הַנְהָגַת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף בְּכָל עֵת וָרֶגַע כַּנַּ"ל, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְרָמֵז לְכָל אֶחָד וְאֶחָד רְמָזִים כְּפִי מַה שֶּׁהוּא שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם בָּעֵת הַהוּא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּהַתּוֹרָה 'וַיְהִי מִקֵּץ – זְכָרוֹן' (בְּסִימָן נד), עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאַיִן סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמְרַמֵּז לְכָל אֶחָד וְאֶחָד רְמָזִים כְּפִי הָאָדָם וּכְפִי הַיּוֹם וּכְפִי הַמָּקוֹם כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ וְכוּ', [עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב].

נִמְצָא, שֶׁאֵין רְאִיָּה כְּלָל מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ וּמִשָּׁעָה לַחֲבֶרְתָּהּ כִּי הָעוֹלָמוֹת וְהַגַּלְגַּלִּים וְכוּ', מִשְׁתַּנִּים בְּכָל עֵת, וְיָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעַד הֵנָּה הָיָה מַה שֶּׁהָיָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַתָּה עַתָּה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה נַחַת רוּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. כִּי כָּל הִשְׁתַּנּוּת הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' הַכֹּל בִּשְׁבִיל כָּל אָדָם, כִּי חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר 'בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם' (סַנְהֶדְרִין לז.). וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַאֲמִין שֶׁבְּכָל עֵת וְשָׁעָה וְרֶגַע כָּל יְמֵי חַיָּיו יֵשׁ בְּכֹחַ הָאָדָם לְהַתְחִיל מֵעַתָּה וְאַל יִסְתַּכֵּל כְּלָל עַל יוֹם שֶׁלְּפָנָיו וּלְאַחֲרָיו, רַק יְחַזֵּק עַצְמוֹ עַתָּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בַּמֶּה שֶׁיּוּכַל בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה, אוֹ אֵיזֶה מִצְוָה. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת דָּבָר בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, עַל כָּל פָּנִים יִשְׁתּוֹקֵק וְיִכְסוֹף לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי רָצוֹן וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה יָקָר מִן הַכֹּל, [כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים כַּמָּה פְּעָמִים]:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת שִׁלּוּחַ הַקֵּן, כִּי מְבֹאָר בַּתִּקּוּנִים, שֶׁקֵּן צִפּוֹר מְרַמֵּז עַל נִשְׁמָתִין דְּאִתְתָּרְכוּ מֵאַתְרֵיהוּ, הַיְנוּ הַנִּשְׁמוֹת הָרְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁאֵינָם טוֹבִים. וְעַל זֶה מְרַמֵּז הַפָּסוּק, "כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ'", שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לִקַּח וּלְקָרֵב אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת לִזְכוֹת בָּהֶם, לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקָרְבָם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל תְּחִלָּה לִשְׁלֹחַ וּלְסַלֵּק מֵהֶם אֶת חָכְמָתָם וְדַעְתָּם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִכְּבָר, שֶׁיְּסַלְּקוּ דַּעְתָּם מֵעַצְמָם כְּאִלּוּ אֵין לָהֶם שׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, (בְּסִימָן קכג), עַל פָּסוּק, "עִם נָבָל וְלֹא חָכָם", עַמָּא דְּקַבְּילוּ אוֹרַיְתָא וְלָא חַכִּימוּ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְאֶל הַתּוֹרָה כִּי אִם כְּשֶׁמַּשְׁלִיכִין מֵעַצְמָן כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁמִּכְּבָר, כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּכְנָס בַּעֲבוֹדַת ה' צָרִיךְ לְסַלֵּק מַדְּעָתּוֹ כָּל הַחָכְמוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הַמְבַלְבְּלִים אוֹתוֹ מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל שֶׁהֻרְגַּל בָּהֶם מִנְּעוּרָיו שֶׁנִּקְבְּעוּ בּוֹ כְּאִלּוּ קִבְּלָם מֵהַר סִינַי. וּבֶאֱמֶת אִלּוּ הַסְּבָרוֹת וְהַחָכְמוֹת שֶׁלּוֹ הַמְבַלְבְּלִים אוֹתוֹ נִמְשָׁכִין רַק מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִטִּיל בְּחַוָּה שֶׁהָיְתָה אֵם כָּל חַי, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ

שֶׁכָּל אָדָם כְּשֶׁנּוֹלַד מִמְּעֵי אִמּוֹ, יֵשׁ בּוֹ אֶחָיזַת הַזֶּהֶמָא הַזֹּאת בִּבְחִינַת וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל אֵלּוּ הַבִּלְבּוּלִים וְהַסְּבָרוֹת שֶׁל שְׁטוּת הַמְבַלְבְּלִין וּמוֹנְעִין אֶת הָאָדָם מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים. וְזֶה בְּחִינַת שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תְּקַח לָךְ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲפִרוֹחִים אוֹ בֵּיצִים, דְּלֵית גַּדְפִּין דִּילְהוֹן שְׁלֵמִין, דְּהַיְנוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁאֵין לָהֶם עֲדַיִן שְׁלֵמוּת וְאֵין לָהֶם כְּנָפַיִם לִפְרֹחַ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. "וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֲפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים", 'הָאֵם' זֶה "אִם לַבִּינָה תִקְרָא. בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי עִקַּר חִיּוּת וְגִדּוּל שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא מִשִּׂכְלוֹ, שֶׁהוּא מְחַיֶּה וּמַנְהִיג וּמְקַיֵּם אוֹתוֹ בִּבְחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַשֵּׂכֶל "אֵם הַבָּנִים". וְזֶהוּ וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֲפְרוֹחִים וְכוּ', שֶׁאֵם הַבָּנִים, שֶׁהֵיא אִם לַבִּינָה, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁנּוֹלַד עִמּוֹ מִמְּעֵי אִמּוֹ, רוֹבֵץ עַל הָאֲפְרוֹחִים וְכוּ', כִּי הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אָדָם מִמְּעֵי אִמּוֹ רוֹבֵץ עַל נַפְשׁוֹ לְחַיּוֹתוֹ וּלְגַדְּלוֹ, אֲבָל מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נֶאֱחַז זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּזֶה הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם בָּאִין כָּל הַסְּבָרוֹת וְהַחָכְמוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל הַמְבַלְבְּלִין אֶת הָאָדָם. וְעַל זֶה הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה; שְׁמִי שָׁרוֹצֶה לְקָחֵם וְלִזְכּוֹת בָּהֶם, דְּהַיְנוּ לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם תְּחִלָּה, בְּחִינַת שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, שֶׁיְּיַרְאֶה לִשְׁלֹחַ וּלְסַלֵּק וּלְהַעֲבִיר מֵהֶם אֶת כָּל הַחָכְמוֹת וְהַסְּבָרוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִכְּבָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵם כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, שֶׁאַחַר כָּךְ יוּכַל לְקָרְבָם שֶׁיִּהְיוּ נִקְרָאִים בָּנִים, כִּי כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ יְלָדוֹ (סַנְהֶדְרִין יט), כִּי בְּוַדַּאי נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ יְלָדָם מַמָּשׁ, כִּי הוּא מְסַלֵּק מֵהֶם הַשֵּׂכֶל שֶׁמִּכְּבָר, שֶׁמִּשָּׁם הָיָה חִיּוּתָם מִתְּחִלָּה מִמְּעֵי אִמָּם וּמַמְשִׁיךְ בָּהֶם שֵׂכֶל חָדָשׁ וְחַיּוּת חָדָשׁ כְּאִלּוּ נוֹלְדוּ הַיּוֹם מַמָּשׁ, וְעַל-כֵּן עַתָּה דַּיְקָא נִקְרָאִים "בָּנִים", בְּחִינַת בְּנֵי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, כִּי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת מַה שֶּׁמְּסַלֵּק שִׂכְלוֹ שֶׁמִּכְּבָר וְנֶחֱשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם וְאָז נִקְרָאִים בָּנִים, בְּחִינַת בְּנֵי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב, שֶׁאָסוּר לְבַשֵּׁל וְלֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּחָלָב. כִּי חָלָב אִם זֶה בְּחִינַת הַחִיּוּת וְהַשֵּׂכֶל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמְּעֵי אִמּוֹ, שֶׁהוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת הַוָּלָד, אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת וְקִיּוּם הַוָּלָד, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין אַחַר כָּךְ לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ הַוָּלָד מֵהַזֶּהֲמָא הַנֶּאֱחָז בְּהַחֵלֶב אִם מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְבַשֵּׁל וְלֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי אָסוּר לְעָרְבָם יַחַד, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא בְּרוּר בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁיהּ שָׁרָא, וְתַרְוַיְהוּ כַּחֲדָא אָסוּרִין, כִּי הַבְּרוּר נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּפִי הַדּוֹר וּכְפִי הַיּוֹם. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ הָאָדָם לְזַהֵר מְאֹד כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּשַׁלֵּיךְ מֵאִתּוֹ הַסְּבָרוֹת וְהַחָכְמוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִכְּבָר, כִּי אֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁנִּמְשְׁכָה לוֹ

סְבָרָא זֹאת מֵאֵיזֶה סֵפֶר, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁסְּבָרָא זֹאת מְרַחֶקֶת אוֹתוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לְסַלְקָהּ מִדַּעְתּוֹ, כִּי יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה שְׁנֵי כֹּחוֹת, זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת. וְעַל זֶה הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל, וְאָמְרוּ שָׁם, אֵין לְךָ אֶלָּא שׁוֹפֵט שֶׁבְּיָמֶיךָ, וַאֲפִלּוּ אוֹמֵר לְךָ עַל יָמִין שְׂמֹאל וְעַל שְׂמֹאל יָמִין וְכוּ', כִּי בְּכָל דּוֹר וּבְכָל יוֹם מִשְׁתַּנִּים הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְכֵן נִשְׁתַּנִּים הַבְּרוּרִים שֶׁל הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר בְּכָל פַּעַם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ. וּכְפִי הַבְּרוּר שֶׁבְּכָל דּוֹר, מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַחַיּוּת וְהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת וְהַבְּהֵמוֹת וְשֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הֶחָלָב וְהַבָּשָׂר הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי מִינֵי בְּרוּרִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי דּוֹרוֹת וְעַל-כֵּן אָסוּר לְעָרְבָם יַחַד, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם (בְּסִימָן כב), שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הֵם בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, תּוֹרָה וּתְפִלָּה, אָב וּבֵן וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְיֵשׁ בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא וּבְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, נִגְלֶה וְנִסְתָּר וְכוּ', כִּי הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר שֶׁל מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, בְּחִינַת נִגְלֶה אֵצֶל מַדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ מִמֶּנָּה וְיֵשׁ לָהּ בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת נִסְתָּר גָּבוֹהַּ מִמֶּנָּה, וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם:

וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, לַעֲלוֹת מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זֶה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ מִמֶּנָּה וְכֵן לְעוֹלָם וְכוּ'. וּקְדֶם שֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶה בְּיוֹם הַהוּא יִבָּקֵשׁ עָוֹון יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). וְעַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה, בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי שִׂמְחָה זוֹכִין לְעַזּוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ עַזּוּת הַגּוּף וְעַזּוּת שֶׁל עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, הָרוֹצִים לִמְנֹעַ מִדַּרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה מִלְּהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְכוּ'. וְכָל זֶה מְשַׁבְּרִין עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב). וּמִבֹּאָר שָׁם, שֶׁעִקַּר הַשִּׂמְחָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא יִרְאָה, בְּחִינַת בּוּשָׁה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. נִמְצָא, שֶׁעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בּוּשָׁה, מִבְּחִינַת וּבוֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן וְכוּ'. (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְעַיֵּן שָׁם עוֹד מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם; שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הַעַזּוּת, כִּי מִצַּד אֶחָד הָעַזּוּת רַע מְאֹד, כִּי עַז פָּנִים לְגֵיהִנּוֹם וְכוּ', אֲבָל בַּקְּדֻשָּׁה צְרִיכִין מִדַּת הָעַזּוּת מְאֹד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּלֹא עַזּוּת, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת גָּדוֹל כְּנֶגֶד הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר הָרוֹצִים לְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ וּלְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. וְכֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד עַזּוּת הַגּוּף שֶׁהוּא עַז וְחָזָק בְּהַתְאַוּוֹת וְכוּ'. וְעַל זֶה הִתְפַּלֵּל הַתַּנָּא,

יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּבָּנֶה עִירְךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְכוּ', שֶׁיִּהְיֶה הָעֲזוּת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּמֶּנּוּ נִבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי חָלָב הוּא בְּחִינַת חֲלִישׁוּת, בְּחִינַת בּוּשָׁה, כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁהֶחָלָב הוּא מַאֲכַל קְטַנִּים וְאֵינוֹ מַחֲזִיק אֶת הַגּוּף, אִדְּרַבָּא, מַחֲלִישׁ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "מַיִם שָׁאַל חָלָב נָתָנָה", שֶׁהֶחָלָב מַכְבִּיד אֶת הַגּוּף וּמַחֲלִישׁוֹ. וַחֲלִישׁוּת זֶה בְּחִינַת בּוּשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלִישׁוּת הַדַּעַת. וְכֵן מָרְמָז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁחָלָב הוּא בְּחִינַת בּוּשָׁה, עַיֵּן בְּהַתּוֹרָה עַתִּיקָא טְמִיר וּסְתִים (בְּסִימָן כא), עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר בָּאוֹת ז עַל פָּסוּק, "תִּכְלֶם שִׁבְעַת יָמִים", כִּי הַכְּלִמָּה אָזִיל סוּמְקָא וְאָתֵי חִוָּרְתָּא, הַיְנוּ דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהֶחָלָב הוּא בְּחִינַת חֲלִישׁוּת, בְּחִינַת בֹּשֶׁת וְהַבָּשָׂר הוּא לְהֵפֶךְ, כִּי הַבָּשָׂר הוּא בְּחִינַת עַזּוּת. כִּי עִקַּר עַזּוּת הַגּוּף הוּא הַבָּשָׂר שֶׁהוּא עִקַּר הַגּוּף. וְכֵן בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם הַנַּ"ל, מְכַנֶּה עַזּוּת הַגּוּף בְּשֵׁם "בָּשָׂר", כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם; שֶׁצָּרִיךְ לְרַחֵם עַל בְּשַׂר הַגּוּף לְהַכְנִיעַ הָעַזּוּת מִמֶּנּוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר עַל פָּסוּק, "מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי וְכוּ'", שֶׁמְּכַנֶּה שָׁם הַגּוּף שֶׁבּוֹ נֶאֱחָז הָעַזּוּת בְּשֵׁם "בָּשָׂר". נִמְצָא, שֶׁבָּשָׂר הוּא בִּבְחִינַת עַזּוּת, וְחָלָב הוּא בְּחִינַת חֲלִישׁוּת, בְּחִינַת בֹּשֶׁת. וְכָל חַד בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁיהּ שָׁרֵיהּ, אֲבָל תַּרְוַיְהוּ כַּחֲדָא אַסְיְרֵי, כִּי אִלּוּ הַשְּׁנֵי מִדּוֹת, עַזּוּת וּבֹשֶׁת, הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים, אֲבָל שְׁנֵיהֶם צְרִיכִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד, אַךְ צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם כָּל מִדָּה וּמִדָּה בְּמִקּוֹמָהּ הָרָאוּי, אֲבָל לֹא לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּהֶם וּמְהַפֵּךְ הַסֵּדֶר שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּעַזּוּת בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין בּשֶׁת, אוֹ שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין עַזּוּת, הוּא מְקַלְקֵל בָּזֶה מְאֹד, וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַהִתְרַחֲקוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי בֶּאֱמֶת בַּקְּדֻשָּׁה צְרִיכִין שְׁנֵיהֶם; עַזּוּת וּבֹשֶׁת וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד בְּשָׂרְשָׁם וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבֹּשֶׁת, עַיֵּן שָׁם, כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם מִדַּת הַבֹּשֶׁת דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְהִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ מִלַּעֲבֹר עַל רְצוֹנוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשְּׂעָרָה. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לַבּוּשָׁה הַזֹּאת, שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ לַעֲבֹר עַל רְצוֹנוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַזֵּק נִשְׁמָתוֹ בְּעַזּוּת גָּדוֹל וְזוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכֶה לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁמִּמֶּשׁ נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעַ הַגּוּף לְגַמְרֵי:

נִמְצָא, שֶׁעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה, אֲבָל לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בּוּשָׁה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, אוֹ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱלֶשֶׁת נִשְׁמָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבֵּר עַזּוּת הַגּוּף. וְכֵן לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי

עַזּוּת הַגּוּף שֶׁמְּמַלֵּא תַּאֲוֹוֹת לִבּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים עָלָיו חֳרְפּוֹת וּבוּשׁוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְכַפֵּל דְּרָכָיו שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מִדּוֹת הָעַזּוּת וְהַבּשֶׁת, וְיִשְׁתַּמֵּשׁ עִם כָּל מִדָּה וּמִדָּה בִּמְקוֹמָהּ וּשְׁעָתָהּ כָּרָאוּי וְלֹא לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאֵיזֶה תַּאֲוָה מִכָּל שֶׁכֵּן עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בוּשָׁה גְּדוֹלָה מֵה' יִתְבָּרַךְ מִלַּעֲבֹר עַל רְצוֹנוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ תְּנוּעָה קַלָּה מִכָּל שֶׁכֵּן לַעֲבֹר עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' אֲזַי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת גָּדוֹל דְּקְדֻשָּׁה בְּכָל הַבְּחִינוֹת, הֵן כְּנֶגֶד בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים וְלֹא יִתְבַּטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, מִפְּנֵי הַלֵּיצָנוּת שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר. וְכֵן אֲפִלּוּ כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת גָּדוֹל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּשׁ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְצָרִיךְ שֶׁיֵּדַע בְּנַפְשׁוֹ שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וּלְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עב), אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לְאָדָם שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר בָּזֶה, חַס וְשָׁלוֹם, רַק צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת גָּדוֹל מְאֹד וְלוֹמַר, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינִי כְּדַאי לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ, וּמִי אָנֹכִי שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּחַסְדְּךָ הַגָּדוֹל אֲנִי בּוֹטֵחַ שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וַאֲנִי מֵעֵז פָּנַי נֶגְדְּךָ לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ כָּל מַה שֶּׁאֲנִי צָרִיךְ וְכוּ'. (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר), אֲבָל מִי שֶׁמְּהַפֵּךְ הַסֵּדֶר בְּעִנְיַן הָעַזּוּת וְהַבּשֶׁת וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בַּבּשֶׁת בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין עַזּוּת, אוֹ לְהֶפֶךְ, הוּא פּוֹגֵם הַרְבֵּה מְאֹד. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר בָּשָׂר בֶּחָלָב, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַמַּאֲכָלִין צְרִיכִין בֵּרוּר לְבָרְרָם מֵאֲחִיזַת הָרַע הַנִּמְשָׁךְ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, מֵאֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְעִקַּר הָרַע הוּא בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא (סַנְהֶדְרִין קה), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְכָל הָעֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵעַזּוּת הַגּוּף שֶׁהוּא עַז וְחָזָק בְּהַתַּאֲוֹוֹת. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה מֶרְכָּבֹת פַּרְעֹה (בְּסִימָן לח); שֶׁעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, עַיֵּן שָׁם, וְזֶה הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, זֶה עִקַּר בְּחִינַת הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי כָּל הַמִּינִים טְמֵאִים שֶׁאָסְרָה עָלֵינוּ הַתּוֹרָה הוּא מֶחֱמַת שֶׁבָּהֶם נֶאֱחָז הָרַע בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְכַנִּרְאֶה קְצָת בַּחוּשׁ שֶׁרֹב הַמִּינִים טְמֵאִים הֵם עַזֵּי נֶפֶשׁ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ הַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ, וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים לָנוּ לְאָכְלָם, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם מֵחֲמַת שֶׁבָּהֶם נֶאֱחָז הָרַע בְּיוֹתֵר; שֶׁהוּא עַזּוּת הַגּוּף, עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן אֲסוּרִים בַּאֲכִילָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם עַל-יְדֵי אֲכִילָתָם עַזּוּת הַגּוּף, חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן לְהֶפֶךְ כָּל הַשְּׁקָצִים וּרְמָשִׂים אֲסוּרִים מֵחֲמַת שֶׁהֵם בְּתַכְלִית הַחֲלִישׁוּת בְּיוֹתֵר וְאֵין בָּהֶם שׁוּם עַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה, וְזֶה נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בּשֶׁת וַחֲלִישׁוּת דְּסִטְרָא

אַחֶרָא, עַל-כֵּן אָסוּרִים בַּאֲכִילָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֶאֱכֹל כִּי אִם מַה שֶּׁהַתּוֹרָה הַתּוֹרָה כְּפִי מַה שֶּׁשַּׁעֲרָה הַתּוֹרָה הַמִּינִים טְהוֹרִים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָתָם לֹא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְלֹא חֲלִישׁוּת וּבִשֶּׁת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, רַק נִזְכֶּה לְבָרְרָם, שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ עַל-יְדֵי אֲכִילָתֵנוּ, לְהִתְגַּבֵּר בַּעֲבוֹדַת ה':

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל שׁוּם בַּעַל חַי כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, כִּי הַשְׁחִיטָה הִיא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מֵהַבְּהֵמָה רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁשָּׁם נֶאֱחָז עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַזּוּת הַגּוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁהֵם עַזּוּת הַגּוּף, כִּי אֲפִלּוּ הַמַּאֲכָלִים טְהוֹרִים כֻּלָּם יֵשׁ בָּהֶם אֶחְיַזַת הָרַע מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, רַק שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם עַל-יְדֵי מְצִוּוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שְׁחִיטָה, כִּי הַסַּכִּין וְהַחֲרָב שֶׁל שְׁחִיטָה הוּא בְּחִינַת גְּבוּרָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים מה, ד), חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. וּגְבוּרָה זֶה בְּחִינַת עַזּוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר". וְזֶה בְּחִינַת קוֹלוֹת שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַסַּכִּין וְהַחֶרֶב שֶׁל שְׁחִיטָה מִתְגַּבְּרִין בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמַכְנִיעִין עַל-יְדֵי-זֶה מֵהַבְּהֵמָה עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת הַגּוּף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיךְ הַשּׁוֹחֵט שֶׁיְּקַבֵּל הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה מֵהֶחָכָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁהַטַּבָּח צָרִיךְ לְהַרְאוֹת סַכִּינוֹ לֶחָכָם, כִּי כָּל חָכָם שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה זוֹכֶה לִפְעָמִים בְּחִינָתוֹ לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַשּׁוֹחֵט לִשְׁחֹט כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבֵּל רְשׁוּת תְּחִלָּה מֵהֶחָכָם כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ כֹּחַ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכֶה הֶחָכָם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁחִיטָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין עַזּוּת הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין שְׁחִיטָה אֶלָּא מִן הַצַּוָּאר, כִּי עִקַּר אֶחְיַזַת הָעַזּוּת הוּא בְּהַצַּוָּאר שֶׁהוּא מְקוֹם הַקּוֹלוֹת, כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת יוֹצְאִין דֶּרֶךְ הַצַּוָּאר וְכָל הַקּוֹלוֹת הֵם בְּחִינַת עַזּוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז, שֶׁעִקַּר הָעַזּוּת בְּהַצַּוָּאר. וְכֵן בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "עַד צַוָּאר יַגִּיעַ" (יְשַׁעְיָה ח), עַד עִקַּר חֹזֶק צַוָּארָם, מִבֹּאר שָׁם שֶׁהַצַּוָּאר מְרַמֵּז עַל עִקַּר עַזּוּת וְחֹזֶק הַגּוּף, וְעַל-כֵּן הַשְׁחִיטָה מִן הַצַּוָּאר דַּיְקָא, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ עַזּוּת הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהוּא עַזּוּת הַגּוּף, שֶׁעִקַּר אֶחְיָזָתוֹ בִּבְחִינַת הַצַּוָּאר מִקּוֹם הַקּוֹלוֹת כַּנַּ"ל, לְהַכְנִיעוֹ עַל-יְדֵי הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ו

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָאִסּוּר שֶׁל הַמִּינִים טְמֵאִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרְרָם, וּמִינִים הַמֻּתָּרִים יֵשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן אֶחְיַזַת הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, רַק

שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם עַל-יְדֵי מִצְוֹות הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסְרָה תּוֹרָה לְעָרֵב בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי חָלָב הוּא בְּבְחִינַת חֻלְיָשׁוּת, בְּחִינַת בֹּשֶׁת. וּבָשָׂר הוּא בְּבְחִינַת עַזּוּת כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ בֵּרוּר, כִּי הֶחָלָב צָרִיךְ לְבָרְרוֹ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת בֹּשֶׁת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי בֹּשֶׁת דִּסְטְרָא אָחֳרָא הוּא עִקַּר עַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְכֵן הַבָּשָׂר צָרִיךְ בֵּרוּר, לְבָרְרוֹ מֵעַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא, לְזָכּוֹת עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַבָּשָׂר לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשְּׂמְחָה. וְזֶה בְּחִינַת אֵין שִׂמְחָה אֶלָּא בְּבָשָׂר בְּהֵמָה שֶׁמְּבִיאִין מִמֶּנָּה קָרְבָּן. נִמְצָא, שֶׁבָּשָׂר מֵבִיא לִידֵי שִׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בָּשָׂר בְּחָלָב כָּל חַד בַּאֲנַפֵּי נַפְשֵׁיהּ שָׁרֵיהּ, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדּוֹ יְכוֹלִין לְבָרְרוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ, לְהַעֲלוֹתוֹ אֶל שֹׁרֶשׁ קְדֻשָּׁתוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד אֲסוּרִים בְּאִסּוּר חָמוּר, כִּי עִקַּר אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִתַּעֲרֻבֶת מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמַּחֲלִיפִין וּמְמִירִין הַמִּדּוֹת; עַזּוּת בְּבֹשֶׁת, וּבֹשֶׁת בְּעַזּוּת, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין עַזּוּת מַחֲלִישִׁין דַּיְעָתּוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּתְרַשֵּׁל בַּעֲבוֹדָתוֹ וְכֵן לְהֵפֶךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר בָּשָׂר בֶּחָלָב שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁמִּתְעָרְבִין יַחַד, מִתְגַּבֵּר הָעַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר וּמַחֲלִישׁ דַּעַת הָאָדָם מִלְּהִתְגַּבֵּר בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי הָעַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא וְהַבֹּשֶׁת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֲדַיִן אֲחִיזָה בְּהַבָּשָׂר בְּהֶחָלָב כַּנַּ"ל, כְּשֶׁמִּתְעָרְבִים יַחַד שׁוּב אֵין לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם, כִּי נֶאֱחָזִים וּמִתְגַּבְּרִים זֶה מִזֶּה, כִּי עִקַּר כֹּחַ עַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא הוּא מִבֹּשֶׁת דִּסְטְרָא אָחֳרָא, שֶׁמַּחֲמַת שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ לְהִתְפַּלֵּל וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר בּוֹ עַזּוּת הַגּוּף לְכָל הַתַּאֲוֹות וְאַחַר כָּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ מֵעֵז בְּפָנֵי יִרְאֵי ה'. וְכֵן לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי הָעַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא בָּא לִידֵי בוּשָׁה וּכְלִמָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְעָרְבִים יַחַד בָּשָׂר בְּחָלָב, מִתְגַּבֵּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְעָרֵב יַחַד אֲחִיזַת הָעַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא בַּאֲחִיזַת הַבּוּשָׁה דִּסְטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחָזִים בְּהֶחָלָב וּבָשָׂר וְשׁוּב אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרְרָם, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם מִתַּעֲרֻבֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַחֲלִיפִין וּמְמִירִין הַמִּדּוֹת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל מִדָּה לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל. אֲבָל כָּל אֶחָד בְּפָנֵי עַצְמוֹ מֻתָּר, כִּי כָּל אֶחָד בְּפָנֵי עַצְמוֹ אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרֵר בְּשָׁרְשׁוֹ, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְעָרְבִים יַחַד מִשָּׁם, עִקַּר אֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת תַּעֲרֻבֶת כַּנַּ"ל וְאָז אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרְרָם וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים בְּיַחַד:

חלק ז

וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאִסּוּר מִן הַתּוֹרָה הוּא דֶּרֶךְ בִּשּׁוּל דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַבִּשּׁוּל הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר, שֶׁעַל-יְדֵי הָאֵשׁ נִתְבָּרֵר וְנִבְדָּל הָרַע מֵהַמַּאֲכָלִים וְאָז דַּיְקָא רָאוּי לַאֲכִילַת אָדָם, כִּי הָאֵשׁ מְכַלָּה הַזֵּהֲמָא וְהָרַע הַנֶּאֱחָז בּוֹ, כִּי הָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. וְעַל-כֵּן אָז בְּעֵת הַבִּשּׁוּל שֶׁעוֹסְקִין לְבָרֵר הַמַּאֲכָלִים, אָז עִקַּר הָאִסּוּר שֶׁל תַּעֲרֻבֶת בָּשָׂר בְּחָלָב, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר

הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי תַּעֲרֹבֶת הָעַזּוּת וְהַבֹּשֶׁת, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם לַהֶפֵךְ הַסֵּדֶר, לְהַטְעוֹת אֶת הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בּשֶׁת בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ עַזּוּת אוֹ לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁכָּתְבָה הַתּוֹרָה אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב בִּלְשׁוֹן "לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ", אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל בְּשַׂר בְּהֵמָה אָסוּר בְּחָלָב מִן הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַךְ זֶה מְרַמֵּז עַל עִנְיַן הַפֶּגֶם הַנַּעֲשֶׂה מִבָּשָׂר בְּחָלָב שֶׁמִּתְעָרֵב הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּהַבֹּשֶׁת, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם וְהִתְגַּבְּרוּתָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְבָרְרָם, כִּי גְּדִי מְרַמֵּז עַל עַזּוּת בְּחִינַת גְּדִי עִזִּים, לְשׁוֹן עַזּוּת. וְזֶה בְּחִינַת שְׂעִיר עִזִּים, בְּחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, שֶׁהוּא עִקַּר עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַזּוּת הַגּוּף, זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁמַּלְכוּתָם רַק עַל-יְדֵי עַזּוּת, שֶׁהִיא מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא. וְעַל-כֵּן רֹב קָרְבָּנוֹת צִבּוּר הַבָּאִים לְכַפֵּר הֵם שְׂעִיר עִזִּים, שֶׁהֵם כָּל חַטָּאוֹת צִבּוּר, שֶׁהֵם שְׂעִירֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת. וְכֵן שְׁנֵי שְׂעִירֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, הַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁשְּׂעִירֵי עִזִּים שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים עֵז לְשׁוֹן עַזּוּת, וְשָׁם עִקַּר הַבְּרוּר. עַל-כֵּן עַל יָדָם עִקַּר הַכַּפָּרָה, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן קָרְאָה הַתּוֹרָה כָּל הַבְּהֵמוֹת בְּשֵׁם גְּדִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר גְּדִי, אַף עֶגֶל וְכֶבֶשׂ בְּמַשְׁמָע, כִּי כָּל הַבְּהֵמוֹת יֵשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הָעַזּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת. וְעִקַּר הָעַזּוּת הוּא בִּבְחִינַת גְּדִי עִזִּים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן כֻּלָּם נִקְרָאִים בְּשֵׁם "גְּדִי" כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּאִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב שֶׁעִקַּר הָאִסּוּר שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְעָרֵב עִם בְּחִינַת בּשֶׁת וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן קָרְאָה הַתּוֹרָה הָאִסּוּר שֶׁל כָּל בְּשַׂר בְּהֵמָה בְּשֵׁם גְּדִי, לְרַמֵּז שֶׁעִקַּר הָאִסּוּר מֵחֲמַת בְּחִינַת הָעַזּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּדִי עִזִּים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בַּחֲלֵב אִמּוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁהָאִסּוּר אָפְלוּ בַּחֲלֵב אַחֶרֶת, לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הָאִסּוּר מֵחֲמַת שֶׁהֶחָלָב נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֲלִישׁוּת וּבשֶׁת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָלֵב אֵם, כִּי הַנְּקֵבוֹת הֵם בְּבְחִינַת חֲלִישׁוּת וּבשֶׁת, כְּנֶגֶד הַזָּכָר שֶׁהוּא עַז וְחָזָק. וְזֶה עִקַּר הָאִסּוּר שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ הָעַזּוּת בְּהַבֹּשֶׁת שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם עַל-יְדֵי שֶׁמְּמִירִין וּמַחֲלִיפִין הַסֵּדֶר כַּנַּ"ל. גַּם חָלֵב אֵם מְרַמֵּז שֶׁעַל-יְדֵי פֶּגֶם זֶה נֶאֱחָז, חַס וְשָׁלוֹם, הַזֶּהֱמָא שֶׁל הַנָּחָשׁ שֶׁהִטִּיל בְּחַוָּה שֶׁהָיְתָה אֵם כָּל חַי, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בּשֶׁת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמַּחֲלִישׁ אֶת הַדַּעַת מִלְּהִתְגַּבֵּר בַּעֲבוֹדַת ה' וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן הַשְּׁבָטִים כְּשֶׁפָּגְמוּ בִּמְכִירַת יוֹסֵף שָׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים, כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁלָּהֶם הָיָה בְּעִנְיַן הַמַּלְכוּת, שֶׁאָמְרוּ שֶׁיּוֹסֵף רוֹצֶה לִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא כַּדִּין, וּלְפִי דַּעְתָּם נִדְמֶה לָהֶם שֶׁיּוֹסֵף רוֹצֶה לִמְלֹךְ רַק עַל-יְדֵי הָעַזּוּת, חַס וְשָׁלוֹם, וְהֵם רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר בָּעַזּוּת שֶׁלָּהֶם נָגְדּוֹ, עַל-כֵּן שָׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת. וְכֵן יְהוּדָה אָמַר לְתָמָר, "אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי

עִזִּים מִן הַצֹּאן", כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה בְּעִנְיַן עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה וּלְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בְּתַאֲוַת הַמִּשְׁגָּל, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי בּוֹ עַז בּוֹ תּוֹקְפָא. וִיהוּדָה הָיָה צָרִיךְ אָז לְבָרֵר הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד וּמִשִּׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי-זֶה, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו, "ה' בְּעָזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ", בְּחִינַת וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ. עַל-כֵּן אָמַר אָז, "אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי עִזִּים", 'גְּדֵי עִזִּים' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָעֲזוּת הוּא שָׁם בִּבְחִינַת גְּדֵי עִזִּים, שֶׁעַל-כֵּן הֵם בָּאִים לְכַפָּרָה בְּקָרְבְּנוֹת צִבּוּר, בְּרֹאשֵׁי חֳדָשִׁים וּרְגָלִים וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים שְׂעִיר דַּיְקָא לְכַפֵּר וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר כַּפָּרַת הָעֲוֹונוֹת עַל-יְדֵי בֵּרוּר הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא עֲזוּת הַגּוּף, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹות כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר, אָז מְהַפֵּךְ עֲזוּת הַגּוּף אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִכְלָל בְּחִינַת גְּדֵי עִזִּים בַּקְּדֻשָּׁה וּלְהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָעִנְיָן שֶׁהָיָה בֵּין יַעֲקֹב וְעֵשָׂו בְּעִנְיַן קִבָּלַת הַבְּרָכוֹת, שֶׁעָצַת רִבְקָה אִמּוֹ הָיָה דַּיְקָא, "וְקַח לִי מִשָּׁם שְׁנֵי גְּדְיֵי עִזִּים וְכוּ'", כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת נִמְשָׁכוֹת עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ וְכוּ', בְּחִינַת גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים. וְעַל-כֵּן צִוְּתָה רִבְקָה אִמּוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה שְׁנֵי גְּדְיֵי עִזִּים וְיִתַּקֵּן וְיִבָּרֵר אוֹתָם, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְהַכְנִיעַ עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר. וְלִזְכּוֹת לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת הַנִּמְשָׁכוֹת מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּשִׁמְשׁוֹן כְּתִיב, "וַיִּפְקֹד אֶת אִשְׁתּוֹ בִּגְדִי עִזִּים", הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי שִׁמְשׁוֹן הָיָה רוֹצֶה אָז לְהִתְגַּבֵּר עַל פְּלִשְׁתִּים שֶׁמְּשָׁלוּ בְּיִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "כִּי תּוֹאֲנָה הוּא מְבַקֵּשׁ וְכוּ'". וְעַל-כֵּן הָיָה עִסְקוֹ בִּגְדֵי עִזִּים וְכַנַּ"ל, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לְבָרֵר בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, עַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עָלָיו; שֶׁאָצְלוֹ נֶאֱמַר יְרִידָה וּבִיהוּדָה כְּתִיב עֲלִיָּה, "הִנֵּה חָמִיךָ עוֹלֶה תִּמְנָתָה וְכוּ'", כִּי יְהוּדָה זָכָה לְבָרֵר בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא עִקַּר עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמִּשָּׁם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב הוּא שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְיַחֲלִישׁ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹנֵק וּמִתְעָרֵב יְנִיקַת הָעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּינִיקַת הַבֵּשֶׂת וְהַחֲלִישׁוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּעֲרֹבֶת בָּשָׂר בֶּחָלָב, שֶׁאָז אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם כַּנַּ"ל וְאָז מִתְגַּבֵּר עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּמַחֲלִישׁ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי חֻלְשׁוּת הַדַּעַת שֶׁבְּלֵב הָאָדָם, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱלָשׁ דַּעְתּוֹ מִלְּהִתְגַּבֵּר בַּעֲבוֹדַת ה' אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי בֶּאֱמֶת בַּקְּדֻשָּׁה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם עֲזוּת אֲפִלּוּ נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁחָטָא וּמָרַד כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם מִתְבַּיֵּשׁ אַחַר כָּךְ לְבַקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ

וּמִתְבַּיֵּשׁ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ מֵחֲמַת רִבּוּי עֲוֹונוֹתָיו אֵין זֶה בּשֶׁת דִּקְדֻשָּׁה, אַדְרַבָּא, זֶה עִקַּר בּשֶׁת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמַּחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ כְּדֵי לְרַחֲקוֹ מֵה' יִתְבָּרֵךְ לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר הַבּשֶׁת דִּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם קֹדֶם הַחֵטְא, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה מִלִּפְנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ כְּמוֹ מִלִּפְנֵי בָּשָׂר וָדָם מַמָּשׁ, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר שׁוּם עֲבֵרָה וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר, חַס וְשָׁלוֹם, וְהִכְשִׁילוֹ בַּמֶּה שֶׁהִכְשִׁילוֹ צָרִיךְ אַחַר כָּךְ לְסַלֵּק הַבּוּשָׁה מֵעַל פָּנָיו, וְיַעֵז פָּנָיו נֶגֶד ה' יִתְבָּרֵךְ לוֹמַר אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשִׂיתִי מַה שֶּׁעָשִׂיתִי וּבָשְׁתִּי וְגַם נִכְלַמְתִּי לְהָרִים פָּנַי אֵלֶיךָ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מֵעֵז פָּנַי נֶגְדְּךָ וּמְבַקֵּשׁ מִמְּךָ שֶׁתְּקָרְבֵנִי אֵלֶיךָ גַּם עַתָּה. וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה כָּךְ כַּמָּה פְּעָמִים, חַס וְשָׁלוֹם, אָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְעוֹלָם, רַק לְהִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כָּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶחְלָשׁ דַּעְתּוֹ מִמַּה שֶּׁהָיָה בַּיָּמִים שֶׁעָבְרוּ, רַק יִשְׂמַח בְּכָל פַּעַם מַה שֶּׁעָבַר וְיַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי כָּל הַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶלֶב אֵם שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי כְּשֶׁהֶחָלָב בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְעָרֵב בּוֹ בָּשָׂר, שֶׁגַּם בּוֹ יֵשׁ אֲחִיזַת הָעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, אֶלָּא שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרוֹ, וּכְשֶׁמִּתְעָרְבִין שְׁנֵיהֶם אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם. וְאָז נִפְגָּם, חַס וְשָׁלוֹם, הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמִתְגַּבֵּר הַזֻּהֲמָא הַנֶּאֱחָזֶת בַּחֲלֵב אֵם מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאָז מַחֲלִישׁ דַּעַת הָאָדָם וּמִתְגַּבֵּר עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה:

חלק יא

כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מִתְחַזֵּק הַגּוּף, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַל-פִּי הַתּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, עֲזוּת הַגּוּף עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁמְּמַשִּׁיכִין מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְאָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ, 'וְלִשְׂמֹחַ' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְשִׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחְלָשׁ עֲזוּת הַגּוּף, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִתְחַזֵּק הַנֶּפֶשׁ לְהִתְגַּבֵּר בַּעֲבוֹדַת ה', בִּבְחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ. וְזֶה בְּחִינַת לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַקִּים וְאַל תֵּעָצְבוּ כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם, הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ חֶדְוָה שֶׁהוּא עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). אָז מִצְוָה לֶאֱכֹל, בִּבְחִינַת אִכְלוּ מַעֲדַנִּים וְכוּ' כִּי חֶדְוַת ה' וְכוּ', כִּי אָז נִתְחַזֵּק עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה וְזוֹכֶה לְשִׂמְחָה יְתֵרָה בִּבְחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁתִּקְנוּ חֲזַ"ל עַל כָּל דָּבָר שֶׁאוֹכְלִין וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר, כִּי

הַבְּרָכוֹת וְקוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת, מֵחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֲזוּת הַגּוּף, עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי אָז נֶאֱחָז בָּהֶם בְּיוֹתֵר בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, עֲצָבוּת דַּיְקָא הֵפֶךְ שִׂמְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, אֲבָל מַאֲכָלוֹת הַמֻּתָּרִים אָנוּ יְכוֹלִים לְבָרְרָם עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה, לְאָכְלָם בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת שִׂמְחָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׂתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים שֶׁהֵם יְמֵי שִׂמְחָה, וְאָז נֶאֱמַר, "אֵין טוֹב בָּאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׂתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, כִּי אָז בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב נִתְעוֹרֵר שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי אָז מַחֲזִירִין הַכְּתָרִים לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשׂוּ מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. (כַּמּוּבָא בַּסִּדּוּר שֶׁל שַׁבָּת):

וְכֵן כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בִּשְׁבִיל מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ'". וְעַל-כֵּן נִמְשָׁךְ בְּכָל הָרְגָלִים הֶאָרַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָמְרוּ אָז נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שִׂמְשֹׂם עִקַּר הַשִּׂמְחָה. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְכֵן בְּכָל הַיָּמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ הַשִּׂמְחָה מִשָּׁם מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כִּי כָּל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה לְפִי בְּחִינָתוֹ, נִדְחֶה זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא הָעֵגֶל, כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִסְתַּלְּקוּ הַכְּתָרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁמִּשָּׁם הַשִּׂמְחָה, וְאָז חוֹזֵר וּמֵאִיר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הֶאָרָה מֵהַכְּתָרִים הַנַּ"ל כְּפִי תּוֹסֶפֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְכֵן אֶפְלוּ בִּימֵי הַחֹל צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת וְכוּ' נִמְצָא כָּל יָמָיו הָיָה אוֹכֵל לִכְבוֹד שַׁבָּת, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה מִשַּׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, לְקַדֵּשׁ הָאֲכִילָה, לְזַכְּכָהּ מִבְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, לְהַמְשִׁיךְ עָלֶיהָ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת מִבְּחִינַת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים כָּל יְמֵינוּ לְהַחֲזִירָם עָלֵינוּ, שֶׁיַּחֲזִרוּ וְיָאִירוּ בָּנוּ. וְכָל אֶחָד כְּפִי קְדֻשָּׁתוֹ, כְּמוֹ כֵן מַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, וּכְמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהֶאָרַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, וּכְמוֹ כֵן זוֹכֶה לְשִׂמְחָה, וּכְמוֹ כֵן אֲכִילָתוֹ בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת שִׂמְחָה, בִּבְחִינַת אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וְכוּ', כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה כְּתִיב, "וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ", כִּי אָז זָכוּ לְהַכְּתָרִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה. וְאָז זוֹכִין לְהַשָּׂגַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבֹהַּ בְּיוֹתֵר, עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכִּירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ, בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ וְכוּ'. 'וְשָׂמַחְתָּ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְיֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה עוֹד דְּבָרִים הַרְבֵּה, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן נִצְטַוָּה מִצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בְּעִנְיָן הָאֲכִילָה דַּיְקָא, שֶׁלֹּא יֹאכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעִקַּר יְנִיקַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא מִתַּעֲרֹבֶת הַדַּעַת שֶׁמְּעֹרֶב הַדַּעַת שֶׁל שְׁנֵי מַדְרֵגוֹת שֶׁל בְּחִינַת שְׁנֵי דּוֹרוֹת וְרוֹצֶה לְהַשִּׂיג הַכֹּל קֹדֶם זְמַנּוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִתְוַסֵּף הַחִיּוּת בָּאָדָם, וְעִקַּר הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא לִחְיוֹת בְּכָל פַּעַם חַיּוּת חָדָשׁ. (כִּי חַי פָּרִישׁ בְּלִשׁוֹן אַשְׁכְּנַז), וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְחַיּוּת חָדָשׁ בְּכָל פַּעַם מַמְשִׁיכִין מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחַיִּים וְהַתַּעֲנוּג שֶׁל עוֹלָם הַבָּא. אֲבָל אָדָם הָרִאשׁוֹן אָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת וְאִסְתַּכֵּל בְּמַה דְּלָא הֲוֵי רְשׁוּ, וְעִרְבֵּב הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ מֵהַשָּׂגַת שְׁנֵי דּוֹרוֹת וְיָרַד לְמַטָּה לְהַתַּאֲוֹת, מַה שֶּׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ לוֹ וְרָצָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְהַשִּׂיג לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ. וּמִשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הָאִסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה, וּמִשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁמִּתְאַוֶּה כָּל הַתַּאֲוֹת וְרוֹצֶה לֵידַע וּלְהָבִין הַכֹּל בְּשִׂכְלוֹ הַמֻּגְשָׁם. וּבְכָל פַּעַם קְשָׁה לוֹ כַּמָּה קֻשְׁיוֹת עַל ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל הַצַּדִּיקִים וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ אִם קְשָׁה לוֹ קֻשְׁיוֹת עַל עַצְמוֹ גַּם זֶה אֵינוֹ טוֹב, כִּי גַּם זֶה מַעֲשֵׂה הַבַּעַל דָּבָר, שֶׁמַּחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ עַל-יְדֵי הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה לוֹ עַל עַצְמוֹ; אֵיךְ אַתָּה רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְהִתְלַהֲבוּת וַהֲלֹא בַּשָּׁעָה הַקּוֹדֶמֶת עָשִׂיתָ כָּךְ וְכָךְ וְכוּ'?! וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּלְבּוּלִים הַרְבֵּה בְּלִי שִׁעוּר. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמְּבַלְבֵּל דַּעַת הָאָדָם שֶׁרוֹצֶה לְהָבִין הַכֹּל, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל, כַּמּוּבָא בְּ"עֵץ חַיִּים", שֶׁהֻבְאתִי לְעֵיל, שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה חָכָם מִכָּל אָדָם אָמַר (תְּהִלִּים לג, כב), "אַמְרָתִי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה", וְאָמַר, "כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי (מִשְׁלֵי ל, ב). וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אָמַר, "וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ". מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן, אַלְפֵי אַלְפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת, קַל וָחֹמֶר, אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ. וְהַכְּלָל, שֶׁאֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ כְּלָל, רַק כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה. וְכָל זְמַן שֶׁאַתָּה יָכוֹל לַחֲטֹף מִזֶּה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה דִּבּוּר תּוֹרָה, אוֹ תְּפִלָּה, אוֹ אֵיזֶה מִצְוָה, צְדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד וְכוּ'. מַה טּוֹב, כִּי לֹא יִשָּׁאֵר לְךָ סוֹף כָּל סוֹף כִּי אִם זֶה לְבַד. וְאִם בַּדֶּרֶךְ תֵּלֵךְ לְהִתְגַּבֵּר לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְלַחֲטֹף דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מַה שֶּׁתּוּכַל אָז טוֹב לְךָ לְעוֹלָם וְסוֹף כָּל סוֹף תַּגִּיעַ לְתַכְלִית הַטּוֹב וְהַנִּצְחִי בָּזֶה וּבַבָּא:

חלק יג

וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב לְמִצְוֹת בִּכּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹקֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ", כִּי בִּכּוּרִים הֵם בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת, שֶׁצְּרִיכִין לְהָבִיא הַפְּרִי הַמִּתְבַּכֶּרֶת וּמִתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל שָׁנָה, לַהֲבִיאָהּ מִיָּד לְבֵית ה' וּלְהוֹדוֹת עָלָיו לַה' וּלְסַפֵּר עָלָיו אֶת כָּל הַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל מִתְּחִלָּתָם, וּבְחַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים הִצִּילָנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּוַדּוּי בִּכּוּרִים, "וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעַט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרָב וַיָּרֵעוּ וְכוּ'". כִּי עִקַּר חִיּוּב בִּכּוּרִים מֻרְמָז עַל הִתְחַדְּשׁוּת, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְאַל יַבְהִילוּהוּ רַעְיוֹנִים עַל כָּל הַהַרְפַּתְקָאוֹת וְהַמְנִיעוֹת וְהִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע וְכוּ' וְכוּ'. וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי יִזְכֹּר חַסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת מִמִּצְרַיִם וְעַד הֵנָּה. וְגַם מִקֹּדֶם שֶׁיֵּרְדוּ לְמִצְרַיִם בְּעֵת שֶׁרָדַף לָבָן הָאֲרַמִּי אֶת יַעֲקֹב, וְכָל מַה שֶּׁעָבַר בֵּין יַעֲקֹב וְלָבָן בְּעֵת שֶׁעָבַד אֶצְלוֹ וְלָבָן רִמָּה אוֹתוֹ עֲשֶׂרֶת מוֹנִים וְלֹא נְתָנוֹ אֱלֹקִים לְהָרַע עִמּוֹ וְכוּ'. וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא עָלְתָה בְּיָדוֹ לְאַבְּדוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּרְצוֹנוֹ הָרַע, אַף גַּם הוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּנוֹתָיו רָחֵל וְלֵאָה שֶׁעַל יָדָם נִבְנָה הָעוֹלָם וְהֶעֱמִיד מִטָּה שְׁלֵמָה מֵהֶם, שֶׁהֵם הַשִּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱלֹקוּת בָּעוֹלָם, כִּי לֹא הָיָה בָּהֶם שׁוּם פְּסוּל, וְכֻלָּם עָנוּ וְאָמְרוּ בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת יַעֲקֹב, "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וְכוּ'". וְכָל מַה שֶּׁעָבַר עַל יִשְׂרָאֵל מֵאָז וְעַד הֵנָּה אֵין כָּל פֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְכוּ'. וְכֵן בִּפְרָטִיּוּת עוֹבְרִים כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד עוֹמְדִים עָלָיו בְּחִינַת לָבָן וְעֵשָׂו וּמִצְרַיִם וַאֲרַבַּע מַלְכֻיּוֹת וְחֵילוֹתֵיהֶם, וְכֻלָּם עוֹמְדִים עַל יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בִּכְלָלִיּוּת וְכֵן בִּפְרָטִיּוּת עוֹמְדִים כֻּלָּם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְכַלּוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם, דְּהַיְנוּ כָּל הָרְדִיפוֹת וְהַהֶסְתוֹת וְהַהִתְגָּרוּת שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו מִתְגָּרִים בְּכָל אָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת. שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל, לָבָן וְעֵשָׂו וְכוּ', כִּי גַּם לָבָן וְעֵשָׂו וּמִצְרַיִם, כָּל הִתְגָּרוּתָם בְּיִשְׂרָאֵל הָיָה רַק שֶׁהִתְלַבֵּשׁ הַבַּעַל דָּבָר בָּהֶם לְהִתְגָּרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל עַל שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ ה' שֶׁמָּסַר לָהֶם אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְחָזְקִים בֶּאֱמוּנַת הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד הַמַּשְׁגִּיחַ וּמוֹשֵׁל בַּכֹּל וְכוּ':

וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים שׂוֹנְאִים בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת לְמַנֵּעַ וּלְבַטֵּל מִמְּלֹאכֶת שָׁמַיִם וְכוּ'. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרֵנוּ בְּכָל פַּעַם, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְכוּ'. וְאֵין שׁוּם עֵצָה לְהִנָּצֵל מִכָּל זֶה, כִּי אִם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת, בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, הַיְנוּ שֶׁיֵּדַע הָאָדָם הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, כְּלָל כְּלָל לֹא. רַק יִתְחַזֵּק עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים,

וְאַל יְבַלְבֵּל אוֹתוֹ שׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל, רַק כְּפִי שֶׁהוֹרוּ אוֹתָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵם אָמְרוּ וְהֵם אָמְרוּ, הֵם אָמְרוּ שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹות שֶׁבָּעוֹלָם לָא מִבָּעְיָא עֲבֵרָה כָּל שֶׁהִיא, בְּוַדַּאי צְרִיכִין לִבְרֹחַ מִמֶּנָּהּ יוֹתֵר מִבּוֹרֵחַ מִן הָאֵשׁ, אֶלָּא אֲפִלּוּ תַּאֲוָה בְּעָלְמָא וְשׁוּם תְּנוּעָה שֶׁאֵינָהּ בִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִין לִבְרֹחַ וּלְהִתְרַחֵק מִמֶּנָּהּ בְּתַכְלִית הָרִחוּק, כִּי הוּא פּוֹגֵם מְאֹד בְּנֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וּבְכָל הָעוֹלְמוֹת אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ. וְהֵם אָמְרוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם עָבַר הָאָדָם מַה שֶּׁעָבַר, אֲפִלּוּ אִם עָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ אֲלָפִים פְּעָמִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְצָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעִים מֵהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ, מוֹדִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים). עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם בְּבָחִינַת בְּכוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב 'בְּרֵאשִׁית וְכוּ'' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּשְׁבִיל בְּכוּרִים שֶׁנִּקְרָאִים "רֵאשִׁית", בָּרָא הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה בִּשְׁבִיל בְּחִינָה זוֹ, בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּכוּרִים, בְּחִינַת רֵאשִׁית, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ', שֶׁבִּשְׁבִיל רֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ', שֶׁעִקַּר בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הָיָה בִּשְׁבִיל רֵאשִׁית, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּתְחִיל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם מֵרֵאשִׁית כְּאִלּוּ הַיּוֹם הוּא רֵאשִׁית הַתְחָלָתוֹ כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת, כִּי גַּם ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ אוֹתָם בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית", וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם, עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ תֵּכֶף בְּפָרָשַׁת וְהָיָה כִּי תָבֹא אַחַר מִצְוַת וּדְוִי בְּכוּרִים וּמַעֲשֵׂר, "הַיּוֹם הַזֶּה ה' אֱלֹקֶיךָ מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת" וּכְתִיב שָׁם, "הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם וְגוּ'. אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, בְּכָל יוֹם יִהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִכְנַסְתָּ עִמּוֹ בִּבְרִית וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת בְּכוּרִים, בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִכְנַסְתָּ בִּבְרִית וּמַתְחִיל לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְכַנֵּס בְּקִרְבַּת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ אִסּוּר בָּשָׂר בֶּחָלָב לְמִצְוַת בְּכוּרִים, כִּי עִקַּר אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב הוּא שֶׁלֹּא יִפֹּל לְזִקְנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבִּלְבּוּלִים, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חָלֵב אֵם כְּשֶׁמִּתְעָרֵב עִם הַבָּשָׂר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ לְמִצְוַת בְּכוּרִים, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִצְוַת בְּכוּרִים, שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵהַזִּקְנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי בְּכוּרִים הוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית, בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת בְּכָל יוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם אֶל יוֹם יְשׁוּעָתוֹ, שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם שׁוֹלֵחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשׁוּעוֹת חֲדָשׁוֹת לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַמִּתְגַּבֶּרֶת בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם נַעֲשֶׂה עִם כָּל אָדָם עִנְיָנִים חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וּמוֹשִׁיעוֹ בְּכָל יוֹם. עַל-כֵּן אֵין לְבַלְבֵּל עַצְמוֹ כְּלָל מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כִּי מִי יוֹדֵעַ כַּמָּה גְּדוֹלָה הַיְשׁוּעָה הַחֲדָשָׁה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח לוֹ הַיּוֹם אִם יִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר, לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ:

וְיֵשׁ לְרַמֵּז, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּשָׂר בְּחָלָב חִדּוּשׁ הוּא. 'חִדּוּשׁ' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפֹּל עַל-יְדֵי אֲכִילָה זוֹ לְזִקְנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, רַק יִזְכֶּה לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם, וְזֶה בְּחִינַת בָּשָׂר בְּחָלָב חִדּוּשׁ הוּא, כִּי עִקַּר מִצְוָה זוֹ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי חֲנֻכָּה לְשׁוֹן חִנּוּךְ וְהַתְחָלָה. הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוֹת חֲנֻכָּה אָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת ה' תָּמִיד. וְהָעִקָּר לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שֵׁם חֲנֻכָּה, שֶׁתִּהְיֶה הָעֲבוֹדָה תָּמִיד בִּבְחִינַת חִנּוּךְ וְהַתְחָלָה, כְּאִלּוּ הַיּוֹם הוּא מַתְחִיל לְהִתְחַנֵּךְ בַּעֲבוֹדַת ה'. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹסִיפִין וְהוֹלְכִין תָּמִיד בַּעֲבוֹדַת ה' בְּתוֹסֶפֶת מֻרְבֶּה, מֵאַחַר שֶׁמִּתְחַזֵּק בְּכָל יוֹם בְּהִתְחַזְּקוּת חָדָשׁ, בְּהַתְחָלָה חֲדָשָׁה, בְּהִתְעוֹרְרוּת חָדָשׁ. וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמִּצְוָתוֹ בְּשֶׁמֶן, זֶה בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם תּוֹרָה וּתְפִלָּה, נְגִלָּה וְנִסְתָּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים וְהָעֲדָיִם שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי שֶׁמֶן מִשְׂחַת קֹדֶשׁ, זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ, בְּחִינַת מְשַׁח רְבוֹת קֶדְשָׁא שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים הנַּ"ל, שֶׁהֵם נִגְלֶה וְנִסְתָּר, תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ', שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמֹּחִין הַכְּלוּלִים בִּבְחִינַת שֶׁמֶן מִשְׂחַת קֹדֶשׁ, כַּיָּדוּעַ, כִּי הַשֶּׁמֶן בִּבְחִינַת כְּתָרִים שֶׁהֵם עַל הָרֹאשׁ, בִּבְחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. וּמִשָּׁם מִבְּחִינַת הַשֶּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁעַל הָרֹאשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים, בְּחִינַת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, נִגְלֶה וְנִסְתָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. מִשָּׁם מְאִירִין וּמַדְלִיקִין הַנֵּר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁדּוֹלֵק עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, הַיְנוּ כִּי הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה זֶה בְּחִינַת שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנִיסָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה. בִּבְחִינַת נֵהֱלְתָּ בָּעֻזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הנַּ"ל, כִּי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה, זֶה בְּחִינַת אֵשׁ, בְּחִינַת וְאֶת קוֹלוֹ שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, בְּחִינַת קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ:

וְזֶה בְּחִינַת שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אוֹמֶרֶת לַהקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם

עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הֶחָזָק כְּרִשְׁפֵּי אֵשׁ בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הֵם מְבַקְּשִׁים שֶׁיִּזְכּוּ לְתַקֵּן עַל-יְדֵי-זֶה שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בָּהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה (כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם).וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְּלֶקֶת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהַנֵּר חֲנֻכָּה דּוֹלֵק וּבוֹעֵר עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן, כִּי הַהַדְלָקָה שֶׁהוּא כֹּחַ הָאֵשׁ, עִקַּר כֹּחַהּ לִבְעֹר וּלְהָאִיר הוּא עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן, כִּי הַשֶּׁמֶן זֶה בְּחִינַת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁמַּשְׁפִּיעִים עִקַּר כֹּחַ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ כַּנַּ"ל, בְּחִינַת הַדְּלֶקֶת אֵשׁ שֶׁל הַנֵּר חֲנֻכָּה, כִּי עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן בְּחִינַת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה בּוֹעֵר הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ כְּרִשְׁפֵּי אֵשׁ וּמֵאִיר בְּאוֹר גָּדוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת כִּי עַזָּה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֵשׁ שֶׁל הַנֵּר חֲנֻכָּה שֶׁבּוֹעֵר וּמֵאִיר בְּאוֹר גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַחִנּוּךְ לַיְלֵךְ בְּדֶרֶךְ ה' הוּא רַק עַל-יְדֵי-זֶה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהַכְּתָרִים הַנַּ"ל. וְעִקַּר כֹּחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַגְבִּיר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הוּא עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר כֹּחַ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הוּא עַל-יְדֵי עַזּוּת הָרַע דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים וּמִתְנַשְּׂאִים וְרוֹצִים לִמְלֹךְ וְלִמְשֹׁל רַק עַל-יְדֵי עַזּוּת לְבַד, כִּי עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תַּגָּא. וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם בְּעַזּוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה, כְּדֵי לַעֲמֹד נֶגֶד עַזּוּתָם הָרָעָה, כִּי עַזּוּת הָרַע שֶׁלָּהֶם הוּא בְּחִינַת עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תַּגָּא, בְּלָא תַּגָּא דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, אָז יֵשׁ כֹּחַ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהָעַזּוּת הָרַע שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תַּגָּא, בְּלָא תַּגָּא דַּיְקָא כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים נֶגְדָּם בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵהַכְּתָרִים הַנַּ"ל, אָז נִכְנָע וְנוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל עַזּוּת הָרַע שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא רַק מַלְכוּתָא בְּלָא תַּגָּא דַּיְקָא, אֲבָל כְּשֶׁמְּאִירִין הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, אָז הָעַזּוּת שֶׁלָּהֶם נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל כַּנַּ"ל, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' בָּעֻזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ וְכוּ', בְּחִינַת וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְכוּ', הַנֶּאֱמָר עַל מַלְכוּת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת כֶּתֶר מַלְכוּת, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נִכְתָּר בְּכֶתֶר דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל כֹּחוֹ מִכְּתָרִים הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָרִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשְׁחוּ וְנִכְתְּרוּ כָּל הַמְּלָכִים וְהַכֹּהֲנִים בְּכִתְרֵיהֶם, כִּי כָּל הַכֹּהֲנִים וְהַמְּלָכִים דִּקְדֻשָּׁה נִמְשְׁחוּ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְתְּרוּ בְּכִתְרֵיהֶם, כִּי הַשֶּׁמֶן הוּא בְּחִינַת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַמַּלְכוּת

דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁהִתְגַּבְּרוּ מְעַט אֲנָשִׁים מְאֹד מַתִּתְיָהוּ וּבָנָיו נֶגֶד הָמוֹן רַב כָּזֶה, כְּנֶגֶד מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, כִּי הֵם זָכוּ לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין שֶׁכָּל כֹּחַ מַלְכוּתָם הָרְשָׁעָה הוּא רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת שֶׁהוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תָגָא כַּנַ"ל:

וְגַם בְּחוּשׁ יְכוֹלִין לְהָבִין זֹאת קְצָת לְמִי שֶׁבָּקִי מְעַט בְּסִפּוּרֵי הַמְּלָכִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל הָעַכּוּ"ם, שֶׁכָּל מַלְכֵיהֶם וְשָׂרֵיהֶם הִתְגַּבְּרוּ בְּכָל פַּעַם רַק עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָעֲזוּת הָרַע שֶׁלָּהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִתְקַשֵּׁר בְּכָל פַּעַם זֶה הַשַּׂר בַּעֲזוּת גָּדוֹל עַל אֲדוֹנוֹ וַהֲרָגוֹ וְלָקַח לְעַצְמוֹ הַמְּלוּכָה וְכֵן בְּכָל פַּעַם, כִּי רֹב הַמְּלָכִים הָרִאשׁוֹנִים לֹא הָיוּ מְלָכִים בְּנֵי מְלָכִים רַק אֵיזֶה דּוֹרוֹת מֻעָטִים וְאַחַר כָּךְ הִתְגַּבֵּר אֵיזֶה עֶבֶד עַל אֲדוֹנָיו, וְהִתְקַשֵּׁר עָלָיו וַהֲרָגוֹ וּמָלַךְ בְּעַצְמוֹ. וְכָל הִתְקַשְּׁרוּתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ הָיָה רַק עַל-יְדֵי הַעֲזוּת הָרַע שֶׁלּוֹ. וְזֶה מוּבָן וּמְבֹאָר מְאֹד לְמִי שֶׁמַּבִּיט מְעַט בְּסִפּוּרִים אֵלּוּ, וּבִפְרָט מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהִתְגַּבְּרוּ אָז עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל מַלְכוּתָם הָיָה רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל אֲדוֹנֵיהֶם מַלְכֵי פָּרָס וְהִתְקַשְּׁרוּ עֲלֵיהֶם וּמָלְכוּ תַּחְתָּם, שֶׁכָּל זֶה הָיָה רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת הָרַע דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וּבְתֹקֶף עֲזוּתָם הָרַע הִתְגַּבְּרוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁרָצוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִנּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מְאֹד, וְהִתְחִילוּ לְהַחֲרִיב אֶת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְרָצוּ לְבַטֵּל אֶת כָּל הַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי תֹּקֶף הִתְגַּבְּרוּת עֲזוּתָם הָרַע, כִּי לֹא הָיָה מִי שֶׁיַּעֲמֹד כְּנֶגְדָּם בְּעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כָּזֶה עַד שֶׁיְּכִנְיעַ אוֹתָם, עַד אֲשֶׁר חָמַל ה' עַל עַמּוֹ וְנָתַן כֹּחַ בְּלֵב מַתִּתְיָהוּ וּבָנָיו, כִּי הִשְׁפִּיעַ בִּלְבָּם כֹּחַ הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁהִתְגַּבְּרוּ בְּעֲזוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה כָּזֶה, עַד אֲשֶׁר חָגְרוּ מָתְנֵיהֶם חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הֲמוֹן חַיִל וְגִבּוֹרֵי מִלְחָמָה כָּאֵלֶּה. וְהַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה עִקַּר כֹּחַ מַתִּתְיָהוּ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, שֶׁכָּל מַלְכוּתָם הָיָה עַל-יְדֵי עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַ"ל, כִּי עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הִתְגַּבְּרוּ עֲלֵיהֶם וְהִכְנִיעוּ אוֹתָם וְהִשְׁפִּילוּ אוֹתָם עַד עָפָר. וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי כֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל קְדֻשָּׁתוֹ נִמְשָׁךְ מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מָשִׁיחַ שֶׁהוּא עִקַּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה נִקְרָא בְּשֵׁם מָשִׁיחַ, עַל שֶׁעִקַּר כֹּחַ מַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם. שֶׁהוּא עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת כִּי חֲדוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם):

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בְּיוֹתֵר שֶׁהִיא בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת מַאֲמָר הַשָּׁלֵם, בִּבְחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה, בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלֵּל, (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלֵּל, עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁהִיא עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא עִקַּר הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּכָל שָׁנָה שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת כְּנֶגֶד כָּל הַמּוֹנְעִים מִן הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם לְהָסִית וְלִמְנֹעַ וּלְבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהִיא מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא. וְכָל הֶרוֹצֶה מִשְׁתַּדֵּר וּמוֹשֵׁל מֵעַצְמוֹ וְרוֹצֶה לְבַטֵּל וְלִמְנֹעַ, חַס וְשָׁלוֹם, מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת, שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם בְּעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַחִנּוּךְ וְהַכְנִיסָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה שֶׁקּוֹרִין בַּחֲנֻכָּה בְּפָרְשַׁת הַנְּשִׂיאִים, כִּי הַשְּׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂיאִים הֵם בְּחִינַת כְּלַל הַמַּלְכוּת וְהַהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל כָּל הַמַּנְהִיגִים וְהָרָאשִׁים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁכֹּל כֹּחָם עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַכְּתָרִים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַשְּׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂיאִים שֶׁל הַשְּׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים כָּל כֹּחָם מֵהַשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁל הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד שֶׁהַנְּשִׂיאִים הֵבִיאוּ אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהַנְּשִׂיאִים הֵבִיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְכוּ'", כִּי אַבְנֵי הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַכְּתָרִים הַנַּ"ל. כִּי אֲבָנִים טוֹבוֹת הֵם בְּחִינַת כְּתָרִים שֶׁנַּעֲשִׂים מֵאֲבָנִים טוֹבוֹת (וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה קָרֶטְלִיתָא בְּסִימָן יח, עַיֵּן שָׁם). עַל-כֵּן מֵאֵלּוּ הָאֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁל הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, מִשָּׁם מְקַבְּלִין כֹּחַ כָּל הַשְּׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂיאִים לִזְכוֹת לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְנַשְּׂאוּתָם וּמַלְכוּתָם דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִים לִהְיוֹת חֲזָקִים כְּמוֹ הָאֲבָנִים טוֹבוֹת לַעֲמֹד כְּנֶגֶד עֲזוּתָם הָרַע הַקְּשֶׁה כְּאֶבֶן רַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵב הָאֶבֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הִנֵּה נָתַתִּי מִצְחֲךָ חָזָק לְעֻמַּת מִצְחָם וְכוּ'". וְעַל-כֵּן הָיוּ הָאֲבָנִים עַל לֵב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בַּחֹשֶׁן וְעַל שְׁתֵּי כְתֵפָיו בְּכִתְפוֹת הָאֵפוֹד, זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת כַּחוֹתָם עַל לִבֵּךְ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, כִּי הָאֲבָנִים הָיוּ בְּחִינַת חוֹתָמוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהָיָה חָקוּק וְחָתוּם עֲלֵיהֶם שְׁמוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיןָ וְכוּ' פִּתּוּחֵי חוֹתָם וְכוּ', כִּי עִקַּר שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְנֵי הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ פָּרָשַׁת הַחשֶׁן וְהָאֵפוֹד לְמִצְוַת הַדְּלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּתִחִלַּת 'וְאַתָּה תְּצַוֶּה', כִּי הַדְּלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה עַל-יְדֵי הַשֵּׁמֶן זֶה בְּחִינַת הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי הַשֵּׁמֶן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הָאָבְנִים שֶׁל חשֶׁן וְאֵפוֹד, וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה עִנְיַן כָּל הַמִּזְמוֹר כא ה' בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ, שֶׁמְּדַבֵּר מִמַּלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ ה' בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ, כִּי הָעַזּוּת בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר כֹּחַ מַלְכוּתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּ לּוֹ וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל מָנַעְתָּ סֶלָה, הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לִתְפִלָּה בְּשִׂלְמוּת עַד שֶׁיָּכוֹל לִפְעֹל עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה בְּחִינַת וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל מָנַעְתָּ וְכוּ', כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בְּשִׂלְמוּת כַּנַּ"ל וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִיא כְּשֶׁזּוֹכִין לְתוֹרַת ה' וּלְתִפְלַּת ה' בֶּאֱמֶת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָל בְּאַיִן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוּא נַעֲנָה תְּחִלָּה וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְזֶה בְּחִינַת כִּי תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת טוֹב, זֶהוּ בְּחִינַת תְּחִלָּה הַנַּ"ל, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה שֶׁזֶּהוּ מֻחְמַת שֶׁזָּכָה לְהִכָּלֵל בִּתְפִלַּת ה' וְאָז תְּפִלָּתוֹ תְּפִלַּת ה' וְאָז, כִּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרֵךְ מִתְפַּלֵּל עָלָיו בִּבְחִינַת וִיחִי וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ, הַנֶּאֱמַר עַל מָשִׁיחַ, וְאָז נִכְלָל בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן נִתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ קֹדֶם שֶׁמְּבַקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ בִּבְחִינַת הוּא נַעֲנָה תְּחִלָּה, בְּחִינַת טֶרֶם יִקְרָאוּ וְכוּ', בְּחִינַת כִּי תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת טוֹב, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם, קֹדֶם שֶׁשַּׁאֲלוֹתַי מִמְּךָ הִקְדַּמְתָּ וְכוּ'. וְזֶה "תְּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז", הַיְנוּ בְּחִינַת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַכְּתָרִים עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַאֲמַר הַשֶּׁלֶם, שֶׁשָּׁם נִכְלָלִים שְׁנֵי הַכְּתָרִים יַחַד. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם שָׁם, "תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל אוֹיְבֶיךָ וְכוּ' תְּשִׁיתֵמוֹ כְּתַנּוּר אֵשׁ וְכוּ'", כִּי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, הוּא בְּחִינַת אֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל (וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁהַמַּלְכוּת הִיא בְּחִינַת אֵשׁ), שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָעִין הַמּוֹנְעִים וְהַשּׂוֹנְאִים הַנִּמְשָׁכִין מִמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם, כִּי כָּל כֹּחָם עַל-יְדֵי עַזּוּת הָרַע שֶׁלָּהֶם הֶחָזָק וּבוֹעֵר כָּאֵשׁ. וְעַל-כֵּן סוֹפָם לִפֹּל בְּאֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם, כִּי עַז פָּנִים לְגֵיהִנּוֹם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין אוֹתָן וּמַפִּילִין אוֹתָם בִּבְחִינַת בְּאֵפוֹ יְבַלְּעֵם וְתֹאכְלֵם אֵשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שָׁסִּיֵּם שָׁם, "רוּמָה ה' בְּעֻזֶּךָ נָשִׁירָה וּנְזַמְּרָה גְּבוּרָתֶךָ", שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ יִתְרוֹמֵם בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתֵנוּ כְּנֶגֶד הָאוֹיְבִים וְהַמּוֹנְעִים, וְאָז נָשִׁירָה וּנְזַמְּרָה גְּבוּרָתֶךָ, אֲשֶׁר

הַפְלִיא לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ גְּבוּרוֹת וְנוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה לְהַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ עַזּוּת כָּזֶה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל כָּךְ אוֹיְבִים וְשׂוֹנְאִים וּמוֹנְעִים מִכָּל הַצְּדָדִים בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם כִּי אִם עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת כַּנַ"ל:

חלק כ

וְזֶה שֶׁבַּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כַּמָּה פְּעָמִים עַל עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּלְהַכְנִיעַ עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עָזּוֹ אֵלֶיךָ אָשְׁמֹרָה וְכוּ'" וְסֵיּם, "עָזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה וְכוּ'", וּכְתִיב, "תְּנָה עֻזְּךָ לֵאלֹקִים", וְכֵן הַרְבֵּה. וְכֵן הוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כַּמָּה פְּעָמִים עַל שֶׁמַּשְׁפִּיעַ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם וְכוּ'". וּכְתִיב, "ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן", וּכְתִיב, "עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה מֵהַשּׂוֹנְאִים וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל:

חלק כא

וְעַל-כֵּן הֵם שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה בִּגְדֵי כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּסְמְכוּ בְּפָרָשַׁת 'וְאַתָּה תְּצַוֶּה' לְשֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה. וְזֶה בְּחִינַת בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, 'בְּגָדֶיךָ לְבָנִים', זֶה בְּחִינַת בְּגָדִים דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ וְכוּ', בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה, בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעִקַּר הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי עַזּוּת כַּנַ"ל, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֶׁמֶן אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר, כִּי הַלְּבוּשִׁין בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת עַזּוּת וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנָה חוּטִים שֶׁבְּצִיצִית, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּגָדִים, שֶׁכְּנֶגֶד זֶה הֵם בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, כִּי תִּקּוּן הַבְּגָדִים הֵם בִּבְחִינַת שֶׁמֶן כַּנַ"ל:

הִלְכוֹת תַּעֲרֹבֶת:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת תַּעֲרֹבֶת, כִּי הָאִסּוּר יָכוֹל לֶאֱסֹר אֶת הַהֶתֵּר עַל-יְדֵי תַּעֲרֹבֶת, כִּי הָאִסּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא פּוֹגֵם אֶת הַהֶתֵּר וּמְהַפְּכוֹ לְאִסּוּר, לִבְחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן בִּטּוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים, כִּי מִי שֶׁאֵין זוֹכֶה לְבַטֵּל הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא מֵעַצְמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאִסּוּר וְהַקְלִפָּה, אֲזַי עָנְשׁוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁשִּׁים שֶׁהוּא הַגֵּיהִנּוֹם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שָׁם מַה שֶּׁהֵשִׁיב עַל הַאי דְּקָץ כּוּפְרָא, שֶׁפָּגַם בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעָנְשׁוֹ בְּשִׁשִּׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגֵּיהִנּוֹם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ שִׁשִּׁים בְּהֶתֵּר, אָז נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר, שֶׁהוּא הָעַזּוּת, שֶׁעָנְשׁוֹ בְּשִׁשִּׁים, שֶׁהוּא הַגֵּיהִנּוֹם, כִּי הַשִּׁשִּׁים שֶׁל הֶתֵּר מִתְגַּבֵּר עָלָיו וּמְבַטְּלוֹ, כִּי מִתְגַּבֵּר הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל בְּחִינַת וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, וּמְבַטֵּל הָאִסּוּר שֶׁהוּא הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁעָנְשׁוֹ בְּשִׁשִּׁים, שֶׁהוּא הַגֵּיהִנּוֹם. וְעַל-כֵּן אֵין הָאִסּוּר יָכוֹל לְהִתְבַּטֵּל כִּי אִם כְּשֶׁאֵינוֹ נִכָּר, וְגַם שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֲתִיכָה

הָרְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאִסּוּר נִכָּר לֹא נִתְבַּטֵּל הָעִזּוּת שֶׁלּוֹ עֲדַיִן, כִּי עִקַּר בְּחִינַת עִזּוּת הוּא שֶׁמַּעֲז פָּנָיו וְאֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ לְהַסְתִּיר פָּנָיו הַמְּלֻכְלָכִים. וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁהָאִסּוּר נִכָּר הֲרֵי הוּא עֲדַיִן בְּעִזּוּתוֹ. וְעַל-כֵּן אֵינוֹ מִתְבַּטֵּל בְּשׁוּם בִּטּוּל. וְכֵן כְּשֶׁהוּא חֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד, וְכָבוֹד זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת עִזּוּת, בְּחִינַת כָּבוֹד וָעֹז. וְעַל-כֵּן הָאִסּוּר שֶׁהוּא חֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד נֶאֱחָז בּוֹ בְּיוֹתֵר כָּבוֹד וְעִזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא, שֶׁנּוֹטְלִין לְעַצְמָן הָעִזּוּ פָּנִים כָּל הַכָּבוֹד בְּחִנָּם וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל אִסּוּר כָּזֶה מֵחֲמַת שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ הָעִזּוּת בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְכֵן כָּל אִסּוּר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲשִׁיבוּת, כְּגוֹן בְּרִיָּה וְדָבָר שֶׁבִּמְנָיָן וּבַעֲלֵי חַיִּים, כִּי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲשִׁיבוּת בְּחִינַת אָחִיזַת הַכָּבוֹד וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת עִזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִתְבַּטֵּל כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁאֵין נִכָּר הָאִסּוּר וְאֵין בּוֹ שׁוּם חֲשִׁיבוּת הַנַּ"ל אָז הוּא מִתְבַּטֵּל בְּשִׁשִּׁים, כִּי מִתְגַּבֵּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, שֶׁצְּרִיכִין לַחֲתֹם הַמַּאֲכָלִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חֲשָׁשׁ שֶׁלֹּא יַחֲלִיף אוֹתָם בְּדָבָר הָאָסוּר מִן הַתּוֹרָה שֶׁסִּימָנָם, חבי"ת, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן קיח, כִּי חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקָרְבִין אֶל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹתָם הַיַּדַיִן, שֶׁעַל יָדָם נִשְׁמָר גַּם חוֹתָם הָרִגְלַיִן, עַיֵּן שָׁם. וּלְהֶפֶךְ מַאֲכָלוֹת הָאֲסוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הָעִזּוּת, הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַחוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם הַנַּ"ל. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר הַמַּאֲכָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל מֵהֶם, כִּי אִם עַל-יְדֵי חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, שֶׁהוּא סִימָן שֶׁהָעִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם מַאֲכָלֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'מֵישָׁרָא' בְּסִימָן ל, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל, שֶׁצְּרִיכִין דַּיְקָא הָרַבִּי הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְכוּ'. כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה צַמְצוּמִים מְשֻׁכָּל עֶלְיוֹן לְשֻׁכָּל תַּחְתּוֹן וְכוּ'. עַל-כֵּן אֵין לוֹ לָאָדָם לוֹמַר דַּי לִי אִם אֶתְקָרֵב לְאִישׁ כָּשֵׁר פָּשׁוּט וְכוּ', כִּי אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, וְעַל-כֵּן בְּמִצְרַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁמִּקָּרֵב עַצְמוֹ לְקָטָן בְּמַעֲלָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן שֶׁהוּא טוֹב מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה וּכְנֶגְדּוֹ הוּא צַדִּיק, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ מֵחֲמַת שֶׁהוּא חוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, שֶׁקָּטָן בְּמַעֲלָה אֵינוֹ יָכוֹל לְרַפְּאוֹת חֻלְיֵי נַפְשׁוֹ הָעֲצוּמִים, אַף גַּם הוּא מְקַלְקְלוֹ הַרְבֵּה, מִכָּל שֶׁכֵּן, כְּשֶׁזֶּה הַקָּטָן בְּמַעֲלָה הוּא בַּעַל מַחֲלֹקֶת וְחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מֻפְלֶגֶת מְאֹד, שֶׁהוּא יָגֵעַ כָּל יָמָיו לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגַת וִידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּדָרָכִים

נִפְלָאִים בְּשִׂכְלִיּוֹת עֲמֻקִים וְנִפְלָאִים נוֹרָאִים וַעֲצוּמִים וְנִשְׂגָּבִים מְאֹד מְאֹד, עַד אֲשֶׁר בְּגֹדֶל כֹּחוֹ וְחָכְמָתוֹ יָכוֹל לְהַכְנִיס הַשָּׂגַת וִידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּכָל הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה מְאֹד, וּבְעֹצֶם כֹּחוֹ הַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּרָכָה, סְפָרִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה וְהִתְגַּלּוּת חִדּוּשִׁים כָּאֵלֶּה. וְתַלְמִידִים יְקָרִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין הֶאָרַת דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְדוֹרוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁגַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם יִשָּׁאֵר דַּעְתָּם אַחֲרֵיהֶם לְדוֹרוֹת. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָיוּ מִלְּפָנֵינוּ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרֻחָמִם יְנַהֲגֵם (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, סִימָן ז). עַל מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ", עַיֵּן שָׁם. וְזֶה הַקֶּטֶן בְּמַעֲלָה אֲשֶׁר אֵינוֹ יוֹדֵעַ שׂוּם דֶּרֶךְ וְנָתִיב וּשְׁבִיל בְּהַמְשָׁכַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לָעוֹלָם, כִּי גַּם בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לְהַשִּׂיג שׂוּם הַשָּׂגָה קַלָּה כַּאֲשֶׁר רוֹאִין וּמְבִינִים מִדִּבּוּרָיו וְתוֹרָתוֹ שֶׁאוֹמֵר דְּבָרִים שֶׁתִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן יוֹדְעִין עַתָּה יוֹתֵר. וּכְשֶׁהוּא חוֹלֵק עַל צַדִּיק כָּזֶה וְתוֹרָה כָּזֹאת וְעַל אֲנָשָׁיו הָעוֹסְקִים בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל יָדָם יְכוֹלִים לְרַפְּאוֹת גַּם הַחוֹלֶה הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, וְעַדַיִן הֵם עוֹסְקִים אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת גַּם בְּהָרְחוֹקִים וְהַחוֹלִים בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי סִפְרֵיהֶם וְתַלְמִידֵיהֶם הַיְקָרִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה חוֹלֵק עֲלֵיהֶם, בְּוַדַּאי הוּא מְקַלְקֵל הַרְבֵּה מְאֹד לְהַשּׁוֹמְעִים אֵלָיו לְהִתְרַחֵק מִמְּקוֹר חַיִּים כָּאֵלֶּה וְכוּ':

חלק ב

כִּי אִיתָא בִּדְבָרָיו, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁבְּכָל מָקוֹם יֵשׁ יֵשׁ וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹשֶׂה עֲוֹלוֹת גְּדוֹלוֹת, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּמָּצֵא אֶצְלוֹ גַּם כֵּן אֵיזֶה יֵשׁ, רַק שֶׁהַחלּוּק הוּא מָתַי מַתְחִיל הַיֵּשׁ, כִּי אֵצֶל אִישׁ כָּשֵׁר מַתְחִיל הַיֵּשׁ מִיָּד, כִּי בְּוַדַּאי אָסוּר לַעֲשׂוֹת שׂוּם עַוְלָה, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ אִישׁ כָּשֵׁר כָּרָאוּי וְעוֹשֶׂה אֵיזֶה עַוְלָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ מַתְחִיל אֶצְלוֹ הַיֵּשׁ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת עַוְלָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר. וְיֵשׁ גְּרוּעַ יוֹתֵר; שֶׁעוֹשֶׂה עוֹד עַוְלָה גְּדוֹלָה מֵחֲבֵרוֹ, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא לְעַוְלָה הַגְּדוֹלָה עוֹד יוֹתֵר אָז מַתְחִיל אֶצְלוֹ הַיֵּשׁ וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם). וְהִנֵּה עַל זֶה יֵשׁ לְתָמְהַּ וּלְהִתְפַּלֵּא מְאֹד עַל שֶׁאָנוּ רוֹאִים לִפְעָמִים בְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁעוֹשִׂין הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת עֲוֹלוֹת עֲצוּמוֹת בְּלִי יֵשׁ כְּלָל כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, וּבְפָרַט כְּשֶׁהַמַּחֲלֹקֶת מִכְּשֵׁרִים קָצַת וּמְפָרְסָמִים שֶׁמְּצַוִּים לְרַדֵּף מְאֹד וּמְבַקְּשִׁים לַעֲקֹר לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְהֵיכָן מַתְחִיל הַיֵּשׁ שֶׁלָּהֶם, וַהֲלֹא הֵם כְּשֵׁרִים אוֹ צַדִּיקִים, וְאֵיךְ הִתְרַחֵק מֵהֶם הַיֵּשׁ כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ ! אַךְ הָאֱמֶת, כִּי בְּהָעֲוֹלָה בְּוַדַּאי יֵשׁ יֵשׁ כַּנַּ"ל, אֲבָל אֵלּוּ הַחוֹלְקִים אוֹמְרִים שֶׁהָאֱמֶת אִתָּם, וְזֶה עִקַּר הַיֵּשׁ אֶצְלָם לְרַדֵּף אַחַר הַנִּרְדָּפִים, שֶׁהֵם אוֹמְרִים עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁאוֹמְרִים בַּשְּׁקָרִים שֶׁלָּהֶם, וְהֵם מְהַפְּכִים הָאֱמֶת כָּל

כָּךְ עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַיֹּשֶׁר אֶצְלָם, כִּי אוֹמְרִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַיֹּשֶׁר לְרָדְפָם כָּל כָּךְ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְזֶה בְּחִינַת הַמְהַפְּכִים אוֹרְחוֹת יֹשֶׁר, וְעַל-כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְמְצֹא שׁוּם יֹשֶׁר אֶצְלָם:

חלק ג

כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָעַוְלוֹת גְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר, שָׁם הַיֹּשֶׁר רָחוֹק בְּיוֹתֵר, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּקַל לְהוֹדִיעַ שָׁם שֶׁעוֹשֶׂה עַוְלָה, אֲבָל מִי שֶׁטּוֹעֶה עַצְמוֹ וְאוֹמֵר שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַכֹּל יֹשֶׁר וּמְהַפֵּךְ הָעַוְלָה וְהָרְצִיחָה לְיֹשֶׁר, שָׁם קָשֶׁה מְאֹד לְמְצֹא הַיֹּשֶׁר (וְהָבֵן הֵיטֵב). לְמָשָׁל, מִי שֶׁהוּא גַּנָּב אוֹ גַּזְלָן וְגַם אֶצְלוֹ יֵשׁ אֵיזֶה יֹשֶׁר לִפְעָמִים, אֲבָל הַיֹּשֶׁר שֶׁלּוֹ רָחוֹק מְאֹד, וְאֵין נִמְצָא בּוֹ יֹשֶׁר עַד אַחַר שֶׁעוֹשֶׂה כַּמָּה עַוְלוֹת וּגְזֵלוֹת, אֲבָל הָעַוְלָה שֶׁלּוֹ מְגֻלָּה לְעֵין כֹּל, כִּי הַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁהוּא אִישׁ עָוֶל. וְגַם הוּא בְּעַצְמוֹ מֻכְרָח לְהוֹדוֹת שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה יֹשֶׁר, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר עַל גְּנֵבָה וּגְזֵלָה שֶׁהוּא יֹשֶׁר?! אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ גַּנָּב רַק עוֹשֶׂה עַוְלָה אוֹ אוֹנָאָה בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, אַף-עַל-פִּי שֶׁאָצְלוֹ הַיֹּשֶׁר בְּסָמוּךְ יוֹתֵר, כִּי כְּשֶׁבָּא לְאֵיזֶה גְּנֵבָה גְּמוּרָה יִמְשֹׁךְ יָדוֹ מִמֶּנָּה, אֲבָל מֵהָעַוְלָה שֶׁלּוֹ קָשֶׁה לַהֲשִׁיבוֹ, מֵחֲמַת שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ וּמוֹרֶה הֶתֵּר לְעַצְמוֹ. וְכֵן לְהֵלֶךְ יוֹתֵר כָּל מַה שֶּׁהָעַוְלָה קְטַנָּה בְּיוֹתֵר וְהַיֹּשֶׁר סָמוּךְ לוֹ בְּיוֹתֵר, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בְּוַדַּאי טוֹב מִמִּי שֶׁהוּא בַּעַל עַוְלָה יוֹתֵר וְהַיֹּשֶׁר רָחוֹק מִמֶּנּוּ יוֹתֵר, אֲבָל מִצַּד אֶחָד הוּא גָּרוּעַ יוֹתֵר, כִּי קָשֶׁה לַהֲשִׁיבוֹ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָעַוְלָה דַּקָּה קְצָת וְהוּא מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה עַוְלָה, עַל-כֵּן קָשֶׁה לַהֲשִׁיבוֹ. וְכֵן בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כָּל מַה שֶּׁהַדַּרְגָּא קָרוֹב יוֹתֵר וְסָמוּךְ לַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר, רַק שֶׁגַּם שָׁם יֵשׁ אֵיזֶה אֶחְיזַת קְלִפָּה דַּקָּה, שָׁם קָשֶׁה יוֹתֵר לְשָׁבְרָהּ, מֵחֲמַת שֶׁבְּקַל יְכוֹלִין לִטְעוֹת שָׁם בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל, בֵּין עַוְלָה לְיֹשֶׁר:

חלק ד

כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא וּבְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם יֵשׁ קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, וַאֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁאֵין שָׁם קְלִפָּה גְּמוּרָה, יֵשׁ שָׁם אֶחְיזַת אֵיזֶה קְלִפָּה דַּקָּה. וְכָל מַה שֶּׁאֶחְיזַת הַקְּלִפָּה וְהַשֶּׁקֶר דַּק יוֹתֵר, קָשֶׁה לְעָמֹד עַל הַדָּבָר יוֹתֵר וְקָשֶׁה יוֹתֵר לְבַטְּלָהּ, כִּי עִקַּר אֶחְיזַת הָעַוְלָה וְהַיֹּשֶׁר שֶׁהֵם בְּחִינַת סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת יֹשֶׁר, בְּחִינַת יָמִין וְסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת עַוְלָה, בְּחִינַת שְׂמֹאל, עִקַּר שָׁרְשָׁם הוּא מֶאֱמוּנָה וּכְפִירוֹת, כִּי עִקַּר אֶחְיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע, הוּא מִכְּפִירוֹת, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת. (כַּמּוּבָן בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְיֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מַדְרֵגוֹת, כִּי יֵשׁ שֶׁאֵין לוֹ כְּפִירוֹת גְּמוּרוֹת, אֲבָל אֵין הֶאֱמוּנָה כָּל כָּךְ בִּשְׁלֵמוּת וּכְמוֹ כֵן יֵשׁ אֶחְיזָה לְהַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁהַשְּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים וְכוּ' מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן. וּמַאֲלוּ הַצִּמְצוּמִים נִמְשָׁכִין כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, כִּי אֲלוּ הַצִּמְצוּמִים הֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה, כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁעוּרִין דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) וְעַל-יְדֵי

אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כִּי בְּאוֹרָיְתָא בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא. נִמְצָא, שֶׁהַצְּמְצוּמִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הַחָכְמוֹת וְהַשִּׂכְלִיּוּת, שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִין הַשָּׂגוֹת אֱלוֹקוּת כַּנַּ"ל, הֵם שֹׁרֶשׁ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, הַיְנוּ חָכְמָה הַנַּ"ל שֶׁהִיא הַשִּׂכְלִיּוּת לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחָכְמָה. וּמֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרְבֵב הַדַּעַת וְהַחָכְמָה שֶׁבְּכָל עוֹלָם וּבְכָל דַּרְגָּא וְיֵשׁ אֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּכָל הַשִּׂכְלִיּוּת שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְדַרְגָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפֶלֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא חָכְמָה תַּתָּאָה בֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ':

וְזֶה עִקַּר הַיְגִיעָה וְהָעֲבוֹדָה שֶׁל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו לְבָרֵר וּלְלַבֵּן כָּל עוֹלָם וְכָל דַּרְגָּא מֵאֲחִיזַת הַקְּלִפָּה שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹלָם וְדַרְגָּא. וְזֶה בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי אֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ וּכְפִי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים כְּמוֹ כֵן הוּא מְבָרֵר וּמְזַכֵּךְ כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ. וּכְמוֹ כֵן הוּא זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ, כִּי כְּשֶׁמְּקַלְקֵל מַעֲשָׂיו, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן הוּא עוֹשֶׂה מָסָךְ הַמַּבְדִּיל בֵּינוֹ וּבֵין הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אִם עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם וּבֵין אֱלֹקֵיכֶם". וּמֵחֲמַת זֶה רֹב הָעוֹלָם רְחוֹקִים מֵהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ, מֵחֲמַת שֶׁהָרֹב אֵין מַעֲשֵׂיהֶם עוֹלִים יָפֶה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְקָרֵב כָּל הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר וּלְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻמּוֹת וְסִבּוּבִים קְדוֹשִׁים בְּשִׂכְלִיּוּת כְּאִלּוּ, עַד שֶׁגַּם הֵם יִזְכּוּ לְהַשָּׂגָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מִלְּהַטְעוֹת עַצְמוֹ לוֹמַר שֶׁיִּתְקָרֵב לְהַקָּטָן בְּמַעֲלָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם זֶה הַקָּטָן בְּמַעֲלָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה וְלֹא זָכָה עֲדַיִן לְשַׁבֵּר וּלְהַמְתִּיק אֲחִיזַת כָּל הַקְּלִפּוֹת בְּשָׁרְשָׁן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם כָּל אֲחִיזָתָם, וּמִי שֶׁלֹּא הִגִּיעַ עֲדַיִן לָזֶה, אֲפִלּוּ אִם הִגִּיעַ לְאֵיזֶה דַּרְגָּא, אֲבָל עֲדַיִן לֹא שָׁבַר הַקְּלִפָּה שֶׁבַּדַּרְגָּא הַגְּבוֹהָ יוֹתֵר בְּקַל יוֹתֵר יָכוֹל לִטְעוֹת שָׁם עַד שֶׁיְּהַפֵּךְ הָעֲוֹלָה לְיֹשֶׁר, עַד שֶׁיּוּכַל לְקַלְקֵל הַרְבֵּה, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ מְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְשַׁבְּרוֹ אָז נוֹתֵן כֹּחַ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וְיוּכַל לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר הֶרַע שֶׁל הַמְקֹרָבִים אֵלָיו, מֵחֲמַת שֶׁיּוֹנְקִים מֵהָרַע וְהַקְּלִפָּה שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ מֵהֶם שֶׁהוּא הַדַּרְגָּא שֶׁל רַבָּם שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְבָרֵר וּלְהַכְנִיעַ הַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחָזֶת שָׁם. וְעִקַּר הַקִּלְקוּל הוּא כְּשֶׁזֶּה הַקָּטָן בְּמַעֲלָה חוֹלֵק עַצְמוֹ מֵהָרַבִּי הָאֱמִתִּי הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד עַד תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, כִּי זֶה שֶׁמִּקְרֵב לְזֶה הָרַבִּי אֱמֶת, אֲפִלּוּ אִם הוּא קָטָן בְּמַעֲלָה מְאֹד יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן הַכֹּל וּלְקָרֵב כָּל הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַכְנִיס בָּהֶם הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, הַכֹּל בְּכֹחַ רַבּוֹ הַגָּדוֹל. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ'. שֶׁהַצַּדִּיק גַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ לַמָּקוֹם שֶׁנִּסְתַּלֵּק עוֹסֵק בְּתִקּוּן הָעוֹלָם עַל-יְדֵי תַּלְמִידָיו, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק וְכוּ' עַיֵּן שָׁם,

אֲבָל זֶה הַקָּטָן בְּמַעֲלָה כְּשֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלֵק עָלָיו לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן הַמְקֹרָבִים אֵלָיו, אַף גַּם מְקַלְקֵל אוֹתָם הַרְבֵּה, כִּי עוֹכֵר אוֹתָם מִשָּׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הַקָּטָן בְּמַעֲלָה בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן אוֹתָם, אַדְרַבָּא, נוֹתֵן עוֹד כֹּחַ לְהָרַע שֶׁלָּהֶם מִשֹּׁרֶשׁ הָרַע הַנֶּאֱחָז בּוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לְשָׁבְרוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ, בְּחִינַת וַיִּקַּח קֹרַח וְתַרְגּוּמוֹ, וְאִתְפְּלַג קֹרַח, שֶׁחָלַק עַצְמוֹ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְגַם 'וַיִּקַּח קֹרַח' כִּפְשׁוּטוֹ, שֶׁלָּקַח לְעַצְמוֹ כַּמָּה נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְאָמַר שֶׁהוּא יוֹלִיכֵם בְּדַרְכּוֹ, מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא בְּמַעֲלָה גְּבוֹהָ שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְרָצָה לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְלִקַּח נְפָשׁוֹת לְצוּדָם, לְקָרְבָם לְעַצְמוֹ שֶׁיֵּלְכוּ בְּדַרְכּוֹ הַיָּשָׁר לְגֵיהִנּוֹם וְלַאֲבַדּוֹן כַּאֲשֶׁר רוֹאִים בַּחוּשׁ דַּרְכָּם שֶׁל הַמְקֹרָבִים אֶל הַחוֹלְקִים וְהָרוֹדְפִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב, בְּחִינַת לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּעוֹלָם, דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר הַכֹּל יוֹנֵק חִיּוּתוֹ מִבְּחִינַת הַצְּמְצוּמִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם מַשְׁפִּיעִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכֻלָּם צְרִיכִין בֶּרוּר אַחַר בֶּרוּר כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֶּרוּר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה הַנַּ"ל. וְכָל מִי שֶׁמִּקְרָב אֵלָיו וְנִכְלָל בּוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן וּלְבָרֵר, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הוּא רַק עַל-יְדֵי מִי שֶׁזָּכָה לְהַמְתִּיק שֹׁרֶשׁ אֶחָיְזַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, כִּי שָׁבַר כָּל אֶחָיְזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת עַד תַּכְלִית הַמַּעֲלָה. וְכָל מִי שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְמַדְרֵגָה זֹאת עֲדַיִן אֵין לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת. וּבִשְׁבִיל זֶה מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת כָּל כָּךְ, כִּי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר מִתְבָּרְרִין בֵּרוּרִים כְּפִי הַדּוֹר עַד שֶׁיִּשְׁלַם הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ:

חלק ו

וְעַל-כֵּן אִסּוּר לֶאֱכֹל מֵהַבְּהֵמָה בְּחַיֶּיהָ, כִּי בְּחַיָּיו צָרִיךְ הַבַּעַל חַי לְקַבֵּל חַיּוּת בְּהַדַּרְגָּה כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, דְּהַיְנוּ הַחַיּוּת הַשַּׁיָּךְ לְבַעַל חַי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַבֵּל חַיּוּת הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁהוּא חַיּוּת הָאָדָם, כִּי יִתְבַּטֵּל בַּמְּצִיאוּת. וְעַל-יְדֵי חַיּוּת הַזֶּה בְּעַצְמוֹ הַשַּׁיָּךְ לְמַדְרֵגָתוֹ אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְבָּרֵר וּלְהִתְתַּקֵּן, אֲבָל עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה מַעֲלִין הַבְּהֵמָה מֵחַי לְמְדַבֵּר. וְאָז מַעֲלִין הַחַיּוּת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ וְאָז אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ. וְזֶה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין מֵחַי לְמְדַבֵּר, וְכֵן הַצַּדִּיקִים וְכָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים אֱלֹהֵם מַעֲלִים בַּאֲכִילָתָן מֵחַי לְמְדַבֵּר:

חלק ז

כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִגְזַר מִיתָה לְדוֹרוֹת עַל הָאָדָם וְעַל כָּל הַבַּעֲלֵי חַיִּים, כִּי עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע פָּגַם בַּדַּעַת וְנִתְעָרְבֵב הַדַּעַת מְאֹד, שֶׁהוּא הַדַּעַת הַנַּ"ל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם וּלְשׁוּם בַּעַל חַי לְהִתְבָּרֵר וְלִשּׁוּב לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַחָכְמָה, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמִּיתָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם וּלְשׁוּם בַּעַל

חַי לְהִתְבָּרֵר וּלְהִתְתַּקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיְּמַשֵּׁךְ עָלָיו חַיּוּת גָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר הַנִּמְשָׁךְ מִשִּׂכְלִיּוּת וְחָכְמָה גָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּה הַחַיּוּת אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַבֵּל בְּעוֹדוֹ קָשׁוּר בַּגּוּף, כִּי בְּעוֹדוֹ בַּגּוּף אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל הַחַיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵחָכְמָה כִּי אִם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, אֲבָל בִּשְׁעַת מִיתָה נִתְוַסֵּף רוּחוֹ, בִּבְחִינַת תּוֹסֶף רוּחָם יִגְוָעוּן, כִּי אָז נִמְשָׁךְ עָלָיו חַיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵחָכְמָה גָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר וְעַל-יְדֵי-זֶה נִסְתַּלֵּק, כִּי אֵין הַגּוּף יָכוֹל לְקַבֵּל זֶה הַחַיּוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְתַּקֵּן כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הָאָדָם בְּחַיָּיו וּלְאַחַר מִיתָתוֹ הוּא רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד הַנַּ"ל, שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגוֹת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ לְהַקְּטַנִּים וְהַחוֹלִים בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל בָּאֵי עוֹלָם לֹא בָּאוּ לָעוֹלָם כִּי אִם לְתַקֵּן וּלְבָרֵר עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, אֲבָל הָרֹב אֵין מַעֲשֵׂיהֶם עוֹלִים יָפֶה וּמְקַלְקְלִים בְּיוֹתֵר, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּלְגְּלִים בְּכַמָּה וְכַמָּה גִּלְגּוּלִים וּבְכַמָּה וְכַמָּה עֲנָשִׁים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁיּוֹדֵעַ שָׁרְשֵׁי כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְיוֹדֵעַ אֵיךְ לַעֲסֹק עִם כָּל אֶחָד בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ אֵיךְ לְתַקְּנוֹ, לַהֲבִיאוֹ לְהַשְׂגַת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית, עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. וְעַל-כֵּן הָעִקַּר כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ, כִּי אַחַר כָּךְ קָשֶׁה מְאֹד לָבוֹא אֵלָיו, כִּי מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ':

וּבִשְׁבִיל זֶה נִמְצָאִים כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁמִּתְקָרְבִים וְנוֹפְלִים וְנִתְרַחֲקִים, וְיֵשׁ שֶׁהֵיוּ מְקֻרָבִים רַב יְמֵיהֶם וּלְעֵת זִקְנוּתָם נָפְלוּ וְנִתְרַחֲקוּ וְנִתְהַפְּכוּ לְרוֹדְפִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי עִקַּר הוּא הַסּוֹף וְהָאַחֲרִית, כִּי טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ (קֹהֶלֶת ז, ח), כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעָנִין אֶלִישָׁע אַחֵר שֶׁנִּפַּל בְּסוֹף יָמָיו, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הָאָדָם כָּל מַה שֶּׁמַּזְקִין צָרִיךְ שֶׁיִּתְוַסֵּף עָלָיו דַּעַת גָּבוֹהַּ יוֹתֵר (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה בְּחִינַת זִקְנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כָּל מַה שֶּׁמַּזְקִינִים דַּעְתָּם מִתְיַשֶּׁבֶת עֲלֵיהֶם, כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּזְקִין יוֹתֵר הוּא צָרִיךְ לְהִתְקָרֵב לְשָׁרְשׁוֹ וְתִקּוּנוֹ יוֹתֵר, שֶׁהוּא הַשְׂגַת הַחָכְמָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכֶת עָלָיו בְּעֵת הִסְתַּלְקוּתוֹ אִם יִזְכֶּה, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּנוֹ. וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם בַּחַיִּים יֵשׁ עָלָיו מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, וְכָל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לָבוֹא לְחָכְמָה יִתֵּרָה, כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר תָּמִיד כְּנֶגֶד הַחָכְמָה הַנַּ"ל. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-כֵּן לִפְעָמִים הָאָדָם נוֹפֵל לְעֵת זִקְנוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב, כִּי אֵין לוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו אָז, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּרָאוּי לָזֶה הַדַּעַת וּמֵרִבּוּי הַדַּעַת נִטְרָפָה דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, כִּי רִבּוּי הַשֵּׂכֶל גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר. וְעַל-כֵּן זִקְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ כָּל זְמַן שֶׁמַּזְקִינִים דַּיְעָתָם מְטֹרָפֶת עֲלֵיהֶם. וְעִקַּר שֵׁם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הוּא מִי שֶׁמִּקָּרֵב לְהֶחָכָם וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא תַּלְמִיד חָכָם, שֶׁהוּא תַּלְמִיד שֶׁל הֶחָכָם, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וּלְהֵפֶךְ,

עַם הָאָרֶץ נִקְרָא מִי שֶׁלֹּא שִׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ מְקָרֵב לַהֶחָכָם וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בִּכְלַל עַם הָאָרֶץ, כִּי אֵין לוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל חָכְמָה שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ אִם הוּא לַמְדָן וְחָכָם, וַאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי אֶל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת הַנַּ"ל וְתַלְמִידֵיהֶם וְתַלְמִידֵי תַּלְמִידֵיהֶם וְכוּ':

חלק ח

וְזֶהוּ אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, 'בְּעַצְמְךָ' דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹלֵק עַצְמוֹ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ, כִּי יִפֹּל בְּאֵין סוֹמֵךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב וְלִנְהֹג מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בַּחוּשׁ גְּדֹל הַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִין שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹר עַל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת, שֶׁצְּרִיךְ לִסְבֹּל יִסּוּרִין עַד דְּכְדוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה". וְכַמּוּבָן בְּהֶעְנְיָן שֶׁסִּפֵּר הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּשֶׁבָּא נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה לָעוֹלָם (בְּסִימָן קנב, לִקּוּטֵי חֵלֶק א) וְסִיֵּם שָׁם, וְעַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ אָפְשָׁר לְדַבֵּק וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וְזֶהוּ אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, הַיְנוּ מִי שֶׁמַּמְשִׁית עַצְמוֹ עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ, דְּהַיְנוּ, שֶׁמְּשַׁעְבֵּד כָּל הַמְּנִיעוֹת וְסוֹבֵל יִסּוּרִין וּמְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ בִּשְׁבִיל לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדֻשָּׁה וְאָז הוּא בָּטוּחַ מִמִּכְשׁוֹל, כִּי בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו יִשָּׁאֵר עַל עָמְדוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי דְּכִיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וְכוּ'. אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹקֵינוּ וְכוּ' הֲלֹא אֱלֹקִים יַחֲקָר זֹאת כִּי הוּא יֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם וְכוּ'". (וְעַיֵּן לְקַמָּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּעִנְיַן פָּרָה אֲדֻמָּה עַל פָּסוּק, "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל", שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ, שֶׁעִקַּר שֶׁצְּרִיכִין לְהָמִית עַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל הָאֹהֶל, דְּהַיְנוּ לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְעַל-פִּי זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב עִנְיַן זֶה וְאַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, עַד שֶׁתְּקַיֵּם אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, דְּהַיְנוּ לְהָמִית עַצְמְךָ וְלִמְסֹר נַפְשְׁךָ בִּשְׁבִיל לִהְיוֹת בְּאֹהֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְאָז לֹא תִּהְיֶה בְּעַצְמְךָ, כִּי תִּהְיֶה מְקֻשָּׁר וְנִכְלָל בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְאָז תִּהְיֶה בָּטוּחַ מִמִּכְשׁוֹל. עַיֵּן לְקַמָּן וְתָבִין:

חלק ט

וְכָל הַהוֹלְדוֹת שֶׁל הָאָדָם וְכָל הַבַּעֲלֵי חַיִּים כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַשִּׂכְלִיּוּת הַנַּ"ל, שֶׁהַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ וּמוֹלִיד שִׂכְלִיּוּת מְשֻׁכָּל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן בִּשְׁבִיל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל קִיּוּם הָעוֹלָם וְכָל הַהוֹלְדוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָם, כִּי הַהוֹלָדָה הִיא מֵהַשֵּׂכֶל, כַּיָּדוּעַ, כִּי כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כֻּלָּם בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר, כִּי כָּל פֹּעַל ה'

לְמַעֲנֵהוּ, וְכָל מַה שֶּׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ הַכֹּל לְכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכֵן כָּל קִיּוּם הָעוֹלָם הַכֹּל לְכְבוֹדוֹ, כְּדֵי לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה וְנוֹלָד בָּעוֹלָם, הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא וְנִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּשְׁבִיל זֶה, וּלְצֶוֶת לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

נִמְצָא, שֶׁכָּל הַהוֹלָדוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַצְּמִצּוּמִים וְהַשְׁכָּלִיּוּת הַנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁכְּנֶגֶד כָּל צִמְצוּם וְשֵׂכֶל יֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל מִזֶּה נִמְשָׁךְ חֻבְלֵי לֵדָה. וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁאָמַר אַחַר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל קְשִׁיוּ הוֹלָדָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם (בְּסִימָן קלה) שֶׁמְּדַבֵּר מֵהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַהוֹלָדָה בִּבְחִינַת חֻתְכוֹ לְאַרְבַּע (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם). וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי הַחֶסֶד (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חֻתְכוֹ לְאַרְבַּע, שֶׁמִּשָּׁם הַהוֹלָדָה, כִּי כְּשֶׁנִּגְמָר הַהוֹלָדָה נִמְשָׁךְ חֶסֶד גָּדוֹל, מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת יוֹתֵר. וְעַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה נִמְתָּקִין הַדִּינִים שֶׁהָיוּ נֶאֱחָזִים בְּהַצְּמִצּוּמִים. וְעַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַדִּין דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשָׁךְ הֶחְלָב שֶׁנִּתְהַוֶּה בִּשְׁעַת הַהוֹלָדָה אֵצֶל כָּל הַבַּעֲלֵי חַיִּים, וְזֶה הֶחְלָב הוּא מְזוֹן הַוָּלָד וְקִיּוּמוֹ בִּימֵי קָטְנוּתוֹ וִינִיקָתוֹ, כִּי אִי אֵין לְהַוָּלָד עֲדַיִן כֹּחַ לֶאֱכֹל שְׂאֹר מַאֲכָלִים שֶׁצְּרִיכִין לְלַעֲסָם וּלְטַחֲנָם בְּשִׁנָּיו, וְהִזְמִין לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ חֶלֶב אִמּוֹ לִנֹק וּלְהִתְקַיֵּם אָז:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי הַבָּשָׂר אֵינוֹ נֶאֱכָל כִּי אִם אַחַר שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה, כִּי אֵיבָר מִן הַחַי אָסוּר בַּאֲכִילָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַבַּעַל חַי בַּחַיִּים אֵי אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ מֵחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו בְּחַיָּיו מִמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו בִּשְׁבִיל תִּקּוּנוֹ, כִּי הַתִּקּוּן אִי אֶפְשָׁר מִמַּדְרֵגָה הַסְּמוּכָה הַגְּבוֹהָ מִמֶּנּוּ קְצָת, רַק צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן שֶׁל הַמְקֻלְקָל וְהַפְּגוּם מִמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ בְּיוֹתֵר. וְזֶה בִּכְלָל מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל; שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא קָטָן וְחוֹלֶה בְּיוֹתֵר, צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו הַתִּקּוּן מִמַּדְרֵגָה גְּבוֹהָ מְאֹד וּלְהַמְשִׁיכוֹ אֵלָיו בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְשֵׂכֶל עָמֹק מְאֹד מְאֹד בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְקַבְּלוֹ. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הַתִּקּוּן שֶׁל אָדָם וְשֶׁל שׁוּם בַּעַל חַי כִּי אִם לְאַחַר מִיתָתוֹ, כִּי בְּחַיָּיו אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַבֵּל מִמָּקוֹם הַגְּבוֹהָ כָּל כָּךְ כְּפִי שֶׁצְּרִיכִין תִּקּוּנוֹ, כִּי בַּגּוּף אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שֵׂכֶל כָּזֶה כַּנַּ"ל, רַק אַחַר מִיתָתוֹ אָז יוּכַל לְקַבֵּל אִם יִזְכֶּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל מֵהַבַּעַל חַי גַּם לְאַחַר מִיתָתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה, כִּי הַשְׁחִיטָה עַל-יְדֵי חֶרֶב לַה', שֶׁהוּא הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה הַשָּׁלֵם וּבָדוּק כָּרְאוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנַּ"ל שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא, שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל, בְּחִינַת חֶרֶב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַבֵּל הַסַּכִּין מֵהַתַּלְמִיד חָכָם,

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי זֶה הַשֵּׂכֶל צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהֶחָכָם הָאֱמֶת דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם חָמֵשׁ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְזָבַחְתָּ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ", שֶׁמְּרַמֵּז עַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, שֶׁכֻּלָּם בִּכְלַל 'כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ', הֵינוּ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַשְּׁחִיטָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַתִּקּוּן מִכְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַשִּׂכְלִיּוּת הַנַ"ל שֶׁל הַשָּׁגַת אֱלֹקוּת, שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּשִׁעוּרִין דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל). וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ לְשָׁרְשָׁהּ לְתַקְּנָהּ כָּרָאוּי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עֶלְיָהּ תִּקּוּן מִמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר וְכַנַ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי הֶחָלָב הִתִּירָה הַתּוֹרָה בְּחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הֶחָלָב נִמְתֶּקֶת בְּעֵת הֵהוֹלָדָה בִּשְׁבִיל חַיּוּת וְקִיּוּם הַוֶּלֶד בְּעֵת קַטְנוּתוֹ, אֲבָל הַחַיּוּת הַנִּמְשָׁךְ לַוֶּלֶד בְּחַיָּיו, בִּפְרָט בִּימֵי יְנִיקָתוֹ, אֵינוֹ מִמָּקוֹם הַגְּבוֹהַּ כָּל כָּךְ, הַצָּרִיךְ לְגָמֵר תִּקּוּנוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ בְּחַיָּיו, רַק הוּא מְקַבֵּל חַיּוּת כָּרָאוּי לוֹ לִחְיוֹת בּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּחְיֶה וְיִתְקַיֵּם הַיָּמִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְמַהֲמֵהּ בָּזֶה הָעוֹלָם כְּפִי הַבֵּרוּר שֶׁצָּרִיךְ הַצַּדִּיק לְגָמֵר עַל יָדוֹ. וְאַחַר כֵּן, אַחַר יְצִיאַת נַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי הַשְּׁחִיטָה, אָז נִמְשָׁךְ עָלָיו מִמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר, כְּפִי הַצָּרִךְ לְגָמֵר תִּקּוּנוֹ וְכַנַ"ל. וְגַם אַחַר הַשְּׁחִיטָה עֲדַיִן צָרִיךְ הַבָּשָׂר תִּקּוּן עַל-יְדֵי אֲכִילַת הָאָדָם בִּבְרָכָה בְּכַוָּנָה כָּרָאוּי, וְאִי אֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבִּשּׁוּל בָּאֵשׁ הַנִּמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִבְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַנַ"ל, שֶׁנִּקְרָא לַבַּת אֵשׁ (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם). וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְבַשֵּׁל מַאֲכְלֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֵשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא וּבִשּׁוּלֵי עַכּוּ"ם אֲסוּרִים, כִּי הַבִּשּׁוּל הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לַאֲכִילָה וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֵשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַשֵּׂכֶל הַנַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַבַּת אֵשׁ כַּנַ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן אָסוּר לְבַשֵּׁל בָּשָׂר בֶּחָלָב, כִּי הַבָּשָׂר אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר תִּקּוּנוֹ, כִּי אִם עַל-יְדֵי מַדְרֵגָה גְּבוֹהַּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל כָּל בַּעַל חַי אַחַר יְצִיאַת נַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בִּשְׁבִיל גְּמַר תִּקּוּנוֹ, אֲבָל הֶחָלָב אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּתְתַּקֵּן וְנִמְתָּק בַּחַיִּים, אֲבָל לֹא נִתְתַּקֵּן כִּי אִם בִּבְחִינַת חַיּוּת הַבַּעַל חַי בְּחַיָּיו בִּשְׁבִיל קִיּוּמוֹ בְּעֵת יְנִיקָתוֹ וְקַטְנוּתוֹ, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְעָרֵב הַבָּשָׂר עִם הֶחָלָב בְּעֵת הַבִּשּׁוּל הוּא פֶּגֶם גָּדוֹל מְאֹד, כִּי אָז צָרִיךְ הַבָּשָׂר לָבוֹא לִגְמֹר תִּקּוּנוֹ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיכוֹ מִמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָּ בְּיוֹתֵר, וּכְשֶׁהוּא נִתְעָרֵב עִם הֶחָלָב שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיֵּי עוֹלָם הַזֶּה חַיּוּת הַבַּעַל חַי בְּחַיָּיו בִּימֵי קַטְנוּתוֹ, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת דִּינִיקָה. אָז מִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר הָרַע שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם, כִּי הַבָּשָׂר אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְבָּרֵר וּלְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַבֵּרוּר שֶׁל הֶחָלָב, כִּי גְּמַר הַתִּקּוּן אַחַר יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר כַּנַ"ל. וְהֶחָלָב אֵינוֹ יָכוֹל

לְקַבֵּל הַתִּקּוּן שֶׁל הַבָּשָׂר, כִּי הוּא גָּבֹהַּ מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה. וּכְשֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל הַתִּקּוּן זֶה מִזֶּה, אֲזַי נַעֲשֶׂה תַּעֲרֹבֶת גָּדוֹל וְנִתְעַוֵּר הָרַע שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם, שֶׁצְּרִיכִים עֲדַיִן לְבָרְרוֹ, כִּי הָרַע מִתְעַוֵּר בְּיוֹתֵר בְּעֵת גְּמַר הַתִּקּוּן כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים בָּשָׂר וְחָלָב לְעָרְבָם יַחַד וְעִקַּר הָאִסּוּר מִדְּאוֹרָיְתָא בְּעֵת הַבִּשּׁוּל, כִּי אָז הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת לַבַּת אֵשׁ, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַנ"ל, שֶׁצְּרִיכִין שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם תַּעֲרֹבֶת שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת הַבָּשָׂר הַצָּרִיךְ גְּמַר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי מַדְרֵגָה הַגָּבֹהַּ בְּיוֹתֵר, עַל-יְדֵי שֶׁיְּעָרְבוּ עִם הֶחָלָב שֶׁתִּקּוּנוֹ נִמְשָׁךְ מִמַּדְרֵגָה נְמוּכָה וַאֲזַי נִתְקַלְקְלִים זֶה מִזֶּה וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה מַמָּשׁ בְּחִינַת הַקִּלְקוּל שֶׁל הַשְּׁפָלִים בְּמַדְרֵגָתָם וְהַפְּגוּמִים הָרוֹצִים לְהִתְקָרֵב לְהַקָּטָן בְּמַעֲלָה, כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא יְתַקְּנוּ, אַף גַּם יְקַלְקֵל לוֹ הָרִבְּה, כִּי הָרַע שֶׁלּוֹ יִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה יוֹנֵק מֵהָרַע שֶׁל רַבּוֹ הַקָּטָן בְּמַעֲלָה שֶׁלֹּא בֵּרֵר עֲדַיִן הָרַע כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ "לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ". וְתָפֵס חֲלֵב אִמּוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּאֶמֶת גַּם בַּחֲלֵב אַחֶרֶת אָסוּר. אַךְ רָמַז בָּזֶה הָאִסּוּר שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהֶחָלָב הוּא חִיּוּת הַוָּלָד, בְּחִינַת חֲלֵב אִמּוֹ שֶׁמְּחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַוָּלָד, וְהָיָה נִרְאֶה לְכְאוֹרָה שֶׁגַּם בַּסּוֹף יִתְקַנּוּ הַבָּשָׂר עַל-יְדֵי הֶחָלָב הַזֶּה, אֲבָל הַתּוֹרָה אָסְרָה זֹאת בְּאִסּוּר חָמוּר, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר הָאִסּוּר, כִּי מֵאַחַר שֶׁהֶחָלָב מְחַיֶּה הַוָּלָד בְּעֵת קְטָנוּתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲלֵב אִמּוֹ, עַל-כֵּן אָסוּר לְעָרְבוֹ עִם הַבָּשָׂר בְּעֵת הַבִּשּׁוּל שֶׁהוּא גְּמַר תִּקּוּנוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר תִּקּוּן הַבַּעַל חַי עַל-יְדֵי הַמַּדְרֵגָה הַנְּמוּכָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת חֲלֵב אִמּוֹ, כִּי אַדְרַבָּא, יִתְקַלְקֵל בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְכֵן הָאָדָם אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַקָּטָן בְּמַעֲלָה שֶׁמֹּחוֹ בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת חֲלֵב אִמּוֹ. וְזֶהוּ מְרֻמָּז גַּם כֵּן בְּמִצְוָה זֹאת, לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי וְכוּ', כִּי הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל הָאָדָם הֵם רְמוּזִים בִּבְחִינַת גְּדִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיִצְחָק, "קַח לִי שְׁנֵי גְדָיֵי עִזִּים טֹבִים וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָם מַטְעַמִּים לְאָבִיךָ כַּאֲשֶׁר אָהֵב", שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, "וַעֲשֹׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי" מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֹׂה וְכוּ'. וְזֶה לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי וְכוּ', כִּי הַבִּשּׁוּל מְרַמֵּז עַל גְּמַר הַתִּקּוּן, הַיְנוּ שֶׁאֵין אַתָּה יָכוֹל לִגְמֹר הַתִּקּוּן שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלְּךָ עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲלֵב אִמּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין וְהַשֵּׂכֶל שֶׁל הָרַב הַקָּטָן בְּמַעֲלָה, כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא יְתַקְּנֶךָּ, אֶלָּא אַף גַּם יְקַלְקֵל אוֹתְךָ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹקֶיךָ, כִּי גּוּף הָאָדָם נִקְרָא אֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיִּיצֶר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה". וְכָל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעוֹשֶׂה בְּחַיָּיו הֵם בִּבְחִינַת רֵאשִׁית וּבִכּוּרִים, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת וּלְהָבִיא לַה' יִתְבָּרֵךְ רֵאשִׁית וּבִכּוּרִים מֵאַדְמָתוֹ שֶׁהוּא גּוּפוֹ, כִּי מִכָּל

דָּבָר שֶׁהַגּוּף אוֹכֵל וְנֶהֱנֶה צָרִיךְ מִתְּחִלָּה לְהָבִיא הָרִאשִׁית וְהַבִּכּוּרִים לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל עַל דָּמָיו, וְגַם צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ בִּכּוּרִים מִמָּשׁ וְכָל מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה וַעֲנִיִּים וּשְׁאָר תְּקוּנֵי הַמַּאֲכָל וּלְבָרֵךְ עָלָיו קֹדֶם שֶׁיֹּאכַל וְיֵהָנֶה גּוּפוֹ מִמֶּנּוּ. וְכָל זֶה בִּכְלַל רֵאשִׁית וּבִכּוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "בְּרֵאשִׁית", בִּשְׁבִיל בִּכּוּרִים שֶׁנִּקְרָאִים 'רֵאשִׁית'. וְגַם אָמְרוּ, בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת 'רֵאשִׁית', כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי הַבִּכּוּרִים שֶׁנִּקְרָאִים רֵאשִׁית הֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, כִּי זֶה כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁיְּבִיא רֵאשִׁית וְהַבִּכּוּרִים מֵאַדְמָתוֹ וְגוּפוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְקַדֵּשׁ גּוּפוֹ שֶׁלֹּא יֵהָנֶה שׁוּם הֲנָאָה בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ "רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ" שֶׁהֵם הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל הָאָדָם, "תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹקֶיךָ" שֶׁהוּא הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים שֶׁמְּחַיֶּה אֶת הַשֵּׂכֶל הַנ"ל שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַיְנוּ כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל הָאָדָם צְרִיכִין תִּקּוּן גָּדוֹל קֹדֶם שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִין לְעֲלוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדָם לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי הַמְקֻוֶּה שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה כַּנַּ"ל, שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מְאוֹר הַפָּנִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ "רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ" שֶׁהֵם הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלְּךָ, "תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹקֶיךָ" דְּהַיְנוּ לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וּלְמָסְרָם לְהַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁרַק הוּא יָכוֹל לְתַקְּנָם וְכַנַּ"ל, אֲבָל "לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ" שֶׁלֹּא תִּרְצֶה לְתַקֵּן מַעֲשֶׂיךָ עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲלֵב אִמּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקָּטָן בְּמַעֲלָה שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אוֹתָם יוֹתֵר כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי וְכוּ' תָּבִיא בֵּית ה' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ פָּסוּק זֶה לַפָּסוּק, "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ עַל פְּנֵי הָאָדוֹן ה'", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל לְאוֹר הַפָּנִים, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב לְהַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי וְכוּ' תָּבִיא בֵּית ה' לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם, עֲשׂוּיִים בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר, בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן, וְעַיִן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה מֵישָׁרָא הַנַּ"ל קָשֶׁה עִנְיָן זֶה:

חלק טז

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּשָׂר בְּחָלָב חִדּוּשׁ הוּא, הַיְנוּ שֶׁמִּצְוֹת אִסּוּר בָּשָׂר בֶּחָלָב טַעֲמוֹ הוּא חִדּוּשׁ גָּדוֹל, כִּי טַעַם אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב נִמְשָׁךְ מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁהוּא חִדּוּשׁ שֶׁבַּחִדּוּשִׁים, חִדּוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד, שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן כָּל הַדְּבָרִים, בִּפְרָט בַּסּוֹף הָאַחֲרוֹן הוּא עַל יָדוֹ. וְעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן הוּא אַחַר יְצִיאַת

הַנֶּפֶשׁ, שֶׁאָז יְכוֹלִין לְקַבֵּל כָּרָאוּי הַחַיּוּת הַגָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גְּמַר תִּקּוּנוֹ. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ אִסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּשָׂר בְּחָלָב חִדּוּשׁ הוּא, חִדּוּשׁ דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא הַכְנָעַת הַמָּן עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל שֶׁנִּקְרָא ד', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם (בְּאוֹת ה), שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפֵל הַד' וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, מֶמְשֶׁלֶת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁעִקָּרָם הוּא עֲמָלֵק וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגָּרוּת הָמָן הָיָה בְּמָרְדְּכַי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד. וְרָצָה לְעָקְרוֹ וּלְהַעֲבִירוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יַעֲקֹר, חַס וְשָׁלוֹם, גַּם אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל הַתְּלוּיִים בּוֹ, לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג, לְאַבֵּד, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הִתְפָּאֵר בְּעָשְׁרוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו". וְכֵן אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עָשָׂה מִשְׁתֶּה וְהֶרְאָה אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְכוּ', כִּי הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן הֵם כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם (בְּאוֹת ד); שְׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְזֶה הַשֵּׂכֶל כִּי אִם עַל-יְדֵי שׁוֹנֵא בֶּצַע וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הֵפִיר עֲצָתָם וְקִלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם עַל-יְדֵי גֶּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעָסַק בִּתְפִלָּה, וְזֶעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה. וְכֵן הִכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְעָקוּ וְיִתְפַּלְּלוּ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עִיר וָעִיר. וְגַם עָסַק בַּתּוֹרָה הַרְבֵּה עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בְּדָבָרִים וְדוֹרְשָׁן, כִּי הָיָה יוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל כְּפִי הָעֲזוּת וְהַתּוֹרָה שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁכְּמוֹ כֵן הָיְתָה תְּפִלָּתוֹ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלָּה חֶסֶד, בְּחִינַת אֶסְתֵּר חוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלֶיהָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה חָתַךְ מֵהֶם אֶת הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת מַלְכוּת, בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת חָתְכוּ לְאַרְבַּע. וְעַל-יְדֵי-זֶה הִשְׁפִּיל אֶת הָמָן עֲמָלֵק עַד עָפָר וְהֵשִׁיב לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ:

חלק יח

וְעַל-כֵּן עָשָׂה הָמָן עֵץ גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, כִּי הָמָן עֲמָלֵק כְּלוּל מִכָּל הַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה. וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ כִּי אִם מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת מִבְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן סָבַר הָמָן שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ מֵאַחַר שֶׁיָּכוֹל לְהַטִּיל פְּגָם גַּם לְמַעְלָה לְמַעְלָה, מֵאַחַר שֶׁיּוֹנֵק מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה. וְעַל-כֵּן עָשָׂה עֵץ גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, כִּי עָשָׂאוֹ בְּכִשּׁוּף גָּדוֹל לְהַגְבִּיר כָּל הַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל מָרְדְּכַי הָיָה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְפֻלֶּגֶת מְאֹד בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה הַנַּ"ל, הַיְכוֹל לְהַכְנִיס הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ בְּהַנּוֹפְלִים מְאֹד, כִּי יוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וּמִשָּׁם הָיָה תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים. וְזָכוּ לְהַפִּיל אֶת הָמָן וּלְהַמְשִׁיךְ תִּקֶּף הַנֵּס בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לְדוֹרוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת פּוּרִים נִזְכֶּה בְּכָל דּוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהֶאֱרִתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, כַּמְבֹאָר בִּכְתְבֵי הָאַר"י, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַד שֶׁהֶאָרָה כָּזֹאת אֵינָהּ נִמְשֶׁכֶת

אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כִּי הֶאָרָתוֹ עָצוּמָה מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הָעֲשִׂיָּה, אֲפִלּוּ בְּעוּבְדִין דְּחוֹל, אֲפִלּוּ בְּל"ט מְלָאכוֹת. וְעַל-כֵּן פּוּרִים מֻתָּר בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה, כִּי הָאֲרַת מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת פּוּרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה הַנַּ"ל, יָכוֹל לְהָאִיר אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הָעֲשִׂיָּה, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, אֲפִלּוּ אִם הוּא חוֹלֶה גָּדוֹל מְאֹד בְּחֳלָיֵי הַנֶּפֶשׁ, כִּי בְּעֹצֶם עַמְקוּת חָכְמָתוֹ יָכוֹל לְהָאִיר גַּם בּוֹ הַשְׂגַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק יט

וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל עֹצֶם הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים שֶׁשְּׂמֵחִים אָז יוֹתֵר מִכָּל הַיָּמִים טוֹבִים. וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חַיָּב אִינָשׁ לְבְסוּמֵי בְּפוּרַיָּא עַד דְּלֹא יֵדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי מִבְּאֹר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲיוֹת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הָרְגָלִים שֶׁהוּא בֵּין אוֹר הַפָּנִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, אֲבָל עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים, זוֹכִין רַק בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי שֶׁעוֹלִין לְשָׁם בְּרָגְלִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם. אֲבָל עַתָּה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעָרְבָה כָּל שִׂמְחָה, אֲבָל בְּחֶמְלָתוֹ יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְהִקְדִּים לָנוּ רְפוּאָה לְמַכָּה; שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה קֹדֶם הַשֹּׁלֶשׁ רְגָלִים שֶׁמַּתְחִילִין מִפֶּסַח, כִּי פּוּרִים הֻכָנָה לְפֶסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ לַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים (כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), הֵינוּ כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת פּוּרִים אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּחִינַת הָאֲרַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת מָרְדְּכַי כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְרַפְּאוֹת גַּם הַחוֹלֶה הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וְעִקַּר הָרְפוּאָה עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי וְכוּ', שֶׁרְפוּאַת הַבַּת מַלְכָּה שֶׁהִיא כְּלַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, רְפוּאָתָם עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, כִּי הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּכוֹל לְשַׂמֵּחַ גַּם הַחוֹלִים בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי דַּרְכֵי נְפְלָאוֹת הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וְהַשִּׂמְחָה הִיא עִקַּר הַחַיּוּת, שֶׁעַל יָדוֹ מְחַיִּין הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל שֶׁל הַשְׂגוֹת אֱלֹקוּת:

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁחַיָּבִין לְהִשְׁתַּכֵּר וְלִשְׁמֹחַ בְּפוּרִים עַד דְּלֹא יֵדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, שֶׁיַּגִּיעַ עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת לְתַכְלִית שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם שׂוּם אֲחִיזָה לְהָרַע כְּלָל, עַד שֶׁאֵין שַׁיָּךְ שָׁם לוֹמַר אָרוּר הָמָן וּבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֲחִיזָה לְקִלְפָּה, אֲפִלּוּ אִם הוּא בַּמַּעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם הָאֲחִיזָה שֶׁל הַקְּלִפָּה דַּק מִן הַדַּק שַׁיָּךְ שָׁם לוֹמַר אָרוּר הָמָן, שֶׁהוּא דַּקּוּת הַקְּלִפָּה הַנֶּאֱחֶזֶת שָׁם, וּבָרוּךְ מָרְדְּכַי שֶׁהוּא עֶצֶם הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, אֲבָל מָרְדְּכַי בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל עוֹלֶה עַל הַכֹּל עַד שֶׁזָּכָה לְבַטֵּל אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת עַד תַּכְלִית הַמַּעֲלָה, עַד שֶׁעָלָה לְמָקוֹם שֶׁאֵין לָהֶם שָׁם אֲחִיזָה כְּלָל, וְזָכָה לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה זֹאת לְעוֹלָם, לְדוֹרוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאֲרַת פּוּרִים שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתּוֹת וְלִשְׁמֹחַ אָז עַד שֶׁיַּעֲלֶה לְשָׁם, לַבְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁשָּׁם אֵין שַׁיָּךְ אָרוּר הָמָן וּבָרוּךְ מָרְדְּכַי כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם

נִמְשֶׁכֶת הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים, שֶׁעַל-יְדֵי עֹצֶם הַשִּׂמְחָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם יְכוֹלִין לִשְׂמֹחַ גַּם עַתָּה בַּגְּלוּת הַמַּר הַזֶּה בִּכְלָל, וְכֵן בִּפְרָטִיּוּת הַגָּלוּת שֶׁהוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וּמִגֹּדֶל הַהֶאָרָה הַזֹּאת יְכוֹלִין לְשַׂמֵּחַ כָּל הַנְּפָשׁוֹת אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַגָּלוּת, כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה הַנַּ"ל, בְּעֻמְקוּת חָכְמָתוֹ הָרָמָה מְאֹד מַמְשִׁיךְ שִׂמְחָה גַּם עֲלֵיהֶם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּפוּרִים, עַל-יְדֵי עֹצֶם הַהֶאָרָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין שִׂמְחָה עַל כָּל הָרְגָלִים, שֶׁנִּזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ שִׂמְחַת יוֹם טוֹב גַּם עַתָּה שֶׁאֵין לָנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן פּוּרִים הֻכְנָה לְפֶסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל-כֵּן מֻרְמָז פּוּרִים בְּפָרָשַׁת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים בַּפָּסוּק, "שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת" (כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה) וְשָׁם בַּפָּסוּק הַנַּ"ל כְּתִיב, "שִׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי הָאָדֹן ה' וְכוּ'", כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת פּוּרִים יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ גַּם עַתָּה אַחַר הַחֻרְבָּן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה, "רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ", כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, פָּרָשַׁת שְׁקָלִים, שֶׁהִיא נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, זֶה בְּחִינַת נְדָבָה וָחֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בַּמִּשְׁכָּן, שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת זָכוֹר, שֶׁהִיא מְחִיַּת עֲמָלֵק, שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי חֶסֶד הַנַּ"ל בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁל נְדָבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִנֹּק מִמֶּנָּהּ בְּחִינַת עֲמָלֵק, בִּבְחִינַת וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל אֶת אֲגַג וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַפֶּלֶת עֲמָלֵק. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אַחַר פָּרָשַׁת שְׁקָלִים פָּרָשַׁת זָכוֹר וּמַפְטִירִין אָז בְּעִנְיַן 'וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל אֶת אֲגַג שֶׁהוּא', מַפֶּלֶת עֲמָלֵק וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ הוּא פּוּרִים, שֶׁאָז עִקַּר מְחִיַּת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִדּוֹרוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל וְכוּ' לְדוֹרוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי וְכוּ', וְאָז בְּפוּרִים מֵאִיר הֶאָרָה נִפְלָאָה, שֶׁהוּא הֶאָרַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר גַּם בְּהַנּוֹפְלִים מְאֹד וְהַחוֹלִים בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה, שֶׁהִיא לְטַהֵר מִטֻּמְאַת מֵת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ טְהוֹרִין לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח שֶׁהוּא כְּלַל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי פֶּסַח רֹאשׁ לְרְגָלִים, הַיְנוּ כִּי אַחַר שֶׁמַּכְנִיעִין קְלִפַּת עֲמָלֵק וְחוֹתְכִין הַמַּלְכוּת מֵהֶם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ טָהֳרָה עַל כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנֶּאֶחְזוּ בָּהֶם בְּחִינַת טֻמְאַת עֲמָלֵק, שֶׁהִיא בְּחִינַת טֻמְאַת מֵת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁמְּטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי חֵטְא, הָעֶגֶל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּאָה הַפָּרָה אֲדֻמָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תָּבוֹא אִמּוֹ וּתְקַנֵּחַ עַל בְּנָהּ, כִּי עִקַּר חֵטְא הָעֵגֶל הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד מֹשֶׁה וְתַלְמִידָיו, עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ שֶׁגַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, גַּם אַחַר כָּךְ דְּבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים לָעַד וּצְרִיכִין לִקַּיֵּם דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ לָנֶצַח תָּמִיד, כִּי דְּבָרָיו הֵם דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים אֲשֶׁר הֵם קַיָּמִים לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְדִבַּר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם", כִּי עִקַּר פְּגַם הָעֵגֶל הָיָה; שֶׁהָיוּ סְבוּרִים שֶׁכְּבָר מֵת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה וְכוּ'". וְאָז אָמְרוּ לְאַהֲרֹן, "קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ", הַיְנוּ שֶׁעָשׂוּ עַצְמָם כְּאִלּוּ אֵינָם חוֹלְקִים עַל מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ, רַק הֵם אוֹמְרִים שֶׁעְּנָיַן מֹשֶׁה אֵינָם יוֹדְעִים מַה הוּא, בְּחִינַת כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ וְכוּ', רַק עַתָּה שֶׁכְּבָר מֵת, לְדַעְתָּם, צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ אַחֵר בְּמְקוֹמוֹ וְנָבוֹכוּ בְּדֵעוֹתֵיהֶם הַמְּשֻׁבָּשׁוֹת עַל-יְדֵי-זֶה בַּעֲצַת רַאשֵׁי הָעֵרֶב רַב שֶׁקִּבְּלוּ אוֹתָם עֲלֵיהֶם לְרַב וּלְרֹאשׁ, מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים עַל-יְדֵי שְׁמוֹת הַטֻּמְאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁהָיָה שָׁם יוֹנוֹס וְיוֹמְבְּרוֹס, שֶׁהֵם הִשְׁלִיכוּ הַשֵּׁם לְתַנּוּר הָאֵשׁ וְכוּ', עַד שֶׁאָמְרוּ, "קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ", וְעִקַּר חֶטְאָם וְטָעוּתָם הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בַּמֶּה שֶׁקִּבְּלוּ מֵהֶם אֱמֶת, בָּרוּר וְזַךְ וּמְתֻקָּן, שֶׁהוּא תּוֹרַת מֹשֶׁה אֱמֶת שֶׁקִּבְּלוּ בְּסָמוּךְ וַעֲדַיִן תַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים קַיָּמִים, שֶׁהֵם, אַהֲרֹן וְחוּר וִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ לְפִי טָעוּתָם שֶׁמֵּת מֹשֶׁה, הָיָה לָהֶם לֵילֵךְ לְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים וְלִשְׁאֹל מֵהֶם הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָּהּ, אֲבָל רָאשֵׁי הָעֵרֶב רַב הִטְעוּ אוֹתָם, עַד שֶׁמָּאֲסוּ בְּתוֹרַת מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ בְּפֵרוּשׁ, "לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכוּ'", וּבָחֲרוּ לֵילֵךְ בַּעֲצַת הָעֵרֶב רַב וְעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל וְלֹא רָצוּ לְצַיֵּת אֶת תַּלְמִידֵי מֹשֶׁה שֶׁמִּחוּ בָּהֶם עַל זֶה וְהָרְגוּ אֶת חוּר, עַד שֶׁנִּתְיָרֵא אַהֲרֹן מֵהֶם וְהֶכְרַח לַעֲשׂוֹת חֻפְצָם שֶׁלֹּא יַהַרְגוּהוּ, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם תַּקָּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּפָרָה אֲדֻמָּה מְטַהֶרֶת מִזֶּה, כִּי עִנְיַן פָּרָה עֶמֶק עֶמֶק מְאֹד, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי", הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַפָּרָה מַמְשִׁיכִין הַשֵּׂכֶל הָעֶמֶק וְהַגְּבוֹהַּ מְאֹד שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְרַפְּאוֹת הַחוֹלֶה וְהַנִּמּוּךְ בְּיוֹתֵר, אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁנִּפְלוּ לְסִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי פָּרָה אֲדֻמָּה הוּא בְּחִינַת תִּקֻּף כְּלָלִיּוּת כָּל הַדִּינִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּכְלִית הַצְּמְצוּמִים שֶׁמֵּהֶם אֶחְיֶזֶת כָּל הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ, כִּי כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אוֹרוֹ הַכֹּל לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר אוֹרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הַשְּׂגַת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, כִּי בְּלֹא צְמְצוּמִים אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר. וּכְמוֹ שֶׁהִתְחִיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַשְּׂגַת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה צְמְצוּמִים וְכוּ', אֲבָל בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ צְמְצוּם יֵשׁ אֶחְיֶזֶת הַדִּין וּמֵאֵלּוּ הַדִּינִים נִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחְיֶזֶת הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ

צִמְצֵם אוֹרוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה לִבְנֵי הָאָדָם, צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם (הוֹשֵׁעַ יד, י), כִּי הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּשַׁבְּרִים תַּאֲוָתָם וּמְבַטְּלִין אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת מֵהַצִּמְצוּמִים הֵם זוֹכִין לְהַשִּׂיג דַּרְכֵי הַצִּמְצוּמִים, עַד שֶׁזּוֹכִין עַל יָדָם דַּיְקָא לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּת, עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיס הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת גַּם בְּהַפְּחוּתִים מְאֹד כַּנַּ"ל. וּרְשָׁעִים לְהֵפֶךְ, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁאֵינָם מְשַׁבְּרִים תַּאֲוָתָם וְאֵינָם מַכְנִיעִים עַצְמָם לִגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְשָׁלִים עַל-יְדֵי אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁנֶּאֱחָז בְּהַצִּמְצוּמִים וְנֶעֱלָם וְנִסְתָּר מֵהֶם אוֹרוֹ עַל יָדָם. וְעַל-כֵּן אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְשְׁלוּ כָּל כְּךָ אַחַר סְמוּךְ שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים וּבְאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלּוּ, וְכָל זֶה מִגֹּדֶל כֹּחַ הַבְּחִירָה (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה), אֲז חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ עַל עַמּוֹ וְלִמֵּד אֶת מֹשֶׁה מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַצִּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן קְרָשָׁיו, קְרָסָיו, בְּרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וַאֲדָנָיו וְהַיְרִיעוֹת וְכוּ'. וְכָל הַכֵּלִים הַקְּדוֹשִׁים אָרוֹן וְשֻׁלְחָן וּמְנוֹרָה וְכוּ'. וְכָל פְּרָטֵיהֶם וְצִיּוּרֵיהֶם, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי עִקַּר חִיּוּת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ מַשִּׂיגִין אֱלֹקוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁמֵּאִיר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צִוָּה שֶׁיִּתְּנוּ כָּל אֶחָד נִדְבַת לִבָּם לְצֹרֶךְ הַמִּשְׁכָּן, כִּי נִדְבַת לֵב זֶה בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל וּמַעֲלִין אוֹתוֹ אֶל אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבַמִּשְׁכָּן הָיָה עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ מְכַפְּרִין עַל כָּל הַחֲטָאִים, כִּי אָדָם חֹטֵא, מֵביא בְּהֵמָה לְקָרְבָּן, כִּי עַל-יְדֵי הַחֵטְא נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת שֶׁל הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת וְנַעֲשֶׂה מָסָךְ הַמַּבְדִּיל בֵּינוֹ וּבֵין הַשָּׂגַת וִידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי אִם עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹקֵיכֶם". וְאָז צָרִיךְ לְהָבִיא בְּהֵמָה וְהַכֹּהֵן מַקְרִיבָהּ לְקָרְבָּן אַחַר מִיתָתָהּ עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה לְשֵׁם קָרְבָּן, כִּי הַכֹּהֵן מְקַבֵּל כֹּחַ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמָּשַׁח אֶת אַהֲרֹן וּבָנָיו, שֶׁהֵם כְּלַל קְדֻשַּׁת הַכֹּהֲנִים הַיּוֹצְאִים מֵהֶם, עַד שֶׁבְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הֵם יְכוֹלִים לַעֲלוֹת אֶת הַבְּהֵמָה לְקָרְבָּן, שֶׁיִּמְשִׁיכוּ שֵׂכֶל נִפְלָא עַל-יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁמֵּאִיר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבַמִּשְׁכָּן, שֶׁשָּׁם נַעֲשִׂים כָּל הַקָּרְבָּנוֹת עַד שֶׁעַל-יְדֵי גֹּדֶל עֹצֶם הֶאָרַת הַשֵּׂכֶל הַזֶּה יַעֲלֶה גַּם חִיּוּת הַבְּהֵמָה לְמָקוֹם שֶׁתַּעֲלֶה עַד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ רְפוּאָה וּסְלִיחָה לְהַחוֹטֵא, כִּי עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ שֵׂכֶל גָּדוֹל מְאֹד עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַזֶּה מַעֲלִין הַחִיּוּת וְהַנִּיצוֹצוֹת וְהַגַּלְגּוּלִים שֶׁהָיוּ מְלֻבָּשִׁים בְּרוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁגַּם הֵם יִהְיוּ לָהֶם עֲלִיָּה וְתִקּוּן, כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל יָכוֹל לְרַפְּאוֹת וּלְתַקֵּן הַכֹּל

בְּגַדֶּל שִׂכְלוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַחוֹטֵא שֶׁהֵבִיא הַקָּרְבָּן, כִּי עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי כֹּחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן וְכַנַּ"ל:

חלק כד

אֲבָל פְּרָה אֲדֻמָּה הִיא חִדּוּשׁ נִפְלָא בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִין לִפְנִים, לְתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, אֲבָל פְּרָה מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, רַק שֶׁמִּסְתַּכְּלִין מֵרָחוֹק עַל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשּׁוֹחֲטִין אוֹתָהּ כְּנֶגֶד פֶּתַח הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה פָּרָה אֲדֻמָּה מַמְשִׁיכִין שֵׂכֶל גָּבוֹהַּ וְעָמֹק יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כְּלָל, שֶׁעַל יְדוֹ יְכוֹלִין לְתַקֵּן וּלְטַהֵר אֲפִלּוּ מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁהוּא אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה, כִּי עִקַּר גְּזֵרַת הַמִּיתָה הָיְתָה מֵחֲמַת עִנְיָן הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בִּשְׁלֵמוּת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּחַיָּיו (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל קְצָת מִזֶּה). עַל-כֵּן הָאָדָם מֵכְרָח לָמוּת. וְאָז נִתְוַסֵּף עָלָיו אוֹר גָּדוֹל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ בְּחַיָּיו בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ. וְאָז יוֹצֵאת נַפְשׁוֹ וְנִשְׁאָר גּוּפוֹ לְבַד וְנֶאֱחָז בּוֹ סִטְרָא דְּמָסְאֲבָא מְאֹד. וְתִקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הַקְּבוּרָה בָּעָפָר. שֶׁאָז חוֹזֵר לְתַכְלִית הַצִּמְצוּם הַגַּשְׁמִי בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא גַּשְׁמִיּוּת הֶעָפָר וְשָׁם נִתְבַּלָּה זֲהֲמָתוֹ, וְנַפְשׁוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה אִם זוֹכֶה וְהַכֹּל כְּפִי מַעֲשָׂיו בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְצָרִיךְ לְהִתְמַהֲמֵהּ לִשְׁכֹּב וּלְהִתְבַּלּוֹת בֶּעָפָר עַד תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁאָז יִהְיֶה גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד, כִּי בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן הַהוּא מִיּוֹם מִיתָתוֹ עַד הַתְּחִיָּה נַפְשׁוֹ מִזְדַּכֶּכֶת כְּפִי מַעֲשָׂיהָ וְעוֹלָה עַד מָקוֹם שֶׁיְּכוֹלָה לְקַבֵּל מִשָּׁם תִּקּוּן, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֶיהָ הֶאָרַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, שֶׁתּוּכַל לְהָאִיר גַּם בְּגוּפָהּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לְאַחַר הַתְּחִיָּה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן, לְהַשִּׂיג וְלָדַעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתִּקָּוֹה וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בְּחַיָּיו, כִּי אַחַר כְּךָ קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לְהִתְקָרֵב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשַׁת פָּרָה, "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ. וְזֶהוּ 'כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל', 'בְּאֹהֶל' דַּיְקָא. זֶה בְּחִינַת שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר בְּאֹהֶל תּוֹרָה שֶׁהוּא אֹהֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בִּבְחִינַת וַיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. וְעַל-כֵּן כָּל הַמִּקָּרְבִין לְצַדִּיקֵי אֱמֶת נִקְרָאִים יוֹשְׁבֵי אֹהֶל בִּבְחִינַת וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָהֳלוֹ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר שֶׁהָיוּ אָז הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. וּכְתִיב, "קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים" וְהַכָּתוּב מְבַשֵּׂר; שֶׁלֶּעָתִיד יֵשְׁבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאָהֳלֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְיִתְקָרְבוּ אֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֹד אוֹשִׁיבְךָ בָאֳהָלִים כִּימֵי מוֹעֵד", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּימֵי מוֹעֵד הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה יַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אָדָם כִּי

יָמוּת בְּאֹהֶל, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאָדָם, עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל הָאֹהֶל, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹשֵׁב אֹהֶל כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן מַעֲשֵׂי פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקֻּף אַדְמוּמִיּוּת הַדִּינִים וְכָל מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה דַּיְקָא, כִּי כָּל הַפָּרוֹת הָיוּ צְרִיכִים לְקַדֵּשׁ מֵאֵפֶר פָּרָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי מַעֲשֵׂה הַפָּרָה, שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל הַגָּדוֹל הָעֶמֹק הַנַּ"ל, לְטַהֵר מְטֻמְאַת מֵת, דְּהַיְנוּ לְטַהֵר אוֹתָן שֶׁנִּפְלוּ בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא. זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה הַנַּ"ל, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְטַהֵר הַנּוֹפְלִים מְאֹד כְּשֶׁאוֹחֲזִים עַצְמָן בּוֹ בֶּאֱמֶת בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, וּלְהַכְנִיס גַּם בָּהֶם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּנָם וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן וּמִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, כִּי חַמָּה וּלְבָנָה זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן הַנַּ"ל, כַּיָּדוּעַ, וְעַל-יְדֵי פְּגִימַת הַלְּבָנָה נִפְגָּם הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל וְאֵין יוֹדְעִין לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַפְּגָמִים וְעַל-יְדֵי מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ מְתַקְּנִים זֹאת וּמְמַלְּאִים פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל וּלְהַשִּׂיג עַל יָדוֹ אוֹר הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַחַמָּה כַּנַּ"ל וְאָז יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְיִתְקַיֵּם, "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", וְיִקַּיֵּם, "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה לָדַעַת אֶת ה' וְכוּ'". וְעַל-כֵּן קוֹרִין כָּל זֶה קֹדֶם פֶּסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ וְהַתְחָלַת וּכְלַל כָּל הָרְגָלִים, כִּי כָּל הָרְגָלִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה בְּפֶסַח, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל נִזְכֶּה לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר חִיּוּת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְקַיֵּם, "כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת", שֶׁכְּמוֹ שֶׁבִּיצִיאַת מִצְרַיִם זָכִינוּ עַל-יְדֵי כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה לְצֵאת מִכָּל שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לְכָל שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה עַד שֶׁזָּכִינוּ לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת בְּמַתַּן תּוֹרָה, כֵּן נִזְכֶּה גַּם עַתָּה בְּתִקֻּף הַגְּלוּת הַזֶּה לְצֵאת מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְלַעֲלוֹת לְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַם שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנֵי תּוֹלַעַת שֶׁמַּשְׁלִיכִין לְתוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה. עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, כִּי אֶרֶז גָּבֹהַּ מִכָּל אִילָנוֹת זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא אֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וְכוּ'. צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרַח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה. וְאֵזוֹב הוּא נָמוּךְ מְאֹד, זֶה בְּחִינַת הַקְּטַנִּים הַנְּמוּכִים מְאֹד שֶׁהַצַּדִּיק בְּעֹצֶם עַמְקוּת חָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה הוּא מְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן עַד שֶׁמַּכְנִיס

גַּם בָּהֶם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים, חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא וּתְחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁמִּמֶּשֶׁם מַמְשִׁיכִין עִקַּר הַטָּהֳרָה מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי תּוֹלַעַת, שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר הָאֶרֶז עִם הָאֵזוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה בְּחִינַת הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי עֲזוּתוֹ דִּקְדֻשָּׁה, כֵּן זוֹכֶה לְתוֹרָה וּכְמוֹ כֵן הוּא תְּפִלָּתוֹ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, וְהֵבֵן שָׁם הֵיטֵב קֶשֶׁר וְחִבּוּר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הַחֶסֶד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, מִבְּחִינַת עָמֶלֵק וְכוּ'. וְזֶה הַחֶסֶד מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה בִּבְחִינַת פִּיהּ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַד לְשׁוֹנָהּ. וְעִקַּר הַתּוֹכָחָה, הוּא כְּפִי הָעֲזוּת שֶׁרוֹאֶה בְּכָל אֶחָד אִם הוּא דִּקְדֻשָּׁה אוֹ לְהֶפֶךְ שֶׁכְּמוֹ כֵן הִיא תּוֹרָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְעַל-יְדֵי תּוֹכָחָה הַזֹּאת נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין אֶת הָאַרְבַּע הַנַּ"ל בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ' וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים שֶׁמֵּאִיר בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, אֲפִלּוּ הַקְּטַנִּים וְהַנְּמוּכִים בְּיוֹתֵר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהֵבֵן:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן וְהִתְשׁוּבָה שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁמְּחַיֵּב לְקַבֵּל תּוֹכָחָה מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּדֵי לָשׁוּב אֶל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, שֶׁעַל זֶה מוֹכִיחוֹ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמְּקַבֵּל תּוֹכַחְתּוֹ וְשָׁב לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה לִבְלִי לְהִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים, כַּמְבֹאָר בְּהַתְחָלַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ "אַרְיֵה חַיִּים". וּכְמוֹ שֶׁהִתְחִיל הַטּוּר הַקָּדוֹשׁ בְּתְחִלַּת הָאֹרַח חַיִּים, יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר, הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתְחָלַת הַיַּהֲדוּת הוּא עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּפֶרֶט בַּדּוֹרוֹת וּבָעִתִּים הַלָּלוּ, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְתוֹרָה וּתְפִלָּה. נִמְצָא, כְּשֶׁמְּקַבֵּל תּוֹכָחָה זֹאת, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הָאַרְבַּע וְכוּ' מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְזוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ הַקָּטָן וְהַנְּמוּךְ וְהַשָּׁפָל מְאֹד, הוּא רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי תּוֹלַעַת, שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר הָאֶרֶז עִם הָאֵזוֹב שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן עִם הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיסִין הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת גַּם בְּהַנְּמוּכִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, כִּי שְׁנֵי תּוֹלַעַת זֶה בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל עַם קָדוֹשׁ, יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים וְהַתְּמִימִים, שֶׁהֵם קְטַנִּים וְנִבְזִים בְּעֵינֵיהֶם מְאֹד בִּבְחִינַת תּוֹלַעַת מַמָּשׁ בִּבְחִינַת וְאָנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם עַזִּים וַחֲזָקִים בְּדַעְתָּם מְאֹד מְאֹד כְּנֶגֶד

הַמִּתְנַגְּדִים וְהַלֵּיצָנִים וְהַמַּלְעִיגִים וְכוּ', כִּי ה' יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מְחַזְּקִים אוֹתָם מְאֹד בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת אַל תִּרְאִי תוֹלַעַת יַעֲקֹב מְתֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' הִנֵּה שַׁמְתִּיךְ לְמוֹרַג חָרוּץ חָדָשׁ בַּעַל פִּיפִיּוֹת תָּדוֹשׁ הָרִים וְתָדֹק וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְחַזְּקוּתֵינוּ עַתָּה בַּגְּלוּת הַמַּר הַזֶּה מִכָּל הַצְּדָדִים, הוּא בִּבְחִינַת תּוֹלַעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, מַה תּוֹלַעַת אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בַּפֶּה, כָּךְ יִשְׂרָאֵל אֵין כֹּחָם אֶלָּא בַּפֶּה. וְעַל זֶה עִקַּר סְמִיכָתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ וְתוֹחֶלֶתֵנוּ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנִי תּוֹלַעַת, בְּחִינַת הַדִּבּוּר פֶּה, שֶׁהוּא עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת וְהָעַזּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בְּחִינַת כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ, כִּי עִקַּר הָעַזּוּת הוּא בְּהַדִּבּוּר שֶׁצְּרִיכִין לְיַדֵּעַ אֵיךְ לְהָשִׁיב בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַמִּתְנַגְּדִים וְהַחוֹלְקִים וְהַלֵּיצָנִים בִּבְחִינַת וְדַע מַה שֶּׁתָּשִׁיב וְכוּ'. וְלִבְלִי לְהִתְבַּטֵּל בְּלִבּוֹ וְלִבְלִי לְהִתְבַּיֵּשׁ נֶגְדָּם כְּלָל. וּכְמוֹ כֵן זוֹכִין לְתוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל, שֶׁכֻּלָּם תְּלוּיִים בְּדִבּוּר פֶּה, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הוּא בַּפֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם", 'לְמוֹצִיאֵיהֶם' בַּפֶּה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן הַתְּפִלָּה הוּא בַּפֶּה דַּיְקָא בְּחִינַת אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וְשָׁם בְּהַדִּבּוּר עִקַּר הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת וֶעָזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וְכוּ'. וּכְתִיב, וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנִי תּוֹלַעַת, בְּחִינַת כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בְּשַׁבַּח הַתּוֹרָה. וּמְכֻנֶּה שָׁם כָּל שַׁבַּח הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לְבוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם לְהַלָּן, "מְרֻבַּדִּים עָשְׂתָה לָהּ וְכוּ'" וְעַל-יְדֵי-זֶה, "נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ וְכוּ' סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר וְכוּ' עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁחוּט הַשָּׁנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁים, כִּי מֵהֶם עוֹשִׂים לְבוּשִׁים, הֵם בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְבוּשִׁים, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנוֹת וְהַחָכְמָה הָעֲמֻקָּה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל מְאֹד שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַלְבִּישׁ אֶת חָכְמָתוֹ הַגְּבֹהָה בְּכַמָּה וְכַמָּה לְבוּשִׁים, עַד שֶׁיָּכוֹל לְהוֹרִידָהּ וּלְהַכְנִיסָהּ בְּהַנְּמוּכִים מְאֹד, עַד שֶׁגַּם הֵם יִזְכּוּ לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ, כָּל חַד לְפוּם מַה דְּמִשְׁעַר בְּלִבֵּיהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה כְּלָל, רַק הוּא לְכָל אֶחָד כְּפוּם מַה דְּמִשְׁעַר בְּלִבֵּיהּ, שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהוֹלֵךְ וּמְבָאֵר שָׁם, עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ שָׁם מִיָּד, פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ, שֶׁזֶּהוּ נֶאֱמַר עַל הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד מִתּוֹךְ הַתּוֹכָחָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא כְּפִי הָעַזּוּת שֶׁרוֹאֶה בְּכָל אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לְעוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ, כִּי עִקַּר הַתּוֹכָחָה הִיא עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבָּזֶה תְּלוּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַחֶסֶד הַנַּ"ל בְּחִינַת וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת

אֲפִלּוּ הַנִּמּוּכִים מְאֹד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שְׁנֵי תּוֹלַעַת בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, מְחַבֵּר וּמְקַשֵּׁר הָאָרֶז עִם הָאֵזוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן עִם הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיסִין הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּהַנִּמּוּכִים וּקְטַנִּים בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה מַשְׂלִיכִין לְתוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁשּׁוֹרְפִין אוֹתָהּ בָּאֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַבַּת אֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטָה, שְׂרֵפָה, אֲסֵפָה, הַנֶּאֱמַר בַּפָּרָה, כִּי עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל זוֹכִין לַחֲתֹךְ אֶת הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת מַלְכוּת הַנַּ"ל מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים שֶׁבָּשָׁלֹשׁ רְגָלִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל, שְׁחִיטָה, שְׂרֵפָה, אֲסֵפָה כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי שְׁחִיטָה זֶה בְּחִינַת פֶּסַח, שֶׁאָז שׁוֹחֲטִין אֶת הַקָּרְבָּן פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". שְׂרֵפָה בָּאֵשׁ זֶה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת, בְּחִינַת וּדְבָרָיו שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַשָּׁגַת אֱלֹקוּת. וְעַל-כֵּן כָּל עִקַּר תִּקּוּן הַפָּרָה הָיָה בָּאֵשׁ; שֶׁשְּׂרְפוּ אוֹתָהּ בָּאֵשׁ עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֵשׁ הַנַּ"ל, בְּחִינַת וַיֵּרֶא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו וְגוּ' וְכַנַּ"ל. אֲסֵפָה זֶה בְּחִינַת סְכוֹת שֶׁנִּקְרָא "חַג הָאָסִיף", כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא, הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַד הַנַּ"ל מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמְחַיְּין אוֹתָהּ עַל-יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת עֲדֵינוּ הָעֶצְנִי הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מְעַדֵּן עַצְמוֹ כְּתוֹלַעַת, וּכְשֶׁיּוֹצֵא לַמִּלְחָמָה הוּא קָשֶׁה כְּעֵץ. נִמְצָא, שֶׁעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת תּוֹלַעַת, שֶׁהוּא נִבְזֶה בְּעֵינָיו כְּתוֹלַעַת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חָזָק מְאֹד בַּמִּלְחָמָה, בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד הַחוֹלְקִים שֶׁיִּהְיֶה מִצְחוֹ חָזָק לְעֻמַּת מִצְחָם וְכַנַּ"ל:

כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם; שֶׁעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבֹּשֶׁת, עַיִן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי תּוֹלַעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהוּא נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס כְּתוֹלַעַת מַמָּשׁ בִּבְחִינַת וְאָנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּעֵינֵי עַצְמוֹ עַל מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם כַּהֹגֶן, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הוּא עַז כַּנָּמֵר בְּעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד הָרוֹצִים לְמָנְעוֹ מִן הָאֱמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲדֵינוּ הָעֶצְנִי, הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד, וְעַיִן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

לְעִנְיַן מַה שֶּׁכָּתוּב עַל פָּסוּק "לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים"; שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְזֶה עִנְיַן מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק זֶה, 'כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים', אַל תִּקְרֵי "שָׁנִים", אֶלָּא "שְׁנַיִם", שֶׁכָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה מְלֻבָּשִׁים בְּכֶפֶל; נָתוֹן תִּתֵּן, הַעֲנֵק תַּעֲנִיק, פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, כָּל אֵלּוּ מַצִּילִין אוֹתוֹ מִשֶּׁלֶג גֵּיהִנּוֹם. עַד כָּאן לְשׁוֹן רַשִּׁ"י, הַיְנוּ בְּחִינַת עַזּוּת וְעַקְשָׁנוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁהַזֹּהַר הוּא זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְאָמַר, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה', כַּמּוּבָא בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְזֶה הָעִנְיָן שֶׁל הָעַקְשָׁנוּת הוּא הִתְחַזְּקוּת נִפְלָא לִבְלִי לִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִכַּמָּה כְּשֵׁרִים, שֶׁעִקַּר הִתְחַזְּקוּתָם הָיָה עַל-יְדֵי-זֶה. וְזֶה בְּחִינַת כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים, דְּהַיְנוּ שְׁנַיִם, בְּחִינַת כֶּפֶל, פָּתוֹחַ תִּפְתַּח וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁכָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה תָּלוּי בָּזֶה שֶׁיִּתְחַזֵּק לְשַׁנּוֹת וּלְכְפֹּל כָּל עֲבֵדָא טוֹבָה, אוֹ לְמוּד הַתּוֹרָה וְכוּ' שֶׁהִתְחִיל לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ שֶׁיִּתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם לַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֲפִלּוּ אֶלֶף פְּעָמִים, אֲפִלּוּ אִם עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, כִּי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה'; לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֲפִלּוּ אֲלָפִים פְּעָמִים, וּלְבִלְי לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם חֲלִישׁוּת הַדַּעַת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַלֵּיצָנִים וְכוּ' מַחֲלִישִׁין דַּעְתּוֹ, רַק לַעֲשׂוֹת וְלַעֲשׂוֹת הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֲפִלּוּ אֶלֶף פְּעָמִים, בִּבְחִינַת כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים, נָתוֹן תִּתֵּן, פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, וְלֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא עַל כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה יָצָא; שֶׁצְּרִיכִין לִכְפֹּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי מְעוּט רַבִּים שְׁנַיִם, וְעַל-כֵּן שְׁנַיִם מְרַמְּזִין עַל רִבּוּי בְּלִי שִׁעוּר. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק זֶה נָתוֹן תִּתֵּן, אֲפִלּוּ אֶלֶף פְּעָמִים. וְכֵן בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג, הַיְנוּ הַגֵּיהִנּוֹם שֶׁל שֶׁלֶג כַּנַּ"ל, כִּי יֵשׁ גֵּיהִנּוֹם שֶׁל אֵשׁ וְגֵיהִנּוֹם שֶׁל שֶׁלֶג, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ גֵּיהִנּוֹם שֶׁל אֵשׁ מַגִּיעַ עַל שְׁנֹתְחַמֵּם לְדִבֵּר עֶבֵרָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּמּוּבָא, אֲבָל גֵּיהִנּוֹם שֶׁל שֶׁלֶג הוּא עַל חֲלִישׁוּתוֹ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא לוֹ הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה, כִּי הַכֹּל מְלֵאִים חֲרָטוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל עַל-פִּי רֹב, עִקַּר עִכּוּבוֹ מִתְּשׁוּבָה, הוּא מֵחֲמַת חֲלִישׁוּת הַדַּעַת, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ עוֹד תְּשׁוּבָה לְרִבּוּי עֲוֹונוֹתָיו הָעֲצוּמִים מְאֹד. וּבִפְרָט אוֹתָן שֶׁהִתְחִילוּ כְּבָר לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתָם לְהַתְחִיל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעָסְקוּ בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת אֵיזֶה זְמַן זְמַנִּים וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ מִזֶּה, הָעִקָּר הוּא מֵחֲמַת חֲלִישׁוּת הַדַּעַת, מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁכְּבָר לָמַד תּוֹרָה וְעָשָׂה כַּמָּה מִצְוֹת וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע כָּל כָּךְ כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל זֶה הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ. וּמִי שֶׁנִּשְׁאָר בָּזֶה, חַס וְשָׁלוֹם, וּמַנִּיחַ לִפֹּל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי הֶסָּתוֹת וְרַעְיוֹנִים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּאֲלֶּה וְכָאֵלֶּה הוּא נִדּוֹן עַל זֶה בְּגֵיהִנּוֹם שֶׁל שֶׁלֶג, שֶׁהוּא קְרִירוּת עָצוּם וָמַר, שֶׁהוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי עַל שֶׁנִּתְקָרֵר אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי

חֲלִישׁוּת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן נִדּוֹן בְּקְרִירוּת שֶׁל שֶׁלֶג שֶׁל גֵּיהִנּוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁיֵּשׁ שֶׁדָּנִים אוֹתָן בְּגֵיהִנּוֹם חֶצְיוֹ שֶׁל אֵשׁ וְחֶצְיוֹ שֶׁל שֶׁלֶג, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁדָּנִין אוֹתוֹ עַל חֹמוּם הָעֲבֵרָה בְּגֵיהִנּוֹם שֶׁל אֵשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל שֶׁנִּתְקָרֵר עַל-יְדֵי חֲלִישׁוּת הַדַּעַת וְלֹא הִתְחַזֵּק בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל דָּנִין אוֹתוֹ בְּגֵיהִנּוֹם שֶׁל שֶׁלֶג וּקְרִירוּת כַּנַּ"ל:

וְעַתָּה מְחֻבָּר יָפֶה הַפְּסוּק הַנַּ"ל, "לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג", שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִירוּת, "כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים", בְּחִינַת שְׁנַיִם, בְּחִינַת כֶּפֶל נָתוֹן תִּתֵּן, אֲפִלּוּ אֶלֶף פְּעָמִים. וְכֵן בְּכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְחַזְּקוּת עַל-יְדֵי עֵקְשָׁנוּת עָצוּם לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ, רַק לְהִתְחַזֵּק לְקַיֵּם וְלַחֲזֹר וּלְקַיֵּם לִמּוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמִּצְוֹות כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל לַחֲטֹף בָּזֶה הַצַּל עוֹבֵר כָּל חַיָּיו, אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה, 'לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג', שֶׁהוּא קְרִירוּת, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הִנִּיחַ לְקָרֵר עַצְמוֹ מִתּוֹרָה וּמִצְוֹות עַל-יְדֵי חֲלִישׁוּת וּקְרִירוּת שֶׁהִפִּיל הַבַּעַל דָּבָר בְּדַעְתּוֹ, רַק הִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם, לַחֲטֹף אֵיזֶה טוֹב וְלַחֲזֹר וְלַחֲטֹף, בִּבְחִינַת כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּנֶּחָמוֹת שֶׁל יְשַׁעְיָה הַנָּבִיא (בְּסִימָן מב, מג), שֶׁמְּחַזְּקִם מְאֹד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אַחַר כָּל מַה שֶּׁעָשׂוּ, "ה' חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר", הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִרְבָּה לְיִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וּמִצְוֹות כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל עַל פָּסוּק זֶה, כְּדֵי לְזַכּוֹתָם לָנֶצַח עַל-יְדֵי-זֶה, כְּדֵי שֶׁכָּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁהוּא יוּכַל לַחֲטֹף תָּמִיד אֵיזֶה טוֹב תּוֹרָה וּמִצְוֹות וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר; וְהוּא עַם בָּזוּז וְשָׁסוּי וְכוּ' (יְשַׁעְיָה מב, כב), וְאַחַר כָּךְ מְחַזְּקִם וְאוֹמֵר, "כִּי תַּעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי וְכוּ' כִּי תֵלֵךְ בְּמוֹ אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה וְכוּ'", הַיְנוּ שֶׁתִּנָּצֵל מִגֵּיהִנּוֹם שֶׁל אֵשׁ וּמַמַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמִימוּת וּקְרִירוּת כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הִתְחַזְּקוּת הַנַּ"ל הַמְרֻמָּז בַּפָּסוּק, "ה' חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר". וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, כִּי כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְהַמַּדְרֵגָה שֶׁשָּׁם יִהְיֶה תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹתוֹ, אָז מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ הָרַע שֶׁבְּאוֹתוֹ דַּרְגָּא וּמִתְפַּשֵּׁט כְּנֶגְדּוֹ כָּל כָּךְ בַּהֶסְתּוֹת גְּדוֹלוֹת כְּדֵי לְעָקְרוֹ מִן הַחַיִּים, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ' בְּעַצְמְךָ דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹלֵק עַצְמוֹ מִן הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ, כִּי יִפֹּל בְּאֵין סוֹמֵךְ וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁאוֹחֵז עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בָּטוּחַ מִמְּכְשׁוֹל וּנְפִילָה, כִּי תּוֹרָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי הָאֱמֶת תַּנְחֵהוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַקֶּבֶר וּבְעֵת הַתְּחִיָּה לָנֶצַח, בִּבְחִינַת בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ וְכוּ':

כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לִחְיוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם לְבָרֵר כָּל הַמַּדְרֵגוֹת וְלַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְדַרְגָּא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָהּ בַּגּוּף כְּלָל. וְזֶה אֵין זוֹכֶה כִּי אִם יְחִידֵי סְגֻלָּה הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד. וּבְכֹחָם יֵשׁ תִּקְוָה אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁאֵינָם זוֹכִים לָזֶה וּרְחוֹקִים מְאֹד מִזֶּה. וְהָעִקָּר

כְּשֶׁחֲזָקִים בָּאֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה הַנַּ"ל וּמוֹסְרִים כָּל לְבָבָם וְנַפְשָׁם אֲלֵיהֶם. וְהֵם יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹתָם לְשָׁרְשָׁם לַאֲתַר דְּאִיתְנְטִילַת מִתַּמָּן:

וְזֶה עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל דְּרָגָא, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁמִּתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר נֶגֶד הָאֱמֶת וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וְכוּ', ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ":

חלק ל

אֲבָל פְּרָה אֲדֻמָּה הִיא חִדּוּשׁ נִפְלָא בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, כִּי כָּל הַקְּרֻבָּנוֹת בָּאִין לִפְנִים, לְתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, אֲבָל פָּרָה מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, רַק שֶׁמִּסְתַּכְּלִין מֵרָחוֹק עַל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשּׁוֹחֲטִין אוֹתָהּ כְּנֶגֶד פֶּתַח הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה פָּרָה אֲדֻמָּה מַמְשִׁיכִין שֵׂכֶל גָּבוֹהַּ וְעָמֹק יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כְּלָל, שֶׁעַל יָדוֹ יְכוֹלִין לְתַקֵּן וּלְטַהֵר אֲפִלּוּ מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁהוּא אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה, כִּי עִקַּר גְּזֵרַת הַמִּיתָה הָיְתָה מֻחְמֶּמֶת עִנְיַן הַנַּ"ל, מֻחְמֶּמֶת שֶׁעַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בִּשְׁלֵמוּת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּחַיָּיו (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל קָצָת מִזֶּה). עַל-כֵּן הָאָדָם מֻכְרָח לָמוּת. וְאָז נִתְוַסֵּף עָלָיו אוֹר גָּדוֹל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ בְּחַיָּיו בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ. וְאָז יוֹצֵאת נַפְשׁוֹ וְנִשְׁאָר גּוּפוֹ לְבַד וְנֶאֱחָז בּוֹ סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא מְאֹד. וְתִקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הַקְּבוּרָה בָּעָפָר. שֶׁאָז חוֹזֵר לְתַכְלִית הַצִּמְצוּם הַגַּשְׁמִי בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא גַּשְׁמִיּוּת הֶעָפָר וְשָׁם נִתְבַּלֶּה זֶהֱמָתוֹ, וְנַפְשׁוֹ עוֹלֶה לְמַעְלָה אִם זוֹכֶה וְהַכֹּל כְּפִי מַעֲשָׂיו בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְצָרִיךְ לְהִתְמַהֲמֵהַּ לִשְׁכֹּב וּלְהִתְבַּלֶּה בֶּעָפָר עַד תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁאָז יִהְיֶה גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד, כִּי בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן הַהוּא מִיּוֹם מִיתָתוֹ עַד הַתְּחִיָּה נַפְשׁוֹ מְזַדַּכֶּכֶת כְּפִי מַעֲשֶׂיהָ וְעוֹלָה עַד מָקוֹם שֶׁיְּכוֹלָה לְקַבֵּל מִשָּׁם תִּקּוּן, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֶיהָ הֶאָרַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, שֶׁתּוּכַל לְהָאִיר גַּם בְּגוּפָהּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לְאַחַר הַתְּחִיָּה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן, לְהַשִּׂיג וְלָדַעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתִּקְוָה וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בְּחַיָּיו, כִּי אַחַר כְּךָ קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לְהִתְקָרֵב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשַׁת פָּרָה, "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ. וְזֶהוּ 'כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל', 'בְּאֹהֶל' דַּיְקָא. זֶה בְּחִינַת שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר בְּאֹהֶל תּוֹרָה שֶׁהוּא אֹהֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בִּבְחִינַת וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. וְעַל-כֵּן כָּל הַמִּקָּרְבִין לְצַדִּיקֵי אֱמֶת נִקְרָאִים יוֹשְׁבֵי אֹהֶל בִּבְחִינַת וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָהֳלוֹ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר שֶׁהָיוּ אָז הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. וּכְתִיב, "קוֹל רִנָּה

וישׁוּעָה בְּאֱהֶלֵי צַדִּיקִים" וְהַכָּתוּב מְבַשֵּׂר; שֶׁלֶּעָתִיד יֵשְׁבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאֱהֶלֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְיִתְקָרְבוּ אֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֹד אוֹשִׁיבְךָ בָאֳהָלִים כִּימֵי מוֹעֵד", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּימֵי מוֹעֵד הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה יַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, הַיְנוּ בְּחִינַת אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאָדָם, עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא כְּשֶׁמַּמִית עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל הָאֹהֶל, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹשֵׁב אֹהֶל כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן מַעֲשֵׂי פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקֻּף אַדְמוּמִיּוּת הַדִּינִים וְכָל מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה דַּיְקָא, כִּי כָּל הַפָּרוֹת הָיוּ צְרִיכִים לְקַדֵּשׁ מֵאֵפֶר פָּרָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי מַעֲשֵׂה הַפָּרָה, שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל הַגָּדוֹל הֶעָמֹק הַנַּ"ל, לְטַהֵר מִטֻּמְאַת מֵת, דְּהַיְנוּ לְטַהֵר אוֹתָן שֶׁנִּפְלוּ בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא. זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה הַנַּ"ל, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְטַהֵר הַנּוֹפְלִים מְאֹד כְּשֶׁאוֹחֲזִים עַצְמָן בּוֹ בֶּאֱמֶת בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, וּלְהַכְנִיס גַּם בָּהֶם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּנָם וְתִקּוּנָם וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן וּמִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, כִּי חַמָּה וּלְבָנָה זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן הַנַּ"ל, כַּיָּדוּעַ, וְעַל-יְדֵי פְּגִימַת הַלְּבָנָה נִפְגָּם הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל וְאֵין יוֹדְעִין לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַפְּגָמִים וְעַל-יְדֵי מְצִוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ מְתַקְּנִים זֹאת וּמְמַלְּאִים פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל וּלְהַשִּׂיג עַל יָדוֹ אוֹר הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַחַמָּה כַּנַּ"ל וְאָז יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְיִתְקַיֵּם, "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", וְיִקַּיֵּם, "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה לָדַעַת אֶת ה' וְכוּ'". וְעַל-כֵּן קוֹרִין כָּל זֶה קֹדֶם פֶּסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ וְהַתְחָלַת וּכְלַל כָּל הָרִגְלִים, כִּי כָּל הָרִגְלִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה בְּפֶסַח, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל נִזְכֶּה לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר חִיּוּת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְקַיֵּם, "כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת", שֶׁכְּמוֹ שֶׁבִּיצִיאַת מִצְרַיִם זָכִינוּ עַל-יְדֵי כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה לָצֵאת מִכָּל שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לְכָל שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה עַד שֶׁזָּכִינוּ לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת בְּמַתַּן תּוֹרָה, כֵּן נִזְכֶּה גַּם עַתָּה בְּתִקֻּף הַגְּלוּת הַזֶּה לָצֵאת מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְלַעֲלוֹת לְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַם שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה כַּנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶה בְּחִינַת עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנֵי תּוֹלַעַת שֶׁמַּשְׁלִיכִין לְתוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה. עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, כִּי אֶרֶז גָּבֹהַּ מִכָּל אִילָנוֹת זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא

בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא אֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וְכוּ'. צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרַח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה. וְאָזוֹב הוּא נָמוּךְ מְאֹד, זֶה בְּחִינַת הַקְּטַנִּים הַנִּמּוּכִים מְאֹד שֶׁהַצַּדִּיק בְּעֹצֶם עַמְקוּת חָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה הוּא מְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן עַד שֶׁמַּכְנִיס גַּם בָּהֶם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים, חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא וּתְחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁמַּשִּׂיגִין עִקַּר הַטָּהֳרָה מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי תּוֹלַעַת, שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר הָאֶרֶז עִם הָאֵזוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה בְּחִינַת הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי עֲזוּתוֹ דִּקְדֻשָּׁה, כֵּן זוֹכֶה לְתוֹרָה וּכְמוֹ כֵן הוּא תְּפִלָּתוֹ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, וְהֵבֵן שָׁם הֵיטֵב קֻשְׁר וְחִבּוּר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הַחֶסֶד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, מִבְּחִינַת עֲמָלֵק וְכוּ'. וְזֶה הַחֶסֶד מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה בִּבְחִינַת פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַד לְשׁוֹנָהּ. וְעִקַּר הַתּוֹכָחָה, הוּא כְּפִי הָעֲזוּת שֶׁרוֹאֶה בְּכָל אֶחָד אִם הוּא דִּקְדֻשָּׁה אוֹ לְהֵפֶךְ שֶׁכְּמוֹ כֵן הִיא תּוֹרָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְעַל-יְדֵי תּוֹכָחָה הַזֹּאת נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין אֶת הָאַרְבַּע הַנַּ"ל בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ' וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים שֶׁמַּאִיר בְּשֶׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, אֲפִלּוּ הַקְּטַנִּים וְהַנִּמּוּכִים בְּיוֹתֵר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהֵבֵן:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן וְהִתְשׁוּבָה שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁמְּחַיֵּב לְקַבֵּל תּוֹכָחָה מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּדֵי לָשׁוּב אֶל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, שֶׁעַל זֶה מוֹכִיחוֹ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמְּקַבֵּל תּוֹכַחְתּוֹ וְשָׁב לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה לִבְלִי לְהִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים, כַּמְבֹאָר בְּהַתַּחֲלַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ "אֹרַח חַיִּים". וּכְמוֹ שֶׁהִתְחִיל הַטּוּר הַקָּדוֹשׁ בִּתְחִלַּת הָאֹרַח חַיִּים, יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר, הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתְּחָלַת הַיַּהֲדוּת הוּא עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת וּבָעִתִּים הַלָּלוּ, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְתוֹרָה וּתְפִלָּה. נִמְצָא, כְּשֶׁמְּקַבֵּל תּוֹכָחָה זֹאת, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הָאַרְבַּע וְכוּ' מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְזוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ הַקָּטָן וְהַנִּמּוּךְ וְהַשָּׁפָל מְאֹד, הוּא רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי תּוֹלַעַת, שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר הָאֶרֶז עִם הָאֵזוֹב שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן עִם הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיסִין הַשָּׂגוֹת

אֱלֹקוּת גַּם בְּהַנְמוּכִים בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל, כִּי שְׁנֵי תּוֹלַעַת זֶה בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל עַם קָדוֹשׁ, יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים וְהַתְּמִימִים, שֶׁהֵם קְטַנִּים וְנִבְזִים בְּעֵינֵיהֶם מְאֹד בִּבְחִינַת תּוֹלַעַת מַמָּשׁ בִּבְחִינַת וְאָנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם עַזִּים וַחֲזָקִים בְּדַעְתָּם מְאֹד כְּנֶגֶד הַמִּתְנַגְּדִים וְהַלֵּיצָנִים וְהַמַּלְעִיגִים וְכוּ', כִּי ה' יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מְחַזְּקִים אוֹתָם מְאֹד בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת אַל תִּרְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב מְתֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' הִנֵּה שַׂמְתִּיךְ לְמוֹרַג חָרוּץ חָדָשׁ בַּעַל פִּיפִיּוֹת תָּדוּשׁ הָרִים וְתָדֹק וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְחַזְּקוּתֵינוּ עַתָּה בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה מִכָּל הַצַּדָּדִים, הוּא בִּבְחִינַת תּוֹלַעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַה תּוֹלַעַת אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפֶה, כָּךְ יִשְׂרָאֵל אֵין כֹּחָם אֶלָּא בְּפֶה. וְעַל זֶה עִקַּר סְמִיכָתֵנוּ וְתַקָּוָתֵנוּ וְתוֹחַלְתֵּנוּ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי תּוֹלַעַת, בְּחִינַת הַדִּבּוּר פֶּה, שֶׁהוּא עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת וְהָעַזּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בְּחִינַת כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ, כִּי עִקַּר הָעַזּוּת הוּא בְּהַדִּבּוּר שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע אֵיךְ לְהָשִׁיב בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַמִּתְנַגְּדִים וְהַחוֹלְקִים וְהַלֵּיצָנִים בִּבְחִינַת וְדַע מַה שֶּׁתָּשִׁיב וְכוּ'. וְלִבְלִי לְהִתְבַּטֵּל בְּלִבּוֹ וְלִבְלִי לְהִתְבַּיֵּשׁ נֶגְדָּם כְּלָל. וּכְמוֹ כֵן זוֹכִין לְתוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַ"ל, שֶׁכֻּלָּם תְּלוּיִים בְּדִבּוּר פֶּה, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הוּא בַּפֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם",'לְמוֹצִיאֵיהֶם' בַּפֶּה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן הַתְּפִלָּה הוּא בַּפֶּה דַּיְקָא בְּחִינַת אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וְשָׁם בְּהַדִּבּוּר עִקַּר הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת וֶעָזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וְכוּ'. וּכְתִיב, וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי תּוֹלַעַת, בְּחִינַת כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בְּשֶׂבַח הַתּוֹרָה. וּמְכַנֶּה שָׁם כָּל שֶׂבַח הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לְבוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם לְהַלָּן, "מַרְבַדִּים עָשְׂתָה לָהּ וְכוּ'" וְעַל-יְדֵי-זֶה, "נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ וְכוּ' סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר וְכוּ' עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁחוּט הַשָּׁנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁים, כִּי מֵהֶם עוֹשִׂים לְבוּשִׁים, הֵם בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְבוּשִׁים, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנוּת וְהַחָכְמָה הָעֲמֻקָּה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל מְאֹד שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַלְבִּישׁ אֶת חָכְמָתוֹ הַגְּבוֹהָה בְּכַמָּה וְכַמָּה לְבוּשִׁים, עַד שֶׁיָּכוֹל לְהוֹרִידָהּ וּלְהַכְנִיסָהּ בְּהַנְמוּכִים מְאֹד, עַד שֶׁגַּם הֵם יְזכוּ לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ, כָּל חַד לְפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּיהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה כְּלָל, רַק הוּא לְכָל אֶחָד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּיהּ, שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהוֹלֵךְ וּמְבָאֵר שָׁם, עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ שָׁם מִיָּד, פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ, שֶׁזֶּהוּ נֶאֱמַר עַל הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד מִתּוֹךְ הַתּוֹכָחָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא כְּפִי הָעַזּוּת

שֶׁרוֹאֶה בְּכָל אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לְעוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ, כִּי עִקַּר הַתּוֹכָחָה הִיא עַל-יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבָּזֶה תְּלוּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַחֶסֶד הַנַּ"ל בְּחִינַת וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ הַנִּמּוּכִים מְאֹד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שְׁנֵי תּוֹלַעַת בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, מְחַבֵּר וּמְקַשֵּׁר הָאֶרֶז עִם הָאֵזוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן עִם הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיסִין הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּהַנִּמּוּכִים וּקְטַנִּים בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה מַשְׁלִיכִין לְתוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁשּׁוֹרְפִין אוֹתָהּ בָּאֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַבַּת אֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּתִחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶה בְּחִינַת שְׁחִיטָה, שְׂרֵפָה, אֲסֵפָה, הַנֶּאֱמַר בַּפָּרָה, כִּי עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל זוֹכִין לַחֲתֹךְ אֶת הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת מַלְכוּת הַנַּ"ל מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים שֶׁבְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל, שְׁחִיטָה, שְׂרֵפָה, אֲסֵפָה כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי שְׁחִיטָה זֶה בְּחִינַת פֶּסַח, שֶׁאָז שׁוֹחֲטִין אֶת הַקָּרְבָּן פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". שְׂרֵפָה בָּאֵשׁ זֶה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת, בְּחִינַת וּדְבָרָיו שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַשָּׁנָה אֱלֹקוּת. וְעַל-כֵּן כָּל עִקַּר תִּקּוּן הַפָּרָה הָיָה בָּאֵשׁ; שֶׁשְּׂרָפוּ אוֹתָהּ בָּאֵשׁ עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֵשׁ הַנַּ"ל, בְּחִינַת וַיֵּרֶא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו וְגוּ' וְכַנַּ"ל. אֲסֵפָה זֶה בְּחִינַת סֵכוֹת שֶׁנִּקְרָא "חַג הָאָסִיף", כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא, הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַד הַנַּ"ל מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמְחַיְּין אוֹתָהּ עַל-יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל:

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת עֲדֵינוּ הֶעָצְנִי הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מְעַדֵּן עַצְמוֹ כְּתוֹלַעַת, וּכְשֶׁיּוֹצֵא לַמִּלְחָמָה הוּא קָשֶׁה כְּעֵץ. נִמְצָא, שֶׁעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת תּוֹלַעַת, שֶׁהוּא נִבְזֶה בְּעֵינָיו כְּתוֹלַעַת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חָזָק מְאֹד בַּמִּלְחָמָה, בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד הַחוֹלְקִים שֶׁיִּהְיֶה מִצְחוֹ חָזָק לְעַמַּת מִצְחָם וְכַנַּ"ל:

כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם; שֶׁעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבֹּשֶׁת, עַיִן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי תּוֹלַעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהוּא נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס כְּתוֹלַעַת מַמָּשׁ בִּבְחִינַת וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּעֵינֵי עַצְמוֹ עַל מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם כַּהֹגֶן, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הוּא עַז כַּנָּמֵר בְּעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד הָרוֹצִים

לְמָנְעוֹ מִן הָאֱמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲדִינוּ הָעָצְנִי, הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד, וְעַיִן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

לְעִנְיַן מַה שֶּׁכָּתוּב עַל פָּסוּק "לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים"; שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְזֶה עִנְיָן מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק זֶה, 'כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים', אַל תִּקְרֵי "שָׁנִים", אֶלָּא "שְׁנַיִם", שֶׁכָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה מְלֻבָּשִׁים בְּכֶפֶל; נָתוֹן תִּתֵּן, הַעֲנֵק תַּעֲנִיק, פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, כָּל אֵלּוּ מַצִּילִין אוֹתוֹ מִשֶּׁלֶג גֵּיהִנּוֹם. עַד כָּאן לְשׁוֹן רַשִׁ"י, הַיְנוּ בְּחִינַת עַזּוּת וְעַקְשָׁנוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִיר הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְאָמַר, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה', כַּמּוּבָא בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְזֶה הָעִנְיָן שֶׁל הָעַקְשָׁנוּת הוּא הִתְחַזְּקוּת נִפְלָא לִבְלִי לִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִכַּמָּה כְּשֵׁרִים, שֶׁעִקַּר הִתְחַזְּקוּתָם הָיָה עַל-יְדֵי-זֶה. וְזֶה בְּחִינַת כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים, דְּהַיְנוּ שְׁנַיִם, בְּחִינַת כָּפוּל, פָּתוֹחַ תִּפְתַּח וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁכָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה תָּלוּי בָּזֶה שֶׁיִּתְחַזֵּק לְשַׁנּוֹת וְלִכְפֹּל כָּל עֲבֵדָא טוֹבָה, אוֹ לְמוּד הַתּוֹרָה וְכוּ' שֶׁהִתְחִיל לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ שֶׁיִּתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם לַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֲפִלּוּ אֶלֶף פְּעָמִים, אֲפִלּוּ אִם עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, כִּי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה'; לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֲפִלּוּ אֲלָפִים פְּעָמִים, וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם חֻלְשׁוּת הַדַּעַת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַלֵּיצָנִים וְכוּ' מַחֲלִישִׁין דַּעְתּוֹ, רַק לַעֲשׂוֹת וְלַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֲפִלּוּ אֶלֶף פְּעָמִים, בִּבְחִינַת כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים, נָתוֹן תִּתֵּן, פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, וְלֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא עַל כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה יָצָא; שֶׁצְּרִיכִין לִכְפֹּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי מְעוּט רַבִּים שְׁנַיִם, וְעַל-כֵּן שְׁנַיִם מְרַמְּזִין עַל רִבּוּי בְּלִי שִׁעוּר. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק זֶה נָתוֹן תִּתֵּן, אֲפִלּוּ אֶלֶף פְּעָמִים. וְכֵן בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג, הַיְנוּ הַגֵּיהִנּוֹם שֶׁל שֶׁלֶג כַּנַּ"ל, כִּי יֵשׁ גֵּיהִנּוֹם שֶׁל אֵשׁ וְגֵיהִנּוֹם שֶׁל שֶׁלֶג, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ גֵּיהִנּוֹם שֶׁל אֵשׁ מַגִּיעַ עַל שֶׁנִּתְחַמֵּם לִדְבַר עֲבֵרָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּמּוּבָא, אֲבָל גֵּיהִנּוֹם שֶׁל שֶׁלֶג הוּא עַל חֻלְשׁוּתוֹ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא לוֹ הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה, כִּי הַכֹּל מְלֵאִים חֲרָטוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל עַל-פִּי רֹב, עִקַּר עִכּוּבוֹ מִתְּשׁוּבָה, הוּא מֵחֲמַת חֻלְשׁוּת הַדַּעַת, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ עוֹד תְּשׁוּבָה לְרִבּוּי עֲוֹונוֹתָיו הָעֲצוּמִים מְאֹד. וּבִפְרָט אוֹתָן שֶׁהִתְחִילוּ כְּבָר לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתָם לְהַתְחִיל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעָסְקוּ בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת אֵיזֶה זְמַן זְמַנִּים וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ מִזֶּה, הָעִקָּר הוּא מֵחֲמַת חֻלְשׁוּת הַדַּעַת, מֵחֲמַת שֶׁיִּוָּדַע בְּעַצְמוֹ שֶׁכְּבָר לָמַד תּוֹרָה וְעָשָׂה כַּמָּה מִצְוֹת וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר

הָרָע כָּל כָּךְ כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל זֶה הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ. וּמִי שֶׁנִּשְׁאָר בָּזֶה, חַס וְשָׁלוֹם, וּמַנִּיחַ לִפֹּל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי הֶסָּתוֹת וְרַעְיוֹנִים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּאֲלֶה וְכָאֵלֶּה הוּא נִדּוֹן עַל זֶה בְּגֵיהִנּוֹם שֶׁל שֶׁלֶג, שֶׁהוּא קְרִירוּת עָצוּם וָמַר, שֶׁהוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי עַל שֶׁנִּתְקָרֵר אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי חֲלִישׁוּת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן נִדּוֹן בִּקְרִירוּת שֶׁל שֶׁלֶג שֶׁל גֵּיהִנּוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁיֵּשׁ שְׁדָנִים אוֹתָן בְּגֵיהִנּוֹם חֶצְיוֹ שֶׁל אֵשׁ וְחֶצְיוֹ שֶׁל שֶׁלֶג, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁדָּנִין אוֹתוֹ עַל חֹמוּם הָעֲבֵרָה בְּגֵיהִנּוֹם שֶׁל אֵשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל שֶׁנִּתְקָרֵר עַל-יְדֵי חֲלִישׁוּת הַדַּעַת וְלֹא הִתְחַזֵּק בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל דָּנִין אוֹתוֹ בְּגֵיהִנּוֹם שֶׁל שֶׁלֶג וּקְרִירוּת כַּנַּ"ל:

וְעַתָּה מְחֻבָּר יָפֶה הַפָּסוּק הַנַּ"ל, "לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג", שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִירוּת, "כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים", בְּחִינַת שְׁנַיִם, בְּחִינַת כֶּפֶל נָתוֹן תִּתֵּן, אֲפִלּוּ אֶלֶף פְּעָמִים. וְכֵן בְּכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְחַזְּקוּת עַל-יְדֵי עַקְשָׁנוּת עָצוּם לְבִלְתִּי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ, רַק לְהִתְחַזֵּק לְקַיֵּם וְלַחֲזֹר וּלְקַיֵּם לְמוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמִּצְוֹת כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל לַחֲטֹף בָּזֶה הַצֵּל עוֹבֵר כָּל חַיָּיו, אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה, 'לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג', שֶׁהוּא קְרִירוּת, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הִנִּיחַ לְקָרֵר עַצְמוֹ מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת עַל-יְדֵי חֲלִישׁוּת וּקְרִירוּת שֶׁהִפִּיל הַבַּעַל דָּבָר בְּדַעְתּוֹ, רַק הִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם, לַחֲטֹף אֵיזֶה טוֹב וְלַחֲזֹר וְלַחֲטֹף, בִּבְחִינַת כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּנֶּחָמוֹת שֶׁל יְשַׁעְיָה הַנָּבִיא (בְּסִימָן מב, מג), שֶׁמְּחַזְּקִם מְאֹד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אַחַר כָּל מַה שֶּׁעָשׂוּ, "ה' חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר", הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִרְבָּה לְיִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל עַל פָּסוּק זֶה, כְּדֵי לְזַכּוֹתָם לָנֶצַח עַל-יְדֵי-זֶה, כְּדֵי שֶׁכָּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁהוּא יוּכַל לַחֲטֹף תָּמִיד אֵיזֶה טוֹב תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר; וְהוּא עַם בָּזוּז וְשָׁסוּי וְכוּ' (יְשַׁעְיָה מב, כב), וְאַחַר כָּךְ מְחַזְּקִם וְאוֹמֵר, "כִּי תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי וְכוּ' כִּי תֵלֵךְ בְּמוֹ אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה וְכוּ'", הַיְנוּ שֶׁתִּנָּצֵל מִגֵּיהִנּוֹם שֶׁל אֵשׁ וּמַמִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמִימוּת וּקְרִירוּת כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הִתְחַזְּקוּת הַנַּ"ל הַמְרֻמָּז בַּפָּסוּק, "ה' חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר". וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, כִּי כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְהַמַּדְרֵגָה שֶׁשָּׁם יִהְיֶה תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹתוֹ, אָז מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ הָרַע שֶׁבְּאוֹתוֹ דַּרְגָּא וּמִתְפַּשֵּׁט כְּנֶגְדּוֹ כָּל כָּךְ בַּהֶסָּתוֹת גְּדוֹלוֹת כְּדֵי לְעָקְרוֹ מִן הַחַיִּים, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ, 'בְּעַצְמְךָ' דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹלֵק עַצְמוֹ מִן הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ, כִּי יִפֹּל בְּאֵין סוֹמֵךְ וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁאוֹחֵז עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בָּטוּחַ מִמְּכְשׁוֹל וּנְפִילָה, כִּי תּוֹרָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי הָאֱמֶת תַּנְחֵהוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַקֶּבֶר וּבְעֵת הַתְּחִיָּה לָנֶצַח, בִּבְחִינַת בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ וְכוּ':

כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לִחְיוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם לְבָרֵר כָּל הַמַּדְרֵגוֹת וְלַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְדַרְגָּא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָהּ בַּגּוּף כְּלָל. וְזֶה אֵין זוֹכֶה כִּי אִם יְחִידֵי סְגֻלָּה הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד. וּבְכֹחָם יֵשׁ תִּקָּוָה אָפִלּוּ לְמִי שֶׁאֵינָם זוֹכִים לָזֶה וּרְחוֹקִים מְאֹד מִזֶּה. וְהָעִקָּר כְּשֶׁחֲזָקִים בָּאֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה הַנַּ"ל וּמוֹסְרִים כָּל לִבָּם וְנַפְשָׁם אֲלֵיהֶם. וְהֵם יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹתָם לְשָׁרְשָׁם לַאֲתַר דְּאִיתְנְטִילַת מִתַּמָּן:

וְזֶה עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל דַּרְגָּא, וּמְשָׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁמִּתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר נֶגֶד הָאֱמֶת וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וְכוּ', ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ":

הלכות תערובות

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' בְּסִימָן יט הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ב:

כָּל הָאִסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה בְּסָמֵ"ךְ, כִּי כָּל הָאִסּוּרִין הֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת נְפוּלוֹת, שֶׁנָּפְלוּ וְיָרְדוּ לְמַטָּה מְאֹד עַד שֶׁבָּאוּ בְּעֹמֶק הַקְּלִפּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם אִסּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת שֶׁל שִׁבְעִים עֲמָמִין, כִּי כָּל הָאִסּוּרִין מִשָּׁם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְפִילַת הַמַּלְכוּת, בִּבְחִינַת סֵכַת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת, בִּבְחִינַת חֹלִי נוֹפֵל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הַנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן וְכוּ' (בְּסִימָן כט), כִּי מַלְכוּת פֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁנִּפְילָתָהּ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדְּמִים, שֶׁהֵם רַע הַכּוֹלֵל, לְשׁוֹנוֹת הַשִּׁבְעִים עֲמָמִין. וּמִזֶּה נַעֲשִׂין כָּל הָאִסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַדָּמִים שֶׁמִּזֶּה נַעֲשֶׂה, חַס וְשָׁלוֹם, נְפִילַת בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל, הַיְנוּ נְפִילַת אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַד לְמַטָּה, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא תֹאכְלוּ, עַל-יְדֵי-זֶה בָּאִין כָּל הָאִסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְאָכְלָם. וְעַל-כֵּן הַבְּטוּל בְּסָמֵ"ךְ בִּבְחִינַת סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים, כְּמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ד); שֶׁזֹּאת הַסָּמֵ"ךְ שֶׁהֵבִיאוּ בְּתְהִלָּה לְדָוִד שֶׁהוּא פְּסוּק סוֹמֵךְ ה' וְכוּ' הַנַּ"ל הִיא סְמִיכָה לִנְפִילַת בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, "נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל", כִּי תְּהִלָּה לְדָוִד כָּלוּל מִכָּל הָעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אַתְוָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִילִיּוּת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעַל-כֵּן אֵין בָּהּ נו"ן, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נְפִילָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהַסָּמֵ"ךְ הַנַּ"ל שֶׁהוּא סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים, הִיא סְמִיכָה לִנְפִילָתָהּ כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּהּ, "נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָפִלּוּ הָכִי חָזַר וּסְמָכָהּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר, "סוֹמֵךְ ה' וְכוּ'". וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּטוּל כָּל הָאִסּוּרִין בְּסָמֵ"ךְ, בְּחִינַת סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה

שֶׁנִּתְקַבֵּץ עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת דִּקְדֻשָּׁה הַמְלֻבָּשִׁין בְּהַהֶתֵּר, עַל-יְדֵי-זֶה סוֹמְכִין אוֹתָהּ לַהֶקֵימָהּ מִנְּפִילָתָהּ וְאָז נִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר, נִתְבַּטֵּל מַמָּשׁ, כִּי אֵין שָׁם אִסּוּר עוֹד, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר קָמָה מִנְּפִילָתָהּ וְחָזְרָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי הַסָּמ"ךְ הִיא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה הַנַּ"ל. שֶׁהִיא סוֹמֶכֶת לְכָל הַנּוֹפְלִים, לְכָל הָאוֹתִיּוֹת הַנְּפוּלִים הַנַּ"ל שֶׁנְּפָלוּ לִבְחִינַת לְשׁוֹנוֹת שֶׁל שִׁבְעִים עַמָּמִין, כִּי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סָמ"ךְ, שׁוֹבֶרֶת אוֹתָם וּמַכְנַעַת אוֹתָם בִּבְחִינַת לָשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי סָמ"ךְ הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה הַנַּ"ל. בְּחִינַת אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וְתַרְגּוּמוֹ, אַעֲבֵד לֵהּ סְמַךְ כְּקִבְלֵיהּ. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אֵין סָמ"ךְ בְּכָל הַפָּרָשָׁה שֶׁל הַתְּחָלַת הַתּוֹרָה עַד פָּסוּק וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה, כִּי קֹדֶם לָזֶה לֹא הָיָה סְמִיכָה. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְלָאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר" לָא אַשְׁכַּח לֵיהּ סְמַךְ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַסְּמִיכָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה לֹא נִצְטָרְכָה אֶלָּא לִמְקוֹם הַחֲתָךְ, בְּחִינַת חִתּוּךְ הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שָׁם, שֶׁאָז בָּא הַסָּמ"ךְ, כִּי מִשָּׁם הַסְּמִיכָה בִּבְחִינַת סוֹמֵךְ ד' לְכָל הַנּוֹפְלִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, בְּחִינַת סָמֶךְ, כִּי מַלְכוּת פֶּה כַּנַּ"ל:

חלק ב

כִּי כָּל עִקַּר הַבִּטּוּל הוּא רַק בְּשִׁבְיל הַטַּעַם, כַּמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים, כִּי טַעַם כְּעִקַּר דְּאוֹרָיְתָא, כִּי עִקַּר הַמַּאֲכָל הוּא הַטַּעַם הַנִּרְגָּשׁ בּוֹ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם טַעַם, טַעַם מַמָּשׁ לְשׁוֹן דִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּאֲבִיגַיִל, "וּבְרוּךְ טַעְמֵךְ". כִּי עִקַּר חַיּוּת הַמַּאֲכָל וְקִיּוּמוֹ, הוּא מֵאוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁנְּפָלוּ לְשָׁם כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם בָּא הַטַּעַם שֶׁל הַמַּאֲכָל שֶׁהוּא פְּנִימִיּוּת וְעִקַּר הַמַּאֲכָל שֶׁהוּא בְּחִינַת טַעַם מַמָּשׁ בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר. וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב יב), "הֲלֹא אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵיךְ אֹכֶל יִטְעַם". כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל, כִּי הַטַּעַם בָּא מִן הַדִּבּוּרִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁתְּלוּי בְּאֹזֶן שֶׁשָּׁם חוֹשׁ הַשְּׁמִיעָה, בִּבְחִינַת סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע וְכוּ', בְּחִינַת ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְעַל-כֵּן טַעַם כְּעִקַּר דְּאוֹרָיְתָא, כִּי הָעִקַּר הוּא הַטַּעַם שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁנְּפָלוּ לְשָׁם, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ שֶׁל הָאִסּוּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְבַטֵּל הַטַּעַם בְּסָמ"ךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּבְחִינַת סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין טַעַם, כְּגוֹן יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ, נִתְבַּטֵּל בְּרֹב, כִּי "אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת" כְּתִיב, 'לְהַטּוֹת מַמָּשׁ', כִּי יֵשׁ כֹּחַ בְּהָרֹב לְהַטּוֹת אֶת הָאִסּוּר וּלְבַטְּלוֹ מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נָרוֹ יָאִיר, (בְּסִימָן קפא), כִּי יֵשׁ כֹּחַ בְּהַנְּפָשׁוֹת כְּשֶׁמִּתְקַשְּׁרִין עַל נֶפֶשׁ אֶחָד לְהַכְנִיעוֹ וּלְהַפִּילוֹ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָרֹב שֶׁל הֶתֵּר יֵשׁ כֹּחַ לְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם לְהִתְגַּבֵּר עַל נֶפֶשׁ הָאִסּוּר

וּלְבַטְּלוֹ מַמָּשׁ. וְכָל הַבְּטוּלִים אֵינָם אֶלָּא כְּשֶׁאֵין הָאִסּוּר נִכָּר. אֲבָל כְּשֶׁנִּכָּר הָאִסּוּר אֵין לוֹ שׁוּם בְּטוּל, כִּי בְּטוּל כָּל הָאִסּוּרִין הוּא בְּטוּל מַמָּשׁ. דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבַטְּלִין אֶת הָאִסּוּר שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה עַד שֶׁשָּׁב לִבְחִינַת הֶתֵּר, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאִסּוּר הַנַּ"ל עוֹבֵר מִמֶּנּוּ אֵין לוֹ שׁוּם בְּטוּל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה אִסּוּרִין שֶׁאֵין לָהֶם בְּטוּל עוֹלָמִית, כְּגוֹן חָמֵץ בְּפֶסַח וְכַדּוֹמֶה לוֹ, כִּי מֻחֲמֶת שֶׁשָּׁם נִדְבָּק מְאֹד הָרַע בְּיוֹתֵר, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבַטְּלוֹ וְעַל-כֵּן אָסוּר לְאָכְלוֹ, מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים נִמְצָא הָאִסּוּר שָׁם, כִּי עִקַּר בְּטוּל הָאִסּוּר הוּא בְּטוּל מַמָּשׁ כַּנַּ"ל; לְבַטֵּל לְגַמְרֵי הָאִסּוּר שֶׁהִיא הַקְּלִפָּה מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאִסּוּר נִכָּר אֵין לוֹ בְּטוּל, כִּי אֵין הַקְּלִפָּה, שֶׁהִיא הָאִסּוּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת כַּנַּ"ל, נִפְרָד מִשָּׁם. מֵאַחַר שֶׁהָעַיִן שׁוֹלֶטֶת בּוֹ וְנִכָּר בּוֹ שֶׁהוּא אִסּוּר, כִּי עִקַּר כָּל הָאִסּוּרִין הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עַיִן הָרָע שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן הֲלָכָה א, עַיֵּן שָׁם וּבְכָל מָקוֹם שֶׁשּׁוֹלֵט בּוֹ הָעַיִן בְּיוֹתֵר, שָׁם נֶאֱחָז הָרַע עַיִן בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ד

וּמֵחֲמַת זֶה יִשְׂרָאֵל מְצֻיָּנִים בְּמִצְווֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ בַּגּוֹיִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הִזְהִירָם ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכְּשֶׁיְּבוֹאוּ בַּגָּלוּת שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁיִּהְיוּ מְצֻיָּנִים בְּמִצְווֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן", עֵיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, שֶׁהֵבִיא שָׁם לַפָּסוּק הַצִּיבִי לָךְ צְיֻנִים וְכוּ', כִּי הַמִּצְווֹת הֵם צִיּוּנִים מַמָּשׁ, בְּחִינַת סִימָנִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכָּרִין שֶׁהֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה', בִּבְחִינַת כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה', כְּדֵי שֶׁיִּתְפָּרְדוּ מֵהֶם כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן וְלֹא תִּשְׁלֹט בָּהֶם עֵינֵיהֶם עַל-יְדֵי שֶׁהֵם נִכָּרִין וְנִרְשָׁמִין בְּסִימָנֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם הַמִּצְווֹת. וּבְיוֹתֵר צָרִיךְ לְזָהֵר לִהְיוֹת נִרְשָׁם בְּצִיּוּנִים וְסִימָנִים הַנַּ"ל בְּעֵת שֶׁנּוֹפְלִים, חַס וְשָׁלוֹם, בַּגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַצִּיבִי לָךְ צְיֻנִים", כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ בֵּינֵיהֶם וְיִתְדַּבְּקוּ בּוֹ כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת סִימָנֵי טָהֳרָה שֶׁל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וּשְׁאָר מִינִים טְהוֹרִים שֶׁבָּרָאָם ה' יִתְבָּרַךְ בְּסִימָנִים דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכָּרִין לְעַיִן כֹּל שֶׁהֵן מִן הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְכֵן הַשְּׁחִיטָה הִיא בְּחִינַת סִימָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁהַשְּׁחִיטָה הִיא סִימָן. וְכֵן אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת סִימָנִים בְּהַבָּשָׂר כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵאָסֵר מִשּׁוּם בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר חָתַךְ לָא אַתְּלַת קָרְנָתָא וְכוּ', עַיֵּן בַּגְּמָרָא. וְכֵן לְהֶפֶךְ כְּשֶׁהַדָּבָר נִכָּר בֵּינֵיהֶם עַל-יְדֵי שֶׁאֵין בּוֹ סִימָנֵי קְדֻשָּׁה, אוֹ עַל-יְדֵי סִימָנֵי טֻמְאָה, אָזַי אֵין לוֹ שׁוּם בְּטוּל, כִּי אֵין הָרַע הַנַּ"ל נִפְרָד מִשָּׁם, מֵאַחַר שֶׁנִּכָּר לָעַיִן כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה דְּבָרִים רַק מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן, אַף שֶׁאֵין בָּהֶם אִסּוּר מִן הַדִּין, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּדְמֶה לְהָעַיִן שֶׁהוּא אִסּוּר, אָזַי נֶאֱסָר, כִּי נֶאֱחָז בּוֹ הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל.

וְעַל-כֵּן אָסוּר אֲפִלּוּ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל דָּבָר שֶׁאָסְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן, אֲפִלּוּ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים אָסוּר, כִּי הַקְּלִפָּה שֶׁהוּא הָאִסּוּר שׁוֹלֶטֶת בּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת רָע עַיִן כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן יֵשׁ דְּבָרִים חֲשׁוּבִים שֶׁאֵין לָהֶם בִּטּוּל מִפְּנֵי חֲשִׁיבוּתָן, כְּגוֹן חֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בְּכָבוֹד. וְעַל-כֵּן הַבִּטּוּל שֶׁל כָּל הָאִסּוּרִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַכָּבוֹד, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְקַבְּצִין חֶלְקֵי הַכָּבוֹד שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּתוֹךְ רֹב הַהֶתֵּר, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל בָּרֹב הַנַּ"ל, כִּי כֵן מְפֹרָשׁ בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל (סִימָן קפא); שֶׁהַהִתְגַּבְּרוּת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הָרֹב עַל הַיָּחִיד עַל-יְדֵי הַהִתְקַשְּׁרוּת, הוּא עַל-יְדֵי חֶלְקֵי הַכָּבוֹד שֶׁמִּתְקַבְּצִים, שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, עַיֵּן שָׁם, וְזֶהוּ גַּם כֵּן כֹּחַ הַבִּטּוּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר כַּנַּ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בִּבְחִינַת כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ וְכוּ', (כַּמּוּבָא לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תּוֹלְעִים, הֲלָכָה א). וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים שֶׁהוּא גַּם כֵּן עַל-יְדֵי הִתְקַבְּצוּת חֶלְקֵי הַכָּבוֹד בְּיַחַד, בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, כִּי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְזֶה בְּחִינַת סָמֶ"ךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַחֲתִיכָה רְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד אֵין לָהּ שׁוּם בִּטּוּל, כִּי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבָּאִסּוּרִים הֵם בִּבְחִינַת נְפִילַת הַכָּבוֹד שֶׁנָּפַל בְּזִילוּתָא דְּגַלּוּתָא. וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים וּמִתְקַבְּצִים חֶלְקֵי הַכָּבוֹד שֶׁל הֶתֵּר הֵם מְבַטְּלִין אֶת הָאִסּוּר, הַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיעִין יְנִיקָתוֹ מֵחֵלֶק הַכָּבוֹד שֶׁיָּנַק מִקֹּדֶם, אֲבָל כְּשֶׁהַחֲתִיכָה שֶׁל אִסּוּר רְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד, שֶׁנִּמְצָא שֶׁהֵם יוֹנְקִים חֵלֶק גָּדוֹל מֵהַכָּבוֹד עַד שֶׁזֹּאת הַחֲתִיכָה בְּעַצְמָהּ רְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד, וּמֵחֲמַת זֶה קָשֶׁה לְסָמְכָהּ וּלְסָעֲדָהּ, לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם לְהַכְנִיעֵם, מֵאַחַר שֶׁהִתְגַּבְּרוּ בְּתֹקֶף גָּדוֹל, וְנִכְבָּשׁ חֵלֶק גָּדוֹל מֵהַכָּבוֹד אֲצָלָם, וְיֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה גְּדוֹלָה, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבַטְּלָהּ בְּסָמֶ"ךְ וְלֹא בְּשׁוּם בִּטּוּל. וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ בְּדִבְרִים שֶׁאֵין מִתְבַּטְּלִין, אֲפִלּוּ בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵיל, כִּי אֶלֶף הוּא בְּחִינַת מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבִּבְחִינַת מַלְכוּת הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַדְרֵגוֹת הַמַּלְכוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן נו). נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת אֶלֶף הוּא מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה מִכֻּלָּם. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ, "אֲפִלּוּ בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵיל", כִּי אֵין לָהֶם שׁוּם בִּטּוּל. וְהָעִקָּר תָּלוּי כְּשֶׁהַדָּבָר הֶחָשׁוּב הוּא בִּשְׁלֵמוּתוֹ, אֲבָל כְּשֶׁנֶּחְלָק לַחֲלָקִים, כְּגוֹן שֶׁנֶּחְתְּכָה הַחֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד, אוֹ הַבְּרִיָּה, אָזַי הֵם מִתְבַּטְּלִים, כִּי עִקַּר תְּקִפָּם עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְאַחֲדִין, חַס וְשָׁלוֹם, בְּהִתְקַשְּׁרוּת בְּגוּשׁ אֶחָד. שֶׁאָז קָשֶׁה לְהַכְנִיעָם וְכַמּוּבָן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (בְּסִימָן סז) בְּעִנְיַן הִתְקַשְּׁרוּת חֶלְקֵי הַכָּבוֹד הַנַּ"ל, כִּי פִּזּוּר לְרִשְׁעִים הֶנָּאָה לָהֶן וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, הוּא לְהָרְחִיקָם

מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחְדוּת, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת שָׂפָה אַחַת בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יא, ט), "כִּי שָׁם בָּלַל ה' שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הֱפִיצָם ה' עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ", כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁנִּתְקַבְּצוּ יַחַד בְּהִתְקַשְּׁרוּת בְּדוֹר הַפְּלָגָה, רָצוּ לְהַחֲרִיב הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר עַל הַסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּתְקַשְּׁרוּ מְאֹד וְיָנְקוּ מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. בִּבְחִינַת וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת וְכוּ'. כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַכְנָעָתָן וּמַפָּלְתָן שֶׁנִּלְקַח מֵהֶם הַשָּׂפָה אַחַת, דְּהַיְנוּ הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְנִתְפַּזְּרוּ וְנִפְצוּ וְנִפְרְדוּ מֵהַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַחֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד וְכַדּוֹמֶה נֶחְתְּכָה וְנִתְפָּרְדָה לַחֲלָקִים. וַאֲזַי אֵינָהּ רְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד עוֹד, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד כְּשֶׁמְּקֻבָּץ חֶלְקֵי הַכָּבוֹד בְּמָקוֹם אֶחָד, כִּי שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד הוּא בִּבְחִינַת אַחְדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁנִּפְרְדָה בִּבְחִינַת פִּזּוּר לְרָשָׁעִים כַּנַּ"ל, אֲזַי יֵשׁ כֹּחַ לְבַטְּלָהּ וּלְהַכְנִיעַ הָאִסּוּר כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן אֵין מוֹעִיל בְּטוּל בְּרֹב כִּי אִם כְּשֶׁהָאִסּוּר נָע וָנָד, אֲבָל כְּשֶׁהוּא קָבוּעַ בִּמְקוֹמוֹ, אֵין לָהּ בִּטּוּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "כָּל קָבוּעַ כְּמֻחֲצָה עַל מֻחֲצָה דָּמִי, כִּי כְּשֶׁהוּא קָבוּעַ בִּמְקוֹמוֹ הוּא חָזָק בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "שֵׁאָנָן מוֹאָב מִנְּעוּרָיו וְכוּ' וּבְגוֹלָה לֹא הָלַךְ. עַל-כֵּן עָמַד טַעֲמוֹ בּוֹ וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַכְנָעָתוֹ הוּא בִּבְחִינַת נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ, בְּחִינַת וּמִשָּׁם הֱפִיצָם ה' כַּנַּ"ל, כִּי גַּם הָאִסּוּרִין הַחֲשׁוּבִים שֶׁאֵינָם מִתְבַּטְּלִים קְרָאוּם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גַּם כֵּן "קָבוּעַ", כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עַיֵּן שָׁם, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁהֵם מְקֻשָּׁרִים יַחַד וּקְבוּעִים בִּמְקוֹמָם, אֲזַי קָשֶׁה לְהַכְנִיעָן כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת סָפֵק דְּאוֹרָיְתָא לְחֻמְרָא. סָפֵק דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא. וּסְפֵק סְפֵקָא, אֲפִלּוּ בְּדְאוֹרָיְתָא, לְקֻלָּא, כִּי סְפֵק סְפֵקָא דְּאוֹרָיְתָא, שָׁוֶה לְסָפֵק דְּרַבָּנָן, כִּי כָּל הָאִסּוּרִין הֵם בִּבְחִינַת רַע הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל, אֲבָל הֶהָתֵר הוּא מִבְּחִינַת תַּרְגּוּם, מִבְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁהוּא גַּם כֵּן מְעֹרָב טוֹב וָרַע רַק מֻחֲמַת שֶׁהַטּוֹב מְרֻבֶּה עַל הָרַע, עַל-כֵּן הֵם מֻתָּרִין. וְהָאִסּוּרִין הֵם בְּהֵפֶךְ, שֶׁהֵם מִבְּחִינַת הָרַע, שֶׁשָּׁם הָרַע עִקָּר וְהַטּוֹב מֻעָט שָׁם מְאֹד. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּרִין דְּאוֹרָיְתָא, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם אֲסוּרִין עַל-פִּי הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהֵם אִסּוּרִין חֲמוּרִין מְאֹד, כִּי הֵם בִּבְחִינַת רַע הַכּוֹלֵל, קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי שֶׁבִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יוֹרֶדֶת לְהִתְלַבֵּשׁ עַד עֲשִׂיָּה, כַּמּוּבָא לְעֵיל בְּהֵלְכוֹת סִימָנֵי עוֹף טָהוֹר (הֲלָכָה א) וּמִשָּׁם הֵם אִסּוּרֵי תּוֹרָה מִבְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל שֶׁבַּעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעָשׂוּ מִשְׁמֶרֶת לְמִשְׁמֶרֶת וְגָזְרוּ וְאָסְרוּ אֲפִלּוּ דְּבָרִים הַמֻּתָּרִים מִן הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם, בִּבְחִינַת נֹגַהּ כַּנַּ"ל, אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵחֲמַת שֶׁהֵם סְמוּכִים אֶל הָרַע הַכּוֹלֵל וְהֵם בִּבְחִינַת הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם. עַל-כֵּן גָּזְרוּ עֲלֵיהֶם וַאֲסָרוּם כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהִכָּשֵׁל בְּאִסּוּר תּוֹרָה לִפֹּל אֶל הָרַע הַכּוֹלֵל, חַס וְשָׁלוֹם,

כְּשֶׁלֹּא יִהְיוּ נִשְׁמָרִין לְבַטֵּל וְלֶאֱסֹר בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם כַּמּוּבָא לְעֵיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּרֵי דְּרַבָּנָן וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת תָּלוּי דַּיְקָא בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין הָרַע שֶׁיֵּשׁ שָׁם וּמַעֲלִין הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ שָׁם לִלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, הַיְנוּ שֶׁלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת, רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַשְׁלִימִין אֶת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ. כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי בְּפֵרוּשׁ וּבְבֵאוּר מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא וְאִסּוּר דְּרַבָּנָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת מִשְׁנָה, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי הַמִּשְׁנָה מְבֹרֶרֶת וּמְפָרֶשֶׁת בֵּין אִסּוּר לְמֻתָּר, בֵּין טוֹב לְרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁיָּצָא מִלְּמַעְלָה כַּהֲוָיָתוֹ, בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה כַּהֲוָיָתוֹ. וְעַל-כֵּן הָאִסּוּרִים הָאֵלּוּ הַבָּאִים מִשָּׁם הֵם רַע הַכּוֹלֵל לְגַמְרֵי, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַדִּבּוּר בָּא מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת ה' יִתְבָּרַךְ שְׁלֹא לֶאֱכֹל זֶה הַדָּבָר בְּוַדַּאי הוּא רַק רַע, כִּי אֵין כָּאן רַק דָּבָר וְהִפּוּכוֹ, דְּהַיְנוּ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, אוֹ הַהֵפֶךְ מֵהַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ הָאִסּוּר שֶׁהַתּוֹרָה הִזְהִירָה עָלָיו, שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִמָּשׁ, אֲבָל מִמֵּילָא כְּשֶׁיֵּשׁ כָּאן טוֹב וָרָע. דְּהַיְנוּ הַקְּדֻשָּׁה וְהַהֵפֶךְ מִמָּשׁ מִמֵּילָא נִתְהַוֶּה הַבְּחִינָה הַשְּׁלִישִׁית, דְּהַיְנוּ הַבְּחִירָה שֶׁאֶפְשָׁר לִבְחֹר בְּטוֹב אוֹ בְּרַע, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַבְּחִירָה כִּי הוּא נוֹטֶה לְכָאן וּלְכָאן לִבְחֹר בָּזֶה אוֹ בָּזֶה. וְעַל-כֵּן אֵין שְׁלֵמוּת לְלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הָרַע הַנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת הַבְּחִירָה, בִּבְחִינַת הַתַּרְגּוּם, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוֹסִיפוּ וְגָזְרוּ וְאָסְרוּ כָּל הַדְּבָרִים הַסְּמוּכִים אֶל רַע הַכּוֹלֵל שֶׁהָרַע יָכוֹל לֶאֱחֹז בָּהֶם כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְבָרֵר בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת לְהַרְחִיק הָרַע וּלְהַכְנִיעוֹ כְּדֵי שֶׁמִּמֵּילָא יַעֲלֶה הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁנִּשְׁלָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הַזֹּאת, דְּהַיְנוּ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם, אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, כִּי אִם מִצַּדִּיק הַדּוֹר כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין מִפִּיו בְּעַצְמוֹ, כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּמוּבָא, שֶׁהוּא הַמַּשְׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁמְּקַבֵּל מִלְּמַעְלָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם שֶׁהַצַּדִּיק מְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עוֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ הַמְּזֻכָּר שָׁם בַּמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כִּי זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי עוֹשֵׂי דְבָרוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַצַּדִּיק עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עוֹשֵׂי

דְּבָרוֹ, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הוּא בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל. לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, הַיְנוּ מַה שֶּׁהַצַּדִּיק שׁוֹמֵעַ וּמְקַבֵּל הַדִּבּוּר. וְהַצַּדִּיק הוּא הַמְמֻצָּע בֵּין ה' יִתְבָּרַךְ וּבֵין הָעָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא תְּלוּיָה בַּשְּׁמִיעָה, שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹעַ דָּוְקָא מִפֶּה לְאֹזֶן, כִּי דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָן בִּכְתָב, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ תְּלוּי בְּזֶה כַּנַּ"ל. בְּחִינַת ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֶךָ יָרֵאתִי, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ תְּלוּי בִּבְחִינַת הַשְּׁמִיעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא מִפֶּה לְאֹזֶן דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶלֹּא אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן, אֹזֶן דַּיְקָא, כִּי בְּחִינַת אֹזֶן הַיְנוּ בְּחִינַת הַשְּׁמִיעָה, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא הַמַּבְחֶנֶת וּמְבָרֶרֶת הַדְּבָרִים, כִּי הִיא מְפָרֶשֶׁת בֵּין רַע לְטוֹב וּמַשְׁלֶמֶת אֶת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאִזֵּן וְחִקֵּר (קֹהֶלֶת יב, ט) עַד שֶׁלֹּא בָּא שְׁלֹמֹה הָיְתָה הַתּוֹרָה דּוֹמָה כְּקֻפָּה שֶׁאֵין לָהּ אָזְנַיִם וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַגְּזֵרוֹת שֶׁגָּזַר שְׁלֹמֹה וְהוֹסִיף כַּמָּה אִסּוּרֵי דְּרַבָּנָן עַל אִסּוּרֵי תּוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל-יְדֵי-זֶה עָשָׂה בְּחִינַת אָזְנַיִם לְהַתּוֹרָה לְהַשְׁלִים עַל-יְדֵי-זֶה אֶת הַתּוֹרָה. אָזְנַיִם דַּיְקָא, בְּחִינַת אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן, בְּחִינַת ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֶךָ יָרֵאתִי וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת סָפֵק דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, כִּי הַסְּפֵקוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁגָגוֹת, שֶׁהֵם מֵהַסְּתָרַת הַיְדִיעָה וְעֵרְבּוּב הַדַּעַת שֶׁמִּזֶּה בָּאִים הַסְּפֵקוֹת וְהַשְּׁגָגוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמִּשָּׁם בָּא עֵרְבּוּב הַדַּעַת, כַּמּוּבָא לְעֵיל בְּהִלְכוֹת חֵלֶב וְדָם (הֲלָכָה א), כִּי הוּא בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה וְשֵׁנָה, שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין הַסְּפֵקוֹת וְהַשְּׁגָגוֹת. וְכֵן מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּפֵרוּשׁ שֶׁהַשְּׁגָגוֹת הֵם בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הַסְּפֵקוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הַסָּפֵק הוּא מְמֻצָּע בֵּין טוֹב לְרַע, כִּי הוּא מְסֻפָּק אִם הוּא טוֹב אוֹ אִם הוּא רַע. וְעַל-כֵּן סָפֵק דְּאוֹרָיְתָא לְחֻמְרָא, כִּי הוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם הַסָּמוּךְ לָרַע הַכּוֹלֵל בְּחִינַת אִסּוּר דְּרַבָּנָן. מֵאַחַר שֶׁהוּא מְסֻפָּק בְּאִסּוּר תּוֹרָה שֶׁכְּשֶׁהָאִסּוּר וַדַּאי הוּא רַע הַכּוֹלֵל לְגַמְרֵי. עַל-כֵּן גַּם כְּשֶׁנּוֹלָד סָפֵק אִסּוּר וְיָצָא מִוַּדַּאי אִסּוּר לְסָפֵק, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי לִבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁמְּעֹרָב טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל, עִם כָּל זֶה, הוּא בְּחִינַת הָרַע שָׁוֶה עִם הַטּוֹב, כִּי הַסָּפֵק כְּמֻחֶזָּה עַל מֻחֶזָּה דְּמֵי, וְעַל-כֵּן אַף שֶׁאֵינוֹ רַע לְגַמְרֵי, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא אָסוּר בִּבְחִינַת אִסּוּר עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר, כִּי הוּא סָמוּךְ לָרַע הַכּוֹלֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִסּוּר דְּרַבָּנָן. וְכֵן יֵשׁ דֵּעוֹת שֶׁסָּפֵק דְּאוֹרָיְתָא הוּא שָׁוֶה עִם אִסּוּר דְּרַבָּנָן, אֲבָל סָפֵק דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא, כִּי הוּא בְּחִינַת רֻבּוֹ טוֹב, מֵאַחַר שֶׁאָפְלוּ וַדַּאי אִסּוּר דְּרַבָּנָן אֵינוֹ אָסוּר, כִּי אִם בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע. וְעַכְשָׁיו שֶׁהוּא סָפֵק אִסּוּר דְּרַבָּנָן וְיָצָא מִבְּחִינַת וַדַּאי לִבְחִינַת סָפֵק הַנַּ"ל, שֶׁהוּא גַּם כֵּן מֻחֶזָּה עַל מֻחֶזָּה.

נִמְצָא, שֶׁרֻבּוֹ טוֹב וְהוּא שָׁוֶה עִם סָפֵק סְפֵקָא דְּאוֹרָיְתָא שֶׁהוּא גַּם כֵּן מֵאַחַר שֶׁרֻבּוֹ לְהֶתֵּר. וְהוּא בְּחִינַת רֻבּוֹ טוֹב, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי צְדָדִים לְקֻלָּא, וְכַמּוּבָא בְּהַפּוֹסְקִים שֶׁסָּפֵק סְפֵקָא מֻתָּר מִטַּעַם רֹב וְהוּא שָׁוֶה לְסָפֵק אִסּוּר דְּרַבָּנָן שֶׁהוּא גַּם כֵּן מֻתָּר מִטַּעַם רֹב כַּנַּ"ל, כִּי כֵּיוָן שֶׁרֻבּוֹ טוֹב הוּא הֶתֵּר, כִּי גַּם כָּל דְּבָרִים הַמֻּתָּרִים הֵם בְּחִינַת רֻבּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת בִּטּוּל בְּרֹב, כִּי כֵּיוָן שֶׁנִּתְעָרֵב הָאִסּוּר בַּהֶתֵּר וְאֵינוֹ נִכָּר, נִמְצָא שֶׁיָּצָא מִכְּלַל וַדַּאי אִסּוּר לְסָפֵק, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי לִבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל, אַף כָּל זְמַן שֶׁאֵין בּוֹ רֹב אִסּוּר בִּבְחִינַת אִסּוּר הַבָּא מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת שׁוֹגֵג שֶׁהוּא בְּחִינַת סָפֵק כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ בְּהַתַּעֲרֻבֹת רֹב הֶתֵּר אֲזַי הוּא בְּחִינַת רֻבּוֹ טוֹב וַאֲזַי הוּא מֻתָּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַחֲמִירִין לְהַשְׁלִיךְ אֶחָד וְלִתְלוֹת בּוֹ הָאִסּוּר, אַף שֶׁלְּכְאוֹרָה אֵין לָזֶה שׁוּם שַׂיָּכוּת, כִּי שָׁמָּא מַשְׁלִיכִין מִן הַהֶתֵּר, אָמְנָם תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעָרֵב הָאִסּוּר בָּהֶתֵּר וְאֵינוֹ נִכָּר לְעֵינֵיהֶם כַּנַּ"ל, אֲזַי הָאִסּוּר אָבַד כֹּחוֹ וְאֵינוֹ עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ, רַק הוּא בִּבְחִינַת הַתַּעֲרֻבֹת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תַּעֲרֻבֹת, כִּי הוּא תַּעֲרֻבֹת מַמָּשׁ שֶׁבְּחִינַת הָאִסּוּר בְּחִינַת הָרַע הַנַּ"ל, יָצָא מִמְּקוֹמוֹ וְנִתְעָרֵב מַמָּשׁ בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַהֶתֵּר, כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה בְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי שֶׁהוּא וַדַּאי אִסּוּר וְעַכְשָׁיו הוּא סָפֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִמְצָא עַתָּה שֶׁכָּל הַתַּעֲרֻבֹת הַזֹּאת הוּא כְּמוֹ גּוּשׁ אֶחָד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טוֹב וְרַע. וּמֵאַחַר שֶׁרֻבּוֹ טוֹב מֻתָּר כַּנַּ"ל, אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַכְשָׁיו הָרְבֵּה רַע יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיָה הַהֶתֵּר לְבַדּוֹ וְעַל-כֵּן אַף שֶׁמִּן הַדִּין מֻתָּר כָּל הַתַּעֲרֻבֹת, מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים רֻבּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מַחֲמִירִין וְלוֹקְחִין אֶחָד מִן הַתַּעֲרֻבֹת וּמַשְׁלִיכִין אוֹתוֹ וְתוֹלִין בּוֹ הָאִסּוּר, כִּי יֵשׁ בָּנוּ כֹּחַ לִתְלוֹת בּוֹ הָאִסּוּר, לִתְלוֹת בּוֹ מַמָּשׁ, מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת עַתָּה הַכֹּל מֻתָּר כִּי נִתְבַּטֵּל בְּרֹב, כִּי רֻבּוֹ טוֹב מֻתָּר כַּנַּ"ל עַל-כֵּן יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבָרֵר הָרַע מִן הַטּוֹב וּכְשֶׁמּוֹצִיאִין אֶחָד מִן הַתַּעֲרֻבֹת לְשֵׁם אִסּוּר אֲזַי נִמְשָׁךְ עָלָיו כָּל הָאִסּוּר, דְּהַיְנוּ כָּל בְּחִינַת הָרַע שֶׁיֵּשׁ עַתָּה בִּכְלַל הַתַּעֲרֻבֹת כַּנַּ"ל, כִּי הָאִסּוּר נִמְשָׁךְ וְנִתְלֶה בַּמֶּה שֶׁמּוֹצִיאִין אֶת אֶחָד וּמַחֲזִיקִין אוֹתוֹ בְּעֵינֵנוּ לְאִסּוּר, אֲזַי שׁוֹרֶה עָלָיו הָרַע עַיִן הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר כָּל הָאִסּוּרִים תְּלוּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּחְזִיק וְנִכָּר לְאִסּוּר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹרֶה הָרַע עַיִן כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן הֲלָכָה א:

חלק י

וְעַל-כֵּן אֵין מְבַטְּלִין אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה, כִּי עִקַּר בִּטּוּל הָאִסּוּר הוּא עַל-יְדֵי הַסְתָּרַת הַיְדִיעָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹצֵא הָאִסּוּר וְעוֹבֵר מֵעֵינֵי הַדַּעַת וְנִתְעָרֵב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא מִוַּדַּאי לְסָפֵק מִבְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת רָע עַיִן הַנַּ"ל. וְנַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹגֵג, בְּחִינַת שִׁנָּה, בְּחִינַת סָפֵק כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁלּוֹקֵחַ הָאִסּוּר בְּעֵינוֹ וּבְדַעְתּוֹ וּמְעָרְבוֹ, אִי

אֶפְשָׁר לְבַטְּלוֹ, מֵאַחַר שֶׁנִּכָּר לָעַיִן וְלָדַעַת בִּשְׁעַת הַתַּעֲרֹבֶת. עַל-כֵּן אֵין הָאִסּוּר שֶׁהוּא רָע עַיִן הַנַּ"ל נִפְרָד מִשָּׁם כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן מָצִינוּ שֶׁאִסּוּר דְּרַבָּנָן חָמוּר מֵאִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֲמוּרִים דִּבְרֵי סוֹפְרִים יוֹתֵר מִשֶּׁל תּוֹרָה, אַךְ שֶׁלְּדִינָא בְּוַדַּאי אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא חָמוּר הַרְבֵּה יוֹתֵר, כִּי סָפֵק דְּאוֹרַיְתָא לְחֻמְרָא וְסָפֵק דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא, אַף יֵשׁ בָּזֶה אֲפָנִים בִּבְחִינַת שׁוֹגֵג וּמֵזִיד שֶׁבְּאֹפֶן אֶחָד שׁוֹגֵג חָמוּר מִן הַמֵּזִיד, כִּי קְלִפַּת עֵץ הַדַּעַת קָשָׁה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת חֵלֶב (הֲלָכָה א) כְּמוֹ כֵן בִּבְחִינָה זוֹ אִסּוּר דְּרַבָּנָן חָמוּר מֵאִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא כַּנַּ"ל. וְכֵן בִּבְחִינָה זוֹ סָפֵק אִסּוּר חָמוּר מֵאִסּוּר וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא. כִּי אָשָׁם תָּלוּי בְּיֵקֶר מֵחַטָּאת, כִּי הַסָּפֵק הוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁהִיא קְלִפָּה קָשָׁה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָעוֹבֵר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים חַיָּב מִיתָה. וְכֵן אָמְרוּ, כָּל מָקוֹם שֶׁנָּתְנוּ בּוֹ חֲכָמִים עֵינֵיהֶם אוֹ מִיתָה אוֹ עֹנִי, כִּי הָעוֹבֵר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הוּא בְּחִינַת חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא חַיָּב מִיתָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת". וְזֶה שֶׁאָמְרוּ אוֹ מִיתָה אוֹ עֹנִי. זֶה בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲנִיּוּת שֶׁנִּגְזַר עַל פְּגַם עֵץ הַדַּעַת, שֶׁהֶחֱלִיף ה' יִתְבָּרַךְ הַגְּזֵרָה מִמִּיתָה לְעֹנִי, כִּי עֹנִי חָשׁוּב כְּמֵת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל מָקוֹם שֶׁנָּתְנוּ בּוֹ חֲכָמִים עֵינֵיהֶם, עֵינֵיהֶם דַּיְקָא, כִּי הַמּוֹרֵד כְּנֶגְדָּם וְעוֹבֵר עַל דִּבְרֵיהֶם הוּא פּוֹגֵם בִּבְחִינַת הָעֵינַיִם, בִּבְחִינַת עַיִן הָרָע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁנִּדְבָּק בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא הָעוֹבֵר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֶעֱנָשׁ מִבְּחִינַת עֵינַיִם, כִּי שָׁם מַגִּיעַ פְּגַם שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הַחֲכָמִים עֵינֵי הָעֵדָה, כִּי עַל יְדֵיהֶם נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת עֵינֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁתָּלוּי בָּעֵינַיִם כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן (הֲלָכָה א), שֶׁתִּקּוּנוֹ דַּיְקָא עַל-יְדֵי עֵינֵי הָעֵדָה, שֶׁהֵם הַחֲכָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתַּרְגּוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּקֹהֶלֶת, "וְיוֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר". הַיְנוּ יוֹתֵר מִמַּה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב תִּזָּהֵר לְהַשְׁלִים הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם מְדֻבָּר מִזֶּה מִשְּׁבַח דִּבְרֵי חֲכָמִים שֶׁהֵם מְתַקְּנִין הַכֹּל וּמַשְׁלִימִין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִּבְרֵי חֵפֶץ וְכָתוּב יָשָׁר וְכוּ' דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י. וְזֶהוּ עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ, הַיְנוּ שֶׁלֹּא תֹּאמַר אִם יֵשׁ בְּהֶן צֹרֶךְ לָמָּה לֹא נִכְתְּבוּ? כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשׁ"י שָׁם, הַיְנוּ שֶׁהָיָה לִכְתֹּב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה גַּם כֵּן מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ צֹרֶךְ כָּל כָּךְ. עַל-כֵּן אָמַר, עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ, כִּי אֵין קֵץ לְדַבֵּר הַזֶּה, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּכְתַּב בַּסֵּפֶר נַעֲשָׂה בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה. וּלְעוֹלָם

צָרִיךְ לְהַשְׁלִים זֹאת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי לְעוֹלָם אֵין שְׁלֵמוּת לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. שֶׁהִיא בְּעַל פֶּה דַּיְקָא מִפֶּה לְאָזֶן כַּנַּ"ל, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשְׁמִיעָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָן בִּכְתָב כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הַכְּלָל; יוֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנֵי הַזְּהֵר לְהַשְׁלִים תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל-יְדֵי דִּבְרֵי חֲכָמִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹעַ מִפִּיהֶם דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, נָרוֹ יָאִיר, שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, בְּחִינַת אֱלֹקִים דִּבֵּר בְּקָדְשׁוֹ. וְזֶהוּ אֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר, בְּחִינַת עֲשׂוּ מִשְׁמֶרֶת לְמִצְוֹתַי, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמַּשְׁלֶמֶת אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, כִּי כָּל זֶה תָּלוּי בְּהַצַּדִּיק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו), לֹא נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל זֶה וּלְצַוָּאת לָזֶה וּשְׁקוּל זֶה וְכוּ', כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּהַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמְּמֻנּוּ מְקַבְּלִין שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, "כִּי אֶת כָּל מַעֲשֶׂה הָאֱלֹקִים יָבִא בְּמִשְׁפָּט וְגוּ'". הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ הַשְׁגָּגוֹת צְרִיכִין לְתַקֵּן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, עַל כָּל נֶעְלָם, אֲפִלּוּ הַשּׁוֹגֵג, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁתִּקּוּן הַשְׁגָּגוֹת הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אִם טוֹב וְאִם רַע שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא מְעָרֵב טוֹב וָרַע כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד בְּדִבְרֵי חֲכָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְצָרִיךְ לִשְׁמֹעַ דַּוְקָא מִפִּי הַצַּדִּיק הַדּוֹר בְּעַצְמוֹ, כְּדֵי לִזְכּוֹת לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל אָמֵן:

חלק יג

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, רֵיחָא לָאו מִלְּתָא. וְכֵן סוֹבְרִין כַּמָּה דֵּעוֹת, כִּי עִקַּר הַפְּגָם הוּא בִּבְחִינַת הַטַּעַם כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל, שֶׁשָּׁם יֵשׁ אֲחִיזַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּבְחִינַת הָרֵיחַ אֵין לָהֶם אֲחִיזָה כְּלָל, כִּי הָרֵיחַ הוּא דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּרָכוֹת מג). וְעַל-כֵּן הָרֵיחַ הוּא בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נָרוֹ יָאִיר, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְעֵיל. וְעַל-כֵּן אֵין לְהָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת שׁוּם שְׁלִיטָה שָׁם, כִּי הוּא בִּבְחִינַת נְשָׁמָה, שֶׁאֵין שָׁם שְׁלִיטָה לָהֶם, כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אֵין הָרֵיחַ אוֹסֵר, כִּי בְּחִינַת הָרֵיחַ אֵינוֹ נִפְגָּם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ, רֵיחָא לָאו מִלְּתָא, הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ בִּבְחִינַת דִּבּוּר, שֶׁשָּׁם מַגִּיעַ הַפְּגָם כַּנַּ"ל, כִּי הָרֵיחַ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן בִּטּוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים:

וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, אֵיךְ יוּכַל הָאִסּוּר לְהִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ שִׁשִּׁים, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֲלֹא אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁהָאִסּוּר מְעֹרָב כָּאן בְּוַדַּאי וְאֵיךְ אָנוּ יְכוֹלִין לֶאֱכֹל הָאִסּוּר עַל-יְדֵי בִּטּוּל?! אַךְ הָעִנְיָן עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, "וְאֵיָה הַשֶּׂה לְעוֹלָה" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, סִימָן יב), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי הוּא עִנְיָן עָמֹק וְדַק מְאֹד מְאֹד. וְהַכְּלָל, שֶׁכְּשֶׁנּוֹפְלִין, חַס וְשָׁלוֹם, לְמָקוֹם שֶׁנּוֹפְלִין, אֲזַי כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁרְחוֹקִין מְאֹד מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וּמַתְחִילִין לְהִתְגַּעְגֵּעַ וּלְהִצְטַעֵר וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ "אַיֵּה" מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין בְּהַכְלִית הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת יְרִידָה הַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרִין אָחֳרִינִין מְקַבְּלִין חַיּוּת מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית, כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וּבְכָל מַאֲמָר יֵשׁ בְּחִינַת כְּבוֹד מְיֻחָד, כִּי כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ, אַךְ יֵשׁ גְּבוּל לְכָל אֶחָד מִבְּחִינַת חֵלֶק הַכָּבוֹד הַמִּלְבָּשִׁים בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט חוּץ לְגְּבוּל לְתוֹךְ מְקוֹמוֹת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, אַךְ עִקַּר הַחַיּוּת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁמַּחֲמַת שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם בְּהַכְלִית הַהֶסְתֵּרָה, עַל-כֵּן מִשָּׁם נִמְשָׁךְ לָהֶם חַיּוּת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, מְאֹד, אֲזַי כְּשֶׁמְּבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא עוֹלֶה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי "אַיֵּה" זֶה בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם אֲשֶׁר מִשָּׁם הוּא חַיּוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִגֹּדֶל הַהֶסְתֵּרָה וְהַהַעֲלָמָה שֶׁל זֶה הַמַּאֲמָר שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, אֲזַי הוּא חוֹזֵר וְעוֹלֶה אֶל הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה וּמְדַבֵּק עַצְמוֹ לְמַאֲמָר עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם, בְּחִינַת אַיֵּה. וְזֶהוּ עֲלִיָּתוֹ, וְעַיֵּן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר, כִּי גַּם הָאִסּוּר שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה, יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן וּלְהִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת בִּטּוּל, כִּי בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל שָׁם הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל כַּיָּדוּעַ, כִּי הֵיא בְּחִינָה עֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת אַיִן. וּבְחִינָה זוֹ, הֵינוּ בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם הוּא בְּחִינַת אוֹר פָּשׁוּט שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם צִיּוּר, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַיֵּשׁוּת וְהַתְּמוּנוֹת. וְאֵין שָׁם שׁוּם צִיּוּר כְּלָל, רַק הַשִּׁנּוּי הוּא לְפִי הַמְקַבְּלִים, כִּי כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ בְּחִינַת זֶה הָאוֹר, שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם, לְתוֹךְ הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ, אֲזַי נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַמַּאֲמָרוֹת נִכְלָלִים וּמְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים בְּיוֹתֵר מִזֶּה הַמַּאֲמָר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם בְּחִינַת אַיֵּה הֵם מְגַלִּין בְּיוֹתֵר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מִזֶּה הַמַּאֲמָר סָתוּם וִינִיקָתָם הִיא רַק מֵהַהֶסְתֵּרָה וְהַהַעֲלָמָה, שֶׁמַּחֲמַת שֶׁהוּא מַאֲמָר

סָתוּם וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם יוֹנְקִים, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִיא בְּחִינַת אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת, וִינִיקָתָם מֵהַסְתָּרַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל, וַאֲזַי כָּל מַה שֶּׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִסְתָּר וְנֶעְלָם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, כִּי בֶּאֱמֶת לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל. וְאֵין אָנוּ מַשִּׂיגִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי פְּעֻלּוֹתָיו, כַּמּוּבָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא יֵשׁ מֵאַיִן. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת עֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהֵם יוֹנְקִים, חַס וְשָׁלוֹם, וִינִיקָתָם הוּא רַק מֵהַהַסְתָּרָה וְהַהַעְלָמָה. עַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, נִסְתָּר וְנֶעְלָם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד, הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ, כִּי הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד זֶה בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי כָּל הַמִּתְגָּאֶה, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סוֹטָה דַּף ד). וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁרּוֹדֵף בְּיוֹתֵר אַחַר כָּבוֹד עַצְמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ, כִּי הַכָּבוֹד דִּקְדֵּשָׁה בּוֹרֵחַ וּמִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, כִּי אֵינוֹ מְקַבֵּל חִיּוּת מִכָּבוֹד דִּקְדֵּשָׁה. בִּבְחִינַת וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. וְאֵין לוֹ חִיּוּת רַק מִבְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַכָּבוֹד, מִבְּחִינַת הַהַסְתָּרָה שֶׁל הַמַּאֲמָר הַסָּתוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיחַת הַכָּבוֹד, כִּי הוּא סָתוּם וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא עֲנָוָה בְּחִינַת בִּטּוּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בַּקְּשׁוּ אֶת ה' כָּל עַנְוֵי הָאָרֶץ", 'כָּל עַנְוֵי הָאָרֶץ' דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁהוּא עָנָו וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ, רַק עַל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הוּא יָכוֹל לְבַקֵּשׁ אֶת ה', וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יִרְיָדָה הוּא יָכוֹל לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל, רַק עַל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, אֲזַי גַּם כְּשֶׁנּוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא מַתְחִיל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה עָלָיְתוֹ וְתִקּוּנוֹ כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי הָעֲנָוָה וְהַבִּטּוּל, כִּי אֲזַי כְּשֶׁמִּתְבַּטֵּל כְּבוֹד עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁעַל יָדָהּ נִסְתָּר וְנֶעְלָם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר וּכְשֶׁמְּבַטֵּל זֹאת וַאֲזַי הוּא מְבַקֵּשׁ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁיֵּשׁ כָּבוֹד אַחֵר, חַס וְשָׁלוֹם, חוֹשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, אֲזַי נִסְתָּר וְנֶעְלָם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה. עַד שֶׁאֵין יְכוֹלִין אֲפִלּוּ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין יוֹדְעִין כְּלָל מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי נִסְתָּר וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת כָּבוֹד אַחֵר, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמְּבַטְּלִין כָּל מִינֵי כָּבוֹד אַחֵר וְאֵין מַשִּׂגִיחִין עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל, רַק רוֹצִין בִּכְבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, אֲזַי אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת שֶׁנָּפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בִּכְבוֹד אַחֵר רַק בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד,

אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה עֲלִיָּתוֹ וְתִקּוּנוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דִּקְדֵּק רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּתִתְחַלָּתוֹ; שֶׁצָּרִיךְ שֶׁלֹּא יָחוּשׁ עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל, רַק עַל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ וְאָז אֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יְרִידָה הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי דַּיְקָא כְּשֶׁאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל, אָז דַּיְקָא יָכוֹל לִזְכּוֹת לִבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי הָעֲלִיָּה הִיא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּטוּל, שֶׁיְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וְלֹא יָחוּשׁ עַל כְּבוֹדוֹ כְּלָל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר, 'בְּטוּל' דַּיְקָא, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהָאִסּוּר בָּא בְּתוֹךְ סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא הַהֶתֵּר, אָזַי יוּכַל לְהִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּטוּל, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֵין הָאִסּוּר נִכָּר כְּלָל, כִּי כְּשֶׁאֵין הָאִסּוּר נִכָּר כְּלָל בְּתוֹךְ הַהֶתֵּר, שֶׁהוּא סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, אָזַי גַּם הָאִסּוּר יָכוֹל לְהִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּטוּל כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּטוּל גַּם הָאִסּוּר, שֶׁהוּא הַקְלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, יְכוֹלָה לְהִתְהַפֵּךְ וְלַעֲלוֹת הַטּוֹב מִמֶּנָּהּ וְלִכְלֵל בַּקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים, שִׁשִּׁים זֶה בְּחִינַת שִׁלְמוּת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁלְמוּת הַכְּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. וְעִקַּר שִׁלְמוּת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה הוּא שֶׁנִּכְלָל הַכָּבוֹד וְעוֹלֶה וּמִקַּבֵּל מִבְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא מַאֲמָר הָעֶלְיוֹן, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל חֶלְקֵי הַכָּבוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשָּׁה זְמַנִּין עֶשֶׂר, הַיְנוּ שִׁית זְמַנִּין טוֹב וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, הַיְנוּ כִּי כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא לִכְבוֹדוֹ הִיא בְּחִינַת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שִׁשָּׁה פְּעָמִים טוֹב, שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת. וּכְשֶׁנִּכְלָל כָּל הַטּוֹב שֶׁל הַבְּרִיאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה פְּעָמִים טוֹב כַּנַּ"ל וְנִכְלָלִין בִּבְחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, זֶה בְּחִינַת שִׁשִּׁים, כִּי שִׁשָּׁה זְמַנִּין עֶשֶׂר הוּא שִׁשִּׁים וְאָז הוּא שְׁלֵמוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, הַיְנוּ שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁכָּל טוֹב וְכָל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִכְלָלִין יַחַד, אָזַי הֵם יוֹנְקִים וּמְקַבְּלִים מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא הַמַּאֲמָר הָעֶלְיוֹן מֵעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת. וְעַל-יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים וּמְקַבְּלִים מִשָּׁם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהֵם מְקַבְּלִים מִשָּׁם כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר מַלְכוּת וְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, אָזַי נִכְנָע וְנוֹפֵל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹנְקִים כָּל הַמַּאֲמָרוֹת מִבְּחִינַת אַיֵּה, אָזַי נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי הֵם מְגַלִּים הַהַסְתָּרָה וְהַהַעֲלָמָה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁלֵּית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן יוֹדְעִין שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל. וַאֲזַי נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיִּנִּיקָתָם הוּא רַק מֵהַהַסְתָּרָה וְהַהַעֲלָמָה שֶׁל הַמַּאֲמָר הַסָּתוּם כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁיו נִתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי שֶׁהַמַּאֲמָרוֹת דִּקְדֻשָּׁה יוֹנְקִים וּמְקַבְּלִים מֵהַמַּאֲמָר הַסָּתוּם, כִּי הֵם כְּשֶׁיּוֹנְקִים מִשָּׁם, הֵם מְגַלִּין כְּבוֹדוֹ

יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר מַלְכוּת וְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, נִכְנָע וְנוֹפֵל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שִׁשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַמַּאֲמָרוֹת עַד הַמַּאֲמָר הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל, עַל יָדוֹ נִתְבַּטֵּל הָאסוּר, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁיּוֹנֶקֶת הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת אַיֵּה מַאֲמָר סָתוּם, אֲזַי נִכְנָע הַקְּלִפָּה וַאֲזַי גַּם הָאסוּר נִכְלָל בִּבְחִינַת בְּטוּל. כִּי אֲזַי גַּם הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנָּפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ בְּעֹמֶק הַקְּלִפּוֹת בָּאסוּרִים אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲלוֹת מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן הֵם אֲסוּרִים בַּאֲכִילָה, אֲבָל עַל-יְדֵי שִׁשִּׁים שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבֶּלֶת הַקְּדֻשָּׁה מִמַּאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל, אֲזַי נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא וַאֲזַי הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים בְּמָקוֹם שֶׁהֵם, הֵם יְכוֹלִין לְהִתְעוֹרֵר וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָהֶם עֲלִיָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין דַּוְקָא שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִכָּר הָאסוּר שֶׁאָז הוּא בְּבְחִינַת בְּטוּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד אֲפִלּוּ בְּאֶלֶף לָא בָּטֵל, כִּי כְּשֶׁחֲתִיכַת הָאסוּר רְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד, זֶה בְּחִינַת כְּבוֹד שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה זָרָה. וְעַל-כֵּן אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְבַּטֵּל, כִּי עִקַּר הַבִּטּוּל הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְבַּטֵּל כְּבוֹד הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ כְּבוֹד אַחֵר, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִסְתָּר וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה הַמַּאֲמָר הָעֶלְיוֹן, עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל, אֲפִלּוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין כְּבוֹד אַחֵר וְאָז יְכוֹלִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ג

וְהַכְּלָל, שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַבְּרִיאָה, כְּלַל כָּל הַטּוֹב וְכָל הַקְּדֻשָּׁה וְכָל הַיְדִיעָה מֵה' יִתְבָּרַךְ, הַכֹּל נִמְשָׁךְ דַּיְקָא מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִין כָּל הַמַּאֲמָרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַכֹּל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָז כְּשֶׁהָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים יוֹנְקִים מֵהַמַּאֲמָר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. אָז נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּתַכְלִית הַהַכְנָעָה וְאָז אֲפִלּוּ כְּשֶׁנָּפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה, אַיֵּה הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כְּבוֹד שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁעִקַּר הוּא כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, רַק שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים עַל-כֵּן הוּא מְחַפֵּשׂ אַיֵּה הָעֲצָה וְהַתַּחְבּוּלָה לְזָכוֹת לָגֶדֶל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב לֵה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר עֲלִיָּתוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא יְנִיקָתָם מֵהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ שֶׁמֵּעֵצֶם הַסְתָּרַת הַמַּאֲמָר סָתוּם הֵם רוֹצִים לִנְקֹ מִשָּׁם, לְהַסְתִּיר לְגַמְרֵי כְּבוֹד אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁלֹּא יִרְצוּ אֲפִלּוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר כְּבוֹד אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה

וְהַחְפּוּשׂ אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, זֹאת הַבְּחִינָה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם בְּכֹחַ הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים הַמְבַטְּלִים כְּבוֹד עַצְמָם וְעוֹסְקִים כָּל יְמֵיהֶם בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה'; לְגַדֵּל וּלְרוֹמֵם כְּבוֹד ה' הַמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים. וְהֵם יוֹדְעִים שֶׁהַמַּאֲמָר סָתוּם, שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַתַּאֲווֹת וְהַכְּפִירוֹת מִגֹּדֶל הָעֲלָמַת הָאוֹר וְהִסְתָּרָתוֹ כַּנַּ"ל, מִשָּׁם דַּיְקָא הוּא יְנִיקַת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַיְדִיעוֹת מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר שָׁרְשָׁם הוּא בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא הַמַּאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל. וְעַל-כֵּן הֵם יְכוֹלִים לְהָאִיר אֲפִלּוּ בְּהַנּוֹפְלִים לְמָקוֹם שֶׁנִּפְלוּ שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֹמֶק נְפִילָתָם יְכוֹלִים לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחְפּוּשׂ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת יוֹנְקִים מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם, וְאָז כְּשֶׁזֶּה קָם, זֶה נוֹפֵל, כִּי אָז לֹא דַּי שֶׁאֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא יְנִיקָה מִשָּׁם, מֵאַחַר שֶׁהַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים יוֹנְקִים מִשָּׁם אַף גַּם הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִתְבַּטֶּלֶת לְגַמְרֵי, שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל לְשָׁם מִכְּבָר, מְאִירִין עָלָיו הָאָרָה מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם דַּיְקָא, שֶׁמִּשָּׁם הָיָה יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עָלָיו וְהִפִּילוּ אוֹתוֹ לְמַה שֶּׁנָּפַל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַכְשָׁיו מְאִירִין עָלָיו מִשָּׁם דַּיְקָא מִבְּחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם שֶׁיִּתְעוֹרֵר לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ עַל כָּל פָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא רָחוֹק עֲדַיִן מְאֹד מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מַה שֶּׁרָחוֹק יוֹתֵר מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּוַדַּאי, רַק שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ מְאֹד עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹנְקִים בְּקְדֻשָּׁה מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם וְעוֹלִים לְשָׁם בְּקְדֻשָּׁה בְּכֹחַ צְדָקָתָם הַנִּפְלָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל הָאָרָה מִשָּׁם, לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ עַל כָּל פָּנִים. וְאָז עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחְפּוּשׂ זוֹכֶה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְחוֹזֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְהֶבֶן הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוּ לְמַעֲשֶׂה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה הֶאֱרַכְתִּי קְצָת וְכָפַלְתִּי הַדְּבָרִים. וְעִקַּר הַכַּוָּנָה לְקַיְּמָם כִּפְשׁוּטוֹ לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל, רַק עַל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל וְהוּא רָחוֹק מְאֹד מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ לְעוֹלָם מִלְּבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ עַל כָּל פָּנִים בְּכָל עֵת לְהִתְגַּעְגֵּעַ וְלִכְסֹף וּלְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁאֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם אֵיךְ זוֹכִין לַחֲזֹר לְהִתְקָרֵב לִכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מִמְּקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ. וְעַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחְפּוּשׂ הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּסֵפֶר הָא"ב הֶחָדָשׁ וּמוּבָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן כט), כְּשֶׁאֵרַע שְׁאֵלָה עַל-יְדֵי תַּעֲרֹבֶת אִסּוּר בְּהֶתֵּר וְאֵין בַּהֶתֵּר לְבַטֵּל אֶת הָאִסּוּר זֶה סִימָן שֶׁפָּגַם בַּיִּחוּד שֶׁל מַעְלָה, כִּי כָּל הַיִּחוּדִים הֵם בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר וְכוּ' בְּחִינַת אֱלֹקִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה, הַיְנוּ יִחוּדִים וְזִוּוּגִים, אֲזַי מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת; שֶׁנַּעֲשֶׂה הָאִסּוּר כָּשֵׁר בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר וְכוּ':

וְהַדָּבָר מוּבָן קְצָת, כִּי עִקַּר הַיִּחוּד הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר, כִּי זֶה עִקַּר הַיִּחוּד וּבְלֹא זֶה אֵין שַׁיָּךְ יִחוּד כְּלָל, כִּי עִקַּר הַיִּחוּד הוּא לְיַחֵד אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבֶאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וּכְמוֹ שֶׁקֶּדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה הוּא יִתְבָּרַךְ יָחִיד, כְּמוֹ כֵן אַחַר הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי" וְאֵיךְ שַׁיָּךְ יִחוּד אֶצְלוֹ, כִּי עִקַּר הַיִּחוּד כְּשֶׁמְּחַבְּרִים וּמְיַחֲדִים שְׁנֵי דְּבָרִים זֶה עִם זֶה, אֲבָל בְּאֶחָד לְבַד אֵין שַׁיָּךְ יִחוּד. וּבֶאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא בְּתַכְלִית הַיִּחוּד עִם אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיַּפְסִיק בֵּינוֹ וּבֵין הַבְּרִיאָה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְאִם כֵּן אֵין שַׁיָּךְ יִחוּד כַּנַּ"ל, אַךְ עִקַּר הַיִּחוּד מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְיַחֵד יִחוּדִים, הוּא רַק מֵחֲמַת הָאִסּוּר שֶׁהוּא הַקְלִפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָסָךְ הַמַּבְדִּיל, שֶׁחוֹצֵץ וּמַפְסִיק, כִּבְיָכוֹל, בֵּין הַבְּרִיאָה וּבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם וְכוּ', כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַבְּרִיאָה הֶכְרַח, כִּבְיָכוֹל, לְצַמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ וְכוּ'. וּמִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא תִּקֶּף הַכְּשֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַבְּרִיאָה הֶכְרַח, כִּבְיָכוֹל, לְצַמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ וְכוּ'. וּמִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא תִּקֶּף הַדִּין, מִשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וּבֶאֱמֶת זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם וּבְלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, כִּי אִם לֹא כֵּן הָיָה הַכֹּל אֶחָד וְהַכֹּל אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לַבְּרִיאָה, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הָעֵץ חַיִּים. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל וּלְהַמְתִּיק אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא הָאִסּוּר וְהַקְלִפָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי מֵחֲמַת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִתְרַחֲקָה הַבְּרִיאָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן שַׁיָּךְ יִחוּד, דְּהַיְנוּ לְבַטֵּל אֲחִיזָתָם כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל מִדַּת הַדִּין בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, שֶׁזֶּה עִקַּר הַיִּחוּד, כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁעוֹשִׂין אֵיזֶה יִחוּד לְמַעְלָה, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר, דְּהַיְנוּ הַקְלִפָּה, כִּי בְּלִי זֶה אֵין שַׁיָּךְ יִחוּד כְּלָל כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַיִּחוּד הוּא, כִּבְיָכוֹל, כְּשֶׁמְּיַחֲדִין שְׁנֵי דְּבָרִים הַפְּכִיִּים, כְּמוֹ מִדַּת הָרַחֲמִים וּמִדַּת הַדִּין. וּבֶאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ גַּם מִדַּת הָרַחֲמִים וּמִדַּת הַדִּין הֵם שְׁנֵיהֶם אֶחָד פָּשׁוּט, וְאֵין שׁוּם שִׁנּוּי וּפֵרוּד בֵּינֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּהְיֶה שַׁיָּךְ יִחוּד אֶצְלָם, וְעִקַּר הַשִּׁנּוּי וְהַפֵּרוּד בֵּינֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק מֵחֲמַת אֲחִיזַת הָאִסּוּר, שֶׁהוּא הַקְלִפָּה, שֶׁנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת מִדַּת הַדִּין, וְרַק מֵחֲמַת זֶה שַׁיָּךְ יִחוּד, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיק מִדַּת הַדִּין בְּרַחֲמִים עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי הָאִסּוּר הַנֶּאֱחָז מִמֶּנּוּ. וְאָז מִתְיַחֵד מִדַּת

הַדִּין בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַיִּחוּד הוּא רַק בְּטוּל הָאִסּוּר שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה, כִּי בְּלִי זֶה אֵין שַׁיָּךְ יִחוּד כְּלָל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים, כִּי שִׁשִּׁים זֶה בְּחִינַת יִחוּד, בִּבְחִינַת הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ וְכוּ'. מִטָּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמֹה זֶה בְּחִינַת יִחוּד שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה כְּשֵׁשׁ בְּחִינַת שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שִׁשִּׁים נַעֲשֶׂה בְּחִינַת יִחוּד וּכְשֵׁשׁ יִחוּד, אֲזַי הוּא בְּטוּל הָאִסּוּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָאִסּוּר בָּטֵל בְּשִׁשִּׁים דַּיְקָא, כִּי שִׁשִּׁים הוּא בְּחִינַת יִחוּד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּטֵל הָאִסּוּר כַּנַּ"ל, כִּי שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים הֵם מְרַמְּזִין עַל שִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְעִקַּר הַיִּחוּד נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שִׁשִּׁים רִבּוֹא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה. וְעַל-כֵּן לֹא קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁהָיוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא, כִּי קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי יִחוּדָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁאָז הוּא שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה כַּמּוּבָא. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּינוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר אַשְׁרֵי הָעָם הַשְּׁגָחָה (סִימָן יג), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן לֹא קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁבָּא יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בַּהֶתֵּר, כִּי יִתְרוֹ שֶׁהָיָה תְּחִלָּה בְּסִטְרָא דְּמָסָאֲבָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אִסּוּר, וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלְלוּ יִשְׂרָאֵל אָז עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא וְזָכוּ אָז לְתַכְלִית הַיִּחוּד, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הָאִסּוּר לְהֶתֵּר, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּצָא יִתְרוֹ מִסִּטְרָא דְּמָסָאֲבָא מִבְּחִינַת אִסּוּר וְנִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְנִכְנַס לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. וְאָז דַּיְקָא קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה אַחַר שֶׁנִּתְגַּיֵּר יִתְרוֹ, כִּי אָז דַּיְקָא זָכוּ לְתַכְלִית הַיִּחוּד, כִּי זֶה עִקַּר הַיִּחוּד כְּשֶׁהָאִסּוּר נִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶׁנִּתְגַּיֵּר יִתְרוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד כַּנַּ"ל וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד הוּא, כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל הָאִסּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶׁנִּתְגַּיֵּר יִתְרוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן רָצָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לְקָרֵב אֶת הָעֵרֶב רַב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם", כִּי מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם אַ שִׁשִּׁים רִבּוֹא כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה'. וְזוֹכִין אָז לְתַכְלִית הַיִּחוּד, עַל-כֵּן אָמַר שֶׁיּוּכַל לְקָרֵב כָּל הָעֵרֶב רַב, 'עֵרֶב' דַּיְקָא. בְּחִינַת תַּעֲרֹבֶת אִסּוּר בְּהֶתֵּר, כִּי הָאִסּוּר נִתְבַּטֵּל בַּהֶתֵּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁשִּׁים שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד, דְּהַיְנוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִסְכִּים עִמּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָיָה תַּעֲרֹבֶת הָאִסּוּר רַב מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם". עַל-כֵּן לֹא הָיָה כֹּחַ בַּהֶתֵּר, דְּהַיְנוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל, לְבַטֵּל אֶת תַּעֲרוֹבוֹת הָאִסּוּר שֶׁהָיוּ הַרְבֵּה מְאֹד בְּחִינַת עֵרֶב רַב. וְאַדְרַבָּא, הֵם הוֹרִידוּ אוֹתָם מִקְּדֻשָּׁתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ וְכוּ'". וּמֵחֲמַת זֶה נִתְגַּלְגְּלוּ כָּל הַגָּלֻיּוֹת. וּבִפְרַט הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שְׁיִשְׂרָאֵל הֵם בְּגָלוּת אֶרֶץ כֻּזָּה וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עִמָּהֶם, כִּי אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, כַּמּוּבָא. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל

לְתַקֵּן פְּגָם הַנַּ"ל שֶׁל הָעֵרֶב רַב, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל מִתְרַבִּין, מִתְקָרֶבֶת הַגְּאֻלָּה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּהּ", כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ בְּיוֹתֵר לְבַטֵּל הָאסּוּר עַל-יְדֵי רִבּוּי הַהֶתֵּר עַל הָאסּוּר, כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל, נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל הַיִּחוּדִים שֶׁל מַעְלָה יוֹתֵר וְנִתְבַּטֵּל הָאסּוּר בְּיוֹתֵר. עַד שֶׁיִּתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְבַטֵּל כָּל תַּעֲרֹבֶת הָעֵרֶב רַב, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם רַבִּים, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִשְׂרָאֵל יִתְרַבּוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְבַטְּלָם. וְאָז יִתְבַּטְּלוּ הָעֵרֶב רַב לְגַמְרֵי וְיִתְהַפְּכוּ לְהֶתֵּר בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ. וְאָז יָבוֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ:

חלק ג

וְזֶהוּ "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם וְכוּ'. וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו וְכוּ'". הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁיִּהְיֶה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם וְכוּ', אָז דַּיְקָא בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְעָרֵב וְנִתְאַחֵד בָּהֶם אֲחִיזַת אסּוּר, דְּהַיְנוּ הַסִּטְרָא אֶחֱרָא בְּחִינַת אֲחִיזַת וְתַעֲרֹבֶת הָעֵרֶב רַב, אֲשֶׁר רַק עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַד שֶׁנֶּאֱמַר לָהֶם, "לֹא עַמִּי אַתֶּם". וְשָׁם דַּיְקָא בִּמְקוֹם אֲשֶׁר נֶאֱמַר לָהֶם, "לֹא עַמִּי", יֵאָמֵר לָהֶם עַתָּה, "בְּנֵי אֵל חָי". כִּי עַכְשָׁיו עַל-יְדֵי רִבּוּי יִשְׂרָאֵל, נִתְבַּטֵּל הָאסּוּר עַד שֶׁהָאסּוּר עַצְמוֹ נִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר וְנִכְנָס אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ. וְדַיְקָא בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם 'לֹא עַמִּי', יֵאָמֵר לָהֶם 'בְּנֵי אֵל חָי', כִּי הָאסּוּר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר וְלִקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁהָיָה בָּהֶם חֶלְבְּנָה, כִּי קְטֹרֶת הִיא עִקַּר הַיִּחוּד, כִּי סִלּוּקָא דְּקְטֹרֶת עַד אֵין סוֹף. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא קְטֹרֶת, עַל שֵׁם הַיִּחוּד וְהַקִּשּׁוּר, כִּי קְטֹרֶת לְשׁוֹן קֶשֶׁר, שֶׁמְּיַחֵד וּמְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁרְשָׁן, שֶׁזֶּה עִקַּר הַיִּחוּד, לְיַחֵד וּלְקַשֵּׁר אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה חֶלְבְּנָה בְּהַקְּטֹרֶת, זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאסּוּר, כִּי חֶלְבְּנָה רֵיחָהּ רַע, שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַקְטִיר קְטֹרֶת שֶׁהוּא עִקַּר הַיִּחוּד. כִּי אִם כְּשֶׁמַּעֲרִבִין בָּהֶם חֶלְבְּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָאסּוּר, כִּי עִקַּר הַיִּחוּד עַל-יְדֵי בְּטוּל הָאסּוּר בַּהֶתֵּר כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲרֹבֶת חֶלְבְּנָה בַּקְּטֹרֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה, כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֵין בָּהּ מִתְפַּלֵּת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אֵינָהּ תְּפִלָּה. כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה מְיַחֲדִין יִחוּדִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בַּהֶכְרַחַ שֶׁיִּתְעָרֵב בָּהּ תְּפִלַּת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָאסּוּר, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַיִּחוּד הוּא שֶׁנִּכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנִּכְלָלִין בְּשַׁבָּת, כִּי שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי בָּהֶם בָּרָא ה' אֶת כָּל הַבְּרִיאָה וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי עוֹלָם הַבָּא קֶדֶם לָעוֹלָם, וְעִקַּר אֲחִיזַת הָאִסּוּר הוּא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, כִּי שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּחִינַת אָסוּר וּמֻתָּר, כָּשֵׁר וְפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר כְּיָדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הָאִסּוּר הוּא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁכְּלוּלִים מֵאִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַיִּחוּד בְּשַׁבָּת הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְבָרֵר שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, לְבַטֵּל מֵהֶם אֲחִיזַת הָאִסּוּר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בַּקְדֻשָּׁה, וְאָז נִכְלָלִין שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת וְאָז נַעֲשֶׂה שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד וְאָז נִתְהַפֵּךְ הָאִסּוּר לְהֶתֵּר, כִּי כָּל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיָה נֶאֱחָז בָּהֶם הָאִסּוּר כַּנַּ"ל, נִתְהַפְּכִין עַכְשָׁיו אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִכְלָלִין בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא תַּכְלִית הַיִּחוּד. נִמְצָא, שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הָאִסּוּר לְהֶתֵּר. וְזֶה שַׁבָּת דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, שֶׁצְּרִיכִין דַּיְקָא לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ. נִמְצָא, שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵחֹל קֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר שֶׁמֵּחֹל, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הָאִסּוּר נַעֲשֶׂה שַׁבַּת קֹדֶשׁ. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁין עַצְמָן בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, הַחֹל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין הַשִּׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל בְּשִׁבַּת קֹדֶשׁ בִּבְחִינַת מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת, יֹאכַל בְּשַׁבָּת. וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יו"ד, בְּחִינַת עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וְאָז נִכְלָלִין שִׁשֶּׁת הַיָּמִים כָּל אֶחָד מִיו"ד. וְיו"ד פְּעָמִים וָי"ו הוּא שִׁשִּׁים וְאָז נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד בְּשַׁבָּת, שֶׁעִקַּר הַיִּחוּד עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁשִּׁים כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שִׁשֶּׁת יָמִים שֶׁכְּלוּלִים מִשִּׁשִּׁים כַּנַּ"ל, שֶׁנִּכְלָלִין בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא תַּכְלִית הַיִּחוּד. וְאָז הוּא בְּטוּל הָאִסּוּר שֶׁנִּתְאַחֵז בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁכְּלוּלִים מֵאִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל שֶׁמְּקַשְּׁרִין עִם הָאַרְבַּע מִינִים, כִּי עַרְבֵי נַחַל מְרַמְּזִין עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לָהֶם לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ, וְאָז עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַיִּחוּדִים שֶׁעוֹשִׂין בְּסֻכּוֹת, עַל-יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם יִחוּדָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ כַּיָּדוּעַ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר שֶׁזֶּה עִקַּר הַיִּחוּד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעַרְבֵי נַחַל, שֶׁהֵם בְּחִינַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נִתְקַשְּׁרִין וְנִכְלָלִים גַּם כֵּן בַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים 'עַרְבֵי' לְשׁוֹן תַּעֲרֹבֶת, כִּי עִקַּר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְהִתְקַשֵּׁר וּלְהִתְעָרֵב בַּקְּדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה הַקְּדֻשָּׁה מִתְרַבָּה עֲלֵיהֶן, עַד שֶׁהֵם נִתְבַּטְּלִין גַּם כֵּן אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַיִּחוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר

וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי תְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר, בְּחִינַת זְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה עִקַּר הַיִּחוּד כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת תָּשׁוּב ה. שֶׁהַה מִתְחַבֶּרֶת בְּשֶׁלֹּשׁ אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַיִּחוּד. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר בְּחִינַת זְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת. וְאָז זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְיַחֵד יִחוּדִים גְּדוֹלִים בְּאַרְבָּעָה מִינִים וּמְקַשְּׁרִים עִמָּהֶם עַרְבֵי נַחַל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל הָאִסּוּר דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, שֶׁאָז לוֹקְחִין עַרְבֵי נַחַל לְבַדָּם, כִּי כָּל שִׁשָּׁה יָמִים הָיוּ מְקַשְּׁרִין הָעֲרָבוֹת עִם הָאַרְבָּעָה מִינִים, וְהָיוּ מְנַעְנְעִים בָּהֶם בְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר כַּנַּ"ל, בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים, דְּהַיְנוּ בְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מִיּוּ"ד. וְעַל-כֵּן נִקְרָא סֻכּוֹת "חַג הָאֲסִיף", שֶׁאוֹסֵף כָּל מִינֵי מַאֲכָל, זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹסֵף כָּל מִינֵי מַאֲכָל, כִּי הָאִסּוּר נִתְבַּטֵּל בְּשִׁשִּׁים וְנִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּסֻכּוֹת מַקְרִיבִין שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם קִיּוּם כָּל זְמַן שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לָהֶם לִהְיוֹת אֲצִלָּם בַּגָּלוּת כְּדֵי לְבָרֵר מֵהֶם הַנִּיצוֹצוֹת וְהַטּוֹב שֶׁנִּתְעָרֵב בָּהֶם. וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מוֹצִיאִין וְתוֹלְשִׁין גַּם מֵהָרַע שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְטוֹב, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן יז), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין הָאֻמּוֹת אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּתְוַסְּפוּ עֲלֵיהֶם גֵּרִים. וְזֶה הָרַע שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְטוֹב, דְּהַיְנוּ הַגֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה בְּסֻכּוֹת עַל-יְדֵי הַשִּׁבְעִים פָּרִים שֶׁמַּקְרִיבִין בְּשִׁבְילָם. נִמְצָא, שֶׁבְּסֻכּוֹת הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר וְאָז הָאִסּוּר נִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר, וְעַל-כֵּן בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא אָז לוֹקְחִין עַרְבֵי נַחַל לְבַדָּם, לְהוֹרוֹת גֹּדֶל כֹּחָם שֶׁהָאִסּוּר נִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר. עַד שֶׁעַכְשָׁיו אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת תִּקּוּנִים וְיִחוּדִים לְמַעְלָה עִם עַרְבֵי נַחַל לְבַדָּם, כִּי נִתְהַפְּכוּ בְּחִינַת הָעַרְבֵי נַחַל, בְּחִינַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל לְקֻדָּשָׁה גְּמוּרָה, עַד שֶׁמֵּהֶם לְבַדָּם דַּיְקָא נַעֲשֶׂה יִחוּד גָּדוֹל לְמַעְלָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָעַרְבֵי נַחַל לְבַדָּם, שֶׁלּוֹקְחִין וְחוֹבְטִין בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא. וְזֶהוּ תַּכְלִית הַיִּחוּד בִּשְׁלֵמוּת, כְּשֶׁהָאִסּוּר נִתְהַפֵּךְ לְהֶתֵּר גָּמוּר וְלִקֻּדָּשָׁה גְּמוּרָה. וְעַל-כֵּן בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת אָז הוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד, כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת עָרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים, שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין עַל אֲחִיזַת הָרַע שֶׁיֵּשׁ בָּנוּ שֶׁיְּעָרֵב אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עִם רֹב טוֹב, עַד שֶׁהָרַע יִתְהַפֵּךְ לְטוֹב, וְאָז לֹא יִהְיֶה שׁוּם כֹּחַ לְהַסְטְרָא אָחֳרָא לַעֲשֹׂק אוֹתָנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ עָרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב וְכוּ':

פרק ד

חלק א

תַּעֲרוֹבוֹת הֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר בְּחָלָב הֲלָכָה ד, אוֹת כב:

פרק ה

חלק א

בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים מְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה 'הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ' סִימָן נט לִקּוּטֵי חֵלֶק א, עַיֵּן שָׁם:
וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאִסּוּרִים שֶׁאֵין מִתְבַּטְּלִין אֲפִלּוּ בְּשִׁשִּׁים, דְּהַיְנוּ כָּל הַדְּבָרִים הַחֲשׁוּבִים בְּרִיָּה וַחֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד וְדָבָר חָשׁוּב וְדָבָר שֶׁבְּמִנְיָן וְכוּ'. וְכֵן הָאִסּוּרִים הַחֲמוּרִים, כְּגוֹן עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְחָמֵץ בְּפֶסַח, שֶׁאִסּוּרָן בְּכָל שֶׁהוּא וְאֵין מִתְבַּטְּלִין בְּשִׁשִּׁים. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל; שֶׁיֵּשׁ רְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָן וְכוּ', כִּי אֵין אִשׁ הַמִּשְׁפָּט מוֹעִיל לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁלָּהֶם בִּבְחִינַת יְחִילוּ דְרָכָיו בְּכָל עֵת, מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ וְכוּ', כִּי בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ דִּלְגוֹ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי הָאֵשׁ הַזֶּה נִתְבַּטֵּל הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל יֵשׁ אִסּוּרִים חֲמוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת הָרְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָן כִּי אֵין אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט יְכוֹל לְהַכְנִיעָם, אַדְרַבָּא, הֵם יְכוֹלִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְהוֹרִיד אֶת הַמְקֻרְבָן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הָאִסּוּרִים אֵין מִתְבַּטְּלִין בְּשִׁשִּׁים וְאוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהֵן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל הָאִסּוּר וְהָרַע שֶׁלָּהֶן עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֵשׁ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשִּׁים וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַדְּבָרִים הַחֲשׁוּבִים שֶׁאֵין מִתְבַּטְּלִין, כִּי הָאִסּוּרִים הַחֲשׁוּבִים זֶה בְּחִינַת הָרְשָׁעִים גְּדוֹלִים וַחֲשׁוּבִים בְּמַעֲלָה, שֶׁהֵם הַנְּגִידִים וְהָעֲשִׁירִים הַגְּדוֹלִים שֶׁעַתָּה, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, כָּל הַכָּבוֹד וְהַחֲשִׁיבוּת אֲצָלָם וְהֵם מַצְלִיחִים מְאֹד וְהַשָּׂעָה מְשַׂחֶקֶת לָהֶם, אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִקְרָא הַנַּ"ל, "יְחִילוּ דְרָכָיו בְּכָל עֵת, מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ". שֶׁמַּצְלִיחִים כָּל כָּךְ וְהֵם חֲשׁוּבִים וּגְדוֹלִים בָּזֶה הָעוֹלָם כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֵין הַמִּשְׁפָּט יָכוֹל לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁלָּהֶם, עַל-כֵּן אֵין מִתְבַּטְּלִים בְּשִׁשִּׁים, כִּי הָאֵשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשִּׁים, בְּחִינַת עִגּוּלָא וְכוּ' הַנַּ"ל אֵין יָכוֹל לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁלָּהֶם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְקָרְבָן, כִּי הֵם מוֹרִידִים אֶת הַמְקֻרְבָן מִמַּדְרֵגָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁאֵלּוּ הָאִסּוּרִים אֵין מִתְבַּטְּלִין בְּשִׁשִּׁים, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִין עַל-יְדֵי אֵשׁ הַנַּ"ל, אַף גַּם הֵם אוֹסְרִין אֶת הַהֶתֵּר בְּכָל שֶׁהֵן, שֶׁהֵם אוֹסְרִין וּמוֹרִידִין, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַהֶתֵּר מִמַּדְרֵגָתוֹ, זֶה בְּחִינַת, שֶׁהֵם יְכוֹלִין לְהוֹרִיד, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַמְקֻרְבָן מִמַּדְרֵגָתוֹ וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן אָסוּר לְקָרְבָן וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אֵין מְבַטְּלִין אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה כִּי אִם כְּשֶׁנִּפַּל מֵעַצְמוֹ לְתוֹךְ הַהֶתֵּר, הַיְנוּ שֶׁגַּם הָרְשָׁעִים שֶׁמֶּתֶר לְקָרְבָן שֶׁהֵם בְּחִינַת אִסּוּרִים הַמִּתְבַּטְּלִים. אִסּוּר לְבַטְּלָם לְכַתְּחִלָּה, שֶׁאָסוּר לֵילֵךְ בַּזְּרוֹעַ לִקַּח אוֹתָם בְּעַל כָּרְחָם וּלְהַכְנִיעָם וּלְבַטְּלָם בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר, "הִשָּׁבַעְתִּי וְכוּ' אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ". כִּי בַּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא. וְכִמּוּבָן בְּשִׁבְחֵי הָאֲר"י ז"ל בְּעִנְיַן הַסִּפּוּר אֵיךְ שֶׁקֵּרֵב אֶת תַּלְמִידָיו, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת אֵין מְבַטְּלִין אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה, שֶׁאָסוּר לְקַח אֶת הָאִסּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרְחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ, לְקָרְבוֹ וּלְבַטְּלוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ, רַק אִם יִפֹּל מֵעַצְמוֹ לְתוֹךְ הַהֶתֵּר אָז מְבַטְּלִין אוֹתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲצֶל דָּוִד, וּבְבוֹאוֹ לְצִקְלָג נָפְלוּ עָלָיו מִמְּנַשֶּׁה, דְּהַיְנוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ אֵלָיו וְנִתְקָרְבוּ אֶצְלוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִנְיַן זֶה לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא דָּבָר קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן בַּהֶכְרֵחַ לַעֲסֹק בָּזֶה, כִּי הוּא חִיּוּב עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲסֹק בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ', שֶׁכָּל אָדָם מֻחְיָב לַעֲסֹק בָּזֶה, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת יְשׁוּב הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מְיֻשָּׁב מִבְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם בְּנֵי דֵּעָה אֱמִתִּית לָדַעַת אֶת ה' וּלְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹוֹנוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל מִי הוּא זֶה שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה, וְאֶת מִי לְקָרֵב וְאֶת מִי שֶׁלֹּא לְקָרֵב?! עַל-כֵּן אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הָאַזְהָרָה שֶׁהִזְהִירָנוּ אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים וְהַדְּרָכִים וְהָעֲצוֹת הַנֶּאֱמָרִים בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה קָשֶׁה לָבוֹא אֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל תּוֹרָה עֵצוֹת גְּדוֹלוֹת וַעֲמֻקוֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם הָעֵצָה בְּעַצְמָהּ קָשֶׁה לְקַיֵּם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ לְזַכּוֹת לֵילֵךְ וּלְקַיֵּם כָּל הַדְּרָכִים וְהָעֵצוֹת שֶׁבְּכָל תּוֹרָה, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן זֶה שֶׁל הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת מֻחְיָב לַעֲסֹק בָּזֶה כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ וְכַנַּ"ל, אֲבָל הָעִנְיָן קָשֶׁה מְאֹד, כִּי צְרִיכִין לָזֶה אֵשׁ הַמַּשְׁפֵּט לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבְּהַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ הָרַע שֶׁלָּהֶם וּמִי יוֹדֵעַ אִם יֵשׁ כֹּחַ בְּאֵשׁ מִשְׁפָּטוֹ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁלָּהֶם?! וְגַם אוּלַי הֵם מֵהָרְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָן, כִּי אֵין הַמִּשְׁפָּט מוֹעִיל לָהֶם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה וּלְבַקֵּשׁ עַל זֶה מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתֵּן לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, לְבַטֵּל הָרַע שֶׁלָּהֶם. וְגַם שֶׁיֵּדַע אֶת מִי לְקָרֵב וְאֶת מִי לְרַחֵק וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר דָּוִד, "תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְּפִלָּה", הַיְנוּ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָם בְּאַהֲבָה, אֱמִתִּית וְנִצְחִית, כִּי אֲנִי מְשַׁתְּדֵל בְּכָל כֹּחִי לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְהֵם לֹא דַּי שֶׁאֵינָם חָפְצִים בִּבְרָכָה וְטוֹבָה לְהִתְקָרֵב לְחַיֵּיהֶם הָאֲמִתִּיִּים, אַף גַּם תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וְעוֹמְדִים עָלַי לְבַלְּעֵנִי חִנָּם, חַס

וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִקֹּדֶם, "כִּי פִי רָשָׁע וּפִי מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ וְכוּ' וַיִּלָּחֲמוּנִי חִנָּם". וְעַל זֶה צוֹעֵק דָּוִד תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וְכַנַּ"ל וַאֲנִי תְּפִלָּה, כִּי אֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת נֶגֶד זֶה, רַק וַאֲנִי תְּפִלָּה אֲנִי תָּמִיד אֶעֱמֹד עַל מִשְׁמַרְתִּי לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּלַמְּדֵנִי וְיוֹרֵנִי אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּאֹפֶן שֶׁאֶנָּצֵל מֵהֶם וְאֶזְכֶּה לְקָרֵב אֶת מִי שֶׁרָאוּי לְקָרֵב, וּלְרַחֵק אֶת מִי שֶׁרָאוּי לְרַחֵק, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל כָּל תְּהִלָּתֶךָ":

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת לה, א) וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה וְכוּ' וְהַזְהִירָם עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. וּמִקֹּדֶם הַזְהִירָם עַל שְׁמִירַת שַׁבָּת, לְהוֹרוֹת שֶׁמְּלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן אֵינָהּ דּוֹחָה שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. (הוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשַׁ"י שְׁמוֹת לה, א), וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, מֵהֵיכָן עָלָה עַל הַדַּעַת שֶׁמְּלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן דּוֹחָה שַׁבָּת? הֲלֹא אֵין שׁוּם מִצְוָה שֶׁאֵין זְמַנָּהּ קָבוּעַ דּוֹחָה שַׁבָּת?! אַךְ הָעִנְיָן, כִּי מְלֶאכֶת בְּנְיַן הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו זֶה בְּחִינַת בְּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי בְּנְיַן הַמִּשְׁכָּן שָׁרְתָה הַשְׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל וְנִתְקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְשָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בְּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁנִּבְנָה הַמִּשְׁכָּן בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁעִקְּרוֹ הָיָה בִּשְׁבִיל הַהֵיכָל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא לִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר שָׁם הָאָרוֹן, כְּמוֹ כֵן נִבְנָה מִשְׁכָּן וְהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּחָנִיּוּת מְנַפְּשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְקָרְבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהֶחֱזִירָן בִּתְשׁוּבָה. נִמְצָא, שֶׁבְּנְיַן הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת בְּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּה הָעֵסֶק יָקָר וְחָשׁוּב מְאֹד מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וּכְבוֹדוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר נִתְקָרְבִים אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, מַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כַּד אָתֵי יִתְרוֹ, כְּדֵין אִתְיַקַּר וְאִתְעֲלֵי שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָּא וְתַתָּא, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עוֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, זַכְאָה מָאן דְּאִחַד בְּיָדָא דְּחַיָּבָא. וְזֶה הָעֵסֶק שֶׁל בְּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ מְנַפְּשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַמִּתְקָרְבִים עַל יָדוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּנְיַן הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל, זֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר הַזֹּהַר, אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, דָּא עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ דִּלְגוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן הָיָה עוֹלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁמְּלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הוּא דּוֹחֶה שַׁבָּת, מֵאַחַר שֶׁמְּלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת בְּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת שְׁמִירַת שַׁבָּת, בְּחִינַת אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ הַנַּ"ל, עַל-כֵּן הִזְהִירָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ מִקֹּדֶם עַל שַׁבָּת. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהִזְהִיר עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הִזְהִיר מִקֹּדֶם עַל שַׁבָּת, לְהוֹרוֹת, שֶׁאֵין מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן דּוֹחָה שַׁבָּת, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר בְּנְיַן הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת, עַל-יְדֵי שֶׁבְּטֵלִים בְּשַׁבָּת מִכָּל מִינֵי מְלָאכוֹת, אֲפִלּוּ מִמְּלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ שֶׁל בְּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת בְּטוּל גָּמוּר אֶל הָאוֹר אֵין סוֹף שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הַמְּנוּחָה וְהַשְׁבִיתָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, אַנְתְּ שַׁבָּת דְּכֻלֵּי יוֹמֵי, כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל, שֶׁזֶּה הָעֵסֶק לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הוּא דָּבָר קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד מֻחֲמַת שֶׁיֵּשׁ שֶׁאסוּר לְקָרְבָן כְּלָל. וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁצְּרִיכִין לְקָרֵב צְרִיכִין לָזֶה אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לָזֶה תְּפִלָּה הַרְבֵּה. וְגַם זֶה קָשֶׁה לְקַיֵּם כָּרָאוּי, כִּי מִי יוֹדֵעַ לְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי, בִּפְרָט עַל עֵסֶק גָּדוֹל כָּזֶה שֶׁבּוֹ תְּלוּיִים כָּל הָעוֹלָמוֹת. עַל-כֵּן עִקַּר בִּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי בְּשַׁבָּת הַשְׁכִּינָה שׁוֹבֶתֶת וְאֵינָהּ מְבֻרֶרֶת בְּרוּרִים וְאָז הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַקְּלִפּוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם, כְּמוֹ כֵן עַל-יְדֵי עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט, עַל-יְדֵי-זֶה גַּם כֵּן נִתְבַּטֵּל הָרַע וְהַקְּלִפָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כִּי בְּשַׁבָּת נַעֲשִׂין כָּל הַתִּקּוּנִים מִמֵּילָא עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל וְהַשְׁבִּיתָה וְהַמְנוּחָה וְאֵין צְרִיכִין אָז לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל לְבָרֵר בְּרוּרִים. וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּשַׁבָּת, מֻחֲמַת שֶׁאָז אֵין בְּרוּר כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ טַעַם אִסּוּר מְלָאכָה בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן כָּלְלָה הַתּוֹרָה כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁאֲסוּרִין בְּשַׁבָּת בְּאִסּוּר הַבְעָרַת אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשָׁה זֹאת, "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", כִּי עִקַּר אִסּוּר מְלָאכָה בְּשַׁבָּת מֻחֲמַת שֶׁאָז אֵין בְּרוּר וְאֵין צְרִיכִין אָז לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל בִּשְׁבִיל לְדְחוֹת הַקְּלִפּוֹת, כִּי אָז הוּא שְׁבִיתָה וּמְנוּחָה גְּדוֹלָה וְהַקְּלִפּוֹת נִדְחוּ כְּבָר בְּעֶרֶב שַׁבָּת בְּעֵת כְּנִיסַת שַׁבָּת עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁעָסְקוּ בּוֹ הַצַּדִּיקִים בְּכָל יְמֵי הַחֹל, בִּבְחִינַת רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ סוֹד רְחִיצַת חַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. נִמְצָא, שֶׁבְּשַׁבָּת נַעֲשֶׂה תִּקּוּן הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ מִמֵּילָא עַל-יְדֵי הַמְּנוּחָה וְהַשְׁבִיתָה וְהַבִּטּוּל שֶׁל שַׁבָּת. רַק בְּחֹל צְרִיכִין לַעֲסֹק בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַנְּפָשׁוֹת עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִבְנֶה וְנִתְקַיֵּם הַהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בַּבִּנְיָן הַזֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁל שַׁבָּת דְּיָקָא, עַל-כֵּן אֵין מְלָאכֶת הַמִּשְׁכָּן דּוֹחֶה שַׁבָּת, כִּי אַדְרַבָּא, דְּיָקָא עַל-יְדֵי שְׁבִיתַת שַׁבָּת בְּתַכְלִית הַמְּנוּחָה וְהַבִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף, עַל-יְדֵי-זֶה דְּיָקָא יְכוֹלִין לַעֲסֹק בְּחֹל בְּבִנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ רֶמֶז שֶׁאָסוּר לְדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה, כַּמּוּבָן בִּדְבָרָיו, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבִּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל יָקָר מְאֹד, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "לֹא תוּכַל כַּלֹּתָם מַהֵר", שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְכַלּוֹת וּלְבַעֵר הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת מַהֵר בְּפַעַם אַחַת. "מְעַט מְעַט אֲגָרְשֶׁנּוּ מִפָּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה וְנָחַלְתָּ אֶת הָאָרֶץ". עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת

הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעִקֵּר עִסְקֵנוּ בָּזֶה הוּא רַק עַל יָדוֹ וּבְכֹחוֹ, כִּי אֵין אִתָּנוּ יוֹדֵעַ עַד מַה אֵיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה מֵחֲמַת כָּל הַמְבֹאָר לְעֵיל, רַק צְרִיכִים בְּכָל פַּעַם לִזְכֹּר אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת מְנוּחָה וּשְׁבִיתָה וּבְטוּל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מֵאִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת עֵינֵי כָּל הַחֻפְּצִים בֶּאֱמֶת לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אֵיךְ לַעֲסֹק בְּבִנְיַן הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, שֶׁזֶּה מֻטָּל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, שֶׁכְּמוֹ שֶׁחִיּוּב עָלָיו לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן הוּא חִיּוּב עָלָיו לְדַבֵּר עִם חֲבֵרָיו וּלְקָרְבָם אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְיִקַּבְּלוּ דִּין מִן דִּין, כַּמְבֹאָר הָרְבֵּה בִּדְבָרָיו, זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בָּזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין אַחַר כָּךְ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לְפָנָיו ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲנֵהוּ בֶּאֱמֶת וְיוֹשִׁיעוֹ לֵידַע אֵיךְ לִנְהֹג בַּבִּנְיָן הַזֶּה, אֵיךְ לְגָרֵשׁ הָרַע מֵעַצְמוֹ וּמֵהַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִים אֲלָיו עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְלֵידַע אֶת מִי לְרַחֵק וְאֶת מִי לְקָרֵב וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּמִנְחַת שַׁבָּת אָז אוֹמְרִים, וַאֲנִי תְּפִלָּתִי וְכוּ', כִּי בְּמִנְחָה שֶׁל כָּל יוֹם אָז מַתְחִיל לְהִסְתַּלֵּק אוֹר הַיּוֹם הַזֶּה וּמַתְחִיל בְּחִינַת הַיּוֹם שֶׁבָּא אַחֲרָיו. וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים תַּחֲנוּן בְּכָל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הַשַּׁיָּךְ לְאֵיזֶה יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה, אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּעַצְמוֹ אֵין בּוֹ תּוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה, כְּגוֹן מִנְחָה שֶׁל עֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכֵיוֹצֵא. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז סָמוּךְ לִפְנוֹת הַיּוֹם וּצְרִיכִין לְהָכִין עַצְמוֹ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל שֶׁנּוּכַל לַעֲסֹק בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּבִנְיַן הַהֵיכָל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז, "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן וְכוּ'", לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁנִּזְכֶּה בְּרֹב חַסְדּוֹ שֶׁיַּעֲנֵנוּ בֶּאֱמֶת יִשְׁעוֹ, שֶׁנִּזְכֶּה לֵידַע אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, שֶׁנִּזְכֶּה לִשְׁפֹּט עַצְמֵינוּ כָּרָאוּי בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְבַטֵּל הָרַע מֵאִתָּנוּ וּמִכָּל הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִים אֵלֵינוּ. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לְהִתְקַבֵּץ בְּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית בְּיוֹתֵר וְלַעֲסֹק אָז בְּיוֹתֵר בְּהִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז הַזְּמַן הַמְסֻגָּל לָזֶה, מֵחֲמַת שֶׁאָז יוֹצֵא הַשַּׁבָּת וְעוֹסְקִים לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הַהֵיכָל הַקֹּדֶשׁ וְכַנַּ"ל, אֲבָל הָעִקָּר כְּשֶׁעוֹסְקִין אָז לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בַּדּוֹרוֹת שֶׁלְּפָנֵינוּ, לֹא כְּמוֹ שֶׁהִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר עַתָּה וְהֶחֱלִיף הָאֱמֶת עַד שֶׁהָרְבֵּה מִתְקַבְּצִים רַק לִשְׁתּוֹת וּלְדַבֵּר שִׂיחוֹת בְּטֵלוֹת וּלְהִתְלוֹצֵץ וּלְדַבֵּר כָּל הָרָעוֹת עַל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדַּת הָאֱמֶת, הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הָעוֹסְקִים בַּבִּנְיַן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל, לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַלֵּיצָנִים וְהַחוֹלְקִים וְהַמּוֹנְעִים הֵם מִבְּחִינַת הָעֶרֶב רַב שֶׁאָסוּר לְקָרְבָן. וּמֵחֲמַת זֶה הֵם מִתְגָּרִים וּמִתְקַנְּאִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁקָּשֶׁה לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם. וְכַמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, בִּפְרָט בְּפָרָשַׁת נָשֹׂא (דף קכה, ו) מַה

שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּסוֹף הַיָּמִים שֶׁהֵם הַדּוֹרוֹת שֶׁל עַתָּה, עַל-כֵּן אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְעַל כֹּחוֹ שֶׁל זְקַן הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שׁוֹכְנֵי עָפָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁהִקְרִיבוּ אֵשׁ זָרָה בְּיוֹם שֶׁנִּתְחַנֵּךְ הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכָל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, כִּי הֵם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמֵחֲמַת שֶׁרָאוּ אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע שֶׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם שֶׁאַחֲרֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשׂוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, וְאַחַר שֶׁנָּתַן לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלּוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְגַּבְּרוּ הָעֲרֵב רַב וְקִלְקְלוּ כָּל כָּךְ. עַל-כֵּן סָבְרוּ שֶׁעַתָּה שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן וְיָרְדָה הַשְּׁכִינָה לְיִשְׂרָאֵל וְנַעֲשֶׂה תִּקּוּן נִפְלָא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת מַה שֶּׁלֹּא הָיְתָה כָּזֹאת מִימוֹת עוֹלָם, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מֵעַתָּה קְדֻשַּׁת מַעֲלַת הָאָרֶת יוֹם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא הַהוּא שֶׁהוּקַם בּוֹ הַמִּשְׁכָּן, שֶׁנִּטַּל עֶשֶׂר עֲטָרוֹת וְהֶאֱיר בּוֹ אוֹר הַגְּנוּז וְכוּ', עַל-כֵּן סָבְרוּ שֶׁעַתָּה הָעֵת לְבַעֵר וּלְכַלּוֹת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ עוֹד לְאַנְשֵׁי רֶשַׁע, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵרֶב רַב, לְקַלְקֵל עוֹד, עַל-כֵּן הִקְרִיבוּ אֵשׁ עִם קְטֹרֶת שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ וְכַוָּנָתָם בְּוַדַּאי הָיָה לְטוֹבָה, שֶׁרָצוּ לְעוֹרֵר עַל-יְדֵי-זֶה אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל בְּקֻדֻּשָּׁה יְתֵרָה, בְּאֹפֶן שֶׁהָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כָּעֶשֶׁן תִּכְלֶה אָז, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁמְּבָרֵר הַטּוֹב מֵעֶמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּמְבַעֵר הָרַע כְּמוֹ אֵשׁ הַקְּטֹרֶת. וְכָל אֵשׁ הַקְּטֹרֶת וְהַקְּרֻבָּנוֹת שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבַמִּשְׁכָּן הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת לַבַּת אֵשׁ, בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ הַנַּ"ל, שֶׁמְּכֻלֶּה הָרַע וְהַקְּלִפּוֹת. וְהֵם טָעוּ וְסָבְרוּ שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ הָעֵת, וְיֵשׁ בְּכֹחָם לְעֹצֶם קְדֻשָּׁתָם לְבַעֵר וּלְכַלּוֹת עַל-יְדֵי אֵשׁ הַקְּטֹרֶת, שֶׁהוֹסִיפוּ לְבַעֵר כָּל הָרַע וְהַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי. עַל-כֵּן הִקְרִיבוּ אֵשׁ הַקְּטֹרֶת שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ, שֶׁהַכָּתוּב קוֹרֵא אוֹתָהּ 'אֵשׁ זָרָה', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶעֱנְשׁוּ וְנִשְׂרְפוּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתָם הָיְתָה לְטוֹבָה, עַל-כֵּן זָכוּ שֶׁעַל-יְדֵי מִיתָתָם תִּקְּנוּ הַרְבֵּה, כִּי נִתְקַדֵּשׁ הַמִּשְׁכָּן עַל יָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, "סָבוּר הָיִיתִי שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ הַמִּשְׁכָּן בִּי, אוֹ בְּךָ. עַכְשָׁיו אֲנִי רוֹאֶה שֶׁהֵם גְּדוֹלִים מִמֶּנִּי וּמִמְּךָ!" וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא עָלְתָה בְּיָדָם לְתַקֵּן בְּחַיֵּיהֶם, אַדְרַבָּא, נֶעֱנְשׁוּ וְנֶחֱשַׁב לָהֶם לְעָוֹן, רַק גָּרְמוּ תִּקּוּן עַל-יְדֵי מִיתָתָם; שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתָם, כִּי צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִים הֵם בָּאִים מִיָּד לִבְחִינַת שַׁבָּת וְזוֹכִים לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה וְכוּ' בִּבְחִינַת יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם, 'יָנוּחוּ' דַּיְקָא בְּחִינַת שַׁבָּת וּמְנוּחָה. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּדָנִיֵּאל, "וְאַתָּה לֵךְ לְקֵץ וְתָנוּחַ וְכוּ'". וּמֵאַחַר שֶׁנִּכְלָלִים בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַדֵּשׁ הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת

בִּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנּוּכַל לַעֲסֹק בָּזֶה, לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ לַעֲסֹק בָּזֶה כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַמַּפְלָגִים בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם דַּיְקָא זוֹכִים בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת שַׁבָּת, כִּי נִכְלָלִים מְיָד בְּיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִים לַעֲסֹק בַּבִּנְיָן הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁבַּמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וּלְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן נִתְחַנֵּךְ הַמִּשְׁכָּן עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתָם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה (וַיִּקְרָא ה, ג), "הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לֵאמֹר בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכָּבֵד". "אֶקָּדֵשׁ" דַּיְקָא, "אֶכָּבֵד" דַּיְקָא זֶה בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ וְכָבוֹד, כִּי הֵיכָל הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד, בְּחִינַת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ זֶה בְּחִינַת קְדֻשָּׁתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכָּבֵד וְכַנַּ"ל. 'אֶקָּדֵשׁ', 'אֶכָּבֵד' דַּיְקָא, בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתָם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, כִּי אָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים, לִמְקוֹם הָאָרוֹן, שֶׁשָּׁם עִקַּר פְּנִימִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, כִּי אָז כָּל יִשְׂרָאֵל שָׁבִין בִּתְשׁוּבָה וּמוֹחֲלִין לָהֶם כָּל עֲוֹונוֹתֵיהֶם וְנִתְקָרְבִים כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁצִּוָּה עַל עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים הִתְחִיל, אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן וְכוּ', כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַנְּפָשׁוֹת, בְּחִינַת תִּקּוּן הֶהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי מִיתַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת בְּנֵי אַהֲרֹן וְכַנַּ"ל, אֲבָל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְכָל הַכֹּהֲנִים שֶׁאַחֲרָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת אֲשֶׁר בַּחַיִּים, הָעוֹסְקִים בָּזֶה בְּחַיֵּיהֶם, הֵם מֻזְהָרִים, "וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'", כִּי אָסוּר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה וְכַנַּ"ל. רַק צְרִיכִים לְבַטֵּל אֶת עַצְמָם בְּכָל פַּעַם וְלִסְמֹךְ עַל ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

הלכות מאכלי עכו"ם

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' בְּסִימָן יט הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה, הֲלָכָה ב:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר בִּשּׁוּלֵי עַכּוּ"ם, כִּי הַבִּשּׁוּל הוּא הֲכָנָה לְזִוּוּג, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר בְּחָלָב (הֲלָכָה א), כִּי הַבִּשּׁוּל הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן כָּל הַמַּאֲכָלִים לְהַעֲבִיר מִשָּׁם בְּחִינַת הָרַע, בְּחִינַת פֶּגֶם הַבְּרִית, כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁנָּפַל לְשָׁם עַל-יְדֵי פֶּגֶם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְהַבִּשּׁוּל הוּא גְּמַר הַזִּכּוּךְ וְהַצָּרוּף שֶׁנִּצְטָרֵף הַמַּאֲכָל אֵצֶל הָאֵשׁ בִּבְחִינַת מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם, כִּי קֹדֶם הַבִּשּׁוּל אֵינוֹ מַאֲכַל אָדָם כְּלָל, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת

בָּשָׂר בְּחָלָב. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִסּוּר שֶׁיְּהֵא נַעֲשֶׂה תִּקּוּן הַבִּשּׁוּל עַל-יְדֵי עַכּוּ"ם שֶׁהֵן הֵן הָרַע הַכּוֹלֵל, כִּי שָׁם אֶחִיזַת הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵן הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁכָּל הָעוֹלֶה עַל שֻׁלְחַן מְלָכִים יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם בִּשּׁוּלֵי עַכּוּ"ם, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲשִׁיבוּת שֶׁרָאוּי לְהִתְכַּבֵּד וְלַעֲלוֹת עַל שֻׁלְחַן מְלָכִים, נִמְצָא, שֶׁהוּא מַאֲכָל חָשׁוּב וּמְכֻבָּד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל דָּבָר הֶחָשׁוּב וּמְכֻבָּד בְּיוֹתֵר יֵשׁ בּוֹ קְדֻשָּׁה שֶׁל לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, שֶׁהוּא מִבְּחִינַת כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרֹבֶת, הֲלָכָה א. וּבְפֶרְט כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּחִינַת חֲשִׁיבוּת הַמַּלְכוּת שֶׁרָאוּי לְהַעֲלוֹתוֹ עַל שֻׁלְחַן מְלָכִים שֶׁמְּלַבֵּשׁ בּוֹ בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, עַל-כֵּן הוּא נֶאֱסָר מִשּׁוּם בִּשּׁוּלֵי עַכּוּ"ם, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ יוֹתֵר קְדֻשַּׁת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ צָרִיךְ יוֹתֵר שְׁמִירָה מֵהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּבָר הַנֶּאֱכָל כְּמוֹת שֶׁהוּא חַי, אֵין בּוֹ אִסּוּר בִּשּׁוּלֵי עַכּוּ"ם, אַף אִם הָעַכּוּ"ם מְבַשְּׁלוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין צָרִיךְ בִּשּׁוּל. נִמְצָא, שֶׁאֵין צָרִיךְ תִּקּוּן עוֹד, עַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין לְשָׁמְרוֹ מֵהֶם, מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם עוֹד אֲחִיזָה בּוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ג

וְכֵן הַפַּת אָסְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גַּם כֵּן פַּת שֶׁל עַכּוּ"ם, כִּי הַלֶּחֶם הוּא דָּבָר חָשׁוּב מְאֹד, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם, הֲלָכָה א. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁגָּזְרוּ עַל מַאֲכְלֵי עַכּוּ"ם מִשּׁוּם יֵינָן, כִּי כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּמַאֲכְלֵי עַכּוּ"ם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, פְּגַם כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, עַל-כֵּן מִמֵּילָא יִכָּשֵׁל בְּיֵינָן, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית נִפְגָּם הַיַּיִן בִּבְחִינַת תִּירוֹשׁ. לֹא זָכָה נַעֲשָׂה רֹשׁ, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר "הַאי מָאן דְּאָזֵל לְמִינְסָב" (בְּסִימָן כט), כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל מַאֲכְלֵי עַכּוּ"ם שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, פְּגַם הַדְּמִים שֶׁל הַשֵּׁס"ה (שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ) גִּידִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים עֻמָּמִין, שֶׁהֵם רַע הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרֹבֶת (הֲלָכָה א), אֲזַי הַיַּיִן נִפְגָּם בִּבְחִינַת לֹא זָכָה וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין הַדְּמִים זַכִּים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת יֵין נֶסֶךְ, דְּהַיְנוּ יַיִן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַגַּע נָכְרִי, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַדְּמִים שֶׁאֵינָם זַכִּים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים עֻמָּמִין כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי מַתִּיזִין אֶל הַמֹּחַ, וְאָז פּוֹגְמִין אֶת הַיַּיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, עַל-יְדֵי נְגִיעָתָן בּוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַיַּיִן, בְּחִינַת יַיִן שֶׁנִּגְּעוּ בּוֹ הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת. וְעַל-יְדֵי מַאֲכְלֵי עַכּוּ"ם נִפְגָּם בְּחִינַת הַיַּיִן וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְשָׁלִין וּבָאִין לִשְׁתּוֹת יַיִן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַגַּע נָכְרִי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַל יֵינָן מִשּׁוּם בְּנוֹתֵיהֶן. כִּי עַל-יְדֵי-זֶה בָּאִין לִפְגַם הַבְּרִית מְאֹד בְּבַת אֵל נֵכָר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מַאֲכְלֵיהֶם וְיֵינָן נִדְבָּק בּוֹ רַע הַכּוֹלֵל וְיָכוֹל לָבוֹא לִפְגַם הַבְּרִית מְאֹד, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּנִיֵּאל שֶׁנִּזְהַר מִמַּאֲכְלֵיהֶם וְיֵינָם, זָכָה

שֶׁנִּתְגַּלּוּ לוֹ סוֹדוֹת שֶׁהוּא תָּלוּי בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הַאי מָאן הַנַּ"ל. כִּי כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, אֲזַי יָכוֹל לִשְׁמֹר אֶת הַסּוֹד שֶׁלֹּא לְגַלּוֹתוֹ, שֶׁלֹּא לַעֲבֹר עַל הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, נֵרוֹ יָאִיר, בְּעַצְמוֹ, וַאֲזַי זוֹכֶה שֶׁמְּגַלִּין לוֹ סוֹדוֹת, מֵאַחַר שֶׁיָּכוֹל לִשְׁמֹרוֹ. וְעַל-כֵּן זָכָה דָּנִיֵּאל לְסוֹדוֹת. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים, שֶׁאַף מִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר מִפֹּת שֶׁל עַכּוּ"ם כָּל הַשָּׁנָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה רָאוּי לְזָהֵר. וְהוּא דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ שַׁחַר, כִּי דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲשַׁשׁ אִסּוּר, רָאוּי לְזָהֵר בּוֹ בְּכָל הַשָּׁנָה בְּשָׁוֶה. אֲמָנָם בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה דַּיְקָא הָאִסּוּר חָמוּר בְּיוֹתֵר וְאָז צְרִיכִין לְזָהֵר מִמֶּנּוּ בְּיוֹתֵר, כִּי פֹּת שֶׁלָּהֶם הוּא בִּבְחִינַת פְּגָם הַדְּמִים כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּגָדִים, עַיֵּן שָׁם. וּבַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כָּל עִסְקֵנוּ לְתַקֵּן הַדְּמִים עַל-יְדֵי תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִמְחִילָה וּלְכַפָּרָה בִּבְחִינַת דָּם נַעֲכָר וְנַעֲשֶׂה חָלָב, בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים שֶׁלּוֹבְשִׁין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים (הֲלָכָה א). עַל-כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד מִפֹּת שֶׁל עַכּוּ"ם, כְּדֵי לִשְׁמֹר הַבְּגָדִים שֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, לִזְכּוֹת לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גְּבִינוֹת שֶׁל נָכְרִים. גְּבִינוֹת דַּיְקָא, אֲבָל לֹא הַחֶמְאָה. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין הֶתֵּר בַּחֶמְאָה שֶׁלָּהֶם בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. עַל-פִּי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר בְּחָלָב (הֲלָכָה א), שֶׁבְּהֶחְלֵב יֵשׁ עֲדַיִן קְצַת אֲחִיזָה לָהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְסִיּוּבֵי דְּחַלְבָּא, שֶׁהֵן הַפְּסֹלֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסְרוּ חָלָב שֶׁחָלְבוּ נָכְרִי וְאֵין הַיִּשְׂרָאֵל רוֹאֵהוּ, כִּי הֶחְלֵב שֶׁהוּא בְּחִינָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, צָרִיךְ לִשְׁמֹרוֹ, וְלִתֵּן בּוֹ עֵינָיו, שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט בּוֹ עַיִן הָרָע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עֲדַיִן קְצַת אֲחִיזָה לָהֶם בְּמֵעֵט כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסְרוּ הַגְּבִינוֹת שֶׁלָּהֶם, כִּי אַחַר שֶׁחוֹזֵר הֶחְלֵב שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁרֵבּוּ טוֹב כַּנַּ"ל, כְּשֶׁחוֹזֶרֶת לְהִתְבָּרֵר כַּנַּ"ל אֲזַי נִמְצָא שֶׁחוֹזֵר הַגְּבִינָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת תַּרְגּוּם, כִּי הַחֶמְאָה שֶׁנִּקְלָט עַל פְּנֵי הֶחְלֵב הוּא בְּחִינַת הַטּוֹב הַמֻּבְחָר שֶׁבָּהּ, וְהַנַּסְיוּבֵי דְּחַלְבָּא הֵן הַפְּסֹלֶת. וְהֵן בִּבְחִינַת הָרַע עַד שֶׁיֵּשׁ דֵּעָה שֶׁבָּאֱמֶת אֲסוּרָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַגְּבִינָה שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית אַחַר שֶׁמּוֹצִיאִין הַחֶמְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַטּוֹב כַּנַּ"ל, שֶׁאָז מְבָרְרִין הַנִּשְׁאָר וְעוֹשִׂין גְּבִינָה וּמַה שֶּׁנִּשְׁאָר אַחַר כָּךְ הוּא פְּסֹלֶת גָּמוּר בְּחִינַת רַע כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַגְּבִינָה הִיא בְּחִינַת מְמֻצָּע בֵּין רַע לְטוֹב, נִמְצָא, שֶׁהִיא עַתָּה בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן אָסְרוּ גְּבִינוֹת שֶׁלָּהֶם, כִּי יֵשׁ לָהֶם שָׁם אֲחִיזָה גְּדוֹלָה, כִּי הֵם כְּרוּכִים שָׁם תָּמִיד לִנֹּק דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסְרוּהָ חֲכָמִים, כִּי הִיא בִּבְחִינַת אִסּוּר דְּרַבָּנָן, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרֹבֶת

(הֲלָכָה א). וְזֶה שֶׁדִּקְדֵּק קָרְנָא וְאָמַר, עוֹף וּגְבִינָה נֶאֱכָלִין בְּאַפִּיקוֹרֶן, וְלֹא אָמַר עוֹף וְחָלָב. 'עוֹף וּגְבִינָה' דַּיְקָא, כִּי הַגְּבִינָה הִיא בְּחִינַת הָעוֹף וְשָׁוָה מְאֹד לִבְחִינַת עוֹף, שֶׁהִיא בַּיְצִירָה, בְּחִינַת תַּרְגּוּם, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהֶלְכוֹת סִימָנֵי עוֹף טָהוֹר (הֲלָכָה א), שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת גְּבִינָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא אָסְרוּ הַחֲמָאָה, כִּי הַחֲמָאָה הִיא בְּחִינַת הַטּוֹב הַמֻּבְחָר שֶׁאֵין לָהֶם אֲחִיזָה בּוֹ וְאֵינָם יְכוֹלִים לִנְקֹ דֶּרֶךְ שָׁם, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם שֶׁהוּא מִעֹרֶב טוֹב וָרָע, אֲבָל בִּבְחִינַת טוֹב הַמֻּבְחָר אֵין לָהֶם אֲחִיזָה שָׁם. וְזֶה כְּשֶׁשָּׁאַל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מִפְּנֵי מָה אָסְרוּ גְּבִינוֹת שֶׁל נָכְרִים? שֶׁאַל אוֹתוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, אָחִי, הַאִיךְ אַתָּה קוֹרֵא, כִּי טוֹבִים 'דּוֹדֶיךָ', אוֹ 'דּוֹדַיִךְ'? (עַיֵּן בַּמִּשְׁנָה, עֲבוֹדָה זָרָה). וְהֵשִׁיב לוֹ וּמַסִּיק אֵין הַדָּבָר כֵּן, אֶלָּא כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מַיָּיִן. וּפֵרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲרָבִים עָלַי דִּבְרֵי דּוֹדֶיךָ שֶׁהֵם תַּקָּנוֹת חֲזַ"ל, יוֹתֵר מִיֵּינָהּ שֶׁל תּוֹרָה, כִּי דַּיְקָא אָז כְּשֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ עַל אִסּוּר הַגְּבִינוֹת שֶׁהֵן בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. עַל-כֵּן פִּלְפֵּל עִמּוֹ בְּעִנְיַן פֵּרוּשׁ 'דּוֹדֶיךָ מַיָּיִן', לְהַרְאוֹת לוֹ וּלְהוֹדִיעוֹ מִזֶּה הַפָּסוּק שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַמַּשְׁלֶמֶת לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁהֵשִׁיב לוֹ לְבַסּוֹף, 'כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ', עֲרָבִים עָלַי דִּבְרֵי דּוֹדֶיךָ, יוֹתֵר מִיֵּינָהּ שֶׁל תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר דִּרְבָּנָן שֶׁל הַגְּבִינוֹת, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּאִסּוּר הַגְּבִינוֹת דַּיְקָא הֵשִׁיב לוֹ זֹאת, כִּי הַגְּבִינוֹת הֵם מְיֻחָדִים בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם כַּאֲשֶׁר נִגְלָה לְעַיִן בַּחוּשׁ כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הַפָּסוּק מְדַבֵּר מַמַּעֲלַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ". וְעַל-כֵּן הִמְשִׁיל הַתּוֹרָה לְיַיִן, כִּי הַיַּיִן הוּא בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן וְכוּ' (בְּסִימָן כט). וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת תָּלוּי בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מַיָּיִן כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁאָסְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת מַשְׁקֶה הַמְשֻׁכָּר בְּבֵית עַכּוּ"ם, כִּי הַשְּׁכָרוּת הִיא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת עֵרְבּוּב הַדַּעַת, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל כַּנַּ"ל בְּהֶלְכוֹת סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה (הֲלָכָה א). וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּכֵּר בְּבֵית עַכּוּ"ם פֶּן יְהֶיֶה נִלְכָּד שָׁם, שֶׁיִּתְאַחֵז בּוֹ הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם כְּרוּכִים תָּמִיד לִנְקֹ דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁכְרוּת כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאָסְרָה תּוֹרָה לַעֲשׂוֹת סְחוֹרָה בַּדְּבָרִים הָאֲסוּרִים, כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלִי, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן וְכוּ' הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן הַזֶּה עַל-יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בַּדְּבָרִים הָאֲסוּרִים שֶׁהֵן הֵן בְּחִינַת

רַע הַכּוֹלֵל הֵפֶךְ תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן אָסוּר לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בָּהֶם, וְעַל-כֵּן אִם נִזְדַּמְּנוּ לוֹ, מֻתָּר לְמָכְרָם, כִּי אֵין הָאִסּוּר רַק לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בָּהֶם, דְּהַיְנוּ לִקְנוֹת לְכַתְּחִלָּה דְּבָרִים טְמֵאִים וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם סְחוֹרָה, כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת, בְּחִינַת מַשָּׂא וּבְחִינַת מַתָּן, הַיְנוּ בְּחִינַת מַשָּׂא, הוּא בְּחִינַת הַפְּגָם, בְּחִינַת מַשָּׂא כָּבֵד. וְהַמַּתָּן הוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְהִנֵּה כְּפִי טֶבַע הַלָּשׁוֹן שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן, הַיְנוּ קְנִיָּה וּמְכִירָה, הַיְנוּ מַשָּׂא הוּא לְשׁוֹן קַבָּלָה שֶׁקּוֹנֶה הַסְּחוֹרָה. וּמַתָּן הַיְנוּ שֶׁנּוֹתְנָהּ וּמוֹכְרָהּ לַאֲחֵרִים, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְתַכְלִיתוֹ הוּא מְכִירַת הַסְּחוֹרָה שֶׁמְּקַבֵּל בַּעֲדָהּ מָמוֹן, כִּי כָּל כַּוָּנַת הָאָדָם בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁקּוֹנֶה סְחוֹרָה וּמוֹכְרָהּ; עִקַּר כַּוָּנָתוֹ עַל הַמְּכִירָה שֶׁיִּמְכֹּר הַסְּחוֹרָה וְיַרְוִיחַ בָּהּ מָמוֹן, שֶׁרַק בִּשְׁבִיל זֶה עוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי לְהַרְוִיחַ מָמוֹן, כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, דְּהַיְנוּ הֶרְוַח מָמוֹן שֶׁמַּרְוִיחַ עַל יָדוֹ, שֶׁבּוֹ תָּלוּי חַיּוּתוֹ וּפַרְנָסָתוֹ, כִּי הַמָּמוֹן הוּא שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת חֵלֶב וָדָם (הֲלָכָה א). רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הַזֶּה, לְהַרְוִיחַ מָמוֹן וּלְהַשְׂלִים נַפְשׁוֹ בּוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִיגִיעָה וְטִרְחָה לִקְנוֹת סְחוֹרָה וּלְמָכְרָהּ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַרְוִיחַ כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַרְוִיחַ מָמוֹן כִּי אִם עַד שֶׁיֵּלֵךְ וְיַעֲבֹר דֶּרֶךְ בְּחִינַת הָעִצָּבוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה אַנְפִּין חֲשׁוּכִין. וְכַמּוּבָן מֵהַמַּאֲמָר צִוִּיתָ צֶדֶק (בְּסִימָן כג), שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁמַּרְוִיחַ מָמוֹן בְּקֹדֶשׁ אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַרְוִיחַ עַד שֶׁיַּעֲבֹר דֶּרֶךְ בְּחִינַת הָעִצָּבוֹן וְיִסְבֹּל חֳבָלֵי לֵדָה וְלִצְעֹק הַשִּׁבְעִין קְלִין כְּפוּלִים שֶׁל יוֹלֶדֶת קֹדֶם שֶׁתֵּלֵד, דְּהַיְנוּ הֶרְוַח הַמְכֻנֶּה בְּשֵׁם "לֵדָה". נִמְצָא, שֶׁבְּתְחִלַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעֵת שֶׁנִּכְנָס לְתוֹכוֹ, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁקּוֹנֶה הַסְּחוֹרָה אֲזַי הוּא נִכְנָס לְהַיְגִיעָה וְהַטִּרְחָה בְּחִינַת בָּעִצָּבוֹן הַנַּ"ל וַאֲזַי הוּא מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַשָּׂא כָּבֵד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנִּקְרֵאת "מַשָּׂא", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לֹא יָכְלוּ מַלֵּט מַשָּׂא". וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַתְחָלַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, דְּהַיְנוּ קְנִיּוֹת הַסְּחוֹרָה בְּשֵׁם מַשָּׂא, כִּי הוּא בְּחִינַת מַשָּׂא מַמָּשׁ, בְּחִינַת מַשָּׂא כָּבֵד הַנֶּאֱמַר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן הַנַּ"ל, שֶׁצָּרִיךְ לִשָּׂא עָלָיו מַשָּׂא זוֹ לְהִיוֹת יָגֵעַ וְטוֹרֵחַ וּלְטַפֵּל בְּהַסְּחוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַרְוִיחַ מָמוֹן עַל-יְדֵי-זֶה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁגּוֹמֵר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹכֵר הַסְּחוֹרָה וּמְקַבֵּל בַּעֲדָהּ מָמוֹן וּמַרְוִיחַ אֲזַי יוֹצֵא מִבְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת הַשִּׁבְעִין קְלִין הַנַּ"ל וְיוֹלֵד הֶרְוַח שֶׁל מָמוֹן, שֶׁהוּא חַיּוּתוֹ וּשְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַגְּמָר, דְּהַיְנוּ הַמְּכִירָה בְּשֵׁם מַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, כִּי אֲזַי נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת פְּגַם הַמַּשָּׂא וּמַשְׁלִיךְ מֵעָלָיו הַמַּשָּׂא כָּבֵד בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן שֶׁהָיָה בּוֹ מִתְּחִלָּה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁקָּרְאוּ אֶת הַקִּנְיָן וְהַמְּכִירָה בְּשֵׁם "מַשָּׂא וּמַתָּן", שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפְּגָם וְהַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתָּן נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, כְּמוֹ

שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי הַצְּדָקָה הִיא מְשַׁבֶּרֶת וּמְבַטֶּלֶת בְּחִינַת בְּעַצְבוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לָצֵאת מִן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּשָׁלוֹם וְלֹא יִהְיֶה נִלְכָּד, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת הַמַּשָּׂא כָּבֵד, בִּבְחִינַת בְּעַצְבוֹן שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹכוֹ לַעֲבֹר אוֹתוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְרֶוַח מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי צְדָקָה מְעַשֶּׁרֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֶוַח שֶׁמּוֹלִיד בְּקַל עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, כִּי צְדָקָה מְשַׁבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן בְּחִינַת בְּעַצְבוֹן, בִּבְחִינַת רוּחָא נָחִית לְשַׁכָּךְ חֱמִימָא דְּלִבָּא, כְּמוּבָא בַּמַּאֲמָר "אַשְׁרֵי הָעָם", הַמְדַבֵּר מֵהַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ (בְּסִימָן יג), עַיֵּן שָׁם, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן וּמְתַקֶּנֶת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בִּבְחִינַת מַתַּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַהַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת, עַיֵּן שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַשְׁגָּחָה הִיא בִּבְחִינַת שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה, בִּבְחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר, עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר, בִּבְחִינַת גַּלְגַּל שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, עַיֵּן שָׁם, כִּי יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי, הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם הַבַּעַל הַבַּיִת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר, שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁהוּא מַשְׁגִּיחַ עַל הֶעָנִי וְנוֹתֵן לוֹ הַצְּדָקָה, אָז חוֹזֵר הָאוֹר הַזֶּה אֵלָיו, דְּהַיְנוּ אוֹר הַמַּשְׁפִּיעַ הַמַּגִּיעַ מֵהֶעָנִי אֶל הַבַּעַל הַבַּיִת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבִּתְחִלָּה מַמְשִׁיךְ אוֹר הַהַשְׁגָּחָה לְשֶׁכְּנֶגְדּוֹ, שֶׁנּוֹתֵן לוֹ אוֹר שֶׁפַע הַמָּמוֹן בְּעֵד הַסְּחוֹרָה. וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר הָאוֹר אֵלָיו, שֶׁחוֹזֵר וּמְקַבְּלוֹ בְּיֶתֶר שְׂאֵת כְּשֶׁמּוֹכֵר הַסְּחוֹרָה וּמְקַבֵּל בַּעֲדָהּ מָמוֹן בְּיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁנָּתַן תְּחִלָּה בַּעֲדָהּ, כִּי יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהַבַּעַל הַבַּיִת וְכוּ' הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם הַבַּעַל הַבַּיִת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָרֶוַח שֶׁמְּרַוִּיחַ יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁנָּתַן, כִּי אוֹר הַחוֹזֵר כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיַּחֲזֹר לְמַעְלָה הוּא חוֹזֵר בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה וְהָאָרָה יְתֵרָה שֶׁקִּבֵּל מִלְּמַטָּה עַל-יְדֵי שֶׁיָּרַד לְמַטָּה וְהֶעֱלָה מִשָּׁם הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת וְאָז חוֹזֵר לְמַעְלָה בְּהָאָרָה יְתֵרָה יוֹתֵר מִתְּחִלָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָרֶוַח שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעִקְּרוֹ בָּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמַּתָּן שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת צְדָקָה. בִּבְחִינַת יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהַבַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה וְכוּ' הֶעָנִי עוֹשֶׂה וְכוּ'. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בְּחִינַת הַמַּתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר; שֶׁחוֹזֵר הָאוֹר לְמַעְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַהַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת תְּלוּיִ בִּבְחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר שֶׁאָנוּ חוֹזְרִין לְהִצְטַיֵּר לְמַעְלָה בְּעֵינָיו, כִּבְיָכוֹל, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאוֹר חוֹזֵר לְמַעְלָה וְנִשְׁאָר לְמַטָּה, חַס וְשָׁלוֹם, אָז, אַדְרַבָּא, זֶהוּ בְּחִינַת פְּגָם בְּקְדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת חֲצִי הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת עַל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹרֵד עֲלֵיהֶם הָאוֹר מִלְּמַעְלָה וְנִתְפַּזְּרָה הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הָאוֹר הַזֶּה בֵּינֵיהֶם עַד שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר לְמַעְלָה. וְכָל עִסְקֵנוּ בְּתוֹרָה וּמִצְווֹת שֶׁלָּנוּ, הַכֹּל כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, לְהַחֲזִיר הָאוֹר לְמַעְלָה בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה וְהָאָרָה יְתֵרָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בְּחִינַת

מַתָּן, שֶׁהוּא אוֹר הַחוֹזֵר, אֲבָל כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַשָּׂא לְבַד, הוּא בְּחִינַת הַפֶּגֶם כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מַשָּׂא כָּבֵד, בְּחִינַת בְּעַצְבוֹן, בְּחִינַת הַדְּמִים רָעִים, בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַמַּתָּן, דְּהַיְנוּ הַגְּמָר, דְּהַיְנוּ הַמְּכִירָה הוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וְעַל-כֵּן אָסוּר לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בִּדְבָרִים טְמֵאִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שִׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי לֹא יוּכַל לָצֵאת מִשָּׁם לְהַשְׁלִיךְ מֵעָלָיו הַמַּשָּׂא כָּבֵד הַזֹּאת, מֵאַחַר שֶׁהִשְׁפִּיעַ מִמּוֹנוֹ אֶל בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן שֶׁנָּתַן בְּעַד הַדְּבָרִים טְמֵאִים, בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל לַחֲזֹר אוֹר שֶׁפַּע הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַמָּמוֹן מִשָּׁם, כִּי הֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, דְּבָרִים טְמֵאִים שֶׁהַקְּדֻשָּׁה נִלְכֶּדֶת שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת לְשָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת חֲצִי הַהַשְׁגָּחָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר בְּלִי אוֹר הַחוֹזֵר, בְּחִינַת פֶּגֶם הַמַּשָּׂא בְּלִי תִּקּוּן הַמַּתָּן. עַל-כֵּן אָסוּר לְכַתְּחִלָּה לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בָּהֶם, אֲבָל אִם כְּבָר נִזְדַּמֵּן לוֹ הַנְּבֵלָה, כְּגוֹן שֶׁנִּתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ אֵיזֶה בְּהֵמָה וְכַדּוֹמֶה, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נָפַל מָמוֹנוֹ וְיִגְיעוֹ לְשָׁם, בְּוַדַּאי מֻתָּר לְמָכְרָהּ וְהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל, כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לִמְכֹּר הַנְּבֵלָה לְעַכּוּ"ם וּלְקַבֵּל אֶצְלוֹ בַּעֲדָהּ מָמוֹן, לְהַחֲלִיף רַע בְּטוֹב כְּדֵי לְהוֹצִיא שֶׁפַע מָמוֹנוֹ וְיִגְיעוֹ שֶׁנָּפַל לְשָׁם כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל, כְּדֵי לְהוֹצִיא שֶׁפַע הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַמָּמוֹן, אוֹתוֹ הַמַּעַט מָמוֹן שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא מִשָּׁם מַה שֶּׁיְּקַבֵּל בְּעַד הַנְּבֵלָה וְלַהֲשִׁיבָהּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל כָּל פָּנִים מַה שֶּׁיּוּכַל לְהָשִׁיב אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֶאֱבַד מָמוֹנוֹ הַזֹּאת לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי אָסוּר לִכְנֹס בָּזֶה, לְהַשְׁלִיךְ מָמוֹנוֹ לְשָׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם בִּשְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בַּשֶּׁלְחָן עָרוּךְ, שֶׁאִם נִזְדַּמְּנָה לוֹ נְבֵלָה שֶׁיְּמַהֵר לְמָכְרָהּ מִיָּד, כִּי אֶפְלוּ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל הֶתֵּר צָרִיךְ לְמַהֵר וְלִמְכֹּר הַסְּחוֹרָה וְלֹא יַשְׁהֶה אוֹתָהּ אֶצְלוֹ הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זַבִּין וְתִתְחָרֵט, כְּדֵי לְמַהֵר לְהַשְׁלִיךְ מֵעָלָיו הַמַּשָּׂא כָּבֵד שֶׁמַּטֶּלֶת עָלָיו כָּל זְמַן שֶׁעוֹסֵק וְטוֹרֵחַ בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כָּל זְמַן שֶׁהַסְּחוֹרָה שְׁקֻנָה מֻנַּחַת אֶצְלוֹ, שֶׁאָז הִיא בִּבְחִינַת מַשָּׂא כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צָרִיךְ לְמַהֵר לִמְכֹּר כְּדֵי לְהַשְׁלִיךְ מֵעָלָיו הַמַּשָּׂא וְלָבוֹא לִבְחִינַת מַתָּן שֶׁהוּא הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בַּדְּבָרִים הַטְּמֵאִים אַף שֶׁנִּזְדַּמְּנוּ לוֹ וּכְבָר נָפַל מָמוֹנוֹ לְשָׁם וּמֻתָּר לִמְכֹּר כַּנַּ"ל, עַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ לְמַהֵר מְאֹד מְאֹד לִמְכֹּר הֵיכָף וּמִיָּד, וְלֹא יַשְׁהֶה אוֹתָהּ אֶצְלוֹ כְּלָל, שֶׁלֹּא לִשָּׂא עָלָיו מַשָּׂא כָּבֵד כָּזֶה שֶׁל דְּבָרִים טְמֵאִים כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם תַּחַת רְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם צָרִיךְ לְפַזֵּר נַפְשׁוֹ לְשָׁם בְּפִזּוּר הַנֶּפֶשׁ, כִּי שָׁם שׂוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (בְּסִימָן סט), שֶׁכָּל נִכְסֵי אָדָם שֶׁהֵן הָעֲשִׁירוּת, שָׁם שׂוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ הֶחָכָם, הַצִּלֵנִי מִפִּזּוּר הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִכְסֵי מְפֻזָּרִין, כִּי כְּשֶׁנִּכְסֵי אָדָם מְפֻזָּרִין, אֲזַי הוּא פִּזּוּר הַנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי שָׁם שׂוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה

הַתּוֹרָה, לְעוֹלָם יְהֵא מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם צָרוּר בְּיָדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, "וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַמָּמוֹן שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה צָרוּר בְּיָדוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּזֵּר נַפְשׁוֹ בְּפִזּוּר הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן מֵחֲמַת שֶׁהוּא מֻכְרָח לָזֶה כְּדֵי לְהַרְוִיחַ מָמוֹן כְּדֵי לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ בְּהֶכְרֵחַ לְפַזֵּר נַפְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹנוֹ וְקוֹנֶה סְחוֹרוֹת בַּעֲדָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַרְוִיחַ כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְמַהֵר לְמִכֹּר הַסְּחוֹרָה, כְּדֵי לְקַבֵּץ נַפְשׁוֹ וּלְהַשְׁלִיךְ הַמַּשָּׂא מֵעָלָיו כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זַבִּין וְתִתְחָרֵט כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן חָמֵץ בְּפֶסַח שֶׁאִסּוּרוֹ חָמוּר בְּיוֹתֵר מְאֹד אָסְרָה הַתּוֹרָה אוֹתוֹ בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא, שֶׁהָאִסּוּר הוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּרְשׁוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי שֶׁלְּךָ אִי אַתָּה רוֹאֶה וְכוּ', כִּי לְגַדֵּל הָאִסּוּר שֶׁל חָמֵץ בְּפֶסַח, עַל-כֵּן הוּא פּוֹגֵם בְּנַפְשׁוֹ מְאֹד כָּל זְמַן שֶׁהוּא בִּכְלַל מָמוֹנוֹ וּרְשׁוּתוֹ עַל-כֵּן צָרִיךְ לְבַעֲרוֹ מִיָּד. וְעַל-כֵּן שְׁאָר הָאִסּוּרִים אַף שֶׁאֵינָן חֲמוּרִין כָּל כָּךְ וּמֻתָּר לְמָכְרָן וּלְקַבֵּל דְּמֵיהֶן, עַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ לְמַהֵר מְאֹד בִּמְכִירָתָן כְּדֵי לְהַשְׁלִיךְ מֵעָלָיו בִּמְהִירוּת מַשָּׂא כָּזוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נַפְשׁוֹ מְפֻזֶּרֶת בְּדְבָרִים כָּאֵלּוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֻתָּר לִגְבּוֹת דְּבָרִים טְמֵאִים בְּחוֹבוֹ מִן הָעַכּוּ"ם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִיָּדָם, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עַיֵּן שָׁם. כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נָפַל מָמוֹנוֹ בֵּין הַשִּׁבְעִין עַמָּמִין שֶׁהֵן הֵן בְּחִינַת דְּבָרִים טְמֵאִים שֶׁמִּשָּׁם שָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מֻתָּר לְהוֹצִיא מִמּוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל מֵהֶם אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי דְּבָרִים טְמֵאִים, כְּמוֹ נִזְדַּמֵּן לוֹ נְבֵלָה שֶׁמֻּתָּר לְמָכְרָהּ, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נָפַל מָמוֹנוֹ לְשָׁם, שֶׁמֻּתָּר לְמָכְרָהּ כְּדֵי לְהוֹצִיא מָמוֹנוֹ מַה שֶּׁיּוּכַל כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן מֻתָּר לְהוֹצִיא מָמוֹנוֹ מִן הָעַכּוּ"ם אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי דְּבָרִים טְמֵאִים כְּדֵי לְהוֹצִיא מַה שֶּׁיּוּכַל כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁמָּמוֹנוֹ בֵּין הָעַכּוּ"ם כְּבָר הוּא מְשֻׁקָּע בִּדְבָרִים טְמֵאִים, כִּי שְׁנֵיהֶם מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי כָּל דְּבָרִים טְמֵאִים הֵם מִבְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת שֶׁל שִׁבְעִים עַמָּמִין כַּנַּ"ל:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חלק ח

מַתָּן הוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן, כִּי בִּשְׁעַת הַמַּתָּן, דְּהַיְנוּ בְּעֵת הַגְּמָר שֶׁמּוֹכֵר הַסְּחוֹרָה כַּנַּ"ל, אָז הוּא הַתִּקּוּן, כִּי אָז מוֹלִיד הָרֶוַח, שֶׁהוּא נִקְרָא "לֵדָה". וְהַלֵּדָה הִיא בְּחִינַת הַתִּקּוּן, כִּי בִּשְׁעַת לֵדָה דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַשָּׂא שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגָם, בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן כַּנַּ"ל, אָז הָיָה בִּבְחִינַת פְּגַם הַדָּמִים, בְּחִינַת דָּם נִדּוֹת. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "צִוִּיתָ צֶדֶק", שֶׁבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן הוּא בְּחִינַת דָּם נִדּוֹת, כִּי הוּא בְּחִינַת בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים. עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, עַל פָּסוּק, "גַּם אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ וְכוּ'". שֶׁהַפְּגָם הוּא בִּבְחִינַת וּזְהָבָם לְנִדָּה. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הַגְּמָר, שֶׁיּוֹצֵא מֵהָעֵסֶק מִבְּחִינַת

בְּעִצְבוֹן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַתָּן כַּנַּ"ל, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת לֵדָה, שֶׁמּוֹלִיד הָרֶוַח כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא בְּחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב, שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַדָּם נִדּוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז הוּא הַתְּקוּן כַּנַּ"ל:

חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם:

כְּשֶׁשּׁוֹלְחִין דְּבַר מַאֲכָל עַל-יְדֵי עַכּוּ"ם שֶׁיֵּשׁ חֲשָׁשׁ לְהַחֲלִיפוֹ בְּאִסּוּר דְּאוֹרָיְתָא, צָרִיךְ חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁאִסּוּרִין דְּאוֹרָיְתָא הֵם בִּבְחִינַת רַע הַכּוֹלֵל לְגַמְרֵי, שֶׁהֵם הֶפֶךְ הַקְּדֻשָּׁה לְגַמְרֵי. וְהֵם רְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת, בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, שֶׁדָּרֶךְ שָׁם יְנִיקָתָם, אֲבָל הֵם רְחוֹקִים יוֹתֵר, כִּי הֵם בְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי כַּנִּזְכָּר לְעֵיל (בְּהִלְכוֹת תַּעֲרֹבֶת, הֲלָכָה א). וְזֶהוּ בְּחִינַת הַסְּתָרָה בְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, כִּי הִתְלַבְּשׁוּת הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת הַסְּתָרָה, כִּי תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ בַּעַל כְּנָפַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְּתָרָה, בְּחִינַת וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי (בְּסִימָן יא). וּכְשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, הָרַע מִתְגַּבֵּר, עַד שֶׁיּוֹנְקִים מִן הַתַּרְגּוּם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת נַגַּהּ, וּמְבִיאִים בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם, בִּבְחִינַת הַסְּתָרָה בְּתוֹכָם, אֲזַי הוּא בְּחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, שֶׁבְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת נַגַּהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְּתָרָה אַחַת, הוּא נִסְתָּר בְּהַסְּתָרָה שְׁנִיָּה בְּתוֹךְ הָרַע לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם נוֹפְלִים, חַס וְשָׁלוֹם, בְּגָלוּת שֶׁל שִׁבְעִים עֲמָמִין, אֲזַי הֵם בִּבְחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר". וְעַל-כֵּן כְּשֶׁשּׁוֹלְחִין עַל-יְדֵי עַכּוּ"ם דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲשָׁשׁ אִסּוּר דְּאוֹרָיְתָא כַּנַּ"ל, צָרִיךְ לִשְׁמֹרוֹ מֵהֶם בִּשְׁתֵּי שְׁמִירוֹת, דְּהַיְנוּ חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מֵהָרַע לְגַמְרֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְּתָרָה בְּתוֹךְ הַסְּתָרָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁהַתַּרְגּוּם בְּחִינַת נַגַּהּ נִכְלָל בֵּינֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר הַקְּדֻשָּׁה בְּהֶפֶךְ מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹצִיא הַתַּרְגּוּם מִבֵּינֵיהֶם וּלְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה. וְגַם צָרִיךְ לְהֶפֶךְ מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ לְגַלּוֹת גַּם הַהַסְתָּרָה אַחַת שֶׁבִּבְחִינַת תַּרְגּוּם, דְּהַיְנוּ לַהֶפֶךְ בְּחִינַת תַּרְגּוּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לְהַשְׁלִים לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, הֶפֶךְ מַמָּשׁ שֶׁל בְּחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע לְגַמְרֵי, בְּחִינַת אִסּוּרִין דְּאוֹרָיְתָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁאֵין חֲשָׁשׁ שֶׁיַּחֲלִיפוּ כִּי אִם בְּאִסּוּר דְּרַבָּנָן אֵין צָרִיךְ רַק חוֹתָם אֶחָד, כִּי אִסּוּר דְּרַבָּנָן הוּא בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת הַסְּתָרָה אַחַת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אֵין צָרִיךְ לִשְׁמֹר בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם בְּחוֹתָם אֶחָד, לִהְיוֹת נִשְׁמָר מִבְּחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁבַּתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת אִסּוּר דְּרַבָּנָן כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרוֹבוֹת, כִּי שְׁמִירַת

הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם כַּנַּ"ל הוּא בִּבְחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁתְּלוּיִ בִּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְצֶאֱצָאָיו חָתַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ", שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתֵּי הַחוֹתָמוֹת, חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, בְּחִינַת מִילָה וּפְרִיעָה, כִּי מִילָה הִיא לְהַכְנִיעַ הָרַע הַכּוֹלֵל לְגַמְרֵי בְּחִינַת מ"ל, בְּחִינַת שִׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חוֹתָם אֶחָד. וְחוֹתָם שֵׁנִי הוּא בְּחִינַת הַפְּרִיעָה, שֶׁהוּא כְּדֵי לִקְרֹעַ וּלְגַלּוֹת הַהֶסְתֵּרָה אַחַת בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם, כַּמּוּבָא שֶׁעִוֵּר הַפְּרִיעָה הוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תַּרְגּוּם. וְהָעֶרְלָה הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת, בְּחִינַת רַע שֶׁל שִׁבְעִין עַמְמִין כַּנַּ"ל עַמְמִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מָל וְלֹא פָּרַע, כְּאִלּוּ לֹא מָל. כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. וְזֶה מַה שֶּׁנֶּאֱמַר, "מַה יִּתֶּן לְךָ וּמַה יֹּוסִיף לָךְ לְשׁוֹן רְמִיָּה", פֵּרֵשׁ רַשְׁ"י, וַהֲרֵי אַתְּ נְתוּנָה לִפְנִים מִמִּשְׁתֵּי מְחִצּוֹת, כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי מְחִצּוֹת לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן גַּם כְּשֶׁשּׁוֹלְחִין עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל מוּמָר וְחָשׁוּד, צָרִיךְ גַּם כֵּן שְׁתֵּי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַמּוּמָר, הַיְנוּ הַמּוּעָד וּמֻחְזָק לְכָךְ. וְעִקַּר הַחֲזָקָה הוּא בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים, כִּי כְּשֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, נַעֲשֶׂה מוּמָר לְאוֹתוֹ דָּבָר, כִּי הוּא בְּחִינַת הַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כִּי עֲבֵר וְשָׁנָה וְהֻתְּרָה לוֹ הוּא בְּחִינַת הַסְתָּרָה אַחַת. וּכְשֶׁעוֹבֵר יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא בְּחִינַת הַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים (סִימָן נו). וְעַל-כֵּן אָז נַעֲשֶׂה מוּמָר, שֶׁהוּא שָׁוֶה לְעַכּוּ"ם, כִּי נוֹפֵל בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁבְעִין עַמְמִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דִּין הַמּוּמָר שָׁוֶה לְעַכּוּ"ם, שֶׁצָּרִיךְ חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֵבֶר וְשָׁנָה, הֻתְּרָה לוֹ. כִּי אָז נוֹפֵל בְּהַסְתָּרָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הֵתֵּר, הַיְנוּ בְּחִינַת הַסְתָּרָה אַחַת שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁמִּשָּׁם הַהֶתֵּר כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ כְּשֶׁהָאָדָם מְשֻׁקָּע, חַס וְשָׁלוֹם, בְּתַאֲווֹת שֶׁל הֶתֵּר הוּא בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד אֲפִלּוּ מִתַּאֲווֹת שֶׁל הֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קַדֵּשׁ עַצְמְךָ בַּמֻּתָּר לְךָ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם, כִּי צָרִיךְ לְהַשְׁלִים בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהֶתֵּר שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, דְּהַיְנוּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת הַהֶתֵּר וְלִנְהֹג קְדֻשָּׁה בְּכָל דְּרָכָיו, אֲפִלּוּ שֶׁל הֶתֵּר כְּדֵי לְשַׁבֵּר הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם שֶׁבִּבְחִינַת הֶתֵּר. וְלַעֲלוֹת הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְהַשְׁלִים לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמַר אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי (בְּסִימָן יא); שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּחִינַת מִשָּׁבָּת לְשַׁבָּת, וּבְחִינַת זִוּוּג יְמֵי הַחֹל רַק שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר בְּהֶתֵּר עַל כָּל פָּנִים, כִּי יְמֵי הַחֹל הֵן הֵן בְּחִינַת הֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ שָׁם; שֶׁשִּׁשָּׁה יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת מט"ט (מְטַטְרוֹן), שֶׁשֻּׁלְטָנוּתִיהּ בִּימֵי הַחֹל,

שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, אֲבָל צָרִיךְ הָאָדָם לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בַּמֻּתָּר לוֹ, דְּהַיְנוּ לָצֵאת מִבְּחִינַת הֶתֵּר לִבְחִינַת קְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מִשְׁבָּת לְשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּחִינַת קַדֵּשׁ עַצְמְךָ בַּמֻּתָּר לָךְ:

וְזֶה יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לְכָל בְּחִינָה וּמַדְרֵגָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ כָּל הַמַּדְרֵגוֹת, עַל-כֵּן אֲפִלּוּ בַּעֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, יֵשׁ בְּחִינַת הַסְתָּרָה אַחַת וּבְחִינַת הַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תַּרְגּוּם וּבְחִינַת רַע לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עָבַר וְשָׁנָה, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת הַסְתָּרָה אַחַת, עַל-כֵּן הוּא בִּבְחִינַת הֶתֵּרָה לוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַסְתָּרָה אַחַת כַּנַּ"ל. ה' יִשְׁמְרֵנוּ, אָמֵן:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן אִסּוּר מַאֲכָלֵי עַכּוּ"ם, דְּהַיְנוּ אִסּוּר בִּשּׁוּלֵי עַכּוּ"ם שֶׁאֻפְּלוּ מַאֲכַל הֶתֵּר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל עַל-יְדֵי עַכּוּ"ם אָסוּר בַּאֲכִילָה:

עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בַּמַּאֲמָר תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר, הַמַּתְחִיל מִתּוֹכָחָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, סִימָן ח):

וְהִנֵּה אִיתָא שָׁם, כִּי יֵשׁ מָזוֹנָא דְּגוּפָא וְיֵשׁ מָזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, שֶׁהוּא הֲרִיחַ. וְעַל-יְדֵי מָזוֹנָא דְּגוּפָא מַגְדִּילִין, חַס וְשָׁלוֹם, עָקֵב דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁעַל יָדוֹ נֶחֱלָשׁ מָזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, שֶׁהוּא הַיְרָאָה וְהֲרִיחַ. וְהַתִּקּוּן לָזֶה בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא מַשְׁקֶה אֶת הַגַּן, בִּבְחִינַת וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגַּן. שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל, בְּחִינַת נְשִׁאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה הַקּוֹל גְּדֵלִים כָּל הַיִּרְאוֹת וְהָרֵיחוֹת שֶׁהֵם מָזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא בִּבְחִינַת אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא. וְעַל יָדוֹ נִכְנָע עָקֵב דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו. וְעַל-יְדֵי הַקּוֹל יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ בִּבְחִינַת הָרֵם כַּשּׁוֹפָר קוֹלֶךָ וְהַגֵּד וְכוּ'. כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ יוּכַל לְעוֹרֵר אֶת הָרֵיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לָזֶה הַקּוֹל, אֲזַי הוּא רָאוּי לְהוֹכִיחַ, כִּי אֲזַי הוּא מוֹסִיף וְנוֹתֵן רֵיחַ טוֹב עַל-יְדֵי קוֹל תּוֹכַחְתּוֹ, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הַקּוֹל גְּדֵלִים כָּל רֵיחוֹת שֶׁהֵם מָזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְהִנֵּה הַכְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי מָזוֹנָא דְּגוּפָא, נֶחֱלָשׁ מָזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא. וְאִם כֵּן לְכְאוֹרָה תְּמוּהַּ; אֵיךְ הֻתַּר לָנוּ לֶאֱכֹל, הֲלֹא עַל-יְדֵי מָזוֹנָא דְּגוּפָא נֶחֱלָשׁ מָזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, חַס וְשָׁלוֹם?! אַךְ בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים כָּל אֲכִילָתָם, אֲפִלּוּ מַאֲכַל הַגּוּף שֶׁלָּהֶם, הוּא בְּחִינַת מָזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, כִּי הֵם מַקְדִּישִׁים עַצְמָן בַּאֲכִילָתָם לֶאֱכֹל בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה וּמְבָרְכִין עַל כָּל דָּבָר תְּחִלָּה וְסוֹף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין עָקֵב דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וַאֲזַי כָּל אֲכִילָתָם וּשְׁתִיָּתָם הוּא בִּבְחִינַת מָזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא. וְעִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת

מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת, הֵיְנוּ כִּי אֲנַחְנוּ עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה כָּל אֲכִילָתֵנוּ אֲפִלּוּ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לִכְבוֹד שַׁבָּת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ עַל שַׁמַּאי הַזָּקֵן, שֶׁכָּל יָמָיו הָיָה אוֹכֵל לִכְבוֹד שַׁבָּת. וַאֲכִילַת שַׁבָּת הוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ וְאֵין לְהַסְטָרָא אָחֳרָא אֲחִיזָה בּוֹ. וְכָל הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת, הוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְלֹא מְזוֹנָא דְּגוּפָא כְּלָל, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הִיא עֹנֶג שַׁבָּת. וְעֹנֶג שַׁבָּת זֶה בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "עֹנֶג" שַׁבָּת, שֶׁהוּא, עֵ'דֶן נָ'הָר" גַ'ן, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. נִמְצָא, שֶׁכָּל אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא עֹנֶג שַׁבָּת, הוּא בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַנִּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת. וְעַל יָדוֹ נִכְנָע מְזוֹנָא דְּגוּפָא וּמִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, שֶׁהוּא הָרֵיחַ. וְעַל-כֵּן כָּל אֲכִילַת שַׁבָּת הוּא בְּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, שֶׁהוּא הָרֵיחַ הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי נָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ', שֶׁהוּא הוּא בְּחִינַת אֲכִילַת וְעֹנֶג שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב, כִּי עֹנֶג שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת, בִּבְחִינַת וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ וְכוּ' וְכַמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת הַהֲדַס שֶׁל שַׁבָּת, כִּי הֲדַס הוּא עָנָף עֵץ עָבֹת שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה בַּדִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן הַהֲדַס יֵשׁ לוֹ רֵיחַ טוֹב בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל, שֶׁמַּשָּׁם הָרֵיחַ, בְּחִינַת רְאֵה רֵיחַ בְּנִי, הַנֶּאֱמָר בְּיַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְרִיחִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת, כִּי אָז זוֹכִין לִבְחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת קוֹל הַנַּ"ל שֶׁמַּשָּׁם הָרֵיחַ. וְעַל-כֵּן מְרִיחִין הַהֲדַס בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשֶּׁבַע קוֹלוֹת שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּשַׁבָּת, גַּם אָנוּ אוֹמְרִים, "נִשְׁאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם" (תְּהִלִּים צג, ג) בְּשַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת זוֹכִין לִבְחִינַת קוֹל הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁאֲכִילַת שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תַּבְשִׁיל שֶׁל שַׁבָּת רֵיחוֹ נוֹדֵף. 'רֵיחוֹ נוֹדֵף' דַּיְקָא, כִּי יֵשׁ לוֹ רֵיחַ טוֹב הַנִּמְשָׁךְ מִנָּהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא עֹנֶג שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, שֶׁהוּא הָרֵיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ, מַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, כִּי מֵהַהוּא יוֹמָא מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁית יוֹמִין וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּל אֲכִילָתֵנוּ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הוּא בִּבְחִינַת מַאֲכַל שַׁבָּת, כִּי צְרִיכִין לֶאֱכֹל תָּמִיד לִכְבוֹד שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְאָזַי נִתְתַּקֵּן אֲכִילַת יְמֵי הַחֹל גַּם כֵּן בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא עַל-יְדֵי שֶׁאוֹכְלִין לִכְבוֹד שַׁבָּת, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר מַאֲכָלֵי עַכּוּ"ם, דְּהַיְנוּ בִּשּׁוּלֵי עַכּוּ"ם שֶׁאָסְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֲפִלּוּ מַאֲכַל הֶתֵּר נֶאֱסָר כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם מְבַשְּׁלוֹ, כִּי כָּל דָּבָר צָרִיךְ תִּקּוּן וּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר, עַד שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לַאֲכִילָה, וְזֶה בִּשּׁוּל הַמַּאֲכָלִים, כִּי רֹב הַמַּאֲכָלִים אֵינָם רְאוּיִים לַאֲכִילָה עַד אַחַר הַבִּשּׁוּל, כִּי הַמַּאֲכָלִים צְרִיכִים לְהִתְבָּרֵר בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר עַד שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לַאֲכִילַת אָדָם. וְכָל זֶה

מֵחֲמַת חֻטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּבֵּר עָקֵב דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וַאֲזַי נִתְעָרְבוּ כָּל הַדְּבָרִים עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל שׁוּם דָּבָר כִּי אִם אַחַר כַּמָּה בֵּרוּרִים, כִּי אֵין הַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָלִים נִתְגַּלֶּה עַד אַחַר בֵּרוּר. וְזֶה בְּחִינַת הַבַּשּׁוּל כְּדֵי לְכַלּוֹת הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲכָל וּלְזַכֵּךְ וּלְבָרֵר הַטּוֹב. כִּי הָרַע נֶאֱכָל וְנִכְלֶה עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַבַּשּׁוּל עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כִּי הָאֵשׁ הוּא סִטְרָא דְּדִין הַקְּשֶׁה אֲשֶׁר מִשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם שֶׁשָּׁם דְּנִין עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת. נִמְצָא, שֶׁבְּגֵיהִנּוֹם הוּא הָרִיחַ רַע שֶׁל כָּל הָעֲבֵרוֹת, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כְּמוֹ שֶׁבְּגַן עֵדֶן שָׁם גְּדָלִים כָּל הָרֵיחוֹת עַל-יְדֵי נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגַּן כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ בַּגֵּיהִנּוֹם שֶׁהוּא לְעֻמַּת הַגַּן עֵדֶן, שָׁם הֵם כָּל הָרֵיחוֹת רָעוֹת שֶׁל כָּל הָעֲוֹונוֹת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם מְבַשֵּׁל הַמַּאֲכָל בָּאֵשׁ שֶׁלּוֹ אֲזַי לֹא דַי שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, אַף גַּם הוּא מוֹסִיף רֵיחַ רַע בְּהַמַּאֲכָל עַל-יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהַדְּלִיק, כִּי הָאֵשׁ שֶׁל הָעַכּוּ"ם הוּא בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם אֲשֶׁר מִשָּׁם שָׂרְשָׁם, מִסִּטְרָא דְּעָשְׂו. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם שֶׁשָּׁם כָּל הָרֵיחוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מוֹסִיפִים רֵיחַ רַע בְּהַמַּאֲכָלִים וְעַל-כֵּן כָּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁמִּתְבַּשְּׁלִים עַל יְדֵם הוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא מַמָּשׁ וְלֹא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כְּלָל, כִּי אֵין בָּהֶם שׁוּם רֵיחַ טוֹב, רַק אַדְרַבָּא, הֵם מוֹסִיפִים רֵיחַ רַע עַל-יְדֵי הַבַּשּׁוּל שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ הֵם מְתַקְּנִים הַמַּאֲכָל וּמְבָרְרִים הַטּוֹב וּמְכַלִּים אֶת הָרַע עַל-יְדֵי הַבַּשּׁוּל שֶׁלָּהֶם שֶׁמְּבַשְּׁלִין בָּאֵשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי אָנוּ מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל הָאֵשׁ שֶׁלָּנוּ כְּדֵי לְהַמְתִּיקוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם. רַק יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֵשׁ שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁאֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֲחִיזָה בּוֹ, רַק אַדְרַבָּא, זֶה הָאֵשׁ הוּא שׁוֹרֵף וּמְכַלֶּה אוֹתָם בִּבְחִינַת מֵאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם, כִּי תֻּכַּף כְּשֶׁהַשַּׁבָּת יוֹצֵא וְנִכְנָסִין שִׁשָּׁה יְמֵי הַחֹל, אֲזַי אָנוּ מַבְדִּילִין וּמְבָרְכִין עַל הָאֵשׁ כְּדֵי לְהַמְתִּיקוֹ שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בָּנוּ אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּתְעוֹרֵר בִּימֵי הַחֹל, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין לְהָאֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם שׁוּם שְׁלִיטָה כְּלָל וְעַל-כֵּן תֻּכַּף אָנוּ מְבָרְכִין בְּשָׁעַת הַהַבְדָּלָה עַל הָאֵשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְדָּלָה, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּונוֹת, וַאֲזַי נִמְשָׁךְ מֵהָאָרֶה מִקְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת גַּם עַל בְּחִינַת הָאֵשׁ שֶׁלָּנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, רַק בִּבְחִינַת אֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֵין מְבָרְכִין אֶלָּא עַל הָאוּר שֶׁשָּׁבַת, שֶׁשָּׁבַת דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֶיהָ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא פָּגְמוּ בִּכְבוֹד שַׁבָּת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה הָאֵשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא נִדְלָק זֶה הָאֵשׁ בְּשַׁבָּת, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עָלֶיהָ קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵכַת הָרֵיחַ שֶׁמְּבָרְכִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת קֹדֶם בְּרֵכַת הָאֵשׁ. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רֵיחַ שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין מַאֲכָלֵי

חֹל גַּם כֵּן בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת מוֹצָאֵי שַׁבָּת, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהוּא לְלַוּוֹת הַשַּׁבָּת קֹדֶשׁ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִקְדֻּשַׁת שַׁבָּת לְכָל הַמַּאֲכָלִים שֶׁל חֹל, שֶׁיִּהְיוּ בִּבְחִינַת מַאֲכַל שַׁבָּת שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים, שֶׁזֶּהוּ טַעַם סְעֻדָּה זוֹ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִקְדֻּשַׁת שַׁבָּת לְמַאֲכְלֵי חֹל, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁגַּם הָאֵשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עָלֶיהָ מִקְדֻּשַׁת שַׁבָּת עַל-יְדֵי בִּרְכַּת בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ שֶׁמְּבָרְכִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁאָנוּ מְתַקְּנִין אֵצֶל הָאֵשׁ הֵם בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, כִּי נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם רֵיחַ טוֹב מִקְדֻּשַׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם מְבַשְּׁלִין הַמַּאֲכָל, אֲזַי אַדְרַבָּא, הוּא מוֹסִיף בְּהַמַּאֲכָלִים רֵיחַ רַע עַל-יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא מְבַשֵּׁל בּוֹ, כִּי הוּא בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם שֶׁשָּׁם כָּל הָרֵיחוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעֻצְמוֹ בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל; שֶׁעַל-יְדֵי תּוֹכָחָה שֶׁל מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ הוּא מְעוֹרֵר רֵיחַ רַע וְכוּ', אֲבָל מִי שֶׁהוּא רָאוּי לְהוֹכִיחַ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקוֹל יַעֲקֹב הַנַּ"ל, אֲזַי מוֹסִיף רֵיחַ טוֹב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי גַּם הַבִּשּׁוּל שֶׁמְּבַשְּׁלִין וּמְתַקְּנִין הַמַּאֲכָל הוּא בְּחִינַת תּוֹכָחָה, כִּי כְּמוֹ שֶׁמּוֹכִיחִין אֶת הָאָדָם לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב, לְבַעֵר וּלְכַלּוֹת מִמֶּנּוּ הָרַע וּלְגַלּוֹת הַטּוֹב. וּכְשֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לְקוֹל מוֹכִיחוֹ וְאֵינוֹ שָׁב בִּתְשׁוּבָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי מוֹכִיחִין אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ בְּיִסּוּרִין אוֹ בְּגֵיהִנּוֹם לְבַעֵר מִמֶּנּוּ הָרַע. כְּמוֹ כֵן אָנוּ מְתַקְּנִין הַמַּאֲכָלִים עַל-יְדֵי הַבִּשּׁוּל כְּדֵי לְבַעֵר הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּהַטּוֹב הַמְלֻבָּשׁ בְּהַמַּאֲכָל, דְּהַיְנוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְהַנִּשְׁמוֹת הַמְגֻלְגָּלִים וְהַמְלֻבָּשִׁים שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהַבִּשּׁוּל הוּא לְבַעֵר וּלְכַלּוֹת הָרַע וּלְגַלּוֹת הַטּוֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹכָחָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַבִּשּׁוּל עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל דַּוְקָא, שֶׁהֵם זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קוֹל הַנַּ"ל עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין לִימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת קוֹל הַזֶּה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ כַּנַּ"ל, כִּי אֲזַי מוֹסִיפִין רֵיחַ טוֹב עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ כְּשֶׁזּוֹכִין לְקוֹל הַנַּ"ל וּכְמוֹ כֵן מַמָּשׁ בַּבִּשּׁוּל כַּנַּ"ל. אֲבָל הָעַכּוּ"ם שֶׁאֵינָם זוֹכִין לְשַׁבָּת, וְאֵינָם זוֹכִין לִבְחִינַת קוֹל הַנַּ"ל, אֲזַי עַל-יְדֵי בִּשּׁוּל שֶׁלָּהֶם הֵם מוֹסִיפִים רֵיחַ רַע כְּמוֹ הַמּוֹכִיחַ שֶׁאֵינוֹ רָאוּי שֶׁהוּא מְעוֹרֵר הָרֵיחַ רַע עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ, מֻחְמַת שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִבְחִינַת קוֹל הַנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁבִּשּׁוּל וְתִקּוּן הַמַּאֲכָלִים צָרִיךְ לִהְיוֹת עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל דַּוְקָא, שֶׁהֵם בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לְקוֹל וְלֵרִיחַ הַנַּ"ל, וְלֹא עַל-יְדֵי עַכּוּ"ם שֶׁהֵם מִסְטְרָא דְּעֵשָׂו שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִמַּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁהֵבִיא יַעֲקֹב הַמַּאֲכָלִים לְאָבִיו נֶאֱמַר שָׁם, "הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ'. וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה" שֶׁנִּכְנַס עִמּוֹ רֵיחַ גַּן עֵדֶן, כִּי בְּהַמַּאֲכָלִים שֶׁל יַעֲקֹב, שָׁם מַרְגִּישִׁין רֵיחַ גַּן עֵדֶן הַנִּמְשָׁךְ מִקּוֹל הַנַּ"ל, כִּי הַמַּאֲכָלִים שֶׁלּוֹ נִתְתַּקְּנִים וְנִתְבַּשְּׁלִים בִּבְחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ

כְּשֶׁנִּכְנַס עֲשָׂו עִם הַמַּאֲכָלִים שֶׁלּוֹ, נִכְנַס עִמּוֹ הַגֵּיהִנּוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיֶּחֱרַד יִצְחָק וְכוּ'", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִם הַמַּאֲכָלִים דַּיְקָא שֶׁהֵבִיא עֲשָׂו נִכְנַס הַגֵּיהִנּוֹם, כִּי הַמַּאֲכָלִים שֶׁלּוֹ נִתְתַּקְּנוּ וְנִתְבַּשְּׁלוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם. וְעַל-כֵּן נִכְנַס עִמּוֹ הַגֵּיהִנּוֹם בְּעֵת שֶׁהֵבִיא הַמַּאֲכָלִים דַּיְקָא. וְזֶה שֶׁהִזְהִיר אוֹתוֹ אָבִיו, "וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי". וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, 'כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי', מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא מִפִּקּוּדִין דְּלֹא תַּעֲשֶׂה. 'מַטְעַמִּים' דַּיְקָא, כִּי הַמַּטְעַמִּים מַמָּשׁ שֶׁצִּוָּה לוֹ לַעֲשׂוֹת, דְּהַיְנוּ הַמַּאֲכָלִים, הִזְהִיר אוֹתוֹ שֶׁיִּהְיוּ מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא מִפִּקּוּדִין דְּלֹא תַּעֲשֶׂה, הַיְנוּ שֶׁיִּתַּקֵּן וְיִבַּשֵּׁל הַמַּאֲכָלִים לַעֲשׂוֹת אוֹתָם מַטְעַמִּים עַל-יְדֵי בְּחִינַת רֵיחַ גַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, שֶׁשָּׁם הָרֵיחַ טוֹב מִכָּל הַמְּצוּוֹת. וְלֹא יְבַשֵּׁל אוֹתָם לַעֲשׂוֹת אוֹתָם מַטְעַמִּים מִפִּקּוּדִין דְּלֹא תַּעֲשֶׂה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם, שֶׁשָּׁם הָרֵיחַ רַע מִכָּל הַלֹּא תַּעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שֶׁנִּזְהֲרוּ מִמַּאֲכְלֵי עַכּוּ"ם לֹא שָׁלְטָה בָּהֶם אֵשׁ, כִּי מַאֲכְלֵי עַכּוּ"ם הֵם מִסִּטְרָא דְּאֵשׁ הַקָּשָׁה, אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְהֲרוּ מִזֶּה, לֹא שָׁלְטָה בָּהֶם אֵשׁ. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "וְרֵיחַ נוּר לֹא עָדַת בְּהוֹן". 'רֵיחַ' דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הָרֵיחַ הָרַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים שֶׁהֵם בְּתוֹךְ הָאֵשׁ הַקָּשָׁה, אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּזְהֲרִין מִמַּאֲכְלֵי עַכּוּ"ם, לֹא הָיָה לָזֶה הָרֵיחַ שׁוּם שִׁלְטָה בָּהֶם כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיוּ רְגִילִין לְהָבִיא מֻגְמָר לְהָרִיחַ אַחַר הַסְּעֻדָּה, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַסְּעֻדָּה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא הָרֵיחַ כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן כְּלֵי סְעֻדָּה שֶׁיּוֹצְאִין מֵרְשׁוּת עַכּוּ"ם צְרִיכִין טְבִילָה, כִּי הַטְּבִילָה בְּמִקְוֶה, אוֹ בְּמַעְיָן הוּא בִּבְחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְטַהֲרִין הַכֵּלִים הַיּוֹצְאִין מֵרְשׁוּתָן שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִין לֶאֱכֹל בָּהֶם מַאֲכַל יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה הַמַּאֲכָל הַנֶּאֱכָל בָּהֶם בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא עַל-יְדֵי שֶׁנִּטְהָרוּ הַכֵּלִים מִזֶּהֱמַת הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם מִסִּטְרָא דְּגֵיהִנּוֹם, עַל-יְדֵי טְבִילָה בְּמִקְוֶה שֶׁהִיא בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָרֵיחוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר יֵין נֶסֶךְ שֶׁנִּזְהֲרוּ חַז"ל עַל סְתָם יֵינָם. וַאֲפִלּוּ יַיִן שֶׁלָּנוּ שֶׁנִּגַּע בּוֹ הָעַכּוּ"ם אָסוּר בִּשְׁתִיָּה וּבַהֲנָאָה מִדִּינָא. עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ ג" הַנִּזְכָּר לְעֵיל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וּמְזוֹנָא דְּגוּפָא הֵם בְּחִינַת נְשָׁמָה וְגוּף, יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, רוּחָנִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת, שַׁבָּת וְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, רֵיחַ טוֹב וְהַפּוּכוֹ, בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו. כִּי עִקַּר מְזוֹן

וְחַיּוּת הַנְּשָׁמָה הוּא רַק מֵרוּחָנִיּוּת, בְּחִינַת רֵיחַ שֶׁאֵינוֹ נִכְנָס לַגּוּף כְּלָל. וְעִקַּר הָרֵיחַ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב וְהַקּוֹל הוּא בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת שֶׁאֵין בּוֹ גַּשְׁמִיּוּת כְּלָל. וּלְהֵפֶךְ מְזוֹן הַגּוּף הַנַּשְׁמִי הוּא רַק מִגַּשְׁמִיּוּת גָּמוּר. וְזֶה בְּחִינַת הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, כִּי עֵשָׂו עִקַּר אֲחִיזָתוֹ בַּעֲשִׂיָּה גְּמוּרָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַחִיצוֹנִיּוֹת, סִטְרָא דְּעֵשָׂו, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא עֵשָׂו מִלְּשׁוֹן עֲשִׂיָּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַיֵּן שָׁם בַּפָּסוּק, "וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו", שֶׁהוּא מִלְּשׁוֹן עֲשִׂיָּה. וְזֶה בְּחִינַת וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, כִּי הַיָּדַיִם הֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁשָּׁם אֲחִיזָתוֹ בַּעֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בִּפְסֹלֶת הָעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא הֶרֶיחַ רַע שֶׁל מְזוֹנָא דְּגוּפָא אַחַר שֶׁנִּתְבַּרֵר הַטּוֹב מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא מְזוֹנָא דִּנְשָׁמְתָא, אֲזַי הַפְּסֹלֶת הַגַּמּוּר שֶׁהוּא גַּשְׁמִיּוּת הַמַּאֲכָל שֶׁנִּשְׁאַר אַחַר שֶׁנִּתְבַּרֵר הָרוּחָנִיּוּת מִמֶּנּוּ, אֲזַי הוּא מַעֲלֶה רֵיחַ רַע. וְזֶהוּ בְּחִינַת סִטְרָא דְּעֵשָׂו, בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁבָּא מִסִּטְרָא דְּעֵשָׂו בִּבְחִינַת הַמּוּבָא בַּתְּקוּנִים. וְעַל הַאי גּוּפָא אִתְּמַר, מַאַיִן בָּאתָ? מִטִּפָּה סְרוּחָה. סְרוּחָה מַמָּשׁ, בְּחִינַת רֵיחַ רַע שֶׁהוּא סִטְרָא דְּעֵשָׂו, שֶׁהוּא לְעֻמַּת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קוֹל יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וַאֲנַחְנוּ צְרִיכִין לִפְרֹשׁ עַצְמֵנוּ מִסִּטְרָא דְּגוּפָא, סִטְרָא דְּעֵשָׂו. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַיַּיִן כְּשֶׁנִּגַּע בּוֹ הָעַכּוּ"ם, כִּי הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סָחֲטָה עֲנָבִים וְנָתְנָה לוֹ. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא עו), זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה רֹשׁ. הַיְנוּ בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד בִּשְׁתִיַּת הַיַּיִן שֶׁיִּהְיֶה בְּמִדָּה וְלִשְׁתּוֹתוֹ בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה. וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה בּוֹ נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, הַיְנוּ שֶׁנִּתְרוֹמֵם דַּעְתּוֹ וּמֹחוֹ עַל-יְדֵי הַיַּיִן. וְהַמֹּחַ וְהַדַּעַת הוּא הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם", כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. נִמְצָא, שֶׁנִּתְחַזֵּק וְנִתְרוֹמֵם הַנְּשָׁמָה עַל-יְדֵי הַיַּיִן, כִּי יַיִן לַאֲרָמָא קָלָא (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, שְׁמִינִי לט). נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַיַּיִן מַגִּיעִין לִבְחִינַת הַקּוֹל בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִין כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהֵם מְזוֹנָא דִּנְשָׁמְתָא, וְעַל-כֵּן נִתְרוֹמֵם הַדַּעַת, שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה עַל-יְדֵי הַיַּיִן, כִּי עַל-יְדֵי הַיַּיִן מְעוֹרְרִין הַקּוֹל הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִין כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהֵם חַיּוּת וּמְזוֹן הַנְּשָׁמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן. שִׁיר זֶה בְּחִינַת הַקּוֹל הַנַּ"ל, שֶׁהוּא קוֹל הַנִּגּוּן וְהַשִּׁיר שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁירוֹת, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי קוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה נִמְשָׁךְ מְזוֹנָא דִּנְשָׁמְתָא כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה כְּשֶׁהַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ. וּלְהֵפוּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה רֹשׁ, וַעֲנִיּוּת וְדַלּוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פֻּגָּם רַגְלַיִן, בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, כִּי עָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת. כַּמּוּבָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָרְשׁוּת וְהַדַּלּוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת עֵקֶב עֲשָׂו, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין דָּבָר שֶׁמֵּבִיא יְלָלָה עַל הָאָדָם כְּמוֹ הַיַּיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יְלָלָה הוּא הֵפֶךְ שִׁיר, הֵפֶךְ קוֹל יַעֲקֹב כַּנַּ"ל שֶׁהוּא קוֹל שֶׁל שִׁיר כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה בְּהַיַּיִן נֶהְפָּךְ לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת

יְלָלָה הֵפֶךְ קוֹל שֶׁל שִׁיר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא. וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא, בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת עַצְבוּת וִילָלָה הֵפֶךְ שִׁיר הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַיַּיִן הוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם; מִסִּטְרָא דְּיַעֲקֹב וּמִסִּטְרָא דְּעֵשָׂו, בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב וְרֵיחַ רַע, מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וּמְזוֹנָא דְּגוּפָא כַּנַּ"ל:

חלק ח

כִּי אִיתָא שֶׁהַיַּיִן הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וּמִשָּׁם אֲחִיזַת הַיַּיִן. וּמִבְּחִינַת יִצְחָק יוֹנְקִים שְׁנֵיהֶם; יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק יַעֲקֹב וְעֵשָׂו", אַךְ שָׁם בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת יִצְחָק הוּא כֻּלּוֹ טוֹב וְאֵין שָׁם שׁוּם רַע כְּלָל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר תּוֹלְדוֹת יִצְחָק הוּא רַק יַעֲקֹב לְבַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע", 'בְּיִצְחָק' וְלֹא כָּל יִצְחָק, כִּי עִקַּר זֶרַע יִצְחָק הוּא רַק יַעֲקֹב לְבַד, וְעֵשָׂו אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם זֶרַע יִצְחָק כְּלָל. רַק אַחַר כַּמָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת מִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָה לְסִטְרָא דְּעֵשָׂו מִשָּׁם מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק. וְעַל-כֵּן הַיַּיִן שֶׁהוּא מִשְׁתַּלְשֵׁל וְנֶאֱחָז מִבְּחִינַת יִצְחָק הוּא כָּלוּל מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת יַעֲקֹב וְעֵשָׂו. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזַהֵר בִּשְׁתִיַּת הַיַּיִן, לִשְׁתּוֹתוֹ בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה עוֹלֶה וְנִכְלָל בִּבְחִינַת יַעֲקֹב, לְעוֹרֵר עַל יָדוֹ אֶת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב בִּבְחִינַת יַיִן לַאֲרָמָא קָלָא כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הַקּוֹל הַזֶּה הוּא בְּחִינַת קוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר בִּבְחִינַת הָרֹם כַּשּׁוֹפָר קוֹלֶךָ, וְשׁוֹפָר זֶה בְּחִינַת יִצְחָק, בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל, אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ זֶה הַקּוֹל הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַיַּיִן שֶׁהוּא מִבְּחִינַת יִצְחָק, עַל יָדוֹ נִתְעוֹרֵר הַקּוֹל הַזֶּה, כִּי מִשָּׁם נָפִיק הַקּוֹל בְּחִינַת קוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר, בְּחִינַת הָרֹם כַּשּׁוֹפָר קוֹלֶךָ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי קוֹל זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ כִּי עַל-יְדֵי קוֹל זֶה כָּל הַמַּעֲשִׂים, שֶׁהוּא מוֹכִיחַ עֲלֵיהֶם, הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, בְּחִינַת זְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, כִּי זֶה הַקּוֹל נָפִיק מִשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה עִלְּמָא דְּאַתֵי, שֶׁשָּׁם הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם וְשָׁם הוּא בְּחִינַת סִלּוּחַת עֲוֹונוֹת בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, הַיְנוּ בְּחִינַת זְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, כִּי הָעֲוֹונוֹת שֶׁהֵם סִטְרָא דְּעֵשָׂו דִּינָא קַשְׁיָא דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנֶּאֱחָז מִדִּינָא קַדִּישָׁא שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם מִבְּחִינַת בִּינָה דְּמִינָא דִּינִין מִתְעָרִין, הֵם נִמְתָּקִין בְּשָׁרְשָׁן, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, הַיְנוּ בִּבְחִינַת בִּינָה, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת שׁוֹפָר, שֶׁמִּשָּׁם נָפִיק הַקּוֹל הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי קוֹל זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ, כִּי אֲזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה לְזֶה הַקּוֹל דְּנָפִיק מִשּׁוֹפָר אֲזַי כְּשֶׁמּוֹכִיחָם וּמְעוֹרֵר הָרֵיחַ שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים שֶׁהוּא מוֹכִיחָם עֲלֵיהֶם, אֲזַי אֵין הַמַּעֲשִׂים רָעִים מַעֲלִין רֵיחַ רַע, חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא, הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב בְּחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ, כִּי הַזְּדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל; שֶׁלֶּעָתִיד יִהְיֶה הַהַנְהָגָה עַל-יְדֵי הַשְׂגָּחָה וְנִפְלָאוֹת וְיִתְבַּטֵּל הַטֶּבַע. וְאָז יִתְעַר הַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי קוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ, עַיִן שָׁם הֵיטֵב בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל בָּעוֹלָם, רַק ה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּרָצוֹנוֹ וּכְמִצְבֵּיהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, רַק עִקַּר בְּחִינַת הַטֶּבַע הוּא מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בִּתְכוּנָה כָּזוֹ וּבַסֵּדֶר הַזֶּה, שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַגַּלְגִּלִּים וְכָל תְּכוּנוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם וְכָל עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כֻּלָּם יִהְיוּ תְּלוּיִים עַל הָאָדָם בַּעַל בְּחִירָה שֶׁבָּעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה; לְתַקֵּן אוֹ לְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם מְתַקֵּן מַעֲשָׂיו וּמְסַגֵּל מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֲזַי הוּא מֵבִיא הֶאָרָה גְּדוֹלָה וְתִקּוּן גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וּלְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים רָעִים, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מְקַלְקֵל וּפוֹגֵם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְזֶה הוּא נִקְרָא בְּחִינַת הַנַּהֲגָה הַטִּבְעִית, כִּי בְּטֶבַע זוֹ בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל מִתְנַהֵג עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַמְּסוּרָה בְּיָדֵינוּ. וְכַאֲשֶׁר יַטֶּה הָאָדָם מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי יִהְיֶה פֶּגֶם וְקִלְקוּל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל תְּשׁוּבָה קְדָמָה לְעוֹלָם, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת אֲשֶׁר בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי אֵין שׁוּם פֶּגֶם שֶׁל שׁוּם עֲבֵרָה מַגִּיעַ לְשָׁם. וְעַל-כֵּן עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה מוֹעִיל תְּשׁוּבָה, כִּי עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה זוֹכֶה לִבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהִיא שֹׂרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה, וְשָׁם אֵין שׁוּם פֶּגֶם מַגִּיעַ וְשָׁם נִתְתַּקְּנִין כָּל הָעַוָּונוֹת בִּבְחִינַת זְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, בְּחִינַת הַמְתָקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי. וְאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת נִפְלָאוֹת מֵהַטֶּבַע, הַיְנוּ שֶׁאָז לֶעָתִיד שֶׁאָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ שַׁבָּת, כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה, וְאָז יִהְיוּ כָּל הָעַוָּונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, זֶה בְּחִינַת הַנְהָגָה שֶׁל נִפְלָאוֹת לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע, כִּי עַל-פִּי הַטֶּבַע הוּא שֶׁהָעֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, פּוֹגֶמֶת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל, כִּי זֶה בְּחִינַת טֶבַע, אֲבָל לֶעָתִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי אָז לֹא יִהְיֶה שׁוּם פֶּגֶם מִשּׁוּם עֲבֵרָה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הָעֲבֵרוֹת יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת וְזֶה בְּחִינַת נִפְלָאוֹת הֵפֶךְ הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. וַאֲזַי יִתְעַר הַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת שֶׁעַל-יְדֵי קוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה כָּל הַמַּעֲשִׂים רָעִים מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מָצִינוּ שֶׁעַל-יְדֵי שִׁירָה הוּא סִלּוּחַת עֲוונוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשִׁירַת דְּבוֹרָה; שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׁירָה נִסְלְחוּ עֲוונוֹתֵיהֶם, כִּי כָּל הַשִּׁירוֹת אֶפִלּוּ הַשִּׁירוֹת שֶׁל עַכְשָׁיו נִמְשָׁכִין מִשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשִּׁירָה נִסְלְחִין הָעֲוונוֹת בִּבְחִינַת זְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּתְעַר הַשִּׁיר הַזֶּה, שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל הַשִּׁירוֹת כַּנַּ"ל:

עִנְיַן קְטֹרֶת:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת, כִּי עִקַּר הַקְּטֹרֶת הוּא לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, מִתֹּקֶף הָעֶשְׁיָה, כַּמּוּבָא. וַאֲזַי גַּם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהָיוּ בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב בְּבְחִינַת קְטֹרֶת שֶׁהוּא רֵיחַ טוֹב, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הוּא עַל-יְדֵי רֵיחַ טוֹב, שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא:

עִנְיַן חֶלְבְּנָה שֶׁבַּקְּטֹרֶת:

וְזֶה בְּחִינַת חֶלְבְּנָה שֶׁבַּקְּטֹרֶת, כִּי חֶלְבְּנָה רֵיחָהּ רַע בְּחִינַת מַעֲשִׂים רָעִים, בְּחִינַת אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּעֲשִׂיָּה שֶׁהֵם בְּבְחִינַת רֵיחַ רַע כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת גַּם הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב בְּבְחִינַת זְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵצֶל קְטֹרֶת; שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים, כִּי עַל-יְדֵי הַקּוֹל גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַקּוֹל גַּם הַמַּעֲשִׂים רָעִים, בְּחִינַת חֶלְבְּנָה מַעֲלָה רֵיחַ טוֹב, בְּבְחִינַת נָרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ הַנַּ"ל. (דּוֹק הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר "תִּקְעוּ" הַנַּ"ל וְתָבִין הַדְּבָרִים):

עִנְיַן קְטֹרֶת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים:

וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הָיוּ מוֹסִיפִין עַל הַקְּטֹרֶת שֶׁבְּכָל יוֹם, כִּי אָז הוּא סְלִיחַת עֲוֹונוֹת שֶׁהוּא בְּבְחִינַת קְטֹרֶת כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ בְּחִינַת עִקַּר כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁלָּנוּ בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם אֲחִיזָתָם. וְאָנוּ צְרִיכִים לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת מִשָּׁם הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת רֵיחַ רַע לְהַעֲלוֹתוֹ וּלְבָרְרוֹ שֶׁיַּעֲלֶה רֵיחַ טוֹב, שֶׁיִּהְיוּ שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה נִכְלָלִין בְּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת יַעֲקֹב וְעֵשָׂו כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִין לְתַקְּנוֹ וּלְבָרְרוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ לִבְחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת הַקּוֹל הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת יַיִן לַאֲרָמָא קַלָּא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הָרֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא הַדַּעַת וְעַל-כֵּן נִתְרוֹמֵם הַדַּעַת עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חַמְרָא וְרֵיחָנֵי פָּקְחִין (סַנְהֶדְרִין ע), כִּי עַל-יְדֵי הַיַּיִן נִמְשָׁךְ הָרֵיחַ טוֹב, שֶׁעַל יְדוֹ נִתְעַלֶּה וְנִתְחַזֵּק הַדַּעַת שֶׁהוּא הַנִּשְׁמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה עַל הַיַּיִן, כִּי כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְנִכְנָסִין בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת אֲזַי אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵינוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, הַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, וְעַל-כֵּן מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן. כִּי הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּכְשֶׁמְּקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן אֲזַי נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּבְחִינַת יַיִן כַּנַּ"ל. כִּי אָז בְּקִדּוּשׁ הַיַּיִן נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת, וַאֲזַי אֲחִיזַת הָרַע שֶׁהָיָה

בּוֹ נִתְהַפֵּךְ לְטוֹב וּמַעֲלֶה רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ, וְאָז נִכְלָלִין כָּל שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת, בִּבְחִינַת וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שֶׁכֻּלָּם נִכְלָלִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כִּי כֻּלָּם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁהַשַּׁבָּת יוֹצֵא אָזַי מַבְדִּילִין גַּם כֵּן עַל הַיַּיִן דַּיְקָא, כִּי שָׁם הוּא סוֹד בְּחִינַת הַבְדָּלָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַחִיצוֹנִים וְהָרַע הַנֶּאֱחָז בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּכְשֶׁמַּבְדִּילִין עַל הַיַּיִן דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לְגָרֵשׁ הָרַע וּלְבָרֵר הַטּוֹב, לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל שֶׁלְּאַחַר שַׁבָּת, שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְּשָׂמִים שֶׁמְּרִיחִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְגַם בְּכְנִיסַת שַׁבָּת נוֹהֲגִין הַמְדַקְדְּקִים לְהָרִיחַ בְּשָׂמִים וַהֲדַס, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהִיא בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב לִימֵי הַחֹל שֶׁלְּפָנֵיהֶם וְלִימֵי הַחֹל שֶׁלְּאַחֲרֵיהֶם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה כַּנַּ"ל:

חלק יב

נִמְצָא, שֶׁהַיַּיִן הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁשָּׁם הוּא סוֹד הַבְדָּלָה; לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בֵּין סִטְרָא דְּיַעֲקֹב לְסִטְרָא דְּעֵשָׂו, שֶׁהוּא בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, כִּי קֹדֶשׁ וְיִשְׂרָאֵל וְשַׁבָּת הוּא כֻּלּוֹ חַד. וּלְהֶפֶךְ הָעַכּוּ"ם הֵם בְּחִינַת חֹל, בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ, גַּם יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם מְקַדְּשִׁין בְּקֻדֶּשֶׁת שַׁבָּת, וְעַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן הַיַּיִן שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת הַבְדָּלָה בֵּין יַעֲקֹב לְעֵשָׂו כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא נֶאֱסָר בְּמַגַּע עַכּוּ"ם, 'בְּמַגָּע' דַּיְקָא, כִּי הַנְּגִיעָה הִיא בְּחִינַת יָדַיִם, כִּי סְתָם נְגִיעָה בַּיָּדַיִם, וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּעֵשָׂו נוֹגֵעַ בַּיַּיִן, אָזַי נִמְשָׁךְ זֶה הַיַּיִן לִבְחִינַת הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו עַל-יְדֵי הַנְּגִיעָה שֶׁנּוֹגֵעַ בּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם. וְאָז הוּא אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין אָנוּ רַשָּׁאִין לִשְׁתּוֹת הַיַּיִן כִּי אִם בִּבְחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, בִּבְחִינַת יַיִן לַאֲרָמָא קְלָא, בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, אֲבָל כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם נוֹגֵעַ בּוֹ אָז הוּא נִמְשָׁךְ לִבְחִינַת הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא. וְאָז הוּא אָסוּר לָנוּ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִפְרֹשׁ מִסִּטְרָא דְּגוּפָא וּלְהִתְדַּבֵּק לְסִטְרָא דְּנִשְׁמְתָא, סִטְרָא דְּיַעֲקֹב כַּנַּ"ל, כִּי מֻחְמַת שֶׁהַיַּיִן הוּא בְּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְשָׁם הוּא סוֹד הַהַבְדָּלָה, עַל-כֵּן יְכוֹלִין לְהַטּוֹתוֹ לְכָאן אוֹ לְכָאן. וְעַל-כֵּן אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיִּהְיֶה נֶאֱסָר עַל-יְדֵי נְגִיעַת הָעַכּוּ"ם כִּי אִם הַיַּיִן, כִּי הַיַּיִן הוּא בְּסוֹד הַהַבְדָּלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לַמָּקוֹם שֶׁמַּכְרִיעִין אוֹתוֹ, לְשָׁם הוּא נִמְשָׁךְ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי נְגִיעַת הָעַכּוּ"ם בּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם, נִמְשָׁךְ לִבְחִינַת הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו. וְאָז הוּא אָסוּר לָנוּ כַּנַּ"ל:

רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גָּזְרוּ עַל פִּתָּן מִשּׁוּם שַׁמְנָן וְכוּ':

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גָּזְרוּ עַל פִּתָּן מִשּׁוּם שַׁמְנָן, וְעַל שַׁמְנָן מִשּׁוּם יֵינָן, וְעַל יֵינָן מִשּׁוּם בְּנוֹתֵיהֶם, וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר, הַיְנוּ עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי פַּת עַכּוּ"ם, הַיְנוּ פַּת שֶׁאָפָאוּ עַכּוּ"ם בָּאֵשׁ שֶׁלּוֹ אָסוּר לָנוּ, כִּי הָאֵשׁ שֶׁלָּהֶם הוּא בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם, בְּחִינַת רֵיחַ רַע וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב לְעֵיל בְּהִלְכוֹת מַאֲכָלֵי עַכּוּ"ם. וְזֶהוּ בְּחִינַת גָּזְרוּ עַל פִּתָּן מִשּׁוּם שַׁמְנָן, כִּי שֶׁמֶן הוּא בְּחִינַת רֵיחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק וְכוּ'". בְּחִינַת שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. כִּי שֶׁמֶן טוֹב הוּא בִּבְחִינַת רֵיחַ טוֹב, בְּחִינַת קְטֹרֶת. וְשַׁמְנָן, הַיְנוּ שֶׁמֶן שֶׁלָּהֶם הוּא בְּחִינַת רֵיחַ פָּגוּם, בְּחִינַת שֶׁמֶן פָּגוּם, בִּבְחִינַת זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ, 'יַבְאִישׁ' דַּיְקָא, הַיְנוּ קִלְקוּל הָרֵיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן. וְזֶהוּ וְעַל שַׁמְנָן מִשּׁוּם יֵינָן, כִּי הַיַּיִן שֶׁלָּהֶם שָׁנָּגְעוּ בּוֹ הֵם הוּא בִּבְחִינַת הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת רֵיחַ רַע כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁכָּל אֵלּוּ הֵם בְּחִינָה אַחַת. וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ עַל אֶחָד מִשּׁוּם חֲבֵרוֹ, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְעַל יֵינָן מִשּׁוּם בְּנוֹתֵיהֶן, כִּי מִבֹּאר בַּמַּאֲמָר תִּקְעוּ הַנַּ"ל; שֶׁלִּפְעָמִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מִן הָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוַת נְאוּף וְכוּ'. וּצְרִיכִין לְהַכְנִיעַ זֹאת עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ' וְאָז זוֹכִין לִבְוִאָה וְזוֹכִין לְהַכְנִיעַ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁבָּאִין עַל-יְדֵי עֵרְבּוּב הַמְּדַמֶּה, עַיִן שָׁם הֵיטֵב. וַאֲזַי זוֹכִין לִבְחִינַת הַקּוֹל הַנַּ"ל, עַיִן שָׁם. וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת הַכֹּל קָשׁוּר זֶה בָּזֶה, כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם יְנִיקָה מִן הַדַּעַת, חַס וְשָׁלוֹם, זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מְזוֹנָא דְּגוּפָא, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נָתַן יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת הַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם. כִּי עַל-יְדֵי מְזוֹנָא דְּגוּפָא נֶחְלָשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, וַאֲזַי נֶחְלָשׁ הַדַּעַת שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי יֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִזֶּה מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף. וְכָל זְמַן שֶׁאֵין מַכְנִיעִין זֹאת וְאֵין מוֹצִיאִין יְנִיקָתָם, אָזַי מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, עֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁגָּזְרוּ עַל יֵינָן מִשּׁוּם בְּנוֹתֵיהֶן, כִּי כְּשֶׁפּוֹגְמִין, חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁתִּית יֵינָם זֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם הַדַּעַת וּמִשָּׁם בָּא תַּאֲוַת נְאוּף כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁגָּזְרוּ עַל יֵינָן מִשּׁוּם בְּנוֹתֵיהֶן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר, הַיְנוּ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַכְנִיעִין תַּאֲוַת נְאוּף עַל-יְדֵי הַבְּחִינוֹת הַמְּבֹאָרִים שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, אֲבָל לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵין מַכְנִיעִין זֹאת וְאֵין מוֹצִיאִין הַדַּעַת מִשָּׁם, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, אָזַי מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, הַיְנוּ

אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, עֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶהוּ וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב וְדוֹק הֵיטֵב שָׁם וְכָאן לְהָבִין הַדְּבָרִים לַאֲשׁוּרָן. נִמְצָא שֶׁפְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בִּבְחִינַת שֶׁהִגְבִּיר מְזוֹנָא דְּגוּפָא עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר שָׁם תֵּכֶף, "אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא", הַיְנוּ הַקּוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַתְּקוּן לָזֶה, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

עִנְיַן שֶׁנִּקְרָא "יַיִן נֶסֶךְ":

חלק יד

וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יַיִן נֶסֶךְ, לְשׁוֹן כִּי נָסַךְ ה' עָלֵיהֶם רוּחַ תַּרְדֵּמָה. לְשׁוֹן עֵרְבּוּב הַמְתַּמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁבָּא עַל-יְדֵי פְּגַם יַיִן נֶסֶךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהַיַּיִן הוּא מְשֻׁמָּר מִמַּגַּע עַכּוּ"ם, הוּא בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא יַיִן הַמְשֻׁמָּר לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְעַר הַקּוֹל שֶׁל שִׁיר הַנַּ"ל, כִּי הַיַּיִן מְעוֹרֵר הַקּוֹל בְּחִינַת יַיִן לַאֲרָמָא קָלָא כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַקּוֹל הַזֶּה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהֵם מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַמְרָא וְרֵיחָנֵי פְּקָחִין כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

בְּשׁוּלֵי עַכּוּ"ם אָסוּר:

עַל-פִּי מַה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר "אַחֲוֵי לָן מָנָא דְּלָא שָׁוְיָא לְחַבָּלָא" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן (סִימָן כה). וְהַכְּלָל, שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְשַׁבֵּר אֶת הַמְתַּמָּה, שֶׁהוּא תַּאֲוַת הַבַּהֲמִיּוּת וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׂכְלוֹ זוֹכֶה לְהוֹצִיא מְתִיקוּת שִׂכְלוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הָיוּ שׁוֹבְרִין אֶת הַמְתַּמָּה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מְשֻׁחָרָב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בָּטַל הַשְׁמִיר וְנִפֶּת צוּפִים וְכוּ'. וּבְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וּבְכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה יֵשׁ שָׁם דְּמְיוֹנוֹת אֵלּוּ, וְהֵם הֵם הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי וְכוּ'. וּצְרִיכִין לְשָׁבְרָם וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם וּלְשָׁבְרָם, אֶלָּא עַל-יְדֵי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא. וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי צָדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הַפְּאֵר וְהַגְּוָנִין שֶׁבְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּדֻלָּה. וְעִקַּר מְקוֹם הַגְּוָנִין אֵינוֹ אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, הַיְנוּ פְּאֵר הַגְּוָנִין וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָעִין הַדְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר בְּשׁוּלֵי עַכּוּ"ם שֶׁאֲפִלּוּ מַאֲכָל כָּשֵׁר שֶׁבִּשְּׁלוֹ אוֹ אֲפָאוֹ עַכּוּ"ם, אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַמַּאֲכָלִים צְרִיכִין תִּקּוּן, דְּהַיְנוּ אֲפִיָּה וּבְשׁוּל וְכֵיוֹצֵא, וְכָל הַתִּקּוּנִים שֶׁל כָּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁצְּרִיכִין לְטָרַח בָּהֶם הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לַאֲכִילָה, כָּל זֶה הוּא בָּא מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כַּיָּדוּעַ. כִּי אָז נִתְעָרֵב טוֹב וָרָע בְּכָל הַדְּבָרִים וּצְרִיכִין בֵּרוּר, לְבָרֵר

הַטּוֹב מִן הָרַע. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִטְרֹחַ הַרְבֵּה בְּכָל הַמַּאֲכָלִים כְּדֵי לְתַקְּנוֹ וּלְבָרְרוֹ מִמּוֹץ וְתֶבֶן וְכַיּוֹצֵא. וְכֵן לִטְרֹחַ בַּאֲפִיָּה וּבִשּׁוּל, כִּי קֹדֶם שֶׁמְּתַקְּנִין הַמַּאֲכָל, דְּהַיְנוּ קֹדֶם הָאֲפִיָּה וְהַבִּשּׁוּל אֵין לְהַמַּאֲכָל שׁוּם טַעַם. וְהַטַּעַם שֶׁמַּאֲכָל קֹדֶם הָאֲפִיָּה וְהַבִּשּׁוּל הוּא שָׁם אָז בְּכֹחַ וְלֹא בְּפֹעַל. וְאֵין מַרְגִּישִׁין טַעַם הַמַּאֲכָל כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֲפִיָּה וְהַבִּשּׁוּל, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר טַעַם הַמַּאֲכָל נִמְשָׁךְ מֵהַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל, כִּי בְּכָל דָּבָר מְלֵבֶשׁ בּוֹ טוֹב ה', דְּהַיְנוּ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ טַעַם הַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל בִּבְחִינַת טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'. וּמֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְעָרֵב טוֹב וָרַע אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר וּלְגַלּוֹת הַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל אֶלָּא עַל-יְדֵי כַּמָּה תִּקּוּנִים. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְבַסּוֹף עַל-יְדֵי אֲפִיָּה וּבִשּׁוּל, כִּי אָז גִּמַר תִּקּוּן הַמַּאֲכָל. וְאָז דַּיְקָא נִרְגָּשׁ טַעַם הַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל, כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל הַמַּאֲכָל שֶׁצְּרִיכִין לִטְרֹחַ עִם הַמַּאֲכָל לְבָרְרוֹ מִן הַפְּסֹלֶת, מִמּוֹץ וְתֶבֶן וּלְתַקְּנוֹ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָר הַתִּקּוּנִים. הַכֹּל הוּא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַפְּרִי, דְּהַיְנוּ לִפְנִימִיּוּת הַטּוֹב שֶׁמְּלֻבָּשׁ שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲכָל. וְהַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה הַנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי כֹּחַ הַמְּדַמֶּה הַנַּ"ל הוּא נֶאֱחָז בְּכָל דָּבָר וְדָבָר, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וּבְכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה יֵשׁ שָׁם דְּמְיוֹנוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהֵם הֵם הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִים לַפְּרִי כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל מִן הַפְּרִי, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לְטַעַם הַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה תִּקּוּנִים כְּדֵי לְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, שֶׁהֵם הַדְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל. וְאָז זוֹכִין לַפְּרִי כַּנַּ"ל. וּלְשַׁבֵּר אֵלּוּ הַדְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל הוּא רַק עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא אֵין נִתְגַּלֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַמַּאֲכָל בִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם עִקַּר הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא וְהֵם לְבַדָּם יְכוֹלִים לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר דְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּאֲכָל הוּא עַל-יְדֵי הָאֲפִיָּה וְהַבִּשּׁוּל שֶׁאָז הוּא גִּמַר תִּקּוּנוֹ וְאָז דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה טַעַם הַמַּאֲכָל. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לְשַׁבֵּר הַדְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָאֵשׁ נִמְשָׁךְ מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁהוּא אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא אֵשׁ אֹכְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא". וּמֵעֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ רוֹעֲשִׁין וּבוֹעֲרִין כָּל הַמַּלְאָכִים וְהַשְּׂרָפִים וְאֶפְנִים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁכֻּלָּם בּוֹעֲרִין כְּגַחֲלֵי אֵשׁ מֵעֹצֶם אֵימַת גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵצֶל הַחַיּוֹת, "מַרְאֵיהֶן כְּגַחֲלֵי אֵשׁ". וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קד), "מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהַנָּהָר דִּינוּר נִמְשָׁךְ מִזֵּעָתָן שֶׁל חַיּוֹת, שֶׁהֵם מַזִּיעִין מֵאֵימַת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנָּהָר דִּינוּר, שֶׁהוּא נָהָר שֶׁל אֵשׁ. וּמֵהָאֵשׁ שֶׁל מַעְלָה נִמְשָׁךְ וְנֶאֱחָז וְנִשְׁתַּלְשֵׁל הָאֵשׁ שֶׁלְּמַטָּה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הָאֵשׁ נִמְשָׁךְ מֵהִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת

הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכִין נַהֲרֵי אֵשׁ מֵאֵימַת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָאֵשׁ הוּא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אַרְבָּעָה גְּוָנִין אִית בְּאֶשָּׁא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי זֶה עִקַּר הַגְּדֻלָּה, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֵשׁ דַּיְקָא הוּא עִקַּר תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים, דְּהַיְנוּ שְׁבִירַת הַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי. כִּי הָאֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא כַּנַּ"ל, הוּא שׁוֹרֵף וּמַכְנִיעַ וּמְשַׁבֵּר הַדְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתָם הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בַּמְּזֻמּוֹרִים שֶׁל קַבָּלַת שַׁבָּת שֶׁהֵם מְדַבְּרִים מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר כְּשֶׁעוֹלִים מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, דְּהַיְנוּ מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לְשַׁבָּת, כִּי אָז עוֹלִים כָּל הָעוֹלְמוֹת מִמַּדְרֵגָתָן, כַּיָּדוּעַ. וְאָז צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ שֶׁהֵם הַדְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז מִזְמוֹרִים שֶׁל גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא מִן לְכוּ נְרַנְּנָה וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא הֵם נִכְנָעִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִזְכָּר בְּאֵלּוּ הַמִּזְמוֹרִים, "אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו", כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹצֵאת אֵשׁ מִלְּפָנָיו וּמַכְנִיעַ וּמְשַׁבֵּר וְשׁוֹרֵף כָּל הַדְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַמַּאֲכָלִים בְּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי אֲפִיָּה וּבִשּׁוּל אֵצֶל הָאֵשׁ, כִּי אִם יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כִּי הֵם הֵם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וְהֵם יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ הָאֵשׁ מִן הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת הִתְגַּלּוּת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַכְנִיעַ כָּל הַצָּרִים שֶׁהֵם הַדְּמְיוֹנוֹת וְהַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמוֹת לַפְּרִי, הַנֶּאֱחָזִין בְּכָל דָּבָר, וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין אֵלּוּ הַדְּמְיוֹנוֹת עַל-יְדֵי בִּשּׁוּל יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי אֵשׁ יִשְׂרָאֵל, אָז הַמַּאֲכָל רָאוּי לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה הַטַּעַם הַטּוֹב, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּהַמַּאֲכָל, דְּהַיְנוּ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַמְלֻבָּשִׁים שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁהַעַכּוּ"ם מְבַשֵּׁל הַמַּאֲכָל בְּאֵשׁ שֶׁלָּהֶם, אָז נֶאֱחָז בּוֹ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּחִינַת הַדְּמְיוֹנוֹת וְהַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל כִּי אֵין לָהֶם כֹּחַ לְגַלּוֹת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, אַדְרַבָּא, הֵם בְּעַצְמָן הֵם הֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל, וְהָאֵשׁ שֶׁלָּהֶם הוּא אֵשׁ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁמִּשָּׁם בּוֹעֲרִין כָּל הַתַּאֲווֹת שֶׁבָּאִין מִן הַדְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ, שֶׁכָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹצְאִין מִבְּחִינַת אֵשׁ. וְעַל-כֵּן בָּאֵשׁ שֶׁלָּהֶם נֶאֱחָז בּוֹ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר דְּמְיוֹנוֹת הַנַּ"ל. עַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ לֶאֱכֹל בִּשּׁוּלֵי עַכּוּ"ם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֶאֱכֹל הַמַּאֲכָל כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, שֶׁהֵם יְכוֹלִים עַל-יְדֵי-זֶה לְהַכְנִיעַ הַדְּמְיוֹנוֹת וְאָז נִתְגַּלֶּה הַטּוֹב שֶׁבּוֹ, וְאָז דַּיְקָא רָאוּי הַמַּאֲכָל לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן מְשֻׁחָרָב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִטַּל טַעַם הַמַּאֲכָלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַטַּעַם הוּא עַל-יְדֵי הַטּוּב שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַדִּמְיוֹנוֹת כַּנַ"ל. וְעִקַּר שְׁבִירַת הַדִּמְיוֹנוֹת הָיָה בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ שׁוֹבְרִין וּמַכְנִיעִין אֶת הַמְדַמֶּה כַּנַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. וְעַל-כֵּן מְשֻׁחָרָב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בָּטַל הַטַּעַם כַּנַ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן הָאֲכִילָה הִיא בִּמְקוֹם קָרְבָּן. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נה), שֻׁלְחָן מְכַפֵּר כְּמִזְבֵּחַ, כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה הִיא שְׁבִירַת הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת כַּנַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, שֶׁעִקַּר שְׁבִירַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת, עַיֵּן שָׁם:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק ה

גְּוָנִין דְּאֶשָּׁא הֵם בְּחִינַת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא כַּנַ"ל, כִּי הֵם בְּחִינַת גְּוָנִין שֶׁבַּמָּמוֹן, כִּי הֵם מִבְּחִינָה אַחַת; מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, כַּיָּדוּעַ:

חלק ו

וְעַל-כֵּן מֻרְמָז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּאֲכָלִים הַמִּתְבַּשְּׁלִים בָּאֵשׁ שֶׁל בֵּית הַבִּשּׁוּל וְכוּ' וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִין מִתַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא כַּנַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין. וּכְשֶׁנִּתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁהֵם שׁוֹרֶשׁ הַמָּמוֹן אָז מַשְׁלִיכִין לְגַמְרֵי אֶת הַמָּמוֹן שֶׁבַּגַּשְׁמִי, כִּי מִי פֻּתִּי יָסוּר הֵנָּה לְהַשְׁלִיךְ תַּעֲנוּג רוּחָנִי וְלִקַּח תַּעֲנוּג עָב, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר "צִוִּיתָ צֶדֶק" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, (סִימָן כג) וְהָבֵן:

חלק ז

וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה הוּא בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי, כִּי אָז בְּעֶרֶב שַׁבָּת יוֹצֵאת שַׁלְהוּבָא דְּאֶשָּׁא עַל רֹאשׁ הַקְּלִפּוֹת לְהַכְנִיעֵם כַּיָּדוּעַ. שֶׁזֶּהוּ סוֹד רְחִיצַת חַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת כַּיָּדוּעַ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן יט), כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא הוּא בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז לוֹבֵשׁ, כִּבְיָכוֹל, בִּגְדֵי גַּאֲוָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ", עַל-כֵּן תַּבְשִׁיל שֶׁל שַׁבָּת רֵיחוֹ נוֹדֵף, כִּי בְּשַׁבָּת מִשְׁתַּנֶּה הַטַּעַם לְטוֹב, כִּי אָז נִכְנָע הַמְדַמֶּה לְגַמְרֵי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַטַּעַם הַטּוֹב הַנִּמְשָׁךְ מִן הַקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה' וְכַנַ"ל:

ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר בְּחָלָב, הֲלָכָה ד, אוֹת כג:

הלכות הכשר כלים

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּפְלֶה לַחֲבַקּוּק" בְּסִימָן יט הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ב: כְּשֶׁיּוֹצֵא הַכְּלִי מֵרְשׁוּת עַכּוּ"ם לִרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין טְבִילָה וְהַיְנוּ כְּלֵי סְעֻדָּה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּהִלְכוֹת מַאֲכְלֵי עַכּוּ"ם (הֲלָכָה א), שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַמַּאֲכָל מִבְּחִינַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵן בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל כַּנַ"ל, שֶׁכָּל תִּקּוּנֵי הַמַּאֲכָלִים הֵם בִּשְׁבִיל זֶה וְעִקַּר הַטְּבִילָה הוּא לִכְלֵי מַתֶּכֶת שֶׁהֵן לְבַדָּן צְרִיכִין טְבִילָה מִדְּאוֹרָיְתָא, כִּי בִּבְחִינַת מַתֶּכֶת אֲחִיזָתָם בְּיוֹתֵר, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ כְּלַל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר צִוִּיתָ צֶדֶק (סִימָן כג), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, שֶׁהֵן בְּחִינַת עֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, הֶפֶךְ הַשָּׁמַח בְּחֶלְקוֹ, בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת וַיְחַן פְּנֵי הָעִיר מַטְבֵּעַ תִּקֵּן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא חִזּוּק בְּיוֹתֵר בְּהַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁהֵן הַמַּטְבְּעוֹת שֶׁשָּׁם חִזּוּק הַתַּאֲוָה בְּיוֹתֵר מְאֹד. וּכְדִמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שָׁם. וּכְפִי הַמּוּבָן, לַעֲנִיּוּת דִּיעָתֵנוּ, מֵהַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעִנְיָן זֶה, שֶׁסִּגְנִית הַזָּהָב קוֹנָה אֶת הַכֶּסֶף יִתְפָּרֵשׁ עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְהַכְּלָל; שֶׁכָּל מַה שֶּׁהוּא מַטְבֵּעַ וְיוֹצֵא בְּיוֹתֵר, חָשׁוּב בְּיוֹתֵר, כִּי שָׁם בְּהַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ בְּהַמַּטְבְּעוֹת הַיּוֹצְאִין מְלֻבָּשׁ שָׁם בְּחִינַת הַפָּנִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת גְּוָנִין עִילָּאִין פְּנֵי הַקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת פְּנֵי הָעִיר תִּקּוּן הַמַּטְבֵּעַ. וְכֵן שָׁם בְּהַמַּטְבְּעוֹת מֻחֲמַת שֶׁיֵּשׁ שָׁם קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה מְאֹד, יֵשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר מְאֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהַתַּאֲוָה בְּיוֹתֵר אֶל הַמַּטְבְּעוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל כָּל אֻמָּה וְאֻמָּה חֲקוּקָה עַל הַמַּטְבֵּעַ שֶׁלָּהֶם, כִּי שָׁם נֶאֱחָזִין בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִין כַּנַ"ל, וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כְּלֵי סְעֻדָּה שֶׁל מַתֶּכוֹת כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵרְשׁוּתוֹ שֶׁל עַכּוּ"ם צְרִיכִין טְבִילָה, כִּי שָׁם נֶאֱחָזִין בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מִינֵי מַתֶּכוֹת הֵם שֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּטְבְּעוֹת, כִּי כָּל הַמַּטְבְּעוֹת נַעֲשִׂין מִמִּינֵי מַתֶּכוֹת דַּיְקָא, כִּי בָּהֶם נֶחֱקָק וְנִכָּר בְּיוֹתֵר הַפָּנִים וְהַצּוּרָה שֶׁחוֹקְקִין עֲלֵיהֶם. נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת מַתֶּכוֹת מְלֻבָּשׁ בָּהֶם בְּחִינַת הַפָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּטְבֵּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁבְעָה מִינֵי מַתֶּכוֹת כְּנֶגֶד אוֹר הַפָּנִים שֶׁכָּלוּל מִשֶּׁבַע בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם שִׁבְעָה נְקֻבִים שֶׁל אוֹר הַפָּנִים וְשֶׁבַע מִדּוֹת שֶׁבְּמֹחַ שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַכְּלֵי מַתֶּכוֹת הַצְּרִיכִין לִסְעֻדָּה הֵם בִּרְשׁוּת הָעַכּוּ"ם נֶאֱחָז שָׁם בְּיוֹתֵר הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם שֶׁתְּחוּבִים בַּמָּמוֹן, שֶׁהֵם הַמַּטְבְּעוֹת הַנַּעֲשִׂין

מִמֵּינֵי מַתָּכוֹת וְעַל-כֵּן צְרִיכִין טְבִילָה, כְּדֵי לְהַכְשִׁירָן וּלְטַהֲרָן שֶׁלֹּא יִפְגְּמוּ הַמַּאֲכָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי שְׁמִירַת כָּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְתִקּוּנָם הוּא הַכֹּל לְשָׁמְרָם וּלְתַקְּנָם מִפְּגָם שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת כַּנַ"ל, כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַטְּבִילָה כְּדֵי לְהַחֲזִיר לְהַכֵּלִים הַנַ"ל פָּנִים דְּקֻדֻשָּׁה שֶׁיָּצָא מֵהֶם. כִּי נֶאֱחָז שָׁם אַנְפִּין חֲשׁוּכִין הֶפֶךְ פְּנֵי הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל. כַּיָּדוּעַ, שֶׁבְּחִינַת טְבִילָה הוּא בִּשְׁבִיל הַחֲזָרַת הַפָּנִים, שֶׁהֵן הַמֹּחִין שֶׁחוֹזְרִין עַל-יְדֵי הַטְּבִילָה, כַּמּוּבָא. וּכְבָר מְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת מְלִיחָה (הֲלָכָה א), שֶׁבְּחִינַת טְבִילָה בְּתוֹךְ מְקֻוֶה מַיִם הוּא בְּבְחִינַת הִתְעַלְּמוּת בְּתוֹךְ הַמַּיִם בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בִּבְחִינַת דָּגִים שֶׁבַּיָּם הַמַּיִם מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם וְאֵין עַיִן הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם, עַיִן שָׁם, כִּי מְקֻוֶה מַיִם הוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאֵין שָׁם אֶחִיזָה לְהַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמּוֹצִיאִין הַכֵּלִים הַנַ"ל מֵרְשׁוּת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, מְטַהֲרִין אוֹתָן עַל-יְדֵי הַמְּקֻוֶה מַיִם, שֶׁמְּבִיאִין אוֹתָן לְתוֹךְ הַמַּיִם בִּבְחִינַת בְּמַיִם יוּבָא וְטָהֵר, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזְרִין וּמְבִיאִין אוֹתָן לְשָׁרְשָׁן בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים, שֶׁהִיא בְּחִינַת מְקֻוֶה מַיִם וְשָׁם נִתְעַלְּמִים וְנִתְכַּסִּים בְּתוֹךְ הַמַּיִם מֵעֵין הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי אֵין שָׁם שְׁלִיטָה לָהֶם בִּבְחִינַת דָּגִים שֶׁבַּיָּם, הַמַּיִם מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם וְכוּ' כַּנַ"ל. וַאֲזַי חוֹזְרִין וְנַעֲשִׂין בְּרִיָּה חֲדָשָׁה שָׁם, כִּי כָּל הַדְּבָרִים הַחוֹזְרִים לְשָׁם לִבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי; הֵם נִתְחַדְּשִׁים שָׁם בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם וְכוּ'. כַּמּוּבָא בְּהִלְכוֹת מְגִלָּה (הֲלָכָה א). וַאֲזַי כְּשֶׁמּוֹצִיאִין הַכֵּלִים מִשָּׁם שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּרִיָּה חֲדָשָׁה שָׁם כַּנַ"ל, אָז נִטְהָרוּ וּרְאוּיִין לָבוֹא לִרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל, לְתַקֵּן בָּהֶם הַמַּאֲכָלִים כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן מְקֻוֶה הִיא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד לַתְּשׁוּבָה, כִּי מִשָּׁם הַתְּחָלַת הַתְּשׁוּבָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת הַכְנָסַת יִשְׂרָאֵל בְּצֵל הַשְּׁכִינָה הָיָה עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה. וְכֵן בַּזְּמַן הַזֶּה הַתְּחָלַת כְּנִיסַת הַגֵּר תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה הוּא עַל-יְדֵי טְבִילָה גַּם כֵּן, כִּי מִשָּׁם הַהַתְחָלָה שֶׁל הַכְנִיסָה לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כַּנַ"ל, כִּי שָׁם חוֹזְרִין וְנִתְחַדְּשִׁין, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בִּטְבִילַת כֵּלִים, "אַךְ בְּמֵי נִדָּה יִתְחַטָּא", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה שֶׁכֵּלִים צְרִיכִין טְבִילָה כְּמוֹ נִדָּה, כִּי טְבִילַת כֵּלִים הוּא בִּבְחִינַת טְבִילַת נִדָּה מַמָּשׁ, כִּי דַּם נִדּוֹת בָּא עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בְּעֵץ הַדַּעַת, עַל-יְדֵי-זֶה נִגְזַר, "בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים", שֶׁהִיא דַּם נִדּוֹת, וּמֵחֲמַת זֶה צְרִיכָה הַנִּדָּה טְבִילָה לְתַקֵּן וּלְטַהֵר מִבְּחִינַת בְּעֶצֶב. בְּחִינַת עַצְבוּת, מָרָה שְׁחוֹרָה, אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, מִיתָה, פֶּגֶם הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ'". וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת טְבִילַת כֵּלִים כְּדֵי לְטַהֵר אֶת הַכְּלֵי מַתָּכוֹת הַנַ"ל, שֶׁיָּצְאוּ מֵרְשׁוּתוֹ וּמָמוֹנוֹ שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת,

מִפְּגַם הָעֲבוֹדָה זָרָה הַנֶּאֱחָז בְּיוֹתֵר בְּמִינֵי מַתָּכוֹת שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְטַהֲרָם מֵהָעֲבוֹדָה זָרָה הַכְּלוּלָה מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת טְבִילַת נִדָּה מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּפְלַיִם כַּיּוֹלְדָה דְּאִלּוּ שָׁם כְּתִיב, "בְּעֶצֶב", וְהָכָא, "בְּעִצָּבוֹן". וְכַמּוּבָא זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁהֵם בִּבְחִינָה אַחַת, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל; שֶׁתַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת הַטְּבִילָה שֶׁל נִדָּה וְשֶׁל כְּלֵי מַתָּכוֹת בִּבְחִינַת וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד, כִּי הַפְּרוּד מַתְחִיל רַק אַחַר שֶׁמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, וּמִשָּׁם מַתְחִיל הַפְּרוּד עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁבְּתוֹךְ הַגָּן. וְעַל-כֵּן כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְטַהֵר עַצְמוֹ מִבְּחִינַת דַּם נִדּוֹת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם הַפְּרוּד, עַל-כֵּן חוֹזְרִין אֶל שָׁרְשָׁן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת טְבִילָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזְרִים וְטוֹבְלִים בְּמִקְוֵה מַיִם, שֶׁהִיא בְּחִינַת נָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּלוֹ טוֹב קֹדֶם הַפְּרוּד שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן עִקַּר קַבָּלַת טֻמְאָה בִּכְלֵי מַתָּכוֹת בְּיוֹתֵר מִכָּל הַכֵּלִים, כִּי אֲפִלּוּ פְּשׁוּטֵיהֶן טְמֵאִים וְגַם חוֹזְרִין לְטֻמְאָתָן הַיְשָׁנָה, עַיֵּן בְּמַסֶּכֶת כֵּלִים, כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה, כִּי נֶאֱחָזִין בְּיוֹתֵר בִּכְלֵי מַתָּכוֹת כַּנַּ"ל. וּכְנֶגֶד זֶה יֵשׁ מַעֲלָה גַּם כֵּן בִּכְלֵי מַתָּכוֹת שֶׁאֲפִלּוּ אִם נִבְלַע הָאִסּוּר בְּתוֹכָם יֵשׁ לָהֶם תִּקּוּן בְּהַגְעָלָה וְלִבּוּן, כָּל כְּלִי כְּפִי מַה שֶּׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הָאִסּוּר, כִּי כְּבוֹלְעוֹ כָּךְ פּוֹלְטוֹ, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁפָּגַם כֵּן יִתְקַן בִּבְחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל כַּמּוּבָא לְעֵיל, אֲבָל כְּלֵי חֶרֶס אֵין לָהֶם שׁוּם תִּקּוּן כְּשֶׁנִּבְלָע הָאִסּוּר בְּתוֹכָם, כִּי כְּבָר מְבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר שֶׁשָּׁם הֵם כְּרוּכִים תָּמִיד. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטְּבִילָה בִּכְלֵי מַתָּכוֹת שֶׁשָּׁם בִּבְחִינַת הַפָּנִים כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּלֵי חֶרֶס שֶׁאֵין שָׁם פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה וְהֵם הֵפֶךְ הַמָּמוֹן, כְּמוּבָן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן סט), שֶׁפֵּרֵשׁ 'וְעַפְרוֹת זָהָב', שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַמָּמוֹן שֶׁיֵּצֵא מִשָּׁם הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאָז נִשְׁאָר עַפְרָא בְּעָלְמָא. נִמְצָא, שֶׁעַפְרָא בְּעָלְמָא הוּא הֵפֶךְ הַמָּמוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן כֵּלִים שֶׁל עָפָר, דְּהַיְנוּ כְּלֵי חֶרֶס אֵין צְרִיכִין טְבִילָה כְּשֶׁיּוֹצְאִין רַק מֵרְשׁוּתוֹ שֶׁל עַכּוּ"ם, כִּי אֵין הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּרוּכָה שָׁם לִנֹּק מִשָּׁם כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁכְּבָר נֶאֱחָז בָּהֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּבְלָע הָאִסּוּר בְּתוֹכָן, אָז אֵין לָהֶם שׁוּם תִּקּוּן, כִּי הַתּוֹרָה הֵעִידָה עַל כְּלֵי חֶרֶס שֶׁאֵין הָאִסּוּר יוֹצֵא מִשָּׁם, כִּי מֻחֲמֶת שֶׁחִיּוּתָם מֻעָט וְקָטָן מְאֹד כַּנַּ"ל, וּמֻחֲמַת זֶה הֵם קַלִּים לְהִשָּׁבֵר. עַל-כֵּן כְּשֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּבְלָע בָּהֶן הָאִסּוּר, אָז הֵם נִפְגָּמִים לְגַמְרֵי וְאֵין לָהֶם תִּקּוּן, אֲבָל כְּלֵי מַתָּכוֹת הֵם בְּהֵפֶךְ מִמַּשׁ שֶׁצְּרִיכִין טְבִילָה מֻחֲמַת שֶׁכְּרוּכִין שָׁם מְאֹד כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לָהֶם

טָהֳרָה בַּמְקֹוֶה, אֲפִלּוּ אִם נִטְמְאוּ מַמָּשׁ, וְאֲפִלּוּ אִם נִבְלַע הָאִסּוּר בְּתוֹכָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לָהֶם תִּקּוּן בְּהַגְעָלָה וְלִבּוּן, כִּי מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חִיּוּת גָּדוֹל מֵהַקְדֻשָּׁה וּמֵחֲמַת זֶה כֹּחָם חָזָק בְּיוֹתֵר מִכָּל הַכֵּלִים וְעַל-כֵּן אֵין נִפְגָּמִין לְגַמְרֵי לְעוֹלָם, וּלְעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם תִּקּוּן. וְכַמּוּבָא לְעֵיל (בְּהִלְכוֹת חֵלֶב, הֲלָכָה א); שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה, אַף שֶׁשָּׁם נֶאֱחָזִין בְּיוֹתֵר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ נִפְגָּם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְעוֹלָם יֵשׁ לוֹ תִּקּוּן לְגֹדֶל הַקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ שָׁם. וְגַם כִּי כֹּחָם חָזָק מְאֹד לִסְבֹּל הַתִּקּוּן, כִּי אֲפִלּוּ אִם צְרִיכִין לִבּוּן, יְכוֹלִים לְלָבְנָם בָּאוֹר. וַעֲדַיִן יִשָּׁאֲרוּ כֵּלִים כְּמוֹת שֶׁהָיוּ, אֲבָל כְּלֵי חֶרֶס אֵין לָהֶם תִּקּוּן כַּנַּ"ל, וְגַם אֵין לָהֶם כֹּחַ לִסְבֹּל הַתִּקּוּן, אֲבָל כְּלֵי מַתֶּכוֹת יְכוֹלִים לְצָרְפָם וּלְלַבְּנָם וּלְתַקְּנָם, וְעַיֵּן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְבֹאָר זֹאת הֵיטֵב; שֶׁהַנְּשָׁמוֹת הַגְּבוֹהִים סוֹף כָּל סוֹף יִתְתַּקְּנוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁלָּהֶם אֲפִלּוּ אִם נָפְלוּ מְאֹד מְאֹד לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִהְיֶה נֶאֱבָד שׁוּם נִיצוֹץ מֵהֶם, עַיֵּן שָׁם:

חֶרֶב הֲרֵי הוּא כְּחָלָל. עִקַּר קַבָּלַת טֻמְאָה אֲפִלּוּ בִּכְלֵי שֵׁנִי מִמֵּת, בְּיוֹתֵר בִּכְלֵי מַתֶּכוֹת. אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה וְכוּ' וְלֹא תָּנִיף עֲלֵיהֶם בַּרְזֶל, וְיֵשׁ לָהֶם טָהֳרָה בְּמִקְוֶה וְתִקּוּן בְּהַגְעָלָה וְהֶכְשֵׁר:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יְרֵאתִי' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן (סִימָן סא):

וְהַכְּלָל שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט לָאוֹר, כִּי אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא בְּחִינַת לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר וְכוּ' יָמִין וּשְׂמֹאל. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, כִּי מִשְׁפָּט הוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, שֶׁאֵינוֹ נוֹטֶה לְיָמִין וּשְׂמֹאל, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת מִכָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזּוֹכִין לִלְמֹד וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי נִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת, וְאָזַי עוֹלִין הַמּוֹתָרוֹת אֶל הַמֹּחַ וּמְסַבְּבִין אֶת הַמֹּחַ עַד שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהוֹצִיא מִשְׁפָּטִים וְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת, רַק בְּחִינַת מִשְׁפָּט מְעֻקָּל, בְּחִינַת מִשְׁפָּטִים בַּל יְדֵעוּם וְכוּ'. וְיֵשׁ מַנְהִיגִים שֶׁלִּמּוּדָם מֵאֵלּוּ הַמּוֹתָרוֹת וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱלָשׁ כְּתַב יָדֵינוּ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה גּוֹזְרִין לְגָרֵשׁ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּתְיַשְּׁבוּ שָׁם מִכְּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרוּשׁ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִלְקַח סוֹד הָעִבּוּר מֵאִתָּנוּ וְכוּ', עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגָּרְשִׁין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הָאֲוִיר זַךְ וְהַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת הַגְּדֵלִים שָׁם הַכֹּל זַךְ וְנָקִי, וְזוֹכִים שָׁם לְהוֹלִיד גּוּפִים זַכִּים בִּבְחִינַת פְּרִי הָאָרֶץ שֶׁרָאוּיִים לְקַבֵּל נְשָׁמָה גְּדוֹלָה שֶׁתִּהְיֶה בְּקִיאָה בְּסוֹד הָעִבּוּר וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם, כִּי עֲצָתוֹ בִּבְחִינַת עֵצַת

נָשִׁים עֲצוּת נִבְעָרוֹת וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַמּוֹתָרוֹת הָעוֹלֶה אֶל הַלֵּב וְכוּ'. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, אַךְ יֵשׁ מַיִם שֶׁמְּטַהֲרִין מִזֹּאת הַטִּנּוֹפֶת בְּחִינַת וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְכוּ'. וַאֲזַי בָּא לְעֵצָה שְׁלֵמָה וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה, בְּחִינַת פֶּלֶג אֱלֹקִים מָלֵא מַיִם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְכָל הַדִּינִין וְכוּ', כִּי נִכְלָלִין בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁשָּׁם הַמְתָּקַת כָּל הַצְּמָצוּמִים, בְּחִינַת יִשְׂלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת טְבִילַת כֵּלִים, שֶׁצְּרִיכִים לִטְבֹּל אֶת הַכֵּלִים שֶׁקּוֹנִין מִן הָעַכּוּ"ם. וְעִקַּר הַטְּבִילָה מִדְּאוֹרַיְתָא הִיא לִכְלֵי מַתֶּכֶת, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא לְקַדֵּשׁ אֶת הַכֵּלִים שֶׁיִּהְיוּ הַכֵּלִים קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְקַבֵּל אֶת קְדֻשַּׁת הַמַּאֲכָל בְּתוֹכָם, כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּהַכֵּלִים שֶׁהֵם מְקַבְּלִים אֶת הָאוֹר בְּתוֹכָם כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר תִּקּוּן וּקְדֻשָּׁה שֶׁל כָּל הַכֵּלִים, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הִיא בִּבְחִינַת כְּלִי לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַחָכְמָה בְּתוֹכָהּ, כִּי אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי הוּא אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה וְכַמָּה כֵּלִים, וְעִקַּר כְּלַל כָּל הַכֵּלִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה נַעֲשִׂין רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁמַּאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם חָכְמָה וְשֵׂכֶל, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת חָזָק וְתַקִּיף בֶּאֱמוּנָתוֹ אָז זוֹכֶה אַחַר כָּךְ שֶׁיִּתְהַוֶּה מִבְּחִינַת הָאֱמוּנָה כְּלִי, עַד שֶׁיְּקַבֵּל בְּתוֹכוֹ בְּחִינַת הָאוֹר, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְאֵיזֶה הַשָּׂגָה, וְהַכֹּל כְּפִי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה שֶׁהָיָה לוֹ. וְעִקַּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי מֵעֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת אֲפִלּוּ לִבְחִינַת אֱמוּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים וְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי יְגִיעָתָם וַעֲבוֹדָתָם וֶאֱמוּנָתָם הַשְׁלֵמָה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלוֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֵם יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ לָנוּ מֵאוֹרוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַכְנִיס בָּנוּ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְגַם מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בָּהֶם בֶּאֱמוּנָה לְבַד, כִּי גַּם אוֹר הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים רָחוֹק וְגָבֹהַּ מֵאִתָּנוּ מְאֹד מְאֹד, וְאֵין לָנוּ שׁוּם הַשָּׂגָה וּתְפִיסָה בָּהֶם, וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וּלְקַבֵּל מֵהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי צְרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה כֵּלִים דִּקְדֻשָּׁה לְקַבֵּל בְּתוֹכָם אֶת אוֹר הַקְּדֻשָּׁה, וְעִקַּר הַכֵּלִים נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּחִינַת וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲמִין בַּה' כִּי אִם כְּשֶׁמַּאֲמִינִים בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְזֶה עִקַּר הַחִלּוּק וְהַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַכּוּ"ם, כִּי גַּם חַכְמֵי הָעַכּוּ"ם רַבָּם כְּכֻלָּם מַאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּשְׁמֵי נוֹרָא בַּגּוֹיִים" דְּקָרוּ לֵיהּ אֱלָקָא דֶּאֱלָקַיָּא. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁאָמַר (שִׂיחוֹת הָרַ"ן רכד. רכה) שֶׁחַכְמֵיהֶם חָקְרוּ בְּגֹדֶל תּוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל וּמְרוֹמָם

וּמְנַשֶּׁא מִכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְכוּ' וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת, אֲבָל אֵין יוֹדְעִין מִשּׁוּם מִצְוָה שֶׁל תּוֹרָה, כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׂיג בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׁוּם אֹפֶן אֵיזֶה מִצְוָה מִמִּצְוֹות הַתּוֹרָה. וּמֵחֲמַת זֶה הֵם רְחוֹקִים מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכוּ לְהַאֲמִין בַּה' וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ, אֲבָל אֲנַחְנוּ עַם קָדוֹשׁ זָכִינוּ לְהַאֲמִין בַּה' וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ עַד שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי משֶׁה עַבְדּוֹ נֶאֱמָן בֵּיתוֹ. וּכְמוֹ כֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי רַק הַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, רַק הֵם מַמְשִׁיכִים לָנוּ אוֹר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְרַק עַל יָדָם אָנוּ יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב לְאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם:

חלק ב

וּכְשֶׁפּוֹגְמִין חַס וְשָׁלוֹם, בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים אֲזַי נִפְגָּמִין הַמַּאֲכָלִים וְנִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה נִפְגָּמִין הַכֵּלִים, כִּי עִקַּר הַכֵּלִים הֵם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי פְּגַם הַכֵּלִים נִפְגָּמִין הַמַּאֲכָלִים, כִּי בְּכָל הַמַּאֲכָלִים יֵשׁ אוֹרוֹת גְּבוֹהִים מְאֹד מְאֹד בְּבְחִינַת אִכְלוּ רֵעִים תְּרֵין רֵעִין דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין. בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, שֶׁהַצַּדִּיק אֲכִילָתוֹ בְּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, הוּא נִזּוֹן בַּאֲכִילָתוֹ מֵאוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת, כְּמִבְּאֹר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר הַגְּבוֹהַּ שֶׁל הַמַּאֲכָלִים כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים שֶׁהֵם נַעֲשִׂים מִבְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין, חַס וְשָׁלוֹם, בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים אֲזַי נִפְגָּמִין הַכֵּלִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמֵּילָא נִפְגָּמִין הַמַּאֲכָלִים וְנִסְתַּלֵּק אוֹר הַקְּדֻשָּׁה מֵהֶם, מֵחֲמַת שֶׁאֵין כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ אֶת הָאוֹר. וַאֲזַי נִשְׁאָרִין הַמַּאֲכָלִים בִּבְחִינַת פְּסֹלֶת לְבַד וְעַל-כֵּן עוֹלִין הַמּוֹתָרוֹת וְהַפְּסֹלֶת וּפוֹגְמִין אֶת הַמֹּחַ וְכוּ' כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ג

וְהַעִכּוּ"ם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הִתְרַחֲקוּתָם הוּא מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל-כֵּן הֵם לוֹמְדִים קְצָת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דְּהַיְנוּ תַּנַ"ךְ. אֲבָל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֵין לוֹמְדִים כְּלָל, כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה זֶה בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמִּשָּׁם הֵם רְחוֹקִים מְאֹד. וּמֵחֲמַת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵאֱמוּנָה עַל-כֵּן אֵין לָהֶם כֵּלִים דִּקְדֻשָּׁה וְכָל כֵּלֵיהֶם הֵם טְמֵאִים אֲצְלֵנוּ וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֶאֱכֹל מַאֲכָלֵינוּ, דְּהַיְנוּ מַאֲכַל יִשְׂרָאֵל, מַאֲכָל דִּקְדֻשָּׁה בַּכֵּלִים שֶׁלָּהֶם, כִּי כֵּלִים שֶׁלָּהֶם הֵם בְּחִינַת בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכִילוּ הַמַּיִם, שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר קְדֻשַּׁת הַמַּאֲכָלִים בַּכֵּלִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלִי אֵין חֵפֶץ בּוֹ. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַכֵּלִים שֶׁאָז הַכֵּלִים קְדוֹשִׁים וּרְאוּיִים לְקַבֵּל בְּתוֹכָם אוֹר הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁקּוֹנִין מֵהֶם כֵּלִים צְרִיכִים לְטָבְלָם בְּמֵי מִקְוֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי מֵי מִקְוֶה מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִטְהָרִין הַכֵּלִים מִפְּגַם הַמּוֹתָרוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, פְּגַם הַכֵּלִים כַּנַּ"ל. וְאָז הַכֵּלִים נִטְהָרִין וּרְאוּיִין לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת מַאֲכָלֵי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי מַיִם טְהוֹרִים, שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ה

וְעִקַּר הַטְּבִילָה הִיא לִכְלֵי מַתָּכוֹת, כִּי יֵשׁ שִׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת, כִּי אִיתָא בְּסֵפֶר הַמַּעֲשִׂיּוֹת בְּהַמַּעֲשֶׂה בְּמֶלֶךְ שֶׁגָּזַר גְּרוּשׁ בִּגְזֵרַת שְׁמָד וְכוּ' הַמְרֻמָּזֶת בְּקַפִּיטֶל ב, "לָמָּה רָגְשׁוּ וְכוּ'", שֶׁיֵּשׁ שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה אַקְלִימִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם וְיֵשׁ שִׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת וְכוּ'. וְעָשָׂה הַמֶּלֶךְ דְּמוּת מֵהַשִּׁבְעָה מַתָּכוֹת שֶׁהָיוּ מְאִירִין בּוֹ כָּל הַשִּׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת וּמִמֶּנּוּ הָיוּ שׁוֹאֲלִין עֲצוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּכְעֵין רֶמֶז יֵשׁ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מֵעֵין זֶה, שֶׁעַל-יְדֵי סוֹד הָעִבּוּר שֶׁהוּא מַהֲלַךְ שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה, כַּמְבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִלְקַח סוֹד הָעִבּוּר מֵאִתָּנוּ, עַל-יְדֵי-זֶה אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה וְכוּ'. וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לְסוֹד הָעִבּוּר, זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה, שֶׁיּוֹדְעִין לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ בְּכָל דָּבָר, וְכָל זֶה עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהוֹלִיד גּוּפִים בִּבְחִינַת פְּרִי הָאָרֶץ, כִּי תִּקּוּן הַגּוּפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים לְקַבֵּל אוֹר הַנְּשָׁמָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב. כִּי הַכֹּל אֶחָד וְהַכֹּל תְּלוּי בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין הַכֵּלִים וַאֲזַי נִתְתַּקְּנִין הַמַּאֲכָלִים וְאֵין עוֹלֶה הַמּוֹתָרוֹת אֶל הַמּחַ וְאָז זוֹכִין לִבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְאָז זוֹכִין לְהוֹלִיד גּוּפִים בִּבְחִינַת פְּרִי הָאָרֶץ, שֶׁרְאוּיִים לְקַבֵּל נְשָׁמָה גְּבוֹהָה שֶׁתִּהְיֶה בְּקִיאָה בְּסוֹד הָעִבּוּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה. כִּי עִקַּר סוֹד הָעִבּוּר הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי אוֹרוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג מֻחְלָט רִבּוּי אוֹר וּצְרִיכִין כְּמָה צִמְצוּמִים כַּיָּדוּעַ, אֲבָל כְּשֶׁמְּצַמְצְמִין הָאוֹר אֲזַי יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר הַצִּמְצוּם וְהֶהָעֱלֵם עַד שֶׁלֹּא יֵדְעוּ מִמֶּנּוּ, חַס וְשָׁלוֹם כְּלָל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָזֶה צַדִּיקֵי וְחַכְמֵי הַדּוֹר הָאֱמִתִּיִּים שֶׁהֵם יוֹדְעִים אֵיךְ לְצַמְצֵם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִתְעַלֵּם הָאוֹר לְגַמְרֵי, כִּי הֵם עוֹשִׂין כֵּלִים בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁאֵינוֹ נוֹטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל בִּבְחִינַת מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שֶׁאֵינוֹ נוֹטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְעִקַּר תְּלוּי בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים דִּקְדֻשָּׁה בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל אֶת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִמְסָר רַק לְגָדוֹלֵי הַדּוֹר, כִּי סוֹד הָעִבּוּר הוּא לְקִבּוּץ חֳדָשִׁים וּלְעַבֵּר שָׁנִים, לְהַשְׁווֹת שְׁנוֹת הַחַמָּה עִם שְׁנוֹת

הַלְּבָנָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא לְמַלְּאוֹת הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ, וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מִעוּט וְיִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ', כִּי הַלְּבָנָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ. וְהַחַמָּה הִיא בְּחִינַת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים פד), "כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹקִים". וְהַלְּבָנָה נִתְמַעֲטָה, מֵחֲמַת הַקְּטָרוּג, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל וּבְהֶכְרֵחַ לְמַעֲטוֹ וּלְצַמְצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִעוּט הַיָּרֵחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּיָּדוּעַ. וּמֵאַחַר שֶׁנִּתְמַעֲטָה, מִשָּׁם נֶאֱחָזִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַד שֶׁלִּפְעָמִים נִתְמַעֵט הָאוֹר בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁהֵם מַעֲלִימִין, חַס וְשָׁלוֹם, הָאוֹר לְגַמְרֵי, עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל. עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הַחֹדֶשׁ לְמַלְּאוֹת הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ. אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁתִּתְמַלֵּא לְגַמְרֵי שׁוּב לֹא יִהְיֶה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר. עַל-כֵּן אֵין מִי שֶׁיֵּדַע סוֹד הַזֶּה כִּי אִם חַכְמֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, הַגְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁלֹּא נִמְסַר כִּי אִם לִגְדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע זֶה הַסּוֹד אֵיךְ לְצַמְצֵם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִתְעַלֵּם הָאוֹר, אֵין מִי שֶׁיֵּדַע זֹאת כִּי אִם חַכְמֵי הַדּוֹר. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עִקַּר פְּגַם הַיָּרֵחַ הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנָה, כַּיָּדוּעַ:

חלק ו

וַאֲזַי זוֹכִין לְכֵלִים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַכֵּלִים הֵם בְּחִינַת כְּלֵי מַתָּכוֹת, בְּחִינַת שִׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין שֶׁיֵּשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְצָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְסוֹד הָעִבּוּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעָצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים הֵם עַל-יְדֵי שִׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּהֶם בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, שֶׁהִיא כֶּלִי בְּכֹלֶל בְּחִינַת כֵּלִים לְקַבֵּל אוֹרוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר הוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין וְיוֹנְקִין כָּל הַשִּׁבְעָה אַקְלִימִים. וְעַל-כֵּן יֵשׁ עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת שֶׁבַע קְלִפּוֹת שֶׁהֵם שִׁבְעָה עֲמָמִין, הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְכוּ' שֶׁהֵם חוֹפְיִן עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם כְּשֶׁמַּכְנִיעִין תְּחִלָּה אֶת הַשִּׁבְעָה עֲמָמִין. וְאָז זוֹכִין לְגוּף הַפְּרִי, דְּהַיְנוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׁם מְאִירִין כָּל בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כִּי תָּמִיד עֵינֵי ה' בָּהּ וְכוּ', בְּחִינַת שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי ה'. וְעַל-כֵּן יוֹצְאִין מִשָּׁם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַמִּינִין שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשָׁם עִקַּר הֶאָרַת כָּל הַשִּׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, כִּי עִקַּר אוֹר הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה וְכָל הַכּוֹכָבִים, עִקַּר הֶאָרָתָם הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא עִקַּר הָעוֹלָם. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הָאוֹר וְהַשֶּׁפַע לְכָל הָעוֹלָם, לְכָל הַשִּׁבְעָה אַקְלִימִים. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה מְשַׁבַּחַת אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּמְצָא בָּהּ מִינֵי מַתָּכוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל וּמֵהָרָרֶיהָ תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ", כִּי שָׁם נִמְצָאִין בְּחִינַת

מִינֵי מַתָּכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכֵּלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשִּׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, שֶׁמְּאִירִין בְּיוֹתֵר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר חֲשִׁיבוּת הַפֵּרוֹת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁתַּבָּחָה בָּהֶן, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי הַכֵּלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן הַכֵּלִים שֶׁל שִׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת צְרִיכִין תִּקּוּן בְּיוֹתֵר לְטָבְלָם וּלְטַהֲרָם מֵאֲחִיזַת הַשִּׁבְעָה עַמְמִין, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָעַמְמִין הוּא מִבְּחִינַת שִׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצֶּלֶם שֶׁהֶעֱמִיד נְבוּכַדְנֶאצַּר "רַאשֵׁהּ דִּי דְהַב טַב חֲדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כְּסַף וְכוּ'". שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל כְּלָלִיּוּת הָאֻמּוֹת עַל כָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפָּסוּק (דָּנִיֵּאל ב), כִּי הַשִּׁבְעָה עַמְמִין כְּלוּלִין בְּאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כְּמוֹ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנָיָן כְּלוּלִים בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ כֵן אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, שִׁבְעָה עַמְמִין כְּלוּלִים בָּאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. וְעִקַּר אֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת שִׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְקִדֵּשׁ הַכֵּלִים כָּרָאוּי, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם הוּא רַק בִּבְחִינַת הַכֵּלִים כְּשֶׁאֵינָן כָּרָאוּי, כִּי מֵעֹצֶם הָאוֹר אֵין יְכוֹלִין לִנֹּק רַק מִבְּחִינַת הַכֵּלִים שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר כַּיָּדוּעַ. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּעִשּׂוֹ, "שֹׂא נָא כֶלְיְךָ תֶּלְיְךָ וְכוּ'", שֶׁמְּרַמֵּז עַל גְּלוּת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פֶּרֶק כ). וְזֶהוּ 'כֶּלְיְךָ' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַכֵּלִים, שֶׁהַכֵּלִים נוֹפְלִים אֲצָלוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעִקַּר הַחֻרְבָּן הָיָה שֶׁלָּקְחוּ אֶת הַכֵּלִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאֶת הַכֵּלִים הֵבִיא בֵּית אוֹצַר אֱלֹהָיו וְכוּ'". וְעַל-כֵּן הַכֵּלִים שֶׁיּוֹצְאִין מֵרְשׁוּתָם אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה וְעִקַּר הַטְּבִילָה הִיא לִכְלֵי מַתָּכוֹת שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהֵם נֶאֱחָזִין בָּהֶם אֲזַי אֵין עֵצָה שְׁלֵמָה, כִּי עִקַּר הָעֵצָה מִשָּׁם מִבְּחִינַת שִׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת שֶׁקְּדֻשָּׁתָם מִבְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִבְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר, שֶׁהוּא שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, שֶׁמִּשָּׁם זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי סוֹד הָעִבּוּר זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה וְכוּ'. כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסֵדֶר הַמַּאֲמָר, עַיֵּן שָׁם, וְכַמְבֹאָר בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שִׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת שֶׁמְּאִירִין בָּהֶם שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, עַל-יְדֵי-זֶה יוֹדְעִין עֵצוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה כְּמוֹ שֶׁזֶּה הַמֶּלֶךְ עָשָׂה זֹאת בִּשְׁבִילוֹ, כְּמוֹ כֵן בְּשֶׁרְשׁוֹ בִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁכִין עֵצוֹת אֱמִתִּיּוֹת מִבְּחִינַת שִׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת עַל-יְדֵי שִׁבְעַת כּוֹכְבֵי לֶכֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּפְגָּמִין, חַס וְשָׁלוֹם, הַשִּׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת וְנִמְשָׁכִין אֲלֵיהֶם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלֵי מַתָּכוֹת שֶׁל עַכּוּ"ם, דְּהַיְנוּ הַכֵּלִים שֶׁנָּפְלוּ אֲלֵיהֶם. מִשָּׁם מִתְגַּבְּרִין, חַס וְשָׁלוֹם, עֵצוֹת נִבְעָרוֹת שֶׁלָּהֶם בְּחִינַת עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיַעֲצוּ עַל צְפוּנֶיךָ (תְּהִלִּים פד), אֲשֶׁר עַל זֶה נֶאֱמַר (שָׁם לג), "ה' הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם וְכוּ'" בְּחִינַת עֵצוּ עֵצָה וְתֻפָּר וְכוּ'. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְטַהֵר הַכֵּלִים שֶׁיּוֹצְאִין מֵרְשׁוּתָם, וְעִקַּר כְּלֵי מַתָּכוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁצְּרִיכִין לְטַהֲרָם

עַל-יְדֵי מֵי מִקְוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנֶּאֱמָרִים בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם. בְּחִינַת וְלֹא יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וְלֹא יֵחָצוּ עוֹד לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת. 'מַמְלָכוֹת', לְשׁוֹן עֵצוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מִלְּכִי יִשְׂפַּר עָלָךְ", עַיֵּן שָׁם, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי עֵצוֹת, וְעַל-כֵּן כָּל מֶלֶךְ יֵשׁ לוֹ יוֹעֲצִים, כִּי עִקַּר בְּנָיַן הַמַּלְכוּת הוּא מִבְּחִינַת עֵצוֹת כַּיָּדוּעַ לַמֵּבִין. וְעַל-כֵּן עִקַּר חֻלְקַת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הָעֵצוֹת אֲשֶׁר לֹא רָצָה רְחַבְעָם לִשְׁמֹעַ לַעֲצַת הַזְּקֵנִים וְהָלַךְ אַחַר עֲצַת הַנְּעָרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בָּעִנְיָן. וְעִקַּר קִיּוּם מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי עֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא תֵּרֵי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא. וְעַל-כֵּן הָיָה מֻכְרָח הַמֶּלֶךְ לִכְתֹּב לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהָיְתָה עִמּוֹ וְכוּ' לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ וְכוּ'". וּכְשֶׁפּוֹגְמִין, חַס וְשָׁלוֹם, בְּתַרְתֵּי"ג עֲטִין, כְּפִי הַפְּגָם, חַס וְשָׁלוֹם, כֵּן מִתְגַּבֵּר מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְיוֹעֲצִים רָעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיַעֲצוּ עַל וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִטְבֹּל אֶת כְּלֵי הַמַּתְּכוֹת שֶׁל עַכּוּ"ם עַל-יְדֵי מַיִם טְהוֹרִים כְּדֵי לְטַהֲרָם מֵאֲחִיזַת זֻהֲמָתָם, שֶׁהוּא פְּגַם הָעֵצָה שֶׁנִּמְשַׁךְ מִפְּגַם שִׁבְעָה מִינֵי מַתְּכוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַטְּבִילָה חוֹזְרִים לְשָׁרְשָׁם שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, וְאָז זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהַכֵּלִים בִּקְדֻשָּׁה אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר קְדֻשַּׁת הַמַּאֲכָלִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֵּלִים בִּקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן טְבִילַת כֵּלִים חֲדָשִׁים הַנִּקְנִים מִן הָעַכּוּ"ם:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים' בְּסִימָן נו, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּדִבּוּרִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים וּמַמְשִׁיכִין הַחַיִּים בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה עַל-יְדֵי הַכֵּלִים הַנַּעֲשִׂין מֵהַפָּרְשִׁיּוֹת וּסְדָרִים וְתֵבוֹת וְאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְדַעַת וְכוּ', כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא הַדַּעַת וְהַחָכְמָה וְכוּ'. וְאָז זוֹכִין לְדַעַת שֶׁגַּם בְּהַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וּכְנֶגֶד זֶה הַדַּעַת שֶׁהוּא חַיּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק וְכוּ', שֶׁהוּא מְאַסֵּף מָמוֹן, שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ', אֲבָל יֵשׁ כֹּחַ בַּמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהוֹצִיא בָּלְעוֹ מִפִּיו וְלַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת תּוֹרָה מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכוּ' שֶׁבָּלַע תְּחִלָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמְבֹאָר שָׁם; שֶׁכְּפִי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת, כֵּן זוֹכִין לְפַרְנָסָה וּלְשָׁלוֹם וְכוּ', כִּי פַּרְנָסָה בְּנָקֵל בִּבְחִינַת מָן בְּלִי יְגִיעוֹת וּטְרָדוֹת זֶה זוֹכִין כְּפִי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת וְזֶה הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת מִקְוֶה, בְּחִינַת מִקְוֵה

שֶׁל שְׁבוּעוֹת, כִּי מִקְוֶה הוּא בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְזֶה בְּחִינַת טְבִילַת כְּלֵי סְעֻדָּה הַנִּקְנִים מֵהָעַכּוּ"ם, כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל יְקָרָה וּקְדוֹשָׁה וְגָבֹהַּ מְאֹד, כִּי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה מַמָּשׁ, בִּבְחִינַת וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי, כִּי הַחַיּוּת נִמְשָׁךְ מֵחַי הַחַיִּים תָּמִיד, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ, מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחַיּוּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'". כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פְּרִשְׁיוֹת וּסְדָרִים וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים וּמַמְשִׁיכִין מִמֶּנּוּ הַחַיּוּת, שֶׁהוּא הַחָכְמָה וְהַדַּעַת, בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ הַחַיּוּת כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַמַּאֲכָל לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם. וְזֶה מַחֲמַת שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּכָל דָּבָר מַאֲכָל לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַגְבִּיל הַחַיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים לְתוֹךְ כָּל בַּעֲלֵי חַיִּים שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶה הַכֹּחַ מְקַבְּלִין כָּל הַמַּאֲכָלִים מֵהַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל בְּקִדֻּשָּׁה עַל-פִּי הַתּוֹרָה, בִּבְחִינַת וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי מִצְוֹת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ זֶה הַכֹּחַ לְתוֹךְ הַמַּאֲכָלִים שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חַי, לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים לְתוֹךְ כָּל בַּעֲלֵי חַיִּים. כִּי זֶה הַכֹּחַ נִמְשָׁךְ רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לֵהָנוֹת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְּרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין תְּחִלָּה, עַל-יְדֵי-זֶה קוֹרִין אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא חֵי הַחַיִּים שֶׁבָּרָא דָּבָר זֶה בְּכֹחַ זֶה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת. וְעַכְשָׁיו עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, בָּרוּךְ אַתָּה וְכוּ' הַמּוֹצִיא לֶחֶם וְכוּ', אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ קוֹרִין אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיכִין אֶת הַחַיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא חֵי הַחַיִּים, מַמְשִׁיכִין מִמֶּנּוּ הַחַיּוּת עַל-יְדֵי דִּבּוּר הַבְּרָכָה לְתוֹךְ הַמַּאֲכָל שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל, וְאָז דַּיְקָא יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמַּאֲכָל לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם בְּחַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיּוּת הָאֲמִתִּי. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחַיּוּת וְהַשְׂבִּיעָה עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה בְּחִינַת (יוֹאֵל ב, כו) וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַחַיּוּת שֶׁמְּחַיֶּה הַמַּאֲכָל אֶת הָאָדָם הוּא עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין יִשְׂרָאֵל עַל כָּל מַה שֶׁאוֹכְלִין וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ, וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַכֹּחַ גַּם לְכָל הַמַּאֲכָלִים שֶׁאוֹכְלִין הָעַכּוּ"ם, אוֹ בְּהֵמוֹת שֶׁיְּחַיֶּה אוֹתָן, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִיִּשְׂרָאֵל הַמְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת יֵשׁ הֶבְדֵּל גָּדוֹל בֵּין הַחַיּוּת שֶׁמְּקַבְּלִין יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי אֲכִילָתָם בִּבְרָכָה וְעַל-פִּי הַתּוֹרָה, וּבֵין הַחַיּוּת שֶׁל זוּלָתָם, כִּי יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִים חַיּוּת אֲמִתִּי שֶׁהוּא חַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן רַק הֵם נִקְרָאִים "חַיִּים" בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם וְכוּ'". אֲבָל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים גַּם בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים "מֵתִים", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הַחַיּוּת שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ חַיּוּת כְּלָל, מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים בְּהַדָּרָגָה וּבְמִדָּה, שֶׁזֶּה אֵין זוֹכִין כִּי אִם כְּשֶׁהָאֲכִילָה הוּא עַל-פִּי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ וּבִטְנָן רְשָׁעִים תֶּחְסָר כִּי הָרְשָׁעִים אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַשְׂבִּיעַ נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָהּ כָּרָאוּי, מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מַמְשִׁיכִין כָּרָאוּי חַיּוּת הַחַיִּים מֵחֵי הַחַיִּים, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-פִּי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה, "כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם, כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִּי ה' יִחְיֶה הָאָדָם", שֶׁעִקַּר הַחַיּוּת מְמוֹצָא פִּי ה', שֶׁמְּמַשְׁךְ הַחַיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצָא פִּי ה'. כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא אִתְעַר לְעִלָּא. וּכְשֶׁאָנוּ מְבָרְכִין הַבְּרָכָה בְּפִינוּ אֲזַי נִתְעוֹרֵר פִּי ה', כְּבֵיכוֹל, לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בְּהַדָּרָגָה וּבְמִדָּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַחַיּוּת שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַמַּאֲכָל לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֶהָבְדֵּל שֶׁבֵּין כָּל הַמַּאֲכָלוֹת הָאֲסוּרִים לְהַמֻּתָּרִים, כִּי כָּל הַמַּאֲכָלוֹת הָאֲסוּרִים הֵם בְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁאֵינוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֵּלִים קְדוֹשִׁים, רַק מִבְּחִינַת שִׁבְרֵי כֵּלִים שֶׁאֵין בָּהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים כָּרָאוּי, אַדְרַבָּא, עַל יָדָם מִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר, שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא. וְזֶה שֶׁאָסְרָה תּוֹרָה מַאֲכָלִים טְמֵאִים, וְכֵן מַאֲכָלִים הַקְּדוֹשִׁים בְּיוֹתֵר אֲסוּרִים גַּם כֵּן בַּאֲכִילָה, כְּגוֹן אֲכִילַת קֹדֶשׁ וּתְרוּמָה לְזָר, כִּי עִקַּר אִסּוּר אֲכִילַת מַאֲכָלִים הַטְּמֵאִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שִׁבְרֵי כֵּלִים וְאֵין כֹּחַ עַל יָדָם לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים בְּהַדָּרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם כָּל הַמַּאֲכָלִים הַקְּדוֹשִׁים בְּיוֹתֵר אֲסוּרִים גַּם כֵּן לְמִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָהֶן בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים בְּקֻדָּשָׁה יְתֵרָה מְאֹד אֵין בְּכֹחַ בְּהַמְקַבֵּל לְקַבֵּל הַחַיּוּת וְהַקְּדֻשָּׁה הַמְּרֻבָּה, הַנִּמְשָׁךְ עַל יָדָם. וְעַל-כֵּן אִם יִרְצֶה לְאָכְלָם, חַס וְשָׁלוֹם, מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָהֶם הוּא גּוֹרֵם שִׁבְרַת כֵּלִים מֻחְדָּשׁ, בְּחִינַת רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר. וְעַל-כֵּן כָּל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, כִּי אֵין בּוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל הַחַיּוּת הַמְּרֻבֶּה הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲכִילַת קֹדֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הַשֶּׁמֶן שֶׁגּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁבְרַת כֵּלִים, שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם, "פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמְּלֵאָה וְכוּ'", כִּי אִסּוּר כִּלְאַיִם הוּא רַק מֵחֲמַת הַתַּעֲרֹבֶת, כִּי כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ מֻתָּר לִזְרֹעַ, רַק כְּשֶׁנִּתְעָרְבִין זְרָעִים שֶׁל תְּבוּאָה וְשֶׁל גֶּפֶן יַחַד אֲסוּרִים, מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי תַּעֲרֻבְתָּם אֵין לָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּל רִבּוּי הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָרִבּוּי מִינִים מְשֻׁנִּים כָּאֵלֶּה. וְעַל-כֵּן אֲסוּרִים בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ, בְּחִינַת פֶּן תִּקְדַּשׁ וְכוּ', כִּי זֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר קֹדֶשׁ שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל:

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הַחַיּוּת בְּהַדָּרָגָה וּבְמִדָּה עַל-יְדֵי הַכֵּלִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁאָז דַּיְקָא נִמְשָׁךְ הַחַיּוּת עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָל

בְּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁכְּפִי הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כֵּן זוֹכִין לְפָרְנָסָה בְּחִינַת מָן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי הַפָּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מָן הוּא כְּפִי הַדַּעַת שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיּוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יֵשׁ כֹּחַ בְּהָאֲכִילָה לְהַחֲיוֹת הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת טְבִילַת כְּלֵי אֲכִילָה, כִּי צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַכֵּלִים שֶׁל הָאֲכִילָה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה כְּפִי קְדֻשַּׁת הַכֵּלִים שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת הַכֵּלִים הוּא עַל-יְדֵי טְבִילָה בַּמִּקְוֶה, כִּי הַמִּקְוֶה הוּא בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דִּבְרֵי תּוֹרָה אֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הִיא בְּחִינַת הַדַּעַת, בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁמְּטַהֶרֶת מִכָּל הַטֻּמְאוֹת. נִמְצָא, שֶׁהַמִּקְוֶה הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת וְהַחַיּוּת הַנַּ"ל שֶׁמְּקַבְּלִין מֵחֵי הַחַיִּים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם צְרִיכִין לְטַהֵר אֶת כְּלֵי הָאֲכִילָה שֶׁקּוֹנִין מֵהָעַכּוּ"ם כְּדֵי לְקַבֵּל חַיּוּת הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי כֵּלִים קְדוֹשִׁים שֶׁקִּדַּשְׁתָּם עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּקְוֶה כַּנַּ"ל, כִּי הָעִקָּר לְקַדֵּשׁ אֶת הַכֵּלִים, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת הַכֵּלִים, שֶׁזֶּה עִקַּר מַעֲלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ קוֹרִין הַחַיִּים מֵחֵי הַחַיִּים עַל-יְדֵי כֵּלִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטְּבִילָה רַק לִכְלֵי מַתָּכוֹת (וְגַם כְּלֵי זְכוּכִית שֶׁצְּרִיכִין טְבִילָה הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁדּוֹמִין לִכְלֵי מַתָּכוֹת, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה), כִּי כְּלֵי מַתָּכוֹת הֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת, כִּי עִקַּר הָעֲשִׂירוּת כָּלוּל בְּמִינֵי מַתָּכוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמַּטְבְּעוֹת וְהַמָּמוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הָעֲשִׂירוּת, כִּי שָׁם בְּמִינֵי מַתָּכוֹת כְּלוּלִים כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת זָהָב וְכֶסֶף וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הָעֲשִׂירוּת וּמֵחֲמַת זֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּרוּכָה מְאֹד אַחַר הָעֲשִׂירוּת, מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כְּלֵי מַתָּכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת, שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּתַאֲוַת הָעֲשִׂירוּת וּלְהַרְבּוֹת בְּכֵלִים כְּדֵי לִנֹּק מֵהַגְּוָנִין הַנַּ"ל וּלְהַעֲלִים, חַס וְשָׁלוֹם, הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חִיּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמּוּבָן וּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַל-כֵּן כְּשֶׁיּוֹצְאִין הַכֵּלִי מַתָּכוֹת מֵהָעַכּוּ"ם שֶׁיְּנִיקָתָם מִמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בָּהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה בַּמִּקְוֶה, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּקְוֶה שֶׁהוּא הַדַּעַת הַנַּ"ל יְטַהֲרֵם וְיוֹצִיאֵם מִפֻּגַם הָעֲשִׂירוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַתּוֹרָה, כִּי נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁל הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַמִּקְוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְאָז יְכוֹלִין לֶאֱכֹל בָּהֶם מַאֲכַל יִשְׂרָאֵל, כִּי אָז דַּיְקָא אַחַר הַטְּבִילָה יְכוֹלִין לֶאֱכֹל בָּהֶם בְּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָלִים הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים כָּרָאוּי, שֶׁזֶּה

אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַכֵּלִים דַּיְקָא כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת הַמְקֹוֶה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו, "שְׂא נָא כֵלֶיךָ וְכוּ' וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי". כִּי יִצְחָק הִזְהִיר אוֹתוֹ שֶׁיִּרְאֶה תְּחִלָּה לְתַקֵּן בְּחִינַת הַכֵּלִים בְּקְדֻשָּׁה 'וְאָז וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי' מִפְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְּהַיְנוּ מַאֲכָלִים קְדוֹשִׁים עַל-פִּי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֵּלִים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת שְׂא נָא כֵלֶיךָ כַּנַּ"ל. וְכֵן דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'שְׂא נָא כֵלֶיךָ', בְּדֹק סַכִּינְךָ וּשְׁחֹט יָפָה שֶׁלֹּא תַּאֲכִילֵנִי נְבֵלָה. וְעַל-כֵּן קָרָא בְּדִיקַת הַסַּכִּין, לְהַצִּיל מִנְּבֵלוֹת, בְּשֵׁם "כֵּלִים", כִּי עִקַּר אִסּוּר נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת וּמַאֲכָלִים טְמֵאִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פְּגַם הַכֵּלִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר אוֹתוֹ עַל בְּדִיקַת הַסַּכִּין בִּלְשׁוֹן 'שְׂא נָא כֵלֶיךָ', כִּי עִקַּר הוּא לְתַקֵּן הַכֵּלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַמַּאֲכָלִים, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה אֲסוּרִים לָנוּ נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת וּשְׁאָר מַאֲכָלִים הָאֲסוּרִים כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִשְׁתַּמְּשׁוּ בַּכֵּלִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּסְעֻדָּתוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וּמַלְכוּת הָמָן הָיָה כָּל כֹּחוֹ מִמַּלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. וְעַל-כֵּן רָצוּ לְהִתְנַגֵּב עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה וְהֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּסְעֻדָּתָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַל-כֵּן הִשְׁתַּמְּשׁוּ אָז בִּכְלֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי רָצוּ לִכְפֹּג בְּהָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְּשָׁכַת כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת לְכָל הָעוֹלָם עַל-יְדֵי כֵּלִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ, אֲבָל אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְהֶדְיוֹט שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, חַס וְשָׁלוֹם, רַק לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בַּקֹּדֶשׁ, בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְאָז נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה עַל יָדָם לְכָל הָעוֹלָם. וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהָמָן שֶׁהֵם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם לִכְפֹּג הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הִתְגַּבְּרוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסְעֻדָּתָם בִּכְלֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַפְּגָם עַל-יְדֵי פְּגַם הַכֵּלִים, שֶׁעַל יְדֵי עִקַּר הַמְּשָׁכַת הַחַיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, "עִם לָבָן גַּרְתִּי וְתַרְיַ"ג מִצְוֹות שָׁמַרְתִּי וְכוּ' וְיִהְיוּ לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר וְכוּ'". כִּי עֵשָׂו הוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כִּי מִמֶּנּוּ יָצָא הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁהֵם עִקַּר מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְעִקַּר כֹּחַ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה יוֹנֵק מִבְּחִינַת לָבָן שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵבָן הָעֶלְיוֹן, הַיְנוּ הָאוֹר וְהַחַיּוּת כְּשֶׁאֵין כֵּלִים קְדוֹשִׁים לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר וְהַחַיּוּת בְּהַדְרָגָה בְּמִדָּה כָּרָאוּי, מִשָּׁם עִקַּר יְנִיקַת קְלִפַּת לָבָן וּמִשָּׁם יְנִיקַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, בְּחִינַת עֵשָׂו, הָמָן, עֲמָלֵק. וְעַל-כֵּן לֹא הָלַךְ יַעֲקֹב לְבֵית לָבָן עַד שֶׁעָסַק תְּחִלָּה בַּתּוֹרָה הַרְבֵּה בְּבֵית שֵׁם וְעֵבֶר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה,

כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלְּמַד תְּחִלָּה הַרְבֵּה, עַל-יְדֵי-זֶה הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר הַגָּבֹהַּ וְהָעֶלְיוֹן מְאֹד מְאֹד, בְּחִינַת לִבָּן הָעֶלְיוֹן, לְהַמְשִׁיכוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַתּוֹרָה שֶׁלָּמַד בִּקְרֻשָּׁה גְּדוֹלָה תְּחִלָּה. וְאָז לֹא דַּי שֶׁלֹּא הָיָה כֹּחַ בְּלִבָּן שֶׁיְּנַק מֵרִבּוּי אוֹר, לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, אַדְרַבָּא, יַעֲקֹב הִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ וְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הָעֲשִׁירוּת וְכָל הַקְּרֻשּׁוֹת שֶׁבָּלַע בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ, כִּי הָפַךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה לְדַעַת עֶלְיוֹן מְאֹד וְנַעֲשָׂה מִבְּחִינַת חַיִל בָּלַע וְכוּ', בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רָחֵל וְלֵאָה שֶׁהוֹצִיאָם מִבֵּית לָבָן דַּיְקָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל, בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהוֹצִיא מִתֹּקֶף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה שֶׁיְּנִיקָתָהּ מֵרִבּוּי אוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לָבָן, וְאָז כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד לָבָן שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַקְּלִפָּה, עַל-כֵּן מִמֵּילָא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל מַלְכוּת עֵשָׂו וְכוּ' שֶׁיּוֹנֵק מִמֶּנּוּ. עַל-כֵּן שָׁלַח לְעֵשָׂו, עִם לָבָן גַּרְתִּי וְתָרֵי"ג מִצְוֹות שָׁמַרְתִּי, שֶׁזְּכִיתִי לַהֶפֶךְ הַהַסְתָּרָה לְדַעַת הַתּוֹרָה, לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת מִלִּבָּן הָעֶלְיוֹן בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה עַל-יְדֵי תַּרֵי"ג מִצְוֹות הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכִיתִי לַעֲשִׁירוּת דִּקְרֻשָּׁה בְּחִינַת וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר וְכוּ', כִּי הוֹצִיא הָעֲשִׁירוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּרֻשָּׁה עַל-יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיךְ הַחַיּוּת מִלִּבָּן הָעֶלְיוֹן לְתוֹךְ כֵּלִים קְדוֹשִׁים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִתַּרֵי"ג מִצְוֹות, בִּבְחִינַת עִם לָבָן גַּרְתִּי וְתָרֵי"ג מִצְוֹות שָׁמַרְתִּי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁלַח לוֹ כָּל זֹאת לְהוֹדִיעוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ כְּנֶגְדּוֹ, מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר הִכְנִיעַ שֹׁרֶשׁ יְנִיקָתוֹ עַל-יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיךְ הַחַיּוּת הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַתַּרֵי"ג מִצְוֹות שֶׁל הַתּוֹרָה בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לַעֲשִׁירוּת דִּקְרֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בִּבְחִינַת וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסֹף וְלִכְנוֹס לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹקִים וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

פרק ד

חלק א

הֶכְשֵׁר כֵּלִים:

וּבוֹ עִנְיַן סְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וְיִהְיוּ נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי" בְּלִקּוּטֵי א, סִימָן סו, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

כִּי קֹדֶם שֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אָזַי הַכֹּחַ וְהַפֹּעַל אֶחָד וְכוּ'. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, לְפִתֹּחַ הַיָּדִים שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ וְנִפְתָּח הָרוּחַ דִּלְתַתָּא מִן הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא וְכוּ' וְכוּ'. וְכָל הַמִּצְוֹות וַעֲבֵרוֹת תְּלוּיִים בָּזֶה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר וְכוּ' וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמֶת וְכוּ'. וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְהֵם נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַחֵשֶׁק דִּקְרֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אִם

מִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֻשָּׁק חָזָק כְּפִי הַמְּנִיעָה, כִּי הַמְּנִיעָה לֹא בָּאָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַחֻשָּׁק וְכוּ' וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הַבְּרִיאָה, כִּי הַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ כְּבָר בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, אֲבָל הַכֹּל נִבְרָא מְחֻסָּר תִּקּוּן, כַּיָּדוּעַ, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם, שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁהוּא יַעֲסֹק בְּתִקּוּן הַבְּרִיאָה וְיִהְיֶה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הוֹצִיא אֶת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כְּפִי תִּקּוּן מַעֲשָׂיו עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה בְּגִין דְּיִשְׂתַּמּוֹדְעִין לֵיהּ כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ וְיֵדְעוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל הַבְּרִיאָה וְכָל זְמַן שֶׁאֵין אָדָם לַעֲסֹק בָּזֶה, אֲזַי נֶחֱשָׁב כָּל הַבְּרִיאָה לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ", שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מְיֻשָּׁב מִבְּנֵי דֵּעָה הַיּוֹדְעִים וּמַכִּירִים אֶת רִבּוֹנָם עַל-יְדֵי כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה. וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל, כִּי כְּפִי הַמִּצְוָה שֶׁמְּקַיֵּם אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כְּמוֹ כֵן הוּא מוֹצִיא חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. לְמָשָׁל, כְּשֶׁמְּקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית, אֲזַי לְפִי הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה וִידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת מִצְוַת צִיצִית, כְּמוֹ כֵן הוּא מְתַקֵּן חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ עַתָּה הוֹצִיא זֶה הַחֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְכֵן בִּשְׁאָרֵי כָּל הַמִּצְוֹות. וְעַל-כֵּן הָיָה כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עַד שֶׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "נְמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תִּכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִקְרָא זֶה עַל מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁאָז נִתְבַּסֵּס וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, כִּי קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה נֶחֱשַׁב כָּל הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ וּכְאִלּוּ עֲדַיִן לֹא נִבְרָא כְּלָל:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת אֱלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּאַבְרָהָם, כִּי רַק כְּשֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ לָעוֹלָם שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְחִיל הַמְשָׁכַת דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם, אָז דַּיְקָא נֶאֱמַר, "בְּהִבָּרְאָם", כִּי מֵאָז מַתְחִיל הַבְּרִיאָה כְּאִלּוּ אָז נִבְרָא הָעוֹלָם. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב". עוֹלְמִי, עוֹלְמִי, מִי בֹּרַאֲךָ? יַעֲקֹב בֹּרַאֲךָ, שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי קְדֻשָּׁתוֹ כְּפִי קִיּוּמוֹ אֶת הַתּוֹרָה כְּמוֹ כֵן נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְנֶחֱשָׁב שֶׁהוּא מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אֶת הַבְּרִיאָה כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה, עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא לְהוֹצִיא הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּמָקוֹם אַחֵר; שֵׁישׁ שֵׂכֶל בַּכֹּחַ וְיֵשׁ שֵׂכֶל בַּפֹּעַל. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת לְהוֹצִיא הַשֵּׂכֶל הָאֲמִתִּי דִּקְדֻשָּׁה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה וְקִיּוּמוֹ, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל פְּעֻלָּה הוּא שֶׁיֵּדַע

מִי פָּעָלוֹ וַעֲשָׂאוֹ, שֶׁיִּתְקַיֵּם וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מִי פָּעַל וְעָשָׂה קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ וְכוּ'":

חלק ג

כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיִּפָּתְחוּ הַיָּדַיִם וְיִהְיֶה נִכָּר וְנִתְגַּלֶּה הָרוּחַ דִּלְתַתָּא, וְיֵצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אֲבָל הָעִקָּר שֶׁאַחַר הִתְפַּתְּחוּת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת, שְׁנֵי הַיּוּדִין הַנַּ"ל יִהְיוּ עֲדַיִן גַּם אַחַר כָּךְ קְשׁוּרִים וּמְיֻחָדִים בְּתַכְלִית הַיִּחוּד, שֶׁיִּהְיֶה הָרוּחַ דִּלְתַתָּא מוֹשֵׁךְ וּמְקַבֵּל חַיּוּת בְּכָל רֶגַע מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁהָרוּחַ דִּלְתַתָּא בְּחִינַת פֹּעַל יֵדַע וְיַכִּיר בְּכָל פַּעַם מִי לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "דַּע מַה לְמַעְלָה מִמְּךָ", שֶׁיֵּדַע שֶׁכָּל חַיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו בְּכָל פַּעַם חַיּוּת מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בְּכָל פַּעַם שֶׁמּוֹצִיא חַיּוּת וְקִיּוּם הַבְּרִיאָה מִלְּמַעְלָה מֵחָדָשׁ בְּכָל עֵת, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות כַּנַּ"ל, כִּי לְהֵפֶךְ, כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, עוֹבֵר עֲבֵרָה אֲזַי נִסְתַּלֵּק הַחַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהַפֹּעַל וְחוֹזֵר לְמַעְלָה וְנֶעְלָם בְּהַכֹּחַ וְנִשְׁאָר כְּמֵת בְּלִי חַיּוּת, וַאֲזַי שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ הַטֻּמְאָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּפִי פְּגָמוֹ, וְעָלָיו נֶאֱמַר, וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, כִּי כָּל עִנְיָן הַנַּ"ל כָּלוּל בְּתִמּוּנַת אָלֶ"ף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא בְּחִינַת יוּד בָּרֹאשׁ, הוּא יוּד שֶׁעַל הָאָלֶף, וְהָרוּחַ דִּלְתַתָּא שֶׁהוּא יוּד בַּסּוֹף, הוּא בְּחִינַת יוּד שֶׁתַּחַת הָאָלֶף, וְהַקָּו שֶׁבֶּאֱמְצַע הוּא בְּחִינַת וָאו, בְּחִינַת פֹּתֵחַ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת כְּשֶׁהַיּוּד בַּסּוֹף מְקַבֵּל מֵהַיּוּד שֶׁבָּרֹאשׁ עַל-יְדֵי הַוָּאו שֶׁבֶּאֱמְצַע, אֲבָל כְּשֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, פּוֹגֵם בְּהִתְפַּתְּחוּת הַיָּדַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וַאֲזַי נִסְתַּלֵּק הַחַיּוּת מֵהַפֹּעַל וְאֵין הַיּוּד שֶׁלְּמַטָּה יְכוֹלָה לְקַבֵּל חַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהַיּוּד שֶׁלְּמַעְלָה. וְעַל-כֵּן הוּא נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוּד בֵּין הָאָלֶף, כִּי עִקַּר הַיִּחוּד וְהִתְקוּן הוּא בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁיִּהְיוּ נִפְתָּחִין הַיָּדַיִם שֶׁהֵם הַשְּׁנֵי יוּדִין. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיוּ מְקֻשָּׁרִים וּמְיֻחָדִים בְּתַכְלִית הַיִּחוּד, אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגְמִין, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִסְתַּלֵּק הַחַיּוּת מֵהַפֹּעַל וְחוֹזֵר וְנִתְעַלֵּם בְּהַכֹּחַ, אֲזַי נִשְׁאָר הַפֹּעַל נִפְרָד מִשָּׁרְשׁוֹ וְשׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ הַחִיצוֹנִי וּמְקַבֵּל חַיּוּת דֶּרֶךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא. זֶהוּ עִקַּר הַפֵּרוּד בְּחִינַת נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַפֵּרוּד וְהַפְּגָם הוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי כָּל עֲבֵרָה נִמְשָׁךְ פְּגַם הָאֱמוּנָה עַד שֶׁנֶּעְלָם מִמֶּנּוּ, שֶׁהַפֹּעַל נִמְשָׁךְ מֵהַכֹּחַ וְאֵינוֹ מַכִּיר וְזוֹכֵר מִי בָּרֹאשׁ. וְעַל-כֵּן יֵשׁ תַּקָּנָה בַּתְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁיָּשׁוּב מִיָּד לְשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת אֶלָּכָה וַאֲשׁוּבָה אֶל אִישִׁי הָרִאשׁוֹן, שֶׁיַּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ אַחַר כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם בַּעֲוֹונוֹתָיו הַמְרֻבִּים. אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכָל מְקוֹמוֹת מֻמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְכָל מָקוֹם שֶׁנִּדְחָה וְנִפַּל לְשָׁם. גַּם שָׁם מְקַבֵּל חַיּוּת רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ וְיַקְשֵׁר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא לַה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידֵיהֶם

שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי זֶה כְּלָל, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְקַלְקֵל וּפוֹגֵם, חַס וְשָׁלוֹם, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְתַקֵּן עַל-יְדֵי אוֹתָהּ הַבְּחִינָה בְּעַצְמָהּ שֶׁפָּגַם שָׁם, רַק הוּא מֵכְרָח לְקַבֵּל הַתִּקּוּן מִמָּקוֹם הַגָּבֹהַּ בְּיוֹתֵר מֵהַמָּקוֹם שֶׁפָּגַם בּוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקֵּן. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהִיא גָּבֹהַּ מֵהַתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לַעֲמֹד שָׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב לְשָׁרְשׁוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיְקַבֵּל חִיּוּת וְתִקּוּן מִמָּקוֹם הַגָּבֹהַּ יוֹתֵר. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהִתְתַּקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי וְכָל מַה שֶׁפָּגַם וְקִלְקֵל יוֹתֵר הוּא צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'מֵישָׁרָא' וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק בְּכָל פַּעַם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לִבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו קְדֻשָּׁה וְחַיּוּת מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ וְעֶלְיוֹן מְאֹד בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן בְּכָל פַּעַם אַף אִם עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, כִּי בְּעִנְיַן פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל יֵשׁ דְּבָרִים בְּגוֹ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא נְמוּךְ וְקָטָן בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד וְיוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין בּוֹ נְקֻדָּה כְּטִפָּה מִן הַיָּם מִקְּדֻשַּׁת וּמַעֲלַת וְהַשָּׂגַת רַבּוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֱמֶת וְיַצִּיב, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם הוּא רָגִיל לִפְנֵי רַבּוֹ בְּכָל פַּעַם מְקַבֵּל נַפְשׁוֹ בְּהֶעְלֵם וּבְאִתְכַּסְיָא, בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו חִיּוּת וּקְדֻשָּׁה מֵהָרוּחַ דְּלְעֵלָּא שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל רַבּוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְקַיֵּם וּלְהִתְתַּקֵּן, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר וְהוּא יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם חוֹתֵר וּמִתְיַגֵּעַ לִמְצֹא דֶּרֶךְ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדוֹ אֵין שׁוּם יְגִיעָה נֶאֱבֶדֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבֵד. וְהָעִקָּר הוּא הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְאַנְשֵׁיהֶם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד עַל מַדְרֵגָה אַחַת, רַק בְּכָל פַּעַם הוּא עוֹלֶה מִדְּרֵגָא לְדַרְגָּא שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַהִסְתַּלְקוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲמֹד לִפְנֵי צַדִּיק כָּזֶה בְּכָל פַּעַם, נִמְשָׁךְ עָלָיו בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבֵּל חִיּוּת בְּכָל פַּעַם מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ יוֹתֵר, כִּי בְּכָל פַּעַם נִמְשָׁךְ עָלָיו בְּחִינַת הָאֲרַת פִּי שְׁנַיִם מִמַּדְרֵגָה גָּבֹהַּ כְּפִי הַמַּדְרֵגָה שֶׁזָּכָה הַצַּדִּיק לַעֲלוֹת וּלְהִסְתַּלֵּק אֵלָיו עַתָּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין שׁוּם קִלְקוּל וּפְגָם שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְתַּקֵּן, רַק הָעִקָּר שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק מֵהַצַּדִּיק לְעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, בְּחִינַת הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, בְּחִינַת גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מִתְיַגֵּעַ כָּל יָמָיו בִּיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת מְאֹד בִּשְׁבִיל תַּקָּנוֹת יִשְׂרָאֵל לַהֲשִׁיבָם כֻּלָּם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּבֵּר מְאֹד מְאֹד

בְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, בִּפְרָט בְּסוֹף הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה וּמַחֲטִיא אוֹתָם בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, אֲבָל הַצַּדִּיק הַזֶּה אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְעוֹלֶה בְּכָל פַּעַם לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה וַעֲצוּמָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּמַשִּׂיג וּמַמְשִׁיךְ חֲסָדִים גְּדוֹלִים וְרַחֲמִים רַבִּים יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן גַּם הַפְּגָמִים וְהַקִּלְקוּלִים הָאֵלּוּ, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹלֶה לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר וּמַשִּׂיג גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר הוּא מַשִּׂיג חַסְדּוֹ וְרַחֲמָיו וְטוּבוֹ יוֹתֵר, כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי חֶסֶד נִקְרָא "גְּדֻלָּה", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה", זֶה חֶסֶד כַּיָּדוּעַ. אֲבָל בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ, עַד שֶׁצָּרִיךְ הַצַּדִּיק לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה כָּזֹאת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת אֵלֶיהָ בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן, עַל-כֵּן הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּסְתַּלֵּק בִּשְׁבִיל זֶה וְאָז עוֹלֶה לְמָקוֹם שֶׁעוֹלֶה, עַד אֲשֶׁר לֹא יִשְׁקֹט כִּי אִם כְּלָה הַדָּבָר, שֶׁיִּגְמֹר מַה שֶּׁהִתְחִיל, שֶׁיִּתַּקֵּן הַכֹּל יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נז) הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק, שֶׁעִקַּר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק הָיָה מִפְּנֵי הָרָעָה, שֶׁהַדּוֹר קִלְקְלוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה לְהִתְקָרֵב לְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִשְׁאִיר עַל-יְדֵי סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְתִלְמִידָיו הַכְּשֵׁרִים שֶׁקִּבְּלוּ מִמֶּנּוּ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל. אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם קְטַנִּים בְּמַעֲלָה וְכַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאָרַת בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּכָל עֵת שֶׁעֲלָה וְנִסְתַּלֵּק מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, בִּפְרָט בְּחִינַת הָאָרַת הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ מַמָּשׁ, זֶה אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם. וְזֶהוּ תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה שֶׁל הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ הַקָּדוֹשׁ, אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּכְאוֹרָה הָיָה רָאוּי לִבְכּוֹת מְאֹד בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן נוֹהֲגִין לִשְׂמֹחַ מְאֹד וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא שֶׁאָנוּ שְׂמֵחִים בְּהַשְׁאָרַת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִשְׁאִיר לָנוּ סֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִפָּקְחוּ מִגְּלוּתָא. וְעַל-כֵּן עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא בִּזְכוּת הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אִלְמָלֵא תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים עַל הַחַיִּים לֹא הָווּ מִתְקַיְּמָא עָלְמָא. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כְּשֶׁהִתְפַּלֵּל עַל יִשְׂרָאֵל בְּקֹשׁ בִּזְכוּת אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "זְכֹר לְעַבָּדֶיךָ לְאַבְרָהָם וְכוּ'". וְכֵן עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה בְּכֹחַ עַצְמוֹת יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ", כִּי בְּסוֹף הַגָּלוּת מִתְגַּבְּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמִתְפַּשֶּׁטֶת לְאָרְךָ וְלָרֹחַב כָּל כָּךְ בִּבְחִינַת וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וְכוּ', עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָהּ וּלְהַשְׁפִּיעָהּ כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ, שֶׁהֵם גְּדוֹלִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, שֶׁעוֹלִים עַד אֵין סוֹף וְגוֹמְרִים יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת. מַה שֶּׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים בְּחַיֵּיהֶם, בִּפְרָט עַתָּה בְּסוֹף הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה, שֶׁאֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל

אֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְעַל זְכוּת וְכֹחַ שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שׁוֹכְנֵי עָפָר וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצֵי בָם":

חלק ה

אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִנְקֹב וּלְקַבֵּל מֵהַשְׁאָרַת תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁבִירַת מְנִיעוֹת, עַל-יְדֵי עֹצֶם הַחֵשֶׁק וְהַכִּסּוּפִין לְהִתְקָרֵב לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים וּסְפִירָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים מַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת הָעֲצוּמוֹת הַמִּשְׁתַּטְחִים בְּכָל פַּעַם לִמְנֹעַ לְהִתְקָרֵב לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת, כִּי שְׂעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהִיא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנִיעוֹת, כִּי עִקַּר כָּל הַמְּנִיעוֹת הֵם מְנִיעוֹת הַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִשּׁוּב הַדַּעַת אֲמִתִּי וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּוַדַּאי יָבִין הֵיכָן הָאֱמֶת וּבַדַּאי לֹא יִהְיֶה נֶחֱשָׁב לוֹ שׁוּם דָּבָר לִמְנִיעָה אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מַה, וִישַׁבֵּר הַכֹּל עַל-יְדֵי תֹּקֶף חִשְׁקוֹ וְכִסּוּפָיו וּרְצוֹנוֹ הֶחָזָק אֶל הָאֱמֶת, כִּי הַמְּנִיעָה הוּא רַק בְּשִׁבְיל הַחֵשֶׁק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים זוֹכִין לָזֶה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים, לְבַטֵּל הַמְּנִיעוֹת, לְהָנִיף הַמְּנִיעוֹת, בְּחִינַת שְׂעוֹרִים, לְמַעְלָה, שֶׁיִּתְהַפְּכוּ כָּל הַמְּנִיעוֹת לְתִקֻּף הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת וְיִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת הַמְּנִיעוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַדַּעַת, שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁגַּם בְּהַמְּנִיעָה בְּעַצְמָהּ, נִסְתָּר ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן קטו עַל פָּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי כָּל הִתְהַוּוּת הַיָּמִים הֵם בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁכָּל יוֹם כָּלוּל מִשִּׁבְעָה. וּבְכָל יוֹם הָיָה בּוֹ בְּרִיאָה מְיֻחֶדֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל יוֹם לְתַקֵּן הַבְּרִיאָה שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. לְכַוֵּן בְּכָל יוֹם מֵהַשָּׁבוּעַ כְּפִי הַבְּרִיאָה שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְעַל-כֵּן הָיוּ אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד עוֹסְקִין בְּכָל יוֹם בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית וְהָיוּ קוֹרִין הַבְּרִיאָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה שֶׁבְּכָל יוֹם מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, הָיָה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּעַסְקוּ בַּתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה שֶׁבְּכָל יוֹם, שֶׁאָז דַּיְקָא יִהְיֶה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ אָז יָצָא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל חֶלְקֵי הַבְּרִיאָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה סוֹפְרִין הַיָּמִים לְעֹמֶר לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַשִּׁבְעָה יָמִים שֶׁבָּהֶם הָיְתָה כָּל הַבְּרִיאָה לְתַקֵּן וּלְזַכֵּךְ הַיָּמִים שֶׁנּוֹכַל לְהוֹצִיא בָּהֶם קְדֻשַּׁת כָּל הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר,

כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר יְצִיאַת כָּל הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁבִירַת מְנִיעוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין כָּל הַיָּמִים לָעֹמֶר קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ מֵחָדָשׁ כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּרִיאָה שֶׁבָּהֶם יָצְאָה הַכֹּל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לְקַשֵּׁר כֻּלָּם לִבְחִינַת הֶנָּפַת הָעֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת מְנִיעוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר יְצִיאַת כָּל הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת טְבִילַת כֵּלִים. וְזֶה בְּחִינַת עִצָּם מַעֲלַת טְבִילַת מִקְוֶה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל הַמְּצוּוֹת וַעֲבֵרוֹת תְּלוּיִים בָּזֶה, בְּעִנְיַן מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וּלְבָאֵר הָעִנְיָן קְצָת, כִּי מְבֹאָר שָׁם; שֶׁכָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ חִיּוּת לְמַטָּה וְחִיּוּת לְמַעְלָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּלְתַתָּא וְהָרוּחַ חַיִּים דִּלְעֵלָּא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נֹחַ נֹחַ, נֹחַ לְתַתָּא, נֹחַ לְעֵלָּא. וְהֵם בְּחִינַת הַשְּׁנֵי יוּדִין הַמְבֹאָרִים שָׁם אַחַר כָּךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת יוּד בָּרֹאשׁ וְיוּד בַּסּוֹף, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיָּדַיִם שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וְאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל. וְעִקַּר חִיּוּת שֶׁל כָּל אָדָם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהָרוּחַ דִּלְתַתָּא מוֹשֵׁךְ וּמְקַבֵּל חִיּוּת דָּרֶךְ הַנְּקֻדָּשָׁה מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁהֵם עִקַּר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ", כִּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁנִּקְרָאִים חַיִּים בֶּאֱמֶת, הוּא לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹסְפוֹת רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה מִלְּמַעְלָה בְּכָל עֵת, בְּבְחִינַת כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ, 'יוֹסִיפוּ לָךְ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה אֵין זוֹכֶה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמְּקַיְּמִים כָּל הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּל תּוֹסְפוֹת רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה מִלְּמַעְלָה בְּכָל עֵת, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְאַחֵד וּמִתְקַשֵּׁר הָרוּחַ דִּלְתַתָּא עִם הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ תָּמִיד וְנִמְשָׁךְ עָלָיו רוּחַ חַיִּים מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא לְהָרוּחַ דִּלְתַתָּא בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל כָּל יְמֵי חַיּוּתוֹ וְלֹא יִסְתַּלֵּק, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר, כִּי עֶצֶם הַחַיּוּת שֶׁל הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל בָּזֶה הָעוֹלָם בְּזֶה הַגּוּף כְּלָל. כַּמְבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, רַק עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות מְתַקְּנִים בְּחִינַת כֵּלִים בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל הַחַיּוּת מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא כָּרָאוּי בְּמִדָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְפַּתְּחוּת הַיָּדַיִם בִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ, יוּדֶיךָ הַמְבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁמּוֹצִיא הַחַיּוּת בְּכָל פַּעַם מֵהַיּוּד בָּרֹאשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא לְהָרוּחַ דִּלְתַתָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת יוּד בַּסּוֹף. וְהַצַּדִּיק הוֹלֵךְ בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם חִיּוּת מִבְּחִינָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר, כִּי

גַּם הַיּוּד בָּרֹאשׁ בְּחִינַת הָרוּחַ דְּלְעֵלָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ נֶחֱשָׁב בְּחִינַת יוּד בַּסּוֹף, בְּחִינַת רוּחַ דְּלְתַתָּא, בְּחִינַת פֹּעַל נֶגֶד הַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנָּה, כִּי בְּעִנְיַן כֹּחַ וּפֹעַל יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת אֲפִלּוּ בַּגַּשְׁמִיּוּת, מִכָּל שֶׁכֵּן בָּרוּחָנִיּוּת, כִּי יֵשׁ בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל אֵצֶל הַשֵּׂכֶל, כִּי יֵשׁ שֵׂכֶל בַּכֹּחַ וְיֵשׁ שֵׂכֶל בַּפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְכֵן יֵשׁ כֹּחַ וּפֹעַל בְּגוּפִים גַּשְׁמִיִּים, לְמָשָׁל חֲתִיכַת עֵץ קֹדֶם שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנָּה הַכֵּלִים שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה, אָזַי נֶחֱשָׁבִים אֵלּוּ הַכֵּלִים בְּכֹחַ, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹשִׂין הַכֵּלִים מֵהָעֵץ נֶחֱשָׁב שֶׁיּוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, אֲבָל בְּוַדַּאי כָּל הָעֵץ כֻּלּוֹ הוּא בְּחִינַת פֹּעַל נֶגֶד הַכֹּחַ שֶׁהָיָה בּוֹ בְּתְחִלָּה. וְגַם פְּנִימִיּוּת הָרוּחָנִי שֶׁל הָעֵץ שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל זֶה הָעֵץ גַּם הוּא נֶחֱשָׁב בְּחִינַת פֹּעַל נֶגֶד הַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ, כִּי כָּל חַיּוּת הַצּוֹמֵחַ נֶחֱשָׁב בְּחִינַת גַּשְׁמִי, בְּחִינַת פֹּעַל נֶגֶד חַיּוּת הַבַּעַל חַי שֶׁגְּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּחֱשָׁב נֶגְדּוֹ בְּחִינַת כֹּחַ, בְּחִינַת חַיּוּת דְּלְעֵלָּא, כִּי חַיּוּת הַבַּעַל חַי הוּא מִבְּחִינַת בְּרִיאָה, וְחַיּוּת הַצּוֹמֵחַ מִבְּחִינַת יְצִירָה. וְחַיּוּת בְּרִיאָה כְּנֶגֶד חַיּוּת דִּיצִירָה הוּא בִּבְחִינַת חַיּוּת דְּלְעֵלָּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת חַיּוּת דְּלְתַתָּא, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל כַּנַּ"ל. וְכֵן מִדְּרֵגָא לְדַרְגָּא עַד לְמַעְלָה מַעְלָה, עַד תַּכְלִית הַמַּעֲלָה עַד אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְהַצַּדִּיק עוֹלֶה בְּכָל פַּעַם מִדְּרֵגָא לְדַרְגָּא וּמְקַבֵּל חַיּוּת מִבְּחִינָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, וּכְשֶׁעוֹלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אָז הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת. וְאָז יוֹרֵד הָרוּחַ דְּלְעֵלָּא וְנִתְאַחֵד בּוֹ הָרוּחַ דְּלְתַתָּא, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְזוֹכֶה לְקַבֵּל אַחַר כָּךְ חַיּוּת מִמַּדְרֵגָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְאָז יְכוֹלִים הַתַּלְמִידִים לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק וְלָמוּת מַמָּשׁ, רַק לְהִסְתַּלֵּק מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַל-כֵּן אֵינוֹ יוֹרֵד הָרוּחַ דְּלְעֵלָּא לְגַמְרֵי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּלֵּק וְיָמוּת, חַס וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁיּוֹרֵד בְּאֹפֶן שֶׁיִּסְתַּלֵּק חֵיּוּתוֹ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְיִשָּׁאֵר בַּחַיִּים. וְכֵן בְּכָל פַּעַם שֶׁעוֹלֶה וּמִסְתַּלֵּק מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק מַמָּשׁ, אָזַי יוֹרֵד הָרוּחַ דְּלְעֵלָּא לְגַמְרֵי וּמִתְאַחֵד עִמּוֹ הָרוּחַ דְּלְתַתָּא וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מֵת וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. וְאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת פִּי שְׁנַיִם לְתַלְמִידָיו לְמִי שֶׁזּוֹכֶה לִרְאוֹת אוֹתוֹ לָקַח מֵאִתָּם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַצַּדִּיק גַּם בְּעֵת מִיתָתוֹ וְהִסְתַּלְּקוּתוֹ מַמָּשׁ אֵינוֹ מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עֲדַיִן נִשְׁאָר בְּהֶעְלֵם חַיּוּת נִפְלָא בְּתוֹךְ גּוּפוֹ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְלָא דְּגַרְמֵי שֶׁנִּשְׁאָר אֲפִלּוּ אֵצֶל כָּל אָדָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבֵּל עָנְשׁוֹ וּשְׂכָרוֹ. אַף אֵצֶל אָדָם פָּשׁוּט, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמֵּת עִם עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, בְּלֹא תְּשׁוּבָה, אֲזַי זֶה הַחַיּוּת נֶעֱקָר מִשָּׁרְשׁוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְחַבֵּר הַנֶּפֶשׁ עִם הָרוּחַ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּרֵת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר עָנְשׁוֹ וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ חַיָּב כָּרֵת, רַק שֶׁאֵינוֹ מְזַכֶּךְ כָּרָאוּי הוּא צָרִיךְ לִסְבֹּל יְגִיעוֹת וּמְרִירוּת הָרַבֵּה קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לַחֲזֹר וּלְקַשֵּׁר זֶה הַחַיּוּת לְשָׁרְשׁוֹ, אֲבָל הַצַּדִּיק, בִּפְרָט הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁזִּכְּךְ עַצְמוֹ מִכָּל וָכֹל הוּא אֵינוֹ מֵת כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים

חַיִּים, כִּי גַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ מְקֻשָּׁר וּמְיֻחָד בְּחִינַת חַיּוּת גּוּפוֹ, שֶׁהוּא הַבֶּלָא דְּגַרְמֵי בְּעֶצֶם חַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמְקֻשָּׁר וּמְיֻחָד כָּל חַיּוּתוֹ עַד לְעֵלָּא לְעֵלָּא וְכוּ'. וְאָז הוּא עוֹסֵק בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִבְּחַיָּיו מֵחֲמַת שֶׁאָז עוֹלֶה בְּכָל פַּעַם לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת וְנִפְלָאוֹת וְנִשְׂגָּבוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן הַכֹּל:

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים, כִּי שָׁם עַל קִבְרוֹ שׁוֹרָה הַשְׁאָרַת נַפְשׁוֹ הַקְּדוֹשָׁה כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כִּי אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ אָז עִקַּר הִתְדַּבְּקוּת הָרוּחַ דִּלְתַתָּא בְּהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא, כִּי בַּחַיִּים הָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּרֵד הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל. וְאָז הוּא עִקַּר הַמְשָׁכַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת פִּי שְׁנַיִם, כִּי מִי שֶׁקִּלְקֵל אִי אֶפְשָׁר לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי-זֶה הַחַיּוּת בְּעַצְמוֹ, שֶׁפָּגַם בּוֹ, מֵאַחַר שֶׁלְּשֵׁם הִגִּיעַ פְּגָמוֹ וְהֶהֱכְרֵחַ לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנוֹ מִמָּקוֹם הַגָּבוֹהַּ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם הַגָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר. וְכֵן כָּל מַה שֶּׁפָּגַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן מִמָּקוֹם הַגָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר. עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁפָּגְמוּ כָּל כָּךְ, בִּפְרָט עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְתַּקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁבָּאִים עַל קִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ שָׁם בְּחִינַת הָאָרַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינָה גְּבוֹהָּה וַעֲצוּמָה מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גַּם הוּא יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי הַצַּדִּיק גַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ הוּא גַּם כֵּן עוֹלֶה וּמִסְתַּלֵּק בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא גְּבוֹהָּ יוֹתֵר בִּבְחִינַת יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חַיִל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, צַדִּיקִים אֵין לָהֶם מְנוּחָה וְכוּ' וּבְשָׁעַת הִסְתַּלְּקוּת יְכוֹלִין לְקַבֵּל פִּי שְׁנַיִם. וְעַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁבָּאִים עַל קִבְרוֹ הַקָּדוֹשׁ יְכוֹלִין לְקַבֵּל בְּחִינַת הָאָרַת פִּי שְׁנַיִם מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גַּם הוּא יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן, אֲבָל הָעִקַּר שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת הָרַבֵּה קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לָזֶה, לָבוֹא אֵלָיו, כִּי הַמְּנִיעוֹת רַבִּים וַעֲצוּמִים מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר וְעִקַּר הוּא מְנִיעַת הַמּוֹחַ. וְגַם מַה שֶּׁיֵּשׁ שֶׁאֵינָם מַאֲמִינִים בְּעַצְמָם שֶׁהֵם יוּכְלוּ לְקַבֵּל תִּקּוּן לְפִי עֹצֶם רִבּוּי קִלְקוּלָם בְּכָל פַּעַם בְּלִי שִׁעוּר, אַף-עַל-פִּי שֶׁתּוֹלִין בְּקִלְקוּלָה בְּעַצְמָם גַּם זֶה הוּא בְּחִינַת מְנִיעַת הַמּוֹחַ, שֶׁאֵינָם מַאֲמִינִים בִּגְדֻלַּת חַסְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר לֹא תַמְנוּ וְלֹא כָלוּ לְעוֹלָם, וּבִגְדֻלַּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן הַכֹּל בְּכָל פַּעַם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, בִּפְרָט אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם שֶׁעוֹלִים בְּכָל פַּעַם לְמַדְרֵגוֹת עֲצוּמוֹת כָּל כָּךְ וּמַמְשִׁיכִים חֲסָדִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁכָּל מִי שֶׁחָפֵץ לְקַבְּלָם יָכוֹל לִזְכּוֹת עַל יָדָם וּלְהִתְתַּקֵּן אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְשׁוֹן שְׁנַיִם, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן צְרִיכִין לְקַבֵּל מִמֶּרְחָק, מִבְּחִינַת הַגָּבֹהַּ וּרְחוֹקָה מִמֶּנּוּ מְאֹד, וְכָל מַה שֶּׁקִּלְקֵל יוֹתֵר הוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל הַתִּקּוּן מִבְּחִינַת הַגָּבֹהַּ וּרְחוֹקָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִתְתַּקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה יוֹתֵר. וְכָל מַה שֶּׁהוּא חוֹלֶה בְּיוֹתֵר הוּא צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "מֵישָׁרָא" (סִימָן ל), כִּי צְרִיכִין לָזֶה רַבִּי גָּדוֹל שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְחָכָם בְּחָכְמָה אֲמִתִּית בְּמַעֲלָה מֻפְלֶגֶת וַעֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד, שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנוֹ מִבְּחִינָה גָּבֹהַּ וּרְחוֹקָה מְאֹד בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְתַקֵּן מְקֻלְקָל כְּמוֹתוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי, 'מֵרָחוֹק' דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְּתָה לְרֵעִי מֵרָחוֹק. וְזֶה בְּחִינַת אָנֹכִי לַה' אָנֹכִי אֶשִׁירָה, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י אָנֹכִי אָנֹכִי כָּפוּל, שָׁמַעְתִּי מִדְרָשׁ אַגָּדָה, קִפֵּחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׂכַר תְּבוֹר וְכַרְמֶל וְכוּ' אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, סוֹף שֶׁאֲנִי פּוֹרֵעַ לָכֶם כִּפְלַיִם, נֶאֱמַר בְּסִינַי אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ, בְּתָבוֹר יֵאָמֵר אָנֹכִי אָנֹכִי וְכוּ', וּבְכַרְמֶל יֵאָמֵר כָּפוּל ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ', כִּי דְּבוֹרָה הַנְּבִיאָה הֶחֱזִירָה אֶת יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיְתָה תְּשׁוּעָתָם אָז, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם תְּחִלָּה, "בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, בְּהִתְנַדֵּב לִבָּם לִתְשׁוּבָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָמְרָה אַחַר כָּךְ בְּשִׁירָתָהּ, אָנֹכִי אָנֹכִי כָּפוּל בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל. וְכֵן אֵלְיָהוּ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַחֲזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה, לְבַטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וּלְהוֹדִיעָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, עַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת שְׁנַיִם, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, ה' הוּא הָאֱלֹקִים שְׁתֵּי פְּעָמִים. וְזֶה כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יַד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר עַל יָמִינוֹ אֵלֶה, עַל סוֹף הַגְּלוּת הָאַחֲרוֹן הַמַּר הַזֶּה שֶׁהַצָּרוֹת מִתְחַדְּשׁוֹת מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵין מִי יַעֲמֹד בַּעֲדֵינוּ וְכוּ'. וְאֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְעַל כֹּחַ זְכוּת הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם שָׁם, רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, אֲנִי אֲנִי דַּיְקָא שְׁתֵּי פְּעָמִים; אֲנִי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְכוּ' שְׁתֵּי פְּעָמִים אָנֹכִי וְכַנַּ"ל, כִּי מְחִילַת עֲוֹונוֹת שֶׁהוּא עִקַּר יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל שָׁבוּעוֹת, וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁנֶה לֶחֶם שֶׁל שַׁבָּת, וְזֶה בְּחִינַת לָכֵן בְּאַרְצְכֶם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי כִפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה. כִּי הַצַּדִּיק זוֹכֶה תָּמִיד לִבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה הַמִּקְרָא וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי נֶאֱמַר עַל הַתַּלְמִיד. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ הָעִנְיָן אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק בְּאֵיזֶה בְּחִינָה מְקַבֵּל הַתַּלְמִיד

בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם וְכַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי גַּם הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ זוֹכֶה אָז לִבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם בִּבְחִינָה גָּבוֹהַּ וְנִשְׂגָּבָה מְאֹד, כִּי הוּא עוֹלֶה וְנִסְתַּלֵּק לְמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם מַמָּשׁ נֶגֶד הַמַּדְרֵגָה שֶׁבַּתְּחִלָּה, רַק שֶׁגַּם הַתַּלְמִיד מְקַבֵּל אֵיזֶה הֶאָרַת פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ שֶׁל רַבּוֹ שֶׁנִּקְרָא פִּי שְׁנַיִם נֶגֶד רוּחַ רַבּוֹ שֶׁבַּתְּחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל עִקַּר פִּי שְׁנַיִם זוֹכֶה רַבּוֹ בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל פַּעַם וְעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ תִּקּוּנִים נִפְלָאִים לְכָל הַמְקֹרָבִים אֵלָיו, עַל-יְדֵי שֶׁמֵּאִיר עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן בְּחִינַת הֶאָרַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּנָם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם עַל-יְדֵי הַשָּׂגוֹת נְמוּכוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הֶאָרוֹת וְהַשָּׂגוֹת עֲצוּמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם קְרֻבַּן מוּסָף וְכֵן כָּל הַיָּמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם תּוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם נֶגֶד יוֹם חֹל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּכָל יְמֵי הַחֹל, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הֶאָרַת פִּי שְׁנַיִם גַּם בִּימֵי הַחֹל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁלִים פָּרָשִׁיּוֹתָיו שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שְׁנַיִם מִקְרָא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, יְכוֹלִים לְתַקֵּן וּלְבָרֵר בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן, כִּי מִשָּׁם כָּל יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים כָּל הַקְּלִפּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְשָׁם צְרִיכִין לְבָרֵר וּלְתַקֵּן (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק", סִימָן יט). וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם שֶׁהוּא מְתַקֵּן וּמְבָרֵר כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, וְזֶה בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת ה' פְּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר. 'בְּקֶרֶב שָׁנִים', דְּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי 'שָׁנִים' אֶלָּא 'שְׁנַיִם', הַיְנוּ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּעָלְךָ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַפְּעֻלָּה שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַיְּמוּ הַתּוֹרָה וְיַמְשִׁיכוּ חַיִּים וְקִיּוּם מִלְמַעְלָה לְכָל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הַמַּטָּל עָלֵינוּ בְּנֵי אָדָם לַעֲסֹק בְּעוֹלַם הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וְעַל זֶה מְבַקֵּשׁ חֲבַקּוּק, "ה' פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ", שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעְזְרֵנוּ, שֶׁיַּמְשִׁיךְ חִיּוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם לְכָל הַפְּעֻלָּה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. וְזֶהוּ 'פָּעָלְךָ', הַיְנוּ הַפְּעֻלָּה שֶׁהִיא כְּלַל הַבְּרִיאָה 'בְּקֶרֶב שָׁנִים', אַל תִּקְרֵי 'שָׁנִים', אֶלָּא 'שְׁנַיִם', בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, 'חַיֵּיהוּ' שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַמְשִׁיךְ חַיִּים עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם לְכְלַל הַפְּעֻלָּה שֶׁהוּא כְּלַל הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, עַד

שֶׁנּוֹכַל לְהוֹדִיעַ לְכָל בְּנֵי אָדָם גָּדְלוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ פָּעַל וְעָשָׂה וּבָרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן הַמֻּחְלָט וְהוֹצִיא כָּל הַבְּרִיאָה, בִּכְלָל וּבִפְרָט, מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁיַּקִּיִּם, "וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְכוּ'", שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'בְּקֶרֶב שְׁנִים תּוֹדִיעַ', שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל תּוֹדִיעַ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל, וְכָל הַפְּעֻלָּה נִמְשָׁךְ מֵאִתְּךָ לְבַד, שֶׁיַּקִּיִּם "וְיֵדַע כָּל פָּעוּל וְכוּ'" כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַמְתָּקַת הָרֹגֶז וְהַחֲרוֹן אַף שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ רוּחַ אֲוִירִי וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, "בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכֹּר", הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְתָּקַת הָרֹגֶז וְהַחֲרוֹן אַף לְרַחֲמָנוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ כָּל הַנַּ"ל עַד שֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' פָּעָלְךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁמַּתְחִילִין, ה' ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת רַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים וְהַמְרֻבִּים מְאֹד מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר מְחִילַת עֲוֹנוֹת אֲפִלּוּ אִם קִלְקֵל כְּמוֹ שֶׁקִּלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק זֶה ה' ה', שֶׁהַזְכִּיר שְׁנֵי פְּעָמִים וּפָסִיק בֵּינֵיהֶם וּפֵרֵשׁ, קַדְמָאָה שְׁלִים בַּתְרָאָה שְׁלִים יַתִּר, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁקִּדֶּשֶׁת הַשֵּׁם הַשֵּׁנִי הוּא גְּבוֹהַּ בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר מֵהַשֵּׁם הָרִאשׁוֹן. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת בְּעִנְיַן שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים יִתְבָּרַךְ הוּא רַק בְּעִנְיַן הָאֲרַת וְהַמְשָׁכַת חֶסְדָּיו וְרַחֲמָיו לְמַטָּה, כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֲנִי ה' לֹא שִׁנִּיתִי", רַק הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבֵּין שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הַשֵּׁם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ עַד שֶׁכָּתַב בַּזֹּהַר הַנַּ"ל; שֶׁאֲפִלּוּ שְׁנֵי שְׁמוֹת הֲוָיָ"ה הַנַּ"ל יֵשׁ פְּסִיק בֵּינֵיהֶם, לְהוֹרוֹת שֶׁהַשֵּׁנִי בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר מֵהָרִאשׁוֹן, וְעִקַּר הַמַּעֲלָה וְהַשְׁלֵמוּת זֶה עַל זֶה הוּא רַק בְּעִנְיַן רִבּוּי הָרַחֲמִים וּבִטּוּל וְהַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹגֶז וַחֲרוֹן אַף, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוּבָן בְּכָל כְּתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַבְּחִינָה וְהַמַּדְרֵגָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁמְּאִירִין שָׁם שֵׁמוֹת גְּבוֹהִים יוֹתֵר, שָׁם הַדִּינִים מִתְמַעֲטִים וְהָרַחֲמִים מִתְרַבִּים שָׁם יוֹתֵר. וְזֶה מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים הָרָמִים וְהַגְּבוֹהִים מְאֹד שֶׁעוֹלִין בְּכָל פַּעַם לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת יוֹתֵר עַד שֶׁמַּכִּירִין גְּדֻלָּתוֹ וּגְדֻלַּת שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין רַחֲמִים גְּדוֹלִים וַחֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלַהֲשִׁיבָם בִּתְשׁוּבָה, אַף בְּעֵת שֶׁקִּלְקְלוּ מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ בְּעֵת הָעֵגֶל שֶׁאָז קִלְקְלוּ יִשְׂרָאֵל הַרְבֵּה, וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעֹצֶם כֹּחוֹ הִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּתוֹ וּמָסַר נַפְשׁוֹ עַד שֶׁעָלָה לְמָקוֹם שֶׁעָלָה, עַד שֶׁגָּלָה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מִדַּת רַחֲמָיו וְטוּבוֹ מַה שֶּׁלֹּא נִתְגַּלָּה לוֹ מִתְּחִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ

עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְזֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמַּשִּׂיג עַתָּה הַשְׂגָּה גְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִתְּחִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ', שֶׁעִקַּר רִבּוּי רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ מַשִּׂיגִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם וְכַנַּ"ל, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, ה', קֹדֶם שֶׁיֵּחָטָא הָאָדָם, ה', לְאַחַר שֶׁיֵּחָטָא, הַיְנוּ קֹדֶם שֶׁיֵּחָטָא מַסְפִּיק לוֹ הָרַחֲמָנוּת הַנִּמְשָׁךְ מִשֵּׁם הַוָּי"ה הָרִאשׁוֹן, כִּי שֵׁם הַוָּי"ה בָּרוּךְ הוּא, הוּא בְּחִינַת רַחֲמִים גְּדוֹלִים כַּיָּדוּעַ, אֲבָל אַחַר שֶׁיֵּחָטָא הָאָדָם אָז נִמְשָׁךְ עָלָיו רַחֲמִים עַל-יְדֵי שֵׁם הַוָּי"ה שֵׁנִי, שֶׁהוּא שְׁלִים יַתִּיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַנַּ"ל, כִּי אַחַר הַחֵטְא אֵין מַסְפִּיק לְהָאָדָם הָרַחֲמִים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַשֵּׁם הָרִאשׁוֹן, רַק ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו בְּרַחֲמִים רַבִּים וּגְדוֹלִים בְּיוֹתֵר הַנִּמְשָׁכִין מֵה' הַשֵּׁנִי, שֶׁהוּא שְׁלִים יַתִּיר וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם לְכָל הַמְקֹרָבִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי כֹּחָם אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם וּבְכָל פַּעַם שֶׁבָּאִים אֲלֵיהֶם אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא הֵם מַמְשִׁיכִים תִּקּוּנִים וְרַחֲמִים רַבִּים מִמָּקוֹם גְּבֹהַּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת טְבִילַת מִקְוֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַטְּמֵאִים יוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, כִּי כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבֵרוֹת, שֶׁעַל יָדָם שׁוֹרָה רוּחַ הַטֻּמְאָה, חַס וְשָׁלוֹם, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי פְּגַם הִתְפַּתְּחוּת הַיְדָדִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל דְּקֻדֻּשָׁה, פְּגַם בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי כָּל עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, נִסְתַּלֵּק הָרוּחַ חַיִּים דִּלְתַתָּא וְנִתְעַלֵּם לְמַעְלָה וְחוֹזֵר וְנִתְעַלֵּם הַפֹּעַל בְּהַכֹּחַ בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה וַאֲזַי שׁוֹרָה עָלָיו בְּחִינַת רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּמְשָׁךְ דֶּרֶךְ הָעֲלָמָה וְהֶסְתֵּר, שֶׁזֶּה הַחַיּוּת הוּא בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים. וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה מַיִם, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּטְמָא וְנִסְתַּלֵּק הַחַיּוּת מֵהַפֹּעַל וְנִסְתָּר וְנִתְעַלֵּם בְּהַכֹּחַ כַּנַּ"ל, הוּא צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלַעֲלוֹת לְתַחְלַת הַשֹּׁרֶשׁ, לִבְחִינַת הַכֹּחַ, לִבְחִינַת הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא לַחֲזֹר וְלִפְתֹּחַ שָׁם הַפֶּתַח דְּקֻדֻּשָׁה בְּחִינַת הִתְפַּתְּחוּת הַיְדָדִים הַנַּ"ל, לַחֲזֹר וּלְהוֹצִיא מֵהָדָשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּתַח חֲרָטָה שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר לְשָׁרְשׁוֹ, לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הִתְפַּתְּחוּת הַיְדָדִים הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִקְוֶה מַיִם, כִּי שָׁם רוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא תַּכְלִית שֹׁרֶשׁ כָּל הָרוּחוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת וְהַחַיּוּת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא מְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כִּי מַיִם הוּא

בִּבְחִינַת כֹּחַ נֶגֶד כְּלַל הַבְּרִיאָה, כִּי גַּם בְּהַבְּרִיאָה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל כַּנַּ"ל. וּמַיִם הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ נֶגֶד כְּלַל הַבְּרִיאָה, כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה הָעוֹלָם מַיִם בְּמַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאָז הָיָה כָּל הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ בְּכֹחַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְשָׁם הָיָה רוּחַ אֱלֹקִים, שֶׁהוּא רוּחַ שֶׁל מָשִׁיחַ, מְרַחֶפֶת, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הָרוּחוֹת וְהַחַיּוּת דִּקְדֻשָּׁא וּלְתַתָּא שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם וְאַחַר כָּךְ יָצָא הַכֹּל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְעַל-כֵּן הַטָּמֵא שֶׁנִּטְמָא שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַחַיּוּת בְּחִינַת פֹּעַל, וְנִתְעַלֵּם בִּבְחִינַת הַכֹּחַ, הוּא צָרִיךְ לִטְבֹּל בְּמַיִם כְּדֵי לַחֲזֹר לְשָׁרְשׁוֹ לְשֹׁרֶשׁ הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא, בְּחִינַת כֹּחַ הָעֶלְיוֹן כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהִתְבַּטֵּל שָׁם, כְּדֵי לַחֲזֹר לְהוֹצִיא מִשָּׁם מֻחְדָּשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת רוּחַ דִּלְעֵלָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים, רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, הַמְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטָּהֳרוֹת וְהַקְּדֻשׁוֹת, כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה וְהַקְּדֻשָּׁה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וְכוּ'", הַיְנוּ בְּחִינַת מִקְוֶה מַיִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַמְטַהֲרִים מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וּמִכָּל הַגִּלּוּלִים, עַל-יְדֵי-זֶה, "וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִירֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְכוּ' וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וַעֲשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְכוּ'", כִּי עַל-יְדֵי מַיִם טְהוֹרִים בְּחִינַת טְבִילַת מִקְוֶה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת רוּחַ חֲדָשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, שֶׁמַּמְשִׁיכִין תּוֹסְפוֹת חַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא מִבְּחִינָה גְּבֹהָה מְאֹד כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִטְהָרִין מִכָּל הָעֲוונוֹת וּמִכָּל הַטֻּמְאוֹת, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת טְבִילַת כֵּלִים שֶׁנִּלְמַד מִטְּבִילַת כְּלֵי מִדְיָן, כִּי כֵּלִים שֶׁל אֲכִילָה הַיּוֹצְאִים מֵרְשׁוּת עַכּוּ"ם, מֵרְשׁוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, צְרִיכִין טְבִילָה בְּמִקְוֶה מַיִם, כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל קֹדֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מַמְשִׁיכִין הַחַיּוּת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל בְּקְדֻשָּׁה עַל-פִּי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, כָּל מַאֲכָלַי עַל-פִּי תּוֹרָתְךָ, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה לְהַמְשִׁיכוֹ בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא לְהָרוּחַ דִּלְתַתָּא, בִּבְחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל מִכְּלֵי הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם טְמֵאִים לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַחַיּוּת שֶׁמְּקַבְּלִין מִלְּמַעְלָה עִקַּר הַיְגִיעָה לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת בְּקְדֻשָּׁה הוּא בְּעִנְיַן תִּקּוּן הַכֵּלִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה כִּי אִם כְּפִי תִּקּוּן הַכֵּלִים שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת כָּל עֲבוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין כֵּלִים קְדוֹשִׁים לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כָּרָאוּי. וְעַל-כֵּן אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הַחַיּוּת מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּכְלֵים

טְהוֹרִים וְעַל-כֵּן כֵּלִי עַכּוּ"ם הֵם טְמֵאִים לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּלֵי עַכּוּ"ם הֵם בִּבְחִינַת בֹּאֲרוֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכִילוּ הַמַּיִם (יִרְמְיָה ב), שֶׁאֵינָם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַדַּעַת מֵרוּחַ אֱלֹקִים דִּלְעֵלָּא לְתַתָּא. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ לֶאֱכֹל בָּהֶם עַד שֶׁיִּטְבְּלוּ אוֹתָם בְּמֵימֵי הַמִּקְוֶה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזְרִים וְנִכְלָלִים בְּרוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם רוּחַ חֲדָשָׁה, רוּחַ טְהָרָה וּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לֶאֱכֹל בָּהֶם מַאֲכַל יִשְׂרָאֵל, לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יָדוֹ מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא לְהָרוּחַ דִּלְתַתָּא, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת הָאֲמִתִּי וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן מִצְוֹת טְבִילַת כֵּלִים אָמַר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן, בְּעֵת שֶׁבָּא מֹשֶׁה לְכְלַל כַּעַס עַל עִנְיַן בְּנוֹת מִדְיָן שֶׁנִּכְשְׁלוּ בָּהֶם יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּפָּרָשָׁה. כִּי טְבִילַת כֵּלִים שֶׁהוּא לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָרוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁהוּא רוּחוֹ שֶׁל מֹשִׁיחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹצִיא מֹכֵחַ אֶל הַפּוֹעַל כַּנַּ"ל, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַכַּעַס וְהַחֲרוֹן אַף כַּנַּ"ל. וְאָז הָיָה הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן שֶׁהָיָה אָז הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, שֶׁכָּל עֶסֶק הַכֹּהֲנִים, בִּפְרָט עֶסֶק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, הוּא לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף וּלְהַעֲלוֹתָם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים מְצֻוִּים עַל הַטֻּמְאָה בְּיוֹתֵר, וּבִפְרָט הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "וְעַל כָּל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא", כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ כָּל הַטֻּמְאוֹת הוּא טֻמְאַת מֵת שֶׁהוּא אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה, כִּי עִקַּר הַטֻּמְאָה הוּא עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת מִיתָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן מְזָהָר, "לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו". וּבְיוֹתֵר מְזָהָר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁאֲפִלּוּ לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, כִּי הַכֹּהֵן, בִּפְרָט הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל כָּל עִסְקּוֹ לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים מִכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם נִסְמְךָ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֵצֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מֶלֶךְ וְכֹהֵן" (אֵיכָה א), כִּי כָּל מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ, שֶׁלּוֹ נִתַּן כֶּתֶר מְלוּכָה עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים הַנַּ"ל, שֶׁהוּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל סָמוּךְ אֵלָיו, כִּי עֲבוֹדַת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל רוּחַ חַיִּים מֵרוּחַ שֶׁל מָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, מֹשֶׁה בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה" דָּא מֹשֶׁה. וְאַהֲרֹן הוּא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא עוֹסֵק לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים מֵרוּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, שֶׁהָיָה רַבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּסֵדֶר הַמִּשְׁנָה, נִכְנַס אַהֲרֹן שָׁנָה לוֹ מֹשֶׁה פִּרְקוֹ. נִמְצָא, שֶׁאַהֲרֹן הָיָה תַּלְמִיד הָרִאשׁוֹן שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְעַל-כֵּן זָכָה לְכַהֲנָה, לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים מִכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִטְהָרִין מִכָּל הָעֲוֹנוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּכֹּהֵן,

"בָּרוּךְ ה' חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה". 'בָּרוּךְ ה' חֵילוֹ', זֶה בְּחִינַת כֹּחַ, כִּי חַיִל לְשׁוֹן כֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל". 'וּפֹעַל יָדָיו', זֶה בְּחִינַת פֹּעַל, וְזֶהוּ 'וּפֹעַל יָדָיו', זֶה בְּחִינַת הִתְפַּתְּחוּת הַיָּדִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְזֶהוּ "וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה", 'תִּרְצֶה' דַּיְקָא בְּחִינַת רָצוֹן וְחֵשֶׁק וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּי יְקָא מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי אִם עַל-יְדֵי רָצוֹן וְחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, "מְחַץ מָתְנַיִם קָמָיו וּמְשַׂנְאָיו מִן יְקוּמוּן", הַיְנוּ שֶׁהַשּׂוֹנְאִים וְכָל הַקָּמִים עָלֵינוּ לְרָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, לְמִנַּע מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמֵהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כֻּלָּם יִכָּרְעוּ וְיִפָּלוּ נְפִילָה בְּלִי תְּקוּמָה עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין כָּל הַמְנִיעוֹת כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַכֹּהֵן עוֹסֵק לְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף וּלְהַמְשִׁיךְ רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר טָהֳרַת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹתֵיהֶם. עַל-כֵּן סְבִיב ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן דַּיְקָא יְגַלֶּה לְיִשְׂרָאֵל מִצְוַת טְבִילַת כֵּלִים בְּעֵת שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְכָלַל כַּעַס, כִּי עִקַּר תִּקּוּן טְבִילַת הַמְקֻוֶה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת טְבִילַת כֵּלִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַכַּעַס וְהַחֲרוֹן אַף, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְכָל זֶה הָיָה סָמוּךְ לְהִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה, שֶׁאָז הָיָה מַעֲשֵׂה בִּלְעָם הָרָשָׁע וּמִלְחֶמֶת מִדְיָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "אַחַר תֵּאָסֵף אֶל עַמֶּךָ". וְאָז בָּא מֹשֶׁה לִכְלַל כַּעַס עַל שֶׁהֶחֱיוּ אֵת בְּנוֹת מִדְיָן, שֶׁהִכְשִׁילוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ רָאָה גֹּדֶל עִצָּם הִתְגָּרוּת וְהִתְפַּשְּׁטוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַד אֲשֶׁר אַחַר כָּל הַיְגִיעוֹת הָעֲצוּמוֹת וְרִבּוּי הַמְסִירוּת נַפְשׁוֹ שֶׁסָּבַל בִּשְׁבִיל תַּקָּנוֹת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן הוּא מְרַקֵּד בֵּינָן עַד אֲשֶׁר בְּסוֹף יָמָיו הִתְגָּרָה בִּלְעָם הָרָשָׁע וְהִכְשִׁילָם בִּפְגַם הַבְּרִית, שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְגָּרוּת הַיֵּצֶר הָרַע בְּכָל אָדָם, וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַבְּלְבּוּלִים וְהַמְּלְחָמוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ', הַמְעַכְּבִים לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה לְטַהֵר וּלְתַקֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת עַד אֲשֶׁר רָאָה שֶׁהוּא מֻכְרָח לְהִסְתַּלֵּק וְלָמוּת בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי לְפִי עִצָּם הִתְפַּשְּׁטוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הַתִּקּוּן בַּחַיִּים רַק לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ וְכַנַּ"ל. וְרָאָה שֶׁגַּם אַחַר כָּךְ יַעֲבֹר עַל יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי תַּאֲוָה זֹאת שֶׁהִיא עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא. עַל-כֵּן מֵעִצָּם צַעֲרוֹ עַל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל בָּא לִכְלַל כַּעַס. וְעַל-כֵּן הָיְתָה הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן תַּלְמִידוֹ שֶׁהִמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף וְהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁמִּשָּׁם הוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טְבִילַת מְקֻוֶה מַיִם, בְּחִינַת טְבִילַת כְּלֵי מִדְיָן. וְעַל-כֵּן הוּא דַּיְקָא גִּלָּה אָז דַּיְקָא מִצְוַת טְבִילַת כֵּלִים וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לִטְבֹּל טֻמְאַת קְרִי, כִּי אֲפִלּוּ אַחַר הַחֲרָבָן, שֶׁבָּטְלָה הַטָּהֳרָה, מֻחֲמַת שֶׁאֵין לָנוּ אֵפֶר פָּרָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לִטְבֹּל לְקָרְיוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁכָּל הַטְּמֵאִים צְרִיכִין לִטְבֹּל לְקָרְי, כִּי עִקַּר הַפְּגָם הַגָּדוֹל מִכָּל הַפְּגָמִים הוּא פְּגַם הַבְּרִית, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הוּא פּוֹגֵם בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הָאָדָם לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַחַיִּים, שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם וּכְשֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֵיזֶה מִצְוָה עִם חִיּוּתוֹ, אֲזַי הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה תּוֹסְפוֹת רוּחַ חַיִּים מִלְּעֵלָּא בִּבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וּלְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה עֲבֵרָה אֲזַי מְסַלֵּק חִיּוּתוֹ וְנִמְשָׁךְ עָלָיו חִיּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל, וְהַכֹּל כְּפִי הַמִּצְוָה וְהָעֲבֵרָה וּכְפִי מַה שֶּׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ, כִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה גְּדוֹלָה וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבִמְסִירוּת נֶפֶשׁ, נִמְשָׁךְ עָלָיו גַּם הָרוּחַ חַיִּים דִּלְעֵלָּא בְּתוֹסָפוֹת מְרֻבֶּה יוֹתֵר. וְאִם עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּקַטְנוּת נִמְשָׁךְ עָלָיו גַּם הָרוּחַ חַיִּים כְּפִי עֲשִׂיָּתוֹ, כִּי הַכֹּל לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן. וְכֵן לְהֶפֶךְ בְּעִנְיַן עֲשִׂיַּת הָעֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל הָעֲבֵרוֹת הֵם עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה הִיא בְּתַאֲוָה זֹאת שֶׁל מִשְׁגָּל, שֶׁשָּׁם נִתְעוֹרְרִין כָּל הַחַיּוּת וְהַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הָאֵיבָרִים וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה צְרִיכִין עַל-יְדֵי-זֶה לְהַמְשִׁיךְ קִיּוּם הָעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר, לְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמוֹת הַנּוֹלָדִים עַל-יְדֵי-זֶה וְהַנְּשָׁמָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד, כִּי נִשְׁמַת הַוָּלָד נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת זִוּוּג וְיִחוּד עֶלְיוֹן שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי זִוּוּג תַּחְתּוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבֵּל כָּל בְּחִינָה מִבְּחִינָה הַגָּבֹהַּ מִמֶּנָּה וְהַגָּבֹהַּ מֵהַגָּבֹהַּ עוֹד וְכוּ'. עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַחַיּוּת וְהַנְּשָׁמָה הַנִּמְשָׁךְ עַל הַטִּפָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הַהוֹלָדָה, כַּמּוּבָן בַּכְּתָבִים. וְעַל-כֵּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ נִקְרָא "יוֹסֵף", שֶׁהָיָה בְּכוֹר שֶׁנּוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם, כִּי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת מִגָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ, מִבְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּלְעֵלָּא מִתְּחִלַּת הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל וְאֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים. וְעַל-כֵּן מִתְעוֹרְרִין כְּנֶגֶד זֶה כָּל הַסִּטְרִין אָחֳרָנִין, שֶׁכְּנֶגֶד כָּל הַמַּדְרֵגוֹת דִּקְדֻשָּׁה, וּמִזֶּה בָּא הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוָה זֹאת, וּכְשֶׁאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר כָּרָאוּי עַד שֶׁבָּא, חַס וְשָׁלוֹם, לִידֵי טֻמְאַת קְרִי, אֲזַי זֹאת הַטֻּמְאָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם בְּיוֹתֵר חִיּוּתוֹ בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת, מֵחֲמַת שֶׁבְּתַאֲוָה זֹאת נִמְשָׁךְ בְּיוֹתֵר עֻצְמַת הַחַיּוּת שֶׁבְּכָל הָאֵיבָרִים עִם כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁבְּנַפְשׁוֹ, וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא בְּהֶתֵּר וַאֲפִלּוּ אִם הוּא קָדוֹשׁ וְטָהוֹר גַּם כֵּן הוּא צָרִיךְ טְבִילָה, אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּקַיֵּם הַמִּצְוָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, כִּי בַּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּמָשֵׁךְ עָלָיו אֵיזֶה אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה מֵהֵטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱחַז בְּיוֹתֵר בְּעִנְיַן זֶה. וְעַל-כֵּן תִּקֵּן עֶזְרָא טְבִילָה לְבַעֲלֵי קֶרְיָין קֹדֶם שֶׁיַּעַסְקוּ בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, כִּי עִקַּר הִסְתַּלְקוּת הָרוּחַ חַיִּים בְּיוֹתֵר הוּא עַל-יְדֵי טֻמְאַת קְרִי, מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיא

חַיּוּתוֹ בְּיוֹתֵר, וְעַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ טְבִילָה בְּיוֹתֵר, כִּי עַל-יְדֵי הַטְּבִילָה, חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן כָּל הַמְּנִיעוֹת לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם טָמְאַת קְרִי. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי, "קְרִי" לְשׁוֹן מְנִיעָה וְכוּ', כִּי מִשָּׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת, בִּפְרָט לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַתִּקּוּן. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם בְּסוֹף הַתּוֹכָחָה, "וְהִתְוַדּוּ עַל עֲוֹנָם וְכוּ' וְאַף אֲשֶׁר הָלְכוּ עִמִּי בְּקֶרִי וְכוּ' אוֹ אָז יִכָּנַע לְבָבָם הֶעָרֵל וְכוּ' וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְכוּ'", שֶׁהֵם זְכוּת שׁוֹכְנֵי עָפָר, כִּי עִקַּר כָּל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכָל הַגָּלֻיּוֹת הֵם עַל-יְדֵי פְּגַם עָוֹן זֶה, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי צַדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר, שֶׁגְּדוֹלִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, שֶׁגּוֹמְרִים אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם תִּקּוּן עָוֹן זֶה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְאַף אֲשֶׁר הָלְכוּ עִמִּי בְּקֶרִי, אַף אֲנִי אֵלֵךְ עִמָּם בְּקֶרִי, הַיְנוּ שֶׁמַּחֲמַת פְּגַם קְרִי, רַחֲמָנָא לִצְלָן, 'אַף אֲנִי אֵלֵךְ עִמָּם בְּקֶרִי' שֶׁאַזְמִין לָהֶם מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת שֶׁנִּקְרָאִים "קְרִי", כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וְהֵבֵאתִי אוֹתָם בְּאֶרֶצוֹת אוֹיְבֵיהֶם", הַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ נֶגְדָּם הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וְהָאוֹיְבִים הוּא עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ "וְהֵם יִרְצוּ אֶת עֲוֹנָם"; שֶׁיְּהַכְפִּיאוּ אוֹתָם לְרָצוֹן. וְעַל-יְדֵי-זֶה "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְכוּ'", שֶׁיִּזְכֹּר וְיִעוֹרֵר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שׁוֹכְנֵי עָפָר, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדָם וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן אֵין מֵי הַמִּקְוֶה מְטַהֲרִין כִּי אִם עַל גַּבֵּי קַרְקַע דַּיְקָא, כִּי עִקַּר טְבִילַת הַמִּקְוֶה הִיא כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל בְּשֹׁרֶשׁ כָּל הָרוּחוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁמְּרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין טוֹבְלִין אֶלָּא בְּמַיִם שֶׁבְּתוֹךְ הָאָרֶץ דַּוְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁבִירַת מְנִיעוֹת, עַל-יְדֵי עֹצֶם הַחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה עִקַּר בִּיאַת הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ נִסְיוֹנוֹת וּמְנִיעוֹת כָּאֵלֶּה מִלְּהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְהוּא יִתְגַּבֵּר בְּתֹקֶף חִשְׁקוֹ דִּקְדֻשָּׁה וְיִשַּׁבֵּר כֻּלָּם, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִזְכֶּה מַה שֶּׁיִּזְכֶּה מַה שֶּׁאֵין הַמַּלְאָכִים זוֹכִין לָזֶה, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת הָאָדָם עַל הַכֹּל, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִירָה. וְעִקַּר הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן הוּא מֵחֲמַת רִבּוּי הַמְּנִיעוֹת מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם. וְעִקַּר כְּלַל כָּל הַמְּנִיעוֹת הוּא מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ, שֶׁמִּשָּׁם נִלְקַח גּוּפוֹ הַמְגֻשָּׁם, כִּי גַּשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, עוֹמֵד בִּפְנֵי הָאָדָם וּמַסְתִּיר מִמֶּנּוּ אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ עַל פָּסוּק, "וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְכוּ'", כַּמּוּבָא שָׁם בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, עַיֵּן שָׁם, וּלְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת הוּא רַק עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן כְּפִי הַמְּנִיעָה,

כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי הַמְּנִיעָה לֹא בָּאָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַחֹשֶׁק וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַחֹשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, כִּי אִם יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת וְיִרְאֶה פְּחִיתוּתוֹ וּגְרִיעָתוֹ וְהֶבֶל הָעוֹלָם שֶׁהוּא צֵל עוֹבֵר וְעַל מָה אֶתְּי לְהַאי עָלְמָא מִטְּפָּה סְרוּחָה לֵילֵךְ לְמָקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה, וְלִסְבֹּל כָּל מְרִירוּת הֶעָמָל הַמַּר הַזֶּה שֶׁסּוֹבֵל הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אָדָם לְעָמָל יוּלָּד וְכוּ'", וּכְתִיב, "גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְחָלְיוֹ הַרְבֵּה וָקָצָף", וְאַחַר כָּל אֵלֶּה הוּא צָרִיךְ לָתֵת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן וְכוּ'. הִנֵּה אִם הָאָדָם לֹא יַטֶּה אֶת עַצְמוֹ וְיָשִׂים אֶל לִבּוֹ בֶּאֱמֶת כָּל זֶה בְּוַדַּאי יָבִין הֵיכָן נְקֻדַּת הָאֱמֶת. וְאִם עִם כָּל זֶה יִתְפַּשְּׁטוּ כְּנֶגְדּוֹ הַמְּנִיעוֹת עַד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְשָׁבְרָם, עַל כָּל פָּנִים יִהְיֶה חִשְׁקוֹ וּרְצוֹנוֹ וְכִסּוּפָיו חֲזָקִים מְאֹד לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ הָאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ מֵרִבּוּי הַמְּנִיעוֹת הָעֲצוּמוֹת הַמִּתְפַּשְּׁטִין כְּנֶגְדּוֹ, עַל כָּל פָּנִים הַחֹשֶׁק וְהָרָצוֹן חָזָק מְאֹד, כִּי הַחֹשֶׁק אִי אֶפְשָׁר לִמְנֹעַ, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי רוֹצֶה וְחוֹשֵׁק בַּתַּכְלִית הָאֱמִתִּי. וְכַמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר גֹּדֶל מַעֲלַת הַחֹשֶׁק וְהָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' וְשֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בְּעִנְיַן הָרָצוֹן וְהַחֹשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁהֵבִיא אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם הַמִּשְׁנָה, הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְאֵין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. 'יֶדַע עֲבֵרָה' הוּא בְּחִינַת וְהֶמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ, בְּחִינַת פֶּגֶם הִתְפַּתְּחוּת הַיָּדִים, פֶּגֶם מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הַנַּ"ל. נִצּוֹלִין מִזֶּה עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, שֶׁחְשַׁב הַתַּנָּא עֲקֵבְיָא, שֶׁהֵם, מֵאַיִן בָּאתָ? מִטִּפָּה סְרוּחָה. וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ? לִמְקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה. וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן? לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁכְּשֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת בְּוַדַּאי יִהְיוּ נִצּוֹלִין מִיָּדֵי עֲבֵרָה שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מִבְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל דִּקְדֻשָּׁה. וְיִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵימֵי הַמִּקְוֶה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מְחַדֵּשׁ, צְרִיכִין לִהְיוֹת עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הָאָרֶץ, שֶׁהִיא כְּלַל כָּל הַמְּנִיעוֹת, זוֹכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי הַמְּנִיעָה בִּשְׁבִיל הַחֹשֶׁק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּשְׁבִירַת הַמְּנִיעוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּנִשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ הוּא עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ, עַל-יְדֵי שֶׁשַּׁשְׁפִּיל עַצְמוֹ כְּעָפָר מַמָּשׁ בִּבְחִינַת וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה, וְיִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי אָדָם יְסוֹדוֹ מֵעָפָר וְסוֹפוֹ לֶעָפָר. וְאֵין שׁוּם תַּכְלִית בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא רָחוֹק מְאֹד, עַל כָּל פָּנִים יִתְגַּבֵּר הַחֹשֶׁק וְהָרָצוֹן וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת כַּנַּ"ל. וְאָז יִתְהַפְּכוּ הַמְּנִיעוֹת לוֹ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַמְּנִיעוֹת נַעֲשִׂין אַחַר כָּךְ כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר הַנֶּעֱרָב בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים וְהֵם נַעֲשִׂין בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַמְּנִיעוֹת, כַּמּוּבָן בִּדְבָרָיו, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה,

בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי הַכֵּלִים הֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים שֶׁהֵם מוֹנְעִים וּמְעַכְּבִים הָאוֹר שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר מִדַּאי כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבְּלוֹ. וְזֶה זוֹכֶה כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁאָז נַעֲשִׂין מֵהַמְּנִיעוֹת כֵּלִים זַכִּים נִפְלָאִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ט' הֵיכָלִין וְכוּ' שֶׁהֵם נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב וְכוּ' (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). נִמְצָא, שֶׁכָּל הַשָּׂגַת הָאוֹר וְהַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאָרֶץ דַּיְקָא, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת וְעַל יָדָהּ דַּיְקָא שׁוֹבְרִין כָּל הַמְּנִיעוֹת, וְזֶה בְּחִינַת אֶמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, כִּי עִקַּר שְׁבִירַת הַמְּנִיעוֹת עַל-יְדֵי אֱמֶת, כִּי מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לֶאֱמֹתוֹ, בְּוַדַּאי יְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת וְזֶה זוֹכֶה עַל-יְדֵי שֶׁמֵּשִׂים עַצְמוֹ כְּעָפָר וְיוֹדֵעַ שִׁפְלוּתוֹ כַּנַּ"ל בְּוַדַּאי יִתְגַּלֶּה לוֹ הָאֱמֶת וִישַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת עַל-יְדֵי חֵזֶק חִשְׁקוֹ וּרְצוֹנוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין מֵי הַמִּקְוֶה מְטַהֲרִין כִּי אִם עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ דַּיְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טָהֳרַת מֵי הַמִּקְוֶה, כִּי אִם עַל-יְדֵי עֹצֶם הַחֵשֶׁק שֶׁבָּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמְּנִיעוֹת, שֶׁכָּל זֶה כָּלוּל בָּאָרֶץ דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. כִּי אֶרֶץ הוּא לְשׁוֹן רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "רָצִיתָ ה' אַרְצֶךָ", וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ אֶרֶץ וְכוּ'? הֵינוּ עַל-יְדֵי הַמְּנִיעוֹת הַבָּאִים מִן הָאָרֶץ עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יט

וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ הַתַּנָּא, "אֱלֹקַי, נְצֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וְשִׂפְתוֹתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִּדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה", שֶׁבִּקֵּשׁ שֶׁכְּנֶגֶד כָּל הַשּׁוֹנְאִים הָעוֹמְדִים עָלָיו לְמָנְעוֹ מִן הָאֱמֶת וּמְקַלְלִים אוֹתוֹ וּמְבַזִּים אוֹתוֹ הַרְבֵּה; לֹא יַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם לְדַבֵּר כְּנֶגְדָּם, רַק יִקַּיֵּם, דּוֹם לַה', וְיִשְׁתֹּק לָהֶם וְיָשִׂים עַצְמוֹ כְּעָפָר. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִרְאֶה הָאֱמֶת וְיִתְגַּבֵּר בְּחֵשֶׁק וְרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-יְדֵי הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן יְזַכֶּה לַעֲשׂוֹת פֶּתַח הַנַּ"ל לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּתַח, בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ", 'פְּתַח' דַּיְקָא בְּחִינַת פֶּתַח הַנַּ"ל, שֶׁעַל זֶה בִּקֵּשׁ דָּוִד, "פְּתָחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק וְכוּ'", וְסֵיֵם, "זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים", כִּי אִי אֶפְשָׁר לִפְתֹּחַ הַשַּׁעַר בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ, יוּדָּךְ הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי", 'תִּרְדּוֹף' דַּיְקָא, זֶהוּ בְּחִינַת רָצוֹן וְחֵשֶׁק שֶׁרוֹדֵף תָּמִיד לַעֲשׂוֹת טוֹב, וַאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת הוּא אֵינוֹ מַנִּיחַ חִשְׁקוֹ וּרְצוֹנוֹ וְרוֹדֵף תָּמִיד לַעֲשׂוֹת טוֹב בִּבְחִינַת רוֹדֵף צְדָקָה וָחֶסֶד וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה "כָּל הַקָּמִים עָלַי לְרָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם", שֶׁכֻּלָּם יִכָּרְעוּ וְיִפְּלוּ וְתוּפַר עֲצָתָם וְכוּ', וְלֹא יוּכְלוּ לְמַנֵּעַ עוֹד, כִּי עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן מְשַׁבְּרִין כָּל הַמְּנִיעוֹת כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַמַּעֲלָה וְהַטָּהֳרָה וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁל טְבִילַת מִקְוֶה שֶׁזּוֹכִין יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמִּקְוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא הַטָּהֳרָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל טָהֳרוֹת הַמִּקְוֶה

שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִקְוֶה יִשְׂרָאֵל ה' כָּל עֹזְבֶיךָ יֵבֹשׁוּ וְסוּרֵי בָּאָרֶץ יִכָּתֵבוּ כִּי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים אֶת ה'", כִּי עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחַיִּים בְּחִינַת מְקוֹר מַיִם חַיִּים הַנִּמְשָׁכִין מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הַצִּנּוֹר שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ כָּל הַחַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכָל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּיָּדוּעַ בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טְבִילַת הַמִּקְוֶה שֶׁל שְׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִמְשָׁךְ הַטָּהֳרָה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד, מִבְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת שְׁבוּעוֹת. כִּי שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים זֶה בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַחַיּוּת הָעֶלְיוֹן בְּקְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר הַמְשָׁכַת בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי כְּלַל הַתּוֹרָה הוּא בִּבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם, בְּחִינַת כִּי כְּפָלַיִם לְתוּשִׁיָּה, בְּחִינַת כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים לְשׁוֹן שְׁנַיִם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִים הַתַּלְמִידִים מֵרַבָּם הָאֲמִתִּי דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה נוֹפְלִים כָּל הַשּׁוֹנְאִים שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים מִלְּהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל דִּקְדֻשָּׁה. כִּי עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה, מְבַטְּלִין עַצְמָן בִּבְחִינַת בִּטּוּל וּמְסִירַת נֶפֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָרָצוֹן חָזָק בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טְבִילַת מִקְוֶה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לִחְיוֹת בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם נִכְנָס כֻּלּוֹ לְתוֹךְ הַמַּיִם, הֲרֵי הוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ וּמְבַטֵּל עַצְמוֹ לְפִי שָׁעָה. וְזֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר כַּוָּנָתוֹ בַּטְּבִילָה; כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן הַזֶּה הוּא נִכְלָל בְּשֹׁרֶשׁ הָרוּחַ הָעֶלְיוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֶף עַל פְּנֵי הַמַּיִם הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא זוֹכֶה לְהוֹצִיא מִשָּׁם רוּחַ חָדָשׁ דִּקְדֻשָּׁה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וַאֲזַי מְמַלְּאִ נִתְבַּטְּלִים וְנוֹפְלִים כָּל הַשּׁוֹנְאִים וְהַחוֹלְקִים שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים מִלְּהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּפָּסוּק הַנַּ"ל, "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה'", עַל-יְדֵי-זֶה "כָּל עֹזְבֶיךָ", שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים, "יֵבוֹשׁוּ וְסוּרֵי בָּאָרֶץ יִכָּתֵבוּ", שֶׁהַסֵּרִים מִן הָאֱמֶת וְעוֹמְדִים לְמִנַּע מִן הָאֱמֶת, 'בָּאָרֶץ יִכָּתֵבוּ'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם; שֶׁזֶּה הִתְפַּלֵּל יִרְמְיָה הַנָּבִיא עַל הַחוֹלְקִים עָלָיו וְעוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ. וְאָמַר מִקְוֵה וְכוּ' וְסוּרֵי וְכוּ' אוֹתָם שֶׁסָּרִים מִדְּבָרַי, שֶׁאֵינָם שׁוֹמְעִים שְׁלִיחוּתִי 'בִּקְבָרוֹת תַּחְתִּיּוֹת אֶרֶץ יִכָּתֵבוּ', כִּי עַל-יְדֵי מִקְוֶה מַפִּילִים הַשּׁוֹנְאִים שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִקְוֶה מוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה", כִּי עִקַּר כָּל הַצָּרוֹת הֵם הַמְנִיעוֹת שֶׁמּוֹנְעִים אֶת הָאָדָם מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַצָּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם, עַיֵּן שָׁם. וְהַתִּקּוּן לָזֶה מִקְוֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה לָמָּה

תִּהְיֶה כְּגֵר בָּאָרֶץ וְכוּ' וְלָמָּה תִּהְיֶה כְּאִישׁ נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ וְאַתָּה בְּקִרְבֵּנוּ ה' וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אַל תַּנִּיחֵנוּ", הַיְנוּ שֶׁיִּרְמְיָה צוֹעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹשִׁיעֵנוּ בִּזְכוּת טְבִילַת מִקְוֶה יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכּוּ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים מִמְּקוֹר מַיִם חַיִּים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַיְשׁוּעָה מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים מִזֶּה. וְעַל-כֵּן מִקְוֶה לְשׁוֹן תּוֹחֶלֶת וְתִקְוָה, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקְוָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְסַבֵּל הַיִּסּוּרִים שֶׁל הַמּוֹנְעִים, וּלְהִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן דְּקֻדֻּשָּׁה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר כֻּלָּם בְּחִינַת לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב ה' בְּאֶרֶץ חַיִּים קַוֵּה אֶל ה' חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל ה', וּכְמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשִׁ"י, שֶׁצְּרִיכִין לְקַוּוֹת קִוּוּי אַחַר קִוּוּי, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה, שֶׁנִּמְשָׁךְ אָז עַל הָאָדָם הֶאָרָה וּקְדֻשָּׁה מֵרוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְהִתְפַּלֵּל וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּרָצוֹן חָזָק וְחֵשֶׁק חָדָשׁ. וּכְמוֹ שֶׁמַּרְגִּישִׁין עַל-פִּי רֹב בְּחוּשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל הָאָדָם רוּחַ חַיִּים וְחֵשֶׁק דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה הַקְּדוּשָׁה וְעַל-יְדֵי גֹּדֶל הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק מִתְגַּבְּרִים לִסְבֹּל הַכֹּל וְלִבְלִי לִנְטוֹת מִן הָאֱמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, רַק לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בְּהַתּוֹחֶלֶת וְהַתִּקְוָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לֹא יַעֲזֹב אֶת הַחֻפָּצִים בְּהָאֱמֶת וְיוֹשִׁיעֵם בְּוַדַּאי לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִים כָּל הַמְּנִיעוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הִפְלִיג רַבִּי עֲקִיבָא מְאֹד בִּשְׂבַח מַעֲלַת טָהֳרַת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַמִּקְוֶה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּשְׁנָה סוֹף יוֹמָא, אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִטַּהֲרִין וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְכוּ'. וְאוֹמַר, "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה' וְכוּ'", כִּי מַעֲלַת טְבִילַת מִקְוֶה עֲצוּמָה וּגְדוֹלָה מְאֹד אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכִין לָזֶה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּסֵפֶר הָא"ב; שֶׁטּוֹב לֵישֵׁב בַּמִּקְוֶה תַּחַת הַמַּיִם, עַד שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַנְשִׁים, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבַּטְּלִין דִּינִים, כִּי צְרִיכִין לְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּרָצוֹן חָזָק, בְּמִסְירַת נֶפֶשׁ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל עַל-יְדֵי הַמִּקְוֶה רוּחַ חָדָשׁ דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין דִּינִים, שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת, כִּי עִקַּר כָּל הַמְּנִיעוֹת הֵם עַל-יְדֵי דִּינִים. וְעַל-כֵּן מְבַטְּלִין אוֹתָם עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה, בִּפְרָט כְּשֶׁשּׁוֹהֶה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רָצוֹן חָזָק בְּמִסְירַת נֶפֶשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין כָּל הַמְּנִיעוֹת וְזוֹכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר הוּא מַפֶּלֶת הַחוֹלְקִים וְהַשּׂוֹנְאִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּבְמִלְחֲמוֹת תְּנוּפָה נִלְחַם בָּם". וְכֵן בִּימֵי הַסְּפִירָה מַכְנִיעִים הַמּוֹסְרִים שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּסֵפֶר הָא"ב, כִּי עַל-יְדֵי עֹמֶר שְׁעוֹרִים וּסְפִירָה מַכְנִיעִין וּמְשַׁבְּרִים הַמְּנִיעוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה מְמַלְּאִים נוֹפְלִים הַשּׂוֹנְאִים וְהַמּוֹסְרִים שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, עֹמֶר שְׂעוֹרִים אֵיהוּ בְּדִיקוּ דְּאֵשֶׁת חַיִל, שֶׁהֵם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַמְּנִיעוֹת הֵם עִקַּר הַבְּדִיקָה וְהַנִּסָּיוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁבּוֹדְקִין וּמְנַסִּין וּמְצָרְפִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה אִם יוּכַל

לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת. וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב חָזָק בְּיוֹתֵר וְנוֹטֶה יוֹתֵר אֶל הָאֱמֶת מְנַסִּין וּמְצָרְפִין אוֹתוֹ בִּמְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וַחֲזָקוֹת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' צַדִּיק יִבְחָן", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ, הַפִּשְׁתָּנִי הַזֶּה כָּל מַה שֶּׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁפִּשְׁתָּנוֹ יָפֶה הוּא מַקִּישׁ עָלָיו בְּיוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר בִּיאַת הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, שֶׁיִּתְאַמֵּד בְּנִסָּיוֹן כְּנֶגֶד הַמְּנִיעוֹת וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת, תָּלוּי בָּזֶה. וְעַל-כֵּן קֹדֶם שְׁבוּעוֹת מוֹנִין אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְדַּכֵּךְ כָּל אֶחָד בִּבְחִינַת כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם, 'שִׁבְעָתַיִם' הֵם בְּחִינַת מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה וְכַנַּ"ל:

:

חלק כב

וְזֶהוּ (יִרְמְיָה לא), "מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל-כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד וְכוּ'", כִּי כָּל הַנִּבּוּאָה שֶׁנִּבֵּא יִרְמְיָה שָׁם נֶאֱמַר עַל סוֹף הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה, שֶׁמְּנַחֵם שָׁם אֶת יִשְׂרָאֵל בְּנֶחָמוֹת גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיָּרְדוּ כְּמוֹ שֶׁיָּרְדוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יַעַזְבֵם ה', כַּמְבֹאָר שָׁם. וְעִקַּר הַנֶּחָמָה, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה יִהְיֶה ה' יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר וְנֶעְלָם וְנִתְרַחֵק מְאֹד מְאֹד. אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי גֹּדֶל הָאַהֲבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן הַטּוֹב שֶׁל יִשְׂרָאֵל יִזְכּוּ לְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת הַבָּאִים עַל-יְדֵי עֹצֶם הַהַסְתָּרוֹת, וְיִמְשִׁיכוּ הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ מִמֶּרְחָק, הַיְנוּ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מֵאִתָּנוּ וְזֶהוּ "מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי", 'מֵרָחוֹק' דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. "וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ וְכוּ'", הַיְנוּ אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְרָצוֹן, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִזְכֶּה לְקַבֵּל הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיּוֹרֵד הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁיּוֹרֵד, חַס וְשָׁלוֹם, אִם הוּא חָזָק בִּרְצוֹנוֹ וְהִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל-יְדֵי הַיְרִידָה דַּיְקָא לְמָקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עוֹלֶה לְמָקוֹם גָּבוֹהַּ וְרָחוֹק יוֹתֵר וּמַמְשִׁיךְ חִיּוּת חֲדָשָׁה וְרוּחַ חָדָשׁ מִשָּׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנִּמְשָׁךְ מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן וְרָחוֹק מְאֹד וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הָרַעַשׁ וְהַקֶּטֶגוֹרְיָא שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם עַל הַמְקֻרָבִים לַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּבִפְרָט עַתָּה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁמַּעֲשֵׂה הַדּוֹר אֵינָם עוֹלִים יָפֶה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נִמְצָאִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שֶׁחֻפְּצִים וּמְשִׁתּוֹקְקִים אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וְרוֹצֶה לְקָרְבָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקָרְבָם כִּי אִם מֵרָחוֹק מְאֹד בִּבְחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, בִּבְחִינַת מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי, בְּחִינַת בַּנְתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק וְכַנַּ"ל. וּלְשֵׁם אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת וְרָצוֹן חָזָק מְאֹד, עַל-כֵּן שׁוֹלְחִים עֲלֵיהֶם מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת עַד

הַנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ, שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי תִּקֻּף רַעַשׁ הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה מְאֹד אֲשֶׁר רַבִּים קָמִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַד שֶׁקָּשֶׁה לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת, רַק צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת חָזָק מֻחְדָּשׁ בְּכָל פַּעַם וְעַל-יְדֵי הָרָצוֹן זוֹכִים אֵיךְ שֶׁהוּא לַעֲבֹר עַל הַכֹּל וּלְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ חָדָשׁ דְּקֻדֻּשָּׁה מִמָּקוֹם רָחוֹק וְנָבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה גַּם הוּא לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כִּי הַמְּנִיעוֹת וְהַמַּחֲלוֹקוֹת מִשְׁתַּטְּחִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁבְּרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי רָצוֹן חָזָק בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִים מְסִירַת נֶפֶשׁ כְּדֵי שֶׁיִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַחַיּוּת מִכְּבָר וְיִזְכֶּה לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַל-יְדֵי הָרָצוֹן חַיּוּת חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל, כִּי זֶה בְּחִינַת כִּי עָלֶיךָ הָרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּכָל הַקַּפִּיטֵיל מד, "כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וְכוּ' מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם, אִם שָׁכַחְנוּךָ שֵׁם אֱלֹקֵינוּ וְכוּ' הֲלֹא אֱלֹקִים יַחֲקֹר זֹאת כִּי הוּא יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב, כִּי עָלֶיךָ הָרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם וְכוּ'", שֶׁכְּנֶגֶד הָאוֹיְבִים הַמְּחָרְפִים וּמְגַדְּפִים כָּל כָּךְ וְאֵינָם מִסְתַּפְּקִים בָּזֶה, וְגַם עוֹמְדִים עָלֵינוּ בְּכָל עֵת לְהִתְנַקֵּם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִנָּם עַל לֹא דָּבָר וְאָנוּ אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי הוּא יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת לֵב, שֶׁאָנוּ חֲפֵצִים רַק בֶּהֱאֶמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְהֶאֱמֶת הוּא אֶחָד וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹתוֹ לְעוֹלָם, וְרָצוֹן הֶחָזָק הָאֲמִתִּי שֶׁלָּנוּ הוּא עַד הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינַת כִּי עָלֶיךָ הָרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם וְכוּ', הַיְנוּ רָצוֹן בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ וְכוּ'", הַיְנוּ בְּחִינַת וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה הַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה, "קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וְכוּ'". כִּי בְּוַדַּאי יַעְזְרֵנוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיִפְדֵּנוּ מֵהֶם לְמַעַן חַסְדּוֹ הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן הָאֲמִתִּי שֶׁל הַכְּשֵׁרִים הַחֲפֵצִים בֶּהֱאֶמֶת, כִּי חֶסֶד הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת, בְּחִינַת אַהֲבַת חֶסֶד וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י אִיּוֹב כח) עַל פָּסוּק, "תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי הִיא וְיָם וְכוּ'"; שֶׁבִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה בָּא הַשָּׂטָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר לוֹ, הֵיכָן תּוֹרָה? אָמַר לוֹ, אֵצֶל בֶּן עַמְרָם. בָּא לוֹ אֵצֶל מֹשֶׁה, אָמַר לוֹ, הֵיכָן תּוֹרָה? אֵצֶל יָם. בָּא לוֹ אֵצֶל יָם, אָמַר לוֹ, הֵיכָן תּוֹרָה? לֹא בִי הִיא לֵךְ אֵצֶל בֶּן עַמְרָם, בָּא לוֹ אֵצֶל בֶּן עַמְרָם, אָמַר לוֹ, הֵיכָן תּוֹרָה? אֵצֶל תְּהוֹם. בָּא לוֹ אֵצֶל תְּהוֹם, אָמַר לוֹ, הֵיכָן תּוֹרָה? אָמַר לוֹ, אֵין עָמְדִי לֵךְ אֵצֶל בֶּן עַמְרָם. בָּא לוֹ אֵצֶל בֶּן עַמְרָם, אָמַר לוֹ, הֵיכָן תּוֹרָה? אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר (אִיּוֹב כח, יד), "תְּהוֹם לֹא בִי הִיא וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי, לֹא יִתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ וְכוּ', אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ", וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י, הַמְאַבְּדִין וּמְמִיתִין עַצְמָן עָלֶיהָ אָמְרוּ, בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ, שֶׁהַיָּצֶ"ג בָּהּ, מִתְקַיֶּמֶת בּוֹ. וְהִנֵּה כָּל רוֹאֶה יִשְׁתּוֹמֵם עַל דִּבְרֵי הָאַגָּדָה הַזֹּאת, כִּי הִיא

פְּלִיאָה מְאֹד מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, כִּי מִתְּחִלָּתָהּ יְקֻשָּׁה, מַה לּוֹ, לַשָּׂטָן, לִשְׁאֹל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַתּוֹרָה? וְכִי אוֹהֵב תּוֹרָה הוּא?! הֲלֹא שׂוֹנֵא אֶת הַמְקַיְּמִים הַתּוֹרָה וּמִתְגָּרֶה בָּהֶם מְאֹד! וְגַם לָמָּה הָיָה צָרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָשִׁיבוֹ לְמִי מָסַר גִּנְזֵי אוֹצְרוֹתָיו, הַלְיוֹעֵץ מֶלֶךְ נָתְנוּהוּ?! וּבְיוֹתֵר תָּמוּהַּ מְאֹד הַפֶּלֶא, מָה רָאָה מֹשֶׁה לְהַטְעוֹתוֹ וְלוֹמַר שֶׁהִיא אֵצֶל הַיָּם וְאַחַר כָּךְ שֶׁהִיא אֵצֶל הַתְּהוֹם, וְאֵיךְ הוֹצִיא "שֶׁקֶר" מִפִּיו, חָלִילָה, וְגַם כִּי לֹא יָדַע שֶׁאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר אֵלָיו?! וְגַם אַחַר כָּךְ אֵיךְ אָמַר שֶׁהִיא אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲלֹא בֶּאֱמֶת כְּבָר מְסָרָהּ ה' יִתְבָּרַךְ אֵלָיו?! אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִיחָא, וְעִקַּר הַכְּלָל הִיא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּזָכֶה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וּלְהָבִין דַּרְכֵי הַתּוֹרָה עַל מְכוֹנָם, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּכְלָל וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם, כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת, שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָגַעְתִּי וּמָצָאתִי תַּאֲמִין, מָצָאתִי וְלֹא יָגַעְתִּי אַל תַּאֲמִין וְכוּ'. וְהִנֵּה הַשָּׂטָן שֶׁנָּתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחַ לְהִתְגָּרוֹת כְּנֶגֶד הָרוֹצֶה לְקַבֵּל וּלְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה תְּלוּי בָּזֶה עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ שָׂטָן הַמּוֹנֵעַ וּמֵסִית אוֹתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה, כִּי בְּלֹא הַבְחִירָה אֵין מָקוֹם לַתּוֹרָה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה לֹא מָסַר אֶת הַתּוֹרָה לַמַּלְאָכִים כִּי אִם לִבְנֵי אָדָם מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִירָה. וְעִקַּר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי הַשָּׂטָן הַמֵּסִית וְהַמּוֹנֵעַ, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַטְרֵג תָּמִיד כַּיָּדוּעַ בְּדִבְרֵי חֲזַ"ל, וּמֵחֲמַת זֶה הָיָה לוֹ כֹּחַ לָבוֹא לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּלְשָׁאֲלוֹ הֵיכָן תּוֹרָה, כִּי הֵבִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹסֵק לִתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל, וְרָצָה לְקַטְרֵג עַל זֶה, כִּי עֲדַיִן אֵינָם כְּדַאי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי בֶּאֱמֶת נִתְּנָה הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר". וְעַל-כֵּן, בְּוַדַּאי הָיָה לוֹ כֹּחַ לִשְׁאֹל אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, כִּי הוּא מְמֻנֶּה עַל זֶה לִשְׁאֹל וּלְקַטְרֵג, הֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, כְּבָר הוּא אֵצֶל בֶּן עַמְרָם, וְאִם יֵשׁ לְךָ לְטָעֹן עִמּוֹ וּלְהִתְגָּרוֹת בּוֹ לָמָּה קִבֵּל, לֵךְ אֵלָיו. הָלַךְ אֵצֶל בֶּן עַמְרָם, וְשָׁאַל אוֹתוֹ, הֵיכָן תּוֹרָה, כְּאוֹמֵר, הֵיכָן הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְתָּ לְמָסְרָהּ לְיִשְׂרָאֵל? הֲלֹא אֵינוֹ עַל-פִּי הַדִּין, כִּי עֲדַיִן אֵינָם רְאוּיִים לְמִסֹּר לָהֶם הַתּוֹרָה?! וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵבִין תֹּכֶן דְּבָרָיו עַד הֵיכָן מַגִּיעִים וְהֵבִין שֶׁקָּשָׁה לוֹ לַהֲשִׁיבוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ לוֹ כַּמָּה טְעָנוֹת וְקִטְרוּגִים, שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲדַיִן אֵינָם כְּדַאִים לְקַבְּלָהּ, הֵשִׁיב לוֹ מֹשֶׁה בְּחָכְמָה, אֵצֶל יָם, וְכַוָּנָתוֹ; כִּי עֲדַיִן לֹא מְסָרְתִּיהָ בִּשְׁלֵמוּת לְיִשְׂרָאֵל, רַק הַתּוֹרָה הִיא אֵצֶל הַיָּם, הַיְנוּ שֶׁאֵין לְךָ עֲדַיִן לְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל עַל קַבָּלָתָהּ, כִּי הַתּוֹרָה עֲדַיִן אֵצֶל הַיָּם, הַיְנוּ שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּשִּׂיג אֶת הַתּוֹרָה וְיַקְיְמָה כָּרָאוּי כִּי אִם כְּשֶׁהוּא מְרֻצֶּה לִסְבֹּל יְגִיעוֹת עֲצוּמוֹת וְלִמְסֹר נַפְשׁוֹ לֵירֵד לְתוֹךְ עִמְקֵי יָם, רַק הוּא זוֹכֶה לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַתּוֹרָה עֲמֻקָּה מִנִּי יָם וְאֵין מִי שֶׁיְּזָכֶה לְקַבְּלָהּ כָּרָאוּי כִּי אִם אוֹתָן שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יוֹרְדֵי הַיָּם וְכוּ', כִּי רַק הֵמָּה רָאוּ

מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אֵין לְךָ לְקַטְרֵג עַל קַבָּלָתָהּ, כִּי עֲדַיִן לָאו כָּל אֶחָד זוֹכֶה אֵלֶיהָ, כִּי אִם כְּשֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ לֵירֵד לְתוֹךְ הַיָּם בִּשְׁבִילָהּ. וּמִי שֶׁהוּא בַּבְּחִינָה הַזֹּאת, בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לוֹ לְקַבָּלָהּ. וְעַל-כֵּן רָץ הַשָּׂטָן תֵּכֶף אֵצֶל הַיָּם, וְשָׁאַל לוֹ הֵיכָן תּוֹרָה, כִּי טָעָה וְסָבַר שֶׁהַדָּבָר כִּפְשׁוּטוֹ, שֶׁהַתּוֹרָה בְּתוֹךְ הַיָּם וּצְרִיכִין לֵירֵד לְתוֹךְ הַיָּם לְקַבָּלָהּ מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן שָׁאַל אֶת הַיָּם, הֵיכָן תּוֹרָה, כִּי אִם הִיא בֶּאֱמֶת בְּתוֹךְ הַיָּם, יַעֲמֹד הוּא אֵצֶל הַיָּם לְקַטְרֵג וְלִמְנֹעַ כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה לֵירֵד לְתוֹךְ הַיָּם לְקַבָּלָהּ מִשָּׁם, כִּי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד לְמֵסִית וּלְמוֹנֵעַ וְלִמְעַכֵּב בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצֵאת הַתּוֹרָה שָׁם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה כַּנַּ"ל. וְהֵשִׁיב לוֹ הַיָּם, הָאֱמֶת לֹא בִּי הִיא, כִּי בֶּאֱמֶת אֵינָהּ בְּתוֹךְ הַיָּם. מִיָּד, חָזַר הַשָּׂטָן לְמֹשֶׁה וְשָׁאַל לוֹ עוֹד הַפַּעַם, הֵיכָן תּוֹרָה? מֵאַחַר שֶׁהַיָּם אוֹמֵר, לֹא בִּי הִיא. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, אֵצֶל הַתְּהוֹם, הַיְנוּ שֶׁרָצָה לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ מִקִּטְרוּג שֶׁל הַשָּׂטָן, וְהֵשִׁיב לוֹ, מַה לְּךָ לְהִתְגָּרוֹת בָּזֶה, שֶׁהַיָּם אָמַר, לֹא בִּי הִיא, הָאֱמֶת הִיא, כֵּן! שֶׁגַּם מִי שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת יְרִידָה לְתוֹךְ הַיָּם גַּם כֵּן אֵינוֹ זוֹכֶה לִתְבוּנַת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹרֵד לְתוֹךְ הַתְּהוֹם, כִּי יֵשׁ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם כִּי אִם מִי שֶׁיָּכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ הַתְּהוֹם מַמָּשׁ. מִיָּד, רָץ אֵצֶל הַתְּהוֹם, וְשָׁאַל אוֹתוֹ, הֵיכָן תּוֹרָה? כְּדֵי לְקַטְרֵג נֶגֶד יוֹרְדֵי תְּהוֹמוֹת בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה. הֵשִׁיב לוֹ הַתְּהוֹם, לֹא בִּי הִיא! חָזַר לוֹ אֵצֶל מֹשֶׁה, אָמַר לוֹ, אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַיְנוּ שֶׁמֹּשֶׁה גִּלָּה לְהַשָּׂטָן פְּנִימִיּוּת דַּרְכֵי הַתּוֹרָה שֶׁאָמַר תְּחִלָּה; שֶׁהַתּוֹרָה אֵצֶל הַיָּם וְהַתְּהוֹם, שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ כְּמוֹ שֶׁטָּעָה הַשָּׂטָן וְסָבַר שֶׁכַּוָּנַת מֹשֶׁה כִּפְשׁוּטוֹ, שֶׁהַתּוֹרָה בְּתוֹךְ הַיָּם וּבְתוֹךְ הַתְּהוֹם, כִּי לֹא זֶהוּ כַּוָּנָתוֹ, כִּי עִקַּר כַּוָּנָתוֹ; שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁקִּבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, עֲדַיִן גַּם עַתָּה הַתּוֹרָה אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה וּדְרָכֶיהָ וְאֵיךְ לְהַכְנִיס קִיּוּם הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם כִּי אִם ה' יִתְבָּרֵךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֱלֹקִים הֵבִין דַּרְכָּהּ". רַק מַה שֶׁאָמַר שֶׁהַתּוֹרָה אֵצֶל הַיָּם וְהַתְּהוֹם, כַּוָּנָתוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת בְּכָל עֵת, כִּי אִם מִי שֶׁסּוֹבֵל יְגִיעוֹת עֲצוּמוֹת וּמְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת כְּמוֹ יוֹרְדֵי הַיָּם וְיוֹרֵד לְתוֹךְ הַתְּהוֹם מַמָּשׁ. וְעַל-כֵּן אֵין לְךָ לְקַטְרֵג עַל זֶה, כִּי מִי שֶׁשָּׁבַר מְנִיעוֹת כָּאֵלֶּה, בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לוֹ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ "לֹא יֻתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ וְכוּ'", כִּי אֵין יְכוֹלִין לִקְנוֹתָהּ בְּדָמִים רַבִּים וְכוּ', "רַק אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ", הַיְנוּ שֶׁהַמַּאֲבְּדִין וּמְמִיתִין עַצְמָן עָלֶיהָ אָמְרוּ, "בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ", שֶׁהַיַּעַ בָּהּ מִתְקַיֶּמֶת בּוֹ, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְקִיּוּמָהּ הִיא בְּמִי שֶׁמַּמִּית וּמְאַבֵּד עַצְמוֹ עָלֶיהָ לִסְבֹּל יְגִיעוֹת עֲצוּמוֹת וּלְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק. וְזֶה הָיָה כַּוָּנָתוֹ בַּמֶּה שֶׁאָמַר שֶׁהִיא אֵצֶל הַיָּם וְהַתְּהוֹם, כִּי אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁיֵּרֵד הָאָדָם לְתוֹךְ הַיָּם וְהַתְּהוֹם מַמָּשׁ, לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִשָּׁם, רַק הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק שֶׁיִּהְיֶה מְרֻצֶּה בֶּאֱמֶת לִסְבֹּל מְסִירַת נֶפֶשׁ, אֲפִלּוּ לֵירֵד לְתוֹךְ הַיָּם וְהַתְּהוֹם מַמָּשׁ בִּשְׁבִילָהּ, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהוּא

מְרֻצֶּה לְכָךְ בְּרָצוֹן חָזָק בֶּאֱמֶת עוֹזֵר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְקַבְּלָהּ מִיָּד, כִּי עַל-יְדֵי הָרָצוֹן מְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת וְזוֹכֶה לְקַבָּלָהּ כָּרָאוּי כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא לֵאמֹר וכו'". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁאִם הָיְתָה בַּשָּׁמַיִם, הָיִיתָ צָרִיךְ לַעֲלוֹת אַחֲרֶיהָ וְאִם הָיְתָה מֵעֵבֶר לַיָּם, הָיִיתָ צָרִיךְ לַעֲבֹר אַחֲרֶיהָ, אַךְ בֶּאֱמֶת קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ, שֶׁהָעִקָּר תְּלוּי בָּרָצוֹן שֶׁבַּלֵּב וּבְפִיו, כִּי צְרִיכִין לְדַבֵּר הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין בְּפִיו כְּדֵי לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְתֵכֶף שֶׁהוּא מְרֻצֶּה עַל הַכֹּל בֶּאֱמֶת, אֲפִלּוּ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם וְלֵירֵד לְתוֹךְ הַיָּם בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה, תֵּכֶף הוּא זוֹכֶה אֲלֵיהָ, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו, וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ לְהָאָדָם מְנִיעוֹת שֶׁלֹּא יוּכַל לְשָׁבְרָם אִם יִרְצֶה, וְהָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁכָּל דִּבְרֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהַשְׁטָן אֱמֶת וְצֶדֶק מַה שֶּׁהֵשִׁיב לוֹ תְּחִלָּה שֶׁהִיא אֵצֶל הַיָּם וְהַתְּהוֹם, וּמַה שֶּׁאָמַר לוֹ בַּסּוֹף שֶׁהִיא אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי הַכֹּל אֱמֶת, שֶׁעֲדַיִן עִקָּרָהּ אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכָהּ כָּרָאוּי בְּכָל אָדָם וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אִם עַל-יְדֵי רָצוֹן חָזָק בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ עַד שֶׁיִּתְרַצֶּה לֵירֵד לְתוֹךְ הַיָּם וְהַתְּהוֹם כַּנַ"ל. וְעַל-יְדֵי הָרָצוֹן יְזַכֶּה לְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת הַמִּשְׁתַּטְּחִין לְפָנָיו כְּיָם וּתְהוֹם מַמָּשׁ, וְיִזְכֶּה לַעֲבֹר עַל הַכֹּל בְּשָׁלוֹם וְכַנַ"ל. וְגַם דְּחָה בָּזֶה אֶת הַשָּׂטָן שֶׁאֵין לוֹ לְקַטְרֵג עוֹד עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עֲדַיִן הִיא אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּצְרִיכִין יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין אֵלֶיהָ כָּרָאוּי, וְעַל-כֵּן מַה לְּךָ לְקַטְרֵג, כִּי הֲלֹא אַתָּה עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלְּךָ בִּשְׁלֵמוּת וְאַתָּה מַזְמִין לְכָל אֶחָד מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת מִכָּל הַצְּדָדִים וּבִפְרָט עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם גְּדוֹלִים שֶׁאַתָּה מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם לְהַסִּית וְלִמְנֹעַ אֶת כָּל אֶחָד שֶׁאֵלּוּ הַמְּנִיעוֹת גְּדוֹלִים מֵהַכֹּל. וְאִם נִמְצָאִים אֵיזֶה אֲנָשִׁים שֶׁחָסִים עַל נַפְשָׁם וּמִסְתַּכְּלִים עַל הָאֱמֶת וּמְשַׁבְּרִים הַמְּנִיעוֹת עַל-יְדֵי תֹּקֶף חִשְׁקָם וּרְצוֹנָם, בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לָהֶם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כְּפִי הַמְּנִיעוֹת שֶׁמְּשַׁבְּרִים עַל-יְדֵי תֹּקֶף רְצוֹנָם וְכַנַ"ל:

וְזֶה שֶׁסִּיֵּם שָׁם בַּמַּעֲנֶה הַנַ"ל, "אָז רָאָה וַיְסַפְּרָהּ וכו'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, סָפַר אוֹתִיּוֹתֶיהָ כְּפוּלוֹת וּפְשׁוּטוֹת, רֵאשׁוֹנָה וְאֶמְצָעִית וְאַחֲרוֹנִית אֱמֶת, הוּא חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמֶת, שְׁמֵי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאֵינוֹ חָפֵץ לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לֵידַע הֵיכָן הָאֱמֶת וּבְוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ רָצוֹן חָזָק בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיְּשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת כַּנַ"ל:

חלק כה

וְזֶה שֶׁנְּעוֹרִין בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת וְאוֹמְרִים הַהַתְחָלָה וְהַסּוֹף מִכָּל סֵפֶר, כִּי הַהַתְחָלָה וְהַסּוֹף שֶׁל כָּל סֵפֶר, זֶה בְּחִינַת הַכֹּחַ וְהַפֹּעַל, כִּי הַתְחָלַת הַסֵּפֶר הוּא בְּחִינַת כֹּחַ, כִּי עֲדַיִן כָּל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה הֵם עֲדַיִן בְּכֹחַ, וְאַחַר שֶׁגּוֹמְרִין הַסֵּפֶר זֶה בְּחִינַת שֶׁכְּבָר יָצָא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. לְמָשָׁל כְּשֶׁמַּתְחִילִין הַתְחָלַת הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית בָּרָא וכו' זֶה בְּחִינַת

כֹּחַ, כִּי עֲדַיִן בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן הָיָה הַכֹּל בְּכֹחַ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, וְאַחַר כָּךְ יָצָא הַכֹּל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, עַד שֶׁנִּגְמְרָה הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. וְאַחַר כָּךְ יָצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מִדּוֹר לְדוֹר, מֵאָדָם לְשֵׁת וְכוּ', עַד שֶׁבָּא נֹחַ לָעוֹלָם, שֶׁהוּא הָיָה קִיּוּם הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ וְכוּ'". נִמְצָא כְּשֶׁמַּתְחִילִין, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ'". וּמִסַּיְמִין, "וְנֹחַ מָצָא חֵן וְכוּ'", זֶה בְּחִינַת יוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְכֵן בְּסֵדֶר נֹחַ שֶׁמַּתְחִיל מִנֹּחַ וּמְסַיֵּם בְּלֶדֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, שֶׁאָז נֶחֱשְׁבָה כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁיָּצְאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּבְחִינַת בְּהִבָּרְאָם בְּאַבְרָהָם וְכַנַּ"ל. וְכֵן בְּכָל סֵדֶר וּבְכָל סֵפֶר, שֶׁכָּל הַמַּעֲשִׂיּוֹת וְהַדִּינִים וְהַמִּצְוֹוֹת הַמְבֹאָרִים בְּכָל סֵפֶר וּבְכָל מַסֶּכֶת, כֻּלָּם הֵם בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר בִּבְחִינַת כֹּחַ, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּגְמָר הַסֵּפֶר זֶה בְּחִינַת שֶׁיָּצָא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כְּגוֹן מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת שֶׁמַּתְחִיל, מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע וְכוּ' וְעֲדַיִן כָּל דִּינֵי הַבְּרָכוֹת אֵינָם מְבֹאָרִים וְהֵם עֲדַיִן בִּבְחִינַת כֹּחַ, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּגְמְרִין מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת זֶה בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁכְּבָר נִתְבָּאֲרוּ עַל נָכוֹן וְיָצְאוּ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כָּל דִּינֵי הַבְּרָכוֹת וְכֵן בְּכָל סֵפֶר וְסֵפֶר. וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁאָז צְרִיכִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁאָז עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כָּל הַבְּרִיאָה מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, כִּי הַכֹּל הָיָה תָּלוּי עַד שֶׁשָּׁה בְּסִיוָן וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עוֹסְקִים אָז לוֹמַר הַהַתְחָלָה וְהַסּוֹף מִכָּל סֵפֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל:

חלק כו

כִּי זֶה יָדוּעַ וּכְבָר מְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נִתְּנָה בְּסִינַי. הָעִקָּר לְקַבֵּל הִתְגַּלּוּת פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, וְהָעִקָּר שֶׁנִּזְכֶּה עַתָּה שֶׁיְּמַשֵּׁךְ עָלֵינוּ הֶאָרַת פְּנֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ, שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד לְהִתְעוֹרֵר וְלָקוּם מִשְּׁנָתוֹ לְפַקֵּחַ עַל עֶסְקֵיו לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לָצֵאת מֵרַע לְטוֹב וּמִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכוּ'. וְלָזֶה צְרִיכִין לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת רַבּוֹת, וְעִקָּר הוּא הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, אֲבָל לֹא הָיָה כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן וְתוֹחֶלֶת וְתִקְוָה אֶל הַטּוֹב הָאֲמִתִּי, מֵאַחַר שֶׁכָּל אֶחָד רוֹאֶה עַצְמוֹ רָחוּק מֵהַטּוֹב וְזֶה כַּמָּה שֶׁהוּא נִכְסָף אֶל הַטּוֹב וַעֲדַיִן לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ וּמֵחֲמַת זֶה רַבִּים מִתְרַשְּׁלִים אֲפִלּוּ מֵהָרָצוֹן וְהַחֵשֶׁק הַטּוֹב, אֲבָל כְּשֶׁיִּזְכֹּר הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ אֶת כָּל הַחֶסֶד וְהַטּוֹב שֶׁכְּבָר זָכִינוּ בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי כְּבָר זָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה הַקְּדוֹשִׁים וְכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁגַּם בְּדוֹרוֹתֵינוּ זָכִינוּ לְהִתְגַּלּוּת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים כְּאֵלֶּה מֵהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהָיָה לְפָנֵינוּ וּבְיָמֵינוּ, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְיַחֵל וּלְקַוּוֹת וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה בְּרָצוֹן חָזָק, שֶׁגַּם עַד זְקֻנָה וְשֵׂיבָה אַל יִטְּשֵׁנוּ עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הָרָצוֹן הֶחָזָק לְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת

וְלָבוֹא לְתַכְלִית אֲמִתִּי לְמַה שֶּׁצָּרִיךְ הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לָבוֹא בְּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת הַהַתְחָלָה וְהַסּוֹף מִכָּל סֵפֶר מֵעִקָּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם תַּנַ"ךְ וְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָיוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּיָּדוּעַ, כְּדֵי לְהַזְכִּיר לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַחֶסֶד וְהַטּוֹבָה שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ, שֶׁכְּבָר זָכִינוּ שֶׁיֵּצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל תּוֹרָה קְדוֹשָׁה וּמְתוּקָה כָּזֹאת, וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְקֻוִּים וּמְצַפִּים גַּם עַתָּה בְּרָצוֹן חָזָק וְכִסּוּפִים עֲצוּמִים שֶׁנִּזְכֶּה בְּיוֹם הַמֻּחָרָת, בְּיוֹם הַשַּׁבּוּעוֹת הַקְּדוֹשׁ זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ, לְקַבֵּל מֵחָדָשׁ אֶת כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ מַעֲתָּה וְלָעֲלוֹת מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד, "יָקוּם אֱלֹקִים יָפוּצוּ אוֹיְבָיו וְכוּ'", שֶׁמְּבַקֵּשׁ עַל מַפֶּלֶת הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים, וּמִתְפַּלֵּל שָׁם הַרְבֵּה עַל זֶה וּבְתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ מַזְכִּיר חַסְדֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזָּכָה אוֹתָנוּ בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם כָּל הַמִּזְמוֹר מִזֶּה, "עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי וְכוּ'", וְזֶה שָׁנֶאֱמַר שָׁם, "עוּזִּי אֱלֹקִים זוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ", פָּעַלְתָּ דַּיְקָא, שֶׁכְּבָר הוֹצֵאתָ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כָּל הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כֵּן גַּם עַתָּה תְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתִתֵּן לָנוּ עֻזּוּת דְּקֻדֻּשָּׁה, שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַשּׂוֹנְאִים בְּעֻזּוּת דְּקֻדֻּשָּׁה וּבְרָצוֹן חָזָק עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַשּׂוֹנְאִים, שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁהַזְכִּיר תְּחִלָּה גְּדֻלַּת זְכוּת יִשְׂרָאֵל וְעִצָּם מְסִירַת נַפְשָׁם עַל הַיָּם שֶׁהֶאֱמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וְקָפְצוּ לְתוֹךְ הַיָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם; "שָׁם בִּנְיָמִן צָעִיר רֹדֵם שָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם", וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם; שֶׁבִּנְיָמִין יָרַד תְּחִלָּה לְתוֹךְ הַיָּם וְשָׂרֵי יְהוּדָה הִתְקַנְּאוּ בָּהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לִמְלוּכָה. וְזֶהוּ "צִוָּה אֱלֹקֶיךָ עֻזֶּךָ", הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי גְּדֻלַּת רְצוֹנָם הֶחָזָק בִּמְסִירַת נַפְשׁ כָּזֶה, זָכוּ לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁנִּבְקַע הַיָּם לִפְנֵיהֶם וְהִשִּׂיגוּ מַה שֶּׁהִשִּׂיגוּ אָז, עַד שֶׁזָּכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְנִתְחַזְּקוּ בְּעֹז וְתַעֲצוּמוֹת כָּזֶה בְּחִינַת ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, שֶׁזֶּהוּ פֵּרוּשׁ צִוָּה אֱלֹקֶיךָ עֻזֶּךָ כַּמּוּבָן בְּפֵרוּשׁ רַשַׁ"י שָׁם. עַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים, שֶׁעַתָּה גַּם עַתָּה תְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתִתֵּן לָנוּ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן חָזָק, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר כָּל הַשּׂוֹנְאִים שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים הַמַּשְׁתַּטְּחִים כְּמוֹ מֵימֵי הַיָּם מַמָּשׁ. וְזֶהוּ 'עוּזִּי אֱלֹקִים זוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים מד), "אֱלֹקִים בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ וְכוּ' פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִּימֵיהֶם וְכוּ' אַתָּה יָדְךָ גּוֹיִם הוֹרַשְׁתָּ וַתִּטָּעֵם וְכוּ'", הַיְנוּ גַּם כֵּן כַּנַּ"ל, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר עָזַרְתָּ לָנוּ לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת כָּאֵלֶּה, שֶׁהֵם הַגּוֹיִים אֲשֶׁר הוֹרַשְׁתָּ מִפָּנֵיהֶם וְכוּ', עַד אֲשֶׁר פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִּימֵיהֶם וְכוּ', שֶׁגִּלִּיתָ לָנוּ נִפְלְאוֹת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כָּאֵלֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים גַּם עַתָּה, "צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב", שֶׁגַּם עַתָּה יְצַוֵּה יְשׁוּעָתוֹ בִּזְכוּת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁאָנוּ כֻּלָּנוּ הֵם בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת

אֱמֶת שֶׁאָנוּ מִזֶּרְעוֹ שֶׁהוּא כָּלוּ זֶרַע אֱמֶת, עַל-כֵּן תְּרַחֵם עָלֵינוּ לְשַׁבֵּר כָּל הַמְנִיעוֹת וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִים כָּל הַמְנִיעוֹת הוּא עַל-יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "בְּךָ צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ וְכוּ'" וְכֵן הוֹלֵךְ שָׁם כָּל הַמִּזְמוֹר שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל מַפֶּלֶת הַשּׂוֹנְאִים שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים, כִּי גַּם עַתָּה רְצוֹנֵינוּ חָזָק מְאֹד אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "שָׁם לֹא נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ וַתֵּט אֲשֻׁרֵינוּ מִנֵּי אָרְחֶךָ, כִּי דִּכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וְכוּ'", אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹקֵינוּ וְכוּ' הֲלֹא אֱלֹקִים יַחֲקֹר זֹאת כִּי הוּא יֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב, כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם וְכוּ'". וְזֶהוּ בְּחִינַת רָצוֹן בְּמִסְירַת נֶפֶשׁ שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים שֶׁסּוֹבְלִים מַה שֶׁסּוֹבְלִים בְּשִׁבְיל הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּן מִתְפַּלֵּל, "עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה', הָקִיצָה וְכוּ' קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ", שֶׁגַּם עַתָּה יַעֲזֹר לָנוּ לְמַעַן חַסְדּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבַת חֶסֶד, בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּטַּע בְּלִבֵּנוּ בְּחַסְדּוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה שֶׁיַּעַזְרֵנוּ וְיִפְדֵּנוּ מִכָּל הַשּׂוֹנְאִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶהוּ שֶׁהִתְפַּלֵּל (תְּהִלִּים לא, יט), "תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי שֶׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז", שֶׁהִתְפַּלֵּל שֶׁיֵּאָלֵם וְיִסָּכֵר וְיִסָּתֵם פִּיהֶם שֶׁל הַחוֹלְקִים הַמְדַבְּרִים שְׁקָרִים וּכְזָבִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּגַאֲוָה כְּזֹאת בְּבִזְיוֹנוֹת כְּאֵלֶּה. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ, 'תֵּאָלַמְנָה', יִתְפָּרְכוּן יִשְׁתַּתְּקוּן וְכוּ'. וְזֶהוּ, "מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ וְכוּ'". הַיְנוּ, שֶׁאָנוּ צוֹעֲקִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּאָלֵם וְיִסָּתֵם פִּיהֶם שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים עַל הָאֱמֶת, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְנִיעוֹת, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לִנְכֹּן מִתּוֹרָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וְאִם יִרְצֶה הַבַּעַל דָּבָר לְהַחֲלִישׁ דַּעְתֵּנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לוֹמַר, הֲלֹא אֵין אָנוּ כְּדַאי לְהַשִּׂיג רֹב טוֹב צָפוּן וְגָנוּז כָּזֶה. וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא מֵקִים עָלֵינוּ שׂוֹנְאִים וּמְנִיעוֹת כָּאֵלֶּה. עַל זֶה אָנוּ פּוֹרְשִׂין כַּפֵּינוּ לְפָנָיו כְּבֶן לִפְנֵי אָבִיו, הֲלֹא כְּבָר פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בְּךָ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם, שֶׁכְּבָר הוֹצֵאתָ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הִתְגַּלּוּת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים כְּאֵלֶּה לְהַחוֹסִים בָּךְ, שֶׁהֵם הַחוֹסִים בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמְקַוִּים לִישׁוּעָתוֹ תָּמִיד בְּרָצוֹן חָזָק. וְזֶהוּ "נֶגֶד בְּנֵי אָדָם". כִּי הֲלֹא הִתְגַּלּוּת נִפְלָאוֹת הַתּוֹרָה הוּא נֶגֶד בְּנֵי אָדָם וְהַכֹּל יְכוֹלִין לִטְעֹם וְלִרְאוֹת נִפְלָאוֹת עַמְקוּתֶיהָ וַאֲמִתָּתָהּ אִם יַחֲפֹץ בֶּאֱמֶת. וּמֵאַחַר שֶׁכְּבָר פָּעַלְתָּ לָנוּ כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן גַּם עַתָּה אָנוּ מְבַקְּשִׁים, "תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ מֵרֶכְסֵי אִישׁ וְכוּ'", כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לִזְכּוֹת לְרֹב טוֹב הַצָּפוּן בְּהַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם שָׁם, "חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל הַמְיַחֲלִים לַה'", 'הַמְיַחֲלִים' דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה יָמִים רַבִּים שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה אֶל הַטּוֹב, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְיַחֵל וּמְקַוֶּה וּמְצַפֶּה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם, וְזֶהוּ "כָּל הַמְיַחֲלִים", 'כָּל' דַּיְקָא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שְׁבַּגְּרוּעִים, צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק

וּלְהִתְאַמֵּץ לְיַחֵל וּלְקַוּוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי לְרַפּוֹת וּלְרַשֵּׁל אֶת הָרָצוֹן הַטּוֹב לְעוֹלָם וּבְוַדַּאי נִפְעָל עַל-יְדֵי-זֶה הַרְבֵּה טוֹבוֹת אֲמִתִּיּוֹת וְנִצְחִיּוֹת כַּאֲשֶׁר כְּבָר פָּעַלְנוּ הַרְבֵּה בְּחַסְדּוֹ, שֶׁכָּל בְּנֵי אָדָם יְכוֹלִים לִרְאוֹתָם בְּחִינַת פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם, וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ל

וְעַל-כֵּן נְעוֹרִין בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת, כִּי חֹשֶׁךְ קוֹדֵם לָאוֹר בְּסֵדֶר הַבְּרִיאָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר וְכוּ'", כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם הוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה, בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כְּפִי הַבְּרִיאָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְכַנַּ"ל, אֲבָל קֹדֶם שֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, בַּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה מְנִיעוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ שֶׁקּוֹדֵם לָאוֹר בְּכָל יוֹם. כִּי חֹשֶׁךְ הוּא בְּחִינַת מְנִיעוֹת, בְּחִינַת וְלֹא חָשַׂכְתָּ (כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר). נִמְצָא, שֶׁלַּיְלָה וְחֹשֶׁךְ הוּא בְּחִינַת מְנִיעוֹת. וְאָז צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּחֹשֶׁק וְרָצוֹן חָזָק דְּקְדֻשָּׁה, לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא בַּלַּיְלָה, בִּבְחִינַת אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי. וְזֶה בְּחִינַת זְכָרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ ה', וְזֶה בְּחִינַת עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי עִצָּם הָרָצוֹן שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה זוֹכֶה לְאוֹר יוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁנָה שֶׁל לַיְלָה, כִּי הַמְּנִיעוֹת מִתְגַּבְּרִין בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, וּכְשֶׁרוֹאֶה הַבַּעַל דָּבָר שֶׁהָאָדָם שָׁבַר כְּבָר כַּמָּה מְנִיעוֹת וְהוּא סָמוּךְ מֵאַד אֶל הַקְּדֻשָּׁה, הוּא מִתְפַּשֵּׁט וּמִשְׁתַּטֵּחַ כְּנֶגְדּוֹ בְּמְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת וְקָשׁוֹת כָּאֵלֶּה, עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין בְּכֹחוֹ לְשַׁבְּרָם. וְעִקַּר הָעֵצָה לָזֶה הוּא הָרָצוֹן הֶחָזָק בְּיוֹתֵר, שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְחַזֵּק בְּרָצוֹן חָזָק לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל, אֲבָל עַל-פִּי רֹב הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר וּמִשְׁתַּטֵּחַ כְּנֶגְדּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁצְּרִיכִין לִבְחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל גָּמוּר בְּעֵת חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁתַּטְּחוּת הַמְּנִיעוֹת מְאֹד, אֲבָל חֲלִילָה, שֶׁיִּשְׁתַּקַּע בְּשֵׁנָה וּצְרִיכִין לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ, שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת חָזָק כָּל כָּךְ בִּבְחִינַת בִּטּוּל לְנַמְרֵי עַד שֶׁיִּזְכֶּה בְּתוֹךְ כָּךְ לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ וּלְחַזֵּק יָדוֹ בַּה' לִבְלִי לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מֵהַתִּקְוָה הַטּוֹבָה. וְזֶהוּ ה' מָה רַבּוּ צָרַי רַבִּים קָמִים עָלָי, שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים וְהַשּׁוֹנְאִים עַד אֲשֶׁר; רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ וְכוּ', שֶׁאוֹמְרִים, שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, אֵין לְקַוּוֹת לִישׁוּעָה עוֹד, אֲבָל אֲנִי יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין כִּי אַתָּה ה' מָגֵן בַּעֲדִי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עָדַיִן קוֹלִי אֶל ה' אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי וְכוּ', כִּי הַמְּנִיעוֹת וְהַשּׁוֹנְאִים הִשְׁתַּטְּחוּ כְּנֶגְדִּי כָּל כָּךְ עַד אֲשֶׁר אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה, שֶׁהֶכְרַחְתִּי לִבְחִינַת שֵׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל, וְעַל-יְדֵי הַתִּקְוָה עָדַיִן כִּי אַתָּה ה' מָגֵן בַּעֲדִי, עַל-יְדֵי-זֶה הֱקִיצוֹתִי כִּי ה' יִסְמְכֵנִי לֹא אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם וְכוּ', כִּי ה' יוֹשִׁיעֵנִי בְּוַדַּאי כַּאֲשֶׁר עֲזָרוּנִי רַחֲמָיו עַד הֵנָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁסִּפַּרְנוּ יְמֵי הַסְּפִירָה לְעֹמֶר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִמְתַּקְנוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים

שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת כַּנַּ"ל, וְזָכִינוּ לְהַגְבִּיר הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בְּשָׁעַת הַסְּפִירָה, כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ גֹּדֶל הַהִתְעוֹרְרוּת בִּתְשׁוּקָה נִפְלָאָה בְּעֵת שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִין מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי הָעִקַּר מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר הוּא לְהַגְבִּיר הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, לְהַמְתִּיק הַדִּינִים עַל-יְדֵי-זֶה וּלְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נְעוֹרִין בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת כָּל הַלַּיְלָה וּמְנַדְּדִין שֵׁנָה מֵעֵינֵיהֶם וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כִּי כְּבָר בִּטַּלְנוּ בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, שֶׁמִּשָּׁם הַשֵּׁנָה שֶׁבָּאָה עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַמְּנִיעוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי כְּבָר זָכִינוּ לְבַטֵּל הַמְּנִיעוֹת עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן שֶׁזָּכִינוּ לְהַגְבִּיר הָרָצוֹן עַל הַמְּנִיעוֹת, עַל-יְדֵי מִצְוַת סְפִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין עַתָּה לְשֵׁנָה, רַק לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, לְהַתְחִיל כָּל סֵפֶר וּלְסַיְּמוֹ, כְּדֵי לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרִית מִילָה, וּבְכָל בְּרִית נִמְצָא אֱלֹהוּ, כִּי 'אֱלֹהוּ מַלְאַךְ הַבְּרִית', (בְּנוּסַח בְּרָכַת בְּרִית הַמִּילָה) כִּי אֱלֹהוּ מַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ הַמְבֹאָר לְעֵיל, שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלַי, שֶׁזֶּה הַמִּקְרָא נֶאֱמַר בְּעִנְיַן אֱלִיהוּ וֶאֱלִישָׁע קֹדֶם שֶׁעָלָה אֱלִיָּהוּ וְנִסְתַּלֵּק לַשָּׁמַיִם, כִּי אֱלִיָּהוּ הוּא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, שֶׁכָּל עֲבוֹדַת הַכֹּהֵן לְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף, וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁתִּהְיֶה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ הִיא תְּלוּיָה בְּאֵלִיָּהוּ שֶׁיָּבוֹא וְיַבֵּשֵׂר הַגְּאֻלָּה. וּבְכָל פַּעַם שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים עַל בִּיאַת מְשִׁיחֵנוּ, אָנוּ מְבַקְּשִׁים עַל בִּיאַת אֵלִיָּהוּ תְּחִלָּה. כִּי עִקַּר בִּיאַת מָשִׁיחַ תִּהְיֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֵלִיָּהוּ שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ, כִּי כְּשֶׁיִּגָּמֵר לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת, אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, כִּי עִקַּר בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ מֵרוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֱלִיָּהוּ מְמֻנֶּה עַל מִצְוַת מִילָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי מִצְוַת מִילָה וּפְרִיעָה לַחֲתֹךְ וּלְבַטֵּל קְלִפַּת הָעָרְלָה וְהַפְּרִיעָה מֵהַבְּרִית קֹדֶשׁ, זֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת וּבִטּוּל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַהֶסְתֵּרוֹת הַחוֹפִין עַל הָאֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית, וּצְרִיכִין לַחֲתֹךְ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַמְּנִיעוֹת בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וּבְמָסִירוּת נֶפֶשׁ וּבְשִׁפְיכוּת דְּמִים וְלִסְבֹּל צַעַר וּכְאֵב גָּדוֹל כְּמוֹ הַתִּינוֹק מַמָּשׁ בְּשָׁעָה שֶׁמָּלִין אוֹתוֹ וְחוֹתְכִין הָעָרְלָה וְקוֹרְעִין עוֹר הַפְּרִיעָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִקְּלִפַּת עָרְלָה וּפְרִיעָה, כִּי עִקַּר הַמְּנִיעוֹת הוּא שֶׁמּוֹנְעִים מִלְּהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁזֶּה עִקַּר כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת דְּנָטִיר בְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו. וּמִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת בְּמָסִירַת נֶפֶשׁ בִּבְחִינָה זֹאת, הוּא זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב

אֲלֵיו וְלִרְאוֹת הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת כָּלָה זֶרַע אֱמֶת. וְאָז זוֹכֶה לִבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֵלְיָהוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלְיָהוּ הוּא מַלְאַךְ הַבְּרִית וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילָה וּטְבִילָה, וְכֵן אֵין מְקַבְּלִין אֶת הַגֵּר שֶׁיִּכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילָה וּטְבִילָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁבִירַת מְנִיעוֹת בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִילָה וּטְבִילָה:

חלק לב

כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְמַעְלָה, שֶׁבְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּכוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הוֹלָדוֹת הַדּוֹרוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ מִדּוֹר לְדוֹר, בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' בְּחִינַת חַי חַי הוּא יוֹדֶךָ וְכוּ' אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֱמִתֶּךָ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁמַּמְשִׁיכִין חִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא יְדִיעַת אֲמִתָּתוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת מֵרוּחַ דִּלְעֵלָּא לְרוּחַ דִּלְתַתָּא, מֵרַב לְתַלְמִיד וּמֵאָב לְבֵן. וְעַל-כֵּן קָרָא אֱלִישָׁע לְאֵלִיָּהוּ; "אָבִי", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֲבִי אָבִי, רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וְכוּ'" כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמְּשָׁם הַהוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹחַ נֹחַ, בְּחִינַת נֹחַ לְעֵלָּא, נֹחַ לְתַתָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי נֹחַ אִישׁ צַדִּיק שֶׁהוּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית, כִּי נֹחַ נוֹלַד מָהוּל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף שֶׁנּוֹלַד הַתִּינוֹק צְרִיכִין בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לַחֲתֹךְ הָעָרְלָה וְלִקְרֹעַ עוֹר הַפְּרִיעָה, לְגַלּוֹת הָעֲטָרָה, כְּדֵי לְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר הַקְּלִפּוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת הַחוֹפְפִין עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל, עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִין כָּל הַדּוֹרוֹת מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן חוֹפִין עַל הַבְּרִית שְׁנֵי מִינֵי קְלִפּוֹת, שֶׁהֵם; קְלִפַּת הָעָרְלָה וְהַפְּרִיעָה כְּנֶגֶד בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת חִתּוּךְ, בְּחִינַת חת"ך הַנַּ"ל בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא סוֹפֵי תֵּבוֹת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ יוֹדֶךָ וְכוּ', עַיִן שָׁם, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים רוּחַ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיִן שָׁם). כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין הָעָרְלָה, זוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים רוּחַ, בְּחִינַת רוּחַ דִּלְעֵלָּא וְרוּחַ דִּלְתַתָּא וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְזֶה (יְשַׁעְיָה נט), "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב וְכוּ'". וְאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁמְּרֻמָּז בְּפָסוּק זֶה, שֶׁעִקַּר גְּאֻלַּת מָשִׁיחַ הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיִן שָׁם). וְזֶהוּ "וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא

יְמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר ה' מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם". שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחַ לְהַנָּבִיא שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו, הַיְנוּ בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים הַנַּ"ל יִהְיֶה נִמְשָׁךְ מִדּוֹר לְדוֹר עַד עוֹלָם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, שֶׁבָּזֶה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁקּוֹרִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים "אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן וְכוּ'", שֶׁשָּׁם מְפֹרָשׁ כָּל עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לְכַפֵּר עֲוֹונוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וּסְלִיחַת עֲוֹונוֹת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא עַל-יְדֵי זְכוּת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן שֶׁמֵּתוּ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁכָּל הַבּוֹכֶה עַל מִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן מוֹחֲלִין לוֹ עֲוֹונוֹתָיו. כִּי אִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל בְּכַמָּה דְּרוּשִׁים, שֶׁפִּי שְׁנַיִם שֶׁהִמְשִׁיךְ אֱלִיָּהוּ לֶאֱלִישָׁע כְּשֶׁבִּקְּשׁוֹ, "וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי", הֵם סוֹד נַפְשׁוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁנִּתְעַבְּרוּ בְּפִינְחָס, שֶׁהוּא אֵלִיָּהוּ, שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי וְכוּ' (וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה שָׁם, עַיֵּן שָׁם, וּבִפְרָט בְּסֵפֶר צֶמַח צַדִּיק בַּדְּרוּשׁ הַגָּדוֹל עַל אֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאָז צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּלְכַפֵּר עֲוֹונוֹת, שֶׁכָּל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מַזְכִּירִין אָז מִיתַת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן, כִּי עַל יְדֵם עִקַּר הַמְשָׁכַת בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, בְּחִינַת וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלַי כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֲוֹונוֹת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִין וּמוֹצִיאִין כָּל תִּקּוּנֵי הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מֻחְלָט. עַל-יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים שֶׁחוֹזְרִים וּמַמְשִׁיכִים חִיּוּת חָדָשׁ דְּקְדֻשָּׁה לְכָלַל הַבְּרִיאָה מֵרוּחַ דְּלִעֵלָּא לְרוּחַ דְּלִתַתָּא, שֶׁמִּשָּׁם הַמְשָׁכַת בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְהַתְחָלָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהַגְּמָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא אָז, שֶׁהוּא עִקַּר הָעוֹלָם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ. וְאָז נִגְמְרָה הַבְּרִיאָה וְיָצְאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, אֲבָל עֲדַיִן הָיוּ צְרִיכִים שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן יְחַזֵּר וִיתַקֵּן כָּל הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ הַשְּׁלֵמָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְחַזֵּר וְיוֹצִיא כָּל תִּקּוּן הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מֻחְלָט וְכַמְבֹאָר לְעֵיל, אֲבָל אָדָם הָרִאשׁוֹן קִלְקֵל מִיָּד וְה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עוֹלָמוֹ וְחָתַר לוֹ פֶּתַח לִתְשׁוּבָה וּמָחַל לוֹ עֲוֹונוֹ וְקָבַע יוֹם זֶה לְדוֹרוֹת שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמִדְרָשׁ. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וּלְתַקֵּן מַעֲשָׂיו כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יַחֲזֹר וְיוֹצִיא כָּל תִּקּוּן הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכַנַּ"ל. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים, עַל-כֵּן נוֹסְעִים לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְזֶה שֶׁהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן

הוּא עַל-יְדֵי צַדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר שֶׁהֵם גְּדוֹלִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶן, שֶׁעַל יְדֵם עִקַּר הַמְשָׁכַת בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה הַתִּקּוּן בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כָּל הַבְּרִיאָה עִקָּרָהּ בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בּוֹ בַּיּוֹם נִבְרָא הָאָדָם, שֶׁהוּא כְּלַל הָעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, "זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ" וְכַנַּ"ל, אֲבָל גְּמַר הַתִּקּוּן הוּא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְעַל-כֵּן הֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ נִבְרָא הַכֹּל. וְכָל זֶה הוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת יו"ד הַנַּ"ל, בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, יוּדֶ"ךָ, שֶׁמִּשָּׁם מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מִיו"ד דִּלְעֵלָּא לְיו"ד דִּלְתַתָּא. וְעַל-כֵּן הֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְהַגְּמָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאָז גְּמַר עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְאָז גּוֹמְרִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל תִּקּוּן הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה וּסְלִיחַת עֲוֹנוֹת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן גָּדוֹל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין אָז לְהַתִּיר נְדָרִים וּפוֹתְחִין "כָּל נִדְרֵי" בִּתְחִלַּת יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת הַתָּרַת נְדָרִים, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי פֶּתַח חֲרָטָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת פֶּתַח הַנִּזְכָּר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם), כִּי הָעִקָּר לַעֲשׂוֹת פֶּתַח בָּאוֹר הָעֶלְיוֹן הַסָּתוּם וְנֶעְלָם מֵאִתָּנוּ מְאֹד לְרֹב גָּבְהוֹ. וְהַצַּדִּיקִים בְּעֹצֶם כֹּחָם פּוֹתְחִים שָׁם פֶּתַח, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַמְשִׁיכִים לָנוּ חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה מִשָּׁם מִבְּחִינַת יו"ד דִּלְעֵלָּא לְיו"ד דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל. שֶׁעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּתִחִלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם", שֶׁיִּפְתַּח לָנוּ בְּרַחֲמִים פְּתָחִים וּשְׁעָרִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה, "וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד", שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ לְעֵין כָּל. וְזֶה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִפְתָּחִין כָּל הַפְּתָחִים הָעֶלְיוֹנִים מְאֹד לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, עַד שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לְכֹהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים, לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ חֲדָשָׁה מִשָּׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר סְלִיחַת עֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת נְעִילָה, שֶׁאָז צוֹעֲקִין וּמִתְפַּלְּלִין עַל פְּתִיחַת הַשַּׁעַר, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "פְּתַח לָנוּ שַׁעַר וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֶּתַח הַנַּ"ל, שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי פֶּתַח חֲרָטָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתָּרַת נְדָרִים וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַטְּבִילוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהָיָה צָרִיךְ טְבִילָה בְּכָל פַּעַם שֶׁנִּכְנָס מִחוּץ לִפְנִים וּמִפְּנִים לְחוּץ. כִּי עַל-יְדֵי כָּל זֶה הָיָה עוֹסֵק לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, עַל-יְדֵי שֶׁעָסַק תְּחִלָּה בַּעֲבוֹדַת הַקְּרְבָּנוֹת בַּחוּץ כְּמוֹ בְּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ הָיָה לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מְתַקֵּן כָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ נִכְנַס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנַס לִפְנֵי וְלִפְנִים, שֶׁמִּשָּׁם הָיָה עִקַּר הַכַּפָּרָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹלֶה הַצַּדִּיק בְּחִינַת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְמָקוֹם גָּבֹהַּ וְעֶלְיוֹן וְנִשְׂגָּב מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת לִפְנֵי וְלִפְנִים. וּמִשָּׁם הִמְשִׁיךְ

חִיּוּת עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ מְאֹד מֵרוּחַ דִּלְעֵלָּא לְרוּחַ דִּלְתַתָּא, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה צָרִיךְ טְבִילָה בְּכָל פַּעַם, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת טְבִילָה בְּמֵימֵי הַמִּקְוֶה שֶׁשָּׁם רוּחַ אֱלֹקִים בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֶפֶת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶה שֶׁהִתְפַּלֵּל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים; שֶׁלֹּא תַּפִּיל אִשָּׁה פְּרִי בִּטְנָהּ וְלֹא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְלֹא יְעָדֵי שׁוּלְטָן מִדְּבֵית יְהוּדָה. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ, מַדּוּעַ הִתְפַּלֵּל דַּיְקָא עַל דְּבָרִים אֵלּוּ?! וּמַה חִבּוּר וְשַׁיְכוּת יֵשׁ לָהֶם? אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל הַכֹּל נָיְחָא, כִּי עִקַּר תְּפִלָּתוֹ שֶׁנִּזְכָּה לִגְמֹר הַתִּקּוּן לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְזֶה שֶׁלֹּא תַּפִּיל אִשָּׁה וְכוּ', כִּי עִקַּר כְּלַל הַבְּרִיאָה הוּא הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל, וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִדּוֹר לְדוֹר, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁמִּשָּׁם הַהוֹלָדָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִקְרָא צַדִּיק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא תַּפִּיל אִשָּׁה וְכוּ', רַק יִהְיוּ נוֹלָדִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֵי קַיְמָא שֶׁיִּעָסְקוּ בַּתּוֹרָה וְיַעַבְדוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּכְלַל נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם הָאֱמֶת בִּבְחִינַת כְּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ הָאָדָם לַבְּרִיּוֹת נִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו, שֶׁהוּא הָאֱמֶת, לְכַמָּה גְּוָנִין. (וְכַמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שָׁם, עַיֵּן שָׁם).וְזֶה לֹא יַעֲדֵי עָבִיד שׁוּלְטָן מִדְּבֵית יְהוּדָה, הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁיּוֹצֵא מִיְּהוּדָה, כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּן הַזֶּה, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל:

חלק לה

וְעַל-כֵּן נָדַב וַאֲבִיהוּא פָּגְמוּ בְּגִין דְּלֹא אִינְסִיבוּ (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ), שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה פָּגְמוּ בִּבְחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הוֹלִידוּ בָּנִים וְכַנַּ"ל. וְהַתִּקּוּן הָיָה עַל-יְדֵי מִיתָתָם בְּקִדֻּשָּׁה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעַבְּרוּ בְּפִינְחָס שֶׁהוּא אֵלִיָּהוּ, בְּעֵת שֶׁקִּנֵּא עַל פֶּגֶם הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַמְּשָׁכַת בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. נִמְצָא בַּמֶּה שֶׁפָּגְמוּ נִתְתַּקְּנוּ וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תָּלְתָה הַתּוֹרָה כָּל עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּמִיתָתָם, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת פִּי שְׁנַיִם מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד, הוּא עַל-יְדֵי מִיתַת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן וְכַנַּ"ל:

חלק לו

וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר, שֶׁעַל-יְדֵי מְנִיעַת הַפְּרִנְסָה אֵין יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְזֶהוּ "כָּל עָמֵל הָאָדָם לְפִיהוּ", שֶׁעִקַּר עָמֵל הָאָדָם שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת שֶׁמּוֹנְעִין אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ מִלְּהִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר, הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל פִּיהוּ, דְּהַיְנוּ הַפְּרִנְסָה וְכַנַּ"ל. כִּי אָדָם לְעָמָל יוּלָּד, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עָמָל זֶהוּ אֵינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא, אִם

עַמַל הַפְּרָנְסָה, אִם עָמַל תּוֹרָה וְכוּ', הֵיוֵי אוֹמֵר, זֶה עָמַל תּוֹרָה, כִּי כְּפִי מַה שֶּׁמְּשַׁבֵּר וּמְבַטֵּל מֵעַצְמוֹ עָמַל הַפְּרָנְסָה, שֶׁהֵם הַמְנִיעוֹת הַבָּאִים עַל-יְדֵי הַפְּרָנְסָה, וּמְחַזֵּק לִבּוֹ בְּבִטָּחוֹן חָזָק בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לֹא יַעַזְבֵנוּ וְלֹא יוּכְלוּ הַמּוֹנְעִים לְקַפֵּחַ פַּרְנָסָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמָה שֶׁמּוּכָן לַחֲבֵרוֹ בְּשִׁמְךָ יִקָּרְאוּךָ וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן הוּא זוֹכֶה לַעֲמַל תּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְתוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁבִירַת מְנִיעַת הַמּוֹנְעִים, שֶׁעִקָּרָם בְּעִנְיַן הַפְּרָנְסָה כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק לז

וְזֶהוּ פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְכוּ' הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי וְכוּ'. כִּי פִּינְחָס זֶה אֵלִיָּהוּ, זָכָה לְבַטֵּל וּלְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁמִּשָּׁם מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם וְכַנַּזָּכָר לְעֵיל:

חלק לח

וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. זֶה בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּכֹחַ נֶגֶד גִּמַר הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, שֶׁבְּיוֹם רִאשׁוֹן נִבְרָא הַכֹּל, אַךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִקְבַּע בַּיּוֹם שֶׁנִּגְזַר עָלָיו וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁגִּמַר יְצִיאַת מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁל כָּל תּוֹלְדוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הָיָה לְכָל דָּבָר בְּיוֹמוֹ. וּבְיוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא הַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ נֶגְדּוֹ וְכַנַּ"ל. וְקֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל יֵשׁ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁאֵינָם מַנִּיחִים לְהוֹצִיא הָאֱמֶת מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁתֹּהוּ וָבֹהוּ וְכוּ' מְרַמְּזִין עַל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְתוֹפְסִין אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת וְעִקַּר הוּא הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּהוֹם, שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִין הַמְּנִיעוֹת מִן הָאֱמֶת עַד הַתְּהוֹם, בִּבְחִינַת תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, צָרָה קוֹרֵאת אֶל חֲבֵרְתָּהּ. וְעִקַּר הַצָּרוֹת הֵם הַמְּנִיעוֹת מִלְּהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ. "וְרוּחַ אֱלֹקִים", דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, "מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם", זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַתִּקְוָה, כִּי מִשָּׁם מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טְבִילָה בַּמִּקְוֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר", דָּא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. הַיְנוּ שֶׁנִּכְפָּר בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר שֶׁל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא. וְזֶהוּ וַיַּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ חֹשֶׁךְ הֵם בְּחִינַת מְנִיעוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁהִבְדִּיל הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ וּגְנָזוֹ, שֶׁאֵין מִי שֶׁיְּזַכֶּה אֵלָיו כִּי אִם כָּל אֶחָד כְּפִי

מַה שֶּׁמְּשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ כֵּן זוֹכֶה לִנֹּק מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיִּזְכֶּה אֵלָיו כָּרָאוּי לֶעָתִיד לָבוֹא, כִּי הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם זוֹכִים גַּם עַתָּה לִנֹּק מֵהָאוֹר הַזֶּה כָּל אֶחָד כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ. וְכַמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי שֶׁמְּשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת, כֵּן זוֹכֶה לִנֹּק מֵהָאוֹר הַזֶּה וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה אֵלָיו לֶעָתִיד לָבוֹא וְכַנַּ"ל:

חלק לט

וְזֶהוּ שֶׁסִּפֵּר אֶת הַיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד". וְכֵן יוֹם שֵׁנִי וּשְׁלִישִׁי וְכוּ', כִּי הָעִקָּר לַעֲשׂוֹת פֶּתַח וְצִנּוֹר לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר וְהַחַיּוּת מִיו"ד דִּלְעֵלָּא לְיוּ"ד תַּתָּא וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מֵהָאֶחָד, כִּי כְּשֶׁהָאוֹר אֶחָד כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה אֵין זֶה שְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר כַּוָּנָתוֹ הוּא שֶׁיֵּצֵא הָאוֹר מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וְיִתְרַבֶּה וְיִחָיֶה וְיקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרוּאִים וְהָעִקָּר אֶת הָאָדָם הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁהוּא תַּכְלִית הַכֹּל, כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת שֶׁתֵּצֵא הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁאָז שַׁיָּךְ מִסְפָּר, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָיָה הַכֹּל בַּכֹּחַ אֵין שַׁיָּךְ מִסְפָּר, רַק עִקַּר הַתִּקּוּן, שֶׁאַחַר שֶׁיָּצָא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת מִסְפָּר, שֶׁגַּם אַחַר כָּךְ לֹא יִהְיֶה הַמִּסְפָּר נִפְרָד, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהָאֶחָד, רַק שֶׁיַּחְזְרוּ הַפֹּעַל אֶל הַכֹּחַ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִתְבַּטֵּל שָׁם לְגַמְרֵי, שֶׁלֹּא יַחֲזֹר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, חַס וְשָׁלוֹם, רַק יַחֲזֹר וְיַעֲלֶה לְמַעְלָה בְּכָל פַּעַם וְיַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת לְמַטָּה בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְש�וֹב, שֶׁהָעִקָּר עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁיִּוָּדַע אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ בִּבְחִינַת וְיֵדַע כָּל פָּעוּל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סָפַר כָּל הַיָּמִים, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת מִסְפָּר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּתִיב, "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי וְכוּ' יוֹם אֶחָד", וְלֹא כְּתִיב יוֹם רִאשׁוֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵינוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן לַחֲזֹר כָּל הַמִּסְפָּר לְאֶחָד לֵידַע שֶׁאַחַר הַמִּסְפָּר שֶׁהוּא אַחַר הַבְּרִיאָה, אַחַר שֶׁיָּצָא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, עֲדַיִן הַכֹּל אֶחָד, כִּי ה' אֶחָד בָּרָא הַכֹּל וּמְחַיֶּה הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כַּוָּנַת הַסְּפִירָה קֹדֶם הַשְּׁבוּעוֹת, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לְעֹמֶר. שֶׁהֵיוּ מְנִיפִין אוֹתוֹ לֵה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה מְנִיפוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּע רוּחוֹת לְמִי שֶׁהַכֹּל שֶׁלּוֹ, כִּי הָעֹמֶר מַמְתִּיק הַדִּינִים וּמְבַטֵּל הַמְּנִיעוֹת עַד שֶׁחוֹזְרִין לְתַחְלַת הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וּמוֹצִיאִין מִשָּׁם מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ סוֹפְרִין כָּל הַיָּמִים לָעֹמֶר שֶׁהֵם שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית לַחֲזֹר וּלְקַשֵּׁר כָּל הַמִּסְפָּר שֶׁהֵם שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי עַתָּה צְרִיכִין לְהָכִין עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר וְיוֹצֵא תִּקּוּן כָּל הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בְּשִׁלְמוּת הַתִּקּוּן, בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה.

וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְקַיֵּם הַבְּרִיאָה, שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִין לָנוּ הֶאָרַת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר בְּדָרָכִים נִפְלָאִים וְכַנַּ"ל:

חלק מ

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹסְקִין בְּפָרָשָׁה זֹאת קֹדֶם שֶׁבּוּעוֹת, כִּי קוֹרִין מִקֹּדֶם פָּרָשַׁת בַּמִּדְבָּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "מָנוּ וְעָצְרוּ", כִּי הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא גָּבֹהַּ מְאֹד. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין הָרְבֵּה תַּלְמִידִים שֶׁיּוּכְלוּ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים הַנַּ"ל, בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם מֵרַבָּם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת רִבּוּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ וְהַצַּדִּיקִים מְבָרְכִים בָּזֶה כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם, יְבָרֵךְ יְרֵאֵי ה' וְכוּ'", וּכְתִיב, "יוֹסֵף ה' עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם, כִּי כָל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, מְקַבְּלִין יוֹתֵר הָרוּחַ חַיִּים הַנַּ"ל בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ יוֹתֵר לְקַבְּלוֹ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַכֵּלִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל כָּל אֶחָד, אֲבָל צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת אַהֲבַת חֲבֵרִים, שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אַחֲרָא הַנֶּאֱחֶזֶת בְּהַרְבּוּי וְהַמִּסְפָּר, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמּוֹנִין יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לִתֵּן שְׁקָלִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל, עֶשְׂרִים גֵּרָה בְּחִינַת שְׁנֵי הַיּוּדִי"ן הַנַּ"ל, בְּחִינַת עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף כַּמּוּבָא. כִּי צָדָקָה נִדְבַת לֵב, הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים מֵעֵלָּא לְתַתָּא, כִּי צַדִּיק עַל שֵׁם צָדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ הַפֶּתַח הַנַּ"ל מֵעֵלָּא לְתַתָּא, בִּבְחִינַת פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, צֶדֶק דַּיְקָא, וּכְתִיב, "פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבוֹא גּוֹי צַדִּיק", 'צַדִּיק' דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן לִפְעָמִים נַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן, שֶׁאֶחָד מוֹנֵעַ לַחֲבֵרוֹ. וְאֵלּוּ הַמְּנִיעוֹת גְּדוֹלִים מֵהַכֹּל, כַּיָּדוּעַ, כִּי בְּהַרְבֵּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ שִׁנּוּי דֵּעוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁאֵין דַּעְתָּם שָׁוָה זֶה לָזֶה, אֲבָל צְרִיכִים שֶׁבְּכָל שִׁנּוּי דֵּעוֹתֵיהֶם יָכְלְלוּ יַחַד בְּרַבָּם הָאֲמִתִּי. וְאָז נַעֲשֶׂה תִּקּוּן גָּדוֹל עַל-יְדֵי הִרְבּוּי בִּבְחִינַת בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ וְכוּ' וּכְתִיב, "בְּרִבּוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם", כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁדַּעְתָּם מְשֻׁנָּה זֶה מִזֶּה וְכֻלָּם נִכְלָלִים בְּדַעַת אֶחָד לְהִכָּלֵל בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת רַבָּם, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָהֶם כֵּלִים נִפְלָאִים הַרְבֵּה לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּדוֹל בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, אֲבָל כְּשֶׁעוֹמְדִים אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל וְחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁבֶּאֱמֶת גַּם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּתָם בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא וְהֵם חוֹלְקִים עַל מָקוֹם חַיּוּתָם. וְלֹא דֵי שֶׁהֵם חוֹלְקִים עַל עַצְמָם וְעוֹקְרִים עַצְמָם מִשֹּׁרֶשׁ חַיּוּתָם, אַף גַּם הֵם עוֹמְדִים לְמוֹנְעִים וּמַשְׁטִינִים עַל הַמִּתְקָרְבִים אֵלָיו בֶּאֱמֶת. וְזֹאת הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּנִיעוֹת מוֹנֵעַ יוֹתֵר מֵהַמְּנִיעוֹת שֶׁל אֻשֶּׁר לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵנָּה, וְזֶה בְּחִינַת וְחֶסְרוֹן לֹא

יוּכַל לְהַמָּנוֹת זֶה שֶׁנִּמְנוּ חֲבֵרָיו לִדְבַר מִצְוָה וְלֹא נִמְנָה עִמָּהֶם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֵלְיָהוּ שֶׁיָּבוֹא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי אֵלְיָהוּ עִקַּר הַמְשָׁכַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל, שֶׁעִקְּרוֹ תָּלוּי בְּשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם. אָב וּבֵן זֶה בְּחִינַת רַב וְתַלְמִיד, בְּחִינַת רוּחַ דְּלִעֵלָּא וְרוּחַ דְּלְתַתָּא, שֶׁיְּשִׁיב וְיִכְלֹל אָב עַל בָּנִים וּבָנִים עַל אֲבוֹתָם, שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל יַחַד הָרוּחַ דְּלִעֵלָּא וְהָרוּחַ דְּלְתַתָּא, בְּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם שֶׁמַּמְשִׁיךְ אֵלְיָהוּ מֵרוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אַכָּל בֵּי עֶשְׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא וְנִקְרָאִים "מִנְיָן", כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּנְיָן דְּקֻדֻּשָּׁה כְּשֶׁיֵּשׁ עֲשָׂרָה שֶׁמִּתְקַבְּצִים לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻּשָּׁה, עֲשָׂרָה דַּיְקָא כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַיּוּ"ד הַנַּ"ל שֶׁאָז יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ מִיּוּ"ד דְּלְעֵלָּא לְיוּ"ד דְּלְתַתָּא כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּסְפָּר וְהַמִּנְיָן וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים מִנְיָן, כִּי הֵם תִּקּוּן הַמִּנְיָן וְהַמִּסְפָּר, כִּי עַל יָדָם נִכְלָל הַמִּנְיָן בְּאֶחָד בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

חלק מא

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם לַאֲכִילָה, כִּי תִּקּוּנוֹ לְטַהֵר הַיָּדַיִם דַּיְקָא עַל-יְדֵי מֵימֵי הַנְּטִילָה, כִּי הַמַּיִם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת מֵימֵי הַמַּקְוֶה הַנַּ"ל, שֶׁשָּׁם רוּחַ אֱלֹקִים שֶׁהוּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֶפֶת, שֶׁמִּשָּׁם מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַטָּהֳרָה מִכָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהָעֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטָּהֳרָה בַּיָּדַיִם דַּיְקָא, כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּבְחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל שֶׁהֵם בְּבְחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, בְּחִינַת אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטֻּמְאָה וְהַטָּהֳרָה תְּלוּיִים בַּיָּדַיִם יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, יָדַיִם עַסְקָנִיּוֹת הֵן וְכוּ', כִּי עִקַּר הָעֵסֶק שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת וְהָעֲשִׂיּוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, הַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַיָּדַיִם שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעַל יָדָם גּוֹמְרִין כָּל דָּבָר וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְעַל-כֵּן בָּהֶם תְּלוּיִים כָּל הַמִּצְוֹות וְהָעֲבֵרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַטֻּמְאוֹת וְהַטָּהֳרוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹדֶם הָאֲכִילָה שֶׁהוּא לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם, לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים מֵהָרוּחַ דְּלִעֵלָּא לְהָרוּחַ דְּלְתַתָּא כַּנַּ"ל צְרִיכִין לִטֹּל בַּמַּיִם הַנַּ"ל אֶת הַיָּדַיִם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר כָּל תִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל תָּלוּי בַּיָּדַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק מב

וְעַל-כֵּן גַּם קֹדֶם הַתְּפִלָּה צְרִיכִין לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם. וְהָעִקָּר בַּבֹּקֶר כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה, כִּי הַשֵּׁנָה שֶׁל לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנִיעוֹת, שֶׁצְּרִיכִין לְשָׁבְרָם עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַחֹשֶׁק וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה צְרִיכִין לְטַהֵר עַצְמָן מֵהַזֻּהֲמָא שֶׁל הָרוּחַ רָעָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁשּׁוֹרֶה עַל הַיָּדַיִם בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁעַל יָדָם עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְטַהֵר הַיָּדַיִם דַּיְקָא בְּמַיִם וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל,

שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה (כַּמְבֹאָר בְּהַהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), וּבְהַהַתּוֹרָה אִית לָן בֵּירָא וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַנִּפְנֶה וְנוֹטֵל יָדָיו וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל וְכוּ' וּמֵסִיק, כְּאִלּוּ טָבַל, כִּי נִטְילַת יָדַיִם הוּא בְּחִינַת טְבִילָה בַּמִּקְוֶה וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּהַהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאֵין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה, 'לִידֵי' דַּיְקָא וְכוּ', כִּי עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, תְּלוּי בַּיָּדַיִם, שֶׁעַל יְדֵם יָצְאָה כָּל הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּבְחִינַת אַף יְדֵי יָסְדָה אֶרֶץ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטָּהֳרָה בַּיָּדַיִם כַּנַּ"ל:

חלק מג

וְזֶה בְּחִינַת הֶכְשֵׁר כְּלֵי עַכּוּ"ם מִבְּלִיעַת הָאִסּוּר שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת עַל-יְדֵי אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "אַךְ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַכֶּסֶף וְכוּ' כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְכוּ'", כִּי מְבֹאָר בְּהַהַתּוֹרָה וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, שֶׁלְּהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר וְכוּ' וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד וְכוּ'. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי אֱמֶת, עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלְּלִין וְעוֹבְדִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ לֹא בִּשְׁבִיל שׁוּם פְּנִיָּה, בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וְכִבּוּד, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר כִּיּוֹן שֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לַבְּרִיּוֹת בְּאֵיזֶה בְּחִינָה, נִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו, שֶׁהוּא הָאֱמֶת, לְכַמָּה גְּוָנִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וּכְשֶׁנִּשְׁלָם הַדִּבּוּר צָרִיךְ לְהַשְׁלִים נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַחֵשֶׁק הַבָּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמְנִיעוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין הַמְּנִיעוֹת וְכוּ', וְאָז זוֹכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּשְׁכַּת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים מֻחְדָּשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּלֵי עַכּוּ"ם שֶׁל סְעֻדָּה שֶׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל בָּהֶם מַאֲכַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הָרוּחַ חַיִּים צְרִיכִין הֶכְשֵׁר תְּחִלָּה עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, דְּהַיְנוּ הַגְעָלָה בְּרוֹתְחִין, אוֹ לִבּוּן בָּאֵשׁ לְהַפְלִיט הָאִסּוּר מֵהֶם וְאַחַר כָּךְ טְבִילָה בְּמַיִם, כִּי עַל-יְדֵי הַהֶכְשֵׁר, עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל, כִּי פְּלִיטַת הָאִסּוּר לַחוּץ, הוּא עַל-יְדֵי הָאֵשׁ זֶה בְּחִינַת שֶׁפּוֹלְטִין וְזוֹרְקִין אֶת הָרְשָׁעִים לַחוּץ, כִּי הָרְשָׁעִים הֵם בְּבְחִינַת הָאִסּוּר שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה, וְעִקַּר הַכְנָעָתָם וּמַפָּלְתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּלִיטַת הָאִסּוּר לַחוּץ הוּא עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, כִּי עִקַּר מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים לֶעָתִיד, בְּיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא יִהְיֶה עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי בָאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט וְכוּ'", וּכְתִיב, "כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בוֹעֵר כַּתַּנּוּר וְכוּ' כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם", כִּי הֵם חִמְּמוּ עַצְמָן בְּאֵשׁ הַתַּאֲוֹת וְלֹא דַּי לָהֶם בָּזֶה, אַף גַּם הִבְעִירוּ בָּהֶם אֵשׁ הַקִּנְאָה בְּצַדִּיקֵי אֱמֶת וּבְכִשְׁרֵי יִשְׂרָאֵל וְרָדְפוּ אוֹתָם בְּכָל מִינֵי הֲרְדִיפוֹת, עַל-כֵּן יִהְיֶה מַפָּלָתָם עַל-יְדֵי הָאֵשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הכשר כלים לְהַפְלִיט הָאִסּוּר שֶׁבָּהֶם עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּפִּילִין הָרְשָׁעִים

שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאִסּוּר עַל-יְדֵי הָאֵשׁ, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ", וּכְדָרְךְ תַּשְׁמִישׁוֹ כָּךְ הַגְּעָלָתוֹ, כִּי כְּפִי מַה שֶּׁנִּדְבָּק הָאִסּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָשָׁע עַל-יְדֵי הָאֵשׁ כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין לְהַפְלִיטוֹ וּלְהַפִּילוֹ עַל-יְדֵי הָאֵשׁ וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהֶכְשֵׁר כֵּלִים עַל-יְדֵי הָאֵשׁ זֶה בְּחִינַת מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר. וְזֶה בְּחִינַת אַךְ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַכֶּסֶף וְכוּ', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שְׁצְרִיכִין לְהַעֲבִיר הַחֲלֵדָּה מֵהַמִּתְכֶּת וְכוּ'. וְזֶה רֶמֶז שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּלִיטַת הָאִסּוּר לַחוּץ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמֶת (כַּמְבֹאָר לְעֵיל) וְזֶה בְּחִינַת הַעֲבָרַת הַחֲלֵדָּה שְׁצְרִיכִין לְהַעֲבִיר תְּחִלָּה מֵהַזָּהָב וְהַכֶּסֶף אֶת הַחֲלֵדָּה וְלֹא יִשָּׁאֵר כִּי אִם הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף כְּמוֹ שֶׁהוּא (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם). וְזֶהוּ לְשׁוֹן "אַךְ", שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם חֲלֵדָּה, אַךְ הַמַּתֶּכֶת יִהְיֶה כְּמוֹ שֶׁהוּא, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. זֶה בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהוּא וְלֹא תִּתְחַפֶּה עָלָיו הַחֲלֵדָּה, שֶׁהִיא מְקַלְקֶלֶת הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף, וּמְחַפֶּה וּמַסְתִּיר אוֹתוֹ עַד שֶׁאֵין נִכָּר בֵּין זָהָב לִנְחֹשֶׁת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁקֶר הַחוֹפֶה עַל הָאֱמֶת עַד שֶׁאֵין נִכָּר הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַפְנִיּוֹת שֶׁלּוֹ נֶחְפָּה וְנִתְכַּסֶּה הָאֱמֶת עַד שֶׁאֵין מַכִּירִין בֵּין אֱמֶת לְשֶׁקֶר. וְעַל-כֵּן פְּלִיטַת הָאִסּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲבִירִין הַחֲלֵדָּה תְּחִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר הַחוֹפֶה עַל הָאֱמֶת, וְלֹא יִשָּׁאֵר כִּי אִם הַדָּבָר כְּמוֹת שֶׁהוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא בְּסִימָן נא, עַיֵּן שָׁם). כִּי אֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי אִם אֶחָד, דְּהַיְנוּ עַל זָהָב זָהָב, וְעַל כֶּסֶף כֶּסֶף וְכוּ', אֲבָל הַשֶּׁקֶר הוּא הַרְבֵּה, כִּי יְכוֹלִין לוֹמַר שֶׁקֶר עַל זָהָב שֶׁהוּא נְחֹשֶׁת אוֹ בְּדִיל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַךְ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַכֶּסֶף אֶת הַנְּחֹשֶׁת וְכוּ', שֶׁהֵם כָּל מִינֵי מַתֶּכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַגְּוָנִין שֶׁבַּמָּמוֹן, שֶׁשָּׁרְשָׁם בִּקְדֻשָּׁה גְּבֹהָּ מְאֹד, כִּי הֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין (כַּמּוּבָן בִּדְבָרָיו, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת), אֲבָל מִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן וְכָבוֹד וְהוּא בִּכְלַל נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת הַנַּ"ל, שָׁם הוּא בְּחִינַת נְפִילַת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לַבְּרִיּוֹת נִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין הַנַּ"ל, שֶׁהוּא מַה שֶּׁמְּחַפֶּה הַשֶּׁקֶר בְּאֵיזֶה אֱמֶת, שֶׁבָּזֶה יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה גְּוָנִין שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִנְּפִילַת הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר רֹב הַפְּנִיּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא בְּעִנְיַן הַמָּמוֹן כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן מְרֻמָּז בְּפָסוּק זֶה בְּטוּל הַשֶּׁקֶר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַךְ אֶת הַזָּהָב, שֶׁיִּשָּׁאֵר אַךְ הַזָּהָב כְּמוֹת שֶׁהוּא כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבְּזָהָב וְכֶסֶף כְּמוֹת שֶׁהֵם. וְלֹא יִשָּׁנֶה אוֹתָם, חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל הַפְּנִיּוֹת וּשְׁקָרִים שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא פּוֹגֵם וּמְשַׁקֵּר בְּגְוָנִין עִלָּאִין וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הַכֵּלִים שֶׁל עַכּוּ"ם שֶׁרוֹצִים לֶאֱכֹל בָּהֶם מַאֲכַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הָרוּחַ חַיִּים הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, עַל-כֵּן צְרִיכִין הֶכְשֵׁר עַל-יְדֵי הָאֵשׁ

וְהָעֲבָרַת הַחֲלֻדָּה תְּחִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר כַּנַ"ל וְאַחַר כָּךְ טְבִילָה בְּמֵי מִקְוֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכִין נְקֻדּוֹת וּמוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל הָרוּחַ חַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ טָהֳרָה וּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵרוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַטָּהֳרָה וְכַנַ"ל:

חלק מד

וְזֶהוּ שֶׁבִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, "יִפְקֹד ה' אֱלֹקֵי הָרוּחֹת אִישׁ עַל הָעֵדָה וְכוּ'". כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוֹדִיעַ לוֹ שֶׁמַּכְרֵחַ לְהִסְתַּלֵּק. עַל-כֵּן בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה שֶׁיִּשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ תַּלְמִיד שֶׁיַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת הַנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ יִפְקֹד ה' אֱלֹקֵי הָרוּחֹת' הָרוּחֹת' דַּיְקָא תַּרְתֵּי מַשְׁמַע בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת, רוּחַ דְּלִעֵלָּא וְרוּחַ דְּלַתַּתָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לָנֶצַח הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה מִשְׁתַּדֵּל בְּעֹצֶם כֹּחוֹ בְּחַיָּיו, שֶׁיַּשְׁאִיר תַּלְמִידִים, שֶׁאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ יַמְשִׁיכוּ מִמֶּנּוּ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַכֹּל יִתְתַּקְּנוּ לָנֶצַח כַּנַ"ל:

חלק מה

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַחֲלֹקֶת קֹרַח כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר בְּמַחֲלָקְתּוֹ מְאֹד כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, "וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹקֵי הָרוּחֹת וְכוּ'", הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁרָאוּ עֹצֶם הַמְּנִיעוֹת בְּלִי שִׁעוּר הַמִּתְפַּשְּׁטִין עַל כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ, כִּי הֵם מַכְנִיסִים כְּפִירוֹת וְהִתְנַגְּדוּת וְקַשְׁיוֹת הַרְבֵּה בְּמֹחַ וָלֵב שֶׁל רֹב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְהִתְקָרֵב מֵרִבּוּי הַמְּנִיעוֹת, עַל-כֵּן הִזְכִּיר בְּבַקָּשָׁתוֹ, אֱלֹקֵי הָרוּחֹת, הָרוּחֹת דַּיְקָא בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת הַנַ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל זֶה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַ"ל, שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹתָם הַמַּעַט הַכְּשֵׁרִים הָאוֹחֲזִים עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הָרְשָׁעִים הַחוֹלְקִים וּמַכְנִיסִין בְּלֵב הַחֲפֵצִים בֶּאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ בְּחֵשֶׁק אֲמִתִּי כְּפִי הַמְּנִיעָה עַד שֶׁיְּשַׁבְּרוּ כָּל הַמְּנִיעוֹת וְיִתְקָרְבוּ לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל). וְעַל-כֵּן בִּקֵּשׁ, "אֵל אֱלֹקֵי הָרוּחֹת הָאִישׁ אֶחָד יֶחֱטָא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצֹף?!" וְלִכְאוֹרָה קָשָׁה; הֲלֹא הַרְבֵּה מַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִתְעָרְבְבוּ בַּמַּחֲלֹקֶת הַזֶּה שֶׁל קֹרַח, עַד שֶׁכִּמְעַט כָּל יִשְׂרָאֵל נֶחְלְקוּ עַל מֹשֶׁה, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבְפֵרוּשׁ רַשְׁ"י. אַךְ מֹשֶׁה בִּקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּרַחֲמָיו, שֶׁעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת נִתְהַוָּה מֵאִישׁ אֶחָד, שֶׁהוּא קֹרַח, שֶׁנִּתְקַנֵּא בְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל-יְדֵי גֵּיאוּתוֹ וְגַסּוּתוֹ הָרָעָה, שֶׁרָצָה לִקַּח כָּל הַמֶּמְשָׁלָה עַל יִשְׂרָאֵל לְעַצְמוֹ וּשְׁאָר כָּל הָעָם נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו בְּטָעוּת לְפִי תֻּמָּם, עַל-כֵּן בִּקֵּשׁ, 'אֵל אֱלֹקֵי הָרוּחוֹת וְכוּ' הָאִישׁ אֶחָד יֶחֱטָא וְכוּ'', שֶׁרָאוּי שֶׁיְּרֻחַם עַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִקְצֹף עֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל הָאִישׁ הָאֶחָד שֶׁהוּא הָעִקָּר הַמַּחֲלֹקֶת

וּשְׁאָר כָּל יִשְׂרָאֵל יִנָּצְלוּ עַל-יְדֵי הֶאָרַת בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁמַּאִיר עַל-יְדֵי הַתַּלְמִידִים הַכְּשֵׁרִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה סוֹף כָּל סוֹף הַכֹּל הִתְקָרְבוּ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק מו

וְעַל-כֵּן דָּוִד מֵת בַּעֲצֻרֶת, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים מֵרוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא דָּוִד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ מֵת בַּעֲצֻרֶת, כִּי דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, כִּי רוּחוֹ שֶׁל דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ חַי וְקַיָּם לָנֶצַח, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יָבוֹא וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, כִּי בֹּא יָבוֹא, לֹא יְאַחֵר. וְעַל-כֵּן מֵת דָּוִד בְּשָׁבוּעוֹת דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ בְּשָׁבוּעוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל שָׁנָה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם הַנִּמְשָׁךְ אַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ, דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, כִּי זֶה עִקַּר חִיּוּת הַצַּדִּיק לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ מַה שֶּׁמַּמְשִׁיכִין אֲמִתַּת תּוֹרָתוֹ בְּכָל פַּעַם, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק מז

וְזֶה, "עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו וְכוּ'. כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי". וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י, קָרוֹב לִפְרִישָׁתָם מִמֶּנִּי וְכוּ' עַד שֶׁמָּצָאתִי שֶׁהָיָה עִמִּי בֵּימֵי יְהוֹשֻׁעַ, הַיְנוּ שֶׁדַּיְקָא אַחַר הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה עֲזָרָם ה' יִתְבָּרַךְ לִכְבֹּשׁ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם שֶׁמַּמְשִׁיכִין בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּתָם בְּיוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִגְמְרוּ אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם מַה שֶּׁהִתְחִילוּ בְּחַיֵּיהֶם וְכַנַּ"ל:

חלק מח

וְעַל-כֵּן כְּלִי שֶׁאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ אֵינוֹ אוֹסֵר, כִּי הַטַּעַם נִפְגָּם אַחַר שֶׁעָבַר יוֹמוֹ, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרְשָׁעִים שֶׁהֵם הַחוֹלְקִים, הַמּוֹנְעִים, הוּא רַק בְּיוֹמָם וּבְשָׁעָתָם בִּבְחִינַת רְשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ, כִּי כָּל הַצְלָחָתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא רַק לְפִי שָׁעָה, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹאִין הַנִּרְדָּפִים הַחֲפֵצִים בֶּהֱאֶמֶת, שֶׁהַחוֹלְקִים מִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר, צְרִיכִין רַק לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת ה' בִּבְחִינַת דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַשֹּׁכֵם וְהַעֲרֵב עֲלֵיהֶם לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אַף לֶאֱלֹקַיִם דּוֹמֵי נַפְשִׁי וְכוּ'", כִּי צְרִיכִין לִבְטֹחַ בַּה' וּבִישׁוּעָתוֹ וְאַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאִים שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְהַמְתִּין עַד אֲשֶׁר יָבוֹא יוֹמָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "זוֹמֵם רָשָׁע וְכוּ' ה' יִשְׂחַק לוֹ כִּי רָאָה כִּי יָבוֹא יוֹמוֹ", כִּי בְּוַדַּאי יָבוֹא יוֹמוֹ שֶׁל הַחוֹלֵק, שֶׁיִּפֹּל בְּאֵין תְּקוּמָה, כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' וְלֹא יַעֲזֹב אֶת הָאֱמֶת עֲבוּר הַחוֹלֵק, כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַחֲלֶקֶת קֹרַח, "בֹּקֶר וְיֹדַע ה' אֶת

אֲשֶׁר לוֹ וְכוּ'", 'בֹּקֶר' דַּיְקָא, כִּי מֹשֶׁה רָאָה שֶׁקֹּרַח מִתְגַּבֵּר מְאֹד בְּמַחֲלֹקֶת עַד שֶׁכִּמְעַט כָּל יִשְׂרָאֵל נִסּוֹתוּ אַחֲרָיו, עַד שֶׁנִּדְמֶה לְהַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ. עַל-כֵּן אָמַר מֹשֶׁה, "בֹּקֶר וְיֹדַע ה' וְכוּ'", כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִתְגַּבֵּר הָאֱמֶת עַל הַשֶּׁקֶר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כִּי בְּכָל יוֹם הוּא יִתְבָּרַךְ פּוֹתֵחַ דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכוּ'. וְעִקַּר אוֹר כָּל הָאוֹרוֹת הוּא הָאֱמֶת, שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא אוֹר כָּל הָאוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי וְכוּ'". (וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְכוּ' בְּסִימָן קיב). וְזֶהוּ בְּחִינַת עִקַּר כָּל הַבְּרוּרִים שֶׁנַּעֲשִׂים בְּכָל יוֹם וְיוֹם (כַּמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאָר"י, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה). כִּי עִקַּר כָּל הַבְּרוּרִים, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְבָּרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע הוּא מַה שֶּׁנִּתְבָּרֵר הָאֱמֶת מֵהַשֶּׁקֶר, כִּי הָאֱמֶת הוּא עֶצֶם הַטּוֹב, וְהַשֶּׁקֶר הוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא וְכוּ'). וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁמִּתְבָּרְרִים בּוֹ בְּרוּרִים חֲדָשִׁים שֶׁנִּתְבָּרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, מִתְבָּרֵר הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר, כִּי זֶה עִקַּר הַבְּרוּר כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם עִקַּר זְרִיחַת אוֹר הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְעַל-כֵּן קְבָעוּ קְרִיאַת שְׁמַע בִּבְרָכַת הַמְּאוֹרוֹת, כִּי עִקַּר יְסוֹד הָאֱמֶת הוּא קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד וְקַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וְעֹל הַמִּצְוֹוֹת. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ "אֱמֶת וֶאֱמוּנָה", "אֱמֶת וְיַצִּיב וְכוּ" וְכוֹפְלִין הָאֱמֶת כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמֶת וּמִשָּׁם עִקַּר הָאוֹר שֶׁל הַמְּאוֹרוֹת שֶׁיּוֹצְאִין וּמְאִירִין בְּכָל יוֹם, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהַבְּרוּרִים שֶׁנַּעֲשִׂים בְּכָל יוֹם וְיוֹם, שֶׁעִקָּרָם הוּא בֵּרוּר הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם בַּבֹּקֶר בְּעֵת זְרִיחַת הָאוֹר נִמְשָׁךְ מַפָּלֶת הָרְשָׁעִים, כִּי עִקַּר מַפָּלֶת הָרְשָׁעִים הוּא עַל-יְדֵי הָאָרַת הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ וְכוּ'. וְזֶה "ה' בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרֹךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה וְכוּ'", שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן מַפָּלֶת הָרְשָׁעִים. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, בַּבֹּקֶר אֲנִי קוֹרֵא לְךָ עֲלֵיהֶם שֶׁהוּא עֵת מִשְׁפָּט בָּרְשָׁעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ וְכוּ' הֱיֵה זֹרֵעַ לַבְּקָרִים, כִּי בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יַעֲבֹר וְכוּ'". וְאַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאִין שֶׁעוֹבְרִים כַּמָּה יָמִים, וְעַדַיִן אֵין לָהֶם מַפָּלָה שְׁלֵמָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁבְּכָל יוֹם נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם בְּרוּחָנִיּוּת מַפָּלָה מִן הַשָּׁמַיִם כְּפִי בֵּרוּר הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל יוֹם. וּבְוַדַּאי יָבוֹא יוֹמָם שֶׁיִּפְּלוּ בְּאִתְגַּלְיָא. וְכַאֲשֶׁר רָאִינוּ כַּמָּה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִם יִשְׂרָאֵל וְכָל הַנִּסִּים הָיוּ רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ סִבֵּב בְּנִפְלְאוֹתָיו לְקַיֵּם אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעֵת תֹּקֶף הַצָּרָה, עַד אֲשֶׁר עָבַר הַזְּמַן שֶׁל הַצָּלָחָתָם וְהִגִּיעַ יוֹם מַפָּלָתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד יְנוֹפֵף יָדוֹ הַר בַּת צִיּוֹן וְכוּ'", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁאִצְטַגְנִינָיו אָמְרוּ לוֹ שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם יִכְבֹּשׁ יְרוּשָׁלַיִם וְהוּא בָּא לִירוּשָׁלַיִם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְהִסְתַּכֵּל עַל הָעִיר וְהֵנִיף יָדוֹ בְּלֵיצָנוּת וְכוּ' וְאָמַר שֶׁאֵין צְרִיכִין לִטְרֹחַ לְכָבְשָׁהּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא וְחָשַׁב שֶׁיְּלִין הַלַּיְלָה, וּבַבֹּקֶר כָּל

אֶחָד יַשְׁלִיךְ אֶבֶן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכָל זֶה מֵאֵת ה' הָיְתָה שֶׁקִּלְקֵל אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ כִּי אִם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְתֵכֶף שֶׁעָבַר אוֹתוֹ הַיּוֹם וְהִגִּיעַ יוֹם מָחָר, חִדֵּשׁ ה' יִתְבָּרַךְ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּטוּבוֹ וְגִלָּה הָאֱמֶת בְּנֵס נִפְלָא, עַד שֶׁהָיָה לוֹ מַפָּלָה גְּדוֹלָה תֵּכֶף כְּשֶׁעָבַר אוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהִתְחִיל לַיְל שֵׁנִי, הַשַּׁיָּךְ לְיוֹם מָחָר, הִתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ בְּבְרוּר הָאֱמֶת שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם הַמָּחֳרָת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיְתָה מַפָּלְתּוֹ הָעֲצוּמָה, כֵּן יֹאבְדוּ כָּל אוֹיְבֶיךָ ה'. כִּי עִקַּר מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל. וְכֵן הָמָן הָרְשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, חָשַׁב שֶׁכְּבָר כָּבַשׁ אֶת מָרְדְּכַי, מֵאַחַר שֶׁרָאָה גְּדֻלָּתוֹ כָּל כָּךְ. וְנִתְיַעֵץ עִם אִשְׁתּוֹ וְאוֹהֲבָיו הָרְשָׁעִים לַעֲשׂוֹת עֵץ גָּבֹהַּ וְכוּ'. וּבַבֹּקֶר אָמַר לַמֶּלֶךְ, וְיִתְלוּ אֶת מָרְדְּכַי עָלָיו וְכוּ'. וְאִישׁ בַּעַר לֹא יָדַע שֶׁבַּבֹּקֶר יִהְיֶה מַפָּלָתוֹ כָּל כָּךְ, עַד שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם הַמָּחֳרָת תָּלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדְּכַי, וְכָל זֶה עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי בְּכָל יוֹם נִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְעִקַּר חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם הוּא בְּרוּר הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר שֶׁמִּתְבָּרֵר בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֲפִלּוּ בְּתַקֻּף הַגָּלוּת הַמַּר, אֲפִלּוּ בְּעִצָּם מְרִירוּת הַצָּרוֹת וְהָרְדִיפוֹת שֶׁעוֹבְרִים עַל הַכְּשֵׁרִים הַנִּרְדָּפִים וְכַנַּ"ל. וּכְפִי בְּרוּר הָאֱמֶת כֵּן נִמְשָׁךְ מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים עַד אֲשֶׁר יָבוֹא יוֹמוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מַפֶּלֶת הָמָן וְסַנְחֵרִיב וְכָל הָרְשָׁעִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בֹּקֶר וְיֹדַע ה' וְכוּ' הַנֶּאֱמַר בְּמַחֲלֶקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ בֹּקֶר וַיַּקְרֵא וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּלִי אִסּוּר שֶׁעָבַר יוֹמָם אֵין לָהֶם עוֹד כֹּחַ לֶאֱסֹר כִּי נִפְגַּם טַעֲמָם, כִּי הָאִסּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרִשְׁעוּת, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין הַכֵּלִים הַנִּעֲלָה בְּאֵשׁ לְבַעֵר הָרַע, אֵין לוֹ כֹּחַ כִּי אִם בְּיוֹמוֹ, אֲבָל כְּשֶׁעָבַר יוֹמוֹ, נִפְגַּם טַעֲמוֹ וְאֵין לוֹ עוֹד כֹּחַ לֶאֱסֹר וּלְקַלְקֵל אֶת הַהֶתֵּר, כִּי אֵין לְהָאִסּוּר וְהָרַע כֹּחַ כִּי אִם בְּיוֹמוֹ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁעָבַר יוֹמוֹ כְּבָר נִפְגַּם וְנִתְבַּטֵּל וְכַנַּ"ל:

חלק מט

וְזֶה "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וְכוּ'". כִּי קֹרַח חָלַק עַל מֹשֶׁה וְרָצָה לִמְנֹעַ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל מֵהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות. וְאִם הָיָה מִתְקַיֵּם דַּעְתּוֹ הָרָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, הָיָה מַחֲזִיר אֶת כָּל הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁנִּתַּן לָנוּ מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין כָּל הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל, וְעִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֶּתַח, הַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא לְהָרוּחַ דִּלְתַתָּא הוּא עַל-יְדֵי פֶּתַח, כִּי הָעִקָּר הוּא לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן בְּחִינַת פֶּתַח, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִכְנֹס לְשָׁם וּלְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִשָּׁם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, כִּי אוֹר הָעֶלְיוֹן רוֹצֶה לְהַשְׁפִּיעַ תָּמִיד, רַק אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת חִיּוּתוֹ מֻחְלֶטֶת רִבּוּי אוֹר. עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כֵּלִים, דְּהַיְנוּ צִמְצוּמִים כְּדֵי שֶׁיִּמָּשֵׁךְ הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ,

אֲבָל כְּשֶׁנַּעֲשָׂה צְמִצּוּם צָרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּחָכְמָה נִפְלָאָה בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִתְעַלֵּם הָאוֹר לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצִּמְצוּמִים, רַק שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּמִים בְּחִינַת בָּתִּים וְהֵיכָלוֹת וְכֵלִים וְצִינּוֹרוֹת שֶׁיִּהְיֶה הָאוֹר נִמְשָׁךְ עַל יָדָם בְּהַדְרָגָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְצַמְצֵם הָאוֹר עַל יָדָם, רַק יִהְיֶה נִשְׁאָר בְּחִינַת פֶּתַח שֶׁעַל יָדוֹ יִהְיֶה נִמְשָׁךְ הָאוֹר וְהַחִיּוּת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְעַל-כֵּן עִקַּר בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֶּתַח. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל), כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא לְהָרוּחַ דִּלְתַתָּא כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֶּתַח כְּדֵי לְקַבֵּל הַחִיּוּת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, וְזֶה בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְאֵיזֶה דַּרְגָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן אֵיזֶה פֶּתַח לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מֵהָרוּחַ דְּעֵלָּא מֵאֵיזֶה דַּרְגָּא, עֲדַיִן הוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן פְּתָחִים בְּהַמַּדְרֵגוֹת הַגְּבוֹהוֹת יוֹתֵר, כִּי כְּשֶׁצָּרִיךְ לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה הַגְּבֹהָה עוֹד יוֹתֵר וּלְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מֵהָרוּחַ דְּלְעֵלָּא, מִמַּדְרֵגָה גְּבֹהָה יוֹתֵר, הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּתַח שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מִמַּדְרֵגָה גְּבֹהָה יוֹתֵר. וְכֵן בְּכָל פַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד לְעֵלָּא לְעֵלָּא וְכוּ'. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַבֵּל אוֹר וְחִיּוּת מֵהָרוּחַ דְּלְעֵלָּא מִבְּחִינָה גְּבֹהָה יוֹתֵר בְּכָל פַּעַם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הַנַּ"ל, וְעִקַּר תְּלוּי בְּתִקּוּן הַפֶּתַח כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁים, "פְּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק וְכוּ'", כִּי הָעִקָּר לִפְתֹּחַ הַפֶּתַח, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְהַפְּסוּק מְשִׁיבוֹ, "זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ", כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשְּׁעָרִים וְהַפְּתָחִים הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁכְּבָר זָכוּ לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁעַל יָדָם עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַפְּתָחִים וְהַשְּׁעָרִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁבְּקֵשׁ תְּחִלָּה, "לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וְכוּ'", כִּי לִפְעָמִים כְּשֶׁיּוֹרֵד הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פֶּתַח לְקַבֵּל הָאוֹר מִמֶּנּוּ, הוּא מֵכְרָח לָמוּת וּלְהִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַמִּיתָה וְהִסְתַּלְּקוּת וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן בִּקֵּשׁ, "לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר וְכוּ'", שֶׁלֹּא יֵרֵד הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא בִּשְׁבִיל הִסְתַּלְּקוּת וּמִיתָה, רַק יִזְכֶּה לְחַיִּים, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹסְפוֹת הָאוֹר מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁבִירַת מְנִיעוֹת רַבּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי, דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עֶזְרָנִי, שֶׁהָיָה לִי יִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת וּבְרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים הָיָה בְּעֶזְרִי לְשָׁבְרָם עַל-יְדֵי הַחֵשֶׁק וְהַכְסוּפִין וְעַל-יְדֵי-זֶה 'וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי', כִּי זָכִיתִי לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק וְכַנַּ"ל. וְזֶה 'פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק', שֶׁמְּבַקֵּשׁ שֶׁגַּם עַתָּה יִפָּתְחוּ לִי הַשְּׁעָרִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּזְכֶּה עוֹד לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת חָדָשׁ מֵהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא מִמַּדְרֵגָה גְּבֹהָה יוֹתֵר בְּכָל פַּעַם, שֶׁכָּל זֶה עִקְּרוֹ תָּלוּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַפְּתָחִים וְהַשְּׁעָרִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבוֹא גּוֹי צַדִּיק וְכוּ', כִּי הָעִקָּר הוּא תִּקּוּן הַפֶּתַח וְהַשַּׁעַר בְּכָל דַּרְגָּא וְכַנַּ"ל.

וְקָרַח שֶׁחָלַק עַל מֹשֶׁה וְרָצָה לִמְנֹעַ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל מִלְּהִתְקָרֵב לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר תִּקּוּן הַפְּתָחִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנָּזַר מֹשֶׁה, "אִם כְּמוֹת כָּל אָדָם וְכוּ' וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפָצְתָה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וְכוּ'". שֶׁבָּזֶה הֶרְאָה מֹשֶׁה עַצְם גֹּדֶל כֹּחוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהוֹצִיא בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁהִיא עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת פְּתָחִים וּשְׁעָרִים, לְהַמְשִׁיךְ הַחַיּוּת דִּלְעֵלָּא מֵרוּם כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה פֶּתַח בְּגַשְׁמִיּוּת בְּתַחְתִּיּוֹת גַּשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ הַזֹּאת שֶׁהוּא תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי עִקַּר הַמְּנִיעוֹת שֶׁל הָאָדָם נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְלֻבָּשׁ בְּגוּף מְגֻשָּׁם כָּזֶה, בְּאֶרֶץ גַּשְׁמִי כָּזֶה. וְזֶה עִקַּר נִסָּיוֹן הָאָדָם. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה (שֶׁעַל-כֵּן עִקַּר הַמְּקוֹמָה עַל הָאָרֶץ דַּיְקָא, עַיֵּן שָׁם). וְעִקַּר כֹּחַ הַצַּדִּיק הוּא שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּתָחִים בַּמַּדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, עַד שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר וְהַחַיּוּת, דְּהַיְנוּ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה בְּתַכְלִית מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם, "וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְכוּ'". וְכַמְבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁעִקַּר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק בְּחַיָּיו וְאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹלֶה לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר יַמְשִׁיךְ וְיָאִיר הָאוֹר לַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וְהַמְגֻשָּׁם יוֹתֵר. וְזֶה הֶרְאָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָז בְּעֹצֶם גְּבוּרַת כֹּחוֹ הַנִּפְלָא, כִּי קֹרַח וַעֲדָתוֹ נָפְלוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּאוּ לִכְפִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קֹרַח מִין הָיָה. עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁכָּל אַפִּין שְׁוִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְכוּ'". וְלֹא הֶאֱמִינוּ בִּגְדֻלַּת הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ חַיּוּתוֹ וְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ מִמַּדְרֵגָה גְּבוֹהָ בְּכָל פַּעַם. עַד שֶׁיָּכוֹל לְהַגְבִּיהַּ כָּל הַנּוֹפְלִים וְהַמְגֻשָּׁמִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הֶרְאָה מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַרְאוֹת לְעַיִן כֹּל שֶׁהוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה פֶּתַח בְּגַשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ מַמָּשׁ. וְכֵן נִתְקַיֵּם מִיָּד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר וְכוּ' וַתִּבְקַע הָאֲדָמָה וְכוּ' וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וְכוּ'", שֶׁנַּעֲשָׂה פֶּתַח בָּהָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי מַמָּשׁ. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָרְשָׁעִים וְהַמּוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים קִבְּלוּ עָנְשָׁם וְנִבְלְעוּ מִיָּד. וְכָל יִשְׂרָאֵל רָאוּ עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת פֶּתַח מֵרוּם כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכַנַּ"ל:

חלק נ

כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי אִם לֹא הָיָה חוֹטֵא הָאָדָם הָיָה יָכוֹל לַעֲלוֹת לְרוּם הַמַּדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְלַעֲשׂוֹת פְּתָחִים שָׁם עַד שֶׁיְּקַבְּלוּ חַיּוּת הָעֶלְיוֹן מִשָּׁם בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ וְהָיָה מַגִּיעַ לִשְׁלֵמוּתוֹ בְּחַיָּיו, אֲבָל מֵחֲמַת חֶטְאוֹ נִגְזַר מִיתָה, כִּי אֲפִלּוּ אִם הוּא צַדִּיק גָּדוֹל אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַגִּיעַ לַתַּכְלִית הָעֶלְיוֹן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמִּיתָה, שֶׁבַּהֶכְרַחַ שֶׁיִּפְרַד הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף וְאָז יָשׁוּב אֶל הֶעָפָר וְיִזְדַּכֵּךְ שָׁם עַד הַתְּחִיָּה וְאָז כְּפִי מַעֲשָׂיו וּכְפִי

זכוכו יזכֶּה שֶׁיִּהְיֶה נִפְתָּחִין לוֹ פִּתְחֵי וְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הַפֶּתַח עַד מְקוֹם קִבְרוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה נִפְתַּח קִבְרוֹ וְיָקוּם בַּתְּחִיָּה, כִּי עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַפֶּתַח בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל לז) בְּפִתְחִי אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם וְכוּ' וְנָתַתִּי רוּחִי בָּכֶם וִחְיִיתֶם וְכוּ'. וְקֹרַח שֶׁחָלַק עַל מֹשֶׁה כְּפַר וּפָגַם בְּכָל זֶה. עַל-כֵּן הֶרְאָה לוֹ מֹשֶׁה שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַפֶּתַח בְּקֶרֶב הָאָרֶץ מִיָּד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִפָּלוּ הַחוֹלְקִים, וְהַכְּשֵׁרִים יִרְאוּ גְּדֻלַּת ה' וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִין לַעֲשׂוֹת פֶּתַח וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת אֲפִלּוּ בְּגַשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ הַזֹּאת, עַד שֶׁיִּרְאוּ הַכֹּל אֶת הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק נא

וְעַל-כֵּן עִקַּר מַחֲלֹקֶת קֹרַח הִתְחִיל מִפָּרָשַׁת צִיצִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים מֵעֶלְיָא לְתַתָּא, בִּבְחִינַת מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בּוֹאִי הָרוּחַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּכֵלֶת, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים מֵעֶלְיָא לְתַתָּא בְּכָל פַּעַם עִקָּרוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּכֵלֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהַתּוֹרָה "לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם", סִימָן מט) בְּשֵׁם הַזֹּהַר, שֶׁתְּכֵלֶת הוּא בְּחִינַת דְּאַכְלֵי כֶּלֶא וְשָׁצֵי כֶּלֶא וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם וְכָל הָרְחוֹקִים מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה מֵה' יִתְבָּרַךְ. כִּי הוּא שׁוֹרֵף וּמְכַלֶּה הַכֹּל בִּבְחִינַת כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, דְּאַכְלֵי כֶּלֶא וְשָׁצֵי כֶּלֶא, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בְּצַדִּיקֵי אֱמֶת נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם, "וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם", כִּי אַדְרַבָּא, הֵם מְקַבְּלִים חַיּוּת מִשָּׁם, כִּי הַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִים הַחַיּוּת עֲלֵיהֶם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה דֶּרֶךְ פְּתָחִים וּשְׁעָרִים דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁאֵין אוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא אֵשׁ אֹכְלָה אוֹכֶלֶת אוֹתָם, רַק אַדְרַבָּא, הֵם מְקַבְּלִים חַיּוּת חָדָשׁ בְּכָל פַּעַם מִשָּׁם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּכֵלֶת, בְּחִינַת צִיצִית וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹרַח שֶׁחָלַק עַל כָּל זֶה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן פָּגַם בַּתְּכֵלֶת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שְׁאַל, אִם חוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת פּוֹטֵר הַטַּלִּית, טַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת, אֵינוֹ דִּין שֶׁתִּפְטֹר אֶת עַצְמָהּ?! הַיְנוּ שֶׁכָּפַר וּפָגַם בִּבְחִינַת הַשְּׁעָרִים וְהַפְּתָחִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים וְצִינּוֹרוֹת שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם עַל-יְדֵי פְּתָחִים וְצִינּוֹרוֹת, וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי חוּטֵי הַצִּיצִית מַמְשִׁיכִין הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, אֲבָל טַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר עַל יָדָהּ, כִּי הִיא בִּבְחִינַת רִבּוּי הָאוֹר. עַד שֶׁמְּתַקְּנִין אוֹתָהּ עַל-יְדֵי חוּטֵי הַצִּיצִית דַּיְקָא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין פְּתָחִים וְצִינּוֹרוֹת דַּקִּים וְנִפְלָאִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁשָּׁאַל, בַּיִת מָלֵא סְפָרִים חַיָּב בִּמְזוּזָה וְגוֹ'? כִּי אָמַר שֶׁבַּיִת מָלֵא סְפָרִים פָּטוּר מִמְּזוּזָה, מִכָּל שֶׁכֵּן מִמְּזוּזָה אַחַת שֶׁפּוֹטֶרֶת כָּל הַבַּיִת וְגַם בָּזֶה כָּפַר בְּהַנַּ"ל, שֶׁכָּפַר בְּהַמְשָׁכַת הָאוֹר מֵעֶלְיָא לְתַתָּא, שֶׁבֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַפְּתָחִים דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ

בְּחִינַת מְזוּזָה שֶׁאֵצֶל הַפֶּתַח דַּיְקָא, כִּי הָעִקָּר הוּא תִּקּוּן הַפֶּתַח כַּנַּ"ל, אֲבָל בַּיִת מָלֵא סְפָרִים עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן הַפֶּתַח, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כַּנַּ"ל. וְכֵן בַּהֶרֶת כְּגָרִיס וְכוּ'. כִּי גַּם דִּינֵי הַטֻּמְאָה הֵם גַּם כֵּן עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי גַּם בְּהַטֻּמְאָה יֵשׁ פְּתָחִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַבָּא לְטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ יֵשׁ לוֹ פְּתָחִים הַרְבֵּה, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בַּהֶרֶת כְּגָרִיס, טָמֵא, שֶׁאָז נִמְשָׁךְ רוּחַ הַטֻּמְאָה דֶּרֶךְ פְּתָחֵי הַטֻּמְאָה, אֲבָל פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ, טָהוֹר, מֵאַחַר שֶׁנִּתְבַּטֵּל הַפֶּתַח אֵין לוֹ כֹּחַ לְטַמֵּא, כְּמוֹ שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לְעַכּוּ"ם לְטַמֵּא בַּנְּגָעִים, כִּי דִּינֵי הַטֻּמְאָה וְהַטָּהֳרָה הֵם נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, וְאֵין כֹּחַ בַּנְּגָעִים לְטַמֵּא כִּי אִם אֶת יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, שֶׁאֲחוּזִים בְּהַקְדֻּשָּׁה וּכְשֶׁפָּרְחָה בָּהֶן צָרַעַת, מְטַמְּאִין. אֲבָל הָעַכּוּ"ם שֶׁכֻּלָּם טְמֵאִין, אֵין מְטַמְּאִין. וְכֵן פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ טָהוֹר, כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה וְהַטֻּמְאָה נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם כְּפִי תִּקּוּן אוֹ פְּגַם הַפְּתָחִים וְהַצִּינּוֹרוֹת (כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). בַּמֶּה שֶׁאָמַר, וְכָל הַמִּצְווֹת וְהָעֲבֵרוֹת תְּלוּיִים בָּזֶה בִּבְחִינַת פֶּתַח הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וְכוּ' בִּקְדֻשָּׁה. וּלְהֶפֶךְ נֶאֱמַר בַּמֵּתִים וְכוּ', "כְּמוֹ חֲלָלִים וְכוּ' וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזְרוּ וְכוּ'". שֶׁפָּגְמוּ בִּבְחִינַת פֶּתַח הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת הִתְפַּתְּחוּת הַיָּדִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְקָרַח כָּפַר בְּכָל זֶה, כִּי זֶה הוּא עִקַּר מַחֲלָקְתּוֹ, שֶׁכָּפַר בְּמֹשֶׁה שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַל-יְדֵי בְּחִינַת פֶּתַח הַנַּ"ל. עַל-כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ עַל-יְדֵי "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וְכוּ'" וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעֶצְמוֹ נִתְגַּלָּה הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

הלכות נותן טעם לפגם

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" בְּסִימָן יט, הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ב:

כִּי עִקַּר הַמַּאֲכָל הוּא הַטַּעַם שֶׁבּוֹ, כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרֹבֶת הֲלָכָה א, כִּי הַטַּעַם הוּא בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר שֶׁל שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הַמַּאֲכָל, כִּי טַעַם לְשׁוֹן דִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּבְרוּחַ טַעֲמֵךְ" וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַטַּעַם פָּגוּם, אֵין בּוֹ כֹּחַ וְחִיּוּת וְאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱסֹר, כִּי אֵין כֹּחַ בָּאסּוּר לֶאֱסֹר כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ כֹּחַ וְחִיּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חִיּוּת וְיניקָה מִן הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטַּעַם שֶׁבּוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַטַּעַם שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁבּוֹ כַּנַּ"ל, אֲזַי פָּסַק כֹּחוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱסֹר. וְעַל-כֵּן נוֹתֵן טַעַם לַפֶּגֶם, מֻתָּר:

וְזֶה בְּחִינַת קְדֵרָה שֶׁאֵינָהּ בַּת יוֹמָא, שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת טַעַם לְפֶגֶם וְאֵינָהּ אוֹסֶרֶת, כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת וְהַטַּעַם שֶׁל כָּל הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל. הוּא בִּבְחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת וְכֵלִים, בִּבְחִינַת יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה וְכוּ', שֶׁהוּא הַדִּבּוּר שֶׁל

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. (כַּמְבאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּי הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ שֶׁפַע אַחֵר, כִּי הַשֶּׁפַע שֶׁהִיא תְּחִלָּה בִּבְחִינַת אִמָּ"ר. וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּשְּׁמָה לְמַטָּה, הִיא בִּבְחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת, בִּבְחִינַת יוֹם לְיוֹם וְכוּ' וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן שֶׁפַע שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם מְשֻׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ. וְזֶה בְּחִינַת קִלְקוּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁנִּתְקַלְקְלִין כְּשֶׁמַּשְׁהִין אוֹתָן מִיּוֹם לְיוֹם, כִּי עִקַּר כֹּחַ שֶׁל כָּל הַמַּאֲכָלִים הֵן רַק בְּיוֹמוֹ כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְגַּשֵּׁם וְנִתְלַבֵּשׁ הַטַּעַם יוֹתֵר לְמַטָּה וּמִלְּבַשׁ בְּגַשְׁמִיּוּת יוֹתֵר הוּא נוֹפֵל בְּיוֹתֵר תַּחַת הַזְּמַן שֶׁהֵם הַיָּמִים. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַטַּעַם נִבְלָע בְּתוֹךְ הַכְּלִי, שֶׁהוּא הִתְלַבְּשׁוּת הַטַּעַם בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁאֵין עוֹד מַדְרֵגָה לְמַטָּה מִמֶּנּוּ, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַטַּעַם מְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל עֲדַיִן הוּא בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת וּמֹחִין בְּעֶרְךְ הַכְּלִי שֶׁמֻּנָּח בְּתוֹכוֹ הַמַּאֲכָל, כִּי הַכְּלִי טְפֵלָה לְהַמַּאֲכָל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַטַּעַם נִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ הַכְּלִי וְנִבְלָע בְּתוֹכוֹ, אֲזַי נִפְגָּם תֵּכֶף אַחַר הַיּוֹם, כִּי הַכְּלִי בִּבְחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת, כִּי הַיָּמִים הֵן בְּחִינַת כֵּלִים. וְעַל-כֵּן נִפְגָּם הַטַּעַם שֶׁבַּכְּלִי אַחַר הַיּוֹם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת בִּטָּחוֹן שֶׁצְּרִיכִין לִבְטֹחַ בַּה' וְאָסוּר לַחֲשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כִּי הַבִּטָּחוֹן הוּא הַבְּשׁוּל וְהַגְּמַר שֶׁל הַשֶּׁפַע, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בַּמַּאֲמָר "פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' וְכוּ'" (בְּסִימָן ס) שֶׁבִּטָּחוֹנֵי הַדּוֹר הֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה בְּחִינַת כְּלָיוֹת, שֶׁהֵם נִקְרָאִים בַּטָּחוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹן נִגְמָר וְנִתְבַּשֵּׁל הַשֶּׁפַע. וְעִקַּר בְּשׁוּל הַשֶּׁפַע עַל-יְדֵי בִּטָּחוֹן, הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה, בִּבְחִינַת בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבִּטָּחוֹן שֶׁלֹּא יַחֲשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כִּי הַבִּטָּחוֹן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל הוּא בִּבְחִינַת יָמִים, בְּחִינַת יוֹם לְיוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּ"מָגֵן אַבְרָהָם" בְּשֵׁם הַזֹּהַר; שֶׁאָסוּר לְבַשֵּׁל מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר הָאִסּוּר לְהַשְׁהוֹת מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא פְּגַם הַבִּטָּחוֹן הוּא בְּיוֹתֵר בְּהַבְּשׁוּל, כִּי הַבְּשׁוּל הוּא בִּבְחִינַת בִּטָּחוֹן, כִּי הַבִּטָּחוֹן הוּא בְּחִינַת בְּשׁוּל כַּנַּ"ל. בְּחִינַת כְּלָיוֹת שֶׁהֵם כְּלֵי הַבְּשׁוּל שֶׁנִּקְרָאִים בַּטָּחוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמָּן שֶׁעִקַּר יְרִידָתוֹ הָיָה בִּבְחִינַת בִּטָּחוֹן, כַּיָּדוּעַ שֶׁהַמָּן הוּא בִּבְחִינַת בִּטָּחוֹן (עַיֵּן יוֹמָא עה. וְעַיֵּן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן א, סָעִיף ה. וְעַיֵּן שָׁם בבי' לבוש וּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סק' יג), וְעַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִין בִּטָּחוֹן חָזָק מְאֹד וְהָיוּ אֲסוּרִים לְהַשְׁהוֹת כְּלָל מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ. וְתֵכֶף שֶׁהָיוּ מַשְׁהִין אוֹתוֹ נִתְקַלְקֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיָּרֻם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ", וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה הַמָּן צָרִיךְ בִּשּׁוּל עוֹד, כִּי נִגְמַר כֻּלּוֹ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹן שֶׁהָיָה בִּשְׁלֵמוּת אָז, כִּי הַבִּטָּחוֹן הוּא בְּחִינַת בְּשׁוּל כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם שֶׁהִתִּירָה תּוֹרָה:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן סח); שֶׁאֵין שׂוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לָאָדָם לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁרוֹאֶה בְּעַצְמוֹ, עַל כָּל פָּנִים שֶׁהוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הָיָה יָכֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, רָחוֹק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא יֵדַע כְּלָל שֶׁנִּתְרַחֵק. וּמֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא יוֹדֵעַ הָאֱמֶת שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד, אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא כָּךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ עַל כָּל פָּנִים הָאֱמֶת, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְיָכוֹל לָשׁוּב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְכָל זֶה שַׁיָּךְ לְמַאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם (שָׁם סִימָן יז וְכוּ'), עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁהַצַּדִּיק מְחַיֶּה דָּרֵי מַעְלָה וְכוּ' וְדָרֵי מַטָּה, כִּי יֵשׁ דָּרֵי מַטָּה וְכוּ' וְהַצַּדִּיק מְחַיֶּה אוֹתָם בִּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם):

וְזֶה בְּחִינַת נוֹתֵן טַעַם לַפְּגָם שֶׁהִתִּירָה הַתּוֹרָה, כִּי אֲפִלּוּ אִסּוּר גָּמוּר כְּשֶׁנִּתְקַלְקֵל עַד שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם וְהוּא פְּגוּם לְגַמְרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱסֹר, כִּי נֶחְשָׁב כְּעַפְרָא בְּעָלְמָא, כִּי בֶּאֱמֶת בְּהָאִסּוּר, שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה, אֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם כְּלָל בִּבְחִינַת אִם יֵשׁ טַעַם בְּרִיר חֲלָמוּת, כִּי עִקַּר הַטַּעַם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַטּוֹב בִּבְחִינַת טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה', וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁהַדָּבָר קָרוֹב יוֹתֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה יֵשׁ בּוֹ טַעַם טוֹב בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הָיָה הַמָּן מִשְׁתַּנֶּה לְכַמָּה טְעָמִים, כִּי הַמָּן הָיָה בְּחִינַת קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד, כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן בְּחִינַת מֹשֶׁה, כַּמּוּבָא. וּמֵחֲמַת עֹצֶם קְדֻשָּׁתוֹ, עַל-כֵּן הָיָה טַעֲמוֹ טוֹב בְּיוֹתֵר וְהָיָה כָּלוּל מִכָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּבְשִׁיל שֶׁל שַׁבָּת רֵיחוֹ נוֹדֵף, וְטַעַם הַמַּאֲכָלִים שֶׁל שַׁבָּת הוּא טוֹב הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהַמַּאֲכָלִים שֶׁל חֹל, מֵחֲמַת גֹּדֶל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי אָז הַמַּאֲכָלִים נִמְשָׁכִין מִקְּדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד, כִּי מַאֲכָל שֶׁל שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת מָן כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן תַּבְשִׁיל שֶׁל שַׁבָּת רֵיחוֹ נוֹדֵף וְטַעֲמוֹ טוֹב בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּבְלִין אֶחָד יֵשׁ לָנוּ וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וְכוּ', כִּי עִקַּר טַעַם הַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל שֶׁל שַׁבָּת הוּא מִקְּדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל:

אֲבָל בְּמַאֲכָלֵי אִסּוּר אֵין בָּהֶם מִצַּד עַצְמָם שׁוּם טַעַם כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁאֵין בָּהֶם טוֹב כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ הַטַּעַם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הוּא רַק מִבְּחִינַת מְעַט הַטּוֹב שֶׁנִּפַּל לְשָׁם, כִּי אֲפִלּוּ בְּמַאֲכָלֵי אִסּוּר יֵשׁ בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, רַק שֶׁהֵם שָׁם בְּגָלוּת גָּדוֹל וּמַר מְאֹד כַּצַּפָּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח, כִּי הֵם אֲסוּרִים שָׁם בְּגָלוּת גָּדוֹל וְאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לָצֵאת מִשָּׁם עַד לֶעָתִיד שֶׁיִּקָּיֵם,

"בַּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְכוּ' וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ", אֲבָל עַכְשָׁיו הֵם אֲסוּרִים שָׁם בְּגָלוּת גָּדוֹל וְאֵין לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם עַכְשָׁיו, וְעַל-כֵּן הֵם אֲסוּרִים לָנוּ. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא אִסּוּר, מֻחְמָת שֶׁהַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הֵם אֲסוּרִים שָׁם בַּמַּאֲסָר גָּדוֹל בַּאֲסִירֵי עֲנִי וּבַרְזֶל. וְעִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת בַּדְּבָרִים הָאֲסוּרִים הוּא רַק מֻחְמַת זֶה שֶׁיֵּשׁ שָׁם נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, כִּי הֵם נֶאֱחָזִין תָּמִיד בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֵיזֶה קְדֻשָּׁה (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּכְּתָבִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאִסּוּר נִפְגָּם וְהַטַּעַם יוֹצֵא מִמֶּנּוּ וְנַעֲשָׂה עַפְרָא בְּעָלְמָא, אֲזַי חוֹזֵר לְהֶתֵּר, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם וְהַטּוֹב שֶׁהָיָה בּוֹ בַּגָּלוּת, שֶׁהָיָה הֶרַע נֶאֱחַז בּוֹ, נִסְתַּלֵּק בּוֹ וְנַעֲשָׂה עַפְרָא בְּעָלְמָא, עַל-כֵּן חוֹזֵר לְהֶתֵּר, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה, רַק כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שָׁם אֵיזֶה מְעַט טוֹב, דְּהַיְנוּ אֵיזֶה נִיצוֹץ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַטַּעַם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתָם, כַּיָּדוּעַ, דְּהַיְנוּ שֶׁנֶּחֱלָף טוֹב בְּרַע, דְּהַיְנוּ שֶׁהֶרַע הַגָּמוּר שֶׁהוּא פְּסֹלֶת וְטִנֹּפֶת גָּמוּר, שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם כְּלָל, כִּי הוּא רַע וָמַר לְנַמְרֵי, יִמָּשֵׁךְ לְעַצְמוֹ טַעַם טוֹב מִבְּחִינַת נִיצוֹצוֹת פְּגוּמִים שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם בַּגָּלוּת, עַד שֶׁנֶּחֱלָף וְנִדְמֶה כְּאִלּוּ יֵשׁ אֵיזֶה טַעַם, חַס וְשָׁלוֹם, בַּדָּבָר הָאָסוּר שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אֵין לָהּ בְּעַצְמָהּ שׁוּם טַעַם כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַטַּעַם הַטּוֹב מִן הָאִסּוּר וְנַעֲשָׂה עַפְרָא בְּעָלְמָא, חוֹזֵר לְהֶתֵּר, כִּי זֶה הוּא עִקַּר הַכְנָעַת הַקְּלִפָּה שֶׁהוּא הָאִסּוּר כְּשֶׁהַטּוֹב נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ. וְאָז אֵין לוֹ מְמַה לִּנֹק, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה יְנִיקָה מִן הַקְּדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ, אֲבָל כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק הַקְּדֻשָּׁה מִמֶּנּוּ אֲזַי נִכְנָע הַקְּלִפָּה, שֶׁהוּא הָאִסּוּר, וְנִתְבַּטֵּל, כִּי זֶה הוּא מַפָּלְתּוֹ וְהַכְנָעָתוֹ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן שׁוּב אֵין לוֹ כֹּחַ לְהַזִּיק לָנוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁנֹּאכַל אוֹתוֹ הָאִסּוּר הַפָּגוּם, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם כֹּחַ עוֹד, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִסְתַּלֵּק וְנִטַּל מִמֶּנּוּ יְנִיקָתוֹ וְחַיּוּתוֹ כַּנַּ"ל, כִּי נַעֲשָׂה עַפְרָא בְּעָלְמָא וְחָזַר לִבְחִינָתוֹ הָאֲמִתִּית, כִּי בְּחִינַת אִסּוּר בְּעֶצֶם, אֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם, רַק הוּא עַפְרָא בְּעָלְמָא, וּמֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה עָפָר וְנִתְגַּלָּה הִתְרַחֲקוּתוֹ מִן הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל הָאִסּוּר לַחֲזֹר לְהֶתֵּר, כִּי מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת יְכוֹלִין לַחֲזֹר לַה' יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹדְעִין הָאֱמֶת לֵאָמְתּוֹ וְכָל אֶחָד מַכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ, כִּי עִקַּר הַפְּגָם הוּא עַל-יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תַּחַת שֶׁלֹּשׁ רָגְזָה הָאָרֶץ תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, וְזֶה בְּחִינַת עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה זִמְרִי וּמְבַקֵּשׁ שָׂכָר כְּפִינְחָס, אֲבָל כְּשֶׁמַּכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וְיוֹדֵעַ גֹּדֶל רְחוּקוֹ מֵה' יִתְבָּרֵךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא כָּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לַחֲזֹר לַה' יִתְבָּרֵךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ הָאִסּוּר כְּשֶׁחוֹזֵר לֶעָפָר, דְּהַיְנוּ נוֹתֵן טַעַם לַפְּגָם, שֶׁהוּא כְּעַפְרָא בְּעָלְמָא, אֲזַי יָכוֹל לַחֲזֹר לְהֶתֵּר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְקַלֵּל הַנָּחָשׁ, "וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ", כִּי הַכְנָעַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁלֹּא תּוּכַל לְהִתְאַחֵד יוֹתֵר בָּעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַנָּחָשׁ רָצָה שֶׁיֹּאכַל הָאָדָם

מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם, מִן הַטּוֹב שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת, כִּי זֶה עִקַּר תַּאֲוַת וּתְשׁוּקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְאַחֵז בְּהַטּוֹב, חַס וְשָׁלוֹם, וְהָיָה נַעֲשֶׂה מֵהֶפֵךְ אֶל הֶפֵךְ, כִּי זֶה לֹא נִתַּן לָהּ וְשֶׁלָּהּ נִטַּל מִמֶּנָּה, כִּי נִתְקַלְקְלָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהּ יְנִיקָה מִשּׁוּם טוֹב רַק 'עָפָר תֹּאכַל' וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁכָּל הַמִּינִין נִטְעָמִין לָהּ טַעַם עָפָר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָהּ לִנֹּק מִשּׁוּם טַעַם טוֹב שֶׁבָּעוֹלָם, רַק כָּל הַמִּינִין נִטְעָמִין לָהּ טַעַם עָפָר, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵינָהּ יְכוֹלָה לִנֹּק וּלְהִתְאַחֵז בְּשׁוּם טוֹב כְּלָל. וְזֶה הוּא עִקַּר הַכְנָעָתָהּ וּמַפָּלָתָהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאִסּוּר נִתְקַלְקֵל וְנִתְהַפֵּךְ כְּעִפְרָא בְּעַלְמָא שׁוּב אֵין לָהֶם אֲחִיזָה בּוֹ, כִּי הֵם מִשְׁתּוֹקְקִים רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֵיזֶה טוֹב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה, הָאִסּוּר חוֹזֵר לְהֶתֵּר. וְזֶה בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרָנְנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, 'שֹׁכְנֵי עָפָר' דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁכֵן לֶעָפָר, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאֶה שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת וּמֵשִׂים עַצְמוֹ כְּעָפָר בְּחִינַת וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה, עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

ג נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת הֶכְשֵׁר כֵּלִים הֲלָכָה ד:

הלכות יין נסך

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תִּפְלָה לַחֲבַקּוּק' בְּסִימָן יט הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה, הֲלָכָה ב:

הַיַּיִן צָרִיךְ לְשָׁמְרוֹ בְּיוֹתֵר מְאֹד, אֲפִלּוּ מִנְּגִיעַת שִׁבְעִים עַמָּמִין. וְתֵכֶף כְּשֶׁנּוֹגְעִין בּוֹ אֶחָד מִשִּׁבְעִים עַמָּמִין, נֶאֱסָר לְגַמְרֵי, כִּי הַיַּיִן הוּא בְּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן הֲלָכָה א. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סָחֲטָה עֲנָבִים וְנָתְנָה לוֹ. וְהוּא מְמֻצָּע בֵּין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וּבֵין לְשׁוֹנוֹת שִׁבְעִים עַמָּמִין, כִּי הַיַּיִן יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת טוֹב וָרָע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא עו), זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, שֶׁלִּפְעָמִים נִכְלָל בַּטּוֹב וְלִפְעָמִים לְהֶפֵךְ כִּפְי קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁמְּקַדְּשִׁין עַצְמָן וְנִשְׁמָרִין מֵרַע שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת וּמַכְנִיעִין אוֹתוֹ, אֲזַי בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת נִכְלָל בְּטוֹב וְכֵן לְהֶפֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַיַּיִן מְאֹד אֲפִלּוּ מִנְּגִיעָתָן, כִּי שָׁם הֵם כְּרוּכִים יוֹתֵר וְתֵכֶף כְּשֶׁנּוֹגְעִין בּוֹ נִתְהַפֵּךְ אֲלֵיהֶם וְנִכְלָל בָּהֶם וְנַעֲשֶׂה יֵין נֶסֶךְ, כִּי עִקַּר הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת יַיִן אָדֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל דְּמַאֲדִים טְפֵי מֵעֲלֵי, שֶׁנֶּאֱמַר, "אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם". וְעַל-כֵּן הוּא מְמֻצָּע בֵּין מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, כִּי מַלְכוּת פֶּה, וּבֵין מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם לְשׁוֹנוֹת שֶׁל שִׁבְעִים עַמָּמִין, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי, הֶפֵךְ פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא פְּגַם הָעֵינַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת

רַע עַיִן, בְּחִינַת בִּלְעָם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. (בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מִן הָעַיִן). הֵפֶךְ טוֹב רֹאִי שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה. וְזֶה לְאֻמַּת זֶה, שֶׁכְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, יֵשׁ מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהִיא מַלְכוּת עֲמָלֵק שֶׁיָּצָא מֵעֵשָׂו שֶׁנִּקְרָא "אַדְמוֹנִי", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי", שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּמִים הַטְּמֵאִים, בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, וְעַל-כֵּן הַיַּיִן שֶׁהוּא אָדֹם כַּנַּ"ל, הוּא מְמֻצָּע בֵּין שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַדְמוֹנִי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְשָׁמְרוֹ מְאֹד מִנְּגִיעָתָן, כִּי הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, שֶׁהוּא בֵּין שְׁתֵּי הַמַּלְכֻיּוֹת שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַמַּתְקְלָא, כִּי הַמַּלְכוּת הוּא מַדְרֵגָה אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וּמִשָּׁם וּלְמַטָּה מַתְחִיל הַפֶּרוּד, שֶׁהֵם הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שָׁם, שֶׁבְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּחִינַת מַתְקְלָא בִּבְחִינַת לַעֲשׂוֹת לְרוּחַ מִשְׁקָל, כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל שָׁם הַמַּתְקְלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה. וְעִקַּר הַמַּתְקְלָא הוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת, כַּמְבֹאָר שָׁם, שֶׁהוּא נוֹטֶה לְכָאן וּלְכָאן. וְעַל-כֵּן הַיַּיִן, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת, צָרִיךְ לְשָׁמְרוֹ מְאֹד אֲפִלּוּ מִנְּגִיעָתָן, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹגְעִין בּוֹ נִכְרָע אֲלֵיהֶם וְאָזֵי נִפְסָל, כִּי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּלְאֹם מִלְאֹם יֵאָמֵץ". וְאָזֵי הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, כְּשֶׁנּוֹגְעִין בּוֹ הֵם. הוּא בִּבְחִינַת סֵכֶת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת (עָמוֹס ט, יא), בְּחִינַת חֹלִי נוֹפֵל, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּזוּת דְּמִים כְּשֶׁמַּתִּיזִין וְנוֹגְעִים בְּהַמֹּחַ, שֶׁאָזֵי הוּא בְּחִינַת סֵכֶת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמַר הַאי מָאן כַּנַּ"ל. וְזֶה הוּא בְּחִינַת נְגִיעַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵן בְּחִינַת הַדָּמִים רְעִים, בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית. וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְנוֹגְעִין בְּהַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחַ וְהַדַּעַת אָזֵי נִפְגָּם וְנוֹפֵל בִּבְחִינַת סֵכֶת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. וְכֵן מַשְׁמָע מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ שָׁם, שֶׁפְּגַם הַיַּיִן הוּא בִּבְחִינַת סֵכֶת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַדְמוֹנִי, בְּחִינַת יַיִן אָדֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם ה' אֶקְרָא". וְעַל-כֵּן אָמַר, "כְּפֶשַׁע בֵּיני וּבֵינוֹ". וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי", כִּי שָׁם הוּא הַמַּתְקְלָא, שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ בִּכְחוּט הַשַּׂעֲרָה מִמַּגַּע הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵן הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כְּדֵי לְהַכְרִיעַ הַמִּשְׁקָל אֶל הַקְּדֻשָּׁה:

וְעַל-כֵּן נִקְרָא יַיִן נֶסֶךְ בִּבְחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי", וּכְשֶׁהוּא נִפְגָּם עַל-יְדֵי נְגִיעָתָן, אָזֵי הוּא יַיִן נֶסֶךְ בִּבְחִינַת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכֵן לְהֵפֶךְ בַּקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת הַסֶּפֶךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַה':

פרק ב

חלק א

כִּי אִיתָא בַּמַּאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן (סִימָן ס), שֶׁעַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְעוֹרְרִין מֹהַשֵּׁנָה, כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיְּשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם וְיֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ לִבְחִינַת שֵׁנָה עַל-יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה וְכוּ', כִּי כְּמוֹ שֶׁבַּגַּשְׁמִיּוּת יֵשׁ מַאֲכָלִים שֶׁמַּרְבִּין שֵׁנָה וְיֵשׁ לְהֵפֶךְ, כְּמוֹ כֵן בָּרוּחָנִיּוּת יֵשׁ מַאֲכָלִים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן שֶׁהֵם מְבִיאִים שֵׁנָה עַל הָאָדָם, דְּהַיְנוּ הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת וְהַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת פָּנִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת שֵׁנָה, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹבֵד אֶת פָּנָיו שֶׁהוּא הַדַּעַת וְהַמֹּחִין שֶׁהֵם עִקַּר הַחַיּוּת בְּחִינַת הַחָכְמָה תִּחַיֶּה וְכוּ'. וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁאוֹבֵד אֶת כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁנּוֹפֵל לְשֵׁנָה שִׁבְעִים שָׁנָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְעוֹרְרִין מִן הַשֵּׁנָה, וְיֵשׁ סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקֶרֶב שָׁנִים, וְיֵשׁ סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם גְּבוֹהִין לְמַעְלָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים מְקַבְּלִין מִשָּׁם, כִּי צְרִיכִין לְהַלְבִּישׁ הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְעָמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר יֵין נָסֶךְ, שֶׁהַיַּיִן שֶׁנִּגַּע בּוֹ עַכּוּ"ם נֶאֱסָר מִיָּד, כִּי הַיַּיִן מֵבִיא שֵׁנָה כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַיַּיִן בְּיוֹתֵר מִמַּגַּע עַכּוּ"ם, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹגֵעַ בּוֹ הָעַכּוּ"ם נִמְשָׁךְ הַיַּיִן לִבְחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי הָעַכּוּ"ם הֵם בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין הֵפֶךְ אַנְפִּין נְהִירִין, שֶׁהֵם הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁהֵם אַנְפִּין נְהִירִין. וְהָעַכּוּ"ם הֵם שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִין הֵפֶךְ הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כג). וּמֵחֲמַת שֶׁהַיַּיִן מֵבִיא שֵׁנָה וְיֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים, עַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹגְעִין בּוֹ הָעַכּוּ"ם, שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת הַשֵּׁנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כִּי הָעַכּוּ"ם הֵם שִׁבְעִים אֻמִּין הֵפֶךְ הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹגֵעַ הָעַכּוּ"ם בְּהַיַּיִן, אָזַי נִמְשָׁךְ הַיַּיִן לִבְחִינַת שֵׁנָה, בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן הוּא אָסוּר לָנוּ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא יַיִן נָסֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, בְּחִינַת כִּי נָסַךְ ה' עֲלֵיכֶם רוּחַ תַּרְדֵּמָה וַיְעַצֵּם אֶת עֵינֵיכֶם וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי מַגַּע הָעַכּוּ"ם בַּיַּיִן נַעֲשֶׂה הַיַּיִן בְּחִינַת נָסֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי יַיִן בְּגִימַטְרִיָּא שִׁבְעִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין מח), יַיִן נִתַּן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת, וְסוֹד נִתַּן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. נִכְנַס יַיִן, יָצָא סוֹד. וְעַל-כֵּן בַּקְּדֻשָּׁה הַיַּיִן כָּלוּל מִכָּל

הַשִּׁבְעִים פָּנִים. וְעַל-כֵּן לְהֵפֶךְ תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹגֵעַ בּוֹ הָעַכּוּ"ם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, נִסְתַּלְּקִין הַשִּׁבְעִים פָּנִים וְנִמְשָׁךְ לִבְחִינַת שֵׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן נֶאֱסָר הַיַּיִן בְּמַגָּע דַּיְקָא, כִּי סְתָם נְגִיעָה בַּיְּדַיִם שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבְּרֶת, חַס וְשָׁלוֹם, הַשֵּׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, כִּי הַשֵּׁנָה הִיא בְּחִינַת הַסְּתַלְּקוּת הַמֹּחִין וְנִשְׁאָר הַגּוּף לְבַד שֶׁהוּא הַחֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין מט), עֲשָׂרָה קַבִּין שֵׁנָה יָרְדוּ לָעוֹלָם, תִּשְׁעָה נָטְלוּ עֲבָדִים וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשֵּׁנָה הוּא בְּבְחִינַת עֲשִׂיָּה וְעַבְדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אָמַר אָז בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת אַחַר שֶׁגִּלָּה הַמַּאֲמָר הַנּוֹרָא הַנַּ"ל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אֲנִי אָמַרְתִּי עַכְשָׁיו שִׁלְשָׁה דְּבָרִים הֵפֶךְ הָעוֹלָם, כִּי הָעוֹלָם אוֹמְרִים שֶׁעַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת נִמְשָׁךְ שֵׁנָה, וַאֲנִי אָמַרְתִּי לְהֵפֶךְ, שֶׁעַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה וְכוּ'. וְעוֹד חָשַׁב שְׁתֵּי דְּבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר הֵפֶךְ דִּבְרֵי הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ מֵעִנְיַן פְּקִידוֹת עֲקָרוֹת וְכוּ'. וּבֶאֱמֶת כָּל שִׂיחוֹתָיו עֲמֻקִּים מְאֹד מְאֹד וְהֵם כֻּלָּם תּוֹרָה וְיֵשׁ בָּהֶם רָזִין וְעַמְקוּת גָּדוֹל, אֲפִלּוּ עַל-פִּי פְּשׁוּט. וְכָל אָדָם לְפִי עֶרְכּוֹ יָכוֹל לִמְצֹא בָּהֶם עֲמֻקוּת גָּדוֹל וְהִתְבּוֹנְנוּת רָחָב בְּלִי שִׁעוּר, כִּי בֶּאֱמֶת דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה, שֶׁעַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם נִמְשָׁךְ שֵׁנָה, מֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא מְעוֹרְרִין הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מֵהַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי מִי שֶׁהוּא כָּרוּךְ אַחַר הַחֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, אֲזַי מֵבִיא שֵׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי מֵחֲמַת שֶׁמְּסַפֵּר מַעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הָאָדָם לִבְחִינַת עֲשִׂיָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל עָלָיו שֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָעֲשִׂיָּה וְהַחֹמֶר כַּנַּ"ל, אֲבָל הַצַּדִּיק הוּא לְהֵפֶךְ, כִּי מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי עַל-יְדֵי סִפּוּרוֹ הוּא מַעֲלֶה וּמְקַשֵּׁר וּמְעוֹרֵר אֶת בְּחִינַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה לִבְחִינַת הַסִּפּוּר, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלֶה בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה אֶל הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת וּמֹחִין, כִּי הַדִּבּוּר נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה". וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת זֶה הוּא מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הוּא מַעֲלֶה וּמַמְתִּיק בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה. וְזֶה בְּחִינַת יַיִן שֶׁהוּא כָּלוּל מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת, מִבְּחִינַת שֵׁנָה וּמִבְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי הַיַּיִן בְּטִבְעוֹ מֵבִיא שֵׁנָה בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים", שֶׁכָּל הַדְּרָכִים נַעֲשִׂין לְפָנָיו מִישׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׁכְרוּת, חַס וְשָׁלוֹם, נוֹפֵל

מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, עַד שֶׁכָּל הַדְּרָכִים נַעֲשִׂין לְפָנָיו כְּמִישׁוֹר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת שֵׁנָה, וְזֶה בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂכֵּר, אֲבָל יֵשׁ בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קד), וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב שְׂמֵחַ יֵיטִיב פָּנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לְפָנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת וּמֹחִין עַל-יְדֵי הַיַּיִן שֶׁמַּקְדֶּשֶׁה, בִּבְחִינַת חַמְרָא וְרֵיחָנִי פַּקְחִין (סַנְהֶדְרִין ע). וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז), וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים, הַיְנוּ הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר, בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא עו), לָמָּה נִקְרָא הַיַּיִן תִּירוֹשׁ? זָכָה נַעֲשֶׂה לְרֹאשׁ, לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה רָשׁ. רֹאשׁ זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ וּמֹחִין כַּנַּ"ל. לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה רָשׁ זֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי הַיַּיִן, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת אַל תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן תִּוָּרֵשׁ, וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי הַשִּׁיר הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת עוּרִי עוּרִי שִׁיר דַּבֵּרִי וְכוּ', כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַיַּיִן שֶׁכָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת, מִשֵּׁנָה וּמֵהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל יָדוֹ דַּיְקָא מְעוֹרְרִין מַהַשֵּׁנָה, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַיַּיִן לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, אָזַי נִמְתָּק הַשֵּׁנָה וְזוֹכִין עַל-יְדֵי הַיַּיִן לִבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ שֶׁאוֹמְרִין עַל הַיַּיִן דַּיְקָא, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בִּבְחִינַת שֵׁנָה, כִּי הֵם שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וַעֲבֹדוּת, בְּחִינַת חֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל, כִּי תִּשְׁעָה חֶלְקֵי שֵׁנָה נִטְלוּ עֲבָדִים כַּנַּ"ל, וְשַׁבַּת קֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת דַּעַת וּמֹחִין כַּיָּדוּעַ. כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּהֶם עוֹשִׂין וְעוֹבְדִין כָּל הַמְּלָאכוֹת, זֶה בְּחִינַת כְּסִילוּת, בְּחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין, בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ (בְּמִדְבַּר יא, ח) בִּשְׁטוּתָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְשַׁבָּת הִיא שְׁבִיתָה וְנִיחָא הֵפֶךְ בְּחִינַת עֲבֹדוּת, בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם":

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בִּכְנִיסַת שַׁבָּת, "הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי וְכוּ' עוּרִי עוּרִי שִׁיר דַּבֵּרִי וְכוּ'", כִּי אָז הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי בְּשַׁבָּת מְאִירִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כִּי בְּשַׁבָּת נִתְּנָה תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן זוֹכִין בְּשַׁבָּת לְהֶאָרַת פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ, "וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי" (בְּרֵאשִׁית ב, ג) בֵּרְכוֹ בְּקִלְסְתֵּר פָּנִים, אֵין פָּנָיו שֶׁל אָדָם בְּחֹל דּוֹמֶה לְשֶׁל שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת פָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְאַנְפַּהָא נְהִירִין בְּנָהִירוּ עִלָּאָה, הַיְנוּ בְּחִינַת הֶאָרַת פָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן דַּיְקָא וְאוֹמְרִים עָלָיו, וַיְכֻלּוּ וְכוּ' זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי

סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי בְּשַׁבָּת צְרִיכִין לְסַדֵּר עַל הַכּוֹס סִפּוּר מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַבְּרִיאָה בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְשָׁבַת בְּשַׁבָּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁל כָּל שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לִבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא הַמּוֹחַ וְהַחַיּוּת שֶׁל כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה שֶׁבְּכָל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית זֶה בְּחִינַת שֵׁנָה. וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹכוֹ דַּעַת וְחַיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא הַשְׁבִּיתָה מִן הָעֲשִׂיָּה, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרְרִין כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְעוֹלִין לְמַעְלָה, כִּי הַחֹמֶר וְהָעֲשִׂיָּה נִתְהַפֵּךְ וְנִתְבַּטֵּל לִבְחִינַת הָרוּחָנִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחַיּוּת וְהַמּוֹחִין שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו. וְזֶה בְּחִינַת עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת בְּשַׁבָּת, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּן נִתְעוֹרְרִין וְעוֹלִין לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת וּמוֹחִין, שֶׁהוּא הַחַיּוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הָעֲלִיָּה שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בִּכְנִיסַת שַׁבָּת צְרִיכִין לְסַפֵּר זֹאת בַּפֶּה דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקִּדּוּשׁ עַל הַכּוֹס, כִּי עַל-יְדֵי סִפּוּר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּשַׁבָּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹמְרִים וַיְכֻלּוּ עַל הַכּוֹס, וּמְסַפְּרִין שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ מְלַאכְתּוֹ בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְשָׁבַת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין וּמְעוֹרְרִין כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית מִבְּחִינַת שֵׁנָה וַעֲשִׂיָּה, וּמַעֲלִין אוֹתָן וּמְקַשְּׁרִין אוֹתָן לִבְחִינַת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחַיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסִּפּוּר, כִּי הַדִּבּוּר הַנִּמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת הוּא שֹׁרֶשׁ הַחַיּוּת שֶׁל כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים לג), "בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְכוּ'". וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קִדּוּשׁ בְּשַׁבָּת, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין הַמַּעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וּמְקַשְּׁרִין אוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא הַדִּבּוּר וְהַדַּעַת, שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַקִּדּוּשׁ הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַיַּיִן מַעֲלִין שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּמְעוֹרְרִין אוֹתָן מִבְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְשֵׁנָה לִבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי הַיַּיִן כֹּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, וְאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַיַּיִן מַמְתִּיקִין בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה וְהַשֵּׁנָה וּמַעֲלִין וּמְעוֹרְרִין כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית מִבְּחִינַת שֵׁנָה לִבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שֵׁנָה בְּשַׁבָּת תַּעֲנוּג, כִּי הַשֵּׁנָה שֶׁל שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי הַמַּאֲכָל מֵבִיא לִשֵּׁנָה לִפְעָמִים כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְכִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ הַדִּבּוּר וּמְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל, עַל-יְדֵי-זֶה

נִתְעוֹרֵר הַחַיּוּת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּבָר מַאֲכָל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי עִקַּר הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּת הַחַיּוּת, אֲבָל כְּשֶׁמְּבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָאוֹ, מְעוֹרְרִין הַחַיּוּת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּבָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל כּוֹס יַיִן דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַשֵּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי בְּרָכָה, עַל-יְדֵי הַיַּיִן, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׂרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה לְטוֹבָה מִצְטָרֵף, לְרָעָה אֵינוֹ מִצְטָרֵף, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַיַּיִן כָּלוּל מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל וְיכוֹלָה הַשֵּׁנָה לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַיַּיִן, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. אֲבָל כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אֵינוֹ מִצְטָרֵף, רַק לְטוֹבָה, דְּהַיְנוּ לִבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל לֹא לְרָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּסַדְּרִין בְּרָכוֹת עַל הַכּוֹס עַל-יְדֵי-זֶה הַיַּיִן נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה וַאֲזַי עַל יְדוֹ דַּיְקָא נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַיַּיִן מִמַּגַּע עַכּוּ"ם, 'מִמַּגָּע' דַּיְקָא, כִּי הַנְּגִיעָה הוּא בְּחִינַת עֶשְׂיָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מַגַּע עַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִין כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי נְגִיעָתָם בְּהַיַּיִן נִמְשָׁךְ הַיַּיִן לִבְחִינַת עֶשְׂיָה, בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהִיא הִסְתַּלְקוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן עֵינָיו בּוֹ. (בְּרָכוֹת נא. שֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן קפג סָעִיף ד) 'עֵינָיו' דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִין בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, פְּסִיעָה גַּסָּה נוֹטֶלֶת מֵאוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם וּמְהַדֵּר לֵיהּ בְּקִדּוּשָׁא דְּבֵי שַׁמַּאי, כִּי עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן אוֹר הָעֵינַיִם. וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים תֵּבִין שֶׁיֵּשׁ בַּקִּדּוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ח

עַיֵּן בְּהַמַּעֲשֶׂה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל סֵפֶר הַמַּעֲשִׂיּוֹת, דְּהַיְנוּ הַמַּעֲשֶׂה מֵהַבַּת מֶלֶךְ שֶׁנֶּאֱבְדָה, שָׁם מְבֹאָר; שֶׁעַל-יְדֵי הַיַּיִן נוֹפְלִין לְשֵׁנָה, כִּי הַשֵּׁנִי לַמֶּלֶךְ עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא נִזְהַר מִשְּׁתִיַּת יַיִן כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָה אוֹתוֹ הַבַּת מֶלֶךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נָפַל לִשֵּׁנָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיָּשַׁן שִׁבְעִים שָׁנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי יֵשׁ שֶׁנּוֹפְלִים, חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת שֵׁנָה שִׁבְעִים שָׁנָה, בִּבְחִינַת הַמַּאֲמָר מֵחוֹנִי הַמְעַגֵּל הַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן הַנַּ"ל, שֶׁאָמַר וַדַּאי נִימֵי שַׁבְעִין שְׁנִין וְכוּ',

דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹפְלִים, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים (לַתּוֹרָה) שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנָה, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב. כִּי הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל הוּא שַׁיָּכָה לַמַּאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן הַנַּ"ל, כִּי שְׁנֵיהֶם נֶאֶמְרוּ בִּזְמַנִּים סְמוּכִים זֶה לָזֶה. וְכֵן הֵבִינוּ אָז שֶׁהַמַּאֲמָר הַנַּ"ל שַׁיָּךְ לַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל. וְאִם עֵינֵי שֹׂכֶל לְךָ, פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה וְשִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב לְדִבְרֵי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּלְהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל וְתִרְאֶה פְּלָאוֹת אֵיךְ הֵם קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה. וְיֵשׁ רְמָזִים וְהִתְנוֹצְצוּת בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל מֵהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, "אֶפֶס קָצֵהוּ תִרְאֶה" אִם תִּזְכֶּה וְתִתֵּן לִבְּךָ הֵיטֵב עַל זֶה. "וְכֻלּוֹ לֹא תִרְאֶה" עַד לָעֲתִיד, אִם תִּזְכֶּה:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן יַיִן שֶׁנֶּאֱסַר בְּמַגַּע עַכּוּ"ם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיִּהְיֶה נֶאֱסָר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָאָה עַל-יְדֵי מַגַּע עַכּוּ"ם לְבַד:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה שֶׁבְּסִימָן כו בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, עַיֵּן שָׁם. מְבֹאָר שָׁם; שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְחִיק מִשְׁכְּרוּת וְכוּ', כִּי מֵעַט הַשְׁתִּיָּה טוֹבָה לְהַרְחִיב דַּעְתּוֹ, כִּי הַדַּעַת מְלֻבָּשׁ בַּחֲסָדִים. וּכְשֶׁשּׁוֹתֶה בְּמִדָּה כָּרָאוּי וְכוּ', אָז נִתְרַחֵב וְנִתְרוֹמֵם דַּעְתּוֹ וַאֲזַי נִגְדָּלִין הַחֲסָדִים בְּיוֹתֵר וְכוּ', אֲבָל הַשּׁוֹתֶה יוֹתֵר מִדַּאי וּמִשְׁתַּכֵּר, אָזַי, אַדְרַבָּא, מִתְגַּבְּרִין הַגְּבוּרוֹת וְנַעֲשֶׂה כַּעַס וְרֹגֶז, וְלִפְעָמִים מִתְגַּבְּרִין גְּבוּרוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, וְיוּכַל לָבוֹא לִידֵי רָעוֹת וְכוּ', חַס וְשָׁלוֹם, וְדַע, שֶׁעַל-יְדֵי שִׁכְרוּת שׁוֹכְחִין כָּל הַמִּצְווֹת וְהָאַזְהָרוֹת שֶׁצִּוָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כִּי מֹשֶׁה הוּא מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וּמַזְכִּיר כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמִּצְוָה הַשַּׁיָּכָה לְאוֹתוֹ אֵיבָר, כִּי רְמַ"ח מִצְווֹת, כְּנֶגֶד רְמַ"ח אֵיבָרִים. וְעַל-כֵּן נִקְרָא מֹשֶׁה "מְחֹקֵק" (דְּבָרִים לג), שֶׁהִיא גִּמַטְרִיָּא רְמַ"ח, שֶׁמַּזְכִּיר רְמַ"ח מִצְווֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי הַשְׁכְּרוּת שׁוֹכֵחַ אוֹתָן, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי לא) פֶּן יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח מְחֻקָּק וְכוּ'. וְהִתְלַבְּשׁוּת מֹשֶׁה בְּאֵיבָרִים זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַדַּעַת בַּחֲסָדִים הַנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת, וְהָאֵיבָרִים הֵם רְמַ"ח בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד, שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּא רְמַ"ח אֵיבָרִים, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר סְתָם יֵינָם, שֶׁהוּא יַיִן שֶׁנָּגַע בּוֹ עַכּוּ"ם, כִּי יַיִן דִּקְדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ מְאֹד, כִּי הוּא מְשַׂמֵּחַ אֱלֹקִים וַאֲנָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם אֲנָשִׁים מְשַׂמֵּחַ, אֱלֹקִים בַּמֶּה מְשַׂמֵּחַ?! מִכָּאן שֶׁאֵין אוֹמְרִים שִׁירָה אֶלָּא עַל-יְדֵי הַיַּיִן. אַךְ הַיַּיִן צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מִפְּגָם אֲחִיזַת הָעַכּוּ"ם, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֲחִידָן בִּימִינָא וְעַכּוּ"ם בִּשְׂמָאלָא, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת יָמִין, בִּבְחִינַת חֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד, בְּחִינַת רְמַ"ח מִצְווֹת עֲשֵׂה, אֲבָל מֵעֲבֵרוֹת הַבָּאִין מֵהַדְּמִים הָרָעִים הַנֶּאֱחָזִין בְּשֵׁשׁ"ה (שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחֲמִשָּׁה) גִּידִין, רְחוֹקִים יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר

(בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז), שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשָׁן רְחוֹקִים מֵעֲבֵרוֹת לְגַמְרֵי, אֲבָל הָעַכּוּ"ם אֶחִיזָתָן בִּשְׂמֹאל, הַיְנוּ בְּהָרַע הַנֶּאֱחָז בִּשְׂמֹאל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְּׂמֹאל שֶׁבַּלֵּב, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּהַדָּמִים שֶׁבִּשְׂס"ה גִּידִין, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹבְרִין עַל הַשַּׂס"ה לֹא תַּעֲשֶׂה, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעַכּוּ"ם, כִּי הֵם מִסְטְרָא דְּעֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, שֶׁהוּא אַדְמוֹנִי, עַל שֵׁם תֹּקֶף הַדָּמִים הָרָעִים שֶׁל הַשַּׂס"ה גִּידִין, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתוֹ וּמִשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הָעַכּוּ"ם הַכְּלוּלִים בּוֹ. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעָוֹן כַּנַּ"ל, אַךְ כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, נִמְשָׁךְ רַק מֵאֲחִיזַת הָעַכּוּ"ם בִּבְחִינַת יַיְתְעָרְבוּ בַּגּוֹיִים וַיִּלְמְדוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם, כִּי יִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים בִּימִין בִּבְחִינַת רַמַ"ח מִצְווֹת עֲשֵׂה שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִין, כִּי מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הַדַּעַת, מְלֻבָּשׁ אֶצְלָם בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר וּמַזְכִּיר כָּל אֵיבָר הַמִּצְוָה הַשַּׁיָּכָה אֵלָיו, וּמִשָּׁם עִקַּר חִיּוּת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת מֵהַדַּעַת בִּבְחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ'. וּמֵעֲבֵרוֹת הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, כִּי אֵין זֶה חֶלְקָם כְּלָל, וְהָיָה רָאוּי שֶׁיִּשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ מִצְווֹת תָּמִיד וְלֹא יַעֲשׂוּ עֲבֵרוֹת כְּלָל כַּנַּ"ל. אַךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁמֹּשֶׁה מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֵיבָר וּמַזְכִּיר וּמַזְהִיר אֶת כָּל אֵיבָר הַמִּצְוָה הַשַּׁיָּכָה אֵלָיו, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי עֲדַיִן צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר כֹּחַ הַבְּחִירָה לָאָדָם, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם בְּחִירָה, הַיְנוּ כְּשֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה, אוֹ דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁמַּזְהִיר מֹשֶׁה בְּכָל עֵת, אֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, אֲזַי מִתְעוֹרְרִין הַמְּנִיעוֹת וְהַהִתְגָּרוּת הַנִּמְשָׁכִין מֵהָרַע שֶׁבַּדְּמִים שֶׁבִּשַּׂס"ה גִּידִין, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הָעַכּוּ"ם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּי אִם עַל-יְדֵי מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה. וּבְמַחֲשָׁבָה בְּוַדַּאי כָּל יִשְׂרָאֵל חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי מֹשֶׁה מְלֻבָּשׁ אֶצְלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁבָּאִים לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֲזַי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר דֶּרֶךְ הַדִּבּוּר עַד שֶׁיָּבוֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה, כִּי כָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין לַעֲבֹר בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה קֹדֶם שֶׁיּוֹצְאִין אֶל הַפֹּעַל, כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהַתּוֹרָה "וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם" בְּסִימָן סו, עַיֵּן שָׁם). וַאֲזַי כְּשֶׁבָּא הַדָּבָר לִבְחִינַת דִּבּוּר, וְעִקַּר הַדִּבּוּר נִמְשָׁךְ מִגְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בִּבְחִינַת וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ (תְּהִלִּים קמה, יא), בְּחִינַת חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי. עַל-כֵּן אָז מִתְעוֹרְרִין הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם הַנֶּאֱחָזִין בְּהָרַע שֶׁבְּהַדָּמִים שֶׁבִּשַּׂס"ה גִּידִין וְעוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ לְקַטְרֵג וְלִמְנֹעַ אוֹתוֹ מִלַּעֲשׂוֹת הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וְלֹא דַּי שֶׁהֵם רוֹצִים לְמָנְעוֹ מִכָּל הַמִּצְווֹת וּדְבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, אַף גַּם הֵם רוֹצִים לְהִתְגָּרוֹת בּוֹ לְהַחֲטִיאוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי תִּגְבֹּרֶת הַדָּמִים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרַע וְהַתַּאֲווֹת כַּיָּדוּעַ. וּמִשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁל כָּל אָדָם, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הָרַע הַזֶּה שֶׁל הַדָּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים עַכּוּ"ם. וְלֹא דַּי שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיעַ

וּלְבַטֵּל הָרַע הַזֶּה שֶׁבַּדְּמִים וְלַעֲשׂוֹת מִצְווֹת וּדְבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְמַלְּאוֹת תַּאֲוָתוֹ וְשֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אַף גַּם הוּא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַדָּמִים עַד שֶׁיַּהֲפֹךְ מֵהֶפְךָ אֶל הֵפֶךְ, דְּהַיְנוּ, שֶׁיַּהֲפֹךְ כָּל חֲמִימוּת וּרְתִיחַת הַדָּמִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמִּצְוָה וְהַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בַּחֲמִימוּת הַלֵּב וּבְהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה הַחֲמִימוּת וְהַהִתְלַהֲבוּת נִמְשָׁךְ מֵהַדָּמִים שֶׁבַּשֵּׁ"ס גִּידִין, שֶׁזָּכָה לְהַכְנִיעָם וּלְהָפְכָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה עִקַּר שִׂלְמוּת הַמִּצְוָה וְהָעֲבוֹדָה, כִּי מִי שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה בְּלִי שׂוּם חִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב אֵין זֶה שִׂלְמוּת הָעֲבוֹדָה, כִּי הוּא רַק כְּמוֹ מִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה, וְעִקַּר שִׂלְמוּת הָעֲבוֹדָה הוּא, שֶׁיִּתְגַּבֵּר וְיִשְׁתַּדֵּל שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּל הַמִּצְוֹת בַּחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בִּטּוּל הַמְּנִיעוֹת דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ כְּנֶגְדּוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַדָּמִים כַּנַּ"ל. וְהוּא הִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם עַד שֶׁהָפָכָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַד שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה וְהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל. וְזֶה בְּחִינַת וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ, בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע, כִּי עִקַּר שִׂלְמוּת הָעֲבוֹדָה שֶׁיַּהֲפֹךְ הַיֵּצֶר הָרָע, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת רְתִיחַת הַדָּמִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אֶל הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת וְאָהַבְתָּ אֵת ה' וְכוּ' בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ וְכוּ'. דִּכְשֶׁיַּהֲפֹךְ רְתִיחַת הַדָּמִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁיִּבְעַר הַלֵּב בְּשַׁלְהוּבִין דִּרְחִימוּתָא לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָז שִׂמְאל נְכָלִל בִּימִין, שֶׁהַגְּבוּרוֹת נִכְלָלִין בְּחֶסֶד בִּבְחִינַת אַהֲבָה, כִּי עִקַּר שִׂלְמוּת הָעֲבוֹדָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לֶאֱהֹב אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבָה וָחֶסֶד, בִּשְׁנֵי הַיְצָרִין בִּבְחִינַת וְאָהַבְתָּ וְכוּ' בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ, שֶׁאָז הָאַהֲבָה בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל בִּבְחִינַת שַׁלְהוּבִין דִּרְחִימוּתָא וְאָז שִׂמְאל נְכָלִל בִּימִין כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׂלְמוּת כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵי אֵשׁ וְכוּ', שֶׁתִּהְיֶה הָאַהֲבָה לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת רִשְׁפֵי אֵשׁ, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵרְתִיחַת הַדָּמִים שֶׁמְּהַפְּכִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁאוֹהֲבִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, גַּם עִם הַיֵּצֶר הָרָע כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ'" שֶׁעִקַּר שִׂלְמוּת הָאַהֲבָה עַל-יְדֵי הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא כְּשֶׁנִּתְהַפֵּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (בְּסִימָן מט); שֶׁהוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ לְאָדָם יֵצֶר הָרָע וְכוּ':

חלק ב

וּשְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדָוִד, הַיְנוּ מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת הָאַזְהָרָה וְהַזְכָּרָה שֶׁמַּזְהִיר אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא לַעֲשׂוֹת עַל-יְדֵי הָאַזְהָרָה הַזֹּאת שֶׁל מֹשֶׁה, אָז מִתְגַּבְּרִין כְּנֶגְדּוֹ הַמְּנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים הַבָּאִין מֵהַדָּמִים הָרָעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז צָרִיךְ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם וְלִלְחֹם עִמָּהֶם מִלְחֶמֶת ה'. לְנַצְּחָם וּלְשַׁבְּרָם וּלְהוֹצִיא הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְלַהֲפֹךְ הָרַע לְטוֹב, לַהֲפֹךְ חֲמִימוּת הַדָּמִים לְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. זֹאת

הַמִּלְחָמָה וְהַהִתְגַּבְּרוּת זֶה בְּחִינַת דָּוִד שֶׁהָיָה לוֹחֵם מִלְחֶמֶת ה' תָּמִיד וְהִכְנִיעַ הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם, וּבְעֵר הַדָּמִים הָרָעִים וְהָפַךְ חֲמִימוּת הַדָּמִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי דָּוִד נִקְרָא אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם, כִּי הוּא אַדְמוֹנִי בַּקְּדֻשָּׁה כְּנֶגֶד עֵשָׂו שֶׁהוּא אַדְמוֹנִי בַּקְּלִפָּה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים. כִּי כָּל עִנְיַן דָּוִד לְלָחֹם מִלְחֶמֶת ה', לְהָרֹג וּלְכַלּוֹת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם וְלַהֲפֹךְ הַדָּמִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה כְּדֵי לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּלֵב שָׁלֵם, כִּי דָּוִד בְּחִינַת לֵב, כַּיָּדוּעַ, כִּי דָּוִד בִּבְחִינַת דִּבּוּר, כִּי מִדָּתוֹ מַלְכוּת, בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה. וּמֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּיָּדוּעַ כַּנַּ"ל. שֶׁהֵם שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי הָאַזְהָרָה וְהַזְכָּרָה הַנַּ"ל זֶה תְּלוּי בְּמַחֲשָׁבָה בְּחִינַת דַּעַת שֶׁמַּזְכִּיר אֶת כָּל אָדָם בְּדַעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ הַמִּתְפַּשֵּׁט בְּכָל הָאֵיבָרִים שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמִּצְוֹות וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹצֶה לְהוֹצִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה צָרִיךְ שֶׁיַּעֲבֹר דֶּרֶךְ הַדִּבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִגְּבוּרוֹת מִבְּחִינַת דָּמִים וְשָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה. וְנִצְחוֹן מִלְחָמָה זֹאת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד מֹשֶׁה וְדָוִד, וּכְלוּלִים זֶה בָּזֶה, כִּי מֹשֶׁה כָּלוּל גַּם מִדָּוִד, וְדָוִד כָּלוּל גַּם מִמֹּשֶׁה, כִּי אֵין אֶחָד בְּלֹא חֲבֵרוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר שׁוּם מִצְוָה וְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ כַּנַּ"ל, רַק זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינָה וּמִדָּה מְיֻחֶדֶת בִּפְנֵי עַצְמָהּ כַּמּוּבָן כָּל זֶה בַּכְּתָבִים כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי מֹשֶׁה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהוּא רַק בִּבְחִינַת הַזְכָּרָה וְאַזְהָרָה הַנַּ"ל, כִּי בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אֵין מְבֹאָר שׁוּם דִּין שֶׁל מִצְוָה וְאֵין יוֹדְעִין מִמֶּנָּהּ אֵיךְ לַעֲשׂוֹת שׁוּם מִצְוָה, וְעַל-כֵּן הִיא רַק בִּבְחִינַת הַזְכָּרָה וְאַזְהָרָה, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּחִינַת מֹשֶׁה, מַזְכֶּרֶת וּמַזְהֶרֶת אֶת הָאָדָם לַעֲשׂוֹת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, כְּגוֹן שֶׁמַּזְכֶּרֶת לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין, אוֹ לִלְבֹּשׁ צִיצִית, אוֹ לַעֲשׂוֹת סֻכָּה וְכוּ', אֲבָל עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין מִמַּה לַעֲשׂוֹת הַתְּפִלִּין וְכוּ', עַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לָבוֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה, לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בְּפֹעַל אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בְּפֹעַל כִּי אִם כְּשֶׁעוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כָּל דִּינֵי הַמִּצְוָה מְבֹאָרִין רַק בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה הַנִּזְכֶּרֶת בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים הַדִּינִים שֶׁל הַמִּצְוָה שֶׁנִּמְסְרוּ לָנוּ בְּעַל פֶּה. נִמְצָא, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בִּבְחִינַת זִכָּרוֹן, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בִּבְחִינַת מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה, וְעַל-כֵּן הִיא בְּעַל פֶּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה כִּי אִם עַל-יְדֵי דִּבּוּר פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הוּא בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה וָדַעַת, בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וּתְפִלָּה הִיא בְּחִינַת מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה, בְּחִינַת דִּבּוּר, בְּחִינַת

תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל הַיֵּצֶר הָרָע וְהַדְּמִים לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הַמְנִיעוֹת עַד שֶׁיָּבוֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת לִזְכוֹת לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיָּסַד, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה סְפָרִים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ שֶׁלְּחַם מִלְחֶמֶת ה' וְתִקֵּן תְּפִלּוֹת הָרִבֵּה הַכְּתוּבִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים, כְּדֵי לְהָבִיא כָּל הַמְצָווֹת לִידֵי מַעֲשֶׂה שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִזְהִיר וְצִוָּה אוֹתוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה "אֵית לָן בֵּירָא" בְּסִימָן לא; שֶׁעִקַּר צִיּוּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִין הַכְּסוּפִין בַּפֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ג

וְזֶה יָדוּעַ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא בְּבְחִינַת כּוֹס יַיִן שֶׁל בְּרָכָה, בִּבְחִינַת כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וְכוּ', בְּחִינַת כּוֹסִי רְוָיָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁלֶּעָתִיד יֹאמַר דָּוִד, לִי נָאֶה לְבָרֵךְ וְכוּ', כִּי יַיִן זֶה בְּחִינַת חֲמִימוּת הַדְּמִים כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, שֶׁהַיַּיִן וּשְׁאָר מִינֵי מַשְׁקָאוֹת הַמְּשַׁכְּרִין הֵם מְחַמְּמִין הַדָּמִים, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין ע), אַל תֶּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם (מִשְׁלֵי כג, לא) שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם, וְעַל-כֵּן הַיַּיִן כָּלוּל מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכָה מְשַׁמְּחוֹ, לֹא זָכָה מְשַׁמְּמוֹ וְכוּ'. כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁתּוֹת הַיַּיִן בְּקְדֻשָּׁה בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְכוּ' אֲזַי הַיַּיִן טוֹבָה גְּדוֹלָה אֵלָיו, כִּי עַל-יְדֵי הַיַּיִן נִתְעַלֶּה הַלֵּב בְּשַׁלְהוּבִין דִּרְחִימוּתָא לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַיַּיִן מֵרִים דַּעְתּוֹ וּמְשַׂמֵּחַ לְבָבוֹ שֶׁמַּרְגִּישׁ בְּדַעְתּוֹ יְדִיעַת תְּשׁוּקַת דְּבֵקוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת. וְנִתְחַמֵּם הַלֵּב בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל וּבְשִׂמְחָה רַבָּה לְהִכָּלֵל בַּה' יִתְבָּרַךְ וּלְדָבְקָה בּוֹ. שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאַהֲבָה כְּשֶׁחֲמִימוּת הַדָּמִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַיִן, נִתְהַפְּכִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְהִתְלַהֵב בְּשַׁלְהוּבִין דִּרְחִימוּתָא לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹּדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאַהֲבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹקִים וַאֲנָשִׁים, בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא כְּשֶׁמַּרְגִּישִׁין בַּלֵּב יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׂמְחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה וְכוּ' דְּעוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁעִקַּר הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁיּוֹדְעִין כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בִּבְחִינַת אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּה'. וּכְתִיב, "כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְכוּ'". וּכְתִיב, "שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה' תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹקַי וְכוּ'", וּכְתִיב, "וַאֲנִי בַּה' אֶעֱלוֹזָה אָגִילָה בֵּאלֹקֵי יִשְׁעִי", כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא כְּשֶׁיּוֹדְעִין מַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַטּוֹבָה שֶׁבְּכָל הַטּוֹבוֹת, וְעַל-כֵּן הַיַּיִן שֶׁבְּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּרִים וּמַגְבִּיהַּ אֶת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ וְכוּ'. וְעִקַּר הַדַּעַת הוּא יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ

יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן אֵין הַיַּיִן מְשַׂמֵּחַ, כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי עִקַּר הַדְּבֵקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי יַיִן שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְהַפֹּךְ חֲמִימוּת הַדְּמִים שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַשִּׂבְעִים עַכּוּ"ם וְכוּ'. לְהַפֹּךְ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לְקַיֵּם הַמְצָוּוֹת בְּשֶׂלְהוּבִין דְּרְחִימוּתָא עַל-יְדֵי חֲמִימוּת הַדָּמִים דִּיקָא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, כִּי יַיִן בְּחִינַת חֲמִימוּת הַדָּמִים. וּכְשֶׁנִּכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא כְּשֶׁשְּׂמֹאל נִכְלָל בִּימִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה נִמְשָׁךְ מִכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ וְכוּ'". וְכִנּוֹר שֶׁל דָּוִד עִקַּר נִגּוּנוֹ שֶׁמִּשָּׁם הַשִּׂמְחָה הָיָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהָיְתָה מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְצָפוֹן הוּא בִּשְׂמֹאל, וּמִשָּׁם דַּיְקָא עִקַּר הַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה כְּשֶׁמְּבָרְרִין הָרוּחַ טוֹבָה מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן נד בְּהַתּוֹרָה וִיהִי מִקֵּץ זְכָרוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם), דְּהַיְנוּ שֶׁמְּהַפְּכִין הַיֵּצֶר הָרַע בְּחִינַת הַדְּמִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעוֹשִׂין הַמְצָוּוֹת בַּחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּהִתְלַהֲבוּת וְחַיּוּת גָּדוֹל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּתְּקוּנִים שִׁיר מִשְׁמָאלָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַיַּיִן מְאֹד מְאֹד מִמַּגַּע עַכּוּ"ם, כִּי אֲפִלּוּ יַיִן שֶׁל הֶתֵּר צְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מְאֹד שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת בִּסְעֻדַּת הָרְשׁוּת וְכֵיוֹצֵא, כִּי לֹא זָכָה מְשַׁמְּמוֹ וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ בִּסְעֻדַּת מִצְוָה צָרִיךְ לְזַהֵר שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי שִׁכְרוּת, חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַגְּבוּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְיִשְׁכַּח הָאַזְהָרוֹת שֶׁל מֹשֶׁה לְנַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְגַם יָכוֹל לָבוֹא לִידֵי הֲעָבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "כִּי יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים וְכוּ'" (מִשְׁלֵי כג, לא), כִּי כָּל הָעֲבֵרוֹת בָּאִין מֵחֲמִימוּת הַדָּמִים שֶׁבְּשֵׂ"ה גִּידִין שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל-יְדֵי הַיַּיִן הַמְשַׂכֵּר וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לִשְׁתּוֹת יַיִן שֶׁנָּגַע בּוֹ הָעַכּוּ"ם, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם נוֹגֵעַ בַּיַּיִן נִמְשָׁךְ עָלָיו אֲחִיזַת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּדָּמִים, בְּחִינַת עֵשָׂו אַדְמוֹנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַיַּיִן, בְּחִינַת אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי יַיִן בְּגִימַטְרִיָּא שִׁבְעִים, וּבְקִדֻּשָּׁה זוֹכֶה לָדַעַת עַל-יְדֵי הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, בְּחִינַת אַגְבְּרֵיהּ חַמְרָא אֲדַרְדְּקָא כִּי הֵיכִי דְּלֵימְרוּ, כִּי נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד, אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹתֶה שֶׁלֹּא בִּקְדֻשָּׁה מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן יַיִן שֶׁנָּגַע בּוֹ הָעַכּוּ"ם נֶאֱחָז בּוֹ

הָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁאֲחִיזָתָם בִּרְתִיחַת הַדְּמִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַיִן שֶׁמְּחַמֵּם הַדָּמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹכֵחַ כָּל הָאַזְהָרוֹת שֶׁל מֹשֶׁה וְיָכוֹל לָבוֹא לִידֵי כָּל הָעֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת כִּי כוֹס בְּיַד ה' וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ וְכוּ' אַךְ שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ וְכוּ', כִּי פְּגַם כָּל הָרִשְׁעִים הוּא בִּבְחִינַת שִׁמְרֵי יַיִן, בְּחִינַת יַיִן פָּגוּם, בְּחִינַת פְּגַם רְתִיחַת הַדָּמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה הַנֶּאֱמַר בְּפַרְעָנוּת כָּל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים, כִּי מִשָּׁם, מִבְּחִינַת יַיִן פָּגוּם, מִשָּׁם כָּל רִשְׁעוּתָם וּמִשָּׁם כָּל עָנְשָׁם כַּנַּ"ל, וּלְהֵפֶךְ בַּקְּדֻשָּׁה עִקַּר קִבּוּל הַשֻּׁכָּר נִקְרָא בְּשֵׁם יַיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁהַצַּדִּיקִים יִזְכּוּ לְיַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כּוֹס יְשׁוּעוֹת וְכוּ', בְּחִינַת כּוֹסִי רְוָיָה, בְּחִינַת ה' מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה הַנּוֹתֵן בְּיָמִין, כִּי שְׂמֹאל נִכְלָל בְּיָמִין, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת הַדְּפוּס, שֶׁחָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְהִמְצִיא בָּעוֹלָם חָכְמַת הַדְּפוּס כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ סְפָרִים קְדוֹשִׁים בָּעוֹלָם, כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (גִּטִּין ס), דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָם בְּעַל פֶּה, דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָם בִּכְתָב. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה זֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה, וְדָוִד בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה וְדִבּוּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזְּכָרוֹן וְהָאַזְהָרָה שֶׁל מֹשֶׁה, וְהִתְגַּבְּרוּת לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת דָּוִד כַּנַּ"ל. וּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הָאֵלּוּ כָּל אֶחָד צָרִיךְ לַחֲבֵרוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לְאֶחָד בְּלֹא חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁשְּׁנֵיהֶם צְרִיכִין, וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא, וְאֵין אֶחָד בְּלֹא חֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו", וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַיֵּן שָׁם, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּלֹא שֶׁבְּעַל פֶּה אֵין לָהּ שׁוּם שְׁלֵמוּת, כִּי אֵין יוֹדְעִין שׁוּם דִּין וְאֵיךְ לַעֲשׂוֹת שׁוּם מִצְוָה בְּלֹא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכֵן תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּלֹא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב גַּם כֵּן אֵינוֹ שְׁלֵמוּת, כִּי כָּל עִקַּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִסְמָךְ עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא פֵּרוּשׁ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי לֵיכָּא מִלְּתָא דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרָיְתָא. וְעִקַּר תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הוּא בִּבְחִינַת זִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר", הַיְנוּ בְּחִינַת הָאַזְהָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁמַּזְכִּיר וּמַזְהִיר אֶת כָּל אֵיבָר הַמִּצְוֹוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא בִּכְתָב, כִּי הוּא עִקַּר הַזִּכָּרוֹן בִּכְתָב, כִּי בְּעַל פֶּה יְכוֹלִין לִשְׁכֹּחַ לְגַמְרֵי, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִכְתָבָהּ דַּיְקָא שֶׁיִּתְקַיְּמוּ הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא עַל-יְדֵי כְּתָב דַּיְקָא, וְעַל-כֵּן דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָם בְּעַל פֶּה, כִּי עִקַּר הָאַזְהָרָה וְהַזִּכָּרוֹן הוּא עַל-יְדֵי כְּתָב כַּנַּ"ל, אֲבָל דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה צְרִיכִין לוֹמַר בְּעַל פֶּה דַּיְקָא וְאָסוּר לְאָמְרָם בִּכְתָב, כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לָבוֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה כַּנַּ"ל,

שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר פֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי הַדִּבּוּר פֶּה בִּקְדֻשָּׁה, מְהַפְּכִין הַגְּבוּרוֹת לַחֲסָדִים וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְאָמְרָם בְּעַל פֶּה דַּיְקָא וְאָסוּר לְאָמְרָם בִּכְתָב, כִּי הַכְּתָב הוּא רַק בִּשְׁבִיל זְכָרוֹן, אֲבָל קָשֶׁה לָבוֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַכְּתָב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב כָּל פְּרָטֵי הַמְּצָוָה וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכָל דַּרְכֵי הָעֲשִׂיּוֹת וְהַדְּרָכִים שֶׁיֵּשׁ בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו שֶׁנֶּאֱחָזִין בַּעֲכִירַת הַדְּמִים, מִתְגַּבְּרִין מְאֹד בְּכָל אָדָם וּמְבַלְבְּלִין דַּעְתּוֹ הַרְבֵּה וּמִתְגַּבְּרִין לַהֲפֹךְ הָאֱמֶת, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר בִּכְתָב הַכֹּל, כִּי דְּבָרִים הַנִּכְתָּבִין בַּסֵּפֶר אֶפְשָׁר לְהַטּוֹתָם מִן הָאֱמֶת וּלְפָרְשָׁם כִּרְצוֹנוֹ. וּכְמוֹ שֶׁנִּמְצָא כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהָפְכוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וּפֵרְשׁוּ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב פֵּרוּשִׁים זָרִים, שֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְגִלּוּ פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה וּבָאוּ לִידֵי כְּפִירוֹת גְּדוֹלוֹת עַל-יְדֵי פֵּרוּשֵׁיהֶם הַזָּרִים, כִּי בִּכְתָב אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הָאֱמֶת לְתַכְלִיתוֹ, כִּי כָּל אֶחָד יָכוֹל לְפָרֵשׁ דְּבָרִים הַנִּכְתָּבִים כִּרְצוֹנוֹ. וְעַל-כֵּן נָתַן לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ כָּל דִּינֵי הַתּוֹרָה וּפֵרוּשֶׁיהָ בְּעַל פֶּה, כִּי מִפֶּה אֶל פֶּה יְכוֹלִין לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ הֵיטֵב הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כָּל דִּינֵי הַתּוֹרָה וּדְרָכֶיהָ וַעֲצוֹתֶיהָ לַאֲמִתָּתָן, אֲבָל בְּעַל פֶּה לְבַד בְּלֹא הַכְּתָב גַּם כֵּן אֵינוֹ שְׁלֵמוּת, כִּי בְּעַל פֶּה אֵין לוֹ יְסוֹד וְזִכָּרוֹן וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים הָיָה יָכֹל, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִשְׁתַּכַּח לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שְׁנֵיהֶם, בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה בְּפֵרָט, כְּדֵי לִשְׁמֹר הָאַזְהָרָה וְהַזְּכָרוֹן, כִּי דְּבָרִים הַנִּכְתָּבִים מִתְקַיְּמִים לְעוֹלָם. וּבְעַל פֶּה צְרִיכִים כְּדֵי לְבָאֵר אֱמִתַּת הַדִּינִים וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה הֵיטֵב בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כִּי אִם עַל פֶּה דַּיְקָא, אֲבָל בִּרְבוֹת הַיָּמִים כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר הַגָּלוּת וְחָשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן הִתִּירוּ לִכְתֹּב גַּם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מִשּׁוּם עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ, כִּי רָאוּ שֶׁחֲשַׁשׁ הַשִּׁכְחָה גָּרוּעַ יוֹתֵר מֵהַחֲשָׁשׁ שֶׁיֵּשׁ בַּכְּתִיבָה, שֶׁלֹּא יְפָרְשׁוּהָ כִּרְצוֹנָם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַחֲשָׁשָׁא שֶׁל שִׁכְחָה גָּרוּעַ יוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הִתִּירוּ לִכְתֹּב גַּם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אַךְ כְּשֶׁכּוֹתְבִין תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה צְרִיכִין לִכְתֹּב הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד כְּדֵי לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ הֵיטֵב הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי דְּבָרִים הַנִּכְתָּבִים בְּסֵפֶר יָכוֹל הַקּוֹרֵא לְפָרְשָׁם כִּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ הַדָּבָר הֵיטֵב בְּכַמָּה פֵּרוּשִׁים וּבֵאוּרִים, וּפֵרוּשׁ לַפֵּרוּשִׁים כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל הַטּוֹעֶה לִטְעוֹת מֵהַפֵּרוּשׁ וְהַכַּוָּנָה הָאֲמִתִּית. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁמִּיּוֹם שֶׁהִתְחִילוּ לִכְתֹּב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִתְרַבּוּ סְפָרִים הַרְבֵּה מְאֹד בָּעוֹלָם, כִּי לֹא סָגֵי בְּלָאו הָכֵי כַּנַּ"ל, בִּפְרָט שֶׁבְּכָל פַּעַם נִתְמַעֲטִין הַלִּבָּבוֹת וְנֶחֱלָשִׁין הַדֵּעוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וַאֲנַן כְּסִיכְתָּא בְּגוּדָא לְגַמְרָא וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם בְּעֵרוּבִין). וְכַמְבֹאָר בְּכָל סִפְרֵי הַמְחַבְּרִים וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם סְפָרִים הַרְבֵּה לְפָרֵשׁ כַּוָּנַת דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֵיטֵב. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁהָרִי"ף קִצֵּר פִּסְקֵי הַגְּמָרָא בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְאַחַר כָּךְ נִתְרַבּוּ הַסְּפָרִים לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ דְּבָרָיו,

אוֹ לַחֲלֹק עַל דְּבָרָיו בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נִרְאוּ לָהֶם דְּבָרָיו, וְאַחַר כָּךְ נִתְחַבְּרוּ סְפָרִים עַל נוֹשְׁאֵי כֵּלָיו שֶׁל הָרִי"ף. וְכֵן בִּשְׁאָר סְפָרִים וְכוּ', וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם מְאֹד וְאִם לֹא הָיוּ אֵלּוּ הַסְּפָרִים לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִים עַתָּה שׁוּם דִּין. וְכֵן בְּדִרְכֵי מוּסָר וְיִרְאָה וְעֵצוֹת וּדְרָכִים לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ מִתְרַבִּין בְּכָל פַּעַם סְפָרִים קְדוֹשִׁים. הַכֹּל כְּדֵי לְבָאֵר וּלְגַלּוֹת לָנוּ הֵיטֵב אֲמִתַּת הַדְּרָכִים וְהָעֵצוֹת לִזְכּוֹת לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְאָרֵךְ הַגְּלוּת יוֹתֵר, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וְנִתְמַעֲטִין הַלְּבָבוֹת צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם סְפָרִים הַרְבֵּה יוֹתֵר כְּדֵי לְבָאֵר אֲמִתַּת הַכַּוָּנָה הֵיטֵב, לְשַׁבֵּר מַלְתְּעוֹת עֹל, לְהוֹצִיא מִלִּבָּן שֶׁל הַטּוֹעִים וְהַכּוֹפְרִים שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לַהֲפֹךְ וּלְהַטְעוֹת מִן הָאֱמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן בִּרְבוֹת הַיָּמִים שֶׁרָאָה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַגָּלוּת מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְהַלְּבָבוֹת נִתְמַעֲטִין מְאֹד מְאֹד וּצְרִיכִין סְפָרִים הַרְבֵּה מְאֹד, עַל-כֵּן חָמַל ה' עַל עַמּוֹ וְסִבֵּב בְּרַחֲמָיו הַנִּפְלָאִים וְהִמְצִיא בָּעוֹלָם חָכְמַת מְלֶאכֶת הַדְּפוּס כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ סְפָרִים הַרְבֵּה בָּעוֹלָם, כִּי כְּפִי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל אֵלּוּ הַדּוֹרוֹת לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לְכָתְבָן בְּשׁוּם אֹפֶן וּבֶאֱמֶת אָנוּ צְרִיכִין כֻּלָּם, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ עַתָּה לֵידַע דִּינֵי הַתּוֹרָה עַל בֵּרְיָן, כִּי אִם כְּשֶׁיִּהְיֶה לָנוּ סִפְרֵי הַשַּׁ"ס עִם פֵּרוּשׁ רַשׁ"י וְתוֹסְפוֹת וּמַהַרְשָׁ"א וּשְׁאָר מְפָרְשִׁים, וְסִפְרֵי הָרִי"ף עִם כָּל הַפֵּרוּשִׁים, וְסִפְרֵי הָרֹא"שׁ וְהָרַמְבַּ"ם וְנוֹשְׁאֵי כֵּלָיו, וְהַטּוּר וּמְפָרְשָׁיו, וְסִפְרֵי הָאַחֲרוֹנִים, הַבַּיִת יוֹסֵף וְהָרַמַ"א וְנוֹשְׁאֵי כֵּלֵיהֶם וְכוּ' וְסִפְרֵי שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת וְכוּ', שֶׁבְּכָל אֵלּוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים הַגְּדוֹלִים בְּסִפְרֵי תְּשׁוּבוֹתֵיהֶם כְּשֶׁרוֹצִים לְבָרֵר לָנוּ דִּין לַאֲמִתּוֹ. וּבִלְעֲדֵי כָּל הַסְּפָרִים הַנַּ"ל וְיוֹתֵר מֵהֶם, אִי אֶפְשָׁר עַתָּה לְבָרֵר הַדִּין לַאֲמִתָּתוֹ. וְכֵן בְּדַרְכֵי עֵצוֹת וּמוּסָר בַּעֲבוֹדַת ה', שֶׁצְּרִיכִין כָּל סִפְרֵי הַמִּדְרָשִׁים וּפֵרוּשֵׁיהֶם וְסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְרֵאשִׁית חָכְמָה וְכוּ' וְכוּ'. עַל-כֵּן מַה יֶּקְרוּ חַסְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר חָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ מְלֶאכֶת הַדְּפוּס, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְרַבִּין הַסְּפָרִים וְנִקְנִין בְּזוֹל גָּדוֹל. וְיֵשׁ סְפָרִים הַרְבֵּה בְּכָל עִיר וְאַצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַיֶּמֶת הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל עַתָּה, כִּי כְּשֶׁכּוֹתְבִין תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה צְרִיכִין לִכְתֹּב הַרְבֵּה מְאֹד כְּדֵי לְבָאֵר הֶאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר שֶׁנִּמְעָטִין הַלְּבָבוֹת יוֹתֵר צְרִיכִין לְבָאֵר יוֹתֵר וּצְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בְּסִפְרִים קְדוֹשִׁים יוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן סא), שֶׁכְּבָר יֵשׁ הַרְבֵּה סְפָרִים וְעוֹד עֲתִידִים לִהְיוֹת הַרְבֵּה סְפָרִים, וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם מְאֹד וְאָסוּר לְהַלְעִיג עַל אֶחָד מֵהֶם וְכוּ'. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "וְיוֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ", וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י, יוֹתֵר מִמַּה שֶׁנִּכְתַּב, 'הִזָּהֵר' לְקַיֵּם דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּעַל פֶּה. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא נִכְתְּבוּ, עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ? אִם בָּאנוּ לִכְתֹּב לֹא הִסְפַּקְנוּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁדְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה אִם רוֹצִים לְכָתְבָם צְרִיכִים לִכְתֹּב הַרְבֵּה מְאֹד כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא חֶסֶד גָּדוֹל מְלֶאכֶת הַדְּפוּס,

שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְהַדְפִּיס סְפָרִים הַרְבֵּה מְאֹד כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה לֹא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל זֶה הִתְנַבֵּא יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּשֶׁבֵּרַךְ אֶת יְהוּדָה, שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא הַמָּשִׁיחַ, "לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה". מְחֹקֵק זֶה הַדְּפוּס שֶׁהִתְנַבֵּא, שֶׁלֹּא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה זֶה בְּחִינַת שֵׁבֶט סוֹפֵר, בְּחִינַת כְּתִיבַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, וּמְחֹקֵק זֶה בְּחִינַת הַדְּפוּס, שֶׁתִּתְגַּלֶּה חָכְמַת הַדְּפוּס בָּעוֹלָם וְלֹא תִּתְבַּטֵּל חֲקִיקַת וְהַדְפָּסַת סִפְרֵי יִשְׂרָאֵל, עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה דָּא מָשִׁיחַ, כִּי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, עַל-יְדֵי חָכְמַת הַדְּפוּס לֹא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה עַד שֶׁיָּבוֹא שִׁילֹה דָּא מָשִׁיחַ. וְזֶה וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה וְכוּ' כִּבֵּס בַּיַּיִן וְכוּ' חַכְלִילִי עֵינַיִם מְיַּיִן וְכוּ', כִּי לֶעָתִיד כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ אָז יֵכָלְלוּ מֹשֶׁה וְדָוִד בְּיַחַד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, כִּי שִׁילֹה דָּא מֹשֶׁה, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ. וְכֵן דָּוִד הוּא מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מְשִׁיחַ אֱלֹקֵי יַעֲקֹב", כִּי נִשְׁמַת מָשִׁיחַ יִהְיֶה כְּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם, מִמֹּשֶׁה וְדָוִד וְאָז תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גְּלוּת, כִּי נִזְכֶּה לִזְכֹּר הָאֲזָהָרוֹת שֶׁל מֹשֶׁה וּלְקַיְּמָם בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד, כִּי שְׁנֵיהֶם, מֹשֶׁה וְדָוִד, יֵכָלְלוּ בְּיַחַד. וְזֶה בְּחִינַת עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים, שֶׁכָּל הָעַמִּים, שֶׁהֵם הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, יִתְהַפְּכוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְיִתְאַסְּפוּ כֻּלָּם אֶל מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁהַדְּמִים נְכָלְלִין בַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁשְּׁמֹאל נִכְלָל בְּיָמִין וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיַּיִן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ מֵיָּד, אֹסְרִי לַגֶּפֶן וְכוּ' כִּבֵּס בַּיַּיִן וְכוּ' חַכְלִילִי עֵינַיִם מְיַּיִן וְכוּ', כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כּוֹס יַיִן שֶׁל בְּרָכָה, בְּחִינַת יַיִן דִּקְדֻשָּׁה, יַיִן הַמְשֻׁמָּח שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁחֲמִימוּת הַדְּמִים נִכְלָלִין בַּקְּדֻשָּׁה, לְהִתְלַהֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדָוִד כְּשֶׁנִּכְלָלִין יַחַד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה וְדִבּוּר אַזְהָרַת הַתּוֹרָה וְהִתְנַבְּרוּת לְקַיְּם הַתּוֹרָה, לֵאלֹהֵי ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁנֵי יְצָרֵינוּ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְרַבִּין מְאֹד עַל-יְדֵי הַדְּפוּס, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל-יְדֵי שֶׁהַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים מְבָאֲרִים לָנוּ הֵיטֵב הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵם פֵּרוּשֵׁי וּבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה לַאֲמִתָּתָן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַיִן דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ אֹסְרִי לַגֶּפֶן וְכוּ' לַפָּסוּק לֹא יָסוּר שֵׁבֶט וּמְחֹקֵק הַנַּ"ל, שֶׁמְּרַמֵּז עַל תּוֹעֶלֶת הַדְּפוּס שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ'. חוֹתָם זֶה בְּחִינַת הַדְּפוּס שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲקִיקָה וְחוֹתָם, שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבַקֶּשֶׁת מֵה'

יִתְבָּרֵךְ שֶׁתִּתְקַשֵּׁר אֵלָיו בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחוֹתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּפוּס, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַגְּבוּרוֹת, שֶׁהֵם חֲמִימוּת הַדָּמִים, נִתְהַפְּכוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּשְׁמֹאל נִכְלָל בְּיָמִין לְהִתְלַהֵב עַל יָדָם דַּיְקָא בְּשַׁלְהוּבִין דְּרַחֲימוּתָא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מֹשֶׁה וְדָוִד, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּתְרַבִּין עַל-יְדֵי הַדְּפוּס שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת כְּלֵי הַיַּיִן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הֶכְשֵׁר עַל-יְדֵי שֶׁמַּשְׁהִין אוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, כִּי שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הֵם שָׁנָה שֶׁכְּלוּלָה מִשּׁ"ה, מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שס"ה גִּידִין. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַקַּנְקַנִּים שֶׁל יַיִן שׁוֹהִין שָׁנָה, נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל הַיַּיִן הָאָסוּר הַבָּלוּעַ בָּהֶם, כִּי עִקַּר אִסּוּר הַיַּיִן הוּא בִּבְחִינַת הַשּׁ"ס גִּידִין שֶׁשָּׁם הַדָּמִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם שָׁנָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשּׁ"ה יָמִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל פְּגַם הַשּׁ"א גִּידִין, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְשָׁרִין קַנְקַנֵּי הַיַּיִן, כִּי בְּכָל שָׁנָה יֵשׁ יוֹם אֶחָד הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַשּׁ"ס יָמִים וְהוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁכְּלוּל מִכָּל שּׁ"ס יְמוֹת הַשָּׁנָה וְהוּא תִּקּוּן כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "יָמִים יָצָרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם" זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בּוֹ נִתְכַּפְּרִין וְנִתְתַּקְּנִין כָּל הָעַוָּונוֹת הַבָּאִים מֵהַדָּמִים שֶׁבְּשּׁ"ס גִּידִין, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִמְתָּק פְּגַם הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדָּמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּל מִצְוַת עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים תְּלוּיָה הַתּוֹרָה בְּמִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן וְכוּ'" וְאַל יָבוֹא בְּכָל עֵת, וְלֹא יָמוּת כְּדֶרֶךְ שֶׁמֵּתוּ בָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם. וְשָׁם בְּאוֹתָהּ הַפָּרָשָׁה מְבֹאָר כָּל עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי בְּנֵי אַהֲרֹן מֵתוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הַיַּיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁתוּיֵי יַיִן נִכְנְסוּ לַמִּקְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים מְתַקֵּן כָּל הַשּׁ"ס גִּידִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שּׁ"ס שֶׁבָּאִים מֵהַדָּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַיַּיִן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹבֵר שָׁנָה עַל קַנְקַנֵּי הַיַּיִן וְכָל שָׁנָה כְּלוּלָה מִשּׁ"ס יָמִים שֶׁנִּכְלָלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נִכְשָׁרִין הַקַּנְקַנִּים מִפְּגַם הַיַּיִן, כִּי תִּקּוּן הַדָּמִים שֶׁבְּשּׁ"ס גִּידִין שֶׁנִּתְתַּקְּנִין בְּשּׁ"ס יָמִים עַל-יְדֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא תִּקּוּן הַיַּיִן כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְאֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה שֶׁכְּלוּלוֹתָם הֵם שּׁ"ס יָמִים (כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁנָה שֶׁפְּחוּתָה אוֹ יְתֵרָה מִשּׁ"ס יָמִים, אַף-עַל-פִּי כֵן עִקַּר הַשָּׁנָה הִיא בִּבְחִינַת שּׁ"ס יָמִים, כִּי זֶהוּ סוֹד הָעִבּוּר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְמַלְּאִין כָּל הַשָּׁנִים וְנַעֲשִׂין כֻּלָּם בִּבְחִינַת שּׁ"ס יָמִים כַּיָּדוּעַ), הֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"הּ כַּיָּדוּעַ. וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים הָיוּ לָהֶם

שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים שֶׁנָּשָׂא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עַל לִבּוֹ שֶׁהָיוּ מְפֻתָּחִים פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', שֶׁהֵם הָאוּרִים וְתֻמִּים שֶׁמֵּהֶם הָיוּ שׁוֹאֲלִים כָּל הָעֵצוֹת. וּמֵאֵלּוּ הַשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים שֶׁל הַשֶּׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהָיוּ פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ, מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַחוֹתָמוֹת שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה, וּמִשָּׁם הַכֹּחַ שֶׁל הַדְּפָסַת סִפְרֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר שְׁלֵמוּת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין הַדְּמִים שֶׁבְּשֵׁס"ה גִּידִין כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שס"ה יָמִים הַכְּלוּלִים בִּשְׁנֵים עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' כַּנַּ"ל, כִּי מֵהָאוּרִים וְהַתֻּמִּים הָיוּ שׁוֹאֲלִים כָּל הָעֵצוֹת וְהַדְּרָכִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג. וְעַכְשָׁיו אֵין לָנוּ כֹּהֵן וְלֹא אוּרִים וְתֻמִּים וְאֵין לָנוּ מִמִּי לִשְׁאֹל עֵצוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְרַבִּין עַל-יְדֵי הַדְּפוּס שֶׁהוּא חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁחוֹתָם הַדְּפוּס הוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַקֹּדֶשׁ שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אַבְנֵי הַחֹשֶׁן וְהָאֵפוֹד כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם יְקַבֵּל כֹּחוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק י

וְזֶה "גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם", זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל, 'גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ' שֶׁהֶרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהֶרְאָה לוֹ בַּמֶּה יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בַּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא, וְהֶרְאָה לוֹ שֶׁעַתָּה קִיּוּם הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם, הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּתְרַבִּין עַל-יְדֵי חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא מְלֶאכֶת הַדְּפוּס כַּנַּ"ל. וְזֶה "וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ", 'כֻּלָּם' דַּיְקָא, שֶׁכָּל הַחִדּוּשִׁין שֶׁל הַצַּדִּיקִים כֻּלָּם יִהְיוּ נִכְתָּבִין עַל סִפְרְךָ, כִּי עַכְשָׁיו נִכְתָּב הַכֹּל בְּבֵאוּר הֵיטֵב עַל-יְדֵי מְלֶאכֶת הַדְּפוּס כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין הַדְּמִים שֶׁבְּשֵׁס"ה גִּידִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם' זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן יַיִן נֶסֶךְ, שֶׁנֶּאֱסָר הַיַּיִן בִּנְגִיעָה בְּעַלְמָא כְּשֶׁנּוֹגֵעַ בּוֹ עַכּוּ"ם. מַה שֶּׁלֹּא מָצִינוּ כֵּן בְּשׁוּם דָּבָר שֶׁיִּהְיֶה נֶאֱסָר עַל-יְדֵי נְגִיעַת עַכּוּ"ם:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים" וְכוּ' בְּסִימָן לוֹ, עַיִן שָׁם, מִבֹּאר שָׁם; שֶׁעִקַּר נְסִיּוֹן וְצָרוּף שֶׁל כָּל אָדָם הוּא בְּתַאֲוַת נאוּף שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל מֻשְׁרָשׁ בְּשִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְכוּ'. וּלְעֻמַּת זֶה הֵם הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּכָל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְהִתְגַּלּוּת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה כִּי אִם עַל-יְדֵי

שֶׁמְּשַׁבְּרִין הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁעִקְּרָם הוּא תַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה, הָיָה פָּרוּשׁ כָּל כָּךְ וְכוּ' וּכְנֶגְדּוֹ בַּקְּלִפָּה בִּלְעָם שֶׁהָיָה מְשֻׁקָּע בְּיוֹתֵר בְּזֶהֱמַת תַּאֲוָה זֹאת וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְהַתִּקּוּן לְהִרְהוּרֵי נאוף, לוֹמַר 'שְׁמַע' 'וּבָרוּךְ שֵׁם' וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר יַיִן שֶׁנִּגַּע בּוֹ הָעַכּוּ"ם, כִּי יַיִן כָּלוּל מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת, מִטּוֹב וְרַע וְכוּ', כִּי שֹׂרֶשׁ הַיַּיִן בְּקְדֻשָּׁה גְּבֹהָה מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב, בְּחִינַת שִׁבְעִים זְקֵנִים. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמִּתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ בְּיֵינוֹ יֵשׁ בּוֹ מִדַּעַת שִׁבְעִים זְקֵנִים, כִּי יַיִן נִתָּן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת וְכוּ', אֲבָל אֶת זֶה לְעָמַת זֶה, כִּי לְמַטָּה נֶאֱחָז בְּהַיַּיִן הָרַע שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁהוּא הָרַע שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, שֶׁעִקָּרָם וּכְלָלוּתָם הוּא תַּאֲוַת נאוף וְכַנִּרְאֶה גַּם בַּחוּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי שִׁכְרוּת הַיַּיִן נִתְעָרֵב הַדַּעַת וּבָא רְתִיחַת הַדָּמִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, בִּפְרַט תַּאֲוָה הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם". שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם (סַנְהֶדְרִין ע), הַיְנוּ רְתִיחוֹת הַדָּמִים שֶׁמִּשָּׁם חֲמִימוּת תַּאֲוָה הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן הַיַּיִן, "עֵינֶיךָ יִרְאוּ זָרוֹת", וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁמְּסִיתוֹ לְהַבִּיט בִּזְנוּת וְכוּ'. וְזֶה 'עֵינֶיךָ' דַּיְקָא, כִּי הוּא בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל הָעַיִן"ם. שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ'", כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל פְּסוּק זֶה לְעִנְיַן זֶה, עַיִן שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁהַיַּיִן נִקְרָא "תִּירוֹשׁ", זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת רֹאשׁ וּמֹחִין, בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת וְהַמֹּחִין, כִּי אֵין חָכְמָה כְּחָכְמַת הַתּוֹרָה, לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה רֹשׁ, בְּחִינַת פְּגַם הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם בָּא עֲנִיּוּת בִּבְחִינַת וְרֹעָה זוֹנוֹת יְאַבֵּד הוֹן. וּכְתִיב, "בְּעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לֶחֶם", כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָרוֹאֶה סוֹטָה בְּקִלְקוּלָהּ, יָזִיר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר הַיַּיִן מְאֹד מִמַּגַּע עַכּוּ"ם, כִּי הָעַכּוּ"ם נֶאֱחָזִין בְּהָרַע שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁעִקָּרָם הוּא תַּאֲוָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף שֶׁהֵן נוֹגְעִין בְּהַיַּיִן, נִתְהַפֵּךְ הַיַּיִן לְרַע גָּמוּר, כִּי נֶאֱחָז בּוֹ הָרַע שֶׁל הָעַכּוּ"ם שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב. וְעַל-כֵּן הוּא נֶאֱסָר תֵּכֶף לְיִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁגָּזְרוּ עַל יֵינָם מִשּׁוּם בְּנוֹתֵיהֶן, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי יֵינָם שֶׁל עַכּוּ"ם נִתְעוֹרֵר הָרַע שֶׁבּוֹ, שֶׁהוּא תַּאֲוַת נאוף, וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ עַל יֵינָם מִשּׁוּם בְּנוֹתֵיהֶן וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ יַיִן כָּשֵׁר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, צָרִיךְ כָּל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי לִזָּהֵר מְאֹד מִמֶּנּוּ. כַּמּוּבָא בְּכָל הַסִּפְרֵי קֹדֶשׁ גְּדֹל הָאַזְהָרָה לְהִתְרַחֵק מְאֹד מְאֹד מִמַּשְׁקֶה הַמְשֻׁכָּר, בִּפְרָט מִלִּשְׁתּוֹת הַרְבֵּה,

חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁיּוּכַל לָבוֹא לִידֵי שִׁכְרוּת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לִשְׁתּוֹת יַיִן כָּרָאוּי כִּי אִם צַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא זֶךְ מִכָּל וָכֹל, שֶׁהוּא נָקִי וְזַךְ לְגַמְרֵי מִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהָעִקָּר מִתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל. וְעָלָיו נֶאֱמַר זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, כִּי כְּשֶׁשּׁוֹתֶה יַיִן אֵין בּוֹ שׁוּם מַגַּע עַכּוּ"ם כְּלָל, שֶׁהוּא תַּאֲוָה הַנַּ"ל שֶׁכְּלוּלָה מֵהָרַע שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ זֶךְ מֵהַתַּאֲוָה כְּשֶׁשּׁוֹתֶה יַיִן, בִּפְרָט כְּשֶׁשּׁוֹתֶה הַרְבֵּה, חַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לְהִתְאַחֵז בּוֹ בְּחִינַת מַגַּע עַכּוּ"ם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ בּוֹ רְתִיחַת הַדָּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ד

כִּי אֵין רָאוּי לִשְׁתּוֹת יַיִן וּמַשְׁקֶה הַמְשַׁכֵּר כִּי אִם מְעַט לְהַרְחִיב דַּעְתּוֹ, וְגַם זֶה בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וּבְסְעֻדַּת מִצְוָה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיַּיִן נִמְשָׁךְ רַק מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, שֶׁכָּל קְדֻשַּׁת הַיָּמִים טוֹבִים נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת כַּיָּדוּעַ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקִּדּוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת עַל כּוֹס יַיִן דַּיְקָא, שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל-יְדֵי הַיַּיִן דַּיְקָא, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁמְּאִירִין עִקָּרָם בְּשַׁבָּת שֶׁבּוֹ נִתְּנָה הַתּוֹרָה, כִּי שַׁבָּת עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב, שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין שֶׁהֵם שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֹאת הַקְּדֻשָּׁה מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי כּוֹס יַיִן דַּיְקָא. כִּי אָז הַיַּיִן בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת דַּעַת שֶׁל שִׁבְעִים זְקֵנִים הַנַּ"ל, כִּי יַיִן עוֹלֶה שִׁבְעִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִים תֵּבִין שֶׁבְּקִדּוּשׁ, כִּי עַל-יְדֵי קִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן מַמְשִׁיכִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים וְכוּ' הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זִוּוּגָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הוּא רַק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, כִּי אָז בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית. וְאָז יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה מִבְּחִינַת שִׁבְעִים נְפָשׁוֹת הַנַּ"ל:

חלק ה

וְעִקַּר הַכֹּל תָּלוּי בְּהִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁכְּבָר זָכוּ לִקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, שֶׁעַל יָדָם יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים, שִׁבְעִים נְפָשׁוֹת הַנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מְעַט יַיִן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ, לְהַרְחִיב דַּעְתּוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְעוֹרֵר, לְהַרְגִּישׁ בְּיוֹתֵר מְתִיקוּת, נְעִימוּת, עֲרֵבוּת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה, קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְפִי מַעֲשָׂיו לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁכְּבָר קִדְּשׁוּ עַצְמָם מִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת, בִּפְרָט מֵהַתַּאֲוָה הַנַּ"ל. וְהֵם שִׁמְּחָתֵנוּ וּקְדֻשָּׁתֵנוּ, שֶׁעַל יָדָם מְרַחֵם עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוּכַל לְהִתְעוֹרֵר מְעַט הַטּוֹב שֶׁבְּקִרְבֵּנוּ לְהַרְגִּישׁ קְדֻשַּׁת

שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְלִשְׁמֹחַ בִּישׁוּעָתוֹ עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת יַיִן אָז בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל, לִזְכוֹת שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמָן, בְּחִינַת שִׂבְעִים פָּנִים וכו' הַנַּ"ל, לִזְכוֹת עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְדַּבֵּק בַּה' יִתְבָּרַךְ לְהַרְגִּישׁ בְּיוֹתֵר גְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וּגְדֻלַּת הַתּוֹרָה כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ:

חלק ו

אֲבָל מִי שֶׁקּוֹבֵעַ עַצְמוֹ עַל הַיַּיִן בְּכָל יוֹם וְשׁוֹתֶה הַרְבֵּה בָּעֶרֶב וּבַבֹּקֶר בְּכָל יְמוֹת הַחֹל, עַד שֶׁבָּא כַּמָּה פְּעָמִים לִידֵי שִׁכְרוּת גַּם בִּימֵי הַחֹל, וְלֹא דַּי לָהֶם בְּכָל זֶה כִּי אִם שֶׁחוֹלְקִים מְאֹד עַל הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם. וְחוֹרְקִים שִׁנַּם עֲלֵיהֶם מְאֹד בְּכָל מִינֵי הִתְנַגְּדוּת וְלֵיצָנוּת עַד שֶׁמַּתְּירִין דָּמָם מַמָּשׁ. עַל זֶה נֶאֱמַר, "אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם", שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם מַמָּשׁ, שֶׁמַּתְּירִין לִשְׁפֹּךְ דַּם יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים. וְזֶהוּ, לְמִי אוֹי, לְמִי אָבוֹי, לְמִי שִׂיחַ, לְמִי פְּצָעִים חִנָּם, לְמִי חַכְלִילוּת עֵינַיִם? לְמַאֲחֲרִים עַל הַיַּיִן וכו', שֶׁמַּרְבִּים מַחֲלֹקֶת מְאֹד מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁבָּאִים לִידֵי הַכָּאוֹת וּפְצָעִים חִנָּם וּמַשְׁחִיתִים וּמְרִיבִים וּמִתְלוֹצְצִים מְאֹד מִכָּל דַּרְכֵי הַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "לֵץ הַיַּיִן הֹמֶה שֵׁכָר וְכָל שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם" 'כָּל שֹׁגֶה בּוֹ', הַיְנוּ אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר קְצָת וְאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר תֵּכֶף עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת הַיַּיִן לְלֵיצָנוּת גָּמוּר, רַק שֶׁשּׁוֹגֶה בּוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי הַשְׁתִיָּה הוּא שׁוֹגֶה וְטוֹעֶה עַצְמוֹ עַד שֶׁמְּהַפֵּךְ הָאֱמֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא הוֹלֵךְ סָרָה עַל יִרְאֵי ה' הָאֲמִתִּיִּים, כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁנָּטוּ מִן הָאֱמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל כָּל טָעוּתוֹ וּשְׁגִגָתוֹ בָּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַיַּיִן שֶׁשָּׁתָה בְּכָל יוֹם. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי גַּם הוּא לֹא יֶחְכַּם, בְּחִינַת כָּל שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם. כִּי לֹא זָכָה בִּשְׁתִיָּתוֹ לִרְאֹשׁ וּמֹחִין וְחָכְמָה, רַק לְהֵפֶךְ כַּנַּ"ל בְּחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשָׂה רָשׁ, אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת, בְּחִינַת לֹא זָכָה מִשַּׁמְּמוֹ, שֶׁנִּתְעָרֵב וְנִשְׁתּוֹמֵם דַּעְתָּם עַד שֶׁמְּדַבְּרִים וּמְחַפִּים דִּבְרֵי שֶׁקֶר וְכָזָב כְּאִלָּה עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת וּכְשֵׁרִים וְיִשְׁרִים וּתְמִימִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם:

חלק ז

וְכָל אֲרִיכַת הַגָּלוּת, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי גָּלוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתַאֲווֹתֵינוּ וּמִדּוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת שֶׁעִקָּרָם הוּא תַּאֲוַת נאוּף, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁכָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל מֻכְרָח לָבוֹא בַּגָּלוּת הַנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ גַּם הַגָּלוּת הַגַּשְׁמִי וְאֵין תַּקָּנָה לָזֶה כִּי אִם לִצְעֹק וְלִזְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק שִׁבְעִין קְלִין כְּמוֹ הַיּוֹלֶדֶת מַמָּשׁ וכו', עַיֵּן שָׁם, אֲבָל אֵלּוּ הַשּׁוֹתֵי יַיִן לֹא דַּי שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִכָּל הַדְּרָכִים הָאֲמִתִּיִּים הָאֵלֶּה, אַף גַּם הֵם מִתְלוֹצְצִים מִכָּל הַהוֹלְכִים בָּהֶם בֶּאֱמֶת, הָעוֹסְקִים בִּתְפִלָּה וּבִצְעָקָה הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ לְהִנָּצֵל מִמְּרִירוּת הַגָּלוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁלִּבּוֹ יוֹדֵעַ מָרַת נַפְשׁוֹ אֵיךְ הַגָּלוּת שֶׁל הַתַּאֲווֹת מִשְׁתַּטֵּחַ

כְּנֶגְדּוֹ כָּל כָּךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהֵם מִתְלוֹצְצִים מֵהֶם וּמְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם כָּל הָרָעוֹת וְעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם וְרוֹדְפִים אוֹתָם בְּכָל מִינֵי רְדִיפוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְרַחֲקִים הַרְבֵּה הַרְבֵּה מִדָּרְכִים הָאֲמִתִּיִּים הַנַּ"ל לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם גָּלוּת הַתַּאֲוָה בְּיוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְאָרֵךְ גַּם הַגָּלוּת הַגַּשְׁמִי, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כִּי הַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה וְכַנַּ"ל. וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה לְהִנָּצֵל מֵהֶם, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת לֵב שֶׁכָּזֹנָתֵנוּ לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת וְאֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וַאֲנַחְנוּ עַל מִשְׁמַרְתֵּנוּ נַעֲמֹד לִצְעֹק וְלִזְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל כֹּחֵנוּ עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם לְהַצִּיל אוֹתָנוּ מִכָּל מִינֵי גָּלֻיּוֹת, מִגָּלוּת הַתַּאֲוֹת וּמִגָּלוּת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם, וּמִגָּלוּת הַשּׁוֹנְאִים שֶׁל אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹמְדִים עָלֵינוּ חִנָּם. שֶׁזֶּה גָּרוּעַ מֵהַכֹּל, כִּי עִקַּר חֻרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי הָיָה עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם. וְזֶה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן לְכָל מַשְׂכִּיל בֶּאֱמֶת. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, "יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר, וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן וְכוּ'", שֶׁכְּנֶגֶד רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַשּׁוֹנְאִים שֶׁמְּשִׂיחִים וּמְדַבְּרִים כָּל הָרָעוֹת, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם עַל-יְדֵי רִבּוּי שְׁתִיָּתָם מִמַּשְׁקֶה הַמְטַמֵּא בְּחִינַת וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר. וַאֲנִי אֵין לִי שׁוּם עֵצָה כְּנֶגֶד זֶה, כִּי אִם תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ. בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים פָּסוּק זֶה, "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי וְכוּ'" בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, כִּי אָז בְּמִנְחַת שַׁבָּת הוּא עִקַּר הַמְשָׂכַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּשַׁבָּת וְעִקָּרָם בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז עוֹלִין לְתַכְלִית קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל שַׁבָּת כַּיָּדוּעַ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאֲרִ"י, זְכֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

וְעַל-כֵּן אָז בְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת הוּא עִקַּר זִכּוּךְ וּבֵרוּר שֶׁל הַיַּיִן, כִּי בִּכְנִיסַת שַׁבָּת מְקֻדָּשִׁים עַל הַיַּיִן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקֻבָּלִים קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַשִּׁבְעִים פָּנִים וְאָז הַיַּיִן בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת קְדֻשַּׁת הַיַּיִן, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, מְקֻבָּלִין בְּיוֹתֵר בְּמִנְחַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי אָז עִקַּר בִּטּוּל כָּל הַדִּינִים לְגַמְרֵי שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזַת הָרַע שֶׁל הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּמִים, בְּחִינַת דִּינִים. וְהַכֹּל נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁאָז מְקֻדָּשִׁין עַל הַיַּיִן, אַךְ עִקַּר הַהַמְתָּקָה וּבִטּוּל הַדִּינִים נִמְשָׁךְ בְּמִנְחַת שַׁבָּת שֶׁאָז הוּא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז, קְרִיבוּ לִי חָזוּ חֵילִי דְּלֵית דִּינִין דְּתַקִּיפִין וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז, וַאֲנִי תְּפִלָּתִי וְכוּ', כִּי אָז מַמְשִׁיכִין עֵת רָצוֹן לְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ הָרַע שֶׁל כָּל שׁוֹתֵי שֵׁכָר, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַדִּינִים וְהַקְּטָרוּגִים וְהַמַּחֲלֹקֶת, כִּי הַכֹּל נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי רִבּוּי הַחֶסֶד הַנִּמְשָׁךְ בְּעֵת רָצוֹן שֶׁהוּא מִנְחַת שַׁבָּת שֶׁאָז נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְיוֹסֵף וְדָוִד, כִּי רִבּוּי וְעֹצֶם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁלָּהֶם אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל כִּי אִם בְּכֹחַ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקֵי

אֻמָּת שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בְּעֵת רָצוֹן, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַדִּין גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ חֶסֶד גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, לְהַמְתִּיקוֹ וּלְבַטְּלוֹ. וְגֹדֶל הַדִּינִים וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל בְּחִינַת הַשּׁוֹתֵי שֵׁכָר הַנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי גֹּדֶל הָעֵת רָצוֹן הַנִּמְשָׁךְ בְּכֹחַ הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן בַּגְּלוּת נִקְרָאִים שִׁכּוֹרֹת וְלֹא מִיַּיִן, כִּי הַגָּלוּת הוּא בְּחִינַת שִׁכְרוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁל הַיַּיִן, שֶׁהוּא הָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁהֵם תַּאֲווֹתֵיהֶן הָרָעוֹת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגָּלֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה יָחֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכוּ' וְאֵין תַּקָּנָה לָזֶה, כִּי אִם וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' בְּחִינַת צַעֲקַת הַשִּׁבְעִין קְלִין הַנַּ"ל, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּתִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת עַכּוּ"ם:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ בִּטּוּל וַחֲמוּרָה מִשֶּׁל עַכּוּ"ם, דְּשֶׁל עַכּוּ"ם יֵשׁ לָהּ בִּטּוּל, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כִּי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כְּלָא חַד. וְכָל הַחַיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וַאֲפִלּוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת כָּל חַיּוּת הַמִּשְׁתַּלְשֵׁל לָהֶם מֵהַקְּדֻשָּׁה, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם עִקַּר וְשֹׁרֶשׁ הַכֹּל. וְעַל-כֵּן אֵין כֹּחַ לְהַיֵּצֶר הָרָע וְהַקְּלִפּוֹת, כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹנְקִים מִיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וּבֶאֱמֶת יִשְׂרָאֵל הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעָוֹן לְפִי דַּקּוּתָם וְרוּחָנִיּוּתָם בְּשָׁרְשָׁם. וְעִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע לְהַחֲטִיאָם, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּמִצְווֹת. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁד יְהוּדִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת שֵׁדִין יְהוּדָאִין וְהֵם יוֹנְקִים מִבְּחִינַת נַּגָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַטָּעוּתִים וְכָל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הֵם בִּבְחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, דְּמִתְהַפֶּכֶת לְכַמָּה גְּוָנִין בְּלִי שִׁעוּר וּלְכָל אֶחָד מְבַלְבֵּל וּמְעַקֵּם לִבּוֹ כְּפִי הַטָּעוּת וְהַבִּלְבּוּל שֶׁמַּכְנִיס בּוֹ. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בַּמִּצְווֹת בְּתִחְלָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַטְעֶהוּ עַד שֶׁנִּתְפָּס בְּרִשְׁתּוֹ עַד שֶׁמְּבִיאוֹ לִידֵי מַה שֶּׁמְּבִיאוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַד שֶׁיָּכוֹל לַהֲבִיאוֹ לִידֵי עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וְכוּ' עַד שֶׁמְּבִיאוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי זֶה עִקַּר עִסְקָם וְהִשְׁתַּדְּלוּתָם שֶׁל הַשֵּׁדִין יְהוּדָאִין לְעַקֵּם לֵב יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת מַחֲלֹקֶת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ בְּיוֹתֵר לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמָן בְּמִצְווֹת הַרְבֵּה שֶׁלָּהֶם, שֶׁמַּכְנִיסִין בְּלֵב כָּל הַנּוֹטֶה אַחֲרֵיהֶם שֶׁחֲבֵרוֹ נָטָה מֵהָאֱמֶת וְשֶׁהוּא שׂוֹנֵא לוֹ. וְעַל-כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהִדָּפוֹ וּלְרַדְּפוֹ עַד הַנֶּפֶשׁ. וְכֵיוֹצֵא בְּאֵלּוּ הַסִּבָּרוֹת מְזֻיָּפוֹת כַּאֲשֶׁר מָצוּי כָּל זֶה בָּעוֹלָם, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְהָעִקָּר מִתְגַּבְּרִין עַצְמָן הַשֵּׁדִין יְהוּדָאִין לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמָן בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵינָם מְפֻקָּחִים עַל

דַּרְכֵיהֶם כָּרָאוּי לְהִנָּצֵל מֵהֶם, כִּי בָּהֶם כָּרוּךְ בְּיוֹתֵר הַיֵּצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁמַּנִּיחַ כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ מִתְגָּרֶה אֶלָּא בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים. וְעִקַּר הִתְגָּרוּתוֹ בָּהֶם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁדִין יְהוּדָאִין שֶׁהֵם מִתְלַבְּשִׁים בְּלוֹמְדִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵינָם שְׁלֵמִים. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבִפְרָט בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא פָּרָשַׁת נָשֹׂא. עַד שֶׁנִּתְעַקֵּם לְבָּם עַל הַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים וּמַתִּירִים וּמְצוּיִם לְהָדָפָם וּלְרָדְפָם, כִּי חוֹתְרִים לִמְצֹא בָּהֶם חֶסְרוֹנוֹת וּפְגָמִים וְכוּ' עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה אֻצְלָם מְצָוָה לְרָדְפָם חִנָּם. וְזֶה לְמִי מְדָנִים לְמִי שִׁי"ח רְאשֵׁי תֵּבוֹת, חָכָם, שֵׁד יְהוּדִי, שֶׁמְּמֻנוּ כָּל הַמְּדָנִים וְהָרִיב וְהַמַּחֲלֹקֶת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "בְּנֵי לֵן בֵּיתָא" בְּסִימָן כח, לִקּוּטֵי חֵלֶק א). וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶּׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "בִּקְרֹב עֲלֵי מְרֵעִים" הַנַּ"ל, שֶׁמִּלְמַעְלָה אֵינוֹ יוֹצֵא כִּי אִם אוֹר פָּשׁוּט. וּלְמַטָּה הוּא נִצְטַיֵּר לְכָל אֶחָד לְפִי הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, עַיִן שָׁם הֵיטֵב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֵׂית הַתּוֹרָה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית הַתּוֹרָה אֻצְלוֹ סַם מָוֶת, וּמִשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה. עַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו הַנִּצְחִיִּים צָרִיךְ לִצְעֹק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְכַוֵּן דַּעְתּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹלִיכֵהוּ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְלֹא יַנִּיחֵנוּ לִטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּלָל, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁבְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל בִּלְעָם שֶׁאָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, לֵךְ עִמָּהֶם וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא הָיָה לְזֶה כְּלָל. וְיֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת הַרְבֵּה, כִּי שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁהִיא חִדּוּשׁ נִפְלָא יוֹתֵר מִכָּל הַחִדּוּשִׁים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הִיא בִּבְחִינָה זֹאת, בִּבְחִינַת בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ. הַבָּא לִטָּמֵא פּוֹתְחִין לוֹ. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי אַתָּה עָמָל וְכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶיךָ וְכוּ'". וְזֶה עִקַּר גְּלוּת הַשְּׁכִינָה, שֶׁכָּל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו כֵּן הוּא חוֹבֵשׁ וְתוֹפֵס אֶת הַשְּׁכִינָה וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּבְיָכוֹל, בַּגָּלוּת. עַד שֶׁנֶּאֱמַר, כִּבְיָכוֹל, אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה שֶׁכָּתַב (בְּסִימָן סג, לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִין לְתַלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן נִתְפָּס בִּתְפִיסָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל הַתַּלְמִיד לִהְיוֹת נִכְשָׁל יוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁהוּא אֵינוֹ הָגוּן וּמְהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ וְלִתְפֹּס אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, כִּבְיָכוֹל, לְתוֹךְ דַּעְתּוֹ הָרָעָה שֶׁיִּהְיֶה נִצְטַיֵּר הָאוֹר כְּפִי דַּעְתּוֹ הָרָעָה, שֶׁזֶּה עִקַּר גָּלוּת ה' יִתְבָּרַךְ, כְּאִלּוּ הוּא חָבוּשׁ וְתָפוּס בִּתְפִיסָה, כִּי הוּא חָבוּשׁ, כִּבְיָכוֹל, בִּתְפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁל הַתַּלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, עַד שֶׁמֻּכְרָח, כִּבְיָכוֹל, לְהַנְהִיגוֹ וּלְסַיְּעוֹ כְּפִי דַּעְתּוֹ וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה מֵחֲמַת כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ תֹּקֶף גָּדוֹל מְאֹד כַּיָּדוּעַ. וְזֶה הָיָה כָּל עֲצַת בִּלְעָם הָרָשָׁע לְהַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל וַעֲצָתוֹ הָיְתָה עֲמֻקָּה מְאֹד, כִּי רָצָה לְהַחֲטִיא דַּיְקָא אֶת גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁהַמִּדְיָנִית

אָמְרָה לְהַחֲטִיא אֶת מֹשֶׁה וְכוּ'. וְאִם שֶׁזֶּה לֹא עָלְתָה בְּיָדָם, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הֶחֱטִיא נָשִׂיא מִיִּשְׂרָאֵל מַנְהִיג הַדּוֹר. וְלֹא דַּי שֶׁחָטָא כָּל כָּךְ אַף גַּם הֶסִיתוֹ הַבַּעַל דָּבָר לְהָבִיא הַמַּדְיָנִית לִפְנֵי מֹשֶׁה, כִּי רָצָה לְהַתִּיר עֲרָיוֹת בְּפַרְהֶסְיָא, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר כַּוָּנַת בִּלְעָם הָרָשָׁע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר בִּרְשָׁעוּתָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהַפְּכוּ הָאֱמֶת לְנִמְרֵי לַעֲשׂוֹת מֵעֲבֵרָה מִצְוָה וְכַנַּ"ל, כִּי בִּלְעָם הָיָה טָמֵא גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהִתְגַּבֵּר בִּרְשָׁעָתוֹ וּבְדִרְכֵי כְּשָׁפָיו עַד שֶׁמָּשַׁךְ עַל עַצְמוֹ רוּחַ נְבוּאָה, עַד שֶׁהָיָה גָּדוֹל בַּנְּבוּאָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכָל זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל כֹּחַ הַבְּחִירָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לָהָאָדָם לְהַכְרִיחַ, כְּבִיכוֹל, אֶת רוּחַ הַנְּבוּאָה שֶׁיַּשְׁרֶה עָלָיו כִּרְצוֹנוֹ לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר הָעֶלְיוֹן וּלְצַיְּרוֹ כִּרְצוֹנוֹ, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיוּ יִשְׂרָאֵל אָז בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עַמִּי, זְכֹר נָא מַה יָּעַץ עָלֶיךָ בָּלָק וּמָה עָנָה אֹתוֹ בִּלְעָם וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ; שֶׁמִּימוֹת עוֹלָם לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה כָּזֹאת כְּמוֹ אָז. וְכָל זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל הַבַּעַל בְּחִירָה וְכַנַּ"ל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְצִיֵּר הָאוֹר בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת בָּרְכָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם, כִּי זֹאת הָיָה בְּעוֹכְרֵינוּ, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה חָרַב בֵּית שֵׁנִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וַעֲדַיִן מְרַקֵּד בֵּינָן וּמַאֲרִיךְ הַגָּלוּת עַל-יְדֵי-זֶה בְּיוֹתֵר, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵנוּ הָרַבִּים יֵשׁ הַרְבֵּה עֲוונוֹת וּבִפְרַט פְּגַם הַבְּרִית שֶׁמְּצוּי מְאֹד ה' יִתְבָּרַךְ יַצִּיל לְהַבָּא, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל הָיָה מִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי צַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהוּא מֵאִיר בְּיִשְׂרָאֵל דְּרָכִים קְדוֹשִׁים אֲמִתִּיִּים לַהֲשִׁיבָם מִדַּרְכֵיהֶם הָרָעִים וּלְתַקְּנָם כֻּלָּם, אַךְ הַבַּעַל דָּבָר הִתְפַּשֵּׁט לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ לְהַרְחִיק מְאֹד מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַזֶּה, כִּי בּוֹדֶה עָלָיו שְׁקָרִים וּכְזָבִים, עָלָיו וְעַל כָּל הַנִּלְוִים אֵלָיו, בְּחַיָּיו וּלְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ, עַד שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בִּגְדוֹלֵי הַדּוֹר. עַד שֶׁהִכְנִיס בָּהֶם שֶׁמְּצוּיָה לְרָדְפָם וּלְהָדְפָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם שֶׁהֵם הַמַּנְהִיגִים הַחוֹלְקִים, הֵם חֲכָמִים שֵׁדִין יְהוּדָאִין, שֶׁהֵם מְהַפְּכִין הָאֱמֶת תָּמִיד כַּנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת אֱמִתַּת הָאֱמֶת הַנִּמְשָׁךְ מֵאוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁמִּתְנוֹצֵץ בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַגָּלוּת שֶׁבְּלֹא זֶה לֹא הָיִינוּ יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם כְּלָל כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה", דְּא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, כִּי אָז יִתְקַן מַה שֶּׁטָּעָה בְּהַכָּאַת הַצּוּר, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ שֹׁרֶשׁ הַמַּחֲלֹקֶת בְּקֶרֶבָּשָׁה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אִלְמָלֵא הִכָּה מֹשֶׁה בַּצּוּר לָא הֲווּ טַרְחֵי רַבָּנָן בִּשְׁמַעְתְּתָא, כִּי מֵהַכָּאַת הַצּוּר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה טַרְחֵי רַבָּנָן בִּשְׁמַעְתְּתָא, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבּוּ מַחֲלוֹקוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּדִינֵי הַתּוֹרָה, וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַמַּחֲלוֹקוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת מִקְדָּשׁ,

וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת (וּבְכָל זֶה יֵשׁ הַרְבֵּה לְבָאֵר) וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ בִּטּוּל, כִּי גַּם הָעַכּוּ"ם כֹּחָם מִטָּעוּתִים הַנַּ"ל, שֶׁהַשֵּׁדִין יְהוּדָאִין מַטְעִין כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאוֹמְרִים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי אוֹמְרִים שֶׁזֶּה רְצוֹנוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גַּם הָעַכּוּ"ם מוֹדִים בַּה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דְּקָרְיֵן לֵיהּ אֱלָקָא דֶּאֱלָקַיָּא, רַק שֶׁאוֹמְרִים שֶׁרְצוֹנוֹ בַּעֲבוֹדָה זָרָה. נִמְצָא שֶׁהֵם מְהַפְּכִין הָאֱמֶת כָּל כָּךְ עַד שֶׁאוֹמְרִים שֶׁמִּצְוָה לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה. וּבְדֶרֶךְ זֶה הֶחֱטִיא יָרְבָעָם בֶּן נְבָט אֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שֵׁדִין יְהוּדָאִין שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים בְּיוֹתֵר, כִּי יָרְבָעָם הָיָה גָּדוֹל בַּתּוֹרָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק (מְלָכִים א, יא, כט), "וְהוּא מִתְכַּסֶּה בְּשַׂלְמָה חֲדָשָׁה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ בִּטּוּל. כִּי עִקַּר כֹּחַ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא (שְׁמוֹת לד, יד) 'אֵל אַחֵר' כָּל כֹּחוֹ רַק כְּשֶׁיּוֹנֵק מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַשֵּׁדִין יְהוּדָאִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָעֲבוֹדָה זָרָה נִמְשֶׁכֶת מִיִּשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן אֵין לָהּ בִּטּוּל עוֹלָמִית וּצְרִיכִין רַק לְשָׁרְפָהּ וּלְעָקְרָהּ מִן הַשֹּׁרֶשׁ אָמֵן, כֵּן יְהִי רָצוֹן:

רָאשֵׁי פְּרָקִים:

חלק יא

קַנְקַנִּים שֶׁל יַיִן נָסָךְ אֲסוּרִים, כִּי עִקַּר פְּגַם הַיַּיִן, שֶׁהוּא פְּגַם הַמֹּחִין, הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַכֵּלִים, עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ אִם אֵין בְּהַיַּיִן וְהַמֹּחִין מַגַּע עַכּוּ"ם עַתָּה, רַק שֶׁהוּא נָתוּן בְּקַנְקַנִּים שֶׁהָיָה בָּהֶם יַיִן בְּחִינַת מֹחִין, שֶׁהָיָה בּוֹ מַגַּע עַכּוּ"ם אֲסוּרִים לְיִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר פְּגַם הַיַּיִן וְהַמֹּחִין עַל-יְדֵי פְּגַם הַכֵּלִים:

חלק יב

עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ מֵהַבְּחִירָה שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁבְּחִירָתָם רַק בִּבְחִינַת מֹשֶׁה הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ, שֶׁהִמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ פְּרִישׁוּת וּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁנִּצְטַוָּה בְּפֵרוּשׁ מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּבָזֶה הָיָה תְּלוּי כָּל בְּחִירָתוֹ, וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַבְּחִירָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן גַּם כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה בְּחִינָה בְּהֶעְלֵם מִבְּחִינָה זֹאת שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִין מֵעַצְמוֹ רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְלֹא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ וְיכַוֵּן דַּעְתּוֹ מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וְכוּ', כִּי בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ (דְּבָרִים ה), "לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם, וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי", וְהַלְוַאי הָיוּ נִשְׁאָרִים בָּזֶה, אַךְ הַבַּעַל דָּבָר הִתְגָּרָה בָּהֶם וְכוּ' וְעַל-יְדֵי גֹּדֶל הַהִתְגָּרוּת הַבַּעַל הַדָּבָר וְהָעִקֹּר עַל-יְדֵי תַּאֲוָה זֹאת עַד שֶׁהֶחֱטִיאָם בַּעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הָעֶגֶל כִּדֵּי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן בָּאוּ אַחַר כָּךְ לְכַמָּה

חֲטָאִים וְנִסְיוֹנוֹת שֶׁנִּסּוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. עַל-יְדֵי-זֶה הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה, שֶׁגַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּעַצְמוֹ טָעָה בְּהַכָּאַת הַצּוּר, וּבְוַדַּאי כָּל טָעוּתוֹ וּבְחִירָתוֹ הָיוּ עַתָּה גַּם כֵּן בִּבְחִינַת מֹשֶׁה הוֹסִיף יוֹם אֶחָד וְכוּ', שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְכַוֵּן דַּעַת ה' יִתְבָּרַךְ. וּמִגְּדֶל הַבִּלְבּוּל שֶׁל עֹצֶם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה עָלָיו, בִּפְרָט עַתָּה בְּעִנְיַן מֵי מְרִיבָה עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיָה יָכֹל לְכַוֵּן פְּנִימִיּוּת רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִסְתַּלֵּק. וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא, וּמְתַקֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר, וּמְתַקֵּן הַכָּאַת הַצּוּר שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַ"ל, שֶׁבָּא עַל-יְדֵי טָעוּתִים הַנַ"ל, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּדָרָךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַטְעִין הַשֵּׁדִין יְהוּדָאִין מְאֹד. וְעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל-יְדֵי מֹשִׁיחַ, שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ, שֶׁאָז יִזְכֶּה לְכַוֵּן דַּעַת ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא יִטְעֶה עוֹד בְּשׁוּם דָּבָר, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְתַקֵּן הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְיָשׁוּבוּ הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, עַד שֶׁאֲפִלּוּ כָּל הָעַכּוּ"ם יָשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כִּי אָז אֶהֱפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה וְכוּ'. (וְעַדַיִן צְרִיכִין לְבָאֵר כָּל זֶה, כִּי יֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ). וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְדֶרֶךְ אֶחָד לְיִרְאָה אוֹתִי וְכוּ'", שֶׁלֹּא יִהְיֶה עוֹד סְפֵקוֹת כְּלָל:

וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צַר אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ וְכוּ' (בְּמִדְבַּר כב). וַיִּחַר אַף בִּלְעָם וַיַּךְ וְכוּ'. וְאִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע וּכְסִיל וְכוּ' וְאָמַר, לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה נִצַּב לִקְרָאתִי וְכוּ' תִּפַּח רוּחִיהּ וְנִשְׁמָתֵיהּ, הֲלֹא מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְאִם ה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמְּךָ, אֵיךְ לֹא תָּבִין רְמָזֵי ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ כָּאן וְרוֹצֶה לִמְנֹעַ אוֹתְךָ מִלֵּאֵבֶד לְגַמְרֵי. וּמֵאַחַר שֶׁרָאָה ה' יִתְבָּרַךְ רִשְׁעָתוֹ כָּל כָּךְ. עַל-כֵּן בְּדָרָךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ וְכוּ', עַל-כֵּן אָמַר לוֹ, לֵךְ וְכוּ'. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם מְבִינִים שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי הַכֹּל מֵאֵת ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאִם אֲסוּרִים בַּזִּקִּים וְכוּ' וַיֹּאמֶר כִּי יְשׁוּבוּן", וְצוֹעֲקִים אֲלָיו וְשָׁבִים אֵלָיו, כִּי שׁוֹמְעִים קוֹל ה' וּרְמָזָיו מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן", 'עֵקֶב' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהוּא תַּחַת עֵקֶב וְרַגְלַיִן, שֶׁדּוֹרְסִין אוֹתוֹ בָּרַגְלַיִם, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת הִרְכָּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁינוּ וְכוּ', בְּחִינַת לְדַכֵּא תַּחַת רַגְלָיו כֹּל אֲסִירֵי אָרֶץ. וְאָז דַּיְקָא בִּבְחִינַת עֵקֶב, כְּשֶׁתִּזְכֶּה לִשְׁמֹעַ אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה, שֶׁהַכֹּל מֵהַמִּשְׁפָּט שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בָּזֶה כְּדֵי לַהֲשִׁיבְךָ אֵלָיו. אָז, וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ וְכוּ'. וְזֶהוּ "וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו", 'בַּעֲקֵב' דַּיְקָא כְּשֶׁיִּתְגַּבֵּר עֵשָׂו בְּסוֹף הַגָּלוּת וְיִרְצֶה לְדָרֹס בַּעֲקֵבוֹ עַל רֹאשׁ יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב, וְזֶהוּ בְּחִינַת עִקְבוֹת מְשִׁיחָא. וְאָז דַּיְקָא 'וְיָדוֹ' בְּחִינַת אֱמוּנָה, 'אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב' לְהַפִּילוֹ עַל-יְדֵי-זֶה. וְזֶה בְּחִינַת הַנּוֹשֵׁךְ עִקְבֵי סוּס וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אָחוֹר, כִּי שִׁמְשׁוֹן הָיָה בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָא:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מְצָוַת קְדוּשׁ הַשֵּׁם. וְעַיֵּן פְּרָטֵי הַדִּינִים בְּהִלְכוֹת עֲבוֹדָה זָרָה בְּסִימָן קנח מְבֹאָר שָׁם, עַל כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה יַעֲבֹר וְאַל יֵהָרֵג, חוּץ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁעֲלֵיהֶם יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבֹר. וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאָרֵי עֲבֵרוֹת אִם הָעַכּוּ"ם מְכַוֵּן לְהַעֲבִירוֹ עַל דַּת וְהוּא בְּפַרְהֶסְיָא בִּפְנֵי עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל, חַיָּב לֵהָרֵג וְאַל יַעֲבֹר. וְכֵן אִם הוּא שְׁעַת הַגְּזֵרָה, אֲפִלּוּ אֲעַרְקְתָא דְּמַסָּאנָא, יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבֹר:

וְהַכְּלָל עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַפְּגָם וְהַקִּלְקוּל הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר מִכָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, הוּא כְּשֶׁמְּהַפְּכִין דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים. וּמְהַפְּכִין הָאֱמֶת לְשֶׁקֶר וְהַשֶּׁקֶר לֶאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע, שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ וְכוּ'", שֶׁזֶּה גָּרוּעַ מִן הַכֹּל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מַטְעִין אֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל הָעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, "הִנֵּה בָּרֵךְ לָקַחְתִּי וְכוּ'", שֶׁמִּלְמַעְלָה יוֹרֵד רַק אוֹר פָּשׁוּט וּלְמַטָּה נִצְטַיֵּר לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, כְּפִי תְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם הַכֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר. וְעִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים וְקִלְקוּלָם הוּא כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית וְקִלְקוּלוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל וּבָזֶה תָּלוּי הַכֹּל. וְזֶה עִקַּר הִתְגַּדְּרוּת הַבַּעַל דָּבָר וְעַרְמָתוֹ שֶׁהוּא אוֹרֵב וְחוֹתֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּבְיוֹתֵר עַל הַגְּדוֹלִים וְהַמְּנָהִיגִים וְכָל מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר אוֹרֵב עָלָיו בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ, יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק (יוֹאֵל ב), "וְעָלָה בָאְשׁוֹ וְתַעַל צַחֲנָתוֹ כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת", שֶׁפִּשַּׁט יָדוֹ בִּגְדוֹלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "אֶת פָּנָיו אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְכוּ'" כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם. וַעֲדַיִן מְרַקֵּד בֵּינָן עַל-יְדֵי-זֶה וְכָל הַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכָל אֲרִיכוּת הַגָּלוּת עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי זֶה יוֹדְעִים בְּכֻלָּל. וְכֵן יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּפָרְטִיּוּת בְּנַפְשׁוֹ נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד בְּעִנְיַן הַתַּאֲוָה הָרָעָה הַזֹּאת שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמִּין, שֶׁהוּא תַּאֲוַת נאוף, אֲשֶׁר כִּמְעַט אֵין גַּם אֶחָד נָקִי כָּרָאוּי בְּעִנְיָן זֶה וְשָׁכִיחַ הַרְבֵּה שֶׁפָּגְמוּ מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, זוּלַת גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים מֻבְחָרִים, יְחִידֵי הַדּוֹרוֹת שֶׁהִתְפָּאֲרוּ אֶת עַצְמָם בְּהִתְפָּאֲרוּת אֲמִתִּי עֹצֶם כֹּחַ גְּבוּרָתָם וּקְדֻשָּׁתָם בְּעִנְיָן זֶה וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל רֹב הָעוֹלָם כְּכֻלּוֹ וַאֲפִלּוּ הַכְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים קָצָת אֵינָם נְקִיִּים כָּרָאוּי. וְכָל אֶחָד כְּפִי פְּגָמוֹ בָּזֶה, כֵּן מְקֻלְקָלִים כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין בְּכֹחוֹ לְקַבֵּל וּלְצַיֵּר הָאוֹר הָעֶלְיוֹן כָּרָאוּי לְטוֹבָה, עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִזָּהֵר בְּנַפְשׁוֹ מְאֹד לְבִלְתִּי לִהְיוֹת חָכָם בְּעֵינָיו לִנְטוֹת אַחֲרֵי חָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל הַמְצוּיִים בָּעוֹלָם, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלּוּ שֶׁמִּתְלוֹצְצִים מִכַּמָּה דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וּבִפְרָט מִתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים יב, ט), "כְּרֻם זָלֲלוּ לִבְנֵי אָדָם", אֵלּוּ

דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהֶם. וּמַאי נִיהוּ? תְּפִלָּה. וְכָל כֹּחַ שֶׁל אֵלּוּ הַלֵּיצָנִים וְהַמְזַלְזְלִים בִּכְשֵׁרֵי הַדּוֹר הַמְיַגְּעִים עַצְמָם לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה. הוּא עַל-יְדֵי טָעוּתִים הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי שֶׁמְּהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, עַד שֶׁהַתּוֹרָה נַעֲשֵׂית לָהֶם סַם מָוֶת בִּבְחִינַת לֹא זָכָה וְכוּ', עַד שֶׁאוֹמְרִים כְּזָבִים וּשְׁקָרִים וְכָל מִינֵי לֵיצָנוּת עַל הַכְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת הַנַּ"ל. וּכְאִלּוּ הֵם עוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁאוֹמְרִים שֶׁעַל-פִּי הַתּוֹרָה מַגִּיעַ לְהָדְפָם וּלְרָדְפָם בְּכָל מִינֵי רְדִיפוֹת בְּפַרְנָסָתָם וּבְנַפְשָׁם לְהַתִּיר דָּמָם מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכָל זֶה עַל-יְדֵי טָעוּתִים הַנַּ"ל, שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם הַכֹּלִי הַמַּחְיִן, עַד אֲשֶׁר מְהַפֵּךְ אוֹר הַתּוֹרָה מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַקִּלְקוּל עַל-יְדֵי הַגְּדוֹלִים וְהַמַּנְהִיגִים אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אֵינָם נְקִיִּים כָּרָאוּי בַּתַּאֲוָה הַנַּ"ל. וְלֹא דַּי לָהֶם בָּזֶה, אַף גַּם אֵינָם מַכִּירִים אֶת מְקוֹמָם מֵחֲמַת תַּאֲוַת הִתְנַשְּׂאוּת וְהַכָּבוֹד, עַד שֶׁמִּתְקַנְּאִים בְּהַכְּשֵׁרִים שֶׁאֵינָם נִכְנָעִים תַּחְתָּם וְחוֹתְרִים עֲלֵיהֶם וּמְעַיְּנִים בָּהֶם בְּעַיִן רָעָה לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא בָּהֶם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְהַפְגָּמִים. וּבְדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, עַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְהַבַּעַל דְּבָר לְעַקֵּם דַּעְתָּם עַד שֶׁמַּטְעִין אֶת עַצְמָם וְאוֹמְרִים שֶׁעַל-פִּי הַתּוֹרָה מַגִּיעַ לְרָדֹף מְאֹד אֶת הַכְּשֵׁרִים הַנַּ"ל, בְּפַרְט עַל-יְדֵי רִבּוּי לָשׁוֹן הָרַע וּשְׁקָרִים וּרְכִילוּת וּכְזָבִים שֶׁמָּצוּי מְאֹד, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וּמִי שֶׁהוּא רוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת, לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הָאֲמִתִּית וּלְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְאַנְשֵׁי אֱמֶת תְּמִימֵי דֶּרֶךְ הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת ה' בֶּאֱמֶת כַּאֲשֶׁר קִבְּלוּ מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהָיוּ לְפָנֵינוּ, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד נֶגֶד כָּל הַקָּמִים עָלָיו, כִּי אִם עַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי הָאֱמֶת נִתְבַּלְבֵּל כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל הָאֱמֶת, כִּי אִם עַל-יְדֵי מְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, שֶׁזֶּה מֻשְׂרָשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּקִדֻּשַּׁת נַפְשׁוֹ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ כַּמָּה אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים וְנַסִּים שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם:

חלק יד

וְעַל-כֵּן עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה יַעֲבֹר וְאַל יֵהָרֵג, כִּי כָּל הַמִּצְווֹת וְהָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה הֵם בִּשְׁבִיל צִיּוּר הָאוֹר הָעֶלְיוֹן לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה וְלֹא לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ כָּל הַתּוֹרָה הִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ ב), "וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעְתְּ אֶת ה'", וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה" (תְּהִלִּים קיט), כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּגְין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ, (זֹהַר חב מב). אֲבָל זֶה יָדוּעַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא וְנַעֲלֶה מְאֹד מְאֹד מִתְּפִיסַת דַּעְתֵּנוּ, בְּפַרְט שֶׁאָנוּ מְלֻבָּשִׁים בְּחֹמֶר, בְּגוּף עָכוּר כָּזֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲחִיזָה מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמִמַּה שֶּׁלֹּא נוֹלַד בִּקְדֻשָּׁה, מִכָּל שֶׁכֵּן מַה שֶּׁקִּלְקֵל בְּעַצְמוֹ, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלֵינוּ לְמַעֲנוֹ וּמֵאִיר לְכָל אֶחָד בְּדַעְתּוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיָּאִיר בּוֹ אֲמִתַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁיֹּאחֵז אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ

הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר הוּא חַיֵּינוּ לָנֶצַח, אֲבָל הָאוֹר הַיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה הוּא גָּבֹהַּ מְאֹד וְהוּא אוֹר פָּשׁוּט וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְצַיְּרוֹ כְּפִי תְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, אֲבָל לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה, כִּי רֻבָּם אֵין כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלָּהֶם מְתֻקָּנִים כָּרָאוּי, עַל-כֵּן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה; רְמַ"ח מִצְווֹת עֲשֵׂה וְשֵׁס"ה לֹא תַּעֲשֶׂה. וּמִצְווֹת דְּרַבָּנָן, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת צִיּוּרִים קְדוֹשִׁים לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה. וְהִזְהִיר אוֹתָנוּ לְהִשָּׁמֵר מִכָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁהֵם כֻּלָּם קִלְקוּלִים וּפְגָמִים, שֶׁעַל יָדָם מְצַיְּרִים הָאוֹר לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, וְכָל כַּוָּנוֹת הַמִּצְווֹת וְסוֹדוֹתֵיהֶם עַל-פִּי קַבָּלָה כְּלוּלִים בָּזֶה, כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת בְּעִנְיַן צִיּוּר הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה לְטוֹבָה, אוֹ לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת וְכָל הַסְּפִירוֹת וְכָל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִים כַּוָּנוֹת כָּל הַמִּצְווֹת, שֶׁכֻּלָּם כְּפִי מַה שֶּׁצְּרִיכִים לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה כְּפִי הַמִּצְוָה. וְכֵן לְהֵפֶךְ בַּעֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם. וּבָזֶה תָּלוּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם וְשֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי הֵם חַיֵּינוּ. כִּי עִקַּר הַחַיּוּת עַל-יְדֵי הָאוֹר הָעֶלְיוֹן הַבָּא מִלְּמַעְלָה כְּשֶׁזּוֹכִים לְצַיְּרוֹ לִבְרָכָה. וְאָז מְיֻחָד וּמְקֻשָּׁר הָאוֹר בְּהַכֵּלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַחַיּוּת כַּיָּדוּעַ, וְכֵן לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן כְּפִי שִׁקּוּל הַדַּעַת בְּהַשְׁקָפָה רִאשׁוֹנָה הָיָה מִן הָרָאוּי לֵהָרֵג עַל כָּל מִצְוָה שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר לַעֲבֹר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל שׁוּם מִצְוָה, כִּי הֲלֹא תֵּכֶף נִתְקַלְקֵל צִיּוּר הָאוֹר כְּפִי פְּגַם הַמִּצְוָה וּמֵהֵיכָן יְקַבֵּל חַיּוּת? אֲבָל רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ גָּדוֹלִים מְאֹד, וְהִזְהִיר אוֹתָנוּ מִזֶּה, וְגָזַר וְאָמַר שֶׁאֵין לְךָ מִצְוָה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּפָנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, חוּץ וְכוּ' [עֲבוֹדָה זָרָה, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים]. כִּי וְחַי בָּהֶם, וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם (וַיִּקְרָא יח, יוֹמָא פה). כִּי חַיּוּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי יָקָר מְאֹד מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו הוּא עוֹסֵק בָּזֶה לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה וּלְצַיְּרוֹ לְטוֹבָה, שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר חַיּוּתוֹ, כִּי הָאָדָם לֹא נִבְרָא כִּי אִם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-פִּי הַתּוֹרָה כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה כְּפִי שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹ, שֶׁבָּזֶה תָּלוּי תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הַנֶּאֱחָזִים וּתְלוּיִים בּוֹ. וְעַל-כֵּן עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה יַעֲבֹר וְאַל יֵהָרֵג. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעַל-יְדֵי הָעֲבֵרוֹת נִתְקַלְקֵל הַצִּיּוּר, שֶׁצָּרִיךְ לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לוֹ לְהִיּוֹת נֶהֱרָג בְּשִׁבְיל זֶה, כִּי חַיּוּתוֹ שֶׁל הַיִּשְׂרְאֵלִי יָקָר יוֹתֵר, כִּי כְּשֶׁיִּחְיֶה יְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי שְׁאָרֵי הַמִּצְווֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנא), מוּטָב שֶׁיִּתְחַלֵּל שַׁבָּת אַחַת מִשֶּׁיִּתְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת הָרַבֵּה, כִּי כָּל חַיּוּת הָאָדָם הֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים צ), "יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה". וְאֵלּוּ הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁחַי הָאָדָם. חַיּוּתָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר צִיּוּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְעַל-כֵּן מְחֻיָּב הָאָדָם לִשְׁמֹר עַל נַפְשׁוֹ וְחַיּוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ד), "וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם". כִּי כָּל יְמֵי חַיּוּתוֹ צְרִיכִין אוֹתוֹ מְאֹד בָּעוֹלָם כְּדֵי לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה,

כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁלִים בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כְּפִי חֶלְקוֹ וְשָׁרְשׁוֹ שָׁם. וְעַל-כֵּן כְּדַאי לַעֲבֹר וְאַל יֶהֱרֹג עַל הַמִּצְוָה, כִּי בִּימֵי חַיָּיו יְתַקֵּן יוֹתֵר צִיּוּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל, אֲבָל עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים יֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבֹר, כִּי עַל יָדָם נִתְקַלְקֵל צִיּוּר הָאוֹר כָּל כָּךְ עַד שֶׁמְּהַפֵּךְ הָאֱמֶת לְגַמְרֵי מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹ עוֹד לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָפַךְ הָאֱמֶת לְגַמְרֵי. עַל-כֵּן עַל אֵלּוּ שְׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת יֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבֹר, כִּי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִיא כְּפִירוּת בַּה' יִתְבָּרַךְ הִיא בְּוַדַּאי עוֹקֶרֶת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּהַפֵּךְ הַמְּשֻׁכְּת הָאוֹר לְגַמְרֵי עַד שֶׁמֵּמִיר כְּבוֹדוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכוֹפֵר בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִמְשָׁךְ אַחַר הֶבֶל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (יִרְמְיָה ב), "וְעַמִּי הֵמִיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל". אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ לְחָיוֹת עוֹד וּלְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָפַךְ וְהֵמִיר הָאֱמֶת מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ לְגַמְרֵי?! וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הַמּוֹדֶה בַּעֲבוֹדָה זָרָה כְּכוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְעַל-כֵּן יֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבֹר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ עוֹד לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת יֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבֹר, כִּי עִקַּר פְּגַם כְּלֵי הַמֹּחִין הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם נאוף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבֹר עַל זֶה, כִּי עַל-יְדֵי גִּלּוּי עֲרָיוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, יִהְיוּ נִפְגָּמִים כָּל הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ עוֹד לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי ב, טו), "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים". וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הוּא מֻכְרָח לָמוּת וְלֵהָרֵג וְאַל יַעֲבֹר עַל זֶה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּמִים הַכֵּלִים לְגַמְרֵי עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹב. וְעַל-כֵּן לָמָּה לוֹ חַיִּים כָּאֵלֶּה?! כִּי אַדְרַבָּא, יְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחַיָּיו יוֹתֵר, מֵאַחַר שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ כָּל כָּךְ, כִּי עִקַּר פְּגַם הַכֵּלִים עַל-יְדֵי גִּלּוּי עֲרָיוֹת כַּנַּ"ל:

וְכֵן עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים יֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבֹר, כִּי צְרִיכִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל צִיּוּר הָאוֹר לְטוֹבָה, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִין בְּשִׁבְעִים נְפָשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָם נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים יֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבֹר, כִּי אֵין דּוֹחִין נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ, כִּי גַּם נֶפֶשׁ חֲבֵרוֹ צְרִיכִין בִּשְׁבִיל צִיּוּר הָאוֹר לְטוֹבָה, כִּי אֶפְלוּ הַקָּטָן וְהַפְּחוּת שְׁבְּיִשְׂרָאֵל אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הַשָּׂגָה וִידִיעָה בְּעִנְיָן זֶה כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ אֶפִּיקוֹרוֹס וְכוֹפֵר הוּא מְתַקֵּן הַרְבֵּה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו וּמִצְוֹתָיו, כִּי אֶפְלוּ רֵיקָנִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרִמּוֹן וּמְתַקְּנִים הַרְבֵּה וּמְצַיְּרִים הָאוֹר לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְעַתָּה מִמֵּילָא מוּבָן כַּמָּה גָּדוֹל עִצָּם הַפְּגָם שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים לִידֵי שְׁפִיכַת דָּמִים בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, עַד שֶׁעַל-פִּי הָרֹב בָּאִים לִידֵי שְׁפִיכַת דָּמִים מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי עַל זֶה אוֹרֵב הַבַּעַל דְּבָר וּבִפְרָט עַל הַמַּנְהִיגִים וְהַחֲשׁוּבִים גְּדוֹלֵי הַמְּדִינָה שֶׁרוֹאֶה לְהָקִים

עַל יִשְׂרָאֵל אוֹתָן שִׁכְלֵי הַמּוֹחִין שֶׁלָּהֶם אֵינָם מְתֻקָּנִים כָּרָאוּי מֵחֲמַת פְּגַם תַּאֲוָה הַנַּ"ל שֶׁמָּצוּי מְאֹד. וְאֵלּוּ הַמַּנְהִיגִים מֵחֲמַת תַּאֲוַת הַכָּבוֹד וְהַגְּדֻלָּה הֵם מִתְגָּאִים וְשׁוֹכְחִים אֶת מְקוֹמָם. וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁעַל-פִּי הַתּוֹרָה מַגִּיעַ לִרְדֹּף מְאֹד אֶת הַכְּשֵׁרִים שֶׁמְּדַבְּרִים עֲלֵיהֶם סָרָה וכו', כִּי הָאֱמֶת נִתְהַפֵּךְ אֶצְלָם עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל. בִּבְחִינַת לֹא זָכָה וכו', עַל-יְדֵי צִיּוּר הָאוֹר לְהֵפֶךְ, עַל-יְדֵי פְּגַם הַכֵּלִים וְכַנַּ"ל. וּבִפְרָט שֶׁרֹב מְקָרְבֵיהֶם פְּגוּמִים מְאֹד וְיֵשׁ בָּהֶם נוֹאָפִים גְּדוֹלִים וְהַרְבֵּה מֵהֶם מְפֻרְסָמִים לְנוֹאֲפִים גְּמוּרִים בְּאִסּוּר גָּמוּר, כַּמָּצוּי עַכְשָׁיו, חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל אֵלּוּ הַנּוֹאֲפִים מִתְקָרְבִים אֲלֵיהֶם בַּחֲלַקְלַקּוּת וּבוֹדִים שְׁקָרִים וּכְזָבִים גְּדוֹלִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וַאֲנָשָׁיו עַד שֶׁמַּתִּירִים דָּמָם בְּפַרְהֶסְיָא. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שֶׁנִּצְטַיֵּר אֶצְלָם הָאוֹר לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַכֵּלִים וְכַנַּ"ל, כִּי הַבַּעַל דָּבָר אֵינוֹ מְקָרֵר דַּעְתּוֹ בַּמֶּה שֶׁהִכְשִׁיל אֶת הָאָדָם בְּאֵיזֶה עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ אִם הִכְשִׁילוֹ בַּעֲבֵרוֹת רַבּוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַק עִקַּר עֲרָמָתוֹ לַעֲקֹר אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁאוֹרֵב עָלָיו לְעַקֵּם דַּעְתּוֹ, עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַכֵּלִים עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה מֵאִסּוּר הֶתֵּר וּמֵעֲבֵרָה מִצְוָה, עַד שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בַּמִּצְוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְעָקְרוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁהַבַּעַל דָּבָר יוּכַל לְהַטְעוֹת אֶת הָאָדָם וּלְהַפֵּךְ עֲבֵרוֹת לְמִצְוֹות כְּמוֹ בְּעִנְיַן מַחֲלֹקֶת, שָׁם שָׁם מְרַקֵּד הַבַּעַל דָּבָר, כִּי בְּעִנְיַן זֶה יָכוֹל בְּקַל לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בַּמִּצְוֹות וּלְהַפֵּךְ עֲוֹונוֹת הַגְּדוֹלִים בַּתּוֹרָה לְמִצְוֹות גְּדוֹלוֹת, כִּי מֵסִית אֶת הָאָדָם עַל חֲבֵרוֹ שֶׁמִּצְוָה גְּדוֹלָה לְהָדְפּוֹ וּלְרָדְפוֹ, כִּי הֲלֹא עָשָׂה כָּךְ וְכָךְ וכו' כַּמָּצוּי עִנְיַן זֶה הַרְבֵּה בָּעוֹלָם, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאֵין אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ אֵיזֶה חֶסְרוֹנוֹת אוֹ אֵיזֶה מִדָּה רָעָה, אֲבָל אָנוּ מְצֻוִּים לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל הָרַע שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל הַטּוֹב וְלָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲבָל עַל-יְדֵי תַּאֲוַת הַנִּצָּחוֹן וְהַמַּחֲלֹקֶת מִתְגַּבֵּר הַקֵּץ כָּל בָּשָׂר שֶׁהוּא אוֹרֵב לְעַיֵּן וּלְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הָרַע, לְחַפֵּשׂ וְלַחֲקֹר וְלִמְצֹא אֵיזֶה רַע בְּכָל אֶחָד וּבִפְרָט בְּהַכְּשֵׁרִים הַחֲפֵצִים בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁעֲלֵיהֶם מְגֻרֶה בְּיוֹתֵר אֶת הַחוֹלְקִים לְעַיֵּן בָּהֶם בְּעֵין רָעָה, לִמְצֹא בָּהֶם חֶסְרוֹנוֹת הַרְבֵּה וְלִבְדּוֹת עֲלֵיהֶם שְׁקָרִים וּכְזָבִים בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה אֶצְלָם שְׁפִיכוּת דָּמִים לְמִצְוָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁמַּתִּירִין דָּמָם, וְשׁוֹפְכִים דָּמָם כַּמַּיִם בְּבִזְיוֹנוֹת וַחֲרָפוֹת וּבוּשׁוֹת הַרְבֵּה וּמַלְבִּינִים פְּנֵיהֶם בָּרַבִּים עַד שֶׁמַּתִּירִין דָּמָם מַמָּשׁ. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי שֶׁנִּצְטַיֵּר אֶצְלָם הָאוֹר לְהֵפֶךְ, עַל-יְדֵי קִלְקוּל כֵּלֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁצּוֹעֵק הַנָּבִיא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת עַל הָרוֹעִים וְהַמַּנְהִיגִים שֶׁאֵינָם מַנְהִיגִים הַדּוֹר בְּרַחֲמִים כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה י, ג), "עַל הָרוֹעִים חָרָה אַפִּי וְכוּ'", וּכְתִיב (יְשַׁעְיָה ג), "י"י בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו... מַה לָּכֶם תְּדַכְּאוּ עַמִּי וּפְנֵי עֲנִיִּים תִּטְחָנוּ". וּכְתִיב, (זְכַרְיָה יא), "הוֹי רֹעִי הָאֱלִיל... חֶרֶב עַל זְרוֹעוֹ

וְעַל עֵין יְמִינוֹ, זְרֹעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבָשׁ וְכוּ'" וְכֵן הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי עִקַּר הַקִּלְקוּל הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הָרוֹעִים כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּנַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא יֵצֵא מִדַּרְכֵי הַתְּמִימוּת בֶּאֱמֶת, לְחַפֵּשׂ דְּרָכָיו בְּכָל עֵת וְלִשְׁמֹר נַפְשׁוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יַטֶּה אוֹתוֹ הַבַּעַל דְּבָר מִן הָאֱמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יַהֲפֹךְ לוֹ אֱמֶת לְשֶׁקֶר וַעֲבֵרָה לְמִצְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶה גָּרוּעַ מִן הַכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, וְיִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת אֵיךְ אֵינוֹ נָקִי בְּעִנְיַן תַּאֲוָה הַנַּ"ל וּתְפִיסַת כְּלֵי הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ אֵינָם בִּשְׁלֵמוּת. וַאֲפִלּוּ אִם הוּא לַמְדָן גָּדוֹל וּמַפְלָג וְגַם נִקְרָא בְּשֵׁם חָסִיד, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ צְדָקָתוֹ וַחֲסִידוּתוֹ, בִּפְרָט בָּעִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁאֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, עַל-כֵּן תְּפִיסַת הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ אֵינָם בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה הַבַּעַל דְּבָר לְהַטּוֹתוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה מִדֶּרֶךְ הַתְּמִימוּת הָאֱמִתִּי, צָרִיךְ לַחֲשֹׁב אוּלַי זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לֹא זָכָה וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁעַל-פִּי הַתּוֹרָה מַגִּיעַ כָּךְ אוּלַי זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת צִיּוּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת לֹא זָכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לְזַהֵר בְּיוֹתֵר לִבְלִי לַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לַהֲפֹךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, חַס וְשָׁלוֹם, וּבְיוֹתֵר וְיוֹתֵר צָרִיךְ לְזַהֵר בְּעִנְיַן מַחֲלֹקֶת, שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת וְלֹא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְקַיֵּם גַּם מִצְוַת שְׁפִיכוּת דָּמִים, לְרַדֵּף אַחַר אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, מִכָּל שֶׁכֵּן אַחַר כְּשֵׁרֵי הַדּוֹר וְלֹא יִשְׁמַע לְדִבְרֵי הַמְסִיתִים וּמְדִיחִים אֲפִלּוּ אִם דִּבְרֵיהֶם נִמְשָׁכִים מֵאֵיזֶה מַנְהִיגִים הַנַּ"ל, כִּי דַּי לוֹ בְּתַתְרַי"ג מִצְוֹת שֶׁקִּבַּלְנוּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְאַל יוֹסִיף לְעַצְמוֹ מִצְוֹת כָּאֵלּוּ. שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת צִיּוּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת לֹא זָכָה וְכוּ', כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יז

וְגַם בְּעִנְיַן עֲבוֹדַת ה' עַצְמוֹ יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, כִּי בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ. וְאִם יִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין חֲזָקִים יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ יוֹלִיכוּ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ טוֹב וְקָדוֹשׁ בְּיוֹתֵר. וְהַכֹּל כְּפִי צִיּוּר הָאוֹר הַנַּ"ל, כְּפִי תְּפִיסַת הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ. עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לִצְעֹק וְלִזְעֹק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹלִיכֵהוּ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת תָּמִיד אוּלַי אוּלַי יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי. וְעַל כָּךְ בֶּאֱמֶת צוֹעֵק דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הַרְבֵּה עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ וְכוּ' הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ וְנָחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי וְכוּ' הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ חֻקֶּיךָ וְכוּ' שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתֶּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי וְכוּ'". וְכֵן הַרְבֵּה מְאֹד. וְכֵן צוֹעֵק הַרְבֵּה שֶׁיִּתֵּן לוֹ ה' עֲצוֹת טוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עַד אָנָה אַשִּׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ'", "בַּעֲצָתְךָ תַּנְחֵנִי וְכוּ'" (תְּהִלִּים עג, כד), כִּי צְרִיכִין לְזָכוּת גָּדוֹל וְיִשּׁוּעָה וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְהִשְׁתַּדְּלוּת וִיגִיעָה גְּדוֹלָה כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁיִּזְכֶּה לֵילֵךְ בְּכָל עֵת בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְלֹא יַטֶּה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ לְמַה שֶּׁצָּרִיךְ אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי

לְהַגִּיעַ בְּמִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ, שֶׁלֹּא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּאֵיזֶה דָּבָר עַל-יְדֵי צִיּוּר הָאוֹר הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַכֵּלִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים כְּשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה נוֹטֶה מִדַּרְכֵי הַתְּמִימוּת הוּא בָּטוּחַ עַל כָּל פָּנִים מִמִּכְשׁוֹל גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הוֹלֵךְ בְּתֹם יֵלֵךְ בֶּטַח. אֲבָל כְּשֶׁנּוֹטֶה, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר חָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל הַמְצוּיִים עַכְשָׁיו וּבִפְרָט בְּעִנְיַן מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם, הוּא יָכוֹל לִפֹּל בְּאֵין סוֹמֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ כְּרֶגַע, חַס וְשָׁלוֹם:

חלק יח

כִּי דַּי לְךָ לְהַפְקִיעַ אֶת עַצְמְךָ שֶׁתִּזְכֶּה לְהַצְדִּיק מַעֲשֶׂיךָ כָּרָאוּי. וְאֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁתִּרְצֶה לְהַצְדִּיק וּלְתַקֵּן גַּם אֶת חֲבֵרְךָ בְּעַל כָּרְחוֹ. בִּפְרָט שֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁבְּכַמָּה דְּבָרִים הוּא טוֹב מִמְּךָ וּמִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה יוֹתֵר מֵאִתְּךָ. וְאֵיךְ תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ לְחַפֵּשׂ בּוֹ חֶסְרוֹנוֹת וּלְדוּנוֹ לְכַף חוֹב וּלְהוֹכִיחוֹ וּלְבַיְּשׁוֹ בְּחִנָּם עַד שֶׁמַּרְבִּין מַחֲלֹקֶת וּשְׂפִיכוּת דָּמִים, חַס וְשָׁלוֹם, וַהֲלֹא אֲפִלּוּ עַל הַחוֹטֵא הַזְהִירָה הַתּוֹרָה, "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא". שֶׁלֹּא תִּלְבִּין פָּנָיו בָּרַבִּים. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּעֲרָכִין, אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, תְּמֵהַּ אֲנִי אִם יֵשׁ בַּדּוֹר הַזֶּה מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁלֹּא יִשָּׂא עָלָיו חֵטְא עַל לִבּוּן פָּנִים. וְאָמְרוּ שָׁם, בְּעֵי מֵנֵיהּ ר"י תּוֹכָחָה לִשְׁמָהּ וַעֲנָוָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, הֵי מִינַיְיהוּ עֲדִיפָא? וּמְסְקוּ, שֶׁעֲנָוָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ עֲדִיפָא. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, עֲנָוָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, שֶׁעוֹשֶׂה עַצְמוֹ עָנָו שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהוֹכִיחוֹ וְאוֹתָהּ עֲנָוָה שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם הִיא, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הִיא עֲדִיפָא מִתּוֹכָחָה לְשֵׁם שָׁמַיִם. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת וְכַוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת, בְּוַדַּאי מִצְוָה גְּדוֹלָה לְדַבֵּר עַל לֵב חֲבֵרוֹ לְהַטּוֹתוֹ לְדֶרֶךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, אֲבָל לֹא לְהוֹכִיחוֹ בָּרַבִּים וּלְבַיְּשׁוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן לְרִיב עִמּוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן לְהַרְבּוֹת בְּמַחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּאֲשֶׁר הִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד, וְאָמְרוּ, שִׂנְאוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְגָדוֹל הַשָּׁלוֹם וְכוּ'. מִכָּל שֶׁכֵּן, כְּשֶׁהַדָּבָר לְהַפֵּךְ שֶׁעוֹמְדִים יוֹשְׁבֵי קַרְנוֹת וְשׁוֹתֵי שֵׁכָר עַל כְּשֵׁרִים וִירֵאִים, וְנִתְקָעִים, "יִרְהֲבוּ הַנַּעַר בַּזָּקֵן וְכוּ'". וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַמַּנְהִיגִים שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי, שֶׁטָּעוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁדִין יְהוּדְאִין, עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא צִיְּרוּ הָאוֹר לְטוֹב כָּרָאוּי כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה "מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב מַה יִּתְאוֹנֵן אָדָם חַי וְכוּ'". 'מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא וְכוּ'', זֶהוּ כָּל עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁלְּמַעְלָה אֵינוֹ יוֹרֵד כִּי אִם אוֹר פָּשׁוּט כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא שָׁם מִקְרָא זֶה לְעִנְיָן זֶה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, רַק כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְצַיֵּר הָאוֹר כְּפִי תְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ. וְעַל-כֵּן מַה יִּתְאוֹנֵן אָדָם חַי גֶּבֶר עַל חֶטְאָיו, כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לִהְיוֹת גֶּבֶר עַל חֶטְאָיו, לְהִתְגַּבֵּר עַל יְצָרוֹ וּלְאוֹנֵן וּלְקוֹנֵן עַל חֶטְאָיו אֲשֶׁר עָבְרוּ עַל רֹאשׁוֹ, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה

יוּכַל לְצַיֵּר הָאוֹר לְטוֹב כָּרָאוּי. וְזֶה "נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד ה'", כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ דְּרָכָיו וְלַחֲקֹר מְאֹד מְאֹד אַחַר דֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב עַד ה', כִּי מֵחֲמַת עִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁמִּלְמַעְלָה אֵינוֹ יוֹרֵד כִּי אִם אוֹר פָּשׁוּט, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְצַיֵּר הָאוֹר כְּפִי תְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה וְכוּ'. עַל-כֵּן בְּוַדַּאי מִי שֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל נַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא יְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וְלַחֲקֹר מְאֹד אַחַר הָאֱמֶת כְּדֵי לָשׁוּב אֶל ה' בֶּאֱמֶת, כִּי אוּלַי מַטְעֶה אוֹתוֹ דַּעְתּוֹ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לְצַיֵּר הָאוֹר כָּרָאוּי, מֵחֲמַת שֶׁהַכֵּלִים שֶׁלּוֹ אֵינָם בִּשְׁלֵמוּת, מֵחֲמַת פְּגַם הַבְּרִית וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא, "נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם", שֶׁהוּא צְעָקָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ עַד שֶׁכְּמַעַט תֵּצֵא נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא אִם כֵּן מֵשִׂים נַפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ, וְלָמְדוּ מִפָּסוּק זֶה. (וְכַמּוּבָא זֶה בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּסִפּוּרֵי חַיֵּי מוֹהַר"ן), כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי צְעָקָה הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק שִׁבְעִין קָלִין לְפָחוֹת. וּבְאֵלּוּ שִׁבְעִין קָלִין כְּלוּלִים קוֹלוֹת וּצְעָקוֹת וּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה לְאֵין מִסְפָּר, כִּי צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי הַשִּׁבְעִין קָלִין הֵם כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לָהֶם. וְכָל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין בְּנַפְשׁוֹ כַּמָּה הוּא רָחוֹק עֲדַיִן אֲפִלּוּ מִפָּנִים אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לָהֶם מִכָּל שֶׁכֵּן מִכֻּלָּם. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ אִם לֹא פָּגַם הַרְבֵּה וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר צָעַק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ וְעָשָׂה מִצְווֹת הַרְבֵּה וְלָמַד תּוֹרָה הַרְבֵּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא הִשִּׂיג אֲפִלּוּ חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף וּרְבָבָה מִפָּנִים אֶחָד לַתּוֹרָה, כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ עֲדַיִן לִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּכְבָר יָדוּעַ שֶׁאָסוּר לְיֵאָשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם, כִּי אֲפִלּוּ אִם פָּגַם הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד וַאֲפִלּוּ אִם עֲדַיִן הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אִם לֹא יְתַיְּאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה וּמִתְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים יָכוֹל לִזְכּוֹת לְפָנִים לַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת וַאֲפִלּוּ לְכָל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ טוֹב לַכֹּל, וְיוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָעֶגֶל רוֹצֶה לִינֹק וְכוּ', כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וְרוֹצֶה יוֹתֵר לְהַשְׁפִּיעַ לָנוּ כָּל טוֹב, לְהָאִיר לָנוּ כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, רַק שֶׁצְּרִיכִין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְהָעִקָּר לִצְעֹק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּעָלוּ כְּלָלִיּוּת קוֹלוֹת צְעָקוֹתָיו לִבְחִינַת שִׁבְעִין קָלִין בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר בֶּאֱמֶת הָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁעִקָּרָם הוּא תַּאֲוָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְשִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי הַשִּׁבְעִים פָּנִים הֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁהֵם כְּלַל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם. וּכְנֶגֶד זֶה הֵם הַשִּׁבְעִין קָלִין הַנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִצְעֹק הַשִּׁבְעִין קָלִין כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, שֶׁעַל יָדָם אָנוּ מִתְקַיְּמִים בְּעֹצֶם מְרִירַת הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה, כִּי אֲרִיכַת הַגָּלוּת בְּגַשְׁמִיּוּת נִמְשָׁךְ מִגָּלוּת הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֻכְרָח לָבוֹא בְּגָלוּת בְּצָרוּף, בְּנִסָּיוֹן בִּבְחִינַת בְּתַאֲוֹת וּמִדּוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם. וְהָעִקָּר בַּתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָרֹב אֵינָם עוֹמְדִים בַּנִּסָּיוֹן כָּרָאוּי, כִּי אֵינָם צוֹעֲקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, עַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר הַגָּלוּת הַגַּשְׁמִי כָּל כָּךְ. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזָּכוּ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, עַד שֶׁזָּכוּ לְכָל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה וְהֵם מַמְשִׁיכִים בְּכָל דּוֹר אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים לְהַמְשִׁיךְ אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה, כִּי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֵף עַל אַנְפֵּי אוֹרָיְתָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם וְכוּ'" (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּסִימָן קִיח לִקּוּטֵי חֵלֶק א, וּבְסִימָן לב, לִקּוּטֵי חֵלֶק שֵׁנִי). כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן עַל כָּל הַנַּ"ל יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, שֶׁאָז יִתְפַּשְּׁטוּ כָּל הָאִיבָּעְיוֹת וְיִתְבָּרְרוּ כָּל הַסְּפֵקוֹת וְאָז יִזְכֶּה כָּל אֶחָד לְצַיֵּר הָאוֹר, רַק לִבְרָכָה וּלְטוֹבָה. וְעַל-כֵּן אָז נֶאֱמַר בֶּאֱמֶת, "וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְדֶרֶךְ אֶחָד לְיִרְאָה אוֹתִי", כִּי לֹא יִטְעוּ עוֹד בִּדְרָכִים נִבּוֹכִים הַנַּ"ל. וְגַם עַתָּה בִּמְרִירוּת הַגָּלוּת כָּל חִיּוּתֵינוּ עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁמְּאִירִים לָנוּ הִתְנוֹצְצוּת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הָאֱמִתִּית כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים לְאוֹר הָאֱמֶת לֵידַע דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת בֶּאֱמֶת אֲשֶׁר הָלְכוּ בָּהֶם אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם אֲשֶׁר עַל זֶה נֶאֱמַר, "אַשְׁרֵי תְמִימֵי דֶרֶךְ הַהֹלְכִים בְּתוֹרַת ה'":

חלק כא

וְזֶהוּ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, הֲרֵי אֲנִי כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה, וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאָמֵר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת, עַד שֶׁדְּרָשָׁהּ בֶּן זוֹמָא וְכוּ', כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם זֶה בְּחִינַת שֶׁיּוֹצְאִין מִגָּלוּת הַנַּ"ל שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁעִקָּרָם תַּאֲוָה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת זֶהֳמַת מִצְרַיִם, שֶׁהִיא עֶרְוַת הָאָרֶץ, כִּי עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל פְּגַם הַבְּרִית שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ' כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן גַּם כָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם "גָּלוּת מִצְרַיִם", כִּי גַּם כָּל הַגָּלֻיּוֹת הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת כַּנַּ"ל. וְיִשְׂרָאֵל בְּגָדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה זָכוּ לָצֵאת מִגָּלוּת שֶׁל תַּאֲוָה הַנַּ"ל עַד שֶׁזָּכוּ לְשִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכוּ אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכוּ לְכָל זֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן חָתַר עֲלֵיהֶם הַבַּעַל דָּבָר לְהַכְשִׁילָם, עַד שֶׁהִכְשִׁיל אוֹתָם עַל-יְדֵי הָעֶרֶב רַב, שֶׁהָיָה כְּלֵיהֶם פְּגוּמִים מְאֹד, שֶׁאָצְלָם נִצְטַיֵּר אוֹר הַתּוֹרָה לְהֵפֶךְ כַּנַּ"ל, עַד שֶׁהִכְשִׁילוּ גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁבָּאוּ לִידֵי עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל, כִּי

הָפְכוּ הָאֱמֶת עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁכָּךְ צְרִיכִין לַעֲבֹד אוֹתוֹ, כִּי בְּדֶרֶךְ זֶה הוֹלֵךְ טָעוּתָם שֶׁל כָּל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּקְרִירִין לֵיהּ אֱלָקָא דֶּאֱלַקָּא וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, "וַיָּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט", 'וַיָּצַר' דַּיְקָא לְשׁוֹן צִיּוּר, שֶׁצִּיְּרוּ הָאוֹר לְהֶפֶךְ וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה הָיָה מֵחֲמַת שֶׁחָזְרוּ וְנִכְשְׁלוּ עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב בִּפְגַם תַּאֲוָה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת בְּפַרְהֶסְיָא וְעַל-יְדֵי חֵטְא זֶה נִמְשְׁכוּ כָּל הַגַּלְיוֹת וְכָל הַצָּרוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַתִּקּוּן בְּכָל דּוֹר עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִים לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הוּא לְהַמְשִׁיךְ קְיוּם הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן לֹא יִהְיֶה נִשְׁלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ, שֶׁאָז יִתְקַיֵּם, "וַעֲשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְכוּ'". וְכָל חַיּוּתֵנוּ וְקִיּוּמֵנוּ עַתָּה הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִין לָנוּ אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ עַל-יְדֵי תּוֹרָתָם הָאֱמִתִּיּוֹת כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת יְצִיאַת מִצְרַיִם גַּם עַתָּה בְּכָל יוֹם, שֶׁנִּזְכֶּה גַּם עַתָּה לָצֵאת מִבְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ לְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה. וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, הֲרֵי אֲנִי כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה. שֶׁזָּכָה בְּגִדֶל קְדֻשָּׁתוֹ לְהַשִּׂיג הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּבַחֲרוּתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה, כִּי הַשִּׁבְעִים שָׁנָה הֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאָמֵר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהַזְכִּיר וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, כִּי בַּלַּיְלָה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וּבְטוּל אֶל הָאוֹר אֵין סוֹף, שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת הָעֲלָאַת מ"ן כְּדֵי לְזַכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, אֲבָל כְּשֶׁיּוֹרֵד הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, עִקַּר צִיּוּרוֹ לְטוֹב הוּא בַּיּוֹם וּכְאוֹר בֹּקֶר יִזְרַח שֶׁמֶשׁ, שֶׁאָז מְבָרְכִין יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, כִּי הָאוֹר בִּבְחִינַת יְצִירָה שֶׁשָּׁם נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְטוֹב. וְהַחֹשֶׁךְ בִּבְחִינַת בְּרִיאָה שֶׁגָּבוֹהַּ יוֹתֵר, כִּי בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת אוֹר פָּשׁוּט כְּנֶגֶד עוֹלָם הַנִּמּוּחַ מִמֶּנּוּ, שָׁם הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ נֶגֶד זֶה הָעוֹלָם הַנִּמּוּחַ מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת יֵשׁ חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ, כִּי קֹדֶם שֶׁנִּצְטַיֵּר הָאוֹר אֵין בּוֹ תְּפִיסָה. וְעַל-כֵּן מְכֻנֶּה בְּשֵׁם "חֹשֶׁךְ" עַל שֵׁם עֹמֶק הַמַּשְׁגִּ, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ חֶשְׁכַת לַיְלָה, מֵחֲמַת שֶׁאָז מַתְחִיל לֵירֵד הָאוֹר וַעֲדַיִן לֹא נִצְטַיֵּר שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ. (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּהִלְכוֹת בְּרָכַת הַתּוֹרָה וּבְהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע). וְעַל-כֵּן עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וְטַלִּית וּתְפִלִּין וְרֹב הַמִּצְוֹות הֵם רַק בַּיּוֹם, כִּי עִקַּר צִיּוּר הָאוֹר רַק בַּיּוֹם כַּנַּ"ל, אֲבָל גַּם בַּלַּיְלָה צְרִיכִין לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, וּבִפְרָט בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה קֹדֶם הַשֵּׁנָה כְּדֵי לְהַקְדִּים עַצְמוֹ, לְהָכִין כֵּלִים מְתֻקָּנִים לְצַיֵּר הָאוֹר תֵּכֶף לִבְרָכָה כְּשֶׁמַּתְחִיל לֵירֵד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר סוֹד כַּוָּנַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּילִים. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין

לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם גַּם בַּלֵּילוֹת, כִּי הַזְּכָרַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, הוּא בִּשְׁבִיל לְצַיֵּר הָאוֹר לְבָרְכָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין וּמַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז זָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּלְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ הָעִנְיָן עִקָּרוֹ בַּיּוֹם, שֶׁאָז עִקַּר צִיּוּר הָאוֹר כַּנַּ"ל. אֲבָל בָּאֱמֶת צְרִיכִין גַּם בַּלַּיְלָה לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי גַּם בְּתֹקֶף הַחֹשֶׁךְ בִּבְחִינַת לַיְלָה צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הַכ�ֹּלִים שֶׁיִּהְיוּ מוּכָנִים לְצַיֵּר הָאוֹר כְּשֶׁיֵּרֵד שֶׁיִּצְטַיֵּר לִבְרָכָה כַּנַּ"ל, כִּי אַדְרַבָּא, אָז עִקַּר הַנִּסָּיוֹן בִּבְחִינַת בְּחִנָּתִךְ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה, כִּי לַיְלָה בְּחִינַת חֶשְׁכַת הַגָּלוּת שֶׁהוּא קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁךְ אוֹר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה, בְּחִינַת גָּלוּת וְאָז עִקַּר הַנִּסָּיוֹן. וְאָז צְרִיכִין בְּיוֹתֵר לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁכְּמוֹ שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ נִסִּים בְּגָלוּת מִצְרַיִם וְהוֹצִיאָנוּ לְחֵרוּת מִטֶּמְאַת הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל לְקַדֵּשׁ קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כֵּן יַעֲשֶׂה עִמָּנוּ נִפְלָאוֹת גַּם עַתָּה בִּבְחִינַת כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, אֲבָל הַגָּלוּת מִתְאָרֵךְ מְאֹד, כִּי הַבַּעַל דָּבָר הִנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, הֲרֵי אֲנִי כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה, שֶׁכְּבָר זָכִיתִי בִּנְעוּרַי לְכָל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא זָכִיתִי לָזֶה שֶׁתֵּאָמֵר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת, כִּי אָמַר בְּדֶרֶךְ קַבָּלָנָה כַּמָּה קָשֶׁה וְכָבֵד עִנְיָן זֶה לְהַכְנִיסוֹ בָּעוֹלָם; לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת, לְהָאִיר בְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכֹּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּתוֹךְ תֹּקֶף חֶשְׁכַת לֵיל הַגָּלוּת הָאָרוּךְ הַזֶּה שֶׁיִּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּגֹדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁזָּכָה לְהוֹצִיאֵנוּ מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם. וְאֵין דּוֹר יָתוֹם וּבְוַדַּאי יֵשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, בְּכָל דּוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין לְךָ דּוֹר שֶׁאֵין בּוֹ כְּמֹשֶׁה, כִּי אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, וּבְוַדַּאי יֵשׁ כֹּחַ לְצַדִּיקִים כָּאֵלּוּ, לְהוֹצִיא גַּם עַתָּה אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִגָּלוּת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, אֲבָל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה בְּעַנְוָתָנוּתוֹ הַגְּדוֹלָה אָמַר; שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכָה לְשִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנָה, עֲדַיִן לֹא זָכָה לָזֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַזְּכָרַת וְהַמְשָׁכַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת עַד שֶׁדָּרְשָׁהּ בֶּן זוֹמָא וְכוּ'. כִּי חָשַׁב אֶת בֶּן זוֹמָא גָּדוֹל מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא זָכָה בִּדְרִשׁוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן זֶה. אֲבָל הַחֲכָמִים חוֹלְקִים גַּם עַל בֶּן זוֹמָא וְהֵם אוֹמְרִים; שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁדָּרַשׁ בֶּן זוֹמָא, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהָבִיא הַלֵּילוֹת, עֲדַיִן קָשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַזְּכָרַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת, כִּי כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, שֶׁמַּמְשִׁיכִין גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּתוֹרָתָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהָבִיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. שֶׁעִקַּר תִּקּוּן זֶה יִהְיֶה נִשְׁלָם רַק בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ שֶׁאָז יִתְקַיֵּם כִּימֵי

צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. וְעַל-כֵּן גַּם עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹרוֹ הַקָּדוֹשׁ עַל-יְדֵי תּוֹרָתָם וְכַנַּ"ל:

חלק כב

כִּי עִקַּר כְּלַל הַגְּלֻיּוֹת, בִּפְרַט הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה, עִקַּר הַגָּלוּת הוּא בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַגָּלוּת שֶׁל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲווֹת רָעוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁעִקָּרָם תַּאֲוָה הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁאֵין מִתְגַּבְּרִים לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן וּלְשָׁבְרָם, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר גַּם הַגָּלוּת הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת כֵּן, כִּבְיָכוֹל, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בַּגָּלוּת, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי עִמּוֹ אָנֹכִי בְּצָרָה. וּבְעָוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בַּגָּלוּת נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹשֵׁב בְּבֵית הָאֲסוּרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהוּא אָסוּר בַּאֲזִקִּים" וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתִּקּוּנִים הָרִבֹּה בְּעִנְיָן זֶה דְּעָלֵיהּ אִתְּמַר, אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים וְכוּ', וְלֵית מַלְתָּא דָּא תַּלְיָא אֶלָּא בְּתִיּוּבְתָּא וְכוּ' לְתַבְּרָא בֵּית הָאֲסוּרִין דִּילֵיהּ וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַגָּלוּת בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל-יְדֵי עִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁדִּבַּרְנוּ בּוֹ קְצָת, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ, הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּצַיֵּר אוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה לְהֶפֶךְ מִן הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַדְּרָכִים נַעֲשִׂים לְפָנָיו כְּמִישׁוֹר, כִּי עוֹשֶׂה מַעֲבֵרוֹת מְצוּוֹת, בִּפְרָט בְּעִנְיָן מַחֲלֹקֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה מַה שֶּׁגּוֹרֵם כָּל אֶחָד בַּעֲוֹנוֹתָיו, וּבְיוֹתֵר עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל כְּשֶׁהוּא חָכָם בְּעֵינָיו וְעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ מְצוּוֹת חֲדָשׁוֹת לְהַתִּיר שְׁפִיכוּת דָּמִים וְכַיּוֹצֵא, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁזֶּה עַל-יְדֵי שֶׁמְּצַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ תּוֹפֵס וְאוֹסֵר אֶת הַשְּׁכִינָה בְּתִפְיסָה וּבְבֵית הָאֲסוּרִים מַמָּשׁ, מֵאַחַר שֶׁתּוֹפֵס אוֹר הָעֶלְיוֹן הַפָּשׁוּט בִּתְפִיסַת הַמֹּחִין הַפְּגוּמִים שֶׁלּוֹ וּמְקַלְקֵל וּמְצַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ. וּמִגֹּדֶל כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁנָּתַן ה' יִתְבָּרַךְ לִבְנֵי הָאָדָם מֵרֹחַ, כִּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה אוֹרוֹ הַקָּדוֹשׁ נִתְפָּס בִּתְפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִיסָה וּבֵית הָאֲסוּרִים מַמָּשׁ שֶׁל שְׁכִינַת עֻזּוֹ, כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה (בְּסִימָן סג לִקּוּטֵי חֵלֶק שֵׁנִי) עַל מַאֲמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁיִּשַּׁב בִּתְפִיסָה, רַבִּי, לַמְּדֵנִי תּוֹרָה וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי תַּלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן נֶעֱנָשׁ בִּתְפִיסָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִיסָה וְכוּ', בְּחִינַת מָלֵךְ אָסוּר בָּרְהָטִים וְכוּ', אַךְ כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר בְּקֻדְשָׁה כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ זֶה נַיְחָא מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹר הַתּוֹרָה לְתַלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִיסָה לְהָאוֹר, כִּבְיָכוֹל. וְעַל-כֵּן עָנְשׁוֹ תְּפִיסָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַתּוֹרָה לְתַלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן הוּא מְקַבֵּל אוֹר הַתּוֹרָה בִּתְפִיסַת הַמֹּחִין הַפְּגוּמִים שֶׁלּוֹ וּמְצַיְּרוֹ לְהֶפֶךְ. נִמְצָא, שֶׁתּוֹפֵס אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַל כָּרְחוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִיסָה מַמָּשׁ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אִלּוּ בַּעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמְּקַלְקְלִים מְאֹד וּמְהַפְּכִים

מְאֹד אוֹר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי פְּגַם כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלָּהֶם, עַד שֶׁמְּצַיְּרִים אוֹר הַתּוֹרָה מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִיסָה וּבֵית אֲסוּרִים שֶׁל הַשְּׂכִינָה מַמָּשׁ, עִקַּר גָּלוּת הַשְּׂכִינָה וְכַנַּ"ל. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַחוֹלְקִים, הָרוֹדְפִים וּמוֹסְרִים אִישׁ הִישְׂרְאֵלִי הַנִּרְדָּף עַל יָדָם לְבֵית הָאֲסוּרִים מַמָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכִבְיָכוֹל הַשְּׂכִינָה הִיא בְּתִפְיסָה בְּבֵית הָאֲסוּרִים עִמּוֹ, כִּי עִמּוֹ אָנֹכִי בְּצָרָה. אוֹי לְהַגּוֹרְמִים כָּל זֶה, אוֹי לְנַפְשָׁם, כִּי גָּמְלוּ לָהֶם רָעָה. וּכְשֶׁאִישׁ הִישְׂרְאֵלִי רוֹאֶה שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו הַגָּלוּת מְאֹד מִכָּל הַצְּדָדִים, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁהוּא נִרְדָּף כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּא, חַס וְשָׁלוֹם, לְבֵית הָאֲסוּרִים מַמָּשׁ, צָרִיךְ לָתֵת לְלִבּוֹ לִבְרֹחַ וְלָנוּס מִשָּׁם דַּיְקָא לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה כְּנֶגֶד הַחוֹלְקִים הָרוֹדְפִים אוֹתוֹ עַד הַנֶּפֶשׁ, עַד שֶׁבָּא לְבֵית הַסֹּהַר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם לְצָעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאִם אֲסוּרִים בַּזִּקִּים וְכוּ' וַיִּגֶּל אָזְנָם לַמּוּסָר וְכוּ'". וּכְתִיב, "שִׁבֵּי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וְכוּ' וַיִּזְעֲקוּ אֶל ה'", שֶׁצְּרִיכִין לִזְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת נַחְפְּשָׂה דְּרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד ה', שֶׁצָּרִיךְ לְחַפֵּשׂ וְלַחְקֹר דְּרָכָיו מְאֹד וְלָשׁוּם אֶל לִבּוֹ הֵיטֵב מַה זֶּה עָשָׂה ה' כָּכָה. אֵין זֶה כִּי אִם בִּשְׁבִיל שֶׁפָּגַמְתִּי בְּוַדַּאי בִּכְלֵי הַמֹּחִין שֶׁלִּי וְתָפַסְתִּי אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בִּתְפִיסָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁהָיִיתִי מְצַיֵּר הָאוֹר שֶׁלֹּא כָּרָאוּי עַל-פִּי הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁגַּם בַּעֲבוֹדַת ה' יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת, כִּי בְּעִנְיָן טָעוּתִים הַנַּ"ל, שֶׁיְּכוֹלִין לִטְעוֹת בְּעִנְיַן צִיּוּר אוֹר הַתּוֹרָה לְהַטּוֹת מִן הָאֱמֶת, יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי טָעוּתִים בְּלִי שִׁעוּר דַּקִּים וְנַסִּים וְדַק מִן הַדַּק. עַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְשׁוּם אֶל לִבּוֹ בְּכָל עֵת, בִּפְרָט בְּעֵת צָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה שֶׁנִּתְפַּס בִּתְפִיסָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁלֹּא צִיֵּר הָאוֹר כָּרָאוּי, וְנָטָה אַחֲרֵי הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי יֵשׁ דְּבָרִים הָרַבֵּה מְרַבִּים הָבֶל, עַל-כֵּן נֶעֱנָשׁ בִּתְפִיסָה מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי הָאוֹר הָעֶלְיוֹן הַפָּשׁוּט הַיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה בְּכָל עֵת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל חַיּוּת הָאָדָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אוֹר אֶחָד פָּשׁוּט בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה וְנִצְטַיֵּר לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, מִתְפַּשְׁטִים וּמִתְפַּצְלִים מִמֶּנּוּ דְּרָכִים וּנְתִיבוֹת הַרְבֵּה לְאֵין מִסְפָּר. וְזֶה בֵּין בְּסִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה וּבֵין לְהֵפֶךְ, כִּי גַּם בְּסִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה בְּעֵצֶמהּ יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה דְּרָכִים וּנְתִיבוֹת וְכֵן בַּסִּטְרָא אָחֳרָא דְּרָכִים נְבוֹכִים וּמְקֻלְקָלִים. וְהָאָדָם צָרִיךְ לְכַוֵּן תָּמִיד לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר בֶּאֱמֶת, לְהַטּוֹת לְבָבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּצְטַיֵּר אוֹר הַתּוֹרָה לְדַרְכּוֹ הָאֱמֶת לְפִי בְּחִינָתוֹ. וַאֲפִלּוּ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה לֹא יַטְעֶה עַצְמוֹ לָסוּר מִן הַדֶּרֶךְ הָרָאוּי לוֹ לְדַרְכּוֹ אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ לוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם הוּא מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה, אֲבָל אֵינוֹ שַׁיָּךְ לוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יִהְיֶה נוֹטֶה מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּיִּים לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הַזְּהִיר הַכָּתוּב (מִשְׁלֵי ד), "פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶיךָ וְכָל דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ וְכוּ'". וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בַּקֵּשׁ דָּוִד הָרַבֵּה, "הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ וְכוּ'" וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "בְּכָל דְּרָכֶיךָ

דֵּעהוּ", זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. שֶׁצָּרִיךְ לְשׂוֹם לִבּוֹ בְּכָל דְּרָכָיו, לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם כַּמָּה וְכַמָּה דְּרָכִים נְתוּנִים לְפָנָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַבְּחִירָה וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם כַּמָּה וְכַמָּה דְּרָכִים שֶׁיָּכוֹל לֵילֵךְ לְכָל מָקוֹם שֶׁיִּרְצֶה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם נֶעֱנָשׁ בִּתְפִיסָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לָצֵאת הַחוּצָה, צָרִיךְ לָשִׁית לִבּוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁזֶּה בְּהַדְּרָכִים הַנְּתוּנִים לְפָנַי, לְצֵיר הָאוֹר הָעֶלְיוֹן בְּדֶרֶךְ שֶׁאֶרְצֶה. וְעַל-יְדֵי שֶׁפִּגַּמְתִּי בָּזֶה בַּעֲוֹונוֹתַי הָרַבִּים נִתְפַּסְתִּי עַד שֶׁאֵינִי יָכוֹל לָזוּז לָצֵאת לְמָקוֹם שֶׁאֶרְצֶה. וְאֵין תַּקָּנָה כִּי אִם לָשׁוּב לְמָקוֹר וְשֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַדְּרָכִים, שֶׁהוּא אוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּשָּׁם מִתְפַּשְּׁטִים וּמִתְפַּצְּלִים כָּל הַדְּרָכִים שֶׁצָּרִיכִין לַחֲזֹר וְלָשׁוּב אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְמָקוֹר הָאַחְדוּת וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ דֶּרֶךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לָבֹר לוֹ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ד) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ וְכוּ' וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ. וְאָז יָשׁוּבוּ עָלָיו רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְיוֹצִיאוֹ לְחֵרוּת, כִּי שָׁם בְּמָקוֹם תְּחִלַּת צִיּוּר הָאוֹר בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא בְּחִינַת עוֹלַם הַחֵרוּת, כִּי צִיּוּר הָאוֹר בִּבְחִינַת בִּינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צֵירֵי, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֵרוּת, כִּי שָׁם עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁצָּרִיךְ לָשׁוּב לְבִינָה דִּקְדֻשָּׁה, לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשָׂיו, לָשׁוּב לְשָׁרְשׁוֹ וּלְצֵיר הָאוֹר לְטוֹבָה כְּפִי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים הַיּוֹצְאִים מִשָּׁם. וּמִשָּׁם כָּל הַחֵרוּת בִּבְחִינַת חֵרוּת עַל הַלּוּחוֹת, אַל תִּקְרֵי "חֵרוּת" אֶלָּא "חֵרוּת", דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁחוֹרְתִין וּמְצַיְּרִין הַתּוֹרָה עַל הַלּוּחוֹת כָּרְאוּי כְּנִתְּנָתָהּ מִסִּינַי עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְחֵרוּת וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶהוּ "יִשְׂבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל". זֶה מֵחֲמַת כִּי הִמְרוּ אִמְרֵי אֵל, הַיְנוּ שֶׁהֵמִירוּ וְהֶחֱלִיפוּ אִמְרֵי אֵל, כִּי צִיְּרוּ אוֹר הַתּוֹרָה לְהֵפֶךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאצוּ, עֲצוֹת הֵם בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא תַּרי"ג עֲטִין. וְזֶהוּ 'וַעֲצַת עֶלְיוֹן', שֶׁהָעֲצוֹת וְהַתּוֹרָה הַנִּמְשָׁכִין מִפִּי עֶלְיוֹן נָאצוּ וְצִיְּרוּ הָאוֹר לְהֵפֶךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה וַיַּכְנַע בָּעָמָל לִבָּם, כִּי בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הִכְנִיעַ בָּעָמָל לִבָּם, עַד אֲשֶׁר כָּשְׁלוּ וְאֵין עוֹזֵר, כִּי לִבָּם נִתְבַּלְבֵּל וְנִתְעַקֵּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיַּכְנַע בָּעָמָל לִבָּם, עַד אֲשֶׁר כָּשְׁלוּ וְאֵין עוֹזֵר, כִּי כָּשְׁלוּ וְנָטוּ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת עַד אֲשֶׁר אֵין עוֹזֵר לָהֶם לָשׁוּב לְהַשֵּׂג אַרְחוֹת חַיִּים, כִּי קָשֶׁה לָהֶם לָשׁוּב לִמְצֹא הַדֶּרֶךְ הָאֱמֶת וְהַיָּשָׁר, כִּי נִתְעוּ לִדְרָכִים רָעִים מְאֹד עַל-יְדֵי שֶׁצִּיְּרוּ הָאוֹר לְהֵפֶךְ וְנָטוּ לְדֶרֶךְ לֹא טוֹב. וְכָל שֶׁכֵּן עַל פָּסוּק "תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ'". בְּסִימָן רו לִקּוּטֵי חֵלֶק א, עַיֵּן שָׁם. שֶׁתֵּכֶף שֶׁהָאָדָם נוֹטֶה מֵהַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר יֵשׁ לוֹ כַּמָּה וְכַמָּה דְּרָכִים נְבוֹכִים וְכוּ'. וְכָל זֶה מֵחֲמַת בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ. וְאֵין תַּקָּנָה לָזֶה כִּי אִם "וַיִּזְעֲקוּ אֶל ה' בַּצַּר לָהֶם", כִּי זְעָקָה מוֹעֶלֶת תָּמִיד, כִּי צָרִיךְ לָשׁוּב מֵהַחֹשֶׁךְ וְהַצַּלְמָוֶת וּמִבֵּית אֲסוּרָיו,

לֶאֱסֹר וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ לַה' לְבַדּוֹ לָשׁוּב לִמְקוֹר הָאַחְדוּת, לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִשָּׁם וּלְצַיְּרוֹ לְטוֹבָה כַּנַּ"ל. וְאָז; "מִמְּצוּקוֹתַיהֶם יוֹשִׁיעֵם", וְיוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְכוּ׳:

חלק כד

אֲבָל אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְחַנְפֵי לֵב יָשִׂימוּ אָף לֹא יְשַׁוְּעוּ כִּי אָסָרם", כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּבִלְעָם הָרָשָׁע שֶׁהִתְפָּאֵר (בְּמִדְבַּר כד), "וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן". וּכְשֶׁעָמַד הַמַּלְאָךְ לְפָנָיו, בִּפְרָט כְּשֶׁעָמַד בְּמָקוֹם צַר אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל, עַד שֶׁהֶכְרִחָה הָאָתוֹן לָרֶבֶץ תַּחְתָּיו, חָרָה אַפּוֹ וְהִכָּה אֶת הָאָתוֹן וְלֹא שָׁת אֶל לִבּוֹ לְהָבִין רְמָזֵי ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁכַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה, שֶׁחָפֵץ לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל וְלַעֲקֹר אֶת עַצְמוֹ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי-זֶה. וּמֵאַחַר שֶׁרָאָה ה' יִתְבָּרַךְ תֹּקֶף רִשְׁעוּתוֹ כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן אָמַר לוֹ, "לֵךְ עִם הָאֲנָשִׁים", כִּי בָּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק זֶה, "כִּי יִשְׁרִים דְּרָכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם" וְכַנַּ"ל, אֲבָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים כָּל מַה שֶּׁדּוֹחֲקִים אוֹתָם יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם בּוֹרְחִים בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת וּפַרְעֹה הִקְרִיב, שֶׁהִקְרִיב אֶת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם:

חלק כה

וְזֶהוּ "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה", 'עֵקֶב' דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּשֶׁהַשּׂוֹנְאִים מִתְגַּבְּרִים עַד שֶׁהוּא תַּחַת עָקֵב וְרַגְלַיִן, שֶׁדּוֹרְסִים אוֹתוֹ בָּרַגְלַיִם. בִּבְחִינַת הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ וְכוּ', בְּחִינַת לְדַכֵּא תַּחַת רַגְלָיו כֹּל אַסִירֵי אָרֶץ. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֲשֶׁר אָמְרוּ לְנַפְשֵׁךְ שְׁחִי וְנַעֲבְרָה וַתָּשִׂימִי כָאָרֶץ גֵּוֵךְ וְכוּ׳". וְזֶהוּ בְּחִינַת עִקְבוֹת מְשִׁיחָא, שֶׁיִּשְׂרָאֵל נְתוּנִים תַּחַת עִקְבֵיהֶם. וְאָז דַּיְקָא מִי שֶׁמְּשִׂים אֶל לִבּוֹ לִשְׁמֹעַ מִשָּׁם אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה. שֶׁיֵּדַע שֶׁהַכֹּל מֵהַמִּשְׁפָּט שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בָּהֶם כְּדֵי לַהֲשִׁיבוֹ אֵלָיו. וְזֶהוּ, "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה", וְאָז, "וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד". שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֶיךָ לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת אֲבוֹתֵינוּ, כִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֶבְיוֹנִים ה' וְאֶת אֲסִירָיו לֹא בָזָה. וְזֶהוּ, "וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו", 'בַּעֲקֵב' דַּיְקָא כְּשֶׁיִּתְגַּבֵּר עֵשָׂו בְּסוֹף הַגָּלוּת בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא, וְיִרְצֶה לִדְרֹס בַּעֲקֵבוֹ עַל רֹאשׁ יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב, אָז דַּיְקָא "וְיָדוֹ" בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה וְכוּ' פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ, אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵבוֹ לְהַפִּילוֹ וּלְהַשְׁפִּילוֹ עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה, לִתְפֹּס אֶמְנוּת אֲבוֹתֵינוּ; לִצְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנֹּשֵׁךְ עִקְבֵי סוּס וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אָחוֹר לִישׁוּעָתְךָ וְכוּ', כִּי שִׁמְשׁוֹן הָיָה בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ, וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה', עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מִתְיָאֲשִׁין עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים, אֲפִלּוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, רַק מְקַוִּים

לִישׁוּעָתוֹ תָּמִיד וְצוֹעֲקִים אֵלָיו אִיךְ שֶׁהוּא, עַל-יְדֵי-זֶה אֶפְלוּ כְּשֶׁהוּא תַּחַת עִקְבֵי סוּס וְכַנַּ"ל, יְזֻכֶּה לְהִתְגַּבֵּר וּלְהַפִּיל הַשּׂוֹנְאִים בִּבְחִינַת הַנֹּשֵׁךְ עִקְבֵי סוּס וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אָחוֹר וְכַנַּ"ל:

חלק כו

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַקִּלְקוּל וְהַפְּגָם הַגָּדוֹל יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, הוּא כְּשֶׁנִּתְבַּלְבֵּל שִׂכְלוֹ עַד שֶׁמְּצַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ מִן הָאֱמֶת, עַד שֶׁעוֹשֶׂה מֵעֲבֵרָה מִצְוָה וּמַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" בַּסִּימָן הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁמְּכַוְּנִין לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת, צָרִיךְ לֵהָרֵג וְלֹא יַעֲבֹר, אֶפְלוּ בִּשְׁאָרֵי הַמִּצְווֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כְּשֶׁהַדָּבָר בְּפַרְהֶסְיָא בִּכְפֵנֵי עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל וְכֵן בִּשְׁעַת הַשְׁמָד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי כְּשֶׁהַדָּבָר בְּפַרְהֶסְיָא וְהָאֹנֶס מְכַוְּנִין לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת. נִמְצָא, שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ לְהַפֵּךְ הַקַּעֲרָה עַל פִּיהָ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפֵּךְ הָאֱמֶת וּלְצַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ, כִּי הוּא רוֹצֶה לְהַעֲבִיר הַדָּת הַקָּדוֹשׁ וּלְהָפְכוֹ לְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים. וּכְשֶׁהַדָּבָר בְּפַרְהֶסְיָא וִיכוֹלִים, חַס וְשָׁלוֹם, רַבִּים לְהִכָּשֵׁל עַל-יְדֵי-זֶה לִטְעוֹת מִן הָאֱמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל זֶה אוֹרֵב הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לֵהָרֵג וְלֹא לַעֲבֹר אֶפְלוּ עַל מִצְוָה קַלָּה שֶׁבַּתּוֹרָה בִּשְׁבִיל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל צִיּוּר הָאוֹר לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ הַטַּעַם בְּעַצְמוֹ שֶׁל שֶׁלֹּשׁ עֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת, עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ', שֶׁצָּרִיךְ לֵהָרֵג עֲלֵיהֶם וְלֹא לַעֲבֹר, מֵחֲמַת שֶׁמְּקַלְקְלִים בְּיוֹתֵר צִיּוּר הָאוֹר וְכוּ' וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לֵהָרֵג עַל כָּל מִצְווֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כְּשֶׁמְּכַוְּנִין לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת. וְהַדָּבָר בְּפַרְהֶסְיָא בִּכְפֵנֵי רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְכֵן בִּשְׁעַת הַשְׁמָד, כִּי הַכֹּל עִנְיָן אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹאֶה הָאָדָם שֶׁהַמְּנִיעוֹת מִתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד מְאֹד לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. וּבִפְרָט עַל-יְדֵי רִבּוּי הַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים וְכוּ'. צָרִיךְ לֵידַע שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים". עַל-כֵּן רוֹצִים לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים בְּכַמָּה דִּבְרֵי פִּתּוּיִים וַהֲסָתוֹת וְדִבְרֵי חֲלַקְלַקּוֹת בְּלִי שִׁעוּר. וּכְשֶׁרוֹאִים הַמַּסִּיתִים וְהַמּוֹנְעִים שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִפְעֹל לִדְחוֹתוֹ מֵהָאֱמֶת עַל-יְדֵי דִּבְרֵיהֶם הָרָעִים, הֵם עוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ לְמָנְעוֹ בַּזְּרוֹעַ בְּיָד רָמָה, כַּמָּצוּי עַכְשָׁיו בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְאָז אֵין תַּקָּנָה לָזֶה כִּי אִם מִסִּירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, שֶׁצָּרִיךְ לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ הֶלֹא אֲנִי יוֹדֵעַ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁכַּוָּנָתִי רְצוּיָה לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת וְאִם מַעֲשַׂי אֵינָם עוֹלִים יָפֶה כָּרָאוּי, הֲלֹא הַחוֹלְקִים אֵינָם חוֹלְקִים עַל מַעֲשַׂי שֶׁאֵינָם יָפִים וְטוֹבִים, כִּי אִם עַל מְעַט מַעֲשַׂי הַטּוֹבִים, עַל שֶׁאֲנִי חוֹתֵר וּמִתְיַגֵּעַ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּלְקָרֵב עַצְמִי לְאַנְשֵׁי אֱמֶת, הַמּוֹלִיכִים אוֹתִי בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם. וְהֵם עוֹמְדִים כְּנֶגְדִּי לְבַלְּעֵנִי חִנָּם, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר מֵרוֹצְחֵי נְפָשׁוֹת, כִּי הַמַּחֲטִיא קְשֶׁה מִן הַהוֹרְגוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה,

עַל-כֵּן אֲנִי מְחֻיָּב לִמְסֹר נַפְשִׁי, כִּי הֲלֹא אֲנִי יְהוּדִי. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל אִישׁ יְהוּדִי אֲפִלּוּ הַנָּרוּעַ בְּטִבְעוֹ, לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם. עַל-כֵּן גַּם אָנֹכִי מְרֻצֶּה לִמְסֹר נַפְשִׁי וְגוּפִי וּפַרְנָסָתִי בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת, בִּשְׁבִיל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה עָלַי מַה. וַהֲלֹא כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִפֶּגֶם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, שֶׁעַל זֶה צְרִיכִין לִמְסֹר נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁזֶּה עִקַּר תְּשׁוּבָתִי וְתִקּוּנִי, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְהַתִּקּוּן עַל פֶּגֶם הַבְּרִית הוּא מְסִירַת נֶפֶשׁ וְכַנַּ"ל וְהֶבֶן, כִּי בְּוַדַּאי עַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁיִּשְׁבֹּר כָּל הַמְנִיעוֹת בְּכָל כֹּחוֹ בִּבְחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ, בְּוַדַּאי עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהַשִּׂיג אַרְחוֹת חַיִּים, אֲפִלּוּ אִם פֶּגֶם כְּמוֹ שֶׁפֶּגֶם בִּפְגַם הַבְּרִית, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ כְּשֶׁיַּעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן נֶגֶד הַחוֹלְקִים וְהַמּוֹנְעִים, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַיֵּן בְּסִימָן ה לִקּוּטֵי חֵלֶק א. וּבַמֶּה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּרוֹ בְּהֲלָכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ד, אוֹת ד:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי וְכוּ', כִּי עִקַּר נֶחָמָתֵנוּ הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה בְּכָל הַגָּלוּת הַמַּר וְהָאָרֹךְ הַזֶּה הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי", אֲבָל לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לְקַבֵּל עֲצוֹת טוֹבוֹת מֵהַתּוֹרָה כָּרָאוּי לוֹ בְּכָל עֵת, כִּי לֹא זָכָה וְכוּ'. עַל-כֵּן הַכֹּל צְרִיכִין לְמָרֵי חִיטָיְא שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמְבָאֵר וּמְצַיֵּר לָנוּ אוֹר הַתּוֹרָה לְטוֹב, בִּבְחִינַת הִנֵּה בָרַךְ לָקָחְתִּי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּנֵנוּ וְנֶחָמָתֵנוּ בְּכָל מִינֵי גָּלֻיּוֹת בִּכְלָל וּבִפְרָט, בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ה) זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְבוֹן יָדֵינוּ. 'זֶה' הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא 'זֶה', בִּבְחִינַת כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל זֶה, וּלְצַוֹּת לָזֶה וְשָׁקוּל זֶה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה, "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי", נֶחָמָה כְּפוּלָה, כִּי אָנוּ צְרִיכִין נֶחָמוֹת כְּפוּלוֹת דַּיְקָא בְּחִינַת 'נַחֲמוּ נַחֲמוּ', הַיְנוּ נֶחָמוֹת הַתּוֹרָה בְּחִינַת זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי וְכוּ', אֲבָל מֵהַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וְלִנְקֹב בְּעַצְמוֹ כָּרָאוּי, כִּי לֹא זָכָה וְכוּ', כִּי יָכוֹל, חַס וְשָׁלוֹם, לְצַיֵּר אוֹר הַתּוֹרָה לְהֶפֶךְ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין עוֹד נֶחָמָה עַל נֶחָמָה שֶׁהוּא כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַמְבָאֲרִים וּמְצַיְּרִים לָנוּ אוֹר הַתּוֹרָה לְטוֹבָה וּלְבָרְכָה וּמַשְׁפִּיעִים וּמְלַמְּדִים אוֹתָנוּ לְקַבֵּל עֲצוֹת טוֹבוֹת אֱמִתִּיּוֹת מֵהַתּוֹרָה לְחַיִּים וּלְטוֹב וְלֹא לְמָוֶת וּלְרָע, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה עִקַּר נֶחָמָתֵנוּ בִּבְחִינַת זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה נַחֲמוּ נַחֲמוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם", אֲמִירָה בַּחֲשַׁאי. (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְעִנְיָנוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּסִימָן כא לִקּוּטֵי חֵלֶק א). זֶה בְּחִינַת אוֹר הַפָּשׁוּט הַיּוֹרֵד מִלְמַעְלָה קֹדֶם הַצִּיּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲמִירָה בַּחֲשַׁאי וּבְסוֹד, כִּי קֹדֶם הַהִתְגַּלּוּת וְהַצִּיּוּר הוּא בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה וְסוֹד. 'אֱלֹקֵיכֶם' זֶה בְּחִינַת צִיּוּר הָאוֹר לְטוֹב, כִּי אֱלֹקִים זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת הַמְשָׁכַת וְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וְאַדְנוּתוֹ לַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת שֵׁם

אֱלֹקִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא עִקַּר כְּלַל הַתּוֹרָה חַי מֵאָה עֶשְׂרִים שָׁנִים כְּנֶגֶד מֵאָה עֶשְׂרִים צִרּוּפֵי אֱלֹקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּאוּרֵי וְצִרּוּפֵי אוֹר הַתּוֹרָה. וְכֵן כַּמָּה צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים שֶׁהִמְשִׁיכוּ הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם חָיוּ כָּל אֶחָד מֵאָה עֶשְׂרִים שָׁנִים, דְּהַיְנוּ הִלֵּל הַנָּשִׂיא וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי וְכוּ', הַכֹּל כְּנֶגֶד מֵאָה עֶשְׂרִים צִרּוּפֵי אֱלֹקִים, (כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), כְּדֵי שֶׁיִּבָּארוּ וְיִצָּרְפוּ לָנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר נֶחָמָתֵנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם" כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם", 'עַל לֵב' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר צִיּוּר הָאוֹר בִּבְחִינַת לֵב, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בִּינָה לִבָּא, שֶׁשָּׁם עִקַּר צִיּוּר הָאוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת צֵירֵי, כִּי הַלֵּב מֻרְכָּבָה לַבִּינָה שֶׁשָּׁם הֶוְיָה בְּנִקּוּד צֵירֵי כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבְךָ וְכוּ', שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַדַּעַת שֶׁהוּא אוֹר הַתּוֹרָה אֶל הַלֵּב, לְצַיְּרוֹ לְטוֹב, שֶׁזֶּהוּ הָעִקַּר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ לָשָׁם, "קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ וְכוּ' וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר וְכוּ'". כִּי עַל-יְדֵי צִיּוּר הָאוֹר לְטוֹב, עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂים בְּכָל מָקוֹם דְּרָכִים יְשָׁרִים לַה' יִתְבָּרַךְ. אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ מִדְבַּר שְׁמָמָה וְנִתְיַשְּׁרִים כָּל הַדְּרָכִים הַמְקֻלְקָלִים וְהָעֲקֵמִים וְהַמְרֻכָּסִים וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים מֵאוֹתָן הַמַּהַפְּכִים אֲרָחוֹת יֹשֶׁר וּמְהַפְּכִים הָאֱמֶת עַד שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ הַדְּרָכִים הַיְשָׁרִים וְנַעֲשׂוּ מִדְבַּר שְׁמָמָה וְנִמְשְׁכוּ דְּרָכִים מְקֻלְקָלִים וּנְבוֹכִים מְאֹד, אֲבָל עַתָּה עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת הַמְצַיְּרִים הָאוֹר לְטוֹב, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנוּ כָּל הַדְּרָכִים לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' וְכוּ', כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הַנִּמְשָׁךְ בְּכָל דּוֹר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּמֵנוּ בַּגָּלוּת כַּנַּ"ל. שֶׁאָז יִתְקַיֵּם וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרֶךְ אֶחָד לְיִרְאָה אוֹתִי כָּל הַיָּמִים בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים כד, י) אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָּךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם, כִּי צְרִיכִין עֹז וְתַעֲצוּמוֹת וְהִתְחַזְּקוּת עָצוּם מְאֹד בְּזֶה הָעוֹלָם מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הַדְּחִיּוֹת וְכוּ' שֶׁהַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לַהֲדִיחוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל עֵת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהָעִקַּר עַל-יְדֵי הַסְּבָרוֹת שֶׁקֶר שֶׁלּוֹ, עַל-יְדֵי שֶׁמְּצַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נַחְפְּשָׂה דְּרָכֵינוּ וְנַחֲקֹרָה וְכוּ', שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל עֵת לְחַפֵּשׂ וְלַחֲקֹר וּלְבַקֵּשׁ עֵצָה וְדֶרֶךְ אֵיךְ לְצֵאת מֵהֶבְלָיו וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא יִפֹּל יוֹתֵר, חָלִילָה, עַל-יְדֵי דְּחִיּוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בַּמְּצָוֹות וְאוֹמֵר לוֹ, הֲלֹא אַתָּה יוֹדֵעַ עֹצֶם גַּשְׁמִיּוּתְךָ וּפְגָמֶיךָ הָרַבִּים וְכוּ' וּמָה אַתָּה חוֹתֵר וּמְקֻוֶּה עוֹד לְהִתְקָרֵב?! כִּי כָּל זֶה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה נִמְשָׁךְ מֵהַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְהָעִקַּר מִבְּחִינַת קְלִפַּת בִּלְעָם, שֶׁרוֹצֶה לְצַיֵּר אוֹר הַתּוֹרָה לְהֶפֶךְ מִן הָאֱמֶת. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל-יְדֵי זֶהֱמָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ, שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לְאֹרֶךְ

וְלָרַחַב בְּתַאֲוָה וְהַרְהוּרִים אֲלוּ בְּכַמָּה בְּחִינוֹת. וְלֹא דַּי לוֹ בָּזֶה, כִּי אִם גַּם רוֹצֶה עַל-יְדֵי-זֶה לְצַיֵּר הָאוֹר לְהֶפֶךְ וּלְהַפִּיל אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּבָר נִכְשְׁלוּ וְנָפְלוּ עַל-יְדֵי רַעְיוֹנִים כָּאֵלֶּה הַרְבֵּה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל-כֵּן צְרִיכִין עֹז וְהִתְחַזְּקוּת עָצוּם נֶגְדּוֹ בְּלִי שִׁעוּר. וְזֶה, אַשְׁרֵי אָדָם ע"וז ל"ו בָּ"ךְ מ"סלות בְּ"לְבָבָם רָאשֵׁי תֵּבוֹת צֵרוּף בְּ"לְ"ע"ם, כִּי כְּנֶגֶד קְלִפַּת בִּלְעָם צְרִיכִין עֹז וְתַעֲצוּמוֹת וְהִתְחַזְּקוּת עָצוּם כְּנֶגְדּוֹ וְכַנַּ"ל:

הלכות כלי היין

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים", וְאֶת הָעֲרָבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ.:

וְהַכְּלָל; שֶׁעִקַּר הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָרָצוֹן, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל וְכוּ'. וְעִקַּר הָרָצוֹן נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים. בְּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ, שֶׁיּוֹם טוֹב קוֹדֶשׁ קוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן וְכוּ'. אַף יֵשׁ חַיּוֹת רָעוֹת וְכוּ' שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְכוּ'. וְהַכְנָעָתָם עַל-יְדֵי חַכְמֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מְקַשְּׁרִים כָּל הִרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָצַח הָרָצוֹן, בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וְכוּ', אַף כְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ בְּחִינַת מָצַח הַנָּחָשׁ וְכוּ' שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְכוּ', אַף עִקַּר יְנִיקַת מָצַח הַנָּחָשׁ הוּא מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מַזְקִין, כָּל מַה שֶּׁנִּתְוַסֵּף וּבָא לוֹ יוֹם מִימֵי חַיָּיו הוּא צָרִיךְ לְהוֹסִיף בּוֹ קְדֻשָּׁה וַדַּעַת בְּחִינַת וַיִּקְרָא ה' לְאוֹר יוֹם, שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ צָרִיךְ שֶׁיָּאִיר בְּיוֹתֵר. וְעַל-יְדֵי זִקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת מִנְּפִילַת יְמֵיהֶם, מִשָּׁם יוֹנֵק מָצַח הַנָּחָשׁ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי צַדָּקָה מַכְנִיעִין מָצַח הַנָּחָשׁ, כִּי עַל-יְדֵי צַדָּקָה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין פְּגַם נְפִילַת הַיָּמִים שֶׁל זְקֵנִים הַנַּ"ל, שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת שֹׁלַח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמַּיִם כִּי בְרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ וְכוּ'. וַאֲזַי מַכְנִיעִין מָצַח הַנָּחָשׁ, שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה וְנִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן. וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה כַּנַּ"ל, בְּבְחִינַת רָצוֹן יֵרָאֶיו יַעֲשֶׂה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה חֲקִיקָה וְצִינּוֹר לְקַבֵּל אֶת הַחֶסֶד בִּבְחִינַת וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד אֲזַי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבוֹדָה וְעֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כִּי מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ, בִּבְחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר יֵין נֶסֶךְ וְאִסּוּר כְּלֵי הַיַּיִן שֶׁל עַכּוּ"ם, כִּי הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בִּבְחִינַת אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם. וְדָם הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "גִּבּוֹרִים לִשְׁתּוֹת יַיִן". וְעַל-כֵּן הַיַּיִן כָּלוּל מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, בִּבְחִינַת יַיִן יְשַׂמַּח לְבַב וְכוּ'. וְיֵשׁ בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂכֵּר. וְעִקַּר הַחִלּוּק הוּא לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הַיַּיִן כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, בַּגַּשְׁמִיּוּת, כִּי יֵשׁ אֶחָד שֶׁהוּא יָכוֹל לִשְׁתּוֹת וַאֲזַי הַיַּיִן מְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ, אֲבָל יֵשׁ אֶחָד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁתּוֹת וַאֲזַי הַיַּיִן מְשַׂכְּרוֹ וּמְעַרְבֵּב דַּעְתּוֹ. וְכָל זֶה מַחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ כְּלִי לְקַבְּלוֹ. כְּמוֹ כֵן בְּרוּחָנִיּוּת עִקַּר תִּקּוּן הַיַּיִן שֶׁיִּהְיֶה בְּקָדֻשָּׁה הוּא לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי הַמְקַבְּלוֹ, כִּי הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים. וּמִי שֶׁלִּבּוֹ שָׁלֵם עִם ה' וֶאֱמוּנָתוֹ חֲזָקָה וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הוּא בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וְאֵין לוֹ שׁוּם דְּאָגָה וַפַּחַד כְּלָל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וְכוּ', כִּי מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אִם כֵּן אֵין לוֹ לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם דָּבָר, כִּי מִי יוּכַל לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּבָר גָּדוֹל אוֹ דָּבָר קָטָן בְּלִי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' לִי לֹא אִירָא וְכוּ'". וְעַל-כֵּן הוּא שִׂמְחַ תָּמִיד. וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים בָּאִין עָלָיו אֵיזֶה יִסּוּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בְּוַדַּאי רַק לְטוֹבָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, הוּא יָכוֹל לְשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ תָּמִיד, כִּי כַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמֵּבִיא עָלָיו אֵיזֶה יִסּוּרִין, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בְּוַדַּאי רַק לְטוֹבָה, אִם לְהַזְכִּירוֹ שֶׁיָּשׁוּב, אִם לְמָרֵק עֲוֹנוֹתָיו. וְאִם כֵּן כָּל הַיִּסּוּרִין, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת. וְעַל-כֵּן הוּא יָכוֹל לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְכַוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי לְטוֹבָה וְלֹא לְעוֹלָם יָרִיב וְכוּ', וּבְוַדַּאי יָשִׁיב ה' וִירַחֲמֵהוּ וְיֵיטִיב אַחֲרִיתוֹ וְהַיִּסּוּרִים יִתְהַפְּכוּ לוֹ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים. וְעַל-כֵּן הוּא בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, אֲבָל מִי שֶׁנּוֹטֶה, חַס וְשָׁלוֹם, מֵאֱמוּנָה וְטוֹעֶה, חַס וְשָׁלוֹם, בִּכְפִירוֹת שֶׁל חֲמֵי הַטֶּבַע, וְסוֹבֵר שֶׁיֵּשׁ טֶבַע, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵין לוֹ שׁוּם חַיִּים כְּלָל, כִּי כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכָל יְמֵי רָשָׁע הוּא מִתְחוֹלֵל וְכוּ' בַּשָּׁלוֹם שׁוֹדֵד יְבוֹאֶנּוּ, כִּי מִתְיָרֵא פֶּן יָבוֹא עָלָיו שֵׁבֶר פִּתְאֹם וּכְשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה צָרָה אוֹ יִסּוּרִין אֵין לוֹ לְמִי לִפְנוֹת לְהוֹשִׁיעַ. וְעַל-כֵּן הוּא מָלֵא צַעַר וְיִסּוּרִין וּפְחָדִים וְעַצְבוּת תָּמִיד וְאֵין לוֹ שׁוּם חַיִּים כְּלָל. וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּשִׁיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וּקְצָתָם נִדְפְּסוּ בְּסֵפֶר הַמַּעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּרְצוֹן, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי זוֹכֶה לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָרָצוֹן בִּבְחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה, כִּי כָּל הַיִּרְאוֹת וְהַפְּחָדִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נִתְהַפְּכִין לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הוּא חוֹזֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בִּבְחִינַת יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזֶה נָקָם פְּעָמָיו וְכוּ'.

וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיֹּאמַר אָדָם אַךְ פְּרִי לַצַּדִּיק וְכוּ'", אֲבָל הָרָשָׁע הַנּוֹטֶה לְחָכְמַת הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בְּחִינַת קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז, כַּמְבֹאָר שָׁם, כִּי הוּא שְׂבַע רֹגֶז מַמָּשׁ, כִּי כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת, כִּי אֵין לוֹ שׂוּם חַיִּים וְשִׂמְחָה כְּלָל כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ וְיַיִן הַמְשַׁכֵּר וְהַכֹּל תְּלוּי בִּשְׁלֵמוּת אֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בְּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁאָז הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת יִרְאָה, הוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי נִתּוֹסֵף לוֹ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁכַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ הִיא בְּוַדַּאי לְטוֹבָה. וְזֶה בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, שֶׁהַיִּרְאָה מוֹסֶפֶת לוֹ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, הַיְנוּ, כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזִּקְנִים שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, כִּי כְּשֶׁבָּא עָלָיו יִרְאָה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, שֶׁאָז יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז יֵשׁ לוֹ יִרְאָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת וַיִּירָא וַיֶּצֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם. וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁמִּתְיָרֵא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא חוֹזֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה לוֹ בְּיוֹתֵר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת זָקֵן שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים, שֶׁמַּאֲרִיךְ יָמָיו בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה בְּכָל פַּעַם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְשִׂמְחָה, כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה אֲפִלּוּ יִרְאַת הָעֹנֶשׁ הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי אֲפִלּוּ יִרְאַת הָעֹנֶשׁ הוּא גַּם כֵּן טוֹבָה מְאֹד, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִתְיָרֵא מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יַעֲנִישֵׁהוּ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים זֹאת הַיִּרְאָה טוֹבָה מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כָּל פָּנִים אִיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים הַיִּסּוּרִין וְהָעֳנָשִׁים, חַס וְשָׁלוֹם, מְמָרְקִין עֲוֹונוֹתָיו, וְגַם אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לוֹ בְּוַדַּאי כַּמָּה וְכַמָּה הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה מֵהַיִּסּוּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ זוֹכִין לִשְׂמְחָה גְּדוֹלָה, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, כִּי יַיִן הוּא בְּחִינַת יִרְאָה וּגְבוּרוֹת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה לְשִׂמְחָה, כְּשֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנּוֹגֵעַ עַכּוּ"ם בְּהַיַּיִן, אֲזַי תֵּכֶף נַעֲשֶׂה יֵין נֶסֶךְ וְאָסוּר לְיִשְׂרָאֵל, כִּי יַיִן שֶׁנָּגַע בּוֹ עַכּוּ"ם זֶה בְּחִינַת שֶׁהָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת וְחָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם נוֹגְעִים בְּהַיַּיִן, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ בְּהַיִּרְאוֹת וְהַפְחָדִים, אֲזַי תֵּכֶף נִפְגָּם הַיַּיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיִּרְאָה, כִּי מַטִּילִין פְּגָם

עַל-יְדֵי נְגִיעָתָם בּוֹ, כִּי סְתָם מַחֲשַׁבְתָּן לְעַכּוּ"ם. וַאֲפִלּוּ עַכְשָׁיו שֶׁאֵינָם עוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מְלֵאִים כְּפִירוֹת שֶׁל חֻכְמֵי הַטֶּבַע, שֶׁהֵם כְּרוּכִים אַחֲרֵיהֶם תָּמִיד, וְכָל הַכְּפִירוֹת הֵם בִּבְחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר, וְהֵם מַטִּילִין פְּגָם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּהַיִּרְאָה וְהַפְּחָדִים שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן, כִּי אֵינָם תְּלוּיִין הַכֹּל בָּרָצוֹן רַק בַּטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי הַיַּיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, הוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּר, כִּי זֶה הוּא שִׁכְרוּת מַמָּשׁ שֶׁמְּרַמֵּז עַל כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "שִׁכָּרַת וְלֹא מִיַּיִן". כִּי אָז הוּא עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַפַּחַד וְהַצַּעַר, בִּבְחִינַת כָּל יְמֵי רָשָׁע הוּא מִתְחוֹלֵל, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין, חַס וְשָׁלוֹם, בָּרָצוֹן, אֲזַי הוּא מָלֵא יִרְאָה וָפַחַד קָשֶׁה תָּמִיד וְכָל יָמָיו צַעַר וּמַכְאוֹבוֹת, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם חַיִּים כְּלָל, כִּי כְּשֶׁבָּא עָלָיו צָרוֹת אֵין לוֹ לְמִי לִפְנוֹת לְהִוָּשַׁע וְאֵין לוֹ שׁוּם נֶחָמָה וְשַׁעֲשׁוּעַ עַל הַצַּעַר וְהַפְּחָדִים שֶׁלּוֹ כַּמְבֹאָר, בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְעַל-כֵּן אֵין הַיַּיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, מְשַׁמֵּחַ אוֹתוֹ כְּלָל, אַדְרַבָּא, מְשַׁכֵּר וּמְעַרְבֵּב דַּעְתּוֹ. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת שִׁכְרוּת וְטֵרוּף הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְעָרְבֵב דַּעְתּוֹ וְתוֹלֶה בַּטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן נִפְגָּם הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה בִּנְגִיעַת הָעַכּוּ"ם, כִּי נַעֲשֶׂה יֵין נֶסֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, בְּחִינַת כְּפִירוֹת, כִּי סְתָם מַחֲשַׁבְתָּן לְעַכּוּ"ם, דְּהַיְנוּ כְּפִירוֹת שֶׁל חֻכְמֵי הַטֶּבַע וְעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, וְנַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּר כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה טז, עַמּוּד ב); שְׁיוֹסֵף שָׁלַח לְיַעֲקֹב יַיִן יָשָׁן שֶׁדַּעַת זְקֵנִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ. 'דַּעַת זְקֵנִים' דַּיְקָא, כִּי אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לִשְׁתּוֹת יַיִן בְּקִדֻּשָּׁה כִּי אִם זְקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּח. וְאָז הַיַּיִן בְּקִדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת וְשִׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁאָז הוּא עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל; שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת הוּא בְּיוֹם טוֹב. וְהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁל יוֹם טוֹב נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מָצַח הָרָצוֹן, רָעָוא דְּרַעֲוִין, עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּה מִתְגַּלֶּה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וְכוּ', כִּי יוֹם טוֹב מְקַבֵּל מִשַּׁבָּת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. וְעַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, אָז הוּא עִקַּר הַזְּמַן שֶׁיְּכוֹלִין לִשְׁתּוֹת יַיִן בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּח, כִּי הֵם יְמֵי שִׂמְחָה, כִּי אָז הוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּח כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת כְּלֵי הַיַּיִן שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַיַּיִן מִכֵּלִים שֶׁל עַכּוּ"ם, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיַּיִן עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְקַבֵּל בִּכְלִי טוֹב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁתִיַּת הַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה הוּא רַק בְּכוֹס שֶׁל

בָּרָכָה. 'כּוֹס' שֶׁל בְּרָכָה דַּיְקָא וְלֹא אָמְרוּ 'יַיִן' שֶׁל בְּרָכָה, רַק נָתְנוּ עִקַּר הַמַּעֲלָה לְהַכּוֹס וְקָרְאוּ אוֹתוֹ "כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה", כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיַּיִן תְּלוּי בְּקְדֻשַּׁת הַכּוֹס, וְעַל-כֵּן קָרְאוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, 'כּוֹס' דַּיְקָא, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּהַכְּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי כּוֹס בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹקִים כַּיָּדוּעַ. וֵאלֹקִים בְּגִימַטְרִיָּא הַטֶּבַע כַּיָּדוּעַ. וְזֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁאֵין שׁוּם טֶבַע בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הוּא מֶה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הוּא מַנְהִיג לִפְעָמִים הָעוֹלָם בְּאֵיזֶה טֶבַע בִּשְׁבִיל לְנַסּוֹת בְּנֵי הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה בָּעוֹלָם, וּכְדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁהַטֶּבַע בְּיָדוֹ. עַל-כֵּן הוּא מְשַׁנֶּה הַטֶּבַע כַּמָּה פְּעָמִים כַּאֲשֶׁר כְּבָר רָאִינוּ אוֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו הַנּוֹרָאִים בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הוּא הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי הַטֶּבַע בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹקִים, כִּי הַטֶּבַע בְּעַצְמוֹ מֵאֵת הָאֱלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה וְאָז הַיַּיִן בְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה תָּלוּי כְּשֶׁהַכְּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הַיַּיִן הוּא בְּשִׁלְמוּת וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַכְּלִי הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה בָּא תָּמִיד בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, דְּהַיְנוּ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁאָז מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן וּמְגַלִּין עַל הַכּוֹס יַיִן דַּיְקָא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן וְאָז מְגַלִּין הָרָצוֹן בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאוֹמְרִים בַּקִּדּוּשׁ עַל הַכּוֹס:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכַת הַמָּזוֹן, בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא לְבָרֵךְ אֶת ה' עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּתַן לָנוּ, וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח אֶת הַתּוֹרָה בִּבְרֵאשִׁית, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן כָּל הָעֲשָׂר קְדֻשּׁוֹת הֵם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁקִּדּוֹשׁ בְּיוֹתֵר שָׁם הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר וְעַל-כֵּן מְבִיאִין שָׁם כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם "לְרָצוֹן וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ וְכוּ', כִּי הֵם בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְאֶבֶן שְׁתִיָּה הִיא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים זֶה בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, רָצוֹן שֶׁבְּרָצונוֹת. וְעַל-כֵּן שָׁם אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לִכְנֹס כִּי אִם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל זוֹכֶה לִבְחִינַת מֶצַח הָרָצוֹן, בִּבְחִינַת וְהָיָה עַל מִצְחוֹ לְרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרָצונוֹת. וְעַל-כֵּן בְּכָל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים מְחֻיָּבִים לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה וְכוּ' אֶת פְּנֵי ה'". 'פְּנֵי ה'' זֶה

בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה צְרִיכִין בָּרְגָלִים דַּוְקָא, שֶׁאָז הוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהֵרָאוֹת אָז בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַ"ל:

חלק ז

כִּי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה הוּא בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שָׁם צְרִיכִין בְּיוֹתֵר לִהְיוֹת טוֹב עַיִן, לִתֵּן מִלַּחְמוֹ לַדָּל, דְּהַיְנוּ צְדָקָה, כִּי בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב מְבִיאִין כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה בִּשְׁבִיל קִדּוּשׁ, לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב עַל-יְדֵי הַכּוֹס יַיִן. וּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כִּי בְּשַׁבָּת עִקַּר הֶאָרַת וּשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַצְּדָקָה בִּבְחִינַת שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים, כַּמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לֹא לִקּוּטֵי חֵלֶק א). וּבְיוֹם טוֹב צְרִיכִין בְּוַדַּאי לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כִּי זֶה עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, כַּמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה כַּמָּה פְּעָמִים, בְּכָל מָקוֹם שֶׁמַּזְכִּיר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, מַזְכִּיר שָׁם נְדָבַת לִבּוֹ לִצְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ אַתָּה וּבָנֶיךָ וְכוּ' וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה וְכוּ'", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם אַתָּה מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלִּי, אֲנִי מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלְּךָ, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, שֶׁזֶּה נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְכַמְּבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל בִּבְחִינַת שֶׁלַּח לְחֶמְךָ עַל פְּנֵי הַמַּיִם כִּי בְּרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ. וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ לְשָׁם בַּמִּקְרָא הַסָּמוּךְ, תֵּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל יְמֵי הָרְגָלִים וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָרְגָלִים, דְּהַיְנוּ שִׂמְחַת יוֹם טוֹב הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, בִּבְחִינַת שֶׁלַּח לַחֶמְךָ וְכוּ' הַנַ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁמְּבִיאִין כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה בִּשְׁבִיל קִדּוּשׁ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת וְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב עַל-יְדֵי-זֶה, אָזַי הוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן וְכוּ', כִּי אָז הוּא זְמַן הַצְּדָקָה וְנִדְבַת לֵב כַּנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַמְּשֻׁכַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל בָּרְגָלִים, שֶׁמַּרְבִּין בִּצְדָקָה וְשׁוֹלְחִין לַעֲנִיִּים נִדְבַת לִבָּם הַטּוֹב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת וְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת וְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב כַּנַ"ל:

וְכֵן בִּבְרַכַת הַמָּזוֹן שֶׁאָז מְבִיאִין כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה בַּסְּעֻדָה, וּמִכָּל סְעֻדָּה צְרִיכִין לִתֵּן חֵלֶק לָעֲנִי, כַּמְּבֹאָר בַּסְּפָרִים. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת שֶׁל הַכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁאֵין נוֹתְנִין אוֹתוֹ אֶלָּא לְטוֹב עַיִן, בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל. כִּי עִקָּר הוּא הַצְּדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וַאֲזַי הַכּוֹס מָלֵא בִּרְכַּת ה', כִּי אָז הַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל-יְדֵי הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַיַּיִן מִכָּלֵי עַכּוּ"ם, כִּי הַיַּיִן נִפְגָּם עַל-יְדֵי כְּלֵי עַכּוּ"ם שֶׁהֵם תּוֹעִים וּנְבוֹכִים בְּחָכְמַת הַטֶּבַע, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה

הַיִּרְאָה שֶׁלָּהֶם פָּגוּם וְזֶה עִקַּר הַיִּרְאָה רָעָה רְצוּעָה בִּישָׁא, כִּי כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי אֲפִלּוּ יִרְאַת הָעֹנֶשׁ טוֹב, וְאַדְרַבָּא, צְרִיכִין דָּוְקָא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁטּוֹעֶה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל, אֲזַי כָּל הַיִּרְאוֹת שֶׁלּוֹ הֵם יִרְאוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם דִּין גָּמוּר הַקָּשֶׁה בְּחִינַת יֵין הַמְשֻׁבָּר, כִּי אֵין לַדִּין הַזֶּה שׁוּם הַמְתָּקָה, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם נֶחָמָה עַל הַצַּעַר וְהַיִּרְאָה וְהַפַּחַד שֶׁלּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַיַּיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה וּגְבוּרוֹת, נִפְגָּם כְּשֶׁנִּכְנָס בִּכְלֵי הָעַכּוּ"ם, כִּי תֹּכֶף כְּשֶׁנִּכְנָס בִּכְלֵיהֶם שֶׁהֵם פְּגוּמִים מֻחֲמַת חָכְמַת הַטֶּבַע, עַל-כֵּן נַעֲשֶׂה הַיַּיִן בִּבְחִינַת יֵין הַמְשֻׁבָּר, בִּבְחִינַת דִּין קָשֶׁה וְגָמוּר, וּכְשֶׁשּׁוֹתִין זֶה הַיַּיִן, חַס וְשָׁלוֹם, הַנֶּאֱסָר עַל-יְדֵי כְּלֵי הָעַכּוּ"ם כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי מִתְגַּבְּרִין בּוֹ הַכְּפִירוֹת שֶׁל חָכְמַת הַטֶּבַע בְּיוֹתֵר, כִּי הַיַּיִן שֶׁלָּהֶם נִמְשָׁךְ מִשָּׁם. שֶׁזֶּה עִקַּר טֵרוּף וְעֵרְבּוּב הַדַּעַת כְּשֶׁנִּפְגָּם הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי חָכְמַת הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יֵין הַמְשֻׁבָּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל פֶּרְעָנוּתָם נִקְרָא בְּשֵׁם "יֵין תַּרְעֵלָה". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לְשׁוֹן אֹטֶם, שֶׁאוֹטֵם וּמְטַמְטֵם אֶת לִבָּם, כִּי זֶה עִקַּר עָנְשָׁם, מֵחֲמַת שֶׁטָּעוּ מֵאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְהָלְכוּ אַחַר חָכְמַת הַטֶּבַע, עַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ יָבִיא עֲלֵיהֶם עָנְשָׁם הַקָּשֶׁה, וְעָנְשָׁם הוּא בְּחִינַת יֵין תַּרְעֵלָה שֶׁאוֹטֵם אֶת לִבָּם, כִּי נִתְבַּלְבֵּל דַּעְתָּם עַל-יְדֵי הָעֹנֶשׁ וְהַפְּחָדִים בְּיוֹתֵר, כִּי אֵין לָהֶם לְמִי לִפְנוֹת וְאֵין לָהֶם שׁוּם נֶחָמָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְנִבֵּט לָאָרֶץ וְהִנֵּה חֹשֶׁךְ וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת כִּי כוֹס בְּיַד ה' וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ אַךְ שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ, כִּי עִקַּר הָעֹנֶשׁ הוּא בִּבְחִינַת יֵין הַמְשֻׁבָּר, בְּחִינַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, וְעִקַּר עַל-יְדֵי פְּגַם חָכְמַת הַטֶּבַע, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ אֵין שׁוּם צַעַר וְיִסּוּרִים בָּעוֹלָם כְּלָל, רַק כֻּלּוֹ טוֹב, כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל-כֵּן הַקִּבּוּל שֶׁכָּר שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁהֶאֱמִינוּ בַּה' תָּמִיד נִקְרָא בְּשֵׁם יֵין הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כִּי זֶה עִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר, כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה רְצוֹנוֹ בָּעוֹלָם וְיִרְאוּ הַכֹּל שֶׁכָּל הַצָּרוֹת שֶׁסָּבַלְנוּ בַּגָּלוּת הָיָה הַכֹּל לְטוֹבָתֵנוּ, וְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֶאֱמִינוּ גַּם בְּגָלוּת וְצַעַר וְיִסּוּרִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִתְקָרְבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יֵין הַמְשֻׁמָּח, שֶׁעַל-יְדֵי כָּל הַיִּרְאוֹת וְהַדִּינִים נִתְקָרְבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ וְזָכוּ לְשִׂמְחָה, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכּוּ לֶעָתִיד, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב, וְיִזְכּוּ לְיֵין הַמְשֻׁמָּר וְכוּ', כִּי אָז יִהְיֶה עִקַּר שִׂמְחָתֵנוּ וְאָז יִהְיֶה הַיַּיִן בִּבְחִינַת יֵין הַמְשֻׁמָּח, כִּי אָז יִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתֵנוּ בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יֵין הַמְשֻׁמָּח כַּנַּ"ל בְּחִינַת כּוֹסִי רְוָיָה, כִּי עִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר לֶעָתִיד הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכְלֵל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, וְזֶה בְּחִינַת יֵין הַמְשֻׁמָּח, בְּחִינַת יֵין הַמְשֻׁמָּר שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁהָיָה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה

וְהָאֱמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, יִזְכֶּה לָזֶה לָעָתִיד לִבְחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּר, יַיִן הַמְשֻׁמָּר וְכוּ'. דְּהַיְנוּ לְהַכְלֵל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיַּיִן כְּשֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיַּיִן, בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרִשָׁעָה עָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתָךְ וְכוּ', כִּי מַלְכוּת יָוָן הֵם בְּחִינַת חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם כּוֹפְרִים בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי עִקַּר חָכְמָתָם הַמּוּטְעֵית שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע נִקְרָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה "חָכְמַת יָוָן", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַהוּ שֶׁיְּלַמֵּד אָדָם אֶת בְּנוֹ חָכְמַת יְוָנִית? שֶׁהִיא חָכְמַת הַטֶּבַע. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרִשָׁעָה עַל יִשְׂרָאֵל הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד לְיִשְׂרָאֵל, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזָּכוּ בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי וְנִצְחוּם, נַעֲשָׂה הַנֵּס עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן וְקִבְּעוּ לְדוֹרוֹת לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שֶׁמֶן בַּחֲנֻכָּה, כִּי שֶׁמֶן הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "יְהִי רְצוּי אֶחָיו וְטוֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ", וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "וְחֹבֵל עֹל מִפְּנֵי שָׁמֶן". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, מִפְּנֵי חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה נוֹחַ לִדְורוֹ כַּשֶּׁמֶן, כִּי שֶׁמֶן הוּא לְשׁוֹן רָצוֹן וְנַחַת רוּחַ, כִּי עִקַּר הָרָצוֹן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֻצַּח הָרָצוֹן, בְּחִינַת וְהָיָה עַל מִצְחוֹ לְרָצוֹן, הַנַּאֱמַר בַּכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן, בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן וְכוּ', כִּי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בְּחִינַת מֻצַּח הָרָצוֹן זֶה בְּחִינַת זָקָן דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, בְּחִינַת זְקַן אַהֲרֹן, כִּי אַהֲרֹן הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁזָּכָה לְמֻצַּח הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקָן, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל. (כִּי מֻצַּח הָרָצוֹן וְזָקָן הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים), וְעַל-כֵּן בַּחֲנֻכָּה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ חָכְמַת הַטֶּבַע, חָכְמַת יָוָן, אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַשֶּׁמֶן הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְשַׁח רְבוּת קָדְשָׁא, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַדְלִיקִין נֵרוֹת חֲנֻכָּה. וְהַדְלָקַת הַנֵּר זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ אֹכְלָה, בִּבְחִינַת כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא, כִּי הַיִּרְאָה הִיא בְּחִינַת אֵשׁ, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הָרָצוֹן בְּחִינַת שֶׁמֶן, עַל-יְדֵי-זֶה מַדְלִיקִין הַנֵּר שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה זוֹכִין לְקַבֵּל אֶת הַחֶסֶד שֶׁהוּא כֹּהֲנֵי ה' בְּחִינַת וְאַתֶּם כֹּהֲנַי ה' תִּקָּרְאוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהָיָה עִקַּר הַנֵּס בַּכֹּהֲנִים:

וְעַל-כֵּן מְרַבִּין בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן, לְהַכְנִיעַ חָכְמַת הַטֶּבַע בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן הָרִשָׁעָה, הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, בְּחִינַת שַׁלַּח לַחְמְךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה

בְּחִינַת שֶׁמֶן לַמְּנָחוֹת וְיַיִן לַנְּסָכִים שֶׁנִּסְמְכוּ זֶה אֵצֶל זֶה בְּפָרָשַׁת נְסָכִים, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיַּיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, הוּא עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשִׂיאַת פָּנִים כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה וְיַיִן יְשַׂמַּח וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ כַּנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת חֲנֻכָּה שָׁם מְבֹאָר עוֹד הַפַּעַם עִנְיָן זֶה שֶׁרֹב הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְרֻמֶּזֶת בְּמִצְוַת חֲנֻכָּה, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּכַוָּנַת חֲנֻכָּה בִּפְרִי עֵץ חַיִּים, שֶׁבְּחִינַת יְמֵי חֲנֻכָּה מַמְשִׁיכִין הָאֲרַת שִׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה, כִּי עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית זֶה בְּחִינַת עֲנָנִין דְּמַכְסְיָן עַל עֵינִין שֶׁהֵם בְּחִינַת דֵּעוֹת זָרוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁחוֹפִין עַל הַשֵּׂכֶל וּמְעַרְבְּבִין וְאוֹטְמִין אֶת הַשֵּׂכֶל וְהַלֵּב בְּדֵעוֹת זָרוֹת שֶׁלָּהֶם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַחֲתֹךְ הָעָרְלָה הַחוֹפָה עַל הַבְּרִית כְּדֵי לְהַכְנִיעַ זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת וּמְצָחַת נְחֹשֶׁת עַל רַגְלָיו, 'עַל רַגְלָיו' דַּיְקָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן. וּכְשֶׁחוֹתְכִין אֶת הָעָרְלָה אָז נִתְגַּלֶּה הָעֲטָרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן דְּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת זָקֵן דְּקְדֻשָּׁה, הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית בִּבְחִינַת וְהַדַּרְתָּ פְּנֵי זָקֵן, כִּי סָרִיס אֵין לוֹ זָקֵן, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאָז עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה דְּקְדֻשָּׁה שֶׁתְּלוּיָה גַּם כֵּן בְּתִקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בִּבְחִינַת "בְּרֵאשִׁית" בְּרִית אֵשׁ, יֵרֵא בֹּשֶׁת. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית, "אֶת הָאֱלֹקִים אֲנִי יָרֵא", וְעַל-כֵּן מִילָה הִיא מִצְוָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְהַיִרְאָה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא תִּקּוּן הַבְּרִית עֹז וְחֶדְוָה (דִּבְרֵי הַיָּמִים א. טז, כז), כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. 'עֹז', זֶה בְּחִינַת יִרְאָה דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה וְחֶדְוָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁחוֹתְכִין אֶת הָעָרְלָה, עֲדַיִן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פָּרַע וְגִלָּה אֶת הָעֲטָרָה, כְּאִלּוּ לֹא מָל. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל חָכְמַת הַטֶּבַע, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל זְמַן שֶׁאֵין הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן חָזָק עֲדַיִן הֵם יְכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הָדָר תַּלְיָא לֵיהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת פְּרִיעָה, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁחוֹתְכִין הָעָרְלָה שֶׁהִיא זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ הַחוֹפָה עַל הַבְּרִית, בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע הַחוֹפָה עַל הַדַּעַת, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְגַלִּין הָעֲטָרָה דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל עֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְיכוֹלִין

לְהִתְגַּבֵּר עֲדַיִן, אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר הִכְנִיעַ אוֹתָם וְחָתְכוּ הָעֶרְלָה לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר אַחַר כָּךְ לִפְרֹעַ וּלְגַלּוֹת הָעֲטָרָה, דְּהַיְנוּ לְגַלּוֹת הָרָצוֹן, שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָרָצוֹן בְּתֹקֶף וְחֹזֶק גָּדוֹל, שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל שֶׁהָעוֹלָם מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, וְאָז הוּא עִקַּר הַכְנָעָתָם. וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָעֲטָרָה עַל-יְדֵי הַפְּרִיעָה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל יַיִן שֶׁמְּבִיאִין בַּמִּילָה, כִּי אָז עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְהַיְרָאָה אָז הַיַּיִן בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּח כַּנַּ"ל. כִּי מָ"ל בְּגִימַטְרִיָּא שִׁבְעִים, וְיַיִן בְּגִימַטְרִיָּא שִׁבְעִים. וְזֶה בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי זָקֵן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וְעִקַּר זְקֵנָה וְשֵׂיבָה הוּא בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַכְמֵי הַטֶּבַע, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מִילָה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל, וְאָז הַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָרוֹאֶה סוֹטָה בְּקִלְקוּלָהּ, יַזִּיר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן. וְעַל-כֵּן אַחַר הַמִּילָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה אָז מְבִיאִין כּוֹס יַיִן, כִּי אָז הַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּח כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת כְּלֵי הַיַּיִן הֲלָכָה ב בְּהִלְכוֹת יֵין נֶסֶךְ הֲלָכָה ג. וַהֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת יֵין נֶסֶךְ הֲלָכָה ד, אוֹת יא:

הלכות עבודת אלילים

פרק א

חלק א

עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה יַעֲבֹר וְאַל יֵהָרֵג חוּץ מֵעֲבוֹדַת אֱלִילִים וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. וּבְפַרְהֶסְיָא, בִּפְנֵי עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל, חַיָּב לֵהָרֵג וְלֹא לַעֲבֹר אִם הֶעֱבִיר"ם מִכְוָן לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת, וַאֲפִלּוּ אַעֲרֹקְתָא דְּמָסָנֵי, וְכֵן בִּשְׁעַת הַגְּזֵרָה וְכוּ'. עַיֵּן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ ג", הַמְדַבֵּר מִתּוֹכָחָה לִקּוּטֵי חֵלֶק ב, הַמּוּבָא לְעֵיל בְּהִלְכוֹת מַאֲכָלֵי עַכּוּ"ם הֲלָכָה ב. עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְעִקַּר הָרַחֲמִים תְּלוּי בַּדַּעַת וְכוּ'. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מִן הָרַחֲמָנוּת, אֲזַי נִפְגָּם הָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת וְנַעֲשֶׂה אַכְזְרִיּוּת וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, וַאֲזַי צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כְּמוֹ פִּינְחָס בְּעֵת שֶׁהָיָה מַעֲשֶׂה זִמְרִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וְכוּ'". וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין, עַל-יְדֵי-זֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקִיאָה כָּל מַה שֶּׁבָּלְעָה מִן הַקְּדֻשָּׁה, כִּי זֹאת הַתְּפִלָּה הִיא עוֹמֶדֶת לוֹ בְּצַוָּארוֹ, בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ וְכוּ',

עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא מַכְנִיעַ עֲקֵב עֵשָׂו, בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וְכוּ', עַיִן שָׁם וְדוֹק:

וְזֶה עִנְיַן מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, שֶׁאָסוּר לְמְסֹר נַפְשׁוֹ לַהֲרֵגָה מַמָּשׁ עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, חוּץ מִשְּׁלֹשָׁה הַנַּ"ל, כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הִיא בְּחִינַת רַחֲמִים וְחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ", וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְכוּ'". וְעִקַּר הַתּוֹרָה נִתְּנָה בִּשְׁבִיל לְזַכּוֹת לְחַיִּים וּלְהַעֲבִיר סִטְרָא דְּמוֹתָא, לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵבִיא מִיתָה לָעוֹלָם, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִדְחֵית בִּשְׁבִיל הַחַיִּים, כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה לְחַיִּים וְלֹא לָמָוֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְחַי בָּהֶם", וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם. כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה נִתְּנָה בִּשְׁבִיל הַחַיִּים וּלְהַעֲבִיר וּלְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת רַחֲמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי עִקַּר הָרַחֲמִים תָּלוּי בַּדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא", כִּי צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים. וְכֵן כָּל הַמִּצְווֹת צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ, וְהַמְּסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּבֵקוּת, בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא כַּנַּ"ל, אֲבָל הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ וְכֵן מְסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים וְדַעַת, בְּחִינַת חַיִּים וְחֶסֶד כְּדֵי לְהִשָּׁאֵר בַּחַיִּים וְלֹא לָמוּת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, כִּי רָצוֹא דָּא נוּרְיאֵל. וְשׁוֹב דָּא מְטַטְרוֹן שַׂר הַפָּנִים, נוּרְיאֵל זֶה בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת נוּר דָּלוּק, מְטַטְרוֹן שַׂר הַפָּנִים. רָאשֵׁי תֵּבוֹת מֹשֶׁה זֶה בְּחִינַת רַחֲמִים וְדַעַת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, סִימָן יג. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָרַחֲמִים הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזֵר מִדְּבֵקוּתוֹ וּמִמְּסִירַת נַפְשׁוֹ לַה' אֶל הַגּוּף, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְשׁוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים כַּנַּ"ל, כִּי הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת הוּא בְּחִינַת חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "חַיִּים וָחֶסֶד וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ'", כִּי עִקַּר הָרַחֲמִים הוּא כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הָרַחֲמָנוּת לְתוֹךְ בְּחִינַת הַדִּין לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת. וְזֶה בְּחִינַת חַיִּים, דְּהַיְנוּ חִבּוּר הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף, כִּי הַנְּשָׁמָה הוּא הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים, וְהַגּוּף הוּא בְּחִינַת דִּין וּכְסִילוּת, וּכְשֶׁמִּתְחַבֵּר הַנְּשָׁמָה עִם הַגּוּף, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַיִּים, אֲזַי הַנְּשָׁמָה מְחַיָּה אֶת הַגּוּף, דְּהַיְנוּ שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים, הִיא מְמַתֶּקֶת אֶת הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, וַאֲזַי יֵשׁ חַיּוּת לְהַגּוּף גַּם כֵּן עַל-יְדֵי הָרַחֲמִים, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁמְּחֻבֶּרֶת בּוֹ, שֶׁהִיא מְמַתֶּקֶת אֶת הַגּוּף גַּם כֵּן וּמְהַפֶּכֶת אוֹתוֹ לְרַחֲמִים וְזֶה עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה מִסְתַּלֶּקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִשְׁאָר הַגּוּף בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַנַּ"ל, רָצוֹא דָּא נוּרְיאֵל, הַיְנוּ דִּין. וְשׁוֹב דָּא

מְטַטְרוֹן, הַיְנוּ רַחֲמִים כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת רָצוֹא, שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ לַה', אֲזַי הוּא בְּחִינַת דִּין, כִּי כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ עוֹלָה לְהַשֵּׁם, אֲזַי נִשְׁאָר הַגּוּף בִּבְחִינַת דִּין וּמִיתָה כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוֹב, זֶהוּ בְּחִינַת רַחֲמִים, כִּי כְּשֶׁחוֹזֶרֶת הַנְּשָׁמָה אֶל הַגּוּף אֲזַי נִמְשָׁךְ רַחֲמִים וְחַיִּים לְהַמְּתִיק הַדִּין שֶׁהוּא סִטְרָא דְּגוּפָא. וְזֶהוּ עִקַּר הָרַחֲמִים כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הָרַחֲמִים לְהַמְּתִיק הַדִּין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ וּמְסִירַת נַפְשֵׁנוּ לַה' בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ לַה', לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם רַחֲמִים וְחַיִּים. וְאַחַר כָּךְ לַחֲזֹר אֶל הַגּוּף, כְּדֵי לְהַחֲיוֹת הַגּוּף וּלְהַמְתִּיקוֹ כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמִים וְהַחַיִּים, לְהַמְשִׁיךְ הַחַיִּים מִמְּקוֹר הַחַיִּים אֶל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר מִקְרוּצֵי חֹמֶר וְכוּ'". וְאֵינוֹ חָפֵץ בְּבִטּוּל הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁהַתְּפִלָּה וְהַמְּסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁל כָּל הַמְּצוּוֹת הוּא בִּבְחִינָה זוֹ, בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת רַחֲמִים וָדַעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְצַוִּין עַל כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה יַעֲבֹר וְאַל יֵהָרֵג, כִּי הַתּוֹרָה נִדְחֵית מִפְּנֵי הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְחַי בָּהֶם", וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה נִתְּנָה בִּשְׁבִיל הַחַיִּים, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות יִהְיֶה נִמְשָׁךְ חַיִּים וָדַעַת לְתוֹךְ הַגּוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁהֵם, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הוּא צָרִיךְ לֵהָרֵג וְלֹא יַעֲבֹר, כִּי כָּל אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת הֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת נאוּף, פְּגַם הַתְּפִלָּה. וְכַמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים שֶׁאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת הֵם בְּחִינַת כָּבֵד, מָרָה, טְחוֹל וְהֵם כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּתַאֲוַת נאוּף, כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר אוֹתָם שָׁם בַּתִּקּוּנִים בְּפֵרוּשׁ, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת:

כִּי עֲבוֹדָה זָרָה וְנאוּף הֵם בְּחִינָה אַחַת, בִּבְחִינַת וְסוֹד אַחֵר אַל תִּגַּל. וּמָאן דְּגָלֵי עֲרָיִין, הָכִי אִיהוּ אִתְגַּלֵּי בֵּין אִנּוּן עֲרָיִין דְּאִנּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, סִימָן לו. וְכֵן שְׁפִיכוּת דָּמִים הוּא גַּם כֵּן פְּגַם נאוּף, כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית, הוּא כְּשׁוֹפֵךְ דָּמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמּוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה, הוּא כְּשׁוֹפֵךְ דָּמִים. וְכֵן מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, הוּא גַּם כֵּן שׁוֹפֵךְ דָּמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. נִמְצָא, שֶׁפְּגַם הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּבֵד, מָרָה, טְחוֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְטָרוּגִין דְּשָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחַ, לֵב, רֵאָה, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, כִּי שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה מֹחִין, שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת. וְשָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת פְּגַם נאוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין, פְּגַם הַשְּׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת, שֶׁהוּא פְּגַם הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּנֶגֶד אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, צְרִיכִין לִמְסֹר נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ לָמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ תַּאֲוַת נאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ', אֲזַי צְרִיכִין בַּעַל כֹּרְחַ שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה

בִּבְחִינַת דִּין, וְהַתְּפִלָּה הַזֹּאת עוֹמֶדֶת לוֹ בְּצַוָּארוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ לְמִיתָה מַמָּשׁ בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּשׁ עֲבֵרוֹת הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת פֶּגֶם נְאוּף כַּנַּ"ל, אֲזַי צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל דַּיְקָא תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וּצְרִיכִין לָזֶה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ לְמִיתָה מַמָּשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רָצוֹא לְבַד בְּלִי וָשׁוֹב, כִּי כְּשֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ לְמִיתָה בְּחִינַת רָצוֹא לְבַד, אֲזַי הוּא בְּחִינַת דִּין, כִּי כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה עוֹלֶה לְמַעְלָה, נִשְׁאָר הַגּוּף מֵת בִּבְחִינַת דִּין וַאֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצֶה לִבְלֹעַ אוֹתוֹ הַגּוּף מֵת, כִּי אֲחִיזָתוֹ הוּא רַק בִּבְחִינַת מִיתָה כַּיָּדוּעַ, אֲבָל זֶה הַגּוּף מֵת, שֶׁל זֶה הַקָּדוֹשׁ שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה', הוּא עוֹמֵד לוֹ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּצַוָּארוֹ, בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁהוּא מֻכְרָח לִתֵּן הֶקְאוֹת, לְהָקִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלַע בִּבְחִינַת חֵיל בָּלַע וַיְקִאֵנוּ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְעִנְיַן תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ זֶה הַקָּדוֹשׁ שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בִּשְׁבִיל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת הַנַּ"ל, גּוּפוֹ הַנִּפְטָר בְּקְדֻשָּׁה, הוּא עוֹמֵד לוֹ בְּצַוָּארוֹ, בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁמֻּכְרָח לְהָקִיא כָּל מַה שֶּׁבָּלַע, כִּי מְסִירַת נֶפֶשׁ לְמִיתָה מַמָּשׁ עַל קִדּוּשׁ ה' הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, בִּבְחִינַת רָצוֹא לְבַד כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' הוּא בְּחִינַת בַּעַל כֹּחַ, בְּחִינַת גִּבּוֹרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מְסִירַת נַפְשׁוֹ שֶׁל זֶה הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁעִקַּר עֲלִיַּת נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת, כִּי עַל-יְדֵי הַמְּסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה' שֶׁל הָעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, עַל-יְדֵי-זֶה גּוּפָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּשְׁאָר בִּבְחִינַת דִּין אַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַנֶּפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, עָמְדָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּצַוָּארָהּ, בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, עַד שֶׁהִיא מֻכְרַחַת לְהָקִיא כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבָּלְעָה מִן הַקְּדֻשָּׁה. וְעַד הַיּוֹם בְּכָל עֵת שֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין כֹּחַ הָעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת אָנוּ מוֹצִיאִין הַקְּדֻשָּׁה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַכֹּל עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שֶׁהַגּוּף שֶׁל הָעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מְלוּכָה נִמְסָר לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, לְמַלְכֵי הָאֻמּוֹת, וְהַנְּשָׁמָה עָלְתָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשַׁת וַיִּקְרָא בְּסוֹד הַקָּרְבָּן, כֶּלֶא סָלִיק לְאַתְרֵיהּ, עַיֵּן שָׁם. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ, לְכְאוֹרָה, אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁגּוּפָם הַקָּדוֹשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיקִים נוֹרָאִים כָּאֵלּוּ יִהְיֶה נִמְסָר לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב עַל נָכוֹן שֶׁהַגּוּפִים שֶׁלָּהֶם נִמְסָר לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, הַיְנוּ שֶׁהַגּוּפִים שֶׁלָּהֶם נִמְכְּרוּ בְּכַוָּנָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁתִּבְלַע אוֹתָם בִּבְחִינַת וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה יְהִי לְתַנִּין, הַנֶּאֱמַר שָׁם בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁנִּמְכְּרוּ גּוּפֵיהֶם לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְבַלְעָם, עַל-יְדֵי-זֶה עָמְדוּ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּצַוָּארוֹ, בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה הִיא מְקִיאָה כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת

שֶׁבָּלְעָה כַּנַ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינָה שֶׁל כָּל הַקְּדוֹשִׁים כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת אֵלּוּ צְרִיכִין לָמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כִּי הֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת נְאוּף. וּכְשֶׁיֵּשׁ תַּאֲוַת נְאוּף, אָז צְרִיכִין תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ לְמִיתָה מַמָּשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כַּנַ"ל:

חלק ב

וְכֵן כְּשֶׁהַעַכּוּ"ם מְכַוְּן לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת וְהוּא בְּפַרְהֶסְיָא, אוֹ בִּשְׁעַת הַגְּזֵרָה, אָזַי יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבֹר, אֲפִלּוּ אַעֲרִקְתָא דְּמָסָאנָא, כִּי כְּשֶׁהַעַכּוּ"ם מְכַוְּן לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת, אָזַי הוּא שְׁעַת מִלְחָמָה וּצְרִיכִין לִלְחֹם עִמָּהֶם לְנַצְּחָם. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין מֵהֶם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעוּ וּמַכְנִיעִין אוֹתָם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' לֵהָרֵג, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין כַּנַ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין אוֹתָם כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר חִיּוּתָם וְהִתְגַּבְּרוּתָם הוּא כְּשֶׁיּוֹנְקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְעוּ, אֲבָל כְּשֶׁמּוֹצִיאִין מֵהֶם הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְעוּ, אָזַי נִכְנָעִים, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לָהֶם שׁוּם מֶמְשָׁלָה עָלֵינוּ לְהַעֲבִיר אוֹתָנוּ עַל דָּת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֲפִלּוּ עַכְשָׁיו בַּגָּלוּת, שֶׁנָּתַן לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ מֶמְשָׁלָה עָלֵינוּ וּמָסַר אוֹתָנוּ תַּחַת מֶמְשַׁלְתָּם אֵין לָהֶם שְׁלִיטָה עָלֵינוּ כִּי אִם בְּגוּפֵנוּ, אֲבָל לֹא בְּנִשְׁמוֹתֵינוּ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַעַכּוּ"ם הוּא רַק מִבְּחִינַת דִּין, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּגוּפָא. וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם מֶמְשָׁלָה כִּי אִם עַל הַגּוּפִים לְבַד וְלֹא עַל הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַחֲמִים וְחַיִּים, כִּי מִשָּׁם אֵין לָהֶם יְנִיקָה כְּלָל. וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ מִצַּד עִקַּר מֶמְשַׁלְתָּם לִמְשֹׁל עָלֵינוּ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּדָבָר הַנּוֹגֵעַ כְּנֶגֶד דַּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא סִטְרָא דְּנִשְׁמָתָא, כִּי עִקַּר חִיּוּת וּמְזוֹן הַנְּשָׁמָה הוּא מִצְווֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי בִּבְחִינַת הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת רַחֲמִים שָׁם אֵין לָהֶם שׁוּם יְנִיקָה, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּגוּפָא כַּנַ"ל, כִּי זֶה כְּלָל, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַקְּדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹנְקִים מִשָּׁם, חַס וְשָׁלוֹם, וּמֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם יְנִיקָה מִבְּחִינַת רַחֲמִים, בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה, עַל-כֵּן אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הַדָּת, לְבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם דָּבָר מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה לִנְבוּכַדְנֶאצַּר, מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם מַלְכָּא וְכוּ', אֶלָּא לְמִסִּים וְאַרְנוֹנִיּוֹת אַנְתְּ מָלֵךְ עָלֵינוּ, אֲבָל כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה אַתָּה נְבוּכַדְנֶאצַּר אַנְתְּ וְכַלְבָּא שָׁוִין, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לוֹ שׁוּם מֶמְשָׁלָה, רַק בְּהַגּוּפִים לִתֵּן לָהֶם מַס וְכַיּוֹצֵא. אֲבָל בְּדָת תּוֹרָתֵנוּ הוּא וְכַלְבָּא שָׁוִין, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם מֶמְשָׁלָה עָלֵינוּ בָּזֶה כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֲנִי פִּי מֶלֶךְ שְׁמֹר, וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹקִים", וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם מִתְגַּבְּרִים עָלֵינוּ, חַס וְשָׁלוֹם, וְרוֹצִים לְהַעֲבִירֵנוּ עַל דָּת, חַס וְשָׁלוֹם, זֶה סִימָן שֶׁהִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְיִנְקָה

מִבְּחִינַת הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה סְטָרָא דְּנִשְׁמָתָא, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה הִתְגַּבְּרוּ עָלֵינוּ בְּדַת תּוֹרָתֵנוּ וְרוֹצִים לְהַעֲבִירֵנוּ עַל דָּת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּלֹא זֶה, הֵינוּ אִם לֹא הָיָה לָהֶם יְנִיקָה מִבְּחִינַת הָרַחֲמִים וְכוּ', לֹא הָיוּ מִתְגַּבְּרִים עַל זֶה לְהַעֲבִיר עַל דָּת, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת עַל הַקְּדֻשָּׁה הוּא רַק כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם יְנִיקָה מִשָּׁם כַּנַּ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁהַעַכּוּ"ם רוֹצִים לְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל עַל דָּת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי יֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה מִן הָרַחֲמָנוּת, וּכְשֶׁיֵּשׁ לָהֶם יְנִיקָה מִן הָרַחֲמָנוּת, אֲזַי צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַהֲרֹג וְלֹא לַעֲבֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין מֵהֶם כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבָּלְעוּ, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה הִתְגַּבְּרוּ עָלֵינוּ עַד שֶׁרָצוּ לְהַעֲבִירֵנוּ עַל דָּת כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ לְמִיתָה מַמָּשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין מֵהֶם כָּל הַחַיּוּת וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְעוּ כַּנַּ"ל. כִּי מְנַיְּהוּ וּבְיֵהוּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נָרָגָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵצֶל בִּלְעָם הוּא תָּפַס אָמָנוּתָם, כִּי אֵין כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא בַּפֶּה וְכוּ'. עַל-כֵּן תָּפְסוּ אָמָנוּתוֹ וְהָרְגוּ אוֹתוֹ בְּחֶרֶב, כִּי יִשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא בַּפֶּה, דְּהַיְנוּ תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְעַכּוּ"ם עִקַּר כֹּחָם עַל-יְדֵי חֶרֶב שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין. וּבִלְעָם הָיָה לוֹ יְנִיקָה מִן הַדַּעַת, כַּמּוּבָא, וְהָיָה רוֹצֶה לִנְקֹ מִן הָרַחֲמִים בְּחִינַת תְּפִלָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בַּתַּאֲוֹת נְאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הֵן הַנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם וְכוּ'", כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוָה זוֹ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הָרַחֲמָנוּת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּאוּ יִשְׂרָאֵל עָלָיו עַל-יְדֵי בְּחִינַת דִּין, כִּי הַכְנָעַת בִּלְעָם דְּהַיְנוּ תַּאֲוַת נְאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, הָיָה עַל-יְדֵי פִּינְחָס שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם בַּנַּשְׁמִיּוּת הָרַע פִּינְחָס אֶת בִּלְעָם בְּחֶרֶב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הָרְגוּ בֶּחָרֶב". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁפִּינְחָס הֶרָגוֹ, כִּי פִּינְחָס הִכְנִיעַ אוֹתוֹ תְּחִלָּה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהִתְפַּלֵּל, בְּחִינַת וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְנָעָתָהּ, וְאַזַי נִכְנַע בִּלְעָם בְּשָׁרְשׁוֹ. וְאַחַר כָּךְ הִכְנִיעוּ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי גַּם לְמַטָּה וְהָרְגוּ בְּחֶרֶב מַמָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ עָלֵינוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כְּשֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הָרַחֲמִים שֶׁהוּא סְטָרָא דִּידְהוּ, הֵינוּ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין כָּל הַקְּדֻשׁוֹת מֵהֶם וּמַכְנִיעִים אוֹתָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִים וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין אוֹתָם וְעוֹשִׂין בָּהֶם נְקָמָה, כִּי מוֹצִיאִין כָּל הַקְּדֻשָּׁה מֵהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים וְרוֹצִים לְהַעֲבִיר עַל דָּת, חַס וְשָׁלוֹם,

שֶׁזֶּהוּ עַל-יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הָרַחֲמִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִים לֵהָרֵג וְלֹא לַעֲבֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין אוֹתָם כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ, בִּשְׁעַת הַגְּזֵרָה אֲפִלּוּ אַעֲרַקְתָּא דְּמְסָאנֵי, יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבֹר. וְתָפְסוּ לְדַגְמָא עַרְקָתָא דְּמְסָאנֵי דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן בְּחִינַת עַרְקָתָא דְּמְסָאנֵי, הַיְנוּ בְּחִינַת רַגְלַיִן, הַיְנוּ לְהַכְנִיעַ עֶקֶב עַשָׂו בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ לַהֲרֵגָה מַמָּשׁ עַל קִדּוּשׁ ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַקּוֹל הַנַּ"ל, בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא מַכְנִיעַ עֶקֶב עֵשָׂו כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר אֶחִיזַת עֶקֶב עֵשָׂו שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ הוּא עַל-יְדֵי מְזוֹנָא דְּגוּפָא, כַּמְבֹאָר שָׁם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי פְּגַם אֲכִילַת אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת עֶקֶב עֵשָׂו, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, טו) וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב כַּמּוּבָא. וְעַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, וְאִיתָא בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן נח, עַיִן שָׁם בַּתִּקּוּנִים תִּמְצָא מְבֹאָר כָּל זֶה, דְּאִנּוּן עֲרָיוֹת תְּלַת קְלִיפִּין עִלָּיְהוּ אִתְּמַר, "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וְכוּ'". וּבְגִין דָּא תְּקִינוּ תְּלַת צְלוֹתִין לְאַעְבָרָא תְּלַת קְלִיפִּין וְכוּ', דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר, "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים וְכוּ'". וְעַל אִלֵּין שְׁלֹשׁ קְלִיפִּין אִתְּמַר, "שֹׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ וְכוּ'". וְכַד אִתְפַּשְׁטַת מֵהֶם, אֲזַי אִתְּמַר, "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים", שֶׁהֵם שְׁלֹשׁ רַגְלַיִם וְכוּ', עַיִן שָׁם. הַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ יְנִיקָה לְהַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת הַנַּ"ל שֶׁכְּלוּלִים בְּתַאֲוַת נאוּף, אֲזַי הוּא בְּחִינַת שֹׁל נְעָלֶיךָ וְכוּ', כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גָּרַם לָהֶם יְנִיקָה מִן הַדַּעַת וְהָרַחֲמָנוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבְּרִים שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת נאוּף כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת שֹׁל נְעָלֶיךָ, הַיְנוּ פְּגַם כָּתְנוֹת הָעוֹר שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת מֵהֶם, וַאֲזַי נִתְתַּקְּנִין וְנִזְדַּכְּכִין כָּתְנוֹת עוֹר, אֲזַי הוּא בְּחִינַת מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רַגְלַיִם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רַגְלַיִם. וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת בְּדֵלִים מִן הָעַכּוּ"ם, אֲפִלּוּ בִּלְבִישַׁת הַמְּנָעֲלִים, כִּי מְנָעֲלִים שֶׁלָּהֶם הוּא מִבְּחִינַת פְּגַם כָּתְנוֹת עוֹר, אֲשֶׁר עַל זֶה נֶאֱמַר שֹׁל נְעָלֶיךָ וְכוּ'. וּמְנָעֲלִים שֶׁלָּנוּ, שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן וְהִזְדַּכְּכוּת כָּתְנוֹת עוֹר בִּבְחִינַת מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים. וְעַל-כֵּן יֵשׁ אֶצְלֵנוּ כַּמָּה דִּינִים בִּלְבִישַׁת הַמְּנָעֲלִים, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִלְבֹּשׁ הַמְּנָעֲלִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְזַכֵּךְ בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּתְפִילִין כָּךְ מְנָעָלִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמְּנָעֲלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת עֶקֶב, הוּא עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַמּוֹחִין

בְּשִׁלֻּמּוּת וְאָז נִמְשָׁךְ הָאָרַת הַמֹּחִין גַּם לְהָרַגְלַיִן אָז נִתְתַּקְּנִין הָרַגְלַיִן וְאָז עוֹלִין גַּם הָרַגְלַיִן מֵהַקְלִפָּה וְאָז נִכְנָע עָקֵב עֵשָׂו עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ הָעֲקַבִּים וְהָרַגְלַיִן דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הָאָרַת הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין. וְזֶה בְּחִינַת כִּתְפִלִּין כָּךְ מִנְעָלִים, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְלַבֵּשׁ הַמִּנְעָלִים בִּבְחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת הָרַגְלַיִן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין הַמֹּחִין לְהָרַגְלַיִן לְהַעֲלוֹתָן וּלְתַקְּנָם, אֲזַי נִכְנָע עָקֵב עֵשָׂו כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַמֹּחִין בִּשְׁלֻמּוּת וְזוֹכִין לִבְחִינַת קוֹל הַנַּ"ל בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע עָקֵב עֵשָׂו כַּנַּ"ל, כִּי נַעֲשֶׂה מֵעָקֵב יַעֲקֹב, עַל-יְדֵי שֶׁמְּאִירִין הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת יו"ד לְהָעָקֵב וְאָז נַעֲשֶׂה מֵעָקֵב יַעֲקֹב שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַכְנָעַת עָקֵב עֵשָׂו, בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתִּקּוּנִים, וְכָל דָּא בְּגִין דְּפָרַח יו"ד מִן יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּתִּקּוּנִים, הַיְנוּ כָּד פָּרַח יו"ד מִן יַעֲקֹב, חַס וְשָׁלוֹם, וְנִשְׁאַר עָקֵב, אֲזַי נִפְגָּם, חַס וְשָׁלוֹם, הָעֲקַבִּים דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב וְאָז יֵשׁ יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲקֵב עֵשָׂו, אֲבָל כְּשֶׁחוֹזֶרֶת הַיו"ד שֶׁל יַעֲקֹב, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁכִין הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת יו"ד, לְהָרַגְלַיִן וּמְאִירִין לָהֶם וּמַעֲלִין אוֹתָם מֵהַקְלִפּוֹת, אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵעָקֵב יַעֲקֹב. וְאָז נִכְנָע עָקֵב עֵשָׂו בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה' וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ, אֶפִלּוּ אַעַרְקָתָא דְּמָסָאנֵי, יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבֹר בְּשִׁעַת הַשְּׁמָד, אַעַרְקָתָא דְּמָסָאנֵי דַּיְקָא, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה' הוּא בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן וּלְזַכֵּךְ בְּחִינַת עַרְקָתָא דְּמָסָאנֵי בְּחִינַת כְּתֹנוֹת עוֹר לְהַכְנִיעַ עָקֵב עֵשָׂו עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ ה' בִּפְנֵי עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְהַחֲזִיר הַיו"ד שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁפָּרְחָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּתִּקּוּנִים. וְעַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה' נִתְתַּקְּנִין הַמֹּחִין וְחוֹזֶרֶת הַיו"ד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר קִדּוּשׁ ה' הוּא בִּפְנֵי עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְכֵן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא בַּעֲשָׂרָה. וְאָז אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה כָּל זֶה כְּדֵי לְתַקֵּן יו"ד הַנַּ"ל, הַיְנוּ הַיו"ד שֶׁל יַעֲקֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן נִקְרָא מְסִירַת נֶפֶשׁ "קִדּוּשׁ ה'", כִּי אֵין הַשֵּׁם מָלֵא עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק. וְעַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, נִכְנָע וְנִמְחֶה בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן הוּא קִדּוּשׁ ה', כִּי נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מְחִיַּת עֲמָלֵק שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר קִדּוּשׁ ה' הוּא כְּשֶׁנִּמְחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק ה

עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה יַעֲבֹר וְאַל יֵהָרֵג, כִּי הַדְּבֵקוּת וְהַמְסִירַת נֶפֶשׁ לַה' צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, בִּבְחִינַת חַיִּים וְרַחֲמִים, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ רוֹצֶה בִּישׁוּב הָעוֹלָם וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לְהַגְבוּל, שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם לַה' יוֹתֵר מֵהָרָאוּי בִּבְחִינַת רָצוֹא לְבַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בִּקְרָבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ", כִּי בֶּאֱמֶת מָסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ", אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן פָּגְמוּ בָּזֶה בְּעַצְמוֹ, כִּי אָסוּר לְמָסֹר נַפְשׁוֹ לְמִיתָה מַמָּשׁ אֲפִלּוּ עַל קִדּוּשׁ ה' שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַצֹּרֶךְ וּכְפִי הַמְּבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ הַפְּגָם שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּבְגִין דְּלָא אִתְנְסִיבוּ, כִּי לֹא עָסְקוּ בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן נִכְשְׁלוּ גַּם כֵּן בָּזֶה שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ ה' שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַצֹּרֶךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין. וְעַל-כֵּן הָיָה הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי פִּינְחָס, כִּי פִּינְחָס זֶכָה לְנִשְׂמַת נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּעֵת שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֶׂה זִמְרִי כַּמּוּבָא, כִּי פִּינְחָס הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין בְּעֵת הַצֹּרֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית. וּבָזֶה תִּקֵּן פְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁהִתְפַּלְּלוּ תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁלֹּא בְּעֵת הַצֹּרֶךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם מַמָּשׁ בְּחִנָּם שֶׁלֹּא בְּעֵת הַצֹּרֶךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. וּפָגְמוּ בַּבְּרִית עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיוּ נְשׂוּאִים. וְעַל-כֵּן זָכָה אֵז פִּינְחָס לְנִשְׁמָתָם, כִּי הוּא תִּקֵּן הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה אַחַר בְּרָכַת 'אַתָּה גִּבּוֹר' שֶׁחוֹתְמִין בָּהּ 'מְחַיֵּה הַמֵּתִים', כִּי בְּכָל תְּפִלָּה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַתָּה גִּבּוֹר, בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין בָּהּ גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, בְּחִינַת וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רְעָמִים עֲנָנֵי דְּשָׁפְכֵי מַיָּא וְכוּ' וְעַל-כֵּן אָז אַחַר בְּרָכַת אַתָּה גִּבּוֹר אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה בְּיוּ"ד, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, נִמְתָּק זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַדֵּשׁ ה' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה' כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַקְּדֻשׁוֹת הֵם בִּבְחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה'. וְכַמּוּבָא; שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁאוֹמְרִים קְדֻשָּׁה צְרִיכִין לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם. וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מִיּוּ"ד, כִּי עִקַּר מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה' הוּא בְּיוּ"ד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", שֶׁמִּשָּׁם לָמְדוּ, שֶׁקִּדּוּשׁ ה' בַּעֲשָׂרָה. וְגַם מִזֶּה הַפָּסוּק בְּעַצְמוֹ לָמְדוּ שֶׁאֵין אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמְכָה הַקְּדֻשָּׁה לְבִרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר, שֶׁאָז מְעוֹרְרִין הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת

אַתָּה גִּבּוֹר, וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין שֵׁם תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל זוֹכִין לְתַקֵּן הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל וּלְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל לְהַשִּׂיר שֶׁיִּתְעַר לָעָתִיד אַחַר הַתְּחִיָּה בְּעֵת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, וְאָז אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

אֱלִיל שֶׁל עַכּוּ"ם נֶאֱסָר מִיָּד וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ אֲסוּרָה עַד שֶׁתֵּעָבֵד. וּלְעִנְיַן בְּטוּל הוּא לְהֵפֶךְ, כִּי עֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֲמוּרָה לְעִנְיַן בְּטוּל, כִּי עֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁל עַכּוּ"ם יֵשׁ לָהּ בְּטוּל וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ בְּטוּל עוֹלָמִית. עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה יַעֲבֹר וְאַל יֵהָרֵג חוּץ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. וְאִם הָעֲבִירוּ עַל דָּת וְכוּ' וּבְשָׁעַת הַגְּזֵרָה וְכוּ' אֶפִלּוּ אַעֲרָקְתָא דְּמָסָאנֵי, יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבֹר:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עח בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל בְּעִנְיַן הַנְּהָגַת הַפְּשִׁיטוּת וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁבְּעֵת שֶׁמַּכְרִחִין לְהִתְבַּטֵּל מִן הַתּוֹרָה, אוֹ הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים שֶׁאֵינָם יְכוֹלִין לִלְמֹד וְכוּ', כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת עַל-יְדֵי אִישׁ פָּשׁוּט הַגָּדוֹל מִן הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתָּנַת חִנָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. שֶׁאָז הָיְתָה הַתּוֹרָה נַעֲלֶמֶת בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת. וּבָהֶם נַעֲלָמִין כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, כִּי הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת נַעֲלָמִין בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהֵם נַעֲלָמִין בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ תּוֹרָה בְּהֶעְלֵם וּבְעֵת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁמַּכְרִחִין לִפְעָמִים, אָז מְחַיִּין עַצְמָן מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה יַעֲבֹר וְאַל יֵהָרֵג, זֶהוּ בְּחִינַת (מְנָחוֹת צט), בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מוּטָב שֶׁיִּתְחַלֵּל שַׁבָּת אֶחָד וְאַל יִתְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, כִּי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא כִּי אִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ', בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ "רֵאשִׁית". וְכָל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כְּלוּלָה בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל ה דְּהַשִּׁשִּׁי כֻּלָּם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִין עַד יוֹם הַשִּׁשִּׁי בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם הַחַיּוּת וְהַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּעַצְמָן הַתּוֹרָה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַכְּלוּלִין בִּבְרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ "רֵאשִׁית". וְכָל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל,

שֶׁהֵם הַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְיִתְדַּבְּקוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ׃

חלק ב

כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ, חֹמֶר וְצוּרָה. וְכַוָּנָתוֹ הָיָה לְהַכְנִיעַ הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ וּכְמוֹ שֶׁבִּפְרָטְיוּת הָאָדָם צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהִתְגַּבֵּר, לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁכָּל פְּעֻלַּת הַגּוּף יִהְיֶה רַק בִּשְׁבִיל הַנֶּפֶשׁ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן יוֹצְרֵנוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה תְּשׁוּקַת הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ כֵן בְּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ הֵם בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ וְהַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וְכָל אֻמִּין דְּעָלְמָא וְכָל הַבְּרוּאִים שֶׁבָּעוֹלָם, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת גּוּף כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּם צְרִיכִין לִהְיוֹת נִכְנָעִים וּבְטֵלִים לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ וְהַנְּשָׁמָה, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנָם, כִּי אֵין לָהֶם שׁוּם קִיּוּם וְחַיּוּת בִּלְתִּי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאֵין חַיּוּת לְהַגּוּף בִּלְתִּי הַנְּשָׁמָה, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בִּכְלָל וּבִפְרָט הוּא; שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַחֹמֶר וְהַגּוּף לְגַבֵּי הַנְּשָׁמָה, לְהַפְשִׁיט כָּל דָּבָר מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ וְחָמְרִיּוּתוֹ לַהֲפֹךְ מֵחֹמֶר לְצוּרָה, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ, כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה וְיִכְלֶל וְיִתְדַּבֵּק בְּשָׁרְשׁוֹ, וְיָשׁוּב לִמְקוֹר חוֹצְבוֹ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה, מָקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלוֹ בַּתְּחִלָּה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שֹׂעַר בְּדַעְתּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוֹות אֵלּוּ נוּכַל לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן כָּל הַמִּצְוֹות וְהָעֲבוֹדוֹת צְרִיכִין לִהְיוֹת בְּמִלּוּאָן וְעֶבְדָּא דַּיְקָא, כִּי צְרִיכִין דַּוְקָא לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בַּפֹּעַל בְּעֶבְדָּא דַּיְקָא, כִּי כָּךְ שִׂעֵר ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת אֵלּוּ הַמִּצְוֹות בְּמַעֲשֶׂה דַּיְקָא, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא אָנוּ יְכוֹלִין לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ לְבַטֵּל גַּשְׁמִיּוּת גּוּפֵנוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְכֵן לְבַטֵּל גַּשְׁמִיּוּת כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהַכֹּל מְזַדְּכִּךְ עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת מִצְוֹותֵינוּ. וְיִזְדַּכֵּךְ הַחֹמֶר עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַחֹמֶר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְצוּרָה בִּכְלָל וּבִפְרָט, כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ וְיִכָּלְלוּ כָּל הַדְּבָרִים בְּשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ. וְעַל-כֵּן אֱמוּנָה הוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה, לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁכָּל הַחַיּוּת הוּא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין וּמְרִימִין כָּל הַדְּבָרִים לַה' יִתְבָּרַךְ׃

חלק ג

וְעַל-כֵּן אֵין שׁוּם דָּבָר עוֹמֵד בִּפְנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, חוּץ מִג הַנַּ"ל, כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל כְּלוּלָה מֵרַמַ"ח אֵיבָרִים וְשֵׁס"ה גִּידִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, רְמַ"ח מִצְווֹת עֲשֵׂה וְשֵׁס"ה מִצְוֹות לֹא תַּעֲשֶׂה. וְכָל זְמַן שֶׁמִּתְקַיֵּם יוֹתֵר נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוּף, הַצּוּרָה

עַל הַחֹמֶר, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְצוּרָה כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי נִדְחִין כָּל הַמִּצְוֹות בִּפְנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה הִיא רַק פְּרָט אֶחָד, שֶׁכְּפִי אוֹתָהּ הַמִּצְוָה הַפְּרָטִית נִכְלָל אֵיזֶה חֵלֶק וּבְחִינָה מֵהָעוֹלָם בְּשָׁרְשָׁהּ, אֲבָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא כְּלָלִיּוּת שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת נֶפֶשׁ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אַךְ כָּל זֶה הוּא רַק כְּשֶׁנִּשְׁאָר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁאֵין מִתְגַּבְּרִין שִׁעְבּוּד עֲבוֹדָה זָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּכְרִח לַעֲבֹר אֵיזֶה מִצְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, מִפְּנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, עֲדַיִן הוּא מְקַשֵּׁר בַּה' יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְבַד וְיָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ כַּנַּ"ל. וְאָז כָּל זְמַן שֶׁהָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת דּוֹחָה נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שְׁאָר כָּל הַמִּצְוֹות מִפְּנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, כִּי נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת נֶפֶשׁ כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָרִים וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי אֱמוּנָתוֹ לְבַד, עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ בָּרָא הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבְּזֶה נֶעְלָם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם בְּעֵת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

אֲבָל כְּשֶׁרוֹצִין שֶׁיַּעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַעֲבִירוֹ עַל אֱמוּנָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אָז בְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיַּהֲרֹג וְאַל יַעֲבֹר. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁפּוֹגֵם, חַס וְשָׁלוֹם, בָּאֱמוּנָה שׁוּב אֵין לוֹ שׁוּם חַיּוּת כְּלָל וְנֶעֱקָר מִשָּׁרְשׁוֹ לְגַמְרֵי וּמַחֲרִיב כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ הַתְּלוּיִים כֻּלָּם בּוֹ, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִים לְקַבֵּל חַיּוּת מִמֶּנּוּ וּלְהִתְעַלּוֹת לְשָׁרְשָׁם עַל יָדוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַגְבִּיהַּ כֻּלָּם עַל-יְדֵי אֱמוּנָתוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁבָּרָא כֻּלָּם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּאֱמוּנָה, חַס וְשָׁלוֹם, נֶעֱקָר לְגַמְרֵי מֵה' יִתְבָּרֵךְ, מִשָּׁרֶשׁ חַיּוּתוֹ, מִבְּחִינַת נֶפֶשׁ, וּבְוַדַּאי אֵין צְרִיכִין אוֹתוֹ עוֹד בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל עוֹד לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם, אַדְרַבָּא, הוּא מַחֲרִיב לְגַמְרֵי אֶת הָעוֹלָם מֵאַחַר שֶׁפּוֹגֵם בָּאֱמוּנָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיּוּת וְהַנֶּפֶשׁ וְהַנִּשְׁמָה וְהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה" וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן בִּשְׁבִיל גִּלּוּי עֲרָיוֹת גַּם כֵּן יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבֹר, כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל וְעַכּוּ"ם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַבְּרִיאָה עִם קֹדֶם הַבְּרִיאָה, זֶה בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת גּוּף וּנְשָׁמָה, חֹמֶר וְצוּרָה כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי זֶה עִקַּר כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר לְגַבֵּי הַצּוּרָה, הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן פְּגַם הַבְּרִית הוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פְּגַם הַבְּרִית (וַיִּקְרָא יט, ד), "אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים", כִּי כְּשֶׁפּוֹגֵעַ, חַס וְשָׁלוֹם, לְאִשָּׁה אַחֶרֶת חֲרֵי הוּא מַמְשִׁיךְ מַמָּשׁ חַיּוּת כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְעוֹקְרוֹ

מִשָּׁרְשׁוֹ וּמַכְנִיעוֹ לְגַבֵּי הַחֹמֶר וּמִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הַגּוּף עַל הַנֶּפֶשׁ, הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה, שֶׁהוּא חֶרְבַּן כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּשֶׁנֶּעֱקָר הַגּוּף וְהַחֹמֶר מִן שָׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת. כִּי טִפַּת הַזִּוּוּג נִמְשֶׁכֶת מִמָּקוֹר הַחַיִּים וּצְרִיכִין שֶׁיֶּמְשֵׁךְ רַק בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה בִּמְינוֹ עַל-פִּי מִצְוַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּשָׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר בָּעוֹלָם, מִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר בָּעוֹלָם, וּמִתְגַּבֵּר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף יוֹתֵר כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל וְנִכְלָל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ יוֹתֵר כַּנַּ"ל, אֲבָל לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁפּוֹגֶה אֶל הָאִסּוּר, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא לְהֵפֶךְ מַמָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ עוֹקֵר חַיּוּת הַנְּפָשׁוֹת, חַיּוּת כָּל הָעוֹלָם מִשָּׁרְשׁוֹ וּמַגְבִּיר הַגּוּף עַל הַנֶּפֶשׁ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ חֶרְבַּן הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, וְהוּא פּוֹגֵם בֶּאֱמוּנָה מַמָּשׁ, שֶׁהוּא מְקוֹר הַחַיִּים, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כְּשֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֱמוּנָה תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר לִקּוּטֵי חֵלֶק א, סִימָן לא. וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּתִּקּוּנִים שֶׁמַּמְזֵר וּמַמְזֶרֶת הֵם פֶּסֶל וּמַסֵּכָה, כִּי הֵם עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ שֶׁמַּמְשִׁיךְ חַיּוּת אֱלֹקוּת, כִּבְיָכוֹל, וְעוֹקְרוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ וּמַכְנִיסוֹ בְּתוֹךְ גּוּף וְחֹמֶר פָּגוּם וּמְקֻלְקָל כָּזֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ חֶרְבַּן הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, כִּי זֶה עִקַּר פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי עִקַּר הַטָּעוּת שֶׁל כָּל אוֹתָן שֶׁהָיוּ עוֹבְדִין עֲבוֹדָה זָרָה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁהֵם כְּרוּכִים בְּיוֹתֵר אַחַר תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה. וְהֵם מַגְבִּירִין בְּכָל פַּעַם הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה, הַגּוּף עַל הַנֶּפֶשׁ, הַגַּשְׁמִיּוּת עַל הָרוּחָנִיּוּת, עַד שֶׁנִּתְעַכֵּר שִׂכְלָם וְנִתְהַפֵּךְ דַּעְתָּם מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ עַד שֶׁנָּפְלוּ לְטָעוּת זֶה עַד שֶׁעָשׂוּ לָהֶם עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאֶבֶן. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי יֵשׁ בְּכָל דָּבָר חַיּוּת אֱלֹקוּת, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר וּמְקַיֵּם אוֹתוֹ בְּרִצּוֹנוֹ וְחַיּוּתוֹ וַאֲנַחְנוּ עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתֵנוּ בְּתוֹרָה וּמִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת לְהַגְבִּיר וּלְהָרִים כָּל הַדְּבָרִים לְשָׁרְשׁ חַיּוּתָם לַה' יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְקֻדָּשׁ וּמְטֻהָר עַצְמוֹ יוֹתֵר וּמַפְשִׁיט עַצְמוֹ מִגַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הוּא מַפְשִׁיט לְפִי בְּחִינָתוֹ כָּל הָעוֹלָם מִגַּשְׁמִיּוּת וּמַעֲלֶה וּמְקַשֵּׁר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ. וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּפִי מַה שֶּׁכְּרוּךְ הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר אַחַר תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה וְהַבְלָיו אַחַר גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵן הוּא מַגְבִּיר הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה וּמְרַחֵק הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ מַה' יִתְבָּרַךְ, מְשָׁרֵשׁ חַיּוּתָם, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר קַיָּם בֶּאֱמוּנָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת עֲדַיִן הוּא מְקֻשָּׁר בַּה' יִתְבָּרַךְ. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּתְרַחֵק מֵה' יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא נֶעֱקָר לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ, עֲדַיִן הוּא מַכְרִיעַ אֶת כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי קְשָׁרוֹ הֶחָזָק שֶׁהוּא מְקֻשָּׁר עֲדַיִן בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אֱמוּנָתוֹ הַחֲזָקָה בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁבָּזֶה נֶעֱלָם כָּל הַתּוֹרָה

כֻּלָּהּ, שֶׁהוּא חַיּוּת כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין וּמַגְבִּיהִין כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ לַהּ' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל יֵשׁ שֶׁהֵם כְּרוּכִים כָּל כָּךְ אַחַר תַּאֲוַת הָעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁנִּפְלוּ כָּל כָּךְ אֶל גַּשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה, עַד שֶׁהָפְכוּ כָּל כָּךְ הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ וְהִגְבִּירוּ כָּל כָּךְ הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה, עַד שֶׁנִּבּוֹכוּ כָּל כָּךְ, עַד שֶׁעָשׂוּ לָהֶם אֱלִילִים וַעֲבוֹדָה זָרָה מֵעֲשִׂיָּה וְחֹמֶר גַּשְׁמִי מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם וְהֵם עוֹקְרִים אוֹתוֹ הַדָּבָר מִשָּׁרֶשׁ חַיּוּתוֹ וְעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהִיא קִיא וְצוֹאָה בְּלִי מָקוֹם, פְּסֹלֶת וַעֲכִירַת גַּשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעוֹשִׂין מִזֶּה עֲבוֹדָה זָרָה וְכוֹפְרִין בַּה' יִתְבָּרַךְ נִסְתַּלֵּק מִשָּׁם כָּל שֹׁרֶשׁ הַחַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהָיָה בּוֹ, וַאֲזַי נִשְׁאַר הַדָּבָר בְּפְסֹלֶת גָּמוּר; קִיא צוֹאָה מַמָּשׁ, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, שֶׁעֲבוֹדָה זָרָה הוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְכוּ', אֲבָל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת טָעוּתָם וְסִכְלוּתָם נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִזֶּה בְּעַצְמוֹ, מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת נֶעְלָם כָּל דְּבַר חַיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְחַיֶּה אֶת הַכֹּל. וּמֵחֲמַת זֶה נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל לָהֶם הַטָּעוּת וְעוֹשִׂין מִדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, עֲבוֹדָה זָרָה. מֵחֲמַת שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַגְבִּיר רַק הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה וְעוֹקְרִים כָּל דָּבָר מִשָּׁרְשׁוֹ עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ אֶצְלָם מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ צְרִיכִים לְהַגְבִּיהַּ כָּל דָּבָר לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, לְשָׁרֶשׁ חַיּוּתוֹ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּכְלֹל בְּשָׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִינִים, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַנְּשָׁמָה עַל הַגּוּף וְהַחֹמֶר. וְהֵם הָיוּ כְּרוּכִים אַחַר הַחֹמֶר כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ דַּעְתָּם הָרָעָה מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ מַמָּשׁ, עַד שֶׁעָשׂוּ לָהֶם הַחֹמֶר הַגַּשְׁמִי לַעֲבוֹדָה זָרָה. נִמְצָא, שֶׁעוֹקְרִין בְּחִינַת חַיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר וְרוֹצִין לַעֲשׂוֹת מִזֶּה עֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַמְזֵר וּמַמְזֶרֶת שֶׁהֵם פֶּסֶל וּמַסֵּכָה, שֶׁעוֹקֵר גַּם כֵּן חַיּוּת אֱלֹקוּת מִשָּׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי שֶׁנִּבְרָאִין וְנַעֲשִׂין גּוּפִים, שֶׁהֵם לְהֵפֶךְ מִן הַקְּדֻשָּׁה מַמָּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּתְחִלָּה קֹדֶם שֶׁנַּעֲשָׂה עֲבוֹדָה זָרָה צְרִיכָה עֲבֵדוּת יוֹתֵר עַד שֶׁתִּהְיֶה נַעֲשֵׂית עֲבוֹדָה זָרָה וְתֵאָסֵר, כִּי אֵינָהּ אֲסוּרָה עַד שֶׁתֵּעָבֵד, כִּי יִשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשָׁן הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מִפֶּגֶם עֲבוֹדָה זָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת וְהֵם רְחוֹקִים בְּשָׁרְשָׁן מִגַּשְׁמִיּוּת לְגַמְרֵי, וְהֵם לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וְהֵם כְּלוּלִים וּמְיֻחָדִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה הוּא רַק בְּגַשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַפְּסֹלֶת וְהַטִּנּוּף שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי הָעֲבוֹדָה זָרָה הוּא מִדְּבָרִים חֲמָרִיִּים, עֵץ וְאֶבֶן מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם. וְעַל-כֵּן עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה הוּא רַק בְּהָעַכּוּ"ם אֲשֶׁר אֲחִיזָתָם בְּגַשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם, כִּי הֵם נִקְרָאִים "עֲשָׂו", שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֲשִׂיָּה, גַּשְׁמִיּוּת, כִּי מִשָּׁם אֲחִיזָתָם, כִּי הֵם בְּחִינַת גּוּף וְחֹמֶר כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשָׁמָה וְצוּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּהָעֲבוֹדָה זָרָה, "אֲשֶׁר חָלַק לְהֶם", כִּי

הָעֲבוֹדָה זָרָה נִמְשֶׁכֶת מֵחֶלְקָם וְשָׁרְשָׁם, כִּי חֶלְקָם וְשָׁרְשָׁם הוּא גַּשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה, שֶׁמִּמֶּשָּׁם אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה. וּבָזֶה אֶפְשָׁר לְהָבִין מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם", שֶׁהֵקְשָׁה לָהֶם. וְכִי חָלַק לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ אוֹתָם שֶׁיַּעַבְדוּ אוֹתָם, וַהֲלֹא גַּם הֵם מֻזְהָרִין שֶׁלֹּא לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה?! וְעַל-כֵּן פֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם" לְהָאִיר לָהֶם. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לְהָבִין פֵּרוּשָׁם, וְכִי לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנוּ לְהָאִיר, הֲלֹא גַּם אָנוּ צְרִיכִין הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְכוּ' לְהָאִיר לָנוּ. וְאַדְרַבָּא, כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִילֵנוּ?! אַךְ בֶּאֱמֶת, מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה הוּא רַק מִגַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם אֲשֶׁר מִשָּׁם אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה, עַל-כֵּן נִקְרָא הָעֲבוֹדָה זָרָה "חֶלְקָם", כִּי מִשָּׁם חֶלְקָם וְשָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת גַּשְׁמִיּוּת אֲשֶׁר מִשָּׁם אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶהוּ אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם לְהָאִיר לָהֶם, כִּי גַּשְׁמִיּוּת הַהֶאָרָה שֶׁל כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם בְּוַדַּאי לֹא נִתַּן לְחֶלְקָנוּ כְּלָל כִּי אִם לְחֶלְקָם לְבַד, כִּי חֶלְקֵנוּ הוּא רַק ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ", וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי וְכוּ', חֶלְקִי ה' אָמְרָה נַפְשִׁי וְכוּ'" וַאֲפִלּוּ בְּכָל הַדְּבָרִים הַגַּשְׁמִיִּים אָנוּ צְרִיכִים לְהִתְדַּבֵּק בַּה' יִתְבָּרַךְ, לְהַעֲלוֹת מְקוֹר חַיּוּתָם לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי אֵין לָנוּ חֵלֶק בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁל שׁוּם דָּבָר כִּי אִם בְּרוּחָנִיּוּתוֹ וְחַיּוּתוֹ לְבַד. וּמֵחֲמַת זֶה אָנוּ רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵהָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִיא נֶאֱחֶזֶת בְּגַשְׁמִיּוּת וּפְסֹלֶת הָעֲשִׂיָּה לְבַד. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, "אֱלֹהִים לֹא יְדָעוּם וְלֹא חֵלֶק לָהֶם", כִּי בְּוַדַּאי אֵין לָנוּ שׁוּם חֵלֶק כְּלָל בְּהָעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהִיא נֶאֱחֶזֶת בְּגַשְׁמִיּוּת הַחֹמֶר לְבַד כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת לְבַד כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכּוּ"ם שֶׁאֲחִיזָתָם בְּגַשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן יֵשׁ לְהָעֲבוֹדָה זָרָה אֲחִיזָה אֶצְלָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם' לְהָאִיר לָהֶם, כִּי גַּשְׁמִיּוּת הַהֶאָרָה הוּא מֵחֶלְקָם לְבַד. וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל. וְנִמְצָא מְיֻשָּׁב וְשָׁפִיר הַפָּסוּק עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ, שֶׁנִּרְאֶה שֶׁקָּאֵי עַל הָעֲבוֹדָה זָרָה בְּעַצְמוֹ. וְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁאָמְרוּ, 'אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם' לְהָאִיר לָהֶם, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי זֶה תָּלוּי זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל:

חלק ז

נִמְצָא, שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֲחִידָן בֵּיהּ בְּמַלְכָּא בִּלְחוּדוֹהִי (זֹהַר וַיִּקְרָא ז), וְאוֹרָיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא חַד. וְהֵם בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה וְהַצּוּרָה וְהַחַיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וְאֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה בְּגַשְׁמִיּוּת הַדְּבָרִים כְּלָל. וְהָעַכּוּ"ם הֵם בְּחִינַת גּוּף וַעֲשִׂיָּה וְחֹמֶר אֲשֶׁר מִשָּׁם אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי גַּם הָעַכּוּ"ם מְצֻיָּן עַל עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְחֹמֶר, הֵם צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ וּלְהִתְבַּטֵּל לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ וְהַצּוּרָה שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ הַגּוּף שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּתְבַּטֵּל לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ. וְזֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בְּעֵת שֶׁיַּהֲפֹךְ לְכֶלֶם שָׂפָה בְּרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וְכוּ', שֶׁאָז יִהְיוּ נִכְנָעִין מְאֹד תַּחַת יִשְׂרָאֵל,

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהֶחֱזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִכָּל לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים וְכוּ' בְּכְנַף יְהוּדִי לֵאמֹר נֵלְכָה עִמָּכֶם כִּי שָׁמַעְנוּ אֱלֹקִים עִמָּכֶם", וְאָז תִּתְבַּטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה לְגַמְרֵי מִן הָעוֹלָם. וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן, כִּי יִתְבַּטֵּל הַחֹמֶר לְגַבֵּי הַצּוּרָה, הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, הָעַכּוּ"ם לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל יִהְיוּ דְּבוּקִים בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְיַעֲלוּ וְיִקָּשְׁרוּ הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּכְלִית בְּרִיאַת כָּל הָעוֹלָמוֹת, אֲבָל עַכְשָׁיו שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִיִּשְׂרָאֵל וְאַדְרַבָּא, הֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, מֵחֲמַת זֶה יֵשׁ אֲחִיזָה לְהָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּתְחִלָּה כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל אֶחָד רוֹצֶה, חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָה זָרָה לְעַצְמוֹ בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה נַעֲשֵׂית עֲבוֹדָה זָרָה מִיָּד, כִּי הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מֵהָעֲבוֹדָה זָרָה וּבְהֶכְפֵּךְ מַמָּשׁ מִמֶּנָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה נַעֲשֵׂית עֲבוֹדָה זָרָה עַד שֶׁתֵּעָבֵד, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָאָדָם בְּחִירָה. וּכְשֶׁעוֹבֵד הָעֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ אָז עוֹקֵר הַחַיּוּת לְגַמְרֵי מִמֶּשָׁרְשׁוֹ וְנַעֲשֶׂה עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ וְנֶאֱסָר בַּהֲנָאָה, אֲבָל הָעַכּוּ"ם תֵּכֶף כְּשֶׁפְּסָלוֹ לְשֵׁם אֱלוֹהַּ, נַעֲשָׂה עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי הָעַכּוּ"ם הוּא סָמוּךְ לַעֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, כִּי הוּא מֵחֶלְקוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּקַל עַל-יְדֵי הַזְּמָנָה בְּעָלְמָא נַעֲשֵׂית אֶצְלוֹ עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר נַעֲשֵׂית עֲבוֹדָה זָרָה, לְעִנְיַן בְּטוּל הוּא לְהֶפֶךְ, כִּי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ בְּטוּל עוֹלָמִית, וַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל עַכּוּ"ם יֵשׁ לָהּ בְּטוּל, כִּי הָעַכּוּ"ם מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּשְׁמִיּוּת וְגוּף שֶׁמְּשָׁם אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל, רַק שֶׁהָעַכּוּ"ם הָיָה צָרִיךְ לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ וְאָז הָיָה מִתְקַשֵּׁר חַיּוּתוֹ וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּפְרִיד עַצְמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי וְעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה. נִמְצָא, שֶׁאֵין בְּזֹאת הָעֲבוֹדָה זָרָה שׁוּם חַיּוּת כְּלָל, כִּי מֵהֵיכָן יִהְיֶה בּוֹ חַיּוּת מֵאַחַר שֶׁעָקְרוּ וְהִפְרִידוּ מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם חַיּוּת וּנְשָׁמָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁאֵין בְּהָעֲבוֹדָה זָרָה הַזֹּאת שׁוּם חַיּוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַל-כֵּן אֵינהּ אֲסוּרָה, רַק כָּל זְמַן שֶׁנִּקְרֵאת עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁאָז הִיא עֲקוּרָה מִיִּשְׂרָאֵל, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם מְבַטֵּל אוֹתָהּ וּפוֹסֵל אוֹתָהּ מֵעֲבוֹדָה זָרָה, שׁוּב חָזַר הַדָּבָר כְּבַתְּחִלָּה וְיָכוֹל שׁוּב לְהִתְקַשֵּׁר לְיִשְׂרָאֵל וְלַחֲזֹר אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּעַצְמָן הַחַיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים כְּשֶׁהוּא נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, נִמְצָא, שֶׁעוֹקֵר חַיּוּת מַמָּשׁ מֵהַקְּדֻשָּׁה וּמַמְשִׁיךְ לְתוֹכָהּ הָעֲבוֹדָה זָרָה. וְעַל-כֵּן הָעֲבוֹדָה זָרָה הַזֹּאת אֵין לָהּ בְּטוּל עוֹלָמִית מֵחֲמַת שֶׁנִּמְשָׁךְ לְתוֹכָהּ חַיּוּת עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּשָׁרְשָׁם עֶצֶם הַחַיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְאֵין לָהּ שׁוּם תִּקּוּן כִּי אִם לְשָׁרְפָהּ וּלְקָבְרָהּ וּלְעָקְרָהּ וּלְבַעֲרָהּ מִן הָעוֹלָם לְגַמְרֵי, וְיָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ, כִּי יִשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשָׁם הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵאֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי הֵם בְּחִינַת נְשָׁמָה וְנֶפֶשׁ בְּחִינַת

חַיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהֵם כְּלוּלִים וַאֲחוּזִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי קֶדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל וְאוֹרָיְתָא כֻּלָּא חַד:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן עַל שְׁפִיכַת דָּמִים גַּם כֵּן יֵהָרֵג וְאַל יַהֲרֹג, כִּי זֶה מִצַּד הַסְּבָרָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַאי חֲזֵית דְּדָמָא דִּידָךְ סוּמָק טְפֵי וְכוּ', כִּי הָעִקָּר מַה שֶּׁנֶּפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל דּוֹחָה כָּל הַמִּצְוֹת, הוּא מֻחֲמַת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּלוּל מִכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין דּוֹחִין נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ. וַאֲפִלּוּ אִם זֶה הָאָדָם צַדִּיק וְכָשֵׁר יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין דּוֹחִין נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי חֹזֶק אֱמוּנָתוֹ לִבַּד הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְחַיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ, אָנוּ צְרִיכִין אוֹתוֹ שֶׁיִּתְקַיְּמִים בָּעוֹלָם וְאֵין דּוֹחִין אוֹתוֹ לְהָרְגוֹ מִפְּנֵי חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ אִם הוּא גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, כִּי מִי יוֹדֵעַ גְּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל זֶה בְּעִנְיַן חֹזֶק הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁלִּפְעָמִים הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים יִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' יוֹתֵר מִגְּדוֹל שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן אֵין דּוֹחִין נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ לְעוֹלָם, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה צְרִיכִין אוֹתוֹ שֶׁיִּתְקַיְּמִים בָּעוֹלָם, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַכְרִיעַ הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ לְפִי בְּחִינָתוֹ עַל-יְדֵי אֱמוּנָתוֹ לִבַּד וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַעֲרִיךְ בֵּין נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ, כִּי מִי יוֹדֵעַ הַכֹּחַ שֶׁל כָּל אֶחָד בְּשׁוֹרֶשׁ אֱמוּנָתוֹ. וְעַל-כֵּן אִם הוּא אֶפִּיקוֹרוֹס וְאֵין לוֹ אֱמוּנָה בֶּאֱמֶת, מִצְוָה לְהָרְגוֹ, כִּי מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי עִקַּר יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הוּא הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהוּא עִקַּר חַיּוּת וְקִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה", וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "צַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה":

פרק ג

חלק א

עֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁל עַכּוּ"ם יֵשׁ לָהּ בְּטוּל וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ בְּטוּל עוֹלָמִית. וּלְעִנְיַן אִסּוּרָהּ בִּתְחִלָּה הוּא לְהֵפֶךְ, כִּי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל עַכּוּ"ם נֶאֱסְרָה מִיָּד וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ נֶאֱסְרָה כָּל עַד שֶׁתֵּעָבֵד, כַּמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה, עַיֵּן שָׁם:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "אַחֲוֵי לָן מָנָא דְּלָא שַׁוְיָא לְחַבָּלָא" וְכוּ' בְּסִימָן כה, עַיֵּן שָׁם. וְהַכְּלָל, כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מֵהַמְּדַמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל וְכוּ', כִּי הַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה הוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת, דְּהַיְנוּ הַדִּמְיוֹנוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַתַּאֲוֹוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה, אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם כִּי אִם עַל-יְדֵי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לֶעָנִי הָגוּן,

שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין וּמְאִירִין הַגְּוָנִין עִלָּאִין הַמְלֻבָּשִׁים בְּכֶסֶף וְזָהָב שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, וּגְוָנִין עִלָּאִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהָב, אֵין מְאִירִין אֶלָּא אֵצֶל יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם מְקוֹמָם בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר וְכוּ', אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהַכֶּסֶף וְזָהָב אֵצֶל הָעַכּוּ"ם אֲזַי הַגְּוָנִין נֶעֱלָמִין אוֹרָם וְאֵינָם מְאִירִין, כִּי אֵין שָׁם מְקוֹמָם, כִּי אֵין מְקוֹמָם אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, כִּי שָׁם פְּאֵר הַגְּוָנִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

כִּי עִקַּר כֹּחַ הָעֲבוֹדָה זָרָה מַה שֶּׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיַד הָאָדָם לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָה זָרָה וּלְאַסְרָהּ בַּהֲנָאָה וּלְהַטְעוֹת בָּהּ אֶת הַבְּרִיּוֹת, זֶה נִמְשָׁךְ רַק מִפֶּגֶם הַגְּוָנִין הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר הַכֹּחַ הַמַּדְמֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְגַּבֵּר הָרַע שֶׁבַּמַּדְמֶה שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמַּדְמֶה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַטָּעֲיוֹת שֶׁל כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרָה שֶׁבָּעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ" סִימָן ח בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא; שֶׁכָּל הַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים וְכָל אֻמּוֹנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, הַכֹּל מִבִּלְבּוּל הַמַּדְמֶה, עַיֵּן שָׁם. וּבִלְבּוּל הַמַּדְמֶה הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַגְּוָנִין הַנַּ"ל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַּ"ל, הַיְנוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְתֵת צְדָקָה מִמָּמוֹנוֹ כָּרָאוּי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בַּמָּעוֹת, בְּכֶסֶף וְזָהָב שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְנִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָז נִכְנָע הַמַּדְמֶה וְזוֹכֶה לַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל, וְאָז נִתְבַּטְּלִין לְגַמְרֵי כָּל הַכְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וְהַתַּאֲווֹת וְהַקְּלִפּוֹת וְכוּ' הַנִּמְשָׁכִין מִבִּלְבּוּל הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ מִי שֶׁאֵינוֹ מְשִׂתַּדֵּל לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר הַגְּוָנִין שֶׁבַּמָּמוֹן וְאֵינוֹ נוֹתֵן צְדָקָה, אַדְרַבָּא, רוֹדֵף כָּל הַיּוֹם אַחַר תַּאֲוֹת מָמוֹן, וַאֲזַי נֶעֱלָמִין וְנִסְתַּתְּרִין הַגְּוָנִין שֶׁבַּמָּמוֹן וְאֵינָם מְאִירִין וְכָל מַה שֶּׁנִּתְעַלְּמִין הַגְּוָנִין יוֹתֵר כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבֵּר הַכֹּחַ הַמַּדְמֶה בְּיוֹתֵר, כִּי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל. וְכֵן לְהֵפֶךְ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר הַמַּדְמֶה עַל הַשֵּׂכֶל, חַס וְשָׁלוֹם, מִשָּׁם בָּאִין כָּל הָאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁבָּאִין מִבִּלְבּוּל הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה כָּל אֶחָיְזָתָם מִבְּחִינַת כֶּסֶף וְזָהָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב", וּכְתִיב, "עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב וְכוּ'" וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְדֵי זָהָב וְכוּ'", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְכֶסֶף הִרְבֵּיתִי לָהֶם וְזָהָב עָשׂוּ לַבַּעַל", הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים; שְׁמִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַמָּמוֹן וְאֵינוֹ מְגַלֶּה הַגְּוָנִין הַמְאִירִין בָּהֶם שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, אֲזַי מִתְגַּבֵּר בּוֹ הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל וּמַטְעֶה מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכָל זֶה מִפֶּגֶם נְפִילַת וְהַעֲלָמַת הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת שְׁבִּהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב מְלֻבָּשִׁין גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן כְּשֶׁנִּפְגַּם הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אָצְלָם אֲזַי הֵם נֶאֱחָזִין מֵאֵלּוּ הַגְּוָנִין הַנִּפּוּלִין וְעוֹשִׂין מֵהֶם עֲבוֹדָה זָרָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים, מֵחֲמַת שֶׁבִּשְׁרָשָׁם אֵלּוּ הַגְּוָנִין הֵם גְּבוֹהִים מְאֹד

וְהֵם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "וּבְכָל מָקוֹם מַקְטִר וּמַגִּישׁ לִשְׁמוֹ", דְּקָרוּ לֵיהּ אֱלָקָא דֶּאֱלָקָיָא. כִּי שֹׂרֶשׁ הָעֲבוֹדָה זָרָה הוּא מְנִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁנִּפְלוּ אֲצִלָם כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב אֵין מְקוֹמָם אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֲמוּרָה בְּיוֹתֵר וְאֵין לָהּ בִּטּוּל עוֹלָמִית, אֲבָל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל עַכּוּ"ם יֵשׁ לָהּ בִּטּוּל, כִּי הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל עַכּוּ"ם אֵין לָהּ כֹּחַ וִינִיקָה מִן הַקְּדֻשָּׁה כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם יֵשׁ לָהּ בִּטּוּל, אֲבָל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ בִּטּוּל, כִּי אֵצֶל יִשְׂרָאֵל עִקַּר מְקוֹר הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל פּוֹגֵם, חַס וְשָׁלוֹם, וְעוֹשֶׂה עֲבוֹדָה זָרָה יֵשׁ לָהּ יְנִיקָה מֵהַגְּוָנִין בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הִיא חֲמוּרָה מְאֹד וְאֵין לָהּ בִּטּוּל עוֹלָמִית, כִּי עִקַּר כֹּחַ הָעֲבוֹדָה זָרָה מִנְּפִילַת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת וְעִקַּר הַגְּוָנִין הֵם רַק אֵצֶל יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן בִּתְחִלַּת אִסּוּרהּ שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה בְּשָׁעָה שֶׁנַּעֲשֵׂית עֲבוֹדָה זָרָה הוּא לְהַכָּפָּה שֶׁהָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הָעַכּוּ"ם אֲסוּרָה מִיָּד, וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינהּ אֲסוּרָה עַד שֶׁתֵּעָבֵד, כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵהָעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הֵם בִּבְחִינַת הָאָרַת הַגְּוָנִין, בִּבְחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת דְּקֻדֻּשָּׁה וְהָעַכּוּ"ם הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי יֵשׁ בָּאָדָם כֹּחַ הַשֵּׂכֶל וְכֹחַ הַמְדַמֶּה. וְזֶה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא גַּם כֵּן כֹּחַ מֵהַשֵּׂכֶל, דְּהַיְנוּ כֹּחַ הַתַּחְתּוֹן שֶׁל הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה וְהַמְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ כָּל הַדְּבָרִים הַנִּשְׁמְעִים וְכָל הַמְּלָאכוֹת, וְהוּא מֵבִיא כֻּלָּם לְתוֹךְ הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי הוּא צָרִיךְ לְהַגְבִּיר הַשֵּׂכֶל עַל הַמְדַמֶּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּפְשִׁיט כָּל דָּבָר מִנִּשְׁמְעוּתוֹ וְיָבִין מִתּוֹכוֹ גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיַּפְשִׁיט דַּעְתּוֹ מִנִּשְׁמְעוּת הַדָּבָר שֶׁנִּצְטַיֵּר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה, וְיִשּׁוּב לְכֹחַ הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת לְכָלֵל בְּאֵין סוֹף שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, לְבַטֵּל כֹּחַ הַמְדַמֶּה הַמְלַבֵּשׁ בְּנִשְׁמְעוּת הָעֲשִׂיָּה וְלֶעָלוֹת אֶל הַשַּׂגַת הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי, לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַתְּמוּנוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁבְּכֹחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּמֻנּוּ נִמְשָׁכִין כֻּלָּם, כִּי כָּל הַתְּמוּנוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת נִמְשָׁכִין מֵהָאֵין סוֹף, שֶׁאֵין בּוֹ תְּמוּנָה (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ", סִימָן ד, לִקּוּטֵי חֵלֶק א), עַיֵּן שָׁם. וּכְמוֹ שֶׁבִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם הָאָדָם בִּכְלָל הוּא בִּבְחִינַת שֵׂכֶל וְהַבְּהֵמָה הוּא בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּסְּפָרִים, כְּמוֹ כֵן בִּבְנֵי אָדָם בְּעַצְמָן יִשְׂרָאֵל קְרוּיִים אָדָם וְאֵין הָעַכּוּ"ם קְרוּיִים אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל בִּכְלָל הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת הַנַּ"ל. וְהָעַכּוּ"ם הֵם מִבְּחִינַת הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי הֵם אֵינָם קְרוּיִים אָדָם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן הַמְדַמֶּה שֶׁבָּאָדָם הוּא; כְּשֶׁהוּא מֻרְכָּבָה אֶל הַשֵּׂכֶל וְעוֹשֶׂה רְצוֹן הַשֵּׂכֶל

כְּמוֹ הַבְּהֵמָה שֶׁאֵין לָהּ דַּעַת וְעִקַּר תִּקּוּנָהּ וְגִדּוּלָהּ עַל-יְדֵי הָאָדָם. כְּמוֹ כֵן הַמְּדַמֶּה שֶׁבָּאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת עִקַּר תִּקּוּנוֹ הוּא כְּשֶׁהוּא נִמְשָׁךְ אַחַר הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם, גֶּדֶר יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַמְּדַמֶּה אֵינוֹ הוֹלֵךְ אַחַר הַנִּשְׁמִיּוּת, אַחַר תַּאֲוַת הַבַּהֲמִיּוּת, רַק הוּא מְבַטֵּל דִּמְיוֹנוֹתָיו וַהֲבָלָיו כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל וּמְבַטֵּל הַכֹּל לְגַבֵּי הַשֵּׂכֶל וְאָז נִתְבַּטֵּל הָרַע שֶׁבַּמְּדַמֶּה וְנִכְלָל הַמְּדַמֶּה בַּשֵּׂכֶל. וּכְמוֹ כֵן הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּכָלָל בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה, בִּבְחִינַת בְּהֵמָה, כָּל תִּקּוּנָם הוּא כְּשֶׁהֵם מְבַטְּלִין עַצְמָם לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל, בְּחִינַת אָדָם. וּכְשֶׁהָעַכּוּ"ם נַעֲשִׂין מֶרְכָּבָה לְיִשְׂרָאֵל וְנִתְבַּטְּלִין עַצְמָם לָהֶם וְעוֹבְדִים אוֹתָם וְעוֹשִׂים רְצוֹנָם וּמְשַׁמְּשִׁים אוֹתָם בְּכָל הִצְטָרְכוּתָם כְּעֶבֶד לְרַבּוֹ זֶה עִקַּר תִּקּוּנָם. כְּמוֹ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַבְּהֵמָה כְּשֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת אַחַר הָאָדָם. וּכְמוֹ שֶׁבָּאָדָם עִקַּר תִּקּוּן הַמְּדַמֶּה כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ כֵן עִקַּר תִּקּוּן הָעַכּוּ"ם כְּשֶׁנִּמְשָׁכִין וְנִתְבַּטְּלִין לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בֶּאֱמֶת, שֶׁיַּכִּירוּ כֻּלָּם קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְיִתְבַּטְּלוּ וְיִמָּשְׁכוּ אַחֲרֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנֵיךְ וְכוּ' אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ וְכוּ'" וְכֵן בַּפְּסוּקִים רַבִּים, כִּי עִקַּר כֹּחַ הִתְגַּבְּרוּת הַשֵּׂכֶל עַל הַמְּדַמֶּה שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַגְּוִנִּין אֵין מְאִירִין כִּי אִם אֵצֶל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל אֵצֶל הָעַכּוּ"ם הַגְּוָנִין נֶעֱלָמִין אוֹרָם וּכְשֶׁהַגְּוָנִין נֶעֱלָמִין אוֹרָם, אֲזַי הַמְּדַמֶּה בְּתַקְפּוֹ וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם כֹּחַ לְגַלּוֹת הַגְּוָנִין וּלְבַטֵּל הַמְּדַמֶּה לְגַבֵּי הַשֵּׂכֶל כִּי אִם עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵצְלָם עִקַּר הָאֹרַת הַגְּוָנִין. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל הֵם בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת שֵׂכֶל כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהָעַכּוּ"ם מְבַטְּלִין עַצְמָן לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל וְנַעֲשִׂין מֶרְכָּבָה אֲלֵיהֶם אָז דַּיְקָא יְכוֹלִים לְכָלֵל בַּשֵּׂכֶל, לְהַכִּיר הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וּבְטוּל הַמְּדַמֶּה אֶל הַשֵּׂכֶל וְכַנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁהָעַכּוּ"ם הֵם בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה וְיִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָעֲבוֹדָה זָרָה אֵצֶל הָעַכּוּ"ם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם", כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה זָרָה הוּא מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעַכּוּ"ם, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה, הֵם קְרוֹבִים וּסְמוּכִים לַעֲבוֹדָה זָרָה מְאֹד וְאֵין יְכוֹלִים לָצֵאת מִמְּבוּכוֹתֵיהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיִּתְבַּטְּלוּ עַצְמָן לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהַמְּדַמֶּה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְבָּרֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל עַכּוּ"ם נֶאֱסֶרֶת מִיָּד תֵּכֶף שֶׁעָשָׂאוּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "פְּסִילֵי אֱלֹקֵיהֶם", כֵּיוָן שֶׁפְּסָלוֹ, נַעֲשָׂה אֱלוֹהַּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי תֵּכֶף שֶׁהָעַכּוּ"ם חוֹלֵק עַצְמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל וְעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ פֶּסֶל הֵיא נַעֲשֵׂית עֲבוֹדָה זָרָה מִיָּד, כִּי שָׁם אֵצֶל הָעַכּוּ"ם עִקַּר מְקוֹם הָעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה, שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל, רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְבַטֵּל עַצְמוֹ וְלִהְיוֹת מֶרְכָּבָה אֶל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה וְחוֹלֵק עַצְמוֹ מֵהֶם, נַעֲשֵׂית עֲבוֹדָה זָרָה מְמֻלָּא מִיָּד, כִּי שָׁם מְקוֹם הָעֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה

מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנַּ"ל, שֶׁדָּרְשׁוּ, 'פְּסִילֵי אֱלֹקֵיהֶם'. כֵּיוָן שֶׁפְּסָלוֹ, נַעֲשָׂה אֱלוֹהַּ כַּנַּ"ל, "כֵּיוָן שֶׁפְּסָלוֹ" דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁפָּסַל וְחָתַךְ הַמְדַמֶּה מֵהַשֵּׂכֶל עַל-יְדֵי שֶׁעָשָׂה לְעַצְמוֹ פֶּסֶל, אָז נַעֲשֵׂית עֲבוֹדָה זָרָה מִיָּד, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּפְסָק מִיִּשְׂרָאֵל, בְּקַל נַעֲשָׂה עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ אֲסוּרָה עַד שֶׁתֵּעָבֵד, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּבְחִינַת הָאָרֶת הַגְּוָנִין, בְּבְחִינַת שֵׂכֶל. וּרְחוֹקִים מֵעֲבוֹדָה זָרָה, עַל-כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל בְּקַל לַעֲקֹר עַצְמוֹ מֵהַשֵּׂכֶל אֶל הַמְדַמֶּה, מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא רָחוֹק מֵעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי הוּא בְּבְחִינַת שֵׂכֶל כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אֵין הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלּוֹ אֲסוּרָה עַד שֶׁתֵּעָבֵד, כִּי עִקַּר הָעֲבֹדוּת בְּבְחִינַת הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וַעֲבֹדוּת וְכָל הָעֲבוֹדוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֲבֹדָא וּבַעֲשִׂיָּה דַּיְקָא הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁאֵינוֹ מִתְבָּרֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׂיָּה וַעֲבֹדוּת. וּלְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי שֶׁעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה בְּעֲבֹדָא, חַס וְשָׁלוֹם, אָז נִמְשָׁךְ כֹּחַ הָעֲבוֹדָה זָרָה וַאֲזַי אֲסוּרָה עוֹלָמִית, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה יֵשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ, כִּי בְּוַדַּאי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה וַאֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁרָחוֹק בְּשָׁרְשׁוֹ מֵעֲבוֹדָה זָרָה לְגַמְרֵי, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הַבְּחִירָה חָפְשִׁית. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר בּוֹ הַמְדַמֶּה עַד שֶׁעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה בְּפֹעַל אָז נֶאֱסֶרֶת עַל-יְדֵי הָעֲבוֹדָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי הָעֲבֹדוּת בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל וַאֲזַי אֲסוּרָה עוֹלָמִית כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן לֹא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁשָּׁאֲלוּ מֵהֶם כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלוֹת. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "דַּבֶּר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וְיִשְׁאֲלוּ וְכוּ'", כִּי פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם זֶה בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת, בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ" (סִימָן נד, לִקּוּטֵי חֵלֶק א); שֶׁפַּרְעֹה וּמִצְרַיִם הֵם בְּחִינַת הַמְדַמֶּה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּלוּת כְּשֶׁהַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, שִׁמְשָׁם כָּל הַתַּאֲוֹות וְהַבַּלְבּוּלִים וְכוּ', מִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָעֲבֹדוּת שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהֶעֱבִידוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה וְכוּ' וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים", כִּי עִקַּר הָעֲבֹדוּת וְהַמְּרִירוּת שֶׁסּוֹבְלִין רֹב הָעוֹלָם הֲרוֹדְפִים אַחַר הַמָּמוֹן שֶׁהֵם עֲבָדִים לְעַצְמָן וּמְשַׁעְבְּדִים עִם עַצְמָם בְּקֹשִׁי וּמְמָרְרִין אֶת חַיֵּי עַצְמָן בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים, שֶׁבּוֹנִין לְעַצְמָן בְּנְיָנִים גְּדוֹלִים כְּמוֹ פִּתֹם וְרַעְמְסֵס, כְּדֵי לְמָרֵר חַיֵּי עַצְמָן בָּהֶם וּבְכָל עֲבוֹדָה קָשָׁה בַּשָּׂדֶה, שֶׁהֵם נָעִים וְנָדִים תָּמִיד עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בִּדְרָכִים רְחוֹקִים וְסוֹבְלִים מְרִירַת הַשִּׁעְבּוּד מְאֹד מְאֹד מַה שֶּׁהֵם בְּעַצְמָם מְשַׁעְבְּדִים בְּעַצְמָן. וְהַכֹּל בָּא מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּלוּת מִצְרַיִם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, שֶׁזֶּה הַמְדַמֶּה מַטְעֶה וּמְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בְּתַאֲוֹות וּבְמוֹתְרוֹת וּמְשַׁעְבֵּד בּוֹ בְּפֶרֶךְ וּבַעֲבוֹדָה קָשָׁה וְכוּ', כִּי עִקַּר הָעֲבֹדוּת וְהַיְגִיעוֹת בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל גְּלוּת מִצְרַיִם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף,

כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁעִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ וְכוּ'", הַיְנוּ כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת צַדִּיק לַעֲנִיִּים הֶגּוּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אָחָיו". וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַנָּצֵל מִמְּרִירוּת הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל בַּלְבּוּל הַמְּדָמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּרְבִּין בִּצְדָקָה לַעֲנִיִּים הֶגּוּנִים וְאָז נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וּמְאִירִין הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב, שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַמְּדָמֶּה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָעֲשִׁירוּת שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי זָכוּ בְּכֹחַ מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הַדַּעַת, לְגָלוֹת וּלְהָאִיר הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב. וְעַל-כֵּן לֹא יָצְאוּ מִשָּׁם עַד שֶׁנִּצְטַוּוּ לִשְׁאֹל מִמִּצְרַיִם כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלוֹת, כְּדֵי לְהוֹצִיא הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת מֵהַמְּדָמֶּה, מִפַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וּלְהַחֲזִירוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְיִשְׂרָאֵל. שֶׁאֶצְלָם מְאִירִין הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב, כִּי אֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין אֶלָּא אֵצֶל יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יָצְאוּ בִּבְחִינַת וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל, 'בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל' דַּיְקָא, שֶׁעַל-יְדֵי הָרְכוּשׁ גָּדוֹל, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ יָצְאוּ, עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ לְגָלוֹת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנְעוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדָמֶּה, בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם. וְאָז יָצְאוּ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֲכַם לֵב יִקַּח מִצּוֹת (מִשְׁלֵי י, ח), שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עָסְקוּ בִּבְזָה וּמֹשֶׁה עָסַק בְּעַצְמוֹת יוֹסֵף. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, הֲלֹא גַּם בִּזַּת מִצְרַיִם הָיָה מִצְוָה גְּדוֹלָה מֵה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁצִּוָּה וְהִזְהִיר עֲלֵיהֶם לַעֲסֹק בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "דַּבֶּר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וְיִשְׁאֲלוּ וְכוּ'" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ הַזְהִירֵם עַל זֶה וְכוּ'. אַךְ בָּאֱמֶת הַכֹּל נַיְחָא עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הוּא יָקָר מְאֹד וְהוּא הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְגַּלָּה גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת הַזֹּאת עִקַּר הַכְנָעַת הַקְּלִפּוֹת וְהַתַּאֲוֹת שֶׁהֵם כֹּחַ הַמְּדָמֶּה וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִין מֵהַמְּדָמֶּה אֶל הַשֵּׂכֶל וְכַנַּ"ל, אֲבָל אֵין זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת כָּזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי רִבּוּי צְדָקָה לַעֲנִיִּים הֶגּוּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וּמְאִירִין בָּהֶם הַגְּוָנִין עִלָּאִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְּדָמֶּה שֶׁעִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּזַּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָז עָסַק מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹת יוֹסֵף, כִּי עַצְמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַצַּדָּקָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁבְּעֵת שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בְּבִזָּה לְהַעֲלוֹת הָעֲשִׁירוּת מֵהַקְּלִפָּה אֶל הַקְּדֻשָּׁה כְּדֵי לְגַלּוֹת הַגְּוָנִין שֶׁבָּעֲשִׁירוּת שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַכְנָעַת הַמְּדָמֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, אָז עָסַק מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הַדַּעַת, בְּעַצְמוֹת יוֹסֵף,

שֶׁהוּא כֹּחַ הַצְּדָקָה כַּנַ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַ"ל, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצְּדָקָה מְעוֹרְרִין וּמְאִירִין הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַ"ל. וְעַתָּה מִמֵּילָא תָּבִין אֵיךְ זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, שֶׁכְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כָּל כַּוָּנָתוֹ כְּדֵי לְגַלּוֹת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ, שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשִׁין גְּוָנִין עִלָּאִין וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְזֶה יִזְכֶּה עַל-יְדֵי שֶׁיִּשִּׂים כָּל לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ עַל הַצְּדָקָה לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה לָעֲנִיִּים הֲגוּנִים מִמָּמוֹנוֹ וְאָז יִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְיִזְכֶּה עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן דַּיְקָא לְגַלּוֹת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּלְהַכְנִיעַ הַמְּדָמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל וְכַנַ"ל, אֲבָל לְהֵפֶךְ כְּשֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן צְדָקָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבִּלְבּוּל הַמְּדָמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם, שֶׁמִּשַּׁעְבֵּד בּוֹ בְּפֶרֶךְ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְרִירַת הַיְגִיעוֹת שֶׁל כָּל הַמְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן וְכַנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה אֲזַי נִתְתַּקֵּן מָמוֹנוֹ וּמְאִירִין הַגְּוָנִין עִלָּאִין וְכוּ'. וְאָז נִכְנָע הַמְּדָמֶּה, שֶׁהוּא פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם, וְנִצֹּל מִמְּרִירַת הַשִּׁעְבּוּד הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיּוֹצֵא מִמְּרִירוּת הַגָּלוּת שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן וְכַנַ"ל, כִּי זוֹכֶה לְהִיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּסִימָן יג עַל מַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פִּינְחָס דַּף רכד), רוּחָא נָחֵית לְשַׁכָּךְ ח�ֵמִימָא דִּלְבָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל לְאַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל עַל נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הָעֵגֶל, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, נִמְשָׁךְ רַק מִבִּלְבּוּל הַמְּדָמֶּה כַּנַ"ל. עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מִשְׁתַּדְּלִין לְהָאִיר הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב לְהַכְנִיעַ הַמְּדָמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר הַמְּדָמֶּה וּמְהַפֵּךְ הַדָּבָר וְיוֹנֵק מִנְּפִילַת הַגְּוָנִין וְעוֹשֶׂה מִכֶּסֶף וְזָהָב עֲבוֹדָה זָרָה, מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת נֶעְלָם בָּהֶם הַגְּוָנִין עִלָּאִין וְכוּ' כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְדִי זָהָב הַנֶּאֱמַר עַל הָעֵגֶל, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁעַל-יְדֵי רִבּוּי הַזָּהָב עָשׂוּ הָעֵגֶל, הֵינוּ כַּנַ"ל. עַל-כֵּן הָיָה הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ג דְּבָרִים שֶׁבָּאוּ בְּנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהֵם, זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכוּ'. שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין, בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַמְּדָמֶּה שֶׁמִּשָּׁם הָעֲבוֹדָה זָרָה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן חֵטְא הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הָעֵגֶל, וְעַל-כֵּן מֵאֵלּוּ הַנְּדָבוֹת הַנַּ"ל נִבְנָה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁשָּׁם הָיוּ מְבִיאִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּבִיאִין מִבְּהֵמוֹת הֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְּדָמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי נְדָבוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין, עַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לִבְנְיַן הַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם הַכְנָעַת הַמְּדָמֶּה, כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה נִכְנָע הַמְּדָמֶּה כַּנַ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן נִתְבָּרְכוּ הַכֹּהֲנִים בַּעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "יְשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ וְכוּ' בָּרֵךְ ה' חֵילוֹ". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קְטֹרֶת מְעַשֶּׁרֶת וְלֹא שָׁנָה בָּהּ אָדָם מֵעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַכֹּהֲנִים עֲשִׁירִים, כִּי הַכֹּהֲנִים עוֹסְקִים בְּקָרְבָּנוֹת מֵהַבְּהֵמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבִירַת הַמְּדַמָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת כְּלַל הַכֹּהֲנִים וְכָלוּל מִכֻּלָּם, עַל-כֵּן נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל לְהַעֲשִׁירוֹ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו", גְּדֻלֶּהוּ מִשֶּׁל אֶחָיו, הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת הַכְּהֻנָּה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם שְׁבִירַת הַמְּדַמָּה שֶׁשְּׁבִירָתוֹ וְהַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה דַּיְקָא, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת רְבִית:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת חֹמֶר הָאסּוּר שֶׁל רִבִּית. וְהָעִקַּר אִסּוּר הוּא אֲגַר נְטַר, דְּהֵינוּ לִקַּח שְׂכַר הַמְּתָנַת מְעוֹתָיו, שֶׁזֶּה עִקַּר אִסּוּר רִבִּית שֶׁחָמוּר מְאֹד, כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא וּפוֹסְקִים, כִּי מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל יָקָר מְאֹד, כִּי בּוֹ מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הַכֹּחַ הַמְּדַמָּה שֶׁהֵם כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַתַּאֲווֹת וְהַמְּנִיעוֹת וְכוּ', וְזוֹכִין לַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי שֶׁזֹּאת תַּכְלִית הַכֹּל, כִּי זֶה עִקַּר הָעֲבוֹדָה וְהַתַּכְלִית שֶׁל הָאָדָם שֶׁבָּא לָזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי לְשַׁבֵּר הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא הַכֹּחַ הַמְּדַמָּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲווֹת וְכוּ'. וְלִזְכּוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל, לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת. וְחוּץ מִזֶּה אֵין שׁוּם חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין נִקְרָא בְּשֵׁם שֵׂכֶל וְחָכְמָה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ' כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים". וּכְתִיב, "אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים", כִּי עִקַּר הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל הוּא דַּעַת יִשְׂרָאֵלִי לְזִכּוֹת עַל-יְדֵי הַדַּעַת לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּהֶם מִתְגַּלִּין גְּוָנִין עִלָּאִין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹבְרִין הַמְּדַמָּה שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲווֹת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע וְכוּ' וְזוֹכִין אֶל הַשֵּׂכֶל הַזֶּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל יָקָר מְאֹד, שֶׁבּוֹ מִתְגַּלִּין גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַתַּכְלִית הַנַּ"ל, אֲבָל אֵין הַגְּוָנִין עִלָּאִין מִתְגַּלִּין בְּהַמָּמוֹן כִּי אִם עַל-יְדֵי מִצְוֹת צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים שֶׁגְּדוֹל מֵהַצְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ. וְאָז דַּיְקָא נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וְזוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה לְשַׁבֵּר הַמְּדַמָּה וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל אוֹת ג וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְדַע, שֶׁאֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין זֶה לָזֶה, כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת הֵם זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה וְזֶה מַלְבִּישׁ לָזֶה וְכוּ'. נִמְצָא, כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגָתוֹ לְמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה אֲזַי

הוֹלֵךְ וְנֶעְתָּק הָאָדָם הָעוֹמֵד בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה וְהוֹלֵךְ וְנֶעְתָּק לְמַדְרֵגָה הַיּוֹתֵר עֶלְיוֹנָה וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף בַּהַשְׁמָטוֹת הַשַּׂיָכִים לָזֶה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָרָמָה מַה שֶּׁאֶחָד מֵרִים וּמַגְבִּיהַּ אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא כִּי אִם כְּשֶׁיָּרִים וְיַגְבִּיהַּ גַּם אֶת חֲבֵרוֹ, כַּמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִין זֶה לָזֶה. וְזֶה בְּחִינַת וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל כְּאִישׁ אֶחָד. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ שֶׁיָּרִים וְיַגְבִּיהַּ אֶת חֲבֵרוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַד שֶׁיֵּשְׁלַם צֶלֶם אֱלֹקִים בִּשְׁלֵמוּת, עַד שֶׁיַּעֲלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת לִמְקוֹמָן וּמַדְרֵגָתָן כָּל אֶחָד לִמְקוֹמוֹ הָרָאוּי לוֹ וְאָז יֵשְׁלַם הַתִּקּוּן וְכוּ'. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה וְחֶסֶד שֶׁעוֹשִׂין מִמָּמוֹנוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבַּמָּמוֹן שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹבְרִין הַמְדַמֶּה וְעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה גַּם חֲבֵרוֹ מַדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵרִים וּמַגְבִּיהַּ גַּם אֶת חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מְבֹאָר וּמְקֻשָּׁר הָעִנְיָן הֵיטֵב, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד דַּיְקָא שֶׁעוֹשֶׂה כָּל אֶחָד עִם יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ שֶׁבָּזֶה מֵקִים וּמַעֲלֶה אוֹתוֹ וּמֵאִיר בּוֹ גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ זוֹכֶה לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, שֶׁעִקַּר הֶעֱלָיָה כְּשֶׁמַּעֲלֶה גַּם חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה עַל-יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד דַּיְקָא שֶׁעוֹשֶׂה עִם חֲבֵרוֹ, שֶׁכְּמוֹ שֶׁזּוֹכֶה לְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ מָמוֹנוֹ שֶׁנָּתַן לוֹ בִּצְדָקָה אוֹ בְּהַלְוָאַת חֶסֶד וְהֵאִיר בּוֹ גְּוָנִין עִלָּאִין, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁעִקַּר הֶעֱלָיָה הוּא גַּם כֵּן כְּשֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּטוֹבַת חֲבֵרוֹ לְהַעֲלוֹת גַּם אֶת חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִין זֶה בָּזֶה וְאֵין נִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא וְאֵין נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין כִּי אִם כְּשֶׁהַגְּוָנִין נִכְלָלִים וּמְאִירִין זֶה לָזֶה, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין צְדָקָה וָחֶסֶד זֶה עִם זֶה, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם הֵם הַגְּוָנִין בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר שֶׁבָּהֶם מִתְגַּלֶּה פְּאֵר הַגְּוָנִין. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ גָּוֶן מְיֻחָד כְּפִי שָׁרְשׁוֹ בַּאֲבָנֵי הַחֹשֶׁן וְהָאֶפוֹד שֶׁהֵם עֲשָׂרוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵיוּ שִׁוִּים הוֹן רַב וּבָהֶם הָיָה כָּל הַגְּוָנִין, וּכְשֶׁנִּכְלָלִין זֶה בָּזֶה וּמְאִירִין זֶה לָזֶה עַל-יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁעוֹשֶׂה אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ מִמָּמוֹנוֹ, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל. אָז הַגְּוָנִין נִכְלָלִין זֶה בָּזֶה וּמְאִירִין זֶה לָזֶה, וְאָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת פְּאֵר הַגְּוָנִין. וְאָז דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא וְנִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם כֹּחַ הַמְדַמֶּה וְעוֹלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמַעֲלֶה, גַּם חֲבֵרוֹ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וְאָז ה' יִתְבָּרַךְ מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל עוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה, נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ וְנִתְפָּאֵר וְנִתְרוֹמֵם ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּבִשְׁבִיל זֶה הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה לְהַלְווֹת לַחֲבֵרוֹ הַלְוָאַת חֵן וָחֶסֶד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה אֶת עַמִּי וְכוּ'". וְהִיא גְּדוֹלָה מִן הַצְּדָקָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֲסָדִים יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה, כִּי עַל-יְדֵי הַהַלְוָאָה מַחֲזִיק בְּיַד חֲבֵרוֹ בְּיוֹתֵר שֶׁיּוּכַל

לְהִתְפָּרְנֵס עַל-יְדֵי הַלְוָאתוֹ. וּבְהַפְּרָנָסָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מְאִירִין הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ טוֹבָה וְחֶסֶד גָּדוֹל בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. וְאַחַר כָּךְ יַחֲזִיר חֲבֵרוֹ וִישַׁלֵּם לוֹ וְיַחֲזִיר בּוֹ הַגְּוָנִין שֶׁבַּמָּמוֹן וְיָאִירוּ זֶה לָזֶה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאָרֶת הַגְּוָנִין כְּשֶׁמִּתְנַהֲרִין וּמְאִירִין זֶה לָזֶה וְזֶה לָזֶה. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם לוֹוֶה וּמַלְוֶה לְשׁוֹן לִוּוּי וְהִתְחַבְּרוּת, כִּי עַל-יְדֵי הַלְוָאַת חֵן מִתְחַבְּרִין זֶה לָזֶה וּמְאִירִין זֶה לָזֶה הַגְּוָנִין שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּאֵר וְהַחֵן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, "חֵן בְּעֵינֵי ה'", עַיֵּן שָׁם:

חלק ח

וְזֶהוּ חֹמֶר הָאִסּוּר שֶׁל רִבִּית שֶׁהוּא חָמוּר מְאֹד וְהוּא כְּכוֹפֵר בֶּאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל וּבִיצִיאַת מִצְרַיִם וְכַמָּה לְאוִין נֶאֱמְרוּ בּוֹ, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ יוֹרֶה דֵּעָה, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הָאִסּוּר הוּא לְקַח שְׂכַר הַמְּתָנַת מָעוֹת כַּנַּ"ל:

כִּי אִיתָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סא וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, ה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ'. וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַזְּמַן הוּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בַּחֲלוֹם, שֶׁאָז הַשֵּׂכֶל נִסְתַּלֵּק וְאֵין לוֹ רַק כֹּחַ הַמְדַמֶּה, אֲזַי נִדְמֶה שָׁעָה קַלָּה לְזְמַן אָרֹךְ מְאֹד וְכוּ', כִּי בַּחֲלוֹם נִדְמֶה שֶׁעוֹבְרִים שִׁבְעִים שָׁנָה בְּרֶבַע שָׁעָה, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְעוֹרְרִים מֵהַשֵּׁנָה וְחוֹזְרִים מֵהַמְדַמֶּה אֶל הַשֵּׂכֶל אָז מְבִינִים שֶׁזֶּה הַזְּמַן שֶׁנִּדְמֶה לְשִׁבְעִים שָׁנָה בַּחֲלוֹם בֶּאֱמֶת לֹא הָיָה רַק רֶבַע שָׁעָה, רַק שִׁבְעִים שָׁנָה מַמָּשׁ הֵם שִׁבְעִים שָׁנָה, אֲבָל בַּשֵּׂכֶל הַגָּבוֹהַּ מִשְׂכְּלֵנוּ גַּם אֵלּוּ הַשִּׁבְעִים שָׁנָה הֵם רַק רֶבַע שָׁעָה וְכוּ'. וְכֵן יֵשׁ שֵׂכֶל עוֹד גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ' עַד שֶׁיֵּשׁ שֵׂכֶל אֱמִתִּי גָּבוֹהַּ כָּל כָּךְ שֶׁשָּׁם מִתְבַּטֵּל כָּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי וְנִכְלָלִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְשִׁים שִׂכְלְךָ וְדַעְתְּךָ לְהָבִין דָּבָר זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי הוּא עִנְיָן נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַזְּמַן הוּא רַק בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה, אֲבָל בַּשֵּׂכֶל נִקְטָן הַזְּמַן וְכָל מַה שֶׁעוֹלֶה לְשֵׂכֶל גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, נִתְמַעֵט וְנִתְבַּטֵּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לִכְלֹל בָּהּ' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא, שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַמְדַמֶּה, כִּי עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת נִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמַאֲמַר הֶחָכָם אִלּוּ יְדָעְתִּיו הֱיִיתִיו. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כא, לִקּוּטֵי חֵלֶק א), עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְהַלְוָאַת חֶסֶד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין הַגְּוָנִין וְזוֹכֶה לְשַׁבֵּר הַמְדַמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל, עַל-יְדֵי-זֶה מְבַטֵּל הַזְּמַן וְנִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי כְּפִי שִׁבְירָתוֹ אֶת הַמְדַמֶּה וַעֲלִיָּתוֹ אֶל הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ כֵן הוּא מְבַטֵּל הַזְּמַן וְנִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶה חֹמֶר הָאִסּוּר שֶׁל רִבִּית שֶׁהוּא לְקַח אֲגַר נְטַר שְׂכַר הַמְּתָנַת מְעוֹתָיו אֵיזֶה זְמַן, כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה הוּא לְגַלּוֹת הַגְּוָנִין שֶׁבָּהֶם כְּדֵי לְשַׁבֵּר הַמְדַמֶּה וּלְבַטֵּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶה הַלּוֹקֵחַ רִבִּית

פּוֹגֵם בָּזֶה מְאֹד מַה שֶּׁלּוֹקֵחַ שָׂכָר מִמְּעוֹתָיו בְּעַד הַמְּתָנַת הַזְּמַן. נִמְצָא, שֶׁמַּגְבִּיר הַמְּדָמֶּה עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁבּוֹ עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַפְּגָמִים וְהַחֲטָאִים הַכֹּל מִכֹּחַ הַמְּדָמֶּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲווֹת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַחֲטָאִים, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם רַק עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּהַזְּמַן דַּיְקָא שֶׁכָּלוּל מֵרַע וְטוֹב מִבְּחִינַת יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע, בְּחִינַת בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה בְּטוֹב וּבְיוֹם רָעָה וְכוּ' שֶׁהֵם כ"ח עִתִּים לְטוֹבָה וּלְהֶפֶךְ, בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ'". 'בְּיוֹם' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמַּסִּית עַל-יְדֵי הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּהַזְּמַן דַּיְקָא, כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כֻּלּוֹ טוֹב וְאֵין שׁוּם רַע כְּלָל. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם בְּהַזְּמַן וְהַיָּמִים הַקְּצוּבִים לוֹ שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְצֵאת מֵהַמְּדָמֶּה אֶל הַשֵּׂכֶל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְבַטֵּל הַזְּמַן שֶׁעִקָּרוֹ בְּהַמְּדָמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן וְנִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֹּהוּ כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת וְכַמּוּבָן בְּהָרְאשֵׁי פְּרָקִים, שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, סִימָן עט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, עַיֵּן שָׁם:

וְהָעִקָּר הוּא לִתֵּן צְדָקָה וְלַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ, כִּי שְׁקוּלָה צְדָקָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי צְדָקָה וְחֶסֶד מְאִירִין הַגְּוָנִין שֶׁבַּמָּעוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבֵּר הַמְּדָמֶּה וְעוֹלֶה אֶל הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן וְנִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁלּוֹקֵחַ, חַס וְשָׁלוֹם, רִבִּית מֵהַמָּעוֹת בְּעַד הַמְתָּנַת הַזְּמַן פּוֹגֵם בָּזֶה מְאֹד כְּאִלּוּ רוֹצֵה, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַעֲלִים הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּבַטְּלִין הַזְּמַן שֶׁבַּמְּדָמֶּה כַּנַּ"ל. וְהוּא רוֹצֵה, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַגְבִּיר הַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּדָמֶּה, עַל הַגְּוָנִין שֶׁבַּמָּעוֹת. וְעַל-כֵּן הֶעָוֹן חָמוּר מְאֹד וְנֶחֱשָׁב כְּכוֹפֵר בָּאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי, מֵאַחַר שֶׁעַל יָדוֹ נִתְעַלְּמִין הַגְּוָנִין, חַס וְשָׁלוֹם, וְנִתְעַלֵּם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְנִתְגַּבֵּר הַמְּדָמֶּה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת, כַּמְבֹאָר לְמַעְלָה. וְעַל-כֵּן נֶחֱשָׁב גַּם כֵּן כְּכוֹפֵר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְמַעְלָה, עַיֵּן שָׁם:

חלק ט

כִּי בֶּאֱמֶת שֹׁרֶשׁ הִתְהַוּוּת הַזְּמַן בַּקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁעִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן עַל-יְדֵי חֲסָדִים שֶׁל אֱמֶת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ, כִּי חֶסֶד הוּא יוֹמָא דְּאָזִיל עִם כֻּלְּהוּ יוֹמִין וּמִשָּׁם עִקַּר הִתְהַוּוּת כָּל הַזְּמַן וְהַיָּמִים שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשֶּׁבַע מִדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה מִינֵי מַתָּכוֹת כַּיָּדוּעַ, וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל דָּבָר נִמְתָּק בְּשָׁרְשׁוֹ דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה", כִּי עִקַּר

הִתְהַוּוּת הַזְּמַן הוּא בְּשִׁבְיל הַבְּחִירָה שֶׁהוּא בַּזְּמַן דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָאָדָם בַּעֲבוֹדָתוֹ לְשַׁבֵּר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יַעֲלֶה מֵהַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁשָּׁם עִקַּר קִבּוּל הַשָּׂכָר, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה, וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא צְדָקָה וָחֶסֶד, שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הִתְהַוּוּת הַזְּמַן וְשָׁם דַּיְקָא נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל הַזְּמַן וְנִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי מֵחֶסֶד עִקַּר הַתְחָלַת וְעִקַּר הַבְּנְיָן שֶׁל שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן, כִּי לְמַעְלָה מֵחֶסֶד הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת בִּינָה יוֹבֵל הַגָּדוֹל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים, לַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים אַתָּה שׁוֹאֵל וְאֵי אַתָּה שׁוֹאֵל מַה לְמַעְלָה מַה לְמַטָּה וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּשֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים. וְעַל-כֵּן הַחֶסֶד, שֶׁהוּא הַתְחָלַת וְעִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן, עַל יָדוֹ דַּיְקָא מַמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין הַזְּמַן וּמַעֲלִין וְכוֹלְלִין אוֹתוֹ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְבַּטֵּל הַמְדַמֶּה, שֶׁשָּׁם הַזְּמַן, וְעוֹלֶה אֶל הַשֵּׂכֶל, שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא לְפַגֵּם בְּהַמָּמוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁשָּׁם הַגְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה אֲזַי הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן עִם חֲבֵרוֹ בְּמֵעוֹתֵיהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין וְנִכְלָלִין הַגְּוָנִין מִזֶּה לָזֶה וּמִזֶּה לָזֶה. וְזֶה עִקַּר כַּוָּנַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב בְּשִׁבְיל זֶה שֶׁיִּשָּׂא וְיִתֵּן אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ הַכֹּל בְּשִׁבְיל בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבַּמָּמוֹן כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ בְּשִׁבְיל שֶׁיְּאִירוּ הַגְּוָנִין מִזֶּה לָזֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין הַנִּיצוֹצוֹת הֵן הֵן הַגְּוָנִין, כַּמּוּבָא בְּסִימָן נו, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה שֶׁהַזְּהִירָה תּוֹרָה, "וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁכְּשֶׁתִּמְכֹּר, יִמְכֹּר לְיִשְׂרָאֵל דַּיְקָא. וְכֵן כְּשֶׁיִּקְנֶה וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י. הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לִשָּׂא וְלִתֵּן, לִמְכֹּר וְלִקְנוֹת עִם יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיְּאִירוּ הַגְּוָנִין שֶׁבְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל מִזֶּה לָזֶה וְיִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה וְיִתְנַהֲרוּ וְיָאִירוּ אֵלּוּ לְאֵלּוּ, שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁבָּר הַמְדַמֶּה וְעוֹלִין אֶל הַשֵּׂכֶל וְנִתְבַּטֵּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶה "אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו", כְּדֵי שֶׁלֹּא לְפַגֵּם בְּהַגְּוָנִין שֶׁבְּמָעוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁתְּלָתָה הַתּוֹרָה מִצְוַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וְשֶׁלֹּא לְהוֹנוֹת אֶת חֲבֵרוֹ בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשַׁת בְּהַר שֶׁנִּסְמַךְ פָּרָשַׁת וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ וְכוּ' לְפָרָשַׁת הַיּוֹבֵל. וּבְפָרָשָׁה הַזֹּאת בְּעַצְמָהּ תָּלָה אִסּוּר אוֹנָאָה בַּיּוֹבֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, "אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו בְּמִסְפַּר שְׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתֶךָ וְכוּ'", כִּי עִקַּר אִסּוּר אוֹנָאָה שֶׁהוּא פְּגַם

הַמַּשְׂא וּמַתָּן, פְּגַם הַגְּוָנִין שֶׁבְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל, עִקַּר הָאִסּוּר וְהַפְּגָם הוּא מַה שֶּׁפָּגַם בַּיּוֹבֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יוֹבֵל הוּא בְּחִינַת בִּינָה עִלָּאָה דְּאַתְיָ, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹבֵל "עוֹלָם", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַעֲבָדוֹ לְעוֹלָם", זֶה הַיּוֹבֵל, כִּי הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם נִצְחִי לְעוֹלְמֵי עַד. וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיּוֹבֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּהָא"ב אוֹת תְּשׁוּבָה, עַיֵּן שָׁם. וּמִשָּׁם מִבְּחִינַת יוֹבֵל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, מִשָּׁם עִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן וְחִיּוּתוֹ הוּא מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ שְׁבָּרָא אֶת הַזְּמַן וּמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אוֹתוֹ בִּרְצוֹנוֹ כָּל יְמֵי קִיּוּם הָעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה, "אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה וְכוּ'", הַיְנוּ שֶׁכָּל הַקְּנִיּוֹת וְהַמְכִירוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם הֵם בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל, הַיְנוּ בִּבְחִינַת הַזְּמַן, בְּחִינַת בְּמִסְפַּר שָׁנִים, שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא רַק אַחַר הַיּוֹבֵל, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי אַחַר הַיּוֹבֵל שֶׁהוּא בִּינָה עִלָּאָה דְּאַתְיָ, מִשָּׁם מַתְחִיל מִסְפַּר שָׁנִים בְּחִינַת זְמַן, בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן. וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּדֵי לְהָאִיר הַגְּוָנִין שֶׁבַּמָּמוֹן, כִּדֵי לְגַלּוֹת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, לְהַכְנִיעַ הַמְדַמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בְּחִינַת יוֹבֵל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִקְנוֹת וְלִמְכֹּר וְלַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְשֶׁלֹּא לְהוֹנוֹת אִישׁ אֶת אָחִיו כִּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בְּהַגְּוָנִין שֶׁהוּא בְּחִינַת מִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל, שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲלוֹת וְלִכְלֹל בְּהַיּוֹבֵל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַמְדַמֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי פְּגַם הַמָּמוֹן, עַל-יְדֵי שֶׁאֵין עוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ "אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה" כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת שְׁמִיטָה וְיוֹבֵל שֶׁאָז הַכֹּל הֶפְקֵר וְכֻלָּם חֲבֵרִים וּכְלוּלִים זֶה עִם זֶה, כִּי אָז הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי שֶׁמַּפְקִירִין נִכְסֵיהֶם וְנִכְלָלִין זֶה בָּזֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין הַגְּוָנִין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת ל) כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שְׁקָלִים לְקָרְבָּנוֹת צִבּוּר, כִּי קָרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁבִירַת הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין לַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין הַגְּוָנִין וְנִכְנָע הַמְדַמֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז מֵרִים כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה, "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", בְּחִינַת נְשִׂיאַת רֹאשׁ, לְהָרִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמְקוֹמוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר מִצְוַת הַמִּסְפָּר, לִסְפֹּר אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ זֶה בָּזֶה וְיֵאִירוּ זֶה לָזֶה, כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה וְיִתְנַשֵּׂא כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמְקוֹמוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן כָּל אֶחָד צְדָקָה, דְּהַיְנוּ שְׁקָלִים לְקָרְבָּנוֹת צִבּוּר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין הַגְּוָנִין וְנִכְנָע הַמְדַמֶּה וְכוּ' וּמֵרִים וּמְנַשֵּׂא כָּל אֶחָד אֶת

חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַשְׁקָלִים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַזְּמַן בְּחִינַת מִסְפַּר שָׁנִים שֶׁיֶּכְלַל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה שֶׁקּוֹרִין אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה בְּפֶסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים, כִּי הָמָן עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת מָנָא דְּלָא שַׁוְיָא לְחַבָּלָא הַנַּ"ל, שֶׁהוּא תִּקֶּף הַקְּלִפָּה הַמִּתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל, כִּי רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא רֵאשִׁית וּכְלַל כָּל הַגּוֹיִים שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת הַבָּאִין מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה. וְהוּא הָעִקָּר שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט מְאֹד מְאֹד בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק (אֶסְתֵּר ג, ט), "וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר זָהָב אֶשְׁקֹל וְכוּ'". גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם שֶׁהָמָן וְכוּ', לְפִיכָךְ הִקְדִּים שִׁקְלֵיהֶם לְשִׁקְלֵי הָמָן וְכוּ', כִּי שִׁקְלֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת צְדָקָה עַל קָרְבָּנוֹת צִבּוּר כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעָתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר, "יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "יֶשְׁנוֹ עִם אֶחָד', שֶׁאָמַר הָמָן שֶׁנָּפְלוּ לִבְחִינַת שֵׁנָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדַמֶּה הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה וְתַרְדֵּמָה. שֶׁאָז הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדַמֶּה וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר הָמָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּתִקֶּף הַגָּלוּת הֵם בִּבְחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדַמֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גָּלוּת בָּבֶל וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת נִמְשָׁלִין לְשֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים", וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי נִדּוּד הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וְכוּ'". וְעַל-כֵּן מַתְחֶלֶת הַמְּגִלָּה לְסַפֵּר תִּקֶּף הַנֵּס מֵעִצָּם גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּהַרְאוֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ וְכוּ', חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת וְכוּ'", כִּי הַמְּגִלָּה מְסַפֶּרֶת לָנוּ בָּזֶה תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט מְאֹד בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁבַּמָּמוֹן, שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כַּנַּ"ל. וְאָז בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִתְגַּבְּרָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁהָיָה לָהֶם כָּל הָעֲשִׂירוּת וְכָל הַגְּוָנִין הָיוּ נֶעֱלָמִין אֲצָלָם. וְזֶה שֶׁמִּסַּפֶּרֶת מֵרִבּוּי הַגְּוָנִין וְתִקֶּף הָעֲשִׂירוּת הַמַּפְלִּג שֶׁהָיָה אֲצָלָם עַד שֶׁהָיְתָה הַקַּרְקַע מְרֻצֶּפֶת בַּאֲבָנִים טוֹבוֹת כְּלוּלִין מִכַּמָּה גְּוָנִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַּת בַּהַט וְשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת וְכוּ'". וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל מְאֹד מְאֹד, כִּי זֶה יָדוּעַ, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. וּכְמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה מִתְגַּבְּרִים עַל הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל. כְּמוֹ

כֵּן לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת וְנִמְשָׁךְ כָּל הָעֲשִׁירוּת וְרִבּוּי הַגְּוָנִין אֶצְלָם, אֲזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים מְאֹד עַל-יְדֵי רִבּוּי הָעֲשִׁירוּת שֶׁכָּבְשׁוּ אֶצְלָם. וְזֶה בְּחִינַת מְרִירַת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁיו, שֶׁכָּל הַגְּדֻלָּה וְהָעֲשִׁירוּת הוּא אֶצְלָם וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מִתְגַּבְּרִים מְאֹד, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא לְפִי שָׁעָה, אֲבָל לַסּוֹף הֵם נוֹפְלִים עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ, כִּי הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבַּמָּמוֹן אֵינָם יְכוֹלִים לְהָאִיר כְּשֶׁהַמָּמוֹן כָּבוּשׁ אֵצֶל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים. וְאֵלּוּ הַגְּוָנִין בְּעַצְמָם נִלְחָמִים עִמָּהֶם וּמִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם וּמַפִּילִין אוֹתָן וּמוֹצִיאִין מֵהֶם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבָּלְעוּ מִכְּבָר, כִּי זֶה בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אֲבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא כֶּסֶף וְכוּ', כִּי הָעֲשִׁירוּת שֶׁהֵם כּוֹבְשִׁים עַכְשָׁיו מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמִּסִּים וְאַרְנוֹנוֹת זֶה הַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁלּוֹקְחִין מִיִּשְׂרָאֵל, יִנָּקֵם בָּהֶם וְיִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְיוֹצִיא מֵהֶם כָּל הָעֲשִׁירוּת בְּכִפְלֵי כִּפְלַיִם וְכַנַּ"ל:

וְכֵן מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַמִּסִּים וְהַנְּתִינוֹת שֶׁהֵם גּוֹבִים מִיִּשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ הֵם נִכְנָעִים וְנוֹפְלִין, כִּי מִבְּאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁכָּל הַמִּסִּים וְהַנְּתִינוֹת שֶׁגּוֹבִין מִיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת וְנִגְשֵׁיךְ צְדָקָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּלִּין גַּם כֵּן הַגְּוָנִין עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִים הוּא מַפָּלָתָם, כִּי הָעַכּוּ"ם אֲחִיזָתָם הוּא בְּהַמְּדָמָה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי הֵם נִמְשָׁלִין לִבְהֵמָה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּכְנָע הַמְּדָמָה עַל-יְדֵי הַגְּוָנִין שֶׁמִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי גִּבּוּי הַמִּסִּים דַּיְקָא, אָזַי נוֹפְלִים כָּל הָעַכּוּ"ם שֶׁאֲחִיזָתָן מֵהֶם. וְעַל-כֵּן גַּם אָז בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הָיְתָה מַפָּלָתָם בְּעַצְמָם עַל-יְדֵי עֹצֶם גַּאֲוָתָם שֶׁנִּתְגָּאוּ וְנִתְפָּאֲרוּ וְהֶרְאוּ אֶת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתָם וַעֲשִׁירוּתָם בִּשְׁעַת הַמִּשְׁתֶּה, וְנִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשֵׁי כֹּהֵן גָּדוֹל (מְגִלָּה יב) שֶׁהֵם עִקַּר פְּאֵר הַגְּוָנִין, בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע, שֶׁרָצוּ לִפְגֹּם בְּאֵלּוּ הַבְּגָדִים הַקְּדוֹשִׁים, וְעַל-יְדֵי-זֶה קָפַץ הַשָּׂטָן גַּם בֵּינֵיהֶם וְהִתְגָּרָה בָּהֶם, עַד שֶׁהָרְגוּ אֶת וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה עִקַּר מַפָּלֶת הָמָן עֲמָלֵק, עַל-יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר תַּחְתֶּיהָ, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת עַל יִשְׂרָאֵל, וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם עַל מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם פְּאֵר הַגְּוָנִין וְכַנַּ"ל, אָזַי אֵלּוּ הַגְּוָנִין שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהָאִיר אֶצְלָם, וְהֵם שָׁם בַּגָּלוּת בְּהֶעְלֵם וּבְהֶסְתֵּר גָּדוֹל, הֵם מִתְגַּבְּרִין וּמְלַקְּטִין וּמְבָרְרִין מֵהֶם כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְעוּ וּמוֹצִיאִין מֵהֶם חִיּוּתָם עַד שֶׁנִּכְנָעִין וְנוֹפְלִים עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בִּגְדֻלַּת מָרְדְּכַי, וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת פְּאֵר הַגְּוָנִין שֶׁחָזְרוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁמָּרְדְּכַי הַצַּדִּיק זָכָה לְכָל אֵלּוּ הַגְּוָנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה עִקַּר הַיְשׁוּעָה, עַל-יְדֵי שֶׁחָזְרוּ וְנִתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין בַּקְּדֻשָּׁה אֵצֶל מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְכוּ'", כִּי סִפֵּר לָהֶם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְסֵבֶר שֶׁהַגְּוָנִין עֹלְאִין כְּבוּשִׁין אֲצִלוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין כֹּחַ אֶל הַסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא מָרְדְּכַי וְיִשְׂרָאֵל, לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ וְכַנַּ"ל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ וְנִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, שֶׁחָזַר כָּל הָעֲשִׁירוּת וְכָל הַגְּוָנִין לְמָרְדְּכַי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדֳּכַי עַל בֵּית הָמָן", שֶׁמָּרְדְּכַי קִבֵּל כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁל הָמָן. וְאָז חָזַר הָעֲשִׁירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין עֹלְאִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל הָעֲמָלֵקִים שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַעֲלוֹת וּלְנַשֵּׂא אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּדָמֶּה, הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבַּעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת וּמַתָּנוֹת לְאֶבְיוֹנִים שֶׁחַיָּבִין בְּפוּרִים, דְּהַיְנוּ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין בִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַמְּדָמֶּה שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת פּוּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ שֶׁיִּתְחַבֵּר וְיִכָּלֵל בַּחֲבֵרוֹ עַל-יְדֵי מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת מִזֶּה לָזֶה, כִּי כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הַמְּדָמֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוּרִים כַּנַּ"ל, אָזַי כָּל אֶחָד מַרִים וּמַגְבִּיהַּ אֶת חֲבֵרוֹ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁלֹחַ מָנוֹת מִזֶּה לָזֶה כְּדֵי שֶׁיִּכָּלֵל כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, לְהוֹרוֹת שֶׁנִּכְנָע הַמְּדָמֶּה שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת, כִּי הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, הָיָה כָּלוּל מִכָּל הָרַע שֶׁבַּמְּדָמֶּה שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת. וְעִכְשָׁיו שֶׁנִּכְנַע וְנָפַל עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, עַל-כֵּן עַתָּה כָּל אֶחָד נִכְלָל בַּחֲבֵרוֹ, כִּי כָּל אֶחָד מֵרִים וּמַגְבִּיהַּ אֶת חֲבֵרוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים, כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּגָדֵי יֶשַׁע וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוּרִים כַּנַּ"ל, אָזַי הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד. וְכָל מַה שֶׁנִּתְגַּלִּין פְּאֵר הַגְּוָנִין יוֹתֵר וְנִכְנָע הָרַע שֶׁבַּמְּדָמֶּה יוֹתֵר, אָזַי הַשִּׂמְחָה נִגְדֶּלֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי פְּאֵר הַגְּוָנִין הֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶׁנִּתְגַּלֶּה תִּפְאַרְתּוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר, בְּוַדַּאי הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁבְּכָל הַשִּׂמְחוֹת כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה גְּדֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּפְסוּקִים רַבִּים בְּהוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ. וּבְמִזְמוֹר לְכוּ נְרַנְּנָה, שֶׁאוֹמְרִים בִּכְנִיסַת שַׁבָּת מֵעֵצֶם הַשִּׂמְחָה שֶׁתִּהְיֶה לָעֲתִיד שֶׁתִּתְגַּלֶּה גְּדֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ וְכוּ'". וְכֵן בִּפְסוּקִים רַבִּים שָׁם. וְכֵן מֵהַתְחָלַת הַמִּזְמוֹרִים אֵלּוּ עַד סוֹף כֻּלָּם מְיֻסָּדִים עַל עִנְיַן גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה מֵהִתְגַּלּוּת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לְכוּ נְרַנְּנָה לַה' נָרִיעָה וְכוּ' בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ כִּי אֵל גָּדוֹל ה'". וְרִנָּה וְזִמְרָה הֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה (כַּיָּדוּעַ וּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), וְכֵן כָּל הַמִּזְמוֹרִים מְדַבְּרִים שָׁם מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּמֵעֵצֶם הַשִּׂמְחָה שֶׁצְּרִיכִין לִשְׂמֹחַ בִּגְדֻלָּתוֹ וּבִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ

שֶׁנֶּאֱמַר, "שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּה' וְכוּ' ה' מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ וְכוּ'". כִּי אֵלּוּ מִזְמוֹרֵי לְכוּ נְרַנְּנָה שֶׁאוֹמְרִים בִּכְנִיסַת שַׁבָּת נִתְיַסְּדוּ גַּם כֵּן לְהַכְנִיעַ הַמְדַמֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּשֶׁעוֹלִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לָצֵאת מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְלַעֲלוֹת לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת. עַל-כֵּן נִתְיַסֵּד לוֹמַר הַמִּזְמוֹרִים אֵלּוּ שֶׁמְּדַבְּרִים מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִים כְּשֶׁעוֹלִים מִדָּרְגָא לְדָרְגָא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְיַסֵּד לוֹמַר הוֹדוּ שֶׁמְּדַבֵּר מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּמִגְּדֶל הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת מֵעֲשִׂיָּה לִיצִירָה וְכַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּשִׂמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ, כִּי תִּפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אַתָּה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁנִּתְגַּלֶּה, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה בְּחִינַת בְּשִׂמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם וְכוּ'. וְזֶהוּ 'וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ', כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא פְּאֵר הַגְּוָנִין נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי צְדָקָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "שׁוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה' תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹקַי כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה יְעָטָנִי". 'בִּגְדֵי יֶשַׁע', 'מְעִיל צְדָקָה', זֶה בְּחִינַת פְּאֵר הַגְּוָנִין שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי צְדָקָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה; 'שׁוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה' תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹקַי', כִּי עִקַּר הַגְּדֻלַּת הַשִּׂמְחָה הוּא עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁבְּפוּרִים נִכְנָע הַמְדַמֶּה בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַפָּלַת הֶמָן עָמָלֵק, עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין, עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין אָז וְעַל-יְדֵי מִצְוַת שְׁקָלִים שֶׁמַּקְדִּימִין לְפוּרִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ נִתְגַּדְּלָה הַשִּׂמְחָה מְאֹד כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חַיָּב אִינָשׁ לִבְסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי שִׂכְרוּת הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַמְדַמֶּה כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁהַשִּׂכּוֹר מִתְגַּבֵּר בּוֹ בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה וּמְדַבֵּר דִּבְרֵי שְׁטוּת שֶׁבָּאִין מִבִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהַשִּׂכְרוּת מְאֹד מְאֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר בּוֹ הַמְדַמֶּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲווֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּפוּרִים שֶׁאָז הַכְנָעַת הֶמָן עָמָלֵק, הַכְנָעַת הָרַע שֶׁבַּמְדַמֶּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין הַשִּׂכְרוּת מַזֶּקֶת כְּלָל בַּיּוֹם הַזֶּה, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַשִּׂתְיָה מְתַקְּנִין הַמְדַמֶּה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה וּמְהַפְּכִין מֵרַע לְטוֹב, כִּי בְּפוּרִים נִכְנָע הָרַע שֶׁבַּמְדַמֶּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיְּכוֹלִין עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשְׁתִיָּה לַהֲפֹךְ הַמְדַמֶּה דַּיְקָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי יַיִן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת, זָכָה מְשַׂמְּחוֹ, לֹא זָכָה מְשַׁמְּמוֹ. וְהַכֹּל כְּפִי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְבָרֵר הַמְדַמֶּה מֵרַע לְטוֹב אֲזַי הַיַּיִן מְשַׁמְּמוֹ, כִּי שִׁמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת שִׁגָּעוֹן, בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר הִכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּמְדַמֶּה, אָז הַיַּיִן מְשַׂמְּחוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְׁתִיָּה שֶׁל פּוּרִים שֶׁאָז הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין וַאֲזַי הַשִּׂמְחָה

גְּדוֹלָה מְאֹד עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז הַשְּׁתִיָּה בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ. וְזֶהוּ חַיָּב אִינָשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי הָמָן הָרָשָׁע הוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּמִדָּמֶה שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת כֻּלָּם, כִּי הוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הָרַע וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת כֻּלָּם בִּבְחִינַת רֹאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא מִתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט הַמְדַמֶּה. וְהָמָן הָרָשָׁע כָּלוּל מִכָּל הָרַע שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת וְכַנַּ"ל. וְהוּא הִתְגַּבֵּר אָז עַל יִשְׂרָאֵל בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאֹד, כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא אֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר כִּי אִם כְּפִי הַמַּדְרֵגָה שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, וַאֲזַי יֵשׁ כֹּחַ וּבְחִירָה בָּאָדָם לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ. אֲבָל הָמָן הָרָשָׁע הָיָה כָּלוּל מֵהָרַע שֶׁבַּמְדַמֶּה שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכֹחַ הָרַע שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁהָיָה כָּלוּל מֵהֶם. וְעַל-כֵּן הָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמָנוּ הָמָן, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁבְּנֵי אָדָם יְכוֹלִין לְמְנֹעַ מֵהַקְדֻשָּׁה יוֹתֵר מֵהַבַּעַל דָּבָר שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע, כִּי הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁל אָדָם אֵינוֹ רַק כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְמְנֹעַ יוֹתֵר, עַיֵּן שָׁם. וּבְפֹרֶט הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָרַע שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכֹחַ הָרַע שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת. וַאֲפִלּוּ עַל הָאָדָם שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחַ הָרַע שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַגְּבוֹהוֹת מִמֶּנּוּ וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ. וְעַל-כֵּן רָצָה לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן וְכוּ', כִּי רָצָה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן מֵחֲמַת שֶׁהָיָה כָּלוּל מֵהָרַע שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:

וְזֶהוּ בְּחִינַת עִצָּם הַמִּלְחָמָה שֶׁבְּכָל דּוֹר, כִּי הַבַּעַל דָּבָר כְּשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בִּבְנֵי אָדָם קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ מֵחֲמַת שֶׁבְּנֵי אָדָם כְּלוּלִים מִכָּל הַמַּדְרֵגוֹת וְיֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְמְנֹעַ יוֹתֵר מֵהַיֵּצֶר הָרַע וְכַנַּ"ל וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "לוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם", בְּוַדַּאי כְּשֶׁקָּם אָדָם עַל אָדָם לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ לוּלֵי ה' יִהְיֶה בְּעָזְרוֹ. וְזֶהוּ תִּקֶּף הַנֵּס הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא מְאֹד שֶׁל פּוּרִים, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים מִתֹּקֶף נִפְלְאוֹת הַנֵּס הַגָּדוֹל הַזֶּה הַגָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים, וְכָל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים וִימֵי הַפּוּרִים לֹא נִתְבַּטְּלִים, כִּי אָז הָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָמָן, מֵחֲמַת שֶׁהִתְגַּבֵּר נֶגֶד כָּל אֶחָד בְּתֹקֶף הָרַע שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת. עַל-כֵּן חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְעָשָׂה לָהֶם נֵס נִפְלָא עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁלַח לָהֶם אָז מוֹשִׁיעַ

וְרַב אֶת מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי שֶׁהָיָה הַהֵפֶךְ מֵהָמָן, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה כָּלוּל מִקְדֻּשַׁת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת, כִּי בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּמַּדְמֶה צְרִיכִין לְגַלּוֹת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּבְוַדַּאי כְּפִי הַמַּדְרֵגָה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת אֵלֶיהָ. כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין לְגַלּוֹת הַגְּוָנִין וּמָרְדְּכַי הָיָה כָּלוּל מִקְדֻּשַׁת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת כֵּלָן וְעַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ אֶת קְלִפַּת הָמָן שֶׁהוּא הָרַע שֶׁבַּמַּדְמֶה שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁנִּכְנָע עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָרְדְּכַי, כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר שֶׁתַּרְגּוּמוֹ, מֵירָא דַּכְיָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁמָּרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַבְּשָׂמִים שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁבּוֹ נִמְשַׁח הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְהַכֹּהֲנִים וּמְלָכִים וּבִגְדֵי כְהֻנָּה וְהַמִּשְׁכָּן וְכוּ', כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין עִלָּאִין, כִּי כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין הָיוּ בַּמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וּבִבְגְדֵי כְהֻנָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם הָיוּ מַקְרִיבִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם הַכְנָעַת הַמַּדְמֶה, כִּי שָׁם נִכְנָע הַמַּדְמֶה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלּוּ שָׁם כָּל הַגְּוָנִין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַמַּדְמֶה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת כָּל אֵלּוּ הַגְּוָנִין שֶׁבַּמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וּבִבְגְדֵי כְהֻנָּה וְכוּ', הַכֹּל לֹא הָיָה מֵאִיר וּמִתְגַּלֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁבּוֹ נִמְשְׁחוּ כֻּלָּם וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַדְּשׁוּ בְּקֻדֻּשָּׁתָן, כִּי כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְכוּ' לֹא נִתְקַדְּשׁוּ בְּקֻדֻּשָּׁתָן עַד שֶׁנִּמְשְׁחוּ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. וְעִקַּר קְדֻשָּׁתָם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלָּה וְהֵאִיר בָּהֶם הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁמִּתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר, שָׁם חָלָה הַקְּדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְכוּ'":

נִמְצָא, שֶׁקְּדֻשַּׁת כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְכוּ', שֶׁהַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא וּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר וְכוּ', שֶׁמִּמֶּנּוּ נַעֲשָׂה שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. נִמְצָא, שֶׁמָּרְדְּכַי כָּלוּל מִקְדֻּשַּׁת כָּל הַגְּוָנִין שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת כֻּלָּם, מֵאַחַר שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הֶאָרַת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכָל צִיּוּרֵי הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו הָיוּ כְּלוּלִים מִכָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבְּכָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכְּלוּלִים בְּקוֹמַת אָדָם, כִּידּוּעַ שֶׁכָּל הַמַּדְרֵגוֹת בִּכְלָל הֵם קוֹמַת אָדָם, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים. וְהַמִּשְׁכָּן הָיָה בִּבְחִינַת קוֹמַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, צִיּוּרָא דְּמִשְׁכְּנָא כְּצִיּוּרָא דְּאָדָם. וְעַל-כֵּן הָיָה הַמִּשְׁכָּן כָּלוּל מִכֻּלָּם כַּנַּ"ל. וּמָרְדְּכַי הוּא רֹאשׁ הַבְּשָׂמִים שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן, הַיְנוּ עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכָל פְּרָטֵי הַמִּשְׁכָּן. עַל-כֵּן הָיָה כָּלוּל מִקְדֻּשַּׁת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת. וְעַל-כֵּן נָתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל אֶת הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, וּלְהַצִּיל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִיָּדוֹ מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָמָן מִתְגַּבֵּר בְּכָל דּוֹר כְּנֶגֶד כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ כְּנֶגֶד הַקָּטָן בְּמַעֲלָה, הוּא מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ בְּכֹחַ הֶסָּתוֹת

וּפְתוּיִים וְדִמְיוֹנוֹת וּמְנִיעוֹת וּבִלְבּוּלִים בְּלִי שִׁעוּר הַנִּמְשָׁכִין מִמַּדְרֵגוֹת הַגְּבוֹהוֹת מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה הַרְבֵּה. כְּמוֹ כֵן שׁוֹלֵחַ ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דּוֹר צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי, שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַאִיר אֲפִלּוּ בְּהַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים הָאָרָה נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד הַנִּמְשֶׁכֶת מִמַּדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה מְאֹד. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַצִּילוֹ מִקְּלִפַּת הָמָן שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ בְּכֹחַ הַקְּלִפּוֹת הַגְּבוֹהוֹת מִמַּדְרֵגָתוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֹאת הָהָאָרָה שֶׁל מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק אָנוּ זוֹכִין בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּכָל שָׁנָה בִּימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכוּ'", כִּי זֹאת עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁמִּלְבַּד הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁלּוֹ וְתַאֲוֹתָיו הָרָעִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵעַצְמוֹ, שֶׁצָּרִיךְ מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וְהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם, נוֹסָף עַל זֶה עוֹמְדִים נֶגֶד כָּל אֶחָד בְּנֵי אָדָם הַרְבֵּה הָרוֹצִים לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים. וְיֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה שְׁנוּיִים הַרְבֵּה לְאֵין מִסְפָּר, כִּי לִפְעָמִים הַבַּעַל דָּבָר מִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בְּאִישׁ כָּשֵׁר. וְלִפְעָמִים בְּאֵיזֶה צַדִּיק שֶׁמַּכְנִיס בְּלִבּוֹ לַחֲלֹק עַל דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר, שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בּוֹ, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מְבַלְבֵּל הָעוֹלָם הָרִבֵּה בְּכָל דּוֹר, וְעִקַּר הִתְגַּוְּרוּתוֹ הוּא עַל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר שֶׁהוֹרוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִכָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, וְהוּא מִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בִּבְנֵי אָדָם דַּיְקָא, לַחֲלֹק עַל צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כְּאֵלּוּ וְעַל הַדְּרָכִים יְשָׁרִים וּנְכוֹנִים שֶׁגִּלּוּ בָּעוֹלָם וּמְהַפֵּךְ הָאֱמֶת וּמִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי-זֶה עַל הָאָדָם הַקָּטָן בְּמַעֲלָה בִּסְבָרוֹת וְקֻשְׁיוֹת וּבִלְבּוּלִים הַנִּמְשָׁכִין מִמַּדְרֵגוֹת הַגְּבוֹהוֹת מִמֶּנּוּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קָשֶׁה לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ אִם לֹא בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי, בְּחִינַת בָּשָׂמִים רֹאשׁ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבַּקְדֻשָּׁה שֶׁמֵּאִיר בָּנוּ הָאָרָה נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה מִמַּדְרֵגוֹת הַגְּבוֹהוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה יוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ אֲפִלּוּ לְהַקְּטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמּוֹנְעִים הָרַבִּים, כִּי קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים, בְּחִינַת מָרְדְּכַי, עוֹלֶה לְמַעְלָה עַל כָּל הַמַּדְרֵגוֹת עַד תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם מִתְבַּטֶּלֶת הַקְּלִפָּה שֶׁבַּמַּדָּמָה לְנַמְרֵי, כִּי מִבֹּאר לְעֵיל שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא יֵשׁ שָׁם דְּמְיוֹנוֹת וּקְלִפּוֹת אֵלּוּ וּכְשֶׁאָדָם רוֹצֶה לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, אָזַי מִתְגַּבְּרִים מֵחָדָשׁ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל יֵשׁ צַדִּיקִים גְּבוֹהִים בְּמַעֲלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּכְלְלוּ בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי כְּבָר שָׁבְרוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, עַד שֶׁכְּבָר נִכְלְלוּ בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם הוּא בְּטוּל כָּל הַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי כַּנַּ"ל, וְזֹאת הָהָאָרָה מִתְגַּלָּה בְּפוּרִים וְזֶה בְּחִינַת חַיָּב אִינָשׁ לִבְסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּגְדֵּל הַשִּׂמְחָה יַעֲלֶה לְמַדְרֵגָה גָּבֹהַּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּאִיר בּוֹ הָאָרַת פּוּרִים, שֶׁהוּא הָאָרַת מָרְדְּכַי, בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם קְלִפָּה וְרַע שֶׁבַּמַּדָּמָה לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן אֵין שַׁיָּךְ שָׁם לוֹמַר אָרוּר הָמָן וּבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם קְלִפָּה וּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָמָן וּמָרְדְּכַי שַׁיָּךְ לוֹמַר

אֲרוּר הָמָן, שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה, וּבָרוּךְ מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא הַקְּדֻשָּׁה. אֲבָל בְּשׁוֹרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שָׁם בְּטוּל הַמְּדַמֶּה וְהַקְּלִפָּה לְגַמְרֵי וְשָׁם אֵין שַׁיָּךְ כְּלָל אֲרוּר הָמָן וּבָרוּךְ מָרְדְּכַי מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כֻּלּוֹ טוֹב. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאֲרַת פּוּרִים שֶׁהוּא הָאֲרַת מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר בְּשׁוּם יוֹם טוֹב כִּי אִם בְּפוּרִים, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הָאוֹר כְּלוּל מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת עַד תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם בְּטוּל הַקְּלִפָּה לְגַמְרֵי. וְזֶהוּ עַד דְּלֹא יָדַע וְכוּ', כִּי שָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְכַנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יט

מָרְדְּכַי הָיָה כָּלוּל מִקְּדֻשַּׁת כָּל הַגְּוָנִין שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה מִזֶּרַע בִּנְיָמִין, שֶׁבְּחֶלְקוֹ נִבְנָה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם מַקְרִיבִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ כָּל הַגְּוָנִין, כִּי הָיָה שָׁם עֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כָּל אוֹצָרוֹת בֵּית ה', כִּי הַמִּקְדָּשׁ וּמִשְׁכָּן הֵם בְּחִינָה אַחַת. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ", שֶׁשָּׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שָׁם עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמְפֹרָשׁ הַפָּסוּק; שֶׁעִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלָּה שָׁם מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם כָּל הַיְפִי וְהַהֶפְאֵר שֶׁל הַגְּוָנִין. וְזֶהוּ "יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן וְכוּ'", שֶׁשָּׁם כָּל הַיְפִי וְהַהֶפְאֵר שֶׁל הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין, שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּאֵר וְהַיְפִי וְהֵם עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ 'יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ', כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין בִּבְחִינַת שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה' וְכוּ' כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע וְכוּ' שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁנִּקְרָאִין, "בִּגְדֵי יֶשַׁע" וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "לְכֻלָּם נָתַן לְאִישׁ חֲלִפוֹת שְׂמָלֹת וּלְבִנְיָמִין נָתַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְחֲמֵשׁ חֲלִיפוֹת שְׂמָלֹת", כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁמִּצְרַיִם וּפַרְעֹה הֵם בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה וְזֶה עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהִתְגַּבֵּר הַמְּדַמֶּה. וְעִקַּר הַכְנָעָתָם עַל-יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁיָּרַד לְשָׁם מִקֹּדֶם לְהַכְנִיעַ בְּכֹחוֹ הַמְּדַמֶּה וְהַקְּלִפָּה שֶׁל מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹקִים לִפְנֵיכֶם". וְעַל-כֵּן סְבִיב ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁיּוֹסֵף זָכָה שָׁם לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל מְאֹד וְלִקֵּט כָּל הַכֶּסֶף שֶׁבְּמִצְרַיִם וְשֶׁבִּשְׁאָר אֲרָצוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיְלַקֵּט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף וְכוּ'", כִּי עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף וְהָעֲשִׂירוּת שֶׁקִּבֵּץ יוֹסֵף שָׁם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה עִקַּר הַכְנָעַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּתְקַבְּצוּ הַשְּׁבָטִים עִם יוֹסֵף נָתַן לְכֻלָּם מֵעֲשִׂירוּתוֹ, כִּי נָתַן לְכָל אֶחָד מַתָּנוֹת, לְהוֹרוֹת לָהֶם שֶׁכְּבָר זָכָה לְהַעֲלוֹת הָעֲשִׂירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהוּא נוֹתֵן לְכֻלָּם חֵלֶק מֵעֲשִׂירוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּאֵר הַגְּוָנִין, בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲלִפוֹת שְׂמָלוֹת שֶׁנָּתַן לְכֻלָּם, בְּחִינַת בִּגְדֵי פְּאֵר הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּאֵר הַגְּוָנִין כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְכָל הַשְּׁבָטִים לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת

מִצְרַיִם, שֶׁהוּא הַמְדַמֶּה, עַל-יְדֵי כֹּחַ הַבִּגְדֵי יֶשַׁע, שֶׁהֵם פְּאֵר הַגְּוִנִין שֶׁקִּבְּלוּ מִיּוֹסֵף, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְרַיִם, הוּא עַל-יְדֵי בִּגְדֵי יֶשַׁע וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לְבִנְיָמִין נָתַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְחָמֵשׁ חֲלִיפוֹת שְׂמָלוֹת, כִּי לְבִנְיָמִין שֶׁבְּחֶלְקוֹ נִבְנָה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה עַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ עִקַּר הָעֲשִׁירוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן נָתַן לוֹ חָמֵשׁ חֲלִיפוֹת שְׂמָלוֹת רֶמֶז לְחָמֵשׁ חֲלִיפוֹת שְׂמָלוֹת שֶׁהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מַחֲלִיף בְּגָדָיו חָמֵשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַבַּיִת מִקְדָּשׁ וְשָׁם עִקַּר פְּאֵר הַגְּוִנִין, כִּי שָׁם עָמַד הָאָרוֹן וְהַכְּרוּבִים וְשָׁם הִכִּירוּ גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שָׁם עִקַּר הַשְׂרָאַת הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף כְּנֶגֶד הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁל הַשֵּׂכֶל שֶׁהֵם, שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל הַפּוֹעֵל וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה, שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוִנִין שֶׁבַּעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַמְדַמֶּה וְעוֹלִין אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁכָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל. וְהָמָן שֶׁרָצָה לְהָפֵּךְ בְּקְדֻשַּׁת הַגְּוִנִין וּלְהַגְבִּיר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל, כִּי רָצָה לְהָפֵּךְ בְּקְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָלוֹת וְכוּ'". וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ; שֶׁפּוּרִים הוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזָּכוּ לְהַכְנִיעוֹ חָזְרוּ וְהִמְשִׁיכוּ קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבּוֹ כָּל הַגְּוִנִין, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת פְּאֵר הַגְּוִנִין, עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַכְנָעַת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלַל הָרַע שֶׁבַּמְדַמֶּה, שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת וְכַנַּ"ל:

כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַזְּמַן בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל וְהָמָן רָצָה לְהַגְבִּיר הַזְּמַן, כִּי תָּלָה הַכֹּל בַּטֶּבַע וּבַזְּמַן. וְעַל-כֵּן הִפִּיל פּוּר מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ וְכוּ', כִּי אָמַר שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בַּזְּמַן, עַל-כֵּן רָצָה לְהָפִיל פּוּר עַד שֶׁיֵּדַע הַיּוֹם וְהַזְּמַן שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהַגּוֹרָל שֶׁלּוֹ הָיָה עַל-פִּי כְּשׁוּף גָּדוֹל וְהָיוּ לוֹ חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת בָּזֶה, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עָרוּמִים וְנִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הִמְשִׁיךְ הַיְשׁוּעָה וְהַנֵּס מִבְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, מִבְּחִינַת יוֹבֵל הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, כִּי הָמָן רָצָה לְהַגִּיעַ הַפְּגָם גַּם שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עָשָׂה עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, אֲבָל זֶה הָיָה עִקַּר מַפָּלְתּוֹ כִּי שָׁם בִּבְחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, בְּחִינַת יוֹבֵל, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שָׁם אֵין לוֹ שׁוּם שְׁלִיטָה וַאֲחִיזָה כְּלָל וּלְשָׁם אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת כִּי אִם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מָרְדְּכַי. וְעַל-כֵּן נִתְלָה עַל זֶה הָעֵץ דַּיְקָא, שֶׁגְּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, כִּי עִקַּר מַפָּלְתּוֹ הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן

וְכַנַּ"ל. וּבְעִנְיַן זֶה שֶׁל בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן יֵשׁ עוֹד הַרְבֵּה לְבָאֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעְזְרֵנוּ לִגְמֹר הָעִנְיָן הֵיטֵב:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר, זִכָּרוֹן הוּא בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אֶחָד, הַיְנוּ בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁאֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים וְכָל אֶחָד אֵינוֹ קוֹרֵא בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים, הַכֹּל כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַמְּדַמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם, שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה מְשֻׁלֶּשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהֵיב לָן אוֹרָיְיָן תְּלִיתָאָה וְכוּ'. וְכֵן (שְׁמוֹת טו, כב) כְּשֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תּוֹרָה נִתְיַגְּעוּ וְכוּ'. וְתִקְּנוּ שֶׁיִּהְיוּ קוֹרִין בְּשֵׁנִי וַחֲמִשִּׁי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא תּוֹרָה, הַכֹּל כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַמְּדַמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁכָּלוּל מִשֶּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת, כִּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן יֵשׁ שֶׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַשֵּׂכֶל שֶׁכָּלוּל מִשֶּׁלֹשׁ, שֶׁהֵם, שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

מוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֻצִי. עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִדָּן, זֶה בְּחִינַת מְעוּט הַזְּמַן שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁל מְעוּט וּבִטּוּל הַזְּמַן, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַשֵּׂכֶל גָּדוֹל יוֹתֵר, נִתְמַעֵט וְנִתְבַּטֵּל הַזְּמַן יוֹתֵר. וְזֶהוּ עַד מוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֻצִי, שֶׁמִּשְּׁנֵי זְמַנִּים יִהְיֶה נַעֲשֶׂה זְמַן אֶחָד. וְאַחַר כָּךְ יַעֲלֶה לְשֵׂכֶל גָּבוֹהַּ יוֹתֵר עַד שֶׁיִּתְמַעֵט וְיִתְבַּטֵּל הַזְּמַן יוֹתֵר, עַד שֶׁיִּהְיֶה כָּל הַזְּמַן בִּבְחִינַת וָחֵצִי וְאָז יָבוֹא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא יַשִּׂיג הַשֵּׂכֶל שֶׁל בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בִּשְׁלֵמוּת, עַיֵּן הֵיטֵב, בְּסִימָן סא הַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ שֶׁעִקַּר אִסּוּרוֹ עַל-יְדֵי הַזְּמַן, דְּהַיְנוּ שֶׁאָסוּר לְהַשְׁהוֹת הָעִסָּה אֵיזֶה זְמַן שֶׁלֹּא תַּחְמִיץ, כְּמוֹ שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיץ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ'", הַיְנוּ שֶׁעִקַּר אִסּוּר חָמֵץ שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז רִבּוּי הַזְּמַן בָּעִסָּה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים וְעִקַּר הַכְנָעָתָם עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁמְּמַעֵט הַזְּמַן וּמַעֲלֶה הַכֹּל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה בְּחַפָּזוֹן וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְהִ' יִתְבָּרַךְ פֶּסַח וְדִלֵּג עַל הַקֵּץ שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת מְעוּט הַזְּמַן, בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

חלק כג

לְקַיֵּם אֶת יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם, לְתַקֵּן בְּחִינַת הַזְּמַנִּים, לְהַעֲלוֹתָם וּלְקַשְּׁרָם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁזּוֹכִין בְּפוּרִים כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַזְּמַן בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת עֲבוֹדָה זָרָה הֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת יֵין נָסָךְ, אוֹת יג וְכוּ':

הלכות ריבית

פרק א

חלק א

עִנְיַן רִבִּית שֶׁלְּפִי דַּעַת הֶהָמוֹן הוּא הֵפֶךְ הַסְּבָרָא, כִּי מֵהָרָאוּי שֶׁיִּתֵּן לוֹ שְׂכַר הַמְּתָנַת מְעוֹתָיו בִּשְׁבִיל שֶׁהָיוּ בְּטֵלוֹת אֶצְלוֹ, אַךְ בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה אָסְרָה רִבִּית, וְהָאִסּוּר חָמוּר מְאֹד וּכְאִלּוּ כּוֹפֵר בָּעִקָּר, חַס וְשָׁלוֹם:

כִּי אִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁכָּל הַשֶּׁפַע שֶׁל מָמוֹן בָּא לָאָדָם מִבְּחִינַת נֶפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נוּקְבָא, בְּחִינַת רַגְלַיִן, עַיֵּן בַּמַּאֲמָר "גְּזֵלָה", סִימָן סט. וְהִנֵּה כְּשֶׁהוּא מַלְוֶה לַחֲבֵרוֹ מָעוֹת, בָּזֶה הוּא קוֹנֶה אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֶבֶד לוֶֹה לְאִישׁ מַלְוֶה, כִּי נַעֲשֶׂה גּוּפוֹ מְשֻׁעְבָּד אֵלָיו וּכְשֶׁנִּשְׁתַּעְבֵּד אֵלָיו הַלּוֶֹה בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁעְבּוּד גּוּפוֹ, אֲזַי מִמֵּילָא נִשְׁתַּעְבְּדוּ לוֹ כָּל נְכָסָיו, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהַלּוֶֹה מְקַבֵּל מָעוֹת מֵהַמַּלְוֶה וְנַעֲשֶׂה עֶבֶד וּמְשֻׁעְבָּד אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֶבֶד לוֶֹה וְכוּ'", עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְלָל וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת נֶפֶשׁ אֶצֶל הַמַּלְוֶה, בִּבְחִינַת כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ, שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם קוֹנֶה עֶבֶד הוּא קוֹנֶה אֶת נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן", פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת שֶׁקָּנוּ. וְקָרָא הַכָּתוּב אוֹתָם בְּשֵׁם נְפָשׁוֹת, כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן הוּא הַנֶּפֶשׁ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא קִנְיַן כַּסְפּוֹ נִמְצָא שֶׁהוּא בְּחִינַת נַפְשׁוֹ, כִּי כָּל הַנִּכְסִים שֶׁל הָאָדָם הֵם בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הַלּוֶֹה שֶׁנִּשְׁתַּעְבֵּד לְהַמַּלְוֶה עַל-יְדֵי שֶׁקִּבֵּל אֶצְלוֹ מָעוֹת הוּא בְּחִינַת נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁעְבּוּד עַצְמוֹ שֶׁל הַלּוֶֹה, עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁתַּעְבְּדוּ מִמֵּילָא כָּל נְכָסָיו שֶׁל הַלּוֶֹה אֶל הַמַּלְוֶה, כִּי כָּל הַנִּכְסִים הֵם בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁנִּשְׁתַּעְבֵּד הַלּוֶֹה בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּכְלַל נַפְשׁוֹ בְּנֶפֶשׁ הַמַּלְוֶה וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת נֶפֶשׁ אֵצֶל הַמַּלְוֶה, נִמְצָא מִמֵּילָא כָּל הַנִּכְסִים וְכָל הָעֲשִׁירוּת שֶׁל הַלּוֶֹה, הַכֹּל הוּא בְּרְשׁוּת הַמַּלְוֶה, כִּי כָּל הַנִּכְסִים הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן סו לְעִנְיַן הַמּוֹכֵר שְׂטַר חוֹב לַחֲבֵרוֹ וְחָזַר וּמְחָלוֹ מָחוּל, עַיֵּן שָׁם. שֶׁהָעִקָּר הוּא שֶׁעְבּוּד גּוּפוֹ וְרַק עַל-יְדֵי שֶׁעְבּוּד גּוּפוֹ נִשְׁתַּעְבְּדוּ הַנִּכְסִים הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁקָּנָה הַמַּלְוֶה נַפְשׁוֹ שֶׁל הַלּוֶֹה כָּל יְמֵי מֶשֶׁךְ הַהַלְוָאָה, נִמְצָא שֶׁלּוֹקֵחַ אֵצֶל הַלּוֶֹה שָׂכָר גָּדוֹל בִּשְׁבִיל הַמְּתָנַת הַמָּעוֹת, דְּהַיְנוּ הַשֶּׁפַע שֶׁל מָמוֹן שֶׁמְּקַבֵּל הַמַּלְוֶה מִבְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַלּוֶֹה, כִּי כָּל נֶפֶשׁ יֵשׁ לָהּ שֶׁפַע שֶׁל מָמוֹן, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם, עַיֵּן שָׁם. עַל-כֵּן אָסוּר לִקַּח אֶצְלוֹ עוֹד רִבִּית מֵאַחַר שֶׁכְּבָר קִבֵּל שָׂכָר גָּדוֹל כָּל יְמֵי הַהַלְוָאָה, דְּהַיְנוּ הַשֶּׁפַע שֶׁל מָמוֹן שֶׁקִּבֵּל מִנַּפְשׁוֹ שֶׁל הַלּוֶֹה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָסוּרוֹ חָמוּר מְאֹד, כִּי בְּאִסּוּר זֶה נֶאֱחָזֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר, כִּי הַלּוֶֹה נִקְרָא בַּעַל חוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנִּקְרֵאת חוֹבָה כִּדְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר,

בְּסִימָן כג. וְעַל-כֵּן הָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מִלִּהְיוֹת בַּעַל חוֹב וְעַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הַהַלְוָאָה בְּהֶתֵּר עַל-פִּי הַתּוֹרָה, אֲבָל כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה אִסּוּר בְּהַלְוָאָה, דְּהַיְנוּ אִסּוּר רִבִּית, אֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת חוֹבָה, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל, נֶאֱחֶזֶת שָׁם מְאֹד, כִּי יֵשׁ לָהּ אֲחִיזָה שָׁם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ כּוֹפֵר, הַיְנוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁפַע הוּא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁיַּאֲמִין שֶׁהַשֵּׁפַע מָמוֹן בָּא מִלְּמַעְלָה בְּוַדַּאי לֹא יִקַּח אֶצְלוֹ רִבִּית, כִּי כְּבָר קִבֵּל הַרְבֵּה מֵהַלְוָיָה מִבְּחִינַת נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר צוּיתָ צֶדֶק וְכוּ'. אֵימָא לָן מִלֵּי דִּכְדִיבֵי וְכוּ' הֲוֵי לָן כַּדְנַיְתָא וְיָלְדָה וְכַדְנַיְתָא מִי יָלְדָה, כִּי אֵל אַחֵר אִסְתָּרֵס וְלָא עָבֵד פֵּרִין הֵי נִיהוּ מִלֵּי דִּכְדִיבָא, כִּי בֶּאֱמֶת הוּא שֶׁקֶר גָּמוּר, כִּי נִדְמֶה לָהֶם שֶׁמַּרְוִיחִין וְאֵינָם מַרְוִיחִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר בְּסִימָן כג. וְהַכְּלָל, שֶׁאֵלּוּ הַנּוֹפְלִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן, הֵם נִקְשָׁרִים בְּפָנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ, מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, הוּא מְקֻשָּׁר בְּאַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת אֱמֶת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְאִיתָא שָׁם שֶׁהַמְשַׁקֵּץ בְּתַאֲוַת מָמוֹן הוּא תָּמִיד בַּעַל חוֹב, כִּי עֲבוֹדָה זָרָה נִקְרֵאת "חוֹבָה", שֶׁמַּכְרַעַת הַכֹּל לְכַף חוֹבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר רִבִּית, כִּי זֶה הַנִּצְרָךְ לִלְוֹוֹת צְרִיכִין לְרַחֵם עָלָיו מְאֹד לְהַצִּילוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בַּעַל חוֹב, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי חוֹב הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הֶעָנִי עִמָּךְ לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשֶׁה", כִּי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַלּוֶוה שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלָיו כְּנוֹשֶׁה כְּלָל, שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַלּוֶוה מְכֻנֶּה בְּשֵׁם בַּעַל חוֹב כְּלָל, כִּי חוֹב בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶהוּ "וְלֹא תְשִׂימוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ", שֶׁאָסוּר לִקַּח מִמֶּנּוּ רִבִּית בִּשְׁבִיל הַחוֹב, שֶׁלֹּא לֵילֵךְ עִמּוֹ בְּמִדַּת הַדִּין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ רִבִּית בְּעַד הַחוֹב, רַק בְּמִדַּת הַחֶסֶד לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ גְּמִילוּת חֶסֶד גְּמִילוּת חֶסֶד מַמָּשׁ, כִּי צָרִיךְ לִגְמֹל חֶסֶד עִם זֶה שֶׁנִּצְרָךְ לִלְוֹוֹת לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו חֶסֶד, לְהַמְתִּיק מִמֶּנּוּ בְּחִינַת הַדִּין שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת בַּעַל חוֹב. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, יְנִיקָה מִזֶּה הַחוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֶסֶד יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה (סָכָה מט), כִּי גְּמִילוּת חֶסֶד, הַיְנוּ הַלְוָאַת חֵן הוּא בְּחִינַת צְדָקָה מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר מְצוַת הַצְּדָקָה הוּא שֶׁמַּמְתִּיק הַדִּין מִן הֶעָנִי, כִּי הֶעָנִי הוּא בִּבְחִינַת דִּין, בְּחִינַת צֶדֶק כַּמּוּבָא. וְעַל-יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לוֹ מָמוֹנוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה מְצֻדָּק צְדָקָה. וּמַמְתִּיק בְּחִינַת הָעֲנִיּוּת, בְּחִינַת הַדִּין עַל-יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁמַּשְׁפִּיעַ בּוֹ. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַלְוָאַת חֵן שֶׁנִּקְרָא גְּמִילוּת חֶסֶד, כִּי זֶה שֶׁנִּצְרָךְ לִלְוֹוֹת הוּא בִּבְחִינַת דִּין, בְּחִינַת חוֹב שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הָעֲבוֹדָה זָרָה,

חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹבָה, עַל-כֵּן צָרִיךְ לִגְמֹל עִמּוֹ חֶסֶד. וְעַל-יְדֵי-זֶה הַחֶסֶד שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְתִּיק מִמֶּנּוּ הַדִּין שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִקְרָא בְּשֵׁם בַּעַל חוֹב, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְהַחוֹב וְהָעֲבוֹדָה זָרָה יְנִיקָה מִמֶּנּוּ. וְעַל-כֵּן גְּמִילוּת חֶסֶד גָּדוֹל יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה, כִּי הָעָנִי הַנִּצְרָךְ לְקַבֵּל אֵין בּוֹ אֲחִיזַת הַדִּין כָּל כָּךְ כְּמוֹ הַלּוָֹה שֶׁצָּרִיךְ לְלְווֹת, כִּי הַחוֹב הוּא בְּחִינַת חוֹב וְדִין גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם, אֲשֶׁר מִשָּׁם יְנִיקַת הָעֲבוֹדָה זָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹבָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הַגּוֹמֵל חֶסֶד עִמּוֹ וּמַלְוֶה לוֹ הַלְוָאַת חֵן וְאֵינוֹ עָלָיו כְּנוֹשֶׁה כְּלָל, וְאֵינוֹ מְכַנֶּה הַהַלְוָאָה בְּשֵׁם חוֹב כְּלָל רַק בְּשֵׁם גְּמִילוּת חֶסֶד, הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד גָּדוֹל יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה, כִּי הַלּוָֹה צָרִיךְ הַמְתָּקָה וְחֶסֶד יוֹתֵר מִן הָעָנִי כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁקָּרָאָה הַתּוֹרָה אֶת הַלּוָֹה בְּשֵׁם "עָנִי", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הֶעָנִי וְכוּ'", כִּי הוּא בְּחִינַת עָנִי מַמָּשׁ וְנִצְרָךְ לְחֶסֶד יוֹתֵר מִמֶּנּוּ כְּדֵי לְהַמְתִּיק מִמֶּנּוּ בְּחִינַת הַחוֹב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֶסֶד יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת, שֶׁאֵינוֹ מְצַפֶּה לְתַשְׁלוּם גָּמוּל, כִּי הַמַּלְוֶה אָסוּר לוֹ לְקַבֵּל שׁוּם גְּמוּל וְטוֹבָה מֵהַלּוָֹה בְּעֵד הַהַלְוָאָה, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, מֵחֲמַת אִסּוּר רִבִּית. נִמְצָא, שֶׁהַמַּלְוֶה עוֹשֶׂה עִם הַלּוָֹה חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת, שֶׁאֵינוֹ מְצַפֶּה לְתַשְׁלוּם גְּמוּל. כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁהַמַּלְוֶה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת דַּיְקָא, הַיְנוּ לְהָאִיר בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים, אוֹר הַפָּנִים, כַּמְבֹאָר שָׁם כַּנַּ"ל. כְּדֵי לְהַצִּיל הַלּוָֹה מִבְּחִינַת חוֹב, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, עַצְבוּת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, בְּחִינַת שֶׁקֶר, בְּחִינַת מִיתָה. עַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת, לְהַמְתִּיקוֹ בִּבְחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא אַנְפִּין נְהִירִין חַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ רִבִּית, כִּי אָסוּר לְקַבֵּל שׁוּם רֶוַח וּפֵרוֹת מִן הַחוֹב, כִּי הַחוֹב הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם רֶוַח וּפֵרוֹת מִן הַחוֹב, כִּי אֵל אַחֵר אִסְתָּרֵס וְלָא עָבֵד פֵּרִין. נִמְצָא, שֶׁאֵין בְּהַחוֹב שׁוּם רֶוַח וּפֵרוֹת. וְזֶה כְּשֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל רְוָחִים וּפֵרוֹת מֵהַחוֹב, הוּא פּוֹגֵם בְּאִסּוּר עֲבוֹדָה זָרָה כְּאִלּוּ מְיַקֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, שֵׁם אֱלִילִים, כְּאִלּוּ יֵשׁ בָּהּ פֵּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שָׁם שׁוּם פֵּרוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁלּוֹקֵחַ רִבִּית, לְסוֹף אֵין נִשְׁאָר בְּיָדוֹ כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמַּלְוֶה בְּרִבִּית נְכָסָיו מִתְמוֹטְטִין, כִּי הוּא בְּחִינַת מְלֵי דִכְדִיבֵי, בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא שֶׁקֶר גָּמוּר שֶׁנִּדְמֶה שֶׁמַּרְוִיחַ וְלַסּוֹף אֵין נִשְׁאָר בְּיָדוֹ כְּלוּם, כִּי הוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל, כִּי אֵל אַחֵר אִסְתָּרֵס וְלָא עָבֵד פֵּרִין, וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה פֵּרוֹת גְּמוּרִין מֵהַחוֹב, רַק שֶׁהוּא מַטְעֶה עַצְמוֹ וְרוֹצֶה לְקַבֵּל פֵּרוֹת מֵהַחוֹב כְּאִלּוּ יֵשׁ פֵּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, לְהָעֲבוֹדָה זָרָה וְעַל-כֵּן פּוֹגֵם בְּפֻגַם עֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶה אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל רִבִּית שֶׁהוּא אִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי הוּא בְּחִינַת אִסּוּר עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמַּלְוֶה בְּרִבִּית, כּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה, עַל הַמַּלְוֶה בְּרִבִּית שֶׁהוּא כְּכוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה

זָרָה, שֶׁכָּל הַמּוֹדֶה בָּהּ כְּכוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי הוּא כְּמוֹדֶה בַּעֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, כְּאִלּוּ מוֹדֶה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיֵּשׁ פֵּרוֹת בַּעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי הוּא רוֹצֶה לְקַבֵּל פֵּרוֹת מִן בְּחִינַת חוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינָה שֶׁנִּקְרָא אִסּוּר רִבִּית "נֶשֶׁךְ" בְּחִינַת נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ וְכוּ', כִּי הוּא בְּחִינַת נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ מַמָּשׁ, בְּחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, בְּחִינַת וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, עָפָר הוּא בְּחִינַת עַצְבוּת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם. וְזֶהוּ עִקַּר נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת וְעָפָר תֹּאכַל וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת אִסּוּר רִבִּית, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת רִבִּית קְצוּצָה וַאֲבַק רִבִּית, זֶה בְּחִינַת נֶשֶׁךְ, בְּחִינַת נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּתְקַלֵּל בִּבְחִינַת עַל גְּחֹנְךָ תֵּלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל וְכוּ', כִּי רַגְלַיִם הָיוּ לוֹ וְנִקְצְצוּ. וְזֶה בְּחִינַת רִבִּית קְצוּצָה, בְּחִינַת רַגְלַיִם הָיוּ לוֹ וְנִקְצְצוּ, בִּבְחִינַת שֶׁקֶר אֵין לוֹ רַגְלַיִם, בְּחִינַת שִׁקְרָא לֹא קָאֵי. דְּהַיְנוּ, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שָׁם בִּבְחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שׁוּם רֶוַח מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁקֶר אֵין לוֹ רַגְלַיִם, כִּי הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם", זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו וּכְשֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת מָמוֹן הוּא מְקֻשָּׁר בְּהֶעָבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁאֵין לוֹ רַגְלַיִן, כִּי שָׁם אֵין שׁוּם רֶוַח מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן, כִּי אֵל אַחֵר אִסְתָּרֵס וְלָא עָבֵד פֵּרִין. וְזֶהוּ אִסּוּר רִבִּית כַּנַּ"ל, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁלּוֹקֵחַ רְוָחִים וּלְבַסּוֹף נִכְסָיו מִתְמוֹטְטִין, כִּי שִׁקְרָא לָא קָאֵי, כִּי אֵין לוֹ רַגְלַיִם, כִּי רַגְלַיִם הָיוּ לוֹ וְנִקְצְצוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת רִבִּית קְצוּצָה, בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲבַק רִבִּית, בְּחִינַת וְעָפָר תֹּאכַל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר אֵצֶל רִבִּית, "וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ", כִּי אַתָּה מְצֻוֶּה לְהַחֲיוֹתוֹ, הַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו חַיִּים וְאוֹר הַפָּנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּמִילוּת חֶסֶד, בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵהַמְשָׁמָד מֻתָּר לְקַבֵּל רִבִּית, כִּי אֵין אַתָּה מְצֻוֶּה לְהַחֲיוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר גְּמִילוּת חֶסֶד הוּא לְהַמְתִּיק וּלְהַצִּיל מִבְּחִינַת שְׁמָד, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת חוֹב, בְּחִינַת וְיָגֵרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, שֶׁתַּאֲוַת מָמוֹן נִקְרָא שְׁמָד. וְעַל-יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁהַמַּלְוֶה עוֹשֶׂה עִם הַלּוֶוֹה, הוּא מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חֶסֶד וְחַיִּים וְאוֹר הַפָּנִים וּמַצִּיל מִבְּחִינַת שְׁמָד, בְּחִינַת חוֹב עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הַמְשֻׁמָּד שֶׁכְּבָר עָקַר עַצְמוֹ מִבְּחִינַת הַחַיִּים וְנִתְקַשֵּׁר אֶל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְנִשְׁתַּמֵּד, עַל-כֵּן אֵין אַתָּה מְצֻוֶּה לְהַחֲיוֹתוֹ לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו חַיִּים וְאוֹר הַפָּנִים וְעַל-כֵּן מֻתָּר לִקַּח מִמֶּנּוּ רִבִּית, כִּי עִקַּר אִסּוּר הָרִבִּית הוּא לְגָרֵשׁ מֵהַהַלְוָאָה זוֹ בְּחִינַת חוֹב, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, בְּחִינַת שֶׁקֶר, בִּבְחִינַת לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנוֹשֶׁה לֹא תְשִׂימוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִקְרָא

בְּשֵׁם חוֹב כְּלָל, רַק בִּבְחִינַת גְּמִילוּת חֶסֶד, בְּחִינַת וְחֵי אָחִיךָ, לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו חַיִּים אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת חֻקַּת עַכּוּ"ם, עַיֵּן בְּאַרַח חַיִּים, הִלְכוֹת פּוּרִים עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוָתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד" סִימָן כג, כִּי יֵשׁ אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת חַיִּים וְכוּ'. וְיֵשׁ אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת עֲצָבוּת וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַמְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן וְאֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְפַרְנֵס אֶת הָאָדָם בְּסִבָּה קַלָּה, אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם הֵם מְקֻשָּׁרִים בִּפְנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי תִּקּוּן בְּרִית קֹדֶשׁ נִצּוֹלִין מִפְּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, מִפְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן וְנִתְקַשֵּׁר בָּאֱלֹקוּת בְּחִינַת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹק, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַחֲזוֹת בָּאֱלֹקוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן בְּרִית קֹדֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁאָמַר עַל מַאֲמָר "סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא", וַהֲוֵי תְּלוּ לֵיהּ פִּתְקָא בְּצַוָּארָא דַּהֲוֵי מַסִּיק בְּבֵי אַבָּא מְאָה אַלְפֵי זוּזֵי, כִּי אֵלּוּ הַמְקֻשָּׁרִים בִּפְנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּתַאֲוַת מָמוֹן, הֵם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁזֶּה הַמַּשָּׂא תָּלוּי בְּצַוָּאר בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין מִסְתַּפְּקִין בְּמָמוֹנָם וְלוֹוִין מֵאֲחֵרִים וּמְסַכְּנִים עַצְמָן בִּשְׁבִיל לְהִשְׁתַּכֵּר מָמוֹן הַרְבֵּה וְכוּ'. וְחוֹב נִקְרָא הָעֲבוֹדָה זָרָה וְכָל הַמִּתְקָרְבִין אֵלָיו הֵם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת תָּמִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר רִבִּית הֶחָמוּר מְאֹד, כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ הֵם מְקֻשָּׁרִים בְּשִׁבְעִים אַנְפִּין נְהוֹרִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב וְכוּ' וְהָעַכּוּ"ם הֵם שִׁבְעִים עֲמָמִין, וְהֵם מְקֻשָּׁרִים בְּשִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, מִיתָה וְחֹשֶׁךְ וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם רְחוֹקִים בְּשָׁרְשָׁם לְגַמְרֵי מִתַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל הֵם רְחוֹקִים מֵהַלְוָאוֹת וְחוֹבוֹת בְּשָׁרְשָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה וְכוּ' וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִים רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט", כִּי חוֹבוֹת וְהַלְוָאוֹת הֵם עִקַּר תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ'. כַּמּוּבָן בְּסוֹף מַאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמָר "וְתָלוּ פִּתְקָא בְּצַוָּארֵיהּ וְכוּ'", כִּי הָעֲבוֹדָה זָרָה נִקְרֵאת חוֹבָה וְכוּ'. וְכָל הַמִּתְדַּבְּקִין בָּהּ הֵם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת תָּמִיד וְכוּ', כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה וּבְטָחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהַזְמִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּסִבָּה קַלָּה בְּלִי יְגִיעוֹת. וּמֵחֲמַת זֶה הוּא רַק אַחַר פַּרְנָסָתוֹ תָּמִיד בִּיגִיעוֹת רַבּוֹת וְכוּ', וְהוּא מָלֵא עֲצָבוּת וּדְאָגוֹת וּמָרָה שְׁחוֹרָה וּמַרְבֶּה לִלְוּוֹת מִמָּמוֹן מֵאֲחֵרִים מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַזְמִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּעִתּוֹ בְּלִי יְגִיעוֹת בְּסִבָּה קַלָּה וְכוּ'. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ וְנֶאֱחָז רַק

מִבְּחִינַת הַזְּמַן, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם וְיִשְׂרָאֵל עֲלֵה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל הֵם גַּם כֵּן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכָל עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל בָּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁהוּא בִּזְמַן וּמָקוֹם, הוּא רַק שֶׁיִּזְכּוּ לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר אֶת בְּחִינַת מָקוֹם וּזְמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר וְלִכְלֵל כָּל הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה", שֶׁעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ. וְכָל הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם. עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם. וַאֲזַי כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה:

וְזֶה בְּחִינַת בִּטָּחוֹן, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר עֲצִבּוּת וְדַאֲגוֹת הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין בִּטָּחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר פְּגַם וְחֶסְרוֹן הַבִּטָּחוֹן נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ שִׁפְעוֹ הַטּוֹב תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק רָגַע, רַק כְּשֶׁהַשֶּׁפַע בָּאָה בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁהוּא בְּמָקוֹם וּזְמַן, אָזַי מֻכְרָח הַשֶּׁפַע לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמָקוֹם וּזְמַן. וְעַל-כֵּן אֵין הַשֶּׁפַע שֶׁל פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת נִמְשָׁכֶת כִּי אִם בְּמָקוֹם וּזְמַן יְדוּעַ כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁיֵּשׁ זְמַן שֶׁהָאָדָם מְרֻוִיחַ וְיֵשׁ לְהֵפֶךְ. וְכֵן בְּמָקוֹם שֶׁבְּזֶה הַמָּקוֹם מְרֻוִיחִין וּבְמָקוֹם אַחֵר לְהֵפֶךְ, וּמֵחֲמַת זֶה עִקַּר דַּאֲגַת הַפַּרְנָסָה מֵחֲמַת שֶׁלִּפְעָמִים נִתְעַכֵּב שֶׁפַע פַּרְנָסְתּוֹ, עַל-כֵּן עוֹלֶה דַּאֲגַת הַפַּרְנָסָה עַל לִבּוֹ וְדוֹאֵג מַה יֹּאכַל לְמָחָר. וּמֵחֲמַת זֶה הוּא רוֹדֵף אַחַר פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וְסוֹף כָּל סוֹף אֵינוֹ מַשִּׂיג פַּרְנָסָתוֹ כִּי אִם כְּשֶׁיָּבוֹא עִתּוֹ וּזְמַנּוֹ. וְאִם הָיָה לוֹ שֵׂכֶל אֲמִתִּי וְהָיָה מַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין עַד שֶׁיָּבוֹא זְמַנּוֹ וְעִתּוֹ לֹא הָיָה רָץ אַחַר פַּרְנָסָתוֹ כָּל כָּךְ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּעִתּוֹ בְּסִבָּה קַלָּה, כִּי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם אֵיזֶה עֲבֵדָה קַלָּה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּבֵרַכְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ בָּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי כֵּלִים. וְעַל-כֵּן מֻכְרָחִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין כֵּלִים וְצִנּוֹרוֹת לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין הָעֵסֶק עִקָּר כְּלָל, רַק עִקַּר הַפַּרְנָסָה מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד, כִּי אֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה מִשְׁתַּכֵּר וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהָאָדָם לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה וְלִרְדֹּף אַחַר פַּרְנָסָה בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת כְּאִלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הַפַּרְנָסָה תְּלוּיָה בָּזֶה לְבַד, כִּי, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְמַעֵט פַּרְנָסְתּוֹ, כִּי כָּל הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה הוֹלֵךְ וְחוֹסֵךְ, כִּי אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן וְעֵסֶק, רַק לָצֵאת יְדֵי מִצְוַת עֲשִׂית מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה כְּלִי וְצִנּוֹר לְקַבֵּל הַהַשְׁפָּעָה כַּנַּ"ל וְכָל מַה שֶׁיַּעֲשֶׂה יוֹצֵא בָּזֶה. וְזֶהוּ, "וּבֵרַכְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה", הַיְנוּ בְּכָל מַה שֶׁתַּעֲשֶׂה יִהְיֶה מַה שֶׁיִּהְיֶה אַפִלּוּ דָּבָר קַל וְקַטָן יְבָרֶכְךָ ה'. כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה בַּחוּשׁ בְּרֹב בְּנֵי אָדָם

שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהֵם רָצִים וְרוֹדְפִים מְאֹד אַחַר הַפַּרְנָסָה כַּמָּה זְמַנִּים וְאֵין עוֹלֶה בְּיָדָם שׁוּם רֶוַח וּמְאוּמָה לֹא יִשְׂאוּ בַּעֲמָלָם. וְאַחַר כָּךְ ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּמַזְמִין לָהֶם פַּרְנָסָה. וְלִפְעָמִים אֲפִלּוּ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל בְּסִבָּה קַלָּה מְאֹד שֶׁהוּא כִּמְעַט בְּלִי שׁוּם דֶּרֶךְ הַטֶּבַע. וְכָל הָעוֹלָם מָלֵא מִמַּעֲשִׂיּוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁהֵם שְׁכִיחִים מְאֹד בָּעוֹלָם כִּמְעַט בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, וְאִם הָיָה לוֹ שֵׂכֶל וְהָיָה סוֹמֵךְ עַצְמוֹ בְּתְחִלָּה עַל ה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא הָיָה דּוֹאֵג כְּלָל לֹא הָיָה צָרִיךְ כְּלָל לִיגִיעוֹת הָאֵלּוּ שֶׁהָיוּ לוֹ בְּחִנָּם, וּכְשֶׁהָיָה מַגִּיעַ הַזְּמַן הָיָה מַזְמִין לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ הַפַּרְנָסָה בְּסִבָּה קַלָּה כַּנַּ"ל. וְלֹא דַי שֶׁאֵינוֹ מַרְוִיחַ כְּלָל עַל-יְדֵי דַּאֲגָתוֹ וְעַצְבוּתוֹ וִיגִיעוֹת רַבּוֹת וּטְרָחוֹת עֲצוּמוֹת שֶׁלּוֹ, אַדְרַבָּא, הוּא מַפְסִיד שֶׁפַּע פַּרְנָסָתוֹ הָרַבָּה, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה הוּא מִלְּמַעְלָה מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, רַק שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם מֻכְרָח הַפַּרְנָסָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמָקוֹם וּזְמַן. אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כְּלִי שֶׁתּוּכַל הַשֶּׁפַע לְהִתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהוּא מַאֲמִין שֶׁהַכֹּל מִלְּמַעְלָה נִתְקַשֵּׁר הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם אָז יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, כִּי הוּא מְקֻשָּׁר לְשֹׁרֶשׁ הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה עַל-יְדֵי אֱמוּנָתוֹ וּבִטָּחוֹנוֹ בַּה', אֲבָל כְּשֶׁהוּא רָץ אַחַר פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת, הוּא נִמְשָׁךְ וְנִתְקַשֵּׁר בְּיוֹתֵר לְבְחִינַת הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן וּמַפְרִיד בֵּין הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם וּבֵין בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַחֵק מִשֹּׁרֶשׁ הַהַשְׁפָּעוֹת. וְעַל-כֵּן קָשֶׁה לוֹ לִמְצֹא פַּרְנָסָתוֹ וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לוֹ מְעַט פַּרְנָסָתוֹ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, כִּי הוּא נִמְשָׁךְ יוֹתֵר אַחַר הַצְּמְצוּם, אַחַר הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן עַל-יְדֵי פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה בְּיוֹתֵר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מָקוֹם וּזְמַן כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, כָּל הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, הַשָּׁעָה דּוֹחֶקְתּוֹ וְכָל הַנִּדְחֶה מִפְּנֵי הַשָּׁעָה, הַשָּׁעָה נִדְחֵית מִפָּנָיו, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַזְּמַן בְּיוֹתֵר וְדוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, הוּא נִתְאַחֵז וְנִתְקַשֵּׁר בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת זְמַן וּמָקוֹם וְנִתְרַחֵק יוֹתֵר מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַחֵק מִשֹּׁרֶשׁ הַהַשְׁפָּעוֹת. וְעַל-כֵּן הַשָּׁעָה דּוֹחֶקְתּוֹ, 'הַשָּׁעָה' דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁנִּתְקַשֵּׁר בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת שָׁעָה וּזְמַן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ דֹּחַק יוֹתֵר, כִּי נִתְרַחֵק פַּרְנָסָתוֹ לִזְמַן רָחוֹק וּלְמָקוֹם רָחוֹק בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁרְדַף בְּמָקוֹם וּזְמַן יוֹתֵר, עַל-כֵּן פַּרְנָסָתוֹ בְּמָקוֹם וּזְמַן בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי יְגִיעוֹת עֲצוּמוֹת לִמְקוֹמוֹת רְחוֹקִים וּבְהֶמְשֵׁךְ זְמַן הַרְבֵּה, אֲבָל הַנִּדְחֶה מִפְּנֵי הַשָּׁעָה וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁיָּבוֹא זְמַנּוֹ יָבוֹא פַּרְנָסָתוֹ מִמֵּילָא בְּסִבָּה קַלָּה, אָז הוּא מְקֻשָּׁר בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם. וְעַל-כֵּן הַשָּׁעָה נִדְחֵית מִפָּנָיו, כִּי זוֹכֶה עַל-יְדֵי-זֶה לְמַעֵט הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם וְשׁוֹלֵחַ לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ פַּרְנָסָתוֹ בִּזְמַן מֻעָט וּבְקֵרוּב מָקוֹם. כִּי הוּא סְמוּךְ וּמְקֻשָּׁר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ צָרִיךְ יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת

בְּשִׁבְיל הַפָּרְנָסָה, כִּי עִקַּר הַיְגִיעוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מָקוֹם וּזְמַן כַּנַּ"ל. וְאִם הָיָה לְהָאָדָם בִּטָּחוֹן חָזָק מְאֹד לֹא הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שׁוּם סִבָּה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה סִבָּה קַלָּה עַל כָּל פָּנִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, הוּא כְּדֵי לַעֲשׂוֹת צִנּוֹר וּכְלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע הַיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה כַּנַּ"ל. וְאִם הָיָה לוֹ בִּטָּחוֹן חָזָק הָיָה עוֹשֶׂה הַכְּלִי וְהַצִּנּוֹר עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹן בְּעַצְמוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹן עוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן עו, לִקּוּטֵי א):

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה הוּא רַק מִבְּחִינַת מָקוֹם וּזְמַן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא חוֹבוֹת וְהַלְוָאוֹת כַּמְּרֻמָּז בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל; שֶׁלִּוִּין מָמוֹן מֵאֲחֵרִים וּמֵתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת, כִּי כָּל הַחוֹבוֹת וְהַהַלְוָאוֹת הֵם אֲחוּזִים יוֹתֵר בַּזְּמַן, שֶׁלְּוָה הַיּוֹם לִפְרֹעַ לְאַחַר זְמַן, כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן אֵין שַׁיָּךְ הַלְוָאָה. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה תּוֹרָה, "אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הֶעָנִי עִמָּךְ לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשֶׁה", כִּי צְרִיכִין לְרַחֵם עַל בַּר יִשְׂרָאֵל הַמֻּכְרָח לָבוֹא לִידֵי הַלְוָאָה לִבְלִי לִהְיוֹת לוֹ כְּנוֹשֶׁה כְּלָל, לְהַעֲלוֹתוֹ מִבְּחִינַת לוֹוֶה וּבַעַל חוֹב, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהֵם רְחוֹקִים בְּשָׁרְשָׁם מֵחוֹבוֹת וְהַלְוָאוֹת לְגַמְרֵי רַק בְּתִקֻּף הַגָּלוּת שֶׁנִּמְשְׁכָה הַשֶּׁפַע לְהָעַכּוּ"ם, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית, עַל-כֵּן מֻכְרָח אֶחָד לָבוֹא לִפְעָמִים לִידֵי הַלְוָאָה, אֲבָל צְרִיכִין לְרַחֵם עָלָיו לְהַעֲלוֹתוֹ מִבְּחִינַת הַלְוָאָה וּבַעַל חוֹב. וְצָרִיךְ לְהִתְרָאוֹת לְפָנָיו כְּאִלּוּ לֹא לָוָה מִמֶּנּוּ כְּלָל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיךְ צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק הַמַּלְוֶה מֵהַלּוֹוֶה שֶׁלֹּא יִדְמֶה לְהַלּוֹוֶה כְּאִלּוּ הוּא נוֹגְשׁוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַשֶּׁפַע מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד. נִמְצָא שֶׁהַשֶּׁפַע שֶׁתָּבוֹא לְאַחַר זְמַן כְּבָר הָיא מוּכָנָת וְנִמְשֶׁכֶת גַּם עַכְשָׁיו, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין שֶׁתָּבוֹא בְּעִתָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ". עַל-כֵּן מַה שֶּׁהוּא מַלְוֶה לַחֲבֵרוֹ אֵין זֶה הַלְוָאָה כְּלָל, רַק כְּמוֹ חִלּוּף וּמַחֲלִיף הַשֶּׁפַע שֶׁתָּבוֹא לְאַחַר זְמַן עִם זֶה שֶׁנִּמְשְׁכָה לוֹ הַשֶּׁפַע תֵּכֶף, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ לוֹוֶה כְּלָל. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה תּוֹרָה, 'לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנוֹשֶׁה כַּנַּ"ל'. וְזֶה בְּחִינַת עֹצֶם אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל רִבִּית כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לֹא תְהְיֶה לוֹ כְּנוֹשֶׁה, לֹא תְשִׂימוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ וְכוּ'", כִּי כְּשֶׁרוֹצֶה לִקַּח רִבִּית מֵחֲבֵרוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ. כִּי לוֹקֵחַ אֲנַר נְטַר בִּשְׁבִיל הַמְתָּנַת מְעוֹתָיו לְאַחַר זְמַן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר פְּגַם הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁתּוֹלֶה הַכֹּל בַּזְּמַן וְאֵינוֹ מַאֲמִין, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַשֶּׁפַע יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כִּי אִם הוּא מַאֲמִין בָּזֶה, שׁוּב אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם הַלְוָאָה כְּלָל. וְתֵכֶף כְּשֶׁלּוֹקֵחַ רִבִּית, חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל הַמְתָּנַת מְעוֹתָיו לְאַחַר זְמַן, הוּא מַפְרִיד וְעוֹקֵר, חַס וְשָׁלוֹם, הַהַשְׁפָּעָה מִבְּחִינַת הַשֹּׁרֶשׁ, מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְנִתְקַשֵּׁר בַּעֲבוֹדָה זָרָה וְחִשֵּׁךְ בִּבְחִינַת מִיתָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת זְמַן

כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "אַל תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ", 'וְחֵי' דַּיְקָא, כִּי צְרִיכִין לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלְוָאָה בְּחִינַת רִבִּית, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, חִשָּׁךְ, מִיתָה, רַק לְהַאֲמִין בַּה' שֶׁכָּל הַשֶּׁפַע מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ. וּמַה שֶּׁהָיָה יָכֹל לְהַרְוִיחַ בְּמָמוֹן זֶה שֶׁמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ, יַזְמִין לוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ בְּכַפְלַיִם מִמָּקוֹם אַחֵר, כִּי מַלְוֶה ה' חוֹנֵן דָּל וְכוּ'. וֶאֱמוּנָה הוּא אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת חַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ, 'וְחֵי' דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת רִבִּית הֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת עֲבוֹדָה זָרָה הֲלָכָה ג:

בָּרוּךְ ה' אֱלוֹיל תקצ"ה לפ"ק נֶעְמְרִיב. הִתְחַלְתִּי קֶנְטֶרֶס זֶה הַמַּתְחִיל מֵהִלְכוֹת רִבִּית, הֲלָכָה ה:

בְּעֵת אֲשֶׁר גֵּרְשׁוּ אוֹתִי מִבֵּיתִי מִבָּרֶסְלֶב עַל-יְדֵי עֲלִילוֹת שֶׁקֶר בַּעֲצַת הַחוֹלְקִים. וְה' לֹא עָזַב חַסְדּוֹ מֵאִתִּי, וַיִּתֵּן אוֹתִי לְרַחֲמִים וּבַצָּר הִרְחִיב לִי גַּם בְּעֹצֶם הַגֵּרוּשׁ וְהַטִּלְטוּל וְהָרְדִיפוֹת מִכָּל צַד, כַּמְפֻרְסָם, לְחַדֵּשׁ גַּם אָז אֶת אֲשֶׁר הֵאִיר עֵינַי ה' בְּחַסְדּוֹ, לְמִצֹּא נִפְלָאוֹת בְּהִלְכוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-פִּי דַּרְכֵי נִפְלָאוֹת הַהַקְדָּמוֹת נוֹרָאוֹת וְהַחִדּוּשִׁים חֲדָשִׁים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים עַד אֵין חֵקֶר שֶׁקִּבַּלְתִּי מִמֶּנּוּ זַ"ל:

וְעַתָּה מָה אָשִׁיב לַה', בַּמֶּה נְקַדֵּם ה' כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה ה' וְכוּ' מַצִּיל עָנִי נִרְדָּף כָּזֶה מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וְהַכֹּל בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל, כֹּחוֹ שֶׁל זָקֵן שֶׁבַּזְּקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה. פּוּק חֲזֵי גְּבוּרְתָּא דְּמָרֵךְ. חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. עַד שֶׁזָּכִיתִי עַתָּה בְּחַסְדּוֹ הַנִּפְלָא לָשׁוּב לְבֵיתִי לִבְרֶסְלֶב בְּזֹאת הַשָּׁנָה בֵּין יוֹם כִּפּוּר לְסֻכּוֹת תקצ"ט לפ"ק. מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ וְעִמִּי בְּיוֹתֵר מִיּוֹם שֶׁזָּכִיתִי לְהִתְקָרֵב לְאוֹרוֹ הַקָּדוֹשׁ זַ"ל. וּבִפְרָט מַה שֶּׁעָבַר עָלֵינוּ וְעָלַי בְּאֵלּוּ הָאַרְבַּע שָׁנִים, מִסֻּכּוֹת תקצ"ה לפ"ק, עַד סֻכּוֹת תקצ"ט לפ"ק הַנַּ"ל, לֹא יַסְפִּיקוּ כָּל אֵלֶּי נְבִיאוֹת לְבָאֵר וּלְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּאֵלּוּ הַשָּׁנִים בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי רָצוּ לְבָלְעֵנוּ חַיִּים חִנָּם. בָּרוּךְ ה' שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם, כֵּן יוֹסִיף ה' חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ לְהוֹשִׁיעֵנוּ נֶצַח בָּזֶה וּבַבָּא. וְגַם עַד זִקְנָה וְשֵׂיבָה אַל תַּעַזְבֵנוּ עַד אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל יָבוֹא גְּבוּרוֹת, נִפְלְאוֹת אֲמִתַּת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הַמְלַמֶּדֶת דַּעַת אֲמִתִּי לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם וִיקַיְּמִים אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח וְכוּ' שִׁפַּת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד, כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם:

רָאשֵׁי פְּרָקִים הִלְכוֹת רִבִּית הֲלָכָה ה:

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן קעט (לְקוּטֵי חֵלֶק א). שֶׁלְּבַטֵּל כָּל הַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ', הוּא עַל-יְדֵי תַּעֲנִיּוֹת בְּחִינַת צְדָקָה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי הַשִּׁנּוּיִים, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְהַוֶּה אֶחָיזַת הַשֶּׁקֶר אַחַר הַבְּרִיאָה וְכוּ', אַךְ עִקַּר אֲחִיזָתוֹ נִתְהַוֶּה רַק עַל-יְדֵי רִבּוּי בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ שִׁנּוּי רְצוֹנוֹת הַרְבֵּה, כִּי כָּל אָדָם מְשֻׁנֶּה דַּעְתּוֹ מֵחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה,

וְעַל-כֵּן עִקַּר אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע נִתְהַוָּה כְּשֶׁנִּבְרְאָה חַוָּה וְנִתְהַוּוּ שְׁנַיִם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "הֵמָּה בִּקְשׁוּ חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים וְכוּ'", כִּי הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁאֲחִיזָתוֹ מֵהַשֶּׂקֶר, שֶׁכָּל שֹׁרֶשׁ שָׁרְשׁוֹ וַאֲחִיזָתוֹ הוּא מִבְּחִינַת רִבּוּי, אֵין לוֹ כֹּחַ כְּנֶגֶד הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם דְּיוֹקְנוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ עוֹד אָדָם שֶׁיּוּכַל לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל; שֶׁהַיֵּצֶר הָרַע אֵין לוֹ כֹּחַ לִמְנֹעַ כְּמוֹ הָאָדָם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר עוֹד, בְּנֵי אָדָם הֵם מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וְכוּ' וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְחָלָתוֹ הָיָה כְּשֶׁנִּבְרְאָה חַוָּה שֶׁהִיא מִין אָדָם וְנִתְהַוּוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם. וְכָל זֶה הָיָה מַחֲמַת שֶׁחַוָּה נִבְרֵאת עַל-יְדֵי שֵׁנָה וְתַרְדֵּמָה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַסְּפֵקוֹת וְהַחִלּוּקִים וְהַשִּׁנּוּיִים. וְכָל הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם. וּמִשָּׁם כָּל הִתְהַוּוּת הַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁעִקַּר הַזְּמַן מִבְּחִינַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת, בְּחִינַת שֵׁנָה, עַיֵּן שָׁם. כִּי הַשִּׁנּוּיִים הֵם בָּאָדָם וּבַמָּקוֹם וּבַזְּמַן כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, שֶׁרִבּוּי הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְכֵן בֵּין יוֹם לְיוֹם, כִּי אֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, כַּמְבֹאָר בְּעֵץ חַיִּים וְכוּ' וּבִדְבָרֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, וְכֵן הַמְּקוֹמוֹת אֵינָם שָׁוִים זֶה לָזֶה בְּעִנְיַן גְּדוּל הַפְּרוֹת וּמִינֵי מַתְּכוֹת וּשְׁאָר הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבֵּינֵיהֶם, כִּי כָּל מָקוֹם עוֹמֵד תַּחַת כּוֹכָב מְיֻחָד וְתַחַת מַעֲלָה אַחֶרֶת בְּהַגַּלְגַּל וְכוּ'. וּמִכָּל אֵלּוּ הַשִּׁנּוּיִים עִקַּר הַבְּחִירָה, כִּי מִשָּׁם, מֵהַשִּׁנּוּיִים, עִקַּר אֲחִיזַת הַטּוֹב וְהָרַע שֶׁהוּא הָאֱמֶת וְהַשֶּׁקֶר וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה:

וְעִקַּר הֶעָנְיוּת נִמְשָׁךְ מֵאֲחִיזַת הָרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַשִּׁנּוּיִים כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם עִכּוּב הַשֶּׁפַע, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם הֶעָנְיוּת, חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ מֵחֲמַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וְכוּ' שֶׁנִּתְהַוָּה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ'. נִתְהַפֵּךְ הַגַּלְגַּל בְּחִינַת הַטִּיקְלָא עַד שֶׁעַל-פִּי רֹב, בְּפָרָט בִּימֵי הַגָּלוּת נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע אֶל הַחוּץ, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֵׁרֵי יִשְׂרָאֵל וְהַצַּדִּיקִים סוֹבְלִים עֲנִיּוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הוּא מְחֻלָּל מִפְּשָׁעֵינוּ וְכוּ', אֲבָל עִקַּר שֹׁרֶשׁ הֶעָנְיוּת נִמְשָׁךְ מֵהַשִּׁנּוּיִים הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הָרַע וְהַשֶּׁקֶר, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּחִירָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת מִצְוַת צְדָקָה שֶׁשְּׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְכָל הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ וְכוּ'", כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁמַּשְׁפִּיעַ הֶעְשִׁיר לְהֶעָנִי מְבַטֵּל בְּחִינַת עֲנִיּוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָרַע הַנֶּאֱחָז בְּהַשִּׁנּוּיִים. וְעַל-כֵּן מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא שָׁלוֹם, כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה וְכוּ'. וְכָל עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרַע עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַכְּפִירוֹת וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם לְעָבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צְדָקָה, כִּי הָעִקָּר שֶׁהָאָדָם יִתֵּן צְדָקָה, כִּי בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ הָיָה יָכֹל לְהַשְׁפִּיעַ לְהֶעָנִי בְּעַצְמוֹ, אַךְ כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְעִקַּר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתַּן לְהָאָדָם כֹּחַ לְעַכֵּב הַשֶּׁפַע, אוֹ לְהַמְשִׁיכָהּ, כִּי כָּל תַּעֲנוּגָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע. וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן כָּל הַמִּצְוֹות. וּלְהֵפֶךְ פִּגּוּם כָּל הָעֲבֵרוֹת.

וְעַל-כֵּן שָׂכַר הַמִּצְוֹות בְּלִי שִׁעוּר, כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּשְׁפִּיעִים לוֹ יוֹתֵר מִתְעַנֵּג ה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וּמַשְׁפִּיעַ לוֹ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ' וְעַל-כֵּן עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם", וּכְתִיב, "כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ". רַק הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן, שֶׁיַּכְנִיעַ וִיבַטֵּל שִׁנּוּי רְצוֹנוֹ לְגַבֵּי הֶעָנִי שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו הָעֲנִיּוּת עַל-יְדֵי שִׁנּוּי רְצוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ תִּקּוּן כָּל הַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "נַחַת רוּחַ לְפָנַי", שֶׁאָמַרְתִּי וְנַעֲשָׂה רְצוֹנִי, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין הָאָדָם עוֹשֶׂה כְּלָל, כִּי הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, רַק הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּעִנְיַן גֹּדֶל הַפְּלָגַת מַעֲלַת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה. וְעִקַּר לְבַטֵּל רְצוֹנוֹ לְגַמְרֵי כְּנֶגֶד רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה בְּחִינַת תַּעֲנִית, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּחִירָה לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה שִׁנּוּי רָצוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, נֶגֶד רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ פְּלִיאָה גְּדוֹלָה אֵיךְ שַׂיָּךְ זֹאת, אַךְ זֶהוּ עִקַּר נִפְלְאוֹת נוֹרָאוֹת הַבְּחִירָה, שֶׁזֶּה הַפֶּלֶא הַגָּדוֹל מִכָּל יְצִירַת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּרָא וְיָצַר וְעָשָׂה בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְכָל כֹּחַ הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ מֵהַשִּׁנּוּיִים כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עַד שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם שִׁנּוּי רָצוֹן נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעֲנִיּוּת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה וּמְבַטֵּל הָעֲנִיּוּת, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ, עֲשֹׂר בְּשָׁבִיל שֶׁתִּתְעַשֵּׁר, וּכְתִיב, "וּבְחָנוּנִי נָא וְכוּ' אִם לֹא אֶפְתַּח וְכוּ'", כִּי הַצְּדָקָה בְּחִינַת רָצוֹן טוֹב, בְּחִינַת נְדִיבוּת לֵב וְעַל-כֵּן הֶזְהִירָנוּ בִּצְדָקָה, "וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ", כִּי צָרִיךְ לִתֵּן בְּרָצוֹן טוֹב וּבְשִׂמְחָה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה מְבַטֵּל הַשִּׁנּוּיִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וּגְמִילַת חֶסֶד גָּדוֹל יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה, כִּי גְּמִילַת חֶסֶד בֵּין לַעֲנִיִּים בֵּין לַעֲשִׁירִים, כִּי צְדָקָה אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ כִּי אִם דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ, כִּי אֵין עַתָּה מִצְוָה לְעַשְּׁרוֹ, אֲבָל גְּמִילוּת חֶסֶד וְהַלְוָאָה בָּזֶה מַחֲזִיק בְּיָדוֹ וְיָכוֹל לְעַשְּׁרוֹ עַל-יְדֵי-זֶה. וְהָעִקָּר הוּא הַהַמְתָּנָה כְּשֶׁהַמַּלְוֶה הַגּוֹמֵל חֶסֶד מַמְתִּין לְהַלּוָֹה אֵיזֶה זְמַן עַד אֲשֶׁר יִתְחַזֵּק יָדוֹ וְיִסַּלֵּק לוֹ, כִּי זֶה עִקַּר בְּטוּל הַשִּׁנּוּיִים הַתְּלוּיִים בַּזְּמַן, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין זְמַן כְּלָל, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה עַל-יְדֵי שִׁנּוּי הַזְּמַן. וְכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה הוּא שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּבְטוּל הַזְּמַן שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם וְנִהְיֶה בְּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְזֶה נִזְכֶּה עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמְקַיְּמִין הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁהֵם הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם בַּזְּמַן וּלְהַאֲמִין לֵה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְתִּין בְּקַבָּלַת הַשָּׂכָר עַד לְמָחָר, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הַצְּדָקָה וְגַם שֶׁהוּא כְּמוֹ מַלְוֶה לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מַלְוֶה ה' חוֹנֵן דָּל". וְעִקַּר הוּא הַהַמְתָּנָה שֶׁמַּמְתִּין לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיָה הָאָדָם רוֹאֶה בְּעֵינָיו שֶׁעַל-יְדֵי הַדִּינָר שֶׁנּוֹתֵן לְהֶעָנִי נִמְשָׁךְ לוֹ מִיָּד שֶׁפַע בְּמָקוֹמוֹ אֶלֶף אֲדוּמִים, מִי פֶּתִי שֶׁלֹּא יָרוּץ בְּכָל כֹּחוֹ לִתֵּן צְדָקָה?! וּבֶאֱמֶת אֵין זֶה צְדָקָה, רַק חִלּוּף, שֶׁמַּחֲלִיף דִּינַר כֶּסֶף בְּאַלְפֵּי דִּינְרֵי זָהָב.

וַהֲלֹא מִתְיַגֵּעַ וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן עַל סָפֵק רֻוחַ חֵלֶק עֲשִׂירִית מֵהַקֶּרֶן וְלִפְעָמִים יֵשׁ הֶפְסֵד. וּמִי אֲשֶׁר יִהְיֶה כְּסִיל שֶׁלֹּא יָרוּץ לְמַשָּׂא וּמַתָּן כָּזֶה?! וְאִם כֵּן לֹא הָיָה בְּחִירָה כְּלָל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַל-יְדֵי הַהַמְתָּנָה וְהַהַעֲלָמָה, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁנֶּעְלָם מִבְּנֵי אָדָם, כִּי הֵם סְתִימִין עֵינַיִן וְאֵינָם רוֹאִין שֶׁתֵּכֶף נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע בְּכַפְלֵי כִּפְלַיִם לַהֶעָשִׁיר הַנּוֹתֵן, וְגַם הַדָּבָר צָרִיךְ לְהִתְמַהֲמֵהַּ כְּפִי הָעִנְיָן וְהַבְּחִינוֹת עַל-כֵּן יֵשׁ בְּחִירָה, אֲבָל הָאָדָם נִבְרָא שֶׁיְּשַׁבֵּר הַבְּחִירָה וּלְבַטֵּל רְצוֹנוֹ וְלִתֵּן צְדָקָה וְלַעֲשׂוֹת גְּמִילוּת חֶסֶד וְהַלְוָאַת חֵן וּלְהַאֲמִין לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַמְתִּין עַד בּוֹא שְׂכָרוֹ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הוּא הַהַמְתָּנָה, וְעִקַּר הַכֹּחַ לְהַמְתִּין בְּכָל הַדְּבָרִים וּלְקַוּוֹת לִישׁוּעַת ה' וְשֶׁלֹּא יְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין כְּסִילוּת דַּעְתּוֹ וּמַאֲמִינִים בְּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי הַבַּר דַּעַת רָאוּי לְהָבִין בְּדַעְתּוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בָּזֶה כַּאֲשֶׁר הִסְבִּיר לָנוּ הוּא, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךְ וְכוּ'". וְעַל-כֵּן אָסְרָה לָנוּ הַתּוֹרָה לְקַח רִבִּית שֶׁל הַלְוָאָה וְהוּא עָוֹן חָמוּר מְאֹד, כִּי מֵאַחַר שֶׁרוֹצֶה, חַס וְשָׁלוֹם, לְקַח רִבִּית, שֶׁהוּא אֲגַר נְטַר, שֶׁנּוֹטֵל רִבִּית בִּשְׁבִיל הַמְתָּנַת הַזְּמַן, וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּגֶם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל. וְעִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן נֶאֱחָז בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּסִילוּת, בִּבְחִינַת וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָמוֹן שֶׁהוּא בִּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ג, טז), "בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכוּ'", הֲרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַתִּקּוּן, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁעִקְּרוֹ עַל-יְדֵי צְדָקָה וְהַלְוָאַת חֶסֶד. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַטֵּל הַזְּמַן מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמַמְתִּין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הַמַּלְוֶה הָאַכְזָר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַמְתִּין וְדוֹחֵק וְנוֹגֵשׁ אֶת חֲבֵרוֹ וְלוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ רִבִּית שֶׁהוּא שְׂכַר הַמְתָּנָה, הוּא פּוֹגֵם מְאֹד בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁתְּלוּיָה בְּהַהַמְתָּנָה בְּחִינַת הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וְכוּ', כִּי הַהַמְתָּנָה הִיא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבַּטְּלִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁהַלּוֹקֵחַ רִבִּית כְּכוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ וּכְאִלּוּ כּוֹפֵר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז שִׁבֵּד ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַמַּעֲרָכוֹת שֶׁבָּהֶם תְּלוּי הַזְּמַן, כִּי אָז הָיָה בְּחִינַת בְּטוּל שִׁנּוּי הַזְּמַן, כִּי אָז הָיָה לַיְלָה כְּיוֹם יָאִיר בְּלֵיל שִׁמּוּרִים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז הָיוּ כֻּלָּם כְּאִישׁ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל וְכוּ'" לְשׁוֹן יָחִיד, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְהַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהָיָה לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

וְזֶה "חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם וְכוּ'", כִּי זֶה מַעֲלַת חֲצוֹת נִדּוּד הַשֵּׁנָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּקּוּן הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּחֲצוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חֲצוֹת מְסֻגָּל כְּמוֹ פִּדְיוֹן, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי מְעוֹת הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְהַצַּדִּיק וְהָאִישׁ הַכָּשֵׁר שֶׁשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַצְּדָקָה, כִּי כְּשֶׁנּוֹתֵן לְרָשָׁע וּפָגוּם וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְבַעַל מַחֲלֹקֶת, אַדְרַבָּא, פּוֹגֵם יוֹתֵר, כִּי חוֹזֵר

וּמַמְשִׁיךְ הַשֶּׂפַע, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַשְּׁנוּיִים. וְעִקַּר הַצְּדָקָה לְהַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים אַנְשֵׁי שָׁלוֹם וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר הַפִּדְיוֹן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַצָּרוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַשְּׁנוּיִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת תְּרֵדֶמָה, שֶׁמִּשָּׁם תְּחִלַּת בְּרִיאַת הָאָדָם הַשֵּׁנִי בָּעוֹלָם שֶׁהִיא הָאִשָּׁה, שֶׁמִּמֶּנָּה יָצְאוּ כָּל הַדּוֹרוֹת כֻּלָּם, וְעַל-יְדֵי חֲצוֹת מְשַׁבְּרִין הַשֵּׁנָה בְּעֵת תִּקֶּף הִתְגַּבְּרוּתוֹ, בְּעֵת שֶׁהִגִּיעַ הַדַּעַת לְתַכְלִית הַמְּעוּט וְהַהִסְתַּלְּקוּת. וְעַל-כֵּן חֲצוֹת מְסֻגָּל כְּמוֹ פִּדְיוֹן:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁקָּשֶׁה לַעֲמֹד עַל נְקֻדַּת חֲצוֹת, כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַבְּחִירָה, כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַזְּמַן שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחַ וְהַדַּעַת, כַּמּוּבָן לְמַשְׂכִּילִים. כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם לְמֻבְחָרֵי יְחִידֵי הַדּוֹרוֹת כְּמוֹ מֹשֶׁה וְדָוִד. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שָׁם, שֶׁדָּוִד הָיָה קָם בַּחֲצוֹת וְעָסַק בַּתּוֹרָה וּבַבֹּקֶר נִכְנְסוּ אֲצִלּוֹ וְאָמְרוּ לוֹ, "עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין פַּרְנָסָה!" וְהוּא פְּלִיאָה, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מוּבָן, כִּי חֲצוֹת בְּחִינַת צְדָקָה בְּטוּל הַשְּׁנוּיִים, שֶׁמִּשָּׁם הַפַּרְנָסָה. וְעַל-כֵּן אָמַר לָהֶם, "לְכוּ וְהִתְפַּרְנְסוּ זֶה מִזֶּה", כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן בְּחִינַת אַחְדוּת וּצְדָקָה וְשָׁלוֹם בְּטוּל הַשְּׁנוּיִים. אָמְרוּ לוֹ, "אֵין הַקֹּמֶץ מַשְׂבִּיעַ אֶת הָאֲרִי וְאֵין הַבּוֹר מִתְמַלֵּא מֵחֶלְיָתוֹ", כִּי כְּבָר נִתְבַּלְבֵּל הָעוֹלָם כָּל כָּךְ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחֶטְאֵי הַדּוֹרוֹת, עַד שֶׁרֹב הַשֶּׂפַע אֵצֶל הָעַכּוּ"ם, עַל-כֵּן אֲפִלּוּ בִּימֵי דָּוִד הָיָה קָשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּרְנֵס זֶה מִזֶּה, עַל-כֵּן הֵשִׁיב, לְכוּ וּפְשְׁטוּ יְדֵיכֶם בַּגְּדוּד לְלֶחֶם עִם הָעַכּוּ"ם וּלְהוֹצִיא מֵהֶם הַשֶּׂפַע לַהֲשִׁיבָהּ לִמְקוֹמָהּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּקְרָא "נֶשֶׁף", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יִשָּׁף", בְּחִינַת אִם יִשַּׁף הַנָּחָשׁ בְּלוֹא לָחַשׁ", שֶׁהוּא פְּגַם לְשׁוֹן הָרַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרַע כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַשְּׁנוּיִים וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר פְּגַם רִבִּית וְנֶשֶׁךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין 'אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה בְּפֶסַח', שֶׁהוּא זְמַן יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְהַמִּדְרָשׁ נָטַל אֱמֶת וְהִשְׁלִיכוֹ לָאָרֶץ וְכוּ':

וְזֶה כָּל הַדִּין דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כְּאִלּוּ נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. 'לַאֲמִתּוֹ' דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁדִּקְדְּקוּ הַפּוֹסְקִים וּפֵרְשׁוּ לְעִנְיַן דִּין מְרֻמָּה וְכוּ'. בְּזֶה הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת בְּחִינַת עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ:

הֵיוֹצֵא מִזֶּה, שֶׁעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁאֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְשַׁעְיָה נט, טו), "וְהָאֱמֶת תִּהְיֶה נֶעְדֶּרֶת", שֶׁתַּעֲשֶׂה הָאֱמֶת עֲדָרִים עֲדָרִים וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֲצִלּוֹ הָאֱמֶת. וְיֵשׁ שְׁכַּוָּנָתָם בָּאֱמֶת, אֲבָל הֵם טוֹעִים וְיֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הוּא אֶחָד. וְעַל-כֵּן לֹא הִשְׁלִיךְ הַשָּׁלוֹם וְכוּ', כִּי כָּל הַטָּעוּת וְהַמַּחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי הָאֱמֶת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ "אַיֶּכָּה מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵרֹם וְכוּ'". הֲלֹא

מִקֹּדֶם לֹא יָדַעְתָּ לְהִתְבַּיֵּשׁ בַּמֶּה שֶׁאַתָּה עָרֹם וְכוּ', אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּעֲלָתְךָ הָיְתָה אָז גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, וְעַתָּה אַתָּה מִתְבַּיֵּשׁ בַּמֶּה שֶׁאַתָּה עָרֹם?! עַל-כֵּן נִגְזַר עָלָיו מִיתָה. זֶהוּ בְּחִינַת וַתִּשְׁלַךְ אֱמֶת אַרְצָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה יְזַדְּכֵךְ וְיָקוּם בַּתְּחִיָּה, זֶהוּ בְּחִינַת תַּעֲלֶה אֱמֶת מִן הָאָרֶץ אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח, כִּי עִקַּר תְּחִיַּת הַמֵּתִים עַל-יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא סַמָּא דְּחַיֵּי וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, עַל-יְדֵי שֶׁמַּבְדִּילִין בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּבְדִּילִין בֵּין אֱמֶת שֶׁל שַׁבָּת וּבֵין אֱמֶת שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְדָּלָה בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי תֶּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה נַעֲשָׂה רֹשֶׁם עַל הַשֶּׁקֶר, אֲבָל אָז הָיָה עֲדַיִן אַחַר הַבְּרִיאָה גַּם כֵּן בִּבְחִינַת אֱמֶת רַק, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה תֶּכֶף רֹשֶׁם עַל הַשֶּׁקֶר, הַיְנוּ בְּחִינַת הָאֱמֶת הַשֵּׁנִי הַנַּ"ל, שֶׁצָּרִיךְ בֵּרוּר, שֶׁאֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר מְמַנּוּ בְּחִינַת כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת בִּתְחִלָּתוֹ וְכוּ', 'בִּתְחִלָּתוֹ', הַיְנוּ שֶׁיּוֹנֵק מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהָיָה עֲדַיִן אֱמֶת, אַךְ מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר מֵחֲמַת שֶׁהָאֱמֶת עֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן לַאֲמִתּוֹ וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבְדָּלָה, שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע לְהַבְדִּיל בֵּין אֱמֶת שֶׁל שַׁבָּת לֶאֱמֶת שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְדָּלָה בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַבְדָּלָה בֵּין הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לִשְׁאָר הָעוֹלָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם גַּם כֵּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, אֲבָל הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם צָרִיךְ זִכּוּךְ עֲדַיִן, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמָא. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבְדָּלָה דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁיֵּשׁ הֶבְדֵּל גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק בְּדַעְתּוֹ רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַזֵּק, עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם לְהִתְחַזֵּק עַל-יְדֵי הָאֱמֶת בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְתָרֵץ כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁעַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁעַל ה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן נה לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא):

וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת. וְזֶה בְּחִינַת וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וְזָר לֹא יִקְרַב אֲלֵיכֶם, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה יוֹתֵר, שָׁם מֵאִיר הָאֱמֶת יוֹתֵר, אֲבָל זֶה הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְזָר לְהַשִּׂיג. וְצָרִיךְ לַעֲמֹד מֵרָחוֹק וּלְהַאֲמִין בְּזֶה הָאֱמֶת, אֲבָל לֹא שֶׁיִּקְרַב אֵלָיו לְתָפְסוֹ וּלְהַשִּׂיגוֹ. וְדַיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, עַל-יְדֵי שֶׁמַּבְדִּילִין בֵּינֵיהֶם. וְכֵן עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּכְלָל בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמֶת כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הָאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּדַעְתּוֹ עֶצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

חֹמֶר אִסּוּר רִבִּית שֶׁהִפְלִיגוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְאֹד עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁנֶּחֱשָׁב כְּאִלּוּ כּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה וְכוֹפֵר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ':

כִּי עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע נִמְשָׁךְ מֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים, כִּי בְּשֹׁרֶשׁ הַכֹּל שָׁם הַכֹּל אֶחָד וְאֵין שָׁם שׁוּם שִׁנּוּי, חַס וְשָׁלוֹם, וְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְאֵין שָׁם שׁוּם רַע וְהִתְנַגְּדוּת כְּלָל. וְעִקַּר אֲחִיזַת הָרַע שֶׁמִּשָּׁם כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהִתְנַגְּדוּת, הוּא נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת רִבּוּי, שֶׁשָּׁם יֵשׁ שִׁנּוּיִים וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא (סִימָן נא, לִקּוּטֵי חֵלֶק א), כְּשֶׁתַּגִּיעַ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל אֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ וְכוּ'. וְתֵכֶף שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְנִתְהַוּוּ בְּחִינַת שְׁנַיִם, דְּהַיְנוּ קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה אֲזַי נִתְהַוֶּה תֵּכֶף שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם רַע וְשֶׁקֶר, רַק מֵאַחַר שֶׁהָיָה שְׁנֵי בְּחִינוֹת, נִתְהַוָּה מִיָּד הַבְּחִינָה שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וּמִשָּׁם כָּל הַהִתְנַגְּדוּת, כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ הִתְנַגְּדוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמִשָּׁם כָּל כֹּחַ הַבְּחִירָה, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל גַּם אַחַר הַבְּרִיאָה אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נִתְהַוָּה שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע שֶׁמִּשָּׁם כֹּחַ הַבְּחִירָה, כִּי מִשָּׁם כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל הָיָה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל מְאֹד וַעֲדַיִן לֹא הָיָה כֹּחַ לְהַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע, לְהוֹצִיא שִׁקְרוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַד אֲשֶׁר נִתְרַבּוּ הַשִּׁנּוּיִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל הָאָדָם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא רַק בִּשְׁבִילוֹ לְבַד, מֵחֲמַת שֶׁרַק הָאָדָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַבְּחִירָה, כִּי אֵין שׁוּם נִבְרָא בָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ הַבְּחִירָה כִּי אִם הָאָדָם, כִּי הַמַּלְאָךְ הוּא קָדוֹשׁ וְטָהוֹר אֲבָל אֵין לוֹ בְּחִירָה וּלְהֵפֶךְ בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְכוּ' הֵם חַסְרֵי דַּעַת וּמְגֻשָּׁמִים מְאֹד וְאֵין לָהֶם בְּחִירָה וְעִקַּר הַבְּחִירָה אֵצֶל הָאָדָם וְעַל-כֵּן בִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל, כִּי הַבְּחִירָה הִיא הַחִדּוּשׁ וְהַפְלָא הַגָּדוֹל מִכָּל יְצִירַת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כַּמּוּבָא בְּסְפָרִים וּבִדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַבְּחִירָה הִיא אֵצֶל הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל וְעִקַּר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, עַל-כֵּן לֹא הָיָה כֹּחַ לְהַיֵּצֶר הָרָע לְגַלּוֹת שִׁקְרוֹ לְהָסִית וּלְהַדִּיחַ אֶת הָאָדָם עַד שֶׁהִתְחִיל הָרִבּוּי וְהַשִּׁנּוּי בְּמִין בְּנֵי אָדָם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְהַוּוּ שְׁנַיִם שֶׁהוּא כְּשֶׁנִּבְרְאָה חַוָּה וְנַעֲשׂוּ שְׁנַיִם וְאָז הָיָה שְׁנֵי דֵּעוֹת, אָז דַּיְקָא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהָסִית, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ מֵרִבּוּי וְשִׁנּוּי דֵּעוֹת וְהָעִקָּר כְּשֶׁנִּתְרַבּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁאֲצָלָם עִקַּר הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֲשָׂה הָאֱלֹקִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִּקְשׁוּ לָהֶם חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים" וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם; שֶׁתֵּכֶף שֶׁנַּעֲשׂוּ שְׁנַיִם, שֶׁנִּקְרְאוּ "הֵמָּה" בִּקְשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים לָסוּר מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם וְחָטְאוּ נָגְדוּ בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְכוּ',

כִּי בֶּאֱמֶת נִשְׁמַת הָאָדָם גְּדוֹלָה וְגָבֹהַּ מְאֹד וְלֹא הָיָה כֹּחַ לְהַיֵּצֶר הָרָע בְּכָל תַּחְבּוּלוֹתָיו לְהַחֲטִיאוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ תְּחִלָּה בְּהָאִשָּׁה שֶׁדַּעְתָּהּ קַלָּה וְאַחַר כָּךְ הִיא הֵסִיתָה אוֹתוֹ, כִּי הָאִשָּׁה נִלְקְחָה עַל-יְדֵי תַּרְדֵּמָה וְשֵׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן, כִּי בְּהַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי מַשִּׂיגִין שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים ב, ז), "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׁנּוּיִים הוּא בְּהַזְּמַן, שֶׁשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בִּתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וְכוּ'". וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ רְבּוּי הַשִּׁנּוּיִים, שֶׁעַל-יְדֵי הַזְּמַנִּים קוֹר וְחֹם, קַיִץ וְחֹרֶף, יוֹם וְלַיְלָה וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים, וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵנוּ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ, שֶׁאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְאֵין רֶגַע דּוֹמֶה לַחֲבֵרְתָּהּ וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמְּאֹרָעוֹת שֶׁל הָאָדָם, כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׂגִּיחַ בְּרַחֲמָיו וּמַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּמְשַׁנֶּה עִתִּים בְּתִבוּנָתוֹ וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹבֵר בָּעוֹלָם בִּכְלָל וּבִפְרָט כָּל הַמְּאֹרָעוֹת לְטוֹב, אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כָּל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת עוֹבֵר מַה שֶּׁעוֹבֵר כְּפִי הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ כֵן נִשְׁתַּנָּה דַּעְתּוֹ מֵחֲבֵרוֹ כְּפִי טִבְעוֹ וְשָׁרְשׁוֹ וּכְפִי מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְהָעִקָּר הוּא הַבְּחִירָה, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו לְהַאֲמִין בֶּאֱמֶת שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי הַכֹּל רְמָזִים מֵה' יִתְבָּרַךְ לַהֲשִׁיבוֹ אֵלָיו בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמִי שֶׁמְּכַוֵּן דַּעְתּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, הוּא מְקַשֵּׁר וּמְקָרֵב עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעָקְבוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בַּה' אֲהַלֵּל דָּבָר, בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר". וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְכוּ'", הוּא מְבַטֵּל כָּל אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנֶּאֱחָז בְּהַשִּׁנּוּיִים, כִּי הוּא כּוֹלֵל כָּל הַשִּׁנּוּיִים בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁשָּׁם כֻּלֹּא חַד כַּנַּ"ל. וְאִם הָיוּ כָּל בְּנֵי אָדָם מִתְנַהֲגִים כָּךְ לְכְלֹל הַכֹּל בְּאֶחָד, בְּוַדַּאי הָיָה הַכֹּל בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם וְאַחְדוּת, וְהָיָה כָּל הָעוֹלָם מְתֻקָּן בְּתַכְלִית הַתִּקּוּן, כִּי זֶה יָקָר מִן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ", אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כִּי בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁדַּעַת כָּל אָדָם מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לֶאֱהֹב אֶת חֲבֵרוֹ כְּנַפְשׁוֹ וְלֵידַע שֶׁהַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט. וְה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל אֶחָד בְּדֵעָה מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁכָּל אֶחָד בְּשִׁנּוּי דַּעְתּוֹ יְכֻלַּל בָּאַחְדוּת עִם חֲבֵרוֹ, וְלֹא יָבוֹאוּ לִידֵי קִנְאָה וְשִׂנְאָה וּקְטָטָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שִׁנּוּי דַּעְתָּם, רַק יֶאֱהֲבוּ זֶה אֶת זֶה וִיקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת יַחַד וְיִכְלְלוּ כֻּלָּם כְּאֶחָד, שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת נִכְלָלִין בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים מִשָּׁם אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע כַּנַּ"ל, עַד שֶׁמְּסִיתוֹ לְמַה שֶּׁמְּסִיתוֹ. וְעִקַּר הַתַּחְלָתוֹ הָיָה כְּשֶׁנִּבְרְאָה חַוָּה וְנַעֲשׂוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, כִּי

מֵחֲמַת שֶׁחַוָּה הִיא נִלְקָחָה מִתַּרְדֵּמָה, מֵהִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֶחִיזַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַסִּיתָהּ בְּיוֹתֵר וְתֵכֶף שֶׁהֵסִית אוֹתָהּ הָיָה לוֹ כֹּחַ עַל יָדָהּ דַּיְקָא לְהָסִית אֶת הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא גָּבהַּ מְאֹד וְלֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ בְּשׁוּם אֹפֶן לְהָסִיתוֹ בְּעַצְמוֹ לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי ה' לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת, אֲבָל עַל יָדָהּ הֶחֱטִיאוֹ כַּנַּ"ל וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אַחַר כָּךְ שֶׁיָּצְאוּ כָּל הַדּוֹרוֹת מֵחַוָּה וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבּוּ בְּנֵי אָדָם בְּיוֹתֵר יֵשׁ כֹּחַ לְהַיֵּצֶר הָרָע בְּיוֹתֵר לְהַחֲטִיא אֶת הָאָדָם אֲפִלּוּ הַגְּדוֹל בְּמַעֲלָה וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּבְנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם בַּעֲלֵי כֹּחַ כָּל כָּךְ, וּמַחֲטִיאִם, וְאַחַר כָּךְ עַל יָדָם יָכוֹל לְהַחֲטִיא, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ אֶת הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים מְאֹד וְכוּ'. וְכֵן אָמַר; שֶׁהָאָדָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַכְשִׁיל אֶת חֲבֵרוֹ יוֹתֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע בְּיוֹתֵר הוּא עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיֵּסֶב" וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּעִצָּם גְּנוּת הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב בַּיִת שֵׁנִי וְכוּ', וַעֲדַיִן לֹא חָזַרְנוּ לְאַרְצֵנוּ עַל-יְדֵי-זֶה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, עַל-יְדֵי שֶׁמַּבְדִּילִין בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּבְדִּילִין בֵּין אֱמֶת שֶׁל שַׁבָּת וּבֵין אֱמֶת שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְדָּלָה בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה נַעֲשָׂה רֹשֶׁם עַל הַשֶּׁקֶר, אֲבָל אָז הָיָה עֲדַיִן אַחַר הַבְּרִיאָה גַּם כֵּן בִּבְחִינַת אֱמֶת רַק, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה תֵּכֶף רֹשֶׁם עַל הַשֶּׁקֶר, הַיְנוּ בְּחִינַת הָאֱמֶת הַשֵּׁנִי הַנַּ"ל, שֶׁצָּרִיךְ בֵּרוּר, שֶׁאֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר מִמֶּנּוּ בְּחִינַת כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת בִּתְחִלָּתוֹ וְכוּ', 'בִּתְחִלָּתוֹ', הַיְנוּ שֶׁיּוֹנֵק מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהָיָה עֲדַיִן אֱמֶת, אַךְ מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר מֵחֲמַת שֶׁהָאֱמֶת עֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן לַאֲמִתּוֹ וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבְדָּלָה, שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע לְהַבְדִּיל בֵּין אֱמֶת שֶׁל שַׁבָּת לֶאֱמֶת שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְדָּלָה בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַבְדָּלָה בֵּין הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לִשְׁאָר הָעוֹלָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם גַּם כֵּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, אֲבָל הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם צָרִיךְ זִכּוּךְ עֲדַיִן, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמָא. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבְדָּלָה דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁיֵּשׁ הֶבְדֵּל גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק בְּדַעְתּוֹ רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַזֵּק, עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם לְהִתְחַזֵּק עַל-יְדֵי הָאֱמֶת בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְחַזֵּק

בָּאֱמוּנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְתָרֵץ כָּל הַקֻּשְׁיּוֹת שֶׁעַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין הַקֻּשְׁיּוֹת שֶׁעַל ה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן נה לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא):

וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת. וְזֶה בְּחִינַת וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וְזָר לֹא יִקְרַב אֲלֵיכֶם, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה יוֹתֵר, שָׁם מֵאִיר הָאֱמֶת יוֹתֵר, אֲבָל זֶה הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְזָר לְהַשִּׂיג. וְצָרִיךְ לַעֲמֹד מֻרְחָק וּלְהַאֲמִין בְּזֶה הָאֱמֶת, אֲבָל לֹא שֶׁיִּקְרַב אֵלָיו לְתָפְסוֹ וּלְהַשִּׂיגוֹ. וְדַיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, עַל-יְדֵי שֶׁמַּבְדִּילִין בֵּינֵיהֶם. וְכֵן עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדָּם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּכְלָל בְּקִדָּם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמֶת כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הָאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּדַעְתּוֹ עֶצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

חֹמֶר אִסּוּר רִבִּית שֶׁהִפְלִיגוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְאֹד עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ כּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה וְכוֹפֵר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ':

כִּי עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע נִמְשָׁךְ מֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים, כִּי בְּשֹׁרֶשׁ הַכֹּל שָׁם הַכֹּל אֶחָד וְאֵין שָׁם שׁוּם שִׁנּוּי, חַס וְשָׁלוֹם, וְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְאֵין שָׁם שׁוּם רַע וְהִתְנַגְּדוּת כְּלָל. וְעִקַּר אֲחִיזַת הָרַע שֶׁמִּשָּׁם כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהִתְנַגְּדוּת, הוּא נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת רִבּוּי, שֶׁשָּׁם יֵשׁ שִׁנּוּיִים וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא שָׁם, כִּי קִדָּם הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל אֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת טָהוֹר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי קִדָּם הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל אֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ וְכוּ'. וְתֵכֶף שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְנִתְהַוּוּ בְּחִינַת שְׁנַיִם, דְּהַיְנוּ קִדָּם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה אָז נִתְהַוֶּה תֵּכֶף שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם רַע וְשֶׁקֶר, רַק מֵאַחַר שֶׁהָיָה שְׁנֵי בְּחִינוֹת, נִתְהַוָּה מִיָּד הַבְּחִינָה שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וּמִשָּׁם כָּל הַהִתְנַגְּדוּת, כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ הִתְנַגְּדוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמִשָּׁם כָּל כֹּחַ הַבְּחִירָה, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל גַּם אַחַר הַבְּרִיאָה אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נִתְהַוָּה שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע שֶׁמִּשָּׁם כֹּחַ הַבְּחִירָה, כִּי מִשָּׁם כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל הָיָה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל מְאֹד וַעֲדַיִן לֹא הָיָה כֹּחַ לְהַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע, לְהוֹצִיא שִׁקְרוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַד אֲשֶׁר נִתְרַבּוּ הַשִּׁנּוּיִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל הָאָדָם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא רַק בִּשְׁבִילוֹ לְבַד, מֵחֲמַת שֶׁרַק הָאָדָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַבְּחִירָה, כִּי אֵין שׁוּם נִבְרָא בָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ הַבְּחִירָה כִּי אִם הָאָדָם, כִּי הַמַּלְאָךְ הוּא קָדוֹשׁ וְטָהוֹר אֲבָל אֵין לוֹ בְּחִירָה וּלְהֵפֶךְ בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְכוּ' הֵם חִסְרֵי דַּעַת וּמְגֻשָּׁמִים מְאֹד וְאֵין לָהֶם בְּחִירָה וְעִקַּר הַבְּחִירָה

אֵצֶל הָאָדָם וְעַל-כֵּן בִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל, כִּי הַבְּחִירָה הִיא הַחִדּוּשׁ וְהַפֶּלֶא הַגָּדוֹל מִכָּל יְצִירַת מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים וּבִדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַבְּחִירָה הִיא אֵצֶל הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל וְעִקַּר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, עַל-כֵּן לֹא הָיָה כֹּחַ לְהַיֵּצֶר הָרָע לְגַלּוֹת שִׁקְרוֹ לְהָסִית וּלְהַדִּיחַ אֶת הָאָדָם עַד שֶׁהִתְחִיל הָרִבּוּי וְהַשִּׁנּוּי בְּמִין בְּנֵי אָדָם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְהַוּוּ שְׁנַיִם שֶׁהוּא כְּשֶׁנִּבְרְאָה חַוָּה וְנַעֲשׂוּ שְׁנַיִם וְאָז הָיָה שְׁנֵי דֵּעוֹת, אָז דַּיְקָא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהָסִית, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ מֵרִבּוּי וְשִׁנּוּי דֵּעוֹת וְהָעִקָּר כְּשֶׁנִּתְרַבּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁאָצְלָם עִקַּר הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֲשֹׂה הָאֱלֹקִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִּקְּשׁוּ לָהֶם חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים" וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם; שֶׁתֵּכֶף שֶׁנַּעֲשׂוּ שְׁנַיִם, שֶׁנִּקְרְאוּ "הֵמָּה" בִּקְּשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים לָסוּר מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם וְחָטְאוּ נֶגְדּוֹ בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת נִשְׁמַת הָאָדָם גְּדוֹלָה וְגָבֹהַּ מְאֹד וְלֹא הָיָה כֹּחַ לְהַיֵּצֶר הָרָע בְּכָל תַּחְבּוּלוֹתָיו לְהַחֲטִיאוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ תְּחִלָּה בְּהָאִשָּׁה שֶׁדַּעְתָּהּ קַלָּה וְאַחַר כָּךְ הִיא הֵסִיתָה אוֹתוֹ, כִּי הָאִשָּׁה נִלְקְחָה עַל-יְדֵי תַּרְדֵּמָה וְשֵׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן, כִּי בְּהַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי מַשִּׂיגִין שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים ב, ז), "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׁנּוּיִים הוּא בְּהַזְּמַן, שֶׁשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בִּתְבוּנָה מְשֻׁנָּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וְכוּ'". וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים, שֶׁעַל-יְדֵי הַזְּמַנִּים קוֹר וְחֹם, קַיִץ וְחֹרֶף, יוֹם וְלַיְלָה וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים, וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ, שֶׁאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְאֵין רֶגַע דּוֹמֶה לַחֲבֵרְתָּהּ וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמְּאֹרָעוֹת שֶׁל הָאָדָם, כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ בְּרַחֲמָיו וּמַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּמְשַׁנֶּה עִתִּים בִּתְבוּנָתוֹ וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹבֵר בָּעוֹלָם בִּכְלָל וּבִפְרָט כָּל הַמְּאֹרָעוֹת לְטוֹב, אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כָּל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת עוֹבֵר מַה שֶּׁעוֹבֵר כְּפִי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ כֵן נִשְׁתַּנֶּה דַּעְתּוֹ מֵחֲבֵרוֹ כְּפִי טִבְעוֹ וְשָׁרְשׁוֹ וּכְפִי מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְהָעִקָּר הוּא הַבְּחִירָה, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו לְהַאֲמִין בֶּאֱמֶת שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי הַכֹּל רְמָזִים מֵה' יִתְבָּרַךְ לְהָשִׁיבוֹ אֵלָיו בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אֶחָר. וּמִי שֶׁמְּכַוֵּן דַּעְתּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, הוּא מְקַשֵּׁר וּמְקָרֵב עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעָקּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בַּה' אֲהַלֵּל דָּבָר, בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר". וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְכוּ'", הוּא מְבַטֵּל כָּל אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנֶּאֱחָז בְּהַשִּׁנּוּיִים, כִּי הוּא כּוֹלֵל כָּל הַשִּׁנּוּיִים בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁשָּׁם כְּלֹא חַד כַּנַּ"ל. וְאִם הָיוּ כָּל בְּנֵי אָדָם מִתְנַהֲגִים כָּךְ לִכְלֹל הַכֹּל בְּאֶחָד, בְּוַדַּאי הָיָה הַכֹּל בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם וְאַחְדוּת, וְהָיָה כָּל הָעוֹלָם מְתֻקָּן בְּתַכְלִית הַתִּקּוּן, כִּי זֶה יָקָר מִן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאַהֲבְתָּ

לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ", אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כִּי בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁדַּעַת כָּל אָדָם מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לֶאֱהֹב אֶת חֲבֵרוֹ כְּנַפְשׁוֹ וְלֵידַע שֶׁהַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט. וְה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל אֶחָד בְּדֵעָה מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁכָּל אֶחָד בְּשִׁנּוּי דַּעְתּוֹ יְכָלֵל בָּאַחְדוּת עִם חֲבֵרוֹ, וְלֹא יָבוֹאוּ לִידֵי קִנְאָה וְשִׂנְאָה וּקְטָטָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שִׁנּוּי דַּעְתָּם, רַק יֶאֱהֲבוּ זֶה אֶת זֶה וִיקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות יַחַד וְיִכָּלְלוּ כֻּלָּם כְּאֶחָד, שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת נִכְלָלִין בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים מִשָּׁם אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע כַּנַּ"ל, עַד שֶׁמְּסִיתוֹ לְמַה שֶּׁמְּסִיתוֹ. וְעִקַּר הַתְחָלָתוֹ הָיָה כְּשֶׁנִּבְרְאָה חַוָּה וְנַעֲשׂוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁחַוָּה הִיא נִלְקָחָה מִתַּרְדֵּמָה, מֵהִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לַהֲסִיתָהּ בְּיוֹתֵר וְתֵכֶף שֶׁהֵסִית אוֹתָהּ הָיָה לוֹ כֹּחַ עַל יָדָהּ דַּיְקָא לְהָסִית אֶת הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא גָּבהַּ מְאֹד וְלֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ בְּשׁוּם אֹפֶן לַהֲסִיתוֹ בְּעַצְמוֹ לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי ה' לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת, אֲבָל עַל יָדָהּ הֶחֱטִיאוֹ כַּנַּ"ל וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אַחַר כְּךָ שֶׁיָּצְאוּ כָּל הַדּוֹרוֹת מֵחַוָּה וְכָל מַה שֶׁנִּתְרַבּוּ בְּנֵי אָדָם בְּיוֹתֵר יֵשׁ כֹּחַ לְהַיֵּצֶר הָרָע בְּיוֹתֵר לְהַחֲטִיא אֶת הָאָדָם אֲפִלּוּ הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּבְנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם בַּעֲלֵי כֹּחַ כָּל כָּךְ, וּמַחֲטִיאִם, וְאַחַר כָּךְ עַל יָדָם יָכוֹל לְהַחֲטִיא, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ אֶת הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים מְאֹד וְכוּ'. וְכֵן אָמַר; שֶׁהָאָדָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַכְשִׁיל אֶת חֲבֵרוֹ יוֹתֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע בְּיוֹתֵר הוּא עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיֵּסֶב" וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּעִצָּם גְּנוּת הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב בַּיִת שֵׁנִי וְכוּ', וַעֲדַיִן לֹא חָזַרְנוּ לְאַרְצֵנוּ עַל-יְדֵי-זֶה, הֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַמַּעֲלָה שֶׁל צְדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד שֶׁשְּׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם וְאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם", כִּי הַצְּדָקָה הוּא בְּמָמוֹנוֹ, שֶׁלּוֹקֵחַ מָמוֹנוֹ וְנוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ הֶעָנִי וּבָזֶה מַרְבֶּה הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם מְאֹד, וּמְבַטֵּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא מֵהַשִּׁנּוּיִים עַד שֶׁנִּכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד שֶׁזֶּה יָקָר מִן הַכֹּל, כִּי הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת, כִּי הַמָּמוֹן מִבְּחִינַת שְׂמֹאל, מִבְּחִינַת צָפוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַכְּסִילוּת שֶׁהוּא חֶסְרוֹן הַדַּעַת בִּבְחִינַת וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ (וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה שֶׁל אִסּוּר גְּזֵלָה

בְּסִימָן סט, עַיֵּין שָׁם). וְעַל-כֵּן בְּהַמָּמוֹן עִקַּר הַמִּלְחָמָה לְבַטֵּל מִשָּׁם אֶחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁנֶּאֱחָז בְּהַשִּׁנּוּיִים הַבָּאִים עַל-יְדֵי הַזְּמַן שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּבְחִינַת תַּרְדֵּמָה, בִּבְחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם הַמָּמוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רֹב הַמַּחֲלֹקֶת הוּא עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְעַל פִּת לֶחֶם יִפְשַׁע גָּבֶר" וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ. וְעַל-כֵּן שָׁם בַּמָּמוֹן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וּלְבַטֵּל הַזְּמַן וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל שֶׁאָז יִהְיֶה נָצוֹל מִתַּאֲוַת מָמוֹן וּמִדַּאֲגַת מָמוֹן וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה, כִּי עִקַּר דַּאֲגַת הַפַּרְנָסָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּא לְתַאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַזְּמַן, עַל-יְדֵי שֶׁחוֹשֵׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ וְדוֹאֵג מֵהֵיכָן יִתְפַּרְנֵס לְהַבָּא, כִּי רֹב הָעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם לֶאֱכֹל בְּיוֹמָם וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהַשָּׁעָה דְּחוּקָה לוֹ בְּיוֹתֵר שֶׁאֵין לוֹ אֲפִלּוּ פַּרְנָסַת יוֹמוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם תְּדַקְדֵּק בָּזֶה תִּרְאֶה שֶׁרֹב עִקַּר דַּאֲגַת כָּל אֶחָד הוּא עַל יוֹם הַמֻּחָרַת וְעַל הַזְּמַן לְהַבָּא, כִּי יוֹם אֶחָד יָכוֹל הָאָדָם לִסְבֹּל בְּלִי אֲכִילָה כְּלָל, רַק עִקַּר דַּאֲגָתוֹ שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁגַּם לְמָחָר לֹא יִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה. מִכָּל שְׁכֵן שֶׁהָרֹב יֵשׁ לָהֶם פַּרְנָסַת יוֹמָם וְיֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מָמוֹן וּנְכָסִים שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְפַּרְנֵס מֵהֶם חֹדֶשׁ אוֹ שָׁנָה אוֹ יוֹתֵר, רַק כָּל דַּאֲגָתָם מָה יַּעֲשׂוּ כְּשֶׁיּוּכְלוּ הַמָּמוֹן בִּרְבוֹת הַיָּמִים. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר דַּאֲגַת הַפַּרְנָסָה וְתַאֲוַת מָמוֹן הוּא מֵחֲמַת הַזְּמַן, מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מֵחֲרוֹן הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְקַשֵּׁר דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת לְהַאֲמִין וּלְהָבִין שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, כִּי הַזְּמַן פּוֹרֵחַ מְאֹד, כִּי כָּל יְמֵינוּ הֶבֶל. וְכָל הַזְּמַן נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בִּשְׁבִיל בְּחִירָה, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּין לִישׁוּעַת ה' תָּמִיד וְלֹא יַטְרִיד דַּעְתּוֹ בְּטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה וְדַאֲגַת הַמָּמוֹן, רַק יִהְיֶה רָגִיל לוֹמַר, בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁדּוֹאֵג מַה יֹּאכַל לְמָחָר הוּא מִמְּחֻסְּרֵי אֱמוּנָה, כִּי מָאן דְּבָרָא יוֹמָא בָּרָא מְזוֹנֵהּ:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַשִּׁנּוּיִים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַזְּמַן שֶׁמִּשָּׁם כָּל אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר בְּהַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הַבַּעַל צְדָקָה שֶׁלּוֹקֵחַ מָמוֹנוֹ וְנוֹתְנוֹ לַחֲבֵרוֹ הֶעָנִי, בָּזֶה מְבַטֵּל מְאֹד בְּחִינַת הַשִּׁנּוּיִים וְנִכְלָל בְּאֶחָד, מֵאַחַר שֶׁיְּבַטֵּל הַשִּׁנּוּי שֶׁבֵּינוֹ וּבֵין הֶעָנִי וְאֵינוֹ שׁוֹנְאוֹ וְאֵינוֹ רוֹדְפוֹ עַל-יְדֵי שִׁנּוּי דַּעְתּוֹ, אַדְרַבָּא, מְרַחֵם עָלָיו וְנוֹתֵן לוֹ מָמוֹנוֹ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׁנּוּיִים. נִמְצָא, שֶׁמְּבַטֵּל הַשִּׁנּוּיִים בְּיוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטֵּל אֲחִיזַת הָרַע שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע וְנִכְלָל בְּאֶחָד שֶׁמִּשָּׁם אֵין שִׁנּוּי, שֶׁזֶּה תַּכְלִית כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת לְהִכָּלֵל בְּאֶחָד וּלְבַטֵּל הַזְּמַן וְכָל הַשִּׁנּוּיִים הַתְּלוּיִים בּוֹ לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁמִּשָּׁם כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁל עוֹלָם הַבָּא. וְעַל-כֵּן צְדָקָה גְּדוֹלָה מְאֹד וּשְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִקְרֵאת עַל שֵׁם צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ", כִּי זֶה עִקַּר כְּלָל

כָּל הַתּוֹרָה לְבַטֵּל כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל אַחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וּלְהִכָּלֵל בְּאֶחָד שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְדָקָה מַצִּיל מֵעֲבֵרוֹת כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמְכַפֵּר עַל הָעֲבֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וַחֲטָאֶיךָ בִּצְדָקָה פְּרֹק", כִּי צְדָקָה מְבַטֵּל אֶחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲבֵרוֹת, רַחְמָנָא לִצְלָן, כַּנַּ"ל:

כִּי דַּעַת כָּל אָדָם מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל וּבְיוֹתֵר דַּעַת הֶעָשִׁיר מֵהֶעָנִי, כִּי הָעִקַּר הֶעָנִיּוּת בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמִּשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְכָל הַבִּלְבּוּלִים בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וּמַחֲמַת זֶה נִמְשָׁךְ גַּלְגַּל הַחוֹזֵר בָּעוֹלָם עַד אֲשֶׁר עַל-פִּי רֹב הָעֲנִיּוּת אֲצֶל הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים, וְהָעֲשִׁירוּת אֲצֶל הָרְשָׁעִים וְאֵינָם כְּשֵׁרִים, אֲבָל עִקַּר אֶחִיזַת הָעֲנִיּוּת מִבְּחִינַת הָרַע הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַשִּׁנּוּיִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַכֵּב הַשֶּׁפַע כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן דַּעַת הֶעָשִׁיר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁפַע וְכָל טוּב מְשֻׁנָּה מְאֹד מִדַּעַת הֶעָנִי שֶׁבֵּיתוֹ רֵיקָן מִכֹּל. עַד שֶׁנִּמְצָא הַרְבֵּה מִן מֵהֶעָשִׁירִים שֶׁשּׁוֹנְאִים אֶת הֶעָנִי וְהַרְבֵּה רוֹדְפִים אוֹתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כָּל אֲחֵי רָשׁ שְׂנֵאֻהוּ", וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיִּרְדֹּף אִישׁ עָנִי וְאֶבְיוֹן וְכוּ'". וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת הַשִּׂנְאָה וְהַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁמִּתְגָּרֶה בְּיוֹתֵר בְּהֶעָנִי, מֵחֲמַת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲנִיּוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל זֶה הֶעָשִׁיר שֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לִבַּד, כִּי הָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנָיו וְאֵינוֹ שׁוֹנֵא אֶת הֶעָנִי עַל-יְדֵי שִׁנּוּי דַּרְכּוֹ, אַדְרַבָּא, מְרַחֵם עָלָיו וְנוֹתֵן לוֹ מָמוֹנוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה מְבַטֵּל מְאֹד בְּחִינַת הַשִּׁנּוּיִים שֶׁנֶּאֱחָזִין שָׁם בְּיוֹתֵר, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטֵּל אֶחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְנִכְלָל בְּאֶחָד וְעַל-כֵּן נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ קִיֵּם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וּגְמִילוּת חֶסֶד וְהַלְוָאַת חֵן גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה, כִּי גְּמִילוּת חֶסֶד בֵּין לַעֲנִיִּים בֵּין לַעֲשִׁירִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה קוֹנֶה אַהֲבָה וְשָׁלוֹם עִם הַכֹּל, שֶׁזֶּה הָעִקָּר, כִּי גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם שֶׁמְּבַטֵּל אֶחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר מַעֲלַת הַהַלְוָאַת חֵן הוּא הַהַמְתָּנָה שֶׁמַּמְתִּין לַחֲבֵרוֹ עַד אֲשֶׁר יְשַׁלֵּם לוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטֵּל אֶת בְּחִינַת הַזְּמַן וְנִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ כְּלָל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיק, כִּי שְׂכַר מִצְוָה בְּהַאי עָלְמָא לֵיכָּא, כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וּלְמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיָה הָאָדָם רוֹאֶה שְׂכַר הַמִּצְוֹות בָּזֶה הָעוֹלָם לֹא הָיָה נִסָּיוֹן וּבְחִירָה כְּלָל, בִּפְרָט מִצְוֹת צְדָקָה אִם הָיָה הָאָדָם רוֹאֶה שֶׁעַל-יְדֵי הַדִּינָר שֶׁנּוֹתֵן לְהֶעָנִי נִשְׁפָּע לוֹ מִיָּד אֶלֶף אֲדוּמִים מִי פֻּתִּי שֶׁלֹּא יִתֵּן צְדָקָה וְלֹא יַחֲטֹף מַשָּׂא וּמַתָּן כָּזֶה?! וַהֲלֹא הָאָדָם נוֹתֵן עַל מַשָּׂא וּמַתָּן מֵאוֹת וַאֲלָפִים בִּשְׁבִיל סְפֵק רֶוַח חֵלֶק מֵעֲשָׂרָה וְלִפְעָמִים יֵשׁ הֶפְסֵד וְיֵשׁ לוֹ יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וַעֲצוּמוֹת מְאֹד. וּמִי לֹא יַחֲטֹף רֶוַח כָּזֶה שֶׁעַל-יְדֵי דִּינָר אֶחָד שֶׁיִּתֵּן לֶעָנִי יַרְוִיחַ אַלְפַּיִם בָּזֶה הָעוֹלָם מֵהַפֵּרוֹת מִלְבַד

וְהַקֶּרֶן הַקַּיֶּמֶת לוֹ לָעַד?! אַךְ עִקַּר הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן הוּא הַהַמְתָּנָה מֵחֲמַת שֶׁאֵין רוֹאִים בְּעֵינָם הַשֶּׂכָר וְיֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁמַּאֲהֲבַת הָאָדָם גּוֹנְזִין לוֹ גַּם הַפֵּרוֹת לָעוֹלָם הַבָּא לְטוֹבָתוֹ. אוֹ בִּשְׁבִיל כַּפָּרַת עֲוונוֹת וְכִיוֹצֵא, עַל-כֵּן עִקַּר שְׂכַר הַצַּדָּקָה הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמַמְתִּין לוֹ בִּבְחִינַת מַלְוֶה ה' חוֹנֵן דָּל. וְהָעִקָּר לְבַטֵּל הַזְּמַן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּין, כִּי צְרִיכִין לְשׂוּם לִבּוֹ אֶל הָאֱמֶת שֶׁהַזְּמַן פּוֹרֵחַ וְשָׁט מְאֹד מְאֹד כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בַּחוּשׁ וּלְהַאֲמִין שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׂוּם זְמַן כְּלָל. וְהָעִקַּר הַזְּמַן עַל-יְדֵי הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת בִּשְׁבִיל הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה כְּדֵי לְקַשֵּׁר הַזְּמַן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַל-יְדֵי צְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וְעוֹשֶׂה צְדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד וּמַמְתִּין לַה' כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר מַעֲלַת הַצְּדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד הוּא הַהַמְתָּנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּמְבַטֵּל כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עָוֹון הָרִבִּית חָמוּר מְאֹד מְאֹד, כִּי הָרִבִּית הוּא אֲגַר נְטַר שֶׁנּוֹטֵל שָׂכָר בִּשְׁבִיל הַמְתָּנַת מָעוֹתָיו שֶׁמַּלְוֶה לוֹ. וּבָזֶה מַגְבִּיר אֶחִיזַת הַזְּמַן בְּיוֹתֵר וּמַגְבִּיר הָרַע הַנֶּאֱחָזִים בְּהַזְּמַן, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַמְתִּין לַחֲבֵרוֹ הַהַלְוָאָה וְלִגְמֹל עִמּוֹ חֶסֶד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְבַטֵּל הַזְּמַן הַנֶּאֱחָז בְּהַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן פְּגַם עָוֹון הָרִבִּית גָּדוֹל מְאֹד וְנֶחְשָׁב כְּכוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי כָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּזֶה לְבַטֵּל הַזְּמַן שֶׁמְּשָׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים, שֶׁמְּשָׁם כָּל אֶחִיזַת הַיֵּצֶר הָרַע כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁנֶּחְשָׁב כְּכוֹפֵר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה שִׁדּוּד הַמַּעֲרֶכוֹת שֶׁעַל יָדָם מִתְנַהֵג הַזְּמַן. וְעַל-כֵּן הָיָה אָז בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהָרְאשֵׁי פְּרָקִים שֶׁבִּקְרִיעַת יַם סוּף הָיָה בְּטוּל הַזְּמַנִּים. וְעַל-כֵּן בְּלֵיל שִׁמּוּרִים הָיָה לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים שֶׁמְּשָׁם כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה שֶׁהָיָה לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּהָרְאשֵׁי פְּרָקִים הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְהִכָּלֵל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכַנַּ"ל. וְהַמַּלְוֶה בְּרִבִּית וְנוֹטֵל אֲגַר נְטַר הוּא בְּהֵפֶךְ מִכָּל זֶה. וְעַל-כֵּן נֶחְשָׁב כְּכוֹפֵר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּבְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת לְבַטֵּל הַשֵּׁנָה שֶׁמְּשָׁם אֶחִיזַת הַזְּמַן שֶׁמְּשָׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים. וְעַל-כֵּן שֵׁנָה לְשׁוֹן שִׁנּוּי, כִּי עַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה וְתַרְדֵּמָה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת מִשָּׁם עִקַּר אֶחִיזַת טִרְדַּת הַזְּמַן שֶׁמְּשָׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּחֲצוֹת, כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בִּבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲצוֹת שֶׁאָז נִמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי הַאי קְלָא דְּבָטִישׁ בַּגַּדְפּוֹי דְּתַרְנְגוֹלָא וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשִׁיגִין בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין הַשִּׁנּוּיִים שֶׁמְּשָׁם כָּל הַשִּׁנְאָה וְהַהִתְנַגְּדוּת

וְהַמַּחֲלֹקֶת וְהַגְּלוּת הַבָּא עַל-יְדֵי הַחוֹלְקִים וְהַשׂוֹנְאִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חֲצוֹת מְסֻגָּל כְּמוֹ פִּדְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל, כִּי הַפִּדְיוֹן הוּא עַל-יְדֵי מָעוֹת צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְהַצַּדִּיק וְהָאִישׁ הַכָּשֵׁר שֶׁשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַצְּדָקָה, כִּי כְּשֶׁנּוֹתְנִין לָרָשָׁע וּפָגוּם מִכָּל שֶׁכֵּן לְבַעַל מַחֲלֹקֶת, אֲזַי אַדְרַבָּא, פּוֹגֵם יוֹתֵר, כִּי הוּא חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַשּׂוֹנְאִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפְּגָמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַצְּדָקָה לְהִשְׁתַּדֵּל לִתֵּן לְהַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים אַנְשֵׁי שָׁלוֹם בֶּאֱמֶת. וְזֶה עִקַּר הַפִּדְיוֹן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַצָּרוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהָרַע שֶׁנֶּאֱחָז בְּרִבּוּיִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת חֲצוֹת שֶׁקְּמִים מֵהַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה וּמְשַׁבְּרִין הַשֵּׁנָה בְּעֵת תִּקֻּף הִתְגַּבְּרוּתוֹ, בְּעֵת שֶׁהִגִּיעַ הַדַּעַת לְתַכְלִית הַמְּעוּט וְהַהִסְתַּלְּקוּת וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן חֲצוֹת מְסֻגָּל כְּמוֹ פִּדְיוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁקָּשֶׁה לַעֲמֹד עַל נְקֻדַּת חֲצוֹת, כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַבְּחִירָה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַטָּעוּת שֶׁסּוֹבְרִין שֶׁיֵּשׁ זְמַן בָּעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל טִרְדּוֹת הַזְּמַן וַהֲבָלָיו שֶׁמְּבַלְבֵּל אוֹתוֹ מִלַּחֲשֹׁב עַל אַחֲרִיתוֹ לְהָכִין צֵדָה לְדַרְכּוֹ הָרָחוֹק מְאֹד מְאֹד, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַחָכְמָה וְהַדַּעַת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם לְמֻבְחָרֵי יְחִידֵי הַדּוֹרוֹת כְּמוֹ מֹשֶׁה וְדָוִד:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שָׁם בְּבְרָכוֹת; שֶׁדָּוִד קָם בַּחֲצוֹת וְעָסַק בַּתּוֹרָה וּבַבֹּקֶר נִכְנְסוּ אֻצְלוֹ וְאָמְרוּ לוֹ, "עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין פַּרְנָסָה וְכוּ'". וְלִכְאוֹרָה הוּא פְּלִיאָה מָה עִנְיָן זֶה לָזֶה?! אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וְהָעֲנִיּוּת נִמְשָׁךְ מֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁנִּתְרַבּוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם אַחִיזַת הָרַע שֶׁמְּעַכֵּב הַשֶּׁפַע, שֶׁמִּשָּׁם הָעֲנִיּוּת בְּחִינַת 'בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי חֲצוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין הַשִּׁנּוּיִים כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שֶׁפַע וּפַרְנָסָה. וְעַל-כֵּן דִּיקָא אַחַר שֶׁקָּם דָּוִד בַּחֲצוֹת נִכְנְסוּ אֵלָיו בַּבֹּקֶר וְשָׁאֲלוּ עַל פַּרְנָסָה, כִּי עַל-יְדֵי חֲצוֹת שֶׁהוּא בְּטוּל הַשִּׁנּוּיִים נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הֵשִׁיב לָהֶם, "לְכוּ וְהִתְפָּרְנְסוּ זֶה מִזֶּה", דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא אַהֲבָה וְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וְיִגְמְלוּ חֶסֶד זֶה עִם זֶה עַד שֶׁיִּתְפָּרְנְסוּ זֶה מִזֶּה, כִּי עִקַּר בְּטוּל הַשִּׁנּוּיִים תְּלוּי בָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה אַהֲבָה וְשָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וְיִגְמְלוּ חֶסֶד זֶה עִם זֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁקְּמִים בַּחֲצוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין הַשִּׁנּוּיִים וְהָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה עַל-יְדֵי-זֶה, אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה הָעִקַּר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְכוּ וְהִתְפָּרְנְסוּ זֶה מִזֶּה וְכַנַּ"ל. אָמְרוּ לוֹ, "אֵין הַקֶּמַח

מַשְׁבִּיעַ וְכוּ' וְאֵין הַבּוֹר מִתְמַלֵּא מֵחֶלְיָתוֹ", הַיְנוּ שֶׁכְּבָר נִתְבַּלְבֵּל הָעוֹלָם כָּל כָּךְ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחֵטְאֵי הַדּוֹרוֹת עַד שֶׁרֹב הַשֶּׁפַע אֵצֶל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים וּבַעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת. עַל-כֵּן אֲפִלּוּ בִּימֵי דָּוִד הָיָה קָשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל לְהִתְפָּרְנֵס זֶה מִזֶּה מֵחֲמַת רִבּוּי הַשֶּׁפַע שֶׁאֵצֶל הָעַכּוּ"ם וְהַחוֹלְקִים. אָמַר לָהֶם, "לְכוּ וּפִשְׁטוּ יְדֵיכֶם בַּגְּדוּד", שֶׁצְּרִיכִים לִלְחֹם עִם הָעַכּוּ"ם וְהַשּׁוֹנְאִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה וּלְהוֹצִיא מֵהֶם הַשֶּׁפַע לַהֲשִׁיבָהּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים:

חלק ז

וְעַל-כֵּן קוֹרִין אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה בְּפֶסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם לָצֵאת מֵהַגָּלוּת, הוּא עַל-יְדֵי גְּמִילוּת חֶסֶד וְהַלְוָאַת חֵן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין הַשּׁוֹנְאִים וְהָאוֹיְבִים שֶׁמֵּהֶם הַגָּלוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא רִבִּית בְּשֵׁם "נֶשֶׁךְ", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "נֶשֶׁךְ" כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יִשָּׁךְ, בְּחִינַת אֲשֶׁר יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלֹא לָחַשׁ. שֶׁהוּא בְּחִינַת עָוֹן הֶחָמוּר שֶׁל לָשׁוֹן הָרָע שֶׁגָּרוּעַ מֵהַכֹּל, כִּי עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע בָּאִים כָּל הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁנֶּאֱחָז כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת בֵּין הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת וְאֵינָם נִכְלָלִים בְּאֶחָד וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם רִבִּית כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן נִקְרָא "נֶשֶׁךְ" לְשׁוֹן אִם יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת פְּגַם לָשׁוֹן הָרָע וּמַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע וּמַחֲלֹקֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל-יְדֵי שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, אֵין אֵלִיָּהוּ בָּא וְכוּ' אֶלָּא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵנוּ אָמֵן:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם. וְאָז עִקַּר יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁנִּגְמְרָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁאָז נִבְרָא הָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר כָּל הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן אָז עִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהִכָּלֵל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדָּם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה מְאֹד לְתַקֵּן וּלְהַמְתִּיק שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה שֶׁכָּל אֲחִיזָתוֹ בְּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה תֵּכֶף כְּשֶׁיָּצְאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא הָיָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁקֶר וְטֻמְאָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה בְּחִינַת שְׁנַיִם כַּנַּ"ל הָיָה רְשִׁימָה שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ הוּא רַק עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לַעֲלוֹת מִשָּׁם עַד תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְתַקְּנִים לְמַעְלָה הָאֲחִיזָה הַדַּקָּה מִן הַדַּקָּה שֶׁאֵינָהּ נִתְפַּשֶּׁטֶת בַּמֹּחַ כְּלָל, שֶׁמִּשָּׁם נֶאֱחָז הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַשֶּׁקֶר, אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּתַקְּנִים הַרְבֵּה לְמַטָּה אֶת אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר עֲדַיִן אֵין הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת. מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן וְנִמְתַּק בְּשֹׁרֶשׁ שָׁרְשׁוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְזֶה עִקַּם עֲבוֹדַת גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְאָז

צְרִיכִין לְתַקֵּן שֹׁרֶשׁ אֶחָיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, שֶׁכָּל שָׁרְשׁוֹ מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה תֵּכֶף שֶׁיָּצְאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּגַלִּין וּמְאִירִין אֲמִתַּת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, וּמְבַטְּלִין שֹׁרֶשׁ אֶחְיַזַת הַשֶּׁקֶר בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה מְאֹד כַּנַּ"ל, שֶׁבָּזֶה עוֹסְקִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, וְעַל-כֵּן הוּא תְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינָה זֹאת לְהַחֲזִיר וּלְהָרִים כְּפִי חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּכְלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה לְהָרִים הַכֹּל וּלְהָשִׁיב לְשָׁרְשׁוֹ הָרִאשׁוֹן לְהַחֲזִיר וּלְהַכְלִל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תְּשׁוּבָה לְהָשִׁיב הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ הָרִאשׁוֹן, בִּבְחִינַת זְרָקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִיתְנַטִּילַת מִתַּמָּן (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לַצַּדִּיקִים הַגְּבוֹהִים בְּיוֹתֵר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד וְכַנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים אֵינָם זוֹכִים לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת בְּחַיֵּיהֶם, כִּי אִם לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם. וּבִשְׁבִיל זֶה הוֹלְכִים עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר זֶה הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם שֶׁאָז הֵם מַגִּיעִים לִשְׁלֵמוּת מַעֲלָתָם, לְהָשִׁיב נִשְׁמָתָם לַמָּקוֹם שֶׁנִּטְלָה מִשָּׁם בִּתְחִלַּת שֹׁרֶשׁ שָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשִׁיבִים כָּל הַבְּרִיאָה הַתְּלוּיָה בָּהֶם לְשָׁרְשָׁהּ וְכוֹלְלִים אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה וּמְתַקְּנִים וּמַמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין אֶחְיַזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱחַז שָׁם, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה, שֶׁכָּל בְּחִירָתוֹ נִמְשֶׁכֶת מִשָּׁם בִּתְחִלַּת יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּכְשֶׁאָדָם עוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן וּבוֹחֵר בַּטּוֹב כָּרָאוּי. וְעוֹלֶה מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא עַד שֶׁעוֹלֶה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה וּמְתַקֵּן שָׁם שֶׁלֹּא יוּכַל הַשֶּׁקֶר לְהִתְאַחֵז מִשָּׁם עוֹד כַּנַּ"ל, זֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַבְּרִיאָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה הָיָה צָרִיךְ אָדָם הָרִאשׁוֹן לְתַקֵּן בְּיוֹם שֶׁנִּבְרָא. וְעַל-יְדֵי שֶׁקִּלְקֵל בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע בַּעֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱחַז מִשָּׁם וְאָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא הִתְגַּבֵּר לְבַטְּלוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת וְנִתְאַחֵז הַשֶּׁקֶר מְאֹד. וּבָזֶה מִתְרָץ קְצָת מַה שֶּׁקָּשֶׁה לְכָאוֹרָה; מֵהֵיכָן בָּא אָדָם לְמִכְשׁוֹל עָוֹון זֶה לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה יֵצֶר הָרַע בָּעוֹלָם?! וְכִמּוּבָא בַּסְּפָרִים וּמְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י; שֶׁהַיֵּצֶר הָרַע לֹא נִתַּן בָּהֶם עַד שֶׁאָכְלוּ מֵעֵץ הַדַּעַת. וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן בָּא לְחֵטְא זֶה? אַךְ בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁל עַכְשָׁיו בָּעוֹלָם, אֲבָל שֹׁרֶשׁ אֶחְיָזָתוֹ הָעֶלְיוֹנָה כְּבָר הָיָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל בְּחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה, בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ אֶחְיַזַת הַדִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵוִי וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם הִרְשֶׁם שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל עַד שֶׁיִּהְיֶה שֶׁקֶר, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן הַדַּק, בְּוַדַּאי כְּבָר הָיָה תֵּכֶף כְּשֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּהִבָּרְאוֹ הָיָה גָּבֹהַּ בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד וְהָיָה צָרִיךְ לְתַקֵּן וּלְהַמְתִּיק

בְּחִינָה זֹאת. וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּתְרַשֵּׁל בְּתִקּוּן זֶה נִתְיַעֵץ הַנָּחָשׁ וְהִטְעָה אֶת הָאָדָם בְּשֶׁקֶר דַּק עַל-יְדֵי שֶׁיָּנַק מִשָּׁם, וְעַל-כֵּן הָיָה כָּל עֲצָתוֹ לְהָסִית אֶת הָאִשָּׁה תְּחִלָּה, כִּי הָאִשָּׁה כְּנֶגֶד הָאִישׁ הִיא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה כְּנֶגֶד קֹדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי כָּל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא שֶׁגָּבוֹהַּ מֵחֲבֵרוֹ הוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי הַדַּרְגָּא הַגָּבוֹהַּ הִיא סְמוּכָה יוֹתֵר לְקֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן נֶחֱשֶׁבֶת נֶגֶד הַדַּרְגָּא שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנָּה בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, וְהַדַּרְגָּא שֶׁלְּמַטָּה בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, נֶפֶשׁ וְגוּף, אָדָם וּבְהֵמָה, כִּי הָאִישׁ בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה כְּנֶגֶד הָאִשָּׁה שֶׁהִוא גּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה, בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן שָׁם בְּעִנְיַן הַחִבּוּר שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה שָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה וְהַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה וְהַצְּרוּף שֶׁל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הָאִשָּׁה נִלְקְחָה עַל-יְדֵי שֵׁנָה וְתַרְדֵּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁצִּמְצֵם וְסִלֵּק הַדַּעַת בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיְתָה עִקַּר יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי אִם לֹא הָיָה בְּחִינַת צִמְצוּם וְהִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת לֹא הָיָה בָּאֶפְשָׁר שֶׁתֵּצֵא הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי הָיָה נִשְׁאָר הַכֹּל בַּכֹּחַ כְּמוֹ בְּתְחִלָּה (וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בַּכָּתָבִים). וְזֶה בְּחִינַת בִּנְיַן הָאִשָּׁה מִן הָאִישׁ עַל-יְדֵי תַּרְדֵּמָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת שׂוֹרֶשׁ אַחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִתְגָּרָה הַנָּחָשׁ בְּהָאִשָּׁה וְהִטְעָה אוֹתָהּ בְּטָעוּת דַּק מִן הַדַּק כַּמּוּבָן בַּפָּרָשָׁה; שֶׁבִּתְחִלָּה דְּחָפָהּ עַד שֶׁנָּגְעָה בּוֹ וְכוּ' עַד שֶׁנִּסְתָּה אַחֲרָיו וְחָטְאָה בַּפֹּעַל וְאָכְלָה מֵעֵץ הַדַּעַת וַאֲזַי תֵּכֶף הִיא הִטְעֲתָה אֶת הָאָדָם, כִּי עִקַּר הַטָּעוּת עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁכְּבָר נִכְשְׁלוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ בְּיוֹתֵר לְהַטְעוֹת וְכַנַּ"ל. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּבוֹ חָטָא, וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו עָזְרוֹ שֶׁיִּתְחִיל בִּתְשׁוּבָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה כַּמּוּבָא. וְזֶה הַתִּקּוּן אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל וּבְיוֹתֵר מַשְׁלִימִין הַתִּקּוּן אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הוֹלְכִין עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֱמֶת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי אֱמֶת נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה רֹב יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין עַצְמָן אֶל הָאֱמֶת וְהַתְּמִימוּת וּמִתְפַּלְּלִין וְצוֹעֲקִין לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִימוּת בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל שֶׁיֵּשׁ לִקְצָתָם בִּשְׁאָרֵי יְמוֹת הַשָּׁנָה, כִּי הָעִקָּר הוּא הָאֱמֶת וְהַתְּמִימוּת לְהִתְנַהֵג בְּכָל הַשָּׁנָה כְּמוֹ הֲמוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְהַתִּקּוּן הוּא אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱחַז בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵמֶּת, בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא הִתְחִיל לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה, לְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר בִּתְחִלַּת אֲחִיזָתוֹ הַנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְגַלּוֹת אֱלוֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן לֹא הִגִּיעַ עֲדַיִן לְבַטֵּל אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר בְּשָׁרְשׁוֹ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּעֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁשָּׁם יְצָאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג. וְשָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַהַמְתָּקָה לְבַטֵּל אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם הָיָה מִדָּתוֹ חֶסֶד וְיִצְחָק מִדָּתוֹ גְּבוּרָה. זֶה בְּחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי חֶסֶד בְּחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ חֶסֶד. וּגְבוּרָה וְדִין זֶה בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַדִּין כַּנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם גִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם וְהוֹדִיעַ שֵׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שֹׁלִיט בָּאָרֶץ. וְכֵן יִצְחָק וְכֵן יַעֲקֹב, כִּי זֶה הָיָה כָּל עֲבוֹדָתָם, כִּי אֵין קוֹרִין אָבוֹת, אֶלָּא לִשְׁלֹשָׁה, כִּי הֵם אָבוֹת הָעוֹלָם, כִּי קֶדֶם הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת אָב כַּנַּ"ל, כִּי זָכוּ לְכָלֵל הַכֹּל בַּה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם אָב וּבֵן כַּחֲדָא בִּבְחִינַת כְּשֶׁתַּגִּיעַ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר וְשָׁם נִקְרָא הַכֹּל עַל שֵׁם הָאָב, כִּי הַבֵּן טָפֵל לְאָב וְנִכְלָל בּוֹ. אֲבָל אַבְרָהָם וְיִצְחָק עֲדַיִן לֹא בִּטְלוּ לְגַמְרֵי אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁשָּׁם יָצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת שָׁרְשׁוֹ שֶׁל הַשֶּׁקֶר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל. וְיִצְחָק יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו שֶׁהֵם עֲנָנִין דִּמְכַסְיָן עַל עֵינִין, שֶׁהֵם עִקַּר הַשֶּׁקֶר הַמְכַסֶּה אֶת הָאֱמֶת שֶׁהוּא תִּקּוּן הָעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם גִּלָּה וְהִמְשִׁיךְ אֱלוֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵעֶלְיָא לְתַתָּא בִּבְחִינַת אוֹר יָשָׁר בִּבְחִינַת חֶסֶד. וְיִצְחָק אוֹר חוֹזֵר מִתַּתָּא לְעֵלָּא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת גְּבוּרָה, אֲבָל עִקַּר הַקֶּשֶׁר וְהַחִבּוּר שֶׁבֵּין קֶדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט הַמְשֻׁלָּשׁ, בְּחִינַת הַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן הַמַּבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, כִּי הוּא מְחַבֵּר וְכוֹלֵל יַחַד בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְדִין, אוֹר יָשָׁר וְאוֹר חוֹזֵר, בְּחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי יַעֲקֹב זָכָה לְמִדַּת הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת, הַיְנוּ לְבַטֵּל אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל עַד שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג אֵיךְ מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בְּלִי אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כְּלָל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲבוֹדַת יַעֲקֹב שֶׁמִּדָּתוֹ אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר חִבּוּר וּכְלִלְיוּת הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב זָכָה שֶׁהָיָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסֹלֶת, כִּי הַהוֹלָדָה הוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה, שֶׁמּוֹצִיאִין בְּחִינַת הַבֵּן מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וּמֵחֲמַת שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר, עַל-כֵּן נֶאֱחָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְאֹד בְּהַהוֹלָדָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אַחַר כָּךְ בֵּרוּר גָּדוֹל. וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא מָאן דְּנָטַר בְּרִית, שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת כֶּלֶה זֶרַע אֱמֶת, כִּי זוֹכֶה לַעֲלוֹת לִתְחִלַּת הַשֹּׁרֶשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם, בְּחִינַת הַבֵּן בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בְּלִי אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כְּלָל, שֶׁזֶּה זָכָה

יַעֲקֹב שֶׁמִּדָּתוֹ אֱמֶת. וְעַל-כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַקּוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב, בְּחִינַת אֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁין עַל חַיִּים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים, כִּי אֱמֶת סָמָא דְּחַיֵּי. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל אַתְרָא דִּשְׁמָא קוּשְׁטָא, שֶׁלֹּא שָׁלְטָה הַמִּיתָה שָׁם, כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בִּבְחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי הַנֶּפֶשׁ הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל בְּחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה. וְהַגּוּף בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה. וְעִקַּר הַחַיּוּת כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם מְחֻבָּרִים יַחַד בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְזֶה עַל-יְדֵי אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן אֱמֶת סָמָא דְּחַיֵּי, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה עַל-יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁמַּפְרִיד בֵּין הַדְּבֵקִים בִּבְחִינַת כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד, בְּחִינַת כִּי הוּא בֵּין אַחִים יַפְרִיד, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי עֻצַּת הַנָּחָשׁ שֶׁהִמְשִׁיךְ הַשֶּׁקֶר בָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִגְזַר מִיתָה לְדוֹרוֹת, כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר בְּזֶה הַגּוּף לְהַשִּׂיג בִּשְׁלֵמוּת כְּלָלִיּוּת וְחִבּוּר אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, מֵחֲמַת אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱחַז שָׁם בְּהַתְחָלַת יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַהֶכְרֵחַ לָמוּת וְאָז עוֹלֶה הַנֶּפֶשׁ לְמַעְלָה מַעְלָה כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ. וְהַגּוּף מְזַדְּכֵּךְ לְמַטָּה עַד שֶׁאַחַר כָּךְ יִתְחַדֵּשׁ לְטוֹבָה לֶעָתִיד עַל-יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה בִּבְחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח וְכוּ'. וְאָז יִתְקַיֵּם, "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד", כִּי יִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא סָמָא דְּחַיֵּי, כִּי אָז יִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר לְגַמְרֵי בְּשֹׁרֶשׁ אֲחִיזָתוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל חַיִּים אֵלּוּ אָנוּ מְבַקְּשִׁין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁכָּל צַעֲקוֹתֵינוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיִּתְקַיֵּם, "וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וַיֹּאמַר וְכוּ'" עַד שֶׁיֵּדַע כָּל אֶחָד אֵיךְ לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חוֹתְמִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכָל הַבְּרָכוֹת, כִּי אַתָּה אֱלֹקִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד, כִּי הָאֱמֶת קַיָּם לָעַד, כִּי קוּשְׁטָא קָאֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד", כִּי עִקַּר הַחַיִּים וְהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה בִּכְלָל וּבִפְרָט עַל-יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְפַיֵּס אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הוּא הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא אַחְדוּת, שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים בְּחִינַת הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רִבּוּי וְשִׁנּוּי דֵּעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁצְּרִיכִין לְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר בְּשֹׁרֶשׁ אֲחִיזָתוֹ עַל-יְדֵי עֹצֶם הִתְגַּלּוּת מֵבְחַר רֹאשׁ הָאֱמֶת בִּבְחִינַת רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּיְקָא, בְּחִינַת רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, כִּי רֹב בַּעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת דָּרֵךְ כָּל

אֶחָד לוֹמַר שֶׁאֲצִלוֹ הָאֱמֶת וְשֶׁכָּל מַחֲלָקְתּוֹ רַק בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת. וּבִפְרָט עַתָּה, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, שֶׁנִּתְקַיֵּם וְהָאֱמֶת תִּהְיֶה נֶעְדֶּרֶת, שֶׁנַּעֲשָׂה הָאֱמֶת עֲדָרִים עֲדָרִים, וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֲצִלוֹ הָאֱמֶת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאֱמֶת הוּא אֶחָד. וּמִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וּמִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לָאֱמֶת בֶּאֱמֶת, יָכוֹל לְהַכִּיר הֵיכָן הָאֱמֶת הָאֲמִתִּי, כִּי הָאֱמֶת עֵד לְעַצְמוֹ. וְעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא רַק מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד שֶׁמִּמֶּנּוּ אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר בְּשָׁרְשׁוֹ יָכוֹל לִטְעוֹת אַחַר כָּךְ מְאֹד וְלַהֲפֹךְ הַשֶּׁקֶר לֶאֱמֶת וְהָאֱמֶת לְשֶׁקֶר בִּבְחִינַת הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם. וּמִי שָׁרוֹצֶה לְהַצִּיל וּלְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מֵאֵשׁ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא גָּרוּעַ מֵהַכֹּל, עִקַּר הַצָּלָתוֹ עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמָי", כִּי כְּשֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּוַדַּאי יִנָּצֵל עַל כָּל פָּנִים מִמַּחֲלֹקֶת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא יִזְכֶּה לְהַשִּׂיג וְלִידַע הֵיכָן הָאֱמֶת, מֻחְמַת שֶׁלֹּא הִתְיַגֵּעַ בַּעֲבוּרָתוֹ כָּרָאוּי, כִּי לִזְכּוֹת לְעֶצֶם הָאֱמֶת צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה מְאֹד, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים, אִם חָפֵץ בָּאֱמֶת, עַל כָּל פָּנִים, לֹא יִהְיֶה רוֹדֵף וְחוֹלֵק וְלֹא יַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת וּרְדִיפוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, לִרְדֹּף אַחַר אַנְשֵׁי אֱמֶת. אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ לְהֶפֶךְ, כִּי מַה לּוֹ וְלַצָּרָה הַזֹּאת לְסַכֵּן נַפְשׁוֹ כָּל כָּךְ. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב, וְהֶחָפֵץ בָּאֱמֶת יָבִין כָּל זֶה בְּנַפְשׁוֹ:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁכָּל אָדָם נִכְנָס לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְדִין וּמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּמִּשְׁנָה, כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן וְסַיְמֵי שָׁם תָּאנָא, וְכֻלָּן נִסְקָרִין בִּסְקִירָה אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר, "הַיּוֹצֵר יַחַד לִבָּם וְכוּ'". וּפֵרְשׁוּ שָׁם, שֶׁמּוֹסֵב לְמַעְלָה לַפָּסוּק מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַיּוֹצֵר וְכוּ'. וְהָעִנְיָן תָּמוּהַּ לְכְאוֹרָה מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם נִסְקָרִין בִּסְקִירָה אַחַת, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ כֹּל יָכוֹל וְיוֹדֵעַ הַרְבֵּה בִּידִיעָה אַחַת מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְשֵׂכֶל אֱנוֹשׁ לְהַשִּׂיג כַּמּוּבָא. אִם כֵּן גַּם בִּתְחִלָּה לָמָּה נִכְנָסִין אֶחָד אֶחָד כִּבְנֵי מָרוֹן? וַהֲלֹא הוּא יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂה כָּל אֶחָד בִּידִיעָה אַחַת, וְהָיָה יָכֹל לְשַׁפְּטָם גַּם בִּתְחִלַּת דִּין כְּמוֹ בַּסּוֹף, שֶׁכֻּלָּן נִסְקָרִין בִּסְקִירָה אַחַת?!:

אַךְ עִקַּר הַמִּשְׁפָּט הוּא אֱמֶת, כִּי מִשְׁפָּטוֹ אֱמֶת. וַאֲפִלּוּ בַּמִּשְׁפָּט שֶׁלְּמַטָּה עִקַּר מְצוּת הַמִּשְׁפָּט הוּא לִשְׁפֹּט אֱמֶת, לְהַצִּיל הֶעָשׁוּק וְהַנִּגְזָל שֶׁבָּא עָלָיו חֲבֵרוֹ לְגָזְלוֹ בְּעַוְלָה וְשֶׁקֶר לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפַּט אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ", רַק בִּבְנֵי אָדָם יֵשׁ שׁוֹפְטִים שֶׁמַּטִּין הַמִּשְׁפָּט בְּשֶׁקֶר שֶׁהֵם מַחֲרִיבִין הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַדִּין וְעַל הָאֱמֶת וְעַל הַשָּׁלוֹם וְכוּ'. אֲבָל הוּא יִתְבָּרַךְ מִשְׁפָּטוֹ אֱמֶת תָּמִיד, כִּי עִקַּר כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְדוּן וְלִשְׁפֹּט אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּמִשְׁפָּטָיו הַיְשָׁרִים וְהָאֲמִתִּיִּים בְּאֹפֶן שֶׁיָּבוֹא כָּל אֶחָד אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הַנִּצְחִי, שֶׁהוּא לְהִכָּלֵל

בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית הַטּוֹב שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. וּבָזֶה תָּלוּי כָּל הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וַעֲבוֹדָה נִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּלְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי כָּל עֲבֵרָה וּפְגָם נִתְרַחֲקִין וְעוֹשִׂין פֵּרוּד בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "תּוֹרַת אֱמֶת וְכוּ'" וְעַל-יְדֵי אֱמֶת נִמְשָׁךְ עֵינֵי הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל זֶה דָּנִין אֶת הָאָדָם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְכֵן בְּיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁפּוֹסְקִין עָלָיו הַמִּשְׁפָּט שָׁכָר, אוֹ עֹנֶשׁ כְּפִי מַעֲשָׂיו, בְּאֹפֶן שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יוּכַל לְהִכָּלֵל בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּה תַּכְלִיתוֹ, כִּי כָּל הָעֲנָשִׁים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַעֲנִישׁ בְּמִשְׁפָּטָיו הַיְשָׁרִים, עִקַּר הָעֹנֶשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הוּא בִּשְׁבִיל זְכוּךְ, כְּדֵי שֶׁיְּזַכֵּךְ עַל-יְדֵי הָעֹנֶשׁ הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל בַּסּוֹף לְהִכָּלֵל בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִכָּלֵל כְּפִי מַעֲשָׂיו, כְּפִי מַה שֶׁיִּשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ אַחַר הַזִּכּוּךְ. וּלְהֵפֶךְ הַצַּדִּיק מְקַבֵּל שָׂכָר וְעֹנֶג וּמִתְעַנֵּג עַל ה' וְעוֹלֶה בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמִמַּעֲלָה לְמַעֲלָה עַד שֶׁנִּכְלָל בְּשִׁלְמוּת בְּכָל קוֹמָתוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד תְּחִלַּת שֹׁרֶשׁ הַכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה אַשְׁרֵי לוֹ. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל צְרִיכִים לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל לְמַעְלָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חִלּוּק גָּדוֹל אֲפִלּוּ בֵּין הַצַּדִּיקִים גְּמוּרִים כְּפִי מַעֲלָתוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן בֵּין צַדִּיק לְבֵינוֹנִי, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע, וַאֲפִלּוּ בָּרְשָׁעִים עַצְמָן יִהְיֶה חִלּוּק גָּדוֹל בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְכוּ'. וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו זַ"ל בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, "עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ וְכוּ'". מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁבְּעֶנְיָן זֶה יֵשׁ קֻשְׁיָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי מִשְׁפָּטוֹ אֱמֶת וְעַל-יְדֵי אֱמִתַּת מִשְׁפָּטוֹ יוּכַל לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה זֶה עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת וְזֶה עַל-יְדֵי עֲנִיּוּת, זֶה עַל-יְדֵי שֶׁנִּגְזַר עָלָיו לְחָיוֹת וְזֶה עַל-יְדֵי מִיתָה. וְכֵן בְּשִׁאָר הַמִּשְׁפָּטִים, כִּי מִשְׁפָּטוֹ יִתְבָּרַךְ עָמְקוּ מְאֹד וְגוֹזֵר מִשְׁפָּט עַל כָּל אֶחָד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ וְה' יִתְבָּרַךְ צוֹפֶה וּמַבִּיט עַד סוֹף הָאַחֲרוֹן וַאֲפִלּוּ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, וְנוֹתֵן מִשְׁפָּט עַל כָּל אֶחָד בְּאֹפֶן שֶׁאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּתְנַהֵג, יָשׁוּב בַּסּוֹף לְקֹדֶם הַבְּרִיאָה, אַךְ הָרְשָׁע אִם יַחֲזִיק בְּמַעֲשָׂיו וְלֹא יָשׁוּב, יִצְטָרֵךְ לָעֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים מְאֹד וּלְגִלְגּוּלִים רַבִּים. וּלְבַסּוֹף לֹא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ כִּי אִם אֵיזֶה נְקֻדָּה בְּעָלְמָא עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁיִּכְלוּ לְגַמְרֵי בַּסּוֹף וְלֹא יֵדְעוּ מֵהַטּוֹב הָאֲמִתִּי כְּלָל, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הַכֹּל צְרִיכִים לַחֲזֹר לְקֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאָז יִרְאוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁנִּכְנָסִין לְמִשְׁפָּט כָּל אֶחָד עוֹבֵר לְפָנָיו בִּפְנֵי עַצְמוֹ כִּבְנֵי מָרוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ דָּן אֶת כָּל אֶחָד בְּרַחֲמָיו כְּפִי מַעֲשָׂיו שֶׁבָּחַר לוֹ. וְכָל

בְּחִירָתוֹ הָיְתָה עַל-יְדֵי הַשִּׁנּוּיִים רַבִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ אַחַר הַבְּרִיאָה, אַחַר שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהִתְחִיל הָרִבּוּי כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר חִקּוּר דִּין שֶׁלְּמַעְלָה בְּיוֹם הַדִּין, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ דָּן בְּרַחֲמָיו כָּל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְיוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה שִׁנּוּי דַּיָּה נָפַל עַל-יְדֵי הָרִבּוּי שֶׁל אַחַר הַבְּרִיאָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּא לְמַעֲשָׂיו. וּכְמוֹ כֵן הוּא שׁוֹפֵט אוֹתוֹ בְּצֶדֶק וֶאֱמֶת. וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעַבְרוּ לְפָנָיו כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רִבּוּי וְשִׁנּוּיִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהִתְחִיל הָרִבּוּי וְהַשִּׁנּוּיִים וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל מַעֲשֵׂה הָאָדָם וּכְמוֹ כֵן הוּא חִקּוּר דִּינוֹ וּמִשְׁפָּטוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מוֹצִיא גְּמַר מִשְׁפָּטוֹ וְעִקַּר הַמִּשְׁפָּט הוּא אֱמֶת, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי הַמִּשְׁפַּט אֱמֶת יָשׁוּב בַּסּוֹף לְשָׁרְשׁוֹ לְקֶדֶם הַבְּרִיאָה וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן בִּגְמַר הַמִּשְׁפָּט כֻּלָּם נִסְקָרִין בְּסִקְרִירָה אַחַת שֶׁכּוֹלֵל כֻּלָּם יַחַד, כִּי זֶה עִקַּר הַמִּשְׁפַּט אֱמֶת, שֶׁיָּשׁוּב הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ, לְקֶדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חִלּוּק עָצוּם בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק יג

וְכָל יְמֵי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה, וְזֶה עִקַּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁגּוֹזְרִין עָלָיו שֶׁיִּתְנַהֵג עִמּוֹ בַּשָּׁנָה הַזֹּאת בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה כִּרְצוֹנוֹ, שֶׁיּוּכַל לְזְכֹּר וּלְהָבִין עַל-יְדֵי מַה שֶּׁיִּתְנַהֵג עִמּוֹ אִם לְטוֹב וְאִם לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיךְ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אִם יָשׁוּם לִבּוֹ אֶל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי. וְעַל זֶה צָרִיךְ לָשׁוּם כָּל מְגַמָּתוֹ בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, בִּפְרָט בִּתְחִלַּת הַשָּׁנָה בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, בִּפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא אֱמֶת; שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל אֶחָד, כִּי צְרִיכִים לְהַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּפְרָטִיּוּת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ צוֹפֶה וּמַבִּיט וּמַשְׁגִּיחַ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת כְּפִי מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ וְעִנְיָנוֹ וְעַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָה הַכֹּל אֶחָד, אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִהְיוֹת נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת פְּלִיאָה דַּעַת מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא אוּכַל לָהּ וְגוֹ' וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח, שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ מַתְמִיהַּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֵיךְ יָצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְנַעֲשָׂה רִבּוּי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה הִתְרַחֲקוּת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיחָה, שֶׁבּוֹרְחִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל בֶּאֱמֶת אָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח, כִּי אֲנִי מַאֲמִין בֶּהָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁסַּיִּם וְהוֹלֵךְ, "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וַאֲצִיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, אֶשָּׂא כַנְפֵי שָׁחַר וְכוּ' גַּם שָׁם יָדְךָ תַּנְחֵנִי וְכוּ'" עַד שֶׁחָזַר וְסִיֵּם, "אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד", כִּי בֶּאֱמֶת אֲנִי מַאֲמִין בַּהַשְׁגָּחָה שֶׁהַכֹּל אֶחָד עַתָּה כְּמוֹ בְּתְחִלָּה קֹדֶם הַבְּרִיאָה, רַק שֶׁזֶּה פְּלִיאָה דַּעַת נִשְׂגְּבָה וְכוּ', בְּחִינַת נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים וְכוּ' אֵיךְ מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְאֵיךְ יָצְאָה הַבְּרִיאָה

מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְאָסוּר לַחֲקֹר בָּזֶה כְּלָל. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֲנִי מַאֲמִין בְּהֶאֱמֶת בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעֵינָיו יִתְבָּרַךְ צוֹפוֹת בְּכָל מָקוֹם, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם וְכוּ' וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, בְּכָל מָקוֹם עֵינֵי ה' צוֹפוֹת טוֹבִים וְרָעִים וְכוּ' וְעַל-כֵּן אָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח, כִּי הַכֹּל אֶחָד בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ אֶחָד. וְעַל-יְדֵי-זֶה אֲנִי אוֹחֵז עַצְמִי בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי נַפְשִׁי יוֹדַעַת מְאֹד הֶאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל זֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּעַצְמוֹ, נוֹרָאוֹת נִפְלָאִיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד. וּבְיוֹתֵר צְרִיכִין לָשׂוּם לֵב לָזֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה יוֹם תְּחִלַּת מַעֲשָׂיו וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵצֵא מִשְׁפָּטוֹ לָאוֹר לְטוֹב, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁבָּאִים אָז לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמַר, "אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח", כִּי תְּחִלַּת יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל זֶה בְּחִינַת הֶלְיכָה, כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְרַחֲקָה הָרִבּוּי הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת הֶלְיכָה, כְּמוֹ שֶׁאֶחָד הִתְחִיל לֵילֵךְ מֵחֲבֵרוֹ שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ רָחוֹק מִמֶּנּוּ, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּשְׁתַּלְשְׁלָה הַבְּרִיאָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְנִתְרַחֲקָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה יוֹתֵר וְאָז נִתְרַבֶּה אֲחִיזַת הַשֵּׂקֶר יוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הָרִחוּק כַּנַּ"ל. זֶהוּ בְּחִינַת בְּרִיחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְרַחֲקִין יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְכָל הַהִתְרַחֲקוּת שֶׁל הָרִחוּקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כְּפִירוֹת, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים. וְעִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה, שֶׁהוּא מִתְּחִלַּת יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי כְּלָל, עַל-כֵּן נִתְעוּ וְנָבוֹכוּ הַתּוֹעִים עַד שֶׁנִּתְרַחֲקוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֲקוּ, אֲבָל דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁמִּדָּתוֹ אֱמוּנָה מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ", מַתְמִיהַּ וְאוֹמֵר; שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינִי יָכוֹל לְהָבִין אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ אֵיךְ יָצָאתִי מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶלְיכָה, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת, רַק אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא בְּנַפְלְאוֹתָיו בָּרָא הַכֹּל וְהוֹצִיא הַכֹּל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְגַם עַתָּה הוּא מַשְׁגִּיחַ עַל הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית. וְעַל-כֵּן אָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת יוֹתֵר, בְּחִינַת בְּרִיחָה, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִבְרֹחַ מִפָּנֶיךָ, כִּי אֲנִי מַאֲמִין שֶׁהַכֹּל אֶחָד, אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת. וְזֶהוּ "אָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח", פָּנִים זֶה בְּחִינַת עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ, בְּחִינַת יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, בְּחִינַת אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְכוּ', הֵינוּ מֵאַחַר שֶׁאֲנִי מַאֲמִין שֶׁפָּנֵי הַשְׁגָּחָתוֹ צוֹפִים בְּכָל הָעוֹלָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וְאַחַר הַבְּרִיאָה הוּא כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, עַל-כֵּן פְּלִיאָה דַּעַת מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה וְכוּ' אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ, שֶׁהוּא תְּחִלַּת יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְעַל-כֵּן אָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח, כִּי פְּנֵי הַשְׁגָּחָתוֹ בְּכָל מָקוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַכֹּל אֶחָד אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְכַנַּ"ל.

וְכָל זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָתוֹ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה", כִּי הַמִּשְׁפָּט שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה זֶהוּ בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה, שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְנַהֵג עִם הָאָדָם בְּכָל הַשָּׁנָה, הַכֹּל בְּהַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפִי הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּגְזַר עָלָיו בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה, עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדּוֹן מַה יְהֵא בְּסוֹפָהּ. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֱמוּנַת הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַצְמוֹ אֶל נְקֻדַּת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא צַדִּיק הָאֱמֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת הַהֲלִיכָה לְצַדִּיקֵי אֱמֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, לֹא לְשֵׁם כָּבוֹד וְקִנְטוּר וּמַחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַהֲלִיכָה בָּרַגְלַיִן. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הָרַגְלַיִן, כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים תְּלוּיִים בָּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי שֶׁהָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה נִבְרָא בָּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיִּדְבַּק אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ מִגַּשְׁמִיּוּת זֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא, וְעַל-יְדֵי-זֶה יַעֲלֶה זֶה הָעוֹלָם עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם הַתְּלוּיִים בּוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁיִּכָּלֵל הַכֹּל בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה הָעוֹלָם בְּכִלְלוֹ נִקְרָא רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי". וְשָׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁנִּקְרֵאת רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעֹצֶם נִפְלְאוֹת רוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֵקֶר, הוּא צוֹפֶה וּמַבִּיט בְּהַשְׂגָּחָה פְּרָטִית בָּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי עַד תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֵין דָּבָר נָעֳלָם מִמְּךָ וְכוּ'" וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְכוּ'". וְעַל-יְדֵי אֱמוּנַת הַהַשְׂגָּחָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַשְׁרֵיהֶם הָרַגְלַיִם שֶׁהוֹלְכִים לִדְבַר מִצְוָה, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹסְעַ וְהוֹלֵךְ לְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּבָר זָכָה עַל-יְדֵי אֲמִתַּת עֲבוֹדָתוֹ לְהַכְלִיל הַכֹּל בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי כְּבָר הִגִּיעַ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר הַנַּ"ל. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִנְסֹעַ וְלֵילֵךְ אֵלָיו וְהַהֲלִיכָה הִיא בָּרַגְלַיִן, עַל-יְדֵי-זֶה מַגְבִּיהַּ בְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. מַגְבִּיהַּ הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוֹלֵל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעִקָּר לִנְסֹעַ וְלֵילֵךְ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לַעֲסֹק בָּזֶה בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁאָז נִבְרָא הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הוּא רִאשׁוֹן לְתִשׁוּבָה לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים עַל-יְדֵי-זֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ נוֹהֲגִין בְּכָל הַדּוֹרוֹת לֵילֵךְ לְהָרַב, כִּי מַעֲלָה יְתֵרָה כְּשֶׁהוֹלְכִין אֵלָיו, כִּי עַל-יְדֵי הַהֲלִיכָה בְּעַצְמָהּ מְתַקֵּן הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נֵלֵךְ עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָיִם. וְזֶה בְּחִינַת

מַעֲלַת הָעוֹלִים לָרֶגֶל, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים", כִּי יְרוּשָׁלַיִם שָׁם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם נִקְדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם חוֹזֵר וְנִכְלָל זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא יְסוֹד הָעוֹלָם בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, בְּחִינַת כִּי לַה' מְצַקֵּי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל". וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּיו. שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵינוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתַּחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ וְכוּ' לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ וְכוּ', כִּי עִקַּר תִּקּוּן זֶה הוּא עַל-יְדֵי שָׁלוֹם וְאַחְדוּת וּלְבַטֵּל כָּל הַהִתְנַגְּדוּת אֶל הָאֱמֶת, שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע וְהַטֶּמְאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַשֶּׁקֶר שֶׁיּוֹנֵק מֵהֶרְבּוּי כְּשֶׁאֵין מְבַטְּלִין אֲחִיזָתוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַנָּחָשׁ שֶׁהִמְשִׁיךְ הַשֶּׁקֶר בָּעוֹלָם וְגָרַם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַפֵּרוּד. עַל-כֵּן נִתְקַלֵּל בְּרִנְגָּלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ", כִּי שֶׁקֶר אֵין לוֹ רַגְלַיִם (וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר כב, דַּף סו, עַיֵּן שָׁם). וְעַל-כֵּן עִקַּר פְּגַם שֶׁל הַשֶּׁקֶר וּבַעֲלֵי רְכִילוּת וְלָשׁוֹן הָרַע הוּא בָּרִנְגָּלַיִן, כִּי נִקְרָאִים "הוֹלְכֵי רָכִיל", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, בְּכָל מָקוֹם מָצִינוּ רְכִילוּת בִּלְשׁוֹן הֲלִיכָה, בִּלְשׁוֹן רֶגֶל, כְּמוֹ לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ, כִּי עִקַּר פְּגַם הַלָּשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַפֵּרוּד הוּא בִּבְחִינַת רַגְלַיִן שֶׁמַּפְרִידִין הָרַגְלַיִן מֵהָרֹאשׁ, שֶׁעוֹשִׂין פֵּרוּד בֵּין זֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן, וּבֵין רֵאשִׁית נִקְדַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁעַל יָדָהּ נִכְלָלִין בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז צְרִיכִין לְהִכָּלֵל בְּהָרֹאשׁ וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָבוֹא לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ בְּחִינַת, רֹאשׁ בַּיִת, בְּחִינַת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָאֲמִתִּי. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ וְלֵילֵךְ אֵלָיו דַּוְקָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִים וּמַעֲלִין בְּחִינַת הָרַגְלַיִן וּמַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין בְּחִינַת הָרַגְלַיִן דְּקִלְפָּה שֶׁהֵם הַהוֹלְכֵי רָכִיל וּבַעֲלֵי לָשׁוֹן הָרַע הַמַּרְבִּין מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁבָּאִין לְהַצַּדִּיק זוֹכִין לָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הַהַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, עַד סוֹף הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל הַסּוֹף בְּהָרֹאשׁ; סוֹף תַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת כָּל הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן נִכְלָל הַכֹּל בְּהָרֹאשׁ, בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְנִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

חלק טו

כִּי אֱמֶת רֹאשׁ, תּוֹךְ, סוֹף, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁהוּא אֱמֶת מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ, כִּי יֵשׁ שֶׁמַּתְחִיל לְדַבֵּר בְּאֵיזֶה אֱמֶת, אֲבָל בַּסּוֹף מַטָּעֶה עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא בְּשֶׁקֶר גָּדוֹל, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי מְעַט הָאֱמֶת שֶׁהִתְחִיל, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַטְעוֹת בְּשִׁקְרוֹ, כִּי כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין

בוֹ אֱמֶת בִּתְחִלָּתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם בְּסוֹפוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן עִקַּר הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁהוּא אֱמֶת שָׁלֵם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. וְעִקַּר הוּא הַסּוֹף, כִּי טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁיו בְּאַחֲרִית הַיָּמִים מִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהָאֱמֶת תִּהְיֶה נֶעְדֶּרֶת (יְשַׁעְיָה נט, טו), שֶׁנֶּעְשׂוּ עֲדָרִים עֲדָרִים שֶׁל אֱמֶת. וְכֵן אֵצֶל כָּל אָדָם יֵשׁ שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר מִתְּחִלָּתוֹ, אֲבָל אַחַר כָּךְ מַטְעֶה הַבַּעַל דָּבָר עַד שֶׁמַּכְשִׁילוֹ בִּשְׁקָרָיו. וְהָעִקַּר עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁקָרָנִים וְהַלֵּיצָנִים וּמְכַנִּים עַצְמָן בְּשֵׁם חֲסִידִים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, "תֹּאלַמְנָה שִׂפְתֵי שֶׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז". וְעַל-כֵּן אִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁמַּגִּיעַ עַד הַסּוֹף שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁאָנוּ מְצַפִּים שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ'" וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא, עַד דְּמָטֵי רַגְלַיִן בְּרַגְלַיִן, כַּמּוּבָא הַרְבֵּה מִזֶּה בִּכְתְבֵי הָאַר"י זַ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. בְּחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. וְהָעִקַּר שֶׁהָאֱמֶת יִהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף לְהַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵרֹאשׁ כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

חלק טז

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא" הַנַּ"ל, יִתְבָּאֵר הַמִּדְרָשׁ הַפְּלִיאָה מְאֹד וְזֶה לְשׁוֹנוֹ (מִדְרָשׁ רַבָּה בְּרֵאשִׁית פֶּרֶק ח), אָמַר רַבִּי סִימוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, נַעֲשׂוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת כִּתִּים כִּתִּים וַחֲבוּרוֹת חֲבוּרוֹת, מֵהֶם אוֹמְרִים, אַל יִבָּרֵא, וּמֵהֶם אוֹמְרִים, "יִבָּרֵא", הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, "חֶסֶד וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ", חֶסֶד אוֹמֵר, יִבָּרֵא, שֶׁהוּא גּוֹמֵל חֲסָדִים. וֶאֱמֶת אוֹמֵר, אַל יִבָּרֵא, שֶׁכֻּלּוֹ שְׁקָרִים, צֶדֶק אוֹמֵר, "יִבָּרֵא, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה צְדָקוֹת", שָׁלוֹם אוֹמֵר, אַל יִבָּרֵא, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ קְטָטָה. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? נָטַל אֱמֶת וְהִשְׁלִיכוֹ לָאָרֶץ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, "וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה". אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, מָה אַתָּה מְבַזֶּה תַּכְסִיס אַלְטִיכְסַיְיא שֶׁלְּךָ (וּפֵרֵשׁ הַמְּתֻנּוֹת כְּהֶנָּה "חוֹתָם", שֶׁחוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת). תַּעֲלֶה אֱמֶת מִן הָאָרֶץ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, "אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח", עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהוּא תָּמוּהַּ מְאֹד, אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַשְׁלִיךְ אֱמֶת לָאָרֶץ, שֶׁהוּא עִקַּר חוֹתָמוֹ? עַד שֶׁהַצָּרְכוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לִשְׁאֹל וּלְבַקֵּשׁ מָה אַתָּה מְבַזֶּה תַּכְסִיס וְכוּ'?! וְגַם קָשֶׁה מְאֹד לְהָבִין אֵיךְ יִהְיֶה מַחֲלֹקֶת בֵּין מִדַּת הָאֱמֶת וּבֵין ה' יִתְבָּרַךְ? כִּי מֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אֱמִתַּת רְצוֹנוֹ לִבְרֹא אֶת הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ סוֹף הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁבְּרָאוֹ אִם כֵּן אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁהָאֱמֶת יִקָּטֵרֵג עַל זֶה?!:

אַךְ זֶה כְּלָל גָּדוֹל, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בְּגִין דְּיִשְׂתְּמוֹדְעִין לֵיהּ, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הַבְּרִיאָה הוּא הָאָדָם, הַיְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר רַק הֵם זוֹכִים לְהַכִּירוֹ בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִירָה וְעוֹמְדִים בְּנִסָּיוֹן וְצִרּוּף בָּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הָרָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ סָתִים וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָה בֵּיהּ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֵלָיְהוּ וְשִׁעֵר בְּדַעְתּוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשׂוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף וּלְשׂוּם נִבְרָא לְהַשִּׂיג אֲמִתָּתוֹ, כִּי אִם נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁיֵּרְדוּ לָזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְיִהְיֶה לָהֶם בְּחִירָה וְיַעַמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִזְדַּכְּכוּ וְיִצְטָרְפוּ עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ מַה שֶּׁאֵין שׂוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף יְכוֹל לִזְכּוֹת, כִּי זֶה הַתַּכְלִית וְהַסּוֹף שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכּוּ לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, עַד שֶׁהַמַּלְאָכִים יְקַנְּאוּ וְיִלְמְדוּ מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל", עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיֶה מְחִצָּתָן לְפָנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְכוּ', אֲבָל זֹאת הַהַשָּׂגָה שֶׁיַּשִּׂיגוּ הַצַּדִּיקִים אָז אֵין יוֹדֵעַ עַתָּה שׂוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף. וְעַל-כֵּן קְטָרְגוּ הַמַּלְאָכִים עַל בְּרִיאַת הָאָדָם, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַמַּלְאָכִים אֵין יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן אֵין יְכוֹלִין לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג פְּנִימִיּוּת דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ וְדַעְתּוֹ אֶחָד כַּיָּדוּעַ. וּכְמַאֲמַר הַמְּשׁוֹרֵר, "מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ". וְהַמַּלְאָכִים נִקְרָאִים בְּשֵׁם חֶסֶד עַל שֵׁם מִדַּת הַחֶסֶד. וְכֵן יֵשׁ שֶׁנִּקְרָאִים אֱמֶת, כִּי נִמְשָׁכִים מִמִּדַּת אֱמֶת וְכֵן כֻּלָּם. וּמֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל סוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ עַל-כֵּן הָיָה מַחֲלֹקֶת גְּדוֹלָה בֵּין הַמַּלְאָכִים בְּעִנְיַן בְּרִיאַת הָאָדָם. וַאֲפִלּוּ הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים אֱמֶת, שֶׁמִּדָּתָם אֱמֶת, קְטָרְגוּ עַל בְּרִיאָתוֹ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּדָּתָם אֱמֶת וַחֲפֵצִים רַק בָּאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יָכְלוּ לְהַגִּיעַ וּלְהַשִּׂיג סוֹף תַּכְלִית הָאָדָם שֶׁיּוּכַל לָבוֹא לְמַעֲלָה גְּבֹהָּה כָּזֹאת, לְהַשִּׂיגוֹ וּלְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכָּל הַמַּלְאָכִים. עַל-כֵּן קְטָרְגוּ עַל בְּרִיאָתוֹ, אַדְרַבָּא, מֵחֲמַת גֹּדֶל אֲמִתָּתָם שֶׁל אֵלּוּ הַמַּלְאָכִים עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא קְטָרְגוּ עַל בְּרִיאָתוֹ, כִּי לְפִי עִצְּם אֲמִתָּתָם לֹא יָכְלוּ לִסְבֹּל שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא הָאָדָם שֶׁכָּלוֹ שִׁקְרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּעִנְיַן הָאֱמֶת, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַד תַּכְלִיתוֹ, כִּי אֲפִלּוּ בְּחָכְמוֹת שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם קָשֶׁה לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת כַּאֲשֶׁר הוֹדוּ כָּל חַכְמֵי הַמֶּחְקָר שֶׁחוֹקְרִים כָּל כָּךְ בַּחָכְמוֹת וְעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים בְּבֵרוּר שׂוּם חָכְמָה עַל אֲמִתָּתָהּ (מִלְּבַד חָכְמַת הַמִּסְפָּר וְהַהַנְדָּסָה), מִכָּל שֶׁכֵּן בְּחָכְמַת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׂוּם חָכְמָה וְשֵׂכֶל כִּי אִם עַל-יְדֵי יְגִיעוֹת וַעֲבוֹדוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹמְדִים בְּנִסָּיוֹן וְצִרּוּף בְּכָל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁרַק הֵם זוֹכִים לְהַשִּׂיג בֶּאֱמֶת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְהַכִּירוֹ לָעֲתִיד, עַד שֶׁכָּל הַמַּלְאָכִים יִצְטָרְכוּ לְקַבֵּל מֵהֶם וְכַנַּ"ל:

וּמֵחֲמַת שֶׁקְשֶׁה לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת, וְעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ, שֶׁכָּל אֶחָד סוֹבֵר שֶׁאֶצְלוֹ הָאֱמֶת, כִּי בְּעִנְיַן הָאֱמֶת וְהַשֶּׁקֶר יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת, יֵשׁ שֶׁהוּא שַׁקְרָן גָּדוֹל וְרַמַּאי גָּמוּר וְיוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שְׁקָרָיו, אַף הוּא מַטְעֶה הַבְּרִיּוֹת וּמְחַפֶּה הַשֶּׁקֶר בָּאֱמֶת, כִּי גַּם הַשַּׁקְרָן גָּמוּר בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֹּאמַר אֵיזֶהוּ אֱמֶת בְּתִחְלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין אֱמֶת בְּתִחְלָתוֹ, אֵין מִתְקַיֵּם בְּסוֹפוֹ וְכוּ', אֲבָל יֵשׁ שֶׁאֵינוֹ שַׁקְרָן כָּל כָּךְ, רַק שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ זָךְ בְּמַעֲשָׂיו כָּרָאוּי, עַל-יְדֵי-זֶה נָטָה דַּעְתּוֹ מִטָּעוּת לְטָעוּת עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הָאֱמֶת אֶצְלוֹ, עַד שֶׁאוֹמֵר לָרַע טוֹב וְלִטּוֹב רַע וְסוֹבֵר שֶׁכָּךְ הוּא הָאֱמֶת. וּבְעִנְיָן זֶה יֵשׁ כַּמָּה חִלּוּקִים; יֵשׁ שֶׁטָּעוּתוֹ דַּק, וְיֵשׁ שֶׁטָּעוּתוֹ דַּק מִן הַדַּק מְאֹד, עַד שֶׁמָּצְאנוּ כַּמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים שֶׁטָּעוּ לִפְעָמִים בְּאֵיזֶה דִּין וְהַנְהָגָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָרִבֵּה. וּבְוַדַּאי כַּוָּנָתָם הָיְתָה רְצוּיָה לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת, אֲבָל טָעוּ עַצְמָן לִפְעָמִים, בִּפְרָט בְּעִנְיַן מַחֲלֹקֶת, כִּי בְּרִית כְּרוּתָה לְלָשׁוֹן הָרָע, עַד שֶׁשָּׁאוּל הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה צַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד, כְּבֶן שָׁנָה בְּלֹא חֵטְא וְעַל-יְדֵי רִבּוּי לָשׁוֹן הָרָע טָעָה, עַד שֶׁהָרַג נֹב עִיר הַכֹּהֲנִים וְכוּ' וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הָרִבֵּה, כִּי בָּזֶה הָעוֹלָם נָפַל הָאֱמֶת מְאֹד עַד שֶׁאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים קָשֶׁה לָהֶם לַעֲמֹד עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ:

חלק יז

כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה בְּעִנְיַן הָאֱמֶת וְהַשֶּׁקֶר, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהַשֶּׁקֶר הוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה וְעִקַּר אֲחִיזָתוֹ מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד, כִּי תֵּכֶף שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְנַעֲשׂוּ שְׁנֵי דְּבָרִים וְכוּ'. נִתְהַוָּה תֵּכֶף בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה, כִּי תֵּכֶף נַעֲשׂוּ רֹשֶׁם עַל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא בִּבְחִינַת הֶרְבּוּי עַל-יְדֵי הִתְרַחֲקוּת מֵהָאֶחָד. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַחֵק מֵאֶחָד יוֹתֵר וְנִמְשָׁךְ הֶרְבּוּי יוֹתֵר מִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁתֵּכֶף שֶׁנִּבְרְאָה חַוָּה וְנַעֲשׂוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם, פָּגְמוּ מְאֹד וְאָכְלוּ מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע וְנִרְמוּ לְמִיתָה לְדוֹרוֹת. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "הָאֱלֹקִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִּקְּשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים", שֶׁתֵּכֶף שֶׁנַּעֲשׂוּ שְׁנַיִם וְנִקְרְאוּ הֵמָּה בִּקְּשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹלְדוּ קַיִן וְהֶבֶל וְהִתְחִילוּ בְּנֵי הָאָדָם לְהִתְרַבּוֹת יוֹתֵר נִתְהַוָּה מְרִיבָה בֵּינֵיהֶם עַד שֶׁקָּם קַיִן אֶל הֶבֶל וַיַּהַרְגֵהוּ. וְכֵן אַחַר כָּךְ כָּל הַקִּלְקוּלִים הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְרַבָּה הָרִבּוּי יוֹתֵר. כַּמְפֹרָשׁ בַּפָּסוּק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיְהִי כִּי הֵחֵל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְכוּ'. וַיַּרְא ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם וְכוּ'". כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ רִבּוּי יוֹתֵר וְנִתְרַחֵק יוֹתֵר מֵאֶחָד, נִתְאַחֵז הַשֶּׁקֶר יוֹתֵר שֶׁהוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה שֶׁכָּל הַקִּלְקוּלִים וְהַפְּגָמִים עַל יָדוֹ, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׁקֶר עַל-יְדֵי הֶרְבּוּי וְכַנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם עִקַּר מַעֲלַת הָאֱמֶת וּשְׁלֵמוּתוֹ הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁמִּבְרְרִין

וּמְגַלִּין הָאֱמֶת לְאֱמִתּוֹ בִּמְקוֹם הָרִבּוּי. וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ רִבּוּי יוֹתֵר, שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר יוֹתֵר כְּשֶׁזּוֹכִין לְבָרֵר וּלְגַלּוֹת שָׁם הָאֱמֶת, זֶה עִקַּר מַעֲלַת הָאֱמֶת וּשְׁלֵמוּתוֹ וּבִשְׁבִיל זֶה הָיְתָה כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק שֶׁכָּל מַעֲלָתוֹ הוּא מַה שֶּׁהָיָה לוֹ בְּחִירָה. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא בְּעִנְיַן הָאֱמֶת וְהַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ רִבּוּי יוֹתֵר שָׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כְּשֶׁזּוֹכִין לְגַלּוֹת הָאֱמֶת, שָׁם נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן אֵין אוֹמְרִים דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה. וְזֶה בְּחִינַת בָּרֵךְ עַם הַדְּרַת מָלֶךְ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זָכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּהַתּוֹרָה "יְמֵי חֲנֻכָּה", בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, סִימָן ב); שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מִצְוָה רְאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה לַעֲסֹק בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם שֶׁיִּתְרַבּוּ בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "פְּרוּ וּרְבוּ וְכוּ' וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכוּ'", כִּי צְרִיכִין דַּוְקָא שֶׁיִּתְרַבּוּ בְּנֵי אָדָם, שֶׁאָז מִתְגַּבֶּרֶת הַבְּחִירָה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין הַצַּדִּיקִים לְהַשְׂלִים כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי שֶׁעוֹמְדִים אָז בְּנִסָּיוֹן וּבְצִרּוּף וּמְבָרְרִים הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מִתּוֹךְ הָרִבּוּי שֶׁשָּׁם נֶאֱחָז הַשֶּׁקֶר יוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ אֲחִיזָה יוֹתֵר לְהַשֶּׁקֶר, כְּמוֹ כֵן נִתְגַּדֵּל וְנִתְעַלֶּה מַעֲלַת הָאֱמֶת, מִי שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר הָאֱמֶת שָׁם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁהוּא בֵּין הָאֱמֶת לְהַשֶּׁקֶר וְכָל מַה שֶּׁהַנְּגִדִּיוּת, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר גָּדוֹל יוֹתֵר וְקָשֶׁה בְּיוֹתֵר לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן לְכַוֵּן הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר מַעֲלַת הַזּוֹכֶה לְכַוֵּן הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁיָּבוֹא הַגּוֹאֵל צֶדֶק, שֶׁעִקַּר בִּיאָתוֹ לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ וְכוּ'", כִּי אָז יִתְקַיְּמִים, "אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח". עַל-כֵּן עִקַּר בִּיאָתוֹ דַּיְקָא כְּשֶׁיִּתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַקְטָן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה". וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב, וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם לֹא יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי", הַיְנוּ שֶׁהַכָּתוּב מְבַשֵּׂר שֶׁלֶּעָתִיד, בְּעֵת שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, אָז דַּיְקָא יִתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל מְאֹד מְאֹד, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת הָאֱמֶת כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מִתּוֹךְ הָרִבּוּי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם", הַיְנוּ בִּמְקוֹם הָרִבּוּי בְּיוֹתֵר, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל, שֶׁשָּׁם רָאוּי שֶׁיֵּאָמֵר לָהֶם, לֹא עַמִּי אַתֶּם, מִגֹּדֶל אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שָׁם. אֲבָל אָז, אַדְרַבָּא, שָׁם דַּיְקָא יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי, כִּי אַדְרַבָּא, זֶה יִהְיֶה עִקַּר מַעֲלָתָם שֶׁיִּזְכּוּ לֶאֱמֶת בְּרִבּוּי גָּדוֹל כָּזֶה, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת הָאֱמֶת כְּשֶׁנִּתְבָּרֵר מִתּוֹךְ הָרִבּוּי בְּיוֹתֵר, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל:

:

חלק יח

וְאָז דַּיְקָא יִזְכּוּ הַכֹּל לְהַכִּיר וְלָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם וְכוּ'", כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת הוּא לְגַלּוֹת יְדִיעַת אֲמִתָּתוֹ בָּעוֹלָם, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ עֶצֶם הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וֶאֱמֶת ה' לְעוֹלָם", וּכְתִיב, "וְה' אֱלֹקִים אֱמֶת וְכוּ'". וְכָל אֶחָד כְּפִי רְחוּקוֹ מֵהָאֱמֶת כְּמוֹ כֵן הוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ, וְכֵן לְהֵפֶךְ כָּל מַה שֶּׁקָּרוֹב יוֹתֵר אֶל הָאֱמֶת, כְּמוֹ כֵן הוּא קָרוֹב יוֹתֵר אֶל ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אֲמִתַּת הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבְּחִירָה בְּנִסְיוֹנוֹת רַבִּים וַעֲצוּמִים, כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ בְּכָל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁלֹּא זָכוּ לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי נִסְיוֹנוֹת רַבִּים. וְהָרִאשׁוֹן הָיָה אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהָיָה לוֹ נִסְיוֹנוֹת עֲצוּמִים מְאֹד נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם שֶׁהָיוּ מְלֵאִים שֶׁקֶר וְאָמְרוּ שֶׁאֲצָלָם הָאֱמֶת, עַד שֶׁאָמְרוּ עַל אַבְרָהָם שֶׁהוּא מִין וְכוֹפֵר וְהִשְׁלִיכוּהוּ לְכִבְשַׁן הָאֵשׁ וְרָדְפוּ אוֹתוֹ מְאֹד. וְהוּא עָמַד בְּכָל הַנִּסְיוֹנוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה גִּלָּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, וְהוֹדִיעַ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים אֱמֶת שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל וּמַשְׁגִּיחַ וְכוּ'. וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרָיו. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת יִהְיֶה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיָּבוֹא בַּסּוֹף בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁכְּבָר נִתְרַבֶּה הָעוֹלָם מְאֹד, וְעִקַּר הָרִבּוּי הוּא בְּהַדֵּעוֹת שֶׁיֵּשׁ שִׁנּוּי דֵּעוֹת הַרְבֵּה, שֶׁזֶּה עִקַּר הָרִבּוּי בְּחִינַת רַבָּתִי בַּדֵּעוֹת. וּמְשִׁיחַ בְּעֹצֶם צִדְקָתוֹ יִזְכֶּה לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם. וְאָז תִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה וְאָז יִהְיֶה נִשְׁלָם כְּוָנַת הַבְּרִיאָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי זֶה עִקַּר כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה שֶׁתֵּצֵא הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁאָז הִתְחִיל הָרִבּוּי שֶׁמִּמֶּנּוּ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְיִתְרַבֶּה הָעוֹלָם בְּרִבּוּי אַחַר רִבּוּי מְאֹד, עַד שֶׁיִּתְרַבֶּה הָעוֹלָם מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָוָה מַה דַּהֲוָה כָּל הַחֻרְבָּנוֹת וְהַקִּלְקוּלִים וְכוּ', רַק הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁזּוֹכִין לֶאֱמֶת מְקַיְּמִין הָעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַד שֶׁבַּסּוֹף כְּשֶׁיִּתְרַבּוּ הַדֵּעוֹת מְאֹד מְאֹד, כִּי זֶה עִקַּר הָרִבּוּי, וְיִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר מְאֹד, אָז דַּיְקָא יִזְכֶּה הַגּוֹאֵל צֶדֶק לְבָרֵר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי עֹצֶם יְגִיעָתוֹ, וְאָז דַּיְקָא יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מִתּוֹךְ הָרִבּוּי דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק יט

אֲבָל זֶה הָאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה אָז אֵין שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף יָכוֹל לְהַשִּׂיגוֹ, רַק הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן עַד שֶׁזָּכוּ לְגַלּוֹת הָאֱמֶת מִתּוֹךְ רִבּוּי, מִתּוֹךְ זֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁשָּׁם הָרִבּוּי הוּא רָחוֹק מֵאֶחָד בְּתַכְלִית וּכְשֶׁמְּגַלִּין הָאֱמֶת כָּאן, מִתְקָרְבִין לַה' יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַהִתְקָרְבוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּקְרָאִים "אֱמֶת", שְׁמִדָּתָם אֱמֶת, גַּם הֵם לֹא יָכְלוּ לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג עַמְקוּת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן קִטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם. וְעַל-כֵּן אָמַר, אֱמֶת לֹא יִבָּרֵא, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּדָּתוֹ אֱמֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה יָכֹל לְהַשִּׂיג עַמְקוּת דַּעְתּוֹ, לְהַשִּׂיג אֲמִתַּת הָאֱמֶת שֶׁיִּזְכּוּ הַצַּדִּיקִים בַּסּוֹף עַל-יְדֵי שֶׁיַּעַמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן בְּעֹלְמָא דְּשִׁקְרָא דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן אָמַר, הָאֱמֶת אַל יִבָּרֵא, כִּי הָאֱמֶת רָאָה

שֶׁתֹּכֶף שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא הָאָדָם, יִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכֹל לִסְבֹּל שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא, כִּי הָאֱמֶת אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל הַשֶּׁקֶר, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם הַמַּלְאָכִים, הַנִּקְרָאִים אֱמֶת, טָעוּ בָּזֶה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכַּוָּנָתָם הָיָה בֶּאֱמֶת, אֲבָל לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד עַל אֲמִתַּת הָאֱמֶת, כִּי הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם בָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹמְדִים בַּנִּסָּיוֹן כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן נָטַל ה' יִתְבָּרַךְ אֱמֶת וְהִשְׁלִיכוֹ לָאָרֶץ וְהִרְחִיקוֹ מֵעַל פָּנָיו, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ בּוֹחֵר בֶּאֱמֶת כָּזֶה אַף-עַל-פִּי שֶׁכַּוָּנָתוֹ רְצוּיָה בֶּאֱמֶת, אֲבָל לֹא זָכָה עֲדַיִן לְהַשִּׂיג אֲמִתַּת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה בָּזֶה הָעוֹלָם הַבְּחִירָה, וְלֹא נִזְדַּכֵּךְ וְנִצְטָרֵף בְּתוֹךְ הָרִבּוּי וְהַשֶּׁקֶר לְבָרֵר הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הָרִבּוּי וְהַשֶּׁקֶר. וְעַל-כֵּן גָּזַר לְהַשְׁלִיךְ הָאֱמֶת לָאָרֶץ, כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁלַךְ הָאֱמֶת עַד לָאָרֶץ בִּבְחִינַת וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִתְבָּרֵר וְיִזְדַּכֵּךְ הָאֱמֶת עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת, וְאָז דַּיְקָא יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת הַבָּרוּר, שֶׁיִּזְכּוּ לְהַשִּׂיג יְדִיעַת אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה בָּאֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַשִּׂיג כְּשֶׁהָיָה הָאֱמֶת לְמַעְלָה בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם שֶׁקֶר כְּלָל, כִּי גַּם מִדַּת הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹרֵד הָאֱמֶת לָזֶה הָעוֹלָם וּמִתְבָּרֵר עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף שֶׁאָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, מָה אַתָּה מְבַזֶּה תַּכְסִיס וְכוּ'? תֵּעָלֶה אֱמֶת מִן הָאָרֶץ! הִסְכִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם כְּמוּבָן בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, כִּי גַּם כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ בִּתְחִלָּה הָיָה לָזֶה, שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלַךְ הָאֱמֶת לָאָרֶץ, שֶׁרָחוֹק מְאֹד מֵהָאֱמֶת, כִּי שָׁם הָרִבּוּי, וְרָחוֹק מֵאֶחָד בְּיוֹתֵר, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר מְאֹד, וְשָׁם דַּיְקָא יִתְבָּרֵר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה תֵּעָלֶה אֱמֶת מִן הָאָרֶץ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בִּבְחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח, שֶׁיִּהְיֶה נִצְמַח וְנִתְגַּדֵּל הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר, וְאָז יִהְיֶה נִשְׁלָם הָאֱמֶת וְיַשִּׂיגוּ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּזָּכָר לְעֵיל:

חלק כ

וְזֶהוּ "הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת וּבְסֶתֶם חָכְמָה תּוֹדִיעֵנִי", כִּי עִנְיַן זֶה שֶׁכְּתָבְנוּ עַל הַמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל מִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לָחוּס עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בֶּאֱמֶת וּלְבַלִּי לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, הוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא מִזֶּה עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת וְהִתְחַזְּקוּת עָצוּם מְאֹד עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית בְּאֹפֶן שֶׁיִּשָּׁאֵר עַל עוֹמְדוֹ לִשָּׁאֵר קַיָּם בִּנְקֻדַּת הָאֱמֶת הַמֻּשְׁרָשׁ בּוֹ וְלֹא יוּכַל לְהַטְרִידֵהוּ וּלְבַלְבְּלוֹ וּלְמָנְעוֹ בְּשׁוּם מְנִיעָה וַהֲסָתָה וּדְחִיָּה בָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מַה, וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּעֲשָׂיו מְקֻלְקָלִים מְאֹד וְרָחוֹק כְּמוֹ שֶׁרָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ. וְנוֹסָף לָזֶה מְעַנְּיִן וּמְיַסְּרִין אוֹתוֹ בְּכַמָּה עִנּוּיִים וְיִסּוּרִים וּדְחִיּוֹת לְמָנְעוֹ וּלְהַרְחִיקוֹ מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִשְׁמַע לָזֶה כְּלָל, רַק יִסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם עַל נְקֻדַּת הָאֱמֶת וְיֹאמַר בְּלִבּוֹ אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵיךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְחַזֵּק תָּמִיד וְיִשָּׁאֵר קַיָּם בִּנְקֻדַּת הָאֱמֶת. וְהָעִקָּר שֶׁהָאֱמֶת לֹא יִמְנָעֵהוּ מֵהָאֱמֶת אֲמִתִּי, כִּי עִקַּר הָרִחוּק שֶׁל כָּל

אֶחָד מֵעֶצֶם הָאֱמֶת לְאַמִּתּוֹ הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ, כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁכָּל הַמַּחֲלֹקֶת הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהַמִּתְנַגְּדִים אוֹמְרִים שֶׁאֲצָלָם הָאֱמֶת. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר, וּבְפָרָט בַּדּוֹרוֹת הַסְּמוּכִים לְפָנֵינוּ שֶׁהָיָה הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַלּוֹמְדִים עַל הַחֲסִידִים וְהַמַּחֲלֹקֶת הָיָה עָצוּם מְאֹד וְנָגַע עַד הַנֶּפֶשׁ וְכַמָּה וְכַמָּה נְפָשׁוֹת שָׁקְעוּ עַל-יְדֵי-זֶה, וְכַמָּה פְּרִישׁוּת נַעֲשׂוּ בֵּין אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה, וְכַמָּה נֶאֱבְדוּ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי-זֶה כַּמְפֻרְסָם לְמִי שֶׁבָּקִי בְּהַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁאֵרְעוּ בַּדּוֹרוֹת הַסְּמוּכִים לְפָנֵינוּ אֲשֶׁר אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ סִפְּרוּ לָנוּ. וְעִקַּר כָּל הַמַּחֲלֹקֶת הָיָה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ, כִּי עַתָּה אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁגְּדוֹלֵי הַלּוֹמְדִים שֶׁחָלְקוּ עַל גְּדוֹלֵי הַחֲסִידִים, גַּם כֵּן הָיוּ רַבָּם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים אֲמִתִּיִּים, וְכָל מַחֲלָקְתָּם עַל גְּדוֹלֵי הַחֲסִידִים שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים מְאֹד, הָיָה רַק מֵחֲמַת הָאֱמֶת שֶׁגְּדוֹלֵי הַלּוֹמְדִים אָמְרוּ שֶׁהָאֱמֶת אִתָּם וְשֶׁגְּדוֹלֵי הַחֲסִידִים רְחוֹקִים מֵהָאֱמֶת, כִּי עוֹבְרִים עַל תּוֹרַת אֱמֶת, כַּאֲשֶׁר גַּם אֲנִכִי שָׁמַעְתִּי בְּעַצְמִי בְּאָזְנַי הַרְבֵּה מְאֹד מֵהַטְּעָנוֹת שֶׁלָּהֶם (בְּפָרָט מִפִּי חוֹתְנִי הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק מוֹרֵנוּ הָרַב דָּוִד צְבִי זַצַ"ל, שֶׁהָיָה צַדִּיק גָּדוֹל, כַּמְפֻרְסָם, וְחָלַק הַרְבֵּה עַל גְּדוֹלֵי הַחֲסִידִים וְהַכֹּל מֵחֲמַת הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ). וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְכָל זֶה נִשְׁתַּלְשֵׁל מִקִּטְרוּג הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל שֶׁקִּטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁעִקַּר כֹּחוֹ עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בְּהַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל. וְעִקַּר כֹּחַ קִטְרוּגָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מַה שֶּׁמִּדַּת הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ כְּשֶׁיָּרַד בֵּין הַמַּלְאָכִים קִטְרֵג הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל הַקִּטְרוּגִים וְהַסְּכָסוּכִים שֶׁבֵּין הָעוֹלָם לְמַטָּה, בְּפָרָט בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, הֵינוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה שֶׁגַּם הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיג אֲמִתַּת עַצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁאֵינוֹ מַשִּׂיג עַצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כָּךְ אֵינוֹ מַשִּׂיג עֲמָקוּת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ וְדַעְתּוֹ אֶחָד וְשָׁם עִקַּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל הָאֱמֶת מֵאִתּוֹ עַד שֶׁבָּא אֶל הַמַּלְאָכִים תֵּכֶף נִתְעַלֵּם עֲמָקוּת אֲמִתַּת דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַשָּׂגַת עֲמָקוּת דַּעְתּוֹ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ זֶה סָתוּם וְנֶעְלָם מִכָּל הַנִּבְרָאִים וְהַנֶּאֱצָלִים וְכוּ', וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל סוֹף דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלֹא שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף וְכוּ' כִּי אִם נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁיִּזְכּוּ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם וַעֲבוֹדָתָם לְהַשָּׂגַת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, שֶׁזֶּה יִהְיֶה עִקַּר קִבּוּל שְׂכָר שֶׁלָּהֶם כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר מַעֲלָתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁהָיָה לָהֶם בְּחִירָה. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁתֵּכֶף שֶׁנֶּאֱצַל הָאֱמֶת מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, תֵּכֶף לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עֲמָקוּת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁהָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ קִטְרֵג עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְאָמַר שֶׁלֹּא יִבָּרֵא, אַף-עַל-פִּי שֶׁעַתָּה אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁאֲמִתַּת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה שֶׁיִּבָּרֵא, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָאָדָם וְאִם כֵּן קָשֶׁה עַל הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל בְּיוֹתֵר, וְעִקָּרָא דְּדִינָא

פִּירְכָא, לְכְאוֹרָה, אֵיךְ אָמַר שֶׁמִּדַּת הָאֱמֶת קִטְרֵג וְאָמַר שֶׁלֹּא יִבָּרֵא אֵיךְ נִקְרָא מִדָּה זֹאת אֱמֶת מֵאַחַר שֶׁלֹּא כִּוְּנָה אֱמִתַּת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ שֶׁבָּרָא אֶת הָאָדָם הֶפֶךְ דַּעְתּוֹ שֶׁל מִדַּת אֱמֶת, וְאִם כֵּן מַדּוּעַ נִקְרָא אֱמֶת?:

אַךְ בְּוַדַּאי מִדַּת אֱמֶת שֶׁקִּטְרְגָה עַל בְּרִיאַת הָאָדָם הָיְתָה טַעֲנָתָהּ אֲמִתִּית וְכָל דְּבָרֶיהָ הָיָה בֶּאֱמֶת, כִּי אָמְרָה שֶׁלֹּא יִבָּרֵא שֶׁכְּלָלָהּ שְׁקָרִים וְכֵן הוּא הָאֱמֶת כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן טָעָה הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ, כִּי לֹא הָיָה יָכֹל לַעֲמֹד עַל סוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ כֵן לֹא הָיָה יָכֹל לַעֲמֹד עַל סוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיַּשִּׂיגוּ אֲמִתַּת הָאֱמֶת דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ אֲחִיזָה לְהַשָּׂקָר מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַמְקוּת אֲמִתַּת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַמַּלְאָכִים, שֶׁמִּדָּתָם אֱמֶת, אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג דַּעְתּוֹ עַד שֶׁמְּקַטְרְגִים וְאוֹמְרִים הֶפֶךְ דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ עִקָּם נִפְלְאוֹת גְּדֻלַּת מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים, כִּי עַל-יְדֵי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ הַבְּחִירָה וְהֵם בְּתַקֶּף כֹּחָם שָׁבְרוּ הַבְּחִירָה וְעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וּבָחֲרוּ בְּטוֹב וּבִיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת בְּזֶה הָאָרֶץ הַנִּשְׁמִי וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם זַכּוּ לְבָרֵר אֱמִתַּת הָאֱמֶת בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כִּי אִם בְּזֶה הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹמֵד בְּנִסָּיוֹן כָּרְאוּי, אֲשֶׁר לָזֶה אֵינָם זוֹכִים כִּי אִם יְחִידֵי הַדּוֹרוֹת זְכוּתָם יָגֵן עָלֵינוּ. אֲבָל הַמַּלְאָכִים אֲפִלּוּ הַנִּקְרָאִים "אֱמֶת", אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג אֱמִתַּת עַמְקוּת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁחוֹלְקִים עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם שְׁאָרֵי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים הֵם צַדִּיקֵי אֱמֶת, אֲבָל עֲדַיִן לֹא עָבְרוּ עֲלֵיהֶם כָּל הַשִּׁבְעָה מֵינֵי מַיִם (הַמְרַמְּזִים בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבֶּעְרְגִיר וְלֹא נִבְחֲנוּ וְנִצְרְפוּ כָּרְאוּי), עַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁכַּוָּנָתָם אֱמֶת, אֲבָל קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים נִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם דַּיְקָא, עַד שֶׁהָאֱמֶת דַּיְקָא מַטָּעָה אוֹתָם לְקַטְרֵג וְלַחֲלֹק עַל גְּדוֹלֵי קְדוֹשֵׁי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל הַקִּטְרוּג בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא מְגֻשָּׁם מְאֹד וּמָלֵא קְלִפּוֹת וּשְׂקָרִים, עַל-כֵּן בְּכָאן בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּשֶׁטּוֹעִין עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁאֵינוֹ מְזֻכָּךְ כַּנַּ"ל יְכוֹלִין לְקַלְקֵל הַרְבֵּה מְאֹד, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁיַּתִּיר רְצִיחָה וּשְׁפִיכוּת דָּמִים מַמָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין רִבּוּי הַחֻרְבָּנוֹת שֶׁגָּרְמוּ הַמַּחֲלוֹקוֹת בִּימֵי דָּוִד וְשָׁאוּל, וּבִפְרָט בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי שֶׁנֶּחֱרַב עַל-יְדֵי שִׂנְאַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַיֵּן בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים ה, ז), "תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב וְכוּ'", זֶה הִתִּיר גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְכוּ' וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי אֱמֶת; יֵשׁ אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁמַּשִּׂיג וְיוֹדֵעַ הַדָּבָר כְּמוֹת שֶׁהוּא, וְיֵשׁ עוֹד אֱמֶת שֶׁכַּוָּנָתוֹ רְצוּיָה בֶּאֱמֶת, אֲבָל הוּא טוֹעֶה עַצְמוֹ. וּבְעִנְיָן זֶה יֵשׁ הַרְבֵּה חִלּוּקִים מְאֹד יֵשׁ שֶׁטָּעוּתוֹ גָּדוֹל, וּמִי שֶׁמְּיַגֵּעַ עַצְמוֹ קְצָת יָכוֹל תֵּכֶף לַעֲמֹד עַל טָעוּתוֹ, וְיֵשׁ שֶׁטָּעוּתוֹ דַּק עוֹד יוֹתֵר וְכוּ' עַד שֶׁצְּרִיכִין יְגִיעָה בְּיוֹתֵר לַעֲמֹד עַל טָעוּתוֹ וּלְבָרֵר הָאֱמֶת, וְיֵשׁ שֶׁטָּעוּתוֹ דַּק עוֹד יוֹתֵר וְכוּ'.

וְכָל מַה שֶּׁהַטָּעוּת דַּק יוֹתֵר צָרִיכִין יְגִיעָה יְתֵרָה לְבָרֵר אֱמִתַּת הָאֱמֶת, עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁטָּעוּתוֹ דַּק בְּדַקּוּת עָצוּם מְאֹד, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר טָעוּתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי יְגִיעָה עֲצוּמָה בְּמִסְירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁזֶּהוּ עֲבוֹדַת גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים יְחִידֵי הַדּוֹרוֹת, שֶׁהִתְיַגְּעוּ בַּעֲבוֹדוֹת עֲצוּמוֹת וְסָבְלוּ מְרִירוּת בְּלִי שִׁעוּר, וְעָמְדוּ בְּנִסְיוֹנוֹת אֵין מִסְפָּר וּמָסְרוּ נַפְשֵׁיהֶם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם עַד שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא לְבָרֵר אֲמִתַּת הָאֱמֶת לֵאָמְתּוֹ מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף לְהַשִּׂיג, אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים נִבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי זֶה כָּל הָאָדָם וְכוּ". וּבִשְׁבִיל זֶה הִשְׁלִיךְ ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָאֱמֶת לָאָרֶץ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יָדַע שֶׁכַּוָּנַת מִדַּת הָאֱמֶת שֶׁמְּקַטְרֵג עַל בְּרִיאַת הָאָדָם אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא הֵפֶךְ דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה יִתְבָּרַךְ, אֶבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל כַּוָּנָתוֹ בֶּאֱמֶת, כִּי תֵּכֶף שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל מִדַּת הָאֱמֶת מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ שׁוּב לֹא הָיָה יָכֹל לְהַשִּׂיג אֲמִתַּת עֲמֻקּוּת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן טָעָה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת דַּיְקָא וְאָמַר שֶׁלֹּא יִבְרָא הָאָדָם, כִּי בְּוַדַּאי הָאֱמֶת הַפָּשׁוּט בְּהַשְׂקָפָה רִאשׁוֹנָה מְחַיֵּב שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִבְרָא הָאָדָם שֶׁכֻּלּוֹ שְׁקָרִים, אֲבָל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מְאֹד עֲמֻקּוֹ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁגַּם מִדַּת הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כַּנַ"ל כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִירָתָם וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן הִשְׁלִיךְ הָאֱמֶת לָאָרֶץ, כִּי זֶהוּ בְּעֻצְמוֹ תִּקּוּנוֹ שֶׁל הָאֱמֶת הַשֵּׁנִי הַנַּ"ל שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת, אֲבָל אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד עַל הָאֱמֶת, שֶׁכָּל תִּקּוּנוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹמְדִים בִּנְסְיוֹנוֹת רַבִּים וַעֲצוּמִים, אֲשֶׁר רַק הֵם זוֹכִים אֶל נְקֻדַּת הָאֱמֶת לֵאָמְתּוֹ וְעַל יָדָם אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקְּנוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק כא

וְעַל-כֵּן בְּזֶה הָעוֹלָם עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת הִיא הָאֱמוּנָה. כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא לֵידַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עֶצֶם הָאֱמֶת, כִּי עֶצֶם הָאֱמֶת הוּא ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וֶאֱמֶת ה' לְעוֹלָם". וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, רַק עִקַּר הָאֱמֶת הוּא לֵידַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עֶצֶם הָאֱמֶת בְּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת הוּא הָאֱמוּנָה, בְּבְחִינַת צַדִּיק כַּד אִתְחַבְּרַת בְּאֱמֶת אִיתְעֲבִידַת אֱמוּנָה. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם לָבוֹא לָזֶה, לִזְכּוֹת לֶאֱמֶת וֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, שֶׁזָּכוּ לָזֶה עַל-יְדֵי יְגִיעוֹת רַבּוֹת כַּנַ"ל. וּמִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאֵינוֹ מַנִּיחַ לְהַטָּעוֹת אֶת עַצְמוֹ יוֹכַל לְהָבִין מֵרָחוֹק הֵיכָן הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה שׁוֹטֶה לְהָגִיס דַּעְתּוֹ וְלוֹמַר שֶׁיּוּכַל לְהָבִין הָאֱמֶת מִיָּד וְלַעֲמֹד תֵּכֶף עַל סוֹף דַּעְתָּם. כִּי גַּם אֲמִתַּת דַּעְתָּם שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כַּיָּדוּעַ, כִּי הֵם נִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְגַם מַחְשְׁבוֹתָם עֲמֻקּוֹ מְאֹד. רַק עַל-יְדֵי הָאֱמֶת יוּכַל לִזְכּוֹת לָבוֹא לֶאֱמוּנָה, שֶׁיָּבִין עַל-יְדֵי הָאֱמֶת אִם יִרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, יָבִין שֶׁרָאוּי לְהַאֲמִין בָּהֶם וְאָז יִזְכֶּה לֶאֱמֶת וֶאֱמוּנָה,

שֶׁזֶּה כָּל שְׁלֵמוּת הָאָדָם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶׁהִשְׁלִיךְ הָאֱמֶת לָאָרֶץ, כִּי אֶרֶץ הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּסִפְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים). וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ נִקְרֵאת הָאֱמוּנָה אֶרֶץ, מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא בְּהָאָרֶץ הַזֹּאת הַגַּשְׁמִי שֶׁהוּא רָחוֹק בְּתַכְלִית מֵהַשָּׂגַת אָמִתַּת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בְּזֶה הָאָרֶץ דַּיְקָא מַשִּׂיגִין הַצַּדִּיקִים הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַל-יְדֵי הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן הִשְׁלִיךְ הָאֱמֶת לָאָרֶץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁיִּתְבָּרֵר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל פָּסוּק, "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה"; שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָה בָּאִים לְהַשָּׂגַת הַדַּעַת בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק כב

כִּי אֱמֶת וֶאֱמוּנָה הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ". כִּי הָאָדָם שֶׁהוּא הַדַּעַת, שֶׁהוּא הָאֱמֶת, (כִּי אֱמֶת וְדַעַת הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא לְהַשִּׂיג וְלֵידַע אֲמִתַּת הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת, כַּיָּדוּעַ). לֹא טוֹב שֶׁיִּהְיֶה לְבַדּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עָצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן 'אֶעֱשֶׂה עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא עֵזֶר כְּנֶגֶד הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם עִקַּר הַהוֹלָדָה, שֶׁהוּא הוֹלָדַת הַדַּעַת, כִּי כָּל הַהוֹלָדוֹת עַל-יְדֵי הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ. כִּי עַל-יְדֵי הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, נוֹלָדִין כָּל הַהַשָּׂגוֹת הַיְדִיעוֹת הָאֱמִתִּיּוֹת, שֶׁהוּא הַשָּׂגַת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיְּסוֹדָהּ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת". וּכְדָכְתִיב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ 'עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ'. כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ נֶגְדִּיּוּת בְּחִינַת נֶגֶד בְּנֵי אָדָם, הַמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּלִשּׁוֹן אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ, עַיֵּן שָׁם), עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נַעֲשָׂה הָאֱמוּנָה עֵזֶר לְהָאֱמֶת, כִּי הַנֶּגְדִּיּוּת נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עָצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר עֵזֶר וְתִקּוּן הָאֱמֶת הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הִשְׁלִיךְ אֱמֶת אַרְצָה כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח.'מֵאֶרֶץ' דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ זָכָה עֵזֶר, לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַשִּׂלְכַת הָאֱמֶת לָאָרֶץ, שֶׁהוּא בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת הָאֵלּוּ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְּחִירָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֱמֶת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁהָאֱמֶת שֶׁנֶּאֱצָל מֵאִתּוֹ גַּם הוּא אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׂיג אֲמִתַּת דַּעְתּוֹ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הִשְׁלִיכָהוּ אַרְצָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ חָפֵץ בָּאֱמֶת בָּזֶה, עַל-כֵּן הִרְחִיקָהוּ מֵעַל פָּנָיו. אֲבָל זֶהוּ בְּעַצְמוֹ תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּזֶה הָאָרֶץ, שֶׁיֹּאחֲזוּ עַצְמָן בָּהָאֱמֶת וְיִתְיַגְּעוּ בִּיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְהָבִין הָאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עָצֶם הָאֱמֶת, רַק לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת וְיֵלְכוּ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא (וְעַיֵּן מִזֶּה עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר וּבְלִקּוּטֵי

עֲצוֹת קָצַת מִזֶּה) עַד שֶׁהֵם דַּיְקָא יִזְכּוּ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמֶת מִן הָאָרֶץ בִּבְחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, 'תִּצְמָח' דַּיְקָא. כְּמוֹ שֶׁזּוֹרְעִין גַּרְעִין וּמִתְבַּלֶּה וְנָדַל מִמֶּנּוּ אִילָן גָּדוֹל וְהַכֹּל עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם, כֵּן מִתְיַגְּעִין הַצַּדִּיקִים בְּבֵרוּר הָאֱמֶת לְזָרְעוֹ וּלְנָטְעוֹ בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת. שֶׁהוּא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים וְתוֹרָתָם וְנִפְלְאוֹת הַחִדּוּשִׁים שֶׁמְּחַדְּשִׁים בְּהַתּוֹרָה וְכוּ', עַד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה צוֹמַח הָאֱמֶת מִן הָאָרֶץ דַּיְקָא בִּבְחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּאוֹת מד:

חלק כג

וְכָל זֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִצּוֹל מִכַּמָּה מִכְשׁוֹלוֹת הַבָּאִין עַל-יְדֵי הָאֱמֶת דַּיְקָא שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר כָּרָאוּי, לֹא מִבָּעְיָא שֶׁתַּצִּילֵהוּ מֵאֵשׁ הַמַּחֲלֹקֶת וְהַהִתְנַגְּדוּת שֶׁעוֹקֶרֶת אֶת הַחוֹלְקִים מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת בְּחִנָּם. שֶׁמִּדָּה זֹאת גָּרוּעַ מִכָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי שְׁאָרֵי הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲווֹת יֵשׁ בָּהֶם אֵיזֶה הֶכְרֵחִיּוּת, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְנַהֵג בָּהֶם עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וַאֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר, שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת בָּהֶם, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ בָּהֶם הֶכְרֵחַ לְקִיּוּם הָאָדָם, כְּגוֹן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכַיּוֹצֵא. אֲבָל עִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת זֶה אֵין צָרִיךְ הָאָדָם כְּלָל. וְהוּא מְכַלֶּה וְעוֹקֶרֶת אוֹתוֹ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת יוֹתֵר מִכָּל הַתַּאֲווֹת, כַּאֲשֶׁר כְּבָר נִטְרְדוּ עַל-יְדֵי-זֶה מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת וַאֲפִלּוּ מִמַּחֲלֹקֶת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מְאֹד, כִּי אֵין פּוֹעֲלִין עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת כְּלָל, אַדְרַבָּא, מַחֲלֹקֶת אַחַת דּוֹחָה מֵאָה פַּרְנָסוֹת וּצְרִיכִין לְהַאֲמִין כִּי אֵין אָדָם נוֹגֵעַ בַּמֶּה שֶׁמּוּכָן לַחֲבֵרוֹ. וּבְשִׁמְךָ יְקָרְאוּךָ וּמִשֶּׁלְךָ יִתְּנוּ לָךְ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַחֲלֹקֶת בְּעִנְיַן עֲבוֹדַת ה', שֶׁהוּא הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַחֲסִידִים וְהַלּוֹמְדִים אוֹ שֶׁבֵּין הַחֲסִידִים, אוֹ בֵּין הַלּוֹמְדִים בְּעַצְמָם, שֶׁזֶּה הַמַּחֲלֹקֶת גָּרוּעַ מֵהַכֹּל וּמְקַלְקֵל הַרְבֵּה וּמְעַכֵּב אֶת הַגְּאֻלָּה יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה. וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת הַזֹּאת הִיא רַק שְׂנְאַת חִנָּם וְהַכֹּל מֻחְמַת הָאֱמֶת, שֶׁכָּל אֶחָד נִדְמֶה לוֹ שֶׁאָצְלוֹ הָאֱמֶת, אֲבָל בֶּאֱמֶת אִם יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְלֹא יַטֶּה אֶת עַצְמוֹ, בְּוַדַּאי לֹא יַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת עַל כָּל פָּנִים, כִּי יִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ אוּלַי הוּא טוֹעֶה אֶת עַצְמוֹ. וַאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ טוֹעֶה יָבִין שֶׁלֹּא יְתַקֵּן עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת כְּלָל, אַדְרַבָּא, יְקַלְקֵל הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁיְתַקֵּן לְפִי דַּעְתּוֹ הַנִּבּוֹכָה, כִּי עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי שָׁנְאוּי הַמַּחֲלֹקֶת מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה בִּכְתָב, אֲבָל הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, בְּוַדַּאי לֹא יִטֶּה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל בִּשְׁפָלוּת גָּדוֹל וְאֵין לָנוּ שׁוּם מֶמְשָׁלָה אֵיךְ אֶפְשָׁר לְתַקֵּן מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן, בִּפְרָט עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה רְצִיצָא וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אֵלִיָּהוּ וּמָשִׁיחַ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם יִהְיֶה עַל יָדָם, יַעַסְקוּ רַק לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם

בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, אֵין אֲלִיָּהוּ בָּא לְטַמֵּא וּלְטַהֵר וְכוּ', אֶלָּא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וְכֵן מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ נִקְרָא שַׂר שָׁלוֹם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אִם הָאֱמֶת מַסִּיתוֹ לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ מֵאִתּוֹ אֱמֶת כָּזֶה לָאָרֶץ וּלְהַרְחִיקוֹ מֵעַל פָּנָיו, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ חָפֵץ בֶּאֱמֶת כָּזֶה וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנִּשְׁמַר מִזֶּה וְהוֹלֵךְ בְּתָמוֹ וְאֵינוֹ מַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת עַל אֲחֵרִים, גַּם הוּא צָרִיךְ לִזָּהֵר לִזְכֹּר הֵיטֵב עִנְיַן הַנַּ"ל, שֶׁיִּזָּהֵר מְאֹד מְאֹד שֶׁהָאֱמֶת לֹא יַרְחִיק אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כָּל הַהִתְרַחֲקוּת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁבְּדַעְתּוֹ הַכֹּל עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, מַחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ הָאֱמֶת שֶׁפָּגַם וְקִלְקֵל, בִּפְרָט מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁקִּלְקֵל הַרְבֵּה מְאֹד. וְגַם עַתָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְעַל-כֵּן אוֹמֵר בְּדַעְתּוֹ, הֲלֹא אֲנִי יוֹדֵעַ הָאֱמֶת בְּעַצְמִי עַצְם קִלְקוּלִי. וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וּמִתְרַחֵק כְּמוֹ שֶׁמִּתְרַחֵק, רַחֲמָנָא לִצְלָן. נִמְצָא, שֶׁכָּל הִתְרַחֲקוּתוֹ וּנְפִילָתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, אֲבָל בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵאֱמֶת כָּזֶה, כִּי לֹא כָּךְ הוּא הָאֱמֶת, רַק צְרִיכִין לֵידַע שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל. וְאִם לֹא זָכִינוּ לָבוֹא לְתַכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע שֶׁזֶּה עָמֹק וְנָעֳלָם מְאֹד, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אָנוּ אֵין יוֹדְעִים בִּפְשִׁיטוּת כְּלָל, רַק זֶה אָנוּ יוֹדְעִין בֶּאֱמֶת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת. וְהוּא יִתְבָּרַךְ גּוֹלֶה לָנוּ עַל-יְדֵי צַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים עַצְם חַסְדּוֹ וְרַחֲמָיו עַד אֵין חֵקֶר וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה מִזֶּה. וְעַל-כֵּן אִם הָאֱמֶת מַסִּיתוֹ לְהַחֲזִיק. וְזֶה עִקַּר הָאֱמֶת וְכָל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְהוּא יוֹדֵעַ יְצִרֵנוּ כִּי עָפָר אֲנַחְנוּ. וְיָקָר בְּעֵינָיו מְאֹד כָּל תְּנוּעָה וְהַעְתָּקָה כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה שֶׁאָדָם מַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי מְאֹד. וְכָל מַה שֶּׁהוּא רָחוֹק וּמְגֻשָּׁם יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן יָקָר בְּעֵינָיו יוֹתֵר כָּל תְּנוּעָה וְהַמְשָׁכָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם רָחוֹק כָּזֶה. וְזֶה עִקַּר הָאֱמֶת בִּבְחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. 'מֵאֶרֶץ' דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וּצְרִיכִין לֵידַע שֶׁכָּל אֵלּוּ הַהַסָּתוֹת הֵן בְּעִנְיַן מַחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, הֵן הָאָדָם אֲצֶל עַצְמוֹ שֶׁמַּסִּיתוֹ הָאֱמֶת שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת אוֹ לְהִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה וְכַנַּ"ל, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת קְטָרוּג הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל שֶׁמַּשְׁפִּיל כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע כַּנַּ"ל. שֶׁגַּם קְטָרוּגָם הָיָה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר אָז בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁמִּדַּת הָאֱמֶת דַּיְקָא קְטָרְגָה וְאָמְרָה שֶׁלֹּא יִבְרָא הָאָדָם (בר"ר ח, ה.). שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת קְטָרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁאָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אִם הָאֱמֶת מַסִּיתוֹ לְהַחֲזִיק. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַקְּטָרוּג בִּבְנֵי אָדָם עַד שֶׁטּוֹעִין עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר לְקַטְרֵג אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ וּלְהַרְבּוֹת מַחֲלֹקֶת בְּחִנָּם חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ שֶׁיְּקַטְרֵג עַל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי אֱמֶת כָּזֶה לְהִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי

חַיָּיו שֶׁיִּזָּכֶה לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְהָעִקָּר שֶׁיִּזָּכֶה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידֵיהֶם הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם שֶׁזָּכוּ לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי עָצָם נְקֻדַּת הָאֱמֶת אֵין זוֹכִים כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל וּמֵהֶם יְכוֹלִין לְקַבֵּל כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, אֲבָל צְרִיכִים יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לָזֶה וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה שֶׁטָּעַן דָּוִד כְּשֶׁהִתְוַדָּה עַל חֶטְאוֹ בְּבַת שֶׁבַע, "כִּי פִשְׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד". וְאִם כֵּן אוּכַל לְהִתְרַחֵק וְלִפֹּל עַל-יְדֵי-זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, לוֹמַר שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁרָצוּ הָרְבֵּה לְדַחוֹתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רַבִּים אוֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵּאלֹקִים סֶלָה". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם שֶׁהוּא מֵחֲמַת הָעָוֹן הַזֶּה, אֲבָל דָּוִד הַמֶּלֶךְ לֹא הִסְתַּכֵּל עַל כָּל הַדְּחִיּוֹת הָאֵלֶּה הֵן מֵאֲחֵרִים הֵן מֵעַצְמוֹ, רַק חִזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְאָמַר, לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי. כִּי לֹא חָטָאתִי נֶגֶד שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף כִּי אִם נֶגְדְּךָ לְבַד. וְעַל-כֵּן בְּיִדְךָ לִסְלֹחַ, כִּי אַתָּה מָכְרָח, כִּבְיָכוֹל, לִסְלֹחַ לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ וְכוּ', כְּדֵי שֶׁתִּצְדַּק וְתִזְכֶּה נֶגֶד הַמַּלְאָכִים שֶׁקִּטְרְגוּ וְאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ'. כִּי עָתִיד לְמָחֳטָא קָמֶךָ וּלְאַרְגִּוָּא קָמֶךָ וְכוּ'. וְלֹא יֵדְעוּ עֹצֶם רִבּוּי רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ עַד אֵין חֵקֶר שֶׁאַתָּה מְרֻבֶּה לִסְלֹחַ לְכָל הַמְבַקְּשִׁים מְחִילָה וּסְלִיחָה מֵאִתְּךָ, עַל-כֵּן אַתָּה מָכְרָח לִסְלֹחַ כְּדֵי שֶׁתִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ וְתִזְכֶּה נֶגְדָּם כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ שֶׁצַּדְקוּתְךָ וּבְשָׁפְטְךָ שֶׁבָּרָאתָ אֶת הָאָדָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמִּדְרָשׁ שֶׁהֵשִׁיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכִי עַל חִנָּם נִקְרֵאתִי רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'?! וְזֶה שֶׁאָמַר אַחַר כָּךְ, הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּפִי הָאֱמֶת שֶׁבְּדַעְתִּי נִדְמֶה לִי שֶׁרָחוֹק מְאֹד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִסְלַח לִי עַל עָוֹן גָּדוֹל כָּזֶה. וּמֵחֲמַת זֶה כִּמְעַט כִּמְעַט שֶׁנָּפַלְתִּי בְּדַעְתִּי וְנִתְרַחַקְתִּי מֵאִתְּךָ עַל-יְדֵי-זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל חַסְדְּךָ גָּבַר עָלַי שֶׁזִּכִּיתָנִי לְהָבִין מֵרָחוֹק שֶׁאֲמִתַּת רַחֲמֵי דַּעְתְּךָ הַקְּדוֹשָׁה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, עַל-כֵּן אֲנִי מְחַיֵּב לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלִּי לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם וּלְהַפִּיל תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם. וְזֶהוּ, "הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת", שֶׁבְּוַדַּאי הָעִקָּר הוּא הָאֱמֶת וְכָל חֶפְצֶיךָ וּבַקָּשׁוֹתֶיךָ מֵהָאָדָם הַשָּׁפָל הַזֶּה הוּא רַק הָאֱמֶת, אֲבָל אֲנִי מְבַקֵּשׁ, "וּבְסָתֻם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי", שֶׁתּוֹדִיעֵנִי חָכְמָה אֲמִתִּית מַה שֶּׁסָּתוּם וְנֶעְלָם מִמֶּנִּי, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, הַיְנוּ שֶׁחִזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְטָעַן עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאַתָּה חָפֵץ רַק בֶּאֱמֶת בְּחִינַת הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת. לְפִי הָאֱמֶת שֶׁבְּדַעְתִּי רָחוֹק מְאֹד שֶׁיִּמְחֹל לִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁנִּדְמֶה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה חָלִילָה, אֲבָל אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁעֲדַיִן לֹא הִשַּׂגְתִּי אֲמִתַּת רַחֲמֶיךָ בִּשְׁלֵמוּת, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ וּבְסָתֻם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי, שֶׁתּוֹדִיעֵנִי מַה שֶּׁסָּתוּם וְנֶעְלָם מִמֶּנִּי, שֶׁהוּא אֲמִתַּת רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ אֲשֶׁר שָׂגְבוּ וְעָמְקוּ מְאֹד וְנֶעְלְמוּ מִמֶּנִּי, אֲשֶׁר עַל יָדָם יֵשׁ לִי גַּם כֵּן תִּקְוָה גְּדוֹלָה, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל וְיֵשׁ עִנְיָן שֶׁיִּתְתַּקֵּן

הַכֹּל וְיִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְכָל הָעֲוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת, רַק שֶׁלֹּא יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה וְהַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו, זְכֵרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמְבֹאָר בִּמְקוֹמוֹ, עַיֵּן שָׁם:

חלק כז

וְזֶהוּ כְּלַל כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכָל יֶרַח הָאֵיתָנִים, שֶׁאֵיתָן בְּמִצְוֹת, כִּי הַכֹּל לְבָרֵר נְקֻדַּת הָאֱמֶת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי צַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזָּכָה לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּשִׁלֵּמוּת, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מְבָרְרִין הָאֱמֶת עַל-יְדֵי רִבּוּי הָעֲבוֹדוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְדִין אָז, כִּי עוֹסְקִין אָז בְּרִבּוּי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּצְעָקוֹת וְתַחֲנוּנִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּצְדָקָה וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי קוֹלוֹת שֶׁל שׁוֹפָר וְשֶׁל רִבּוּי תְּפִלּוֹת וּצְעָקוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים מַתְחִילִין לַעֲסֹק בְּסֻכָּה שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת אֱמֶת לְיַעֲקֹב, בִּבְחִינַת וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה, הַיְנוּ שֶׁאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים עוֹסְקִין לְגַלּוֹת הָאֱמֶת גַּם בַּעֲבוֹדוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם, אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשֵׁנָה, שֶׁזֶּה עִקַּר מְצוַת סֻכָּה כְּדֵי לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁעַל-יְדֵי אֱמֶת הָאֱמֶת יְכוֹלִין לְהִיוֹת סָמוּךְ וְקָרוֹב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַרְבַּע מִינִים שֶׁכְּלוּלִים מִכָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל בַּעֲלֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְכוּ', עַד שֶׁאֲפִלּוּ עַרְבֵי נַחַל אוֹגְדִין עִמָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְחוֹקִים מְאֹד שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא טַעַם וְרֵיחַ, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמֶת מְגַלִּין שֶׁגַּם מֵהֶם מְקַבֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נַחַת רוּחַ וְהִתְפָּאֲרוּת עַל-יְדֵי כָּל תְּנוּעָה אֲמִתִּית שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם שֶׁמּוֹשְׁכִין אֶת עַצְמָן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁמְחַת תּוֹרָה וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת. 'עֲצֶרֶת', לְשׁוֹן אֲסֵפָה, שֶׁעוֹצֵר וְאוֹסֵף הַכֹּל וּמְקָרֵב כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד עַל-יְדֵי סֵבַת שָׁלוֹם שֶׁזָּכִינוּ לֵישֵׁב בָּהּ, שֶׁאָז הִקְרַבְנוּ קְרֻבָּנוֹת אֲפִלּוּ בִּשְׁבִיל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כְּדֵי לְקָרֵב כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אָז אֶהֱפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה וְכוּ':

וְעַל-כֵּן בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה הַכֹּל עוֹלִים אֶל הַתּוֹרָה לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּתוֹרַת אֱמֶת, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק, רַק לְבָרֵר וּלְגַלּוֹת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁאֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד, כִּי זֶה עִקַּר אֲמִתַּת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה שֶׁמְּסַיְּמִין הַתּוֹרָה לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל וּמַתְחִילִין מִיָּד, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ'. כִּי רַז"ל דָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק זֶה, "אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל", שֶׁשִּׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה רָאָה גֹּדֶל הַחֻרְבָּן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ וְעָבְרוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה וְעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה עַד שֶׁהָיָה מְשׁוּרַת הַדִּין הָאֱמֶת עַל-פִּי הַתּוֹרָה לְהַרְחִיק וּלְהַאֲבִיד אֶת יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֶרֶף מִמֶּנּוּ וְאַשְׁמִידֵם וְכוּ'. עַל-כֵּן הִשְׂכִּיל מֹשֶׁה וְהִשְׁלִיךְ אֶת הַלּוּחוֹת לָאָרֶץ, זֶה בְּחִינַת 'וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה' הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִשְׁלִיךְ אֶת

הָאֱמֶת לָאָרֶץ עַל שֶׁקִּטְרֵג עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן עָשָׂה מֹשֶׁה וְדָבַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהִשְׁלִיךְ אֶת הַלּוּחוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת, הִשְׁלִיכָם לָאָרֶץ, לְהוֹרוֹת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם תּוֹרַת אֱמֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁעַל יָדָם עוֹלֶה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל עוֹד עַל יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן הִשְׁלִיכָם אַרְצָה וְהִרְחִיקָם מֵעַל פָּנָיו וְחִזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהַאֲמִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַמְקוּת דַּעְתּוֹ כְּלָל, עַד שֶׁהֵבִין שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה הִרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, שֶׁפָּעַל בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁנִּתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמָחַל לָהֶם וְצִוָּה לוֹ לִפְסֹל לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן עָשָׂה מֹשֶׁה, כִּי אִם לֹא הָיָה מַשְׁלִיךְ הַלּוּחוֹת וְהָיָה הַקִּטְרוּג גָּדוֹל, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל נֶאֱבָדִין, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז הָיָה הָאֱמֶת מִתְעַלֵּם לְגַמְרֵי, כִּי אֵין מִי שֶׁיְּגַלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם כִּי אִם יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן הִשְׁלִיךְ הַלּוּחוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת, בִּבְחִינַת וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּתוֹ כִּי הָאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֲמִתַּת דַּעְתּוֹ כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו, וְזָכָה שֶׁעָלְתָה בְּיָדוֹ וְנִתְרַצָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמָחַל לוֹ וְצִוָּה לוֹ לִפְסֹל לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּעֲלֶה אֱמֶת מִן הָאָרֶץ, בְּחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל, מַתְחִילִין מֵיָד בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים, שֶׁהוּא סוֹפֵי תֵּיבוֹת 'אֱ"מֶ"ת, כַּמּוּבָא. לְהוֹרוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל וְאֵין מִתְרַחֲקִין בְּשׁוּם אֹפֶן, רַק מַתְחִילִין בְּכָל פַּעַם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל' 'בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים', שֶׁמִּשָּׁה בְּעוֹצֶם כֹּחוֹ הִמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ זֶה עַל-יְדֵי שְׁבִירַת לוּחוֹת שֶׁהוֹדָה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָמַר לוֹ, יִשַּׁר כֹּחֲךָ שֶׁשִּׁבַּרְתָּ. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתְחָלַת הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים, סוֹפֵי תֵּיבוֹת 'אֱ"מֶ"ת. כִּי רַק זֶהוּ עִקַּר אֲמִתַּת הָאֱמֶת שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, רַק יָבִין וְיֵדַע שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל וּצְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֻחְדָּשׁ, כִּי אֲמִתַּת רַחֲמָיו שְׁגִבוּ מְאֹד וְכָל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם יוּכַל לְהַתְחִיל לְהִתְקָרֵב לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא" עַד דִּכְדּוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ. כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם:

חלק כט

וְזֶהוּ, כָּל הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּאִלּוּ נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְדִקְדְּקוּ הַפּוֹסְקִים תֵּיבַת לַאֲמִתּוֹ, כַּמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף בְּהַתְחָלַת טוּר חוֹשֶׁן מִשְׁפָּט, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁהָעִקָּר הוּא לָדוּן אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ דַּיְקָא לִבְלִי לִטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי הָאֱמֶת לְהַטּוֹת הַדִּין, חַס וְשָׁלוֹם, רַק יִהְיֶה אֱמֶת בָּרוּר וְזַךְ, בְּחִינַת אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְהוּא כְּעֵין שֶׁפֵּרְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים שָׁם לְאַפּוּקֵי דִּין מְרֻמֶּה, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְאָז נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי עִקַּר מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית הָיָה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ דַּיְקָא, כִּי הָאֱמֶת הַפָּשׁוּט קִטְרֵג עַל בְּרִיאַת הָאָדָם, שֶׁהוּא עִקַּר כָּל מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְעַל-כֵּן עִקַּר מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּרִיאַת הָאָדָם הָיָה רַק עַל-יְדֵי הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ דַּיְקָא, שֶׁהוּא אֲמִתָּתוֹ בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, שֶׁיֵּדַע שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לִבְרֹא אֶת הָאָדָם, כִּי יִהְיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כָּאֵלּוּ שֶׁיְּבָרְרוּ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְעַל-כֵּן זֶה הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ דַּיְקָא, הוּא בְּבְחִינָה זֹאת, וְעַל-כֵּן הוּא נַעֲשֶׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד", שֶׁמְּשָׁם לָמְדוּ רַז"ל שֶׁם מִדְרָשׁ זֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה שֻׁתָּף וְכוּ' כִּי הָאֱמֶת הִיא כְּלוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְכַנַּ"ל, אַךְ עִקַּר הוּא הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶהוּ, "וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם וְכוּ'" בְּאֵל שַׁדָּי וּשְׁמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם", כִּי כָּל הַוִּכּוּחִים בֵּין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבֵין מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעִנְיַן שִׁלּוּחוֹתוֹ לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה מְמָאֵן מְאֹד כַּמָּה פְּעָמִים, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִקְפִּיד עָלָיו וְהִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ בְּשִׁלּוּחוֹתוֹ לְנֶאֱלָם, כַּמְבֹאָר בַּפָּרָשִׁיּוֹת הַקּוֹדְמִים, הַכֹּל הָיָה בְּעִנְיַן הָאֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁאֶפְלוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים קָשֶׁה לָהֶם בִּתְחִלָּה לַעֲמֹד עַל עֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. רַק כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק מִבְּרֵר הָאֱמֶת כְּפִי יְגִיעָתוֹ וְטָרְחוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ וְכָל יְמֵי חַיָּיו יֵשׁ לוֹ בְּכָל פַּעַם נִסְיוֹנוֹת, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה כָּל יְמֵי חַיָּיו וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא בְּעִנְיַן בֵּרוּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֶפְלוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה מְמָאֵן לֵילֵךְ בְּשִׁלּוּחוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַכֹּל מֻחְמַת רִבּוּי הָאוֹר שֶׁלּוֹ, כִּי בְּקִדֻּשַׁת חָכְמָתוֹ יָדַע הָאֱמֶת שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְהוֹשִׁיעַ לְיִשְׂרָאֵל יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית עַד הַסּוֹף, כִּי רָאָה שֶׁסּוֹפָן לַחֲטֹא וּלְהַמְרוֹת כְּנֶגְדּוֹ וּכְנֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּמָּה פְּעָמִים בַּתְּחִלָּה וּבַסּוֹף. וּכְמוֹ שֶׁהָיָה בֶּאֱמֶת כֵּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים וְכוּ'" וְעַל-כֵּן הָיָה חָפֵץ לְסַלֵּק עַצְמוֹ מִשִּׁלּוּחוּתוֹ, כִּי תְּלָה הַדָּבָר בְּעַנְוָתָנוּתוֹ, כִּי הָיָה קָטָן בְּעֵינָיו וְאָמַר, "מִי אָנֹכִי וְכוּ'". וְכָל זֶה בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּוַדַּאי דִּבֵּר כָּל דְּבָרָיו בֶּאֱמֶת וּבַעֲנָוָה אֲמִתִּית, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הִקְפִּיד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיִּחַר אַף ה' בְּמֹשֶׁה וְכוּ'" וְהִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ, כִּי כָּל אֵלּוּ הַדֵּעוֹת וְהַסְּבָרוֹת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיִּחַר אַף ה' בְּמֹשֶׁה וְכוּ'" וְהִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ, כִּי כָּל אֵלּוּ הַדֵּעוֹת וְהַסְּבָרוֹת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהָיָה לְמָאֵן בִּשְׁלִיחוּתוֹ, הַכֹּל נִמְשַׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מֵהֶאֱמֶת שֶׁל הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל שֶׁקִּטְרְגוּ וְאָמְרוּ שֶׁלֹּא יִבָּרֵא הָאָדָם, כִּי מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ', כִּי עָתִיד לְמֶחֱטָא קַמָּךְ וּלְאַרְגָּזָא קַמָּךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁמִּזֶּה הַקִּטְרוּג כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע, וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים גְּמוּרִים צְרִיכִים יְגִיעָה רַבָּה לְבָרֵר דַּעְתָּם מִסְּבָרוֹת הַנִּמְשָׁכִים מִזֶּה הַקִּטְרוּג וְכוּ'. וּמִזֶּה נִמְשַׁךְ מַה שֶּׁאָמַר מֹשֶׁה, "לָמָּה הֲרֵעֹתָה וְכוּ', לָמָּה זֶּה שְׁלַחְתָּנִי". שֶׁזֶּה נִמְשַׁךְ עַל-יְדֵי עִקַּם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַחוֹלְקִים, שֶׁהֵם דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁיָּצְאוּ נִצָּבִים לִקְרָאתָם וְאָמְרוּ, "יֵרֶא ה' עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט

וכו'". וְגַם לְפִי דַּעְתָּם דִּבְּרוּ בָּאֱמֶת כְּאִלּוּ הֵם מְקַנְּאִים עַל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבָּעוֹלָם, בִּפְרָט כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת נִמְשָׁךְ רַק מִפְּגַם הָאֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֶפְלּוּ הָרְשָׁעִים הַגְּמוּרִים מַלְבִּישִׁים דִּבְרֵיהֶם הָרָעִים בְּאֵיזֶה אֱמֶת כְּאִלּוּ כַּוָּנָתָם אֶל הָאֱמֶת. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּפַרְעֹה שֶׁאָמַר לָהֶם, "לָמָּה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תַּפְרִיעוּ אֶת הָעָם וְכוּ'. תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים וְיַעֲשׂוּ בָהּ וְאַל יִשְׁעוּ בְּדִבְרֵי שֶׁקֶר". הֵבֵט וּרְאֵה וְהָבֵן אַתָּה הַמְעַיֵּן, עַד הֵיכָן הַשֶּׁקֶר מִתְפַּשֵּׁט לְהַחֲלִיף הָאֱמֶת, עַד שֶׁבְּתֹקֶף שִׁקְרָיו מַעֲז פָּנָיו כָּל כָּךְ לוֹמַר שֶׁאֶצְלוֹ הָאֱמֶת עַד שֶׁפַּרְעֹה הָרָשָׁע שֶׁעָנָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשֶׁקֶר וּבְחִנָּם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה כָּל כָּךְ, אָמַר, "תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה וְכוּ' וְאַל יִשְׁעוּ בְּדִבְרֵי שֶׁקֶר" כְּאִלּוּ, דִּבְרֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁרוֹצִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל יַעַבְדוּ אֶת ה', הֵם חַס וְשָׁלוֹם, דִּבְרֵי שֶׁקֶר וְהוּא חָפֵץ רַק הָאֱמֶת שֶׁיַּעַבְדוּ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אֲבָל זֶה הָעִנְיָן לְהַחֲלִיף הַשֶּׁקֶר בָּאֱמֶת הוּא בְּכַמָּה בְּחִינוֹת אֵין מִסְפָּר, כִּי הָרָשָׁע גָּמוּר כְּמוֹ פַּרְעֹה מַחֲלִיף שֶׁקֶר גָּמוּר לֶאֱמֶת כַּנַּ"ל, וְדָתָן וַאֲבִירָם בָּאוּ גַּם כֵּן בְּשֶׁקֶר לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה בְּעַזּוּת וְחֻצְפָּה גְּדוֹלָה כְּאִלּוּ הֵם מְקַנְּאִים עַל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ, "יֵרֶא ה' עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט וְכוּ'". אֲבָל בְּוַדַּאי שֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם לֹא הָיָה מְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ כְּמוֹ הַשֶּׁקֶר שֶׁל פַּרְעֹה, אֲבָל גַּם הֵם בָּאוּ בְּשֶׁקֶר וְאָמְרוּ שֶׁאֶצְלָם הָאֱמֶת כְּאִלּוּ הֵם אוֹהֲבִים אֶת יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת יוֹתֵר מִמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וּבְכָל עֵת. וְהָעוֹשֶׂק יְהוֹלֵל חָכָם וִיאַבֵּד אֶת לֵב מַתְּנָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל פָּסוּק זֶה לְעִנְיַן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁעַל-יְדֵי הָעַזּוּת הָרַע שֶׁל דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁאָמְרוּ יֵרֶא ה' עֲלֵיכֶם וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה גָּרְמוּ שֶׁגַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שָׂגָה וְאָמַר "לָמָּה הֲרֵעֹתָה וְכוּ'". כִּי גַּם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים טוֹעִים גַּם כֵּן לִפְעָמִים עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאֱמֶת יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁנִּמְשָׁךְ מִקִּטְרוּג הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה שֶׁהוֹדִיעוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁשָּׁנָה בְּפָרְשָׁה זֹאת שֶׁל וָאֵרָא, שֶׁנִּמְשָׁךְ לְעִנְיַן הַקֹּדֶם עַל שֶׁאָמַר 'לָמָּה הֲרֵעֹתָה', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י. וְזֶהוּ, "וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'". כִּי כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁךְ מֵהַסְתָּרַת הָאֱמֶת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין דִּרְכֵי ה' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, צַדִּיק וְרָע לוֹ. רָשָׁע וְטוֹב לוֹ וְכוּ'. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים", בְּחִינַת דִּין וְכוּ'. "וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'", בְּחִינַת רַחֲמִים. הַיְנוּ שֶׁהוֹדִיעוֹ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְהַכֹּל אֶחָד, כִּי מִדַּת הָרַחֲמִים וּמִדַּת הַדִּין הַכֹּל אֶחָד בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת, כִּי עֶצֶם אֲמִתַּת דְּרָכָיו וּמִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ, "וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וּשְׁמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם". כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֲמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה עַל-יְדֵי הָאָבוֹת, אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר

לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בְּפַעַם אֶחָד, כִּי הָאֱמֶת צָרִיךְ לְהִתְבָּרֵר בְּזֶה הָעוֹלָם הַבְּחִירָה דַּיְקָא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, אָז יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ קָדֹשׁ. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מִצַּד הַמְקַבְּלִים יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בְּעִנְיַן הַשָּׂגַת אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל חַד כְּפִי יְגִיעָתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ, לְכָל חַד כְּפִי מַה דְּמִשֵּׁעַר בְּלִבֵּיהּ, הַיְנוּ כְּפִי יְגִיעָתוֹ לְהַשִּׂיג אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְשִׁעוּרִין דִּלְבֵּיהּ. וְכַמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. דְּאִית לָהּ מָארֵי דְּיַדְיִן וְרַגְלַיִן שֶׁמַּשִּׂיגִין בִּבְחִינָה זֹאת שֶׁנִּקְרָא יָדַיִן וְכוּ' וְכוּ'. וְאִית בִּלְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא וְכוּ' וְאִיהוּ לֹא אִשְׁתַּנֵּי בְּכָל אֲתַר וְכוּ'. וְכָל אֶחָד כְּפִי הַשָּׂגָתוֹ אֶת אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כֵּן נִתְגַּלֶּה לוֹ סוֹד שֵׁם מִשְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כְּפִי הַהַשָּׂגָה. כִּי יֵשׁ שִׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם כַּמָּה דְּרָגוֹת. וְשֵׁם הַוָּיָה בָּרוּךְ הוּא הוּא לְמַעְלָה מִכֻּלָּם, כִּי הוּא בְּחִינַת שֵׁם הָעֶצֶם, אֲבָל גַּם כָּל הַשֵּׁמוֹת אֲפִלּוּ שֵׁם הַוָּיָה בָּרוּךְ הוּא, הוּא רַק בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁגִּלָּה שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ לְהַצַּדִּיקִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַשִּׂיג אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה אֵין לוֹ שֵׁם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתְּ לֵית לָךְ שֵׁם יְדִיעַ וְכוּ'. וְכַמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי הַמְקַבְּלִים. וּבִבְחִינַת אֵלּוּ הַנַּ"ל הוּא הַחִלּוּק שֶׁבֵּין מַדְרֵגוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁכֻּלָּם מַכִּירִין וְיוֹדְעִין אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְכוּ', אַף עַל פִּ כֵן יֵשׁ בֵּינֵיהֶם חִלּוּק גָּדוֹל וְכַנַּ"ל. וּכְפִי הַחִלּוּק שֶׁבֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ כֵן מַשִּׂיג כָּל אֶחָד שֵׁם מִשְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶהוּ, "וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם בְּאֵל שַׁדָּי", שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא, אֲבָל זֶה הַשֵּׁם נִקְרָאִים בּוֹ גַּם הַמַּלְאָכִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הִנְנִי שׁוֹלֵחַ לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ וְכוּ'. הִשָּׁמֵר מִפָּנָיו אַל תַּמֵּר בּוֹ כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ". וְדָרְשׁוּ רַז"ל, אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ. 'כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ', זֶה מַט"ט (מְטַטְרוֹן) שֶׁשְּׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ, כִּי מט"ט בְּגִימַטְרִיָּא שד"י כַּמּוּבָא. הַיְנוּ שֶׁהַשָּׂגַת אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִצַּד זֶה הַשֵּׁם מַשִּׂיג הַמַּלְאָךְ עַד שֶׁהַמַּלְאָךְ נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת זֶה הַשֵּׁם. וְנִקְרָא עַל שְׁמוֹ, אֲבָל שָׁם צְרִיכִין לְזָהֵר מִטָּעוּת שֶׁלֹּא לְטָעוֹת שֶׁהַשָּׂגָה זֹאת הוּא עַצְמוּת אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר, "הִשָּׁמֵר מִפָּנָיו אַל תַּמֵּרֵנִי בּוֹ". וְעַל-כֵּן לֹא בָּחַר מֹשֶׁה בִּבְחִינָה זֹאת. וְאָמַר, "אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים וְכוּ'". כִּי מֹשֶׁה כָּל הַשָּׂגָתוֹ הָיָה גָּבֹהַּ מְאֹד, כִּי הִשִּׂיג מִבְּחִינַת שֵׁם הָעֶצֶם שֶׁהוּא שֵׁם הַוָּיָה בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל גַּם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהַשָּׂגָתָם רַק בִּבְחִינַת שֵׁם זֶה שֶׁהוּא שֵׁם שַׁדַּ"י, הֵם יוֹדְעִים וְנִזְהָרִים מִטָּעוּת וְאֵינָם טוֹעִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה תַּכְלִית הַהַשָּׂגָה. רַק יוֹדְעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג דַּרְכֵי הַנְהָגָתוֹ אֶת הָעוֹלָם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם שְׁמוֹתָיו כַּיָּדוּעַ. כִּי גָּבְהוּ דְּרָכָיו מִדְּרָכֵינוּ, כִּי הַשָּׂגַת עֶצֶם הָאֱמֶת נֶעְלָם וְנִשְׂגָּב מְאֹד. וְזֶה שֶׁאָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה עַל שֶׁאָמַר 'לָמָּה הֲרֵעֹתָה',

הֲלֹא לְאַבְרָהָם וְכָל הָאָבוֹת לֹא נִתְגַּלִּיתִי כִּי אִם בִּבְחִינַת שֵׁם שַׁדַּי"ׁ שֶׁשָּׁם יֵשׁ אֲחִיזָה לְהַשָּׂגַת הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל 'וּשְׁמִי ה', שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם תְּפִיסָה לְהַמַּלְאָכִים, 'לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם'. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הָיָה נָעֳלָם מֵאִתָּם יוֹתֵר דַּרְכֵי אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִרְהֲרוּ אַחַר מִדּוֹתַי. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם, שֶׁהִבְטַחְתִּי לָהֶם אֶת הָאָרֶץ וּכְשֶׁבָּא אַבְרָהָם לִקְבֹּר אֶת שָׂרָה, הֵכִרַח לִקְנוֹת וְכוּ'. וְכֵן יִצְחָק וְיַעֲקֹב. כִּי יָדְעוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא הִשִּׂיגוּ עֶצֶם אֲמִתַּת מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וְאַתָּה שֶׁכְּבָר גִּלִּיתִי לְךָ הַשָּׂגַת שֵׁם הָעֶצֶם, שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא, אַתָּה חָפֵץ לֵידַע וּלְהָבִין דַּרְכֵי הַנְהָגוֹת אֲמִתָּתִי בִּשְׁלֵמוּת. הֲלֹא, אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁמַּשִׂיגִין הָאֱמֶת בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר, צְרִיכִין לֵידַע שֶׁעֲדַיִן רְחוֹקִים מֵהַשָּׂגַת עֶצֶם הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא רַק לֵידַע שֶׁרְחוֹקִים מֵעֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וְגַם הֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן וְכוּ' וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. הֵינוּ שֶׁגִּלָּה לְמֹשֶׁה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא גִּלָּה לָהֶאָבוֹת הַשָּׂגַת אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה לְמֹשֶׁה, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מַה שֶּׁיָּגְעוּ וְטָרְחוּ לֹא הָיָה בָּחִנָּם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן רַק הֵם פָּעֲלוּ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם לְהַמְשִׁיךְ וְלִתֵּן לָנוּ אֲחִזַּת נַחֲלָתֵנוּ שֶׁהִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשָּׂגַת אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין לָזֶה עַד הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ עַד הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף כָּל כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּתְחִלָּה וּבַסּוֹף, הַכֹּל הָיָה בְּכֹחַ הָאָבוֹת, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ כֵן אַתָּה אַף-עַל-פִּי שֶׁגִּילִּיתִי לְךָ שֵׁם ה' שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הָאֱמֶת בִּבְחִינַת גְּבוֹהַ יוֹתֵר, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְךָ לְהַשִּׂיג דַּרְכֵי אֲמִתָּתִי בִּשְׁלֵמוּת וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁאַתָּה רוֹאֶה בְּהָאֱמֶת שֶׁלְּךָ שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְיִרְגִּיזוּ אוֹתִי וְאוֹתְךָ כַּמָּה פְּעָמִים, וְגַם עַתָּה מְמָאֵן פַּרְעֹה לְשַׁלֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וְהוֹסִיף עוֹד לְהַכְבִּיד הָעֲבוֹדָה מְאֹד מְאֹד. וְגַם דָּתָן וַאֲבִירָם יָצְאוּ נִצָּבִים וְכוּ', שֶׁבִּשְׁבִיל כָּל זֶה לֹא רָצִיתָ בִּתְחִלָּה לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתִי. וְגַם עַתָּה אַתָּה צוֹעֵק 'לָמָּה זֶּה שְׁלַחְתָּנִי וְכוּ'', אַף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה מֻכְרָח לְבַטֵּל דַּעְתְּךָ נֶגְדִּי וְלֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתִי, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן תִּפְעַל וְתוֹעִיל וְתַצְלִיחַ הַרְבֵּה בִּשְׁלִיחוּתְךָ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף תּוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם בְּיַד רָמָה וְתִתֵּן הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. וּמַה שֶּׁיִּהְיֶה אַחַר כָּךְ אֵין לְהַרְהֵר בָּזֶה, כִּי כָּל מַה שֶּׁתִּגְמֹר לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ נֶאֱבָד לְעוֹלָם:

וְהַכְּלָל, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין זוֹכִין לְהַשִּׂיג עֶצֶם הָאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק אֲמִתִּי גּוֹמֵר הַרְבֵּה מְאֹד בַּעֲבוֹדָתוֹ שֶׁמֵּאִיר בָּנוּ קְדֻשַּׁת אֲמִתַּת תּוֹרָתוֹ כְּפִי הַדּוֹר וּכְפִי הָעֵת וְהַזְּמַן בִּפְנֵי הַבַּיִת וְשֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַבַּיִת. וַאֲפִלּוּ כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁל אֱמֶת שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ וְאֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם. וּמַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׂיג כִּי גַּם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּעַצְמָן אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׂיג דַּרְכֵי

אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל פְּעָלָתָם בֶּאֱמֶת קַיָּם לָעַד וְלָנֶצַח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשִׁלַּמְתִּי אֶת פְּעָלָתָם בֶּאֱמֶת". וּכְמוֹ כֵן כָּל נְקֻדָּה מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁמְּאִירִין בָּנוּ אֲפִלּוּ בְּשִׁפְלוּתֵנוּ הֶעָצוּם, הַכֹּל קַיָּם לָנֶצַח:

חלק לג

וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהֵאִיר בּוֹ הַשָּׂגַת הַדַּעַת הָאֲמִתִּי עַד שֶׁבִּטֵּל דַּעְתּוֹ וְהָלַךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּפָעַל פְּעֻלָּתוֹ בֶּאֱמֶת, וְגַאַל אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ'. עַל-יְדֵי כָּל זֶה הֵבִין מֵרְחוֹק עִצָּם חֶסְדָיו יִתְבָּרַךְ עַד אֵין סוֹף וְתַכְלִית שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל עֶצֶם כַּוָּנַת אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהֵבִין שֶׁאֲפִלּוּ בְּתִקֻּף כַּעֲסוֹ וַחֲרוֹן אַפּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, גַּם אָז צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עֶצֶם אֱמִתַּת כַּוָּנָתוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל וְאֵיךְ שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ שֶׁנְּבַקֵּשׁ וְנִתְפַּלֵּל וְנִתְחַנֵּן לְפָנָיו, כִּי עֶצֶם אֱמִתַּת חֶסְדּוֹ וְרַחֲמָנוּתוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר מַתַּן תּוֹרָה כְּשֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל לִידֵי אוֹתָהּ מַעֲשֶׂה שֶׁל הָעֶגֶל עַד שֶׁחָרָה אַפּוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם, חַס וְשָׁלוֹם, אָז הֵבִין מֹשֶׁה לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל פַּשְׁטִיּוּת הָאֱמֶת הַנִּרְאֶה כְּפִי דַּעַת הָאָדָם וּמִשְׁפָּטוֹ שֶׁנִּרְאֶה שֶׁבְּוַדַּאי כַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעָנְשָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, כָּרָאוּי לְפִי הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַזֶּה שֶׁמַּגִּיעַ לְכֻלּוֹתָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵינוֹ כֵּן. וְעַל-כֵּן אָז הִתְחַזֵּק מֹשֶׁה וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם סְבָרוֹת אֱמִתִּיּוֹת לְפִי הַדַּעַת הַפָּשׁוּט שֶׁרָאוּי, חַס וְשָׁלוֹם, לָבוֹא עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁרָאוּי, רַק סִלֵּק הָאֱמֶת הַזֶּה וְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁנֶּחֱלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיֶּחֱל מֹשֶׁה". וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל שֶׁהִרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל כָּל כָּךְ עַד שֶׁאָחֲזָתוּ אֶחִילָה. וְאָז נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה וַיִּנָּחֵם עַל הָרָעָה וְכוּ'. וְאָז לִמְּדוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סֵדֶר הַתְּפִלָּה וְסִדֵּר לְפָנָיו י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְשָׁם גִּלָּה לוֹ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁעֶצֶם אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רִבּוּי רַחֲמָיו וַחֲנִינוּתוֹ וְרֹב חַסְדּוֹ לָנֶצַח שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת". הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד זֶה עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי רַחֲמָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל שֶׁהִבְטִיחוֹ אָז שֶׁאֵינָם חוֹזְרוֹת רֵיקָם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא שֶׁרַחֲמָיו וַחֲסָדָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם יְהֵיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד תָּמִיד מוֹעִיל תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּצְעָקָה וְשַׁוְעָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ הָאֱמֶת שֶׁל הַמַּלְאָכִים שֶׁלְּפִי אֲמִתָּתָם אָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ'. אֲבָל הַצַּדִּיקִים כְּמוֹ מֹשֶׁה וְהַנִּמְשָׁכִים אַחֲרָיו טָרְחוּ וְיָגְעוּ עַד שֶׁהִשִּׂיגוּ שֶׁאַחַר כָּל הַכְּעָסִים שֶׁמַּכְעִיסִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עֲדַיִן רַחֲמֵי אֲמִתָּתוֹ אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם. וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר נִמְצְאִים צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים הַנִּמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם שֶׁמִּתְחַזְּקִים בִּתְפִלָּה תָּמִיד, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַמְתִּיקִים כָּל הַדִּינִים שֶׁבְּעוֹלָם וּמְבַטְּלִים כָּל הַגְּזֵרוֹת רָעוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וּמַכְנִיסִים הַדַּעַת

הָאֱמִתִּי בְּיִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים תָּמִיד, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת". וּכְתִיב, "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' וְכוּ' בְּרֶב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ". 'בֶּאֱמֶת' דַּיְקָא, כִּי אֲנִי מַאֲמִין שֶׁבֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, גַּם עַתָּה עֲדַיִן אַתָּה חָפֵץ לְהוֹשִׁיעֵנִי, עַל-כֵּן אֲנִי מִתְחַזֵּק וּמִתְפַּלֵּל עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ וְכַנַּ"ל. וְהֵבֵן הֵיטֵב כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד יְהֵיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת שֶׁכְּתַבְנוּ לְעֵיל (בְּאוֹת כ"ח). כִּי כָּל זֶה הֵבִין מֹשֶׁה אַחַר כְּךָ עַל-יְדֵי מַה שֶּׁרָמַז לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּפָרָשַׁת וָאֵרָא וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַאֲבִימֶלֶךְ, "גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתָם לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת וָאֶחְשֹׂךְ וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י אֶמֶת שֶׁלֹּא דִּמִּיתָ מִתְּחִלָּה לַחֲטֹא, אֲבָל נְקִיּוֹן כַּפַּיִם אֵין כָּאן, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם כְּשֶׁהוּא נָקִי וְזַךְ לְגַמְרֵי מִכָּל הַתַּאֲוֹת. וְהָעִקָּר מִתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוֹת, כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת כְּלוֹ זֶרַע אֱמֶת וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עִקַּר הַשֶּׁקֶר הוּא עַל-יְדֵי עֲכִירַת הַדָּמִים, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁשֶּׁקֶר אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי אִם שֶׁמְּעַכֵּר אֶת דָּמָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַתַּאֲוֹות, בִּפְרָט תַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוֹת הוּא עַל-יְדֵי עֲכִירַת הַדָּמִים, עַל-כֵּן כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר מַסִּית אֶת הָאָדָם לְהַטְעוֹתוֹ לְאֵיזֶה דֶּרֶךְ לֹא טוֹב עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ, בִּפְרָט כְּשֶׁמַּסִּיתוֹ לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת מֵחֲמַת הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ, צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ אִם הוּא זַךְ וְנָקִי מֵהַתַּאֲוֹת, בִּפְרָט מִתַּאֲוָה הַנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ נָקִי, אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ לְהַעֲמִיד עַל הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ, בִּפְרָט לִרְדֹּף אַחַר אִישׁ יִשְׂרָאֵל, מִכָּל שֶׁכֵּן אַחֲרֵי רַבִּים, כִּי הָאֱמֶת הַבָּרוּר, בְּחִינַת אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵין זוֹכֶה כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקִי כַּפַּיִם בֶּאֱמֶת, שֶׁהוּא נָקִי מִכָּל הַתַּאֲוֹת, בִּפְרָט מִתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת לְגַמְרֵי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם עֲכִירַת הַדָּמִים, וְרַק הוּא זוֹכֶה לֶאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וּשְׁאָר הָעוֹלָם עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם הוּא לְיַדַּע שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵהַשָּׂגַת הַדַּעַת הָאֱמִתִּי, רַק צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַאֲבִימֶלֶךְ, "גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי וְכוּ'". כִּי אֲבִימֶלֶךְ הָיָה צַדִּיק בְּעֵינָיו לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ הוּא אִישׁ אֱמֶת וַאֲבִרְהָם הִטְעָהוּ בְּשִׁקְרוֹ שֶׁאָמַר אֲחוֹתִי הִיא, וְעַל-כֵּן נִדְמֶה לוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ טַעֲנָה גְּדוֹלָה נֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהִכָּה אוֹתוֹ בְּחֹנֶם, עַל-כֵּן טָעַן וְאָמַר, "הֲגוֹי גַּם צַדִּיק תַּהֲרֹג, הֲלֹא הוּא אָמַר לִי אֲחוֹתִי הִוא (קְרִי) הִיא וְכוּ' בְּתָם לְבָבִי וּבְנִקְיוֹן כַּפַּי עָשִׂיתִי זֹאת". נִמְצָא, שֶׁלְּפִי דִּבְרֵי אֲבִימֶלֶךְ הוּא אִישׁ אֱמֶת וַאֲבִרְהָם הוּא שַׁקְרָן, חַס וְשָׁלוֹם. הֵשִׁיב לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, 'גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתָם לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת', כִּי בְּוַדַּאי הָאֱמֶת אִתְּךָ שֶׁעָשִׂיתָ זֹאת בֶּאֱמֶת וּבְתֹם לְבָבְךָ, אֲבָל נְקִיּוֹן כַּפַּיִם אֵין כָּאן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כַּנַּ"ל. כִּי אִם הָיִיתָ נְקִי כַּפַּיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא הָיִיתָ בַּעַל תַּאֲוָה כְּזֶה, בְּוַדַּאי לֹא הָיִיתָ בָּא

לְמִכְשׁוֹל כָּזֶה. כִּי מֵעִקָּרָא דְּדִינָא פִּירְכָא מַה לְּךָ לִשְׁאֹל אֶת אַבְרָהָם אִם הִיא אִשְׁתּוֹ אוֹ אֲחוֹתוֹ ?!. וּכְמוֹ שֶׁהֵשִׁיב אַבְרָהָם בֶּאֱמֶת כְּשֶׁשָּׁאַל לוֹ "מַה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ וְכוּ'". הֵשִׁיב לוֹ, "כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹקִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, אַכְסְנָאי שֶׁבָּא לָעִיר עַל עִסְקֵי אִשְׁתּוֹ שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ וְכוּ'. וּמֵאַחַר שֶׁאָמַתָּה בַּעַל תַּאֲוָה כָּזֶה וְאֵינְךָ נָקִי כַּפַּיִם, הִכְשִׁילְךָ הָאֱמֶת שֶׁלְּךָ עַד שֶׁלְּקַחְתָּ אוֹתָהּ לְךָ וּכְשֶׁבָּא עָלֶיךָ הַמַּכּוֹת אַתָּה צוֹעֵק שֶׁאַתָּה צַדִּיק וְאֲבָרְהָם הִכְשִׁילְךָ בְּשִׁקְרוֹ וְאֵין אַתָּה מֵשִׂים לֵב שֶׁעֲכִירַת דְּמֶיךָ הִכְשִׁילְךָ לִטְעוֹת מִן הַדֶּרֶךְ וְלִבְלִי לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, אַךְ מֵאַחַר שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן כַּוָּנָתְךָ לֹא הָיְתָה לְאִסּוּר גָּדוֹל, עַל-כֵּן "וְאֶחְשָׂךְ גַּם אָנֹכִי אוֹתְךָ מֵחֲטוֹא לִי וְכוּ'". כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל הָאָדָם כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת, רַק שֶׁטּוֹעֶה אֶת עַצְמוֹ, הוּא מְרַחֵם עָלָיו וּמְרַמֵּז לוֹ בִּדְרָכָיו הַנִּפְלָאִים שֶׁיִּשּׁוּב מִטָּעוּתוֹ, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אַתָּה צָרִיךְ לָשׂוּם עַל לִבְּךָ שֶׁאֵינְךָ נָקִי כַּפַּיִם וּבִשְׁבִיל זֶה בָּאתָ לְטָעוּת כָּזֶה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלְּךָ. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ נָקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְכוּ'". 'נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב' דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא כְּשֶׁהוּא נְקִי כַּפַּיִם, הוּא דַּיְקָא זוֹכֶה לִבְחִינַת בַּר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא וְכוּ', שֶׁהוּא נִצּל מִשָּׁוְא וְשֶׁקֶר וְזוֹכֶה לָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְרַק הוּא זוֹכֶה לַעֲלוֹת בְּהַר ה' וְלָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן הֶכְרַח אַבְרָהָם לְהַעֲלִים הָאֱמֶת וְלוֹמַר שֶׁהִיא אֲחוֹתוֹ, כִּי שָׂרֵי לְהוּ לְצַדִּיקַיָּא לְסָגוּיֵי בְּרַמָּאוּתָא עִם רַמָּאֵי. כִּי הַצַּדִּיק כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין אֱמֶת בָּעוֹלָם הוּא מֵכְרַח לְהַעֲלִים הָאֱמֶת בְּכַמָּה דְּרָכִים כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ. וְדַיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַכְנִיס הָאֱמֶת בָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁנֹּהַג יַעֲקֹב עִם לָבָן וְעֵשָׂו וְכוּ':

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת מָתָר לְשַׁנּוֹת בִּדְבַר הַשָּׁלוֹם, כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת הוּא מֵחֲמַת הָאֱמֶת שֶׁל הַטּוֹעִים אוֹ שֶׁל הַשַּׁקְרָנִים לְגַמְרֵי, מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם נְקִיִּים מִתַּאֲוֹת וּדְמֵיהֶם עֲכוּרִים מְאֹד, הֵם מְהַפְּכִים הַשֶּׁקֶר לֶאֱמֶת וְאוֹמְרִים לְטוֹב רַע וּלְרַע טוֹב, כְּמוֹ שֶׁצָּעַק יְשַׁעְיָה, "הוֹי אֹמְרִים לַטּוֹב רַע וְלָרַע טוֹב שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ שָׂמִים מָתוֹק לְמָר וְכוּ'. עַל-כֵּן הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מֻכְרָח לְשַׁנּוֹת וּלְהַלְבִּישׁ הָאֱמֶת בְּכַמָּה לְבוּשִׁים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם:

חלק לו

וּבָזֶה מְיֻשָּׁב עוֹד מַה שֶּׁקָּשֶׁה בִּדְבָרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב שָׁם שֶׁהִשְׁלִיךְ הָאֱמֶת לָאָרֶץ עַל שֶׁקִּטְרֵג עַל בְּרִיאַת הָאָדָם, וּמַדּוּעַ לֹא הִקְפִּיד עַל הַשָּׁלוֹם, הֲלֹא גַּם הַשָּׁלוֹם קִטְרֵג עַל בְּרִיאַת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּמִדְרָשׁ הַנַּ"ל ?!. אַךְ עִקַּר קִטְרוּג הַשָּׁלוֹם הָיָה שֶׁלֹּא יִבָּרֵא הָאָדָם שֶׁכֻּלּוֹ קְטָטוֹת. וּבֶאֱמֶת כָּל הַקְּטָטוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת הוּא מֵחֲמַת הָאֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁאֵינוֹ זַךְ וּמְבֹרָר כָּרְאוּי וְנִדְמֶה לְכָל אֶחָד שֶׁאָצְלוֹ הָאֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה הַקְּטָטוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קִלְקוּל הַשָּׁלוֹם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה קִטְרֵג עַל בְּרִיאַת הָאָדָם הוּא מֵחֲמַת

הָאֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁאֵינוֹ מְזַכֶּה כָּרָאוּי. וְעַל-כֵּן הִקְפִּיד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק עַל הָאֱמֶת וְהָלַךְ וְהִשְׁלִיכוֹ לָאָרֶץ. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ תִּקּוּנוֹ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יְבָרְרוּ וְיִזַּכּוּ אוֹתוֹ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים עַד שֶׁיִּשַּׁגוּ הָאֱמֶת לֵאֱמִתּוֹ עַד שֶׁיֵּדְעוּ עִצָּם רַחֲמָנוּתוֹ בֶּאֱמֶת עַל יִשְׂרָאֵל וְיָדוּנוּ אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְיִמְצְאוּ נְקֻדָּה טוֹבָה אֲמִתִּיִּת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי-זֶה יַעֲשׂוּ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כִּי יַמְשִׁיכוּ דֶּרֶךְ זֶה בָּעוֹלָם לְבַטֵּל כָּל הַקְּטָרוּגִים וְהַסְּכָסוּכִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מִקְּטָרוּג הַמַּלְאָכִים, מֵרִבּוּי הָאֱמֶת יוֹתֵר מִדַּאי. רַק יְבַטֵּל כָּל אֶחָד דַּעְתּוֹ נֶגֶד דַּעַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּשְׁיגִין אֲמִתַּת רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִסְתַּכֵּל כָּל אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ עַל הַטּוֹב שֶׁבּוֹ וְלֹא עַל הָרַע, שֶׁזֶּהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הָאֲמִתִּי וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהִשְׁלִיךְ הָאֱמֶת לָאָרֶץ, עַל-יְדֵי-זֶה מְמֵילָא נִתְבַּטֵּל הַקְּטָרוּג שֶׁל הַשָּׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהִשְׁלִיךְ הָאֱמֶת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין הַקְּטָטוֹת וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא הִשְׁלִיךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם אֶת הָאֱמֶת וְלֹא אֶת הַשָּׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁלָכַת הָאֱמֶת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מְמֵילָא נִתְבַּטֵּל קְטָרוּג הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל שֶׁהָאָדָם כֻּלּוֹ קְטָטוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁלָכַת הָאֱמֶת הַנַּ"ל נִתְבַּטֵּל הַקְּטָטוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם, כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת נִמְשָׁךְ רַק מֵרִבּוּי הָאֱמֶת יוֹתֵר מִדַּאי, שֶׁהוּא הָאֱמֶת שֶׁאֵינוֹ מְזַכֶּה עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מָתָר לְשַׁנּוֹת בִּדְבַר הַשָּׁלוֹם, שֶׁבִּשְׁבִיל הַשָּׁלוֹם צְרִיכִין לְשַׁנּוֹת וּלְהַרְחִיק הָאֱמֶת, כִּי אַדְרַבָּא, זֶהוּ עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בּוֹ, לְשַׁנּוֹת הָאֱמֶת בִּשְׁבִיל הַשָּׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִשְׁלִיךְ הָאֱמֶת שֶׁקִּטְרֵג עַל בְּרִיאַת הָאָדָם, שֶׁרָמַז בָּזֶה שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ וּלְהַרְחִיק אֱמֶת כָּזֶה שֶׁבָּאִים מִמֶּנּוּ קְטָרוּגִים וּמַחֲלֹקֶת וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַשְׁלָכַת הָאֱמֶת מְמֵילָא נִתְבַּטֵּל קְטָרוּג הַשָּׁלוֹם וְעַל-כֵּן לֹא הִשְׁלִיךְ כִּי אִם אֶת הָאֱמֶת כְּדֵי לְגַלּוֹת שֶׁעִקַּר הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם מַלְאָךְ לְהַשִּׂיג כִּי אִם צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמְּבָרְרִים הָאֱמֶת לֵאֱמִתּוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְמֵילָא יִתְבַּטֵּל כָּל הַקְּטָרוּגִים וְהַקְּטָטוֹת וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְיִתְקַיֵּם, "הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ":

חלק לז

וְזֶה בְּחִינַת הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל שֶׁאֶפְלּוּ עִם הָאָרֶץ יָרֵא לִשְׁקֹר בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדָּם הַבְּרִיאָה בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא, כִּי עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי הֵם יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבָּהֶם יָצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְכָל הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל-יְדֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים", סוֹפֵי תֵּבוֹת 'אֱ"מ"ת. אַף-עַל-פִּי-כֵן תֵּכֶף שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל נִמְשָׁךְ רֹשֶׁם עַל

אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל אֵיזֶה אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר. וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְכֵן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל כָּל הַהֶמּוֹן עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חֹל נֶגְדּוֹ, דְּהַיְנוּ לְהָאִיר בָּהֶם הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הַקְּדוּשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל כָּל הַהֶמּוֹן עַם, הוּא דִּיקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבְדָּלָה, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל, בֵּין שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בֵּין הַצַּדִּיק לְהַהֶמּוֹן עַם שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁיֵּשׁ הֶבְדֵּל גָּדוֹל בֵּין עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּבֵין הָאֱמֶת שֶׁל יְמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהֶמּוֹן עַם. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם כָּל חַיּוֹתָם וְתִקּוּנָם וְקִיּוּמָם עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בְּדַעְתָּם אֲמִתַּת דַּיְּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו, רַק עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁל הַהֶמּוֹן עַם, בְּחִינַת יְמֵי הַחֹל לֵידַע שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִלְּהַשִּׂיג וּלְהָבִין אֲמִתַּת הַדַּעַת, רַק צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם. נִמְצָא, שֶׁדִּיקָא עַל-יְדֵי הַבְדָּלָה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה מִשַּׁבָּת לִימֵי הַחֹל, מֵהַצַּדִּיק לְהַהֶמּוֹן עַם וְהֶבֵן מְאֹד:

חלק לח

וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת וְכוּ' וְכוּ' וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן וְכוּ'. וּפֶרֶשׁ רַשִׁ"י, אַתָּה מְחֻצָּה לְעַצְמְךָ וְאַהֲרֹן מְחֻצָּה לְעַצְמוֹ וְהָעָם אַל יֶהֱרְסוּ כְּלָל לַעֲלוֹת וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִקְרֵב לְמְחִצַּת הַשָּׂגַת הַצַּדִּיק וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג דַּיְּתוֹ וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהַרְהֵר אַחֲרָיו. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַזָּרִים לְגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבַמִּשְׁכָּן, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמַּאִיר בּוֹ אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר, יֵשׁ בּוֹ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה, אֲבָל לְאוֹ כָּל אָדָם יְכוֹל לְהִתְקָרֵב וְלָגֶשֶׁת אֶל קְדֻשַּׁת הָאֱמֶת הַזֶּה, כִּי עֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג רַק כָּל אֶחָד צָרִיךְ לַעֲמֹד עַל עָמְדּוֹ וּמְחִצָּתוֹ לְאַחֵז בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ. וְזֶה עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ לְבַל יַהֲרֹס לָגֶשֶׁת לְמַה שֶּׁאֵינוֹ רָאוּי, כִּי בַּמַּפָּלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא הָאֱמֶת מִשַּׁבָּת לְחֹל, מֵהַצַּדִּיק לְהָהֶמּוֹן הוּא דִּיקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבְדָּלָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ סוֹד הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק לט

וְזֶהוּ שֶׁלָּמְדוּ רַז"ל דִּין הַבְדָּלָה עַל הַיַּיִן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִפָּרָשַׁת שְׁתוּיֵי יַיִן שֶׁנֶּאֱמַר לְאַהֲרֹן תֵּכֶף אַחַר מִיתַת בָּנָיו שֶׁיָּצְאוּ לְחוּץ מֵהַגְּבוּל וְהָרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה' וְנִכְנְסוּ לְהַקְטִיר קְטֹרֶת בִּפְנִים שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַנַּ"ל, בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמֶת שֶׁאֵינוֹ מְזֻכָּךְ כָּרָאוּי, כִּי נָדָב וַאֲבִיהוּא הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, וּבְוַדַּאי הָיְתָה כַּוָּנָתָם

לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת, כִּי רָצוּ לְהִתְקָרֵב לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְסָבְרוּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוּכְלוּ לְקָרֵב כָּל יִשְׂרָאֵל אֶל הַתַּכְלִית, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, וּכְבָר הָיוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מְהַלְּכִים וְנָדָב וַאֲבִיהוּא אַחֲרֵיהֶם וְאָמְרוּ, מָתַי יָמוּתוּ וְכוּ' וַאֲנִי וְאַתָּה נַנְהִיג אֶת הַדּוֹר וְכוּ'. וּבְוַדַּאי לֹא הָיְתָה כַּוָּנָתָם, חַס וְשָׁלוֹם, לְשֵׁם כְּבוֹד עַצְמָן, רַק לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן טָעוּ הַרְבֵּה בָּזֶה, כַּמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה וּבְדִבְרֵי רַז"ל. כִּי בְּעִנְיַן הָאֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁאֵינוֹ מְזֻכָּךְ נִכְשָׁלִים לִפְעָמִים צַדִּיקִים גְּדוֹלִים, שֶׁמִּזֶּה בָּאִים כָּל הַשְּׁגִיאוֹת הַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַז"ל שֶׁשָּׁגוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֱמֶת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר מִיתַת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן נֶאֱמְרָה מִיָּד פָּרָשַׁת שְׁתוּיֵי יַיִן וְשָׁם מְרֻמָּז סוֹד הַבְּדָלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'". שֶׁמִּזֶּה לָמְדוּ רַז"ל דִּין הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַבְדָּלָה הוּא לְהַבְדִּיל בֵּין אֱמֶת הַבָּרוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, לְבֵין הָאֱמֶת שֶׁל יְמוֹת הַחֹל, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַבְדָּלָה דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁרְחוֹקִים מֵעֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁל בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמֶת הַזַּךְ שֶׁל מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים הַמְכֻוָּנִים הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ עִנְיַן זֶה שֶׁל הַבְדָּלָה לְמִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן, כִּי הֵם פָּגְמוּ בָּזֶה שֶׁהָרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת לִפְנִים מִמַּדְרֵגָתָן וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁכַּוָּנָתָם אֶל הָאֱמֶת, אֲבָל שָׁגוּ בָּזֶה, כַּמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁפָּגְמוּ בִּבְחִינַת סוֹד הַבְדָּלָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נִסְמָךְ פָּסוּק 'וּלְהַבְדִּיל', לְמִיתָתָם וְכַנַּ"ל:

חלק מ

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אִסּוּר שְׁתוּיֵי יַיִן לְכֶנֶס לַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנִּסְמָךְ לְמִיתָתָם. וְאָמְרוּ רַז"ל כִּי שְׁתוּיֵי יַיִן נִכְנְסוּ לַמִּקְדָּשׁ, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת אִסּוּר שְׁתוּיֵי יַיִן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִסּוּר הַשְׂכָּרוּת שֶׁהִפְלִיגוּ רַז"ל מְאֹד בְּגֹדֶל אִסּוּרוֹ, כִּי עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת יַיִן וְשִׂכָּרוּת נִפְגָּם דַּעְתּוֹ וְהוֹרֵס לַעֲלוֹת לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ בִּבְחִינַת נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד, וּכְבָר הָ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵרְבוּב דַּעַת וְשִׁגָּעוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים הַשִּׁכּוֹרִים, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹצֵא הַדַּעַת מֵהַכֵּלִים וְהוֹרֵס לַעֲלוֹת חוּץ לַגְּבוּל, נִתְעָרְבֵב דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וּמְדַבֵּר דְּבָרִי שְׁטוּת מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר דַּעַת גָּדוֹל. וַאֲפִלּוּ הַבַּר דַּעַת שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר דִּבְרֵי שְׁטוּת בְּעֵת שִׂכְרוּתוֹ יָכוֹל גַּם כֵּן לִפְגֹּם הַרְבֵּה עַל-יְדֵי הַשִּׂכְרוּת, כִּי הוֹרֵס לַעֲלוֹת חוּץ לַגְּבוּל וְכַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹטֶה מִן הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּן שִׁכּוֹר אָסוּר לְהוֹרוֹת, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן וּלְבָרֵר הַהוֹרָאָה בֶּאֱמֶת. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַז"ל, וּכְבָר הָ עַל הַשִּׁכּוֹר שֶׁכָּל הַדְּרָכִים נַעֲשִׂין אֶצְלוֹ כְּמִישׁוֹר, כִּי נוֹטֶה מִן הָאֱמֶת מְאֹד עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת יַיִן וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁכָּל הָאֱמֶת אֶצְלוֹ כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ אִסּוּר זֶה לְמִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן, כִּי הֵם פָּגְמוּ בָּזֶה כַּנַּ"ל:

חלק מא

וְעַל-כֵּן פָּרָשַׁת הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים מַתְחִיל מֵעִנְיַן מִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבָר הָ, "אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמוּתוּ וַיֹּאמֶר וְכוּ' וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'". כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים,

שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹחֵל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנָה, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָאֱמֶת הַזֹּךְ הַנַּ"ל שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם גְּדוֹלֵי מוּבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמֶת הַפָּשׁוּט אֵין תַּקָּנָה לְהַחוֹטֵא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, וּכְבָר הָ, שֶׁאָלוּ לַחָכְמָה וְכוּ'. וְאָמְרָה, הַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת הִיא תָּמוּת וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁל הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל שֶׁקִּטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם, כִּי לְפִי הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם אֵין תַּקָּנָה לְהַחוֹטֵא וְהֵם רָאוּ שֶׁהָאָדָם יְחֻטָּא נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-כֵּן קִטְרְגוּ עַל בְּרִיאָתוֹ. וּבֶאֱמֶת לְפִי הַדַּעַת הַפָּשׁוּט כָּךְ נוֹטָה הָאֱמֶת, כִּי לְפִי הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם אֵין תַּקָּנָה לְהַחוֹטֵא וְהֵם רָאוּ שֶׁהָאָדָם יֶחֱטָא נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן קִטְרְגוּ עַל בְּרִיאָתוֹ. וּבֶאֱמֶת לְפִי הַדַּעַת הַפָּשׁוּט כָּךְ נוֹטָה הָאֱמֶת, אֲבָל לֹא יָדְעוּ עֹצֶם רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַסְּלִיחָה לַעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲבָל לָאו כָּל אָדָם יָכוֹל לִכְנֹס לְקֹדֶשׁ הָאֱמֶת הַזֶּה וַאֲפִלּוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הֶזְהֵר בְּבַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ כִּי אִם בְּזֹאת וְכוּ, וּכְבָר הָ' בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי לְאֱמֶת כָּזֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת קֹדֶשׁ קָדְשִׁים לִפְנֵי וְלִפְנִים, אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס כִּי אִם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל-יְדֵי סֵדֶר הָעֲבוֹדָה שֶׁצִּוָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָז יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ סְלִיחַת עֲוֹנוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֶצֶם אֲמִתַּת רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת וְרֹב חֶסֶד וֶאֱמֶת. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ כָּל עִנְיָן זֶה לְפָרָשַׁת מִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן, כִּי הֵם פָּגְמוּ בָּזֶה וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת חֻקּוֹת הָעַכּוּ"ם:

חלק מב

וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ אַחַר כָּךְ פָּרָשַׁת עֲרָיוֹת וּמַתְחִיל, "כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן וְכוּ' וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ", וּכְבָר הָ. וְאָנוּ קוֹרִין זֹאת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּמִנְחָה. וְזֶה בְּחִינַת וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גֹּרָלוֹת, גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֲוֹנוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁיָּכוֹל לִכְנֹס לְתוֹךְ הַבְּרִיאָה וּלְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל אֶחִיזָה הַדַּקָּה מִן הַדַּקָּה שֶׁל הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱחַז שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. בְּתוֹךְ הַדְּרוּשׁ הַזֶּה וּמִשָּׁם סְלִיחַת הָעֲוֹנוֹת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהָיָה צָרִיךְ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לַעֲלוֹת לְבְחִינַת תּוֹךְ הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים שֶׁהָיוּ שָׁוִין בְּמַרְאֵיהֶם וּבְקוֹמָתָם וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיוּ צְרִיכִים לְבָרֵר בֵּינֵיהֶם וּלְהַעֲלוֹת אֶחָד לַה' וְאֶחָד לַעֲזָאזֵל וְעַל-כֵּן הָיָה מֻכְרָח לְהַעֲלוֹת אוֹתָם לְמַעְלָה מְאֹד, לִבְחִינַת תּוֹךְ הַבְּרִיאָה הַנַּ"ל וּלְהַפִּיל גּוֹרָל עֲלֵיהֶם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר שָׁם הָאֱמֶת מֵאֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגּוֹרָל שֶׁיּוֹצֵא מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה לַה' וְאֵיזֶה לַעֲזָאזֵל, כִּי הַגּוֹרָל מְבָרֵר אוֹתָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר בִּתְחִלַּת שָׁרְשׁוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְחָלִין

עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בִּתְחִלַּת יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת הַזֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַגּוֹרָל שֶׁיּוֹצֵא מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק מג

וְזֶהוּ, "כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ". כִּי הַכְּלָל מִכָּל הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמֶת וְהָאֱמֶת הוּא אֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר אֱמֶת כִּי אִם אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה "אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא" הַנַּ"ל. אֲבָל עֶצֶם הָאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד לְהַשִּׂיג וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁל רֹב הָעוֹלָם הוּא רַק לֵידַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּדַעַת עֶצֶם הָאֱמֶת, רַק צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, וּכְבָר הָ וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁאֵין זוֹכֶה לֶאֱמֶת בֶּאֱמֶת, רַק מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ חָפֵץ בֶּאֱמֶת, אֲבָל כַּוָּנָתוֹ לְתוֹעֶלֶת עַצְמוֹ, כְּגוֹן כָּבוֹד וּשְׁאָרֵי תַּאֲוֹת, הוּא יָכוֹל לִטְעוֹת עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ מְאֹד וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַטָּעוּת שֶׁל אֲבִימֶלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁאָמַר, "בְּתֹם לְבָבִי וּבְנִקְיוֹן כַּפַּי עָשִׂיתִי זֹאת וְכוּ'". וְכַנַּ"ל. וְלֹא דַּי שֶׁיָּכוֹל לִטְעוֹת עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ לִדְרָכִים נְבוֹכִים, אַף גַּם הוּא יָכוֹל לָבוֹא לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת עַל-יְדֵי הָאֱמֶת הַנָּבוֹךְ שֶׁלּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הָאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתָם מְאֹד וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל כָּזָב וְשֶׁקֶר, כִּי כָּל אֱמוּנָתָם נִמְשָׁךְ מִתַּאֲוֹת וְכָבוֹד. וְזֶה הַמַּעֲשֶׂה הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְהוּא מוּבָן מְאֹד לְמִי שֶׁבָּקִי קְצָת בְּמַעֲשֵׂה הַדּוֹרוֹת הַמּוּבָאִים בַּסְּפָרִים. וְעַל-כֵּן בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיָה כַּמָּה עֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁנֶּהֱגוּ עַל יָדָם נְאוּף הַרְבֵּה וְהָיוּ אוֹתָן עֲבוֹדוֹת זָרוֹת חֲזָקִים אֲצָלָם מְאֹד וַאֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ שֶׁנִּתְחַכְּמוּ קְצָת וּבִטְלוּ אוֹתָן הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם שְׁאָרֵי הָאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת הַקְּרוֹבִים לְתַאֲוֹת וְכָבוֹד הֵם חֲזָקִים בָּהֶם, וְהַכֹּל מֵחֲמַת תַּאֲוָה וְכָבוֹד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נָטוּ מִן הָאֱמֶת הָאֲמִתִּי וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁאָצְלָם הָאֱמֶת, עַד שֶׁבָּאוּ לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת. וּמִי שֶׁנּוֹטֶה מֵהָאֱמֶת לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת קָשֶׁה בְּיוֹתֵר לַהֲשִׁיבוֹ אֶל הָאֱמֶת, כִּי הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁמַּשִּׂיג הָאֱמֶת בְּאֵיזֶה דָּבָר, כְּגוֹן שֶׁמַּשִּׂיג הָאֱמֶת בְּהִלּוּךְ הַגַּלְגַּלִּים וְכֵיוֹצֵא אוֹ שֶׁמַּשִּׂיג הָאֱמֶת שֶׁזֶּה צַדִּיק וְזֶה רָשָׁע. וְגַם בָּזֶה יֵשׁ טָעוּתִים הַרְבֵּה כַּנַּ"ל, כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁהַרְבֵּה חֻקְרוּ בְּחָכְמַת הַתְּכוּנָה וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁכָּךְ הָאֱמֶת, וְאַחַר כָּךְ קָם (קוֹנְפִּירְנִיקִיס) הֶחָכָם וְעָשָׂה תְּכוּנָה חֲדָשָׁה וְעַתָּה הֵם אוֹמְרִים שֶׁכָּךְ הָאֱמֶת וּמִי יוֹדֵעַ אִם הוּא כָּךְ וְהָרְבֵּה מֵחָכְמֵיהֶם חוֹלְקִים עַל זֶה מְאֹד, מִכָּל שֶׁכֵּן אֲנַחְנוּ שֶׁלִּבֵּנוּ חָלוּק מְאֹד מְאֹד מִדַּעְתּוֹ הַנְּבוֹכָה, וְכֵן לִפְעָמִים נִדְמֶה שֶׁמַּשִּׂיג הָאֱמֶת שֶׁזֶּה צַדִּיק וְזֶה רָשָׁע, וּבֶאֱמֶת הוּא לְהֵפֶךְ, אַךְ מִי שֶׁטּוֹעֶה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לַהֲשִׁיבוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ תִּקְוָה עֲדַיִן לַהֲשִׁיבוֹ, כִּי יְכוֹלִין לְבָרֵר לוֹ בְּכַמָּה סְבָרוֹת וְהוֹכָחוֹת שֶׁאֵין הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁהוּא סוֹבֵר,

אַךְ שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וְכַנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁנּוֹטֶה מִן הָאֱמֶת עַד שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת הַנָּבוֹךְ לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, קָשֶׁה בְּיוֹתֵר לַהֲשִׁיבוֹ אֶל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה הַיְשָׁרָה, כִּי אֱמוּנָה הוּא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ טַעַם וָדַעַת, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁמְּבִינִים הַטַּעַם בְּהַדַּעַת אֵין זֶה אֱמוּנָה, כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו ז"ל, רַק עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בָּאֱמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הָאֱמֶת מֵבִין שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲמִין בָּזֶה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאֱמֶת נָבוֹךְ וּמֻטְעֶה וְטָעָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּא לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת קָשֶׁה מְאֹד לַהֲשִׁיבוֹ, כִּי אֶפְלּוּ אִם יְבָרְרוּ לוֹ בְּכַמָּה הוֹכָחוֹת וּסְבָרוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁאֵין הַדָּבָר כֵּן, יֹאשׁוּב וְיֹאמַר, אֲנִי מְבֻטָּל דַּעְתִּי וַאֲנִי מַאֲמִין בָּזֶה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם טַעַם וָדַעַת, כִּי זֶהוּ גֶּדֶר אֱמוּנָה בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת זֶה בֶּאֱמֶת קָשֶׁה לְבָרֵר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הָאֱמֶת מֻשְׁלָךְ אַרְצָה וְנַעֲשָׂה הָאֱמֶת עֲדָרִים עֲדָרִים וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֶצְלוֹ הָאֱמֶת:

חלק מד

כִּי בֶּאֱמֶת בַּקְּדֻשָּׁה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ נְקֻדַּת הָאֱמֶת הַבָּרוּר וְהַזַּךְ שָׁם הוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה עִנְיַן זֶה, הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים, כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים בַּה' אֱלֹקִים אֱמֶת וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בֶּאֱמוּנָה לְבַד בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת וְחָכְמוֹת כְּלָל, כִּי כְּבָר רָאִינוּ אֱמֶת הַרְבֵּה עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי נִפְלְאוֹת נְעִימוּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁחָנַן אוֹתָנוּ וְאַף-עַל-אַף שֶׁאַף-עַל-פִּי כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְתָרֵץ שׁוּם קֻשְׁיָא שֶׁל הַמְחַקְּרִים, עַל זֶה אָנוּ חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָה, כִּי אֵין צְרִיכִין לְתָרֵץ וּלְיַשֵּׁב כְּלָל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב כִּי גָּבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ, כֵּן גָּבְהוּ דְּרָכָיו מִדְּרָכֵינוּ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁעַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קֻשְׁיוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן נה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה הַיְשָׁרָה הָאֲמִתִּיּוֹת וְנוֹפֵל לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת אָזַי זֶה הַפְּגָם שֶׁל הָאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת גָּרוּעַ בְּיוֹתֵר, כִּי אָז קָשֶׁה בְּיוֹתֵר לַהֲשִׁיבוֹ, מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִין בְּהַשֶּׁקֶר, דְּהַיְנוּ הָאֱמֶת הַמֻּטְעֶה וְהַנָּבוֹךְ בְּלִי טַעַם וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ עִנְיַן זָכָה עֲזָר, לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ. שֶׁזָּכְרוּ לְמַעְלָה בְּאוֹת כב, אַךְ לֹא בֵּאֲרוּ שָׁם הֵיטֵב, הַיְנוּ כִּי כְּבָר מְבֹאָר שָׁם שֶׁאֱמֶת וֶאֱמוּנָה הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה כַּמּוּבָא. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ". שֶׁלֹּא טוֹב הֱיוֹת הָאֱמֶת לְבַד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עֶצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן 'אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר', שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה, שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָאֱמֶת עַל יָדָהּ וְכֵן עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, שֶׁמִּי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּלִי פְּנִיּוֹת וְהַטָּעָאוֹת שֶׁל תַּאֲוֹת וּכְבוֹד עוֹלָם הַזֶּה וְכוּ', יוּכַל לְהָבִין מֵרָחוֹק בְּמִי שֶׁרָאוּי לְהַאֲמִין וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ זָכָה עֵזֶר. לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ. הַיְנוּ זָכָה מִי שֶׁהָאֱמֶת שֶׁלּוֹ זַךְ וְצַח, שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת בֶּאֱמֶת וּמִסְתַּכֵּל רַק עַל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי בֶּאֱמֶת וְאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, אָזַי הָאֱמוּנָה הִיא לוֹ עֵזֶר

בְּוַדַּאי, כִּי עִקַּר הַקִּיּוּם וְהַחֲיּוּת עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה! כִּי עֶצֶם הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּדַעַת וּצְרִיכִין רַק לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל, אֲבָל לֹא זָכָה, מִי שֶׁאֵין הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ זֶךְ וּמַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ חָפֵץ בָּאֱמֶת, אַף בֶּאֱמֶת הוּא נוֹטֶה רַק אַחַר כְּבוֹד הָעוֹלָם וְתַאֲוֹתָיו וְכוּ', אֲזַי הָאֱמוּנָה הוּא כְּנֶגְדּוֹ, כִּי בָּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁאֵינוֹ זַךְ לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֶגְדּוֹ, כִּי הָאֱמוּנָה כּוֹזְבִיּוֹת הוּא בְּחִינַת אִשָּׁה רָעָה מַר מָוֶת, כִּי הִיא מַטְעָה וּמַדְחָה אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי אִי אֶפְשָׁר עוֹד לְדַבֵּר עִמּוֹ, כִּי הוּא אוֹמֵר, אֲנִי מַאֲמִין בְּלִי דַּעַת וְטַעַם כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תַּאֲוֹתָיו וְכָבוֹד וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק מה

וְזֶה שֶׁמְּזְהִיר הַכָּתוּב, "כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ". חֻקֹּתֵיהֶם הֵם אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם טַעַם, תִּזָּהֲרוּ וְתִשָּׁמְרוּ מִלֶּכֶת בָּהֶם. וְזֶה תְּלוּי עַל-יְדֵי שֶׁתִּהְיוּ נִזְהָרִין מִלַּעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂה מִצְרַיִם וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁלֹּא תִּהְיוּ כְּרוּכִים אַחַר תַּאֲוֹתֵיהֶם וְעִקַּר הוּא תַּאֲוַת נאוף, וְלֹא דַּי שֶׁהֵיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוָה זֹאת בְּיוֹתֵר, אַף גַּם עֲשׂוּ לָהֶם חֻקּוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁהֵיוּ שַׂיָּכִים לָזֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ חֲזָקִים יוֹתֵר בְּתַאֲוֹתֵיהֶם עַד שֶׁהֵיוּ יְכוֹלִים לְמַלְאוֹת תַּאֲוֹתֵיהֶם וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם בּוּשָׁה מִזֶּה. וְהַפְּסוּק מַזְהִיר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יַטְעוּ עַצְמָן בָּזֶה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה כְּפִי מַה שֶּׁנִּזְהָר מִמַּעֲשֵׂה מִמְּצְרַיִם וְכוּ', כֵּן הוּא רָחוֹק מֵחֻקּוֹתֵיהֶם וּמֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁלָּהֶם. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כְּפִי מַה שֶּׁמְּרַחֵק עַצְמוֹ מֵחֻקּוֹתֵיהֶם וֶאֱמוּנוֹתֵיהֶם הַכּוֹזְבִיּוֹת, כֵּן הוּא רָחוֹק מִתַּאֲוֹתֵיהֶם. וְעַל-כֵּן אָסְרָה תּוֹרָה לָלֶכֶת בְּחֻקּוֹתֵיהֶם, כְּגוֹן מִנְהֲגֵיהֶם וְדִרְכֵיהֶם אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם אִסּוּר וְלֹא עֲבוֹדָה זָרָה, רַק מֵאַחַר שֶׁהֶעֱצִיבוּ"ם עָשׂוּ לָהֶם חֹק זֶה, בְּוַדַּאי הוּא שַׁיָּךְ לְתַאֲוֹתֵיהֶם, כִּי חֻקּוֹתֵיהֶם נִמְשָׁךְ מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁלָּהֶם, עַל-כֵּן אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל בְּאִסּוּר חָמוּר. וְזֶהוּ, אֶת מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לָלֶכֶת בָּהֶם וְכוּ' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם וְכוּ'. כִּי מִשְׁפָּטִים וְחֻקּוֹת הֵם בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, כִּי מִשְׁפָּטִים הֵם מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְהָבִין בָּהֶם טַעַם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְחֻקּוֹת הֵם דְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם טַעַם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְהַכָּתוּב מַזְהִיר אוֹתָנוּ לָלֶכֶת רַק בְּהַמִּשְׁפָּטִים וְהַחֻקּוֹת שֶׁצִּוָּה אוֹתָנוּ, שֶׁהֵם עִקַּר הָאֱמֶת הַזֵּךְ וְהָאֱמוּנָה הַיְשָׁרָה הָאֲמִתִּיּוֹת, שֶׁעַל יָדָם זוֹכִים לְהִתְרַחֵק מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וּלְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, שֶׁהֵם חֻקּוֹתֵיהֶם, צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מְאֹד וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם', וְלֹא שֶׁיְּמוּת בָּהֶם. כִּי גַּם בְּמִשְׁפָּטֵי וְחֻקּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יֵשׁ כַּמָּה דְּרָכִים וְחִלּוּקֵי דֵּעוֹת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל-כֵּן מַזְהִיר הַכָּתוּב, 'אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם', וְלֹא שֶׁיְּמוּת

בָּהֶם (יוּמָא פה), שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם חַיִּים. לֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם מָוֶת. שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ שֶׁנִּמְצָאִים כַּמָּה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּטוּ מִן הָאֱמֶת וְאוֹמְרִים שֶׁכָּל הָאֱמֶת אֶצְלָם וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר כָּל זֶה, אַךְ מִי שֶׁאֵינוֹ מַטֶּה אֶת עַצְמוֹ וּמִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, הוּא יָכוֹל לְהָבִין הָאֱמֶת מֵרָחוֹק וְלִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לֵידַע מִי הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים בָּאֱמֶת וּלְמִי רָאוּי לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ. וְה' אֱלֹקִים אֱמֶת יִתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב וְיִנָּחֲנוּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת עַד נִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. וְעַל-כֵּן נִסְמְךְ כָּל זֶה לְפָרָשַׁת עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים וְגַם קוֹרִין זֹאת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר הַכַּפָּרָה וְהַסְּלִיחָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים נִמְשָׁךְ מֵעֶצֶם הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ:

חלק מו

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנְנוּ". כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּתְחִלַּת הַדְּרוּשׁ (בְּאוֹת א), שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא מֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁעִקָּרָם עַל-יְדֵי הַזְּמַן כַּנַּ"ל. וּמְבֹאָר שָׁם בְּאוֹת יז, עַיֵּן שָׁם. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַעֲלַת שִׁלְמוּת הָאֱמֶת כְּשֶׁזּוֹכִין לְבָרֵר הָאֱמֶת בִּמְקוֹם הֲרִבּוּי דַּיְקָא שֶׁשָּׁם רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים, כִּי הָאֱמֶת הוּא אֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר מַעֲלַת הָאָדָם לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט, שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וּבְשָׁבִיל זֶה יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ מְבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל שִׁנּוּי הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים, דְּהַיְנוּ בַּבֹּקֶר יוֹצֵר אוֹר וּבָעֶרֶב מַעֲרִיב עֲרָבִים. וְזֶה שֶׁתִּקְּנוּ בְּרָכוֹת אֵלּוּ עַל שִׁנּוּי הַזְּמַנִּים בְּבִרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא תְּמוּהַּ לְכְאוֹרָה, מַה שַּׁיְכוּת לְבָרְכוֹת אֵלּוּ לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע? אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב כִּי בְּכָל עֵת שֶׁיֵּשׁ שִׁנּוּי בַּזְּמַן, כְּגוֹן בַּבֹּקֶר שֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת וּבָעֶרֶב שׁוֹקַעַת וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם יוֹכַל לְהִתְאַחֵז הַשֶּׁקֶר, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ בְּהַשִּׁנּוּיִים שֶׁעִקָּרָם בְּעִנְיַן הַזְּמַן וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז דַּיְקָא בְּעֵת שִׁנּוּי הַזְּמַן לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְבָרֵךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ בַּבֹּקֶר יוֹצֵר אוֹר וְכוּ' וּבָעֶרֶב מַעֲרִיב עֲרָבִים וְכוּ', לְהוֹדִיעַ וּלְגַלּוֹת שֶׁכָּל שִׁנּוּי הַזְּמַן מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים וְכוּ' וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים וְכוּ'. וּבַבֹּקֶר אוֹמְרִים, יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ וְכוּ' וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְכוּ'. וְכָל זֶה אָנוּ מוֹדִיעִים שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים הַכְּלוּלִים בְּשִׁנּוּי הַזְּמַנִּים כֻּלָּם מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵהָאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן קָבְעוּ שָׁם פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁאָנוּ מוֹדִים וּמוֹדִיעִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶחָד וְיָחִיד וּמְיֻחָד, שֶׁזֶּה עֶצֶם הָאֱמֶת. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְסַיְּמִין פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, ה' אֱלֹקֵיכֶם אֱמֶת. וְאוֹמְרִים אֱמֶת וְיַצִּיב שַׁחֲרִית, וֶאֱמֶת וֶאֱמוּנָה עַרְבִית. וְעַל-כֵּן קִבְּעוּ כָּל זֶה אֵצֶל בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, כִּי זֶה מַעֲלַת הָאֱמֶת שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד

שֶׁאָנוּ מוֹדִים וּמוֹדִיעִים בְּקְרִיאַת שְׁמַע, כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת כְּשֶׁמְּגַלִּים אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן תִּקְנוּ חֲזַ"ל בְּרוּחַ קָדְשָׁם, הַכֹּל עַל סֵדֶר נָכוֹן וְנִפְלָא שֶׁבַּבֹּקֶר שֶׁיֵּשׁ שִׁנּוּי גָּדוֹל מֵחֶשֶׁךְ לְאוֹר וְהַחַמָּה זוֹרַחַת וְכֵן בָּעֶרֶב שֶׁהַחַמָּה שׁוֹקַעַת, צְרִיכִין אָז לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה וּלְהוֹדִיעַ וּלְגַלּוֹת שֶׁכָּל שִׁנּוּי הַזְּמַן שֶׁבּוֹ כָּלוּל כָּל הַשִּׁנּוּיִים כַּנַּ"ל, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְעַל-כֵּן קְבָעוּ שָׁם פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּכָל הַשִּׁנּוּיִים דַּיְקָא, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כַּנַּ"ל:

חלק מז

וְכֵן בְּכָל חֹדֶשׁ שֶׁיֵּשׁ שִׁנּוּי גָּדוֹל שֶׁמִּתְחַדֵּשֶׁת הַלְּבָנָה, עַל-כֵּן תִּקְנוּ חֲזַ"ל לְקַדֵּשׁ אֶת הַלְּבָנָה לְיַחֵד בְּרָכָה מְיֻחֶדֶת עַל שִׁנּוּי הַנִּפְלָא הַזֶּה. וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת קִדּוּשׁ לְבָנָה הִיא גְּדוֹלָה וְיקָרָה וַחֲשׁוּבָה מְאֹד, כִּי שִׁנּוּי הַחֹדֶשׁ הוּא בְּוַדַּאי גָּדוֹל יוֹתֵר מִשִּׁנּוּי שֶׁבְּכָל יוֹם, עַל-כֵּן תִּקְנוּ לָנוּ אָז בְּרָכָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה מְאֹד שֶׁהִיא בִּרְכַּת, אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים וְכוּ' לְגַלּוֹת וּלְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּי הַגָּדוֹל הַזֶּה שֶׁל הַלְּבָנָה שֶׁמִּתְמַעֶטֶת וּמִתְמַלְּאָה בְּכָל חֹדֶשׁ שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כַּמָּה שִׁנּוּיִים לְאֵין מִסְפָּר הַנַּעֲשִׂים בָּעוֹלָם, הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין בִּבְרָכָה זֹאת, "פּוֹעֵל אֱמֶת", שֶׁפְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת וְ"לַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ וְכוּ'", כִּי עִקַּר שְׁבַח בְּרָכָה זֹאת הוּא הִתְגַּלּוּת אֲמִתַּת הָאֱמֶת מִתּוֹךְ שִׁנּוּי גָּדוֹל כָּזֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גְּדֻלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי מֻחֲמַת שֶׁאָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא שִׁנּוּי הַזְּמַן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר מִכֻּלָּם, כִּי אָז נִשְׁתַּנָּה הַזְּמַן מִשָּׁנָה לְשָׁנָה וְגַם אָז בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת שָׁנִים, שֶׁבָּזֶה כְּלוּלִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים בָּעוֹלָם וְעַל-כֵּן נִקְרָא שָׁנָה מִלְּשׁוֹן שִׁנּוּי. עַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ פָּשׁוּט לְהַשִּׂיל עֲבוֹדָתוֹ לְבַד וּצְרִיכִין אָז לְהִתְקַבֵּץ הָרְבֵּה מִיִּשְׂרָאֵל יַחַד, כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל אָז לְהִתְקַבֵּץ יַחַד בְּבָתֵּי כְּנֶסֶת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְהָעִקָּר לָבוֹא לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁרַק הֵם יוֹדְעִים נִפְלְאוֹת הָעֲבוֹדָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְבָרֵר וּלְגַלּוֹת אֲמִתַּת הָאֱמֶת מִתּוֹךְ שִׁנּוּי גָּדוֹל כָּזֶה. וְעַל-כֵּן מוֹסִיפִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכָל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ לְהַמְלִיכוֹ וּלְקַבֵּל פָּחְדּוֹ וְיִרְאָתוֹ וְאֵימָתוֹ עָלֵינוּ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמּוֹסִיפִין בִּבְרָכַת 'אַתָּה קָדוֹשׁ' וְאוֹמְרִים, "וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ וְכוּ'". וּמְבַקְּשִׁים, "וְתִמְלֹךְ אַתָּה ה' לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְכוּ'". וְכֵן מַרְבִּים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּעִנְיָן זֶה בְּרִבּוּי תִּפְלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּפִיּוּטִים, הַכֹּל לְיַחֲדוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְלִיכוֹ עָלֵינוּ, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הַשִּׁנּוּיִים גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לַעֲסֹק בְּיוֹתֵר לְגַלּוֹת הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכָל תְּפִלָּה, "כִּי אַתָּה אֱלֹקִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְכוּ'". כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְגַלּוֹת עֶצֶם הָאֱמֶת בָּעוֹלָם כִּי ה' הוּא אֱלֹקִים לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ וּפַחְדּוֹ וְיִרְאָתוֹ עָלֵינוּ וְכַנַּ"ל:

חלק מח

וְאֵלּוּ הַמְנַחֲשִׁים וְהַמְעוֹנְנִים הֵם בְּהֵפֶךְ מִכָּל זֶה, כִּי הֵם בְּשִׁקְרֵיהֶם תּוֹלִים כָּל הַמְאוֹרָעוֹת שֶׁל הָאָדָם בְּשִׁנּוּי הַזְּמַן וּבְשֹׁאַר הַשִּׁנּוּיִים הַנַּעֲשִׂים בָּעוֹלָם. וְאוֹמְרִים, עוֹנָה פְּלוֹנִית יָפָה לְהַתְחִיל וְכוּ', כְּאִלּוּ הַכֹּל מִתְנַהֵג, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-פִּי סֵדֶר הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים. וְכֵן בְּשֹׁאַר הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם, כְּגוֹן פִּתּוֹ נָפְלָה מִפִּיו וּצְבִי הִפְסִיקוֹ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ', כְּאִלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הַהַנְהָגוֹת וְהַמְאוֹרָעוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַשִּׁנּוּיִים הַבָּאִים עַל-פִּי מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַכְּפִירָה וְהַשֶּׁקֶר הַנֶּאֱחָז בְּהַשִּׁנּוּיִים וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָסְרָה עָלֵינוּ הַתּוֹרָה בְּאִסּוּר חָמוּר לְבָלְתִּי לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה כְּלָל, כִּי לֹא בְּאֵלֶּה חֶלְקֵנוּ, כִּי אִדְּרַבָּא, אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁכָּל שִׁנּוּי הַזְּמַנִּים וְכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם, הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִיּוּת מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין שׁוּם סִימָן וְנִחוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי מִי יוֹדֵעַ כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ לְעוֹנֵן וּלְנַחֵשׁ כְּלָל, רַק אִדְּרַבָּא, בְּכָל שִׁנּוּי הַזְּמַנִּים וּבְכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְבָרֵךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכָל מַה שֶּׁהַשִּׁנּוּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צְרִיכִים לְהַלֵּלוֹ וּלְבָרְכוֹ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת כְּשֶׁמְּגַלִּין הָאֱמֶת מִתּוֹךְ רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים דַּיְקָא שֶׁבְּשִׁבִּיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם וְכַנַּ"ל:

חלק מט

וְעַל-כֵּן מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ יִהְיֶה עַל יָדוֹ, עַל-כֵּן יָבוֹא בְּאַחֲרִית הַיָּמִים דַּיְקָא אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר נִתְרַבָּה הַזְּמַן וְנִמְשַׁךְ הַרְבֵּה מִתְּחִלַּת בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְכֵן כְּבָר נִתְרַבּוּ בְּנֵי אָדָם הַרְבֵּה וְהַדֵּעוֹת וְהַחָכְמוֹת נִתְרַבּוּ מְאֹד, שֶׁזֶּה עִקַּר הָרִבּוּי וְהַשִּׁנּוּי, שֶׁמִּכָּל זֶה נִתְאַחֵז הַשֶּׁקֶר מְאֹד עַד שֶׁהִשְׁלִיךְ אֶת הָאֱמֶת לָאָרֶץ וִירֵאֵי חֵטְא נִמְאָסִין וְיִשְׂרָאֵל מְרוּדִים מְאֹד וְכוּ'. וְאָז דַּיְקָא יִרְאוּ גְּדֻלַּת מַעֲלָתוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיְּגַלֶּה הָאֱמֶת, אָז דַּיְקָא מִתּוֹךְ שִׁנּוּיִים רַבִּים כָּאֵלֶּה. וְיִקַּיֵּם אָז, "אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח וּשְׁפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְכוּ'" בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

הִלְכוֹת כְּתֹבֶת קַעֲקַע:

חלק נ

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר כְּתֹבֶת קַעֲקַע, כִּי הַכְּתָב הוּא בְּשִׁבִּיל הָאֱמֶת וְלִדְחוֹת הַשֶּׁקֶר, הַיְנוּ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֶשְׁשׁ שִׁנּוּי וְשֶׁקֶר כּוֹתְבִין כְּתָב כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל הַשִּׁקָּרָן לְשַׁנּוֹת עוֹד וְלוֹמַר שֶׁקֶר, אֲבָל בֶּאֱמֶת נֶגֶד הָרַמַּאי וְהַשִּׁקָּרָן גַּם כְּתָב לֹא מוֹעִיל כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, כִּי הָרַמַּאי וְהַשִּׁקָּרָן יָכוֹל לְהַחֲלִיף עֶשְׂרֶת מוֹנִים אֲפִלּוּ נֶגֶד הַכְּתָב, כִּי טוֹעַן טַעֲנַת שֶׁל שֶׁקֶר וְרַמָּאוּת וְאוֹמֵר שֶׁכָּךְ

הָיָה כַּוָּנַת הַכּוֹתֵב. וְזֶה בְּחִינַת אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֵּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר. 'וִימִינָם', שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָב, שֶׁהוּא בְּיָמִין גַּם כֵּן שֶׁקֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נֶאֱמָנוּת בֶּאֱמֶת וּבְתָמִימוּת רַק עִמּוֹ יְכוֹלִין לַעֲסֹק הֵן בְּמַשָּׂא וּמַתָּן הֵן בְּדִבְרֵי תוֹרָה וּמוּסָר, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא בַּלֵּב שֶׁלֹּא יַטֶּה אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת וְדִבֶּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, הַלֵּב יוֹדֵעַ אִם לְעַקֵּל אִם לְיַשֵּׁר. וְעַל-כֵּן תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה נִתְּנָה בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב זֶה בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת "כָּתוּב יָשָׁר דִּבְרֵי אֱמֶת'. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְבַד אֵין יְכוֹלִין לֵידַע אֲמִתַּת הַתּוֹרָה, כִּי בְּהַתּוֹרָה אֵין מְבֹאָר שׁוּם דִּינֵי הַמִּצְוָה וְאֵין יוֹדְעִין אֵיךְ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין וְכוּ'. וּשְׁאָר דִּינֵי הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בִּבְחִינַת אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי. הַיְנוּ אֱמוּנַת חֲכָמִים. שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין בְּהַחֲכָמִים הָאֱמִתִּיִּים כְּפִי מַה שֶׁבֵּאֲרוּ לָנוּ כָּל דִּינֵי וְדִרְכֵי הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָאֱמֶת הַמַּטְעֶה שֶׁמְּשָׁם כָּל הַשִּׁקְרָנִים שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת בְּתַחְלָתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם וְכוּ'. עִקַּר אֲחִיזָתוֹ הוּא מִבְּחִינַת כְּתָב שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְשַׁנּוֹת עוֹד מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִכְתַּב הַכֹּל בִּכְתָב, אֲבָל מִשָּׁם כָּל שִׁקְרֵיהֶם, כִּי מְשַׁנִּים כַּמָּה שִׁנּוּיִים וְאוֹמְרִים פֵּרוּשִׁים וּבֵאוּרִים בְּהַכְּתָב כִּרְצוֹנָם כְּפִי שִׁקְרֵיהֶם. וְעַל-כֵּן הָעַכּוּ"ם לוֹמְדִים רַק תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת שִׁקְרֵיהֶם, מֵאַחַר שֶׁמְּחַלְּקִים וּמַפְרִידִים תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְאֵינָם מַאֲמִינִים בְּחַכְמֵי הָאֱמֶת, שֶׁהֵם חַכְמֵי הַתַּלְמוּד שֶׁבֵּאֲרוּ לָנוּ בָּאֱמֶת הֵיטֵב כָּל הַתּוֹרָה בָּאֱמֶת, עַל-כֵּן הֵם מְפָרְשִׁים הַתּוֹרָה כִּרְצוֹנָם וּמְגַלִּים פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בְּכָל עִסְקֵי מִשְׁפְּטֵיהֶם וְדִינֵיהֶם הֵם מַחֲמִירִין מְאֹד מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בִּכְתָב דַּיְקָא. וְאֵין מְקַבְּלִין שׁוּם דִּבּוּר מִגָּדוֹל וְקָטָן לֹא מֵהַטּוֹעֵן וְלֹא מֵהַשּׁוֹפֵט כִּי אִם בִּכְתָב דַּיְקָא וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְשַׁנּוֹת עוֹד, אֲבָל זֶה הָאֱמֶת הוּא הַרְבֵּה מְאֹד יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר. וְכַאֲשֶׁר רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁאַחֲרֵי שֶׁמַּרְבִּין בַּכְּתָבִים וְכָל הַדִּבּוּרִים נִכְתָּבִים אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מְלֵאִים שֶׁקֶר וּמַחֲלִיפִים עֶשֶׂרֶת מוֹנִים וּמְפָרְשִׁים הַכְּתָב כִּרְצוֹנָם וְכוּ', כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא אֶחָד לֹא הַרְבֵּה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַדָּבָר שֶׁיִּדִּין הַדִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּ"ל. וְהַדָּבָר מָסוּר לַלֵּב וּבוֹחֵן לִבּוֹת יוֹדֵעַ מִי כַּוָּנָתוֹ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, אֲבָל עַל-יְדֵי רִבּוּי הַכְּתָבִים אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת, אַדְרַבָּא, מִשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל:

חלק נא

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר כְּתֹבֶת קַעֲקַע שֶׁהִיוּ נוֹהֲגִים הָאֱמוֹרִיִּים לִכְתֹּב וּלְקַעֲקַע בִּבְשָׂרָם אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב מַעְנְיַן דַּרְכֵי אֱמוּנָתָם הַכּוֹזְבִיּוֹת. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְחַזֵּק הָאֱמֶת הַמַּטְעֶה שֶׁלָּהֶם לְהַרְאוֹת שֶׁהֵם דְּבֵקִים בֶּאֱמוּנָתָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁחוֹקְקִים וּמְקַעְקְעִים בִּבְשָׂרָם בִּכְתָב מַעְנְיַן אֱמוּנָתָם.

וּבֶאֱמֶת זֶה עִקַּר הַשֶּׁקֶר וְהַכְּזָב שֶׁלָּהֶם, כִּי אֲחִיזָתָם בִּכְתָב דַּיְקָא, שֶׁהוּא בַּעֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ, שֶׁשָּׁם אֲחִיזָתָם בְּיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן הֵם חוֹקְקִים הַכְּתָב בִּבְשָׂרָם, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא בִּבְשַׂר הַגּוּף שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הַתַּאֲווֹת בְּחִינַת נָחָשׁ שֶׁלְּטָנוּתֵיהּ עַל בְּשָׂרָא, נָחָשׁ הוּא עִקַּר הָרַמַאי וְהַשַּׁקְרָן שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַשְּׁקָרִים וְהָרַמָּאוּת שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְכוּ', שֶׁהִטְעָה אֶת אָדָם וְחַוָּה וְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרָיו. וְעִקַּר שֶׁלְּטָנוּתֵיהּ עַל בְּשָׂרָא, הַיְנוּ עַל בְּשַׂר הַגּוּף שֶׁשָּׁם כָּל הַתַּאֲווֹת שֶׁמַּטְעֶה אֶת הָאָדָם בְּכַמָּה רַמָּאוּת וּמְהַפֵּךְ הַשֶּׁקֶר לֶאֱמֶת וְהָאֱמֶת לְשֶׁקֶר. וְהַכֹּל מֵחֲמַת תַּאֲוַת הַגּוּף, שֶׁמַּחֲמַת תַּאֲוַת הַגּוּף וַהֲבָלָיו נִתְהַפֵּךְ הָאֱמֶת אֲצָלוֹ עַד שֶׁאוֹמֵר שֶׁכָּךְ הָאֱמֶת, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה קְצָת (בְּאוֹת לד). וְעַל-כֵּן אִסְרָה לָנוּ הַתּוֹרָה כָּל זֶה, דְּהַיְנוּ אִסּוּר כְּתֹבֶת קַעֲקַע, כִּי אָסוּר לָנוּ לְהַכְנִיס אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב לְחָקְקָם וּלְקַעְקְעָם עַל בְּשַׂר הַגּוּף, כִּי מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱחָז מֵרִבּוּי הָאֱמֶת יוֹתֵר מִדַּאי כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּתָב שֶׁרוֹצִים לַחֲקֹק הָאֱמֶת בִּכְתָב וּלְחָקְקוֹ עַל בְּשַׂר הַגּוּף כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הָאֱמֶת חָקוּק בּוֹ וְהַכֹּל שֶׁקֶר וְכָזָב, כִּי אַדְרַבָּא, מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִכְתָּב וְנֶחֱקָק בַּלֵּב בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בִּבְחִינַת כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבָּךְ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אֲבָל לֹא לְחָקְקוֹ עַל בְּשַׂר הַגּוּף בְּגַשְׁמִיּוּת, כִּי זֶה בְּחִינַת רִבּוּי הָאֱמֶת יוֹתֵר מִדַּאי, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פָּרוּשׁ נוּקְפֵי פָּרוּשׁ כּוּזְאֵי וְכוּ', שֶׁהִזְכִּירוּ רַז"ל שֶׁהֵרְאוּ הָאֱמֶת לַכֹּל יוֹתֵר מִדַּאי, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשֶּׁקֶר, כִּי הָאֱמֶת הוּא רַק אֶחָד לֹא הַרְבֵּה. וְעִקָּרוֹ תָּלוּי בְּפְנִימִיּוּת הַלֵּב שֶׁלֹּא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יָרֵא שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר וְכוּ', וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְכוּ'. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ בָּאֱמֶת בִּבְחִינַת מָה אָנוּ מַה חַיֵּינוּ מַה חַסְדֵּינוּ וְכוּ'. כִּי רֹב מַעֲשֵׂינוּ תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל לְפָנֶיךָ וְכוּ'. כִּי רַק עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּשֶׁמְּבַטְּלִין עַצְמוֹ בָּאֱמֶת וְאֵין מְכַוְּנִין בִּשְׁבִיל תּוֹעֶלֶת עַצְמוֹ כְּלָל וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר וְכוּ':

חלק נב

וְזֶה בְּחִינַת לֹא יִהְיֶה כְלִי גֶבֶר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה. כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה זֶה בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְהַחֲלִיף כְּלֵיהֶם וּבִגְדֵיהֶם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִכְשָׁל בְּאִשָּׁה זָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיוֹת, כִּי אֱמֶת הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל וֶאֱמוּנָה הוּא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ טַעַם, אַךְ עִקַּר הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת בִּבְחִינַת צַדֵּק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת וְכוּ'. כִּי מִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הוּא מֵבִין בְּמִי צְרִיכִים לְהַאֲמִין וְכַנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ וְכָרוּךְ אַחַר הֶבְלֵי הָעוֹלָם וְיֵשׁ לוֹ פְּנִיּוֹת שֶׁל כָּבוֹד וּמָמוֹן וְתַאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה הוּא מַחֲלִיף וּמְהַפֵּךְ הַסֵּדֶר, כִּי בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁאִפְשָׁר לְשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהָבִין

מִצְוָה, לְהָבִין הַדָּבָר עַל בֻּרְיוֹ וּמַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין צְרִיכִין לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "וַיַּסֵּב אֱלֹקִים וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב וְלֹא בְּעַל פֶּה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה הוּא לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּיהּ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אֲבָל הַנּוֹטִים מִן הָאֱמֶת מֵחֲמַת הֶבְלֵי הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל, הֵם מְהַפְּכִים הַסֵּדֶר וּבְמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין אֱמֶת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת דַּעַת לְהָבִין הַדָּבָר עַל בֻּרְיוֹ הֵם אוֹמְרִים שֶׁמְּבַטְּלִין דַּעְתָּם וְסוֹמְכִין עַל אֱמוּנָה וּבְמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִים אֱמוּנָה הֵם אוֹמְרִים שֶׁחֲפָצִים רַק לְהָבִין הָאֱמֶת בְּדַעְתָּם. וְזֶה בְּחִינַת הָאסּוּר לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין אֱמוּנָה, בְּחִינַת אִשָּׁה כַּנַּ"ל, לֹא יִהְיֶה עָלֶיהָ כְּלִי גֶּבֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת דַּעַת שֶׁלֹּא יַהֲרֹס לַחֲקֹר שָׁם לְהָבִין הַדָּבָר בְּדַעְתּוֹ. וּלְהֵפֶךְ לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר לְהָבִין הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גֶּבֶר, בְּחִינַת חַגּוֹר חֲרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. וְהַדָּרֶךָ צְלַח רְכַב עַל דְּבַר אֱמֶת וַעֲנָוָה צֶדֶק וְכוּ', שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֲמִתִּי שֶׁלּוֹחֵם מִלְחֲמָתָהּ שֶׁל תּוֹרָה וּמְבָרֵר דִּרְכֵי הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן מִלְחֲמָתָהּ שֶׁל תּוֹרָה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא גֶּבֶר. וְאִסְרָה הַתּוֹרָה עָלָיו שֶׁיִּלְבַּשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיְּכוֹלִין לְבָרֵר הָאֱמֶת בְּדַעַת, צְרִיכִין לְבָרְרוֹ עַל-פִּי דִּרְכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא לַהֲפֹךְ הָאֱמֶת וְהַדַּעַת הָאֲמִתִּי וּלְשַׁקֵּר בְּהָאֱמֶת עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁל שֶׁקֶר וְכָזָב. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר רַק מִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאֵינוֹ מַטֶּה אֶת עַצְמוֹ יָכוֹל לְהָבִין לְפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּיהּ הֵיכָן הַדַּעַת הָאֲמִתִּי שָׁרְאוּי לִסְמֹךְ עָלָיו. מֵאַחַר שֶׁרוֹאִין שֶׁמְּגַלֶּה דַּעַת אֲמִתִּי כָּזֶה. וּמַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ וְלִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, אֲבָל לֹא לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, לִמְאֹס בְּהַדַּעַת הָאֲמִתִּי וּלְבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגֶד הַכְּסִילוּת שֶׁאֵין רוֹאִין שָׁם שֵׂכֶל אֲמִתִּי:

וְה' אֱלֹקִים אֱמֶת יוֹרֶה הָאֱמֶת וְיִתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב וְיוֹרֵנוּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

הלכות חוקות העכו"ם

פרק א

חלק א

אָסוּר לִלְבֹּשׁ בְּמַלְבּוּשֵׁיהֶם מִשּׁוּם חֻקַּת הָעַכּוּ"ם וְכֵן שְׂאָר דְּבָרִים, עַיֵּן שָׁם:

כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ נִגְדְּלוּ מִכָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וְזָכוּ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הַהֶבְדֵּל בֵּין יִשְׂרָאֵל לָאֻמּוֹת הוּא רַק עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים". שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ כֻּלָּם צַדִּיקִים בְּחִינַת שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "הַאי מָאן דְּאָזֵיל לְמִינְסָב". בְּסִימָן

כט לִקּוּטֵי חֵלֶק א, עַיִן שָׁם. וְכֵן מוּבָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן צָרִיכִין יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת פְּרוּשִׁים וּמֻבְדָּלִים מִן הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים הֵן בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְהֵן בְּמַלְבּוּשֵׁיהֶם. וְהַבְּגָדִים שֶׁל הָאָדָם מְרַמְּזִין עַל מִדּוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם, כַּמּוּבָא בְּסֵפֶר הָא"ב אוֹת בְּגָדִים, כִּי הַמַּלְבּוּשִׁין הֵם כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁל כָּל אֶחָד, שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל הַמִּדּוֹת כַּיָּדוּעַ, עַיֵּן בַּמַּאֲמָר סִימָן כט הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַבְּגָדִים שֶׁיִּהְיוּ בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים". הוּא תָּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל מְשֻׁנִּין בְּמַלְבּוּשֵׁיהֶם מִכָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וְיֵשׁ לָהֶם כַּמָּה מִצְוֹת בְּהַבְּגָדִים, כְּגוֹן צִיצִית וְשַׁעַטְנֵ"ז. כִּי הַבְּגָדִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל יְקָרִים מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְרֵיחַ שַׂלְמוֹתָיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן". כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית תְּלוּיִים וְנִכָּרִים בְּהַבְּגָדִים כַּנַּ"ל, כִּי בִּגְדֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְתִקּוּן הַבְּגָדִים, דְּהַיְנוּ מִצְוַת צִיצִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּגָדִים, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, בְּחִינַת טַלִּית לָבָן הַפֶּךְ פִּגּוּם הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם פִּגּוּם הַבְּגָדִים, דְּהַיְנוּ בְּגָדִים מְלֻכְלָכִים עַל-יְדֵי כְּתָמִים בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים, כִּי עִקַּר הָעֹנֶשׁ שֶׁנֶּעֱנָשִׁין לְהִתְלַבֵּשׁ בִּבְגָדִים צוֹאִים, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק עַל-יְדֵי פִּגּוּם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לְבוּשׁ בְּגָדִים צוֹאִים". וְזֶה הָיָה עַל שֶׁהָיוּ בָּנָיו נְשׂוּאֵי נָכְרִיּוֹת, כִּי פִּגּוּם הַבְּרִית נִכָּר בְּהַבְּגָדִים בִּבְחִינַת גַּם בִּכְנָפַיִךְ נִמְצְאוּ דַּם נַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים נְקִיִּים שֶׁזֶּה בְּחִינַת פִּגּוּם הַבְּרִית שֶׁהוּא כְּאִלּוּ שׁוֹפֵךְ דַּם נָקִי, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא. וְזֶהוּ "בִּכְנָפַיִךְ", 'בִּכְנָפַיִךְ' דַּיְקָא שֶׁהֵם הַמַּלְבּוּשִׁים כַּנַּ"ל, הַפֶּךְ כַּנְפֵי הַצִּיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּגָדִים, בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים שֶׁעַל יָדָם תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי צִיצִית הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי בְּגָדִים צוֹאִים, שֶׁהֵם בְּגָדִים מְלֻכְלָכִים מִכְּתָמִים וְדַם נִדּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טַלִּית אָדֹם, שֶׁהוּא הַפֶּךְ מִצִּיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת טַלִּית לָבָן כַּנַּ"ל. כִּי טַלִּית אָדֹם הוּא בְּחִינַת עֵשָׂו, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיָצָא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּטַלִּית. עַיֵּן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "רָאִיתִי מְנוֹרַת זָהָב". בְּסִימָן ח לִקּוּטֵי חֵלֶק א. וְעֵשָׂו הוּא עֲמָלֵק, שֶׁהוּא עִקַּר פִּגּוּם הַבְּרִית כַּמּוּבָא. וְזֶה שֶׁכָּלַל הָאִסּוּר שֶׁל מַלְבּוּשֵׁי עַכּוּ"ם בְּחֻקּוֹתֵיהֶם כִּי חֻקּוֹת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ חֻקּוֹת הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כ"ש וְחק בשארו שם וְצֶאֱצָאָיו חָתָם וְכוּ'. כִּי הַחֹק הוּא דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ טַעַם. נִמְצָא, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מְחַיֵּב דָּבָר זֶה, כִּי אֵין לוֹ טַעַם. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה תָּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, סִימָן לא. וְעַל-כֵּן תִּקּוּן הַבְּרִית נִקְרָא בֹּשֶׁם חֹק וְחֻקָּה, בְּחִינַת חֻקַּת הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִין לְחֻקּוֹת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פִּגּוּם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, יֵשׁ לָהֶם אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וְנִקְרָאִים גַּם כֵּן חֻקּוֹת, שֶׁהֵם פִּגּוּם וּנְפִילוֹת הָאֱמוּנָה וְהַחֻקּוֹת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה.

וְעַל-כֵּן מְשֻׁנִּים בְּהַנְהָגוֹתֵיהֶם וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וְיֵשׁ לָהֶם כַּמָּה הַנְהָגוֹת שֶׁהֵם רַק עַל-פִּי חֹק בְּלִי טַעַם, כִּי כָּל זֶה בִּבְחִינַת אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ וְעִקַּר כְּלָל הַקְּדֻשָּׁה תְּלוּיִ בֶּאֱמוּנָה וְכָל זֶה תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ, "וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ" כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ. וְזֶה לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן קעח, אֵין הוֹלְכִין בְּחֻקּוֹת הָעַכּוּ"ם וְלֹא מְדַמִּין לָהֶם, וְלֹא יִלְבַּשׁ מַלְבּוּשׁ הַמְיֻחָד לָהֶם וְלֹא יְגַדֵּל צִיצִית רֹאשׁוֹ כְּמוֹ צִיצִית רֹאשָׁם וְכוּ': כִּי אִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "אַחֲוֵי לָן מָנָא דְּלָא שַׁוְיָא לְחַבָּלָא וְכוּ'" בְּסִימָן כה, לִקּוּטֵי חֵלֶק א, שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִקְרָא כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּשָׁם בָּאִין כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת מִמַּדְרֵגוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא יֵשׁ שָׁם דִּמְיוֹנוֹת אֵלּוּ וּכְשֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא הֵם מִתְעוֹרְרִין וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעָם וּלְשָׁבְרָם וְעִקַּר הַכְנָעָתָם הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה לְעָנִי הָגוּן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב, כִּי עִקַּר הַגְּוָנִין הֵם רַק אֲצֶל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. הִתְפָּאֲרוּת הוּא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע. יֶשַׁע, אִסְתַּכְּלוּתָא, שֶׁהַכֹּל תְּאֵבִין לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת הָאִסּוּר לָלֶכֶת בְּחֻקּוֹתֵיהֶם. וּצְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהֶם בְּכָל הַדְּבָרִים, שֶׁלֹּא לְהִתְדַּמּוֹת לָהֶם בְּשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בְּזֶה הַדָּבָר שׁוּם אִסּוּר מִצַּד עַצְמוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לְהִתְדַּמּוֹת לָהֶם בְּשׁוּם עִנְיָן שֶׁבָּעוֹלָם. וְאָסוּר לִלְבֹּשׁ בְּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וְכוּ', כִּי בָּזֶה כָּלוּל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל מִצַּד עַצְמָם בְּשָׁרְשָׁם הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מִכָּל הָעַוֹנוֹת וְאֵין שׁוּם עָוֹן שַׁיָּךְ לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי כְּלָל לְפִי קְדֻשָּׁתוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם עֶצֶם הַטּוֹב וְהֵם רְחוֹקִים מִן הָרַע בְּתַכְלִית הָרְחוּק בְּשָׁרְשָׁם, וְעַל-כֵּן אֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה וְשַׂיְכוּת לְפַּתּוֹת אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם עַל יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי הַמְדַמֶּה מַטְעֶה אֶת הָאָדָם שֶׁהוּא מְדַמֶּה דָּבָר לְדָבָר, עַד שֶׁהוּא מְהַפֵּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וּמֵשִׂים רַע לְטוֹב, אוֹר לְחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "שָׂמִים אוֹר לְשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ לְאוֹר שָׂמִים מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמַר וְכוּ'". כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁכֹּחַ הַמְדַמֶּה מַטְעֶה אֶת הָאָדָם כַּמָּה פְּעָמִים בְּגַשְׁמִיּוּת, כְּגוֹן כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה אֵיזֶה דָּבָר מֻרְחוֹק, וּבִפְרָט בַּלַּיְלָה, נִדְמֶה לוֹ עַל חֲתִיכַת עֵץ שֶׁעוֹמֵד אָדָם וּמִתְיָרֵא מִפֶּנָּיו, וּכְמוֹ כֵן בְּכַמָּה דְּבָרִים שֶׁהָאָדָם טוֹעֶה עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ בְּעִנְיְנֵי דְּעוֹת הָאָדָם וּמִדּוֹתָיו וְתַאֲוֹוֹתָיו שֶׁבֶּאֱמֶת הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי רָחוֹק בְּעַצְמוֹ לְגַמְרֵי מִכָּל הַדְּבָרִים רָעִים וּמִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת. וְעִקַּר מִכְשׁוֹל הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא

רַק עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא מַטְעֶה אֶת הָאָדָם וּמְדַמֶּה לוֹ דָּבָר לְדָבָר וּמוֹלִיכוֹם מִמַּחֲשָׁבָה לְמַחֲשָׁבָה וּמִמַּחֲשָׁבָה לְמַחֲשָׁבָה עַד שֶׁמְּבִיאוֹ לִידֵי הִרְהוּר, חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְמַה שֶּׁמְּבִיאוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן:

וְעַל-כֵּן גָּזְרָה עָלֵינוּ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְלֶכֶת בְּחֻקּוֹתֵיהֶם וְשֶׁלֹּא לְהִתְדַּמּוֹת לָהֶם בְּשׁוּם דָּבָר, שֶׁלֹּא לְהִתְדַּמּוֹת לָהֶם דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁלֹּא לִתֵּן כֹּחַ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי הָעַכּוּ"ם הֵם הָרַע שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְדַּמִּין לָהֶם בְּשׁוּם דָּבָר, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר הַמְדַמֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, וְיכוֹלִין לָבוֹא, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה לִידֵי דֵּעוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּיִתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם". כִּי עִקַּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִיא נֶאֱחֶזֶת בְּהַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהֶם מְאֹד מְאֹד בְּכָל הַדְּבָרִים, רַק צְרִיכִין לְהִתְדַּמּוֹת בְּכָל הַדְּבָרִים וּבְכָל הַמִּנְהָגִים וּבְכָל הַמַּלְבּוּשִׁים לְיִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ, כִּי עִקַּר הַחֵן וְהַהִתְפָּאֲרוּת וְהַחֲשִׁיבוּת הָאֱמִתִּי הוּא רַק אֵצֶל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, דִּכְלוּלִין בִּגְוָנִין סַגִּיאִין, וּמַלְבּוּשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע, בְּחִינַת לְבוּשֵׁי הַהִתְפָּאֲרוּת, בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר לְבַשְׁתָּ, כִּי יֵשׁ בָּהֶם כָּל מִינֵי חֵן וְכָל מִינֵי הִתְפָּאֲרוּת וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמַלְבּוּשֵׁי יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא וּלְהִתְדַּמּוֹת בְּכָל דָּבָר לְדַרְכֵי הַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, הִדָּבֵק בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יֶחְכָּם". כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַמִּין עַצְמָם בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּבְהַנְהָגוֹתֵיהֶם לְדַרְכֵי הַכְּשֵׁאִים הָאֱמִתִּיִּים, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִכָּלֵל בָּהֶם. וְלַסּוֹף יִהְיֶה בָּאֱמֶת כְּמוֹתָם:

חלק ב

כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא בְּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת נַגַּהּ שֶׁהוּא לִפְעָמִים נִכְלָל בַּטּוֹב וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ, כִּי הוּא בְּחִינַת דִּמְיוֹן וְלַמָּקוֹם שֶׁמְּדַמֶּה עַצְמוֹ שָׁם נִכְלָל. וְעִקַּר הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁל הָאָדָם הוּא בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְגַּבֵּר לְבָרֵר כֹּחַ הַמְדַמֶּה, לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבּוֹ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה וּלְהַפִּיל הָרַע שֶׁבּוֹ. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְצֻוִּין לְהִתְדַּמּוֹת לְיוֹצְרֵנוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, הִדָּבֵק בְּמִדּוֹתָיו מַה הוּא רַחוּם אַף אַתָּה רַחוּם וְכוּ'. וְכֵן לְהִתְדַּמּוֹת לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים וּלְהִתְחַבֵּר לַכְּשֵׁרִים, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַמֶּה עַצְמוֹ בְּמִדּוֹתָיו לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקִים וְלִכְשֵׁרִים אֱמִתִּיִּים שֶׁבַּדּוֹר, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בָּאֱמֶת עִמָּהֶם יַחַד בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּבֵרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּשִׂיחוֹת הַר"נ, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין לְעַצְמוֹ רֹגֶז בַּתְּפִלָּה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין בָּאֱמֶת לְהִתְפַּלֵּל בַּהֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְכֵן עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא שָׂמֵחַ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְשִׂמְחָה בָּאֱמֶת. וּכְמוֹ כֵן בְּכָל הַדְּבָרִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁנִּכְלָל הַמְדַמֶּה בַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁמְּדַמִּין עַצְמָן

לְדָבָרִים שֶׁבְּקְדֻשָּׁה אַף-עַל-פִּי שֶׁבִּתְחִלָּה אֵין לוֹ מִדָּה זוֹ בֶּאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן מְדַמֶּה עַצְמוֹ וּמַנְהִיג עַצְמוֹ וּמַרְגִּיל עַצְמוֹ בְּמִדּוֹת אֵלּוּ וְהַנְהָגוֹת אֵלּוּ הַיְשָׁרוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְכָל הַטּוֹב בֶּאֱמֶת. וּצְרִיכִין לִהְיוֹת חָזָק מְאֹד בְּעִנְיָן זֶה וְעַקְשָׁן גָּדוֹל, אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁזֶּה זְמַן רַב שֶׁהוּא מַרְגִּיל בָּזֶה וַעֲדַיִן לֹא זָכָה לְטוֹב בֶּאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם זֶה טוֹב מַה שֶּׁהוּא מְדַמֶּה עַצְמוֹ וּמַרְגִּיל עַצְמוֹ בְּהַטּוֹב. וְגַם כִּי אִי אֶאְפְשָׁר לְהָאָדָם לֵידַע בֶּאֱמֶת מָתַי הוּא זוֹכֶה לַטּוֹב, כִּי לִפְעָמִים יְדַמֶּה לְהָאָדָם שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מִטּוֹב וְזֶה בְּעַצְמוֹ טוֹב וְכֵן לְהֶפֶךְ. עַל-כֵּן הוּא מְחֻיָּב תָּמִיד לְחַבֵּר עַצְמוֹ לָאֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וַאֲמִתִּיִּים וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם וּלְהִתְדַּמּוֹת לְמַעֲשֵׂיהֶם, כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ טוֹב מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם אֲפִלּוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יִזְכֶּה לִהְיוֹת כְּמוֹתָם, אֲבָל בֶּאֱמֶת אִם יִהְיֶה חָזָק בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִהְיוֹת כְּמוֹתָם וּלְהִכָּלֵל בָּהֶם וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁהַזְהִירָה הַתּוֹרָה, "וְלֹא תְחַנֵּם", לֹא תִּתֵּן לָהֶם חֵן, שֶׁאָסוּר לוֹמַר, כַּמָּה נָאֶה עַכּוּ"ם זֶה וְכוּ' כִּי אָסוּר לְפָאֵר אוֹתָם בְּשׁוּם דָּבָר, כִּי עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַגְּנָזִין הוּא רַק אַצֶל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וּכְשֶׁמְּפָאֲרִין וּמְשַׁבְּחִין אֶת יִשְׂרָאֵל וּמַגְדִּילִין וּמְחַבְּבִין הַחֵן וְהַהַנְהָגוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ הַנִּבְחָר מִכָּל הָעַמִּים, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הַגְּנָזִין וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּנָזִין שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּנָזִין. וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁשְּׂמֵחִין עַל שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, עַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין הַמְּדַמֶּה, שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה שֶׁבַּקְדֻשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הַחֵן וְהַהִתְפָּאֲרוּת וְהַגְּנָזִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַבּוֹרֵא, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָעִין הַמְּנִיעוֹת שֶׁהֵם כֹּחַ הַמְּדַמֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת אֵינָם מְנִיעוֹת כְּלָל, רַק שֶׁהֵם נִדְמִים לִמְנִיעוֹת עַד שֶׁקִּשֶּׁה לְשָׁבְרָם. אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁמְּפָאֲרִין וּמְשַׁבְּחִין וּמְחַבְּבִין הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמְשַׂמְּחִין עַצְמָן בָּזֶה שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, שֶׁהֵם הַגְּנָזִין עִלָּאִין, שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שִׁקְלִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה עִקַּר הַנֶּפֶשׁ שֶׁל פּוּרִים. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ. וְעַל-כֵּן בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשִּׁקְלִין. כִּי עִקַּר קִנְאַת הָמָן עָמָלֵק עַל יִשְׂרָאֵל הָיָה בִּשְׁבִיל זֶה, עַל שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם מַרְחִיקִין עַצְמָן בְּכָל הַדְּבָרִים

מֵהַנָּהגוֹתֵיהֶם וּמִדַּרְכֵיהֶם. וְעַל-כֵּן אָמַר, "וְדַתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם". כִּי עַל זֶה הִקְפִּיד וְנִתְקַנֵּא בְּיוֹתֵר עַל שֶׁהֵם מִתְכַּוְּנִין לְשַׁנּוֹת עַצְמָם בְּכָל הַדְּבָרִים לְהִתְרַחֵק מִמִּנְהֲגֵיהֶם תָּמִיד וְעַל-כֵּן אָמַר, "וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְגוֹ' אֶשְׁקֹל וְכוּ'". כִּי רָצָה לְבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחַ הַשְּׁקָלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין הַכְּלוּלִין בְּכֶסֶף וְזָהָב, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִקְדִּים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לַמַּכָּה וְהִקְדִּים שְׁקָלֵינוּ לִשְׁקָלָיו, וְצִוָּה עָלֵינוּ לָתֵת בְּאֶחָד בַּאֲדָר שְׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב וְכַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַמַּדְמֶה וְהַקְלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמָּן עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּמַּדְמֶה, כִּי הָיוּ מְדַמִּין עַצְמָן לִבְהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י עַל פָּסוּק, "מִשּׁוֹר עַד שֶׂה עַד בְּהֵמָה". שֶׁהָיוּ הָעֲמָלֵקִים מְדַמִּין עַצְמָם לִבְהֵמוֹת כַּנַּ"ל. וּבְהֵמָה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּדְמֶה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעַת הָמָן עֲמָלֵק הוּא עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וְכוּ', שֶׁהוּא גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם נִכְנָעִין כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה'. כִּי בְּחִינַת הַמַּדְמֶה הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת נַגַּהּ שֶׁהוּא עִקַּר הַמַּתְקְלָא וְהַנְּסָיוֹן בְּחִינַת מַחֲצִית שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בּוֹ עַל הַמִּשְׁקָל וְהַנְּסָיוֹן מַחֲצִיתוֹ מַכְרִיעוֹ לְכָאן וּמַחֲצִיתוֹ לְכָאן כְּדֶרֶךְ הַמִּשְׁקָל, כִּי הוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע. וְזֶה מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, 'מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל' דַּיְקָא. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַכְרִיעַ הַמִּשְׁקָל לְטוֹב, לְהַגְבִּיהַּ הַמַּדְמֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה'. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי נְתִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל עַל קָרְבְּנוֹת הַצִּבּוּר וְעַל נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַמַּדְמֶה וַאֲזַי נוֹפֵל הָרַע שֶׁבּוֹ וְהַטּוֹב נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן הָיוּ לוֹקְחִין הַשְּׁקָלִים עַל קָרְבְּנוֹת הַצִּבּוּר וְעַל נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי קָרְבְּנוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁבִירַת הַדְּמְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, "זִבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה". וְזֶה בְּחִינַת נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין, כִּי כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין הָיוּ כְּלוּלִין בַּמִּשְׁכָּן בְּחִינַת כֶּסֶף וְזָהָב וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכוּ':

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. 'כִּי תִשָּׂא' דַּיְקָא בְּחִינַת נְשִׂיאַת רֹאשׁ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְרוֹצִין לְנַשֵּׂא אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּעֲלוּ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, אֲזַי 'וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ', הַיְנוּ צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הַמְנִיעוֹת שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא שֶׁהֵם בָּאִין עַל-יְדֵי הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל. וְאָז 'וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁנִּתְגַּלִּין הַגְּוָנִין עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים, עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הַמַּדְמֶה וְהַקְלִפּוֹת שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא וְזוֹכִין לְשֵׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה". כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא חַיִּים

נִצְחִיִּים. כִּי עִקַּר הַשְׁאָרָתוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ הוּא רַק הַשָּׂגַת הַשֵּׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַדְּמְיוֹן, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הָיְתָה עִקַּר הַמִּצְוָה שֶׁל שְׁקָלִים בְּעֵת שֶׁהָיוּ מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַמִּנְיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת נְשִׂיאַת רֹאשׁ, בְּחִינַת עֲלִיַּת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אֲזַי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵרִים אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי פְּנִימִיּוּת הַתַּחְתּוֹן עוֹלֶה לְעֶלְיוֹן וְכֵן פְּנִימִיּוּת הָעֶלְיוֹן עוֹלֶה לְמַעְלָה יוֹתֵר וְכֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל אָז בְּפֵרוּשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָרָמָה (בל"א הייבין) מַה שֶּׁאֶחָד מֵרִים אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ'. וּכְשֶׁמּוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל אֲזַי כּוֹלְלִין וּמְרִימִין וּמְנַשְּׂאִין וּמְקַשְּׁרִין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַמִּנְיָן לְקַשְּׁרָם וּלְחַבְּרָם זֶה בָּזֶה שֶׁיַּעֲלֶה כָּל אֶחָד לְמַדְרֵגַת חֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ יַעֲלֶה יוֹתֵר וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ זֶה בָּזֶה כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה עֲלֵיהֶם שְׁכִינָה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַמִּנְיָן נְשִׂיאַת רֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם". כִּי עַל-יְדֵי הַמִּנְיָן מְנַשְּׂאִין רֹאשָׁם מִדַּרְגָּא וְדַרְגָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא מְנָאוּם. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּבְנָה הַמִּשְׁכָּן וּבִקֵּשׁ לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם שְׁכִינָה מְנָאוּם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי כָּל הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת עֲלִיּוּת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיָּצְאוּ מִמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לְמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה. וְכֵן אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לָצֵאת וְלַעֲלוֹת וּלְהִטָּהֵר מִטֻּמְאָה זוֹ לְכִנּוֹס בַּקְּדֻשָּׁה. וְכֵן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּבְנָה הַמִּשְׁכָּן וְהָיוּ צְרִיכִין לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת שֶׁתִּשְׁרֶה עֲלֵיהֶם שְׁכִינָה, וְעַל-כֵּן מְנָאוּם בְּכָל פַּעַם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשִׂיאַת רֹאשׁ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אָז מִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אָז מִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא הַמְדַמֶּה. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִשָּׂא וְכוּ' וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַה' וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף וְכוּ' כַּנַּ"ל. זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעוֹבֵר עַל הַפְּקוּדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. 'מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל' דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת מִשֶּׁנִּכְנָס אָדָר מַרְבִּין בְּשִׂמְחָה. כִּי אָז צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בְּשִׂמְחָה, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹחַ מְאֹד בַּמֶּה שֶׁזָּכִינוּ לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָשָׂנִי גּוֹי וְעַל-יְדֵי-זֶה מְגַלִּין הַחֵן וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין, שֶׁהוּא גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הַמְדַמֶּה וְזוֹכִין לַעֲלוֹת לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה, אָמֵן וְאָמֵן:

וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁשָּׂמַח בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקָיו וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הַמְדַמֶּה שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט בְּכָל דַּרְגָּא וְעוֹלִין לְמַדְרֵגָה הַגְּבוֹהָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן אִסּוּר לֶלֶכְת בְּחֻקּוֹת הָעַכּוּ"ם וְאִסּוּר מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "בֹּא אֶל פַּרְעֹה" בְּסִימָן סד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב. וְהַכְּלָל, שֶׁיֵּשׁ קְשָׁיוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ עַל-יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מוֹתָרוֹת וּפְסֹלֶת הַקְּדֻשָּׁה וְכֵן כְּשׁוּף בָּא מִמּוֹתָרוֹת וּפְסֹלֶת יָדוּעַ. וְאֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן כִּי יֵשׁ שָׁם נִיצוֹצוֹת וְאוֹתִיּוֹת וְכוּ' שֶׁנָּפַל לְשָׁם וְכוּ', אֲבָל יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסוּת וְקֻשְׁיוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵחֶלֶל הַפָּנוּי וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם פְּנָה אֱלֹקוּתוֹ וְחָכְמָתוֹ, כִּבְיָכוֹל, וְכוּ' וְהֵם הַחָכְמוֹת שֶׁאֵינָם חָכְמוֹת וְכוּ' וְאֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת אִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן בְּשׁוּם אֹפֶן. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן". כִּי אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת אִי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי א"כ יִתְבַּטֵּל חֶלֶל הַפָּנוּי וְלֹא יִהְיֶה מָקוֹם וְקִיּוּם לְהָעוֹלָם וְכוּ', עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת עַתָּה בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְבַד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹבְרִין עַל כָּל הַחָכְמוֹת וְעַל הַחָכְמוֹת שֶׁאֵינָם חָכְמוֹת שֶׁהֵם הַקְּשָׁיוֹת הַנַּ"ל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת נָתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וּבִשְׁבִיל זֶה יֵשׁ בַּתּוֹרָה חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים שֶׁהֵם הַמִּצְוֹת שֶׁהַשֵּׂכֶל מְחַיְּבָם קְצָת שֶׁנִּקְרָאִים מִשְׁפָּטִים. וְהַמִּצְוֹת שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם שׁוּם טַעַם וְהָאֲמוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל מַה טַּעַם לְמִצְוָה זוֹ וְהֵם נִקְרָאִים חֻקִּים. וְכָל אֵלּוּ הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים נָתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה, הַיְנוּ כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּכֹחַ זֶה לְבַטֵּל שְׁנֵי מִינֵי הַקְּשָׁיוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּטִים שֶׁהֵם הַמִּצְוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֵיזֶה שֵׂכֶל וְטַעַם קְצָת, עַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין הַקְּשָׁיוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מִשִּׁבְרֵי כֵּלִים כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם יֵשׁ מְעַט שֵׂכֶל וְאוֹתִיּוֹת, אֲבָל צְרִיכִין תִּקּוּן וּבֵרוּר גָּדוֹל וְאֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּטִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֵׂכֶל, אֲבָל יֵשׁ קְשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמְצֹא עֲלֵיהֶם שׁוּם תֵּרוּץ עַל-פִּי שֵׂכֶל וּלְיַשְּׁבָן כַּנַּ"ל, כִּי נִמְשָׁכִין מֵחֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל. וְשָׁם אָסוּר לִכְנֹס בָּהֶם בְּשׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל רַק לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה לְבַד וְכַנַּ"ל. וּכְנֶגֶד זֶה נָתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַחֻקִּים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם הַמִּצְוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם טַעַם וְאָנוּ מְקַיְּמִים אוֹתָם בֶּאֱמוּנָה לְבַד, עַל-יְדֵי כֹּחַ אֵלּוּ הַמִּצְוֹת נִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה אֶצְלֵנוּ וְיֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל וּלְבַעֵר מֵאִתָּנוּ כָּל הַקְּשָׁיוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסִית הַנִּמְשָׁךְ מֵחֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם שֵׂכֶל כִּי אִם

בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל וְנִפְלָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר עַתָּה בָּזֶה הָעוֹלָם לְהָבִין בְּשׁוּם אֹפֶן, רַק צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. וֶאֱמוּנָה הִיא לְזָכוֹת לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, לְבַטֵּל הָאֶפִּיקוֹרְסוּת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל, זֶה אָנוּ זוֹכִים עַל-יְדֵי הַחֻקִּים שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִים, שֶׁהֵם הַמִּצְוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם טַעַם רַק אָנוּ מְקַיְּמִין אוֹתוֹ בֶּאֱמוּנָה לְבַד וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חֻקּוֹת הָעַכּוּ"ם וְאִסּוּר מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי כְּמוֹ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה יֵשׁ בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כְּדֵי לְבַטֵּל שְׁנֵי מִינֵי הָאֶפִּיקוֹרְסוּת הַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ יֵשׁ אֱצְלָם חֻקּוֹת הָעַכּוּ"ם שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם טַעַם כְּלָל, רַק הֵם נִמְשָׁכִין מֵהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁל חֶלֶק הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם שֵׂכֶל וְטַעַם כְּלָל, כִּי הֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת שֶׁאֵינָם וְכוּ'. כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּפְנִים, עַיֵּן שָׁם. וְצִוָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִתְרַחֵק מֵחֻקּוֹתֵיהֶם בְּכָל הִרְחֵקוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְחֻקּוֹתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ". וְכַמּוּבָא בִּגְמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְרַחֵק מֵהֶם בְּכָל הַתְּנוּעוֹת וְהַמַּלְבּוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אֵין מִתְדַּמִּים לָהֶם וְאֵין לוֹבְשִׁים בְּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וְכוּ', כִּי אָנוּ צְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מְאֹד מֵחֻקּוֹתֵיהֶם שֶׁהֵם הַהַנְהָגוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם טַעַם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלֶק הַפָּנוּי שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם שֵׂכֶל וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל חֻקּוֹתֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְכֵן אָסְרָה לָנוּ הַתּוֹרָה לְעוֹנֵן וּלְנַחֵשׁ וּלְכַשֵּׁף. כְּדֵי שֶׁלֹּא יַגְבִּיר, חַס וְשָׁלוֹם, הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִין מִמּוֹתָרוֹת, מִשִּׁבְרֵי כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם בָּא כָּל חָכְמוֹת הַמְעוֹנְנִים מִפְּסֹלֶת הַקְּדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִשְּׁנֵיהֶם, מִמְּעוֹנֵן וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁל שִׁבְרֵי כֵּלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהִתְרַחֵק מֵחֻקּוֹתֵיהֶם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַכְּפִירוֹת שֶׁל חֶלֶק הַפָּנוּי כַּנַּ"ל. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים הִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הָאֵלֶּה וְצִוָּנוּ לְהִתְרַחֵק מִשְּׁנֵיהֶם. וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְבַטְּלִין וּמְגָרְשִׁין שְׁנֵי מִינֵי הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַקֻּשְׁיוֹת וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת, אָמֵן:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אֵין לוֹבְשִׁין בְּמַלְבּוּשֵׁיהֶם שֶׁאָסוּר מִשּׁוּם חֻקַּת הָעַכּוּ"ם, כִּי כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים נִמְשָׁכִין מִסּוֹד חֶלֶק הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁיהּ מִינֵהּ וּבֵיהּ וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת מַלְבּוּשֵׁיהֶם עַל-יְדֵי מִצְוֹת צִיצִית שֶׁבּוֹ תְּלוּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי וְכוּ'". כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמַּלְבּוּשִׁים עַל-יְדֵי מִצְוֹת צִיצִית, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֶלֶק הַפָּנוּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁגַּם שָׁם נֶעְלָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהֶחְלֵל הַפָּנוּי

בְּעַצְמוֹ נִתְהַוָּה מֵחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁיהּ מִינַיְיהּ וּבֵיהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִמַּלְבּוּשֵׁי עַכּוּ"ם שֶׁלֹּא לִלְבֹּשׁ בְּמַלְבּוּשֵׁיהֶם מִשּׁוּם חֻקַּת הָעַכּוּ"ם, כִּי מַלְבּוּשִׁים שֶׁלָּהֶם נִמְשָׁכִין מֵאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַלְּבוּשִׁים כַּנַּ"ל, אֲבָל מַלְבּוּשִׁים שֶׁלָּנוּ נִמְשָׁכִין מֵהֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁגַּם בְּהֶחָלָל הַפָּנוּי נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהֶעְלֵם נִפְלָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁיהּ מִינַיְיהּ וּבֵיהּ, שֶׁאֱמוּנָה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְבּוּשִׁים, בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת פּוּרִים הֲלָכָה ד, עַל פ', מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים:

הִלְכוֹת חֻקּוֹת הָעַכּוּ"ם הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת פּוּרִים הַנַּ"ל וּבְהִלְכוֹת רִבִּית הֲלָכָה ה:

הלכות מעונן ומנחש

פרק א

חלק א

אָסוּר לְעוֹנֵן וּלְנַחֵשׁ, דְּהַיְנוּ לוֹמַר עֵת פְּלוֹנִי יָפֶה עֵת פְּלוֹנִי וְכוּ'. מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר, "תָּמִים תִּהְיֶה וְכוּ'". כִּי כְּשֶׁאוֹמֵר עֵת פְּלוֹנִי יָפֶה עֵת פְּלוֹנִי רַע. נִמְצָא, שֶׁנּוֹתֵן כֹּחַ וּשְׁלִיטָה לְהָעֵת רָעָה. וְכָל זֶה תָּלוּי בִּפְגַם הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר הָעֵת רָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "הַאי מָאן וְכוּ'" בְּסִימָן כט. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה הַפָּסוּק תָּמִים תִּהְיֶה, שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִמְּעוֹנֵן, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁנִּקְרָא תָּמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים". שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הָעֵת רָעָה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְעוֹנֵן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ". ה' אֱלֹקֶיךָ זֶה בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וּבִבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שָׁם נִתְבַּטֵּל הָעֵת רָעָה לְגַמְרֵי, כִּי עָלְמָא דְּאָתֵי הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמִּדּוֹת וְהוּא כֻּלּוֹ טוֹב וְאֵין שָׁם בְּחִינַת הָעֵת רָעָה לְגַמְרֵי כְּלָל. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יָדוֹ נִתְרוֹמֵם הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, כַּמּוּבָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית נִתְבַּטֵּל הָעֵת רָעָה, כִּי זוֹכִין לִבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "מֵאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה". כִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית אֵין לָהֶם לִירֹא מֵאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם מוֹרִים עַל הַזְּמַנִּים וְהָעִתִּים, כִּי הָעֵת רָעָה נִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית וְזוֹכִין לִבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

פרק ב

חלק א

אֵין שׁוֹאֲלִין בְּחוֹזִים בַּכּוֹכָבִים וְכוּ' מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר, "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'":

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "תִּקְעוּ", הַמְדַבֵּר מִתּוֹכָחָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח, שֶׁעַל-יְדֵי נְבוּאָה נִתְתַּקֵּן הַמְדֻמָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה יְשָׁרָה וְנִתְבַּטֵּל אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת,

שֶׁהֵם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת מְנַחֲשִׁים וּמְעוֹנְנִים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לְחֶסֶד שֶׁעַל יָדוֹ יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד בְּחִינַת עוֹלַם חֶסֶד יִבָּנֶה. וְהַחִדּוּשׁ יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה, בְּחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ, כִּי אָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַשְׂגָּחָה וְנִפְלָאוֹת כְּמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית וְכוּ'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, אֶלָּא מִשּׁוּם כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ', כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ לִסְטִים וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ הֵם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע, כִּי אֵינָם מְסוּרִים לְשׁוּם שַׂר וְאֵינָם מִתְנַהֲגִים עַל-פִּי הַטֶּבַע שֶׁל מַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם רַק עַל-פִּי הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הֵם מְצֻוִּים שֶׁלֹּא לִדְרֹשׁ בְּאוֹתוֹ הַשָּׁמַיִם וְלֹא לְעוֹנֵן וּלְנַחֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִים מֵהֵמָּה. כִּי בֶּאֱמֶת הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל אֵינָם דּוֹרְשִׁים בְּאֵלּוּ הַשַּׁקְרָנִים וְהַדְּמְיוֹנוֹת כּוֹזְבִים שֶׁל הַמְעוֹנְנִים וְהַדּוֹרְשִׁים בְּאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם וְחוֹזְים בַּכּוֹכָבִים וְכַיּוֹצֵא. נִמְצָא, שֶׁהֵם מַכְנִיעִים זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וּמְדַבְּקִים עַצְמָם בֶּאֱמוּנָה דְּקְדֻשָּׁה, כִּי אֵלּוּ הַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁל שֶׁקֶר הַנַּ"ל שֶׁל הַמְנַחֲשִׁים וְהַמְעוֹנְנִים הֵם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהֵם מִתְרַחֲקִים מִזֶּה רַק שֶׁמַּאֲמִינִים בַּה' לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָזַי זוֹכִים עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאָזַי הִנְהָגָתָם עַל-יְדֵי הַשְׂגָּחָה לְבַד, עַל-יְדֵי בְּחִינַת נִפְלָאוֹת לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע שֶׁל מַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין צְרִיכִים לִירֹא כְּלָל מֵאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם, כִּי מִתְנַהֲגִים עַל-יְדֵי הַשְׂגָּחָה לְבַד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ, שֶׁהֵם מִתְרַחֲקִים מִזֶּה, עַל-יְדֵי-זֶה אֵינָם צְרִיכִים לִיאֹה מִזֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִים מֵהֵמָּה, כִּי הֵם יֵשׁ לָהֶם לִירֹא מִזֶּה מֵאַחַר שֶׁהַנְּהָגָתָם עַל-יְדֵי הַטֶּבַע, כִּי אֵינָם זוֹכִים לִבְחִינַת הַשְׂגָּחָה גְּמוּרָה בִּשְׁלֵמוּת, מֵאַחַר שֶׁלֹּא פָּסְקָה זֶהֲמַתָן, זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וְהֵם אֶל מְעוֹנְנִים וְקוֹסְמִים יִשְׁמְעוּ וְאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בַּה'. וּמֵחֲמַת זֶה אֵינָם זוֹכִים לִבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה, בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה דְּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁאֵינָם זוֹכִין לִבְחִינַת הַשְׂגָּחָה, נִמְצָא שֶׁהֵם מִתְנַהֲגִים עַל-פִּי הַטֶּבַע וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם לְהִתְיָרֵא מֵאוֹתוֹ הַשָּׁמַיִם, מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהֵם דּוֹרְשִׁים בָּהֶם וְאֵין לָהֶם אֱמוּנָה דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל אִסּוּר שֶׁלֹּא לִדְרֹשׁ בִּמְכַשְּׁפִים וּמְעוֹנְנִים, "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ". 'עִם ה' אֱלֹקֶיךָ' דַּיְקָא. ה' אֱלֹקִים זֶה בְּחִינַת שֵׁם מָלֵא, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁאָז יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל וְכַמּוּבָא

בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי אָז יִתְבַּטֵּל הַטָּבַע וְיִתְנַהֵג עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד. וְהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ חֶסֶד, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. כִּי הַטֶּבַע הוּא הַסְתָּרַת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת אֱלֹקִים גִּימַטְרִיָּא הַטֶּבַע, כַּמּוּבָא. כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַטֶּבַע הוּא מִתְנַהֵג עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁהַשְׁגָּחָה הִיא נִסְתֶּרֶת וְנֶעְלֶמֶת בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה בִּבְחִינַת דִּין. וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה הַהַשְׁגָּחָה אֲזַי הוּא כֻּלּוֹ טוב כֻּלּוֹ חֶסֶד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, כִּי אָז יִתְנַהֵג עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָה לְבַד כַּנַּ"ל. וְאָז יִתְגַּלֶּה כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי גַּם הַטֶּבַע הוּא הַשְׁגָּחָה, כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים. ה' הוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת חֶסֶד. אֱלֹקִים בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. וּלְעָתִיד יִתְגַּלֶּה כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כִּי כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי גַּם הַטֶּבַע תִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בְּהַשְׁגָּחָה, כִּי כֻּלּוֹ חַד כַּנַּ"ל. וַאֲנַחְנוּ עַם קָדוֹשׁ מְצֻוִּים גַּם עַכְשָׁו לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל זֶה הָעוֹלָם בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְצֻוִּין שֶׁלֹּא לִדְרֹשׁ בְּאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם וְלֹא בַּמְנַחֲשִׁים וּמְעוֹנְנִים, רַק לְהַאֲמִין בַּה' כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לִבְחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ, שֶׁכְּתוּב אַחַר אַזְהָרוֹת לֹא יִהְיֶה בְךָ מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וְכוּ' עִם ה' אֱלֹקֶיךָ דַּיְקָא, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָנוּ מְצֻוִּים לְדַבֵּק עַצְמֵנוּ בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, בְּחִינַת בְּטוּל הַטֶּבַע. כִּי הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים, נִכְלָל בִּבְחִינַת ה', בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּמִים, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּמִימוּת וְהַשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם חֶסְרוֹן, כִּי כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְהַדִּינִים הֵם בִּבְחִינַת הַטֶּבַע שֶׁיְּנִיקָתָהּ מִבְּחִינַת דִּין, מִבְּחִינַת אֱלֹקִים, אֲבָל בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי אֵין שׁוּם חֶסְרוֹן וְדִין כְּלָל, כִּי כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּזְכַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵצֶל הַזְהָרָה זוֹ וְתָלָה בִּכְבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּמְצָוָה זוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל מְעוֹנְנִים וְאֶל קוֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן וְכוּ'". כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר כִּבְישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ פְּרוּשִׁים מֵאִסּוּר זֶה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁאָנוּ מִתְרַחֲקִים מִזֶּהֱמָא זוֹ שֶׁל מְנַחֲשִׁים וּמְעוֹנְנִים, רַק אָנוּ מַאֲמִינִים בַּה', עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ זוֹכִין לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים כִּי ה' בָּרָא הַכֹּל בְּרִצּוֹנוֹ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "כִּי בְּגָלָל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה ה' אֱלֹקֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ". כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהוֹרְשִׁים בְּאֵלּוּ הַתּוֹעֵבוֹת וְאֵין לָהֶם אֱמוּנָה, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם נִתְגָּרָשִׁים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ אֵצֶל אַזְהָרָה זוֹ, "נָבִיא

אָקִים לְךָ וְכוּ'". כִּי כָּל זֶה תְּלוּי בַּנְּבִיא הָאֱמֶת, כִּי עַל-יְדֵי נְבוּאָה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה דִּקְדֻשָּׁה וְלִפְרֹשׁ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנַחֲשִׁים וּמְעוֹנְנִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא שֶׁעִקַּר אִסּוּר שֶׁל מְנַחֲשִׁים וּמְעוֹנְנִים וְכַיּוֹצֵא הוּא כְּדֵי לִפְרֹשׁ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-פִּי זֶה יֵשׁ לְיַשֵּׁב מִנְהַג הָעוֹלָם הַמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, נָהֲגוּ שֶׁאֵין מַתְחִילִין בְּשֵׁנִי וּרְבִיעִי. וְלִכְאוֹרָה הוּא כְּמוֹ מְעוֹנֵן, חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ יֵשׁ לְיַשֵּׁב הַמִּנְהָג, כִּי אַדְרַבָּא, בָּזֶה אָנוּ מַרְאִין שֶׁאֵין אָנוּ רוֹצִין שֶׁיִּהְיֶה הַנְהָגָתֵנוּ עַל-פִּי הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם, רַק עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי בְּשֵׁנִי הָיָה הַבְדָּלָה, וְהַבְדָּלָה הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁבּוֹ סוֹד הַהַבְדָּלָה בֵּין טוֹב לְרַע וְכוּ'. אֲבָל לֶעָתִיד לֹא יִהְיֶה בְּחִינַת הַבְדָּלָה, כִּי אָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב וְלֹא יִהְיֶה שׁוּם רַע כְּלָל. וְעַל-כֵּן אֵין אָנוּ מַתְחִילִין בְּשֵׁנִי, לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין אָנוּ מִתְנַהֲגִים עַל-פִּי הַנְהָגַת עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם שֵׁנִי, שֶׁזֶּה סוֹד הַבְדָּלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁאֵין מַתְחִילִין בִּרְבִיעִי, כִּי בִּרְבִיעִי נֶאֱמַר, "יְהִי מְאֹרֹת" חָסֵר, כִּי בּוֹ הָיָה קְטָרוּג הַיֶּרַח וְנִתְמַעֲטָה. וּמְעוּט הַיֶּרַח זֶה בְּחִינַת הַנְהָגַת עוֹלָם הַזֶּה, בְּחִינַת הַטֶּבַע, בְּחִינַת דִּין שֶׁהַהַשְׁגָּחָה וְהַחֶסֶד הוּא נִסְתָּר, כִּבְיָכוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת הַלְּבָנָה הִיא נִתְמַעֲטָה וְאֵינָהּ מְאִירָה בִּשְׁלֵמוּת. וּלֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל הַטֶּבַע וְאָז יֶכְלַל הַטֶּבַע בְּהַשְׁגָּחָה, כִּי יִהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, אָז יִתְקַיֵּם, "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כְּאוֹר שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית". כִּי יִתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מְעוּט, כִּי אָז יִתְגַּלֶּה הַשְׁגָּחָתוֹ וְחָסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אֵין אָנוּ מַתְחִילִין בִּרְבִיעִי, שֶׁבּוֹ הוּא בְּחִינַת מְאֹרֹת חָסֵר, בְּחִינַת מְעוּט הַלְּבָנָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַנְהָגַת הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּחִינַת הַנְהָגַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל, כִּי אָנוּ רוֹצִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַנְהָגוֹתֵינוּ עַל-פִּי הַטֶּבַע, רַק עַל-פִּי הַשְׁגָּחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כָּל זֶה כָּתַבְנוּ לְיַשֵּׁב הַמִּנְהָג, אֲבָל בֶּאֱמֶת טוֹב יוֹתֵר שֶׁלֹּא לְהַקְפִּיד עַל זֶה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁ? ??? הָרַמְבַּ"ן שֶׁאֵינוֹ מִשְׁנַת :

חֲסִידִים, :

חלק ד

וְעַל-כֵּן אָנוּ מוֹנִין לַלְּבָנָה, כִּי אָנוּ מַמְשִׁיכִין בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה. וְעַל-כֵּן אָנוּ עוֹשִׂים עִקַּר מִן הַלְּבָנָה, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, וְעַל-כֵּן אָנוּ מְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ וְעוֹשִׂין רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְעִקַּר קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּיָּדוּעַ, כִּי אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁאָז יִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה גַּם כֵּן

וּמְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ לְמַלְאוֹת פְּגִימָתָהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁאָז יִתְמַלֵּא פְּגִימָתָהּ וְעַל-יְדֵי קִדֻּשַׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ אָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּחִינָה זוֹ גַּם עַכְשָׁו, וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ חֹדֶשׁ עַל שֵׁם חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם נִמְנִין לַלְּבָנָה, כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ אוֹתוֹ נוֹרָאוֹת שִׁנּוּי הַטֶּבַע. נִמְצָא שֶׁבְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים נִתְגַּלֶּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּטּוּל הַטֶּבַע בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי וְעַל-כֵּן הֵם נִמְנִין לַלְּבָנָה, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁאָנוּ מוֹנִין לַלְּבָנָה הוּא לְהוֹרוֹת שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁתִּתְמַלֵּא פְּגִימָתָהּ וְיִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ מוֹנִין אֶל הַלְּבָנָה וּמְקַדְּשִׁין אוֹתָהּ וְעוֹשִׂין הַיָּמִים טוֹבִים עַל יָדָהּ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְמַלֵּא פְּגִימָתָהּ, כִּי הַיָּמִים טוֹבִים מְרַמְּזִים עַל מִלּוּי פְּגִימָתָהּ, כִּי הֵם בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת בִּטּוּל הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא מִצְוָה רְאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כִּי אָז נִתְגַּלָּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שִׁבְּד? הַמַּעֲרֻכוֹת וְעָשָׂה עִמָּנוּ נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת וְאָז נִתְגַּלָּה וְנִמְשַׁךְ בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי בָּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁקִּדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁסָּמְכוּ רַז"ל זֶה לָזֶה בְּמַאֲמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית, אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, אֶלָּא מִשּׁוּם כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ'. דְּהַיְנוּ כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד וְהַהַתְחָלָה שֶׁהָיָה רָאוּי לְהַתְחִיל מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְכוּ'. וְהַהַתְחָלָה שֶׁל בְּרֵאשִׁית וְכוּ', הַכֹּל אֶחָד, כִּי הַחֹדֶשׁ הַזֶּה, הַיְנוּ מְצוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בָּזֶה הָעוֹלָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַהַתְחָלָה מִבְּרֵאשִׁית בִּשְׁבִיל כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כְּדֵי לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וְזֶה, "כִּי לֹא נָחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל". כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאֵין בָּהֶם נָחָשׁ וְקֶסֶם, רַק מַאֲמִינִים בַּה', עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

לֹא יִמָּצֵא בְּךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קוֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף וְשׁוֹאֵל אוֹב וְיִדְּעוֹנִי וְחוֹבֵר חָבֶר וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים וְכוּ' תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל מְעוֹנְנִים וְאֶל קוֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן וְכוּ':

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל רַבִּי יוֹנָתָן מִשְׁתָּעֵי בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יח, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ וְהַיּוֹצֵא מִשָּׁם לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת

אֱמוּנָה, שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, כִּי אֶפְלוּ כְּשֶׁמַּאֲמִין בְּדָבָר אֶחָד מִדִּבְרֵי הָאֱמוּרִי, כְּגוֹן צְבִי הִפְסִיקוֹ בַּדֶּרֶךְ, אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת מַנְהִיג וְכוּ'. וְזֶה הַמַּנְהִיג הָאֲמִתִּי, צַדִּיק הָאֲמִתִּי זוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֶת הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא שַׂעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּה הַתַּכְלִית אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְכָל אֶחָד כְּפִי שָׂרְשׁוֹ בְּנִשְׁמַת הַצַּדִּיק, כֵּן זוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֶת הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁהוּא שַׂעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא תַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי לְכָל דָּבָר יֵשׁ תַּכְלִית וְזֶה הַתַּכְלִית יֵשׁ לוֹ עוֹד תַּכְלִית גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ, לְמָשָׁל תַּכְלִית בְּנִין הַבַּיִת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם מָקוֹם לָנוּחַ. וְתַכְלִית הַמְּנוּחָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל בַּכֹּחַ הַזֶּה לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְתַכְלִית הָעֲבוֹדָה וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף, כִּי כָּל הַמְעוֹנְנִים וְהַמְנַחֲשִׁים וְכוּ' הוּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הָעֵצָה שֶׁאֵין יוֹדְעִים לָתֵת עֵצָה לְנַפְשָׁם אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּאֵיזֶה דָּבָר אִם לַעֲשׂוֹתוֹ וְאִם לָאו, וְעַל-כֵּן הֵם מְנַחֲשִׁים וּמְעוֹנְנִים וְרוֹצִים לְהַשִּׂיג עֵצָה עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי הֵם תְּלוּיִים בָּזֶה, לְמָשָׁל אִם צְבִי הִפְסִיקוֹ בַּדֶּרֶךְ אוֹ פִּתּוֹ נָפְלָה מִפִּיו הֵם אוֹמְרִים שֶׁזֶּהוּ סִימָן רַע לוֹ וְאֵינוֹ צָרִיךְ עוֹד לַעֲשׂוֹת זֶה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַיּוֹצֵא אוֹ עוֹנָה פְּלוֹנִית יָפָה לְהַתְחִיל וְכוּ' וּבֶאֱמֶת הֵם כְּסִילִים וְשׁוֹטִים גְּדוֹלִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְקַבֵּל עֵצָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי-זֶה:

חלק ב

כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר חִסָּרוֹן הוּא בְּזֶה הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה הוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְשָׁם אֵין שַׁיָּךְ שׁוּם עֵצָה כְּלָל, כִּי עִקַּר הָעֵצָה הוּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי דְּרָכִים וְאֵין יוֹדְעִין בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ לֵילֵךְ וּבְאֵיזֶה הִנְהָגָה לְהִתְנַהֵג וְאָז צְרִיכִין עֵצָה אֵיךְ לַעֲשׂוֹת, אֲבָל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב אֵין שַׁיָּךְ עֵצָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הֶכְרֵחִיּוּת הָעֵצוֹת הוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, וְעַל-כֵּן הָעֵצוֹת נִקְרָאִין רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָיְךָ". וְדָרְשׁוּ רַז"ל, הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ. כִּי עִקַּר הָעֵצוֹת הוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי וְזֶה בְּחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת וְתֵרִין כֻּלְיִן הֵם בִּבְחִינַת תְּרֵין שׁוֹקִין בְּחִינַת נ"ה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר חִסָּרוֹן הָעֵצָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין יוֹדְעִין הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל דָּבָר, כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיוּ יוֹדְעִין אֶת הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל דָּבָר לֹא הָיָה שַׁיָּךְ לְהִסְתַּפֵּק בְּשׁוּם עֵצָה. לְמָשָׁל הָאָדָם הוּא מְסֻפָּק אִם לִסְחֹר מַשָּׂא וּמַתָּן זֶה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן אַחֵר. וְעִקַּר כַּוָּנָתוֹ בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית שֶׁלּוֹ כְּדֵי לְהַרְוִיחַ מָמוֹן, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָתוֹ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁהוּא מְסֻפָּק וְצָרִיךְ לְעֵצָה, הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עַל-יְדֵי אֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן יַשִּׂיג הַתַּכְלִית הַמְכֻוָּן שֶׁלּוֹ, כִּי יוֹדֵעַ בְּגוּף הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֵין שַׁיָּךְ סָפֵק וַחֲלֻקַּת הָעֵצָה, כִּי אֵין צָרִיךְ גּוּף הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּלָל, כִּי אֵין צָרִיךְ לוֹ לֹא הַשַּׂעֲוָה וְלֹא הַחֵלֶב, רַק כָּל סְפֵקוֹת וַחֲלֻקַּת הָעֵצָה שֶׁלּוֹ הוּא אֵיךְ לְהַרְוִיחַ

מָמוֹן, שֶׁהוּא אֶצְלוֹ הַתַּכְלִית. וּמֵחֲמַת זֶה הָעוֹלָם תָּמִיד מְסֻפָּק בְּעֵצוֹת וְאֵין יוֹדְעִים לָתֵת עֵצָה לְנַפְשָׁם, אֲבָל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן שֶׁל כָּל דָּבָר הוּא רַק לְהַשִּׂיג תַּכְלִית הָאַחֲרוֹן, זֶה זוֹכֶה בְּוַדַּאי לְעֵצָה שְׁלֵמָה וְגַם אֵין צָרִיךְ כָּל כָּךְ לְעֵצוֹת, כִּי הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן הוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְשָׁם אֵין שַׂיָּךְ לְהִסְתַּפֵּק בְּשׁוּם עֵצָה כְּלָל כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַכַּוָּנָה וְרַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁחָס עַל נַפְשׁוֹ וּמִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן וּבְכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם הוּא מְכַוֵּן רַק כְּדֵי שֶׁיַּשִּׂיג עַל-יְדֵי-זֶה הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא לְהַכִּיר וְלָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם בַּעֲבוֹדַת ה' יֵשׁ כַּמָּה דְּרָכִים לִפְנֵי הָאָדָם בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ יִזְכֶּה לְהַשִּׂיג עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת. וּכְמוֹ שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הוֹרֵנִי ה' דַּרְכְּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ". כִּי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בַּעֲצָתְךָ תַּנְחֵנִי וְכוּ' הַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתְּךָ וְלַמְּדֵנִי וְכוּ'. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם עִקַּר כַּוָּנָתוֹ בֶּאֱמֶת לַשָּׁמַיִם בְּכָל דָּבָר כְּדֵי לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן הָאֲמִתִּי, אֲזַי בְּכָל דָּבָר שֶׁיַּעֲשֶׂה וְאֵיזֶה דֶּרֶךְ שֶׁיִּתְנַהֵג, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה אֶל הַתַּכְלִית וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יָסוּר מִדִּבְרֵי הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ, הַיְנוּ לְכַוֵּן בְּכָל דְּרָכָיו בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן וְאָז הוּא יְיַשֵּׁר אוֹרְחוֹתֶיךָ, כִּי אָז בְּוַדַּאי יוֹלִיכְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְיַשְׁפִּיעַ עֵצוֹת נְכוֹנוֹת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם עֵצָה כִּי אִם מִבְּחִינַת הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא הַשָּׁנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, מְקוֹר וְשֹׁרֶשׁ כָּל הָעֵצוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי שָׁם הוּא עֵצָה אַחַת בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד וְכוּ'. וְכָל הָעֵצוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת הַנְּכוֹנוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל עֵצָה שְׁלֵמָה אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַבֵּל שׁוּם עֵצָה כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַשֵּׁר כָּל דָּבָר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיכַוֵּן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשֶׂה בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן, בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכָל מַעֲשָׂיו יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְאָז יִזְכֶּה בְּוַדַּאי לְעֵצָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ לְקַבֵּל עֵצוֹת נְכוֹנוֹת מִבְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, מִבְּחִינַת הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן וְיִמְשִׁיךְ מִשָּׁם עֵצָה נְכוֹנָה גַּם לָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי עוֹלָם הַזֶּה בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַסְּפֵק שֶׁל כָּל הָעֵצוֹת כַּנַּ"ל, הוּא זוֹכֶה לְקַשֵּׁר לְקֹדֶם הַבְּרִיאָה בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא לִבְחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁשָּׁם הוּא עֵצָה שְׁלֵמָה, עֵצָה אַחַת, בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא מְקוֹר כָּל הָעֵצוֹת כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר כָּל הָעֵצוֹת שֶׁצְּרִיכִין בָּעוֹלָם הַזֶּה דַּיְקָא כַּנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין הָעוֹלָם הַזֶּה לָעוֹלָם הַבָּא, דְּהַיְנוּ אֶל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל:

חלק ג

אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְחַבֵּר וּמְקַשֵּׁר הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא וְאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ עַל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן וְאֵינוֹ מְכַוֵּן בְּכָל דְּרָכָיו בִּשְׁבִיל לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן, אֲזַי אֵינוֹ זוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה, כִּי כְּשֶׁמַּפְרִיד הָעוֹלָם הַזֶּה מֵהַתַּכְלִית אֲזַי עֵצוֹתָיו תָּמִיד חֲלוּקוֹת לִשְׁתַּיִם וְאֵינוֹ יָכוֹל לָתֵת שׁוּם עֵצָה לְנַפְשׁוֹ, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא עוֹלַם הַפֵּרוּד וְאֵין שׁוּם עֵצָה שְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין לוֹ שׁוּם עֵצָה וְאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה וְטוֹבָה, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן בְּבְחִינַת אֵין עֵצָה וְאֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה לְנֶגֶד ה'. כִּי בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ שֶׁיִּתְנַהֵג אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ, לְמָשָׁל כְּשֶׁאָדָם מְסֻפָּק אִם לִסְחֹר מַשָּׂא וּמַתָּן זֶה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן אַחֵר, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן יַרְוִיחַ הנה אִם אֵין כַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם בְּאֵיזֶה אֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה רַע לוֹ, כִּי אֶפְלוּ אִם יַרְוִיחַ מַה יִּהְיֶה סוֹפוֹ וְתַכְלִיתוֹ שֶׁל הַמָּמוֹן וְכָל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וּמְרִבֶּה דְּאָגָה מְאֹד וְעָרֹם יָשׁוּב לְבֵית עוֹלָמוֹ וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ וְכָל עֲמַת שֶׁבָּא כֵּן יֵלֵךְ וּמַה יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ, כִּי אֵין מְלַוִּין לָאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבַד. נִמְצָא, מִי שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית אֲזַי כָּל הַדְּרָכִים טוֹבִים לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה וְגַם זוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ אֵלָיו מִמְּקוֹר הָעֵצוֹת מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה מִבְּחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הָעֵצוֹת, כִּי עִקַּר הָעֵצָה הוּא בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית וְעַל-כֵּן הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן הוּא מְקוֹר וְשֹׁרֶשׁ כָּל הָעֵצוֹת הָאֱמִתִּיּוֹת. וְזֶה בְּחִינַת תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל-יְדֵי שֶׁדָּבֵק? עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג אֶת הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן, עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְקַבֵּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁהִוא תַּרְיַ"ג עֲטִין הַקְּדוֹשִׁים דְּאוֹרָיְתָא, כִּי זָכָה לְקַבֵּל כָּל הָעֵצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁרַק עַל יָדָם לְבַד מְמַשִּׂיגִין אֶת הַתַּכְלִית הָאֱמִתִּי, שֶׁהוּא הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, אֲבָל הָעַכּוּ"ם שֶׁלֹּא זָכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה נֶאֱמַר בָּהֶם, "עוּצוּ עֵצָה וְתוּפַר. ה' הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִים. כִּי אֵין לָהֶם שׁוּם עֵצָה מֵאַחַר שֶׁכְּרוּכִין אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה וְאֵין מְכַוְּנִין בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית:

חלק ד

וּבִשְׁבִיל זֶה הֵם כְּרוּכִין אַחַר שְׁטוּתִים אֵלּוּ וְהֵם מְעוֹנָנִים וּמְנַחֲשִׁים וְקוֹסְמִים וְתוֹלִין עֲצוֹתֵיהֶם בִּשְׁטוּתִים אֵלּוּ, כִּי הֵם רוֹצִים לְקַבֵּל עֵצוֹת מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, מִדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, כִּי הֵם כְּרוּכִים אַחַר עוֹלָם הַזֶּה וְאֵינָם מְקֻשָּׁרִים אֶל הַתַּכְלִית, עַל-כֵּן הֵם רוֹצִים לְקַבֵּל עֵצוֹת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה לְבַד מִדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים עַד שֶׁנָּפְלוּ לְטָעוּתִית וּשְׁטוּתִים אֵלּוּ, כְּגוֹן צְבִי הִפְסִיקוֹ בַּדֶּרֶךְ, פִּתּוּ נָפְלָה מִפִּיו וְכוּ', אוֹ עוֹנָה פְּלוֹנִית יָפָה לְהַתְחִיל כִּי תּוֹלִין הַכֹּל בְּמָקוֹם וּזְמַן, בִּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים, מֵחֲמַת שֶׁכְּרוּכִים אַחַר תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְהִפְסִיקוּ אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה, עַל-כֵּן הֵם רוֹצִים לְקַבֵּל עֵצוֹת מֵעוֹלָם הַזֶּה לְבַד כַּנַּ"ל. וְהַתּוֹרָה הִפְרִישָׁה

אוֹתָנוּ מִזֶּה, כִּי זֶה עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִסִּית אֶת הָאָדָם לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְנֶחְמָד לְהַשְׂכִּיל, שֶׁהִסִּיתָם וְאָמַר לָהֶם, מִן הָעֵץ הַהוּא אָכַל וּבָרָא הָעוֹלָם. שֶׁהָפְכוּ הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ, כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ צְרִיכִים לְקַשֵּׁר אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדָּם הַבְּרִיאָה. וְהָעִקָּר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל, עַל-יְדֵי-זֶה מְקַשְּׁרִין כָּל הַבְּרִיאָה בְּקִדָּם הַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהֵם הָפְכוּ בְּטָעוּתָם עַל-יְדֵי עֲצַת הַנָּחָשׁ וְתָלוּ בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁאָמַר לָהֶם מִן הָעֵץ אָכַל וּבָרָא וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְעוֹנָן וּמְנַחֵשׁ וְכוּ' שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל עֲצוּת מִגַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה וּבֶאֱמֶת הוּא לְהֵפֶךְ, כִּי בְּגַשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה אֵין שׂוּם עֵצָה וְעִקָּר הָעֵצָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם מֵהַתַּכְלִית מִבְּחִינַת קִדָּם הַבְּרִיאָה, הַיְנוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּצְרִיכִין לְקַשֵּׁר אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדָּם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם הַפָּסוּק, "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ". כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדָּם הַבְּרִיאָה, אֲזַי אֵין לוֹ שׂוּם שְׁלֵמוּת וּתְמִימוּת, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת כִּי אִם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבִלְעָדוֹ יִתְבָּרַךְ הַכֹּל חָסֵר. וּכְשֶׁמְקַשְּׁרִין הַכֹּל לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָז הוּא תָּמִים עִם ה', כִּי עַל-יְדֵי שֶׁקִּשֵּׁר הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָז נַעֲשֶׂה תָּמִים וְשָׁלֵם. וְזֶהוּ, תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ. שֶׁתִּרְאֶה לִהְיוֹת תָּמִים וְשָׁלֵם עִם ה', דְּהַיְנוּ שֶׁתְּקַשֵּׁר עַצְמְךָ וְכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת וְהַתְּמִימוּת וְאָז דַּיְקָא תּוּכַל לְקַבֵּל עֲצוּת שְׁלֵמוֹת, כִּי עִקַּר הָעֲצוּת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם, מִקִּדָּם הַבְּרִיאָה וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׂוּם עֵצָה כִּי אִם כְּשֶׁמְקַשְּׁרִין הַכֹּל לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ׃

חלק ה

וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עֲצוּת נְכוֹנוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, כִּי סְתָם בְּנֵי אָדָם רְחוֹקִים מֵהַתַּכְלִית, עַל-כֵּן הֵם רְחוֹקִים מֵעֲצוּת, אֲבָל הַצַּדִּיקִים מַשִּׂיגִין אוֹר הַתַּכְלִית, עַל-כֵּן הֵם יְכוֹלִין לִתֵּן עֲצוּת שְׁלֵמוֹת לְכָל אֶחָד עַל-יְדֵי הַשָּׂגַת הַתַּכְלִית שֶׁהֵם מַשִּׂיגִין שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲצוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַמַּנְהִיג, הָעֵם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה מַנְהִיג שֶׁיּוּכַל לִתֵּן עֲצוּת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהַנְהָגָה כַּנַּ"ל כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לָזֶה הַמַּנְהִיג אֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו שֶׁלֹּא יַאֲמִין בְּשׂוּם דָּבָר שֶׁהוּא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁמַּאֲמִין, חַס וְשָׁלוֹם, בְּאֵיזֶה דָּבָר מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי אֵין לוֹ בְּעַצְמוֹ שׂוּם עֵצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְאֵיךְ יוּכַל לְהַנְהִיג הָעוֹלָם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁהַמַּנְהִיג צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִטְעֶה בְּשׂוּם דָּבָר שֶׁהוּא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי, כִּי אָז בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת מַנְהִיג, דְּהַיְנוּ לְהַנְהִיג בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר לִתֵּן עֲצוּת נְכוֹנוֹת, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ רָחוֹק מֵעֵצָה שְׁלֵמָה, מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִין בְּדַרְכֵי הָאֱמוֹרִי שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ מַמָּשׁ מֵעֲצוּת שְׁלֵמוֹת כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עֵצָה

שְׁלֵמָה כִּי אִם מִקְדָּם הַבְּרִיאָה מִבְּחִינַת הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי, הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְקוֹר וְשֹׁרֶשׁ כָּל הָעֲצוּת הַשְּׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ הֲלָכָה ד נְקֻדָּלֶת בְּהִלְכוֹת חֻקַּת הָעַכּוּ"ם הֲלָכָה ג וַהֲלָכָה ה נְקֻדָּלֶת בְּהִלְכוֹת רִבִּית הֲלָכָה ה:

הלכות קרחה וכתובת קעקע

פרק א

חלק א

בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא תְשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם וְכוּ':

כִּי אֲנַחְנוּ עַם קָדוֹשׁ צְרִיכִין תָּמִיד לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהִיא הַסִּטְרָא אָחֳרָא. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן מְאֹד, דְּהַיְנוּ לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתִּיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "וַיְהִי מִקֵּץ", בְּסִימָן נד לִקּוּטֵי חֵלֶק א, כִּי עָלְמָא דְּאָתֵי הוּא מְקוֹם הַחַיִּים, כַּיָּדוּעַ, הֵפֶךְ הַשִּׁכְחָה שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּחִינַת נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׁכְחָה, דְּהַיְנוּ לִשְׁכֹּחַ מֵהַלֵּב כָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֵם חוּץ מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּהַיְנוּ כָּל הַתַּאֲוֹוֹת רָעוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת צְרִיךְ לְהַשְׁכִּיחַ אוֹתָם מֵהַלֵּב וְשֶׁלֹּא לִזְכֹּר אוֹתָם כְּלָל בִּבְחִינַת וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ. וְאָז יֵשׁ שְׁלֵמוּת לְהַזִּכָּרוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוּכַל לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתִּיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי כָּל זְמַן שֶׁזּוֹכֵר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְאֵינוֹ שׁוֹכֵחַ אוֹתוֹ, בְּוַדַּאי הוּא רָחוֹק מִבְּחִינַת זִכָּרוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי הָעוֹלָם הַבָּא וְעוֹלָם הַזֶּה הוּא שְׁנֵי דְּבָרִים וְזֶה הֵפֶךְ מִזֶּה כַּיָּדוּעַ:

וְהַכְּלָל, שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַרְחִיק הַסִּטְרָא אָחֳרָא, סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁלֹּא לִנְקֹ מֵהַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן כָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֵם חוּץ מֵהַקְּדֻשָּׁה, חוּץ מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהֵם מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת שִׁכְחָה, צָרִיךְ לִשְׁכֹּחַ אוֹתָם מִן הַלֵּב לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, וְשֶׁלֹּא לִזְכֹּר אוֹתָם כְּלָל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁזּוֹכֵר אוֹתָם, נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתִּיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל. וְזֶה הַזִּכָּרוֹן שֶׁל הַשִּׁכְחָה, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֵר אֶת הַדָּבָר שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁכֹּחַ, דְּהַיְנוּ חוּץ מֵעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל הוּא פְּגַם וּנְפִילַת הַזִּכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא נוֹתֵן, חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחַ וְחִיּוּת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַזִּכָּרוֹן, שֶׁמִּמֶּשׁ הַחַיִּים, אֶל הַהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ לְמָקוֹם הַשִּׁכְחָה סִטְרָא דְּמוֹתָא. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁכֹּחַ אֶת הַשִּׁכְחָה, דְּהַיְנוּ כָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם חוּץ מֵהַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת שִׁכְחָה, צָרִיךְ לִשְׁכֹּחַ אוֹתָם כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לִמְקוֹמָם, מִמָּקוֹם שֶׁבָּאוּ לְשָׁם יֵלְכוּ, כִּי כֻּלָּם בָּאוּ מִבְּחִינַת שִׁכְחָה. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַחֲזִירָם לְשָׁם, דְּהַיְנוּ לִשְׁכֹּחַ אוֹתָם וְשֶׁלֹּא לִזְכֹּר אוֹתָם כַּנַּ"ל. וַאֲזַי הַזִּכָּרוֹן הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ הַזִּכָּרוֹן שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה כְּתִקּוּנוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְצֻוִּים

שֶׁלֹּא לְהִתְקַשּׁוֹת עַל הַמֵּת יוֹתֵר מִדַּאי כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַמְשִׁיךְ הַסִּטְרָא דְּמוֹתָא, חַס וְשָׁלוֹם, רַק צָרִיךְ לְהַעֲבִירָם מִדַּרְגָּתוֹ וּלְשָׁכְחָם כַּנַּ"ל, כִּי בְּחִינַת הַשִּׁכְחָה צְרִיכִין לִשְׁכֹּחַ כַּנַּ"ל, רַק צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַהֶפֶךְ מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתֵּיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָכְרוֹן, שֶׁשָּׁם הַחַיִּים, כִּי כְּשֶׁמְּדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ לְשָׁם מִמֵּילָא לֹא יִצְטַעֵר עַל הַמֵּת, כִּי לָמָּה לוֹ לְצַעֵר, הֲלֹא, אַדְרַבָּא, עַכְשָׁיו יָצָא מֵחַיֵּי שָׁעָה וְזָכָה לְחַיִּים נִצְחִיִּים, שֶׁהֵם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל-כֵּן הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵהַקְדֻשָּׁה, מִבְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי הֵם מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא, סִטְרָא דְּמוֹתָא, עַל-כֵּן הֵם רוֹצִים לְהַגְבִּיר, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הֵם עוֹשִׂים קְרִחָה וּמִתְגּוֹדְדִים עַל מֵתָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִזְכָּר אֲצָלָם וְלֹא יִשְׁתַּכַּח מֵהֶם, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְהִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, סִטְרָא דְּמוֹתָא, וְהֵם רוֹצִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן אֶל מְקוֹם הַשִּׁכְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְצֻוִּים וּמְזָהָרִים עַל זֶה, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהוּא מְקוֹם הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִין לִשְׁכֹּחַ אֶת בְּחִינַת הַשִּׁכְחָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאִסּוּר שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת קְרִחָה עַל הַמֵּת, שֶׁלֹּא לְהִתְגּוֹדֵד, דְּהַיְנוּ כְּתֹבֶת קַעֲקַע, כִּי הֵם הָיוּ נוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת כָּךְ עַל מֵתָם לְהִתְגּוֹדֵד וְלַעֲשׂוֹת קְרִחָה בְּרֹאשָׁם, כְּדֵי לִפְגֹּם אֶת הַזִּכָּרוֹן שֶׁבְּרֹאשׁ, כִּי הַזִּכָּרוֹן הוּא בַּמֹּחַ וְרוֹצִים לַהֲפֹךְ, לְהִתְגַּבֵּר שָׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא, חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲשׂוֹת שָׁם סִימָן לִזְכֹּר אֶת הַמֵּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַזִּכָּרוֹן, שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת זִכָּרוֹן אֶל מְקוֹם הַשִּׁכְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְרִחָה, דְּהַיְנוּ שֶׁתּוֹלְשִׁין הַשְּׂעָרוֹת שֶׁבְּרֹאשָׁם, כִּי הַשְּׂעָרוֹת הֵם מוֹתְרֵי מֹחִין וְהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא" (סִימָן ל) וְשָׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, סִטְרָא דְּמוֹתָא, בִּבְחִינַת רַגְלֵיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת כְּתֹבֶת קַעֲקַע, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹקְקִים עַל בְּשָׂרָם לִזְכֹּרוֹן, כִּי בְּשַׂר הַגּוּף הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת וְשָׁם מַגִּיעַ הַפְּגָם שֶׁל הִתְגַּבְּרוּת סִטְרָא דְּמוֹתָא, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּקְרָא כְּתֹבֶת קַעֲקַע שֶׁהוּא פְּגַם הַזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר:

וְזֶה שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גְּזֵרָה שָׁוָה, תְּפִלִּין מַעֲשֵׂית קְרִחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַה לְּהַלָּן מָקוֹם שֶׁעוֹשִׂין קְרִחָה וְכוּ'. וְלָמְדוּ מְקוֹם הַתְּפִלִּין מַעֲשֵׂית קְרִחָה, כִּי תְּפִלִּין הוּא מַמָּשׁ הַהֶפֶךְ מִזֶּה, כִּי תְּפִלִּין הֵם לְזִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ". וְעַל-כֵּן הֵם בְּחִינַת חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין זוֹכֶה לְחַיִּים. כִּי הַזִּכָּרוֹן שָׁם הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת קְרִחָה, כְּדֵי לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׁכְחָה, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ הַזִּכָּרוֹן אֶת מְקוֹם הַשִּׁכְחָה כַּנַּ"ל, שָׁם הוּא הַמָּקוֹם שֶׁמְּצֻוֶּה לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין, שֶׁהֵם גַּם כֵּן לִשְׁמֹר הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּתוּב בִּשְׁנֵיהֶם; בְּאִסּוּר קְרִחָה וּבְמִצְוַת תְּפִלִּין,

"בֵּין עֵינֵיכֶם", אַף שֶׁעִקַּר הַמִּצְוָה וְהָאִסּוּר בְּמָקוֹם הַשֵּׂעָר כַּנַּ"ל. כִּי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן תָּלוּי בָּעֵינַיִם כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר "וַיְהִי מִקֵּץ", סִימָן נד הַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם". 'לַה' אֱלֹקֵיכֶם' דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁצָּרִיךְ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ שָׁם. וְעַל-כֵּן "לֹא תִתְגוֹדְדוּ וְלֹא תָשִׂימוּ קָרְחָה", כִּי זֶהוּ פְּגַם הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפָּסוּק לֹא תִתְגוֹדְדוּ (דְּבָרִים יד, א), שֶׁלֹּא תַּעֲשׂוּ אֲגֻדּוֹת אֲגֻדּוֹת, כִּי צָרִיךְ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְשָׁם אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ ג", הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ הֲלָכָה ב הַנַּ"ל:

כִּי זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ הוּא בְּחִינַת עֵרְבּוּב הַמְדַמֶּה, אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֶהֲמָתָן. וּכְשֶׁנִּפְסַק זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, עֵרְבּוּב הַמְדַמֶּה, אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, אֲזַי נַעֲשָׂה הַמְדַמֶּה מְעֻבָּד וּמְבֹרָר, וַאֲזַי זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה'. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְהִנֵּה מַחֲמַת זֶה הַמִּיתָה טוֹבָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית א, לא), "טוֹב מְאֹד" זֶה הַמָּוֶת וְכוּ'. כִּי אֵין הַזֶּהֲמָא נִפְסָק לְגַמְרֵי כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמִּיתָה וּקְבוּרָה שֶׁאָז הַגּוּף נִכְלֶה וְנִבְלֶה בָּאָרֶץ, וְאָז נִפְסָק מִמֶּנּוּ הַזֶּהֲמָא, וַאֲזַי יָקוּם הַגּוּף בַּתְּחִיָּה זַךְ וּמְבֹרָר וּמְתֻקָּן. וּבֵרוּר וְזִכּוּךְ הַגּוּף שֶׁנִּתְבָּרֵר וְנִזְדַּכֵּךְ עַל-יְדֵי הַמִּיתָה, עַל-יְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לָקוּם בַּתְּחִיָּה כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, כִּי הַמְדַמֶּה הוּא בְּחִינַת גּוּף, כִּי גּוּף וָנֶפֶשׁ הוּא בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה, כִּי הַגּוּף הוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה, וְהַנֶּפֶשׁ הוּא בְּחִינַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּסִימָן לז. וְהַמְדַמֶּה הוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה, כִּי גַּם הַבְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ הַמְדַמֶּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, סִימָן נד. נִמְצָא, שֶׁהַמְדַמֶּה הוּא בְּחִינַת גּוּף. וְעִקַּר עֵרְבּוּב הַמְדַמֶּה הוּא מַחֲמַת שֶׁאֵין הַגּוּף נִזְדַּכֵּךְ מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּמֵחֲמַת זֶה שֶׁאֵין הַגּוּף מְזֻכָּךְ מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה הַמְדַמֶּה מְעֻרְבָּב וּמְבֻלְבָּל, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. כִּי הַמְדַמֶּה תָּלוּי בְּהַגּוּף, כִּי הוּא בְּחִינַת גּוּף כַּנַּ"ל. וּכְפִי בֵּרוּר וְזִכּוּךְ הַגּוּף, כֵּן זִכּוּךְ וּבֵרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁלְּעִתִּיד, שֶׁאָז יָקוּמוּ בִּתְחִיָּה וְיִהְיֶה הַגּוּף צַח וְזַךְ בְּתַכְלִית הַזִּכּוּךְ, אֲזַי יִהְיֶה הַמְדַמֶּה מְבֹרָר וּמְתֻקָּן בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז יִזְכּוּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בִּשְׁלֵמוּת גָּמוּר, כִּי הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁלֵמוּת יִהְיֶה רַק לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד". כִּי אָז יִתְחַדְּשׁוּ הַגּוּפִים וְיִזְדַּכְּכוּ בְּתַכְלִית הַזִּכּוּךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּרוּר וְזִכּוּךְ הַמְדַמֶּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכּוּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל-כֵּן אָסוּר לְקוֹנְן וּלְהִצְטַעֵר עַל הַמֵּת, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר מִדַּאי, כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הַמִּיתָה טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יִתְבָּרֵר הַגּוּף וְהַמְדַמֶּה וְיִזְכּוּ לֶאֱמוּנָה בַּה' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לִשְׂרֹט שְׂרִיטָה עַל הַמֵּת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַגּוּף בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת כְּדֵי לְזַכֵּךְ אוֹתוֹ וּלְטַהֲרוֹ מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ כַּיָּדוּעַ. וְזֶה שֶׁמְּשָׂרֵט אֶת גּוּפוֹ עַל הַמֵּת וּמְצַטַּעֵר בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁחוֹבֵל בְּעַצְמוֹ מֵחֲמַת זֶה. נִמְצָא, שֶׁאֵין מַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, אָזַי הַמִּיתָה הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ מַמָּשׁ, כִּי מִשָּׁם בָּאָה הַמִּיתָה וּכְשֶׁמְּשָׂרֵט אֶת גּוּפוֹ, מֵחֲמַת זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל גּוּפוֹ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי הַזֻּהֲמָא מִתְדַּבֶּקֶת בְּיוֹתֵר בְּהַגּוּף, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֶחִיזָה לְהַזֻּהֲמָא בְּיוֹתֵר. וְעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, אָנוּ מְגָרְשִׁין וּמְכַלִּין עַל-יְדֵי-זֶה הַזֻּהֲמָא מִגּוּפֵנוּ. אֲבָל כְּשֶׁעוֹשֶׂה שְׂרִיטָה בְּגוּפוֹ עַל הַמֵּת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מֵרֵאָה בָּזֶה כְּאִלּוּ אֵינוֹ מַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי אִם הָיָה מַאֲמִין בִּשְׁלֵמוּת בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, לֹא הָיָה מְשָׂרֵט וְחוֹבֵל בְּעַצְמוֹ, כִּי כְּשֶׁמַּאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם הַמִּיתָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁמְּשָׂרֵט עַל הַמֵּת, חַס וְשָׁלוֹם, אֵינוֹ מַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, וַאֲזַי מַמְשִׁיךְ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמְּשָׁם הַמִּיתָה עַל גּוּפוֹ, כִּי שָׁם נֶאֱחֶזֶת בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁמַּאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם אֲזַי הַמִּיתָה הִיא בְּחִינַת חַיִּים, כִּי עִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים יִזְכּוּ אַחַר הַמִּיתָה דַּיְקָא בְּעֵת הַתְּחִיָּה, אֲבָל זֶה שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין, אֲזַי הַמִּיתָה הִיא בְּחִינַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ מַמָּשׁ, שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה הַמִּיתָה. וּכְשֶׁמְּשָׂרֵט בְּגוּפוֹ אֲזַי מַמְשִׁיךְ עַל גּוּפוֹ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר כְּתֹבֶת קַעֲקַע, כִּי הַכְּתָב הוּא בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה, בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, (כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן סוֹף תּוֹרָה יט). וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְּתָב הוּא עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה, כִּי הַכְּתָב בִּבְחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁכּוֹתֵב עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה אֲזַי מַעֲלֶה אוֹתָהּ מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי כָּל דָּבָר צְרִיכִין לְהַעֲלוֹתוֹ עַל-יְדֵי שָׁרְשׁוֹ וּבְחִינָתוֹ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם כּוֹתֵב עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה וְהַכְּתָב הוּא בְּחִינַת מְדַמֶּה, בְּחִינַת בְּהֵמָה, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה הָאָדָם הַכּוֹתֵב הוּא מַעֲלֶה מִבְּהֵמָה לְאָדָם, עַל-יְדֵי הַכְּתָב עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה, עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹתֵב עָלָיו דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כְּגוֹן סֵפֶר תּוֹרָה וּתְפִלִּין וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹר מְעֻבָּד לִשְׁמָהּ, זֶה בְּחִינַת עִבּוּד וּבֵרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁכּוֹתֵב אוֹתִיּוֹת עַל גַּבֵּי בְּשַׂר הָאָדָם אֲזַי הוּא מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ מִקְּדֻשָּׁתוֹ, כִּי מוֹרִיד עַצְמוֹ מִבְּחִינַת אָדָם לִבְחִינַת בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָב. וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר בּוֹ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הִיא נֶאֱחֶזֶת בַּהַגּוּף כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁכּוֹתֵב כְּתֹבֶת קַעֲקַע עַל הַגּוּף, אֲזַי מַמְשִׁיךְ עַל הַגּוּף בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, בְּחִינַת מְדַמֶּה וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ הַנֶּאֱחֶזֶת בְּהַגּוּף כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ כְּדֵי לְהַפִּיךְ הַחֹמֶר לְצוּרָה, כְּדֵי

שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ הַגּוּף בְּבְחִינַת אָדָם, כִּי יִשְׂרָאֵל קְרוּיִין "אָדָם" עַל-יְדֵי שֶׁהֵם מְקַדְּשִׁים אֶת הַגּוּף בְּכָל מִינֵי קְדֻשׁוֹת, עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַחֹמֶר לְצוּרָה, הַגּוּף לְנֶפֶשׁ וְנִזְדַּכֵּךְ הַגּוּף בְּבְחִינַת נֶפֶשׁ. וַאֲזַי נִקְרָא אָדָם, כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא בְּבְחִינַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְעִקַּר זֶה הַשְׁלֵמוּת יִזְכּוּ לֶעָתִיד בְּעֵת הַתְּחִיָּה, שֶׁאָז יִהְיֶה תַּכְלִית הַזִּכּוּךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל אֲנַחְנוּ צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי לִזְכּוֹת לָזֶה לֶעָתִיד בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת. וּכְשֶׁכּוֹתֵב כְּתֹבֶת קַעֲקַע עַל גּוּפוֹ, הוּא מוֹרִיד אֶת הַגּוּף מֵאָדָם לִבְהֵמָה כַּנַּ"ל וּמִתְגַּבֵּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁאֲחִיזָתָהּ בְּהַגּוּף, שֶׁנֶּאֱחֶזֶת בִּבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת, בִּבְחִינַת מְדַמֶּה, וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת עִרְבּוּב הַמְדַמֶּה וְכַנַּ"ל. גַּם הַכָּתֹב הוּא לְזִכָּרוֹן לְדוֹרוֹת, כִּי כָּל כְּתָב הוּא לְזִכָּרוֹן וּכְשֶׁכּוֹתֵב עַל הַגּוּף כְּתֹבֶת קַעֲקַע הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ כּוֹפֵר, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁזֶּה הַגּוּף שֶׁל עַכְשָׁיו יִזְדַּכֵּךְ וְיִתְבָּרֵר וְיִכְלֶה מִמֶּנּוּ כָּל הַזֶּהֲמָא, דְּהַיְנוּ הַמְדַמֶּה שֶׁל עַכְשָׁיו, שֶׁהוּא מְדַמֶּה מְעֻרְבָּב, כִּי הוּא כּוֹתֵב וְחוֹקֵק בְּהַגּוּף כְּתֹבֶת קַעֲקַע, שֶׁהוּא כְּתָב שֶׁאֵינוֹ נִמְחֶה לְעוֹלָם, כְּאִלּוּ אוֹמֵר שֶׁזֶּהוּ הַגּוּף לֹא יִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָם מִבְּחִינָה זוֹ שֶׁל עַכְשָׁיו, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה, בִּבְחִינַת עִרְבּוּב הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּתָב שֶׁחוֹקֵק בְּגוּפוֹ, כִּי כְּתָב הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן לְדוֹרוֹת וְעַל-כֵּן הוּא מוֹרֶה בָּזֶה שֶׁיֵּחָקֵק בְּחִינַת הַכְּתָב בְּהַגּוּף כְּתָב שֶׁאֵינוֹ נִמְחֶה לְעוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁלְּעוֹלָם לֹא יִהְיֶה נִמְחֶה זֶה הַכְּתָב, חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ שֶׁלְּעוֹלָם לֹא יִזְדַּכֵּךְ הַגּוּף וְלֹא יִשְׁתַּנֶּה מִבְּחִינָה זוֹ שֶׁל עַכְשָׁיו שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כְּתָב, בִּבְחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ מַאֲמִינִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁאָז יִזְדַּכֵּךְ הַגּוּף וְאָז יַעֲבֹר כָּל הַזֶּהֲמָא שֶׁהָיְתָה בָּזֶה הַגּוּף שֶׁל עַכְשָׁיו וְיִתְחַדֵּשׁ וְיִזְדַּכֵּךְ בְּתַכְלִית הַזִּכּוּךְ כַּנַּ"ל. אֲבָל עַל-יְדֵי הַכְּתָב, הַיְנוּ כְּתֹבֶת קַעֲקַע, הוּא מוֹרֶה שֶׁיִּשָּׁאֵר הַגּוּף לְעוֹלָם בִּבְחִינָה זוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּתָב הוּא לְזִכָּרוֹן לְדוֹרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעִקַּר הָאִסּוּר הוּא כְּתֹבֶת קַעֲקַע, דְּהַיְנוּ כְּתָב עַל-יְדֵי חֲקִיקָה, כִּי כְּשֶׁהַכְּתָב מְגֻשָּׁם יוֹתֵר, דְּהַיְנוּ כְּתָב עַל-יְדֵי חֲקִיקָה, מִתְגַּבֵּר הַמְדַמֶּה בְּיוֹתֵר. וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת עִרְבּוּב הַמְדַמֶּה, כִּי כָּל מַה שֶׁהַמְדַמֶּה הוּא נֶאֱחָז יוֹתֵר בְּגוּף גָּשֵׁם הוּא מְעֻרְבָּב יוֹתֵר, כִּי עִקַּר עִרְבּוּב הַמְדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי הַגּוּף. וְעַל-כֵּן בְּכָל כְּתָב, אֲפִלּוּ כְּתָב שֶׁל קְדֻשָּׁה צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה כְּתִיבָה וְלֹא חֲקִיקָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, "וְכָתַב". וְלֹא 'חָקַק'. כִּי כְּתָב שֶׁל קְדֻשָּׁה הוּא עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה, לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם עַל-יְדֵי הַכְּתָב כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַכְּתָב בְּדִקּוּת יוֹתֵר בְּכָל הָאֶפְשָׁר. וְעַל-כֵּן וְכָתַב וְלֹא וְחָקַק, כִּי הַחֲקִיקָה מְגֻשָּׁם יוֹתֵר, שֶׁמְּצַיֵּר הָאוֹר בְּגַשְׁמִיּוּת גָּמוּר וְיֵשׁ בּוֹ מַמָּשׁ בְּצִיּוּר הָאוֹר, וּכְשֶׁהַכְּתָב מְגֻשָּׁם יוֹתֵר הוּא בִּבְחִינַת עִרְבּוּב הַמְדַמֶּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּאן בִּכְתֹבֶת קַעֲקַע שֶׁהָאִסּוּר שֶׁמּוֹרִיד מֵאָדָם לִבְהֵמָה עַל-יְדֵי הַכְּתָב כַּנַּ"ל, עִקַּר הָאִסּוּר עַל-יְדֵי חֲקִיקָה שֶׁהוּא מְגֻשָּׁם יוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר עִרְבּוּב הַמְדַמֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְזַכֵּךְ הַגּוּף מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְהַכְּתָב, בִּפְרָט חֲקִיקָה הוּא בְּחִינַת

בַּהֲמִיּוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "אֲנִי ה'" נֶאֱמַן לְשַׁלֵּם שָׂכָר. בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁאָז יִהְיֶה הַשְׁלוּם שָׂכָר, וְאָז יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמַחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא הָאִסּוּר שֶׁל כְּתֹבֶת קַעֲקַע וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִזְכָּר בָּזֶה, אֲנִי ה' נֶאֱמָן לְשַׁלֵּם שָׂכָר בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים מֻזְהָרִים בְּאַזְהָרָה יְתֵרָה עַל אִסּוּר שְׁרִיטָה, כִּי הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ חֶסֶד וְחֶסֶד הוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּכְשֶׁיִּהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, אָז תִּכְלֶה כָּל הַזְּהָמָא וְאָז יִהְיֶה בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח:

וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים מֻזְהָרִים עַל טֻמְאַת מֵת, כִּי הֵם רְחוֹקִים מִבְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי הֵם בִּבְחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וְעַל-כֵּן כָּפְלָה הַתּוֹרָה אִסּוּר שְׁרִיטָה עַל הַכֹּהֲנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת", כִּי הֵם צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק יוֹתֵר מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ וּלְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי הֵם בְּעַצְמָן בִּבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר רְצִיצָא דְּמֵית בְּבָעוּתֵיהּ וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א, סִימָן כז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לִבְחִינַת שָׁלוֹם, אֶלָּא עַל-יְדֵי הָאָרַת פָּנִים, הַדְרַת פָּנִים, בְּחִינַת יַעֲקֹב. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְהָאָרַת פָּנִים הוּא בְּחִינַת דְּרוּשֵׁי וּבְאוּרֵי הַתּוֹרָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, שֶׁהֵם עִקַּר הַדְרַת פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהַדַּרְתָּ פְּנֵי זָקֵן". וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַזְדַּכְּכוּת קוֹל רִנָּתוֹ וְכוּ'. וּמִבְּחִינַת קוֹל זוֹכֶה לְשָׁלוֹם וְכוּ'. וְדִיקָא בְּמָרָה קִבְּלוּ שַׁבַּת שָׁלוֹם, כִּי דֶּרֶךְ הַשָּׁלוֹם לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמָרָה בִּבְחִינַת הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מָר, כְּמוֹ שֶׁכָּל הָרְפוּאוֹת הֵם בְּסַמִּים מָרִים, כֵּן הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכָל הַדְּבָרִים צָרִיךְ לְהִתְלַבֵּשׁ בִּמְרִירוּת וְכוּ'. וְזֶהוּ, "הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מָר וְאַתָּה חָשַׂקְתָּ נַפְשִׁי וְכוּ'":

כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה, כִּי חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר, בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם! כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא כְּלוּל מִכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם". כִּי כָּל אֶחָד אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּלוּל מֵרַמַ"ח (מַאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה) אֵיבָרִים וְשֵׁס"ה (שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ) גִּידִים שֶׁהֵם רְמַ"ח מִצְווֹת עֲשֵׂה וְשֵׁס"ה מִצְווֹת לֹא תַּעֲשֶׂה, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְהַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּלוּל מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כָּלוּל מִכֻּלָּם וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַחֲזִיר כֻּלָּם בִּתְשׁוּבָה וּמְחֻיָּב לְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הָאָרַת פָּנִים זוֹכִין לְשָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ. וְהָאָרַת פָּנִים הַדְרַת פָּנִים, הוּא עַל-יְדֵי דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה

וְכוּ', כִּי צְרִיכִין לְהַדֵּר אֶת פָּנָיו וְגוּפוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ פָּנִים יָפוֹת בְּחִינַת הַדְרַת פָּנִים, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ כֻּלָּם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בּוֹ כְּלוּלִין כֻּלָּם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הֶאָרַת פָּנִים הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי הָאָדָם הוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מֵאִיר פָּנָיו שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת גּוּף הָאָדָם, כִּי הַפָּנִים, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל, מִתְפַּשֵּׁט וּמֵאִיר בְּכָל הַגּוּף וּמְחַיֶּה אוֹתוֹ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי הֶאָרַת פָּנִים, עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה בְּפָנָיו וְגוּפוֹ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהֶאָרַת פָּנִים, עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם הַכְּלוּלִים בְּאֵיבְרֵי גּוּפוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּצֶלֶם דְּמוּת הָאָדָם שֶׁמֵּאִיר עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת פָּנִים כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן אָסְרָה הַתּוֹרָה כְּתֹבֶת קַעֲקַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּכְתֹבֶת קַעֲקַע לֹא תִתְּנוּ בִּבְשַׂרְכֶם וְכוּ'". כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר בְּשַׂר הַגּוּף שֶׁלֹּא לְקַלְקְלוֹ, שֶׁלֹּא לַחֲקֹק בּוֹ כְּתֹבֶת קַעֲקַע, שֶׁלֹּא לְקַלְקֵל צֶלֶם דְּמוּת הָאָדָם שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וְיֵשׁ לוֹ בַּכֹּחַ בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר וּבְכָל חֵלֶק מִבְּשַׂר גּוּפוֹ מֵאֵיזֶה חֵלֶק מֵחֶלְקֵי הָעוֹלָם לְהַמְשִׁיךְ הָעוֹלָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל חֵלֶק מֵחֶלְקֵי גּוּפוֹ, וּכְנֶגֶד כַּמָּה נְפָשׁוֹת, כִּי מְנֻהוֹן תַּלְיָן בְּאוּדְנִין, וּמְנֻהוֹן בְּשַׂעֲרִין וְכוּ'. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר חֶלְקֵי הַגּוּף מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלָיו, כִּי אֵין שׁוּם שַׂעֲרָה בָּאָדָם. וְכֵן אֵין בּוֹ שׁוּם אֵיבָר וְגִיד וְשׁוּם חֲתִיכָה מֵחֶלְקֵי בְּשָׂרוֹ וְעוֹרוֹ שֶׁאֵין תְּלוּיִין בּוֹ כַּמָּה וְכַמָּה נְפָשׁוֹת וְעוֹלָמוֹת, וְעַל-כֵּן אָסוּר לַחֲקֹק בְּעוֹרוֹ כְּתִיבַת קַעֲקַע. שֶׁלֹּא לְקַלְקֵל תַּבְנִית גּוּפוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְרַת פָּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְהָאִיר הָאֱמֶת בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה בְּגוּפוֹ, כִּי עִקַּר הֶאָרַת גּוּף הָאָדָם הוּא רַק עַל-יְדֵי דְּרוּשֵׁי וּבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁמֵּאִיר בְּגוּפוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְהַדְרַת פָּנִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין כָּל שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ גּוּפוֹ וְאֵיבָרָיו, אֲבָל אָסוּר לַחֲקֹק בְּגַשְׁמִיּוּת שׁוּם אוֹת בְּעוֹר גּוּפוֹ, דְּהַיְנוּ כְּתֹבֶת קַעֲקַע, כִּי אַדְרַבָּא, מִזֶּה מְקַלְקֵל וּמַחֲרִיב בְּנִין גּוּפוֹ הַכְּלוּל מִכָּל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל, כִּי צָרִיךְ לְהַדֵּר אֶת גּוּפוֹ שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם חֲקִיקָה, כִּי גּוּפוֹ כָּלוּל מִכָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. וּבֶאֱמֶת הָאָדָם הוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כַּמָּה טִפְּשָׁאֵי וְכוּ' דְּקַיְמֵי מִקָּמֵי אוֹרַיְתָא וְלָא לְקַיְמֵי מִקָּמֵי צוּרְבָא מֵרַבָּנָן. וְעַל-כֵּן עִקַּר הֶאָרַת פָּנִים וְהִדּוּר הַגּוּף שֶׁל הָאָדָם הוּא רַק עַל-יְדֵי דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁמְּחַדֵּשׁ בְּשִׂכְלוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְמַיְלָא נִכְלָל בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה וְנִמְשָׁךְ הֶאָרָה עַל כָּל גּוּפוֹ בְּחִינַת הַדְרַת פָּנִים כַּנַּ"ל, אֲבָל אָסוּר לַחֲקֹק אוֹתִיּוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת בְּגוּפוֹ, כִּי בָּזֶה מְקַלְקֵל הִדּוּר גּוּפוֹ בְּחִינַת הַדְרַת פָּנִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר שְׁרִיטָה עַל מֵת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּחַיְּבִין לְהִצְטַעֵר עַל הַמֵּת, עַל הִסְתַּלְּקוּת נֶפֶשׁ מִישְׂרָאֵל וּמְחַיְּבִין לְהִתְאַבֵּל עָלָיו, אֲבָל עִקַּר הַהֶסְפֵּד וְהָאֲבֵלוּת עָלָיו הוּא בִּשְׁבִיל לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר הַהֶסְפֵּד, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל וּלְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי נִשְׁמָתוֹ מִן הָעֶלְיוֹנִים וְגוּפוֹ מִן הַתַּחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת נַפְשׁוֹ בְּגוּפוֹ, הוּא יָכוֹל לְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת, לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק וְנַפְשׁוֹ עוֹלֶה לְמַעְלָה וְגוּפוֹ נִשְׁאָר לְמַטָּה בְּתוֹךְ הָאָרֶץ, מִתְאַבְּלִין וּמִצְטַעֲרִין עַל הַפֵּרוּד הַזֶּה, כִּי זֶה בְּחִינַת קִלְקוּל הַשָּׁלוֹם שֶׁהָיָה בֵּין נִשְׁמָתוֹ וְגוּפוֹ בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ, כִּי הִתְחַבְּרוּת הַנִּשְׁמָה וְהַגּוּף זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהַגּוּף וְהַנִּשְׁמָה הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים, וּכְשֶׁהֵם מְקֻשָּׁרִים יַחַד בַּחַיִּים חַיּוּתָם זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם. וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַנִּשְׁמָה מֵהַגּוּף זֶה בְּחִינַת קִלְקוּל הַשָּׁלוֹם. וְעַל-כֵּן מִתְאַבְּלִין וּמַסְפִּידִין עָלָיו, כִּי עַל-יְדֵי הֶסְפֵּד חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין נֶפֶשׁ הַנִּפְטָר לְמַטָּה, כַּמּוּבָא. וְחוֹזֵר וְנִקְשָׁר הָאֶרַת הַנִּשְׁמָה בְּגוּף הַנִּפְטָר, וְזֶה בְּחִינַת הֶסְפֵּד עַל סִלּוּקָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁהוּא מוֹעִיל לְתִשׁוּבָה מְאֹד מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי הַהֶסְפֵּד וְהַהִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיק וּבוֹכֶה וּמִתְגַּעְגֵּעַ מְאֹד עַל שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק, וְאֵין מְנַהֵל בְּיָדֵינוּ לַהֲשִׁיבֵנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרֵר נִשְׁמַת הַצַּדִּיק וְחוֹזֵר וּמִתְקַשֵּׁר נַפְשׁוֹ בְּגוּפוֹ, כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הִשְׁתַּטְּחוּת, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם וְהַצַּדִּיקִים בְּמִיתָתָם קְרוּיִים חַיִּים. וְהַכְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי הַהֶסְפֵּד וְהַהִשְׁתַּטְּחוּת חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין הָאֶרַת הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה לְמַטָּה. וְנִתְקַשֵּׁר בְּיוֹתֵר הַנִּשְׁמָה בְּהַגּוּף הַנִּפְטָר וְחוֹזֵר וְנִמְשָׁךְ שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה הַשָּׁלוֹם, דְּהַיְנוּ הָאֶרַת וְהִתְקַשְּׁרוּת הַנִּשְׁמָה בְּהַגּוּף הַנִּפְטָר הוּא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מֵהַשָּׁלוֹם וְהַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁהָיָה בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַפֵּרוּד וְהַהֶרְחֵקָה הוּא בְּיוֹתֵר. כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁנִּתְהַפֵּךְ וְנִתְחַבְּרִין יַחַד, אֲזַי הַשָּׁלוֹם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁהַשְּׁנֵי הֲפָכִים רְחוֹקִים בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הַשָּׁלוֹם גָּדוֹל וְיָקָר יוֹתֵר כְּשֶׁחוֹזְרִים וּמִתְחַבְּרִים בְּיַחַד. וְעַל-כֵּן אַחַר הַהִסְתַּלְּקוּת, שֶׁאָז הַנִּשְׁמָה רְחוֹקָה מֵהַגּוּף וּמֵעוֹלָם הַזֶּה בְּתַכְלִית הָרְחוּק, וּבִפְרַט נִשְׁמַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַגָּבֹהַ בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד שֶׁהַנִּשְׁמָה שֶׁלּוֹ מִסְתַּלֶּקֶת וְעוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּמָקוֹם שֶׁעוֹלָה. וְהַגּוּף נִקְבָּר בְּתוֹךְ הָאָרֶץ כַּמָּה אַמּוֹת. נִמְצָא, שֶׁעַכְשָׁיו הַנִּשְׁמָה רְחוֹקָה מֵהַגּוּף בְּתַכְלִית הָרְחוּק וְעַל-כֵּן הַשָּׁלוֹם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, וְעַל-כֵּן גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כִּי עַכְשָׁיו הַשָּׁלוֹם בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ עַכְשָׁיו לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ

לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִבְּחַיָּיו עַל-יְדֵי הַפְּלָגַת הַשָּׂלוֹם שֶׁזּוֹכֶה עַכְשָׁיו בִּבְחִינַת יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׁעָה שֶׁהַצַּדִּיק נִפְטָר מֵהָעוֹלָם, שָׁלוֹשׁ כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת יוֹצְאִין לִקְרָאתוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ וְכוּ', יָבוֹא שָׁלוֹם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וְהֶאָרַת הַנְּשָׁמָה בְּהַגּוּף אַף לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּת בֵּיתֵר שְׁאֵת וְיֵתֵר עֹז, כִּי בֶּאֱמֶת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת לַמָּקוֹם שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן, עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁתִּהְיֶה לְמַטָּה גַּם כֵּן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּסִימָן ז לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, כִּי, אַדְרַבָּא, מֵחֲמַת גֹּדֶל הַפְּלָגַת מַעֲלָתוֹ הָעֲצוּמָה וְהַנּוֹרָא וְהַגָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד, עַל-כֵּן הוּא יָכוֹל לְהוֹרִיד עַצְמוֹ לְמַטָּה לְמַטָּה יוֹתֵר וּלְהַגְבִּיהַּ וּלְהָרִים אֲפִלּוּ הַנְּמוּכִים וְהָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד בְּתַכְלִית הָרְחוּק בְּיוֹתֵר, כִּי מֵעֶצֶם הַשָּׁלוֹם שֶׁזּוֹכֶה עַכְשָׁיו כַּנַּ"ל, הוּא יָכוֹל לְקַשֵּׁר וּלְהַמְשִׁיךְ כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד מְאֹד:

חלק ד

וְעַל-כֵּן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד לְהַרְבּוֹת לַיְלָךְ עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁבְּאֵין אֵצֶל מְקוֹם קְבוּרָתָם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "צַדִּיקִים יִרְשׁוּ אָרֶץ". כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא אֶרֶץ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים". וְחַיִּים הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם". וְעַל-כֵּן אָנוּ מִתְפַּלְּלִין, "שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חַיִּים וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי הֲפָכִים, הִתְחַבְּרוּת הַנְּשָׁמָה בְּהַגּוּף, הִתְחַבְּרוּת צַדִּיקִים גְּבוֹהִים מְאֹד עִם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, כְּדֵי לְהַמְשִׁיכָם לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד בָּא עַל קֶבֶר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל-יְדֵי בְּכִיתוֹ וּתְפִלָּתוֹ, שֶׁמִּתְפַּלֵּל וּמִתְחַנֵּן שָׁם, עַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר וּמְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר נִשְׁמַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמֵאִיר בְּיוֹתֵר לְמַטָּה בָּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, כִּי צַדִּיקֵיָא שְׁכִיחֵי יַתִּיר בְּהַאי עָלְמָא בָּתַר דְּאִסְתַּלְּקוּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְנִתְקַשֵּׁר נִשְׁמַת הַצַּדִּיק בְּיוֹתֵר בָּזֶה הָעוֹלָם וְנִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, וְנִמְשָׁכִין כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק ה

וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר הַשָּׁלוֹם נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי קוֹל רִנָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מִבְּחִינַת שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אַף-עַל-פִּי-כֵן דֶּרֶךְ הַשָּׁלוֹם לְהִתְלַבֵּשׁ בִּמְרִירוּת, בִּבְחִינַת הִנֵּה שָׁלוֹם מַר לִי מָר, בְּחִינַת שַׁבָּת בְּמָרָה נִצְטַוּוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַהֶסְפֵּד וְהָאֲבֵלוּת עַל הַנִּפְטָר שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרִירוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאַחֲרִיתָהּ כְּיוֹם מָר". וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבְּכִיָּה וְהַמְּרִירוּת שֶׁבּוֹכִין בְּמַר נֶפֶשׁ

עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים כְּדֵי לְהַחֲזִיר וּלְהַמְשִׁיךְ הַשָּׁלוֹם כַּנַ"ל, שֶׁהוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּמְרִירוּת כַּנַ"ל. וְעַל-יְדֵי הַמְּרִירוּת וְהַלֵּב נִשְׁבָּר, זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְשִׂמְחָה הוּא בְּחִינַת קוֹל רִנָּה, בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנִּתְעוֹרְרִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמִירַת תְּהִלִּים שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, כַּמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל, שֶׁצִּוָּה לוֹמַר כַּמָּה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים. וְזֶה בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ"ל, וְצִוָּה לְאָמְרָם עַל קִבְרוֹ, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי עֶשְׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים הֵם בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁהֵם אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל וְכוּ'. וַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הֵם הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל וְכוּ' כִּי שִׂמַּחְתָּנִי ה' בְּפָעֳלֶיךָ וְכוּ'". וּנְגִינָה וְרִנָּה וְשִׂמְחָה הֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכוּ'". אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁדֶּרֶךְ הַשָּׁלוֹם לְהִתְלַבֵּשׁ בִּמְרִירוּת, עַל-כֵּן עַל-פִּי הָרֹב נוֹהֲגִין לְהִתְמַרְמֵר מְאֹד עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים בִּמְרִירוּת גָּדוֹל וּבְלֵב נִשְׁבָּר מְאֹד מְאֹד. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְשָׁלוֹם וּלְרִנָּה וּלְשִׂמְחָה, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַשָּׁלוֹם שֶׁנִּתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל מְאֹד עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר פְּנֵי הָאָדָם בַּחַיִּים הוּא עַל-יְדֵי הַנְּשָׁמָה שֶׁמְּחַיָּה אוֹתוֹ, וּכְשֶׁמֵּת וְנִסְתַּלֵּק הַנְּשָׁמָה, אֲזַי פָּנָיו מוֹרִיקוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַהֵפֶךְ מֵהַדְּרַת פָּנִים, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַנְּשָׁמָה בַּגּוּף, גַּם לְאַחַר הַהִסְתַּלְּקוּת, עַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר וּמֵאִיר פְּנֵי הַנִּפְטָר אֲפִלּוּ לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ בְּבְחִינַת וְאוֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיקִים זוֹכִין לְהֶאָרַת פָּנִים, לְהַדְרַת פָּנִים לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם. וְעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְאַבְּלִין וּמַסְפִּידִין עֲלֵיהֶם וּבָאִין עַל קִבְרֵיהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין בְּיוֹתֵר הֶאָרַת הַנְּשָׁמָה בְּהַגּוּף כַּנַ"ל. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל הַדְּרַת פְּנֵיהֶם בְּיוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכָל הַדְּבָרִים; לְחֶלְיֵי הַנֶּפֶשׁ וּלְחֶלְיֵי הַגּוּף, שֶׁעַל זֶה מַמְשִׁיכִין כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לְשׁוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, כִּי הַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים צִיּוֹן, עַל שֵׁם שֶׁמְּצַיְּנִים בְּמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אוֹהֵב ה' שַׁעֲרֵי צִיּוֹן". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁעָרִים הַמְצַיְּנִים בַּהֲלָכָה. וְכָל הַמִּתְאַבֵּל וּמַסְפִּיד עֲלֵיהֶם וּמִתְנַעְגֵּעַ אַחֲרֵיהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ נִשְׁמָתָם לְמַטָּה, כִּי עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִים וְהַנַּעְגּוּעִים, מַמְשִׁיכִין הַנֶּפֶשׁ (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, סִימָן לא). וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת פָּנִים בְּחִינַת פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, 'פְּאֵר' זֶה בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת, בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים. 'תַּחַת אֵפֶר' דַּיְקָא, כִּי בַּתְּחִלָּה צְרִיכִין לְהִתְמַרְמֵר וְלִנְהֹג כָּל דִּינֵי הָאֲבֵלוּת. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן שֶׁכָּל עִנְיְנֵי אֲבֵלוּת, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם הַהֵפֶךְ מֵהַדְּרַת פָּנִים,

אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר דִּינֵי הָאֲבֵלוּת הֵם בִּשְׁבִיל לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַהַדְרַת פָּנִים בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁנִּסְתַּלֵּק נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וְכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ'" וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, לְפִי בְּחִינַת חֶלְקוֹ בְּהַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ חֵלֶק מֵחֶלְקֵי הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁמֵּת וְנִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִלְקוּל הַשָּׁלוֹם, קִלְקוּל הַהַדְרַת פָּנִים, כִּי פָּנָיו מוֹרִיקוֹת, עַל-כֵּן צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַשָּׁלוֹם. וּמֵחֲמַת שֶׁדָּרַךְ הַשָּׁלוֹם לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמְרִירוּת, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְמָרְמֵר וְלִבְכּוֹת וּלְהִתְאַבֵּל עָלָיו וְלֵישֵׁב עַל הָאָרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְעוֹלְלֹתַי בֶּעָפָר קָרְנִי שֶׁמַּרְאִין שֶׁנִּפְגָּם עַכְשָׁיו בְּחִינַת הַהַדְרַת פָּנִים עַל-יְדֵי שֶׁנִּסְתַּלֵּק נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין נֶפֶשׁ הַמֵּת לְמַטָּה וּמַעֲלִין נִשְׁמָתוֹ לְאוֹר הַפָּנִים, לְבְחִינַת הַדְרַת פָּנִים, וְחוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַשָּׁלוֹם עַל-יְדֵי הַמְּרִירוּת הַזֶּה בִּבְחִינַת הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מָר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, 'תַּחַת אֵפֶר' דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי הַבִּזָּיוֹן וְהַמְּרִירוּת זוֹכִין לְהַדְרַת פָּנִים בְּחִינַת פְּאֵר, וּלְשָׁלוֹם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר הַנַּ"ל:

חלק ו

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר כָּל הָאֲבֵלוּת וְהַהֶסְפֵּד, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַדְרַת פָּנִים וְשָׁלוֹם כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ נֶפֶשׁ הַמֵּת בְּגוּפוֹ, כְּדֵי לְעוֹרֵר הַשָּׁלוֹם בְּיוֹתֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הִזְהִירָה תּוֹרָה לְבִלְי לִשְׂרֹט גּוּפוֹ עַל הַמֵּת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא לְקַלְקֵל וּלְהַשְׁחִית הַדְרַת גּוּפוֹ בְּחִינַת הַדְרַת פָּנִים, כִּי עִקַּר כָּל הָאֲבֵלוּת וְהַהֶסְפֵּד הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַדְרַת פָּנִים וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת לְשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר קְרִיחָה עַל הַמֵּת, כִּי בִּשְׁעַת הָאֲבֵלוּת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין, וְהַשְּׂעָרוֹת הֵם מוֹתְרֵי מֹחִין. וּבִשְׁעַת הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין מִכְּלֵיהֶם נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין בְּיוֹתֵר לְתוֹךְ הַשְּׂעָרוֹת. וְעַל-כֵּן אִם, חַס וְשָׁלוֹם, יְגַלַּח אֶת שַׂעֲרוֹתָיו, יוּכַל לְהַשְׁחִית מֹחוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּסְתַּלֵּק וְיֵעָבֵר יְמֵי אֲבָלוֹ, וְאָז יַחְזְרוּ הַמֹּחִין וְיִזְדַּכְּכוּ וְיָשׁוּבוּ הַמֹּחִין לִמְקוֹמָם בְּשָׁלוֹם וְלֹא יִשָּׁאֲרוּ בְּהַשְּׂעָרוֹת כִּי אִם מוֹתְרֵי מֹחִין וְאָז יְגַלְּחֵם, כִּי אָז צָרִיךְ לְגַלְּחֵם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְרַבּוּ הַמּוֹתָרוֹת בַּמֹּחַ:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר גִּלּוּחַ שֶׁל הַנָּזִיר, כִּי נֵזֶר אֱלֹקָיו עַל רֹאשׁוֹ. כִּי מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת נִזְרוֹ גַּם הַמּוֹתְרֵי מֹחִין שֶׁבַּשְּׂעָרוֹת הֵם גַּם כֵּן קְדוֹשִׁים מְאֹד וְאָסוּר לְגַלְּחֵם עַד שֶׁיַּעַבְרוּ יְמֵי נִזְרוֹ. וְאָז צָרִיךְ לְגַלְּחֵם פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּלְהַשְׁלִיכֵם תַּחַת הַדּוּד שֶׁמְּבַשְּׁלִים בּוֹ קָרְבָּנוֹתָיו, כִּי שַׂעֲרוֹתָיו קְדוֹשִׁים, כִּי מִגְּדֶל קְדֻשָּׁתוֹ גַּם הַמּוֹתְרֵי מֹחִין הֵם קְדוֹשִׁים כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת שִׁי"ן הֲלָכוֹת שֶׁנִּשְׁתַּכְּחוּ בִּימֵי אֲבֵלוּ שֶׁל מֹשֶׁה, וְעָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז הֶחֱזִירָן בְּפִלְפּוּלוֹ, כִּי הָאֲבֵלוּת הִיא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וְנִמְשָׁכִין הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרַת פָּנִים, הַדְּרַת פָּנִים, שֶׁהֵם דְּרוּשֵׁי וּבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הָאֲבֵלוּת וְהַהֶסְפֵּד בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר אֲבֵלוּ שֶׁל מֹשֶׁה חָזַר עָתְנִיאֵל וְהֶחֱזִירָן בְּפִלְפּוּלוֹ, כִּי אַחַר כָּךְ חָזְרוּ וְנִמְשְׁכוּ הָאָרַת הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים וְשָׁלוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי הָאֲבֵלוּת בְּעַצְמוֹ שֶׁהִתְאַבְּלוּ עָלָיו בִּבְחִינַת הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר וְכוּ', שֶׁהַשָּׁלוֹם הוּא בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, בְּחִינַת הֲלָכוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בֵּאוּרֵי וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמִּתְלַבְּשִׁין בִּמְרִירוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן נֶעֱנְשׁוּ הַזְּקֵנִים עַל שֶׁלֹּא הִסְפִּידוּ אֶת יְהוֹשֻׁעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָמִים הֶאֱרִיכוּ, שָׁנִים לֹא הֶאֱרִיכוּ. כִּי עַל-יְדֵי הַהֶסְפֵּד שֶׁל הַצַּדִּיק זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם עַל-יְדֵי הַמְּרִירוּת הַזֶּה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַחַיִּים הוּא הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעַצְּלוּ בְּהֶסְפְּדוֹ, פָּגְמוּ בְּשָׁלוֹם וְחַיִּים, וְעַל-כֵּן לֹא הֶאֱרִיכוּ שָׁנִים כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הָרֶעָב שֶׁהָיָה בִּימֵי דָּוִד. אֶל שָׁאוּל וְאֶל בֵּית הַדָּמִים, שֶׁלֹּא הִסְפִּידוּהוּ כָּרָאוּי. וְעַל אֲשֶׁר הֵמִית הַגִּבְעוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטוֹ שָׁם פָּעָלוּ, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי שָׁאוּל הֵמִית אֶת הַגִּבְעוֹנִים, זֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּא הוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְהָרִים אֶת כָּל הַנּוֹפְלִים וְהָרְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ לְהַגְבִּיהַּ כֻּלָּם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי שָׁאוּל הָיָה בְּחִיר ה' וּבֶן שָׁנָה שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ; כְּבֶן שָׁנָה בְּלֹא חֵטְא. וּמִפְּנֵי מָה לֹא נִמְשְׁכָה מַלְכוּתוֹ? מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ שׁוּם דֹּפִי. וּמֵחֲמַת זֶה לֹא הָיָה יָכֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, לְהַגְבִּיהַּ כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר וְיִשָּׂא אוֹתָם וְיַגְבִּיהַּ אוֹתָם כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָתַתִּי לָהֶם רוֹעֶה כִּלְבָבִי אֶת הָאוֹבֶדֶת יְבַקֵּשׁ וְכוּ':

וְעַל-כֵּן נִתְּנָה הַמְּלוּכָה לְדָוִד שֶׁהָיָה עוֹסֵק בָּזֶה בְּיוֹתֵר; לְקָרֵב הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "יְחוּס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ", שֶׁהַמֶּלֶךְ יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לָחוּס וּלְרַחֵם וּלְהוֹשִׁיעַ הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֲנִיּוּת וְהָאֶבְיוֹנוּת, כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת, וּמֵחֲמַת שֶׁשָּׁאוּל פָּגַם בָּזֶה, וְזֶה בְּחִינַת אֲשֶׁר הֵמִית אֶת הַגִּבְעוֹנִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵחוֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שׁוֹאֵב מֵימֶיךָ, שֶׁמִּשָּׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, קֵרֵב כֻּלָּם וְקִשֵּׁר כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם וְכוּ', מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ וְכוּ'". וְשָׁאוּל שֶׁלֹּא

הִשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב וּלְהָרִים אֵלּוּ הַמַּדְרֵגוֹת, עַל-כֵּן נֶאֱמַר עָלָיו, "עַל אֲשֶׁר הֵמִית אֶת הַגִּבְעוֹנִים". וְעַל-יְדֵי-זֶה נֶעֱנַשׁ, שֶׁלֹּא נִסְפַּד כַּהֲלָכָה, שֶׁלֹּא הִמְשִׁיכוּ הֶאָרָתוֹ לְמַטָּה כָּל כָּךְ כָּרָאוּי לוֹ מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בָּזֶה בְּחַיָּיו כַּנַּ"ל. וּבַאֲשֶׁר מִשְׁפָּטוֹ שָׁם פָּעָלוֹ, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן נֶעֱנְשׁוּ עַל זֶה "וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ"" שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סימן לט, לקוטי חלק א), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַשֹּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ". כִּי עַל-יְדֵי הַהֶסְפֵּד שֶׁל הַצַּדִּיק מַמְשִׁיכִין נִשְׁמָתוֹ לְמַטָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים, כִּי עִקַּר הוּא הַשָּׁלוֹם, כִּי בְּוַדַּאי בְּכָל דּוֹר נִמְצָאִים צַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים וּכְשֵׁרִים אֱמִתִּיִּים, כִּי אֵין דּוֹר יָתוֹם וְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק בְּדוֹרוֹ בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְמוּטָב, וְעִקַּר הַמְנִיעָה הוּא רַק מֵחֲמַת גֹּדֶל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת מֵעוֹלָם, שֶׁתָּמִיד הָיָה מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר. וְעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת בְּיוֹתֵר הוּא עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ. עָלָיו מִתְגַּבֵּר הַמַּחֲלֹקֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב". בִּקֵּשׁ יַעֲקֹב לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם סִימָן רכח). וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת מִלְּפָנָיו, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה עוֹסֵק לְגַיֵּר גֵּרִים וְהָיָה עָלָיו מַחֲלֹקֶת עָצוּם כָּל יָמָיו, וּכְשֶׁבָּא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָיָה שָׁם רָעָב אָמְרוּ שֶׁהָרָעָב בִּשְׁבִילוֹ, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁאָמְרוּ עַל אַבְרָהָם, בִּשְׁבִיל הַמִּין הַזֶּה שֶׁבָּא אֵלֵינוּ נַעֲשָׂה רָעָב. וְכֵן יִצְחָק הָיָה לוֹ גַּם כֵּן מַחֲלֹקֶת מִן הַפְּלִשְׁתִּים, וּבִפְרָט יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁרָדְפוּ אוֹתוֹ לָבָן וְעֵשָׂו וְהָיָה עָלָיו שִׂנְאוֹת וּמַחֲלֹקֶת כָּל יָמָיו. וְכֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שָׂרְבוּ עָלָיו הַמַּחֲלֹקֶת מְאֹד מְאֹד כָּל יְמֵי חַיָּיו מִשָּׁאוּל הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְדוֹאֵג וַאֲחִיתֹפֶל וְשֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי. וְכָל הָאֻמּוֹת חָלְקוּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ מִלְחָמוֹת רַבּוֹת כָּל יָמָיו וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְכֵן עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהֵבִיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְלַמֵּד, שֶׁחֲשָׁדוּהוּ בְּאֵשֶׁת אִישׁ, וְכָל אֶחָד קִנֵּא לְאִשְׁתּוֹ מִמֹּשֶׁה. וְכֵן מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְדָתָן וַאֲבִירָם וְכוּ' וְכֵן עַל יְשַׁעְיָה, יִרְמְיָה וּשְׁאָר נְבִיאִים, וְעַל שְׁאָר צַדִּיקִים הָיָה תָּמִיד מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְזֶה עִקַּר הַמְנִיעָה מַה שֶּׁאֵין הַצַּדִּיק בְּדוֹרוֹ מַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְמוּטָב. כִּי אִם הָיָה לָהֶם שָׁלוֹם עִמּוֹ וְהָיוּ יוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שֶׁהוּא צַדִּיק אֱמִתִּי וְדוֹרֵשׁ טוֹבָתָם וְאַהֲבָתָם וְהַצָּלָחָתָם הַנִּצְחִית, בְּוַדַּאי הָיוּ מִתְקָרְבִים אֵלָיו וְשׁוֹמְעִים דְּבָרָיו הָאֱמִתִּיִּים, וְהָיָה מְדַבֵּר עַל לִבָּם וּמַסְבִּיר לָהֶם הָאֱמֶת, וְהָיָה נוֹתֵן לָהֶם עֵצוֹת טוֹבוֹת אֵיךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּבְוַדַּאי הָיוּ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שָׁבִים אֶל הָאֱמֶת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל

יָדוֹ, אַךְ מֻחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת אֵינָם שׁוֹמְעִים דְּבָרָיו כְּלָל, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁשּׁוֹמְעִים מִמֶּנּוּ אֵיזֶה דָּבָר הָגוּן וְנִפְלָא, אֵינוֹ נִכְנָס בְּלִבָּם כְּלָל, וְהֵם חוֹתְרִים לְסָתְרוֹ וְלִדְחוֹתוֹ מִלִּבָּם. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַהִתְרַחֲקוּת מַה שֶּׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקָרְבִים לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא מֻחֲמַת הָעֵדֶר הַשָּׁלוֹם:

חלק יב

כִּי הָעִקַּר עֲבוֹדַת ה' הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם וּבְשָׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם, כִּי הָאָדָם כְּלוּל מֵחֹמֶר וְצוּרָה גּוּף מִן הַתַּחְתּוֹנִים וּנְשָׁמָה מִן הָעֶלְיוֹנִים וְהֵם שְׁנֵי הֲפָכִים. וּכְשֶׁהוֹלֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר שְׁרִירוּת לִבּוֹ אֲזַי הוּא הֶעֵדֶר הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי". אֲבָל כְּשֶׁכּוֹפֶה אֶת גּוּפוֹ וּמְבַטְּלוֹ לְהַנְּשָׁמָה זֶהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁלוֹם בֵּין הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף. וְעַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ הוּא מְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד לַה' יִתְבָּרַךְ, דְּרֵי מַעְלָה עִם דְּרֵי מַטָּה וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין כֻּלָּם, בֵּין כָּל הַהֲפָכִים, כִּי מְקַשֵּׁר כֻּלָּם יַחַד לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בִּבְרֵאשִׁית עַל פָּסוּק, "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו וְכוּ'". שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם בַּשִּׁשִּׁי מִן הָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כִּי בָּרִאשׁוֹן בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בַּשֵּׁנִי רָקִיעַ לְעֶלְיוֹנִים וְכוּ'. עַל-כֵּן הֵצַרְךָ בַּשִּׁשִּׁי לִבְרֹא הָאָדָם שֶׁהוּא כְּלוּל מִן הָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְאִם לָאו, יֵשׁ קִנְאָה בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁהָאָדָם הוּא מְחַבֵּר וְכָלוּל מִן עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, הוּא מְחַבֵּר הַכֹּל וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי בְּשִׁבִיל זֶה הָיְתָה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲלֶה וְיַגְבִּיהַּ כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְיַעֲלֶה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת לְשָׁרְשָׁן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁמְּחַבֵּר בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים יַחַד, שֶׁמְּקָרֵב הָרְחוֹקִים לְמַעְלָה, לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע נִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַאֲיַבָּה אָשִׁית וְכוּ'", כִּי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁנַּעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת בֵּין הַטּוֹב וְהָרַע וְאֵין הָרַע נַעֲשֶׂה מֻרְכָּבָה לְהַטּוֹב, שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הַשָּׁלוֹם בֵּין הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִשָּׁם, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא הַשׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בְּשָׁלוֹם. וַעֲמָלֵק הוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְהוּא אוֹרֵב תָּמִיד לְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם וּלְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי הוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו שֶׁרָדַף אֶת יַעֲקֹב אָחִיו, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם וְכוּ'" כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ". וְעַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית נִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק יג

כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכָל הַדְּבָרִים, כִּי אִם עַל-יְדֵי מְרִירוּת כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בִּבְחִינַת שַׁבָּת בְּמָרָה נִצְטַוּוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְלִפְעָמִים הַחוֹלַאַת מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַחוֹלֶה לִסְבֹּל מְרִירַת הָרְפוּאוֹת וְאָז הָרוֹפְאִים מְיַאֲשִׁין אוֹתוֹ. כֵּן כְּשֶׁהָעַוְונוֹת,

שֶׁהֵם חֲלִי הַנֶּפֶשׁ, גּוֹבְרִים מְאֹד אָז אֵין יָכוֹל לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת, וְאָז אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים. וְזֶה שֶׁשִּׁבַּח חִזְקִיָּה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִשְׁלִיךְ כָּל חַטָּאוֹתָיו אַחַר כְּתֵפָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁלוֹם בִּמְרִירוּת הָרִבּה. וְזֶהוּ "הִנֵּה שָׁלוֹם מַר לִי מָר וְכוּ' וְאַתָּה חָשַׂקְתָּ נַפְשִׁי וְכוּ'". עַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

נִמְצָא, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל רְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַשָּׁלוֹם, בְּחִינַת אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמֵי וְאֵין שָׁלוֹם בֵּין הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַבֵּל הָרְפוּאָה, שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם, צְרִיכִין לִסְבֹּל מְרִירוּת מִקֹּדֶם, כִּי דֶּרֶךְ הַשָּׁלוֹם שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ בִּמְרִירוּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַגָּלֻיּוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל סוֹבְלִין, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַמְּרִירוּת שֶׁסּוֹבְלִין כְּדֵי לְקַבֵּל אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי-זֶה הָרְפוּאָה, שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהִיא בְּחִינַת מְרִירוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְכוּ'". וְכָל זֶה הוּא לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, שֶׁגָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, פְּגַם הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן חֵטְא וּפְגָם זֶה וּלְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם מֻחְדָּשׁ, עַל-כֵּן הֻצְרְכוּ לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרִבּה כְּדֵי לְקַבֵּל הַשָּׁלוֹם עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי אַחַר כָּךְ זָכוּ לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יְרוּשָׁלַיִם עַל שֵׁם יִרְאֶה שָׁלֵם. וַעֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוּעָה מַרְדוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְהוּא אוֹרֵב תָּמִיד בְּעֵת שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לִזְכּוֹת לְהָרְפוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם. וְאָז הוּא מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם עַל שֶׁלֹּא סָבְלוּ עֲדַיִן מְרִירוּת כְּפִי הָרָאוּי לָהֶם, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא סָבְלוּ כָּרָאוּי, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ דִּלֵּג עַל הַקֵּץ בְּמִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאַתָּה הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גֵּוְךָ כָּל חֲטָאַי, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ צָפָה וְרָאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לִסְבֹּל הַגָּלוּת עוֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ", כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁאִם לֹא הָיָה ה' יִתְבָּרֵךְ מְמַהֵר לְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם קֹדֶם הַקֵּץ הָיוּ, חַס וְשָׁלוֹם, נִשְׁאָרִים שְׁקוּעִים שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנִּזְכָּר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁכְּשֶׁה' יִתְבָּרֵךְ רוֹאֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת אָזַי הוּא בְּרַחֲמָיו מַשְׁלִיךְ חַטָּאוֹתָיו אַחַר כְּתֵפָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְלַבֵּשׁ הַשָּׁלוֹם בִּמְרִירוּת הָרִבּה כִּי אִם כְּפִי יְכָלְתּוֹ. וְזֶהוּ מַמָּשׁ עִנְיַן גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה מֻכְרָח, כִּבְיָכוֹל, לְדַלֵּג עַל הַקֵּץ וּלְמַעַט מְרִירוּת הַגָּלוּת, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְסָבְלוֹ עוֹד כַּנַּ"ל. וַעֲמָלֵק הוּא אוֹרֵב לְיִשְׂרָאֵל וּמְקַטְרֵג עַל זֶה תָּמִיד וְיוֹרֵד וּמַסְטִין וְעוֹלֶה וּמְקַטְרֵג, הֵינוּ בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל הָרְפוּאָה שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם, וְאָז הוּא צָרִיךְ לִסְבֹּל מְרִירוּת מִקֹּדֶם כַּנַּ"ל, אָז הוּא מֵסִית אֶת הָאָדָם וְאֵינוֹ מַנִּיחוֹ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן שֶׁיִּסְבֹּל מְעַט הַמְּרִירוּת, וּמֵסִיתוֹ לְבַעֵט בְּהַמְּרִירוּת שֶׁהוּא מֻכְרָח לְקַבֵּל בִּשְׁבִיל רְפוּאָתוֹ. וְאַחַר כָּךְ הוּא עוֹלֶה וּמְקַטְרֵג עַל שֶׁאֵין שׁוֹלְחִין לוֹ מְרִירוּת כָּרָאוּי לוֹ. וּבֶאֱמֶת הָאָדָם הוּא אָז בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ חָמַל עָלָיו וְהֵקֵל מְרִירוּתוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל רְפוּאָתוֹ, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ חָס עַל עַצְמוֹ וְאֵינוֹ רוֹצֶה

לִסְבֹּל וּלְקַבֵּל אֲפִלּוּ מְעַט מְרִירוּת בִּשְׁבִיל רְפוּאַת נַפְשׁוֹ, אֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, מִתְגַּבֵּר הַקִּטְרוּג וְשׁוֹלְחִין לוֹ מְרִירוּת הַרְבֵּה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבְּלוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן וְאָז אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים, כִּי בְּוַדַּאי אַף-עַל-פִּי-כֵן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל לַחַיָּבִים טוֹבוֹת, וְהוּא מֵקֵל עַל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְאֵינוֹ מַכְבִּיד עֲלֵיהֶם שֶׁיִּצְטָרְכוּ לִסְבֹּל מְרִירוּת כָּרָאוּי לָהֶם לְפִי חַטָּאוֹתָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן לִפְטֹר בְּלֹא כְּלוּם אִי אֶפְשָׁר, כִּי עַל כָּל פָּנִים הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּסְבֹּל מְעַט מְרִירוּת כְּפִי יְכָלְתּוֹ בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָתוֹ וּרְפוּאַת נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׁלוֹם שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בִּמְרִירוּת כַּנַּ"ל. וְאִם אֵינוֹ חָס עַל נַפְשׁוֹ וְאֵינוֹ רוֹצֶה לִסְבֹּל שׁוּם מְרִירוּת לְצֹרֶךְ רְפוּאַת נַפְשׁוֹ אָזַי, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוֹלְחִין עָלָיו מְרִירוּת הַרְבֵּה כָּרָאוּי לוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁהוּא אוֹרֵב עַל יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַזֹּאת שֶׁהֵם עֲיֵפִים וִיגֵעִים, בְּחִינַת וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְכוּ'. וְאָז אוֹרֵב עֲלֵיהֶם וּמְקָרֵר אוֹתָם שֶׁלֹּא יִהְיוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהוֹטִים אַחַר ה' יִתְבָּרַךְ לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת בְּחִינַת אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ. וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק לְמַסּוֹת וְנִסְיוֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אַיִן וַיָּבוֹא עֲמָלֵק וְכוּ'". כִּי כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהָיוּ לְיִשְׂרָאֵל אָז, שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מַיִם בְּרָפִידִים, וְכֵן מְרִירַת הַמַּיִם בְּמָרָה. כָּל זֶה הָיָה בְּחִינַת הַמְּרִירוּת שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל כְּדֵי לְקַבֵּל הַשָּׁלוֹם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא קִבְּלוּ הַמְּרִירוּת כָּרָאוּי וְהִרְהֲרוּ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן בָּא עֲמָלֵק וְלָחַם עִמָּהֶם בָּעֵת הַהִיא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקִּטְרוּג הַנַּ"ל, כִּי מִלְחַמְתּוֹ הָיְתָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ שׂוֹנֵא אוֹתוֹ כָּל כָּךְ יוֹתֵר מִכָּל הָעַמִּים, כִּי הוּא אוֹרֵב לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד תָּמִיד בָּעֵת שֶׁהֵם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה בָּעֵת הַלַּחַץ וְהַדְּחָק בָּעֵת שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת הָמָן, יִמַּח שְׁמוֹ, כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ אָז בְּגָלוּת בָּבֶל וְנִתְגָּרְשׁוּ מִירוּשָׁלַיִם, מִמְּקוֹם הַשָּׁלוֹם, וְהָיוּ מֻכְרָחִים לִסְבֹּל מְרִירוּת הַגָּלוּת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׁלוֹם מֻחְדָּשׁ, שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בִּמְרִירוּת וְלִשְׁוֹב לִירוּשָׁלַיִם וְכָל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם כְּשֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בְּדַרְכֵי ה' וְלִשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הַמְּרִירוּת, שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל בִּשְׁבִיל הָרְפוּאָה, שֶׁהִיא הַשָּׁלוֹם. וְיִשְׂרָאֵל לֹא עָמְדוּ אָז בַּנִּסָּיוֹן, כִּי נִכְשְׁלוּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת וּפָגְמוּ בִּבְרִית שָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן סָמוּךְ לְסוֹף הַגָּלוּת שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לָשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, אָז הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הָמָן עֲמָלֵק בְּקִטְרוּג גָּדוֹל שֶׁיָּבוֹא עֲלֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, מְרִירוּת גָּדוֹל כָּרָאוּי לָהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר הַקִּטְרוּג, עַד שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁלֹּא קִבְּלוּ מְרִירוּת הַגָּלוּת כָּרָאוּי כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן קִטְרֵג עֲלֵיהֶם עַד שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט עֲלֵיהֶם מְרִירוּת גָּדוֹל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסָבְלוֹ עַד שֶׁהָיָה הַהֶכְרֵחַ לְהַשְׁמִיד, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן בָּאֲמֶת הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה:

אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ חָמַל עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וְשָׁלַח לָנוּ אָז אֶת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. וּמָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וְכוּ' וְיָצָא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה וְנָזְרוּ תַּעֲנִית שִׁלְשָׁה יָמִים וְצָעֲקוּ בְּקוֹל מַר לַה' יִתְבָּרֵךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה הִמְתִּיקוּ הַמְּרִירוּת, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מָרְדְּכַי מֹר דְּרוֹר, בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַמְּרִירוּת. 'מֹר', לְשׁוֹן מְרִירוּת, 'דְּרוֹר', לְשׁוֹן חֵרוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן", הֵינוּ מָרְדְּכַי הוּא מֹר דְּרוֹר שֶׁמּוֹצִיא לְחֵרוּת וְשָׁלוֹם וּמַמְתִּיק כָּל מֵינֵי מְרִירוּת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ וְזַעֲקָתוֹ הַמָּרָה אֲפִלּוּ הַמְּרִירוּת שֶׁהָיָה מַגִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל אָז, עַד שֶׁהִמְתִּיק הַכֹּל וְהִמְשִׁיךְ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת, בְּחִינַת וְדַבֵּר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ, עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ וְנִקְמוּ בְּשׂוֹנְאֵיהֶם. וְכָל שְׁאָר הָאֻמּוֹת, כֻּלָּם פָּנוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם גָּדוֹל, כִּי נָפַל פַּחַד מָרְדְּכַי עֲלֵיהֶם עַד שֶׁחָזְרוּ לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים וְכוּ' וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת רִבּוּי הַשָּׁלוֹם שֶׁנִּתְרַבֶּה אָז עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשְׁכוּ כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרֵךְ, כִּי עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מְשָׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, זֶה בְּחִינַת רִבּוּי הַשָּׁלוֹם מְאֹד שֶׁכָּל אֶחָד שׁוֹלֵחַ מָנוֹת לַחֲבֵרוֹ, שֶׁזֶּה מַרְבֶּה שָׁלוֹם. וְכֵן מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, בְּחִינַת מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת דִּרֹשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדַבֵּר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ. 'דִּרֹשׁ טוֹב לְעַמּוֹ', זֶה בְּחִינַת שֶׁדּוֹרֵשׁ לְעַמּוֹ דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה בְּי"ג מִדּוֹת וְכוּ', כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת "טוֹב", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, הֶאָרַת פָּנִים, בְּחִינַת וּמְרֻדָּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת פָּנִים, הַדְּרַת פָּנִים שֶׁזָּכָה לָזֶה עַל-יְדֵי דְּרוּשֵׁי וּבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת דִּרֹשׁ טוֹב לְעַמּוֹ כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה וְדַבֵּר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הֶאָרַת פָּנִים, שֶׁהֵם דְּרוּשֵׁי וּבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן הִפְיל פּוּר וְכוּ' וְנָפַל לוֹ הַגּוֹרָל בְּחֹדֶשׁ אֲדָר, וְסָבַר שֶׁאָז יִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּז' בַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה שֶׁנִּתַּן הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת "שָׁלוֹם", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים כט, יא), "ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם". וְכָל עִנְיַן מֹשֶׁה הָיָה בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי הָיָה עוֹסֵק תָּמִיד לְקָרֵב הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר לַה' יִתְבָּרֵךְ וּלְהוֹצִיאָם אֲפִלּוּ מֵעֲשֶׂר כְּתָרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְסָבַר שֶׁמֵּאַחַר שֶׁבְּז' בַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה, אֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בַּעֲדֵנוּ אָז לְקָרֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, בִּזְמַן שֶׁהֵם נְזוּפִים, לַה' יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן סָבַר שֶׁיִּתְגַּבֵּר

עַל יִשְׂרָאֵל אָז מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֲקוּ אָז מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּגָלוּת בָּבֶל עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, אֲבָל לֹא הָיָה יוֹדֵעַ כִּי בְּז' בַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה וּבְז' אֲדָר נוֹלַד מֹשֶׁה, כִּי בְּיוֹם שֶׁהַצַּדִּיק מֵת, בּוֹ בַּיּוֹם הוּא נוֹלָד מַמָּשׁ, כִּי אָז אוֹמֵר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, "אֲנִי הַיּוֹם יְלַדְתִּיךָ", כִּי צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, וּגְדוֹלִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא לוֹחֵם עֲדַיִן בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּשִׁבְילֵנוּ, כִּי נִשְׁמָתוֹ קְשׁוּרָה בְּגוּפוֹ עֲדַיִן בְּהִתְקַשְּׁרוּת גָּדוֹל וּבְשָׁלוֹם גָּדוֹל. וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִתְלַבֵּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בַּצַּדִּיק הָאֱמִתִּי שֶׁבַּדּוֹר, כִּי אֵין דּוֹר יָתוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ", עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל עֲלִי וְכוּ'. וְאָז בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר הָיוּ מְרַדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עֲלֵיהֶם הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה לָהֶם כֹּחַ לְכַפֵּר וּלְהַמְתִּיק כָּל מִינֵי מְרִירוּת וּלְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם גָּדוֹל כַּנַּ"ל, עַד שֶׁנִּתְהַפְּכוּ הַגּוֹיִים לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַחֲזִירִין כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁעַל אַהֲרֹן סָפְדוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מֵעַל מֹשֶׁה, מֵחֲמַת שֶׁאַהֲרֹן הָיָה אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַהֶסְפֵּד הוּא עַל הִסְתַּלְּקוּת הַשָּׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי הַהֶסְפֵּד חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַהֲרֹן שֶׁהָיָה אוֹהֵב שָׁלוֹם בְּיוֹתֵר, כִּי זָכָה לְכָהֳנָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם וְהָיְתָה לוֹ וְכוּ' בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם". עַל-כֵּן הָיָה הַהֶסְפֵּד עַל אַהֲרֹן גָּדוֹל בְּיוֹתֵר:

חלק יט

וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים מְזַהֲרִין בְּיוֹתֵר עַל אִסּוּר קֻרְחָה וּשְׂרִיטָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לֹא יִקְרְחוּ קָרְחָה וְכוּ'", כִּי אֶצְלָם נִכְפְּלָה הָאַזְהָרָה כִּי אִסּוּר קְרִיחָה וּשְׂרִיטָה הוּא פְּגַם הָאַרַת פָּנִים, פְּגַם הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְהַכֹּהֲנִים צְרִיכִין בְּיוֹתֵר לְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם". עַל-כֵּן נִכְפְּלָה אַזְהָרָה זוֹ אֶצְלָם. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים מְבָרְכִין אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם, וְזֶהוּ "יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וְכוּ' יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם". כִּי עַל-יְדֵי הָאַרַת פָּנִים בְּחִינַת יָאֵר ה' פָּנָיו וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם, בְּחִינַת וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְכָל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמַּקְרִיבִין הַכֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי הֵם עוֹשִׂין שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְעַל-כֵּן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם מִבְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, כִּי זֶה עִקַּר הַשָּׁלוֹם לְקַשֵּׁר וּלְקָרֵב הָרְחוֹקִים מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ, לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא בֵּין הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים דַּיְקָא, כִּי הֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר הָמָן בְּעֵת שֶׁרָצוּ יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגַם הוּא וְזַרְעוֹ בִּטְּלוּ תְּחִלָּה עֲבוֹדַת וּבְנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם מַקְרִיבִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וּמְקַשְּׁרִין כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן רָצָה הָמָן לְבַטֵּל זֹאת, כִּי הוּא אִישׁ צַר וְאוֹיֵב מִזֶּרַע עֲשָׂו, אֲשֶׁר נֶאֱמַר בּוֹ, "וְעֶבְרָתוֹ שָׁמְרָה נֶצַח". וְשָׁרְשׁוֹ הוּא שִׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת. וְרָצָה לְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְסַיֶּמֶת הַמְּגִלָּה בְּשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ". כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל פּוּרִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין שָׁלוֹם גָּדוֹל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים כָּל הַפּוֹשֵׁט יָד לִטֹּל נוֹתְנִין לוֹ, אֶפִלּוּ עַכּוּ"ם. כִּי כָּל זֶה מוֹרֶה עַל רִבּוּי הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְפַרְנְסִין עֲנֵיֵי עַכּוּ"ם עִם עֲנֵיֵי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, אֲבָל עַכְשָׁיו בְּפוּרִים צְרִיכִין לְקַיֵּם זֹאת בְּיוֹתֵר, כִּי עַכְשָׁיו צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם גָּדוֹל אֲפִלּוּ עִם אֻמּוֹת הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּשּׁוּבוּ כֻּלָּם לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשָּׁלוֹם בְּחִינַת אָז אֶהֱפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְנַהֲפֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשׂוֹנְאֵיהֶם, כִּי הֵם יְשׁוּבוּ אֵלֵינוּ לֶאֱמוּנָתֵנוּ וַאֲנַחְנוּ נִשְׁלֹט בָּהֶם כִּרְצוֹנֵנוּ, כִּי יִתְהַפְּכוּ לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אָז אֶהֱפֹּךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁיו הֵם מִתְקַנְּאִים בָּנוּ עַל שֶׁאָנוּ חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתֵנוּ, וּמֵחֲמַת זֶה הֵם מִתְגָּרִים בָּנוּ. וְזֶה עִקַּר תֹּקֶף הַגָּלוּת וְהַשִּׁעְבּוּד שֶׁסּוֹבְלִים מֵהֶם, אֲבָל לֶעָתִיד יִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר בְּחִינַת אָז אֶהֱפֹּךְ, שֶׁאַדְרַבָּא, יִתְהַפְּכוּ בִּרְצוֹנָם לֶאֱמוּנָתֵנוּ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַשָּׁלוֹם שֶׁיִּהְיֶה אָז, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב וְכוּ'". וְאָז נִשְׁלֹט בָּהֶם מֵרְצוֹנָם כִּי יַכְנִיעוּ עַצְמָן אֵלֵינוּ מֵרְצוֹנָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְנַהֲפֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשׂוֹנְאֵיהֶם כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּשַׁנִּין עַצְמָם בְּפוּרִים וּמַלְבִּישִׁין אֶת פְּנֵיהֶם וּמְדַמִּין עַצְמָן לְאֻמָּה אַחֶרֶת לְיִשְׁמָעֵאל אוֹ לְעַכּוּ"ם אַחֵר וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, זֶה בְּחִינַת מְשַׁנִּין מִפְּנֵי דַּרְכֵי הַשָּׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם צְרִיכִין לְפַעֲמִים לְשַׁנּוֹת וּלְהִתְנַהֵג בְּרַמָּאוּת לְמַעַן הַשָּׁלוֹם וּצְרִיכִין לְשַׁנּוֹת פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ בִּשְׁבִיל הַשָּׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים יב, ט) כְּרֶם זֵלֶת לִבְנֵי אָדָם. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לַבְּרִיּוֹת, מִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין, כִּי צְרִיכִין לְהִתְדַּמּוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ כְּדֵי לֶאֱחֹז בַּשָּׁלוֹם עִמּוֹ כְּדֵי לְמָשְׁכוֹ וּלְקָרְבוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ, "כֶּרֶם זֵלֶת לִבְנֵי אָדָם", כִּי לְפִי פְּשׁוּטוֹ 'זֵלֶת' פֵּרוּשׁוֹ בְּנֵי אָדָם הַזּוֹלְלִים וּמְבַזִּים, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצִים לְהַגְבִּיהַּ וּלְהָרִים אֶת הַזּוֹלְלִים וּמְבֻזִּים מִזִּילּוּתָא דְּגָלוּתָא. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק כֶּרֶם זֵלֶת, מֵעֵין זֶה.

וְאָז כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיהַּ אוֹתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֶּרֶם זֵלֶת וְכוּ', אָז פָּנָיו מִשְׁתַּנֶּה כִּכְרוּם לְכַמָּה גְּוָנִין, כִּי צְרִיכִין לְשַׁנּוֹת פָּנָיו לִפְנֵי כָּל אֶחָד כִּרְצוֹנוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְשַׁנִּין מִפְּנֵי הַשָּׁלוֹם. וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים, שֶׁאָז הוּא רִבּוּי הַשָּׁלוֹם בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲפִלּוּ עִם כָּל הָאֻמּוֹת, כִּי פּוּרִים מָרְמֵז עַל הַגְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁאָז יִהְיֶה נִמְחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק לְגַמְרֵי. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים, חוּץ מִפּוּרִים. כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוּרִים וְאָז יִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים מְשַׁנִּין פְּנֵיהֶם לְכַמָּה גְּוָנִין, זֶה בְּחִינַת מְשַׁנִּין מִפְּנֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, בְּחִינַת אָז אֶהֱפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם, בְּחִינַת וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד כַּנַּ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

קָרְחָה, הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת גִּלּוּחַ לְקַמָּן הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת רִבִּית, הֲלָכָה ה:

הלכות גילוח

פרק א

חלק א

אִסּוּר גִּלּוּחַ הַפֵּאוֹת וְהַזָּקָן:

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר "מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא", סִימָן ל; שֶׁהַשְּׂעָרוֹת הֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהוּא עִקַּר הַהַשָּׂגָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, עַיִן שָׁם. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ לָהּ חַיִּים, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא. וְצָרִיךְ לְחָתְכָהּ מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם יְנִיקָה מִן הַחָכְמָה, בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּלִית. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי חֶסֶד בְּחִינַת אַבְרָהָם, וְהַחֶסֶד נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַתּוֹכָחָה, עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה הַפֵּאוֹת וְהַזָּקָן הֵם אוֹר הַפָּנִים, הַדְּרַת פָּנִים בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן". שֶׁהַזָּקֵן הוּא הַדְּרַת פָּנִים, אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו". כִּי הַזָּקֵן הוּא בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, כַּמּוּבָא כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, עַיֵּן שָׁם, שֶׁהֵם עִקַּר הַשָּׂגַת הַחָכְמָה. וְעַל-כֵּן הַזָּקֵן וְהַפֵּאוֹת הֵם שְׂעָרוֹת, כִּי הֵם בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַחָכְמָה, שֶׁעִקַּר הַהַשָּׂגָה הוּא בִּבְחִינַת שְׂעָרוֹת, שֶׁהוּא הַחָכְמָה תַּתָּאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזָּקֵן כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת מִדּוֹת וְצַמְצוּמִים לְהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, בְּחִינַת שִׁעוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא שֶׁהֵם בְּחִינַת מִדּוֹת. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהַעֲבִיר תַּעַר עַל הַזָּקֵן וְהַפֵּאוֹת, כִּי שָׁם עִקַּר הַחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת זָקֵן כַּנַּ"ל. וְאֵינוֹ בַּדִּין שֶׁיּוּנַף

הַמְקַצֵּר עַל הַמַּאֲרִיךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל לְעֻנְיַן מְזִבֵּחַ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְחָתְכָם וּלְהַשְׁחִיתָם, כִּי אַדְרַבָּא, שָׁם עִקַּר עֲלִיּוֹת הַחָכְמָה תַּתְאָה, כִּי הֵם אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי פֵּאוֹת וְזָקָן כְּנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל, כִּי שְׁתֵּי הַפֵּאוֹת הֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, וְהַזָּקָן בְּאֶמְצַע, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע. וְעִקַּר אוֹר הַפָּנִים הוּא הַזָּקָן וְהוּא עִקַּר הַשָּׁגַת הַחָכְמָה. וְעַל-יְדֵי שְׁתֵּי הַפֵּאוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֶסֶד וְתוֹכָחָה, כִּי הַחֶסֶד הוּא יָמִין וְהַתּוֹכָחָה הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת שְׂמֹאל. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת זָקָן, בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אֲבָל כָּל שְׁאָר הַשְּׂעָרוֹת אַף שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת מוֹתְרֵי מֹחִין, עִם כָּל זֶה, מֻחָמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מוֹתָרוֹת יֵשׁ בָּהֶם יְנִיקָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי מִשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּתְגַּדְּלִין הָרִבֵּה צָרִיךְ לְחָתְכָם בִּבְחִינַת חֲתָכוֹ לְד, כְּדֵי שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם יְנִיקָה מִן הַחָכְמָה תַּתְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבַּע כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לְגַלַּח עֶרֶב הָרֶגֶל כְּדֵי לְחָתְכָהּ מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לַעֲלוֹת בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" 'וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֶךָ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כְּלִי וְצִנּוֹר לְקַבֵּל אֶת הַחֶסֶד וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, וְהַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָרָצוֹן. וְעִקַּר הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן וְהוּא בְּחִינַת מָצַח הָרָצוֹן. וּכְנֶגֶד זֶה יֵשׁ בְּחִינַת מָצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָרָצוֹן. וְעִקַּר יְנִיקַת מָצַח הַנָּחָשׁ הוּא מִזִּנְקֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, שֶׁאֵין מוֹסִיפִין קְדֻשָּׁה וְדַעַת בִּימֵיהֶם כָּל זְמַן שֶׁמְּזַקְנִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְלָזֶה מוֹעִיל צְדָקָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת קְצַר יָמִים שְׁבַע רֹגֶז, שֶׁמְּפַגֵּם הַזְּקֵנִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְצַר יָמִים, מִזֶּה מָצַח הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹגֶז הֵפֶךְ הָרָצוֹן, אֲבָל עַל-יְדֵי זָקָן דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לְרָצוֹן, בְּחִינַת זָקָן וּנְשׂוּא פָּנִים. פָּנִים הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל זֶה:

וְעַל-כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה אוֹתָנוּ שֶׁלֹּא נַשְׁחִית פֵּאוֹת הַזָּקָן, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הָאִסּוּר בְּתַעַר דַּיְקָא, כִּי שַׂעֲרוֹת הַזָּקָן הֵם בְּחִינַת יְמֵי הַזִּקְנָה מַמָּשׁ, כִּי שַׂעֲרוֹת הַזָּקָן הֵם אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים מְאֹד שֶׁנִּתְצַמְּצְמוּ בִּבְחִינַת שְׂעָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צִנּוֹרוֹת וְצִמְצוּמִים. וְזֶה בְּחִינַת יָמִים, כִּי הַיָּמִים הֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים וּמִדּוֹת כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם כָּל מַה שֶׁמְּזַקְּנִין יוֹם מִימֵי חַיָּיו לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר בָּזֶה הַיּוֹם אוֹר הַדַּעַת. וְזֶה בְּחִינַת שְׂעָרוֹת מַמָּשׁ וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁלֹּא לְפַגֵּם, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַשְׁחִית

פְּאַת הַזָּקָן, חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בִּבְחִינַת הַזָּקָן, שֶׁלֹּא לִתֵּן יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת מֻצַּח הַנָּחָשׁ שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִנְּפִילַת יְמֵי הַזִּקְנָה, שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ הַשְׁחָתַת וּנְפִילַת שַׂעֲרוֹת הַזָּקָן, כִּי שַׂעֲרוֹת הַזָּקָן הֵם בְּחִינַת יְמֵי הַזִּקְנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאִסּוּר הוּא בְּתַעַר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְצַר יָמִים, כִּי הַחֶרֶב נִבְרָא לְקַצֵּר יָמָיו שֶׁל אָדָם וְאֵינוֹ בַּדִּין שֶׁיּוּנַף עַל הַמַּאֲרִיךְ, שֶׁהוּא הַזָּקָן הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים כַּנַּ"ל. כִּי תַּעַר וְחֶרֶב זֶה בְּחִינַת עֲשָׂו שֶׁנִּתְבָּרֵךְ בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה". וְהוּא מְקַצֵּר יָמָיו שֶׁל אָדָם, כִּי עִקַּר קִצּוּר יָמִים שֶׁל אָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כְּשֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם מִימֵי חַיָּיו כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשָׂה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי עֲשָׂו שֶׁהוּא הַסְּמֵךְ מֵם (מַלְאַךְ הַמָּוֶת) שֶׁמַּסִּית אֶת הָאָדָם מִדַּרְכֵי חַיִּים וּמְקַצֵּר יָמָיו עַל-יְדֵי-זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְבָּרֵךְ בְּחֶרֶב שֶׁהוּא מְקַצֵּר יְמֵי הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְקַצֵּר יְמֵי הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מוֹנֵעַ וּמַסִּית אֶת הָאָדָם מִלְּהוֹסִיף קְדֻשָּׁה בְּיָמָיו כַּנַּ"ל, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לוֹ יְנִיקָה לְעֲשׂוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֻצַּח הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת רֹגֶז, הֵפֶךְ הָרָצוֹן, תִּקֻּף הַדִּין, כִּי הוּא בְּחִינַת עָמָלֵק שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֻצַּח הַנָּחָשׁ, שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, תִּקֻּף הִתְגַּבְּרוּת הָאֶפִּיקוֹרְסוּת, כִּי עִקַּר הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת הוּא בְּחִינַת עָמָלֵק, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. נִמְצָא, שֶׁעֲשָׂו עָמָלֵק, הוּא בְּחִינַת קְצַר יָמִים שִׁבַּע רֹגֶז, כִּי הוּא בְּחִינַת חֶרֶב, בְּחִינַת חַרְבּוֹ שֶׁל סָמֶךְ מֵ"ם, שֶׁהוּא מְקַצֵּר יָמִים בְּגַשְׁמִיּוּת וּרוּחָנִיּוּת כַּנַּ"ל. וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ הוּא יוֹנֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹגֶז, בְּחִינַת מֻצַּח הַנָּחָשׁ, שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, הֵפֶךְ מֻצַּח הָרָצוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאִסּוּר הַשְׁחָתַת הַזָּקָן הוּא בְּתַעַר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב, כִּי בַּדִּין הוּא שֶׁלֹּא יוּנַף הַמְקַצֵּר עַל הַמַּאֲרִיךְ, כִּי עִקַּר אִסּוּר הַשְׁחָתַת הַזָּקָן הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא לִתֵּן, חַס וְשָׁלוֹם, יְנִיקָה לְמֻצַּח הַנָּחָשׁ מִפְּגַם נְפִילַת הַיָּמִים שֶׁל הַזְּקֵנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁחָתַת שַׂעֲרוֹת הַזָּקָן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאִסּוּר בְּתַעַר וְחֶרֶב, כִּי בָּזֶה הוּא פּוֹגֵם מְאֹד מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הוּא מַשְׁחִית הַזָּקָן הַקָּדוֹשׁ עַל-יְדֵי תַּעַר וְחֶרֶב וְנוֹתֵן, חַס וְשָׁלוֹם, יְנִיקָה לְהַתַּעַר וְחֶרֶב, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂו, בְּחִינַת מֻצַּח הַנָּחָשׁ מִנְּפִילַת שַׂעֲרוֹת הַזָּקָן, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאִסּוּר בְּתַעַר, כִּי זֶה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁלֹּא לִתֵּן יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת הַתַּעַר וְהַחֶרֶב, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹגֶז, בְּחִינַת מֻצַּח הַנָּחָשׁ מִנְּפִילַת שַׂעֲרוֹת הַזָּקָן כַּנַּ"ל:

חלק ב

וּבָזֶה מְבֹאָר וְנִגְלֶה לְעֵין הַמַּשְׂכִּיל, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר חָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפְיָה וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים בִּמְדִינַת אַשְׁכְּנַז וּדוֹמֵיהֶם, כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, נִלְכְּדוּ בְּמִכְמוֹרוֹת הַבַּעַל דָּבָר וְנִתְפַּשְׁטוּ בָּעוֹון הַגָּדוֹל הַזֶּה שֶׁמַּשְׁחִיתִים פְּאַת זְקָנָם. וּבֶאֱמֶת עַל-פִּי כְּתָבִים וְסִפְרֵי קֹדֶשׁ גַּם הַהַשְׁחָתָה בִּשְׁאָר דְּבָרִים הַמֻּתָּרִים עַל-פִּי דִּין הוּא גַּם כֵּן פְּגָם גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד

מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַחֲמָנָא לְשֵׁיזְבָן מֵהַאי עוֹנְשָׁא. כִּי כָּל שַׁעֲרוֹת הַזָּקֵן הֵם צִנּוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים וְנוֹרָאִים מְאֹד, וְאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְשַׁעֵר וְלִתְפֹּס בְּדַעְתּוֹ עֹצֶם מַעֲלַת קְדֻשַּׁת הַזָּקֵן הַקָּדוֹשׁ. וְכֵן לְהֶפֶךְ אֵין לְשַׁעֵר, חַס וְשָׁלוֹם, עָנְשׁ הַמַּשְׁחִית וּמֵרִים יָד וּמְקַלְקֵל קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה כָּזוֹ. אַךְ, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, בְּרִבּוֹת הַיָּמִים פָּרְצוּ הַנָּגַד רַבִּים מֵהֶם וְהֵם עוֹבְרִים עַל חֻמְשָׁה לְאוִין בְּיָד רָמָה וְהֵם מַשְׁחִיתִים זְקָנָם בְּתַעַר מַמָּשׁ. אוֹי לְנַפְשָׁם, כִּי גָּמְלוּ לָהֶם רָעָה וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר שָׁם חָכְמַת הַטֶּבַע, כִּי מֶצַח הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, יוֹנֵק מִפֻּגָּם נְפִילַת הַזָּקֵן כַּנַּ"ל וְהָבֵן:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַקָּפַת פְּאַת הָרֹאשׁ. וְעִקַּר הַפֵּאוֹת הֵם אֵצֶל הַפַּדַּחַת שֶׁהוּא הַמֶּצַח, כִּי הַפֵּאוֹת הֵם בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי פֵּאָה בְּגִמַטְרִיָּא אֱלֹקִים בְּחִינַת יִרְאָה (כמבואר בעץ חיים), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא". וְעִקַּר הַיִּרְאָה הוּא עַל-יְדֵי הָרְצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַנִּיחִים הַפֵּאוֹת אֵצֶל הַמֶּצַח, כִּי מִבְּחִינַת הַמֶּצַח הָרְצוֹן שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן, מִשָּׁם נַעֲשֶׂה יִרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֵּאוֹת כַּנַּ"ל. אַךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, מֶצַח הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, וְהוּא מַטִּיל פֻּגָּם וּכְפִירָה אֲפִלּוּ בְּשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן, בְּמֶצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַנִּיחַ פְּאַת הַזָּקֵן וְשֶׁלֹּא נַשְׁחִיתֵהוּ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, מֶצַח הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי הַזָּקֵן הַקָּדוֹשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר הָאֱמֶת הָרָצוֹן, כִּי נִכְנָע מֶצַח הַנָּחָשׁ וּמִתְגַּבֵּר מֶצַח הָרָצוֹן, שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן, וַאֲזַי זוֹכִין לְיִרְאָה שֶׁהוּא הַפֵּאוֹת שֶׁאֵצֶל הַפַּדַּחַת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר גִּלּוּחַ הַפֵּאוֹת וְהַזָּקֵן, שֶׁהֵם מֵעִנְיָן אֶחָד, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַיַּהֲדוּת תְּלוּי בָּזֶה, כִּי זֶה עִקַּר מְגַמַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לָבוֹא לִבְחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'. הֵינוּ, שֶׁלֹּא נִצְטָרֵךְ לַעֲסֹק בְּשׁוּם עֵסֶק מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, רַק בַּעֲבוֹדַת ה' כָּל הַיּוֹם. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁפָּע עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, בְּחִינַת וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרֵאוּ. וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַחֶסֶד כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, וְהַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָרְצוֹן, עַל-יְדֵי בְּחִינַת מֶצַח הָרָצוֹן וְכוּ', כְּמִבֹּאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַיַּהֲדוּת תְּלוּי בְּפֵאוֹת וְזָקֵן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת הָרָצוֹן, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַזָּקֵן כַּנַּ"ל, בְּחִינַת זָקֵן נָשׂוּא פָּנִים כַּנַּ"ל. וַאֲזַי זוֹכִין לְיִרְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פֵּאוֹת כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁזּוֹכִין לְיִרְאָה אֲזַי מְמַילָּא שׁוֹפֵעַ הַחֶסֶד, כִּי הַחֶסֶד שׁוֹפֵעַ תָּמִיד, רַק שֶׁצְּרִיכִין כְּלִי וְצִנּוֹר לְקַבֵּל עַל יָדוֹ אֶת הַחֶסֶד, כְּמִבֹּאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, עַל-יְדֵי זָקֵן וּפֵאוֹת זוֹכִין לְיִרְאָה, וַאֲזַי זוֹכִין לְקַבֵּל שֶׁפַע הַחֶסֶד, וַאֲזַי אֵין צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּשׁוּם עֵסֶק, כִּי מִתְקַיְּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ, וַאֲזַי יְכוֹלִין לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' כָּל הַיּוֹם. וְזֶה עִקַּר תְּשׁוּקָתֵנוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַגִּיעַ לָזֶה. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַיַּהֲדוּת תְּלוּי בְּזָקֵן וּפֵאוֹת כַּנַּ"ל. עַיֵּן בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבְּכוּרִים הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּאֲמָר:

פרק ג

חלק א

"לֹא תַקִּפוּ פְּאַת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תַשְׁחִית אֶת פְּאַת זְקָנֶךָ וְכוּ'":
עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "מִישָׁרָא דְּסַכִּינָא" וְכוּ', בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן, סִימָן ל, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ:
וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר גִּלּוּחַ הַפֵּאוֹת וְהַזָּקָן, שֶׁהֵם הַשְׁעָרוֹת הַסְּמוּכִין לְהַפָּנִים, כִּי מַלְכוּת חָכְמָה תִּתְּאָה, הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, הִיא בְּחִינַת שִׁעוּרִין דְּאוֹרְיְתָא, כְּמִבֹּאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְׁעָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים וְכוּ' וְכוּ', יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהַשְׁחִית שַׁעֲרוֹת הַזָּקָן וְהַפֵּאוֹת, שֶׁהֵם הַשְׁעָרוֹת הַסְּמוּכִין בְּיוֹתֵר לְאוֹר הַפָּנִים, כִּי עִקַּר חִיּוּת הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה תִּתְּאָה הוּא מֵאוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשְׁעָרוֹת שֶׁהֵם סְמוּכִין לְאוֹר הַפָּנִים, שֶׁהֵם הַפֵּאוֹת וְהַזָּקָן, עַל יָדָם נִמְשָׁכִין עִקַּר הַחָכְמָה וְהַצְמָצוּם שֶׁל הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר חִיּוּת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תִּתְּאָה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁעָרוֹת הוּא מֵאוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת זָקָן וּשְׁתֵּי פֵּאוֹת כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁבָּהֶם מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַדַּת יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הַיַּהֲדוּת תָּלוּי בְּזָקָן וּפֵאוֹת וּבָהֶם נִכָּר הַיְּהוּדִי, כִּי הוּא מִזֶּרַע בָּרָךְ ה', מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל. וּמִי שֶׁרוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְרוֹצֶה לְכְפֹּר, חַס וְשָׁלוֹם, בָּאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, תְּחִלַּת הַכְּפִירָה הוּא, שֶׁמַּשְׁלִיךְ, חַס וְשָׁלוֹם, מֵעָלָיו הַזָּקָן וְהַפֵּאוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל דַּת יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ הוּא תָּלוּי בְּזָקָן וּפֵאוֹת, כִּי כָּל דִּבְרֵי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וְכָל הַמִּצְווֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי כָּל אוֹת וְאוֹת וְכָל תֵּבָה וְתֵבָה מִתּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה וְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה וְכָל מִנְהָג כָּשֵׁר שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַם הַקָּדוֹשׁ וְהַנִּבְחָר, כֻּלָּם הֵם שִׁעוּרִין וְצִמְצוּמִין, שֶׁעַל יָדָם יְזַכּוּ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּל חַד לְפוּם מָה דְּמִשְׁעַר בְּלִבֵּיהּ, כְּפִי אֲשֶׁר יִזְכֶּה עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ וְיִגִיעָתוֹ בְּתוֹרָה וּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְיִפָּרֵשׁ מִמַּעֲשִׂים רָעִים. וְכָל אֵלּוּ הַצְמָצוּמִים וְהַשִּׁעוּרִין בְּחִינַת שִׁעוּרִין דְּאוֹרְיְתָא, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת כַּנַּ"ל, וְכֻלָּם נִמְשָׁכִין מִשְּׁעָרוֹת דִּדִיקְנָא קַדִּישָׁא וְהַפֵּאוֹת, כִּי כָּל שַׁעֲרָה וּשַׁעֲרָה מֵהַפֵּאוֹת וּמֵהַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא וְיַקִּירָא, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת צִנּוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים וְצִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל חָכְמַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהַמִּצְווֹת, שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִים אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי תְּלֵיסַר תִּקּוּנָא קַדִּישָׁא הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אוֹי לְמִי שֶׁנּוֹגֵעַ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַשְׁחִית שַׁעֲרָה אַחַת מֵהַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא וְהַפֵּאוֹת בִּשְׁאָט נֶפֶשׁ וּבְזִדּוֹן וּבְמֵעַל,

אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ, כִּי עוֹקֵר עַצְמוֹ מֵאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּתוֹרַת מֹשֶׁה, אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי גָּמְלוּ לָהֶם רָעָה. וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְפַּשְּׁטָה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים מְאֹד חָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפְיָה וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת בְּמִדַּת אַשְׁכְּנַז וּסְבִיבוֹתֶיהָם, שֶׁפָּרְקוּ מֵעֲלֵיהֶם בְּאֵלּוּ הַדּוֹרוֹת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם לְגַמְרֵי וְהִשְׁלִיכוּ זְקָנָם וְרֹב הַפֶּאוֹת וּמְלֻבָּשִׁים בְּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וְכַנַּ"ל. כִּי מִבֹּאר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפֶלֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל בֵּין הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. וְזֶה בְּחִינַת זַעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים, שֶׁהַמַּלְכוּת צוֹעֶקֶת בְּקוֹל מַר עַל שֶׁנִּפְלָה חָכְמָתָהּ בֵּין הַכְּסִילִים, שֶׁהַכְּסִיל רוֹצֶה לְהִתְחַכֵּם, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם פִּילוֹסוֹפְיָה וְאֶפִּיקוּרְסוּת, שֶׁהֵם כְּסִילוּת בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְלָה חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, בַּגָּלוּת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּשְׁחִיתִין זְקָנָם בְּאַשְׁכְּנַז, וְעַל-יְדֵי-זֶה פּוֹגְמִין בַּצְּמִצּוּמִים שֶׁל הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַנַּ"ל, בְּחָכְמָה תַּתָּאָה, בְּמַלְכוּת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהוּא חָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפְיָה. וְעַל-כֵּן הֵם עוֹסְקִים שָׁם בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת בְּיוֹתֵר עַל דֵּי שֶׁמַּשְׁחִיתִין פְּאַת זְקָנָם בִּשְׁאָט נֶפֶשׁ וְעוֹבְרִים עַל חֻמְשָׁה לָאוִין בְּכָל פַּעַם, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל, חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת עַל-יְדֵי הַשְׁחָתַת פְּאַת הַזְּקָן הַקָּדוֹשׁ כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת אֵינָם עוֹבְרִים עַל חֻמְשָׁה לָאוִין בִּלְבַד, כִּי כְּשֶׁמַּשְׁחִיתִין פְּאַת זְקָנָם כְּאִלּוּ עוֹבְרִים עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ תְּלוּיָה בָּזֶה כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי הַתֵּעַר וְהַסַּכִּין שֶׁמְּרִימִין עַל הַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא לְהַשְׁחִיתָהּ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, מַלְכוּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא כְּלִלְיוּת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי עֲמָלֵק הוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו הָרָשָׁע שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִבְּחִינַת וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, שֶׁעִקַּר יְנִיקָתוֹ כְּשֶׁנִּפְגָּם, חַס וְשָׁלוֹם, חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, מַלְכוּת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקָם בְּרִית, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֶתְכוֹ לְאַרְבַּע, הַנֶּאֱמַר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת וְתִקּוּן הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַחֶרֶב דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אַרְבַּע מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, בִּבְחִינַת חֶתְכוֹ לְאַרְבַּע. וּמַכְנִיעִין הַחֶרֶב שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא מַלְכוּת עֲמָלֵק, בְּחִינַת וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁמְּרִימִין, חַס וְשָׁלוֹם, תַּעַר וְסַכִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב, עַל הַזְּקָן הַקָּדוֹשׁ, הוּא פּוֹגֵם מְאֹד מְאֹד בְּהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקָם בְּרִית, שֶׁעִקַּר יְנִיקָתָהּ מֵאוֹר הַפָּנִים מִבְּחִינַת שַׂעֲרוֹת הַזְּקָן וְהַפֵּאוֹת כַּנַּ"ל, וּמִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, חַרְבּוֹ שֶׁל עֵשָׂו בְּחִינַת מַלְכוּת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא כְּלִלְיוּת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. וְהֵם בָּאוּ לְכָל זֶה עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגְמוּ תְּחִלָּה, כִּי בְּוַדַּאי אֵין אָדָם מֵרִים יָדוֹ לְהַשְׁחִית פְּאַת זְקָנוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם כְּשֶׁפָּגַם תְּחִלָּה בַּבְּרִית קֹדֶשׁ הָרַבֵּה מְאֹד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה פָּגַם בְּהַמּוֹחַ, בַּחָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל. וְנִתְגְּרוּ בּוֹ מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, עַד שֶׁהִשִּׂיאוֹ רוּחוֹ הָרָעָה לְהַשְׁחִית זְקָנוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹקֵר עַצְמוֹ

לְגַמְרֵי מִמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, מֵחָכְמָה תַּתָּאָה, מֵהַשָּׂגַת וֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל וְאֵין לוֹ חֵלֶק בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וּבְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעִקַּר הַחֶסֶד שֶׁעַל יָדוֹ חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה, שֶׁעַל-יְדֵי תּוֹכָחָה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד. וְהַתּוֹכָחָה הִיא כְּפִי הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הָעַזּוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְכָל זֶה כָּלוּל בְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא, כִּי הַשְּׂעָרוֹת דְּדִיקְנָא קְשִׁישִׁין לְאַכְפָּיָא לְדִינִין, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, זֶה בְּחִינַת הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, בְּחִינַת עַז וְקָשֶׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁכְּלוּלִין בְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא, כִּי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּחַדְּשִׁין הוּא שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִתְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא. וְכֵן הַתְּפִלָּה כְּלוּלָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁנִּתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִמֵּד לְמֹשֶׁה סֵדֶר תְּפִלָּה, וְאָז גִּלָּה לוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, לְעוֹרֵר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁהֵם כְּפִי הָעַזּוּת שֶׁל כָּל אֶחָד, עַל-יְדֵי-זֶה יוֹדֵעַ הַזָּקֵן וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה אֵיךְ לְהוֹכִיחַ אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּפוֹתֵחַ פִּיו בְּחָכְמָה בְּחִינַת פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְכוּ', כִּי כָּל תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא הֵם סְבִיב הַפֶּה הַקָּדוֹשׁ, וְהִתְגַּלּוּת צְנוֹרוֹת הַחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת זָקֵן וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה, נִתְגַּלֶּה רַק עַל-יְדֵי הַפֶּה הַקָּדוֹשׁ, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת כָּל הַחָכְמָה הַנִּמְשָׁכִין דֶּרֶךְ צִינּוֹרוֹת הַשְּׂעָרוֹת שֶׁל הַפֶּאוֹת וְהַדִּיקְנָא. וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַחָכְמָה הַזֹּאת שֶׁל תּוֹכָחָה, נִמְשָׁךְ חֶסֶד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת מִגְּלוּת שֶׁל אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים הַמְאִיר בְּשִׁלְשׁ רְגָלִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁהַמַּלְכוּת עוֹלָה עַד הַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא, שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים, כִּי הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא עַל-יְדֵי כַּמָּה צְמָצוּמִים, וְכָל צְמָצוּם וְצִמְצוּם הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת מַעוֹלָם וּמִדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, כִּי חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁבְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת, הוּא לְמַעְלָה וְגָבֹהַּ הַרְבֵּה מֵחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁבְּעוֹלַם הַבְּרִיאָה. וּכְשֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה מִן הַגְּלוּת, צְרִיכִין לְעוֹרֵר וּלְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת מַלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁבְּשֹׁרֶשׁ הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וּבָזֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל קְצַת מְעַט רְמָזִים בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת אַרְבַּע הַנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי הַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, כִּי גַּם הַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא נִמְשָׁכָת מִבְּחִינַת צְמָצוּמִים, מִבְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁבְּעוֹלָמוֹת

הָעֶלְיוֹנִים וְהַגְּבוֹהִים מְאֹד מְאֹד, כַּמְבֹאָר "בְּעֵץ חַיִּים", שֶׁאוֹרוֹת הַדִּיקְנָא נִמְשָׁכִין מִשְּׁתֵּי פֵּאוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱלֹקִים בְּגִימַטְרִיָּא פֵּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם, וְהָבֵן מְאֹד:

חלק ד

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים תְּלוּיִים בְּחַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם זִקְנֵי הַדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם", 'אֹתָם', אֲפִלּוּ שׁוֹגְגִים וְכוּ', כִּי עֶלְיַת הַמַּלְכוּת בָּרְגָלִים לְאוֹר הַפָּנִים, זֶה תְּלוּי בַּזְּקֵנִים דַּיְקָא, כִּי הַזָּקֵן הוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל:

כִּי הַזְּקֵנִים וְהַחֲכָמִים יוֹדְעִים לִשְׁמֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב שֶׁיִּהְיֶה בְּמוֹעֲדוֹ וְהֵם מְעַבְּרִים שָׁנִים וְקוֹבְעִים חֳדָשִׁים, שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִים תִּקּוּן הַמּוֹעֲדוֹת כֻּלָּם, כִּי הַחֳדָשִׁים הֵם שְׁנֵים עָשָׂר וּכְלוּלוֹתָם שִׁלְשָׁה עָשָׂר. וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁהוּא חֹדֶשׁ הַשְּׁלִשָּׁה עָשָׂר, וְאֵלּוּ הַשְּׁלִשָּׁה עָשָׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים הֵם תִּקּוּנֵי הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת לְבָנָה, כִּי הַחֳדָשִׁים מוֹנִין לַלְּבָנָה, וְהֵם נִמְשָׁכִין מִשְּׁלִשָּׁה עָשָׂר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, כִּי עִקַּר עֶלְיַת הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי שְׁלִשָּׁה עָשָׂר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל, כִּי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת חָכְמָה תַּתְּאָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת צְמָצוּמִים שֶׁל הַשְּׁגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבָּזֶה כָּלוּל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁקּוֹרִין קֹדֶם פֶּסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ לְשָׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁאָז הַתְחָלַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְגַּלָּה לְיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וְכוּ', כִּי אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אַרְבַּע, שֶׁצְּרִיכִין לְחָתְכָהּ מִגָּלּוּת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁכֻּלָּם נִקְרָאִים "גָּלוּת מִצְרַיִם", כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן ד) בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ; שֶׁכָּל הַגָּלֻיּוֹת נִקְרָאִים גָּלוּת מִצְרַיִם עַל שֵׁם שֶׁהֵם מְצָרִים לְיִשְׂרָאֵל:

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים שֶׁקּוֹרִין תְּחִלָּה. זֶה בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדוֹ קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. בִּבְחִינַת זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. פָּרָשַׁת זָכוֹר זֶה בְּחִינַת הַכְנָעַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא כְּלֻלִּיּוּת וְרֹאשׁ כָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כִּי כָּלוּל מִכֻּלָּם כַּנַּ"ל. פָּרָשַׁת פָּרָה, הִיא לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאַת מֵת, הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁמַּעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, מֵהֶמְן עֲמָלֵק, אֲזַי צְרִיכִין לְטָהֳרָהּ מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הֶמְן עֲמָלֵק כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אֲפֵר פָּרָה לְהִטָּהֵר מִזֶּה. וּפָרָה אֲדֻמָּה זֶה בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁל הַמּוֹכִיחַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹתֵיהֶן. וְזֶה בְּחִינַת אֲדֻמָּה, בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת תּוֹכָחָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַפָּרָה מְטַהֵר טְמֵאִים, מְטַמֵּא טְהוֹרִים כָּל הָעוֹסְקִין בָּהּ. זֶה בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁל מוֹכִיחֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְטַהֲרִין

הַטְּמֵאִים מֵעֲוֹנוֹתֵיהֶם וּמַחֲזִירִין אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְכָל הָעוֹסְקִין בַּתּוֹכָחָה נִטְמָאִין עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי נִתְאַחֵז בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה פְּגָם מֵעֲוֹנוֹת שֶׁל אֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִין עִמָּהֶם לְטַהֲרָם וְלַהֲשִׁיבָם מֵעֲוֹנוֹתֵיהֶן. וְזֶה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטַמֵּא טְהוֹרִים, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן שִׂכָּרוֹ שֶׁל הַמּוֹכִיחַ מְרֻבֶּה מֵהֶפְסְדּוֹ, כִּי אַחַר כָּךְ הוּא מְטַהֵר עַצְמוֹ בְּקַל עַל-יְדֵי טְבִילָה וְהֶעֱרֶב שֶׁמֶשׁ לְבַד, אֲבָל הוּא טָהֵר טְמֵאִים לְגַמְרֵי, שֶׁהָיוּ טְמֵאִים בְּטֻמְאַת מֵת מַמָּשׁ, בְּזָבָה הַנָּחָשׁ. וְעַל-יְדֵי תּוֹכָחָתוֹ מַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּמְטַהֵר אוֹתָם. וְעַל-כֵּן הַפָּרָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכָל הַפָּרוֹת צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ מֵאֶפְרוֹ, מִשֶּׁל פָּרָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, כִּי מֹשֶׁה רֹאשׁ לְכָל מוֹכִיחֵי אֱמֶת, כִּי הוּא הָיָה עוֹסֵק בָּזֶה הַרְבֵּה, וּמָסַר נַפְשׁוֹ עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד לְהוֹכִיחָם וּלְהַחֲזִירָם לְמוּטָב. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהִגִּיעַ לְנַפְשׁוֹ פְּגָם גָּדוֹל לְפִי עֶרְכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "לֹךְ רֵד וְכוּ'", אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וּמָסַר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִילָם כָּל יָמָיו לְהוֹכִיחָם וּלְהַחֲזִירָם לַמּוּטָב. וְעַל-כֵּן הַכֹּל צְרִיכִין לְקַבֵּל מִבְּחִינַת פָּרָה שֶׁל מֹשֶׁה, דְּהַיְנוּ מִתּוֹכָחוֹתוֹ הַטּוֹבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁפָּרָה אֲדֻמָּה מְצֻוָּתָהּ בְּסִגְנוֹן הַכֹּהֲנִים, כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל זֶה בְּחִינַת הָרַב שֶׁבַּדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה וְכוּ'". אִם הָרַב דּוֹמֶה וְכוּ' (מוֹעֵד קָטָן דַּף יז) וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל חָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הָרַב שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי אִם עַל-יְדֵי תַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְזֶה בְּחִינַת מִתֶּרְגְּמָן שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים בַּדּוֹרוֹת הַקְּדָמוֹנִים, שֶׁהֶחָכָם הָיָה דּוֹרֵשׁ תָּמִיד עַל-יְדֵי מִתֶּרְגְּמָן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל בְּעַצְמוֹ חָכְמַת הֶחָכָם הָאֱמֶת וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר כִּי אִם עַל-יְדֵי מִתֶּרְגְּמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּלְמִידָיו, שֶׁהֵם מְגַלִּים וּמְבָאֲרִים חָכְמָתוֹ וְתוֹכַחְתּוֹ לָרַבִּים, כִּי בְּהָרַב הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ אֵין לָהֶם שׂוּם תְּפִיסָה כְּלָל כִּי אִם עַל-יְדֵי תַּלְמִידָיו, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, "בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם לְדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ". עַיֵּן שָׁם (סִימָן קמ). וְזֶה בְּחִינַת שְׁתִּקוּנֵי הַפָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁל הֶחָכָם הָאֱמֶת לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹתֵיהֶן נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי סִגְנוֹן הַכֹּהֲנִים דַּיְקָא בְּחִינַת מִתֶּרְגְּמָן, בְּחִינַת תַּלְמִידִים שֶׁל הֶחָכָם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל כַּנַּ"ל:

פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ זֶה עִקַּר בְּחִינַת עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי הָרֹאשֵׁי חֳדָשִׁים הֵם תִּקּוּן כָּל הַמּוֹעֲדוֹת, שֶׁאָז עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְכָל אֵלּוּ הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, שֶׁעַל יָדָם חוֹתְכִין הַמַּלְכוּת מֵאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה לְאוֹר הַפָּנִים בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, זֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה בָּנִים הַמְבֹאָרִים בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת ד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר. פָּרָשַׁת שְׁקָלִים שֶׁהוּא צְדָקָה לַעֲנִיִּים, זֶה בְּחִינַת יִצְחָק שֶׁהוּא בֶּן חָכָם, כִּי הֶעָנִי הוּא מִסִּטְרָא דִּדִינָא קַשְׁיָא מִבְּחִינַת יִצְחָק, וְעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה

שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ מְחַיִּין אוֹתוֹ וּמַחֲזִירִין לוֹ פָּנָיו וְחָכְמָתוֹ שֶׁנִּסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ מֵחֲמַת דּוֹחַק עֲנִיּוּתוֹ, בִּבְחִינַת חָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה (קֹהֶלֶת ט). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לְאוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים יז), "אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ וְכוּ'". וְאוֹר הַפָּנִים הוּא בְּחִינַת חָכְמָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו. וְעַל-כֵּן יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּן חָכָם, זֶה בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת חָכְמָה, שֶׁהוּא הַמְתָּקַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל הָעֲנִיּוּת, חַס וְשָׁלוֹם. פָּרָשַׁת זְכוֹר הַכְנָעַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו הָרָשָׁע, זֶה בְּחִינַת בֶּן רָשָׁע שֶׁהוּא עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם. פָּרָשַׁת פָּרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹכָחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְתִשׁוּבָה כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִשְׂמָעֵאל שֶׁעֲשָׂה תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם. פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ אָז מַתְחִיל הַמַּלְכוּת לַעֲלוֹת לְאוֹר הַפָּנִים, כִּי אָז מַתְחִיל הֶאָרַת פֶּסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ לְרְגָלִים. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּפָרָשָׁה זוֹ כָּל דִּינֵי פֶּסַח, זֶה בְּחִינַת בֶּן תָּם שֶׁהוּא יַעֲקֹב אִישׁ תָּם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת מְבַקְּשֵׁי פָּנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה (תְּהִלִּים כד) כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, פְּעָמִים:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה שֶׁהֵם אַרְבַּע תְּקוּנֵי שְׁכִינְתָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת ד הַנַּ"ל. מְנוֹרָה זֶה בְּחִינַת בֶּן חָכָם, כִּי מְנַרְתָּא דְּא רֵישָׁא, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ, בְּחִינַת שֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ, שֶׁהוּא הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ. כִּסֵּא זֶה בְּחִינַת כִּסֵּא שָׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְחִיַּת הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו, שֶׁהוּא בֶּן רָשָׁע. כִּי אֵין הַכִּסֵּא שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק. שֻׁלְחָן זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁמְּכַפֶּרֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל כַּנַּ"ל, כִּי שֻׁלְחָן מְכַפֵּר כְּמִזְבֵּחַ (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּרָכוֹת נה). מִטָּה זֶה בְּחִינַת בֶּן תָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּשָׁנִים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה דְּגָלִים כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת ד הַנַּ"ל, כִּי יַעֲקֹב כָּלוּל מִכֻּלָּם, וְהוּא מַעֲלֶה אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבַּע, בְּחִינַת אִשֶּׁה יִרְאַת ה', כַּיָּדוּעַ. אֶל אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת מְבַקְּשֵׁי פָּנֶיךָ יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נָשָׂא יַעֲקֹב אַרְבַּע נָשִׁים וּמֵהֶם יָצְאוּ אַרְבָּעָה דְּגָלִים, בְּחִינַת אַרְבַּע הַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח כֻּלָּנוּ מְסֻבִּין עַל הַמִּטָּה, כִּי הַמִּטָּה כְּלוּלָה מִבְּחִינַת אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת, בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים, בְּחִינַת אַרְבַּע הַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וְאִסּוּר חָמֵץ וַאֲכִילַת מַצָּה וְכוּ'. כִּי בְּפֶסַח הוֹצִיא מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְאָז גִּלָּה לָהֶם הַשְּׁגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן פֶּסַח רֹאשׁ לְרְגָלִים, כִּי פֶּסַח הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַבְרָהָם כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְחַתְכָהּ מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, הוּא עַל-יְדֵי

הַחֶסֶד כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁפֶּסַח הוּא הַתְחָלַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאוֹר גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד כַּמּוּבָא. עַל-כֵּן אָז הֶחָמֵץ אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ שֶׁהוּא הֶחָלָל וְהַפֶּתַח שֶׁבֵּין הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַהֵא לְגַגֵּהּ. שֶׁזֶּהוּ הַהֶבְדֵּל בֵּין חֵית לְהֵא, בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה, כִּי הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים מֵעֲלָה לְעָלוּל מִשֶּׁכָּל עֶלְיוֹן לְשֶׁכָּל תַּחְתּוֹן, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָה בֵּיהּ כְּלָל. וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל מַלְכוּת הַנַּ"ל. וְכָל הַהַשָּׂגוֹת וְכָל הַצִּמְצוּמִים כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה". וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קיט), "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". כִּי אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים וּקְטַנֵּי הָעֵרֶךְ, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, וְעִקַּר חִיּוּתָם וְתִקְוָתָם לִזְכוֹת לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי, לַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי הוּא רַק עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל גָּדוֹל וְהוּא חָרִיף וְלַמְדָן גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, בַּחֲרִיפוּת וּבְקִיאוּת בְּשַׁ"ס וּפוֹסְקִים, וַאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ לוֹ יָד בְּחָכְמַת הַקַּבָּלָה, בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא זָכָה עַצְמוֹ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ וְלֹא שָׁבַר עֲדַיִן לְגַמְרֵי תַּאֲוַת גּוּפוֹ וְחָמְרוֹ, וְיֵשׁ לוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה אֶחִיזָה וְשֶׁמֶץ דָּבָר מִתַּאֲוַת הַגּוּף וְהֶבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה, בְּוַדַּאי עֲדַיִן אֵין שִׂכְלוֹ שָׁלֵם וְאָסוּר לוֹ לִכְנֹס בְּחָכְמַת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי יוּכַל לְהִכָּשֵׁל מְאֹד וְלִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק רַק בֶּאֱמוּנָה וּלְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי, וְלִסְמֹךְ רַק עַל אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וְעַל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים אֲשֶׁר כָּפוּ אֶת יִצְרָם וְשָׁבְרוּ אֶת הַחֹמֶר לְגַמְרֵי, כִּי רַק הֵם זָכוּ לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים כָּאֵלּוּ שֶׁטָּהֲרוּ וְקִדְּשׁוּ עַצְמָן מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ לְגַמְרֵי וְשָׁבְרוּ כָּל הַתַּאֲוֹת וּבִטְּלוּ אֶת הַגּוּף וְהַחֹמֶר לְגַמְרֵי, גַּם הֵם הָיָה עִקַּר הִתְחַזְּקוּת שֶׁלָּהֶם רַק עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם הַשָּׂגָה וְלַדַּעַת שׁוּם יְדִיעָה בְּהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר הִיא הַשַּׁעַר שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם נִכְנָסִין לְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת לְכָל הַהַשָּׂגוֹת וּלְכָל הַיְדִיעוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, בִּבְחִינַת בְּזֹאת יָבוֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. זֹאת הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". בְּחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה וְהָעֵדוּת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְכוּ', 'זֹאת' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהָאֲרִיךְ בַּתִּקּוּנִים וּבְאֵר הֵיטֵב דְּלֵית רְשׁוּ לְנָבִיא וְחוֹזֶה לְאַעֲלָא לְקֻדְשָׁא בַּר מִינָהּ וְכוּ':

כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב וְלִכְנֹס לְשׁוּם קְדֻשָּׁה לְשׁוּם הַשָּׂגָה וּלְשׁוּם יְדִיעָה מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכָל הַמַּלְחָמוֹת וְכָל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, אִי אֶפְשָׁר לְנַצֵּחַ שׁוּם מִלְחָמָה וְלַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּתִּקּוּנִים, וְדָוִד כַּד הֲוָה אָעֵל בְּקְרָבָא לָא אִיתְרְחִיץ אֶלָּא בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם תַּחֲנֶה

עָלַי מַחֲנֶה וְכוּ' אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ", הַיְנוּ שֶׁעִקַּר בִּטְחוֹנוֹ וְתִקְוָתוֹ הָיָה בָּאֱמוּנָה שֶׁנִּקְרֵאת "זֹאת" כַּנַּ"ל. דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא חָזָק בֶּהָאֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן הוּא חָזָק שֶׁבְּוַדַּאי יַעֲמֹד נֶגֶד כָּל הַמַּחֲנוֹת וְהַמִּלְחָמוֹת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי בְּוַדַּאי יוּכַל לְנַצְּחָם וּלְשָׁבְרָם מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה חֲזָקָה בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּקְרָא "זֹאת" כַּנַּ"ל, בְּחִינַת בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ (תְּהִלִּים כז), 'בְּזֹאת' דַּיְקָא, הַיְנוּ בֶּהָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְהַנְּבִיא כְּשֶׁרָאָה אֹרֶךְ הַגָּלוּת לֹא הָיָה לוֹ תִּקְוָה לְצֵאת מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁנִּקְרֵאת "זֹאת", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל וְכוּ'", כַּמְבֹאָר בַּתִּקּוּנִים שָׁם. כִּי הַנְּבִיא רָאָה שֶׁבְּסוֹף הַגָּלוּת בְּעִקְבָּא דִּמְשִׁיחָא יִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר וְיִהְיֶה קָשֶׁה לְהָאָדָם לְנַצְּחוֹ, עַל-כֵּן אָמַר שֶׁאֵין תִּקְוָה לָצֵאת מֵהַגָּלוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁמִּי שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בֶּהָאֱמוּנָה, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְיֵצֵא מִן הַגָּלוּת בְּוַדַּאי. וְעַיֵּן שָׁם בַּתִּקּוּנִים שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּעִנְיַן בְּחִינָה שֶׁל זֹאת, שֶׁיַּעֲקֹב מָסַר זֹאת לְבָנָיו וְכֵן מֹשֶׁה וְכוּ' וְכוּ'. וְהַכְּלָל, שֶׁבְּחִינַת הַנִּזְכָּר שָׁם בַּתִּקּוּנִים הוּא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא עִקַּר וְיסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְרַק עַל יָדָהּ יְכוֹלִין לִכְנֹס לְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה וּלְנַצֵּחַ כָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה הַכֹּהֵן מְזַהִיר אֶת הָעָם כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לְמִלְחָמָה, "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֵיכֶם אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם וְכוּ'". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲפִלּוּ אֵין בָּכֶם זְכוּת אֶלָּא מַה שֶּׁאַתֶּם אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם רְאוּיִים לְנַצֵּחַ אֶת אוֹיְבֵיכֶם וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מְרַמְּזִין עִקַּר עַל מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע, כִּי אֲפִלּוּ הַמִּלְחָמוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאֶחָד בְּגַשְׁמִיּוּת עִם שׁוֹנְאִים וְאוֹיְבִים, הַכֹּל הוּא בְּחִינַת מִלְחֲמוֹת הַיֵּצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קג), כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם צָרִים לְמַטָּה, כָּךְ יֵשׁ לוֹ צָרִים לְמַעְלָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמִּלְחָמָה הוּא מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע. וְזֶה שֶׁהַזְהִיר הַכֹּהֵן קֹדֶם שֶׁנִּכְנְסוּ לְמִלְחֶמֶת ה', לְנַצֵּחַ אֶת הָאוֹיְבִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁסְּבִיב הַקְּדֻשָּׁה, סְבִיב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַשּׁוֹנְאִים, הַמּוֹנְעִים וְהַמְעַכְּבִים מִדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וּכְשֶׁאָדָם נִכְנָס לְהִלָּחֵם עִמָּהֶם, אֲזַי הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מִתְעוֹרֵר עָלָיו כַּמָּה קְטֵרוּגִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְרוֹצִים לְהַפִּיל אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְחַזֵּק, לַעֲמֹד עַל רַגְלָיו לְבַל יִפֹּל מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְנַצְּחָם וּלְשָׁבְרָם וּלְבַטְּלָם, אֲבָל בַּמֶּה יִהְיֶה בִּטְחוֹנוֹ חָזָק שֶׁלֹּא יִפֹּל מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, הָעִקָּר הוּא רַק הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּשֶׁהוּא חָזָק בֶּהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם מִלְחָמָה וְשׁוּם נִסָּיוֹן שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים

הַיּוֹם לְמִלְחָמָה וְכוּ', בְּזכוּת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל לְבַד. הַיְנוּ זְכוּת וְכֹחַ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, בָּזֶה לְבַד אַתֶּם יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב לְמִלְחָמָה בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתֶּם חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שׁוּב אֵין לָכֶם לְהִתְיָרֵא כְּלָל מִשּׁוּם מִלְחָמָה שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶהוּ, "אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירָאוּ וְאַל תַּעַרְצוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ מִפְּנֵיהֶם". 'אַל תִּרְאוּ' מִשַּׁעֲטַת סוּסִים וְשִׁפְעַת הַקַּלְגָּסִים וְקוֹל הַקְּרָנוֹת. הַיְנוּ עִנְיְנֵי תַּכְסִיסֵי מִלְחָמָה שֶׁעוֹשִׂין הַשּׂוֹנְאִים לְהַפְחִיד וּלְאַיֵּם עַל שֶׁכְּנֶגְדָּם, וְכָל הַבְּחִינוֹת הַלָּלוּ יֵשׁ בְּמִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע, וְהוּא יָדוּעַ לְמִי שֶׁהִתְחִיל לִכָּנֵס קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה' וּבְמִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע, אֲפִלּוּ אָדָם פָּשׁוּט לְגַמְרֵי, כִּי דֶּרֶךְ הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְאַיֵּם וּלְהַפְחִיד עַל הָאָדָם מְאֹד מְאֹד וּלְהַכְבִּיד עָלָיו עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, וּמַחֲמַת זֶה נִמְנָעִוּ רַבִּים מִלְּהַתְחִיל לִכְנֹס בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת הָאֵימִים וְהַכְּבֵדוּת הַלָּלוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. וְזֶה בְּחִינַת שַׁעֲטַת סוּסִים וְשִׁפְעַת הַקַּלְגָּסִים וְקוֹל הַקְּרָנוֹת וְכוּ', אֲבָל הָעִקַּר בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלֹּא יִתְפַּחֵד הָאָדָם כְּלָל, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹר עַל גֶּשֶׁר צַר מְאֹד, וְהָעִקָּר הוּא שֶׁלֹּא יִתְפַּחֵד הָאָדָם כְּלָל, וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת לַעֲבֹר עַל הַגֶּשֶׁר צַר בְּשָׁלוֹם בְּלִי פַּחַד הוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַ"ל. בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לְמִלְחָמָה, בְּזכוּת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְשׁוּב 'אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּעַרְצוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם הַהוֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "ה' לִי לֹא אִירָא וְכוּ'" (תְּהִלִּים כז) הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "ה' לִי", דְּהַיְנוּ שֶׁאֲנִי מַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְה' עִמָּדִי תָּמִיד, כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שׁוּב "לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם" כַּנַּ"ל. כִּי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם אֱמוּנָה חֲזָקָה, בְּוַדַּאי יִנָּצֵחַ כָּל הַמִּלְחָמוֹת וְסוֹף כָּל סוֹף אָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת בְּחִינַת זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל כַּנַּ"ל:

חלק י

כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה, כִּי הָאֱמוּנָה הוּא הַהַתְחָלָה וְהַפֶּתַח וְהַשַּׁעַר לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' וּבְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת. וְהִיא הַסּוֹף וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַיְדִיעוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת, בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי זֶהוּ הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַיְדִיעוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת שֶׁיּוֹדְעִין וּמַשִּׂיגִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע כְּלָל, רַק לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹקִים. 'אֲנִי' הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ "אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן", כִּי הַהַתְחָלָה הִיא מֵהָאֱמוּנָה וְהַסּוֹף הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶׁיּוֹדְעִין וּמַשִּׂיגִין יוֹתֵר בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, נִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְזֶהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַהַשָּׂגוֹת וְהַיְדִיעוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין רַבִּי גְּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס

הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, אֲפִלּוּ בְּהַפְחוּתִים וְהַשְׁפָּלִים מְאֹד מְאֹד, כִּי כָּל הַהַשָּׂגוֹת וְהַיְדִיעוֹת הֵם רַק בְּחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי בְּגִין דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל:

חלק יא

כִּי בֶּאֱמֶת עַל-פִּי חָכְמוֹת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ וְלֵידַע מִמֶּנּוּ כְּלָל, כִּי יוּכַל לִתְעוֹת בְּחָכְמָתוֹ מְאֹד כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּבוֹכוּ הַמְחַקְרִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַד שֶׁבָּאוּ לְאֶפִּיקוֹרְסוּת גָּמוּר עַל-יְדֵי טָעוּת חָכְמָתָם הַנִּבוֹכָה, וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הִיא הָאֱמוּנָה, אֲבָל צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת הָאֱמוּנָה וּלְחַזְּקָהּ עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַחַיּוּת מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר דַּיְקָא הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה יְתֵרָה דַּיְקָא, שֶׁהֵם עוֹסְקִים לְהַכְנִיס בָּנוּ אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וּבְכָל הַתּוֹרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת שֶׁהֵם מְגַלִּין לָנוּ, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְחַיִּין וּמְחַזְּקִין אֱמוּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ רוֹאִין וּמְבִינִין שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִין דִּבְרֵיהֶם כְּלָל, וְאָנוּ רוֹאִים מֵרָחוֹק שֶׁחָכְמָתָם הַגְּדוֹלָה נֶעְלָם וְרָחוֹק מֵאִתָּנוּ מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשְׁעֵר בְּלִבֵּיהּ יְכוֹל לְהִתְנוֹצֵץ לוֹ מְעַט רְמָזִים גְּדוֹלִים וַחֲזָקִים כַּמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה כָּלִי הַאי וְאוּלַי יִזְכֶּה גַּם כֵּן לֵידַע וּלְהַשִּׂיג קְצָת לַחֲוֹוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, אֲשֶׁר נֹעַם עֲרֻבוּת מְתִיקוּת הַתְנוֹצְצוּת אֶחָד אִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר וּכְדַאי לְסָבֹל כָּל הַיִּסּוּרִין שֶׁבָּעוֹלָם וּלְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וּלְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ בַּעֲבוֹדַת ה' בְּכָל הַטָּרְחוֹת וְיִגִיעוֹת וּבְמִסִירַת נֶפֶשׁ בֶּאֱמֶת בִּשְׁבִיל עֲרֻבוּת נְעִימוּת הִתְנוֹצְצוּת אֶחָד, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִרְדֹּף אַחַר זֶה בֶּאֱמֶת. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר מַכְנִיסִין בָּנוּ הָאֱמוּנָה הַשְׁלֵמָה דִּקְדֻשָּׁה:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה, כִּי בְּפֶסַח נִתְגַּלֶּה אוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כַּמּוּבָא, וְזֶה הָאוֹר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן, בִּפְרָט קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאֵין לָנוּ כֵּלִים לְהַשִּׂיגוֹ, כִּי כָּל הַכֵּלִים וְהַשִּׁעוּרִים וְהַצִּמְצוּמִים נַעֲשִׂין רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּחִינַת שִׁעוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא. וְעַל-כֵּן אָז בְּפֶסַח, בִּתְחִלַּת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד אֲפִלּוּ מִמַּשֶּׁהוּ חָמֵץ. וְלֹא יֵרָאֶה וְלֹא יִמָּצֵא שְׂאוֹר וְחָמֵץ בְּכָל גְּבוּלֵנוּ כְּלָל, כִּי חָמֵץ הִיא בְּחִינַת חִמּוּץ הַמֹּחַ, בְּחִינַת חָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת, בְּחִינַת (תְּהִלִּים עג), "כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכוּ'". שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל הַחָכְמוֹת וְהַחֲקִירוֹת הָעוֹלִים עַל לֵב הָאָדָם הָרוֹצִים לְטָרְדוֹ מִן הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, וְהִנֵּה בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ שֶׁאֵין הָאוֹר גָּדוֹל כָּל כָּךְ וְגַם שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ שִׁעוּרִין וְצִמְצוּמִים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן אָנוּ יְכוֹלִין לֶאֱכֹל הֶחָמֵץ וְאֵינוֹ מַזִּיק לָנוּ כְּלָל, כִּי כְּבָר אֱמוּנָתֵנוּ חֲזָקָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁאוֹכְלִין אָז חָמֵץ אֵין מִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי-זֶה חִמּוּץ הַמֹּחַ כְּלָל, אֲבָל עַכְשָׁיו בְּפֶסַח שֶׁאָז הַתְחָלַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָז נִתְגַּלֶּה אוֹר גָּדוֹל מִלְּמַעְלָה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָצֵאת מִמִּצְרַיִם בְּלֹא זֶה, מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ מְשֻׁקָּעִים

מְאֹד בְּטֻמְאַת מִצְרַיִם, עַל-כֵּן הָיָה הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְגַּלֶּה אָז אוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת פֶּסַח בִּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים". וְהִנֵּה בָּאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה אֵין לָנוּ שׁוּם תְּפִיסָה כְּלָל, רַק עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְעוֹרֵר הַנֶּפֶשׁ בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ מְאֹד, כִּי אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לָא חָזֵי מַזָּלֵיהּ חָזֵי. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָצֵאת מִמִּצְרַיִם בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל בִּבְחִינַת כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם, כִּי בְּחִינָה זוֹ יֶשְׁנָהּ בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוֹת וְהֶבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה זֶה בְּחִינַת גְּלוּת מִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ. וְיֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁהֵם מְשֻׁקָּעִים מְאֹד בְּטֻמְאַת מִצְרַיִם, בְּגִלּוּלֵי הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וּמַחֲמַת שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתוֹעֲבוֹתָיו מְאֹד מְאֹד, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם בְּשׁוּם תּוֹכָחָה וּמוּסָר, כִּי כְּבָר נִתְקַשֵּׁר בִּשְׁטוּתִים וַחֲטָאִים שֶׁלּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם בְּשׁוּם פָּנִים אִם יִרְצוּ לְדַבֵּר לוֹ תּוֹרָה וּמוּסָר לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, וְעַל-כֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שׁוֹלֵחַ לוֹ לִפְעָמִים הִתְנוֹצְצוּת גָּדוֹל וְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל בְּלִבּוֹ שֶׁיָּשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּרוּזָא דִּלְעֵלָּא כַּיָּדוּעַ, וְצָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיָּחוּס עַל נַפְשׁוֹ, וְתֵכֶף כְּשֶׁבָּא עָלָיו הִתְעוֹרְרוּת לְתִשׁוּבָה, תֵּכֶף וּמִיָּד יְמַהֵר לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ וְאַל יְסַתְּכֵל לַאֲחוֹרָיו כְּלָל. בִּבְחִינַת מַהֵר הִמָּלֵט עַל נַפְשְׁךָ וְאַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ, בְּחִינַת אֹרַח חַיִּים פֶּן תִּפָּלֵס וְכוּ'. מֻחְמֶּת שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בִּשְׁטוּתִים וּבִלְבּוּלִים וְתַאֲוֹת כָּל כָּךְ. עַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִיל לַחֲשֹׁב אֵיךְ וּמָה, וּבְאֵיזֶה אֹפֶן יִבְרַח מִתַּאֲוָתוֹ וּבְאֵיזֶה דֶּרֶךְ יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה וְכוּ', בְּוַדַּאי יַחֲזֹר וְיִשּׁוּב לְאַוִּלְתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מֻחְמֶּת שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע וּמְבֻלְבָּל מְאֹד מְאֹד. עַל-כֵּן בִּתְחִלַּת הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִיָּד שֶׁמִּתְעוֹרֵר וְאַל יַבִּיט לַאֲחוֹרָיו כְּלָל יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה יָחוּס עַל נַפְשׁוֹ וְיִבְרַח בְּחִפָּזוֹן מִמַּה שֶׁהוּא צָרִיךְ לִבְרֹחַ. וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁאָז הָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז נִתְגַּלָּה אוֹר רַב מִלְּמַעְלָה כַּנַּ"ל, וְאָז תֵּכֶף וּמִיָּד יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל כִּי לֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, כִּי אִם הָיוּ נִשְׁאָרִים שָׁם עוֹד רֶגַע אֶחָד, הָיוּ נִשְׁאָרִים מְשֻׁקָּעִים שָׁם כַּמּוּבָא. וְגַם אָסוּר לוֹ אָז לְהַתְחִיל לַחֲשֹׁב עַל פַּרְנָסָה, אִם כֵּן מֵהֵיכָן יִתְפַּרְנֵס? רַק יִבְטַח בַּה' וַיִּשָּׁלִיךְ עָלָיו יִתְבָּרַךְ יְהֵבוֹ וְהוּא יְכַלְכְּלֵהוּ. וְזֶה בְּחִינַת וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם, שֶׁכְּשֶׁצְּרִיכִין לִבְרֹחַ מִמַּה שֶׁצְּרִיכִין לִבְרֹחַ מִפַּח יוֹקְשִׁים, אָסוּר לְחַשֹּׁב עַל פַּרְנָסָה וְצֵדָה, כִּי בְּוַדַּאי אֵינוֹ חוֹשֵׁב אָז מֵהֵיכָן יִתְפַּרְנֵס וְכַיּוֹצֵא, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִן הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתִּיו, וּמִיסוּרֵי עוֹלָם לְחַיֵּי עוֹלָם, אֵיךְ הוּא צָרִיךְ לִבְרֹחַ לְמַהֵר וּלְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ וְלֹא יַבִּיט לַאֲחוֹרָיו כְּלָל, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה וּפַרְנָסָה לֹא יַעֲשֶׂה לוֹ וְיִבְטַח בַּה' וְיִשָּׁעֵן בֶּאֱלֹקָיו כִּי לֹא יַעַזְבֵהוּ:

וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חִפָּזוֹן כַּנַ"ל, כִּי תְּחִלַּת הַהִתְעוֹרְרוּת בְּחִינַת פֶּסַח הוּא בְּהִתְלַהֲבוּת וְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְעוֹרֵר וְלָבוֹא לִתְשׁוּבָה כִּי אִם כְּשֶׁיַּשְׁלִיךְ כָּל הַחָכְמוֹת מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת עַם נָבָל וְלֹא חָכָם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן קכג) כִּי אִם יִרְצֶה אָז לַחֲשֹׁב שׁוּם חָכְמָה וְעֵצָה וְתַחְבּוּלָה הֵן חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אוֹ כַּיּוֹצֵא בָּזֶה חָכְמוֹת הָעוֹלָם וְטִרְדוֹת הַפַּרְנָסָה, בְּוַדַּאי לֹא יוֹעִיל לוֹ שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת בָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת אֱלֻקוּת וְהַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁבָּא אֵלָיו מִלְּמַעְלָה, לֹא הָיָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּרְאֶה מַרְחוֹק אוֹר גָּדוֹל, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק נַפְשׁוֹ לִבְרֹחַ מִתַּאֲווֹתָיו וַהֲבָלָיו, וְשֶׁיִּתְחַזֵּק יוֹתֵר בֶּאֱמוּנָה עַל-יְדֵי רִבּוּי וְעֹצֶם הָאוֹר שֶׁהוּא רוֹאֶה מֵרָחוֹק, אֲבָל עֶצֶם הָאוֹר אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַבְּלוֹ וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק אָז בְּיוֹתֵר בֶּהֱאֱמוּנָה. וּלְמַהֵר וְלָרוּץ בְּכֹחַ גָּדוֹל לִבְרֹחַ מִמַּה שֶׁהוּא צָרִיךְ לִבְרֹחַ בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁנֶּאֱפֵית בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל כַּנַ"ל:

חלק יג

וְזֶה שֶׁנִּקְרֵאת הַמַּצָּה לֶחֶם עֹנִי, כִּי לִכְאוֹרָה קָשֶׁה, כִּי אִיתָא בְּכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל, שֶׁהַמַּצָּה הוּא מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמַדּוּעַ נִקְרָא לֶחֶם עֹנִי? שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת, אַךְ בֶּאֱמֶת תַּרְוַיְהוּ אִיתְנַהוּ בָּהּ וְדָא וְדָא אַחַת הִיא, כִּי מֵחֲמַת עֹצֶם גְּדֻלַּת הָאוֹר הַמִּלְבָּשׁ בַּמַּצָּה שֶׁל פֶּסַח שֶׁהִיא בְּחִינַת לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי עֲגוֹת שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן (קִדּוּשִׁין לח), שֶׁהוּא לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא כַּנַ"ל. וּמֵחֲמַת עֹצֶם הָאוֹר שֶׁל פֶּסַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה, מֵחֲמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כְּלָל וְהָאוֹר לֹא בָּא מִלְּמַעְלָה, אֶלָּא כְּדֵי לְחַזֵּק וּלְהַחֲיוֹת אֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁרוֹאִין אוֹר גָּדוֹל מִלְּמַעְלָה אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין חֲזָקִים יוֹתֵר בֶּאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַמַּצָּה לֶחֶם עֹנִי, בְּחִינַת אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת, כִּי דַּיְקָא עַכְשָׁיו מֵחֲמַת עֹצֶם הָאוֹר צְרִיכִין לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וְלֵידַע שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצְמָצוּם שֶׁל חָכְמָה תַּתְּאָה כַּנַ"ל שֶׁנִּקְרֵאת דְּלִית כַּנַ"ל. וְזֶהוּ לֶחֶם עֹנִי (דְּבָרִים טז, ג) שֶׁמַּזְכִּיר אֶת הֶעָנוּי שֶׁנִּתְעַנּוּ בְּמִצְרַיִם וְשֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת וְהַהֶאָרָה שֶׁל פֶּסַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּחָלַת הַתְּשׁוּבָה, הוּא רַק בְּשִׁבְיל זֶה, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יַזְכִּיר עַצְמוֹ אֶת הֶעָנוּי שֶׁנִּתְעַנּוּ נַפְשׁוֹ בְּגָלוּת הַתַּאֲווֹת שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-יְדֵי-זֶה יַעֲנֶה דְּבָרִים הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ וְיִצְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיְּרַחֲמֵהוּ וְיִקָּרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק יד

וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חָמֵץ לְמַצָּה, שֶׁעִקַּר הַהֶבְדֵּל הוּא הֶחָלָל וְהַפְּתַח שֶׁבֵּין חֵית לְהֵא כַּנַ"ל. הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַחִלּוּק וְהַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּין הַקְּדֻשָּׁה לְבֵין הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא רַק כְּחוּט הַשְּׂעָרָה, בִּבְחִינַת כִּי כְּפָשׁוֹט בֵּינִי וּבֵין הַמָּוֶת הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד. הַיְנוּ כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִיא

מֵהַכְּפִירוֹת וּפְגַם אֱמוּנָה, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת, כַּמּוּבָא. וְכָל הַכְּפִירוֹת נִמְשָׁכִין מֵחָמַת הַחָכְמוֹת, מֵחָמַת שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁכְּבָר הוּא חָכָם וְרָאוּי לוֹ לְהָבִין כָּל הַדְּבָרִים וְשֶׁיִּתְרַצוּ לוֹ כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה לוֹ עַל ה' יִתְבָּרַךְ אוֹ עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת, וּמֵחָמַת חָכְמָתוֹ הוּא נוֹפֵל מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהַחָכְמוֹת מַפִּילִין מְאֹד אֶת הָאָדָם וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בִּישַׁעְיָה), "חָכְמָתְךָ וְדַעְתְּךָ הִיא שׁוֹבְבָתְךָ". וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא רַק לְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי וְלִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁהוּא חָזָק בְּהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כָּל מַה שֶּׁנִּתּוֹסֵף לוֹ דַּעַת וְשֵׂכֶל, נִתְחַזְּקָה הָאֱמוּנָה אֶצְלוֹ יוֹתֵר כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע. וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהִיא בְּהֵא שֵׁישׁ חָלָל בֵּין הַדָּלִית וְהַיּוּ"ד, כִּי הַדָּלִית הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁנִּקְרֵאת עָנִי, בְּגִין דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, כִּי אֵין יוֹדֵעַ שׁוּם יְדִיעָה, רַק מְשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְבַד, וְצָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת הָאֱמוּנָה וּלְהַמְשִׁיךְ לְתוֹכָהּ דַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיּוּד שֶׁבְּתוֹךְ הַדָּלִית, שֶׁעַל יָדָהּ נַעֲשֵׂית הֵא, כִּי הֵא דָּלִית הֲוַת וְאִתְחֲזַרַת וְנַעֲשֵׂית הֵא, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי הַיּוּ"ד שֶׁבְּתוֹךְ הַהֵא הִיא בְּחִינַת חָכְמָה כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַחָכְמָה וְהַדַּעַת לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה לְהַחֲיוֹת אֶת הָאֱמוּנָה, אֲבָל צָרִיךְ לְהַנִּיחַ חָלָל וּפֶתַח בֵּין הַדָּלִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וּבֵין הַיּוּ"ד, שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה, לְהוֹרוֹת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר זָכָה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ אֵיזֶה חָכְמָה וָדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיּוּ"ד שֶׁבְּתוֹךְ הַהֵא, אַף-עַל-פִּי-כֵן עוֹדֶנּוּ מַחֲזִיק בְּתַּמְתּוֹ כְּבַתְּחִלָּה, וַעֲדַיִן הוּא עָנִי וָדָל בְּעֵינָיו כְּבַתְּחִלָּה, כִּי הוּא יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל. אַדְרַבָּא, עַתָּה אֱמוּנָתוֹ חֲזָקָה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה עַל-יְדֵי הַשָּׂגַת הַדַּעַת שֶׁהִשִּׂיג, עַל-יְדֵי-זֶה הִשִּׂיג יוֹתֵר אֵיךְ אִי אֶפְשָׁר לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאֵיךְ צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה מְאֹד, אֲבָל אֵינוֹ סוֹתֵם, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַחָכְמָה שֶׁהִשִּׂיג אֶת פֶּתַח הָאֱמוּנָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁהוּא בְּחֵית, שֶׁהַפֶּתַח וְהֶחָלָל סָתוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִמּוּץ הַמֹּחַ, בְּחִינַת כִּי יִתְחַמֵּץ לִבְּבִי, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַחָכְמָה וְהַדַּעַת שֶׁהִשִּׂיג, עַל-יְדֵי-זֶה נִדְמֶה בְּעֵינָיו שֶׁכְּבָר הוּא חָכָם בִּשְׁלֵמוּת, עַד שֶׁרוֹצֶה לִסְמֹךְ עַל חָכְמָתוֹ לְבַד וְאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עוֹד בֶּאֱמוּנָה כְּלָל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֵית שֶׁכְּבָר נִסְתַּם פֶּתַח הַדָּלִית, דְּהַיְנוּ פֶּתַח הָאֱמוּנָה, כִּי סוֹבֵר שֶׁכְּבָר נִתְחַכֵּם לְגַמְרֵי וְאָז נִתְחַמֵּץ לִבָּבוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בִּכְפִירוֹת, וְנִתְרַחֵק לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, מֵה' יִתְבָּרַךְ:

וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַהֶבְדֵּל בֵּין הַקְּדֻשָּׁה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא רַק בְּמַשֶּׁהוּא הַזֹּאת, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁתָּמִיד נִשְׁאָר עוֹמֵד עַל אֱמוּנָה, אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּשִּׂיג חָכְמוֹת נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת, זֶהוּ סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה. וְאָז זוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְהַשָּׂגוֹת יְתֵרוֹת וְלֶאֱמוּנָה יְתֵרָה, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁסּוֹבֵר שֶׁכְּבָר נִתְחַכֵּם עַל-יְדֵי שֶׁהִשִּׂיג אֵיזֶה חָכְמָה וָדַעַת וְאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עוֹד בֶּאֱמוּנָה, זֶהוּ בְּחִינַת סִטְרָא

אֲחֵרָא, בְּחִינַת חָמֵץ בְּחֵית שֶׁנִּסְתָּם פִּתָּח הָאֱמוּנָה. וְאָז נוֹפֵל מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וְנַעֲשֶׂה אֱוִיל וּכְסִיל גָּמוּר, כִּי עִקַּר הַחָכְמָה לָדַעַת שֶׁרְחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה, וּלְהִתְחַזֵּק רַק בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ז, כג) אָמַרְתִּי אֶחְכְּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה שֶׁיַּשְׂכִּיל שֶׁרָחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה בְּהֵא שֶׁהַדָּלִית, בְּחִינַת אֱמוּנָה, רָחוֹק מִן הַיּוּד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, בְּחִינַת אָמַרְתִּי אֶחְכְּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, כִּי הַיּוּד רְחוֹקָה מִן הַדָּלִית לְעוֹלָם, רַק הָאֱמוּנָה מְקַבֶּלֶת חִיּוּת מֵהַחָכְמָה שֶׁנִּכְנְסָה לְתוֹכָהּ מֵרָחוֹק, בִּבְחִינַת מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי, הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי הַחָכְמָה שֶׁהִשִּׂיג, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזְּקָה הָאֱמוּנָה יוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת הַחָכְמָה הוּא לְחַזֵּק אֶת הָאֱמוּנָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֵא, בְּחִינַת מַצָּה בְּהֵא כַּנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁלֶּחֶם מַצָּה הוּא בְּחִינַת מֹחִין עִנְיַ מַה דְּרִכּוֹ שֶׁל עָנִי בִּפְרוּסָה הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁלֶּחֶם מַצָּה הוּא בְּחִינַת מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן נִקְרֵאת לֶחֶם עֹנִי, כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת הַחָכְמָה לָדַעַת שֶׁעֲדַיִן הוּא עָנִי מִן הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן לְעוֹלָם נִכְרֶת וְנִרְאֵית הַדָּלִית שֶׁל הֵהֵא, אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַיּוּד, שֶׁהִיא הַשֵּׂכֶל, לְתוֹכָהּ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה פְּרוּסָה שֶׁפּוֹרְסִין אוֹתָהּ לִשְׁנַיִם בִּבְחִינַת הֵא שֶׁהִיא דָּלִית יוּד. וְהַחֵלֶק הָאֶחָד טוֹמְנִין וּמַצְפִּינִין לַאֲפִיקוֹמָן וְהַחֵלֶק הַשֵּׁנִי מְגַלִּין וְעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁמְּרַמְּזִין שֶׁעֲדַיִן הַדַּעַת רָחוֹק מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת אָמַרְתִּי אֶחְכְּמָה וְהִיא רְחוֹקָה. וְעַל-כֵּן אֵין אָנוּ רוֹצִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַדַּעַת עַכְשָׁיו כְּלָל, רַק הַחֵלֶק הַנִּקְרָא "לֶחֶם עֹנִי" שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה, כִּי אָנוּ מִתְחַזְּקִין רַק בֶּאֱמוּנָה וְעוֹנִין וְצוֹעֲקִין לַה' יִתְבָּרַךְ וּמִשְׁתּוֹקְקִים אֵלָיו, אֲבָל הַחֵלֶק הַגָּדוֹל הַמְרַמֵּז לְדַעַת אָנוּ טוֹמְנִין עַד הַסּוֹף, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּדַּעַת עַד לְבַסּוֹף הַמְרַמֵּז עַל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁאָז תִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה, וְאָז נִזְכֶּה לְדַעַת שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה לָדַעַת ה' וְכוּ'". כִּי אֲפִיקוֹמָן בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת אֲפִיקוּ מָן, בְּחִינַת עֲגוּת שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן וּמָן הוּא הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ:

חלק טו

וְהִנֵּה בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח הָיָה מִתְגַּלֶּה אוֹר רַב מִלְּמַעְלָה. וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף נִסְתַּלֵּק הָאוֹר הַגָּדוֹל וּמַתְחִיל לִכְנֹס בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר. וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, כִּי פֶּסַח הוּא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קוֹצְרִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה מְגֻלּוּת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, וְזֶה הַחֶסֶד צְרִיכִין לְקַבֵּל עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אֲבָל בְּתְחִלַּת הַהִתְגַּלּוּת (קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה) אֵיךְ שַׁיָּךְ תּוֹכָחָה (כִּי תּוֹכָחָה הִיא בְּחִינַת דִּינִים, וְאָז מִתְקָרֵב הַגְּאוּלּוּת לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַחֶסֶד עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַדִּינִים בְּיוֹתֵר). וְאָז הָיָה הַהֶכְרֵחַ שֶׁיָּבוֹא הָאוֹר, הַחֶסֶד מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בְּלִי

אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל, אֲבָל אַחַר כָּךְ שֶׁמִּסְתַּלֵּק הָאוֹר צָרִיכִין לְקַבְּלוֹ בְּהַדְרָנָה עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה שֶׁמִּשָּׁם מִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מִנְחַת קְנָאוֹת, בְּחִינַת תּוֹכָחָה, בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּקַנְּאִים וּמוֹכִיחַ הַבַּעַל לְאִשְׁתּוֹ אַל תִּסָּתְרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי, כָּךְ הַתּוֹכָחָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמּוֹכִיחַ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַל יִסָּתְרוּ עִם אִישׁ פְּלוֹנִי. וְזֶהוּ אַל תִּסָּתְרִי, 'אַל תִּסָּתְרִי' דַּיְקָא, כִּי כָּל הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּהַיְנוּ כָּל הַכְּפִירוֹת הַבָּאִים עַל אֱיזֶה אָדָם, זֶה בְּחִינַת נָאוּף בִּבְחִינַת הָאִשָּׁה הַמְנָאֶפֶת תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת זָרִים, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר שָׁם עַל חֵטְא עֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה. וְזֶהוּ אַל תִּסָּתְרִי וְכוּ', כִּי כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הַלָּלוּ הֵם בַּלָּאט, בַּסֵּתֶר וְאֵין אִישׁ יוֹדֵעַ מֵהֶם כִּי אִם בּוֹחֵן לְבָבוֹת בִּבְחִינַת פֶּן יִהְיֶה בָּכֶם אִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וְשָׂם בַּסֵּתֶר. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ'. וְעִקַּר הַתּוֹכָחָה שֶׁל הַצַּדִּיק לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אַל תִּסָּתְרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁלֹּא יַנִּיחַ לְכִנּוֹס אֶצְלוֹ הַכְּפִירוֹת שֶׁל אִישׁ פְּלוֹנִי, דְּהַיְנוּ הַבַּעַל דָּבָר, וְלֹא יַנִּיחַ אוֹתוֹ לְטַמֵּא דַּעְתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, רַק יְגָרֵשׁ מִדַּעְתּוֹ וְלִבּוֹ כָּל אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְלֹא יִטְעֹן עִמָּהֶם כְּלָל, רַק יְסַלְּקֵם מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וְיַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה וְיִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ע), "וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ". וְזֶה בְּחִינַת מִנְחַת שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מִנְחַת קְנָאוֹת, שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה בְּחִינַת בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁהִיא בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן לִפְעָמִים. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת, דְּהַיְנוּ תּוֹכָחָה שֶׁבָּאָה מִן הַשְּׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בָּזוּי שֶׁל בְּהֵמוֹת, בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁבָּאָה בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַחֶסֶד, שֶׁעַל יָדוֹ קוֹצְרִין אֶת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּמִים שֶׁל הַשְׁגַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, כִּי לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר, וְאֵין שַׁיָּךְ שׁוּם סְפִירָה כְּלָל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הוּא עַל-יְדֵי צְמָצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת סְפִירוֹת, בְּחִינַת סְפִירָה וּמִנְיָן, כִּי בְּהַצְמָצוּמִים, כְּבָיכוֹל, שַׁיָּךְ מִנְיָן שֶׁזֶּה צִמְצוּם רִאשׁוֹן וְזֶה צִמְצוּם שֵׁנִי וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לְהָעֹמֶר, כִּי הַיָּמִים הֵם בְּחִינַת מִדּוֹת וְצִמְצוּמִים, בְּחִינַת וּמִדַּת יָמַי וְכוּ' (שָׁם לט). וְאֵלּוּ הַצִּמְצוּמִים אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְגַּלּוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי עֹמֶר שְׂעוֹרִים מִנְחַת קְנָאוֹת בְּחִינַת תּוֹכָחָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קוֹצְרִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהַגְּלוּת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת קְצִירַת הָעֹמֶר, קְצִירָה דַּיְקָא בְּחִינַת וְקִצְרוּ לְפִי חָסֶד הַנַּ"ל, כִּי עֹמֶר הוּא לְשׁוֹן מַצָּה בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת וְהָעֹמֶר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה הוּא (שְׁמוֹת טז, לו), שֶׁהִיא לְשׁוֹן מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ (עי' ליקו"מ סי' מט), שֶׁהִיא בְּחִינַת מִדּוֹת וְצִמְצוּמִים לְהַשְׁגַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה שְׂעוֹרִים בְּחִינַת שִׁיעוּרִין דְּאוֹרָיְתָא.

וְזֶה בְּחִינַת הֶנֶפַח הָעֹמֶר שֶׁקּוֹצְרִין בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה וּמַעֲלִין וּמְנִיפִין אוֹתָהּ לְשָׁרְשָׁהּ לְמִי שֶׁאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וּמַעְלָה וּמַטָּה שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק טז

וְעַל-כֵּן בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל הַסְּפִירָה, בְּיוֹם קְצִירַת הָעֹמֶר הָיָה מַפֶּלֶת הַמָּן עֲמָלֵק, כִּי אָז קוֹצְרִין הַמַּלְכוּת, חָכְמָה תַּתָּאָה, מֵהֶם בִּבְחִינַת חֲתִכוֹ לְאַרְבַּע, הַנֶּאֱמָר בַּאֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְאָז אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת. וְעַל-כֵּן אָז הוּא מַפָּלְתּוֹ שֶׁל הָמָן עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְעִנְיַן אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק. וְכֵן כַּמָּה אֻמּוֹת שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה לָהֶם מַפָּלָה גְּדוֹלָה בְּלֵילָה זוֹ שֶׁל קְצִירַת הָעֹמֶר מִדֶּיָן וְסַנְחֵרִיב וְכוּ', כִּי כֻּלָּם חִיּוּתָם מֵחָכְמָה תַּתָּאָה כְּשֶׁנּוֹפֶלֶת בַּגָּלוּת אֲלֵיהֶם. וְעַל-יְדֵי קְצִירַת הָעֹמֶר נִתְגַּלֶּה חֶסֶד, כִּי בַּלֵּילָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַסְּפִירָה, הוּא חֶסֶד שֶׁבְּחֶסֶד, עַל-יְדֵי-זֶה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהֶם וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים, וְאָז הוּא מַפֶּלֶת כָּל הָאֻמּוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַצְּמִצּוּמִים בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים לַתּוֹרָה. וְאָז בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא שָׁבוּעוֹת, הוּא מַתַּן תּוֹרָה וְאָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַצְּמִצּוּמִים, כִּי אָז עוֹלָה הַמַּלְכוּת אֶל אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּיקְנָא קַדִּישָׁא, כִּי בְּשָׁבוּעוֹת נִתְגַּלָּה ה' יִתְבָּרַךְ כְּזָקֵן מָלֵא רַחֲמִים, אָמֵן וְאָמֵן:
שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יח

כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין מַשִּׂיגִין הָאוֹר הַגָּדוֹל כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה, כִּי כָּל חַד לְפוּם מָה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ, מֵבִין וּמַשִּׂיג בְּבֵרוּר הִשְׁתּוֹקְקוּת אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר, כִּי הוּא לְכָל חַד לְפוּם מָה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ, אֲבָל לְעוֹלָם אַחַר כָּל הַמּוֹפְתִים וְכָל הַהִתְגַּלּוּת, הַכֹּל לֹא הָיָה כִּי אִם בְּשָׁבִיל שֶׁתִּתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה:
וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כַּמָּה נִסִּים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם וְעַל הַיָּם, וַעֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וַעֲשָׂרָה עַל הַיָּם וְכוּ'. וְרָאוּ מַסּוֹת גְּדוֹלוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים כָּאֵלּוּ. וְגַם גִּלָּה לָהֶם הַשָּׂגוֹת עֲצוּמוֹת וְנוֹרָאוֹת, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁשָּׁאַל מֹשֶׁה לַה' יִתְבָּרַךְ, מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵהֶם? וְה' יִתְבָּרַךְ גִּלָּה לוֹ אָז שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, בְּוַדַּאי הָיָה מְגַלֶּה לָהֶם בָּזֶה סוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת בְּהַשָּׂגַת סוֹד שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל סוֹדוֹת הַקַּבָּלָה. וְגַם רָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא, מִכָּל שֶׁכֵּן מַה שֶּׁרָאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִכָּל שֶׁכֵּן מַה שֶּׁרָאוּ הָרָאשִׁים וְהַגְּדוֹלִים וְהַזְּקֵנִים. וְאַחַר כָּל אֵלֶּה נֶאֱמַר, "וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְכוּ' וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ". רְאֵה וְהָבֵן וַחֲכֹם, שֶׁאַחַר כָּל הַהַשָּׂגוֹת וְהַיְדִיעוֹת

וְהַמּוֹפְתִים, עַדַיִן צְרִיכִים לְאֱמוּנָה, כִּי כָּל הַהַשָּׂגוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' לֹא בָּאוּ אֶלָּא בִּשְׁבִיל אֱמוּנָה לְכָל חַד לְפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּיהּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. בְּחִינַת וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְכוּ' וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הָרְאִיָּה וְהַהַשָּׂגָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהִשִּׂיגוּ אָז וְרָאוּ מוֹפְתִים נוֹרָאִים בְּנַשְׁמִיּוּת כָּאֵלֶּה, בְּקֶרְיַעַת יַם סוּף וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזֵּק אֱמוּנָתָם מְאֹד, כִּי לְעוֹלָם צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בָּאֱמוּנָה, לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בִּפְשִׁיטוּת בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת, כִּי עִקַּר הִיא הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

גָּדֵל חֹמֶר הֶעָוֹן שֶׁל גְּלוּחַ פְּאַת הַזָּקָן וְהָרֹאשׁ שֶׁכָּל דַּת יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁעִקַּר הַסִּימָן בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַכּוּ"ם הוּא בְּפֵאוֹת וְזָקָן. וּמִי שֶׁפּוֹרֵק עֹל תּוֹרָה וּמִצְווֹת וּמְגַלֵּחַ זְקָנוֹ וּפֵאוֹתָיו, הוּא כְּמוֹ מוּמָר גָּמוּר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי עִקַּר תְּחִלַּת הַהֶמְרָה שֶׁל כָּל הַמּוּמָרִים הֵם, שֶׁמְּגַלְּחִים פֵּאוֹתָם וּזְקָנָם, שֶׁבָּזֶה מְסַלְּקִין מֵעַצְמָן הַהֶכֵּר וְהַסִּימָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוֹשׁ:

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן כג בְּהַתּוֹרָה "צִוִּיתָ צֶדֶק", שֶׁיֵּשׁ פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים" בְּחִינַת שִׂמְחָה וְכוּ'. וְיֵשׁ פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, מָרָה שְׁחוֹרָה, עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁמִּי שֶׁמְּשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוַת מָמוֹן, הוּא מְקַשֵּׁר בְּפָנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, חֹשֶׁךְ בְּחִינַת מִיתָה וְכוּ', אֲבָל בְּנֵי אָדָם שֶׁמַּשְׁאָם וּמַתָּנָם בֶּאֱמוּנָה, הֵם דְּבֵקִים בְּאוֹר הַפָּנִים דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אֵין אֱמוּנָה בְּלֹא אֱמֶת וְכוּ' וֶאֱמֶת הוּא אוֹר הַפָּנִים כַּיָּדוּעַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

כִּי הָעִקַּר הוּא הַפָּנִים, כִּי בְּכָל דָּבָר בָּעוֹלָם עִקַּר הַדָּבָר הוּא בְּחִינַת פָּנִים שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ אֵצֶל הָאָדָם עִקַּר הָאָדָם הוּא הַפָּנִים, כִּי כָּל הַמֹּחַ וְהַדַּעַת וְהַדִּבּוּר, הַכֹּל בְּהַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו". וְכָל הָעֲסָקִים שֶׁיֵּשׁ עִם הָאָדָם, שֶׁאֶחָד עוֹסֵק עִם חֲבֵרוֹ בַּתּוֹרָה, אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן, הַכֹּל הוּא בְּהַפָּנִים, שֶׁשָּׁם הַחָכְמָה וְהַדִּבּוּר שֶׁהוּא עִקַּר הָאָדָם. וּכְמוֹ כֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בְּחִינַת פָּנִים, שֶׁהוּא עִקַּר הַדָּבָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפָּנִים שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר עַל הַפָּנִים וְהָעִקַּר שֶׁלּוֹ, כִּי עִקַּר שֶׁל כָּל דָּבָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפָּנִים שֶׁלּוֹ, הוּא הָאֱמֶת, כִּי הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה הַזֹּאת כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁאֱמֶת הוּא אוֹר הַפָּנִים. וְכֵן מְבֹאָר בְּסִימָן קצב, שֶׁאֱמֶת הוּא הַפָּנִים שֶׁל כָּל הַפָּנִים דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וֶאֱמֶת הוּא אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן נא וּבְמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁהוּא הַפָּנִים שֶׁל אוֹתוֹ דָּבָר כַּנַּ"ל, הוּא רַק הָאֱמֶת שֶׁהוּא אֶחָד, שֶׁהוּא הַחִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְלֻבָּשׁ בְּאוֹתוֹ

הַדָּבָר, שֶׁהוּא עִקַּר הַדָּבָר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר עַל הַחִיּוּת אֱלֹקוּת הַשּׁוֹכֵן בּוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת, הוּא מִסְתַּכֵּל עַל הַפָּנִים שֶׁל הַדָּבָר שֶׁהוּא עִקַּר הַדָּבָר כַּנַ"ל. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם לְבַקֵּשׁ תָּמִיד בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֶת הַפָּנִים וְהָעִקָּר, שֶׁהוּא הָאֱמֶת, שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי, וְהוּא עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין, וְהוּא בָּרָא כָּל דָּבָר, וְהוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם בְּכָל עֵת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְהוּא עִקַּר הַפָּנִים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּתָם מֵה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנֵיהֶם וְעִקָּרָם כַּנַ"ל, כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ תָּמִיד פְּנֵי ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קה, ד), "בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד" וּכְתִיב, "לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי וְכוּ'". וּכְתִיב, "זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו מְבַקְּשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה". כִּי הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת פְּנֵי ה', כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִידַע הָאֱמֶת עַל בֵּרְיוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא אֱמֶת, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן וּמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל בְּרָצוֹנוֹ וּמַשְׁגִּיחַ עַל הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, זֹאת הַיְדִיעָה הָאֲמִתִּית הִיא בְּחִינַת הָאָרַת פְּנֵי ה', כִּי הָאֱמֶת הִיא הַפָּנִים שֶׁל כָּל הַפָּנִים כַּנַ"ל, הֵינוּ כְּשֶׁיּוֹדְעִין הָאֱמֶת זֶה עִקַּר בְּחִינַת הָאָרַת פָּנִים, כְּמוֹ לְמָשָׁל בַּגַּשְׁמִיּוּת; בְּמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם כָּל זְמַן שֶׁהַמֶּלֶךְ נִסְתָּר בַּחֲדָרָיו וְאֵין זוֹכִין לִרְאוֹתוֹ הוּא בִּבְחִינַת הִסְתַּרַת פָּנִים, וּכְשֶׁמְּגַלֶּה עַצְמוֹ לַאֲנָשָׁיו וְרוֹאִין אוֹתוֹ, זֶה בְּחִינַת הָאָרַת פָּנִים, שֶׁמַּרְאֶה לָהֶם פָּנִים, שֶׁהֵיְה נִסְתָּר מֵהֶם עַד הֵנָּה. כְּמוֹ כֵן, לְהַבְדִּיל, בַּה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹתוֹ בְּעֵינַיִם גַּשְׁמִיִּים, וַאֲפִלּוּ בְּעֵינֵי הַשֵּׂכֶל, כִּי אִם כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בִּדְבָרֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים. כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לְהָאָדָם וּמִתְנוֹצֵץ בְּדַעְתּוֹ יְדִיעַת אֱמִתָּתוֹ זֶה בְּחִינַת הָאָרַת פָּנִים, וְעַל זֶה אָנוּ מְבַקְּשִׁין תָּמִיד, "יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה". "הַאִירָה פָּנֶיךָ עַל עַבְדְּךָ וְכוּ'". "פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ". וְהַכֹּהֲנִים נִצְטַוּוּ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּבְרָכָה זֹאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וְכוּ'". כִּי זֶה הָעִקָּר שֶׁזּוֹכִין לְהָאָרַת פְּנֵי ה', דְּהֵינוּ שֶׁיָּאִיר בְּדַעְתּוֹ אֱמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר אוֹר הַפָּנִים, כִּי אֱמֶת הוּא הַפָּנִים כַּנַ"ל:

חלק ב

אֲבָל עִקַּר אוֹר הַפָּנִים אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי עֶצֶם הַפָּנִים שֶׁהוּא הָאֱמֶת, דְּהֵינוּ יְדִיעַת אֱמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי אִם הָיָה מִתְגַּלֶּה לְעֵין כֹּל אֱמִתָּתוֹ בְּאִתְגַּלְיָא הָיָה הָעוֹלָם מִתְבַּטֵּל בַּמְּצִיאוּת, כִּי אֲפִלּוּ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ אִי אֶפְשָׁר לִבְנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹרוֹ, מֵחֲמַת רִבּוּי הָאוֹר, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, עַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁחָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם, צִמְצֵם וְהִסְתִּיר אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים בִּבְחִינַת אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר. וְדַיְקָא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצִּמְצוּמִים יְכוֹלִין לִידַע מַאֲמִתָּתוֹ, כִּי צִמְצֵם אֶת הָאֱמֶת בְּחָכְמָה נִפְלָאָה, בְּצִמְצוּמִים רַבִּים וְשׁוֹנִים, בְּדַרְכִים

נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים, עַד שֶׁנִּתְהַוָּה מִדַּת הָאֱמוּנָה, שֶׁבְּחָכְמָתוֹ הַנִּפְלָאָה הֵאִיר בְּהָאָדָם מִדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ בְּנִשְׁמַת הָאָדָם רְשִׁימָה מֵאֲמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה הָאֱמֶת עַדַיִן בְּדַעְתּוֹ. וְהָאֱמוּנָה הִיא עִקַּר הַיְדִיעָה, בִּבְחִינַת וְאַרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת ה', שֶׁהָאֱמוּנָה הִיא עִקַּר הַיְדִיעָה, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין אֲפִלּוּ בַּגַּשְׁמִיּוּת שֶׁעִקַּר הַיְדִיעָה הַבְּרוּרָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה דַּיְקָא מַה שֶּׁאֶחָד מַאֲמִין לַחֲבֵרוֹ. וְאֵין קִיּוּם לְהָעוֹלָם בְּלִי אֱמוּנָה מַה שֶּׁאֶחָד מַכִּרְ לְהַאֲמִין לַחֲבֵרוֹ, כִּי בְּלֹא אֱמוּנָה לֹא יִתְקַיֵּם שׁוּם עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן, כְּמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לֵידַע הַמַּקַּח מֵאֵיזֶה סְחוֹרָה בְּמֻרְחַקִּים, כְּגוֹן הַמַּקַּח מֻחְטִים בְּאָדֶעס אוֹ בְּסָטַאנְבּוּל אוֹ בְּמֻרְחַקִּים יוֹתֵר, אִם יִרְצֶה לִבְלִי לִסְמֹךְ עַל שׁוּם נֶאֱמָנוּת שֶׁל שׁוּם אָדָם בָּעוֹלָם, בְּוַדַּאי לֹא יֵדַע לְעוֹלָם הַמַּקַּח, כִּי אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה הֶחָכָם הַגָּדוֹל שֶׁבַּחֲכָמִים וְיַחְקֹר בַּחֲקִירָתוֹ בְּכַמָּה סְבָרוֹת וְחָכְמוֹת נִפְלָאוֹת שֶׁרָאוּי עַתָּה שֶׁיִּהְיֶה הַמַּקַּח בִּיקָר, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַיְדִיעָה הַזֹּאת שֶׁעַל-פִּי סְבָרוֹת הַחָכְמוֹת אֵינָהּ יְדִיעָה כְּלָל, כִּי כְּבָר רָאִינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהָיְתָה הַסְּבָרָה נוֹתֶנֶת שֶׁיִּהְיֶה חִטִּים בִּיקָר וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה בְּזוֹל גָּדוֹל וְכֵן בְּכָל הַסְּחוֹרוֹת וְהָעֲסָקִים, הַיְדִיעָה שֶׁעַל-פִּי סְבָרָא וְחָכְמָה אֵינָהּ יְדִיעָה כְּלָל, רַק מִי שֶׁרוֹצֶה לֵידַע יְדִיעָה בְּרוּרָה מֵהַמַּקַּח שֶׁל אֵיזֶה סְחוֹרָה, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּסְמֹךְ עַל אִישׁ נֶאֱמָן שֶׁיִּבְחֹר לוֹ אִישׁ נֶאֱמָן שֶׁרָאוּי לִסְמֹךְ עָלָיו, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא אוֹהֵבוֹ בֶּאֱמֶת וְיֵשׁ לוֹ נֶאֱמָנוּת, וּכְשֶׁזֶּה הַנֶּאֱמָן בֶּאֱמֶת כּוֹתֵב לוֹ יְדִיעָה מֵאֵיזֶה מַקַּח, מִסְּחוֹרָה וְכַיּוֹצֵא, זֹאת הַיְדִיעָה הִיא יְדִיעָה בְּרוּרָה בְּאֵין סָפֵק אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין בְּשִׂכְלוֹ שׁוּם סְבָרָא וְשֵׂכֶל שֶׁיִּהְיֶה עַתָּה הַמַּקַּח כָּךְ, אַדְרַבָּא, הַסְּבָרָא נוֹתֶנֶת שֶׁיִּהְיֶה בְּהֵפֶךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יוֹדֵעַ יְדִיעָה בְּרוּרָה וַאֲמִתִּית שֶׁהַמַּקַּח הוּא כָּךְ עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִין לַחֲבֵרוֹ הַנֶּאֱמָן שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יְשַׁקֵּר בּוֹ וּבְוַדַּאי כּוֹתֵב לוֹ הָאֱמֶת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַיְדִיעָה הַבְּרוּרָה הִיא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי אֵין קִיּוּם לְהָעוֹלָם בְּלֹא אֱמוּנָה, כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הַהִתְחַבְּרוּת שֶׁבֵּין בְּנֵי אָדָם אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם בְּלֹא אֱמוּנָה, כִּי אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה הָאָדָם חָכָם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר אִם יִרְצֶה שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת שׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן עַד שֶׁיֵּדַע מַהוּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּחָכְמָתוֹ וְלֹא יִרְצֶה לִתֵּן מִיָּדוֹ שׁוּם דָּבָר לַחֲבֵרוֹ מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין לוֹ, בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וְשׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה נִגְמָר עַל-יְדֵי קִבּוּץ כַּמָּה אֲנָשִׁים וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיַּאֲמִין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ, וּבְלֹא זֶה לֹא יֵגָּמֵר שׁוּם עֵסֶק וְשׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן, כַּיָּדוּעַ וּמְבֹרָר בַּחוּשׁ. רַק שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אִישׁ נֶאֱמָן שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לוֹ לִסְמֹךְ עָלָיו, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים בְּלֹא נֶאֱמָנוּת שֶׁיִּתֵּן לְאֵיזֶה אָדָם, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֵסֶק, וּבִפְרָט הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הַגְּדוֹלִים לְמֻרְחַקִּים. וְכָל הַנֶּאֱמָנוּת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִכֹּחַ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ

וּבְצַדִּיקָיו וּבְתוֹרָתוֹ הַקָּדוֹשָׁה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחַ הָאֱמוּנָה בְּהָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ וּבְחִירָה לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת, וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלָה הָאֱמוּנָה וְהַנֶּאֱמָנוּת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמַּחֲלִיף בְּדִבּוּרוֹ, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁמְּשַׁקֵּר בַּחֲבֵרוֹ בְּאֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן וְאֵין לוֹ נֶאֱמָנוּת, הוּא פּוֹגֵם בְּהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְנֶחְשָׁב כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, כִּי הַנֶּאֱמָנוּת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ נִמְשָׁךְ מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל:

חלק ג

הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה". וְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ עוֹמֶדֶת עַל הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. כִּי, בָּרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לָנוּ אִישׁ נֶאֱמָן בֶּאֱמֶת שֶׁרָאוּי לִסְמֹךְ עָלָיו, וְאָנוּ יוֹדְעִין מַה לִּסְחֹר בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהִצִּילָנוּ אוֹתָנוּ בַּהַצָּלָחָה הַנִּצַּחִית וְהוֹדִיעַ לָנוּ מָה אָנוּ צְרִיכִין לִסְחֹר בְּזֶה הָעוֹלָם הָרָחוֹק מְאֹד מֵעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים, כִּי אֲנַחְנוּ לֹא בָּאנוּ לְזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם לִסְחֹר בּוֹ סְחוֹרוֹת לְמֶרְחַקִּים גְּדוֹלִים שֶׁשָּׁם מַצְלִיחִים וּמַרְוִיחִים הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד בְּאֵלּוּ הַסְּחוֹרוֹת שֶׁסּוֹחֲרִים בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי דַּיְקָא רֶוַח גָּדוֹל וְנִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר וְעֶרֶךְ עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, בְּסִימָן נה, עַיֵּן שָׁם), אֲבָל אֵין אָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה מִשְׁתַּכֵּר בְּזֶה הָעוֹלָם הָרָחוֹק מְאֹד מִמְּדִינָתֵנוּ שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לָשׁוּב לְשָׁם, עַל-כֵּן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְשָׁלַח לָנוּ רוֹעֶה נֶאֱמָן הוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, וְהוּא חָמַל עָלֵינוּ, הוּא הִצִּילָנוּ, הוּא הֵאִיר עֵינֵינוּ וְהוֹדִיעַ לָנוּ כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁמָּסַר לָנוּ מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוֹדִיעָנוּ כָּל הַסְּחוֹרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִסְחֹר בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁהֵם, לְבִישַׁת צִיצִית וְהַנָּחַת תְּפִלִּין וּשְׁאָר כָּל הַמִּצְוֹות הַקְּדוֹשׁוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת. וּבְוַדַּאי אֵין אָנוּ צְרִיכִין עַתָּה לְבַלּוֹת יָמִים, חֹדֶשׁ וְשָׁלוֹם, לְחָקֹר, חֹדֶשׁ וְשָׁלוֹם, אִם יַצְלִיחַ בְּאֵלּוּ הַסְּחוֹרוֹת, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁחוֹקֵר בָּזֶה, מִלְּבַד מַה שֶּׁהוּא רָשָׁע וְאֶפִּיקוֹרוֹס וְכוּ', אַף גַּם הוּא שׁוֹטֶה וֶאֱוִיל וּפֶתִי וּמְשֻׁגָּע, שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת חָכָם לְהֶרַע לַחֲקֹר אַחַר אִישׁ נֶאֱמָן כָּזֶה וְרוֹצֶה לֵידַע דַּוְקָא בְּדַעְתּוֹ וּלְהָבִין בְּשִׂכְלוֹ מַדּוּעַ יַצְלִיחַ בְּזֹאת הַסְּחוֹרָה, הֲיֵשׁ פֶּתִי מִזֶּה?! שֶׁכּוֹתְבִין לוֹ מְמֻרְחָקִים אֲנָשִׁים נֶאֱמָנִים וַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה, שֶׁיְּמַהֵר לִסְחֹר בְּאֵלּוּ הַסְּחוֹרוֹת בְּתַכְלִית הַמְּהִירוּת וְהַזְּהִירוּת, כִּי יַצְלִיחַ בָּהֶם מְאֹד הוֹן עָתֵק בְּלִי שִׁעוּר, וְהוּא בִּזְדוֹן לִבּוֹ מִתְעַצֵּל וְרוֹצֶה לַחֲקֹר תְּחִלָּה הַטַּעַם מַדּוּעַ אֵלּוּ הַסְּחוֹרוֹת חֲשׁוּבִים שָׁם וּבְתוֹךְ כָּךְ מִתְעַצֵּל לִסְחֹר הַסְּחוֹרָה וּמְבַלֶּה יָמָיו בְּהֶבֶל וְרִיק וּבָא לְשָׁם בְּחֶרְפָּה וּכְלִמָּה, רֵיק וְנָעוֹר מִכָּל טוּב! מִכָּל שֶׁכֵּן אִם הֵבִיא לְשָׁם דְּבָרִים הָאֲסוּרִים לָבוֹא לְשָׁם,

שֶׁמַּעֲנִישִׁין אֶת הַמְּבִיאִים לְשָׁם בָּעֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר. אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה, אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלִמָּה:

וְהַנִּמְשָׁל מוּבָן מִמֵּילָא, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְכָל הַצַּדִּיקִים, הַנְּבִיאִים רְאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים וְכָל הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים וְכוּ', כּוֹתְבִין לָנוּ לְהִתְּזָהֵר לְקַיֵּם תּוֹרַת מֹשֶׁה, כִּי נַצְלִיחַ עַל-יְדֵי-זֶה מְאֹד בָּעוֹלָם הַבָּא וְהֵם אֲנָשִׁים נֶאֱמָנִים, חֲכָמִים וּנְבוֹנִים וְאוֹהֲבִים אוֹתָנוּ בֶּאֱמֶת, בְּוַדַּאי אֵין אָנוּ צְרִיכִים לַחֲקֹר אַחֲרֵיהֶם, חָלִילָה, רַק לְהַאֲמִין לָהֶם וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹכַל לִסְחֹר כָּל הַסְּחוֹרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם תּוֹרָה וּמִצְווֹת, כִּי אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְבַלּוֹת יָמֵינוּ עַל שׁוּם חֲקִירָה לַחֲקֹר אַחֲרֵיהֶם, חָלִילָה, רַק כָּל יָמֵינוּ נַעֲסֹק לְקַבֵּץ וְלִסְחֹר אֵלּוּ הַסְּחוֹרוֹת הַיְקָרִים מִפִּז וּמִפְּנִנִים וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁוּוּ בָּהֶם. וְזֶה שֶׁשִּׁבַּח שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא וְכוּ', כִּי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה נִקְרֵאת "אֵשֶׁת חַיִל", כִּי אֱמֶת וֶאֱמוּנָה הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, כַּמּוּבָא בְּסִימָן ז, עַיֵּן שָׁם. וְהוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא אֵשֶׁת חַיִל, בְּכָל הַשִּׁיר הַזֶּה בִּלְשׁוֹן רֶוַח וְהַצְלָחָה בַּסְּחוֹרָה שֶׁהִיא מַצְלַחַת וּמַרְוַחַת הַרְבֵּה בִּסְחוֹרָתָהּ, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַשִּׁיר הַנִּפְלָא הַזֶּה מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַצְלָחַת הָאָדָם בַּסְּחוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַצְלָחָה אֲמִתִּית וְנִצְחִית הִיא עַל-יְדֵי הָאֱשֶׁת חַיִל, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּקְרֵאת "אֵשֶׁת חַיִל" כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָא בְּכָל כִּתְבֵי הָאַר"י שֶׁהָאֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "הַיְתָה כְּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מֵמֶרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ". שֶׁעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁסּוֹמְכִין עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְעַל הַצַּדִּיקִים הַהוֹלְכִים בִּדְרָכָיו, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לִסְחֹר סְחוֹרוֹת לְמֶרְחַקִּים וּלְהָבִיא לַחְמוֹ וְחִיּוּתוֹ לָנֶצַח מִמֶּרְחַקִּים גְּדוֹלִים, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִין מַה לִּסְחֹר לְשָׁם, כִּי כְּבָר הוֹדִיעַ לָנוּ אִישׁ נֶאֱמָן בֶּאֱמֶת מָה אָנוּ צְרִיכִין לִסְחֹר לְשָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַצְלִיחַ שָׁם תָּמִיד וְכַנַּ"ל:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר יְדִיעַת הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים, הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת דֶּרֶךְ הַצִּמְצוּמִים הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׂכְלִיִּים גְּבוֹהִים וְנוֹרָאִים מְאֹד שֶׁהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ צִמְצֵם אוֹרוֹ בְּדְרָכִים וּבְצִמְצוּמִים נִפְלָאִים, עַד שֶׁהַמְשִׁיךְ מִדַּת הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי הָאֱמוּנָה אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא לְמַטָּה מֵהַשֵּׂכֶל כַּיָּדוּעַ, כִּי אֵין אֱמוּנָה כִּי אִם בַּמָּה שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין, אַף-עַל-פִּי-כֵן שָׁרְשָׁהּ נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ וְעֶלְיוֹן מְאֹד שֶׁהוּא גָּבֹהַּ מִכָּל הַשִּׂכְלִיִּים, כִּי בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הוּא בְּבְחִינַת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וְכוּ', בְּחִינַת מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה.וְכַמּוּבָן וּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאֵלּוּ הַצִּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צִמְצֵם אוֹרוֹ עַד שֶׁאֵין יְכוֹלִים לֵידַע הָאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה

כַּנַּ"ל, אֵלּוּ הַצְּמָחִים הֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִמּוֹתְרֵי מֹחִין. כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, שֶׁכָּל תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, עַל-יְדֵי שֶׁנִּצְטַמְּצְמוּ הָאוֹרוֹת עַד שֶׁנִּתְהַוּוּ הַשְּׂעָרוֹת וְדֶרֶךְ שָׁם הַמְשָׁכַת הַחָיוּת וְהַדַּעַת מִבְּחִינָה לִבְחִינָה וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם וְכוּ'. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁהַשְּׂעָרוֹת הֵם בְּחִינַת צְמָחִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים כְּשֶׁמִּתְגַּדְּלִים בְּיוֹתֵר, אֲזַי נִמְשָׁךְ מֵהֶם יְנִיקָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְקַצְּצָם. אֲבָל יֵשׁ שְׂעָרוֹת קְדוֹשׁוֹת וּגְבוֹהוֹת מְאֹד שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת וְהַחָיוּת הוּא עַל יָדָם וְהֵם שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת וְהַזְּקָן הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל בְּנָיַן הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַמְשָׁכַת יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַצְּמָחִים הַקְּדוֹשִׁים הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׂעָרוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים מְאֹד, כִּי שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת וְהַזְּקָן נִמְשָׁכִין מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד מִבְּחִינַת עַתִּיק, שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ, עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׂעָרוֹת, שֶׁהֵם צְמָחִים נִפְלָאִים הַנִּמְשָׁכִין מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד מִבְּחִינַת עַתִּיק שֶׁמִּגְדֶּלֶת נִפְלָאוֹת נוֹרָאוֹת זֶה הַשֵּׂכֶל הוּא יָכוֹל לְצַמְּצֵם עַצְמוֹ בְּצִמְצוּמִים נִפְלָאִים עַד שֶׁיִּמְשַׁךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּהַשֵּׂכֶל, שֶׁנִּזְכֶּה לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים אוֹתוֹ בַּשֵּׂכֶל עֲדַיִן, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, "אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אוֹמֶן". וּכְתִיב, "אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד". וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַשְּׂעָרוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַפֵּאוֹת וְהַזָּקָן, הֵם עִקַּר הַהַדּוּר וְאוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן" כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַפָּנִים אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וּלְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הָאֱמוּנָה אוֹר הַפָּנִים, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת וְהַזָּקָן שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמָחִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא עִקַּר אוֹר הַפָּנִים, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה יוֹדְעִין הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַפָּנִים וְכָל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לֶאֱמוּנָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עֶצֶם הָאֱמֶת מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, עַל-כֵּן אֵין הַפָּנִים, שֶׁהוּא הָאֱמֶת, מֵאִיר כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁעַל יָדָהּ יוֹדְעִין הָאֱמֶת, וְעַל-כֵּן הָאֱמוּנָה הִיא אוֹר הַפָּנִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת וְהַזָּקָן שֶׁהֵם עִקַּר הַהַדּוּר וְאוֹר הַפָּנִים וְכַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע מַה' יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת, מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד שֶׁאָז כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת יוֹדְעִין הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּן עִקַּר אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא הָאֱמֶת, הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת וְהַזָּקָן כַּנַּ"ל:

חלק ה

כִּי אֱמֶת וֶאֱמוּנָה הֵם שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי מִי שֶׁמַּאֲמִין בְּהָאֱמֶת הוּא מְקֻשָּׁר אֶל הָאֱמֶת כְּאִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ בַּשֵּׂכֶל וְאֵין חִלּוּק בֵּינֵיהֶם כְּלָל, אַדְרַבָּא, עִקַּר הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לֵידַע כִּי אִם

עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי אֱמֶת וֶאֱמוּנָה הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ" (בְּרֵאשִׁית ב, יח). הָאָדָם זֶה בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אִישׁ, לֹא טוֹב שֶׁיִּהְיֶה לְבַדּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶהָנוֹת מֵהָאֱמֶת וּלְהוֹלִיד מִמֶּנּוּ לְבַדּוֹ, מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עֶצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁהִיא הָאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהִיא אֵשֶׁת חַיִל, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא כְּלִילָה הַכְּלוּלָה מֵהַכֹּל, הַמְשֻׁבַּחַת בְּכָל סֵפֶר שִׁיר הַשִּׁירִים (עֵין זֹהַר חֵלֶק ב קסט), כִּי אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּלוּלָה מֵהַכֹּל, כִּי כָּל הַהַשָּׂגוֹת הַגְּבוֹהוֹת וְכָל יְדִיעַת אֱלֹקוּת, הַכֹּל אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא עֶצֶם מַעֲצָמָיו וּבָשָׂר מִבְּשָׂרוֹ שֶׁל הָאֱמֶת, כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד וְאִי אֶפְשָׁר לָזֶה בְּלֹא זֶה וְכָל קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא, שֶׁבֶּאֱמֶת הֵם אֶחָד בִּבְחִינַת וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, כִּי מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִין בְּהָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, נִכְלָל הָאֱמוּנָה בְּהָאֱמֶת בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִים כָּל הַהַשָּׂגוֹת לָדַעַת מַאֲמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָנֶצַח, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה בִּבְחִינַת וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת ה'. כִּי אֱמֶת בְּלֹא אֱמוּנָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר כַּנַּ"ל. וֶאֱמוּנָה בְּלֹא אֱמֶת בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת אֵז יֵשׁ לוֹ אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁהֵם עֲבוֹדָה זָרָה, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעִקַּר קִיּוּם שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל-יְדֵי אֱמֶת בִּבְחִינַת צַדִּיק כַּד אִתְחַבְּרַת בָּהּ אֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאֵז בְּוַדַּאי רוֹאֶה בְּעֵינָיו שֶׁרָאוּי לְהַאֲמִין בַּאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וּבְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמַּזְהִירִים אוֹתָנוּ לְקַיֵּם תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה (כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּהִלְכוֹת פֶּסַח, עַיֵּן שָׁם). וְאֵז אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה, שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁלֵמוּת. וְאֵז נִכְלָל אֱמֶת וֶאֱמוּנָה יַחַד, כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִים כָּל הַהַשָּׂגוֹת וְהַיְדִיעוֹת, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהַשָּׂגוֹת וִידִיעוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק, "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ" בְּסִימָן צא וּבְמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַיְדִיעוֹת מוֹלִידִין נְפָשׁוֹת מַמָּשׁ, כִּי כָּל מַה שֶׁהַצַּדִּיקִים מַשִּׂיגִין הַשָּׂגוֹת גְּבוֹהוֹת יוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ לְחַבֵּר אֱמֶת וֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיס אֱמוּנָה בְּלֵב נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַהַשָּׂגָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים, שֶׁבְּכָל פַּעַם מַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת גְּבוֹהוֹת מְשֻׁכָּל עֶלְיוֹן וְנִבְהָה בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁיָּכוֹל לְצַמְצֵם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ בְּצַמְצוּמִים נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה, עַד שֶׁיָּכוֹל לְהַכְנִיס הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּלֵב כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַיְרוּדוֹת הָרְחוֹקוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה "מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא" בְּסִימָן ל, שֶׁכָּל מַה שֶׁהַחוֹלֶה נֶחֱלָשׁ בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס בּוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת וְהַזָּקָן שֶׁהֵם צְמָצוּמִים גְּבוֹהִים וְנוֹרָאִים הַנִּמְשָׁכִין מִמָּקוֹם

עֶלְיוֹן וְגָבֹהַּ כְּזֶה עַד שֶׁעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְׁעָרוֹת הַקְּדוֹשִׁים נִמְשָׁכִין דַּרְכֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אֲפִלּוּ לְהַמַּדְרֵגוֹת הַפְּחוּתוֹת וְהַיְרוּדוֹת מְאֹד, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַצַּמְצוּמִים נִמְשָׁכִין מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ יוֹתֵר, הֵם יְכוֹלִין לְהַלְבִּישׁ הַשֵּׂכֶל וּלְהוֹדִיעוֹ אֲפִלּוּ לְהַקְטַנִּים וְהַפְּחוּתִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַיְּהֻדוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוֹשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַזָּקֵן וְהַפֵּאוֹת, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מַשְׁלִיךְ מֵעָלָיו הַפֵּאוֹת וְהַזָּקֵן, אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ סִימָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְיכוֹלִין לְהָאִיר גַּם בּוֹ אֵיזֶה בְּחִינָה מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְיָכוֹל עֲדַיִן לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּנָקֵל, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְפַּקֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁמַּשְׁלִיךְ מֵעָלָיו הַזָּקֵן וְהַפֵּאוֹת, הוּא חָשׁוּד עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְנִתְרַחֵק מֵהָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל-יְדֵי שַׂעֲרוֹת הַזָּקֵן וְהַפֵּאוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים בַּחוּשׁ שֶׁבְּאַשְׁכְּנַז וּבִסְבִיבוֹתֶיהָ, שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, פָּרְצוּ גֶּדֶר יִשְׂרָאֵל וְחָלְפוּ חֹק, הֵפֵרוּ בְּרִית; וּמְגַלְּחִים זְקָנָם בְּשְׁאָט נֶפֶשׁ, עַל-כֵּן נִתְרַבֶּה שָׁם מְאֹד הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְעוֹסְקִים בְּסִפְרֵי חִיצוֹנִיִּים וּרְחוֹקִים מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מְאֹד, כַּמְפֻרְסָם, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל-יְדֵי שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת וְהַזָּקֵן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין שָׁם אֱמוּנַת חֲכָמִים כְּלָל וְחוֹלְקִים עַל כָּל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁזְּכִינוּ בְּדוֹרוֹתֵינוּ מִימֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְגַם מִכְּתְבֵי הָאֲרִ"י וְסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ חָלַק לִבָּם מְאֹד כַּיָּדוּעַ וּמְפֻרְסָם, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֶרֶת הַפֵּאוֹת וְהַזָּקֵן נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם נִקְרָאִים "זִקְנֵי הַדּוֹר". זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה. וְהֵם מַמְשִׁיכִים עָלֵינוּ בְּחִינַת הָאֶרֶת תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם. וּמִשָּׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל כָּל אֶחָד דֶּרֶךְ שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת וְהַזָּקֵן שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וְאֵלּוּ הַמְגַלְּחִים זְקָנָם, הֵם עוֹקְרִים עַצְמָם מִכָּל וָזֶה, כִּי מַשְׁחִיתִים פְּאַת זְקָנָם וּפְאַת רֹאשָׁם, וּכְמוֹ כֵן הֵם עוֹקְרִים עַצְמָן מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם זִקְנֵי הַדּוֹר שֶׁמֵּהֶם עִקַּר הָאֶרֶת הַזָּקֵן הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וּכְמוֹ כֵן הֵם עוֹקְרִים עַצְמָן מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַזִּקְנִים הַקְּדוֹשִׁים, עַל-יְדֵי שַׂעֲרוֹת הַזָּקֵן וְהַפֵּאוֹת וְכַנַּ"ל. אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וַוי לְמָאן דְּאוֹשִׁיט יָדֵיהּ לְדִיקְנָא וְכוּ'. אוֹי וַאֲבוֹי לָנוּ כִּי נָגְעָה הַצָּרָה גַּם בִּגְבוּלֵנוּ, כִּי בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִמְצְאִים עַתָּה גַּם בְּמִדִּינָתֵנוּ רְשָׁעִים וְכוֹפְרִים הַפּוֹרְקִים עֹל וּמַשְׁחִיתִים זְקָנָם בְּפַרְהֶסְיָא וְעוֹבְרִים עַל כָּל הַתּוֹרָה בְּפַרְהֶסְיָא, וְלֹא דַּי בָּזֶה, כִּי גַּם הֵם פּוֹעֲרִים פִּיהֶם לִבְלִי חֹק עַל הַכְּשֵׁרִים וּתְמִימִים בְּדִבְרֵי חֲלַקְלַקּוּת וְלֵיצָנוּת עַל שֶׁאֵינָם בּוֹחֲרִים בְּדַרְכֵיהֶם

הָרָעִים וְרַבִּים מִנַּעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִתָּפְסוּ בְּרִשְׁתָּם הָרָעָה, ה' יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עַל פְּלֵטָתֵנוּ הַנִּשְׁאֶרֶת וְיַצִּיל זַרְעֵנוּ וְכָל זֶרַע בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵהֶם וּמֵהֲמוֹנָם:

חלק ז

וְזֶהוּ "עַל-כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד". 'אָבִיו וְאִמּוֹ', זֶה בְּחִינַת הַחָכְמוֹת הַשִּׁכְלִיִּים, כִּי אָב בַּחָכְמָה וְאֵם לַבִּינָה. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לַעֲזֹב אֶת כָּל הַחָכְמוֹת רַק לְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּהָאִשָּׁה יִרְאַת ה', אֵשֶׁת חַיִל, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱמִתַּת הָאֱמֶת הוּא עַל יָדָהּ בְּבְחִינַת וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, שֶׁהָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה הֵם אֶחָד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין תְּחִלָּה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת שֶׁבָּהֶם אָנוּ מַמְשִׁיכִין וּמְתַקְּנִים כָּל הַשִּׁבְעָה מִדּוֹת, שֶׁהֵם צַמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין לָעֹמֶר, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַצַּמְצוּמִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת שער"ה בְּגִימַטְרִיָּא שִׁתֵּי פְּעָמִים מַנְצְפַּ"ךְ, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַצַּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים. וְאֵלּוּ הַצַּמְצוּמִים הֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת שֶׁעוֹסְקִין לְתַקֵּן וּלְהַמְשִׁיךְ בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, בְּחִינַת פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם. כִּי עַל-יְדֵי הַמִּדּוֹת וְהַצַּמְצוּמִים בְּחִינַת שְׁעָרוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִמְשַׁכְנוּ בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ זוֹכִין לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בְּשָׁבוּעוֹת לוֹמַר הָאִדְּרָא רַבָּא שֶׁגִּלָּה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִתְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת, כִּי בְּשָׁבוּעוֹת נִדְמֶה לָהֶם כְּזֶקֶן, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁעֲרוֹת הַזָּקֵן שֶׁהֵם עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְכוּ' שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת וְכוּ' עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַסְּפִירָה הִיא לְתַקֵּן וּלְהַמְשִׁיךְ הַמִּדּוֹת וְהַצַּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים עַד שֶׁיִּתְתַּקֵּן מִדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת מַלְכְּתָא שֶׁנִּקְרֵאת כַּלָּה הַכְּלוּלָה מֵהַכֹּל, כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עִקַּר תַּכְלִית תִּקּוּן כָּל הַמִּדּוֹת וְהַצַּמְצוּמִים הוּא בִּשְׁבִיל הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא מִדָּה הַשְּׁבִיעִית בְּחִינַת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְאֵלּוּ הַצַּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הֶאָרַת הַפָּנִים, שֶׁהוּא הָאֱמֶת, הֵם בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ מְאֹד, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה,

כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְשָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, הוּא מְקֻשָּׁר בְּפָנִים דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְשָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, אֲזַי מָמוֹנוֹ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מֵהַצְּמָצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל, כִּי הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמֹאל, בִּבְחִינַת בְּשִׂמְאלֹה עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, אֲזַי הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ נִמְשָׁךְ מֵהַצְּמָצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׂעֲרוֹת הַזָּקָן, בִּבְחִינַת בָּנִי, חַיַּי וּמְזוֹנַי לָאו בְּזָכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא כִּי אִם בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא שֶׁהֵם תְּרֵין מַזָּלִין, שֶׁהֵם עִקַּר הַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא, כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּהַמָּמוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, וְנוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן, אֲזַי הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ נִמְשָׁךְ מִשְּׂאֲרֵי הַשְּׂעָרוֹת, שֶׁהֵם פְּסֹלֶת הַמֹּחִין שֶׁצְּרִיכִים לְקַצְּצָם דַּיְקָא, כִּי מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, עֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶהוּ כָּל עִסְקֵנוּ בִּימֵי הַסְּפִירָה לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה וּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַצְּמָצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים בְּחִינַת שַׂעֲרוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בִּימֵי הַסְּפִירָה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בַּסְּפִירָה, אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ וְגוֹ'. וְזֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁים, יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה, כִּי אָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁעַל-יְדֵי הַסְּפִירָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִים הַצְּמָצוּמִים וְהַמִּדּוֹת הַקְּדוֹשִׁים, עַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לְפַרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לְהֶאָרַת פְּנֵי ה' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה הַתְּחִלַּת יְרִידַת הַמָּן, כִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאִיר יָרַד הַמָּן, כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת פַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁכָּל הַפַּרְנָסָה הוּא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁכִּלְכֵּל אֶת אֲבוֹתֵינוּ וְהוֹרִיד לָהֶם הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, כְּמוֹ כֵן הוּא מְפַרְנֵס אוֹתָנוּ בְּרַחֲמָיו עַתָּה, כִּי לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה כִּי אִם לְאוֹכְלֵי הַמָּן. הֵינוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים כִּי אִם עַל-יְדֵי פַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן, כִּי אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה, אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח. כִּי הַתּוֹרָה וּפַרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִים זֶה לָזֶה, כִּי הֵם בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה שֶׁבֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְהָבֵן הֵיטֵב, כִּי עִנְיָן זֶה לֹא בֵּאַרְתִּי הֵיטֵב וְחָסֵר בּוֹ הַרְבֵּה, כִּי לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ:

הִלְכוֹת לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר וְאִסּוּר קָרְחָה וּשְׂרִיטָה:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֱמוּנָה (בְּסִימָן ז) שֶׁהָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת גְּשָׁמִים, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְנִסִּים וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמוּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמֶת וְכוּ' בִּבְחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבַּר בָּהּ אֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה. וְלָבוֹא לֶאֱמֶת הוּא, עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִים עֲצוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָהּ זֶרַע אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשׁוּאִין דִּקְדֻשָּׁה,

כִּי הָעֲצוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין הֵם בְּחִינַת טִפַּת הַזֶּרַע מַמָּשׁ, כִּי הָעֲצוֹת נִמְשָׁכִין מִן הַמּוֹחַ שֶׁשָּׁם שֹׂרֶשׁ הָעֲצָה וְהֵם בָּאִין לְתוֹךְ הַכְּלָיוֹת, כִּי כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת, וְכֵן הוּא מַמָּשׁ טִפַּת הַהוֹלָדָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִן הַמּוֹחַ אֶל הַכְּלָיוֹת שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה. עַל-כֵּן כְּשֶׁמְּקַבְּלִין עֲצוֹת מִצַּדִּיקִים, מְקַבְּלִין מֵהֶם בְּחִינַת זֶרַע אֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁמְּקַבְּלִין, חַס וְשָׁלוֹם, עֲצַת רְשָׁעִים, זֶהוּ בְּחִינַת נְשׁוּאִין דְּקִלְקָפָה, בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הַשֹּׂאֵנִי לְשׁוֹן נְשׁוּאִין, כִּי עֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁקִּבְּלָה זֶה בְּחִינַת נְשׁוּאִין דְּקִלְקָפָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת נָחָשׁ הִטִּיל זֻהֲמָא בְּחַוָּה עַל-יְדֵי הָעֲצוֹת שֶׁקִּבְּלָה מִמֶּנּוּ. אֲבָל עֲצַת צַדִּיקִים שֶׁמְּקַבְּלִין הֵם בְּחִינַת זֶרַע אֱמֶת, בְּחִינַת נְשׁוּאִין דְּקִדֻּשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה בְּחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי מְצִוֹת צִיצִית נִצּוֹלִין מֵעֲצוֹת הַנָּחָשׁ, מִזִּוּוּג דְּקִלְקָפָה, מִנְּאוּף, וְזוֹכִין לַעֲצַת צַדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף, שֶׁהִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק יא

כִּי קֹדֶם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נֶאֱמַר, "וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבּשָׁשׁוּ". שֶׁלֹּא הָיָה אָז עֲדַיִן שׁוּם לְבוּשִׁין, כִּי קֹדֶם הַחֵטְא הָיָה זִוּוּגָם רַק בִּבְחִינַת הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה בְּלִי שׁוּם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל, עַל-כֵּן לֹא הָיָה אָז שׁוּם בּשֶׁת, וְלֹא הָיוּ צְרִיכִין שׁוּם לְבוּשִׁין, אֲבָל אַחַר הַחֵטְא שֶׁנֶּאֱחַז בָּהֶם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, וְעִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ הוּא עֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁקִּבְּלָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצַת רְשָׁעִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נָחָשׁ הִטִּיל זֻהֲמָא בְּחַוָּה, בְּחִינַת נְשׁוּאִין דְּקִלְקָפָה. וּמֵאָז נֶאֱחַז זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּהַזִּוּוּגִים עַד שֶׁכָּל הַזִּוּוּגִים, אֲפִלּוּ שֶׁל הֶתֵּר יֵשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרַע כְּמוּבָא. וְעִקַּר אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁיֵּשׁ בְּהַזִּוּוּג הוּא בְּחִינַת עֲצַת רְשָׁעִים, עֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל חֻמְרִימוּת הַיֵּצֶר הָרַע, כִּי עִקַּר הַיֵּצֶר הָרַע הוּא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְכָל הַכְּפִירוֹת פְּגַם הָאֱמוּנָה, נִמְשָׁכִין מֵעֲצוֹת שֶׁל רְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי עֲצַת צַדִּיקִים מְקַבְּלִין אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, כְּמוֹ כֵן, לְהֶפֶךְ, עַל-יְדֵי הָעֲצוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין מֵרְשָׁעִים וּמֵרְחוֹקֵי אֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם הָאֱמוּנָה וְנִמְשָׁכִין כְּפִירוֹת וּבִלְבּוּלֵי אֱמוּנָה וּמִשָּׁם עִקַּר תַּאֲוַת נְאוּף כַּנַּ"ל. וּמֵאָז וְהָלְאָה שֶׁנֶּאֱחַז בָּהֶם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה, מֵאָז הֻכְרְחוּ לְמַלְבּוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה, "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם". כִּי מִקֹּדֶם שֶׁלֹּא הָיָה אֲחִיזָה לְהָעֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם עֲצַת רְשָׁעִים, הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁים, כִּי הָיוּ הַכֹּל רוֹאִין אֶת הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה שֶׁהָיוּ רוֹאִין עַיִן בְּעַיִן שֶׁאָמַתַּת יְדִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא

עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַשֹּׂרֶשׁ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כֻּלָּא חַד כַּנַּ"ל, כִּי שֹׂרֶשׁ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה הֵם בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נֵדַע שֶׁהִשִּׂיגוּ הָאֱמֶת בְּתַכְלִית הַיְדִיעָה עַד שֶׁרָאוּ וְיָדְעוּ בִּיְדִיעָה בְּרוּרָה אֱמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁאִי אֶפְשָׁר לְיַדֵּעַ מִמֶּנּוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי גַּם עַתָּה יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁבְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים אוֹתָם בְּבֵרוּר שֶׁהוּא כֵּן, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים בְּשׁוּם שֶׂכֶל אֵיךְ יוּכַל לְהִתְהַוּוֹת זֹאת, כִּי כֵן הוּא כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. וּכְמוֹ שֶׁהַמְחַקְּרִים בְּעַצְמָן מוֹדִים שֶׁאֵין רְאָיָה מֵחֶסְרוֹן הַשֵּׂכֶל עַל מְנִיעַת הַדָּבָר לוֹמַר שֶׁבְּוַדַּאי הַדָּבָר נִמְנָע מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְבִינִים זֹאת בַּשֵּׂכֶל, כִּי אָנוּ רוֹאִין כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁאִם לֹא הָיִינוּ רוֹאִין אוֹתָם בָּעֵינַיִם, בְּוַדַּאי לֹא הָיִינוּ מְבִינִים אוֹתָם בַּשֵּׂכֶל בְּשׁוּם אֹפֶן, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ רוֹאִין שֶׁהוּא כֵּן. וּכְמוֹ שֶׁמְּבִיאִים הַמָּשָׁל מִמִּי שֶׁנּוֹלַד בְּמִדְבָּר שֶׁמֵּם וְלֹא רָאָה מֵעוֹלָם זָכָר וּנְקֵבָה, אִם הָיוּ מְסַפְּרִים לוֹ שֶׁבִּיאָתוֹ לָעוֹלָם וְכָל הֲוָיָתוֹ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי טִפָּה סְרוּחָה שֶׁהָיְתָה בְּמֵעֵי אָדָם תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים סָגוּר וּמְסֻגָּר וְכוּ', בְּוַדַּאי הָיָה מַכְחִישׁ הַדָּבָר וּמַלְעִיג עַל זֶה מְאֹד. אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה בַּמְּצִיאוּת דָּבָר זָר כָּזֶה וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ רוֹאִין שֶׁהוּא כֵּן. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֵין שׁוּם שֵׂכֶל מְחַיְּבָם, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשׁוּם שֵׂכֶל אֵיךְ נַעֲשָׂה מִגַּרְעִין אֶחָד אִילָן גָּדוֹל כָּזֶה עִם כָּל כָּךְ הַרְבֵּה פֵּרוֹת שֶׁגְּדֵלִים מִמֶּנּוּ שָׁנִים הַרְבֵּה. וּמִכָּל פְּרִי וּפְרִי יֵשׁ גַּרְעִינִים הַרְבֵּה שֶׁמִּכָּל גַּרְעִין וְגַרְעִין יְכוֹלִין לִטַּע עוֹד אִילָנוֹת כָּאֵלֶּה. וְכֵן בְּכָל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד, "מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' וְכוּ' מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה'". מִכָּל שֶׁכֵּן הַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁרָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ בְּלִי שִׁעוּר כְּמוֹ קְרִיעַת יַם סוּף וִירִידַת הַמָּן וְהַבְּאֵר וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לִרְאוֹת בְּעֵינָיו דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מֻבָן בַּשֵּׂכֶל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מֻכְרָח לְהִתְחַזֵּק בָּאֱמוּנָה. וְקֹדֶם הַחֵטְא הָיְתָה יְדִיעַת הָאֱמֶת בְּרוּרָה בְּתַכְלִית הַבֵּרוּר עַד שֶׁהָיוּ יוֹדְעִין שְׁאִי אֶפְשָׁר לְיַדֵּעַ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַשֹּׂרֶשׁ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה שְׁנֵיהֶם אֶחָד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר הַחֵטְא, שֶׁנֶּאֱחַז עֲצַת הַנָּחָשׁ בָּהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה אִי אֶפְשָׁר עַתָּה לְקַבֵּל אוֹר הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי לְבוּשִׁין הַרְבֵּה שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁנִּתַּן לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בְּכַמָּה לְבוּשִׁין בְּסוֹד חֲלוּקָא דְּרַבָּנַן. וְכֵן כָּל הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר מְחַדְּשִׁין וּמְבָאֲרִין לָנוּ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹרַת אֱמֶת". וּכְתִיב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה", הֵינוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה לְבוּשִׁין וְהַקְּדָמוֹת שֶׁהַצַּדִּיקִים מְבָאֲרִים לָנוּ עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הַנִּפְלָאוֹת, כִּי כָּל הַחִדּוּשִׁים וְכָל הַתּוֹרוֹת שֶׁהַצַּדִּיקִים מְגַלִּים לָנוּ, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ בָּנוּ אֱמוּנָה כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים וְכָל דִּבְרֵיהֶם הֵם כְּמוֹ הַקְּדָמוֹת וְסִבּוּבִים כְּדֵי לְהַכְנִיס בָּנוּ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת. וְהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁמַּלְבִּישִׁים בָּהֶם אֶת הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנִּתְהַוּוּ אַחַר הַחֵטְא, שֶׁהֵם תִּקּוּן

גָּדוֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ לְזֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, עֶצֶת הָרְשָׁעִים לְהִתְאַחֵז בְּהָאֱמֶת וֶאֱמוּנָה לְפָגֵם אוֹתָם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַלְּבוּשִׁים מַפְסִיקִים בֵּינֵיהֶם וּמְרַחֲקִים אוֹתָם מִלְּהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה, כִּי הַלְּבוּשִׁים נִמְשָׁכִים מִסּוֹד הַחֲשְׁמַל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבִּינָה וְכוּ' כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים וְכָל הַלְּבוּשִׁים נִמְשָׁכִין מֵהֶם שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁכַּת הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי צִיצִית נִצּוֹלִין מֵעֶצֶת רְשָׁעִים וְכוּ' וְזוֹכִין לַעֶצֶת צַדִּיקִים שֶׁהֵם כֻּלָּא זֶרַע אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַמִּשְׁכַּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה הֵם עַל-יְדֵי צִיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַלְּבוּשִׁין שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן כָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה תָּלוּי בְּצִיצִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְכוּ' לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי וְכוּ'", כִּי כָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמַּלְבּוּשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל, כִּי הַמַּלְבּוּשִׁים בְּעַצְמָן צְרִיכִין תִּקּוּן, וְתִקּוּנָם עַל-יְדֵי הַצִּיצִית, כִּי מֻחֲמַת שֶׁהַמַּלְבּוּשִׁים הֵם מִבַּחוּץ שֶׁל הָאָדָם וְהֵם סְמוּכִין אֶל הַחִיצוֹנִים, עַל-כֵּן הֵם נֶאֱחָזִין בְּשׁוּלֵי הַבְּגָדִים כַּיָּדוּעַ בִּבְחִינַת הֲנֵי מָאנֵי דְּרַבָּנָן דְּבָלוּ מִנַּיְהוּ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְתַקְּנָם עַל-יְדֵי הַצִּיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמַּלְבּוּשִׁים, שֶׁעַל יְדֵם נִתְתַּקְּנִים כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁכַּת הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר, כִּי יֵשׁ לְבוּשֵׁי אֱמֶת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין לְבוּשֵׁי אִישׁ, וְיֵשׁ לְבוּשֵׁי אֱמוּנָה שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין לְבוּשֵׁי אִשָּׁה, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה שָׁרְשָׁם הֵם בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מֵבִין בַּשֵּׂכֶל אֲמִתַּת הַדָּבָר, זֶה בְּחִינַת אֱמֶת. וּמַה שֶּׁאֵינוֹ מֵבִין בַּשֵּׂכֶל, רַק מַאֲמִין בּוֹ, זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר כָּל הַחָכְמוֹת הוּא אֱמֶת, כִּי אֲפִלּוּ אִם יֹאמַר אָדָם אֵיזֶה חָכְמָה וְשֵׂכֶל גָּדוֹל שֶׁמְּחַיֵּב שֶׁיִּהְיֶה הַדָּבָר כָּךְ אִם הָאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, בְּוַדַּאי אֵינוֹ חָכְמָה כְּלָל, אַדְרַבָּא, הוּא טָעוּת וּשְׁטוּת, וַאֲפִלּוּ כָּל חַכְמֵי הַמְחַקְּרִים מוֹדִים שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה הוּא לְהַשִּׂיג אֲמִתַּת הַדָּבָר, כְּמוֹ לְמָשָׁל בְּחָכְמַת הָרְפוּאָה אִם יֹאמַר הָרוֹפֵא שֶׁעַל-פִּי חָכְמַת הָרְפוּאָה צָרִיךְ זֶה הַחוֹלֶה לֶאֱכֹל דְּבָרִים חֲזָקִים וַחֲרִיפִים וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַפֵּא בְּוַדַּאי וְיִחְיֶה מֵחָלְיוֹ וְיוֹכִיחַ זֹאת בְּרִאָיוֹת וְשִׂכְלִיּוּת וְחָכְמוֹת עֲמֻקוֹת. אִם אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, אַדְרַבָּא, הַחוֹלֶה שֶׁהָלַךְ בְּדַרְכֵי רְפוּאָתוֹ הִכְבִּיד עָלָיו חָלְיוֹ וּמֵת עַל-יְדֵי רְפוּאוֹתָיו דַּיְקָא. וְכָל הָרוֹפְאִים רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם אַחַר כָּךְ שֶׁמֵּת דַּיְקָא עַל-יְדֵי רְפוּאוֹתָיו, הִנֵּה בְּוַדַּאי אֵין חָכְמַת הַדּוֹקְטוֹר נֶחֱשֶׁבֶת לְחָכְמָה כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ הֵמִית אֶת הָאָדָם. וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מַשִּׂיג אֲמִתַּת הַדָּבָר, אֵינוֹ חָכְמָה כְּלָל. וַאֲפִלּוּ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה רוֹאִין זֹאת שֶׁיֵּשׁ לוֹמְדִים שֶׁאוֹמְרִים פְּשָׁט גָּדוֹל בַּגְּמָרָא פֵּרוּשׁ

רַשִׁ"י תּוֹסְפוֹת בַּחֲרִיפוּת גָּדוֹל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, רוֹאֶה שֶׁהַפְּשָׁט הָאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן בְּוַדַּאי פִּלְפּוּל וַחֲרִיפוּת כָּזֶה אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי הוּא פִּלְפּוּל שֶׁל הֶבֶל וְאֵין קוֹבְעִין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ כִּי אִם כְּפִי הַפְּשָׁט הָאֱמֶת בַּגְּמָרָא וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חָדֵי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפִלְפּוּלָא, הַיְנוּ אִם כַּוָּנָתוֹ לָאֱמֶת, שֶׁרוֹצֶה לְכַוֵּן הָאֱמֶת בְּהַתּוֹרָה וּמְפַלְפֵּל בָּהּ בִּשְׁבִיל לְהָבִין הָאֱמֶת, אֲזַי אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ זוֹכֶה אֶל הָאֱמֶת יֵשׁ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַחַת מֵהַפִּלְפּוּל בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא בְּחִינַת אֱמֶת, וְכָל מַה שֶּׁמַּכְנִיסִין דַּעְתּוֹ לְעַיֵּן וּלְפַלְפֵּל בָּהּ וְכַוָּנָתוֹ אֶל הָאֱמֶת, הַכֹּל נִקְרָא אֱמֶת, מֵאַחַר שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּמַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת, רַק שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה אֵלָיו בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת וְכוּ'". אֵלּוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁאֵין אָדָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשָׁל בָּהֶם. אֲבָל מִי שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ אֶל הָאֱמֶת, רַק הוּא מְפַלְפֵּל בַּתּוֹרָה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד וְגֵאוּת, בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקָרֵי רַבִּי וְכוּ', כְּדֵי לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר וְאוֹמֵר פִּלְפּוּלִים שֶׁל הֶבֶל שֶׁאֵינָם מְכַוָּנִים אֶל הָאֱמֶת, בְּוַדַּאי אֵין זֶה חָכָם כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁנּוֹטֶה מֵהָאֱמֶת עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְהָבִין אֱמִתַּת הַסֹּגְיָא וְהַהֲלָכָה עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ. מִכָּל שֶׁכֵּן לְהַבְדִּיל בִּשְׁאָר הַחָכְמוֹת, שֶׁאִם אֵינוֹ מְכַוֵּן אֱמִתַּת הָרְפוּאָה מַה תּוֹעֶלֶת בְּחָכְמָתוֹ, אַדְרַבָּא, הוּא מֵמִית אֲנָשִׁים עַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ הָרָעָה וְכֵן בְּכָל הַחָכְמוֹת עִקַּר הַחָכְמָה הוּא אֱמֶת, דְּהַיְנוּ לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין אֱמִתַּת הַדָּבָר (וְכַמְבֹאָר עוֹד מִזֶּה בִּדְבָרֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּהִלְכוֹת פֶּסַח עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, עַיֵּן שָׁם):

נִמְצָא, כָּל מַה שֶּׁאָדָם מֵבִין בְּחָכְמָתוֹ אֱמִתַּת הַדָּבָר זֶה נִקְרָא "אֱמֶת" וּמַה שֶּׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִין רַק עַל-פִּי אֱמוּנָה זֶה נִקְרָא "אֱמוּנָה", אֲבָל אֱמֶת וֶאֱמוּנָה בְּשָׁרְשָׁם שְׁנֵיהֶם אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה הוּא לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְצַדִּיקָיו הָאֱמִתִּיִּים, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ' כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי". וְלָדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וּמִתּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וּמִצַּדִּיקָיו הָאֱמִתִּיִּים אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה יַחַד, כִּי לִרְאוֹת הָאֱמֶת בְּעֵינֵי הַשֵּׂכֶל מַמָּשׁ, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר מִגֹּדֶל הָאוֹר כַּנַּ"ל, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בֵּיהּ כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, בָּתַר דִּפְשִׁפְשֵׁשׁ וְאִסְתַּכַּל וְכוּ' מָה חָמִית מַה יְדַעְתְּ מַה פְּשִׁפַּשְׁתְּ. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים. וְכֵן אִי אֶפְשָׁר לֵידַע הַטַּעַם שֶׁל שׁוּם מִצְוָה, כִּי הַמִּצְוֹות הֵם אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין טַעֲמָם בְּזֶה הָעוֹלָם בְּזֶה הַגּוּף. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד". וְכֵן קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג, כִּי גָּבְהוּ דַּרְכֵיהֶם מִדְּרָכֵינוּ, כִּי הֵם מְדַמִּים צוּרָה לְיוֹצְרָהּ, וְנִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כָּל דַּרְכֵיהֶם בְּשִׂכְלֵנוּ,

וּצְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה, אֲבָל אֵין שְׁלֵמוּת לְהָאֱמוּנָה בְּלֹא אֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי אֱמוּנָה בְּלֹא אֱמֶת אֵינָהּ כְּלוּם, כִּי בְּלֹא אֱמֶת יָכוֹל לִפֹּל לְאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, לֶאֱמוּנוֹת שֶׁל שִׁטּוּת וְהֶבֶל. עַל-כֵּן עִקַּר הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי אֱמֶת, שֶׁמִּי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הָאֲמִתִּית, כִּי הָאֱמֶת מֵאִיר בּוֹ לְהִתְרַחֵק מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וּלְהִתְחַזֵּק בְּהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הָאֲמִתִּית. (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה עוֹד בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הנַ"ל, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמְּקָרְבִין עַצְמָן לַצַּדִּיקִים וּמְקַבְּלִין עֲצָתָם שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱקָק בּוֹ אֱמֶת וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הָאֲמִתִּית וּלְהִתְרַחֵק מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, כִּי דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁמַּלְבִּישִׁין בּוֹ הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיסִין הָאֱמֶת בָּעוֹלָם לְהִתְרַחֵק מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וּלְהִתְדַּבֵּק בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֱמוּנָה הוּא בְּדָבָר שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין, אַף-עַל-פִּי-כֵן מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת יָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהָבִין הַחִלּוּק וְהַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּין אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִימֵי אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְכוּ' עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ וְנִרְאוּ מֵעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲשָׁמַע עָם וְכוּ' כִּי שְׁאַל נָא וְכוּ' הֲנִשְׁמַע כַּדָּבָר הַזֶּה אוֹ הֲנֶהְיָה כְּמוֹהוּ וְכוּ' אַתֶּם רְאִיתֶם וְכוּ'". לְבֵין הַהֶפְךְ לְהַבְדִּיל בְּאַלְפֵי הַבְדָּלוֹת וְרִבֵּי רִבְבוֹת הַבְדָּלוֹת, הָאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁל שִׁטּוּת וְהֶבֶל שֶׁקִּבְּלוּ מִמֵּי שֶׁקִּבְּלוּ, אֲשֶׁר מְפָרְסָם שִׂקְרֵיהֶם וּפִחְזוּתָם לְעֵין כֹּל, כַּיָּדוּעַ וּמְפָרְסָם לַכֹּל. וְתִפַּח רוּחָם וְנִשְׁמָתָם שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁבַּחֲלַקְלַקּוּת דִּבְרֵיהֶם הֵם כּוֹלְלִים לִפְעָמִים אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה עִם שְׁאָר אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁל שִׁטּוּת וְהֶבֶל, כַּמְבֹאָר לְמִי שֶׁבָּקִי בְּדַרְכֵיהֶם הָרָעִים. וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וְהָאֱמֶת נִגְלֶה וּמְבֹאָר לְמִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לֹא יִהְיֶה כְלִי גֶבֶר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה, שֶׁאָסוּר לְהַחֲלִיף אֶת הַלְּבוּשִׁים, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר יְנִיקַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיּוֹנְקִים מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁמַּחֲלִיפִין הָאֱמֶת עַל-יְדֵי לְבוּשִׁין וְכִסּוּיִין שֶׁל אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת. וְכֵן מַחֲלִיפִין הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית עַל-יְדֵי לְבוּשִׁין וְכִסּוּיִין שֶׁל הַחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁמַּחֲלִיפִין הָאֱמֶת בְּשֶׁקֶר, הַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים מִתְגַּבְּרִין עַל-יְדֵי אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וְרוֹצִין לְהַעֲלִים הָאֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה, וְאוֹמְרִים לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאִין בְּעֵינֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא שֶׁקֶר וְכָזָב הֵם אוֹמְרִים, הֲלֹא אֱמוּנָה הִיא רַק בַּמָּה שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין. וְכֵן לְהֵפֶךְ, הֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא שֶׁקֶר, וְאוֹמְרִים, הֲלֹא הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת אֵינוֹ מְחַיֵּב אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, כִּי הֵם חֲכָמִים לְהָרַע, וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ, וּמְהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְכוּ' הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע". אֲבָל בָּרוּךְ ה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הָאֵלֶּה, וְהוּא בְּרַחֲמָיו שׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל דּוֹר צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם

מַכְנִיסִים בָּנוּ הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי דִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין, הֵם מַכְנִיסִין בָּנוּ חָכְמַת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לֵידַע לָסוּר מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, מֵאֱמוּנוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל אֲשֶׁר שִׁקְרֵיהֶם נִגְלֶה לְעֵין כֹּל. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֱמוּנָה הִיא בְּדָבָר שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי לְבוּשֵׁי הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, עַל-יְדֵי-זֶה רוֹאִין וּמְבִינִים הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁאֱמוּנוֹת שְׁלֵהֶם הוּא שֶׁקֶר וְכָזָב, הֶבֶל וְרִיק. וְכֵן הַצַּדִּיקִים בְּחָכְמָתָם הַנִּפְלָאָה הֵם עוֹשִׂין לְבוּשִׁין לְהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַכְנִיס בָּנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין מְבִינִין אוֹתוֹ בַּשֵּׂכֶל, כִּי מְאִירִין בָּנוּ עַל-יְדֵי דִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזְּקָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אֵצֶל כָּל אֶחָד, כִּי הָאֱמֶת הוּא אֶחָד וְאִי אֶפְשָׁר לִסְתֹּר הָאֱמֶת בְּשׁוּם אֹפֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן וְכוּ'", כִּי הַצַּדִּיקִים מְאִירִין בָּנוּ הָאֱמֶת עַל-יְדֵי עֲצָתָם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבַּר בָּהּ אֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר וְכוּ', שֶׁדִּבֶּר זֶה גּוֹרֵם לְנַאוּף הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַנַּאוּף נִמְשָׁךְ מִכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם עֲצַת הָרְשָׁעִים הַמְהַפְּכִים הָאֱמֶת וְרוֹצִין לְהַעֲלִים הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי לְבוּשֵׁי אִישׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מְחַיֵּב כָּךְ. וְכֵן לְהֵפֶךְ, רוֹצִים לַהֲפֹךְ וּלְהַסְתִּיר הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת עַל-יְדֵי אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשֵׁי אִשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת נַאוּף מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר הַנַּאוּף נִמְשָׁךְ מִזֶּה, כִּי הָעֲצוֹת הֵם בְּחִינַת טִפֵּי הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁבְּעִנְיַן הַזִּוּוּג מִי שֶׁזִּוּוּגוֹ בְּהֶתֵּר וּבְקִדֻּשָּׁה עַל-פִּי הַתּוֹרָה, הוּא מְצֻוֶּה גְּדוֹלָה וְזוֹכֶה לְהוֹלִיד נְשָׁמוֹת בָּעוֹלָם, שֶׁהֵם מְגַלִּין אֲלֻקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַמִּצְוָה לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת כְּדֵי לְגַלּוֹת אֲמִתָּתוֹ בָּעוֹלָם, בִּבְחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר יְדִיעַת אֲמִתַּת אֱלֻקוּתוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל לְהֵפֶךְ, עַל-יְדֵי נַאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, בָּא לִכְפִירוֹת, כִּי כָּל תַּאֲוַת נַאוּף נִמְשָׁךְ מִכְּפִירוֹת כַּנַּ"ל, כִּי פּוֹגֵם בְּזֶרַע אֱמֶת וְנִמְשָׁךְ זֶרַע שֶׁקֶר בִּבְחִינַת יִלְדֵי פֶּשַׁע זֶרַע שֶׁקֶר וְנֶחֱלָף הָאֱמֶת בַּשֶּׁקֶר. וְהָאֱמוּנָה, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', נֶחֱלֶפֶת בְּאִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת. וְזֶה בְּחִינַת חִלּוּף הַמַּלְבּוּשִׁים הַנַּ"ל מֵאִישׁ לְאִשָּׁה וּמֵאִשָּׁה לְאִישׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת נַאוּף כַּנַּ"ל, כִּי מַחֲלִיפִין וּמַעֲלִימִין הָאֱמֶת עַל-יְדֵי אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁלָּהֶם. וְכֵן מַעֲלִימִין הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת שֶׁקֶר וְכָזָב וְכַנַּ"ל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִבְדִּילָנוּ מֵהֶם וְהֵאִיר בָּנוּ נְקֻדַּת הָאֱמֶת עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמַּלְבִּישִׁין אֶת הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן שֶׁהֵם חִדּוּשֵׁיהֶם הַנּוֹרָאִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַכְנִיסִין בָּנוּ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ

זוֹכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת, לָסוּר עַל-יְדֵי-זֶה מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין מְבִינִים בַּשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת קָרְחָה וּשְׁרִיטָה:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר קָרְחָה וּשְׁרִיטָה עַל מֵת, כִּי הָעוֹר וְהַשְּׂעָרוֹת שֶׁל הָאָדָם הֵם בְּבְחִינַת הַחַשְׁמַל שֶׁמְּשָׁם סוֹד הַמַּלְבּוּשִׁים, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים. וְכָל תִּקּוּנֵי הָעוֹר וְהַשְּׂעָרוֹת שֶׁל הָאָדָם, הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהָאִיר לִבְחִינַת הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהִיא בָּשָׂר מִבְּשָׂרוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ אֵלֶיהָ הַהֶאָרָה דֶּרֶךְ נִקְבֵי הָעוֹר וְהַשְּׂעָרוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים בְּשַׁעַר הַחַשְׁמַל, עַיֵּן שָׁם. וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "צִוִּיתָ צֶדֶק" הַנַּ"ל; שֶׁעִקַּר הַחַיִּים הֵם אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בֶּאֱמֶת וֶאֱמוּנָה עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁמְעוּ לַעֲצַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁהֶסִירָתָם לַחֶקֶר וְלִדְעַת מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָה זֹאת נִכְנַס בְּהָאָדָם הַיֵּצֶר הָרַע לְהִתְהַוּוֹת וְלַחֲקֹר וְלָדַעַת מַה שֶּׁאָסוּר וְאִי אֶפְשָׁר לֵידַע. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בַּהֲסָתַת הַנָּחָשׁ, "כִּי יֹדֵעַ אֱלֹקִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ וְכוּ' וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל". וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַפְּגָם הַזֶּה שֶׁפָּגְמוּ בֶּאֱמֶת וֶאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִגְזַר עֲלֵיהֶם מִיתָה לְדוֹרוֹת, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַחַיִּים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֱמֶת וֶאֱמוּנָה שֶׁהֵם עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל. כִּי עַכְשָׁיו אַחַר הַחֵטְא שֶׁנֶּאֱחַז עֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם עֲצַת הָרְשָׁעִים, בְּהָאָדָם, וְכָל הַהוֹלְדוֹת, אֲפִלּוּ שֶׁל מְצֻוֶּה יֵשׁ בָּהֶם אֶחְיזַת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "הֵן בֶּעָוֹן חוֹלַלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי". עַל-כֵּן צְרִיכִין כָּל בְּנֵי אָדָם יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ עַצְמָן מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ. וְעִקַּר הַזִּכּוּךְ וְהַבֵּרוּר מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ הוּא לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ מֵעֲצַת רְשָׁעִים הַמַּסְתִּירִין הָאֱמֶת שֶׁהֵם עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הַשִּׁיאֲנִי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן פָּתַח דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֶת סִפְרוֹ, "אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים". כִּי זֶה עִקַּר כְּלַל הַתּוֹרָה כְּשֶׁמַּרְחִיקִין עַצְמָן מֵעֲצַת רְשָׁעִים שֶׁהֵם עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וּמִגְּדֶל אֶחְיזַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, עֲצַת הָרְשָׁעִים, נִגְזַר מִיתָה עַל הָאָדָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר בִּשְׁלֵמוּת עַד אַחַר הַמִּיתָה שֶׁאָז יִתְבַּלֶּה הַגּוּף בֶּעָפָר וְשָׁם יִכְלֶה הַזֶּהֲמָא בְּתַכְלִית, וְאָז יִזְכֶּה בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי אַחַר הַתְּחִיָּה לְתַכְלִית הֶאָרַת הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת לָדַעַת אֱמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּעֲנוּג וְהַשַּׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּזְכּוּ הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא, אַשְׁרֵי לָהֶם. וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב, כִּי הֶעָפָר הוּא בְּבְחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת שָׁכֵן אֶרֶץ וּרְעֵה

אֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן שָׁם יִתְגַּלֶּה הַזֶּהֱמָא וְיָשׁוּב אֶל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַחֵטְא וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְאָז יִזְכֶּה לְאַחַר הַתְּחִיָּה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר קִבּוּל הַשֵּׂכָר לֶעָתִיד לָבוֹא הוּא לָדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל אֶחָד יִזְכֶּה לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ וִיגִיעָתוֹ וְטָרְחוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, כַּמּוּבָן בְּתוֹרָה עַתִּיקָא, בְּסִימָן כא וּבְשָׁאֲרֵי מְקוֹמוֹת. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הַמִּיתָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וְכוּ'", כִּי דֵּיקָא עַל-יְדֵי הַמִּיתָה יִתְבַּלֶּה הַזֶּהֱמָא וְיִזְכֶּה לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים, חַיִּים נִצְחִיִּים בִּבְחִינַת צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים. וְזֶה בְּחִינַת אָסוּר קָרְחָה וּשְׁרִיטָה עַל הַמֵּת, שֶׁאָסוּר לְקָרֵחַ קָרִיחָה שֶׁהוּא בִּמְקוֹם שֵׂעָר וְכֵן לִשְׁרֹט שְׂרִיטָה בְּעוֹרוֹ עַל הַמֵּת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בְּהָעוֹר וְהַשְׁעָרוֹת, שֶׁעַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הֶאָרַת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָאסוּר עַל מֵת דַּיְקָא, שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר סִטְרָא דְּמוֹתָא, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי עֲצַת הַנָּחָשׁ, עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים, כִּי מֵחֲמַת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמִּיתָה, עַל-כֵּן אָז מִתְגַּבֵּרֶת סִטְרָא דְּמָסָאֲבוּתָא שֶׁשּׁוֹרָה עַל הַמֵּת, חַס וְשָׁלוֹם, וְרוֹצֶה לְהִתְגָּרוֹת, לְהָסִית אֶת הָאָדָם בְּעַצְבוּת וְיָגוֹן וַאֲנָחָה יוֹתֵר מִדַּאי, עַד שֶׁיִּקְרַח קָרְחָה בְּרֹאשׁוֹ, אוֹ יִשְׁרֹט שְׂרִיטָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּעוֹרוֹ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסְרָה עָלֵינוּ הַתּוֹרָה זֹאת, כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַמִּיתָה נִגְזְרָה עַל-יְדֵי עֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא נִגְזְרָה לְרָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם לְטוֹבָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְכָל זְמַן אֲשֶׁר הָאָדָם חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אָסוּר לוֹ לְקַלְקֵל עוֹרוֹ וְשַׂעֲרוֹתָיו עַל מֵת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶה פָּרַשׁ לְמִיתָה, כִּי הִגִּיעַ זְמַנּוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּנוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה פָּרַשׁ לְחַיִּים וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד עוֹרוֹ וְשַׂעֲרוֹתָיו, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי עִקַּר הַמְשָׁכַת הֶאָרַת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם לֹא תִּתְגּוֹדְדוּ וְלֹא תְּשִׂימוּ קָרְחָה וְכוּ' כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'", כִּי אַתֶּם קְרוּיִים בָּנִים בְּחִינַת בְּנֵי אֵל חַי, הֵפֶךְ בְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַמִּיתָה, בְּחִינַת אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת אָרוּר אַתָּה הַנֶּאֱמַר בַּנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם הַמִּיתָה. כַּמּוּבָא וּמוּבָן בְּהַתּוֹרָה וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים הַנַּ"ל שֶׁאָרוּר כְּנַעַן הוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, אֲבָל יִשְׂרָאֵל קְרוּיִין "בָּנִים" שֶׁהֵם הֵפֶךְ סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהִיא בִּבְחִינַת עַבְדוּת, וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַמִּיתָה שֶׁל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, הֵם גַּם כֵּן בִּבְחִינַת חַיִּים, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צַדִּיקִים. וְצַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, כִּי הַמִּיתָה הִיא תַּכְלִית הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא תִּתְגּוֹדְדוּ וְלֹא תְּשִׂימוּ קָרְחָה וְכוּ', שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בְּהָעוֹר וְהַשְׁעָרוֹת, שֶׁעַל יְדֵי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת נְדָה וּמִקְוָאוֹת:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר נְדָה, כִּי דַּם נִדּוֹת נִמְשָׁךְ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִטִּיל בְּחַוָּה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר דַּם נִדּוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי אָז נִגְזַר עָלֶיהָ (בְּרֵאשִׁית ג, טז) "הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְכוּ'", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל. וְעַל-כֵּן אָז אִסּוּרָה לְבַעְלָהּ, כִּי אָז אִי אִפְשָׁר לְבָרֵר הַזּוּוּג מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת שֶׁנֶּאֱחַז בָּהּ בְּיוֹתֵר, כִּי אֲפִלּוּ זוּוּג שֶׁל הֶתֵּר צָרִיךְ בֵּרוּר וְזִכּוּךְ גָּדוֹל מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, אֲבָל עַתָּה שֶׁנִּתְעוֹרֵר בָּהּ דַּם נִדּוֹת שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַזּוּוּג בְּשׁוּם אֹפֶן, עַל-כֵּן אָסוּרָה לְבַעְלָהּ בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, וְעַל-כֵּן אֵינָהּ נִטְהֶרֶת עַד שֶׁסּוֹפֶרֶת שִׁבְעָה נְקִיִּים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע מִדּוֹת, כִּי כָּל הַשֶּׁבַע מִדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנִין, כָּל עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּנָן וְהֶאָרָתָן הוּא לְהָאִיר לְהַמַּלְכוּת שֶׁהִיא מִדָּה הַשְּׁבִיעִית, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִנְקֹב וּלְקַבֵּל מְשׁוּם מִדָּה כִּי אִם עַל יָדָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתִּקּוּנִים בַּאֲרִיכוּת דְּלִית רְשׁוּ לְנָבְיָא וְחוֹזֶה לְאַעְלָא לְמַלְכָּא אֶלָּא בָּהּ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּזֹאת יָבוֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, כִּי הָאֱמוּנָה בְּחִינַת מַלְכוּת נִקְרֵאת "זֹאת". וְזֶהוּ, וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וְזֹאת הַבְּרָכָה וְכוּ'. וְנָבִיא כַּד חֲזֵי אוֹרְכָא דְּגָלוּתָא אָמַר, "זֹאת אָשִׁיב עַל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל". עַיֵּן שָׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב וְלָדַעַת מֶה' יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי שׁוּם סְפִירָה וּמִדָּה וְחָכְמָה וְשֵׂכֶל כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁנִּקְרֵאת "זֹאת", שֶׁהִיא הַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהִתְקָרֵב וְלָדַעַת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה יְכוֹלִין לִכְנֹס לְכָל הַמִּדּוֹת וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בֶּאֱמֶת, וְעַל-כֵּן צְרִיכָה הַנִּדָּה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּתְעוֹרֵר בָּהּ דַּם נִדּוֹת שֶׁהֵם זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְנֶאֱסְרָה לְהִתְחַבֵּר בְּבַעְלָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, עַל-כֵּן אֵינָהּ נִטְהֶרֶת עַד שֶׁחוֹזֶרֶת וְסוֹפֶרֶת שִׁבְעָה נְקִיִּים כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֶיהָ הָאָרָה מִכָּל הַשֶּׁבַע מִדּוֹת, שֶׁכָּל שְׁלֵמוּתָן כְּשֶׁמְּאִירִין אֶל הָאֱמוּנָה וּמַשְׁלִימִין אוֹתָהּ שֶׁתִּהְיֶה רְאוּיָה לְהִתְחַבֵּר בְּבַעְלָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת מִקְוֶה מַיִם שֶׁמִּטַּהֵר הַנִּדָּה מִטֻּמְאָתָהּ, כִּי מֵימֵי הַמִּקְוֶה הֵם שֹׁרֶשׁ גִּדּוּל הָאֱמוּנָה, כִּי מִקְוֶה הוּא בְּחִינַת בִּינָה, עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד בִּבְחִינַת וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. שֶׁמִּשָּׁם, מִקְדֻּשַּׁת זֶה הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, מִשָּׁם עִקַּר גִּדּוּל הָאֱמוּנָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים עָלֵינוּ עַתָּה, כִּי שֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה נִמְשָׁכָת מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ וְשֵׂכֶל עֶלְיוֹן מְאֹד, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, הַיְנוּ מֵהַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד בִּבְחִינַת וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה כַּמַּיִם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֵימֵי הַמִּקְוֶה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל; שֶׁהַגְּשָׁמִים הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי מֵימֵי הַגְּשָׁמִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַתְּהוֹמוֹת וְכוּ' שֹׁרְשָׁם מִמֵּימֵי הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד. וְעַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, כִּי מִשָּׁם עִקַּר גִּדּוּל הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְכֵן מָרְמָז בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ אֱמוּנָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, סִימָן ה, שֶׁגִּדּוּל הָאֱמוּנָה

עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַיִם, בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ, עַיִן שָׁם. וְעַל-כֵּן בְּאֵלּוּ מֵי הַמִּקְוֶה שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה, שָׁם נִטְהֶרֶת הַנִּדָּה מִטֻּמְאָתָהּ, מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא פֻּגַם הָאֱמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי מֵי הַמִּקְוֶה חוֹזֶרֶת וְנִגְדֶּלֶת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְּשָׁכַת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי גַּם אוֹר הַצִּיצִית נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מֵימֵי הַמִּקְוֶה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּבְחִינַת בִּינָה, עֶלְמָא דְּאַתְיָ, בִּבְחִינַת וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמִּקְוֶה. וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, זֶה בְּחִינַת הָאַרְבַּע צִיצִיּוֹת שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְּשָׁכַת הָאֱמוּנָה, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַזִּוּוּג דְּקְדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת צִיצִית, בְּחִינַת וּפָרַשְׂתָּ כְּנָפֶיךָ עַל אֲמָתֶךָ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסוֹפָהּ. וְעַל-כֵּן צְרִיכָה טְבִילָה בַּמִּקְוֶה תְּחִלָּה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ אוֹר הַצִּיצִית בִּבְחִינַת וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גָּדוֹל יוֹם הַגְּשָׁמִים כְּיוֹם תְּחִיַּת הַמֵּתִים. וְעַל-כֵּן קִבְּעוּ הַזְּכָרַת גְּשָׁמִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, כִּי גְּשָׁמִים הֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִמֵּימֵי הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כִּי אָז אַחַר הַתְּחִיָּה יִהְיֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת:

חלק יח

וע"כ המקוה צריכה להיות בארץ דייקא ולא בכלי. כי הארץ הוא בחינת אמונה בחי' שכן ארץ ורעה אמונה כנ"ל. וזה בחי' גודל מעלת קבורת א"י. כי א"י הוא בבחי' אמונה כמ"ש בהתורה הנ"ל ושם דייקא זוכין שיתברר ויזדכך הגוף מזוהמת הנחש ויזכה להכלל באמונה בשלימות ואז יזכה לתחיית המתים. כי עיקר התחיה בא"י כשרז"ל שאפילו המתים בחו"ל מוכרחים לגלגול מחילות לבוא לא"י שהיא בחי' אמונה ששם עיקר הבירור והזיכוך ואז יזכו לתחיה שאז יושלם הבירור ואז יזכו לאמת ואמונה בתכלית השלימות שזה עיקר החיים לנצח כנ"ל.:

פרק ה

חלק א

לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית פאת זקנך וכו'. ע"פ התורה עתיקא טמיר וסתים בסי' כ"א ע"ש. והכלל כי יש מקיפים ופנימיים. היינו שהשכל שהאדם משיג ונכנס בשכלו זה בחינת שכל פנימי שנכנס השכל בפנימיות מוחו. אבל יש שכל שאינו יכול ליכנוס בפנימיות מוחו מחמת עוצם גודלו של זה השכל רק הוא עומד ומסבב ומקיף את המוח זה בחי' שכל המקיף. והשכל הפנימי יונק משכל המקיף, וכל הקשיות והמבוכות של המחקרים נמשך משכל המקיף. ומחמת זה א"א בשום אופן לתרצם. כי

נמשכים משכל המקיף שא"א להכניסו בפנימיות השכל כי יש כמה בחינות במקיפים כי יש מקיפים שאפשר להשיגם כי כל אדם יש לו בחי' שכל הפנימי והמקיף וצריך כל אדם לפי מדריגתו להשתדל ביגיעות בעבודת הש"י עד שישיג השכל המקיף ויכניס אותו בפנימיות דעתו עד שיהיה נעשה מהמקיף פנימי ויהיה לו מקיף גבוה יותר. כן ילך מדרגא לדרגא וכו'. אבל יש מקיפים שא"א בזה העולם להשיגם ומשם נמשכים כל המבוכות הנ"ל ומשם עיקר הבחירה כי זה עיקר הבחירה מה שאין משיגין השכל של הידיעה והבחירה. וזהו בחי' לע"ל צדיקים יושבים שלא יהיה להם בחירה וכו' ואז ועטרותיהם שהם המקיפים בראשיהם, שיכנסו כל המקיפים לפנים מחמת שאז לא יהיה בחירה וכו' וע"ש כל זה היטב. ולזכות להשגת המקיפים הנ"ל הוא ע"י קדושת שבעת הנרות שהם העיניים והאוזניים והחוטם והפה וכו' ע"ש.:

חלק ב

וזהו בחי' איסור גילוח שבפאות והזקן עיקר קדושת איש הישראלי. כי שערות הפאות והזקן הם בחינת צינורות עליונים שעל ידם עיקר המשכת הדעת ממקיף לפנימי וע"כ אסור לגלחם כי זה עיקר קדושת ישראל שזוכין להכיר את בוראם ע"י המשכת הדעת שנמשך עליהם מהארת המקיפים הנ"ל שהם בחי' שערות הפאות והזקן שהם בחינת מוחין גבוהים מאד שהם בחי' מקיפים כנגד דעת האדם כמובן בכתבי האריז"ל. כי עיקר איש הישראלי נברא בשביל זה שישתדל כל ימיו ביגיעות בעבודת הבורא ית' עד שישיג המקיפים שאפשר לו להשיג וזה כל תכליתו כי זה כל שעשוע עוה"ב עיקר חיים נצחיים שיחיו ישראל לעוה"ב כמובן בהתורה הנ"ל. וכל זה נמשך על ידי השערות הקדושים של הפאות והזקן ועל כן כל קדושת ישראל תלוי בהם כי הם עיקר הסימן וההיכר בין ישראל לעמים.:

חלק ג

כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁלְּהַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל צְרִיכִין שְׁנֵי בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין צְעָקָה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמֹּחִין וּלְגַלּוֹתָם וּלְהוֹצִיא מִבְּחִינַת עִבּוּר וְהֶעְלֵם לִבְחִינַת לֵדָה וְהִתְגַּלּוּת, וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִים לְהַכְנִיסָם בִּפְנִים, לַעֲשׂוֹת מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי. וְזֶה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁהֵם שִׁבְעַת נִקְבֵי הָרֹאשׁ, שֶׁהֵם שְׁתֵּי עֵינַיִם וּשְׁתֵּי אָזְנַיִם וּשְׁתֵּי נִקְבֵי הַחֹטֶם וְהַפֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הָאֵלּוּ לִשְׁמֹר עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרַע. וְכֵן הַשְּׁאָר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע אֱלֹקִי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת וְהַזָּקָן שֶׁהֵם סְמוּכִים לְשִׁבְעַת הַנְּקֻבִים שֶׁל הָרֹאשׁ הַנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל יָדָם נִמְשָׁכִין הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹרוֹת הַמַּקִּיפִים הוּא עַל-יְדֵי שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁהֵם שִׁבְעַת נִקְבֵי הָרֹאשׁ הַנַּ"ל, וְשָׁם יוֹצְאִין שַׂעֲרוֹת

הַפֵּאוֹת וְהַזָּקֵן שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁכִין הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת, הַפֵּאוֹת וְהַזָּקֵן הֵם שְׁנֵי בְּחִינוֹת, הַיְנוּ שְׁנֵי תִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל לִזְכּוֹת עַל יָדָם לְהַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים, שֶׁהֵם צְעָקָה, לְהוֹלִיד הַמֹּחִין וּקְדֻשַּׁת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, לְהַכְנִיס הַמַּקִּיפִים לִפְנִים כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי הַמְּצִוּוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁהֵם לְהַנִּיחַ שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת וְשַׂעֲרוֹת הַזָּקֵן, כִּי עַל-יְדֵי הַפֵּאוֹת מַמְשִׁיכִין תִּקּוּן הָרֹאשׁוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַצְּעָקָה לְהוֹלִיד הַמֹּחִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱלֹקִים, בְּחִינַת אֱלֹקִים לָאֲרָמָא קְלָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, "נֶחֱמוּ נֶחֱמוּ וְכוּ'". וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׂעֲרֵי הַפֵּאוֹת, כִּי פֵּאָה בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹקִים, כְּמוּבָא, אֲבָל שַׂעֲרוֹת הַזָּקֵן הֵם עִקַּר הַמְּשָׁכַת הַמֹּחִין כְּיָדוּעַ בַּכְּתָבִים, שֶׁעִקַּר הַמְּשָׁכַת הַמֹּחִין הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּנֵי הַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא, כִּי עִקַּר הַזָּקֵן יוֹצֵא אֵצֶל הַפֶּה שֶׁהוּא הַסּוֹף וְהַכְּלָל שֶׁל כָּל שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל, כִּי כָּל הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ עַל יָדָם עִקָּרוֹ יוֹצֵא וּמִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי נֶקֶב הַפֶּה שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת בִּבְחִינַת מִפְּיו דַּעַת וּתְבוּנָה. וְעַל-כֵּן שָׁם יוֹצֵא הַזָּקֵן, שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַמְּשָׁכַת הַדַּעַת מִמַּקִּיף לִפְנִימִי שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בַּפֶּה, כִּי הַזָּקֵן כָּלוּל מִשִּׁלְשָׁה עָשָׂר תִּקּוּנֵי דִיקְנָא כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבִינִים וּמַשִּׂיגִים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, כִּי כָּל הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה עָשָׂר תִּקּוּנֵי דִיקְנָא, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַדַּעַת מֵהַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל לִפְנִים לְהַשִּׂיג חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן הַזָּקֵן הוּא בְּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, שֶׁעַל יָדָם מַכְנִיסִין הַמַּקִּיפִים לִפְנִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב יוֹרֵד עַל הַזָּקֵן וְכוּ', בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַשִּׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁמְּאִירִין וְדוֹלְקִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֶׁמֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת וּמֹחִין:

חלק ד

וְעַל-כֵּן הַפֵּאוֹת גְּדֵלִים גַּם אֵצֶל הַתִּינוֹק, אֲבָל הַזָּקֵן אֵינוֹ יוֹצֵא עַד יְמֵי גַּדְלוּתוֹ, כִּי הַתִּינוֹק בִּימֵי קָטְנוּתוֹ אֵז כְּמוֹ שֶׁהוּא גָּדֵל, כְּמוֹ כֵן גְּדֵלִים הַמֹּחִין עִמּוֹ שֶׁמִּשָּׁם כָּל חִיּוּתוֹ, הַיְנוּ שֶׁאָז יוֹצְאִין הַמֹּחִין וְנִגְדָּלִין מִבְּחִינַת עִבּוּר לִבְחִינַת לֵדָה, כִּי אָז יוֹצֵא מִמֹּחִין דְּעִבּוּר לְמֹחִין דִּינִיקָה, וְעַל-כֵּן אָז יוֹצְאִין וּגְדֵלִין אֶצְלוֹ שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הוֹלָדַת הַמֹּחִין מִבְּחִינַת עִבּוּר לִבְחִינַת לֵדָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין שַׂעֲרוֹת הַפֵּאוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל הַזָּקֵן אֵינוֹ גָּדֵל כִּי אִם בִּימֵי גַּדְלוּתוֹ, כִּי לְהַכְנִיס הַמַּקִּיפִים לַפְּנִים, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת דַּעַת הָאָדָם, זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה כִּי אִם בִּימֵי גַּדְלוּתוֹ וְעַל-כֵּן אָז גָּדֵל הַזָּקֵן אֶצְלוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן הַסְּרִיס אֵין לוֹ זָקֵן, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר מְצִוַּת הוֹלָדַת הַבָּנִים הוּא כְּדֵי לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה, לְהַמְשִׁיךְ עַל יָדָם אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, שֶׁהוּא לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁזֶּה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִדּוֹר

לְדוֹר, מֵאָב לְבֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֱמִתֶּךָ", כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכוֹ בְּדוֹר אֶחָד, וְכַמּוּבָן בַּמֶּה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם עַל עִנְיַן יִבּוּם וַחֲלִיצָה שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁל הַמֵּת בְּלֹא בָּנִים הוּא עַל שֶׁלֹּא זָכָה לְהַשְׁאִיר בָּנִים שֶׁיְּמַשְׁכוּ שֵׁכֶל הַמַּקִּיף וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הַסָּרִיס שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְבָנִים, אֵין לוֹ זָקֵן, כִּי אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַמְשָׁכַת הַמַּקִּיפִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת זָקֵן, שֶׁהֵם בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבָּנִים וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁדָּרְךְ הַתִּינוֹק לִצְעֹק הַרְבֵּה כָּל יְמֵי קְטָנוּתוֹ, כִּי מִיּוֹם לֵדָתוֹ עַד תַּשְׁלוּם יְמֵי קְטָנוּתוֹ אָז הוּא בְּחִינַת הוֹלָדַת הַמֹּחִין שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹלִידָם וּלְגַלּוֹתָם מִבְּחִינַת עִבּוּר לִבְחִינַת לֵדָה, כְּמוֹ שֶׁנִּרְאִין בְּחוּשׁ שֶׁהַדַּעַת נִתְגַּדֵּל עִם הַתִּינוֹק. עַל-כֵּן הִטְבִּיעַ ה' יִתְבָּרַךְ בְּטִבְעוֹ שֶׁיִּצְעַק הַרְבֵּה, כִּי לְהוֹלִיד הַמֹּחִין מִתַּעֲלוּמָתָן, לְהוֹצִיאָם מִבְּחִינַת עִבּוּר, צְרִיכִין צְעָקָה בְּחִינַת צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וּמִזֶּה צָרִיךְ הָאָדָם לִלְמֹד לְעַנְיַן עִקַּר הַמֹּחַ וְהַדַּעַת הָאֲמִתִּי לְהַשִּׂיג הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁכְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהַמֹּחַ וְהַדַּעַת נֶעְלָם מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת עִבּוּר, הוּא צָרִיךְ לִצְעֹק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ הַיּוֹלֶדֶת קֹדֶם הַלֵּדָה מַמָּשׁ. וּכְמוֹ הַתִּינוֹק הַצּוֹעֵק בִּימֵי קְטָנוּתוֹ כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמֹּחִין וְכַנַּ"ל. כִּי בְּעִנְיַן הַמֹּחִין יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת עַד אֵין מִסְפָּר, כִּי צַעֲקַת הַיּוֹלֶדֶת וְהַתִּינוֹק הוּא לְהוֹלִיד הַמֹּחִין הַפְּשׁוּטִים שֶׁהִטְבִּיעַ ה' יִתְבָּרַךְ בְּדַעַת הָאָדָם, אֲבָל אַחַר כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם בְּעַצְמוֹ לְהוֹלִיד עִקַּר הַמֹּחִין, שֶׁצָּרִיךְ לְהַשִּׂיגָם עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ וְשָׁם עִקַּר בְּחִינַת עִבּוּר וְלֵדָה וְגַדְלוּת וּמַקִּיפִין וְכוּ'. וּכְשֶׁהַמֹּחִין הוּא בִּבְחִינַת עִבּוּר וְהֶעְלֵם, צָרִיךְ צְעָקָה הַרְבֵּה כְּדֵי לְהוֹלִידָם מִתַּעֲלוּמָתָן מִכָּל מָקוֹם שֶׁנִּתְעַלְּמוּ הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בִּבְחִינַת צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת, כִּי רַק הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת הַמֹּחִין שֶׁל כָּל אֶחָד לְהֵיכָן נִתְעַלְּמוּ וְאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתָן מִתַּעֲלוּמָתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי צְעָקָה וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת נִדָּה:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר נִדָּה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַמְשָׁכַת הַמַּקִּיפִים עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שִׁבְעַת הַנְּרוֹת הַנַּ"ל. זֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר מְצוֹת הוֹלָדַת הַבָּנִים הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל מִדּוֹר לְדוֹר וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַחֻפָּה וְהַיִּחוּד שֶׁל הַחֲתָנָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה כְּנֶגֶד שִׁבְעַת הַנְּרוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִין הַמַּקִּיפִים, כִּי כָּל עִקַּר הַחֲתָנָה וְהַחֻפָּה הוּא בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַמַּקִּיפִים, שֶׁהֵם עִקַּר הַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי הַזִּוּוּג הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיֵּדַע הָאָדָם", כִּי הַהוֹלָדָה נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד שֶׁנִּתְעוֹרְרִין הַמֹּחִין לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַהוֹלָדָה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַמַּקִּיפִים, שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת הַדַּעַת מִלְּמַעְלָה

מַעְלָה עַד שֶׁיִּכָּנֵס וְיָאִיר בְּדַעַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁנַּכִּיר וְנֵדַע אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וְשַׁעֲשׁוּעָיו, כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן כָּל נְסִיּוֹן הָאָדָם וּבְחִירָתוֹ תְּלוּיָה בְּזֹאת הַהַתָּוָה, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא בְּהַיְדִיעָה בְּעַצְמָהּ, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּלָשׁוֹן זֶה; שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֵיךְ הַבְּחִירָה הִיא בְּתוֹךְ הַיְדִיעָה בְּעַצְמָהּ, וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ דַּעַת, שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה. וְעַל-כֵּן כָּל צַדְקוּת וְיִשְׁרַת הַצַּדִּיקִים וְהַכְשָׁרִים הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה, כִּי אֵינָם הוֹרְסִים אֶת הַגְּבוּל לְכָנֵס בְּקֻשְׁיוֹת וּמְבוּכוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם, כִּי הֵם יוֹדְעִים וּמְבִינִים שֶׁאֵלּוּ הַמְּבוּכוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין, כִּי הֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיסוֹ בִּפְנִים בְּזֶה הָעוֹלָם בְּשׁוּם אֹפֶן וְכַנַּ"ל, רַק הֵם מַמְשִׁיכִין דַּעַת וְשֵׂכֶל אֱמִתִּי מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כְּפִי מַדְרֵגָתָם בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּמַמְשִׁיכִין הַדַּעַת מִדּוֹר לְדוֹר, שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּנַּ"ל, אֲבָל הָרְשָׁעִים עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה זְמָרִי וּמְבַקְּשִׁים הַשָּׂגַת הַדַּעַת כְּפִי נַחְסָם, כִּי אֵינָם מְקַדְּשִׁים שְׁבִעַת הַנֵּרוֹת כְּלָל וּמְסֻתָּכְלִים בְּעֵינֵיהֶם בְּמַזִּיד וְכוּ' וּמְבַקְּשִׁים לְהַשִּׂיג הַמְּבוּכוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם נִתְרָחָקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ וּבָאִים לִכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁמַּכְשִׁילִים אֶת הָרַבִּים הַכְּרוּכִים אַחֲרֵיהֶם וְנִתְפָּסִים בְּרִשְׁתָּם כְּצִפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח, כַּיָּדוּעַ צָרָה הַזֹּאת, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַנִּסָּיוֹן הוּא בַּתַּאֲוָה הַנַּ"ל, כִּי אָז צְרִיכִין לְעוֹרֵר הַדַּעַת בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת, שֶׁמִּמֶּשָׁם עִקַּר הַהוֹלָדָה. וּכְמוֹ כֵן מִתְעוֹרֵר נֶגֶד זֶה הָרַע שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמִּמֶּשָׁם כָּל חֲמִימוּת הַיֵּצֶר הָרַע, כִּי תְּנוּעוֹת הַשֵּׂכֶל מוֹלִיד חֹם. וּכְמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי תְּנוּעוֹת הַשֵּׂכֶל בִּקְדֻשָּׁה נוֹלָד חֹם לְהִתְחַמֵּם וּלְהִתְלַהֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרִשְׁפֵּי שַׁלְהֶבֶת יָהּ, לְהִתְפַּלֵּל וְלַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ בַּחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ כֵן עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר הָרַע שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָד חֲמִימוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּמֶּשָׁם חֲמִימוּת הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל, כִּי הַקְּלִפָּה קָדְמָה לַפְּרִי. וְעַל-כֵּן רֹב הָעוֹלָם אֵינָם מַרְגִּישִׁים רַק הַחֲמִימוּת שֶׁל הַתַּאֲוָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהֶחְטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת שָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה וְהַנִּסָּיוֹן וְהַצְּרוּף כַּיָּדוּעַ, כִּי הַבְּחִירָה הִיא בַּיְדִיעָה, שֶׁמִּמֶּשָׁם עִקַּר הַזּוּג וְהַחִבּוּר כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר נִדָּה, כִּי דַּם נִדּוֹת נִמְשָׁךְ מֵהָרַע שֶׁל עֵץ הַדַּעַת, שֶׁאָז נִתְקַלְקְלָה חַוָּה, "בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים", שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן אָז אִסּוּר הַזּוּג לְגַמְרֵי, כִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַהוֹלָדָה מֵהַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה בְּשׁוּם אֹפֶן. וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ, כְּנֶגֶד בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי

הַמִּשְׁתֶּה שֶׁל חֻפָּה, שֶׁעִקַּר קִדֻּשַׁת הַהוֹלָדָה עַל יָדָם כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכָה לְהַמְתִּין שִׁבְעַת יָמִים בִּבְחִינַת תִּסְגֹּר שִׁבְעַת יָמִים, וְאָז נִטְהֶרֶת עַל-יְדֵי טְבִילָה בְּמִקְוֵה מַיִם חַיִּקָא, כִּי עַל-יְדֵי הַטְּבִילָה בְּמַיִם נִמְשָׁךְ עָלֶיהָ הַטָּהֳרָה מִבְּחִינַת הַשִּׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְעָקוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת צַעֲקַת הַיּוֹלֶדֶת, שֶׁעַל יָדָם מוֹלִידִין הַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר כָּל הַגָּלֻיּוֹת, בִּפְרַט גָּלוּת מִצְרַיִם הוּא מֵחֲמַת פְּגַם הַדַּעַת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ הַמִּצְרִיִּים עַל הַבָּנִים דַּיְקָא לְהַשְׁלִיכָם לַמַּיִם, וְיִשְׂרָאֵל צָעֲקוּ אֶל ה', וְזֶה בְּחִינַת צַעֲקַת הַיּוֹלֶדֶת הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלְדוּ הַמֹּחִין וְנִתְגַּלָּה מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הַדַּעַת, וּבָא מִמִּדְיָן וּגְאָלָם. כִּי הַמִּצְרִיִּים רָצוּ לְהַעֲלִים הַמֹּחִין, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ עַל הַבָּנִים, שֶׁעַל יָדָם מַמְשִׁיכִין הַמֹּחִין מִדּוֹר לְדוֹר, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים בָּעוֹלָם כַּנַ"ל, וְעִקַּר הוּא בָּנִים זְכָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת מְיֻשָּׁב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי עִקַּר הַדַּעַת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַזְּכָרִים וְעַל-כֵּן נִתְחַכְּמוּ הַמִּצְרִיִּים לַהֲמִיתָם וּלְהַשְׁלִיכָם לַמַּיִם, כִּי שָׁם בַּמַּיִם הוּא תַּעֲלוּמוֹת הַמֹּחִין, כִּי מִשָּׁם מוֹצִיאִין הַמֹּחִין עַל-יְדֵי צְעָקָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמַּיִם, כִּי הַמַּיִם בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְגוֹ' כַּמַּיִם וְכוּ'". וְהַמִּצְרִיִּים רָצוּ מֵהֵפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, לְהַעֲלִים הַמֹּחִין עַל-יְדֵי הַשְׁלָכַת הַבָּנִים אֶל הַמַּיִם שֶׁיְּמוּתוּ שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, וְיִתְעַלְּמוּ הַמֹּחִין, חַס וְשָׁלוֹם, וְיִשְׂרָאֵל עָשׂוּ אֶת שֶׁלָּהֶם וְתָפְסוּ אֻמָּנוּת אֲבוֹתָם, "וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'", כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַגָּלוּת וְשֶׁל כָּל הַצָּרוֹת, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעַלְּמוּ הַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין צְעָקָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הָאַחֲרוֹן הַמַּר הַזֶּה, שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת, מִתַּעֲלוּמוֹת הַמֹּחִין דִּקְדֻשָּׁה, וּבִשְׁבִיל זֶה ה' יִתְבָּרֵךְ שׁוֹלֵחַ צָרוֹת מִצְרוֹת שׁוֹנוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בִּכְלָל וּבִפְרָטִיּוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּצְעַק הָאָדָם אֶל ה', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹלִיד הַמֹּחִין מִתַּעֲלוּמָתָן כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שֶׁנִּקְרֵאת "לֵדָה" בִּבְחִינַת כִּי חָלָה גַּם יָלְדָה צִיּוֹן אֶת בָּנֶיהָ, כִּי עַתָּה בְּסוֹף הַגָּלוּת הוּא בִּבְחִינַת כִּי בָאוּ בָנִים עַד מַשְׁבֵּר וְכֹחַ אַיִן לְלֵדָה הַנִּזְכָּר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְלָזֶה צְרִיכִין צְעָקָה שֶׁיִּצְעַק כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ חֶסְרוֹן דַּעְתּוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרֵךְ וּמֵהַתּוֹרָה כָּל כָּךְ וְכָל הַצְּעָקוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין יִשְׂרָאֵל הִנָּם בְּמָקוֹם צַעֲקַת הַשְּׁכִינָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מוֹלֶדֶת הַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה מִמִּצְרַיִם, וְכֵן הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאָנוּ מְקֻוִּים וּמְצַפִּים אֵלֶיהָ בְּכָל יוֹם, עִקַּר כָּל הַגְּאֻלּוֹת הֵם עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת, כִּי מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה

כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אֲבָל מֵחֲמַת קִלְקוּל הַדּוֹרוֹת נִתְעַלְּמִין הַמּוֹחִין וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלֵּם וְנִסְתָּר הַדַּעַת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּכַמָּה הִסְתָּרוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הִסְתָּרוֹת. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהַדַּעַת לִפְנֵי הָעֵינַיִם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין רוֹאִין אוֹתוֹ מֵרִבּוּי הַהִסְתָּרוֹת וְהַהֶעְלָמוֹת. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי עִסְקָם הַמַּחֲלֹקֶת וְהַקַּטֵּגוֹרְיָא שֶׁבֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּעַצְמָן, כַּיָּדוּעַ כְּאֵב נֶגַע הַמִּסְפַּחַת הַזֹּאת שֶׁל רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בִּפְרָט עַתָּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁהִתְגַּבְּרָה הַהִסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר עַל אַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה. וְכָל הַקַּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁקָּשֶׁה לְכָל אֶחָד עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת וּכְשֵׁרֵי הַדּוֹר, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִתַּעֲלוּמוֹת הַמּוֹחִין וְהַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשִּׂיגָם וְשָׁם עִקַּר בְּחִירָתוֹ, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מְבִינִים תֵּכֶף הַקַּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת, כִּי יֵשׁ קַשְׁיוֹת וּמְבוּכוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם כָּל יְמֵי חַיָּיו, כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה כִּי אִם הָיָה מַשִּׂיגָם, הָיָה יוֹצֵא מִגְּדֶר אֱנוֹשִׁי וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אֲבָל גַּם הַקַּשְׁיוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לָאֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג, דְּהַיְנוּ הַמַּקִּיפִים שֶׁאֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְהַמְשִׁיכָם לִפְנִימִיּוּת שִׂכְלוֹ, גַּם הֵם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בְּנָקֵל וּצְרִיכִים לָזֶה כַּמָּה יְגִיעוֹת בַּעֲבוֹדַת ה'. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְצַעֵק אֶל ה' הַרְבֵּה בֵּין בְּתוֹרָה בֵּין בִּתְפִלָּה וּלְקַדֵּשׁ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כַּנַּ"ל וְכָל אֶחָד כְּפִי רְחוּקוֹ מִזֶּה, בִּפְרָט מְקֻדָּשֶׁת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ. כְּמוֹ כֵן הוּא רָחוֹק מִדַּעַת אֱמִתִּי וְעַל-כֵּן נוֹפְלִים לוֹ קַשְׁיוֹת וּמְבוּכוֹת הָרְבֵּה עַל הַדַּעַת הָאֱמִתִּי שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וַאֲנָשָׁיו, שֶׁהֵם עִקַּר הַדַּעַת וְהַמּוֹחִין וּבָזֶה תָּלוּי כָּל בְּחִירָתוֹ כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, יִצְעַק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ וִיפַשְּׁפֵשׁ בְּמַעֲשָׂיו, בִּפְרָט בִּקְדֻשַּׁת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בָּהֶם, וְאָז יָבִין הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְעַל כָּל פָּנִים יִנָּצֵל שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה עוֹד מִתְנַגֵּד וְחוֹלֵק עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי יָבִין חִסָּרוֹנוֹ כַּמָּה הוּא רָחוֹק מִדַּעַת אֲמִתִּי עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ הַשִּׁבְעַת הַנֵּרוֹת כָּרָאוּי, שֶׁהֵם הָעֵינַיִם וְהַפֶּה וְכוּ':

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹבְבֵי"ם שֶׁבָּהֶם נוֹהֲגִים הַכְּשֵׁרִים לְהִתְעַנּוֹת וְלִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלּוֹת וּסְלִיחוֹת, כִּי בְּאֵלּוּ הַיָּמִים קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּעִנְיַן גָּלוּת מִצְרַיִם וּגְאֻלָּתָם שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי צְעָקָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן צְרִיכִין עַתָּה בַּגָּלוּת הַזֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים", שֶׁעִקַּר כָּל הַצָּרוֹת וְהַגָּלְיוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הֵם עַל-יְדֵי חֻסָּרוֹן הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹבָבִים, שֶׁכָּל אֶחָד הוֹלֵךְ בָּעוֹלָם כְּמוֹ מְשֻׁגָּע וְשׁוֹבָב מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיֹּלֶךְ שׁוֹבָב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ". וּכְשֶׁיָּבִין הָאָדָם בְּעַצְמוֹ כָּל זֹאת אֵיךְ הוּא שׁוֹבָב וּמְשֻׁגָּע מַמָּשׁ, כִּי הוֹלֵךְ אַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבּוֹ וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי, בְּוַדַּאי יָחוּס עַל עַצְמוֹ וְיִצְעַק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה

יִזְכֶּה, לְפִי בְּחִינָתוֹ, לְהוֹלִיד הַמּוֹחִין וְהַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן כַּנַּ"ל:

חלק י

כְּלַל הַדִּבָּר, שֶׁעִקַּר כָּל הַגְּלֻיּוֹת וְהַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, הַכֹּל מֵחֲסָרוֹן הַדַּעַת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ שִׁבְעַת הַנְּרוֹת הַנַּ"ל כָּרָאוּי וְגַם לֹא צָעַק כָּרָאוּי לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלְּמִין הַמּוֹחִין וְהַדַּעַת וּמִשָּׁם כָּל הַהִתְרַחֲקוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמִצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁזֶּה עִקַּר כְּלַל כָּל הַגְּלֻיּוֹת וְהַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁעִקָּרָם עַל-יְדֵי חֶסְרוֹן הַדַּעַת וְכַנַּ"ל. וּבָזֶה תָּלוּי כָּל בְּחִירַת הָאָדָם, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מֵבִין מִיָּד לְתָרֵץ כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת וְעִקְּמוּמִיּוּת שֶׁבַּלֵּב, שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידָיו, כִּי אִם הָיָה מֵבִין וְרוֹאֶה בְּדַעְתּוֹ מִיָּד עֹצֶם הָאֱמֶת וְגֹדֶל מַעֲלָתָם וְצִדְקָתָם וְאֵיךְ הוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת לְכָל טוּב אֲמִתִּי וְנִצְחִי עַל יָדָם, בְּוַדַּאי הָיָה הוֹלֵךְ וְרָץ עַל יָדָיו וְעַל רַגְלָיו לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וּלְהִתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵיהֶם, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁהָאֱמֶת נִתְעַלֵּם וְנִסְתָּר מְאֹד מְאֹד וְרַבּוּ הַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים שֶׁאוֹמְרִים מַה שֶּׁאוֹמְרִים עַד שֶׁמְּכְנִיסִים בְּכָל הַחֲפֵצִים לְהִתְקָרֵב כַּמָּה קֻשְׁיוֹת וּמְבוּכוֹת וּבִלְבּוּלִים וּבָזֶה תָּלוּי כָּל בְּחִירָתוֹ, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מְבִינִים לְתָרֵץ הַקֻּשְׁיוֹת מִיָּד, כִּי הַתֵּרוּץ שֶׁל הַקֻּשְׁיוֹת הֵם בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַמַּקִּיף לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם לְעִנְיַן הַמְּבוּכוֹת שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה שֶׁהֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף, וְכָל עִקַּר הַבְּחִירָה הוּא מֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא שֶׁאֵין מְבִינִים הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּכָל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת, שֶׁעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁאֵין מְבִינִים זֶה הַשֵּׂכֶל לְתָרֵץ כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה לוֹ עַל צַדִּיקֵי וּכְשֵׁרֵי אֱמֶת וְכַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת אִם הָיוּ הַמּוֹחִין נִתְעַלְּמִין לְגַמְרֵי בְּלִי שׁוּם הִתְגַּלּוּת כְּלָל, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים, אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְשׁוֹלֵחַ וּמֵאִיר לָנוּ הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת נִפְלָא עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּכָל דּוֹר, וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ בְּחִירָה שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִטָּעוֹת אֶת עַצְמוֹ וּמִסְתַּכֵּל בְּעֵין הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יְכוֹל לִרְאוֹת עַל-יְדֵי-זֶה אֲמִתַּת נְקֻדַּת הָאֱמֶת הֵיכָן שׁוֹרָה וּלְמִי לְהִתְקָרֵב וְאִם עֲדַיִן קָשֶׁה לוֹ כַּמָּה קֻשְׁיוֹת הוּא מֵבִין שֶׁזֶּה מֻכְרָח לִהְיוֹת, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג דַּעַת הַגָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ כָּל כָּךְ שֶׁהוּא דַּעַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג דַּעַת ה' יִתְבָּרַךְ וּמֵחֲמַת זֶה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קָשֶׁה עָלָיו יִתְבָּרַךְ כַּמָּה קֻשְׁיוֹת, כִּי כָּךְ מֻכְרָח לִהְיוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּמָקוֹם אַחֵר. כְּמוֹ כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קָשֶׁה קֻשְׁיוֹת עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג דַּעְתּוֹ שֶׁגָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל, אַךְ עַל כָּל פָּנִים מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הֵאִיר וְהִתְנוֹצֵץ לוֹ בְּדַעְתּוֹ הִתְנוֹצְצוּת מֵהַדַּעַת הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עַל-יְדֵי אוֹר תּוֹרָתָם

שֶׁהִמְשִׁיכוּ בָּעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה רָאוּי לוֹ לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וְאַחֲרֵי תַּלְמִידֵיהֶם הָאֲמִתִּיִּים בְּכָל כֹּחוֹ, כִּי עַתָּה יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה עַל-יְדֵי שֶׁרָאָה מַרְאֶה וּזְרִיחָה מִנִּפְלָאוֹת דַּעְתָּם וַאֲמִתָּתָם וּכְנֶגֶד זֶה הוּא שׁוֹמֵעַ הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמְבוּכוֹת שֶׁל הַחוֹלְקִים שֶׁמַּכְנִיסִים כְּפִירוֹת וְעַקְמוּמִיּוּת בְּדַעְתּוֹ וּבָזֶה תָּלוּי כָּל בְּחִירָתוֹ וְכַנַּ"ל, וְהַבּוֹחֵר יִבְחַר וְהַבֵּן הֵיטֵב. וְצָרִיךְ לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּקֹדֶשׁ שִׁבְעַת הַנֶּרוֹת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה יָבִין רְחוּקוֹ מֵהַשָּׂגַת הַדַּעַת הָאֲמִתִּי וְכוּ' וּבָזֶה תָּלוּי כָּל בְּחִירָתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וּבִשְׁבִיל זֶה מֵאֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הַרְבֵּה בִּשְׁלִיחוּתוֹ כְּשֶׁשְּׁלָחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְטָעַן כַּמָּה טְעָנוֹת, וְאָמְרוּ לִי, מַה שְּׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵהֶם וְכוּ' וְהֵן לֹא יַאֲמִינוּ לִי וְכוּ'. וְכֵן הִרְבֵּה עַד שֶׁבַּסּוֹף אָמַר, שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלַח וְכוּ', כִּי יָדַע שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְהַכְנִיס הַדַּעַת בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי עֲדַיִן לֹא קִדְּשׁוּ עַצְמָן כָּרָאוּי, כִּי יָדוּעַ שֶׁיִּשְׂרָאֵל אָז לֹא הָיוּ עֲדַיִן רְאוּיִים לְגָאֳלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּיחֶזְקֵאל בְּסִימָן טז, וּבְמַיִם לֹא רָחַצְתְּ לְמִשְׁעִי וְכוּ' עַד וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וְכוּ'. עַל-כֵּן הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לְהַכְנִיס בָּהֶם הַדַּעַת הָאֲמִתִּי, שֶׁבָּזֶה הָיָה תָּלוּי כָּל גְּאֻלָּתָם כַּנַּ"ל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ וּלְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת וּלְהוֹצִיאָם כִּי חָמַל עֲלֵיהֶם בִּזְכוּת אָבוֹת וְדִלֵּג עַל הַקֵּץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת וְכוּ'. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁאִם לֹא יָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת כְּלָל, אִם כֵּן מֵהֵיכָן יִזְכּוּ לִגְאֻלָּה? כִּי רָאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין בִּגְאֻלָּתָם עַד שֶׁיְּקַדְּשׁוּ אֶת שִׁבְעַת הַנֶּרוֹת כָּרָאוּי בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְהַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁתָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין עַל זֶה, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר מְאֹד, וְחַס וְשָׁלוֹם, בַּאֲרִיכַת הַזְּמַן יִשְׁתַּקְּעוּ לְגַמְרֵי בְּגָלוּת וְזֶהֳמַת מִצְרַיִם, חַס וְשָׁלוֹם. כַּמּוּבָא, שֶׁאִם הָיוּ יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, מִתְמַהֲמְהִים עוֹד כְּרֶגַע בְּמִצְרַיִם, הָיוּ נִשְׁאָרִים מְשֻׁקָּעִים שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ סוֹד וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ' כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן חָמַל עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ וְדִלֵּג עַל הַקֵּץ וְהֵאִיר בָּהֶם הֶאָרַת הַדַּעַת עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הֶאָרָה נִפְלָאָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ רְאוּיִים לָזֶה עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרְרוּ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, וּכְעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל עֲדַיִן הָיָה לָהֶם בְּחִירָה גְּדוֹלָה, כִּי עֲדַיִן הָיָה קָשֶׁה לָהֶם קֻשְׁיוֹת וּמְבוּכוֹת הָרְבֵּה, כִּי עֲדַיִן לֹא הִשִּׂיגוּ הַמַּקִּיפִים כָּרָאוּי, כִּי לֹא הָיוּ רְאוּיִים לָהֶם מֵחֲמַת שֶׁלֹּא קִדְּשׁוּ עֲדַיִן שִׁבְעַת הַנֶּרוֹת, כִּי גַּם הֶאָרַת וְהִתְנוֹצְצוּת הַדַּעַת שֶׁהִשִּׂיגוּ הָיָה גַּם כֵּן בְּדֶרֶךְ חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין וְכַנַּ"ל. וּמִזֶּה בָּאוּ כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת הָרַבִּים שֶׁנִּסּוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְהִרְהֲרוּ אַחַר ה' יִתְבָּרַךְ וְאַחֲרֵי מֹשֶׁה, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכוּ לְהַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים בִּשְׁלֵמוּת, מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְקַדְּשׁוּ כָּרָאוּי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר מַה שֶּׁהוֹעִיל לְיִשְׂרָאֵל שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן רַבָּם

כְּכֻלָּם נִשְׁאֲרוּ עַל עָמְדָם הוּא זְכוּת אֲבוֹתָם אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְרִבּוּי הַצְּעָקוֹת שֶׁצָּעֲקוּ אֶל ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה, "וְגַם הֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי וְכוּ' וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". כִּי עִקַּר הוֹלָדַת הַמּחִין מִתַּעֲלוּמָתָן הוּא עַל-יְדֵי הַצְּעָקָה וְכַנַּ"ל:

וְכָל זֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע בְּכָל זְמַן שֶׁכָּל זֶה עוֹבֵר גַּם עַתָּה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּמַשְׂכִּיל עַל דָּבָר טוֹב הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יָבִין מִזֶּה עֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת לְהִתְקָרֵב לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת, וּכְשֶׁרוֹאֶה שֶׁבָּאִין עַל דַּעְתּוֹ קֻשְׁיוֹת וּבִלְבּוּלִים כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ לְצָעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל-יְדֵי צְעָקָה מוֹלִידִין הַמּחִין מִתַּעֲלוּמָתָן וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת תְּחִלַּת הִתְגַּלּוּת לְמֹשֶׁה שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי מַרְאֵה הַסְּנֶה שֶׁרָאָה וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלָּה לוֹ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה מְשׁוּם עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה וְכוּ', הַיְנוּ כִּי הַסְּנֶה הוּא בְּחִינַת הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹבְבִים אֶת הַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁמַּכְנִיסִים הַכּוֹפְרִים עַל ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל מְקֹרָבָיו הָאֲמִתִּיִּים, שְׁמִשָּׁם עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְגַּלָּה אֵלָיו ה' יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, וְרָאָה מֹשֶׁה שֶׁהַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל, הַיְנוּ שֶׁאֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת דַּעַת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת רִשְׁפֵּי אֵשׁ, בְּחִינַת הֲלוֹא כֹּה דְּבָרִי כְּאֵשׁ וְכוּ', שֶׁזֶּה הָאֵשׁ עוֹסֵק תָּמִיד לְבַעֵר וּלְכַלּוֹת אֶת הַסְּנֶה וְכָל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים, דְּהַיְנוּ לְבַטֵּל כָּל הַכְּפִירוֹת וְכָל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל, כִּי עֲדַיִן נִשְׁאָרִים קֻשְׁיוֹת וּמְבוּכוֹת וְעִקְּמוּמִיּוּת בַּלֵּב. וְעַל זֶה הִתְפַּלֵּא מֹשֶׁה הָרַבֵּה וְאָמַר (שְׁמוֹת ג, ה), "אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה". הֶשִׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, "שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁבְּעָנְיַן הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת בְּלִי שִׁעוּר, כִּי הֵם כָּל קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּל אֶחָד יְקַבֵּל כְּפִי עֶרְכּוֹ, כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ, כִּי הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת לֶעָתִיד לָבוֹא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶן בְּרֹאשֵׁיהֶן וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל צַדִּיק נִכְוֶה מֵחֻפָּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מִשִּׂכְלִיּוּת הַמַּקִּיפִים שֶׁאֵינָם זוֹכִים לְהַשִּׂגָם, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁמַּשִּׂיג אֵיזֶה מַקִּיפִים, עֲדַיִן יֵשׁ מַקִּיפִים אֲחֵרִים שֶׁלֹּא הִשִּׂיגָם עֲדַיִן וּמִשָּׁם בָּאִים גַּם עָלָיו קֻשְׁיוֹת וּמְבוּכוֹת וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ, עַד שֶׁיֵּשׁ מַקִּיפִים גְּבוֹהִים וְנִשְׂגָּבִים כָּל כָּךְ שֶׁגַּם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְאֹד בְּקֻדְשָׁה גְּדוֹלָה עֲדַיִן הוּא צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁיַּשִּׂיג גַּם אֵלּוּ הַמַּקִּיפִים וְכוּ'. וְזֶה שֶׁהֵשִׁיב ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה, שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ. וְאִיתָא בַּתִּקּוּנִים; שֶׁרָמַז לוֹ שֶׁיַּפְשִׁיט לְעַצְמוֹ גּוּפָא דְּנַגְעָא בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהֵשִׁיב לוֹ; שֶׁאֲפִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְבַעֵר הַסְּנֶה וְהַקּוֹצִים, שֶׁהֵם כָּל הַמְּבוּכוֹת,

כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיַּפְשִׁיט מִמֶּנּוּ גּוּפוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי כְּבָר הָיָה גּוּפוֹ קָדוֹשׁ מְאֹד בְּקְדֻשָּׁה נִפְלָאָה אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה אַחִיזָה מִנְּגִיעַת בַּת פַּרְעֹה, צָרִיךְ עַתָּה לְהַפְשִׁיט הַכֹּל מִכֹּל וְכֹל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַשִּׂיג מַקִּיפִים גְּבוֹהִים כָּאֵלּוּ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאָר הָעָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נִתְקַדְּשׁוּ עֲדַיִן כָּרָאוּי כְּלָל, שֶׁבְּוַדַּאי עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים בִּשְׁלֵמוּת וּבִשְׁבִיל זֶה בָּאִים עֲדַיִן עַל דַּעְתָּם קֻשְׁיוֹת וּבִלְבּוּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת סְנֶה וְחוֹחִים וְקוֹצִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַסְּנֶה בּוֹעֵר בְּאֵשׁ הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת שֶׁמְּגַלִּין הַצַּדִּיקִים, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן, וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל, וּמְנַקְּבִים וְעוֹקְצִים אֶת הַדַּעַת וְהַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי עַל-יְדֵי הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת סְנֶה וְקוֹצִים כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּל מֻחְמַת שֶׁלֹּא הִתְחִילוּ לְהַפְשִׁיט אֶת גּוּפָם כְּלָל וְלֹא קִדְּשׁוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל:

הלכות לא ילבש

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא" בְּסִימָן ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצְּמָצוּם בַּשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן וְהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת בְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "הַאי מָאנָן" (בְּסִימָן כט), כִּי הַבְּגָדִים הֵם לְבוּשִׁים, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן שֶׁמַּלְבִּישׁ וּמַגְבִּיל אֶת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת, לְהִתְחַזֵּק, לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁהוּא יָכוֹל לְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה גְּדוֹלָה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ אָסוּר לוֹ לְהִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ בְּהַשָּׂגָה וְשֵׂכֶל קָטָן שֶׁיַּשִּׂיג. וַאֲפִלּוּ לְהֵפֶךְ, דְּהַיְנוּ לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ גַּם כֵּן אָסוּר, כַּמּוּבָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת הָאִסּוּר שֶׁל לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל קָטָן וְהוּא בְּמַדְרֵגָה קְטַנָּה, הוּא בִּבְחִינַת אִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁאֵינָהּ מְיֻשֶּׁבֶת. וּלְהֵפֶךְ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, הוּא בִּבְחִינַת אִישׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל מְיֻשָּׁב, כַּמּוּבָא שָׁם. וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אִשָּׁה בְּמַדְרֵגָה קְטַנָּה, אָסוּר לוֹ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּטַלִּית שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ. וְזֶהוּ, "לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה", 'גֶּבֶר' זֶה בְּחִינַת הֶחָכָם, בְּחִינַת גֶּבֶר חָכָם בְּעֹז. וּכְלִי גֶּבֶר, זֶה בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים וְהַכֵּלִים שֶׁעַל יָדָם מְקַבֵּל הַחָכְמָה כַּנַּ"ל, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן, אַף-עַל-פִּי שֶׁהַחָכְמָה וְהַהַשָּׂגָה כְּבָר נִצְטַמְצְמוּ בִּבְחִינַת כֵּלִים מֵאַחַר שֶׁזֹּכֶה זֶה לְהַשִּׂיגָם, כִּי בְּלֹא כֵּלִים אִי אֶפְשָׁר לְשׂוּם חָכְמָה בָּעוֹלָם לְהַשִּׂיג, אַף-עַל-פִּי-כֵן לְמִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה קְטַנָּה מִמֶּנּוּ וְהוּא בִּבְחִינַת אִשָּׁה, אָסוּר לוֹ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּאֵלּוּ הַכֵּלִים, כִּי אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהוֹצִיא הַכָּתוּב בִּלְשׁוֹן 'לֹא יִהְיֶה' וְלֹא כְּתִיב

'לֹא תַלְבֵּשׁ אִשָּׁה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּסוֹפוֹ, "לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר וְכוּ'". כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְמִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה קְטַנָּה לְהִתְלַבֵּשׁ בִּכְלֵי גֶּבֶר הַנַּ"ל, מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְמַדְרֵגָה זוֹ, רַק אֶפְלוּ שֶׁיִּהְיֶה עָלָיו בַּהֲוָיָה בְּעָלְמָא לְפִי שָׁעָה, אָסוּר גַּם כֵּן כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּסֵיפֵי דְּ כְּתִיב, "לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר וְכוּ'". כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, בְּוַדַּאי אֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁיָּכוֹל לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמַלְבּוּשֵׁי הַקָּטָן מִמֶּנּוּ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגָתוֹ רַק שֶׁהוּא אָסוּר, כִּי צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַשִּׂיג לְפִי מַדְרֵגָתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י הַטַּעַם שֶׁדָּבָר זֶה גּוֹרֵם לְנַאוּף עַל-פִּי שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵאָדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, עַל מַאֲמַר חֲזַ"ל, כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ, יִצְרוֹ וְכוּ', שֶׁהוּא אַזְהָרָה לְהַדּוֹרֵשׁ תּוֹרָה בְּרַבִּים שֶׁיִּהְיֶה נִזְהָר בִּדְבָרָיו מְאֹד שֶׁיִּתְחַלְּקוּ דְּבָרָיו לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּגִּיעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד רַק כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע כְּלָל מַה שֶּׁאֵינוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, עַיֵּן שָׁם (בְּסִימָן קלד), כִּי כְּשֶׁקִּבֵּל אֶחָד מֵהֶם מַה שֶּׁאֵינוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, הוּא כְּמוֹ נְאוּף, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאסּוּר שֶׁל לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיַּשִּׂיג כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ כִּי אִם לָאו, חַס וְשָׁלוֹם, דָּבָר זֶה גּוֹרֵם לְנַאוּף כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְהִנֵּה עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לִרְאוֹת, לְהַשִּׂיג לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְאֵיזֶה הַשָּׂגָה אֲזַי צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק שֶׁיַּגִּיעַ לְהַשָּׂגָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ כֵּלִים וּלְבוּשִׁים גְּבוֹהִים מֵאֵלּוּ כְּדֵי שֶׁיַּשִּׂיג הַשָּׂגָה גְּבוֹהָ לְפִי הַמַּלְבּוּשִׁים שֶׁיַּעֲשֶׂה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. וְזֶה פֵּרוּשׁ, "וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְכַסֻּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יִחַם לוֹ", דְּהַיְנוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, זָכָה לְהַשָּׂגָה גְּבוֹהָ וּגְדוֹלָה מְאֹד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, אֲבָל הָיָה לוֹ עִנְיָן שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל אָז לַעֲשׂוֹת כֵּלִים לְפִי אוֹתוֹ הַמַּדְרֵגָה כְּדֵי לְהַשִּׂיג יוֹתֵר לְפִי זֹאת הַמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ מְאֹד. וְזֶהוּ 'וַיְכַסֻּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יִחַם לוֹ'. עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בְּמַאֲמַר "בְּהַעֲלֹתְךָ"; שֶׁתְּהֵא שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה מֵאֵלֶיהָ (בְּסִימָן כא), שֶׁעַל-יְדֵי הַהַשָּׂגָה בָּא חֲמִימוּת הַלֵּב בְּבְחִינַת שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה מֵאֵלֶיהָ, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל מַאֲמַר חֲזַ"ל, לֶעָתִיד כָּל צַדִּיק נְכְוֶה מֵחֲפָּתוֹ וְכוּ'. וְהַכְּלָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֵיזֶה הַשָּׂגָה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, אֲזַי הוּא מִתְחַמֵּם עַצְמוֹ בְּזֹאת הַהַשָּׂגָה, כִּי הַהַשָּׂגָה הוּא בְּבְחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁמַּלְבִּישׁ וּמְחַפֶּה וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ וּמְחַמֶּמֶת אוֹתוֹ, אֲבָל אִם מַשִּׂיג שֶׂכֶל שֶׁהוּא לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ אַף שֶׁהוּא הַשָּׂגָה גְּבוֹהָ מְאֹד, עִם כָּל זֹאת אֵינָהּ מְחַמֶּמֶת אוֹתוֹ כְּלָל, כִּי אֲצִלּוֹ אֵינָהּ נֶחֱשֶׁבֶת לְמַלְבּוּשׁ כְּלָל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיְכַסֻּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יִחַם לוֹ, וְזֶה הָעִנְיָן הָיָה לוֹ עַל שֶׁפָּגַם בִּבְגָדֵי שָׁאוּל (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, בְּרָכוֹת סב). כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרָאָה שֶׁאוּל אֶת דָּוִד שֶׁהָיָה לוֹבֵשׁ בְּגָדָיו וְהֵם כְּמִדָּתוֹ, אָז הֵבִין בּוֹ טַכְסִיסֵי מַלְכוּת, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמַּלְכוּת נִכָּר בְּהַבְּגָדִים בִּבְחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם דָּוִד בִּבְגָדֵי

שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן בַּשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, עַל-כֵּן נֶעֱנַשׁ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ בְּגָדִים וְכֵלִים לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. וְעַל-כֵּן וַיְכַסֵּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יִחַם לוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמָּסַר שְׁמוּאֵל סִימָן לְשָׁאוּל שֶׁמִּי שֶׁיִּקְרַע בְּגָדָיו יִקָּבֵל מַלְכוּתוֹ. וְגַם שְׁמוּאֵל בְּעַצְמוֹ קָרַע אֶת מְעִילוֹ וְאָמַר, "קָרַע ה' מַמְלְכוּת יִשְׂרָאֵל מֵעָלֶיךָ", כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּבְחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה סִימָן הַמַּלְכוּת בָּהֶם:

חלק ג

אֲבָל בְּאַבְרָהָם כְּתִיב, "וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל". כִּי אַבְרָהָם הִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לְהַעֲלוֹת וּלְהַשְׁלִים בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. עַל-כֵּן זָכָה שֶׁהָיָה לוֹ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף שֶׁהִגִּיעַ לְמַדְרֵגָה גְּדוֹלָה וְגָבֹהַּ מְאֹד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, כִּי זָקֵן מְרַמֵּז עַל הַשָּׂגַת חָכְמָה עִלָּאָה מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה לוֹ כֵּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. וְזֶהוּ וְאַבְרָהָם זָקֵן וְכוּ' וְה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם וּבַכֹּל שְׁמָהּ. בַּת זֶה בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ וּבַכֹּל שְׁמָהּ, שֶׁהָיְתָה כְּלוּלָה מִכֹּל, שֶׁנִּמְסַר לוֹ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף שֶׁהִגִּיעַ לְזִקְנָה, דְּהַיְנוּ הַשָּׂגָה גְּבֹהָה מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה לוֹ בְּחִינַת כֵּלִים לְהַשִּׂיג לְפִי אוֹתָהּ הַמַּדְרֵגָה:

וְזֶה שֶׁאַחֲרֵי שֶׁרָדַף אַבְרָהָם אֶת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים, כְּתִיב, "אֶל עֵמֶק שָׁוֵה". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהֶשְׁוּוּ כֻּלָּם וַעֲשָׂאוּהוּ מֶלֶךְ, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהִכְנִיעַ אֶת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת זָכָה לְמַלְכוּת בִּשְׁלֵמוּת, עַיֵּן בַּמַּאֲמָר "מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא" הַנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

יֵשׁ לְרַמֵּז בְּמִצְוָה זוֹ, עִנְיַן מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל פִּרְקָא תְּלִיתָאָה דְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא ט תִּקּוּנִין יַקִּירִין (סִימָן כ), עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם; שֶׁבִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְלַעֲמֹד כְּרֹשׁ וְלִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים כְּלָל, רַק בִּשְׁעַת הַקְּהִלָּה כְּשֶׁהָעֵדָה מִתְאַסְּפִים, אָז צְרִיכִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים, לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֵדָה, אֲבָל בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה צְרִיכִין לַעֲמֹד כְּרֹשׁ וְאֶבְיוֹן וּלְהִתְפַּלֵּל בְּתַחֲנוּנִים. וְזֶה טָעוּת טָעָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְיֵשׁ לְרַמֵּז עִנְיָן זֶה בְּמִצְוָה זוֹ, שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה, הַיְנוּ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לַעֲמֹד כְּרֹשׁ וּלְדַבֵּר דִּבְרֵי רַכּוּת וְתַחֲנוּנִים וְלֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַטֵּה עֹז וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲלוּשׁ כֹּחַ, וְדִבְרֵיהֶם דִּבְרֵי רַכּוּת, וּבִשְׁבִיל זֶה הַתְּפִלָּה מְכֻנָּה בְּשֵׁם "אִשָּׁה" בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּמּוּבָא, כִּי בִּשְׁעַת

הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת אִשָּׁה, בְּחִינַת מְקַבֵּל שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲלוּשׁ כֹּחַ, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוּם כֹּחַ שֶׁל מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, רַק יִהְיֶה בִּבְחִינַת חֲלִישׁוּת כֹּחַ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם כֹּחַ, רַק יִתְפַּלֵּל דִּבְרֵי רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כָּרָשׁ וְאֶבְיוֹן. וְזֶהוּ הָאִסּוּר שֶׁל לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה, הַיְנוּ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁאָז הוּא הוּא בִּבְחִינַת אִשָּׁה כַּנַּ"ל, אָז צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלָיו כְּלִי גֶּבֶר, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹחַ וּגְבוּרָה שֶׁל מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר וְכוּ'. הַיְנוּ בְּשָׁעָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת גֶּבֶר, הַיְנוּ בִּשְׁעַת הַקְהָל, שֶׁאָז צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת גֶּבֶר, לַעֲמֹד כְּגִבּוֹר, לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַטֵּה עֹז שֶׁל מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה כַּנַּ"ל, אָז אָסוּר לוֹ לִלְבֹּשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה, כִּי אָז צָרִיךְ לִהְיוֹת כְּגִבּוֹר עָרוּךְ לְמִלְחָמָה וְלֹא יִהְיֶה בִּבְחִינַת אִשָּׁה, בְּחִינַת חֲלִישׁוּת כֹּחַ וְכַנַּ"ל. וְהַכְּלָל, כִּי צָרִיךְ לִזָּהֵר בָּזֶה שֶׁלֹּא לְטָעוֹת עַצְמוֹ לַהֲפֹךְ הַדָּבָר, חַס וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁבִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה יַעֲמֹד כָּרָשׁ וְלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹחוֹ וּגְבוּרָתוֹ שֶׁל מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וּבְשָׁעָה שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה צָרִיךְ לַעֲמֹד כְּגִבּוֹר וְלֹא בְּהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה מֻרְמָז בְּמִצְוָה זוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּמִצְוָה זוֹ שְׁתֵּי פְּעָמִים לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר וְכוּ', שֶׁדָּבָר זֶה גּוֹרֵם לְנַאוּף, כִּי כְּשֶׁמַּחֲלִיף, חַס וְשָׁלוֹם, אָז אֵין נִכְנָע הָרַע שֶׁבָּעֲדָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר הָרַע הוּא תַּאֲוַת נַאוּף, כִּי עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא לְגַלָּאָה עֲרָיִן (זֹהַר). נִמְצָא, שֶׁדָּבָר זֶה גּוֹרֵם לְנַאוּף, כִּי לֹא נִכְנָע הָרַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת נַאוּף, שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע כַּנַּ"ל. וּבָזֶה מוּבָן קְצָת מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַל פָּסוּק, "אַתָּה יָדַעְתָּ" דַּיְקָא וְכוּ' "וַנִּצְעַק וְכוּ'", הַיְנוּ תִּקּוּן תַּאֲוַת נַאוּף. וְלִכְאוֹרָה אֵין שַׂיָּכוּת לְעִנְיָן זֶה שָׁם, עַיֵּן שָׁם. כִּי אֵינוֹ מְדַבֵּר מִקֹּדֶם מֵעִנְיָן זֶה שָׁם כְּלָל, אַךְ בֶּאֱמֶת יֵשׁ לְקַשֵּׁר הָעִנְיָן שָׁם, כִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה, הַיְנוּ תַּאֲוָה זוֹ שֶׁל נַאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע כַּנַּ"ל, וְאָז כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הָרַע הַזֶּה, אָז אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין תּוֹרָה, אָז יְכוֹלִין לְקַבֵּל אַחַר כָּךְ כֹּחַ מֵאֱדוֹם, כִּי הוּא מְמֻנֶּה עַל פְּגַם הַבְּרִית, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הָרַע שֶׁבָּעֲדָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, אָז אֱדוֹם בְּעַצְמוֹ נוֹתֵן לָנוּ כֹּחַ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי בִּרְצוֹת ה' דְּרָכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ, דְּהַיְנוּ הַבַּעַל דָּבָר, כַּמּוּבָא שֶׁהוּא אֱדוֹם. כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּשֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתָהּ, אָז הִיא בְּעַצְמָהּ נַעֲשֵׂית בַּעַל כָּרְחָהּ, מֻרְכָּבָה לַקְּדֻשָּׁה וְנוֹתֶנֶת כֹּחַ וְסִיּוּעַ לַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן שָׁלְחוּ יִשְׂרָאֵל לָאֱדוֹם וְהָיוּ מְרַמְּזִים לוֹ עִנְיָן זֶה, אַתָּה יָדַעְתָּ וַנִּצְעַק וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁכְּבָר קִבְּלוּ עָנְשָׁם וְתִקְּנוּ פְּגַם הַזֶּה, עַל-כֵּן רָאוּי לוֹ לַעֲזֹר לָהֶם כַּנַּ"ל. אֲבָל הוּא לֹא רָצָה לַעֲזֹר לָהֶם מֵחֲמַת הַטָּעוּת הַנַּ"ל שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַטֵּה עֹז בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְלֹא לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה, וְכַמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. כִּי צְרִיכִין שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַטֵּה עֹז שֶׁל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, רַק בִּשְׁעַת הַקְהֵל וְאָז הוּא מַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית. וְאָז יְכוֹלִין לְקַבֵּל כֹּחַ מֵאֱדוֹם לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "הַאי מָאן" דְּבָעֵי לְמֵינְסָב אִיתְּתָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן (סִימָן כט). מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּגָדִים, בְּחִינַת בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים בְּגִידֶיךָ וְכוּ'. עַל-כֵּן הַזְּהִירָה תּוֹרָה שֶׁלֹּא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה וְכֵן לְהֵפֶךְ, כִּי תּוֹעֲבַת ה' וְכוּ', כִּי כְּשֶׁלּוֹבֵשׁ בִּגְדֵי אִשָּׁה, אוֹ לְהֵפֶךְ הוּא נִאוּף מַמָּשׁ, כִּי הַבְּגָדִים בְּעַצְמָן הֵם בִּבְחִינַת בְּרִית כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין כַּנַּ"ל:

כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא פְּגַם הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ, וְהַבְּגָדִים נִמְשָׁכִין מִן הַדַּעַת, כִּי הֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁל הַדַּעַת, וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בְּהַבְּגָדִים, פּוֹגְמִין בְּהַדַּעַת מַמָּשׁ, שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמַּעֲבִיר שֵׂעָר שֶׁעַל בֵּית הַשֶּׁחִי וְכוּ', עוֹבֵר מִשּׁוּם לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר וְכוּ', כִּי הַשְּׂעָרוֹת הֵם מוֹתְרֵי מֹחִין וְהֵם בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין, כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ בְּחִינַת לְבוּשִׁיהּ כִּתְלַג חִוֵּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נָקֵא:

וְעַל-כֵּן בַּסְּפִירָה שֶׁאָז צְרִיכִין לְטַהֵר עַצְמָן מִדַּם נִדּוֹת, שֶׁהוּא זֶהֲמַת מִצְרַיִם, עַל-כֵּן אָז אָסוּר לְגַלַּח הַשְּׂעָרוֹת, כִּי הַשְּׂעָרוֹת הֵם בְּחִינַת שֶׂבַע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ, הַנֶּאֱמַר בְּשִׁמְשׁוֹן שֶׁהָיָה נְזִיר אֱלֹקִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׂבַע מִדּוֹת הַחוֹלְפִין וְעוֹבְרִים בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ. וּבַסְּפִירָה אָז צְרִיכִין לִסְפּוֹר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע מִדּוֹת לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הַמִּדּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְטַהֲרִין עַצְמָן וְאֶת הַבְּגָדִים מִדַּם נִדּוֹת הַנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְאָז מֻחָמֶת שֶׁעוֹסְקִין לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ הַמֹּחַ וְהַדַּעַת מִזֶּהֲמַת מִצְרַיִם, עַל-כֵּן אָז מִתְגַּבְּרִין הַדִּינִים בְּיוֹתֵר, כִּי כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִיתְּבְּרִירוּ וְאָז צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַשְּׂעָרוֹת וְאָסוּר לְגַלְּחָם, כְּדֵי שֶׁיִּנָּקוּ כָּל הַמּוֹתָרוֹת שֶׁבַּמֹּחַ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר שׁוּם מוֹתָרוֹת בַּמֹּחַ, כִּי אָז צְרִיכִין לְזַכֵּךְ הַמֹּחַ וְאָז מִתְעוֹרְרִין שִׁמְרֵי הַמֹּחַ לַעֲלוֹת אֶל הַמֹּחַ, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אָז הַשְּׂעָרוֹת כְּדֵי שֶׁיִּנָּקוּ כָּל הַמּוֹתָרוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר הַמּוֹתָרוֹת בַּמֹּחַ:

וְזֶה בְּחִינַת אָסוּר גִּלּוּחַ הַשְּׂעָרוֹת שֶׁל הַנָּזִיר, כִּי הָרוֹאֶה סוֹטָה בְּקִלְקוּלָהּ, יָזִיר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַנְּזִירוּת בָּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר אָז שֶׁלֹּא לְגַלַּח אֶת הַשְּׂעָרוֹת כְּדֵי שֶׁיִּנָּקוּ כָּל הַמּוֹתָרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אָסוּר גִּלּוּחַ הַשְּׂעָרוֹת בִּימֵי הַסְּפִירָה, כִּי סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, וְהָעֹמֶר הוּא מִנְחַת שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁל בְּדִיקַת הַסּוֹטָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִטְהֶרֶת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבְהַאי מִנְחַת קְנָאוֹת אִתְחַבְּרַת אֵשֶׁת חַיִל בְּבַעְלָהּ. וְעַל-כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין

לְהַקְרֶבת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא מִנְחַת קְנָאוֹת, אָז צְרִיכִין לִזְהֵר שֶׁלֹּא לְגַלֵּחַ הַשְּׂעָרוֹת כְּמוֹ הַנָּזִיר, כִּי הַנְּזִירוּת בָּא גַּם כֵּן עַל-יְדֵי מִנְחַת קְנָאוֹת כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהַשֵּׂעָר שֶׁל בֵּית הַשְּׁחִי וְכוּ', שֶׁהֵם שְׂעָרוֹת שֶׁבַּגּוּף, שֶׁלְּשֵׁם נִמְשָׁךְ עִקַּר הַמּוֹתָרוֹת שֶׁל הַמּחַ, כִּי הַמּחַ מִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הַגּוּף וְשָׁם בְּבֵית הַשְּׁחִי וּבֵית הָעֶרְוָה, שֶׁהֵם מְלֵאִים זֵעָה, שָׁם עִקַּר הַמּוֹתָרוֹת, עַל-כֵּן אָסוּר לְהַשְׁחִיתָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַמּוֹתָרוֹת עַל הַמּחַ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת, וְעַל-כֵּן עוֹבֵר עַל זֶה מִשּׁוּם לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר וְכוּ', שֶׁהָאִסּוּר הַזֶּה הוּא בִּשְׁבִיל שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁהִיא שְׁמִירַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר הֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת גְּלוּחַ הֲלָכָה ד, וַהֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת רִבִּית, הֲלָכָה ה אוֹת נב:

הלכות נדה

פרק א

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר "מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא" בְּסִימָן ל הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת גְּלוּחַ הֲלָכָה א, שֶׁלִּפְעָמִים הַמַּלְכוּת נוֹפֶלֶת וְנַעֲשֶׂה הִתְגַּבְּרוּת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכְּלוּלִים בְּמַלְכוּת עֲמָלֵק, וְצָרִיךְ לְקַצְּרָהּ וּלְחָתְכָהּ מִשָּׁם וּלְהַעֲלוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּינָה לִבָּא. וְהַקְּצִירָה הִיא עַל-יְדֵי חֶסֶד, וְהִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה בִּבְחִינַת יֶהֱלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קִלְקוּל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כְּשֶׁאֵין תּוֹכָחָה, כִּי אָז אֵין הַחֶסֶד מִתְגַּלֶּה, וְאָז אֵין יְכוֹלִין לְחָתְכָהּ וּלְהַבְדִּילָהּ מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת יוֹנְקִים מִן הַמַּלְכוּת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם, כִּי כְּלָלִיּוּת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת הוּא עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְהוּא זֶרַע עֵשָׂו שֶׁנִּקְרָא "אַדְמוֹנִי", מֵחֲמַת שֶׁהוּא מָלֵא דָּם, כִּי עֵשָׂו הָיָה שׁוֹאֵב כָּל הַדָּם נִדּוֹת בְּבֶטֶן אִמּוֹ כַּמּוּבָא. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר בְּמַאֲמַר הַחוֹתָמוֹת בְּסִימָן כב, שֶׁעַל-יְדֵי קִלְקוּל הַתּוֹכָחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם הָרַגְלַיִן, נַעֲשֶׂה דַּם נִדּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בְּנִין הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָרַגְלַיִן, כִּיְדוּעַ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹכָחָה, כִּי הַמּוֹכִיחִים הֵם בְּבְחִינַת רַגְלַיִן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּפְסָק הַדָּם, צְרִיכָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים וְאַחַר כָּךְ טְבִילָה בְּמִקְוֶה. זֶה בְּחִינַת הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמִּתְן, כִּי אַף שֶׁפָּסְקָה מִרְאוֹת וְאֵין יוֹנְקִים מִמֶּנָּה כָּל כָּךְ, עִם כָּל זֹאת עֲדַיִן אֵינָהּ רְאוּיָה לָשׁוּב לִמְקוֹמָהּ, לְהִתְיַחֵד עִם בַּעְלָהּ, עַד שֶׁתַּמְתִּין וְתִסְפֹּר

שִׁבְעָה נְקִיִּים, כִּי אַחַר הַתְּחָלַת הַתְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ עֲזִיבַת הַחֵטְא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפְּסָקַת הַדָּם נִדּוֹת, עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב תֵּכֶף לַה' יִתְבָּרַךְ, עַד אֲשֶׁר יִצְטָרֵף וְיִתְלַבֵּן וְיִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִן הַחֵטְא כַּמָּה יָמִים, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְגָרֵשׁ מִמֶּנּוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהָיְתָה נֶאֱחֶזֶת וְתִתְפָּרֵד מִמֶּנּוּ. וְאָז הִיא רְאוּיָה לְטָהֳרָה גְּמוּרָה וּלְזָכוֹת לָשׁוּב לִמְקוֹמוֹ, כִּי תְּחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת הִיא הִתְרַחֲקוּת, וְצָרִיךְ לִסְבֹּל צַעַר שֶׁל אֵלּוּ הַיִּסּוּרִין שֶׁל הִתְרַחֲקוּת שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו בִּתְחִלַּת הַתְּשׁוּבָה. וְזֶה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹכָחָה שֶׁהִיא בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמּוֹכִיחִין וּמְיַסְּרִין אוֹתוֹ בְּבִזָּיוֹנוֹת וְהִתְרַחֲקוּת כַּנַּ"ל, וּבְזֹאת הַתּוֹכָחָה נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "מוּסַר ה' בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ, כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב ה' יוֹכִיחַ וְכוּ'". כִּי הַתּוֹכָחָה וְהַיִּסּוּרִין הֵם אַהֲבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּהַתּוֹכָחָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעָה נְקִיִּים, כִּי שָׁם מְלֻבָּשׁ הַחֶסֶד, שֶׁהוּא כָּלוּל מִשִּׁבְעָה, כִּי חֶסֶד הוּא יוֹמָא דְּאָזֵל עִם כֻּלְּהֵי יוֹמִין (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּרֵאשִׁית מו, בָּלָק קצא). וְעַל-יְדֵי הַשִּׁבְעָה נְקִיִּים, שֶׁהִיא רְחוֹקָה מִבַּעְלָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹכָחָה, שָׁם מִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד שֶׁכָּלוּל מִז כַּנַּ"ל. וְעַל יָדוֹ נִקְצֶרֶת וְנִבְדֶּלֶת מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁאֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת הַשִּׁבְעָה מִדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִים, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְמֵי רַע, אֲבָל לְמַעְלָה מִשִּׁבְעָה יָמִים אֵין לָהֶם אֲחִיזָה, כִּי שָׁם כֻּלּוֹ טוֹב:

חלק ג

וְאַחַר כָּךְ טוֹבֶלֶת בְּמִקְוֶה מַיִם, וְהַמִּקְוֶה הִיא בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָ, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה, כִּי בְּעָלְמָא דְּאַתְיָ כְּתִיב, "כִּי תִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים". שֶׁהִיא בְּחִינַת מִקְוֶה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת מְלִיחָה הֲלָכָה א וּבְהִלְכוֹת טְבִילַת כֵּלִים הֲלָכָה א, עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ, שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׁבְעָה נְקִיִּים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד שֶׁכָּלוּל מִשִּׁבְעַ יוֹמִין, עַל-יְדֵי-זֶה נִקְצֶרֶת מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל, וְאָז נִכְנֶסֶת בַּמִּקְוֶה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה אֶל הָאוֹר הַפָּנִים כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא, עוֹלֶה אֶל אוֹר הַפָּנִים, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן אִיתָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַמִּקְוֶה זוֹכִין לְאוֹר הַפָּנִים:

וְכֵן תִּקּוּנֵי הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל מְרֻמָּז בַּמִּקְוֶה עַצְמָהּ, כִּי מֵימֵי הַמִּקְוֶה הֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַחֲסָדִים, שֶׁעַל יָדָם נִקְצֶרֶת מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְהַמַּיִם צְרִיכִין לִהְיוֹת עַל הָאָרֶץ דַּיְקָא, כִּי הָאָרֶץ הוּא בְּחִינַת רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה סו), "וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי", שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹכָחָה כַּנַּ"ל, שֶׁשָּׁם מִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד, שֶׁהֵם מֵימֵי הַמִּקְוֶה כַּנַּ"ל. וּצְרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה מִתְכַּסָּה וּמִתְעַלֶּמֶת בְּתוֹךְ הַמִּקְוֶה בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָ שֶׁשָּׁם מִתְכַּסִּים וְנִתְעַלְּמִים כָּל הַדְּבָרִים בִּבְחִינַת עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ'. וְכַמּוּבָא לְעֵיל בַּהֲלָכוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבְּלִין אוֹר הַפָּנִים, עַל-יְדֵי בְּחִינַת

בִּינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקְוֶה כַּנַּ"ל, כִּי הַמַּקְוֶה הוּא בְּחִינַת חֶסֶד עֶלְיוֹן וְדַעַת גָּדוֹל, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן נו וְהַדַּעַת הוּא אוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו":

חלק ד

וְעַל-כֵּן שִׁעוּר הַמַּקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה זֶה בְּחִינַת בִּינָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אָבוֹת פֶּרֶק ה), בֶּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה. וְעַל-כֵּן שִׁעוּר מִדָּתָהּ אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם שְׁלֹשׁ אַמּוֹת. וְאָז דַּיְקָא יֵשׁ בָּהּ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת הַנִּדָּה מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּנָהּ וַעֲלִיָּתָהּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת רַגְלַיִן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹכָחָה כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר בְּנָיְנָהּ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁאָז עֲלִיָּתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים. וְעַל-כֵּן נִקְרְאוּ עַל שֵׁם רַגְלַיִם, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתָהּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָרַגְלַיִן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי כְּלָלִיּוּת הָרַגְלַיִן הֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ, בְּחִינַת נָצַח, הוֹד, יְסוֹד, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי מַה שֶּׁעוֹלִין לָרֶגֶל בַּהֲלִיכַת רַגְלֵיהֶם, אֲזַי עַל-יְדֵי הֲלִיכַת הָרַגְלַיִן בְּעַצְמָהּ, עוֹלֶה לִבְחִינַת הָרַגְלַיִן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹכָחָה, כִּי עַל-יְדֵי עֲלִיָּה לָרֶגֶל, הָיָה הִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הָיָה מְעוֹרְרִין זֶה לָזֶה דֶּרֶךְ הֲלִיכָתָם. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאֶלְקָנָה שֶׁכָּתוּב אֶצְלוֹ, "וְעָלָה הָאִישׁ הַהוּא מֵעִירוֹ מִיָּמִים יָמִימָה". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּדֶרֶךְ שֶׁהָיָה עוֹלֶה בְּשָׁנָה זוֹ לֹא הָיָה עוֹלֶה בְּשָׁנָה אַחֶרֶת, כְּדֵי לְעוֹרֵר הָעוֹלָם וּלְהוֹכִיחָם לַעֲלוֹת לָרֶגֶל, וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהָיוּ הוֹלְכִין לַעֲלוֹת לָרֶגֶל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹכָחָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז), "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב". שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל עֲלִיָּתָם לָרֶגֶל בְּרַגְלֵיהֶם, וְזֶהוּ 'בַּת נָדִיב', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁנִּקְרָא "נָדִיב". וְזֶהוּ בַּת נָדִיב, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלָה הַמַּלְכוּת, עַל-יְדֵי הַחֶסֶד לְאַבְרָהָם, וְאָז הוּא בִּבְחִינַת בַּת נָדִיב, בִּבְחִינַת בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ עוֹלִין לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה', שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲלִיָּתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁעוּר הַמִּקְוֶה אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם שְׁלֹשׁ אַמּוֹת. זֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הִתְחַלַּת עֲלִיָּתָהּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַמָּה עַל אַמָּה, זֶה בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הַתְּלָת רְגָלִין וְהוּא נִקְרָא בְּשֵׁם אַמָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (בְּסִימָן סג), שֶׁהוּא בְּחִינַת אַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים, עַיֵּן שָׁם, וְעִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יֶהֱלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי". כִּי עִקַּר הַתּוֹכָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקֶּנֶת, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִין כַּנַּ"ל. גַּם בְּרוּם שָׁלֹשׁ אַמּוֹת מְרַמֵּז עַל שָׁלֹשׁ עֲלִיּוֹת שֶׁצְּרִיכָה לַעֲלוֹת, כִּי תְּחִלַּת תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁעוֹלָה אֶל נָצַח, הוֹד, יְסוֹד. וְשָׁם נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁעוֹלָה אֶל חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלָה אֶל אוֹר הַפָּנִים. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁעוֹלָה אֶל חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת, שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים:

חלק ה

וְאֶלְקָנָה שֶׁהָיָה נִזְהָר מְאֹד לְקַיֵּם מִצְוַת עֲלִיָּה לָרֶגֶל כְּתִקּוּנָהּ כַּנַּ"ל, וְהָיָה מוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן זָכָה לְהוֹלִיד בֵּן שֶׁהוּא הִתְחִיל לַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת, כִּי שְׁמוּאֵל הִתְחִיל לַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת, כִּי הוּא זָכָה לִמְשֹׁחַ מְלָכִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שָׁאוּל וְדָוִד, וְעַל-כֵּן עִקַּר מַלְכוּת שָׁאוּל הָיָה תָּלוּי בְּמִחְיַת עֲמָלֵק, כִּי שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה מֶלֶךְ הָרִאשׁוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמִמֶּנּוּ הִתְחִילָה עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַל-כֵּן הֻכְרַח לִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁהוּא כְּלוּל מֵאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִזְהַר בָּזֶה וְהִשְׁאִיר אֶת אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק, עַל-כֵּן נִפְסְקָה מַלְכוּתוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי מְחִיַּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר שְׁמוּאֵל, "אֹתִי שָׁלַח ה' לִמְשָׁחֲךָ לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת עֲמָלֵק וְהַחֲרַמְתֶּם אוֹתוֹ וְכוּ'". כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, מֵאַחַר שֶׁנִּמְשַׁחְתָּ לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן אַתָּה צָרִיךְ לִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִצְטַוָּה שָׁאוּל בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ, "שִׁבְעַת יָמִים תּוֹחִיל עַד בּוֹאִי אֵלֶיךָ", כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָיָה הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן וְהָיְתָה אָז עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת בִּתְחִלָּתוֹ, עַל-כֵּן הֻצְרַךְ לְהַמְתִּין שִׁבְעָה יָמִים בִּבְחִינַת שִׁבְעָה נְקִיִּים כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִזְהַר בָּזֶה, עַל-כֵּן מֵאָז הִתְחִילָה מַלְכוּתוֹ לִפָּסֵק. וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ; שֶׁנִּפְסְקָה מַלְכוּתוֹ עַל שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי נָבִיא, 'עַל דִּבְרֵי נָבִיא' דַּיְקָא, כִּי הַמֶּלֶךְ מָזְהָר בְּיוֹתֵר לְקַיֵּם דִּבְרֵי נָבִיא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּפָרָשַׁת הַמֶּלֶךְ שֶׁמָּזְהָר שֶׁלֹּא יַעֲבֹר אֲפִלּוּ עַל מִצְוֹת הַנָּבִיא, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַמַּלְכוּת תָּלוּי בַּנְּבִיאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן, שֶׁמִּשָּׁם בְּנָיַן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן צְרִיכָה הַכַּלָּה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא רָאָתָה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאָז תְּחִלַּת עָלְיָתָהּ, כִּי קֹדֶם שֶׁנִּשֵּׂאת אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת וְאָז יֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה מִמֶּנָּהּ, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "גְּוָלָה" בְּסִימָן סט עַל עִנְיַן קְדֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן קֹדֶם הַנִּשּׂוּאִין, שֶׁאָז מַתְחִיל תְּקוּנָהּ וַעֲלִיָּתָהּ, צְרִיכָה לִמְנוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים, כְּמוֹ הַנִּדָּה כַּנַּ"ל. וְאָז מְקַבֶּלֶת שֶׁבַע בְּרָכוֹת וְנִכְנֶסֶת לַחֻפָּה, כִּי הַשֶּׁבַע בְּרָכוֹת הֵם בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁכָּלוּל מִשֶּׁבַע כַּנַּ"ל. וְעַל יָדָם נִקְצֶרֶת מֵהֶם וְעוֹלָה אֶל אוֹר הַפָּנִים, עַל-יְדֵי הַחֻפָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה, עָלְמָא דְּאָתֵי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, לֶעָתִיד כָּל צַדִּיק נִכְוֶה מֵחֻפָּתוֹ וְכוּ'. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בַּמַּאֲמָר "בְּהַעֲלֹתְךָ וְכוּ'" (בְּסִימָן כא), עַיֵּן שָׁם. שֶׁעַל-יְדֵי הַחֻפָּה מְקַבֶּלֶת אוֹר הַפָּנִים בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה, עַיֵּן שָׁם, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כַּלָּה בְּלֹא בְּרָכָה אֲסוּרָה כְּנִדָּה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת הַשֶּׁבַע בְּרָכוֹת אֵינָהּ נִקְצֶרֶת וְנִבְדֶּלֶת מֵהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִיא בִּבְחִינַת נִדָּה כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁשִּׁעֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שִׁעוּר כֻּתֶּם בִּשְׁעָרוֹת, דְּהַיְנוּ שִׁלְשִׁים וְשֵׁשׁ שְׂעָרוֹת, כִּי הַמַּלְכוּת הוּא בִּבְחִינַת שְׂעָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְהַשִּׁעוּר הוּא שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ עַדָּשׁוֹת וְכָל

אַחַת אַרְבַּע שְׁעָרוֹת, עַיֵּן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי הַמַּלְכוּת כְּלוּלָה מִג עַל ג שֶׁהֵם תֵּשַׁע סְפִירוֹת, כִּי הִיא עֲשִׂירִית וּכְלוּלָה מִכֻּלָּם. וְהִיא בְּחִינַת ד שֶׁכְּלוּלָה מִד עוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּבְכָל עוֹלָם כְּלוּלָה מט הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שִׁלְשִׁים וְשֵׁשׁ שְׁעָרוֹת, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים (קֹהֶלֶת ז, יד) כַּיָּדוּעַ:

וּסְתָם וֶסֶת לָמֵד יוֹם, דְּהַיְנוּ בְּכָל חֹדֶשׁ, כִּי הִיא בִּבְחִינַת לְבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁמִּתְמַעֶטֶת בְּכָל חֹדֶשׁ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְחַדֵּשׁ הַלְּבָנָה קֹדֶם שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו שִׁבְעָה יָמִים בִּבְחִינַת שִׁבְעָה נְקִיִּים הַנַּ"ל, כִּי מְעוּט הַיָּרֵחַ הוּא בְּחִינַת שִׁלְיטָתָם, כִּי עִקַּר כֹּחָם עַל-יְדֵי מְעוּט וּפְגַם הַיָּרֵחַ כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁמִּתְחֶלֶת לְהִתְמַלְּאוֹת זֶה בְּחִינַת טָהֳרָתָהּ, כַּמּוּבָא, שֶׁהִיא מִתְחַדֶּשֶׁת וּמִטַּהֶרֶת כְּאִשָּׁה לְבַעְלָהּ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְתִּין ז בִּבְחִינַת שִׁבְעָה נְקִיִּים כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

"וְהִזַּרְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם וְכוּ'" – מִכָּאן, שֶׁצְּרִיכִין לְפָרֵשׁ סָמוּךְ לְוֶסְתָּהּ. כְּתִיב, "וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב וְכוּ'":

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "רַבִּי יוֹחָנָן מִשְׁתַּעֵי" בְּסִימָן טז כִּי אִי אֶפְשָׁר לַצַּדִּיק לִהְיוֹת מַחֲשַׁבְתּוֹ מְשׁוֹטֶטֶת תָּמִיד בְּחָכְמוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְכוּ', כִּי פְּעָמִים בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זוֹ הִיא קִיּוּמָהּ וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם, שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁצָּרִיךְ הַצַּדִּיק לְבַטֵּל לִפְעָמִים מְדֻבֶּקוּתוֹ הוּא מֵחֲמַת הָעֲנָנִין דְּמַכְסְיָין עַל עֵינִין שֶׁהֵם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הָעֲנָנִין הַנַּ"ל, חַס וְשָׁלוֹם, עַל עֵינָיו וְיִתְבַּטֵּל חָכְמָתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז כְּשֶׁמְּבַטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ אָז עֵינָיו מְאִירוֹת כַּיָּרֵחַ וְכוּ', אֲבָל עַל-יְדֵי תֵּרִין מְשִׁיחִין שֶׁיְּפוּצוּ מַעְיְנוֹתֵיהֶם חוּצָה וְיֵהָפֵךְ לְכֻלָּם שָׂפָה בְּרוּרָה אָז יִתְקַיֵּם, "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה". וְאָז לֹא יִצְטָרֵךְ לְבַטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

כִּי בֶּאֱמֶת בַּוַּדַּאי הָיָה רָאוּי לִהְיוֹת דְּבוּק תָּמִיד בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע כְּלָל, כִּי הוּא חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ, אַךְ בְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לְהִתְבַּטֵּל לִפְעָמִים וְזֶהוּ עִקַּר קִיּוּם שֶׁל הַדַּעַת, כִּי לִפְעָמִים בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זוֹ הִיא קִיּוּמָהּ וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְדַּבֵּק וּלְהִתְקָרֵב לֵה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (מַכּוֹת כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט), "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". וְכָל הָעוֹלָמוֹת כָּל הַנֶּאֱצָלִים וְהַנִּבְרָאִים וְהַנּוֹצָרִים וְהַנַּעֲשִׂים, כֻּלָּם עוֹמְדִים רַק עַל אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג), "וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה", כִּי כְּשֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, לֹא הָיָה מָקוֹם לְבָרְאוֹ מִשּׁוּם שֶׁהָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף, וְהֶכְרַח, כִּבְיָכוֹל, לְצַמְצֵם וּלְפַנּוֹת אֱלֹקוּתוֹ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה חָלָל הַפָּנוּי וְכוּ', וּלְשָׁם הִמְשִׁיךְ כָּל הָאוֹרוֹת וְכָל הַמִּדּוֹת עַד

שֶׁבָּרָא שָׁם כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם וְכוּ'. וּבְתַחְלָה לֹא הָיוּ הַכֵּלִים יְכוֹלִים לִסְבֹּל אֶת הָאוֹר מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, וּמֵחֲמַת זֶה הָיָה שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר אָנוּ עוֹסְקִין לְבָרֵר וּלְתַקֵּן זֹאת וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ:

חלק ב

וְזֶה יָדוּעַ שֶׁתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּלְכוּת הִיא מִדָּה הָאַחֲרוֹנָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן לְמַעְלָה בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה עִקַּר הַהַתְחָלָה הִיא מִבְּחִינַת מַלְכוּת הַנֶּעְלָם בְּאֵין סוֹף כַּיָּדוּעַ לַמְּבִינִים, שֶׁמִּשָּׁם הַתְחָלַת הַצִּמְצוּם בִּשְׁבִיל בְּרִיאַת הָעוֹלָם, כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, בִּבְחִינַת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וְכוּ' 'אֲנִי' הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמִּקְרָא הַנַּ"ל, "כֹּה אָמַר ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן". הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא אֲנִי הוּא בָּרֹאשׁ וּבַסּוֹף וְכוּ':

וְהַכְּלָל שֶׁתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וּמַלְכוּת הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָצָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם הִסְתַּכֵּל בְּחָכְמָתוֹ הַקְּדוּמָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם חָכְמָה וּבְשׁוּם שֵׂכֶל וּבְשׁוּם תְּבוּנָה בָּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת קִיּוּם לְהָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי שׁוּם מִדָּה, כִּי עִקַּר קִיּוּמָם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ, וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַכִּירוֹ וְלֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שׁוּם מִדָּה וְשׁוּם סְפִירָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר הִתְגַּלּוּת כָּל הַמִּדּוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן עַל-יְדֵי שׁוּם שֵׂכֶל שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל, עַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם עַד אֲשֶׁר צִמְצֵם וּפִנָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, הַיְנוּ שֶׁבְּחָכְמָתוֹ הַנִּפְלָאָה צִמְצֵם חָכְמָתוֹ כָּל כָּךְ עַד אֲשֶׁר סִלֵּק הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל לְגַמְרֵי, עַד שֶׁנִּשְׁאַר הַמָּקוֹם, כִּבְיָכוֹל, פָּנוּי מִכָּל הַשִּׂכְלִיּוּת וְהַחָכְמוֹת שֶׁהֵם עַצְמוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא נִשְׁאַר מִן הַשֵּׂכֶל כִּי אִם כֹּחַ הָאֱמוּנָה, שֶׁבָּרָא כֹּחַ בְּהָעוֹלָמוֹת וְהַנִּבְרָאִים שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם שֵׂכֶל וְדַעַת לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם שֵׂכֶל, וּבֶאֱמֶת זֶה הַצִּמְצוּם הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל, כְּמוֹבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי אֱמוּנָה הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כה), "אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֲצוֹת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אָמֵן". כִּי אֱמוּנָה הִיא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, כִּי בְּדָבָר שֶׁמְּבִינִים בְּהַשֵּׂכֶל אֵין צָרִיכִין לְהַאֲמִין וְאֵינוֹ נִקְרָא אֱמוּנָה, וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בַּמֶּה שֶׁאֵין מְבִינִים בְּהַשֵּׂכֶל. וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן יָבוֹא לְדַעַת שֶׁיֵּאָמִין בָּזֶה, אַךְ בֶּאֱמֶת הִיא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁבָּרָא בְּחָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה כֹּחַ בְּשֵׂכֶל הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְצַמְצֵם וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ וּלְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה לְבַד עַל-יְדֵי כֹּחַ הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאַר בְּהַדַּעַת, אֲפִלּוּ לְאַחַר הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, כִּי אַף-עַל-פִּי דְּאִיהוּ

לָא חָזֵי מַזְלֵיהּ חָזֵי, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין הַדָּבָר בְּשִׂכְלוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵבִין מֵרָחוֹק, שֶׁרָאוּי לוֹ לְהַאֲמִין. כִּי כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת הוּא מֵבִין בְּבֵרוּר שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין כִּי הוּא מֵבִין זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין הַדָּבָר בְּשׂוּם שֵׂכֶל, רַק צְרִיכִין לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה לְבַד. וְזֶהוּ בְּחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בָּהּ אֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה תָּלוּי בֶּאֱמֶת, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין הַדָּבָר בְּשִׂכְלוֹ כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁיִּרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת יָבִין מֵרָחוֹק שֶׁרָאוּי לוֹ לְהַאֲמִין בַּה' וּבְהַצַּדִּיקִים וְכֵיוֹצֵא:

חלק ג

וְהַכְּלָל, שֶׁאֱמוּנָה הִיא יְסוֹד כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם וְיסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, לֹא הָיָה יָכֹל לְהַתְחִיל לִבְרֹא שׁוּם עוֹלָם עַד שֶׁבָּרָא תְּחִלָּה אֶת מִדַּת הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ בְּהַשֵּׂכֶל לְהַאֲמִין בֶּהָאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵבִינוֹ כְּלָל. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁנִּשְׁאַר הֶחָלָל הַפָּנוּי, דְּהַיְנוּ שֶׁצִּמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא עֶצֶם הַחָכְמָה, כִּבְיָכוֹל, כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁפִּנָּה הַשֵּׂכֶל מִשָּׁם נִשְׁאַר הַמָּקוֹם פָּנוּי בְּלִי שֵׂכֶל וְלֹא נִשְׁאַר שָׁם כִּי אִם בְּחִינַת אֱמוּנָה. דְּהַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִין בֶּאֱמוּנָה לְבַד בְּהָאֱמֶת בְּלִי שׂוּם שֵׂכֶל וְחָכְמָה, וְתֶכֶף כְּשֶׁנַּעֲשָׂה הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׂוּם שֵׂכֶל, תֵּכֶף הִמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ אוֹתוֹ הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהֵם כְּלַל הַמִּדּוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשִׁית נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הָאֲצִילוּת עַד סוֹף נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַנַּשְׁמִי הַזֶּה, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְהַוָּה מִדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם אָז יֵשׁ בְּכֹחַ לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים שֶׁל הַשֵּׂכֶל שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת וְהַסְּפִירוֹת שֶׁנִּתְגַּלּוּ בְּתוֹךְ הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי, הַיְנוּ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי זֶה כְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהָבִין הַדָּבָר בַּשֵּׂכֶל, כַּמְבֹאָר בְּהָא"ב, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק, "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ" (בְּסִימָן צא) הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי בִּתְחִלָּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּהַשֵּׂכֶל, כִּי עֲדַיִן הַכֹּל בְּחִינַת אֵין סוֹף, כִּי כָּל מַה שֶּׁאֵין הָאָדָם מֵבִין הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם (בְּסִימָן כב), עַיֵּן שָׁם, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וּבַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם, אֲבָל בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כִּי מַלְכוּת דִּיצִירָה הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף כְּנֶגֶד כֶּתֶר דַּעֲשִׂיָּה, כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן. וְעַל-כֵּן בִּתְחִלָּה אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם שֶׁיָּבִין שׂוּם דָּבָר וְשׂוּם הַשָּׂגָה, כִּי הַכֹּל אָצְלוֹ בִּבְחִינַת אֵין סוֹף. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בִּתְחִלָּה אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּלִי שׂוּם שֵׂכֶל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁהוּא חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ אָז ה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר עֵינָיו וּמֵבִין אַחַר כָּךְ הַדָּבָר בְּשִׂכְלוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָאוֹרוֹת וְהַמִּדּוֹת לְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, לְתוֹךְ הַצִּמְצוּם שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל,

כִּי הָאֱמוּנָה הִיא הַצִּמְצוּם וְהַכְּלִי וְהַמִּדָּה שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּחִינַת צִמְצוּמֵי הַשֵּׂכֶל מֵעִלָּה לְעִלּוּל, מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן לְהַשִּׂיג עַל יָדָם אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֻלָּם אֵין לָהֶם כֹּחַ לְגַלּוֹת וּלְהוֹלִיד שׁוּם דֵּעָת וְשׁוּם הַשָּׂגָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְבַד, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא הַכְּלִי וְהַצִּמְצוּם שֶׁל כֻּלָּם. וְזֶהוּ בְּחִינַת דְּלִית רְשׁוּ לְשׁוּם סְפִירָה וְכוּ' לְאַרְקָא בְּרְכָאן בַּר מִינָה. דְּהַיְנוּ חוּץ מִמִּדַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל יָדָהּ דַּיְקָא עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדֵּעָת שֶׁל הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מִתְּחִלָּה צְרִיכִין לְהַקְדִּים אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל. וְגַם אֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ אֵיזֶה דֵּעָת וְהַשָּׂגָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַדֵּעָת כִּי אִם דֶּרֶךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אָסוּר לִסְמֹךְ עַל הַשֵּׂכֶל לְבַד וְאֵין קִיּוּם לְהַשֵּׂכֶל בְּלֹא הָאֱמוּנָה, כִּי בַּמֶּפָלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשֵּׂכֶל כִּי אִם דֶּרֶךְ כַּמָּה צִמְצוּמִים, וְכָל הַצִּמְצוּמִים הֵם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ כָּל הַצִּמְצוּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לַחֲקֹר לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ בְּחִינַת בַּמֶּפָלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ', שֶׁלֹּא יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר גּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים, כִּי כְּשֶׁרוֹדֵף שִׂכְלוֹ לְהִסְתַּכֵּל בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת וְאֵינוֹ רוֹצֶה לִסְמֹךְ עַל הָאֱמוּנָה לְבַד. נִמְצָא, שֶׁפּוֹגֵם בָּאֱמוּנָה. וְאָז מֻחֲמֶת רִבּוּי אוֹר הַשֵּׂכֶל נִשְׁבָּר כְּלֵי הָאֱמוּנָה וְאָז נִפְגָּם וְנוֹפֵל הָאֱמוּנָה, וְאָז נִתְבַּטֵּל הַדֵּעָת לְגַמְרֵי, אֲפִלּוּ מַה שֶּׁהָיָה אֶפְשָׁר לְהָבִין מִתְּחִלָּה, כִּי חָזַר הַכֹּל אֶל בְּחִינַת אֵין סוֹף מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁבַּר הַכְּלִי וְהַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חָזַר וְגָרַם בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים כַּמּוּבָא, כִּי אִיתָא שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בַּמֶּה שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הָיָה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק תְּחִלָּה בָּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְהוּא רָצָה לֵידַע בְּדַעְתּוֹ דַּיְקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהִזְהִירוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו, כִּי הָעֵץ הַדַּעַת הָיָה לוֹ כֹּחַ הַזֶּה שֶׁמִּי שֶׁיֹּאכַל מִמֶּנּוּ נִכְנָס בּוֹ יֵצֶר הָרַע וְיִתְאַוֶּה לְרִדְוֹף לַדַּעַת וּלְהִסְתַּכֵּל בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גּוֹרְמִין בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּשְׁבָּר כְּלֵי הָאֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד וְרוֹצֶה לָדַעַת וּלְהָבִין דַּיְקָא בְּלֵי אֱמוּנָה. נִמְצָא, שֶׁמַּפְשִׁיט הַדַּעַת מִן הָאֱמוּנָה. וּכְשֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הַדַּעַת מִן הָאֱמוּנָה זֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים, מִיתַת הַמְּלָכִים, כִּי נִשְׁאֲרוּ הַכֵּלִים בְּלִי אוֹרוֹת וְהָאוֹרוֹת בְּלִי כֵּלִים, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא בְּבְחִינַת כֵּלִים כַּנַּ"ל וְהַדַּעַת הוּא בְּחִינַת אוֹרוֹת כַּנַּ"ל, וּמֻחֲמַת זֶה נִתְבַּטֵּל הָאוֹר לְגַמְרֵי, כִּי חוֹזֵר אֶל אֵין סוֹף מֻחֲמַת שֶׁהוּא בְּלֹא כְּלִי וְהַכֵּלִים נָפְלוּ לְמַטָּה וְכוּ':

חלק ה

וּכְלַל הַדָּבָר, שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה בִּפְשִׁיטוּת לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת וּבְלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל, וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ יָמִים וְשָׁנִים וְיַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ בִּפְשִׁיטוּת

בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת רַק בֶּאֱמוּנָה וּבְתָמִימוּת, אֲזַי אִם יִזְכֶּה, יַחְמֹל עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ, וְיִפְתַּח לוֹ שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל וְיוּכַל לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין מְעַט בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וַאֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּזְכֶּה לְאֵיזֶה יְדִיעָה וְהַשָּׂגָה, הוּא צָרִיךְ לִתֵּן גְּבוּל לְדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, כִּי בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ', רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד, כִּי הָאֱמוּנָה שֶׁקֹּדֶם הַהַשָּׂגָה הִיא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצְמָחִים שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַכֵּלִים וְכָל הַמִּדּוֹת כִּיְדוּעַ, שֶׁהֵם עִקַּר הַמְשָׂכַת וְהִתְגַּלּוּת שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְהָעוֹלָמוֹת. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הָאוֹר לְתוֹךְ הַכֵּלִים, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ הַדַּעַת לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה, צָרִיךְ לָתֵת גְּבוּל לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, כִּי כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהִסְתַּכֵּל יוֹתֵר מִמַּדְרֵגָתוֹ יוֹתֵר מִכְּפִי מַה שֶּׁיְּכוֹלָה הַכֵּלִי שֶׁלּוֹ לְקַבֵּל, דְּהַיְנוּ יוֹתֵר מִכְּפִי חֹזֶק אֱמוּנָתוֹ, שֶׁהִיא הַכֵּלִי שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. אֲזַי הוּא, חַס וְשָׁלוֹם, רִבּוּי אוֹר גּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים, וְנִסְתַּלֵּק הַדַּעַת לְגַמְרֵי וְנִשְׁבָּרָה הָאֱמוּנָה לְגַמְרֵי וְיָכוֹל לָבוֹא לִידֵי כְּפִירוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי לְעוֹלָם הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בָּאֱמוּנָה שֶׁהִיא הַיְסוֹד וְהַקְּיוּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהָאֱמוּנָה הוּא בְּרֹאשׁ וּבַסּוֹף וּבָאֶמְצַע, בִּבְחִינַת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבִּלְעָדַי אֵין אֱלֹקִים. 'אֲנִי' הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ וְסוֹף וְאֶמְצַע וּבִלְעָדַי הָאֱמוּנָה אִי אֶפְשָׁר לָדַעַת מֶה' יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת וּמִבִּלְעָדַי אֵין אֱלֹקִים וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְהִנֵּה מִי שֶׁהוּא חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁזּוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְהָבִין בַּשֵּׂכֶל וּמַמְשִׁיךְ אוֹר הַשֵּׂכֶל לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה זֶה בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא בְּחִינַת הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל, כִּבְיָכוֹל, וְהַשְׁכִינָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁמִּתְחַבֵּר הָאֱמוּנָה עִם הַשֵּׂכֶל זֶה בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם וּשְׁלֵמוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלְדִין מֹחִין חֲדָשִׁים בִּבְחִינַת עִבּוּר, יְנִיקָה וּמֹחִין, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמַּאִיר הַשֵּׂכֶל לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהוֹלִיד וּלְגַלּוֹת הַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת בִּידִיעַת רוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַדְּבֵקוּת שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהִתְדַּבֵּק בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם דּוֹדָהּ, כִּי כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הֵם מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים, כִּי שֹׂרֶשׁ נִשְׁמָתָם הוּא מֵאֱמוּנָה. וּכְשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לָהֶם פָּנִים וְרוֹאִין וּמַשִּׂיגִין אֵיזֶה הַשָּׂגָה וִידִיעָה וְהַכָּרָה בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, נִמְצָא, שֶׁנִּתְחַבֵּר הָאֱמוּנָה עִם הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא עַד לְמַעְלָה לְמַעְלָה, שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה מִתְחַבֵּר הָאֱמוּנָה עִם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ, כִּבְיָכוֹל, וְזֶה בְּחִינַת דְּבֵקוּת יִשְׂרָאֵל בַּה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּחִינַת מִצְוַת 'וּבוֹ תִדְבָּק'. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה הַדְּבֵקוּת יָקָר מְאֹד,

אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת דָּבוּק תָּמִיד, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה תְּקַבֵּל תָּמִיד מִן הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הָעֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין שֶׁהֵם עֶשֶׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִים מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, כִּי בְּכָל עֵת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה יִחוּד דְּקֻדֻּשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּבֵקוּת כַּנַּ"ל, צְרִיכִין לְעוֹרֵר תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁמִּשָּׁם הַמְשָׁכַת טִפֵּי הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לְגַלּוֹת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ שׂוּם דַּעַת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְחָלַת הַצִּמְצוּם. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעַל-יְדֵי הַשְּׁבִירָה נִשְׁבְּרוּ הַכֵּלִים וְהָאוֹרוֹת חָזְרוּ לִמְקוֹמָן וְנִתְבַּטֵּל הַצִּמְצוּם, כִּבְיָכוֹל, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי לֹא נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, כִּי הָרְשִׁימוּ נִשְׁאָר כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁצְּרִיכִין לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִחוּד וְזִוּוּג כַּנַּ"ל, אֲזַי צְרִיכִין לְעוֹרֵר תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵר בְּרוּרִין מִשְּׁבָרֵי כֵּלִים, כִּי עַל יָדָם יְכוֹלִין לְעוֹרֵר וּלְחַדֵּשׁ הַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן, עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִין וּמַעֲלִין הַכֵּלִים הַנִּשְׁבָּרִים לִמְקוֹמָן שֶׁשָּׁרְשָׁם מֵהַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן, וּמֵחֲמַת שֶׁבְּאֵלּוּ הַשְּׁבָרֵי כֵּלִים נֶאֱחָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת מְאֹד מְאֹד, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל וְגִבּוֹר גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲסֹק בָּזֶה, לְיַחֵד יִחוּדִים וּלְזַוֵּג הַמִּדּוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ בּוֹ הַכְּפִירוֹת, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים "אֱלֹהִים אֲחֵרִים" בְּחִינַת כְּפִירוֹת שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּשִׁבְרֵי כֵּלִים וְהֵם הֵם בְּחִינַת הָעֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר מֵהֶם מְאֹד, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל וְיוֹדֵעַ לְהַשְׁמֵר מֵהֶם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִהְיוֹת דָּבוּק תָּמִיד שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הָעֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת, דְּהַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּהַשְּׁבְרֵי כֵּלִים שֶׁעוֹסְקִין לְבָרֵר אוֹתָם עַל-יְדֵי הַדְּבֵקוּת וְהַיִּחוּד כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר נִדָּה, כִּי אֲפִלּוּ בַּזִּוּוּג הָרוּחָנִי וְיִחוּדֵי הַמִּדּוֹת צְרִיכִין לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מֵאֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַכְּפִירוֹת הַבָּאִים מִשִּׁבְרֵי כֵּלִים, מִכָּל שֶׁכֵּן בַּזִּוּוּג הַגַּשְׁמִי, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁזִּוּוּג שֶׁל יִשְׂרָאֵל יָקָר מְאֹד, וְנוֹלָדִין עַל-יְדֵי-זֶה נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְהִיא מִצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה, וּבְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגוֹ בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי, אֲזַי נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי-זֶה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (סוֹטָה יז), אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם. אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲפִלּוּ מִי שֶׁזִּוּוּגוֹ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, אָסוּר לִהְיוֹת רָגִיל בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָּנַי יִשְׂרָאֵל רְגִילִין וְכוּ', כִּי אִתְעָרוּתָא דִּזְוּוּגָא מִסִּטְרָא דִּצְפוֹנָא, שֶׁמִּשָּׁם אֶחְיַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּיָּדוּעַ, כִּי בְּכָל זִוּוּג צְרִיכִין לְעוֹרֵר תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם וּלְבָרֵר בֵּרוּרִין מִכֵּלִים הַנִּשְׁבָּרִים שֶׁבָּהֶם נִתְאַחֲזוּ הַקְּלִפּוֹת. וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הִתְעוֹרְרוּת הַזִּוּוּג מֵהַיֵּצֶר הָרָע

שֶׁאֲחִיזָתוֹ בִּשְׁבִירַת כֵּלִים וְכַנַּ"ל, רַק יִשְׂרָאֵל בְּתוֹקֶף כֹּחַ גְּבוּרָתָם יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לִכְבֹּשׁ אֶת יִצְרָם וְלַהֲפֹךְ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה כָּרָאוּי, אֲבָל אָסוּר לִהְיוֹת רָגִיל, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הָעֲנָנִין דִּמְכַסְיָן עַל עֵינִין שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וכו' וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה צְרִיכִין לִזָּהֵר וְלִפְרֹשׁ אֲפִלּוּ מִן הַהֶתֵּר וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים דַּם נִדּוֹת, שֶׁהֵם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּתְקַלְקְלָה חַוָּה, "בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים", זֶה דַּם נִדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָז הַזִּוּוּג אָסוּר לְגַמְרֵי, כִּי דַּם נִדּוֹת נִמְשָׁכִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים כַּיָּדוּעַ, וּשְׁבִירַת כֵּלִים הוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת וּפְגַם הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא כְּלַל כָּל הַכֵּלִים שֶׁנִּשְׁבְּרָה וְנִפְגְּמָה עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת, וְאָז כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים הַדָּם נִדּוֹת, הַיְנוּ הַכְּפִירוֹת וְהָאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, אָז הַזִּוּוּג אָסוּר, כִּי אָז אָסוּר לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה, כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא יְתַקֵּן אֶת הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי-זֶה, אַדְרַבָּא, הָאֱמוּנָה וְהַשֵּׂכֶל יִהְיוּ נִפְגָּמִין וְנִתְקַלְקָלִין יוֹתֵר עַל-יְדֵי-זֶה בְּבְחִינַת וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו:

חלק ח

כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל זְמַן שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֵׂכֶל וְדַעַת לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה בָּזֶה מְחַיִּין וּמְחַזְּקִין אֶת הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר חִיּוּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת ה', שֶׁבְּתְחִלָּה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְבַד וְאַחַר כָּךְ, וְיָדַעַתְּ אֶת ה', כִּי אַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ הַדַּעַת לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה כִּי אִם כְּשֶׁהָאֱמוּנָה טְהוֹרָה וּקְדוֹשָׁה, שֶׁאָז יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְקַבֵּל אוֹר הַדַּעַת לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה כִּי אִם כְּשֶׁהָאֱמוּנָה טְהוֹרָה וּקְדוֹשָׁה, שֶׁאָז יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְקַבֵּל אוֹר הַדַּעַת וּלְהוֹלִיד וּלְגַלּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה הוֹלָדוֹת וְהִתְגַּלּוּת קְדוֹשׁוֹת, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים דַּם נִדּוֹת בְּהָאִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּתְחִילִים לְבַלְבֵּל אֶת אֱמוּנָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּקֻשְׁיוֹת וּכְפִירוֹת, אֲזַי אָסוּר לוֹ אָז לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ דַּעַת לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה, כִּי אָז צָרִיךְ לֵישֵׁב בָּדָד וְלִבְרֹחַ מִן הַדַּעַת לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַדַּעַת כְּלָל, וְלֹא יְחַבֵּר אָז אֶת הַדַּעַת עִם הָאֱמוּנָה כְּלָל, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִרְצֶה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת, לְהָבִין וּלְתָרֵץ הַקֻּשְׁיוֹת וְהַחֲקִירוֹת וְהַכְּפִירוֹת הָעוֹלִים אֶל מֹחוֹ, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹלִים עַל דַּעְתּוֹ קֻשְׁיוֹת וּכְפִירוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד וּלְהִתְחַזֵּק בָּאֱמוּנָה לְבַד בְּלִי שׁוּם הֶבְנַת הַדַּעַת, כִּי כְּשֶׁיִּרְצֶה לְהָבִין בַּשֵּׂכֶל אֲזַי יִתְגַּבְּרוּ הַקֻּשְׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת, עַל הַשֵּׂכֶל מִבְּחִינַת וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו, וְיִתְבַּטֵּל הַשֵּׂכֶל וְהָאֱמוּנָה לְגַמְרֵי, וְיָבוֹא לִידֵי כְּפִירוֹת גְּמוּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל נִדָּה שֶׁהִיא אִסּוּר חָמוּר מְאֹד מְאֹד כַּיָּדוּעַ, וּמַרְבֶּה הַטָּמְאָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, תִּלַּת אִנּוּן דְּדַחְיָן שְׁכִינְתָּא מִן עָלְמָא וכו'. וְאֶחָד מֵהֶם הוּא אִסּוּר נִדָּה, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בִּבְחִינַת דַּעַת וֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כְּלַל יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּנֶסֶת

יִשְׂרָאֵל, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת. וְעַל-כֵּן בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָם שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת שֵׂכֶל וֶאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרְרִין הַדָּם נִדּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, אָז נֶאֱמַר, "וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב וְכוּ'", שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַדָּם נִדּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ וְיִתְבַּטֵּל הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה לְגַמְרֵי וְיִתְגַּבְּרוּ הַכְּפִירוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו כַּנַּ"ל. כִּי אָז כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים הַדָּם נִדּוֹת, דְּהַיְנוּ הַכְּפִירוֹת, אָז עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּהְיֶה פֵּרוּד בֵּין הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה, וְאָז צְרִיכִין לְסַלֵּק הַדַּעַת לְגַמְרֵי וּצְרִיכִין לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד. וְזֶהוּ "וְהִזַּרְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", שֶׁצְּרִיכִין לִפְרֹשׁ סָמוּךְ לְוִסְתָּהּ, כִּי לֹא מִבָּעְיָא בְּעֵת נִדּוּתָהּ צְרִיכִין לִפְרֹשׁ, אֶלָּא אֲפִלּוּ סָמוּךְ לְוִסְתָּהּ צְרִיכִין לִפְרֹשׁ, הַיְנוּ תֵּכֶף כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁיִּתְחִילוּ לְהַעֲלוֹת אֶל הַדַּעַת אֵיזֶה קֻשְׁיוֹת וּכְפִירוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּם נִדּוֹת, תֵּכֶף אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַדַּעַת כָּלָל רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד. וְהַכְּלָל, שֶׁאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם דַּעְתּוֹ כִּי אִם בְּעֵת שֶׁהָאֱמוּנָה עַל מְקוֹמָהּ, בְּעֵת שֶׁהָאֱמוּנָה חֲזָקָה נְכוֹנָה אֲצָלוֹ בְּתֹקֶף גָּדוֹל וְאֵין לוֹ שׁוּם סָפֵק וּקְשָׁיָה כְּלָל, וְאָז כְּשֶׁהָאֱמוּנָה חֲזָקָה וּנְכוֹנָה אֲצָלוֹ בֶּאֱמֶת וּבִתְמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת בְּתֹקֶף גָּדוֹל, אָז יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְרַדֵּף וּלְהַשִּׂיג וְלֵידַע מְעַט מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, כִּי לְכָךְ נוֹצַר בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִילִין לִכְנֹס בּוֹ אֵיזֶה קֻשְׁיוֹת וַחֲקִירוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּם נִדּוֹת, אָז צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִן הַשֵּׂכֶל לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַכְּפִירוֹת, שֶׁהֵם טֻמְאַת נִדָּה, כִּי עֲבוֹדָה זָרָה מְטַמְּאָה כְּנִדָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, וַעֲבוֹדָה זָרָה הִיא כְּפִירוֹת וַחֲקִירוֹת שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל הַשֵּׂכֶל וְתִתְקַלְקֵל הָאֱמוּנָה וְהַשֵּׂכֶל לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְאָז צָרִיךְ לִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַשֵּׂכֶל כְּלָל, רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד:

חלק ט

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטָּהֳרָה שֶׁל הַנִּדָּה הוּא בְּמַיִם. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְנִפּוּץ מַיָּא מִתְּרֵי אוּסְיָא וַהֲוֵי כִּתְרֵי מַבְרֵי דְּסוּרָא, שֶׁעַל-יְדֵי מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד, עַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַּטְּלוּ הָעֲנָנִין דְּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, וְאָז לֹא יִצְטָרֵךְ לְבַטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מֵימֵי הַמִּקְוֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲבִירִין הָעֲנָנִין דְּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּם נִדּוֹת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמַּיִם אֵלּוּ נִטְהֶרֶת הַנִּדָּה מִטֻּמְאָתָהּ, כִּי עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַמַּיִם נִתְבַּטְּלִין הָעֲנָנִין דְּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת כַּנַּ"ל. וְאָז נִטְהֶרֶת הָאֱמוּנָה וְנִתְחַזְּקָה כְּבִתְחִלָּה וְאָז יְכוֹלָה לְהִתְחַבֵּר עִם דּוֹדָהּ, לְקַבֵּל אֶת הַשֵּׂכֶל וּלְגַלּוֹת וּלְהוֹלִיד הַשְּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, וְאָז יִתְקַיֵּם, "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", כִּי דַּם נִדּוֹת הוּא בְּחִינַת מְעוּט הַיָּרֵחַ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן סְתָם וֶסֶת מֻחָדֶשׁ לְחֹדֶשׁ, כִּי בְּכָל חֹדֶשׁ נִתְמַעֵט וְנִתְמַלֵּא כַּיָּדוּעַ. וְאָז יִתְקַיֵּם, "כִּי תִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים",

כִּי כְּשֶׁהָאֱמוּנָה טְהוֹרָה וּקְדוֹשָׁה וַחֲזָקָה וְסוֹמֵךְ עַל אֱמוּנָתוֹ לְבַד בְּלִי שׁוּם שֵׂכֶל וּבְלִי שׁוּם יְדִיעָה כְּלָל, אֲזַי זוֹכֶה לָדַעַת אֶת ה' בִּבְחִינַת וְאַרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת ה', אָמֵן וְאָמֵן:

חלק י

וְעַיֵּן בַּמַּאֲמָר "בֹּא אֶל פַּרְעֹה" (סִימָן סד) מֵעִנְיַן חָלָל הַפָּנוּי, שֶׁשָּׁם צְרִיכִין רַק אֱמוּנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי בֶּאֱמֶת חָלָל הַפָּנוּי בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁפּוֹנֶה הַשֵּׂכֶל וְכוּ' וְלֹא נִשְׁאָר רַק בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְהָבֵן מְאֹד:

חלק יא

וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַשֵּׂכֶל לְבַד בְּלִי אֱמוּנָה זֶה בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת וְהוּא בְּחִינַת מוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמּוֹצִיא טִפֵּי הַדַּעַת בְּלִי הַכְלִי שֶׁל אֱמוּנָה, כְּמוֹ כֵן הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם דַּעְתּוֹ בְּלִי הַכְלִי שֶׁל אֱמוּנָה, שֶׁאָז נִפְגָּמִין טִפֵּי הַדַּעַת וְנִתְאַחֲזִין בָּהֶם הַקְּלִפּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת אָדָם הָרִאשׁוֹן מָשׁוּךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה (סַנְהֶדְרִין לח) וְכַמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן חָטָא בְּחֵטְא זֶה, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פֻּגַּם בְּזֶה בְּגִשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בְּחֵטְא זֶה בְּגַשְׁמִיּוּת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם דַּעְתּוֹ וְנִפְשָׁט מִן הָאֱמוּנָה וְיָכוֹל לָבוֹא לִידֵי כְּפִירוֹת גְּדוֹלוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִזֶּה בָּאִין כָּל הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַכּוֹפְרִים, וְכֵן כָּל הַחוֹלְקִים עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי עַל-יְדֵי כָּל מִינֵי פְּגָם הַבְּרִית נִפְגָּם הַדַּעַת, כִּי הַזִּוּוּג תָּלוּי בַּדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָאָדָם יָדַע וְכוּ'", כִּי מִשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הַטִּפָּה כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר פְּגַם הַדַּעַת שֶׁנִּפְגָּם עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית הוּא מַה שֶּׁמַּפְשִׁיט הַדַּעַת מִן הָאֱמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי זִוּוּג דְּקְדֻשָּׁה מִתְחַבֵּר הַדַּעַת עִם הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת. וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֵּיצַד לוֹמֵד תּוֹרָה בְּטָהֳרָה? נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְאַחַר כָּךְ לוֹמֵד תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הוּא הַדַּעַת שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה עַל-יְדֵי זִוּוּג דְּקְדֻשָּׁה. וּלְהֵפֶךְ, כְּשֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית הוּא מַפְשִׁיט הַדַּעַת מִן הָאֱמוּנָה וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּא לִידֵי כְּפִירוֹת. וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב הַנּוֹאֲפִים הֵם אֶפִּיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים, אוֹ שֶׁהֵם חוֹלְקִים עַל צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת כְּפִירוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד כְּשֶׁמַּאֲמִינִים בַּצַּדִּיקִים, מַאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּלֹא אֱמוּנַת הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ", כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֵׁה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּוַדַּאי, כְּמוֹ כֵן נִמְצָאִים צַדִּיקִים בְּוַדַּאי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּמֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בִּבְרִית קֹדֶשׁ וְהִפְשִׁיטוּ הַדַּעַת מִן הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וְנִשְׁבָּר וְנִתְקַלְקֵל הָאֱמוּנָה וְהַדַּעַת אֶצְלָם, וּמֵחֲמַת זֶה בָּאוּ לִידֵי כְּפִירוֹת בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם חֲכָמִים גְּדוֹלִים, וְאֵינָם רוֹצִים לְהִשְׁלִיךְ שִׂכְלָם הֶעָכוּר וְהַפְּגוּם הַמְלֻכְלָךְ בְּזֶהֲמַת תַּאֲוֹת נָאוּף, וּמַקְשִׁים קֻשְׁיוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל ה' יִתְבָּרַךְ אוֹ עַל צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים וְכָל זֶה מֵחֲמַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ; שֶׁעַל פְּגַם טִפֵּי הַמֹּחַ אֵין מוֹעִיל

תְּשׁוּבָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּפֵרוּשׁ בְּפֶה מָלֵא, שֶׁבֶּאֱמֶת מוֹעִיל תְּשׁוּבָה אֲפִלּוּ עַל חֵטְא זֶה, אַךְ הַכַּוָּנָה הִיא שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לָשׁוּב, מֵחֲמַת שֶׁדַּעְתּוֹ נִפְגָּם מְאֹד וּכְשֶׁיְּרָצֶה לָשׁוּב בְּוַדַּאי יִתְגַּבְּרוּ עָלָיו הַכְּפִירוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים, וּמֵחֲמַת זֶה לֹא יוּכַל לָשׁוּב, אֲבָל אִם הוּא רוֹצֶה לָחוּס בֶּאֱמֶת עַל נַפְשׁוֹ, לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִן הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו וְיַשְׁלִיךְ וְיסַלֵּק שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׂוּם שֵׂכֶל וְדַעַת כְּלָל, וְיִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד וְיֵאָמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, בְּוַדַּאי יְזַכֶּה לָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלֹחַ, אָמֵן וְאָמֵן. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל פְּגַם הַבְּרִית הוּא שֶׁיִּתְגַּבֵּר וְיִתְחַזֵּק בְּכָל עֹז וְיַעְתִּיר וְיַפְצִיר לַה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁיְּזַכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי עִקַּר פְּגַם שֶׁלּוֹ הוּא בֶּאֱמוּנָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, וְהָעִקָּר שֶׁיַּשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׂוּם שֵׂכֶל כְּלָל וְיִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְבַד בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבַצַּדִּיקִים בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת כְּדֶרֶךְ הַהֶמוֹן עַם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּלִי חָכְמוֹת כְּלָל, וְאָז יְזַכֶּה לְתַקֵּן כָּל פְּגָמָיו, בְּוַדַּאי בְּלִי סָפֵק וְיִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אָמֵן:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל; שְׁאִי אֶפְשָׁר לְהַצַּדִּיק לִהְיוֹת דָּבוּק תָּמִיד בַּה' יִתְבָּרַךְ. וּבְהֶכְרֵחַ צָרִיךְ לְהִתְבַּטֵּל לִפְעָמִים, כִּי פְּעָמִים בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הָעֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין וְיִתְבַּטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ לְגַמְרֵי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַדְּבֵקוּת בַּה' יִתְבָּרַךְ זֶהוּ בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּחִינַת חִבּוּר הַדַּעַת עִם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּל אָדָם בְּכָל עֵת שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה, הוּא מְיַחֵד יִחוּדִים כָּל אֶחָד כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם כָּל מִצְוָה וְעֵסֶק הַתּוֹרָה, לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ וְכוּ'. וְכָל הַיִּחוּדִים הֵם בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת הִתְחַבְּרוּת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ עִם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר וְהַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִים בְּהַנִּיצוֹצוֹת הַמִּתְבָּרְרִים מִשְּׁבִירַת כֵּלִים עַל-יְדֵי הַיִּחוּדִים הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל, הֵם מִתְגַּבְּרִים מְאֹד בְּזֶה הָאִישׁ הָעוֹסֵק לְבָרְרָם עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּדִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹסֵק אֵיזֶה שָׁעוֹת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, מִתְיַגֵּעַ מֹחוֹ וּמִתְבַּלְבֵּל וְכָל מִינֵי בִּלְבּוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הָעֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין הַנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת פְּגַם אֱמוּנָה וּמֵהֶם מִשְׁתַּלְשְׁלִים וְנִתְהַוִּים כָּל מִינֵי בִּלְבּוּל הַדַּעַת שֶׁבָּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁמֹּחוֹ נִתְבַּלְבֵּל מֵעֲבוֹדָתוֹ שֶׁעָסַק אֵיזֶה שָׁעוֹת, בְּהֶכְרֵחַ הוּא צָרִיךְ לָתֵת נַיְחָא לְהַמֹּחִין וּלְהִתְבַּטֵּל מֵעֲבוֹדָתוֹ וְלִישֵׁן קְצָת, אוֹ לְדַבֵּר שִׂיחַת חֻלִּין עִם בְּנֵי אָדָם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְאָז בְּשָׁעַת הַשֵּׁנָה וְהַבִּטּוּל שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁנָה, אָז מֹחוֹ נִסְתַּלֵּק וְנִתְבַּטֵּל וְנִכְלָל

בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם", הַמְדַבֵּר מִשֶּׁנָּה (סִימָן לה), עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁאָז בִּשְׁעַת הַשֶּׁנָה וְהַבִּטּוּל אֵין מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם מֹחוֹ כְּלָל בַּעֲבוֹדַת ה' וְלֹא נִשְׁאָר לוֹ רַק הָאֱמוּנָה לְבַד, כִּי הָאֱמוּנָה נִשְׁאָר לוֹ תָּמִיד, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים, אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְבַּטְּלִין וְאֵין עוֹסְקִין בַּעֲבוֹדַת ה', אַף-עַל-פִּי-כֵן אֱמוּנָתָם חֲזָקָה תָּמִיד, וְעַל-כֵּן הַבִּטּוּל הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה אֵלָיו, כִּי מֻחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁמֹּחוֹ מַתְחִיל לְהִתְבַּלְבֵּל, וְהַבִּלְבּוּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה וּכְפִירוֹת וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי אָז, וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְבַּטֵּל אָז קְצָת מֵעֲבוֹדָתוֹ כְּדֵי לְהַפְסִיק וּלְבַטֵּל הַיִּחוּד הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ, כְּדֵי לְבַטֵּל לְפִי שָׁעָה חִבּוּר הָאֱמוּנָה עִם הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד, כִּי בְּעֵת הַבִּלְבּוּל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָעָנָנִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת, אָז אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַדַּעַת כְּלָל וְאָז בְּהֶכְרֵחַ לְהִתְבַּטֵּל, וְהַבִּטּוּל הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, שֶׁאָז הוּא נִכְלָל רַק בֶּאֱמוּנָה לְבַד, כִּי אָז צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ רַק בֶּאֱמוּנָה לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וּבִטּוּל כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְחַדֵּשׁ שִׂכְלוֹ וּמֹחוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, וְזוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְמֹחַ חָדָשׁ לַחֲזֹר לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדָתוֹ בְּהִתְחַזְּקוּת יוֹתֵר וּבְהִתְלַהֲבוּת יוֹתֵר. וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁהָאָדָם הָעוֹסֵק קְצָת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' כְּשֶׁמִּתְבַּטֵּל קְצָת וְעוֹסֵק בְּשִׂיחַת חֻלִּין וְכַיּוֹצֵא, אֲזַי אַחַר כָּךְ חוֹזֵר לְלִמּוּדוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ בְּחֵשֶׁק יוֹתֵר וּבְחַיּוּת יוֹתֵר, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְפַלֵּס דַּרְכּוֹ כְּשֶׁעוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת ה' וּבַתּוֹרָה שֶׁיִּתְבַּטֵּל לִפְעָמִים כְּשֶׁמֹּחוֹ מִתְיַגֵּעַ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל מֹחוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַבִּטּוּל הוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, כִּי הַבִּטּוּל קְצָת הוּא כְּמוֹ שֶׁנָּה שֶׁהִיא נַיְחָא לַמֹּחִין וְכַנַּ"ל:

ג מְחֻבָּר לְהִלְכוֹת נְדָרִים הֲלָכָה ב, הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת גִּלּוּחַ הֲלָכָה ד, אוֹת טו. הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת גִּלּוּחַ הֲלָכָה ה, אוֹת ו:

הלכות מקוואות

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה" וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן פב, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר בְּקִצּוּר כְּתִיב, "אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתַּנִי" זֶה בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. 'קֶדֶם' הוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר, בְּחִינַת א"ב כַּסֵּדֶר. 'וְאָחוֹר' הוּא בְּחִינַת תשר"ק, שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. וְזֶה בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה כַּסֵּדֶר וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הָיְיָה בְּמִלּוּי אַלְפִּין גִּימַטְרִיָּא מָה אָדָ"ם. וְחַוָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁלִּפְעָמִים הוֹלֵךְ לְאָדָם שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים אֵינוֹ אֶלָּא כְּשֶׁהֵם מְקֻשָּׁרִים וּמְיֻחָדִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַשְּׁלֵמוּת וְהַמִּלּוּי הוּא הַחַיּוּת, כִּי אִיבָּר שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַחַיּוּת אֲזַי נִקְרָא "חִסָּרוֹן", וְהַחַיּוּת הוּא הַמֹּחִין וְהַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה

וכו'" 'וְהַחָכְמָה' הִיא בְּחִינַת מַה כ"ח מ"ה וְכוּ'. נִמְצָא, זֹאת הַבְּחִינַת מַלְכוּת חַוָּה כְּשֶׁהִיא מְקַשֶּׁרֶת לָאָדָם, לִבְחִינַת מ"ה, הַיְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי יֵשׁ לָהּ שְׁלֵמוּת וְכוּ'. וְזֶהוּ, "לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ". כְּשֶׁהָאָרֶץ, הַיְנוּ בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת מְקַשֶּׁרֶת לַה', אֲזַי הוּא בִּמְלוֹאוֹ וּבִשְׁלֵמוּת. וּמִי שֶׁמְּסַלֵּק בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת לְעַצְמוֹ שֶׁאוֹמֵר, אָנָא אֶמְלֹךְ, בָּזֶה הוּא מְחַלֵּק וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר חִיּוּתָהּ מַ"ה, הַיְנוּ הַשֵּׂכֶל וְכַנַּ"ל, וּכְשֶׁהוּא מְחַלֵּק אֶת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ אֲזַי הוֹלֵךְ לוֹ שְׁלֹא כַּסֵּדֶר, כִּי הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר, הַיְנוּ מַלְכוּת חַוָּה תשר"ק. וּכְשֶׁזֹּאת הַבְּחִינַת חַוָּה מְקַשֶּׁרֶת לְהָאָדָם, הַיְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי הוֹלֵךְ לוֹ כַּסֵּדֶר, כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכָר, נוּקְבֵיהּ לָא אִדְכַּר תַּמָּן. נִמְצָא, בְּחִינַת חַוָּה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, נִתְבַּטְּלִים עַל-יְדֵי הָאָדָם כַּסֵּדֶר, וּבְחִינַת כַּסֵּדֶר נִקְרָא יו"ד וְכוּ'. וּכְשֶׁמְּחַלֵּק אֶת הַד לְעַצְמוֹ וְכוּ', אֲזַי נַעֲשֵׂית לוֹ שְׁלֹא כַּסֵּדֶר דַּוָ"י וְכוּ'. יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ וְיִהְיֶה בְּחִינַת מַ"ה וְכוּ'. וַאֲזַי נֶחֱזָר חַוָּה לִבְחִינַת אָדָם, לִבְחִינַת מַ"ה וְנַעֲשֶׂה כַּסֵּדֶר, הַיְנוּ אָחוֹר וָקֶדֶם וְכוּ'. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל, בְּאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל לוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת וְעָשָׂה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לִתְשׁוּבָה וְכוּ', כִּי מֹשֶׁה קִשֵּׁר עַצְמוֹ אֲפִלּוּ לַפָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ'. גַּם בְּכָל עֲלִיָּה וַעֲלִיָּה מָצָא שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת חִירִיק וְסָגוֹל וְכוּ', בְּחִינַת וְשִׂכּוֹתִי כַּפִּי וְכוּ' וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר וְהָבֵן הֵיטֵב, כִּי עָמֹק מְאֹד מְאֹד:

וְזֶה בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁמְּטַהֶרֶת מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, כִּי כָּל מִינֵי טֻמְאוֹת, וּבִפְרַט טֻמְאַת נְדָּה נִמְשֶׁכֶת מִזֹּהַמַת הַנָּחָשׁ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִמְשִׁיךְ הַטֻּמְאָה בָּעוֹלָם וְעִקַּר הַחֵטְא הָיָה מַה שֶׁהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת לְעַצְמוֹ וְלֹא קִשְּׁרָהּ לַה' יִתְבָּרַךְ, וְאָמַר אָנָא אֶמְלֹךְ, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר עֲצַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים וְכוּ'", דְּהַיְנוּ שֶׁהֵסִית אוֹתָהּ שֶׁאִם יֹאכְלוּ מֵעֵץ הַדַּעַת יִהְיוּ כֵּאלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, בּוֹרְאֵי עוֹלָמוֹת כְּמוֹתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת אָנָא אֶמְלֹךְ, כִּי הֵם שָׁמְעוּ לַעֲצָתוֹ הָרָעָה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִהְיוֹת כֵּאלֹקִים, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם בְּעַצְמָם יוּכְלוּ לִבְרֹא עוֹלָמוֹת וְלִמְלֹךְ וְלִשְׁלֹט בְּחִינַת אָנָא אֶמְלֹךְ, כִּי אֱלֹקִים הוּא לְשׁוֹן שְׁרָרָה וּמַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, וּבִשְׁבִיל זֶה הָלַךְ הַנָּחָשׁ לְחַוָּה תְּחִלָּה, מֵהֶמֶת שֶׁחַוָּה הִיא בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה נָאֶחָז בָּהּ בְּיוֹתֵר לְהָסִיתָהּ לְחֶלֶק בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לְעַצְמָהּ, דְּהַיְנוּ לְהַפְרִידָהּ מֵה' יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כָּךְ הֵסִיתָהּ אֶת הָאָדָם גַּם כֵּן עַד שֶׁאָכַל גַּם כֵּן וְהִפְרִיד עַצְמוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר, וְנָפַל לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, מֵהֶמֶת שֶׁרָצָה לִהְיוֹת כֵּאלֹקִים, לִמְלֹךְ בְּעַצְמוֹ, בְּחִינַת אָנָא אֶמְלֹךְ, בְּחִינַת וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים כַּנַּ"ל, וּמֵהֶמֶת שֶׁנִּפְלוּ אָז לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְנִסְתַּלֵּק חִיּוּתָם מֵהֶם בְּחִינַת כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מֵהֶמֶת זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַטֻּמְאוֹת הַבָּאִין מִזֹּהַמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִטִּיל בְּחַוָּה, כִּי הַחִיּוּת

מֵה' יִתְבָּרַךְ הוּא הַקְּדֻשָּׁה, כִּי חָכְמָה שֶׁהוּא חַיּוּת נִקְרָא "קֹדֶשׁ" כַּיָּדוּעַ, וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַחַיּוּת שֶׁהוּא הַחָכְמָה, שֶׁהוּא הַקְּדֻשָּׁה נִמְשָׁכָה הַטֻּמְאָה בִּמְקוֹמָהּ וְעַל-כֵּן נִתְקַלְקְלָה אָז בְּדַם נִדּוֹת, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת הַטֻּמְאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְרֶדֶת מִבַּעְלָהּ וְנִפְרָד בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר, חַוָּה מֵאָדָם, כִּי הִיא גָּרְמָה לְעַצְמָהּ זֹאת עַל-יְדֵי שֶׁאָמְרָה אָנָא אֶמְלֹךְ וְהִפְרִידָה בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לְעַצְמָהּ עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִטָּהֵר מִן הַטֻּמְאָה אֶלָּא עַל-יְדֵי מֵימֵי הַמִּקְוֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת, בְּחִינַת כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וּבָזֶה שֶׁנִּכְנָס הָאָדָם לְתוֹךְ הַמִּקְוֶה וְנִתְעַלֵּם וְנִתְכַּסֶּה בָּהּ, בָּזֶה הוּא מְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּבְחִינַת מַ"ה, בִּבְחִינַת אַיִן, כְּאִלּוּ אֵינוֹ בָּעוֹלָם כְּלָל וְנִכְלָל בִּבְחִינַת מַה שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מֵימֵי הַמִּקְוֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה וָדַעַת כַּנַּ"ל, כִּי הַמַּיִם הֵם בִּבְחִינַת קֶדֶם כַּסֵּדֶר, כִּי הַמַּיִם קָדְמוּ לָעוֹלָם וְהִתְחָלַת סֵדֶר הַבְּרִיאָה הָיָה מֵהַמַּיִם. נִמְצָא, שֶׁהַמַּיִם הֵם בִּבְחִינַת קֶדֶם, כַּסֵּדֶר, כִּי הֵם קָדְמוּ לָעוֹלָם, וְהַתְחָלַת סֵדֶר הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת א"ב כַּסֵּדֶר הִתְחִילָה מֵהֶם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הַמַּיִם וְנִתְעַלֵּם וְנִתְכַּסֶּה בַּמַּיִם, שֶׁהוּא נִכְלָל וְנִתְבַּטֵּל לִבְחִינַת מַה, בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת קֶדֶם, בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַטֻּמְאוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מִבְּחִינַת אָנָא אֶמְלֹךְ לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר, לִבְחִינַת חָכְמָה, לִבְחִינַת קֹדֶשׁ, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמִּקְוֶה נִטְהָרִין מִכָּל מִינֵי טֻמְאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל מִינֵי טֻמְאוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת חַיּוּת הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי טְבִילַת הַמִּקְוֶה נִכְלָל וְנִתְבַּטֵּל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהֵם מֵי הַמִּקְוֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעִים סְאָה שֶׁל מִקְוֶה כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁל קַבָּלַת לוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת שֶׁאָז עָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ דֶּרֶךְ כִּבּוּשָׁה לְתַשּׁוּבָה לְהַחֲזִיר וּלְהַשִּׁיב בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁתְּשׁוּבָה הִיא תְּשׁוּב ה לְהַשִּׁיב ה תַּתְאָה לְמִקוֹמָהּ, הַיְנוּ לְהַחֲזִיר הַה תַּתְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת חַוָּה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לְהַחֲזִירָהּ וּלְהַשִּׁיבָהּ לִמְקוֹמָהּ לִבְחִינַת ג אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁהֵם א"ב כַּסֵּדֶר כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן אֵין מֵי הַמִּקְוֶה מְטַהֲרִין אֶלָּא כְּשֶׁהֵם בָּאָרֶץ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַמִּקְוֶה הִיא בִּבְחִינַת מַ"ה, בְּחִינַת שִׁפְלוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת בְּתוֹךְ הָאָרֶץ דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁפְלוּת, כִּי אֵין הַמַּיִם יוֹרְדִין אֶלָּא אֶל הַנָּמוּךְ, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁהוּא שָׁפָל וְעָנָו, כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַדַּעַת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַ"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁפְלוּת עַל-כֵּן אֵין יוֹרְדִין אֶלָּא אֶל הַנָּמוּךְ וְזֶהוּ שֶׁהִמְשִׁילוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא הַדַּעַת, אֶל הַמַּיִם לְעִנְיַן שִׁפְלוּת, וְאָמְרוּ מַה מַּיִם אֵין יוֹרְדִין אֶלָּא אֶל הַנָּמוּךְ אַף דִּבְרֵי תוֹרָה

וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי הַמַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדַּעַת, בְּחִינַת הַתּוֹרָה אֵין יוֹרְדִין וְהוֹלְכִין אֶלָּא אֶל הַנָּמוּךְ, דְּהַיְנוּ לְמִי שֶׁהוּא שָׁפָל בְּעֵינָיו בִּבְחִינַת מַ"ה, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת מַ"ה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לַהּ' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, הַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל 'לַהּ' הָאָרֶץ', דַּיְקָא, הַיְנוּ מִי שֶׁמַּשִּׁים עַצְמוֹ כֶּעָפָר וְאֶרֶץ, הוּא דַּיְקָא מְקֻשָּׁר לַהּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מַ"ה, אָדָם, דַּעַת כַּנַּ"ל. וְאָז הוּא בִּמְלוֹאָהּ וּבִשְׁלֵמוּת וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, 'מְלֹא כָל הָאָרֶץ' דַּיְקָא, מִי שֶׁהוּא כְּאֶרֶץ וְעָפָר, הוּא דַּיְקָא מָלֵא מִכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אֶשְׁכֹּן אֶת דַּכָּא וְכוּ', כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּדְלוּת, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ, כִּי אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ד). וְעַל-כֵּן אֵין מֵי הַמִּקְוֶה מְטַהֲרִין אֶלָּא בָּאָרֶץ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר טָהֳרָתָן עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַ"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁפָלוּת, בְּחִינַת אֶרֶץ כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁתְּהֵא הֶוְיַת הַמִּקְוֶה בִּידֵי שָׁמַיִם וְלֹא בִּידֵי אָדָם, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה ה' יִתְבָּרַךְ הֵם בִּבְחִינַת כִּסֵּא, וְכָל מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים הֵם בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא, כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ הֵם בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי הַמִּקְוֶה צְרִיכִין לְבַטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא לִבְחִינַת כִּסֵּא, עַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה הֶוְיַת הַמִּקְוֶה בִּידֵי שָׁמַיִם דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהּ כֹּחַ לְטַהֵר, דְּהַיְנוּ לְבַטֵּל עַל-יְדֵי הַמִּקְוֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא לִבְחִינַת כִּסֵּא כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן מֵי מַעְיָן חֲשׁוּבִים יוֹתֵר מִמִּקְוֶה עַל-יְדֵי מֵי גְּשָׁמִים, כִּי הַגְּשָׁמִים הַיּוֹרְדִים מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ מֵחֲמַת שֶׁעָבְרוּ בַּאֲוִירָא דְּהַאי עָלְמָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא, וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּשֶׁנּוֹפְלִים עַל הָאָרֶץ לְתוֹךְ הַמִּקְוֶה הַחֲפוּרָה בָּאָרֶץ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כִּסֵּא מֵחֲמַת שֶׁיָּרְדוּ לַמָּקוֹם הַנָּמוּךְ לִבְחִינַת שְׁפָלוּת מַ"ה כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵי מַעְיָן חֲשׁוּבִים יוֹתֵר מֵהֶם, כִּי הֵם נוֹבְעִים וְיוֹצְאִים מִמְּקוֹרָן מִבְּאֵר מַיִם חַיִּים מִמְּקוֹר הַדַּעַת וּסְמוּכִים לָאָרֶץ מִמְּקוֹרוֹ וְלֹא שָׁלַט בָּהֶם אֲוִירָא דְּעָלְמָא, עַל-כֵּן הֵם מְקֻשָּׁרִים יוֹתֵר בִּבְחִינַת כִּסֵּא, כִּי הַמַּיִם הַכְּנוּסִים בְּכֹחַ בַּעֲפַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּכָל מָקוֹם שֶׁחוֹפְרִין וּמוֹצְאִין מַיִם, אֵלּוּ הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת חַיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת הַמְחַיֶּה אֶת הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת לַהּ' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, כִּי הַמַּיִם מְמַלְּאִין וּמַשְׁלִימִין וּמְחַיִּין אֶת הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת חַיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּאֵר מַיִם חַיִּים יָקָר מְאֹד, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁמּוֹצְאִין בְּאֵר מַיִם חַיִּים, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְתָּח בְּאֵר לְמַעְלָה וְנִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, כִּי מֵימֵי הַבּוֹרוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין בְּתוֹךְ הָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת חַיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּאֵר, נִתְגַּלֶּה, כְּבָיכוֹל, חַיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם.

וְעַל-כֵּן הָאָבוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהִתְחִילוּ לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, הָיוּ עוֹסְקִים תָּמִיד בַּחֲפִירוֹת בְּאֵרוֹת, כִּי הֵם הִתְחִילוּ לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן חָפְרוּ בְּאֵרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִתְגַּבְּרוּ הַפְּלִשְׁתִּים לִסְתֹּם אֶת הַבְּאֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְכָל הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים וַיְמַלְאוּם עָפָר וְכוּ'". כִּי רָצוּ לְקַלְקֵל הַתִּקּוּנִים שֶׁל הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהִמְשִׁיךְ אַבְרָהָם אָבִינוּ בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי חֲפִירוֹת הַבְּאֵרוֹת וְיִצְחָק חִזֵּק וַחֲפָרָן, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת הַבְּאֵרוֹת וְכוּ'". וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם הוּא עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה, כִּי כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה צָרִיךְ לִטְבֹּל בְּמִקְוֶה. וְכֵן יִשְׂרָאֵל קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הֻכְרְחוּ לִטְבִילָה בְּמִקְוֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּקְוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת. וְכֵן גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר וְרוֹצֶה לִכָּנֵס לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִטְבֹּל בְּמִקְוֶה, כִּי עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל, לְחַבֵּר וּלְקָרֵב בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לְבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם דּוֹדָהּ, בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלְּמִין וְנִתְכַּסִּין מֵחִיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי וְנִכְלָלִים בָּאֵין סוֹף בְּבְחִינַת מַ"ה, בְּבְחִינַת חָכְמָה, בְּבְחִינַת אָדָם כַּסֵּדֶר, וְעַל-כֵּן הַמִּקְוֶה מַצִּיל מִכָּל הַצָּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם אַחֵר בְּחִינַת מִקְוֶה יִשְׂרָאֵל ה' מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה, כִּי כָּל הַצָּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְיֵשׁ לוֹ אֵיזֶה צַעַר, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱזָר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַצָּרוֹת, כִּי נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְנִכְלָל בְּתוֹךְ בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ מִקְוֶה יִשְׂרָאֵל ה', כִּי הַמִּקְוֶה הוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת ה, בְּחִינַת הֱוָיָ"ה בְּמִלּוּי אַלְפִּין כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה, מַה מִּקְוֶה מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי מֵי הַמִּקְוֶה הֵם בְּחִינַת מֵי הַדַּעַת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת חַיּוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת כַּסֵּדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַטָּהֳרָה, כִּי נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל אָמֵן וְאָמֵן:

הלכות נדרים

פרק א

חלק א

עִנְיַן נְדָרִים שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיַד הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לֶאֱסוֹר עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה דָּבָר שֶׁיִּרְצֶה וְלַעֲשׂוֹת מֵהַהֵיתֵּר אִסּוּר. כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם מְשֻׁבְּרִית כֵּלִים וְכָל הַתַּאֲווֹת וְהַהֲנָאוֹת

שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בְּחִי' אַהֲבוֹת הנפולותך שֶׁבָּאִים מִשְּׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד. וְעַ"כ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם צְרִיכִים תִּקּוּן אֲפִילוּ דְּבָרִים הַמֻּתָּרִים כִּי אֵין דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יְהֵא צָרִיךְ כַּמָּה תִּקּוּנִים וְעַל כֵּן אָסוּר לֵהָנוֹת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְּרָכָה:

חלק ב

והענין ע"פ מ"ש במאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים (בסימן ל"ד) ע"ש. והכלל שכשמתקשרין אל הנקודה דהיינו ע"י הדיבור שבפה ששם בחי' הנקודה הקדושה בחי' פי ידבר חכמות ושם אצל הנקודה הקדושה שורה אהבה הקדושה, ע"י זה נתבטל החרפה ושבירת הלב שהם ע"י אהבות הנפולות כי שם אצל הנקודה אור האהבה הקדושה שורה ע"ש. וע"כ אסור ליהנות מהעוה"ז בלא ברכה כי כל ההנאות הם אהבות הנפולות משבירת כלים כנ"ל שהם אותיות נפולים. וא"א לתקן שום דבר עד שיחזור ויביא אותו הדבר לתוך הפה כדי לחזור ולתקנו שם משבירתו. דהיינו קודם שנהנה משום דבר צריך לברך עליו ולפרוט אותו הדבר בברכתו כגון על פרי העץ בפה"ע ועל פרי האדמה בפה"א וכו' ועי"ז נתבטל החרפה השורה על אותו הדבר דהיינו השבירה הנ"ל דהיינו שנתבטל האבה הנפולה הנ"ל כי שם אצל הנקודה שבפה שהוא בחי' פי ידבר חכמות שנתגלה עתה ע"י הדיבור של הברכהעי"ז נתבטלין כל החרפות שהם אהבות הנפולות על ידי שנתגלה אור האהבה הקדושה השורה אצל הנקודה שבפה כנ"ל. נמצא ע"י הברכה בורא את הדבר שאוכל מחדש ובלא זה אסור לו ליהנות כי היה בבחי' שבירות וחרפות וצריך לחדש הדבר ולתקנו מחדש ע"י הנקודה שבפה שנתגלה ע"י הברכה כנ"ל. וע"כ כל הברכות מברכין בלשון הווה דהיינו בורא ולא שברא וכן כל ברכות הנהנין כי עתה נברא הדבר מחדש ע"י הברכה כנ"ל כי על מנת כן ברא השי"ת את העולם שיהיה נמסר לישראל לעשות בו כרצונם ועל כן ברא כל הדברים מחוסר תיקון כדאיתא במדרש (ב"ר פ' י"א) חטים צריך לטחון וכו' ע"ש כדי שהאדם יתקן כל הדברים ע"י עצמו כי בכל דבר יש כמה תיקונים וכמה מצות תלויים בו קודם שנהנין ממנו כדי שעי"ז יתתקן הדבר ויתחדש כבריה חדשה וגמר כל התיקונים וכללותם הוא ע"י הברכה שבפה כי אין' אותן דברים שאין מצות תלויות בהם עכ"פ אסור ליהנות מהם בלא ברכה כי עיקר התיקון ע"י הברכה כנ"ל ועי"ז נברא הדבר מחדש כי כל הבריאה ע"י הדיבור כמ"ש (תהילים ל"ג:ו') בדבר ה' שמים נישו וכו'. וזסשחז"ל (ברכות ל"ה) כתיב לה' הארץ ומלואה וכתיב והארץ נתלן לבני אדם. כאן קודם ברכה. וכאן לאחר ברכה כי על ידי הברכה נחשב כשלו כי ע"י הברכה הוא בורא הדבר מחדש כנ"ל וכמו שמבואר היטב במאמר הנ"ל שישראל הם מושלין בעולם ע"י מצות התורה והעיקר ע"י

הדיבור שבפה ששם שורה אור הנקודה שהוא בחי' צדיק מושל ע"ש כמו שהביא שם מארז"ל רבות עשית אתה ה' אלקי קודם מתן תורה. אבל אחר כך נפלאותיך ומחשבותיך וכו' כי הכל ביד ישראל ע"ש וע"כ יש כח ביד ישראל לאסור על נפשו דבר המותר כי באמת גם דבר המותר יש בו בחינת איסור כי יש בו אחיזת הס"א שהואבחינת שבירת כלים כנ"ל רק שנתתקן על ידי הפה דהיינו על ידי הברכה כנ"ל אבל קודם הברכה אפי' ההיתר הוא בבחי' איסור כשרז"ל אסור ליהנות וכו' וע"כ כשמקבל על עצמו שהדגבר הזה יהא איסור ומוציא בפיו הנדר אזי נעשה איסור גמור כי דבר ההיתר הוא תלוי ועומד עד שיבא לתוך פה איש הישראלי אשר בידו הממשלה לעשות בו כרצונו כי ההיתר הוא בחי' ממוצע בין הקדושה ובין האיסור כמובא לעיל בה' תערובות (הלכה א') ובמ"א, ויש בידו כח להפכו אל הקדושה ע"י הברכה כנ"ל או לאסרו עליו כנ"ל והכל תלוי בפיו ששם הנקודה שהיא בחי' צדיק מושל כנ"ל:

חלק ג

וזה בחי' היתר נדרים בג' הדיוטות. כי מאחר שכבר אסר הדבר ע לעצמו א"א שיחזור ויתתקן ע" יעצמו כי זה כלל שכל הדברים הצריכים תיקון אי אפשר שיתתקן ע"י אותו האור עצמו שנשבר כ"א כשיבא בחי' אור חדש ועל ידו נתתקן הדבר. ועל כן כשרוצה להתיר נדרו ולחזור הדבר מהאיסור אל היתר הוא מוכרח לקבל אור חדש מבחינת נוקדה כלליות שהוא אור גדול ביותר ויש לה ממשלה בחי' צדיק מושל ועי"ז חוזר להיתר וע"כ צריך לבא לפני שלשה אנשים מישראל וכל מקום שנמצאים שם ג' שכינה שרויה ביניהם ויש להם כח וממשלה כמו שמצינו שג' נקראו ב"ד ויש להם כח לדון בע"כ כל מי שירצו. כי שלשה ישראלים הם בחי' כלליות ישראל שהם כהנים לויים וישראלים. ומאחר שהם בבחי' כלליות ישראל נתגלה ביניהם בחי' נקודה כלליות ישראל שהוא בחי' ועמך כולם צדיקים בחינת ישראל ממשלותיו בחי' צדיק מוש לועל ידי אור הנקודה הכלליות נתתקן איסרו הנדר וחזר להיתר כנ"ל שע"י אור הנקודה שבפה נתתקנין כל הדברים משבירתן וקילקולם. כי ג' אנשים שהם בחי' כהן לוי ישראל שזהו בח"י כלליות ישראל הוא בבחינת מלאפו"ם ששם התגלות אור הנקודה כמ"ש שם כי הכהן הוא בחי' חכמה כמ"ש כי קדוש הוא לאלקיו וחכמה נקרא קודש כמובא שם שזהו בחי' אור הנקודה בחי' פי ידבר חכמות כמ"ש במאמר הנ"ל. וע"כ שברית הכהונה נקראת ברית שלום כי שם אור הנקודה ששם אור האהבה הקדושה ע"ש. וזה בח"י כהן מברך כי הברכות הם מבחי' קודש בחי' חכמה כמובא. וזהו מ"ש לעיל שע"י הברכה נתתקנין כל הדברים. כי ע"י הברכה שהיא בחי' קודש בחי' חכמה בחי' כהן מברך כנ"ל שזהו בחי'

הנקודה כנ"ל עי"ז נתגלה עאור האהבה הקדושה כנ"ל והלוי הוא בחי' בינה בחי' והגות לבי תבונות. כי מסטרא דלוי דינין מתערין כמובא במ"א. והישראל הוא בחי' השלישי המכריע דהיינטו שהוא מקשר הנקודה עם הוי"ו ונעשה בחי' מלאפום ששם התגלות הנקודה כמ"ש כי עיקר הב"ד שעל ידו ניתא הנדר הוא שנים. וע"כ אין צריכין שיהיו כולם גמירי רק ב' מהם כמ"ש בש"ע. רק שהשלישי בא להכריע שלא יהי' ב"ד חלוק כמו דאיתא בסנהדרין לענין דיינים. כי אם לא יהיה רק ב' אפשר שיתחלקו ח"ו ולא יהי התקשרות הוי"ו אל הנקודה מאחר שהם בחי' שונות על כן בא השלישי להכריע ועל ידו נתקשרים יחד הוי"ו אל הנקודה ונעשה בחי' מלאפו"ם בחי' הרחב פיך ואמלהאו שעיז"ז יש להם ממשלה כנ"ל וכמ"ש שם בהמאמר הנ"ל ע"ש:

וזה בחי' יחיד מומחה שמתיר הנדר ביחיד כי אצל הת"חו והמומחה שם הוא בחי' נקודה כלליות ישראל כמ"ש שם וע"כ יש בו ממשלה להתיר הנדר שאסר הישראלי על עצמו ע"י דיבור פיו כנ"ל. כי עתה נתגלה אור חדש שהוא גדול ביותר דהיינו בחי' נקודה כלליות שהוא אצל הת"ח שבדור. או על ידי הנקודה כלליות שנתגלה ע"י ג' אנשים כנ"ל: וצריך שיהיה לו חרטה שהיא בחי' שבירת הלב ולהביא החרטה לפני המתירין דהיינו שאומר לפניהם שמתחרט והם מתקנים שבירת הלב ע"י הנקודה שבפיהם שהיאבחי' צדיק מושל ואומרים לו מותר לך ועי"ז חזר אל ההיתר כנ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיָן נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת שֶׁהֵם לִכְאוֹרָה דִּבֵּר תֵּמַהּ שֶׁיּוּכַל הָאָדָם לֶאֱסֹר עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה דָּבָר אוֹ לְחַיֵּב עַצְמוֹ בְּדָבָר עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה. נִמְצָא, שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֲדָשִׁים שֶׁאֵינָם מְפֹרָשִׁים בַּתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ מִצְוָה וַעֲבֵרָה מִכָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בְּזֶה הַדָּבָר שׁוּם מִצְוָה וַעֲבֵרָה עַל-פִּי הַתּוֹרָה:

אַךְ הָעִנְיָן עַל-פִּי מַה שֶּׁבֵּאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל עַל פָּסוּק וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל בְּעִנְיָן הַנְהָגַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עח):

וְתֹכֶן הַדָּבָר שָׁם שֶׁבְּעֵת שֶׁהַצַּדִּיק מִתְנַהֵג בְּדַרְכֵי הַפְּשִׁיטוּת כְּמוֹ אִישׁ פָּשׁוּט וְאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה אֲזַי הוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ בִּבְחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ עַל-יְדֵי חֶסֶד חִנָּם מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה אָז שׁוּם הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם. וּבֶאֱמֶת גַּם אָז הָיְתָה הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם רַק שֶׁהָיְתָה בְּהֶעְלֵם, כִּי עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת הָיוּ נֶעְלָמִים בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וְהָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הֵם מְלַבָּשִׁין בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּעוֹלָם,

כִּי הַכֹּל נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְשָׁם נֶעְלָם הַתּוֹרָה בְּחִינַת עֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת כַּנַּ"ל. וְהַצַּדִּיק בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ, דְּהַיְנוּ בָּעֵת שֶׁמִּתְבַּטֵּל מִן הַתּוֹרָה הוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ בִּבְחִינָה זוֹ, בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת בְּכָל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח הַתּוֹרָה בִּבְרֵאשִׁית כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', בִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הָעִנְיָן:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לֶאֱסֹר עַל עַצְמוֹ כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת מִכָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ מִצְוָה וַעֲבֵרָה עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם מְקֻבָּלִים חִיּוּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי בִּלְעֲדֵי הַתּוֹרָה אֵין שׁוּם חִיּוּת לְשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אוֹרְיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא חַד. וּבְוַדַּאי אֵין חִיּוּת לְשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כִּי אִם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְהוּא יִתְבָּרַךְ וְאוֹרְיְתָא כֻּלָּא חַד. כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת זֶה יְכוֹלִין לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ, כִּי בְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ הַתּוֹרָה כִּבְיָכוֹל, וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר הַכֹּל אֶל הַתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת מִכָּל דָּבָר תּוֹרָה. וְזֶה גִּלְּתָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּמִצְוָה זוֹ שֶׁל נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת. שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוָה זוֹ יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת תּוֹרָה וּמִצְוֹת מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וּבָזֶה גִּלָּה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ תּוֹרָה וַעֲבוֹדָה בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כֻּלָּם מְקֻבָּלִין חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת, כִּי הַחִיּוּת אֶלְקוּת הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה יֵשׁ בָּזֶה שְׁנֵי בְּחִינוֹת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְכֵן עַכְשָׁו בְּעֵת שֶׁמִּתְבַּטְּלִין מִדִּבְרֵי תּוֹרָה בִּבְחִינַת בִּטּוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, כִּי אָז מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי חֶסֶד חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַעֲלָמַת הַתּוֹרָה שֶׁהַתּוֹרָה נֶעְלֶמֶת בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכַנַּ"ל. וּבְחִינָה זוֹ הִיא בְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאֹד, כִּי הִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם, בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁהִיא בְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאֹד. כִּי בְּעֵת שֶׁאֵין הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לָהָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם עַל-יְדֵי חֶסֶד סְתָם, כִּי אֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִתְקַיֵּם עַל-יְדֵי חֶסֶד פָּשׁוּט מֵאַחַר שֶׁאֵין תּוֹרָה בָּעוֹלָם עַל-כֵּן אֲזַי כְּשֶׁאֵין תּוֹרָה אֲזַי קִיּוּם הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהִוא בְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאֹד שֶׁמְּגַדֵּל אוֹר הַחֶסֶד הַזֶּה שֶׁהוּא חֶסֶד חִנָּם, חֶסֶד גָּדוֹל מְאֹד יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם. אֲבָל בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּחִינָה זוֹ גְּבוֹהָה מְאֹד אֵין זֶה שְׁלֵמוּת קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב,

יוֹם הַשִּׁשִּׁי וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אֵין קִיּוּם לָעוֹלָם בְּלֹא הַתּוֹרָה, כִּי זֶה הַחִיּוּת וְהָאוֹר הַגָּדוֹל בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הוּא נֶעְלָם מְאֹד וּמִגְּדֶל הֶעְלֵמוֹ, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְלַבֵּשׁ כְּלָל בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הוּא יָכוֹל לְהִתְעַלֵּם וּלְהִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם מֵהָעוֹלָם, וְיַחֲזֹר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן צָפָה ה' יִתְבָּרַךְ שְׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּלֹא תּוֹרָה, עַל-כֵּן נָתַן הַתּוֹרָה תֵּכֶף אַחַר עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר. כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִלְבִּישׁ, כְּבָיכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָאוֹר הַנֶּעְלָם וְהַגָּנוּז בְּתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה וְעוֹסְקִים בָּהּ, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַמְשִׁיכִים אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הָעוֹלָם עַל-יְדֵי צִמְצוּמִים שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְבַּסֵּס הָעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בְּלֹא הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, הָיָה אוֹר הַגָּנוּז מִסְתַּלֵּק מִגֹּדֶל הֶעְלֵמוֹ רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם עַכְשָׁו בְּעֵת שֶׁמַּכְרִחִין לְבַטֵּל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה יוֹם וָלַיְלָה בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע. וּכְמוֹ שֶׁבֵּאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל אָז בְּעֵת בְּטוּל תּוֹרָה הַצַּדִּיק מְחַיֶּה עַצְמוֹ בִּבְחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת שֶׁהֵם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַ"ל. נֶדֶר זֶה בְּחִינַת הַחִיּוּת אֱלֹקוּת כִּבְיָכוֹל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת כַּנַ"ל שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין חִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם נוֹדֵר אֵיזֶה נֶדֶר אָז הוּא עוֹלֶה לִמְקוֹם הַנֶּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה עִלָּאָה דְּאִתְכַּסְיָא, כַּמּוּבָא. וְאָז מְקַשֵּׁר זֶה הַדָּבָר שֶׁהוּא נוֹדֵר עָלָיו בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בּוֹ, כִּי בְּכָל דָּבָר נֶעְלָם הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַנֶּדֶר שֶׁמּוֹצִיא בְּפִיו עַל הַדָּבָר הַזֶּה, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְגַלֶּה הַחִיּוּת אֱלֹקוּת הַנֶּעְלָם בְּזֶה הַדָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינָה הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַ"ל וְאָז כְּשֶׁעוֹשֶׂה נֶדֶר וּמְגַלֶּה שֵׁישׁ בְּזֶה הַדָּבָר הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת אָז נַעֲשָׂה מִזֶּה הַדָּבָר תּוֹרָה, כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל דָּבָר יֵשׁ תּוֹרָה רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר גָּדוֹל, אֲבָל כְּשֶׁעוֹשֶׂה נֶדֶר בְּפִיו אָז הוּא מְגַלֶּה הַעֲלָמָה זוֹ וְאָז נַעֲשָׂה מִזֶּה הַדָּבָר תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַנֶּדֶר הוּא רַק כְּשֶׁמּוֹצִיאוֹ בְּפִיו וּדְבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים, כִּי עִקַּר הַדָּבָר הוּא לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁמּוֹצִיא בְּפִיו, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מַאי תּוֹרָה דְּאוֹרֵי וְגָלֵי בַּמֶּה דַּהֲוֵי סְתִים. וְזֶה בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁמּוֹצִיא בְּפִיו, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הוּא בְּפִיו בִּבְחִינַת מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמּוֹצִיא הַנֶּדֶר בְּפִיו הוּא מְגַלֶּה הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁבָּזֶה הַדָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינָה נֶדֶר כַּנַ"ל עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצִיא הַנֶּדֶר בְּפִיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה שֶׁמְּגַלֶּה מַה דַּהֲוֵי סְתִים וְעַל-כֵּן

נַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה הַדָּבָר תָּלוּי בִּבְחִירַת הָאָדָם כְּפִי מַה שֶׁרוֹצֶה לְגַלּוֹת אוֹר הַנֶּעְלָם הַזֶּה אִם לַעֲשׂוֹת אִם שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת, כִּי זֶה הָאוֹר הַנֶּעְלָם הוּא בְּחִינַת אוֹר פָּשׁוּט שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם צִיּוּר שֶׁל מִצְוָה וַעֲבֵרָה רַק זֶה תָּלוּי בִּבְחִירַת הָאָדָם כְּפִי מַה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאוֹר לְמַטָּה אִם לַעֲשׂוֹת אִם לַחְדֵּל וְאָז נַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה כְּפִי מַה שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ הָאוֹר מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, דְּהַיְנוּ כְּפִי מַה שֶׁנּוֹדֶר בְּפִיו שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁמִגְלֶה מַה דְּהֶוֵי סְתוּם כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעִנְיַן נְדָרִים הוּא שֶׁמְּקַשֵּׁר הַדָּבָר לְהַחְיוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁנֶּעְלָם בְּכָל דָּבָר, הַיְנוּ שֶׁמְּגַלֶּה מַה דְּהֶוֵי סְתִים שֶׁמְּגַלֶּה שֶׁגַּם שָׁם נֶעְלָם אוֹר גָּדוֹל בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת, וְאָז נַעֲשֶׂה מִזֶּה הַדָּבָר בְּחִינַת תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִצְוָה וַעֲבֵרָה כִּי הוּא מְחֻיָּב לְקַיֵּם הַדָּבָר וְאָסוּר לוֹ לַעֲבֹר עַל הַדָּבָר שֶׁנָּדַר עָלָיו. נִמְצָא שֶׁנַּעֲשֶׂה תּוֹרָה וּמִצְוָה מִזֶּה הַדָּבָר, שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא הָיָה בּוֹ שׁוּם מִצְוָה וַעֲבֵרָה, כִּי עַכְשָׁו נַעֲשֶׂה מִזֶּה הַדָּבָר בְּחִינַת תּוֹרָה עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר שֶׁהוֹצִיא בְּפִיו שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְגַלֶּה מַה דְּהֶוֵי סְתִים שֶׁמְּגַלֶּה הַנֶּעְלָמַת הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה נֶעְלֶמֶת שָׁם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁמְּגַלֶּה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם בְּעֵת בְּטוּל תּוֹרָה בְּעֵת הַנְּהָנַת הַפִּשְׁיטוּת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וּשְׁבוּעָה זֶהוּ הַבְּחִינָה הַשְּׁנִיָּה, הַיְנוּ כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע וְהַחִיּוּת לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעָה, כִּי שְׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁבוּעָה לְשׁוֹן שִׁבְעָה, כִּי בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת, בְּחִינַת נֶדֶר הוּא לְמַעְלָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן כַּיָּדוּעַ. אֲבָל הַתּוֹרָה הַמְּסוּרָה בְּיָדֵינוּ הוּא בְּחִינַת שְׁבוּעָה, בְּחִינַת שִׁבְעָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע וְהַחִיּוּת לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם אוֹמֵר לְשׁוֹן שְׁבוּעָה וְאוֹסֵר עַצְמוֹ עַל אֵיזֶה דָּבָר נַעֲשֶׂה מִזֶּה הַדָּבָר גַּם כֵּן תּוֹרָה, כִּי יֵשׁ בְּיָדוֹ זֶה הַכֹּחַ מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם הוּא מַמְשִׁיךְ חִיּוּת הַתּוֹרָה לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-כֵּן יֵשׁ בְּיָדוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת מִכָּל הַדְּבָרִים תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת לְשָׁם כִּרְצוֹנוֹ אִם לְחִיּוּב שֶׁיִּהְיֶה מְחֻיָּב לַעֲשׂוֹתוֹ אִם לְהֶפֵךְ עַל-יְדֵי שֶׁמַּזְכִּיר לְשׁוֹן שְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַדְּבָרִים מְקַבְּלִין הַחִיּוּת. וּכְשֶׁמַּזְכִּיר זֶה הַלְּשׁוֹן לֶאֱסֹר עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה דָּבָר אוֹ לְחַיֵּב עַצְמוֹ בְּדָבָר הֲרֵי הוּא מַמְשִׁיךְ חִיּוּת הַתּוֹרָה לְשָׁם בִּבְחִינָה זוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת שֶׁל הַתּוֹרָה לְאוֹתוֹ הַדָּבָר לְמִצְוָה אוֹ לְהֶפֵךְ, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת אוֹ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת

וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מִזֶּה הַדָּבָר גַּם כֵּן תּוֹרָה וְיֵשׁ בּוֹ מִצְוָה וַעֲבֵרָה עַל-יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיךְ חִיּוּת הַתּוֹרָה לְשָׁם בִּבְחִינָה זוֹ כְּפִי שְׁבוּעָתוֹ הֵן אוֹ לָאו:

חלק ה

נִמְצָא, שֶׁנִּדָּרִים וּשְׁבוּעוֹת הֵם בְּחִינָה אַחַת, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה מִדְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ מִצְוָה וַעֲבֵרָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר הַדָּבָר לְהַתּוֹרָה וּמְגַלֶּה שֶׁגַּם בָּהֶם יֵשׁ תּוֹרָה וְכֻלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל רַק שֶׁהַנֶּדֶר הוּא שֶׁמְּגַלֶּה הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן נְדָרִים חָלִים עַל דְּבַר מִצְוָה, כִּי הַנֶּדֶר הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהִוא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה. וּשְׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת שֶׁעוֹשֶׂה מִזֶּה הַדָּבָר תּוֹרָה עַל-יְדֵי הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ לְהַדָּבָר מֵהַתּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא עוֹשֶׂה מֵאוֹתוֹ הַדָּבָר גַּם כֵּן תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אֵין שְׁבוּעָה חָלָה עַל דְּבַר מִצְוָה, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַשְּׁבוּעָה הִוא מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל נֶדֶר הוּא בְּחִינָה לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינָה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל נֶדֶר מִתְּסַר חֲפָצֵהּ עָלֵהּ. שְׁבוּעָה מִתְּסַר נַפְשֵׁהּ אַחֲפָצֵהּ, כִּי הָאָדָם הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (סִימָן יג) כִּי כָּל אָדָם כְּלוּל מִכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁהוּא רְמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וּשְׁסָ"ה לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רְמַ"ח אֵיבָרִים וּשְׁסָ"ה גִּידִים שֶׁל הָאָדָם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹשֶׂה שְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הוּא אוֹסֵר עַצְמוֹ עַל הַחֵפֶץ, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר אִסּוּר הַשְּׁבוּעָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מֵהַתּוֹרָה אֶל הַדָּבָר בִּבְחִינָה זוֹ לַעֲשׂוֹת אוֹ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה וּמְחֻיָּב לְקַיְּמָם כֵּן. וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינָה שֶׁאוֹסֵר עַצְמוֹ עַל הַחֵפֶץ, כִּי הוּא עַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְהוּא מְחַיֶּה כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁהוּא כְּלוּל מֵהַתּוֹרָה, כִּי הָאָדָם הוּא כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָם וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי שֶׁהוּא כָּלוּל מֵהַתּוֹרָה. נִמְצָא, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַחֵפֶץ בִּבְחִינַת אִסּוּר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה וְנֶאֱסָר עָלָיו כַּנַּ"ל. אֲבָל הַנֶּדֶר הוּא בְּחִינָה לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְשָׁם הוּא לְהֶפֶךְ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת מֵעֵלָּא לְתַתָּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה הֵן אוֹ לָאו, הַיְנוּ שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ וּמְגַלֶּה הַחִיּוּת הַנַּעֲלָם בָּזֶה הַדָּבָר בִּבְחִינַת תּוֹרָה מֵעֵלָּא לְתַתָּא, כִּי זֶה הַחִיּוּת הַנַּעֲלָם הוּא גָּבֹהַּ מְאֹד. וְזֶה הַחִיּוּת הַנַּעֲלָם בְּחִינַת נֶדֶר הוּא מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּלִי הִתְעוֹרְרוּת תַּתְּחוֹן כְּלָל, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁאֵין זֶה הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאָדָם רַק ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּעַצְמוֹ בְּחֶסֶד חִנָּם בְּלִי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים כְּלָל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מִזֶּה הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ תּוֹרָה וְלֶאֱסֹר הֶחֵפֵץ בְּעַצְמוֹ עָלָיו, כִּי נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ תּוֹרָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהוּא אֵינָהּ תְּלוּיָה בְּהָאָדָם כְּלָל כַּנַּ"ל, אֲבָל שְׁבוּעָה עִקָּרָהּ עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְחַיֶּה הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת

תּוֹרָה מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, עַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת מִתְסַר נַפְשֵׁהּ אַחֲפָצֵהּ, כִּי הָאָדָם הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן בְּנֶדֶר אֵין שַׂיָּךְ בּוֹ שׁוּם שֵׁם וְכִנּוּי וְהַנּוֹדֵר בַּתּוֹרָה אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי הַנֶּדֶר הוּא בְּחִינַת הַהַעֲלָמָה שֶׁשָּׁם נֶעְלָמִין כָּל הַשֵּׁמוֹת וְכָל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִוא בִּבְחִינַת הֶעְלֵם כַּנַּ"ל, אֲבָל הַשְׁבוּעָה הִיא בְּשֵׁם וְכִנּוּי אוֹ נִשְׁבָּע בַּתּוֹרָה, כִּי שְׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִשִּׁבְעָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשֵּׁמוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִין וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּשְׁבַּע בְּלֹא שֵׁם וְכִנּוּי שֶׁגַּם כֵּן חָל אִסּוּר שְׁבוּעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. כִּי לְשׁוֹן שְׁבוּעָה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינָה זוֹ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשִּׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְשׁוֹן שְׁבוּעָה:

חלק ז

וְזֶה שֶׁהִתְחִיל הַתַּנָּא מַסֶּכֶת נְדָרִים כָּל כִּנּוּיֵי נְדָרִים כִּנְדָרִים וְכוּ', כִּי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת הַחִיּוּת אֱלֹקוּת כִּבְיָכוֹל, הַמִּתְפַּשֵּׁט בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וּבְכָל הַלְּשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶדֶר וּשְׁבוּעָה שֶׁמְּגַלִּין שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים יֵשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל וְיכוֹלִין לַעֲשׂוֹת מִכָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם תּוֹרָה וּמִצְוָה. וְעַל-כֵּן בַּנְּדָרִים הַלֵּךְ אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, כִּי בְּכָל הַלְּשׁוֹנוֹת יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת נֶדֶר, כִּי יְכוֹלִין לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים, כִּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ נֶעְלָם בְּכֻלָּם, כִּי מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת נֶדֶר וּשְׁבוּעָה וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הֶחָכָם עוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעִקָּרוֹ, כִּי כָּל עִנְיַן נֶדֶר וּשְׁבוּעָה הוּא תְּלוּי בְּחָכְמָה וּגְדוֹל הַדּוֹר, כִּי עִנְיַן נֶדֶר וּשְׁבוּעָה הוּא שֶׁמְּגַלִּין שֶׁכָּל הַדְּבָרִים מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל זֶה תְּלוּי רַק בְּהַגָּדוֹל וְהֶחָכָם שֶׁבַּדּוֹר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר "וַאֲתַחֲנַן" הַנַּ"ל. שֶׁכָּל הַפְּשׁוּטִים צְרִיכִין אִישׁ פָּשׁוּט גָּדוֹל מְאֹד שֶׁעַל יָדוֹ כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי בֶּאֱמֶת אִישׁ פָּשׁוּט הַקָּטָן בְּמַעֲלָה, דְּהַיְנוּ הֶמּוֹן הָעָם בְּוַדַּאי אֵינָם מְחַיִּין אֶת הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי אֵינָם בַּעֲלֵי תּוֹרָה וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לָאו כָּל אֶחָד זוֹכֶה שֶׁהוּא יְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם כִּי אִם יְחִידֵי סְגֻלָּה בִּחִינַת יָחִיד מֻמְחֶה וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת בְּכָל דָּבָר לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת הַחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה זֶה בְּוַדַּאי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה כִּי הוּא בְּחִינָה גְּבוֹהָ מְאֹד לְמִצֹא וּלְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, הַנֶּעְלָם בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן כָּל הַפְּשׁוּטִים, דְּהַיְנוּ הֶמּוֹן עַם צְרִיכִין לְקַבֵּל הַחִיּוּת מֵאִישׁ פָּשׁוּט הַגָּדוֹל, דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְאֹד שֶׁהוּא לִפְעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט וּמִתְבַּטֵּל מֵהַתּוֹרָה וְאָז הוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ מֵהַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר כֹּחַ הַנֶּדֶר וּשְׁבוּעָה

שֶׁיּוּכַל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת תּוֹרָה מִכָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה זֶה תָּלוּי רַק בִּגְדוֹלֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם מְחַיְּין עַצְמָן בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָן בִּשְׁעַת בְּטוּל תּוֹרָה מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת כַּנַּ"ל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּעֵת עוֹסְקָם בַּתּוֹרָה שֶׁאָז הֵם מְחַיְּין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי תּוֹרָתָן וּמֵאֵלּוּ הַגְּדוֹלֵי הַדּוֹר מְקַבְּלִים חִיּוּת גַּם כָּל הֶהָמוֹן וּמֵהֶם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַכֹּחַ גַּם לַהֲמוֹן עַם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לַעֲשׂוֹת תּוֹרָה מִכָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה, כִּי עִקַּר זֶה הַכֹּחַ לַעֲשׂוֹת תּוֹרָה מִכָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶדֶר וּשְׁבוּעָה, זֶה נִמְשָׁךְ רַק מִגְּדוֹלֵי הַדּוֹר כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁהַתְחִילָה הַתּוֹרָה פָּרָשַׁת נְדָרִים, וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת וְכוּ'. מַה שֶּׁלֹּא נֶאֱמַר כֵּן בִּשְׁאָר מִצְוֹת הַתּוֹרָה רַק בְּכָאן אֵצֶל נְדָרִים נֶאֱמַר רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת, 'רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת' דַּיְקָא. כִּי עִקַּר מִצְוָה זוֹ שֶׁל נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת הוּא תָּלוּי בְּרָאשֵׁי הַמַּטּוֹת שֶׁהֵם גְּדוֹלֵי הַדּוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִזֶּה שֶׁהֶחָכָם עוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעִקָּרוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַנֶּדֶר הוּא נִמְשָׁךְ מֵהֶחָכָם הַדּוֹר, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ כֹּחַ בְּיָדוֹ לְהַתִּירוֹ וּלְעָקְרוֹ מֵאַחַר שֶׁכָּל עִקַּר כֹּחַ הַנֶּדֶר נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר נִדָּה וְטָהֳרַת הַמִּקְוֶה וּבְחִינַת תְּשׁוּבָה. כִּי דַּם נִדּוּת זֶה בְּחִינַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשַׁךְ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה דַּם נִדּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, זֶה דַּם נִדּוּת. וְעִקַּר הַעֲלָמַת הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁנֶּעְלַם וְנִגְנַז הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהִיא מְחַיָּה כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, עִקַּר הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה הוּא מֵחֲמַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת דַּם נִדּוּת. כִּי קֹדֶם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אָז הָיָה הָעוֹלָם זַךְ וְטָהוֹר וְאָז הָיְתָה הַשָּׂגַת אָדָם הָרִאשׁוֹן מְאִירָה מְאֹד מְאֹד וְאָז הָיוּ יְכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְלִרְאוֹת בּוֹ הַחִיּוּת אֱלֹקוּת, כְּבְיָכוֹל, הַמְחַיֶּה אוֹתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת אוֹר שֶׁל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁהָיָה אָדָם מִסְתַּכֵּל בּוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. הַיְנוּ שֶׁבְּאוֹר הַזֶּה הָיוּ יְכוֹלִים לְהַבִּיט וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם הַנִּשְׁמִי וְלִרְאוֹת בּוֹ הַחִיּוּת אֱלֹקוּת, כְּבְיָכוֹל, הַנֶּעְלָם בּוֹ שֶׁהוּא מְחַיֶּה אוֹתוֹ הַדָּבָר. וְזֶה בְּחִינַת מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ מִקְצֶה וְעַד קְצֵה, הַיְנוּ מִסּוֹף נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי עַד סוֹפוֹ הָעֶלְיוֹן. שָׁשָׁם הַדָּבָר נִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי הַתְחָלַת הַדָּבָר בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן הוּא בְּחִינַת סוֹף מִמַּטָּה לְמַעְלָה, הַיְנוּ שֶׁהָיָה יָכֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל הָעוֹלָם וְלִרְאוֹת בּוֹ סוֹפוֹ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא מְקֹרָשׁוֹ לְשָׁרְשׁוֹ, הַיְנוּ שֶׁהָיָה יָכֹל לִרְאוֹת הַחִיּוּת אֱלֹקוּת, כְּבְיָכוֹל, הַנֶּעְלָם בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְאָז הָיוּ יְכוֹלִים לֵידַע הַתּוֹרָה שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. אֲבָל עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִגְנַז הָאוֹר הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי עָמַד וּגְנָזוֹ וְכוּ'. כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי-זֶה זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בָּעוֹלָם, בְּחִינַת דַּם נִדּוּת, עַל-כֵּן הֶצְרַךְ,

כְּבְיָכוֹל, לִגְנֹז הָאוֹר כְּדֵי, שֶׁלֹּא יִינָקוּ הַקְּלִפּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר מִדַּאי וְעִקַּר הוּא מֵחֲמַת בְּחִינַת דַּם נִדּוּת, כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה מִינֵי דָּמִים וִינִיקָתָם מִבְּחִינַת הָעַלְמַת וְהַסְתָּרַת הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵשׁ כְּנֶגֶד חָמֵשׁ. שֶׁמִּשָּׁם מֵהָעַלְמָה וְהַסְתָּרָה זוֹ מִשְׁתַּלְשֵׁל וְיוֹרֵד יְנִיקָה לְבְחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי דָּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּמִים טְמֵאִים וַחֲמִשָּׁה מִינִים טְהוֹרִים וְכַמּוּבָא. וּמֻחֲמַת, שֶׁנִּמְשַׁךְ יְנִיקָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לִבְחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי דָּמִים, שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן הֶכְרַח הָאוֹר שֶׁל הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת לִגְנֹז וּלְהַעְלֵם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר מִדַּאי וְעַל-כֵּן הָיוּ יְכוֹלִים יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁסָּפְרוּ שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת בְּחִינַת שִׁבְעָה נְקִיִּים לְטַהֵר עַצְמָן מִדַּם נִדּוּת כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא לְגַלּוֹת הַהַעְלָמָה. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ , מַאי תּוֹרָה דְּאוֹרַי וְגָלֵי בְּמֶה דַּהֲוֵי סְתִים וְכַנַּ"ל. וְהִתְגַּלּוּת הָאוֹר הַנַּעְלָם אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁמְּטַהֲרִין עַצְמָן מִדַּם נִדּוּת. כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת דַּם נִדּוּת מֻכְרָח הָאוֹר לְהִתְעַלֵּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעָה נְקִיִּים כְּנֶגֶד שֶׁבַע מִדּוֹת בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַדַּם נִדּוּת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הוּא רַק בִּבְחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁבַע מִדּוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי לְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת זֶה בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהַשִּׂיגוֹ עַכְשָׁו. וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת דַּם נִדּוּת אֵין הַתּוֹרָה יְכוֹלָה לְהִתְגַּלּוֹת בִּבְחִינַת הַשֶּׁבַע מִדּוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ לָהֶם יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם יוֹתֵר מִדַּאי, כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת הָעֶלֵּם כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הָעֶלֵּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת, אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה כְּלָל. וְעַל-כֵּן לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁסָּפְרוּ שִׁבְעָה נְקִיִּים כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן בְּחִינַת שֶׁבַע מִדּוֹת, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם כְּדֵי לְטַהֲרָם מִבְּחִינַת דַּם נִדּוּת, כְּדֵי שֶׁתּוּכַל הַתּוֹרָה לְהִתְגַּלּוֹת בְּתוֹךְ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע מִדּוֹת שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה עַל יָדָם כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שִׁבְעָה נְקִיִּים שֶׁסּוֹפֶרֶת הַנִּדָּה כְּדֵי שֶׁתִּטָּהֵר לְבַעְלָהּ. כִּי זִוּוּג הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה וְכַמּוּבָא שֶׁבִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיוּ יִשְׂרָאֵל כְּכֻלָּה הַנִּכְנֶסֶת לַחֻפָּה, כִּי עַל-יְדֵי זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל נוֹלָדִין נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת. וְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵן בְּעַצְמָן בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁהִיא טְמֵאָה מִדַּם נִדּוּת הַזִּוּוּג אָסוּר. וְהָאִסּוּר חָמוּר מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּחִינַת הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַחִיצוֹנִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּם נִדּוּת כְּדֵי שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם יְנִיקָה יוֹתֵר מִדַּאי. וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל-יְדֵי

הֶעָוֹן הֶחָמוּר הַזֶּה חַס וְשָׁלוֹם, מִתְגַּבֵּר הַטֻּמְאָה מְאֹד חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי נִמְשָׁךְ לָהֶם יְנִיקָה יוֹתֵר מִדַּאי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת דַּם נִדּוּת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַמֹּחַ וְהַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּהֶעֱלֵם וְהֶסְתֵּר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִיא צְרִיכָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְאַחַר הַשִּׁבְעָה נְקִיִּים הִיא צְרִיכָה לְהִטָּהֵר בְּמִקְוֶה. וּמִקְוֶה הִיא בְּחִינַת בִּינָה עִלְּאָה דְּאִתֵּי כַּמּוּבָא, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת הַכְּלוּלִים בְּאָנֹכִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה כַּמּוּבָא. כִּי כְּשֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה לִטָּהֵר מִדַּם נִדּוּת, צְרִיכִין לְדַבֵּק עַצְמוֹ בִּבְחִינַת הָאוֹר הַגָּנוּז, הַיְנוּ הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם פְּגָם מַגִּיעַ כְּלָל וְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וּכְשֶׁמְּדַבְּקִין עַצְמוֹ לְשָׁם יְכוֹלִין לָשׁוּב אֶל ה' אֲפִלּוּ מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת. וְכִמְרֻמָּז שָׁם בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל בְּסוֹף דְּבָרָיו שָׁם שֶׁדִּבֵּר מֵעִנְיָן זֶה שֶׁאֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת אֵין יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי גַּם מִשָּׁם יְכוֹלִין לָשׁוּב אֶל ה'. וְזֶהוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת שֶׁלְּשָׁם נִמְשָׁךְ חִיּוּת מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְשָׁם אֵין שׁוּם פְּגָם מַגִּיעַ וְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב. וַאֲפִלּוּ הַטֻּמְאָה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקַבֶּלֶת חִיּוּת מֵהַעֲלָמָה זוֹ וּכְשֶׁמְּדַבְּקִין עַצְמָן בָּאוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה אֲזַי נִתְבַּטֵּל הַטֻּמְאָה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי עִקַּר חִיּוּתָם רַק מֵהַהַעֲלָמָה וְהַהֶסְתֵּרָה וְכִמְבֹאָר עִנְיָן זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב). וְהַכְּלָל, שֶׁשָּׁם בִּבְחִינַת הָאוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה הוּא כֻּלּוֹ טוֹב וְשָׁם עוֹלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאוֹר הַגָּנוּז, הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁל אַרְבָּעִים סְאָה, בְּחִינַת אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁבָּהֶם נִתְּנָה הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁבָּהֶם נִתְגַּלְּתָה הַתּוֹרָה מֵהֶהֱעֵלֵם אֶל הַגִּלּוּי, כִּי הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת הִיא בְּחִינַת בִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אַרְבָּעִים כַּיָּדוּעַ:

וְזֶה בְּחִינַת מֵימֵי הַמִּקְוֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַחֶסֶד, זֶה בְּחִינַת הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת, שֶׁעַל יָדָהּ עוֹלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וְכַנַּ"ל. כִּי מַיִם מְרַמְּזִים עַל בְּחִינָה זוֹ, כִּי הַמַּיִם קָדְמוּ לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, זֶה בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁקָּדַם לָעוֹלָם. כִּי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁבּוֹ נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה זֶה הַחֶסֶד קָדַם לָעוֹלָם, כִּי בְּזֶה הַחֶסֶד נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחֶסֶד חִנָּם, כִּי לֹא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם זְכוּת וְשׁוּם מַעֲשֶׂה לִבְרֹא הָעוֹלָם עַל יָדוֹ, רַק בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחֶסֶד חִנָּם בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וּבְזֶה הַחֶסֶד הָיָה מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְּנָה הַתּוֹרָה, כִּי גַּם אָז לֹא הָיָה שׁוּם זְכוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמַּיִם קָדְמוּ לָעוֹלָם, הַיְנוּ בְּחִינַת מֵימֵי הַחֲסָדִים, בְּחִינַת חֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁקָּדַם לָעוֹלָם, הַיְנוּ בְּחִינַת חֶסֶד

חִנָּם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מֵימֵי הַמִּקְוֶה, בְּחִינַת הַמַּיִם שֶׁקָּדְמוּ לָעוֹלָם אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִקְוֶה אֲשֶׁר עַל-יְדֵי הַמַּיִם הַלָּלוּ, בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת כַּנַּ"ל, עַל יָדָם עוֹלִין מַטְמָאָה לְטָהֳרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת נֶדֶר, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאוֹמְרִים כָּל נִדְרֵי. כִּי נֶדֶר וּמִקְוֶה וּתְשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְאָז יִתְגַּלֶּה אֱלֻקוּתוֹ, שֶׁהָיָה נֶעְלָם בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְאָז יַשִּׂיגוּ אֱלֻקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְכוּ'. וְאָז יִתְבַּטֵּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי-זֶה מֵאַחַר שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֻקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְאָז יִתְקַיֵּם, וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וְאָז יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יב

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, רָצָה לִכְנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתֹּרַת נְדָרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל פָּסוּק, אַתָּה הַחֵלוֹתָ, כִּי בְּחִינַת הַתֹּרַת נְדָרִים הוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁכָּל הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "לַשָּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם" וְכוּ' בְּסִימָן מט, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ:

וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר, כִּי לְפִי אוֹר לֶהָבִיּוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּלּוֹת מֵהַמִּדּוֹת, כִּי אוֹר לֶהָבִיּוּתוֹ הוּא עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לִתְשׁוּקָתוֹ וְצָרִיךְ לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר בֵּלֵב חֵלֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי. וְעַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁל הַהִתְלַהֲבוּת יוּכַל לָבֹא לְהִתְגַּלּוּת מֵהַמִּדּוֹת, הַיְנוּ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי פְּעֻלּוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים יִתְגַּלֶּה, שֶׁהוּא מְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֵין סוֹף וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ וְכוּ'. וְצִמְצֵם אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף לַצְּדָדִין וְנִשְׁאַר חָלָל פָּנוּי. וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי בָּרָא הָעוֹלָמוֹת וְהֵן הֵן מִדּוֹתָיו וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה וְכוּ'. וְזֶהוּ מַמָּשׁ בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ כֵן הוּא בְּכָל אָדָם, שֶׁקֹּדֶם שֶׁזּוֹכֶה לַעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת אָזַי בְּתִחְלָּה לִבּוֹ כּוֹסֵף וּבוֹעֵר מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל. וְאוֹר הַהִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת שֶׁבַּלֵּב הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כִּי אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לִתְשׁוּקָתוֹ וְאַף-עַל-פִּי שֶׁלִּבּוֹ מִתְלַהֵב מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין זֶה תַּכְלִית, כִּי מִגֹּדֶל הַהִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כְּלָל מֵעֹצֶם הַהִתְלַהֲבוּת בְּלִבּוֹ עַד אֵין סוֹף. עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל

לַעֲשׂוֹת שׁוּם מִדָּה טוֹבָה וְשׁוּם עֲבוֹדָה, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת וְלַעֲשׂוֹת חֶלֶק בַּלֵּב. בְּחִינַת וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי, הַיְנוּ לַעֲשׂוֹת חֶלֶק בְּאוֹר הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁבַּלֵּב, עַל-יְדֵי צִמְצוּם הָאוֹר לַצַּדְדִין, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּכְרִחִין לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת הַגָּדוֹל שֶׁבַּלֵּב הַנַּ"ל וַאֲזַי נַעֲשֶׂה חֶלֶק בַּלֵּב וְשָׁם בְּאוֹתוֹ הֶחֶלֶק שֶׁבַּלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלֶק הַפָּנוּי. שָׁם מִתְגַּלִּין פְּעֻלּוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים, כִּי עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהִדְרָנָה וּבְמִדָּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא תַּכְלִית בְּרִיאָה וְכוּ' וְעַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב הֵיטֵב. כִּי הֵם דְּבָרִים עֲמֻקִּים מְאֹד מְאֹד עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֵם. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת נְדָרִים, כִּי בֶּאֱמֶת הַמְצָוָה הַזֹּאת שֶׁל נְדָרִים הִוא פְּלִיאָה גְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיַד אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לֶאֱסֹר מַה שֶּׁהַתּוֹרָה תּוֹרָה. וּמֵאַחַר שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָה הַדָּבָר מֻהֵכָן יִהְיֶה כֹּחַ לְהָאָדָם לֶאֱסֹר הַדָּבָר עַל עַצְמוֹ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִקְרָאִים הַנְּדָרִים פְּלִיאוֹת חָכְמָה, בְּחִינַת אִישׁ כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר וְכוּ' וְכַמּוּבָא. אַךְ הָעִנְיָן עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי בְּכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל. וְעִקַּר הָאֱלֹקוּת הוּא בְּלֵב הַיִּשְׂרְאֵלִי וּמֻחֲמָת אוֹר הָאֱלֹקוּת שֶׁבְּלִבּוֹ בְּחִינַת צוּר לְבָבִי. עַל-כֵּן מִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית וּמֻחֲמַת זֶה אוֹר לֶהָבִיּוּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כִּי אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לִתְשׁוּקָתוֹ וְכַנַּ"ל. וְהִנֵּה לְפִי עִצֻּם אוֹר לֶהָבִיּוּתוֹ עַד אֵין סוֹף אֵינוֹ מַסְפִּיק לוֹ תַּרְי"ג מִצְוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אוֹר לֶהָבִיּוּתוֹ הוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגֵּעַ לִהְיוֹת דָּבוּק וְנִכְלָל בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד וְשֶׁלֹּא יִפָּנֶה עַצְמוֹ לְשׁוּם דָּבָר מֵהָעוֹלָם אֲפִלּוּ לְשׁוּם דָּבָר הַמֻּתָּר רַק יִהְיֶה תָּמִיד דָּבוּק בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע כְּלָל. אַךְ בֶּאֱמֶת זֶה אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי אִם כֵּן הָיָה מִתְבַּטֵּל בְּמְצִיאוּת וְלֹא הָיָה מִתְקַיֵּם יְשׁוּתוֹ כְּלָל וְהָיָה נֶחֱרָב הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, וְה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם. עַל-כֵּן צָרִיכִין בְּהֶכְרֵחַ לְצַמְצֵם אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת וְלַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה. וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ אֲשֶׁר נִזְהַרְנוּ לִבְלִי לָסוּר מִדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יָמִין וּשְׂמֹאל, כִּי אֲפִלּוּ לְיָמִין אָסוּר לָסוּר מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הַיְנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהוֹסִיף יוֹתֵר מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת נוֹטָה לְיָמִין אָסוּר לָנוּ גַּם כֵּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תוֹסִיפוּ עַל הַדָּבָר וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ, כִּי לְפִי עִצֻּם לֶהָבִיּוּתוֹ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הָיָה נִכְסָף לְהוֹסִיף עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. אַךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִזְהִירָה עַל זֹאת בְּלָאו דְּבַל תּוֹסִיף, כִּי כְּשֶׁמּוֹסִיפִין עַל הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ אִם כַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא נוֹטֶה מִן הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וּמְקַלְקֵל הַצִּמְצוּם הַקָּדוֹשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָמוֹת, וַאֲזַי, הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, שֶׁגּוֹרֵם חַס וְשָׁלוֹם, שְׁבִירַת כֵּלִים חֻרְבַּן הָעוֹלָמוֹת:

וְגַם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע וְכָל הַתַּאֲוֹת וְכָל הַחֲטָאִים חַס וְשָׁלוֹם בָּאִין מִזֶּה, כִּי יָדוּעַ שֶׁכָּל הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הַתַּאֲוֹת וְהַחֲטָאִים, כֻּלָּם בָּאִים מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְּהֹמוֹת (תְּהִלִּים קז) שֶׁלִּפְעָמִים הָאָדָם בּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִמַּדְרֵגָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַעֲלוּ שָׁמַיִם. וּכְשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְצַמְצֵם הָאוֹר לְפִי מַדְרֵגָתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה יֵרְדוּ תְּהֹמוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל אַחַר כָּךְ חַס וְשָׁלוֹם מְאֹד, כִּי זֶה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב הָאָדָם נוֹפֵל לַעֲוֹנוֹת עַל עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמְּצוֹת וְהַדִּקְדּוּקִים שֶׁל הַבַּעַל דְּבָר שֶׁמַּרְבֶּה לְהַחְמִיר וּלְדַקְדֵּק עָלָיו בְּיוֹתֵר וּמְפַתֵּהוּ לַמְּצוֹת שֶׁלּוֹ וּמִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְאַחַר כָּךְ מְבִיאוֹ לִידֵי עֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם. כִּי רִבּוּי הַחֻמְרוֹת וְהַדִּקְדּוּקִים זֶה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַל תְּצַדֵּק הַרְבֵּה וְאַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה (קֹהֶלֶת ז) כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא שֶׁצָּרִיךְ לְזַהֵר שֶׁלֹּא יִצְדַּק הַרְבֵּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְשַׁע הַרְבֵּה חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. שֶׁעִקַּר הַחֵטְא הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הַתְּחָלַת עֲצַת הַנָּחָשׁ הָיָה עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁבָּא אֶל חַוָּה וְאָמַר לָהּ, אַף כִּי אָמַר אֱלֹקִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגָּן. שֶׁרָצָה לְהַטְעוֹתָהּ עַל-יְדֵי הַמְּצוֹת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע וְשָׁאַל אוֹתָהּ, אִם צִוָּאַת ה' יִתְבָּרַךְ הָיָה לִבְלִי לֶאֱכֹל מִכָּל עֵץ הַגָּן, כִּי בְּוַדַּאי כָּךְ רָאוּי לָכֶם לִבְלִי לֶאֱכֹל לְפִי גֹּדֶל עֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לָכֶם לֶאֱכֹל כְּלָל שׁוּם דָּבָר?! וּמֵחֲמַת שֶׁהִכְנִיס בָּהֶם סְפֵקוֹת כָּאֵלֶּה, שֶׁרָאוּי הָיָה לִבְלִי לֶאֱכֹל כְּלָל, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא פָּעַל כָּל רְצוֹנוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן פָּעַל קְצָת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִשִּׁיבָה חַוָּה לוֹ בְּטָעוּת וְטָעֲתָה עַצְמָהּ וְאָמְרָה, מִכָּל עֵץ הַגָּן נֹאכֵל וּמֵעֵץ הַדַּעַת וְכוּ', אָמַר אֱלֹקִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ וְכוּ', וְהוֹסִיפוּ עַל הַצִּוּוּי. וְתֵכֶף שֶׁהוֹסִיפָה מְעַט עַל הַצִּוּוּי מִיָּד הִצְלִיחַ מַעֲשֶׂה הַס"מ כִּי תֵּכֶף עַל-יְדֵי הַהוֹסָפָה יָצְאָה מִן הַמִּדָּה וּבָאָה לִכְלַל בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה דְּחָפָהּ עַד שֶׁנָּגְעָה בּוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּאוּ לְמָה שֶׁבָּאוּ וְהַכֹּל הָיָה רַק עַל-יְדֵי הַהוֹסָפָה שֶׁל הַנָּחָשׁ וְשֶׁל הָאִשָּׁה כַּנַּ"ל. וְכֵן עִקַּר הַחֵטְא הָיָה גַּם כֵּן זֹאת כַּמּוּבָא, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן הִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַחֵטְא שֶׁלּוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּא לְכָל הַפְּגָמִים שֶׁלּוֹ. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף בְּהַתְחָלַת מַתַּן תּוֹרָה הִזְהִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת מֹשֶׁה כַּמָּה פְּעָמִים, רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל ה' לַעֲלוֹת וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁבּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ חוּץ מֵהַמִּדָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֲרִיסָה כַּנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יָדַע מֵחֲמַת גֹּדֶל הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהָיָה אָז, בְּוַדַּאי יִהְיֶה תַּאֲוָתָם חֲזָקָה מְאֹד לַעֲלוֹת לַה' וּלְהִכָּלֵל בּוֹ בְּתִשׁוּקָה גְּדוֹלָה עַד אֵין

סוֹף עַד שֶׁיּוּכְלוּ לָבֹא לִבְחִינַת הֲרִיסָה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, עַל-כֵּן הִזְהִירָם מְאֹד עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן עב) שֶׁיֵּשׁ יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מְסִיתוֹ לַהֲרֹס לַעֲלוֹת אֶל ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ נִזְהָרִים בְּמִצְוַת הַגְּבָלָה וְלֹא הָרְסוּ לַעֲלוֹת יוֹתֵר, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֻחֲמַת שֶׁמַּתַּן תּוֹרָה הָיָה בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים וְכוּ' וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה בָּאוּ אַחַר כָּךְ לְמַה שֶׁבָּאוּ וְנִכְשְׁלוּ עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב בִּפְגַם הָעֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וְאִישׁ לֹא יַעֲלֶה עִמָּךְ. הֲרֹאשׁוֹנוֹת עַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ בִּתְשׁוּאוֹת וְהוֹמְיוֹת, שֶׁלְּטָה בָּהֶם עַיִן הָרָע, אֵין לְךָ יָפָה מִן הַצְּנִיעוּת, הַיְנוּ כַּנַ"ל. שֶׁהַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת מֻחֲמַת שֶׁהָיָה בְּרַעַשׁ גָּדוֹל וּבְהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, עַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם כִּי הָיָה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר. וְעַל-כֵּן בָּאוּ לְחֵטְא גָּדוֹל עַל-יְדֵי-זֶה וְנִשְׁבְּרוּ הַלּוּחוֹת, עַל-כֵּן נִתְּנוּ הַשְּׁנִיּוֹת בִּשְׁתִיקָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִמְצוּם יוֹתֵר, כִּי צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לְצַמְצֵם הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּצְטַוּוּ אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל, כִּי מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַחֵטְא הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר כַּנַ"ל, עַל-כֵּן הֻכְרְחוּ אַחַר כָּךְ לַעֲשׂוֹת הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו שֶׁכְּלוּלִין מִגְּוָנִין סַגְיִאין שֶׁכָּל זֹאת הָיא בְּחִינַת צִמְצוּמִים. לְצַמְצֵם הַמִּשְׁכַּת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ, כִּי כָּל כְּלִי וּכְלִי וְכָל דָּבָר שֶׁל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וּבִגְדֵי כְּהֻנָּה הַכֹּל הָיוּ בְּחִינַת צִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁנִּצְטַוּוּ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן נִצְטַוּוּ מִקֹּדֶם עַל שַׁבָּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי תִּקּוּן שֶׁל הַצִּמְצוּם הַנַ"ל כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן כַּנַ"ל:

חלק ד

וּבֶאֱמֶת צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לָדַעַת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיָן זֶה בְּעִנְיַן צִמְצוּם הַהִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת עָצוּם. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁלֹּא יִהְיֶה יוֹתֵר מִמַּדְרֵגָתוֹ. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בֶּאֱמֶת כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כִּי הֵם יוֹרוּ אוֹתוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלֵךְ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה הַהִתְלַהֲבוּת וְהַתְּשׁוּקָה כָּרָאוּי בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְזֶה בְּחִינַת לָאו דְּלֹא תָסוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל, כִּי רַק הַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הֵם יוֹדְעִים זֹאת אֵיךְ לְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר כָּרָאוּי בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה לִבְלִי לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל, כִּי כְּשֶׁנּוֹטִים לְיָמִין זֶה בְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר שֶׁגּוֹרֵם וְכוּ' כַּנַ"ל. וְלִשְׂמֹאל בְּוַדַּאי אֵינוֹ טוֹב לִנְטוֹת שֶׁאִם כֵּן לֹא יַעֲשֶׂה אֲפִלּוּ הַמַּטָּל עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב

לַחֲכָמִים וְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אָבוֹת פֶּרֶק א), עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר. כְּדֵי שֶׁיּוֹרוּ אוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּאֹפֶן שֶׁיְּצַמְצֵם הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַּ"ל:

חלק ה

כִּי בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁמֹּשֶׁה קִבֵּל הַתּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה וּמְסָרָהּ לָנוּ וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיְתָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִפִּי הַגְּבוּרָה, כִּי גְּבוּרָה הִיא בְּחִינַת צִמְצוּם, כִּי הַתּוֹרָה הִיא כֻּלָּהּ מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם כְּלֵל כָּל הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי צִמְצוּם הָאוֹר כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר אָנוּ צְרִיכִין לְצַמְצֵם הָאוֹר כְּבָיְכוֹל כָּל אָדָם לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁהַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה אַף-עַל-פִּי שֶׁהִוא בִּבְחִינַת צִמְצוּם לְגַבֵּי מַה שֶּׁלְּמַעְלָה הֵימֶנָּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאוֹר שֶׁל הַמַּדְרֵגָה שֶׁל מַעְלָה הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף לְגַבֵּי מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה וּצְרִיכִין אַחַר כָּךְ עוֹד צִמְצוּמִים אֲחֵרִים בְּאֹפֶן שֶׁגַּם מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה תּוּכַל לְקַבֵּל הָאוֹר, כִּי אוֹרוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ שׁוֹפֵעַ מֵרוֹם כָּל דַּרְגִּין, אַךְ כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה קְטַנָּה וּנְמוּכָה יוֹתֵר צְרִיכִין שָׁם צִמְצוּמִים רַבִּים יוֹתֵר, כִּי הַצִּמְצוּם שֶׁל הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה הוּא עֲדַיִן בְּחִינַת אֵין סוֹף לְגַבֵּי מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה וּצְרִיכִין שָׁם בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה עוֹד צִמְצוּמִים יוֹתֵר. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה לַעֲשׂוֹת הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהָיָה בְּתָחִלַּת הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה תּוּכַל לְהָבִין הֵיטֵב מַאֲמָר הַנַּ"ל וְעוֹד כַּמָּה עִנְיָנִים שֶׁקָּשֶׁה לַהֲבִינָם. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה שֶׁקִּבֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה וּמְסָרָהּ לָנוּ אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְחַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁיְּפָרְשׁוּ אוֹתָהּ לָנוּ הֵיטֵב בְּחָכְמָתָם הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אָנוּ אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לֵידַע דָּבָר מֵהַתּוֹרָה בְּעַצְמֵנוּ כִּי הוּא בְּעֶרְכֵּנוּ בִּבְחִינַת אֵין סוֹף, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁקִּבֵּל מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם אֲצִלֵּנוּ הִיא בִּבְחִינַת אֵין סוֹף וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין הַחֲכָמִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לִלְמֹד עִמָּנוּ וּלְפָרֵשׁ אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בָּאֵר הֵיטֵב לְמַעַן נוּכַל לְקַבֵּל אוֹר הַתּוֹרָה בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּעֶרְכֵּנוּ כְּפִי הַדּוֹר וּכְפִי הַזְּמַן, וְזֶה בְּחִינַת הַגְּדָרִים וְהַסְּיָגִים שֶׁעוֹשִׂין הַחֲכָמִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, שׁוֹפֵעַ תָּמִיד וּצְרִיכִין לְקַבְּלוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּכָל עֵת וּזְמַן. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין הַחֲכָמִים בְּכָל דּוֹר לַעֲשׂוֹת סְיָגִים חֲדָשִׁים וּלְתַקֵּן תַּקָּנוֹת חֲדָשׁוֹת מְשֻׁמָּרֶת לְמִשְׁמֶרֶת, כִּי הֵם צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְצַמְצֵם אוֹר הָאֵין סוֹף בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין מְצוֹת חֲדָשׁוֹת דְּרַבָּנָן, כִּי עַל-יְדֵי צִמְצוּם הָאוֹר מְקַבְּלִין אוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בְּכָל פַּעַם, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כּוּלָּא חַד:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת נְדָרִים, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאוֹר הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, עַל-כֵּן לִבּוֹ כּוֹסֵחַ לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ וּלְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה. אַךְ בֶּאֱמֶת צְרִיכִין

לְצַמְצֵם הָאוֹר כַּנַ"ל וּלְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְּרָגָה וּבְמִדָּה. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי הָאוֹר שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל בְּכָל פַּעַם כֵּן צָרִיךְ לְצַמְצֵם וְלַעֲשׂוֹת מִדּוֹת וְכֵלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְּרָגָה וּבְמִדָּה:

וְזֶה בְּחִינַת נְדָרִים, שֶׁהֵם נִדְבַת לִבּוֹ, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִין. וְיָדוּעַ שֶׁנְּדָרִים הֵם בְּבִינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וּבִינָה הִוא עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף. כִּי שָׁלֹשׁ רֹאשׁוֹנוֹת הֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵין סוֹף, הַיְנוּ כְּשֶׁלֵּב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וְרוֹצֶה לֶאֱסֹר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ יוֹתֵר מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לוֹ לֶאֱסֹר עַל עַצְמוֹ עַד שֶׁיּוֹצִיא הַנֶּדֶר בְּפִיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַנֶּדֶר בְּלִבּוֹ הוּא בְּבְחִינַת אֵין סוֹף שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְצַמְצֵם הָאוֹר לְקַבְּלוֹ בְּמִדָּה וּכְשֶׁמּוֹצִיא הַנֶּדֶר שֶׁבְּלִבּוֹ בְּפִיו, זֶה בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר בְּהַדְּרָגָה וּבְמִדָּה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמִּדּוֹת וְהַכֵּלִים הוּא עַל-יְדֵי דִּבּוּר פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֵּלִים וּמִדּוֹת וְאָז צָרִיךְ לְקַיֵּם הַנֶּדֶר, כִּי הוּא תּוֹרָה מַמָּשׁ, כִּי הַנֶּדֶר הוּא שֶׁעוֹלֶה אֶל מְקוֹם הַנֶּדֶר שֶׁהוּא נִדְבַת לֵב בְּחִינַת הָאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁבְּלֵב הָאָדָם כַּנַ"ל. וּמְצַמְצֵם הָאוֹר וּמְקַבְּלוֹ בְּהַדְּרָגָה וּבְמִדָּה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר פֶּה וְאָז הוּא מְחֻיָּב לְקַיְּמוֹ כְּמוֹ כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כִּי גַּם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הִוא בִּבְחִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי צִמְצוּם אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הָאוֹמֵר, יֵאָסְרוּ כָּל פֵּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עָלַי, נִדְרוֹ בָּטֵל, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת אֵין סוֹף, בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר בְּלִי שׁוּם צִמְצוּם כְּלָל. וְעַל-כֵּן נִדְרוֹ בָּטֵל, כִּי אֵין הַנֶּדֶר מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל-יְדֵי צִמְצוּם הָאוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהוֹצִיא הַנֶּדֶר בְּפִיו כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִנְּדָרִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, כִּי מִי יוֹדֵעַ אֵיךְ לְצַמְצֵם הָאוֹר בְּהַדְּרָגָה, רַק מִצְוָה לִנְדֹּר בִּשְׁבִיל פְּרִישׁוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל גָּדֵר וּסְיָג מִצְוָה לִנְדֹּר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (אָבוֹת פֶּרֶק ג), נְדָרִים סְיָג לִפְרִישׁוּת. כִּי זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת צִמְצוּם אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁעָבַר אֵיזֶה עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, נִמְצָא שֶׁקִּלְקֵל אֵיזֶה צִמְצוּם וְחָזַר הָאוֹר אֶל אֵין סוֹף וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר פְּגַם כָּל הַחֲטָאִים. וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּבִינָה שֶׁהוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף כַּנַּ"ל, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא שֶׁחוֹזֵר וְעוֹלֶה וּמִשְׁתּוֹקֵק וְכוֹסֵף לַה' יִתְבָּרַךְ וְחוֹזֵר וְנִכְלָל בָּאֵין סוֹף. וְאַחַר כָּךְ הוּא מְצַמְצֵם הָאוֹר בְּהַדְּרָגָה וְחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ הָאוֹר שֶׁנִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה בְּיֶתֶר שְׂאֵת. וְעַל-כֵּן הַבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ גְּדָרִים וּסְיָגִים יוֹתֵר שֶׁהֵם תִּקּוּנֵי הַתְּשׁוּבָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלַעֲלוֹת לְאוֹר הָאֵין סוֹף וְלַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת הַצִּמְצוּם מֵחָדָשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּהַדְּרָגָה, עַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים חֲדָשִׁים כְּדֵי לְקַבֵּל הָאוֹר בְּתוֹכוֹ, עַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ

תִּקּוּנִים וּגְדָרִים וּסְיָגִים יוֹתֵר, כִּי מֵאַחַר שֶׁקִּלְקֵל אֵיזֶה כְּלִי וְצִנּוֹר עַל-יְדֵי הָעֲבֵרָה שֶׁעָבַר, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עַכְשָׁו בַּצִּנּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לְבַד. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עוֹד כֵּלִים וְצִנּוֹרוֹת לְקַבֵּל אוֹר הָאֵין סוֹף בְּתוֹכָם:

וְזֶה בְּחִינַת נְדָרִים שֶׁבִּשְׁבִיל פְּרִישׁוּת שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ מִמַּה שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרֹשׁ וּלְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ אָז הוּא צָרִיךְ נֶדֶר וְעַל-יְדֵי הַנֶּדֶר הוּא מְצַמְצֵם הָאוֹר אֵין סוֹף וּמְקַבְּלוֹ בְּהַדְרָגָה וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה מְצָוָה גְּמוּרָה כַּנַ"ל. וְכָל מִצְוָה הִיא בְּבְחִינַת כְּלִי וּמִדָּה לְקַבֵּל הָאוֹר בְּתוֹכוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה הִיא מֻחֶמֶת רִבּוּי הָאוֹר. וּכְפִי רִבּוּי הָאוֹר כֵּן צָרִיךְ כֵּלִים יוֹתֵר, דְּהַיְנוּ מִצְוֹת וּגְדָרִים יוֹתֵר. וְעַל-כֵּן מֻכְרָח לִנְדֹּר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת עַל-יְדֵי-זֶה כֵּלִים וּמִדּוֹת לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר. וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לִפְרֹשׁ מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ לִפְרֹשׁ כַּנַ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הֶחָכָם עוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעִקָּרוֹ עַל-יְדֵי פֶּתַח חֲרָטָה, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וְכוּ'. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. וְהֶחָכָם הָאֱמֶת הוּא יָכוֹל לַעֲלוֹת בְּוַדַּאי לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת צְמָצוּמִים חֲדָשִׁים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶעֱקָר הַנֶּדֶר לְגַמְרֵי כְּפִי הַצְּמָצוּם שֶׁעוֹשֶׂה עַכְשָׁו הֶחָכָם. וְכָל זֹאת עַל-יְדֵי פֶּתַח חֲרָטָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזְרִין וְשָׁבִין מִצְּמָצוּם זֶה שֶׁל הַנֶּדֶר לְאוֹר הָאֵין סוֹף. וְהֶחָכָם עוֹלֶה לְשָׁם לְמַדְרֵגָה הַגְּבוֹהָה יוֹתֵר וּמְבַטֵּל זֶה הַצְּמָצוּם שֶׁל הַדִּבּוּר שֶׁל הַנֶּדֶר בְּשָׁרְשׁוֹ בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם שָׁבִין וְעוֹלִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וּמִתְבַּטְּלִין בְּשָׁרְשָׁן. וְאַחַר כָּךְ הוּא חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ מִשָּׁם צְמָצוּמִים חֲדָשִׁים עַל-יְדֵי דִּבּוּר פִּיו, הַיְנוּ צְמָצוּמִים לְהַתִּיר הַנֶּדֶר, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאוֹמֵר לוֹ 'מֻתָּר לָךְ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נֶעֱקָר הַנֶּדֶר מֵעִקָּרוֹ וְהֻתַּר לוֹ, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְהֶחָכָם לְהַמְשִׁיךְ הַצְּמָצוּם לְהַתִּיר עַל-יְדֵי דִּבּוּר פִּיו, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי מַה שֶּׁמְּצַמְצֵם אוֹר הָאֵין סוֹף בְּדִבּוּר פִּיו כַּנַ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינָה מַה שֶּׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַבַּעַל וּלְהָאֵב לְהַתִּיר נֶדֶר אִשְׁתּוֹ וּבִתּוֹ כִּי הֵם בִּרְשׁוּתָם, כִּי הָאָב וְהַבַּעַל הֵם בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מֵהֶם וְאוֹרָם כְּנֶגֶד אִשְׁתּוֹ וּבִתּוֹ הִיא בִּבְחִינַת אֵין סוֹף. וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבַטֵּל צְמָצוּם הַנֶּדֶר שֶׁלָּהֶם בְּשָׁרְשׁוֹ וּלְהָפֵר הַנֶּדֶר. מֵאַחַר שֶׁהֵם יְכוֹלִין לַעֲלוֹת לְאוֹר הָאֵין סוֹף בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר וְכַנַ"ל. וְגַם כִּי בִּתּוֹ וְאִשְׁתּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ וְכָל אוֹרָם וְצִמְצוּמָם הֵם בִּרְשׁוּתָם כִּי אוֹרָם כָּלוּל בְּאוֹרוֹ. וְעַל-כֵּן אֶצְלוֹ מִתְבַּטֵּל כָּל הָאוֹר וְהַצְּמָצוּם שֶׁלָּהֶם. וְעַל-כֵּן יָכוֹל לְהָפֵר נְדָרִים וְכַנַ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינָה שְׁלֹשָׁה הֲדִיוֹטוֹת שֶׁיְּכוֹלִין גַּם כֵּן לְהַתִּיר הַנֶּדֶר, כִּי בְּחִינָה הַנַ"ל שֶׁל צְמָצוּם הָאוֹר שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת כָּל הַתּוֹרָה הוּא כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל. בְּחִינָה

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, כִּי אוֹר הָאֵין סוֹף זֶה בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת כֹּהֵן, כִּי אוֹר הַחֶסֶד מִתְפַּשֵּׁט עַד אֵין סוֹף אַךְ צְרִיכִין לְצַמְצֵם הָאוֹר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל רֹב טוֹבָה. וְהַצִּמְצוּם זֶה בְּחִינַת גְּבוּרָה, בְּחִינַת לֵוִי. וְעַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם נַעֲשֶׂה חָלָל הַפָּנוּי וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל הָאוֹר בְּתוֹךְ הֶחָלָל וְהַצִּמְצוּם הַזֶּה בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה (חָסֵר) נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא עַל-יְדֵי שִׁלּשׁ בְּחִינוֹת וְזֶה (שַׁבָּת פח) בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהֵיב לָן אֹרֶיְן תְּלִיתָאֵה בְּיוֹם תְּלִיתָאֵה עַל-יְדֵי תְּלִיתָאֵה בְּיַרְחָא תְּלִיתָאֵה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִוא מְשֻׁלֶּשֶׁת, כִּי יוֹצֵאת מִשִּׁלּשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל הֵם בֵּית דִּין וְיכוֹלִין לִפְסֹק דִּין תּוֹרָה, כִּי שְׁלֹשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל כְּלוּלִין מִשִּׁלּשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם יְכוֹלִין לַעֲלוֹת אֶל אוֹר הָאֵין סוֹף וּלְצַמְצֵם הָאוֹר וּלְקַבֵּל אַחַר כָּךְ הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כָּרָאוּי שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן הֵם פּוֹסְקִין הַדִּין תּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין שְׁלֹשָׁה לְהַתִּיר הַנֶּדֶר, כִּי עִקַּר הַתָּרַת נְדָרִים תָּלוּי בָּזֶה שֶׁצְּרִיכִין לַחֲזֹר וְלַעֲלוֹת לְאוֹר הָאֵין סוֹף. וְלַחֲזֹר לְצַמְצֵם הָאוֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּהַדְרָגָה לְהַתִּיר וּלְהַפֵּךְ הַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן מֵאִסּוּר לְהֶתֵּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן מַתִּירִין נְדָרִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי בְּחִינַת הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל הוּא בְּחִינָה תְּשׁוּבָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינָה מַה שֶּׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבַקֶּשֶׁת מֵה' יִתְבָּרַךְ, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה וְכוּ'. (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) הַיְנוּ כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁאוֹר אֵשׁ הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא עַד אֵין סוֹף כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין בְּהֶכְרֵחַ לְצַמְצְמוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שִׂימֵנִי כַחוֹתָם וְכוּ'. חוֹתָם הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר שֶׁחוֹתָם וּמְצַמְצֵם הָאוֹר שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מֵהַמִּדָּה. וְזֶהוּ שֶׁמְּבַקֶּשֶׁת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ. הַיְנוּ שֶׁיַּעֲזֹר ה' יִתְבָּרַךְ לְצַמְצֵם וּלְהַחְתִּים אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁבַּלֵּב, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה וְכוּ' רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאוֹר הַהִתְלַהֲבוּת עַזָּה וְקָשָׁה וּבוֹעֵר מְאֹד מְאֹד בְּרִשְׁפֵּי רִשְׁפֵּי שַׁלְהֶבֶת יָהּ. עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר מֻחְמַת זֶה לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כְּלָל כַּנַּ"ל וְגַם יְכוֹלִין לָבֹא עַל-יְדֵי-זֶה חַס וְשָׁלוֹם לְתַאֲוֹת וַחֲטָאִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְצַמְצֵם כָּרָאוּי, כִּי הוּא בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה כִּיְדוּעַ. וְזֶהוּ, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי רִבּוּי הָאַהֲבָה וְהַהִתְלַהֲבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ מְרֻבֶּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיְּכוֹלִין לָבֹא עַל-יְדֵי-זֶה חַס וְשָׁלוֹם, לְרִבּוּי אוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה כַּנַּ"ל. וּמֵעִצָּם רִשְׁפֵּי אֵשׁ הַהִתְלַהֲבוּת אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל אֵיךְ לְצַמְצְמוֹ, כִּי אָנוּ

חֻפְּצִים מְאֹד לִהְיוֹת דְּבוּקִים בְּךָ תָּמִיד עַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים מִמְּךָ שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ וּתְצַמְּצֵם הָאוֹר לְעַצְמְךָ וְנִהְיֶה דְּבוּקִים בְּךָ כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, הַיְנוּ שֶׁהַדְּבֵקוּת יִהְיֶה בִּבְחִינַת חוֹתָם וְצִמְצוּם כְּדֵי לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְזֶהוּ, 'כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יָד כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה. כִּי לֵב הוּא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא שֶׁהִיא בֵּיתָא עִלָּאָה. זְרוֹעַ הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יָד שֶׁהִיא יָד כֵּהָה, בְּחִינַת מַלְכוּת בֵּיתָא תַּתָּאָה, הַיְנוּ כַּנַ"ל, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל שֶׁיֵּשׁ לִשְׁנֵי בָּתִּים עֲלִיָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְכוּ' הַנַ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת הַקְּשָׁרִים שֶׁל הַתְּפִלִּין, כִּי אוֹר הַתְּפִלִּין בְּשָׁרְשָׁן גָּדוֹל מְאֹד עַד אֵין סוֹף, עַל-כֵּן אֵין יְכוֹלִים לְקַבְּלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי קְשָׁרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹתָם, בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְזֶה בְּחִינַת הַבָּתִּים שֶׁל הַתְּפִלִּין, כִּי הַבָּתִּים שֶׁל הַשֶּׁל רֹאשׁ הוּא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵית שֶׁל הַשֶּׁל יָד הוּא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה שֶׁהֵם מְצַמְצְמִין וְחוֹתְמִין הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַפָּרְשִׁיוֹת שֶׁהֵם הַמֹּחִין הַמְאִירִין עַד אֵין סוֹף וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְתָפְרָן בְּגִידִין וּלְכָרְכָן בִּשְׂעָרוֹת הַכֹּל בִּשְׁבִיל צִמְצוּם הָאוֹר הַגָּדוֹל, כִּי גִּידִין וּשְׂעָרוֹת הֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ וְכוּ' כִּי עַזָּה וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד שֶׁהֵם הַצִּמְצוּמִים בְּחִינַת חוֹתָמוֹת הַנַ"ל, בְּחִינַת שְׁנֵי בָּתִּים הַנַ"ל כְּדֵי לְצַמְצֵם הָאוֹר הַגָּדוֹל כְּדֵי לִזְכּוֹת לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַ"ל. (וְעַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבִפְרִי עֵץ חַיִּים מְבֹאָר שָׁם שֶׁפְּסוּק זֶה מְדַבֵּר מִתְּפִלִּין):

חלק יד

וְזֶה שְׁמוּבָא בְּהַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁגָּזַר גְּרוּשׁ בְּגִזְרַת שְׁמַד, עַל-יְדֵי צִיצִית וּתְפִלִּין יְכוֹלִין לַעֲבֹר בְּתוֹךְ הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה. כִּי הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה, נִמְשֶׁכֶת וְנִשְׁתַּלְשְׁלָה מֵאֵשׁ שֶׁלְּמַעְלָה מִבְּחִינַת כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, מִבְּחִינַת אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף וְאֵשׁ הַזֹּאת הִוא בְּחִינַת תְּכֵלֶת דְּאָכְלָא כֹּלָא וְשִׁיצֵי כֻּלָּא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בַּה' מְקַבְּלִים חִיּוּתָם מִמֶּנּוּ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. כִּי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית וּתְפִלִּין הֵם מְצַמְצְמִין הָאוֹר כַּנַ"ל, כִּי צִיצִית מִבֹּאר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הַקָּדוֹשׁ הַנַ"ל. וּתְפִלִּין הֵם בְּחִינַת חוֹתָם הַנַ"ל. עַל-כֵּן צִיצִית וּתְפִלִּין הֵם מְצַמְצְמִין הָאוֹר כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן יְכוֹלִים לַעֲבֹר בְּתוֹךְ הָאֵשׁ עַל-יְדֵי צִיצִית וּתְפִלִּין. כִּי אַדְרַבָּא הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִשָּׁם בִּבְחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם אָמֵן וְאָמֵן:

:

חלק טו

וְזֶהוּ שֶׁפְּסִיּם, אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוּז יָבוּזוּ לוֹ. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְצַמְצֵם אוֹר הָאֵין סוֹף בְּהַדְּרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְאוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִיא כֻּלָּא יְמִינָא וְלֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ שִׁימֵנִי כַחוֹתָם וְכוּ', הַיְנוּ צִמְצוּם הָאוֹר בְּהַדְּרָגָה וּבְמִדָּה בְּבְחִינַת חוֹתָם כַּנַּ"ל. כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁהַלֵּב בּוֹעֵר עַד אֵין סוֹף וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְצַמְצוּם הַקְּדוּשׁ בְּחִינַת חוֹתָמוֹת הַנַּ"ל. וַאֲזַי אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוּז יָבוּזוּ לוֹ. כִּי אָז עַל-יְדֵי בְּחִינַת חוֹתָם הַנַּ"ל זוֹכִין לְאוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁאָז מְבַזִּין כָּל הוֹן דְּעָלְמָא, כִּי לֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּנְוֵת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל, שֶׁמְּבַזִּין אֶת הַמְּעוֹת, בְּחִינַת בּוּז יָבוּזוּ לוֹ, עַיֵּן שָׁם בְּהַמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן נֶדֶר וּשְׁבוּעָה שֶׁהוּא דָּבָר פֶּלֶא מְאֹד שֶׁהָאָדָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ מִצְוֹת וַעֲבֵרוֹת חֲדָשׁוֹת מַה שֶּׁלֹּא נִזְכַּר בַּתּוֹרָה, כְּשֶׁאוֹסֵר עַל עַצְמוֹ אֲכִילַת בָּשָׂר בְּנֶדֶר אוֹ שְׁבוּעָה אֲזַי זֶה הַבָּשָׂר הַמֻּתָּר מִן הַתּוֹרָה נֶאֱסָר עַתָּה עָלָיו בְּאִסּוּר חָמוּר כְּכָל הָאִסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה. וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לֶאֱכֹל בָּשָׂר זֶה אֲזַי חִיּוּב וּמִצְוָה עָלָיו לֶאֱכֹל דַּוְקָא. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה יָכוֹל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ תּוֹרָה חֲדָשָׁה, דְּהַיְנוּ לֶאֱסֹר הַמֻּתָּר וּלְחַיֵּב עַצְמוֹ בְּחִיּוּב מַה שֶּׁאֵינוֹ מְחֻיָּב (רַק שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַתִּיר אֶת הָאִסּוּר בְּשׁוּם אֹפֶן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק לֶאֱסֹר אִסָּר וְכוּ'):

חלק ב

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "כִּי מְרֻחָמִם יְנַהֲגֵם" בְּלִקּוּטֵי תְּנָיְנָא סִימָן ז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לְהָאִיר הַדַּעַת בִּבְנֵי אָדָם, לְהוֹדִיעַ לָהֶם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וּלְדַבֵּר עַל לִבָּם לְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹנוֹת, זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת עַל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וְכָל אָדָם יָכוֹל לְקַיֵּם זֹאת וְצָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הוּא הֶחָכָם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל זֶה בְּיוֹתֵר לְהָאִיר הַדַּעַת בְּבָנִים וְתַלְמִידִים. וְזֶה הֶחָכָם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת 'כֹּל' בְּחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׂמַיִם וּבָאָרֶץ, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וּבְדָרֵי מַטָּה שֶׁלְּהַגְבּוֹהִים בְּמַעֲלָה בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה יִהְיֶה מַרְאֶה לָהֶם בְּחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה מַרְאֶה לָהֶם שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מָה חָמִית מַה פְּשִׁפְּשְׁתָּ מַה יָדַעְתָּ וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ לִבְחִינַת דָּרֵי מַטָּה שֶׁהֵם הַנְּמוּכִים מְאֹד שֶׁנָּפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ לְדִיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד וְקִלְקְלוּ מַה שֶּׁקִּלְקְלוּ, יָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת שֶׁל מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה מַרְאֶה לָהֶם שֶׁעֲדַיִן

ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאוֹתָם וִיחַזְּקֵם וְיוֹרֵם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם כִּי ה' אִתָּם וְאָצְלָם וְעִמָּם וְקָרוֹב אֲלֵיהֶם מְאֹד, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְרַק זֶה נִקְרָא צַדִּיק וּמִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל זֹאת אֵינוֹ נִקְרָא צַדִּיק בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ הוּא לְקָרֵב אֵלָיו הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמְּקָרְבִין אֵלָיו הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם עוֹבְדִים אוֹתוֹ בְּאֵימָה וְיִרְאָה וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו הוּא כְּשֶׁעוֹלֶה הָעֲבוֹדָה מֵעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה. וְכָל מַה שֶּׁעוֹלֶה אֵיזֶה עֲבוֹדָה וְנַחַת רוּחַ מֵעוֹלָם וּמַדְרֵגָה נְמוּכָה בְּיוֹתֵר יֵשׁ לוֹ שַׂעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וּצְרִיכִין לִכְלֹל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן שֶׁגַּם דְּרֵי מַעְלָה שֶׁהַשָּׁגָתָם בְּחִינַת 'מָה' יִהְיוּ כְּלוּלִים מֵהַהַשָּׁגָה שֶׁל בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּלְהֵפֶךְ גַּם דָּרֵי מַטָּה שֶׁהַשָּׁגָתָם בְּחִינַת 'מְלֹא' יִהְיוּ כְּלוּלִים מֵהַהַשָּׁגָה שֶׁל בְּחִינַת מָה כִּדֵּי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יִרְאָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים וַחֲנֻכָּה וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה בְּקֹשׁ סְלַח נָא עַל עֲוֹן הַמְרַגְּלִים שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הָעֲוֹנוֹת וְכוּ'. וּכְפִי הַסְּלַח נָא שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כֵּן זוֹכִין לִקְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת נֶדֶר וּשְׁבוּעָה מַה שֶּׁיֵּשׁ כֹּחַ לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ מִצְוֹת וַעֲבֵרוֹת חֲדָשׁוֹת, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל אָדָם יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיס הַדַּעַת בָּעוֹלָם לְגַלּוֹת וּלְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר כָּל הָעֲוֹנוֹת נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת בִּבְחִינַת אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וּצְרִיכִין לְרַחֵם עָלָיו לְהָאִיר בּוֹ הַדַּעַת שֶׁגִּלָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בָּעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לְהַזְכִּירוֹ וּלְעוֹרְרוֹ וְלַהֲקִיצוֹ וּלְהוֹדִיעוֹ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמַר מֹשֶׁה, אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהָעֲוֹנוֹת שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. וְכָל אָדָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיס זֶה הַדַּעַת בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר עִם בָּנָיו וַחֲבֵרָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֹאת מֻחְמֶּצֶת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיס יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם וּלְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת וְלַהֲשִׁיבָם אֶל הַתּוֹרָה וְכָל זֶה מְקַבְּלִים כֻּלָּם מֵהֶחָכָם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁזּוֹכֶה לְהַמַּקִּיפִים הַמְבֹאָרִים שָׁם שֶׁהֵם שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת שֶׁפַע הַכָּתֵר וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לִבְחִינַת 'כֹּל' הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָאִיר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים וְכוּ', שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִין כָּל בָּנָיו וְתַלְמִידָיו לְהָאִיר הַדַּעַת בִּבְנֵיהֶם

וְתַלְמִידֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם, כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּסִימָן סח שֶׁמְּדַבֵּר גַּם כֵּן בְּעִנְיָן זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת נֶדֶר וּשְׁבוּעָה שֶׁהָאָדָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ תּוֹרָה חֲדָשָׁה, דְּהַיְנוּ מִצְוֹת וַעֲבֵרוֹת חֲדָשׁוֹת כַּנַּ"ל, כִּי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה הֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים וּבְחִינַת כֹּל הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶם הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת בִּינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת נֶדֶר כַּיָּדוּעַ וּשְׁבוּעָה הִוא בִּבְחִינַת כֹּל. כִּי כֹּל דָּא צַדִּיק שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת שְׁבוּעָה, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּסֵפֶר שַׁעֲרֵי אוֹרָה, כִּי שְׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת כְּרִיתוּת בְּרִית, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית, כִּי בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת בְּרִית, מְקַשֵּׁר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים עִלָּמָא עִלָּאָה וְעִלְמָא תַּתָּאָה כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעָה וּכְרִיתוּת בְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁבֵּין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּטוּחִים שֶׁיִּתְקַיְּמִים הִתְקַשְּׁרוּתָם כְּשֶׁכּוֹרְתִין בְּרִית בִּשְׁבוּעָה וְכֵן כְּשֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְקַשֵּׁר עִם הָאָבוֹת וְעִם יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַשְּׁרוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יַחַד וְכָרַת עִמָּהֶם בְּרִית בִּשְׁבוּעָה, כַּמְבֹאָר בְּפִסּוּקִים רַבִּים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִשְׁבַּע לְאָבוֹת לְהֵיטִיב לְזַרְעָם וְלָתֵת לָהֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֵן יִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁבוּעָה, כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת עַל-יְדֵי הַשְּׁבוּעָה, כִּי שְׁבוּעָה בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת כֹּל, בְּחִינוֹת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל וּבְחִינַת כֹּל הַנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל הָאָדָם לֶאֱסֹר עַל עַצְמוֹ כָּל מַה שֶּׁרוֹצֶה אוֹ לְהֵפֶךְ כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן מִשָּׁם עִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת מַה שֶּׁמְּאִירִים בְּבָנִים וְתַלְמִידִים לְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹנוֹת וְלַהֲשִׁיבָם אֶל הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹדִיעִים לָהֶם מִשָּׁם יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כִּי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ בְּנִשְׁמַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁזּוֹכֶה לְאֵלּוּ הַמַּקִּיפִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲלוֹת לְשָׁם עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֶדֶר וּשְׁבוּעָה וַאֲזַי הוּא מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם מִצְוֹת חֲדָשׁוֹת כְּרָצוֹנוֹ לֶאֱסֹר אִסָּר אוֹ לְהֵפֶךְ, כִּי תֹּכֶף כְּשֶׁאָמַר שֶׁדָּבָר זֶה אָסוּר עָלָיו בְּאִסּוּר נֶדֶר אוֹ שְׁבוּעָה אֲזַי נֶאֱסָר הַדָּבָר עָלָיו בְּאִסּוּר תּוֹרָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מֵהַמַּקִּיפִים. וּבְחִינַת כֹּל הַנַּ"ל יְכוֹלִין לְגַלּוֹת שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וַאֲפִלּוּ בְּכָל הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שׁוֹכֵן אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ עַל-יְדֵי-זֶה לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ תּוֹרָה מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּרָצוֹנוֹ עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה. מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְגַלֶּה שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל דָּבָר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה הַדָּבָר תּוֹרָה, כִּי אוֹרְיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד. וּבְכָל דָּבָר יֵשׁ בּוֹ אֱלֹקוּת בְּחִינַת תּוֹרָה רַק כָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וְאִתְכַּסְיָא עֲדַיִן הוּא בִּבְחִינַת חֹל, אֲבָל עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה יֵשׁ כֹּחַ לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר הַתּוֹרָה וֶאֱלֹקוּת הַשּׁוֹכֵן בְּהַדָּבָר. וּלְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי-זֶה עַל עַצְמוֹ אִסּוּר חָדָשׁ אוֹ מִצְוָה כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹצֵא מִפִּיו, כִּי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה

הֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים, בְּחִינַת כֹּל הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הוֹדָעוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַשָּׁוֹכֶן בְּכָל דָּבָר אֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְכָל אֶחָד לְהָאִיר בְּתַלְמִידָיו אֲפִלּוּ בְּהַנִּמּוֹכִים מְאֹד לְהוֹצִיאָם מִמָּקוֹם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה מְאֹד וְלַהֲשִׁיבָם אֶל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת תּוֹרָה מִכָּל דָּבָר כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה נִדְרָים סְיָג לִפְרִישׁוּת, סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה שֶׁסְּמָכָן הַתַּנָּא יַחַד. כִּי הַנִּדָּרִים הֵם בִּבְחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכֶה אֲלֵיהֶם הֶחָכָם הָאֱמֶת הַמֵּאִיר בְּבֶן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל, אֲשֶׁר מִי שֶׁזּוֹכֶה לְאֵלּוּ הַמַּקִּיפִים צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת שְׁתִיקָה, בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן סְמָכָן הַתַּנָּא יַחַד, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי הַנִּדָּרִים הֵם בְּחִינָה מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם צְרִיכִין שְׁתִיקָה בְּחִינָה סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ הַנִּדָּרִים הֵם סְיָג לִפְרִישׁוּת וְכֵן שְׁבוּעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט), נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שְׁרֵי לֵהּ לֶאֱנָשׁ לְמֵינְדַּר לְזַרוּזֵי נַפְשֵׁהּ וְכוּ'. כִּי הַנִּדָּרִים וּשְׁבוּעוֹת הֵם בִּבְחִינַת מַקִּיפִים וּבְחִינָה כֹּל הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין יִשְׂרָאֵל מֵהָעֲוֹנוֹת וּמְשִׁיבִין אוֹתָם אֶל הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן הֵם סְיָג לִפְרִישׁוּת, כִּי עַל יָדָם מַפְרִישִׁין אֶת הָאָדָם מִתַּאֲוֹת וַעֲבֵרוֹת מֵחֲמַת שֶׁעַל יָדָם מְאִירִין הַדַּעַת בְּיִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַפְרִישִׁין אוֹתָן מִתַּאֲוֹת וַעֲבֵרוֹת וּמְשִׁיבִין אוֹתָם אֶל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינָה מַה שֶּׁאוֹמְרִים כָּל נִדְרֵי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תֵּכֶף בִּכְנִיסָתוֹ, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בִּבְחִינַת נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת, כִּי מְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל עִנְיַן הַנַּ"ל לְהָאִיר הַדַּעַת בְּיִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹנוֹת שֶׁאָז מוֹצִיאִין יִשְׂרָאֵל מֵהַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת. כִּי אָז הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁפַע הַכֶּתֶר, בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִפְנֵי וְלִפְנִים לְתַכְלִית קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עוֹמֵד הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הֶאָרַת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כָּלוּל מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְעִקַּר תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁשָּׁם הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁל מֹשֶׁה בְּחִינַת אַתָּה הָרְאֵיתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּחִינַת אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ הַנֶּאֱמָר בְּהַלּוּחוֹת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת הוּא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בִּכְנִיסַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כָּל נִדְרֵי וְכוּ'. כִּי נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת הֵם בִּבְחִינַת מַקִּיפִים וּבְחִינַת כֹּל הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה

עִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁבְּסוֹף יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּהַיְנוּ אַחַר נְעִילָה אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת הַתֹּרַת נְדָרִים. שֶׁהֶחָכָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲקֹר הַנֶּדֶר מֵעִקָּרוֹ עַל-יְדֵי חֲרָטָה, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל כָּל אָדָם לִנְדֹּר נֶדֶר וְלַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ תּוֹרָה מִכָּל דָּבָר חֹל שֶׁרוֹצֶה, הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הֶחָכְם הָאֱמֶת שֶׁזּוֹכֶה לְאֵלּוּ הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֶחָכָם שֶׁזּוֹכֶה לְאֵלּוּ הַמַּקִּיפִים הוּא יָכוֹל לְהָאִיר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים וְכוּ'. וּמְבֹאָר בְּסִימָן סח (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁמְּדַבֵּר גַּם כֵּן מֵעִנְיָן זֶה שֶׁהַצַּדִּיק מֵאִיר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים הָאָרָה כָּזֹאת. בְּאֹפֶן שֶׁהֵם יָאִירוּ לְהַלָּן יוֹתֵר בִּבְנֵיהֶם וְתַלְמִידֵיהֶם וְכֵן לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת לָנֶצַח שֶׁלֹּא יָפְסֵק עוֹד הָאָרַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לְעוֹלָם כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ. בְּעֵת שֶׁזָּכִיתִי לִשְׁמֹעַ עִנְיָן הַנּוֹרָא הַזֶּה מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ. כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלַּת נוֹרָאוֹתָיו שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ כָּזֶה שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בְּבָנִים וְתַלְמִידִים וְיָכוֹל לְהוֹדִיעַ לְדֹרֵי מַטָּה אֲפִלּוּ לְהַמַּנְחִים בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד לְהוֹדִיעָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וּלְהוֹצִיאָם מֵעָוֹנוֹת עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלֶּה לָהֶם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וַעֲדַיִן ה' עִמָּם וְאֶצְלָם וְכוּ', כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבִשְׁאָר מְקוֹמוֹת. וְלֹא דַּי שֶׁהוּא מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן, שֶׁמֵּקִים וּמֵרִים הַנִּמּוּכִים וְהַיְרוּדִים מְאֹד מֵעָפָר וּמֵאַשְׁפּוֹת מַמָּשׁ וּמֵקִיץ וּמְעוֹרֵר אוֹתָם בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, וּמְחַיֶּה אוֹתָם וּמְחַזְּקָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ מִלְּצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן עַד שֶׁמְּשִׁיבָם לְדַרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, אַף גַּם הוּא נוֹתֵן בָּהֶם כֹּחַ כָּזֶה וּמֵאִיר בָּהֶם הַדַּעַת הָאֱמִתִּי עַד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהָאִיר הַדַּעַת גַּם בַּאֲחֵרִים עַד שֶׁגַּם הֵם עוֹסְקִים בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם לְהַעֲמִיד בָּנִים וְתַלְמִידִים וְגַם הֵם מְקִימִים יְרוּדִים וְנוֹפְלִים מֵעָפָר וּמַאַשְׁפּוֹת, וּמְאִירִים בָּהֶם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ וְכוּ'. וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם. כִּי הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי שֶׁמֵּאִיר הַדַּעַת בְּתַלְמִידָיו בִּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא כְּבוֹדוֹ בְּכָל הָאָרֶץ אֲפִלּוּ בְּמַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד מְאֹד. עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת 'וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ' שֶׁמֵּאִיר דַּעַת כָּזֶה בְּתַלְמִידָיו עַד שֶׁהֵם מַעֲמִידִים תַּלְמִידִים אֲחֵרִים. וְכֵן אֵלּוּ הַתַּלְמִידֵי תַּלְמִידָיו מַעֲמִידִים עוֹד תַּלְמִידִים וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם עַד שֶׁיִּתְמַלֵּא כָּל הָעוֹלָם מִבְּנֵי אָדָם, דְּהַיְנוּ מִבְּנֵי דֵּעָה שֶׁיּוֹדְעִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁרַק הֵם נִקְרָאִים אָדָם. שֶׁזֶּה עִקַּר יִשּׁוּב הָעוֹלָם בְּחִינַת וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ כַּנַּ"ל. כִּי הַצַּדִּיק מֵאִיר דַּעַת אֲמִתִּי וְנִפְלָא כָּזֶה עַד שֶׁכָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל הָאָרָה מִדַּעְתּוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָאִיר יוֹתֵר לַחֲבֵרָיו וְתַלְמִידָיו. אֲפִלּוּ אִם הוּא בְּעַצְמוֹ קָטָן בְּמַעֲלָה מְאֹד כִּי דַּעְתּוֹ שְׁגֻבָה מְאֹד עַד שֶׁכָּל בְּנֵי אָדָם גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים יְכוֹלִים

לְקַבֵּל אֶת דַּעְתּוֹ וּלְהָאִיר לְהַלָּן יוֹתֵר בְּחַבְרֵיהֶם וְתַלְמִידֵיהֶם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לְקַיֵּם זֹאת לְהַעֲמִיד בָּנִים וְתַלְמִידִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וּכְמוֹ שֶׁפַּעַם אַחַת אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל לְאֵיזֶה אִישׁ פָּשׁוּט מְאֹד, שֶׁגַּם הוּא יָכוֹל לְעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם אֲפִלּוּ הַגְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ מְאֹד לְעוֹרָם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְאָמַר לוֹ, הֲלֹא עֵץ קָטָן שֶׁקּוֹרִין שְׁפֶּענְדֶּ"לִי יָכוֹל לְהַדְלִיק עֵץ גָּדוֹל! וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מָה עֵץ קָטָן מַדְלִיק אֶת הַגָּדוֹל, אַף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְכוּ'. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הֶחָכָם הָאֱמֶת שֶׁהוּא הֵאִיר זֶה הַדַּעַת בְּתַלְמִידָיו וְכֻלָּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ לְהָאִיר יוֹתֵר מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֶחָכָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַתִּיר הַנֶּדֶר, כִּי הַנְּדָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁמְּשָׁם כֹּחַ הַנֶּדֶר כַּנַּ"ל, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הֶחָכָם שֶׁבַּדּוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ כֹּחַ לְהֶחָכָם לְהַתִּיר הַנֶּדֶר, מֵאַחַר שֶׁכָּל הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם לִנְדֹּר וְלַעֲשׂוֹת תּוֹרָה מִכָּל דָּבָר הוּא מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעִקַּר הַתֶּרֶת הַנְּדָרִים הוּא עַל-יְדֵי הַחֲרָטָה, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת נְדָרִים, שָׁם עִקַּר הַחֲרָטָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי הַנְּדָרִים הֵם בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחֲרָטָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא חֲרָטָה. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּהַתֶּרֶת נְדָרִים, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, בְּכֻלְּהוֹן אִתְחָרַטְנָא בְּהוֹן וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַתֶּרֶת נְדָרִים, עַל-יְדֵי הַחֲרָטָה, מְזֶה יְכוֹלִין לְהָבִין עַצְם חֶסְדֵי ה' עַד אֵין סוֹף וְתַכְלִית וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. כִּי נְדָרִים שֶׁאָדָם נוֹדֵר וְאוֹסֵר עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה דָּבָר וְזֶהוּ בְּחִינָה גְּבוֹהָּ מְאֹד שֶׁעוֹלֶה לְמָקוֹם הַנֶּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ מִדְּבַר חֹל תּוֹרָה כַּנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁהַנְּדָרִים בְּחִינָה מַקִּיפִים הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהַנְּדָרִים הֵם בְּחִינָה גְּבוֹהָּ כָּל כָּךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן יְכוֹלִים לְהַתִּיר הַנֶּדֶר עַל-יְדֵי חֲרָטָה שֶׁמִּתְחָרְטִים לִפְנֵי הֶחָכָם, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הַמַּקִּיפִים, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שָׁם הוּא בְּחִינָה תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְשָׁם הַחֶסֶד עַד אֵין סוֹף וְיכוֹלִין לְהִתְחָרֵט וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. כִּי בֶּאֱמֶת תְּשׁוּבָה הִיא דָּבָר נִפְלָא וְהִיא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי עַל-פִּי הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שְׁאֲלוּ לַחָכְמָה וְכוּ' וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁכְּפִי חִיּוּב הַדַּעַת לֹא הָיָה מוֹעִיל תְּשׁוּבָה רַק ה' יִתְבָּרַךְ מִצַּד רַחֲמָנוּתוֹ וְחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְהַנִּפְלָא מְקַבֵּל הַשָּׁבִים לְפָנָיו עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת. וְעַל-כֵּן כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם בְּשׁוּם אֹפֶן וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁמַּתְחִיל לָשׁוּב וְנוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם מִזֶּה. וַאֲפִלּוּ אִם מַתְחִיל כָּל פַּעַם וּבְכָל פַּעַם נוֹפֵל לְמַה

שֶׁנּוֹפֵל רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, כִּי שָׁם הַחֶסֶד עַד אֵין סוֹף. וְזֶה אָנוּ רוֹאִים עַל-יְדֵי הַתָּרַת נְדָרִים שֶׁיְּכוֹלִים לְבַטֵּל הַנֶּדֶר עַל-יְדֵי חֲרָטָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּכֹחַ הֶחָכָם אַף-עַל-פִּי שֶׁהַנֶּדֶר בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ בְּחִינָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁשָּׁם מִתְבַּטֵּל הַנֶּדֶר עַל-יְדֵי הַחֲרָטָה, כְּמוֹ כֵן בְּכָל עֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל אָדָם וּבְכָל דּוֹר וּבְכָל זְמַן יֵשׁ דְּרָכִים נִפְלָאִים וַחֲסָדִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ. גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמּוֹ חֶסֶד וֶהֱרִימוֹ מַאַשְׁפּוֹת וַיֶּשִׁיבוֹ אֶלְיוֹ. וְהוּא לֹא חָס עַל עַצְמוֹ וּפָגַם גַּם בְּהַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַזֶּה כָּל פַּעַם, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ חֶסֶד לְמַעְלָה מֵחֶסֶד עַד אֵין סוֹף בְּאֹפֶן שֶׁיְּכוֹל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְכַמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַצַּדִּיק מְחַיֶּה אֲפִלּוּ כָּל הַנּוֹפְלִים מְאֹד הוּא מְחַיֶּה אוֹתָם תָּמִיד בְּלִי גְּבוּל עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּבוּ כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל מִי שֶׁיַּחֲזִיק בּוֹ:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים וְכַנַּ"ל, כִּי כְּפִי הַסְּלִיחָה נָא שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כֵּן זוֹכִין לַחֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה, כִּי מֹשֶׁה בִּקֵּשׁ סְלַח נָא עַל חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. וּכְשֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִתְרַצָּה לוֹ וְאָמַר לוֹ סָלַחְתִּי וְכוּ', מִזֶּה נַעֲשָׂה חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הֵפֶךְ חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי סְלַח נָא שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נַעֲשָׂה חֲנֻכָּה בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב:

חלק ט

וְעַתָּה בְּעֶזְרַת ה' שֶׁכְּבָר נֶחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְאֵין מִי שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ לְטַהֲרֵנוּ מִמַּשְׂאוֹי הַגְּדוֹל שֶׁל עֲוֹנוֹתֵינוּ. עִקַּר סְמִיכָתֵנוּ עַל יְמֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהֵם מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנִּזְכֶּה לְשׁוּב בָּהֶם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתֵנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּהַיְנוּ בַּקָּשַׁת סְלַח נָא וְכוּ' שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יִמְחֹל עֲוֹנוֹתֵינוּ וַעֲוֹן חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַחֲטָאִים כַּנַ"ל. וּכְשֶׁנִּפְעֹל בַּקָּשָׁתֵנוּ וְה' יִתְבָּרַךְ יַעֲנֶה וְיֹאמַר "סָלַחְתִּי", עַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לִבְחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַ"ל, כִּי מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים הֵם אַרְבָּעִים יוֹם כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁפָּגְמוּ בָּהֶם הַמְרַגְּלִים שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַחֲטָאִים כַּנַ"ל, שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן פְּגַם אֵלּוּ הָאַרְבָּעִים יוֹם בְּאַרְבָּעִים יָמִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים הָאֵלּוּ שֶׁהֵם מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתֵנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּהַיְנוּ בַּקָּשַׁת סְלַח נָא עַל פְּגַם הַמְרַגְּלִים שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַחֲטָאִים כַּנַ"ל. וּבְכָל יְמֵי אֱלוּל אָנוּ מְכִינִין עַצְמֵנוּ

לִתְשׁוּבָה, כִּי אָז בֶּאֱלוּל עוֹשִׂין דֶּרֶךְ לִתְשׁוּבָה בִּבְחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ שֶׁהִיא כַּוָּנוֹת אֱלוּל, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לִתְשׁוּבָה בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. שֶׁאֲפִלּוּ הַמֻּנָּחִים בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד יָשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ מֵעִמְקֵי שְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יִהְיֶה לָהֶם דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לִתְשׁוּבָה, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה "קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" בְּסִימָן ו. וּבְהַתּוֹרָה כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (בְּסִימָן פב), עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה נִגְמָר בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהֵם מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנִּקְרָאִים עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְעִקַּר הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּמּוּבָן מִשִּׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל גֹּדֶל עִצָּם מַעֲלַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי צְרִיכִין לִהְיוֹת אָז אֵצֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ הֵיטֵב לְגַלּוֹת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה לְכָל הַחוֹטְאִים וְהַפּוֹשְׁעִים בִּבְחִינַת אַתָּה נוֹתֵן יָד לַפּוֹשְׁעִים וְכוּ':

חלק י

כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא רַחֲמָן בֶּאֱמֶת כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הָיָה הַמַּנְהִיג וְהוּא יִהְיֶה הַמַּנְהִיג וְכוּ' שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת עַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹנוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָרַחֲמָנוּת וְכוּ' שֶׁהוּא עוֹסֵק בִּישׁוּב הָעוֹלָם לְמַלְּאוֹת הָעוֹלָם בִּבְחִינַת וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מְיֻשָּׁב מִבְּנֵי אָדָם, דְּהַיְנוּ מִבְּנֵי דֵּעָה שֶׁיּוֹדְעִין מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מֵעֲוֹנוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה הַצַּדִּיק זוֹכֶה לְמַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים תְּקוּפַת הַשָּׁנִים וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לִבְחִינָת כֹּל וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה לְהַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים לְהָרִאוֹת לְהַמֻּנָּחִים בִּשְׁפָלוּת מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְה' אִתָּם וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ לְהַגְבוֹהִים בְּמַעֲלָה יִהְיֶה מַרְאֶה לָהֶם בִּבְחִינַת מָה חָמִיתָ מַה פִּשְׁפַּשְׁתָּ וְכוּ', בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ', וְצָרִיךְ לְכָלֵל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד. וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יָשֵׁן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֵעוֹר. כִּי הַשָּׁגַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, בְּחִינַת הַשָּׁגָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בִּסְתִימוּ דְּעֵינִין, בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה וְכוּ' רְאֵשִׁי תֵּבוֹת אֱלִיעֶזֶר. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֵעוֹר כִּי הַשָּׁגַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִוא בִּבְחִינַת הַשָּׁגַת הַתַּלְמִיד בְּחִינַת דָּרֵי מַטָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵעוֹר הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁצְּרִיכִין לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם וּלְחַזְּקָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ בִּבְחִינַת הָ'קִיצוּ וְרַ'נְנוּ שׁ'כְנֵי עָ'פָר רְאֵשֵׁי תֵּבוֹת יְהוֹשֻׁעַ. וְזֶהוּ, וְהָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֵעוֹר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כִּי הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כֹּל שֶׁיּוֹדֵעַ לְלַמֵּד דֵּעָת אֶת

הָעָם. וְהָעִקָּר לְהָאִיר בְּדִבְרֵי מַטָּה לְהֶם שֶׁה' עִמָּהֶם עֲדַיִן כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ לְהַגְּבוֹהִים בְּמַעֲלָה יִהְיֶה מַרְאֶה לָהֶם בְּחִינַת מָה חָמִיתָ וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַחֲזִיר וּמֵשִׁיב כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרֵךְ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְזוֹכִין לִבְחִינַת סְלַח נָא בִּשְׁלֵמוּת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ'. וְזֶה הַדֶּרֶךְ מְגַלֶּה הַצַּדִּיק בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אִיתָא בְּכַוָּנוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה דְּאַפִּיל דּוֹרְמִיטָא עַל זְעֵיר אַנְפִּין וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר בָּאִין הַמֹּחִין וְאָז הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. שֵׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַהַשְׂגוֹת הַנַּ"ל שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יָשֵׁן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֵעוֹר:

חלק יב

כִּי עִקַּר חֵטְא הַמְּרַגְּלִים הָיָה שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהוֹצִיאוּ דִּבָּה עַל הָאָרֶץ. וְאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲר"י זַ"ל שֶׁנִּשְׁמַת הַמְּרַגְּלִים וְדוֹר הַמִּדְבָּר הָיוּ גְּבוֹהִים מִבְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הָיוּ מִבְּחִינַת לֵאָה וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ כִּי מֵאַחַר שֶׁהָיוּ גְּבוֹהִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל זֶה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לִכָּנֵס לְשָׁם. אִם כֵּן מַה קּוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ חָרָה עֲלֵיהֶם כָּל כָּךְ עַל שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגָזַר עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לְשָׁם וְכוּ'?! מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁמָתָם גְּבוֹהַּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֵינָם יְכוֹלִים לִכָּנֵס לְשָׁם. אַךְ עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל יְכוֹלִים לְהָבִין אֵיזֶה רֶמֶז בָּעִנְיָן הַנּוֹרָא וְהַנִּשְׁגָּב הַזֶּה שֶׁהוּא דַּרְכֵי ה' נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים. כִּי עִקַּר חֵטְא הַמְּרַגְּלִים הוּא מַה שֶּׁפָּגְמוּ בִּבְחִינַת 'כֹּל' הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְקַשֵּׁר יַחַד כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַמַּדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה. כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל הָאָדָם, דְּהַיְנוּ בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא אָדָם וְעִקַּר מַעֲלַת הָאָדָם הוּא שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַשֵּׁר וּלְחַבֵּר כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד, דְּהַיְנוּ לְחַבֵּר עָלְמָא תַּתָּאָה וְעָלְמָא עִלָּאָה שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי הָאָדָם כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם, מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. לְפִי שֶׁבְּיוֹם רִאשׁוֹן בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכוּ', בַּשֵּׁנִי רָקִיעַ לְעֶלְיוֹנִים, בַּשְּׁלִישִׁי יִקָּווּ הַמַּיִם וְכוּ' לַתַּחְתּוֹנִים וְכוּ'. הֵצַרְתָּ בַּשִּׁשִּׁי לִבְרֹא אָדָם שֶׁכָּלוּל מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת וְזֶה עִקַּר הַשַּׂעֲשׂוּעִים שֶׁל ה' יִתְבָּרֵךְ כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר וּמִתְקַשֵּׁר הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה הַמְּגֻשָּׁם, בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הָרוּחָנִיִּים וְהַזַּכִּים מְאֹד, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מְגוּשֵּׁי עָפָר וְכוּ'. כִּי זֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ וּבִשְׁבִיל זֶה בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבָּעַל בְּחִירָה שֶׁהוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי. שֶׁעִקַּר עֲבוֹדָתוֹ לְקַשֵּׁר תַּחְתּוֹנִים בְּעֶלְיוֹנִים שֶׁזֶּה עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׂוּעָיו יִתְבָּרֵךְ כַּנַּ"ל. כִּי מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא

אֶת הָעוֹלָם נִתְאַוָּה שֶׁתִּהְיֶה שְׁכִינָתוֹ בַּתַּחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְזֹאת הַבְּחִינָה לְקַשֵּׁר וְלִכְלֹל יַחַד עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּחִינַת כֹּל הַנַּ"ל אֵין נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף וְכַדּוֹמֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאָדָם הַמַּחְתּוֹן, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְהֵיטִיב מַעֲשָׂיו שֶׁהוּא זוֹכֶה לִבְחִינַת כֹּל הַנַּ"ל, כִּי כֹּל דָּא צַדִּיק שֶׁהוּא זוֹכֶה לְקַשֵּׁר וְלִכְלֹל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְזֹאת הַבְּחִינָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְהַתִּקּוּן אֵין זוֹכִין כִּי אִם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל מִבְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּל הַנַּ"ל, כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה בְּחִינַת עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַשַּׁיְכָה לָזֶה הַמְדֻבָּרֶת מֵעִנְיַן הַדְּרֵיידִיל עַל פְּסוּק גְּ'אלְתְּ שֵׁ'בֶט נַ'חֲלָתֶךָ ה'ר, בַּלִּקּוּטִים שֶׁבְּסוֹף הַסִּפּוּרֵי הַמַּעֲשִׂיּוֹת. כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא שַׁעַר הַשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם, הֵינוּ שֶׁשָּׁם הַשַּׁעַר שֶׁעַל יָדוֹ מִתְקַשְּׁרִין תַּחְתּוֹנִים בְּעֶלְיוֹנִים אֶרֶץ בְּשָׁמַיִם. כִּי הַשַּׁעַר הוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת שֶׁעַל יָדוֹ יְכוֹלִין לִכְנֹס מִחוּץ לִפְנִים וְנִכְלָלִין הָעוֹמְדִים בַּחוּץ עִם הָעוֹמְדִים בִּפְנִים יַחַד. כְּמוֹ כֵן יֵשׁ שַׁעַר הַשָּׁמַיִם שֶׁדֶּרֶךְ בּוֹ נִכְנָסִין וְנִכְלָלִין הַתַּחְתּוֹנִים בְּעֶלְיוֹנִים. וְזֶה הַשַּׁעַר הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁבּוֹ הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל:

חלק יג

כִּי הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת כֹּל הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כִּי יוֹדֵעַ לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה בְּחִינַת "מָ"ה", בְּחִינַת מֶה חָמִיתָ מַה יָּדַעְתָּ וְכוּ'. וּלְהַפֵּךְ לְהָרִים וּלְהָקִין הַדְּרֵי מַטָּה לְהָאִיר בָּהֶם וּלְהוֹדִיעַ לָהֶם כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל כֹּל הַנַּ"ל אֵינוֹ זוֹכֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְהַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, כַּמְבֹאָר כָּל זֹאת בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע אָז יוֹדֵעַ לְהָאִיר בְּתַחְתּוֹנִים וְעֶלְיוֹנִים וְלִכְלֹל וּלְקַשֵּׁר שְׁנֵיהֶם יַחַד שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַכְּלִילִיוּת שֶׁל תַּחְתּוֹנִים בְּעֶלְיוֹנִים, עָלְמָא תַּתָּאָה בְּעָלְמָא עִלָּאָה הוּא רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה, בְּעוֹלַם הַמַּעֲשֶׂה דַּיְקָא. וְרֻבָּם כְּכֻלָּם מְלֻבָּשִׁים בִּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת צִיצִית מִצֶּמֶר וּפִשְׁתָּן דַּיְקָא וּתְפִלִּין מֵעוֹר בְּהֵמָה וְכֵן סֵכָּה וְלוּלָב וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין מִצְוֹתָיו בְּמַעֲשֶׂה דַּיְקָא בִּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה עִקַּר הַיִּחוּד וְהַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁל עָלְמָא תַּתָּאָה בְּעָלְמָא עִלָּאָה שֶׁנִּכְלָל שְׁכִינַת עֻזּוֹ הַשּׁוֹכֵן בַּתַּחְתּוֹנִים בְּמִי שֶׁהוּא מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מִכָּל הִרְהוּרֵי הִיּוּת וּמִכָּל הַשֵּׂמוֹת וּמִכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל. וְעַל-כֵּן

בֶּאֱמֶת זֹאת הַבְּחִינָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַל-יְדֵי שׂוּם שֵׂכֶל וְחָכְמָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד שֶׁמַּשְׁפִּיעִין בָּנוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהִגִּיעוּ לְתַכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע. וּמֵאַחַר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת לֹא נֵדַע שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הַיְדִיעָה. עַל-כֵּן הֵם בְּתַכְלִית שִׁלֵּמוּת הָאֱמוּנָה, כִּי הָאֱמוּנָה הִוא בְּמַה שֶׁאֵין מְבִינִים כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת כֻּלָּהּ תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה, כִּי בְּוַדַּאי עַל-פִּי שֵׂכֶל אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֵיךְ מִתְקַשְּׁרִים תַּחְתּוֹנִים בְּעֶלְיוֹנִים עַל-יְדֵי מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּעֲשִׂים בִּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין טַעֲמֵי הַמִּצְוֹת בְּשׂוּם שֵׂכֶל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד:

חלק יד

הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת הַהִתְקַשְּׁרוּת לְכְלֹל תַּחְתּוֹנִים בְּעֶלְיוֹנִים שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיְּסוֹדָם אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַכְּלָלִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה. כִּי בַּשֵּׂכֶל אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֵיךְ אֶפְשָׁר לְקַשֵּׁר עוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה בְּבוֹרֵא הַכֹּל שֶׁהוּא מְרוֹמָם מִכָּל הָרוּחָנִיּוּת. וְאֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יִקָּבֵל תַּעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעַ מִמַּעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים אֲשֶׁר עַל-יְדֵי קַשְׁיָא וּמְבוּכָה הַזֹּאת רַבִּים נִתְפַּקְּרוּ. קְצָתָם יָצְאוּ מִן הַדָּת לְגַמְרֵי. וּקְצָתָם אוֹמְרִים טְעָמִים שֶׁל הֶבֶל וּשְׁטוּת עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וּמוֹצְאִים לָהֶם סְמִיכוֹת שֶׁל הֶבֶל מֵאֵיזֶה מְקוֹמוֹת בְּתוֹרָה נְבִיאִים כְּתוּבִים אוֹ בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁמְּגַלִּים בָּהֶם פָּנִים שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה וּמְפָרְשִׁים אוֹתָם כְּפִי טָעוּתָם. כִּי הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי כֹּחוֹת צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. אֲבָל בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שׂוּם טַעַם עַל הַמִּצְוֹת רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. וְזֹאת הָאֱמוּנָה מַשְׁפִּיעִין בָּנוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת מָ"ה הַנַּ"ל, בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה וְכוּ' שֶׁהֵם יְכוֹלִין לְהָאִיר בְּדִבְרֵי מַעְלָה שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַפֵּךְ בְּדִבְרֵי מַטָּה בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהֵם מַמְשִׁיכִים אֱמוּנָה בָּעוֹלָם, וְכוֹלְלִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יַחַד, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא. מַחֲמַת שֶׁבְּעֹצֶם הַשִּׂגָתָם הֵם יְכוֹלִים לְהַרְאוֹת לְהַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל עֲדַיִן שׂוּם דַּעַת. עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהַרְאוֹת לְדָרֵי מַטָּה, שֶׁאַדְרַבָּא, עֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ אִתָּם וְכוּ' וּמְקַבֵּל תַּעֲנוּג גָּדוֹל וְנַחַת רוּחַ מֵאִתָּם אֶפִלּוּ מֵהַנִּמּוּכִים מְאֹד וּמֵנִּחִים בְּמָקוֹם שֶׁמְּנֻחִים כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

כִּי אֵלּוּ הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְאֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם מְקָרְבִים נְפָשׁוֹת אֵינָם מְקָרְבִים רַק הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה. אֲבָל הַנִּמּוּכִים וְהַמֻּנָּחִים בַּדִּיּוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה אֵינָם יְכוֹלִים לְקָרֵב. כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת שֶׁלָּהֶם מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁכְּבָר הֵם יוֹדְעִים אֵיזֶה יְדִיעָה מֵה' יִתְבָּרַךְ וּכְפִי יְדִיעָתָם אֶת גְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מְרֻחָק וּמְגֻשָּׁם כָּזֶה בִּפְרָט אִם הוּא פָּגוּם מְאֹד, אֲבָל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד

בִּבְחִינַת מֹשֶׁה הוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּעַד כָּל יִשְׂרָאֵל. אֲפִלּוּ בְּעַד הַגְּרוּעִ שֶׁבַּגְּרוּעִים אֲפִלּוּ בְּעַד פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וּמַשְׁתַּדֵּל וּמִתְיַגֵּעַ כָּל יָמָיו בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ. וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ יִסּוּרִים קָשִׁים וּמָרִים כְּדֵי לְקָרֵב כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא הִגִּיעַ לְתַכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע. וְדִיקָא מֵחֲמַת זֶה הוּא מַשִּׂיג בְּהַשָּׂגָתוֹ הָעֲצוּמָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשַׂעֲשׁוּעִים מִכָּל מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּיוֹתֵר, אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁהַדְּרֵגָא נְמוּכָה בְּיוֹתֵר מְקַבֵּל מִמֶּנָּה שַׂעֲשׁוּעִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּשֶׁעוֹלֶה לְפָנָיו אֵיזֶה נַחַת רוּחַ מִשָּׁם, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר מִתְקָרְבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הֲלֹא לְפִי גְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ אֵין שַׁיָּךְ אֲצִלּוֹ כְּלָל לְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מִמַּעֲשֶׂה הָאָדָם אֲפִלּוּ אִם הָיָה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל רַק שֶׁבָּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת. וּמֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשַׂעֲשׁוּעִים מִמַּעֲשֶׂה בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא בִּשְׁבִילָם נִבְרָא הַכֹּל, כִּי זֶה עִקַּר שַׂעֲשׁוּעָיו כְּשֶׁמִּתְקַשֵּׁר עָלְמָא תַּתָּאָה בְּעָלְמָא עִלָּאָה שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בֶּן אָדָם דַּיְקָא. עַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁמַּדְרֵגָה יוֹתֵר נְמוּכָה כְּשֶׁעוֹלֶה אֵיזֶה נַחַת רוּחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מִשָּׁם זֶה עִקַּר שַׂעֲשׁוּעָיו וְתַעֲנוּגָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִין לַעֲמֹד מֵחֲמַת שֶׁהַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה הֵם מְרִימִים מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל עַל-יְדֵי שֶׁמַּרְאֶה לְהַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהַרְאוֹת לְדַרֵי מַטָּה הַנִּמּוּכִים בְּיוֹתֵר שֶׁעֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ אִתָּם וּמְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מֵהֶם. וְלֹא יַשְׁגִּיחוּ עַל הַדַּעַת וְהַסְּבָרוֹת שֶׁל אֵלּוּ הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְקָרְבָם, אַדְרַבָּא, הֵם מְרַחֲקִים אוֹתָם עַל-פִּי דֵּעוֹתֵיהֶם וּסְבָרוֹתֵיהֶם, כִּי בֶּאֱמֶת הֵם אֵינָם יוֹדְעִים עֲדַיִן מֶה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה הַצַּדִּיק עָלָה עַל כֻּלָּם, כִּי הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא רַבָּן שֶׁל כָּל הַחֲכָמִים וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בִּיְדִיעַת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא יוֹדֵעַ שֶׁעִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹלֶה הָעֲבוֹדָה שֶׁל עוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק טו

כִּי עִקַּר הַיְצֵר הָרַע נִמְשָׁךְ מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת קְטָרוּג מַלְאָכִים שֶׁקִּטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְאָמְרוּ לַה' יִתְבָּרַךְ, עָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ וּלְאַרְגָּזָא קַמָּךְ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ'. כִּי אֵלּוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה נִדְמֶה לָהֶם שֶׁכְּבָר יוֹדְעִים אֵיזֶה יְדִיעָה בִּגְדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ. וּלְפִי יְדִיעָתָם אֶת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רָם וְנִשָּׂא נוֹרָא וְנִשְׂגָּב מְאֹד וְכוּ' לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לְהָבִין כְּלָל בְּרִיאַת הָאָדָם אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מִבֶּן אָדָם גַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁהוּא טִפָּה סְרוּחָה גּוּשׁ עָפָר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן קִטְרְגוּ עָלָיו וְאָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ לֹא הִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם וְהֵשִׁיב לָהֶם, וְכִי לְחִנָּם נִקְרָאתִי רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'. כִּי ה'

יִתְבָּרַךְ יָדַע אֶת גְּדֻלַּת עַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם הוּא לְבַד יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, וְה' יִתְבָּרַךְ בְּעֹצֶם רוֹמְמוּתוֹ יוֹדֵעַ שֶׁדַּיְקָא זֶהוּ עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁיִּבְרָא אֶת הָאָדָם בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַזֶּה וְיַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא וַאֲפִלּוּ אִם יֶחֱטָא וְיַרְגִּיז לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים גְּבוֹהִים כָּאֵלֶּה שֶׁיֵּדְעוּ לְהַמְשִׁיךְ גְּדֻלַּת רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו גַּם עֲלֵיהֶם עַד שֶׁיְּרַחֵם וְיִגְבְּיהוּ נַחַת רוּחַ לְפָנָיו גַּם מֵהֶם. וְאָז יִקַּבֵּל יוֹתֵר וְיוֹתֵר תַּעֲנוּגִים וְשַׂעֲשׁוּעִים, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹלֶה אֵיזֶה נַחַת רוּחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מִמַּדְרֵגָה נְמוּכָה יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ שַׂעֲשׁוּעִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וּמִזֶּה הַקִּטְרוּג שֶׁל אֵלּוּ הַמַּלְאָכִים מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע, כִּי עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע נִתְהַוֶּה מִבְּחִינַת דִּינִים וְקִטְרוּגִים כַּיָּדוּעַ. כִּי הַיֵּצֶר הָרָע הָיָה מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ וְהָיָה מֵהַמְקַטְרְגִים עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְהַוֶּה הוּא הַיֵּצֶר הָרָע, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים. וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבֵּר וּמִתְגָּרֶה הַיֵּצֶר הָרָע מְאֹד מְאֹד בְּכָל אָדָם לִבְלִי לְהַנִּיחוֹ לְהָרִים אֶת עַצְמוֹ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מִתְקַנֵּא בּוֹ מְאֹד, כִּי הוּא רוֹצֶה שֶׁתִּתְקַיֵּם דַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהָיָה מִן הָאוֹמְרִים שֶׁאֵין רָאוּי לִבְרֹא אֶת הָאָדָם. כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שֶׁבְּעֵת שֶׁהָעוֹלָם חוֹטְאִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֲזַי הַמַּלְאָכִים הַמְקַטְרְגִים אוֹמְרִים, הֲלֹא כְּבָר אָמַרְנוּ לְפָנֶיךָ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ', שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא קַמָּךְ וְכוּ'. וּלְהַפֵּךְ כְּשֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים בָּעוֹלָם אֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עֲלֵיהֶם, רְאוּ כַּמָּה נַחַת וְשַׂעֲשׁוּעִים עוֹלִים לְפָנַי עַל-יְדֵי בְּרִיאַת הָאָדָם הַזֶּה שֶׁהֵיִיתֶם מְקַטְרְגִים עָלָיו וְכוּ':

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע נִמְשָׁךְ מִקִּטְרוּג הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁיּוֹדֵעַ לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה, בְּחִינַת מָה חְמִימְתָּ לְהוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא יָכוֹל לְהָאִיר בְּדָרֵי מַטָּה שֶׁהֵם הַנְּמוּכִים מְאֹד מְאֹד, הוּא מֵאִיר בָּהֶם בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁעֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ אִתָּם וְסָמוּךְ לָהֶם מְאֹד מְאֹד וְכוּ'. כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַזֶּה הוּא מְבַטֵּל קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁמִּשָּׁם הַיֵּצֶר הָרָע עַל-יְדֵי שֶׁמַּרְאֶה לְכָל הַדָּרֵי מַעְלָה שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים בִּגְדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי לָהֶם נִדְמֶה שֶׁלִּפְנֵי גְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ אֵין רָאוּי לוֹ לְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מֵאָדָם הַתַּחְתּוֹן בְּפֶרֶט מֵהַנְּמוּכִים וְהַפְּגוּמִים מְאֹד מְאֹד וְכוּ'. וְהַצַּדִּיק הַזֶּה בְּעֹצֶם נִפְלְאוֹת הַשָּׂגָתוֹ בִּגְדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא מַרְאֶה לָהֶם שְׁאַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ מַה שֶּׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהָבִין דַּרְכָּיו כְּלָל, כִּי, אַדְרַבָּא, בִּמְקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אָנוּ מוֹצְאִין עַנְוְתָנוּתוֹ, כִּי דַּיְקָא זֶהוּ גְּדֻלָּתוֹ לְקָרֵב רְחוֹקִים וּלְהַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים וְהוּא מַרְאֶה לָהֶם שֶׁכָּל קִטְרוּגָם עַל הָאָדָם אֵינוֹ כְּמוֹ שֶׁהֵם סוֹבְרִים שֶׁזֶּהוּ מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדְעִים גְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ עַל-כֵּן הֵם מְקַטְרְגִים עַל הָאָדָם הַגַּשְׁמִי, מִי הוּא שֶׁיִּתְרַצֶּה אֵלָיו ה' יִתְבָּרַךְ בִּפְרָט אַחַר חֲטָאָיו הַמְרֻבִּים וְכוּ'? לֹא כֵן הוּא, אַדְרַבָּא, זֶה שֶׁמְּקַטְרְגִים זֶהוּ מֵחֲמַת חֶסְרוֹן יְדִיעָתָם מִגְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מַרְאֶה לָהֶם שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל

מְמֶנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מָה חָמִית מַה יָדַעְתָּ וְכוּ' כִּי אִם הֱיֵיתֶם יוֹדְעִים מֵה' יִתְבָּרַךְ הֱיֵיתֶם יוֹדְעִים שֶׁאַדְרַבָּא, זֶהוּ תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹלֶה אֵיזֶה נַחַת רוּחַ לְפָנָיו מֵהַמַּדְרֵגוֹת הַנְּמוּכוֹת בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְכֵן זֶה הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ מַרְאֶה לְהַנְּמוּכִים בְּמַעֲלָה בְּחִינַת דָּרֵי מַטָּה שֶׁלֹּא יַשְׁגִּיחוּ עַל קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁמִּשָּׁם הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלָּהֶם הָרוֹצִים לְהַפִּיל אוֹתָם בְּכָל עֵת וּמַחֲלִישׁ דַּעְתָּם וּמַכְנִיס בְּלִבָּם כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת רִבּוּי פְּגָמֵיהֶם וַעֲוֹנוֹתֵיהֶם נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי, אַדְרַבָּא, עַדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ אִתָּם, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹחֲמָנוּתוֹ עַד הֵיכָן מַגִּיעַ, כִּי הַצַּדִּיק מֵאִיר בָּהֶם וּמוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לֹא כָלִים לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ', כִּי אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה מְבֹאָר וּמוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה שֶׁל דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה הִוא בְּכַמָּה בְּחִינוֹת. כִּי בְּכָלְלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת נִקְרָאִים הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְכָל צָבָא מַעְלָה דָּרֵי מַעְלָה. וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְכָל בְּנֵי הָאָדָם נִקְרָאִים דָּרֵי מַטָּה, אֲבָל גַּם בִּבְנֵי אָדָם בְּעַצְמָן יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה הֵם בְּבְחִינַת דָּרֵי מַעְלָה וְהַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה שֶׁהֵם בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה הֵם בְּבְחִינַת דָּרֵי מַטָּה כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְאֹד בְּחִינַת מֹשֶׁה הַנַּ"ל צָרִיךְ לְהָאִיר בְּכֻלָּם וּלְקַשֵּׁר כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַרְאוֹת לְכָל מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דָּרֵי מַעְלָה, בְּחִינַת מָ"ה וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל. וּלְהָפֵךְ לְדָרֵי מַטָּה מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע נִמְשָׁךְ מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה יָדוּעַ בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּהַיֵּצֶר הָרָע. כִּי יֵשׁ מִי שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ נָמוּךְ מְאֹד שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל סְתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁהוּא מִתְאַוֶּה לְתַאֲוֹת רָעוֹת שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מַעֲכִירַת דְּמִים וְכוּ'. וְיֵשׁ יֵצֶר הָרָע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְכוּ'. וְיֵשׁ יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא מַלְאַךְ הַקְּדוֹשׁ וְכוּ'. וְכָל הַיְצָרִים רָעִים כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִדִּינִים וּגְבוּרוֹת וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם הָיָה קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים, כִּי קִטְרוּגָם הָיָה נִמְשָׁךְ מִגְּבוּרוֹת וְדִינִים מִמְּלָכִין קַדְמָאִין שֶׁלֹּא נִמְתְּקוּ אָז עֲדַיִן וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל הַיְצָרִים שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם לְמַטָּה כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי בְּתְחִלָּה מִתְגָּרֶה בָּהָאָדָם הַיֵּצֶר הָרָע וּמְסִיתוֹ לְמַה שֶּׁמְּסִיתוֹ לְתַאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו הָאָדָם וּמְשַׁבְּרוֹ אַחַר כָּךְ יֵשׁ לוֹ יֵצֶר הָרָע אַחֵר מִמַּדְרֵגָה גְּבֹהָה יוֹתֵר, כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֻחֱבָרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּסִימָן עב. וְיֵשׁ גְּדוֹלִים שֶׁכְּבָר שִׁבְּרוּ הַיֵּצֶר הָרָע לְגַמְרֵי וַאֲזַי מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאַךְ הַקְּדוֹשׁ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יֵצֶר הָרָע, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בּוֹ בְּחִינַת קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ

מִגְּבוּרוֹת וְדִינִים כַּנַּ"ל שֶׁקִּטְרְגוּ וְאָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר הָרָע בְּעִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם בְּסִימָן עב שֶׁיֵּשׁ יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל בְּעִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה' לַעֲלוֹת וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁמִּתְאַוֶּה רַק לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲלוֹת תָּמִיד בַּעֲלִיָּה לְבַד בְּלִי הֶפְסֵק וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהוֹרִיד עַצְמוֹ כְּלָל לַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לַעֲבֹד אֶת ה' בְּתָמִימוּת וּלְהַגְבִּיהַּ וּלְקָרֵב כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר הוּא מְקֹרָב לַה' יִתְבָּרַךְ וְיוֹדֵעַ בִּידִיעַת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְפִי יְדִיעָתוֹ אֶת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ כְּדַאי בְּעֵינָיו לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְקָרֵב הַמְרֻחָקִים בְּיוֹתֵר. אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶה הוּא פְּגַם גָּדוֹל, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שְׁלֵמוּת לְשׁוּם צַדִּיק וְגָדוֹל כְּשֶׁהוּא בְּמַעְלָה לְבַד וְלֹא לְמַטָּה כְּלָל, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק שֶׁיִּהְיֶה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכוּ' שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם לְהַשְׁאִיר הַשְׁאָרָה אַחֲרָיו בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁיְּקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ דֵּעוֹתָו הַקְּדוֹשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

עַל-כֵּן כֻּלָּם צְרִיכִים רַבִּי וּמַנְהִיג אֲפִלּוּ הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מִכָּל שֶׁכֵּן הַקְּטַנִּים. כִּי הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה צְרִיכִין שֶׁהַמַּנְהִיג הָאֱמִתִּי יְלַמֵּד עִמָּהֶם וְיַאִיר בָּהֶם בְּחִינַת מָ"ה, בְּחִינַת מֶה חָמִית מַה פְּשַׁפַּשְׁתָּ וְכוּ', לְהוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל וְאֵין הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהֵם סוֹבְרִים שֶׁלְּפִי גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם מַשִּׂיגִים, אֵיךְ שַׁיָּךְ לְהַעֲלוֹת אֵלָיו נַחַת רוּחַ מִמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים בְּיוֹתֵר. לֹא כֵן הוּא, כִּי אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁמְּקַבֵּל נַחַת רוּחַ מִמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּיוֹתֵר כִּי לְגֻדְלָתוֹ אֵין חֵקֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהִגִּיעַ הַצַּדִּיק לְבְחִינַת מַ"ה, בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַרְאֶה לְהַגְּדוֹלִים בְּחִינַת מָה חָמִיתָ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מַרְאֶה לְהַקְּטַנִּים בְּחִינַת דְּרֵי מַטָּה מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר וּמְחַזְּקָם וּמְקִימָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל נַחַת רוּחַ וְשַׁעֲשׁוּעִים גַּם מֵהֶם וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁגַּם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמָם מֵהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא גְּבוּרוֹת וְדִינִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְטָרוּג הַמַּלְאָכִים, מָה אֱנוֹשׁ וְכוּ'. וּמִבְּחִינַת יֵצֶר הָרָע זֶה נִמְשָׁךְ כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי פְּגָמִים מִי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁבְּרוֹ כָּרָאוּי, כִּי כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ אַלְפֵי וְרִבְבוֹת בְּחִינוֹת בְּהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל סְתָם בְּנֵי אָדָם, כִּי אֲפִלּוּ בֵּין רְשָׁעִים יֵשׁ רַבֵּי רִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת וְכֵן בֵּין הַבֵּינוֹנִים וְכוּ', כְּמוֹ כֵן בְּהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה, בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּזֶה אַלְפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת. כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד וְשִׁבְּרוּ גַּם יֵצֶר הָרָע זֶה רַק שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה דַּק מִן הַדַּק. וְיֵשׁ שֶׁפָּגְמוּ מְעַט יוֹתֵר אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל בְּדָקוּת גָּדוֹל. וְעַל-כֵּן נִשְׁאֲרוּ בֶּאֱמֶת עַל עָמְדָם וְנִשְׁאֲרוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד, רַק שֶׁרִבּוֹתֵינוּ זַ"ל חָשְׁבוּ עֲלֵיהֶם אֵיזֶה שְׁגִיאָה כָּל שֶׁהוּא. אֲבָל יֵשׁ שֶׁהָיוּ גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה

וְנִפְלוּ לִפְגָמִים גְּדוֹלִים עַל-יְדֵי הַיֵּצֶר הָרָע הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בְּעִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת וְכוּ' עַד שֶׁנִּפְלוּ לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְזֶה עִנְיַן אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁרַק רַבִּי עֲקִיבָא נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם, נִכְנַס וְיָצָא דַּיְקָא, כִּי כְּשֵׁם שֶׁצְּרִיכִין לִכְנֹס כָּךְ צְרִיכִין לָצֵאת בִּבְחִינַת זַכָּאָה 'מָאן דְּעָיֵל וְנָפִיק', כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לְהַצַּדִּיק שֶׁיִּהְיֶה רַק לְמַעְלָה לְבַד רַק צָרִיךְ לִהְיוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבֶן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא הָיוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד, אֲבָל פָּגְמוּ בְּעִנְיַן זֶה אֵיזֶה שְׁגִיאָה כָּל שֶׁהוּא. וְעַל-כֵּן זֶה הֵצִיץ וְנִפְגַּע וְזֶה הֵצִיץ וּמֵת. וּלְשׁוֹן הֵצִיץ הוּא שֶׁהִסְתַּכְּלוּ יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וְכוּ', שֶׁרָצוּ לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר מִדַּאי וְעָבְרוּ עַל פִּ"ן יֶהֱרְסוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהַפֶּגֶם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא וְכֵן שֶׁל בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא הָיָה שֶׁלֹּא הָיוּ נְשׂוּאִים נָשִׁים, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲסֹק בִּישׁוּב הָעוֹלָם לְהַשְׁאִיר דְּעָתָם הַנּוֹרָא לְמַטָּה, כִּי סָבְרוּ שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת רַק לְמַעְלָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין מִיתַת נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וְכוּ'. כִּי כָּל עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּכְנַס בּוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בִּבְחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁמִּתְקַשְּׁרִין שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כְּלוּל מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ הַהֶפֶךְ מִפְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ לְהַשְׁאִיר הַשְׁאָרָה אַחֲרֵיהֶם בְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה הָיָה פֶּגֶם הַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן זֹאת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וּלְבַקֵּשׁ עַל זֹאת סְלַח נָא וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַחֲטָאִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי הַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בָּזֶה מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁנִּפְלוּ לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁיֵּשׁ בְּעִנְיָן זֶה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת בְּחִינוֹת לְאֵין קֵץ כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּעִנְיַן אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁבֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא יָצְאוּ בְּשָׁלוֹם כָּרָאוּי, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׁאֲרוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד, אֲבָל אַחֵר נָפַל לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְקִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְאָמַר, חַס וְשָׁלוֹם, שְׁתֵּי רְשִׁיּוֹת יֵשׁ. מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל לְקַשֵּׁר עַלְמָא תַּתָּאָה בְּעַלְמָא עִלָּאָה וְעָמַד עַל דַּעְתּוֹ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר יֵשׁ לוֹ דַּעַת גָּדוֹל וְרָאוּי לוֹ לֵידַע כָּל דַּרְכֵי ה' אֵיךְ הוּא יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל נַחַת מִמַּעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנַס בְּקֻשְׁיוֹת וּמְבוּכוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁבָּא לְמִקּוֹמוֹת שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב לוֹ בְּשִׂכְלוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנִּפַּל וְיָצָא מִקְּדֻשָּׁתוֹ לְגַמְרֵי וְקִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לְקַבֵּל הָאֱרַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת מָ"ה, בְּחִינַת מֶה חָמִיתָ וְכוּ' שֶׁאָז יוֹדֵעַ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל:

וְזֶה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאָמְרוּ שָׁם, אַחֵר מַאי חָזָא? חָזָא מט"ט דְּקַיְהֲבֵי לֵהּ רְשׁוּתָא לְמֵיתַב וּלְמִיכְתַב זְכוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּלְפִי טָעוּתוֹ נִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין שַׁיָּךְ לְמַעְלָה לֵישֵׁב וְלִכְתֹּב הַזְּכֻיּוֹת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה קָצַץ בַּנְּטִיעוֹת. כִּי עָמַד עַל דַּעְתּוֹ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר יוֹדֵעַ בִּידִיעַת ה' יִתְבָּרֵךְ וְלֹא רָצָה לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ וְלִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה. וְזֶה הָיָה פְּגַם הַמְּרַגְּלִים שֶׁהָיוּ גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה וְהָיוּ גְּבוֹהִים מִבְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת שְׁכֶן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. וּמִגְּדֶל שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית שֶׁיְּכוֹלִים לִזְכּוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְקַשֵּׁר וּלְחַבֵּר כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד תַּחְתּוֹנִים בְּעֶלְיוֹנִים. שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הָעֲלִיּוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא הוּא רַק עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן כ). כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל מִבְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע שֶׁעַל-יְדֵי זֹאת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת זוֹכִין לְכָל הָעֲלִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁזָּכָה לִקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּל מַה שֶּׁבָּא לְאֵיזֶה הַשָּׂגָה וּמַדְרֵגָה אֲפִלּוּ כְּשֶׁזָּכָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה הוּא מֵשִׂים עַצְמוֹ תֵּכֶף כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ וְחוֹזֵר בְּכָל פַּעַם אֶל הָאֱמוּנָה כִּי הוּא יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁכְּפִי גְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרֵךְ עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וְכוּ', כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכָה לְהַשָּׂגָה גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וְכוּ', כִּי אֵינוֹ סוֹמֵךְ שֶׁיַּעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ בְּחָכְמוֹת לְבַד רַק הוּא חוֹזֵר בְּכָל פַּעַם לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ בִּתְמִימוּת בַּעֲבוֹדוֹת פְּשׁוּטוֹת וּמוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְהַעֲלוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו מִכֻּלָּם, כִּי זֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ אֱמוּנָה" בְּסִימָן ה שֶׁהַצַּדִּיק מְגַלְגֵּל עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי רָפֶשׁ וְטִיט כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו וְעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה עֶבֶד פָּשׁוּט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא זוֹכֶה לַעֲלִיּוֹת גְּבוֹהוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּמְבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יְחֻמֹל אִישׁ וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם אֲשֶׁרֵי לוֹ. וּבָזֶה פָּגְמוּ הַמְּרַגְּלִים שֶׁמַּחֲמַת שֶׁרָאוּ בְּעַצְמָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דַּעַת גָּדוֹל וְהֵם גְּבוֹהִים מִבְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הִיא מַדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה וְהֵם כְּבָר בָּאוּ לְמַדְרֵגוֹת הַדֵּעָה שֶׁגָּבוֹהַּ יוֹתֵר עַל-כֵּן דִּבְּרוּ סָרָה עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָדְעוּ וְלֹא הֵבִינוּ שֶׁעֲדַיִן דַּעְתָּם אֵינָם כְּלוּם כְּפִי מַה שֶּׁהָיוּ זוֹכִין אִם הָיוּ מְבַטְּלִים דַּעְתָּם וְהָיוּ מַאֲמִינִים לְדִבְרֵי ה' יִתְבָּרֵךְ וּלְדִבְרֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גָּבוֹהַּ מְאֹד, כִּי מִדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא מַדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל יָדָהּ דַּיְקָא עוֹלִין עַל כָּל הַמַּדְרֵגוֹת כֻּלָּן, כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּבְחִינַת אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה כַּיָּדוּעַ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁדִּבֵּר עִמָּנוּ אַחַר הַתּוֹרָה שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל שֶׁאָמַר אָז שֶׁאֱמוּנָה הִיא מַדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה אֲבָל עַל יָדָהּ זוֹכִין לַעֲלוֹת עַל הַכֹּל וּלְהַגִּיעַ

לִבְחִינַת רָצוֹן מֻפְלָג וְכוּ' שֶׁעוֹלֶה עַל הַכֹּל, עַיִן שָׁם בְּסוֹף סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁנִּדְפַּס שָׁם מְעַט מִשִּׂיחָה זֹאת. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ צְרִיכִין הַמְרַגְּלִים לְסַלֵּק שָׁם דַּעְתָּם וּלְקַשֵּׁר אֶת עַצְמָם לִבְחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ זוֹכִים לְדַעַת גָּבְהּ מְאֹד, אֲבָל הֵם לֹא רָצוּ לְסַלֵּק דַּעְתָּם וְלֹא רָצוּ לְהוֹרִיד עַצְמָן לִבְחִינַת אֱמוּנָה וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנְסוּ לִכְפִירוֹת וּמַאֲסוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגָרְמוּ בְּכִיּוֹת לְדוֹרוֹת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַחֻטְאִים כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ הַמְרַגְּלִים, וְשָׁם רָאינוּ אֶת הַנְּפִילִים וְנִהְיִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם. הֵינוּ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם קְטָרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע כַּנַּ"ל. כִּי הַנְּפִילִים הֵם בְּנֵי שַׁמְחָזַאי וַעֲזָאֵל שֶׁהָיוּ מְקַטְרְגִים עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְהִפִּיל אוֹתָם ה' יִתְבָּרַךְ וְקִלְקְלוּ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. וּמֵאֵלּוּ הַמְקַטְרְגִים נִמְשַׁךְ פְּגַם הַמְרַגְּלִים שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְהוֹרִיד עַצְמָן לִבְחִינוֹת אֱמוּנָה לְקַשֵּׁר עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי נִדְמֶה לָהֶם שֶׁאֵין שַׁיָּךְ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְקַבֵּל שַׁעֲשׁוּעִים מִמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, וְשָׁם רָאינוּ אֶת הַנְּפִילִים, שֶׁנִּמְשְׁכוּ מֵהַמְקַטְרְגִים הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַנְּהִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם, הֵינוּ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם הַקְּטָרוּג הַנַּ"ל עַד שֶׁנָּפְלוּ לַמְּבוּכָה הַנַּ"ל שֶׁהִקְשׁוּ הַמַּלְאָכִים מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ'. כִּי אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְקַבֵּל שַׁעֲשׁוּעִים מִבְּחִינָה פְּחוּתָה כָּזוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ, וַנְּהִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּעֵינֵי הַנְּפִילִים שֶׁלֹּא נֶחְשְׁבוּ בְּעֵינֵיהֶם רַק כַּחֲגָבִים בְּעָלְמָא וְלֹא הֶאֱמִינוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל נַחַת מֵהֶם וְהִקְשׁוּ מָה אֱנוֹשׁ וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן הָיוּ הַמְרַגְּלִים בְּעֵינֵי עַצְמָן, כִּי הִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם הַקְּטָרוּג הַנַּ"ל וְנֶחְשְׁבוּ בְּעֵינֵי עַצְמָן כַּחֲגָבִים בְּעָלְמָא וְנָפְלוּ מֵהֶאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעִים מִבְּנֵי אָדָם דַּיְקָא אֲפִלּוּ מֵהַנִּמּוּכִים בְּיוֹתֵר. כִּי זֶה הָיָה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל הַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם זוֹכִין לִבְחִינָה זוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת לִזְכוֹת לְתַכְלִית הָאֱמוּנָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה בְּכָל פַּעַם לְהוֹרִיד עַצְמוֹ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּיוֹתֵר וּלְהַעֲלוֹתָם וּלְקַשְּׁרָם כֻּלָּם לָהֶם יִתְבָּרַךְ. וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה עַל-יְדֵי שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם קְטָרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁאֵינָם מַאֲמִינִים בְּהַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁמְּקַבֵּל ה' יִתְבָּרַךְ מִבְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים וּמְחַשְּׁבִים אוֹתָם כַּחֲגָבִים בְּעָלְמָא כְּמוֹ שֶׁהֵם בְּעֵינֵי הַמַּלְאָכִים הַמְקַטְרְגִים שֶׁאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ שֶׁמֵּהֶם הָיוּ אֵלּוּ הַנְּפִילִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַנְּהִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם כַּנַּ"ל:

חלק יח

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר פְּגַם הַמְרַגְּלִים הוּא שֶׁפָּגְמוּ בִּבְחִינַת כֹּל הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר תַּתְּחוֹנִים וְעֶלְיוֹנִים יַחַד שֶׁזֶּה זוֹכִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְעַתָּה

מְקֻשָּׁר הֵיטֵב הֵיטֵב הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מַה שֶּׁצְּרִיכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְתַקֵּן חֵטְא הַמְּרַגְּלִים דַּיְקָא שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַחֲטָאִים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ'. כִּי פְּגַם הַמְּרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַשְּׁרִים כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְהֵם פָּגְמוּ בְּכָל זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁפְּגַם הַמְּרַגְּלִים הָיָה עַל-יְדֵי גַּסּוּת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר שֶׁהָיוּ כֻּלָּם זַכָּאִים, אֲבָל נָטְלוּ עֵיטָא בִּישָׁא אָמְרִי אִי יַעֲלוּן יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא נְעִיבַר מִינָּן מִלְּמֶהֱוֵי רֵישָׁא וְיָמֵנִי מֹשֶׁה רֵישָׁא אָחֳרָנִין דְּהָא בְּמִדְבְּרָא זַכְיָן לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא. אֲבָל בְּאַרְעָא לָא נְזַכֵּי וְכוּ', הַיְנוּ כִּי מוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסוֹפָהּ שֶׁכָּל הַבְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְהָאִיר וּלְקַשֵּׁר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים זֶה זוֹכֶה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל עַל-יְדֵי גֹּדֶל עֲנָוְתָנוּתוֹ שֶׁזּוֹכֶה לַעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁאָמַר וְנַחְנוּ "מָ"ה". וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לִבְחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מָ"ה רַב טוּבְךָ וְכוּ'. וּמִגֹּדֶל עֲנָוָתָנוּתוֹ הוּא מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וּמַעֲלֶה וּמְקַשֵּׁר כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁהִזְכִּיר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה כִּי מֹשֶׁה הָיָה עָנָו וַעֲנָוָה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם, עַיֵּן שָׁם. מוּבָן שָׁם שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בַּעֲנָוָה, כִּי בֶּאֱמֶת הָעִקָּר הִיא הָעֲנָוָה שֶׁמַּשִּׁים עַצְמוֹ כְּאַיִן כְּאֶלּוּ אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, כִּי מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ עוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ כְּלָל וּמְקַשֵּׁר כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְהַמְּרַגְּלִים פָּגְמוּ בָּזֶה שֶׁהָיוּ יְרֵאִים שֶׁלֹּא יַעֲבִירוּ מֵהֶם הָרֹאשׁוּת שֶׁלָּהֶם, כִּי הֵבִינוּ שֶׁשָּׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהַשִּׂיג מֹחִין אֲחֵרִים עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְהַעֲלוֹת כָּל הַנּוֹפְלִים לַה' יִתְבָּרַךְ. וְהֵם רָאוּ בְּעַצְמָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַגִּיעַ לָזֶה כִּי אֵינָם רוֹצִים לְהוֹרִיד עַצְמָן כָּל כָּךְ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן הָיוּ מִתְיָרְאִים שֶׁלֹּא יַעֲבִירוּ מֵהֶם הָרֹאשׁוּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה נָטְלוּ עֵיטָא בִּישָׁא וְדִבְּרוּ סָרָה עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגָרְמוּ מַה שֶּׁגָּרְמוּ. וּבֶאֱמֶת הָיוּ צְרִיכִין לְבַטֵּל עַצְמָן וּלְהַפְקִיר הָרֹאשׁוּת שֶׁלָּהֶם. וְגַם אִם הָיוּ מְבַטְּלִין עַצְמָן בֶּאֱמֶת וְהָיוּ מְסַלְּקִין דַּעְתָּם וְהָיוּ מִתְחַזְּקִין בֶּאֱמוּנָה לְבַד. הָיוּ יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִזְכּוֹת אַחַר כָּךְ לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים כַּנַּ"ל. וְאָז הָיוּ רָאשִׁים בֶּאֱמֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה. וְעַל-יְדֵי הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם שֶׁפָּגְמוּ בְּכָל זֶה וְלֹא רָצוּ לְבַטֵּל דַּעְתָּם לְגַבֵּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָן הָעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה וְכוּ'. עַל-יְדֵי-זֶה אִבְּדוּ הַכֹּל וְגָרְמוּ מַה שֶּׁגָּרְמוּ, כִּי עֲנָוָה וֶאֱמוּנָה תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סוֹטָה ד), כָּל הַמִּתְגָּאֶה כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. נִמְצָא, שֶׁגַּאֲוָה הִוא בְּחִינַת כְּפִירוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה. וּלְהֵפֶךְ עֲנָוָה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת עָלְמָא תַּתָּאָה בְּעָלְמָא עִלָּאָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁזּוֹכִין לָזֶה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּשֶׁהָלַךְ לִשְׁא אִשָּׁה לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת בָּעוֹלָם לְהַשְׁאִיר הַשְׁאָרָה בָּעוֹלָם לָנֶצַח, לְהַעֲמִיד מִטָּה שְׁלֵמָה שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁמֵּהֶם יֵצְאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת עוֹלָם. וְעַל יָדָם נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי הֵם קִבְּלוּ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אֲבוֹתָם. וְכֻלָּם אָמְרוּ בְּפֶה אֶחָד קֹדֶם הִסְתַּלְקוּת יַעֲקֹב אָבִינוּ 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד' וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. כִּי זֶה עִקַּר הַדַּעַת הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. בְּחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. עַל-כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּעֵת שֶׁהָלַךְ לִשְׁא אִשָּׁה לְהַעֲמִיד בֵּנֵינוּ זֶה, אָז פָּגַע בַּמָּקוֹם, דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מְקוֹם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, וְאָז הִשִּׂיג שָׁם שֶׁשָּׁם בַּמָּקוֹם הַהוּא זוֹכִין לִבְחִינַת כֹּל הַנַּ"ל לְקַשֵּׁר תַּחְתּוֹנִים וְעֶלְיוֹנִים יַחַד. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ וְכוּ'. וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה וְכוּ' וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם. כָּל עִנְיָן זֶה הַכֹּל הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת בָּנִים וְתַלְמִידִים לְהָאִיר הַדַּעַת הָאֲמִתִּי בָּעוֹלָם לְקַשֵּׁר תַּחְתּוֹנִים וְעֶלְיוֹנִים יַחַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל. כִּי בְּחִינַת זֹאת זוֹכִין עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכְּלוּל מִבֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן דַּיְקָא שֶׁעוֹמֵד בָּאָרֶץ הַנַּשְׁמִי הַזֹּאת דַּיְקָא. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל מַדְרֵגַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ בִּבְחִינַת סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה. כִּי הָאָדָם הַנַּשְׁמִי הוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לְקַשֵּׁר תַּחְתּוֹנִים וְעֶלְיוֹנִים יַחַד וּלְהַעֲלוֹת הַכֹּל מֵאֶרֶץ לַשָּׁמַיִם מִמַּטָּה לְמַעְלָה שֶׁזֶּה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, שֶׁכָּל הַמַּלְאָכִים וְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּקְרָאִים גַּם כֵּן מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים. כִּי הַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים מַלְאָכִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו, אֵלִּין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא וְכוּ'. וְכֻלָּם כָּל הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁלָּהֶם כֻּלָּם דֶּרֶךְ הַסֻּלָּם הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד בָּאָרֶץ וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיִם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהִתְקַשְּׁרוּת הַנַּ"ל שֶׁכָּל בְּחִינַת עֲלִיּוֹתָם וִירִידָתָם הוּא כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְהַשְׂלִים בְּחִינַת הַסֻּלָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּל הִתְקַשְּׁרוּת הַנַּ"ל. כִּי סֻלָּם הוּא בְּחִינַת כֹּל שֶׁמְּקַשֵּׁר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כִּי דֶּרֶךְ בּוֹ עוֹלִין מִמַּטָּה לְמַעְלָה. וּבָזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַצַּדִּיקִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת אָמַר יַעֲקֹב עַל זֹאת, וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם, דְּהַיְנוּ מְקוֹם קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁזּוֹכִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא שֶׁשָּׁם קֹדֶשׁ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב כְּשֶׁפָּגַע בַּמָּקוֹם הַהוּא שָׁכַב שָׁם לִישֵׁן. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שֶׁשָּׁם שָׁכַב לִישֵׁן, אֲבָל אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁשִּׁמֵּשׁ בְּבֵית עֵבֶר לֹא שָׁכַב כִּי הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁיַּעֲקֹב לֹא יָדַע תְּחִלָּה שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַאֲנִי לֹא יָדָעְתִּי. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן וְלָמָּה יָצְאָה זֹאת מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּסַבֵּב סִבּוֹת שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ יָשַׁן בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא כָּזֶה. וְאִם הָיָה נָעוֹר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְלֹא שָׁכַב לִישֵׁן מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁהָיָה לְהָיוֹת נָעוֹר לַיְלָה הַזֹּאת שֶׁבָּא בַּמָּקוֹם נוֹרָא הַזֶּה. אַךְ עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן, כִּי שָׁם דַּיְקָא הָיָה צָרִיךְ לִישֵׁן בְּסוֹד וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יָשָׁן הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיִן שָׁם הֵיטֵב. כִּי הַשֵּׁנָה הִיא בְּחִינַת הַשְׁגַּת הַבֵּן שֶׁהוּא הַשְׁגַּת הָרַב בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאָתָה, בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה הַצַּדִּיק לִבְחִינַת כֹּל בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת מָה חָמִית וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה יַעֲקֹב מֻכְרָח לִישֵׁן שָׁם, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁנָה זוֹכִין לִבְחִינַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרֶה שָׁם בַּמָּקוֹם הַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁהוּא מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא מַה שֶּׁזּוֹכִין שָׁם לִבְחִינַת כֹּל בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הַנַּ"ל שֶׁזֶּה תְּלוּי בִּבְחִינַת שֵׁנָה דַּיְקָא, בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע וְכַנַּ"ל. וְזֶה, וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נּוֹרָא וְכוּ'. כִּי שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה, כִּי כָּל הַתְּקוּנִים הַנֶּאֱמָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל כֻּלָּם בִּבְחִינַת יִרְאָה כַּמּוּבָן שָׁם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאִיר בְּבֶן וְתַלְמִיד כִּי אִם עַל-יְדֵי יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכָל עִקַּר הַהֶאָרָה בְּבֶן וְתַלְמִיד הַכֹּל לַהֲבִיאָם לְיִרְאָה, כִּי צָרִיךְ לְכָלֵל הָעוֹלְמוֹת בֵּן בְּתַלְמִיד וְתַלְמִיד בְּבֵן, עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַיִּרְאָה וְכֵן הַמַּלְכוּת שֶׁמְּקַבֵּל הַפַּרְנָסָה מִשָּׁם הוּא מְקוֹם הַיִּרְאָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַנַּ"ל עַל-כֵּן שָׁם מְקוֹם הַיִּרְאָה. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב כְּשֶׁהִשִּׂיג שֶׁשָּׁם כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַדַּעַת לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם לְקַשֵּׁר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יַחַד, עַל-כֵּן הִשִּׂיג תֵּכֶף גֹּדֶל עֻצָּם הַיִּרְאָה שֶׁיֵּשׁ שָׁם בְּחִינַת וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נּוֹרָא, כִּי כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל כְּלוּלִים בְּיִרְאָה בְּחִינַת מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה וְכוּ', כַּמּוּבָא שָׁם זֶה הַפָּסוּק לְעִנְיָן הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם יָמִים נוֹרָאִים שֶׁאָז נִמְשָׁךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה. וְכָל עִסְקֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה עָלֵינוּ בְּחִינַת וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְכוּ'. וַאֲמִתְּךָ וְכוּ' וְיִרָאוּךָ וְכוּ'. כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. שֶׁהָעִקָּר הִיא הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ מַתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, כִּי הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה לִפְעֹל בַּקָּשַׁת

סְלַח נָא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל חֵטְא הַמְּרַגְּלִים שֶׁגָּרְמוּ חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּזֶה תְּלוּיִים כָּל הַחֲטָאִים כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִפְעֹל בַּקָּשַׁת סְלַח נָא כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁמְּאִירִין בָּנוּ צַדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵינוֹ מְכַפֵּר כִּי אִם לַשָּׁבִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּל מֵרֹב בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁיּוֹדְעִים לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת לְרַחֵם עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמָנוּת הָאֲמִתִּי. וְהָעִקָּר הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הַהַתְחָלָה, רֹאשׁוֹן לַעֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי כָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת:

וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, כִּי הַצַּדִּיק מוֹרִיד עַצְמוֹ לִבְחִינַת שֵׁנָה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת וּמְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהוֹרִיד עַצְמוֹ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְקַשֵּׁר כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה וְהַבִּטּוּל שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה, בְּחִינַת וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יָשֵׁן וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וּלְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ כָּל שׁוֹכְנֵי עָפָר בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם וְכוּ'. כִּי הַשּׁוֹפָר מְקַבֵּץ נִדָּחִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ' וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'. הֵינוּ שֶׁהַשּׁוֹפָר מְעוֹרֵר מַהַשֵּׁנָה כָּל הַנּוֹפְלִים שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ הַמֻּנָּחִים בְּמָקוֹם שֶׁמֻּנָּחִים בְּחִינַת אוֹבְדִים וְנִדָּחִים, כִּי הוּא מְעוֹרֵר וּמֵקִיץ אֶת כֻּלָּם וּמַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם מֹחִין וְדַעַת דִּקְדֻשָּׁה וּמוֹדִיעַ אֶת כֻּלָּם שֶׁעֲדַיִן ה' אִתָּם, כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּמַכְנִיס בָּהֶם הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן נוֹפֵל יִרְאָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲיִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל:

וְכֵן מֶרְמָז בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד. כִּי אִיתָא שָׁם שֶׁהָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הֵם בְּחִינַת יוֹבֵל שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְיוֹבֵל הוּא בְּחִינַת קֶרֶן הַשּׁוֹפָר, בְּחִינַת בְּמִשְׁךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל. כִּי כָּל עִסְקֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר זֶה הַדַּעַת בְּזֶה הָעוֹלָם לָנֶצַח, דְּהֵינוּ לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. לְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה, כִּי מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא עִסְקֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָנוּ מַרְבִּין לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, מְלֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְכוּ'. הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי זֶה עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל-כֵּן אַחַר חֵטְא הַמְּרַגְּלִים כְּשֶׁנִּתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה וְאָמַר לוֹ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ כָּתוּב שָׁם סָמוּךְ מִיָּד, וְיִמָּלֵא כְּבוֹד ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ. וְזֶה לְשׁוֹן הַמִּקְרָא שָׁם, וַיֹּאמֶר ה' סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ וְאוּלָם חַי אָנִי וְיִמָּלֵא כְּבוֹד ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ, הֵינוּ כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר חֵטְא הַמְּרַגְּלִים הָיָה שֶׁלֹּא רָצוּ לְהַאֲמִין בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְקַשֵּׁר כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה אַחַר חֶטְאָם שֶׁהוּא יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ וְגָרְמוּ מַה שֶּׁגָּרְמוּ לְהַחֲרִיב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה' וְהוּא גּוֹמֵר וְיִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ. וְיִמָּלֵא כְּבוֹד ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יָבֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְיַחֲזֹר וְיִבְנֶה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ בְּנִין עוֹלָם וְאָז יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ לְעֵין כֹּל וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה מָלֵא בְּכָל הָאָרֶץ כֻּלָּהּ. וְגַם מֵאָז וְעַד עַתָּה וְעַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ לֹא עָזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ וְשׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים בְּכָל פַּעַם שֶׁמְּאִירִין בָּנוּ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת וְיִמָּלֵא כְּבוֹד ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ שֶׁזֶּה תִּקּוּן פְּגַם הַמְּרַגְּלִים כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא פְּקִידַת יִצְחָק וְקוֹרִין בַּתּוֹרָה כָּל עִנְיַן לֵדַת יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה וְכוּ'. כִּי יִצְחָק הוּא הַבֵּן הָרִאשׁוֹן בָּעוֹלָם שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. כִּי הַתְחָלַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם הָיָה עַל-יְדֵי אַבְרָהָם אָבִינוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לְקָחַנִי מִבֵּית אָבִי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְלֹא אָמַר וֵאלֹקֵי הָאָרֶץ וּלְמַעְלָה אָמַר, וְאִשְׁבִּיעֲךָ וְכוּ'. אָמַר לוֹ, עַכְשָׁו הוּא אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹקֵי הָאָרֶץ שֶׁהִרְגַּלְתִּיו בְּפִי הַבְּרִיּוֹת, אֲבָל כְּשֶׁלְּקָחַנִי מִבֵּית אָבִי הָיָה אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וְלֹא אֱלֹקֵי הָאָרֶץ שֶׁלֹּא הָיוּ בָּאֵי עוֹלָם מַכִּירִין בּוֹ וְכוּ', אֲבָל אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא נוֹלַד עֲדַיִן בִּקְדֻשָּׁה. וְעִקַּר הוֹלָדָה בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הָיָה יִצְחָק שֶׁהוּא הָיָה הַבֵּן הָרִאשׁוֹן בָּעוֹלָם שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן קוֹרִין כָּל עִנְיַן לֵדָתוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי זֶה עִקַּר כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינָתוֹ בַּתַּחְתּוֹנִים. שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַהַשְׁאָרָה דַּיְקָא שֶׁמַּשְׁאִירִין אַחֲרָיו בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם מְקַבְּלִים דַּעַת אֲבִיהֶם הַצַּדִּיק וְנִשְׁאָר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה הִשְׁתַּדֵּל אַבְרָהָם מְאֹד מְאֹד לְהַעֲמִיד תּוֹלָדוֹת דִּקְדֻשָּׁה בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁשָּׁלַח אֶת אֱלִיעֶזֶר לְבַקֵּשׁ אֶת הַזִּוּוּג שֶׁל יִצְחָק בְּנוֹ הִזְכִּיר אָז עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁהוּא ה' אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם. וְלֹא הִזְכִּיר בְּכַוָּנָה וֵאלֹקֵי הָאָרֶץ לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא דַּיְקָא הַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, הֵינוּ שֶׁטָּעַן זֹאת עִם ה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁרָאוּי לוֹ לַעֲזֹר לִשְׁלוּחוֹ שֶׁיִּמְצָא מְהֵרָה זִוּוּג שֶׁל בְּנוֹ כְּדֵי שֶׁגַּם הוּא יַעֲמִיד תּוֹלָדוֹת כְּדֵי שֶׁיִּשְׁאֵר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם לָנֶצַח, כִּי כָּל הָאֲרַת הַדַּעַת הַזֶּה הִתְחִיל מִמֶּנּוּ, כִּי בְּתְחִלָּה לֹא הָיָה

נִקְרָא וֵאלֹקֵי הָאָרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי צָרִיךְ ה' יִתְבָּרַךְ לְעָזְרוֹ לְהַזְמִין לוֹ זִוּוּגוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲמִיד תּוֹלְדוֹת, כִּי עִקַּר הָאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הַהַשְׁאָרָה שֶׁמַּשְׁאִירִין אַחֲרֵיהֶם בָּנִים וְתַלְמִידִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין לְדַת יִצְחָק בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁאָז בְּחִינַת לְדַת יִצְחָק שֶׁהוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצְאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם מְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּקִידַת יִצְחָק נִמְשָׁךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק, כִּי עִקַּר הָאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק:

חלק כג

וְזֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין הַרְבֵּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, וּכְתֹב לְחַיִּים וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַחַיִּים נִמְשָׁךְ מֵהָאָרַת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים שֶׁהֵם עִקַּר אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל אֵלּוּ הַחַיִּים אָנוּ מְבַקְּשִׁים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים חַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁכָּל הַחַיּוּת שֶׁל כָּל הַחַיִּים נִמְשָׁךְ רַק מִשָּׁם. כִּי הַצַּדִּיק מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל עוֹלָמוֹת כַּיָּדוּעַ. כִּי נִקְרָא צַדִּיק חֵ"י עָלְמִין. וְעַל-כֵּן נִקְרָא כֹּל. בְּחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דְּאָחֵד בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא. שֶׁמְּקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּשָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה. כִּי עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמַּאִיר בָּהֶם כַּנַּ"ל הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אוֹתָם עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, וְעִקַּר הַדַּעַת שֶׁהוּא הַחִיּוּת הַמְקַיֵּם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים שֶׁהֵם עִקַּר אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים וּמִשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת וַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים וְעַל אֵלּוּ הַחַיִּים אֲרֻכִּים שֶׁהֵם חַיִּים אֲמִתִּיִּים אָנוּ מְבַקְּשִׁים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר בַּקָּשָׁתֵנוּ עַל חַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים הַנַּ"ל וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין לְבַקֵּשׁ עַל אֵלּוּ הַחַיִּים בִּתְחִלַּת הַשָּׁנָה, דְּהַיְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה שֶׁהַשָּׁנָה הִקִּיפָה אֶת סְבִיבָהּ וּמַתְחֶלֶת שָׁנָה חֲדָשָׁה לְטוֹבָה. וְעַל-כֵּן אָז אָנוּ מְשִׁתַּדְּלִין לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הַדַּעַת מֵהָאָרַת הַדַּעַת שֶׁמְּחַדֶּשׁ מִבְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים שֶׁהֵם הַמַּקִּיפִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר מִבְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים. וְעַל-כֵּן אָז הוּא בְּחִינַת שָׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר כַּנַּ"ל, כִּי הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ בִּבְחִינַת שָׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁין עַל חַיִּים, הַיְנוּ חַיִּים אֲרֻכִּים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם בְּכָל יוֹם וְיוֹם צָרִיךְ הָאָדָם לְחַדֵּשׁ אֶת דַּעְתּוֹ בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. וְזֶה נַעֲשֶׂה גַּם כֵּן עַל-יְדֵי שָׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת

הַשָּׁנָה כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי הַשָּׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה נִתְחַדְּשִׁין הַמֹּחִין וְהַדַּעַת, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם מְקַבְּלִין מֹחִין וְדַעַת חָדָשׁ מִבְּחִינַת הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים. אֲבָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ הַדַּעַת יוֹתֵר וּלְקַבֵּל דַּעַת חָדָשׁ מִבְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַגְּבוֹהִים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים וַאֲזַי נִשְׁלָם וְנִתְחַדֵּשׁ הַדַּעַת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי גַּם הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהַמַּקִּיפִים הַגְּבוֹהִים יוֹתֵר שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל אָז הִתְחַדְּשׁוּת הַדַּעַת מֵהַמַּקִּיפִים הַגְּבוֹהִים בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַדַּעַת, עִקַּר אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן מְבַקְּשִׁין אָז הָרְבֵּה עַל הַחַיִּים, הַיְנוּ חַיִּים אֲרֻכִּים חַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁכָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְנַסֵּר אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַיִּחוּד בִּשְׁלֵמוּת. כִּי שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, שֶׁהֵם שְׁרָשָׁם, הֵם בְּחִינַת קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמְּקַשֵּׁר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, שֶׁזֶּהוּ כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ'. כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִקְרָא שָׁמַיִם וְהַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים עַל פָּסוּק ה' בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הָרְבִיעִי, עַיֵּן מַה שֶּׁנִּרְשַׁם מִכְּבָר וְעוֹד לְהוֹסִיף וּלְצָרְפוֹ לְכָאן, (עַיֵּן בְּסוֹף הַכֶּרֶךְ):

חלק כה

וְהַכְּלָל, כִּי הַשְּׁתֵּי צְפָּרִים שֶׁנִּתְעוּ זֶה מִזֶּה הֵם מְרַמְּזִים עַל גִּלּוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁהוּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנֵי זֹהַר. כִּי בַּזְּמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם עַל מְכוֹנוֹ הָיוּ שְׁנֵי הַכְּרוּבִים פָּנִים בְּפָנִים וְאַחַר הַחֻרְבָּן הָיוּ בְּהַחְזֶרֶת פָּנִים וְכוּ'. וְהַשְּׁכִינָה הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ הַשּׁוֹכֶן בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לְחַבְּרוֹ וּלְיַחֲדוֹ בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ לְשָׁרְשׁוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְרוֹמָם עַל הַכֹּל. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ בַּגָּלוּת כֻּלָּנוּ כַּצֹּאן תָּעִינוּ בְּחִינַת תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד, שֶׁנִּתְעַיְנוּ מִן הַדֶּרֶךְ עַד שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לָשׁוּב לַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לִמְצֹא אֶת דּוֹדֵנוּ הוּא ה' יִתְבָּרַךְ. וְאָנוּ מְבַקְּשִׁין אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשֵׁנוּ וְאֵין יְכוֹלִין לִמְצָאוֹ בִּבְחִינַת עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת דְּהַיְנוּ בַּגָּלוּת, בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו. כִּי בְּכָבֵד נִתְעַיְנוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין אָנוּ שׁוֹמְעִין אֶת הַקּוֹל וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין לִפְעָמִים אֵין אָנוּ מַכִּירִין אֶת הַקּוֹל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק, תָּעִיתִי, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, אֵינוֹ יָכוֹל לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ אֵלֵינוּ כִּי עֲוֹנוֹתֵינוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵינוּ וּבֵינוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ

מַבְדִּילִים וְכוּ'. וְהַצַּדִּיק צָרִיךְ לְקָרֵב וּלְחַבֵּר קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ לְקָרֵב כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרְבָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְׂלָכַת קוֹלוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ הַקּוֹל שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְכָל מָקוֹם שֶׁהֵם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּלְבִּישׁ אֶת הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׂלָכַת קוֹל ה' יִתְבָּרַךְ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּאן בְּמָקוֹמוֹ אֵין נִשְׁמָע קוֹל הַתּוֹרָה וְהַכְּרוֹז הַגָּדוֹל כְּלָל, כִּי נִדְמֶה שֶׁמְּסַפֵּר אֵיזֶה מַעֲשֶׂה בְּעָלְמָא, אֲבָל שָׁם כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְמִי שֶׁצְּרִיכִין הוּא שׁוֹמֵעַ קוֹל כָּרוֹז הַתּוֹרָה הֵיטֵב עַל-יְדֵי הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת. נִמְצָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׂלָכַת קוֹל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא קוֹל הַתּוֹרָה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן לְהֵפֶךְ צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ קוֹל תְּפִלּוֹת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי מִגְּדֶל הַקִּטְרוּגִים אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה כִּפְשׁוּטוֹ וְהוּא צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, וַאֲזַי בִּמְקוֹמוֹ שֶׁמּוֹצִיא הַקּוֹל אֵין שׁוֹמְעִין הַקּוֹל כְּלָל, כִּי נִדְמֶה שֶׁמְּסַפֵּר מַעֲשֶׂה בְּעָלְמָא אֲבָל לְמַעְלָה בִּמְקוֹמוֹ שׁוֹמֵעַ ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה קוֹל תְּפִלַּת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים שֶׁהוּא קוֹל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁלָךְ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל:

וְהַצַּדִּיק צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי קוֹלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת קוֹל צַעֲקָתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד, וּלְהֵפֶךְ לְהַשְׁלִיךְ קוֹל כָּרוֹז לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ וּשְׂעָתוֹ לְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ לוֹ קוֹל כָּזֶה שֶׁהוּא יוּכַל לִשְׁמְעוֹ וּלְהִתְעוֹרֵר עַל יָדוֹ. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁתּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם הַזִּכָּרוֹן וְעִקַּר הַזִּכָּרוֹן עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זִכְרוֹן תְּרוּעָה. כִּי הַשּׁוֹפָר כָּלוּל מִכָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מֵעֵלָּא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵלָּא, כַּמְרֻמָז בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אֲתַר דְּקָלָא נָפִיק מִנֵּהּ אִקְרֵי שׁוֹפָר וְכוּ'. וְכֵן בַּזֹּהַר פָּרָשַׁת אֱמֹר מִבֹּאר וְעַל דָּא בָּעֵינָן לְזַמְּנָא שׁוֹפָר וּלְכַוְּונָא דְּבֵיהּ כְּלִילָן קָלִיהּ וְכוּ':

וְזֶה שֶׁאִיתָא שֶׁשּׁוֹפָר הוּא לְהַזְכִּיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְעוֹרְרָם לְתִשּׁוּבָה בִּבְחִינַת עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם וְכוּ', בְּחִינַת הֲיִתָּקַע שׁוֹפָר וְכוּ'. וְכֵן אִיתָא שֶׁשּׁוֹפָר הוּא כְּדֵי לְהַזְכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁשּׁוֹפָר הוּא כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר לָנוּ עֲקֵדַת יִצְחָק וְשֶׁיְּעוֹרֵר רַחֲמָיו, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא, וְיָהִיב לְהוֹן עַיְטָא לְאִתְעָרֵי רַחֲמֵי. וּבַמֶּה? בַּשּׁוֹפָר. כִּי בֶּאֱמֶת שׁוֹפָר כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם, מִשְּׁנֵי הַקּוֹלוֹת שֶׁל בְּחִינַת שְׁנֵי הַצִּפֳּרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵעֵלָּא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵלָּא, לְהַשְׁלִיךְ קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהַזְכִּירָם שֶׁיְּשׁוּבוּ אֵלָיו מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם, וּלְהֵפֶךְ לְהַשְׁלִיךְ קוֹל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְעוֹרֵר רַחֲמָיו וּלְהַזְכִּירוֹ זְכוּת אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיְּשׁוּב אֵלֵינוּ. כִּי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת קוֹל שְׁנֵי הַצִּפֳּרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּרוּבִים שֶׁהָיוּ עַל הָאָרוֹן שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא קוֹל הַנְּבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל וְכוּ' מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים. וְקוֹל הַנְּבוּאָה הוּא בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר בִּבְחִינַת כַּשּׁוֹפָר הָרֵם קוֹלֶךָ. וּכְתִיב, אֶל חִכְּךָ שֹׁפָר. וְזֶה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מְאֹד מֹשֶׁה

יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה מְדַבֵּר הָיָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְסַיְּעוֹ לָתֵת בּוֹ כֹּחַ לִהְיוֹת קוֹלוֹ מַגְבִּיר וְנִשְׁמַע וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁמַּשְׁלִיךְ קוֹלוֹ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, וְה' יִתְבָּרַךְ מְסַיֵּעַ לוֹ עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָע קוֹלוֹ לְמֶרְחַקִּים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר בְּחִינַת וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק וְכוּ'. וְזֶהוּ הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד, מְאֹד זֶה סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁאֲפִלּוּ הַמַּנְחִים בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מְחַזֵּק וּמְחַיֶּה אוֹתָם וּמְעוֹרְרָם וּמְקִיצָם לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא מַשְׁלִיךְ קוֹלוֹ לְמֶרְחַקִּים עַד שֶׁמַּגִּיעַ קוֹלוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ אִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְסַיְּעוֹ עַל זֹאת שֶׁיִּהְיֶה קוֹלוֹ נִשְׁמָע לְמֶרְחוֹק בִּבְחִינַת מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל כַּנַּ"ל:

כִּי בְּחִינַת הַשְׂלָכַת קוֹלוֹת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים שֶׁהֵם שְׁנֵי הַצִּפֳּרִים שֶׁמִּשָּׁם הַנְּבוּאָה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, וּשְׁמוּאֵל שֹׂכֵב וְכוּ'. וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם זֶהוּ שֶׁאָמַר יִרְעֶם אֵל בְּקוֹלוֹת נִפְלָאוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּדִבְרֵינוּ בַּמָּקוֹם שֶׁנִּרְשַׁם עִנְיָן זֶה. וְצָרִיךְ לְסַדֵּר הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְאָז תִּרְאֶה אֵיזֶה רְמָזִים בַּמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה הַנַּ"ל. וְהַכְּלָב שֶׁהָיָה מְגָרֵר עַצְמוֹ בַּשֶּׁלֶג אַחַר הַצְּדָקָה אֶפְשָׁר מְרַמֵּז עַל עִנְיָן וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּדוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן:

חלק כו

וְזֶה, וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר עֹלֹת וְכוּ'. וְהִנֵּה עַל זֶה הַמִּקְרָא נֶאֱמְרָה הַתּוֹרָה שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בָּהּ, אַף כְּשִׁסִּים הַתּוֹרָה לֹא זָכִינוּ שֶׁיְּבָאֵר לָנוּ כָּל הַפָּסוּק עַל-פִּי הַתּוֹרָה כִּי אִם הַתְּחָלַת הַפָּסוּק עַד וּפַרְעֹה חֹלֵם, כִּי כָּל דְּבָרָיו הָיוּ בְּמִשְׁקָל, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהִנֵּה רְשׁוּת יֵשׁ לָנוּ לְבָאֵר בַּתּוֹרָה כְּפִי אֲשֶׁר יוֹרֵנוּ ה'. וְיֵשׁ לְבָאֵר הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּפַרְעֹה חֹלֵם. 'חֹלֵם' בְּחִינַת שָׁנָה. שָׁנָה הַנַּ"ל בְּחִינַת וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יָשֵׁן, כִּי פַּרְעֹה בְּחִינַת יוֹבֵל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת 'מָה' שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁנָה, בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ'. 'וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר' זֶה בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת, בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם מְאִירִין הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם וְשָׁם מְקֻבָּלֶת הַמַּלְכוּת הַפְּרָנְסָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת וְשֶׁבַע שִׁבֳּלִים טוֹבוֹת וְרָעוֹת שֶׁהֵם מְרַמְּזִים עַל הַפְּרָנְסָה וְהַשֹּׂבַע בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע וְכוּ'. אַךְ בְּוַדַּאי כְּשֶׁהַפְּרָנְסָה נִמְשֶׁכֶת לְמַטָּה בְּעוֹלָמוֹת אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַחִיזַת טוֹב וְרָע מִתְקַלְקֵל הַשֹּׂפַע לִפְעָמִים וְנִתְמַעֵט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב וְכוּ', וְהַתְּקוּן עַל-יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁפָּתַר הַחֲלוֹם וְנָתַן עֵצָה אֵיךְ שֶׁיִּתְקַיְּמוּ הַשָּׂבָע וְלֹא תִכָּרֵת הָאָרֶץ בָּרָעָב. כִּי כָּל עִקַּר הַתִּקּוּן הַנֶּאֱמָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא

נִקְרָא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא דַּיְקָא מְקַשֵּׁר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בִּבְחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וָאָרֶץ דְּאָחֵיד וְכוּ'. כִּי כֹל דָּא צַדִּיק שֶׁהוּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְהוּא יוֹדֵעַ לְכָלֵל וּלְקַשֵּׁר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה וְשֶׁפַע גְּדוֹלָה. וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ נִתְפַּרְנְסוּ כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹקִים לִפְנֵיכֶם וְכוּ' לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם לְפְלֵיטָה גְּדֹלָה לְמַעַן עֲשֹׂה כַּיּוֹם הַזֶּה לְהַחֲיֹת עַם רָב. כִּי זֶה עִקַּר עֵסֶק הַצַּדִּיק שֶׁמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד כְּדֵי לָשׂוּם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ שֶׁאֲפִלּוּ אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ לֹא יִסְתַּלֵּק אוֹרוֹ הַגָּדוֹל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, רַק יִהְיֶה נִשְׁאָר הַשְׁאָרָה מִדַּעְתּוֹ עַל-יְדֵי בָּנָיו וְתַלְמִידָיו כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהַשְׁאָרָה בְּחִינַת לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ עִקַּר הַמְשָׁכַת הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

וְכָל זֶה הַמַּעֲשֶׂה בַּחֲלוֹם פַּרְעֹה וּפִתְרוֹן יוֹסֵף הַנֶּאֱמָר בְּפָרָשַׁת וַיְהִי מִקֵּץ הַכֹּל הָיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יָצָא יוֹסֵף מִבֵּית הָאֲסוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר וְכוּ'. עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עִנְיָן זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז עוֹלֶה הַמַּלְכוּת לְמַעְלָה מְזִעֵיר אַנְפִּין עַד אִמָּא עִלָּאָה וְנִזּוֹנֶת שָׁם מִן קוֹלוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁהוּא מָזוֹן רוּחָנִי וְעֶלְיוֹן מְאֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֲמִשָּׁה עִנּוּיִים, חֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּכַוָּנוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים, עַיֵּן שָׁם. כִּי שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זַ"ל שֶׁיֵּחָתוֹ נוֹרָאָה מִנּוֹרָאוֹת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֳרָהּ בִּכְתָב. אַךְ אַחַר כָּךְ בְּתוֹךְ שִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ נִכְנַס עַל-יְדֵי-זֶה לְדִבְרֵי הִתְחַזְּקוּת לְחַזֵּק אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁנָּפְלוּ מַעֲבוֹדָתָם אֲפִלּוּ אִם נָפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי נְפִילָתוֹ לְהֵיכָן שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁגֻבָה מְאֹד לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם יָכוֹל הַכֹּל לְהִתְתַּקֵּן וְכוּ', כִּי תְּשׁוּבָה לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה. וְשָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ, אֲבָל אֵיךְ זוֹכִין לָזֶה? וְהֵשִׁיב, יְכוֹלִין לָבֹא לָזֶה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הַצְּעָקָה וּמִתְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה רַק לַעֲסֹק בִּצְעָקָה וּתְפִלָּה וּתְחִנָּה וְכוּ', וְלֹא יִתְיַגַּע לְעוֹלָם עַד שֶׁיָּבֹא לָזֶה לַעֲלוֹת וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא צְעָקָה וּזְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פְּנֵי ה' בְּעוֹשֵׂי רָע וְכוּ' צָעֲקוּ וַה' שָׁמֵעַ. וְאִיתָא בַּסְּפָרִים הַפֵּרוּשׁ כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאֵלּוּ הָעוֹשֵׂי רָע צוֹעֲקִין לַה' יִתְבָּרַךְ אָזַי ה' שָׁמֵעַ וּמִכָּל צָרוֹתָם הִצִּילָם. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, יָפָה צְעָקָה לָאָדָם בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין בֵּין לְאַחַר גְּזַר דִּין. וְכֵן מְבֹאָר בִּמְקוֹמוֹת אֵין מִסְפָּר עִצֶּם מַעֲלַת הַצְּעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְכַמְבֹאָר בְּיוֹתֵר בִּמְזִמּוֹר הוֹדוּ שֶׁאוֹמְרִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת, תְּעוּ בַמִּדְבָּר וְכוּ' וַיִּצְעֲקוּ

וְכוּ'. יִשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל וְכוּ' וַיִּצְעֲקוּ וְכוּ'. אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וְכוּ' וַיִּזְעֲקוּ וְכוּ' יוֹרְדֵי הַיָּם וְכוּ' יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת וְכוּ' וַיִּצְעֲקוּ וְכוּ'. כִּי כָּל הַמְּזִמּוֹר הַזֶּה מְדַבֵּר מִכָּל הַיְרִידוֹת וַעֲלִיּוֹת הָעוֹבְרִים עַל הָרוֹצִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּדִבָּרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְלָלִיּוּת הָעֵצָה עַל כָּל מִינֵי בַּלְבּוּלִים וּמְנִיעוֹת וַהֲסָתוֹת וְכוּ' עַל הַכֹּל וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' בַּצַּר לָהֶם וּמִמְּצָקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם. כִּי כְּשֶׁאָדָם צוֹעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ עַל גֹּדֶל רְחוּקוֹ מִמֶּנּוּ אָז הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁאָז הַמַּלְכוּת נִזֹּנֶת מִקּוֹלוֹת וּצְעָקוֹת וַאֲזַי הַמַּלְכוּת לְמַעְלָה מִזְּעִיר אַנְפִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁהַמַּלְכוּת, שֶׁהִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הִוא עוֹלָה עַל-יְדֵי הַצְּעָקָה לְמַעְלָה מִזְּעִיר אַנְפִּין שֶׁהִוא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי הִוא עוֹלָה עַד אִמָּא עִלָּאָה שֶׁהִוא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה וְשָׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה אִם יִהְיֶה חָזָק לִבְלִי לְהִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם נִזֹּנֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִוא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה מִקּוֹלוֹת שֶׁל צְעָקוֹת לָבֵד שֶׁהוּא מָזוֹן רוּחָנִי וְעֶלְיוֹן מְאֹד שֶׁהוּא הַמָּזוֹן שֶׁנִּזֹּנֶת בּוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז עֲלִיָּתָהּ גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד שֶׁאָז נִתְתַּקְנִין וְנִתְכַּפְּרִין כָּל הַחֶטְאִים. כִּי עִקַּר מְחִילַת עֲוֹנוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זֹאת מֵחֲמַת שֶׁאָז עוֹלָה הַמַּלְכוּת לְמַעְלָה מִזְּעִיר אַנְפִּין עַד בִּינָה וְנִזֹּנֶת מֵהַקּוֹלוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא, כִּפּוּרִים תְּרֵין וְכוּ', כְּמוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. וְהֵבֵן הֵיטֵב לְמַעֲשֶׂה אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין רָמֶז זֶה הַסּוֹד בַּכַּוָּנוֹת, כַּמָּה יָפֶה צְעָקָה לָאָדָם לְעוֹלָם וְלִבְלִי לְהִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה כָּל יְמֵי חַיָּיו אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּפִי הַסְּלַח נָא שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כֵּן זוֹכִין לְקָדֻשַּׁת חֲנֻכָּה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת סֻכָּה אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי זֶה מוֹרֶה שֶׁכְּבָר פָּעֲלָנוּ בַּקָּשַׁת סְלַח נָא אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְאָז זוֹכִין לִבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ נִקְרָא סֻכַּת שָׁלֵם, סֻכַּת דָּוִד כַּיָּדוּעַ. כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁשָּׁם מִתְגַּלֶּה כְּבוֹד ה' בְּחִינַת וּכְבוֹד ה' נִרְאָה בֶּעָנָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הֵם עִקַּר הָעַנְנֵי הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּחֲנֻכַּת הַבַּיִת בִּימֵי שְׁלֹמֹה, וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת בֵּית ה'. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה חֲנֻכַּת הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בִּימֵי שְׁלֹמֹה בְּחַג הַסֻּכּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בִּמְלָכִים. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים בָּזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמֵנוּ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל כָּל אֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד, בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעַל-יְדֵי סְלַח נָא שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכִין לַחֲנֻכַּת הַבַּיִת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת סֻכָּה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד

לְהוֹדִיעַ לְדוֹרוֹת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, בְּחִינַת כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל, בְּחִינַת עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיֶה מְחִצָּתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, דְּהַיְנוּ מְחִצּוֹת הַמַּקִּיפִין וְכוּ'. וְאֵלּוּ מְחִצּוֹת הַמַּקִּיפִין שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד אֵלּוּ הַמְּחִצּוֹת הֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַסָּכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁל לִוְיָתָן, בְּחִינַת לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ הַמְבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְצָוֹת אֲכִילָה בַּסֻּכָּה, כִּי שָׁם הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי אֲכִילָה דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁזְּכִינוּ לִפְעֹל בַּקְּשַׁת סְלַח נָא וְנִמְשָׁךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּכְנַס בּוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים עַד שֶׁאָנוּ זוֹכִין שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִכְנָס לִבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ לְחַנְּכוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁמִּמֶּשֶׁם בְּעַצְמוֹ הֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַסֻּכָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַמַּקִּיפִים הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד. וְעַל-כֵּן אָז זוֹכִין לֶאֱכֹל בַּסֻּכָּה, כִּי זוֹכִין לַאֲכִילָה קְדוֹשָׁה הַנַּ"ל לִזְכוּת עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַנִּמְשָׁךְ מֵהַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת מְצוֹת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁעִקַּר מְצוָתָן לִטָּלָן בַּיָּדַיִם דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַיָּדַיִם הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בְּיָם הַחָכְמָה בְּחִינַת זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם לְוִיָתָן זֶה וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי מְצוֹת אַרְבָּעָה מִינִים אָנוּ מְנַעְנְעִין וּמְרַמְּזִין לְכָל הָעוֹלָם, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת. וְזֶהוּ מַה שֶּׁפַּעֲלֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּחִינַת מָאן נָצַח? מָאן דְּאָחִיד מָאנֵי קְרָבָא בִּידֵהּ. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה כָּל עִסְקֵנוּ לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעִקַּר שֶׁיִּמְשַׁךְ וְיִתְקַיֵּם יְדִיעָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין תְּחִלַּת תְּפִלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, 'לְדוֹר וָדוֹר הַמְלִיכוּ לְאֵל', כִּי זֶה הָעִקָּר שֶׁנַּמְלִיךְ מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם. וְכֵן מְסַיְּמִין סְמוּךְ לְסוֹף הַבְּרָכָה וְתִמְלֹךְ אַתָּה ה' וְכוּ' כַּכָּתוּב יִמְלֹךְ ה' וְכוּ' לְדוֹר וָדוֹר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא פְּקִידַת עֲקָרוֹת, כִּי אָז נִפְקְדוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּקָנִיּוֹת שָׂרָה, רָחֵל, חַנָּה, כִּי עִקַּר פְּקִידַת עֲקָרוֹת שֶׁיִּתְרַבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיּוֹדִיעוּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר, כִּי רַק זֶהוּ עִקַּר הַמְצוָה שֶׁל הוֹלָדַת הַבָּנִים. וְכֵן מַה שֶּׁכָּל הַצַּדִּיקִים חוֹתְרִים כָּל כָּךְ לְהַעֲמִיד תּוֹלָדוֹת הַכֹּל בִּשְׁבִיל שֶׁיּוֹדִיעוּ אֱלֹקוּתוֹ מֵאָב לְבֵן מִדּוֹר לְדוֹר. וּמֵחֲמַת שֶׁזֶּה הָעִנְיָן עִקָּרוֹ נַעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל עַל-כֵּן אָז הוּא פְּקִידַת עֲקָרוֹת כַּנַּ"ל. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הִיא הַתְחָלַת הַתִּקּוּן הַנּוֹרָא הַזֶּה, וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל הַתְחָלוֹת

קָשׁוֹת, בִּפְרָט תִּקּוּן גָּדוֹל וְנוֹרָא כָּזֶה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ, עַל-כֵּן אָז אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים רָאשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָאֲמִתִּיִּים, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לַצַּדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמִנְהָג יִשְׂרָאֵל, כִּי הַתְחָלַת הַתִּקּוּן אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי הֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעָסַק בָּזֶה כָּל יָמָיו לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה בָּעוֹלָם בְּחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת וְכוּ'. אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ זוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִפְעֹל בַּקָּשַׁת סְלַח נָא כִּי הֵם מוֹדִיעִין לָנוּ גֹּדֶל רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שִׁעוּר וְשֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּצַעֲקָתֵנוּ וּבַקָּשָׁתֵנוּ תָּמִיד. וּמְחַזְּקִים אוֹתָנוּ לִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקָרְבִים כָּל הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז מַתְחִילִין לַעֲסֹק בְּקוֹלוֹת וּצְעָקוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מְמַעֲמְקִים קְרָאתִיךָ ה'. אֲבָל אָז עִקַּר הַהַתְחָלָה הוּא עַל-יְדֵי מְצִוַּת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁעַל-יְדֵי מְצִוַּת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא קוֹל חָזָק מְאֹד, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין עַל יִשְׂרָאֵל הֶאָרָה בְּדַעְתָּם לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים לְעוֹלָם רַק יִצְעֲקוּ תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאָנוּ עוֹסְקִין בְּקוֹלוֹת וּצְעָקוֹת בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עַד שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְכָלְלִיּוּת הַקּוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת, בְּחִינַת חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אֵלּוּ הַחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָן קְדֻשַּׁת אֵלּוּ הַקּוֹלוֹת לְעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁתָּמִיד יִצְעֲקוּ לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכּוּ בְּוַדַּאי לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מְקוֹמוֹת שֶׁהֵם. וְאַחַר כָּךְ בְּסֻכּוֹת זוֹכִין לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נוֹטֵל בְּיָדָיו הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת יַדִּים וְכָל אֶחָד מֵרָאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מוֹשֵׁל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת. נִמְצָא, שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹסֵק בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לְהוֹדִיעַ לָאֲחֵרִים גְּדֻלָּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה הַתּוֹקֵעַ אֶחָד וְכָל הָעָם שׁוֹמְעִים, זֶה רָמַז שֶׁאָז מַתְחִיל הַצַּדִּיק הַדּוֹר לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַקּוֹלוֹת מִמֶּנּוּ דַּיְקָא, כִּי הַהַתְחָלָה צְרִיכָה לִהְיוֹת מֵהַצַּדִּיק דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ עוֹסְקִין בְּתִקּוּן זֶה עַד שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכֶה כָּל אֶחָד לִשְׁלֵמוּת כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין הַכֹּל עַד שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד לְהָאִיר בַּחֲבֵרָיו וּלְהַעֲמִיד בָּנִים וְתַלְמִידִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת נְטִילַת אַרְבָּעָה מִינִים בְּיָדָיו שֶׁהוּא בְּחִינָה מַה שֶּׁכָּל אֶחָד מֵרָמֵז בְּיָדָיו לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין אַחַר הַהַקָּפוֹת בְּאַרְבָּעָה מִינִים לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּסֻכּוֹת מוֹסִיפִין שֶׁמְּגַלִּין עַל-יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁזּוֹכִינוּ

לְתִקּוּן נִפְלָא עַד שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַפְּשׁוּטִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד יָכוֹל לְלַמֵּד גַּם לַאֲחֵרִים, לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַדַּעַת הָאֱמֶת הַנַּ"ל גַּם לַאֲחֵרִים לְבָנִים וְתַלְמִידִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת אַרְבָּעָה מִינִים כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, בְּחִינַת וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה. כִּי אֵלּוּ הַמַּיִם שׁוֹאֲבִין מִיָּם הַחָכְמָה הַנַּ"ל שֶׁמִּתְגַּלֶּה אָז בְּסֻכּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁתִּרְגֵּם וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן, וּתְקַבְּלוּן אוּלְפָּן חֲדַת. כִּי זֶה עִקַּר עִסְקֵנוּ בְּכָל הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים הַלָּלוּ לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל אוּלְפָּן חֲדַת לְמוּד חָדָשׁ בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְקָרֵב עַצְמֵנוּ וּלְקָרֵב כָּל בָּאֵי עוֹלָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בּוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ'. וְעַתָּה אָנוּ זוֹכִין בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה לִשְׁאֹב וּלְקַבֵּל זֶה הַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת וּתְקַבְּלוּן אוּלְפָּן חֲדַת. וְאָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה לִמּוּד הַזֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקָרְבִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל כָּל הַשִּׂמְחוֹת בְּחִינַת בְּרִבּוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם, בְּחִינַת יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו הֶפֶךְ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ הַנֶּאֱמָר כְּשֶׁנִּתְרַחֲקִין חַס וְשָׁלוֹם מֵה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל עַל-יְדֵי הַלִּמּוּד הַזֶּה בְּחִינַת אוּלְפָּן חֲדַת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקָרְבִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּלִי שִׁעוּר, כִּי נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו:

חלק לא

וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁמְּסַיְּמִין הַתּוֹרָה וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ מֵחָדָשׁ, זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי סִיּוּם הַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת הַתַּלְמִיד, בְּחִינַת מִלְא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֶהוּ בְּחִינַת וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה וְכוּ'. כִּי הַשָּׂגַת יְהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת מִלְא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לְכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל. שֶׁגִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלְא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַתַּלְמִיד. וְאַחַר כָּךְ מַתְחִילִין מִיָּד בְּרֵאשִׁית. זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַבֵּן, בְּחִינַת מָה וְכוּ', כִּי בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַבֵּן, בְּחִינַת מָה, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג רַק אַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם נִכְלָלִין שְׁנֵי הַהַשָּׂגוֹת יַחַד עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, כִּי הָעִקָּר הוּא הַשָּׂגַת הָרַב שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשָּׂגַת הַבֵּן וְהַתַּלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין

שְׁנֵיהֶם יַחַד בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת; דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה שֶׁצָּרִיךְ לְכָלְלָם יַחַד שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן קוֹרִין בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה, וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה וְכוּ' וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה לְמָקוֹם שֶׁמִּסְתַּלֵּק אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ שֶׁיֵּאִיר בְּדָרֵי מַטָּה גַּם כֵּן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הוּא צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁכָּל זֹאת הוּא בְּחִינַת וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן קוֹרִין זֹאת בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁהִתְחַלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁמַּתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִגְמָר בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁגַּם לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה יִהְיֶה נִשְׁאָר דַּעְתּוֹ לְדוֹרוֹת לְהוֹדִיעַ מִדּוֹר לְדוֹר דַּיְעתּוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִשְׁאִיר בָּעוֹלָם לְהוֹדִיעָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם לְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹנוֹת וּלְקָרְבָם כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים אָמֵן, וְאָמֵן:

שַׂיָּךְ לְעֵיל לְאוֹת כט:

:

חלק לב

כְּלַל הַדָּבָר, שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ נוֹסְעִין לְצַדִּיקִים וְאָז אָנוּ מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיקִים לִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ יְהִיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהַתּוֹקֵעַ אֶחָד וְכָל הָעוֹלָם שׁוֹמְעִים וְכַנַּ"ל. וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּבָר זָכִינוּ לְקַבֵּל עִנְיָן זֶה עַד שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכִין לַחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ לִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וּבְסֻכּוֹת מְגַלִּין שֶׁלֹּא דַּי שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. אַף גַּם זָכִינוּ לְקַבֵּל לְלַמֵּד גַּם לַאֲחֵרִים הָאָרַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן לְעוֹלָם רַק יִצְעֲקוּ תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת אַרְבָּעָה מִינִים כַּנַּ"ל:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חלק לג

וְעַל-כֵּן כָּלֵב שֶׁהָיָה בְּהֶפְךְ מֵהַמְרַגְּלִים וְלֹא הָיָה חָפֵץ לִהְיוֹת נִסָּת אַחֲרֵיהֶם, עַל-כֵּן הָלַךְ מֵהֶם וְנִשְׁתַּטַּח עַל קִבְרֵי אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. כִּי הַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בִּבְחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת. וִיהוֹשֻׁעַ נִמְלַט מֵהֶם בִּזְכוּת וְכֹחַ מֹשֶׁה רַבּוֹ שֶׁהָיָה מְשֻׁרֶּשֶׁת אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת וְלֹא מָשׁ מִתּוֹךְ אָהֳלוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה שֶׁבֵּרְכוֹ מֹשֶׁה, יָהּ יוֹשִׁיעֲךָ מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצֹּל מֵהֶם כִּי הֵם פָּגְמוּ בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם הָיָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בְּמַעֲלַת הַהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּחִינַת

מֹשֶׁה מַמְשִׁיכִין הָאֲרַת דַּעְתָּם הַקָּדוֹשׁ לִבְנֵיהֶם וְתַלְמִידֵיהֶם לְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד, עִקַּר יְשׁוּב הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְהַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בְּכָל זֶה כַּנַּ"ל. אֲבָל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב בִּשְׁלֵמוּת לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְזָכָה לְקַבֵּל הָאֲרַת דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְהָאִיר בָּנוּ לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וְכוּ' עַד הַיּוֹם הַזֶּה. עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִצֹּל מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים בִּזְכוּת מֹשֶׁה רַבּוֹ שֶׁבֵּרְכוֹ כַּנַּ"ל. וְכֹלֵב רָאָה שֶׁלֹּא בֵּרְכוֹ מֹשֶׁה וְהָיָה מִתְיָרֵא שֶׁלֹּא יִהְיֶה נָסֵת אַחֲרֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן הָלַךְ וְנִשְׁתַּטַּח עַל קִבְרֵי אָבוֹת שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן הַהֵפֶךְ מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים שֶׁאֵינָם מַאֲמִינִים בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִין לְהַשְׁאִיר דַּעְתָּן הַקָּדוֹשׁ אֲפִלּוּ לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתָן לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת כַּנַּ"ל. אֲבָל כָּלֵב רוּחַ אַחֶרֶת הָיְתָה עִמּוֹ וַיְמַלֵּא אַחֲרֵי ה' כִּי הֶאֱמִין בְּגֹדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים אֲפִלּוּ לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתָם. וְעַל-כֵּן הָלַךְ וְנִשְׁתַּטַּח עַל קִבְרֵי אָבוֹת וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִלְכָּד עִמָּהֶם. וּבָזֶה הֶרְאָה הֶאֱמֶת שֶׁהוּא שֶׁלֹּא כְּדַעְתָּם הָרָעָה. כִּי אַדְרַבָּא, הַצַּדִּיקִים יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ בְּחַיֵּיהֶם וּלְאַחַר הִסְתַּלְקוּתָם לְהוֹצִיא אֶת הָאָדָם מֵעֲוֹנוֹת כִּי דַּעְתֵּיהֶן הַקָּדוֹשׁ נִשְׁאָר קַיָּם לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין גַּם עַד הַיּוֹם לֵילֵךְ עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים, בִּפְרָט בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן מִשְׁתַּטְּחִין מִקֹּדֶם עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מֵהֶם הָאֲרַת דַּעְתָּם הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִנָּצֵל מֵעֲוֹנוֹת לֵידַע כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק לד

הִדּוּר הָאֶתְרוֹג בְּחִינַת פְּרִי עֵץ הָדָר, זֶה בְּחִינַת וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ, בְּחִינַת לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ, בְּחִינַת הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה. כִּי עַל הָאֶתְרוֹג וּמִינָיו אוֹמְרִים הַהַלֵּל שֶׁכּוֹלֵל כָּל נִפְלְאוֹת ה', הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁמְּנַעְנְעִין בָּהֶם בְּיָדָם וְאוֹמְרִים עֲלֵיהֶם אֶת הַהַלֵּל בָּזֶה מוֹדִיעִים לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כְּבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהִמְשַׁכְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים. שֶׁעִקַּר הָאֲרָה זֹאת לְהוֹדִיעַ גְּדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בְּנֵי הָאָדָם מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם בְּחִינַת לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם וְכוּ' וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר כָּתַבְנוּ גַּם כֵּן שֶׁאַרְבָּעָה מִינִים הֵם בְּחִינַת הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק לה

וְעַל-כֵּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְסֻגָּל לְבָנִים, וְכֵן אַבְרָהָם אָבִינוּ הִבְטִיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עַל יֵרֵשַׁת הָאָרֶץ וְעַל הַבָּנִים יַחַד. כִּי עִקַּר הַבָּנִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁאִיר בָּעוֹלָם הוּא רַק כְּדֵי לְהַשְׁאִיר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם אַחֲרָיו לְדוֹרוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הִבְטִיחוֹ עַל שְׁנֵיהֶם יַחַד:

גַּם צְרִיכִין לְבָאֵר כָּל עִנְיַן הַנְּסִירָה, וְעִנְיַן אֲכִילַת עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וְתַעֲנִית יוֹם הַכִּפּוּרִים וְעוֹד כַּמָּה דְּבָרִים עַל-פִּי הַנַּ"ל, אַךְ מֵרִבּוּי הַמְּנִיעוֹת לֹא נִכְתַּב כִּי אִם הַנַּ"ל וְגַם זֶה בְּדֶרֶכִי יְשׁוּעוֹתָיו הַנִּפְלָאוֹת מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כְּלָל:

חלק לו

רְמָזִים מֵהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בֶּעטְלֶירְשׁ, מֵהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הָרְבִיעִי. שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ שׁוּם הֶבֶל פֶּה לְתוֹךְ זֶה הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן נִדְמֶה שֶׁצִּוּארוֹ עָקֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי קוֹלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' וְיֵשׁ לוֹ הַסְכָּמָה וְכוּ'. וְסִפֵּר מַעֲשֶׂה מִשְּׁתֵּי הַמְּדִינוֹת שֶׁרְחוֹקִים זֶה מִזֶּה אֶלֶף פַּרְסָאוֹת וּבַלַּיְלָה אֵינָם יְכוֹלִים לִישֹׁן וְכוּ'. וְהוּא יוֹדֵעַ מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ זֹאת. כִּי יֵשׁ שְׁנֵי צִפֳּרִים שֶׁהֵם זוּג אֶחָד בָּעוֹלָם וְנֶאֱבָדָה הַנְּקֵבָה. וְהוּא הוֹלֵךְ וּמְחַפֵּשׂ אוֹתָהּ וְהִיא מְחַפֶּשֶׂת אוֹתוֹ וְכוּ'. וְהוּא הִתְפָּאֵר שֶׁיָּכוֹל הוּא לְתַקֵּן זֹאת, כִּי הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת וּלְכַוֵּן כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, גַּם יָכוֹל לְהַשְׁלִיךְ קוֹלוֹת וְכוּ', אַךְ מִי יַאֲמִין זֹאת וְכוּ':

וְעִנְיַן מַעֲשֶׂה זוֹ יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁהִיא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּחִינַת קוֹלוֹת וַהֲבָלִים שֶׁל הַשּׁוֹפָר הַקָּדוֹשׁ. כִּי הַשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָא, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה, שֶׁהִיא עָלְמָא דְּאַתְיָא, בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל. כִּי צְרִיכִין לְעָקֹם צִוָּארוֹ מֵהֲבָלִים דְּהַאי עָלְמָא שְׁפָלָה וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הַהֲבָלִים לְתוֹךְ הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אֲפִלּוּ שׁוּם הֶבֶל פֶּה לְתוֹךְ זֶה הָעוֹלָם. רַק כָּל הֶבֶל וְהֶבֶל וְכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו הַכֹּל יִהְיֶה נִכְנָס לְתוֹךְ הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָא. שֶׁכָּל הֲבָלָיו וּנְשִׁימוֹתָיו יִהְיֶה רַק אֶל הַתַּכְלִית מְקֻשָּׁרִים וּכְלוּלִים בָּעוֹלָם הַבָּא. וְזֶה בְּחִינַת הֲבָלִים שֶׁל קֹהֶלֶת, בְּחִינַת הֶבֶל הֲבָלִים וְכוּ', עַיֵּן בַּתִּקּוּנִים. וְהָעִקָּר לְמַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא יַכְנִיס שׁוּם הֶבֶל לְתוֹךְ זֶה הָעוֹלָם רַק יִפְרֹשׁ מֵהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי רַק כָּל הֲבָלָיו יִהְיֶה הַכֹּל תּוֹרָה וּתְפִלָּה מְקֻשָּׁרִים לָעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל:

וְזֶה צְרִיכִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לְהַנִּיחַ הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה וּלְקַשֵּׁר כָּל הֲבָלִים לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי מִצְוַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמֵנוּ כֹּחַ מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזָּכוּ לְזֶה וּבְכֹחָם נִזְכֶּה אֲנַחְנוּ גַּם כֵּן לָזֶה. וְזֶה הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לָזֶה הוּא מִתְפָּאֵר שֶׁיָּכוֹל לְהַשְׁלִיךְ קוֹלוֹת. וְעִנְיַן הַשָּׁלְכַת קוֹלוֹת הֵאִיר ה' עֵינַי וּמָצָאתִי שֶׁנִּמְצָא בַּמִּקְרָא בְּעִנְיַן נְבוּאָה, בְּעִנְיַן נְבוּאַת שְׁמוּאֵל עַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק וַיִּקְרָא ה' (שְׁמוּאֵל א ג) זֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב, יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת, עֲלֵי הָיָה כֹּהֵן שׁוֹמֵר מִבִּפְנִים וּשְׁמוּאֵל הָיָה לֵוִי וְשׁוֹכֵב מִבַּחוּץ וְקָפַץ הַקּוֹל דֶּרֶךְ עֲלֵי לִשְׁמוּאֵל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשָּׁלְכַת קוֹלוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וְזֶה הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁהָיָה לוֹ צִוָּאר עָקֹם זָכָה לָזֶה מִמַּטָּה לְמַעְלָה שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ לְהַשְׁלִיךְ קוֹלוֹת לְחַבֵּר הַשְּׁנֵי צִפֳּרִים. כִּי בֶּאֱמֶת

הַנְּבוּאָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת שְׁנֵי הַצַּפָּרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם מְרַמְּזִים בְּשָׂרְשָׁם עַל יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ אֲשֶׁר בַּגָּלוּת הֵם נִתְעִים זֶה מִזֶּה כַּיָּדוּעַ. בִּבְחִינַת כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁזֶּה סוֹד קַן צִפּוֹר וְכַמְבֹאָר בַּתִּקּוּנִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לְאֵין מִסְפָּר. כִּי אֵלּוּ הַשְּׁנֵי צַפָּרִים הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּרוּבִים שֶׁהָיוּ סוֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הָאָרוֹן אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשַׁךְ הָרוּחַ נְבוּאָה לְהַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וְכוּ'. אֲשֶׁר בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם הֵם פָּנִים אֶל פָּנִים וּלְהֵפֶךְ, לְהֵפֶךְ. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בְּזֹהַר חָדָשׁ, וּמַהַאי יוֹמָא לָא אֶשְׁתְּאַר רַק חַד וְכוּ'. וְעַל-כֵּן זֶה הַצַּדִּיק שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַשְׁלִיךְ קוֹלוֹת בְּוַדַּאי זָכֶה לְהַקּוֹל הַנִּמְשָׁךְ מִשְּׁנֵי הַצַּפָּרִים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ כָּל הַקּוֹלוֹת, וּמִשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁלָכַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת חֶסֶד וּגְבוּרָה הַנַּ"ל. עַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לָזֶה הַקּוֹל שֶׁל שְׁנֵי הַצַּפָּרִים עַל-כֵּן הוּא יָכוֹל לְחַבְּרָם. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר כַּנַּ"ל, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה הַנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּפָּרִים הַנַּ"ל בִּבְחִינַת כַּשּׁוֹפָר הָרֵם קוֹלֶךָ הַנֶּאֱמָר בִּישַׁעְיָה הַנָּבִיא. וְכֵן מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז הָיָה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַנְּבוּאָה הָיָה בְּקוֹל שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר מַמְשִׁיכִין קוֹל נְבוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַמְחַבֵּר שְׁנֵי הַצַּפָּרִים שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנְּבוּאָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְחַבֵּר וּלְיַחֵד שְׁנֵי הַצַּפָּרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. שֶׁזֶּה עִקַּר סוֹד כַּוָּנוֹת הַשּׁוֹפָר לְנַסֵּר הַמַּלְכוּת וּלְיַחֲדָהּ עִם זְעֵיר אַנְפִּין כַּיָּדוּעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַצַּפָּרִים הַנַּ"ל כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שׁוֹפָר מְקֻבָּץ נִדָּחִים מֵהַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הַכֹּל תָּלוּי בְּחִבּוּר שְׁנֵי הַצַּפָּרִים הַנַּ"ל הַגְּאֻלָּה הַכֹּל תָּלוּי בְּחִבּוּר שְׁנֵי הַצַּפָּרִים הַנַּ"ל שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ וְכוּ', כַּיָּדוּעַ וְעַל-יְדֵי שׁוֹפָר נִתְתַּקֵּן זֹאת שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה. מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִפְקִידוֹת עֲקָרוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ אֲרִיכוּת יָמִים וְכוּ' בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לָעֲשִׁירוּת גָּדוֹל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת עָצוּם בַּתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת נְדָרִים שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לֶאֱסֹר עַל עַצְמוֹ דָּבָר הַמֻּתָּר אוֹ לְחַיֵּב עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת דָּבָר רְשׁוּת עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַנֶּדֶר הָאָדָם יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ תּוֹרָה מִכָּל דָּבָר

שֶׁבָּעוֹלָם כְּגוֹן לֵילֵךְ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בָּזֶה שׁוּם מִצְוָה. אֲבָל כְּשֶׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ בְּנֶדֶר אוֹ שְׁבוּעָה לֵילֵךְ לְשָׁם אָזַי מִצְוָה וְחִיּוּב עָלָיו מִן הַתּוֹרָה לֵילֵךְ לְשָׁם לְקַיֵּם נִדְרוֹ וּשְׁבוּעָתוֹ. וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁאוֹסֵר עָלָיו דָּבָר עַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה שֶׁעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ אִסּוּר חָדָשׁ מִדְּאוֹרָיְתָא עַל-יְדֵי נִדְרוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁזּוֹלַת הַנֶּדֶר לֹא הָיָה עָלָיו שׁוּם אִסּוּר כְּלָל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה עוֹשֶׂה הָאָדָם לְעַצְמוֹ תּוֹרָה מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעַל יָדָם מְעוֹרְרִין מֵהַשָּׁנָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיְּשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם עַל-יְדֵי שֶׁנִּסְתַּלֵּק פְּנֵיהֶם שֶׁהוּא שִׂכְלָם הָאֱמִתִּי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה. וְאִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמַּלְבִּישִׁין בָּהֶם הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ עִנְיַן נְדָרִים שֶׁעַל יָדָם עוֹשִׂין תּוֹרָה מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת שֵׁנָה הַנַ"ל שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַפָּנִים, שֶׁהוּא הַשִּׂכְל כַּנַ"ל, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה עַל הַתּוֹרָה. כִּי הַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם הֵם בְּבְחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ כִּי כָּל הָעוֹלָם הוּא בְּבְחִינַת גּוּף לְגַבֵּי הַתּוֹרָה שֶׁהִוא הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כִּי כְּמוֹ שֶׁאֵין לַגּוּף שׁוּם תְּנוּעָה וְחִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ כֵן אֵין לְהָעוֹלָם שׁוּם קִיּוּם וְחִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'. וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַבְלֵי הָעוֹלָם עַל הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהָאָדָם מִתְבַּטֵּל וְשׂוֹכֵחַ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי הַבְלֵי עוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה זֶהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה, כִּי כְּמוֹ הַשֵּׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי כְּבֵדוּת הַגּוּף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִסְתַּלֵּק הַשֵּׂכֶל בִּבְחִינַת שֵׁנָה, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה הַנַ"ל עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר הָעוֹלָם עַל הַתּוֹרָה וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְעוֹרְרוֹ עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת. כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יוֹדֵעַ הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּכָל מַעֲשֶׂה הָעוֹלָם מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף וְיוֹדֵעַ לְהַלְבִּישׁ הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה בְּכָל מַעֲשֶׂה הָעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הוּא מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת מַעֲשֶׂה הָעוֹלָם הַזֶּה עַל עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה, כִּי הוּא מְגַלֶּה שֶׁגַּם בְּכָל מַעֲשֶׂה הָעוֹלָם הַזֶּה בְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ תּוֹרָה נִפְלָאָה, עַל-יְדֵי שֶׁיָּכוֹל לְסַפֵּר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מֵעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּלְהַלְבִּישׁ בָּהֶם הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְגַלֶּה שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְלֻבֶּשֶׁת וְנַעֲלֶמֶת בְּכָל מַעֲשֶׂה הָעוֹלָם הַזֶּה וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטֵּל הַשֵּׁנָה מֵהָעוֹלָם שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת מַעֲשֶׂה הָעוֹלָם עַל עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, מֵאַחַר שֶׁהוּא מְגַלֶּה שֶׁגַּם בְּכָל מַעֲשֶׂה הָעוֹלָם הַזֶּה מְלֻבָּשׁ תּוֹרָה וְכַנַ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת נְדָרִים שֶׁהֵם נִמְשָׁכִים מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד כַּיָּדוּעַ מִבְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת תּוֹרָה מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְגַלִּין שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם נֶעְלָם תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר לַעֲשׂוֹת

תּוֹרָה מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְגַלִּין שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁנִּדָּרִים הֵם בִּבְחִינַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁעַל יָדָם מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁעַל-יְדֵי הַנִּדָּרִים מְעוֹרְרִין אֶת עַצְמָם לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שָׁרֵי לֵהּ לֶאֱנָשׁ לְמִינְדַּר לְזַרּוּזֵי נַפְשֵׁהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי הַנִּדָּרִים יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה וְזוֹכִין לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ, אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַה' נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב וְכוּ' אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה וְכוּ'. כִּי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה מְבַטֵּל הַשֵּׁנָה וְהַתְּנוּמָה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה זוֹכִין לִפְקִידוֹת עֲקָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן חַנָּה כְּשֶׁבִּקְּשָׁה לִהְיוֹת נִפְקֶדֶת נָדְרָה נֶדֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתִּדֹּר נֶדֶר וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה'. כִּי נֶדֶר הוּא בִּבְחִינַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִפְקִידוֹת עֲקָרוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּסַח, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגְּלֻיּוֹת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַגְּלוּת הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וְהַגְּאֻלָּה הִיא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בַּגָּלוּת, עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה' הָקִיצָה וְכוּ'. וּבִישׁוּעָה וּגְאֻלָּה נֶאֱמַר וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ה'. וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, הוּא עַל-יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְכוּ'.וְעַל-כֵּן לֹא הִתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה מִמְּצוֹת כִּי אִם מִבְּרֵאשִׁית, וּמְסַפֵּר כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת וּמַלְבִּישׁ בָּהֶם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מִבְּרֵאשִׁית עַד הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם שֶׁהִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם וְכוּ' אֶלָּא כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ', הַיְנוּ בִּשְׁבִיל לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁעִקָּרוֹ הָיָה כְּדֵי לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְהָבִיא אוֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים וְכוּ'. כִּי שִׁיבַת צִיּוֹן, דְּהַיְנוּ לָצֵאת מֵהַגְּלוּת וְלָשׁוּב לְצִיּוֹן שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת הָיִינוּ כְּחֹלְמִים, כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה וְיוֹצְאִין מֵהַגְּלוּת וְשָׁבִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יוֹדְעִין שֶׁכָּל הַגְּלוּת הָיָה בְּחִינַת שֵׁנָה וַחֲלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל (לְעִנְיַן נֶדֶר בְּאוֹת א), אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי וְכוּ' עַד אֲמְצָא מָקוֹם לַה' מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה הוּא רַק כְּשֶׁנִּשְׁלָם

בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין עַל הַגְּאֻלָּה אָנוּ מְבַקְּשִׁין הָעִקָּר שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה' וְכוּ', דְּהַיְנוּ בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל. כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱמַר, כִּי לֹא בָאתֶם עַד עַתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה וְכוּ', כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה הִוא בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק ו

אֲבָל יֵשׁ שֶׁמְּעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקֶרֶב שָׁנִים, בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁצְּרִיכִין לְעוֹרְרָם בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶם וְכוּ'. וְכָל הַגְּאֻלּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כֻּלָּם הָיָה הָעִקָּר עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּקֶרֶב שָׁנִים וּמֵחֲמַת זֶה הָיָה אַחֲרֵיהֶם חֻרְבָּן, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיקִים שֶׁעָסְקוּ בַּגְּאֻלָּה, וּבִפְרָט מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגְּאֻלּוֹת שֶׁכֻּלָּם עַל יָדוֹ בְּוַדַּאי יָדְעוּ גַּם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, אֲבָל עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הָעֵת לַעֲסֹק בָּזֶה בִּשְׁלֵמוּת אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת, כִּי אָז עֲדַיִן הָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת שׁוּם פָּנִים מֵהַתּוֹרָה וְהָיְתָה עֲדַיִן כָּל הַתּוֹרָה בְּהֶסְתֵּר וּבְהֶעְלֵם גָּדוֹל, עַל-כֵּן לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר מִיָּד סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הַנַּ"ל. עַל-כֵּן הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּקֶרֶב שָׁנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיָּצְאוּ מֵהַגָּלוּת זָכוּ עַל-יְדֵי-זֶה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁבּוּעוֹת. וְאָז נִתְגַּלּוּ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי בִּשְׁעַת הַגָּלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, אִי אֶפְשָׁר לְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ וְצָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה וּמוֹצִיאִין מֵהַגָּלוּת. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַגָּלוּת מִבְּחִינַת שֵׁנָה אָז מְגַלִּין הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה מְלֻבֶּשֶׁת בְּהַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם אַחַר שֶׁסִּפֵּר כָּל הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִבְּרֵאשִׁית עַד מַתַּן תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר כָּל הַמַּעֲשִׂיּוֹת וְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה עַל יָדָם הָיָה הָעִקָּר מִבְּחִינַת בְּקֶרֶב שָׁנִים הַנַּ"ל. אַף-עַל-פִּי שֶׁנֶּעְלָם וּמְרֻמָּז בָּהֶם גַּם סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַכֹּל שֹׁרֶשׁ כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּקֶרֶב שָׁנִים הַנַּ"ל. כִּי קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל מִסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה אַחַר כָּךְ כַּמָּה גְּלֻיּוֹת עַד שֶׁבָּאנוּ לַגָּלוּת הָאַרְךְ הַמַּר הַזֶּה וְעִקַּר הַגָּלוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַנִּפְשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ מִכָּל הַשִּׁבְעִים

פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. וּבִשְׁבִיל זֶה מֵאַן בִּשְׁלִיחוּתוֹ וְאָמַר, שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח. כִּי יָדַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת אָז. וְזֶה בְּחִינַת אהיה אֲשֶׁר אהיה, אהיה דְּא אֲנָא זִמִּין לְמֶהֱוֵי, זֶה בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם מְלֻבָּשׁ וְנֶעְלָם הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת אהיה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְלֵם וְאִבּוּד כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, כִּי שָׁם עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שִׁמְא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחִינַת שֵׁם הֱוָיָה בָּרוּךְ הוּא רַק הוּא עֲדַיִן בְּבְחִינַת אהיה אֲנָא זִמִּין לְמֶהֱוֵי, שֶׁעֲתִיד לְהִתְגַּלּוֹת כְּשֶׁיִּתְגַּלּוּ סִתְרֵי הַתּוֹרָה הַמְלֻבָּשִׁים בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה וּבְכָל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְזֶהוּ שְׁתֵּי פְּעָמִים אהיה בְּחִינַת אהיה אֲשֶׁר אהיה, הַיְנוּ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל. כִּי אהיה אֶחָד זֶה בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּקֶרֶב שָׁנִים. וְאהיה שֵׁנִי זֶה בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה שֶׁאָנוּ מְצַפִּין אֵלֶיהָ. וְזֶהוּ אהיה עִמָּהֶם בְּצָרָה זוֹ אֲשֶׁר אהיה עִמָּהֶם בְּשִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת לְגָאֳלָם מִשָּׁם. כִּי עִקַּר הַקִּיּוּם בְּגָלוּת זֶה וְעִקַּר הַתִּקְוָה לָצֵאת מֵהַגָּלוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינוֹת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת כָּל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. כִּי עִקַּר הַסִּפּוּר הוּא לְהַזְכִּיר נִפְלְאוֹת ה' וַחֲסָדָיו הָעֲצוּמִים שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְקֻוִּים וּמְחַכִּים שֶׁגַּם עַתָּה יַעֲשֶׂה עִמָּנוּ נִפְלָאוֹת וְיוֹצִיאֵנוּ מִגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה בִּבְחִינַת כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת וְכַמּוּבָא מִזֶּה. כִּי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסִּפּוּר מִיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּקֶרֶב שָׁנִים, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הֶאָרָה מִבְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הַנַּ"ל. כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִין תְּחִלָּה מַעֲצְמוֹ, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכוּ' וְעִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא רַק מֵחֲמַת זֶה, כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְעוֹרְרָנוּ מִשְּׁנָתֵנוּ וּלְהוֹצִיאֵנוּ מֵהַגָּלוּת בְּעֹצֶם כֹּחַם הַנִּפְלָא. אַךְ עִקַּר הַמְּנִיעוֹת הִיא מִצִּדֵּנוּ מֵחֲמַת שֶׁאֵין אָנוּ מִתְעוֹרְרִים כָּרָאוּי כְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַצַּדִּיקִים לְעוֹרְרָנוּ הֵם בְּעַצְמָם בִּבְחִינַת אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, כַּמּוּבָא. וּבְעִנְיָן זֶה יֵשׁ נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים. וְזֶה כָּל עִנְיַן הַנִּסְיוֹעוֹת לְצַדִּיקִים בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת כְּדֵי לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְהַכֹּל כְּפִי כַּוָּנַת הַלֵּב בֶּאֱמֶת, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ הָאֱמֶת מַה כַּוָּנָתוֹ בְּנִסְיעָתוֹ אִם בִּשְׁבִיל מָמוֹן וְכָבוֹד וְנִצָּחוֹן וְכַיּוֹצֵא, אִם בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ הָעֲצוּמָה וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וּמִי שֶׁמְּכַוֵּן בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת זֶהוּ בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וַאֲזַי

אַף-עַל-פִּי שֶׁהַהִתְעוֹרְרוּת בְּקַטְנוּת מְאֹד וְקָשֶׁה לוֹ לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת קָטָן כָּזֶה אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמְקָרְבוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת כָּזֶה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרְרוֹ עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר שָׁם מִזֶּה בְּהַהוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם לְעוֹרְרָם עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת, כִּי אָז הָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה לְגַמְרֵי וְלֹא הָיָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. רַק ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו וְנִפְלְאוֹתָיו סִבֵּב שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מְעַט עַל-יְדֵי הַמַּצּוֹת שֶׁמָּסַר לָהֶם דַּם פֶּסַח וְדַם מִילָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ יְכוֹלִין לְעוֹרְרָם וּלְגָאֳלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, הָיָה רַבִּי מַתְיָא בֶּן חָרָשׁ אוֹמֵר וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּפֶרוּשׁ רַשְׁ"י:

כִּי בְּעִנְיַן הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא הוּא נִפְלְאוֹת חֲסָדָיו, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן לִפְטֹר בְּלֹא כְלוּם אִי אֶפְשָׁר וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה לֹא הָיָה מַסְפִּיק הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה כִּי אִם לְעוֹרְרָם עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בְּקֻרְבָּ שְׁנִים, וְגַם זֶה הָיָה בְּחֶסֶד נִפְלָא, כִּי לֹא הָיוּ כְּדַאי לְהִגָּאֵל, כַּמּוּבָא. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכָל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְקֻיָּמִין כַּמָּה מִצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ בְּהַצַּדִּיקִים לַעֲסֹק עִמָּנוּ לְעוֹרְרֵנוּ בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִצּוַת סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ חֲסָדָיו הַמְרֻבִּים שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיְּעוֹרְרֵנוּ עַתָּה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל. כִּי אָנוּ מְסַפְּרִין בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְזוֹכְרִין חֲסָדָיו שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ וְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת מְעַט דִּמְעַט כַּנַּ"ל. כֵּן יַגְדִּיל חַסְדּוֹ עִמָּנוּ עַתָּה שֶׁיִּהְיוּ נֶחְשָׁבִים מְעַט הַמִּצּוֹת שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין עַתָּה לְהִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְעוֹרְרֵנוּ מִשְּׁנָתֵנוּ עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַשַּׁיָּכִים לְשְׁנֵים הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל. וְזֶה כָּל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בְּיִצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁיַּרְבֶּה לְסַפֵּר עַד שֶׁיָּבֹא עַל יָדָם לְעוֹרֵר רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּאִיר עָלֵינוּ הִתְעוֹרְרוּת מִסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם מְלֵבָּשִׁים וְנֶעֱלָמִים בְּסִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, כִּי בֶּאֱמֶת הֵם שֹׁרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְהַרְגִּישׁ נִפְלְאוֹת ה' וַחֲסָדָיו עַתָּה גַּם עַתָּה שֶׁעוֹסֵק לְעוֹרְרֵנוּ מִשְּׁנָתֵנוּ עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים שֶׁל שְׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת 'הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח', וְאִיתָא בַּכְּתָבִים, הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח בַּחֲסָדִים. 'בַּחֲסָדִים' וַדַּאי בְּחִינַת וְרֵב חֶסֶד שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת וְרֵב חֶסֶד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ תִּקְוָה לַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק ח

כִּי עִקַּר הַסִּפּוּר מִיצִיאַת מִצְרַיִם וּמִכָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וּבְכָל אָדָם וְאָדָם בִּכְלָל וּבִפְרָט שֶׁהוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו, הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל לְהִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי-זֶה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי

שֶׁאָנוּ רוֹאִין רִבּוּי חֶסְדָיו וְנִפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא מְסַבֵּב עִמָּנוּ לְטוֹבָתֵנוּ כְּדֵי לְזַכּוֹתֵנוּ לְחַיִּים נִצְחִיִּים לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן רָאוּי לָנוּ לְהִתְעוֹרֵר בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת לִסְפֹּר בָּהֶם בִּבְחִינַת כָּל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ'. עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְעוֹרֵר רִבּוּי רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו עַל-יְדֵי-זֶה עַד שֶׁיְּעוֹרֵר אוֹתָנוּ בְּשִׁלֵּמוּת עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת וְרַב חֶסֶד:

חלק ט

וְזֶהוּ גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה' וְכוּ', בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל, הוֹד וְהָדָר פָּעֳלוֹ, בְּחִינַת ה' פָּעָלְךָ הַנַּ"ל שֶׁמְּרַמֵּז גַּם כֵּן עַל סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם ה', כִּי הוּא מֵרִבּוּי רַחֲמָיו וַחֲנִינוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁעָשָׂה זֵכֶר לְנִפְלְאוֹתָיו וְקִבַּע לָנוּ חַג הַפֶּסַח הַקָּדוֹשׁ וְכָל הַיָּמִים טוֹבִים לִזְכֹּר בָּהֶם חֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ וּלְסַפֵּר מַעֲשֵׂי ה' וְנוֹרְאוֹתָיו כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה גַּם עַתָּה לְהִתְעוֹרְרוּת מִשְּׁנָתֵנוּ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׂירוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית עַד מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם, דְּהַיְנוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמְּבָאֵר וְהוֹלֵךְ הַכֹּל בְּעִנְיָן זֶה, מַעֲשֵׂה יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט. כִּי מַעֲשֵׂה יָדָיו, שֶׁהֵם הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל, הַכֹּל בֶּאֱמֶת וּבְמִשְׁפָּט, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַכֹּל בְּחֶסֶד, אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב אֱמֶת וּמִשְׁפָּט. וְעַל-כֵּן אֵין אָדָם זוֹכֶה אֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה כַּנַּ"ל. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁמַּה שֶּׁצְּרִיכִין הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה הוּא מִצַּד הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ בֶּאֱמֶת וּבְמִשְׁפָּט. וְזֶהוּ סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר, כִּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה מְלֻבָּשׁ וְנֶעְלָם בָּהֶם הַכֹּל נִסְמָךְ זֶה לָזֶה בְּסֶמֶךְ אֱמֶת וְחָזָק בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה לְכָל מִי שֶׁיַּחְפֹּץ לְחוּס עַל נַפְשׁוֹ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, יוּכַל לְהִתְעוֹרֵר עַל יָדָם בֶּאֱמֶת וְאִם לָאו לָאו וְהַשּׁוֹמֵעַ יִשְׁמַע וְהֶחָדֵל יֶחְדַּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, אֲנָא עָלְמָא בְּחָרוּבָא אִשְׁתַּכַּח וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ. כִּי הַפְּדוּת וְהַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה. שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה תְּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'. כִּי עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל זוֹכִין לְיִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עוֹשֵׂיהֶם, שֵׂכֶל טוֹב זֶה בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַמּוּבָא שָׁם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת וּבֵרַכְךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ שֶׁבֵּרְכָם שְׁתִּשְׁרֶה בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם. וְזֶהוּ, שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם, 'עֹשֵׂיהֶם' זֶה בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשֵׂכֶל טוֹב בְּחִינַת

הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל. וְאָז, תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרִיתָהּ גָּלוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַכֹּל יוֹדוּ וִיהַלְלוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לָעַד וְלָנֶצַח, אָמֵן:

חלק י

וְזֶהוּ, חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף תִּגָּאֲלוּ, כִּי אִם מִסְטָרָא דְּזָהֳב, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּכַוָּנוֹת פֶּסַח בְּפִרְי עֵץ חַיִּים, עַיֵּן שָׁם. כֶּסֶף זֶה בְּחִינַת עֲשִׂירוּת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּקֶרֶב שְׁנֵים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן שֶׁמַּתְחִילִין מֵחֶסֶד, בְּחִינַת כֶּסֶף, וְכָל אֶחָד כָּלוּל מֵעֶשֶׂר הֵם שִׁבְעִים, אֲבָל זָהָב הוּא בְּבְחִינַת בִּינָה שֶׁהִוא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם מִבִּינָה לְמַעְלָה. וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה מִמִּצְרַיִם וּמִכָּל הַגָּלֻיּוֹת הַכֹּל מִשָּׁם, כִּי מִסִּטְרָא דְּיוֹבְלָא נָפְקוּ. אַךְ גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה מִמִּצְרַיִם הָיָה שָׁם רַק אֵיזֶה הֶאָרָה בְּעָלְמָא מִבְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת זָהָב, אֲבָל לֶעָתִיד תִּהְיֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה מִשָּׁם וְעַל-כֵּן נִזְכֶּה אָז לַעֲשִׂירוּת עָצוּם מְאֹד כְּפִלֵּי כִּפְלַיִם מֵהָעֲשִׂירוּת שֶׁזָּכְרוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה פְּסוּקִים, כִּי הָעֲשִׂירוּת שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּחִינַת הָרְכוּשׁ גְּדוֹל הַכֹּל נֶחְשָׁב כְּמוֹ כֶּסֶף לְגַבֵּי זָהָב כְּנֶגֶד הָעֲשִׂירוּת שֶׁל הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, כִּי אָז נִזְכֶּה לְכָל הוֹן דְּעָלְמָא כְּדֵי לְקַבֵּל עַל-יְדֵי-זֶה הַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשָׂה לְךָ עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף שֶׁנֶּאֱמַר עַל בֵּזַת הַיָּם שֶׁהָיָה בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח וְאָז אַחַר כָּךְ הֶחָמֵץ, כִּי בִּגְמַר הַגְּאֻלָּה שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהוּא בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף אָז נִמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת הֶאָרָה יְתֵרָה מִבְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הָעֲשִׂירוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת חֲשִׁיבוּת זָהָב עַל הַכֶּסֶף. וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר הָיָה הִתְעוֹרְרוּת יוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר יָצְאוּ וְהִתְחִילוּ בְּחִינַת יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁמְּעוֹרְרִין עַצְמָן לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא בִּזַּת הַיָּם כְּנֶגֶד הָרְכוּשׁ שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם בִּבְחִינַת תּוֹרֵי זָהָב וְכוּ'. אֲבָל עִקַּר זֶה הָעִנְיָן בִּשְׁלֵמוּת יִהְיֶה נִגְמָר רַק בְּסוֹף הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁיִּתְקַיֵּם עַל-יְדֵי-זֶה תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הֶחָמֵץ אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, חָמֵץ תֵּאָפֶינָה שֶׁמְּרַמְּזִים עַל גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְגַּלּוּ הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ נֶעְלָמִים בִּבְחִינַת הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּקֶרֶב שְׁנֵים, עַל-כֵּן עַתָּה יֵשׁ בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא יוֹתֵר וְיכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ יוֹתֵר הֶאָרָה מִסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאָז יִתְקַיֵּם כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה שְׁתֵּי הַלֶּחֶם הֵם מֵחָמֵץ, כִּי עִקַּר אִסּוּר חָמֵץ הוּא מֵחֲמַת הַחִפָּזוֹן, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְכוּ'. אֲבָל בִּבְחִינַת גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה נֶאֱמַר, כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן

תֵּצְאוּ. וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ הֶאָרָה מִשָּׁם נֶאֱמַר חָמֵץ תֵּאָפֶינָה וְכוּ'. וּמִשָּׁם הֶתֵּר הֶחָמֵץ אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח וְכַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה מֵאֵן מֹשֶׁה בִּשְׁלִיחוּתוֹ מֵחֲמַת שֶׁיֵּדַע שֶׁיֶּחֱטְאוּ אַחַר כָּךְ וְיִהְיֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ פַּעֲמַיִם, כִּי יָדַע שֶׁבְּהֶכְרֵחַ לִגְמֹר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת וָרֵב חֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל מֵהֶם וְכַנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין תְּחִלָּה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מְעַט הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁהָיָה לָהֶם אָז. וְאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה יִזְכּוּ לְהִתְעוֹרְרוּת יוֹתֵר וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיֶּחֱטְאוּ כְּמוֹ שֶׁיֶּחֱטְאוּ אַחַר כָּךְ יֵשׁ תִּקְוָה אַחַר כָּךְ, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִמְצֵאת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כָּרִמּוֹן, וּמִכָּל שֶׁכֵּן הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים, עַל-כֵּן יוּכְלוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְעוֹרְרוּ מֵהַשֵּׁנָה כָּל הַנּוֹפְלִים שֶׁבָּעוֹלָם עַד שֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת וְכַנַּ"ל:

חלק יא

כָּל הָעֲשִׂירוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם נִמְשָׁךְ רַק מֵהַצַּדִּיק שֶׁרַק הוּא זוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת אֲמִתִּי שֶׁעַל יָדוֹ מַשִּׂיג הִתְבּוֹנְנוּת נִפְלָא, עַל-כֵּן כָּל הָעֲשִׂירוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם מַגִּיעַ רַק לוֹ לְבַדּוֹ. וְזֶה בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לַעֲשִׂירוּת עָצוּם מְאֹד לְכָל הוֹן דְּעָלְמָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְלַקֵּט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף וְכוּ'. כִּי יוֹסֵף הַצַּדִּיק זָכָה לְהַשִּׂיג לְסַפֵּר סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֲלוֹמוֹת שֶׁסִּפֵּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִזֶּה הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְכוּ'. גַּם זָכָה לְסַפֵּר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת סִפּוּר הַחֲלוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא, וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי. כִּי כָּל הַזְּמַן שֶׁל כָּל הָאָדָם שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים שֶׁעַל יָדָם נֶחְשָׁב הַזְּמַן. וּמֵאַחַר שֶׁהוּא זָכָה לְסַפֵּר שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְכוּ' מִשְׁתַּחֲוִים אֵלָיו,, זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁכָּל הַזְּמַן בָּטֵל אֵלָיו כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי הוּא יוֹדֵעַ סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. גַּם זָכָה יוֹסֵף לְדַעַת כָּל מַה שֶּׁמְּלַבֶּשׁ וְנֶעְלָם בְּסִפּוּרֵי הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁהָעוֹלָם מְסַפְּרִין [כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּהַקְדָּמַת הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל שֶׁבְּכָל הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם יֵשׁ בָּהֶם דְּבָרִים גְּנוּזִים, עַיֵּן שָׁם] וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁיֵּדַע יוֹסֵף לִפְתֹּר הַחֲלוֹמוֹת שֶׁל פַּרְעֹה וְשֶׁל שַׂר הַמַּשְׁקִים וְהָאוֹפִים. כִּי כָּל הַחֲלוֹמוֹת שֶׁסִּפְּרוּ הֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי הַחֲלוֹם הָיָה סִפּוּר מַעֲשֶׂה שֶׁרָאָה שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְשֶׁבַע רָעוֹת וְכוּ' וְכֵן כֻּלָּם. וְיוֹסֵף יָדַע הַסּוֹד כָּל מַה שֶּׁנֶּעְלָם וּמְלֻבָּשׁ בָּהֶם. וְעַל-כֵּן רָאוּ אֵלּוּ הַמַּעֲשִׂיּוֹת בַּחֲלוֹם, כִּי הַמַּעֲשִׂיּוֹת בָּאוּ רַק בִּשְׁבִיל הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל-כֵּן נִתְגַּלּוּ לָהֶם בַּחֲלוֹם בַּשֵּׁנָה. וְזֶה שֶׁהִתְפַּלֵּא פַּרְעֹה וְאָמַר לְיוֹסֵף כְּשֶׁפָּתַר לוֹ חֲלוֹמוֹ, אַחֲרֵי

הוֹדִיעַ אֱלֹקִים אוֹתְךָ אֶת כָּל זֹאת אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ, אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל-פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאָמַר לוֹ מֵאַחַר שֶׁאַתָּה מַשִּׂיג כָּל זֶה נִמְצָא שֶׁזְּכִיתָ לְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ וְאַתָּה צָרִיךְ עֲשִׂירוּת מֻפְלָג, עַל-כֵּן אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְכוּ' וַאֲנִי מוֹסֵר לְךָ כָּל הָעֲשִׂירוּת שֶׁלִּי, כִּי לְךָ מַגִּיעַ כָּל הָעֲשִׂירוּת בִּשְׁבִיל הַהִתְבּוֹנְנוּת, כִּי אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ וְכַנַּ"ל:

הלכות שבועות

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי' (לִקּוּטֵי א סִימָן סו):

עִנְיַן שְׁבוּעָה:

כִּי כְּשֶׁמְּשַׁנֶּה דִּבּוּרוֹ הוּא דִּבּוּרוֹ חֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא יַעֲשֶׂה דְּבָרוֹ חֻלִּין. כִּי כְּשֶׁהַדִּבּוּר הוּא בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ אֵין בּוֹ שִׁנּוּי, כִּי קֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי בִּבְחִינַת הָאַחְדוּת וְהַקְּדֻשָּׁה אֵין שָׁם שִׁנּוּי, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן נא) שֶׁאֱמֶת הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כֻּלּוֹ אֶחָד. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּשַׁנֶּה דִּבּוּרוֹ אֲזַי עוֹשֶׂה דִּבּוּרוֹ חֹל שֶׁשָּׁם יֵשׁ שִׁנּוּי וּתְמוּרָה. וְעַל-כֵּן אָפְלוּ בִּלֹּא שְׁבוּעָה אָסוּר גָּדוֹל לְשַׁנּוֹת דִּבּוּרוֹ וְלַעֲשׂוֹתוֹ חֹל, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת כַּיָּדוּעַ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לְשֹׁרֶשׁ הַחָיוּת שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַדִּבּוּר, כִּי עִקַּר הַשְּׁבוּעָה הוּא בַּשֵּׁם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הַנִּשְׁבָּע, כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ. נִמְצָא, שֶׁמּוֹצִיא הַדִּבּוּר מִשֹּׁרֶשׁ הַחָיוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ דִּלְעֵלָּא, דְּהַיְנוּ לְמָשָׁל שֶׁאוֹמֵר שֶׁנִּשְׁבָּע בַּה' שֶׁלֹּא אֶעֱשֶׂה זֹאת. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַשְּׁבוּעָה מְקַשֵּׁר הַדִּבּוּר לַה' שֶׁהִיא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַחָיוּת, בְּחִינַת רוּחַ דִּלְעֵלָּא וּמִשָּׁם מוֹצִיא הַדִּבּוּר שֶׁאוֹסֵר עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה דָּבָר. וְכֵן אָפְלוּ נִשְׁבָּע בְּחַיֵּי נַפְשׁוֹ הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ מַמָּשׁ, כִּי חִיּוּת נַפְשׁוֹ, הַיְנוּ הַחִיּוּת דִּלְעֵלָּא, בְּחִינַת רוּחַ דִּלְעֵלָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשׁוֹ, וְקָרִינָן נַפְשִׁי, כִּי נַפְשִׁי וְנַפְשׁוֹ הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל. וְהַכְּלָל, כְּשֶׁנִּשְׁבָּע שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר דִּבּוּרוֹ לְשֹׁרֶשׁ הַחָיוּת וּמִשָּׁם אוֹסֵר עַל עַצְמוֹ, עַל-כֵּן אָסוּר לְשַׁנּוֹת עוֹד כִּי שָׁם בְּשֹׁרֶשׁ הַחָיוּת בְּחִינַת רוּחַ דִּלְעֵלָּא הוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת אֶחָד שֶׁאֵין בּוֹ שִׁנּוּי וְעַל-כֵּן אָסוּר חָמוּר לְשַׁנּוֹת וְלַעֲשׂוֹת דִּבּוּרוֹ חֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ, כִּי אִסּוּר גָּדוֹל לַעֲשׂוֹת מִקֹּדֶשׁ חֹל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּסְּפָרִים, כִּי שְׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת יְסוֹד, שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת כִּי שָׁם בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת כַּיָּדוּעַ. כִּי עַל-יְדֵי הַשְּׁבוּעָה מְקַשֵּׁר רוּחַ פִּיו שֶׁהוּא רוּחַ דְּלָתָתָא בְּשֹׁרֶשׁ הַחָיוּת שֶׁהוּא רוּחַ דְּלֶעֱלָא שֶׁהוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ שֶׁאֵין בּוֹ שְׁנוּי כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הֶתֵּר שְׁבוּעָה בִּשְׁלֹשָׁה וְעַל-יְדֵי פֶּתַח חֲרָטָה דַּוְקָא, כִּי פֶּתַח חֲרָטָה מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ שָׁם בַּמַּאֲמָר וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ (סימן סו) שֶׁהוּא בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ, בְּחִינַת הִתְפַּתְּחוּת הָרוּחוֹת, בִּבְחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה הֶתֵּרָה הַשְּׁבוּעָה, כִּי עִקַּר הָאִסּוּר הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהִתְקַשֵּׁר הָרוּחַ דְּלָתָתָא עִם הָרוּחַ דְּלֶעֱלָא וְנַעֲשָׂה כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי פֶּתַח חֲרָטָה הוּא פּוֹתֵחַ וּמַפְרִישׁ בֵּין הָרוּחוֹת בִּבְחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְאָזַי נַעֲשָׂה בִּבְחִינַת אַחֵר הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁנוּי וּתְמוּרָה. וְעַל-כֵּן הַהֶתֵּר בִּשְׁלֹשָׁה דַּיְקָא כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁעַל יָדָם מוֹצִיאִים מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהֵם מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פַּתָּח, עַיֵּן שָׁם, וְעַל יָדָם מַפְרִישִׁין בֵּין שְׁתֵּי הָרוּחוֹת בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה וְאָזַי נַעֲשָׂה דִּבּוּרוֹ בִּבְחִינַת חֹל כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת לב), לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ, אֲבָל אֲחֵרִים מוֹחֲלִין לוֹ, כִּי הֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת דִּבּוּרוֹ חֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לֹא תִשָּׂא, נִזְדַּעְזְעוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שְׁבוּעוֹת לט), כִּי כֻּלָּם תְּלוּיִים בִּבְחִינַת אַף יָדֵי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יְדוֹת שְׁבוּעוֹת, כִּי הַכֹּל תְּלוּי בִּבְחִינַת יָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרוּחוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה הַשְּׁבוּעָה כַּנַּ"ל:

שְׁבוּעוֹת וְהֶלְכוֹת כִּבּוּד אָב וָאֵם:

פרק ב

חלק א

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹקֶיךָ לַשָּׁוְא וכו', וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁבִּין אִם נִשְׁבַּע לְשַׁנּוֹת אֶת הַיָּדוּעַ נִקְרָא שָׁוְא וּבֵין אִם נִשְׁבַּע עַל דָּבָר הַיָּדוּעַ וּפָשׁוּט שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא כְּגוֹן עַל עֵץ שֶׁהוּא עֵץ וְעַל אֶבֶן שֶׁהוּא אֶבֶן, הוּא גַּם כֵּן שְׁבוּעַת שָׁוְא. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מַדּוּעַ יִהְיֶה חֹמֶר הָאִסּוּר כְּשֶׁנִּשְׁבַּע עַל דָּבָר הַיָּדוּעַ כְּמוֹ שֶׁהוּא הָאֱמֶת הֲלֹא לֹא הוֹצִיא שׁוּם שֶׁקֶר מִפִּיו, וּמַדּוּעַ כְּשֶׁנִּשְׁבַּע עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ וְאָפְשָׁר לְטָעוֹת בּוֹ אֵין בּוֹ אִסּוּר שְׁבוּעָה וְהַזְכָּרַת שֵׁם שָׁמַיִם רַק שֶׁלֹּא יִשָּׁבַע לַשֶּׁקֶר. וְעַל דָּבָר הַיָּדוּעַ וּפָשׁוּט יֵשׁ בּוֹ אִסּוּר חָמוּר כָּל כָּךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּשְׁבַּע עַל הָאֱמֶת. וְלִכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה לְהֵפֶךְ כְּשֶׁנִּשְׁבַּע אֲפִלּוּ בֶּאֱמֶת עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ פָּשׁוּט כָּל כָּךְ וְאָפְשָׁר לְטָעוֹת בּוֹ, יִהְיֶה בּוֹ אִסּוּר גָּדוֹל כִּי אוּלַי הוּא טוֹעֶה אֶת עַצְמוֹ. וְעַל דָּבָר הַפָּשׁוּט לֹא יִהְיֶה הָאִסּוּר חָמוּר כָּל כָּךְ. וּבֶאֱמֶת גְּזֵרָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּהֵפֶךְ מִזֶּה, כִּי הַנִּשְׁבָּע עַל

דָּבָר שֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ אֵין בּוֹ אִסּוּר כְּשֶׁנִּשְׁבָּע בֶּאֱמֶת רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְרַחֵק גַּם מִזֶּה מֵחֲמַת חֻמְרַ שְׁבוּעָה, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ עוֹבֵר עַל לָאו דְּלֹא תִשָּׂא חַס וְשָׁלוֹם, וְלִפְעָמִים הוּא מִצְוָה לִשָּׁבַע בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ. וּכְשֶׁנִּשְׁבָּע עַל דָּבָר הַיָּדוּעַ כְּמוֹ שֶׁהוּא הָאֱמֶת הוּא עוֹבֵר בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד עַל 'לֹא תִשָּׂא', שֶׁהוּא לָאו חָמוּר מֵעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת:

חלק ב

אַךְ הָעִנְיָן מְבֹאָר עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר וּמוּבָן בְּכָל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וּבִפְרָט בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַכְּתָבִים, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׁוּם אֹפֶן, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר גִּלּוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִימוֹת אַבְרָהָם עָלָיו הַשָּׁלוֹם וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָאֱמֶת הוּא כֵּן וְזֶה כְּלַל וְיסוֹד כָּל תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה. וּכְמוֹ מִי שֶׁהוּא כּוֹפֵר בְּמְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כּוֹפֵר וּמִין יָמַח שְׁמוֹ, כְּמוֹ כֵן אֲפִלּוּ אִם אוֹמֵר שֶׁמַּאֲמִין בְּמְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוֹפֵר בָּזֶה שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בַּעֲבוֹדָתֵנוּ הוּא גַּם כֵּן כּוֹפֵר וָמִין, כִּי לֹא תֹהוּ בְּרָאהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, כִּי לֹא בָרָא הוּא יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם שֶׁתִּתְהֶיהָ תֹּהוּ וָבֹהוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי אִם לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, לְיַשֵּׁב אוֹתָהּ בִּבְנֵי אָדָם בְּנֵי דֵּעָה שֶׁיְּכִירוּ אֶת גְּדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ וְיַעַבְדוּ אוֹתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה דַּיְקָא, כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם, כְּתִיב 'הַיּוֹם' דַּיְקָא וְלֹא לְמָחָר בָּעוֹלָם הַבָּא. וְזֶהוּ עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לְבֵין הַכּוֹפְרִים וְהַמְּחַקְרִים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי אַדְמוֹ"ר זַ"ל, שֶׁהַמְּחַקְרִים חָקְרוּ בְּגָדֶלֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁהִשִּׂיגוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא הָאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ וְלַהֲבִינוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן בְּשׁוּם מַחֲשָׁבָה וְדַעַת וְשֵׂכֶל, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בֵּהּ כְּלָל. אֲבָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בְּשִׂכְלָם אֵיךְ שַׁיָּךְ אֵיזֶה מִצְוָה וַעֲבוֹדָה לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ בָּהֶם כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׂיג בְּדַעְתָּם כְּלָל וְזֶה עִקַּר כְּפִירָתָם וּמֵחֲמַת זֶה הֵם רְחוֹקִים מֵהָאֱמֶת כָּל כָּךְ, כִּי עִקַּר אֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה הוּא אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל עַם קְדוֹשׁ שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁעִקַּר יְסוֹדָהּ לְהַאֲמִין שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הָאָדָם אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חָפֵץ בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֲבִיתָה תְהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר וְכוּ' רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בַּשֵּׂכֶל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר שְׁבוּעַת שָׁוְא, כִּי אָסוּר לְהַזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה מִכָּל שֶׁכֵּן לִשָּׁבַע לְבַטָּלָה, כִּי עִקַּר שֵׁם ה' הוּא הַתּוֹרָה, כִּי אוֹרָיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה אֵין שַׁיָּךְ שׁוּם שֵׁם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא בְּהִתְרוֹמְמוּת בְּלִי שִׁעוּר מִכָּל הַשֵּׂמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וּמִכָּל הַכִּנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם, רַק מֵאַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁצָּפָה שֶׁיֵּצְאוּ מֵהֶם צַדִּיקִים נוֹרָאִים כָּאֵלּוּ שֶׁיַּכִּירוּ גָּדְלוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ עַל

יִצְרָם וְיִכְבְּשׁוּ אֶת תַּאֲוָתָם וְיַעַבְדוּ אוֹתוֹ בְּכָל כֹּחָם בְּתַכְלִית מְסִירַת נֶפֶשׁ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, בִּשְׁבִיל זֶה הֶאֱצִיל וּבָרָא וְיָצַר וְעָשָׂה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף שֶׁעַל יָדָם עָשָׂה לְעַצְמוֹ, כְּבָיְכוֹל, שֵׁם בִּבְחִינַת וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה. כִּי עַתָּה אַחַר הַבְּרִיאָה שַׁיָּךְ לִקְרוֹתוֹ בְּשֵׁם הַוָיָה אוֹ בְּשֵׁם אֲדנָ"י עַל שֶׁהוּא מְהַוֶּה כָּל הָעוֹלָמוֹת וְאָדוֹן לְכֻלָּם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים הַקְּדוֹשִׁים, אֲבָל כָּל הַשֵּׁמוֹת אֵינָם נִתְגַּלִּים כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָעוֹבְדִים אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַשְּׁרִים הַבְּרִיאָה בְּקִדָּם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת יִחוּד הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מוֹדִיעִים לָנוּ אֲמִתַּת שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה לֵידַע וּלְהַשִּׂיג שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים יִתְבָּרַךְ הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִירָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַעֲלָתָם עַל כָּל הַמַּלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁתֻּכָּךְ אַחַר הַבְּרִיאָה נְתְהַוָּה אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, עַיִן שָׁם. כִּי עִקַּר הָרַע וְהַטֻּמְאָה וְהַהִתְנַגְּדוּת הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק מֵאֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁנִּתְהַוָּה אַחַר הַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל וְהַצַּדִּיקִים הוּא מַה שֶּׁמִּבְּרִירִין הָאֱמֶת מֵהַשֶּׁקֶר, הָרַע מֵהַטּוֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ דַּיְקָא הַמּוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ חֹשֶׁךְ יוֹדְעִין וְרוֹאִין יִתְרוֹן הָאוֹר כִּי אִם לֹא הָיָה חֹשֶׁךְ וְשֶׁקֶר וְרַע וְכוּ' לֹא הָיָה יוֹדְעִין מַעֲלַת הָאוֹר וְהָאֱמֶת וְהַטּוֹב וְכוּ'. וְרַק זֶהוּ מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל וְהַצַּדִּיקִים עַל כָּל הַמַּלְאָכִים וְכָל דְּרֵי מַעְלָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַמַּלְאָכִים וְכָל דְּרֵי מַעְלָה יוֹדְעִים אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ בְּבֵרוּר גָּמוּר וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ בְּאֵימָה גְּדוֹלָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין מַעֲלָתָם גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם נֶגְדִּיּוּת שֶׁל הַשֶּׁקֶר וְעַל-כֵּן אֵין לָהֶם בְּחִירָה. וְעַל-כֵּן יְדִיעָתָם אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אֱמִתִּית אֵינָהּ נֶחֱשֶׁבֶת יְדִיעָה כְּנֶגֶד יְדִיעַת יִשְׂרָאֵל, בִּפְרָט יְדִיעַת הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁיּוֹדְעִין וּמְבִינִים גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בְּחִירָתָם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מַשִּׂיגִין וְיוֹדְעִין שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים יוֹתֵר מִכָּל הַמַּלְאָכִים, כִּי עִקַּר שְׁמוֹתֵיהֶם הוּא נִגְדַּל דַּיְקָא עַל-יְדֵי שְׁמִבְּרִירִין הָאֱמֶת בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְהַמַּלְאָכִים שֶׁקִּטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְנִתְקַנְּאוּ בּוֹ, שֶׁהֵם אֵינָם יְכוֹלִים לִקְרוֹת שֵׁמוֹת לְכָל הַבְּרוּאִים וְהָאָדָם יוֹדֵעַ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ וְכוּ' וְכַמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ. כִּי כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁל כָּל הַבְּרוּאִים שֶׁקָּרָא הוּא כְּפִי הַשְּׂגָתוֹ אֶת שֵׁם ה' כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת עַל-יְדֵי שְׁמוֹתָם מִשֵּׁם ה' הַמְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת קָרָא אָז שֵׁם גַּם לַה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק ה

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁשָּׁלַח ה' יִתְבָּרַךְ אֶת מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים, אָז תֵּכֶף שָׁאַל מֹשֶׁה לַה' יִתְבָּרַךְ, וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵהֶם. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ בַּעֲבוֹדוֹת וּבְמִצְוֹת עַד שֶׁיּוֹדְעִין מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְאִי אֶפְשָׁר לַיֵּדַע מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת יֵשׁ יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְהַצַּדִּיקִים, אֲבָל הֵם מוֹסְרִים נַפְשָׁם בֶּאֱמֶת וְשׁוֹבְרִים כָּל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג אֵיזֶה עֲבוֹדָה וּמְצָוָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּמְגַלֶּה לָהֶם שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים כְּפִי עֲבוֹדָתָם וְעַל-יְדֵי-זֶה מַשִּׂיגִין עֲבוֹדַת הַמִּצְוֹת וּמוֹדִיעִים לָנוּ כְּמוֹ אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁיָּגַע כָּל יָמָיו עַד שֶׁהִשִּׂיג מִצְוַת מִילָה. וְאַחַר כָּךְ בָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְהִתְיַגֵּע כָּל כָּךְ עַד שֶׁנָּתַן לָנוּ כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם אַבְרָהָם יָדַע מֵהֶם אֲבָל לֹא זָכָה עֲדַיִן לְהוֹדִיעָם לָנוּ כִּי לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת הִשִּׂיג מֹשֶׁה שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכָּל הָאָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם וְכוֹ' בְּאֵל שַׁדָּי וּשְׁמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם:

חלק ו

הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר יְדִיעַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין זוֹכִין כִּי אִם הַצַּדִּיקִים וְהֵם מוֹדִיעִין לְיִשְׂרָאֵל לְכָל מִי שֶׁחָפֵץ לְהִתְדַּבֵּק בָּהֶם. וְהֵם אֵין זוֹכִין לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְאֶפְשָׁר לִטְעוֹת שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכָּרַת וִידִיעַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַזְכָּרַת שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה וְחֹמֶר אִסּוּר שְׁבוּעַת שָׁוְא אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּשְׁבָּע בֶּאֱמֶת, כִּי אִסּוּר לְהַזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם עַל דָּבָר הַפָּשׁוּט וְיָדוּעַ לַכֹּל אַף-עַל-פִּי שֶׁהָאֱמֶת הוּא כֵּן, כִּי אֵין זֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לִשְׁא אֶת שְׁמוֹ בְּשָׁבְיל לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בִּפְשִׁיטוּת, לְגַלּוֹת וּלְהַזְכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל דָּבָר הַפָּשׁוּט וְיָדוּעַ לַכֹּל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּתוֹ וִידִיעַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁמְּבָרְרִין הָאֱמֶת מֵהַשֶּׁקֶר, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּשְׁבָּעִין עַל הָאֱמֶת בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַדָּבָר פָּשׁוּט וְיכוֹלִין לִטְעוֹת שֶׁהוּא לְהֶפֶךְ, שָׁם דַּיְקָא יֵשׁ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הָאֱמֶת, אֲבָל הָאֱמֶת הַפָּשׁוּט וְיָדוּעַ לַכֹּל אֵין לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה לֹא חָפֵץ ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹדִיעַ שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ לַמַּלְאָכִים מֵחֲמַת שֶׁהֵם יוֹדְעִים הָאֱמֶת בִּפְשִׁיטוּת בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר, כִּי יָדוּעַ לְכָל דָּרֵי מַעְלָה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. רַק בָּחַר בְּיִשְׂרָאֵל וְצַדִּיקִים שֶׁהֵם יֵדְעוּ שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁהֵם זוֹכִין עַל-יְדֵי תִּקֻּף הִתְגַּבְּרוּתָם עַל יִצְרָם לְבָרֵר הָאֱמֶת בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת 'אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ' לְהוֹדִיעַ אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאַחַר כָּךְ 'לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹקִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי', לֶאֱסֹר עֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ גַּם כֵּן מֵחֲמַת

שֶׁאוֹמְרִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָחוֹק מֵהָעוֹלָם וְאֵי אֶפְשָׁר לְעָבְדוֹ בְּעַצְמוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ טָעוּת שֶׁל כָּל הַנִּתְבָּעִים אַחַר הַהֶבֶל שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים וְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִבְדִּילָה אוֹתָנוּ מִזֶּה. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ, לֹא תִטַּע אֵת שֵׁם ה' אֱלֹקֶיךָ לַשָּׁוְא, שֶׁמִּמֶּנּוּ לְהִנָּצֵל גַּם מֵהַטָּעוּת שֶׁל כּוֹפְרִים שֶׁכּוֹפְרִים בְּכָל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ בָּעֲבוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי אוֹמְרִים שֶׁאֵין שַׁיָּךְ אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ עֲבוֹדָה כְּלָל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאִסּוּר לֹא תִטַּע אֵת שֵׁם ה' אֱלֹקֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא תוֹהוּ בְּרָאָהּ וְכוּ'. כִּי אֵלּוּ הַכּוֹפְרִים הַנַּ"ל הֵם בִּבְחִינַת מַזִּיקִירִין שֵׁם שְׁמַיִם לְבַטָּלָה, כִּי אֲפִלּוּ הַמּוֹדִים עַל הָאֱמֶת, כִּי מוֹדִים בְּמִצְיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁכּוֹפְרִים בַּעֲבוֹדַת הַמִּצְוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בָּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא כְּלַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם, הוּא חַס וְשָׁלוֹם לַשָּׁוְא וְלַהֶבֶל וְכַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַבְּרִיאָה הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁעִקָּרָהּ לְבָרֵר הָאֱמֶת בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ תֵּכֶף, זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְכוּ'. וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' וְכוּ'. כִּי כָּל הַנַּ"ל כְּלוּל בְּמִצְוַת שַׁבָּת שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי הַתּוֹרָה הַזְּכִירָה כַּמָּה פְּעָמִים אֵצֶל מִצְוַת שַׁבָּת, שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה הוּא מְיֻתָּר, כִּי הֲלֹא אֵין זֶה מִצְוָה שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד, אַךְ הַתּוֹרָה הֶרְאָה לָנוּ בָּזֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְכוּ'. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי זוֹכִין דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁכָּלוּל בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְצָרִיךְ לַעֲבֹד בָּהֶם עֲבוֹדָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת, שֶׁהַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ הַחִטִּים צְרִיכִין לִטְחֹן הַתֶּרְמֻסִין וְכוּ'. כִּי הָאָדָם נִבְרָא שֶׁיִּתַּקֵּן וְיִבָּרֵר כָּל הַדְּבָרִים וְעִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בֵּרוּר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁעִקָּרוֹ הוּא בֵּרוּר הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמַּלְאָכוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַכֹּל עַל-פִּי הַתּוֹרָה, וּמִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הוּא בֶּן חוֹרִין וּפָטוּר מִכֻּלָּם, כִּי מְבָרֵר הַכֹּל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ שֶׁמִּשָּׁם הַכֹּחַ שֶׁל כָּל הָעוֹסְקִים בִּמְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן לְבָרֵר וּלְתַקֵּן וְלֹא לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְשַׁבָּת שֶׁהוּא הַתַּכְלִית, כִּי דַּיְקָא מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִוא אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּחִינַת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר. וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד לְבָרֵר הָאֱמֶת מֵהַשֶּׁקֶר בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ

כֵּן הוּא זוֹכֶה לְהַתַּכְלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ שַׁבָּת לַדִּבּוּר לֹא תַעֲשֶׂה לַשָּׁוְא וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לְעוֹלָם שֶׁכָּלוֹ אֲרֹךְ וְכוּ'. כִּי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אָמְרוּ, טוֹב לְאָדָם שֶׁלֹּא נִבְרָא מִשֶּׁנִּבְרָא. וְאִם כֵּן קָשֶׁה לָמָּה נִבְרָא, וּפֵרֵשׁ רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן לט) שֶׁכְּפִי פְּגָמֵי הָעוֹלָם הַזֶּה בְּוַדַּאי טוֹב שֶׁלֹּא נִבְרָא אֲבָל בְּשִׁבְיל הַתַּכְלִית בְּוַדַּאי טוֹב מַה שֶּׁנִּבְרָא. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַנְּשָׁמָה לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁעוֹבֶרֶת בְּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ אֲצָל מִצְוַת כִּבּוּד דַּיְקָא, כִּי יֵשׁ שֶׁיִּקְשֶׁה בְּעֵינֵיהֶם לָמָּה לוֹ לְכַבֵּד אָבִיו וְאִמּוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לָזֶה הָעוֹלָם, הֲלֹא טוֹב לָאָדָם שֶׁלֹּא נִבְרָא מִשֶּׁנִּבְרָא. וְכַאֲשֶׁר בָּאֱמֶת הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם קוֹבְלִים עַל יְמֵיהֶם וְאוֹמְרִים לָמָּה נִבְרְאוּ מֵחֲמַת רִבּוּי הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁסּוֹבְלִים בָּזֶה הָעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָדָם לֶעָמָל יוּלָּד קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז. אַךְ בָּאֱמֶת בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית שֶׁיִּזְכֶּה אֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים וְהַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים בְּוַדַּאי כְּדַאי כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַצָּרוֹת שֶׁסּוֹבֵל בָּזֶה הָעוֹלָם וְאַחַר מִיתָה, כִּי הַכֹּל כְּדַאי בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית רַק מִי שֶׁהוּא חָכָם אֱמֶת וְרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד הוּא מְיַשֵּׁב עַצְמוֹ לָמָּה לוֹ לִסְבֹּל צַעַר וְיִסּוּרִין הַרְבֵּה בָּזֶה הָעוֹלָם, בִּפְרָט אַחַר מִיתָה אִם לֹא יֵיטִיב אֶת מַעֲשָׂיו וְלִסּוֹף מַה יִּשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ. הֲלֹא טוֹב לוֹ שֶׁיֵּיטִיב אֶת מַעֲשָׂיו וְיִהְיֶה נִצּוֹל מִמְּרִירוּת הָעֲנָשִׁים לְאַחַר מוֹתוֹ וְגַם בָּזֶה הָעוֹלָם יִהְיֶה נָקֵל לוֹ בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל פְּגָמֵי הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ וְאַחַר כָּךְ יִזְכֶּה לְמַה שֶׁיִּזְכֶּה עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ'. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים סוֹף כָּל סוֹף גַּם הַתַּכְלִית הַמְּעַט דִּמְעַט שֶׁיִּזְכֶּה, הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים עוֹלֶה עַל כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁסָּבַל בָּזֶה הָעוֹלָם וְאַחַר כָּךְ וּבִשְׁבִיל זֶה בְּוַדַּאי הוּא מְחֻיָּב לְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לָעוֹלָם. מֵאַחַר שֶׁעַל יָדָם יִזְכֶּה לְתַכְלִית כָּזֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת אֵלָיו שׁוּם מַלְאָךְ וְכוּ' כִּי אִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה בָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶחְיְזַת הַשֶּׁקֶר כָּזֶה וְתַאֲוֹת כְּאֵלֶּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁכָּל אֵלּוּ הֶחָמֵשׁ דִּבְּרוֹת מְדַבְּרִים מֵהַתַּכְלִית שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא כַּנַּ"ל. אַךְ אֵיךְ זוֹכִין לְהַגִּיעַ לְהַתַּכְלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. הוּא עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹפִין אֶת יִצְרוֹ וּמְשַׁבְּרִין תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הֶחָמֵשׁ דִּבְּרוֹת הַשְּׁנִיּוֹת, שֶׁהֵם, לֹא תִרְצָח, לֹא תִנְאָף, לֹא תִגְנֹב וְכוּ', שֶׁהֵם כְּלַל הַתַּאֲוֹת הַגְּדוֹלוֹת, שֶׁהֵם, נְאוּף וּרְצִיחָה וְכַעַס וּגְנֵבָה וְרַמָּאוּת וְחֶמְדָּה שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתַּאֲוֹת, וּבִפְרָט תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי כְּשֶׁתִּכֹּף אֶת יִצְרְךָ וְתִהְיֶה נִשְׁמָר מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה הַכְּלוּלִים בֶּהֶחָמֵשׁ דִּבְּרוֹת אַחֲרוֹנוֹת שֶׁכְּלָל כֻּלָּם לֹא תַחְמֹד וְלֹא תִתְאַוֶּה, לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת וְחֶמְדַּת לִבּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה

תִּזָּכֶה לְהַתַּכְלִית לֵידַע וּלְהַשִּׂיג שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר שֶׁהוּא כְּנֶגֶד דִּבּוּר זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. כִּי שַׁבָּת הוּא עִקַּר הַתַּכְלִית בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּסִּימָן הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר, דְּהַיְנוּ לִהְיוֹת נִזְהָר מִן הַשֶּׁקֶר הַנֶּאֱחָז בָּזֶה הָעוֹלָם וּלְבָרֵר אֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר דַּיְקָא. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁהוּא הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל. כִּי לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ 'מְרַמֵּז שֶׁלֹּא לְהַעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר' בְּבוֹרְאוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּשִׁיר הַשִּׁירִים בַּפָּסוּק, תְּאֳמֵי צִבְיָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הוּא מְרַמֵּז שֶׁלֹּא לְהַעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא רֵעֲךָ, כִּי רַק הוּא הָרֵעַ וְהָאוֹהֵב אֱמִתִּי הַחוֹשֵׁב עַל תַּכְלִיתְךָ הַנִּצְחִי לְהֵיטִיב עִמְּךָ בְּחִנָּם בְּטוֹב אֱמִתִּי וְנִצְחִי. וְהַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה בִּבְנֵי אָדָם לִמְצֹא עָלָיו תּוֹאֲנוֹת וַעֲלִילוֹת שֶׁקֶר כְּדֵי לְהַרְחִיקָם מִטּוֹב אֱמִתִּי, מִתַּכְלִית הַנִּצְחִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת אֵלָיו כִּי אִם עַל יָדוֹ כַּיָּדוּעַ וּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים. וְעַל זֶה צָעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, תֹּאַלְמֶנָּה שִׂפְתֵי שֶׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל צַדִּיק עָתָק וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַזְהָרָה לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר שֶׁהוּא כְּנֶגֶד זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא הַתַּכְלִית אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת אֵלָיו כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, לְכוּ חֲזוּ וְכוּ' בַּסִּימָן הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה וְהַהֵפֶךְ מֵהֶם שָׁוְא וְשֶׁקֶר. 'שָׁוְא' כְּנֶגֶד אֱמֶת, 'שֶׁקֶר' כְּנֶגֶד אֱמוּנָה. וַאֲפִלּוּ דִּבֵּר אֱמֶת הַיְדוּעַ לַכֹּל בְּכֹלַל שָׁוְא וְאָסוּר לְהַזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם עַל זֶה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר בֶּאֱמוּנָה בִּבְחִינַת צַדִּיק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה. כִּי אֱמֶת הוּא דָּבָר הַבָּרוּר שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁהוּא כָּךְ. וֶאֱמוּנָה הוּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מְבִינִים וְיוֹדְעִים הַדָּבָר בְּבֵרוּר בְּדַעְתּוֹ, אַדְרַבָּא, הַשֵּׂכֶל הַפָּשׁוּט מְחַיֵּב לְהֵפֶךְ רַק שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהָאֱמֶת שֶׁהוּא כָּךְ. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת וְזֶה עִקַּר הַגְדָּלַת שֵׁם ה', כִּי הַדָּבָר הַפָּשׁוּט אֵין זֶה שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל וַעֲדַיִן צְרִיכִין לְדַבֵּר בָּזֶה וּלְבָאֵר הַדָּבָר בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת חָדֵי קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפִלְפּוּלָא. וְזֶה בְּחִינַת מִמְּרָחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, דִּבְרֵי תוֹרָה עֲנִיִּים בְּמָקוֹם וַעֲשִׁירִים בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת בְּכָל יוֹם יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כְּחָדָשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל הַתּוֹרָה וְאֵצֶל מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּיוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁגָּדוֹל מְצַדִּיקִים גְּמוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְזֶה שֶׁצָּעַק רַבִּי יוֹחָנָן עַל פְּטִירַת רֵישׁ לָקִישׁ, לֵית אַתְּ בַּר לְקִישָׁא וְכוּ' רְבוּתָא לְמֵימַר סַיְעְתָּא אַף אֲנָא יְדַעֲנָא דְּשַׁפִּיר קָאָמְינָא:

מִכָּל זֶה מְבִינִים שֶׁעִקַּר עֲבוֹדָה הָאֲמִתִּיּוֹת הִוא דַּיְקָא כְּשֶׁמּוֹצִיאִים וּמְבָרְרִין הָאֱמֶת מִמָּקוֹם שֶׁהָיָה נָעֳלָם וְנִסְתָּם תְּחִלָּה. וּבְחַסְדֵי ה' יִתְבָּאֵר לְקַמָּן כָּל זֶה:

חלק יא

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ מִצְוַת שַׁבָּת לְמִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. כִּי עִקַּר מִצְוַת כִּבּוּד הוּא מֵחֲמַת הַתַּכְלִית שֶׁהוּא שַׁבָּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, אִם אָמַר לְךָ אָבִיךָ חַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת אַל תִּשְׁמַע לוֹ וְכוּ'. כִּי כָּל עִקַּר מִצְוַת כִּבּוּד בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כְּבוֹד רַבּוֹ קוֹדֵם לִכְבוֹד אָבִיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁאָבִיו הֱבִיאוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה וְרַבּוֹ מְבִיאוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. כִּי גַּם כָּל מִצְוַת כִּבּוּד הִוא רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַנַּ"ל. רַק מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהַתַּכְלִית כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁבָּאִים לָעוֹלָם הַזֶּה עַל-יְדֵי אָב וְאֵם דַּיְקָא, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְכַבֵּד אוֹתָם כַּנַּ"ל. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הָעִקַּר הוּא הַתַּכְלִית עַל-כֵּן שַׁבָּת וְכוּ' וּכְבוֹד רַבּוֹ שֶׁמְּבִיאוֹ לָעוֹלָם הַבָּא בְּוַדַּאי קוֹדֵם:

חלק יב

וְזֶהוּ, רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ, עַיֵּן פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י כְּשֶׁשָּׁמְעוּ סוֹף דְּבָרְךָ כַּבֵּד וְכוּ', הוֹדוּ עַל רֹאשׁ דְּבָרְךָ שֶׁהוּא אֱמֶת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת הוּא בַּסּוֹף בִּבְחִינַת טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁמֶר אֱמֶת לְעוֹלָם. וּכְתִיב, וֶאֱמֶת ה' לְעוֹלָם בְּחִינַת שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד. 'כּוֹנַנְתָּ' לֹא כְּתִיב אֶלָּא 'תִּכּוֹן', שֶׁבַּסּוֹף לֶעָתִיד יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּדִבְרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם. כִּי בְּרֵאשִׁית הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בְּשׁוּם אֹפֶן וְזֶה עִקַּר הַבְּחִירָה מַה שֶּׁאֵין ה' יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּה לְהָאָדָם הָאֱמֶת מִיָּד. כְּמוֹ לְמָשָׁל הַתִּינוֹק אִם הָיָה יוֹדֵעַ עֹצֶם הַמַּעֲלָה שֶׁרוֹצִים אָבִיו וְרַבּוֹ לְזַכּוֹתוֹ בְּמַה שֶּׁלּוֹמְדִים עִמּוֹ בְּוַדַּאי הָיָה רָץ לְהַחֵדֶר עַל יָדָיו וְעַל רַגְלָיו, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁלִּפְעָמִים אֵינוֹ רוֹאֶה אֲמִתַּת הַמַּעֲלָה שֶׁיְּזַכֶּה עַל-יְדֵי הַלִּמּוּד, עַל-כֵּן הוּא בּוֹרֵחַ מִבֵּית הַסֵּפֶר. וְכֵן אֲפִלּוּ הַגָּדוֹל יוֹתֵר אִם הָיָה רוֹאֶה בְּעֵינָיו תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַבָּא מַה שֶּׁיְּזַכֶּה עַל-יְדֵי עֲזִיבַת הָעֲבֵרָה וְעַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּוַדַּאי הָיוּ הַכֹּל בּוֹרְחִים מִן הָעֲבֵרָה וְרָצִים אֶל הַמִּצְוָה. וַאֲפִלּוּ גּוּף הַתַּאֲוָה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי רְתִיחַת הַדָּמִים הָיָה מִתְבַּטֵּל אִם הָיָה רוֹאֶה בְּעֵינָיו חֵלֶק מֵאֶלֶף מִתַּעֲנוּגֵי וְשַׁעֲשׁוּעֵי עוֹלָם הַבָּא, כִּי גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה רוֹאִים בְּחוּשׁ שֶׁגַּם הַתַּאֲוָה הַגְּדוֹלָה מִתְבַּטֶּלֶת כְּשֶׁרוֹאֶה תַּאֲוָה גְּדוֹלָה מִזֶּה, כְּגוֹן לְמָשָׁל אִם הָיָה רוֹאֶה שֶׁיּוֹכַל לַחֲטֹף מִיָּד אֶלֶף אֲדוּמִים, מִכָּל שֶׁכֵּן יוֹתֵר בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ אִם הָיָה אוֹחֵז בְּאֵיזֶה תַּאֲוָה שֶׁהוּא הָיָה מַשְׁלִיכָהּ וְהָיָה רָץ בְּכָל כֹּחוֹ לַחֲטֹף הוֹן רַב כָּזֶה, מִכָּל שֶׁכֵּן אִם הָיָה רוֹאֶה הוֹן עָתֵק, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָיָה זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף וּרְבָבָה מִקּוֹל הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד וְכוּ' וְכוּ'. אַךְ עִקַּר הַבְּחִירָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין רוֹאִים הָאֱמֶת בִּתְחִלָּתוֹ, אַדְרַבָּא, כְּפִי פַּשְׁטִיּוּת קַטְנוּת דַּעַת הָאָדָם נִדְמֶה לוֹ בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ תַּעֲנוּג לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְכוּ' וַעֲבוֹדַת ה' הוּא יְגִיעָה. וְזֶהוּ

עִקַּר נְסִיּוֹנוֹ שֶׁצָּרִיךְ לִסְבֹּל יְגִיעוֹת בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת ה' מֵחֲמַת שֶׁאֵין רוֹאֶה הָאֱמֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִזְכֶּה לְבַסּוֹף שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ הָאֱמֶת שֶׁאַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר הַתַּעֲנוּג וְהַתַּכְלִית לַעֲבֹד אֶת ה'. אֲבָל בִּתְחִלָּתוֹ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה נֶעְלָם מִמֶּנּוּ קְצָת הָאֱמֶת כְּדֵי שֶׁיִּסְבֹּל צַעַר וִיגִיעָה וְיִהְיֶה לוֹ בְּחִירָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְקַבֵּל הַשָּׂכָר טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁהוּא עִקַּר קִבּוּל הַשָּׂכָר, כִּי לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא:

חלק יג

וְכֵן בְּכָל הַיְדִיעוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת קְטַנּוֹת וּגְדוֹלוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת מִיָּד כִּי אִם עַל-יְדֵי יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה לְכַמָּה בְּנֵי אָדָם עַל הַנְהָגַת ה' יִתְבָּרַךְ וְכֵן מַה שֶּׁקָּשֶׁה עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וּבִפְרָט הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁל הַחֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְשֶׁל הַמְּחַקְּרִים הַכֹּל הוּא מֵחֲמַת הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם, כִּי בְּוַדַּאי גַּם הַמְּחַקְּרִים הַגְּדוֹלִים מִתְאַוִּים אֶל הָאֱמֶת, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה הוּא לְהַשִּׂיג אֱמִתַּת הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהוּא, כְּגוֹן לֵידַע הִלּוּךְ הַגַּלְגַּלִּים כְּמוֹ שֶׁהוּא הָאֱמֶת, אוֹ לֵידַע תַּהֲלוּכַת הַדְּמִים שֶׁבָּאָדָם כְּמוֹ שֶׁהוּא וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַחָכְמוֹת. אֲבָל קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לְהַשִּׂיג הָאֱמֶת אֲפִלּוּ בְּלִמּוּדִיּוֹת וְטִבְעִיּוֹת כַּאֲשֶׁר הֵם מוּדִים בְּעַצְמָם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּעִיּוּנִית שֶׁהוּא חֲקִירוֹת אֱלֹקוּת, וְכָל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁמַּקְשִׁין הַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁכְּפִי הָאֱמֶת שֶׁבְּדַעְתָּם נִדְמֶה לָהֶם שֶׁרָאוּי לִהְיוֹת בְּהֵפֶךְ, אֲבָל אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע שֶׁמְּאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בַּשֵּׂכֶל אֱמִתָּתוֹ וְהַנְהָגָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כְּשֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בָּאֱמֶת, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה וַאֲבוֹת הָעוֹלָם שֶׁשִּׁבְּרוּ תַּאֲוֹתֵיהֶם בְּתַכְלִית עַד שֶׁפֵּרְשׁוּ עַצְמָן מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה לְנַמְרֵי עַד שֶׁהִשִּׂיגוּ וְהִכִּירוּ אֱמִתָּתוֹ בֶּאֱמֶת וְזָכוּ לְהַכְנִיס דַּרְכֵי הָאֱמוּנָה בָּנוּ:

חלק יד

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְלֶאֱמוּנָה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמֶת בִּבְחִינַת צַדִּיק כַּד אִתְחַבָּרַת בְּאֱמֶת וְכוּ', הַיְנוּ אִם יִרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יָבִין שֶׁרָאוּי לוֹ לְהַאֲמִין הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּיִּית בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְצַדִּיקֵי וּכְשֵׁרֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר. כִּי עֶצֶם הָאֱמֶת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּדַעְתּוֹ הַפְחוּתָה, אַדְרַבָּא, נִדְמֶה לוֹ לְהֵפֶךְ מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוֹתָיו וּבְעוֹלָם הַזֶּה וּבְכָבוֹד וְנִצָּחוֹן כָּל כָּךְ. אַךְ אִם יַטֶּה דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְיַחֲזִיר פָּנָיו קְצָת מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְיָשִׂים לִבּוֹ בֶּאֱמֶת לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי יָאִיר ה' עֵינָיו וְיִרְאֶה וְיָבִין הֵיכָן הָאֱמֶת, (כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי אֱמוּנָה הִוא רַק בְּמַה שֶּׁאֵינוֹ מֵבִין כִּי מַה שֶּׁמֵּבִין בְּדַעְתּוֹ אֵין זֶה אֱמוּנָה וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן יָבוֹא לֶאֱמוּנָה אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל עַמּוֹ וּמַאִיר לְיִשְׂרָאֵל דַּרְכֵי הָאֱמוּנָה בְּאֹפֶן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לִבְחֹר בְּהָאֱמֶת וֶאֱמוּנָה אִם יִרְצוּ. אֲבָל אֵינוֹ מְגַלֶּה בְּתְחִלָּה הָאֱמֶת

בְּשִׁלֻּמוּת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה, רַק מֵאִיר הָאֱמֶת קְצָת בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהַאֲמִין לְמִי שֶׁיִּרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּמוֹ בִּתְחִלָּה הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁגִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּוַדַּאי הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהַאֲמִין, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הִנִּיחַ לָהֶם אַחַר כָּךְ מָקוֹם לִטְעוֹת עַל-יְדֵי כַּמָּה הַנְהָגוֹת שֶׁהִתְנַהֵג עִמָּהֶם בְּחָכְמָתוֹ הָעֲמֻקָּה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם נִסָּיוֹן וּבְחִירָה כְּמוֹ אַחַר קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהָלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מַיִם וְאָז הִתְלוֹנְנוּ הַרְבֵּה. וְכֵן בַּמָּן וּשְׁלָו וְכוּ' שֶׁלֹּא נָתַן לָהֶם תֵּכֶף וּמִיָּד. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל נְסָיוֹן וּבְחִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת הַמָּן וְכוּ' לְמַעַן נַסּוֹתְךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת רַבִּים נִכְשְׁלוּ וְחָלְקוּ עַל ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל מֹשֶׁה. וְהַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים הֶאֱמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה שֶׁבְּוַדַּאי יְשָׁרִים דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בָּוַדַּאי הָיָה יָכֹל ה' יִתְבָּרַךְ לִתֵּן לָהֶם הַמַּיִם וְהַמָּן וְכוּ' מִיָּד, רַק כָּל מַה שֶׁסִּבֵּב עִמָּהֶם הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל. וּמִי שֶׁהָיָה רוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת הָיָה רוֹאֶה בְּעֵינָיו עַיִן בְּעַיִן שֶׁרָאוּי לוֹ לְהַאֲמִין בַּה' וּבְמֹשֶׁה מֵאַחַר שֶׁרָאוּ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה וְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כָּזֶה וְכוּ'. וְאִם שֶׁקָּשֶׁה כַּמָּה קֻשְׁיוֹת וּתְמִיהוֹת עַל הַנְהָגָתוֹ עַל זֶה צְרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ וּלְהַאֲמִין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֲמִתַּת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַנְהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ מִיָּד וְכַנַּ"ל, אֲבָל הַמִּתְלוֹנְנִים הַמְבַקְּשִׁים תּוֹאֵנָה חָלְקוּ עַל ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל מֹשֶׁה עַל-יְדֵי קֻשְׁיוֹת כְּאִלּוּ, כִּי מֵחֲמַת תַּאֲוָתָם וְנִצְחוֹנָם וּכְבוֹדָם הִקְשׁוּ קֻשְׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָשִׁיבָם וְלֹא רָצוּ לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה שֶׁנֶּעֱשֵׂית עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁמַּקְשִׁין עַל הַצַּדִּיק קֻשְׁיוֹת שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם לְקֻשְׁיוֹת גְּדוֹלוֹת וְרוֹצִים לְהָבִין הַכֹּל תֵּכֶף בְּדַעְתָּם. וְהַכֹּל מֵחֲמַת תַּאֲוָתָם הָרָעוֹת בִּפְרָט תַּאֲוַת הַכָּבוֹד וְהַנְּצָחוֹן וְאֵינָם חָסִים עַל עַצְמָם לְחַשֵּׁב עַל תַּכְלִיתָם הַנִּצְחִי, כִּי מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים וּמְסַתֵּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי יָבִין בָּוַדַּאי הָאֱמֶת שֶׁרָאוּי לוֹ לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת עַל-יְדֵי כָּל הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הַנִּפְלָאָה וְכוּ' שֶׁגִּלָּה מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג, לְמִי שֶׁיִּרְצֶה לְשׁוּם לִבּוֹ אֲלֵיהֶם הֵיטֵב וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. רַק מַה שֶּׁמְּעַקְּמִין לִבּוֹ בְּכַמָּה קֻשְׁיוֹת, וּבִפְרָט עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת הַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּחִירָתוֹ, כִּי יָכוֹל לְהָבִין לְפִי מַעֲשָׂיו אִם רָאוּי לוֹ לְהִתְקָרֵב בְּנָקֵל לִמְקוֹם חִיּוּתוֹ הַנִּצְחִי עַל-כֵּן מְרַחֲקִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת וְקֻשְׁיוֹת כָּאֵלֶּה. וּבְחִירָה בְּיָדוֹ אִם יִרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת יָבִין הֵיכָן הָאֱמֶת וְיִתְחַזֵּק בָּאֱמוּנָה עַל קֻשְׁיוֹת וְהָעִקְּמִימִיּוּת שֶׁבִּלְבּוֹ וְיִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת צַדִּיק כַּד אִתְחַבְּרַת בְּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה. וְאִם יִרְצֶה הַהֵפֶךְ הִרְשׁוּת בְּיָדוֹ וְכָל הָרוֹצֶה לָצֵאת יֵצֵא וְהַצַּדִּיק וַאֲנָשָׁיו הָאֲמִתִּיִּים

לֹא יִפְסְדוּ וְלֹא יַחְסְרוּ כְּלוּם. וְאִם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לְךָ, וְלַצְתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק, אֵזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין, עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ה בְּהַתּוֹרָה 'בַּחֲצֹצְרוֹת':

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁנָּתַן לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ מָקוֹם לִטְעוֹת עַל שֶׁרָצוּ לַחֲקֹר יוֹתֵר מִדַּאי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם שֶׁהִיא טוֹבָה וְהֵם לֹא רָצוּ לְהַאֲמִין וְכוּ', חַיֶּיךָ שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לָהֶם מָקוֹם לִטְעוֹת וְכוּ'. כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא עִקַּר בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְהֵם רָצוּ לִרְאוֹת בְּעֵינֵיהֶם מִיָּד אֵיךְ בָּאִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְלֹא רָצוּ לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר רָאוּ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים כָּאֵלֶּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָמְרוּ, נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ וְיַחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ וְכוּ'. כִּי רָצוּ לִרְאוֹת וּלְהָבִין הָאֱמֶת מִיָּד, עַל-כֵּן נָתַן לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ מָקוֹם לִטְעוֹת וְנִגְרְמוּ בְּכִיּוֹת לְדוֹרוֹת עַד הַיּוֹם שֶׁמִּתְאָרֵךְ הַגָּלוּת עַל-יְדֵי-זֶה. וְעִקַּר הַנִּפְלָאָה תְּלוּיָה בָּזֶה, כִּי כֵּן דֶּרֶךְ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּרַחֲמָיו לְקָרֵב אֶת הָאָדָם בְּכַמָּה דְּרָכִים, אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מַנִּיחַ לוֹ מָקוֹם לְהִסְתַּפֵּק קְצָת בִּשְׂבִיל נִסָּיוֹן וּבְחִירָה. וּכְשֶׁמִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת עַל כָּל הַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ וְהֶאִיר בּוֹ מֵרַחוֹק רְמָזִים בְּכַמָּה דְּרָכִים לְהוֹדִיעוֹ הֵיכָן הָאֱמֶת בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְכָל טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי, אֲבָל אִם יִרְצֶה לְבַקֵּשׁ תּוֹאֲנוֹת לִפְרֹשׁ, נוֹתֵן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מָקוֹם לִטְעוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְצָרִיךְ אַחַר כָּךְ יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וַעֲצוּמוֹת מְאֹד בְּיוֹתֵר קֹדֶם שֶׁיִּזְכֶּה אֶל הָאֱמֶת וְכוּלֵי הַאי וְאוּלַי. עַד שֶׁיָּכוֹל לִפְטֹר מִן הָעוֹלָם וְלֹא יִזְכֶּה אֶל הָאֱמֶת וְיִצְטָרֵךְ לִסְבֹּל מַה שֶּׁיִּסְבֹּל וּלְהִתְגַּלְגֵּל בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִים עַד שֶׁיָּבוֹא לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ לְזָכוֹת בּוֹ עַתָּה עַל-יְדֵי נִסָּיוֹן קַל לְהַשְׁלִיךְ תַּאֲוַת הַכָּבוֹד וְהַנִּצָּחוֹן וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁהִקְפִּיד עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ וְאָמַר לְמֹשֶׁה, עַד אָנָה יְנַאֲצֻנִי הָעָם הַזֶּה וְעַד אָנָה לֹא יַאֲמִינוּ בִּי בְּכָל הָאוֹתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ. הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הֲלֹא כְּבָר הִתְחַלְתִּי לְהָאִיר לָהֶם הָאֱמֶת עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבָּם וַעֲדַיִן אֵינָם מַאֲמִינִים מֵחֲמַת הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁרוֹצִים לְהָבִין וְלִרְאוֹת הַכֹּל מִיָּד וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן גָּזַר עֲלֵיהֶם אִז הַגָּלוּת וְהַחֻרְבָּן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַד הֵנָּה שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְהִתְנַסּוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּעִנְיָן זֶה שֶׁמִּי שֶׁיִּרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת עַל-יְדֵי כָּל מַה שֶּׁכְּבָר הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהָאִיר בּוֹ, יוּכַל לְהָבִין הֵיכָן הָאֱמֶת וְיִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה עַל כָּל מַה שֶּׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִין וּלְהֵפֶךְ לְהֶפֶךְ כַּנַּ"ל. וּבָזֶה תְּלוּיָה עִקַּר הַנִּפְלָאָה, כִּי עִקַּר הַנִּפְלָאָה תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה, הֵינוּ כַּנַּ"ל. וְהֶבֵן הֵיטֵב אִם תִּרְצֶה לָחוּס עַל חַיֶּיךָ הַנִּצְחִיִּים:

חלק יז

וְכֵן הָאָדָם בְּעַצְמוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת עַל-יְדֵי תֹּקֶף אֱמוּנָתוֹ כַּנַּ"ל, צָרִיךְ גַּם כֵּן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בִּכְלַל אֱמוּנַת חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן (בְּסִימָן סא). כִּי הַרְבֵּה מִתְרַחֲקִים עַל-יְדֵי רִבּוּי הַקַּשְׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה לָהֶם עֲלֵיהֶם בְּעַצְמָן שֶׁרוֹאִים שֶׁזֶּהוּ כַּמָּה שֶׁחוֹתְרִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּכְבָר סָבְלוּ יְגִיעוֹת קָצָת וּבְזִיּוֹנוֹת רַבּוֹת בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הֵם רְחוֹקִים כְּמוֹ שֶׁרְחוֹקִים. וְכָל זֶה מַעֲשֶׂה הַבַּעַל דָּבָר שֶׁחוֹתֵר עֲלֵיהֶם לְרַחֲקָם יוֹתֵר וּכְבָר דִּבַּרְנוּ בָּזֶה הַרְבֵּה אַךְ עֲדַיִן צְרִיכִים לְמוֹדָעִי, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם בְּשׁוּם אֹפֶן בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁיֵּדַע הֵיכָן הוּא עוֹמֵד וְאוֹחֵז. כִּי אִם הָיָה רוֹאֶה וְיוֹדֵעַ מַה שֶּׁזּוֹכֶה גַּם עַתָּה עַל-יְדֵי כָּל תְּנוּעָה וְהַעְתָּקָה שֶׁמְּנַתֵּק עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב אֲפִלּוּ תְּנוּעָה בְּעָלְמָא, בְּוַדַּאי הָיָה רָץ בְּכָל כֹּחוֹ לַעֲבוֹדַת ה' וּלְתוֹרָתוֹ וְהָיָה צַדִּיק גָּמוּר, אֲבָל הָיָה מִתְבַּטֵּל בְּחִירָתוֹ, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה מַה שֶּׁאֵינוֹ רוֹאֶה וְיוֹדֵעַ מַה שֶּׁעוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן לְפִי מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ. עַל-כֵּן צְרִיכִים גַּם בָּזֶה לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה לֵידַע וּלְהַאֲמִין בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאֵין שׁוּם תְּנוּעָה טוֹבָה נֶאֱבֶדֶת כְּלָל, כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבִיד וְסוֹף כָּל סוֹף לֹא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ רַק מַה שֶּׁחָטַף אֵיזֶה טוֹב בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי חַיָּיו. וּבְוַדַּאי כָּל הַמַּרְבֶּה הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אִטּוּ מָאן דְּלָא יָכִיל לְמֶעְבַּד כֹּלָּא מִצְוָה פַּלְגָּא מִצְוָה נָמֵי לָא לֵיעְבֵד. וְכָל הַהִתְרַחֲקוּת שֶׁל בְּנֵי אָדָם מֵחֲמַת רַעְיוֹנִים וּמַחֲשָׁבוֹת וּבִלְבּוּלִים כָּאֵלֶּה, הַכֹּל מֵחֲמַת בְּחִינָה הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁרוֹצֶה לְהָבִין הָאֱמֶת תֵּכֶף וּמִיָּד. אֲבָל הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ וּצְרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה הַרְבֵּה עַד שֶׁיָּזְכֶּה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין אֲמִתַּת דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וּכְתִיב, כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת הוּא בַּסּוֹף וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק יח

וְזֶהוּ, הַלְלוּ אֶת ה' כָּל גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים. כִּי אֲפִלּוּ הַגּוֹיִים וְכָל הָאֻמּוֹת רָאוּי לָהֶם לְהוֹדוֹת בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְאִם תֹּאמְרוּ, מֵהֵיכָן נָבוֹא אֶל הָאֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין דְּרָכָיו וְקָשֶׁה לָנוּ קַשְׁיוֹת הָרַבֵּה כָּאֵלֶּה?! עַל זֶה מֵשִׁיב דָּוִד, כִּי חַסְדּוֹ גָּבַר עָלֵינוּ, כִּי כְּבָר גָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ כָּל כָּךְ שֶׁזִּכִּינוּ לְרָאוֹת אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה וְהִתְגַּלּוּת תּוֹרָה כָּאֵלֶּה עַל-יְדֵי כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד הֵנָּה עַל-יְדֵי כָּל זֶה רָאוּי לָכֶם לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת וּלְהָבִין כִּי צַדִּיק ה', רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל דְּרָכָיו בַּשֵּׂכֶל. וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל כִּי וֶאֱמֶת ה' לְעוֹלָם, כִּי עֶצֶם הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין מִיָּד רַק בַּסּוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת עַל-יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה

כַּנַּ"ל, כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן רָאוּי גַּם לָכֶם לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה אִם תִּרְצוּ לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:
כְּבוֹד רַבּוֹ וְתַלְמִיד חָכָם:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת כִּבּוּד וּמוֹרָא רַבּוֹ שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר מִכִּבּוּד אָבִיו מֵחֲמַת שֶׁרַבּוֹ מְבִיאוֹ אֶל הַתַּכְלִית לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הָרַב הוּא שֶׁלְּמָדוֹ חָכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא חָכְמַת הָאֱמֶת וְלֹא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וַאֲפִלּוּ אִם לֹא קִבֵּל מִמֶּנּוּ כִּי אִם דָּבָר אֶחָד אוֹ פָּסוּק אֶחָד וְכוּ' חַיָּב לִנְהֹג בּוֹ כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן רַבּוֹ מֻבְהָק שֶׁרֹב חָכְמָתוֹ מִמֶּנּוּ. וְעִקַּר הַחָכְמָה הִיא יִרְאַת שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'. כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְכָל זֶה יִתְבָּאֵר לְקַמָּן:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת אָסוּר לְקָרוֹת לְרַבּוֹ בִּשְׁמוֹ, כִּי עִקַּר הַיְדִיעָה הִוא בִּבְחִינַת שֵׁם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַסְתָּרָה" (סִימָן נו לִקּוּטֵי חֵלֶק א), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח שֶׁחָלַק עַצְמוֹ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁעִקַּר הַגְּדֻלַּת שֵׁם ה' עַל יָדוֹ, כִּי עַל יָדוֹ יָכוֹל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִכָּלֵל שְׁמוֹ בְּשֵׁם ה' עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל בְּשֵׁם הַצַּדִּיק שֶׁכְּבָר הִשְׂלִים אֶת שְׁמוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְנִכְלַל בְּשֵׁם ה', שֶׁזֶּה עִקַּר מִלּוּי שֵׁם ה', כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְכָל אֶחָד לְפִי תִּקּוּן מַעֲשָׂיו כֵּן נִכְלָל שְׁמוֹ בְּשֵׁם ה' וְנִשְׁלָם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, וְנִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ יוֹתֵר. וּלְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי פְּגָם וַעֲבֵרָה פּוֹגֵם וּמְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא דְּמַלְכָּא וּכְאִלּוּ מְמַעֵט שְׁמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים וּמְבַקְּשִׁים, וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בִּשְׁמֶךָ הַגָּדוֹל. וְהַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כְּבָר הִשְׂלִים אֶת שְׁמוֹ וְנִכְלָל בְּשֵׁם ה'. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחוֹ לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְכָלְלוֹ בְּשֵׁם ה', כִּי כְּלַל יִשְׂרָאֵל כָּל מִי שֶׁעָדַיִן שָׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה אֲחִיזָה וּכְלָלִיּוּת בְּשֵׁם ה' מֵאַחַר שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלוּלִים בִּשְׁמָא דְּמַלְכָּא, כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ נִקְרָא עָלֵינוּ ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, אֲבָל עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכְּבָר הִשְׂלִים שְׁמוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְכָל מִי שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הַצַּדִּיק הוּא נִכְלָל בּוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְלָל בְּשֵׁם ה', אֲבָל הַחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק כְּחוֹלֵק עַל הַשְּׁכִינָה, כִּי חוֹלֵק עַצְמוֹ מִשֵּׁם ה', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל בְּשֵׁם ה' כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהִשְׂלִים מַעֲשָׂיו בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה וְהִשְׁלִימוֹ שֶׁהוּא נִכְלָל בֶּאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת בְּשֵׁם ה' וְעַל יָדוֹ יְכוֹלִין הַכֹּל לְהִכָּלֵל בְּשֵׁם ה' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּגָם הֶעָצוּם שֶׁל מַחֲלֹקֶת קֹרַח שֶׁחָלַק עַצְמוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁחָלַק עַל מֹשֶׁה רַבּוֹ בִּבְחִינַת וַיִּקַּח קֹרַח, וְאִתְפְּלִיג קֹרַח. שֶׁחָלַק עַצְמוֹ וַעֲדָתוֹ מִשֵּׁם ה' עַל-יְדֵי שֶׁחָלַק עַל מֹשֶׁה וְאָמַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יוֹדֵעַ שֵׁם ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וְכוּ'. שֶׁאָמַר שֶׁשֵּׁם ה' הוּא

בְּתוֹךְ כָּל הָעֵדָה. וְהָאֱמֶת הוּא כֵּן, אֲבָל עִוֵּת וּפָשַׁע מְאֹד בְּמַה שֶׁרָצָה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וְאֶת יִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ שֵׁם ה' בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל בְּלִי הַצַּדִּיק מֹשֶׁה רַבָּם, כִּי הָאֱמֶת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל אֲבָל הַכֹּל עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁחוֹלֵק עַל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הָרַב הָאֱמֶת, הֲרֵי עוֹקֵר עַצְמוֹ וְאֶת הַשּׁוֹמְעִים לְמַחֲלֻקְתּוֹ מִשֵּׁם ה', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכֹּל בַּשֵּׁם ה' כִּי אִם עַל-יְדֵי הָרַב הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁקָּרָא הַכָּתוּב אֶת עֲדַת קֹרַח 'אַנְשֵׁי שֵׁם', כִּי זֶה הָיָה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁרָצוּ לַעֲשׂוֹת לְעַצְמָן שֵׁם לַחֲלֹק עַצְמָן מִמֹּשֶׁה מֵחֲמַת גַּסּוּתָם שֶׁרָצוּ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם שֵׁם וְכָבוֹד וּפִרְסוּם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּטוּל הַגַּאוּת וְהַכָּבוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ וּכְבוֹדוֹ וּשְׁמוֹ נֶגֶד שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ כִּי עָנָוה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם. וְכֵן אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק וְהָרַב הָאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּבַטֵּל שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל וְאָז יִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּשֵׁם הַצַּדִּיק וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְלָל בְּשֵׁם ה'. וְעָלָיו נֶאֱמַר, וְהָיָה כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁם ה' יִמָּלֵט וְכוּ' וּבַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר ה' קֹרֵא:

חלק כא

וְעַל-כֵּן אָסוּר לִקְרוֹת לְרַבּוֹ בִּשְׁמוֹ, כִּי שְׁמוֹ נִכְלָל בְּשֵׁם ה', שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו, זֶה שְׁמִי לְעֹלָם. כִּי עִקַּר הַיְדִיעָה הוּא בְּחִינַת הַשֵּׁם וְכַנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מֵרַבּוֹ צָרִיךְ לֵידַע שֶׁעַדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, כִּי כְּפָלַיִם לְתוּשִׁיָּה, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו, כִּי דְּבָרָיו הֵם כְּמַעְיָן הַנּוֹבֵעַ וְהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלֵב אִישׁ. וּצְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְעַיֵּן הֵיטֵב בְּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְלַחְתֹּר וְלִשְׁאֹב מֵהֶם עֵצוֹת נִפְלָאוֹת בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ מִשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. וְכָל מַה שֶּׁיֵּדַע וְיוֹצִיא מִדְּבָרָיו צָרִיךְ לֵידַע וּלְהָבִין וּלְהַאֲמִין שֶׁעַדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל עַד הֵיכָן מַגִּיעִים עֲמֻקוּת דְּבָרָיו הָעֲמֻקִּים מִנִּי יָם וְכוּ'. רַק בְּמַה שֶׁהֵרְשָׁה יָכוֹל לְהִתְבּוֹנֵן מֵהֶם עֵצוֹת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, אֲבָל עֻצָּם תּוֹרָתוֹ וַאֲפִלּוּ שִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם אֹפֶן וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַרְבֵּה לָמַדְתִּי מֵרַבּוֹתַי וְלֹא חִסַּרְתִּי מֵהֶם אֶלָּא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הָעֶלְמַת שֵׁם רַבּוֹ שֶׁאָסוּר לְהַזְכִּירוֹ בִּשְׁמוֹ, כִּי שְׁמוֹ הוּא דַּעְתּוֹ שֶׁהוּא נֶעְלָם וְסָתוּם מִמֶּנּוּ בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם, כִּי שֵׁם רַבּוֹ נִכְלָל בְּשֵׁם ה' שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו זֶה שְׁמִי לְעֹלָם לְהֵעָלֵם וְכַנַּ"ל. וּבְיוֹתֵר הָאִסּוּר בְּשֵׁם שֶׁל פֶּלֶא, רָמְז כִּי יֵשׁ רַבִּי שֶׁשְּׁמוֹ פֶּלֶא הַפְלֵא וָפֶלֶא בִּבְחִינַת וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ, שֶׁעֵצוֹת שֶׁלּוֹ הֵם נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים בִּבְחִינַת אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אָמֵן. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר, לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא פֶּלְאִי:

חלק כב

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁמְּחַיְּבִין לְכַבֵּד אֶת רַבּוֹ. וְזֶה בְּחִינַת הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ וְכוּ' וְאֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, רַבּוֹ שֶׁלִּמְּדוֹ חָכְמָה וְלֹא רַבּוֹ שֶׁלִּמְּדוֹ מִשְׁנָה וּמִקְרָא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת גְּדוֹלָה שִׁמּוּשָׁהּ יוֹתֵר מִלִּמּוּדָהּ:

כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה הוּא הָאֱמֶת וְהָעִקָּר לְהָבִין הָאֱמֶת שֶׁהָיָה נָעֳלָם וְנִסְתָּר שֶׁיִּזְכֶּה לַהֲבִינוֹ עַל-יְדֵי חֹזֶק אֱמוּנָתוֹ. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִטְרֹחַ וּלְהִתְיַגֵּעַ הַרְבֵּה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ רַבִּי אֱמִתִּי לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי שֶׁהוּא הַשַּׂגַת הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי רַבִּי אֲמִתִּי, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת הָרַב שֶׁמֵּאִיר בּוֹ אֲמִתַּת הַתּוֹרָה וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר הָרַב שֶׁמְּחַיֵּב לְכַבְּדוֹ הוּא הָרַב בְּחָכְמַת הַתּוֹרָה וְלֹא בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וְגַם בְּחָכְמַת הַתּוֹרָה זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲמִידוֹ עַל הָאֱמֶת אֵינוֹ רַב וְאֵין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֶׁבַח הָרַב הָאֱמֶת, וַהֲדָרְךָ צְלַח רְכַב עַל דְּבַר אֱמֶת וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ זֶה שֶׁאוֹמֵר דִּבְרֵי אֱמֶת אֲבָל הֵם דְּבָרִים פְּשׁוּטִים אֵין זֶה רַב וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "עַתִּיקָא" בְּסִימָן כא עַל פָּסוּק, כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הָרַב כְּשֶׁמְּגַלֶּה לוֹ וּמֵאִיר בּוֹ דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל לַהֲבִינָם בַּתְּחִלָּה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּבָבָא מְצִיעָא, אֵיזֶהוּ רַבּוֹ? זֶה שֶׁלִּמְּדוֹ חָכְמָה וְלֹא רַבּוֹ שֶׁלִּמְּדוֹ מִקְרָא מִשְׁנָה וּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, שֶׁלִּמְּדוֹ חָכְמָה סְבָרַת טַעֲמֵי הַמִּשְׁנָיוֹת וְכוּ' וְהוּא הַנִּקְרָא גְּמָרָא, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הָרַב הוּא שֶׁלִּמֵּד עִמּוֹ חָכְמָה אֲמִתִּיּוֹת, שֶׁהוּא חָכְמַת הַתּוֹרָה, אֲבָל לֹא מִקְרָא וּמִשְׁנָה כִּפְשׁוּטוֹ, רַק כְּשֶׁמֵּאִיר בּוֹ וּמְבִינוֹ טַעֲמֵי הַמִּשְׁנָיוֹת וְכוּ' שֶׁהָיוּ נָעֳלָמִים מִמֶּנּוּ. וּבְוַדַּאי כָּל מַה שֶּׁהָרַב מֵאִיר בּוֹ יוֹתֵר אֲמִתַּת הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בְּוַדַּאי צְרִיכִים לְכַבְּדוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי בְּוַדַּאי אֵין כָּל הָרַבָּנִים שָׁוִים. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הָרַב הוּא כְּשֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בְּהַתַּלְמִידִים יִרְאַת שָׁמַיִם בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, תַּכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וּבוֹעֵט וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּחַכְמֵי הַתַּלְמוּד זַ"ל שֶׁעָסְקוּ לְהַכְנִיס יִרְאַת שָׁמַיִם בְּתַלְמִידֵיהֶם וְעַל-כֵּן סִדֵּר רַבִּי סֵדֶר הַקַּבָּלָה בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִיִּרְאַת שָׁמַיִם וְשָׁם דַּיְקָא הִתְחִיל וְסִדֵּר כָּל הַשְׁתַּלְשְׁלוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ'. לְהוֹרוֹת וּלְהוֹדִיעַ שֶׁעִקַּר כָּל קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל הַיִּרְאָה שֶׁנִּזְכֶּה לְיִרְאָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְזֶה הַלִּמּוּד שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לְקִיּוּם הַתּוֹרָה זֶה הַלִּמּוּד עָמֹק עָמֹק מְאֹד וּצְרִיכִין לָזֶה רַבִּי גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי יְגִיעָה גְּדוֹלָה. וְכָל אֶחָד כְּפִי יְגִיעָתוֹ כֵּן זוֹכֶה לְקַבֵּל עֲצוֹת וּדְרָכִים אֲמִתִּיִּים בְּאֹפֶן שֶׁיִּשָּׁאֵר לְהִתְקַיֵּם עַל עָמְדּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו וְלֹא יַטֶּה אֲשׁוּרוֹ מִנִּי הַדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַל פָּסוּק אַף חָכְמָתִי עָמְדָה לִי חָכְמָה שֶׁבְּאַף, הַיְנוּ עִם יְגִיעוֹת הִיא עָמְדָה לִי (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר בֵּאוּר עִנְיָן זֶה):

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָאַזְהָרָה שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל שְׁמוּשׁ תַּלְמִיד חָכָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, גְּדוֹלָה שְׁמוּשָׁהּ יוֹתֵר מִלִּמּוּדָהּ. וְכָל טַעֲמֵי הַהֲלָכוֹת קָרְאוּ בְּשֵׁם שְׁמוּשׁ תַּלְמִיד

חָכָם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כִּי לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר לַהֲבִינוֹ בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְׁמוּשׁ דַּיְקָא. כִּי יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּרִים בְּעַצְמָן כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה תְּנוּעוֹת וְעַל-יְדֵי כַּמָּה סִפּוּרִים וְסִבּוּבִים וּמַעֲשִׂיּוֹת וּמְשָׁלִים שֶׁמְּסַפֵּר לוֹ רַבּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יָכוֹל לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר וְלַהֲבִינוֹ. וְזֶה בְּחִינַת שִׂיחָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צְרִיכִין לִמּוּד. וּבִפְרָט בְּהַלִּמּוּד שֶׁל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין שִׁמּוּשׁ הַרְבֵּה, כִּי לְבַעַל בְּחִירָה קָשֶׁה מְאֹד לַעֲזֹר. וְעַל-כֵּן כָּל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵאִירוּ בָּנוּ כָּל דִּינֵי וְהִלְכוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲבָל כְּשֶׁבָּאוּ לְהָאִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת תַּלְמִידֵיהֶם שֶׁיְזָהֲרוּ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה הָיוּ מְצַטַּעֲרִים הַרְבֵּה וְהָיוּ קוֹבְלִים וְצוֹעֲקִים בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת, מֵחֲמַת שֶׁיְּדִעוּ שֶׁזֶּה קָשֶׁה מְאֹד לְהַכְנִיס בְּהָעוֹלָם מֵחֲמַת הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְתַאֲוֹתָיו וְטִרְדוֹתָיו. וּבִפְרָט מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁנָּתַן לָנוּ כָּל הַתּוֹרָה בְּכָל פְּרָטֶיהָ, וְאַחַר כָּךְ בְּכָל סֵפֶר מִשְׁנֶה תּוֹרָה צָעַק הַרְבֵּה בְּתוֹכַחוֹתָו עַל יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁיַּדַּע שֶׁיִּהְיוּ הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁלֹּא יְקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַקְהִילוּ אֵלַי אֶת כָּל זִקְנֵיכֶם וְכוּ' וְאָעִידָה בָם וְכוּ' כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה מְאֹד. וּבִשְׁבִיל זֶה גִּלָּה שִׁירַת הַאֲזִינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה מִתְאָרֵךְ הַגְּלוּת כָּל כָּךְ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בְּהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיְּכוֹלִים לְהַכְנִיס יִרְאַת שָׁמַיִם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁמְּחַיְּבִים לְכַבֵּד אֶת רַבּוֹ, כִּי אִיתָא בִּדְבָרָיו זַ"ל שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא הַכָּבוֹד, כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה, כִּי כָּל ל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לֹא בָּרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁמְּכַבְּדִין אֶת רַבּוֹ יוֹתֵר מְעוֹרְרִין בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר שְׁרָשֵׁי הַתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם הָרַב הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁשִּׁבְּחוּ הַחֲבֵרַיָּא אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי הָיָה מְגַלֶּה לָהֶם תּוֹרָה יוֹתֵר וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַשֶּׁבַח וְהַכָּבוֹד שֶׁהִגְדִּילוּ אוֹתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה הִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה יוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

וְזֶה הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד אוֹ הֲלָכָה אַחַת אוֹ אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת חַיָּב לִנְהֹג בּוֹ כָּבוֹד וְכוּ' וְאֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה, וְאֵינוֹ מוּבָן עַל-פִּי פָּשׁוּט כְּלָל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִדְחֲקוּ רַשִׁ"י וְרַשְׁבָּ"ם זַ"ל וְכָל הַמְּפָרְשִׁים בְּפֵרוּשׁוֹ, כַּמּוּבָא בַּסֵּפֶר מִדְרַשׁ שְׁמוּאֵל, עַיֵּן שָׁם. (עַד שֶׁמְּחַמַת זֶה קְצָת גּוֹרְסִים נָסְחָא אַחֶרֶת, עַיֵּן שָׁם), אֲבָל עַל-פִּי הַנַּ"ל יֵשׁ לַהֲבִינוֹ הֵיטֵב, הַיְנוּ שֶׁהַתַּנָּא מְבָאֵר שֶׁעִקַּר תַּכְלִית הַכָּבוֹד שֶׁחַיָּב לְכַבֵּד אֶת רַבּוֹ הוּא הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁמְּכַבֵּד אֶת רַבּוֹ שֶׁתִּתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכַנַּ"ל וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד. וְכָל מִי שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְכַבֵּד אֶת רַבּוֹ בְּכָבוֹד זֶה עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְהוֹצִיא לְאוֹר תַּעֲלוּמוֹת

הַחָכְמָה, שֶׁיִּגָּלֶה לוֹ רַבּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה יוֹתֵר תַּעֲלוּמוֹת חָכְמַת הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּית עָדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְכַבֵּד אֶת רַבּוֹ כָּרָאוּי. וְזֶהוּ, אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁאֵין שׁוּם כָּבוֹד נֶחְשָׁב אֶלָּא תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַכָּבוֹד הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם, שֶׁנֶּאֱמַר, כָּבוֹד חֲכָמִים יְנָחֲלוּ וּתְמִימִים יְנָחֲלוּ טוֹב, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהַחֲכָמִים שֶׁהֵם הָרַבָּנִים הָאֲמִתִּיִּים נוֹחֲלִים מִתַּלְמִידֵיהֶם שֶׁמְּכַבְּדִין אוֹתָם, עַל-יְדֵי-זֶה 'וּתְמִימִים', שֶׁהֵם הַתַּלְמִידִים שֶׁנִּקְרָאִים תְּמִימִים, כִּי עֲדַיִן לֹא זָכוּ לְעַמְקוּת הַחָכְמָה רַק הוֹלְכִים בְּתָמִימוּת וּמִתְיַגְּעִים בְּיִגִיעוֹת וּטְרָחוֹת לְשַׁמֵּשׁ וּלְכַבֵּד אֶת רַבָּם בְּכָל כֹּחָם, עַל-יְדֵי-זֶה 'יִנְחֲלוּ טוֹב' וְאֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד וְהַשִּׁמּוּשׁ שֶׁמְּשַׁמְּשִׁין וּמְכַבְּדִין אֶת רַבָּם עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה מֵרַבָּם בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר הַתַּנָּא שֶׁאֲפִלּוּ הַלּוֹמֵד פֶּרֶק אֶחָד וְכוּ' אוֹ אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת חַיָּב לִנְהֹג בּוֹ כָּבוֹד וְכוּ'. כִּי מִי שֶׁיִּזְהֵר בָּזֶה בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְקַבֵּל תּוֹרָה מֵרַבּוֹ, כִּי אִם יִהְיֶה יָקָר בְּעֵינָיו אוֹת אַחַת שֶׁמְּקַבֵּל מֵרַבּוֹ וִיכַבְּדוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה שֶׁרַבּוֹ יַשְׁפִּיעַ עָלָיו תּוֹרָה יוֹתֵר וְכַנַּ"ל. וְכֵן בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי כָּל כָּבוֹד וְכָבוֹד שֶׁיְּכַבֵּד אֶת רַבּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר יִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם תּוֹרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה וְכַנַּ"ל, כִּי הַחָכְמָה אֲמִתִּית שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהָרַב הָאֱמֶת הוּא בְּבְחִינַת מַעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה' שֶׁבִּתְחִלָּה הוּא קָצָר כְּקַרְנֵי חֲגָבִים וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּשֵּׁט וְהוֹלֵךְ מִתְפַּשֵּׁט וְהוֹלֵךְ עַד אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה נַחַל אֲשֶׁר לֹא אוּכַל לַעֲבֹר וְכוּ' וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַשִּׁמּוּשׁ וְהַכָּבוֹד וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, יָכוֹל, אֲפִלּוּ זָקֵן אַשְׁמַאי? תַּלְמוּד לוֹמַר וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן, זֶה קָנָה חָכְמָה. וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן, כִּי אִם כֵּן שֶׁנִּלְמָד מִן וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן שֶׁפֵּרוּשׁ מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם הוּא דַּיְקָא זָקֵן שֶׁקָּנָה חָכְמָה, אִם כֵּן אֵין צְרִיכִין לָקוּם וּלְהַדֵּר כִּי אִם הַזָּקֵן שֶׁקָּנָה חָכְמָה שֶׁהוּא הַתַּלְמִיד חָכָם. וְלָמָּה פָּסְקוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ תַּלְמִיד חָכָם חַיָּבִים לְכַבְּדוֹ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְזִקְנָה וְשֵׂיבָה, רַק שֶׁלֹּא יִהְיֶה רָשָׁע שֶׁהוּא זָקֵן אַשְׁמַאי? אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַכָּבוֹד וְהַהִדּוּר הוּא בְּוַדַּאי רַק לְזָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה שֶׁהוּא הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת שֶׁקָּנָה חָכְמָה, 'קָנָה' דַּיְקָא בִּבְחִינַת אֱמֶת קָנָה, כִּי עִקַּר הַחָכְמָה הִיא אֱמֶת וֶאֱמֶת צְרִיכִין לִקְנוֹת דַּיְקָא וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת אֵלָיו בְּחִנָּם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת אֶל הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית שֶׁהוּא יִרְאַת שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', כִּי אִם עַל-יְדֵי יְגִיעוֹת הָרַבֵּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קוֹנֶה הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַחָכְמָה אֲמִתִּית. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְכַבְּדוֹ בְּקִימָה וְהִדּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן. כִּי הוּא זָכָה לְהַדְרַת פָּנִים שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. כִּי עִקַּר אוֹר הַפָּנִים הַדְרַת פָּנִים הוּא אֱמֶת בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, בְּחִינַת מְבַקְּשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל

שֶׁיַּעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים הַדְּרַת פָּנִים. וְעַל-כֵּן הַזְּקֵן שֶׁקִּנָּה חָכְמָה עִקַּר הַחָכְמָה הוּא אֱמֶת בְּחִינַת אֱמֶת קִנָּה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים הַדְּרַת פָּנִים, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לוֹ כָּבוֹד וְהַדְּרַת פָּנִים, בְּחִינַת וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן, אֲבָל מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ צִוָּתָה הַתּוֹרָה לְכַבֵּד גַּם הַזָּקֵן מִמָּשׁ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְשֵׁיבָה שֶׁהוּא בֶּן שִׁבְעִים שָׁנָה אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ חָכָם רַק שֶׁלֹּא יִהְיֶה רָשָׁע, שֶׁהוּא זָקֵן אַשְׁמַאי. כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד הַזָּקֵן הָאֱמִתִּי שֶׁקִּנָּה חָכְמָה, כִּי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצַוּוֹת לָזֶה וּבִשְׁבִיל זֶה וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הֶחָכָם יְחִידִי בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן חִיּוּת הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק הֶחָכָם הָאֱמִתִּי שֶׁקִּנָּה חָכְמָה בֶּאֱמֶת, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאֱמֶת הוּא סָמָא דְּחַיֵּי, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁבָּא הָאָדָם לָעוֹלָם הוּא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כְּדֵי שֶׁיִּקְנֶה וְיַרְוִיחַ שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁעֲשָׂה בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהָיָה לוֹ יֵצֶר הָרָע כָּזֶה וּמוֹנְעִים כָּאֵלֶּה וְשָׁבַר הַכֹּל וּבָחַר בַּטּוֹב. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא לְבָרֵר הָאֱמֶת מֵהַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאֱמֶת זוֹכֶה זֶה שֶׁתִּקֵּן מַעֲשָׂיו כָּרָאוּי בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הַזָּקֵן שֶׁקִּנָּה חָכְמָה, שֶׁהוּא הָאֱמֶת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל אִם כֵּן מֵהֵיכָן מְקַבְּלִין חִיּוּת שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכוּ לְבָרֵר הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֵין מַעֲשֵׂיהֶם עוֹלִים יָפֶה, אַךְ כָּל חִיּוּתָם הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ חִיּוּת לְכֹל כַּיָּדוּעַ. שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁעַל יָדוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל, כִּי כָּל הָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁסָּמוּךְ יוֹתֵר אֶל הַצַּדִּיק הוּא מְקַבֵּל חִיּוּת יוֹתֵר:

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְכַבֵּד גַּם אֶת הַזָּקֵן בְּשָׁנִים אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ חָכָם וּבִלְבַד שֶׁאֵינוֹ רָשָׁע שֶׁהוּא זָקֵן אַשְׁמַאי. וְעִקַּר הַזָּקֵן אַשְׁמַאי שֶׁהוּא הָרָשָׁע הוּא הַחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים. כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל מֵחֲמַת מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי נִתְפָּסָה וְנִתְעַלֵּם בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁבּוֹ שֶׁהוּא הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבּוֹ. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָאָדָם הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהִשְׂלִים מַעֲשָׂיו בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת. וְכָל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדּוֹת צַדִּיק כְּלוּלִים בּוֹ. וְכָל מִי שֶׁנִּכְלָל וּמְקֹרָב אֵלָיו מֵאִיר בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבּוֹ וְעַל-כֵּן גַּם הוּא בִּכְלַל צַדִּיק, אֲבָל הַחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק עוֹקֵר עַצְמוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ וְאֵין יָכוֹל לְהָאִיר בּוֹ בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁבּוֹ. וְעַל-כֵּן הוּא דַּיְקָא נִקְרָא רָשָׁע שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַצַּדִּיק מֵאַחַר שֶׁנִּתְרַחֵק וְנִתְהַפֵּךְ מֵהַצַּדִּיק וְנִתְעַלֵּם נְקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ וְחִיּוּתָהּ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת זָקֵן אַשְׁמַאי שֶׁהוּא הָרָשָׁע, כִּי עִקַּר הָרָשָׁע הוּא הַחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק וְהוּא הֵפֶךְ הַצַּדִּיק. וְעַל-כֵּן הוּא רָשָׁע, כִּי הֵפֶךְ הַצַּדִּיק הוּא רָשָׁע וְכַנַּ"ל, אֲבָל כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ חָכָם מֵאַחַר שֶׁמַּגִּיעַ לִזְקֵנָה וְשֵׂיבָה צְרִיכִין לְכַבְּדוֹ, כִּי כְּבָר

מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת הוּא אֱמֶת וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁכְּבָר חַי יְמֵי חַיָּיו שֶׁהֵם שִׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא חָלַק עַצְמוֹ מִשֹּׁרֶשׁ חִיּוּתוֹ שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּוַדַּאי זָכָה בִּימֵי חַיָּיו לְבָרֵר אֵיזֶה נְקֻדּוֹת אֱמֶת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לְכַבְּדוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ חָכָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְכַבְּדוֹ מֵחֲמַת זְקֻנָתוֹ וְשֵׂיבָתוֹ, כִּי גַּם הוּא מְקַבֵּל וְיוֹנֵק מִכְּבוֹד וְהִדּוּר פְּנֵי הַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁקָּנָה חָכְמָה מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לִחְיוֹת שִׁבְעִים שָׁנָה וְאֵינוֹ חוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק, עַל-כֵּן הוּא מְקַבֵּל וְיוֹנֵק חִיּוּת אֲמִתִּי שֶׁהוּא אֱמֶת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד וְהַהַדָּרַת פָּנִים כַּנַּ"ל: וְזֶהוּ, מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם. יָכוֹל, אֲפִלּוּ זָקֵן אַשְׁמַאי, שֶׁהוּא הָרָשָׁע הַחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַצַּדִּיק? תַּלְמוּד לוֹמַר, וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן, זֶה קָנָה חָכְמָה, הַיְנוּ שֶׁהַפְּסוּק מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם נִסְמָךְ לְהַדָּרַתְּ פְּנֵי זָקֵן, הַיְנוּ לוֹמַר שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא בִּכְלַל וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק דִּקְדֻשָּׁה, עַל-כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִימֵי זִקְנָה וְשֵׂיבָה צְרִיכִים לְהַדְּרוֹ גַּם כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ חָכָם. כִּי גַּם הוּא מְקַבֵּל מִבְּחִינַת הַדָּרַת פָּנִים עַל-יְדֵי יְמֵי זִקְנוּתוֹ וְשֵׂיבָתוֹ שֶׁכְּבָר חַי שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁכָּל הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ מֵאֱמֶת, מֵהַדָּרַת פָּנִים, מֵהַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה, אֲבָל זָקֵן אַשְׁמַאי שֶׁהוּא הַחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק אֵינוֹ בִּכְלַל קִיּמָה וְהִדּוּר כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁחָלַק עַצְמוֹ מִשֹּׁרֶשׁ חִיּוּתוֹ, מֵהַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאֱמֶת וְכָל חִיּוּתוֹ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, וּבַזַּי יֵקָלוּ. עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין מַגִּיעַ לוֹ שׁוּם כָּבוֹד אֲפִלּוּ בִּימֵי שֵׂיבָה. וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה קְרָאוּהוּ אֶת הָרָשָׁע וְהַחוֹלֵק בְּשֵׁם זָקֵן אַשְׁמַאי, לְרַמֵּז שֶׁעִקַּר הָרָשָׁע הוּא הַחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא בִּשְׁבִיל זֶה זָקֵן אַשְׁמַאי הֵפֶךְ הַנִּסְמָכִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, פּוֹדֶה ה' נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ. אֲבָל זֶה הַחוֹלֵק עַצְמוֹ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא נִקְרָא אַשְׁמַאי לְשׁוֹן אָשָׁם, הֵפֶךְ הַחוֹסִים בְּצֵל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ. אֲבָל הַחוֹלֵק הוּא נִקְרָא אַשְׁמַאי, כִּי הוּא אָשֵׁם אָשָׁם בַּה' וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה מֵאַחַר שֶׁחָלַק עַצְמוֹ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ וְחִיּוּת הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִתְוַדּוּ עַל שֶׁפָּגְמוּ וְחָלְקוּ עַל יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אָמְרוּ, אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר הָאָשָׁם כְּשֶׁחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל הֵפֶךְ וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא זָקֵן אַשְׁמַאי כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שְׁוַהֲדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן נִסְמָךְ לְמִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם לוֹמַר שֶׁעִקַּר קִיּמָה וְהִדּוּר בִּפְנֵי הַבַּעַל שֵׂיבָה הוּא רַק מִי שֶׁהוּא סָמוּךְ לְהַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ חוֹלֵק עָלָיו וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְעַל-כֵּן שִׁעוּר שֵׂיבָה הוּא בֶּן שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת הַדָּרַת פָּנִים שֶׁזּוֹכֶה הַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה. רַק שֶׁהַזָּקֵן בְּעַצְמוֹ זוֹכֶה אֵלֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת גַּם בִּימֵי יַנְקוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, יַנִּיק וְחַכִּים וְכוּ'. אֲבָל שְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם מְקַבְּלִים רַק הָאָרָה מֵהֶם כְּשֶׁמַּגִּיעַ

לְשִׁבְעִים שָׁנָה. אֲבָל גַּם זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁהוּא הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הַשֵּׂכֶל וְהַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה זָקֵן אַשְׁמַאי שֶׁהוּא הַחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר הַקִּיּמָה וְהַהִדּוּר בְּפְנֵי הַבַּעַל שֵׂיבָה שֶׁחַי שִׁבְעִים שָׁנָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁבִּימֵי חַיָּיו שִׁבְעִים שָׁנָה זָכָה לְבָרֵר אֵיזֶה בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, אֲבָל עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה עָלָיו נֶאֱמַר, זֶה קָנָה חָכְמָה. בְּחִינַת אֱמֶת קָנֵה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

מְלַמְּדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת חַיָּב אָדָם לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ תּוֹרָה וְכֵן אֶת בֶּן בְּנוֹ וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. כִּי עִקַּר הַמְצָוָה לְהַנִּיחַ בָּנִים הוּא בִּשְׁבִיל הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל-יְדֵי הַבָּנִים נִשְׁאָר שֵׁם וְזֵכֶר אָדָם בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעִנְיַן יִבּוּם, וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. וּבְוַדַּאי אֵין הַחִיּוּב לְהַנִּיחַ בָּנִים בִּשְׁבִיל שֶׁיִּשָּׁאֵר שֵׁם הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, כִּי בַּמֶּה נֶחְשָׁב הוּא הָאָדָם בְּחַיָּיו וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְאַחַר מוֹתוֹ, וּמַה חֶפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו וּמַה לּוֹ בָּזֶה אִם יִשָּׁאֵר שְׁמוֹ בָּעוֹלָם. אַדְרַבָּא הַפְּסוּק מִתְלוֹצֵץ מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת וְכוּ', אַךְ עִקַּר הַמְצָוָה לְהַשְׁאִיר בָּנִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ בָּעוֹלָם הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַגְּדֻלַּת שֵׁם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבֶּה אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּבְיָכוֹל, נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל וְנִתְעַלֶּה שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ. וְעַל-כֵּן כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם הוּא לְהַשְׁלִים שְׁמוֹ שֶׁהוּא נַפְשׁוֹ וְחִיּוּתוֹ שֶׁיּוּכַל לְהִכָּלֵל בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שֵׁם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדוֹ. וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת הַשְּׁאֵלָה שֶׁשּׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם לְאַחַר מוֹתוֹ כְּשֶׁמְּבִיאִין אוֹתוֹ לְדִין הוּא אִם זוֹכֵר שְׁמוֹ, כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים,. כִּי בָּזֶה כָּלוּל הַכֹּל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁכְּמוֹ כֵן מַשְׁלִים שְׁמוֹ כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ כֵן זוֹכֶה לְזָכְרוֹ לְאַחַר מִיתָתוֹ. וְזֶה שֶׁיָּסְדוּ לָנוּ הַקְּדָמוֹנִים שֶׁיֹּאמְרוּ הַבָּנִים קַדִּישׁ אַחַר אֲבִיהֶם וְאִמָּם, כִּי עִקַּר הַקַּדִּישׁ הוּא הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא וְכוּ', אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן נֶפֶשׁ הַנִּפְטָר כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁבָּנָיו מְגַדְּלִים וּמַקְדִּישִׁין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַמְצָוָה לְהַנִּיחַ בָּנִים אַחֲרָיו כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חַיָּב אָבִיו לְלַמֵּד בָּנָיו תּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַגְּדֻלַּת שֵׁם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְרַבִּין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכָל מַה שֶּׁבָּנָיו עוֹסְקִים בְּיוֹתֵר בַּתּוֹרָה וּמְקַיְּמִין יוֹתֵר אֶת הַתּוֹרָה כְּמוֹ כֵן יִגְדַּל שְׁמוֹ יוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁחַיָּב לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ וְאֶת בֶּן בְּנוֹ, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר הָאֱמֶת מִן

הַשֵּׁקֶר דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר חִיּוּב עֵסֶק הַתּוֹרָה כָּל יְמֵי חַיָּיו בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְלַמֵּד בָּנָיו וּבְנֵי בָנָיו, כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הָאֱמֶת:

כִּי הָאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד לְבָרֵר וּצְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לָזֶה כָּל יְמֵי חַיָּיו עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרֵר לְפִי בְּחִינָתוֹ אֵיזֶה חֵלֶק מֵהָאֱמֶת. כִּי עֶצֶם הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת עַד הַסּוֹף הָאַחֲרוֹן כַּנַּ"ל רַק עַתָּה מְבֹרָר כָּל אֶחָד אֵיזֶה בְּחִינָה וְחֵלֶק כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ. כְּמוֹ לְמָשָׁל בְּהַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה שֶׁזֶּה זוֹכֶה לְבָרֵר הֲלָכוֹת אֵלּוּ וְזֶה מְבֹרָר הֲלָכוֹת אֵלּוּ וְגַם זֶה אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת כִּי אֵין הֲלָכָה בְּרוּרָה וּמְשֻׁנָּה בְּרוּרָה בְּמָקוֹם אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבָרֵר וּלְהִתְיַגֵּעַ לַאֲסוּקֵי שְׁמַעֲתְתָא אַלְבָּא דְּהִלְכְתָא לְבָרֵר אֵיזֶה הֲלָכוֹת בֶּאֱמֶת כְּפִי בְּחִינָתוֹ. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בִּפְנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הָעִקָּר הָעוֹלֶה עַל הַכֹּל שֶׁזֶּה הַלִּמּוּד שֶׁל עֲצוֹת וַתַּחְבּוּלוֹת אֵיךְ לִזְכּוֹת לְהִתְעוֹרֵר בֶּאֱמֶת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וּלְהִיוֹת חָזָק בִּנְקֻדַּת אֲמִתָּתוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו וְכוּ'. זֶה הַלִּמּוּד הוּא עָמֹק מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי יְגִיעָה רַבָּה וּלְהִתְאַבֵּק הַרְבֵּה בַּעֲפַר רַגְלֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים וְאָז יִזְכֶּה לְבָרֵר אֵיזֶה אֱמֶת כְּפִי בְּחִינָתוֹ. אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לְבָרֵר הָאֱמֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהַנִּיחַ בָּנִים אַחֲרָיו וּבְנֵי בָנִים וְכֵן לְדוֹרוֹת כְּדֵי שֶׁכָּל אֶחָד יְבָרֵר הָאֱמֶת כְּפִי תּוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי בְּחִירָתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁבֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם בְּדוֹר אֶחָד וּצְרִיכִים לְבָרְרָם כָּל יְמֵי חַיָּיו עַד שֶׁיְּבָרֵר אֵיזֶה חֵלֶק מֵהֶם. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַד שֶׁיִּשְׁלַם הַבֵּרוּר וְאָז יָבוֹא מָשִׁיחַ, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר בֵּרוּר כָּל נִיצוֹצוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הוּא בֵּרוּר הָאֱמֶת הַנַּ"ל, כִּי נִיצוֹצוֹת הֵם נִיצוֹצֵי אֱמֶתַּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הֵם חֵלֶק אֱלֹקִי מִמַּעַל כַּיָּדוּעַ רַק שֶׁנִּפְּלוּ לְמָקוֹם שֶׁנִּפְּלוּ וְעִקַּר נְפִילָתָם עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וַחֲטָאֵי כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרָיו שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי עֲצַת הַנָּחָשׁ עֲצַת שֶׁקֶר שֶׁמַּטְעֶה אֶת הָאָדָם בִּשְׁקָרָיו וּכְזָבָיו וְהַטָּעוֹתָיו וּמִרְמוֹתָיו בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁמַּכְשִׁילוֹ בְּמַה שֶּׁמַּכְשִׁילוֹ וּמַרְחִיקוֹ מִן הָאֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נָפְלוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם חֶלְקֵי הָאֱמֶת לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּל הָרְשָׁעִים וְהָרְחוֹקִים מִן הָאֱמֶת בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת גְּבוֹהוֹת יוֹתֵר, כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְבָרְרָם הוּא נִכְשָׁל יוֹתֵר בַּעֲבֵרוֹת יוֹתֵר וּמַכְשִׁיל וְרוֹדֵף אֶת הָאֱמֶת יוֹתֵר. כִּי זֶה עִקַּר נְפִילַת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶלְקֵי הָאֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי נְפִילָתָם מְהַפֵּךְ הָאֱמֶת לְהַשֶּׁקֶר. וְדַיְקָא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת הַמַּטְעֶה שֶׁלּוֹ עוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה וְרוֹדֵף וְחוֹלֵק עַל הָאֱמֶת הַבְּרוּר מֵחֲמַת שֶׁאוֹמֵר שֶׁהָאֱמֶת הוּא אֶצְלוֹ. וְהַכֹּל מֵחֲמַת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם חֶלְקֵי הָאֱמֶת שֶׁהֵם אֶצְלוֹ בִּבְחִינַת נְפִילָה שֶׁעַל יָדָם דַּיְקָא הוּא מְהַפֵּךְ טוֹב לְרַע אוֹר לְחֹשֶׁךְ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע שָׂמִים אוֹר לְחֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ לְאוֹר וְכוּ'. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר לְבָרֵר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי

תִּקּוּן מַעֲשָׂיו שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְבָרֵר שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם. וּבִשְׁבִיל זֶה מְחֻיָּב לְהַנִּיחַ בָּנִים אַחֲרָיו הַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַגְדָּלַת שֵׁם ה', כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם וְחוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֱמֶת:

חלק כז

וְעַל-כֵּן מְחֻיָּב לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ וְאֶת בֶּן בְּנוֹ. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הָאֱמֶת הוּא בַּסּוֹף. וְהִנֵּה עִקַּר עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁהוּא יְדִיעַת אֱמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת כְּפִי הֲרָאוּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד זֶה יִתְגַּלֶּה רַק בַּסּוֹף הָאַחֲרוֹן כְּשֶׁיַּגִּיעַ זְמַן קִבּוּל הַשֵּׂכֶר שֶׁל כָּל אֶחָד, כִּי יְדִיעַת אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ זֶה יִהְיֶה עִקַּר קִבּוּל הַשֵּׂכֶר כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָתַתִּי פְּעֻלָּתָם בֶּאֱמֶת. אֲבָל גַּם בְּכָל בְּחִינָה וְחֵלֶק שֶׁל הָאֱמֶת גַּם כֵּן עִקַּר הַבֵּרוּר רַק בַּסּוֹף לְמָשָׁל כְּשֶׁמַּתְחִיל לְבָרֵר אֵיזֶה הֲלָכָה אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּתְחִיל לוֹמַר סְבָרוֹת אֲמִתִּיּוֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין הָאֱמֶת בְּשִׁלֵּמוּת עַד הַסּוֹף עַד שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר פְּסַק הַהֲלָכָה בֶּאֱמֶת. כִּי טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ, כִּי אֱמֶת הוּא רֹאשׁ תּוֹךְ סוֹף וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת מֵרֹאשׁוֹ עַד תּוֹכוֹ עַד סוֹפוֹ הָאַחֲרוֹן שֶׁיִּהְיֶה כָּל כַּוָּנָתוֹ מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף רַק בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. לְמָשָׁל כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְאִם יִשְׁאָלוּהוּ אוֹתוֹ, לָמָּה אַתָּה מְיַגֵּעַ עַצְמְךָ כָּל כָּךְ יוֹמָם לֹא תָּנוּחַ לַיְלָה לֹא תִּשְׁכַּב וּמַה יִּהְיֶה בְּתַכְלִית מִזֶּה וְכוּ'. דֶּרֶךְ הֶרֹב לְהָשִׁיב, מַה לַּעֲשׂוֹת הֲלֹא אֲנִי צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ בִּשְׁבִיל לְפַרְנֵס אֶת בָּנַי לְגַדְּלָם לְתַלְמוּד תּוֹרָה וּלְהַשִּׂיאָם וְכוּ' וּבְוַדַּאי יֵשׁ בָּזֶה אֱמֶת הַרְבֵּה, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִים לְפַרְנֵס בָּנָיו וְכוּ', אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין זֶה אֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֵין זֶה דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה לְהַפְקִיר עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מִשְּׂנִי עוֹלָמוֹת וְלַעֲשׂוֹת הַטָּפֵל עִקָּר וְהָעִקָּר טָפֵל, לְהַשְׁלִיךְ חַס וְשָׁלוֹם עֶסֶק הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה אַחֲרֵי גַּוּו וְלִרְדֹּף אַחַר הַמָּמוֹן כָּל יְמֵי חַיָּיו וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ וְעַל-פִּי רֹב אֵינוֹ פּוֹעֵל כְּלוּם בִּיגִיעָתוֹ כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְכוּ' וְלֹא בְּכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְפַרְנֵס אֶת הָאָדָם בְּסִבָּה קַלָּה. וְעַל-כֵּן הַזְהִירָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עֲשֵׂה תּוֹרָתְךָ קֶבַע וּמְלַאכְתְּךָ עֲרַאי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַדּוֹר אַתֶּם רְאוּ דְּבַר ה'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, רְאוּ בַּמֶּה נִתְפָּרְנְסוּ אֲבוֹתֵיכֶם. וְגַם יֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֹשֶׁר גָּדוֹל וְרוֹדְפִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְגַם הֵם אוֹמְרִים שֶׁכֵּוָנָתָם בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. אֲבָל אֵין זֶה אֱמֶת שָׁלֵם, כִּי הַלֵּב יוֹדֵעַ אִם לְעַקֵּל אִם לְעַקְלְקַלּוֹת. וְכֵן אֲפִלּוּ בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת אֱמֶת וְה' יוֹדֵעַ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְעִקַּר הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁהוּא אֱמֶת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְכַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה הַחִיּוּב בְּיוֹתֵר לְלַמֵּד לִבְנוֹ וּלְבֶן בְּנוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הָאָב וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ מִתְבָּרֵר הָאֱמֶת, כִּי אָב וּבֵן וּבֶן בְּנוֹ הֵם בִּבְחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּי הָאֱמֶת, בְּחִינַת רֹאשׁ תּוֹךְ סוֹף, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ שׁוּב אֵין הַתּוֹרָה פּוֹסֶקֶת מִזַּרְעוֹ. כִּי כְּבָר זָכוּ לְבָרֵר הָאֱמֶת לְפִי בְּחִינָתָם שֶׁזֶּה עִקַּר עֶסֶק הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׁלֹשָׁה

אָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת הוּא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי גַּם אַבְרָהָם וְיִצְחָק עָבְדוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁאַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן עֲדַיִן לֹא נִקְרָא הָאֱמֶת עַל שְׁמוֹ וְלֹא עַל שֵׁם יִצְחָק כִּי אִם עַל שֵׁם יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי לָאָבוֹת שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת סוֹף שֶׁבָּאֱמֶת שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן שְׁנֵי מִקְדָּשׁוֹת שֶׁהָיוּ בִּזְכוּת אַבְרָהָם וְיִצְחָק נֶחֱרְבוּ וְהַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם יַעֲקֹב יִתְקַיֵּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, יְחַיֵּנוּ מִיָּמִים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִמֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו. כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עִקַּר בְּרוּר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁעָסְקוּ שָׁם וְעַל-כֵּן הָיוּ יוֹשְׁבִים שָׁם סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה לְבָרֵר כָּל הַלְּכוֹת הַתּוֹרָה לֶאֱמִתָּתָן. כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט שֶׁלֹּא תֵּדַע הָאֱמֶת, וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ' כִּי שָׁם יוֹדִיעוּ לְךָ הָאֱמֶת. אֲבָל מֵחֲמַת קִלְקוּל חֲטָאֵי הַדּוֹרוֹת לֹא זָכִינוּ לְבֵרוּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁנִּפְלָה מַחֲלֹקֶת גְּדוֹל בִּימֵי בֵּית רִאשׁוֹן עַל-יְדֵי יָרְבְעָם בֶּן נְבָט וַחֲבֵרָיו. וּבְבֵית שֵׁנִי עַל-יְדֵי רִבּוּי שִׂנְאַת חִנָּם וְהַמַּחֲלֹקֶת. וְכָל אֶחָד אָמַר שֶׁהָאֱמֶת אִצְלוֹ, כִּי בְּוַדַּאי כָּל מִי שֶׁחוֹלֵק עַל הָאֱמֶת הוּא אוֹמֵר שֶׁהָאֱמֶת אִצְלוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ פַּעֲמַיִם. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר בֵּרְרוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר הָאֱמֶת הַרְבֵּה. וְעִקַּר הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת יִהְיֶה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ וְכוּ'. וּכְתִיב, נִשְׁבַּע ה' לְדָוִד אֱמֶת לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה וְכוּ'. וְאָז יִבָּנֶה הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי כְּנֶגֶד יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת. כִּי עִקַּר בֵּרוּר וְהִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת הוּא בַּסּוֹף:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד וְגוֹ' אִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ' וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק. כִּי בְּוַדַּאי טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד לְעִנְיַן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל הָעֲסָקִים שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַּ"ל. וּבְוַדַּאי טוֹבִים שְׁנַיִם מִן הָאֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי אֶחָד לְבַדּוֹ, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁאֱמֶת הַפְּשׁוּט אֵין זֶה שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת כַּנַּ"ל רַק הָעִקָּר לְבָרֵר הָאֱמֶת בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לִטְעוֹת בְּאֵיזֶה סְבָרָא לְהֵפֶךְ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים שְׁנַיִם דַּיְקָא, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁנַיִם בְּוַדַּאי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם שִׁנּוּי דֵּעוֹת, כִּי דַּעַת כָּל אָדָם מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁשְּׁנַיִם עוֹסְקִים בַּהֲלָכָה וְזֶה מַקְשֶׁה וְזֶה מְתָרֵץ, זֶה סוֹתֵר וְזֶה בּוֹנֶה, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מִתְבָּרֶרֶת הַהֲלָכָה בִּשְׁלֵמוּת. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם בְּמָקוֹמוֹ, אֲבָל יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה בֵּין הַשְּׁנַיִם הַכְרָעָה וְלֹא יוּכַל לְהִתְבָּרֵר הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּן וְהַחוּט

הַמְשֻׁלָּשׁ וְכוּ', זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְרָעָה אֲמִתִּית בֵּין הַשְּׁנַיִם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת בִּבְחִינַת שְׁלֹשָׁה דַּיְקָא כְּנֶגֶד בְּחִינַת רֹאשׁ תּוֹךְ סוֹף וְכַנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶהוּ מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם, כִּי מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּמוֹ מַחֲלֹקֶת הִלֵּל וְשַׁמַּאי בְּוַדַּאי הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה מִתְבָּרֵר הָאֱמֶת, כִּי שְׁנֵיהֶם כַּוָּנָתָם לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים. וְזֶהוּ, סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם, 'סוֹפָהּ' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת הוּא בַּסּוֹף, כִּי בְּוַדַּאי רַק בַּסּוֹף הָאַחֲרוֹן יִתְגַּלֶּה אֲמִתַּת הַמַּחֲלֹקֶת הַזֹּאת אֵיזֶה שְׁנֵיהֶם דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם סוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה כָּל כָּךְ זֶה אוֹסֵר וְזֶה מַתִּיר, כִּי עַכְשָׁו בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת רַק בַּסּוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת הַנֶּעְלָם הַזֶּה וְעַל-כֵּן סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם, 'סוֹפָהּ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁצָּעַק רַבִּי יוֹחָנָן כְּשֶׁנִּפְטַר רֵישׁ לָקִישׁ רִבּוֹתָא לְמֵימַר סַיְּעָתָא וְכוּ' רֵישׁ לָקִישׁ הֲוֵי מַקְשֶׁה תְּרֵיסַר קַשְׁיָא וְכוּ' וּמְמֵילָא רַוְחָא שְׁמַעְתָּתָא וְכוּ'. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת הוּא דַּיְקָא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מְבִינִים אוֹתוֹ בִּפְשִׁיטוּת וְכַנַּ"ל, אֲבָל מַחֲלֹקֶת שֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּמוֹ מַחֲלֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת, כִּי שִׁפַּת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְכוּ'. וְאָז בְּוַדַּאי הַכֹּל יָרוּצוּ לַעֲבֹד אֶת ה' בֶּאֱמֶת וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, אֲבָל אָז אֵין שׁוּם מַעֲשֶׂה וַעֲבֹדָא וְכוּ', כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם כְּתִיב וּמִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת בִּבְחִינַת יְמֵי הַחֹל שֶׁאָז יֵשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְהַטָּעוּת, מִי שֶׁטָּרַח, אָז דַּיְקָא לְבָרֵר הָאֱמֶת, הוּא יֹאכַל בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁהוּא עִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁלֹּא טָרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְהִמְתִּין מִלְּהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לְעֵין כֹּל עַד שֶׁכָּל חֲלַקַּת הַכָּבוֹד יִהְיֶה אַצֶּל הָאֱמֶת, מַה יֹּאכַל בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר בִּיאַת הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם הוּא לְבָרֵר הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת בִּכְתָרָהּ שֶׁל תּוֹרָה יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה וְכוּ'. כִּי אֱמֶת וְשֶׁקֶר הֵם בְּחִינַת אוֹר וְחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת עֵסֶק הַתּוֹרָה הוּא בַּלַּיְלָה דַּיְקָא שֶׁאָז הַחֹשֶׁךְ מִתְגַּבֵּר שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר. וְאָז הוּא מִצְוָה בְּיוֹתֵר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה לְבָרֵר הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁמְּבָרְרִין אוֹתוֹ מִתּוֹךְ חֶשְׁכַת הַשֶּׁקֶר וְהַטָּעוּת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי מְלַמְּדִים וְאֶחָד לוֹמֵד יוֹתֵר וְאֶחָד מְדַקְדֵּק וְנִזְהָר מִן הַטָּעוּת בְּיוֹתֵר שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַמְדַקְדֵּק יוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַלִּמּוּד הוּא לְבָרֵר

הָאֱמֶת וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד מִמְּלַמֵּד שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר מִן הַטָּעוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְעִנְיָן זֶה מְשַׁבֶּשְׁתָּא כִּיוָן דְּעָל עָל:

וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁהֵבִיאוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְעִנְיַן מַעֲשֶׂה דְּיוֹאָב שֶׁטָּעָה בֶּאֱדוֹם עַל-יְדֵי הַמְּלַמֵּד שֶׁלּוֹ שֶׁהִטְעָה אוֹתוֹ וְלָמַד עִמּוֹ תִּמְחֶה אֶת זָכָר עֲמָלֵק בְּקָמַץ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא מָחָה אֶת שְׁמָם לְגַמְרֵי וְחָרָה לְיוֹאָב עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עַיֵּן שָׁם, כִּי זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה בַּעַל דָּבָר לַהֲבִיאוֹ לִידֵי טָעוּת כָּזֶה בְּמָקוֹם זֶה דַּיְקָא בְּעִנְיַן מִצְוַת מְחִיַּת עֲמָלֵק שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכָל גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל.. כִּי עֲמָלֵק הוּא הָרַע, הוּא הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, כִּי הוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת הַשָּׂטָן הוּא הַיֵּצֶר הָרַע הוּא הַמַּטְעֶה אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּשִׁקְרָיו וְהַטְעוֹתָיו. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר לִמְחוֹת שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ מִן הָעוֹלָם, כִּי מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, כִּי אֵין הַשֵּׁם וְהַכִּסֵּא שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת וְהַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מֵעֲמָלֵק שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה מַעֲשֶׂה בַּעַל דָּבָר לְהַטְעוֹת אֶת יוֹאָב בְּמָקוֹם זֶה דַּיְקָא, כִּי כָּל הַטָּעוּתִים וְהַשִּׁקְרִים נִמְשָׁכִים מִזֵּכֶר עֲמָלֵק שֶׁיֶּשְׁנוֹ עֲדַיִן בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְזָהֵר מֵעַתָּה מִמְּלַמֵּד וְרַבִּי שֶׁיָּכוֹל לְהַטְעוֹת אֶת הָאָדָם עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי עִקַּר הָרַב וְהַמְּלַמֵּד הוּא לְבָרֵר הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶהוּ, תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם, הֵיְנוּ שֶׁהַפָּסוּק מְפָרֵשׁ בַּסּוֹף מַה שֶּׁקָּשֶׁה לְכְאוֹרָה בְּרֹאשׁ הַפָּסוּק שֶׁאָמַר תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְקָשֶׁה לְכְאוֹרָה מַדּוּעַ הִזְכִּיר הָאֱמֶת רַק עַל שֵׁם יַעֲקֹב וְלֹא עַל שֵׁם אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁהִתְחִילוּ לְגַלּוֹת אֲמִתָּתוֹ בָּעוֹלָם. וְהֵשִׁיב מִיָּד, חֶסֶד לְאַבְרָהָם וְכוּ', הֵיְנוּ שֶׁזֶּה הָאֱמֶת שֶׁיִּתֵּן לְיַעֲקֹב שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסּוֹף שֶׁבָּאֱמֶת שֶׁהוּא הָעִקַּר כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא יַעֲקֹב לְשׁוֹן עִקֵּב וְסוֹף, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ שְׁכַר הַחֶסֶד לְאַבְרָהָם, כִּי עִקַּר הַקִּבּוּל שְׂכַר בַּסּוֹף הוּא שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה בַּסּוֹף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַקִּבּוּל שְׂכַר עַל שֵׁם יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶהוּ בְּעַצְמוֹ שְׂכַר הַחֶסֶד לְאַבְרָהָם שֶׁהִתְחִיל לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם. וְכֵן פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְלֹכֵן לֹא נֶאֱמַר וְחֶסֶד אֶלָּא חֶסֶד הָאֱמֶת שֶׁתִּתְאַמֵּת לָנוּ אֶת הַבְטָחַת יַעֲקֹב, הֵיא תִּהְיֶה תַּשְׁלוּם גְּמוּל חַסְדּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁהָאֱמֶת הוּא עִקַּר הַקִּבּוּל שְׂכַר וְעַל-כֵּן הָאֱמֶת שֶׁיִּתֵּן לְיַעֲקֹב בַּסּוֹף הוּא בְּעַצְמוֹ תַּשְׁלוּם גְּמוּל חֶסֶד לְאַבְרָהָם שֶׁהִתְחִיל לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם. וְזֶהוּ, אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם, כִּי מִימֵי קֶדֶם קַדְמָתָה מְיָמִים כַּבִּירִים נִשְׁבַּע ה' שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה

עִקַּר הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הָאֱמֶת נִקְרָא עַל שֵׁם יַעֲקֹב מֵחֲמַת שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי לְאָבוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף הָאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת בֵּרוּר הָאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁל כָּל אָבוֹת הָעוֹלָם וְשֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף וְהוּא בְּעַצְמוֹ שִׂכַּר הַחֶסֶד לְאַבְרָהָם שֶׁהִתְחִיל לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְכוּ' וְכַנַּ"ל בְּהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק לג

וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּכָל בְּחִינוֹתֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אֹרַיְן תְּלִיתָאָה עַל-יְדֵי תְּלִיתָאֵי בְּיַרְחָא תְּלִיתָאָה וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא אֱמֶת, הִיא כְּלוּלָה בְּכָל בְּחִינוֹתֶיהָ מִשֶּׁלֹּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּי הָאֱמֶת, רֹאשׁ תּוֹךְ סוֹף וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לְעוֹלָם יִשְׁלֵשׁ אָדָם שְׁנוֹתָיו שְׁלִישׁ בְּמִקְרָא שְׁלִישׁ בְּמִשְׁנָה שְׁלִישׁ בְּגְמָרָא. כִּי שְׁלֹשָׁה אֵלּוּ מִקְרָא מִשְׁנָה וּגְמָרָא הֵם גַּם כֵּן כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הָאֱמֶת רֹאשׁ תּוֹךְ סוֹף. וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא הַגְּמָרָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הָעוֹסְקִים בַּמִּקְרָא מִדָּה וְאֵינוֹ מִדָּה וְכוּ' גְּמָרָא אֵין לְמַעְלָה מִמֶּנָּה. כִּי גְּמָרָא הִיא הַשְּׁלִישִׁי בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת הַסּוֹף שֶׁבָּאֱמֶת שֶׁהוּא הָעִקָּר וְכַנַּ"ל. וְזֶה תּוּכַל לְהָבִין בְּבֵאוּר הֵיטֵב, כִּי הַמִּקְרָא אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא כֻּלּוֹ תּוֹרַת אֱמֶת וְהוּא עִקַּר הַתּוֹרָה, כִּי לֵיכָא מִלְּתָא דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרָיְתָא, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין בֵּאוּר הָאֱמֶת מֵהַמִּקְרָא בִּלְבַד כִּי אֵין שׂוּם מְצָוָה מְבֹאָר בַּתּוֹרָה בְּכָל דִּינֶיהָ וּפְרָטֶיהָ, כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר אֶצְלֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן אֵין יוֹדְעִין מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שׂוּם הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וַאֲפִלּוּ עִקַּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא הַמִּשְׁנָה גַּם שָׁם אֵין יוֹדְעִין עֲדַיִן בֵּרוּר הַהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַגְּמָרָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַמּוֹרִים מִתּוֹךְ הַמִּשְׁנָה הֵם מְבַלֵּי עוֹלָם. וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא הַגְּמָרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף הָאֱמֶת שֶׁהִיא מְבֹרֶרֶת כָּל דִּינֵי הַתּוֹרָה לֵאָמְתָּתָן עַד שֶׁיּוֹדְעִין עַל יָדָהּ הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה. וְעַל-כֵּן גַּם בְּהַגְּמָרָא בְּעַצְמָהּ הָעִקָּר לַאֲסוּקֵי שְׁמַעְתְּתָא אַלְבָּא דְּהִלְכְתָא. וְזֶהוּ עֻצָּם מַעֲלַת לְמוּד הַפּוֹסְקִים שֶׁהֵם מְבָרְרִים הֲלָכָה בֶּאֱמֶת שֶׁנִּזְכֶּה לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְעִקַּר הַגְּמָרָא הִיא שְׁמוּשֵׁי תַּלְמִיד חָכָם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי תַּכְלִית בֵּרוּר הָאֱמֶת שֶׁבִּשְׁלֵמוּת לְפִי בְּחִינָתוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמוּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי עִקַּר תַּכְלִית כָּל הַלִּמּוּד שֶׁל מִקְרָא מִשְׁנָה וּגְמָרָא הוּא לִזְכּוֹת לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְלָזֶה צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים בְּכָל כֹּחוֹ וְכַוָּנָתוֹ יִהְיֶה אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּשִׁבְיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי וְלֹא בִּשְׁבִיל פְּנִיּוֹת הַכָּבוֹד וּמָמוֹן וְכִיּוֹצֵא וְה' בּוֹחֵן לְבָבוֹת וְכַנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁגְּמָרָא כּוֹלֵל הַכֹּל מִקְרָא וּמִשְׁנָה וְכוּ'. כִּי גְּמָרָא שֶׁעִקָּרָהּ הִיא שִׁמּוּשׁ תַּלְמִיד חָכָם זֶה כָּלוּל מֵהַכֹּל מִמִּקְרָא וּמִשְׁנָה וְתַלְמוּד וְקַבָּלָה וְסִתְרֵי תּוֹרָה וְכָל טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי. כִּי עַל-יְדֵי שִׁמּוּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יִזְכֶּה לְכָל טוֹב לָנֶצַח וְכַנַּ"ל:

צְדָקָה:

חלק לד

וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה הִיא עַל-יְדֵי אֱמֶת, כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַצְּדָקָה הִיא מַה שֶּׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ וְנוֹתֵן מָמוֹנוֹ לְצְדָקָה, כִּי בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְפַרְנֵס הָעֲנִיִּים בְּעַצְמָן וּבְיָדוֹ לְהוֹרִישׁ וּלְהַעֲשִׁיר וְלִטֹּל הָעֲשִׁירוּת וְלִתֵּן לֶהָעָנִי אוֹ לִתֵּן הָעֲשִׁירוּת לְכֻלָּם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּבָבָא בַּתְרָא), הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, כָּאן יֵשׁ מָקוֹם לְבַעַל דִּין לוֹמַר, אִם הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב הָעֲנִיִּים לָמָּה אֵינוֹ מְפַרְנְסָן?! אֶמֹר לוֹ, כְּדֵי לְהִנָּצֵל אָנוּ מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם וְכוּ'. כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַצְּדָקָה הוּא מַה שֶּׁהַמָּמוֹן הוּא בְּיַד הֶעָשִׁיר וְיָכוֹל לִטְעוֹת בְּעַצְמוֹ שֶׁהַמָּמוֹן הוּא שֶׁלּוֹ. וּכְשֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהֶעֱשִׁיר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנָיו וְעוֹשֶׂה רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ וְכוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ הָרָע וְנוֹתֵן מָמוֹנוֹ לְצְדָקָה יוֹתֵר מִטִּבְעוֹ זֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "וְאֶת הָעֲרָבִים" וְכוּ', שֶׁמִּי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה בְּטִבְעוֹ אֵינוֹ נֶחְשָׁב, כִּי מֵעִקַּר הַצְּדָקָה הוּא בִּבְחִינַת עוֹרֵב שֶׁהוּא בְּטִבְעוֹ אַכְזָרִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לִתֵּן צְדָקָה בֶּאֱמֶת לְמִי שֶׁרָאוּי לִתֵּן, דְּהַיְנוּ לֶעָנִיִּים כְּשֵׁרִים וַהֲגוּנִים בֶּאֱמֶת שְׁכָרוֹ גָּדוֹל מְאֹד, כִּי שְׁקוּלָה צְדָקָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְהָעִקָּר כְּשֶׁהִיא בֶּאֱמֶת, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה הוּא לְהַכְנִיעַ שְׂמֹאל לְגַבֵּי יָמִין, כִּי אֶחָיזַת הַשֶּׂקֶר מִסִּטְרָא דִּשְׂמָלְא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטֻּמְאָה שֶׁמִּמֶּנָּה שׁוֹרֶשׁ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הַשֶּׂקֶר שֶׁמִּמֶּנָּה עִקַּר הַבְּחִירָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא' הַנַּ"ל. וְכָל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׂמֹאל בִּבְחִינַת מִשְּׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. וְעַל-כֵּן כָּל הַשְּׂקָרִים וְהָרַמָּאוּת שְׁכִיחִים בַּמָּמוֹן יוֹתֵר כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, רֹשׁ עֹשֶׂה כָּף רְמִיָּה. וּכְתִיב, עַל פִּי לֶחֶם יִפְשַׁע גֶּבֶר. כִּי הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׂמֹאל שֶׁמִּמֶּנָּה עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׂקֶר וְהָרַמָּאוּת וְעַל-כֵּן שָׁם בַּמָּמוֹן עִקַּר הַבְּחִירָה בְּיוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁרֹב בְּנֵי אָדָם אוֹבְדִין אֶת יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם עַל-יְדֵי רְדִיפַת הַמָּמוֹן וּכְמוֹ שֶׁצּוֹעֵק הַנָּבִיא, אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנוּ אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ. וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁלּוֹקֵחַ מָמוֹנוֹ שָׁשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׂקֶר שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע וְהוּא כּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ וְלוֹקֵחַ מָמוֹנוֹ וְנוֹתֵן לִצְדָקָה, בָּזֶה הוּא מַכְנִיעַ בְּיוֹתֵר אֶת הָרַע שֶׁהוּא הַשֶּׂקֶר שֶׁנֶּאֱחָז מִשְּׂמֹאל, וְכוֹפֶה שְׂמֹאל לְגַבֵּי יָמִין שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁרַק בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ

קַיָּם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה הוּא רַק לְהַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת שֶׁזֶּה תָּלוּי בְּיוֹתֵר בַּמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל כַּנַּ"ל. אֲבָל הָעִקָּר תָּלוּי בָּאֱמֶת כְּשֶׁכַּוָּנָתוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא בִּשְׁבִיל כָּבוֹד וְגַסּוּת לְהִתְיַהֵר וּלְהִתְגַּדֵּל וְלִרְדֹּף וּלְחָרֵף אֶת הָעֲנִיִּים הַכְּשֵׁרִים עַל-יְדֵי-זֶה. כְּמוֹ שֶׁמָּצוּי עַכְשָׁו שֶׁנּוֹתְנִין רַק לְחֲשׁוּבֵי וּגְדוֹלֵי הַמְּדִינָה כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ כָּבוֹד וְיקַר עַל-יְדֵי-זֶה, אוֹ שֶׁנּוֹתְנִים רַק לְמִי שֶׁנִּכְנָעִים תַּחְתֵּיהֶם וְעוֹשִׂים כְּמַעֲשֵׂיהֶם אֲפִלּוּ אִם הֵם אֵינָם הֲגוּנִים כְּלָל אוֹ רְשָׁעִים גְּמוּרִים וְלַאֲנָשִׁים הַכְּשֵׁרִים וַהֲגוּנִים שֶׁאֵינָם חוֹנְפִים אוֹתָם וְאֵינָם הוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים לֹא דַּי שֶׁאֵין נוֹתְנִים לָהֶם, אַף גַּם הֵם רוֹדְפִים אוֹתָם וּמְשַׁתְּדְּלִים לְקַפֵּחַ פַּרְנָסָתָם וּלְבַלְבֵּל חַיִּים חַס וְשָׁלוֹם. לוּלֵא ה' הַמַּצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וּצְדָקָה כָּזוֹ בְּוַדַּאי אֵינָהּ כְּלוּם וְלֹא דַּי שֶׁאֵינָם מְתַקְּנִים עַל-יְדֵי צְדָקָה כָּזוֹ אַף גַּם הֵם מְקַלְקְלִים הַרְבֵּה וְנֶחְשָׁבֶת לְחֵטְא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת. מֵחֲמַת שֶׁנּוֹתְנִים רַק לְהִתְגַּדֵּל וּלְחָרֵף וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה כָּזוֹ הֵם מַגְבִּירִים הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁהֵם מַחֲזִיקִים בְּמָמוֹנָם אֶת הַשֶּׁקֶר, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר בְּהַמָּמוֹן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן שָׁם מְצוּיִים הַשְׁקָרִים בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן מְצוּיִים הַרְבֵּה טָעוּתִים מְאֹד בְּנוֹתְנֵי הַצְּדָקָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאֵין זוֹכִין בְּנָקָל לִתֵּן צְדָקָה לְהֶהָגוּן. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שֶׁמָּא תֹּאמַר, כָּל הַבָּא לִקְפֹּץ קוֹפֵץ? תַּלְמוּד לוֹמַר, מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹקִים וְכוּ', כִּי אֵינָם מְצוּיִים לִזְכוֹת עִם מְהֻגָּנִים, עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לְקַיֵּם מִצְוַת צְדָקָה כָּרָאוּי שֶׁיִּזְכֶּה לִתֵּן לְהֶהָגוּן בֶּאֱמֶת. וְהַכֹּל תָּלוּי בְּהָאֱמֶת שֶׁבְּלִבּוֹ שֶׁמִּי שֶׁכַּוָּנָתוֹ רְצוּיָה לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת יְזַכֵּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתֵּן לָעֲנִיִּים הֲגוּנִים וְיִתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה הַרְבֵּה שֶׁיְּכַוֵּן הַשֶּׁקֶר לְגַבֵּי הָאֱמֶת שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן נַעֲשֶׂה בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי צְדָקָה כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ לִתֵּן כִּי אִם בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ וּכְבוֹדוֹ, וּבִפְרָט כְּשֶׁהוּא בַּעַל מַחֲלֹקֶת וְחוֹלֵק עַל הַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים אֲזַי מַכְשִׁילוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בַּעֲנִיִּים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים כְּדֵי שֶׁיֹּאבַד עוֹלְמוֹ עַל יָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּעֵת אַפְּךָ עֲשֵׂה בָהֶם. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַכְשִׁילֵם בַּעֲנִיִּים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַחוֹלְקִים עַל יִרְמְיָה הַנָּבִיא שֶׁהוּא הָיָה אָז הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר. (וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "אֵית לָן בֵּירָא", שֶׁעִקַּר חֲשִׁיבוּת הַצְּדָקָה הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאֱמִן בַּה' וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה). כִּי אֱמוּנָה תְּלוּיָה בָּאֱמֶת בִּבְחִינַת צַדִּיק כַּד אִתְחַבְּרַת בָּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה הִיא הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

חלק לה

וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן רנא עַל פָּסוּק וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ, שֶׁהָאִישׁ אֱמֶת מוֹשֵׁךְ לְעַצְמוֹ כָּל הַצְּדָקוֹת, כִּי הַצְּדָקָה נִמְשֶׁכֶת לָאֱמֶת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקוֹת

רָעוֹת מַגְבִּירִין הַמַּחֲלֹקֶת חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבְּרִין מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת, עַיִן שָׁם. כִּי עִקַּר הַצַּדָּקָה הוּא בִּשְׁבִיל שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם. וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ. כִּי בְּוַדַּאי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַשֶּׁקֶר נִכְנָע אֶל הָאֱמֶת אֵין זֶה שָׁלוֹם כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה תָּמִיד וְסוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ, כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, לְעוֹלָם יְדֵךְ עַל הָעֶלְיוֹנָה. וַאֲפִלּוּ עַתָּה בְּתֹקֶף מְרִירוּת הַגָּלוּת שֶׁהַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ מִכָּל הַצְּדָדִים וְהָאֱמֶת נִשְׁלָךְ אַרְצָה וְנַעֲשָׂה הָאֱמֶת עֲדָרִים עֲדָרִים וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֶצְלוֹ הָאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת מִתְקַיֶּם בְּנִפְלְאוֹתָיו וְנוֹרְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים. וּבְכָל יוֹם עוֹמְדִים עַל נְקֻדַּת הָאֱמֶת לְהַעֲלִימָהּ וּלְסַלְּקָהּ חַס וְשָׁלוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מַצִּילָהּ מִיָּדָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם. שֶׁהֵם הַסְּבוּבִים וְהַבַּלְבּוּלִים וְהַהַטְעָאוֹת שֶׁמִּשָּׁם מִתְגַּבְּרִים הַקּוֹלוֹת וְהַחֻרּוּפִים שֶׁל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים וְשֶׁל כָּל בַּעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ'. וּמִכֻּלָּם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, יְמִין ה' רוֹמֵמָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּלִקּוּטֵי א בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, (נְאט פִּירְט תָּמִיד אוֹיס) ה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵר תָּמִיד. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין הַחוֹלְקִים בְּאֹפֶן שֶׁהָאֱמֶת יַכְנִיעַ עַצְמוֹ לְגַבֵּי הַשֶּׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם, אֵין זֶה שָׁלוֹם כְּלָל כִּי אִם חֲנֻפָּה וְשֶׁקֶר. כִּי הָאֱמֶת אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְבַּטֵּל נֶגֶד הַשֶּׁקֶר בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְכוּ' וְקַשְׁטָא קָאֵי, וְעַיֵּן מַזֶּה עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא כְּשֶׁהַשֶּׁקֶר נִכְנָע וּמִתְבַּטֵּל לְגַבֵּי הָאֱמֶת וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה בֶּאֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין שְׂמֹאל לְגַבֵּי יָמִין וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הַצְּדָקָה, כִּי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁנּוֹתֵן בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ לְהִתְיַהֵר וּלְחָרֵף הוּא מַגְבִּיר הַמַּחֲלֹקֶת בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה הָרָעָה שֶׁלּוֹ וּמִתְגַּבְּרִים הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הָאִישׁ אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִמְשֹׁךְ לְעַצְמוֹ כָּל הַצְּדָקוֹת בִּבְחִינַת וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּסִּימָן הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק לו

וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה נִגְבֵּית בִּשְׁנַיִם וּמִתְחַלֶּקֶת בִּשְׁלֹשָׁה. שֶׁעִקַּר חֲלֻקַּת הַצְּדָקָה צָרִיךְ לִהְיוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁהוּא מְשֻׁלָּשׁ בְּחִינַת רֹאשׁ, תּוֹךְ, סוֹף כַּנַּ"ל. כִּי צְרִיכִין לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ מְאֹד אֶל נְקֻדַּת הָאֱמֶת וּלְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד קֹדֶם שֶׁמְּחַלֵּק הַצְּדָקָה הֵן צְדָקָה שֶׁלּוֹ הֵן צְדָקָה שֶׁל רַבִּים שֶׁיִּזְכֶּה לְכַוֵּן הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִכְשָׁל בַּעֲנָיִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי צְדָקָתוֹ יוֹתֵר רַק יִזְכֶּה לִתֵּן לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה בֶּאֱמֶת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת וְתִקּוּן הַצְּדָקָה הוּא הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

הלכות כבוד אב ואם

פרק א

חלק א

כִּי אִיתָא שֶׁאֲבִיו וְאִמּוֹ נוֹתְנִין לוֹ לְבוּשׁ לִנְשָׁמָתוֹ וְהַנְּשָׁמָה הִיא הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (סִימָן ה חֵלֶק ב). נִמְצָא שֶׁכָּל שִׂכְלוֹ וְהַשָּׂגָתוֹ מְקַבֵּל עַל-יְדֵי לְבוּשׁ שֶׁמְּקַבֵּל מֵאֲבִיו וְאִמּוֹ. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְוַסֵּף הֶאָרָה בְּהַלְּבוּשׁ הַנַּ"ל נִתְרַבֶּה אוֹר נִשְׁמָתוֹ, דְּהַיְנוּ חָכְמָתוֹ. וְעַל-כֵּן חַיָּב לְכַבְּדָם, כִּי עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתּוֹסֵף הֶאָרָה בְּנִשְׁמָתָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר, "דִּרְשׁוּ" (בְּסִימָן לז) עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הִזְהֲרוּ בְּזֶקֶן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ לְכַבְּדוֹ, וְהִזְהֲרוּ בִּבְנֵי עַם הָאָרֶץ לְכַבְּדָם שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם. וְהַכְּלָל, שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא הַכָּבוֹד וְכָל דָּבָר נִכְסָף לְשָׁרְשׁוֹ, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד מַתְחִיל הַנֶּפֶשׁ לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְגַּלּוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ. כִּי אֲרִיכוּת יָמִים הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂגַת הַחָכְמָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם כָּבוֹד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּדֵּל נַפְשָׁם, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְמַלֵּא מֵאִיר לְבוּשׁוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ לוֹ מֵהֶם וַאֲזַי זוֹכֶה לְהַשִּׂיג וּלְקַבֵּל חָכְמָה עַל-יְדֵי הַלְּבוּשׁ כַּנַּ"ל. וְהִיא בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן פֶּסַח:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלַי בְּהַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת, דַּע, כִּי יֵשׁ מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עא):

וּכְלַל הַתּוֹרָה בְּקִצּוּר הוּא, כִּי עַל-יְדֵי פֶּגֶם הַכָּבוֹד, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּכָבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלִין מִמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, וּמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. וְעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא עַל-יְדֵי הוֹלָדָה שֶׁנּוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי אָדָם, עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכָּבוֹד, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד תָּלוּי בָּאָדָם. וְעִקַּר הַהוֹלָדָה הִוא עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים נֹעַם, כִּי מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּלִי לְקַבֵּל שֶׁפַע מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, כִּי נֹעַם הָעֶלְיוֹן שׁוֹפֵעַ תָּמִיד אַף צְרִיכִין כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע. וְהַכְּלִי הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁהִוא נְדָבַת לֵב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְתָּח הַלֵּב וְנַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל שֶׁלְּהוֹבִין דְּרְחִימוּתָא מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַהוֹלָדָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וַאֲזַי כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְּלִי עַל-יְדֵי צְדָקָה וְהַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שׁוֹפֵעַ אֲזַי בָּאִים גַּם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, וְנוֹפְלִים לְתוֹךְ הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ

יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם, כִּי הֵם רוֹצִים לְהִתְתַּקֵּן גַּם כֵּן. וְלִפְעָמִים גּוֹרְמִים חַס וְשָׁלוֹם פְּגָם גַּם בְּהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי-זֶה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הָעִנְיָן בָּאֵר הֵיטֵב. וְשֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה הוּא הַכָּבוֹד, כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לֹא בָּרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ. וְיֵשׁ כָּבוֹד פְּרָטִי לְכָל מַאֲמָר, כִּי בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וְכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר נִתְגַּלֶּה רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ לְכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר בְּחִינַת כָּבוֹד מֵאַחַר שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ, כִּי הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי הַבְּרִיאָה. וְכָל הַכָּבוֹד תָּלוּי בְּהָאָדָם וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה לְכָל הַבְּרִיאָה שְׁלֵמוּת עַד שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם שֶׁעִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה עַל יָדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַכָּבוֹד תָּלוּי בָּהֶם, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה שֶׁנּוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ תָּלוּי בָּהֶם כַּנַּ"ל. וּלְבֵאוּר הָעִנְיָן בְּבֵאוּר יוֹתֵר, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי הוֹלָדָה דַּיְקָא, כִּי שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה הוּא הַכָּבוֹד, כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ לֹא בָּרָא אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם. וְעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁאֲנַחְנוּ עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְקַיְּמִין מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וְכָל זְמַן שֶׁאֵין חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אֲזַי אֵין כְּבוֹדוֹ בִּשְׁלֵמוּת חַס וְשָׁלוֹם, כִּבְיָכוֹל, וַאֲזַי הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם בִּתְחִלָּה בְּמִדַּת הַדִּין בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. כִּי כְּשֶׁאֵין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא בְּחִינַת דִּין חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. אַךְ בִּתְחִלַּת בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא הָיָה בְּאֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחֶסְדּוֹ שֶׁשִּׁתַּף מִדַּת הָרַחֲמִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעִקַּר הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הָיָה תָּלוּי בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּהַהוֹלָדָה שֶׁלּוֹ, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעַצְמוֹ נִבְרָא בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וּמֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ נִבְרָא בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. נִמְצָא, שֶׁאֵין הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת עַל יָדוֹ, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה מִן הַתַּחְתּוֹנִים הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ תָּלוּי בָּעוֹלָם הַשָּׁפָל הַנַּשְׁמִי הַזֶּה, כִּי כָּל מַה שֶּׁהָעוֹלָמוֹת נִשְׁתַּלְשְׁלוּ בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת יוֹתֵר וְנִתְרַחֲקוּ, כִּבְיָכוֹל, יוֹתֵר מֵרֵאשִׁית הַבְּרִיאָה, כְּשֶׁעוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְגַדְּלִים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ אֵלּוּ הָעוֹלָמוֹת הָרְחוֹקִים, כִּבְיָכוֹל, מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, זֶהוּ עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא מֵהָרְחוֹקִים. וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ, בְּכַמָּה

מְקוֹמוֹת. כִּי הַקְּרוֹבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הֵם בִּבְחִינַת אַחְדוּת עִמּוֹ וְהַעֲבוֹדָה שֶׁלָּהֶם אֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת עֲבוֹדָה, כִּי זֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, עוֹבֵד אֶת עַצְמוֹ. וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה וְהַכְּבוֹד כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עוֹבְדִים אוֹתוֹ וּמְגַדְּלִים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִשְׁתַּלְשְׁלָה הַבְּרִיאָה בְּכַמָּה מִינֵי הִשְׁתַּלְשְׁלוּת עַד הָעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה אֲשֶׁר כָּל הַכָּבוֹד שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ תָּלוּי בְּזֶה הָעוֹלָם כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה יְצִיר כַּפָּיו יִתְבָּרַךְ בִּלְי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל, לֹא הָיָה הַכָּבוֹד יָכוֹל לַעֲלוֹת בִּשְׁלֵמוּת עַל יָדוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא נִבְרָא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בִּלְי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל. עַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכוֹל לְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ נִבְרָא בִּלְי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וַעֲדַיִן הוּא בְּבְחִינַת אַחְדוּת עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הָיָה יְצִיר כַּפָּיו יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי בַּהוֹלָדָה שֶׁלּוֹ, שֶׁאִם הָיָה מוֹלִיד בְּקֶרֶדֶשָׁה בָּנִים וַאֲזַי הָיוּ הֵם מְגַדְּלִים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִלּוּ הַבָּנִים הַנּוֹלָדִים עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בָּהֶם תָּלוּי עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. מֵאַחַר שֶׁהֵם מְרֻחָקִים יוֹתֵר כִּבְיָכוֹל, מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן כְּשֶׁאַחַר כָּךְ הֵם עוֹבְדִים אוֹתוֹ, מְגַדְּלִים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא הָיָה זוּוּגוֹ כָּרָאוּי, כִּי לֹא הִמְתִּין עַד שַׁבָּת, כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁהוּא קִיּוּם כָּל הָעוֹלָם אֲשֶׁר בְּשִׁבְיל זֶה נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת תָּלוּי בְּהַהוֹלָדָה דַּיְקָא, כִּי הַהוֹלָדָה הִיא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְעַל-כֵּן זֶה הָאָדָם הַנּוֹלָד עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, בּוֹ תָּלוּי עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַזְּהִירוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל מְאֹד וּמְבֹאָר בְּכָל סִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ מְאֹד בְּשָׁעַת הַזִּוּוּג, כִּי בָּזֶה תָּלוּי הַכֹּל, כִּי כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי בָּזֶה, כִּי כָּל הָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה שֶׁיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם הַנּוֹלָדִים עַל-יְדֵי אָב וְאֵם, עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד תָּלוּי בָּהֶם כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ אָז וּמִתְכַּוֵּן לְהוֹלִיד בֵּן שֶׁיְּגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי נִמְשָׁךְ עַל הַוָּלָד רוּחַ קְדֻשָּׁה וְזוֹכֶה שֶׁיִּהְיוּ לוֹ בָּנִים כְּשֵׁרִים שֶׁיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם, אֲזַי הוּא מְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי-זֶה. וְכֵן לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נוֹלְדִים בָּנִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים וְאֵין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְגַּדֵּל עַל יָדָם, אַדְרַבָּא, הֵם פּוֹגְמִים בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ עַצְמוֹ אָז וְגָרַם כָּל זֶה הוּא מַחֲרִיב הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּזְכָּר לְעֵיל וְעִקַּר הַכָּבוֹד תָּלוּי בַּהוֹלָדָה דַּיְקָא כַּנַ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְכַבֵּד אָב וְאֵם, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד נִמְשָׁךְ מֵהֶם, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד תָּלוּי בַּהוֹלָדָה דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י בְּסוֹד מִצְוָה זוֹ שֶׁמֵּאָב וְאֵם נִמְשָׁךְ לְבוּשִׁים

לְהַבָּנִים שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַלְּבוּשִׁין וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְכַבְּדָם, עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁעוֹשִׂין הֵם בְּחִינַת כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל הַכָּבוֹד שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ תָּלוּי בְּהָאָדָם הַנּוֹלָד מֵאָב וְאֵם דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי סִיּוּעַ אָב וְאֵם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַלְּבוּשִׁין שֶׁלָּהֶם, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד תָּלוּי בָּהֶם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לָךְ. הַיְנוּ בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת נֹעַם, כִּי אֲרִיכוּת יָמִים הוּא בְּחִינַת מֹחִין, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בִּבְחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ'. וְזֶהוּ, 'לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ', הַיְנוּ מֹחִין.'עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר וְכוּ'', הַיְנוּ מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת נֹעַם, כִּי עַל-יְדֵי כִּבּוּד אָב וְאֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שֶׁהֶקִּישָׁן הַמָּקוֹם לִכְבוֹדוֹ. כִּי כָּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, תָּלוּי בָּהֶם דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר מֹחִין דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין עַל-יְדֵי כִּבּוּד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא תָּלוּי בְּכִבּוּד אָב וְאֵם כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְעִנְיַן פֶּסַח, וְעִנְיַן מַצָּה וְאִסּוּר חָמֵץ, וּשְׁאָר עִנְיְנֵי פֶּסַח. כִּי עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה שֶׁנָּפְלוּ לְמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ מֵחֲמַת פְּגַם הַכָּבוֹד, כַּיָּדוּעַ, שֶׁגָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה שֶׁהַדַּעַת הָיָה בַּגָּלוּת בְּמִצְרַיִם כַּמְפֹרָסָם, הַיְנוּ כִּי מִצְרַיִם הוּא עִקַּר הַזֻּהֲמָא שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, כִּי מִצְרַיִם הוּא הַהֵפֶךְ מִמֹּשׁ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ, כִּי הִיא עֲרָוַת הָאָרֶץ. וּכְשֶׁנָּפַל הַדַּעַת לְגָלוּת מִצְרַיִם זֶה בְּחִינַת שֶׁנָּפְלוּ לְדַעַת וּמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְרַיִם הֵפֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וְקַשְׁיוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, בְּקַשְׁיָא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן יח דַּף כח ע"א), הַיְנוּ בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת קַשְׁיָא וּמַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הָיָה מֵחֲמַת פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא עִקַּר פְּגַם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שָׁם עִקַּר הַכָּבוֹד, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כִּי הֵפֶךְ הַכָּבוֹד הוּא בּוּשָׁה וְאֵין בּוּשָׁת אֶלָּא בְּמָקוֹם עֲרָיוֹן. וּבִפְרָט כְּפִי הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַזֶּה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַכָּבוֹד תָּלוּי בְּהוֹלָדָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא לְהוֹלִיד בָּנִים כְּשֵׁרִים בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה שֶׁיִּגִּיעַ מֵהֶם כָּבוֹד לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַבָּנִים הַנּוֹלָדִים עַל-יְדֵי אָב וְאֵם שֶׁזּוּוּגָם בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה, שֶׁשָּׁם תָּלוּי עִקַּר הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַהוֹלָדָה חַס וְשָׁלוֹם הוּא עִקַּר פְּגַם הַכָּבוֹד. וְזֶה בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל פְּגַם הַבְּרִית

כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁתְּלוּי בִּפְגַם הַבְּרִית כַּנַ"ל. וּבִפְרָט שֶׁיָּדוּעַ שֶׁגְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה לְתַקֵּן פְּגַם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּפְגַם דּוֹר הַמַּבּוּל, כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ, וּפָגְמוּ בָּהֶהוֹלָדָה שֶׁשָּׁם תָּלוּי עִקַּר הַכָּבוֹד. כִּי מֵאֵלּוּ הַטִּפֵּי מֹחַ הָיוּ יְכוֹלִים לְהוֹלִיד נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּקֻדֻּשָּׁה, כִּי אוֹתָן הַטִּפּוֹת שֶׁיָּצְאוּ לְבַטָּלָה עַל-יְדֵי שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם הָיוּ נְשָׁמוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד וְאִם הָיוּ בָּאִים בְּגוּף בְּנֵי אָדָם עַל-יְדֵי הוֹלָדָה הָיָה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי הוֹלָדָה שֶׁמּוֹלִידִין בְּנֵי אָדָם כַּנַ"ל. אֲבָל הֵם הִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם וּפָגְמוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּבָיְכוֹל, כִּי בִּטְּלוּ הַכָּבוֹד שֶׁהָיָה מַגִּיעַ לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַבָּנִים הַנּוֹלָדִים שֶׁהֵם הִשְׁחִיתוּ אוֹתָם. וְעַל-כֵּן עָוֹן זֶה חָמוּר מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַחֲמָנָא לְשֵׁזְבָן, וְהוּא עָוֹן הַגָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, מִלְּבַד הַמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים. כִּי בֶּאֱמֶת הוּא עָוֹן הַגָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כִּי עָוֹן זֶה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא פּוֹגֵם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת לֹא נִתְּנוּ אֶלָּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הַתַּחְתּוֹנִים, וְכָל זֶה תָּלוּי בִּבְנֵי אָדָם דַּיְקָא, וְעִקַּר בִּבְנֵי אָדָם הַנּוֹלָדִים מֵאָב וְאֵם עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. נִמְצָא, שֶׁבְּהַזִּוּוּג הַקָּדוֹשׁ תְּלוּיִים כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעִקַּר הַכָּבוֹד תָּלוּי בְּהַהוֹלָדָה וְהַזִּוּוּג דַּיְקָא כַּנַ"ל. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם, וּבִפְרָט כְּשֶׁפּוֹגֵם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וּמְאַבֵּד וּמַשְׁחִית הַטִּפּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לְגַמְרֵי שֶׁיּוֹצְאִים לְבַטָּלָה חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵהֶם בֶּן אָדָם, שֶׁעִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, כְּלַל כָּל הָעוֹלָמוֹת תָּלוּי בּוֹ, הֲרֵי הוּא מְאַבֵּד עוֹלָם מָלֵא וּפוֹגֵם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הַזִּוּוּג דִּקְדֻשָּׁה אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ בָּא לִידֵי הוֹלָדָה, הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הוֹלָדָה בִּקְדֻשָּׁה, כִּי נוֹלָדִין מֵהֶם נְשָׁמוֹת גֵּרִים וְכַיּוֹצֵא, כִּי אֵין שׁוּם זִוּוּג לְבַטָּלָה כַּמּוּבָא. וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ עַל כָּל פָּנִים עַל-יְדֵי-זֶה כְּשֶׁהַזִּוּוּג בִּקְדֻשָּׁה אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ בָּא לִידֵי הוֹלָדָה, אֲבָל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית, וּבִפְרָט חֵטְא דּוֹר הַמַּבּוּל שֶׁהָיוּ מַשְׁחִיתִים דַּרְכָּם, זֶה הוּא עִקַּר פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא פְּגַם כָּל הָעוֹלָמוֹת פְּגַם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי פּוֹגֵם בַּהוֹלָדָה שֶׁשָּׁם תָּלוּי עִקַּר הַכָּבוֹד, וְנִבְרָאִים עַל יָדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מַשְׁחִיתִים שֶׁהֵם מְמַעֲטִים כְּבוֹדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מֵהַאי עָנְשָׁא:

וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה גָּלוּת מִצְרַיִם. וּבִשְׁבִיל זֶה נָפְלוּ לְמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם בִּשְׁבִיל פְּגַם הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגְמוּ דּוֹר הַמַּבּוּל עַל-יְדֵי שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם שֶׁהוּא עִקַּר פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַ"ל. וְזֶה הָיָה חֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב וָרָע שֶׁאֵין אַחְדוּת וְשָׁלוֹם בֵּין הַהֶפְכִים. כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת נִמְשָׁכִין מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּמּוּבָא. גַּם פְּגַם בַּבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נָפַל מִמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה

בְּחִינַת וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם מִגַּן עֵדֶן, כִּי גַּן עֵדֶן זֶה בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נָהָר הַיֹּצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁאָז מֵאִיר הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן עֲלֵינוּ בִּבְחִינַת וִיהִי נֹעַם ה' אֱלֹקֵינוּ עָלֵינוּ שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּמֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַכָּבוֹד, כִּי הִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל-כֵּן נִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שַׁבָּת אֲגִין עֶלְוֹהִי, כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁגָּלוּת מִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁנִּפְּלוּ לְמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְגַּלְגֵּל הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם אַבְרָהָם וְאָמַר, בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה, וּבָזֶה פָּגַם בְּמֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אָמַר בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה. נִמְצָא, שֶׁפָּגַם בְּהַדַּעַת וְהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי-זֶה יָרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּזֵרָה הָיָה יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵּר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, כִּי עִקַּר הַגְּזֵרָה הָיָה שֶׁצְּרִיכִין לִפֹּל לְמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ לֹא לָהֶם. וְזֶהוּ. יָדֹעַ תֵּדַע, הֵינוּ דַּעַת וּמֹחִין, הֵינוּ שֶׁהַפָּגָם הוּא בַּדַּעַת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגָּלוּת, 'בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם', הֵינוּ שֶׁנִּפְּלוּ לְמֹחִין וְדַעַת שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הָיְתָה הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן, בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן, כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת קפ"ד קס"א שֶׁהֵם אָב וְאֵם שֶׁזֶּה בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן. כִּי נֹעַם גִּימַטְרִיָּא קס"א וְאַבָּא מְלֻבָּשׁ שָׁם כִּידּוּעַ וְכַמּוּבָא כָּל זֶה בַּכְּתָבִים:

חלק ו

וְעַל-כֵּן לֹא יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁהִכָּה אֶת הַמִּצְרִים בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת, שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ עֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא. כִּי פְּגַם הַכָּבוֹד הוּא פְּגַם עֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁשָּׁרְשָׁם הוּא הַכָּבוֹד, כִּי הַכֹּל נִבְרָא לִכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגְּמוּ בְּחִינַת עֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת, אָז יוֹנְקִים מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת עֶשְׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן הִכָּה הַמִּצְרִים עֶשֶׂר מַכּוֹת לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל עֶשֶׂר כִּתְרִין שֶׁלָּהֶם, כִּי עַל-יְדֵי הַמַּכּוֹת נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲצֶל כָּל מַכָּה, לְמַעַן תֵּדַע כִּי לַה' הָאָרֶץ, "כִּי אֵין כָּה' אֱלֹקֵינוּ", וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה. וְהָיָה אָז בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי שִׁבֵּד הַמַּעֲרָכוֹת עַל-יְדֵי הַמַּכּוֹת, כִּי הֶצְרֵךְ לְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד, פְּגַם עֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת, נִפְגַּם כָּל הָעוֹלָם שֶׁקִּיּוּמוֹ עַל-יְדֵי עֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא וְעַל-כֵּן הֶצְרֵךְ עַתָּה לְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם. וְזֶה הָיָה עַל-יְדֵי אֵלּוּ הָעֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְנִתְבַּטֵּל וְנִכָּפֵל עֶשֶׂר כִּתְרִין שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם מְעוּט כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל,

וְאָז נִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כַּנַ"ל. כִּי עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל-יְדֵי כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל, כִּי הַכֹּל בָּרָא לִכְבוֹדוֹ כַּנַ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם זָכוּ לִבְחִינַת מַצָּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן. כִּי מַצָּה הִוא מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד כַּמּוּבָא, הַיְנוּ בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי מַצָּה הִוא בְּחִינַת "לְמַעַן תִּמְצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּעֲנוּג הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים. וְזֶהוּ, לְמַעַן תִּמְצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה כַּנַ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה הַכָּבוֹד זָז וּמְמַשְׁמֵשׁ לָבֹא. כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, הוּא עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה שֶׁבָּאָה עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם. וְזֶהוּ, לְמַעַן תִּמְצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ, הַיְנוּ שֶׁתִּמְצוּ וְיִהְיֶה לָכֶם תַּעֲנוּג מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמְּשָׁם הַכָּבוֹד זָז וּמְמַשְׁמֵשׁ לָבֹא, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד נִתְהַוֶּה מִשָּׁם כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה:

חלק ח

וְחָמֵץ הוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם חוֹבְלִים, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת דִּינִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ וּשְׂאוֹר כַּמּוּבָא. כִּי חָמֵץ זֶהוּ בְּחִינַת כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכוּ' לְשׁוֹן כַּעַס וְשִׂנְאָה, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ כַּנַ"ל. וְעִקַּר מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הֵם עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חָמֵץ, בְּחִינַת חָמוּץ בְּגָדִים, חָמוּץ בְּגָדִים, הַיְנוּ בְּגָדִים מְלֵכְלָכִים, זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד, כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵהּ מְכַבְּדוּתָא (בָּבָא קַמָּא צא). גַּם חָמוּץ בְּגָדִים פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, מִדָּם. וְזֶה בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּמִים, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אָדָם, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. וְעִקַּר הוּא כְּשֶׁבְּחִינַת אָדָם בִּשְׁלֵמוּת. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת בְּחִינַת אָדָם הוּא עַל-יְדֵי הָאֶלֶף שֶׁבְּאָדָם, כִּי לֵית אָדָם בְּלֹא אֶלֶף (תִּקּוּנֵי זֹהַר בַּהַקְדָּמָה דַּף ז). אֲבָל כְּשֶׁהָאֶלֶף נִסְתַּלֵּק חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִשְׁאָר דָּם, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, פְּגַם הַכָּבוֹד, בְּחִינַת חָמוּץ בְּגָדִים מִדָּם, הַיְנוּ שֶׁהַבְּגָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּבוֹד מְלֵכְלָכִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּם נִדּוּת, שֶׁעַל יָדָם נִסְתַּלֵּק הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת נָאֲלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב כַּמּוּבָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת פֶּסַח וִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן וּלְהַכְנִיעַ בְּחִינַת הַדָּמִים, בְּחִינַת דַּם נִדּוּת שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מִינֵי דָּמִים שֶׁיְּנִיקָתָם מִפְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת, כִּי יֵשׁ עֶשֶׂר בְּחִינוֹת בְּהַכָּבוֹד, כִּי יֵשׁ כָּבוֹד

פְּרָטִי בְּכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר מֵעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם הֻצְרְכוּ לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת נֹעַם, בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם לָצֵאת מִמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ לָבֹא לְמֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אוֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֵינוּ:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל חָמֵץ בְּפֶסַח, כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי גַּם הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ בָּאִים גַּם כֵּן לְהִתְתַּקֵּן, בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, כַּמְבֹאָר כָּל זֹאת בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. אֲבָל עִקַּר הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן הוּא כְּשֶׁיֵּשׁ כְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעָתוֹ וְהַכְלִי נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁהִוא נְדָבַת לֵב. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּא הַהוֹלָדָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הַכָּבוֹד. וַאֲזַי הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן גַּם כֵּן בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. אֲבָל בְּמִצְרַיִם לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים מְאֹד שֶׁהִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לְמַעְלָה מֵהַמִּדָּה כַּמּוּבָא, כִּי לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְקַיֵּם מִצְוַת צְדָקָה בִּפְשִׁיטוּת, כִּי כֻּלָּם הָיוּ בַּעֲנִיּוּת בַּגָּלוּת. גַּם עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא כְּשֶׁיֵּשׁ תּוֹרָה, כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַצְּדָקָה הוּא שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהוּא מַשְׁפִּיעַ לְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וּמְחַיֶּה אוֹתוֹ וְזֶה הֶעָנִי הַמְקַבֵּל הוּא עוֹבֵד ה' וּמְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ: נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהוּא מְקַיֵּם נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְגַדֵּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הַמְקַיֵּם נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ קִיֵּם עוֹלָם מָלֵא. כִּי קִיּוּם כָּל הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא תְּלוּי בְּקִיּוּם נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה וּמְקַיֵּם נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גּוֹרֵם שֶׁיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהוּא מַשְׁפִּיעַ לְהֶעָנִי בִּשְׁבִיל הַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְּעַר לְעֵלָּא וְנִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה גַּם כֵּן הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהִשְׁפִּיעַ לְהֶעָנִי מִזֶּה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְכָל זֹאת הוּא רַק כְּשֶׁיֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ תּוֹרָה שֶׁאָז יֵשׁ צְדָקָה, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְיִשְׂרָאֵל נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַעֲלַת הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה הוּא לִתֵּן לְעָנִי הָגוּן שֶׁיִּגִּיעַ מִמֶּנּוּ כָּבוֹד לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶהוּ עִקַּר מַעֲלַת הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל, אֲבָל קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה אֲזַי אֵין לְהַצְּדָקָה שְׁלֵמוּת מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה מִי שֶׁיְּגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. אֲבָל קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי לֹא

הָיָה שְׁלֵמוּת לְהַצְדָּקָה, כִּי לְמִי יִתְּנוּ צְדָקָה, מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא לִתֵּן לְנֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁמְּגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִקְרֵאת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ. כִּי צְדָקָה הִוא בְּחִינַת הַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת וְכוּ'. כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַצְּדָקָה הִיא לִבְנֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת, אֲבָל קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה אֵין שַׁיָּךְ צְדָקָה בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא הָיָה לָהֶם שׁוּם תּוֹרָה וּמִצְוֹת עֲדַיִן, עַל-כֵּן לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן. וְזֶהוּ תֹּקֶף הַנֵּס וְהַהֶאָרָה שֶׁל פֶּסַח, שֶׁפָּסַח ה' עַל כָּל הַמַּדְרֵגוֹת וְהִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד יוֹתֵר מֵהַמִּדָּה כַּמּוּבָא, הַיְנוּ שֶׁהִשְׁפִּיעַ אוֹר הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי. וְהִפְלִיא ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם וְנָתַן לָהֶם מִצְוַת פֶּסַח כְּדֵי שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֵיזֶה זְכוּת בְּעֶלְמָא לָצֵאת, הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֵיזֶה כְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר וְאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וְכוּ', עַל-כֵּן נָתַן לָהֶם שְׁתֵּי מִצְוֹת דַּם פֶּסַח וְדַם מִילָה כְּדֵי שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בָּהֶן וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי לֹא הָיָה כְּדַאי בְּאִלּוּ הַמִּצְוֹת לְהַגְאֵל עַל יָדָם, הַיְנוּ כִּי בֶּאֱמֶת לֹא הָיָה מִזֶּה כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַגְּאֻלָּה. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמָּהֶם חֶסֶד גָּדוֹל וְהִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל מְאֹד בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן אַף-עַל-פִּי שֶׁהַכְּלִי לֹא הָיָה כָּרָאוּי לְקַבֵּל אוֹר גָּדוֹל כָּזֶה, כִּי פֶּסַח ה' וְעָשָׂה עִמָּהֶם לְמַעְלָה מֵהַמִּדָּה:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת קָרְבַּן פֶּסַח שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהִיא נְדִיבוּת לֵב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּן שֶׁהוּא נֶדֶר וּנְדָבָה בְּחִינַת נְדִבַת לֵב. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁאָז בָּאִים גַּם הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ לְהִתְתַּקֵּן גַּם כֵּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַקָּרְבָּן מְכַפֵּר, כִּי מִי שֶׁחָטָא וּפָגַם אֵיזֶה פְּגָם בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַחֲטָאִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם פְּגַם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲזַי הוּא נוֹפֵל לְמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁמְּמֻנּוּ בָּאִים כָּל הַחֲטָאִים, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַיֵּצֶר הָרַע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁחָטָא וּפָגַם בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְנָפַל לְמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ בְּחִינַת חוֹבְלִים כַּנַּ"ל, הוּא מֵבִיא קָרְבָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְדִיבוּת לֵב. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁל גְּבוֹהַּ שֶׁיָּרַד מִן הַשָּׁמַיִם לְקַבֵּל אֶת הַקָּרְבָּן, הַיְנוּ בְּחִינַת שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא שֶׁנִּשְׁפַּע מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַנְּדִיבוּת לֵב שֶׁנַּעֲשָׂה כְּלִי לְקַבֵּל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם

הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ כְּלִי שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַנְּדִיבוּת לֵב כַּנַּ"ל, אֲזַי גַּם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, בָּאִים גַּם כֵּן לְהִתְתַּקֵּן בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ אֵשׁ שֶׁל גְּבוֹהַּ מִצָּוָה לְהָבִיא אֵשׁ שֶׁל הֶדְיוֹט, אֵשׁ שֶׁל הֶדְיוֹט זֶה בְּחִינַת שַׁלְהוֹבִין דְּאֶשָּׁא הַבָּאִין מִבְּחִינַת חוֹבְלִים, נִתְעָרְבִין עִם אֵשׁ שֶׁל גְּבוֹהַּ שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא מִנַּעַם הָעֶלְיוֹן. כִּי גַּם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ בְּחִינַת חוֹבְלִים נִתְתַּקְּנִין גַּם כֵּן כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן כְּשֶׁיֵּשׁ כְּלִי עַל-יְדֵי הַנְּדִיבוּת לֵב כַּנַּ"ל. וּבָזֶה הוּא מְכַפֵּר עַל הַחֵטְא, כִּי נִתְתַּקְּנִין הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהוּא עִקַּר פְּגַם הַחֵטְא כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר פְּגַם הַחֵטְא הוּא זֶה שֶׁנָּפַל לְמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁו נִתְתַּקְּנִין הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים כַּנַּ"ל. אֲבָל גַּם שְׁלֵמוּת הַקְּרָבָן בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה בְּמִצְרַיִם בְּחוּץ לָאָרֶץ, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקָּרְבָּן הוּא רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם שׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן, כִּי עִקַּר הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן הוּא רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָט בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מֻבְחֶרֶת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשָׁם יֵשׁ שְׁלֵמוּת הַקָּרְבָּן. גַּם צְרִיכִים שֶׁיִּהְיוּ כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּים בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם וְאָז הַקָּרְבָּן בִּשְׁלֵמוּת וְיכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כְּלִי עַל יָדוֹ לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן. וְאָז הַחוֹבְלִים נִתְתַּקְּנִין גַּם כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹפְלִים בַּנְּעִמִים כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּמִצְרַיִם שֶׁהִיא זֻהֲמַת חוּץ לָאָרֶץ וְאֵין מִקְדָּשׁ וְאֵין כֹּהֵן וְלֹא כְּלֵי שִׁיר וְכוּ', בְּוַדַּאי אֵין הַקָּרְבָּן בִּשְׁלֵמוּת, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמָּהֶם חֶסֶד וְצִוָּה לָהֶם לְהַקְרִיב קָרְבַּן פֶּסַח בְּמִצְרַיִם וְאָז כְּשֶׁעָסְקוּ בְּהַקָּרְבַּן פֶּסַח נִתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל הַקָּרְבַּן פֶּסַח, וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ'. וְתַרְגּוּמוֹ, וְאִתְגַּלֵּיתִי, הֵינוּ כְּשֶׁעָסְקוּ בְּהַקָּרְבַּן פֶּסַח אָז נִתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם אוֹר ה', כְּבָיְכוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ כְּבָיְכוֹל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּהֶם וְעָשָׂה עִמָּהֶם לִפְנִים מֵהַמִּדָּה וּפָסַח עַל כָּל הַמַּדְרֵגוֹת וְהִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, הֵינוּ שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ כְּדַאי, הֵינוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כָּרְאוּי, כִּי בְּוַדַּאי לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת עַל-יְדֵי קָרְבָּנָם שֶׁהִקְרִיבוּ בְּמִצְרַיִם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כָּרְאוּי כַּנַּ"ל, בִּפְרָט לְקַבֵּל אוֹר עֶלְיוֹן וְנוֹרָא כָּזֶה. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הַקָּרְבָּן בְּשֵׁם פֶּסַח עַל שֵׁם שֶׁפָּסַח ה', כִּי פֶּסַח ה' עַל הַמַּדְרֵגוֹת וְקִבֵּל הַקָּרְבָּן כְּאִלּוּ הָיָה כְּלִי רָאוּי לְקַבֵּל אוֹר שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְהִנֵּה הָאוֹר שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּמִצְרַיִם בֶּאֱמֶת הָיָה אוֹר עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, בְּחִינַת שֶׁפַע אוֹר מִנֹּעַם עֶלְיוֹן בְּעַצְמוֹ. וְכַמְבֹאָר בַּסְּפָרִים גְּדֹל עֹצֶם הֶאָרַת הִתְגַּלּוּת אֶלְקוּת שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּמִצְרַיִם. וּבֶאֱמֶת הָיָה חֶסֶד גָּדוֹל, כִּי עִקַּר הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. גַּם צְרִיכִין כְּלִי

בִּשְׁלֵמוּת לָזֶה, הַיְנוּ צְדָקָה, כְּלָלְיוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת צְדָקָה וְכַנַּ"ל, וּבְמִצְרַיִם לֹא הָיָה מָקוֹם מֻכְשָׁר וְלֹא כְּלִי כָּרָאוּי לָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה, רַק ה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה בְּחַסְדּוֹ כְּדֵי לְהוֹצִיאָם מֵעֹמֶק הַגָּלוּת עָשָׂה עִמָּהֶם לְמַעְלָה מֵהַמִּדָּה, כִּי לֹא הָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר בְּלֹא זֶה כַּיָּדוּעַ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ אֲסוּרִים לֶאֱכֹל חָמֵץ בְּפֶסַח. וְאִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד אֲפִלּוּ בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת חוֹבְלִים בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי צְדָקָה. אֲזַי גַּם הַחוֹבְלִים בָּאִים וְנוֹפְלִים בְּתוֹךְ הַנֹּעַם וְנִתְתַּקְּנִין גַּם כֵּן וְכִמְבֹאָר בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל. אֲבָל אִיתָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁלִּפְעָמִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁהַחוֹבְלִים נוֹפְלִים בַּנְּעִימִים גּוֹרְמִים לִפְעָמִים פְּגָם חַס וְשָׁלוֹם, גַּם בְּהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְנַעֲשֶׂה שָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחֲלֹקֶת גַּם כֵּן, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן עַכְשָׁו, עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי כָּל זֶה תָּלוּי בְּתִקּוּן הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שׁוֹפֵעַ תָּמִיד וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, רַק הָעִקָּר תָּלוּי בְּתִקּוּן הַכְּלִי עַל-יְדֵי צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן אִם מְתַקְּנִין הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת, אֲזַי מְקַבְּלִין שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן בִּשְׁלֵמוּת הָרָאוּי בְּאֹפֶן שֶׁגַּם הַחוֹבְלִים כְּשֶׁנּוֹפְלִים לְשָׁם נִתְתַּקְּנִין גַּם כֵּן וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי יְכוֹלִים הַחוֹבְלִים לְהַטִּיל פְּגַם גַּם בְּהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹפְלִים בָּהֶם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל חָמֵץ בְּפֶסַח שֶׁהוּא אִסּוּר בְּפֶסַח דַּוְקָא וּבִשְׁאָר כָּל הַשָּׁנָה מֻתָּר, כִּי בְּפֶסַח אָז שׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן, וְיִשְׂרָאֵל זוֹכִין לְקַבֵּל אוֹר הָעֶלְיוֹן הַזֶּה אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל, רַק עַל-יְדֵי חַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְכַנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁאֵין הַכְּלִי שָׁלֵם, הַיְנוּ הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, עַל-יְדֵי-זֶה אַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּל אוֹר הָעֶלְיוֹן הַזֶּה שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן אָז גַּם בְּחִינַת הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ. וְאִם הָיוּ נוֹפְלִים אָז גַּם הַחוֹבְלִים בַּנְּעִימִים, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיוּ בָּאִים גַּם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ לְהִתְתַּקֵּן וְכַנַּ"ל, הָיוּ חַס וְשָׁלוֹם נִפְגָּמִים לְגַמְרֵי, כִּי הָיוּ נִפְגָּמִים חַס וְשָׁלוֹם גַּם הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי-זֶה וְכַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל חָמֵץ בְּפֶסַח, כִּי עִכְשָׁו בְּפֶסַח שֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן צְרִיכִין לְגָרֵשׁ אֶת הֶחָמֵץ וּלְבַעֲרוֹ לְגַמְרֵי בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִבְרֹחַ עַכְשָׁו לְגַמְרֵי מִבְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, בְּחִינַת חָמֵץ, כִּי אֵין לָנוּ כֹּחַ לְתַקֵּן אֵלּוּ הַמֹּחִין עַכְשָׁו מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. כִּי אִם יִתְעָרֵב חַס וְשָׁלוֹם, אֶפְלּוּ אֵיזֶהוּ מַשֶּׁהוּ מִבְּחִינַת חָמֵץ לְתוֹךְ הַמַּצָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁנּוֹפְלִים מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵץ, בְּחִינַת חוֹבְלִים, לְתוֹךְ מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת נֹעַם, אֲזַי יוּכַל לִפְגֹּם חַס וְשָׁלוֹם, גַּם

הַמּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי-זֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חָמֵץ בְּפֶסַח אָסוּר אֲפִלּוּ בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אֲפִלּוּ מַשֶּׁהוּ מֵאֵלּוּ הַמּחִין שֶׁל בְּחִינַת חָמֵץ בְּחִינַת חוֹבְלִים, פּוֹגְמִים עַכְשָׁו מְאֹד מְאֹד, כִּי אָנוּ צְרִיכִים לִבְרֹחַ מֵהֶם לְגַמְרֵי, כִּי יוּכְלוּ לְקַלְקֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁצְּרִיכִים עַכְשָׁו הוּא לָצֵאת מִמַּצָּרִים מִמּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ וְלָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְמּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁמִּתְעָרֵב בָּעֵת הַהִוא חַס וְשָׁלוֹם מּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, בְּחִינַת חָמֵץ, בְּחִינַת חוֹבְלִים וְאֵין לָנוּ כֹּחַ שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ גַּם כֵּן וְכַנַּ"ל. אָז, אַדְרַבָּא, יִתְגַּבְּרוּ הַמּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ בְּיוֹתֵר וְיַטְּילוּ פְּגָם גַּם בְּהַמּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַאֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתָהּ מִבְּחִינַת חָמֵץ, מִבְּחִינַת חוֹבְלִים, תּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁיְּנָקוּ חַס וְשָׁלוֹם, גַּם מֵהַמּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִתְתַּקְּנוּ הַחוֹבְלִים, אַדְרַבָּא, פָּגְמוּ חַס וְשָׁלוֹם, גַּם הַמּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אָסוּר חָמֵץ בְּפֶסַח וְאִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד מְאֹד, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִבְרֹחַ עַכְשָׁו מֵחָמֵץ לְגַמְרֵי מִבְּחִינַת מּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהֶצְרִכוּ יִשְׂרָאֵל לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ כַּמּוּבָא. וְכַמְפֹרָשׁ בַּפָּסוּק, וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק וְגוֹ' עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי הֶצְרִכוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל, כִּי לֹא יָכְלוּ לָצֵאת עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם אוֹר הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל. וְתֵכֶף כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן אֲזַי בָּאִים גַּם הַחוֹבְלִים וְנוֹפְלִים בַּנְּעִימִים, כִּי הֵם מְבַקְּשִׁים לְעַצְמָן תִּקּוּן וּכְשֶׁאֵין מִתְתַּקְּנִין מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נַעֲשֶׂה הַפְּגָם בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁמִּתְגַּלָּה אוֹר הָעֶלְיוֹן הַזֶּה בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל מְאֹד אָז בְּוַדַּאי בָּאִים גַּם הַמּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ גַּם כֵּן לְהִתְתַּקֵּן וְכַנַּ"ל, אֲבָל אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְתַקְּנָם, אַדְרַבָּא, אִם יָבֹאוּ חַס וְשָׁלוֹם עַכְשָׁו וְיִפְּלוּ בְּתוֹךְ הַנֹּעַם, אָז יִתְגַּדֵּל הַפְּגָם בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה אוֹר הַזֶּה בְּמִצְרַיִם הֶצְרִכוּ לִבְרֹחַ וְלָצֵאת בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת הַחוֹבְלִים לִפֹּל בַּנְּעִימִים. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּבֵּר הַפְּגָם שֶׁל הַמּחִין בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, מֵאַחַר שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְתַּקֵּן וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל בְּפֶסַח רַק מַצָּה לְבַד וְלֹא חָמֵץ כְּלָל, כִּי הָאֲכִילָה הִיא בְּחִינַת מּחִין וְדַעַת, כִּי כְּפִי הָאֲכִילָה כֵּן הַמּחִ. וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח אָנוּ צְרִיכִין לֶאֱכֹל וְלִזּוֹן רַק מִמּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת נֹעַם, בְּחִינַת מַצָּה, וְלֹא מִמּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ כְּלָל וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה עִנְיַן מַה שֶּׁמֻּתָּר הֶחָמֵץ אַחַר הַפֶּסַח, כִּי בֶּאֱמֶת עִנְיַן הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל פֶּסַח בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל מְאֹד שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה, לֹא הָיָה רַק לְפִי שָׁעָה בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה לְבַד לְצֹרֶךְ הַגְּאֻלָּה, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר בְּלֹא זֶה מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ נְתוּנִים בְּעֹמֶק הַגָּלוּת. וְאִם הָיוּ מִתְמַהְמְהִים עַד שֶׁיִּתְקְנוּ עַצְמָן וַיַּעֲשׂוּ כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, הָיוּ נִשְׁקָעִים שָׁם חַס וְשָׁלוֹם לְגַמְרֵי, עַל-כֵּן הֶצְרַךְ כְּבִיכוֹל, לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וּמֵחֲמַת זֶה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְתַקֵּן בְּחִינַת הַחוֹבְלִים בְּחִינַת הַמּוֹחִין פְּגוּמִים. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ כַּנַּ"ל. אֲבָל תֵּכֶף אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וְהַשְׁפָּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְחוֹזְרִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כְּפִי מַה שֶּׁמְּזַכְּכִין וּמְטַהֲרִין עַצְמָן בְּכָל יוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁמַּתְחִילִין לִסְפֹּר תֵּכֶף אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וְכִמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן דְּוִקָא אֶת בְּחִינַת הַמּוֹחִין הַפְּגוּמִים בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים כַּנַּ"ל. כִּי צְרִיכִין לְתַקֵּן פְּגַם הַמֹּחַ וּלְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי-זֶה, אַךְ בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן תֵּכֶף אַחַר יוֹם הָרִאשׁוֹן נִתְעַלֵּם הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה כְּדֵי לְקַבֵּל אַחַר כָּךְ הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, כְּדֵי לְתַקֵּן גַּם אֶת בְּחִינַת הַמּוֹחִין שֶׁל בְּחִינַת חוֹבְלִים:

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא כְּדֵי לְטַהֵר עַצְמוֹ כָּל אֶחָד מִבְּחִינַת דַּם נִדּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכְּבוֹד, פְּגַם הַבְּרִית וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין שִׁבְעָה שַׁבּוּעוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי נִדּוּת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם עַל-יְדֵי עֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁנִּפְגְּמוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁמְּנִיפִין תֵּכֶף אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, כִּי שְׂעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה וְכִמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מִזֶּה. וּבְהֵמָה הוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כִּי בְּהֵמָה הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת וְהַמּוֹחִין, בְּחִינַת מֹחִין פְּגוּמִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכָל הַתַּאֲוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמָה, בְּחִינַת תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת. וְכָל זֹאת מֵחֲמַת פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא פְּגַם בְּחִינַת אָדָם, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד תְּלוּי בָּאָדָם וּפְגַם הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה. וְעַכְשָׁו מְנִיפִין הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, הַיְנוּ כִּי רוֹצִין עַכְשָׁו לְהָרִים וּלְהָנִיף אֵלּוּ הַמּוֹחִין שֶׁל בְּחִינַת חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת בְּהֵמָה, וְעַכְשָׁו אָנוּ רוֹצִין לְהָנִיף אוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּלְתַקְּנָם. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין תֵּכֶף לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהוּא לְטַהֲרוֹ מִדַּם נִדּוּת מִפְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. הַכֹּל כְּדֵי לְתַקֵּן בְּחִינַת הַחוֹבְלִים מֹחִין שֶׁל

חוּץ לָאָרֶץ שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד. וְכָל זֹאת אָנוּ עוֹשִׂין בִּשְׁבִיל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁמְּמַשֵּׁם בָּאָה הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכוּ'. וְאָז בְּעֵת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אָז אָנוּ מְקַבְּלִין שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי כְּלִי עַל-יְדֵי בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת צְדָקָה וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה דִּרְחִיקִין מֵאוֹרַיְתָא, כִּי אָז אָנוּ מְקַבְּלִין הָאוֹר עַל-יְדֵי כֵּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַתַּרי"ג מִצְוֹת שֶׁהֵם כֵּלִים קְדוֹשִׁים לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וַאֲזַי בִּשְׁבוּעוֹת בְּעֵת מַתַּן תּוֹרָה אָז אָנוּ מְתַקְּנִין גַּם אֶת הַחוֹבְלִים בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים. שֶׁזֶּה הַפָּסוּק נֶאֱמַר עַל מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז בָּחַר בָּנוּ לְחֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ וְאָז נִתְקַיְּמָם חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, כִּי אָז נִתְתַּקְּנוּ גַּם הַחוֹבְלִים עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה שׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֻהֲמָתָן זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי עִקַּר זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ הוּא מִפְּגַם הַדַּעַת שֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נָפַל לְמֹחִין פְּגוּמִים שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ אֲשֶׁר מִשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מִפְּגַם הַדַּעַת חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי שֶׁאָז נִתְתַּקְּנִין הַמֹּחִין פְּגוּמִים שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָז פָּסְקָה זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהָיְתָה יוֹנֶקֶת מִשָּׁם מֵאֵלּוּ הַמֹּחִין פְּגוּמִים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָנוּ סוֹפְרִין מִקְוֶה סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לְטַהֵר מִדַּם נִדּוֹת לְתַקֵּן פְּגַם הַבְּרִית. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגְּמוּ הַמֹּחִין וְנָפְלוּ לְמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן תְּחִלָּה פְּגַם הַמֹּחִין כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְתַּקֵּן כְּשֶׁיִּפְלוּ בַּנְּעִימִים, כִּי גַּם מֵחֲמַת זֶה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים הַחוֹבְלִים לִפֹּל בַּנְּעִימִים בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ פְּגוּמִים מְאֹד. וַעֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ לְזַכְּכָם וּלְטַהֲרָם כָּלָל, עַל-כֵּן אִם הָיוּ בָּאִים וְנוֹפְלִים בַּנְּעִימִים הָיוּ פּוֹגְמִים גַּם אֶת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, גַּם כֵּן וְהָיוּ נִשְׁקָעִים שָׁם בְּמִצְרַיִם חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁהַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ פְּגוּמִים מְאֹד אָזַי יְכוֹלִים לִפְגֹּם גַּם אֶת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן כְּשֶׁנּוֹפְלִים בָּהֶם לְהִתְתַּקֵּן, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו שֶׁאָנוּ רוֹצִים שֶׁנִּזְכֶּה לְתַקֵּן גַּם אֶת הַחוֹבְלִים בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָנוּ מַתְחִילִין מִקְוֶה לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לְטַהֵר וּלְזַכֵּךְ אֵלּוּ הַמֹּחִין הַפְּגוּמִים הַבָּאִים מִפְּגַם הַכָּבוֹד פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁאָנוּ מְזַכְּכִין וּמְטַהֲרִין אֵלּוּ הַמֹּחִין כָּל יְמֵי הַסְּפִירָה אָז יְכוֹלִין לְקַבֵּל תִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת בְּעֵת מַתַּן תּוֹרָה כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים וְכַנַּ"ל, כִּי אָזַי לֹא יוּכְלוּ לִפְגֹּם חַס וְשָׁלוֹם אֶת הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵלמֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִזְדַּכְּכוּ וְנִטְהֲרוּ בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן, אַדְרַבָּא, הֵם מְקַבְּלִים עַכְשָׁו תִּקּוּן גָּמוּר וְכַנַּ"ל. גַּם מֵחֲמַת שֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעֵי שֶׁל פֶּסַח וּקְרִיעַת יַם סוּף, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא בְּחִינַת שֶׁנִּבְקַע יָם הַחָכְמָה וְזָכוּ לְהַשָּׂגָה גְּדוֹלָה מְאֹד כַּמּוּבָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁזָּכוּ לְשֶׁפַע הַמּוֹחִין לְשֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן בְּשֶׁפַע גָּדוֹל מְאֹד. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה כִּי בֶּאֱמֶת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שׁוֹפֵעַ תָּמִיד, אַךְ מֵחֲמַת רִבּוּי הָאוֹר אֵין יְכוֹלִין לְקַבְּלוֹ. וְזֶה בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְכַנֵּס לְתוֹכוֹ כִּי נִטְבָּעִין בּוֹ חֵס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, אַךְ עַל-יְדֵי רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ נִבְקַע יָם הַחָכְמָה וְנִתְגַּלָּה לָהֶם שִׁבְילֵי הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת שֶׁהֵם שִׁבְילֵי הַיָּם וְזָכוּ לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן וְזָכוּ לְהַשָּׂגָה גְּדוֹלָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וְזֶה הָיָה בְּשִׁבְיעֵי שֶׁל פֶּסַח שֶׁהוּא יוֹם שִׁשִּׁי לַסְּפִירָה שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה בְּחִינַת יוֹסֵף כַּמּוּבָא שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיָּם רָאָה וַיָּנָס. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן הַכָּבוֹד, בְּחִינַת אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי. וְיוֹסֵף כָּלוּל מִבְּחִינַת יַעֲקֹב, כִּי יוֹסֵף וְיַעֲקֹב נֶחֱשָׁבִין כְּאֶחָד כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן פָּרַנֵּס יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הַהוֹלָדָה שֶׁנִּמְשָׁכֶת מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ שֶׁל יוֹסֵף הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כִּי עִקַּר שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת מוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה, עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית תִּקּוּן הַכָּבוֹד. שֶׁכָּל זֹאת הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְאָז בְּשִׁבְעַת קְרִיעַת יַם סוּף הָיוּ יִשְׂרָאֵל נְתוּנִים בְּצָרָה גְּדוֹלָה, כִּי הִשִּׂיגוּ אוֹתָם הַמִּצְרִים חוֹנִים עַל הַיָּם. וְהָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ קְרִיעַת יַם סוּף, כִּי הָיָה קִטְרוּג מַה נִּשְׁתַּנָּה אֵלּוּ מֵאֵלּוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בַּמִּדְרָשׁ:

כִּי אָז מֵחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל יָצְאוּ בְּחִפָּזוֹן מִמִּצְרַיִם מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּשְׁלֵמוּת, כִּי לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְתַקֵּן אֶת הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם מוֹחִין פְּגוּמִין שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן אַחַר כָּךְ רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם הַמִּצְרִיִּים וּכְשֶׁהִשִּׂיגוּ אוֹתָם אָז הָיוּ בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְקְנוּ אֶת בְּחִינַת הַחוֹבְלִים, בְּחִינַת הַמּוֹחִין פְּגוּמִים שֶׁאָז יְבָרְרוּ מֵהֶם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ בָּהֶם וַאֲזַי יִפֹּלוּ, כִּי עִקַּר חִיּוּתָם הוּא מֵהַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנָּפַל בָּהֶם כַּיָּדוּעַ, אֲבָל לֹא הָיָה כֹּחַ בְּיַד יִשְׂרָאֵל לְתַקֵּן אֶת הַחוֹבְלִים. מֵאַחַר שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים עֲדַיִן לַעֲשׂוֹת כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְתַקֵּן הַחוֹבְלִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה קִטְרוּג מַה נִּשְׁתַּנּוּ אֵלּוּ מֵאֵלּוּ, הַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן אֵין לָהֶם זְכִיּוֹת בִּשְׁלֵמוּת וְאֵין לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן כְּלִי לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְתַקְּנוּ

הַחוֹבְלִים וְיִפָּלוּ הַמִּצְרִיִּים כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם זֶה הַכֹּחַ מַדּוּעַ יִנָּצְלוּ מֵהֶם, אֶבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְעָשָׂה בִּזְכוּת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד, בְּחִינַת צְדָקָה, גַּם בִּזְכוּת אַבְרָהָם שֶׁעָשָׂה צְדָקָה וָחֶסֶד עִם כָּל הָעוֹלָם וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְקַע לָהֶם יָם הַחָכְמָה וְזָכוּ לְשֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן וְאָז קִבְּלוּ הַשְׁפָּעָה וְהַשָּׂגָה זוֹ בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל עַד שֶׁהִתְחִילוּ לְהִתְתַּקֵּן גַּם בְּחִינַת הַחוֹבְלִים וְאָז נָפְלוּ הַחוֹבְלִים בַּנְּעִימִים. וְזֶהוּ מַפֶּלֶת מִצְרַיִם שֶׁנִּטְבְּעוּ, בַּיָּם כִּי הַטּוֹב עָלֶה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִתְתַּקֵּן. וְאָז הָרַע, שֶׁהֵם הַמִּצְרִים בְּעַצְמָם שֶׁהָיָה לָהֶם יְנִיקָה מִשָּׁם נָפְלוּ וּמֵתוּ. כִּי עִקַּר חִיּוּתָם מֵהַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנָּפְלוּ בֵּיניֵהֶם. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם, הַיְנוּ כְּשֶׁנִּבְקַע יָם הַחָכְמָה וְנִשְׁפַּע נֹעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי זְכוּת יוֹסֵף. אָז גַּם הַמִּצְרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, בָּאוּ גַּם כֵּן אַחֲרֵיהֶם. וְאָז הַטּוֹב שֶׁהָיָה בָּהֶם שֶׁהָיָה לָהֶם יְנִיקָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְגְּמוּ הַמֹּחִין בִּבְחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נָפַל הַטּוֹב אֲלֵיהֶם וְעַכְשָׁו נִתְתַּקְּנוּ הַחוֹבְלִים בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, עַל-כֵּן נִתְבָּרֵר הַטּוֹב וְעָלָה וְנִכְלַל בַּקְּדֻשָּׁה בְּתוֹךְ הַנְּעִימִים וְאָז כְּשֶׁעָלָה וְנִתְבָּרֵר הַטּוֹב מֵהֶם נָפְלוּ וּמֵתוּ. כִּי חִיּוּתָם הוּא רַק מֵהַקְּדֻשָּׁה וּכְשֶׁמַּעֲלִין וּמְבָרְרִין הַקְּדֻשָּׁה מֵהֶם הֵם נוֹפְלִים וּמֵתִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הָיָה אָז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה וְסַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי אָז הָיָה הַקִּטְרוּג יוֹתֵר מִשָּׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי אָז בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם יָצְאוּ בְּחִפָּזוֹן וְלֹא תִּקְנוּ אֶת הַחוֹבְלִים. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת לֹא נָפְלוּ אָז כֻּלָּם, עַל-כֵּן הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְהֶכְרְחוּ לְתַקֵּן אֶת הַחוֹבְלִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם מַפָּלָה. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבְּלִים אֶת הָאוֹר הַנֹּעַם עַל-יְדֵי כְּלִי בִּשְׁלֵמוּת וַעֲדַיִן לֹא הָיָה לָהֶם זְכֻיּוֹת כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן הָיוּ אָז בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁחָמַל עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ בִּזְכוּת יוֹסֵף וְכוּ' וְכַנַּ"ל וַאֲזַי בְּשָׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף אָז הִתְחִילוּ לְתַקֵּן גַּם אֶת בְּחִינַת הַחוֹבְלִים בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מַפֶּלֶת מִצְרַיִם עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ הַחוֹבְלִים וְנִתְבָּרֵר הַטּוֹב מֵהֶם. וְזֶה בְּחִינַת בֵּיצַת הַיָּם שֶׁהָיְתָה גְּדוֹלָה מִבֵּיצַת מִצְרַיִם, כִּי אָז בֵּרְרוּ כָּל הַטּוֹב וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵהֶם עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ בְּחִינַת הַחוֹבְלִים כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת רָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ'. כִּי שִׁפְחָה זֶה בְּחִינַת חוּץ לָאָרֶץ, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא גְּבִרְתָּהּ בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה'. וְחוּץ לָאָרֶץ הוּא בְּחִינַת שִׁפְחָה שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְעַכְשָׁו שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ גַּם הַחוֹבְלִים, דְּהַיְנוּ הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, שֶׁגַּם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ נִכְלְלוּ בְּמֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן רָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ', כִּי גַּם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ

בְּחִינַת שִׁפְחָה נִתְתַּקְּנוּ גַּם כֵּן. וְרָאוּ וְהִשִּׁיגוּ עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁנִּבְקַע יָם הַחָכְמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ נָשָׂא אֶת הַשְׁפָּחוֹת וְהוֹלִיד מֵהֶם שִׁבְטֵי יָהּ, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁעֲדַיִן לֹא נִזְדַּכֵּךְ הַזֶּהֱמָא אֶצְלוֹ עַד שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל, עַל-כֵּן אֶצְלוֹ עֲדַיִן הָיָה בְּחִינַת שִׁפְחָה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה יִשְׁמָעֵאל שֶׁהוּא הַזֶּהֱמָא שֶׁל הַמֹּחִין, בְּחִינַת פְּגַם הַמֹּחִין, בְּחִינַת מֹחִין פְּגוּמִים שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ. אֲבָל יַעֲקֹב אָבִינוּ הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, כִּי כְּבָר נִזְדַּכֵּךְ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן גַּם בְּחִינַת שִׁפְחָה בְּחִינַת חוּץ לָאָרֶץ, הֵינוּ בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הָיָה אֶצְלוֹ בְּקִדֻּשָּׁה, עַל-כֵּן הוֹלִיד גַּם כֵּן מֵהַשְׁפָּחוֹת שִׁבְטֵי יָהּ. וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְאָמְרוּ, רָאָתָה וְכוּ' מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא. 'יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא' דַּיְקָא, כִּי יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא רָאָה נְבוּאָה בְּחוּץ לָאָרֶץ. וְהִקְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הֲלֹא אֵין הַנְּבוּאָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הֵינוּ כִּי הַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת שֶׁפַע הַמֹּחִין שֶׁפַע הַנֹּעַם אֵינוֹ רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְתֵרְצוּ, כִּי הָיֹה הָיָה דְּבַר ה', שֶׁהָיָה כְּבָר, כִּי נִתְנַבֵּא מִקֶּדֶם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן הָיָה יָכֹל לְהַשִּׁיג נְבוּאָה גַּם בְּחוּץ לָאָרֶץ, הֵינוּ כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר זָכָה לְהַשְׁפָּעַת הַמֹּחִין, הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה גַּם בְּחוּץ לָאָרֶץ, כִּי כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן אָז נִתְתַּקְּנִין גַּם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ. וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לִרְאוֹת נְבוּאָה גַּם בְּחוּץ לָאָרֶץ כְּשֶׁזּוֹכִין מִקֹּדֶם לִרְאוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שְׁיְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא זָכָה לִבְחִינָה זוֹ שֶׁל חֲבָלִים נִפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְבוּאַת חוּץ לָאָרֶץ, עַל-יְדֵי נְבוּאַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּוַדַּאי הִתְגַּלּוּת בְּחִינָה זוֹ שֶׁל חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה גָּדוֹל יוֹתֵר מִבְּחִינָה זוֹ שֶׁל חֲבָלִים וְכוּ' שֶׁהָיָה אֵצֶל יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא, כִּי אָז הָיָה בִּשְׁעַת הַגָּלוּת וְלֹא הָיְתָה רַק לְיָחִיד, אֲבָל בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה. וְאָז הָיָה הִתְגַּלּוּת גָּדוֹל מְאֹד. וְזָכוּ כֻּלָּם לִבְחִינָה זוֹ בְּחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ בַּנְּעִמִים, שֶׁהַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ נִתְתַּקְּנוּ גַּם כֵּן. וְגַם בִּבְחִינַת הַמֹּחִין אֵלּוּ רָאוּ וְהִשִּׁיגוּ גַּם כֵּן. וְזֶהוּ, רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא דַּיְקָא, כִּי הַשָּׂגַת הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁפְחָה שֶׁנִּכְלְלוּ בַּמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְרָאוּ וְהִשִּׁיגוּ גַּם כֵּן מַיִם הַחָכְמָה. זֹאת הַבְּחִינָה הָיְתָה גְּדוֹלָה מֵהַשָּׂגַת יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא שֶׁזָּכָה גַּם כֵּן לְהַשִּׂיג בְּמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הַשָּׂגַת הַנְּבוּאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּחִינַת הַשָּׂגָה זוֹ בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף הָיְתָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק טז

נִמְצָא, שֶׁבִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח אָז הִתְחִילוּ לְתַקֵּן אֶת הַחוֹבְלִים גַּם כֵּן. וְעַל-כֵּן תֻּכַף אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח הֶחָמֵץ מֻתָּר, כִּי אַחַר כָּךְ אָנוּ יְכוֹלִים לֶאֱכֹל חָמֵץ גַּם כֵּן, כִּי עַכְשָׁו יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְתַקֵּן גַּם כֵּן בְּחִינַת הֶחָמֵץ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ,

בְּחִינַת חוֹבְלִים, כִּי כְּבָר הִתְחִילוּ לְתַקֵּן גַּם אֶת בְּחִינַת הַחוֹבְלִים בְּשִׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז נָפְלוּ הַמִּצְרִים וְנִכְנַע הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן יְכוֹלִים לְתַקֵּן גַּם אֶת בְּחִינַת הַחוֹבְלִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשֶׁבוּעוֹת מַקְרִיבִין קָרְבָּן מֵחֻמֶץ דַּיְקָא, כִּי אָז הוּא עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַחוֹבְלִים עַל-יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם בְּשִׁעַת מַתַּן תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אָז צְרִיכִין לְהָבִיא דַּיְקָא חָמֵץ כְּדֵי לְתַקֵּן בְּחִינַת הֶחָמֵץ גַּם כֵּן שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹבְלִים, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַחוֹבְלִים בְּחִינַת חָמֵץ הוּא בְּשָׁבוּעוֹת, רַק שֶׁגַּם עַכְשָׁו אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח יֵשׁ לָנוּ הֶתֵּר לְאָכְלוֹ, כִּי כְּבָר יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְתַקְּנוֹ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לְתַקֵּן הַחוֹבְלִים בְּשִׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁקִּבְּלוּ אַסְוָתָא, דְּהַיְנוּ מַצָּה, עַל-כֵּן יְכוֹלִים לֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ חָמֵץ, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה שִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁנִּזּוֹנִין מִשֶּׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל, כִּי אֲכִילַת מַצָּה בְּעַצְמוֹ הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ יְכוֹלִין לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא לֶחֶם עֹנִי, לַחְמָא עַנְיָא, כִּי בֶּאֱמֶת אֲכִילַת הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה וְחֶסֶד עִם נַפְשׁוֹ דִּקְדֻשָּׁה. בִּבְחִינַת גֹּמֶל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד, בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הִלֵּל, אֶגְמֹל חֶסֶד עִם נַפְשִׁי. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק זוֹכֶה לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן, בִּבְחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַחְצָחוֹת. נִמְצָא, שֶׁאֲכִילַת הַצַּדִּיק, שֶׁהִיא אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, הִיא בְּחִינַת צְדָקָה וְזוֹכִין עַל יָדָהּ לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה שֶׁהִיא אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְקַבֵּל וּלְהִתְעַנֵּג מִשֶּׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת לְמַעַן תִּמְצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּקְרָא לֶחֶם עֹנִי, כִּי הִיא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים, כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵכוֹל וְכוּ'. כִּי עִקַּר בְּחִינַת מַצָּה הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי מַצ"ת רָאשֵׁי תֵּבוֹת "צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת". נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה נִזּוֹנִין וּמְקַבְּלִין שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן, וְאָזַי כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן שִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח אָזַי אַחַר כָּךְ יְכוֹלִין לֶאֱכֹל חָמֵץ, כִּי אַחַר כָּךְ יְכוֹלִים לְתַקֵּן גַּם אֶת הַחוֹבְלִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ, בִּבְחִינַת חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אַסְוָתָא הַנַּ"ל הַנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי הָאַסְוָתָא, דְּהַיְנוּ מַצָּה, יְכוֹלִים לֶאֱכֹל חָמֵץ אַחַר כָּךְ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהָבֵן:

וְזֶהוּ שֶׁנּוֹהֲגִים לָתֵת מְעוֹת חִטִּין לַעֲנִיִּים קֹדֶם פֶּסַח, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן צְרִיכִין לְקַבֵּל עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁירָה שֶׁל יָם, שֶׁהִיא בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁעִקַּר הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁירָה, בְּחִינַת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁמְּשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְגַדְּלִין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה שׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן. וְזֶה בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן הוּא בִּשְׁבִיל זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁירָה שֶׁל יָם, כִּי אָז זָכוּ לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן, וְאָז נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַשִּׁירָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ" וְכוּ' "לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם", עַיֵּן שָׁם בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן יד:

וְהַכְּלָל, שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַיִּרְאָה וְכוּ'. וְעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא לַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי הַתַּלְמִיד חָכָם כְּשֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת, הוּא מְעוֹרֵר שְׁרָשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא נְשָׁמוֹת כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכֻלָּם מֻשְׁרָשִׁים בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהַתַּלְמִיד חָכָם מְעוֹרֵר שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתָם, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְנוֹצְצִין הַנְּשָׁמוֹת זֶה לָזֶה. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַגִּיעַ הָאָרָה גַּם לְהַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִין גַּם נְשָׁמוֹת גֵּרִים וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים הֵם בְּחִינַת פַּלְגָּא, כִּי צְרִיכִין יְגִיעוֹת רַבּוֹת וְיֵשׁ לָהֶם מְנִיעוֹת רַבּוֹת קֹדֶם שֶׁמַּפְשִׁיטִין הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהֵם מוֹנְעִין אוֹתוֹ מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד וְכוּ'. אֲבָל נְשָׁמוֹת שֶׁל בְּנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֲמִתִּי שָׁזְכָה לְעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, הֵם נְשָׁמוֹת בְּהִירוֹת וְזַכּוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּכְשֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַכָּבוֹד צָרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַיִּרְאָה. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְכַבֵּד יִרְאֵי ה' בִּבְחִינַת וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו הַכָּבוֹד בַּגָּלוּת כִּי יֵשׁ לָהֶם כָּל הַכָּבוֹד וְכוּ' וְלֶעָתִיד כְּשֶׁיַּחֲזֹר הַכָּבוֹד אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל אָז יִתְקַיֵּם, וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מְצָוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם שֶׁהֵקִישָׁן הַמָּקוֹם לְכִבּוּדוֹ. כִּי כָּל הַמְּנִיעוֹת מֵהַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא רַק עַל-יְדֵי הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהִלְבִּישׁ עַל-יְדֵי עָוֹנוֹתָיו שֶׁהֵם מוֹנְעִין אוֹתוֹ מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד מְאֹד כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים אַף-עַל-פִּי שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל-יְדֵי עָוֹנוֹתָיו, אַף-עַל-פִּי-כֵן נִמְשָׁכִין גַּם כֵּן מִצַּד הַהוֹלָדָה, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִתְקַדְּשׁוּ אָבִיו וְאִמּוֹ בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו אֲחִיזַת הַבְּגָדִים

הַצּוֹאִים, כִּי אִיתָא שֶׁאָבִיו וְאִמּוֹ נוֹתְנִין לְהַבֵּן לְבוּשׁ לִנְשָׁמָתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה כָּל עֲבוֹדָתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם. וּכְשֶׁלֹּא נִתְקַדְּשׁוּ אָבִיו וְאִמּוֹ כָּרָאוּי אֲזַי נֶאֱחָז בְּהַלְּבוּשׁ בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים שֶׁהֵם מוֹנְעִין אוֹתוֹ מֵהַקְדָּשָׁה, בִּבְחִינַת הֵן בָּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי (תְּהִלִּים נא). וְזֶהוּ מְרֻמָּז בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁבְּנֵי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים נִשְׁמָתָם בְּהִירוֹת וְזַכּוֹת מֵחֲמַת שֶׁהִמְשִׁיכוּ נִשְׁמָה בְּהִירָה וְזַכָּה, אֲבָל בְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ נִשְׁמָתָם פְּגוּמָה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא נִתְקַדְּשׁוּ אֲבִיהֶם וְאִמָּם כָּרָאוּי. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִסְבֹּל יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁיְּפַשִּׁיט מֵעַצְמוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וּלְהַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּבְגָדִים נְקִיִּים. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ חוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁהָרְחוֹקִים חוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה וְאָזַי הֵם מַפְשִׁיטִין מֵעַצְמָן בְּגָדִים הַצּוֹאִים וּמַלְבִּישִׁין אֶת עַצְמָן בִּכְסוּת נְקִיָּה בְּוַדַּאי נִתְגַּדֵּל הַכָּבוֹד מְאֹד, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת כָּבוֹד בִּבְחִינַת וְכִבַּדְתּוֹ, 'כַּבְּדֵהוּ' בִּכְסוּת נְקִיָּה, כַּמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵהּ מְכַבְּדוּתָא (בָּבָא קַמָּא צא). וְזֶה בְּחִינַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לִתֵּן כָּבוֹד לְאָבִיו וְאִמּוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם כָּבוֹד, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכִין עָלָיו לְבוּשֵׁי כָּבוֹד וּמַפְשִׁיט מֵעַצְמוֹ בְּגָדִים הַצּוֹאִים וְנִתְלַבֵּשׁ בְּמַלְבּוּשֵׁי כָּבוֹד לִנְשָׁמָתוֹ בִּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד. נִמְצָא, כְּשֶׁנּוֹתֵן כָּבוֹד לְאָבִיו וְאִמּוֹ. אֲזַי נִמְשָׁךְ עָלָיו מֵהֶם כָּבוֹד בִּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, וּבָזֶה תָּלוּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְתִקּוּן כָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ כָּבוֹד מֵאָבִיו וְאִמּוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְבּוּשֵׁי כָּבוֹד לִנְשָׁמָתוֹ, שֶׁבָּזֶה מַפְשִׁיט מֵעַצְמוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וּמַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמַלְבּוּשֵׁי כָּבוֹד. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהָאָדָם מְחֻיָּב לְכַבֵּד אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר הַכָּבוֹד צָרִיךְ לִתֵּן לְאָבִיו וְאִמּוֹ, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מֵהֶם עַל-יְדֵי-זֶה לְבוּשֵׁי כָּבוֹד כַּנַּ"ל, כִּי בָּהֶם תָּלוּי עִקַּר לְבוּשֵׁי כָּבוֹד שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל מֵהֶם, כִּי כָּל תִּקּוּנֵי מַעֲשָׂיו תְּלוּיִים כְּפִי הַמַּלְבּוּשִׁים לִנְשָׁמָתוֹ שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל בְּכָל עֵת מֵאָבִיו וְאִמּוֹ, כִּי לְבוּשֵׁי נִשְׁמָתוֹ מְקַבְּלִין תָּמִיד חִיּוּת מֵאָבִיו וְאִמּוֹ, כִּי שָׁם שָׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְכַבְּדָן כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַלְּבוּשִׁין בִּבְחִינַת לְבוּשֵׁי כָּבוֹד, בִּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד כַּנַּ"ל. גַּם עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן כָּבוֹד לְאָבִיו וְאִמּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה מַחֲזִיר אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַיִּרְאָה, כִּי שָׁם אֵצֶל אָב וְאֵם הוּא שֹׁרֶשׁ הַיִּרְאָה, כִּי אָב וְאֵם הֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת רֹאשׁוֹנוֹת שֶׁל שֵׁם הויה שֶׁהֵם יה כַּיָּדוּעַ, וְיה הוּא בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בְיָהּ ה' צוּר עוֹלָמִים, וְתַרְגּוּמוֹ, דְּחִילוּ ה'. כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה הוּא בִּבְחִינַת הוֹלָדָה, בִּבְחִינַת בְּרִית, בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית בְּרִית אֵשׁ, יֵרֵא בֹּשֶׁת, כִּי תַּמָּן תַּלְיָא יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל יוֹסֵף שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר הַבְּרִית, אֶת הָאֱלֹקִים אֲנִי יָרֵא. וְעַל-כֵּן אָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁזָּכוּ לְהוֹלִידוֹ, וּמֵאַחַר

שֶׁזָּכוּ לְהוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה מִזִּוּוּגָם, עַל-כֵּן זִוּוּגָם הוּא בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַזְהִירָה תּוֹרָה, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. כִּי שָׁם מְקוֹם הַיִּרְאָה וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְכַבְּדָן כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד וּלְהַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא יִרְאָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הֶקִישָׁן הַמָּקוֹם לִכְבוֹדוֹ, כִּי כָּל כְּבוֹד הַמָּקוֹם תָּלוּי בְּכִבּוּד אָב וָאֵם. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלֶה אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ וּמַלְבִּישׁ אֶת נִשְׁמָתוֹ בִּלְבוּשֵׁי כָּבוֹד, שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל תִּקּוּן מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים שֶׁהֵם עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אֵין שׁוּם מִצְוָה נִדְחֶה מִפְּנֵי כִּבּוּד אָב וָאֵם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי עִקַּר מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם הוּא רַק בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְהַמְשִׁיךְ לְבוּשֵׁי כָּבוֹד לְנִשְׁמָתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל לֹא לִדְחוֹת דָּבָר מִדִּבְרֵי תּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין צָרִיךְ לְקַיֵּם דִּבְרֵי אָבִיו כְּשֶׁמּוֹנְעוֹ מִדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר כְּבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ הוּא רַק לְקַיֵּם עַל-יְדֵי-זֶה דִּבְרֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כֻּלְּכֶם חַיָּבִים בְּכִבּוּדִי, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר כִּבּוּד אָב וָאֵם הוּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל לֹא לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ, כֻּלְּכֶם חַיָּבִים בְּכִבּוּדִי, כִּי כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ דּוֹחֶה הַכֹּל, כִּי גַּם עִקַּר מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם הוּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן תַּלְמוּד תּוֹרָה גָּדוֹל מִכִּבּוּד אָב וָאֵם (מְגִלָּה טז). כִּי עִקַּר כִּבּוּד אָב וָאֵם הוּא לְהַמְשִׁיךְ לְבוּשִׁין לְנִשְׁמָתוֹ בְּחִינַת לְבוּשֵׁי כָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַנְּשָׁמָה נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם שָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה הוּא רַק עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שֶׁזֶּהוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי עֵסֶק תּוֹרָה גָּדוֹל מִכִּבּוּד אָב וָאֵם, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְהַכָּבוֹד שֶׁל הַנְּשָׁמָה נִמְשָׁךְ רַק מִתַּלְמוּד תּוֹרָה, כִּי שָׁם בְּהַתּוֹרָה הוּא עִקַּר שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹתֵינוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה, כִּי שָׁם עִקַּר הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כַּבֵּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְיַקְּרָא לוֹן בְּעוֹבָדִין טָבִין. כִּי עִקַּר כִּבּוּד אָב וָאֵם הוּא בִּשְׁבִיל מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְמַלְבּוּשֵׁי כָּבוֹד לְנִפְשׁוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְמַעֲשִׂים טוֹבִים כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן קִיֵּם עֵשָׂו הָרָשָׁע כִּבּוּד אָב וָאֵם קְצָת. כִּי יָדוּעַ שֶׁאֵצֶל עֵשָׂו הָיוּ נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי צַיִד בְּפִיו כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְעַל-כֵּן יָצְאוּ מִמֶּנּוּ אַחַר כָּךְ גֵּרִים הַרְבֵּה. וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ אַחַר כָּךְ, עִקַּר תִּקּוּנָם שֶׁיּוּכְלוּ

לָצֵאת מִמֶּנּוּ הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּסוּת נְקֵיָה, כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק 'וְכִבַּדְתּוֹ', כַּבְּדֵהוּ בְּכְסוּת נְקֵיָה. 'כְּסוּת נְקֵיָה' דָּא כַּנְפֵי מִצְוָה וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּרִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁהַכְּסוּת נְקֵיָה, הַיְנוּ לְבוּשֵׁי כָּבוֹד לְהַנְּפָשׁ, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כִּבּוּד אָב וָאֵם, עַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ בְּעֵשָׂו נִיצוֹצֵי נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים, עַל-כֵּן הִתְגַּבְּרוּ אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת אֵיזֶה בְּחִינָה מִכְּסוּת נְקֵיָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִזְדַּכֵּךְ לָצֵאת, וְעַל-כֵּן הִתְגַּבְּרוּ לְקַיֵּם מִצְוַת כִּבּוּד דַּיְקָא. וְזֶהוּ שֶׁמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁאֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא מֵחֲמַת שֶׁקְּיֵם עֵשָׂו קְצָת מִצְוֹת כִּבּוּד, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא נִגְלוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין הָאֻמּוֹת אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּתְוַסְּפוּ עֲלֵיהֶם גֵּרִים. נִמְצָא, שֶׁאֲרִיכוּת הַגָּלוּת הוּא בִּשְׁבִיל לְבָרֵר וּלְהוֹצִיא מֵעֵשָׂו נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים. וְהַכֹּל עוֹלֶה בְּקָנֶה אֶחָד. וְהַיְנוּ הָךְ מַה שֶּׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת בַּגָּלוּת בִּשְׁבִיל הַכִּבּוּד אָב שֶׁקְּיֵם, כִּי כֻּלָּא חַד, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁקְּיֵם קְצָת מִצְוַת כִּבּוּד, עַל-כֵּן זָכוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיִּתְבָּרְרוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְבֹּל גָּלוּת כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַלָּלוּ לְהוֹצִיא הַכָּבוֹד, הַיְנוּ נִיצוֹצוֹת הַנַּ"ל מִזֵּילוּתָא דְּגָלוּתָא. וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ סוֹבְלִין גָּלוּת אֶצְלוֹ, בָּזֶה נוֹתְנִין וּמְסַלְקִין לוֹ שְׂכַר מִצְוַת כִּבּוּד שֶׁלּוֹ. נִמְצָא, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי יִשְׂרֵי דַּרְכֵי ה'. וּכְשֶׁיִּשְׁתַּלְּמוּ לְהִתְבָּרֵר נִיצוֹצֵי נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים אָז יֵצְאוּ כָּל נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה מֵמֶּנּוּ, וְאָז מְמַּיְלָא יִסָּלֵק לוֹ כָּל שְׂכַר כִּבּוּד אָב שֶׁלּוֹ שֶׁהָיָה רַק עַל-יְדֵי נִיצוֹצֵי נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים כַּנַּ"ל. וְאָז יֶחְזַר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וִיקָיִם, וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה. וְאָז יִתְקַיֵּם, וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ אָמֵן וְאָמֵן:

כְּבוֹד רַבּוֹ וְתַלְמִיד חָכָם:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת כְּבוֹד רַבּוֹ שֶׁגָּדוֹל מִכְּבוֹד אָבִיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֲבֵדַת רַבּוֹ וַאֲבֵדַת אָבִיו, אֲבֵדַת רַבּוֹ קוֹדֶמֶת, שֶׁאָבִיו מְבִיאוֹ לְחַיֵּי עוֹלָם הַזֶּה וְרַבּוֹ מְבִיאוֹ לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. כִּי עִקַּר כִּבּוּד אָב הוּא בִּשְׁבִיל לְהוֹצִיא אֶת הַכָּבוֹד מִזֵּילוּתָא דְּגָלוּתָא וּלְהַפְשִׁיט נַפְשׁוֹ מִבְּגָדִים הַצּוֹאִים, וּלְהַלְבִּישׁ הַנֶּפֶשׁ בִּבְגָדִים נְקִיִּים בִּבְגָדֵי כָּבוֹד, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, עַל-יְדֵי כִּבּוּד אָב וָאֵם, עַל-יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיר הַכָּבוֹד לְאָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁהִמְשִׁיכוּ נִשְׁמָתוֹ בְּעוֹלָם אֲשֶׁר שָׁרְשָׁהּ בַּכָּבוֹד וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּבוֹד רַבּוֹ גָּדוֹל מְזֶה, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת בְּשָׁרְשָׁן הֵם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי רַבּוֹ שֶׁלִּמְּדוֹ תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִוא שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים רִבּוֹא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַנִּשְׁמוֹת וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ לְהַחֲזִיר בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁיִּעּוֹרֵר עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שָׁרְשֵׁי הַנִּשְׁמוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַכָּבוֹד נִתְהַוֶּה עַל-יְדֵי רַבּוֹ הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, עַל-כֵּן שָׁם שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד, עַל-כֵּן מְחֻיָּב לְכַבְּדוֹ, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל.

וּכְבוֹדוֹ יוֹתֵר מִכְּבוֹד אָבִיו, כִּי הָרַב מְעוֹרֵר הַכָּבוֹד בְּשָׁרְשׁוֹ עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן אִיתָא, שֶׁרַב מְפָרְסָם וְגָדוֹל בְּדוֹרוֹ דִּינוֹ כְּרַב מֻבְהָק אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא קִבֵּל מִמֶּנּוּ כְּלוּם, כִּי רַב מְפָרְסָם, הַיְנוּ צַדִּיק הַדּוֹר הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה עַד שֶׁהוּא מְעוֹרֵר עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת. עַד שֶׁמַּגִּיעַ עַל-יְדֵי-זֶה הֶאָרָה אֲפִלּוּ לְהָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ חֲמִשִּׁים פַּרְסָאוֹת וְחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר הוּא הָרַב שֶׁל כָּל הַדּוֹר כֻּלּוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁל אוֹתָן הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ מְאֹד, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ שׁוּם דָּבָר, כִּי עַל-יְדֵי עֵסֶק תּוֹרָתוֹ מְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן הָרַב הַמְפֻרְסָם, הַיְנוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר, דִּינוֹ כְּרַב מֻבְהָק לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְהַכֹּל חַיָּבִים בְּכְבוֹדוֹ. כִּי הוּא רַבָּם מַמָּשׁ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כִּי הוּא מְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה כָּל בְּנֵי עוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְחֻיָּבִים לְכַבְּדוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר כָּל הַכָּבוֹד עַל יָדוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיר בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹדוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד לְהָרַב הָאֱמֶת, עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לְיִרְאָה. שֶׁזֶּהוּ נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד מִזִּילּוּתָא דְּגָלוּתָא עַל-יְדֵי הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל הָרַב הָאֱמֶת שֶׁמְּעוֹרֵר בְּתוֹרָתוֹ שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּכְשֶׁנַּעֲשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה הַכָּבוֹד מֵהַגָּלוּת, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לְיִרְאָה, הַיְנוּ לְכַבֵּד אֶת יִרְאֵי ה' בְּלֵב שָׁלֵם בִּבְחִינַת וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד לְיִרְאֵי ה' בְּחִינַת וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד, וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּבוֹד רַבּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתֵן לְרַבּוֹ הַמַּבְהִיק בָּזֶה מְקֻיָּם וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד. כִּי הָרַב שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּקֻדֻּשָּׁה כָּזוֹ עַד שֶׁמְּעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, זֶה הָרַב בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ יִרְאָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה הוּא יִרְאָה בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא יֵרֵא בֹּשֶׁת, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ וְכוּ' אֲפִלּוּ הָכִי אִי אֵיכָא יִרְאַת ה' אִין וְאִי לָא לָא. כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יִרְאַת חֵטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁעוֹסֵק בְּהַתּוֹרָה בְּקֻדֻּשָּׁה עַד שֶׁמְּעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהַקְדִּים יִרְאָה לְחָכְמָה, כִּי הַיִּרְאָה הִיא שֹׁרֶשׁ הַחָכְמָה וְרֵאשִׁיתָהּ בִּבְחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'. נִמְצָא, שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְּשֹׁרָשִׁים בְּהַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה, עִקַּר שָׁרְשָׁם הוּא בַּיִּרְאָה שֶׁהִוא רֵאשִׁית חָכְמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיכִין לְהַחֲזִיר הַכָּבוֹד הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל,

צְרִיכִין לְהַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַיִּרְאָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַחֲזִיר הַכָּבוֹד לְיִרְאֵי ה', הֵינוּ לָזֶה הָרַב בְּעַצְמוֹ שֶׁגָּרַם הָעֲלָאַת הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי עוֹסְקוֹ בַּתּוֹרָה בְּקִדֻּשָּׁה כָּזוֹ עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יָדוֹ שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת וְכוּ', כִּי זֶה הָרַב הוּא עִקַּר יִרְאַ ה' בֶּאֱמֶת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּקִדֻּשָּׁה כָּזוֹ עַד שֶׁיְּעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁהִוא רֵאשִׁית הַחָכְמָה. וְהוּא עִקַּר הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה וְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַחֲזִיר לוֹ כָּל הַכָּבוֹד לָזֶה הָרַב הָאֱמֶת, כִּי הוּא מְקוֹר הַיִּרְאָה שֶׁהִוא שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד וּצְרִיכִין לְהַחֲזִיר לוֹ כָּל הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, בְּחִינַת וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְהָבֵן:

פרק ד

חלק א

"כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ" וְכוּ':

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעֹלָה" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן יב), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. וְכָל מַה שֶּׁנִּבְרָא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֹׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא הַכָּבוֹד שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל. וּבְכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר מַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת כָּבוֹד מְיֻחָד שֶׁבִּשְׁבִילוֹ הָיָה זֶה הַמַּאֲמָר שֶׁבּוֹ נִבְרָא חֵלֶק פְּרָטִי מֵהַבְּרִיאָה, כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי הַכָּבוֹד מְחַיֶּה הַכֹּל, אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ גְּבוּל לְהַכָּבוֹד שֶׁבְּכָל מַאֲמָר שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט לְמָקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים, בִּבְחִינַת וּכְבֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. אַף אִם כֵּן מֵהֵיכָן מְקַבְּלִים חִיּוּת אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת? כִּי בְּוַדַּאי גַּם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ אַף הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַמַּאֲמָרוֹת וְכֻלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ. וְהַכָּבוֹד שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם הוּא סָתוּם וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם. וּמִשָּׁם דַּיְקָא מְקַבְּלִין חִיּוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים וְכוּ', וְאָז מַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וְרוֹאֶה שֶׁרָחוֹק מְאֹד מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ וַעֲלִיָּתוֹ בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכוּ'. כִּי אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ זֶה בְּחִינַת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמַּאֲמָר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַמַּאֲמָר סָתוּם בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חִיּוּת לַמְּקוֹמוֹת הָאֵלּוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת כַּבּוֹד אָב וְאֵם, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמַּאֲמָר הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל חֶלְקֵי הַכָּבוֹד הַמְלֻבָּשִׁין בְּכָל הַמַּאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל פְּרָטֵי הָעוֹלָם שֶׁשֹּׁרֶשׁ כֻּלָּם הוּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַחִיּוּב לְהוֹלִיד בָּנִים הוּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁיִּשְׁאֲרוּ בָּנָיו אַחֲרָיו מִדּוֹר לְדוֹר לְגַלּוֹת

כְּבוֹדוֹ בָּעוֹלָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. כִּי הַכֹּל נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ הוּא רַק עַל-יְדֵי הָאָדָם, כִּי אֵין מִי שֶׁיְגַדֵּל וְיקַדֵּשׁ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הָאָדָם, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל כְּדֵי שֶׁהוּא יוֹדִיעַ הֲדַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, (כַּמּוּבָא כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר) וּבִשְׁבִיל זֶה מְחַיֶּבִים לְהַעֲמִיד תּוֹלָדוֹת כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁיּוֹדִיעוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ נָתַן ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחַ כָּזֶה בָּאָדָם שֶׁיּוּכַל לְהוֹלִיד בְּצַלְמוֹ בָּנִים, שֶׁזֶּהוּ מְנוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁיְגַדְּלוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר שֹׁרֶשׁ כֹּחַ הַהוֹלָדָה נִמְשָׁךְ מִכְּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. וְכֵן קִיּוּם כָּל הַבְּרִיאָה כָּל מַה שֶּׁנּוֹלָד בְּכָל עֵת הֵן צְמָחִים הֵן חַיּוֹת וְהֵן בְּנֵי אָדָם, כָּל נִפְלְאוֹת נוֹרָאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל עֵת שֶׁנּוֹתֵן כֹּחַ שֶׁיִּצְמַח אִילָן כָּזֶה מַגְרְעִין אֶחָד אוֹ שֶׁהַבְּהֵמָה תּוֹלִיד בְּדוֹמֶה לָהּ וְכֵן הוֹלֶדֶת הָאָדָם, שֹׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הוּא הָאָדָם שֶׁכָּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ תְּלוּי בּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל כֹּחַ הַהוֹלָדָה שֶׁל הָאָדָם נִמְשָׁכֶת מִכְּבוֹד כַּנַּ"ל, אֲבָל חֶלְקֵי הַכָּבוֹד הַמְלַבְּשִׁין בְּכָל אֶחָד אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהוֹלִיד עַד שֶׁיְקַבְּלוּ מִשָּׁרְשָׁם, דְּהַיְנוּ מִשָּׁרְשֵׁי חֶלְקֵי הַכָּבוֹד הַמְלַבְּשִׁין בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וְעַל יָדָם כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם קִיּוּם הָעוֹלָם. וְגַם אֵלּוּ חֶלְקֵי הַכָּבוֹד אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהוֹלִיד עַד שֶׁיְקַבְּלוּ מִשָּׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּאֲמָרוֹת, שֶׁהוּא הַמַּאֲמָר סָתוּם בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל. וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל חֶלְקֵי הַכָּבוֹד שֶׁל כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת לְקַיֵּם הָעוֹלָם לִתֵּן כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וּבִפְרָט הוֹלֶדֶת הָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמָתוֹ וְחִיּוּתוֹ כִּי אִם מִשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִ"ה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם כַּנַּ"ל. וְכֵן מוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמוֹת הַזִּוּוּגִים כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבֵּל מִחִין מִבְּחִינַת גָּבהַּ יוֹתֵר, וְזֹאת הַבְּחִינָה מִבְּחִינָה גָּבהַּ יוֹתֵר, וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה עַד שֹׁרֶשׁ הַכֹּל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ תּוֹסֶפֶת הָאֲרָה אֶל הַמֹּחִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁנּוֹלְדָה הַנְּשָׁמָה וְנִמְשֶׁכֶת לְמַטָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַהוֹלָדָה מִשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁמִּבְּחִינַת הַמַּאֲמַר סָתוּם מִשָּׁם דַּיְקָא יוֹנְקִים הַחִיצוֹנִים וּמְקוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים מִגֹּדֶל הַהַעֲלָמָה וְהַהִסְתָּרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּזֶה הָעוֹלָם עַל-פִּי רֹב נֶאֱחֶזֶת תִּקֶּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּכָל הַזִּוּוּגִים שֶׁל רֹב בְּנֵי הָאָדָם וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם שֶׁיַּעֲלֶה לְשָׁם לִבְחִינַת מַאֲמַר סָתוּם וְכוּ' כִּי אִם כְּשֶׁיֵּרֵד תְּחִלָּה לְבֵרֵר נִיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם כַּמָּה נִיצוֹצוֹת וּנְשָׁמוֹת מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּכְשֶׁיּוֹרֵד הוּא מְחַפֵּשׂ וְדוֹרֵשׁ אַיִ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ

וַאֲזַי עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וּמַמְשִׁיךְ הַנְּשָׁמָה מִשָּׁם מִבְּחִינַת אַיֵּה מַאֲמַר סָתוּם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ בְּעִנְיַן הַזִּוּוּג מַלְחָמָה גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה מְאֹד כַּיָּדוּעַ. וּזְעִירִין אִנּוּן שֶׁזּוֹכִין לְנַצֵּחַ מִלְחָמָה זוֹ בִּשְׁלֵמוּת. וְיֵשׁ בָּזֶה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים נוֹרָאִים מְאֹד שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיּוֹרְדִים לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת מִמָּקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּגֹדֶל כֹּחָם הֵם מִתְגַּבְּרִים שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נֶאֱחָז בָּהֶם שׁוּם אֶחִיזָה מֵהַמַּת שֶׁל מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים, שֶׁמִּשָּׁם תִּקֶּף הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה הַזֹּאת רַק יוֹצְאִין מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מַמְשִׁיכִין נְשָׁמוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד מִמָּקוֹם שֶׁמַּמְשִׁיכִין, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּהֶתֵּר כְּדַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, נִמְשָׁכִין נְשָׁמוֹת גְּבוֹהוֹת וּקְדוֹשׁוֹת בְּכָל הוֹלָדָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה אֶחִיזָה מֵהַזֻּהֲמָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֵן בְּעָווֹן חוֹלָלְתִּי וְכוּ', עִם כָּל זֹאת נִמְשֶׁכֶת הַנְּשָׁמָה מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מֵאֹד מִבְּחִינַת מַאֲמַר סָתוּם הַנַּ"ל, הַיְנוּ בִּבְחִינַת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. שֶׁדַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁמֻּכְרָח לֵירֵד לִמְקוֹמוֹת אֵלּוּ שֶׁרְחוֹקִים מְאֹד מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּנִיקָתָם מִמַּאֲמַר סָתוּם שֶׁמֵּהֶם הִתְגַּבְּרוּת כָּל הַתַּאֲוֹת, בִּפְרָט תַּאֲוָה זֹאת, אֲזַי עַל-יְדֵי יְרִידָתוֹ לְשָׁם בְּהֶתֵּר לְקַיֵּם מִצְוַת הַתּוֹרָה, וַאֲזַי הוּא שׁוֹאֵל וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ בְּמִקּוֹמוֹת כְּאֵלּוּ, וַאֲזַי הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אַיֵּ"ה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁמַת הַהוֹלָדָה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לֵידַע מִזֶּה לִשְׁאֹל וּלְחַפֵּשׂ אָז אַיֵּ"ה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּהֶתֵּר, נַעֲשֶׂה כָּל זֹאת מִמֵּילָא בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בָּזֶה, כִּי הַצַּדִּיקִים מְקַיְּמִין כָּל הָעוֹלָמוֹת וּבְכֹחָם וְעַל יָדָם כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַהוֹלָדָה מִבְּחִינַת אַיֵּ"ה מַאֲמַר סָתוּם, שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא יְנִיקַת מְקוֹמוֹת הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַזֻּהֲמָא וְהִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה שֶׁנֶּאֱחָז בַּהַהוֹלָדָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא עוֹלִים מִשָּׁם לִבְחִינַת אַיֵּ"ה שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וּבִשְׁבִיל זֶה הִזְהִירָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עַל כִּבּוּד אָב וָאֵם. לְהוֹרוֹת שֶׁבֶּאֱמֶת הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּ"ה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל חֶלְקֵי הַכָּבוֹד הַמְלֻבָּשִׁין בְּכָל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרָא וְנִתְקַיֵּם כָּל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הַבֵּן שֶׁנּוֹלָד מִטִּפָּה סְרוּחָה שֶׁל אָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים הֵפֶךְ הַכָּבוֹד, כִּי שָׁם אֶחִיזַת הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹת הַבָּאִים מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת הֵן בְּעָווֹן חוֹלָלְתִּי כַּנַּ"ל. כְּשֶׁזֶּה הַבֵּן חוֹזֵר וְנוֹתֵן כָּבוֹד לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ שֶׁהוֹלִידוּ אוֹתוֹ, בָּזֶה מוֹרֶה שֶׁמְּבָרֵר וּמַעֲלֶה וּמְגַלֶּה הַכָּבוֹד מֵהַמְּקוֹמוֹת שֶׁהַכָּבוֹד הָיָה נֶעְלָם וְנִסְתָּר בָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת הֵם יוֹנְקִים מֵהַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר סָתוּם כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וּבָזֶה תְּלוּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם הוּא לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ

יִתְבָּרַךְ כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין אֶת הָאָדָם שֶׁיְּגַלֶּה זֹאת בָּעוֹלָם שֶׁכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מָלֵא כָל הָאָרֶץ, כִּי הַקְּלִפּוֹת בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים שֶׁיְּנִיקָתָם מִמַּאֲמָר סָתוּם, הֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת לְהַעֲלִים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַתַּאֲוֹת וְכָל הָעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם פְּגַם כְּבוֹדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כִּי עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבַּיִת וְכוּ'. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הִתְגַּבְּרוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהֶחֱרִיבוּ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְהִסְתִּירוּ כְּבוֹדוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה שׁוֹכֵן שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עט), אֱלֹקִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לָאָרֶץ חִלְּלוּ מִשְׁכַּן שְׁמֶךָ. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, גָּלָה יְקָרֵנוּ וְנָטַל כָּבוֹד מִבֵּית חַיֵּינוּ וְכוּ'. וְכָל עֲבוֹדָתֵנוּ לְבָרֵר הַכָּבוֹד מֵהַקְּלִפּוֹת, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִינֹק מֵעֹצֶם הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִמַּאֲמָר סָתוּם הֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כַּנַּ"ל. וְעִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ לְתַקֵּן זֹאת לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל יְמֵי חַיֵּינוּ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת וּלְגַלּוֹת הַכָּבוֹד שֶׁנִּסְתָּר וְנֶעְלָם עַל יָדָם. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד הוּא עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין שֶׁגַּם הַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים בְּעַצְמָן שֶׁרְחוֹקִים מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם הֵם יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִמַּאֲמָר הַסָּתוּם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְתֵכֶף כְּשֶׁיּוֹדְעִין זֹאת וּמְחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׁין גַּם שָׁם אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל, אֲזַי תֵּכֶף נִתְבַּטְּלִים הַקְּלִפּוֹת וְכָל מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, כִּי כָּל כֹּחָם וִינִיקָתָם הוּא רַק מֵהַהֶסְתֵּרָה וְהַהַעֲלָמָה מֵחֲמַת שֶׁיּוֹנְקִים מִמַּאֲמָר סָתוּם וְנֶעְלָם כַּנַּ"ל. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁיּוֹדְעִין זֹאת שֶׁגַּם יְנִיקָתָם בְּעַצְמָן הוּא מֵה' יִתְבָּרַךְ מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, שׁוּב אֵין לָהֶם שׁוּם יְנִיקָה וְנִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי. וְאָז כְּשֶׁהֵם נִתְבַּטְּלִים, אָז חוֹזֵר וְנִתְגַּלֶּה שָׁם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל, בִּבְחִינַת סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ. וּכְתִיב, הַגִּידוּ בָאַיִים כְּבִדִי וְכוּ'. כִּי מַה שֶּׁבִּתְחִלָּה לֹא נִתְפַּשֵּׁט הַכָּבוֹד לְשָׁם בִּבְחִינַת וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, זֶה הָיָה רַק מֵחֲמַת שֶׁהָיָה שָׁם הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת, בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהֵם נִתְבַּטְּלִים עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים הָאֱמֶת שֶׁיְּנִיקָתָם מֵה' יִתְבָּרַךְ מִמַּאֲמָר סָתוּם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, אָז תֵּכֶף נִתְגַּלֶּה שָׁם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיָה נִסְתָּר וְנֶעְלָם בָּהֶם. לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ הָאֱמֶת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הָעֲבוֹדָה עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, דִּרְשׁוּ ה' וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד, וּכְתִיב, וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ וְכוּ'. וּכְתִיב, לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנַי אֶת פָּנֶיךָ ה' אֲבַקֵּשׁ. וְכֵן בִּפְסוּקִים רַבִּים. כִּי צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ וְלִדְרֹשׁ וּלְחַפֵּשׂ הַרְבֵּה

אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי זֶה הָעִקָּר. כִּי יָדוּעַ שֶׁהַקְּלִפָּה קְדְמָה לַפְּרִי וְאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁעוֹבְרִין תְּחִלָּה דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת לְשַׁבֵּר אוֹתָם וּלְבַעֵר אוֹתָם וּכְשֶׁמְשַׁבְּרִין הַקְּלִפָּה אָז זוֹכִין לַפְּרִי. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַנִּסְיוֹנוֹת וְהַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהָעִכּוּבִים שֶׁסּוֹבְבִין אֶת כָּל אָדָם קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לְהַכִּיר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטַנְּפִים הַנַּ"ל שֶׁיְּנִיקָתָם מִמַּאֲמַר סָתוּם כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁעוֹבֵר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת אָזַי עִקַּר תַּקָּנָתוֹ שֶׁיִּדְרֹשׁ וִיבַקֵּשׁ וְיִחַפֵּשׂ גַּם שָׁם אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְכָל הַקְּלִפּוֹת נִתְבַּטְּלִים וְאָז נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁהוּא לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ בְּכָל מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁגַּם שָׁם נֶעְלָם וְנִסְתָּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ תֹּאמַר לוֹ בִּכְרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי, הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַיֵּם מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, בָּזֶה מְגַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַהַסְתָּרוֹת, כִּי כִּבּוּד אָב וָאֵם זֶה בְּחִינַת שֶׁמְּבָרֵר הַכָּבוֹד הַנֶּעְלָם וְהַנִּסְתָּר שֶׁמִּמֶּנּוּ הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל. שֶׁבְּזֶה הַכָּבוֹד הַנֶּעְלָם הָיוּ תְּחִלָּה הַקְּלִפּוֹת נֶאֱחָזִין מְאֹד שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוָה זֹאת שֶׁעַל יָדָהּ הַהוֹלָדָה. וְעַכְשָׁו כְּשֶׁזֶּה הַבֵּן חוֹזֵר וְנוֹתֵן כָּבוֹד לְיוֹלְדָיו, כִּי הוּא מַאֲמִין שֶׁאָבִיו וְאִמּוֹ הִגְדִּילוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁהוֹלִידוּ אוֹתוֹ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מַגִּיעַ לָהֶם כָּבוֹד, בִּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדֵי אֲכַבֵּד. נִמְצָא, שֶׁמַּאֲמִין בְּהַאֱמֶת שֶׁהוּלַּדְתּוֹ נִמְשֶׁכֶת מִשֹּׁרֶשׁ הַכָּבוֹד, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת מַאֲמַר סָתוּם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַכָּבוֹד. וַאֲזַי מְגַלֶּה הַכָּבוֹד שֶׁהָיָה נִסְתָּר וְנֶעְלָם עַל-יְדֵי מְקוֹמוֹת הַמְטַנְּפִים, כִּי הֵם נִתְבַּטְּלִים עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּים שֶׁגַּם הֵם בְּעַצְמָן יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שֶׁגַּם בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטַנְּפִים נֶעְלָם וְנִסְתָּר שֹׁרֶשׁ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁכָּתַב בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה מֵהָאֲרִ"י זַ"ל בְּפָרָשַׁת וַיֵּרָא שֶׁמִּצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם הִוא מֻחֶמֶת שֶׁאָבִיו וְאִמּוֹ נוֹתְנִין לוֹ לְבוּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל עֲבוֹדָתוֹ וְכוּ'. מוּבָן שָׁם שֶׁעֲבוֹדַת הָאָדָם עַל-יְדֵי מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ וְכוּ' וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וְכוּ'. כֻּלְּכֶם חַיָּבִים בִּכְבוֹדִי. כִּי עִקַּר כִּבּוּד אָב כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְגַלּוֹת כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁאָבִיו אוֹמֵר לוֹ לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה וְלִפְגֹּם בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי אֵין צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ לוֹ, אַדְרַבָּא, בָּזֶה מְקַיֵּם כִּבּוּד אָב כְּשֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לוֹ לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, כִּי עִקַּר כִּבּוּד אָב הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת כְּבוֹד הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ. כִּי עַל-יְדֵי כִּבּוּד אָב מַמְשִׁיכִין הַכָּבוֹד מִמַּאֲמָר סָתוּם שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי כִּבּוּד אָב עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין שֶׁהַהוֹלָדָה מִשָּׁם כַּנַ"ל, וְשָׁם עִקַּר הָאֲרִיכוּת יָמִים כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיוּ הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים בִּימֵי אָדָם וְנֹחַ מַאֲרִיכִין יָמִים מֵחֲמַת שֶׁקִּבְּלוּ חִיּוּת מִבְּחִינַת אָרִיךְ אַנְפִּין, בְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, בְּחִינַת אַי"ה כַּיָּדוּעַ. וּמֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי כִּבּוּד אָב זוֹכִין לַעֲלוֹת לְשָׁם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן זוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ וְכוּ':

וְעַל-פִּי זֹאת יְכוֹלִין לְהָבִין קְצָת מַה שֶּׁהַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הַנַּ"ל הָיוּ רְשָׁעִים כָּל כָּךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁיָּנְקוּ מִקְּדֻשָּׁה גְּבֹהָה כָּל כָּךְ מִבְּחִינַת אָרִיךְ אַנְפִּין כֶּתֶר כַּנַּ"ל. אַךְ, בֶּאֱמֶת, אַדְרַבָּא, דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן, כִּי מֵחֲמַת שֶׁיָּנְקוּ הָיָה מִבְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַקְּלִפּוֹת, עַל-כֵּן הִתְגַּבְּרוּ בָּהֶם בְּיוֹתֵר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁיּוֹנְקִים מִשָּׁם. וְהֵם הָיוּ צְרִיכִים אָז לִדְרֹשׁ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בַּמְּקוֹמוֹת הָהֵם, וְאָז הָיוּ עוֹלִים בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה. אֲבָל הֵם לֹא עָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא דָּרְשׁוּהוּ וּבִקְּשׁוּהוּ כָּרָאוּי, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְאַחֲזוּ בָּהֶם בְּיוֹתֵר תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתָם מִשָּׁם, וּמֵחֲמַת זֶה הָיוּ רְשָׁעִים כָּל כָּךְ:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ'. כִּי תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ, שֶׁהֵם תֹּקֶף אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת, יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאוֹר מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ מֵהֶעְדֵּר הַכָּבוֹד, כִּי הַקְּלִפָּה קְדָמָה לַפְּרִי, כִּי הֵם יוֹנְקִים מִמַּאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא קוֹדֶם וְרֹאשׁוֹן לַכֹּל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְהַוָּה הַמַּאֲמָר סָתוּם בְּרֵאשִׁית, תֵּכֶף מֵעֶצֶם הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה נִתְאַחֲזוּ הֵם בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ'. אַךְ 'וְרוּחַ אֱלֹקִים', דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. 'מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם' דְּא אוֹרְיְתָא, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד מִתּוֹךְ הַמַּאֲמָר סָתוּם לְגָרֵשׁ אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וּלְגַלּוֹת לְהַמְשִׁיךְ כְּבוֹדוֹ מִמַּאֲמָר סָתוּם, מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגָּלוּי, שֶׁזֶּה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם, עִקַּר בְּחִינַת זֹאת נַעֲשֵׂית בְּשִׁלֵּמוּת עַל-יְדֵי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא עוֹסֵק תָּמִיד לְגָרֵשׁ הַקְּלִפּוֹת וּלְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגָּלוּי. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהִוא עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה. וּמִתְּחִלַּת בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַד הֵנָּה הוּא עוֹסֵק בָּזֶה עַד שֶׁיִּגְמֹר בְּשִׁלֵּמוּת לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, וְאָז יָבֹא לְגָאֳלֵנוּ, שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ בְּכָל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מְגַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מֵהַהֶעְלֵם כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה, וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וְכוּ'.

וְכֵן, וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי רָקִיעַ וְכוּ'. וְכֵן כָּל הַמַּאֲמָרוֹת שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ מֵהֶהָעֲלֵם אֶל הַגָּלוּי מִבְּחִינַת אַיֵּ"ה לִבְחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת עֲתִידִין בָּתֵּי תַּרְטְיָאוֹת וְכוּ' שֶׁיִּלְמְדוּ בָּהֶם תּוֹרָה בָּרַבִּים, שֶׁנֶּאֱמַר, וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ. כִּי יִשְׂרָאֵל מְחַפְּשִׂין וְדוֹרְשִׁין אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד אֲפִלּוּ בַּגָּלוּת בְּכָל מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים, בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּתֵּי תַּרְטְיָאוֹת וְקַרְקְיסְיָאוֹת שֶׁלָּהֶם, וְעַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם שָׁם, עַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים וְנִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם שָׁם כַּנַּ"ל. עַד שֶׁיִּזְכּוּ שֶׁגַּם בָּהֶם יִלְמְדוּ תּוֹרָה בָּרַבִּים, כִּי גַּם שָׁם יִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, תָּמִיד כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקְּדִישׁ שֶׁאוֹמְרִים הַיְתוֹמִים עַל אֲבִיהֶם וְאִמָּם כָּל הַשָּׁנָה, וְאַחַר כָּךְ בְּיוֹם הַיָּאר צַיְיט, שֶׁהוּא בְּשְׁבִיל תִּקּוּן לְנִשְׁמַת הַמֵּת. וְלִכְאוֹרָה אֵין הַדָּבָר מוּבָן מַדּוּעַ בָּחֲרוּ לוֹמַר קַדִּישׁ דַּוְקָא וְלֹא שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁבְּקְדֻשָּׁה. אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מוּבָן קְצָת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן שֶׁיְּכוֹלִין לַעֲשׂוֹת לְנִשְׁמַת הַמֵּת הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, כִּי הֲלֹא הוּא כְּבָר מֵת וְהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ וְשָׁם אֵין מַעֲשֶׂה שֶׁל שׂוּם מִצְוָה, כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם כְּתִיב, וּכְפִי מַה שֶּׁפָּעַל בְּמַעֲשָׂיו כֵּן מְשַׁלְּמִין לוֹ שָׁם, כִּי הַכֹּל לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן וּמַה מּוֹעִיל לוֹ מַה שֶּׁעוֹשִׂין בִּשְׁבִילוֹ כָּאן, אַךְ עִקַּר תִּקּוּנוֹ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בַּעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין כְּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה, וּבְחִינַת אַיֵּ"ה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם, הוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה בְּחִינַת שְׁרָשֵׁי הַתּוֹרָה. וְשָׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי שָׁם הוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה וְהַחָכְמָה. כִּי עַל-פִּי דִּין אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ שֶׁנֶּאֱמַר עַל תִּקּוּן הַצְּרִיכִים לְשׁוּב, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד שֶׁיּוֹדִיעוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מַה יַּעֲשׂוּ אוֹתָם שֶׁהֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבְרוּחַ קָדְשׁוֹ הִשִּׂיג בְּתוֹךְ שְׁאֵלָתוֹ תְּשׁוּבָה עַל דְּבָרָיו, כִּי זֶה הַפָּסוּק בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּנָם שֶׁל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כִּי זֶה הַפָּסוּק מְרַמֵּז עַל אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר בְּתִחִלַּת הָאִדְּרָא רַבָּא וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ, דָּא אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ. וְשָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה, וְשָׁם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה. וְשָׁם יְכוֹלִין לְתַקֵּן גַּם נִשְׁמַת הַמֵּת מִי שֶׁיְּכוֹל לַעֲלוֹת לְשָׁם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁיְּכוֹל לַעֲלוֹת לְשָׁם שֶׁשָּׁם יָכוֹל לְתַקֵּן הַכֹּל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים קַדִּישׁ עַל הַמֵּת,

כִּי קָדִישׁ הוּא בִּבְחִינַת אַיִ"ה מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, כִּי קָדִישׁ הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, בִּבְחִינַת בָּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַיִ"ה מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַמֵּת. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים קָדִישׁ דַּיְקָא בִּשְׁבִיל תִּקּוּנוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁמַּנִּיחַ בָּנִים שֶׁאוֹמְרִים עֲבוּרוֹ קָדִישׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִ"ה, שֶׁמְּתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים וְהַפְּשָׁעִים, אֲפִלּוּ אִם נָפַל חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים בַּעֲוֹנוֹתָיו, כִּי בְּחִינַת אַיִ"ה הוּא הַתִּקּוּן שֶׁל מְקוֹמוֹת אֵלּוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָדִישׁ שֶׁאוֹמְרִים הַבָּנִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ לְעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת, כַּמְבֹאָר לְעֵיל לְעִנְיַן כִּבּוּד אָב וְאֵם כַּנַּ"ל. כִּי גַּם בְּהַקְּדִישׁ מְקַיְּמִין מִצְוַת כִּבּוּד בְּיוֹתֵר, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם טוֹבָה אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיִ"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּדִישׁ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַקְּדִישׁ שֶׁאוֹמְרִים הַבָּנִים עַל אֲבִיהֶם וְאִמָּם, עַל-יְדֵי-זֶה מְקַיְּמִים מִצְוַת כִּבּוּד, וּמְתַקְּנִים תְּחִלַּת הַפְּגָם שֶׁל הַהוֹלָדָה שֶׁנִּתְאַחֲזוּ שָׁם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, בְּחִינַת הֵן בָּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַקְּדִישׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִ"ה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין לְשָׁם לִבְחִינַת אַיִ"ה וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל כָּל זֶה וְכַנַּ"ל וְהָבֵן:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת שִׁבּוּעוֹת ב:

הלכות כבוד רבו ותלמיד חכם

פרק א

חלק א

"מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ וְכוּ' וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ וְכוּ'". אֵין שֵׂיבָה פָּחוֹת מִשִּׁבְעִים שָׁנָה:

וְעַיֵּן בַּמַּאֲמָר "פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן" (בְּסִימָן ס), מְבֹאָר שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ רֶמֶז מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם. כִּי כְּשֶׁרוֹאֶה פְּנֵי שֵׂיבָה בֶּן שִׁבְעִים שָׁנָה, בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים, מְחֻיָּב לָקוּם וּלְהִתְעוֹרֵר בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ. וְזֶה בְּחִינַת וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן, כִּי זֶה בְּחִינַת הַדְרַת פָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנִים שִׁבְעִים פָּנִים, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְהֵינוּ דְּסֵיפָא 'וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן קִימָה וְהִדּוּר מִפְּנֵי שֵׂיבָה וְזָקֵן, עִנְיַן יִרְאַת רַבּוֹ וּכְבוֹדוֹ:

עַל-פִּי הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם" (סִימָן כב) שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא, מַאֲמָר וַחֲצִי מַאֲמָר:

וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא מִשָּׁם שֶׁנִּגְלֶה הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה. וְנִסְתָּר הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית יְרֵא בּשֶׁת, בְּחִינַת עֲמִידָה, בְּחִינַת תּוֹרַת ה'. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לִרְאוֹת לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּזַכֶּה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין אֶת בְּחִינַת הַנִּסְתָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ', שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה מֵהַנִּסְתָּרוֹת נִגְלוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְהִנֵּה מַה שֶּׁמְּקַבְּלִין מֵהָרַבִּי, זֶה בְּחִינַת שֶׁמַּאִיר עֵינָיו וּמַכְנִיס בּוֹ אֶת בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע, בְּחִינַת הַנִּסְתָּר, שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ בְּחִינַת נִגְלֶה, כִּי הָרַב מְגַלֶּה לוֹ הַנִּסְתָּר וּמְבָאֵר לוֹ כָּל הַסְּתוּמוֹת וְהַנִּסְתָּרוֹת מִמֶּנּוּ שֶׁהָיוּ מִתְּחִלָּה בִּבְחִינַת נִשְׁמָע, בִּבְחִינַת נִסְתָּר אֶצְלוֹ. וְעַל-יְדֵי הָרַב נִתְגַּלֶּה לוֹ הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ וְנַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ בְּחִינַת נִגְלֶה. וְעַל-כֵּן חַיָּב הַתַּלְמִיד לִירֹא מִמֶּנּוּ, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הָרַב הוּא בְּחִינַת הַיִּרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית יְרֵא בּשֶׁת, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נִסְתָּר. כִּי הָרַב אֵצֶל הַתַּלְמִיד הוּא בִּבְחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת יִרְאָה. כִּי הַשָּׂגַת הָרַב הִיא נִסְתָּר אֵצֶל הַתַּלְמִיד וְעַל-יְדֵי הָרַב נִתְגַּלֶּה לְהַתַּלְמִיד מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חַיָּב שֶׁיִּהְיֶה לְהַתַּלְמִיד יִרְאָה מֵהָרַב, כִּי שָׁם מְקוֹם הַיִּרְאָה בִּבְחִינַת הַנִּסְתָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית יְרֵא בּשֶׁת כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן חַיָּב לַעֲמֹד בִּפְנֵי הָרַב, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הָרַב הוּא בְּחִינַת עֲמִידָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת עֲמִידָה, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב. שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּימֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ לוֹמְדִים תּוֹרָה בַּעֲמִידָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת קִימָה בִּפְנֵי הֶחָכָם וְהַזָּקֵן, כִּי זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה. 'קָנָה' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁקָּנָה וְהִשִּׂיג מַה שֶּׁהָיָה נֶעְלָם מִמֶּנּוּ, שֶׁזָּכָה לִיגַּע עַד שֶׁהִשִּׂיג אֶת בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר, וְעָשָׂה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קָנָה אֶת הַחָכְמָה לִהְיוֹת שֶׁלּוֹ, כִּי מִתְּחִלָּה הִיא תּוֹרַת ה' וְעַכְשָׁו הִיא תּוֹרָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְכַמְבֹאָר עִנְיָן זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי הַנִּשְׁמָע, בְּחִינַת הַנִּסְתָּר, הִיא בְּחִינַת תּוֹרַת ה'. וְהַנַּעֲשֶׂה, הַיְנוּ הַנִּגְלֶה, הִיא בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַנִּסְתָּר, אֲזַי נַעֲשֶׂה מִתּוֹרַת ה' בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ, וְעַל-כֵּן נִקְרָא זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה, 'קָנָה' דַּיְקָא, כִּי קָנָה לִהְיוֹת שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת נִקְרָא תּוֹרָתוֹ, עַל-יְדֵי שֶׁיָּגַע וּמָצָא וְעָשָׂה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה, מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה, מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה' תּוֹרָתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חַיָּבִים לָקוּם וְלַעֲמֹד מִפָּנָיו, כִּי מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת הַנִּשְׁמָע, כִּי זָכָה לְהַשִּׂיג אֶת בְּחִינַת הַנִּסְתָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע בְּחִינַת עֲמִידָה, עַל-כֵּן חַיָּבִים לַעֲמֹד מִפָּנָיו, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת עֲמִידָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קִימָה מִפְּנֵי הַשֵּׂיבָה אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ חָכָם, כִּי אֵין שֵׂיבָה פָּחוֹת מִשִּׁבְעִים שָׁנָה, כִּי כָּל הַשָּׁנִים שֶׁל חַיֵּי הָאָדָם, כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ, וְיֵשׁ שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, וּמִשָּׁם מְקַבְּלִים חִיּוּת הַשִּׁבְעִים שָׁנִים שֶׁל הָאָדָם. אַךְ יֵשׁ סִתְרֵי פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהֵם בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, מִכָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנִים. וְכִמּוּבָן זֶה בַּמַּאֲמָר "פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (סִימָן ס). וְאֵלּוּ הַנִּסְתָּרוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַשִּׁבְעִים פָּנִים, מִשִּׁבְעִים שָׁנִים, הֵם בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת עֲמִידָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נִסְתָּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁזָּכָה לְשֵׂיבָה וְעָבַר עַל כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנָה, נִמְצָא שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַכְשָׁו חִיּוּת מִבְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, מִבְּחִינַת נִסְתָּר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִשִּׁבְעִים פָּנִים, מִשִּׁבְעִים שָׁנִים כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן חַיָּבִין לְהַדְּרוֹ וְלָקוּם מִפָּנָיו, כִּי שָׁם לְמַעְלָה מִשִּׁבְעִים שָׁנָה לְמַעְלָה מִשִּׁבְעִים פָּנִים, הוּא בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, בְּחִינַת עֲמִידָה. וְעַל-כֵּן חַיָּבִין לְהַדֵּר וְלַעֲמֹד מִפְּנֵי שֵׂיבָה וְזָקֵן כַּנַּ"ל:

חלק ה

גַּם הַכָּבוֹד שֶׁמְּחַיְּבִין לְכַבֵּד אֶת הָרַב וְהַזָּקֵן, הוּא בְּכְלַל הַיִּרְאָה שֶׁהִיא שַׂיָּכָה לְהָרַב וְהַזָּקֵן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת נִשְׁמָע וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי הַכָּבוֹד נִכְלָל בְּכְלַל הַיִּרְאָה, כִּי הַיִּרְאָה הִיא שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹ צַדִּיק לִבְרָכָה הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ (סִימָן יד). וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים טו), וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד, וְעַל-כֵּן הַכָּבוֹד הוּא בְּכְלַל הַיִּרְאָה, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת הָרַב וְהַזָּקֵן שֶׁהֵם בִּבְחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

כְּבוֹד רַבּוֹ וְקִימָה וְהִדּוּר בִּפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תוֹקָחָה" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ח), עַיֵּן שָׁם בְּאוֹת ה ז ח. מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי הַכָּבוֹד נִמְשָׁךְ הִתְפַּשְׁטוּת הַנְּבוּאָה, וְעַל-יְדֵי הַנְּבוּאָה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה, וְעַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד אַחֲרֵי מַנְהִיג צַדִּיק אֲמִתִּי לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, כִּי כָּל מַנְהִיג יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, וַאֲפִלּוּ עַתָּה שֶׁבָּטְלָה הַנְּבוּאָה אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לְכָל מַנְהִיג אֵיזֶה בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַכֹּל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְהָרַב הָאֱמֶת הוּא בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל רַבּוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, מְקַבֵּל הָרַב עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנִּתְגַּלֶּה כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה מְחַיְּבִים בְּכָבוֹד רַבּוֹ לִנְהֹג כָּבוֹד גָּדוֹל בְּרַבּוֹ, כִּי כְּבוֹדָם הוּא כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁמְּכַבֵּד אֶת רַבּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִגְדָּל וְנִתְרַבֶּה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְבוּאָה שֶׁל רַבּוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שֶׁזֶּה הָעִקָּר מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל מֵרַבּוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה מַה שֶּׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר ז"ל (בְּלִקּוּטֵי א סִימָן קכו) שֶׁמְּצִינוּ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁשִּׁבְּחוּ הַחֲבֵרַיָּא אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי אָמַר לָהֶם עוֹד תּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁשִּׁבְּחוּ אוֹתוֹ וְהִגְדִּילוּ כְּבוֹדוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה אָמַר לָהֶם עוֹד תּוֹרָה עַל-יְדֵי רוּחַ קָדְשׁוֹ שֶׁנִּתְגַּדֵּל בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת רִבּוּי הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לוֹמַר בְּכָל יוֹם, כַּאֲשֶׁר תִּקְּנוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל לוֹמַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה וְכוּ' בְּכָל יוֹם. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל הַתְּאָרִים וְהַשְׁבָּחִים שֶׁאָנוּ מְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה, עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַיֵּטֶב. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְבֵרוּר הַמְדַמֶּה, כֵּן זוֹכֶה יוֹתֵר לְסַדֵּר כָּרָאוּי תְּאָרִים וּשְׁבָחִים לַה' יִתְבָּרַךְ. וּבֵרוּר הַמְדַמֶּה נִמְשָׁךְ מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַשְׁבָּחִים וְהַתְּאָרִים בְּעַצְמָן שֶׁמְּסַדְּרִין לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ יְכוֹלִין לְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי הַשְׁבָּחִים וְהַתְּאָרִים, שֶׁהֵם בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, הֵם בְּעַצְמָן הַגְדֻלַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁבָּחִים וְהַתְּאָרִים אָנוּ מְגַדְּלִין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי הַגְדֻלַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בֵּרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה אָנוּ יְכוֹלִין לְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר אוֹתוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַשְׁבָּחִים בְּעַצְמָן, שֶׁהֵם מִבֵּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְדֻלַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ אָנוּ יְכוֹלִין לְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַלְלוּיָהּ הַלְלוּיָהּ, שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁלְשְׁלֵי הַלְלוּיָהּ בָּתַר הַלְלוּיָהּ (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּטּוּר אוֹרַח חַיִּים), הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּהַלְּלִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאוֹמְרִים הַלְלוּיָהּ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ יְכוֹלִין לוֹמַר עוֹד הַלְלוּיָהּ. וְזֶה בְּחִינַת שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ. וְכֵן, זַמְּרוּ אֱלֹקִים זַמְּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמְּרוּ וְכוּ'. וְכֵן הַרְבֵּה שֶׁנֶּאֱמְרוּ הַשְׁבָּחִים בְּלָשׁוֹן כָּפוּל, כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּשׁוֹרְרִין וּמְזַמְּרִין וּמְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ יְכוֹלִין לְשַׁבֵּחַ אוֹתוֹ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מִזְמוֹר לְדָוִד, לְדָוִד מִזְמוֹר. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁלִּפְעָמִים שׁוֹרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל דָּוִד וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר שִׁירָה, וְלִפְעָמִים אוֹמֵר שִׁירָה וְאַחַר כָּךְ שׁוֹרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלָיו, הַיְנוּ

כַּנַּ"ל. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, לִפְעָמִים עַל-יְדֵי הַשִּׁירָה שֶׁאוֹמֵר שֶׁהוּא הַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלָיו, כִּי עִקַּר הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ לִפְעָמִים שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר שִׁירָה, כִּי עַל-יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לוֹמַר שִׁירָה, דְּהַיְנוּ לְסַדֵּר שְׁבָחִים וּתְאָרִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בְּרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהָא בְּהָא תַּלְיָא. וְעַל-כֵּן לִפְעָמִים שׁוֹרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ תְּחִלָּה וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן, כִּי עִקַּר זְקֻנָה וְשֵׂיבָה נִמְשָׁךְ מִשֹּׂרֶשׁ הַזְּקֻנָה שֶׁל מַעְלָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַנְּבוּאָה שֶׁהוּא בְּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנְּבוּאָה הָעֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָז נִדְמֶה לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ כְּזָקֵן מָלֵא רַחֲמִים. נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת זָקֵן בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַנְּבוּאָה. וּמִשָּׁם עִקַּר הַזְּקֻנָה וְשֵׂיבָה שֶׁל כָּל הַזְּקֵנִים דְּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַזְּקֻנָה וְהַשֵּׂיבָה הוּא בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, בִּשְׁבִיל שֶׁיִּגָּלֶה אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מַאֲרִיךְ ה' יִתְבָּרַךְ יְמֵי הָאָדָם כִּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה בְּרֹב יָמָיו לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרָה מִבְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, מִבְּחִינַת זָקֵן מָלֵא רַחֲמִים שֶׁמִּשָּׁם שֹׂרֶשׁ הַזְּקֻנָה, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְבֵרוּר הַמְדַמֶּה כְּדֵי שֶׁיִּגָּלֶה אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם. בִּבְחִינַת וְגַם עַד זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹקִים אַל תַּעַזְבֵנִי עַד אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל יָבֹא גְּבוּרָתֶךָ. וְעַל-כֵּן עַד אַבְרָהָם לֹא הָיָה זְקֻנָה, כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ, כִּי הַזְּקֵנִים הֵם בִּבְחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַהִלּוּלִים וְהַשְׁבָּחִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ, בְּחִינַת מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן. כִּי עִקַּר הַזְּקֻנָה מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַאֲרִיךְ יְמֵי הָאָדָם הוּא כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה בְּרֹב הַיָּמִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהוֹדִיעַ אֲמִתַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁאַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁעָסַק בָּזֶה לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן מִמֶּנּוּ הִתְחִילָה הַזְּקֻנָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַזְּקֻנָה הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל, כִּי שַׂעֲרוֹת הַזְּקֻנָה נִמְשָׁכִין מִבְּחִינָה גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד שֶׁשָּׁם שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה, כִּי תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה נִדְמָה כְּזָקֵן כַּנַּ"ל. וּכְלַל הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת כְּלַל כָּל מַדְרֵגוֹת הַנְּבוּאָה, בְּחִינַת פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם. 'דִּבֶּר ה'' זוֹ נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי נְבוּאָה הוּא בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַזְּקֻנָה וְהַשֵּׂיבָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן מְחֻיָּבִים לְכַבֵּד זָקֵן וְשֵׂיבָה, כִּי עִקַּר הוּא הַכָּבוֹד, כִּי עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לָהֶם עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּדֵּל בְּחִינַת הָרוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בֵּרוּר הַמַּדְמֶה שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מכות כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתֵן לְזָקֵן וְשֵׂיבָה, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שֹׂרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַזִּקְנָה וְהַשֵּׂיבָה שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַזִּקְנָה וְשֵׂיבָה, נִמְשָׁכָת עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת כְּבוֹד רַבּוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ, מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְכוּ' וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ. כִּי עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתֵן לְזָקֵן וְשֵׂיבָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיְרָאוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ, 'וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ' אַחַר 'מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם' וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד וְהַהִדּוּר שֶׁמְּכַבֵּד אֶת הַזִּקֵן וְשֵׂיבָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ עַל-יְדֵי מִצְוַת חֲנֻכָּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה זוֹכִין רַק בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, שֶׁשָּׁם כְּלֵלְיוּת כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן כב). וְזֶה בְּחִינַת מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ. יָדַיִם הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שְׁרָשָׁהּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּמִשָּׁם מְאִירָה הָאֱמוּנָה בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמַּדְמֶה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַנְּבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל הַנְּבִיאִים נְבוּאָתָם וְרוּחַ קָדְשָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל וְכוּ' מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וְכוּ'. וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אוֹי לִי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְשָׂרַפְתִּי אֶת הֵיכָלִי וְהִגְלֵיתִי אֶת בָּנַי וְכוּ'. מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה הַנִּזְכָּר שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הַכָּבוֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהֵיכָל וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַנְּבוּאָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ עִקַּר מְרִירַת צָרוֹתֵינוּ שֶׁל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחֱרַב בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, מַה שֶּׁעַל-יְדֵי חָרְבַּן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ נִפְגְּמָה הָאֱמוּנָה וְנִתְגַּבְּרוּ הַכּוֹפְרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים בָּעוֹלָם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְעִקַּר חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל-יְדֵי נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁהִתְגַּבְּרוּ כְּנֶגֶד הַנְּבִיאֵי אֱמֶת עַד שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד נְבִיאֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב,

וַיְהִיו מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹקִים וּמִתַּעְתְּעִים בִּנְבִיאָיו וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגַּם אֱמוּנָתָם. כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי נְבִיאֵי הָאֱמֶת עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ כֵן עַל-יְדֵי נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר הוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה גָּרְמוּ לְהַחֲרִיב אֶת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּירוּשָׁלַיִם וּלְהַגְלוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל שֶׁפָּסְקוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי אֱמָנָה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו בְּעַבְדוּתֵנוּ לֹא עָזָבונוּ אֲלֵקֵינוּ, וַיֵּט עָלֵינוּ חֶסֶד בְּכָל יְמֵי הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה וְשָׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וּפָסְקָה הַנְּבוּאָה וְהֶחָזוֹן מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הַגְּדוֹלָה הוּא חוֹמֵל עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וְשׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הֵם מְבָרְרִים לָנוּ הַמְדֻמֶּה וּמַמְשִׁיכִים אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקֻּף הַנֵּס הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא שֶׁל חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשׁ, כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וְכוּ'. וְהָעִקָּר שֶׁרָצוּ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא יְסוֹד וְכְלַל כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אָמְרוּ, כִּתְבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן רָצוּ לְהַחֲרִיב אֶת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, מֵחֲמַת שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן רָצוּ לְהַחֲרִיבוֹ כְּדֵי לְפַגֵּם הָאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם כִּי סָבְרוּ שֶׁכְּשֶׁיֶּחֱרַב הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין עוֹד תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ עָמַד לָנוּ בְּעֵת צָרוֹתֵינוּ וְהֵפֵר עֲצָתָם וְנִתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, כִּי נָתַן כֹּחַ בְּהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, שֶׁהֵם, מַתְתְיָהוּ כֹּהֵן גָּדוֹל וּבָנָיו שֶׁיִּתְחַזְּקוּ וְיַעַמְדוּ כְּנֶגְדָּם וְנִצְּחוּ אוֹתָם וְהִפִּילוּם וְחָזְרוּ עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִמְקוֹמוֹ. וּבְנִפְלְאוֹתָיו וְנוֹרְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ הֶעֱצוּמִים אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת בְּתִקּוּן כָּל הַדּוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדוֹר וָדוֹר, הִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּנוּ אָז שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, שֶׁאַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַנֵּס הַזֶּה שֶׁנִּצְּחוּ אֶת הַיְוָנִים מַתְתְיָהוּ וּבָנָיו, זָכוּ לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן נִפְלָא וְנוֹרָא לְכָל הַדּוֹרוֹת עַד שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר יוֹדֵעַ עֲתִידוֹת רָאָה אָז שֶׁבְּנֵין בֵּית שֵׁנִי לֹא יִתְקַיֵּם וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיֶּחֱרַב וַאֲפִלּוּ בִּימֵי בֵּית שֵׁנִי לֹא הָיְתָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כִּי חָסְרוּ כַּמָּה דְּבָרִים וְכוּ', עַל-כֵּן הִפְלִיא ה' יִתְבָּרַךְ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ תִּקּוּן נִפְלָא וְנוֹרָא לְדוֹרוֹת. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ, שֶׁזָּכוּ לְהוֹדִיעַ לָנוּ וּלְהָאִיר לָנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אַחַר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא אָבְדָה תִּקְוָתֵנוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין דּוֹר יָתוֹם וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ אַף-עַל-פִּי-כֵן מְאִירִין בָּנוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁאָנוּ זוֹכִין בְּכָל שָׁנָה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אוֹר הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה גַּם

עַתָּה, כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק. כִּי נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁהָיְתָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּלָּה שֶׁהַשְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, זֶה נֵר הַמַּעֲרָבִי שֶׁהוּא עֵדוּת שֶׁהַשְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הִיא בַּלַּיְלָה, כִּי לַיְלָה הוּא בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנַת לַיְלָה שֶׁאָז הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת וְנִשְׁאָר רַק הַמְּדַמֶּה. וְאָז צְרִיכִין לְתַקֵּן וּלְבָרֵר אֶת מְדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַשְׁרָאַת הַשְׁכִינָה עַל הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַבְּלִין רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵהַשְׁכִינָה הַשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִין לְהַדְלִיק נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה בְּכָל לַיְלָה דַּיְקָא, כִּי אוֹר נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הֵם בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק, בְּחִינַת אוֹר הַנְּבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַשּׁוֹרָה עַל הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁצְּרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּתִקּוּנָהּ בַּלַּיְלָה דַּיְקָא בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמִּצְוָתָהּ בַּלַּיְלָה מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי-זֶה אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּדֵי לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה וְהָאֱמוּנָה שֶׁתִּקּוּנָהּ בַּלַּיְלָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי אָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הָאֱמוּנָה גַּם עַתָּה שֶׁאֵין הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר. שֶׁמֵּהֶם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאוֹר שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עֶלְיוֹנוּ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה. וְעִקַּר קְבִיעוּת יְמֵי חֲנֻכָּה הָיָה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וְקִבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לוֹמַר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהִלּוּלִים הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּאָרִים וְהַשְׁבָּחִים לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל:

חלק ח

הַכְּלָל, שֶׁמִּצְוַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כִּי זֶה מְבֹאָר בַּסְּפָרִים שֶׁאוֹר נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, הֵם בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה, בְּחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, הַיְנוּ, כַּנַּ"ל כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִכָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, בְּחִינַת פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם, דִּבֶּר ה' זוֹ נְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת

חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר, וְזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ פָּסוּק בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת לְפָסוּק, וּבָבֹא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וְכוּ'. הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הַפָּסוּק מְדַבֵּר מִנְּבוּאַת מֹשֶׁה שֶׁקִּבֵּל מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ מִיָּד פָּסוּק בְּהַעֲלֹתְךָ שֶׁהוּא מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כִּי עִקַּר מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הָיָה בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא אוֹר הַנְּבוּאָה לְכָל הָעוֹלָם כִּדְאִיתָא בְּזֹהַר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת הַנְּשִׂיאִים שֶׁנִּסְמָךְ לְשָׁם. שֶׁאָנוּ קוֹרִין אֵלּוּ הַפָּרָשִׁיּוֹת בַּחֲנֻכָּה, לְהוֹרוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָם עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֱמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְבָרְרִין הַמַּדְמֶה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת הַנְּשִׂיאִים שֶׁהִקְרִיבוּ בַּחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ, כִּי עִקַּר הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הָרוּחַ נְבוּאָה שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרֵר הַמַּדְמֶה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהִיוּ בַּמִּשְׁכָּן וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַבְּהֵמוֹת הֵם בְּחִינַת הַמַּדְמֶה כַּיָּדוּעַ, וְעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּבִיאִין מֵהַבְּהֵמוֹת עַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הַמַּדְמֶה. וְעַל-כֵּן בַּחֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן הֵבִיאוּ הַנְּשִׂיאִים בַּתְּחִלָּה קָרְבָּנוֹת הַרְבֵּה לְחָנְכוֹ, לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵם שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם מְקַבְּלִין בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, רוּחַ נְבוּאָה מִמֹּשֶׁה רַבָּם. וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵבִיאוּ אָז, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הַמַּדְמֶה. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ מִיָּד אַחַר "זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ" פָּסוּק, וּבָבֹא מֹשֶׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל קָרְבָּנָם הָיָה בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמַּדְמֶה שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה שֶׁמְּקַבֵּל מֹשֶׁה רַבָּם מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל רוּחַ נְבוּאָתָם כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמַּדְמֶה שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּבְנָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵכְרִחוּ הֵם לְחָנְכוֹ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵם, כִּי הֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁכָּן הָאֱמוּנָה לְעוֹלָם עַל יְדֵם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ אַחַר כָּךְ פָּרָשַׁת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁהִיא 'בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת', כִּי כָּל זֹאת הוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה כְּדֵי לְהָאִיר הָאָרַת הַצַּדִּיקִים שֶׁהוּא הָאָרַת הַנְּבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּדֵי לְבָרֵר הַמַּדְמֶה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעִקַּר כַּוָּנָתֵנוּ בְּהַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שֶׁנִּכָּוֵן לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי-זֶה אוֹר הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְחַפְּשָׂם וּלְבַקְּשָׂם עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְמָצְאָם וּלְהִתְקָרֵב

אֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל גֹּדֶל הָאַזְהָרָה שֶׁהִזְהִיר אַדְמוֹ"ר זַ"ל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא הָעִקָּר. אֲבָל אֵיךְ נִזְכֶּה לָזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּשְׁתַּדֵּל בְּעִנְיָן זֶה לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִמְצֹאוֹ. וְלָזֶה אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אוֹר הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מֵאִיר לָנוּ וּמְעוֹרֵר אוֹתָנוּ שֶׁנִּשְׁתַּדֵּל לְבַקְּשׁוֹ וּלְמָצְאוֹ. וְזֶה אָנוּ צְרִיכִין לְכַוֵּן בְּהַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת מִצְוָה זֹאת שֶׁנַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אוֹר הַצַּדִּיק, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לְחַפְּשׂוֹ וּלְבַקְּשׁוֹ עַד שֶׁנִּמְצָא אוֹתוֹ, כִּי חִפּוּשׂ הוּא בְּנֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (פְּסָחִים ח) וְלָמְדוּ מִפָּסוּק, נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חֹפֶשׂ וְכוּ'. הֵינוּ עַל-יְדֵי נֵר מִצְוָה שֶׁל חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא אוֹר הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לְחַפְּשׂוֹ וּלְבַקְּשׁוֹ בְּכָל כֹּחֵנוּ עַד שֶׁנִּמְצָא אוֹתוֹ. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְיִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם. כַּאֲשֶׁר נִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ וְכוּ', עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר שֶׁחָזְרוּ וְהִמְשִׁיכוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה וְתִקְּנוּ לָנוּ נֵר חֲנֻכָּה, דְּהֵינוּ שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ תִּקּוּן הַזֶּה שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ בְּכָל הַדּוֹרוֹת בְּכָל יְמֵי הַגְּלוּת הַזֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אוֹר הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא אוֹר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי הַדְלָקַת נֵר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל חֲנֻכָּה כְּמוֹ עַל-יְדֵי הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הַדְלָקַת נֵר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל חֲנֻכָּה כְּמוֹ עַל-יְדֵי הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. שֶׁתְּלָתָה הַתּוֹרָה הַקְּטֹרֶת הַקְּטֹרֶת בְּהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת מַמְשִׁיכִין אוֹר הַנְּבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרֵר הַמַּדְמֶה וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַד שֶׁזּוֹכִין לְקוֹל הַנִּגּוּן הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן תְּלָתָה הַתּוֹרָה קְטֹרֶת בַּנֵּרוֹת, כִּי קְטֹרֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם חִיּוּת הַנְּשָׁמָה וְכוּ', זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְקוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁמַּשְׁפִּיעַ כָּל הַשִּׂמְחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל וְכוּ' כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְתָבִין כָּל זֶה:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. 'תּוֹכְחוֹת מוּסָר' דִּיקָא. כִּי עַל-יְדֵי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק, בְּחִינַת נְבוּאָה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְכוּ', עַד שֶׁזּוֹכִין לְקוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוֹסִיף וְנָתַן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל.

וְעַל-פִּי זֹאת מְקֻשָּׁר הֵיטֵב מְאֹד פָּסוּק זֶה, כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, בְּחִינַת נְבוּאָה, זוֹכִין לְבְחִינַת תּוֹכְחוֹת מוּסָר, דְּהַיְנוּ לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל כָּרָאוּי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר, כִּי הַתּוֹכָחָה שֶׁל הַמּוֹכִיחַ שֶׁאֵינוֹ רָאוּי בְּוַדַּאי אֵינָהּ דֶּרֶךְ חַיִּים, כִּי אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתָּם שֶׁאֵינָהּ טוֹבָה מַחֲלִישׁ נִשְׁמָתָם וּמַפְסִיק הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע מֵהֶם וְכוּ', וְעַל-כֵּן תּוֹכַחְתָּם הִיא בְּחִינַת דַּרְכֵי מָוֶת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא, שֶׁלֹּא יִפְגֹּם בְּהַתּוֹכָחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרֵר וּמְנַשֵּׂא עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, הָרִיחַ רַע שֶׁל הַחֲטָאִים שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת (שַׁבָּת נה) אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא, בְּחִינַת וְלֹא יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא וָמֵתוּ וְכוּ'. אֲבָל תּוֹכָחָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קוֹל הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל, זֹאת הַתּוֹכָחָה הִיא בְּחִינַת דֶּרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר, כִּי עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה זֹאת הוּא מוֹסִיף וְנוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּתָם, כִּי חִיּוּת הַנְּשָׁמָה הִיא רַק מֵהָרִיחַ שֶׁנִּגְדָּל עַל-יְדֵי קוֹל הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה סָמוּךְ לַפֶּתַח, כִּי הַפֶּתַח הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא הַפֶּתַח וְהַשַּׁעַר שֶׁדֶּרֶךְ בּוֹ נִכְנָסִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גּוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְהַכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פֶּתַח וְשַׁעַר, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁנִּקְרֵאת זֹאת שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר, בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. דְּלֵית רְשׁוּ לְנָבְיָא וְחוֹזֶה לְמֵיעַל אֶלָּא בַּהּ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּתִּקּוּנִים כַּמָּה פְּעָמִים בַּאֲרִיכוּת. וְהִיא בְּחִינַת זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, וְעַל-כֵּן מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה סָמוּךְ לַפֶּתַח, כִּי נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק, אוֹר הַנְּבוּאָה שֶׁמַּדְלִיקִין וּמְאִירִין זֶה הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ סָמוּךְ לַפֶּתַח, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּדֵי לְבָרֵר וּלְתַקֵּן הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הִיא עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא אוֹר הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁחֲנֻכָּה הוּא בְּנָצַח וְהוֹד, כִּי נָצַח וְהוֹד מִשָּׁם עִקַּר יְנִיקַת הַנְּבִיאִים כַּיָּדוּעַ:

חלק יד

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר נֵר חֲנֻכָּה הוּא כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר אֲפִלּוּ עַתָּה גַּם עַתָּה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בַּשֵּׂכֶל בְּשׂוּם אֹפֶן כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁבּוֹ קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא כְּלַל הַנְּבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הָיָה

תָּלוּי עַד קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נְבוּאָה, כִּי עִקַּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי נְבוּאָה שֶׁהִוא בֵּרוּר הַמְדַמֶּה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַתְחָלָה וְהִתְחַדְּשׁוּת, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה זוֹכִין לְהַאֲמִין בְּהַהַתְחָלָה וְהִתְחַדְּשׁוּת הָרִאשׁוֹן, דְּהַיְנוּ בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא עוֹלָמוֹ יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, בְּחִינַת בֵּית דִּבְרֵאשִׁית, כִּי הָעוֹלָם דּוֹמֶה לְבֵית כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל לְהַאֲמִין שֶׁהָעוֹלָם שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּי"ת, הוּא מְחֻדָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּית דִּבְרֵאשִׁית, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְעַל-כֵּן אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ אֱמוּנָה זֹאת עַל-יְדֵי אוֹר הַנֵּר שֶׁל מִצְוָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הֶאָרָה מֵאוֹר הַגָּנוּז מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁהָיָה הָאָדָם צוֹפֶה בּוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, הַיְנוּ מִקָּצֶה וְעַד קָצֶה, הַיְנוּ שֶׁבָּאוֹר הַגָּנוּז הָיוּ יְכוֹלִין לְהִסְתַּכֵּל וּלְהַשִּׂיג מִקָּצֶה הָרִאשׁוֹן עַד קָצֶה הָאַחֲרוֹן, דְּהַיְנוּ עַד חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא, כַּמּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ עָמַד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, כִּי רָאָה שֶׁהָרְשָׁעִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים יְקַלְקְלוּ חַס וְשָׁלוֹם, גַּם זֶה הָאוֹר וְהַדַּעַת, וְאֵז לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְתַּקֵּן חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן עָמַד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים, שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּשִּׂיג מִזֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז כִּי אִם הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַבְּלִין רוּחַ קָדְשָׁם מִשָּׁם, וְהֵם מְאִירִין בְּכָל הָעוֹלָם אוֹר הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם בֶּאֱמוּנָה לְבַד, כִּי עַכְשָׁו שֶׁנִּגְנַז הָאוֹר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּדַעַת כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִין לִינֹק מֵאוֹר הַגָּנוּז מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמַּאֲמָר הָרִאשׁוֹן בְּאִתְגַּלְיָא הָיָה, וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר. כִּי קֹדֶם לָזֶה לֹא נִזְכָּר וַיֹּאמֶר, כִּי בְּרֵאשִׁית הוּא מַאֲמָר סָתוּם, (כַּמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי הַתְחָלַת וְרֵאשִׁית הַבְּרִיאָה הוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר תֵּכֶף אַחַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, נֶאֱמַר מִיָּד, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ', כִּי אָז תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה הָיָה הַחֹשֶׁךְ שֶׁכִּסָּה פְּנֵי תְהוֹם, שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵהֶעְלֵמַת הַיְדִיעָה שֶׁנִּתְעַלֵּם אוֹר הַיְדִיעָה לֵידַע הַתְחָלַת וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי הַיְדִיעָה וְהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה הֵם בְּחִינַת אוֹר וְחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יֵשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה וְכוּ' כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. אַךְ תֵּכֶף, וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהֵאִיר ה' יִתְבָּרַךְ הָאוֹר בָּעוֹלָם שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה הָאָדָם צוֹפֶה וּמַבִּיט מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, הַיְנוּ מִקָּצֶה וְעַד קָצֶה, הַיְנוּ שֶׁהָיָה מַשִּׂיג חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה עַד חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ עָמַד וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת וּלְהַשִּׂיג בְּהַדַּעַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹנְקִין מֵאוֹר הַגָּנוּז כַּנַּ"ל. וְזֶה אָנוּ זוֹכִין עַל-יְדֵי אוֹר

הַנֵּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי מִשָּׁם אָנוּ מַדְלִיקִין הַנֵּר חֲנֻכָּה מִבְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁבָּאוֹר הַגָּנוּז הַנַּ"ל הָיוּ יְכוֹלִין לְהַבִּיט וּלְהַשִּׂיג בַּדַּעַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה עַד חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, כְּמוֹ כֵן אָנוּ זוֹכִין עַתָּה לֵידַע זֹאת עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְׁלֵמָה שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה שְׁמוֹנָה יָמִים לְהוֹרוֹת שֶׁאָנוּ זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, וְאָנוּ חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָה זֹאת בֶּאֱמֶת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁמַּדְלִיקִין וּמַמְשִׁיכִין הָאוֹר הַנַּ"ל מִקָּצֶה וְעַד קָצֶה לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁכָּלוּל בְּשִׁבְעַת יָמִים שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן, בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל. כִּי יוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא בִּבְחִינַת בִּינָה כַּיָּדוּעַ וּבִינָה הִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל:

חלק טו

וְזֶה שֶׁכָּתוּב, בְּאָהֳלֹ מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן וּבָנָיו מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר וכו'. שֶׁהַזְּכִירָה הַתּוֹרָה אֶת הָעֵדוּת שֶׁהֵם הַלּוּחוֹת אֵצֶל נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, לְהוֹרוֹת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מְצוַת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָעֵדוּת שֶׁהֵם הַלּוּחוֹת שֶׁהָיוּ בָּהֶם הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַנְּבוּאָה כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַנְּבוּאָה כְּדֵי לְבָרֵר הַמַּדָּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, שֶׁאָז צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵר הַמַּדָּמָה בְּכָל הַלַּיְלָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה, מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר, כִּי אָז עִקַּר בֵּרוּר הַמַּדָּמָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל כְּדֵי לִזְכּוֹת לְתִקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁצְּרִיכִין לְתַקְּנָהּ בַּלַּיְלָה בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן הֵם שִׁלְשִׁים וְשֵׁשׁ נֵרוֹת בְּכָל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה כְּנֶגֶד לוֹ צַדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר הַמִּסְתַּכְּלִים בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה, כִּי זֶה עִקַּר נֵר חֲנֻכָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַמִּסְתַּכְּלִים בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל, אָמֵן:

חלק יז

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים שֶׁחֲנֻכָּה בְּחִינַת חָנ"ו כ"ה, כה אַתְוָן דִּיחוּדָא וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, שֶׁאָסוּר לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק בִּשְׁבִיל שִׁמּוּשֵׁי חֹל כַּנַּהוּג עַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, רַק עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת יִהְיֶה בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת וַיְהִי מִקֵּץ בַּחֲנֻכָּה אוֹ לִפְעָמִים פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב, כִּי פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ מְדַבְּרִים מִיּוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁכָּל גְּדֻלָּתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹת, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן כָּל גְּדֻלָּתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי הַחֲלוֹמוֹת שֶׁחָלַם וְעַל-יְדֵי הַפִּתְרוֹן שֶׁפָּתַר חֲלוֹם פַּרְעֹה וְהַשָּׂרִים, כִּי הַחֲלוֹמוֹת הֵם עַל-יְדֵי הַמְדַמֶּה, וְהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף זוֹכֶה לִבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְבָרֵר הַמְדַמֶּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לַחֲלוֹמוֹת צוֹדְקִים וְלִפְתֹּר כָּל הַחֲלוֹמוֹת שֶׁכָּל זֹאת הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה. וְזֶה שֶׁאָמַר פַּרְעֹה כְּשֶׁרָאָה שֶׁיּוֹסֵף יָדַע לִפְתֹּר חֲלוֹמוֹ, אָמַר, הֲנִמְצָא כָּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ. 'רוּחַ אֱלֹקִים' דַּיְקָא, בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ בַּחֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְבַקְּשׁוֹ וּלְמָצְאוֹ, כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵר לָנוּ הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת גְּדֻלַּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה שֶׁחָלַם יוֹסֵף, וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי, הֵינוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּטוּל הַטֶּבַע וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי, שֶׁכָּל הַנְּהָגַת הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּהַיְנוּ הַנְהָגַת הַטֶּבַע נִכְנָעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לִי, כִּי כֻּלָּם בְּטֵלִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמְּגַלֶּה הַהַשְׁגָּחָה בָּעוֹלָם וּמְבַטֵּל הַנְהָגַת הַטֶּבַע וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁרָאָה שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְשֶׁבַע רָעוֹת וְכוּ', וַתִּבְלַעְנָה הַפָּרוֹת הָרָעוֹת אֶת שֶׁבַע הַפָּרוֹת הַטּוֹבוֹת וַתָּבֹאנָה אֶל קִרְבֶּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה וּמַרְאֵיהֶן רַע וְכוּ'. שֶׁפִּתְרוֹנוֹ עַל שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע וְשִׁבְעַת יְמֵי הָרָעָב, שֶׁהֵם בְּחִינַת טוֹב וָרַע שֶׁהָרַע מִתְגַּבֵּר עַל הַטּוֹב עַד שֶׁאֵין נִכָּר הַטּוֹב וְכוּ', כַּמּוּבָן בִּדְבָרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נד). כִּי הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר הֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר שֶׁאָמְרוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן

בַּר יוֹחָאי, אַנְתְּ הוּא דְּנַהֲרִית לִשְׁבִיעָאָה וְכוּ'. כִּי כָּל הַצַּדִּיקִים כְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, שֶׁהֵם בְּחִינַת טוֹב. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים בְּשֵׁם שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא וּלְהַגְבִּיר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' רֹעֶה לֹא אֶחְסָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע. אֲבָל יֵשׁ כְּנֶגְדָּם הָרוֹעִים וְהַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר, בְּחִינַת נְבִיאֵי שֶׁקֶר שֶׁעַל יָדָם בִּלְבּוּל הַמְּדָמֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁשָּׁם עִקַּר הָרָעָבוֹן, בְּחִינַת וּבָטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. וְהָרַע מִתְגַּבֵּר עַל הַטּוֹב חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁאֵין נִכָּר כְּלָל מַעֲלַת הַטּוֹב מֵחֲמַת הָרַע שֶׁחוֹפֶה וּמְכַסֶּה עָלָיו בִּבְחִינַת וַתִּבֹאנָה אֶל קִרְבָּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה וְכוּ', שֶׁשֶּׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת בְּחִינַת הָרַע, בְּחִינַת נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, דְּהַיְנוּ הָרוֹעִים וְהַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר מַסְתִּירִים וּמְכַסִּים אוֹר הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים עַד שֶׁאֵין נִכָּרִים כְּלָל וְאֵין רוֹאִין אוֹתָם כְּלָל כְּאִלּוּ אֵינָם בָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא רוֹאֶה וְיוֹדֵעַ אֶת כָּל זֹאת וְעוֹסֵק לְתַקֵּן כָּל זֹאת לְגַלּוֹת אוֹר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אָמַר, יַעֲשֶׂה פַרְעֹה וְיַפְקֵד פְּקִדִים עַל הָאָרֶץ וְחִמֵּשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע וְיִקְבְּצוּ אֶת כָּל אֹכֶל הַשָּׁנִים הַטֹּבוֹת וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהוּא מְצַוֶּה שֶׁיַּעֲשׂוּ פְּקִידִים וּמְמֻנִּים שֶׁיִּקְבְּצוּ אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם מְגַלִּים נִקְרָא בְּשֵׁם אֹכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכוּ שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁיִּקְבְּצוּ אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלִּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁיִּהְיֶה הָאֹכֶל לְפִקָּדוֹן וְכוּ', שֶׁיְּפַרְנְסוּ עַצְמָן יִשְׂרָאֵל בְּהַתּוֹרָה שֶׁלָּהֶם בְּעֵת הִתְגַּבְּרוּת בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר כַּנַּ"ל. כִּי בְּכָל עֵת וּזְמַן שֶׁאֵין יוֹדְעִין מֵהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, צְרִיכִין לְפַרְנֵס וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמָם בְּהַתּוֹרָה שֶׁגִּלּוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁלְּפָנֵינוּ. וּצְרִיכִין אָנוּ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם עַד שֶׁיְּרַחֵם ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ וְיִגְלֶה לָנוּ אֶת הַצַּדִּיקִי אֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְבָרֵר הַמְּדָמֶּה וּלְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵינוּ עַל פָּסוּק, אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁאִם אֵין יוֹדְעִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִין הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אִם אֵין יוֹדְעִין לְמִי לְהִתְקָרֵב, צְרִיכִין לָעֵת עַתָּה לֵילֵךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן, דְּהַיְנוּ בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק זֶה, הִסְתַּכְּלִי בְּדַרְכֵי אֲבוֹתַיִךְ הָרִאשׁוֹנִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. (עַיֵּן כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת בִּרְכוֹת הֲרֵיחַ). וְזֶהוּ וְחִמֵּשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם, 'וְחִמֵּשׁ' זֶה בְּחִינַת ה דְּהַשֵּׁשִׁי, בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהֵם כְּלָל

הַנְּבוּאָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נד). הֵינוּ שֶׁעִקַּר הָאֹכֶל וְהַטּוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, הוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה, בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, בְּחִינַת ה דְּהַשְׁשִׁי. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה הָעוֹלָם תְּלוּי עַד שִׁשִּׁי בְּסִיוָן וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה דְּהַשְׁשִׁי, עַיֵּן שָׁם:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר אַחִים אֲנַחְנוּ וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י, וּבִשְׁבִיל הָאֶחָד שֶׁחָסֵר נִתְפַּזְּרנוּ בְּכָל שַׁעֲרֵי הָעִיר לְבַקְּשׁוֹ. זֶה בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁמְּתַקְּנִים כְּלַל יִשְׂרָאֵל הַכְּלוּלִים בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁמְּתַקְּנִים הַפְּגָם שֶׁפָּגְמוּ תְּחִלָּה בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, כִּי עַכְשָׁו הֵם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה עַל זֶה וּמִתְפַּזְּרִים בְּכָל הַשְּׁעָרִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף, וְהַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁצְּרִיכִין לְשׁוֹטֵט וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד מְאֹד בְּכָל מִינֵי חִפּוּשׂ בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ לִזְכּוֹת לְמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל, נִתְפַּזְּרוּ בְּכָל הַשְּׁעָרִים לְחַפֵּשׂ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וּבָזֶה תִּקְּנוּ מַה שֶּׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹדוֹ תְּחִלָּה וְזָכוּ בֶּאֱמֶת לְמָצְאוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה עִקַּר קִיּוּמָם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד שֶׁזָּכוּ לָצֵאת מִשָּׁם וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בְּכֹחַ יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁעַל יָדוֹ מְבָרְרִין הַמְּדַמֶּה וְזוֹכִין לְהַכְנִיעַ פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּמְּדַמֶּה, וְלָצֵאת מֵהֶם לְחֵרוּת, וְזוֹכִין בְּכָל פַּעַם לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ נְבוּאָה יוֹתֵר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁיָּצְאוּ מֵהָרַע שֶׁבַּמְּדַמֶּה וְזָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁאָז נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה בִּשְׁלֵמוּת. עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָז דַּיְקָא נִזְדַּכְּכוּ מִזֶּהֲמַת מִצְרַיִם כִּיְדוּעַ, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹטֵט בְּכָל הַשְּׁעָרִים לְחַפְּשׂוֹ וּלְבַקְּשׂוֹ בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ לֵהָרֵג אוֹ לַהֲרֹג, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם עַד שֶׁזָּכוּ לְמָצְאוֹ. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְדוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹקִים לִפְנֵיכֶם לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם לִפְלֵטָה גְּדוֹלָה. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת וְהַשְּׁאֵרִית וְהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וְכָל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם הַכֹּל עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל לְבַקְּשׁוֹ עַד שֶׁמָּצְאוּ אוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ

כֵּן אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ בְּכָל כֹּחֵנוּ בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְמָצְאוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְאָז נִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תָּבֹא הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּבוֹאֵי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה. 'תָּשׁוּרִי' דַּיְקָא. בְּחִינַת קוֹל הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הַנּוֹרָא הַנִּזְכָּר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה, אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה לָזֶה, אַשְׁרֵי הַמְבַלֶּה כָּל יָמָיו לְהִתְנַעְנֵעַ וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וְלִכְסֹף לָזֶה:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת כִּבּוּד אָב ג:

הלכות מלמדים

פרק א

חלק א

חַיָּב אָדָם לְלַמֵּד לִבְנוֹ תּוֹרָה וְכֵן לְבֶן בְּנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ וְכוּ':

כִּי בֶּאֱמֶת הַמְלַמֵּד הַמֻּבְחָר וְהַטּוֹב הוּא הָאָב לִבְנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם וְכוּ'. כִּי הַמְלַמֵּד צָרִיךְ לְצַמְצֵם הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה שֶׁרוֹצֶה לְהַסְבִּיר לְהַקָּטָן וּלְהַלְבִּישׁ אֶת הַשֵּׂכֶל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַהֲבִינוֹ, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ וְכַמְבֹאָר בִּתְחִלַּת מַאֲמָר "מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא" (בְּסִימָן ל). וְלָזֶה מְסֻגָּל בְּיוֹתֵר הָאָב לִבְנוֹ, כִּי הַלִּבּוּשׁ שֶׁל הַמּוֹחִין נִמְשָׁךְ לְהַבֵּן מִן הָאָב מִשְּׁעַת הַתּוֹלְדָה, כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת כִּבּוּד אָב וָאֵם (הֲלָכָה א) וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת יָכוֹל הָאָב לְהַמְשִׁיךְ לְבוּשִׁין לִבְנוֹ לְהַלְבִּישׁ לוֹ בְּתוֹכוֹ הַמּוֹחִין, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה וְהַחָכְמָה שֶׁהוּא מְלַמְּדוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן" וְכוּ' (בְּסִימָן ס), שֶׁעִקַּר הַהִתְבּוֹנְנוּת מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת, עַיֵּן שָׁם. כִּי עֲשִׂירוּת הוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ וְצַמְצוּם בִּבְחִינַת מְצָפוֹן זָהָב יֵאָתֶה שֶׁהוּא סִטְרָא דִּשְׂמְאל שֶׁמְּשָׁם הַצַּמְצוּם וְהָעֲשִׂירוּת הוּא נַחֲלַת אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲשִׂירוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַמְצוּם וּלְבוּשׁ שֶׁמְּקַבְּלִין מִן הָאָב כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְקַבֵּל הַהִתְבּוֹנְנוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם הָרַב נִקְרָא אָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סַנְהֶדְרִין יט עב), כָּל הַמְלַמֵּד לְבֶן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ יְלָדוֹ. כִּי מֵאַחַר שֶׁלִּמְּדוֹ תּוֹרָה, נִמְצָא, שֶׁהַמְשִׁיךְ לוֹ לְבוּשׁ לְחָכְמָתוֹ כַּנַּ"ל, כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לְלַמֵּד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהוּא אֲבִיו מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵיּוֹתֵר טוֹב שֶׁאֲבִיו בְּעַצְמוֹ יִלְמֹד עִם בְּנוֹ כַּנַּ"ל. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד עִמּוֹ מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם שְׂכַר לִמּוּד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי בְּחִינַת הַשְׂכַר לִמּוּד שֶׁמְּשַׁלֵּם הָאָב בְּעַד בְּנוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה הַבֵּן לִלְמֹד וּלְהָבִין זֶה בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת שֶׁהוּא נַחֲלַת אָבוֹת, דְּהַיְנוּ הַשְׂכַר לִמּוּד שֶׁמְּשַׁלֵּם הָאָב בְּעַד בְּנוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבֵּל הַהִתְבּוֹנְנוּת כַּנַּ"ל:

וְכָל זֶה, דְּהַיְנוּ הַהִתְבּוֹנְנוּת עִם הַלְּבוּשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָעֲשִׂירוּת שֶׁהִוא נַחֲלַת אָבוֹת, כָּל זֶה מְקַבְּלִין מִן אֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהִוא בְּחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת עַתִּיק, בְּחִינַת אֲבוּהָ דְּאַבָּא, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁחַיָּב הַזָּקֵן לְלַמֵּד אֶת בֶּן בְּנוֹ תּוֹרָה, כִּי הוּא מְסֻגָּל לָזֶה בְּיוֹתֵר, כִּי שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה וְהַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁצָּרִיךְ זֶה הַבֵּן לְקַבֵּל הוּא מִבְּחִינַת זָקֵן, הַיְנוּ אֲבוּהָ דְּאַבָּא, בְּחִינַת עַתִּיק שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה וְהַהִתְבּוֹנְנוּת כַּנַּ"ל. וְכֵן מִבֹּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַתּוֹרָה הִיא מִבְּחִינַת עַתִּיק, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן קיח) שֶׁכָּל הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם דָּא רוּחָא דְּמָשִׁיחַ. וְהַמַּיִם הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם. וּמָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת עַתִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַתּוֹרָה הִיא מִבְּחִינַת עַתִּיק, הַיְנוּ בְּחִינַת מָשִׁיחַ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל מִי שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם וּבְנוֹ תַּלְמִיד חָכָם וּבֶן בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם שׁוּב אֵין הַתּוֹרָה פּוֹסֶקֶת מִזַּרְעוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ הַתּוֹסָפוֹת וְהוּא שֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה, כִּי זֶהוּ קִיּוּם הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזּוֹכֶה הַבֵּן בְּנוֹ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה מִשָּׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת עַתִּיק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל בְּחִינַת הַתּוֹרָה מְשֻׁלֶּשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת פח.), בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהֵיב לָן אוֹרָיְתָא תְּלִיתָאֵי לְעַם תְּלִיתָאֵי עַל יַד תְּלִיתָאֵי וְכוּ'. כִּי מִשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַתּוֹרָה מִבְּחִינָה מְשֻׁלֶּשֶׁת, דְּהַיְנוּ הַזָּקֵן וְהָאָב וְהַבֵּן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ כַּנַּ"ל. עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן, כִּי הַשָּׂגוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רַחֲמִים, כִּי הָרַחֲמִים תְּלוּיִים בַּדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְהִוא מִשְׁתַּלְשְׁלֶת מִבְּחִינַת הַזָּקֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיק עַד בֶּן הַבֵּן כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

כְּשֵׁם שֶׁמִּצְוָה לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ כָּךְ מִצְוָה לְלַמֵּד אֶת בֶּן בְּנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. וְלֹא לְבֶן בְּנוֹ בִּלְבַד אֶלָּא מִצְוָה עַל כָּל חָכָם לְלַמֵּד לְתַלְמִידִים וְכוּ' אֶלָּא שֶׁמִּצְוָה לְהַקְדִּים בְּנוֹ לְבֶן בְּנוֹ וּבֶן בְּנוֹ לְבֶן חֲבֵרוֹ, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

עִנְיַן בֵּן וּבֶן הַבֵּן עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ בַּמַּאֲמָר "וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז) עִנְיַן בֵּן וְתַלְמִיד, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הָעִנְיָן. וְהַכְּלָל, כִּי הָאָרַת הַבֵּן הוּא בְּחִינַת אַיֶּה, בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה. וְהָאָרַת הַתַּלְמִיד הִיא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַטָּה וְצָרִיךְ לִכְלֹל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן הֵיטֵב:

וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת בֵּן וּבֶן הַבֵּן, כִּי בְּנֵי בָנִים הֵם בְּחִינַת לְמוּדֵי ה', בְּחִינַת תַּלְמִידִים, כִּי בְּנֵי בָנִים הֵם נֶצַח וְהוֹד, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת עַל וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם. וְנֶצַח וְהוֹד זֶה בְּחִינַת

לְמוּדֵי ה', בְּחִינַת תַּלְמִידִים, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי הַחִלּוּק שֶׁבֵּין בֵּן וְתַלְמִיד הוּא שֶׁהַבֵּן הַשָּׁגָתוֹ הִוא הַשָּׁגַת הָאָב מַמָּשׁ, בְּחִינַת מָה, בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּבָר מַעֲלָה. וְהַתַּלְמִיד שֶׁהוּא רָחוֹק יוֹתֵר, עַל-כֵּן הַשָּׁגָתוֹ בְּחִינַת מִלְּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשָּׁגַת דְּרֵי מַטָּה שֶׁהֵם רְחוֹקִים יוֹתֵר שֶׁצְּרִיכִים לְהָאִיר בָּהֶם בְּחִינַת מִלְּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּן וּבֶן הַבֵּן, כִּי מֵחֲמַת שֶׁבֶּן הַבֵּן הוּא רָחוֹק יוֹתֵר מִן הַבֵּן, עַל-כֵּן הַשָּׁגָתוֹ בְּעֶרֶךְ הַבֵּן הוּא בְּחִינַת הַשָּׁגַת הַתַּלְמִיד, בְּחִינַת מִלְּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. מַאַחַר שֶׁכְּבָר נִשְׁתַּלְשֵׁל בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת יוֹתֵר וְנִתְרַחֵק בְּמַדְרֵגָה יוֹתֵר מִן הַבֵּן. וְעַל-כֵּן הוּא שְׁלֵמוּת גָּדוֹל כְּשֶׁזּוֹכֶה הֶחָכָם לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ וְאֶת בֶּן בְּנוֹ תּוֹרָה, כִּי אָזַי נַעֲשֶׂה כְּלֵלְיוּת גָּדוֹל בְּשְׁלֵמוּת גָּמוּר שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי זוֹכֶה שֶׁהַבֵּן וְהַתַּלְמִיד שְׁנֵיהֶם נִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ וְנִכְלָלִים בּוֹ, כִּי בְּנוֹ וּבֶן בְּנוֹ הֵם בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל וּשְׁנֵיהֶם נִכְלָלִין בּוֹ שֶׁהוּא אֲבִי הָאָב בְּחִינַת זָקֵן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׁגַת הֶחָכָם בְּעַצְמוֹ שֶׁזּוֹכֶה לְשֶׁפַע הַכֶּתֶר שֶׁהוּא מֵאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּלֵלְיוּת גָּמוּר בְּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל, וְנִכְלָלִין בֵּן וְתַלְמִיד, דְּהַיְנוּ הַבֵּן וּבֶן הַבֵּן, וּמְקַבְּלִין וְיוֹנְקִים מִשָּׁרְשָׁם שֶׁהוּא אֲבִי אֲבִיהֶם, שֶׁהוּא הֶחָכָם וְהַזָּקֵן שֶׁזּוֹכֶה לְשֶׁפַע הַכֶּתֶר, שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל, וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּן בְּנוֹ קוֹדֵם לְבֶן חֲבֵרוֹ, כִּי בֶּן בְּנוֹ, שֶׁהוּא תַּלְמִיד, הוּא בְּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר מִתַּלְמִיד אַחֵר, כִּי גַּם הַתַּלְמִיד צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת בֵּן, כַּמְבֹאָר שָׁם. אֲבָל הַבֶּן הַבֵּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּלְמִיד כַּנַּ"ל, הוּא נִכְלָל יוֹתֵר בִּבְחִינַת בֵּן, מֵאַחַר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֹּחַ הֶחָכָם בְּעַצְמוֹ וְהוּא בֶּן הַבֵּן, עַל-כֵּן הוּא נִכְלָל יוֹתֵר בִּבְחִינַת בֵּן. וְזֶהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בֵּן וְתַלְמִיד בְּיַחַד. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם וּבְנוֹ תַּלְמִיד חָכָם וּבֶן בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם, שׁוּב אֵין הַתּוֹרָה פּוֹסֶקֶת מִזַּרְעוֹ לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר, לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְכוּ'. כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח הוּא עַל-יְדֵי כְּלֵלְיוּת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁהוּא כְּלֵלְיוּת הָעוֹלָמוֹת דָּבָר מַעֲלָה וְדָבָר מַטָּה וְכַנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כְּשֶׁנִּכְלָלִין הָעוֹלָמוֹת יַחַד הָעֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר הַחַיִּים שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מֵהַשָּׁגַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם כְּלֵלְיוּת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא שֶׁהַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ הַדַּעַת הוּא מְקֻשָּׁר בְּהַגּוּף וְגוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה וּכְשֶׁנִּקְשָׁרִין וְנִכְלָלִין יַחַד, זֶה בְּחִינַת חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת קְשׁוּר הָעוֹלָמוֹת וּכְלֻלוֹתָם יַחַד. אֲבָל כְּשֶׁאֵין הָעוֹלָמוֹת נִכְלָלִין יַחַד, חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת מִיתָה שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁאֵין קֶשֶׁר בֵּין עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן וְזֶה בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל (סִימָן לז). כִּי שִׂכְחָה הִיא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַדַּעַת מֵהַגּוּף. וְאֵין הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת שֶׁהִיא הַנִּשְׁמָה מְקֻשָּׁר בְּהַגּוּף. וְעַל-כֵּן שִׂכְחָה הִיא בְּחִינַת מִיתָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ

רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד וְכוּ' כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁהָיָה הוּא וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם שׁוּב אֵין הַתּוֹרָה נִשְׁכַּחַת מִזַּרְעוֹ מֵאַחַר שֶׁנִּכְלָל בֵּן וְתַלְמִיד בְּשָׁרְשָׁם בִּשְׁלֵמוּת גָּמוּר כַּנַ"ל, עַל-כֵּן הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת בְּזַרְעוֹ וְאֵינָהּ נִשְׁכַּחַת מֵהֶם עוֹד מֵאַחַר שֶׁנִּכְלְלוּ הָעוֹלָמוֹת, דְּהַיְנוּ בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְגוּף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת זְכָרוֹן הֶפֶךְ הַשִּׁכְחָה וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת בָּהֶם וְאֵינָהּ נִשְׁכַּחַת, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי עִקַּר הַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת שְׁתֵּי הַשִּׁגּוֹת אֵלּוּ שֶׁל בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהִוא הַדַּעַת. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּכְלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ, כִּי זֶה כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה בְּחִינַת הָאָרֵת הַבֵּן וּבֶן הַבֵּן שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, הִשָּׁמֶר לְךָ וְכוּ' פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים וְכוּ' וּפֶן וְכוּ' וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּאִיר בַּבֵּן וּבֶן הַבֵּן, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, נֶפֶשׁ וְגוּף בְּחִינַת חַיִּים, עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹל מִשִּׁכְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת מִיתָה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁאֵין כְּלָלִיּוּת וְקֶשֶׁר בֵּין עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן וְכַנַ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת עַל מַאֲמָר הַנַּ"ל כָּל שֶׁהוּא וּבְנוֹ וְכוּ' תַּלְמִיד חָכָם וְכוּ', וְהוּא שֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כְּשֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה וְהַבֵּן וּבֶן הַבֵּן שְׁנֵיהֶם מְקַבְּלִין וְיוֹנְקִים מֵאֲבִי אֲבִיהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזָּקֵן שֶׁבּוֹ נִכְלָלִין שְׁנֵיהֶם יַחַד עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן בֵּן וְתַלְמִיד. וַאֲזַי כְּשֶׁנִּכְלָלִין אֵלּוּ הַשִּׁלְשָׁה יַחַד, דְּהַיְנוּ הַבֵּן וּבֶן הַבֵּן, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, נִכְלָלִין שְׁנֵיהֶם יַחַד בִּבְחִינַת הַזָּקֵן שֶׁהוּא אָבִי אֲבִיהֶם שֶׁיּוֹנֵק מִשֶּׁפַע הַכֶּתֶר שֶׁשָּׁם הוּא כְּלָלִיּוּת כֻּלָּם כַּנַ"ל וַאֲזַי נַעֲשֶׂה כְּלָלִיּוּת גָּדוֹל בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל וַאֲזַי נַעֲשֶׂה חוּט הַמְשֻׁלָּשׁ, כִּי הֵם נִכְלָלִין יַחַד בִּכְלָלִיּוּת גָּמוּר כְּמוֹ חוּט מָשְׁזָר, כִּי נַעֲשֶׂה כֻּלּוֹ חַד מֵאַחַר שֶׁהַבֵּן וְהַתַּלְמִיד, שֶׁהוּא בֶּן הַבֵּן נִכְלָלִין יַחַד בְּשָׁרְשָׁם בַּאֲבִי אֲבִיהֶם שֶׁשָּׁם הֵם נִכְלָלִין יַחַד, כִּי שָׁם בֵּן וְתַלְמִיד כֻּלּוֹ חַד. וַאֲזַי עַל-יְדֵי הַכְּלָלִיּוּת זֶה מִתְקַיֶּמֶת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם, כִּי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

כְּשֵׁם שֶׁמִּצְוָה לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ כֵּן מִצְוָה לְלַמֵּד אֶת בֶּן בְּנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ וְכוּ':

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וְיִהְי מִקֵּץ ה' אֱלֹקֵי גְּדֻלַּתְּ מְאֹד" וְכוּ'. בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן נד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן מְאֹד, דְּהַיְנוּ לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְכוּ'. וּכְדֵי לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לִבְחִינַת רַע עַיִן שֶׁהוּא מִיתַת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה וְכוּ'. וְגַם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הָעַיִן מִכֹּחַ הַמַּדְמֶה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ רַע עַיִן צָרִיךְ לִשָּׁמֵר מִזֶּה כּוּ' וְהַכֹּחַ הַמַּדְמֶה בָּא עַל-יְדֵי חֵטְא לָשׁוֹן הָרָע, כִּי כֹּחַ הַמַּדְמֶה הוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, הַיְנוּ תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת וְכוּ'. וְזֶה כֹּחַ הַמַּדְמֶה נִבְרָא, עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת קֹדֶם שֶׁקִּדֵּשׁ הַיּוֹם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הוּא שׁוֹרֶה עַל-פִּי הַשּׂוֹנֶה הֲלָכוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהֵם מְחַדְּשִׁים בַּתּוֹרָה הוּא חִדּוּשׁ נָאֶה וּמִתְקַבֵּל, כִּי חִדּוּשֵׁיהֶם נִמְשָׁכִין מִכֹּחַ הַמַּדְמֶה וְכוּ', אַךְ שֶׁהָרַע מְרֻבֶּה עַל הַטּוֹב וְעַל-כֵּן חִדּוּשִׁין שֶׁלְּהֶם מַזִּיקִין לְפַרְנָסָה וְכוּ'. וּלְהַכְנִיעַ הַכֹּחַ הַמַּדְמֶה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָד, הַיְנוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלֵי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין בַּיָּד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹרָה הַנְּבוּאָה עַל הַנְּבִיאִים וְכוּ', כִּי נִגּוּן בִּכְלֵי שִׁיר זֶה בְּחִינַת שֶׁמְּבָרְרִין הָרוּחַ טוֹבָה רוּחַ נְבוּאָה, מִן הָרוּחַ רָעָה מִתּוֹךְ הָעַצְבוּת רוּחַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְאַבְשָׁלוֹם שֶׁהָיָה לוֹ רַע עַיִן, כִּי עֵינוֹ הָיָה רָעָה בִּגְדֻלַּת אָבִיו, עַל-כֵּן פָּגַם בַּזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן לֹא הִנִּיחַ בֵּן זָכָר. וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ הַמְּצָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַדְמֶה, בְּחִינַת פַּרְעֹה וְכוּ', עַל-כֵּן גָּזְרוּ עַל הַזְּכָרִים דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁנִּפְגַּם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמַּדְמֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמְצָרִים, עַל-כֵּן גָּזְרוּ, כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ וְכוּ', וְיוֹסֵף מַכְנִיעַ הַמַּדְמֶה וְכוּ' בְּחִינַת וְיוֹסֵף יְשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. שֶׁהַתּוֹרָה הִזְהִירָה אוֹתָנוּ לְלַמֵּד אֶת בָּנֵינוּ תּוֹרָה. וְעִקַּר הַחִיּוּב הוּא רַק לְלַמֵּד עִם הַבֵּן זָכָר לְבַד, כִּי עִם בִּתּוֹ אָסוּר לְלַמֵּד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, רַק עִם הַבֵּן זָכָר חִיּוּב לְלַמֵּד עִמּוֹ תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל, הַיְנוּ לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתּוֹרָה, כִּי כָּל עִקַּר נְתִינַת הַתּוֹרָה לָנוּ וּמְצוָתֶיהָ הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַבָּא כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִירַשׁ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, כִּי שְׂכַר תּוֹרָה וּמִצְוֹת בְּהַאי עָלְמָא לֵיכָּא. כִּי אִם לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְאָרֹךְ. נִמְצָא, שֶׁכָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת הוּא מְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה אוֹתָנוּ מְאֹד לְבַל נִשְׁכַּח אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וְכוּ' יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחוֹרֵב. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְכוּ'. כִּי עִקַּר הוּא הַזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, כִּי כְּשֶׁשּׁוֹמְרִין אֶת הַזִּכָּרוֹן הֵיטֵב וּמְדַבְּקִין מַחֲשַׁבְתָּם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְזוֹכֵר הֵיטֵב אֶת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲוֹת לִבּוֹ. וּבְוַדַּאי יִהְיֶה עוֹסֵק רַק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת כָּל

יָמָיו. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִלְמֹד תּוֹרָה עִם הַבֵּן זָכָר דַּיְקָא, כִּי הַבֵּן זָכָר הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַ"ל, כִּי אַבְשָׁלוֹם לֹא הִנִּיחַ בִּשְׁבִיל זֶה בֵּן זָכָר עַל שֶׁפָּגַם בְּהַזִּכָּרוֹן. נִמְצָא, שֶׁבֵּן זָכָר הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, עַל-כֵּן צָרִיךְ אָבִיו לִלְמֹד עִמּוֹ תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַ"ל. וְצָרִיךְ אָבִיו לְהַכְנִיס וּלְהוֹדִיעַ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי לְהוֹדִיעַ זֹאת לִבְנוֹ הַזָּכָר שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה הַחִיּוּב מֻטָּל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְלַמֵּד תּוֹרָה לְתַלְמִידִים אֲפִלּוּ אֵינָם בָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְכַמְבֹאָר שָׁם בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל אָבִיו מֻטָּל הַחִיּוּב בְּיוֹתֵר לְהוֹדִיעַ הַתּוֹרָה לִבְנוֹ וּלְבֶן בְּנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. כִּי עַל אָבִיו מֻטָּל הַחִיּוּב לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ דַּעַת בְּנוֹ לְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה וְלַהֲבִיאוֹ לְזִכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה כַּנַ"ל, כִּי זֶה הַחִיּוּב שֶׁל בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַזִּכָּרוֹן הַנַ"ל זֶה הַחִיּוּב מֻטָּל עַל אָבִיו בְּיוֹתֵר. וּבִשְׁבִיל זֶה מָזְהָר הָאָדָם מְאֹד לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּשָׁעַת תַּשְׁמִישׁ לְהַכְנִיעַ הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת וּלְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ נְכֵאָה מַעֲצָבוּת רוּחַ, כִּי תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת רוּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּחִינַת וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו, אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ. וְעַל-כֵּן עִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, וּכְשֶׁשּׁוֹמְרִין אֶת הַבְּרִית וּמַכְנִיעִין תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְדַמֶּה אֲזַי זוֹכִין לְזִכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר כַּנַ"ל. כִּי אָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמָה מִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה וְהַכְנָעַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָרוֹצֶה שֶׁיִּהְיוּ בָּנָיו זְכָרִים יְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ בִּדְבַר מִצְוָה. שִׂמְחָה הִיא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת רוּחַ, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, כִּי שִׂמְחָה הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְבָנִים זְכָרִים, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמְדַמֶּה זוֹכִין לְזִכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר זְמַן הַזִּוּוּג הוּא בַּלַּיְלָה אַחַר חֲצוֹת, כִּי בַּלַּיְלָה אָז הוּא זְמַן פִּקְדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת, וְאָז מְבָרְרִין הָרוּחַ טוֹבָה מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע, וְהָעִקָּר הוּא אַחַר חֲצוֹת שֶׁאָז מִתְעוֹרֵר כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד וּמְנַגֵּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה, בְּחִינַת בֵּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה, מִן הָעַצְבוּת רוּחַ, בְּחִינַת אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף מַאֲמָר הַנַ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַזִּוּוּג בְּלֵיל שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת נִכְנָע הַמְדַמֶּה, כִּי הוּא נִבְרָא עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וּכְדֵין יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, כִּי הוּא שׁוֹרֶה עַל-פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי

מִשְׁנָה, בְּחִינַת אָסוּר וּמֻתָּר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה יְמֵי הַחֹל כַּיָּדוּעַ. וְשָׁם עִקַּר אֶחִיזַת הַמְּדַמֶּה, הַיְנוּ בָּהֶרַע שֶׁמְּעֹרָב שָׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָסוּר וְטָמֵא וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה בְּשִׁשָּׁה יְמֵי הַחֹל לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע, הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל, הַטָּהוֹר מִן הַטָּמֵא וְכוּ' כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַמְּדַמֶּה וְכוּ'. וּמִי שֶׁטָּרַח בָּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עַיֵּן שָׁם). כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְקִדֻּשַׁת שַׁבָּת שֶׁאָז הוּא בְּטוּל הַמְּדַמֶּה לְגַמְרֵי, כִּי אָז בְּשַׁבָּת יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם שְׁלִיטָה לְכֹחַ הַמְּדַמֶּה, כִּי הוּא שׁוֹרֶה רַק עַל-פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת אֵין לוֹ שׁוּם אֶחְיָזָה, כִּי אָז הוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כֻּלּוֹ טוֹב. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַזִּוּוּג הוּא בְּלֵיל שַׁבָּת דַּיְקָא, כִּי אָז יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְזִכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנֶּאֱמַר בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. 'זָכוֹר' דַּיְקָא. שַׁבָּת שֶׁהוּא הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. וְזֶהוּ בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא. וְשִׁשָּׁה יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה. וְעַל-כֵּן אָנוּ מַזְהִירִין לִזְכֹּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת. 'זָכְרֵהוּ' דַּיְקָא, הַיְנוּ לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן הֵיטֵב שֶׁהוּא לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הַיְנוּ לִזְכֹּר אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, 'מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת' הַיְנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, הַיְנוּ לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן הֵיטֵב לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וְכַנַּ"ל. גַּם עִקַּר הַזִּכָּרוֹן עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָעַיִן עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִין עַצְמָן מֵרַע עַיִן וְגַם שׁוֹמְרִין אֶת הָעַיִן מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵינַיִם, כִּי שַׁבָּת הוּא שִׁין בַּת, שִׁין תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת הוּא בַּת עַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, פְּסִיעָה גַּסָּה נוֹטֶלֶת אֶחָד מֵחֲמֵשׁ מֵאוֹת מִמְּאוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם וּמְהַדֵּר לֵהּ בְּקִדּוּשָׁא דְּבֵי שִׁמְשֵׁי. נִמְצָא, שֶׁבְּשַׁבָּת נִתְתַּקֵּן מְאוֹר הָעֵינַיִם וְהוּא בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁצְּרִיכִין שֶׁיִּתֵּן עֵינָיו בּוֹ. כִּי אָז נִתְתַּקֵּן הָעַיִן כַּנַּ"ל וּמְהַדֵּר לֵהּ בְּקִדּוּשָׁא דְּבֵי שִׁמְשֵׁי. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת זוֹכִין לְזִכָּרוֹן וְנִכְנָע הַמְּדַמֶּה, כִּי הַזִּכָּרוֹן תּוֹלֶה בְּתִקּוּן הָעֵינַיִם, בִּבְחִינַת וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן הָעֵינַיִם בְּשַׁבָּת הוּא עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ בְּהַקִּדּוּשׁ עַיִן תֵּבִין, כִּי הַקִּדּוּשׁ הוּא תִּקּוּן הָעַיִן. וְזֶהוּ, זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן. כִּי עַל-יְדֵי הַיַּיִן שֶׁל קִדּוּשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן הָעַיִן, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן יַיִן בְּגִימַטְרִיָּא עֵי"ן, כִּי הוּא תִּקּוּן הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, בְּחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְדוֹחִין הַמְּדַמֶּה

הַנֶּאֱחָז בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל-כֵּן הוּא תִּקּוּן הָעַיִן בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל, בְּחִינַת זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן. 'זָכְרֵהוּ' דַּיְקָא, 'עַל הַיַּיִן' דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשׁ זוֹכִין לְזִכָּרוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּן וּבֶן הַבֵּן, בְּחִינַת וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרֵר הַזִּכָּרוֹן בְּחִינַת בֵּן זָכָר לְבָרֵר הַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִין לְבָרֵר הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר, כִּי לִזְכּוֹת לַזִּכָּרוֹן צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר שְׁנֵי דְּבָרִים, הַיְנוּ לְשַׁבֵּר בְּחִינַת רַע עַיִן. וְאַחַר כָּךְ לְשַׁבֵּר כֹּחַ הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא גַּם כֵּן פְּגַם הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי קְלִפּוֹת הֵם בְּחִינַת תְּרֵין עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת עָרְלָה דִּמְחַפְּיָא עַל בְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁהֵם שְׁתֵּי קְלִפּוֹת שֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתָן עַל-יְדֵי כְּרִיתוֹת הָעָרְלָה וּפְרִיעָה, כִּי כְּרִיתוֹת הָעָרְלָה הוּא בְּחִינַת כְּרִיתוֹת וְהַכְנָעַת הָרַע עַיִן שֶׁהוּא רַע לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִילָה, בְּחִינַת מ"ל אוֹרוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי מ"ל בְּגִימַטְרִיָּא עַיִ"ן, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת טוֹב עַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁתְּלוּיִ בָּעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי כְּרִיתוֹת הָעָרְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי, בְּחִינַת רַע עַיִן, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת טוֹב עַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִילָה, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לִפְרֹעַ. וּפְרִיעָה זֶה בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁקּוֹרְעִין הָעוֹר הַדַּק שֶׁחוֹפֶה עַל הַבְּרִית וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה הַחוֹפֶה עַל בַּת עַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲטָרָה דִּבְרִית וּצְרִיכִין לִקְרֹעַ וּלְשַׁבֵּר הָעוֹר הַזֶּה וְלִדְחוֹתוֹ מִן הַבְּרִית קֹדֶשׁ כְּדֵי שֶׁתִּתְגַּלֶּה הָעֲטָרָה עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹר הַפְּרִיעָה. וְעִקַּר הַהוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה לִזְכּוֹת לְבֶן זָכָר דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת זִכָּרוֹן הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַטִּפָּה מִשְּׁתֵּי קְלִפּוֹת הַנַּ"ל, מֵרַע עַיִן וּמִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁהֵם תְּרֵין עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל, יִצְחָק יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו, יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה. כִּי עַד יַעֲקֹב נִתְבָּרֵר הַזִּכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִתְחִיל לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל. שֶׁהָיָה מְגַלֶּה וְלִמֵּד לִבְנֵי הָעוֹלָם שֶׁיְּשַׁלִּיכוּ אַחֲרֵי גֵּוּם אֶת כָּל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו. וְיִזְכְּרוּ הֵיטֵב בְּאַחֲרִיתָם וְיִדְבְּקוּ מַחֲשַׁבְתָּם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן הֻכְרַח לְבָרֵר הַזִּכָּרוֹן בְּחִינַת בֵּן זָכָר בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר עַל-יְדֵי בָּנוֹ יִצְחָק וּבֶן בְּנוֹ יַעֲקֹב, שֶׁנִּתְבָּרְרוּ מִשְּׁתֵּי הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁהֵם תְּרֵין עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַע עַיִן וְכֹחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁהֵם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁהֵם תְּרֵין עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַע עַיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַע עַיִן וְכֹחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁהֵם פּוֹגְמִין אֶת הָעֵינִין שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב שֶׁנִּתְבָּרֵר לְגַמְרֵי מִשְּׁתֵּי

הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן זָכָה אַחַר כָּךְ שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה. וּמֵחֲמַת שֶׁהָאֲבוֹת הִמְשִׁיכוּ הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן זָכוּ לְזִכָּרוֹן וְנִשְׁאָר זִכְרָם קַיָּם לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת בְּחִינַת וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְכוּ' 'וְזָכַרְתִּי' דַּיְקָא, כִּי הֵם גִּלּוּ הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי עַל-כֵּן זָכוּ שֶׁנִּשְׁאַר זִכְרָם לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּן זָכָר שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַזִּכָּרוֹן, כִּי הַבֵּן זָכָר הוּא גַּם כֵּן זִכָּרוֹן, כִּי עַל-יְדֵי בָּנָיו נִשְׁאָר זִכְרוֹ לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ צָרִיךְ לְבָרֵר הַטִּפָּה מִשָּׁתֵּי הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל, מֵרַע עַיִן וּמִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה, מֵעֵשָׂו וּמִישְׁמָעֵאל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּרוּר עַל-יְדֵי בֵּן וּבֶן וּבֶן הַבֵּן. כִּי אָב וּבֵן וּבֶן הַבֵּן הֵם בְּחִינַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁעַל יָדָם עִקַּר בֵּרוּר הַזִּכָּרוֹן מִשָּׁתֵּי קְלִפּוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָב לְטָרֵחַ לִלְמֹד תּוֹרָה עִם בְּנוֹ וּבֶן בְּנוֹ כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לָהֶם הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כְּדֵי לְבָרְרָם מֵרַע עַיִן וּמִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה, כִּי עָלָיו מֻטָּל הַדָּבָר לְבָרֵר בְּנוֹ וּבֶן בְּנוֹ מִשְּׁתֵּי קְלִפּוֹת הַנַּ"ל וּלְהַכְנִיס בָּהֶם הַזִּכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹדָעַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּפָסוּק זֶה, רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. כִּי עִקַּר הַהוֹדָעָה לִבְנוֹ וּלְבֶן בְּנוֹ הוּא רַק בִּשְׁבִיל לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן הֵיטֵב לְבַל יִשְׁכַּח. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִקֹּדֶם, פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ. 'אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ' דַּיְקָא. שֶׁלֹּא תִּפֹּל לִשְׁכְחָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא פְּגַם הָעֵינַיִם, עַד שֶׁיָּכוֹל לִשְׁכֹּחַ אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאָה בְּעֵינָיו. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִזֶּה, וְלִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִשִּׁכְחָה, שֶׁהוּא מִיתַת הַלֵּב בְּחִינַת וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, רַק לְהִשְׁתַּדֵּל לִזְכּוֹת לַזִּכָּרוֹן לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבֵּן זָכָר לַבֵּן וּלְבֶן הַבֵּן, בְּחִינַת וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם וּבְנוֹ תַּלְמִיד חָכָם וּבֶן בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם שׁוּב אֵין הַתּוֹרָה פּוֹסֶקֶת מִזַּרְעוֹ לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר, לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם, זֶהוּ עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַזִּכָּרוֹן עַל-יְדֵי בֵּן וּבֶן הַבֵּן כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁזְּכָה לְזִכָּרוֹן בִּשְׁלֵמוּת שׁוּב אֵין הַתּוֹרָה נִשְׁכַּחַת מִזַּרְעוֹ לְעוֹלָם, כִּי כְּבָר זָכָה לְזִכָּרוֹן בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁפֵּרְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם, וְהוּא שֶׁרוֹאִין זֶה אֶת זֶה, כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן תָּלוּי בְּתִקּוּן הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה לִרְאוֹת בְּעֵינָיו בָּנוֹ וּבֶן בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן בִּשְׁלֵמוּת, בְּחִינַת וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ, אֲזַי נִצּוֹל מִשִּׁכְחָה וְשׁוּב אֵין הַתּוֹרָה פּוֹסֶקֶת מִזַּרְעוֹ לְעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת חֻמָּשׁ זְכִירוֹת שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי זְכִירַת מַעֲשֶׂה מְרִיָם שֶׁדִּבְּרָה לָשׁוֹן הָרַע עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו

הַשָּׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע כַּנַּ"ל. וּזְכִירַת מַעֲשֶׂה עֲמָלֵק זֶה בְּחִינַת הַכְנָעַת הָרַע עַיִן, כִּי עֲמָלֵק הָיָה רַע עַיִן מְאֹד, כִּי עִקַּר מִלְחַמְתּוֹ הָיָה רַק מֵחֲמַת שֶׁעֵינוֹ הָיָה רָעָה בִּגְדֻלַּת יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיִּרְאוּ כָּל הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אַל תִּקְרֵי וַיִּרְאוּ אֶלָּא וַיִּירָאוּ, כִּי נִסְתַּלְּקוּ עֲנָנֵי כָּבוֹד, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִרְאוּ וְנִתְגַּלּוּ כָּל הָעֵדָה וְאָז בָּא עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרָד, שֶׁהוּא עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. כִּי בְּתְחִלָּה הָיוּ הָעֲנָנֵי כָּבוֹד מְכַסִּין וְחוֹפִין עֲלֵיהֶם וְחוֹצְצִין בִּפְנֵי עֵינוֹ הָרָעָה וְלֹא הָיָה לַעֲמָלֵק שׁוּם שְׁלִיטָה עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי עַיִן רַע שֶׁלּוֹ, רַק אַחַר כְּךָ אַחַר שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הָעֲנָנֵי כָּבוֹד, אָז רָצָה לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי עֵינוֹ הָרָעָה. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה מִתְגַּבֵּר בִּתְחִלָּה כִּי אִם עַל חֻלּוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִשָּׁמֵר מֵעֵינוֹ הָרָעָה. וְזֶהוּ, וַיִּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִים. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בִּרְפִיּוֹן יָדַיִם, זֶה בְּחִינַת חֻלְשׁוֹת הַיָּדַיִם שֶׁעַל יָדָם מַכְנִיעִין הַמְדַמֶּה וְאָז נִכְנָע גַּם עֵינוֹ הָרָעָה. כִּי הָרַע עַיִן מִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא גַּם כֵּן פְּגַם הָעֵינַיִם וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיָּד מַכְנִיעִין הַמְדַמֶּה וְנִכְנָע הָרַע עַיִן. וְעַל-כֵּן בָּא עֲלֵיהֶם עֲמָלֵק בִּרְפִיּוֹן יָדַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וָגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. 'יָדוֹ' דַּיְקָא. כִּי מֹשֶׁה הָיָה יָכֹל לְהָרִים יָדוֹ לְבָרֵר עַל-יְדֵי-זֶה הַטּוֹב מִן הַמְדַמֶּה וּלְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל הָרַע עַיִן מִמֵּילָא, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הָרַע עַיִן שֶׁהוּא רַע גָּמוּר הוּא דֶּרֶךְ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּעֹרָב טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת נֹגַהּ כְּיָדוּעַ. וּכְשֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיָּד, בְּחִינַת שִׂמְחָה לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּמְדַמֶּה וּלְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת וּלְהָרִים הַטּוֹב שֶׁבּוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלִים הַקְּלִפּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רַע עַיִן, רַע גָּמוּר, הֵם נוֹפְלִים לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַפֶּלֶת עֲמָלֵק שֶׁהוּא רַע עַיִן, עַל-יְדֵי הֶרָמַת יַד מֹשֶׁה שֶׁהָיָה רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים שֶׁזָּכָה לְאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי הַיָּד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִנְבוּאַת אֱמֶת בְּחִינַת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד מֹשֶׁה. 'בְּיַד' דַּיְקָא, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם הֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וּמִפַּרְעֹה וְהִכְנִיעוּ הַמְדַמֶּה וְלִקְחוּ עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמָּהֶם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה וְאַחַר כְּךָ בָּא עֲלֵיהֶם עֲמָלֵק שֶׁהוּא הָרַע עַיִן וְזָכוּ לְהַכְנִיעוֹ וּלְשַׁבְּרוֹ גַּם כֵּן, עַל-כֵּן אַחַר כָּךְ זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכִירַת זָכוֹר, בְּחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כִּי זֶה עִקַּר נְתִינַת הַתּוֹרָה וְהַמְּצוֹת בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת זְכִירַת מַעֲמַד הַר סִינַי, בְּחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בְּחֹרֵב פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ. 'אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ'

דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת זְכִירַת שַׁבָּת, בְּחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהוּא עִקַּר הַזִּכָּרוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהָרְשָׁעִים שׁוֹכְחִים אֶת שְׁמָם לְאַחַר מוֹתָם, כִּי הַשֵּׁם שֶׁל הָאָדָם הוּא עִקַּר הַזִּכָּרוֹן בִּבְחִינַת לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ, כִּי עִקַּר זִכָּרוֹן הָאָדָם לְאַחַר מוֹתוֹ הוּא שְׁמוֹ לְבַד, כִּי לֹא נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כִּי אִם שְׁמוֹ לְבַד שֶׁהוּא חִיּוּתוֹ בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם כַּנַּ"ל וְהוּא עִקַּר הַהַשְׁאָרָה וְהַזִּכָּרוֹן שֶׁל הָאָדָם לְאַחַר מוֹתוֹ בְּחִינַת וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת זֶה שְׁמִי וְזֶה זִכְרִי וְכוּ'. וַעֲמָלֵק שֶׁפָּגַם בַּזִּכָּרוֹן עַל-יְדֵי עֵינוֹ הָרָעָה, שֶׁהָיָה מִתְקַנֵּא בְּיִשְׂרָאֵל עַל שֶׁהֵם שׁוֹמְרִין אֶת הַזִּכָּרוֹן וּמְדַבְּקִים מַחֲשַׁבְתָּם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וּמְשִׁימִין כָּל יְגִיעָתָם וְטִרְחָתָם וַעֲבוֹדָתָם וְגַעְגּוּעָם וְכִסּוּפָם וְהִשְׁתּוֹקְקוּתָם רַק לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְהוּא נִתְקַנֵּא בָּהֶם עַל זֶה וְרָצָה לְהַלְחֵם עִמָּהֶם לְהַחֲלִישׁ חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. וְעַל-כֵּן נִצְטַוִּינוּ לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נֶאֱמַר בַּעֲמָלֵק. שְׁמָם מָחִית לְעוֹלָם וָעֶד. (תְּהִלִּים ט) כִּי עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּזִכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה יִהְיֶה נִמְחֶה שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְעַל-כֵּן נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְכוּ' עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִמְחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק בִּשְׁלֵמוּת, כִּבְיָכוֹל, אֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם, כִּי הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁאֵינוֹ נִשְׁלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי מְחִיַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא פְּגַם הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָרָשָׁע שֶׁהָלַךְ בְּחַיָּיו אַחַר תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְלֹא שָׁמַר אֶת הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי עַל-כֵּן עָנְשׁוֹ מִדָּה בְּמִדָּה שֶׁשּׁוֹכֵחַ שְׁמוֹ לְאַחַר מִיתָתוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר פְּגַם הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁזָּכָה לְזִכָּרוֹן וְזֵכֶר הֵיטֵב בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶת אַחֲרִיתוֹ וְדִבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד בָּעָלְמָא דְּאָתֵי עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁאָר זִכְרוֹ וּשְׁמוֹ לְדוֹרוֹת וְזוֹכֶר אֶת שְׁמוֹ בְּוַדַּאי, כִּי זָכָה לְזִכָּרוֹן גַּם בְּחַיָּיו כִּי הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת זֶה שְׁמִי וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

חַיָּב כָּל אָדָם לִלְמֹד תּוֹרָה וְכוּ'. חַיָּב כָּל אָדָם לְלַמֵּד לִבְנוֹ וּלְבֶן בְּנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, וְהוֹדַעְתָּם לִבָּנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. וְלֹא לִבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ לְבַד, אֶלָּא חַיָּב כָּל אָדָם לְלַמֵּד לְתַלְמִידִים אֶלָּא שֶׁמִּצְוָה לְהַקְדִּים בְּנוֹ לְבֶן בְּנוֹ. וּבֵן בְּנוֹ לְבֶן חֲבֵרוֹ וְכוּ':

חלק ב

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים" (בְּסִימָן לד), עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב. וְהַכְּלָל, שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מָלְאפּוּס וְכוּ'. שֶׁבִּתְחִלָּה צְרִיכִין לְקַבֵּל הַכֹּל מֵהַצַּדִּיק, שֶׁהִיא נְקֻדָּה כְּלָלִיּוּת וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד

לְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וְכוּ'. וְגַם צְרִיכִין לְהָאִיר מִנֵּהּ וּבֵהּ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁבּוֹ לְלִבּוֹ, כִּי צְרִיכִין לְהָאִיר אוֹר הַנְּקֻדָּה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בְּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת לְהַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת וָא"ו, בְּחִינַת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִתְבַּטְּלִין הַחֲרָפוֹת הַשּׁוֹרְרִין עַל הַלֵּב, דְּהַיְנוּ כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁהֵם אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין, כִּי שָׁם אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שׁוֹרָה אוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר עִם הַצַּדִּיק כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה מֵהַצַּדִּיק שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק הַכְּלָלִיּוּת וְגַם צְרִיכִין לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ, כִּי גַּם בַּחֲבֵרוֹ יֵשׁ בְּחִינַת נְקֻדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק וְהוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ וְכֵן חֲבֵרוֹ מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וְגַם צְרִיכִין לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹר נְקֻדָּתוֹ מִנֵּהּ וּבֵהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת תַּלְמוּד תּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּפֶה מָלֵא דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְדַבַּרְתָּ בָּם. וּכְתִיב, כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עֲרוּבִין). כִּי עִקַּר עֶסֶק הַתּוֹרָה צָרִיךְ כְּדֵי שֶׁיָּבֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מַרְגְּלָא בְּפוּמָא דְּרָבָא תַּכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְדַבֵּר בַּתּוֹרָה בְּדִבּוּרִים דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁתְּאִיר אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁמְּאִירָה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בַּפֶּה דַּיְקָא בְּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁתְּאִיר לְהַלֵּב לְבַטֵּל הַחֲרָפוֹת וְהַשְׁבִּירוֹת הַשּׁוֹרִין עַל הַלֵּב, שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית עֶסֶק הַתּוֹרָה לְבַטֵּל כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הָאַהֲבוֹת רָעוֹת. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (קִדּוּשִׁין ל), אִם פָּגַע בְּךָ מְנֻוָּל זֶה מָשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ אִם אֶבֶן הוּא נְמוֹחַ וְכוּ'. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בָּרָאתִי יֵצֶר הָרָע בָּרָאתִי תּוֹרָה תַּבְלִין, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל-יְדֵי הָאַהֲבוֹת רָעוֹת שֶׁבָּאִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם בְּתַאֲוֹתָיו. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַשֵּׁר וּמֵאִיר הַנְּקֻדָּה לְהַלֵּב בִּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלִין הָאַהֲבוֹת רָעוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִשָּׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת ה), לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע וְכוּ'. וְאָמְרֵי לֵהּ יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר, אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם. אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם' דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לְהָאִיר הָאֲמִירָה וְהַדִּבּוּר אֶל הַלֵּב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרְפַּת לֵב, שִׁבִירַת לֵב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְשׁוֹרֵם עַל לִבֵּךְ תָּמִיד הַנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה, 'קְשׁוֹרֵם עַל לִבֵּךְ' דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לְקַשֵּׁר הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה לְהַלֵּב, כְּדֵי לְבַטֵּל חֶרְפַּת לֵב וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה, בְּחִינַת מְלֵאפוּם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת מְלֵאפוּם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ. 'בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ'

וֶה בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב בִּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'לַעֲשֹׂתוֹ', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה הָעִקָּר, כִּי נִתְבַּטְּלִין הַחֲרָפוֹת וְהַשְׁבֵּירוֹת הַשּׁוֹרִין עַל הַלֵּב שֶׁהֵם הֶפֶךְ הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִלְמֹד עִם בְּנוֹ וְעִם בֶּן בְּנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ וְכוּ' וְלֹא עִמָּהֶם לְבַד וְכוּ'. אֶלָּא שֶׁחַיְבִין לְהַקְדִּים אוֹתָם וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה, צְרִיכִין לְקַבֵּל בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת, דְּהַיְנוּ א. לְדַבֵּר עִם הַצַּדִּיק לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת, ב. לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, ג. לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ לְקַבֵּל הַנְּקֻדָּה מִנְּהּ וּבֵהּ כַּנַּ"ל. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁמַּקִּישָׁה כָּל בְּחִינָה וּבְחִינָה צְרִיכָה לִהְיוֹת כָּלוּל מִכָּל הַבְּחִינוֹת. וְעַל-כֵּן הַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ צְרִיכָה לְהָאִיר בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁלּוֹמֵד בְּעַצְמוֹ וּמְדַבֵּר דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בְּפִיו וּמְקַשְּׁרָם לְלִבּוֹ אֲזַי מֵאִיר הַנְּקֻדָּה מִפִּיו לְלִבּוֹ מִנְּהּ וּבֵהּ וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהוֹלִיד בֵּן מְחֻיָּב לִלְמֹד עִמּוֹ. וְאָז טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד שֶׁאִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אָז מְאִירָה הַנְּקֻדָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁמֵּאִיר כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לַחֲבֵרוֹ בִּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, כִּי גַּם הַבָּנִים נִקְרָאִים אַחִים וַחֲבֵרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאֶחָיו לִקְטוּ אֲבָנִים. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לְאֶחָיו לִבָּנָיו שֶׁהָיוּ אַחִים נִגָּשִׁים אֵלָיו וְכוּ'. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְבֶן בְּנוֹ מְחֻיָּב לִלְמֹד עִמּוֹ. וְאָז הַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק, כִּי אָז צָרִיךְ לִלְמֹד עִם בְּנוֹ וְעִם בֶּן בְּנוֹ וְאָז נִתְגַּדְּלָה נְקֻדָּתוֹ וְנַעֲשֵׂית בִּבְחִינַת אוֹר נְקֻדַּת הָרַב. מֵאַחַר שֶׁזּוֹכֶה לִלְמֹד עִם שְׁנַיִם עִם בְּנוֹ וְעִם בֶּן בְּנוֹ, כִּי אָז בְּנוֹ בְּעַצְמוֹ לוֹמֵד עִם בְּנוֹ שֶׁהוּא בֶּן בְּנוֹ. וְלִמּוּדָם שֶׁלּוֹמְדִים יַחַד הוּא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁל הַחֲבֵרִים כַּנַּ"ל וְהוּא נַעֲשֶׂה זָקֵן וְלוֹמֵד עִם שְׁנֵיהֶם. עַל-כֵּן נְקֻדָּתוֹ בִּבְחִינַת נְקֻדַּת הָרַב שֶׁנִּקְרָא זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה, כִּי הוּא מֵאִיר בִּשְׁנֵיהֶם בִּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ בִּבְחִינַת נְקֻדַּת הָרַב שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן. וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ מְאִירִין זֶה בָּזֶה בִּבְחִינַת נְקֻדַּת הַחֲבֵרִים. וְכָל אֶחָד לוֹמֵד בְּעַצְמוֹ וּמֵאִיר הַנְּקֻדָּה מִנְּהּ וּבֵהּ. וַאֲזַי מְאִירִין כָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַשְׁבֵּירוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב. בִּתְחִלָּה הָיְתָה נְקֻדַּת אַבְרָהָם רַק מִנְּהּ וּבֵהּ, כִּי הוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהִכִּיר אֶת בּוֹרְאוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְהִתְחִיל לְהָאִיר אוֹר הַנְּקֻדָּה בָּעוֹלָם לְבַטֵּל הַחֲרָפוֹת וְהַשְׁבֵּירוֹת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי אַבְרָהָם זָכָה לְכָהֳנָה, בְּחִינַת אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּחִינַת אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם. וְזֶה זָכָה עַל-יְדֵי שֶׁהִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו בְּהִתְבּוֹדְדוּת לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְהָאִיר אוֹר הַנְּקֻדָּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשּׁוֹרָה אֲצֶל הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת אַבְרָהָם אוֹהֲבִי כַּנַּ"ל. אֲבָל בִּתְחִלָּה הָיְתָה נְקֻדַּת אַבְרָהָם בִּבְחִינַת הַנְּקֻדָּה הַמְאִירָה מִנְּהּ

וּבֵה, כִּי הָיָה יָחִיד בָּעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזָּכָה לְהוֹלִיד אֶת יִצְחָק אָז הָיָה בְּחִינַת טוֹבִים הַשְּׁנַיִם וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁהוֹלִיד יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב אָז הַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק, כִּי אָז נִשְׁלַם הַקְּדֻשָּׁה, כִּי אָז נִמְשְׁכָה אוֹר הַנְּקֻדָּה בְּכָל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ קִבֵּל הַנְּקֻדָּה בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי קִבְּלָהּ מֵאֲבִי אָבִיו בִּבְחִינַת נְקֻדַּת הַזָּקֵן שֶׁהוּא הָרֵב שֶׁבַּדּוֹר וְקִבְּלָהּ מֵאֲבִיו בִּבְחִינַת נְקֻדַּת הַחֲבֵרִים כַּנַּ"ל וְקִבְּלָהּ מִנֵּהּ וּבֵהּ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת לֹא נִשְׁלְמָה הַקְּדֻשָּׁה עַד יַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה. אֲבָל אַבְרָהָם יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל וְיִצְחָק יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו, כִּי אָז עֲדַיִן לֹא נִתְבַּטְּלָה הַחֻרְפָּה וְהַשְׁבִּירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָצָא מֵהֶם יִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו שֶׁהֵם מִבְּחִינַת הַחֻרְפָּה וְהַשְׁבִּירָה מִבְּחִינַת מַלְכִין קַדְמָאִין דְּמִיתוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, כַּיָּדוּעַ. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הֵאִירָה הַנְּקֻדָּה בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה לֹא נִתְבַּטְּלָה לְגַמְרֵי הַחֻרְפָּה וְהַשְׁבִּירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת יִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו, אֲבָל יַעֲקֹב שֶׁהָיָה חוּט הַמְשֻׁלָּשׁ. וְאָז נִשְׁלְמָה אוֹר הַנְּקֻדָּה בְּכָל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְבַּטֵּל הַחֻרְפָּה וְהַשְׁבִּירָה לְגַמְרֵי וְזָכָה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בְּתַכְלִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רֵאשִׁית אוֹנִי. עַל-כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם פְּסוּל, כִּי אָז נִתְבַּטְּלָה הַחֻרְפָּה וְהַשְׁבִּירָה לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁלְמָה אוֹר הַנְּקֻדָּה בְּכָל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל מִי שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם וּבְנוֹ תַּלְמִיד חָכָם וּבֶן בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם שׁוּב אֵין הַתּוֹרָה פּוֹסֶקֶת מִזַּרְעוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, וַאֲנִי וְכוּ' לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ וְכוּ'. כִּי אָז מְאִירָה הַנְּקֻדָּה בְּכָל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַקְדִּים בְּנוֹ לְבֶן בְּנוֹ. וּבֶן בְּנוֹ לְבֶן חֲבֵרוֹ, כִּי צְרִיכִין לְהָאִיר הַנְּקֻדָּה בְּבָנָיו יוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁבָּנָיו נִמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ, וְכָל נְקֻדָּתָם הַקְּדוּשָׁה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ. כִּי עִקַּר הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא מֵחֲמַת שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ נְקֻדָּה קְדוּשָׁה מִצַּד הוֹלַדְתּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהוּא מִזֶּרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, כִּי אַבְרָהָם זָכָה לָזֶה לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוּשָׁה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אֲחָרָיו לְדוֹרוֹת עוֹלָם, כִּי מִמֶּנּוּ הִתְחִיל שַׁלְשֶׁלֶת הַיּוֹחְסִין שֶׁל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא תִּפָּסֵק לְעוֹלָם, כִּי מֵאַבְרָהָם נִמְשְׁכָה הַנְּקֻדָּה מִצַּד הַהוֹלָדָה לְיִצְחָק בְּנוֹ שֶׁרַק הוּא נִקְרָא זַרְעוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע. וְכֵן מִיִּצְחָק לְיַעֲקֹב. וְיַעֲקֹב הָיָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וּמִמֶּנּוּ נִמְשְׁכָה הַנְּקֻדָּה בִּשְׁלֵמוּת לִשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ נְקֻדָּה הַקְּדוּשָׁה מֵחֲמַת הַהוֹלָדָה מֵחֲמַת שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל מִזֶּרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, כִּי עִקַּר הַנְּקֻדָּה

הִיא בִּבְחִינַת בְּרִית, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּמִשָּׁם כָּל הַהוֹלָדוֹת, כִּי הוּא צִנּוֹר שֶׁל כָּל הַנְּשָׁמוֹת כַּיָּדוּעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁהֵם נִמּוֹלִים הֵם כֻּלָּם בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן כג) בִּבְחִינַת צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. וְזֶה זְכוּ מֵאַבְרָהָם שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַנִּמּוֹלִים וְהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהֶעֱבִיר הַחֻרְפָּה שֶׁהִיא הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵאִיר אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם וְזָכָה לְהוֹלִיד אֶת יִצְחָק אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר הָיָה נָמוֹל וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְהוֹרִישׁ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת שֶׁכָּל זַרְעוֹ שֶׁהֵם זֶרַע יִשְׂרָאֵל יִמְשִׁיכוּ הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה מֵאָב לְבֵן מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁהַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הִוא נִמְשֶׁכֶת מֵאֲבִיו מִצַּד הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים מֵהַחֻרְפּוֹת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלֵּם וְנִסְתָּר אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִצַּד הַהוֹלָדָה, כִּי הַחֻרְפּוֹת לֵב שְׁבִירַת לֵב הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּהַהוֹלָדָה דַּיְקָא, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁהַקְּדֻשָּׁה גָּבֹהַּ יוֹתֵר שָׁם הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּרֹב הַהוֹלָדוֹת נֶאֱחָז בָּהֶם בְּחִינַת שְׁבִירַת לֵב חֻרְפַּת לֵב שֶׁמֵּהֶם הַקְּלִפָּה הַחוֹפָה עַל הַפְּרִי שֶׁמֵּהֶם כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁעַל יָדָם נִתְעַלֵּם אוֹר הַנְּקֻדָּה. וְזֶה כָּל הֶעָבוֹדָה שֶׁל כָּל אָדָם לְהִתְגַּבֵּר לְהָאִיר עֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁתָּאִיר לִלְבּוֹ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְעִם חֲבֵרָיו וְרַבּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כְּדֵי לְבַטֵּל בְּחִינַת הַחֻרְפָּה הַשּׁוֹרָה עַל לִבּוֹ שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִשְּׁבִירַת כֵּלִים מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ אֲבִיו בִּשְׁעַת הַהוֹלָדָה. וְעַל-כֵּן הַחִיּוּב מֻטָּל עַל אֲבִיו בְּיוֹתֵר לְדַבֵּר עִם בְּנוֹ בְּתוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם כְּדֵי לְהָאִיר בּוֹ הַנְּקֻדָּה מִפֶּה לְלֵב כַּנַּ"ל. כִּי עַל אֲבִיו דַּיְקָא מֻטָּל הַחִיּוּב בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁעֶצֶם הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה נִמְשֶׁכָה מִמֶּנּוּ מֵחֲמַת שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְגַם הַחֻרְפָּה הַשּׁוֹרָה עַל לִבּוֹ הִוא גַּם כֵּן עַל יָדוֹ עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּרָאוּי. וְעַל-כֵּן הוּא מְחֻיָּב לִלְמֹד עִם בְּנוֹ תּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקֵּן כָּל זֹאת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהוּא לוֹמֵד עִם בְּנוֹ הוּא מֵאִיר בּוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וּמְבַטֵּל הַחֻרְפָּה הַשּׁוֹרָה עַל לֵב, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵאֲבִיו וְהוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן כָּל זֶה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר עִם בְּנוֹ בְּתוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְאִירָה הַנְּקֻדָּה מִפֶּה לְלֵב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, זֶה בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַנְּקֻדָּה הִיא הֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא יְסוֹד הַכֹּל, כִּי הֶאֱמוּנָה הִיא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וְהִיא עִקַּר הַנְּקֻדָּה שֶׁל בְּחִינַת צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וְאָנוּ צְרִיכִין לוֹמַר

קְרִיאַת שְׁמַע בְּפֶה מָלֵא דַּיְקָא, כִּי עִקַּר אוֹר הַנְּקֻדָּה נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי דִּבּוּר פֶּה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'.. 'וְאָהַבְתָּ' זֶה בְּחִינַת אוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ. 'עַל לְבָבֶךָ' דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לְקַשֵּׁר וּלְהָאִיר הַנְּקֻדָּה מִפֶּה לַלֵּב כַּנַּ"ל. וְהַפָּרָשָׁה מְבָאֶרֶת לָנוּ כָּל הַשְּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכוּ', זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת. כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר וְכוּ'. וְזֶהוּ, וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ, הַיְנוּ שֶׁתְּאִיר וּתְקַשֵּׁר הַדִּבּוּרִים שֶׁל בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת עַל לְבָבֶךָ לְהָאִיר הַנְּקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת לְתוֹךְ הַלֵּב. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַשְּׁנִיָּה, בְּחִינַת נְקֻדַּת הַחֲבֵרִים שֶׁמְּקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁהַנְּקֻדָּה שֶׁמֵּאִיר לָבָנָיו הוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הַחֲבֵרִים כַּנַּ"ל. 'וְדִבַּרְתָּ בָּם' וְכוּ', זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר מִנֹּחַ וּבֵהּ. וְזֶהוּ, וְדִבַּרְתָּ בָּם שֶׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר גַּם בְּעִצְמוֹ כְּדֵי לְהָאִיר הַנְּקֻדָּה מִנֹּחַ וּבֵהּ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁמְּבֹאָר בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע כָּל הַשְּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִיא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא עֶצֶם הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ, בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁדִּקְדֵּק רַבֵּנוּ זַ"ל וְכָתַב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת, עַיֵּן שָׁם. וּבְעִנְיָן זֶה יֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר וּלְבָאֵר. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ עִם דִּבּוּר זֶה וּלְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה בֶּאֱמֶת הוּא יָכוֹל לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי בְּוַדַּאי בְּכָל עֵת וּזְמַן וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה וּבְאֵיזֶה עִנְיָן שֶׁהוּא תָּמִיד יֵשׁ אֵיזֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיָּכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַהִיא הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא. וְאִם יִסְתַּכֵּל וְיִחַפֵּשׂ הֵיטֵב בְּוַדַּאי תָּאִיר בּוֹ הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל, כִּי זֶה רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁבְּוַדַּאי אֵין דּוֹמֶה הָעֲבוֹדָה שֶׁהָאָדָם עוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב לְהָעֲבוֹדָה שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל. וְכֵן אֵינוֹ דּוֹמֶה הָעֲבוֹדָה שֶׁבְּבֵיתוֹ לְהָעֲבוֹדָה שֶׁבַּדֶּרֶךְ, כִּי בְּוַדַּאי בַּדֶּרֶךְ אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲסֹק כָּל כָּךְ בַּתּוֹרָה כְּמוֹ בְּבֵיתוֹ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי אֵין הָאָדָם פָּטוּר מִלַּמְּרֵי בַּדֶּרֶךְ מֵעֲבוֹדַת ה' רַק בַּדֶּרֶךְ הוּא צָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִוא כְּפִי הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק בּוֹ, וּבְבֵיתוֹ צָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִוא כְּפִי הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק בּוֹ, וּבְבֵיתוֹ צָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ אָז. וְכֵן בַּיּוֹם צְרִיכִין לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ אָז הַמְּאִירָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה לְהַנְּקֻדָּה הַמְּאִירָה אָז בַּלַּיְלָה. וְזֶה, וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ. כִּי

תָּמִיד צְרִיכִין לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא כְּפִי הָעֵת. אִם הוּא בְּבֵיתוֹ אוֹ בַּדֶּרֶךְ אוֹ אִם הוּא בַּיּוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה, כִּי לַכֹּל עֵת וּזְמַן לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם. וְזֶה בְּחִינַת עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא 'לְעֵת מְצֹא דַּיְקָא שֶׁיְּזַכֶּה תָּמִיד לִמְצֹא הַנְּקֻדָּה כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע כָּל זֹאת בִּפְרָטִיּוּת רַק הוּא צָרִיךְ לְהַאֲמִין תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל עֵת וּזְמַן וּבְאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא בַּעֲלִיָּה אוֹ בִּירִידָה. אֲפִלּוּ אִם הַיְרִידָה הִיא חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁהִיא רַחֲמָנָא לִצְלָן, הוּא צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין תָּמִיד שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ עַתָּה בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא דַּיְקָא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקֵּן מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְעַל זֶה צְרִיכִין תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה בְּחִינַת עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא 'לְעֵת מְצֹא דַּיְקָא כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁהִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל הָרַבֵּה:

כִּי צְרִיכִין תָּמִיד לְהִתְחַזֵּק לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כִּי דֶּרֶךְ הָאָדָם הָרוֹצֶה לַעֲסֹק בָּזֶה שֶׁתָּמִיד נִדְמֶה לוֹ שֶׁעַתָּה אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה לְּדַבֵּר וְלִבּוֹ אָטוּם מְאֹד וְכוּ' כַּיָּדוּעַ לְכָל מִי שֶׁנִּכְנָס בָּזֶה. וְכָל זֶה מֵחָמַת שֶׁבְּכָל עֵת מִתְגַּבְּרִין הַחֳרָפוֹת לֵב שִׁבִירַת לֵב. וְרוֹצִין לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר מִמֶּנּוּ אוֹר נְקֻדָּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא, עַל-כֵּן נִדְמֶה לוֹ שֶׁבָּעֵת הַהִוא אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר, אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא שֶׁקֶר גָּמוּר וְהוּא רַק מַעֲשֵׂה בַעַל דָּבָר כִּי אִם יֹאמַר כֵּן יִדְמֶה לוֹ כֵּן תָּמִיד שֶׁעַתָּה אֵין לוֹ לֵב לְדַבֵּר וְלֹא יְדַבֵּר לְעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי אֵין עֵת בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל אָז לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הָעֵת, עַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְדַבֵּר כְּפִי מַה שֶּׁיּוּכַל וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ בְּדִבּוּרָיו אֶת נְקֻדָּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וְאִם יִתְחַזֵּק וְיִתְאַמֵּץ לִפְתֹּחַ פִּיו בְּעַל כָּרְחוֹ לְדַבֵּר תָּמִיד בְּוַדַּאי יַעֲזֹרֵהוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיִפְתַּח פִּיו וְלִבּוֹ עַד שֶׁיְּזַכֶּה תָּמִיד לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִוא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ עוֹד בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר דְּבָרִים כָּאֵלֶּה הֵיטֵב. וְהֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָבִין מִעַט דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה וְיִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְעִם חֲבֵרָיו וְרִבּוֹ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא לְהָאִיר אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן רֹב מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם תְּלוּיִים בְּעֵת וּזְמַן, כִּי צְרִיכִין לְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן, כְּגוֹן בִּימֵי הַחֹל מְקַבְּלִין הַנְּקֻדָּה עַל-יְדֵי תְּפִלִּין וּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם. וּבְפֶסַח עַל-יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת וְכוּ'. בְּסֻכּוֹת עַל-יְדֵי סֻכָּה וְלוּלָב, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי שׁוֹפָר וְכוּ'. וְכֵן בְּשִׁאָרֵי זְמַנִּים קְדוֹשִׁים וְכֵן אֲפִלּוּ הַמִּצְוֹת הַנּוֹהֲגוֹת בְּכָל זְמַן בְּוַדַּאי אֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְאֵין אָדָם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, כִּי בְּיוֹם זֶה מַזְמִין לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מִצְוֹת בְּקוּר חוֹלִים.

וּבְזֶה הַיּוֹם מִצְוַת הַלְבָּשַׁת עֲרָמִים וּבְיוֹם אַחֵר הַכְנָסַת כַּלָּה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה וְכֵן אֵין אָדָם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּכָל הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים שֶׁלְּפָנֵינוּ שֶׁזֶּה עָסַק יוֹתֵר בַּתּוֹרָה וְזֶה עָסַק יוֹתֵר בִּתְפִלָּה וְזֶה נִזְהַר בְּיוֹתֵר בְּמִצְוָה זֹאת וְזֶה בַּאֲחֶרֶת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אָבִיךָ בְּמַאי זָהִיר טָפֵי. וְכַמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל מִזֶּה וְהַכֹּל כְּפִי הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ שֶׁל זֶה בָּעֵת הַהִוא וְכַנַּ"ל. וְכֵן אֵין הַלִּמּוּד שֶׁל כָּל יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, כִּי בְּיוֹם זֶה לוֹמְדִין כָּאן וּלְמָחָר בְּמָקוֹם אַחֵר אוֹ בְּסֵפֶר זֶה לְהַלָּן יוֹתֵר אוֹ בְּסֵפֶר אַחֵר לְגַמְרֵי. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ בּוֹ שִׁיר מְיֻחָד כְּפִי הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַשַּׁיָּךְ לִכְלָלִיּוּת לִבּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה בְּחִינוֹת הַרְבֵּה בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָטִיּוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַסְּדָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁקּוֹרִין בְּכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ סֵדֶר אַחֵר בַּתּוֹרָה. וְגַם הַסֵּדֶר נֶחֱלָק לְשֶׁבַע פָּרָשִׁיּוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ הַכֹּל כְּדֵי לְקַבֵּל בְּכָל שָׁבוּעַ וּבְכָל יוֹם אוֹר הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת, כִּי הַכֹּל כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן כֵּן נִמְשָׁכִין דִּבּוּרִים מִלְמַעְלָה וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהִתְחַזֵּק לְדַבֵּר הַדִּבּוּרִים כְּפִי הָעֵת כְּדֵי לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצְּרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם. 'וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם'. זֶה שַׁבָּת שֶׁהִיא עִקַּר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה. בְּחִינַת בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם וְכוּ'. וְזֹאת הַנְּקֻדָּה מְאִירָה בְּכָל הַיָּמִים וּבְכָל בְּנֵי אָדָם בְּחִינַת גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְכוּ' שֶׁהֵם כְּלַל כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק זֶה, מְלַמֵּד, שֶׁהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ'. וְכָל בְּנֵי אָדָם בְּכָל הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים צְרִיכִין לְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה כְּפִי הַיּוֹם שֶׁהִיא בְּחִינַת יָמִים יֻצְּרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם, כִּי בֶּאֱמֶת עֶצֶם הַנְּקֻדָּה הִיא אֶחָד רַק שֶׁהָאוֹר שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנָּה כָּל אֶחָד הִיא כְּפִי הָאָדָם וּכְפִי הַיּוֹם, אֲבָל תַּכְלִית כָּל הַנְּקֻדּוֹת הוּא אֶחָד כְּדֵי לְהַכִּיר אֶת הַיָּחִיד וְהַמְיֻחָד. בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד שֶׁהִיא עִקַּר הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי. וְזֶהוּ, בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם צְרִיכִין לְבָרֵךְ וּלְהַלֵּל אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו, כִּי בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא יֵשׁ בְּחִינַת נְקֻדָּה קְדוֹשָׁה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא דַּיְקָא, וְצָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַהִיא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַאֲחַנֵּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר. 'בָּעֵת הַהִיא' דַּיְקָא. שֶׁמֹּשֶׁה זָכָה לָזֶה שֶׁתְּפִלָּתוֹ וּתְחִנָּתוֹ הָיְתָה תָּמִיד בִּבְחִינַת בָּעֵת הַהִיא כַּנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה הוּא נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם וְשֶׁל

כָּל הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים. וְעַל-כֵּן זָכָה שֶׁתָּמִיד כְּוַן תְּפִלָּתוֹ בָּעֵת הַהִיא לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק י

וְיוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ, כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ. כִּי הַנְּקֻדָּה בִּשְׁלֵמוּת מְאִירָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת זָקֵן דְּקֻדָּשָׁה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּאִירָה בִּבְחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת מֵאָב לְבֵן וּלְבֶן הַבֵּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה בִּשְׁלֵמוּת נִקְרָא בֶּן זְקֻנִים כַּנַּ"ל:

צְדָקָה:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוֹת צְדָקָה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק, כִּי זֶה הַנּוֹתֵן צְדָקָה הוּא בְּבְחִינַת צַדִּיק כַּמּוּבָא בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אֲבִיו וְאֶת אֶחָיו וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לִבְחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהָיָה הוּא הַמַּשְׁבִּיר וְהַמַּשְׁפִּיעַ לְכָל הָעוֹלָם פַּרְנָסָה בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, בְּחִינַת בַּעַל צְדָקָה, עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לִבְחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט, בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, בְּחִינַת אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹדֶם הַתְּפִלָּה צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא כְּדֵי שֶׁתְּאִיר הַנְּקֻדָּה מֵהַפֶּה אֶל הַלֵּב בִּבְחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן מִקֹּדֶם צְדָקָה כְּדֵי לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר אוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁבַּפֶּה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַדִּבּוּר פֶּה דִּקְדֻשָּׁה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן טו), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, 'בְּפִיךָ', זוֹ צְדָקָה. וּכְתִיב, נְדָבוֹת פִּי רְצֵה נָא ה', כַּמּוּבָא בְּדָבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר פֶּה דִּקְדֻשָּׁה הוּא מֵהַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הֶאָרָתָהּ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶהוּ גֹּדֶל מַעֲלַת הַצְּדָקָה שֶׁשְּׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכַאֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּעִנְיָם מַעֲלַת הַצְּדָקָה וְקֹדֶם כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין לְהַפְרִישׁ לִצְדָקָה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים. כִּי עִקַּר כְּלַל הַתּוֹרָה וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הַכֹּל הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת צַדִּיק לְקַשֵּׁר הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב לְתַקֵּן הַשְּׁבִירָה לְבַטֵּל כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁהֵם הָאַהֲבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא

הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים כַּיָּדוּעַ. עַל-כֵּן הַצְּדָקָה תִּקּוּן לְכָל זֶה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת אוֹר הַנְּקֻדָּה הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד) שֶׁהַצְּדָקָה הִיא הַהַתְחָלָה שֶׁל כָּל הַהִתְחָלוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל עֲבוֹדַת ה' הַכֹּל הוּא לְהָאִיר אוֹר הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְעִקַּר מַעֲלַת הַצְּדָקָה הוּא שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא, בִּבְחִינַת אַשְׁרֵי שׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּט עוֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. 'בְּכָל עֵת' דַּיְקָא, כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת צְדָקָה בְּכָל עֵת כְּדֵי לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה, אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט. כִּי מַה שֶּׁמְּדַבְּרִין בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַשְּׁרִין אוֹר הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁשּׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ וּמוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה. וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נט) שֶׁקּוֹרֵא אֶת הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשֵׁם מִשְׁפָּט. וְגַם כִּי הָעִקַּר לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי מִשְׁפָּט הוּא עָמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הַיְנוּ שֶׁמְּכַוֵּן הַמִּשְׁפָּט וְאֵינוֹ נוֹטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל רַק מְכַוֵּן לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ אָז בְּאוֹתוֹ הָעֵת דַּיְקָא. בִּבְחִינַת לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. 'דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ' דַּיְקָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. לְכַוֵּן הַמִּשְׁפָּט לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם בַּפָּסוּק הַזֶּה מְדַבֵּר מִתְּפִלָּה וְשִׂיחָה שֶׁמְּדַבְּרִים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּתִחִלַּת הַפָּסוּק, וַיְהִיוּ דִּבְרֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי ה' קְרֹבִים אֶל ה' אֱלֹקֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וְכוּ'. 'דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁכָּל הַדִּבּוּרִים וְהַתְּחִנּוֹת שֶׁמִּתְחַנְּנִים לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ יִהְיוּ בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם, לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַטּוֹת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְקֶשֶׁר הַפָּסוּק הוּא כְּמוֹ תָּנָא וְהָדַר פֵּרֵשׁ שֶׁבִּתְחִלָּה מְבַקֵּשׁ לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו וְכוּ'. וְהָדַר מְפָרֵשׁ עַל-יְדֵי מַה נִּזְכֶּה לָזֶה עַל-יְדֵי וְיִהְיוּ דְּבָרַי אֲלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי קְרֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל הַשַּׁיָּךְ לְלִבֵּנוּ בָּעֵת הַזֹּאת, בְּחִינַת דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט, שֶׁשּׁוֹמֵר וּמְכַוֵּן הַמִּשְׁפָּט לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בְּאוֹתָהּ הָעֵת כַּנַּ"ל. זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי עוֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת כַּנַּ"ל:

חלק יד

כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בָּעטְלֶיְרשׁ בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם שְׁלִישִׁי, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם שְׁלִישִׁי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן הוּא עַל-יְדֵי הַחֲסָדִים שֶׁל אֱמֶת, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲסָדִים שֶׁל אֱמֶת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵין הַצְּדָקָה מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְפִי חֶסֶד שֶׁבָּהּ שֶׁנֶּאֱמַר, זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה נִתְהַוֶּה הַזְּמַן, עַל-כֵּן עַל יָדָהּ יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הָעֵת וְהַזְּמַן מֵאַחַר שֶׁכָּל הַזְּמַן נִתְהַוֶּה עַל יָדָהּ וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁל יוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְתִמְצָא בָּהּ אֵיזֶה רְמָזִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ לֵב שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁצּוֹעֵק אֶל הַמַּעְיָן תָּמִיד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב עִנְיָן הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה. וְהָעִנְיָן בְּקִצּוּר שֶׁיֵּשׁ מַעְיָן שֶׁעוֹמֵד עַל הָהָר וְכוּ' וְיֵשׁ לֵב שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּקִצֵּה הָעוֹלָם. וְזֶה הַלֵּב צוֹעֵק תָּמִיד אֶל הַמַּעְיָן בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ וְכוּ' וְגַם הַמַּעְיָן מִשְׁתּוֹקֵק אֶל הַלֵּב. וְזֶה הַלֵּב יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי חֲלִישׁוּת אֶחָד מֵחֲמַת עִצָּם הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וּצְעָקָה שֶׁצּוֹעֵק וּמִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד אֶל הַמַּעְיָן. וְאֶחָד מֵחֲמַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁרוֹדָפֶת אוֹתוֹ וְשׁוֹרֶפֶת אוֹתוֹ מֵחֲמַת שֶׁהוּא מִשְׁתּוֹקֵק וְרוֹצֶה לֵילֵךְ וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַמַּעְיָן וְאֵין לוֹ מְנוּחָה לְהַלֵּב רַק בְּעֵת שֶׁבָּא צִפּוֹר גָּדוֹל וּפוֹרֵשׂ כְּנָפָיו עָלָיו וּמֵגֵן עָלָיו מִן הַשֶּׁמֶשׁ אָז יֵשׁ לוֹ נִיחָא קְצָת. וְגַם אָז בְּשָׁעַת נִיחָא הוּא מִסְתַּכֵּל גַּם כֵּן כְּנֶגֶד הַמַּעְיָן וּמִתְגַּעְגֵּעַ אֵלָיו, אַךְ מֵאַחַר שֶׁהוּא מִתְגַּעְגֵּעַ אֵלָיו כָּל כָּךְ מִפְּנֵי מָה אֵינוֹ הוֹלֵךְ וּמִתְקָרֵב אֶל הַמַּעְיָן אַךְ וְכוּ' וְזֶה הַמַּעְיָן אֵין לוֹ זְמַן וְכוּ'. וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר קִיּוּם שֶׁל הַמַּעְיָן וְהַלֵּב בָּעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַכָּבֵד פֶּה הַנַּ"ל שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר פֶּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת רַק שֶׁנִּקְרָא כְּבֵד פֶּה מֵחֲמַת שֶׁהוּא כְּבֵד פֶּה לְדַבֵּר דִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם שְׁבָחִים לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בֶּאֱמֶת יֵשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר נוֹרָא וְנִשְׂגָּב מְאֹד, כִּי כְּשֶׁהוּא מַתְחִיל לְדַבֵּר שִׁירוֹת וְחִידוֹת וְכוּ' שֶׁלּוֹ יֵשׁ בָּהֶם כָּל הַחָכְמוֹת עַד שֶׁאֵין נִמְצָא שׁוּם נִבְרָא בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִרְצֶה לִשְׁמֹעַ אוֹתוֹ. וְזֶה הַכָּבֵד פֶּה הוֹלֵךְ וּמְקַבֵּץ כָּל הַחֲסָדִים שֶׁל אֱמֶת וּמֵבִיא לְאִישׁ חֶסֶד הָאֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַוֶּה הַזְּמַן. וַאֲזַי נוֹתֵן יוֹם לְהַלֵּב וְהַלֵּב נוֹתֵן הַיּוֹם לְהַמַּעְיָן וְכוּ' וּכְשֶׁזֶּה הַיּוֹם נוֹסֵעַ וּבָא מִמָּקוֹם שֶׁבָּא מִשָּׁם. אֲזַי הוּא בָּא עִם חִידוֹת וְשִׁירִים נִפְלָאִים מְאֹד וְהַכֹּל כְּפִי הַיּוֹם, כִּי יֵשׁ שְׁנוּיִים בֵּין הַיָּמִים, כִּי יֵשׁ יוֹם רִאשׁוֹן בַּשַּׁבּוּעַ וְיוֹם שֵׁנִי וְכוּ'. וְכֵן יֵשׁ רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיָמִים טוֹבִים וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְאִם אָמְנָם לֹא אָתֵי אֱנָשׁ עַל יַבָּשְׁתָּא דִּי יָכוֹל פִּשְׁרָא דְנָא לְהַחֲוָיָא, כִּי מְאֹד מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו בְּסִפּוּרֵי הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁסִּפֵּר, בִּפְרָט בַּמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת שֶׁל הַשִּׁבְעָה בָּעטְלֶיְרשׁ שֶׁאָמַר שֶׁהוּא עוֹלֶה עַל כֻּלָּם. וְאֵין שׁוּם דִּבּוּר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ כַּוָּנָה נוֹרָאָה וְנִשְׂגָּבָה וְכוּ', עִם כָּל זֶה מַה שֶּׁאָנוּ יְכוֹלִין לִמְצֹא אֵיזֶה רֶמֶז אָנוּ מְחֻיָּבִין לְהִתְיַגֵּעַ וְלִמְצֹא, כִּי דִּבְרֵי הַנֶּאֱמָרִים בְּרוּחַ

הַקֹּדֶשׁ, בְּפָרָט בְּמַדְרֵגָה נִשְׂגָּבָה כָּזֹאת סוֹבְלִים הַכֹּל כָּל דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁמּוֹצִאִין בָּהֶם כָּל אֶחָד כְּפִי דַּעְתּוֹ:

וְהִנֵּה בְּהַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת מְבֹאָר קְצָת עִנְיַן הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמְּדַבֶּרֶת מֵהִתְקַשְּׁרוּת הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁבָּזֶה תָּלוּי תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה נִתְתַּקֵּן הַשְּׁבִירָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכֹּל. וְזֶה בְּחִינַת הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁהַלֵּב צוֹעֵק תָּמִיד אֶל הַמַּעְיָן וְכוּ', כִּי הַמַּעְיָן הוּא שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַנְּקֻדָּה הִוא בְּחִינַת חָכְמָה מַעְיָן, עַיִן שָׁם. וְעַל-כֵּן הַלֵּב צוֹעֵק תָּמִיד אֶל הַמַּעְיָן, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַלֵּב שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמַּעְיָן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַחֲלִישׁוּת שֶׁיֵּשׁ לְהַלֵּב מֵחֲמַת שֶׁהַמֹּשֵׁךְ רוֹדֵף וְשׁוֹרֵף אוֹתוֹ, זֶה מְרַמֵּז עַל חֲמִימוּת הַיֵּצֶר הָרַע וְהַתַּאֲוֹת שֶׁהֵם אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין שֶׁהֵם הַחֲרָפוֹת לֵב שְׁבִירַת לֵב שֶׁהֵם רוֹדְפִין אַחַר הַלֵּב הַקְּדוֹשׁ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְרוֹצִין לְשָׂרְפוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל תַּאֲוֹת וְטִרְדּוֹת עוֹלָם הַזֶּה וּבִלְבּוּלָיו הַכֹּל נִקְרָא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כַּמְבֹאָר בְּכָל סֵפֶר קֹהֶלֶת כַּמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וּכְתִיב, אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁמְּכַנֶּה כָּל הַמַּעֲשִׂים רָעִים הַנַּעֲשִׂים בָּעוֹלָם שֶׁנַּעֲשִׂים תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת וְכָל הַמַּעֲשִׂים רָעִים וְהַבִּלְבּוּלִים הַכֹּל הוּא תַּחַת הַזְּמַן, כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן אֵין שׁוּם אֲחִיזָה לְהַמַּעֲשֶׂה הָרַע וְעִקַּר הַזְּמַן הוּא עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא רֹאשׁ כָּל כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר עַל יָדָם ה' יִתְבָּרֵךְ מַנְהִיג אֶת הַזְּמַן וְעַל-כֵּן נִקְרָא כָּל הַזְּמַן 'תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ'. וְשָׁם דַּיְקָא נַעֲשָׂה מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם מַה שֶּׁנִּתְנַסָּה וְנִצְטָרֵף כָּל אֶחָד אִם יַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶה הַלֵּב הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַנַּ"ל אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא נָקִי לְגַמְרֵי מִכָּל הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי הוּא מְדַבֵּר מִלֵּב קָדוֹשׁ וְעֶלְיוֹן, כַּמּוּבָן שָׁם, אַף-עַל-פִּי-כֵן נוֹתְנִים בּוֹ הַפְּגָמִים שֶׁל רְדִיפַת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁל שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ בְּחִינַת אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא, בְּחִינַת וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ וְכוּ'. וְזֶה הַלֵּב צוֹעֵק תָּמִיד אֶל הַמַּעְיָן בְּצַעֲקוֹת נוֹרָאוֹת וְהִשְׁתּוֹקְקוּת עָצוּם, כִּי מִשָּׁם חִיּוּתוֹ כַּנַּ"ל וְגַם זֶה הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַצַּעֲקָה אֶל הַמַּעְיָן נֶחְשָׁב לַחֲלִישׁוּת מֵחֲמַת שֶׁהוּא יוֹתֵר מֵהַמִּדָּה, אֲבָל עִקַּר מְנוּחַת הַלֵּב הוּא בְּעֵת שֶׁבָּא צִפּוֹר גְּדוֹל וּפוֹרֵשׂ כְּנָפָיו וְאָז יֵשׁ לוֹ נַיְחָא מֵהַשֶּׁמֶשׁ. וְגַם אָז הַלֵּב מִסְתַּכֵּל וּמִשְׁתּוֹקֵק אֶל הַמַּעְיָן וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְעִנְיָן זֶה יֵשׁ לְרַמֵּז עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיִּתֶּן עֹז לְמַלְכּוֹ" (בְּסִימָן עח), עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם מֵעִצָּם מַעֲלַת הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִלְמָלֵא כְּנָפַי רֵאָה דְּנִשְׁבִּין עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא, מְבֹאָר שָׁם, שֶׁלִּפְעָמִים הַלֵּב בּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרֵךְ מְאֹד מְאֹד, אֲבָל הוּא יוֹתֵר מִדַּאי עַד שֶׁהָיָה אֶפְשָׁר לְאוֹקִיד כָּל גּוּפָא, אֲבָל עַל-יְדֵי דִּבּוּר תּוֹרָה וּתְפִלָּה מְקָרְרִין

הַחֲמִימוּת הַזֹּאת שֶׁלֹּא תִּהְיֶה יוֹתֵר מִדַּאי. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כִּי לִפְעָמִים חַס וְשָׁלוֹם, בּוֹעֵר הָאָדָם אֶל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם כֵּן הָיָה אוֹקִיד כָּל גּוּפָא חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה מְקֻרָּר אֵשׁ הַזֶּה גַּם כֵּן. וְזֶה בְּחִינַת אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רֵאָה דְּנָשְׁבִין אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רֵאָה הֵם הַתּוֹרָה וְהֵם מְנַשְּׁבִין עַל הַלֵּב לְהַצִּילוֹ מִשֶּׁנֵי הַתַּבְעֵרוֹת הַנַּ"ל. וְכַנְפֵי רֵאָה, שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁנִּקְרָאִין כְּנָפַיִם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), זֶה בְּחִינַת כַּנְפֵי הַצְּפוֹר הַגָּדוֹל הַנַּ"ל בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּתִּקּוּנִים לְעִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב שָׁם אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רֵאָה דְּנָשְׁבִין עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא שֶׁהֵבִיא שָׁם עַל זֶה הַפָּסוּק, וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם עַל הַכַּפֹּרֶת, כַּפָּרְתָּא דָּא לִבָּא, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא, שֶׁכַּנְפֵי רֵאָה הַמְרַחֲפִים עַל הַלֵּב, שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל, הֵם בְּחִינַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים שֶׁהֵם צְפָרִים, הַיְנוּ בְּחִינַת כַּנְפֵי הַצְּפוֹר הַגָּדוֹל הַנַּ"ל בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁפּוֹרֵשׂ כְּנָפָיו עַל הַלֵּב וּמַצִּילוֹ מִשַּׁרַפַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְאָז יֵשׁ נַיְחָא לְהַלֵּב מִשְּׁנֵי הַחֲלִישׁוּת כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, כִּי שְׁתֵּי הַחֲלִישׁוּת הַנַּ"ל תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהֵם תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁרוֹדְפִין אַחַר הַלֵּב וְשׂוֹרְפִין אוֹתוֹ מֵחֲמַת זֶה גַּם הַצְּעָקָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁהַלֵּב צוֹעֵק וּמִשְׁתּוֹקֵק אֶל הַמָּעְיָן הוּא גַּם כֵּן חוּץ מֵהַמִּדָּה וְנֶחְשָׁב גַּם כֵּן לַחֲלִישׁוּת, אֲבָל כְּשֶׁהַצְּפוֹר בָּא וּפוֹרֵשׂ כְּנָפָיו וּמַצִּילוֹ מֵהַשֶּׁמֶשׁ, דְּהַיְנוּ מִתַּאֲוֹת הַזְּמַן אָזַי נִתְבַּטֵּל גַּם הַחֲלִישׁוּת הַשֵּׁנִיָּה, כִּי אָז אֵינוֹ צוֹעֵק וּמִשְׁתּוֹקֵק הַלֵּב כִּי אִם בְּמִדָּה וּבְהַדְרָגָה. וְכָל זֶה מוּבָן שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, שֶׁמַּתְחִיל לְדַבֵּר מִשְּׁתֵּי חֲלִישׁוּת הַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ מְבָאֵר שֶׁיֵּשׁ נַיְחָא לְהַלֵּב כְּשֶׁהַצְּפוֹר בָּא וּפוֹרֵשׂ כְּנָפָיו וּמַצִּילוֹ מִשַּׁרַפַת הַשֶּׁמֶשׁ וְאָז יֵשׁ נַיְחָא לְהַלֵּב. וּלְכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן אֵיךְ נִצּוֹל הַלֵּב מֵחֲלִישׁוּת הַשֵּׁנִיָּה שֶׁל רִבּוּי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת עַל-יְדֵי פְּרִישַׁת כְּנָפַיִם שֶׁל הַצְּפוֹר הֲלֹא כַּנְפֵי הַצְּפוֹר אֵינָם מְגִנִּים כִּי אִם כְּנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ כַּמְבֹאָר שָׁם, אַךְ עַל-פִּי דְּבָרֵינוּ מְיֻשָּׁב קְצָת, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁהַצְּפוֹר פּוֹרֵשׂ כְּנָפָיו וּמֵגֵן מֵהַשֶּׁמֶשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁהַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה מֵגֵן עַל הַלֵּב מֵרְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה אֲזַי מִמֵּילָא נִתְבַּטֵּל גַּם חֲלִישׁוּת הַשֵּׁנִיָּה שֶׁל רִבּוּי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת חוּץ מֵהַמִּדָּה, כִּי אָז אֵין צָרִיךְ הַלֵּב לְצָעֹק וּלְהִשְׁתּוֹקֵק חוּץ מֵהַמִּדָּה רַק הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ הוּא בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁגַּם אָז כְּשֶׁיֵּשׁ נַיְחָא לְהַלֵּב גַּם אָז מִסְתַּכֵּל וְצוֹפֶה וּמַבִּיט הַלֵּב אֶל הַמָּעְיָן וּמִשְׁתּוֹקֵק אֵלָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כִּי גַּם בְּעֵת הַנַּיְחָא שֶׁל הַלֵּב מִשְׁתּוֹקֵק גַּם כֵּן אֶל הַמָּעְיָן רַק שֶׁאָז הַהִשְׁתּוֹקְקוּת הִוא בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ נַיְחָא מֵרְדִיפַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהֵם תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְכַנַּ"ל:

וְהִנֵּה מְבֹאָר שֶׁכָּל עִקַּר קִיּוּם הַלֵּב שֶׁל הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַמָּעְיָן שֶׁמִּסְתַּכֵּל וּמַבִּיט וּמִשְׁתּוֹקֵק אֵלָיו. וְזֶה קִיּוּם כָּל הָעוֹלָם, כִּי אֵין קִיּוּם בְּלֹא לֵב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכָל קִיּוּם

הַלֵּב עִם הַמַּעְיָן בָּעוֹלָם הַכֹּל עַל-יְדֵי הַכְּבֵד פֶּה שֶׁמְּקַבֵּץ כָּל הַחֲסָדִים שֶׁל אֱמֶת שֶׁמֵּהֶם נִתְהַוֶּה הַזְּמַן. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹתֵן הָאִישׁ אֱמֶת יוֹם אֶל הַלֵּב וְהַלֵּב אֶל הַמַּעְיָן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַמַּעְיָן וְהַלֵּב. וְאָז יֵשׁ קִיּוּם לְהַלֵּב עַל-יְדֵי הַצְּעָקָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַהִסְתַּכְּלוּת אֶל הַמַּעְיָן וְכֵן הַמַּעְיָן אֶל הַלֵּב. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַשְּׁרִים וְנִמְשָׁךְ חִיּוּת מֵהַמַּעְיָן אֶל הַלֵּב וְיֵשׁ לוֹ קִיּוּם וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲסָדִים שֶׁל אֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַוֶּה הַזְּמַן, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְקַשֵּׁר הַלֵּב אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הַלֵּב אֶל הַמַּעְיָן כַּנַּ"ל, כִּי מִבְּחִינָה הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בְּמַעֲשֶׂה הַנַּ"ל מֵעִנְיַן צַעֲקַת הַלֵּב אֶל הַמַּעְיָן מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְהַצְּעָקוֹת וְכוּ' שֶׁצּוֹעֲקִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הַלֵּב לַה' יִתְבָּרֵךְ, כִּי הַכֹּל מִשָּׁם, כִּי הַלֵּב הַנַּ"ל בְּמַעֲשֶׂה הַנַּ"ל הוּא שֹׁרֶשׁ לְכָל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּלָלִיּוֹת וְהַפְּרָטִיּוֹת. וּכְמוֹ שֶׁהַלֵּב הַנַּ"ל אֵין לוֹ חִיּוּת כִּי אִם מֵהַמַּעְיָן שֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ תָּמִיד וּמִשְׁתּוֹקֵק אֵלָיו וְצוֹעֵק אֵלָיו תָּמִיד. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ לוֹ חִיּוּת מֵהַמַּעְיָן, כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן בִּפְרָטִיּוּת כָּל לֵב שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עִקַּר חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַצְּעָקָה אֶל הַנְּקֻדָּה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ מֵהַמַּעְיָן הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה וְהַצְּעָקָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְזֶה גֹּדֶל מַעֲלַת הַצְּדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲסָדִים שֶׁל אֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַוֶּה הַזְּמַן עִם כָּל הַשִּׁירִים וְהַחִידּוֹת שֶׁהֵם הַדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים וְהַנִּפְלָאִים שֶׁל הַכְּבֵד פֶּה שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה עִקַּר קִיּוּם וְחִיּוּת שֶׁל הַלֵּב שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַמַּעְיָן כַּנַּ"ל. כִּי מֵחֲמַת שֶׁכָּל הַזְּמַן נִתְהַוֶּה עַל-יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד עַל-כֵּן עַל יָדָהּ יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַנִּמְשֶׁכֶת מֵהַמַּעְיָן הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת שְׁבוּעוֹת ב:

הלכות תלמוד תורה

פרק א

חלק א

מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִלְמַד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּשָׂכָר מֻתָּר וְכוּ', אֲבָל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אָסוּר לְלַמֵּד בְּשָׂכָר וְכוּ':

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר "תְּהִלָּה לְדָוִד" (בְּסִימָן יב) שֶׁמִּי שֶׁהוּא צַדִּיק וְלוֹמֵד תּוֹרָתוֹ לִשְׁמָהּ וְתוֹרָתוֹ זַכָּה מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּתוֹרָתוֹ אֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע לָעוֹלָם בִּבְחִינַת בִּשְׁמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. כִּי מֵחֲמַשׁ אֵינוֹ נִקְרָא לַמְדָן, רַק מִי שֶׁלּוֹמֵד גְּמָרָא וּפוֹסְקִים, עַיֵּן שָׁם:

כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִוא בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה, כַּמּוּבָא שֶׁמִּשֶּׁה רַבֵּנוּ כְּשֶׁהָיָה בָּרָקִיעַ הָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בַּיּוֹם וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בַּלַּיְלָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה יָדַע בֵּין יוֹם לְלַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן ג). וְזֶה בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה. נִמְצָא, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִוא בְּחִינַת יוֹם בְּחִינַת יָמִין. וְיָמִין הִיא בְּחִינַת לִשְׁמָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ לַמְיַמְּנִים בָּהּ שֶׁעוֹסְקִים לִשְׁמָהּ וְכוּ'. אֲבָל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִוא בְּחִינַת לַיְלָה, בְּחִינַת שְׂמֹאל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר הַשֶּׂלְאׇ לִשְׁמָהּ שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שְׂמֹאל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׂלְאׇ לִשְׁמָהּ שֶׁנִּקְרָא בִּשְׂמֹאלָהּ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְלַמֵּד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּשָׂכָר, כִּי כְּשֶׁמְּלַמֵּד לִקְטַנִּים הוּא בְּבְחִינַת שֵׂנָה שֶׁהוּא מֹחִין דְּקַטְנוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹרִיד שִׂכְלוֹ וּלְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ כְּפִי מֹחַ הַקָּטָן. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַדֵּשׁ וְנִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׂנָה נִתְחַדֵּשׁ הַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם בַּמַּאֲמָר "אַשְׁרֵי הָעָם" (בְּסִימָן לה). וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כַּד תַּמְחִי לְיַנּוּקָא עַל חִדּוּשׁ הַמֹּחִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׂנָה, עַיֵּן שָׁם. כִּי גַּם הַלִּמּוּד שֶׁל הַמְלַמֵּד עִם הַקָּטָן הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׂנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַדֵּשׁ הַמֹּחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְלַמֵּד בְּשָׂכָר כְּדֵי שֶׂלְאׇ יִתְגַּבֵּר בְּחִינַת שֶׂלְאׇ לִשְׁמָהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לִמּוּדוֹ בִּשְׁבִיל מָעוֹת וַאֲזַי יִהְיֶה נַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם, הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִבְּחִינָה חִדּוּשׁ הַמֹּחִין, כִּי יִהְיֶה נַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲכִירוּת הַמֹּחִין. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְלַמֵּד בְּשָׂכָר כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְחַדֵּשׁ מֹחוֹ עַל-יְדֵי הַלִּמּוּד עִם הַקָּטָן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂנָה. וְעִקַּר הַחִדּוּשׁ הַמֹּחַ הוּא לְבָרְרוֹ מִבְּחִינַת סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא שֶׁהוּא הַפְּסֹלֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעִקַּר הָאִסּוּר הוּא בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל, בְּחִינַת לַיְלָה שֶׁשָּׁם מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הַשֶּׂלְאׇ לִשְׁמָהּ כַּנַּ"ל, אֲבָל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם, בְּחִינַת יָמִין, בְּחִינַת לִשְׁמָהּ, אֵין שָׁם פַּחַד כָּל כָּךְ מִבְּחִינַת שֶׂלְאׇ לִשְׁמָהּ, כִּי בַּהֲתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אֵין מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ הַשֶּׂלְאׇ לִשְׁמָהּ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מָתַר לְלַמְּדָהּ בְּשָׂכָר בְּמָקוֹם שֶׁנְּהֲגוּ, כִּי בְּחִינַת הַשֶּׂלְאׇ לִשְׁמָהּ אֵין מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ שָׁם. וַאֲזַי, אַדְרַבָּא, רְאוּי לְלַמֵּד בְּשָׂכָר, כִּי אַף אִם מֵחֲמַת זֶה יָבֹא אֵיזֶה פְּנִיָּה דַּקָּה שֶׂלְאׇ לִשְׁמָהּ הוּא נֶחְשֶׁבֶת לְמַעְלָה, מֵאַחַר שֶׁכָּל עִקַּר לִמּוּד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הוּא בְּחִינַת לִשְׁמָהּ כַּנַּ"ל. אֲזַי צְרִיכִין שָׁם דַּיְקָא אֵיזֶה תְּנוּעָה קַלָּה וַדַּקָּה שֶׁל שֶׂלְאׇ לִשְׁמָהּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע בְּחִינַת בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. וְעַל-כֵּן מָתַר לְלַמְּדָהּ בְּשָׂכָר, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יִתְגַּבֵּר שָׁם הַרְבֵּה הַשֶּׂלְאׇ לִשְׁמָהּ כַּנַּ"ל, כִּי הוּא בְּחִינַת יוֹם, בְּחִינַת יָמִין שֶׁאֵין שָׁם פַּחַד כָּל כָּךְ מֵהַחִיצוֹנִים כַּנַּ"ל. וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן יָבֹא אֵיזֶה פְּנִיָּה קַלָּה שֶׂלְאׇ לִשְׁמָהּ בְּלִמּוּדוֹ, אַדְרַבָּא, הוּא טוֹבָה וּמַעֲלָה. מֵאַחַר שֶׁהוּא רָחוֹק מִשֶּׂלְאׇ לִשְׁמָהּ וְכָל הַלִּמּוּד הוּא

לִשְׁמָהּ צְרִיכִין בְּהֶכְרֵחַ אֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע בְּחִינַת בִּשְׁמאלָהּ עֹשֶׂר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁעַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מְקַבְּלִין שָׂכָר בִּשְׁבִיל פִּסּוּק טְעָמִים, כִּי יָדוּעַ שֶׁבְּחִינַת הַטְּעָמִים הִיא בְּחִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא בִּשְׁבִיל פִּסּוּק טְעָמִים מֻתָּר לְקַבֵּל שָׂכָר, כִּי אֵין שָׁם פַּחַד הַחִיצוֹנִים שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַשֶּׂלֹּא לִשְׁמָהּ, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, בְּחִינַת טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זְכוּ שֶׁהַטְּעָמִים הֵם בְּחִינַת חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים לד) טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'. כִּי הַטְּעָמִים הֵם בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְלַמֵּד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּשָׂכָר מֻתָּר לְקַבֵּל שָׂכָר, אֲבָל עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אָסוּר לְקַבֵּל שָׂכָר:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם" (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז) הַנַּ"ל (בְּהִלְכוֹת מִלְמֵדִים הֲלָכָה ב) עִנְיַן בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׁגַת דְּרֵי מַעְלָה וְהַשָּׁגַת דְּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא הַשָּׁגַת דְּרֵי מַעְלָה וּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא הַשָּׁגַת דְּרֵי מַטָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה עִנְיַן שְׁתֵּי הַשָּׁגוֹת אֵלּוּ דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הוּא הַדַּעַת אֶת ה'. וְעִקַּר הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ לָדַעַת אֶת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' וּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ כְּלַל יְדִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַדַּעַת, הִיא כְּלוּלָה מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַתְחֶלֶת הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית וּמְסַיֶּמֶת לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. 'בְּרֵאשִׁית' זֶה בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת כֶּתֶר, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב). וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשָּׁגַת דְּרֵי מַעְלָה כַּנַּ"ל. 'לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל', זֶה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַיָּד הַחֲזָקָה, דְּהַיְנוּ הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, נִתְגַּלָּה כִּי ה' שַׁלִּיט בָּאָרֶץ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְגַּלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, לְעֵינֵי כֻּלָּם, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשָּׁגַת דְּרֵי מַטָּה. נִמְצָא, שֶׁהַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב

הִיא בְּחִינַת יָמִין, בְּחִינַת יוֹם, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה, בְּחִינַת שְׂמָאל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה, בְּחִינַת אַיֵּה. וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִוא בְּחִינַת שְׂמֹאל, בְּחִינַת לַיְלָה, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, בְּחִינַת דָּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת אֶרֶץ, בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְעַל-כֵּן עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אָסוּר לְקַבֵּל שָׂכָר, כִּי עִקַּר הַלִּמּוּד שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא לְגַלּוֹת הַדַּעַת לָדַעַת כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּכְשֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל שָׂכָר וְנוֹתֵן עֵינָיו בַּמָּמוֹן אֲזַי נוֹפֵל לִכְסִילוּת, כִּי עִקַּר הַכְּסִילוּת עַל-יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סט) וַאֲזַי נִסְתַּלֵּק הַדַּעַת וְנִתְעַלֵּם הָאוֹר וְאֵינוֹ זוֹכֶה לָדַעַת כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אֲבָל עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה, בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ מֻתָּר לְקַבֵּל שָׂכָר, כִּי שָׁם בַּבְּחִינָה הָעֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת אַיֵּה, אֵין לְהַקְלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגָה זוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְאַחֵז שָׁם כְּלָל:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁיְּנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחִיּוּתָם הִוא מִבְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, הַיְנוּ מִגְּדֶל הַהַסְתָּרָה וְהַהַעְלָמָה מֵחֲמַת שֶׁבְּחִינָה זוֹ הִיא נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם, עַל-כֵּן מִשָּׁם חִיּוּתָם, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁיּוֹדֵעַ מִבְּחִינַת הַסְתָּרָה זוֹ וְזוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא תַּכְלִית הַיְדִיעָה, אֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְלִפּוֹת בְּטֵלִים בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מֵהַהַעְלָמָה וְהַהַסְתָּרָה שֶׁל בְּחִינָה זוֹ מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָנוּ כֹּחַ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה זוֹ, עַל-כֵּן הֵם יוֹנְקִים מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבְּרִים בִּכְפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַהַסְתָּרָה וְהַהַעְלָמָה שֶׁל בְּחִינָה זוֹ. וְעַל-כֵּן בְּזֶה הָעוֹלָם בְּחִינַת דָּרֵי מַטָּה צְרִיכִין לְהַאִיר בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ דַּיְקָא לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּחִינַת אַיֵּה אִי אֶפְשָׁר לְדָרֵי מַטָּה לְהַשִּׂיג וְאַדְרַבָּא, מִבְּחִינָה זוֹ הֵם יוֹנְקִים עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַהַסְתָּרָה וּמַכְנִיסִים כְּפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אָסוּר לְקַבֵּל שָׂכָר, כִּי בְּהַשָּׂכָר וְהַמָּמוֹן שֶׁמְּקַבְּלִים עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם יְכוֹלִים לְהִתְאַחֵז חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם בַּמָּמוֹן שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כג). וַאֲזַי עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְהַעֲלִים הָאוֹר לְגַמְרֵי וְלֹא יִזְכֶּה לָדַעַת זֶה שֶׁל בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהֵם מַעֲלִימִים הָאוֹר חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה מֻתָּר לְקַבֵּל שָׂכָר, כִּי שָׁם אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם הִיא רַק מִבְּחִינָה זוֹ, מִבְּחִינַת אַיֵּה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַהַעְלָמָה וְהַהַסְתָּרָה שֶׁל בְּחִינָה זוֹ, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגָה זוֹ בַּקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע. וּמֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ הַהַסְתָּרָה עַל-כֵּן אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה עוֹד. וְעַל-כֵּן מֻתָּר לְקַבֵּל שָׂכָר עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, כִּי שָׁם אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְאַחֵז חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַעֲלִים הָאוֹר חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת אַיֵּה וְיוֹדֵעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ

דַּיְקָא. עַל-כֵּן אֵין לָהֶם שׁוּם יְנִיקָה עוֹד, כִּי יְנִיקָתָם רַק מֵהַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַסְתָּרָה זוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּשִּׂיג בְּחִינַת אַיֵּה אֲזַי הֵם בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל. וְעַל-כֵּן מֻתָּר לְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַשָּׂגָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי שָׁם אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁמֻּתָּר לְקַבֵּל שָׂכָר עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי הוּא שָׂכַר פִּסּוּק טָעֲמִים, 'שְׂכַר פִּסּוּק טָעֲמִים' דַּיְקָא, כִּי טָעֲמִים הֵם אוֹר עֶלְיוֹן מְאֹד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְעַל-כֵּן מֻתָּר לְקַבֵּל שָׂכָר, כִּי שָׁם אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה כַּנַּ"ל, כִּי חִיּוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא רַק מֵהַהַסְתָּרָה וְהַהַעֲלָמָה שֶׁל בְּחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁמַּשִּׂיג הַשָּׂגָה זוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת פִּסּוּק טָעֲמִים כַּנַּ"ל. אֲזַי אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת כְּלָל וּמִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּקַבְּלִים שָׂכָר עַל זֶה הַלִּמּוּד אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְאַחֵז בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי שָׁם בְּהַשָּׂגָה זוֹ אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ לְהִתְאַחֵז חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַשָּׂגָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת אַיֵּה בְּחִינַת טָעֲמִים הֵם מִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר דְּבָרִים אֵלּוּ בִּכְתָב. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

אָסוּר לְלַמֵּד בְּשָׂכָר, שֶׁנֶּאֱמַר, וְאֹתִי צִוָּה ה' וְכוּ'. מָה אֲנִי בְּחִנָּם, אַף אַתָּה בְּחִנָּם. וְעַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מֻתָּר לְקַבֵּל שָׂכָר בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִטֹּל, אֲבָל עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אָסוּר לִטֹּל בְּכָל מָקוֹם. עַיֵּן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הָעִנְיָן שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְעִנְיַן קִבָּלַת שָׂכָר:

חלק ב

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹקַי הַמֶּלֶךְ" וְכוּ' בְּסִימָן יב לִקּוּטֵי חֵלֶק א, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהַכְּלָל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁחִדֵּשׁ זֹאת הַתּוֹרָה הָיָה מֻכְרָח לִפֹּל לְאֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּיְקָה כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה לְבְחִינַת שְׁמֹאלָה בִּשְׁעַת אֲמִירַת תּוֹרָתוֹ כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁמֹאלָה יְקַבֵּל שֶׁפַע וּפַרְנָסָה לָעוֹלָם וּלְהַמְשִׁיךְ לָהֶם עֹשֶׁר וְכָבוֹד, מֵחֲמַת זֶה יֵשׁ בְּתוֹרָתוֹ בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַשְׁמָעוּת טוֹב וּמַשְׁמָעוּת לְהֵפֶךְ, כִּי הַמַּשְׁמָעוּת לְהֵפֶךְ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מַה שֶּׁהָיָה הַצַּדִּיק מֻכְרָח לִפֹּל כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה לִבְחִינַת שְׁמֹאלָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה מִשְּׁמֹאלָה כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה הַלּוֹמְדִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים אֵינָם רוֹאִים בִּלְמוּד תּוֹרָתוֹ כִּי אִם הַמַּשְׁמָעוּת לְהֵפֶךְ בְּחִינַת וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם וְתוֹרָתָם הוּא רַק לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר. וְעַל-כֵּן הֵם חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים, כִּי מֵחֲמַשׁ אֵינוֹ נִקְרָא לַמְדָן. וְעִקַּר הַלִּמְדָן הוּא מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי מֵהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נַעֲשֶׂה אָצְלוֹ פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק עָתָק וְכוּ', כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּשֶׁלּוֹמֵד הַתּוֹרָה שֶׁחִדֵּשׁ הַתַּנָּא אוֹ צַדִּיק אַחֵר.

אֲזַי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְשִׁיקִין, בְּחִינַת אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא, כִּי שְׁכִינְתָּא בֵּין תְּרֵין צַדִּיקַיָּא יָתְבָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צַדִּיקִים יִרְשׁוּ אָרֶץ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אָסוּר לְקַבֵּל שָׂכָר עַל לִמּוּד הַתּוֹרָה, כִּי צָרִיךְ לַעֲמֹל בַּתּוֹרָה בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ. עַל מְנָת שֶׁתְּהֵיוּ עֲמֵלִים בַּתּוֹרָה, 'עֲמֵלִים' דַּיְקָא וְעִקַּר הֶעָמָל וְהַיְגִיעָה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲמֹל וּלְהִתְיַגֵּעַ הַרְבֵּה בַּתּוֹרָה הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְבָרֵר עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה הַלִּמּוּד לִשְׁמָהּ לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִהְיֶה לִמּוּדוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל תּוֹעֶלֶת עַצְמוֹ לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא יַעֲשֶׂה עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם וְלֹא קָרְדֹּם לַחְפֹּר בָּהּ וְכוּ' (אָבוֹת פֶּרֶק ד) וְעִקַּר הַיְגִיעָה וְהֶעָמָל בִּשְׁעַת הַלִּמּוּד הוּא רַק בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי בְּלִמּוּד חֻמָּשׁ אֵין צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ כָּל כָּךְ. וְעִקַּר הַיְגִיעָה וְהֶעָמָל הוּא רַק בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְזֶהוּ מַחֲמַת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁחִדֵּשׁ הַתַּנָּא אוֹ אֵיזֶה צַדִּיק בְּהֶכְרֵחַ יֵשׁ בָּהּ בְּחִינַת שְׁמֹאלָה שֶׁהָיָה מֻכְרָח הַתַּנָּא לִפֹּל בִּשְׁעַת אֲמִירַת תּוֹרָתוֹ לְאֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה כַּנַּ"ל, אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת מַשְׁמָעוּת שֶׁל וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָּם כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת וְלִזְכּוֹת לְכִתְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה לְחַיֵּי עוֹלָם לְהִתְדַּבֵּק בְּקוֹנוֹ אֲשֶׁר זֶה תַּכְלִית עֵסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְבָרֵר וּלְהַכְנִיעַ בְּחִינַת אֲחִיזַת וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָּם, דְּהַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל גַּסּוּת וּפְנִיּוֹת וְהָעַרְמִימִיּוּת שֶׁרוֹדֵף אַחֲרֵי מַחֲשַׁבְתּוֹ וְרוֹצִים לְהַטּוֹת לְבָבוֹ מִן הָאֱמֶת חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד וְנָסוּת בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקָרֵי רַבִּי, בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה רַב בְּאֵיזֶה קְהִלָּה אוֹ מוֹרֶה הוֹרָאָה אוֹ לִהְיוֹת מְפָרְסָם וְלוֹמַר תּוֹרָה בְּסַעֲדָה שְׁלִישִׁית וּלְהַנְהִיג הָעוֹלָם וּלְהַרְבּוֹת כְּבוֹדוֹ כַּנָּהוּג עַכְשָׁו וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה הַפְּנִיּוֹת וְהַשְׁטוּתִים הָרַבִּים וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁיֵּשׁ לְהַלּוֹמְדִים בִּשְׁעַת עוֹסְקָם בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִשְּׁגִיאָה דַּקָּה שֶׁהָיָה לְהַצַּדִּיק בִּשְׁעַת הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתוֹ שֶׁהָיָה מֻכְרָח לִפֹּל בָּהּ בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה, דְּהַיְנוּ לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל כָּל מַעֲשָׂיו הָרָעִים וּלְהִתְאַמֵּץ בְּכָל עֹז לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל כָּל אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּלְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה לִמּוּדוֹ לְהַשְׁכִּינָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲסֹק בְּהַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁצְּוָנוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו שֶׁאָמַר וְנַעֲשָׂה רְצוֹנוֹ וְזֶהוּ עִקַּר הַיְגִיעָה וְהֶעָמָל בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַיְגִיעָה וְהֶעָמָל שֶׁל הַלּוֹמְדִים שֶׁעֲמֵלִים בַּתּוֹרָה לְבָרֵר הַסָּגְיָא וְהַהֶלְכָה עַל מְכוֹנָהּ וְלַאֲסוּקֵי שְׁמַעְתְּתָא אַלְבָּא דְּהִלְכְתָא גַּם זֶה נִמְשָׁךְ רַק מִזֶּה מִבְּחִינַת הַשְּׁגִיאָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמֹאלָה שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָּם, שֶׁמִּשָּׁם

אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם מִץ וְתֶבֶן הַחוֹפִין עַל הַהֲלָכָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְכָל הַכְּבֵדוּת וְכָל הַחֻמְרוֹת שֶׁבַּהֲלָכָה שֶׁקָּשֶׁה לַהֲבִינָהּ עַל מְכוֹנָהּ וּלְהוֹצִיא הַדִּין לַאֲמִתּוֹ, כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת מִץ וְתֶבֶן שֶׁבַּהֲלָכָה, כַּמּוּבָן בַּתְּקוּנִים וּבְרַעְיָא מְהֵימְנָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְעִקַּר חִיּוּתָם וְכֹחָם נִמְשָׁךְ רַק עַל-יְדֵי הַשְׁגִּיאָה דַּקָּה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה מֻכְרָח לִפֹּל בָּהּ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לַעֲמֹל וּלְהִתְיַגֵּעַ בַּתּוֹרָה לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל וּלְגָרֵשׁ מִץ וְתֶבֶן מִן הַהֲלָכָה שֶׁהֵם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל גַּסּוּת וּפְנִיּוֹת וְאָז זוֹכֶה לַהֲלָכָה בְּרוּרָה וְלַאֲסוּקֵי שְׁמַעְתְּתָא אַלְבָּא דְּהִלְכְתָא, כִּי כְּשֶׁעוֹסֵק לִשְׁמָהּ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ אָזַי ה' עִמּוֹ וַאֲזַי הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְה' עִמּוֹ שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, כִּי כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַחֻמְרוֹת נִמְשָׁכִין רַק מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה מִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר וּמַכְנִיס פְּנִיּוֹת וְגַסּוּת יוֹתֵר בַּלֵּב וּמֵחֲמַת זֶה אֵין הֲלָכָה וּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּשׁוּם מָקוֹם, כִּי בְּתְחִלָּה בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים לֹא הָיָה שׁוּם מַחֲלֹקֶת רַק מְשֻׁבָּרִים תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁלֹּא שָׁמְשׁוּ אֶת רַבָּן כָּל צָרְכָּן עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבּוּ הַמַּחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל וּבְכָל פַּעַם נִתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת בְּיוֹתֵר, כִּי הַצַּדִּיק שֶׁמְּחַדֵּשׁ הַתּוֹרָה הוּא צָרִיךְ בְּהֶכְרֵחַ לִפֹּל לְאֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה לְעוֹלָם, אֲבָל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַשְׁגִּיאָה דַּק מִן הַדַּק רַק בְּצִמְצוּם גָּדוֹל לְצָרְךָ הֶכְרֵחַ לְבַד, אֲבָל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר נִתְמַעֲטִין הַלְּבָבוֹת עַד שֶׁלִּפְעָמִים בָּאִין לִידֵי שְׁגִיאָה יוֹתֵר עַד שֶׁבְּכָל פַּעַם נִתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי-זֶה. וּבִתְחִלָּה שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְאַחֲזָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל כָּךְ בְּאוֹתָהּ הַשְׁגִּיאָה, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה, עַל-כֵּן לֹא נַעֲשָׂה מִפֶּגֶם הַשְׁגִּיאָה כִּי אִם רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת בְּהַתּוֹרָה עַצְמָהּ שֶׁהוּא מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, אֲבָל עַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִתְאַחֲזוּ מְאֹד עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת גָּמוּר בֵּין הַצַּדִּיקִים וְקִטֵּגוֹרְיָא בֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְצַדִּיקִים אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַשְׁגִּיאָה הַדַּקָּה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁחִדֵּשׁ הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בָּזֶה עַד שֶׁבָּאוּ לִידֵי לְמוּד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ לְגַמְרֵי לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת מְאֹד וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אִלְמָלֵא לֹא הִכָּה מֹשֶׁה בַּצּוּר לֹא הָיוּ טָרְחֵי רַבָּנָן בִּשְׁמַעְתְּתָא וְכוּ', כַּמּוּבָא. כִּי הַצּוּר הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כַּמּוּבָא. וְהַכָּאַת מֹשֶׁה בַּצּוּר זֶה בְּחִינַת שְׁמַאלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּאָה, בְּחִינַת דִּינִים וּגְבוּרוֹת כַּיָּדוּעַ, וּמֵחֲמַת שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה מֻכְרָח לִפֹּל לִבְחִינַת שְׂמאלָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהַשְׁקוֹת הָעֵדָה וּבְעִירָם לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם פַּרְנָסָה וּמֵחֲמַת שֶׁדּוֹרוֹ עֶרְעֲרוּ עָלָיו אָז עַל יָדָם בָּא לִידֵי טָעוּת וְהִכָּה אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בְּחִינַת שְׂמאלָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ אָמַר לוֹ,

וְדַבָּרְתָּם אֶל הַסֶּלַע, כִּי לֹא הָיָה צָרִיךְ לְעוֹרֵר בְּחִינַת שְׁמֹאלָה חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֶבְדָּא מַמָּשׁ, רַק לְדַבֵּר בְּנַחַת אֶל הַסֶּלַע, שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְאַף-עַל-פִּי שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ מַיִם וְשֶׁפַע שֶׁל פַּרְנָסָה זֶה הָיָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁמֹאלָה דַּק מִן הַדַּק. וּמֵחֲמַת שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה קָדוֹשׁ בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה וְכָל כַּוָּנָתוֹ הָיָה לְשֵׁם ה' לְבַד, עַל-כֵּן סָבַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן לִפֹּל לִבְחִינַת שְׁמֹאלָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַכָּאָה מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹן שֶׁצִּוָּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ, וְהַכִּיתָ בַּצּוּר וְכוּ'. וּבֶאֱמֶת לֹא כָּךְ הָיָה רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ עַכְשָׁו, כִּי, אַדְרַבָּה, בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹן, הַיְנוּ בְּתִחִלַּת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הָיָה בֶּאֱמֶת הַהֶכְרֵחַ לְהַכּוֹת בַּצּוּר כְּדֵי לְעוֹרֵר בְּחִינַת הַכָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמֹאלָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מַיִם לָעֵדָה, דְּהַיְנוּ פַּרְנָסָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ שֶׁכְּבָר נִתְעוֹרֵר בְּחִינַת שְׁמֹאלָה כְּשֶׁצְּרִיכִין לְפַרְנָסָה צְרִיכִין דַּיְקָא לְהַמְתִּיק בְּחִינַת שְׁמֹאלָה וּלְאַכְלְלָא שְׂמֹאלָא בִּימִינָה וְאָז דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין פַּרְנָסָה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַכָּאַת מֹשֶׁה בַּצּוּר נִמְשָׁכִין כָּל הַקְּשָׁיוֹת וְהַחֻמְרוֹת שֶׁבַּהֲלָכָה, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַשְׂגִיאָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּאַת מֹשֶׁה בַּצּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמֹאלָה שֶׁמַּכְרָח הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה לִפֹּל לְשָׁם בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקֶרִיעַת יַם סוּף (פְּסָחִים קיח) כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הִיא בְּחִינַת לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ בְּיָם הַחָכְמָה לְגַלּוֹת הַחָכְמָה וְהַתּוֹרָה בָּעוֹלָם וּלְהַנְצֵל שֶׁלֹּא יִטְבַּע בַּמַּיִם הַזֵּדוֹנִים שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת הַשּׁוֹטְפִין עַל הַמֹּחַ וּמְבַלְבְּלִין דַּעְתּוֹ בִּפְנִיּוֹת וְנִסּוּת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה זָכוּ יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁזָּכוּ שֶׁגַּם בְּנַשְׁמִיּוּת נִבְקַע הַיָּם בִּפְנֵיהֶם וְעָבְרוּ בַּיָּם בַּיַּבָּשָׁה, כִּי הַכֹּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁזָּכוּ בְּרוּחָנִיּוּת כֵּן זָכוּ גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת. וְעַל-כֵּן רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא וְגַם זָכוּ לְבִזָּה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי זָכוּ אָז לְהִתְגַּלּוּת הַחָכְמָה מְאֹד וּלְפַרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל. וּמֵחֲמַת זֶה הָיָה עֲלֵיהֶם קְטָרוּג גָּדוֹל, הַלֵּלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהַלֵּלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה. וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ אֵיךְ שַׁיָּךְ לוֹמַר עַל יִשְׂרָאֵל אָז הַלֵּלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, הֲלֹא כְּבָר נִטְהֲרוּ מֵעֲבוֹדָה זָרָה קֹדֶם יְצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם?! כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם, מִשְׁכוּ יְדֵיכֶם מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ'. אֲבָל עַל-פִּי הַנַּ"ל כִּי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲבֹר הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה כִּי אִם כְּשֶׁיִּזְכּוּ גַּם לִבְחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף בְּרוּחָנִיּוּת שֶׁהוּא לִבְקֹעַ יָם הַחָכְמָה וְלִזְכּוֹת לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה. וּכְשֶׁצְּרִיכִין לִבְקֹעַ יָם הַחָכְמָה וּלְהַשִּׂיג בַּתּוֹרָה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שָׁם שְׁנֵי דְּרָכִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה. וּבִשְׁבִיל זֶה בְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לִפֹּל לְאֵיזֶה שְׂגִיאָה דַּקָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמֹאלָה. וְתֵכֶף כְּשֶׁנּוֹטִין אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה לִשְׂמֹאל זֶהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹקִים אֲחֵרִים, שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁסָּרִין מֵאֲחֲרֵי ה' כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה,

וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, כַּמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל. וְתֵכֶף בָּאִין הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים חַס וְשָׁלוֹם, וְרוֹצִין לִשְׁטֹף חַס וְשָׁלוֹם כִּי הֵם רוֹצִין לְהִתְאַחֵז בְּהַשְׁגִיאָה הַדַּקָּה לְגַמְרֵי וְשֶׁיִּהְיֶה לְמוּדוֹ רַק לִשְׁמֹאל חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן אָז צְרִיכִין זְכוּת גָּדוֹל לַעֲבֹר הַיָּם בְּשָׁלוֹם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת וְיוֹדֵעַ שֶׁכָּל פְּנִימִיּוּת כַּוָּנָתָם בֶּאֱמֶת הוּא רַק לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁהֶכְרְחוּ לִפֹּל כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה לִשְׁמֹאלָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה לְבַד, עַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר יָמִין עַל שְׂמֹאל וְנִתְעוֹרֵר זְכוּת אַבְרָהָם, שֶׁהוּא יָמִין שֶׁעָקַד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ בְּחִינַת שְׂמֹאל. וְעַל-יְדֵי-זֶה עָבְרוּ אֶת הַיָּם בְּשָׁלוֹם וְזָכוּ לַעֲבֹר בַּיָּם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁנֵי הַגְּשָׁרִים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹר עֲלֵיהֶם אֶת הַיָּם, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרֵי גִּשְׁרֵי דְּדוֹנָג הַמְבֹאָרִים בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל זָכוּ אָז לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְלַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל. וְעַל-כֵּן קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקֶרִיעַת יַם סוּף, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִזְכּוֹת לְפַרְנָסָה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׂמֹאלָה. וְעַל זֶה צָרִיךְ יְגִיעָה גְּדוֹלָה. וְקָשֶׁה לוֹ מְאֹד לַעֲבֹר דֶּרֶךְ בְּחִינַת שְׂמֹאלָה בְּשָׁלוֹם שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל שָׁם, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּפֹּל לִבְחִינַת שְׂמֹאלָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, אֲבָל צָרִיךְ לִסְבֹּל יְגִיעָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִפֹּל לְשָׁם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, רַק כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה בִּשְׁבִיל הַהֶכְרֵחַ לְבַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּרֵי גִּשְׁרֵי דְּדוֹנָג שֶׁזּוֹר מֵהַאי לְהַאי וּמֵהַאי לְהַאי, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כְּקֶרִיעַת יַם סוּף, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף כַּנַּ"ל, כִּי הַמִּצְרִים רָדְפוּ אַחַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר גָּלוּת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם הָיָה שֶׁהָיָה הַדִּבּוּר בַּגָּלוּת כַּמּוּבָא. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה מֹשֶׁה כְּבַד פֶּה, הַיְנוּ הַדִּבּוּר שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הָיָה בְּגָלוּת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁהֵם פְּגַם הַדִּבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּתְנַגְּדִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַדּוֹבְרִים עַל צַדִּיק עָתָק בְּנַאֲוָה וָבוּז. וְהַשְׁכִינָה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הִיא בַּגָּלוּת אֶצְלָם עַד שֶׁאַפִלּוּ כְּשֶׁבְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה נִכְנַס אֵצֶל פַּרְעֹה שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת הָעֹרֶף. פְּגַם הַדִּבּוּר הֵפֶךְ הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלַּמְדָן הָעוֹקֵם פִּיו עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וּכְשֶׁמֹּשֶׁה נִכְנַס אֵצְלוֹ, הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה מְעוֹרֶרֶת אוֹתוֹ לְתִשׁוּבָה וְאוֹמֶרֶת לוֹ לְשַׁלֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, הַיְנוּ שֶׁיָּשׁוּב לַה' וְיוֹצִיא אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִוא הַשְׁכִינָה, שֶׁהִוא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מֵהַגָּלוּת שֶׁבְּפִיו וְיָקוּם הַשְׁכִינָה מֵעָפָרָהּ וְיִלְמַד לִשְׁמָהּ וְיַחֲזֹר הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְהַשְׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִמְקוֹמָם, אֲזַי הַלַּמְדָן פּוֹנֶה עֹרֶף מִן הָאֱמֶת מִמַּשְׁמָעוּת הַטּוֹב וְאוֹמֵר, מִי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקֹלוֹ לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה'. כִּי הוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לִרְאוֹת בְּהַתּוֹרָה מַשְׁמָעוּת הַטּוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת ה' וְאוֹמֵר לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה'. וְאֵינוֹ רוֹאֶה בְּהַתּוֹרָה כִּי אִם הַמַּשְׁמָעוּת לְהֵפֶךְ וְלוֹמֵד רַק בִּשְׁבִיל הֲנָאַת גּוּפוֹ בִּשְׁבִיל לְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ, לְהַרְאוֹת חַדּוּתוֹ לָרַבִּים שֶׁהוּא לַמְדָן מֻפְלָג וּבָקִי בְּשַׁ"ס וּפוֹסְקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אֵין הֲלָכָה בְּרוּרָה בְּשׁוּם מָקוֹם. שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ רַק מִגְּלוּת מִצְרַיִם הַנַּ"ל. בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן יג דַּף כח), 'בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה', בְּקָשְׁיָא. 'בְּחֹמֶר', דָּא קַל וְחֹמֶר. 'וּבִלְבֵנִים', בִּלְבּוּן הִלְכְתָא וְכוּ', כִּי אֵלּוּ הַיְגִיעוֹת שֶׁל הַקְּשָׁיוֹת וְהַחֻמְרוֹת שֶׁבַּהֲלָכָה נִמְשָׁךְ מִגְּלוּת מִצְרַיִם הַנַּ"ל:

וְעִקַּר הַגְּלוּת שֶׁל מִצְרַיִם הוּא נִמְשָׁךְ מֵחָמַת הַפַּרְנָסָה, דְּהַיְנוּ מֵחָמַת שֶׁהַצַּדִּיק מֻכְרָח לִפֹּל לִבְחִינַת שְׁמֹאלָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ אֲחִיזָתָם עַד שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר בִּבְחִינַת שְׁמֹאלָה שֶׁיִּהְיֶה הָעֵסֶק בַּתּוֹרָה לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר וּצְרִיכִין לִסְבֹּל מְרִירוּת לְבָרֵר זֹאת לְבָרֵר הַהֲלָכָה מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הַלָּלוּ. וְאָז דִּיְקָא זוֹכִין לְפַרְנָסָה בְּחִינַת וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. כִּי בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁמֹאלָה אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה כִּי אִם כְּשֶׁנִּכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין. שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת מִכְּלָלִיּוּת שְׁמֹאלָה בִּימִינָא כַּיָּדוּעַ, כִּי כְּשֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת שְׂמֹאל לְגַמְרֵי בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה כְּלָל, כִּי מִשְּׂמֹאל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא אֱלֹקִים אֲחֵרִים שֶׁעַל יָדָם נִתְעַכֵּב הַשֶּׁפַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹקִים אֲחֵרִים וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְכוּ'. כִּי אֵין צָרִיךְ לִפֹּל לִבְחִינַת שְׂמֹאל רַק לְצַיֵּר הַשֶּׁפַע שָׁם, כִּי שָׁם נִצְטַיֵּר הַשֶּׁפַע הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם צִיּוּר. נִצְטַיֶּרֶת שָׁם לִבְחִינַת עֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ צָרִיךְ תֵּכֶף לַחֲזֹר לְיָמִין וְלִכְלֹל שְׂמֹאל בְּיָמִין כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה לְעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה עַל-יְדֵי יָמִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (תְּהִלִּים קלו) נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

חלק ו

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנַי לָאו בְּזָכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא כִּי אִם בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא. וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, דְּהַיְנוּ בַּמַּזָּל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיקָא שָׁם תְּלוּיִים הַמְּזוֹנוֹת. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה הֲלֹא עִקַּר הַמְּזוֹנוֹת וְהַפַּרְנָסָה הוּא מִשְּׂמֹאל, בְּחִינַת מִשְּׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד כַּנַּ"ל. וְאֵיךְ אָמַר כָּאן שֶׁהַמְּזוֹנוֹת מִמַּזָּל הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא עַתִּיקָא, הֲלֹא שָׁם אֵין שׁוּם שְׂמֹאל כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַאי עַתִּיקָא כֻּלָּא יְמִינָא לֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן. וְאֵיךְ אָמַר כָּאן שֶׁהַמְּזוֹנוֹת וְהָעֲשִׁירוּת מִשָּׁם דַּיְקָא? אַךְ אֶמֶת עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַשֶּׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה הוּא רַק שָׁם בִּבְחִינַת עַתִּיקָא שֶׁהוּא מַזָּלָא, אֲבָל שָׁם בְּשָׁרְשׁוֹ אֵין שַׁיָּךְ לִקְרוֹתוֹ בְּשֵׁם עֲשִׁירוּת, כִּי שָׁם כֻּלָּא יְמִין וְשָׁם הַשֶּׁפַע הַקְּדֻשָּׁה כֻּלָּא חַד וְאֵין בָּהּ שׁוּם צִיּוּר. וְשָׁם גַּם הַשֶּׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוּת הוּא רַק תּוֹרָה אוֹר צַח וּמְצֻחְצָח. וּלְמַטָּה כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע אֲזַי כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע לִיְמִין וְלִשְׂמֹאל אֲזַי נִצְטַיֵּר הַשֶּׁפַע בִּשְׂמֹאל לַעֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה. וּמֵחָמַת זֶה צָרִיךְ הַצַּדִּיק לִפֹּל לִבְחִינַת שְׂמֹאל בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁיִּפֹּל לִבְחִינַת שְׂמֹאל

תּוֹכַל הַסְּטָרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר וְיִתְאַחֲזוּ בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי זֶה וָזֶה לֹא יִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ, כִּי הוּא הַמְּסִית הוּא הַמְקַטְרֵג וְכוּ', כִּי אַחַר כָּךְ יִשְׁלְלוּ הֵם בְּעַצְמָם הַשֵּׂפַע מִמֶּנּוּ וְלֹא יִשָּׁאֵר בְּיָדוֹ מְאוּמָה. בִּבְחִינַת וְסָרְתֶּם וְכוּ'. וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ' בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת א) מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, דְּהַיְנוּ חֶלְיֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ כְּשֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק לִשְׁמָהּ. וְכַוָּנָתוֹ בַּתּוֹרָה בִּשְׁבִיל הֶנָּאַת עַצְמוֹ כַּאֲשֶׁר בָּא כֵּן יֵלֵךְ וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ וּמַה יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לְרוּחַ, כִּי הֶעָמֵל שֶׁעָמַל בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ לֹא דַּי שֶׁלֹּא זָכָה לְכִתְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה. גַּם לְפַרְנָסָה לֹא זָכָה וְכָל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבִים, כִּי נִשְׁאָר הַפַּרְנָסָה אֲצָלָם חַס וְשָׁלוֹם, וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ כַּנַּ"ל. וְאִם יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה רַק לִשְׁמָהּ בְּלִי שׁוּם שְׁגִיאָה אֲפִלּוּ דַּקָּה מִן הַדַּקָּה גַּם כֵּן לֹא יִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה מִשְּׁמֹאלָהּ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד לְהַשִּׂיג פַּרְנָסָה בִּבְחִינַת קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כִּקְרִיעַת יַם סוּף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה לָעוֹלָם. כִּי אִם כְּשֶׁהוּא צַדִּיק גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּכוֹל לַעֲלוֹת עַד עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּוֹחִ הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל. וְשָׁם כֹּלָא יְמִינָא וְאֵין שָׁם שׁוּם חִלּוּק בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל וְזֶה הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינָה זוֹ הוּא יָכוֹל לְהַכְלִיל שְׂמֹאלָא בִּימִין, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא נוֹפֵל לִשְׂמֹאל הוּא יוֹדֵעַ שֶׁבֶּאֱמֶת גַּם הַשְּׂמֹאל הוּא יָמִין, כִּי הוּא יוֹדֵעַ שֹׁרֶשׁ יָמִין וּשְׂמֹאל בְּשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא עַתִּיקָא. שֶׁשָּׁם כֹּלָא חַד כֹּלָא יְמִינָא. וְשָׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַהַשְׁפָּעָה. וְעַל-כֵּן זֶה הַצַּדִּיק אֵינוֹ יוֹרֵד לִשְׂמֹאל כִּי אִם לְצַיֵּר הַשֵּׂפַע שָׁם לַעֲשִׁירוּת, אֲבָל אַחַר כָּךְ תֵּכֶף הוּא חוֹזֵר מִשְּׂמֹאל לְיָמִין וְכוֹלֵל שְׂמֹאל בְּיָמִין וּמַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וּפַרְנָסָה לָעוֹלָם בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, כִּי הוּא מוֹצִיא כָּל הָעֲשִׁירוּת מִשְּׂמֹאל לְיָמִין. בִּבְחִינַת וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ. עַל מְנָת שֶׁתִּהְיוּ עֲמֵלִים בַּתּוֹרָה. 'עֲמֵלִים' דַּיְקָא כַּנַּ"ל לַעֲמֹל לְבָרֵר וּלְגָרֵשׁ אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בַּשְּׂמֹאל מִן הֶעֱסֶק הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲזַי 'וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם', כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בִּקְרִיעַת יַם סוּף, מַה תִּצְעַק אֵלָי. וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, בְּעִתִּיקָא תַּלְיָא מִלְּתָא, הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִקְרִיעַת יַם סוּף, דְּהַיְנוּ לַעֲבֹר יָם הַחָכְמָה בְּשָׁלוֹם וּלְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה. בְּחִינַת קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו וְכוּ' וּלְהִנָּצֵל מִן הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַפְּנִיּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת עַתִּיקָא שֶׁהוּא כֹּלָא יְמִינָא. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ וְכוּ'. כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר זֶה הַצַּדִּיק שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה צָרִיךְ לְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק שֶׁגִּלָּה זֹאת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשִׁיקִין, בְּחִינַת

אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁלָּקַח מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַדּוֹר, אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, חָכָם לֵב יִקַּח מִצְוֹת. שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עָסְקוּ בַּבְּזָה וּמֹשֶׁה עָסַק בָּעַצְמוֹת יוֹסֵף, כִּי מֹשֶׁה עָסַק בָּעַצְמוֹת יוֹסֵף זֶה בְּחִינַת אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא, הִתְקַשְּׁרוּת הַצַּדִּיק הַתַּחְתּוֹן שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם בְּהַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁכְּבָר נִסְתַּלֵּק כַּנַּ"ל. וְאָז הַמְשִׁיךְ מֹשֶׁה גַּם הַשֶּׁפַע שֶׁל פַּרְנָסָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁמֹאלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה עָסְקוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בַּבְּזָה, דְּהַיְנוּ שֶׁזָּכוּ גַּם לְשֶׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוּת עַל-יְדֵי מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת מִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹפֵל הַצַּדִּיק לַפֶּה שֶׁל הַלִּמְדָן שֶׁהוּא מְכֻנָּן גָּדוֹל מֵאֵת ה' יִתְבָּרַךְ כַּמְבֹאָר שָׁם. וְהַצַּדִּיק מַעֲלֶה הַשְּׁכִינָה מִגָּלוּת עַל-יְדֵי-זֶה וּמְהַפֵּךְ הַצְּרוּפִים רָעִים לַהֲלָכוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עָלַיִת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מִגָּלוּת מִצְרַיִם, מִגָּלוּת הַדִּבּוּר, הַיְנוּ מִגָּלוּת שֶׁבְּפֶה הַלִּמְדָן. וַאֲזַי כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִזְדַּכֵּךְ שָׁם בְּפִיו וְזוֹכֶה לַעֲלוֹת מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם בִּבְחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. אָז זוֹכֶה גַּם לְשֶׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוּת, בְּחִינַת וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל, כִּי הַצַּדִּיק הַמְתִּיק בְּחִינַת שְׁמֹאלָה וְזָכָה לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ בְּחִינַת שְׁמֹאלָה מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁנֶּאֱחֲזוּ בָּהֶם שֶׁמִּשָּׁם בָּאוּ הַדִּבּוּרִים רָעִים שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים הוּא הַמְתִּיק כָּל זֹאת וְהָפַךְ הַצְּרוּפִים לְטוֹב וְהַמְתִּיק בְּחִינַת שְׁמֹאל וְנִכְלָל בִּימִין שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן אָסוּר לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּשָׂכָר וְעִקַּר הָאִסּוּר בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּחִינַת שְׁמֹאלָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָהּ בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּשָׂכָר, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל מָמוֹן בָּזֶה יִתְאַחֲזוּ חַס וְשָׁלוֹם הַחִיצוֹנִים, הַנֶּאֱחָזִים בִּבְחִינַת בִּשְׁמֹאלָהּ עֹשֶׂר וְכָבוֹד כַּנַּ"ל. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּהֶכְרֵחַ לִפֹּל קְצָת מְעַט לִבְחִינַת שְׁמֹאלָה הוּא רַק דַּק מִן הַדַּק, אֲבָל כְּשֶׁיַּעֲסֹק בִּשְׁבִיל מָמוֹן מַמָּשׁ לְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַלִּמּוּד בָּזֶה יִתְאַחֲזוּ מְאֹד חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה וָזֶה לֹא יִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צָרִיךְ לִלְמֹד רַק בְּחִנָּם וְהַפַּרְנָסָה מְמֵילָא תָּבֹא. עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה מִמָּזָל הָעֶלְיוֹן. וּבוֹקֵעַ יַמָּא דְּאוֹרָיְתָא לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ צְרִיכִין לְהַאֲמִין בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בִּבְחִינַת וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, הַנֶּאֱמַר בִּקְרִיעַת יַם סוּף. וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וּלְפַרְנָסָה, כִּי בְּוַדַּאי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לִשְׁתֵּי שֻׁלְחָנוֹת, כִּי קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף כַּנַּ"ל. וְאֵיךְ יִזְכֶּה אָדָם בְּכֹחוֹ לִקְרִיעַת יַם סוּף, עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין רַק לִסְמֹךְ עַל צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֱמִתִּיִּים לְהַאֲמִין בָּהֶם, כִּי הֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, כִּי כָּל צַדִּיק הַדּוֹר הוּא בִּבְחִינַת מֹשֶׁה. וְעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְבַד יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְתוֹרָה וּלְפַרְנָסָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, כִּי עִקַּר בִּבְחִינַת קְרִיעַת

יַם סוּף לִכְלַל יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי אֵין הַיָּם עוֹמֵד בִּפְנֵיהֶם, כִּי כְּדַאי הֵם וְהָאֱמוּנָה שֶׁהֶאֱמִינוּ בִּי לִבְקֹעַ הַיָּם בִּפְנֵיהֶם, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה בַּה' וּבְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְתוֹרָה וּלְפַרְנָסָה מִמַּזָּל הָעֶלְיוֹן אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה בְּכֹחוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן יָכוֹל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהַמְשִׁיךְ לוֹ כָּל אֵלּוּ הַהַשְׁפָּעוֹת עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל בַּה' וּבְצַדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ כַּנַּ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ט

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לְעוֹלָם יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בָּא לִשְׁמָהּ. כִּי בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה פְּנִיָּה דַּקָּה בְּחִינַת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה לָעוֹלָם, אֲבָל אַחַר כָּךְ תֵּכֶף חוֹזֵר לְלִשְׁמָהּ, בְּחִינַת שַׁוְּר מֵהַאי לְהַאי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בָּא לִשְׁמָהּ, כִּי אַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי חוֹזֵר מִיָּד לְלִשְׁמָהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַלּוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ נוֹחַ לוֹ שֶׁנֶּהְפְּכָה שִׁלְיָתוֹ עַל פָּנָיו, כִּי בְּוַדַּאי זֶה שֶׁעוֹסֵק שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ מַמָּשׁ. בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקָרֵי רַבִּי לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר בְּוַדַּאי נוֹחַ לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא, כִּי אֵינוֹ רוֹאֶה רַק הַמַּשְׁמָעוּת לְהֶפֶךְ שֶׁל בְּחִינַת וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, רַק אִם עִקַּר כַּוָּנָתוֹ בְּעוֹסְקוֹ בַּתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁבָּאִים עָלָיו פְּנִיּוֹת שֶׁל שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, עַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בַּתּוֹרָה אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בָּא לִשְׁמָהּ. כִּי זֶה יַחֲזֹר בְּוַדַּאי מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ לִבְחִינַת לִשְׁמָהּ עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא דּוֹלֶג וְקוֹפֵץ תָּמִיד בְּעֵת תּוֹרָתוֹ מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ לִבְחִינַת לִשְׁמָהּ, בְּחִינַת שַׁוְּר מֵהַאי לְהַאי כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בָּא לִשְׁמָהּ כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת שְׁבוּעוֹת הֲלָכָה ב אוֹת לג:

הלכות צדקה

פרק א

חלק א

מְמַשְׁכְּנִים עַל הַצְּדָקָה אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר עַל מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ"ל, הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ וְהַמְפַיְּסוֹ בְּאַחַת עֶשְׂרֵה. שֶׁהַצְּדָקָה חֶסְרָה וְאֵין לָהּ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם. וְשַׁבָּת הִוא מְקוֹר הַבְּרָכָה וְהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה הִיא מַשְׁלֶמֶת וּמְאִירָה אֶת הַצְּדָקָה, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה שֶׁרָמְזוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּדִבְרֵיהֶם שֶׁמְּמַשְׁכְּנִים עַל הַצְּדָקָה אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כִּי צְרִיכִין לְגָבוֹת אֶת הַצְּדָקָה קֹדֶם שַׁבָּת כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה נִשְׁלֶמֶת וּמְאִירָה בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל. גַּם עִקַּר הַשַּׁבָּת הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, כִּי מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַשַּׁבָּת הוּא אַחַר

שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ וְכוּ', דְּהַיְנוּ מִי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה וְעוֹבֵד אֶת ה' שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה יוֹכַל לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ'. וְעִקַּר שֵׁם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבְּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת צְדָקָה. בִּבְחִינַת מַעֲשֶׂה הַצְּדָקָה, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם" בְּסוֹפוֹ (בְּסִימָן יז) וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי קָדוֹשׁ אַדְמוֹ"ר נֶרוֹ יָאִיר. וּמִכְּלַל דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים הָיִיתִי שׁוֹמֵעַ שֵׁשֶׁם עֲשִׂיָּה הִיא צְדָקָה. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה אָזַי אַחַר כָּךְ בָּא הַשַּׁבָּת, כִּי עִקַּר שַׁבָּת הוּא אַחַר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הוּא עַל-יְדֵי חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט), עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ חֶסֶד, כִּי כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שַׁבָּת קנא). נִמְצָא, שֶׁהוּא מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם. וּכְאִלּוּ עָשָׂה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ בָּא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַשַּׁבָּת אַחַר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וְזֶה תְּלוּי בָּזֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיָּבֹא שַׁבָּת כִּי אִם אַחַר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַמַּעֲשֶׂה הוּא צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ אֵין שְׁלֵמוּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כִּי אִם עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁמִּמֶּנּוּ נִשְׁפָּע שֶׁפַע קְדֻשָּׁה וְחִיּוּת וּשְׁלֵמוּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת לְהַצְּדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַמַּשְׁלִים וּמֵאִיר אֶת הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְמַשְׁכְּנִין עַל הַצְּדָקָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כִּי צָרִיךְ לִגְבוֹת הַצְּדָקָה קֹדֶם שַׁבָּת בִּשְׁבִיל הַצְּדָקָה וּבִשְׁבִיל הַשַּׁבָּת כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁמָּצָאתִי מֵחִדּוּשֵׁי רַבֵּנוּ זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן צא) שֶׁיֵּשׁ חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה. וְחָכְמָה עִלָּאָה הוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה. וְחָכְמָה תַּתָּאָה הוּא בְּחִינַת הַחָכְמוֹת וְהַחִיּוּת הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל הָעוֹלָם. וְצָרִיךְ לְקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה. וּכְשֶׁאֵין הָאָדָם מְקַשֵּׁר שִׂכְלוֹ בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם לַה' יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוּד בֵּין חָכְמָה תַּתָּאָה לְחָכְמָה עִלָּאָה. וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׂכִינָה מִעוּט הַלְּבָנָה, אֲבָל הַצַּדִּיקִים הֵם מְקַשְּׁרִים חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה, כִּי הֵם יְכוֹלִים לְקַשֵּׁר כָּל הַחָכְמוֹת וְהַשִּׂכְלִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם אֲפִלּוּ דְּבוּרִים וְחָכְמוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַשְּׁרִים חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה. וּכְשֶׁמְּקַשְּׁרִים חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה זֶה בְּחִינַת אִתְחַבַּר מַלְכָּא בְּמַלְכָּא. וּכְדַיִן כָּל נְהִירוּ וְכָל חֵידוּ וְכָל שְׁלִימוּ אִשְׁתַּכַּח. וּכְדַיִן, וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה דְּאִתְרְבִיאַת סְהֲרָא. וְאָזַי נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים וְנִתְבַּטְּלִין וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק דַּיְקָא, כִּי הוּא

יָכוֹל לְקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתְאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי יֵשׁ צַעַר גָּדוֹל לַה' יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ, כַּד מִית מֹשֶׁה צָוַח קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַי מִי יָקוּם לִי עִם מְרֵעִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הָעִנְיָן הֵיטֵב וְתִרְאֶה נִפְלָאוֹת:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת צַדָּקָה, כִּי עִנְיַן צְדָקָה הוּא לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת וְחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּמַלְּאִים לְהֶעָנִי הַחִסָּרוֹן בִּבְחִינַת דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא בְּחִינַת מִלּוּי חֶסְרוֹן וּפְגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי הַלְּבָנָה בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה, בְּחִינַת חָכְמַת שְׁלֹמֹה הִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲנִיִּים חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת מִעוּט וְחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה. וּכְשֶׁמְּמַלְּאִים לְעָנִי הַחִסָּרוֹן עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה מִלּוּי הַלְּבָנָה וַאֲזַי מִתְחַבֵּר חָכְמָה תַּתְאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה. וְזֶה בְּחִינַת אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, 'מַשְׂכִּיל' דַּיְקָא, כִּי צְדָקָה הִיא בְּחִינַת מֹחִין, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, עַל-יְדֵי שֶׁמַּשְׂפִּיעַ שֶׁפַע לְהֶעָנִי, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁפָּע לִבְחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה וְנִתְמַלְּאָה הַלְּבָנָה וְעוֹלָה הַשְׂכִּינָה, כִּבְיָכוֹל, מֵהַגָּלוּת וַאֲזַי מִתְחַבֵּר חָכְמַת תַּתְאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה וְשׁוֹפֵעַ חָכְמָה עִלָּאָה בְּחָכְמָה תַּתְאָה שֶׁפַע הַחָכְמָה וְהַמֹּחִין. וְעַל-כֵּן הַצְּדָקָה הִיא בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה מִתְחַבֵּר חָכְמָה תַּתְאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה וּמְקַבֶּלֶת מִשָּׁם חָכְמָה וּמֹחִין כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה מַעֲלִין הַשְׂכִּינָה מֵהַגָּלוּת, כִּבְיָכוֹל, וּמְמַלְּאִין פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַצְּדָקָה הִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד וְהִיא שְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה וּכְכָל הַמִּצְוֹת, כִּי עִקַּר כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הוּא רַק לְקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתְאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה, כִּי מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם מְלַבְּשִׁין בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, כְּגוֹן צִיצִית מְחוּטֵי צֶמֶר וְכֵן תְּפִלִּין מֵעוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל הַמִּצְוֹת. וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין וְעוֹשִׂין הַמִּצְוֹת עַל-יְדֵי דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים מִזֶּה הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד נִפְלָא וְהִתְחַבְּרוּת גָּמוּר שֶׁמִּתְחַבֵּר חָכְמָה תַּתְאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה, כִּי מִתְחַבֵּר הַחִיּוּת וְהַחָכְמָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה לְחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. מֵאַחַר שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי דָּבָר גַּשְׁמִי מִזֶּה הָעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, אֲבָל עַל-יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה זֶה הַיִּחוּד וְהַהִתְחַבְּרוּת שֶׁל חָכְמָה תַּתְאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה בִּשְׁלֵמוּת גָּמוּר מְאֹד, כִּי צְדָקָה הִיא בְּחִינָה זוֹ מַמָּשׁ, כִּי זֶה הֶעָנִי הוּא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה שֶׁהוּא, כִּבְיָכוֹל, בַּעֲנִיּוּת וְדַלּוּת כַּמּוּבָא, בִּבְחִינַת מִעוּט הַלְּבָנָה בִּבְחִינַת גָּלוּת הַשְׂכִּינָה, כִּבְיָכוֹל, וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּמַלֵּא לְהֶעָנִי הַחִסָּרוֹן עַל-יְדֵי-זֶה מְמַלֵּא חֶסְרוֹן הַלְּבָנָה וּכְשֶׁהִיא בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי הִיא עוֹלָה מִן הַגָּלוּת, כִּי אֵין לָהֶם יְנִיקָה מִמָּנָּה מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהּ חִסָּרוֹן וְהִיא בִּשְׁלֵמוּת כַּיָּדוּעַ. וַאֲזַי כְּשֶׁבְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה, בְּחִינַת לְבָנָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּבְיָכוֹל, אֲזַי מִתְחַבֶּרֶת עִם

חָכְמָה עִלָּאָה וּמְקֻבֶּלֶת שֶׁפַּע הַמּוֹחִין מֵחָכְמָה עִלָּאָה. וְכָל זֹאת נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁפָּעָה שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לְהֶעָנִי לִבְחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה בִּבְחִינַת בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. כִּי חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה הֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן לְהֶעָנִי מָמוֹן עַל-יְדֵי-זֶה מַשְׁלִים בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה וַאֲזַי אִתְחַבַּר מַלְכָּא בְּמַלְכָּא וּכְדֵין כָּל נְהִירוּ וְכָל שְׁלִימוּ וְכָל חֵידוּ אִשְׁתַּכַּח. וּכְדֵין וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה; דְּאִתְרְבִיאַת סְהֲרָא. וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְנִתְבַּטְּלִין וְנִמְשָׁכִין חֲסָדִים גְּדוֹלִים בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעִקַּר הַמַּעֲלָה וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁל מִצְוַת הַצְּדָקָה הוּא, כִּי אִיתָא בַּגְּמָרָא דְּשָׁאַל הַאי מִינָא, אִם הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב עֲנִיִּים לָמָּה אֵינוֹ מְפַרְנְסָן וְכוּ'? כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר וּמְפַרְנֵס מִקְּרְנֵי רְאֵמִים וְכוּ' וּבְוַדַּאי בְּיָדוֹ לְפַרְנֵס אֶת הֶעָנִי, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הִזְהִיר ה' יִתְבָּרַךְ אוֹתָנוּ דַּיְקָא לִתֵּן צְדָקָה לְהֶעָנִי וּלְפַרְנְסוֹ. וְהִגְדִּיל מְאֹד בְּמַעֲלַת מִצְוָה זוֹ וּבִשְׂכָרָהּ מְאֹד מְאֹד, כִּי בֶּאֱמֶת אֲנַחְנוּ דַּיְקָא צְרִיכִים לְפַרְנֵס אֶת הֶעָנִי וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה הוּא עַל יְדֵינוּ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר מְעוּט הַיֵּרֵחַ הָיָה מֵחֲמַת הַקִּטְרוּג שֶׁקִּטְרְגָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי יֵשׁ אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וְיֵשׁ אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁכְּשֶׁאֵין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא חַס וְשָׁלוֹם, דִּינִים שׁוֹלְטִין. וְזֶה עִקַּר מְעוּט הַיֵּרֵחַ עַל-יְדֵי שֶׁאֵין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַיֵּרֵחַ הִיא בְּיָדֵינוּ, כִּבְיָכוֹל, וּכְפִי מַעֲשֵׂינוּ כֵּן הוּא בְּמִלּוּי אוֹ בְּמְעוּט חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת הַקִּטְרוּג אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִים תָּמִיד וְיִשְׁתַּמְּשׁוּ שְׁנֵיהֶם בְּכֶתֶר אֶחָד עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד, כִּי אִם לֹא הָיוּ צְרִיכִין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל וְהָיָה מִתְנַהֵג הַכֹּל עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד בְּוַדַּאי לֹא הָיְתָה הַלְּבָנָה צְרִיכָה לְהִתְמַעֵט, כִּי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, כִּבְיָכוֹל, אֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָם וּבְוַדַּאי הָיָה הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת תָּמִיד, אֲבָל הַלְּבָנָה בְּעַצְמָהּ קִטְרְגָה, כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד בְּלֹא אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי זֶה עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם בְּחִירָה. וַאֲנַחְנוּ בָּזֶה הָעוֹלָם נַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַתַּחְתּוֹנִים בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת הַלְּבָנָה, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּתְלַבֵּשׁ בֵּין הַתַּחְתּוֹנִים כְּדֵי לְקַיְּמָם וּלְהַחֲיוֹתָם. וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיוּ תְּלוּיִים שִׁלְמוּתָהּ עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹן שֶׁבְּשָׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אָמַר לָהּ, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ. כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לְהִתְלַבֵּשׁ

בֵּין הַתַּחְתּוֹנִים לְקַיֵּם הָעוֹלָם וְנָתַן לָהּ הַכּוֹכָבִים לְהָפִיס דַּעְתָּהּ. זֶה בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים, בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשְׁלוּ לְכוֹכָבִים, כִּי יִשְׂרָאֵל וְהַצַּדִּיקִים הֵם מְפַיְּסִין דַּעְתָּהּ, כִּי הֵם מְמַלְּאִין אוֹתָהּ וּמַשְׁלִימִין אוֹתָהּ, כִּי אַחַר הַקִּטְרוּג וְאָז נִתְמַעֲטָה אֲזַי הַכֹּל תָּלוּי בְּיַד הַתַּחְתּוֹנִים וְעַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל וְהַצַּדִּיקִים עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְמַלְּאִין פְּגִימָתָהּ וְאָז יִתְקַיֵּם, וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה:

כִּי זֶה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁתִּתְמַלֵּא הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ עַל יָדֵינוּ דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הַצַּדָּקָה וַחֲשִׁיבוּתָהּ, כִּי זֶה שֶׁנּוֹפֵל לַעֲנִיּוּת נִמְצָא שֶׁהוּא מִבְּחִינַת מְעוּט הַלְּבָנָה. וְעִקַּר הַמְּעוּט נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי שֶׁאֵין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְמַלְּאוֹת הַחִסָּרוֹן כִּי אִם עַל יָדֵינוּ דַּיְקָא, כִּי אִם יִתְמַלֵּא חֶסְרוֹנוֹ עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כְּבָיְכוֹל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד הֲרֵי חָזַר הַקִּטְרוּג לְמָקוֹמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְיַחֲזֹר הַמְּעוּט כְּבַתְּחִלָּה, כִּי עִקַּר הַמְּעוּט נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי שֶׁאֵין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, חַס וְשָׁלוֹם, נִמְצָא, כְּשֶׁיֵּשׁ עֲנִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְעוּט הַלְּבָנָה, כְּבָיְכוֹל, אֵין בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַלְּאוֹת הַחִסָּרוֹן כִּי יַחֲזֹר הַדָּבָר לְמָקוֹמוֹ, מֵאַחַר שֶׁיִּתְמַלֵּא עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד בְּלֹא אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר מִלּוּי הַלְּבָנָה תְּלוּי בְּיָדֵינוּ דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מַזְהִיר מְאֹד מְאֹד אֶת יִשְׂרָאֵל לִתֵּן צְדָקָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ מְאֹד מְאֹד לְהַעֲלוֹת הַשְּׁכִינָה מֵהַגָּלוּת וּלְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, אֲבָל כְּבָיְכוֹל, אֵין הַדָּבָר בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הַכֹּל בְּיָדֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה לְבָנָה שֶׁנִּקְרֵאת יִרְאַת שָׁמַיִם, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ שֶׁזֶּה אֵין בְּיָדוֹ כְּבָיְכוֹל, כִּי עָלַיִת הַשְּׁכִינָה מֵהַגָּלוּת וּלְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה זֶה תָּלוּי בְּהִתְעוֹרְרוּת הַתַּחְתּוֹנִים עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁאֵין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא חַס וְשָׁלוֹם, רַק אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא חָזַר הַקִּטְרוּג וְהַמְּעוּט לִמְקוֹמוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עִצֻּם מַעֲלַת הַצְּדָקָה, כִּי עוֹשֶׂה חֶסֶד, כְּבָיְכוֹל, עִם ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא חָפֵץ מְאֹד לְפָרְנֵס אֶת הָעָנִי וּלְהַחֲיוֹתוֹ, אֲבָל אֵין בְּיָדוֹ, כְּבָיְכוֹל, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, אִי בְּעִית דְּאַחֲרוּב עָלְמָא וְכוּ' (תַּעֲנִית כה) כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא עָנִי נִמְצָא שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מְעוּט הַלְּבָנָה. וּמֵאַחַר שֶׁהוּא בָּא מִבְּחִינָה זוֹ, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁיִּתְמַלֵּא חֶסְרוֹנוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כִּי אִם לָאו חָזַר הַמְּעוּט לִמְקוֹמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַלְוֶה ה' חוֹנֵן דָּל, כִּי הַנּוֹתֵן צְדָקָה לְעָנִי הֲרֵי הוּא כְּמַלְוֶה לַה' יִתְבָּרַךְ וּכְאִלּוּ עוֹשֶׂה חֶסֶד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל פֶּסַח אֲזַי הָיָה הֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד וְכַמּוּבָא. וְעַל-יְדֵי-זֶה יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, אֲבָל הַכֹּל

הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד, כִּי לֹא הָיָה כְּדַאי עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁהָיוּ מֻעָטִים מְאֹד לָצֵאת וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה אָז הָאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, בְּחִינַת וַחֲמִשִּׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא שֵׂכֶל עֶלְיוֹן מְאֹד בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁאַחַר כָּךְ יִסְתַּלֵּק הָאוֹר הַזֶּה הַגָּדוֹל כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה חִבּוּר וְקִשּׁוּר גָּמוּר בֵּין חָכְמָה תַּתָּאָה וְחָכְמָה עִלָּאָה, כִּי עִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת שֶׁל חָכְמָה תַּתָּאָה עִם חָכְמָה עִלָּאָה הוּא רַק עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי תֵּכֶף בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח חוֹזֵר וְנִסְתַּלֵּק הָאוֹר הַגָּדוֹל וְהַמֹּחִין הַגְּדוֹלִים, כַּמּוּבָא. וַאֲזַי צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר מֵעַצְמוֹ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ מִכָּל הַזֻּהֲמוֹת וּמִכָּל הַטֻּמְאוֹת כְּדֵי לְקַשֵּׁר כָּל הַחָכְמוֹת וְכָל הַצִּמְצוּמִים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה לִבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה. וְזֶה בְּחִינַת הֶנָּפַת הָעֹמֶר, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַמְלֻבָּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם:

כִּי אִיתָא בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא שֶׁשְּׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל חִטִּים הֵם בְּחִינַת אָדָם, כִּי חִטִּים מַאֲכַל אָדָם וְעֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי הַחִיּוּת הַמִּתְלַבֵּשׁ וּמִתְצַמְצֵם בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה כְּנֶגֶד הַחִיּוּת הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אָדָם וְעַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין וּמְנִיפִין כָּל הַחָכְמוֹת הַנִּפְזָלוֹת מִזֶּה הָעוֹלָם שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהִיא מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל הָעוֹלָם אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת וּמְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְעַכְשָׁו מְנִיפִין הַכֹּל וּמְרִימִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמִי שֶׁאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמִי שֶׁמַּעֲלֶה וּמַטֶּה שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ שֶׁמְּרִימִין כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת וּמְקַשְּׁרִין וּמַעֲלִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין חָכְמָה תַּתָּאָה וּמְחַבְּרִין עִם עִלָּאָה וְעַל-כֵּן אָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לְקַשֵּׁר כָּל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים מֵחָכְמָה תַּתָּאָה הַמְחַיִּין אֶת כָּל הָעוֹלָם לְקַשֵּׁר הַכֹּל לִבְחִינַת הֶנָּפַת הָעֹמֶר, הַיְנוּ לִבְחִינַת חִבּוּר מַלְכָּא בְּמַלְכָּא, בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת חָכְמָה תַּתָּאָה עִם חָכְמָה עִלָּאָה הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר כַּנַ"ל, כִּי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים שֶׁל הַחָכְמָה תַּתָּאָה הַנִּמְשָׁכִים מֵחָכְמָה עִלָּאָה, כִּי יֵשׁ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה וְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים הוּא נָעְלָם מֵעַיִן כֹּל, כִּי הוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁהוּא נֶעְלָם מֵעַיִן כֹּל. וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים הֵם בְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים שֶׁמִּתְצַמְצֵם הַחָכְמָה עִלָּאָה עַל-יְדֵי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמִים וּמִדּוֹת, הַיְנוּ כַּמָּה בְּחִינוֹת צִמְצוּמִים שֶׁל הַחָכְמָה תַּתָּאָה כְּדֵי לְקַבֵּל וְלִינֹק מֵהָאוֹר בְּמִדָּה וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יָמִים וְהַמִּדּוֹת הֵם כְּפִי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים כְּשֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם אֲזַי הֵם מְקַבְּלִין רַב שֶׁפַע וַאֲזַי הוּא

בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָהוֹר וּלְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִמְשָׁךְ לָהֶם חִיּוּת מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי מְקַבְּלִין חַס וְשָׁלוֹם, מִשָּׁם הָאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָמֵא. וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לִסְפֹּר אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ קְדֻשָּׁה. עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת לְשָׁרְשָׁם לִבְחִינַת הִתְחַבְּרוּת חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֹמֶר כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַסְּפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים, כִּי שָׁם לְמַעְלָה בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה אֵין שַׁיָּךְ שׁוּם מִסְפָּר כְּלָל, כִּי אֵין שָׁם בְּחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת, כִּי שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְשָׁם אֵין שַׁיָּךְ מִסְפָּר כְּלָל וְעִקַּר הַמִּסְפָּר הוּא רַק לְמַטָּה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ צְמְצוּמִים בִּבְחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁשָּׁם כָּל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת וְשָׁם שַׁיָּךְ סְפִירָה. וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לְקַשֵּׁר בְּחִינַת הַסְּפִירָה, הַיְנוּ לְקַשֵּׁר כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת סְפִירָה, כִּי שָׁם שַׁיָּךְ מִסְפָּר. וְשָׁם הוּא בְּחִינַת כָּל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת לְקַשֵּׁר הַכֹּל לִבְחִינַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה הוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה, דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר כָּל הַיָּמִים וְהַצְּמְצוּמִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מִסְפָּר, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, לְקַשֵּׁר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ לִבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד, כִּי חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד וְאָז זוֹכִין בִּשְׁבוּעוֹת בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים וְאָז מִתְחַבֵּר חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה בְּחִינַת וַיְדַבֵּר אֱלֹקי"ם אֶ"ת שֶׁהָיָה אָז בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זַ"ל פָּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי מַתַּן תּוֹרָה. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְסְרָה הַתּוֹרָה לַתַּחְתּוֹנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַבֵּר חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מְקַשְּׁרִין כָּל הַחָכְמוֹת וְהַחִיּוּת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן כְּלַל הַתּוֹרָה נִקְרֵאת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת וְכוּ'. כִּי כְּלַל הַתּוֹרָה הוּא לְחַבֵּר חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַ"ל. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק ה

כִּי עִקַּר מִלּוּי הַלְּבָנָה הוּא עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן הַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִפְטָר יֵשׁ צַעַר לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל כַּנַ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְחַבֵּר

חָכְמָה תַּתְאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה וּלְהַעֲלוֹת הַשְׁכִינָה מֵהַגָּלוּת וּלְמַלְאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכּוֹכָבִים שֶׁנָּתַן ה' יִתְבָּרַךְ לְהַלְּבָנָה לְהָפִיס דַּעְתָּהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים כַּנַּ"ל, הַיְנוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, כִּי הֵם מְזַכִּין אֶת כָּל הָעוֹלָם, כִּי הֵם מַעֲלִין כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם אֲפִלּוּ מֵהָרְשָׁעִים וּמַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת חָכְמָה תַּתְאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה. וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ו

וְעַל-כֵּן פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים הוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה. וּצְדָקָה זוֹ שֶׁל פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים גָּדוֹל מִכָּל הַצְּדָקוֹת, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַצְּדָקוֹת הֵם בִּבְחִינַת פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקוֹת מַעֲלֶה כַּמָּה נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִן הַשְּׁבִיָּה וְהַגָּלוּת וְכִבְיָכוֹל, מַעֲלֶה הַשְׁכִינָה מֵהַגָּלוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֶחָד מִישְׂרָאֵל שָׁבוּי חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ עִקַּר מִצְוַת הַצְּדָקָה, כִּי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל שָׁבוּי הוּא גָּלוּת הַשְׁכִינָה מַמָּשׁ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה זוֹ שֶׁל פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים הוּא מַעֲלֶה בְּיוֹתֵר הַשְׁכִינָה מֵהַגָּלוּת וְהַשִּׁבְיָה כִּבְיָכוֹל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְדָקָה זוֹ גְּדוֹלָה מִן הַכֹּל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן קָעב עַל פָּסוּק מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל, כִּי בֶּאֱמֶת הַשֶּׁפַע שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ יוֹרֵד תָּמִיד הֵן שֶׁפַע עֲשִׁירוּת אוֹ בָּנִים וְכֵיוֹצֵא כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת יוֹרְדִין תָּמִיד מֵאֵת ה' יִתְבָּרַךְ, אַךְ הַמְּנִיעָה הוּא מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הַחֹמֶר שֶׁעוֹשֶׂה צֵל נֶגֶד אוֹר הַהַשְׁפָּעָה, כִּי כָּל דָּבָר עָב וְגַשֶּׁם כְּשֶׁעוֹמֵד נֶגֶד דָּבָר רוּחָנִי עוֹשֶׂה צֵל כְּגוֹן הָאָרֶץ נֶגֶד הַיָּרֵחַ. וְכֵן הַיָּרֵחַ נֶגֶד מַה שֶּׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְכֵן לְמַעְלָה מֵעְלָה. וְזֶה הַצֵּל שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵגַּשְׁמִיּוּת הַחֹמֶר שֶׁל הַדָּבָר הֶעָב שֶׁעוֹמֵד נֶגֶד הָאוֹר הַדַּק הוּא מוֹנֵעַ הָאוֹר מִלָּבֹא. וְעַל-כֵּן הָאָדָם מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּתוֹ הוּא מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ אוֹר הַהַשְׁפָּעָה וּמֵחֲמַת זֶה נִתְעַכֵּב הַהַשְׁפָּעָה לִפְעָמִים, אֲבָל כְּשֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל עַצְמוֹ מִכֹּל וָכֹל. וְאָז אֵינוֹ עוֹשֶׂה צֵל כְּלָל אָז נִתְגַּלֶּה אוֹר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת שֶׁאֵין צֵל לְהַסְתִּיר אוֹרוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ. וְאָז יוֹרְדִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, הַיְנוּ מִבְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ. שֶׁמְּבַטְּלִין עַצְמוֹ מִכֹּל וָכֹל. עַד שֶׁכָּל הָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי נִתְבַּטֵּל כְּלָא וּכְאֶפֶס וּכְאַיִן מַמָּשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין צֵל שֶׁיַּסְתִּיר אוֹר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, הַיְנוּ מִן לֹא כָל הָאָרֶץ כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה כְּבוֹדוֹ נִתְגַּלֶּה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת צְדָקָה לְתֵת לְעָנִי שֶׁמַּעֲלָתָהּ גְּבֹהָה מְאֹד כַּמְפֹרָסָם בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּשְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה הוּא מַעֲבִיר וּמְסַלֵּק הַצֵּל הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה

נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת וְהַחֹסֶר נִמְשָׁךְ רַק מֵהַצַּל הַנַּ"ל שֶׁמּוֹנֵעַ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה וּמְבַטֵּל עֲנִיּוּת, נִמְצָא, שֶׁהוּא מַעֲבִיר וּמְסַלֵּק הַצַּל הַמּוֹנֵעַ אוֹר הַהַשְׁפָּעָה. מֵאַחַר שֶׁמְּבַטֵּל הָעֲנִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בַּצְּדָקָה, אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ. כִּי כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַצַּל נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, כִּבְיָכוֹל, שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה. כִּי כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַצַּל מֵאִיר וְזוֹרֵחַ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁמַּעֲבִיר הַצַּל הַמַּסְתִּיר זְרִיחַת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וּמַסְתִּיר אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּתְעַבֵּר וְנִסְתַּלֵּק הַצַּל עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה נִתְגַּלֶּה אוֹר הַפָּנִים וּזְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַצְּדָקָה מְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַחֲטָאָךְ בְּצְדָקָה פָּרֹק. כִּי עִקַּר פְּגַם הַחֵטְא הוּא שֶׁעַל-יְדֵי הַחֵטְא נַעֲשֶׂה מָסָךְ הַמַּבְדִּיל בְּחִינַת צֵל שֶׁמּוֹנֵעַ אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ. וּמַסְתִּיר אוֹר פָּנָיו מֵאִתָּנוּ חַס וְשָׁלוֹם, כְּפִי בְּחִינַת הַחֵטְא כְּפִי הַצַּל שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהַחֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ הַהַשְׁפָּעָה לִמְקוֹם הָעֲנִיּוּת וְהַחֹסֶר וּמְסַלֵּק הַצֵּל עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נִמְחָלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וְהַפְּגָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צֵל, בְּחִינַת הַסְתָּרַת פְּנֵי ה' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שִׁקּוּלָה צְדָקָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי זֶה עִקַּר כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּדֵי לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכִבּוֹדִי בָּרָאתִיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ. כִּי עַל-יְדֵי כָּל הַמִּצְוֹת מְסַלְּקִין הַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַצֵּל וּמַמְשִׁיכִין וּמְגַלִּין אוֹר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה בְּיוֹתֵר, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה מַמְשִׁיךְ אוֹר הַשֶּׁפַע לִמְקוֹם הָעֲנִיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְצֵל. וְעַל-יְדֵי-זֶה דּוֹחֶה וּמְסַלֵּק הַצֵּל. וּמַמְשִׁיךְ וּמְגַלֶּה אוֹר הַהַשְׁפָּעָה שֶׁהוּא אוֹר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְעַל-כֵּן שִׁקּוּלָה צְדָקָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת מְלַמְּדִים הֲלָכָה ד אוֹת יוד:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת שְׁבוּעוֹת הֲלָכָה ב אוֹת לד:

הלכות מילה

פרק א

חלק א

מִילָה בִּזְמַנָּהּ, דְּהַיְנוּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, דּוֹחָה שַׁבָּת:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" (בְּסִימָן יט) שֶׁמִּילָה הִוא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם. שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין הָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָרְלָה שֶׁחוֹתְכִין אוֹתָהּ. עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם וְעוֹלֶה הַטּוֹב שֶׁבְּתוֹכוֹ לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ:

וְזֶה בְּחִינַת חִתּוּךְ וּפְרִיעָה, דְּהַיְנוּ חִתּוּךְ הָעָרְלָה הוּא בְּחִינַת שָׁחוֹטְכִין וּמְגָרְשִׁין אֶת הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל שִׁבְעִים עַמְמִין, כִּי עָרְלָה הִוא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת. וּפְרִיעָה הִוא בְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁהִוא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה שֶׁעוֹלָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הָעָרְלָה הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַפְּרִיעָה מוֹצִיאִין הָרַע שֶׁבַּתַּרְדֵּמָה וּמַכְנִיעִין וּמְשַׁבְּרִין אוֹתוֹ. וְעוֹלֶה הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן מָל וְלֹא פָּרַע כְּאִלּוּ לֹא מָל, כִּי עִקַּר הַמִּילָה הוּא בִּשְׁבִיל הַפְּרִיעָה שֶׁעַל יָדָהּ נִשְׁלָם הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמִּילָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְלֵדָתוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו שִׁבְעַת יָמִים וְהָעָרְלָה דְּבוּקָה בּוֹ. וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיעִין אוֹתָהּ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם, כִּי שָׁמַעְתִּי מֵאַדְמוֹ"ר שֶׁשְּׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת מִילָה, כִּי הַמִּינִים שׁוֹאֲלִים, אִם הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא חָפֵץ בַּמִּילָה לָמָּה לֹא נִבְרָא מָהוּל? כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ. אַךְ עַל-פִּי הַנֶּאֱמַר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁשְּׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה אַף שֶׁהוּא בָּא מִלְּמַעְלָה, עִם כָּל זֶה אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁלְּמַטָּה מַכְנִיעִין הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם וּמַעֲלִין הַטּוֹב לְלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִשְׁלָם הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כְּמוֹ כֵן הוּא בְּחִינַת מִילָה, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין דַּיְקָא לְהַשְׁלִים הַקְּדֻשָּׁה מִלְּמַטָּה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן:

וּלְבָאֵר הָעִנְיָן קְצָת, כִּי יָדוּעַ שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הַבְּחִירָה, שֶׁזֶּה עִקַּר רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ בְּחִירָה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה אֶחיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְפַתּוֹת וּלְהַטּוֹת מֵדֶּרֶךְ הַטּוֹב. וְעַל-יְדֵי שֶׁאֲנַחְנוּ כּוֹפִין אוֹתָהּ וּמַכְנִיעִין אֶת הָרַע, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִשְׁלָם הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם, כִּי תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין טוֹב לְרַע. וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מִמֵּילָא בְּחִינַת הַמְמֻצָּע בֵּין טוֹב לְרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם. בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לִבְחֹר בָּזֶה אוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי שֶׁכּוֹפִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמַכְנִיעִין הָרַע עַל-יְדֵי-זֶה מִמֵּילָא נִכְנָע הָרַע שֶׁבְּבְחִינַת הַבְּחִירָה, דְּהַיְנוּ הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם. וַאֲזַי עוֹלֶה הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם וּכְבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרוּבוֹת (הֲלָכָה א).

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָאָדָם עִם עָרְלָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ אֶחיזַת הָעָרְלָה שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְנַסֶּה בְּנִסָּיוֹן הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, כִּי הוּא עִקַּר הַמַּתְקָלָא. וְאַחַר כָּךְ חוֹתְכִין אוֹתָהּ וּמַכְנִיעִין אוֹתָהּ וַאֲזַי נִשְׁלָם הַקְּדֻשָּׁה, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִיא נֶאֱחֶזֶת בּוֹ כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים, כִּי שִׁבְעַת הַיָּמִים הֵם בְּחִינַת כְּלָלוּת שִׁבְעִים שָׁנָה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁבְּאִלּוּ הַשִּׁבְעִים שָׁנָה יֵשׁ בָּהֶם אֶחיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּבָהֶם מִתְגַּבֶּרֶת בְּחִינַת הַשָּׁנָה, בְּחִינַת הַתַּרְדֵּמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב,

יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְכוּ' זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הַשֵּׁנָה, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הָרַע וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב כַּנַּ"ל. וְעַל זֶה מְרַמֶּזֶת אַחִיזַת הָעֶרְלָה שִׁבְעַת יָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַתַּרְדֵּמָה כָּל הַשִּׁבְעָה יָמִים שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כֹּחַ הַבְּחִירָה. וְאַחַר כָּךְ חוֹתְכִין וּמַכְנִיעִין אוֹתָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִילָה דּוֹחָה שַׁבָּת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁאָז עוֹלָה הַתַּרְדֵּמָה בְּחִינַת נֹגַהּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְהָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁהֵם הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת נִכְנָעִין לְגַמְרֵי אָז, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְעִנְיַן רְחִיצַת חַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְמוּלוֹ דַּיְקָא אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע הַנַּ"ל וּלְהַעֲלוֹת הַתַּרְגּוּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוַת מִילָה בַּיּוֹם דַּוְקָא, כִּי עִקַּר מִצְוַת מִילָה לְהַכְנִיעַ הַתַּרְדֵּמָה הַשּׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה. וּבַיּוֹם יְכוֹלִין לְהַכְנִיעָהּ וּלְבַטְּלָהּ, אָמֵן:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "לִשְׁמֹשׁ שָׁם אֹהֶל בָּהֶם וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ" וְכוּ' (בְּסִימָן מט), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב, כִּי הוּא עִנְיָן עָמֹק וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד:

חלק ב

וְהַכְּלָל, כִּי אוֹר לֶהָבִיוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כִּי אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לִתְשׁוּקָתוֹ וּמְגַדֵּל הָאוֹר שֶׁמִּתְלַהֵב לְאֵין סוֹף. אִי אֶפְשָׁר לָבֹא לְהַמִּדּוֹת, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְצַמְצֵם הָאוֹר עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה חֶלְקֵי בַּלֵּב בִּבְחִינַת וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי וּבְתוֹךְ זֶה הֶחָלָל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם, בְּתוֹכוֹ נִתְגַּלִּין פְּעֻלּוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים וְעַל-יְדֵי הַמִּדּוֹת טוֹבִים שֶׁנִּתְגַּלִּין בְּתוֹךְ הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה. וְכָל זֹאת הוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהָיָה הָאוֹר אֵין סוֹף וְצִמְצֵם הוּא יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, אֶת הָאוֹר לַצְּדָדִין וְנַעֲשָׂה חָלָל הַפָּנוּי. וּבְתוֹךְ זֶה הֶחָלָל הַפָּנוּי נִתְגַּלִּין מִדּוֹתָיו וְהֵן הֵן הָעוֹלָמוֹת. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֹאת נַעֲשָׂה אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל-יְדֵי הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת אֵיךְ לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. אָז הוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהָיְתָה עַל-יְדֵי חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת. אָז מַכְנִיס כְּסִילוּת וְטִפְּשׁוּת בְּלִבּוֹ, אָז הוּא מְטַמְטֵם הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת הַיְצִירָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַמִּדּוֹת. וְזֶה בְּחִינַת עָרְלַת לֵב שֶׁתַּרְגּוּמוֹ, טִפְּשׁוּת לִבְּכוֹן. כִּי הַטִּפְּשׁוּת הִוא קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, כִּי נִטַּמְטֵם הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב שֶׁשָּׁם נִתְגַּלֶּה כָּל הַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַמִּדּוֹת וְאָז הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת דְּ"לֶת, בְּחִינַת דַּלָּה וַעֲנִיָּה, כִּי אֵין נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַבְּרִיאָה שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הַטִּפְּשׁוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין נִתְגַּלִּין הַמִּדּוֹת וְאָז אֵין נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ

יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמִּדּוֹת וְהָעוֹלָמוֹת, אֲבָל כְּשֶׁמַּכְנִיס קְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ חָכְמָה, הַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת לְתוֹךְ הַלֵּב, אֲזַי הוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמִּדּוֹת וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת ה' וַאֲזַי יֵשׁ לִשְׁנֵי בָּתִּים עֲלֵיהֶ, בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, בְּחִינַת מִי זֹאת עוֹלָה מִי זֹאת עוֹלָה וכו'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִוא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת וכו', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הָעִנְיָן הֵיטֵב וְהָבֵן הֵיטֵב כִּי עָמֹק מְאֹד מְאֹד:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה. שֶׁהִוא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת, כִּי בְּרִית הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר הַמִּילָה הִיא לְגַלּוֹת הָעֲטָרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, כִּי הָעָרְלָה הִיא חוֹפָה עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ. וְעִקַּר הָעָרְלָה הַחוֹפָה עַל בְּרִית קֹדֶשׁ הִיא נִמְשָׁכָת מִבְּחִינַת עָרְלַת לֵב שֶׁהוּא טִפְּשׁוּת הַלֵּב, כִּי עַל-יְדֵי הַטִּפְּשׁוּת שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלִפּוֹת הַבְּרִיאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִטְמְטֵם הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב וְאֵין נִתְגַּלִּין פְּעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפּוֹת הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה, כִּבְיָכוֹל, נִתְעַלֵּם וְנִתְכַּסֶּה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבְּרִיאָה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָעוֹלָמוֹת וְהַמִּדּוֹת, אֲבָל כְּשֶׁאֵין נִתְגַּלִּין הַמִּדּוֹת וְהָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַלְקֵל אֶת הַבְּרִיאָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַטִּפְּשׁוּת שֶׁבַּלֵּב אֲזַי אֵין נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי נִמְשָׁךְ חַס וְשָׁלוֹם, קְלִפָּה מִבְּחִינַת עָרְלַת לֵב וְחוֹפָה עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ וְהִיא בְּחִינַת הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית. שֶׁעַל יָדָהּ נִתְכַּסֶּה הָעֲטָרָה שֶׁעַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְכַּסֶּה וְנִתְעַלֵּם מַלְכוּתוֹ, כִּבְיָכוֹל, וְעַל-כֵּן אָנוּ מֻזְהָרִין לָמוּל וְלַחְתֹּךְ אֶת הָעָרְלָה, וְלִפְרֹעַ וּלְגַלּוֹת הָעֲטָרָה כְּדֵי לְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה הַזֹּאת הַמְכַסֵּית וְאֵינָהּ מַנַּחַת לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְזֶה הַתִּקּוּן אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת דַּוְקָא, כִּי אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה יא) שֶׁשָּׁאֲלוּ הַמִּינִין, אִם הַמִּילָה חֲבִיבָה לָמָּה לֹא נִתְּנָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן? וּפָרְשׁוּ שָׁם הַמְפָרְשִׁים, דְּהַיְנוּ שֶׁהַקֻּשְׁיָא לָמָּה לֹא נִבְרָא הָאָדָם מָהוּל? וּמַסִּיק הַמִּדְרָשׁ שֶׁהַטַּעַם, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא בָּעוֹלָם צָרִיךְ תִּקּוּן; הַחִטִּים צְרִיכִין לִטְחֹן וְכוּ', אַף הָאָדָם צָרִיךְ תִּקּוּן. וְלִכְאוֹרָה עֲדַיִן קָשֶׁה וְעָלֶיהָ אֲנִי דָן וְלָמָּה יָצָאת זֹאת מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ לִבְרֹא אֶת הָאָדָם. וּכְמוֹ כֵן כָּל הַדְּבָרִים מְחֻסָּר תִּקּוּן עַד שֶׁנִּצְטָרֵךְ אֲנַחְנוּ לְתַקֵּן הַכֹּל הֲלֹא בְּוַדַּאי הָיָה יָכֹל לִבְרֹא הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחֻסָּר שׁוּם תִּקּוּן?! אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לַחְתֹּךְ הָעָרְלָה כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה עַל יָדֵינוּ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הָעָרְלָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת עָרְלַת לֵב טִפְּשׁוּת הַלֵּב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְטַמְטֵם וְנִתְקַלְקֵל חֶלֶל הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי וּמִשָּׁם נִתְהַוּוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם מַעֲלִימִים מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת עָרְלָה

דְּחַפְּיָא עַל בְּרִית וְעִקַּר עֶרְלַת הַלֵּב טִפְּשׁוּת הַלֵּב נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁבָּא עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר כַּיָּדוּעַ וּמִשָּׁם הִתְהַוּוּת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּסִילוּת וְטִפְּשׁוּת וַאֲזַי חָזַר הָאוֹר לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת אֵין סוֹף. וַאֲזַי נִשְׁאֲרוּ הַכֵּלִים בְּלֹא חִיּוּת. וְאָז נִתְטַמְטֵם חֶלֶל הַלֵּב וְכוּ' כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן כָּל זֶה לְיוֹדְעֵי חֵן, וְעַל-יְדֵי-זֶה, כִּבְיָכוֹל, נִתְעַלֵּם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁהִכְנִיס טִפְּשׁוּת בַּלֵּב, כִּי הָאֲכִילָה סוֹעֵד אֶת הַלֵּב, כִּי פִּתָּא סָעֲדָא דְּלִבָּא, וּכְשֶׁאוֹכְלִין בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה אָזַי מַכְנִיסִין חָכְמָה וְדַעַת בַּלֵּב בְּבְחִינַת וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ (רות ג), וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִיאָה וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁאוֹכְלִין שֶׁלֹּא בְּקְדֻשָּׁה, מִכָּל שֶׁכֵּן דְּבַר אִסּוּר חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי נִכְנָס טִפְּשׁוּת בַּלֵּב וְנִטַּמְטֵם חֶלֶל הַלֵּב, כִּי הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב הִוא כְּפִי הָאֲכִילָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל-כֵּן אֵצֶל אֲכִילַת דְּבָרִים טְמֵאִים דַּיְקָא שָׁם נֶאֱמַר זֶה הַמִּקְרָא וְנִטְמֵאתֶם בָּם וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אַל תִּקְרֵי וְנִטְמֵאתֶם אֶלָּא וְנִטַּמְטֵם. כִּי הָאֲכִילָה שֶׁלֹּא בִּקְדֻשָּׁה, כָּל שֶׁכֵּן אֲכִילַת דְּבָרִים טְמֵאִים חַס וְשָׁלוֹם הוּא מְטַמְטֵם הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, כִּי נִכְנָס בּוֹ טִפְּשׁוּת בַּלֵּב שֶׁהִיא בְּחִינַת עֶרְלַת לֵב כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁפָּגַם בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲכִילָה שֶׁעַל יָדוֹ נִפְגַּם הַדַּעַת וַאֲזַי נִכְנָס טִפְּשׁוּת בַּלֵּב וּמְטַמְטֵם הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וְכֵן אִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת עַל-יְדֵי-זֶה חָזַר וְנִתְהַוָּה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וְכַנַ"ל וְעַל-יְדֵי שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְנִמְשַׁךְ עֶרְלַת לֵב, כִּי נִטַּמְטֵם הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב שֶׁהוּא קְלִפַּת הַבְּרִיאָה פְּגַם כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַמִּדּוֹת כַּנַ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלֵּם מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. וּמִזֶּה נִמְשַׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל חַס וְשָׁלוֹם עֶרְלָה דְּחַפְּיָא עַל בְּרִית שֶׁחוֹפָּה וּמְכַסֶּה וּמַעֲלִים הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אָדָם הָרִאשׁוֹן מָשׁוּךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה (סַנְהֶדְרִין לח). כִּי עַל-יְדֵי עֶרְלַת לֵב כַּנַ"ל. נִמְשַׁךְ עֶרְלַת בָּשָׂר, הַיְנוּ עָרְלָה דְּחַפְּיָא עַל בְּרִית, כִּי נִתְעַלֵּם מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל. עַל-יְדֵי קְלִפַּת הַבְּרִיאָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַטִּפְּשׁוּת שֶׁבַּלֵּב כַּנַ"ל. וְכָל זֶה נִמְשַׁךְ מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַוּוּ שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם הִתְהַוּוּת הַקְּלִפּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כִּי כְּשֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָמוֹת וְאָז צִמְצֵם אֶת הָאוֹר וְכוּ' כַּנַ"ל, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ (סִימָן סד) וַאֲזַי לֹא הָיוּ הַכֵּלִים יְכוֹלִין לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר וְאָז הָיָה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת. וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל שְׁבִירַת כֵּלִים הוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וְעַל-יְדֵי שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע עַל-יְדֵי-זֶה חָטָא וּפָגַם וְקִלְקֵל אֶת הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב וּפָגַם בִּבְחִינַת הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת הַנַּעֲשִׂים

בְּהֶחָלֵל שֶׁבַּלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן נִתְקַלְקְלוּ הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת, כִּבְיָכוֹל, וְלֹא יָכְלוּ לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְגְּמוּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה חָזַר וְחִדֵּשׁ בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ, כַּמּוּבָא, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁךְ בְּחִינַת עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית, בְּחִינַת הִתְעַלְּמוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעָרְלָה הַחוֹפָה עַל הַבְּרִית הַנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת עָרְלַת לֵב הִיא בָּאָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה שְׁבִירַת כֵּלִים כַּנַּ"ל. וְעִקַּר רִבּוּי הָאוֹר הָיָה מֵחֲמַת שֶׁבִּשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם לֹא הָיָה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין כֵּלִים גְּמוּרִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא, עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וּמֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה בִּשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַל-יְדֵי-זֶה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִתְהַוּוֹת כֵּלִים גְּמוּרִים. וְעַל-כֵּן הָיָה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים עַל-יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר, כִּי לֹא הָיוּ הַכֵּלִים יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָאוֹר מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיוּ כֵּלִים גְּמוּרִים. מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי עָדַיִן לֹא הָיָה שׁוּם עוֹלָם וְשׁוּם בְּנֵי אָדָם שֶׁיְּקַבְּלוּ מַלְכוּתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיוּ נַעֲשֶׂה כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וּמִזֶּה נִתְהַוָּה בְּחִינַת פְּגַם הָעֵץ הַדַּעַת וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁךְ עָרְלַת לֵב וּמִשָּׁם נִמְשַׁךְ עָרְלַת בָּשָׂר שֶׁנִּתְעַלֵּם מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, עַל-יְדֵי עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן זֹאת לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית כִּי אִם עַל יְדֵינוּ דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן הָאָדָם צָרִיךְ תִּקּוּן כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְתַּקֵּן כִּי אִם עַל יְדֵינוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא מֵהוּל מִן הַשָּׁמַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָעֲטָרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁעַל יְדֵי נַעֲשִׂין כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. אֲבָל מִלְּמַעְלָה לְבַד אִי אֶפְשָׁר, כִּבְיָכוֹל, לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי יִהְיֶה בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר מֵאַחַר שֶׁאֵין כֵּלִים שְׁלֵמִים, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים שֶׁעַל יְדֵי מְקַבְּלִים הָאוֹר בְּמִדָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רַק עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּבְרָא הָאָדָם עָרֵל שֶׁזֶּה רֶמֶז שֶׁבִּתְחִלַּת בְּרִיאָתוֹ אָז עָרְלָה חַפְיָא עַל הַבְּרִית, כִּי אָז עָדַיִן נִתְעַלֵּם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, כִּבְיָכוֹל, שֶׁזֶּה נִמְשַׁךְ מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁעַל יָדָהּ הָיָה שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכָה הָעָרְלָה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיוּ כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְאַחַר כָּךְ אָנוּ דַּיְקָא מָלִין אוֹתוֹ, כִּי כְּשֶׁאָנוּ מְתַקְּנִין אוֹתוֹ אָז נִתְתַּקֵּן עַל יָדָהּ בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְמוּלוֹ, דְּהַיְנוּ לַחְתֹּךְ

וּלְשַׁבֵּר הָעָרְלָה דְּחַפְּיָא עַל בְּרִית וּלְגַלּוֹת הָעֲטָרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁחוֹתְכִין עָרְלַת בָּשָׂר, דְּהַיְנוּ הָעָרְלָה דְּחַפְּיָא עַל בְּרִית. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מְמַלְּא נְמוֹל עָרְלַת הַלֵּב, טִפְּשׁוּת הַלֵּב, כִּי עִקַּר פְּגַם הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ הַטִּפְּשׁוּת שֶׁבַּלֵּב הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי לֹא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם עוֹלָם וְשׁוּם בְּנֵי אָדָם שֶׁיְּקַבְּלוּ עֹל מַלְכוּתוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה שְׁבִירַת כֵּלִים וּמִשָּׁם נִתְהַוָּה עָרְלַת הַלֵּב, טִפְּשׁוּת הַלֵּב. וּמִזֶּה נִמְשְׁכָה הָעָרְלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו אָנוּ מַתְחִילִין מִמַּטָּה לְמַעְלָה, כִּי בַּתְּחִלָּה הָיָה לְהֶפֶךְ, כִּי בְּתְחִלָּה צִמְצֵם אֶת הָאוֹר, כִּבְיָכוֹל, וְנִתְגַּלִּין מִדּוֹתָיו בְּתוֹךְ הֶחָלָל וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר, כִּי לֹא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם עוֹלָם כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת זֶה הָיָה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו אָנוּ עוֹשִׂין לְהֶפֶךְ מִמַּטָּה לְמַעְלָה, כִּי בִּתְחִלָּה אָנוּ מְגַלִּין מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת הַמִּילָה שֶׁמָּלִין וְחוֹתְכִין הָעָרְלָה דְּחַפְּיָא עַל בְּרִית וּמְגַלִּין הָעֲטָרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁאָנוּ מְגַלִּין מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְקַבְּלִין עָלֵינוּ עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ זֶה הַכֹּחַ עַכְשָׁו עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר לְקַבְּלוֹ בְּמִדָּה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מְמַלְּא נְמוֹל עָרְלַת לֵב, טִמְטוּם הַלֵּב שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיוּ כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי עַכְשָׁו יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת כֵּלִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ עֲלֵינוּ עֹל מַלְכוּתוֹ בְּדֶרֶךְ כְּלָל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמִּילָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַמִּילָה נְמוֹל עָרְלַת לֵב וְעָרְלַת בָּשָׂר, כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל, כִּי זֶה תִּלּוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי עָרְלַת לֵב שֶׁנִּתְקַלְקֵל הַבְּרִיאָה בְּחִינַת כְּלַל הַמִּדּוֹת שֶׁבַּחֲלַל הַלֵּב, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלֵּם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עָרְלַת בָּשָׂר כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּמּוֹל עָרְלַת בָּשָׂר נִמּוֹל עָרְלַת לֵב כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מְגַלִּין מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְנַעֲשִׂין כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר וַאֲזַי נִמּוֹל עָרְלַת לֵב כַּנַּ"ל, כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת, כִּי עִקַּר הַדַּעַת וְהַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב הוּא כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מִילָה שֶׁמַּכְנִיעִין עָרְלָה דְּחַפְּיָא עַל בְּרִית, הַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיעִין וּמְתַקְּנִין פְּגַם הַבְּרִית וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה וּפְרִיעָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת עָרְלַת לֵב וְעָרְלַת בָּשָׂר, כִּי מִילָה הִיא בְּחִינַת עָרְלַת בָּשָׂר, כִּי הָעָרְלָה הִיא בְּחִינַת קְלִפָּה הַטְּמֵאָה לְגַמְרֵי בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִיא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּפְרִיעָה זֶה בְּחִינַת נֹגַהּ כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת

עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא נֶאֱחָז בְּהַלֵּב בִּבְחִינַת לִבִּי סְחַרְחַר, בְּחִינַת סְחוֹר סְחוֹר, בְּחִינַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ, הַיְנוּ שֶׁהִיא בְּחִינַת עָרְלַת לֵב הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְתַקְּנָהּ וּלְבָרְרָהּ, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין אַחַר כָּךְ לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו וְלַעֲשׂוֹת כֵּלִים גְּמוּרִים דִּקְדֻשָּׁה כָּרְאוּי. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִים בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים אֲזַי מַעֲלִין הַטּוֹב מִקְּלִפָּה זוֹ וַאֲזַי נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת פְּרִיעָה שֶׁאֵין חוֹתְכִין אוֹתוֹ הָעוֹר כְּלָל רַק קוֹרְעִין אוֹתוֹ וּמְגַלִּין הָעֲטָרָה וְהָעוֹר נִשְׁאָר אֲצֶל הַבְּרִית קֹדֶשׁ, כִּי כְּשֶׁקּוֹרְעִין אוֹתָהּ וּמְשַׁבְּרִין אוֹתָהּ וּמְגַלִּין הָעֲטָרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּגַלִּין מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲזַי נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה, דְּהַיְנוּ הָעָרְלָה הִוא רַע לְגַמְרֵי וּצְרִיכִין לְהַכְנִיעָהּ וּלְחָתְכָהּ לְגַמְרֵי, כִּי אֵינָהּ נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי חִתּוּךְ הָעָרְלָה וּפְרִיעָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִמּוֹל עָרְלַת בָּשָׂר וְעָרְלַת לֵב, אֲבָל שְׁתֵּי הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל שְׁנֵיהֶם יַחַד הֵם חוֹפִין עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּתָם הוּא רַק לְמַטָּה אֲצֶל הַבְּרִית קֹדֶשׁ וְרוֹצִים לְהַעֲלִים מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַפְּרִיעָה הִיא בְּחִינַת עָרְלַת לֵב, אַף-עַל-פִּי-כֵן שָׁם אֵין לָהֶם שׁוּם הִתְגַּלּוּת רַק הֵם מִשְׁתַּלְשְׁלִים וְנִתְהַוִּים לְמַטָּה לְהַעֲלִים בְּחִינַת הַמַּלְכוּת חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הָעִקַּר לְתַקֵּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְצוַת מִילָה, דְּהַיְנוּ לַחְתֹּךְ הָעָרְלָה וּלְגַלּוֹת הַפְּרִיעָה כְּדֵי לְבַטֵּל וּלְהַכְנִיעַ שְׁתֵּי הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת עָרְלַת בָּשָׂר וְעָרְלַת לֵב שֶׁשְּׁנֵיהֶם חוֹפִין עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַמִּילָה וּפְרִיעָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הַמַּלְכוּת וְנִמּוֹל עָרְלַת לֵב. עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ עֲלִיָּה לִשְׁנֵי הַבָּתִּים, בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, בְּחִינַת מִי זֹאת עוֹלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי בֵּיתָא עִלָּאָה הִיא בְּחִינַת אוֹר הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה. וּבֵיתָא תַּתָּאָה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּמּוֹל עָרְלַת בָּשָׂר וְעָרְלַת לֵב, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לִשְׁנֵיהֶם עֲלִיָּה. בְּחִינַת מִי עִם זֹאת עוֹלָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה בִּשְׁמִינִי, כִּי שְׁמִינִי הוּא בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא כַּיָּדוּעַ , כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה אוֹר הַלֵּב שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל מִצְוַת מִילָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל מִצְוָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה וְכוּ'. כִּי שָׁם מְקוֹם הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד), נָתַתָּ שִׂמְחָה בְלִבִּי:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים מִי' יַעֲלֶה' לָנוּ' הַשָּׁמַיְמָה'. רָאשֵׁי תֵּבוֹת, מִילָה וְסוֹפֵי תֵּבוֹת הוּיה. 'מִי יַעֲלֶה' דַּיְקָא, כִּי מִצְוַת מִילָה הִיא בִּבְחִינַת עֲלִיָּה מִבְּחִינַת לְעֵלָּא, כִּי הִוא

בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה אָנוּ דַּיְקָא צְרִיכִין לְתַקְּנוֹ וּלְמוּלוֹ. וְעַל-כֵּן מָלִין עָרְלַת בָּשָׂר דַּיְקָא, כִּי אָנוּ רוֹצִין מִקֹּדֶם לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ וּלְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם וְאַחַר כָּךְ לְקַבֵּל הָאוֹר עַל-יְדֵי הַכֵּלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁאָנוּ עוֹלִין מִמַּטָּה לְמַעְלָה. וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּרֵאשֵׁי תֵּבוֹת מִילָה וּבְסוֹפֵי תֵּבוֹת הוּיה, כִּי מִתְחִלָּה אָנוּ צְרִיכִין לָמוּל וְלַחְתֹּךְ וּלְשַׁבֵּר הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית, הַיְנוּ לְתַקֵּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ. וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּלֶּה אוֹר הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַכֵּלִים הַנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין כָּל הַמִּדּוֹת וְכָל הָעוֹלְמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁם הוּיה בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרוֹ הָעֶלְיוֹן יִתְבָּרַךְ שְׁמֵהּ אֶת כָּל הָעוֹלְמוֹת שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת, שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל. כִּי בִּתְחִלָּה צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הָעָרְלָה וּלְתַקֵּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ וּלְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה בִּבְחִינַת עוֹלַם הַתִּקּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הוּיה. וְעַל-כֵּן בְּרֵאשֵׁי תֵּבוֹת מִילָה וּבְסוֹפֵי תֵּבוֹת הוּיה וְכַנַּ"ל וְהָבֵן. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן בְּחִינַת עוֹלַם הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ:

חלק ט

וְעַל-כֵּן הַפְּרִיעָה בְּהַצַּפְרְנַיִם, כִּי הַפְּרִיעָה הִיא בְּחִינַת נֹגַהּ. וְנֹגַהּ הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁתִּקּוּנוֹ הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּתֻנּוֹת עוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת צִפָּרְנַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, חֻלָּקִים כַּצִּפֹּרֶן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן פּוֹרְעִין בַּצִּפָּרְנַיִם:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת הַסְּעֻדָּה שֶׁעוֹשִׂין כְּשֶׁיֵּשׁ בְּרִית מִילָה, כִּי עַכְשָׁו הֶחְתָּרָה הָאֲכִילָה וְעַכְשָׁו הִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל, כִּי עִקַּר הַפֶּגֶם בְּחִינַת עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עָרְלַת לֵב שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי אֲכִילַת אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגַּם הַלֵּב וְנִמְשָׁךְ טִפְּשׁוּת אֶל הַלֵּב, כִּי הָאֲכִילָה סוֹעֶדֶת הַלֵּב וּכְפִי הָאֲכִילָה כֵּן הוּא הַלֵּב כַּנַּ"ל. וְכֶמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו שֶׁמָּלִין עָרְלַת בָּשָׂר וְעָרְלַת לֵב וּמְתַקְּנִין פֶּגֶם עֵץ הַדַּעַת, עַל-כֵּן עַכְשָׁו מִצְוָה לֶאֱכֹל, כִּי עַכְשָׁו הָאֲכִילָה הִיא אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין חָכְמָה אֶל הַלֵּב שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, וְצַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית קַדִּישָׁא. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו שֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי הַמְּעֻדָּה עַל-כֵּן מִצְוָה לֶאֱכֹל, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה סוֹעֲדִין אֶת הַלֵּב וּמְחַיִּין אוֹתוֹ, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ חָכְמָה וְדַעַת, כִּי הַמֹּחַ הוּא כְּפִי הָאֲכִילָה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ. וְהַחָכְמָה הִוא מְחַיֶּה אֶת הַלֵּב, הַיְנוּ כִּי הַחָכְמָה הִוא עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלְמוֹת וְהַמִּדּוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין בֶּחָלָל שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ"ל וְהָבֵן. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו כְּשֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה, עַכְשָׁו הוּא מִצְוָה לֶאֱכֹל כַּנַּ"ל. כִּי הָאֲכִילָה שֶׁל סְעֻדַּת

בְּרִית מִילָה הִיא בִּבְחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁהֵם קְרוּיִים אוֹת, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן אָז מְצָוָה לֶאֱכֹל סְעֻדַּת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. וְזֶהוּ בְּחִינַת סְעֻדַּת בְּרִית מִילָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

ם הַסַּכִּין שֶׁל מִילָה הוּא בְּחִינַת חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, בְּחִינַת תִּכְלֶת דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בַּה' מְקַבְּלִין חִיּוּתָם מִשָּׁם וְכַמְבאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי הַסַּכִּין שֶׁל מִילָה חוֹתְכִין וּמְשַׁבְּרִין וּמְבַטְּלִין הָעָרְלָה בִּבְחִינַת חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. שֶׁמְּכַלִּין וּמְשַׁבְּרִין כָּל הַקְּלִפּוֹת הַחוֹפְפִין עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ בִּבְחִינַת תִּכְלֶת דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא וכו' כַּנַּ"ל. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בַּה' מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנָּה בִּבְחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים וכו'. כִּי הַתִּינוֹק הַנִּמּוֹל מְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַסַּכִּין שֶׁל מִילָה. בִּבְחִינַת בְּדָמַיִךְ חֲיִי וכו', כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַחָכְמָה שֶׁהוּא הַחִיּוּת אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מִצְוַת מִילָה. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַסַּכִּין שֶׁל מִילָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת חֶרֶב נוֹקֶמֶת וכו', בְּחִינַת תִּכְלֶת וכו', עַל-יְדֵי-זֶה מְכַלִּין וּמְשַׁבְּרִין הָעָרְלָה בִּבְחִינַת דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֻּלָּא. וְזֶה הַנִּמּוֹל מְקַבֵּל חִיּוּת מִשָּׁם בִּבְחִינַת בְּדָמַיִךְ חֲיִי, בִּבְחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וְזֶה בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם כֻּלְּכֶם חַיִּים הַיּוֹם כַּנַּ"ל. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יב

וְעַל-כֵּן מִילָה דּוֹחָה שַׁבָּת, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּילָה, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְאוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוּא דּוֹחֶה שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה שֶׁל חֹל, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁל חֹל כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת שְׂמאל שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַכְּסִילוּת בִּבְחִינַת לֵב כְּסִיל לִשְׂמאלוֹ, כִּי הַמְּלָאכוֹת שֶׁל חֹל הֵם בְּחִינַת שָׂטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׂטוּתָא, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁרוֹדְפִין וּיגְעִין בְּל"ט מְלָאכוֹת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וַעֲשִׂירוּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׂטוּ בִּשְׂטוּתָא. וְזֶה בְּחִינַת לֵב כְּסִיל לִשְׂמאלוֹ (קֹהֶלֶת י). כִּי הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׂמאל, בִּבְחִינַת בִּשְׂמאלָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד (מִשְׁלֵי ג). וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת הִיא נַיְחָא וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם עוֹבָדָא דְּחֹל, כִּי בְּשַׁבָּת מִתְגַּלְיָא אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא וְלֵית שְׂמאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן, כַּמְבאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אָסוּר בְּשַׁבָּת לְאַתְעָרָא עוֹבָדִין דְּחֹל. שֶׁכֻּלָּם הֵם בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׂמאל שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁכִין הַל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִילָה דּוֹחָה שַׁבָּת, כִּי הַמְּלָאכָה שֶׁעוֹשִׂין בִּשְׁבִיל הַמִּילָה הִיא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְעֹנֶג שַׁבָּת כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה לָמוּל בְּשַׁבָּת, כִּי, אַדְרַבָּה, זֹאת הַמְּלָאכָה שֶׁל מִילָה הִיא דַּיְקָא בִּשְׁבִיל בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת אוֹרָיְתָא

דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, עַל-יְדֵי בְּחִינַת מְצָוַת מִילָה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל-כֵּן מִצְוַת מִילָה הִיא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה. וְהִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ בָּהּ אַבְרָהָם, כִּי כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי כְּלַל הַתּוֹרָה הִיא כְּלַל הַמִּדּוֹת שֶׁכֻּלָּם אֵין נִתְגַּלִּין כִּי אִם עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר בְּמִדָּה לְגַלּוֹת מִדּוֹת טוֹבוֹת הַנִּתְגַּלִּין בָּחֳלָל שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא רַק עַל-יְדֵי מִילָה, עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל הַבְּרִית, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ (תְּהִלִּים קיח). כִּי מִצְוַת מִילָה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא הַשַּׁעַר לַה'. אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין כָּל הַפְּעֻלּוֹת וְהַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, כְּלַל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכַנַּ"ל. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה:

פרק ג

חלק א

וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וָאֶתְחַנַּן אֶל ה'", הַמַּתְחִיל בְּעִנְיַן הַנְּהָגַת הַפְּשִׁטוּת וְכוּ'. בְּסֵפֶר תִּנְיָנָא בְּסִימָן עח, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה בַּשְּׁמִינִי שֶׁצְּרִיכִין שֶׁיִּעָבֵר עַל הַתִּינוֹק מִתְּחִלָּה יְמֵי עֲרֵלָה וְאַחַר כְּךָ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מָלִין אוֹתוֹ. וּכְבָר מְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ שְׁאֵלַת הַמִּינִין, מַדּוּעַ לֹא נִבְרָא הָאָדָם מָהוּל? אַךְ בֶּאֱמֶת בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מְבֹאָר הַכֹּל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי כֹּחַ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַנֶּעְלָמִין בָּעוֹלָם בְּכָל דָּבָר וְדָבָר. שֶׁבָּהֶם נֶעְלָמִין הָעֲשָׂרָת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ' עַל-יְדֵי-זֶה הוֹלְכִין וְכוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם. וּמִפְּנֵי מָה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית? שֶׁאִם יֹאמְרוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אַרְצוֹת שִׁבְעָה עַמְמִין. מְשִׁיבִין לָהֶם, הוּא בָּרָאָה, בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְחַיִּין עַצְמָן בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ כְּשֶׁמְּבַטְּלִין מִן הַתּוֹרָה שֶׁמְּחַיִּין עַצְמָן בְּהַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבְסוֹף מְסַיֵּם שָׁם שֶׁאֶפְלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ, כִּי אֵין

שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם וְאֵיךְ שֶׁהוּא יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ וְכוּ' וְכָל זֹאת שַׁיָּךְ לְהַנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁמְּקַיְּמִים אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטַאקְיִים. וַאֲפִלּוּ הַמֻּנָּחִין בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹתָם מֵחִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ כְּלָל בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי כֹּחַ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת. וְהֶבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת זוֹ, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם וְכוּ' הַנַּ"ל:

חלק ג

כִּי מֵעִקָּרָא דִּדְיָנָא קַשְׁיָא לִכְאוֹרָה לָמָּה נָתַן ה' יִתְבָּרַךְ תְּחִלָּה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּיַד כְּנַעַן וְאַחַר כָּךְ נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל? וּמַדּוּעַ לֹא נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל מִיָּד?! וּכְבָר מְבֹאָר בַּסְּפָרִים קַשְׁיָא זוֹ, אַךְ הַתֵּרוּץ מְבֹאָר הֵיטֵב עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי זֶה שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיְתָה תְּחִלָּה בְּיַד כְּנַעַן וְאַחַר כָּךְ נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁעֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת נִתְקַיְּמִים הָעוֹלָם בְּלֹא תּוֹרָה וְאַחַר כָּךְ נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁגַּם זֶה פְּלִיאָה גְּדוֹלָה מַדּוּעַ לֹא נָתַן ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַתּוֹרָה מִיָּד תֵּכֶף בְּעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָם, כִּי הֲלֹא בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם חִיּוּת לָעוֹלָם בְּלֹא הַתּוֹרָה וְעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל ה דְּהַשִּׁשִּׁי שֶׁכְּלֻם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם שִׁשִּׁי בְּסִיָּון שֶׁבּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי?! וְאִם כֵּן מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם קִיּוּם וְהַעֲמָדָה וְחִיּוּת לָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֵיךְ הָיָה הָעוֹלָם אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד בְּלֹא הַתּוֹרָה וּמַדּוּעַ לֹא נָתַן אֶת הַתּוֹרָה תֵּכֶף בַּשָּׁעָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם? אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל הָיָה לְטוֹבָתֵנוּ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח כִּי אִם הָיָה נוֹתֵן אֶת הַתּוֹרָה מִיָּד בְּעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְלֹא הָיָה שׁוּם קִיּוּם לָעוֹלָם בְּלֹא הַתּוֹרָה. וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף כְּשֶׁהָאָדָם הָיָה עוֹבֵר חַס וְשָׁלוֹם, עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה לֹא הָיָה יָכֹל לְהִתְקַיֵּם אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת וְכָל הָעוֹלָם לֹא הָיָה יָכֹל לְהִתְקַיֵּם כְּלָל וְהָיָה נֶחֱרָב הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, תֵּכֶף כְּשֶׁהָיָה אֶחָד עוֹבֵר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, כִּי אֵין לְהָעוֹלָם שׁוּם קִיּוּם בְּלֹא הַתּוֹרָה וְזֶה אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִמְצָא אֶחָד שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, כִּי אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְכוּ'. כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה כִּי אִם אֵין בְּחִירָה אֵין שָׂכָר וְעֹנֶשׁ וְאֵין שַׁיָּךְ מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בְּחִירָה בִּשְׁבִיל שָׂכָר וְעֹנֶשׁ אֲזַי בְּוַדַּאי בֶּאֱמֶת שֶׁיִּמָּצֵא אֶחָד שֶׁיַּעֲבֹר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה וְאִם כֵּן אִם הָיָה נוֹתֵן הַתּוֹרָה מִיָּד וְלֹא הָיָה שׁוּם קִיּוּם לְהָעוֹלָם בְּלֹא קִיּוּם הַתּוֹרָה אִם כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁהָיָה אֶחָד עוֹבֵר מַשֶּׁהוּ חַס וְשָׁלוֹם, מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, הָיָה נֶחֱרָב הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל זֶה הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁהָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת בְּלֹא הַתּוֹרָה וְהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחֶסֶד חִנָּם לְבַד

שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת כַּנַּ"ל. וּבָזֶה הֶרְאָה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה רַק בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה וּבִשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בְּרַחֲמָיו יָכוֹל לְקַיֵּם הָעוֹלָם עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת בְּלֹא הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן גַּם עַכְשָׁו שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִין מִן הַתּוֹרָה, אוֹ אֶפִלּוּ כְּשֶׁאֶחָד עוֹבֵר חַס וְשָׁלוֹם, עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין ה' יִתְבָּרַךְ מַחֲרִיב הָעוֹלָם, רַק מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ, בְּהַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁקְּדָמָה לָעוֹלָם, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה, בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. כִּי עַל-פִּי מִדַּת הַדִּין אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה לְשׁוּם חֵטְא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שֶׁלְּפִי מִדַּת הַדִּין הַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת הִיא תָּמוּת. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיְּם בָּזֶה, עַל-כֵּן הִקְדִּים תְּשׁוּבָה לָעוֹלָם וְגָזַר בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁמּוֹעִיל תְּשׁוּבָה אֲפִלּוּ אִם עָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וַאֲפִלּוּ אִם עָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה מוֹעִיל תְּשׁוּבָה תָּמִיד. וּבֶאֱמֶת בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה הִוא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, כִּי תְּשׁוּבָה הִוא בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר, בְּחִינַת בִּינָה שֶׁהִוא עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, כִּי מֵאַחַר שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה אֵיךְ יוֹעִיל תְּשׁוּבָה וְאֵיךְ יוּכַל לְתַקֵּן זֹאת? אַךְ אָז מֻכְרָח לַעֲלוֹת עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה וּלְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהָיָה מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּלִי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן וְחוֹזֵר לַה' יִתְבָּרַךְ:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁהָיְתָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תְּחִלָּה בְּיַד כְּנַעַן. וְאַחַר כָּךְ נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה הַכֹּל אֶחָד, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיִתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וְכוּ' בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה כַּמָּה פְּעָמִים, וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת וְכוּ'. בָּאָרֶץ אֲשֶׁר תִּירָשׁוּן. וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה כַּמָּה פְּסוּקִים. וְעַל-כֵּן אִם הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ מוֹסֵר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל מִיָּד בְּעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְלֹא הָיְתָה בִּרְשׁוּת הַנַּעֲכוּ"ם כְּלָל מִתְּחִלָּה וְהָיְתָה מִתְגַּלָּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִיָּד אֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל חוֹטְאִים חַס וְשָׁלוֹם, הָיְתָה הָאָרֶץ מְקִיאָה אוֹתָם וְהָיְתָה נַעֲלֶמֶת קְדֻשָּׁתָהּ וְלֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לְגַלּוֹת עוֹד קְדֻשָּׁתָהּ לְעוֹלָם וְעַל-כֵּן הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה הַקִּלְפָּה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי שֶׁתִּהְיֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְסוּרָה בְּיַד כְּנַעַן כָּל כָּךְ שָׁנִים, וּבֶאֱמֶת גַּם אָז בְּעֵת שֶׁהָיְתָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּיַד כְּנַעַן גַּם אָז הָיְתָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתָהּ כְּמוֹ עַכְשָׁו, כִּי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קְבִיעָא וְקַיְמָא לְעוֹלָם, רַק שֶׁהָיְתָה קְדֻשָּׁתָהּ נַעֲלֶמֶת מְאֹד בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל וְלֹא הָיָה שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ מִקְּדֻשָּׁתָהּ עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְתִקֵּיל בְּתִיקְלָא וְכוּ' עַד דְּאִתְגַּלְיָא

לֵהּ, כִּי אַבְרָהָם דַּיְקָא הָיָה יָכוֹל לְהַתְחִיל לְגַלּוֹת קְדֻשָּׁתהּ, כִּי אַבְרָהָם הָיָה אִישׁ הַחֶסֶד וּמִדָּתוֹ חֶסֶד, עַל-כֵּן הָיָה יָכֹל לֵידַע מֵהַקְדֻשָּׁה הַנַּעֲלֶמֶת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהָיְתָה מְקַיֶּמֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁזֶּה הַחֶסֶד הָיָה נֶעְלָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה הוֹלְכִין וְכוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִן הָעַכּוּ"ם כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ'. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל הַתּוֹרָה וְכוּ', אֶלָּא שֶׁאִם יֹאמְרוּ, לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', מְשִׁיבִין לָהֶם, הוּא בָּרָאהּ בְּרִצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלָם כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תְּחִלָּה בְּיַד כְּנַעַן וְאַחַר כָּךְ נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל כִּי אִם הָיְתָה תְּחִלָּה בְּיַד יִשְׂרָאֵל אֲזַי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ חוֹטְאִין וְהָיוּ גּוֹלִין מִמֶּנָּה וְהָיְתָה נִמְסֶרֶת לְהָעַכּוּ"ם לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הָאָרֶץ עוֹד מִיָּדָם, כִּי יֹאמְרוּ לִסְטִים אַתֶּם. מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְּנָה לָהֶם בַּעֲוֹנֵינוּ, אֲבָל עַכְשָׁו גִּלָּה ה' יִתְבָּרַךְ וְהִתְחִיל הַתּוֹרָה בִּבְרֵאשִׁית בְּשִׁבְיל לְגַלּוֹת שֶׁגַּם מִקֹּדֶם כְּשֶׁהָיְתָה הָאָרֶץ מְסוּרָה בְּיָדָם הַכֹּל הָיָה בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָאהּ וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם. וּמֵאַחַר שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם. נִמְצָא, שֶׁגַּם אָז כְּשֶׁהָיְתָה הָאָרֶץ בְּיָדָם הָיָה גַּם כֵּן מְלֻבָּשׁ וְנֶעְלָם וְנִסְתָּר שָׁם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם. 'בִּרְצוֹנוֹ' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הַנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁגַּם אָז הָיָה מְלֻבָּשׁ וְנֶעְלָם שָׁם רְצוֹנוֹ בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אָנוּ יְכוֹלִים לִכְבֹּשׁ הָאָרֶץ מִיָּדָם, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם אָז כְּשֶׁהָיְתָה בְּיָדָם הָיְתָה הַקְּדֻשָּׁה נֶעְלֶמֶת שָׁם בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, רַק שֶׁהָיָה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל וְעַכְשָׁו אָנוּ רַק מְגַלִּין קְדֻשָּׁתהּ וּמוֹצִיאִין אוֹתָהּ מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי. וְהָבֵן הֵיטֵב:

וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל אַחַר כָּךְ וְגָלוּ מִמֶּנָּה בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם וְחָזְרָה וְנִמְסְרָה הָאָרֶץ בְּיַד הָעַכּוּ"ם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן בְּקְדֻשָּׁתהּ קַיֶּמֶת, כִּי הַקְּדֻשָּׁה נֶעְלֶמֶת בָּהּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה נֶעְלָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִקֹּדֶם בְּעֵת שֶׁהָיְתָה בְּיַד כְּנַעַן בַּתְּחִלָּה. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְצַפִּין בְּכָל עֵת לְשׁוּב לְאַרְצֵנוּ, כִּי אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁגַּם עַכְשָׁו כָּל הָאָרֶץ שֶׁלָּנוּ הִוא, רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל וְלֹא דַּי שֶׁאָנוּ יְכוֹלִין לַחֲזֹר הַקְּדֻשָּׁה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אַף גַּם אֲפִלּוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ בְּכָל מָקוֹם שֶׁאָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִכְנָסִין לְשָׁם אָנוּ יְכוֹלִים לִכְבֹּשׁ הַמָּקוֹם וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אָנוּ יוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שֶׁכָּל הָאָרֶץ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וְגַם עַכְשָׁו שֶׁהוּא בְּיָדָם מְלֻבָּשׁ וְנֶעְלָם שָׁם רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוֹ שֶׁאָנוּ

מַאֲמִינִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּבְרִצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה בְּקַל אָנוּ יְכוֹלִין לְהוֹצִיא הַמָּקוֹם מֵרְשׁוּתָם, מֵרְשׁוּת הָעַכּוּ"ם וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, כִּי גַּם מִקֹּדֶם הָיְתָה שֶׁלָּנוּ בְּהֶעְלֵם וְעַכְשָׁו אָנוּ מוֹצִיאִין רַק מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מִזֶּה, שֶׁגַּם עַכְשָׁו בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל בָּאִין שָׁם הֵם מְקַדְּשִׁין הַמָּקוֹם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה בַּשְּׁמִינִי, כִּי גַּם בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לַעֲבֹר עַל הַתִּינוֹק שִׁבְעָה יְמֵי עֲרֵלָה וְאַחַר כָּךְ בַּשְּׁמִינִי מָלִין אוֹתוֹ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיְתָה תְּחִלָּה בְּיַד כְּנַעַן וְאַחַר כָּךְ נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל. וּמַה שֶּׁהָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בַּתְּחִלָּה עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת בְּלֹא הַתּוֹרָה וְאַחַר כָּךְ נִתְּנָה תּוֹרָה, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתַּתְקְדִּים הַקְלִפָּה לַפְּרִי. וּבֶאֱמֶת גַּם בְּעֵת שְׁלִיטַת הַקְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, דְּהַיְנוּ בִּימֵי עֲרֵלָה בְּעֵת שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּיַד כְּנַעַן וּבְעֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת שֶׁלֹּא נִתְּנָה תּוֹרָה, גַּם אָז מְקַבְּלִין חִיּוּת רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּחַיֶּה אֶת כֻּלָּם בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה אֶפְלוּ כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא וּפוֹגֵם בִּבְרִית קֹדֶשׁ וּכְשֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם, בַּבְּרִית קֹדֶשׁ אֲזַי נִמְשָׁךְ חַס וְשָׁלוֹם, הָעֲרֵלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית. וְהָיָה רָאוּי שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, יֶחֱזַר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. כִּי עִקַּר כְּלַל וְיסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכָל הַסְּפָרִים. וּבְשִׁבִיל זֶה נִקְרֵאת הַתּוֹרָה בְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי. כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הִיא שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הִיא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְצַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטַר בְּרִית. וְאִם כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם בַּבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם, הָיָה רָאוּי שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, יֶחֱזַר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וְעַל-כֵּן הַקְּדִים הַקְלִפָּה לַפְּרִי וְהִקְדִּים שִׁבְעָה יְמֵי עֲרֵלָה קֹדֶם הַמִּילָה, לְהוֹרוֹת שֶׁגַּם בִּימֵי הָעֲרֵלָה ה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן חִיּוּת בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה אֶפְלוּ כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם, וּפוֹגֵם בַּבְּרִית, ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיְּמוֹ בְּחַסְדּוֹ בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וּמַאֲרִיךְ אַפּוֹ עַד שֶׁיָּשׁוּב:

וּבָזֶה מוּבָן הֵיטֵב מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל פְּנֵי הַבְּרִית אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה. וּבֶאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אִיתָא בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁעַל הַכֹּל מוֹעִיל תְּשׁוּבָה, אַךְ עַל-פִּי כָּל דִּרְכֵי הַתּוֹרָה הַנִּגְלֵית בְּוַדַּאי אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל פְּנֵי טִפֵּי הַמֹּחַ, אֲבָל יֵשׁ תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד

חִנָּם, שֶׁזֶּהוּ הַחֶסֶד סָתוּם וְנֶעְלָם מֵעֵין כֹּל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם אֲפִלּוּ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וַאֲפִלּוּ בִּימֵי עָרְלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם הַזֶּה מוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל הַכֹּל:

חלק ו

כִּי הַתּוֹרָה וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִצְוַת מִילָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, הַכֹּל אֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּיהוֹשֻׁעַ, וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר מָל יְהוֹשֻׁעַ אוֹתָם. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, עַל-יְדֵי דִּבּוּר מָל אוֹתָם. אָמַר לָהֶם, כְּסִבּוּרִים אַתֶּם לִירַשׁ אֶת הָאָרֶץ כְּשֶׁאַתֶּם עֲרֵלִים?! וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה יְמֵי עָרְלָה שֶׁעוֹבְרִין עַל הַתִּינוֹק קֹדֶם שֶׁנִּמּוֹל, זֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה עֲמָמִין שֶׁהָיְתָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תְּחִלָּה בְּיָדָם וְאַחַר כָּךְ נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁנִּמּוֹלוּ. וְזֶהוּ, וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי וְהָאֱמוֹרִי וְכוּ'. וְחוֹשֵׁב כָּל הַשִּׁבְעָה עֲמָמִין שֶׁמְּגָרְשִׁין אוֹתָן עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מִילָה שֶׁנִּתְּנָה בַּשְּׁמִינִי שֶׁאָז מַעֲבִירִין שִׁבְעָה יְמֵי עָרְלָה מֵהַתִּינוֹק וּמְגַלִּין הַחֶסֶד דְּמִתְגַּלֵּי בְּפוּמָא דְּאַמָּה שֶׁהָיָה הַחֶסֶד הַזֶּה בְּתְחִלָּה סָתוּם וְנֶעְלָם בְּשִׁבְעָה יְמֵי עָרְלָה כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַמִּילָה וְעַל-יְדֵי-זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק ז

כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בְּעֵת שֶׁהָעוֹלָם רְחוֹקִים מִן הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לְקַיֵּם הָעוֹלָם אָז עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת כַּנַּ"ל שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. עִקַּר הַקִּיּוּם הוּא רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא אִישׁ פְּשׁוּט הַגָּדוֹל הַמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהוּא זוֹכֶה לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ בְּהַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם וַאֲפִלּוּ הַמַּנְחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם לְהַמְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם, דְּהַיְנוּ מֵהַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל. שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כִּי אִם צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁאֵין מִי שֶׁיְקַבֵּל מֵאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כִּי אִם צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם וְהֵם מְחַיִּין כָּל הַפְּשׁוּטִין שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַחֶסֶד חִנָּם הוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד בְּתַכְלִית הַהַעֲלָמָה וְהַהֶסְתָּרָה. וְאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַזֶּה וּלְקַבֵּל מִשָּׁם חִיּוּת וְשֶׁפַע לְקַיֵּם הָעוֹלָם. כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַשָּׁלֵם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת הַנָּקִי מִן הַחֵטְא לְגַמְרֵי שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם נִדְנוּד פֶּגֶם כָּל שֶׁהוּא דַּק מִן הַדַּק אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. וּמַחֲמַת שֶׁהוּא נָקִי לְגַמְרֵי, עַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם מוֹצֵא שָׁם אֱלֹקוּתוֹ וְחִיּוּתוֹ וְחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בֶּאֱמֶת הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם אֲפִלּוּ

הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ וַאֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא מַגִּיעַ חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ אֵין שׁוּם חִיּוּת לְשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם רַק שֶׁבִּמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה שָׁם חִיּוּתוֹ בְּהֶעְלֵם וּבְהַסְתָּרָה גְּדוֹלָה. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ נָקִי מִן הַחֵטְא לְגַמְרֵי כְּשֶׁבָּא לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ אֲזַי נִסְתָּר מִמֶּנּוּ חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַנֶּעְלָם שָׁם, כִּי הָרַע חוֹפֶה עַל הַטּוֹב, כִּי אֵין הָרַע נִתְבַּטֵּל נֶגְדּוֹ, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה פְּגָם כָּל שֶׁהוּא, אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנָּקִי לְגַמְרֵי וְאֵין בּוֹ שׁוּם אֲחִיזַת הָרַע כְּלָל, עַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד. הוּא מוֹצֵא גַּם שָׁם אֱלֹקוּתוֹ וְחִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַנִּסְתָּר שָׁם, כִּי אֵין שׁוּם רַע עוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ שֶׁיּוּכַל לְהַסְתִּיר מִמֶּנּוּ אוֹרוֹ וְחִיּוּתוֹ הַנֶּעְלָם שָׁם מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם אֲחִיזַת הָרַע כְּלָל וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים" וְכוּ':

וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא מוֹצֵא חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל חִיּוּת בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ מֵהַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל. וּבָזֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטַאקֶיס וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ כָּל הָרְחוֹקִים יוֹתֵר, כִּי הוּא יָכוֹל לְגַלּוֹת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁנֶּעְלָם אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְכָל זֶה תְּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית דַּיְקָא, כִּי צַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית, כִּי עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא עַל עֲרַיְין. וְהַצַּדִּיק דְּנָטִיר בְּרִית וְכָבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ וְעָמַד בְּנִסְיוֹנוֹת רַבּוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הִכְנִיעַ מְאֹד אֶת סִטְרָא דִּמְסָאֲבוּתָא. עַד שֶׁכָּל הָרַע שֶׁבָּעוֹלָם נִדְחֶה וְנוֹפֵל לְפָנָיו וְהוּא יָכוֹל לְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם בְּכָל מָקוֹם אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים שֶׁהוּא הַחֶסֶד שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְזֶה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, בְּהָרְאשֵׁי פְּרָקִים שֶׁמָּצָאנוּ מִכְּתִיבַת יָדוֹ הַקְּדוֹשָׁה הַשַּׁיָּךְ לְהַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי שָׁם מְבֹאָר מִזֶּה שֶׁכָּל עִנְיַן הַנַּ"ל לְקַבֵּל חִיּוּת מֵחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הַכֹּל תְּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְאָתְחַנַּן מַתְנַת חִנָּם, חִנָּם, עֲרָיוֹת, מִשֶּׁה, דַּעַת, פְּרִישׁוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֵילֵךְ וְלִירַשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַדֶּרֶךְ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכֵן מְקַיֵּם הָעוֹלָם זֶה הַחֶסֶד גַּם עַכְשָׁו בְּעֵת שֶׁרְחוֹקִים מִן הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה הַחֶסֶד אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק דְּנָטִיר בְּרִית בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁלֹּא הָיָה רוֹעֶה נֶאֱמָן כְּמֹשֶׁה שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל בְּנֵי דּוֹרוֹ, כִּי נֹחַ לֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים כָּל כָּךְ וַאֲפִלּוּ אַבְרָהָם שֶׁבִּקֵּשׁ וְהִתְפַּלֵּל עַל אַנְשֵׁי סְדוֹם וַעֲמוֹרָה וְכוּ',

אֲבָל לֹא כְּמשֶׁה שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר וְאָמַר, וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי בֶּאֱמֶת הַצַּדִּיק הַדּוֹר הַכֹּל תָּלוּי בּוֹ, כִּי לְפִי עֹצֶם זְכוּתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ כֵּן יָכוֹל לְגַלּוֹת בְּיוֹתֵר הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַחֶסֶד הוּא יָכוֹל לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ אִם הָעוֹלָם רְחוֹקִים כְּמוֹ שֶׁהֵם רְחוֹקִים וְאֵיךְ שֶׁהוּא תָּמִיד יֵשׁ חֶסֶד הַנֶּעְלָם שֶׁאֵין מַגִּיעַ לְשָׁם שׁוּם פְּגָם כְּלָל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְקַיֵּם הָעוֹלָם תָּמִיד, אֲבָל הַכֹּל תָּלוּי בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַדּוֹר דַּיְקָא, כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ לְבַד שֶׁהוּא הַחֶסֶד הַנַּ"ל בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, אֲבָל אַחַר שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַכֹּל תָּלוּי בְּצַדִּיק הַדּוֹר, כִּי כְּפִי כֹּחוֹ וּרְצוֹנוֹ כֵּן מְקַיֵּם הָעוֹלָם וְהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ בְּדוֹר הַמְּבוּל אִם הָיָה אָז מִי שֶׁיּוּכַל לְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַנַּ"ל הַנֶּעְלָם כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה בְּאֶפְשָׁר שֶׁיִּתְקַיֵּם הָעוֹלָם גַּם אָז. וּמֵחֲמַת שֶׁנֹּחַ לֹא מָסַר נַפְשׁוֹ כָּל כָּךְ כְּמוֹ מֹשֶׁה, וְלֹא הָיָה מְגַלֶּה הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם אָז, עַל-כֵּן הָיָה מַבּוּל בָּעוֹלָם וְהֶחֱרִיב כָּל הָעוֹלָם וַאֲפִלּוּ נֹחַ הָיָה מֻכְרָח לְהַסְתִּיר עַצְמוֹ בַּתֵּבָה אַף-עַל-פִּי שֶׁהָרְבֵּה רֶוַח וְהַצָּלָה לְפָנָיו, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁנִּתַּן רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית וְלֹא הָיָה יָכֹל לְהִתְגַּלּוֹת הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם לְהָגֵן עֲלֵיהֶם, עַל-כֵּן אֲפִלּוּ נֹחַ הַצַּדִּיק הָיָה מֻכְרָח לִהְיוֹת סָתוּם וְנֶעְלָם וְנִסְתָּר, כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּעַצְמוֹ הַתּוֹרָה בְּחִינַת הַחֶסֶד הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ כֹּחַ לְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא הָיָה מֻכְרָח לְהִסָּתֵר מִן הָעַיִן בַּתֵּבָה. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּהֶעְלֵם כְּמוֹ שֶׁהַחֶסֶד הוּא עַכְשָׁו בְּהַעְלָמָה גְּדוֹלָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה לְבַד נִשְׁאַר שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ שֶׁלֹּא נֶחֱרַב הָעוֹלָם לְגַמְרֵי, אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מָסַר נַפְשׁוֹ מִיָּד. עַד שֶׁהָיָה מְגַלֶּה וּמְעוֹרֵר הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם הַמְקַיֵּם הָעוֹלָם תָּמִיד. עַד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בִּטֵּל גְּזֵרָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ אָז מַה שֶּׁעָשׂוּ כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם יְכוֹלִין לְקַיֵּם הָעוֹלָם תָּמִיד כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת לֹא הָיְתָה הַתּוֹרָה צְרִיכָה לְסַפֵּר רַק עֶצֶם הַמִּצְוֹת כְּגוֹן מִצְוַת צִיצִית מִצְוַת תְּפִלִּין וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתּוֹרָה כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוֹתֶיהָ, אֲבָל כָּל הַסִּפּוּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּגוֹן מִבְּרֵאשִׁית עַד הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם שֶׁהוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה. וְכֵן שְׁאָר הַסִּפּוּרִים הַבָּאִים אַחַר כָּךְ. וַאֲפִלּוּ אֵצֶל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה יֵשׁ עוֹד דְּבָרִים וְסִפּוּרִים, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר אֵצֶל רֹב הַמִּצְוֹת וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הִיא הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, אַךְ כָּל אֵלּוּ הַסִּפּוּרִים וְכָל אֵלּוּ הַדִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה זֶהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת הַנַּ"ל שֶׁהוּא גָּבֹהַּ יוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה. וְזֹאת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת הִיא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. שֶׁבָּזֶה מְקַיְּמִין הָעוֹלָם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָן וּבְעֵת שֶׁרְחוֹקִים מִן הַתּוֹרָה

כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁאֵלּוּ הַדִּבְרֵי תּוֹרָה הֵם בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם שֶׁהוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה. וּמִפְּנֵי מָה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית? בִּשְׁבִיל כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁרַבִּי יִצְחָק מַקְשֶׁה, מִפְּנֵי מָה מִסַּפֶּרֶת לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כָּל אֵלּוּ הַסִּפּוּרִים שֶׁאֵין כָּתוּב בָּהֶם שׁוּם מִצְוָה? וְהַתֵּרוּץ, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַסִּפּוּרִים הֵם כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הַנַּ"ל שֶׁהִיא מְקַיֶּמֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה מְסַפֶּרֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כָּל אֵלּוּ הַסִּפּוּרִים, כִּי כָּל אֵלּוּ הַסִּפּוּרִים שֶׁקֹּדֶם הַמְצִוֹת הֵן הֵן הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, כִּי הֵם עִקַּר סִתְרֵי תּוֹרָה. וְהִיא הִיא הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהִיא מְקַיֶּמֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוֹלְכִין וְכוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁבִיל זֶה כָּתְבָה הַתּוֹרָה כָּל אֵלּוּ הַסִּפּוּרִים בִּשְׁבִיל כֹּחַ מַעֲשָׂיו כְּדֵי לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

נִמְצָא, שֶׁכָּל הַסִּפּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה וְכָל הַדִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה, דְּהַיְנוּ וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְכוּ', כָּל זֹאת הוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהִיא מְקַיֶּמֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְקַיֵּם הָעוֹלָם תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ וְכוּ'. דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב וְנִזְכָּר בַּתּוֹרָה כַּמָּה פְּעָמִים שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּגוֹן, וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּכְלַל הַסִּפּוּרִים וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁאֵינָם מֵעִקַּר הַמִּצְוֹת, אַךְ בָּאֱמֶת הֵם בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁגָּבוֹהַּ מִן הַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה. וְהִנֵּה זֹאת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הִוא ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁמְּקַיֵּם הָעוֹלָם תָּמִיד בְּחֶסֶד חִנָּם. שֶׁעַל יָדוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ לְבַד קֹדֶם שֶׁהָיָה שׁוּם עוֹבָדָא דִּלְתַתָּא כְּלָל וּבְוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ בְּכֹחוֹ וְחַסְדּוֹ הוּא יָכוֹל לְקַיֵּם הָעוֹלָם תָּמִיד בְּחַסְדּוֹ אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ כִּי מִי יֹאמַר אֵלָיו מַה תַּעֲשֶׂה, אַף ה' יִתְבָּרַךְ אַחַר שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְנָתַן אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מָסַר רְצוֹנוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל. וְהָעִקָּר בְּיַד צַדִּיק הַדּוֹר וְהַכֹּל תְּלוּי בּוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁרָמַז ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה וְאָמַר לוֹ, "וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי", לְרַמֵּז לוֹ שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ. וְעַל-כֵּן עָכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַנַּעֲלָם הַזֶּה כִּי אִם הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי הוּא דַּיְקָא מֻכְרָח לְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַזֶּה, כִּי כְּבָר מָסַר ה' יִתְבָּרַךְ הַכֹּל בְּיָדוֹ וְהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁמְּקַיֵּם הָעוֹלָם תָּמִיד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה, הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מָסַר כָּל הַהַנְהָגָה לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא

בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר, כִּי דִּבֵּר לְשׁוֹן מַנְהִיג כְּמוֹ דַּבָּר אֶחָד לְדוֹר, כִּי עַכְשָׁו אַחַר הַבְּרִיאָה וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה כָּל הַהַנְהָגָה מְסוּרָה בְּיַד מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְהוּא הַיְקָא צָרִיךְ לְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם כְּדֵי לְקַיֵּם הָעוֹלָם תָּמִיד:

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא וְכוּ'. כִּי אִם אֵין אַתָּה רוֹצֶה לִסְלֹחַ לָהֶם וּלְקַיֵּם הָעוֹלָם גַּם עַכְשָׁו עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה כַּנַּ"ל, אִם כֵּן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ, כִּי אִם כֵּן לָמָּה לִי שֶׁיִּזְכֹּר שְׁמִי בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁזֶּה מוֹרֶה שֶׁעַכְשָׁו הַהַנְהָגָה בְּיָדִי וְיֵשׁ לִי כֹּחַ לְהַחֲיוֹת הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת וְעַתָּה אִם אֵינְךָ רוֹצֶה חַס וְשָׁלוֹם, לְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל יָדִי אִם כֵּן מְחֵנִי נָא וְתַחֲזֹר הַהַנְהָגָה אֶצְלְךָ לְבַד. וְאַתָּה בְּעַצְמְךָ בְּוַדַּאי תּוּכַל לְקַיֵּם הָעוֹלָם בַּחֶסְדֶּיךָ כַּנַּ"ל, רַק שֶׁבְּרַחֲמֶיךָ מָסַרְתָּ הַכֹּחַ בְּיָדִי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּזְכָּר שְׁמִי בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַתָּה אִם אֵין לִי הַכֹּחַ הַזֶּה, אִם כֵּן מְחֵנִי נָא וְיַחֲזֹר הַכֹּחַ וְהַחֶסֶד אֶצְלְךָ לְבַד וּתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּעַצְמְךָ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מֹשֶׁה מְעוֹרֵר הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם הַזֶּה, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת עַל-יְדֵי-זֶה פָּעַל בֶּאֱמֶת בַּקָּשָׁתוֹ וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה וְכוּ' וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהוּא מְקַיֵּם הָעוֹלָם תָּמִיד כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְוַת מִילַת עֲבָדִים כְּנַעֲנִים, כִּי בָּזֶה אָנוּ מַרְאִין שֶׁלֹּא דֵּי שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל. אַף גַּם אֲפִלּוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ בְּאַרְצוֹת הָעַכּוּ"ם בְּכָל מָקוֹם שֶׁאָנוּ נִכְנָסִין לְשָׁם אָנוּ יְכוֹלִין לִכְבֹּשׁ הַמָּקוֹם הַזֶּה וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל. עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית וְכוּ', כִּי בִּרְצוֹנוֹ נָתְנָה לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִילַת עֲבָדִים, כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, בְּזַי"ן הַבְּדָלוֹת, הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִשְׁאָר אֲרָצוֹת וְכוּ'. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְהָעֶרְלָה הִוא זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת טֻמְאַת הָעַכּוּ"ם, בְּחִינַת חוּץ לָאָרֶץ. נִמְצָא, כְּשֶׁאָנוּ מָלִין אֶת בָּנֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ בְּחִינָה שֶׁאָנוּ כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ אֶרֶץ שֶׁלָּנוּ מִן הָעַכּוּ"ם וְאָנוּ נוֹטְלִין אֶת שֶׁלָּנוּ מֵהֶם, כִּי בֶּאֱמֶת הָאָרֶץ שֶׁלָּנוּ הִוא רַק שֶׁזִּיְּן עַמְמִין הָיוּ חוֹפְיִן עָלֶיהָ שֶׁהוּא בְּחִינַת עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית וְעַכְשָׁו אָנוּ כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵהֶם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מִילָה, כִּי הָעָרְלָה אֵינָהּ שַׁיָּכָה לְיִשְׂרָאֵל כְּלָל, כִּי אֵין הָעָרְלָה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל שֵׁם הָעַכּוּ"ם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, רַק שֶׁהֵם, דְּהַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת, זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, שִׁבְעָה עַמְמִין, שִׁבְעָה יְמֵי

עָרְלָה, רָצוּ לְהִתְאַחֵז בְּמַה שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם כְּלָל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן לָנוּ כֹּחַ וְצִוָּנוּ בְּרַחֲמָיו לָמוּל אֶת בָּנֵינוּ וּבָזֶה אָנוּ מַעֲבִירִין הָעָרְלָה וּמְגַלִּין קְדֻשַּׁת הַבְּרִית קֹדֶשׁ וְאָנוּ מַחֲזִירִין אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִרְשׁוּתֵנוּ, לִרְשׁוּת הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת כְּבִישַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ שֶׁמַּעֲבִירִין הַזַּ"ן עֲמָמִין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמַחֲזִירִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִרְשׁוּת הַקְּדֻשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן לָנוּ עוֹד כֹּחַ יוֹתֵר שֶׁאָנוּ יְכוֹלִין לִכְבֹּשׁ אֲפִלּוּ חוּץ לָאָרֶץ וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכָל זֶה הוּא עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁהֵם הִתְגַּבְּרוּ תְּחִלָּה וְרָצוּ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִרְשׁוּתָם עַל-יְדֵי-זֶה זֶה וְזֶה לֹא נִתְקַיֵּם בְּיָדָם, כִּי זֶה לֹא נִתַּן לָהֶם וְגַם שֶׁלָּהֶם נִטַּל מִיָּדָם בְּחִינַת עַד אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ, כַּמּוּבָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁשָּׁלְטוּ תְּחִלָּה עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ נִטְלָה מִיָּדָם וְכָל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלָּה, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָהֶם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְגַלִּין שֶׁגַּם כָּל הָאֲרָצוֹת אֲפִלּוּ שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הֵם שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אָנוּ יְכוֹלִין לִכְבֹּשׁ כָּל הַמְּקוֹמוֹת וּלְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִילַת עֲבָדִים, כִּי הָעֲבָדִים מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִן הָעַכּוּ"ם וְכֻלָּם נִקְרָאִים עֲבָדִים כְּנַעֲנִים שֶׁהִיא זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּתְקַלֵּל אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת אָרוּר אַתָּה, הַנֶּאֱמָר בַּנָּחָשׁ, כַּמּוּבָא. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לִכְבֹּשׁ עֶבֶד הַכְּנַעֲנִי תַּחַת יָדֵינוּ וּלְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אֲפִלּוּ מְמֻנּוּ הָעָרְלָה שֶׁהוּא זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ וּלְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַנַּעֲלָם שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה לְגַלּוֹתוֹ גַּם שָׁם אֲפִלּוּ בַּעֲבָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חוּץ לָאָרֶץ, כִּי אָנוּ יְכוֹלִין לִכְבֹּשׁ אֲפִלּוּ חוּץ לָאָרֶץ וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ':

חלק יא

וְעַל-כֵּן בִּתְחִלַּת מִצְוֹת מִילָה שֶׁנִּתְּנָה לְאַבְרָהָם, עַל-כֵּן נִמּוֹל מִיָּד יִשְׁמָעֵאל שֶׁהוּא בֶּן הָאָמָה, בְּחִינַת עֶבֶד וְהוּא נִמּוֹל קֹדֶם לְיִצְחָק שֶׁהָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּמּוֹל לִשְׁמוֹנָה, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַקְּלִפָּה קוֹדֶמֶת לִפְרִי, כֵּן כְּשֶׁאָנוּ רוֹצִים לִכְבֹּשׁ וְלִטֹּל הַפְּרִי אָנוּ צְרִיכִים בְּוַדַּאי לִשְׁבֹּר הַקְּלִפָּה קֹדֶם וּכְשֶׁאָנוּ שׁוֹבְרִין הַקְּלִפָּה בַּתְּחִלָּה אָנוּ כּוֹבְשִׁין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהָיְתָה נַעֲלֶמֶת בְּתוֹךְ הַקְּלִפָּה עַצְמָהּ, כִּי גַּם שָׁם יֵשׁ קְדֻשָּׁה נַעֲלֶמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל כָּבְשׁוּ תְּחִלָּה אֶרֶץ סִיחוֹן וְעוֹג בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן שֶׁאֵינוֹ בִּכְלַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּמּוֹל יִשְׁמָעֵאל קֹדֶם לְיִצְחָק, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁכָּבְשׁוּ תְּחִלָּה הַקְּדֻשָּׁה הַנַּעֲלֶמֶת בְּתוֹךְ גּוּף הַקְּלִפָּה עַצְמָהּ בְּעֵת שֶׁשָּׁבְרוּ הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי. וְאַחַר כָּךְ בְּקַל כָּבְשׁוּ הַקְּדֻשָּׁה עַצְמָהּ שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּבָר נִכְנְעָה הַקְּלִפָּה לְגַמְרֵי וְהוֹצִיאוּ חִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה מִמֶּנָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן הָיוּ עוֹבְרִים חֲלוּצִים לִפְנֵי הַחֵיל, כִּי הֵם הָיָה לָהֶם כֹּחַ יוֹתֵר לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵאַחַר שֶׁהֵם כְּבָר הוֹצִיאוּ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהָיְתָה בְּלוּעָה בְּתוֹךְ גּוּף הַקְּלִפָּה עַצְמָהּ שֶׁהוּא

בְּחִינַת עֵבֶר הַיַּרְדֵּן. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּקַל כּוֹבְשִׁים גּוּף הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהָיְתָה בְּגָלוּת אֶצְלָם מֵאַחַר שֶׁגַּם עָצָם חִיּוּתָם כְּבָר נָטְלוּ מֵהֶם בְּנֵי גָּד וּבְנֵי רְאוּבֵן וְכַנַּ"ל:

חלק יב

נִמְצָא, שֶׁמִּילַת יִשְׁמָעֵאל בֶּן הָאָמָה קֹדֶם לְיִצְחָק, הוּא בְּחִינַת כְּבִישַׁת עֵבֶר הַיַּרְדֵּן קֹדֶם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן הָיָה יִשְׁמָעֵאל בֶּן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּעֵת שֶׁנִּמּוֹל יִצְחָק, זֶה בְּחִינַת אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁקָּדַם כִּבּוּשׁ עֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ וְשֶׁבַע שֶׁחִלְקוּ, וְאֵלּוּ הַשֶּׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ וְשֶׁבַע שֶׁחִלְקוּ הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יְמֵי עֲרְלָה שִׁבְעָה עֲמָמִין שֶׁחוֹפִין עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּכְנֶגְדָּם הֻכְרְחוּ לְהִתְמַהֲמֵהַּ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנִים, שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ וְשֶׁבַע שֶׁחִלְקוּ. וְזֶה בְּחִינַת אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ, כִּי הֶחָמֵץ הוּא בְּחִינַת עֲרְלָה זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ. וְעַל-כֵּן בְּלֵילָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז נִתְבַּטֵּל הֶחָמֵץ אָז נִמּוֹלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְעַל-כֵּן אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ וְכוּ' כְּנֶגֶד אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנִים הַנַּ"ל שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ וְשֶׁבַע שֶׁחִלְקוּ שֶׁבָּהֶם מַכְנִיעִין הַשִּׁבְעָה עֲמָמִין, הַשִּׁבְעָה יְמֵי עֲרְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּעוּר חָמֵץ. וְזוֹכִין לָצֵאת מִמִּצְרַיִם מִפְּגַם הַבְּרִית לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְתִקּוּן הַבְּרִית, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא כְּדֵי לִכְנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָמַר אַעֲלֶה אֶתְכֶם מֵעֳנִי מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְכוּ' אֶל אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ, הֵינוּ כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ:

עַל-פִּי הָעִנְיָן הַנּוֹרָא שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעִנְיַן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל הַזְּמַן הוּא רַק מֵהֶעְדֵּר הַדַּעַת וְכָל מַה שֶּׁהַדַּעַת נִגְדָּל יוֹתֵר נִתְמַעֵט הַזְּמַן יוֹתֵר וְכֵן לְמַעְלָה מִמַּעְלָה עַד שֶׁיֵּשׁ דַּעַת גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, כִּי שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְגַמְרֵי. וּבֵאֵר זֶה מֵהַשָּׁנָה שֶׁבִּשְׁעַת שֶׁנָּה שֶׁהַדַּעַת נִקְטָן מְאֹד אָז נִדְמֶה בַּחֲלוֹם עַל רֶבַע שָׁעָה שֶׁהוּא שִׁבְעִים שָׁנָה כַּאֲשֶׁר נִדְמֶה בַּחֲלוֹם שֶׁעוֹבְרִים כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנָה בְּרֶבַע שָׁעָה אַחַת. וְזֶה מֵחֲמַת קְטָנוּת הַדַּעַת אָז שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִגְדָּל הַזְּמַן עַד שֶׁנִּדְמֶה עַל רֶבַע שָׁעָה שֶׁהוּא שִׁבְעִים שָׁנָה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּקִּיץ מִשְּׁנָתוֹ וְחוֹזֵר אֵלָיו הַדַּעַת אֲזַי הוּא רוֹאֶה הָאֱמֶת שֶׁכָּל אֵלּוּ הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁנִּדְמֶה לוֹ בַּחֲלוֹם הוּא בֶּאֱמֶת רַק רֶבַע שָׁעָה, רַק שִׁבְעִים שָׁנָה מַמָּשׁ הֵם שִׁבְעִים שָׁנָה אֲצָלֵנוּ, אֲבָל יֵשׁ דַּעַת גָּדוֹל מִדַּעְתֵּנוּ שֶׁשָּׁם גַּם שִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁלָּנוּ הוּא רַק רֶבַע שָׁעָה וְשָׁם יֵשׁ שִׁבְעִים שָׁנָה אֲחֵרִים שֶׁהֵם שִׁבְעִים שָׁנָה מַמָּשׁ, אֲבָל בְּהַדַּעַת שֶׁגָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר גַּם אֵלּוּ הַשִּׁבְעִים שָׁנָה הֵם רַק רֶבַע שָׁעָה וְכֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה. עַד שֶׁיֵּשׁ דַּעַת שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי וְכוּ'. וּמְשִׁיחַ יִזְכֶּה לָזֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן.

וְעַל-כֵּן אַחַר כָּל מַה שֶׁעָבַר עַל מָשִׁיחַ מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְסָבַל מַה שֶׁסָּבַל אַחַר כָּךְ יֹאמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ וְכוּ'. וְזֶה מֻחְמַת גֹּדֶל עֹצֶם שִׂכְלוֹ הַנּוֹרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אָז שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַּטֵּל הַזְּמַן אֶצְלוֹ לְגַמְרֵי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן סא:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה שֶׁבַּשְּׁמִינִי, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא שֶׁיִּזָּכֶה לְדַעַת שְׁלֵם הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזָּכֶה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁאָז יִזָּכֶה לְהַכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּגְין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לְדַעַת הַשָּׁלֵם הַזֶּה עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל אֶצְלוֹ הַזְּמַן לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל שַׁעֲשׁוּעֵי עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּסִימָן ז בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא שֶׁכָּל הַזְּמַן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁיִּהְיֶה אֵינוֹ עוֹלֶה אֲפִלּוּ נֶגֶד שָׁעָה אַחַת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, כִּי שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל אָדָם לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם מַכִּירִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם וְכָל זֹאת זוֹכִין עַל-יְדֵי שִׁלֻּמּוּת הַדַּעַת הָאֱמִתִּי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה שֶׁהוּא לַחְתֹּךְ וּלְהַעֲבִיר הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲבִירִין הַכְּסִילוּת וְהַשְׁטוּת הַחוֹפָה עַל הַמֹּחַ, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנֵי זֹהַר שֶׁעַל-יְדֵי מִילָה וּפְרִיעָה מַעֲבִירִין הָעֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין דְּאִנּוּן רוֹמֵי רַבְּתָא וְרוֹמֵי זְעִירְתָא. וַעֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, הֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי הַחוֹפִין עַל הַמֹּחַ שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַכְּסִילוּת וְהָעֲדֵר הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַזְּמַן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַתַּאֲוֹת וּרְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת תַּחַת הַזְּמַן, כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שָׁם נִתְבַּטְּלִין כָּל הַתַּאֲוֹת וְאֵין אָחִיזָה לְהַתַּאֲוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וּמְנִיעוֹת מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כִּי אִם בִּבְחִינַת תַּחַת הַזְּמַן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהֶעְדֵּר הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל זֹאת קוֹרֵא קוֹהֶלֶת תִּגַּר בְּכָל סֵפֶר קוֹהֶלֶת, הֲבֶל הֲבָלִים אָמַר קוֹהֶלֶת וְכוּ' מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, רָאִיתִי אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. כִּי כָּל הַהֲבָלִים וּרְעוּת רוּחַ וְהַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַכֹּל נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ תַּחַת הַזְּמַן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהֶעְדֵּר הַדַּעַת וְעַל-כֵּן אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סוֹטָה ג). כִּי כְּשֶׁהַדַּעַת שָׁלֵם וְאָז לְפִי שִׁלֻּמּוּת דַּעְתּוֹ כֵּן הוּא סָמוּךְ יוֹתֵר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם תַּאֲוָה וְלֹא שׁוּם הֶבֶל וּמַעֲשֶׂה רַע שֶׁל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהַזְּמַן. וְזֶה עִקַּר מִצְוַת מִילָה לַחְתֹּךְ הָעָרְלָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כְּדֵי

לְהַעֲבִיר הַכְּסִילוּת הַחוֹפָה עַל הַמֹּחַ, כִּי תִּקּוּן הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי סִלּוּקָא דִּיסוֹדָא עַד אַבָּא וְאִמָּא כַּיָּדוּעַ:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה בַּשְּׁמִינִי, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לִזְכּוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַזְּמַן לְנַמְרֵי כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁמַת הָאָדָם יְרֻדָּה לְמַטָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בִּימִים בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהַאֲרִיךְ יָמִים דַּיְקָא בָּזֶה הָעוֹלָם אַף-עַל-פִּי שֶׁבָּאֱמֶת כָּל תַּכְלִיתוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְבִטּוּל הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ דַּיְקָא לְהַאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי כָּל מַה שֶּׁחַי יוֹם יוֹתֵר בָּזֶה הָעוֹלָם וְעוֹבֵד ה' בְּיוֹתֵר בָּזֶה הָעוֹלָם בִּזְמַן וּבְיָמִים עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת בְּיוֹתֵר וְזוֹכֶה בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְזֶה עִקַּר אֲרִיכַת יָמִים שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם בְּחִינַת לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי חַיָּיו לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת יוֹם שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אָרֹךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְזֶה בְּחִינַת זִקְנָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת זָקֵן וֶה קָנָה חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (קִדּוּשִׁין לב). כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּזְקָן יוֹתֵר צָרִיךְ לִקְנוֹת חָכְמָה וְדַעַת אֱמִתִּי יוֹתֵר וְאָז נִכְלָל בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת הַזִּקְנָה שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַחַיִּים, עִקַּר אֲרִיכַת יָמִים וְשָׁנִים וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת]. כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְדַעַת אֱמִתִּי בִּימֵי חַיָּיו אֲפִלּוּ אִם יִרְבֶּה כַּחוֹל יָמִים אֵין זֶה אֲרִיכוּת יָמִים כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה לֹא רָאָה וכו'. כִּי מַה יִּתְרוֹן לוֹ בְּרִבּוּי יָמָיו הָעוֹבְרִים כְּצֵל עוֹבֵר, כִּי הֲלֹא בְּכָל יוֹם הָאָדָם מֵת, כִּי הַיּוֹם שֶׁחַי לֹא יִחְיֶה עוֹד. וְאִם כֵּן הוּא מֵת בְּכָל יוֹם, בִּבְחִינַת וְיוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ, שֶׁתֵּכֶף מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ מַמָּשׁ מַתְחִיל הָאָדָם לָמוּת מִיָּד. וְזֶה בָּרוּר וּמוּבָן לְכָל בַּר דַּעַת לְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִדְקָדוֹ. וְאִם כֵּן מַה יִּתְרוֹן לְבֶן מֵאָה שָׁנִים עַל בֶּן יוֹם אֶחָד, אַדְרַבָּא, זֶה מֵת יוֹם אֶחָד וְזֶה מֵת מֵאָה שָׁנִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּקֹהֶלֶת, הֲלֹא טוֹב מִמֶּנּוּ הַנֶּפֶל. כִּי תַּחַת הַזְּמַן אֵין שׁוּם חַיִּים כְּלָל, כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ לַכֹּל שֶׁהַזְּמַן הוֹלֵךְ וּמֵת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, כִּי כָּל בְּנֵי הָאָדָם וְכָל מִין בַּעֲלֵי חַיִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מִימוֹת עוֹלָם כֻּלָּם הוֹלְכִים וּמֵתִים בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל יוֹם, כִּי הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה שֶׁחַיִּים לֹא יְחִיוּ עוֹד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת יח), רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים. מֵאַחַר שֶׁנִּמְשְׁכִין אַחַר הַכְּסִילוּת וְהָרוּחַ שְׁטוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן שֶׁחוֹלֵף וְעוֹבֵר וְכָלֶה בְּכָל רֶגַע שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא. כִּי עִקַּר הַחַיּוּת בֶּאֱמֶת הוּא רַק מֵחַיִּים הַחַיִּים שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכָל עִקַּר קִיּוּם הַזְּמַן הוּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים

שֶׁעוֹסְקִין כָּל יְמֵיהֶם בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַשְׁלִימִין דַּעְתָּם וְנִכְלָלִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּמְקַשְּׁרִין וּמַעֲלִין בְּחִינַת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְהֵם זוֹכִין לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים לָעַד וְלָנֶצַח וּמֵהֶם עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים כַּיָּדוּעַ:

הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת הָאֲמִתִּי הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לָבֹא לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם בָּא בְּתוֹךְ הַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁלּוֹ וְצָרִיךְ דַּיְקָא לְהַאֲרִיךְ יָמִים בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי בְּכָל יוֹם שֶׁחַי יוֹתֵר וְזוֹכֶה לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּרָאוּי אֲזַי מַשְׁלִים דַּעְתּוֹ בְּכָל יוֹם יוֹתֵר וְזוֹכֶה בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְהִכָּלֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִילָה בַּשְּׁמִינִי שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיַּעַבְרוּ עַל הַוָּלָד הַנּוֹלָד שִׁבְעָה יְמֵי עֶרְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בְּחִינַת עֶרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית, עֲנָנִין דְּמַכְסְיָן עַל עֵינִין. שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן וְאַחַר כָּךְ דַּיְקָא חוֹתְכִין הָעֶרְלָה וּמַעֲבִירִין הַכְּסִילוּת הַחוֹפָה עַל הַמֹּחַ וּמַשְׁלִימִין דַּעְתּוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִזְכּוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא הַתַּכְלִית, כִּי כֵּן הַדָּבָר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לָבֹא לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת עַד שֶׁיַּעֲבֹר תְּחִלָּה תַּחַת הַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת וְיִתְנַסֶּה וְיִצְטָרֵף שָׁם וְיִזְכֶּה לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּרָאוּי אָז יִזְכֶּה עַל-יְדֵי הַזְּמַן דַּיְקָא לַעֲלוֹת וּלְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּרִיתוּת וּבְטוּל הָעֶרְלָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁזּוֹכִין דַּיְקָא אַחֲרֵי שֶׁעָבְרוּ שִׁבְעָה יָמִים שֶׁהֵם כְּלַל הַזְּמַן, כִּי כָּל הַזְּמַן נִכְלָל בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי מְצוֹת מִילָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי יוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא בְּחִינַת בִּינָה עֶלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, לְמַעְלָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַזְּמַן כַּיָּדוּעַ:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וכו'. שְׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַיָּמִים וְהַזְּמַן זָכָה לָבֹא לִבְחִינַת זְקֵנָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת זָקֵן זֶה קֶנָה חָכְמָה, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַזְּקֵנָה הָאֲמִתִּית כַּנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם הָיָה רֹאשׁ לַנְּמוֹלִים עַל-כֵּן זָכָה לָזֶה, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה זוֹכִין לְבַטֵּל הַזְּמַן וּלְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַזְּקֵנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה הַזָּקֵן הָרֹאשׁוֹן בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עַד אַבְרָהָם לֹא הָיָה זִקְנָה. כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁזָּכָה לִזְקֵנָה דִּקְדֻשָּׁה מֵחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן לַנְּמוֹלִים וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְכָל זֶה מֻרְמָז בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבָּעטְלֶיר הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה עִוֵּר שֶׁהִתְפָּאֵר עַצְמוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת כְּלָל עַל זֶה הָעוֹלָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלוֹ כְּהֶרֶף עַיִן וְעַל-כֵּן נִדְמֶה לְעִוֵּר, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ עִוֵּר כְּלָל וְכוּ'. כִּי הוּא זָקֵן מְאֹד וַעֲדַיִן הוּא יַנִּיק לְנַמְרֵי וְלֹא הִתְחִיל לְחָיוֹת כְּלָל וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא זָקֵן מְאֹד וְכוּ' וְיֵשׁ לוֹ הַסְכָּמָה וְכוּ'. וְעַיֵּן שָׁם מַעְנְיָן הַזְּקֵנִים מַה שֶּׁכָּל אֶחָד הִתְפָּאֵר בְּזִכְרוֹן שֶׁלּוֹ וְכָל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַזִּכָּרוֹן שֶׁלָּהֶם הַכֹּל בְּעִנְיַן תְּחִלַּת הֲוָיַת הָאָדָם שֶׁזֶּה הִתְפָּאֵר שֶׁזּוֹכֵר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּעֵת חֲתִיכַת טַבּוּרוֹ. וְזֶה הִתְפָּאֵר יוֹתֵר שֶׁזּוֹכֵר אֲפִלּוּ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּעֵת הָעִבּוּר וְכוּ'. עַד שֶׁאַחַר כָּךְ הִתְפָּאֵר הָעִוֵּר הַנַּ"ל שֶׁהוּא זוֹכֵר כָּל מַה שֶּׁהֵם זוֹכְרִים וְהוּא זוֹכֵר לְאוֹ כְּלוּם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הָעִנְיָן הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע מֵעוֹלָם. וְהִנֵּה זֶה הַזָּקֵן שֶׁבְּכָל הַזְּקֵנִים שֶׁהוּא הָעִוֵּר הַנַּ"ל הוּא זָכָה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן הִתְפָּאֵר עַצְמוֹ שֶׁהוּא זָקֵן מְאֹד וַעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לְחָיוֹת כְּלָל וְכוּ'. וְכָל הַזְּמַן אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלוֹ כְּהֶרֶף עַיִן שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁכָּל הַזְּמַן אֵינוֹ עוֹלֶה כְּהֶרֶף עַיִן וּבְכָל יוֹם שֶׁנִּזְקָן יוֹתֵר נֶחְשָׁב אֶצְלוֹ כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנֶּאֱמָר בְּמִשְׁיחַ, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. וּמִזֶּה הַזָּקֵן הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא וְהַנִּשְׂגָּב מְאֹד זָקֵן שֶׁבְּכָל הַזְּקֵנִים זָקֵן לְמַעְלָה מִכָּל הַזְּקֵנִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מִמֶּנּוּ אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה עַל הַיֶּלֶד הַנִּמּוֹל עַל-יְדֵי מְצוַת מִילָה בַּשְּׁמִינִי, כִּי שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה הֵם כְּנֶגֶד הַשְּׁמוֹנָה זְקֵנִים הַנַּ"ל שֶׁהִתְפָּאֲרוּ בְּהַזִּכָּרוֹן שֶׁלָּהֶם שֶׁזּוֹכְרִים מִתְּחִלַּת הֲוָיַת הַוָּלָד שֶׁהֵם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹנָה דּוֹק שָׁם וְתַשְׁכַּח:

וְזֶה הַזָּקֵן הַנּוֹרָא הָעִוֵּר הַנַּ"ל הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשְּׁמוֹנָה הַנַּ"ל וְהוּא זָכָה לִבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן בְּתַכְלִית וּמִמֶּנּוּ אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה עַל הַוָּלָד עַל-יְדֵי מְצוַת מִילָה בַּשְּׁמִינִי כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה הַזְּקֵנִים הַנַּ"ל וְאָז מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה מְשֹׁרֶשׁ הַשְּׁמוֹנָה זְקֵנִים הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַזָּקֵן הָעִוֵּר הַנַּ"ל, כִּי כָּל אֵלּוּ הַשְּׁמוֹנָה זְקֵנִים הַנַּ"ל זָכָה כָּל אֶחָד לִבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן שֶׁמַּחֲמַת זֶה זָכוּ לְזִכָּרוֹן כָּזֶה, אֲבָל עִקַּר בְּטוּל הַזְּמַן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו זָכָה רַק זֶה הַזָּקֵן הָעִוֵּר הַנַּ"ל. וּמִמֶּנּוּ מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל מְצוַת מִילָה בַּשְּׁמִינִי כְּנֶגֶד לְהַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם הַדַּעַת שֶׁיִּזְכֶּה גַּם כֵּן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל, כִּי מֻחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת עֲכִירַת הָאָדָם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו הַקְּדֻשָּׁה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד, וְהַלְוּאי שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה לָבֹא לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת וְלִצְאֵת מֵהַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁעִקָּרוֹ עַל-יְדֵי תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁעִקַּר כָּל הַתַּאֲוֹת הֵם תַּאֲוֹת הַמִּשְׁגָּל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא מִצְוַת מִילָה לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה הַחוֹפָה עַל הַמֹּחַ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁמַּמְשִׁיכִין זֶה מֵהַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל. כִּי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת

הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה "דִּרְשׁוּ" (בְּסִימָן לז), שֶׁזִּכָּרוֹן הוּא בְּחִינַת דַּעַת וְשִׂכְחָה הִיא בְּחִינַת כְּסִילוּת. וְעַל-כֵּן הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכַנַּ"ל. וְכַנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁעִקַּר הַשִּׂכְחָה הוּא מֵחֲמַת הַגְּדֻלַּת הַזְּמַן, כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה הִיא בְּרִבּוּי הַיָּמִים וְהַזְּמַן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרִבּוֹת הַיָּמִים הַכֹּל נִשְׁכָּח. אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְדַעַת שְׁלֵם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן הוּא זוֹכֶה לְזִכָּרוֹן וְאֵין לוֹ שִׂכְחָה, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁאֵין זְמַן אֵין שִׂכְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה מֵרִבּוּי הַזְּמַן וְכַנִּרְאֶה בְּחוּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַזְּקֵנִים הַקְּדוֹשִׁים הַנּוֹרָאִים הַנַּ"ל כָּל אֶחָד כְּפִי שְׁלֵמוּת דַּעְתּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְבַטֵּל הַזְּמַן, כְּמוֹ כֵן זָכָה לְזִכָּרוֹן נִפְלָא וְנוֹרָא מַה שֶּׁאֵין בְּדָרְךְ הַטֶּבַע כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי לֹא נִמְצָא שׁוּם חָכָם בְּכָל הַחָכְמוֹת שֶׁיִּתְפָּאֵר עַצְמוֹ שֶׁזּוֹכֵר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּעֵת חֲתִיכַת טַבּוּרוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא נִמְצָא מִי שֶׁזּוֹכֵר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בִּימֵי הָעִבּוּר קֹדֶם שֶׁיָּצָא לַאֲוִיר הָעוֹלָם, מִכָּל שֶׁכֵּן יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר שָׁם נִפְלָאוֹת נוֹרָאוֹת גְּדֻלַּת הַזִּכָּרוֹן שֶׁל כָּל אֶחָד יוֹתֵר עַל חֲבֵרוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְאִם תַּבִּיט בְּעֵין הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת תַּעֲמֹד מַרְעִיד וּמִשְׁתּוֹמֵם וְתָעִיד בְּעַצְמְךָ שֶׁלֹּא נִרְאָה וְלֹא נִשְׁמַע כָּזֹאת מִימוֹת עוֹלָם, כִּי כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל כָּל הַזְּקֵנִים הַנּוֹרָאִים וְהַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל אֶפְלוּ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הָרִאשׁוֹן הַקָּטָן מִכֻּלָּם, אֵין מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְפָּאֵר בָּזֶה כִּי אִם צַדִּיק גָּדוֹל וְנוֹרָא וְקָדוֹשׁ מְאֹד מְאֹד שֶׁזָּכָה לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ וְלִצְאֵת מֵהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי עַד שֶׁתִּתְקַן כָּל יָמָיו אֲפִלּוּ יְמֵי הַנַּעֲרוּת וַאֲפִלּוּ יְמֵי הִינִיקָה וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַנּוֹרָא זַ"ל (בְּסִימָן קעט) שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַכֹּחַ שֶׁל הֶחָלָב שֶׁיָּנַק מִמְּעֵי אִמּוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה וְיִתָּקֵן גַּם אֵלּוּ הַיָּמִים, עַיֵּן שָׁם. וּמִי שֶׁזָּכָה לָזֶה בֶּאֱמֶת הוּא יָכוֹל לְהִתְפָּאֵר שֶׁזּוֹכֵר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּעֵת לֵדָתּוֹ בְּעֵת חֲתִיכַת טַבּוּרוֹ, כִּי זָכָה לְקַדֵּשׁ יָמָיו כֻּלָּם כָּל כָּךְ עַד שֶׁזָּכָה לְהַשְׁלִים דַּעְתּוֹ בַּקְּדֻשָּׁה כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּתְבַּטֵּל הַזְּמַן אֶצְלוֹ עַד שֶׁנֶּחְשָׁב אֶצְלוֹ כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלַד וּכְשֶׁאֵין זְמַן בְּוַדַּאי אֵין שִׂכְחָה כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּעִנְיַן בִּטּוּל הַזְּמַן יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת. וְכָל מַה שֶּׁהָעוֹלָם וְהַמַּדְרֵגָה גָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר נִתְבַּטֵּל שָׁם הַזְּמַן יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה הַזָּקֵן הַקָּדוֹשׁ הִתְפָּאֵר עַצְמוֹ בְּזִכָּרוֹן נִפְלָא וְנוֹרָא כָּזֶה שֶׁזּוֹכֵר חֲתִיכַת טַבּוּרוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂה ה' וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר, כִּי יֵשׁ גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ וְכוּ', כִּי עֲדַיִן נִמְצָא זָקֵן הַשֵּׁנִי שֶׁשָּׂחַק מִזֹּאת הַהִתְפָּאֲרוּת וְהִתְפַּלֵּא וְאָמַר (בִּלְשׁוֹן תֻּמָּהּ), זֹאת הִיא מַעֲשֶׂה יְשֵׁנָה אֲנִי זוֹכֵר זֹאת הַמַּעֲשֶׂה, אֲבָל אֲנִי זוֹכֵר גַּם כְּשֶׁהָיָה הַנֵּר דּוֹלֵק, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁהָיָה בָּעִבּוּר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי הַשֵּׁנִי זָכָה לְבַטּוּל הַזְּמַן יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן זָכָה לְזִכָּרוֹן יוֹתֵר. וְכֵן הַשְּׁלִישִׁי וְהָרְבִיעִי וְכוּ' כָּל אֶחָד וְאֶחָד זָכָה לְבִחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן יוֹתֵר, עַל-כֵּן זָכָה כָּל אֶחָד לְזִכָּרוֹן נִפְלָא וְנוֹרָא יוֹתֵר כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל כֻּלָּם גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ וְגָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ וְכוּ' עַד הַזָּקֵן הַשְּׁמִינִי

וְכוּ', אַחַר כָּךְ הִתְפַּלֵּא עֲלֵיהֶם הָעִוֵּר הַנַּ"ל וְאָמַר [בִּלְשׁוֹן תֵּמַהּ], אֵלּוּ הֵם מַעֲשִׂיּוֹת יְשֵׁנוֹת הוּא זוֹכֵר כָּל אֵלּוּ הַמַּעֲשִׂיּוֹת, אֲבָל הוּא אֵינוֹ זוֹכֵר כְּלָל, עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה הָעִוֵּר הָעֶלְיוֹן מִכָּל הַזְּקֵנִים הוּא זָכָה לְבִטּוּל הַזְּמַן בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְעַל-כֵּן הוּא שׁוֹרֶשׁ תַּכְלִית הַזִּכָּרוֹן וּלְמַעְלָה מֵהַזִּכָּרוֹן עַד שֶׁהַשָּׁגָתוֹ אֵי אֶפְשָׁר לְקָרֵא בְּשֵׁם זִכָּרוֹן. וְעַל-כֵּן אָמַר שֶׁאֵינוֹ זוֹכֵר כְּלָל וְכוּ', [כַּמְבֹאָר שָׁם בִּלְשׁוֹן לַעַז רֶמֶז עַמְקוּת כַּוָּנָתוֹ, עַיֵּן שָׁם]:

חלק ו

נִמְצָא, שֶׁתִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת. וְזֶה אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה, כִּי צְרִיכִין לְתַקֵּן אֶת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת זָכָר, שֶׁהוּא לְשׁוֹן זָכָרוֹן וְשָׁם עִקַּר מִצְוַת מִילָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִנַּיִן שֶׁהַמִּילָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם? שֶׁנֶּאֱמַר, וְעָרֵל זָכָר. מָקוֹם שֶׁנִּכָּר בֵּין זָכָר לִנְקֵבָה. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה הַחוֹפָה עַל הַבְּרִית שֶׁהוּא הַכְסִילוּת הַחוֹפָה עַל הַמֹּחַ כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן לָצֵאת מֵהַבְלֵי הַזְּמַן וְתַאֲוָתָיו שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ בְּתַאֲוָה זֹאת כַּיָּדוּעַ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְזִכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּדִכּוּרָא, בְּחִינַת זָכָר כַּנַּ"ל. לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל תַּאֲוֹת נָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשִּׁכְחָה, בְּחִינַת כִּי נָשַׁנִי ה' אֶת כָּל עָמְלִי וְכוּ', וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן הוּא מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת, בְּחִינַת נָשִׁים דַּעְתָּן קַלָּה, כִּי כְּלַל הֶסְדֵּר זְמַנִּים וְעִתִּים הֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת נוּקְבָא כַּיָּדוּעַ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, זוֹ אִשָּׁה. 'לְעֵת מְצֹא' דַּיְקָא, כִּי שָׁם עִקַּר הָעֵת וְהַזְּמַן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַזְּמַן בִּבְחִינַת שֵׁנָה וְתַרְדֵּמָה חֶסְרוֹן הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת שֵׁנָה נִקְטָן הַדַּעַת מְאֹד. וְכָל בְּנֵין הָאִשָּׁה עַל-יְדֵי שֵׁנָה וְתַרְדֵּמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּפֵּל ה' אֱלֹקִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח וְכוּ', וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְבַטֵּל תַּאֲוֹת נָשִׁים וְלֹא יִפֹּל לִבְחִינַת הַזְּמַן חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁשָּׁם כָּל הֶבְלֵי וְכִסּוּפִין, אַדְרַבָּא, יִזְכֶּה לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַזְּמַן בְּחִינַת הָאִשָּׁה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת זָכָר עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַזְּמַן וְיֵכֶל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בִּבְחִינַת בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לֹא אִדְכַּר תַּמָּן. וְזֶה בְּחִינַת אִשָּׁה עוֹלָה עִמּוֹ וְאֵינָהּ יוֹרֶדֶת עִמּוֹ, כִּי כָּל תִּקּוּנָהּ עַל יָדוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ וּלְקַשְּׁרָהּ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים, כִּי בְּמָקוֹמָהּ בִּבְחִינַת הַזְּמַן שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת וְכַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הַמִּיתָה בִּבְחִינַת הַזְּמַן, אֲבָל הוּא צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּרָאוּי בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ וּלְקַשְּׁרָהּ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בִּבְחִינַת רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ וְכוּ', שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמַעֲלֶה הַזְּמַן בְּחִינַת אִשָּׁה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים. וְעַל-כֵּן מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים

פְּטוּרוֹת, כִּי הֵם בְּעַצְמָן אֵין לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן וּלְקַשֵּׁר הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַמִּצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא וְכַמּוּבָן מִזֶּה בְּסִימָן עט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּהָרְאשֵׁי פְּרָקִים שֶׁמָּצָאנוּ מֵאַדְמוֹ"ר זַ"ל הַמַּתְחִילִים, הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב, עַיֵּן שָׁם:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַצַּעַר וְהַכְּאֵב שֶׁצָּרִיךְ לִסְבֹּל הַתִּינוֹק בְּעֵת הַמִּילָה, כִּי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּטוּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבֹא לָזֶה כִּי אִם בְּסִתְימוּ דְּעֵינִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהָאָדָם סוֹגֵר וְסוֹתֵם עֵינָיו בְּחָזְקָה מְאֹד בְּעֵת יִסּוּרִים וּכְאֵבִים גְּדוֹלִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה (בְּסִימָן סה) בְּהַתּוֹרָה "וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת", עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן נָתְנָה לָנוּ הַתּוֹרָה מִצְוָה הַזֹּאת עַל-יְדֵי יִסּוּרִים וּכְאֵב גָּדוֹל, כִּי מֵעֹצֶם הַכְּאֵב אֲזַי הַתִּינוֹק סוֹתֵם וְסוֹגֵר עֵינָיו בְּחָזְקָה מְאֹד כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. וְעַל-יְדֵי-זֶה אַף-עַל-פִּי דְּאִיהוּ לָא חָזֵי מַזָּלֵהּ חָזֵי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מְגִלָּה ג) כִּי נִכְלָל נִשְׁמָתוֹ אָז בִּבְחִינַת בְּטוּל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵמְשֵׁךְ עָלָיו רְשִׁימָה מִבְּחִינַת זֹאת עַד שֶׁיִּזְכֶּה בִּימֵי חַיָּיו לָבֹא לִבְחִינָה זֹאת לְבַטֵּל חֶסְרוֹן הַדַּעַת וּלְהַשְׂלִים דַּעְתּוֹ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הָעִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁזָּכָה לְתַכְלִית שֹׂרֶשׁ הַזִּכָּרוֹן לְתַכְלִית בְּטוּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה נִרְאֶה כְּעִוֵּר לְגַמְרֵי, כִּי זָכָה לִסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי כַּאֲשֶׁר הִתְפָּאֵר אֶת עַצְמוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלוֹ כְּהֶרֶף עַיִן כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן שֶׁהוּא הַתַּכְלִית כִּי אִם בְּסִתְימוּ דְּעֵינִין כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצַּעַר וְהַכְּאֵב שֶׁל הַתִּינוֹק בְּעֵת הַמִּילָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה סוֹתֵם עֵינָיו וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת גְּדוֹלָה מִילָה שֶׁנִּכְרְתוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה זוֹכִין לִבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַזַּקָּנָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁעִקַּר הַהִדּוּר הַזַּקָּנָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי הַסָּרִיס אֵין לוֹ זָקָן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַזַּקָּנָה הוּא בִּבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַזְּקֵנִים הַנַּ"ל זָכוּ לִזְכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּטוּל הַזְּמַן, כִּי מִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַזַּקָּנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי נוֹפֵל מֵהַדַּעַת בִּבְחִינַת אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, כִּי פֶּגֶם הַבְּרִית הוּא פֶּגֶם הַדַּעַת, כִּי הַטִּפָּה נִמְשֶׁכֶת מֵהַמֹּחַ כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֵּדַע אָדָם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הוּא נוֹפֵל לְתַחַת הַזְּמַן שֶׁהוּא מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת, כִּי עָלָיו דִּיְקָא עוֹבֵר כָּל הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְהַכֹּל כְּפִי הַפֶּגֶם שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן נֶאֱחָז בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, סִטְרָא דְּמוֹתָא. כִּי שָׁם מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת, מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר סִטְרָא

דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּמוֹצָא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר עַל פִּגֶּם הַבְּרִית. וְזֶה בְּחִינַת הַכָּרַת הַנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה בְּכָל הָעֲרָיוֹת שֶׁהוּא פִּגֶּם הַבְּרִית, כִּי עִקַּר הַכָּרַת חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מַה שֶּׁנִּכְרָתִין יָמָיו מִן הַשֹּׁרֶשׁ , דְּהַיְנוּ שֶׁנִּשְׁאָר חַס וְשָׁלוֹם, תַּחַת הַזְּמַן וְאֵינוֹ זוֹכֶה לָצֵאת מִתַּחַת הַזְּמַן אֶפִלּוּ אַחַר מוֹתוֹ, כִּי הַצַּדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, כִּי זוֹכִין עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁתָם לְהַעֲלוֹת וּלְבַטֵּל כָּל הַזְּמַן וְהַיָּמִים בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים. וְשָׁם עִקַּר יְדִיעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ זֶה כָּל שֶׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, אֲבָל הָרְשָׁעִים הַחַיָּבִין כָּרֵת כְּשֶׁאֵינָן זוֹכִין לִתְשׁוּבָה אָז נִשְׁאָרִין גַּם אַחַר מוֹתָם תַּחַת הַזְּמַן, כַּמּוּבָא שֶׁהָרְשָׁעִים אֵינָם יוֹצְאִין מֵחַיּוּת דְּהַאי עָלְמָא גַּם אַחַר מוֹתוֹ. וְזֶה עִקַּר עֹנֶשׁ כָּרֵת רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁנִּכְרָתִין יָמָיו מִשָּׁרְשָׁן מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְנִשְׁאָר תָּמִיד תַּחַת הַזְּמַן שֶׁשָּׁם כָּל הַפְּגָעִים וְכָל הַדִּינִים וְכָל הָעֲנָשִׁים הַקָּשִׁים וְהַמָּרִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל-כֵּן תִּקּוּן הַכָּרֵת הוּא כָּתֵר כְּמוּבָא, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת כֶּתֶר לְתַקֵּן פִּגֻּם הַכָּרֵת, כִּי כֶּתֶר הוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי שָׁם כָּל הַתַּלְיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא וְנִקְרָא עַתִּיק כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לִבְחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁשָּׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ הֵפֶךְ הַכָּרֵת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁהַנַּעוֹר בַּלַּיְלָה נצוֹל מִכָּרֵת, כִּי עִקַּר הַזְּמַן בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַכָּרֵת בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנַּעוֹר בַּלַּיְלָה וּמְנַדֵּד שֵׁנָה מֵעֵינָיו וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' עַל-יְדֵי-זֶה מְבַטֵּל הַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וּמְקַשֵּׁר הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה, שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל פִּגֻּם הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי הִתְקָשְׁרוּת וְהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית הֵם בְּחִינַת זְקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מֵהַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה. וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין הַחַיִּים לְכָל הַבָּאִים לְשׁוּב עַל פִּגֻּם הַבְּרִית וּמוֹצִיאִין וּמַעֲלִין אוֹתָם מִבְּחִינַת כֶּרֶת לִבְחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיק, בְּחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, גְּדוֹלָה מִילָה שֶׁנִּכְרְתוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה עָשָׂר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא שֶׁהֵם בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין לָהֶם עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת חִתּוּךְ וּפְרִיעָה. וְאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי חֲתִיכַת הָעָרְלָה מְבַטְּלִין הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי וְעַל-יְדֵי הַפְּרִיעָה מְבַטְּלִין קְלִפַּת נֹגַהּ שֶׁהִיא מְעֹרָב טוֹב וָרָע שֶׁלִּפְעָמִים נִכְלָלֶת בַּקְּדֻשָּׁה וכו'. וּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַזְּקֵנִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי כְּלַל הַשְּׁמוֹנָה זְקֵנִים הַנַּ"ל כֻּלָּם הֵם בְּחִינָה אַחַת כְּנֶגֶד הַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן מִכֻּלָּם שֶׁהוּא הָעִוּר

הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינָה שְׁנִיָּה גְּבוֹהָ מִכֻּלָּם לְגַמְרֵי, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם כָּל אֵלּוּ הַשְּׁמוֹנָה זְקֵנִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל יֵשׁ בָּהֶם חִלּוּקִים הַרְבֵּה, כִּי כָּל אֶחָד גָּבוֹהַּ מֵחֲבֵרוֹ הַרְבֵּה עַד שֶׁהַקָּטָן נֶגֶד הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ נֶחְשָׁב כִּנְקֻדָּה בְּעָלְמָא, כַּמּוּבָן לְמֵבִין וּמַשְׂכִּיל. וְכֵן הַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד הַשְּׁלִישִׁי וְהַשְּׁלִישִׁי כְּנֶגֶד הָרְבִיעִי וְכוּ' וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינָה אַחַת כְּנֶגֶד הָעִוּר הָעֶלְיוֹן מִכֻּלָּם, כִּי רַק הוּא הִתְפָּאֵר אֶת עַצְמוֹ שֶׁכָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלוֹ כְּהֶרֶף עַיִן. וְעַל-כֵּן זָכָה לְתַכְלִית שִׂרְשׁ הַזִּכָּרוֹן עַד שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזִּכָּרוֹן וְאֵינוֹ זוֹכֵר כְּלָל, כִּי נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַבִּטּוּל שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו וְעַל-כֵּן זֶה הַזָּקֵן הוּא בְּחִינָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ מְרוֹמָם וְנִשְׂגָּב מִכָּל הַשְּׁמוֹנָה זְקֵנִים הַנַּ"ל שֶׁעֲדַיִן נִשְׁאַר לָהֶם אֵיזֶה מַשֶּׂהוּ דְּמַשֶּׂהוּ מִבְּחִינַת הַזְּמַן. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא דַּק מִן הַדַּק שֶׁאֵינוֹ נִתְפָּס בְּמֹחַ כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכוּ לְתַכְלִית הַבִּטּוּל שֶׁל הָעִוּר הָעֶלְיוֹן מִכֻּלָּם, כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינָה אַחַת כְּנֶגְדּוֹ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם חִלּוּקִים רַבִּים גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ וְגָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ וְכוּ' וַאֲפִלּוּ הַקָּטָן שֶׁבְּכֻלָּם נוֹרָא וְנִשְׂגָּב מְאֹד בְּקֻדְשָׁתוֹ שֶׁאֵין שְׂכִיחַ כְּמוֹתוֹ, כַּמּוּבָן לְמַשְׂכִּיל וְכַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן הַשֵּׁנִי הַגָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ, מִכָּל שֶׁכֵּן הַשְּׁלִישִׁי וְכוּ' וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁגַּם הַגָּבוֹהַּ מִכֻּלָּם שֶׁהוּא הַשְּׁמִינִי, עֲדַיִן נִשְׁאַר שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַבִּטּוּל בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא הַבִּטּוּל שֶׁל הָעִוּר, עַל-כֵּן כָּל הַשְּׁמוֹנָה זְקֵנִים לִבְחִינָה אַחַת כְּנֶגְדּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּנֶגְדּוֹ כֻּלָּם אֵינָם בִּשְׁלֵמוּת הַבִּטּוּל אַף-עַל-פִּי שֶׁקְּדֻשָּׁתָם שְׁגֻבָה וְעַצְמָה מְאֹד וְהוּא בְּחִינָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַבִּטּוּל שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו:

וּכְנֶגֶד זֶה הֵם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם חִתּוּךְ וּפְרִיעָה, כִּי חִתּוּךְ שֶׁהוּא בְּטוּל קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כְּלַל הַשְּׁמוֹנָה זְקֵנִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם מְבַטְּלִים כָּל הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת, אֲבָל מִצְוַת פְּרִיעָה, שֶׁהִיא לְבַטֵּל קְלִפַּת נֹגַהּ, זֶה אֵין נַעֲשֶׂה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא הָעִוּר שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם אֲפִלּוּ כְּהֶרֶף עַיִן. וְעַל-כֵּן זָכָה לְבַטֵּל קְלִפַּת נֹגַהּ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל. וּמִמֶּנּוּ אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל מִצְוַת פְּרִיעַת מִילָה שֶׁהִיא בְּטוּל נֹגַהּ, כִּי בִּבְחִינַת נֹגַהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת מַעֲרַב טוֹב וָרַע. וְלִפְעָמִים נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה וְלִפְעָמִים לְהֶפֶךְ בָּזֶה יֵשׁ אֲלָפִים וְרִבְבוֹת בְּחִינוֹת וּמַדְרֵגוֹת. וּבָזֶה הֵם חֲלוּקִים בְּמַדְרֵגָתָם כָּל הַכְּשָׁרִים וְכָל הַצַּדִּיקִים, כִּי בְּוַדַּאי הַכְּשָׁרִים הָאֲמִתִּיִּים, מִכָּל שֶׁכֵּן הַצַּדִּיקִים כִּבְרוּ שִׁבְּרוּ הַשְּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי שֶׁמֵּהֶם כָּל הָאִסּוּרִים וְהָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ. וּמִי שֶׁהוּא נָקִי מֵעֲבֵרוֹת אֵין לְאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת עוֹד אֲחִיזָה בּוֹ, אֲבָל בִּבְחִינַת בְּטוּל נֹגַהּ בָּזֶה יֵשׁ אֲלָפִים וְרִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת, כִּי הַצַּדִּיק שֶׁקְּדֻשַּׁת עַצְמוֹ גַּם בַּמֶּתֶר לוֹ אֲזַי לְפִי קְדֻשָּׁתוֹ כֵּן בִּטֵּל גַּם קְלִפַּת נֹגַהּ כַּיָּדוּעַ, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן נִשְׁאָר בּוֹ אֵיזֶה שֶׁמֶץ מֵהֶתֵּר עֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה אֲחִיזָה מִבְּחִינַת נֹגַהּ. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁשִּׁבֵּר הַכֹּל וְזָכָה

לְקַדֵּשָׁה לְמַעְלָה מִקְדֻּשָּׁה, גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנּוֹרָאִים יֵשׁ לָהֶם יְצֶר הָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים, כַּמְבֹאָר (בְּסִימָן עב) וְהֵם צְרִיכִים לִלְחֹם עִמּוֹ וּלְשַׁבְּרוֹ. וְכָל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר אֶצְלָם אֵיזֶה בְּחִינָה דַּקָּה מֵהַיֵּצֶר הָרָע הָעֶלְיוֹן הַדַּק וְרוּחָנִי מְאֹד אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ אֲלָפִים וְרִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת מֵהַיֵּצֶר טוֹב שֶׁל סְתָם בְּנֵי אָדָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת נֹגַהּ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה אֲחִיזָה עֲדַיִן לְאֵיזֶה בְּחִינַת דִּין אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בְּדַקּוּת מְאֹד. יֵשׁ עֲדַיִן אֵיזֶה אֲחִיזָה לִבְחִינַת נֹגַהּ שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע. וְעַל-כֵּן עִקַּר בְּחִינַת פְּרִיעָה שֶׁהוּא בִּטּוּל נֹגַהּ מַמְשִׁיכִין מֵהַזִּקּוּן הָעֶלְיוֹן הָעִוּוֹר הַנַּ"ל שֶׁזָּכָה לְתַכְלִית הַבִּטּוּל בִּשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו שֶׁהוּא בִּטֵּל בִּשְׁלֵמוּת גַּם שֹׂרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל מַעְלָה. וְהַדְּבָרִים מוּבָנִים מְעַט לַבָּקִי בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וּמְעַיֵּן הֵיטֵב בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל. וּבְפָרָט בְּסִימָן עב הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס יַיִן שֶׁל בְּרָכָה בְּעֵת הַמִּילָה וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁם שֶׁנּוֹתְנִין לְהַתִּינוֹק אָז, כִּי יַיִן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, זָכָה, מְשַׁמְּחוֹ. לֹא זָכָה, מְשַׁמְּמוֹ. זָכָה, נַעֲשֶׂה רֹאשׁ. לֹא זָכָה, וְכוּ', הַיְנוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִשְׁתּוֹתוֹ בִּקְדֻשָּׁה אֲזַי הַיַּיִן מְשַׁכְּרוֹ וּמְשַׁמְּמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְתָּלְקוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת שֵׁנָה, כִּי הַיַּיִן מֵבִיא שֵׁנָה שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל, אֲבָל הַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה הוּא לְהֵפֶךְ, כִּי זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ שֶׁהַיַּיִן מְרוֹמֵם מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ בְּחִינַת חַמְרָא וְרֵיחָנֵי פָּקְחִין וּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת זֶה בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי יַיִן בִּקְדֻשָּׁה נִתְגַּלִּין סוֹדוֹת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כִּי יַיִן נִתַּן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת וְסוֹד נִתַּן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. נִכְנַס יַיִן, יָצָא סוֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְסוֹדוֹת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה מִשָּׁם עִקַּר הַזְּקֵנָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַשִּׁבְעִים פָּנִים הֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ס) וְשִׁבְעִים שָׁנִים הֵם בְּחִינַת זָקֵן, הַיְנוּ זָקֵן בֶּן שִׁבְעִים שָׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, הֲרֵי אֲנִי כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, יַיִן יָשָׁן שָׁמֵעַתְ זְקֵנִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ. 'דַּעַת זְקֵנִים' דַּיְקָא, כִּי יַיִן בִּקְדֻשָּׁה בְּבְחִינַת זָקֵן שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל, כִּי יַיִן בִּקְדֻשָּׁה הוּא הֵפֶךְ הַשֵּׁנָה. בִּבְחִינַת וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים. שֶׁהַיַּיִן דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, כִּי הַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן, בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת נְזִכִּירָה דְּדֵיךְ מִיַּיִן, בְּחִינַת זִכָּרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן. וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ עַל הַכּוֹס שֶׁל יַיִן, בְּחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ זְכֵרֵהוּ עַל הַיַּיִן. כִּי הַזִּכָּרוֹן עַל-יְדֵי הַיַּיִן כַּנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת וּבֵרַכְתּוֹ מִכָּל הַיָּמִים וְקִדַּשְׁתּוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים. וְכָל שִׁשֶּׁת הַיָּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזְּמַן,

כֻּלָּם מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא נְקֻדָּה הַפְּנִימִית כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן הוּא מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לַחֲזֹר וּלְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַזְּמַן לְשָׁרְשׁוֹ לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַזְּמַן וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁנָּתַן לָנוּ מַתָּנָה טוֹבָה הַזֹּאת וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַשִּׁשָּׁת יָמִים, שֹׁרֶשׁ הַזְּמַן, וְעַל יָדָהּ חוֹזְרִין וּמַעֲלִין הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת כָּל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם נִקְרָאִין זְמַנִּים, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים. כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ וְכֻלָּם מְקַדְּשִׁין הַזְּמַן וּמַשְׁלִימִין הַדַּעַת עַד שֶׁזּוֹכִין עַל יָדָם לְהַעֲלוֹת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָן בְּהָרַאשֵׁי פְּרָקִים בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן עט שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אֲזַי צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן בְּחִינַת זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן, כִּי עַל-יְדֵי הַיַּיִן שֶׁל קִדּוּשׁ נִשְׁלָם הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן, בְּחִינַת זְכָרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כּוֹס יַיִן בְּעֵת הַמִּילָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת זְכָרוֹן שְׁלֵמוּת הַדַּעַת בִּטּוּל הַזְּמַן שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁם שֶׁנּוֹתְנִין לַתִּינוֹק אָז, כִּי הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן, בְּחִינַת לְשָׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' שִׁמְךָ לְעוֹלָם ה' זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר. וּכְתִיב, זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי וְכוּ'. כִּי עִקַּר מַה שֶּׁנִּשְׁאָר מֵהָאָדָם, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר זִכְרוֹ לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ הוּא רַק שְׁמוֹ שֶׁנִּשְׁאָר זֵכֶר שְׁמוֹ לְעוֹלָם אִם זוֹכֶה. נִמְצָא, שֶׁהַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה, וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה. 'כְּהַיּוֹם הַזֶּה' דַּיְקָא. וּפְסוּק זֶה אוֹמְרִים בְּפִסּוּקֵי וְכָרוֹת עֲמוֹ הַבְּרִית, שֶׁמְּדַבֵּר מִמִּצְוַת מִילָה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה הָרִאשׁוֹן לַנִּמּוֹלִים שֶׁאָז כְּשֶׁנִּצְטַוָּה בְּמִצְוָה זֹאת הִגְדִּיל ה' שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפְּסוּק, וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין זֹאת בְּכָל יוֹם בְּפִסּוּקֵי דְּזִמְרָה קֹדֶם פְּסוּקֵי וְכָרוֹת כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אַתָּה הוּא ה' הָאֱלֹקִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְכוּ' וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם וְכוּ'. וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית וְכוּ' וְכוּ' וַתְּתֵּן אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּפַרְעֹה וְכוּ' וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא, כִּי הַיּוֹם הַזֶּה זֶה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת הַזְּמַן בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם, הַנֶּאֱמָר לְעִנְיַן קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כְּחָדָשִׁים כְּאִלּוּ הַיּוֹם הַזֶּה נִכְנַסְתָּ עִמּוֹ בַּבְּרִית. כִּי עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְגַדְּלִין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל הַיּוֹם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וַאֲזַי זֶה הַיּוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בּוֹ וְהַיּוֹם שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ הַתּוֹרָה

וְהַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא בּוֹ הָעוֹלָם הַכֹּל אֶחָד בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַאֲשֶׁר יִתְבָּאֵר עוֹד לְקַמָּן:

וְזֶה, יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם מִמִּזְרָח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם ה'. 'מִמִּזְרָח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ', זֶה כְּלַל הַזְּמַן שֶׁנִּקְרָא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ בְּחִינַת וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, שָׁם צְרִיכִין רַק לְהַגְדִּיל וּלְהַלֵּל שֵׁם ה' וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בִּבְחִינַת יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. שֶׁהוּא מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵעַתָּה עַד לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְעַד עוֹלָם וְזֶה, בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ. 'בְּכָל יוֹם' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמְּבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בַּזְּמַן בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל-יְדֵי-זֶה, וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּהַיְנוּ לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַבִּטּוּל שֶׁל הַזְּמַן בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁעוֹבְדִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהַכֹּל לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְגַדֵּל וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי. דַּיְקָא כַּמּוּבָא בַּאֲרִיכוּת בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהִלְכוֹת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר) וְזֶהוּ, וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. וְזֶהוּ, זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֶמְרוּ, בְּחִינַת זְמַן וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי שָׁמוֹר מִדַּת נוּקְבָא כַּיָּדוּעַ שֶׁשָּׁם כָּל סֵדֶר זְמַנִּים וְעִתִּים כַּנַּ"ל. וְזָכוֹר מִדַּת דְּכוּרָא, בְּחִינַת זְכָרוֹן, בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן וּשְׁנֵיהֶם בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֶמְרוּ, כִּי בֶּאֱמֶת בְּשָׁרְשָׁם הַכֹּל אֶחָד, כִּי הִתְחַלְּקוּת הַדִּבּוּרִים זֶה בְּחִינַת הִתְחַלְּקוּת הַזְּמַן שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מֵהַדִּבּוּר בְּחִינַת יָמִים יְדַבֵּרוּ, בְּחִינַת יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה וְכוּ', אֲבָל אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַדִּבּוּרִים אֶחָד וְכָל הַזְּמַן אֶחָד בְּחִינַת זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד, בְּחִינַת אַחַת דִּבֶּר אֱלֹקִים שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל אֶחָד וְהַכֹּל נִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְמַעְלָה מֵהַדִּבּוּר שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַזְּמַן וְהַדִּבּוּר רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין זֹאת בַּשֵּׂכֶל בָּזֶה הָעוֹלָם רַק לְהַאֲמִין בָּזֶה בֶּאֱמוּנָה. אֲבָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים מְחַזְּקִין אֱמוּנָתֵנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּסְבִּירִין לָנוּ בְּשִׂכְלָם הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא שֶׁמְּצַמְצְמִין אוֹתוֹ בַּאֲלָפִים וְרִבְבוֹת צְמְצוּמִים עַד שֶׁמַּסְבִּירִין לָנוּ וּמְבָרְרִין לָנוּ שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם שֵׂכֶל וְהַחָכְמָה רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ מְאֹד מְאֹד. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין קְצָת בְּעִנְיָן זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁל בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהִסְבִּיר לָנוּ בְּשֵׂכֶל נִפְלָא עַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין עִנְיָן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בַּשֵּׂכֶל, כַּמְּפֹרָשׁ שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, רַק אָנוּ צְרִיכִין לֵידַע שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם שֵׂכֶל כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ. וּלְקַשֵּׁר עַצְמֵנוּ בֶּאֱמוּנָה וְלִסְמֹךְ עַל דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים לְהַאֲמִין בְּכָל דִּבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת:

כִּי הַשֵּׁם הוּא עִנְיָן נִפְלָא מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת ה' אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אַל תִּקְרֵי 'שַׁמּוֹת' אֶלָּא 'שֵׁמוֹת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר

כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא מֵהַשֵּׁם בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ, (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעִקַּר הַחִיּוּת מַמְשִׁיכִין מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַזְּקֻנָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַשֵּׁם נִשְׁאָר עַל-יְדֵי הוֹלָדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת מְצָוֹת מִילָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְהַשְׁאִיר בָּנִים בַּקְּדֻשָּׁה בְּזֶה הָעוֹלָם לְמַעַן יִשָּׁאֵר שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ לְדוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל חִיּוּת וְקִיּוּם הַוָּלָד בְּעֵת שֶׁמְּבָרְכִין אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, קַיֵּם אֶת הַיֶּלֶד הַזֶּה לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַחִיּוּת כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַשֵּׁם מַמְשִׁיכִין הַחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת זְקֻנָה דִּקְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַחַיִּים כַּנַּ"ל. כִּי זֶה מַעֲלַת הַשֵּׁם שֶׁעַל יָדוֹ יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג וּלְתָפְסׂ כָּל הַדְּבָרִים הַגְּבוֹהִים שֶׁלְּמַעְלָה מִשִּׂכְלֵנוּ לְהַכְנִיסָם בְּשִׂכְלֵנוּ בְּדֶרֶךְ אֱמוּנָה אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים אוֹתוֹ וְהֶבֵן הַדָּבָר הֵיטֵב לְמָשָׁל בְּעִנְיָן זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁעִנְיָן מַהוּת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי אֵין אָנוּ מְבִינִים, אֲבָל עַל-יְדֵי הַשֵּׁם שֶׁחָנַן ה' יִתְבָּרַךְ אוֹתָנוּ דַּעַת שֶׁאָנוּ קוֹרִין אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה בְּשֵׁם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ יְכוֹלִין עַל כָּל פָּנִים לְדַבֵּר מִזֶּה וּלְהַכְנִיס בְּשִׂכְלֵנוּ הֶאֱמֶת שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן רַק שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים זֹאת וְכֵן בְּכָל דַּרְכֵי ה' יִתְבָּרַךְ הַגְּבוֹהִים וְנֶעְלָמִים מְאֹד מִשִּׂכְלֵנוּ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנִשְׂגָּב מִכָּל דֵּעוֹת שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים וְכוּ', כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל, אֲבָל רַק עַל-יְדֵי שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים יִתְבָּרַךְ אָנוּ יְכוֹלִין לְקָרוֹתוֹ וּלְהַכְנִיס בְּדַעְתֵּנוּ אֱמִתַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַשֵּׁם בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁכָּתוּב (בְּסִימָן נו) בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים", שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים וּמַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת מִמֶּנּוּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַשֵּׁם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁם שֶׁל הָאָדָם שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ בְּעֵת הַמִּילָה דַּיְקָא, כִּי הַשֵּׁם שֶׁל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ, וְעַל-יְדֵי הַשֵּׁם מַמְשִׁיכִין עַל הָאָדָם הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים, מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצָוַת מִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁנּוֹלַד לוֹ בַּת, הַמִּנְהָג שֶׁנּוֹתְנִין לָהּ שֵׁם בְּעֵת קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי גַּם הִיא צְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָהּ וּלְקַשְּׁרָהּ לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין לָהּ הַשֵּׁם בְּעֵת קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְשָׁם עִקַּר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הוּא חַיֶּיךָ. כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקְּדָמָה לָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אָז קוֹרִין לָהּ שֵׁם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֶיהָ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה בִּבְחִינַת רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה וְכוּ', הַיְנוּ לְקַשְּׁרָהּ וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל:

חלק יב
עֲבָדִים

וְזֶה בְּחִינַת מִילַת עֲבָדִים, כִּי עִקַּר הָעַבְדוּת בִּבְחִינַת הַזְּמַן, כִּי תַּחַת הַזְּמַן נֶאֱחָז כָּל הֶעָמָל וְכַעַס וְיִגִיעוֹת וּטְרָחוֹת וּטְרֻדוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַבְדוּת בִּבְחִינַת כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת. 'כָּל יָמָיו' דַּיְקָא, הַיְנוּ תַּחַת הַזְּמַן וְהַיָּמִים בְּחִינַת מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עָמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כִּי עִקַּר הָעָמָל וְהָעַבְדוּת הוּא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְהַזְּמַן וְכָל זֶה מֻחְמַת שְׁטוּת וְחִסָּרוֹן הַדַּעַת שֶׁמֻּחְמַת זֶה נִגְדַּל הַזְּמַן אֶצְלוֹ בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הַזְּמַן שֶׁל יְמֵי חַיָּיו אֲרֻכִּים וּקְבוּעִים כְּאִלּוּ יִתְמַהֲמַהּ בְּזֶה הָעוֹלָם תָּמִיד חַס וְשָׁלוֹם, וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת בְּכָל עֵת לַעֲשׂוֹת לוֹ מַעֲמַד פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת וְלִבְנוֹת לוֹ בָּתִּים וּבְנְיָנִים וְכֵלִים וְכוּ'. וְטָרוּד בָּזֶה תָּמִיד וּמִתְיַגֵּעַ עַצְמוֹ בִּיגִיעוֹת וּטְרָחוֹת גְּדוֹלוֹת וַעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת כְּאִלּוּ הָיָה עֶבֶד מְשֻׁעְבָּד נִמְכָּר לְאֵיזֶה אָדוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ עַל עִנְיָן זֶה שֶׁל הָאָדָם שֶׁעָשָׂאוֹ עֶבֶד מְכוּדָּן לְעַצְמוֹ. וּפֵרְשׁוּ שָׁם לְשׁוֹן שִׁעְבּוּד, שֶׁהָאָדָם הוּא עֶבֶד מְשֻׁעְבָּד לְעַצְמוֹ שֶׁעוֹבֵד אֶת עַצְמוֹ בַּעֲבוֹדַת פֶּרֶךְ כְּאִלּוּ הָיָה עֶבֶד נִמְכָּר וְכָל זֶה מֻחְמַת שְׁטוּת וְחִסָּרוֹן דַּעְתּוֹ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הַזְּמַן גָּדוֹל מְאֹד וְשׁוֹכֵחַ שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְהַזְּמַן רָץ וּפוֹרֵחַ מְאֹד מְאֹד בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע בְּלִי הֶפְסֵק כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר, לֹא כְּצִלּוֹ שֶׁל דֶּקֶל וְלֹא כְּצִלּוֹ שֶׁל כּוֹתֶל, אֶלָּא כְּצֵל עוֹף הַפּוֹרֵחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. וְלֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְדַעַת אֱמִתִּי לְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ בִּבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן, אַף גַּם עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ קְבִיעוּת גָּדוֹל מֵהַזְּמַן הַיָּמִים הַפּוֹרְחִים מְאֹד וְחוֹשֵׁב בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת מַה יַּעֲשֶׂה לְמָחָר וּלְאַחַר זְמַן וְכוּ' וּמֻחְמַת זֶה נוֹפֵל לְעַבְדוּת גָּמוּר וּמְיַגֵּעַ וּמַטְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ בִּיגִיעוֹת וַעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת בִּשְׁבִיל עָמַל הָעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁטֶו הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּשַׁלַּח סג) שֻׁמֻּחְמַת שְׁטוּת צָרִיךְ לְהַטְרִיחַ עַצְמוֹ בִּטְרָחוֹת וַעֲבוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת אֲמִתִּי הוּא מֵבִין הֵיטֵב שֶׁכָּל הַזְּמַן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הֶבֶל, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וִימֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל לְפָנֶיךָ. וּבֶאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וַאֲפִלּוּ בְּדַעְתֵּנוּ הַפְּחוּתָה שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהָבִין בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים זֶה אָנוּ רוֹאִין גַּם בְּעֵינֵינוּ וּבְדַעְתֵּנוּ שֶׁהַזְּמַן רָץ וְשָׁט וּפוֹרֵחַ מְאֹד בְּתַכְלִית הַבֶּהָלָה וְהַמְהִירוּת בְּלִי שׁוּם קְבִיעוּת כְּלָל וּבְכָל רֶגַע הָאָדָם מֵת כַּנַ"ל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי מִי שֶׁחָס עַל עַצְמוֹ וּמִסְתַּכֵּל עַל זֶה בְּעֵין הָאֱמֶת לֶאֱמִתּוֹ בְּוַדַּאי לֹא יַעֲשֶׂה לְעַצְמוֹ שׁוּם קְבִיעוּת כְּלָל בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב כְּלָל מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַל תְּצַר צָרַת מָחָר וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ מַה שֶּׁמֻּכְרָח לַעֲשׂוֹת עֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה הוּא עוֹשֶׂה רַק בְּדֶרֶךְ עֲרַאי וּבְהַעֲבָרָה בְּעָלְמָא שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ קְבִיעוּת כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ, עֲשֵׂה תּוֹרָתְךָ קֶבַע וּמְלַאכְתְּךָ עֲרַאי. וְאֵינוֹ מַחֲלִיף חַס וְשָׁלוֹם, עוֹלָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם עוֹבֵר. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעַבְדוּת הוּא תַּחַת הַזְּמַן כַּנַ"ל.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, כִּי מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה זוֹכֶה לְהַשְׁלִים דַּעְתּוֹ וְזוֹכֶה לְבַטֵּל הַזְּמַן כְּפִי שְׁלֵמוּת דַּעְתּוֹ וַאֲזַי יוֹצֵא מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, כִּי עִקַּר הָעַבְדוּת תַּחַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִמּוּל אֶת הָעֲבָדִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל תֹּקֶף זֶהֱמַת הָעַבְדוּת בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי עַל-יְדֵי מִצְוֹת מִילָה מְבַטְּלִין כְּסִילוּת הַדַּעַת שֶׁמִּמֶּשֶׁם אֲחִיזַת הַגְּדֵלַת הַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעַבְדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִצְטַוִּינוּ לִמּוּל אֶת הָעֲבָדִים לְהַכְנִיעַ זֶהֱמַת הָעַבְדוּת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בָּנוּ חַס וְשָׁלוֹם, מִזֶּהֱמַת הָעַבְדוּת, כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ הֵם הֵפָּךְ מַעַבְדוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, כִּי הֵם קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחֵרוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חֵרוּת עַל הַלֻּחֹת אַל תִּקְרֵי חֵרוּת אֶלָּא 'חֵרוּת' כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל עֶלְיָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, שֶׁהֵם תְּחִלָּה וְקֹדֶם לְכָל הַזְּמַן שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעִקַּר הָעַבְדוּת הוּא לְהַעֲבִיד"ם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַחֵרוּת וְהֵם מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוֹת וְהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם תַּחַת הַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעַבְדוּת כַּנַּ"ל, כִּי הָעַבְדִּ"ם הֵם מִסִּטְרָא דְּעֵשָׂו, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְאֶת אֲחִיךָ תַּעֲבֹד כִּי הֵם מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַצְבוּת וְיֵגִיעוֹת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה, בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל אָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִזֶּהֱמָא זֹאת לְבַטֵּל הָעַבְדוּת שֶׁל טִרְדּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁתַּחַת הַזְּמַן וּלְקַשֵּׁר עַצְמֵנוּ אֶל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁשָּׁם הַחֵרוּת בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִמּוּל אֶת הָעֲבָדִים כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת, כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבַשְּׁבִעִת יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם, כִּי הָעַבְדוּת אֵין שַׁיָּךְ לְיִשְׂרָאֵל כְּלָל כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. עֲבָדַי הֵם וְכוּ'. וְזֶה שֶׁנִּפַּל לִבְחִינַת עַבְדוּת מֵחֲמַת גֹּדֶל חֻסְרוֹן דַּעְתּוֹ שֶׁנִּפַּל לְתַחַת הַזְּמַן כָּל כָּךְ עַד שֶׁמְּכַר עַצְמוֹ לְעֶבֶד צְרִיכִין לְרַחֵם עָלָיו שֶׁלֹּא יַעֲבֹד בּוֹ כִּי אִם שֵׁשׁ שָׁנִים כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, אֲבָל 'בַּשְּׁבִעִית', בְּחִינַת שַׁבָּת, 'יֵצֵא לַחָפְשִׁי', כִּי שַׁבָּת הִיא מַעְיַן עוֹלָם הַבָּא שֶׁהִיא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי מְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁשִּׁשָּׁה יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה מִדּוֹת מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד וְשַׁבָּת הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְלִכְאוֹרָה אֵין מוּבָן, כִּי הֲלֹא הַשִּׁשָּׁה מִדּוֹת הֵם גְּבוֹהִים מִבְּחִינַת מַלְכוּת וְאֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁשִּׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה יִהְיוּ חַס וְשָׁלוֹם, גְּבוֹהִים מִשַּׁבָּת יַצִּיבָא בַּאֲרָעָא וְגִיוּרָא בִּשְׁמֵי שְׁמַיָּא? אַךְ בֶּאֱמֶת זֶהוּ עִקָּם מַעֲלַת הַשַּׁבָּת קֹדֶשׁ, כִּי כָּל הַשֵּׁשׁ מִדּוֹת הֵם בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַשֵּׁשׁ מִדּוֹת, כַּיָּדוּעַ, אֲבָל בְּשַׁבָּת מַשְׁפִּיעַ דַּעַת וְשֵׂכֶל גָּדוֹל מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד עַד שֶׁזּוֹכִין לְיֵדַע הֶאֱמֶת שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם דַּעַת כְּלָל בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, בְּחִינַת אֲמִרְתִּי

אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. וְאָז מְאִירָה הָאֱמוּנָה בְּאוֹר גָּדוֹל, כִּי יוֹדְעִין וּמַשִּׂיגִין שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הָאֱמִתִּי לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ רַק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְעַל-כֵּן שַׁבָּת הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן, כִּי עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת זוֹכִין לְבְטוּל הַזְּמַן, אֲבָל בָּעוֹלָם הַזֶּה אֵין מִי שֶׁיְּזַכֶּה לַדַּעַת הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל אֶצְלוֹ הַזְּמַן לְגַמְרֵי כִּי אִם גְּדוֹלֵי בְּחִירֵי הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת הַזְּקֵנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ אָז זוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִשְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי עֹצֶם הַדַּעַת וְהַחָכְמָה נִפְלָאָה שֶׁמֵּאִיר אָז כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֵידַע שֶׁרְחוֹקִים מֵחָכְמָה וּלְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ רַק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שַׁבָּת הִוא בִּבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן מֻחְלֶטֶת שֶׁאָז זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְבַטֵּל הַזְּמַן גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ שָׁלֵם כָּל כָּךְ, כִּי הֲלֹא מֻרְחוֹק אָנוּ רוֹאִין וּמְבִינִים שֶׁאֵין לְהַזְּמַן שׁוּם מַמָּשׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן מַהוּת בְּטוּל הַזְּמַן אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס בְּשִׂכְלֵנוּ, אֲבָל עַל-יְדֵי חִזּוּק הָאֱמוּנָה הַנִּמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן וּמִשַּׁבָּת מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה עַל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁנִּזְכֶּה תָּמִיד לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְבַטֵּל הַזְּמַן וְלֹא נִהְיֶה כְּרוּכִים חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וּמַכְאוֹבָיו וּכְעָסָיו וַעֲבוֹדָתוֹ וַעֲמָלוֹ וִינִיעוֹ וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם הֵם תַּחַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעֶבֶד שֶׁנִּפְקַד לִבְחִינַת עֲבֹדוּת לֹא יַעֲבֹד עַל כָּל פָּנִים יוֹתֵר מִשֵּׁשׁ כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲבֹדוּת מֵחֲמַת שֶׁשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה יְנִיקָתָם מֵהַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת וּלְדַעַת לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה עַד שֶׁיְּזַכֶּה לְבַטֵּל הַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבֹדוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל 'בַּשַּׁבְּעִית', בְּחִינַת שַׁבָּת, 'יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם', כִּי בַּשַּׁבְּעִת בְּחִינַת שַׁבָּת מֵאִיר בְּחִינַת אֱמוּנָה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן שֶׁשָּׁם בְּטוּל הָעֲבֹדוּת, כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן הוּא בְּחִינַת חָפְשִׁי וְחֵרוּת כַּנַּ"ל:

חלק יד
שִׂיחַ לְעֵיל

עֲבֹדוּת הִוא בְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן, כִּי הָעֶבֶד בִּבְחִינַת שֵׁנָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַזְּמַן כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עֶשְׂרָה קַבִּין שֵׁנָה יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נָטְלוּ עֲבָדִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אִם כִּימֵי שְׁכִיר יָמָיו כְּעֶבֶד יִשְׁאַף צֵל וְכוּ' שְׁמְדַמֶּה יְמֵי הָאָדָם לִימֵי עֶבֶד וְשָׂכִיר, כִּי עִקַּר הַזְּמַן בִּבְחִינַת עֲבֹדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עֶבֶד חַיָּב בַּמִּצְוֹת שֶׁהָאִשָּׁה חַיֶּבֶת בָּהֶן, כִּי הָעֶבֶד בִּבְחִינַת אִשָּׁה שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל:

חלק טו
וְזֶה בְּחִינַת כִּסֵּא שֶׁל אֵלִיָּהוּ בְּשָׁעַת הַמִּילָה, כִּי אֵלִיָּהוּ זָכָה בְּחַיָּיו לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם, כִּי זָכָה לְבַטֵּל הַזְּמַן בְּחַיָּיו. וְעַל-כֵּן לֹא הֻצְרַךְ לָמוּת, כִּי מֻחֶמֶת זֻהֶמֶת הַנָּחָשׁ מֵחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר לִכְלֹל בְּשִׁלְמוּת בְּזֶה הָעוֹלָם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָמוּת וְאָז

כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה מִזְדַּכֶּכֶת הוּא זוֹכֶה לַעֲלוֹת וְלִכְלֹל לְשָׁם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, אֲבָל אֵלְיָהוּ זָכָה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת בְּחַיָּיו עַד שֶׁלֹּא הֻצְרַךְ לָמוּת. עַל-כֵּן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְעוֹרֵר עוֹבָדִין דְּחֹל, בְּחִינַת עֲבוֹדוֹת הַנֶּאֱחָז בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, עַל-כֵּן מַזְכִּירִין אָז אֶת אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת בֵּטוּל הַזְּמַן בְּחַיָּיו שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲרוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲרוּת שֶׁבּוֹ נִתְבַּטֵּל כָּל הָעֲבוֹדוֹת כָּל עוֹבָדִין דְּחֹל וְזוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה זֹאת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הָעֲבוֹדוֹת שֶׁתַּחַת הַזְּמַן גַּם בִּימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלְיָהוּ יָבֹא וִיבַשֵּׂר גְּאֻלַּת מָשִׁיחַ. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין זֹאת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא וְכוּ' בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, כִּי מָשִׁיחַ יִזְכֶּה לְזֶה הַדַּעַת שֶׁל בִּטּוּל הַזְּמַן בִּשְׁלֵמוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵלְיָהוּ שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן בְּחַיָּיו יָבֹא וִיבַשֵּׂר עַל זֹאת, עַל-כֵּן מַזְכִּירִין אֶת אֵלְיָהוּ קֹדֶם הַמִּילָה וּמְכִינִין לוֹ כִּסֵּא, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה הוּא לְבַטֵּל הַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת כָּל הַתַּאֲוֹת וַעֲמַל הָעוֹלָם הַזֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא שֶׁבִּכֹּחוֹ וּזְכוּתוֹ מְטַהֲרִין עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה כַּמּוּבָא, הַיְנוּ שֶׁמְּבַטְּלִין הַזְּמַן שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה. וְזוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בָּזֶה הָעוֹלָם הָאֲרַת הַדַּעַת הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל:

וְעַיֵּן בְּסִימָן קיז עַל עִנְיַן שֶׁקְּשָׁה לִישַׁן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, מְבֹאָר שָׁם שֶׁאֵלְיָהוּ מְבַטֵּל בְּחִינַת עֶבֶד, בְּחִינַת שֵׁנָה, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עֲבֹדוֹת וְשֵׁנָה הֵם בְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן. וְאֵלְיָהוּ מְבַטֵּל זֹאת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה:

חלק טז
גֵּרִים

וְזֶה בְּחִינַת גֵּרִים, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא שֶׁמְּקַדְּשִׁין הַזְּמַן עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הַנַּעֲשִׂים בַּזְּמַן הַזֶּה דַּיְקָא וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת וְנִכְלָלִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וּלְמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם. יֵשׁ מָחָר שֶׁהוּא לְאַחַר זְמַן, 'לְאַחַר זְמַן' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת מָחָר, שֶׁהוּא לְאַחַר זְמַן, הַיְנוּ אַחַר הַזְּמַן בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן, כִּי הָעוֹלָם הַבָּא הוּא עוֹלָם שֶׁכָּלוּ אָרֹךְ בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל וְזֶה כָּל עֶבוֹדָתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַשִּׂלִים הַדַּעַת עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשָׁם הֵם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בִּבְחִינַת אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל סֵדֶר הַזְּמַנִּים הוּא עַל-יְדֵי הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְיִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה מֵהַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בִּבְחִינַת הַנֶּאֱמָר לְאַבְרָהָם, הַבֶּט

נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים... וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, אֵין הַבָּטָה אֶלָּא מִלְמַעְלָה לְמַטָּה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהִגְבִּיהוֹ לְמַעְלָה מֵהַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְאָמַר לוֹ, כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִזַּרְעוֹ הֵם מִלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁמִּתְנַהֵג עַל-יְדֵי הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּלֵדַת יִצְחָק, לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וּלְשָׂרָה בֵּן, זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים שֶׁלְּמוֹעֵד שֶׁהוּא לִשְׁנָה הָאַחֶרֶת וְהָעֵת הַזֹּאת שֶׁעָמְדוּ בּוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הַכֹּל אֶחָד בְּחִינַת לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה, הַיְנוּ לַמּוֹעֵד שֶׁהוּא לִשְׁנָה הַבָּאָה הוּא כָּעֵת חַיָּה שֶׁהוּא עֵת הַהוּא שֶׁל הַיּוֹם הַזֶּה, כִּי הַכֹּל אֶחָד לִשְׁנָה הַבָּאָה וְלַיּוֹם הַזֶּה, כִּי אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל בֶּאֱמֶת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וּבִבְחִינָה זֹאת וּלְשָׂרָה בֵּן, כִּי הַלֶּדֶת יִצְחָק שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁנּוֹלַד בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הַלַּדְתּוֹ בְּבְחִינָה זֹאת בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. אֲבָל הָעַכּוּ"ם אֻמּוֹת הָעוֹלָם הֵם בִּבְחִינָה תַּחַת הַזְּמַן, כִּי הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּכָל הַתַּאֲוֹת וְהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁכֻּלָּם הֵם תַּחַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל, כִּי הֵם מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עַכּוּ"ם שֶׁלֹּא עָמְדוּ עַל הַר סִינַי לֹא פָּסְקָה זֻהֲמָתָן וְזֶהֱמַת הַנָּחָשׁ הוּא בְּחִינַת עֲבֹדוּת, בְּחִינַת אֲרוּר אַתָּה עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים וְכוּ' בְּחִינַת עֲבֹדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶמֶל הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁרוֹדְפִין כָּל יְמֵיהֶם אַחַר הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם תַּחַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר עַל הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיֶּרַח וְכוֹכָבִים, אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹקֶיךָ אֹתָם לְכֹל הָעַמִּים וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם לְהָאִיר לָהֶם. וַעֲדַיִן הַדָּבָר תָּמוּהַּ, וְכִי לָהֶם לְבַדָּם הֵם מְאִירִים וְלֹא לָנוּ, הֲלֹא, אַדְרַבָּא, עִקַּר הֶאָרָתָם הוּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית לֹא נִבְרְאוּ וְלֹא מִתְקַיְּמִים אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ?! אַךְ בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, לְמַעְלָה מֵהַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כַּנַּ"ל. וְכָל הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ לָנוּ עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיֶּרַח וְהַכּוֹכָבִים אֵין אָנוּ מְקַבְּלִין מֵהֶם בְּעַצְמָן חֶלְיָלָה, כִּי אָנוּ יוֹדְעִין הָאֱמֶת שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם אוֹר בְּעַצְמָן רַק כָּל כֹּחָם לְהָאִיר הֵם מְקַבְּלִים מִמַּה שֶּׁלְּמַעְלָה וְהָעֶלְיוֹן מֵהָעֶלְיוֹן עַד שֶׁמְּקַבְּלִים כֻּלָּם מֵאוֹר ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אוֹר כָּל הָאוֹרוֹת שֶׁמֵּאִיר בְּחַמָּה וּלְבָנָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא מְאוֹרוֹת אֵלּוּ וְנוֹתֵן בָּהֶם כֹּחַ לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, אֲבָל הַחַמָּה וּלְבָנָה בְּעַצְמָן אֵין לָהֶם שׁוּם אוֹר כְּלָל, אַדְרַבָּא, אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְאִירִין בָּהֶן, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם עַל בְּרִיאַת הַמְּאוֹרוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ נוֹתְנִין בָּהֶם כֹּחַ לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, כִּי הַכֹּל נִבְרָא וְנִתְקַיֵּם וּמִתְנַהֵג רַק עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹבְדִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּמְבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַשְּׁרִין כָּל דָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחוֹ הַמְיֻחָד לוֹ. כְּמוֹ הַמְּאוֹרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל בְּרִיאָתָם עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְתְקַשְּׁרִים לְשָׁרְשָׁם, לְשֹׁרֶשׁ אוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁל חַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכָבִים וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְאִירִים, כִּי אָנוּ

מְקַשְּׁרִים כָּל הַזְּמַן שֶׁמִּתְנַהֵג עַל-יְדֵי הַחַמָּה וּלְבָנָה וְכוּ' לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ לְמַעְלָה מֵהַמַּזָּל, לְמַעְלָה מִכָּל הַכּוֹכָבִים וְהַחַמָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים שֶׁרוֹדְפִין אַחַר הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם תַּחַת הַזְּמַן, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, וְהָיָה כִנְוֹר... וְחָלִיל וְכוּ' וְיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם וְאֶת פֹּעַל ה' לֹא יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא רָאוּ שֶׁאֵינָם מְבָרְכִים בַּשַּׁחַר יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת וּבָעֶרֶב מַעֲרִיב עֲרָבִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, עַל-כֵּן הֵם תַּחַת הַכּוֹכָבִים וְהַכּוֹכָבִים מְאִירִים בָּהֶם וְלֹא הֵם בְּהַכּוֹכָבִים. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בָּהֶם עַל הַמְּאוֹרוֹת, אֲשֶׁר חָלַק לְהֶם לְהָאִיר לָהֶם, 'חָלַק' דַּיְקָא, כִּי אֶצְלָם חָלַק וּמַבְדִּיל וּמַפְרִישׁ אוֹר הַכּוֹכָבִים מִשָּׁרְשׁוֹ, מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן מֵחֲמַת שֶׁרוֹדְפִים אַחַר הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה. וְעַל-כֵּן הָאוֹר חָלוּק אֶצְלָם מִשָּׁרְשׁוֹ בְּחִינַת אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם 'חָלַק' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּהֶפֶךְ מִזֶּה, כִּי הֵם מְקַשְּׁרִים כָּל הַמְּאוֹרוֹת לְשָׁרְשָׁם וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְאִירִים בְּכָל הַמְּאוֹרוֹת, כִּי כָּל הַכֹּחַ שֶׁל הַמְּאוֹרוֹת לְהָאִיר הוּא עַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל הַמְּאוֹרוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק יז

נִמְצָא, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְהָעַכּוּ"ם הֵם בִּבְחִינַת תַּחַת הַזְּמַן. וְעַל-כֵּן זֶה הַגֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר לָצֵאת מִזֶּהַמַּת הָעַכּוּ"ם וְלִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיסוֹ בִּקְדֻשָּׁתֵנוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אוֹתוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא כְּלַל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דָּמֵי, כִּי כָּל קְדֻשָּׁתוֹ מִבְּחִינַת קְדֻשַּׁת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מִקֶּשֶׁר הַפְּסוּק שֶׁאַחֲרָיו בְּקֶשֶׁר נִפְלָא, הַיְנוּ הַפְּסוּק שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ, שֶׁנֶּאֱמַר אַחַר, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַל-יְדֵי-זֶה, שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ, שֶׁכָּל הַגּוֹיִם יָשׁוּבוּ אֵלֶיךָ לְנַחֲלָה, הַיְנוּ בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁיִּתְגַּיְּרוּ וְיָשׁוּבוּ תַּחַת יַד מָשִׁיחַ וְיִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַגֵּרִים הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי גַּם הַבַּעַל תְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת גֵּר שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת מִזֶּהַמָּתוֹ לַחֲזֹר לִשָּׁרֶשׁ קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. (רַק שֶׁהַבַּעַל תְּשׁוּבָה בָּוַדַּאי מַעֲלָתוֹ גָּבוֹהַּ הַרְבֵּה מֵהַגֵּר מֵחֲמַת שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל). וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לַהֶפֵךְ וּלְתַקֵּן כָּל אֵלּוּ הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים שֶׁפָּגַם בָּהֶם כָּל כָּךְ כָּל אֶחָד כְּפִי עֲוֹנוֹתָיו, וּמִכָּל שֶׁכֵּן גֵּר שֶׁהָיָה עַד הֵנָּה עַכּוּ"ם לְנַמְרֵי אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהָפְכוֹ לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, מִכָּל שֶׁכֵּן גֵּרִים, אִי אֶפְשָׁר לַחֲזֹר לְהַכְנִיסָם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי בְּחִינַת מָשִׁיחַ,

שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּל כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר לְגַמְרֵי וְנַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלָד מַמָּשׁ, בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ שֶׁנֶּאֱמַר עַל מָשִׁיחַ. וְכֵן נֶאֱמַר זֶה הַמִּקְרָא עַל כָּל הַבָּא לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁבְּיוֹם שֶׁהָאָדָם נַעֲשֶׂה בַּר מִצְוָה נֶאֱמַר בּוֹ, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. וְכֵן כָּל מִי שֶׁבָּא לְהִטָּהֵר וּלְהִתְקַדֵּשׁ, כִּי זֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה עִקַּר הַכֹּחַ וְהִתְחַזְּקוּת וְהַתְקָוָה לָשׁוּב מִכָּל הַזְּהֻמּוֹת וְהַטֻּמְאוֹת וְהַפְּגָמִים שֶׁנָּפַל בָּהֶם כָּל אֶחָד כְּפִי נְפִילָתוֹ וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הַתְּקָוָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁמַּשִּׂיגִין הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּבְחִינַת מָשִׁיחַ כַּאֲשֶׁר הֵבַנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָמַר סָמוּךְ לְהִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ עַתָּה רַק עִם זֶה הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁגִּלָּה עַל פָּסוּק, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ', וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר עִנְיָן זֶה בִּכְתָב כְּלָל, רַק מַה שֶּׁהֵבַנְתִּי אֲנִי מִדְּבָרָיו הוּא שֶׁאָמַר זֹאת לְעִנְיַן מַה שֶּׁהוּא עוֹסֵק בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל כָּךְ לְקָרֵב נְפָשׁוֹת רַבּוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וַעֲדַיִן לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ כִּרְצוֹנוֹ. וְהַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְנִיעוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְׁטִין מְאֹד מְאֹד בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲשֶׁר כָּשַׁל כֹּחַ הַסֵּבֶל וְרַבִּים נִכְשָׁלוּ וְנָפְלוּ עַל-יְדֵי-זֶה וְכוּ'. וּלְעִנְיָן זֶה אָמַר שֶׁהוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעְזְרֵנוּ לְדַלֵּג עַל הַכֹּל. וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וְכֻלָּנוּ נָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְכָל הַיְמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפְלוּ, כִּי כָּל הַזְּמַן יִתְבַּטֵּל וְיִכָּלֵל הַכֹּל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְשָׁם יִתְתַּקֵּן הַכֹּל:

חלק יח

וְאִם אָמְנָם דְּבָרִים אֵלֶּה גְּבֹהוּ וְשָׂגְבוּ מִשֵּׂכֶל אֱנוֹשִׁי, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בַּשֵּׂכֶל בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וּמַה שֶּׁנִּתְפַּס בְּלִבִּי מִזֶּה כְּפִי מַה שֶּׁזָּכִיתִי לִשְׁמֹעַ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בַּפֶּה וּבַכְּתָב, כִּי מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר כִּי אִם לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ מְחֻיָּבִים לְהַרְחִיב הַדִּבּוּר בָּזֶה בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר, כִּי הוּא חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ, כִּי מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל בְּטוּל הַזְּמַן וְאֵיךְ הַזְּמַן עוֹבֵר וּפוֹרֵחַ וְאֵין לוֹ מְנוּחָה אֲפִלּוּ כְּרֶגַע, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְכַנַּ"ל, בְּוַדַּאי יִשִּׂים כָּל לִבּוֹ לְבַטֵּל הַבְלֵי הַזְּמַן וְלָשׁוּם כָּל תִּקְוָתוֹ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְגַם עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁיֵּאָמִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-יְדֵי-זֶה לֹא יִפֹּל לְעוֹלָם מִשּׁוּם נְפִילָה שֶׁבָּעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי יִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ הַנֶּאֱמָר בַּמָּשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבָעוֹלָם הַבָּא וּבִיאַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם וְאֵיךְ שֶׁהוּא מֵאַחַר שֶׁמְּחַזֵּק עַצְמוֹ בְּמַה שֶּׁהוּא יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת מָשִׁיחַ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה עַל כָּל הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דָּמֵי,

מִכָּל שֶׁכֵּן הַבַּעַל תְּשׁוּבָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנִיסָה לַתְּשׁוּבָה וְלִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁצָּרִיךְ לַחֲשֹׁב בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלָד שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִקְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ כַּנַּ"ל, (כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, עַיֵּן שָׁם) וּכְשֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינָה זֹאת לַחֲשֹׁב בְּכָל עֵת כְּאִלּוּ עַתָּה נוֹלָד וַאֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה יִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם וְיַחֲשֹׁב בְּלִבּוֹ שֶׁעַתָּה נוֹלָד, אֲזַי בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָז יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפְּלוּ וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְיִהְיֶה נִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ, בִּבְחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. וְהֶבֶן הַדְּבָרִים הֵיטֵב לְמַעֲשֶׂה וּלְהִתְחַזְּקוּת, כִּי אֵין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל מִזֶּה:

:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְכוּ'. שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּסֵפֶר הָאֵ"ב יוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא עַד דִּכְדּוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ, שֶׁהוּא הִתְחַזְּקוּת שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מְחַזֵּק אוֹתָנוּ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיְּשׁוּב הָאָדָם לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲפִלּוּ עַד דִּכְדּוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ וְהַכֹּל בְּכֹחַ בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה", כִּי כָּל הַמְּזֻמּוֹר הַזֶּה מְדַבֵּר מֵהֶבֶל הַזְּמַן שֶׁהוּא כְּצֵל עוֹבֵר מֻחָמַת שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, כִּי הַזְּמַן הוּא רַק מֻחְסָרוֹן הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין עַל-יְדֵי הַשֵּׁנָה שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַשֵּׂכֶל נִקְטָן יוֹתֵר הַזְּמַן נִגְדָּל בְּעֵינָיו יוֹתֵר, כַּמְבֹאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת. וְזֶהוּ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מֵהֶבֶל הַזְּמַן וְאוֹמֵר, כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁאֶלֶף שָׁנִים אֵינָם נֶחְשָׁבִים כִּי אִם כְּיוֹם אֶחָד. וְזֶהוּ, וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה, הַיְנוּ שֶׁהוּא מַסְבִּיר לָנוּ שֶׁהַזְּמַן הֶבֶל וְאֵין לוֹ קִיּוּם כְּלָל, כִּי זֶה אָנוּ רוֹאִין עַל-יְדֵי אַשְׁמוּרָה, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁנַת לַיְלָה, בְּחִינַת אֲחִזַּת שְׁמָרוֹת עֵינַי שָׂאז בִּשְׁנַת לַיְלָה נִדְמֶה עַל רֶבַע שָׁעָה שֶׁהוּא שִׁבְעִים שָׁנָה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּקִּיץ מִשְּׁנָתוֹ וְחוֹזֵר אֵלָיו שִׂכְלוֹ הוּא רוֹאֶה שֶׁזֶּה הַזְּמַן שֶׁל הַשֵּׁנָה וְהַחֲלוֹם הוּא הֶבֶל, כְּמוֹ כֵן כָּל הָאֶלֶף שָׁנָה שֶׁלָּנוּ בֶּאֱמֶת הֵם רַק כְּמוֹ יוֹם אֶתְמוֹל, כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה, הַיְנוּ כְּמוֹ אַשְׁמוּרָה בַלַּיְלָה שֶׁהוּא זְמַן שֵׁנָה שֶׁאָז נִדְמֶה עַל שָׁעָה מְעַטֶּת שֶׁהוּא זְמַן אָרֹךְ, כְּמוֹ כֵן הוּא בֶּאֱמֶת כָּל הַזְּמַן שֶׁלָּנוּ שֶׁנִּדְמֶה בְּעֵינָיו לִזְמַן אָרֹךְ כְּאִלּוּ הוּא אֶלֶף שָׁנָה וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ כְלוּם, כִּי הוּא צֵל עוֹבֵר. וְאֶלֶף שָׁנָה הֵם כְּיוֹם אֶתְמוֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת דַּיְקָא כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים עַל זֶה בֶּאֱמֶת וּמַאֲמִינִים בָּזֶה בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ

שֶׁיִּהְיֶה אָפְלוּ מִכָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּנַּ"ל. בְּחִינַת תְּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא עַד דִּכְדּוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ. וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, זֶרֶמְתָּם שֵׁנָה יִהְיֶה וְכוּ' שֶׁכָּל הַזְּמַן הוּא רַק בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל, אֲבָל בַּבֹּקֶר, כָּחָצִיר יַחֲלֹף, כִּי אַחַר כָּךְ בַּבֹּקֶר בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ רוֹאֶה שֶׁכָּל הַזְּמַן שֶׁבַּשֵּׁנָה הוּא הֶבֶל וְכָחָצִיר יַחֲלֹף, וּכְמוֹ כֵן בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלַף שֶׁגַּם הַזְּמַן שֶׁנֶּחְשָׁב בְּעֵינֵינוּ לִזְמַן שֶׁנִּדְמֶה בַּבֹּקֶר כְּאִלּוּ הַזְּמַן יָצִיץ וְגָדֵל, אֲבָל בָּאֱמֶת וְחָלַף, מִיָּד, לְעֶרֶב יְמוֹלֵל וְכוּ'. כִּי הוּא צֵל עוֹבֵר וְגַם הַזְּמַן שֶׁל הַבֹּקֶר, דְּהַיְנוּ הַזְּמַן שֶׁבְּהַקִּיץ גַּם כֵּן אֵינוֹ כְּלוּם בַּשֵּׂכֶל הַגְּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁקּוֹבֵל, כִּי כָּלִינוּ בְאַפֶּךָ וְכוּ' שֶׁתָּ עֲוֹנוֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ וְכוּ'. כִּי כָּל יְמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ וְכוּ'. כִּי כָּל הָעֲוֹנוֹת וְהָעֲבֵרוֹת שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁמְּעוֹרְרִין חַס וְשָׁלוֹם, חֲרוֹן אַפּוֹ רַחֲמָנָא לִצְלָן, הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק מֵהַטָּעוּת שֶׁל הַזְּמַן שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם כְּאִלּוּ יֵשׁ לָהֶם אֵיזֶה זְמַן בָּעוֹלָם, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל הֶבֶל, כְּמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם וְהוֹלֵךְ, יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְכוּ' וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה וְכוּ'. וְזֶהוּ, מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, מִי יוֹדֵעַ בְּמַעֲט יָמִים הָאֵלֶּה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁבַּצֵּל הָעוֹבֵר הַזֶּה אֵין שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהֵיטִיב מַעֲשָׂיו וּלְהִנָּצֵל מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ, לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִיא לְבַב חָכְמָה. שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת וְהַחָכְמָה לְתוֹךְ יָמֵינוּ לְמַעַן נִזְכֶּה לְדַעַת הָאֱמֶת שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וּלְקַדֵּשׁ כָּל יָמֵינוּ לְקַשְּׁרָם וּלְהַעֲלוֹתָם לְשָׁרְשָׁם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַמִּזְמוֹר הַזֶּה מְדַבֵּר מֵהֶבֶל הַזְּמַן וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהִתְחִיל שָׁם, בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל. זֶה בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְתֵכֶף סָמַךְ לָזֶה, תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וְכוּ' כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁלֹּא נִמְסַר אֶלָּא לִגְדוֹלֵי צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, זֶה סוֹד הָעִבּוּר. כִּי סוֹד הָעִבּוּר הוּא לַחֲשֹׁב חֶשְׁבּוֹן הַזְּמַנִּים כְּדֵי לֵידַע מָתַי רֹאשׁ חֹדֶשׁ וּמָתַי כָּל הַמּוֹעֲדִים וְהַזְּמַנִּים הַמְקֻדָּשִׁים וְעִקַּר קְדֻשַּׁת כָּל הַזְּמַנִּים הוּא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַזְּמַן לְקַשְּׁרוֹ וּלְבַטְּלוֹ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְכִמְבֹאָר בְּהָרְאשֵׁי פְּרָקִים (בְּסִימָן עט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן בָּוַדַּאי הוּא סוֹד גָּדוֹל וְנוֹרָא שֶׁאֵין יוֹדְעִין אוֹתוֹ כִּי אִם גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם יוֹדְעִין זֶה הַסּוֹד שֶׁל הַזְּמַן הָעוֹבֵר בְּזֶה הָעוֹלָם אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אֵינוֹ עוֹלֶה כְּהֶרֶף עַיִן וְהַכֹּל כָּלוּל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְעַל-יְדֵי-זֶה הַסּוֹד הֵם יוֹדְעִין אֵיךְ לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים לְהַשָּׁוּוֹת שְׁנוֹת הַחַמָּה עִם שְׁנוֹת הַלְּבָנָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַמּוֹעֲדִים בִּזְמַנָּם כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה כֻּלָּנוּ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַזְּמַנִּים לָצֵאת מִתַּחַת הַזְּמַן וְלִזְכּוֹת לְדַעַת שָׁלֵם לְהִתְקַשֵּׁר

וּלְהַכְלֵל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. כִּי חַמָּה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה, מָאוֹר הַגָּדוֹל וּמָאוֹר הַקָּטָן, אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. וְכָל זֶה הוּא זְמַן וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַטָּעוּת שֶׁל אֲרִיכַת הַזְּמַן הוּא בְּחִינַת חֶשְׁכַּת לַיְלָה, בְּחִינַת שֶׁנָּה שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּבְחִינַת אוֹר יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה שָׁם הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל, אֲבָל בָּזֶה הָעוֹלָם מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה שֶׁמַּסְתִּיר וּמַחֲשִׁיךְ אוֹר הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת עַל-כֵּן לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר יוֹם בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיַּשִּׂיג בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי בְּדַעַת שָׁלְנוּ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם בַּיּוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן נֶגֶד הַלַּיְלָה וְהַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל, כִּי בַּיּוֹם רוֹאִין שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁמַּבַּחֲלוֹם הֵם רַק רֶבַע שָׁעָה כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם אָז בַּיּוֹם אֵין זוֹכִין לְבִטּוּל הַזְּמַן בִּשְׁלֵמוּת כִּי נִדְמֶה לָנוּ שֶׁהַזְּמַן שָׁלָנוּ בְּהֶקֵּישׁ נֶחְשָׁב לִזְמַן כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת גַּם בַּיּוֹם אֵין דַּעְתֵּנוּ שָׁלֵם בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם לַחַמָּה מַה שֶּׁלְּכאוֹרָה הָיָה רָאוּי לְהֵפֶךְ, אַךְ בֶּאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת שֶׁמְּאִירִין בָּנוּ הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, כִּי אָנוּ יוֹדְעִין הָאֱמֶת שֶׁאֵין לָנוּ דַּעַת שָׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בְּשָׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן אֵין אָנוּ מַשִּׂיגִין בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַל-כֵּן אָנוּ מוֹנִין לַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה בְּחִינַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת, הַיְנוּ שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין שֶׁאֵין דַּעְתֵּנוּ שָׁלֵם וְאָנוּ מַאֲמִינִים בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל רַק שֶׁאֵין דַּעְתֵּנוּ שָׁלֵם לְהַשִּׂיג זֹאת. וְעַל-כֵּן אָנוּ מוֹנִין לַלְּבָנָה, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אוֹר הַחַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם אֲשֶׁר עַל יָדָם מִתְנַהֵג הַזְּמַן כֻּלָּם הֵם רַק בִּבְחִינַת לְבָנָה, בִּבְחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה כְּנֶגֶד עוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַגָּבוֹהַּ מִזֶּה הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר הָאוֹר הוּא הַדַּעַת (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), דְּהַיְנוּ לָדַעַת אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי. וְה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְשָׁם הוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ כָּל הַמְּאוֹרוֹת, בְּחִינַת מְאוֹרוֹת מָלֵא, אֲבָל לְמַטָּה בָּזֶה הָעוֹלָם כָּל הַמְּאוֹרוֹת הֵם בִּבְחִינַת מְאֹרֹת חָסֵר, הַיְנוּ בְּחִינַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַטָּעוּת שֶׁל הַזְּמַן שֶׁמִּתְנַהֵג עַל-יְדֵי הַמְּאוֹרוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר כָּל עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹן הַמְּאוֹרוֹת שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת מְאוֹרוֹת מָלֵא, דְּהַיְנוּ לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְיִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ' כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג זֶה הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת לֵידַע אֵיךְ הַזְּמַן שֶׁהוּא מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת מִבְּחִינַת לְבָנָה נִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל רַק עִקַּר הַזְּמַן הוּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנָה וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג דַּעַת הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין הָאֱמֶת שֶׁאֵין לָנוּ דַּעַת וְאָנוּ מַאֲמִינִים בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּסְבִּירִין לָנוּ הָאֱמֶת שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל כַּנַּ"ל וְשֶׁאֵין שׁוּם

חִיּוּת וְתַכְלִית בְּזֶה הַזְּמַן הָעוֹבֵר כִּי אִם לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ אָנוּ מְמַלְּאִין פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁשָּׁם אֶחִיזַת הַזְּמַן וְזוֹכִין לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּהָאֱמֶת שֶׁמְּאִירִין בָּנוּ הַצַּדִּיקִים מַה שֶּׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג בְּשִׂכְלֵנוּ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ נִכְלָלִין בִּבְחִינַת זֶה הַשֵּׂכֶל כְּאִלּוּ הָיִינוּ מַשִּׂיגִין אוֹתוֹ וְגַם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לָבֹא אֶל הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק, וְיִהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ (בְּסִימָן צא), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מוֹנִין לַלְּבָנָה שְׁמוּרָה עַל חֶסְרוֹן הַדַּעַת עַל-יְדֵי-זֶה מְמַלְּאִין פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מוֹנִין לַלְּבָנָה אָנוּ מוֹדִים הָאֱמֶת שֶׁאֵין דַּעְתֵּנוּ שָׁלֵם וְכָל הַזְּמַנִּים שֶׁל הַמְּאוֹרוֹת כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת לְבָנָה שֶׁהִוא חֶסְרוֹן הַדַּעַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, כִּי עִקַּר הַזְּמַן מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת, אֲבָל בָּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל. וּמֵאַחַר שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים וּמוֹדִים עַל זֶה, נִמְצָא, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ אָנוּ נִכְלָלִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא מְאוֹרוֹת מָלֵא וְנִשְׁלָם פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְנַעֲשֶׂה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַזְּמַן נִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מוֹנִין לַלְּבָנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מוֹדִים עַל חֶסְרוֹן דַּעְתֵּנוּ שֶׁרַק מֻחְלָט זֶה נִדְמֶה שֶׁיֵּשׁ זְמַן, אֲבָל בָּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל. וְאָנוּ צְרִיכִין לְבַלּוֹת כָּל יָמֵינוּ עַל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה כְּדֵי לְהִכָּלֵל בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין בָּאֱמֶת בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

אֲבָל הָעַכּוּ"ם הֵם בְּהֵפֶךְ, שֶׁהֵם תַּחַת הַזְּמַן. וְעַל-כֵּן הֵם מוֹנִין לַחַמָּה שֶׁהִוא אוֹר יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, הַיְנוּ שֶׁהֵם אֵינָם רוֹצִים לְהַשְׂלִיךְ שִׂכְלָם הַמְגֻשָּׁם וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁשִּׂכְלָם שָׁלֵם וּכְאִלּוּ זֶה הַזְּמַן הַנִּדְמֶה לְזְמַן הוּא זְמַן בָּאֱמֶת וְעַל-כֵּן הֵם מוֹנִין לַחַמָּה כְּאִלּוּ הַמְּאוֹרוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁעַל יָדָם הַזְּמַן הֵם מְאוֹרוֹת שְׁלֵמִים. וּכְאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם אֵין אוֹר גָּבֹהַּ מֵהֶם חָלִילָה, וּכְאִלּוּ אֵין דַּעַת גָּבֹהַּ מִדַּעְתָּם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת הֵם כְּבוּשִׁים תַּחַת הַזְּמַן וּמְבַלִּים יְמֵיהֶם עַל הַבְלֵי הַזְּמַן, כִּי הֵם בִּבְחִינַת נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, שֶׁמַּפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁחוֹלְקִין וּמַפְרִידִין בֵּין הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם, 'חָלַק' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, אֲבָל בָּאֱמֶת אֵינוֹ כֵן, כִּי בָּאֱמֶת כָּל הַמְּאוֹרוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם הֵם רַק בִּבְחִינַת לְבָנָה אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה כְּנֶגֶד אוֹר הַגָּבֹהַּ מֵהֶם בָּעוֹלָם הַשֵּׁנִי וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה תְּחִלַּת הִתְהַוּוּת הַזְּמַן שֶׁהַכֹּל בִּבְחִינַת חִסָּרוֹן, בְּחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת כְּנֶגֶד שֹׁרֶשׁ הַמְּאוֹרוֹת שֶׁשָּׁם אוֹר כָּל הָאוֹרוֹת בִּשְׁלֵמוּת וְשָׁם הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג כָּל זֶה בְּדַעְתֵּנוּ וְעַל-כֵּן אָנוּ מוֹנִין לַלְּבָנָה, כִּי אָנוּ מוֹדִין עַל הָאֱמֶת שֶׁאֵין דַּעְתֵּנוּ שָׁלֵם שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת הָאֲמִתִּי בִּבְחִינַת אֲמִרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי,

שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה שֶׁיִּשְׂכִּיל שֶׁרָחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן פג) וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְמַלְּאִין פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהֶבֵן הֵיטֵב:

חלק כא

וְעַל-כֵּן אֵין מְעַבְּרִין אֶלָּא אֲדָר שֶׁבּוֹ פּוֹרִים וּבְשָׁנַת הָעִבּוּר עוֹשִׂין פּוּרִים קָטָן וּפוּרִים גָּדוֹל, כִּי יֵשׁ חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי קָהּ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנַיִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַלַּיְלָה שֶׁכָּל הַזְּמַן עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשְּׁנֵים עָשָׂר צֵרוּפֵי הויה שֶׁבִּשְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה כַּיָּדוּעַ וּמִשָּׁם סוֹד הָעִבּוּר שֶׁמְּעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה וְעוֹשִׂין הַשָּׁנָה בַּת שְׁלֹשָׁה עָשָׂר חֹדֶשׁ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין הֶחֳדָשִׁים שֶׁהֵם הַזְּמַן בִּבְחִינַת תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, בִּבְחִינַת מַזָּל הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשְּׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת, כְּלָלִיּוּת הַשְּׁנֵים עָשָׂר צֵרוּפֵי הויה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַזִּקְנָה דְּזִקְנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין מְעַבְּרִין אֶלָּא אֲדָר שֶׁהוּא סוֹף הַשְּׁנַיִם עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה כְּדֵי לְהַכְלִיל הַשְּׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שֶׁהוּא הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל כָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל-כֵּן הָמָן עֲמָלֵק שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וְכָל הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה שֶׁרָצָה לְהַגְבִּיר הַבְלֵי הַזְּמַן שֶׁשָּׁם תֹּקֶף הַדִּין הַנֶּאֱחָז בְּהַזְּמַן, עַל-כֵּן רָצָה לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ'. כִּי הָמָן הוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הִפִּיל פּוּר מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ, כִּי תָּלָה הַכֹּל בַּזְּמַן וְחָשַׁב בְּעָצָם חָכְמָתוֹ הָרָעָה הַיּוֹם וְהַזְּמַן שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, וְנָפַל לוֹ הַגּוֹרָל בַּאֲדָר וְשָׂמַח מֵחֲמַת שֶׁחָשַׁב שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת הַזְּמַן מֵאַחַר שֶׁהוּא סוֹף חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחֲרִית הַשָּׁנָה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַזְּמַן בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַזְּמַן נִתְרַחֵק מֵהַתְחָלָתוֹ, מִתְגַּבֵּר הַטָּעוּת שֶׁל אֲרִיכַת הַזְּמַן בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן חָשַׁב שֶׁאָז יִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵינָם רוֹצִים לֵילֵךְ אַחַר הַבְלֵי הַזְּמַן וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם, כִּי הֵם מַאֲמִינִים בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְעוֹסְקִים כָּל יְמֵיהֶם לְקַשֵּׁר הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁמְּעַבְּרִין אֲדָר דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְהוּא רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל זֶה, כִּי כָּפַר בָּזֶה וְאָמַר שֶׁבַּאֲדָר יִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי חָכְמַת הַכְּשׁוּף שֶׁלּוֹ, שֶׁרָאָה שֶׁכְּפִי הַמַּזָּלוֹת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ אָז לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, וּבֶאֱמֶת הָיוּ יִשְׂרָאֵל אָז בְּסַכָּנָה עֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים, כִּי בְּוַדַּאי כְּפִי הַמַּזָּלוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן, הָיָה לוֹ כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, אֲבָל בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם הָאָרָה נִפְלָאָה מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנַיִם קַדְמוֹנִיּוֹת, (כַּמּוּבָא

בְּסִימָן ס, עַיֵּן שָׁם) שֶׁהֵם בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַפֵּךְ הַפּוּר עַל רֹאשׁוֹ, כִּי הוּא וְזַרְעוֹ נִכְרְתוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי הֵם תַּחַת הַזְּמַן, אֲבָל יִשְׂרָאֵל עָלוּ לִגְדֻלָּה נוֹרָאָה אָז, כִּי זָכוּ לְדוֹרוֹת שֶׁיָּאִיר עֲלֵיהֶם אָז הֶאָרָה נִפְלָאָה מִבְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁשְּׁמַח הָמָן כְּשֶׁנָּפַל לוֹ הַגּוֹרָל בַּאֲדָר מֵחֲמַת שֶׁאָז מֵת מֹשֶׁה וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת "מַה "שֶּׁהָיָה "הוּא שֶׁיִּהְיֶה רֵאשִׁי תֵּבוֹת, מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהֶרְאשֵׁי פְּרָקִים הַנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה נָתַן לָנוּ כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ שֶׁכָּל עִקָּרָהּ הִיא לְהִתְקַשֵּׁר וּלְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָן וּלְמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מֵחֲמַת זֶה מֵת מֹשֶׁה בַּאֲדָר שֶׁשָּׁבוֹ סוֹד הָעִבּוּר שֶׁהוּא לְהִכָּלֵל הַזְּמַן בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל. וְהָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, טָעָה וְסָבַר שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁאָז מֵת מֹשֶׁה אֵין מִי שֶׁיּוּכַל עוֹד לְהִכָּלֵל הַזְּמַן בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְעַל-כֵּן סָבַר שֶׁאָז יִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַזְּמַן כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע שֶׁאָז הָיָה מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁדַּיְקָא בִּשְׁבִיל זֶה מֵת מֹשֶׁה בַּאֲדָר כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עָלוּ יִשְׂרָאֵל לִגְדֻלָּה נִפְלָאָה, אִז דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לְקַיֵּם אֶת יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם זְמַן זְמַנִּים טוּבָא, כִּי זֶה בְּחִינַת פּוּרִים לְקַשֵּׁר כָּל הַזְּמַנִּים לְשָׁרְשָׁם, לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי נִדּוּד הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ, הַיְנוּ בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן, כִּי עִקַּר הַזְּמַן בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְנַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ. וְזֶה בְּחִינַת מִילָה וּטְבִילָה שֶׁל הַגֵּר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיסוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילָה וּטְבִילָה וְעַל-יְדֵי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה דַּיְקָא, כִּי מִילָה הִיא לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה שֶׁהִיא הַכְּסִילוּת וְכוּ' כְּדֵי לְהַשְׂלִים הַדַּעַת כְּדֵי שֶׁיִּמְשֹׁךְ עָלָיו הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת טְבִילָה בְּמִקְוֵה מַיִם, כִּי מַיִם קָדְמוּ לָעוֹלָם, כִּי תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה הָיְתָה מֵהַמַּיִם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית, וַהֲלֹא הַמַּיִם קָדְמוּ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַמַּיִם הֵם סְמוּכִים בְּיוֹתֵר לְקֶדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל נִמְשָׁל לְמַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וְעַל-כֵּן נִתְהַוּוּ הַמַּיִם קֶדֶם הָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וְאַחַר כָּךְ, וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וְכוּ'. כִּי סֵדֶר הַזְּמַנִּים הֵם עַל-יְדֵי הָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לָאוֹר יוֹם וְכוּ' וַיְהִי עֶרֶב

וַיְהִי בֹּקֶר וְכוּ'. וְהַמַּיִם קָדְמוּ לָזֶה, כִּי הַמַּיִם נִתְהַוּוּ קֹדֶם שֶׁנִּתְהַוּוּ סֵדֶר זְמַנִּים בָּעוֹלָם, כִּי הַמַּיִם הֵם תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁעַל יָדָם נִכְלָלִין בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְעַל-כֵּן שָׁם בַּמַּיִם רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֶפֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְיָחֵי דַּף ר"מ.), דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. כִּי מָשִׁיחַ הוּא בְּבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן רוּחוֹ מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַגֵּר לְכִנּוֹס לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַטְּבִילָה בְּמִקְוֵה מַיִם. כִּי עַל-יְדֵי הַטְּבִילָה בַּמַּיִם נִכְלָל בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם בַּמַּיִם מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה מִבְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הַמְרַחֵף שָׁם כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁהוּא יְתַקֵּן הַכֹּל. וְזֶה בְּחִינַת הַטָּהֳרָה עַל-יְדֵי טְבִילָה שֶׁל כָּל הַטְּמֵאִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לִשּׁוּם קְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה וְיִשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁנִּתְקָרְבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה הֻכְרְחוּ לִטְבִילָה, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, מִבְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי טְבִילָה בְּמִקְוֵה מַיִם כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מִתַּחַת הַזְּמַן מִבְּחִינַת מַעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, 'תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טְבִילָה בְּמִקְוֵה מַיִם כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁמִּקְוֶה הִיא בְּחִינַת בִּינָה עִלְּמָא דְּאָתֵי לְמַעְלָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי מִקְוֶה הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן, כִּי מִקְוֶה הִיא בְּבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת טָהֳרַת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ עַל-יְדֵי טְבִילָה בְּמִקְוֶה, כִּי עִקַּר סֵדֶר זְמַנִּים הִיא בִּבְחִינַת הָאִשָּׁה כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ שֶׁמַּעֲלֶה וּמַקְשֵׁר אוֹתָהּ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ כָּל יְמֵי הֶבֶלְךָ... כִּי הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וְכוּ'. כָּל יְמֵי הֶבֶלֶךָ דַּיְקָא שֶׁיְּמֵי הַהֶבֶל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזְּמַן הַנֶּאֱחָז בְּהָאִשָּׁה בְּסִטְרָא דְּנוּקְבָא בְּחֶסְרוֹן הַדַּעַת בְּחִינַת דַּיְעָתָן שֶׁל נָשִׁים קַלָּה, צְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָן וּלְקַשְּׁרָם לִמְקוֹר הַחַיִּים שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל הַטֻּמְאוֹת נֶאֱחָזִים תַּחַת הַזְּמַן שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. וּבַעְלָהּ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ מִשָּׁם מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן, וּלְקַשְּׁרָהּ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם הַחַיִּים, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִתְחַבֵּר בְּבַעְלָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה בְּמִקְוֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵאת מֵהַטֻּמְאָה

הַנֶּאֱחָז תַּחַת הַזְּמַן וְנִמְשָׁךְ עָלֶיהָ הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְאָז דַּיְקָא הִיא רְאוּיָה לְהִתְחַבֵּר בְּבַעְלָהּ וּלְהִתְקַשֵּׁר וְלִכְלֹל בְּמִקּוֹר הַחַיִּים בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם נְשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַהוֹלָדָה כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל הַזְּמַן וְנִתְחַבֵּר בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ, אֲבָל זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה בְּמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁלֵמוּת זֶה הַדַּעַת וַאֲנַחְנוּ מַמְשִׁיכִין מִמֶּנּוּ הַקְּדֻשָּׁה כָּל יְמֵי עוֹלָם לָצֵאת מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְלִכְלֹל בְּתוֹךְ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁם בְּמִקְוֵה מַיִם נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא שֶׁל פּוּרִים שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כִּי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל יִשְׂרָאֵל בְּעֵת הַגָּלוּת הִוא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעַלֵּם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הַשֵּׂכֶל שֶׁל בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְזֶה בְּחִינַת בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, 'בְּאַחֲרִית הַיָּמִים' דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהָרַאשֵׁי פְּרָקִים הַנַּ"ל בְּסִימָן עט. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה מִן הַגָּלוּת הוּא עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ. כִּי מָשִׁיחַ הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סָבְרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר אָז עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כִּי אֶסְתֵּר הִיא הָאִשָּׁה יִרְאַת ה' הַכְּלוּלָה מִכָּל הַנָּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכָּל סֵדֶר הַזְּמַנִּים תָּלוּי בָּהּ וּבָהּ תָּלוּי הַכֹּל, שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לִקַּח אוֹתָהּ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדָהּ, עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה וּמְקַשֵּׁר עַל יָדָהּ אֶת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַצְמוֹ אֵין שַׁיָּךְ שׁוּם תִּקּוּן וְעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁיּוֹרְדִין לִבְחִינַת תַּחַת הַזְּמַן וְאֵין נִלְכָּדִין שָׁם רַק זוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד תַּאֲוַת הַזְּמַן וּמְקַשְּׁרִין וּמַעֲלִין בִּחִינַת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת זוּוּג בְּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל וְהֶבֶן הֵיטֵב. אֲבָל לְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ, שֶׁמִּי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא נוֹפֵל תַּחַת הַזְּמַן יוֹתֵר, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְזַר עָלָיו, כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. 'בְּיוֹם אֲכָלְךָ' דַּיְקָא בְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סָבְרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה יִמְשְׁכוּ עַל יָדָהּ הַכֹּל לִבְחִינַת תַּחַת הַזְּמַן מֵחֲמַת שֶׁבָּהּ תְּלוּיִים כָּל סֵדֶר זְמַנִּים כַּנַּ"ל. וְאָז יוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָם וְכֹחָם מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה וְכוּ' מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדַת הַנָּשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ וְכוּ'. כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה זֹאת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַזְּמַן שֶׁתָּלוּי בָּהּ שֶׁכְּלוּל מִשְּׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ וְכַנַּ"ל, אֲבָל אֶסְתֵּר הָיְתָה צַדֶּקֶת גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה מְאֹד וְזָכְתָה אָז לְבִטּוּל כָּזֶה עַד שֶׁלֹּא נָגַע בָּהּ

אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּבְהַגִּיעַ תֹּר אֶסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל וְכוּ' לֹא בִקְּשָׁה דָּבָר, הֵפֶךְ מִכָּל הַנְּעָרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, אֵת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ. שֶׁמִּלְּאוּ אָז כָּל תַּאֲוַת לִבָּן בְּחֶמְדַּת הַזְּמַן, אֲבָל אֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת לֹא בִקְּשָׁה דָּבָר, כִּי בִּטְלָה עַצְמָהּ אָז בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל עַד שֶׁלֹּא נָגַע בָּהּ כְּלָל, רַק, אַדְרַבָּא, נִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ בְּבְחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ. כִּי הָפְכָה אוֹתוֹ אֶל רְצוֹנָהּ וְכָל זֹאת בְּתִקֻּף קְדֻשַּׁת מָרְדְּכַי בַּעְלָהּ שֶׁהָיָה מְשַׁמְּרָהּ בְּכָל עֵת וְהָיְתָה טוֹבֶלֶת מֵחֵיקוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְאָז לֹא דַּי שֶׁלֹּא הִתְגַּבֵּר מַלְכוּת הָרִשְׁעָה בְּחֵינַת תַּחַת הַזְּמַן עַל-יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אַף גַּם נִתְהַפֵּךְ לְהֵפֶךְ, שֶׁאֶסְתֵּר דַּיְקָא הֶעֱלְתָה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מִמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה מִבְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן וְהֶחֱזִירָה כֻּלָּם לְמָרְדְּכַי עַד שֶׁהֶעֱלָה וְקִשֵּׁר הַכֹּל לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ חִיּוּב מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת שֶׁהֵם סֵדֶר הַזְּמַן שֶׁהָיָה מְחַיֵּב לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים חַס וְשָׁלוֹם, בְּי"ג לַאֲדָר, נִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ אֲשֶׁר שָׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשׂוֹנְאֵיהֶם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּי"ג בַּאֲדָר דַּיְקָא, כִּי זְכוּ לִבְחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן וְזָכוּ לַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה:

וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "וַיְהִי בִּימֵי" אֵינוֹ אֶלָּא צָרָה, כִּי עִקַּר כָּל הַצָּרוֹת וְהַפְּגָעִים הֵם תַּחַת הַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְהִי בִּימֵי, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה וְנִתְהַוָּה בִּימֵים וּבַזְּמַן. וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַנֵּס עַל-יְדֵי שֶׁזָּכוּ לַעֲלוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצָּרִיךְ הַגֵּר בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה דַּיְקָא שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאִים כָּל הַמִּשְׁפָּטִים. וּכְמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עִנְיָן זֶה מִפָּסוּק מִשְׁפָּט כְּתִיב בֵּהּ, דִּכְתִיב, מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם וְלַגֵּר. מַה מִּשְׁפָּט בִּשְׁלֹשָׁה, אַף גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר בִּשְׁלֹשָׁה, כִּי כָּל הַמִּשְׁפָּטִים הֵם לְבָרֵר הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר, כִּי הַשֵּׁנִי בַּעֲלֵי דִּינִים אֶחָד מַכְחִישׁ אֶת חֲבֵרוֹ וּצְרִיכִין לְבָרֵר הָאֱמֶת וּלְהוֹצִיא הַמִּשְׁפָּט לַאֲמִתּוֹ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה דַּיְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין עַצְמוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאֱמֶת, כִּי כָּל מִי שֶׁנִּלְכָּד בִּבְחִינַת תַּחַת הַזְּמַן נֶאֱחָז בּוֹ הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר, כִּי תַּחַת הַזְּמַן שָׁם כָּל הַשְּׁקָרִים וְהָרַמָּאוּת וְהַהַכְחָשׁוֹת. וְכַנִּרְאֶה גַּם בְּחוּשׁ שֶׁעִקַּר הַהַכְחָשָׁה וְהַשֶּׁקֶר הוּא בְּרִבּוּי הַזְּמַן, כִּי בְּוַדַּאי בְּאוֹתוֹ הָעֵת וְהֶרֶגַע שֶׁאֶחָד לוֹקֵחַ מֵחֲבֵרוֹ מָמוֹן אָז אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַכְחִישׁ אוֹתוֹ. וְגַם אֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ בַּשָּׁעָה הַסְּמוּכָה אֵין בּוֹ הָעֵזָּה לְהַכְחִישׁוֹ, רַק בִּרְבוֹת הַיָּמִים וְהַזְּמַן אָז מוֹצֵא לוֹ עֲלִילוֹת לְהַכְחִישׁוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְעִנְיַן הַהַכְחָשׁוֹת, שֶׁמָּא סְפֵק מִלְוֶה יִשְׁנָה

יֵשׁ לוֹ עָלָיו. כִּי כָּל הַהַכְחָשׁוֹת הֵם מִבְּחִינַת מִלְוֶה יְשָׁנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵרִבּוּי הַזְּמַן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשְּׁקָרִים וְהַהַכְחָשׁוֹת, כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן הַכֹּל אֱמֶת. וְזֶה בְּחִינַת שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד, זֶה בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת לָעַד וְלָנֶצַח. וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר, כִּי הַשֶּׁקֶר הוּא בִּבְחִינַת תַּחַת הַזְּמַן שֶׁהוּא עוֹבֵר כְּרֶגַע קַלָּה כְּצֵל עוֹבֵר, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב לְהָבִין הוּא רוֹאֶה שֶׁכָּל הַזְּמַן הוּא רֶגַע קַלָּה וְכַנִּרְאֶה בְּחוּשׁ וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר בִּבְחִינַת תַּחַת הַזְּמַן. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט אֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁלֵּמוּת הַדַּעַת, כִּי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה הֵם בְּחִינַת תִּלַּת מֹחִין חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁלְשָׁה אָבוֹת, בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁבָּהֶם נִמְשָׁכִין הַתִּלַּת מֹחִין כְּדֵי לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְעַל-כֵּן הַבֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה יְכוֹלִין לְבָרֵר הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לַעֲלוֹת לִבְחִינָה לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ נַעֲשֶׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. כְּתִיב הָכָא, וְכָל הָעָם נִצָּב עָלֶיךָ מִן בֹּקֶר עַד עֶרֶב. וּכְתִיב הָתָם, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הוּא עוֹלֶה וּמַקְשִׁר הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁלֹּא נֶאֱמַר יוֹם רִאשׁוֹן, לוֹמַר לְךָ שֶׁהָיָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ, הַיְנוּ שֶׁבְּתְחִלַּת הִתְהַוּוּת הַזְּמַן, שֶׁהוּא עֶרֶב וּבֹקֶר הָרִאשׁוֹן בָּרָאוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּאֹפֶן זֶה שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהַצַּדִּיקִים לְהַשִּׂיג שְׁלֵמוּת הַדַּעַת לְכָלֵל וּלְהַעֲלוֹת הַזְּמַן לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. שֶׁהָעֶרֶב וְהַבֹּקֶר כְּלָלִיּוּת הַזְּמַן, הַכֹּל נִכְלָל בְּהָאֶחָד יָחִיד הַמְיֻחָד בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּוַדַּאי הוּא שֶׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה הָעֶרֶב וְהַבֹּקֶר כְּלַל הַזְּמַן לְהָאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַגֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה, כִּי מִשְׁפָּט כְּתִיב בֵּהּ, כִּי דַּיְקָא בֵּית דִּין שְׁלִשָּׁה מְבַעֲלֵי הַמִּשְׁפָּט אֱמֶת הֵם דַּיְקָא יְכוֹלִין לְגַיֵּר אֶת הַגֵּר לְהַעֲלוֹתוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הוּא נִכְנָס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפַּט אֱמֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל-יְדֵי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים וְכוּ'. כִּי הַמִּשְׁפַּט אֱמֶת הוּא עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים דַּיְקָא כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים לָדַעַת מַה

יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת לְהוֹרוֹת מִשְׁפַּט אֱמֶת הֵן בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ הֵן כְּלַל הַהַנְהָגוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל, לֵידַע מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים שֶׁהֵם אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מְבִינֵי מַדָּע בֶּאֱמֶת שֶׁיּוֹדְעִים בִּינָה לָעִתִּים, שֶׁיּוֹדְעִים וּמְבִינִים סוֹד הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת הַכֹּל לְבָחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְרִבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים, כִּי גֵּרִים הֵם בְּבְחִינַת הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְעַל-כֵּן מָשִׁיחַ יִזְכֶּה לְמִשְׁפַּט אֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכַמָּה פְּסוּקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים. וּכְתִיב, יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם וְכוּ' לֶאֱמֶת יוֹצִיא מִשְׁפָּט. כִּי מָשִׁיחַ יִזְכֶּה לְהַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְמִשְׁפַּט אֱמֶת כַּנַּ"ל:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן זוּגוּ נִקְרָא עוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעִנָּתָהּ לֹא יִגְרָע. כִּי עִקַּר הַזִּוּוּג בִּקְדֻשָּׁה הוּא לְיַחֵד וּלְחַבֵּר הַזְּמַן הַנֶּאֱחָז בָּהֶאשָׁה כַּנַּ"ל לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַהוֹלָדָה וְכַמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁל הָעִוּר שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּל הַזְּקֵנִים בַּעֲלֵי הַזְּכָרוֹן כֻּלָּם הָיוּ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְכָל אֶחָד הִתְפָּאֵר עַצְמוֹ בַּזְּכָרוֹן שֶׁלּוֹ בְּעִנְיַן הַהוֹלָדָה. שֶׁזֶּה הִתְפָּאֵר שֶׁזּוֹכֵר חֲתִיכַת טַבּוּרוֹ וְזֶה הִתְפָּאֵר יוֹתֵר וְזֶה יוֹתֵר, עַד שֶׁהִתְפָּאֲרוּ בְּשֹׁרֶשׁ נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה קֹדֶם שֶׁנִּתְלַבְּשׁוּ בְּהַגּוּף וְזֶה הָעִוֵּר עָלָה עַל כֻּלָּם. וְאָמַר שֶׁזּוֹכֵר כָּל זֶה וְאֵינוֹ זוֹכֵר כְּלוּם וְכוּ' וּמִשָּׁם תַּכְלִית שֹׁרֶשׁ הַהוֹלָדָה, כִּי הוּא תַּכְלִית שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הַנְּשָׁמוֹת כַּמּוּבָן לְמַשְׂכִּיל. נִמְצָא, שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַהוֹלָדָה מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכַנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת" וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן סה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה שֶׁצָּרִיךְ הַתִּינוֹק לִסְבֹּל צַעַר וּכְאֵב גָּדוֹל בְּעֵת שֶׁחוֹתְכִין מִמֶּנּוּ הָעָרְלָה, כִּי הָעָרְלָה דְּחִפְיָא עַל בְּרִית הוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַפְּגָמִים הַנֶּאֱחָזִין בְּתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, כִּי הָעָרְלָה הוּא בְּחִינַת עֲנָנִין דְּמַכְסְיָן עַל עֵינִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעָנָן וְהַחשֶׁךְ שֶׁל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הָעֵינַיִם שֶׁלֹּא יְכוֹנוּ הָרְאוּת לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית רַק לְהִסְתַּכֵּל מִן הַצַּד חַס וְשָׁלוֹם, עַל הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא שְׁפָלָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה הַזֹּאת צְרִיכִין לִסְבֹּל צַעַר וּכְאֵב גָּדוֹל. שֶׁהוּא בְּחִינַת צַעַר וּכְאֵב הַמִּילָה שֶׁסּוֹבֵל הַתִּינוֹק. כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי הַצַּעַר וּכְאֵב הַגָּדוֹל הַזֶּה יִסְתֹּם עֵינָיו בְּחֹזֶק גָּדוֹל כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְלָל

בְּהַתַּכְלִית עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹתֵם וְעוֹצֵם עֵינָיו בְּחָזְקָה מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, שֶׁזֵּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת חֲתִיכַת וּכְרִיתַת הָעָרְלָה שֶׁהִוא עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵיזוּ וְזֶהֶמָא דְּהַאי עָלְמָא כַּנַ"ל. וְכַמְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ג

וְעַל-כֵּן מָלִין אֶת הַתִּינוֹק בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי אַחַר שֶׁעָבְרוּ עָלָיו שִׁבְעָה יָמִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנִין שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַשֶּׁבַע מִדּוֹת שֶׁבָּהֶם טוֹב וָרָע, כִּי יֵשׁ שֶׁבַע מִדּוֹת בַּקְּדֻשָּׁה וְכֵן לְהֶפֶךְ כַּיָּדוּעַ, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה וְכוּ'. וְכָל הַתַּאֲוֹת וְכָל הַחֶמְדּוֹת שֶׁהֵם חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא נִמְשָׁכִין מֵהַשֶּׁבַע מִדּוֹת כַּיָּדוּעַ שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הָעָרְלָה שֶׁהִוא בְּחִינַת עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה גִּלְדֵי עֵינָא שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי ה' הַמְשׁוֹטְטִין בְּכָל הָאָרֶץ שֶׁעַל זֶה הִזְהִירוּ אוֹתָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל מִן הַצַּד חַס וְשָׁלוֹם, רַק לִזְכֹּר בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּשׁ עַיִן רוֹאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, דַּע מַה לְּמַעְלָה מִמְּךָ עַיִן רוֹאָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָנוּ מֻזְהָרִים עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁרוּ נֶגְדֶּךָ, שֶׁיְּכֻוֵּן עֵינָיו וְעַפְעַפָּיו לְהַבִּיט לְנֹכַח בְּיֹשֶׁר עַל הַתַּכְלִית. וְזֶה עִקַּר נְסִיּוֹן שֶׁל הָאָדָם הַבָּעַל בְּחִירָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם, כִּי כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה מַתְחֶלֶת מִבְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, כִּי כָּל הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת רַק מֵהָרִשּׁוּמוּ הַנַ"ל שֶׁל הַבִּטּוּל כַּנַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא מָלֵא הֶבָלִים וְתַאֲוֹת, שֶׁהֵם חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא שֶׁהֵם רוֹצִים לְבַלְבֵּל אֶת הָרְאוּת וּכְשֶׁהָאָדָם מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וּמְצַמְצֵם אֶת הָרְאוּת שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם רַק מְכֻוָּן אֶת הָרְאוּת לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא רוֹאֶה אֶת הַתַּכְלִית מַה שֶּׁאֵין הַמַּלְאָכִים יְכוֹלִין לִרְאוֹת וּלְהַשִּׂיג, כִּי זֶה הַתַּכְלִית אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹתוֹ וּלְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם בִּסְתִימוּ דְּעֵינִין דַּיְקָא, הַיְנוּ דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹבְרִים בְּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הָרְחוֹק מְאֹד מֵהַתַּכְלִית בְּתַכְלִית הָרְחוּק וְשָׁם שָׁם כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין לְסָתֹם עֵינָיו כַּנַ"ל וּלְכַוְּנָם אֶל הַתַּכְלִית, שָׁם דַּיְקָא יְכוֹלִין לִרְאוֹתוֹ וּלְהַשִּׂיגוֹ בִּבְחִינַת מֻרְחוֹק ה' נִרְאָה לִי, 'מֻרְחוֹק' דַּיְקָא, עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עַל הַתִּינוֹק שִׁבְעָה יְמֵי עֲרְלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה גִּלְדֵי עֵינָא וְכוּ' כַּנַ"ל. וּמִשָּׁם דַּיְקָא צָרִיךְ לְבַטֵּל עַצְמוֹ אֶל הַתַּכְלִית, שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת צַעַר הַמִּילָה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַצַּעַר וְהַכְּאֵב סוֹתֵם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וּמַעֲבִיר מֵעַצְמוֹ עִקַּר הָעָרְלָה בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, שֶׁזֵּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת חֲתִיכַת הָעָרְלָה בְּנַשְׁמִיּוּת וְכַנַ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּין הַמְּצָרִים שֶׁבּוֹכִין אָז עַל הַחֲרָבָן, כִּי הַבְּכִיָּה הִוא בְּחִינַת שֶׁסּוֹתְמִין עֵינָיו וּמְצַטַעֲרִין עַל שֶׁרוֹאִין גֹּדֶל רְחוּקֵנוּ מֵהַתַּכְלִית עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹצִין לְהִסְתַּכֵּל לְשָׁם קָשֶׁה

מְאֹד מֻחָמַת שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ מַחְמַד עֵינֵינוּ. וְנִתְרַחֵקְנוּ מֵאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם כָּל כָּךְ עַד שֶׁמִּגְדֶּל הַצַּעַר מוֹרִידִין דְּמָעוֹת שֶׁהֵם חֶלְקֵי הָרְאוּת, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְשָׁבוּ הֶעָבִים וְכוּ', זֶה הָרְאוּת שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַבְּכִי, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים). וְעַל-יְדֵי-זֶה נִדְחֶה לַחוּץ פְּגַם הָרְאוּת שֶׁל חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא שֶׁעִקַּר בְּכִיָּתֵנוּ עַל זֶה עַל שֶׁנִּמְשַׁכְנוּ בִּרְאִיָּתֵנוּ אַחַר הִסְתַּכְּלוּת עַל הַבְּלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַחֵקְנוּ כָּל כָּךְ, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי זֹאת הַבְּכִיָּה בְּעַצְמָהּ שֶׁדּוֹחִין הַדְּמָעוֹת חֶלְקֵי הָרְאוּת לַחוּץ עַל-יְדֵי-זֶה מְגָרְשִׁין מֵעַצְמוֹ חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְזוֹכִין לְהִסְתַּכֵּל בִּישֶׁר עַל הַתַּכְלִית. וְזֶהוּ, עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם. 'רָחַק' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה מִכָּל הַצָּרוֹת הוּא הִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁהִסְתַּכַּלְנוּ מִן הַצַּד רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם, 'רָחַק' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי הַתַּכְלִית רָחַק מְאֹד. רַק עַל-יְדֵי שֶׁעוֹצְמִין עֵינָיו וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהִסְתַּכֵּל לְשָׁם, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁהִסְתַּכַּלְנוּ מִן הַצַּד אָנוּ רְחוֹקִים מֵהַנֶּחָמָה שֶׁהִוא הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַבְּכִיָּה עַל שְׁרֵפַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְסְרוּ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשָּׁם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין בְּכָל פַּעַם בְּנֶקֶל לַחֲזֹר וּלְהִתְבַּטֵּל וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד לְשָׁם כְּמוֹ אָבוֹת הָעוֹלָם וְכוּ', אַךְ רֹב בְּנֵי אָדָם אֵין זוֹכִין לָזֶה, עַל-כֵּן נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת מֵהָרְשִׁימָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה כְּשֶׁעוֹסְקִין בֶּאֱמֶת וּמְשִׁימִין עֵינָיו וְלִבּוֹ עַל הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְהִתְלַהֵב לִבּוֹ לְהִסְתַּכֵּל לְשָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה יַחֲזֹר וְיַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה מִשָּׁם. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת מַעֲלַת הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁחוֹשְׁבִין תּוֹרָה וְכוּ' וְכֵן בְּכָל פַּעַם, אֲבָל עַל-יְדֵי הַחֻרְבָּן אָבַדְנוּ הַרְבֵּה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת הַרְבֵּה עַל זֶה עַד שֶׁיַּחֲזֹר וְיַמְשִׁיךְ תּוֹרָה מִשָּׁם שֶׁהִוא עִקַּר הַנֶּחָמָה:

וְזֶהוּ, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי וְכוּ' מְנָעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְכוּ' כִּי יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ וְכוּ', כִּי כְּשֶׁאֵין יְכוֹלִין לְכַוֵּן הָרְאוּת כַּנַּ"ל צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק הַרְבֵּה וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת הַנַּ"ל וְכֵן הִסְתַּכְּלוּת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וְהַתּוֹרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת עִיּוּן תְּפִלָּה, 'עִיּוּן' דַּיְקָא. וְזֶהוּ גֹּדֶל הַמַּעֲלָה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת. וְעַל-כֵּן הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם, וְלֹא לְמָחָר, כִּי בַּמֶּתִים חָפְשִׁי וְכוּ', כִּי שָׁם בָּעוֹלָם הַבָּא יִתְבַּטֵּל אֶל הַתַּכְלִית בְּלִי שׁוּם עֲשִׂיָּה, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם צְרִיכִין לְקַשֵּׁר הָרְשִׁימוּ בְּכַמָּה קְשָׁרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל הַמְּצוֹת מַעֲשִׂיּוֹת. וְעִקַּר הוּא קְשִׁירַת הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם עִקַּר הָרְשִׁימוּ וְעַל-כֵּן הֵם עִקַּר הַדְּבֵקוּת. וְעַל-כֵּן שַׁבָּת שֶׁהִוא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא אֵין מַנִּיחִין בּוֹ תְּפִלִּין, כִּי אָז מִתְקַיֶּמֶת הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל בְּלִי עֲשִׂיָּה שֶׁהוּא קֶשֶׁר הַתְּפִלִּין:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִילָה בִּזְמַנָּהּ דַּיְקָא דְּוַדַּאי שֶׁאָז בְּטוּל כָּל הַמְּלָאכוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִזֶּהֶמֶת הַנָּחָשׁ:

וְעַל-כֵּן חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִים שָׁעָה אַחַת קֹדֶם הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁיְּכַוְּנוּ לִבָּם לַמָּקוֹם לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. וְאַחַר כָּךְ שָׁעָה אַחַת לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הֵיטֵב הָרְשִׁימוּ שֶׁמִּשָּׁם הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה בֶּאֱמֶת תּוֹרָתָן מִתְבָּרֶכֶת כַּנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וּמְלַאכְתָּן וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת:

וְעַל-כֵּן אַחַר הַמִּילָה קוֹרִין שֵׁם לְהַתִּינוֹק הַנִּמּוֹל, כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה מֵהַצַּעַר אַחַר שֶׁשָּׁבִין מֵהַבְּטוּל שֶׁאָז מִתְגַּבֵּר הַצַּעַר בְּיוֹתֵר וְאָז עִקַּר הַנֶּחָמָה הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשּׁוֹאֲבִין מֵהַזְּרָחָה שֶׁל הַבְּטוּל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁם שֶׁקּוֹרִין אֹז לְהַתִּינוֹק, כִּי הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי אוֹרָיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּהַתּוֹרָה, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל וְאוֹרָיְתָא כּוֹלָּא חַד, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשֵּׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, מְחַיִּין אֶת הַתִּינוֹק מֵהַצַּעַר וְהַכְּאֵב וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי, שְׁתֵּי פְּעָמִים, הַיְנוּ בְּדָמַיִךְ, שֶׁהוּא הַצַּעַר וְהַכְּאֵב הַגָּדוֹל שֶׁסּוֹבֵל בְּעֵת הַחִתּוּךְ שֶׁנִּשְׁפָּךְ דָּמוֹ וְהַתִּקּוּן לָזֶה לִבְרֹחַ אֶל הַתַּכְלִית. וְזֶהוּ, בְּדָמַיִךְ חֲיִי, כִּי שָׁם מְקוֹר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים. וְחָזַר וְכָפַל, וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי. זֶה בְּחִינַת הַחִיּוּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין אַחַר הַבְּטוּל שֶׁמְּנַחֲמִין וּמְחַיִּין עַצְמָן עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִוא הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּפַל בְּדָמַיִךְ חֲיִי שְׁתֵּי פְּעָמִים, כִּי הָרִאשׁוֹן מוֹרֶה לִבְרֹחַ אֶל הַתַּכְלִית מִתּוֹךְ הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים וַהֲדִינִים שֶׁמִּשָּׁם גֹּדֶל הַצַּעַר. וְזֶהוּ, בְּדָמַיִךְ חֲיִי. כִּי שָׁם בְּהַתַּכְלִית מְקוֹר הַחַיִּים וְכַנַּ"ל. וּבְדָמַיִךְ חֲיִי הַשֵּׁנִי מוֹרֶה לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה אַחַר שֶׁשָּׁבִין מֵהַבְּטוּל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַשֵּׁם לְהַתִּינוֹק אַחַר הַמִּילָה וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד כַּוָּנַת הַמִּילָה, כִּי מְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֱרֶ"י זַ"ל שֶׁכַּוָּנַת הַמִּילָה הִוא לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת הַחֲסָדִים לְמַטָּה שֶׁלֹּא יִהְיוּ סְתוּמִים לְמַעְלָה מֵהֶחָזֶה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְהָעִנְיָן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הַחֲסָדִים כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְּבֹאָר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁסּוֹתְמִין עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי וּמִסְתַּכְּלִין בּוֹ עַל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן הַנִּצְחִי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי לִכְאוֹרָה קָשֶׁה מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם הַכֹּל הוּא לְטוֹבָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לוֹמַר כָּל מַה דְּעָבְדִין מִן שְׁמַיָּא לְטָב עָבְדִין, אִם כֵּן לָמָּה צִוָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל הַצָּרָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הֲלֹא כָּל הַיִּסּוּרִין וְהַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת בֶּאֱמֶת לְזַכּוֹתוֹ עַל יָדָם לְחַיִּים נִצְחִיִּים? אַךְ בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה לְהָאָדָם

הַכֹּל לְטוֹבָה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ לְצֵאת מֵהַצָּרָה לִרְוָחָה, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה, הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל נִמְסָר בְּיַד הָאָדָם שֶׁהָאָדָם דַּיְקָא יַעֲשֶׂה כֵּלִים וְצִנּוֹרוֹת לְהַמְשִׁיךְ שִׁפְעוֹ וְחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה וּבְלֹא תִּקּוּנֵי הַכֵּלִים הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי הָאָדָם אֵין שֶׁפַע הַחֶסֶד יָכוֹל לֵירֵד לְמַטָּה כִּי אִם יֵרֵד הַחֶסֶד קֹדֶם תִּקּוּנֵי הַכֵּלִים יִהְיֶה בִּבְחִינַת רִבּוּי הַשֶּׁמֶן הַגּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר וַאֲזַי הַחֶסֶד נִתְהַפֵּךְ לְדִין קָשֶׁה חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים הוּא עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְהָעִקַּר עַל-יְדֵי תְּפִלָּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכוּ' כִּי לֹא הִמְטִיר ה' וְכוּ' וְאָדָם אַיִן. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁאָדָם אַיִן לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן קֹדֶם שֶׁמִּתְפַּלֵּל הָאָדָם בְּוַדַּאי הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה כָּל מַה שֶּׁבָּא עַל הָאָדָם אֲפִלּוּ יִסּוּרִין חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי לְפִי מַעֲשָׂיו אֵין יָכוֹל לֵירֵד לוֹ שׁוּם שֶׁפַע וְחִיּוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה וְגַם זֶה בְּחֶסֶד גָּדוֹל כִּי אִם הָיוּ מַשְׁפִּיעִין לוֹ רַק חֶסֶד בְּלֹא דִּין כְּלָל הָיָה חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁמַּזִּיק יוֹתֵר וְכַנַ"ל. עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְעִקַּר הַתְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הוּא מַמְתִּיק הַדִּינִים וּמְתַקֵּן כֵּלִים שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל שֶׁפַע חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לְבַטֵּל הַיִּסּוּרִין, כִּי יוּכַל לְקַבֵּל חַסְדּוֹ וְטוֹבָתוֹ יִתְבָּרַךְ הַנִּצְחִית בְּלֹא הַיִּסּוּרִין רַק עַל-יְדֵי תִּקּוּנֵי הַכֵּלִים שֶׁתִּתְקַן עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַ"ל, עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל הַתַּכְלִית וְכוֹלְלִין כָּל הַתְּפִלָּה בְּאֶחָד שֶׁשָּׁם כָּלוֹ טוֹב וְכַנַ"ל, כִּי בְּלֹא זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל מֵחֲמַת עִנְיַן הַקֻּשְׁיָא הַנַ"ל וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה בְּמִדְרָשׁ רַבָּה, וְכִי נוֹתְנִין לְשׁוֹטֶה וּלְתִינוֹק מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁין? לְמָשָׁל כְּשֶׁאֶחָד יֵשׁ לוֹ עֲנִיּוּת, חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ יִסּוּרֵי הַגּוּף חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְפַּלֵּל שֶׁיִּתֵּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת וּבְרִיאוּת הַגּוּף וְכוּ'. קָשֶׁה עִנְיַן הַנַ"ל וְאֵיךְ שַׁיָּךְ לְהִתְפַּלֵּל וְאֵיךְ יִשְׁמַע ה' יִתְבָּרַךְ תְּפִלָּתוֹ לְתֵּן לוֹ פַּרְנָסָה וּבְרִיאוּת וְכוּ', הֲלֹא כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנּוֹתֵן לוֹ עֲנִיּוּת וְכוּ' הוּא לְטוֹבָתוֹ כְּדֵי לְמָרֵק עֲוֹנוֹתָיו שֶׁהוּא טוֹבָה נִצְחִית וְגַם אוּלַי כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאִם הָיָה לוֹ פַּרְנָסָה, מִכָּל שֶׁכֵּן אִיזֶה עֲשִׁירוּת יְקַלְקֵל מַעֲשָׂיו בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ כַּמָּה מְקַלְקְלִים רֹב הָעֲשִׁירִים מַעֲשֵׂיהֶם וְהֶעְשֶׁר שָׁמוּר לָהֶם לְרָעָתוֹ, אֲשֶׁר עַל זֶה הִתְפַּלֵּא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, יֵשׁ הֶבֶל וְכוּ' עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ. וְכִי יֵשׁ רָעָה גְּדוֹלָה מִזֹּאת כְּשֶׁנּוֹתְנִין לְאָדָם אִיזֶה אֲלָפִים מַטְבְּעוֹת לִשְׂחֹק בָּהֶם בְּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר כְּהֶרֶף עַיִן וְאַחַר כָּךְ הַמָּמוֹן הוֹרֶגֶת אוֹתוֹ וְעוֹקֶרֶת אוֹתוֹ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, חַיֶּיכַת בְּהוֹן בְּעוּתְרָא בְּהַאי עָלְמָא וּלְבָתַר קְטִילַת לְהוֹן רַחֲמָנָא לְצִלָּן, עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי הַבְּחִינָה הַנַ"ל שֶׁצְּרִיכִין מִקֹּדֶם לְהִכָּלֵל בְּאֶחָד וּלְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הַתַּכְלִית וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה. וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל אַחַר כָּךְ עַל

כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, כִּי אָז יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנִים מֵאוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיוּ נַעֲשִׂים כֵּלִים לְהַמְשִׁיךְ בְּתוֹכָם רֹב שִׁפְעוֹ וְחַסְדּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְקַבֵּל פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת וּבְרִיאוּת וּבָנִי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וְכוּ' וְהַכֹּל יִהְיֶה לְטוֹבָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר תִּקֵּן כֵּלִים לְקַבֵּל בָּהֶם שֶׁפַע הַחֶסֶד וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ הָעִנְיָן הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאַחַר כָּךְ כְּשֶׁשָּׁבִין מֵהַבִּטּוּל מְכַבִּין צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ מֵהַיְסוּרִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהָרְשִׁימוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

כִּי כָּל הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין וּמַמְשִׁיכִין מִשָּׁם מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל הַנַּ"ל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיכָהּ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּהַתּוֹרָה רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב סְיָמָן ח. עַל פָּסוּק, וּמַעְיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא. וּבְהַתּוֹרָה תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין וְכוּ'. וְכֵן מוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁמַּתְחִיל לְדַבֵּר לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית. וְאַחַר כָּךְ מְסַיֵּם שֶׁעַל-יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ, עַיֵּן שָׁם. אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי תּוֹרָה וּתְפִלָּה תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי הָאֲרַת הַזִּרְיחַת הָרְשִׁימוּ הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה הַנַּ"ל שֶׁנִּשְׁאֶרֶת מֵהַבִּטּוּל צְרִיכִין תְּחִלָּה לְהַמְשִׁיכָהּ עַל עַצְמוֹ וּלְקַשְּׁרָהּ בְּגוּפוֹ הֵיטֵב עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שׂוֹרֶשׁ וּמְקוֹר הַמַּעְיָן הַנִּמְשָׁךְ מֵהָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּשֵּׁט הַמַּעְיָן וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקֻרָּר וּמְבֻטָּל הַיְסוּרִין, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְהַתּוֹרָה נַעֲשִׂים כֵּלִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְקַבֵּל שֶׁפַע חַסְדּוֹ לְטוֹבָה לְחַיִּים נִצְחִיִּים וְלֹא לְרָעָה וְלָמוּת מִיתַת עוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין אָדָם יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל כִּי אִם צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יֵלֵךְ אֵצֶל חָכָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִיא אֶל הַתַּכְלִית כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּבְחִינַת בַּעַל הַשָּׂדֶה הַנֶּאֱמַר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְסֻתָּכָל עַל כָּל מִי שֶׁרָחוֹק עֲדַיִן מֵהַתַּכְלִית וְאֵין תְּפִלָּתוֹ כְּלוּלָה בְּאֶחָד, שֶׁיְּרָאֶה לַהֲבִיאוֹ אֶל הַתַּכְלִית שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ כְּלוּל בְּאֶחָד, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן שְׁלֹמֹה בְּעֵת שֶׁהִתְפַּלֵּל כְּשֶׁנִּגְמַר הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּשְׁמַע ה' יִתְבָּרֵךְ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל הַמְכֻוָּנִים דַּעְתָּם לַשֵּׁם אָמַר בְּפֵרוּשׁ, וְנָתַתָּ לְאִישׁ כְּכָל דְּרָכָיו אֲשֶׁר תֵּדַע אֶת לְבָבוֹ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אִם אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מַשְׁחִית בְּמָמוֹנוֹ אֶת חֲבֵרוֹ אַל תִּתֵּן לוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת יֵשׁ בָּזֶה נִפְלָאוֹת תָּמִים דֵּעִים וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי כִּי אִם צַדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל וּשְׁאָר בְּנֵי עוֹלָם צְרִיכִין לְקַשֵּׁר תְּפִלָּתָם לְהַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל וְהֵם יַעֲלוּ תְּפִלָּתָם כָּרָאוּי שֶׁיַּמְשִׁיכוּ לָהֶם שֶׁפַע מַה שֶּׁצְּרִיכִין בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וְכוּ' בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִזִּיק לָהֶם לָנֶצַח חַס וְשָׁלוֹם, רַק, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַשֶּׁפַע דַּיְקָא יִתְתַּקְּנוּ וְיָשׁוּבוּ אֶל ה' וְזֶה שֶׁדִּקְדֵּק שָׁם שְׁלֹמֹה בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ לְבַדְּךָ אֶת לְבַב כָּל בְּנֵי הָאָדָם לְמַעַן יִרְאוּךָ כָּל הַיָּמִים וְכוּ', הֵינוּ שֶׁבִּקֵּשׁ שֶׁיְּמַלֵּא ה' יִתְבָּרֵךְ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל

מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁים, אֲבָל יִהְיֶה רַק לְטוֹבָה שֶׁיִּזְכּוּ לְיִרְאָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה וְכַנַּ"ל. רַק עַל הַנָּכְרִי הִתְפַּלֵּל, וְעָשִׂיתָ כְּכָל אֲשֶׁר יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרָא תִּגָּר וְכוּ'. וּבְשָׁבִיל זֶה מִתְפַּלְּלִין לִפְעָמִים הַצַּדִּיקִים עַל הָרְשָׁעִים וְהָרְחוֹקִים הַבָּאִים אֲלֵיהֶם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם עֲשִׁירוּת וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרְאוּ תִּגָּר וְיִקַּלְקֵל לָהֶם יוֹתֵר וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל הַתְּפִלָּה נִפְלָאוֹת וְנִסְתָּרוֹת הַרְבֵּה וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָסוּר לְהִתְעַקֵּשׁ וְלִדְחֹק עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ רַק אִם יִתֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְאִם לָאו לָאו, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין, כִּי אוּלַי אֵי אֶפְשָׁר לְמַלְּאוֹת בַּקָּשָׁתוֹ אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, כִּי יַזִּיק לוֹ יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁיְּמַלְּאוּ בַּקָּשָׁתוֹ וְכַנַּ"ל וְאִם יִדְחֹק וְיִתְעַקֵּשׁ בִּתְפִלָּתוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיַּטְרִיחַ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיְּמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ בִּתְפִלָּתוֹ לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל לֹא יִהְיֶה לוֹ לְטוֹבָה, כִּי אֵין כֹּחַ בִּתְפִלָּתוֹ לְתַקֵּן הַכְּלִי שֶׁצָּרִיךְ לְקַבָּלַת הַשֶּׁפַע שֶׁהוּא רוֹצֶה:

חלק ו

נִמְצָא, כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם מִתְפַּלֵּל אָזַי הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלּוֹ הֵם לוֹ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין תְּפִלָּה, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה מְתַקֵּן כֵּלִים כָּרָאוּי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְמַלְּאוֹת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלּוֹ וְלֹא יַזִּיק לוֹ הַשֶּׁפַע כְּלָל מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְתַּקְּנוּ כֵּלִים לְקַבֵּל שֶׁפַע הַחֶסֶד וְאָז דַּיְקָא אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי תָּבֹא לוֹ הַשֶּׁפַע לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה כַּנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר הַתְּפִלָּה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בֶּאֱמֶת בִּשְׁבִיל תַּכְלִית הַנִּצְחִי, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא רַק כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בִּשְׁבִיל חֶסְרוֹן הַשְׁכִינָה, כִּבְיָכוֹל, וְכֵן כָּתוּב בְּהַתּוֹרָה 'לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם' עַל מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְשִׂקְלִית לְסַלְתָּאֵי וְאַנְחֵי בְּכַוְתָּא דְּרָקִיעַ וְכוּ'. שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה יִהְיֶה לְצָרְךָ הַנְּשָׁמָה אֲפִלּוּ רְפָאֵנוּ וּבָרֵךְ עָלֵינוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה דְּאִיתָא שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה יִהְיֶה עַל חֶסְרוֹן הַשְׁכִינָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמָה הֵם חֶסְרוֹן הַשְׁכִינָה, כִּי הַנְּשָׁמָה הִוא חֵלֶק הַשְׁכִינָה, כִּבְיָכוֹל, כַּיְדוּעַ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית, כְּגוֹן כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת יִתְפַּלֵּל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לוֹ פַּרְנָסָה אוֹ עֲשִׁירוּת בְּזֶה הָאֹפֶן שֶׁיֵּיטִיב מַעֲשָׂיו עַל-יְדֵי-זֶה וִיתַקֵּן וְלֹא יְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי-זֶה, וְכֵן בְּכָל מַה שֶּׁמְּבַקֵּשׁ וּמִתְפַּלֵּל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סִדְּרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל סֵדֶר הַתְּפִלָּה בְּסֵדֶר נִפְלָא שֶׁבִּתְחִלָּה צְרִיכִין לְסַדֵּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם בְּשָׁלֹשׁ רֹאשׁוֹנוֹת. וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין עַל צָרְכָיו בְּשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אֶמְצָעוֹת וְאֵין מַתְחִילִין לְהִתְפַּלֵּל מִיָּד עַל צָרְכָיו, כִּי תְּחִלָּה צְרִיכִין לְסַדֵּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם וּמְזַכִּירִין בִּתְפִלָּה עִצָּם חֶסְדָּיו יִתְבָּרַךְ בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁשָּׁם עִקַּר כַּוָּנַת הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁבִּתְחִלָּה מְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעִצָּם חַסְדּוֹ

שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֶסֶד תָּמִיד וְכָל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַכֹּל לְטוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים שָׁם, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְכוּ' עַד מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן, הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ הַכֹּל חֶסֶד גָּדוֹל וְטוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי. וְאַחַר כָּךְ מַתְחִילִין אַתָּה גִּבּוֹר שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מִדַּת הַגְּבוּרָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים כַּיָּדוּעַ וְשָׁם מַזְכִּירִין גְּבוּרוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים שָׁם, אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם ה', שֶׁהוּא כְּעֵין מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם, לְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי כַּוָּנָתוֹ תָּמִיד לְטוֹבָה נִצְחִית. וְזֶהוּ, מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. וְאָז עִקַּר הַהַתְכָּלִית הַנִּצְחִי וְכָל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּגֶל עִם הָאָדָם הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית אַחַר הַתְּחִיָּה. וְזֶהוּ, רַב לְהוֹשִׁיעַ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא רַב לְהוֹשִׁיעַ שֶׁהוּא מַרְבֶּה יְשׁוּעוֹת לְכָל אָדָם בְּכָל עֵת. וְזֶהוּ שֶׁמַּזְכִּירִין כָּל פְּרָטֵי חֶסְדָּיו יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים וְכוּ' סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר תָּמִיד הֵן בְּעִנְיַן פַּרְנָסָה הֵן בְּעִנְיַן רְפוּאוֹת וְכוּ', כִּי הוּא מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת וְכוּ', רַק מַה שֶּׁפְּעָמִים נִתְעַכֵּב שֶׁפַּע הַפַּרְנָסָה אוֹ שֶׁל הָרְפוּאָה וְכוּ' הַכֹּל הוּא לְטוֹבָה, כִּי כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה וּלְחֶסֶד נִצְחִי תָּמִיד. וְעַל-כֵּן כּוֹפְלִין כַּמָּה פְּעָמִים בְּבָרְכָה זֹאת הַזְכָּרַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּלַל הַבְּרָכָה שֶׁבָּהּ מַתְחִיל וּבָהּ מְסַיֵּם מְחַיֵּה הַמֵּתִים. וְאִם כֵּן קָשֶׁה לְכְאוֹרָה מַה שֵּׁיְכוּת יֵשׁ לִשְׁאָר הַפְּרָטִים שֶׁל צָרְכֵי הַגּוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהִזְכִּיר בִּבְרָכָה זֹאת שֶׁהֵם פַּרְנָסָה וּרְפוּאָה וְכוּ'? אַךְ בֶּאֱמֶת עַל-פִּי הַנַּ"ל הַכֹּל נַיְחָא כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי עִקַּר הַהַתְכָּלִית יְזָכֶה כָּל אֶחָד לְאַחַר הַתְּחִיָּה. וְעַל-כֵּן הִזְכִּיר בְּבִרְכַּת הַתְּחִיָּה כָּל הַחֶסְדִים פְּרָטִיִּים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם וְחוֹזֵר וְשׁוֹנֶה וּמַזְכִּיר בְּכָל פַּעַם עִנְיַן הַתְּחִיָּה לוֹמַר שֶׁכָּל הַחֶסְדִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל הוּא בְּאֹפֶן שֶׁיִּצְמַח לוֹ עַל-יְדֵי-זֶה טוֹבָה וְחֶסֶד נִצְחִי אַחַר הַתְּחִיָּה שֶׁהוּא הַהַתְכָּלִית וּמֵמֵילָא יָבִין כָּל אֶחָד שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ מַה שֶּׁלִּפְעָמִים נִתְעַכֵּב הַשֶּׁפַע אֵצֶל אֶחָד הֵן בְּפַרְנָסָה הֵן בִּשְׁאָר הִצְטָרְכוּת, כִּי הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית אַחַר הַתְּחִיָּה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי כָּל יָכוֹל וְיָכוֹל לְפָרְנֵס הַכֹּל בְּרֶוַח וְלִתֵּן לְכָל אֶחָד עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וּרְפוּאָה בְּכָל עֵת, כִּי הֲלֹא הוּא יִתְבָּרַךְ הַמְכַלְכֵּל חַיִּים וְכוּ' וְרוֹפֵא חוֹלִים וְכוּ', אַךְ מַה שֶּׁמִּתְעַכֵּב הַשֶּׁפַע לִפְעָמִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְקַיֵּם מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. וְכֵן הוּא יִתְבָּרַךְ סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים בְּאֹפֶן שֶׁיְּקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ אֵצֶל הַפַּרְנָסָה בִּפְרָטִיּוּת הַזְכָּרַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה וְכוּ' מוֹרִיד הַגֶּשֶׁם אוֹ מוֹרִיד הַטָּל, שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת הַפַּרְנָסָה. וְכֵן תֵּכֶף אַחַר כָּךְ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים וְכוּ':

כִּי בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה מִתְעַקֵּם לֵב הָאָדָם בְּיוֹתֵר וְקָשֶׁה לוֹ בְּכָל פַּעַם עַל עִכּוּב הַפַּרְנָסָה, בִּפְרָט בִּימֵי הַגָּלוּת שֶׁפַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל, בִּפְרָט פַּרְנָסַת הַכְּשֵׁרִים נִתְמַעֲטָה מְאֹד וְגַם כִּי הַפַּרְנָסָה מֻכְרָח הָאָדָם אֲלֵיהֶן בְּכָל יוֹם יוֹתֵר מִשְּׁאָרֵי הַבַּקָּשׁוֹת. וְעַל-כֵּן הִזְכִּיר אֵצֶל הַפַּרְנָסָה בְּיוֹתֵר הַזְכָּרַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים לוֹמַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְכַלְכֵּל וּמְפַרְנֵס כָּל הָאָדָם, אַךְ הוּא יִתְבָּרַךְ מִסִּבּוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּפַרְנָסָתוֹ שֶׁמְּפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל הַחַיִּים שֶׁיִּהְיֶה בְּאֹפֶן שֶׁיְּחַיֶּה מֵתִים וְכוּ', דְּהֵינוּ שֶׁיִּזְכּוּ לַתְּכִלִּית הַנִּצְחִי וְכַנַּ"ל. וְתֵכֶף אַחַר כָּךְ אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה וּבִרְכַּת אַתָּה קָדוֹשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֶצֶם הַתַּכְלִית שֶׁיִּזְכּוּ יִשְׂרָאֵל אַחַר הַתְּחִיָּה שֶׁיְּקַדִּישׁוּ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכֹלֶל כָּל הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר יְהַלְלוּךְ סֶלָה, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה. וְאַחַר שֶׁמְּסַדְּרִין שֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת שֶׁמְּסַדְּרִין שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹדִים וּמוֹדִיעִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים תָּמִיד וְכָל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַכֹּל לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי וְכַנַּ"ל אַחַר כָּךְ מַתְחִילִין לְהִתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵיהֶן, כִּי רַק עַתָּה שַׁיָּךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל צָרְכָיו אַחַר שֶׁכְּבָר הוֹדִינוּ שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ כָּל יָכוֹל כַּנַּ"ל, רַק אָנוּ מִתְפַּלְּלִין עַל צָרְכֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כֵּלִים לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל, כִּי גַּם כַּוָּנָתֵנוּ בִּתְפִלּוֹתֵינוּ הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי רַק שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל בְּפִינוּ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כֵּלִים כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי" וְכוּ' עַל פָּסוּק, וַיְבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם. וְעַל-כֵּן בַּבְּרָכוֹת הָאֶמְצָעִיּוֹת אָנוּ מַתְחִילִין תְּחִלָּה לְבַקֵּשׁ עַל הַדֵּעָת שֶׁיְּחָנְנוּ מֵאִתּוֹ דֵּעָה וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ מְבַקְּשִׁין הֲשִׁיבֵנוּ לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כָּךְ עַל סְלִיחַת עֲוֹנוֹת שֶׁכָּל אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת הֵם רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית. וְאַחַר כָּךְ אָנוּ מִתְפַּלְּלִין עַל צָרְכֵי הַגּוּף שֶׁהֵם רְפָאֵנוּ וּבָרֵךְ עָלֵינוּ וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת גַּם צָרְכֵי הַגּוּף שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים

סְתוּמִים, כִּי הֲלֹא עִקַּר חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הַבְּרוּאִים, שֶׁזֶּהוּ מִדַּת הַחֶסֶד, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהֵם סְתוּמִים וְאֵינָם מִתְגַּלִּים לְמַטָּה וְהַשֶּׁפַע שֶׁל הַחֶסֶד אֵינוֹ מִתְפַּשֵּׁטֶת עֲדַיִן מַדּוּעַ נִקְרָאִים בְּשֵׁם חֲסָדִים? אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מוּבָן הַדָּבָר הֵיטֵב, כִּי מַה שֶּׁהַחֲסָדִים סְתוּמִים וְאֵינָם מִתְפַּשְּׁטִים לְמַטָּה הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לְתַקֵּן כֵּלִים כָּרָאוּי בִּשְׁבִיל קַבָּלַת הַחֲסָדִים וְעַל-כֵּן אָז, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עֶצֶם הַחֶסֶד מַה שֶּׁהַחֲסָדִים סְתוּמִים לְמַעְלָה וְאֵין נִשְׁפָּע מֵהֶם לְמַטָּה כִּי אִם מְעַט דְּמְעַט כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן אֵין כֵּלִים לְקַבֵּל זֶהוּ חֶסֶד גָּדוֹל שֶׁהֵם סְתוּמִים וְאֵין נִמְשָׁךְ מֵהֶם לְמַטָּה כִּי אִם מְעַט מְאֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיק רִבּוּי הַשֶּׁפַע חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה סוֹתֵם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַעֲבָרַת הָעָרְלָה וְנִכְלָל בָּאֶחָד וְאַחַר כָּךְ שָׁב מִשָּׁם בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַשֵּׁם לְהַתִּינוֹק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִים הַכֵּלִים לְקַבֵּל שֶׁפַע הַחֶסֶד, עַל-כֵּן מִמֵּילָא נִמְשָׁכִין וְנִתְגַּלִּין הַחֲסָדִים הַסְּתוּמִים מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נַעֲשׂוּ כֵּלִים לְקַבֵּל וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים לְקַבֵּל שֶׁפַע הַחֶסֶד הוּא עַל-יְדֵי הַבְּטוּל הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבְּטוּל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, צַוְּחִין כְּכָלְבִים הַב לָן מְזוֹנָא, הַב לָן חַיֵּי וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וְכוּ'. צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם שָׁם, וְלָא שָׁאֲלִין עַל מְזוֹנָא דִּשְׁכִינְתָּא וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁאֹל וּלְהִתְפַּלֵּל רַק עַל תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא עֲלִיַּת הַשְּׁכִינָה:

חלק ט

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת וּמִתְפַּלְּלִין כְּדֵי שֶׁיְּכַוְּנוּ לִבָּם לַמָּקוֹם, הַיְנוּ שֶׁהָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה קוֹדֶם הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְכַוֵּן לִבָּם וְדַעְתָּם לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַטֵּל עַצְמָן בָּאֵין הָאֵין סוֹף כְּדֵי לְכְלֵל תְּפִלָּתָם בְּאֶחָד שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא שָׁם בַּגְּמָרָא שֶׁהָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת קוֹדֶם הַתְּפִלָּה וְשָׁעָה אַחַת אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי גַּם אַחַר הַתְּפִלָּה הָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הֵיטֵב אוֹר הָרְשִׁימוּ בְּדַעְתָּם וְלִבָּם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקֻרְרִין וּמְבַטְּלִין כָּל הַיְּסוּרִים וּמְמַלְּאִין וּמַשְׁלִימִין כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת, כִּי מִשָּׁם כָּל תִּקּוּן הַכֵּלִים לְקַבֵּל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמַּקְשׁוּ שָׁם, וְכִי מֵאַחַר שֶׁהָיוּ שׁוֹהִין תִּשַׁע שָׁעוֹת בִּתְפִלָּתָן תּוֹרָתָן מָתַי נַעֲשֵׂית וּמְלַאכְתָּן מָתַי נַעֲשֵׂית?! וְתֵרְצוּ, מִתּוֹךְ שֶׁהָיוּ חֲסִידִים תּוֹרָתָן מְשֻׁתָּפֶרֶת וּמְלַאכְתָּן מְתֻבָּרֶכֶת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁהָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה קוֹדֶם הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לִבְחִינַת בְּטוּל הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְכֵן אַחַר הַתְּפִלָּה שֶׁהוּ שָׁעָה אַחַת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הֵיטֵב אוֹר הָרְשִׁימוּ בְּלִבָּם שֶׁמִּשָּׁם

נִמְשֶׁכֶת כָּל הַתּוֹרָה וּמִשָּׁם תִּקּוּן כָּל הַכֵּלִים לְקַבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי הָיְתָה תּוֹרָתָן מִשְׁתַּמֶּרֶת, כִּי מִשָּׁם נִמְשֶׁכֶת כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיְתָה מְלַאכְתָּן מִתְבָּרֶכֶת, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל בְּרָכַת הַשֶּׁפַע עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֵּלִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וִיבָרֶךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם נִקְרָאִים חֲסִידִים עַל שֵׁם הַחֶסֶד, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַחֲסָדִים וּלְגַלּוֹתָם לְמַטָּה מֵחֲמַת שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְתַקֵּן הַכֵּלִים כָּרָאוּי עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁלָּהֶם בְּרָצוֹא וָשׁוֹב וְכַנַּ"ל:

עֲבָדִים:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילַת עֲבָדִים, כִּי הָעֶבֶד הוּא קִנְיַן כַּסְפּוֹ עַל-כֵּן מְחֻיָּב לְמוּלוֹ לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה מִקִּנְיַן כַּסְפּוֹ, כִּי עִקַּר מִצְוַת מִילָה לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה מִבְּשַׂר קֹדֶשׁ הוּא כְּדֵי לְהַעֲבִיר וּלְבַטֵּל אֶחִיזַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ מֵהַגּוּף כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקֵּן הַגּוּף וְיִהְיֶה כְּלִי מֻכְשָׁר וּמוּכָן לְקַבֵּל אוֹר הַזִּרְיחוּ שֶׁל הָרְשִׁימוּ מֵהַבִּטּוּל הַנַּ"ל, כִּי כָּל בְּרִיאַת הָאָדָם הָיָה בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדָעִין לֵהּ לְדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הַיְדִיעָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הַנַּ"ל בְּרָצוֹא וָשׁוֹב שֶׁעַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל מְאִירִין לְהַדַּעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכָלוֹ טוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ"ל, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא וְכָל אֶחָד מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ וְאוֹמֵר, זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ וְכוּ', וּמִשָּׁם כָּל הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת כַּנַּ"ל וְעִקַּר כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הוּא כְּדֵי לְקַדֵּשׁ הַגּוּף שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי מֻכְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁהַגּוּף פָּגוּם עַל-יְדֵי אֵיזֶה עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁהַגּוּף פָּגוּם עַל-יְדֵי אֵיזֶה עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ כָּרָאוּי וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וּמְבַטֵּל עַצְמוֹ הוּא רַק בְּרֶגַע קַלָּה מְאֹד וְגַם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל אֵין הַגּוּף יָכוֹל לְקַבֵּל אוֹר הָרְשִׁימוּ מֻחְמַת פְּגָמוֹ וַאֲזַי חוֹלֵף וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הָרְשִׁימוּ מִיָּד וְשׁוֹכֵחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן צִוָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְקַדֵּשׁ גּוּפֵנוּ עַל יָדָם, כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל וּלְקַשְׁרָהּ בְּגוּפֵנוּ הֵיטֵב וְלִזְכֹּר בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ זוֹכִין רַק הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁקִּדְּשׁוּ עַצְמָן כָּרָאוּי וְסָתְמוּ וְעָצְמוּ עֵינֵיהֶם מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי וְהֵם נְקִיִּים וּזְקוּקִים וּפְרוּשִׁים וּמֻבְדָּלִים מִכָּל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה אֲפִלּוּ שֶׁל הֶתֵּר עַד תַּכְלִית קָצֶה אַחֲרוֹן וְרַק הֵם זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁגּוּפָם זַךְ מְאֹד מְאֹד לְקַבֵּל אוֹר הָרְשִׁימוּ בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכֹּר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁיְּקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה עַל כָּל פָּנִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַדֵּשׁ גּוּפוֹ

וְיָכוֹל לְקַבֵּל אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת מֵהַזְּרִיחוּ שֶׁל הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל. (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ, כְּפִי קִיּוּמוֹ אֶת הַתּוֹרָה:

וְזֶה בְּחִינַת מִצָּוֹת מִילָה, שֶׁהוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁהוּא לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה, שֶׁהִוא זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַשֵּׁר בְּגוּפוֹ אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצָּוֹת מִילַת עֲבָדִים שֶׁהֵם קִנְיָן כַּסְפּוֹ כְּדֵי לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ הַנֶּאֱחָז בְּחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא מִקִּנְיָן כַּסְפּוֹ, כִּי עִקַּר זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, נִתְאַחֵז בְּיוֹתֵר בְּהַמָּמוֹן, כִּי הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל, וְשָׁם כְּלוּלִים כָּל הַהֶבְלִים וְהַחֶמְדוֹת שֶׁל הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה, כִּי בְּהַמָּמוֹן נֶאֱחָזִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי עֲצַת הַנָּחָשׁ. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הָעֲשִׂיָּה וְהָעֲבֹדוּת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת. שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מֵהַבְּטוּל הַנַּ"ל, כִּי הַבְּטוּל הוּא לְבַטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם הַרְגָּשָׁה כְּלָל אֲפִלּוּ שֶׁל הַהֶכְרֵחִיּוּת, עַד שֶׁלֹּא יָנִיעַ עַפְעַפָּיו וְלֹא יָנִיד בִּשְׂפָתָיו וְלֹא יָזוּז בְּשׁוּם אֵבָר, כַּמּוּבָא. וְהָעֲשִׂיָּה וְהָעֲבֹדוּת שֶׁל כְּלַל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁכֻּלָּם בְּחֶמְדַּת הַמָּמוֹן הֵם הַהֵפֶךְ מִמָּשׁ מֵהַבְּטוּל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְקַדֵּשׁ בְּיוֹתֵר הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) כְּדֵי לְבַטֵּל מֵהֶם זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּתְאַחֵז בָּהֶם בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְנָעֵהוּ מִלְּקַשֵּׁר הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל בְּלִבּוֹ בְּעֵת שֶׁשָּׁב מֵהַבְּטוּל שֶׁאָז חוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בְּחִינַת חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא כְּדֶרֶךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הַנִּלְחָמִים זֶה בָּזֶה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם לְעִנְיַן הִתְגַּבְּרוּת הַיִּסּוּרִין חַס וְשָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם. כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא שֶׁהֵם הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה וְתַאֲוֹתָיו הֵם עִקַּר הַיִּסּוּרִין שֶׁל הַנֶּפֶשׁ וּמֵהֶם בָּאִים כָּל הַיִּסּוּרִין שֶׁל הַגּוּף גַּם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לָמוּל אֶת הָעֶבֶד שֶׁהוּא קִנְיַן כַּסְפּוֹ כְּדֵי לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ מֵהָעֶבֶד שֶׁהוּא קִנְיַן כַּסְפּוֹ שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתוֹ כַּנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר הָרְשִׁימוּ וּלְקַשְּׁרָהּ בְּלִבּוֹ כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַבְּטוּל שֶׁלֹּא יִמְנָעֵהוּ הָעָרְלָה וְהַזֶּהֶמָא שֶׁל עַבְדּוֹ קִנְיַן כַּסְפּוֹ, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ הוּא בְּהַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֲבֹדוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעֶבֶד חַיָּב בְּכַמָּה מִצְוֹת וְכָל מִצְוֹת שֶׁהָאִשָּׁה חַיֶּבֶת בָּהֶן הָעֶבֶד חַיָּב בָּהֶן, כִּי צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ הָעֶבֶד שֶׁהוּא קִנְיַן כַּסְפּוֹ בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה וּלְטוֹבָתוֹ וּלְמוּלוֹ לְשֵׁם עֲבֹדוּת כְּדֵי לְבַטֵּל זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ מִקִּנְיַן כַּסְפּוֹ שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּמּוֹל הָעֶבֶד שֶׁל כֹּהֵן מֻתָּר לֶאֱכֹל בַּתְּרוּמָה וּבָחֲזֶה וְשׁוֹק מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ אָסוּר בּוֹ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהַכִּיר אוֹתוֹ עַל-יְדֵי זְרִיחַת הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אָנוּ צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֲכִילָתֵנוּ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל דְּבָרִים הָאֲסוּרִים שֶׁהֵם נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת וּמִינִים טְמֵאִים שֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶם זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ בְּיוֹתֵר, שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָתָם נִפְגָּם הַגּוּף

וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אוֹר הַזְּרִיחָה הַנַּ"ל. וּכְשֶׁם שֶׁדְּבָרִים טְמֵאִים אֲסוּרִים מֵחֲמַת זֶה, כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ אָסַר עָלֵינוּ גַּם כַּמָּה דְּבָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁאֲסוּרִים לֶאֱכֹל מֵחֲמַת רִבּוּי קְדֻשָּׁתָם, כְּגוֹן תְּרוּמָה וְקָדְשִׁים לְזֶה שֶׁאִסּוּרָם הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַבֵּל הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹר הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֵּלִים וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן אָסוּר הַזָּר לֶאֱכֹל תְּרוּמָה וְקָדְשִׁים מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי אֵין כֹּחַ לְמִי שֶׁאֵינוֹ כֹּהֵן לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲכִילַת תְּרוּמָה וְקָדְשִׁים, כִּי הוּא אֶצְלוֹ בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר, אֲבָל הָעֶבֶד, שֶׁהוּא קִנְיַן כַּסְפּוֹ שֶׁל כֹּהֵן, יָכוֹל לֶאֱכֹל תְּרוּמָה וְקָדְשִׁים כְּמוֹ רַבּוֹ הַכֹּהֵן, כִּי הוּא נִכְלָל בּוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא כַּסְפּוֹ שֶׁל כֹּהֵן שֶׁשָּׁם עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַכֵּלִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁין הַמָּמוֹן מֵאֲחִיזַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ הַנֶּאֱחָז בְּהַל"ט מְלָאכוֹת, כִּי הַכֹּהֲנִים עֲבוֹדָתָם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן הֵם מְכַפְּרִים כָּל הֶעָוֹנוֹת הַבָּאִים מִזֶּהֳמַת הַנָּחָשׁ וְעִקַּר כַּפָּרָתָם עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמִּי שֶׁחָטָא צָרִיךְ לְהָבִיא מִמָּמוֹנוֹ וְכַסְפּוֹ קָרְבָּן כְּפִי הַחֵטְא. וְעַל-יְדֵי-זֶה הַכֹּהֵן מְכַפֵּר עָלָיו מֵחֲמַת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם עִקַּר הַבִּטּוּל וְשָׁם מֵאִיר הֵיטֵב אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל, כִּי קַבָּלַת זְרִיחַת אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל הוּא כְּפִי קְדֻשַּׁת הָאָדָם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן, עַל-כֵּן הָעֶבֶד שֶׁהוּא קִנְיַן כַּסְפּוֹ שֶׁל כֹּהֵן יָכוֹל לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה וְקָדְשִׁים, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכֹּהֵן שֶׁיִּתְתַּקֵּן הַמָּמוֹן מִזֶּהֳמַת הַנָּחָשׁ עַד שֶׁכָּל הַחֲפָצִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בַּמָּמוֹן יוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל. שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶהוּ וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ. שֶׁנִּסְמָךְ אַחַר פָּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַבִּטּוּל לְבַטֵּל עַצְמוֹ וְלִכְלֹל בְּאַחְדוּתוֹ בְּמִסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים, וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ, שֶׁהוּא הַמָּמוֹן, לְקַשֵּׁר אוֹר הָרְשִׁימוּ בְּלִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ וּמְאֹדוֹ שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ, שֶׁכָּלוּל כָּל חֶמְדַּת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁיִּבָּטֵל הַכֹּל בִּשְׁבִיל אַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת אוֹר הָרְשִׁימוּ הוּא כְּשֶׁמְּטַהֵר וּמְקַדֵּשׁ גַּם אֶת מָמוֹנוֹ מֵחִיּוּי דְּהַאי עָלְמָא שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. וְשָׁם עִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת בְּחִינַת הַכֵּלִים הוּא בִּבְחִינַת שְׂמאל גְּבוּרוֹת צִמְצוּמִים כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמָּמוֹן, בְּחִינַת בְּשִׂמְאלָהּ עֹשֶׁר וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא הַתַּכְלִית, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז מִתְבַּטְּלִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת. וְאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁאָז מִתְבַּטְּלִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁבַּמָּמוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִילָה

דּוֹחֶה שַׁבָּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא הַתַּכְלִית, כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲבִירִין הָעֲרֵלָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה, וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְכוּ'. כִּי כָּל סֵפֶר מִשְׁנֶה תּוֹרָה הוּא שֶׁמֹּשֶׁה מוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה וְיִקְשְׁרוּ אוֹתָהּ הֵיטֵב בְּלִבָּם שֶׁלֹּא תִּשָּׁכַח וְתַעֲבֹר מֵהֶם, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁיְּקַשְּׁרוּ אוֹר זְרִיחַת הָרִשִׁימוּ הַנַּ"ל שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַתּוֹרָה וּלְקַשְּׁרָהּ הֵיטֵב בְּלִבָּם עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. וְעַל-כֵּן חוֹזֵר וְשׁוֹנֶה אֶת כָּל הַהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת אֲשֶׁר רָאוּ בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וּבִשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף וְכוּ'. כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ"וָאֶתְחַנַּן", אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. וְכֵן חוֹזֵר וְשׁוֹנֶה שָׁם כָּל מַעֲשֵׂה ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמַתַּן תּוֹרָה שֶׁדִּבֵּר עִמָּהֶם פָּנִים בְּפָנִים וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ אָמַר 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד' שֶׁהוּא מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם שֶׁמְּחַיֵּב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם בְּמִסִירַת נֶפֶשׁ כְּדֵי לְכְלֵל בְּאֶחָד. וְעַל-כֵּן סוֹתְמִין עֵינֵיהֶם בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְכְלֵל בְּהַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי סְתִימַת הָעֵינַיִם הֵיטֵב וְכַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ אָמַר, וְאָהַבְתָּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְכוּ' וְכָל הַפָּרְשִׁיּוֹת שֶׁאַחֲרָיו שֶׁבְּכֻלָּם מוֹכִיחָם לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְקַשֵּׁר הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִבָּם וְכַנַּ"ל. וְלָזֶה מְקֻשָּׁר, וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן וְכוּ'. 'עֵקֶב' בְּחִינַת רַגְלַיִן, הַיְנוּ כְּשֶׁתְּקַשְּׁרוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּלִבְבְכֶם כָּל כָּךְ עַד שֶׁתִּשְׁמְעוּ אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הָעֲקֵבִים וְהָרַגְלַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּמוֹן שֶׁנִּקְרָא רֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֵת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו, אָז, וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְכוּ'. כִּי אָז יִהְיֶה לְךָ כֵּלִים לְקַבֵּל אֶת הַחֶסֶד וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכֵּלִים נַעֲשִׂין כְּשֶׁמְּתַקְּנִין אֶת הַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם כְּלַל כָּל חֶמְדַּת חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קְרָא אֶת הַתּוֹרָה מִשְׁפָּטִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְכוּ'. כִּי מִשְׁפָּט לְשׁוֹן יְסוּרִין, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בִּישַׁעְיָה שֶׁמִּשְׁפָּט מְשַׁמֵּשׁ שָׁלֹשׁ לְשׁוֹנוֹת וְכוּ'. כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי יְסוּרִין שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה סוֹתְמִין עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְנִכְלָלִין בָּאֶחָד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבְּלִין מִשָּׁם מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַתּוֹרָה מִשְׁפָּט:

חלק יד

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים בָּאִים עַל-יְדֵי יִסּוּרִין וְהֵם, תּוֹרָה וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעוֹלָם הַבָּא. כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי עוֹלָם הַבָּא הוּא הַתַּכְלִית שֶׁאָז יִתְקַיֵּם, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי יִסּוּרִין שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה סוֹתְמִין עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה, כִּי מִשָּׁם כָּל קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל הַנַּ"ל הַבָּא עַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִין וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׁם עִקַּר הַמָּקוֹם הַמְקֻדָּשׁ שֶׁבּוֹ זוֹכִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ כָּרָאוּי וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם אוֹר הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל לְקַשְּׁרָהּ בְּלִבּוֹ כָּרָאוּי. כִּי לְקַבֵּל תּוֹרָה מִזְּרִיחַת הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל וּלְקַשְּׁרָהּ בְּלִבּוֹ כָּרָאוּי לָזֶה צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הַגּוּף עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּכְפִי קְדֻשַּׁת הַגּוּף כֵּן זוֹכֶה לְקַשְּׁרָהּ בְּלִבּוֹ כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן צְרִיכִין קְדֻשַּׁת הַמָּקוֹם שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹק, כִּי עִקַּר הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזְּרִיחַת הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן כָּל סֵפֶר דְּבָרִים מְדַבֵּר הַרְבֵּה בְּשֶׁבַח אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַזְּרִיחָה הַנַּ"ל הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְבֹּל יִסּוּרִין קֹדֶם שֶׁבָּאִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַבִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מְאִירָה הָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל בָּא עַל-יְדֵי יִסּוּרִין כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה, וְשָׁמַר ה' לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ, 'וְשָׁמַר' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמֹר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַחֶסֶד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ שֶׁלֹּא יָזִיק לָנוּ חַס וְשָׁלוֹם רִבּוּי הַחֶסֶד כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֵינוּ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ חֶסֶד, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיְּקַיְּמֵם, וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן כַּנַּ"ל, שֶׁנִּשְׁמַע כָּל מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ הָרַגְלִין בִּבְחִינַת רַגְלֵי עָמְדָה בְּמִישׁוֹר, דְּהַיְנוּ בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן שֶׁנִּקְרָא רַגְלִין, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּהְיֶה חֲזָקִים בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת עַד שֶׁהַמָּמוֹן לֹא יַעֲבִיר אוֹתָנוּ חַס וְשָׁלוֹם, מִקִּיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי שָׁם בְּחָמְדַּת הַמָּמוֹן, שָׁם עִקַּר הַחֲשָׁשָׁא שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמָּמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לָּךְ וְרָם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְדִי זָהָב, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֲבָל אִם תִּזְכֶּה לִשְׁמֹעַ אֶת מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה גַּם בִּבְחִינַת עֲקֵבִים וְרַגְלִין, דְּהַיְנוּ בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְאָז, וְשָׁמַר לְךָ ה' אֶת הַחֶסֶד. שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בּוֹ זָר בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יָזִיק לְךָ רִבּוּי הַחֶסֶד חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ. וּמֵאַחַר שֶׁאַתָּה מְחַזֵּק עַצְמְךָ לִזְכֹּר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ גַּם בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן, גַּם ה' יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר לְךָ הַחֶסֶד, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לְךָ שֶׁפַע הַחֶסֶד בִּשְׁמִירָה גְּדוֹלָה בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יָזִיק לְךָ כְּלָל. בִּבְחִינַת יְבָרֶכְךָ ה', בְּמָמוֹן. וְיִשְׁמְרֶךָ, מִן הַמַּזִּיקִין שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ לְךָ הַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּךָ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַמָּמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז דַּיְקָא, וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתֶךָ וְכוּ'. כִּי יַשְׁפִּיעַ לְךָ כָּל טוּב, כִּי תּוֹכַל לְקַבֵּל רִבּוּי שֶׁפַע הַחֶסֶד עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכֵּלִים וְכַנַּ"ל:

גֵּרִים:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַגֵּר לְכְנֵס בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילָה וּטְבִילָה וְעַל-יְדֵי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה דַּיְקָא, כִּי הַגֵּר שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה מֵהַשִּׁבְעִים עַמְמִין שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ

מֵהַבְּטוּל הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבְּטוּל אֶל אוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁהוּא הַתַּכְלִית הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הָעֵינַיִם שֶׁסּוֹתְמִין עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁשָּׁבִין מֵהַבְּטוּל נִמְשָׁךְ מִשָּׁם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵשִּׁבְעִים פָּנִים, כִּי כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה נִמְשָׁכִין מֵהַבְּטוּל הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרוֹ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בָּעֵינַיִם כַּנַּ"ל. וְהָעַכּוּ"ם הֵם הַהֶפֶךְ מִזֶּה, כִּי הֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ מֵשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן הָעַכּוּ"ם כְּשֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה, שֶׁהִיא זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ הַנֶּאֱחָז בְּחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲבִירָהּ מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי צַעַר וּכְאֵב גָּדוֹל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה סוֹתֵם עֵינָיו בְּחָזְקָה מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְנִכְלָל בָּאֶחָד שֶׁהוּא הַתַּכְלִית וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַבְּטוּל הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְנָס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא יוֹצֵא מִזֻּהֲמַת הַשִּׁבְעִים עַמְמִין שֶׁהֵם פְּגַם הָעֵינַיִם הַנֶּאֱחָז בְּחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְנִכְנָס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁנִּמְשָׁכָת מֵהַבְּטוּל הַנַּ"ל שֶׁזָּכָה לָזֶה עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת טְבִילַת הַגֵּר אַחַר הַמִּילָה, כִּי הַמַּיִם מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, כִּי הַמַּיִם שֶׁל מִקְוֶה יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַמַּיִם הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם מֵימֵי הַתּוֹרָה הַנִּמְשָׁכִין מֵהַגְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבְּטוּל הַנַּ"ל שֶׁהֵם מְכַבְּיִן צְמְאוֹן הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֵם הַיְסוֹרִין הָרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁשָּׁבִין מֵהַבְּטוּל, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה. כִּי מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַבְּטוּל הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה, כִּי שָׁם כֻּלּוֹ טוֹב, עַל-כֵּן מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל מַעְיְנוֹת הַיְשׁוּעָה מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּמֵאֵלּוּ הַמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה מְקַבְּלִין הַמַּיִם בְּשָׂשׂוֹן, 'בְּשָׂשׂוֹן' דַּיְקָא. כִּי הַכֵּלִי לְקַבֵּל הַמַּיִם מִשָּׁם שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הִיא הַשִּׂמְחָה שֶׁהִיא הַכְּלִי לִשְׁאֹב הַמַּיִם עַל יָדָהּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן, הַיְנוּ עִם הַשָּׂשׂוֹן תִּשְׁאֲבוּ הַמַּיִם, כִּי הַשָּׂשׂוֹן וְהַשִּׂמְחָה הִיא הַכְּלִי לִשְׁאֹב הַמַּיִם עַל יָדָהּ מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַגְּרִיחָה שֶׁל הַבְּטוּל הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם עַל פָּסוּק זֶה, וּתְקַבְּלוּן אוּלְפָן חֲדַת מִבְּחִירֵי צַדִּיקַיָּא. כִּי כָּל הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם אוּלְפָן חֲדַת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה מִבְּחִירֵי צַדִּיקַיָּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבֹא אֶל הַתַּכְלִית הַנַּ"ל וְלִשְׁאֹב מִשָּׁם אוּלְפָן חֲדַת בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים כִּי אִם עַל-יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, בְּחִינַת בְּחִירֵי צַדִּיקַיָּא הַמְּבֹחָרִים שֶׁבַּצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי הַשֵּׂדֶה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהָבִיא אֶת כָּל אֶחָד אֶל הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל.

וְאֵלּוּ הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַמִּקְוֶה הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה' מוֹשִׁיעַ בְּעֵת צָרָה, מוֹשִׁיעַ וַדַּאי הַהוּא, דְּמִקְוָה דְּמִקְוֶה בִּידֵהּ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם מוֹשִׁיעִין מִכָּל הַצָּרוֹת בְּוַדַּאי כַּנַּ"ל, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין מִמְּקוֹר הַמִּקְוֶה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם מְקוֹר מַיִם חַיִּים הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַבְּטוּל הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַחַיִּים בִּבְחִינַת כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים וְכוּ'. וְזֶהוּ, מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה', כִּי בְּהַמִּקְוֶה נִכְלָלִין בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בַּה' אֶחָד שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיְשׁוּעוֹת כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם כָּל הַטָּהֳרוֹת לְכָל הַטֻּמְאוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא שֶׁכֻּלָּן נִתְבַּטְּלִין עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין וְנִתְעַלְּמִין בְּכָל גּוּפוֹ מֵרֹאשׁ וְעַד עָקֵב בְּתוֹךְ מֵימֵי הַמִּקְוֶה שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה הַנַּ"ל שֶׁנּוֹבְעִין מֵהַזְּרִיחָה שֶׁל הַבְּטוּל הַנַּ"ל. וְשָׁם נִטְהָר הַגֵּר מִזֶּהֲמַת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם וְנִכְלָל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בְּשִׁבְעִים פָּנִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שִׁעוּר מִקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁבָּהֶם נִתְּנָה הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מֵהַזְּרִיחָה שֶׁל הַבְּטוּל הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכָה לַעֲבֹר וְלֵילֵךְ דֶּרֶךְ אַרְבָּעִים יוֹם עַד שֶׁתִּצְטַיֵּר בְּאוֹתִיּוֹת וְדִבּוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלָהּ בְּזֶה הָעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעִים סְאָה שֶׁל הַמִּקְוֶה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמִּקְוֶה כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַגֵּר לְהִתְגַּיֵּר כִּי אִם עַל-יְדֵי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מֵהַזֶּהֲמָא דְּהַאי עָלְמָא וְלִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּחִירֵי צַדִּיקַיָּא, שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל, שֶׁרַק עַל יָדָהּ בָּאִין אֶל הַתַּכְלִית הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַגֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר וְלָצֵאת מִטֻּמְאַת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם וְלִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, בִּקְדֻשַּׁת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַבְּטוּל הַנַּ"ל, אִי אֶפְשָׁר לוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שִׁלְשָׁה דַּיָּנִים הֵם מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים יְדִיעַת הַתּוֹרָה מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא כְּלֵל הַתּוֹרָה וְהוּא עִקַּר בְּחִינַת בַּעַל הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל שֶׁהוּא מֵבִיא אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל אֶל הַתַּכְלִית עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתַּן לָנוּ עַל-יְדֵי עֶצֶם נִפְלְאוֹת הַבְּטוּל שֶׁלּוֹ שֶׁעָלָה לַמָּרוֹם וְשָׁהָה שָׁם שֵׁשׁ פְּעָמִים אַרְבָּעִים יוֹם לֶחֶם לֹא אָכַל וְכוּ'. עַד שֶׁזָּכָה לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לְחַיּוֹתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה וְכָל הַדַּיָּנִים שֶׁבָּעוֹלָם צְרִיכִין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, כִּי עִקַּר הַדַּיָּנִים הֵם סְמוּכִין, שֶׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ סְמוּכִין מֵהָרַבִּי שֶׁלָּהֶם שֶׁסְּמָכָן שֶׁהוּא נִסְמָךְ מֵרַבּוֹ וְרַבּוֹ מֵרַבּוֹ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. וְעַל-כֵּן הַדַּיָּן נִקְרָא אֱלֹקִים, כִּי הוּא מְקַבֵּל מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמֵּבִיא כָּל יִשְׂרָאֵל אֶל הַתַּכְלִית, וּבִפְרָט הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם הַשּׁוֹפְטִים וְהַדַּיָּנִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁמַּשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם דֵּעָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְכָלֵל בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַבְּטוּל הַנַּ"ל בְּרָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִים דַּעַת הַתּוֹרָה לִשְׁפֹּט צֶדֶק. וְעַל-כֵּן

נִקְרָאִים אֱלֹקִים, כִּי נִכְלָלִין בָּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּיֵּר וְלִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבִּטּוּל הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְּׁלֹשָׁה דְּיָנִים שֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מֵהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לָבֹא אֶל הַתַּכְלִית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּיְּרִין הַגֵּרִים וְנִכְנָסִין בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הֵם שְׁלֹשָׁה דְּיָנִים, כִּי כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַכֵּלִים שֶׁעוֹשִׂין לְקַבֵּל אוֹר הַזְּרִיחָה הַנַּ"ל וְאֵלּוּ הַכֵּלִים הֵם בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה תְּקוּנִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַכֵּלִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּשָׁלֹשׁ קַוִּין שֶׁהֵם, חֶסֶד וְדִין וְרַחֲמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הָעֶשֶׂר תְּקוּנִין שֶׁהֵם עַתִּיקָא סְתִימָאָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת מַאֲמַר אֱלִיָּהוּ זַ"ל שֶׁשָּׁם מְבֹאָר וּמוּבָן לַמַּשְׂכִּיל כָּל עִנְיַן הַבִּטּוּל הַנַּ"ל וּבְחִינַת הַכֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר הַנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי בְּחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם, אֲנִתְּ הוּא חַד וְלָא בְחוּשְׁבָּן אֲנִתְּ הוּא עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָּךְ כְּלָל. זֶהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ אֶחָד וְשָׁם הַכֹּל סָתוּם וְנֶעְלָם וְלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא תַּמָּן כְּלָל. וְזֶהוּ בְּחִינַת רָצוֹא, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל לְדַבֵּר מִבְּחִינַת וָשׁוֹב שֶׁהוּא, מַה שֶּׁאִיתָא, אֲנִתְּ הוּא דַּאֲפִיקַת עֶשֶׂר תְּקוּנִין וְקָרֵינָן לְהוֹן עַתִּיקָא סְתִימָאָה וְכוּ'. וּמְבָאַר וְהוֹלֵךְ שֶׁכָּל הָעַתִּיקָא סְתִימָאָה כְּלוּלִין בִּשְׁלֹשָׁה, חַד אֲרִיךְ וְחַד קַצָר וְחַד בֵּינוֹנִי, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְּׁלֹשָׁה קַוִּין, חֶסֶד, דִּין, רַחֲמִים, כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׁלֹשָׁה דְּיָנִים הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּכָל בְּחִינוֹתֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אוֹרָיְן תְּלִיתָאָה עַל-יְדֵי תְּלִיתָאָה לְעֵם תְּלִיתָאָה וְכוּ'. כִּי כָּל הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת מֵהָרְשִׁימוּ הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁאֹב הַמַּיִם מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַכֵּלִים שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּשָׁלֹשׁ כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת בֵּין הַמְּצָרִים שֶׁאָז מִתְאַבְּלִין עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאַחַר כָּךְ מִתְנַחֲמִין בְּשֶׁבַע דְּנֶחָמְתָא שֶׁקּוֹרִין מִשַּׁבַּת נַחֲמוּ עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר הָאֲבֵלוּת וְהַבְּכִיָּה עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל מַה שֶּׁנִּתְרַחֲקְנוּ מֵעַל אֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם כָּל כָּךְ וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְבַטֵּל עַצְמֵנוּ וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית מִגֹּדֶל הַחָרְבָּן, כִּי עִקַּר הַבִּטּוּל הַנַּ"ל כָּרָאוּי זוֹכִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא גְּאוֹן עֻזֵּנוּ מַחְמַד עֵינֵינוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם. כִּי בְּעִנְיַן הַבִּטּוּל הַנַּ"ל יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בָּאָדָם וּבַזְּמַן וּבַמָּקוֹם, כִּי כָּל מַה שֶּׁגּוּף הָאָדָם קָדוֹשׁ וְטָהוֹר בְּיוֹתֵר כֵּן יָכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר וְלִשְׁאֹב מֵימֵי הַתּוֹרָה מִשָּׁם, כִּי יֵשׁ לוֹ כֵּלִים רְאוּיִים לְקַבֵּל וְכֵן יֵשׁ זְמַן שֶׁמְּסֻגָּל בְּיוֹתֵר לְבְחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁהוּא זְמַנִּים הַמְקֻדָּשִׁים שֶׁהֵם כָּל הַיָּמִים טוֹבִים וּבְרֹאשָׁם שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה שֶׁהַבִּטּוּל

הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא וְכָל אֶחָד מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב. כִּי הִתְנוֹצְצוּת הַבִּטּוּל הַנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב וְלֹא בְּעַל פֶּה כִּי אִם לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ וְכֵן יֵשׁ שִׁנּוּיִים בַּמָּקוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּדֵל מַעֲלַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם הַמָּקוֹם הַמְקֻדָּשׁ שֶׁיְּכוֹלִין שָׁם לְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּאוֹר אֵין סוֹף וּלְהַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשָּׁם בְּכָל פַּעַם וְעַל-כֵּן אֵין תּוֹרָה כְּתוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹק וְכוּ', כִּי שָׁם דַּיְקָא זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל הַנַּ"ל. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם הוּא בֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִקְדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מִתְבַּטְּלִין בְּהַיְחִיד קַדְמוֹן שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט שֶׁהַתְּחָלַת בְּרִיאָתוֹ מִנְּקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹפִי אֱלֹקִים הוֹפִיעַ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נֶחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ מַחְמַד עֵינֵינוּ וְגָלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְכוּ' וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת בְּבֵית בְּחִירָתֵנוּ וְכוּ' לְהִתְבַּטֵּל וּלְהִכָּלֵל שָׁם בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מְצוֹת עֲלִיַּת רְגָלִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְרְאוֹת וְלֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי ה' וְכוּ'. וְעַל זֶה צְרִיכִין לִבְכּוֹת וּלְהִתְאַבֵּל מְאֹד, כִּי שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְחוֹלֵנוּ, 'מְחוֹלֵנוּ' דַּיְקָא בְּחִינַת הַמָּחוֹל הַנַּ"ל שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הֵיינוּ זוֹכִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ בְּחִינַת בִּטּוּל גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם וּמִשָּׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְהַמְשׂוֹשׂ. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַל-יְדֵי הַחֻרְבָּן שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ וְכוּ', כִּי עָרְבָה כָּל שִׂמְחָה, כִּי עַתָּה קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לְבַטֵּל עַצְמֵנוּ מֵחֲמַת תִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה בָּעוֹלָם מְאֹד הַמְבַלְבֶּלֶת מְאֹד רְאוּת הָעַיִן בְּחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וְאֵינָהּ מַנַּחַת לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כְּלוֹ טוֹב שֶׁזֶּה עִקַּר הַיִּסּוּרִין וּמְרִירוּת וְהַצָּרָה שֶׁל הַגָּלוּת (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן ר"ן). וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת מְאֹד וְעִקַּר הַבְּכִיָּה הוּא עַל שְׁרֵפַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּסְמְרוּ רְזֶיהָ לְחִיצוֹנִים וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה מֵהַבִּטּוּל הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁהָעוֹלָם מְבֻלְבָּל מְאֹד מְאֹד בְּתַאֲוֹת וְהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה, עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כִּי רָחַק מְמֶּנִּי מְנַחֵם וְכוּ'. 'רָחַק' דַּיְקָא, כִּי הַתַּכְלִית שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנֶּחָמוֹת רָחַק מִמֶּנּוּ מְאֹד מֵחֲמַת גֹּדֶל הַחֻרְבָּן וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת הַרְבֵּה וְעַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה דּוֹחִין הַדְּמָעוֹת לַחוּץ שֶׁהֵם חֶלְקֵי הָרְאוּת, (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵיו זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים). וְעַל-יְדֵי-זֶה דּוֹחִין וּמְגָרְשִׁין הָרְאוּת שֶׁל חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא שֶׁהֵם גָּרְמוּ הַחֻרְבָּן שֶׁעַל זֶה אָנוּ בּוֹכִין וּמִתְוַדִּין שֶׁאָנַחְנוּ גָּרַמְנוּ כָּל זֶה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁהַלַּכְנוּ אַחַר עֵינֵינוּ. וּמֵאַחַר שֶׁאָנוּ בּוֹכִין עַל זֶה אָנוּ מְגָרְשִׁין עַל-יְדֵי הַדְּמָעוֹת אֶת חֶלְקֵי הָרְאוּת שֶׁנָּטוּ אַחַר חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא וּצְרִיכִין לִבְכּוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁמִּתּוֹךְ גֹּדֶל

הַצַּעַר וְהַמְּרִירוּת הַכְּאֵב שֶׁיִּרְגִּישׁ מִגֹּדֶל הַחֶרְפָּן שֶׁגָּרַם בַּעֲוֹנוֹתָיו שֶׁמְּעַכְּבִין הַבִּנְיָן שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ הֶחֱרִיבוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עַד שֶׁיָּבֹא עַל-יְדֵי-זֶה לִבְחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל בִּבְחִינַת עֵינִי נִגְּרָה וְלֹא תִדְמֶה מֵאֵין הֲפוּגוֹת עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם, כִּי כְּשֶׁסּוֹתֵם עֵינָיו כַּנַּ"ל וּמִסְתַּכֵּל רַק עַל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מַשְׁקִיף וּמַשְׁגִּיחַ עָלָיו מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְעִנְיַן הָעוֹלִים לָרֶגֶל כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא בָּא לְרָאוֹת כָּךְ הוּא בָּא לֵרָאוֹת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֲבֵלוּת וְהַצַּעַר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּא לַבִּטּוּל הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה בָּא לַשִּׂמְחָה בִּבְחִינַת שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְהַשִּׂמְחָה הִוא כְּלִי לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה מִשָּׁם שֶׁזֶּה עִקַּר הַנֶּחָמָה בִּבְחִינַת זֹאת נֶחָמָתִי בְּעָנְיִי וְכוּ'. וְהָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁיּוֹנְקִים מִבַּעַל הַשֶּׂדֶה הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל לְהָבִיא הַכֹּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהֵם עִקַּר נֶחָמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וְכוּ':

חלק כ

כִּי יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַמִּלְחָמָה שֶׁיֵּשׁ לָהָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הָאָדָם לֹא נִבְרָא כִּי אִם בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּכְלֹל בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּרִצּוֹא וְשׁוֹב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהַכִּיר וְלֵידַע אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל זֶה בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. אֲבָל חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא מִשְׁתַּטְּחִין לְפָנָיו בְּכָל עֵת בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ וְכוּ' וּבְכָל יוֹם וְיוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. וְעִקַּר הָעֵזֶר וְהַיְשׁוּעָה הוּא

עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה, בְּחִינַת מַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר וְנָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק שֶׁהֵם עוֹזְרִים בְּכָל עֵת עַל-יְדֵי נִפְלְאוֹת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם נֶגֶד כָּל הַקָּמִים וּמְשְׁתַּטְּחִים עֲלֵיהֶם מִכָּל צַד בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת:

חלק כא

וְזֶה, אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם מִי אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וְכוּ' . כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה הוּא אָנֹכִי אָנֹכִי שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין בְּעֵת הַבִּטּוּל. וְהַצַּדִּיק בְּגֹדֶל כֹּחוֹ מַמְשִׁיךְ הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ גַּם עָלֵינוּ בְּחֶשְׁכַת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה עַד שֶׁשּׁוֹמְעִין וּמַרְגִּישִׁין בַּלֵּב נְעִימַת אֱמִתָּתוֹ כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אָנֹכִי אָנֹכִי שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא עִקַּר הַנֶּחָמָה, כִּי שָׁם כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ אֶחָד וְהַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה שָׁם. וְזֶהוּ, מִי אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה מֵהַיְסוּרִים וְהַצָּרוֹת הוּא הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהַזִּרְיחָה הַנַּ"ל, אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל, כִּי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה כַּנַּ"ל, כִּי בְּרֹב בְּנֵי אָדָם מִתְגַּבְּרִין הַיְסוּרִין וְהַמּוֹנְעִים אַחַר כָּךְ כָּל כָּךְ עַד שֶׁמְּבַלְבְּלִים אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁמִּתְרַחֲקִים בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַיְסוּרִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַל מַה תֻּכּוּ עוֹד תּוֹסִיפוּ סָרָה וְכוּ'. אֲבָל עִקַּר הַבִּלְבּוּל נִמְשָׁךְ רַק מִבְּנֵי אָדָם הַמּוֹנְעִים שֶׁהֵם מַדִּיחִים בְּדִבְרֵיהֶם הָרָעִים מִן הָאֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין מוֹעִילִים גַּם הַיְסוּרִים לָשׁוּב עַל יָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע בְּעַצְמוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה מַה דְּאִיתָא בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁהַיְסוּרִים מַהַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁהוּא הָאָדָם קָשֶׁה מֵהַכֹּל, כִּי מִכָּל הַיְסוּרִים יְכוֹלִים לְנַחֵם אֶת עַצְמָם עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל הַתַּכְלִית בְּרָצוֹא וְשׁוֹב עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה מִשָּׁם שֶׁהִיא עִקַּר הַנֶּחָמָה וַאֲפִלּוּ שְׁאֵינוֹ בַּר הָכִי הוּא מִתְנַחֵם עַל-יְדֵי רַבּוֹ הַצַּדִּיק וַחֲבֵרָיו הַגְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ שֶׁמְּאִירִין בּוֹ דִּבְרֵי אֱמֶת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַבִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין הַכֹּל לְהִתְנַחֵם וּלְהִוָּשַׁע מִכָּל הַצָּרוֹת, כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה שֶׁיָּכוֹל לְהוֹשִׁיעַ תָּמִיד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם וְכַנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַצָּרָה בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, הִוא עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁהֵם קָמִים כְּנֶגֶד מִי שֶׁרוֹצֶה לְמַלֵּט עַל נַפְשׁוֹ וְלִבְרֹחַ אֶל הַתַּכְלִית וּכְשֶׁהֵם עוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ בְּכַמָּה מִינֵי מְנִיעוֹת וַהֲסָתוֹת וּפִתּוּיִים וּבְכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי לֵיצָנוּת וְדִבְרֵי חֲלַקְלַקּוּת וְכוּ' זֶה קָשֶׁה בְּיוֹתֵר מִן הַכֹּל, אֲבָל כְּשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ וְיוֹדֵעַ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵינוֹ מִתְיָרֵא גַּם מִבְּנֵי אָדָם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. וְזֶהוּ, אָנֹכִי אָנֹכִי מְנַחֶמְכֶם מִי אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וְכוּ'. 'מִי אַתְּ דַּיְקָא בְּחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל עַד שֶׁלֹּא תֵּדַע מֵעַצְמֵךְ כְּלָל מִי אַתְּ וְהֶבֶל. וְזֶהוּ, מִי אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת. כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתְּה מְכוּוָּן רַק בְּשִׁבְיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי אֵיךְ יוּכַל לְמָנְעֵךְ שׁוּם אָדָם הַמּוּכָן לְמִיתָה אֲשֶׁר יָמִיו כְּצֵל עוֹבֵר, כִּי עִקַּר

הַיְסוּרִין שֶׁיֵּשׁ מִבְּנֵי אָדָם בְּיוֹתֵר הוּא מֵחֲמַת שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְבַלְבֵּל דַּעַת הָאָדָם לִדְחוֹתוֹ מִן הָאֱמֶת חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל מִי שֶׁמְּכַוֵּן דַּעְתּוֹ אֶל הַתַּכְלִית בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּ"ל אֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ מְנַחֵם אוֹתוֹ בִּבְחִינַת אָנֹכִי אָנֹכִי מְנַחֶמְכֶם מִי אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וְכוּ'. כִּי כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר וְכוּ' וּדְבַר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶהוּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֵיכֶם אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֲפִלּוּ אֵין בָּכֶם אֶלָּא זְכוּת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַפַּחַד מִפְּנֵי הַשּׂוֹנֵא הַבֶּן אָדָם שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַטּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, דַּעַת הָאָדָם מִן הָאֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה יִפֹּל בְּיָדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל מִי שֶׁהוּא חָזָק בָּאֱמֶת וּמִסְתַּכֵּל תָּמִיד בְּכָל עֵת עַל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי עַד שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לְהַטּוֹתוֹ מִן הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הוּא אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׁוּם אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. כִּי בָּאֱמֶת עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ קָשֶׁה לְהָבִין עִנְיָן זֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁמִּבַּעַל בְּחִירָה קָשֶׁה לְהִנָּצֵל יוֹתֵר מֵחַיּוֹת רָעוֹת. וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב בַּאֲרִיכוּת עִנְיָן זֶה (בְּדַף קפה) וּמֵבִיא שָׁם, מִכָּאן אָמְרוּ יַפְיל בַּר נָשׁ גַּרְמֵהּ לְאֶשָּׁא אוֹ לְגוֹבָא דִּנְחָשִׁין וְעַקְרְבִין וְלָא יִתְמַסַּר בִּידֵהּ דִּשְׁנָאוֹי וְכוּ'. אֲבָל כְּיָון דְּיִתְמַסַּר בְּיָדָא דְּשַׂנְאוֹי זְעִירִין אִנּוּן דְּיָכְלִין לְאִשְׁתְּזָבָא וְכוּ' וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן כְּלָל הֲלֹא לְפִי הַדַּעַת הַפָּשׁוּט נִרְאֶה שֶׁאֲרָיוֹת וּנְחָשִׁים הֵם מוּעָדִין יוֹתֵר לְהַזִּיק מֵאָדָם וְאִם הָאָדָם בָּטוּחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ נֵס וְיַצִּילֵהוּ מִגֹּב אֲרָיוֹת, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁיִּבְטַח בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּצִּילֵהוּ מִבְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין מַזִּיקִים כָּל כָּךְ כְּמוֹ אֲרָיוֹת וּנְמֵרִים, אַךְ עִקַּר הַפַּחַד מִבְּנֵי אָדָם הוּא מֵחֲמַת עִנְיָן הַנַּ"ל, כִּי לִבְרֹחַ מֵהַיְסוּרִים אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל אֲבָל אַחַר כָּךְ מִתְגַּבְּרִין הַיְסוּרִים בְּיוֹתֵר וּמִתְנַחֲמִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשּׁוֹאֲבִין מִשָּׁם כַּנַּ"ל אֲבָל יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה מִלְחָמָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל, כִּי לִפְעָמִים מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, הַיְסוּרִים פַּעַם אַחַר פַּעַם כַּמָּה פְּעָמִים עַד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן לְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה כָּרָאוּי וְלִיַּדַּע וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּכָל עִנְיְנֵי הַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עִקַּר יִסּוּרֵי הָאָדָם וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם לִפְעָמִים עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, אֲבָל אַחַר כָּךְ מִתְגַּבְּרִים עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן בְּכָל פַּעַם וְכַנַּ"ל. וּבָזֶה נִכְשַׁל אִיּוֹב כְּשֶׁבָּאוּ עָלָיו הַיְסוּרִים שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבִּתְחִלָּה עָמַד בַּנִּסָּיוֹן כְּשֶׁנִּלְקַח כָּל עֶשְׁרוּתוֹ וּבָנָיו וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר, יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ. בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב וְכוּ' וַאֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו הַשָּׂטָן בְּיוֹתֵר וְקִטְרֵג עָלָיו כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּתַּן לוֹ רְשׁוּת לְהַכּוֹתוֹ בְּגוּפוֹ בְּיִסּוּרִין קָשִׁים בִּשְׁחִין רַע וְכוּ' אַף-עַל-פִּי-כֵן בִּתְחִלָּה עָמַד בַּנִּסָּיוֹן קְצָת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב

בִּשְׂפָתָיו, אֲבָל אַחַר כָּךְ הִתְגָּרָה בּוֹ הַבַּעַל דָּבָר כָּל כָּךְ עַד שֶׁהֶסִיתוֹ עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַיִּסּוּרִים עַד שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, אַחֲרֵי כֵּן פָּתַח אִיּוֹב אֶת פִּיהוּ. 'אַחֲרֵי כֵּן' דַּיְקָא, הַיְנוּ אַחַר שֶׁשָּׁב מֵהַבִּטּוּל כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁבְּכָל פַּעַם הִתְגַּבְּרוּ עָלָיו הַיִּסּוּרִים בְּיוֹתֵר וּכְמוֹ כֵן הִתְגָּרָה בּוֹ הַשָּׂטָן הַמֵּסִית בְּיוֹתֵר עַד שֶׁלֹּא עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וּפָתַח אֶת פִּיו וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ מִבְּנֵי אָדָם הַשּׁוֹנְאִים קָשִׁים בְּיוֹתֵר מִשֶּׁאָר כָּל מִינֵי יִסּוּרִים כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם הַמִּלְחָמָה חֲזָקָה בְּיוֹתֵר, כִּי בִּשְׁאָר מִינֵי יִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן יָכוֹל לְחַזֵּק דַּעְתּוֹ וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית פַּעַם אַחַר פַּעַם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּכָל פַּעַם לְנַחֵם עַצְמוֹ עַד שֶׁיְּבַטֵּל הַיִּסּוּרִין, כִּי בָּזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁמְּנַחֵם עַצְמוֹ עַל הַיִּסּוּרִין עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לִדְחוֹתָם וּלְפָטְרָם לְגַמְרֵי, כִּי הַנִּמְשָׁךְ אַחַר הַצַּעַר, הַצַּעַר נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכִי לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לְנַחֵם עַצְמוֹ עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁכְּבָר קִבֵּל מֵרַבּוֹ שֶׁיִּתְחַדְּשׁוּ אֶצְלוֹ וְיַרְגִּישׁ נְעִימוּת מְתִיקוּתָם מֵחָדָשׁ שֶׁגַּם זֶה בִּכְלַל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁעוֹמְדִים עַל הָאָדָם שׂוֹנְאִים בְּנֵי אָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, וְעוֹשִׂים לוֹ יִסּוּרִים וְרוֹצִים לְהַטּוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת אֲז קָשֶׁה מְאֹד לְהִנָּצֵל מֵחֶמַת שֶׁאֲז קָשֶׁה מְאֹד שֶׁיִּשָּׁאֵר חָזָק בְּדַעְתּוֹ לְהִתְחַזֵּק בֶּהֱאֶמֶת, כִּי חַיּוֹת רָעוֹת וְכַיּוֹצֵא כְּשֶׁקָּמִים עַל הָאָדָם הֵם עוֹשִׂים רַק אֶת שֶׁלָּהֶם שֶׁרוֹצִים לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אֵינָם מְדַבְּרִים דִּבְרֵי לֵיצָנוּת וַחֲלַלְקְלְקוּת וְכוּ' לִדְחוֹתוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בְּנֵי אָדָם הַשּׂוֹנְאִים עוֹמְדִים עַל הָאָדָם לְיַסְּרוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּמְדַבְּרִים דִּבְרֵי לֵיצָנוּת וּכְפִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֻצַּח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרַי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. וְכֵן בְּכַמָּה פְּסוּקִים וְאָז קָשֶׁה מְאֹד לְהִתְחַזֵּק לְשָׁאֵר קַיָּם בֶּאֱמוּנָתוֹ וּבֶאֱמִתָּתוֹ. וְעַל-כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְהִנָּצֵל מֵהֶם, כִּי הֵם יְכוֹלִים לְדָחוֹת דַּעְתּוֹ וּלְהַטּוֹתוֹ עַד שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי וְעַל-יְדֵי-זֶה יִפֹּל בְּיָדָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִשּׁוּם יִסּוּרִין כִּי אִם עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית וּכְשֶׁיֵּשׁ יִסּוּרִים מְשׂוֹנְאִים קָשֶׁה בְּיוֹתֵר לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, כִּי דִּבְרֵי מְרִמּוֹת שֶׁלָּהֶם מוֹנְעִים בְּיוֹתֵר מִן הַכֹּל וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ הֵם יְכוֹלִים לְהַזִּיק יוֹתֵר מֵחַיּוֹת רָעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּדָנִיֵּאל ו, וְהֵיתֵית אֶבֶן חֲדָה וְשִׂמַת עַל פֻּם גֻּבָּא וְגוֹ' דִּי לָא תִשְׁנֵא צִבוּ בְּדָנִיֵּאל. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אִם נִגְזַר עַל הַיָּם שֶׁיִּקְרַע לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל הָאֵשׁ וְכוּ' וְעַל הָאֲרָיוֹת מֵהַזִּיק לְדָנִיֵּאל לֹא הִתְנָה עַל זְרִיקַת אֶבֶן וְזַיִן שֶׁלֹּא יַזִּיק בָּאָדָם, כִּי מִבֶּן אָדָם קָשֶׁה בְּיוֹתֵר לְהִנָּצֵל מֵחֲמַת הַנַּ"ל, כִּי שׂוֹנְאֵי דָנִיֵּאל עִקֵּר שִׂנְאָתָם הָיְתָה שֶׁרָצוּ לְהַטּוֹתוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ לְמָנְעוֹ מֵהַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְכָל כֵּן אִם הָיוּ הַשּׂוֹנְאִים בְּעַצְמָם עוֹשִׂין לוֹ יִסּוּרִין בְּאָבְנִים

וְחִצִּים הָיָה קָשֶׁה בְּיוֹתֵר לְהִנָּצֵל וְכַנַּ"ל וְעַל-פִּי זֹאת יִתְפָּרֵשׁ, דִּי לְאָ תִשְׁנָא צְבוּ בְּדָנִיֵּאל, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּנֶּה הָרָצוֹן חַס וְשָׁלוֹם, בְּדָנִיֵּאל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יַטּוּ דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מִן הָאֱמֶת וְיִשְׁלְטוּ בּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לְמַעַן 'שׁוֹרְרָי', עוֹנָיַי הַמְצַפִּים שֶׁאֶבְגֹּד בְּךָ וְתַעֲזֹבֵנִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְגַם אִיּוֹב שֶׁלֹּא עָמַד בַּנִּסָּיוֹן בְּיִסּוּרֵי גּוּפוֹ הָיָה גַּם כֵּן הָעִקָּר מֵחֲמַת מִין הָאָדָם, דְּהַיְנוּ אִשְׁתּוֹ שֶׁהֵסִיתָה אוֹתוֹ לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וּבְתְחִלָּה לֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ וְהֵשִׁיב לָהּ, כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי גַּם אֶת הַטּוֹב נְקַבֵּל וְכוּ'. וְהַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל מֵאֵת הָאֱלֹקִים אָנוּ מְחֻיָּבִים לְקַבֵּל הַכֹּל טוֹב וָרָע חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם רַע כְּלָל, כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה נִצְחִית, אֲבָל אַחַר כָּךְ מִגְּדֶל הַיִּסּוּרִים פָּעֲלוּ בּוֹ דְּבָרִים הָרָעִים עַד שֶׁנִּסַּת לִדְבָרֶיהָ וְהִטִּיחַ דְּבָרִים, כִּי בְּנֵי אָדָם הֵם עִקַּר הַמּוֹנְעִים בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ קָשֶׁה בְּיוֹתֵר לְהִנָּצֵל מֵהֶם אִם לֹא כְּשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַטּוֹתוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן מִן הָאֱמֶת אָז בְּוַדַּאי יִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֵיכֶם. הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בָּכֶם זְכוּת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁהִוא בְּחִינַת הַבְּטוּל הַנַּ"ל שׁוּב, אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּעַרְצוּ וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי הַבְּחִירָה חָפְשִׁית וּמִי שֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַתַּכְלִית הָאֱמִתִּי וְלִזְכֹּר בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד בְּוַדַּאי אֵין לוֹ עוֹד לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם אוֹיֵב וְשׂוֹנֵא, כִּי כֻּלָּם יִכָּרְעוּ וְיִפְּלוּ לְפָנָיו מֵאַחַר שֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית אֲמִתִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַשּׂוֹנֵא עוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ לְהַטּוֹתוֹ מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד לְגָלְיָת, אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּכוּ' וַאֲנִי בָּא אֵלֶיךָ בְּשֵׁם ה' אֱלֹקֵי מַעַרְכֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַחֲמִשָּׁה חַלְקֵי אֲבָנִים שֶׁלִּקַּח דָּוִד הֵם חֲמֵשׁ תּוֹרוֹת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וּכְלֻלָם בְּאֶחָד עַיֵּן שָׁם וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁקְּשַׁר עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנַת הַיִּחוּד וְנִכְלַל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת בְּטוּל הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצַּח אֶת גָּלְיָת שֶׁכָּל מִלְחַמְתּוֹ נֶגֶד יִשְׂרָאֵל הָיָה לְדַחוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם, מֵאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּתְיַצַּב אַרְבָּעִים יוֹם. לְבַטְּלָם מִקְּרִיאַת שְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה בֶּאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, כִּי מִבַּעַל בְּחִירָה קָשֶׁה מְאֹד לְהִנָּצֵל עַד שֶׁאֶפְלוּ שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ וְכָל גִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ מִתְיָרְאִים מִמֶּנּוּ, אֲבָל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה גִּבּוֹר כָּל כָּךְ עַד שֶׁהָיָה חָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁאֶפְלוּ אִם יַעֲמֹד גָּלְיָת כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל תֹּקֶף גְּבוּרָתוֹ הָרָעָה וּבְכָל מִינֵי כְּלֵי זַיִן אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ וְיִהְיֶה חָזָק בְּעִנְיַן הַבְּטוּל הַנַּ"ל עַל-כֵּן חָגַר מַתְנָיו לְהִלָּחֵם כְּנֶגְדּוֹ בְּשֵׁם ה' עַד שֶׁנִּצְחוֹ וְהִפִּילוֹ תַּחְתָּיו בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא

בַּזֹּהַר הַנַּ"ל, אֲבָל כֵּיוָן דְּיִתְמַסֵּר בְּיָדָא דְּשַׂנְאוֹי זְעִירִין אִנּוּן דְּיָכְלִין לְאִשְׁתְּזָבָא, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁנִּמְצְאִים בַּעֲלֵי כֹּחַ שֶׁיְּכוֹלִים לְהִנָּצֵל גַּם מִשּׂוֹנְאִים בְּנֵי אָדָם רַק שֶׁזְּעִירִין אִנּוּן, כִּי בְּוַדַּאי בַּעַל כֹּחַ כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ יָכוֹל לְהִנָּצֵל גַּם מִשּׂוֹנֵא בַּעַל בְּחִירָה וְכַנַּ"ל מֵאַחַר שֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ כַּנַּ"ל וְכֵן כָּל מִי שֶׁנִּלְוֶה וְנִסְמָךְ עַל צַדִּיק בַּעַל כֹּחַ כָּזֶה אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׂוּם שׂוֹנֵא בָּעוֹלָם, כִּי כְּמוֹ שֶׁדָּוִד הִצִּיל אָז בְּכֹחוֹ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ כֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת כָּל הַנִּלְוִים אֵלָיו בֶּאֱמֶת מִכָּל שׂוֹנְאֵיהֶם וְרוֹדְפֵיהֶם, כִּי אֵין ה' יִתְבָּרַךְ שׂוֹלֵחַ עַל שׂוּם אָדָם מְנִיעוֹת שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד בָּהֶם, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, וְכֵן מְפֹרָשׁ בִּירְמְיָה סִימָן כ, כִּי שָׁמַעְתִּי דִּבַּת רַבִּים וְכוּ'. כֹּל אֲנוֹשׁ שְׁלֹמִי שֹׁמְרֵי צַלְעִי אוּלַי יְפֻתֶּה וְנוּכְלָה לוֹ וְנִקְחָה נְקָמָתֵנוּ מִמֶּנּוּ. נִמְצָא מְפֹרָשׁ, שֶׁעִקַּר צַעֲקַת יִרְמְיָה עַל שֶׁהֵם מְצַפִּים עָלָיו אוּלַי יְפֻתֶּה וְנוּכְלָה לוֹ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק כה

וּלְבָאֵר הָעִנְיָן יוֹתֵר, כִּי כָּל הַיְסוּרִין שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם חַס וְשָׁלוֹם, הַכֹּל הוּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּכָל עֵת וְרֶגַע שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית וְתוֹלֶה בַּטֶּבַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּסִימָן רן. מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא זוֹכֵר אֶת בָּנָיו וְכוּ' כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּדַעַת שָׁלֵם שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין לוֹ שׂוּם יְסוּרִים, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁבְּוַדַּאי הַכֹּל לְטוֹבָה וְגַם עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לְבַטֵּל הַיְסוּרִין בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה. וְזֶה מְרֻמָּז בְּדִבָּרָיו זַ"ל מַה שֶּׁכָּתַב בְּסֵפֶר הָאַ"ב (בְּאוֹת דַּעַת ב) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, דַּע, כִּי לְפִי גֹּדֶל יְדִיעַת טִבְעֵי הָעוֹלָם כֵּן נִמְסָר וְנִשְׁתַּעְבֵּד הָעוֹלָם תַּחְתָּיו וּלְפִיכָךְ הָיוּ הָאֲרָיוֹת נִכְנָעִים תַּחַת דָּנִיֵּאל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְכָל מַה שֶּׁכָּתַב קֹדֶם לָזֶה בָּאוֹת שֶׁלְּפָנָיו, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. כִּי שְׁנֵי הַמַּאֲמָרִים שֶׁבִּשְׁנֵי הָאוֹתִיּוֹת א"ב הֵם קְשׁוּרִים וּמְחֻבָּרִים זֶה בָּזֶה כַּמְבֹאָר לַמֵּבִין, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׂוּם טֶבַע, כִּי הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הִיא הַשְׁגָּחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסוֹף סִימָן יז בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כָּל דָּבָר בְּחָכְמָתוֹ שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בָּאוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַטֶּבַע מִתְנַהֶגֶת בִּידִיעָה וְהִיא תַּחַת יַד הַיְדִיעָה, הַיְנוּ כִּי עִקַּר חִיּוּת וְקִיּוּם וְהַנְהָגַת הַטֶּבַע שֶׁל כָּל דָּבָר הוּא עַל-יְדֵי הַיְדִיעָה שֶׁהוּא חָכְמָה וְדַעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּנְהִיג כָּל דָּבָר בְּחָכְמָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וְכַנַּ"ל. וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּמוֹ דָּנִיֵּאל שֶׁכָּל רָז לֹא אָנִיס לֵהּ הוּא נִכְלָל עִם דַּעְתּוֹ בְּדַעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶהוּ שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּנֵי עֲלִיָּה שֶׁהֵם מְבַטְּלִין עַצְמָן בְּכָל עֵת עַד שֶׁנִּכְלָלִים בְּדַעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם יוֹדְעִים טֶבַע שֶׁל כָּל דָּבָר, הַיְנוּ שֶׁיּוֹדְעִים עֶצֶם חִיּוּתוֹ שֶׁל הַטֶּבַע שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁזֶּה הַדַּעַת מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם וּמַנְהִיג אוֹתוֹ

הַדָּבָר וַאֲזַי בְּוַדַּאי כְּפִי יְדִיעָתוֹ זֹאת כֵּן נִמְסָר וְנִשְׁתַּעְבֵּד הָעוֹלָם תַּחְתָּיו. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּדָנִיֵּאל, אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וּסֲגַר פֻּם אַרְיָוָתָא וְכוּ'. כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עָלָיו, כִּי אֲפִלּוּ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב שֶׁאֵין לוֹ מַלְאָךְ הַמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדֵל. מִכָּל שֶׁכֵּן כָּל מִינֵי בַּעֲלֵי חַיִּים שֶׁהֵם גְּבוֹהִים יוֹתֵר מִצְּמָחִים בְּוַדַּאי כָּל בְּרִיָּה וּבְרִיָּה, מִכָּל שֶׁכֵּן כָּל מִין וּמִין שֶׁל בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף יֵשׁ לוֹ מַלְאָךְ וְשַׂר מְמֻנֶּה עָלָיו שֶׁמְּשָׁם מְקַבֵּל חִיּוּתוֹ כְּפִי טִבְעוֹ. נִמְצָא, שֶׁטֶבַע שֶׁל כָּל דָּבָר מִתְנַהֵג עַל-יְדֵי הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עָלָיו: וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּסְּפָרִים שֶׁאֱלֹקִים בְּגִימַטְרִיָּא הַטֶּבַע, כִּי אֱלֹקִים בְּחִינַת מַלְאָךְ שְׁנִקְרָא אֱלֹקִים בְּמִקְרָא. שֶׁהַטֶּבַע מִתְנַהֶגֶת עַל-יְדֵי הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל כָּל דָּבָר לְהַנְהִיגוֹ בְּטֶבַע זֹאת שֶׁיֵּשׁ לְאוֹתוֹ הַדָּבָר וְהַמַּלְאָכִים הֵם שִׂכְלִיִּים כַּיָּדוּעַ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן סִימָן סא. וְהֵם מְקַבְּלִים שִׂכְלָם מִגְּבֹהַּ מֵעַל גְּבֹהַּ עַד שֶׁמְּקַבְּלִים מֵאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁשָּׁם הַכֹּל בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בָּאוֹת הַקּוֹדֵם שָׁם. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק גָּבֹהַּ מֵהַמַּלְאָכִים, כִּי גַּם בַּמַּלְאָכִים כְּתִיב, וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב עַל שָׁעוֹלִים וּמִתְנַשְּׂאִים בְּכָל פַּעַם לִשְׂאֹב חִיּוּתָם שֶׁהוּא הַדַּעַת מֵהַיָּחִיד קַדְמוֹן יִתְבָּרַךְ וְהֵם שׂוֹאֲבִים דַּעְתָּם שֶׁהוּא חִיּוּתָם מִשָּׁם בְּרָצוֹא וָשׁוֹב וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְחַיִּין וּמַנְהִיגִים כָּל דָּבָר שֶׁהֵם מְמֻנִּים עָלָיו. אֲבָל הַמַּלְאָכִים אֵינָם בַּעֲלֵי בְּחִירָה וְהֵם מֻכְרָחִים לְקַבֵּל וְלִשְׂאֹב הַחִיּוּת בְּכָל פַּעַם כְּפִי הִתְמַנּוּת כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁנִּתְמַנָּה עָלָיו וְאֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁנּוֹת בְּעַצְמוֹ כְּלָל, אֲבָל הָאָדָם הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה יָכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא בִּבְחִירָתוֹ. וַאֲזַי עוֹלֶה לְמָקוֹם שֶׁעוֹלֶה וְנִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְיָכוֹל לִשְׂאֹב מִשָּׁם תּוֹרָה בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא הַחָכְמָה וְהַדַּעַת שֶׁמְּחַיֶּה וּמְקַיֵּם וּמַנְהִיג אֶת כָּל הָעוֹלָם, כִּי בְּאוֹרָיְתָא בָּרָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא וַאֲזַי יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת לְכָל הַמַּלְאָכִים וּלְכָל הַדְּבָרִים הַמִּתְנַהֲגִים עַל יָדָם כִּרְצוֹנוֹ כְּפִי הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת שֶׁשּׂוֹאֵב מֵהַבְּטוּל. וְעַל-כֵּן הָאָדָם גָּבֹהַּ מֵהַמַּלְאָכִים וּמוֹשֵׁל עֲלֵיהֶם וְיָכוֹל לְנַהֵג הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ. וְזֶה בְּחִינַת הַנֵּס שֶׁל דָּנִיֵּאל שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ טֶבַע הָאֲרָיֵה וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁהָיָה מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בְּכָל פַּעַם וְהִמְשִׁיךְ מִשָּׁם דַּעַת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחַ וְחִיּוּת וְהַנְהָגַת הָאֲרָיֵה שֶׁהוּא טִבְעוֹ, כִּי גַּם הַמַּלְאָךְ שֶׁהוּא הַמֻּשָּׂכָל הַמַּנְהִיג אֶת הָאֲרָיֵה בְּטִבְעוֹ. הוּא יוֹנֵק וּמְקַבֵּל מֵאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַדַּעַת וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בָּאוֹת הַקְּדוּם שֶׁכָּל הַנִּבְרָאִים מְרֻמָּזִים בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאָכִים וּסֲגַר פֻּם אַרְיָוָתָא וְכוּ', הַיְנוּ כִּי זֶה הַמַּלְאָךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּנְהִיג אֶת הָאֲרָיֵה בְּטִבְעוֹ שָׁלַח הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא פִּיהֶם, כִּי זֶה הַמַּלְאָךְ הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל פְּרָטִי שֶׁמַּנְהִיג הָאֲרָיֵה בְּטִבְעוֹ, אֲבָל דָּנִיֵּאל בְּעֹצֶם צִדְקָתוֹ זָכָה לִשְׂאֹב דַּעַת גָּבֹהַּ מִמֶּנּוּ שֶׁכָּל

דַּעַת הַמַּלְאָךְ שֶׁהוּא שֹׂכֶל פְּרָטִי הַזֶּה שֶׁמְּמֻנֶּה עַל הָאֲרִיֵּה הוּא מְקַבֵּל וְיוֹנֵק מִמֶּנּוּ, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי הָיָה דָּנִיֵּאל מוֹשֵׁל עָלָיו, וְעַל-כֵּן נִכְנְעוּ הָאֲרָיוֹת לְפָנָיו:

חלק כו

נִמְצָא, שֶׂכֶל מַה שֶּׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בּוֹרֵחַ מֵהַיְסוּרִים וְשׂוֹאֵב מִשָּׁם תּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְנַחֵם מֵהַיְסוּרִים אַחַר כָּךְ כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא יָכוֹל לְבַטֵּל הַיְסוּרִים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מוֹשֵׁל עַל טֶבַע הַיְסוּרִים בִּידִיעָתוֹ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁשּׁוֹאֵב מֵהַבְּטוּל וְכַנַּ"ל. אֲבָל לִפְעָמִים מִתְגַּבְּרִים הַיְסוּרִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁמְּבַלְבְּלִים דַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁאֹב הַתּוֹרָה שֶׁהִוא הַדַּעַת כָּרָאוּי. וַאֲזַי יְכוֹלִים הַיְסוּרִים לִשְׁלֹט עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת מָצִינוּ בִּגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ קוֹרְאִים אֶת הַיְסוּרִים עַל עַצְמָם וְאַחַר כָּךְ מְשַׁלְּחִים אוֹתָם כִּרְצוֹנָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמַסֶּכֶת בָּבָא מְצִיעָא. (וְכֵן שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ זַ"ל וְכוּ', עַיֵּן בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן). וְעַל-כֵּן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְסוּרִים אוֹ חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ צָרִיךְ לָבֹא לַהֶחָכָם שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה לִשְׁלֹט עַל הַטֶּבַע בִּידִיעָתוֹ רַק הֶחָכָם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל פְּעֻלּוֹת הַצַּדִּיק לְבַטֵּל הַיְסוּרִים וְהַחוֹלַאַת הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הַבִּטּוּל הַנַּ"ל הוּא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל. וְכֵן הַנֵּס שֶׁל דָּנִיֵּאל שֶׁנִּצַּל מִגֹּב אֲרָיוֹת עַל-יְדֵי עֲנָיָן הַנַּ"ל. הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹתָיו שֶׁהָיָה מַרְבֶּה לְהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁאָפְפוּ בְּעֵת שֶׁמָּסְרוּ אוֹתוֹ עַל שֶׁמִּתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ לֹא הִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְהִתְפַּלֵּל גַּם אָז, כַּמְּפֹרָשׁ בַּמִּקְרָא, כִּי יָדַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מֵהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִוא עִקַּר הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה כֹּחוֹ גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל, עַל-כֵּן מָצִינוּ בּוֹ שֶׁגַּם כְּלִי זַיִן לֹא שָׁלְטָה בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וַיְצַלֵּנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה, שֶׁנַּעֲשָׂה צַוָּארוֹ כְּעַמּוּד שֶׁל שַׁיִשׁ וְלֹא שָׁלְטָה בּוֹ הַחֶרֶב, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁמִּכְּלִי זַיִן שֶׁבְּיַד הָאָדָם קָשֶׁה לְהִנָּצֵל כַּנַּ"ל, זֶהוּ בִּשְׁאָרֵי הַצַּדִּיקִים, אֲבָל מֹשֶׁה שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִכֻּלָּם הָיָה יָכוֹל גַּם אָז לְבַטֵּל עַצְמוֹ כָּרָאוּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁעָמְדוּ עָלָיו בְּנֵי אָדָם לְהָרְגוֹ עִם הַחֶרֶב. וְעַל-יְדֵי-זֶה בִּטֵּל גַּם הַכֹּחַ שֶׁל הַחֶרֶב שֶׁבְּיַד הָאָדָם וְנִצֹּל מִמֶּנּוּ, כִּי בְּוַדַּאי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ כָּל כָּךְ לְהָאָדָם לְמְנֹעַ מֵחֲמַת שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְהָאָדָם הַצַּדִּיק לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה. וְהָלְאָה גַּם הָאָדָם הַנִּרְדָּף מֵהַשּׂוֹנֵא הוּא גַּם כֵּן בַּעַל בְּחִירָה, רַק שֶׁעִקַּר הַפַּחַד הוּא מַה שֶּׁהַשּׂוֹנֵא הַמּוֹנֵעַ מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ עַד שֶׁרוֹצֶה לְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ לְרַחֲקוֹ מֵהֶאֱמֶת וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ וּמִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַתַּכְלִית לֹא יוּכַל לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ שׁוּם אוֹיֵב וְשׂוֹנֵא וְכַנַּ"ל:

וְיֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, כִּי אֲפִלּוּ אִם הוּא קָטָן בְּמַעֲלָה מְאֹד וְאֵינוֹ מַגִּיעַ לְקָרְסֻלֵּי שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַיִּרְאִים הַקְּדְמוֹנִים אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּנֶגֶד זֶה צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יִשְׁלַח עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ שׁוּנֵא שֶׁיִּהְיֶה מוֹנֵעַ כָּזֶה שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ, אִם לֹא שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּמוּת עַל קִדּוּשׁ ה' וַהֲלֹא עַל זֶה מְרֻצֶּה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲבָל עַל-פִּי רֹב הוּא רַק נִסָּיוֹן אִם יִתְחַזֵּק לַעֲמֹד בֶּהֱאֶמֶת וְהֶאֱמוּנָה וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת הַשּׁוֹנְאִים וּכְשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ כַּנַּ"ל וּמִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַתְּכְלִית בְּוַדַּאי יוּכַל לַעֲמֹד נֶגְדָּם וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא רַבּוֹ שֶׁקִּבֵּל מִפִּיו חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים שֶׁנִּמְשָׁכִים מֵהַבְּטוּל הַנַּ"ל בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה וְנוֹרָאָה מְאֹד וְעַל-יְדֵי-זֶה כֻּלָּם יִכְרְעוּ וְיִפְּלוּ לְפָנָיו, כִּי יֹאבְדוּ הֵם וְאֶלֶף כַּיּוֹצֵא בָּהֶם וְדָבָר אֶחָד מִדִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ אַל יִתְבַּטֵּל וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶהוּ, אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם. שְׁתֵּי פְּעָמִים אָנֹכִי, הַיְנוּ בְּחִינַת הַבְּטוּל בְּרָצוֹא וְשׁוֹב, כִּי בְּשָׁעַת הַבְּטוּל אָז מִתְבַּטֵּל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְאָז בְּוַדַּאי מִתְבַּטְּלִין בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְאָז בְּוַדַּאי מִתְבַּטְּלִין הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אָנֹכִי הָרִאשׁוֹן, כִּי אָז מִתְבַּטֵּל וְיוֹדֵעַ שֶׁאֵין נִמְצָא שׁוּם דָּבָר כִּי אִם אָנֹכִי ה' שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁשָּׁב מֵהַבְּטוּל וְחוֹזְרִים הַיִּסּוּרִים וּמִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר. וְאָז מִתְנַחֵם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשּׁוֹאֵב מֵהָרִשְׁימוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אָנֹכִי הַשֵּׁנִי לוֹמַר שֶׁאָנֹכִי אָנֹכִי הוּא הַכֹּל אֶחָד, בְּחִינַת אֲנִי אֲנִי הוּא, הַיְנוּ אָנֹכִי ה' שֶׁהִרְגַּשְׁתָּ בְּשָׁעַת הַבְּטוּל, אָנֹכִי הוּא בְּעַצְמִי. וְזֶהוּ, נָחֳמָתְךָ, בְּחִינַת אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר הַבְּטוּל אִי אֶפְשָׁר לֵידַע כְּמוֹ בְּשָׁעַת הַבְּטוּל, אֲבָל הָרִשְׁימוּ מְאִירָה לַדַּעַת וְאָז ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, מְנַחֵם אוֹתוֹ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשּׁוֹאֵב מִשָּׁם וּמוֹדִיעַ וּמֵאִיר בְּדַעְתּוֹ, כִּי אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם, הַיְנוּ אָנֹכִי בְּעַצְמִי שֶׁהִרְגַּשְׁתָּ בְּשָׁעַת הַבְּטוּל אָנֹכִי הוּא בְּעַצְמִי הַמְחַיֶּה וּמַנְהִיג אוֹתְךָ גַּם אַתָּה וְהוּא מְנַחֶמְכֶם, כִּי כַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי לְטוֹבָה וּבְוַדַּאי יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִין וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם שָׁם, וְאָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ רֹגַע הַיָּם וְכוּ' וְאֹשֶׁם דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹּד אָרֶץ וְכוּ'. הַיְנוּ בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁשּׁוֹאֲבִין מֵהָרִשְׁימוּ שֶׁל הַבְּטוּל. שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹּד אָרֶץ. כִּי בּוֹרְאִים בָּהֶם שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשִׁים כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בַּהַקְדָּמָה. וְזֶהוּ, וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אַתָּה, אַל תִּקְרֵי 'עַמִּי' אֶלָּא 'עִמִּי', מָה אֲנָא עַבְדִּי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלָא, אַף אַתֶּם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, הַיְנוּ שֶׁהַפְּסוּק מְנַחֲמָם וּמְחַזְּקָם שֶׁאֵין לָהֶם לְהִתְיָרֵא כְּלָל מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וּמִבֶּן אָדָם חָצִיר וְכוּ' כִּי הֲלֹא הֵם מֵתִים בְּחַיֵּיהֶם, כִּי בְּכָל יוֹם הָאָדָם מֵת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וּמָחָר יָבֹא וְאֵינֶנּוּ. אֲבָל

אַתָּה זוֹכֶה לִשְׁאֹב חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה מִבְּחִינַת בִּטּוּל כְּזֶה שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, וְאִשֹּׁם דְּבָרַי בְּפִיךָ וְכוּ', לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֵלּוּ מְשַׁנִּין הַטֶּבַע, כִּי בּוֹרְאִים שָׁמַיִם וְאָרֶץ חֲדָשִׁים בְּתוֹרָתָם וְיכוֹלִים לְהַנְהִיג הַטֶּבַע כִּרְצוֹנָם עַל-יְדֵי תּוֹרָתָם (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר), עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לְךָ לְהִתְיָרֵא כְּלָל מִשּׁוּם דָּבָר וּמִשּׁוּם בֶּן אָדָם שֶׁהוּא כְּמוֹ עֲשָׂב וְחָצִיר מַמָּשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָנֹכִי אָנֹכִי וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה כָּל אוֹיְבֶיךָ יִכְלוּ וְיֹאבְדוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשָּׁם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַטֶּבַע נִמְסָר בְּיָדְךָ כַּנַּ"ל וְתוּכַל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם כִּרְצוֹנְךָ וְכַנַּ"ל:

חלק כט

וְעַתָּה מִמֵּילָא תָּבִין לִסְכֹּר פִּי הַחוֹלְקִים הַחוֹתְרִים לִמְצֹא קֻשְׁיוֹת שֶׁל הֶבֶל עַל דִּבְרֵי אַדְמוֹ"ר זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה. כַּאֲשֶׁר כְּבָר נִשְׁמַע שֶׁחָרְקוּ שִׁנֵּיהֶם עַל מַאֲמָר זֶה הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּסֵפֶר הָא"ב. דַּע, שֶׁלְּפִי גֹּדֶל יְדִיעַת טִבְעֵי הָעוֹלָם כֵּן נִכְנָע וְנִשְׁתַּעְבֵּד הָעוֹלָם תַּחְתָּיו וְכוּ', כִּי הַטֶּבַע מִתְנַהֵגֶת בִּידִיעָה וְכוּ', כִּי רָצוּ לְהַטִּיל מוּם בְּקְדֻשִׁים כְּאִלּוּ רַבֵּנוּ זַ"ל מְחַזֵּק אֶת כֹּחַ הַטֶּבַע וּמַחֲלִישׁ חַס וְשָׁלוֹם, הַנֵּס שֶׁל דָּנִיֵּאל. חֲלִילָה מֵחֲשֹׁב כָּזֹאת עַל מֹחַ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא כָּזֶה אֲשֶׁר יָגַע כָּל יָמָיו לִסְתֹּר וְלַעֲקֹר דֵּעוֹת רָעוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע. וּלְחַזֵּק בְּהִתְחַזְּקוּת נִפְלָא אֶת הֶאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים לְמִי שֶׁמְּעַיֵּן בָּהֶם בֶּאֱמֶת, וּבִפְרָט בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וְאֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לַחֲשֹׁב עָלָיו כָּזֹאת, אַךְ בֶּאֱמֶת לֹא בְּדַעַת יְדַבְּרוּ הַחוֹלְקִים, וְהֶבֶל יִפְצֶה פִּיהֶם כַּאֲשֶׁר תָּבִין מִדְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים, כִּי כֻּלָּם נְכוֹחִים לַמֵּבִין וִישָׁרִים לִמוֹצְאֵי דַּעַת:

כִּי אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל כְּוַן בְּמַה שֶׁכָּתַב לְפִי גֹּדֶל יְדִיעַת טִבְעֵי הָעוֹלָם וְכוּ' לְיָדִיעָה הַנְּבוֹכָה שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכֻּלָּם נִבוֹכִים בְּחָכְמָתָם כַּאֲשֶׁר רֻבָּם מוֹדִים בְּעַצְמָם. וְאֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לִכְתֹּב זֹאת, כִּי הֲלֹא מֵעוֹלָם לֹא נִמְצָא שׁוּם חָכָם לֹא מֵהֶם וְלֹא מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְפָּאֵר שֶׁעַל-יְדֵי חָכְמָתוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ הַטֶּבַע שֶׁל חַיּוֹת רָעוֹת. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִסְגֹּר פִּיהֶם בְּלִי תַּחְבּוּלוֹת וְכֵלִים. וּמִי פֻּתִּי יְהַרְהֵר עַל חָכָם עַתִּיק מְפֻרְסָם בְּעֹמֶק חָכְמָתוֹ הַנִּשְׂגָּבָה כְּמוֹ אַדְמוֹ"ר הַקָּדוֹשׁ זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה. שֶׁגַּם כָּל הַחוֹלְקִים הָעֲצוּמִים מוֹדִים עַל כָּל פָּנִים שֶׁהָיָה חָכָם נִפְלָא מְאֹד, אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁיִּכְתֹּב דָּבָר כָּזֶה אֲשֶׁר אֵין לוֹ שַׁחַר לְפִי דַּיְעָתָם הָרָעָה שֶׁרוֹצִים לְגַלּוֹת פָּנִים בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה, אַךְ בֶּאֱמֶת כָּל כַּוָּנָתוֹ בְּמַה שֶׁכָּתַב לְפִי גֹּדֶל יְדִיעַת הַטֶּבַע כֵּן נִשְׁתַּעְבֵּד הַטֶּבַע תַּחְתָּיו. כַּוָּנָתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי יְדִיעָה אֲמִתִּית הַנַּ"ל שֶׁיֵּדַע שֹׁרֶשׁ חִיּוּת הַטֶּבַע שֶׁל כָּל דָּבָר בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר יְדִיעַת הַטֶּבַע, כִּי בִּלְאֹ זֶה בְּוַדַּאי אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל אֶת הַטֶּבַע שֶׁל הַדָּבָר, כִּי בְּוַדַּאי אֵין זֶה יְדִיעָה כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁטֶּבַע הָאַרְיֵה לִכְעֹס וּלְהַזִּיק. וּבְאֵיזֶה דָּבָר הוּא מַזִּיק וְכוּ', כַּאֲשֶׁר יָדוּעַ לְהַחוֹקְרִים בָּזֶה, כִּי עֲדַיִן

אֵין יוֹדְעִין שׂוֹרֶשׁ טֶבַע הָאֲרִיֵה מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ לוֹ טֶבַע זֹאת. וְגַם כָּל מַהוּת הַטֶּבַע בְּכָל פְּרָטֶיהָ אֵין יוֹדְעִין. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי עַל-יְדֵי יְדִיעָתָם אִי אֶפְשָׁר לְהַנָּצֵל מֵהָאֲרִיֵה עַל-כֵּן דַּעַת לְנָבוֹן נָקֵל שֶׁכָּל כַּוָּנַת רַבֵּנוּ זַ"ל הָיָה עַל-פִּי דֶּרֶךְ הַנַּ"ל. וְכַמּוּבָן מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּעַצְמָם בְּמַה שֶׁכָּתַב בָּאוֹת הַקְּדוּם. שֶׁכָּל הַנִּבְרָאִים מְרֻמָּזִים בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכוּ', עַיִן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְעַיִן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשִׁים זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת אֵין מִסְפָּר אֵיךְ הוּא מְגַנֶּה חָכְמַת הַטֶּבַע. וְקוֹרֵא וְצוֹוֵחַ כִּכְרוּכְיָא לְהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה. וְאֵיךְ יִסְתֹּר חַס וְשָׁלוֹם, דִּבְרֵי עַצְמוֹ, אַךְ עָרוּם יָבִין לַאֲשׁוּרוֹ שֶׁדִּבְרֵיהוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּנוּיִים עַל-פִּי הַדֶּרֶךְ שֶׁכָּתַבְתִּי. וִישָׁרִים דַּרְכֵי ה' צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה וְכוּ'. וּדְבַר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם:

הלכות עבדים

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּפְלָה לַחֲבַקּוּק" (בְּסִימָן יט) הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת מִילָה (הֲלָכָה א):

הָרַב חַיָּב לְמוּל אֶת עַבְדּוֹ. וְאַחַר כָּךְ חַיָּב בְּמִצְוֹת שֶׁהָאִשָּׁה חַיֶּבֶת בָּהֶם, כִּי הָעֶבֶד הוּא קִנְיַן כַּסְפּוֹ וְהוּא מָמוֹנוֹ שֶׁל הָאָדוֹן וְכָל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁרְשָׁם בָּעֲשִׁירוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, (בְּסִימָן סט) וְעַל-כֵּן כְּשֶׁקּוֹנֶה עֶבֶד וְנַעֲשָׂה מָמוֹנוֹ. נִמְצָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שׂוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ וְהַנְּפָשׁ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְהָעֶבֶד הוּא הַהֵפֶךְ מִמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּבְחִינַת תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ. כִּי הָעֶבֶד הוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּבְחִינַת אָרוּר כְּנַעַן וְכוּ', בְּחִינַת אָרוּר אַתָּה וְכוּ' כַּמּוּבָא. וְהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִוא בְּחִינַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָעֶבֶד בָּא לִרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת מָמוֹנוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְמוּלוֹ לְהַכְנִיעַ הָעָרְלָה שֶׁהִיא רַע הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְנָע תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת מָמוֹנוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת נַפְשׁוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

וְאַחַר כָּךְ חַיָּב בְּמִצְוֹת שֶׁהָאִשָּׁה חַיֶּבֶת בָּהֶן, כִּי מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה בְּחִינַת נַפְשׁוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה, שֶׁמְּשַׁם הַמָּמוֹן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן סט) שֶׁכָּל הַמָּמוֹן הוּא מִבְּחִינַת נוּקְבָא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, עַיִן שָׁם. וְעַל-כֵּן חַיָּב בְּמִצְוֹת שֶׁהָאִשָּׁה חַיֶּבֶת בָּהֶם, כִּי הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת אִשָּׁה כַּנַּ"ל. וְהָעֶבֶד הוּא מָמוֹנוֹ כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן מִילַת עֲבָדִים:

חלק ב

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר, דֹּבֵר שֶׁקָּרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, (עַיֵּן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ כָּל הַמַּאֲמָר הַזֶּה בְּאֵר הֵיטֵב סִימָן נא):

וְהַכְּלָל, כִּי אִם רוֹצִים שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיוּ אָב וּבֵן כַּחֲדָא שֶׁיִּהְיוּ כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב צָרִיךְ לִזָּהֵר מִשֶּׁקֶר, כִּי עַל-יְדֵי אֱמֶת הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרְךְ עָלֵינוּ וַאֲזַי כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁקֶר מֵסִיר הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרְךְ, כִּי דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי וְכוּ'. כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד, אֲבָל שֶׁקֶר הוּא רָחוֹק מֵאֶחָד בְּחִינַת בִּקְּשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים וְעִקַּר אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע, שֶׁהוּא הַטַּמְאָה, הוּא מֵחֲמַת רְחוֹק מֵאֶחָד, כִּי תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה תֵּכֶף הִתְחִיל בְּחִינַת שְׁנַיִם, דְּהַיְנוּ הַבְּרִיאָה וְקֹדֶם הַבְּרִיאָה וּמִשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע וְכוּ'. אֲבָל קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ אֲפִלּוּ שֵׁם טָהֳרָה לֹא הָיָה שַׁיָּךְ לוֹמַר וְעִקַּר הַטָּהֳרָה מַתְחִיל אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי הַטָּהֳרָה מְרַמֶּזֶת שֵׁישׁ טֻמְאָה וְהוּא סִטְרָא דְּלֵוִי סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לַעֲלוֹת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, כִּי עִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֶחִיזַת הַטֻּמְאָה הוּא מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה בְּחִינַת וְטִהַרְתָּ אֶת בְּנֵי לֵוִי, עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן הַזֶּה, כִּי עָמֹק מְאֹד מְאֹד:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילַת עֲבָדִים, כִּי הָעָרְלָה שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ הוּא בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּיָּדוּעַ, כִּי כְּשֶׁמַּעֲבִירִין הָעָרְלָה אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת חוֹתָם אֱמֶת, בְּחִינַת אוֹת אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ, כְּשֶׁמַּעֲבִירִין מִמֶּנּוּ הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר, בְּחִינַת מִשְׁקָר בְּחוֹתְמָא דְּמַלְכָּא, כִּי עִקַּר הַצֶּלֶם אֱלֹקִים צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ, כִּבְיָכוֹל, הוּא אָדָם מָהוּל שֶׁהוּא חָתוּם בְּחוֹתָם אֱמֶת, אֲבָל כְּשֶׁהָעָרְלָה חוֹפָה עַל הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר, כִּי אֵין זֶה צֶלֶם הָאָדָם כְּלָל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָעָרְלָה בּוֹ הוּא בַּעַל מוּם גָּמוּר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י עַל פָּסוּק, הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהָעָרְלָה הִוא בְּחִינַת שֶׁקֶר מַמָּשׁ, כִּי הוּא מְשַׁקֶּרֶת דְּמוּת הָאָדָם, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין הָעָרְלָה מִצֶּלֶם הָאָדָם כְּלָל וְהוּא נִדְבָּקֶת בְּהָאָדָם בְּשֶׁקֶר גָּמוּר, כִּי נִדְמֶה כְּאִלּוּ הוּא מִגּוּף הָאָדָם וּבֶאֱמֶת הוּא שֶׁקֶר גָּמוּר, כִּי אֵין זֶה דְּמוּת אָדָם, כִּי עִקַּר דְּמוּת אָדָם צֶלֶם אֱלֹקִים הוּא כְּשֶׁחָתוּם בִּבְרִית קֹדֶשׁ בְּחוֹתָם אוֹת אֱמֶת עַל-יְדֵי הָעֲבָרַת הָעָרְלָה שֶׁאָז נִקְרָא תָּמִים כַּנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁשְּׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת כָּלָה זֶרַע אֱמֶת (יִרְמְיָה ב) וּלְהֵפֶךְ פְּגַם הַבְּרִית בְּחִינַת עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית הוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְזֶה בְּחִינַת עֶבֶד שֶׁהוּא אָרוּר בְּחִינַת אָרוּר

כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים וְכוּ'. שֶׁהוּא זֶרַע חָם בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, אָרוּר אַתָּה כַּמּוּבָא. נִמְצָא, שֶׁהָעָרְלָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת שֶׁקֶר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, הִוא בְּחִינַת עֶבֶד שֶׁהוּא אָרוּר כַּנַּ"ל, כִּי הָעֶבֶד הוּא בְּבְחִינַת הַשֶּׁקֶר שֶׁאֲחִיזָתוֹ מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁל אַחַר הַבְּרִיאָה. כִּי עַל-יְדֵי הַשֶּׁקֶר עַל-יְדֵי-זֶה אֵין אַחַר הַבְּרִיאָה נִכְלָל בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל כִּי דִּבֶּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי (תְּהִלִּים קא) וְאָז אֵין אָב וּבֵן כַּחֲדָא כִּבְיָכוֹל כַּנַּ"ל. וְאָז נוֹפֵל לְעַבְדוּת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָעֶבֶד הוּא הֵפֶךְ הַבֵּן, כִּי כְּשֶׁהוּא בְּבְחִינַת בֵּן אָז אַחַר הַבְּרִיאָה נִכְלָל בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא אָב וּבֵן דַּיְקָא, כִּי הַבֵּן וְהָאָב אֶחָד, כִּי הַבֵּן נִמְשָׁךְ מִמֹּחַ הָאָב וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהוּא בְּבְחִינַת בֵּן אָז מְמַלֵּא אָב וּבֵן כַּחֲדָא וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי הַבֵּן וְהָאָב אֶחָד כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה אֵין אָב וּבֵן כַּחֲדָא וַאֲזַי הוּא בְּבְחִינַת עֶבֶד, כִּי הָעֶבֶד הוּא רָחוֹק מֵהָאָדוֹן וְאֵינוֹ בִּבְחִינַת אֶחָד עִם הָאָדוֹן. נִמְצָא, שֶׁהָעֶבֶד הוּא בִּבְחִינַת שֶׁקֶר בִּבְחִינַת עָרְלָה בִּבְחִינַת רָחוֹק מֵאֶחָד, כִּי עִקַּר בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה הוּא רַק בִּבְחִינַת בֵּן, בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא, אָב וּבֵן דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְכֵן מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן קיז) שֶׁהָעֶבֶד בִּבְחִינַת שֶׁקֶר שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, עַיֵּן שָׁם:

חלק ד

וְעַל-כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה לִמּוֹל אֶת הַבֵּן כְּדֵי לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה שֶׁהִוא הַשֶּׁקֶר כְּדֵי שֶׁיִּמָּשֵׁךְ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא, בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ וְזֶה עִקַּר הַתִּכְלִית לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי הָעָרְלָה הִוא בְּחִינַת עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵיו, כִּי הָעָרְלָה הוּא פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הָעֵינַיִם, כַּמּוּבָא, אֲבָל כְּשֶׁמַּעֲבִירִין הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲבִירִין עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין וְעַל-יְדֵי-זֶה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ וְעַל-יְדֵי-זֶה אָב וּבֵן כַּחֲדָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא מִבְּחִינַת עֶבֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר לִבְחִינַת בֵּן וַאֲזַי כֻּלּוֹ אֶחָד בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחִיּוּב עַל הָאָב לָמוֹל אֶת בְּנוֹ, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת אָב וּבֵן, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נִקְרָא אָב. וּכְלַל הַבְּרִיאָה נִקְרָא בֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁיִּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָעָרְלָה וְאָנוּ צְרִיכִין לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ אָב וּבֵן כַּחֲדָא כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁהָאָב דַּיְקָא מָל אֶת בְּנוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה גַּם הוּא יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אָבִינוּ הוּא מַעֲבִיר הָעָרְלָה שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר מִכְּלַל הַבְּרִיאָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ אָב וּבֵן כַּחֲדָא כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר מְצוַת מִילָה כְּדֵי לְבַעֵר הַשֶּׁקֶר

שֶׁהוּא הָעָרְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד, שֶׁהוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ בְּבְחִינַת חוֹתָם אוֹת אֱמֶת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא כַּנַ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לָמוּל אֶת הָעֶבֶד כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָעָרְלָה בְּשָׁרְשָׁהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד, שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַבֵּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה כְּשֶׁאֵינָהּ נִכְלֶלֶת חַס וְשָׁלוֹם, בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי שֶׁנֶּאֱחָז בָּהּ הַשֶּׁקֶר שֶׁאָזַי אֵין הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת בֵּן רַק בִּבְחִינַת עֶבֶד וְשָׁם אֲחִיזַת הָעָרְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּלִּין אֶת הָעֶבֶד אָזַי מַכְנִיעִין אֶת הָעָרְלָה בִּמְקוֹמָהּ וּבְשָׁרְשָׁהּ, כִּי שָׁם מְקוֹמָהּ בִּבְחִינַת הָעֶבֶד כַּנַ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁמַּכְנִיעִין וּמַעֲבִירִין הָעָרְלָה מֵהָעֶבֶד אָזַי גַּם הָעֶבֶד יָכוֹל לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת בֵּן, כִּי עִקַּר הָעֲבדוּת הוּא מֵחֲמַת אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁעַל יָדוֹ נִתְרַחֵק מֵאֶחָד וַאֲזַי אֵינוֹ בִּבְחִינַת בֵּן רַק בִּבְחִינַת עֶבֶד, אֲבָל כְּשֶׁמַּעֲבִירִין הָעָרְלָה שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר אָזַי נִכְלָל הָעֶבֶד בְּבֵן וְנַעֲשֶׂה כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא פָּרָשַׁת בְּהַר שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׁתֵּי בְּחִינוֹת בִּבְחִינַת בֵּן וּבִבְחִינַת עֶבֶד. וְזֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כְּשֶׁעָבוֹדָתוֹ כְּלוּלָה מִשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת בֵּן וְעֶבֶד, עַיֵּן שָׁם. וְהֶעְנְיָן עַל-פִּי הַנַ"ל, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה כֻּלּוֹ אֶחָד וְתֵכֶף כְּשֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אָזַי תֵּכֶף הָיוּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר וְזֶה בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, בֵּן וְעֶבֶד, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הוּא בְּחִינַת כֹּלָּא יְמִינָא וְלֵית שְׂמָאלָא תַּמָּן. וּכְלַל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כְּנֶגֶד קֹדֶם הַבְּרִיאָה הוּא בְּבְחִינַת שְׂמֹאל, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. וּמִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל הַבְּחִינוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל מָקוֹם, כִּי כֻּלָּם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ מִשִּׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת בֵּן וְעֶבֶד, כִּי בֵּן הוּא כְּשֶׁנִּכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא וְעֶבֶד הוּא כְּשֶׁאֵין נִכְלָל חַס וְשָׁלוֹם כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁבֵּן הוּא בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּכְלָל אָב וּבֵן כַּחֲדָא אֵין חִלּוּק בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר כָּךְ וְעַל-כֵּן בְּחִינַת בֵּן הוּא בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, אֲבָל עֶבֶד הוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַ"ל. וְהוּא בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, כִּי יָמִין הוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַ"ל וּשְׂמֹאל הוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַ"ל. וְכָל עֲבוֹדָתֵנוּ הִוא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימָנִי, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ לְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחֶזֶת בְּסִטְרָא דִּשְׂמָאלָא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל שְׂמָאלָא בִּימִינָא, כְּמוֹ כֵן לְפִי בְּחִינָתוֹ נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא תַּכְלִית כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת. בִּבְחִינַת בֵּן וּבִבְחִינַת עֶבֶד שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימִין כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִילַת הָעֲבָדִים, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּלִּין אֶת הָעֶבֶד וּמַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ הָעָרְלָה

שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בִּבְחִינַת עֶבֶד, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל עֶבֶד בִּבֵן, שְׂמֹאל בִּימִין, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא עֶדְיִן עֶבֶד, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶהוּ עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁהָעֶבֶד בְּחִינַת שְׂמֹאל יִהְיֶה נִכְלָל בִּימִין בִּבְחִינַת בֵּן. וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ הוּא חַיָּב בְּמִצְוֹת שֶׁהָאִשָּׁה חַיֶּבֶת בָּהֶן, כִּי הוּא בִּבְחִינַת שְׂמֹאל, בְּחִינַת אִשָּׁה וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲבִירִין מִמֶּנּוּ הָעָרְלָה, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּשְׂמֹאל דִּקְדֻשָּׁה וַאֲזַי נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימִין, כִּי שְׂמֹאל דִּקְדֻשָּׁה נִכְלָל בִּימִין כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׂמֹאל וְיָמִין לְהַכְנִיעַ הָרַע הַנֶּאֱחָז בַּשְּׂמֹאל וְעַל-יְדֵי-זֶה הַשְּׂמֹאל נִכְלָל בִּימִין וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֻּם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל:

גַּם הָעֶבֶד הוּא מְקִנַּת כַּסְפּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל, בְּחִינַת בְּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכוּ' (מִשְׁלֵי ג) וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין הָעָרְלָה הַנֶּאֱחֶזֶת בִּבְחִינַת כַּסְפּוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ שֶׁהוּא, בְּחִינַת שְׂמֹאל, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת עֶבֶד כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימִין וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֻּם הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּכְלִית כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָסוּר לְשַׁחְרֵר אֶת הָעֶבֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם וְכוּ' לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ. כִּי זֹאת הָעֲבוֹדָה וְהַבֵּרוּר לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּכָלַל הַבְּרִיאָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֻּם הַבְּרִיאָה זֶה הַבֵּרוּר אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כָּל יָמֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד הַסּוֹף. עַד שֶׁיַּעֲבֹר רוּחַ הַטֻּמְאָה מִן הָאָרֶץ לְגַמְרֵי. וְאָז יִתְבַּטֵּל הַכֹּל בָּאֱמֶת וְיַחֲזֹר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ וְאָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, אֲבָל עַכְשָׁו כָּל זְמַן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם אָנוּ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, דְּהַיְנוּ לְהָכֵל כָּל הַבְּרִיאָה בְּקִדֻּם הַבְּרִיאָה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה קִיּוּם הַבְּרִיאָה וְלֹא תִּתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָעֲבוֹדָה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת וּלְכָלֵל שְׂמֹאל בִּימִין וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה קִיּוּם לְהַשְּׂמֹאל, כִּי סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא הוּא קִיּוּם הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְשַׁחְרֵר הָעֶבֶד שֶׁלֹּא לְבַטֵּל בְּחִינַת הַשְּׂמֹאל לְגַמְרֵי רַק לְמוּלוֹ לְבַעֵר הָעָרְלָה הָרַע הַגָּמוּר מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁאַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי שֶׁיַּעֲבֹד בּוֹ אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְבָרֵר הַטּוֹב מִמֶּנּוּ וְיִהְיֶה נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימִין, עֶבֶד בִּבֵן, אֲבָל לֹא לְשַׁחְרְרוֹ לְגַמְרֵי, כִּי אָז הוּא מְבַטֵּל בְּחִינַת הַשְּׂמֹאל לְגַמְרֵי קֹדֶם זְמַנּוֹ, כִּי אֵין רַשָּׁאִין לְבַטֵּל בְּחִינַת הַשְּׂמֹאל לְגַמְרֵי עַד הַקֵּץ וְכוּ':

וְזֶהוּ, וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם לִבְנֵיכֶם וְכוּ'. 'לִבְנֵיכֶם' דַּיְקָא, כִּי הָעֶבֶד צָרִיךְ לַעֲבֹד לְהַבֵּן כְּדֵי שֶׁהָעֶבֶד יִכָּלֵל בְּבֵן בְּחִינַת שְׂמֹאל בִּימִין כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֻּם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל כִּי כָּל מַה שֶּׁשְּׂמֹאל נִכְלָל בִּימִין כְּמוֹ כֵן נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֻּם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר וְשָׁבוּעוֹת, כִּי אִיתָא שֶׁבַּסְּפִירָה עוֹלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה עַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי אָז אָנוּ מְטַהֲרִין עַצְמֵנוּ מְטֻמְאַת מִצְרַיִם כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, אֵיךְ עַל-יְדֵי הַסְּפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים אֵיךְ מְטַהֲרִין עַצְמָם עַל-יְדֵי-זֶה? וּמַהוּ עִנְיַן הַסְּפִירָה שֶׁל הַיָּמִים לְטָהֳרָה? אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב עִנְיַן הַסְּפִירָה, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הֶרַע וְהַטֻּמְאָה, עִקַּר אֲחִיזָתוֹ בִּבְחִינַת מִסְפָּר, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה כֻּלּוֹ אֶחָד כַּלּוֹ טוֹב. וְשָׁם בִּבְחִינַת אֶחָד בְּוַדַּאי אֵין שַׂיָּךְ שׁוּם מִסְפָּר כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר, וְתֵכֶף כְּשֶׁהוֹצִיא יִתְבָּרַךְ הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הִתְחִיל תֵּכֶף בְּחִינַת הַמִּסְפָּר, כִּי תֵּכֶף הָיוּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וּכְשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת שַׂיָּךְ מִסְפָּר וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת עַד אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְרַבָּה הַמִּסְפָּר וְנִתְרַחֵק מֵאֶחָד עַד שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל לְבְחִינַת חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁרָחוֹק מֵאֶחָד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה, הוּא מִבְּחִינַת מִסְפָּר וְשֹׁרֶשׁ הַמִּסְפָּר בַּקְּדֻשָּׁה קֹדֶם שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל אֶל הַטֻּמְאָה, דְּהַיְנוּ תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁאָזַי תֵּכֶף נִתְהַוָּה בְּחִינַת הַמִּסְפָּר כַּנַּ"ל. אֲבָל עֲדַיִן הָיָה הַמִּסְפָּר בַּקְּדֻשָּׁה, זֹאת הַבְּחִינָה הִוא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁתֵּכֶף נִתְהַוָּה בְּחִינַת שְׁנַיִם, בְּחִינַת מִסְפָּר. שֶׁזֶּה רֹשֶׁם שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל עַד שֶׁיִּהְיֶה נִתְהַוָּה טֻמְאָה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן קֹדֶם שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל הוּא בִּבְחִינַת טָהֳרָה, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לָצֵאת מִטֻּמְאָה הוּא צָרִיךְ לַעֲלוֹת לִבְחִינַת הַטָּהֳרָה, כִּי הַטָּהֳרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת מִסְפָּר, הוּא שֹׁרֶשׁ הַטֻּמְאָה וְעַל-כֵּן עַל יָדָהּ דַּיְקָא עוֹלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁזָּכִינוּ לָצֵאת מִמִּצְרַיִם מֵעֲבדוּת לְחֵרוּת, כִּי מִצְרַיִם הוּא מְזֹרַע חָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֻּגָם הַבְּרִית, זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת עֶבֶד עֲבָדִים. וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁיָּצָאנוּ מִשָּׁם מֵעֲבדוּת לְחֵרוּת וְאָנוּ צְרִיכִין לְהִטָּהֵר מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, עַל-כֵּן צִוָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִסְפָּר דַּיְקָא שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא עוֹלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, כִּי הַמִּסְפָּר הוּא בִּבְחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁהוּא מְטַהֵר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת מֵחֲמַת שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טֻמְאוֹתֵיכֶם, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי הַמִּסְפָּר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה תֵּכֶף, דְּהַיְנוּ מִסְפָּר שֶׁל אֱמֶת שֶׁאֵין בּוֹ שֶׁקֶר, הַיְנוּ בְּחִינַת מִסְפָּר בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה שֶׁשּׁוֹמְרִין אוֹתוֹ מִשֶּׁקֶר, דְּהַיְנוּ שֶׁשּׁוֹמְרִין אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר

וְהַטֻּמְאָה, זֶה הַמִּסְפָּר שֶׁהוּא אַחַר הַבְּרִיאָה, הוּא נִכְלָל בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה וְנַעֲשֶׂה מֵהַמִּסְפָּר כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁצְּרִיכִין לָצֵאת מְטֻמְאַת מְצֹרָעִים וַאֲזַי אָנוּ צְרִיכִין לְטָהֳרָה, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַטָּהֳרָה דַּיְקָא, עַל יָדָהּ עוֹלִין מֵהַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִסְפָּר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה כַּנַּ"ל, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין מִטֻּמְאָה, כִּי הַמִּסְפָּר דִּקְדֻשָּׁה נִכְלָל בִּבְחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה, בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד (בְּרֵאשִׁית א). וְלֹא נֶאֱמַר רִאשׁוֹן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל כָּל הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת אֶחָד, הַיְנוּ בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כְּדֵי שֶׁכָּל הַמִּסְפָּרוֹת הַבָּאִין אַחַר כָּךְ שֶׁכֻּלָּם נִתְהַוּוּ אַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ נִכְלָלִין וְנִסְפָּרִין לִבְחִינַת אֶחָד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל נִכְלָל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד. וְעַל-כֵּן עָשְׂתָה הַתּוֹרָה מִסְפָּר מִכָּל יְמֵי הַבְּרִיאָה וְסָפְרָה אֶת כָּל יוֹם וְיוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֶרֶב וְכוּ' יוֹם שֵׁנִי יוֹם שְׁלִישִׁי וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַמִּסְפָּר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה כָּל הַמִּסְפָּר כֻּלּוֹ, דְּהַיְנוּ כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ נִכְלָל בִּבְחִינַת אֶחָד, אֲשֶׁר עַל-כֵּן הַתְחִילָה הַתּוֹרָה הַמִּסְפָּר מֵאֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה סוֹפֶרֶת הַמִּסְפָּר שֶׁל יְמֵי הַבְּרִיאָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מִסְפָּר כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה, בִּחְינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּצִינוּ בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁלֹּא לִסְפֹּר אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִסְפָּר שׁוֹרֶה קְלָלָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הַזְהִירָה תּוֹרָה בְּעֵת שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִקַּח מִכָּל אֶחָד בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת כֹּפֶר נַפְשׁוֹ. גַּם אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמִּקֶּדֶם הַמִּסְפָּר הָיוּ מְבָרְכִין אֶת יִשְׂרָאֵל וְכֵן אַחַר כָּךְ וְכָל זֹאת כְּדֵי לְשָׁמְרָם שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט חַס וְשָׁלוֹם, הַקְּלָלָה הַנֶּאֱחֶזֶת בְּהַמִּסְפָּר וְהַמְנָיָן כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלָלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרוּר, בְּחִינַת אֲרוּר כְּנַעַן, אֲרוּר הַנָּחָשׁ, הוּא מִשְׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינַת מִסְפָּר וּמְנָיָן וְעַל-כֵּן אָסוּר לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה שְׁלִיטָה חַס וְשָׁלוֹם, לְהַקְּלָלָה הַנֶּאֱחֶזֶת בְּהַמִּסְפָּר כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת בְּקֹשׁוּ חִשְׁבֹּנֹת רַבִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לָקְחוּ מֵהֶם צְדָקָה כֹּפֶר נַפְשָׁם, כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה נִצּוֹלִין מֵאֲחִיזָתָם וְאֵין אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא הַקְּלָלָה כַּנַּ"ל. מִבְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְכָל זֹאת נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, כִּי צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. דְּהַיְנוּ שֶׁהִיא מַכְנַעַת סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהִיא הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא הַטֻּמְאָה הַנֶּאֱחֶזֶת בְּאַחַר הַבְּרִיאָה. וַאֲזַי נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַצְּדָקָה לְחַבֵּר שְׂמֹאל בִּימִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת

כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי צְדָקָה הִוא בְּחִינַת אֱמֶת, כַּמּוּבָא שֶׁעִקַּר הַצְּדָקָה הוּא בִּבְחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב וְכוּ', בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי צְדָקָה מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר כָּל הָעוֹלָמוֹת וְנִכְלָלִין בְּשָׁרְשָׁן בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בֶּרַע לַגַּלְגֹּלֶת, עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹלִין שֶׁלֹּא תִּהְיֶה אֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה עַל-יְדֵי-זֶה הַמִּסְפָּר, כִּי אָנוּ כּוֹלְלִין הַמִּסְפָּר בַּקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי אֵין אֲחִיזָה לְהַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין הַמִּסְפָּר לְאֶחָד, דְּהַיְנוּ שֶׁכּוֹלְלִין אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, אֲזַי אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה וּשְׁלִיטָה כְּלָל. וְכָל זֹאת נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁלּוֹקְחִין בָּרַע לַגַּלְגֹּלֶת שֶׁעַל יָדָהּ מְקַשְּׁרִין הַכֹּל בִּבְחִינַת אֶחָד כַּנַּ"ל. וּבִפְרָט אוֹתָהּ הַצְּדָקָה שֶׁל כֹּפֶר נֶפֶשׁ שֶׁהָיָה בִּשְׁבִיל קָרְבָּנוֹת וְעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ מְקָרְבִין וּמְקַשְּׁרִין כָּל הָעוֹלָמוֹת לְשָׁרְשָׁן הָרִאשׁוֹן, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ סְלוּקָא דְּקָרְבָּנָא עַד אֵין סוֹף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן מַעֲלִין הַבְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּמּוּבָא. וַאֲזַי נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימִין, בְּהֵמָה בְּאָדָם. וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי אַחַר הַבְּרִיאָה כְּנֶגֶד קֹדֶם הַבְּרִיאָה הוּא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה לְגַבֵּי אָדָם, כִּי עִקַּר הָאָדָם, שֶׁהוּא הַדַּעַת, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְעִקַּר בְּחִינַת בְּהֵמָה, דְּהַיְנוּ הֶעְדֵּר הַדַּעַת, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה. וְעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן נִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל טוֹב כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁל כֹּפֶר נֶפֶשׁ שֶׁהוּא בָּרַע לַגַּלְגֹּלֶת עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹלִין שֶׁלֹּא תִּתְאַחֵז הַקְּלִפָּה חַס וְשָׁלוֹם, בְּהַמִּנְיָן, כִּי עַל יָדָהּ נַעֲשֶׂה כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי הַצְּדָקָה הִיא בִּבְחִינַת אֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי אֱמֶת בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְלֵית שְׁמָאלָא בְּהַאי עַתִּיקָא כֹּלָּא יְמִינָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּאַדְרָא. נִמְצָא שֶׁאֱמֶת הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ יָמִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בֶּרַע לַגַּלְגֹּלֶת שֶׁאִיתָא שָׁם בְּאַדְרָא קַדִּישָׁא, כַּד עַאלִין בְּחוּשְׁבָּנָא יְהֵבִין אֲנַר וְכוּ' לְעַתִּיק יוֹמִין, הַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ חֶשְׁבּוֹן וּמִסְפָּר שֶׁאָז יֵרָאֶה שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֲחִיזָה חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים אָז נוֹתְנִין בָּרַע לַגַּלְגֹּלֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַשְּׁרִין עַצְמָן לִבְחִינַת גֻּלְגֻּלְתָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיקָא, בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת (תְּהִלִּים קיט), שֶׁהוּא כֹּלָּא יְמִינָא כֻּלּוֹ אֶחָד, אֲבָל כְּשֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד אֵין לָהֶם אֲחִיזָה וְנִתְבַּטְּלִין לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לַעֲלוֹת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה עַל-יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִסְפָּר דִּקְדֻשָּׁה הַנִּכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יָדוֹ דַּיְקָא עוֹלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה כַּנַּ"ל, כִּי אָנוּ סוֹפְרִין אֶת הַיָּמִים לָעֹמֶר וְהַקְרֵבַת הָעֹמֶר הָיָה גַּם כֵּן בִּבְחִינַת זוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל שְׁמֹאל בְּיָמִין, בְּהֵמָה בְּאָדָם, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכַמּוּבָא לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּנִיפִין הָעֹמֶר לַה' וּמַקְרִיבִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין וּמְנִיפִין כְּלַל הַבְּרִיאָה שֶׁתִּהְיֶה נִכְלָל בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, עַל-יְדֵי שֶׁמְּנִיפִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה, בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה לַה' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ סוֹפְרִין סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית כְּדֵי לְקַשֵּׁר כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרֵאת בְּשִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מִסְפָּר, כִּי אַחַר הַבְּרִיאָה מַתְחִיל הַמִּסְפָּר כַּנַּ"ל לְקַשֵּׁר הַכֹּל אֶל הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶנָּפַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַמִּסְפָּר הַזֶּה דַּיְקָא עוֹלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וְכַנַּ"ל וַאֲזַי נִטְהָרִין מִזִּהֲמַת הָעֲבֵדוּת שֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֲבֵדוּת בְּחִינַת חָם כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר זֻהֲמַת בְּחִינַת הָעֶבֶד, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה, בְּחִינַת עָרְלָה, בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת טֻמְאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת שֶׁקֶר, הוּא רַק מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד וַאֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת מִסְפָּר וּמִנְיָן כַּנַּ"ל. וְהֵם נִמְתָּקִין בְּשָׁרְשָׁן, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי מִסְפָּר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּכְלָל בִּבְחִינַת אֶחָד, בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין בְּשָׁרְשָׁן וְנִתְבַּטֵּל אֲחִיזָתָם, כִּי נִכְלָל כָּל הַמִּסְפָּר שֶׁהוּא אַחַר הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד וַאֲזַי אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה כְּלָל וְכַנַּ"ל (וְעַיֵּן עוֹד מֵעִנְיָן זֶה לְקַמָּן בְּהִלְכוֹת סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה בְּכֶרֶךְ יד):

חלק י

וְזֶהוּ בְּחִינַת טְבִילַת הָעֶבֶד כִּי צְרִיכִין לְהַעֲלוֹתוֹ מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה מִבְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים שֶׁיִּהְיֶה עוֹלֶה אֶל בְּחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתָם וְשָׁם נִמְתָּקִין וְנִטְהָרִין כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כָּל הַטְּבִילוֹת הֵם בְּמֵי מִקְוֶה, כִּי הַמַּיִם הֵם בִּבְחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי הַמַּיִם קְדָמוּ לָעוֹלָם, כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת יָמִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָסִין בַּמַּיִם וְעוֹלֶה שָׁם כָּל הַגּוּף וְנִתְבַּטֵּל וְנִתְעַלֵּם שָׁם בַּמַּיִם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל וְנִכְלָל בִּבְחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נִטְהָר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְעוֹלֶה מֵהֶם, כִּי כְּלַל הַטֻּמְאוֹת נִתְבַּטְּלִין שָׁם בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּתְקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ נִתְקָרְבוּ גַּם כֵּן עַל-יְדֵי מִילָה וּטְבִילָה וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר שֶׁצָּרִיךְ גַּם כֵּן מִילָה וּטְבִילָה לְהַכְנִיעַ הָעָרְלָה שֶׁהִוא הָרַע, שֶׁהִוא טֻמְאַת הָעַכּוּ"ם, כִּי כָּל הַגּוֹיִים עֲרֵלִים, כִּי הָעַכּוּ"ם הֵם בְּבְחִינַת שֶׁקֶר וְיִשְׂרָאֵל הֵם בְּבְחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַמּוּבָא. וְעַל-כֵּן כָּל הָעַכּוּ"ם הֵם נִקְרָאִים עַל שֵׁם הָעָרְלָה כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאֵין הָעָרְלָה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל שֵׁם הָעַכּוּ"ם, כִּי הָעָרְלָה הִוא בְּבְחִינַת שֶׁקֶר, בְּחִינַת טֻמְאַת הָעַכּוּ"ם וְעַל-כֵּן אֵין הַגֵּר יָכוֹל לִכָּנֵס לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילָה וּטְבִילָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲבִירִין הָעָרְלָה שֶׁהִוא הַשֶּׁקֶר, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ טֻמְאַת הָעַכּוּ"ם, שֶׁהִוא הַשֶּׁקֶר וַאֲזַי נַעֲשֶׂה כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְאָז גַּם הוּא חוֹזֵר לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַטְּבִילָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן צְרִיכָה הַמִּילָה לִהְיוֹת קֹדֶם הַטְּבִילָה, כִּי מִתְּחִלָּה צְרִיכִין לְהַעֲבִיר הָעָרְלָה שֶׁהִיא הַשֶּׁקֶר וְאַחַר כָּךְ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְטָהֳרָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל בַּמַּיִם בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עָרְלָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת שֶׁקֶר, אֵינוֹ יָכוֹל לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטְּבִילָה כַּנַּ"ל. רַק אַחַר שֶׁמַּעֲבִירִין מִמֶּנּוּ זֶהֱמַת הָעָרְלָה וַאֲזַי נִכְלָל גַּם כֵּן בִּבְחִינַת אוֹת אֱמֶת אֲזַי יָכוֹל לְקַבֵּל הַטָּהֳרָה עַל-יְדֵי הַטְּבִילָה בַּמַּיִם עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה בְּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין מִשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַעֲבָרַת הָעָרְלָה שֶׁהִוא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבַּיִת דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה שֶׁצְּרִיכִין לְמִילַת גֵּר וּטְבִילָתוֹ וּלְמָדוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִדִּכְתִיב מִשְׁפָּט לְגַבֵּי גֵּר. מַה מִּשְׁפָּט בִּשְׁלֹשָׁה, אַף גֵּר צָרִיךְ שְׁלֹשָׁה, כִּי בְּכָל מִשְׁפָּט וְדִין צְרִיכִין שְׁלֹשָׁה, כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא לְהַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר וּלְבָרֵר הָאֱמֶת, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁדָּנִין לִפְנֵי הַדַּיָּנִים, כִּי אֶחָד, טוֹעֵן אֱמֶת וְאֶחָד טוֹעֵן שֶׁקֶר וּצְרִיכִין הַדַּיָּנִים לְבָרֵר הָאֱמֶת וּלְהַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר:

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל מִשְׁפָּט וְדִין לְהַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר עַצְמָם בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד בִּבְחִינַת כְּלָלִיּוּת שֶׁנִּכְלָל הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, בִּבְחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ נִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר לְגַמְרֵי וְאֵין לוֹ שׁוּם אֲחִיזָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וּבְחִינָה זוֹ שֶׁל כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי אֱמֶת עַל-יְדֵי שֶׁהַדַּיָּנִים דָּנִים דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ זֹאת הַבְּחִינָה הִוא בְּחִינָה מְשֻׁלֶּשֶׁת, כִּי הִיא כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁהֵם כְּלַל קִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע שֶׁנִּמְצָא בְּכָל מָקוֹם שֶׁשָּׁרְשָׁם מִבְּחִינָה זוֹ, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה קֹדֶם שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה כְּלֵל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, זֶהוּ בְּחִינַת כֹּלָא יְמִינָא, כִּי לֵית שְׂמֹאל תַּמָּן כַּנַּ"ל. וְאַחַר הַבְּרִיאָה כְּשֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה

מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְהוּא בְּבְחִינַת שְׂמֹאל כְּנֶגֶד קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְכַנַּ"ל. וְתֵכֶף כְּשֶׁיְּצָאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אֲזַי נַעֲשָׂה רֹשֶׁם תֵּכֶף עַל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הָרַע, שֶׁהוּא הַשֵּׂקֶר וְהַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל. וְזֶה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ לְהַכְנִיעַ הַשֵּׂקֶר שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר וְיִכָּלֵל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה גַּם אַחַר הַבְּרִיאָה כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה וַאֲזַי יִתְבַּטֵּל הַשֵּׂקֶר לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל. וְזֹאת הַבְּחִינָה הִוא בְּחִינַת שְׁלִישִׁית, בְּחִינַת אֶמְצַע, בְּחִינַת קַו הַמַּכְרִיעַ, הַיְנוּ בְּחִינָה זוֹ שֶׁגַּם אַחַר הַבְּרִיאָה אַחַר שֶׁכְּבָר יָצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל יִהְיֶה כָּל הַבְּרִיאָה נִכְלֶלֶת בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה. עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הַבְּרִיאָה לְשָׁרְשָׁהּ בְּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד עַל-יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל זֹאת הַבְּחִינָה הִוא בְּבְחִינַת קַו הַמַּכְרִיעַ שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת וּכְלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלַל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִכֹּהֲנִים, לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב שֶׁכָּל זֹאת הוּא בְּחִינָה מְשֻׁלֶּשֶׁת הַנַּ"ל, בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע הַמַּכְרִיעַ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁצְּרִיכִין לָדוּן דִּין לְגָרֵשׁ הַשֵּׂקֶר וּלְבָרֵר אֱמֶת אֲזַי צְרִיכִין שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַבֵּית דִּין הֵם בִּבְחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע הַמַּכְרִיעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵין בֵּית דִּין שָׁקוּל וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל עַל יָדָם נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הַשֵּׂקֶר, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֵּׂקֶר מֵהֶמַת רְחוּקוֹ מֵאֶחָד, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין עַל-יְדֵי אֶמְצַע הַמַּכְרִיעַ לְפִי בְּחִינָה זוֹ כֵּן נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר שֶׁעִקַּר כְּנִיסָתוֹ אֶל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא רַק עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲבִירִין מִמֶּנּוּ הַשֵּׂקֶר שֶׁהוּא הָעָרְלָה וְכוֹלְלִין אוֹתוֹ בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי הַטְּבִילָה בְּמַיִם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יוֹצֵא מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד וְכוּ' וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ אֶצְלוֹ שְׁלֹשָׁה בְּשָׁעַת מִילָה וּטְבִילָה כְּמוֹ גַּבֵּי מִשְׁפָּט, כִּי לְהוֹצִיא הַגֵּר מִטֻּמְאַת הָעַכּוּ"ם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עָרְלָה, בְּחִינַת שֵׂקֶר וּלְהַעֲלוֹתוֹ לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט מַמָּשׁ, שֶׁהוּא לְגָרֵשׁ הַשֵּׂקֶר וּלְבָרֵר הָאֱמֶת שֶׁכָּל זֹאת נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא עוֹלִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וְנִתְבַּטֵּל הַשֵּׂקֶר שֶׁהוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה לְגַמְרֵי בְּשָׁרְשָׁהּ עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִים וְנִכְלָלִים גַּם אַחַר הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם הָיָה רַק מֵהֶמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד, אֲבָל עַל-יְדֵי בֵּית דִּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם נִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי וְיוֹצְאִים מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וְזוֹכֶה גַּם הַגֵּר לִכָּנֵס עַל יָדָם לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בִּבְחִינַת יָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפָּה הוּא רַק אַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָיָה מֵנִיף אֶת כָּל הַלְוִיִּם, כִּי הַלְוִיִּם הֵם בִּבְחִינַת הַטָּהֳרָה בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁמִּשָּׁם יוּכַל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָה לִבְחִינַת חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ'. עַל-כֵּן הָיָה צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְהָנִיף אֶת הַלְוִיִּם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה. בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּטֵּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֲחִיזָתָהּ מַחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָיָה מְבָרְכִין אֶת יִשְׂרָאֵל קֶדֶם הַמִּסְפָּר וְאַחַר כָּךְ כַּנַּ"ל, כִּי הַמִּסְפָּר הוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִין מִקֶּדֶם וְאַחַר כָּךְ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין בִּבְחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם הַבְּרָכָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֲחִיזָה לְהַקְּלִפָּה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת מִסְפָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הֻצְרְכוּ לִתֵּן בָּקָע לַגֻּלְגֹּלֶת וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת כֹּהֲנִים מְשֻׁלֶּשֶׁת וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁבּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה אַחַר שֶׁסָּפְרוּ יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁעַל יָדָהּ נִטְהָרִין מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם מִבְּחִינַת עֶבֶד, מִבְּחִינַת עָרְלָה, מִבְּחִינַת שֶׁקֶר וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהִוא תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מְקַשְּׁרִין כָּל הָעוֹלָמוֹת וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי עִקַּר זֹאת הַבְּחִינָה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי תּוֹרַת אֱמֶת וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה הִיא בִּבְחִינַת מִשֻּׁלֶּשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת פח), בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהֵיב לָן אוֹרָיְן תְּלִיתָאָה עַל-יְדֵי תְּלִיתָאֵי בְּיוֹם תְּלִיתָאֵי בְּיַרְחָא תְּלִיתָאֵי. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הַכֹּל שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי מְצוֹת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת (אָבוֹת) עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַדִּין וְעַל הָאֱמֶת וְעַל הַשָּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר, אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם. כִּי אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכָל אֶחָד כָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת וְכֻלָּם בִּכְלָל הֵם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם קִיּוּם הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא כְּשֶׁאַחַר הַבְּרִיאָה נִכְלָל בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית כָּל הַבְּרִיאָה וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא דִּין וּמִשְׁפָּט שֶׁעַל-יְדֵי דִּין אֱמֶת שֶׁמַּכְנִיעִין הַשֶּׁקֶר וּמְבָרְרִין הָאֱמֶת נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. ב אֱמֶת ג שָׁלוֹם, כִּי אֱמֶת הִוא גַּם כֵּן בְּחִינָה זוֹ, כִּי הַכֹּל תְּלוּי בָּאֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּכְרִיעַ שְׁעוֹשִׂים שָׁלוֹם בֵּין הַהֲפָכִים בֵּין יָמִין

וּשְׂמֹאל, כִּי שָׁלוֹם מְקַשֵּׁר הַכֹּל וְנִכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין, אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים כט) כִּי שָׁלוֹם הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה, כִּי עִקַּר הַבְּרָכוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת קֹדֶם בְּרִיאָה, כִּי שָׁם מְקוֹר הַבְּרָכָה, אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁכִין לְמַטָּה לְאַחַר הַבְּרִיאָה כִּי אִם עַל-יְדֵי שָׁלוֹם שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר הַכֹּל וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה וַאֲזַי נִמְשָׁךְ בְּרָכָה מִמְּקוֹר הַבְּרָכָה לְכְלַל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וְזֶה בְּחִינַת בְּרִכַּת כֹּהֲנִים שֶׁמְּסַיְּמִין בְּשָׁלוֹם וּבְרָכָתָם הוּא גַּם כֵּן אֵצֶל שִׂים שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה נִמְשָׁךְ אֶל הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, כִּי הַבְּרָכָה הִוא לְהִנָּצֵל וּלְהַכְנִיעַ הַקְּלִפָּה הַנֶּאֱחֶזֶת בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, נִתְבַּטְּלִין כָּל הַקְּלִפּוֹת בְּשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל וְנִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַטּוֹבוֹת לִכְלַל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל:

עֲבָדִים הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת מִילָה הֲלָכָה ג בְּאוֹת לא:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת מִילָה הֲלָכָה ד בְּאוֹת יב:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת מִילָה הֲלָכָה ה אוֹת טו:

הלכות גרים

פרק א

חלק א

הַגֵּר נִכְנָס בְּדַת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מִילָה וּטְבִילָה וְצָרִיךְ בֵּית דִּין וְכוּ':

כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה עַכּוּ"ם מֻשְׁבָּעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים בְּהֶרַע הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת עָרְלָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן יט):

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּכְנָס בְּדַת יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לִמּוֹלוֹ וְעַל-יְדֵי מִצְוָה זוֹ דַּיְקָא נִכְנָס בְּדַת יִשְׂרָאֵל, כִּי הִיא תִּקּוּן הַכְּלָלִי, כִּי עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הָעָרְלָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁהָיָה נֶאֱחַז בּוֹ בֵּין הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וַאֲזַי נִכְנָס בְּדַת יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִילָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה רוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (שָׁם), וְאַחַר כָּךְ חַיָּב טְבִילָה כִּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, כִּי הַטְּבִילָה הוּא בְּחִינַת הִתְעַלְּמוּת בְּתוֹךְ מֵי הַמִּקְוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁשָּׁם נִתְחַדְּשִׁים וְנַעֲשִׂים כִּבְרִיָּה חֲדָשָׁה בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת הֶשִׁיבֵנוּ ה' וְכוּ' חַדֵּשׁ יָמֵינוּ וְכוּ'. וְכַמּוּבָא כָּל זֶה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת טְבִילַת כֵּלִים (הֲלָכָה א) וּבְהִלְכוֹת מְגִלָּה (הֲלָכָה א). וְעַל-כֵּן חַיָּב הַגֵּר טְבִילָה כִּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִתְחַדֵּשׁ מַמָּשׁ וְיִתְהַפֵּךְ מִגּוּף שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת לְגוּף יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ בֵּית דִּין, וּבְעוֹדוֹ בַּמַּיִם בֵּית דִּין מוֹדִיעִין אוֹתוֹ קְצָת מִצְוֹת וְהוּא מְקַבֵּל עָלָיו עֹל

מַלְכוּת שָׁמַיִם וְכוּ'. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהִוא בְּחִינַת נִשְׁמָתוֹ וְכָל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין מִנְּקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי וְכוּ' (בְּסִימָן לד). וּכְבָר מְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נְדָרִים (הֲלָכָה א) שֶׁבֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה הֵם בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לִמְשֹׁל וְלָדוּן כִּרְצוֹנָם וְהֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת, כִּי הֵם כְּלוּלִים מִכָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שִׁלְשָׁה כֹּהֵן, לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת וְעַל-כֵּן הַגֵּר צָרִיךְ בֵּית דִּין כְּדֵי שֶׁיְּאֵירוּ בּוֹ מִנְּקֻדָּה שֶׁבָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת כְּדֵי שֶׁיִּקָּבֵל הַגֵּר בְּחִינַת הָאֶרֶת הַנְּקֻדָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקָּרָהּ תְּלוּיָה בְּהַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל, כִּי בְּעוֹדוֹ בַּמַּיִם מוֹדִיעִין לוֹ מִצְוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהֵם מוֹדִיעִין לוֹ בְּפִיהֶם הַמִּצְוֹת הֵם מְאִירִין בּוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבֵּל הַנְּקֻדָּה וְאָז נַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא בְּעָמְדוֹ בַּמַּיִם מוֹדִיעִין לוֹ, כִּי אִיתָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר הַנְּשָׁמָה כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהוּא בַּמַּיִם שֶׁאָז צָרִיךְ לְקַבֵּל בְּחִינַת נְשָׁמָה אָז מוֹדִיעִין לוֹ וְכוּ' וּמְאִירִין בּוֹ הָאֶרַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל וּמְקַבֵּל שָׁם הַנְּשָׁמָה עַל-יְדֵי הַטְּבִילָה, כִּי הַנְּקֻדָּה הִוא הַנְּשָׁמָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת מִילָה קֹדֶם הַטְּבִילָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאֶרַת הַנְּקֻדָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמִּילָה, כִּי הַנְּקֻדָּה שׁוֹרָה בִּמְקוֹם בְּרִית שָׁלוֹם, כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי הָעָרְלָה הִוא בְּחִינַת חֲרָפָה, בִּבְחִינַת כִּי חֶרְפָּה הִיא לָנוּ שֶׁהִוא בְּחִינַת חֶרְפָּה שְׁבָרָה לִבִּי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַנְּקֻדָּה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן מִתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיָה עַכּוּ"ם הָיָה עָרֵל, כִּי כָּל הַגּוֹיִים עֲרֵלִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּשְׁנָה, כִּי יְנִיקַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת הִוא מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת עָרְלָה, בְּחִינַת חֲרָפָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצֶה לִכָּנֵס בְּדַת יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ מִילָה כְּדֵי לְהָסִיר הַחֲרָפָה כְּדֵי לְהוֹצִיאוֹ מִן בְּחִינַת הַשְּׁבִירָה וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה אֵצֶל יִשְׂרָאֵל אוֹר הַנְּקֻדָּה וְאָז מְקַבֵּל אוֹר הַנְּקֻדָּה מִן הַבַּיִת דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה יִשְׂרְאֵלִים בְּעוֹדוֹ בַּמַּיִם כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְחַדֵּשׁ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹצֵא מִבְּחִינַת שְׁבִירָה לִבְחִינַת תִּקּוּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרִיָּה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ כַּיָּדוּעַ:

פרק ב

חלק א

גֵּרִים הֲלָכָה ב בְּהִלְכוֹת עֲבָדִים הֲלָכָה ב אוֹת ט:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת ה יִתְבָּרַךְ וְכוּ' (סִימָן נט) בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן, עַיֵּן שָׁם:

וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת וְהָרַע שֶׁל אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם כִּי זֶה הָאִישׁ הַמִּשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב וְלַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת וְכוּ'. הוּא בּוֹנֶה בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' וְהָעֵצָה עַל זֶה לְהִנָּצֵל מִן הָרַע שֶׁל אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּקָרְבָם שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּיֵצֶר מַחְשָׁבוֹת לִבּוֹ, הָעֵצָה הִוא שֶׁיְּזַמֵּין מַלְאֲכֵי לִבּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ, בְּחִינַת בְּאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט, וְאֵשׁ הַזֶּה הוּא שׁוֹרֵף אֶת הָרַע וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּלִבּוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַכָּשֵׁר הַמְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָז גַּם הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ דְּהַיְנוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבָם מְקַבְּלִים כֹּחַ הָאֵשׁ וְשׁוֹרֵף אֶת הַקְּלִפּוֹת גַּם מְלַהְתְאַחֵז בָּהֶם וְכוּ'. וְאָז יוֹצֵא לְאוֹר מִשְׁפָּט, הַיְנוּ שֶׁנִּתְלַהֵב הַלֵּב וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא בִּבְחִינַת כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסֵּא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיָּה נֶאֱמָנָה מָלְאֲתִי מִשְׁפָּט. 'קְרִיָּה' זֶה בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל מַלְבִּישׁ אֶת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּעֵת הַהִיא יִקָּרְאוּ לִירוּשָׁלַ ִם כִּסֵּא ה' וְנִקְווּ אֵלֶיהָ כָל הַגּוֹיִם לְשֵׁם ה'... וְלֹא יֵלְכוּ עוֹד אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁיִּקָּרְבוּ גּוֹיִים רַבִּים לַה' יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יוּכַל הָרַע לְהַטּוֹת אֶת לִבָּם חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא יֵלְכוּ אַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבָּם הָרָע חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵשׁ הַמַּלְאָכִים שֶׁבַּלֵּב הַנַּ"ל הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מִשְׁפָּט הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִקְרֵאת יְרוּשָׁלַיִם הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, כִּסֵּא ה', הָאֵשׁ הַזֶּה יִשְׂרֹף אֶת הָרַע וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְקָרֵב כָּל הַגּוֹיִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יֵלְכוּ אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יוּכַל הָרַע לְהַטּוֹת אֶת לִבָּם, כִּי אֵשׁ הַנַּ"ל יִשְׂרֹף כַּנַּ"ל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת מַחֲשָׁבוֹת תּוֹעָבָה הוּא שֶׁבְּלִבּוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, דָּא עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא דִּלְגוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַ"ם וְסָמֶ"ךְ שֶׁבַּלִּוּחוֹת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין מִילָה וְאַחַר כָּךְ טְבִילָה. וְגַם אִי אֶפְשָׁר לְגַיֵּר גֵּרִים כִּי אִם בְּבֵית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִדִּכְתִיב מִשְׁפָּט גַּבֵּי גֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם וְלַגֵּר וְכוּ'. כִּי הַגֵּר מֻחְמַת שֶׁהַיְה רָחוֹק מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד בְּתַכְלִית הָרְחוּק וְרוֹצֶה לָצֵאת מִטֻּמְאַת וְזֻהֲמַת הָעַכּוּ"ם לְקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקָרְבוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמִּשְׁפָּט וְעַל-כֵּן יֵשׁ לְבֵית דִּין דַּיְקָא כֹּחַ לְקָרְבוֹ וּלְהַכְנִיסוֹ תַּחַת כַּנְפֵי הַשְׁכִינָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט, כִּי כָּל הַמִּשְׁפָּטִים הוּא בְּבֵית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה וּמֻחְמַת שֶׁכֹּחַ הַמִּשְׁפָּט אָצְלָם עַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְקָרֵב גֵּרִים לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי לֹא יוּכַל הָרַע שֶׁל הַגֵּרִים לְהִתְאַחֵז בְּלִבָּם, כִּי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁלָּהֶם יִשְׂרֹף אֶת הָרַע שֶׁלְּהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּתִיב מִשְׁפָּט גַּבֵּי גֵּר לְהוֹרוֹת שֶׁהַגֵּר

צָרִיךְ בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלשָׁה שֶׁהֵם בַּעֲלֵי מִשְׁפָּט, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּר שֶׁיִּתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כְּדֵי לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי לִשְׂרֹף אֶת הָרַע שֶׁהָיָה נֶאֱחַז בּוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַגֵּר תְּחִלָּה מִילָה, כִּי הָעָרְלָה הִוא הָרַע זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקָרְבוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמַּלִּין אוֹתוֹ תְּחִלָּה וּמַעֲבִירִין הָעָרְלָה מִמֶּנּוּ שֶׁהִוא הָרַע שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ. וְאַחַר כָּךְ יְכוֹלִין לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הָעִקָּר צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל מִתְּחִלָּה הָרַע שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ וְעַל-כֵּן אִם הִקְדִּימוּ הַטְּבִילָה קֹדֶם לַמִּילָה אֵינוֹ כְלוּם, כִּי צָרִיךְ תְּחִלָּה לְהַעֲבִיר הָרַע מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא הָעָרְלָה. וְאַחַר כָּךְ לְטַהֲרוֹ בִּטְבִילָה וּלְקָרְבוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הָעִקָּר לְהַעֲבִיר וְלִשְׁרֹף הָרַע שֶׁהָיָה נֶאֱחַז בְּאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הָרוֹצִים לְהִתְקָרֵב, כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה בֵּין הַגּוֹיִם וְהַקְּלִפּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וְכוּ'. עַל-כֵּן צְרִיכִין תְּחִלָּה לְהַעֲבִיר הָרַע מִן הַגֵּרִים עַל-יְדֵי הַמִּילָה וְאַחַר כָּךְ לְטַהֲרוֹ עַל-יְדֵי הַטְּבִילָה וּלְקָרְבוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ:

חלק ד

כִּי מִילָה וּטְבִילָה הֵם בְּחִינַת מ"ם וְסָמֶ"ךְ, בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְכִסֵּא הַמְבֹאָר שָׁם, כִּי מִצְוַת מִילָה שֶׁהִוא בְּטוּל הָרַע שֶׁהוּא הָעָרְלָה זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַסָּמֶ"ךְ, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּמַלְכוּת הִיא בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּחִינַת חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַחֶרֶב וְהַסַּכִּין שֶׁל הַמִּילָה הַחוֹתֶכֶת אֶת הָעָרְלָה וּמְבַטֵּל אֶת הָרַע שֶׁכֹּחַ הַחֶרֶב הַזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת כִּי בָאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ אֶת כָּל בָּשָׂר (יְשַׁעְיָה סו) וְזֶה בְּחִינַת הַפְּסוּקִים שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר בַּיּוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִילָה שֶׁהֵם רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְכוּת הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְכוּ', בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת שֶׁהוּא מַכְנִיעַ וְחוֹתֵךְ וּמְבַטֵּל אֶת הָעָרְלָה פְּגַם הַבְּרִית בְּחִינַת רַע הַנַּ"ל בִּבְחִינַת חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. וְזֶהוּ שֶׁסִּיִּם, לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם וְכוּ' לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב. 'מִשְׁפָּט' דַּיְקָא, כִּי הַחֶרֶב הַנַּ"ל עוֹשָׂה בְּהַגּוֹיִים הַמִּשְׁפָּט כָּתוּב, כִּי הַחֶרֶב הִיא בְּחִינַת כֹּחַ הָאֵשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁהִיא חוֹתֶכֶת וְשׂוֹרֶפֶת אֶת הָרַע שֶׁהִיא הָעָרְלָה. בִּבְחִינַת כִּי בָאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַמִּילָה הִיא בְּחִינַת בְּטוּל הָרַע עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא הַחֶרֶב וְהַסַּכִּין שֶׁל הַמִּילָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת כִּסֵּא מִשְׁפָּט וְאָז יוֹצֵא לְאוֹר מִשְׁפָּט וְיוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא וְאָז זוֹכִין לְקִדֻּשַׁת שַׁבָּת שֶׁהִיא בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא דִּלְגוֹ, בְּחִינַת מ"ם וְסָמֶךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַטְּבִילָה שֶׁלְּאַחַר הַמִּילָה, זֶה בְּחִינַת הַמ"ם,

בְּחִינַת רִבּוּעָא הַנַּ"ל, כִּי הַטְּבִילָה הִיא בְּמִקְוֶה שֶׁל מַ"ם סְאָה, הַיְנוּ בְּחִינַת מַ"ם הַנַּ"ל וְאָז נִתְעַלֶּם הַבָּא לִטָּהֵר בְּתוֹךְ הַמַּ"ם סְאָה שֶׁל הַמִּקְוֶה וְנַעֲשֶׂה כִּסֵּא וּמֶרְכָּבָה לְהַמַּ"ם הַנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת כִּסֵּא מִשְׁפָּט הַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּעֵת הַהִוא יִקָּרְאוּ לִירוּשָׁלַיִם כִּסֵּא ה' וְנִקְווּ אֵלֶיהָ כָּל הַגּוֹיִם וְכוּ'. 'וְנִקְווּ' דַּיְקָא בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁל מַ"ם סְאָה הַנַּ"ל שֶׁהִיא מַ"ם, בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקָרְבִין כָּל הַגּוֹיִם וּמִתְגַּיְרִין וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

נִמְצָא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. בִּשְׁבִיל זֶה נוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים. 'עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה' דַּיְקָא, כִּי כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּבְוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי וְאֵין הַצַּדִּיק יָכוֹל לְקָרְבוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּיְקָא, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַמִּשְׁפָּט. וְעַל-כֵּן אָז הוּא יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְאָז נוֹסְעִין לְצַדִּיקִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז יוֹצֵא לָאוֹר מִשְׁפָּט וְשׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁל הָרוֹצִים לְהִתְקָרֵב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז הַמִּשְׁפָּט יוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ בִּבְחִינַת כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זֶה נַעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּיְקָא שֶׁהוּא יוֹם הַמִּשְׁפָּט. וְעַל-כֵּן אָז הִיא עִקַּר זְמַן הִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ רְחוֹקִים וְיָבֹאוּ וְיִתְגַּיְרוּ כֻּלָּם וְיִתְקָרְבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל הַתְּפִלּוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ ה' אֱלֹקֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מָה שֶׁבָּרָאתָ וְכוּ' וְיֵעָשׂוּ כֻּלָּם אֲגֻדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וְכוּ'. וְתִמְלֹךְ אַתָּה ה' לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ. וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ וְכוּ' וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל הַתְּפִלּוֹת וְיֶאֱתָיו כֹּל לְעָבְדֶךָ וְכוּ':

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר, כִּי קוֹל הַשּׁוֹפָר הַהוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד הוּא בְּחִינַת יִרְאָה בִּבְחִינַת (עָמוֹס ג) הֲיִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ. וְיִרְאָה הִוא בְּחִינַת אֵשׁ, בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא. וְעַל-כֵּן קוֹל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת מִשְׁפָּט, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה הַקּוֹל מְעוֹרְרִין אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כט) קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ:

כִּי שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל בְּחִינַת אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ זוֹכְרִין אֶת הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתָּה נִגְלֵיתָ וְכוּ' וְקוֹל שׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה הַזֶּה יוֹצֵא בְּאֵשׁ וְלַפִּידִים,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים וְכוּ'. וְכֵן בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה, כִּי בְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת גֵּרִים, כִּי אָז הָיָה הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּתָן לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁיָּצְאוּ מְטֻמְאַת מִצְרַיִם לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל-כֵּן קוֹרִין רוּת בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה. וּמֵחֲמַת זֶה הָיָה בְּמַתַּן תּוֹרָה קוֹל שׁוֹפָר וְאֵשׁ וְלַפִּידִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. כִּדְאִי לִשְׂרֹף הָרַע שֶׁהָיָה נֶאֱחָז בָּהֶם מְטֻמְאַת מִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּאֵשׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ נִקְרֵאת מִשְׁפָּט. וּמֵחֲמַת שֶׁאָז בְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה נִתְעוֹרֵר בְּשִׁלֻּמּוּת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּדְבָרָיו שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְכוּ'. עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת נִזְדַּכְּכוּ אָז לְגַמְרֵי מֵאֲחִיזַת הָרַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (עֵרוּבִין נד), חֲרוּת עַל הַלֻּחוֹת חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת וְכוּ'. כִּי נִתְבַּטֵּל אָז זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ לְגַמְרֵי, כִּי פָּסְקָה זֻהֲמָתָן בְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט. בִּבְחִינַת קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ. וְעִקַּר הַקִּלְקוּל שֶׁנִּתְקַלְקֵל אַחַר כָּךְ בְּחֵטְא הָעֵגֶל הָיָה רַק עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁאָסוּר לְגַיְּרָם שֶׁאֵין כֹּחַ בַּמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁלָּהֶם, כְּמִבְּאֹר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מ"ם וְסָמ"ךְ שֶׁבַּלּוּחוֹת הַנִּזְכָּר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָם נִכְנָע הָרַע שֶׁלָּהֶם וּפָסְקָה זֻהֲמָתָן, כִּי נִתְּנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כַּנַּ"ל, הֵם בְּעַצְמָן בִּבְחִינַת מ"ם וְסָמֶךְ הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִנּוּלָא וְרִבּוּעָא הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָרַע כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בְּעֵת הַהַתְחָלָה שֶׁנִּתְגַּלָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה לִפְדּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. נֶאֱמַר שָׁם הַמִּקְרָא הַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, כִּי מֻחֲמַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צִוָּהוּ לְהוֹצִיא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְטֻמְאַת מִצְרַיִם וּלְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, עַל-כֵּן נִתְעוֹרֵר תֵּכֶף אֵשׁ הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט, כִּי רַק עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְקָרֵב יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק ז

נִמְצָא, שֶׁקּוֹל שׁוֹפָר מְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הָרַע וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְקָרֵב גֵּרִים וּרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים פא) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב. 'מִשְׁפָּט' דַּיְקָא, כִּי צְרִיכִין לְתִקֵּן בְּשׁוֹפָר כְּדֵי לְעוֹרֵר עַל יָדוֹ מִשְׁפָּט הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשּׁוֹפָר מִזְמוֹר מִז שֶׁבִּתְהִלִּים, שֶׁכֻּלּוֹ מְדַבֵּר מֵהִתְקָרְבוּת כָּל הָעַמִּים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְגַּיְּרוּ כֻּלָּם וְיָשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ' כִּי ה' עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל וְכוּ', בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט. וְזֶהוּ, מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ. כִּי כֻּלָּם יִתְגַּיְּרוּ וְיָשׁוּבוּ

אֵלָיו. וְזֶהוּ, יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּנוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ, יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלָתֵנוּ. נַחֲלָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמְּגַיְּרִין גֵּרִים נִבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַגֵּרִים, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב וְכוּ'. 'יַעֲקֹב' דַּיְקָא, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב וְכָל זֶה נִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר. וְזֶהוּ, עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרֵר הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֹׁפְטִים, נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹקֵי אַבְרָהָם, דְּהַיְנוּ גֵּרִים, כִּי אַבְרָהָם הָיָה רֹאשׁ לַגֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל פָּסוּק זֶה, כִּי עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים. בְּשָׁבִיל זֶה אוֹמְרִים כָּל הַמִּזְמוֹר הַזֶּה הַמְדַבֵּר מִגֵּרִים קֹדֶם תְּקִיעַת שׁוֹפָר כַּנַּ"ל, כִּי שׁוֹפָר מְקַבֵּץ כָּל הַנִּדָּחִים שֶׁהֵם בְּחִינַת גֵּרִים, דְּהַיְנוּ כָּל הָרְחוֹקִים וְהַנִּדָּחִים מֵה' יִתְבָּרַךְ כֻּלָּם נִתְקָרְבִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, כִּי הַשּׁוֹפָר מְקַבֵּץ וּמְקָרֵב הָאוֹבְדִים וְהַנִּדָּחִים שֶׁהֵם הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁמִּתְקָרְבִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְנֶה הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם. וְזֶהוּ, וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם. 'בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם' דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל שֶׁנִּבְנֶה עַל-יְדֵי הָאוֹבְדִים וְהַנִּדָּחִים שֶׁהֵם הָרְחוֹקִים הַבָּאִים לְהִשְׁתַּחֲוֹוֹת לַה' וּלְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה אֵצֶל הַבַּיִת דִּין שׁוֹפָר, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר הֵם מְשֻׁלָּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, שִׁעוּר תְּקִיעָה כְּשֶׁלֹּשׁ תְּרוּעוֹת, שִׁעוּר תְּרוּעָה וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא מְשֻׁלָּשׁ, כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּבֵית דִּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב, כִּי יַעֲקֹב מְשֻׁלָּשׁ בָּאֲבָהָן, בְּחִינַת יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ וְכוּ', כַּמּוּבָא, כְּחֶבֶל הַגָּדֵל בִּשְׁלֹשָׁה. כִּי יַעֲקֹב כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּית דִּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְגַיְּרִין גֵּרִים בְּבֵית דִּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה שֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת. וְהָעִקָּר הוּא יַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם פְּסוּל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא יַעֲקֹב הַשְּׁלִישִׁי לְאָבוֹת הַמַּכְרִיעַ שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַמִּשְׁפָּט לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְבַעֵר הָרַע לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁהָיוּ מְגַיְּרִים גֵּרִים לֹא נִמְלְטוּ מֵאֲחִיזַת הָרַע לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל וְיִצְחָק יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו, כִּי עֲדַיִן לֹא יָצָא לְאוֹר הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע לְגַמְרֵי עַד שֶׁבָּא

יַעֲקֹב הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּשְׁפָּט וְאָז נִכְנַע הָרַע לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיָה בִּשְׁלֵמוּת אֶצְלוֹ. וְעַל-כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם אֶחְיזַת הָרַע וּפְסֹלֶת כְּלָל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת תְּרוּעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר. כִּי תְּרוּעָה מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּקוֹלוֹת וְהִיא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כג), לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּרוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת מִשְׁפָּט, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם רַע שֶׁהוּא בְּחִינַת עָמָל וָאָוֶן. כִּי נִתְבַּטֵּל כָּל הָרַע עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לִבְרִיאַת עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּיָּדוּעַ, מִזְמוֹר פב. שֶׁמְּדַבֵּר מִמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֱלֹקִים נִצָּב וכו'. וְזֶהוּ שֶׁסֵּיִם, קוּמָה אֱלֹקִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם. כִּי עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַגּוֹיִים נִתְקָרְבִין לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ, "כִּי אַתָּה תִּנְחַל" 'תִּנְחַל' דַּיְקָא, כִּי נַחֲלָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּבְנָה עַל-יְדֵי הַגֵּרִים כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ. כִּי עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט נִתְקָרְבִים כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ, כִּי כֻּלָּם בָּאִים לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק יא

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים לְהַגֵּר הַבָּא לְהִתְגַּיֵּר, מָה רָאִיתָ שֶׁבָּאתָ לְהִתְגַּיֵּר? אִי אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּזֶה הַזְּמַן דְּווּיִים וּסְחוּפִים וכו'. כִּי מִתְּחִלָּה הַהֶכְרֵחַ לְרַחֵק אוֹתוֹ קְצָת. וּבָזֶה שֶׁמְּבַזִּין אוֹתוֹ וּמְרַחֲקִין אוֹתוֹ קְצָת וּמְרַמְּזִין לוֹ שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי לְהִתְקָרֵב אֲצָלֵנוּ. וַאֲזַי כְּשֶׁהוּא מְרֻצֶּה אַף-עַל-פִּי-כֵן וְאָמַר יוֹדֵעַ אֲנִי וְאֵינִי כְּדַאי בָּזֶה נִכְנָע הָרַע שֶׁלּוֹ וְנִפְרָד מִמֶּנּוּ. בְּבְחִינַת (רות א) וַתִּשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה בָהּ. עָרְפָּה הִוא בְּחִינַת הָרַע הָרוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בְּהַגֵּר צֶדֶק, בְּחִינַת רוּת שֶׁזֶּה הָרַע נִפְרָד עַל-יְדֵי הַהִתְרַחֲקוּת שֶׁרוֹצִין לְרַחֵק אֶת הַגֵּר בִּתְחִלָּה, כִּי זֶה הַהִתְרַחֲקוּת הִוא בְּחִינַת בְּטִישָׁא שְׁמְבַטְּשִׁין לֵהּ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אָעָא דְּלָא סְלִיק בֵּהּ נְהוֹרָא וכו' גּוּפָא דְּלָא סְלִיק בֵּהּ נְהוֹרָא דִּנְשָׁמְתָא מְבַטְּשִׁין לֵהּ. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁרוֹצִין לְדַחוֹתוֹ וּלְרַחֲקוֹ וְהוּא דּוֹחֵק עַצְמוֹ וּמַכְרִיחַ עַצְמוֹ לְהִתְקָרֵב אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּרַחֲקִין אוֹתוֹ בָּזֶה הוּא מְבַטֵּשׁ וּמַכְנִיעַ הָרַע שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ. וְזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁזֶּה הַמִּתְקָרֵב גֵּרִים אוֹ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה הוּא מְכֻלְכָּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט וּמַתְחִיל לְרַחֲקוֹ בִּתְחִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט שֶׁהוּא שׁוֹפֵט אוֹתוֹ שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהִתְקָרֵב וּמַדְחֶה אוֹתוֹ וּמַרְאֶה לוֹ הִתְרַחֲקוּת וְאִם הוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ וְאוֹמֵר אַף-עַל-פִּי-כֵן וְאֵינִי כְּדַאי כְּבָר קִבֵּל אֶת דִּינוֹ וּמִשְׁפָּטוֹ עַל-יְדֵי

שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן הַזֶּה שֶׁל הִתְרַחֲקוּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע וְנִפְרָד מִמֶּנּוּ הָרַע שֶׁלּוֹ וְאָז רָאוּי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצַּדִּיקֵי אֱמֶת נוֹהֲגִין לִפְעָמִים לְרַחֵק אֵיזֶה אָדָם בְּתִחְלָה כָּל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל נִסָּיוֹן לְטוֹבָתוֹ, כִּי הַהִתְרַחֲקוּת הוּא תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת. בִּבְחִינַת שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב הָרְחוֹקִים כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיַּעַמְדוּ בְּנִסָּיוֹן שֶׁל הִתְרַחֲקוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הָרַע שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל, כִּי הַהִתְרַחֲקוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת זֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁמְּכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט וְיוֹדֵעַ אֵיךְ לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקָרֵב אֶת זֶה וּלְרַחֵק אֶת זֶה הַכֹּל כְּפִי הַמִּשְׁפָּט שֶׁבְּלִבּוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא בּוֹחֵן וּבוֹדֵק וּמְנַסֶּה אֶת אֲשֶׁר בְּלִבָּם אִם הֵם בָּאִים לְהִתְקָרֵב בְּלֵב שָׁלֵם. וּכְשֶׁהֵם עוֹמְדִים בַּנִּסָּיוֹן וְדוֹחֲקִין עַצְמָן לְהִתְקָרֵב אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּרַחֲקִים אוֹתָם מְאֹד, זֶהוּ בְּחִינַת בְּטִישָׁא הַנַּ"ל שֶׁמְּבַטְּשִׁין גּוּפָם עַל-יְדֵי-זֶה וּמְשַׁבְּרִין כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִבַּחוּץ וּמִבִּפְנִים, דְּהַיְנוּ הַיִּסּוּרִין שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מֵהַמּוֹנְעִים מִבַּחוּץ שֶׁלֹּא לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק וְהַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִבִּפְנִים מֵהַהִתְרַחֲקוּת שֶׁל הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ וּכְשֶׁמִּשַּׁבְּרִים כָּל אֵלּוּ הַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הָרַע שֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶם. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הֵם מִתְקָרְבִים לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת:

גַּם עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהַצַּדִּיק מְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט וּמְרַחֲקָם בְּתִחְלָה עַל-יְדֵי-זֶה יוֹכַל לְהִנָּצֵל מִלְּקָרֵב אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְקָרְבָם, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, כִּי הֵם בְּוַדַּאי לֹא יוּכְלוּ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן שֶׁל הִתְרַחֲקוּת וְיִתְרַחֲקוּ בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי שֶׁהוּא מַרְחִיקָם וְיִהְיֶה נִצֹּל מֵהֶם:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מֵאָה קוֹלוֹת שֶׁתּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. זֶה בְּחִינַת מ"ם וְסָמֶ"ךְ הַנַּ"ל שֶׁעוֹלִים מֵאָה, כִּי עַל-יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר מְעוֹרְרִין אֶת הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְשׂוֹרֵף אֶת הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מ"ם וְסָמֶ"ךְ, בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תּוֹקְעִין מֵאָה קוֹלוֹת, כִּי מ"ם וְסָמֶ"ךְ עוֹלֶה מֵאָה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל-כֵּן אֵין תּוֹקְעִין בְּשַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין צְרִיכִין לְעוֹרֵר הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הָרַע, כִּי בְּשַׁבָּת מְמֵילָא נִתְבַּטֵּל כָּל הָרַע כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ דָּא עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת מְמֵילָא נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא דִּלְנוּ, בְּחִינַת מ"ם וְסָמֶ"ךְ וְאֵין צְרִיכִין לְעוֹרֵר הַמֵּאָה קוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת שֶׁאָז נִתְעוֹרְרִין מַהַשָּׁנָה וּמִתְגַּבְּרִין לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּלְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי

רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁעִקַּר חֻרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם הָיָה עַל שֶׁעָוְתוּ בָּהּ אֶת הַדִּין. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַהֹפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט וְכוּ'. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה פְּסוּקִים הַרְבֵּה הַמְדַבְּרִים מִגְּלוּת יִשְׂרָאֵל וְחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּזְכָּר בָּהֶם קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם, כִּי יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר בִּנְיָן וְקִיּוּם שֶׁל הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ יוֹשְׁבִין סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית שֶׁמִּשָּׁם הָיָה יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט לְכָל הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בֵּרוּר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִתּוֹךְ הַקְּלִפּוֹת הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָיוּ מְבָרְרִין כָּל הַבֵּרוּרִין עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת וְהַקְּטֹרֶת שֶׁהָיוּ מְכַפְּרִין עַל כָּל הַחֲטָאִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִין שָׁם בְּחִינַת מִשְׁפָּט כִּדֵּי לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט לִשְׂרֹף אֶת הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה שָׁם מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיָה שָׁם עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרֵר אֵשׁ הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁזֶּה הָאֵשׁ הָיָה שׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּהַהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לָמָּה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים לְפָרָשַׁת הַמִּזְבֵּחַ? לוֹמַר לְךָ שֶׁתָּשִׂים דַּיָּנִים אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ הַדַּיָּנִים יוֹשְׁבִים לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה בְּתוֹךְ הַהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן וּמְנוֹרָה בַּדָּרוֹם. וּמִזְבֵּחַ מְקַטֵּר קְטֹרֶת בֵּין שֻׁלְחָן לִמְנוֹרָה, כִּי קְטֹרֶת זֶה בְּחִינַת גֵּרִים, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִתּוֹךְ הַקְּלִפּוֹת הָיָה עַל-יְדֵי אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָם מִתּוֹךְ עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּמְקָרְבִין אוֹתָן אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעִקַּר הַגֵּרִים נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָד וְשֵׁם הַנַּ"ל. שֻׁלְחָן בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן וּמְנוֹרָה בַּדָּרוֹם וְזֶה בְּחִינַת יָד וְשֵׁם הַנַּ"ל, 'יָד' הוּא בְּחִינַת חָכְמָה הַנִּמְשָׁךְ מִבֵּית ה' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט וּלְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, כִּי מְנַרְתָּא דְּא רֵישָׁא, כִּי שֶׁמָּן הַמְּנוֹרָה הוּא בְּחִינַת חָכְמָה וְדַעַת בִּבְחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר. וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בִּבְחִינַת (מְלָכִים א) כִּי חָכְמַת אֱלֹקִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן זֶה בְּחִינַת שֵׁם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֻׁלְחַן מְלָכִים, בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת, וְזֶהוּ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעֲשִׁירוּת, כִּי מִצָּפוֹן זָהָב

יֶאֱתֶה וְעַל-יְדֵי כָּל בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם שֻׁלְחָן וּמְנוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָד וְשֵׁם הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִתּוֹךְ הַקְּלִפּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְטֹרֶת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה הַמִּזְבֵּחַ מְקַטֵּר קְטֹרֶת עוֹמֵד בֵּין שֻׁלְחָן לַמְּנוֹרָה כַּנַּ"ל, (הַיְנוּ כְּנֶגֶד הָאֲוִיר שֶׁבֵּין שֻׁלְחָן וּמְנוֹרָה):

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קִיּוּם יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְעִקַּר חֻרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם הָיָא עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְלֶעָתִיד לָבֹא עִקַּר בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם יִהְיֶה עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְכוּ'. וְזֶהוּ, צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט נַעֲשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת, כִּי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה זֶהוּ בְּחִינַת הַחֲזָרַת הַמֹּחִין, כִּי שֵׁנָה הוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין וְהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה הוּא הַחֲזָרַת הַמֹּחִין וּכְשֶׁחוֹזְרִין הַמֹּחִין נִתְעוֹרֵר הַמִּשְׁפָּט הַתָּלוּי בַּמֹּחַ וְחָכְמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה בַּחֲצוֹת לַיְלָה, כִּי אָז הוּא זְמַן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לה) הָעִירָה וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי וְכוּ'. וְזֶה נַעֲשֶׂה בַּחֲצוֹת לַיְלָה דַּיְקָא, בִּבְחִינַת (שָׁם קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. 'עַל מִשְׁפְּטֵי' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי בַּחֲצוֹת אָז נִתְעוֹרֵר הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַה' הִכָּה כָל בְּכוֹר וְכוּ'. וּבֵאלֹקֵיהֶם עָשָׂה שְׁפָטִים. אָז וְכֵן בְּאַבְרָהָם נֶאֱמַר, וַיֶּחָלֶק עֲלֵיהֶם לַיְלָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁלַּיְלָה הוּא זְמַן פֻּרְעָנֻיּוֹת לְהַעַכּוּ"ם וְהָעִקָּר בַּחֲצוֹת לַיְלָה שֶׁאָז נִתְעוֹרֵר הַמִּשְׁפָּט עֲלֵיהֶם לְהַכְנִיעַ וְלִשְׁרֹף הָרַע שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם. וְזֶה בְּחִינַת שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא דְּבַטַּשׁ בְּגַדְפֵּי דְּתַרְנְגוֹלָא בַּחֲצוֹת וּכְדֵין קָארֵי וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּתְעוֹרֵר אָז שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת תַּרְנְגוֹל שֶׁנִּקְרָא גֶּבֶר:

חלק יח

כִּי כָּל אָדָם בָּא לְעוֹלָם הַזֶּה רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְבָרֵר בֵּרוּרִים לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אוֹ עַל-יְדֵי חֲטָאָיו בְּעַצְמוֹ שֶׁחָטָא בַּגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הוּא בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד וְלִשְׁפֹּט עַצְמוֹ בְּכָל עֵת כְּדֵי לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע הַנֶּאֱחָז סְבִיב אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהוּא מֻכְרָח לְבָרְרָם שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּבִשְׁבִיל זֶה בָּאֱמֶת הָאָדָם הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְצָרִיךְ לִשְׁפֹּט עַצְמוֹ הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְלַחֲשֹׁב דְּרָכָיו וּלְעוֹרֵר לְבָבוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁהִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל עַל זֶה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר וְכַמֻּזְכָּר כַּמָּה פְּעָמִים בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, כִּי לְפִי עִנְיַן הַסַּכָּנָה שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּקָטָן כְּגָדוֹל מֻחֲמַת הָרַע הַנַּ"ל הַנֶּאֱחָז בְּהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהוּא מֻכְרָח לְבָרְרָם, כִּי אֲפִלּוּ הָאָדָם הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הוּא גַּם

כֵּן מְבָרֵר בֵּרוּרִים לְפִי בְּחִינָתוֹ וּמַחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּא צָרִיךְ לְבָרְרָם הֵם מְעֹרָבִים בְּתוֹךְ הָרַע עַל-כֵּן יֵשׁ עָלָיו סַכָּנוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הָרַע חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנִּזְכָּר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁפֹּט עַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ לְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְהִשְׁפֹּט בְּעַצְמוֹ עַל כָּל דְּרָכָיו וּלְיַשֵּׁר עַצְמוֹ וּלְהוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּדֵי לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. כְּדֵי לִשְׁרֹף וּלְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּלִבּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כְּבָר כַּמָּה צַדִּיקִים וַאֲנָשִׁים גְּדוֹלִים וְכַמָּה אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וַחֲשׁוּבִים שֶׁכְּבָר עָסְקוּ בַּעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת יָמִים וְשָׁנִים וְאַחַר כָּךְ נִלְכְּדוּ בַּעֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכַמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י מְזֻּה, אַךְ הַכֹּל הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁכָּל אָדָם עוֹסֵק רַק בָּעוֹלָם הַזֶּה לְבָרֵר בֵּרוּרִים וּבִפְרָט הָעוֹסְקִים בַּעֲבוֹדַת ה' בִּיוֹתֵר שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם הֵם מְבָרְרִים בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִצְרָם מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר, כִּי יֵשׁ לָהֶם יֵצֶר הָרַע חָדָשׁ בְּכָל יוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם נִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם הָרַע מֵחָדָשׁ, דְּהַיְנוּ הָרַע שֶׁל אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם עַכְשָׁו לְבָרְרָם וְעַל-כֵּן לִפְעָמִים, הֵם בָּאִים לְאֵיזֶה נִיצוֹצוֹת שֶׁהֵם מֻנָּחִים בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּמֵחֲמַת שֶׁהֵם עוֹסְקִים לְבָרְרָם עַל-כֵּן נִתְאַחֵז בָּהֶם הָרַע מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לְהִכָּשֵׁל פִּתְאֹם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד לִשְׁפֹּט עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְלַחֲשֹׁב דְּרָכָיו כְּדֵי לְעוֹרֵר עַל-יְדֵי-זֶה הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי לִשְׂרֹף אֶת הָרַע הַנַּ"ל:

חלק יט

וּבִפְרָט כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ וּמֻכְרָח לַעֲסֹק לְקָרֵב גַּם אֲחֵרִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, כִּי לְכָךְ נוֹצַרְתָּ, כִּי זֶה עִקַּר יִשּׁוּב הָעוֹלָם, כִּי לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ (יְשַׁעְיָה מה) שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מְיֻשָּׁב מִבְּנֵי אָדָם, דְּהַיְנוּ בְּנֵי דֵּעָה הָעוֹסְקִים בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת ה' הוּא רַק חַיָּה בִּדְמוּת אָדָם וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל זֶה מְאֹד וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, זַכָּאָה מָאן דְּאָחֵד בְּיָדָא דְּחַיָּבָא. וְהִפְלִיג שָׁם מְאֹד מְאֹד בְּעִנְיָן שְׁכָרוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הֶעָרֻבוּת שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְחֻיָּב לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בְּכַמָּה תְּפִלּוֹת שֶׁנִּזְכֶּה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ' וְעִקַּר בַּקָּשָׁתֵנוּ הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לִלְמֹד אֲחֵרִים דְּרָכִים וְעֵצוֹת בַּעֲבוֹדַת

ה' יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ, לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם, שֶׁיִּהְיֶה הַלִּמּוּד רַק לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה:

נִמְצָא, שֶׁכָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל חוֹבָה מֻטָּל עָלָיו בָּזֶה לְזַכּוֹת גַּם אֲחֵרִים בִּתְשׁוּבָה וּלְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ אֲבָל צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מִן הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא רוֹצֶה לְקָרְבָם וְלָזֶה צְרִיכִין מִשְׁפָּט לִשְׁפֹּט עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי לִשְׂרֹף אֶת הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּלִבּוֹ וְגַם לְגָרֵשׁ וּלְשָׂרֹף אֶת הָרַע מִן הַהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ מֵאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא עוֹסֵק לְקָרְבָם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְאָז נִתְעוֹרֵר הַמִּשְׁפָּט וְיוֹצֵא לָאוֹר מִשְׁפָּט, וְאָז הַמִּשְׁפָּט יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא וְכוּ', עַיֵּן כָּל זֹאת הֵיטֵב הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק כ

וְהִנֵּה עִקַּר הַמִּשְׁפָּט הוּא בַּיּוֹם, כִּי אֵין דָּנִין בַּלַּיְלָה אֶלָּא בִּגְמַר דִּין אוֹ אִם נִתְרַצּוּ הַבַּעֲלֵי דִּינִין וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בֵּית דָּוִד דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַמִּשְׁפָּט אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמִשְׁפָּטֶיךָ אוֹר יֵצֵא. כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת אוֹר יוֹם, כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת חָכְמָה וּמֹחִין כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר יוֹם, כִּי בַּלַּיְלָה הוּא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמִּשְׁפָּט בַּיּוֹם וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁיּוּכַל לְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט הָעִקָּר הוּא בַּיּוֹם וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַלַּיְלָה וְאָז נִתְעוֹרְרִין כָּל גַּרְדִּינֵי נִימוֹסִין וְכוּ' וְכָל הַקְּלִפּוֹת וְכוּ' וְאָז יוֹרֵד בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד בְּחִינַת כִּסֵּא הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לְבָרֵר מִשָּׁם בְּרוּרִים וּמֵחֲמַת שָׁאָז מִתְגַּבְּרִין הַחִיצוֹנִים מְאֹד עַל-כֵּן אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְשָׂרְפָם וּלְהַכְנִיעָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁלָּנוּ וְעַל-כֵּן בַּלַּיְלָה הוּא זְמַן שֵׁנָה, שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת הִסְתַּלְקוּת הַמִּשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ מְסַלְּקִין הַמִּשְׁפָּט מֵאִתָּנוּ, כִּי אֵין כֹּחַ בַּמִּשְׁפָּט לְהַכְנִיעַ רַק אָנוּ מוֹסְרִין הַמִּשְׁפָּט לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יַעֲשֶׂה בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה, בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי וְכוּ'. 'בְּיָדְךָ' דַּיְקָא שֶׁאָנוּ מוֹסְרִין הַמִּשְׁפָּט בְּעַצְמוֹ וְהַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת יָד, בְּחִינַת וְתֹאחֵז בַּמִּשְׁפָּט יָדִי, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יַעֲשֶׂה בָּהֶם מִשְׁפָּט, בִּבְחִינַת כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹקִים הוּא. וַאֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיךְ כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט לִבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, בְּחִינַת כִּסֵּא הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הַנַּ"ל, בְּחִינַת עִגּוּלָא וְאָז הַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט וְיוֹרֶדֶת בְּכֹחַ הַמִּשְׁפָּט בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים וּמְבָרֶרֶת בְּרוּרִים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כָּל זְמַן הַשֵּׁנָה עַד חֲצוֹת לַיְלָה, כִּי מַלְכוּת הִיא חֶרֶב נוֹקֶמֶת, בְּחִינַת חֶרֶב הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל:

כִּי בַּלַּיְלָה עִקַּר הַבְּרוּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת שֵׁם הַנַּ"ל, כִּי בְּחִינַת הַשֵּׁם לְבַד הוֹלֵךְ וּמְבָרֵר בְּרוּרִים בַּלַּיְלָה בִּבְחִינַת נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה וְכוּ'. וְעִקַּר תַּאֲוַת הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה הוּא לִבְחִינַת הַשֵּׁם בִּבְחִינַת לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ:

וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּלַּיְלָה אֵין מִשְׁפָּט, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ מְעוֹרְרִין בַּלַּיְלָה כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַיּוֹם, כִּי גְּמַר דִּין נַעֲשֶׂה בַּלַּיְלָה וְגַם הָאָדָם יָכוֹל לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת, כִּי הָאָדָם נֶגֶד עַצְמוֹ בְּוַדַּאי הֶוֶה כְּקִבְּלוּ עָלָיְהוּ:

וְעַל-כֵּן מִתְוַדִּין עַצְמָן קֹדֶם הַשֵּׁנָה בְּכָל הַוִּדּוּיִים, כַּמּוּבָא בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת בְּכָל הַוִּדּוּיִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה וּמְקַבְּלִין עַל עַצְמָן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין כְּדֵי לְעוֹרֵר כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַיּוֹם וְכָל זֶה כְּדֵי לְמָסֹר כָּל הַכֹּחַ הַזֶּה לְיַד בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת כִּסֵּא הַנַּ"ל וְכוּ'. כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לֵירֵד וְלַעֲלוֹת מַעְמַקֵּי הַקְּלִפּוֹת, כִּי בַּלַּיְלָה עִקַּר הַבְּרוּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁם כַּנַּ"ל, כִּי יָד וָשֵׁם הַנַּ"ל עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת יוֹם וָלַיְלָה, יָד' שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת מִשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת אוֹר יוֹם כַּנַּ"ל. 'וְשֵׁם' שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ הוּא בְּחִינַת לַיְלָה, בְּחִינַת נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה כַּנַּ"ל:

כִּי הַצַּדִּיק מְבָרֵר בְּרוּרִים וְעוֹשֶׂה גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת יָד וָשֵׁם, כִּי כַּמָּה נְפָשׁוֹת בָּאִים אֵלָיו וּמִתְדַּבְּקִין בּוֹ רַק מֵחֲמַת שְׁמוֹ לְבַד וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּאִין אֵלָיו הוּא מְלַמֵּד אוֹתָם חָכְמָתוֹ וּמְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט עַל-יְדֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּבְחִינַת הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק אָז לְדַבֵּר עִמָּהֶם לְלַמְּדָם מִשְׁפָּט לְהַכְנִיס בָּהֶם דַּעְתּוֹ, רַק שֶׁשְּׁמוֹ לְבַד הוֹלֵךְ וּמִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם וְעַל-יְדֵי-זֶה לְבַד הֵם נִתְדַּבְּקִים בּוֹ:

וְהִנֵּה בַּלַּיְלָה אָז עִקַּר הַבְּרוּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁם בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְאָז מוֹסְרִין הַמִּשְׁפָּט לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז נִתְעוֹרְרִין כָּל גְּרִדְיֵנֵי נִימוּסִין וְאֵין יוֹדְעִין אֵיךְ לִנְהֹג עִמָּהֶם, כִּי יֵשׁ רַע שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ הַמִּשְׁפָּט לְהַכְנִיעוֹ, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ. וְעַל-כֵּן מוֹסְרִין אָז הַמִּשְׁפָּט לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי כַּנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יַעֲשֶׂה בָּהֶם מִשְׁפָּט וְה' יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ אָז בְּעַצְמוֹ כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט לִבְחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת שֵׁם הַנַּ"ל. כְּדֵי לְהַצִּילָהּ מֵהַקְּלִפּוֹת מִסְטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, שֶׁהִיא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה. 'אֶחָד מִשִּׁשִּׁים' דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן מְעוֹרְרִין קֹדֶם הַשֵּׁנָה הַשִּׁשִּׁים גִּבּוֹרִים כֻּלָּם אֲחָזֵי חֶרֶב וְכוּ'. וְגַם אוֹמְרִים שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כְּדֵי לִשְׁמֹר וּלְהַצִּיל אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עִגּוּלָא, בְּחִינַת סָמֶ"ךְ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת בְּחִינַת הַסָּמֶ"ךְ. בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת מֵהַשָּׁנָה שֶׁהִיא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה, רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם לַעֲשׂוֹת נְקָמָה

בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים וְכוּ' לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב. כִּי אָז קוֹדֶם הַשֵּׁנָה מְעוֹרְרִין כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי לְמָסְרוֹ לִבְחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת שֵׁם, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, בְּחִינַת חֶרֶב נֹקֶמֶת, בְּחִינַת חֶרֶב הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה דְּאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרַ"י שֶׁבִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה נִסְתַּלְּקִין הַמּוֹחִין מִזְּעֵיר אַנְפִּין לְמַעְלָה וְאָז נִמְשָׁכִין הַגְּבוּרוֹת לַמַּלְכוּת שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי זְעֵיר אַנְפִּין וְעַל-יְדֵי-זֶה נִנְסָרֶת הַמַּלְכוּת וְחוֹזֶרֶת פָּנִים בְּפָנִים, שֶׁזֶּהוּ סוֹד כַּוָּנַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה סוֹד הַנְּסִירָה סוֹד הַשֵּׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר הַנַּעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁמּוֹסְרִין הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין מוֹסְרִין אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹקִים הוּא. וְאָז ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיךְ הַגְּבוּרוֹת שֶׁבַּמֹּחִין, דְּהַיְנוּ אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט לַמַּלְכוּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבֹרֶרֶת בֵּרוּרִים וְנִבְנֵית בִּשְׁלֵמוּת וּמַכְנַעַת הַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְאָז תּוּכַל לַחֲזֹר פָּנִים בְּפָנִים, כִּי אֵינָהּ מִתְיָרְאָה עוֹד מֵהַקְּלִפּוֹת, (עַיֵּן בְּכַוָּנַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה וּבְכַוָּנוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה):

חלק כב

נִמְצָא, שֶׁבַּלַּיְלָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמּוֹחִין בְּחִינַת שֵׁנָה אָז נִסְתַּלֵּק הַמִּשְׁפָּט מֵהָאָדָם וְעוֹלֶה הַמִּשְׁפָּט לַה' יִתְבָּרַךְ. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיךְ כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט לְהַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁם לִשְׁמֹר אֶת הָאָדָם בִּשְׁעַת שֵׁנָה, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין אָז שְׁמִירָה גְּדוֹלָה וְכָל זֶה הוּא רַק עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט שֶׁבַּיּוֹם, כִּי כְּפִי הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעָשָׂה בַּיּוֹם כֵּן זוֹכֶה לִשְׁמִירָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה כַּמּוּבָא, וְכָל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעוֹשִׂין טוֹב וְסָרִין מֵרַע כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט. בְּחִינַת חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל עֵדֹתֶיךָ (תְּהִלִּים קיט):

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה אָז הַמַּלְכוּת בְּתַכְלִית הַמְּעוּט וְיוֹרֶדֶת לְמַטָּה מְאֹד וְאָז צוֹעֶקֶת בְּקוֹל גָּדוֹל לְהַעֲלוֹתָהּ מִשָּׁם, כִּי בְּכָל שָׁעָה נִתְמַעֵט כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁעַת שֵׁנָה. וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל כְּבוֹד קוֹנוֹ וְעַל כְּבוֹד שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ. הוּא צָרִיךְ לְהִתְעוֹרֵר בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל בַּחֲצוֹת לַיְלָה מַמָּשׁ. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמִּתְעוֹרֵר אָז עַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרֵר הַמִּשְׁפָּט אָז בִּבְחִינַת הָעִירָה וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי וְכוּ', בְּחִינַת חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט הוּא מַעֲלֶה אֶת הַמַּלְכוּת בְּחִינַת שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ וְאָז הַזְּמַן לִבְנוֹת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט וְעַל-כֵּן מִתְאַבְּלִין אָז עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחֱרַב עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְכָל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ וּבִבְנְיָנָהּ. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי-זֶה עוֹסְקִים בִּבְנְיָנוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִים אָז בַּתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת מִשְׁפָּט, כִּי עִקַּר קִיּוּם הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה עוֹסְקִין לְעוֹרֵר וּלְהַקִּיץ הַמִּשְׁפָּט עַד אוֹר

יוֹם. וְאָז בְּאוֹר יוֹם אָז יוֹצֵא לָאוֹר מִשְׁפָּט וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא בְּבְחִינַת בֵּית דָּוִד דְּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט, בֵּית דָּוִד דַּיְקָא, כִּי בֵּית דָּוִד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁזְּמַנָּם מִשֶּׁהֵאִיר הַיּוֹם, כִּי צִיצִית וּתְפִלִּין הֵם בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא הַנַּ"ל יָד וְשֵׁם הַנַּ"ל צִיצִית הוּא בְּחִינַת עִגּוּלָא, בְּחִינַת כִּסֵּא הַנַּ"ל, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים, בְּחִינַת עִגּוּלִים, כְּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל. וְהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא, כִּי תְּכֵלֶת כְּרַסְיָא דְּדִינָא. וְכַמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים וּבַצִּיצִית מְתַקֵּן כּוּרְסַיָּא לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ' תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת רִבּוּעָא, בְּחִינַת תְּפִלִּין מֻרְבָּעִין בִּתְפָרָן וְאַלְכְסוֹנָן וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת רִבּוּעָא, בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי תְּפִלִּין לְשׁוֹן מִשְׁפָּט, כַּמּוּבָא לְשׁוֹן פְּלִילָה, כִּי מִשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת מֹחִין כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין כַּיָּדוּעַ:

וְשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּטוּל הָרַע כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין אָז לְעוֹרֵר מִשְׁפָּט וְעַל-כֵּן אֵין דָּנִין בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. וְעַל-כֵּן אֵין מַנִּיחִין תְּפִלִּין בְּשַׁבָּת, כִּי אָז אֵין צְרִיכִין לְעוֹרֵר מִשְׁפָּט הַנַּ"ל לְבַטֵּל הָרַע, כִּי אָז הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְעַל-כֵּן קֹדֶם שַׁבָּת שֶׁאָז עוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְנִכְלָלִין בַּקְּדֻשָּׁה בִּכְנִיסַת שַׁבָּת וּמִתְיָרְאִין שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַקְּלִפּוֹת הָרָעִים גַּם כֵּן עַל-כֵּן יוֹרֵד שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא וְשׂוֹרֵף אוֹתָם, הַיְנוּ בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת רְחִיצַת חַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת כַּיָּדוּעַ וְאַחַר כָּךְ טוֹבְלִין בַּמִּקְוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּעָא, בְּחִינַת מֵ"ם הַנַּ"ל, בְּחִינַת מֵ"ם סְאָה שֶׁל הַמִּקְוֶה, כִּי כְּשֶׁיּוֹרֵד אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט לִשְׂרֹף אֶת הָרַע אָז אַחַר כָּךְ נִשְׁאָר הַמִּשְׁפָּט רַק בִּבְחִינַת רַחֲמִים וַחֲסָדִים, בְּחִינַת מֵימֵי הַחֲסָדִים, בְּחִינַת וַיַּגֶל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט, כִּי מִשְׁפָּט עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שֶׁכָּלוּל רַחֲמֵי וְדִינָא שֶׁאֵשׁ וּמַיִם, כִּי זֶה סוֹד הַמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת הַנַּ"ל. שֶׁבַּתְּחִלָּה קֹדֶם הַנְּסִירָה אָז הֵם אָחוֹר בְּאָחוֹר וְאָז זְעֵיר אַנְפִּין כָּלוּל מֵחֲסָדִים וּגְבוּרוֹת וּבִשְׁעַת הַנְּסִירָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשִּׁנָּה בְּכָל לַיְלָה וְכֵן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַגְּבוּרוֹת לְהַמַּלְכוּת וְנִשְׁאָר זְעֵיר אַנְפִּין כֻּלּוֹ חֲסָדִים לְבַד, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁבַּתְּחִלָּה מְעוֹרְרִין אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי לִשְׂרֹף אֶת הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּלִבּוֹ וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ כָּל הָאֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת לְהַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאָז נִשְׁאָר הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת מֵימֵי הַחֲסָדִים לְבַד בִּבְחִינַת רַחֲמִים, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קיט) רַחֲמֶיךָ רַבִּים ה' וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַטְּבִילָה שֶׁל הַגֶּר אַחַר הַמִּילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט חֶרֶב פִּיפִיּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, בְּחִינַת כִּסֵּא כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ שֶׁחוֹתְכִין הָרַע שֶׁהוּא הָעָרְלָה עַל-יְדֵי חֶרֶב פִּיפִיּוֹת הַנַּ"ל, אַחַר כָּךְ נִשְׁאָר הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת רַחֲמִים בְּחִינַת מֵימֵי הַחֲסָדִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַטְּבִילָה בְּמִקְוֶה שֶׁל מֵ"ם סְאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָרְחִיצָה בְּמַיִם אוֹ טְבִילָה בְּכָל בֹּקֶר, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כַּד פָּרִישׁ לֵילְיָא גַּדְפָּהָא אֲזַי מִסְתַּתְּמִין תַּרְעִין דְּגַן עֵדֶן וְנִימוֹסֵי גַּרְדִּינֵי נָפְקִין בָּעָלְמָא וְעָלְמָא אִתְנַהֵג בְּיָדָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי בַּלַּיְלָה נִסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן, כַּמּוּבָא. וְהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמִּשְׁפָּט לְמַעְלָה לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָז גַּרְדִּינֵי נִימוֹסִין נָפְקִין כַּנַּ"ל. וְאָז עָלְמָא אִתְנַהֵג בְּיָדָא דְּמַטְרוֹנִיתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת כִּסֵּא הַנַּ"ל, בְּחִינַת שֵׁם בְּחִינַת עִגּוּלָא, בְּחִינַת סָמֶ"ךְ, בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, כִּי מוֹסְרִין לָהּ כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִים וְכוּ'. הַכֹּל כַּנַּ"ל וְהָבֵן:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת עִצָּם אֲרִיכַת הַגָּלוּת עַכְשָׁו אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת מִימֵי קֶדֶם, כִּי כְּבָר עָבְרוּ כָּל הַקִּצִּין וְאֵין הַדָּבָר תָּלוּי אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה, כִּי עַכְשָׁו ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם בְּאֵין גָּלוּת אַחֲרָיו עוֹד כְּלָל וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיָּשׁוּבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה וִיבָרְרוּ כָּל הַבְּרוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (עֲבוֹדָה זָרָה דַּף ה' ע"א), אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר כָּל נִיצוֹצוֹת כַּיָּדוּעַ וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וּלְבָרֵר בְּרוּרִים כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שׁוֹרֵף אֶת הָרַע וְאָז נִבְנֶה הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּחָנִיּוּת עַל-יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָזַי יִבָּנֶה הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת, דְּהַיְנוּ בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מַמָּשׁ וְאַרְמוֹן עַל מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב, 'עַל מִשְׁפָּטוֹ' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. אַךְ יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵרֶב רַב שֶׁאָסוּר לְקָרְבָם, כִּי אֵין מוֹעִיל כְּנֶגְדָּם כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת מְרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מְנֻגָּדוֹ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-פִּי הָרֹב אֵין יוֹדְעִים לְשׁוּת עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיַן הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי אֵיךְ יְקָרֵב אֶת הָרְחוֹקִים אוּלַי הֵם מֵהָרְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָם כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְבָשָׂר וָדָם שֶׁיֵּדַע זֹאת עַל בָּרְיוֹ אֲפִלּוּ צַדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד מִכָּל שֶׁכֵּן הַקְּטַנִּים, כִּי אֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, נִכְשַׁל בָּזֶה שֶׁקֵּרֵב אֶת הָעֵרֶב רַב שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָם עַד שֶׁאָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ וְכוּ'. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְאִם כֵּן מַה יַּעֲשׂוּ אֲזוֹבֵי קִיר, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּוַדַּאי זָכָה לִבְחִינַת הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת, כִּי נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל וּבְשִׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז נִתְקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה אָז זָכָה לְעוֹרֵר מַלְאָכִים הַנַּ"ל. אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּדְבָרָיו שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כט), קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת עָלְתָה בְּיָדוֹ שֶׁזָּכָה לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע לְגַמְרֵי, כִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֹהֲמָתָן שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הָרַע לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אַחַר כָּךְ קִלְקְלוּ הָעֵרֶב רַב עַד שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לֵךְ

רד' וכו' מֵחֲמַת שֶׁהֵם בְּחִינַת רְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָם מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַמִּשְׁפָּט מוֹעִיל כְּנֶגְדָּם כַּנַ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּוַדַּאי אֵין יְכוֹלִין לִסְמֹךְ עַל הַמִּשְׁפָּט שֶׁלָּהֶם בִּלְבַד, רַק צָרִיךְ לִשְׁפֹּט עַצְמוֹ מְאֹד עַל כָּל דָּבָר כְּדֵי לְעוֹרֵר הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ. וְאַחַר כָּךְ לִמְסֹר הַמִּשְׁפָּט לַה' יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹקִים הוּא, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יִתֵּן בּוֹ חָכְמָה וְדַעַת שֶׁיּוּכַל לְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט וְיִזְכֶּה לֵידַע וּלְכַוֵּן עִם מִי לְדַבֵּר וְעִם מִי שֶׁלֹּא לְדַבֵּר. וְאֵיךְ לְדַבֵּר וּמָתַי לְדַבֵּר אֵיךְ וּמַה וְכַמָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְכַוֵּן הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה הֵיטֵב כַּנַ"ל, בְּפֹרֶט עַכְשָׁו בַּגָּלוּת הַזֶּה וְהַגָּלוּת דּוֹמֶה לְלַיְלָה שֶׁאָז צְרִיכִין רַק לִמְסֹר הַמִּשְׁפָּט לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל, כִּי עַכְשָׁו בַּגָּלוּת הַזֶּה, בְּפֹרֶט בְּעֵקְבָא דִּמְשִׁיחָא אָז מֻכְרָח מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לְהִתְלַבֵּשׁ בְּכָל יִשְׂרָאֵל וּלְהִתְגַּלְגֵּל עִמָּהֶם כְּדֵי לְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁפָּגַם בַּמִּשְׁפָּט בְּמַה שֶׁקָּרַב אֶת הָעֵרֶב רַב, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים וּבְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. נִמְצָא, שֶׁצְּרִיכִין עַכְשָׁו בְּכֹחַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לְתַקֵּן פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּפְגַּם עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב. וּמֵחֲמַת זֶה הַמִּשְׁפָּט הוּא נִפְלָא וְנֶעְלָם וְסָתוּם מְאֹד וְאֵין מִי שֶׁיֵּדַע לְכַוֵּן הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה מֵאַחַר שֶׁאֶפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, יָרַד מִמַּדְרֵגָתוֹ עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁקָּרְבָם כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר עַל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת הַזֶּה, וַתֵּרֶד פְּלָאִים. וְהַקֵּץ הוּא נִפְלָא וְסָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַד מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת. וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת נִפְלְאוֹת וְהַעֲלָמַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁל הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁזֶּה הַמִּשְׁפָּט נִפְלָא וְנֶעְלָם מְאֹד כַּנַ"ל בִּבְחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וּצְרִיכִין רַק לִשְׁפֹּט עַצְמוֹ הֵיטֵב וְאַחַר כָּךְ לִמְסֹר הַמִּשְׁפָּט לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד בִּבְחִינַת כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹקִים הוּא כַּנַ"ל:

חלק כו

כִּי יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּמִשְׁפָּט. הָאֶחָד מַה שֶּׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם, דְּהַיְנוּ לְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ יָשִׂיחַ לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְיַחֲשֹׁב דְּרָכָיו וְיִשְׁפֹּט עַצְמוֹ עַל כָּל דְּרָכָיו אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לַעֲשׂוֹת לְבַלּוֹת יָמָיו חַס וְשָׁלוֹם, בְּדָרָכִים כָּאֵלֶּה וְכוּ'. וּבְחִינָה שְׁנִיָּה שֶׁל מִשְׁפָּט הוּא לְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְדַבֵּר וְעִם מִי לְדַבֵּר וּלְהַמְשִׁיךְ בָּהֶם חָכְמָתוֹ וְכוּ'. וְזֶה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁנִּזְכָּר שָׁם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְאֵשׁ הַמַּלְאָךְ הַזֶּה נַעֲשָׂה מִבְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁמְּכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. שֶׁאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ וְכוּ' וְהֵם שְׁנֵי בְּחִינוֹת. שֶׁמְּכַלְכֵּל דְּבָרָיו וְכוּ' הוּא בְּחִינַת אַחַת, שֶׁאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת שְׁנִיָּה וְכַנַּ"ל. וּבְסוֹף מְבֹאָר יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְלַמֵּד לְתַלְמִידִים חָכְמָתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ זֶה יָכוֹל כָּל אָדָם לְקַיֵּם כַּנַ"ל, אֲבָל בְּחִינַת שְׁנִיָּה הַנַ"ל, דְּהַיְנוּ לְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט כַּנַ"ל. זֶה צְרִיכִין סִיּוּעַ גָּדוֹל מִלְּמַעְלָא שֶׁיִּזְכֶּה לַדַּעַת הַזֶּה. וְגַם אַחַר כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל חָכְמָתוֹ וּמִשְׁפָּטוֹ לְבַד, כִּי יֵשׁ רְשָׁעִים בְּחִינַת עֵרֶב רַב שֶׁמְּרוֹם מִשְׁפָּטוֹ מֵהֶם שֶׁעִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת עַל יָדָם כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִמְסֹר הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה לַה' יִתְבָּרַךְ. וְה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת וְיוֹלִיכֵהוּ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְכַוֵּן הַמִּשְׁפָּט הֵיטֵב לֵידַע אֵיךְ לְדַבֵּר וְכוּ'. וְהָרְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָם יִזְכֶּה לְהַכִּירָם וְלֹא יְקָרְבָם כְּלָל וְאָז כְּשֶׁיִּתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט יִבָּנֶה הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל. וְיִקַּיֵם, כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת. זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַפְּלָאַת הַמִּשְׁפָּט, בְּחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶעֱלָם קֵץ הַפְּלָאוֹת:

וְה' יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֵינוּ וְיַרְאֵנוּ נִפְלָאוֹת הַמִּשְׁפָּט וְאָז יְקֵיִם, צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן וְאָמֵן:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק כז

בְּשָׂכִיל זֶה יִתְרוֹ דַּיְקָא זָכָה לִתֵּן עֵצָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל דְּבַר הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְכוּ'. כִּי יִתְרוֹ שֶׁהוּא גֵּר צֶדֶק שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַ"ל, עַל-כֵּן זָכָה לְהוֹסִיף בַּתּוֹרָה פָּרָשַׁת הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת מַתַּן תּוֹרָה לְפָרָשַׁת הַמִּשְׁפָּט, כִּי הָאֵשׁ שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל נִתְקָרְבוּ אָז לַה' יִתְבָּרַךְ:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת אֲבָהָן, כַּמּוּבָא. כִּי הָאָבוֹת הָיוּ מְגַיְּרִים גֵּרִים, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עו), מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקְטָה בְּקוּם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת, זִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת. מַלְכֻיּוֹת זֶה בְּחִינַת שָׁם הַנַ"ל, בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' הַנַ"ל, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּמַלְכֻיּוֹת, וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. 'זִכְרוֹנוֹת' זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַ"ל שֶׁאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְתִּיק הַמִּשְׁפָּט שֶׁלְּמַעְלָה, כִּי כָּל הַבְּרָכָה שֶׁל אַתָּה זוֹכֵר מְדַבֵּר מִמִּשְׁפָּט. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתָּה זוֹכֵר מַעֲשֶׂה עוֹלָם וּפוֹקֵד וְכוּ' מִי לֹא נִפְקָד בְּהַיּוֹם הַזֶּה וְכוּ'. וּבְרִיּוֹת בּוֹ יִפָּקְדוּ לְהַזְכִּירָם וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַחֲשֹׁב דְּרָכָיו וְכוּ' מֻחְמֶת שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ זוֹכֵר הַכֹּל וְאֵין שִׁכְחָה לְפָנָיו וְכָל מַעֲשָׂיו יִהְיוּ נִזְכָּרִין לוֹ לְיוֹם הַדִּין, עַל-כֵּן צָרִיךְ תָּמִיד לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ כַּנַ"ל. 'שׁוֹפָרוֹת' זֶה בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַ"ל, בְּחִינַת קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ כַּנַ"ל, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בִּבְרָכָה זוֹ, וְכָל הָעָם

רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְהַלַּפִּידִים וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי כָּל בְּחִינוֹת אֵלּוּ מְקָרְבִין גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשַּׁמָּשׁ מַכֶּה בַּבֹּקֶר בְּפַטִּישׁ לְעוֹרֵר הָעוֹלָם שֶׁיֵּלְכוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, כִּי בַּבֹּקֶר הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַמִּשְׁפָּט, כִּי אָז יוֹצִיא לְאוֹר מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַכָּאָה בְּפַטִּישׁ, כִּי הַכָּאָה הִיא בְּחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט, הַיְנוּ בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל בִּבְחִינַת (יִרְמְיָה כ) הֲלֹא כֹה דְבָרַי כָּאֵשׁ וְכוּ' וּכְפַטִּישׁ וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת הַכָּאָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְקָרְבִין כָּל הָרְחוֹקִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן מְעוֹרְרִין הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַכָּאָה זוֹ שֶׁיֵּלְכוּ כֻּלָּם לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁהֵיא כְּנֶפֶא דְכֹלָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁכֻּלָּם יִתְקָרְבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ וְיֵלְכוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה'. כִּי עַל-יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּאָה, בְּחִינַת דִּין שֶׁהוּא שׁוֹרֵף כָּל הָרַע מִן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים כֻּלָּם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְיֵלְכוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁהֵיא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ:

גַּם קוֹל הַהַכָּאָה הוּא קוֹל חָזָק בְּחִינַת הַקּוֹל הַמְעוֹרֵר הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמִּשְׁפָּט נִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הַקּוֹל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר כַּנַּ"ל, כִּי קוֹל הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּיָּדוּעַ:

וְעַל-כֵּן כָּל הַמַּכּוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם הָיוּ עַל-יְדֵי הַכָּאַת הַמַּטֶּה, כִּי הַכָּאָה הִוא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִכֵּין שְׁלֹשׁ הַכָּאוֹת בַּבֹּקֶר זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא בִּשְׁלֹשָׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת אֵין מְעוֹרְרִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת עַל-יְדֵי הַכָּאָה בְּפַטִּישׁ, כִּי בְּשַׁבָּת הוּא בְּטוּל הָרַע, כִּי אָז הַשְׁכִּינָה שׁוֹבֶתֶת כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ בִּרְכַּת הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ לִבְרַכַת מְקַבֵּץ נִדְחֵי וְכוּ', כִּי קִבּוּץ זֶה בְּחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים שֶׁהֵיוּ מִתְּחִלָּה נִדָּחִים וּרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה וְעַכְשָׁו נִתְקַבְּצִים וְנִתְקָרְבִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְעוֹלִים כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּדָּחִים וְהַמְפֻזָּרִים. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ, כִּי לָזֶה צְרִיכִין מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ אַחַר בִּרְכַּת הַמִּשְׁפָּט בִּרְכַּת הַמִּינִים שֶׁהוּא, וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכוּ', זֶה בְּחִינַת הָרְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָם שֶׁאֵין הַמִּשְׁפָּט מוֹעִיל נֶגְדָּם כַּנַּ"ל שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם תִּקְוָה וְיֹאבְדוּ וְיֵעָקְרוּ וְיִתְבַּטְּלוּ וְלֹא יַזִּיקוּ לָנוּ כְּלָל. וְאָז יִתְרוֹמֵם קַרְנָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים, כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּזְכּוּ לְרַחֵק אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁאֵין הַמִּשְׁפָּט מוֹעִיל לָהֶם. אָזַי יִהְיֶה הַמִּשְׁפָּט עַל מְכוֹנוֹ וְאָז לֹא יוּכְלוּ הַגֵּרִים לְהַטּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אֶת לֵב הַצַּדִּיקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה 'מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים', וְאָז כְּשֶׁהַצַּדִּיקִים זוֹכִין לְהַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת אָז יִהְיֶה נִבְנֶה הַהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם כַּנַּ"ל. וְאָז יִהְיֶה צְמִיחַת קֶרֶן דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל,

בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמַיִם (תְּהִלִּים פט) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהוּכַן בְּחֶסֶד כִּסְאוֹ וְיֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת בְּאֹהֶל דָּוִד שֹׁפֵט וְדֹרֵשׁ מִשְׁפָּט. וּכְתִיב בֵּהּ, וְלֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפֹּט וְכוּ' וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים. כִּי עִקַּר צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֵלּוּ:

גֵּרִים הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת מִילָה אוֹת טז:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת מִילָה הֲלָכָה ה אוֹת טו:

הלכות ספר תורה

פרק א

חלק א

צָרִיךְ לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה עַל הַגְּוִיל וְהוּא נַעֲשֶׂה מֵעוֹרוֹת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְכוּ':

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר (בְּסִימָן רסו) שֶׁבְּחִינַת הַתּוֹרָה יוֹצֵאת מִבְּחִינַת סָכָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת בִּינָה שֶׁשָּׁם בְּחִינַת דַּדֵּי אִשָּׁה וְהוּא הַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין אָדָם לִבְהֵמָה, כִּי הַבְּהֵמוֹת יוֹנְקִין מִבְּחִינַת דַּדֵּי בְּהֵמָה, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הוּא לָצֵאת מִגֶּדֶר בְּהֵמָה לְגֶדֶר אָדָם וְעַל-כֵּן אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֵינָם קְרוּיִים אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְכוּ'. כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֵינָם יוֹנְקִים מִבְּחִינַת דַּדֵּי אָדָם שֶׁהֵם בְּמָקוֹם בִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת 'אֵם לַבִּינָה' שֶׁמִּשָּׁם הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן הֵם יוֹנְקִים מִבְּחִינַת דַּדֵּי בְּהֵמָה, עַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת בְּהֵמוֹת. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִכְתֹּב הַסֵּפֶר תּוֹרָה עַל עוֹרוֹת בְּהֵמוֹת וְכוּ' כְּדֵי לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּה שֶּׁהָיְתָה תְּחִלָּה עוֹר בְּהֵמָה נַעֲשֶׂה עַתָּה מֻמָּנָה סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. נִמְצָא, שֶׁיַּעֲלֶה מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כָּל אָדָם חַיָּב לִכְתֹּב לְעַצְמוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם אָנֹכִי כֹּרֵת אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת וְכוּ' כִּי אִם אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְכוּ'. דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לְשַׁבֵּר וְלָצֵאת מִבְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת לִבְחִינַת אָדָם וְזֶהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְעַל-כֵּן צָרִיךְ דַּיְקָא לִכְתֹּב אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הַכְּתִיבָה עַל עוֹר בְּהֵמָה כַּנַּ"ל, זֶהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁעָלָה בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן כַּנַּ"ל. כִּי גַּם הַכְּתִיבָה בְּעַצְמָהּ וְכָל בְּחִינוֹתֶיהָ צְרִיכִים כֻּלָּם לְהַפִּךְ לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, כִּי הַכְּתִיבָה הוּא עֲשִׂיָּה וַעֲשִׂיָּה הוּא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, כִּי גַּם הַבְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ עֲשִׂיָּה

שֶׁעוֹשֶׂה כַּמָּה מְלָאכוֹת רַק שֶׁעֲשִׂיָּתָהּ הִוא בְּלֹא שֵׂכֶל, אֲבָל מַעֲשֶׂה אָדָם הוּא עִם שֵׂכֶל וְעִקַּר הַשֵּׂכֶל הוּא הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וְכוּ'. נִמְצָא, כְּשֶׁכּוֹתֵב סֵפֶר תּוֹרָה הוּא מַעֲלֶה אֶת הָעֲשִׂיָּה, דְּהַיְנוּ הַכְּתִיבָה אֶל הַשֵּׂכֶל, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת אָדָם שֶׁהִוא הַשֵּׂכֶל. נִמְצָא, שֶׁמַּעֲלֶה בְּחִינַת בְּהֵמָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה לִבְחִינַת אָדָם, דְּהַיְנוּ הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְכֵן אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן יט) שֶׁדְּבָרִים הַנִּכְתָּבִין הֵם בְּבְחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, כִּי הַכְּתִיבָה הִוא לְזִכָּרוֹן. וְהַזִּכָּרוֹן הוּא בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה, כִּי גַּם בְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ זִכָּרוֹן, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהַכְּתִיבָה, שֶׁהִוא לְזִכָּרוֹן, הִוא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת. וְעַל-כֵּן נִצְטַוִּינוּ דַּיְקָא לִכְתֹּב אֶת הַסֵּפֶר תּוֹרָה לְזִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר. כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֶת הַכְּתִיבָה וְהַזִּכָּרוֹן מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר, 'בַּסֵּפֶר' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ הַקְּלָף שֶׁנַּעֲשָׂה מֵעוֹר בְּהֵמָה וְכוּ', כִּי הַכְּתִיבָה שֶׁהִיא לְזִכָּרוֹן צָרִיךְ לִהְיוֹת דַּיְקָא עַל עוֹר בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. כְּדֵי לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ' לְמַעַן תִּהְיֶה בָּכֶם לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ. כִּי אָנוּ בְּטוּחִים שֶׁלֹּא תִשָּׁכַח הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ בְּתַקֻּף הַגָּלוּת וְהִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן, וְעָנְתָה וְכוּ' כִּי לֹא תִשָּׁכַח וְכוּ'. וְכָל זֹאת מֻחֲמַת כְּתִיבַת הַתּוֹרָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁאָנוּ כּוֹתְבִין אֶת הַתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁמְּהַפְּכִין בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם. וְעוֹשִׂין קִיּוּם זִכָּרוֹן הַתּוֹרָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת וְעַל-כֵּן בְּטוּחִים שֶׁלֹּא תִתְגַּבֵּר הַשִּׁכְחָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת בְּהֵמָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן לז) שֶׁהַשִּׁכְחָה הִוא בְּחִינַת בְּהֵמָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִכְנִיעוּ אוֹתָהּ. וְאַדְרַבָּא, קִבְּלוּ מִשָּׁם כֹּחַ הַזִּכָּרוֹן. וְעַל-כֵּן דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָן בְּעַל פֶּה (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל גִּטִּין ס ע"ב), כִּי צָרִיךְ דַּיְקָא לְכָתְבָם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתּוֹרָה לְהַעֲלוֹת גֶּדֶר בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל:

אֲבָל דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָן בִּכְתָב. עַל-פִּי מַה שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרוֹבוֹת (הֲלָכָה א) וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְהַכְּלָל, שֶׁבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִוא בְּחִינַת שִׁלְמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה שֶׁהִוא הֵפֶךְ הָרַע לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ לְמָשָׁל שֶׁהַתּוֹרָה מְזֻהֶרֶת שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ כָּאן רַע וְטוֹב, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעָבַר עַל הַתּוֹרָה הוּא רַע לְגַמְרֵי וּכְשֶׁמְּקַיֵּם דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הוּא כֻּלּוֹ טוֹב נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה מַכְנַעַת אֶת הָרַע לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן כּוֹתְבִין אוֹתָהּ וְהַכְּתִיבָה הִיא עַל עוֹר בְּהֵמָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַבַּהֲמִיּוּת לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְלַהֲפֹךְ מֵהִפּוּךְ אֶל הִפּוּךְ, מֵרַע לְטוֹב, מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. אַךְ מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ כָּאן רַע וְטוֹב יֵשׁ כָּאן כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין טוֹב לְרַע וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מִמֵּילָא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב בְּרַע וְכוּ' וּכְנֶגֶד זֶה הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה

שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא כְּנֶגֶד קְלִפַּת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת נֹגַהּ כְּדֵי לְהַפְרִישׁ וּלְבָרֵר בֵּין כָּשֵׁר לְפָסוּל, בֵּין אָסוּר לְמֻתָּר, כְּדֵי לְהַפְרִישׁ הַטּוֹב מִן הָרַע וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּלְהַכְנִיעַ הָרַע. [וְעַיֵּן לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרוֹבוֹת] וְעַל-כֵּן אָסוּר לְכָתְבָהּ כִּי אָז אַדְרַבָּא, יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַבַּהֲמִיּוּת מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל. רַק צָרִיךְ לְאָמְרָהּ בְּעַל פֶּה, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת מָמָצָע, כִּי הוּא עוֹמֵד בֵּין הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּסִימָן יא) עַל הַ'צְּפַרְתָּא דְּקָאֵי בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא', וְעַל-יְדֵי הַדִּבּוּר יְכוֹלִין לְבָרֵר בֵּין רַע לְטוֹב לְהַפְרִישׁ וּלְבָרֵר הַטּוֹב וּלְהַכְנִיעַ הָרַע כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁיִּכְתֹּב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל סֵפֶר תּוֹרָה לְעַצְמוֹ וְעִקַּר הַמִּצְוָה שֶׁיִּכְתֹּב הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ':

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל בְּסִימָן כ"ב פִּרְקָא חֲמִישָׁאָה דְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא, בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר בָּרָא חֲצִי מַאֲמָר אָב וּבֵן סְתִים וְגַלְיָא וְכוּ'. דַּע, שֶׁיֵּשׁ חוֹתָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ:

חלק ב

וְהִנֵּה הַכְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זוֹכִין לְשִׂמְחָה. וְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הֵם בְּחִינַת הַכְּתָרִים שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּחוֹרֵב וְהֵם בְּחִינַת נִסְתָּר וְנִגְלֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וְתוֹרָתוֹ, בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי הַנַּעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת נִגְלֶה, בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ וְהַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת תּוֹרַת ה', בְּחִינַת נִסְתָּר וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לָצֵאת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה, מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה וְכוּ'. כִּי בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וּבְכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה יֵשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וּבְחִינַת הַנִּשְׁמַע שֶׁבְּמַדְרֵגָה זֹאת אוֹ אֵצֶל אָדָם זֶה, הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נִגְלֶה אֵצֶל אָדָם אַחֵר, אוֹ מַדְרֵגָה אַחֶרֶת הַגְּבוֹהָה מִמֶּנּוּ. וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם וּכְשֶׁעוֹשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה אָז יֵשׁ לוֹ נִשְׁמַע אַחֵר גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד אֵין סוֹף וְעַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב. וְעַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זוֹכִין לְשִׂמְחָה וְעַל-יְדֵי שִׂמְחָה זוֹכִין לְעַזּוּת בְּחִינַת קוֹלוֹת וְעַל-יְדֵי עַזּוּת נִכְנָסִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּמִתְקָרְבִין לְהַשְׁבָּעָה רוֹעִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין הָאֱמוּנָה לְיִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי-זֶה מְמַלְּאִין אֶת הַיָּדִים וּמַמְשִׁיכִין לָהֶם הָאָרָה מֵהַשְׁבָּעָה רוֹעִים וְזוֹכִין לְחוֹתָם הַיַּדַיִן שֶׁהוּא חוֹתָם הָאֱמוּנָה וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִשְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת כִּי עִקַּר תְּלוּי בָּאֱמוּנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה לְעַצְמוֹ אוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים יַגִּיהַּ בָּהּ אוֹת אַחַת שֶׁנֶּחְשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ כְּתָבָהּ בְּעַצְמָהּ, אֲבָל הַקּוֹנֶה סֵפֶר תּוֹרָה כְּחוֹטֵף מִצְוָה מִן הַשּׁוּק, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּכָל יוֹם יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים. וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן הוּא בִּבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְקַטֵּן וְעַד גָּדוֹל כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהוּא יוֹדֵעַ וּמֵבִין זֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת נִגְלֶה, בְּחִינַת תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמַה שֶּׁנִּסְתָּר וְנֶעְלָם מִמֶּנּוּ זֶה בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה בְּכָל פַּעַם לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין אֶת הַנִּסְתָּר וְהַנֶּעְלָם מִמֶּנּוּ וְלַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ נִשְׁמַע גָּבֹהַּ יוֹתֵר. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לֵילֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְלַעֲשׂוֹת מִזֶּה הַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה. וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ נִשְׁמַע עוֹד גָּבֹהַּ יוֹתֵר וְכֵן יֵלֵךְ תָּמִיד מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְלָצֵאת בְּכָל פַּעַם מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זֶה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבֹהַּ יוֹתֵר וְכֵן לְעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי הַכְּתָב שֶׁל הַסֵּפֶר תּוֹרָה זֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַנִּשְׁמַע לְמַטָּה וְעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, כִּי צָרִיךְ לִכְתֹּב אֶת הַסֵּפֶר תּוֹרָה לִשְׁמָהּ דַּוְקָא כִּי אִם לֹא כְּתָבָהּ לְשֵׁם קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה פְּסוּלָה, כִּי לֹא חָל עָלֶיהָ הַקְּדֻשָּׁה וְגַם צָרִיךְ שֶׁיִּכְתֹּב כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁבָּהּ לְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם וְהַכַּוָּנָה שֶׁצָּרִיךְ הַסּוֹפֵר לְכַוֵּן לְכָתְבָהּ לִשְׁמָהּ לְשֵׁם קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה וּלְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם זֹאת הַכַּוָּנָה הִיא בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּבֵּקוּת וּבְטוּל לְאֵין סוֹף, כִּי מִשָּׁם מַמְשִׁיכִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְצָרִיךְ הַסּוֹפֵר קֹדֶם הַכְתִיבָה לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִשְׁמַע כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּכְתְּבֶנָּה לְשֵׁם ה' יִתְבָּרַךְ לְשֵׁם קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה וּלְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם וּבְכַוָּנָה זוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּכְתֹּב הַסֵּפֶר תּוֹרָה וַאֲזַי כְּשֶׁכּוֹתֵב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּכַוָּנָה לַה' יִתְבָּרַךְ לְשֵׁם קְדֻשָּׁה אָז מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַנִּשְׁמַע, בְּחִינַת הַנִּסְתָּר, בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף לְתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַנִּכְתָּבִים בַּסֵּפֶר תּוֹרָה. שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת:

נִמְצָא, שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה, כִּי בֶּאֱמֶת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשָׁן הֵם אוֹרוֹת רוּחָנִיִּים וּגְבוֹהִים מְאֹד וְכֻלָּם מֻשְׁרָשִׁים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וּמִשָּׁם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיכָם לְמַטָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לִכְתֹּב הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּכַוָּנָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַכַּוָּנָה שֶׁמְּכַוְּנִים וְכוֹתְבִין לְשֵׁם קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה וּלְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם עַל-יְדֵי כַּוָּנָה זוֹ מְדַבֵּק הַסּוֹפֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם הוּא מְקוֹר כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל

הַסֵּפֶר תּוֹרָה וְשֶׁל כָּל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וּבְכַוָּנָה זוֹ כּוֹתֵב הָאוֹתִיּוֹת בַּסֵּפֶר תּוֹרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ וְעוֹשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, מִתּוֹרַת ה' תּוֹרָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי הַנִּשְׁמַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר, הוּא בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחוֹרָה, כִּי הַנִּשְׁמַע נִקְרָא שָׁחוֹר מֵחֲמַת שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בִּבְחִינַת יֶשׁ חֹשֶׁךְ סְתָרוֹ. שֶׁסְּתָרֵי תּוֹרָה נִקְרָאִים בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְשַׁחֲרוּת מֵעֹמֶק הַמַּשָּׂג, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם טַעַם אוֹר הַגָּנוּז וְכוּ' (סִימָן טוֹ), וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַנִּסְתָּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחוֹרָה לְתוֹךְ בְּחִינַת הַנִּגְלֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ לְבָנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה, בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה, כִּי כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הָאֵשׁ שְׁחוֹרָה לְתוֹךְ הָאֵשׁ לְבָנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מִשָּׁרְשָׁם לְמַטָּה עַד שֶׁנִּכְתָּבִין עַל גַּבֵּי הַסֵּפֶר. אֲזַי אָנוּ יְכוֹלִים לַהֲבִינָם וּלְהַשִּׂיגָם קְצָת וְאָז נַעֲשֶׂה מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה, מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה. נִמְצָא, שֶׁכְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה הִוא בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד שֶׁיִּכְתֹּב דַּיְקָא בְּעַצְמוֹ סֵפֶר תּוֹרָה לְעַצְמוֹ, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּעַצְמוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְצֵאת עִם הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁכְּתָבָהּ אַחֵר, כִּי הוּא צָרִיךְ לְהַשִּׂיג וּלְקַבֵּל בְּחִינַת הַנִּשְׁמַע שֶׁלּוֹ דַּיְקָא, כִּי חֲבֵרוֹ יֵשׁ לוֹ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אַחֵר אוֹ גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ אוֹ נָמוּךְ מִמֶּנּוּ וְאִם חֲבֵרוֹ גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל לְקַבֵּל הַנִּשְׁמַע שֶׁלּוֹ. וְאִם הוּא נָמוּךְ מִמֶּנּוּ אִם כֵּן אֵיךְ יֵצֵא עִם כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁעֲשָׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה מֵאַחַר שֶׁהוּא כְּבָר עָבַר דַּרְגָּא זוֹ וְהוּא צָרִיךְ לְהַשִּׂיג נִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, עַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּכְתֹּב דַּוְקָא בְּעַצְמוֹ הַסֵּפֶר תּוֹרָה כְּדֵי לְהַשִּׂיג וּלְקַבֵּל בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע לְפִי בְּחִינָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה לִשְׁמָהּ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מָסַר לָנוּ תּוֹרָתוֹ בִּכְתָב הַכְלוּלָה מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, אֲבָל הָאָדָם צָרִיךְ לִילֵךְ בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּלְהַשִּׂיג חֲדָשׁוֹת בְּכָל פַּעַם. וְלִצֵאת מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זֶה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ, עַל-כֵּן לֹא רָצָה לִכְתֹּב וּלְבָאֵר כָּל הַתּוֹרָה בִּכְתָב לְבַד רַק מָסַר הַתּוֹרָה בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בִּכְלָל הִוא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, כִּי הַכְּתָב הוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת תְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת נִשְׁמַע, כִּי עִקַּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הוּא מַה שֶּׁהַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים מְחַדְּשִׁין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁאָנוּ מֻזְהָרִין לִשְׁמֹעַ לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר וְכוּ'. וְכָל הַחִדּוּשִׁים וְהַבֵּאוּרִים שֶׁהַחֲכָמִים דּוֹרְשִׁין וּמְחַדְּשִׁין בַּתּוֹרָה עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, הֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, כִּי מִתְּחִלָּה לֹא הֵבִינוּ פֵּרוּשׁ הַתּוֹרָה וְחִדּוּשֶׁיהָ וְעַכְשָׁו עַל-יְדֵי

בֵּאוּרָם וְחִדּוּשָׁם נִגְלֶה הַפֵּרוּשׁ וְהַחִדּוּשׁ מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ מִתְּחִלָּה. נִמְצָא, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִוא בְּחִינַת נִשְׁמַע וְעַל-כֵּן נִתְּנָה הַתּוֹרָה בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְלַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה וּלְהַשִּׂיג הַנִּסְתָּר שֶׁבַּתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה שֶׁזֶּה עִקַּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָד כּוֹתֶבֶת וְיָד חוֹתֶמֶת, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן יח דַּף לג). 'יָד כּוֹתֶבֶת' דָּא אוֹרָיְתָא דִּבְכְתָב, 'יָד חוֹתֶמֶת' דָּא אוֹרָיְתָא דִּבְעַל פֶּה, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּחִינַת יָד כּוֹתֶבֶת, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יִכָּתֵבוּן. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי אוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת שֶׁהֵם פְּסוּקִים מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ. כִּי בּוֹ נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם הָיָה בִּשְׁבִיל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, אֲבָל בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה אֲזַי אֵין מַשִּׂיגִין רַק הַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהַנַּעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת גּוּף הַתּוֹרָה וְהַנִּשְׁמַע הוּא הַפֵּרוּשׁ וְהַבֵּאוּר שֶׁל הַתּוֹרָה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לֵידַע אֵיזֶה פֵּרוּשׁ וּבֵאוּר צְרִיכִין לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לְהַשִּׂיג פֵּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְכֵן לְהַלָּן עַד שֶׁיַּשִּׂיג נִסְתָּרוֹת וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה רָזִין וְרָזִין דְּרָזִין, אֲבָל בִּתְחִלָּה הַנַּעֲשֶׂה וְהַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הוּא תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, אָז הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה אָז הַרְבֵּה פְּסוּקִים מִתּוֹרָה נְבִיאִים כְּתוּבִים שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, כִּי מַזְכִּירִין הַרְבֵּה פְּסוּקֵי תּוֹרָה בַּתְּפִלָּה אָז:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל, לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, כַּאֲשֶׁר הִזְהִיר אוֹתָנוּ עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים, דְּהַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁאָדָם לוֹמֵד אֵיזֶה מִדָּה טוֹבָה וְהַנְהָגָה טוֹבָה יְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה לְקַיֵּם הַתּוֹרָה שֶׁלָּמַד. וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה נִזְכָּר בְּהַמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְהֵפֶךְ, כִּי שָׁם מְבֹאָר לַעֲשׂוֹת מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה כַּנַ"ל, אַךְ בֶּאֱמֶת, אַדְרַבָּה, בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב עִנְיָן הַנַּ"ל לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כִּי שָׁם מְבֹאָר שֶׁתּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם בְּחִינַת נִסְתָּר וְנִגְלֶה וְהֵם בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וְתוֹרָתוֹ וְכוּ' כַּנַ"ל. וְהִנֵּה קֹדֶם שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה אֲזַי כָּל הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת נִסְתָּר אֲצְלוֹ, כִּי עִקַּר הוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, וְאֲזַי כָּל הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַיֵּם הִוא בְּחִינַת נִסְתָּר אֲצְלוֹ בְּחִינַת תְּפִלָּה וַאֲזַי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְקַיֵּם אֶת

כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לְקַיְּמָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר אֲצִלּוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַיֵּם שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר אֲצִלּוֹ הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי זֹאת הַתּוֹרָה הִיא עֲדַיִן אֲצִלּוֹ בְּחִינַת תּוֹרַת ה', בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְנִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ וְזָכָה לְהַגִּיעַ לְזֶה לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁבִּקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ לְקַיְּמָם אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, מִתּוֹרַת ה' תּוֹרָתוֹ, מִתְּפִלָּה תּוֹרָה, כִּי עַכְשָׁו נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ וְזוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל עָלֶיהָ וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ נִשְׁמַע אַחַר גְּבֹהַּ מִמֶּנּוּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְהַשִּׂיג הַסּוֹדוֹת וְהַכַּוָּנוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַמִּצְוֹת וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא (נִמְצָא הַכֹּל אֶחָד, כִּי מַה שֶּׁכָּתוּב לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, הַיְנוּ מֵהַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַיְּמָהּ אוֹ לְהַשִּׂיגָהּ שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה מִתְּפִלָּה תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַיְּמָהּ וְכוּ' הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ' וְהַכֹּל אֶחָד) וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהִיא תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה אָז הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּעַצְמָהּ הִוא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, כִּי אָז אָנוּ מַתְחִילִין לְהַכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְאָז צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיְּזַכֵּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתִיבַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין מִפְסוּקֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב תְּפִלָּה, כִּי הֵם עֲדַיִן אֲצִלֵנוּ בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת נִסְתָּר כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ ה' אֱלֹקֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְכוּ'. דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, כִּי הַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית יֵרֵא בֹּשֶׁת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּמַשֵּׁךְ פַּחְדּוֹ וְיִרְאָתוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים, דְּהַיְנוּ הַיִּרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת נִסְתָּר, תִּהְיֶה נִתְגַּלֶּה עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת. 'מַלְכֻיּוֹת' הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי הַנִּשְׁמַע, שֶׁהוּא הַנִּסְתָּר שֶׁאָנוּ רוֹצִין לְהַשִּׂיג הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, דְּהַיְנוּ מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי זֶהוּ כְּלָל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג מִדְּרֵגָא לְדַרְגָּא כִּי אִם מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. נִמְצָא, שֶׁהַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת שֶׁאוֹמְרִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. 'זִכְרוֹנוֹת' הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהַנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָב כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִכְרוֹנוֹת, בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמְגַלִּין מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה עַד שֶׁנִּכְתָּב בְּסֵפֶר לְזִכָּרוֹן עַד שֶׁנִּזְכֹּר תָּמִיד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בֶּאֱמֶת לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל, אֲבָל אָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ

וּלְדַבֵּק מַחְשְׁבוֹתֵינוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת בְּטוּל וּדְבֵקוּת לְאֵין סוֹף עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ אֵיזֶה הַשָּׂגָה וִידִיעָה בְּתוֹרָתוֹ שֶׁהִיא אַחְדוּתוֹ, כִּי אוֹרָיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל כּוֹלָּא חַד, וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ יוֹדְעִין קְצָת מִמְּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִגְּדֻלּוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָנוּ צְרִיכִין לְקַשֵּׁר הַיְדִיעָה הַזֹּאת בְּלִבֵּנוּ לְזָכְרָהּ לְעוֹלָם בְּבְחִינַת כְּתִיבָה, בִּבְחִינַת כְּתֻבִּם עַל לוּחַ לִבָּךְ, לְמַעַן לֹא נִשְׁכַּח אוֹתוֹ לְעוֹלָם. נִמְצָא, כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה זֶהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת זְכִרוֹנוֹת שֶׁאוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. נִמְצָא, שֶׁמַּלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. וְעַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זוֹכִין לְשִׂמְחָה וְעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה זוֹכִין לְעַזּוּת, דְּהַיְנוּ קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָרוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁתּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲצֶל מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת, כִּי קוֹל שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר זוֹכִין לְכִנּוֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְהִתְקָרֵב לְכָלְלִיּוּת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הַמַּמְשִׁיכִין הֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אַחַר כָּךְ צְרִיכִין לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא לִזְכּוֹת לְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר. וְזֶה תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה, כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זֶה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קוֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְלֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים וְכוּ' אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲלִיָּה עַל-יְדֵי הַיְרִידָה, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמַע וְהַנִּסְתָּר וַאֲזַי נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יְרִידָה נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהָעֲוֹנוֹת תּוֹרָה וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. עִנְיַן מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם עַל פָּסוּק בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עֲוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ שֶׁלֶּעָתִיד יִהְיוּ נַעֲשִׂין מֵעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה. וְאָז יְחַפְּשׂוּ וִיבַקְּשׁוּ עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לִמְצֹא עוֹד עָוֹן. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ תּוֹרָה, כִּי אָז יִהְיוּ נִכְלָלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת בָּאֵין סוֹף. בְּחִינַת וְאֵינֶנּוּ שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת בְּאֵין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמַע וְהַנִּסְתָּר, דְּהַיְנוּ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְאָז נִכְלָלִין בָּאֵין סוֹף, כִּי הַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְאָז נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה וְנִתְהַפְּכִין כָּל הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת, כִּי נִכְלְלוּ כֻּלָּם בְּאֵין שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע וְנִסְתָּר כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְּשׁוּבָה, כִּי תְּשׁוּבָה גָּבוֹהַּ מְאֹד וְהוּא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת תְּפִלָּה וּמִי שֶׁנָּפַל אֵיזֶה נְפִילָה

מֵעֲבוֹדַת ה'. וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים נָפַל חַס וְשָׁלוֹם, לְאֵיזֶה נְפִילָה גְּדוֹלָה לַעֲוֹנוֹת מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד לְבִלְי לְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וּכְשֶׁאֵינוֹ מְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ וּמְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְשָׁב אֶל ה' בְּכָל לִבּוֹ. אֲזַי זוֹכֶה עַל-יְדֵי הִתְּשׁוּבָה לַעֲלוֹת לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַיְרִידָה הַזֹּאת דַּיְקָא, כִּי הַיְרִידָה הוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַיְרִידָה זָכָה לִתְשׁוּבָה שֶׁעַל יָדָהּ זָכָה לְהַנְשָׂמַע וְהַנִּסְתָּר לַעֲלוֹת מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זֶה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. וְאָז נִכְלָל בָּאֵין סוֹף וְנִתְהַפְּכִין כָּל הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת. בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבַקֵּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעֲלִיָּה מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זֶה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ הוּא עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הַהַתְחָלָה. וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא הַגְּמָר, כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הוּא לְנַסֵּר אֶת הַמַּלְכוּת. וּמַלְכוּת הִיא אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הִיא הָאֱמוּנָה, כִּי אָנוּ צְרִיכִים לְגַלּוֹת אֶת הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה יוֹדְעִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, שֶׁכָּל זֶה הוּא עִקַּר בַּקָּשָׁתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' וְיִרְאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְכוּ' וְתִמְלֹךְ אַתָּה ה' לְבַדְּךָ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְכוּ'. וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְכֵיוָצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, שֶׁכָּל כַּוָּנָתֵנוּ וּתְשׁוּקָתֵנוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ שֶׁתִּתְגַּלֶּה אֱמוּנָתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְסִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁלֹּא תִּהְיֶה הַמַּלְכוּת וְהָאֱמוּנָה נֶעְלֶמֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאָז אֵין יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל וְאִי אֶפְשָׁר לְדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכָל זְמַן שֶׁהָאֱמוּנָה קְשׁוּרָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְנֶעְלֶמֶת בְּעַצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְנַסֵּר אֶת הַמַּלְכוּת וְהָאֱמוּנָה וְלִבְנוֹת קוֹמַת הָאֱמוּנָה. בְּאֹפֶן שֶׁתִּתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה עַל כָּל בָּאֵי עוֹלָם. עַד שֶׁיֵּדַע כָּל פָּעוּל וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָנוּ עוֹסְקִין בְּאֵלּוּ הַיָּמִים בִּתְשׁוּבָה כִּי הֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְעַל-יְדֵי כָּל תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲלוֹת מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא וְזוֹכִין לְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי נִתְהַפְּכִין הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה וּלְפִי בְּחִינַת הַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁזּוֹכִין בְּכָל יוֹם מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כֵּן זוֹכִין לְעִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת קוֹלוֹת. וּכְמוֹ כֵן זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, כַּמְבֹאָר וּמוּבָן הֵיטֵב כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁבְּכָל יוֹם נִנְסָר חֵלֶק מֵהַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי כְּפִי הַתְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין בְּכָל יוֹם מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כֵּן זוֹכִין

לְסִלִּיחַת עֲוֹנוֹת, דְּהַיְנוּ לַהֲפֹךְ הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְאָז נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה. וְעוֹלִין מִדְּרֵגָא לְדַרְגָּא וְזוֹכִין לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַשִּׁבְעָה רוֹעִים כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעִקַּר הַגְּמָר הוּא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. שֶׁאָז עִקַּר הַסְּלִיחָה וְהַכַּפָּרָה וְאָז זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְאָז ה' יִתְבָּרֵךְ מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאָז נִתְהַפְּכִין כָּל הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת. וְעַל-כֵּן עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז נִתְרַצָּה ה' יִתְבָּרֵךְ לְמֹשֶׁה, וְאָמַר לוֹ 'סָלַחְתִּי' עַל חֵטְא הָעֶגֶל וְאָז יָרַד מֹשֶׁה עִם הַלּוּחוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֵדִים הַנַּעֲשִׂים מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כִּי הַלּוּחוֹת כְּלוּלִים מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי לוּחוֹת בִּשְׁנֵי יָדָיו יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל, שֶׁהֵם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָד כּוֹתֶבֶת וְיָד חוֹתֶמֶת. כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים יֵחָתְמוּן, כִּי אָז נִגְמָר הַדִּין בְּחִינַת הַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכִין לִבְחִינַת הַנִּשְׁמַע הָעֶלְיוֹן, כִּי אָז נִכְלָלִין בָּאַיִן סוֹף בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה מִתְוַדִּין כָּל הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת וְהַפְּשָׁעִים שֶׁעָשׂוּ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, כִּי עַכְשָׁו נַעֲשִׂין מִכָּל הָעֲוֹנוֹת תּוֹרָה, כִּי כֻּלָּם נַעֲשִׂין זְכֻיּוֹת עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה שֶׁעוֹשִׂין אָז. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי וִדּוּי הָעֲוֹנוֹת זוֹכִין לַנִּשְׁמַע הָעֶלְיוֹן שֶׁזּוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא סִתְרֵי תּוֹרָה עֶלְיוֹנִים בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל, כִּי הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה עֶלְיוֹנָה סִתְרֵי תּוֹרָה. וְאָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִתְקַיֵּם, בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ. 'יְבֻקַּשׁ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, כִּי זוֹכִין אָז לְחֻמַּשׁ תְּפִלּוֹת, כִּי אָז זוֹכִין לְהַנִּשְׁמַע הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה וּמְאִירָה בְּאוֹר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי אָז זוֹכִין לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת חֻמַּשׁ טְבִילוֹת שֶׁטּוֹבֵל כֹּהֵן גָּדוֹל בּוֹ בַּיּוֹם בְּכָל פַּעַם שֶׁמְּשַׁנֶּה מִבִּגְדֵי זָהָב לִבְגָדֵי לָבָן וּמִבִּגְדֵי לָבָן לִבְגְדֵי זָהָב. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה בִּשְׁלָמָא כְּשֶׁמְּשַׁנֶּה מִבִּגְדֵי זָהָב לִבְגְדֵי לָבָן, דְּהַיְנוּ מֵעֲבוֹדַת חוּץ לִפְנִים בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּטְבֹּל מֵאַחַר שֶׁנִּכְנָס לִקְדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, אֲבָל מִבִּגְדֵי לָבָן לִבְגְדֵי זָהָב מִפְּנִים לַחוּץ לָמָּה לוֹ לִטְבֹּל? אַךְ בֶּאֱמֶת עַל-פִּי הַנַּ"ל נַיְחָא, כִּי חוּץ וּפְנִים הֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לִמְקוֹם הָאָרוֹן. וְעָשָׂה שָׁם עֲבוֹדַת פְּנִים וְזָכָה מִיָּד לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמַע

שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסָּתָר וְנַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה וְאָז זָכָה לְנִשְׁמַע גְּבוֹהַּ יוֹתֵר וַאֲזַי כְּשֶׁיָּצָא לַחוּץ זָכָה לַעֲבֹד עֲבוֹדַת חוּץ שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת הַנִּשְׁמַע שֶׁהָיָה לוֹ בַּתְּחִלָּה, כִּי זָכָה עַכְשָׁו לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גְּבוֹהַּ יוֹתֵר. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי צָרִיךְ טְבִילָה אֲפִלּוּ מִפָּנִים לַחוּץ, כִּי בְּכָל פַּעַם הוּא עוֹלֶה לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָּ יוֹתֵר לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גְּבוֹהַּ יוֹתֵר כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת שֶׁזּוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים הֵם בְּחִינַת חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, כִּי עַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זוֹכִין לְקוֹלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עַזּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאֲרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי אָז הוּא עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּכָל עֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מְעוֹרְרִין הַקּוֹלוֹת דְּקְדֻשָּׁה וְאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה' ה' שִׁמְעָה בְקוֹלִי וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְנַסֵּר הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי הַקּוֹלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עַזּוּת. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְהַשְׁבָּעָה רוֹעִים שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים, אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר וְכוּ' כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא. כִּי עַל-יְדֵי סְלִיחַת עֲוֹנוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁנַּעֲשִׂין מֵהֶעָוֹנוֹת זְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְהַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה אָז זוֹכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית יֵרֵא בּשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא. כִּי עַל-יְדֵי סְלִיחַת עֲוֹנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמַע עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה, כִּי הַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁעוֹשִׂין אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר הַסֻּכָּה הוּא הַסֵּכֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין. וְעִקַּר הַסֵּכֶךְ הוּא מִפְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב. וּבָזֶה אָנוּ מַרְאִין גֹּדֶל כֹּחֲנוּ וְעֹצֶם חַסְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי בָּזֶה אָנוּ רוֹאִין שֶׁמָּחַל לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְנִתְהַפְּכוּ כָּל הָעֲוֹנוֹת לְזְכֻיּוֹת וְנַעֲשׂוּ מֵעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה כִּי זֶה אָנוּ רוֹאִין עַל-יְדֵי מְצִוַּת סֻכָּה שֶׁמִּפְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב נַעֲשֶׂה הַסֻּכָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמֵּעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה תּוֹרָה, כִּי כְּשֶׁנִּתְהַפְּכִין הָעֲוֹנוֹת לְזְכֻיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶעָוֹנוֹת תּוֹרָה זֹאת הַתּוֹרָה הִיא סִתְרֵי תּוֹרָה דַּיְקָא בְּחִינַת נִשְׁמַע כַּנַּ"ל, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי סֻכָּה גָּבוֹהַּ מְאֹד וְהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין וְאֵם לַבִּינָה תִּקְרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁהַסֻּכָּה הִיא בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה. וְהוּא נַעֲשִׂית דַּיְקָא מִפְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹץ וְתֶבֶן, שֶׁהֵם קְלִפָּה דְּחַפְיָא עַל חִטָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲוֹנוֹת וּמֵהֶם דַּיְקָא נַעֲשֶׂה הַסֻּכָּה, כִּי כָּל זֶה אָנוּ זוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמָּחַל לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ עֲוֹנוֹתֵינוּ עַד שֶׁנִּתְהַפְּכוּ הָעֲוֹנוֹת לְזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נַעֲשִׂין עַכְשָׁו מִפְּסֹלֶת דַּיְקָא סֻכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת

סִתְרֵי תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבְזֹאת הַסֻּכָּה אָנוּ יוֹשְׁבִין כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים וְאָנוּ מְקַבְּלִין הַשִּׁבְעָה רוֹעִים בַּסֻּכָּה, כִּי עַכְשָׁו זוֹכִין לְקַבֵּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה שֶׁכָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה בְּשָׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל. וּבְזֹאת הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה אָנוּ יוֹשְׁבִין וְהַסֻּכָּה מַגֶּנֶת עָלֵינוּ וְשׁוֹמֶרֶת אוֹתָנוּ מִכָּל הַשּׁוֹנְאִים וְהָרוֹדְפִים הָרוֹצִים לְהַרְחִיק אוֹתָנוּ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי כֹּחַ הַסֻּכָּה אָנוּ בְּטוּחִים בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּהְיֶה סְמוּכִים וּדְבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְאֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיַּרְחִיקֵנוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי אָנוּ נִסְתָּרִים בְּצֵל סֻכָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִוא קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָ כָּל כָּךְ עַד שֶׁשָּׁם נִתְהַפְּכִין כָּל הָעַוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וּבְכֹחַ הַחֶסֶד הַזֶּה שׁוּב אֵין אָנוּ מִתְיָרְאִים מִשּׁוּם הַרְחָקָה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בְּוַדַּאי תָּמִיד נָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְסוֹף כָּל סוֹף נִהְיֶה נִשְׁאָרִים דְּבוּקִים וּכְלוּלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁזָּכִינוּ עַכְשָׁו לִכְנֹס בְּאוֹר הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בְּצֵל סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁשָּׁם כָּל הָעַוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת. נִמְצָא, שֶׁאָנוּ רוֹאִין עַצְמָם כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה, עַל-כֵּן אָנוּ בְּטוּחִים וּמְחַכִּים שֶׁמִּכָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת וּמִכָּל הַהַרְחָקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, מִכֻּלָּם נָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לֵישֵׁב בְּסֻכָּה שֶׁל לִוְיָתָן:

וְעַל-כֵּן לֶעָתִיד לָבֹא תִּהְיֶה הַסֻּכָּה דַּיְקָא מַגֶּנֶת מִן הַגֵּיהִנֹּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְסֻכָּה תִּהְיֶה וְכוּ' וּלְמַחֲסֶה וּלְמִסְתּוֹר מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר יָמָטֵר עַל רְשָׁעִים פַּחִים וְכוּ'. כִּי אוֹר הַסֻּכָּה נִמְשָׁכֶת מִמָּקוֹם גְּבוֹהַ כָּל כָּךְ שֶׁשָּׁם כָּל הָעַוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת. וְעַל-כֵּן הַסֻּכָּה מַגֶּנֶת וּמַצֶּלֶת מִן הַגֵּיהִנֹּם שֶׁהוּא עֹנֶשׁ עַל הָעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי הַסֻּכָּה מְהַפֶּכֶת הָעַוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין סֻכּוֹת אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת וַיֹּאמֶר ה' סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ. 'כִּדְבָרֶךָ' דַּיְקָא, כִּי הַנִּשְׁמַע שֶׁהוּא סִתְרֵי תּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁהֵם הַדְּבָרִים שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה, בְּחִינַת וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל. וּבְחִינַת הַנִּשְׁמַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת דְּבֵקוּת לְאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם נִתְהַפְּכִין הָעַוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁאָז נִתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה וּמֵעֲוֹנוֹת נַעֲשִׂין זְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה, סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ, 'כִּדְבָרֶךָ' דַּיְקָא. כְּפִי הַדִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁלְּךָ כֵּן הַסְּלִיחָה, כִּי מֹשֶׁה זָכָה לְהַשִּׂיג בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַסְּלִיחָה, כִּי הָעַוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר דִּבְרֵי הֵם דִּבְרֵי תּוֹכָחָה, כִּי שָׁם בַּמִּקְרָא חוֹשֵׁב כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ לַמָּקוֹם בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה וְכוּ'. כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁאָסוּר לוֹמַר תּוֹכָחָה, דְּהַיְנוּ לְהַזְכִּיר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל וּלְהוֹכִיחָם עֲלֵיהֶם כִּי אִם מִי שֶׁיָּכוֹל לְהוֹכִיחַ כְּמוֹ

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ נָתַן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב, בִּבְחִינַת נֵרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. 'עָזַב' לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא 'נָתַן'. נִמְצָא, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ שֶׁהִזְכִּיר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נָתַן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב, כִּי הָיָה יָכֹל לַהֲפֹךְ הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת, כִּי זָכָה לִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הִשִּׂיג בִּבְחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת נִשְׁמַע, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרֵאת הַתּוֹכָחָה 'דִּבְרֵי' דַּיְקָא. וְזֶהוּ, אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וְכוּ'. 'דִּבְרִים' דַּיְקָא, בִּבְחִינַת דִּבְרֵי דַּיְקָא, בִּבְחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת נִשְׁמַע, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהַזְכִּיר עֲוֹנוֹתֵיהֶם בְּמִדְבַּר בָּעֲרָבָה וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי בִּבְחִינַת דִּבְרִים, בִּבְחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה, בִּבְחִינַת נִשְׁמַע, עַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מְהַפֵּךְ כָּל הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת. וְעַל-כֵּן הִזְכִּיר שָׁם כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, כִּי כֻּלָּם נִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת עַל-יְדֵי בִּבְחִינַת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה, בִּבְחִינַת נִשְׁמַע שֶׁהִשִּׂיג שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהוֹכִיחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת תּוֹכַחְתָּם דִּבְרֵי. בִּבְחִינַת דִּבְרֵי קֹהֶלֶת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי כֻּלָּם לֹא הוֹכִיחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם בִּבְחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה, בִּבְחִינַת נִשְׁמַע, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַפְּכִין הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בִּבְחִינַת וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, רָאָה עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲרִית הַיָּמִים לֵירֵד יְרִידָה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּעִקְּבוֹת מְשִׁיחָא בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי יָדַעְתִּי וְכוּ' וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כָּתַב שִׁירַת הָאֲזִינוּ שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִתּוֹכָחָה, כִּי כָּל הַשִּׁירָה הִיא דִּבְרֵי תּוֹכָחָה שֶׁמּוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל מַעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי דֹר תַּהְפֻּכוֹת הֵמָּה וְכוּ' וְכָל הַפָּרָשָׁה. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה אִם כֵּן לָמָּה קְרָאָהּ שִׁירָה, מַה שֶּׁבַח וְשִׁיר הוּא זֹאת, וְגַם אֵיךְ עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה זֹאת, דְּהַיְנוּ שִׁירַת הָאֲזִינוּ יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא תִשָּׁכַח הַתּוֹרָה מִפִּיהֶם לְעוֹלָם בִּבְחִינַת כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ? אַךְ בֶּאֱמֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוֹכִיחָם בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, כִּי זָכָה לִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל. שֶׁשָּׁם נִתְהַפְּכִין כָּל הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְכָל מַה שֶּׁמּוֹכִיחָם וּמַזְכִּיר מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים נַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה בִּבְחִינַת מִצְוֹת, בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יִבָּקֵשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי בִּבְחִינָה זוֹ יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל קִיּוּם אֲפִלּוּ בְּכָל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַתּוֹכָחָה הַזֹּאת שִׁירָה, כִּי הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם שִׁיר וְשֶׁבַח וְשִׂמְחָה, כִּי עִקַּר בִּבְחִינַת הַשִּׁיר נַעֲשֶׂה מִבְּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בִּבְחִינַת עֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת שֶׁהָרַע נִתְהַפֵּךְ לְטוֹב.

וְעַל-כֵּן בְּכֹחַ הַשִּׁירָה הַזֹּאת, דְּהַיְנוּ שִׁירַת הַאֲזִינוּ שֶׁבָּזֶה הֶרְאָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ קֹדֶם מִיתָתוֹ עֹצֶם כֹּחוֹ וְהַשָּׂגָתוֹ שֶׁזָּכָה לַעֲלוֹת לְתַכְלִית רוּם הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה עַד שֶׁשָּׁם נִתְהַפְּכִין הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת עַד שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת מִתּוֹכָחָה עַל מַעֲשִׂים רָעִים יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מִזֶּה שִׁירָה. וְעַל-כֵּן בְּכֹחַ זֶה הוּא מַבְטִיחַ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלְּעוֹלָם לֹא יִתְרַחֲקוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ לְנַמְרֵי אֲפִלּוּ אִם יַעֲשׂוּ מַה שֶּׁיַּעֲשׂוּ, אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת אָנוּ רוֹאִים שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ וְאֵין שׁוּם נְפִילָה בָּעוֹלָם כִּי אִם יִזְכּוּ יִהְיוּ נִתְהַפְּכִין כָּל הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁזָּכָה מֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹכָחַת עֲוֹנוֹת שִׁירָה וְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תָּמִיד אָנוּ יְכוֹלִין לְשׂוּב אֶל ה' רַק שֶׁלֹּא נִתְיָאֵשׁ מִלְּצַעֵק אֶל ה' תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל כַּנִּדְפָּס בְּסוֹף סֵפֶר הַמַּעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל-כֵּן בַּיָּמִים הַלָּלוּ שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְסֻכּוֹת אָנוּ עוֹסְקִין וְקוֹרִין שִׁירַת הַאֲזִינוּ, כִּי אָז הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה וְאָז נַעֲשִׂין מֵהָעֲוֹנוֹת זְכֻיּוֹת בְּחִינַת סַלַּחְתִּי כִּדְבָרֶךָ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה בְּחִינַת שִׁירַת הַאֲזִינוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְסַיֶּמֶת הַשִּׁירָה, וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ, כִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת הִוא בְּחִינַת סְלִיחַת עֲוֹנוֹת, בְּחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עֲוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, כִּי נַעֲשִׂין מֵעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה שֶׁקּוֹרִין סֵפֶר אֵלֶּה הַדְּבָרִים הוּא מִשְׁנֵה תּוֹרָה בְּסוֹף סֻכּוֹת, דְּהַיְנוּ בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, כִּי בְּסֻכּוֹת אָנוּ מַרְאִין כֹּחֵנוּ שֶׁפָּעַלְנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין מֵעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה עַד שֶׁאָנוּ יוֹשְׁבִין בְּצִלָּא קַדִּישָׁא וְאָנוּ עוֹשִׂין מִפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת עֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּסוֹף סֻכּוֹת בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה שֶׁאָז אָנוּ צְרִיכִין לִגְמֹר הַחוֹתָמוֹת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם שֶׁכָּל זֶה תָּלוּי בָּאֱמוּנָה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁהֵם אִשְׁפִּיזִין קְדִישִׁין שֶׁנִּכְנָסוּ בַּסֻּכָּה שֶׁזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִוא בְּחִינַת קוֹלוֹת שֶׁזּוֹכִין לָזֶה הֲעָזוּת דְּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה הַנַּעֲשֶׂה מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁזּוֹכִין לְבֹא לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַיְרִידָה שֶׁהִוא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן בְּסוֹף סֻכּוֹת בְּגֶמַר הַחוֹתָמוֹת קוֹרִין סֵפֶר אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַזֶּה זוֹכִין לְשִׂמְחָה וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין הַחוֹתָמוֹת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל-כֵּן מִיָּד אַחַר סֻכּוֹת עוֹשִׂין שִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם. כִּי עַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁזָּכִינוּ בְּכָל הַיָּמִים הָאֵלֶּה כַּנַּ"ל שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה

כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה בְּחִינַת שִׂמְחַת תּוֹרָה, בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם הַנֶּאֱמַר עַל שְׁנֵי הָעֲדָיִים שֶׁהֵם הַכְּתָרִים שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּחוֹרֵב מִנְּעָשֶׂה וְנִשְׁמַע. כִּי בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה כְּדֵין שַׁוְיָה עֲטָרָה בְּרֵישׁ כָּל צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, עַיִן שָׁם, הַיְנוּ הַכְּתָרִים הַנַּ"ל הַנַּעֲשִׂין מִנְּעָשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל שִׂמְחַת תּוֹרָה, בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּסַיְּמִין הַתּוֹרָה בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין מִיָּד, כִּי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה צְרִיכִין לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכָל שָׁנָה צְרִיכִין לִרְאוֹת לְהַשִּׂיג נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, כִּי יֵשׁ שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (סִימָן ס) שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים, כִּי בְּכָל שָׁנָה צְרִיכִים לְהַשִּׂיג פָּנִים חֲדָשׁוֹת לַתּוֹרָה מִבְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע מֵחָדָשׁ, שֶׁהוּא לְהַשִּׂיג נִסְתָּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְאָנוּ עוֹסְקִין בָּזֶה כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ לְהַשִּׂיג בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ וּבְכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ חֵלֶק מֵהַתּוֹרָה, בִּבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, לְהַשִּׂיג בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת נִשְׁמַע מֵהַתּוֹרָה, בְּחִינַת הַנִּסְתָּר עַד שֶׁבִּגְמַר הַשָּׁנָה יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הֵם מַשִּׂיגִים נִשְׁמַע חָדָשׁ, וְנַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, וְאָז צְרִיכִין לְהַשִּׂיג נִשְׁמַע חָדָשׁ גָּבוֹהַּ יוֹתֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת סִיּוּם הַתּוֹרָה וּמַתְחִילִין מִיָּד, כִּי סִיּוּם זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁכְּבָר הִשִּׂיגוּ הַתּוֹרָה בְּשָׁנָה זוֹ וְעָשׂוּ מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת מַאֲמַר הַשֶּׁלֶם, בְּחִינַת נִשְׁמַע, כִּי בְּהַתְחָלַת הַתּוֹרָה אָז הָיָה עֲדַיִן, בְּחִינַת תּוֹרַת ה', בְּחִינַת נִשְׁמַע. וְאַחַר כָּךְ מִתְגַּבְּעִין בָּהּ וּמְמִיתִין עַצְמָן עָלֶיהָ עַד שֶׁמַּשִּׂיגִין אוֹתָהּ מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה וְאָז נַעֲשֵׂית תּוֹרָתוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת סִיּוּם הַתּוֹרָה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה עַד שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מַשִּׂיגִין אוֹתָהּ עַיִן בְּעַיִן. וְזֶה בְּחִינַת וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל זֶה בְּחִינַת נִשְׁמַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית יֵרֵא בּשֶׁת, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה דַּיְקָא, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הֵאִיר עֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִכְנִיס בָּהֶם בְּחִינַת הַנִּסְתָּר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אֶצְלָם מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל, הַיְנוּ בְּחִינַת נִשְׁמַע כַּנַּ"ל. 'אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה' 'עָשָׂה' דַּיְקָא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְזֶה 'לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', שֶׁגִּלָּה לְעֵין כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת סִתְרֵי הַתּוֹרָה וְעָשָׂה לָהֶם מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה. נִמְצָא, שֶׁסִּיּוּם הַתּוֹרָה מְרַמֵּז הַשָּׁגַת הַתּוֹרָה מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף וּמִיָּד שֶׁמְּסַיְּמִין הַתּוֹרָה צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַתְחִיל מִיָּד בְּרֵאשִׁית וְכוּ'. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה שֶׁהוּא עֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל אֲזַי יֵשׁ לָהֶם תֵּכֶף נִשְׁמַע חָדָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית וּצְרִיכִין תֵּכֶף לַחֲזֹר וּלְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהִתְיַגֵּעַ לַעֲשׂוֹת מִזֶּה הַנִּשְׁמַע הֶחָדָשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין מִיָּד בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע הֶחָדָשׁ שֶׁזּוֹכִין עַתָּה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּשָׁנָה זֹאת

לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמַע הֶחָדֵשׁ מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה, מִנִּסְתָּר לְנִגְלֶה, מִבְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְנַגְּלֶה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת נִגְלֶה כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד הָיוּ עוֹסְקִין בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית וּפָרָשַׁת הַאֲזִינוּ, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת מְכַפְּרִין וְנַעֲשִׂין מֵהֶעָונוֹת זְכֻיּוֹת, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי עִקַּר הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִקְרָא בֵּית תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי, כִּי שָׁם הָיוּ עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת וְכָל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּמָקוֹם קָרְבָּן. וְעַל-כֵּן שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ הַסַּנְהֶדְרִין יוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, כִּי הֵם הָיוּ עוֹשִׂין מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה, מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד הָיוּ עוֹסְקִין בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע, לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר סִלּוּחַת הָעֲונוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁירַת הָאֲזִינוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲונוֹת נֶתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת עַל-יְדֵי כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג הַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים מַעֲמָדוֹת, כִּי אֵין עֶמְדָּה אֶלָּא תְּפִלָּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בִּימֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ לוֹמְדִין תּוֹרָה בַּעֲמִידָה, עַיֵּן שָׁם, כִּי אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד הָיוּ עוֹמְדִין עַל הַקָּרְבָּנוֹת וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, וְהָיוּ עוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע מִבְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, בְּחִינַת עֲמִידָה, כִּי עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת וְהַתְּפִלָּה הָיוּ בַּעֲמִידָה דַּיְקָא וְהָיוּ עוֹשִׂין מִזֶּה תּוֹרָה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר מְחִילַת הָעֲונוֹת עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

מִצְוַת עֲשֵׂה עַל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל לִכְתֹּב לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה וַאֲפִלּוּ הִנִּיחוּ לוֹ אֲבוֹתָיו סֵפֶר תּוֹרָה וְכוּ' לְקֻחָה וְלֹא הִגִּיהַּ בָּהּ דָּבָר הֲוֵי כְּחוֹטֵף מִצְוָה וְכוּ', כִּי צָרִיךְ לִכְתֹּב בְּעַצְמוֹ אוֹ לְהַגִּיהַּ בָּהּ דָּבָר עַל כָּל פָּנִים:

חלק ב

עַל-פִּי הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה שֶׁל יוֹם הַחֲמִשִּׁי שֶׁהִתְפָּאֵר אֶת עַצְמוֹ הַבַּעַל חֲטוֹטָרוֹת בְּעֶצֶם הַפְּלָגַת מַעֲלָתוֹ בְּעִנְיַן מֻעָט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְבֶּה, יוֹתֵר מִכָּל הַמַּעֲלוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁזָּכָה לְאֵיזֶה בְּחִינַת בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל מֻעָט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְבֶּה, כִּי הוּא לְמַעְלָה מִכֻּלָּם. כִּי הוּא זָכָה לִבְחִינַת מֻעָט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְבֶּה שֶׁהוּא קְצֵה הַמָּקוֹם לְגַמְרֵי שֶׁמִּשָּׁם וּלְמַעְלָה אֵין מָקוֹם כְּלָל. וְעַל-כֵּן הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְנַשֵּׂא וּלְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וּלְהָבִיא לְהָאִילָן הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׁלְשָׁה שָׁרָשִׁים, שֹׁרֶשׁ אֶחָד הוּא אֱמוּנָה וְהַשֵּׁנִי יִרְאָה וְהַשְּׁלִישִׁי עֲנָוָה וֶאֱמֶת גּוּף הָאִילָן וּמִשָּׁם יוֹצְאִים עֲנָפִים

וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן הַנּוֹרָא וְהַנִּשְׂגָּב הַהוּא מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּבְעִנְיָן הַפַּת שֶׁחָקְרוּ שֵׁישׁ אִילָן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ג

וְזֶה מִצְוַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁמִּצְוָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּכְתֹּב לְעַצְמוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת לַעֲלוֹת מֵהַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כְּדֵי לָבֹא לְהָאִילָן הַקְּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם עִקַּר תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, כִּי הָאִילָן הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת עֵץ חַיִּים וּמָזוֹן וְכֹלָּא בֵּהּ תְּחוֹתוֹהִי תַּטְלֵל כָּל חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי יְדוּרָן צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל שֶׁתַּחַת הָאִילָן שׁוֹכְנִים כָּל הַחַיּוֹת בְּצִלּוֹ וְעַל עֲנָפָיו שׁוֹכְנִים כָּל מִינֵי עוֹפוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְגֶדֶל הַתַּעֲנוּג שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֵין לְשַׁעֵר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר קִבּוּל הַשֹּׂכָר שֶׁל הַנְּשָׁמָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכָה לָבֹא לְהָאִילָן הַנַּ"ל שֶׁהוּא הָעֵץ חַיִּים שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם עוֹלֶה הַנְּשָׁמָה דֶּרֶךְ הָעֵץ חַיִּים לְהִתְעַנֵּג עַל ה' לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וְכוּ', אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה. וְזֶה הָעֵץ חַיִּים הוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת עֵץ חַיִּים הוּא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְהָעֵץ חַיִּים שֶׁהוּא הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁהוֹלְכִין בְּהַדֶּרֶךְ הַהוֹלֵךְ לְעֵץ הַחַיִּים בְּחִינַת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. וְהַדֶּרֶךְ הֵם כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּקְרָאִים דֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם תֵּלֵכוּ. וְכֵן בִּפְסוּקִים הָרַבֵּה. אֲבָל מֵחֲמַת שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת נִתְהַוָּה שִׁכְחָה וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבּוּ מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁאֵין הֲלָכָה בְּרוּרָה וּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמָקוֹם אֶחָד. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַמַּחֲלֹקֶת הַגָּמוּר שֶׁבְּכָל הָעוֹלָם וּבֵין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן וּבֵין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, בִּפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ שֶׁנִּתְרַבָּה הַמַּחֲלוֹקוֹת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא חֻצְפָּא יִסְגֵּא וְכוּ' אוֹיְבֵי אִישׁ אֲנָשֵׁי בֵּיתוֹ וְכוּ', וְקִטֵּגוֹרְיָא בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְכוּ'. וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַשְׁנָאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שָׁרְשׁוֹ מִמַּחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מַחֲלֹקֶת הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים בְּדִינֵי וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה. וְכָל זֹאת הוּא בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה בֵּין הַכַּת הַנִּזְכֶּרֶת שָׁם בַּמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַדֶּרֶךְ אֶל הָאִילָן הַנַּ"ל שֶׁקְּצָת אָמְרוּ הַדֶּרֶךְ לְכָאן לַמִּזְרָח וַאֲחֵרִים אָמְרוּ הַדֶּרֶךְ לְהֵפֶךְ לַמַּעֲרָב וְכוּ', אֲבָל כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכוּ לְהַשְׂרָשִׁים שֶׁל הָאִילָן הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הָאִילָן הַנַּ"ל, שֶׁהֵם אֱמוּנָה וְיִרְאָה וַעֲנָוָה וֶאֱמֶת, וְכֵן כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם הַכֹּל מֵחֲמַת הָרְחוּק מֵאֵלּוּ הַמִּדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁאֵין זוֹכִין לָהֶם בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כַּאֲשֶׁר טָרְחוּ וְיָגְעוּ הַכַּת הַנַּ"ל עַד שֶׁזָּכוּ לְאֵלּוּ הַמִּדּוֹת בִּשְׁלֵמוּת, אֲזַי בָּאוּ כֻּלָּם עַל דֵּעָה אַחַת אֲמִתִּית שֶׁכָּךְ הוּא הַדֶּרֶךְ כַּאֲשֶׁר הוּא בֶּאֱמֶת, עַיֵּן שָׁם:

חלק ד

וְעַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, פָּתַח סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, כִּי חֲמִשָּׁה סִפְרֵי תְּהִלִּים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, פָּתַח בִּתְחִלָּתוֹ בַּמִּזְמוֹר אַשְׁרֵי הָאִישׁ וְכוּ', שֶׁמְּדַבֵּר

מֵהָאִילָן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל מִשְּׁלֹשֶׁת שָׁרָשָׁיו שֶׁהֵם אֱמוּנָה וְיִרְאָה וַעֲנָוָה וּמִגּוּף הָאִילָן שֶׁהוּא אֱמֶת. וְזֶהוּ, אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר בִּנְיַן וְגִדּוּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל-יְדֵי עֵצוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין מִצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן ז) בְּהַתּוֹרָה מִשְׁפָּטִים אֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ה) שֶׁעִקַּר גִּדּוּל הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי עֵצוֹת בְּבְחִינַת עֵצוֹת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אֹמֶן, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הַהוֹלֵךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים הוּא נוֹפֵל לִכְפִירוֹת וְלֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיוֹת. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, עֲצוּ עֵצָה וְתֻפָּר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל. הַיְנוּ כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ עִמָּנוּ, שֶׁזֶּהוּ הַהֵפֶךְ מֵעֲצַת רְשָׁעִים. וְזֶהוּ, עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל צְפוּנֶיךָ אָמְרוּ לְכוּ וְכוּ', כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁכָּל עֲצָתָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים הוּא כְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּחִינַת כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּיו עָלֶיךָ וְכוּ' וְעַל זֶה נֶאֱמַר, ה' הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם, שֶׁהֵם הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. נִמְצָא, שֶׁאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּעֵצוֹת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֵין הוֹלְכִין בַּעֲצַת רְשָׁעִים רַק לְקַבֵּל כָּל הָעֵצוֹת מִצַּדִּיקִים, וְזֶה, אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים. וְאָז זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה, וְזֶה בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָאֶחָד שֶׁל הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל. 'וּבְדַרְכָּךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד', זֶה בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא יִרְאָה שֶׁהִיא הַהֵפֶךְ מֵחֲטָאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ. וּכְתִיב, לְבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ. וְכֵן בַּגְּמָרָא וּבְכָל הַסְּפָרִים מְכֻנֶּה הַיִּרְאָה בְּשֵׁם יְרֵא חֵטְא, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה הִיא יִרְאַת חֵטְא. וּבְמוֹשֵׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב זֶה בְּחִינַת עֲנָוָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַלֵּיצָנוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָוִים יִתֵּן חֵן. כִּי עִקַּר הַלֵּיצָנוּת הוּא מֵחֲמַת גַּאוּת וְגַסּוּת הָרוּחַ שֶׁהוּא גְּבַהּ לֵב וְגָדוֹל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ עַד שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הֵם כְּלֹא בְּעֵינָיו וּמִתְלוֹצֵץ מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד, כַּאֲשֶׁר נִמְצָא הַנֶּגַע הָרָעָה הַזֹּאת בְּכַמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁמִּתְלוֹצְצִים מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָט מִיִּרְאִים וּכְשֵׁרִים שֶׁמּוֹצְאִין חֶסְרוֹנוֹת וּמוּמִין בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד. מִזֶּה מִתְלוֹצֵץ מִתְּפִלָּתוֹ וּמִזֶּה מִתְלוֹצֵץ מִלִּמּוּדוֹ שֶׁאֵינוֹ טוֹב בְּעֵינָיו וּמִזֶּה מִתְלוֹצֵץ מִמַּשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ וְכוּ' וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָרֵי דְּבָרִים. וְכָל זֶה מֵחֲמַת גַּסּוּתוֹ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין חָכָם מִמֶּנּוּ וְכָל הָעוֹלָם צְרִיכִים לִלְמֹד מִמֶּנּוּ. וְאֵלּוּ הַלֵּיצִים מִתְגַּבְּרִים בְּלֵיצָנוּתָם עַד שֶׁמַּחֲלִישִׁים דַּעַת שֶׁל כַּמָּה כְּשֵׁרִים שֶׁמַּפִּילִים אוֹתָם מֵעֲבוֹדָתָם עַל-יְדֵי לֵיצָנוּתָם הָרָעָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכָל זֶה בָּא מֵחֲמַת גַּסּוּתָם הָרָעָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַלֵּיצָנוּת תּוֹעֵבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְתוֹעֲבַת לָאָדָם לֵץ. שֶׁזֶּה בְּחִינַת גַּאוּת וְגַבְהוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תּוֹעֲבַת ה' כָּל גְּבַהּ לֵב:

נִמְצָא, שֶׁכְּלַל דָּוִד כָּל הַשִּׁלְשָׁה שָׁרָשִׁים הַנַּ"ל בְּמִקְרָא זֶה, שֶׁהֵם אֱמוּנָה וְיִרְאָה וַעֲנָוָה, שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מֵעֲצַת רְשָׁעִים וְדֶרֶךְ חַטָּאִים וּמוֹשַׁב לֵצִים כַּנַּ"ל. וְזֶה, כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה וְכוּ'. זֶה גּוּפָא דְּאִילָנָא שֶׁהוּא אֱמֶת, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת תּוֹרַת אֱמֶת,

הַיְנוּ כִּי זֶה שֶׁזּוֹכֶה לְהִנָּצֵל מִשֶּׁלֹּשׁ כִּתּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם עֶצֶת רְשָׁעִים וְדֶרֶךְ חַטָּאִים וְכוּ' שֶׁזֶּה זָכָה בְּוַדַּאי לְשֶׁלֹּשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַשְּׁלֹשָׁה שָׁרָשִׁים שֶׁל הָאַיִל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי זוֹכֶה לְגוּף הָאַיִל הַיּוֹצֵא מִשֶּׁלֹּשָׁה שָׁרָשִׁים הַנַּ"ל שֶׁהוּא הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, בְּחִינַת כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ, וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם. 'עֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם' זֶה בְּחִינַת הָאַיִל הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא שָׁתוּל עַל פְּלָגִים הָעֶלְיוֹנִים בְּחִינַת פֶּלֶג אֱלֹקִים מָלֵא מָיִם. וְזֶהוּ, אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ. 'אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ', זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת כֹּחַ הַגְּדִיל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה שֶׁל אֲרִיכַת אַפַּיִם (בְּסִימָן קנה). 'וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל', דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֲפִלּוּ שִׂיחָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צְרִיכִין לִמּוּד וְזֶה בְּחִינַת יִרְאָה, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן (בְּסִימָן ס) שֶׁעַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל, עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַיִּרְאָה, עַיֵּן שָׁם. וּבְוַדַּאי זֶה הַצַּדִּיק שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִבְנוֹת וּלְגַלּוֹת הַיִּרְאָה עַל-יְדֵי שִׂיחוֹתָיו וְסִפּוּרֵי מַעֲשָׂיו שֶׁלּוֹ בְּוַדַּאי הוּא מֵלֵא יִרְאָה וְכָל דִּבּוּרָיו וְשִׂיחוֹתָיו הֵם בְּאֵימָה וְיִרְאָה, כִּי בְּלִי זֶה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְגַלּוֹת הַיִּרְאָה עַל-יְדֵי שִׂיחוֹתָיו. וְכֵן מְבֹאָר בִּדְבָרָיו כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁעִקַּר הַדִּבּוּר הוּא מִיִּרְאָה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" (בְּסִימָן יט). וְעַל-כֵּן, וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂיחַת חֻלִּין שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צְרִיכָה לִמּוּד, זֶה נִמְשָׁךְ מִשֹּׂרֶשׁ הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא יִרְאָה כַּנַּ"ל. וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ זֶה בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהוּא עֲנָוָה שֶׁהוּא מַשְׁלִים כָּל הַשָּׁרָשִׁים, כִּי עֲנָוָה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם שֶׁאָז גָּדֵל הָאַיִל שֶׁהוּא הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ, בְּחִינַת וַהֲדָרְךָ צְלַח רְכַב עַל דְּבַר אֱמֶת וַעֲנָוָה צֶדֶק. וְנִמְצָא, שֶׁבִּתְחִלָּה זָכַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֲשׁוּרָיו שֶׁל הָאִישׁ שֶׁזָּכָה לְהִנָּצֵל מֵהַמּוֹנְעִים מֵהַשְּׁלֹשָׁה שָׁרָשִׁים הַנַּ"ל שֶׁהֵם עֶצֶת רְשָׁעִים וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ זָכַר מַה שֶּׁזָּכָה עַל-יְדֵי-זֶה, שֶׁזָּכָה לְהַתּוֹרָה שֶׁהִיא גּוּפָא דְּאִילָנָא בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ וְכוּ' שֶׁכָּל אֵלּוּ הַמַּעֲלוֹת הַטּוֹבוֹת צוֹמְחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה שָׁרָשִׁים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָהֶם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. 'בְּטַח בַּה'' זֶה בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת יִרְאֵי ה' בִּטְחוּ בַּה', כִּי הַיְרֵא בָּטוּחַ בַּה' שֶׁלֹּא יֶחְסַר לוֹ דָּבָר בִּבְחִינַת כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו. וְכֵן אִיתָא בְּסֵפֶר הָא"ב (אוֹת ב בִּטָּחוֹן סִימָן ג) שֶׁיִּרְאָה וּבִטָּחוֹן תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה, בֵּאלֹקִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי. כִּי כְּשֶׁאֲנִי זוֹכֶה לְבִטָּחוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה מֵה' יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי שׁוּב אֵינִי מִתְיָרֵא שׁוּם יִרְאָה חִיצוֹנִיּוֹת מִבָּשָׂר וָדָם, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְיִרְאָה דְּקֻדָּשָׁה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת שֶׁהֵם מַה שֶּׁיִּרְאִין מִבָּשָׂר וָדָם וְכַיּוֹצֵא. וְזֶה בְּחִינַת

אֲבָטַח וְלֹא אֶפְחָד, הַיְנוּ כַּנַ"ל. וְעַשֵׂה טוֹב זֶה, בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת לֹא יִמְנַע טוֹב לַהֹלְכִים בְּתָמִים וּכְתִיב (יְשַׁעְיָה לט), טוֹב דְּבַר ה' וְכוּ' כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמָי. כִּי אֱמֶת הִוא גּוּפָא דְּאִילָנָא שֶׁהִוא הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁנִּקְרֵאת טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה. וְכֵן אִיתָא בְּהַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא (בְּסִימָן נא) שֶׁאֱמֶת הִוא כֻּלּוֹ טוֹב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. 'שְׁכָן אֶרֶץ' זֶה בְּחִינַת עֲנָוָה שֶׁמֵּשִׁים עַצְמוֹ כְּאֶרֶץ וּכְעָפָר, בְּחִינַת וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִי שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו. 'וּרְעֵה אֱמוּנָה', זֶה אֱמוּנָה. נִמְצָא, שֶׁכְּלֵל כָּל הָאַרְבַּע מִדּוֹת הַנַּ"ל בְּפָסוּק זֶה שֶׁהֵם הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל וְשָׁרָשָׁיו. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ תֵּכֶף, וְהִתְעַנַּג עַל ה', כִּי הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שָׁם עִקַּר הַתַּעֲנוּג וְהַשַּׂעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כִּי הָאִילָן הַזֶּה הוּא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים שֶׁשָּׁם הַקִּבּוּל שָׂכָר שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים, אַשְׁרֵי הַזּוֹכִים לָבֹא לְשָׁם:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת הָאָבוֹת אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁעַל יָדָם נִמְשְׁכָה הַתּוֹרָה לָעוֹלָם, כִּי הַתַּחְלַת דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הִתְחִיל מֵהָאָבוֹת, וְאַחַר כָּךְ עִקַּר קַבָּלָתָהּ הָיָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל, כִּי הָאָבוֹת וּמֹשֶׁה הֵם בְּחִינַת הָאִילָן וְשָׁרָשָׁיו הַנַּ"ל. כִּי אַבְרָהָם בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי הוּא הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהֶאֱמִן בַּה'. יִצְחָק הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק. יַעֲקֹב גּוּפָא דְּאִילָנָא, בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא עֶצֶם הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרַת אֱמֶת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב. וְכַמּוּבָא בְּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁיַּעֲקֹב בְּחִינַת הַתּוֹרָה, אֲבָל מֻחְמֶּצֶת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֹׁרֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהוּא עֲנָוָה, כִּי אֵין מִי שֶׁזָּכָה בִּשְׁלֵמוּת לַעֲנָוָה כְּמוֹ מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. עַל-כֵּן לֹא נִשְׁלְמָה הַתּוֹרָה בִּימֵי יַעֲקֹב וְלֹא נִתְּנָה עַל יָדוֹ, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וְזָכָה לַעֲנָוָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם. וְאָז נִשְׁלַם הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ עַל-יְדֵי שֶׁהִשְׁלִים שֹׁרֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהוּא עֲנָוָה שֶׁגְּדוֹלָה מִכֻּלָּם, עַל-כֵּן הוּא זָכָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ הָעֵץ חַיִּים שֶׁהוּא הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל:

חלק ז

נִמְצָא, שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת הָעֵץ חַיִּים שֶׁהוּא הָאִילָן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּבָבָא בָּתְרָא וּמְגִלָּה), מְקוֹם הָאָרוֹן וְהַכְּרוּבִים אֵינוֹ מִן הַמִּדָּה, כִּי שָׁם הַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ מִן הַמִּדָּה, כִּי הוּא בְּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכָל הַסָּמוּךְ לָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת בְּיוֹתֵר הוּא בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת מֵעוּט מַחֲזִיק אֶת הַמֻּרְכָּבָה, כִּי בֵּין שְׁנֵי בַדֵּי הָאָרוֹן שָׁם עָמְדוּ כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק גְּשׁוּ הֵנָּה; שֶׁצִּמְצֵם אֶת כֻּלָּם בֵּין שְׁנֵי בַדֵּי הָאָרוֹן וְזֶה אֶחָד מֵהַמְּקוֹמוֹת שֶׁהֶחֱזִיק מֵעֵט אֶת הַמֻּרְכָּבָה. וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְוָחִים שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמֻּרְכָּבָה.

וְכֵן בִּירוּשָׁלַיִם לֹא אָמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ צַר לִי הַמָּקוֹם וְכוּ' זֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת מָעֹט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה. וְכֵן כְּלַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת אֶרֶץ צְבִי, מַה צְּבִי אֵין עוֹרוֹ מַחֲזִיק אֶת בְּשָׂרוֹ, אַף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ עָלֶיהָ הֶחֱזִיקָה אֶת כֻּלָּם. וְכֵן לֶעָתִיד כְּשֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ תַּחֲזִיק אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּרֶוַח וְעַכְשָׁו הִיא קְטַנָּה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת מָעֹט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת מָעֹט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְכָל שֶׁהַקְּדֻשָּׁה גְּבֹהָה יוֹתֵר שָׁם הַבְּחִינַת מָעֹט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה בִּבְחִינָה גְּבֹהָה יוֹתֵר בְּחִדּוּשׁ נִפְלָא יוֹתֵר. וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁמָּקוֹם הָאָרוֹן אֵינוֹ מַהַמִּדָּה כְּלָל. זֶה בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, כִּי מָקוֹם הָאָרוֹן שֶׁשָּׁם הַתּוֹרָה נִכְלָל בְּהָעֵץ חַיִּים שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן מְחֻיָּב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה לְעַצְמוֹ, כִּי כְּשֶׁכּוֹתֵב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל סֵפֶר הוּא מֵבִיא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁרְשָׁם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, הוּא מֵבִיא אוֹתָם לְמָקוֹם עַל הַגְּוִיל וְהַקְּלָף שֶׁתּוֹפֵס מָקוֹם, אֲבָל הוּא בִּבְחִינַת מָעֹט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה הַגְּבֹהָה מְאֹד מְאֹד בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה, כִּי בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל כָּל אוֹת וְאוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה עוֹמְדִים כַּמָּה וְכַמָּה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת עוֹלָמוֹת. גַּם שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּחֻבַּת אָדָם מְצַיְּרִים כָּל צוּרוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם. וְכֵן בְּתֻבַּת בְּהֵמָה מְצַיְּרִים כָּל צוּרוֹת שֶׁל כָּל הַבְּהֵמוֹת וְכֵן בִּשְׁאָרֵי מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. נִמְצָא, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מָעֹט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה נִפְלָא מְאֹד, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹתְבִין הַתּוֹרָה בְּסֵפֶר וּמְכַנְּסִין אֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת מָקוֹם, בָּזֶה מַעֲלִין אֶת כָּל בְּחִינַת הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בַּעַל הַחֲטוֹטְרוֹת הַנַּ"ל שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת מָעֹט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה שֶׁאֵין מַעֲלָה אַחֲרִיו, וְרַק הוּא יָכוֹל לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וְכָל זֶה זָכָה עַל-יְדֵי שֶׁכָּפַף גּוּפוֹ וְקִבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו עַד שֶׁנִּדְמֶה לְבַעַל חֲטוֹטְרוֹת, מֵחֲמַת שֶׁמַּעוֹלָם לֹא פָּשַׁט גּוּפוֹ הַקָּדוֹשׁ מִכְּפִיפָתוֹ לִשְׁא עָלָיו עֹל תּוֹרָה, כִּי זָכָה בִּשְׁלֵמוּת לִבְחִינַת וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל עֹל תּוֹרָה בְּחִינַת בְּנֵי קְהָת שֶׁנָּשְׂאוּ אֶת הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, כִּי עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵיהֶם בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לְעוֹלָם יָשִׂים הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ כְּשׁוֹר לְעֹל וְכַחֲמוֹר לְמַשָּׂאוֹ. וְעַל-יְדֵי שֶׁנָּשָׂא עָלָיו עֹל תּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לִשְׁא וּלְהָרִים הַרְבֵּה עַל כְּתֵפוֹ עַד שֶׁנִּדְמָה לְבַעַל חֲטוֹטְרוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה יְכוֹלִין לִשְׁא וּלְהָרִים הַכֹּל בִּבְחִינַת אָרוֹן נוֹשֵׂא אֶת נוֹשְׂאָיו, כִּי עִקַּר בִּיאַת הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם הָיָה בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיְּגַבֶּה וְיָרִים אֶת הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה

מֵהַמָּקוֹם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ, עַיֵּן שָׁם) כְּדֵי לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּכִּירוּ וְיֵדְעוּ אוֹתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא שֶׁהוּא תַּכְלִית הַמָּקוֹם. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת לְהָשִׁיב הַכֹּל לַמָּקוֹר שֶׁנֶּחְצְבוּ מִשָּׁם לְהָשִׁיב הַמָּקוֹם לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הִמְשִׁיךְ וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם מֵאַיִן לְיֵשׁ, מִלְּמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לִבְחִינַת מָקוֹם, כְּדֵי שֶׁיִּתְנַסֶּה וְיִצְטָרֵף הָאָדָם עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי שֶׁיָּבֹא בִּבְחִינַת יֵשׁוּת בִּבְחִינַת מָקוֹם שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם, דְּהַיְנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁהוּא תַּכְלִית הַמָּקוֹם. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וּלְקַדֵּשׁ אֶת עֵינָיו כָּרָאוּי, אָז הוּא מְקַדֵּשׁ אֶת הַמָּקוֹם. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה, וְכָל מַה שֶּׁהַקְּדֻשָּׁה גְּבוֹהָ יוֹתֵר כֵּן בְּחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר כַּנַּ"ל. עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה לִבְחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לַעֲלוֹת מֵהַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, מִישׁ לְאַיִן שֶׁאָז יִזְכֶּה לָרֹב טוֹב הַצָּפוּן. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ, לִזְכּוֹת עַל יָדָהּ לְחַיֵּי עוֹלָם לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בִּכְתָב עַל הַסֵּפֶר כְּדֵי לְהָבִיא אֶת הַתּוֹרָה לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמָּקוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעַל הַחֲטוֹטָרוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לִבְחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לְגַמְרֵי, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּבִּיא אֶת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַמָּקוֹם עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹתֵב אוֹתָם עַל הַסֵּפֶר, עַל-יְדֵי-זֶה מְקַדֵּשׁ אֶת הַמָּקוֹם עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּבְחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה, עַד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם הָאֵילָן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הָעֵץ חַיִּים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקִּבּוּל שָׁכָר שֶׁל כָּל מְקַיְּמֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּחֲזִיק וְאוֹחֵז אֶת עַצְמוֹ בְּהַתּוֹרָה, הִיא מַגְבִּיהַּ וְנוֹשֵׂאת אוֹתוֹ אֶל הָעֵץ חַיִּים שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. בִּבְחִינַת אָרוֹן נוֹשֵׂא אֶת נוֹשְׂאָיו וְכַנַּ"ל:

חלק ט

גַּם בִּכְתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה נִכְלָלִין כָּל הַשִּׁלְשָׁה שָׁרָשִׁים הַנַּ"ל וְגוּף הָאִילָן הַנַּ"ל, כִּי הָאוֹתִיּוֹת בְּעַצְמָן הֵם בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה קְרִיטְלִיתָא (בְּסִימָן יח). וּצְרִיכִין הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיִּהְיוּ שְׁלֵמִים שֶׁלֹּא יֶחְסַר קֻצּוֹ שֶׁל יו"ד, וְכֵן בְּכָל אוֹת וְאוֹת הַקְּצָה הָאַחֲרוֹן הַמַּשְׁלִים תְּמוּנַת אוֹת הוּא בְּחִינַת יו"ד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "קְרִיטְלִיתָא" הַנַּ"ל. וְיו"ד הִיא בְּחִינַת עֲנָוָה, כִּי יו"ד קְטַנָּה שֶׁבָּאוֹתִיּוֹת, בְּחִינַת תַּכְלִית הָעֲנָוָה. וְעַל-כֵּן הַיּו"ד מְרַמֶּזֶת עַל עוֹלָם הַבָּא, כַּמּוּבָא. כִּי עִקַּר תַּעֲנוּג וְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לֹא יְקַבְּלוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲנָוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה 'חַיִּים נִצְחִיִּים' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עב), שֶׁהָעֲנָוָה

שֶׁל כָּל אֶחָד יִהְיֶה נֶחֱיָה בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וְיִזְכֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, עַיִן שָׁם. וּצְרִיכִין לִכְתֹּב הַסֵּפֶר תּוֹרָה לִשְׁמָהּ לְשֵׁם קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה לְשֵׁם ה'. וְזֶה בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּכַוְּנִין לְשֵׁם ה' נִמְשָׁךְ יִרְאָה, בִּבְחִינַת לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא, בְּחִינַת וּמִפְּנֵי שִׁמִּי נֶחָת הוּא. וְעַל-יְדֵי-זֶה חָל הַקְּדֻשָּׁה עַל הַסֵּפֶר תּוֹרָה, כִּי יִרְאָה בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יִרְאוּ אֶת ה' קְדוֹשָׁיו. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל כָּל סְבִיבָיו:

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי כְּתִיבַת הָאוֹתִיּוֹת בִּשְׁלֵמוּת לִשְׁמָהּ עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָמִין כָּל הַשְּׁלֹשָׁה שָׁרָשִׁים הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי כְּתִיבַת הָאוֹתִיּוֹת נִמְשָׁךְ אֱמוּנָה, וְעַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת נִמְשָׁךְ עֲנָוָה, וְעַל-יְדֵי שֶׁכּוֹתְבִין לִשְׁמָהּ, נִמְשָׁךְ יִרְאָה, וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה שָׁרָשִׁים גָּדַל וְנִשְׁלָם הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא אֱמֶת, שֶׁהוּא כְּלַל הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁהוּא תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁנַּעֲשֵׂית וְנִבְנֵית מִכְּתִיבַת הָאוֹתִיּוֹת בִּשְׁלֵמוּת לִשְׁמָהּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָאִילָן בְּחִינַת הָעֵץ חַיִּים שֶׁגָּדַל מִשְּׁלֹשָׁה שָׁרָשִׁים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הָאִילָן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֵץ חַיִּים, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַדְּשִׁין אֶת הַמָּקוֹם עַד שֶׁזּוֹכִין לַעֲלוֹת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּאנוּ לָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִכְתֹּב הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּעַצְמוֹ אוֹ עַל כָּל פָּנִים לְהַגִּיהַּ בָּהּ אוֹת אֶחָד, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת מְקוֹמוֹ בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ וּמְקַשֵּׁר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת הַמָּקוֹם, כְּדֵי שֶׁיַּגְבִּיהַּ אֶת הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲלוֹת אֶל הָאִילָן הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן אֵין כּוֹתְבִין כָּל כְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ אֶלָּא עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף הַטְּהוֹרִים, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁמַּחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְלַבְּשָׁה הַתּוֹרָה בִּלְבוּשִׁין גַּשְׁמִיִּים בִּבְחִינַת "כָּתְנוֹת עוֹר", כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים, כִּי קֹדֶם הַחֵטְא הָיָה יָכוֹל הָאָדָם לְהַשִּׂיג אֶת הַתּוֹרָה בִּפְנִימִיּוּתָהּ בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר בְּאֶלֶף, אַךְ אַחַר הַחֵטְא כִּבְיָכוֹל נִתְגַּשֵּׁם דַּעַת הָאָדָם עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׂיג הַתּוֹרָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי לְבוּשִׁין גַּשְׁמִיִּים, בִּחְינַת כָּתְנוֹת עוֹר, וּמִשָּׁם בָּאָה הַשִּׂכְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה מֵחֲמַת הַגַּשְׁמִיּוּת, כִּי רוּחָנִיּוּת אֵינוֹ תּוֹפֵס מָקוֹם אֲבָל גַּשְׁמִיּוּת תּוֹפֵס מָקוֹם וְאָז יֵשׁ שִׂכְחָה, כִּי אֵין לוֹ מָקוֹם בְּמֹחוֹ לְתָפְסוֹ הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בְּסִימָן קִי עַל פָּסוּק, לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ, לְשׁוֹן מַמָּשׁוּת שֶׁעִקַּר הַשִּׂכְחָה מֵחֲמַת הַמַּמָּשׁוּת וְהַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁתּוֹפֵס מָקוֹם עַיִן שָׁם. וּמֵאָז נִתְגַּשְּׁמוּ כָּל הַמְּקוֹמוֹת עַד שֶׁרְחוֹקִין מְאֹד מִבְּחִינַת מְעוּט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה, מִכָּל שֶׁכֵּן מִבְּחִינָה לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לְגַמְרֵי, כִּי בִּתְחִלָּה יָשַׁב הָאָדָם בְּגַן עֵדֶן שֶׁשָּׁם עֵץ הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאִילָן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לְגַמְרֵי, וְאָדָם הָיָה קָדוֹשׁ

וְדַעְתּוֹ זַךְ וְרוּחָנִי מְאֹד וְיָשַׁב בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְזַךְ מְאֹד, דְּהַיְנוּ בְּגַן עֵדֶן. עַל-כֵּן אִם לֹא הָיָה אוֹכֵל מֵעֵץ הַדַּעַת הָיָה יָכוֹל בְּחַיָּיו לְהַעֲלוֹת כָּל הַמְּקוֹמוֹת וְלִכְלֵל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁהוּא הָעֵץ חַיִּים שֶׁהָיָה סְמוּךְ אֵלָיו שָׁם. אַךְ עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ נִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן וְיָרַד לְגַשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם. וַאֲפִלּוּ הַתּוֹרָה הַכְּרוּחָה לְטוֹבָתוֹ לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁין גַּשְׁמִיִּים בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה תְּפִיסָה בָּהּ. וְאָז נִתְרַחֵק מֵעֵץ הַחַיִּים מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, שֶׁמְּרַמֵּז עַל לְבוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ תֻּכָּךְ מַתְחֶלֶת הַתּוֹרָה לְדַבֵּר אֵיךְ שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגַּע בְּעֵץ הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם תֻּכָּךְ, וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקִים הֵן הָאָדָם וְכוּ' וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹקִים מִגַּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה וְכוּ' וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרוּבִים וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי נִתְרַחֵק מֵהַקְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, וַאֲפִלּוּ הַתּוֹרָה נִתְלַבְּשָׁה בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּשְׁמִיּוּת, בְּחִינַת מָקוֹם. וְעַל-כֵּן נִתְרַחֵק מִגַּן עֵדֶן מֵעֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וְעַל-כֵּן עַתָּה צְרִיכִין דַּיְקָא לִכְתֹּב אֶת הַתּוֹרָה עַל גַּבֵּי עוֹר דַּיְקָא, כְּדֵי לְהָבִיא אֶת הַתּוֹרָה לִבְחִינַת מָקוֹם דַּיְקָא, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִין לְכָתְבָהּ עַל גַּבֵּי עוֹר דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת מָקוֹם כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹתְבִין הַתּוֹרָה עַל גַּבֵּי הָעוֹר וּמְבִיאִין אוֹתָהּ לִבְחִינַת מָקוֹם עַד שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בָּהּ תְּפִיסָה בַּיָּדַיִם מַמָּשׁ, אֲבָל אָנוּ כּוֹתְבִין אוֹתָהּ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בִּקְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא אָנוּ מְקַדְּשִׁין אֶת הַמָּקוֹם עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּבְחִינַת מֵעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ זוֹכִין לַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְלָבֹא אֶל הָעֵץ חַיִּים וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. 'דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים' דַּיְקָא שֶׁאֵין יוֹדְעִין אֶת הַדֶּרֶךְ אֶל הָעֵץ חַיִּים שֶׁהוּא הָאִילָן הַנַּ"ל. כְּמוֹ הַכַּת הַנַּ"ל שֶׁחָקְרוּ שֶׁיֵּשׁ אִילָן כָּזֶה, אֲבָל לֹא יָדְעוּ הַדֶּרֶךְ, כִּי נָפַל בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת, זֶה אָמַר הַדֶּרֶךְ לְכָאן לַמִּזְרָח וְזֶה אָמַר לַמַּעֲרָב וְכוּ', וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ עַד עַתָּה, כִּי הָעוֹלָם מָלֵא מַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל, וְשׁוֹרֶשׁ הַמַּחֲלֹקֶת הוּא מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מַחֲלֹקֶת הַצַּדִּיקִים מַחֲלֹקֶת הַתַּנָּאִים וְהָאֱמוֹרָאִים שֶׁמְּחַלְּקִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה אוֹסֵר וְזֶה מַתִּיר, זֶה מְטַמֵּא וְזֶה מְטַהֵר וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל בְּכַמָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁנִּתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת וְחִלּוּקֵי דֵּעוֹת וְשִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר בְּכָל הָעוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת

הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שֶׁלֹּא נֶחֱרַב בַּיִת שֵׁנִי אֶלָּא עַל-יְדֵי שִׂנְאַת חִנָּם. וְעִקַּר שֹׁרֶשׁ הַמַּחֲלֹקֶת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁנּוּיִים וּמַחֲלֹקֶת. וְעַל-כֵּן נִקְרָא לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת עַל שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת וּמִשְׁתַּנָּה הַדַּעַת בְּכַמָּה וְכַמָּה שִׁנּוּיִים וְחִלּוּקֵי דֵּעוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת וְכַמּוּבָן בַּזֹּהַר וַיְחִי דַּף רכא, עַיֵּן שָׁם עַל פָּסוּק, אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים, מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם, וּכְדֵין אִשְׁתַּנֵּי אָדָם לְכַמָּה גְּוָנִין זְמָנִין דִּינָא זְמָנִין רַחֲמֵי וְכוּ' וְלֹא קָאֵים בְּקִיּוּמָא תְּדִיר בְּחַד מַנְיָהוּ וְכוּ' וְעַל דָּא אִקָּרֵי חֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, 'הַמִּתְהַפֶּכֶת' מִסִּטְרָא דְּא לְסִטְרָא דְּא, מִטֵּב לְבִישׁ וְכוּ', מִשָּׁלוֹם לְקִרְבָא, מִתְהַפֶּכֶת הוּא בְּכֹלָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְסִיֵּם שָׁם תָּא חֲזִי לְעָלְמָא דְּאַתֵּי כְּתִיב, כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁלַּהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת הוּא בְּחִינַת שִׁנּוּי דֵּעוֹת וּמַחֲלֹקֶת, וְזֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה מִלְּבֹא אֶל הָעֵץ חַיִּים, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה אֵין יוֹדְעִין הַדֶּרֶךְ אֶל הָעֵץ חַיִּים כַּנַּ"ל. כִּי שָׁם אֵצֶל הָעֵץ חַיִּים שָׁם הַהֵפֶךְ מִמַּחֲלֹקֶת, כִּי שָׁם שָׁלוֹם נִפְלָא שֶׁיִּהְיֶה לָעֲתִיד, כִּי כָּל הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת שׁוֹכְנִים שָׁם יַחַד בְּשָׁלוֹם וְאַהֲבָה בְּלִי מַחֲלֹקֶת כְּלָל כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסִפּוּר הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְכוּ', שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם הַמַּפְלִא שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד. וְעַל-יְדֵי כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה עַל גַּבֵּי הָעוֹר דַּיְקָא מְתַקְּנִין כָּל זֹאת, כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן מֵעֵץ הַחַיִּים שֶׁשָּׁם הַשָּׁלוֹם הַמַּפְלִא שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, כִּי כָּל הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת שׁוֹכְנִים שָׁם יַחַד בְּשָׁלוֹם נִפְלָא בְּלִי שׁוּם מַחֲלֹקֶת, וְשָׁם הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן הֵפֶךְ הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת נִתְהַוֶּה מֵחֲמַת שִׂכְחָה, כִּי שֹׁרֶשׁ הַמַּחֲלֹקֶת בַּקְּדֻשָּׁה הוּא מַחֲלֹקֶת הַתַּנָּאִים וְהָאֱמוֹרָאִים, וְכָל מַחֲלֹקֶת הַתַּנָּאִים וְהָאֱמוֹרָאִים נִתְהַוֶּה רַק מֵחֲמַת שִׂכְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מְשֻׁבָּחִין תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ רַבָּן כָּל צָרְכָּן נִתְרַבָּה הַמַּחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁכְחוּ כַּמָּה הֲלָכוֹת וּפֵרוּשֵׁיהֶן. וְעִקַּר הַשִּׂכְחָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁהַתּוֹרָה נִתְגַּשְּׁמָה בִּבְחִינַת מָקוֹם עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בִּכְתָנוֹת עוֹר כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ שִׂכְחָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב הַתּוֹרָה עַל גַּבֵּי הָעוֹר דַּיְקָא, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַמְתִּיקִין הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, וּמַמְתִּיקִין בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר בְּחִינַת הַמָּקוֹם שֶׁנִּמְתָּק עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹתְבִין הַתּוֹרָה עָלָיו בִּקְדֻשָּׁה, וַאֲזַי נִתְהַוֶּה בִּבְחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא תַּכְלִית וְסוֹף הַמָּקוֹם לְגַמְרֵי שֶׁמִּשָּׁם וּלְמַעְלָה הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לְגַמְרֵי, וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וּבָאִין אֶל הָעֵץ חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְתִּיקִין בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְנִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת הַבָּא מִבְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, מִבְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְזוֹכִין לֵידַע הַדֶּרֶךְ אֶל הָעֵץ הַחַיִּים וְנִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם עַד

שֶׁזּוֹכִין לְהַשָּׁלוֹם הַמַּפְלִא שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ', שֶׁזֶּה הַשָּׁלוֹם הוּא שָׁם אֵצֶל הָאֵילָן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֵץ חַיִּים, שֶׁשָּׁם שׁוֹכְנִין כָּל הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת בְּשָׁלוֹם נִפְלָא וְנַעֲשִׂים כַּנַּ"ל. וְזֶה עֵץ חַיִּים הוּא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְכוּ' וְסָמִיךְ לֵהּ, דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

נִשְׁמַט:

חלק יב

גַּם עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא בִּבְחִינַת מָקוֹם שֶׁשָּׁם יֵשׁ גְּבוּל וּמָקוֹם מְיֻחָד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְאָז שַׁיָּךְ מַחֲלֹקֶת, עַל-יְדֵי שֶׁאֶחָד רוֹצֶה לִכְנֹס בִּגְבוּל חֲבֵרוֹ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד כְּאִלּוּ חֲבֵרוֹ רוֹצֶה לִכְנֹס לִמְקוֹמוֹ וּגְבוּלוֹ. וְזֶה בְּחִינַת כִּי קָצַר הַמַּצָּע מֵהִשְׂתָּרֵעַ וְכוּ', בְּחִינַת צַר לִי הַמָּקוֹם וְכוּ' אֲבָל בִּבְחִינַת מֵעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה מִכָּל שֶׁכֵּן בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לְגַמְרֵי שָׁם אֵין שׁוּם גְּבוּל וּמֵצַר וְאֵין שַׁיָּךְ שָׁם מַחֲלֹקֶת כְּלָל. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כַּד הֲוֵי רְחִימָתָן עַזַּיְיָא אַפּוּתְיָא דְּסַפְסִירָא וְכוּ'. כִּי הָא בְּהָא תְּלֵיָא מַחֲלֹקֶת וְגַשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם וּלְהֵפֶךְ שָׁלוֹם וּבִטּוּל הַמָּקוֹם הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵצֶל הָאֵילָן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שָׁם הַשָּׁלוֹם הַנִּפְלָא כַּנַּ"ל. וְכָל זְמַן שֶׁהֵיוּ רְחוֹקִים מֵהָאֵילָן לֹא הָיָה הַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן הָיָה בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת עַד שֶׁלֹּא יָדְעוּ הַדֶּרֶךְ לָבֹא לְשָׁם, וּכְשֶׁזָּכוּ לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ עַד שֶׁהָיָה לָהֶם הַמִּדּוֹת שֶׁל הָאֵילָן נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם קְרֻבַּת הָאֵילָן וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם שָׁלוֹם, וְתֵכֶף הִסְכִּימוּ כֻּלָּם לְדַעַת אַחַת לְכַוֵּן דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, וּבָאוּ אֶל הָאֵילָן עַל-יְדֵי הַבַּעַל חֲטוֹטָרוֹת שֶׁהֵבִיאָם לְשָׁם וְשָׁם זָכוּ לְתַכְלִית הַשָּׁלוֹם הַמַּפְלִא כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

מִצְוַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה וְלִמְדוּ מִפָּסוּק וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ':

חלק ב

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תּוֹכָחָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַתּוֹרָה. וּמְבֹאָר שָׁם (בְּאוֹת ח) שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁמִּתְבָּרֵר עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עַד שִׁשֵּׁי בְּסִיוָן וְכוּ'. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשׁוּם שֵׂכֶל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי נְבוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ', וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אַחַר צַדִּיק אֲמִתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי כְּתִיבַת הַתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, כִּי עִקַּר הַכְּתִיבָה הוּא בִּשְׁבִיל הַזִּכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְכוּ', וְהַזִּכָּרוֹן הוּא בַּכֹּחַ

הַמְדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. הַיְנוּ עַל-יְדֵי כְּתִיבַת הַתּוֹרָה נִשְׁמָר הַזִּכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִכְתֹּב לְעַצְמוֹ סֵפֶר תּוֹרָה וְאִינוֹ יוֹצֵא בְּסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְאֲפִלּוּ אִם הִנִּיחוּ לוֹ אֲבוֹתָיו סֵפֶר תּוֹרָה אֵינוֹ יוֹצֵא עַד שֶׁיִּכְתֹּב בְּעַצְמוֹ אוֹ יַגִּיהַּ בָּהּ עַל כָּל פָּנִים אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי הַכְּתִיבָה הִיא בְּשָׁבִיל בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא לְכָל אוֹת וְאוֹת כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ כְּפִי בְּחִינַת הַמְדַמֶּה שֶׁלּוֹ, כִּי בֵּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה צָרִיךְ כָּל אָדָם לְבָרֵר בְּעַצְמוֹ כְּפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי כָּל אָדָם לֹא נִבְרָא כִּי אִם בִּשְׁבִיל זֶה בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא יְסוֹד וְעִקַּר וּכְלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְבָרֵר בְּעַצְמוֹ כְּפִי בְּחִינָתוֹ כְּפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וּכְפִי מַעֲשָׂיו, עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד דַּיְקָא לִכְתֹּב לְעַצְמוֹ סֵפֶר תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּבָּרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה כְּפִי בְּחִינָתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁכָּלַל מִצְוַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה בִּכְתִיבַת הַשִּׁירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ'. שֶׁמִּזֶּה לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִצְוַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי בֵּרוּר הָאֱמוּנָה זוֹכִין לִבְחִינַת הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן קָרָא כְּתִיבַת הַתּוֹרָה בְּשֵׁם כְּתִיבַת הַשִּׁירָה, כִּי עַל-יְדֵי כְּתִיבַת הַתּוֹרָה נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁירוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה כָּל בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ מִיָּד. וְכָל הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁקּוֹרִין בָּעִתִּים הַלָּלוּ מְדַבְּרִים מִפְּטִירַת מֹשֶׁה וְצַוָּאָתוֹ שֶׁקִּבֵּץ וְהִקְהִיל כָּל יִשְׂרָאֵל וְהוֹדִיעָם מַה שֶּׁיֵּעָבֵר עֲלֵיהֶם עַד הַסּוֹף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַקְהִילוּ אֵלַי אֶת כָּל רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם וְכוּ' וְאַעִידָה בָם וְכוּ' כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן וְכוּ' וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה הוֹדִיעַ לָהֶם אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת שֶׁיַּעַבְרוּ עֲלֵיהֶם וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל פֶּגֶם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל שֶׁפָּסְקוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי אֱמוּנָה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, וּבְכָל הַיָּמִים הַלָּלוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד שִׂמְחַת תּוֹרָה אָנוּ עוֹסְקִים בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים לְבָנוֹתָהּ וּלְתַקְּנָהּ בְּאֵלּוּ הַיָּמִים, כַּמְּבֹאָר בְּכַוָּנַת הָאָרִ"י זַ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין אָז אֵלּוּ הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁהַזְּהִירָם מֹשֶׁה וְהוֹכִיחָם בְּיוֹם מוֹתוֹ שֶׁהָעִקָּר הָיָה עַל פֶּגֶם הָאֱמוּנָה, כַּמְּבֹאָר שָׁם. וְרָמַז לָהֶם שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי כְּתִיבַת

הַשִּׁירָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת בְּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁהִזְכִּיר שָׁם הַכֹּל נַעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְכָל חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בִּשְׁבִיל הָאֱמוּנָה שֶׁהִוא יְסוֹד הַכֹּל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת קוֹל הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד וְכוּ', כִּי תִּקּוּן וּבְנְיַן הָאֱמוּנָה זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן וּבְנְיַן הַמַּלְכוּת הַמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, שֶׁעוֹסְקִים בָּזֶה לְתַקֵּן מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, עַיֵּן שָׁם. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ. כִּי בּוֹ נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא כְּלַל הָעוֹלָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל, וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָז הָיָה מִתְתַּקֵּן הַכֹּל, אַךְ עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ גָּרַם פְּגָמִים וְקִלְקוּלִים גְּדוֹלִים, רַק עַל-יְדֵי רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרֵךְ סִבֵּב עִמּוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁיַּתְחִיל לָשׁוּב וּלְתַקֵּן מְעַט, אֲבָל אֵין הַתִּקּוּן נִגְמָר עַד בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח, וּבְכָל שָׁנָה צְרִיכִין לְתַקֵּן מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִחַת תּוֹרָה, אֲבָל גַּם מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִחַת תּוֹרָה אֵין גּוֹמְרִין הַתִּקּוּן רַק שֶׁמְּתַקְּנִים מְעַט מְעַט בְּכָל שָׁנָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִחַת תּוֹרָה, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּכִתְבֵי הָאָר"י:

חלק ו

וְעִקַּר הַתִּקּוּן הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם, כִּי זָכָה לִרְוִחַ נְבוּאָה אֲמִתִּית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִתְחִיל לְבָרֵר הַמְדַמֶּה לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם, אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן הָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה עַל-יְדֵי מַתַּן תּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה, וְאָז תִּקֵּן הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁאִם לֹא הָיוּ חוֹטְאִים אַחַר כָּךְ הָיָה מִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹקִים אַתֶּם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק חָרוּת וְכוּ', חֲרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת וְכוּ'. אֲבָל עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל חָזְרוּ וְקִלְקְלוּ וְהִמְשִׁיכוּ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁהֵם פְּגַם הָאֱמוּנָה. וְאָז כִּמְעַט נֶחֱרַב הָעוֹלָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו וְכוּ' וַעֲצָתוֹ עָמְקָה הָיְתָה שֶׁשִּׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת וְה' יִתְבָּרֵךְ הִסְכִּים עַל יָדוֹ, כִּי רָאָה שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֵּר מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּפַעַם אַחַת בִּזְרוֹעַ רַק צְרִיכִין לְתַקֵּן מְעַט מְעַט בְּכָל שָׁנָה, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹבֵר עַל יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מַה שֶּׁעוֹבֵר בִּכְלָל וּבִפְרָט, עַד שֶׁעַל-פִּי הָרֹב מְקַלְקְלִים בְּכָל שָׁנָה הַרְבֵּה וּבִשְׁבִיל זֶה בֶּאֱמֶת מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת כָּל כָּךְ, כִּי לֹא דַּי לָנוּ בָּעֲוֹנוֹת הָרִאשׁוֹנִים כִּי אִם הוֹסַפְנוּ עֲלֵיהֶם חֲדָשִׁים, אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרֵךְ וְהַצַּדִּיקִים יִגְמְרוּ אֶת שֶׁלָּהֶם לְתַקֵּן הָעוֹלָם, וְהַתִּקּוּן הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁבְירַת הַלּוּחוֹת שֶׁגָּרְמוּ שִׁכְחָה בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין, הַיְנוּ שֶׁהַמְשִׁיךְ זֶה הַדֶּרֶךְ בָּעוֹלָם שֶׁבְּכָל פַּעַם מַתְחִיל הַתִּקּוּן מֵחָדָשׁ, וּבְכָל עֵת שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה פְּגַם וְקִלְקוּל, חַס וְשָׁלוֹם, יִהְיֶה נִמְשָׁךְ שִׁכְחָה לִשְׁכֹּחַ בְּכָל פַּעַם מַה שֶּׁעוֹבֵר וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב

אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁהַשִּׂכְחָה הִוא תִּקּוּן גָּדוֹל בִּבְחִינַת זֹאת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת סִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַתְחָלָתָהּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, וְהַסִּיּוּם וְהַהַתְחָלָה הוּא מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי אָז עוֹסְקִים בְּהַפָּרְשִׁיּוֹת שֶׁצְּווּם בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ עַד שִׂמְסַיְּמִים בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה כָּל הַתּוֹרָה וּמַתְחִילִין מִיָּד. כִּי אָז בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה נִגְמָר הַתִּקּוּן שֶׁהִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שֶׁבְּכָל שָׁנָה צְרִיכִין לְסַלֵּק הַמֹּחִין שֶׁמִּכְבָּר וּלְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, כִּי גַּם בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִתְחַדְּשִׁין הַמֹּחִין בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. מִכָּל שֶׁכֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַשָּׁנָה, שֶׁכָּל בַּקָּשָׁתֵנוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה, הַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְשָׁנָה חֲדָשָׁה לְנַמְרֵי, כִּי בְּכָל שָׁנָה מַתְחִיל תִּקּוּן חָדָשׁ לְגַמְרֵי, כִּי נִמְשָׁךְ הֶאָרָה מֵהַשִּׁיר חָדָשׁ שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד בִּבְחִינַת מִזְמוֹר שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ נִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת, וְעִקַּר הַהִתְחַדְּשׁוּת נִמְשָׁךְ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז מְחַדֵּשׁ הַשָּׁנָה וְהַחֹדֶשׁ בְּיַחַד. וְאָז נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין עַל כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, וּמַה שֶּׁעָבַר יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו שִׂכְחָה כִּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַפִּיל אוֹתוֹ שׁוּם דָּבָר, בִּבְחִינַת גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה וְכוּ' שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁל שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁגָּרְמוּ שִׂכְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה בַּפָּסוּק לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מַה שֶּׁשִּׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַגְּבוּרָה הַנִּפְלָאָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהִמְשִׁיךְ תִּקּוּן נִפְלָא עַל-יְדֵי שִׁבְירַת הַלּוּחוֹת דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לְסַלֵּק מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם וּלְהַשְׂכִּיחַ וּלְסַלֵּק מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כָּל מַה שֶּׁעָבַר כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְחַזֵּק שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן רַק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. וּבָזֶה דַּיְקָא מְסַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ מֵחָדָשׁ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכָל שָׁנָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְחַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינַת הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ 'כְּקֶדֶם' בְּחִינַת תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרֶיכִי. וְעַל-כֵּן בְּכָל שָׁנָה מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ בְּעִתִּים הַלָּלוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי סִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַתְחָלָתָהּ זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת סִיּוּם וּגְמַר הַשָּׁנָה וְהַתְחָלַת הַשָּׁנָה חֲדָשָׁה, וְכֵן הָאָדָם בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְבָחִינָה זֹאת לְסַיֵּם וּלְהַתְחִיל, דְּהַיְנוּ לְסַיֵּם וְלִגְמֹר וּלְסַלֵּק הַכֹּל מַה שֶּׁעָבַר עָבַר וּלְהַתְחִיל עַתָּה מֵחָדָשׁ, כִּי שָׁלֹשׁ קוֹמוֹת עוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ הֵם בְּחִינָה אַחַת, וְכֻלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִקּוֹמַת הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ, וְכֻלָּם מִתְחַדְּשִׁים בַּיָּמִים הָאֵלּוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שִׂמְחַת תּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַתְחָלָתָהּ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לוּחוֹת וְשִׁבְרֵי לוּחוֹת מֻנָּחִים בָּאָרוֹן, כִּי הַלּוּחוֹת הֵם בְּחִינַת זְכָרוֹן, כִּי הַלּוּחוֹת הֵם כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין

לְכָתְבָהּ לְזִכָּרוֹן כַּנַ"ל, וְשִׁבְרֵי לוּחוֹת הֵם בְּחִינַת שִׁכְחָה כַּנַ"ל, וּשְׁנֵיהֶם מֻנָּחִים בָּאָרוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכֹּר אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁכְחָה, עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁכַּח וְיִסַּלֵּק מַדְּעָתּוֹ כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל פַּעַם בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִפֹּל עַל-יְדֵי הַזִּכָּרוֹן, כִּי בְּעִנְיַן הַזִּכָּרוֹן וְהַשִּׁכְחָה צְרִיכִין לְפַלֵּס דְּרָכָיו, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר מְאֹד אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַשִּׁכְחָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה דְּבָרִים שֶׁצְּרִיכִים לְשִׁכְחָם וּלְהַעֲבִירָם מִדַּעְתּוֹ דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּלְבֵּל וְשֶׁלֹּא יִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַ"ל, וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו ז"ל וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ כָּאן בְּעִנְיָן זֶה וְהַמֵּבִין יָבִין מִדַּעְתּוֹ, וְעַיֵּן שָׁם בִּמְקוֹמוֹ בְּסֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בְּסוֹפוֹ:

חלק ח

וְזֶהוּ, שִׁמְעִי בַת וּרְאִי. שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַתְחָלַת הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, בְּרֵאשִׁית תַּמָּן שִׁמְעִי, תַּמָּן בַּת תַּמָּן רְאִי וְכוּ'. וְזֶהוּ, וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ, כִּי עִקַּר הַתְחָלַת הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׁכְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קֶשֶׁר סוֹף הַתּוֹרָה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל לְרֹאשָׁהּ שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית, כִּי לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל מְרַמֵּז עַל שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁנִּגְרְמוּ שִׁכְחָה, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְחָלַת הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית וְכַנַ"ל. וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בְּרוּר הַמַּדָּמָה, כִּי הַמַּדָּמָה מִתְבַּלְבֵּל בְּכָל פַּעַם וְתִקּוּנוֹ עַל-יְדֵי שֵׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינָה שֶׁמְּסַלְּקִין הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁעָבְרוּ לְגַמְרֵי. וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַדְּשִׁין הַמּוֹחִין בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֵּׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הִתְחַדְּשׁוּת הַמּוֹחִין וְכַנַ"ל:

חלק ט

אֲבָל הָעִקָּר לְהוֹצִיא מִזֶּה כָּל אֶחָד עֲצוֹת לְעַצְמוֹ שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא יָבִין מִזֶּה עֲצוֹת לְהִתְחַזֵּק עַל-יְדֵי שֶׁיְּסַלֵּק וְיַשְׁכִּיחַ מִדַּעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם כָּל מַה שֶּׁעָבַר. וְיֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין שָׁנָה דּוֹמָה לַחֲבֶרְתָּהּ, וּבְכָל יוֹם וּבְפָרָט בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מִתְחַדֵּשׁ הַכֹּל לְגַמְרֵי וּבְוַדַּאי יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיקִים מַה שֶּׁהִתְחִילוּ, וְאִם עוֹבֵר עָלֵינוּ מַה שֶּׁעוֹבֵר בִּכְלָל וּבְפָרָט, וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַבַּעַל דָּבָר מִתְפַּשֵּׁט לְאָרֵךְ וְלָרֹחַב בְּכָל פַּעַם, אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לָנוּ בְּכָל יוֹם וּבְפָרָט בְּכָל שָׁנָה שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִים קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר עַד שִׂמְחַת תּוֹרָה וְאָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ, וְנִגְמָר בְּכָל שָׁנָה תִּקּוּנִים חֲדָשִׁים לְכָל אֶחָד בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לְהִתְחַדֵּשׁ לְטוֹבָה תָּמִיד. וּבִלְבַד שֶׁיַּאֲמִין בֶּהֱאֱמֶת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וּבְפָרָט בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה נִגְמָר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, כִּי בֹּא יָבֹא לֹא יְאַחֵר:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת סֻכּוֹת. שֶׁיּוֹצְאִין מִן בֵּיתוֹ וְנִכְנָסִין בַּסֻּכָּה וְחוֹזְרִין מִשָּׁם לְבֵיתוֹ בִּשְׂמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה וְאָז מְסַיְּמִין וּמַתְחִילִין הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כִּי בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם נִמְשָׁךְ קְדֻשָּׁתוֹ מֵהַתּוֹרָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּבֵית דִּבְרֵאשִׁית. וְגַם בְּרֵאשִׁית הוּא אוֹתִיּוֹת רֹאשׁ בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, וּבְכָל שָׁנָה אָנוּ צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ קְדֻשַּׁת בֵּיתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְחַדְּשִׁין אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל שָׁנָה שֶׁמְּסַיְּמִין אוֹתָהּ וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן יוֹצְאִין מֵהַבַּיִת וְנִכְנָסִין לַסֻּכָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁמַּשְׁמָשׁ שׁוֹרֶשׁ הַתּוֹרָה כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁכְּלַל הַנְּבוּאָה שֶׁהִוא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, נִמְשָׁךְ מֵהַכָּבוֹד, עַיֵּן שָׁם. עַל-כֵּן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּעֵת שֶׁעוֹסְקִין לְסַיֵּם הַתּוֹרָה וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִילָהּ מֵחָדָשׁ צְרִיכִין לָצֵאת מִבֵּיתוֹ וְלִכְנֹס לַסֻּכָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד, בְּחִינַת שׁוֹרֶשׁ הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף אַחַר סֻכּוֹת הוּא שִׂמְינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה, שֶׁאָז מַתְחִילִין הַתּוֹרָה בְּבֵית דִּבְרֵאשִׁית, כִּי אַחַר כָּךְ נִתְחַדֵּשׁ קְדֻשַּׁת בֵּיתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָסִנוּ בַּסֻּכָּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם שׁוֹרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק יא

כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּכְנֶגֶד זֶה הֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וּגְמַר תִּקּוּנָם הוּא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לִמְקוֹם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁמְּבָרֵר הַמַּדָּמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשָׁם כִּי אִם בְּקֻרְבָּנוֹת הַפָּר וְהַשָּׂעִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן. כִּי כָּל הַקֻּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הַמַּדָּמָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הַבֵּרוּר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עוֹמֵד הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת, אֲבָל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים צָרִיךְ לִכְנֹס לִמְקוֹם הַלּוּחוֹת מַמָּשׁ לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים עִם דַּם הַפָּר וְהַשָּׂעִיר מֵחֲמַת שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מְחִילָה וּסְלִיחָה לְכָל הָעֲוֹנוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה. וְזֶה בְּחִינַת הַקְּטֹרֶת שֶׁנִּכְנָס בָּהֶם לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁהֵם רֵיחַ טוֹב, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לִזְכּוֹת לְרֵיחַ טוֹב בְּחִינַת "נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ" וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֵיחַ הַקְּטֹרֶת שֶׁמַּעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַד שֶׁכָּל הָעֲוֹנוֹת מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶלְבְּנָה שֶׁל הַקְּטֹרֶת שֶׁמְּרַמֵּז לְצָרַף פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלּוֹתֵינוּ, כִּי הַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִי אֱמֶת שֶׁיּוֹדְעִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּלְהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִין שָׁם, עַד שֶׁזּוֹכִין לְקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַכֹּל מַעֲלִים רֵיחַ טוֹב, עַיֵּן שָׁם:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים עַל הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת מִתְבָּרֵר הַמַּדָּמָה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּים אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת כְּתִיבַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּקֻנֶּה וּבִדְיוֹ שָׁחוֹר דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַכְּתִיבָה הִוא לְבָרֵר הַמַּדָּמָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁבַּסֵּפֶר תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהָרוּחַ נְבוּאָה נִמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה עֹז שֶׁבּוֹ קָרַע מֹשֶׁה אֶת הַיָּם, בְּחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת הַקָּנֶה וְהַקֶּלְמוֹס שֶׁבּוֹ כּוֹתְבִין אֶת הַסֵּפֶר תּוֹרָה, כִּי הַקָּנֶה וְהַקֶּלְמוֹס הוּא בִּבְחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ נִקְרָע הַיָּם כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבְגָלוּתָא קַדְמָאָה בְּמַטֶּה דִּילְךָ בָּזַע יַמָּא וּבְגָלוּתָא בַּתְרָאָה בְּקָנֶה דִּילְךָ דְּאִיהִי קֶלְמָסָא בָּזַע יַמָּא דְּאוֹרַיְתָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּתִיבַת כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהַתֹּר עַתָּה לִכְתֹּב כֻּלָּם מִשּׁוּם עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בָּזֶה לְבַקֵּעַ יָם הַחָכְמָה עַל-יְדֵי הַקֶּלְמוֹס הַכּוֹתֶבֶת סִפְרֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כּוֹתְבִין דַּיְקָא בְּדִיו שָׁחוֹר שֶׁהוּא תַּכְלִית הַצִּמְצוּם בְּחִינַת דִּין, כִּי הַכְּתִיבָה נִמְשֶׁכֶת מִמַּטֵּה עֹז שֶׁהִיא תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַכְּתִיבָה לְבָרֵר הַמַּדָּמָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְהַמַּדָּמָה שֶׁעַל יָדוֹ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית צִמְצוּם הַשֵּׂכֶל, כִּי הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הַשֵּׂכֶל כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׂחֲרוּת, בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, כִּי עִקַּר הַנּוֹי וְהַפְּאֵר שֶׁמְּפָאֲרִין וּמְשַׁבְּחִין וּמְהַדְּרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה הַשַּׂחֲרוּת וְהַצִּמְצוּם שֶׁל הַמַּדָּמָה שֶׁעַל יָדוֹ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְכָל הִתְגַּלּוּת כְּבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ שֶׁהוּא עִקַּר הַנּוֹי וְהַיֹּפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי-זֶה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה אֲמִתִּית, עַד שֶׁמְּבָרְרִין הַמַּדָּמָה שֶׁל כָּל הַמִּתְקָרְבִין אֲלֵיהֶם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְגַדֵּל וּלְפָאֵר וּלְהַדֵּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף שֶׁכָּל הַתָּאֳרִים וְהַשְׁבָּחִים הֵם בִּבְחִינַת הַמַּדָּמָה, כִּי בִּפְנִימִיּוּת הַמֹּחַ הוּא יִתְבָּרַךְ מֻפְשָׁט מִכָּל הַשְׁבָּחִים וְהַתְּאָרִים, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָסוּר לִגַּע בְּסֵפֶר תּוֹרָה עָרֹם בְּלִי לְבוּשׁ הַמִּטְפַּחַת, לְהוֹרוֹת שֶׁעָצָם הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּלוּלָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵין לָנוּ בָּהּ שׁוּם נְגִיעָה מַשְׁשִׁיוּת בְּיָדֵינוּ חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵין לָנוּ בָּהּ שׁוּם תְּפִיסָה בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אִם דֶּרֶךְ כַּמָּה לְבוּשִׁים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְדַמֶּה עַצְמוֹ עַל-יְדֵי הַנְּבִיאִים בְּכַמָּה דְּמִיּוֹנוֹת כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרוּר הַמַּדָּמָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְכָל הַדְּמִיּוֹנוֹת הֵם

בְּחִינַת לְבוּשִׁין, כְּבָיְכוֹל, כַּיָּדוּעַ, אֲבָל אָסוּר לִגַּע בְּיָדִים גַּשְׁמִיִּים בְּעֶצֶם הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מֻפְשָׁטָת מִגַּשְׁמִיּוּתֵנוּ וְכַנַּ"ל. וְאִי אֶפְשָׁר לִינֹק מִמֶּנָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה לְבוּשִׁים וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן כּוֹתְבִין עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה וְחַיָּה דַּיְקָא, כִּי עוֹר בְּהֵמָה וְחַיָּה הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית צִמְצוּם הַמַּדְמֶה. וְעַל-יְדֵי הַקְּנָה עִם הַדְּיוֹ שֶׁכּוֹתְבִין עָלָיו אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין וּמְזַכְּכִין הָעוֹר שֶׁהוּא הַמַּדְמֶה, הַיְנוּ בְּחִינַת בֵּרוּר הַמַּדְמֶה הַנַּ"ל. וְעַיֵּן מִזֶּה הִלְכוֹת תְּפִלִּין ד:

הִלְכוֹת מְזוּזָה מְחֻבָּר לְהִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה, כִּי צְרִיכִין לְקַבֵּעַ מְזוּזָה אֵצֶל פֶּתַח הַבַּיִת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ הַבַּיִת. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְהַוּוּת הַבַּיִת וְקִיּוּמוֹ, כִּי אֵין הַבַּיִת נִקְרָא בְּשֵׁם בַּיִת אֶלָּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַבַּיִת הוּא לִכְנֹס בְּתוֹכוֹ מְחוּץ לִפְנִים. וְזֶה רַק עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּחוּץ לָאָרֶץ כֻּלָּם בַּחוּץ, כִּי נִקְרָא חוּץ לָאָרֶץ שֶׁשָּׁם הַכֹּל בַּחוּץ. כִּי הַבַּיִת צָרִיךְ שֶׁיִּבָּנֶה בְּחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת. (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר) וְעִקַּר הַחָכְמָה וְהַדַּעַת הוּא לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ' כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי. וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת שֶׁהוּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָקוֹם לְחִיּוֹת בּוֹ יְמֵי חַיָּיו, כִּי עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְדִירָתוֹ כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, הַיְנוּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ חָכְמָה אֲמִתִּיּוֹת לְתוֹךְ בֵּיתוֹ לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וְזֶה רַק עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַדַּעַת וְהַחָכְמָה אֲמִתִּית לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֱוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים בְּחָכְמָה אֲמִתִּית שֶׁהוּא לְהַכִּיר וְלָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הַדַּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱל"ק, אֲבָל הַדַּר בְּחוּץ לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱל"ק. וְעַל-כֵּן הַיּוֹשֵׁב בְּחוּץ לָאָרֶץ אֲפִלּוּ אִם יוֹשֵׁב בְּבָתִּים סְפוּנִים כְּאִלּוּ יוֹשֵׁב בַּחוּץ מַמָּשׁ כִּי נִקְרָא חוּץ לָאָרֶץ חוּץ מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבַּיִת הוּא רַק עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹכוֹ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי גַּם בְּחוּץ לָאָרֶץ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְזֶה עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה שֶׁקּוֹבְעִין בְּפֶתַח הַבַּיִת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שִׁכְנִי אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, עַל-יְדֵי שְׁיוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט, וּמַנְהִיג הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ בִּפְרָטִיּוּת עַל כָּל דָּבָר וְכוּ', וּקְדֻשָּׁה זֹאת מַמְשִׁיכִין לְתוֹךְ הַבַּיִת עַל-יְדֵי שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּמְּזוּזָה שֶׁקּוֹבְעִין בְּפֶתַח הַבַּיִת שֶׁהֵם, שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ,

שֶׁהֵם עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', שֶׁהוּא עִקַּר אֱמוּנַת הַיִּחוּד. וּפָרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ וְכוּ' הִוא בְּחִינַת אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ וְהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּמְבֹאָר בְּפָרָשָׁה זֹאת, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי וְכוּ' וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ, הִשָּׁמְרוּ לָכֶם וְכוּ' וְסָרְתֶּם וְכוּ' וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ'. נִמְצָא מְבֹאָר בְּפָרָשָׁה זֹאת שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שְׁתֵּי פָּרְשִׁיּוֹת אֵלּוּ שֶׁבַּמְּזוּזָה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁזֶּה עִקַּר הַבַּיִת וְקִיּוּמוֹ וְכַנַּ"ל, כִּי אֱמוּנָה וְחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה שְׁנֵיהֶם אֶחָד וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה, (כַּאֲשֶׁר יִבֹּאר לְקַמָּן) וְעַל-כֵּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן שָׁם מְקוֹר הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים. וְאָמְרוּ, אֵין חָכְמָה כְּחָכְמַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִוא הָאֱמוּנָה וְהַחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזּוֹכִין שָׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁעוֹמֵד שָׁם. וּמִשָּׁם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה לְכָל בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה שֶׁקּוֹבְעִין בְּפֶתַח הַבַּיִת:

חלק טז

כִּי עִקַּר מְחִצּוֹת הַבַּיִת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מְחִצּוֹת הַשֵּׂכֶל שֶׁעַל יְדֵם עִקַּר הַשְׁגַּת הַחָכְמָה אֲמִתִּיִּת לְדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּכָל מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים נֶעְלָם שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל חִיּוּתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְעִקַּר הַעֲלָמָה מַה שֶּׁאֵין הַכֹּל יוֹדְעִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי הוּא רַק מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ צִמְצוּמִים וְכֵלִים לְקַבֵּל הַדַּעַת, כִּי רִבּוּי אוֹר אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַיְדִיעָה הוּא עַל-יְדֵי מְחִצּוֹת הַשֵּׂכֶל שֶׁהֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת וְכֵלִים לְקַבֵּל עַל יְדֵם הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַבַּיִת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לִבְנוֹתָם בְּחָכְמָה, בְּחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וְכוּ', שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַבַּיִת שֶׁיַּמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁתָם מִמְּחִצּוֹת הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַבַּיִת צְרִיכִין לִבְנוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָקוֹם לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל בְּתוֹכוֹ, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכֵי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כַּוָּנָתוֹ כְּדֵי לְגַדֵּל בּוֹ בָּנָיו לְתַלְמוּד תּוֹרָה וּלְהַכְנִיס שָׁם אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְאָז מְחִצּוֹת הַבַּיִת הֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעִקַּר הַשְׁגַּת הַחָכְמָה עַל יְדֵם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְהַחִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִים כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא רַק עַל-יְדֵי הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית חַיֵּינוּ, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ לְשָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹכַל לְהַשִּׂיגוֹ וּלְהַכִּירוֹ עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת מְחִצּוֹת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְכֵלָיו, כִּי מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֶת עוֹלָמוֹ נִתְאַוָּה לִהְיוֹת לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים, וְזֶה מֵחֲמַת עֹצֶם אַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי בֶּאֱמֶת מֵעֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּשׁוּם עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֵן הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ וְכוּ', רַק מֵאַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל צִמְצֵם לְעַצְמוֹ לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ

בְּתוֹךְ מְחִצּוֹת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְעַל-כֵּן מִשָּׁם כָּל חִיּוּתֵינוּ, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'. וּמִשָּׁם מְקֻדֶּשֶׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת לְכָל דִּירוֹת וּבָתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹכָם קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה שֶׁקּוֹבְעִין אֶצֶל פֶּתַח הַבַּיִת, כִּי הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקֻדֶּשֶׁת בְּעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, וְעִקַּר הוּא בֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁמְּקֻדָּשׁ מִכֻּלָּם, וְעִקַּר קְדֻשַּׁת בֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים הִיא שֶׁשָּׁם עוֹמֵד הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת שֶׁבָּהֶם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה שֶׁעַל יָדָם נִתְבָּרֵר הַמַּדָּמָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי כָּל הַנְּבִיאִים מַמְשִׁיכִין נְבוּאָתָם מִשָּׁם מִבֵּית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, כִּי עִקַּר הַנְּבוּאָה נִמְשֶׁכֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן הָאָרוֹן עִם הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עוֹמְדִים עַל מְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹפִי אֱלֹקִים הוֹפִיעַ., לְהוֹרוֹת וּלְהוֹדִיעַ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁתְּחִלַּת הֲוָיַת נְקֻדַּת הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם הִתְחִיל לִבְרֹא הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט שֶׁהוּא נְקֻדַּת אֶבֶן שְׁתִיָּה, זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהוֹדִיעַ לְהָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהִתְחִיל מֵהָאֶבֶן שְׁתִיָּה, לְהַאֲמִין שֶׁתְּחִלַּת נְקֻדַּת הָעוֹלָם שֶׁהוּא הָאֶבֶן שְׁתִיָּה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁאֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁעָמְדוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֹאת הַקְּדֻשָּׁה מַמְשִׁיכִין לְכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה שֶׁקּוֹבְעִין בְּפֶתַח הַבַּיִת מַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה זֹאת לְכָל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי בִּשְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל הַמְּזוּזָה מִבֹּאר עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְשָׁם כָּלוּל כָּל הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁכָּל הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת כְּלוּלִים בְּפָרָשַׁת שְׁמַע, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרֵר הַמַּדָּמָה וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת וְקִיּוּמוֹ כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן קוֹבְעִין הַמְּזוּזָה בְּפֶתַח הַבַּיִת, כִּי הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמַּדָּמָה הִיא הַפֶּתַח וְהַשַּׁעַר שֶׁעַל יָדָהּ נִכְנָסִין לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת ה'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס אֶל הַדַּעַת דְּקֻדֻּשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן הָאֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת הַפֶּתַח וְהַשַּׁעַר שֶׁעַל יָדָהּ נִכְנָסִין לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים וְכוּ', בְּחִינַת פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גּוֹי צַדִּיק

שׁוֹמֵר אֱמֶנִים, כִּי הָאֱמוּנָה הִוא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה וְהַמְּדַמֶּה הוּא הַפֶּתַח וְהַשַּׁעַר שֶׁל הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים גַּם בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל הַמְּחַקְּרִים שֶׁמַּתְחִילִין כָּל חֲקִירוֹת חָכְמָתָם עַל-יְדֵי דִּמְיוֹנוֹת שֶׁל הַמְּדַמֶּה שֶׁמְּדַמִּין וּמְקַיְּשִׁין דָּבָר לְדָבָר עַד שֶׁבָּאִים אֶל חָכְמָתָם כַּיָּדוּעַ לְמִי שֶׁבָּקִי בָּהֶם קְצָת, שֶׁכָּל חָכְמָתָם עַל-יְדֵי הֶקֵּשִׁים וְדִמְיוֹנוֹת, וּמֵחֲמַת שֶׁהַמְּדַמֶּה שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ מְבֹרָר עַל-כֵּן הֵם נְבוֹכִים בְּכָל הַחָכְמוֹת, כִּי רֹב הַחָכְמוֹת אֵינָם בְּרוּרִים אֶצְלָם, כַּיָּדוּעַ, וּבִפְרָט בְּהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁבָּזֶה אֵין יוֹדְעִים כְּלוּם. וְעַל-כֵּן רֻבָּם נִתְעוּ וְנָבוֹכוּ מְאֹד עַל-יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה עַד שֶׁבָּאוּ לְכַמָּה כְּפִירוֹת וְטָעוּתִים וֶאֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת כָּל אֶחָד לְפִי טָעוּתוֹ, וְהַכֹּל עַל-יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה שֶׁמְּשִׁם הַתְחָלַת חָכְמָתָם, כִּי הַמְּדַמֶּה אֵינוֹ מְבֹרָר אֶצְלָם מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וּלְקַבֵּל בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה מְצַדִּיקֵי אֱמֶת, עַל-כֵּן לֹא פָּסְקָה זֶהֳמָתָן זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ בַּקְּדֻשָּׁה עִם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּכָל דּוֹר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְחָכְמוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי הַמְּדַמֶּה דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי שֶׁמְּדַמִּין מִלְּתָא לְמִלְּתָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, שֶׁהֵם מִקַּל וָחֹמֶר מִגְּזֵרָה שָׁוָה וּבִנְיַן אָב, שֶׁהֵם הֶקֵּשִׁים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל דַּרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכִין כָּל חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה וְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁל חַכְמֵי הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים:

נִמְצָא, שֶׁהַמְּדַמֶּה הוּא בְּחִינַת פֶּתַח וְשַׁעַר שֶׁל הַשֵּׂכֶל, וְעַל-כֵּן זוֹכִין עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה לֶאֱמוּנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִוא עִקַּר הַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן שָׁם בְּפֶתַח הַבַּיִת קוֹבְעִין אֶת הַמְּזוּזָה, שֶׁהִיא שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּל בָּהֶם כָּל הָעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וְכָל קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וְעֹל מִצְוֹת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַדְּשִׁין אֶת פֶּתַח הַבַּיִת שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת פֶּתַח וְשַׁעַר הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת, בְּחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת, הַיְנוּ שֶׁיְּמַשֵּׁךְ קְדֻשַּׁת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַפֶּתַח וְהַשַּׁעַר שֶׁל הַחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת כַּנַּ"ל. שֶׁזּוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹךְ הַבַּיִת כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין פָּרָשַׁת הַמְּזוּזָה בְּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַמְּזוּזָה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ לְתוֹךְ הַבַּיִת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר הַחִיּוּת וַאֲרִיכוּת יָמִים, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם הִיא שֶׁבְּכָל יוֹם מִימֵי חַיָּיו תִּתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, הַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמוּנָה עַד שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת

חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, כִּי רַק זֶה נִקְרָא חַיִּים בִּבְחִינַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, וּכְתִיב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. כִּי אֱמוּנָה וְחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה הֵם אֶחָד, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה זוֹכִין לְחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה וְכָל מַה שֶּׁמִּשִּׁיגִין יוֹתֵר חָכְמָה מִתְחַזְּקִין יוֹתֵר בֶּאֱמוּנָה, כִּי זֶה עִקַּר הַחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיָּבִין וְיִתְחַכֵּם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, רַק יָבִין מֵרָחוֹק כַּמָּה וְכַמָּה צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת בַּה' יִתְבָּרֵךְ וּבְצַדִּיקֵי אֱמֶת, בִּבְחִינַת מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְכוּ', וּבִבְחִינַת אֲמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה שֶׁיִּשְׂכִּיל שֶׁרָחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה וְכוּ' וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר. רַק צְרִיכִין לַחֲזֹר זֹאת פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר בְּכָל יוֹם, כִּי צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ אֱמוּנָתוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת הַמּוֹחִין בְּכָל יוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר, שֶׁהֵם עִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּסַיְּמִין לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר הַחִיּוּת כַּנַ"ל. וְזֶה צְרִיכִין לְקַבֵּעַ אֵצֶל פֶּתַח הַבַּיִת שֶׁדָּרִין בּוֹ, כִּי בְּהַבַּיִת עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם כַּנַּרְאֶה בְּחוּשׁ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֶל הַבַּיִת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית חַיֵּינוּ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת כַּנַ"ל, בְּחִינַת לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר, אִיפָא סָבֵי בְּבָבֶל תְּמַהּ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה כְּתִיב כֵּיוָן דְּקַחְזֵי דְּמַשְׁכְּמֵי וּמַעְרְבֵי בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אָמַר וְכוּ'. הֵינוּ שֶׁתְּמַהּ אֵיךְ מְקַבְּלִין חִיּוּת בְּחוּץ לָאָרֶץ הֲלֹא אֵין שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַ"ל. רַק עַל-יְדֵי שֶׁרָאָה שֶׁמַּשְׁכִּימִין וּמַעֲרִיבִין בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, אָמַר הֵינוּ דְּאַהֲנֵי לְהוֹ. כִּי עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְעִקַּר הוּא קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִין וּמַעֲרִיבִין בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּם בְּחוּץ לָאָרֶץ, וְזֶה עִקַּר חִיּוּתֵינוּ בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה שֶׁאָנוּ בְּחוּץ מִבֵּית חַיֵּינוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי הֲפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת בָּאֲרָצוֹת וָאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט. אֵלּוּ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הֲפִיצוֹתִים בַּגּוֹיִם וְכִי זְרִיתִים בָּאֲרָצוֹת וָאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט אֵלּוּ בֵּית וּמִשָּׁם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת לְכָל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי קְבִיעוּת הַמְּזוּזָה בְּפֶתַח הַבַּיִת וְכַנַ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, אֵין הַפֶּתַח חַיָּב בִּמְזוּזָה עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁתֵּי מְזוּזוֹת וּמַשְׁקוֹף, יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּכְּבוֹד שֶׁמִּשָּׁם הַמְשָׁכַת הַנְּבוּאָה, שֶׁהֵם חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר, כִּי אֵין הַנְּבוּאָה שׁוֹרָה אֶלָּא עַל חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שָׁרְשָׁם בְּכְבוֹד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְכְבוֹד דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַבְּחִינוֹת הַמְּבֹאָרִים שָׁם זוֹכֶה עַל-יְדֵי חָכְמָה גְּבוּרָה וַעֲשִׁירוּת לְרוּחַ

נְבוּאָה אֲמִתִּית דִּקְדֻשָּׁה. אֲבָל מִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַכָּבוֹד וְאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל בְּכָל תְּנוּעוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו וְהַנְהָגוֹתָיו בִּשְׁבִיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ רַק הוּא חָפֵץ בִּכְבוֹד עַצְמוֹ, אֲזַי הוּא פּוֹגֵם בְּחָכְמָה גְּבוּרָה וַעֲשִׂירוּת שֶׁהֵם הַשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁדֶּרֶךְ הָאָדָם לְהִתְכַּבֵּד וּלְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו ז"ל), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ גִּבּוֹר וְכוּ'. עָשִׁיר וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין הַנְּבִיאֵי שֶׁקֶר שֶׁהֵם הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר, כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁבּוֹרְחִין מִכָּבוֹד עַצְמוֹ בְּתַכְלִית וּמִשְׁתַּדְּלִים בֶּאֱמֶת רַק לְהַרְבּוֹת בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְחָכְמָה גְּבוּרָה וַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין עִם הַחָכְמָה וְהַגְּבוּרָה וְהָעֲשִׂירוּת בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ. וַאֲזַי זוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה לְבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבָּרֵר הַמְּדָמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּה עִקַּר מַעֲלַת הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁפּוֹגֵם בָּזֶה שֶׁפּוֹגֵם בְּהַכָּבוֹד וְיֵשׁ לוֹ פְּנִיּוֹת בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ וּמְקַבֵּל חָכְמָה גְּבוּרָה וַעֲשִׂירוּת בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו רוּחַ שֶׁקֶר שֶׁל בְּחִינַת נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁקֶר שֶׁל הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁעַל יְדֵם נִתְבַּלְבֵּל הַמְּדָמֶּה וּבָאִים לֶאֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁהֵם רוֹדְפִים אַחַר הַכָּבוֹד וְרוֹצִים לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם בַּעֲשִׂירוּת וּבִגְבוּרָה שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ עַל כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ לְהַכְנִיעַ תַּחַת מֶמְשַׁלְתָּם וְכֵן בְּחָכְמָה שֶׁיִּתְקַבְּלוּ לַחֲכָמִים גְּדוֹלִים וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם בְּהֶפֶךְ מִבְּחִינַת מַנְהִיגֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְעַל-כֵּן עַל יָדֵם מִתְבַּלְבֵּל הַמְּדָמֶּה וְנִפְגָּם הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה מְרֻמָּז בְּהַדִּין הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר קְבִיעוּת הַמְּזוּזָה כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַפְּתַח שְׁתֵּי מְזוּזוֹת וּמַשְׁקוֹף. כִּי שְׁתֵּי מְזוּזוֹת וּמַשְׁקוֹף שֶׁעַל יָדֵם עִקַּר תִּקּוּן פֶּתַח הַבַּיִת הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדֵם עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמְּדָמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפֶּתַח כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה, גְּבוּרָה וַעֲשִׂירוּת. וְעִקַּר הוּא הַחָכְמָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּשְׁקוֹף הַמַּנָּח וְשׁוֹקֵף עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּבוּרָה וַעֲשִׂירוּת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׁנֵי עַמּוּדִים, בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרְיְתָא שֶׁהֵם תּוֹמְכִים וְאוֹחֲזִים אֶת הַמַּשְׁקוֹף עֲלֵיהֶם, שֶׁהוּא הַחָכְמָה שֶׁנּוֹשְׂאִים וְטוֹעֲנִים אוֹתָהּ עֲלֵיהֶם כִּי עִקַּר הִיא הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית, דְּהַיְנוּ לֵידַע אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּזֶה הַפָּסוּק בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ גִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי:

נִמְצָא, שֶׁהִתְחִיל בְּשָׁלֹשׁ, שֶׁהֵם, חָכָם, גִּבּוֹר וְעָשִׁיר וְסִיֵּם בְּחַד, שֶׁהוּא מַעֲלַת הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי. כִּי גְּבוּרָה וַעֲשִׂירוּת אֵין בָּהֶם שׁוּם מַעֲלָה רַק מַה שֶּׁהֵם תּוֹמְכִים וְאוֹחֲזִים אֶת הַחָכְמָה, כִּי עִקַּר הַמַּעֲלָה וְהַתַּכְלִית הִוא הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי וְאָז יֵשׁ מַעֲלָה גַּם לְהַגְּבוּרָה וְהָעֲשִׂירוּת כְּשֶׁמִּתְנַהֲגִים

עִמָּהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרֵךְ וְלֹא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל וְכָל מַעֲלָתָם הוּא שֶׁהֵם אוֹחֲזִים וְתוֹמְכִים אֶת הַחָכְמָה הָאֱמִתִּית שֶׁעַל-יְדֵי הַגְּבוּרָה הֵם מִתְגַּבְּרִים עַל הַחוֹלְקִים וְהַמּוֹנְעִים וְעַל-יְדֵי הָעֲשִׂירוּת לִבָּם פָּנוּי לַעֲסֹק בַּחָכְמָה הָאֱמִתִּית. וְעַל-כֵּן הַגְּבוּרָה וְהָעֲשִׂירוּת בִּבְחִינַת שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת שֶׁנּוֹשְׂאִים וְטוֹעֲנִים עֲלֵיהֶם אֶת הַמַּשְׁקוֹף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחָכְמָה שֶׁנִּקְרֵאת מַשְׁקוֹף לְשׁוֹן הַשְׁקָפָה וְהַבָּטָה, כִּי עַל-יְדֵי הַחָכְמָה אֲמִתִּית מַבִּיטִין לְמֵרָחוֹק, כִּי הַחָכְמָה בְּחִינַת רְאִיָּה וְהַבָּטָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם, עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַבַּיִת שְׁתֵּי מְזוּזוֹת וּמַשְׁקוֹף שְׁמְרֵמָז עַל חָכְמָה וּגְבוּרָה וַעֲשִׂירוּת אָז צְרִיכִין תִּקּוּן הַמְּזוּזָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוֹר הַמְדָמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמִּתְבָּרֵר עַל-יְדֵי תִּקּוּן שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם, חָכְמָה, גְּבוּרָה וַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם הַמְשָׁכַת הָרוּחַ נְבוּאָה כְּשֶׁמְּקַבְּלִים אוֹתָם בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי, כִּי הַמְּזוּזָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הוּא מְתֻקָּנֶת שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְהַמַּשְׁקוֹף וְהַפֶּתַח הַנַּעֲשֶׂה עַל יָדָם שֶׁהֵם הַחָכְמָה וְהַגְּבוּרָה וְהָעֲשִׂירוּת שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת נְבוּאָה וְנִתְבָּרֵר הַמְדָמֶּה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַפֶּתַח שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה הַכֹּל נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּמְּזוּזָה שֶׁהֵם פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בָּהּ שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַל-כֵּן עַל יָדָהּ נִתְתַּקֵּן הַפֶּתַח עִם כָּל הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה וְזוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ הַבַּיִת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּצְטַוּוּ בְּמִצְרַיִם וְנָתְנוּ מִן הַדָּם עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים וְכוּ'. כִּי מִצְרַיִם מְלֵאָה גְּלוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְדָמֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לָצֵאת מִזֶּהֱמָא זֹאת וְלִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה פָּסְקָה זֻהֲמָתָן, שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְדָמֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַל-כֵּן חָמַל עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרֵךְ וְנָתַן עֲלֵיהֶם מִצְוַת דָּם מִילָה וְדַם פֶּסַח כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ עַל-יְדֵי-זֶה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לָצֵאת מִמִּצְרַיִם לִבְרֹחַ מִתֹּקֶף זֻהֲמָתָן שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְדָמֶּה, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַמְדָמֶּה הִיא בְּהַדָּמִים שֶׁשָּׁם חִיּוּת הַגּוּף שֶׁמְּקַבֵּל עַל-יְדֵי נֶפֶשׁ הַחִיּוּנִי שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁבָּאָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְדָמֶּה כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן כָּל זֶה בַּסְּפָרִים. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי דַּם פֶּסַח וְדַם מִילָה בֵּרְרוּ הַדָּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדָמֶּה, כִּי כָּל הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁבָּאִים מִבְּהֵמוֹת הֵם בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמְדָמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַחֲטָאִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן מְבִיאִין בְּהֵמָה לְקָרְבָּן וְשׁוֹחֲטִין אוֹתָהּ וּמַכְנִיעִין הַמְדָמֶּה וְזוֹרְקִין הַדָּם עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַמְדָמֶּה

הִיא בְּהַדָּמִים, כִּי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁעָמַד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, כִּי כָּל הָרוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלִין מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל וְהִ' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם שֶׁיָּבִיאוּ הַקָּרְבָּן פֶּסַח בְּמִצְרַיִם שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה תִּקּוּן הַקָּרְבָּן גַּם שָׁם בְּמִצְרַיִם כִּדֵי לְהַכְנִיעַ זֻהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי זְרִיקַת דַּם הַפֶּסַח, עַל-כֵּן צִוָּה עֲלֵיהֶם לִתֵּן מֵהַדָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וּשְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת שֶׁל הַבַּיִת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם חָכְמָה וְכוּ' שֶׁמְּשָׁם כָּל תִּקּוּן הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. כִּי דַּם קָרְבַּן פֶּסַח שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתִּקּוּן כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם נִמְשַׁךְ מִבְּחִינַת וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַרְעֹה יְהִי לְתַנִּין שֶׁהוּא תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכִין הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה וְנִכְנָע זֻהֲמַת מִצְרַיִם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שְׁחִיטַת הַפֶּסַח. (וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁתִּקּוּן הַשְׁחִיטָה, בִּפְרָט שְׁחִיטַת הַקָּרְבָּנוֹת הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַמַּטֶּה עֹז, שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחַלִּיף וְכוּ', עַיֵּן בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה) עַל-כֵּן עַל-יְדֵי דַּם פֶּסַח שֶׁנִּתְּנוּ עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת תִּקְנוּ הַפֶּתַח וְהִכְנִיעוּ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה שֶׁנִּזְכָּר עֶשֶׂר פְּעָמִים בְּנֵי חֵת בְּפָרָשָׁה זֹאת בְּעִנְיַן קְנִיַּת הַמְּעָרַת הַמַּכְפֵּלָה. לְלַמֶּדְךָ, שֶׁכָּל הַמְבָרֵר מִקָּחוֹ שֶׁל צַדִּיק כְּאִלּוּ קְיֵם כָּל הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, כִּי מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה הִיא הַנַּחֲלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁקָּנָה אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל יְגִיעַת אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לַאֲחֻזַּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, תִּקַּל בְּתִקְלָא עַד דְּאִתְגַּלְיָא לֵהּ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל. אֲבָל מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אַף-עַל-פִּי שֶׁהִבְטִיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לִתֵּן לְזַרְעוֹ אֶת הָאָרֶץ עֲדַיִן לֹא זָכָה בָּהּ בְּעַצְמוֹ וְהֻצְרַךְ לִקְנוֹת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה לִקְבוּרַת שָׂרָה וְכוּ' וְזֶה הָיָה גַּם כֵּן בְּנֵס נִפְלָא מַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוֹצִיא מָקוֹם קָדוֹשׁ כָּזֶה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, מֵעֶפְרוֹן כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַקְּבוּרָה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר גְּזֵרַת הַמִּיתָה הוּא בְּשִׁבְיל תִּקּוּן הַמְדַמֶּה שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַזְדַּכֵּךְ מִזֶּה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמִּיתָה שֶׁנִּגְזְרָה אָז כְּשֶׁנֶּאֱחַז זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. כִּי עַל-יְדֵי הַמִּיתָה וְהַקְּבוּרָה תִּתְבַּלֶּה הַזֻּהֲמָא וְיָקוּם בְּגוּף חָדָשׁ בַּתְּחִיָּה שֶׁאָז יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד וְאָז תִּתְרַבֶּה וְתִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, שֶׁנֶּאֱמַר הָעִקָּר עַל עֵת הַתְּחִיָּה שֶׁאָז יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַקְּבוּרָה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אַחַר הַתְּחִיָּה יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַל-כֵּן הַמֵּתִים שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חַיִּים תְּחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל,

כִּי עִקַּר בֵּרוּר וְתִקּוּן הַמְּדָמֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמִּיתָה וְהַקְּבוּרָה הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָהּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּדָמֶה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִשְׁתַּדֵּל וְטָרַח אַבְרָהָם מְאֹד לִקְנוֹת אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה בִּשְׁבִיל מָקוֹם קְבוּרָה לְשָׂרָה וּלְכָל הָאָבוֹת הַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמְּדָמֶה שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ עַל-יְדֵי הַקְּבוּרָה וְכַנַּ"ל וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְעַל-כֵּן בְּנֵי חֵת שֶׁזָּכוּ לְסַיֵּעַ לְאַבְרָהָם שֶׁיִּקְנֶה מִקְּחוֹ אֲחֻזַּת קֶרְקַע בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן נִזְכְּרוּ עֲשָׂרָה פְּעָמִים כְּנֶגֶד עֲשָׂרָת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּה זוֹכִין רַק עַל-יְדֵי עֲשָׂרַת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִזֶּה לְכָל הַמְקַיְּם מִקָּחוֹ שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא כְּאִלּוּ קַיֵּם עֲשָׂרַת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְבָּרֵר הַמְּדָמֶה וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק כְּשֶׁלּוֹקֵחַ מִקָּח הוּא מְבָרֵר הַמְּדָמֶה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבָּעוֹלָם בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדָמֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה. כִּי כָּל שְׁנוּי הַגְּוָנִין שֶׁבְּכָל הַחֻפָּצִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם הֵם בְּכֹחַ הַמְּדָמֶה שֶׁשָּׁם כָּל הַדִּמְיוֹנוֹת וְשָׁם כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא מֻחֲמַת שֶׁזֶּה חֻפָּץ בְּחֻפָּץ פְּלוֹנִי וְזֶה חֻפָּץ בָּזֶה וּמַחֲלִיפִין זֶה עִם זֶה אוֹ מוֹכְרִין זֶה לָזֶה וְהַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמְּדָמֶה שֶׁשָּׁם הַתְּשׁוּקָה וְהַחֶמְדָּה לְכָל הַחֻפָּצִים כִּי הַשֵּׂכֶל רָחוֹק מִכָּל זֶה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁא וְלִתֵּן בֶּאֱמוּנָה כְּדֵי לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ הַחֻפָּצִים מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְּדָמֶה שֶׁנֶּאֱחָז בְּכָל הַדִּבָּרִים וְהַצַּדִּיק שֶׁקּוֹנֶה מִקָּח בְּוַדַּאי קוֹנֶה אוֹתוֹ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה וּמְבָרֵר הַמְּדָמֶה עַל-יְדֵי-זֶה עַל-כֵּן הַמְסַיְּעִ אוֹתוֹ נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ קַיֵּם הָעֲשָׂרַת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדָמֶה, כִּי הַמִּקָּח שֶׁל הַצַּדִּיק הוּא בִּבְחִינַת בֵּרוּר הַמְּדָמֶה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֲשָׂרַת הַדִּבְּרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה הִתְחִיל מֵהַמִּקָּח שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁקָּנָה אֲחֻזָּה רִאשׁוֹנָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדָמֶה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְהוּא הָעִקָּר שֶׁהִתְחִיל לְזַכֵּךְ הָעוֹלָם מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ וּלְבָרֵר הַמְּדָמֶה וּלְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם:

וְזֶה שֶׁנִּסְמְךָ אַחַר, וַיִּקַּם הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאַבְרָהָם וְכוּ', פָּסוּק וַאֲבָרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַזְּקֵנָה וַאֲרִיכוּת יָמִים זוֹכִין רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא אֶרֶץ הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְכוּ' עַל הָאֲדָמָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַתָּה אַחַר שֶׁזָּכָה אַבְרָהָם לִקְנוֹת אֲחֻזַּת נַחֲלָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָז דַּיְקָא זָכָה בִּשְׁלֵמוּת לְזִקְנָה וַאֲרִיכוּת יָמִים דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים שֶׁנִּסְמְךָ אַחַר זֶה, כִּי עִקַּר הַזִּקְנָה וַאֲרִיכוּת יָמִים הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה לְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' שֶׁזֶּה זוֹכִין רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמְךָ, וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים אַחַר פָּרָשַׁת קְנִיַּת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמְךָ לָזֶה, וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. כִּי עִקַּר כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִין מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל עִכּוּב הַשֶּׁפַע חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְקַלֵּל אָז בְּעִצְּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה וְכוּ' בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל יְגִיעוֹת וְטִרְדוֹת הַפַּרְנָסָה בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְל"ט מְלָאכוֹת שֶׁכָּל הַיְגִיעוֹת בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, (כַּמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה בְּעִנְיַן הַמְבָרֵר מִקְחוֹ שֶׁל צַדִּיק כַּנַּ"ל). אֲבָל אַבְרָהָם עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה לִקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי שֶׁקָּנָה נַחֲלָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה, וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה וְהַחָכְמָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עִקַּר הַחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וּכְתִיב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה, וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל, שֶׁזָּכָה לְכָל הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה, כִּי זָכָה לְבָרֵר הַכֹּל מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדָּרֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא פָּרָשַׁת הַמְּזוּזָה שֶׁקּוֹבְעִין בַּבַּיִת, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאָדָם וְכָל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּקוֹל רָם בְּקוֹל חָזָק מְאֹד בְּעֵת שֶׁהוֹכִיחַ אוֹתָנוּ וְעוֹרֵר וְהֵקִיץ אוֹתָנוּ בִּדְבָרָיו הַנּוֹרָאִים וְאָמַר אָז בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, אַלְט טָאר מָען נִיט זַיִן וְכוּ'. וְכַנִּדְפָּס קְצָת מִזֶּה בְּסוֹף הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ וְכוּ'. וּכְתִיב, תְּתַחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרַיְכִי. וְעִקַּר הַגְּלוּת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְחָרְבַּן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכָל הַצָּרוֹת שֶׁסּוֹבְלִין בַּגָּלוּת הַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְלוּ מִבְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין לְבְחִינַת יָשָׁן בִּבְחִינַת וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ. 'וְנוֹשַׁנְתֶּם' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹשְׁנוּ שָׁם כְּאִלּוּ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יָשָׁן נוֹשָׁן, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה כָּל הַחֻרְבָּן כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפָּרָשָׁה וְעַל-כֵּן מַזְהִיר אוֹתָם שָׁם בְּאוֹתָהּ פָּרָשָׁה שֶׁיִּזְכְּרוּ הֵיטֵב אֶת כָּל הַנִּפְלָאוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם מִיּוֹם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁלֹּא נִשְׁמַע כָּזֹאת מִיּוֹם בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְכוּ'. הֲנִהְיָה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וְכוּ' וְכוּ' הֲשָׁמַע עַם קוֹל אֱלֹקִים מְדַבֵּר וְכוּ'. וּמֵאַחַר שֶׁזְּכִיתֶם בְּעַצְמְכֶם לִשְׁמֹעַ קוֹל דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, דְּהַיְנוּ נְבוּאָה אֲמִתִּית עַל-יְדֵי-זֶה רְאוּ לָכֶם לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כָּל מִינֵי כְּפִירוֹת וּבִלְבּוּלֵי אֱמוּנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַפְּסִילִים שֶׁנָּפְלוּ אֲלֵיהֶם,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם מִקֹּדֶם, וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה זוֹכִין לְבַטֵּל כָּל בִּלְבּוּלֵי אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה, כִּי זוֹכִין לְבָרֵר הַמְדַמֶּה וּלְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְזֶה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וּכְמוֹ כֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְחַדֵּשׁ מֹחוֹ בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם שָׁם בַּפְּסוּק, וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. 'וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם' דַּיְקָא שֶׁצְּרִיכִין לְחַדֵּשׁ הַיְדִיעָה בְּכָל יוֹם בִּבְחִינָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם הַנֶּאֱמָר בְּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּכָל יוֹם יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים. וְכֵן מְסַיֵּם שָׁם בַּפָּרָשָׁה, וְשָׁמַרְתָּ אֶת חֻקָּיו וְכוּ' אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם וְכוּ' וּלְמַעַן תַּאֲרִיךְ יָמִים עַל הָאֲדָמָה וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהַנְּהָנָתָהּ עַל-יְדֵי הַשְׂגָּחָה וְנִפְלָאוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלְּעָתִיד שֶׁשָּׁם יְכוֹלִין לְזְכוֹת לַדַּעַת הַזֶּה מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּשְׁלֵמוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַמָּשׁ, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּשִׁנּוּי הַזְּמַנִּים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם שַׁבָּתִים וְיָמִים טוֹבִים וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים (וְכַמּוּבָן כָּל זֶה מִשִּׁיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת) וְזֶה עִקַּר אֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, בְּחִינַת זָקֵן וֶה קָנָה חָכְמָה, בְּחִינַת לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בָנֶיכֶם עַל הָאֲדָמָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּפְּסוּק הַנַּ"ל, וּלְמַעַן תַּאֲרִיךְ יָמִים עַל הָאֲדָמָה וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֹאת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ. כְּפִי אוֹתוֹ יוֹם כְּפִי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בִּכְלָל וּבִפְרָט, כִּי אֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וּכְפִי מַה שֶׁחֲזָקִים בֶּאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כְּמוֹ כֵן זוֹכִים לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלְּעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא רַק בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי לֹא בָא לָזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר כִּי אִם לַעֲבֹד אֶת ה' וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְפִי מַה שֶּׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים כֵּן יִזְכֶּה לְטוּב אֲמִתִּי וְנִצְחִי בְּעֵת שֶׁיִּהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלְּעָתִיד שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר קִבּוּל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק שָׁם, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא:

נִמְצָא, שֶׁעֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא בְּשִׁבְיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי הוּא שֶׁיַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָה זֹאת קְדֻשַּׁת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלְּעָתִיד. וְכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם בְּכָל יוֹם וְכָל הַגִּלְגּוּלִים וְהַסִּבּוֹת נִפְלָאוֹת שֶׁמְּסַבֵּב בְּרַחֲמָיו בְּתַחְבּוּלוֹתָיו הַנּוֹרָאוֹת לְרַמֵּז לָנוּ רְמָזִים בְּכָל יוֹם לְקָרְבֵנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וִיהִי מִקֵּץ זִכָּרוֹן, עַיֵּן שָׁם) הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקֵּן הָאָדָם וְכָל חֶלְקֵי הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ שֶׁיּוּכְלוּ

לְהִתְחַדֵּשׁ לָעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק טוֹב בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל-כֵּן בְּכָל יוֹם וָיוֹם נִמְשָׁךְ הִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא לְגַמְרֵי. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְשׂוּם לֵב לָזֶה בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ עַל פָּסוּק גָּדַלְתָּ מְאֹד וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת לְהָבִין זֹאת כָּרָאוּי צָרִיךְ לְהַאֲמִין בָּזֶה עַל כָּל פָּנִים שֶׁבְּכָל יוֹם נִמְשָׁךְ חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, בְּכָל יוֹם עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ שֶׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה רַבָּה לְהַאֲמִין בָּזֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ עוֹלָמוֹ בְּכָל בֹּקֶר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים (וְהָבֵן הֵיטֵב). וּבְחִינַת זֹאת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת, דְּהַיְנוּ הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין וְהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה נִמְשָׁךְ בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים. וּבְכָל שְׁנוּי הַזְּמַנִּים שֶׁהֵם רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְיָמִים טוֹבִים יוֹם טוֹב שֶׁבָּהֶם נִמְשָׁךְ הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין יוֹתֵר וְהָעִקָּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הָיָה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם וְאָז עִקַּר בְּחִינַת הַהִתְחַדְּשׁוּת עַל כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז הוּא בְּחִינַת שָׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז הָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִין כָּל אֶחָד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, שֶׁזֶּהוּ כָּל בִּרְכַּת זִכְרוֹנוֹת שֶׁמַּזְכִּירִין שָׁם יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁאָז יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צוֹפֶה וּמַבִּיט עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת וְכוּ'. שֶׁאָז יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְקַבֵּל מֵהֶם קְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלָּהֶם כְּדֵי לִזְכּוֹת בִּשְׁלֵמוּת לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ וְלֹא יַפִּיל אוֹתוֹ שׁוּם דָּבָר שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּכָל יוֹם נַעֲשֶׂה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה עוֹסְקִין אָז לִגְמֹר הַתּוֹרָה וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִילָהּ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ מֵחָדָשׁ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְכוּ':

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת סֻכּוֹת שֶׁאָז יוֹצְאִין מִבֵּיתוֹ לְתוֹךְ הַסֻּכָּה וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין לְתוֹךְ הַבַּיִת בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְאָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ וְהַכֹּל בְּחִינָה אַחַת, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁהַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִמְשָׁךְ עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וְכָל הַתִּקּוּן הוּא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת כַּנַּ"ל בְּחִינַת חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה. 'חַדֵּשׁ' דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַדֵּשׁ גַּם אֶת קְדֻשַּׁת בֵּיתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה כַּנַּ"ל. שֶׁקְּדֻשָּׁה זֹאת נִמְשֶׁכֶת מִכְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּב' שֶׁהוּא בֵּי"ת דִּבְרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּכָל שָׁנָה אַחַר יוֹם כִּפּוּר לָצֵאת מִבֵּיתוֹ וְלִכְנֹס לַסֻּכָּה שֶׁהִיא דִּירַת עֲרַאי, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת, כִּי סֻכָּה הִוא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד, בְּחִינַת וּכְבוֹד ה'

נִרְאֶה בָּעָנָן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעוֹסֵק בָּזֶה בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁמֵּאֵלּוּ הָעֲנָנִי כָּבוֹד נִמְשָׁכֶת הָרוּחַ נְבוּאָה מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת. וּמֵאֵלּוּ הָעֲנָנִי כָּבוֹד שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַנְּבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם מִשָּׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת הַסֵּכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי וְכוּ'. וּפֵרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהֵם עֲנָנֵי כָּבוֹד. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַסֵּכָּה אָז דַּיְקָא מַתְחִילִין הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית, כִּי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת רוּחַ נְבוּאָה, נִמְשֶׁכֶת מִכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁהִיא בְּחִינַת סֵכָּה שֶׁהִיא עֲנָנֵי כָּבוֹד (וְזֶה שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַל פָּסוּק, וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כִּי שַׁיָּךְ לָזֶה):

חלק כד

נִמְצָא, שֶׁאַחַר סֻכּוֹת בְּיוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁיּוֹצְאִין מִשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה לְאוֹת הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הִתְחַדְּשׁוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין אָז הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כִּי עִקַּר הַהִתְחַדְּשׁוּת הוּא הִתְחַדְּשׁוּת הַדַּעַת וְהַמֹּחַ שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל אוֹתָהּ עַתָּה מֵחָדָשׁ וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן צִוָּה אוֹתָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ קְדֻשַּׁת בֵּית שֶׁלָּנוּ נִתְחַדֵּשׁ אָז, כִּי אָז בְּשִׁמְיני עֲצֶרֶת חוֹזְרִין וְנִכְנָסִין מֵהַסֵּכָּה לְתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁלָּנוּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת בֵּיתֵנוּ מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִנוּ מִתּוֹךְ הַבַּיִת וְנִכְנָסִנוּ לַסֻּכָּה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּב וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם אָנוּ מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הַבַּיִת מֵחָדָשׁ וְאָז אַחַר יְמֵי הַסֻּכָּה אָנוּ חוֹזְרִין וְנִכְנָסִין לְתוֹךְ הַבַּיִת מֵחָדָשׁ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָנוּ מַתְחִילִין הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מֵחָדָשׁ בְּבֵי"ת דִּבְרֵאשִׁית, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ כֹּחַ קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁגַּם בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ בְּכָל עֵת שֶׁיּוֹצְאִין מֵהַבַּיִת לַחוּץ, הֵן לְפִי שָׁעָה קַלָּה הֵן כְּשֶׁיּוֹצְאִין בְּאֶיזֶה דֶּרֶךְ מַמָּשׁ קָרוֹב אוֹ רָחוֹק שֶׁאָז יָגֵן עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַסֻּכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵגֵנּוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שֶׁהָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ בַּמִּדְבָּר. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה הַדֶּרֶךְ וְהַטִּלְטוּל שֶׁיּוֹצְאִין חוּץ מֵהַבַּיִת לִפְעָמִים יִהְיֶה הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי בְּכָל פַּעַם צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ דַּעְתּוֹ וּמֹחוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת קְדֻשַּׁת בֵּיתוֹ שֶׁשָּׁם הַמְשָׁכַת הַחָכְמָה כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב עִם הָאָדָם כַּמָּה גָּלְיוֹת וְטִלְטוּלִים לְדָרָכִים שֶׁמֻּכְרָח לָצֵאת חוּץ מִבֵּיתוֹ, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאָדָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. וּכְתִיב, אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ וְכוּ'. וְזֶה כָּל שֶׁבַח יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהָיָה אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים הֵפֶךְ עֵשָׂו שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה שֶׁשָּׁם בַּשָּׂדֶה בַּחוּץ כָּל הַקִּלְקוּלִים וְהַפְּגָמִים מְצוּיִים בְּחִינַת כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ, בְּחִינַת נוֹפֶל בַּשָּׂדֶה וְכוּ' (וְכַמּוּבָא זֶה בַּסְּפָרִים). אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲפִלּוּ אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא מִסְּטְרָא דְּיַעֲקֹב שֶׁהָיָה צָרִיךְ לֵישֵׁב בְּבֵיתוֹ וְאָהֳלוֹ תָּמִיד שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל.

אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּצֵא לַחוּץ לִפְעָמִים וְהַכֹּל לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל הִתְחַדְּשׁוּת בִּבְחִינַת זַכָּאָה מָאן דְּעָיֵל וְנָפִיק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל הַיְרִידוֹת וְהָעֲלִיּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי הַיְרִידָה בִּשְׁבִיל הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, אֲבָל כָּל זֶה תָּלוּי בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רוּחַ נְבוּאָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם עַל כָּל אֶחָד בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ. עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה הַכֹּל הוּא חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים שֶׁל הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד הַקָּדְמוֹן יִתְבָּרַךְ, שֶׁחִדֵּשׁ עוֹלָמוֹ יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְרֹב טוּב הַצָּפוּן שֶׁל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד. וְעַל-כֵּן עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר כְּפִי הָאָדָם וּכְפִי הַיּוֹם וּכְפִי הַמָּקוֹם וְכוּ'. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַנַּ"ל וּמִי שֶׁאֵינוֹ נוֹפֵל לִידֵי זִקְנָה וְיָשָׁן נוֹשָׁן חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. יָכוֹל לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם לְטוֹבָה אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁזָּכוּ לְהִתְחַדֵּשׁ בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּשִׂבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּצֵא הָאָדָם מִן הַבַּיִת שֶׁשָּׁם כָּל קְדֻשָּׁתוֹ. וּכְשֶׁיּוֹצֵא מִן הַבַּיִת צָרִיךְ שֶׁיְּיַחֵד יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה. לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַמְּזוּזָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַמְשִׁיכָהּ עַל עַצְמוֹ גַּם בַּחוּץ כָּל זְמַן הֱיוֹתוֹ בַּחוּץ הֵן לְפִי שָׁעָה הֵן בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ מַמָּשׁ. וְאָז בְּדַרְכְּךָ שֶׁאֵין בּוֹ מְזוּזָה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת שֶׁמְּגִנָּה עַל הָאָדָם בַּדֶּרֶךְ וְכַנַּ"ל. וְאָז זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ דַּיְקָא לְחַדֵּשׁ מֹחוֹ שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת בֵּיתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁתַּעֲנוּג תְּמִידִי אֵינוֹ תַּעֲנוּג עַל-כֵּן הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׁנָה תְּחִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, בְּחִינַת יְצִיאָה לַדֶּרֶךְ:

חלק כה

וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלַל גָּלֻיּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְגָּרַשְׁנוּ מֵאַרְצֵנוּ וּמִבֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ בֵּית חַיֵּינוּ לְחוּץ לָאָרֶץ שֶׁנֶּחְשָׁב שֶׁאָנוּ שׁוֹכְבִים בַּחוּץ מַמָּשׁ. בִּבְחִינַת תִּשְׁתַּפְּכָנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, וְכִמְעַט אָבְדָה תִּקְוָתֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם, לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לָנוּ שֶׁשּׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל פַּעַם צַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת שֶׁמְּמַלְּמְדִים אוֹתָנוּ גַּם בַּחוּץ, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת חוּץ לָאָרֶץ, שֶׁגַּם שָׁם נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ בִּבְחִינַת וָאֶהְיֶה לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עָלֵינוּ עַל-יְדֵי רוּחַ קָדְשָׁם וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַכְנִיסִין אוֹתָנוּ בְּכָל פַּעַם מִחוּץ לִפְנִים. לִבְחִינַת בַּיִת שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁמִּתְחֶלֶת בְּבֵי"ת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ שֶׁהוּא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָסִין מִחוּץ לִפְנִים. וּמִי שֶׁיִּתְחַזֵּק בָּזֶה

יִזְכֶּה שֶׁיִּתְהַפֵּךְ כָּל הַגְּלוּת לְטוֹבָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לִבְנְיַן הַבַּיִת לֶעָתִיד בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא, כִּי אָז יִהְיֶה עִקַּר הַהִתְחַדְּשׁוּת לְטוֹבָה בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנְנִי עֹשֶׂה חֲדָשָׁה עַתָּה תִצְמָח, וְכֵן הַרְבֵּה. וְכָל זֶה הוּא בְּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וְכֵן הוּא בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן שֶׁכָּל הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת וּבִשְׁעַת הַיְרִידָה הוּא בִּבְחִינַת וְנָפִיק, בְּחִינַת וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ שֶׁיּוֹצֵא לְחוּץ מִבֵּית שֶׁהוּא גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וּכְשֶׁהוּא מִתְחַזֵּק אָז עַל-יְדֵי תִּקֻּף אֱמוּנָתוֹ שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם וּמַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִי אֱמֶת שֶׁזָּכוּ לְהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא בְּכָל עֵת אֲזַי זוֹכֶה שֶׁהַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי עַל-יְדֵי הַיְרִידָה בְּחִינַת וְנָפִיק, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִתְחַדֵּשׁ מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ וְיַחֲזֹר וְיִכָּנֵס לְבֵיתוֹ מֻחָדָשׁ. וְעַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁחוֹזְרִין וְנִכְנָסִין מִחוּץ לַבַּיִת צְרִיכִין לְהַנִּיחַ יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַמְּזוּזָה שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת הַבַּיִת מֻחָדָשׁ. כְּמוֹ שֶׁבְּכָל שָׁנָה יוֹצְאִין מִבַּיִת לַסֻּכָּה כְּדֵי לְחַדֵּשׁ קְדֻשַּׁת בֵּיתוֹ כַּנַּ"ל. וּמְשָׁם מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה לְחַדֵּשׁ מֹחוֹ שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת בֵּיתוֹ בְּכָל צֵאתוֹ וּבוֹאוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ שֶׁהַזְהִיר אוֹתָנוּ לְדַבֵּר בְּתוֹרָתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ וְכוּ', הֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁלִּפְעָמִים נִתְגָּרֵשׁ אֶחָד מִבֵּיתוֹ לְאֵיזֶה זְמַן וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לְבֵיתוֹ וְהַכֹּל לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם, כִּי בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין שָׁם בְּיוֹתֵר מֵעִנְיַן הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁמְּשַׁבְּחִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהָיָה בְּעָזְרוֹ לְהִתְחַזֵּק וְלִבְלִי לִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן כְּמוֹ שֶׁכָּל הַמִּזְמוֹר מְדַבֵּר מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲרוֹמִמְךָ ה' כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי וְכוּ' ה' הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיְּרִדִי בוֹר וְכוּ'. עַד שֶׁמְּסַיְּם, הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי וְכוּ'. כִּי הַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסְּיֵם, לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם וְכוּ'. כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַכָּבוֹד שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ נְבוּאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ, 'יְזַמֶּרְךָ' דַּיְקָא בְּחִינַת זֶמֶר וְשִׁיר שֶׁהוּא נִגּוּן הַמְּזַכֵּר שָׁם שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד בְּעֵת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, עַיֵּן שָׁם. שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַתִּקְוָה שֶׁל כָּל אֶחָד, כַּמּוּבָן שָׁם וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה, וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶן עֹשָׁו וְכוּ'. שֶׁקָּם וְהָלַךְ וְלֹא נִשֵּׂק הַמְּזוּזָה, כַּמּוּבָא. שֶׁכָּל זֶה נִסְמָךְ לַפָּסוּק, וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אָהָלִים. וְאִיתָא בְּיִלְקוּט הָרְאוּבֵנִי שֶׁזֶּהוּ סוֹד מְזוּזוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, עַיֵּן שָׁם דָּבָר נִפְלָא, כִּי כָּל פְּגַם עֹשָׁו הוּא שֶׁהָיָה אִישׁ שָׂדֶה שֶׁהוּא הֶפֶךְ

קְדֻשַּׁת הַבַּיִת שֶׁקִּבּוּעַ בּוֹ מְזוּזָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים. וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלֹּא נִשַּׁק הַמְּזוּזָה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַמְּזוּזָה כְּשֶׁיָּצָא לַחוּץ לַשָּׂדֶה, כִּי אִישׁ הַיְשָׁרְאֵלִי שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דְּיַעֲקֹב אִישׁ תָּם אֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ מַנִּיחַ יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וְעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַמְּזוּזָה גַּם בִּהְיוֹתוֹ בַּחוּץ עַל-יְדֵי כֹּחַ קְדֻשַּׁת סֻכָּה שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וְכַנַּ"ל. אֲבָל עֻשָּׂו הַהֶפֶךְ מִכָּל זֶה כְּשֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ אֵינוֹ מַנִּיחַ יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה, כִּי אֵין לוֹ אֱמוּנָה וְעַל-כֵּן הוּא אִישׁ שָׂדֶה מַמָּשׁ, כִּי עֻשָּׂו בִּבְחִינַת פְּגַם מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁהוּא הֶפֶךְ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁכָּל קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הָיָה כָּל פְּגַם עֵשָׂו עַל-יְדֵי אֲכִילָה שֶׁאָמַר, הַלְעִיטֵנִי נָא וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מְקֻשָּׁר וְנִסְמָךְ יָפֶה כָּל פָּרָשָׁה זֹאת עַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל:

הלכות מזוזה

פרק א

חלק א

קְבִיעוּת מְזוּזָה בְּבַיִת:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּסִימָן רסו) שֶׁצָּרִיךְ לִבְנוֹת הַבַּיִת בְּחָכְמָה בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת, אֲבָל כְּשֶׁבּוֹנֶה בְּלֹא חָכְמָה מִתְמַסְכֵּן בְּחִינַת פְּגַם הַחָכְמָה, בְּחִינַת חָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מְצָוֹת סֻכָּה יְכוֹלִין לִבְנוֹת וְלֹא יִזֹּק, כִּי סֻכָּה הִוא בְּחִינַת בִּינָה שֶׁעַל יָדָהּ יְכוֹלִין לִבְנוֹת, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן כג) שֶׁהַמְּזוּזָה הִוא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה שַׁדַּי" בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל-כֵּן קוֹבְעִין הַמְּזוּזָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עֲשִׁירוּת אֶל הַבַּיִת כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגַם הַחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה. וְעַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, נִתְתַּקֵּן, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַבַּיִת שֶׁקִּיּוּמוֹ תָּלוּי בְּתִקּוּן הַחָכְמָה כַּנַּ"ל. וְכֵן אִיתָא בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ שֶׁהַחָכְמָה תְּלוּיָה בַּעֲשִׁירוּת בִּחְינַת הוֹן עָשִׁיר קְרִית עָזּוֹ (בְּסִימָן ס), עַיֵּן שָׁם. וְכֵן בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה נִשְׁמָר הַבַּיִת. כִּי עֲשִׁירוּת הִוא שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ וּשְׁמִירָתָהּ כִּדְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן סט) וְזֶה בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן. וְיִשְׁמָרֶךָ מִן הַמַּזִּיקִין, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַמָּמוֹן נִשְׁמָר מִן הַמַּזִּיקִין, כִּי הַמָּמוֹן הוּא שְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ:

וְעַל-כֵּן סֻכַּת הֶחָג פָּטוּר מִן הַמְּזוּזָה, כִּי כָּל כֹּחַ הַמְּזוּזָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַחָכְמָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַסֻּכָּה בְּעַצְמָהּ בְּוַדַּאי פְּטוּרָה מִן

הַמְּזוּזָה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל תִּקּוּן הַבַּיִת, דְּהַיְנוּ הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּחִינַת וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כָּל דִּינֵי מְזוּזָה כְּדִין הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּכָל דִּינֶיהָ וְגַם הִוא כְּלוּלָה מִכָּל הַתּוֹרָה, כִּי שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ הוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה, כִּי בְּחִינַת מְזוּזָה הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁיּוֹצֵאת מִבְּחִינַת סֻכָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין הַבַּיִת בְּחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. בְּחִינַת אִם לַבִּינָה, עַיֵּן כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ עַל פָּסוּק וַיִּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה, עַיֵּן שָׁם:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סז) :

וְהַיּוֹצֵא מִשָּׁם שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא הָרֹאשׁ בַּיִת וְהוּא מֵאִיר לְהַבָּתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהָרֹאשׁ הַזֶּה הַמֵּאִיר לְהַבַּיִת הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְהוּא בְּחִינַת מֹחִין וְהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת מְאוֹר עֵינַיִם וְהוּא מֵאִיר לְהַבַּיִת, הַיְנוּ לְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְלִכְלָלִיּוּת הַבָּתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹלִין הַבָּתִּים מִשְּׂרֵפוֹת אֵשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם הֶפֶךְ שֵׁם ה', כִּי מְאוֹרֵי אֵשׁ הֵם בְּחִינַת שֵׁם הַטֻּמְאָה שֶׁל הַחִיצוֹנִים וְעַל-יְדֵי מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת הַנַּ"ל, בְּחִינַת שֵׁם ה', עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹלִין הַבָּתִּים מִבְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוֹת הַחִיצוֹנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה שֶׁמְּצַוָּה לְקָבְעָהּ בְּפֶתַח הַבַּיִת וְעִקַּר הַמִּצְוָה הִיא בִּשְׁבִיל שְׁמִירָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִשְׁמָרִים יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ מִן הַחִיצוֹנִים, כִּי הַמְּזוּזָה הִיא בְּחִינַת שֵׁם ה', כִּי עִקַּר שֵׁם ה' הִיא הַתּוֹרָה, כִּי אוֹרָיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַמְּזוּזָה הִיא שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה, כִּי שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ הֵם קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וְקַבָּלַת עֹל מִצְוֹת, שֶׁזֶּהוּ כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה, בְּחִינַת שֵׁם ה', כִּי אוֹרָיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּנַּ"ל. וּבְפָרָט פָּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא שֵׁם ה' מַמָּשׁ, כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר שֵׁם ה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּבְיָכוֹל, וְעַל-כֵּן מִצְוָה עָלֵינוּ לִקְבֹּעַ שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' אֵצֶל פֶּתַח הַבַּיִת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר הַבַּיִת מִן הַחִיצוֹנִים. כִּי הַמְּזוּזָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁם ה', הוּא מֵאִיר לְהַבַּיִת בִּבְחִינַת רֹאשׁ בַּיִת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָרִין מִן הַחִיצוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם הַטֻּמְאָה הֶפֶךְ שֵׁם ה' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁם שַׁדַּ"י שֶׁבַּמְּזוּזָה, כִּי שֵׁם שַׁדַּ"י הוּא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כַּיָּדוּעַ. וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם בְּחִינַת שֵׁם שַׁדַּ"י הוּא הוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ, בְּחִינַת שֵׁם ה' הַמֵּאִיר לְהַבַּיִת, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת מְזוּזָה שֶׁהִיא בְּחִינַת

שֵׁם ה' כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שֵׁם ה' לְהָאִיר לְהַבַּיִת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא הַפְּאֵר וְהָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שֵׁם שַׁדַּ"י. וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמְּזוּזָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', הִיא מְאִירָה לְהַבַּיִת וְשׁוֹמֶרֶת אוֹתוֹ מִשְּׁמוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁל הַחִיצוֹנִים, עַל-יְדֵי שֵׁם שַׁדַּ"י שֶׁבַּמְּזוּזָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא הָרֹאשׁ וְהַפְּאֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית רֹאשׁ בַּיִת שֶׁהָרֹאשׁ מֵאִיר לְהַבַּיִת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָר הַבַּיִת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמִּצְוָה לִקְבֹּעַ הַמְּזוּזָה בַּשְּׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַפֶּתַח, כִּי אִיתָא שָׁם בְּסוֹף דִּבְרֵי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁגַּם הַדּוּד הָאֶתְרוֹג נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק וְהָרֹאשׁ הַנַּ"ל. וְגַם כָּל הַדּוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת קְרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַהַדּוּד הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הַשְּׁלִישׁ מִבְּנֵי נֹחַ בִּבְחִינַת שֵׁם בְּחִינַת שֵׁם ה', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין, כִּי הוּא עִנְיָן עָמֹק נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד. כְּדֶרֶךְ רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ, שֶׁכָּל דְּבָרָיו נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד עָמֹק עָמֹק מְאֹד, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לַהֲבִינָם בִּפְשִׁיטוּת עַל כָּל פָּנִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת קְבִיעוּת הַמְּזוּזָה בַּשְּׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל פֶּתַח הַבַּיִת, כִּי הַמְּזוּזָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁמְּאִירָה לְהַבַּיִת עַל-יְדֵי צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁדַּ"י שֶׁבַּמְּזוּזָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ וְהַפְּאֵר כַּנַּ"ל. שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ כָּל הַדּוֹרוֹת וְכָל הַפְּאֵר וְהַהַדּוּד לְהַבַּיִת שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת הַדּוּד הָאֶתְרוֹג, כִּי אֶתְרוֹג הוּא בְּחִינַת הַבַּיִת, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת רָחֵל הָיְתָה יְפַת תֹּאַר וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן קְבִיעוּת הַמְּזוּזָה הִיא בַּשְּׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן, כִּי שָׁם עִקַּר הַהַדּוּד שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָרֹאשׁ בַּיִת, כִּי עִקַּר הַהַדּוּד הוּא בִּבְחִינַת שְׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן. בִּבְחִינַת הַדּוּד מִצְוָה עַד שְׁלִישׁ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה הַשְּׁלִישׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַהַדּוּד הוּא בְּוַדַּאי שְׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן, כִּי הוּא עֶלְיוֹן וּמֻבְחָר מִכֻּלָּם, כִּי שָׁם עִקַּר הַהַדּוּד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמְּזוּזָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁמֵּאִיר עַל-יְדֵי צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כַּנַּ"ל, מְקוֹמָהּ בַּשְּׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל פֶּתַח הַבַּיִת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהַדּוּד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' כַּנַּ"ל, כִּי הַדּוּד מִצְוָה עַד שְׁלִישׁ שֶׁהוּא הַשְּׁלִישׁ מִבְּנֵי נֹחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' כַּנַּ"ל, וְעַיֵּן שָׁם וְהָבֵן. וְעַל-כֵּן מָקוֹם קְבִיעוּת הַמְּזוּזָה בְּפֶתַח הַבַּיִת, כִּי שָׁם מֵאִיר הַצַּדִּיק לְהַבַּיִת בִּבְחִינַת פֶּתַח עֵינַיִם. עֵינַיִם זֶה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת מְאוֹר עֵינַיִם הֵם מְאִירִין בְּפֶתַח הַבַּיִת בִּבְחִינַת פֶּתַח עֵינַיִם, כִּי שָׁם עִקַּר הַהֶאָרָה. [וְהַשְּׁאָר נִשְׁכַּח מִמֶּנִּי כִּי לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ תֵּכֶף]:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי מְזוּזָה נִשְׁמָר הַבַּיִת מִשֵּׁם הַטֻּמְאָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָר הַבַּיִת מִשְּׁרֵפוֹת אֵשׁ, כִּי הַשְּׂרֵפוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שֵׁם הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא לוֹמַר תִּקּוּן חֲצוֹת אֵצֶל הַמְּזוּזָה, כִּי חֲצוֹת הוּא תִּקּוּן לְהִנָּצֵל מִשְּׂרֵפוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב

בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן טוֹב לוֹמַר חֲצוֹת אֲצֶל הַמְּזוּזָה, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי עַל-יְדֵי אֲמִירַת חֲצוֹת זוֹכִין לְשׁוּם פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הַצַּדִּיק בְּחִינַת פְּאֵר, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת שֵׁם ה' תַּחַת אֵפֶר, הַיְנוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ, הַיְנוּ שֶׁמְּאוֹרֵי אֵשׁ יִתְבַּטְּלוּ וְיִתְגַּבְּרוּ וְיָאִירוּ הַמְּאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת פְּאֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן חֲצוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מְזוּזָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת פְּאֵר, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהוּא מְאִירָה לְהַבַּיִת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם הַטֻּמְאָה, כִּי עַל-יְדֵי שֵׁם ה' בְּחִינַת מְזוּזָה הֵם נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִין. נִמְצָא, שֶׁמְּצוֹת מְזוּזָה הִיא בְּחִינָה אַחַת עִם תִּקּוּן חֲצוֹת. וְעַל-כֵּן טוֹב לוֹמַר תִּקּוּן חֲצוֹת אֲצֶל הַמְּזוּזָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁאָז מְקַבְּלִין אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לִהְיוֹת נֵעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה. וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, כִּי הַשָּׁנָה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת מְאוֹר עֵינַיִם, כִּי בְּשָׁעַת שֵׁנָה נִסְתַּלְּקִין מְאוֹר עֵינַיִם וְנִסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר הַנִּמְשָׁכִין מִשֵּׁם ה' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשֵּׁנָה בַּלַּיְלָה, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, בְּחִינַת דִּינִים, בִּבְחִינַת וּבָעֶרֶב יִהְיֶה כְּמַרְאֵה אֵשׁ לַיְלָה וְכוּ', כִּי בָּעֶרֶב הוּא שְׁקִיעַת הָאוֹר בַּמַּעֲרָב שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹרֵי אוֹר, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת מַאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז הוּא זְמַן שֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹר עֵינַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז צְרִיכִין לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, עַל-כֵּן נֵעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל כְּדֵי לַהֲפֹךְ לַיְלָה לְיוֹם כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם הֶפֶךְ הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת מְאוֹר עֵינַיִם כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת מְאוֹר עֵינַיִם. כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִוא בִּבְחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, בְּחִינַת טְעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִים, אוֹתִיּוֹת, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-כֵּן בַּבֹּקֶר אוֹכְלִין מַאֲכְלֵי חָלָב בְּחִינַת דָּם נָעָכָר וְנַעֲשָׂה חָלָב כַּמּוּבָא. כִּי דָּם נָעָכָר וְנַעֲשָׂה חָלָב זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ וּמִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אוֹר, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר בְּחָלָב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁקִּבָּלַת הַתּוֹרָה הָיְתָה עַל-יְדֵי מְצוֹת בָּשָׂר בְּחָלָב, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה לֹא יָכְלוּ הַמַּלְאָכִים לְקַטְרֵג עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָמַר לָהֶם, וַהֲלֹא אֲכִלָתָם בָּשָׂר בְּחָלָב בִּימֵי אַבְרָהָם, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִזְהָרִין מִבָּשָׂר בְּחָלָב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ וַאֲזַי מִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אוֹר, כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת בָּשָׂר בְּחָלָב, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע" בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן סז:

וְהַכְּלָל, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ מְאֹד וְעִקַּר שְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד, כִּי הַנֶּפֶשׁ מְלֻבֶּשֶׁת בְּכָבוֹד וְכוּ' וּצְרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה פָּנִים לְהַכָּבוֹד וְכוּ' וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַכָּבוֹד וְאֵין לוֹ פָּנִים אֲזַי נוֹטְלִין כָּבוֹד הָעַזִּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְכוּ'. וְאָז הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת צֶדֶק וְכוּ' וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת ה' שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִצֶּדֶק צְדָקָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה שֶׁהִיא שְׁמִירָה, הַיְנוּ שְׁמִירָה לְהַנֶּפֶשׁ, כִּי הָעִקָּר לִשְׁמֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד, כִּי הַבַּיִת שָׁם עִקַּר הַשְׂרָאַת הַכָּבוֹד, כִּי עִקַּר כְּבוֹדוֹ שֶׁל אָדָם הוּא רַק בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מד יג), כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. שֶׁעִקַּר הַכָּבוֹד וְהַתִּפְאֶרֶת שֶׁל כָּל אָדָם הוּא בְּבֵיתוֹ, כִּי הַבַּיִת הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת בֵּית מַלְכוּת, כִּי חֵלֶק הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד הוּא בְּבֵיתוֹ, בְּחִינַת (אֶסְתֵּר א), שֹׂרֵר בְּבֵיתוֹ. וּמַלְכוּת הִוא בְּחִינַת כָּבוֹד, בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים מה), כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. שֶׁעִקַּר בְּחִינַת כְּבוֹד הַמַּלְכוּת הוּא בְּפָנִים בַּבַּיִת. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַגְּדֻלָּה וְהַהִתְנַשְּׂאוּת בְּשֵׁם בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי כִּי יָרְאוּ הַמְיַלְּדוֹת אֶת הָאֱלֹקִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בָּתֵּי כְהֻנָּה וּבָתֵּי מַלְכוּת. כִּי בַּיִת הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד, בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בֵּיתוֹ זוֹ אִשְׁתּוֹ. כִּי הַבַּיִת הוּא בִּבְחִינַת חַוָּה אִשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא אֵם כָּל חַי שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשִׁין כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת, דְּהַיְנוּ מִשְׁפָּחָה נִקְרָא בְּשֵׁם בַּיִת, כִּי נִקְרָאִין בֵּית אָב. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בֵּית יִשְׂרָאֵל בֵּית אַהֲרֹן וְכוּ'. כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת מְלֻבָּשִׁין בְּהַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד אֵם כָּל חַי כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ מְלֻבָּשׁ בְּהַבַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צָרִיךְ הַבַּיִת שְׁמִירָה גְּדוֹלָה, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבָּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה פָּנִים לְהַכָּבוֹד שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנּוּ הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ, שֶׁהֵם הַמַּנְהִיגִים וְהַמּוֹשְׁלִים שֶׁל שֶׁקֶר:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה, כִּי עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה שֶׁקּוֹבְעִין לְהַבַּיִת, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת פָּנִים לְהַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד, כִּי הַמְּזוּזָה הִוא שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין וְהַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע, כִּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַפָּנִים הוּא הַמֹּחַ וְהַדַּעַת בִּבְחִינַת חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד כְּשֶׁהַכָּבוֹד הוּא אֵצֶל הַמְּבִינֵי מַדָּע שֶׁאָז יֵשׁ לְהַכָּבוֹד פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַפָּנִים

הוּא הַדַּעַת כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת בְּחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כד), בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ. כִּי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַמּוֹחִין שֶׁהֵם חָכְמָה בִּינָה וְדַעַת לְהַבַּיִת וּלְכָל חֲדָרָיו כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד פָּנִים כַּנַ"ל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּתוֹכוֹ. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה, שֶׁהִיא שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַמְּזוּזָה הִוא שְׁמִירָה, כִּי עַל-יְדֵי הַמְּשָׁכַת הַפָּנִים לְהַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת, עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָר הַנֶּפֶשׁ שֶׁבְּתוֹכוֹ וְכַנַ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הָעוֹסֵק בְּבִנְיָן מִתְמַסְכֵּן. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁהוּא גַּם לְשׁוֹן סַכָּנָה, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ סַכָּנָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁבּוֹנִין בַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד, כִּי אוּלַי בָּא הַכָּבוֹד בִּשְׁבִיל הִסְתַּלְּקוּת הַנֶּפֶשׁ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַ"ל, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד לִבְנוֹת הַבַּיִת בְּחָכְמָה לְשֵׁם ה' כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פָּנִים לְהַכָּבוֹד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבַּיִת הַנִּבְנֶה לְשֵׁם ה' וְאָז, אַדְרַבָּה, זוֹכִין לְקַבֵּל נְפָשׁוֹת עַל-יְדֵי הַבַּיִת בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קכח) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים וְכוּ', כִּי שָׁם מְלֻבָּשִׁין כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן קְבִיעַת הַמְּזוּזָה אֵצֶל הַפֶּתַח, כִּי הַפֶּתַח הוּא פְּנֵי הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהַפֶּתַח נִקְרָא פָּנִים. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּגְּמָרָא לְעִנְיַן קְבִיעַת מַעֲשֵׂר שֶׁאֵינוֹ נִקְבָּע עַד שֶׁיִּרְאֶה פְּנֵי הַבַּיִת, דְּהַיְנוּ הַפֶּתַח דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַכָּבוֹד לְהַבַּיִת הוּא עַל-יְדֵי הַפֶּתַח בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כד) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ'. וְזֶה שֶׁמְּבַקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ וְכוּ' (תְּהִלִּים קיח). כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת פָּנִים לְפֶתַח הַבַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד, אֲזַי הַמַּלְכוּת נִקְרָא צֶדֶק, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. וַאֲזַי יֵשׁ יְנִיקָה לַהַחִיצוֹנִים, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. וְעַל-כֵּן אָז הַשַּׁעַר סָגוּר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִינְקוּ הַחִיצוֹנִים הָעַזִּי פָּנִים מִן הַכָּבוֹד, בִּבְחִינַת הַשַּׁעַר הַזֶּה יִהְיֶה סָגוּר שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ, כִּי בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁאָז יֵשׁ לְהַחִיצוֹנִים יְנִיקָה, אָז הַשַּׁעַר סָגוּר בִּבְחִינַת וִירִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת וְכוּ', כַּמּוּבָא. אֲבָל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכֵיוֹצֵא שֶׁאָז נִמְשָׁכִין מֹחִין לְהַמַּלְכוּת בְּחִינַת פָּנִים, בְּחִינַת וְאַנְפָּאָה נְהִירִין בִּנְהִירוּ עִלָּאָה, אָז נִפְתָּח הַשַּׁעַר בִּבְחִינַת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ. וְעַל-כֵּן בְּקֵשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה הַנִּקְרָאִין שַׁעֲרֵי צֶדֶק כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִמְשְׁכוּ הַמֹּחִין לְהַכָּבוֹד כַּנַ"ל שֶׁאָז הֵם סְגוּרִים כַּנַ"ל. וְדָוִד בִּקֵּשׁ שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ הַשְּׁעָרִים, כִּי אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ, כִּי יָהּ הֵם הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ, זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ. 'צַדִּיקִים' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה

שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין מִצֶּדֶק צְדָקָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, כִּי צַדִּיק נִקְרָא מִי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה, בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, וְהֵם הַיְנוּ הַצַּדִּיקִים הַנּוֹתְנִין צְדָקָה יְכוֹלִים לְכַנֵּס לְהַשְׁעָרִים בְּחִינַת צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, כִּי הֵם עוֹשִׂין מִצֶּדֶק צְדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ נִפְתָּח הַשַּׁעַר כְּמוֹ בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גּוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים. כִּי לִפְנֵי הַצַּדִּיק, דְּהַיְנוּ הַבַּעַל צְדָקָה נִפְתָּח הַשַּׁעַר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'שׁוֹמֵר אֱמֻנִים', כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל פֶּתַח הַבַּיִת הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הַמְּזוּזָה, שֶׁהִיא פָּרָשִׁיּוֹת הַיִּחוּד, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁמִירָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִים הַפָּנִים לְהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְאָז הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר כַּוָּנַת בְּנִין הַבַּיִת צָרִיךְ בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיס בּוֹ עֲנִיִּים הֲגוּנִים. וְשֶׁיִּהְיֶה שָׁם קִבּוּץ חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, יְהִי בֵּיתְךָ פָּתוּחַ לְרִוָחָה וְיִהְיוּ עֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתֶךָ. יְהִי בֵּיתְךָ בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת וְאָז יֵשׁ פָּנִים לְהַכָּבוֹד וְאָז הַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד הוּא בַּיִת דְּקֻדֻּשָׁה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁבֵּיתוֹ פָּתוּחַ לְרִוָחָה וַעֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתוֹ, דְּהַיְנוּ צְדָקָה, עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלֶה אֶת הַכָּבוֹד בְּחִינַת בַּיִת מִצֶּדֶק לִצְדָקָה וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְכַנֵּס לְתוֹךְ הַבַּיִת, כִּי אָז הַפֶּתַח דְּקֻדֻּשָׁה פָּתוּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ יַחַד יִשָּׂא בְּרָכָה מֵאֵת ה' וּצְדָקָה מֵאֱלֹקֵי יִשְׁעוֹ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי צְדָקָה עַל-יְדֵי-זֶה זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְפָנִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה מַעֲלֶה אֶת הַמַּלְכוּת בְּחִינַת כָּבוֹד וּמַמְשִׁיךְ פָּנִים, דְּהַיְנוּ מֹחִין לְהַכָּבוֹד, כִּי צְדָקָה הִוא בְּחִינַת מֹחִין, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא שִׂאוּ שְׂעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְכוּ' וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, כִּי אָז דַּיְקָא נִפְתָּח הַפֶּתַח, כִּי נִכְנָס בּוֹ כָּבוֹד דְּקֻדֻּשָׁה בְּחִינַת וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְהִי בֵּיתְךָ בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים נִמְשָׁךְ פָּנִים לְהַכָּבוֹד. כִּי עִקַּר הַפָּנִים הוּא הַחָכְמָה וְהַמֹּחִין כַּנַּ"ל:

חלק ו

אֲבָל כְּשֶׁבּוֹנֶה הַבַּיִת חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל גַּסּוּת הָרוּחַ, בִּשְׁבִיל כָּבוֹד עַצְמוֹ כְּדֵי לְהַרְאוֹת כְּבוֹדוֹ וּלְהִשְׁתָּרֵר עַל עַם דַּל בְּחָנָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (מִשְׁלֵי טו) בֵּית גֵּאִים יִסַּח ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבַּיִת וַהֲגָדְלָה שֶׁל הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר הַבּוֹנִים חֳרָבוֹת לָמוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר, הוֹי בֹּנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק. כִּי כְּשֶׁאֵין לְהַכָּבוֹד פָּנִים וְהַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת הוּא אֵצֶל הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וְיֵשׁ לָהֶם בָּתִּים גְּדוֹלִים בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמָם אֲזַי הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת צֶדֶק וְאָז יֵשׁ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז כְּשֶׁנִּמְשָׁכָה הַיְנִיקָה לָהֶם מִבְּחִינַת צֶדֶק אָז נִפְגָּם גַּם בְּחִינַת הַצֶּדֶק וְאֲזַי נִקְרָא בֵּיתָם בֹּנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק, כִּי שֵׁם צֶדֶק הוּא הַקְּדֻשָּׁה רַק שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁהַקְּדֻשָּׁה מְצֻמְצֶמֶת מְאֹד וְנִסְתַּלְּקוּ הַמֹּחִין וְהַפָּנִים מִן הַכָּבוֹד עַד שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְינֹק חַס וְשָׁלוֹם, וְתֵכֶף כְּשֶׁהֵם יוֹנְקִים בְּוַדַּאי אֶצְלָם נִפְגָּם גַּם בְּחִינַת הַצֶּדֶק בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם הַצֶּדֶק

שָׁמָּה הָרֹשַׁע. וְזֶה בְּחִינַת הוֹי בֹּנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק בְּרֵעֵהוּ יַעֲבֹד חִנָּם בְּרֵעֵהוּ יַעֲבֹד חִנָּם, זֶה בְּחִינַת מַנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר הַמִּשְׁתָּרְרִים עַל עַם דַּל בְּחִנָּם. וּמִשְׁתַּמְּשִׁין בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדִים בָּהֶם בְּחִנָּם, כִּי לֹא קִבְּלוּ מֵהֶם שׁוּם טוֹבָה נִצְחִית. וְהֵם מִשְׁתָּרְרִים עַל עַם דַּל בְּחִנָּם בְּחִינַת בְּרֵעֵהוּ יַעֲבֹד חִנָּם וְעַל-כֵּן נִקְרָא בֵּיתָם בְּחִינַת בֹּנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק, כִּי אֶצְלָם נִפְגָּם הַכָּבוֹד וְאֵין לוֹ פָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת שֵׁם שַׁדַּ"י שֶׁכּוֹתְבִין עַל הַמְּזוּזָה, כִּי שֵׁם שַׁדַּ"י הוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּיְּדוּעַ. זֶה בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, בְּחִינַת בַּעַל צְדָקָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַבְּרָכָה בִּבְחִינַת וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁדַּ"י, בְּחִינַת וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים. שֶׁשֵּׁם שַׁדַּי מַשְׁפִּיעַ בְּרָכָה וְחַיִּים וְרַחֲמִים עַד בְּלִי דַי. וְעַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת שַׁדַּ"י, עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בַּיִת כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָר הַנֶּפֶשׁ הַמִּלְבָּשׁ בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, זֹ מָוֶת, זֶה בְּחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי הַמְּזוּזָה הִוא בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁמַּעֲלִין הַמַּלְכוּת מִצֶּדֶק לִצְדָקָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זֹ מָוֶת, בְּחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, בְּחִינַת לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם הַנֶּאֱמָר בַּמְּזוּזָה, כִּי יָמָיו וִימֵי בָנָיו, הַיְנוּ הַנְּפָשׁוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ נִמְשָׁךְ לָהֶם חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַפָּנִים לְהַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָרִים הַנְּפָשׁוֹת הַמִּלְבָּשִׁים בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו עַל פְּסוּק לְמַעַן יִרְבּוּ וְכוּ'. כִּי הַמְשָׁכַת הַחַיִּים הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַפָּנִים שֶׁהוּא הַחָכְמָה כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ז) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ':

חלק ט

וְזֶה שֶׁנִּזְכָּר בַּמְּזוּזָה, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ. זֶה בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת שְׂבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה, בְּחִינַת בְּשָׂדְךָ לִבְהֵמְתֶּךָ. שֶׁתִּשַּׁדֵּד הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלְּךָ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל עַל פְּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל-יְדֵי שְׂבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה מַעֲלִין הַכָּבוֹד מֵהָעֲזִי פָּנִים וּמַמְשִׁיכִין פָּנִים לְהַכָּבוֹד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְזוּזָה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ הַכְּתוּבִין בַּמְּזוּזָה, זֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיָּדִים יִרְאֶה וְאַהֲבָה שֶׁעַל יָדָם הוֹלָדַת הַנֶּפֶשׁ וְגִדּוּל הַנֶּפֶשׁ, כִּי שְׁמַע בְּחִינַת אַהֲבָה, בְּחִינַת וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ. וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, הִשָּׁמְרוּ לָכֶם. שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה.

כִּי עַל-יְדֵי יִרְאָה וְאַהֲבָה עִקַּר הוֹלָדָה וְגִדּוּל הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכְּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת שֶׁנִּשְׁמָר עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסוֹף סֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן הַנִּדְפָּס אֲצֶל הַמַּעֲשִׂיּוֹת בְּדַף טו רָאוּי לְאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם מֵעִנְיַן הַשַּׁ"י עוֹלְמוֹת שֶׁהֵם שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בָּהֶם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַשְׁמִיט אֶת עַצְמוֹ מִתַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וְאֵלּוּ הַשַּׁ"י עוֹלָמוֹת נִבְנִין מִמַּחֲלֹקֶת, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק דָּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת אֲפִלּוּ הַחוֹלְקִים עָלָיו וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלֻקֵּי אֲבָנִים וְכוּ'. וּבוֹנֶה מֵהֶם בָּתִּים בִּבְחִינַת שָׁלוֹם בַּיִת. וּמֵהַבָּתִּים נַעֲשִׂין עוֹלָם עַד שֶׁנַּעֲשִׂין שַׁ"י עוֹלָמוֹת בְּחִינַת לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵ"שׁ, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְעַתָּה מוּבָן סְמִיכוּת הַמִּשְׁנָה הֵיטֵב. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְהַנְחִיל לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק שַׁ"י עוֹלָמוֹת וְכוּ'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חֲלַפְתָּא, לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם. כִּי הַיְנוּ הַךְ, כִּי הַשַּׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁל כָּל צַדִּיק נַעֲשִׂין מִבְּחִינַת שָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְרִיעַ וְדָן הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סָמַךְ הַתַּנָּא שְׁנֵי הַמַּאֲמָרִים אֵלּוּ זֶה לָזֶה מֵעִנְיַן הַשַּׁ"י עוֹלָמוֹת וּמֵעִנְיַן מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי הַשַּׁ"י עוֹלָמוֹת נַעֲשִׂין מֵהַשָּׁלוֹם וְהַהַכְרָעָה שֶׁבֵּין הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה שֶׁקּוֹבְעִין בְּפֶתַח הַבַּיִת כְּדֵי לְזָכֹר אֶת עַצְמוֹ בְּהָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלֹּא לִשְׁכֹּחַ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר מִצְוַת מְזוּזָה כְּדֵי לְזָכֹר בַּה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא, כִּי עִקַּר הָעוֹלָם הַבָּא הוּא שֶׁאָז יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ אֶת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְכוּ'. וּכְתִיב, כִּי כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי וְכוּ'. שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב). וְזִכָּרוֹן זֶה לִזְכֹּר בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא זִכָּרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא צָרִיכִין לִזָּהֵר לִשְׁמֹרוֹ בְּיוֹתֵר כְּשֶׁבּוֹנִין בַּיִת, כִּי זֶה שֶׁבּוֹנֶה בַּיִת הוּא כְּאִלּוּ שׂוֹכֵחַ חַס וְשָׁלוֹם בָּעוֹלָם הַבָּא, וְעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ קְבִיעוּת דִּירָה בָּזֶה הָעוֹלָם הַכָּלָה וְעוֹבֵר, כִּי בְּוַדַּאי אִם יַעֲמִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ בֶּאֱמֶת בִּקְבִיעוּת חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. וּבִמְהִירוּת פְּרִיחַת הָעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹבֵר כְּצֵל עוֹבֵר וּכְעָנָן כָּלָה וְכוּ' בְּוַדַּאי אֵין שִׂבְעוֹן גָּדוֹל מִזֶּה כְּשֶׁרוֹצֶה לִבְנוֹת לְעַצְמוֹ בַּיִת עַל רֶגַע קַלָּה כָּזֹאת אֲשֶׁר מוּכָן לַעֲבֹר מִכָּאן בְּלִי סֵפֶק חִישׁ קַל מְהֵרָה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת צִוָּה יְהוֹנָדָב בֶּן רֵכָב לְבָנָיו

שֶׁיֵּשְׁבוּ בְּאֹהָלִים וְלֹא יִבְנוּ בָּתִּים וְכוּ'. כִּי מִי שֶׁבּוֹנֶה בֵּיתוֹ בְּלֹא דַּעַת וְשׂוֹכֵחַ בְּהָעוֹלָם הַבָּא הוּא בְּוַדַּאי גָּרוּעַ מִמְּשֻׁגָּע. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, הוֹי בּוֹנֶה בֵּיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק וַעֲלִיּוֹתָיו וְכוּ'. הָאוֹמֵר אֶבְנֶה לִי בֵּית מִדּוֹת וְכוּ'. וּכְתִיב, בָּנָה כָעֳשׂ בֵּיתוֹ וְכוּ'. וּכְתִיב, הַבֹּנִים חֳרָבוֹת לָמוֹ וּבָתִּים יִתְעַתְּדוּ לְגַלִּים וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. עַל-כֵּן בִּכְנִיסַת הַבַּיִת צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד לְזָכֹר תֵּכֶף בְּהָעוֹלָם הַבָּא שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבַּיִת וְשָׁם עִקַּר הַקְּבִיעוּת. וּמַה שֶּׁבּוֹנֶה לוֹ בַּיִת בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא גַּם כֵּן רַק בִּשְׁבִיל הָעוֹלָם הַבָּא כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד בְּבֵיתוֹ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֵסֶק תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּכְבוֹד שַׁבָּת וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְכַוֵּן בְּבִנְיַן בֵּיתוֹ שֶׁיִּהְיֶה בֵּיתוֹ בֵּית תּוֹרָה, בֵּית תְּפִלָּה, בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים, בַּיִת פְּתוּחַ לְרְוָחָה וְיִהְיוּ עֲנִיִּים בְּנֵי בֵּיתוֹ וְאָז בֵּיתוֹ בֵּית ה'. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת וְכוּ'. וְאָז בְּוַדַּאי מִצְוָה גְּדוֹלָה שֶׁיִּבְנֶה לוֹ בַּיִת לְשֵׁם ה'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִקְבֹּעַ מְזוּזָה כְּדֵי לִזְכֹּר תֵּכֶף בִּכְנִיסַת הַבַּיִת בְּיִחוּד ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא וְאָז דַּיְקָא הַבַּיִת רָאוּי לְהִבָּנוֹת וּלְהִתְקַיֵּם, כִּי אֵינוֹ שׁוֹכֵחַ חַס וְשָׁלוֹם, בְּהָעוֹלָם הַבָּא וְעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ קְבִיעוּת בַּיִת בָּעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹבֵר חַס וְשָׁלוֹם, רַק, אַדְרַבָּא, הוּא בּוֹנֶה בֵּיתוֹ בִּשְׁבִיל זִכָּרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא דַּיְקָא שֶׁהוּא יְחוּד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וַאֲזַי בֵּיתוֹ נִבְנֶה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַמְקַיְּמִין אֶת הָעוֹלָם שֶׁהֵם עוֹסְקִין לִבְנוֹת בָּתִּים הַרְבֵּה עַד שֶׁנַּעֲשִׂין מֵהֶם שַׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בּוֹנִין אֵלּוּ הַבָּתִּים שֶׁל הַשַּׁ"י עוֹלָמוֹת מִמַּחֲלֹקֶת, הַיְנוּ מֵהַשָּׁלוֹם שֶׁעוֹשֶׂה בֵּין הַמַּחֲלֹקֶת בִּבְחִינַת שָׁלוֹם בַּיִת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִבְנֶה בֵּיתוֹ, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת בִּשְׁבִיל שָׁלוֹם, כִּי בַּחוּץ הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי כָּל אֶחָד נֶחֱלָק לְעַצְמוֹ, כִּי הֵם מְפֻזָּרִים וּמְפֹרָדִים וְאֵינָם מְקֻבָּצִים יַחַד, אֲבָל בְּבַיִת שָׁם הַקִּבּוּץ וְהָאֲסֵפָה יַחַד בִּבְחִינַת שָׁלוֹם וְאַחְדוּת בְּחִינַת שָׁלוֹם בַּיִת:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שָׁם שַׁדַּ"י שֶׁמַּמְזוּזָה. אוֹתִיּוֹת שַׁ"י. ד', שַׁ"י, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשַּׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם שֶׁעֹשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁצְּרִיכִין שֶׁמִּשָּׁם יִהְיֶה בִּנְיַן הַבַּיִת כַּנַּ"ל. ד' הִיא בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם וְאַחְדוּת שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת ד', בְּחִינַת ד' רוּחוֹת בְּחִינַת, כִּי כְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי אֶתְכֶם. וּמִשָּׁם בִּנְיַן הַשַּׁ"י עוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין שָׁלוֹם וְאַחְדוּת בֵּין הַמַּחֲלֹקֶת וְכוֹלְלִין וּמְיַחֲדִין כָּל הַד רוּחוֹת בִּבְחִינַת ד' דְּאֶחָד שֶׁמַּאֲמִינִין שֶׁכָּל הַד רוּחוֹת הָעוֹלָם וְכָל הַחִלּוּקֵי דֵּעוֹת שֶׁבָּהֶם כֻּלָּם שָׁבִים אֶל מָקוֹם אֶחָד לְמָקוֹר אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד, כִּי הַמַּחֲלֹקֶת הוּא בְּחִינַת ד' רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁכָּל אֶחָד נִמְשָׁךְ לְצִדּוֹ זֶה לְיָמִין וְזֶה לִשְׂמֹאל, זֶה לְמִזְרָח וְכוּ'. וּבֶאֱמֶת שֹׁרֶשׁ הַמַּחֲלֹקֶת הוּא כֻּלּוֹ אַחְדוּת, כִּי שֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת בְּקְדֻשָּׁה הוּא מַחֲלֹקֶת הַתַּנָּאִים וְהָאֱמוֹרָאִים שֶׁזֶּה אוֹסֵר וְזֶה מַתִּיר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר. וְשֹׁרֶשׁ מַחֲלֹקֶת הַתַּנָּאִים וְהַצַּדִּיקִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת

תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיגוֹ, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה (בְּסִימָן סד), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הוּא בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי, כִּי אוֹר נִשְׁמָתָם הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַצַּדִּיקִים הוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְכָל מַה שֶּׁהַצַּדִּיקִים מְדַבְּרִים הֵם בּוֹרְאִים עוֹלָמוֹת, כִּי הֵם שֶׁתְּפִים לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מָה אָנָא עַבְדֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכוּ'. וְאִם הָיוּ כָּל הַצַּדִּיקִים אֶחָד הָיָה הָאוֹר אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּמֻשָּׁךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְצִדּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם חִלּוּקֵי דֵּעוֹת וְכָל אֶחָד נִמְשָׁךְ לְצִדּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָאוֹר אֵין סוֹף לַצְּדָדִין וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי וְאָז יֵשׁ מָקוֹם לְהַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת שֶׁבּוֹרְאִין הַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה הַמַּחֲלֹקֶת הַקְּדוֹשׁ שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הוּא בֶּאֱמֶת שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה בְּחִינַת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱ'לֹקִים חַ'יִּים אוֹתִיּוֹת אֶחְ"ד, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ אֶחָד רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל מִזֶּה הַמַּחֲלֹקֶת לְמַטָּה נוֹפֵל לִפְעָמִים וְנַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת גָּמוּר חַס וְשָׁלוֹם, וְהַצַּדִּיק שֶׁמַּטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְדָן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַמַּחֲלֹקֶת וּבוֹנֶה מֵהֶם שֵׁ"י עוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל, זֶה הַצַּדִּיק מַעֲלֶה כָּל מַחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהוּא דָּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת שֶׁכַּוָּנָתָם לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי לֹא הָיָה הָעוֹלָם יָכוֹל לִסְבֹּל אוֹר שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁאוֹרוֹ גָּדוֹל מְאֹד לְהָעוֹלָם לְסָבְלוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קְצָת מַחֲלֹקֶת וְחִלּוּקֵי דֵּעוֹת בֵּין הַחֲכָמִים כִּי אִם לָאו לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁגָּדוֹל מְאֹד מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהָעוֹלָם לְסָבְלוֹ וְהָיָה בִּבְחִינַת אֵין סוֹף, אֲבָל עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נִמְשָׁךְ הָאוֹר לַצְּדָדִין וְאָז יֵשׁ מָקוֹם לַבְּרִיאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהַצַּדִּיק דָּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּמַעֲלֶה כָּל הַמַּחֲלֹקֶת לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי וְיוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁבֶּאֱמֶת זֶה הַמַּחֲלֹקֶת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין כָּל הַמַּחֲלֹקֶת עַל-יְדֵי-זֶה הוּא בּוֹנֶה הַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא:

כִּי עִקַּר הַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא הֵם בְּחִינַת הַשְׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁיִּשִּׂיגוּ אֱלֹקוּתוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַשָּׂגוֹת נִפְלָאוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁמֵּהֶם יִהְיוּ נִבְנִין בְּחִינַת בָּתִּים וְהֵיכָלוֹת בְּרוּחָנִיּוּת עֶלְיוֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁ"י עוֹלָמוֹת אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכִין לָהֶם וְכָל הַהַשָּׂגוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי כִּי אִם לֹא הָיָה הַצִּמְצוּם הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לַבְּרִיאָה וְלֹא הָיָה שַׂיָּךְ קִבּוּל שָׂכָר וְלֹא הָיָה שׁוּם הַשָּׂגָה וִידִיעָה לְהַצַּדִּיקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל, שָׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַבְּחִירָה, כִּי עִקַּר

יְנִיקַת הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם יְנִיקַת כָּל הַיֵּצֶר הָרָע הוּא מִשָּׁם כַּיָּדוּעַ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר אֶת הַיֵּצֶר הָרָע וּמַמְתִּיק אֶת שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים זוֹכֶה לַהֲפֹךְ הַצְּמָצוּם לְחֶסֶד נִפְלָא שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי הַצְּמָצוּם הַזֶּה דַּיְקָא לְהַשִּׂיג כָּל הַהַשָּׂגוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ צְמָצוּמִים כַּיָּדוּעַ. וְאָז בּוֹנֶה עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא כָּל הַהֵיכָלוֹת וְהַבָּתִּים אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ וְכוּ', בְּחִינַת אַחַת שָׁאַלְתִּי וְכוּ' שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' וְכוּ' לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וְכוּ', בְּחִינַת מַה יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ ה' צְבָאוֹת וְכוּ'. וְהוּא מַרְבֶּה לִבְנוֹת בָּתִּים וְהֵיכָלוֹת וַחֲצֵרוֹת וּפְלָטִין קְדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים כְּאֵלּוּ עַד שֶׁבּוֹנֶה הַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל:

וְעַתָּה מוּבָן הֵיטֵב מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת נִבְנִין מִמַּחֲלֹקֶת, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מֵחֶלֶל הַפָּנוּי וְהוּא מַעֲלֶה כָּל הַמַּחֲלֹקֶת לְשָׁם וְכוֹלֵל הַכֹּל בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם עַל-יְדֵי שֶׁהוּא דָּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת. עַל-יְדֵי-זֶה הוּא בּוֹנֶה בְּוַדַּאי שַׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁל עוֹלָם הַבָּא שֶׁהֵם הַהֵיכָלוֹת וְהַבָּתִּים שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בְּנְיָנָם עַל-יְדֵי הַצְּמָצוּם הַנַּ"ל דַּיְקָא שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁזָּכָה לְהַמְתִּיק וּלְהַעֲלוֹת הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ וְכַנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה, שֶׁהַשָּׂגַת בְּחִינַת הַצְּמָצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי זֶהוּ בְּעִצְמוֹ קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי הַצַּדִּיקִים יִזְכּוּ לֶעָתִיד לְהַשִּׂיג סוֹד הַצְּמָצוּם הַזֶּה. וַאֲזַי יִהְיֶה נַעֲשֶׂה לָהֶם מֵהַצְּמָצוּם הַזֶּה כָּל הַהֵיכָלוֹת וְהַבָּתִּים שֶׁלָּהֶם בְּחִינַת שַׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁהוּא קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁלָּהֶם לֶעָתִיד, אַשְׁרֵי לָהֶם. וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּשֵׁם שַׁדַּ"י שֶׁמְּרֻמָּז עַל קִבּוּל הַשָּׂכָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם, אֲנִי אֵל שַׁדַּי הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָּמִים. וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י, אֲנִי הוּא שֶׁיֵּשׁ דַּי בָּאֱלֹקוּתִי לְכָל בְּרִיָּה, לְפִיכָךְ הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶאֱהְיֵה לְךָ לֵאלֹוֹהַּ וּלְסַטְרוֹן וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁיֵּשׁ דַּי. דַּ"י' דַּיְקָא, כִּי דַּי הוּא בְּחִינַת הַצְּמָצוּם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ ב' בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא (בְּסִימָן ה), עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר קִבּוּל הַשָּׂכָר הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ דַּי וְצִמְצוּם בְּהַמַּחַ בְּהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ כָּל אֶחָד כְּפִי עֶרְכּוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעִצְמוֹ בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת שַׁדַּ"י שַׁ"י ד'. שַׁ"י בְּחִינַת הַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת. ד' הוּא בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד שֶׁמַּמְתִּיק וּמְיַחֵד וְכוֹלֵל בְּאֶחָד כָּל הָאַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל תְּחִלַּת הַצְּמָצוּם שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיקוֹ עַל-יְדֵי אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁמַּאֲמִינִין שֶׁכָּל הָאַרְבַּע רוּחוֹת וְכָל הַצְּמָצוּמִים וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת וְחִלּוּקֵי דֵּעוֹת הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהָאֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעִצְמוֹ נִבְנִין הַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וְזֶה אוֹתִיּוֹת שַׁדַּ"י כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כּוֹתְבִין שֵׁם זֶה בַּמְּזוּזָה, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה שֶׁיִּהְיֶה בְּבְחִינַת שְׁלוֹם בַּיִת שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת הַבָּתִּים שֶׁל הַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ שֶׁהֵם קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וְקַבָּלַת עֹל מִצְוֹת, כִּי מִשְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ נִבְנִין הַשַּׁ"י עוֹלָמוֹת, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַשַּׁ"י עוֹלָמוֹת הֵם מֵאוֹר הַשֵּׂכֶל וְהַצִּמְצוּם שֶׁעַל-יְדֵי שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ דַּיְקָא כְּשֶׁמִּתְיַחֲדִים יַחַד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת עַל יָדָם כָּל הַהַשְׁגוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁ"י עוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, כִּי שְׁמַע הוּא קַבָּלַת יִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּאֲמִינִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד וְכָל הַפָּרְשָׁה שֶׁל שְׁמַע נֶאֱמְרָה בִּלְשׁוֹן יָחִיד שֶׁמְּרַמֵּז עַל עֶצֶם אוֹר הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד, אֲבָל וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ נֶאֱמְרָה בִּלְשׁוֹן רַבִּים. וְזֶה מְרַמֵּז עַל הַצִּמְצוּמִים שֶׁל הַשֵּׂכֶל שֶׁשָּׁם מַתְחִיל בְּחִינַת חִלּוּקֵי דֵּעוֹת, כִּי כָּל אֶחָד מְקַבֵּל הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ. וְזֶהוּ, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ וְכוּ'. 'שָׁמוֹעַ' זֶה בְּחִינַת עֶצֶם הַשֵּׂכֶל בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שׁוֹרֶשׁ עֶצֶם הַשֵּׂכֶל. 'תִּשְׁמְעוּ' לְשׁוֹן רַבִּים, הַיְנוּ שֶׁתִּשְׁמְעוּ וְתִקַּבְּלוּ אוֹר הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת הַזֶּה כָּל אֶחָד כְּפִי צִמְצוּמָיו שֶׁבְּדַעְתּוֹ כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ וְכֵן הוֹלֵךְ כָּל סֵדֶר הַפָּרָשָׁה הַזֹּאת בִּלְשׁוֹן רַבִּים, לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹקֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּפָרָשָׁה זֹאת דַּיְקָא הוּא מַזְהִיר, הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם אַחַר הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת חֶלֶק לִבָּם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, תְּמַהּ אֲנִי אִם לֹא יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה עֲבוֹדָה זָרָה, מֻחֲמֶת שֶׁהָיָה שָׁם מַחֲלֹקֶת, כַּמּוּבָא זֶה בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל (בְּסִימָן רנא). כִּי כְּשֶׁבָּא הַשֵּׂכֶל לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים שֶׁאָז בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְחַלֵּק לְאַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁיַּשִּׂיג כָּל אֶחָד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ שׁוֹרֶשׁ הַמַּחֲלֹקֶת, עַל-כֵּן שָׁם צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד מִמַּחֲלֹקֶת גָּמוּר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶה, 'וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם' וְכוּ', שֶׁתָּשִׂימוּ דְּבָרַי אֵלֶּה שֶׁאֲנִי מַזְהִיר אֶתְכֶם עַל אֱמוּנַת יִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ וְקַבָּלַת מִצְוֹתָיו, תָּשִׂימוּ עַל לְבַבְכֶם שֶׁכָּל אֶחָד כְּפִי הַשִּׂעוּר שֶׁבִּלְבּוֹ יְקַבֵּל דְּבָרַי אֵלֶּה, הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁהַשִּׂעוּר שֶׁבִּלֵּב כָּל אֶחָד מְשֻׁנֶּה וּמְחֻלָּק מֵחֲבֵרוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַל תָּסוּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה לְצַד אַחֵר חָלִילָה לְצַד מַחֲלֹקֶת גָּמוּר וַעֲבוֹדָה זָרָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק תְּקַבְּלוּ וְתָשִׂימוּ דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם, דְּהַיְנוּ לַחֲזֹר תָּמִיד לְמָקוֹר הָאַחְדוּת לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת וְכָל הַצִּמְצוּמִים כֻּלָּם שְׁבִים אֶל מָקוֹם אֶחָד, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן לְעִנְיַן קְבִיעוּת הַמְּזוּזָה סִיַּם בִּלְשׁוֹן יָחִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וְכוּ'. כִּי בַּיִת הוּא כְּנֶגֶד דְּכֹלָּא, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת עַל-יְדֵי הַמְּזוּזָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַבַּיִת בִּבְחִינַת שָׁלוֹם בַּיִת, בְּחִינַת קִבּוּץ וַאֲסִיפַת כָּל הַדֵּעוֹת הַמְחֻלָּקוֹת יַחַד שֶׁכֻּלָּם יִכָּלְלוּ בִּבְחִינַת אַחְדוּת וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וְעַד לַחֲמִים, בֵּית וְעַד זֶה בְּחִינַת

מַה שֶּׁהַחֲכָמִים מִתְקַבְּצִין וּמִתְאַסְּפִין לְאֵיזֶה בַּיִת בִּשְׁבִיל לְעַיֵּן בְּתִקּוּן הַמְּדִינָה וְכַיּוֹצֵא שֶׁהַדֶּרֶךְ שֶׁכָּל אֶחָד אוֹמֵר דַּעְתּוֹ כְּפִי שִׂכְלוֹ וְאַחַר כָּךְ מַכְרִיעִין בֵּין דֵּעוֹת כֻּלָּם וּמְתַקְּנִים תַּקָּנוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר שֵׁם בֵּית הַוַּעַד וּבִבְחִינָה זֹאת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בֵּית כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה בֵּיתוֹ בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּבֵיתוֹ יִהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשָּׂלוֹם בֵּין הַחֲכָמִים הַחוֹלְקִים בְּדַעְתָּם שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם לָנֶצַח וּבִבְחִינַת זֹאת יִהְיֶה בְּנָיִן בֵּיתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהַכְרָעָה וְהַשָּׁלוֹם בֵּין הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ שָׁרְשׁוֹ מֵחֶלֶל הַפָּנוּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִין שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ, לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְגוֹ' עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבוֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. כִּי פָּסוּק זֶה עִקָּרוֹ מְדַבֵּר עַל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לָתֵת לָכֶם אִין כְּתִיב, אֶלָּא לָתֵת לָהֶם. מִכָּאן לְתְחִית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה. וְזֶה, עַל הָאֲדָמָה. הוּא אַדְמַת קֹדֶשׁ אֶרֶץ הַחַיִּים. וְזֶהוּ, כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ, זֶה בְּחִינַת הַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁהֵם נִבְנִין וְנַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל וְהַצְּמָצוּם שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שָׁמַיִם הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל וְאֶרֶץ בְּחִינַת הַצְּמָצוּם, כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר, וּמִשְּׁנֵיהֶם יַחַד דַּיְקָא נִבְנֶה כָּל עוֹלָם וְעוֹלָם מֵהַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת, כִּי מִבְּחִינָה אַחַת לְבַד אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נִבְנֶה עוֹלָם רַק מִשְּׁנֵיהֶם יַחַד, מִשָּׁמַיִם וָאָרֶץ מִבְּחִינַת שֵׂכֶל וְצִמְצוּם נִבְנֶה עוֹלָם עַד שֶׁנַּעֲשִׂין שֵׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם קִבּוּל הַשֵּׂכֶל לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא וְזֶה הַפָּסוּק הוּא הַסִּיּוּם שֶׁל שְׁתֵּי הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּמְּזוּזָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מְזוּזָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ וְלִזְכֹּר בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא הַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, בְּרֵאשִׁית 'רֹאשׁ בַּיִת' כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, רֹאשׁ הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁבְּרֹאשׁ. בַּיִת הֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים וּמִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּחִינַת שֵׂכֶל וְצִמְצוּם שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשָׁמָה וָגוּף אוֹרוֹת וְכֵלִים, כִּי שָׁמַיִם בְּחִינַת נְשָׁמָה. וְאֶרֶץ בְּחִינַת גּוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל יִקָּרֵא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעָל, זֶה הַנְּשָׁמָה וְאֶל הָאָרֶץ וְכוּ' זֶה הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה הִוא הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, 'וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל, וְהַגּוּף הוּא בְּחִינַת הַצְּמָצוּם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַנִּשְׁמִיּוּת עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ גּוּפִים גַּשְׁמִיִּים וַאֲפִלּוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַגְּבוֹהִים וְרוּחָנִיִּים מְאֹד כֻּלָּם כְּלוּלִים מֵאוֹרוֹת וְכֵלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשָׁמָה וְגוּף שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל וְצִמְצוּמִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצְּמָצוּם שֶׁל בְּחִינַת הֶחָלָל הַפָּנוּי כַּמּוּבָן כָּל זֶה בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. נִמְצָא, שֶׁשָּׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת נְשָׁמָה וְגוּף אוֹרוֹת וְכֵלִים שֶׁנִּמְשָׁכִין

מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית רֵאשׁ בַּיִת, שֶׁכָּל וְצִמְצוּם שֶׁמֵּהֶם נִבְנִין כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּרוּחָנִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת. וְזֶה בְּחִינַת אֶת הַשָּׁמַיִם לְרַבּוֹת תּוֹלְדוֹתֵיהֶן וְאֶת הָאָרֶץ לְרַבּוֹת תּוֹלְדוֹתֶיהָ, תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם שֶׁכְּלוּלִים בְּשָׁמַיִם וָאָרֶץ כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית רֵאשׁ בַּיִת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְכוּ', הַיְנוּ לִיּוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּכָל מָקוֹם. עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה', הַיְנוּ אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁיִּירְשׁוּ הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא. וְזֶהוּ, אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבוֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם. מִכָּאן, לִתְחִיַּת הַמֵּתִים וְכוּ', הַיְנוּ לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא אַחַר הַתְּחִיָּה. וְזֶהוּ, כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ, הַיְנוּ כְּפִי הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁזָּכָה לְהָאִיר וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ, הַיְנוּ כְּפִי מַה שֶּׁקִּדֵּשׁ וְטִהֵר כָּל אֶחָד אֶת עַצְמוֹ וְזָכָה לַעֲסֹק בְּתוֹרָתוֹ וּבַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִמְשִׁיךְ אוֹר הַשֵּׂכֶל אֶל הַצְּמָצוּמִים עַד שֶׁהִמְתִּיק כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַמַּחֲלֹקֶת וּכְלָלָם בְּאַחְדוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁמֵּהֶם נִבְנִין כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל וּכְמוֹ כֵן יִזְכֶּה כָּל אֶחָד לַאֲרִיכוּת יָמִים לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ עַל הָאֲדָמָה, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׁ"י עוֹלָמוֹת שֶׁנִּבְנִין עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן כָּל הַקִּבּוּצִים וְהָאֲסִפּוֹת שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בֵּית יַעֲקֹב, בֵּית יִשְׂרָאֵל, בֵּית אַהֲרֹן וְכוּ', וְכֵן הַרְבֵּה, כִּי בַּיִת בְּחִינַת קִבּוּץ וַאֲסֵפָה, בְּחִינַת אַחְדוּת וְשָׁלוֹם לַהֲפֹךְ כָּל הַמַּחֲלֹקֶת לְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִקְבֹּעַ מְזוּזָה בַּבַּיִת כַּנַּ"ל:

מְזוּזָה הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה הֲלָכָה ד אוֹת יד:

הלכות שלוח הקן

פרק א

חלק א

שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לְךָ וְכוּ':

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן סז) שֶׁהַכְּבוֹד הוּא בְּחִינַת אֵם כָּל חַי, כִּי הוּא שׂוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּא כְּבוֹד לְאָדָם צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד, כִּי אוּלַי בָּא הַכְּבוֹד בִּשְׁבִיל הִסְתַּלְּקוּת בְּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָּ, כִּי לִפְעָמִים עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁבָּא לְאָדָם שֶׁהוּא שׂוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי-זֶה נִסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד אַךְ עַל-פִּי הָרֹב הַכָּבוֹד בָּא לְטוֹבָה, דְּהַיְנוּ שֶׁבָּא עִם נֶפֶשׁ חָדָשׁ שֶׁמְּלַבֶּשׁ בְּהַכָּבוֹד, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ, כִּי כְּשֶׁרוֹדֵף וְנִמְשָׁךְ אַחַר הַכָּבוֹד אֲזַי הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְהִסְתַּלֵּק כִּי הַחִיּוּת וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁלּוֹ נִמְשָׁךְ אַחַר הַכָּבוֹד וַאֲזַי הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִסְתַּלֵּק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד כְּשֶׁבָּא לוֹ

כָּבוֹד חָדָשׁ כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה רוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד פֶּן יִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל רַק צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִן הַכָּבוֹד וּלְמַעֵט בִּכְבוֹד עַצְמוֹ רַק לְהִסְתַּכֵּל לְהוֹצִיא הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבָּשׁ בְּהַכָּבוֹד, אֲבָל מִן הַכָּבוֹד בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לִבְרֹחַ, כִּי אוּלַי בָּא בִּשְׁבִיל הִסְתַּלְקוּת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שִׁלּוּחַ הַקֵּן כִּי אִם עַל הַבָּנִים זֶה בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא אִם כָּל חַי וְהַבָּנִים הֵם בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צִפּוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יא), אֵיךְ תֹּאמְרוּ לְנַפְשִׁי נוּדִי הַרְכֶם צִפּוֹר. וְזֶה בְּחִינַת לֹא תִקַּח הָאֵם וְכוּ', שֶׁלֹּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. כִּי צָרִיךְ לְשַׁלֵּחַ בְּחִינַת הַכָּבוֹד לִבְלִי לִקַּח כָּבוֹד לְעַצְמוֹ רַק לִבְרֹחַ מִן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, כִּי אִם לְהוֹצִיא הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, דְּהַיְנוּ הַנְּפָשׁוֹת תִּקַּח לְעַצְמְךָ, דְּהַיְנוּ שֶׁתִּרְאֶה רַק לְקַבֵּל וְלִקַּח אֶת הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבָּשׁ בְּהַכָּבוֹד אֲבָל הַכָּבוֹד בְּעַצְמוֹ אָסוּר לִקַּח כִּי צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל כִּי יוּכַל לְהִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, הֵפֶךְ הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד שֶׁאֲזַי יוּכַל לְהִסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁבּוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד בְּחִינַת שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח כַּנַּ"ל, אֲזַי וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, כִּי מְקַבֵּל נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה וְחִיּוּת חָדָשׁ מִן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זָכָר צַדִּיק לִבְרָכָה הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ, עַל פָּסוּק וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעֹלָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב):

וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא מִשָּׁם בְּקִצּוּר הוּא שֶׁחִיּוּת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם. וְזֶה בְּחִינַת יְרִידָה הוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל לְמָקוֹם שֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, לַמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים אֲזַי כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמִתְחִיל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ אֲזַי הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת יְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי אַיֵּ"ה הִיא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין חִיּוּת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִגֹּדֶל הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה שֶׁל זֶה הַמַּאֲמָר שֶׁהוּא מַאֲמָר עֶלְיוֹן הַסָּתוּם וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם וְעַכְשָׁו עַל-יְדֵי שֶׁנָּפַל לִמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי-זֶה הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אַיֵּ"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וְתָבִין, כִּי הוּא עִנְיָן דַּק עָמֹק מְאֹד מְאֹד:

וְזֶה בְּחִינַת מְצֹוַת שִׁלּוּחַ הַקֵּן, כִּי אִיתָא בַּתִּקּוּנִים וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁקֵּן צִפּוֹר מְרַמֵּז עַל הַשְּׁכִינָה, כִּבְיָכוֹל, וּכְשֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ קֵן צִפּוֹר בַּדֶּרֶךְ דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, 'בַּדֶּרֶךְ', פָּרַט לְמִזְמָן, זֶה רָמַז עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁגָּלְתָה מִמְּקוֹמָהּ, כִּבְיָכוֹל, וַאֲזַי נֶאֱמַר, כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ וְכוּ'. כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת בִּבְחִינַת כִּי יִקָּרֵא לְפָנֶיךָ קֵן צִפּוֹר בַּדֶּרֶךְ. 'בַּדֶּרֶךְ' דַּיְקָא בִּבְחִינַת טִלְטוּל וְגָלוּת, כִּבְיָכוֹל, וַאֲזַי מֻטָּל עַל כָּל אֶחָד שֶׁנִּזְדַּמֵּן לְפָנָיו הַקֵּן

צִפּוֹר הַזֶּה לִרְאוֹת לְהִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן זֶה הַתִּקּוּן צִפּוֹר כְּדֵי לְהַעֲלוֹת, כִּבְיָכוֹל, הַשְּׁכִינָה מֵהַגָּלוּת, וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּ"ה מַאֲמַר סָתוּם, כִּי עִקַּר גָּלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּתְעַלֵּם מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַכְשָׁו בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, כִּי זוֹכֶה לְהַאֲמִין וְלֵידַע, כִּי בֶּאֱמֶת מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת מוֹשְׁלִים עַל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ אַף-עַל-פִּי-כֵן מַאֲמִינִים, כִּי הַקְּלִפּוֹת בְּעַצְמָם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה, רַק שֶׁהֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִבְּחִינַת אַיֵּ"ה מַאֲמַר סָתוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים וְיוֹדְעִים זֹאת בֶּאֱמֶת, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים, כִּי עִקַּר חִיּוּתָם הוּא רַק מִבְּחִינַת הַהִסְתָּרָה וְהַהַעֲלָמָה שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹכִין לִידַע וּלְגַלּוֹת זֹאת שֶׁגַּם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ אֲזַי אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְנִכְנָעִים וְנִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הַהַעֲלָמָה הָיְתָה מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלִים הַקְּלִפּוֹת אֲזַי נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת שִׁלּוּחַ הַקֵּן שֶׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים וְכוּ'. 'שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח' וְכוּ' זֶה בְּחִינַת אַיֵּה מַאֲמַר סָתוּם, כִּי כְּשֶׁמְּשַׁלֵּחַ אֶת הָאֵם אֲזַי הִיא פּוֹרַחַת וְנִתְעַלֶּמֶת מֵעֵינָיו וְלֹא נוֹדָע מְקוֹמָהּ אַיֵּה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמְּשַׁלֵּחַ אֶת הָאֵם עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְרַמֵּז וּמַרְאֶה שֶׁעִקַּר חִיּוּת אֵלּוּ הַצִּפֳּרִים הוּא מִבְּחִינַת אַיֵּה, כִּי הָאֵם הִוא מְקוֹר חִיּוּתָם כִּי הֶאֱפְרוֹחִים צְרִיכִים לְאִמָּן וְחִיּוּתָם תְּלוּי בָּהֶאֵם וּכְשֶׁמְּשַׁלֵּחַ אֶת הָאֵם אֲזַי מְקַשֵּׁר שֹׁרֶשׁ חִיּוּתָם שֶׁהִיא הָאֵם. בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה מַאֲמַר סָתוּם כַּנַּ"ל. וַאֲזַי יָכוֹל לְקַח אֶת הַבָּנִים לְתַקְנָם וּלְהַעֲלוֹתָם, כִּי עִקַּר הַטִּלְטוּל שֶׁל הַקֵּן צִפּוֹר הוּא מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁמֵּחֲמַת זֶה נִתְעַלֵּם מַלְכוּתוֹ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁמְּשַׁלֵּחִין אֶת הָאֵם וְלֹא נוֹדָע מְקוֹמָהּ אַיֵּ"ה בָּזֶה מְגַלִּין שֶׁשֹּׁרֶשׁ חִיּוּתָם שֶׁל אֵלּוּ הַצִּפֳּרִים שֶׁהוּא הָאֵם הוּא בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה, כִּי מִשָּׁם הוּא חִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וַאֲפִלּוּ הַקְּלִפּוֹת בְּעַצְמָן מְקַבְּלִין חִיּוּת מִבְּחִינָה זוֹ וַאֲזַי כְּשֶׁמְּגַלִּין זֹאת אֲזַי הֵם נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִין כַּנַּ"ל. וַאֲזַי יְכוֹלִין לְקַח הַבָּנִים, כִּי כְּבָר נִתְבַּטֵּל כָּל הָרַע וְהַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בָּהֶם שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הַקֵּן צִפּוֹר בִּבְחִינַת גָּלוּת וְטִלְטוּל, כִּי עַכְשָׁו נִתְבַּטְּלוּ כֻּלָּם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, שֶׁהִיא בְּחִינַת אַיֵּ"ה שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין בְּחִינָה זוֹ נִכְנָעִין וְנוֹפְלִין וְחוֹזֵר וְנִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'תִּקְעוּ לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם' בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן יד:

וְזֶה בְּחִינַת שִׁלּוּחַ הַקֵּן, כִּי קַן צִפּוֹר זֶה בְּחִינַת נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין דְּאִתְתַּרְכָן מֵאַתְרַיְהוּ כַּמְבֹאָר בַּתִּקּוּנִים. וְזֶהוּ, כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ'. הַיְנוּ בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִקִּנָּהּ, כִּי הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת עִם הַנִּשְׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ עַד שֶׁהֵם נָעִים וְנָדִים וּמְטֻלְטָלִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַן צִפּוֹר בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּגָלוּת וּבְטִלְטוּל, דְּהַיְנוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וּרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה וּמְטֻלְטָלִים בַּגָּלוּת בְּזִילוּתָא דְּגָלוּתָא וְהֵאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, הֲאֵם זֶה בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא אֵם כָּל חַי, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בַּכָּבוֹד וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַכָּבוֹד אֵם כָּל חַי. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצִיאִין אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת מִן הַגָּלוּת וּמַחֲזִירִין אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיּוֹצִאִין אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת מִן הַגָּלוּת אֲזַי לְפִי בְּחִינָתָם כֵּן יוֹצֵא הַכָּבוֹד מִן הַגָּלוּת, כִּי שָׁם שֹׂרֶשׁ נַפְשָׁם, הַיְנוּ בְּכָבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים וְכוּ'. כִּי הַכָּבוֹד רוֹבֵץ וּמְרַחֵף עֲלֵיהֶם כְּאֵם עַל הַבָּנִים לְהָגֵן עֲלֵיהֶם לְבַל יִשְׁתַּקְּעוּ חַס וְשָׁלוֹם, בְּזִילוּתָא דְּגָלוּתָא. וְעַל-כֵּן מַזְהִיר הַכָּתוּב כְּשֶׁתִּרְצֶה לִקַּח וְלִזְכּוֹת בְּקַן הַצִּפּוֹר הַזֶּה, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת בְּאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת לְהוֹצִיאָם מֵהַגָּלוּת וּלְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ, לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים שֶׁיְּזַהֵר לְבַל יִקַּח הַכָּבוֹד לְעַצְמוֹ עִם אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִוא שֹׂרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְלַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת בְּתַכְלִית, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל, רַק יִהְיֶה עָנָו וְשָׁפָל בְּעֵינָיו וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁהוּא עָנָו וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְעַצְמוֹ שׁוּם כָּבוֹד אָז דַּיְקָא זוֹכֶה לַתּוֹרָה וְיָכוֹל לְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת וּלְהוֹצִיאָם מִזִּילוּתָא דְּגָלוּתָא וּלְגַדֵּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה וּלְהַחֲזִיר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁהַזְהִיר הַכָּתוּב, לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא תִקַּח לְעַצְמֵךְ הָאֵם, שֶׁהִוא הַכָּבוֹד, 'עִם הַבָּנִים', שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא תִרְצֶה חַס וְשָׁלוֹם, כְּבוֹד עַצְמֵךְ וְלֹא תְקָרֵב אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת בִּשְׁבִיל לְגַדֵּל כְּבוֹדֵךְ חַס וְשָׁלוֹם, רַק שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. וְאָז, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, הַיְנוּ שֶׁלֹּא תִרְצֶה שׁוּם כְּבוֹד עַצְמֵךְ כְּלָל וְלֹא תִקַּח לְעַצְמֵךְ שׁוּם כְּבוֹד רַק תִּהְיֶה עָנָו בֶּאֱמֶת וְתַחֲזִיר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ. וְזֶהוּ, 'שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם' שֶׁתְּשַׁלַּח אֶת הַכָּבוֹד מֵאִתְּךָ וְתַחֲזִירֵהוּ לַה' יִתְבָּרַךְ לְשָׁרְשׁוֹ, וְאָז 'וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ', כִּי אָז דַּיְקָא תּוּכַל לִזְכּוֹת בְּהַבָּנִים, דְּהַיְנוּ בְּהַנְּפָשׁוֹת הַנַּ"ל לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁתְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, דְּהַיְנוּ הַכָּבוֹד מֵאִתְּךָ וְתִהְיֶה עָנָו וְשָׁפָל עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה תּוּכַל לְקָרֵב כָּל הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. וְכַנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁתִּרְצֶה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּבוֹד עַצְמֵךְ וְתִרְצֶה לִקַּח לְךָ הָאֵם עִם הַבָּנִים, דְּהַיְנוּ הַכָּבוֹד עִם הַנְּפָשׁוֹת אֲזַי לֹא תּוּכַל לְקָרֵב הַנְּפָשׁוֹת כְּלָל,

כִּי עִקַּר תְּלוּי בָּעֲנָוָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח'. אֲפִלּוּ לְטַהֵר אֶת הַמְּצֹרָע, כִּי הַמְּצֹרָע הוּא נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וְקָנִים מְטַהֲרִים אוֹתוֹ, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁתִּקּוּן הַמְּצֹרָע שֶׁהוּא בַּעַל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁעָשָׂה מְרִיבָה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי קָנִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת קַן צִפּוֹר כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַקָּנִים, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּקָרְבִין וּמַעֲלִין אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם וְנִתְתַּקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִטְהָר וְנִתְתַּקֵּן הַמְּצֹרָע מִטֻּמְאָתוֹ, כִּי נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא טֻמְאַת הַמְּצֹרָע וְנִמְשָׁךְ שָׁלוֹם, עַל-כֵּן הַזְּהִירָה תּוֹרָה לְבַל יִקַּח הָאָם עַל הַבָּנִים אֲפִלּוּ לְטַהֵר אֶת הַמְּצֹרָע, כִּי כְּשֶׁתִּרְצֶה לִקַּח גַּם הָאֵם עִם הַבָּנִים אֲזַי לֹא יוּכַל לְקָרֵב אֶת הַנְּפָשׁוֹת כְּלָל מֵאַחַר שֶׁלּוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ גַּם הָאֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד וַאֲזַי לֹא יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם וְלֹא יוּכַל לְטַהֵר הַמְּצֹרָע כְּלָל, כִּי, אַדְרַבָּה, עִקַּר תִּקּוּן הַמְּצֹרָע, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם תְּלוּי בְּשִׁלּוּחַ הַקֵּן דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁלְּחִין הָאֵם, דְּהַיְנוּ הַכָּבוֹד, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ לוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ שׁוּם כָּבוֹד רַק הוּא מְשַׁלֵּחַ וּמַחֲזִיר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה בְּהַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת קַן צִפּוֹר וּמְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם וְאָז דַּיְקָא נִטְהָר הַמְּצֹרָע וְעַל-כֵּן אֵין טָהֳרַת הַמְּצֹרָע דּוֹחָה שִׁלּוּחַ הַקֵּן, כִּי עִקַּר טָהֳרָתוֹ עַל-יְדֵי שִׁלּוּחַ הַקֵּן דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, אֶפְרוֹחִים מְאֹרֵי מִשְׁנָה, בֵּיצִים מְאֹרֵי מִקְרָא וְכוּ'. כִּי כָּלָל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בְּהַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם נִקְרָאִים מְאֹרֵי מִשְׁנָה, מְאֹרֵי מִקְרָא, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשָׁם כָּל אֶחָד כְּפִי אֲחִיזָתוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ זֶה בַּמִּקְרָא וְזֶה בַּמִּשְׁנָה:

פרק ד

חלק א

כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ' לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְכוּ':

חלק ב

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן עב שִׂיחוֹת נִפְלָאוֹת כַּמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בַּיֵּצֶר הָרָע. וּבְכָל פַּעַם שֶׁאָדָם מִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וְרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עוֹבְדָא דִּקְדֻשָּׁה, בִּפְרָט לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְאַנְשֵׁיהֶם אֲזַי תֵּכֶף הוּא מֵמִית וּמְבַטֵּל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ שֶׁהָיָה לוֹ בְּתְחִלָּה, אַךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ תֵּכֶף יֵצֶר הָרָע אַחֵר גָּדוֹל מִבַּתְּחִלָּה, כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וּמִזֶּה בָּא שֶׁלִּפְעָמִים דַּיְקָא כְּשֶׁבָּא לְהִצַּדִּיק אוֹבֵד חִשְׁקוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם וְהָבֵן שָׁם הֵיטֵב לְמַעֲשֶׂה וּלְעִצּוֹת כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הֶחָדָשׁ שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ בְּהָאָדָם בְּכָל פַּעַם. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר כָּל הַיְצָרִין רָעִים שָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים יֵשׁ לָהֶם יֵצֶר הָרָע, רַק שֶׁהוּא מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ מַמָּשׁ וְכוּ'

וכו', עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עִנְיַן מַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֲפִלּוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן אוּכְמָא הוּא קֶדֶם עִלַּת הָעִלּוֹת וכו', עַיֵּן שָׁם. וּמְבֹאָר שָׁם לְעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁמְּבַלְבְּלוֹת כַּמָּה בְּנֵי אָדָם, בִּפְרָט בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁבָּאִים עָלָיו רַעְיוֹנִים וּבִלְבּוּלִים וְדִמְיוֹנוֹת הַרְבֵּה וְכָל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לְסַלְקָם וּלְהַעֲבִירָם מִדַּעְתּוֹ וְזוֹרֵק רֹאשׁוֹ אָנָה וְאָנָה אֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ, אַדְרַבָּא, יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים, כִּי זֶה טֶבַע שֶׁל אֵלּוּ הַיְצָרִים רָעִים הַמְזֹהָמִים שֶׁכָּל מַה שֶּׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים וכו'. עַל-כֵּן הָעֵצָה הִוא שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם שֶׁלֹּא לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כְּלָל וְשֶׁלֹּא אִכְפַּת לֵהּ מַה שֶּׁעוֹמְדִים לְפָנָיו וְרַק יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ בְּמַה שֶּׁהוּא עוֹסֵק בְּתוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן וְלֹא יַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כְּלָל וכו'. אַךְ זֶהוּ עֵצָה לְפִי שָׁעָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ גּוּפוֹ עֲדַיִן וְהָעִקָּר לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ וכו' עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִטָּהֵר וּלְהִזְדַּכֵּךְ מִבְּלְבּוּלִים וְדִמְיוֹנוֹת אֵלּוּ לְגַמְרֵי וכו', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ, כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל נְשָׁמוֹת דְּאִתְתָּרְכוּ מֵאַתְרַיְהוּ וכו'. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהָאָדָם עוֹסֵק בָּהֶם בְּכֻלָּם הוּא עוֹסֵק לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת, דְּהַיְנוּ נְפָשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ וְיָרְדוּ לְמָקוֹם שֶׁיָּרְדוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעַל-יְדֵי הַחֲטָאִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם וּלְבָרְרָם עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְזֶה, כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ בְּגָלוּת וְטִלְטוּל כַּנַּ"ל וְאַתָּה רוֹצֶה לִזְכּוֹת בָּהֶם לְקַח אוֹתָם, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹתָם וּלְבָרְרָם, הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה מְרַמֶּזֶת לְהָאָדָם בְּעֵת שֶׁהוּא בָּא לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וּבִפְרָט בְּעֵת עוֹסְקוֹ בְּדִבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁאָז הוּא עוֹסֵק לְקַח וּלְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת מִמָּקוֹם שֶׁנִּתְגָּרְשׁוּ וְיָרְדוּ לְשָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת דְּאִתְתָּרְכוּ מֵאַתְרַיְהוּ. וְזֶהוּ, בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ וכו', בְּחִינַת טִלְטוּל וְגָלוּת כַּנַּ"ל וְאַתָּה רוֹצֶה לְקָחָם, דְּהַיְנוּ שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אַתָּה עוֹסֵק לְקַח וּלְהַעֲלוֹת בְּהַקַּן צִפּוֹר שֶׁהוּא בְּגָלוּת, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים וכו', כִּי יָדוּעַ בַּכְּתָבִים, שֶׁבְּכָל דָּבָר יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת עֶשֶׂר סְפִירוֹת, כִּי הַסְּפִירוֹת הֵן מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּהֶם הוּא מְחַיֶּה וּמַנְהִיג אֶת כָּל הָעוֹלָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְדַבֵּר אוֹ לַעֲשׂוֹת צָרִיךְ מִתְּחִלָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מַחֲשָׁבָה לָזֶה וּבִתְחִלָּה עוֹלֶה בַּמַּחֲשָׁבָה בְּהֶעְלֵם. וְאַחַר כָּךְ מִשְׂתַּלְשֵׁל מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְאַחַר כָּךְ מִתְבּוֹנֵן בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אִם לַעֲשׂוֹת וּלְדַבֵּר וְאֵיךְ לַעֲשׂוֹת וּלְדַבֵּר וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה. וְאַחַר כָּךְ נִגְמָר בְּדַעְתּוֹ הָעִנְיָן הַהוּא וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מִמַּחֲשָׁבָה לְדִבּוּר וְאַחַר כָּךְ לְמַעֲשֶׂה וְכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים עוֹבְרִים עַל הָאָדָם בְּכָל הַדְּבָרִים

שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר רַק שֶׁבִּסְתָּם דִּבּוּרִים שֶׁאֵין צְרִיכִין יִשּׁוּב גָּדוֹל עוֹבְרִים כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת בִּמְהִירוּת נִפְלָא מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁאֵין מַבְחִינִים בָּהֶם כְּלָל, אֲבָל בְּעֵסֶק גָּדוֹל יָכוֹל הָאָדָם לְהַבְחִין הֵיטֵב אֵיךְ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת קֹדֶם שֶׁגּוֹמֵר הַדִּבּוּר וְכָל שֶׁכֵּן בְּעֲבָדָא. וְכָל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת שֶׁבְּמַחֲשַׁבְתּוֹ קֹדֶם שֶׁנּוֹלָד הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה הֵם בִּבְחִינַת שִׁלּשׁ רֹאשׁוֹנוֹת וְכוּ' כַּיָּדוּעַ וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹלָד וְנִתְגַּלֶּה הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה זֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה מִדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנְיָן שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים מֵהֶם כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר הַהוֹלָדָה וְהַהִתְגַּלּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת בִּינָה שֶׁנִּקְרֵאת אֵם הַבָּנִים, כִּי אָז כְּשֶׁבָּא הַדָּבָר לִבְחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת שָׁם נִגְמָר הַדָּבָר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְאָז יוֹצֵא הַדָּבָר וְנוֹלָד וְנִתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם וְאֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹלָד וְנִתְגַּלֶּה הַדָּבָר עֲדַיִן כָּרוּךְ הִתְבּוֹנְנוּת הַשֵּׂכֶל אַחֲרָיו, כִּי כֵן הַדֶּרֶךְ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁשֵּׂכֶל הָאָדָם מִתְבּוֹנֵן בְּהַדָּבָר גַּם אַחַר שֶׁיָּצָא לַפֹּעַל לְגַדְּלוֹ וּלְהַשְׁלִימוֹ בְּשִׁלֻּמּוּת וְהוּא מַמָּשׁ כְּמוֹ הָאֵם שֶׁמִּתְחִלָּה מִתְגַּדֵּל הַוָּלָד אֶצְלָהּ כָּל יְמֵי הַהֵרָיוֹן. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן הַלֵּדָה וְהִיא מוֹלֶדֶת הַוָּלָד עֲדַיִן גַּם אַחַר כָּךְ הִיא כְּרוּכָה אַחַר הַוָּלָד לַהֲנִיקוֹ וּלְגַדְּלוֹ וּלְהַשְׁלִימוֹ, כְּמוֹ כֵן הוּא בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁבִּתְחִלָּה הַדָּבָר מִתְעַלֵּם בְּהִתְבּוֹנְנוּת הַשֵּׂכֶל בִּבְחִינוֹת עִבּוּר עַד שֶׁנִּגְמָר וְיוֹצֵא וּמִתְגַּלֶּה בִּבְחִינַת לֵדָה כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ עֲדַיִן הַהִתְבּוֹנְנוּת כְּרוּכָה אֲחֲרָיו עַד שֶׁיַּשְׁלִים הַדָּבָר בְּשִׁלֻּמּוּת. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת בְּחִינַת בִּינָה אֵם הַבָּנִים כַּיָּדוּעַ. וּבַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן כָּל הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת הֵם כֻּלָּם קֹדֶשׁ, וּבִפְרָט שְׁלֹשׁ רֹאשׁוֹנוֹת שֶׁנֶּחְשָׁבִים כְּאֶחָד שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּלִי טוֹב וְאֵין שָׁם שׁוּם דִּין כְּלָל, רַק שֶׁבְּחִינַת בִּינָה דִּינִין מִתְעָרִין מִנַּהּ, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר וּבַכְּתָבִים הָעֲנָיִן בַּאֲרִיכוּת כַּמָּה פְּעָמִים, אַךְ לְמַעְלָה עֲדַיִן הַכֹּל קֹדֶשׁ וְטוֹב רַק כְּשֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה נַעֲשֶׂה מִזֶּה לִפְעָמִים, חַס וְשָׁלוֹם, דִּין גָּמוּר חָלִילָה עַד שֶׁמִּסּוּגֵי הַדִּינִים נִשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה לְמַטָּה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה יֵצֶר הָרָע מְגֻשָּׁם מְאֹד, כִּי כָּל הַיְצָרִין רָעִים נִמְשָׁכִין שָׁרְשָׁם מִדִּינִים כַּנַּ"ל:

וּבִשְׁבִיל זֶה לְמַטָּה בָּזֶה הָעוֹלָם קֹדֶם שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְדַבֵּר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ בָּאִים עָלָיו בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְרָעִיּוֹנִים רָעִים וּבִלְבּוּלִים הַרְבֵּה כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הוּא בְּעֵת שֶׁעוֹסֵק לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּבְחִינַת לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, בְּחִינַת פִּתְחֵי פִיךְ, שֶׁבְּעֵת שֶׁרוֹצֶה לִפְתֹּחַ פִּיו וּלְהוֹלִיד הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה וּמִדִּבּוּר יָבֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה אָז הַחַטָּאת שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו רוֹבֵץ לְבַלְבְּלוֹ וּלְמָנְעוֹ בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּבִלְבּוּלִים הַרְבֵּה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הוֹלָדַת כָּל הַדְּבָרִים הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת בִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵם הַבָּנִים כַּנַּ"ל. מֵחֲמַת שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ דִּינִים מִתְעָרִין מִנַּהּ וְדִינִים אֲפִלּוּ דִּינִים קְדוֹשִׁים הֵם שֹׁרֶשׁ כָּל הַיְצָרִין רָעִים, עַל-כֵּן לְמַטָּה לְמַטָּה בָּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי נִתְעוֹרֵר עִקַּר הַדִּין וְהַזֶּהֱמָא שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע בִּבְחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת

הַשֵּׂכֶל שֶׁמְּבַלְבֵּל אֶת הַשֵּׂכֶל שֶׁעוֹסֵק בְּהִתְבּוֹנְנוּתוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, הוּא מְבַלְבְּלוֹ בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים קֹדֶם הַדִּבּוּר וּבִשְׁעַת הַדִּבּוּר וּלְאַחֲרָיו כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו מְאֹד הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים יֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מֵהֶם וְהוּא רוֹצֶה לְתָפְשָׁם וּלְלָכְדָם וּלְלוֹחֵם עִמָּהֶם לְהַחֲזִירָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אֲבָל לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה, כִּי רַב בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהַיֵּצֶר הָרַע שֶׁלָּהֶם מְגֻשָּׁם כַּנַּ"ל. וּמִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּבִלְבּוּלִים גְּדוֹלִים הַרְבֵּה מְאֹד אֲזַי כָּל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם וּלְלוֹחֵם עִמָּהֶם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעִקַּר תַּקָּנָתוֹ שֶׁיִּנִּיחַ אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת וְלֹא יַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם כְּלָל וְלֹא יִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל, רַק שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ בְּמַה שֶּׁהוּא עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' וְיִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ בְּדַעְתּוֹ מְאֹד מְאֹד לַעֲמֹד עַל עָמְדּוֹ לְהַכְנִיס מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּהַדִּבּוּרִים שֶׁהוּא מְדַבֵּר וְלֹא יִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת הַמְבַלְבְּלוֹת כְּלָל וַאֲזַי מִמֵּילָא יִסְתַּלְּקוּ וַאֲפִלּוּ אִם יָבֹאוּ אַחַר כָּךְ עוֹד הַפַּעַם גַּם כֵּן לֹא יִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל וּבְוַדַּאי יִסְתַּלְּקוּ. וְכֵן אֲפִלּוּ אִם יָבֹאוּ עָלָיו כַּמָּה פְּעָמִים אִם יִהְיֶה חָזָק וְעַקְשָׁן גָּדוֹל לִבְלִי לְהָשִׁיב לָהֶם דָּבָר וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל. זֶהוּ עִקַּר עֲצָתוֹ וְיוֹכַל לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' וְהֵם יִסְתַּלְּקוּ מִמֵּילָא. אֲבָל אִם יִרְצֶה לִלְחֹם עִם הַמַּחֲשָׁבוֹת לְלָכְדָם וּלְתָפְשָׁם יִתְבַּלְבֵּל תְּפִלָּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְהַמַּחֲשָׁבוֹת יִתְגַּבְּרוּ יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל:

וְזֶה מְרַמֶּזֶת לָנוּ הַתּוֹרָה בַּמִּצְוָה הַזֹּאת, כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ', הַיְנוּ כְּשֶׁתִּרְצֶה לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁאָז אַתָּה עוֹסֵק בִּבְחִינַת קַן צִפּוֹר, דְּהַיְנוּ לִקַּח וּלְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת קַן צִפּוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּבִפְרָט בְּעֵת עוֹסְקוֹ בְּדִבּוּרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת צִפֳּרְתָּא דְּקַאֵי עַד קַרְסֶלֵּהּ וְכוּ'. כִּי הַדִּבּוּר נִקְרָא צִפּוֹר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן יא. וְזֶה בְּחִינַת וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, הַיְנוּ כִּי עוֹפוֹת וְצִפֳּרִים שֶׁהֵם בַּעֲלֵי כְּנָפַיִם הֵם בִּבְחִינַת דִּבּוּר. וְזֶהוּ, וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת אֵם הַבָּנִים, שֶׁהוּא הִתְבּוֹנְנוּת הַשֵּׂכֶל רוֹבֵץ תָּמִיד עַל הַדִּבּוּרִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֶפְרוֹחִים אוֹ בֵּיצִים דְּלֵית גַּדְפִּין דִּלְהוֹן שְׁלֵמִים, הַיְנוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁאֵין לָהֶם עֲדַיִן שְׁלֵמוּת וְהִתְבּוֹנְנוּת הַשֵּׂכֶל רוֹבֵץ עֲלֵיהֶם לְהַגְדִּילָם וּלְהַשְׁלִימָם וּמֵחֲמַת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם נֶאֱחָז בְּרֹב הָעוֹלָם הַיְצִרִין רָעִין הַמְגֻשָּׁמִים הַנַּ"ל שֶׁמְּבַלְבְּלִין אֶת הָאָדָם מְאֹד כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הִתְגָּרוּת הַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו הוּא בְּהַמַּחֲשָׁבָה וְהַשֵּׂכֶל, כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר לַהֲפֹךְ הַדָּבָר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּשִׂכְלוֹ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִים כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְהוּא בְּתַחְבּוּלוֹתָיו מִתְגַּבֵּר דַּיְקָא עַל הִתְבּוֹנְנוּת הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵם הַבָּנִים וּמִתְגַּבֵּר עַל בְּחִינָה זֹאת לְבַלְבֵּל בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים בְּעֵת שֶׁעוֹסְקִין לְהוֹצִיא אֶל הַפֹּעַל לְהוֹלִיד הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת וּבְחִטָא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי. עַל-כֵּן מַזְהֶרֶת הַתּוֹרָה, לֹא תְקַח הָאֵם עַל הַבָּנִים שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. שֶׁתִּזָּהֵר שֶׁלֹּא תָּרוּץ

אַחַר הָאֵם שֶׁהֵם הַבִּלְבּוּלִים שֶׁבְּהַשֵּׂכֶל וְהַמַּחֲשָׁבָה לִקְחָם וּלְתָפְשָׁם, כִּי אָז זֶה וָזֶה לֹא תַּעֲלֶה בְּיָדְךָ, כִּי לֹא תוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וְגַם הַמַּחֲשָׁבוֹת יִתְגַּבְּרוּ יוֹתֵר כַּנַּ"ל. מֵחֲמַת גֹּדֶל תֹּקֶף הַנְּגִיעוֹת שֶׁל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַנִּפְגּוֹלוֹת שֶׁאָז כָּל מַה שֶּׁעוֹסְקִין לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם מִתְגַּבְּרִין יוֹתֵר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עִקַּר הָעֵצָה, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, שֶׁלֹּא תִּסְתַּכֵּל וְלֹא תַּבִּיט לְאַחֲרֶיךָ עַל הָאֵם כְּלָל, שֶׁהֵם הַבִּלְבּוּלִים וְהַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בְּהִתְבּוֹנְנוּת שִׂכְלְךָ רַק תַּנִּיחֵם שֶׁיֵּלְכוּ לָהֶם וְלֹא תָּרוּץ אַחֲרֵיהֶם לִלְחֹם עִמָּהֶם כְּלָל. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ תְּשַׁלְּחֵם וּתְסַלְּקֵם מֵאִתְּךָ. בִּבְחִינַת שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם רַק וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לְךָ, הַבָּנִים הֵם הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְבָּרְרוֹת עַל-יְדֵי הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ' הֵם לְבַד תִּקַּח לָךְ, וְתִזְכֶּה בָּהֶם לְהַעֲלוֹתָם וּלְבָרְרָם, אֲבָל אֶת הָאֵם, שֶׁהִיא בְּחִינַת וּבְחַטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדִּמְיוֹנוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁבְּהִתְבּוֹנְנוּת שִׂכְלְךָ תְּשַׁלַּח וּתְסַלֵּק מִדַּעְתְּךָ וְלֹא תִּסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם וְלֹא תִּלָּחֵם עִמָּהֶם לִקְחָם וּלְתָפְסָם, כִּי אֵין לְךָ כֹּחַ לָזֶה מֵחֲמַת עִצָּם הַנְּגִיעוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי יִקָּרֵא, פָּרָט לִמְזֻמָּן. וּמֵחֲמַת זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שֶׁאִם לְאַחַר שֶׁשִּׁלַּח הָאֵם לָקַח הַבָּנִים וְהֶחֱזִירָם לַקֵּן וְאַחַר כָּךְ חָזְרָה הָאֵם עֲלֵיהֶם אֲזַי פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּחַ עוֹד, כִּי כְּבָר נֶחְשַׁב לִמְזֻמָּן, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר זָכָה בָּהֶם בְּמַה שֶׁהֶחֱזִירָם לַקֵּן, אֲבָל קֹדֶם שֶׁהֶחֱזִירָם לַקֵּן וְלֹא זָכָה בָּהֶם עֲדַיִן אֲפִלּוּ אִם שִׁלְּחָהּ וְחָזְרָה שִׁלְּחָהּ וְחָזְרָה כַּמָּה פְּעָמִים חַיָּב לְשַׁלְּחָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, עַיֵּן בִּגְמָרָא וּפוֹסְקִים. הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַחִיּוּב לְשַׁלֵּחַ הָאֵם הוּא רַק כָּל זְמַן שֶׁהַדִּבּוּר שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת הֵם בַּגָּלוּת, הַיְנוּ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא זָכָה הָאָדָם עֲדַיִן לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ כָּרָאוּי וְנִיצוֹצֵי נַפְשׁוֹ הֵם עֲדַיִן בְּגָלוּת גָּדוֹל אָז אֵינוֹ יָכוֹל לְקַח הַנְּפָשׁוֹת עִם הָאֵם כִּי נֶאֱחָז בָּהָאֵם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וַאֲזַי עִקַּר תַּקָּנָתוֹ בְּחִינַת שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל רַק לִקַּח הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם הַדִּבּוּרִים, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַבִּיט לְאַחֲרָיו כְּלָל, רַק יְדַבֵּר הַדִּבּוּרִים כְּמוֹ שֶׁהֵם וְלֹא יִתְבּוֹנֵן בְּשִׂכְלוֹ לְאַחֲרָיו לְבָרֵר וּלְתַקֵּן הַמַּחֲשָׁבָה רַק יְסַלֵּק כָּל הִתְבּוֹנְנוּת שִׂכְלוֹ וִידַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת וּתְמִימוּת גָּדוֹל כְּאִלּוּ אֵין בּוֹ שׁוּם דַּעַת וּתְבוּנָה כְּלָל וְכַנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁכְּבָר זָכָה בְּהַקֵּן צִפּוֹר, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁכְּבָר קִדְּשׁוּ וְטִהֲרוּ אֶת עַצְמָן בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁבְּחִינַת הַדִּבּוּרִים וְהַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת קֵן צִפּוֹר כְּבָר נָכוֹן וּמְזֻמָּן אֶצְלָם בְּחִינַת תְּפִלָּתוֹ שְׁגוּרָה בְּפִיו, בְּבְחִינַת גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וְכוּ', הֵם מֻתָּרִים לִקַּח גַּם הָאֵם עִם הַבָּנִים, כִּי אֶצְלָם אֵין מִתְגַּבֵּר הַזֶּהֲמָא בְּהִתְבּוֹנְנוּת הַשֵּׂכֶל וְאֵין בָּאִין עֲלֵיהֶם דִּמְיוֹנוֹת וּבִלְבּוּלִים הַנַּ"ל וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּאִים עֲלֵיהֶם לִפְעָמִים אֵיזֶה מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הֵם בָּאִים רַק בִּשְׁבִיל שֶׁהַצַּדִּיק יִתַּקְּנֵם וִיבָרְרֵם וְהַצַּדִּיק צָרִיךְ דַּיְקָא לִקְחָם וּלְבָרְרָם, כִּי הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לָזֶה לִקְחָם וּלְבָרְרָם כָּרָאוּי. וְכַמּוּבָא שֶׁהַצַּדִּיק כְּשֶׁבָּא עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הוּא יוֹדֵעַ מֵהֵיכָן הֵם נִמְשָׁכִין וְיוֹדֵעַ לְהַעֲלוֹת כָּל מַחֲשָׁבָה לְשָׁרְשָׁהּ וּלְבָרְרָהּ כָּרָאוּי וְעַל-כֵּן

הוּא יָכוֹל לִזְכוֹת בְּהֶאֵם עִם הַבָּנִים מֵחֲמַת שֶׁאֶצְלוֹ הַקֶּן צִפּוֹר בְּחֵינַת הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת מְזֻמָּן שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַגָּלוּת וְהַטִּלְטוּל וְכַנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁאֶצְלוֹ עֲדַיִן הַקֶּן צִפּוֹר בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ וְכוּ' בִּבְחִינַת גָּלוּת וְטִלְטוּל גָּדוֹל הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לִקַּח הָאֵם כַּנַּ"ל, רַק צָרִיךְ לְקַיֵּם שֶׁלֹּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם שֶׁלֹּא יְבַלְבֵּל אוֹתוֹ כְּלָל הִתְבּוֹנְנוּת שִׁמְעָרֵב מְאֹד בִּבְלְבּוּלִים וְדִמְיוֹנוֹת רַבִּים רַק יִתְפַּלֵּל בְּתָמִימוּת גָּדוֹל וְלֹא יִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל, וְאָז, 'וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ', שֶׁתִּזְכֶּה בְּהַדְּבּוּרִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת, כִּי לִסְתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁהַדִּבּוּר שֶׁהוּא הַנְּפָשׁוֹת עֲדַיִן בְּגָלוּת גָּדוֹל אֶצְלוֹ אָסוּר לוֹ לְהִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ שָׁם שָׁאֲפִלּוּ שִׁלַּח וְחָזְרָה, שֶׁלְּחָהּ וְחָזְרָה צָרִיךְ לְשַׁלֵּחַ אֲפִלּוּ כַּמָּה פְּעָמִים כָּל זְמַן שֶׁלֹּא זָכָה בְּהַבָּנִים כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַדִּמְיוֹנוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וּמְשַׁלְּחָם מִדַּעְתּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה וּמִתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ. עַל-פִּי רֹב אַחַר כָּךְ הֵם חוֹזְרִים וּבָאִים עָלָיו וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים וְעַל-כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה אֶת הָאָדָם שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן וּלְקַיֵּם מִצְוַת שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח פַּעַם אַחַר פַּעַם אֲפִלּוּ כַּמָּה פְּעָמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁחוֹזְרִין וּבָאִין עָלָיו הַבִּלְבּוּלִים וְהַדִּמְיוֹנוֹת, שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם לַעֲמֹד עַל עָמְדּוֹ וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל לְאַחֲרֵיהֶם כְּלָל רַק לְשַׁלְּחָם מִדַּעְתּוֹ עַל-יְדֵי הֶסַח הַדַּעַת לְבַד שֶׁיַּעֲשֶׂה רַק אֶת שֶׁלּוֹ בְּמַה שֶׁהוּא עוֹסֵק וְכַנַּ"ל, כִּי הַיֵּצֶר הָרַע כָּרוּךְ אַחֲרָיו בְּכָל פַּעַם וּבְכָל מִינֵי עֲצוֹת שֶׁמַּשְׁתַּדְּלִין כְּנֶגְדּוֹ הוּא מִתְגָּרֶה בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל כְּנֶגְדּוֹ בְּלִי שִׁעוּר וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּבִפְרָט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן מח מט נ, נא, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֲפִלּוּ מֵאָה פְּעָמִים וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת אִם רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים, הַיְנוּ אִם יַעֲלֶה וְיִתְגַּבֵּר עָלֶיךָ רוּחַ הַמּוֹשֵׁל שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו שֶׁהוּא רוֹצֶה לִמְשֹׁל בְּךָ, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת מָלֵךְ זָקֵן וּכְסִיל שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁהָאָדָם בַּגָּלוּת עֲדַיִן נִקְרָא הוּא בְּחִינַת מָלֵךְ וּמוֹשֵׁל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עִיר קְטַנָּה וְכוּ' וּבָא עָלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עַל הַיֵּצֶר הָרַע וְנוֹתֵן לְךָ הַפְסוּק עֵצָה שֶׁאִם יַעֲלֶה וְיִתְגַּבֵּר עָלֶיךָ רוּחַ הַמּוֹשֵׁל, הַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁל הַמּוֹשֵׁל שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו אֲזַי עִקַּר עֲצָתְךָ מְקוֹמְךָ אַל תַּנַּח שֶׁלֹּא תַּנִּיחַ אֶת מְקוֹמְךָ לְהַבִּיט אַחֲרֶיךָ חַס וְשָׁלוֹם, לְלֹחֶם עִם הַמַּחֲשָׁבוֹת הַמְבַלְבְּלוֹת רַק תַּעֲמֹד עַל עָמְדְּךָ בְּתֻקֶּף וּגְבוּרָה וּמְקוֹמְךָ אַל תַּנַּח בְּשׁוּם אֹפֶן רַק תַּעֲשֶׂה אֶת שֶׁלְּךָ בְּמַה שֶׁאַתָּה עוֹסֵק בּוֹ וְאָז מִמֵּילָא יִסְתַּלְּקוּ כָּל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲטָאִים גְּדוֹלִים, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מֵהַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם. וְזֶהוּ, כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים, כִּי עֵצָה שֶׁלֹּא תִּסְתַּכֵּל אַחֲרֶיהֶם כְּלָל הוּא מַרְפֵּא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יַנִּיחַ

חֲטָאִים גְּדוֹלִים שֶׁהֵם הַבִּלְבּוּלִים וְהַדִּמְיוֹנוֹת, כִּי עַל-יְדֵי עֵצָה זֹאת תִּתְרַפֵּא וְתַנִּיחַ וְתַעֲזֹב אוֹתָם מִמֵּילָא, כִּי מֵאֲלֵיהֶם יִסְתַּלְּקוּ עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּבְחִינַת לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבַנִי כֹּחִי וְכוּ' וַיְנַקְּשׁוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת וּמִרְמוֹת כָּל הַיּוֹם יֶהְגּוּ וַאֲנִי כְּחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח פִּיו וָאֱהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמִּזְמוֹר, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַבִּלְבּוּלִים מְאֹד מְאֹד בְּבְחִינַת לִבִּי סְחַרְחַר וְאֵין כֹּחַ בָּהָאָדָם לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם מֵעֹצֶם הַגְּלוּת בְּבְחִינַת עֲזָבַנִי כֹּחִי וְכוּ' אֲזַי עִקַּר עֲצָתוֹ הוּא בְּחִינַת וַאֲנִי כְּחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע וְכוּ' וָאֱהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא שׁוֹמֵעַ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ שׁוֹמֵעַ וְלֹא יִסְתַּכֵּל אַחֲרֵיהֶם וְלֹא יָשִׁיב עֲלֵיהֶם בְּדַעְתּוֹ כְּלָל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי לְךָ ה' הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַּעֲנֶה וְכוּ'. כִּי אָמַרְתִּי פֶּן יִשְׂמְחוּ לִי וְכוּ' כִּי אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן וְכוּ' כִּי עֲוֹנִי אַגִּיד וְכוּ'. כִּי מֻחָמַת רִבּוּי הֶעָוֹנוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַבִּלְבּוּלִים מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר אָז כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה לְהָשִׁיב עֲלֵיהֶם וְלַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם עַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין רַק לִהְיוֹת כְּחֵרֵשׁ לֹא יִשְׁמַע וְכוּ' וְלֹא יִסְתַּכֵּל אַחֲרֵיהֶם כְּלָל כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י זֶה נֶאֱמַר עַל אוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁרָדַף פַּרְעֹה אַחֲרֵיהֶם וְהִשִּׂיגָם חוֹנִים עַל הַיָּם וְאֵין מָקוֹם לָנוּס לִפְנֵיהֶם מִפְּנֵי הַיָּם וְלֹא לְהִפָּנוֹת מִפְּנֵי חַיּוֹת רָעוֹת לְמַה הָיוּ דּוֹמִין בְּאוֹתָהּ שָׁעָה? לְיוֹנָה שֶׁבּוֹרַחַת מִפְּנֵי הַנֵּץ וְנִכְנָסָה לִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים וְהָיָה הַנָּחָשׁ נוֹשֵׁךְ בָּהּ תְּכֻנֵּס לִפְנִים הֲרֵי הַנָּחָשׁ תֵּצֵא לַחוּץ הֲרֵי הַנֵּץ אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ, אֶת כִּשְׁרוֹן פָּעֳלָתֵךְ לְמִי אַתְּ פּוֹנָה בְּעֵת צָרָה? הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה' כַּנַּ"ל. וְכָל עִנְיָן זֶה עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בְּעֵת שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם רוֹדְפִים אַחֲרָיו בְּכַמָּה מִינֵי רְדִיפוֹת וְכָל כֹּחָם מֻחָמַת הַדִּינִים שֶׁיּוֹנְקִים מֵהֶם וּמִתְקָף הִתְעוֹרְרוּת הַדִּינִים שֶׁנִּתְעוֹרְרִים עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הַמַּצְדִּיק אֶת עַצְמוֹ מִלְמַטָּה מַצְדִּיקִין עָלָיו מִלְמַעְלָה וְכוּ'. עַל-יְדֵי-זֶה רוֹדְפִין אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִין בְּכַמָּה מִינֵי מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִין וְיִסּוּרִים וּבִלְבּוּלִים רַבִּים וְהוּא מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁהָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁמֵּאַחוֹרֵיהֶם רָדְפוּ הַמִּצְרִים אַחֲרֵיהֶם וּמִלְּפָנֵיהֶם הָיָה הַיָּם סוֹעֵר וּמִצְּדָדֵיהֶם חַיּוֹת רָעוֹת עַד שֶׁלֹּא הָיָה מָקוֹם לָנוּס בְּשׁוּם צַד כְּמוֹ יוֹנָה שֶׁבּוֹרַחַת מִפְּנֵי הַנֵּץ וְכוּ' וּמַמָּשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ עוֹבְרִים עַל כָּל אָדָם הָרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא מַה שֶּׁיּוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, מִשֶּׁמְּאַת וְזֻהֲמַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם לְקְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרָיִם

תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ'. וְזֶה מַכְרִחַ לַעֲבֹר עַל כָּל אָדָם בְּכָל זְמַן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם וּכְשֶׁבְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחֵילוֹתָיו רוֹדְפִין אַחַר הָאָדָם בְּבִלְבּוּלִים וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת רַבּוֹת מְאֹד וְאֵין לוֹ מָקוֹם לָנוּס לֹא לְפָנָיו וְלֹא לְאַחֲרָיו וְלֹא מִן הַצְּדָדִין, כִּי מִכָּל צַד מְסַבְּבִין אוֹתוֹ בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים וּמְנִיעוֹת וְיִסּוּרִין אֲזַי אִם יִרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל לַאֲחוֹרָיו בְּוַדַּאי יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵין תַּקָּנָה כִּי אִם שֶׁיִּצְעַק אֶל ה' מִמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם וְלֹא יִפְנֶה וְיִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל וְכַנַּ"ל:

חלק ז

כִּי כָל מַה שֶּׁעָבַר עַל יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאַחַר כָּךְ וְכָל הַמִּלְחָמוֹת לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל מַה שֶּׁעָבַר עָלֵינוּ אַחַר כָּךְ הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו כַּמָּה מִינֵי מִלְחָמוֹת בִּלְי שִׁעוּר וּבְכָל עֵת שֶׁרוֹצֶה לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת ה' מִתְגַּבְּרִים בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, וּבִפְרָט בַּהַתְחָלָה. כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה אֶל פַּרְעֹה לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל הִתְגָּרָה בָּהֶם בְּיוֹתֵר וְאָמַר, תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה וְכוּ', כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּשֶׁרוֹאָה שֶׁבָּא צַדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה וְרוֹצֶה לְהוֹצִיא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מִגְּלוּת נַפְשׁוֹ הוּא מִתְגָּרֶה וּמִתְגַּבֵּר עָלָיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמַכְבִּיד עָלָיו עֹל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַתַּאֲוֹת וְהַפַּרְנָסָה עַד שֶׁקָּשֶׁה עָלָיו לָזוּז מִמְּקוֹמוֹ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ שֶׁהֵם תּוֹפְסִין אֱמְנוּת אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם וּבְכָל פַּעַם הֵם צוֹעֲקִים אֶל ה', וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַכְנִיעִין בְּכָל פַּעַם פַּרְעֹה וְחֵילוֹתָיו שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכִתּוֹתֵיהֶם, אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּכְנִיעִים הֵם חוֹזְרִין וּמִתְגַּבְּרִין בְּכָל פַּעַם וְכֵן פַּעַם אַחַר פַּעַם כַּמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ פַּרְעֹה שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה מַכָּה נִכְנַע קְצָת, אֲבָל אַחַר כָּךְ חָזַר וְהִתְגַּבֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה וַיְכַבֵּד אֶת לִבּוֹ וְכוּ' וַאֲפִלּוּ אַחַר שֶׁהֵבִיא ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו כָּל הָעֶשֶׂר מַכּוֹת וְהֻכְרַח לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם חָזַר וְקִבֵּץ כָּל חֵילוֹתָיו וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וּכְמוֹ כֵן מָמֹשׁ עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בְּכָל זְמַן וְכָל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין בְּעַצְמוֹ כָּל זֶה לְפִי בְּחִינָתוֹ וְעֶרְכּוֹ אֵיךְ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו כַּמָּה עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת הוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ וְכָל הַגָּלְיוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵעִנְיָן הַנֶּאֱמַר בְּהַשִּׁיחוֹת הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בַּייֵצֶר הָרָע וּמֵרִבּוּי הַכֹּחוֹת וְהַבְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַיֵּצֶר הָרָע מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל זֶה מַה שֶּׁבְּכָל פַּעַם מִתְגַּבֵּר מֵחָדָשׁ וַאֲפִלּוּ לְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה שֶׁכְּבָר פָּסְקָה זֻהֲמָתָן וְהָיָה לָהֶם חֲרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת וְכוּ' וְזָכוּ לְקַדֵּשׁ נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה אַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְגָּרָה בָּהֶם אַחַר כָּךְ עַד שֶׁהֶחֱטִיא קְצָתָם בְּחֵטְא הָעֵגֶל. וְהַדָּבָר פֶּלֶא מְאֹד מֵאַיִן נִמְשָׁךְ זֹאת שֶׁאַחֲרֵי שֶׁפָּסְקָה זֻהֲמָתָן וְזָכוּ לִנְבוּאַת

פָּנִים בְּפָנִים יִפְלוּ אַחַר כָּךְ כָּל כָּךְ, אַךְ כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵעִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בַּיֵּצֶר הָרָע וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים יֵשׁ לָהֶם יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ' וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה שֶׁנִּסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל הַצַּדִּיקִים הוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ מַמָּשׁ וְהוּא רַק בְּחִינַת דִּינִים עֶלְיוֹנִים שֶׁלֹּא זָכוּ עֲדַיִן לְהַמְתִּיקָם וְכוּ' אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם הַצַּדִּיקִים שֶׁאֵינָם זוֹכִין לְהַמְתִּיק אֵלּוּ הַדִּינִים וּלְשַׁבֵּר זֶה הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ יָכוֹל אַחַר כָּךְ לְהִתְגָּרֶה בָּהֶם כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּפִּיל אוֹתָם מְאֹד חַס וְשָׁלוֹם, וְיַטְעֶה אוֹתָם מַה' יִתְבָּרֵךְ וְיַתְעֶה אוֹתָם מְאֹד כְּמוֹ שֶׁטָּעוּ אָז בָּעֵגֶל לוּלֵי מֹשֶׁה שֶׁעָמַד בַּפֶּרֶץ וְהוֹצִיאָם מִזֶּה וְכִפֵּר בַּעֲדָם וְכֵן עִבְרוּ כָּהֳנָּה וְכָהֳנָּה עַל כַּמָּה גְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכָל זֹאת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְאַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, עַל-כֵּן צְרִיכִין תָּמִיד לְצַעֵק אֶל ה' וּלְסַלֵּק וּלְהַשְׁלִיךְ מֵאִתּוֹ כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַבִּלְבּוּלִים רַק לֵילֵךְ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִימוּת וְאָז לְעוֹלָם לֹא יִמּוֹט כִּי צְעָקָה וּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת מוֹעִילִים תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, בְּחִינַת וַיָּבוֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה, הַיְנוּ כְּשֶׁמַּיִם הַזְּדוֹנִים מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהֶרְהוּרִים רַבִּים וּבִלְבּוּלִים וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת מְצוּלוֹת יָם וְאֵין מָקוֹם לִבְרֹחַ לֹא לְפָנִים וְלֹא לְאָחוֹר וְלֹא מִשּׁוּם צַד, שֶׁאָז הַנֶּפֶשׁ יִשְׂרָאֵלִי בְּצָרָה וּבִמְצוּקָה גְּדוֹלָה, בִּבְחִינַת יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲזַי אֵין תַּקָּנָה כִּי אִם שֶׁיַּסִּיחַ דַּעְתּוֹ וְלֹא יִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל, רַק יְזַדְּרֵז כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח לַעֲבֹר עַל כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְלֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ שֶׁהוּא עוֹסֵק בּוֹ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ', וְלֹא יִסְתַּכֵּל לַאֲחוֹרָיו כְּלָל כַּנַּ"ל רַק יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ, שֶׁיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם וְיִקְפְּצוּ לְתוֹךְ הַיָּם וְלֹא יַחְשְׁבוּ וְלֹא יִסְתַּכְּלוּ לַאֲחוֹרֵיהֶם כְּלָל, וְכֵן עָשׂוּ שֶׁקִּפֵּץ נַחְשׁוֹן לְתוֹךְ הַיָּם וְאַחֲרָיו כָּל יִשְׂרָאֵל וְהָלְכוּ בַּיָּם עַד חָטְמָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַיְנוּ שֶׁלֹּא הִסְתַּכְּלוּ עַל הַמַּיִם הַשּׁוֹטְפִים מַיִם הַזֵּידוֹנִים בְּחִינַת מְצוּלַת יָם שֶׁהֵם הַבִּלְבּוּלִים וְהַהֶרְהוּרִים הָרָעִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת רָבוֹת הַמְבַלְבְּלוֹת אוֹתָם בַּעֲבוֹדָתָם, וּבִפְרָט בִּתְפִלָּתָם, רַק קָפְצוּ לְתוֹךְ הַמְּצוּלַת יָם וְהָלְכוּ לָבֶטַח דַּרְכָּם וְעָסְקוּ בַּעֲבוֹדָתָם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' בְּתוֹךְ הִתְגַּבְּרוּת שְׁאוֹן גַּלֵּי הַיָּם שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְלֹא הִסְתַּכְּלוּ לַאֲחוֹרֵיהֶם כְּלָל, רַק עָשׂוּ אֶת שֶׁלָּהֶם וּבְוַדַּאי כָּל מַה שֶׁהִתְגַּבְּרוּ לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם וְלֵילֵךְ בְּתוֹכָם בְּוַדַּאי הִתְגַּבְּרוּ הַמְּצוּלוֹת יָם כְּנֶגְדָּם יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּמוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הַנִּלְחָמִים זֶה עִם זֶה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוֹשׁ לֹא הִסְתַּכְּלוּ עַל כָּל זֶה וְקִיְּמוּ עֵצָה הַנַּ"ל לְהִתְחַזֵּק לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל רַק

לֵילֵךְ דַּרְכָּם הַקָּדֹשׁ בְּתוֹכָם בְּתוֹךְ שִׁטִּיפַת הַיָּם עַד שֶׁבָּאוּ עַד חָטְמָם, וְאָז כְּשֶׁרָאָה ה' יִתְבָּרַךְ חֹזֶק לְבָבָם שֶׁאֵינָם מַנִּיחִים עֲבוֹדָתָם בְּשׁוּם בִּלְבּוּל שֶׁבָּעוֹלָם, אֲזַי חָמַל עֲלֵיהֶם וּבָקַע הַיָּם מִפְּנֵיהֶם וַיָּבוֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה, כִּי כֵן הַדָּבָר כְּשֶׁמִּתְחַזְּקִים בְּהִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל לֵילֵךְ דַּרְכּוֹ בִּתְפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ וְלִבְלִי לְהַבִּיט לְאַחֲרָיו וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל אַחֲרֵיהֶם כְּלָל, אֲזַי פִּתְאֹם הֵם נִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי מַמָּשׁ כְּמוֹ הַיָּם שֶׁנִּתְבַּטֵּל לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִתְהַפֵּךְ לְיַבָּשָׁה וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְכָל עֲדָתוֹ שֶׁהָיוּ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד בַּעֲלֵי הַשָּׂגָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נְשֹׂיאֵי עֵדָה קְרֻאֵי מוֹעֵד וְכוּ', רָאשֵׁי סַנְהֶדְרָאוֹת וְכוּ', וּבְפָרָט קֹרַח שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִכָּל הַלְּוִיִּם, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים, וּמֵהֵיכָן בָּא זֹאת לִפֹּל כָּל כָּךְ לַחֲלֹק עַל ה' וְעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן?! אַךְ כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, שֶׁאֻפְלוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים יֵשׁ לָהֶם יֵצֶר הָרָע, רַק שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ מַמָּשׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים שֶׁהֵם צְרִיכִין לְהַמְתִּיקָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהֵם צְרִיכִים מִלְחָמָה גְּדוֹלָה בְּדַעְתָּם לְכְבֹּשׁ וּלְשַׁבֵּר זֶה הַיֵּצֶר הָרָע אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא קָדוֹשׁ וְזַךְ וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְאֵינוֹ מַמְתִּיק הַדִּין כָּרָאוּי יָכוֹל לִפֹּל בְּטָעוּתִים וּמְכְשׁוֹלוֹת הַרְבֵּה עַל-יְדֵי-זֶה, אַךְ יֵשׁ בָּזֶה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ כַּמָּה צַדִּיקִים שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה גָּדוֹל מְאֹד אַף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׁאֲרוּ עַל עָמְדָם וּמֵתוּ בְּצִדְקָתָם, אֲבָל יֵשׁ שֶׁפָּגְמוּ בִּבְחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע הַגָּבֹהַּ הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה הִתְגָּרָה בָּהֶם כָּל כָּךְ עַד שֶׁהִפִּיל אוֹתָם מַטָּה מַטָּה עַד שֶׁנָּפְלוּ לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכָפְרוּ בָּעִקָּר רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, שֶׁבְּוַדַּאי כָּל הָאַרְבָּעָה הָיוּ גְּבוֹהִים בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד שֶׁזָּכוּ לִכָּנֵס לַפַּרְדֵּס, אַךְ לֹא נִמְלַט מֵהֶם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם אֶחָד, הוּא רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם, אֲבָל בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא הֵצִיץ וְנִפְגַּע וְהֵצִיץ וּמֵת, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׁאֲרוּ בְּצִדְקָתָם וּמֵתוּ בְּצִדְקָתָם רַק שֶׁפָּגְמוּ אֵיזֶה פְּגָם וְשֶׁגּוּ מַה שֶּׁשָּׁגוּ, אֲבָל אַחֵר קִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְיָצָא מֵעוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעִקַּר טָעוּתוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְאָךְ, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁרָאָה מַלְאָךְ מט"ט דֶּאִתְיְהִיב לֵהּ רְשׁוּתָא לְמִיכְתַּב זְכוּתְיְהוּ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַטָּעוּת שֶׁלּוֹ הָיָה עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַדִּין שֶׁהִתְלַבֵּשׁ אָז בִּבְחִינַת מַלְאָךְ וְנָתַן לוֹ מָקוֹם לְטָעוֹת, וְהוּא לֹא עָמַד בַּנִּסָּיוֹן לְהַשְׂלִים דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ וְהָלַךְ אַחַר הִתְבּוֹנְנוּת שִׂכְלוֹ עַד שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בֶּאֱמֶת, שֶׁאַיְתּוּהוּ לְמט"ט וְיָהֲבוּ לֵהּ שִׁתִּין פּוּלְסֵי דְּנוּרָא מַאי טַעֲמָא לָא קָם מִקַּמֵּהּ. מִזֶּה שֶׁהִתְלַבֵּשׁ אָז אֵיזֶה דִּין בְּמט"ט שֶׁרָצָה לְהִתְגָּרוֹת בּוֹ וּלְנַסּוֹתוֹ. וְזֶה הוּא בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ, בְּחִינַת דִּינִים וּגְבוּרוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ, כִּי קֹרַח הָיָה לֵוִי וְהָיָה גְּדוֹל הַלְוִיִּים, וְזֶה יָדוּעַ שֶׁלֵּוִי הוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַדִּין הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, כִּי כֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְלֵוִי הוּא בְּחִינַת גְּבוּרָה וְדִין כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן נָתַן ה' יִתְבָּרַךְ הַלְוִיִּים לְהַכֹּהֲנִים שֶׁיִּהְיֶה נִלְוִים אֲלֵיהֶם לַעֲבוֹדָתָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַלֵּוִי בְּכֹהֵן כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׂרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁהַלֵּוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין הוּא נִלְוֶה אֶל הַכֹּהֵן וּמְשָׁרְתוֹ בַּעֲבוֹדָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים בְּשָׂרְשָׁן וְנִתְתַּקְּנִין כָּל הָעוֹלָמוֹת וְנִמְחָלִין וְנִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי כָּל הָעֲוֹנוֹת וְהַחֲטָאִים הֵם עַל-יְדֵי הַיְצָרִין רָעִין שֶׁנִּמְשָׁכִין כֻּלָּם מִבְּחִינַת דִּינִים כַּנַּ"ל וְאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׂרְשׁוֹ, עַל-כֵּן לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה הַכַּפָּרָה וְהַתִּקּוּן שֶׁל עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד לְבַד, כִּי צְרִיכִין לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׂרְשׁוֹ, עַל-כֵּן הֻכְרַח שֶׁיִּהְיֶה נִלְוֶה הַלֵּוִי אֶל הַכֹּהֵן וְלִהְיוֹת טָפֵל אֵלָיו וּלְשַׁמֵּשׁ וּלְשָׁרֵת אוֹתוֹ בְּכָל צָרְכֵי הָעֲבוֹדָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִלְווּ עָלֶיךָ וישרתוך, וְעַל-יְדֵי שֶׁהַלֵּוִי שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַדִּין הָיָה טָפֵל אֶל הַכֹּהֵן וְשֵׁרֵת אוֹתוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלַל הַדִּין שֶׁהוּא הַלֵּוִי בְּהַכֹּהֵן שֶׁהוּא חֶסֶד וְנִמְתַּק הַדִּין שֶׁל הַלֵּוִי שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַדִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׂרְשׁוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה כָּל הַכַּפָּרוֹת וּסְלִיחוֹת עָוֹנוֹת, כִּי נִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע בְּשָׂרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַדִּין, כִּי נִמְתַּק הַדִּין בְּשָׂרְשׁוֹ עַל-יְדֵי הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַכֹּהֵן שֶׁנִּלְוֶה אֵלָיו הַלֵּוִי לְשָׁרְתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְקֹרַח הָיָה לֵוִי וְהָיָה גְּדוֹל הַלְוִיִּים וּבְוַדַּאי הָיָה נֶאֱחָז בְּשָׂרְשׁוֹ בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת דִּינִים וּגְבוּרוֹת הָרַבֵּה, וּבֶאֱמֶת זֶה הָיָה מִצַּד מַעֲלָתוֹ, כִּי בְּהַשֹּׂרֶשׁ כָּל הַדִּינִים הֵם קְדוֹשִׁים וְזַכִּים מְאֹד מְאֹד וְהֵם שְׁלֵמוּת וְתִקּוּן הָעוֹלָמוֹת רַק שֶׁצְּרִיכִים לְהַמְתִּיקָם לְכֹלְלָם בְּחֶסֶד וְזֶה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ כַּיָּדוּעַ. וְקֹרַח לְפִי גֹּדֶל מַעֲלָתוֹ שֶׁהָיָה גְּדוֹל הַלְוִיִּים בְּוַדַּאי הָיָה בּוֹ דִּינִים גְּבוֹהִים הַרְבֵּה מְאֹד וְכָל עֲבוֹדָתוֹ הָיָה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַמְתִּיקָם, וְעִקַּר הַמְתָּקָתוֹ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל נֶגֶד אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁהָיָה תַּכְלִית הַחֶסֶד, אֲבָל מֵחֲמַת גַּסּוּתוֹ נִתְגָּרָה בּוֹ הַדִּין וְלֹא עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְנִתְקַנֵּא בְּאַהֲרֹן וְלֹא רָצָה לִכָּלֵל בּוֹ, וְתֵכֶף שֶׁהִפְרִיד אֶת עַצְמוֹ בְּלִבּוֹ מֵאַהֲרֹן תֵּכֶף הִתְגַּבְּרוּ בּוֹ הַדִּינִים בְּיוֹתֵר וְנִפְרַד יוֹתֵר, וְכָל מַה שֶׁנִּפְרַד יוֹתֵר נִתְגָּרוּ בּוֹ הַדִּינִים יוֹתֵר, כִּי שָׁרְשׁוֹ הָיוּ דִּינִים וּגְבוּרוֹת הָרַבֵּה כַּנַּ"ל. עַד שֶׁהִתְגָּרוּ בּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁהִפִּילוּ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי עַד שֶׁחָלַק עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן וְעַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּמִתּוֹקֶף רִבּוּי הַדִּינִים שֶׁהָיָה בּוֹ שֶׁמֵּהֶם אָחִיזַת הַיְצָרִין רָעִים עַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַטְעוֹת וּלְהַדִּיחַ אֶת גְּדוֹלֵי צַדִּיקִים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים רָאשֵׁי סַנְהֶדְרָאוֹת נְשִׂיאֵי עֵדָה קְרָאֵי מוֹעֵד וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל הַגְּדוֹלִים הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים שֶׁאֵינָם זוֹכִים לְהַמְתִּיקָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קֹרַח שֶׁהָיָה לֵוִי שֶׁשָּׁרְשׁוֹ דִּין שֶׁלֹּא זָכָה לְהַמְתִּיק הַדִּין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַטְעוֹת גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְכָל טָעוּתוֹ הָיָה שֶׁמֵּחֲמַת גַּסּוּתוֹ נִדְמָה לוֹ שֶׁהַכֹּל שָׁוִין וְלֹא רָצָה לְהַאֲמִין שֶׁגַּם הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים צְרִיכִין מִלְּחָמָה גְּדוֹלָה עִם הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים כַּנַּ"ל. וְאָמַר שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לְמַעֲלַת הַגְּדוֹלִים שׁוּב אֵין צָרִיךְ מִלְּחָמָה כְּלָל. וְאִם כֵּן הַכֹּל שָׁוִין וְאֵין חִלּוּק בֵּין מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבֵין שְׁאָר הַגְּדוֹלִים, וּבִפְרָט שֶׁאָז הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲלָה גְּבוֹהָה מְאֹד, כִּי זָכוּ כֻּלָּם לְהַשָּׂגַת נְבוּאַת פָּנִים בְּפָנִים. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר, רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁהִקְשָׁה מַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ וְכוּ' מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְכֻלָּם שָׁמְעוּ בְּסִינַי מִפִּי הַגְּבוּרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַיְנוּ שֶׁכֻּלָּם בְּמַעֲלָה גְּבוֹהָ וְנִתְבַּטֵּל מֵהֶם הַיֵּצֶר הָרָע, כִּי פָּסְקָה זֻהֲמָתָן וְזָכוּ לִנְבוּאַת פָּנִים בְּפָנִים לִשְׁמֹעַ מִסִּינַי מִפִּי הַגְּבוּרָה אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ. וְאִם כֵּן מַה מַּעֲלַתְכֶם שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן גָּבוֹהַּ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, כִּי אֵיךְ שַׁיָּךְ עוֹד מַעֲלָה יְתֵרָה. מֵאַחַר שֶׁכְּבָר פָּסְקָה זֻהֲמָתָן וּבָטַל מֵהֶם הַיֵּצֶר הָרָע וְכֻלָּם קְדוֹשִׁים וְכַנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל זֶה טָעָה מֵחֲמַת גַּסּוּתוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁפָּסְקָה זֻהֲמָתָן עֲדַיִן הָיוּ צְרִיכִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִלְּחָמָה גְּדוֹלָה עִם הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כַּמָּה נִכְשְׁלוּ אַחַר כָּךְ בְּחֵטְא הָעֶגֶל וּמְרַגְּלִים כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁלֹּא נִכְשְׁלוּ אֲבָל עֲדַיִן יֵשׁ עֲלֵיהֶם מִלְּחָמוֹת בִּבְחִינָה הַנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֲדַיִן מִלְּחָמוֹת בְּוַדַּאי אֵין כֻּלָּם שָׁוִים וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם מַדְרֵגוֹת בְּלִי שִׁעוּר, כִּי כִּי כָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְשַׁבֵּר הַיֵּצֶר הָרָע הַגָּבוֹהַּ שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ לְהַמְתִּיק הַדִּין כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְאֵיזֶה דַּרְגָּא. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לְהַעֲרִיךְ וּלְהַדְּמוֹת שְׁאָר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַף-עַל-פִּי שֶׁכֻּלָּם קְדוֹשִׁים, כְּנֶגֶד רַגְלֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, וַאֲפִלּוּ גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל הָאֲמִתִּיִּים אֵין לָהֶם לְהַשְׁוּוֹת עַצְמָן לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁזָּכוּ לְמַה שֶּׁזָּכוּ. וְקֹרַח פָּגַם בָּזֶה וְאָמַר, כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה'. וּמֵאַחַר שֶׁכָּפַר בְּמַעֲלַת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, כָּפַר בְּכָל הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה עַל יָדָם עַד שֶׁנֶּאֶבְדוּ הוּא וְכָל עֲדָתוֹ, וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הִתְגָּרוּת הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם עִקַּר כָּל הַיְצָרִין רָעִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה שֶׁשָּׁאַל, טַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת חַיֶּבֶת בְּצִיצִית? וְכוּ', הִתְחִיל מְשַׂחֵק, וּמַה טַּלִּית וְכוּ', בַּיִת מָלֵא סְפָרִים חַיָּב בִּמְזוּזָה וְכוּ'. בַּהֲרֶת בִּכְגָרִיס טָמֵא פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ טָהוֹר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגָם הַנַּ"ל שֶׁרָצָה לְהָבִין הַכֹּל בְּחָכְמָתוֹ וְסָבַר שֶׁאֵין דַּעַת וְשֵׂכֶל לְמַעְלָה מִדַּעְתּוֹ וְשִׂכְלּוֹ וְהִלֵּךְ בִּסְבָרוֹת שֶׁל טָעוּת שֶׁלּוֹ. וְעַל-כֵּן שָׁאַל, טַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁתִּתְחַיֵּב בְּצִיצִית, כִּי הֲלֹא טַלִּית שֶׁל מִין אֶחָד חוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת פּוֹטְרָהּ וְכוּ'?! הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁתְּכֵלֶת גְּבוֹהַּ וְקָדוֹשׁ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְחוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת לְתַקֵּן אֶת הַטַּלִּית שֶׁל מִין אַחֵר וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא כֻּלָּהּ צִיצִית וּתְכֵלֶת, וּבֶאֱמֶת בְּוַדַּאי כֵּן

הוּא שֶׁעַל-יְדֵי חוּטֵי הַצִּיצִית נַעֲשֶׂה כָּל הַטַּלִּית כְּאִלּוּ כֻּלָּהּ צִיצִית, כִּי בְּוַדַּאי נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת הַצִּיצִית שֶׁעִקָּרָן תְּכֵלֶת עַל כָּל הַטַּלִּית וְנַעֲשֶׂה הַטַּלִּית כְּאִלּוּ הוּא כֻּלָּהּ תְּכֵלֶת כֻּלָּהּ צִיצִית, וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבָרְכִין לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וְאֵין מְבָרְכִין לְהִתְעַטֵּף בְּטַלִּית שֶׁתְּלוּיִים בּוֹ צִיצִית, כִּי עֻטְּפָתֵנוּ הוּא רַק בְּצִיצִית, כִּי עַל-יְדֵי חוּטֵי הַצִּיצִית נַעֲשֶׂה הַטַּלִּית קָדוֹשׁ כֻּלּוֹ בִּקְדֻשַּׁת הַצִּיצִית וּכְאִלּוּ הוּא כֻּלּוֹ צִיצִית, וְעַל-כֵּן טָעָה קֹרַח וְשַׁאל מֹאַחַר שֶׁתְּכֵלֶת גָּבוֹהַּ וּקְדוֹשָׁה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ שֶׁחוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת יִפְטֹר אֶת הַטַּלִּית שֶׁל מִין אַחֵר וְיַעֲשֶׂה אֶת הַטַּלִּית כְּאִלּוּ הִוא תְּכֵלֶת אִם כֵּן, מִכָּל שֶׁכֵּן וְקַל וְחֹמֶר כְּשֶׁהַטַּלִּית בְּעַצְמָהּ הוּא כֻּלָּהּ שֶׁל תְּכֵלֶת אֵינוֹ בְּדִין שֶׁתִּפְטֹר אֶת עַצְמָהּ, וּבְוַדַּאי הִיא קָשְׁיָה גְּדוֹלָה לְפִי טָעוּתוֹ שֶׁאָמַר שֶׁכֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעִים לְמַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שׁוּב אֵין שַׁיָּךְ יֵצֶר הָרָע וְאֵין שַׁיָּךְ חִלּוּק בֵּין הַגָּבוֹהַּ לְגָבוֹהַּ מַעַל גָּבוֹהַּ וְעַל-כֵּן אָמַר, כִּי כָּל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְכוּ' וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת גָּבוֹהַּ מַעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם עַד אֵין קֵץ וְאֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כּוֹלָּא חַד, וְאֵין קֵץ וְאֵין סוֹף לְמַעֲלַת מְצוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד, וּכְמוֹ שֶׁהַפְּחוּתִים שֶׁבַּפְּחוּתִים צָרִיךְ לְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וּשְׁאָרֵי הַמִּצְוֹת כְּדֵי לְתַקְּנוֹ וּלְקַדְּשׁוֹ, כְּמוֹ כֵן גַּם הַגְּדוֹל שֶׁבַּגְּדוֹלִים הַקָּדוֹשׁ מְאֹד מְאֹד צָרִיךְ גַּם כֵּן לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית אַלּוּ וְכֵן בִּשְׁאָרֵי מִצְוֹת, רַק שֶׁבְּוַדַּאי אֲצִלּוֹ נַעֲשֶׂה הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמִּצְוָה כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ הוּא, וְכַמּוּבָן בְּתִקּוּנֵי זֹהַר לְעִנְיַן תְּפִלִּין לְרָשָׁעִים אִנּוּן קִשּׁוּרָא לְכָל מְקַטְרְגִין דִּילְהוֹן וְכוּ' לְבֵינוֹנִים וְכוּ' לְצַדִּיקַיָּא וְכוּ', אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן כֻּלָּם צְרִיכִין לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּשָׁוֶה וְאֵין חִלּוּק בַּעֲשִׂיַּת הַתְּפִלִּין בֵּין הַתְּפִלִּין שֶׁל הָרְשָׁעִים לְהַתְּפִלִּין שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, רַק שֶׁהַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין בְּוַדַּאי לָאו כָּל אַפִּין שָׁוִין, כִּי הֵם מְתַקְּנִין אֲצֶל כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ וּכְפִי מַדְרֵגָתוֹ, וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹת, כִּי טַעֲמֵי הַמִּצְוֹת אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פְּלָאוֹת עֲדוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נְצָרָתַם נַפְשִׁי, וְכַמְבֹאָר אֲצֵלֵנוּ מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁחוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן כָּל הַטַּלִּית עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַטַּלִּית כְּאִלּוּ הוּא כֻּלּוֹ צִיצִית, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם טַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת חַיֶּבֶת בְּצִיצִית, כִּי גַּם טַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת צְרִיכָה תִּקּוּן הַצִּיצִית אֲפִלּוּ לְפִי סְבָרָתוֹ שֶׁטַּלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת יֵשׁ לָהּ מַעֲלָה וּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מַעֲלָה וּקְדֻשָּׁה לְטַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת עַל שְׁאָר טַלִּיתִים, כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַתְּכֵלֶת הוּא רַק כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהֶם חוּטֵי צִיצִית כְּדִינָם לִשְׁמָהּ אוֹ בְּבִגְדֵי כְּהֻנָּה, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָתָן אֵין שׁוּם מַעֲלָה לִתְכֵלֶת עַל שְׁאָר מִינִים, וְהוּא טָעָה בִּשְׁתַּיִם, שֶׁטָּעָה וְסָבַר שֶׁיֵּשׁ מַעֲלָה לְטַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת, וַאֲפִלּוּ לְפִי טָעוּתוֹ טָעָה הַרְבֵּה, כִּי אֲפִלּוּ אִם הָיָה מַעֲלָה גְּדוֹלָה לְטַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת אַף-עַל-פִּי-כֵן הִיא גַּם הִיא צְרִיכָה תִּקּוּן הַצִּיצִית לְפִי בְּחִינָתָהּ, כְּמוֹ

שֶׁגַּם הַצַּדִּיקִים הַגְּבוֹהִים צְרִיכִין תִּקּוּן הַמִּצְוֹת לְפִי מַעֲלָתָם כַּנַּ"ל, כִּי גַּם בַּבְּחִינוֹת הַגְּבוֹהוֹת יֵשׁ בְּחִינַת יֵצֶר הָרָע, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים, וּצְרִיכִין גַּם שָׁם תִּקּוּן וְהַמְתָּקָה, וְכָל הַתִּקּוּנִים וְהַמְתָּקוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַמִּצְוֹת שֶׁנִּתַּן לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי כָּל הַמִּצְוֹת גְּבוֹהִים מְאֹד וְהֵם כְּלוּלִים מְאֹד מִכָּל מִינֵי תִּקּוּנִים שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, לְמָשָׁל מִי שֶׁהוּא אֶפְלּוּ לְמַטָּה מֵעֲשִׂיָּה דְּהַיְנוּ שֶׁהַקְּלִפּוֹת שֶׁלְּמַטָּה מֵעֲשִׂיָּה עֲדַיִן נֶאֱחָזִים בּוֹ הוּא צָרִיךְ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וּלְהַנִּיחַ תְּפִלִּין וְכוּ'. וְהֵם מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּזְכֶּה בְּחַיָּיו אוֹ עַל כָּל פָּנִים לְאַחַר מוֹתוֹ לְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל אֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת וּלְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַמִּצְוֹת שֶׁזָּכָה לְקַיֵּם וּלְקַבֵּל חֶלְקוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, וּכְמוֹ כֵן מִי שֶׁכְּבָר בִּטֵּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּעֲשִׂיָּה וְזָכָה לְבַטֵּל גַּם הַקְּלִפּוֹת שֶׁבִּיצִירָה וְזָכָה לִבְנֶשָׁמָה דִּיצִירָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְהַנִּיחַ צִיצִית וּתְפִלִּין וְיֵשׁ כֹּחַ לְאֵלּוּ הַצִּיצִית לְתַקֵּן וּלְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בְּהַתִּקּוּן וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא צָרִיךְ, וּכְמוֹ כֵן בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְאֶפְלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּבוֹהִים בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד שֶׁנִּדְמֶה לְפִי הַטַּעֲמִים וְהַכַּוָּנוֹת הַנֶּאֱמָרִים בְּסִפְרֵי אֱמֶת עַל הַמִּצְוֹת שֶׁהֵם אֵינָם צְרִיכִין עוֹד חַס וְשָׁלוֹם לְקַיֵּם הַמִּצְוֹת מֵאַחַר שֶׁכְּבָר זָכוּ לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת יוֹתֵר מִכְּפִי הַטַּעֲמִים וְהַכַּוָּנוֹת שֶׁל הַמִּצְוֹת, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵן, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם טַעֲמִים וְכַוָּנוֹת אֲמִתִּיּוֹת אַף-עַל-פִּי-כֵן חָלִילָה לוֹמַר שֶׁאֵין בְּהַמִּצְוֹת כִּי אִם אֵלּוּ הַטַּעֲמִים וְהַכַּוָּנוֹת, כִּי מִי שֶׁאוֹמֵר כֵּן, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת מְקַצֵּץ מַמָּשׁ שֶׁמְּקַצֵּץ וּמַפְסִיק חַס וְשָׁלוֹם הַמִּצְוֹת מֵה' יִתְבָּרַךְ, כְּאִלּוּ יֵשׁ לָהֶם גְּבוּל וְקֵץ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין קֵץ וּגְבוּל לְטַעֲמֵי הַמִּצְוֹת וְסוֹדוֹתֵיהֶם, כִּי הֵם כְּלוּלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ אֵין סוֹף, וּכְמוֹ כֵן אֵין קֵץ וְסוֹף לְטַעֲמֵי הַמִּצְוֹת וְסוֹדוֹתֵיהֶם. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בְּמַעֲלָה קְדוֹשָׁה אֲמִתִּיִּית הוּא צָרִיךְ לְקַיֵּם הַמִּצְוֹת כִּפְשׁוּטָן, כִּי אָצְלוֹ יַעֲשׂוּ הַמִּצְוֹת תִּקּוּנִים כְּפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי יַמְתִּיקוּ הַדִּין וְהַגְּבוּרָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַמְתִּיק לְפִי בְּחִינָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁשָּׁאַל גַּם כֵּן, בַּיִת מָלֵא סְפָרִים חַיָּב בִּמְזוּזָה? וְכוּ', הֵיְנוּ גַּם כֵּן כַּנַּ"ל לְעִנְיַן צִיצִית וְהוּא מוּבָן מִמֵּילָא:

חלק יב

וְכֵן לְהֵפֶךְ טָעָה גַּם כֵּן וְשָׁאַל, בַּהֶרֶת כִּגְרִיס מְטַמֵּא פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ טָהוֹר, שֶׁכָּל טָעוּתוֹ שֶׁסָּבַר שֶׁיֵּשׁ גְּבוּל שֶׁמִּי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ שׁוּב אֵין צָרִיךְ עֲבוֹדָה וְתִקּוּן וַעֲלִיָּה יוֹתֵר, וְכֵן טָעָה לְהֵפֶךְ וְסָבַר שֶׁמִּי שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם, בַּדִּיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה וְנָפַל לִבְחִינַת הַטֻּמְאָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּבָר אָבְדָה תִּקְוָתוֹ מֵה' חַס וְשָׁלוֹם וְשׁוּב אֵין לוֹ טָהֳרָה. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל לְהֵפֶךְ, כִּי גַּם מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד מְאֹד גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן יֵשׁ גְּבוֹהִים עֲלֵיהֶם

בְּלִי שִׁעוּר עַד אֵין סוֹף, וְכַמּוּבָן מִזֶּה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בֶּעטְלֶיִרְשׁ בְּכָל מִינֵי הִתְפָּאֲרוּת שֶׁל כָּל הַכִּתּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת, שֶׁמְּסַפֵּר מֵהֶם שָׁם שֶׁהַקָּטָן שֶׁבְּכָל כַּת וְכַת הַקָּדוֹשׁ הָיָה גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה לוֹ עֶרֶךְ נֶגֶד הַגָּבֹהַּ מִמֶּנּוּ, וְגַם הַגָּבֹהַּ מִמֶּנּוּ לֹא הָיָה לוֹ עֶרֶךְ נֶגֶד הַגָּבֹהַּ עוֹד יוֹתֵר וְכֵן לְהַלָּן (כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה) וְכֵן לְהֵפֶךְ אֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּתַכְלִית הַשִּׁפְלוּת וְהַפְּחִיתוּת אֲפִלּוּ בְּהֵיכָלִין דְּמַסְאֲבוּתָא גַּם שָׁם אֵין קֵץ וּגְבוּל לֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ שֶׁאֵין סוֹף לֶאֱלֹקוּתוֹ בְּמַעֲלוֹת עֶלְיוֹנוֹת, כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ וְכוּ', כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ אֵין סוֹף וְתַכְלִית לֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּמַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, כִּי גַּם בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּתַכְלִית תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה חַס וְשָׁלוֹם, אֵין מָקוֹם וְאֵין טֻמְאָה שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִמְצֹא גַּם שָׁם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים, אַדְרַבָּא, לִפְעָמִים כְּשֶׁאָדָם בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַטֻּמְאָה מִתְפַּשְּׁטִין עָלָיו מְאֹד וְרוֹצִין לְבָלְעוֹ לְנַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אָז דַּיְקָא הוּא יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וְשׁוֹלֵחַ לוֹ טָהֳרָה וְסִיּוּעַ מִלְּעֵלָּא כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אוֹ עַל כָּל פָּנִים לֹא יֹאבַד לְנַמְרֵי כִּי לֹא אָמַר ה' לְמִחוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב וְכוּ' רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְכוּ'. וּכְתִיב, וְאַבִּיט וְאֵין עוֹזֵר וְאֶשְׁתּוֹמֵם כִּי אֵין סוֹמֵךְ וַתּוֹשַׁע לִי זְרוֹעִי וְכוּ'. וְזֶה מְרֻמָּז בְּמִצְוָה זֹאת שֶׁל נְגָעִים, שֶׁבַּהֶרֶת כִּגְרִיס טָמֵא וּפָרְחָה בְּכֻלּוֹ טָהוֹר, כִּי דַּיְקָא לִפְעָמִים כְּשֶׁבָּא לְתַכְלִית הַיְרִידָה אָז הוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְנִמְשָׁךְ עָלָיו טָהֳרָה וְתִקּוּן מִמָּקוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו, כִּי אֵין חֵקֶר לִתְבוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ, וְקֹרַח פָּגַם וְטָעָה בְּכָל זֶה עַד שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁנָּתַן גְּבוּל וְקֵץ לְמִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם אַחְדוּת פָּשׁוּט עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן שָׁאַל כָּל אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁל הֶבֶל הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת ה' צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ, לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ' דַּיְקָא, יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה מִקְטָן וְעַד גָּדוֹל וּלְמַעְלָה מֵהַגָּדוֹל שֶׁבַּגְּדוֹלִים וּלְמַטָּה מַטָּה מֵהַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים, לְכֻלָּם הַתּוֹרָה שֶׁהוּא אִמְרַת ה' מָגֵן לָהֶם לְכֻלָּם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ, הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת דֶּרֶךְ ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם תֵּלֵכוּ וְכוּ'. וּכְתִיב, וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה'. וְאוֹמֵר הַכָּתוּב שֶׁדַּרְכּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הוּא תָּמִים בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כִּי אִמְרַת ה' צְרוּפָה שֶׁהִיא צְרוּפָה וּמְזֻקֶּקֶת בְּחָכְמָה נוֹרָאָה וַעֲמֻקָּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁהוּא מוֹעִילָה וּמְגִנָּה וּמוֹשִׁיעָה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף בְּחִינַת מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ. 'לְכָל הַחוֹסִים' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר תְּמִימוּתָהּ וּשְׁלֵמוּתָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא

תְּמִימָה וּשְׁלֵמָה בְּכָל מִינֵי שְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת תּוֹרַת ה' תְּמִימָה וּמוֹעִילָה וּמְתַקֶּנֶת הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהִוא מֵרוּם כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, כִּי אִם הָיָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה בְּחִינָה וְדַרְגָּא שֶׁבָּעוֹלָם לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה שֶׁלֹּא תּוֹעִיל לוֹ הַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת עֹצֶם מַעֲלָתוֹ אוֹ מֵחֲמַת עֲמָקוּת יְרִידָתוֹ וּנְפִילָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אִם כֵּן הָיָה חִסָּרוֹן בְּהַתּוֹרָה חָלִילָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת תּוֹרַת ה' תְּמִימָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְאֵין דַּרְגָּא בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא תָּגֵן וְתוֹשִׁיעַ לוֹ הַתּוֹרָה בְּחִינַת הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ וְכוּ' מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ, 'לְכָל' דַּיְקָא כַּנַ"ל:

חלק יד

וְזֶה שֶׁהַזְהִירָה הַתּוֹרָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כְּאֶזְרָח כַּגֵּר יִהְיֶה לִפְנֵי ה' כָּכֶם כַּגֵּר. וְכֵן הַרְבֵּה, לְהוֹרוֹת וּלְגַלּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה לְאֵלּוּ לְבַד אוֹ לְאֵלּוּ לְבַד רַק לְכֻלָּם נִתְּנָה לִגְדוֹלִים וּקְטַנִּים וּלְבֵינוֹנִים בְּאֵיזֶה דַּרְגָּא שֶׁהִוא, כִּי הָאֶזְרָח מְרַמֵּז עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁכְּבָר נִזְקָן בְּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. וְהַגֵּרִים מְרַמֵּז עַל תַּכְלִית הַפְּחוּתִים שֶׁעָשׂוּ עַד הֵנָּה מַעֲשֶׂה עַכּוּ"ם וְגַם עֲדַיִן בְּוַדַּאי אֵינָם טְהוֹרִים לְגַמְרֵי מִזֻּהֲמַת חַטָּאתָם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לְכֻלָּם נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּשָׁוֶה וַאֲפִלּוּ הַגְּדוֹלֵי גְּדוֹלִים צְרִיכִין לְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה בִּפְשִׁיטוּת וַאֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים מוֹעִיל לָהֶם מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְהוּא חַיֵּיהֶם לָנֶצַח וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁקִּבֵּץ מֹשֶׁה כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל קֹדֶם מוֹתוֹ וְהִזְהִיר אוֹתָם שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם וְכוּ' רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם וְכוּ' וְכוּ' מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ. רְאֵה מִמִּי הִתְחִיל וּבְמִי סִיֵּם; שֶׁהִתְחִיל מֵרָאשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד, וְהוֹלֵךְ וְחוֹשֵׁב כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכְּלוּלִים בְּאֵלּוּ הָעֲשָׂרָה שֶׁחוֹשֵׁב, עַד שֶׁסִּיֵּם מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ, שֶׁהֵם הַגִּבְעוֹנִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, רַק מֵחֲמַת אֵימָה, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִלַּמֵּד, שֶׁבָּאוּ גִּבְעוֹנִים בִּימֵי מֹשֶׁה וְכוּ'). וְהֵם מְרַמְּזִים עַל תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, וְקִבֵּץ כֻּלָּם קֹדֶם הִסְתַּלְּקוּתוֹ וְאָמַר, שֻׁלְכֻלָּם הוּא מוֹסֵר אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, לְעָבְרְךָ בִּבְרִית ה' וְכוּ'. וְכֵן הִזְהִיר שָׁם שֶׁלְּכָל הַדּוֹרוֹת עַד הַסּוֹף הוּא מוֹסֵר אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם וְכוּ' כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵינוּ וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה וְכוּ' לְהוֹרוֹת שֶׁלְּכֻלָּם נִמְסָרָה לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת עַד הַסּוֹף, כִּי כֻּלָּם יַצְלִיחוּ לָנֶצַח עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה מֵאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהִוא, כִּי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הוּא מָגֵן לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ כַּנַ"ל:

חלק טו

וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה, קְחוּ לָכֶם מַחְתּוֹת קֹרַח וְכוּ' וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן קְטֹרֶת. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, הֵא לָכֶם תַּשְׁמִישׁ חָבִיב הִיא הַקְּטֹרֶת הַחֲבִיבָה מִן הַכֹּל וְסַם הַמָּוֶת נָתוּן בְּתוֹכוֹ שֶׁבּוֹ נִשְׂרְפוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא וְכוּ'. כִּי גַּם נָדָב וַאֲבִיהוּא פָּגְמוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁל מַעְלָה בְּחִינַת מַלְאַךְ הַקָּדוֹשׁ, בְּחִינַת דִּינִים וּגְבוּרוֹת, כִּי נִדְמָה לָהֶם שֶׁלְּפִי גֹּדֶל קְדֻשָּׁתָם הָעֲצוּמָה גַּם הֵם

רְאוּיִים לְהַקְטִיר קְטֹרֶת, אַף הֵם לֹא נִכְשְׁלוּ רַק בְּדַקּוּת גָּדוֹל וְעָבְרוּ עַל פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה' לַעֲלוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל שָׁם בְּסִימָן עב הַנַּ"ל בְּשִׂיחָה זֹאת מֵעִנְיַן הַיֵּצֶר הָרָע הַגָּבֹהַּ שֶׁל הַצַּדִּיקִים, שֶׁכָּתַב שָׁם וְגַם בְּעִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת אֶל ה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פְּגַם בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא שֶׁהֵצִיצוּ יוֹתֵר מִדַּאי וְכוּ', כִּי קְטֹרֶת גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד וְהוּא מְבַטֵּל מוֹתָנָא, כִּי קְטֹרֶת מַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף כִּי סִלּוּקָא דִּקְטֹרֶת עַד אֵין סוֹף וְכַמּוּבָא בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ, אֲבָל לְפִי עִנְיָם קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל קְטֹרֶת אֵין מִי שֶׁרָאוּי שֶׁיַּעֲסֹק בּוֹ כִּי אִם הַכֹּהֵן הָרָאוּי לְכָךְ, אֲבָל הַזָּר הַקָּרֵב יוּמַת, כִּי אַדְרַבָּא, מִתְגָּרֶה בּוֹ הַדִּין יוֹתֵר, כִּי כָּל הַדִּינִים יֵשׁ לָהֶם שֹׁרֶשׁ, וְזֶה הַשֹּׁרֶשׁ יֵשׁ לוֹ עוֹד שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה גָּבֹהַּ מִמֶּנּוּ, וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה וְכוּ', וְכָל מַה שֶּׁמַּעֲלִין הַדִּין שֶׁלְּמַטָּה לְשׁוֹרֶשׁ הַגָּבֹהַּ מִמֶּנּוּ נִקְלָשׁ וְנִמְתָּק הַדִּין בִּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, אֲבָל עֲדַיִן גַּם שָׁם יֵשׁ אֵיזֶה דִּין וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹתוֹ יוֹתֵר עַד תַּכְלִית הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁשָּׁם נִמְתָּק לְגַמְרֵי, אֲבָל מִי שֶׁאֵין רָאוּי לְכָךְ אָזַי לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, אַדְרַבָּא, עַל יָדוֹ יוֹנֵק יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִשָּׁרְשׁוֹ, מֵחֲמַת שֶׁרָצָה זֶה לִגַּע בְּקְדֻשָּׁה גָּבֹהַּ כָּל כָּךְ שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָהּ, וַאֲזַי חַס וְשָׁלוֹם נִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר הַדִּין שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְיוֹנְקִים הַדִּינִים שֶׁלְּמַטָּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הָאַסּוּר עַל הַזָּרִים לְהִתְקָרֵב לִדְבָרִים הַמְקֻדָּשִׁים כְּגוֹן לֶאֱכֹל תְּרוּמָה וְקֹדֶשׁ אוֹ לִשְׁאָ הָאָרוֹן וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה בְּכַמָּה אַזְהָרוֹת. וְעַל-כֵּן קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁרָצוּ לִגַּע בְּמָה שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם הִתְּרָה בָּהֶם מֹשֶׁה בְּעִנְיַן הַקְטֹרֶת שֶׁגָּבֹהַּ מִן הַכֹּל, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם שָׁם צְרִיכִין לִזָּהֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְהַדִּין שֶׁיֵּשׁ שָׁם, כִּי מִי שֶׁנּוֹגֵעַ בּוֹ שֶׁלֹּא כָּרָאוּי כְּגוֹן שֶׁלֹּא בְּעִתּוֹ וּבִזְמַנּוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן זָר, אָזַי אַדְרַבָּא, הַקְטֹרֶת מֵמִית אוֹתוֹ מֵעֹצֶם קְדֻשָּׁתוֹ דַּיְקָא, כִּי נִתְעוֹרֵר עַל יָדוֹ שֹׁרֶשׁ הַדִּין שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְיוֹנְקִים הַדִּינִים שֶׁלְּמַטָּה יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְכֵן הָיָה בֶּאֱמֶת שֶׁנֶּאֶבְדוּ קֹרַח וַעֲדָתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה. אֲבָל הַכֹּהֵן הָרָאוּי לְהַקְטִיר קְטֹרֶת הוּא מְבַטֵּל מוֹתָנָא וּמַמְתִּיק וּמְבַטֵּל כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי הַקְטֹרֶת הַגָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד. וְעַל-כֵּן אַחַר בְּלִיעַת קֹרַח שֶׁהִתְלוֹנְנוּ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהֵחֵל הַנֶּגֶף צִוָּה מֹשֶׁה אֶת אַהֲרֹן שֶׁיְּרוּץ וִימַהֵר לְהַקְטִיר קְטֹרֶת, כִּי קְטֹרֶת מַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּשֶׁמַּקְטִיר אוֹתוֹ הָרָאוּי לְכָךְ, וְאָז הֶרְאָה לָהֶם שֶׁאֵין הַקְטֹרֶת מֵמִית, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מְרַגְּנִים וּמְלִיזִים אַחֲרָיו כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, רַק הַחֵטְא הוּא הַמֵּמִית כְּשֶׁמַּקְרִיב אוֹתוֹ מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְכָךְ, אֲבָל כְּשֶׁמַּקְטִיר אוֹתוֹ הַכֹּהֵן הָרָאוּי לְכָךְ הוּא עוֹצֵר הַמַּגֵּפָה וּמְבַטֵּל מוֹתָנָא, כִּי אֵין קָרְבָּן שֶׁמַּמְתִּיק כָּל הַדִּינִים כְּמוֹ הַקְטֹרֶת:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינָה מַה שֶּׁנִּצְטַוּוּ לְאַחַר מַחֲלֹקֶת קֹרַח לִקַּח הַמַּטּוֹת שֶׁל כָּל נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל וּמַטֵּה אַהֲרֹן וְכוּ', וַיָּבֵא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל הָעֵדוּת וְהִנֵּה פָּרַח מַטֵּה אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי וְכוּ'. מַטֵּה הוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה שֶׁמַּטֶּה לְצַד זֶה אוֹ לְצַד זֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַטֵּה מֹשֶׁה שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, כַּמּוּבָן בַּתִּקּוּנִים, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּהַתּוֹרָה בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב בְּסִימָן עט. וּמֹשֶׁה זָכָה בְּמַרְאֵה הַסְּנֶה לְהַפְשִׁיט גּוּפוֹ לְגַמְרֵי, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנֵי זֹהַר, וְאָז נֶאֱמַר בּוֹ אַחַר כָּךְ, וּמַטֵּה הָאֱלֹקִים בְּיָדִי, 'בְּיָדִי' דַּיְקָא שֶׁהָיְתָה הַבְּחִירָה בְּיָדוֹ לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת צַדִּיקִים לִבְנֵי בְּרִשׁוּתָן, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה בְּטַח בַּה', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן אַהֲרֹן בְּוַדַּאי זָכָה גַּם כֵּן לָזֶה, כִּי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שְׁנֵיהֶם שְׁקוּלִים זֶה כְּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְזֶה שֶׁצִּוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְהַרְאוֹת אוֹת וּמוֹפֵת נוֹרָא עַל-יְדֵי הַמַּטּוֹת דַּיְקָא, לְהוֹרוֹת מַעֲלַת אַהֲרֹן שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁכְּבָר שָׁבַר הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי וְזָכָה שֶׁמַּטֶּה שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ הַבְּחִירָה, הָיָה בִּבְחִינַת מַטֵּה מֹשֶׁה בִּבְחִינַת וּמַטֵּה הָאֱלֹקִים בְּיָדִי, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר לִבּוֹ בְּרִשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן וְאֵינוֹ מִתְיָרֵא עוֹד מֵהַיֵּצֶר הָרָע הַגַּשְׁמִי שֶׁל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ מִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ בָּזֶה רַק עֲדַיִן הוּא עוֹבֵד ה' יִתְבָּרַךְ בְּמִסְירַת נֶפֶשׁ נִפְלָא וְזוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְשַׁבֵּר הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא מַלְאַךְ הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת דִּינִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה גַּם עַתָּה אַחַר שֶׁשִּׁבֵּר הַבְּחִירָה הַגַּשְׁמִיּת וְהַמַּטֶּה בְּיָדוֹ כַּנַ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הוּא עוֹלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְהוּא גָּדֵל וְצוֹמֵחַ בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינַת צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי פָרַח מַטֵּה אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי וַיֹּצֵא פֶּרַח וַיָּצֵץ צִיץ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם אַחַר שֶׁשִּׁבֵּר הַבְּחִירָה וּמַטֵּה הָאֱלֹקִים בְּיָדוֹ כַּנַ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא פּוֹרֵחַ וְצוֹמֵחַ כִּי אֵינוֹ עֵץ יָבֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵינוֹ עוֹמֵד עַל מַדְרֵגָה אַחַת, רַק הוּא עֵץ וּפוֹרֵחַ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי גַּם הַצַּדִּיקִים שֶׁשִּׁבְּרוּ הַיֵּצֶר הָרָע הַגַּשְׁמִי שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת וּמַטֵּה הָאֱלֹקִים בְּיָדִי, גַּם הֵם עֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם יֵצֶר הָרָע שֶׁל מַעְלָה הַנַּ"ל וּצְרִיכִים לְשַׁבְּרוֹ, וּכְשֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִלְחָמוֹת עֲדַיִן בְּוַדַּאי הֵם עוֹלִים עֲדַיִן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בְּחִינַת וַיֹּצֵא פֶּרַח וַיָּצֵץ צִיץ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נָתַן זֹאת לְסִימָן, וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר בּוֹ מַטֵּהוּ יִפְרָח, לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא פּוֹרֵחַ וְעוֹלֶה עֲדַיִן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְזֶהוּ מַעֲלָתוֹ עַל שְׁאָר נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי גַּם בֵּין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים בְּחִינַת נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל בֵּינָם לְבֵין הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מֵהֶם הַרְבֵּה, בְּחִינַת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל, הֲפֶךְ דֵּעָה רָעָה שֶׁל קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁכָּפְרוּ בָּזֶה וְאָמְרוּ, כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְכוּ' וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם מִיָּד אַחַר כָּךְ, אַתָּה וּבֵית אָבִיךָ תִּשְׂאוּ אֶת עֲוֹן הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. כִּי זֶהוּ עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים לְהַמְתִּיק הַדִּינִים מִכָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין אוֹתָם מֵעֲוֹנוֹת

שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁיְּנִיקָתוֹ מֵהַדִּינִים כַּנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מְשַׁבְּרִים הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים וּמַמְתִּיקִים וּמְבַטְּלִים כָּל הַדִּינִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וּמַצִּילִין יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת, וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים מְקַבְּלִים עַל עַצְמָן יִסּוּרִין בִּשְׁבִיל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָכֵן חֳלָיֵינוּ הוּא נָשָׂא וַעֲוֹנוֹתָם הוּא יְסַבֵּל. כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים תּוֹלִין כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת בְּעַצְמָן שֶׁאוֹמְרִים שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁאֵינָם מַמְתִּיקִין הַדִּין כָּרָאוּי מֵחֲמַת זֶה בָּאִים יִשְׂרָאֵל לַעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן הֵם סוֹבְלִים עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת אַתָּה וּבֵית אָבִיךָ תִּשְׂאוּ אֶת עֲוֹן הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', כִּי הֵם צְרִיכִים לִשְׁמֹר יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת כִּי צְרִיכִין לַעֲסֹק לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וּמַצִּילִין יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל:

חלק יח

וּבִבְחִינָה זֹאת יֵשׁ כַּמָּה חִלּוּקִים אֲפִלּוּ בֵּין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד אֲבוֹת הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין נֹחַ וְאַבְרָהָם וּמֹשֶׁה. שֶׁמֹּשֶׁה זָכָה לְהַמְתִּיק כָּל תִּקֻּוֵּי הַדִּינִים יוֹתֵר מִכֻּלָּם וּמָסַר נַפְשׁוֹ וְהִצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת בְּחִינָה זֹאת יִהְיֶה נִגְמָר עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עֲדַיִן בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְסַבִּיל מַרְעִין בַּעֲדָם כָּל יְמֵי הַגָּלוּת עַד שֶׁיִּגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ שֶׁיַּמְתִּיק כָּל הַדִּינִים מִיִּשְׂרָאֵל וִיבַטֵּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְיָבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְיָשִׁיב כָּל יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ לְהַמְתִּיק שֹׂרֶשׁ הַדִּין הָעֶלְיוֹן לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ מִמֵּילָא כָּל הַדִּינִין שֶׁלְּמַטָּה וְכָל הַיְצָרִין רָעִים שֶׁיּוֹנְקִים מֵהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יָשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ וְתֵבֹא הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָא לְצִיּוֹן גֹּאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

פרק ה

חלק א

כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ וְכוּ':

עַל-פִּי הַתּוֹרָה סוֹד כְּוָנַת הַמִּילָה בְּסִימָן סג עַל הַפָּסוּק שְׂרָפִים וְכוּ' שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם עִנְיַן מְגִלָּה טָפַח וּמְכַסֶּה טָפַח אֵצֶל הַצַּדִּיק וְאֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁלִּפְעָמִים הַצַּדִּיק אֵצֶל הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת מְגִלָּה, שֶׁמְּגַלֶּה וּמְקָרֵב עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם וְלִפְעָמִים הוּא בְּחִינַת מְכַסֶּה שֶׁנִּתְכַּסֶּה וְנִתְעַלֵּם וְנִתְרַחֵק מֵהֶם מְאֹד עַד שֶׁנִּתְעַקֵּם מֹחַ הַמִּתְקָרְבִים וְכוּ'. וְכֵן אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת מְגִלָּה וּמְכַסֶּה, כִּי צָרִיךְ לְדַבֵּק וּלְקָרֵב עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ נִגְלֶה וּמִתְקָרֵב אֵלָיו, אֲבָל כָּל מַה שֶׁמִּתְקָרֵב בְּיוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק יוֹתֵר, הַיְנוּ לֵידַע כִּי הוּא רָחוֹק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם יַחְשֹׁב וִידַמֶּה בְּדַעְתּוֹ שֶׁכְּבָר נִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ

וְיוֹדֵעַ בִּידִיעַת ה' יִתְבָּרַךְ, זֶה סִימָן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת שִׁלּוּחַ הַקֵּן, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל, כִּי אוֹרָיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד וּכְמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶת הַתּוֹרָה. וְכֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג גְּדֻלַּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ שֶׁל הַפְּחוּתִים וּמַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד וְעַל מָה אָתֵי לְהַאי עָלְמָא וּמַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ וְכוּ'. אַךְ אִם כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד. אִם כֵּן לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִין שׁוּם דָּבָר עֲבוֹדָה בְּמַה נַּעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ. אַךְ מֵאַהֲבָתוֹ וְחֶמְלָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ גִּלָּה סוֹדוֹ לַאֲבוֹתֵינוּ עַד אֲשֶׁר גָּבְרוּ רַחֲמָיו וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדּוֹ. אֲשֶׁר הוּא הֵאִיר עֵינֵינוּ וְהוֹדִיעַ לָנוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת אֲשֶׁר הֵם חַיֵּינוּ לְקַיְּמָם בָּזֶה הָעוֹלָם לִזְכּוֹת עַל יָדָם לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי, אֲבָל עֲדַיִן גַּם עַתָּה אַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פְּלָאוֹת עֲדוֹתֶיךָ וְכוּ' רַק אָנוּ מְחֻיָּבִים לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ, אֲבָל טַעֲמֵי הַמִּצְוֹת וּפְנִימִיּוּת הַתּוֹרָה סָתוּם וְנֶעְלָם מֵאִתָּנוּ מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִזְכּוֹר הֵיטֵב אֶת כָּל הַנֶּאֱמַר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל עִנְיַן מְגִלָּה טָפַח וּמְכַסֶּה וְכוּ'. אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְאֵצֶל הַצַּדִּיק לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרְבִין יוֹתֵר כַּמָּה וְכַמָּה רְחוֹקִים עֲדַיִן. וְזֶה הֵן אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְהֵן אֵצֶל הַצַּדִּיק כִּי גַּם הַצַּדִּיק סָתוּם וְנִפְלָא וְנֶעְלָם מֵאִתָּנוּ מְאֹד, אַךְ כְּמוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים הֵם סְתוּמִים וְנֶעְלָמִים מֵאִתָּנוּ מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ כֵן הֵם קְרוֹבִים וּסְמוּכִים וְנִגְלִים אֵלֵינוּ מְאֹד. וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּמוֹ שֶׁהֵם נִגְלִים וּסְמוּכִים וּקְרוֹבִים אֵלֵינוּ מְאֹד, כְּמוֹ כֵן הֵם רְחוֹקִים וְנֶעְלָמִים וְנִשְׂגָּבִים מֵאִתָּנוּ מְאֹד וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה כִּי שְׁנֵיהֶם אֱמֶת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְכוּ', כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָתוּם וְגַלְיָא וְכֵן אוֹרָיְתָא סָתוּם וְגַלְיָא וְכֵן הַצַּדִּיקִים. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיִּסַּב בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה בְּמַה שֶּׁאֵין יוֹדְעִים וּמְבִינִים. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵצֶל הַמַּאֲמִין הוּא גָּלוּי וְיָדוּעַ כְּאִלּוּ רוֹאֶה בְּעֵינָיו מֻחָמֶת גֹּדֶל אֱמוּנָתוֹ הַשְּׁלֵמָה אִי לְזֹאת צְרִיכִים לֵידַע שֶׁלִּפְעָמִים כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לוֹ שֶׁמִּתְנוֹצֵץ לוֹ אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת וְרוֹאֶה אֵיזֶה הִתְקָרְבוּת אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא הִתְקָרְבוּת אֲמִתִּי מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא חֶסֶד גָּדוֹל וְנִפְלָא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַפְלִיא חַסְדּוֹ עִמּוֹ. אַף-עַל-פִּי-כֵן אַל יִטְעֶה שֶׁכְּבָר הוּא סָמוּךְ וְקָרוֹב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַתּוֹרָה וּלְהַצַּדִּיקִים, כִּי צָרִיךְ לֵידַע כָּל הַנַּ"ל שֶׁכָּל מַה שֶּׁהוּא מִקָּרֵב בְּיוֹתֵר עֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד, כִּי לְגַדֶּלְתּוֹ אֵין חֵקֶר וְאִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר זֹאת הֵיטֵב כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ

לֵידַע שֶׁהַיְשׁוּעָה וְהַחֶסֶד שֶׁל כָּל הִתְקָרְבוּת וְהִתְקָרְבוּת כָּל שֶׁהוּא הוּא חֶסֶד נִפְלָא כִּי הוּא הִתְקָרְבוּת אֲמִתִּי וִישׁוּעָתוֹ לָנֶצַח. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן רָחוֹק מִמֶּנּוּ מְאֹד תַּכְלִית יְשׁוּעָתוֹ וְצָרִיךְ עֲדַיִן לִהְיוֹת עוֹמֵד וּמְצַפֶּה הַרְבֵּה לִישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיְזַכֶּה לְהִוָּשַׁע בִּשְׁלֵמוּת לָצֵאת מִמַּה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לָצֵאת וּלְהִתְקָרֵב לְמַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְקָרֵב. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ, וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק. וְכֵן, וַתֵּצַב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק. וְאִיתָא שֶׁהִסְתַּכְּלוּ עַל הַיְשׁוּעָה מֵרָחוֹק מְאֹד, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחַ לוֹ לְהַרְבּוֹת אֶת זַרְעוֹ וְיִירְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ שֶׁשָּׁם הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְאַחַר כָּךְ צִוָּהוּ לִשְׁחֹט אֶת יִצְחָק וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְהָלַךְ בְּתָמוֹ לִשָּׁחֲטוֹ. וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כְּתִיב, וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק שֶׁרָאָה בְּעֵינָיו אֶת הַמָּקוֹם שֶׁהוּא הַר הַמּוֹרִיָּה שֶׁשָּׁם עֲתִידִין זַרְעוֹ לְכָל הַגְּדֻלּוֹת וְהַטּוֹבוֹת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְרָאָה הַמָּקוֹם הֵיטֵב הֵיטֵב כָּל הַתּוֹקְוָה טוֹבָה שֶׁיְזַכּוּ זַרְעוֹ שָׁם אֲבָל רָאָה אוֹתוֹ מֵרָחוֹק מְאֹד, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן הֲלֹא עַתָּה מוֹלִיךְ יִצְחָק לִשְׁחִיטָה:

וְכֵן מִרְיָם הִתְנַבְּאָה תְּחִלָּה עַל מֹשֶׁה שֶׁיּוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ רָאֲתָה שֶׁמַּשְׁלִיכִין אוֹתוֹ לַמַּיִם אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁעָמַד אֲבִיהָ וּטְפָחָהּ עַל רֹאשָׁהּ וְכוּ'. אֲבָל הֵיא הָלְכָה וְתַתַּצֵּב מֵרָחֹק, כִּי הָיְתָה מְצַפָּה מֵרָחוֹק שֶׁתִּתְקַיֵּם נְבוּאָתָהּ שֶׁרָאֲתָה שֶׁיּוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּשְׁלִיכִין אוֹתוֹ עַתָּה אֶל הַמַּיִם. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר בְּכָל לְיוּת וּבִפְרָטְיוּת וּבִפְרָטֵי פְּרָטְיוּת אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר. וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל הֵיטֵב יָכוֹל לִרְאוֹת בְּעֶנְיָן אַבְרָהָם עַצְמוֹ כִּי גַּם אַחַר כָּךְ שֶׁהוֹשִׁיעוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְצִוָּהוּ אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ וְכוּ' וְנִצַּל יִצְחָק. תֵּכֶף אַחַר כָּךְ הָיָה מְהַרְהֵר לְמִצְוָא זִוּוּגוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְבַּשֵּׂר שֶׁנּוֹלְדָה רִבְקָה וְרָאָה גַּם יְשׁוּעָה זֹאת אֲבָל עֲדַיִן הִיא מֵרָחוֹק מְאֹד, כִּי הִיא בַּת יוֹם אֶחָד וְיִצְחָק כְּבָר בֶּן שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנָה וְאַחַר כָּךְ בָּא לְבֵיתוֹ וּמָצָא שֶׁמַּתָּה אִשְׁתּוֹ הַצַּדֶּקֶת שָׂרָה אִמֵּנוּ וְלֹא הָיָה לוֹ מָקוֹם לְקָבְרָהּ. כִּי אִם בְּטֹרַח גָּדוֹל שֶׁעָזְרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּנֵס נִפְלָא לְהוֹצִיא מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה מֵעֶפְרוֹן הַחִתִּי וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעָזְרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ גַּם בָּזֶה הֶכְרַח לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה הַזְּוּוּג שֶׁל יִצְחָק שֶׁתָּבֹא לְבֵיתוֹ, כַּאֲשֶׁר הֶאֱרִיכָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בָּזֶה בַּאֲרִיכוּת לְסַפֵּר כָּל אֲשֶׁר עָבַר בָּזֶה, כִּי הָיוּ צְרִיכִים נִסִּים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד לָזֶה לְהוֹצִיא אֶת רִבְקָה מִבֵּית בְּתוּאֵל וְלָבָן לַהֲבִיאָהּ לְיִצְחָק לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת שֶׁיֵּצְאוּ עֲדַת יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם. וְכֵן כָּל מַה שֶּׁעָבַר אַחַר כָּךְ עַל יִצְחָק שֶׁהָיְתָה אִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְכוּ' וּבִפְרָט מַה שֶּׁעָבַר עַל יַעֲקֹב יוֹתֵר מִכֻּלָּם וְכוּ' וְכוּ' וּבְכָל פַּעַם עֲזָרָם ה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה:

אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן שְׁלֵמוּת תַּכְלִית הַיְשׁוּעָה עֲדַיִן רָחוֹקָה וְגַם עַתָּה בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁכְּבָר עָזַר ה' יִתְבָּרַךְ לַאֲבוֹתֵינוּ שֶׁהֶעֱמִידוּ עֲדַת יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וּבָנָה לָנוּ אֶת

בֵּית הַבְּחִירָה וְכוּ'. וְאֵין מִסְפָּר לְכָל הַטּוֹבוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אָנוּ רְחוֹקִים מִתַּכְלִית הַיְשׁוּעָה מְאֹד. וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ רוֹאֶה יְשׁוּעַת ה' וְנִפְלְאוֹת חֲסָדָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וּבֹקֶר וְצָהֳרַיִם וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַיְשׁוּעָה הַשְׁלֵמָה רְחוֹקָה מֵאִתָּנוּ מְאֹד, כִּי אָנוּ נְתוּנִים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּתֹקֶף הַגָּלוּת אֲשֶׁר כִּמְעַט כָּשַׁל כֹּחַ הַסֵּבֶל, וּבִפְרָט גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִוא הָעִקָּר כַּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן רוֹאִים יְשׁוּעַת ה' וְנִפְלְאוֹת חֲסָדָיו בְּכָל עֵת וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת לִרְאוֹת חֲסָדָיו וִישׁוּעוֹתָיו בְּכָל יוֹם צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהַאֲמִין, כִּי דִּבְרֵי אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּוַדַּאי אֱמֶת וָצֶדֶק וְהֵם תִּקְּנוּ לָנוּ לוֹמַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת וְכוּ'. וְכֵן בְּכַמָּה פְּסוּקִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י שֶׁהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בֹּקֶר וְעַיִן מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פָּסוּק זֶה. שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת לִרְאוֹת הִתְחַדְּשׁוּת הַחֲסָדִים וְנִפְלְאוֹתָיו בְּכָל יוֹם צָרִיךְ לְהַאֲמִין עַל כָּל פָּנִים שֶׁבְּכָל יוֹם נַעֲשָׂה נִפְלָאוֹת חֲדָשׁוֹת לְטוֹבָתֵנוּ הַנִּצְחִית, שֶׁזֶּהוּ מֶרֻמָּז בְּפָסוּק זֶה בְּעַצְמוֹ חֲדָשִׁים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ שֶׁצְּרִיכִים שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה רַבָּה שֶׁבְּכָל יוֹם נִמְשָׁכִין חֲסָדִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ':

נִמְצָא, שֶׁבֶּאֱמֶת אָנוּ רוֹאִים וּמַאֲמִינִים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹשֶׂה עִמָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ חֲסָדִים נִפְלָאִים וִישׁוּעוֹת נִשְׂגָּבוֹת, אַךְ כָּל הַיְשׁוּעוֹת הֵם בִּבְחִינַת וַיִּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק, שֶׁרוֹאִין הַיְשׁוּעָה בְּכָל עֵת אֲבָל עֲדַיִן הִיא רְחוֹקָה מְאֹד. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ רוֹאִים הַיְשׁוּעָה בְּעֵינֵינוּ בְּכָל עֵת כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִים שֶׁאָנוּ זוֹכִים בְּכָל יוֹם לְהַנִּיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין וּלְקַיֵּם כַּמָּה מִצְוֹת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כָּרִמּוֹן. וּבְוַדַּאי הוּא לָנוּ יְשׁוּעָה נִפְלָאָה, כִּי רַק זֶה הִיא הַתַּכְלִית מִכָּל הָעוֹלָם, כִּי לֹא יִשָּׁאֵר לָנוּ שׁוּם דָּבָר רַק מַה שֶּׁאָנוּ חוֹטְפִין מִזֶּה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הֵם חַיֵּינוּ לָנֶצַח, וּבִפְרָט מִי שֶׁזּוֹכֶה לִטְעֹם אֵיזֶה טַעַם בַּתּוֹרָה, בִּפְרָט בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה וְעֻצּוֹת נִפְלָאוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת וְכוּ' שֶׁזּוֹכֶה לִטְעֹם אֵיזֶה טַעַם שֶׁל הַדַּעַת הָאֱמִתִּי הוּא רוֹאֶה בְּוַדַּאי נִפְלָאוֹת חֲסָדָיו וִישׁוּעָתוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, אֲבָל צָרִיךְ לֵידַע, שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת וַיִּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק וְכוּ'. וּבִבְחִינַת מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. 'מֵרָחוֹק' דַּיְקָא וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יָכוֹל כָּל אֶחָד לְפוּם דַּרְגֵּהּ לְהִתְחַזֵּק וְלִשָּׁאֵר עַל עָמְדוֹ בְּכָל עֵת בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו בִּבְחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, 'לַחְמָהּ' דְּאוֹרָיְתָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עֻצּוֹת הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה כִּי

אִם מִמֶּרְחָק דַּיְקָא בִּבְחִינַת שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע שֶׁכָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עָזְרוֹ בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת הַכֹּל נִמְשָׁךְ וּבָא מִמֶּרְחָק מְאֹד מְאֹד כִּי לְפִי גַּשְׁמִיּוּתוֹ הוּא רָחוֹק מִישׁוּעָה מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲנָתִי. אַךְ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ רַבִּים מְאֹד וּמֵבִיא לַחְמוֹ מִמֶּרְחָק מְאֹד מְאֹד, וְגַם אַחַר שֶׁהֵבִיא לַחְמוֹ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהִיא יְשׁוּעָתוֹ עֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד, וְרַק זֶה הוּא הִתְקָרְבוּתוֹ כִּי הַהִתְרַחֲקוּת תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת וְתַכְלִית שֶׁהוּא קָרוֹב הוּא רָחוֹק מְאֹד וְכַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ אֶפְרוֹחִים וְכוּ'. כִּי זֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר בַּתִּקּוּנִים שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל גָּלוּת וְטִלְטוּל הַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ וְכוּ', הֵינוּ כְּשֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל בְּגָלוּת נַפְשׁוֹ וְהוּא בִּבְחִינַת בַּדֶּרֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת טִלְטוּל וְגָלוּת וְזֶהוּ, בְּכָל עֵץ, הֵינוּ שֶׁלֹּא בֵּרֵר עֲדַיִן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְעַל-כֵּן נִקְרָא כָּל עֵץ שֶׁאֵילָנָא דְּחַיֵּי וְאֵילָנָא דְּמוֹתָא עֲדַיִן כְּלוּלִים וּמְעֹרָבִים אֲצְלוֹ וְלֹא בֵּרְרָם לְהַפְרִידָם זֶה מִזֶּה בִּבְחִינַת וּמִשָּׁם יִפָּרֵד, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן ח). וְזֶהוּ, אוֹ עַל הָאָרֶץ, שֶׁהִיא תַּכְלִית הַגַּשְׁמִית וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מַזְמִין לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ גַּם שָׁם בְּחַסְדּוֹ הַנִּפְלָא שֶׁמּוֹצֵא שָׁם אֶפְרוֹחִים אוֹ בֵּיצִים שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, אֶפְרוֹחִים, אִלֵּוּ מָארֵי מִשְׁנָה, אוֹ בֵּיצִים, אִלֵּוּ מָארֵי מִקְרָא, אֲבָל עֲדַיִן הַכֹּל בְּקַטְנוּת וְאֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּתִקּוּנֵי זֹהַר דְּלֵית גַּדְפִּין דִּלְהוֹן שְׁלֵמִין וְהָאֵם רַבֶּצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים. זֶה בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בָּנִין, בְּחִינַת אֵם לַבִּינָה תִּקְרָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שְׁלֹשׁ רֹאשׁוֹנוֹת דְּתַמָּן אִתְּמַר, בַּמַּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ. בְּחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר וְכוּ', הֵינוּ שֶׁבָּאֱמֶת בְּוַדַּאי כָּל הַטּוֹב וְהַחֶסֶד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לוֹ בְּעֹצֶם הִתְרַחֲקוּתוֹ שֶׁיַּחֲטֹף אֵיזֶה תּוֹרָה וּמִצְוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יָקָר מְאֹד מְאֹד וְהוּא לוֹ לִישׁוּעָה גְּדוֹלָה, וּבְוַדַּאי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן וְנוֹרָא וְנִשְׂגָּב מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת מֻמָּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהָאֵם רַבֶּצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים וְכוּ' שֶׁהָאֵם בְּחִינַת בִּינָה אִמָּא עִלָּאָה כְּלָלִיּוּת הַשֶּׁלֹשׁ רֹאשׁוֹנוֹת שֶׁהוּא עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, הִיא רוֹבֶצֶת עַל אֵלּוּ הָאֶפְרוֹחִים וְהַבֵּיצִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁמְּזַמְּנִין לָרָחוֹק כְּזֶה לְמְטֻלְטָל בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ וְכוּ' כְּזֶה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מֵרָחוֹק לְהֵיטִיב עִם כָּל אֶחָד לְהַנְטוֹתוֹ לִתְחִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְחֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. אֲבָל הִזָּהִיר, 'לֹא תַקִּם הָאֵם עַל הַבָּנִים' וְכוּ', שֶׁלֹּא תִּקַּח גַּם הָאֵם, שֶׁהִיא הִתְבּוֹנְנוּת הַנֶּעְלָם וְהַמְכֻסֶּה, 'עִם הַבָּנִים',

שֶׁהֵם הַטּוֹבוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁהַקָּרָה ה' לְפָנֶיךָ אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק מִשָּׁם, כִּי הָאֵם בְּעַצְמָהּ רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים וְהַבֵּיצִים דְּלֵית גַּדְפִּין דְּלְהוֹן שְׁלֵמִין שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְקַיֵּם בְּגָלוּת וְטִלְטוּל כָּזֶה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין לְךָ רְשׁוּת לִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁתִּרְצֶה לְהִתְבּוֹנֵן מִיָּד וּלְהָבִין וְלִרְאוֹת תַּכְלִית הַיְשׁוּעָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עָזַר לְךָ הַרְבֵּה שֶׁהִקָּרָה לְפָנֶיךָ טוֹבוֹת כְּאֵלֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶפְרוֹחִים אוֹ בֵּיצִים, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין לְךָ שׁוּם תְּפִיסָה עֲדַיִן בְּאֵם הַבָּנִים שֶׁהִוא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הָעֶלְיוֹן שֶׁהִוא תַּכְלִית הַיְשׁוּעָה, כִּי אִמָּא בִּינָה הִיא בְּחִינַת עִלָּמָא דְּאָתֵי כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, כִּי בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ, כִּי צָרִיךְ אַתָּה לֵידַע שֶׁעֲדַיִן אַתָּה רָחוֹק מְאֹד מִתַּכְלִית הַיְשׁוּעָה כַּנַ"ל. רַק וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, שֶׁהֵם הָאֶפְרוֹחִים וְהַבֵּיצִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֶחְמִין לְךָ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁצָּרִיךְ אַתָּה לְקָחָם לַעֲסֹק בָּהֶם וּלְגַדְּלָם מִקְּטַנּוּת לְגַדְלוּת, שֶׁהוּא כְּלַל עֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ אֲבָל עֶצֶם תַּכְלִית הַיְשׁוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת עֶלְיוֹן בְּחִינַת אֵם לַבֵּינָה עֲדַיִן רָחוֹק מִמְּךָ, כִּי עֲדַיִן אֵינְךָ יוֹדֵעַ כְּלָל וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן, שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְכוּ':

חלק ד

וְזֶהוּ, כִּי יִקָּרֵא, פֵּרוּט לְמֶזֶמָן, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הָאַזְהָרָה הַנַּ"ל שֶׁל שַׁלַּח תְּשַׁלַּח כַּנַ"ל הוּא רַק מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כִּי יִקָּרֵא לְפָנֶיךָ וְכוּ' בַּדֶּרֶךְ וְכוּ', שֶׁעֲדַיִן הוּא בְּגָלוּת וְטִלְטוּל גָּדוֹל וְה' יִתְבָּרַךְ הִקְרָה לְפָנָיו בַּדֶּרֶךְ וְכוּ', אֲבָל מִי שֶׁמְּזֻמָּן אֶצְלוֹ בְּחִינַת הַקֵּן צִפּוֹר, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר יָגַע וְטָרַח הַרְבֵּה בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁזָּכָה לְהַזְמִין הַקְּדֻשָּׁה, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ זְמוּן, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הוּא יָכוֹל בְּוַדַּאי לִקַּח הָאֵם עִם הַבָּנִים לְפִי עֶרְכּוֹ, כִּי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁאֶצְלָם בְּחִינוֹת הַקֵּן צִפּוֹר בִּבְחִינוֹת מְזֻמָּן הֵם בְּוַדַּאי זוֹכִין לְהַשִּׂיג נִסְתָּרוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֵם הַבָּנִים כַּנַ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ, הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הֶרְהִיבָנִי, עַיִן פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י. כִּי בְּוַדַּאי שְׁעָרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים וְכוּ' שֶׁנִּגְזְךָ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת וְכוּ' כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ, שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם הַכֹּל עַל רִבּוּי הַחֲבִיבוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַבֵּב הַטּוֹב וְהַמִּצְוֹת שֶׁל הַקְּלִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וּבְוַדַּאי גַּם אַתָּה חָבִיב בְּעֵינַי מְאֹד, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הֶרְהִיבוּנִי בְּבֵית רִאשׁוֹן שֶׁהֶרְאֵיתִי לָכֶם חִבָּה יְתֵרָה יוֹתֵר מִדַּאי וְעַתָּה הַהֶכְרֵחַ שֶׁתִּסֵּב עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי לִבְלִי לְהַשִּׂיב לָכֶם עַתָּה הַכַּפֶּרֶת וְהָאָרוֹן וְהַכְּרוּבִים עַד עֵת קֵץ הַפְּלָאוֹת וְכוּ'. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, וּבִפְרָט עַתָּה בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הַזֶּה בְּעִקְּבוֹת מְשִׁיחָא. וְהֶבֵן הֵיטֵב לְהוֹצִיא מִזֶּה עֲצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת אֵלֶיךָ בְּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן, כִּי הוּא חַיֶּיךָ לָנֶצַח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחַן הַקֵּן, לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, כִּי זֶה עִקַּר הַחַיִּים כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְבּוֹנֵן בְּכָל יוֹם רִבּוּי רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן

רְחוֹקִים מְאֹד שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת וְהַחָכְמָה שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק ו

וְעַל-כֵּן שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה חָכָם מִכָּל הָאָדָם הוֹדָה אַחַר כָּךְ עַל עִצְמוֹ שֶׁשִּׁגָּה הַרְבֵּה בָּזֶה מַה שֶּׁטָּעָה וְסָבַר שֶׁכְּבָר הוּא סָמוּךְ לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְאִיתִיאֵל וְאָכָל. שֶׁהִתְוַדָּה עַל שֶׁאָמַר אִתִּי קֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין יוֹדְעִים כְּלָל כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם אַחַר כָּךְ, כִּי בַּעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי וְלֹא לָמַדְתִּי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, לֹא כְּמוֹ נֵר שַׁבָּת שֶׁמִּצְוַת הַהַדְלָקָה הִיא דַּיְקָא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ לְקַיֵּם עֹנֶג שַׁבָּת בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ' לְאוֹר נֵר שַׁבָּת, כִּי מִבְּאֹר בְּכַוָּנַת הָאָרִ"י זַ"ל וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ שֶׁנֵּר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת אוֹר גָּדוֹל מְאֹד (בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשִּׁלְשָׁה יְחוּדִים שֶׁעוֹלִים נֵר וְכוּ') שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹתוֹ לְמַטָּה מְאֹד, דְּהַיְנוּ לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים שֶׁשָּׁם הוּא תִּקֻּף הָעֲשִׂיָּה. וְזֶהוּ הַחִדּוּשׁ וְהַפֶּלְא שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמִּתְקֻף הַנֵּס שֶׁזָּכוּ אָז עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר מַתְּתְיָהוּ וּבָנָיו שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁרָצוּ לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וְכוּ'. וּכְשֶׁגָּבְרָה יַד הַצַּדִּיקִים מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי וְנִצְּחוּם, זָכוּ לִישׁוּעָה נִפְלָאָה שֶׁלֹּא דַּי שֶׁלֹּא נִתְקַיְּמָה מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ חַס וְשָׁלוֹם, אַף גַּם נִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ שֶׁזָּכוּ לְנֵס נִפְלָא שֶׁדָּלְקוּ נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה בְּנֵס שְׁמוֹנָה יָמִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה קָבְעוּ לָנוּ לְדוֹרוֹת לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא אוֹר נִפְלָא מְאֹד שֶׁמְּגַדֵּל עֹצֶם הָאוֹר אֲנוּ יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיכוֹ כָּל אֶחָד לְמַטָּה לְמַטָּה בְּתִקֻּף הָעֲשִׂיָּה לְמַטָּה מִי"ד טְפָחִים לְהָאִיר גַּם שָׁם אוֹר הַנִּפְלָא הַזֶּה שֶׁהוּא אוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בְּחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁזֶּה הָאוֹר נִמְשָׁךְ לְמַטָּה בִּמְקוֹם אֲחֵרִית הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת עַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם לְאוֹר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַחִיצוֹנִים, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. אֲבָל נֵר שַׁבָּת שֶׁאָז עוֹלִין כָּל הָעוֹלְמוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כִּי עֲשִׂיָּה עוֹלָה לִיצִירָה וְיִצִירָה לִבְרִיאָה וְכוּ' וְכוּ' אֲזַי מַדְלִיקִין הַנֵּר בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ שֶׁאֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֲחִיזָה שָׁם מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל-כֵּן מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ וְכָל זֶה הוּא עִנְיָן הַנַּ"ל, כִּי נֵר חֲנֻכָּה זֶה בְּחִינָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר שֶׁהוּא הַיְשׁוּעָה שֶׁל הַנֵּס שֶׁתִּתְקַיֵּם הַתּוֹרָה מַמָּשִׁיכִין זֹאת מִמָּרְחָק מְאֹד מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד לְמָקוֹם נָמוּךְ מְאֹד לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, כִּי עֲדַיִן אֵין הָאוֹר שָׁלְנוּ וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ כָּל צָרְכֵינוּ כְּמוֹ בְּנֵר שַׁבָּת שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִזְכֶּה כָּל אֶחָד לְבֹא וּלְהַגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וּמְנוּחָתוֹ כְּפִי חֶלְקוֹ לָעוֹלָם הַבָּא:

וְעַל-כֵּן עוֹשִׂים לְאוֹר נֵר שַׁבָּת כָּל הַתַּשְׁמִישִׁים שֶׁהֵם אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכוּ', שֶׁהֵם עִנְּג שַׁבָּת, כִּי יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ עַל-יְדֵי הָאוֹר הַזֶּה שֶׁל שַׁבָּת לְהַעֲלוֹת הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לֶאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים שֶׁמֵּאִיר בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, אֲבָל חֲנֻכָּה הוּא בֵּימֵי הַחֹל וְאֵין שׁוּם עֲלִיָּה אָז לְהָעוֹלְמוֹת רַק שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר מִמֶּרְחָק לְמַטָּה בְּתַקֶּף הָעֲשִׂיָּה, עַל-כֵּן אֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כִּי אִם לִרְאוֹתוֹ בִּלְבַד, כִּי אֵין לָנוּ כֹּחַ עֲדַיִן לְהַעֲלוֹת כָּל תַּשְׁמִישֵׁינוּ לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא אוֹר הַקְּדוֹשׁ כָּזֶה, כִּי זֶה הָאוֹר שֶׁל חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ לָנוּ רַק לִרְאוֹתוֹ בִּלְבַד, בִּבְחִינַת וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק, שֶׁצְּרִיכִין לַעֲמֹד וּלְהִסְתַּכֵּל הֵיטֵב עַל הָאוֹר הַנּוֹרָא הַזֶּה וּלְהִתְבּוֹנֵן וְלָשׂוּם אֶל לִבּוֹ כָּל אֶחָד אֶת תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ, כִּי לֹא אֶחָד בִּלְבַד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם עַל-יְדֵי נִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים. וְהַכֹּל בִּבְחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה מִמָּקוֹם רָחוֹק מְאֹד מְאֹד. וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ קִיּוּם גַּם עַתָּה בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הַזֶּה וְיֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק וְלַעֲמֹד עַל עָמְדֵנוּ עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ רוֹאִים מֵרָחוֹק עִצָּם נִפְלְאוֹת הָאוֹר שָׁה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר עָלֵינוּ בְּטוּבוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הוּא מֵרָחוֹק מְאֹד. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, כִּי עֲדַיִן אֵין הָאוֹר שָׁלָנוּ בִּשְׁלֵמוּת רַק זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא לָנוּ לִזְכוּת לְחֶסֶד וִישׁוּעָה נִפְלָאָה שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין אוֹר קָדוֹשׁ וְנוֹרָא כָּזֶה לְתוֹךְ בֵּיתֵנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל נֵר חֲנֻכָּה אִישׁ וּבֵיתוֹ וְהַמְהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְהַמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין וְכוּ', כִּי עִקַּר מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא נֵר אִישׁ וּבֵיתוֹ, כִּי בְּוַדַּאי מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַהַדְלָקָה הוּא רַק לִרְאוֹתָן בִּלְבַד לְהִסְתַּכֵּל עַל תֹּקֶף הַנֵּס מֵרָחוֹק עַל-כֵּן דַּי נֵר אֶחָד לְאִישׁ וּבֵיתוֹ, כִּי כָּל בְּנֵי הַבַּיִת יְכוֹלִין לְהִסְתַּכֵּל עַל נֵר אֶחָד וּלְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ תֹּקֶף הַנֵּס כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר וְיִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאֶה נִפְלָאוֹת אוֹר הַתּוֹרָה שָׁה' יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, אֲבָל הַמְהַדְּרִין בְּמִצְוֹת מַדְלִיקִין נֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּדֵי שֶׁיִּשְׂשִׂים כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶל לִבּוֹ שֶׁגַּם עִמּוֹ בְּפְרָטִיּוּת עוֹשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וּמֵאִיר לוֹ בְּטוּבוֹ לְתוֹךְ דִּירָתוֹ שֶׁיִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי נִפְלָאוֹת הַחֲסָדִים וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּפְרָטִיּוּת בְּכָל עֵת, כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁטּוֹעִים בָּזֶה שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא אִישׁ כָּשֵׁר וּמֵשִׂים אֶל לִבּוֹ לְהִתְבּוֹנֵן קְצָת בְּעִצָּם הַחֲסָדִים שָׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר שֶׁיֵּשׁ לָנוּ קִיּוּם בְּגָלוּת כָּזֶה מִכָּל הַצָּדָדִים, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא טוֹעֶה בְּנַפְשׁוֹ וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ עַל עַצְמוֹ בִּפְרָטִיּוּת תֹּקֶף הַנֵּס מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ נִגְעֵי לִבּוֹ וּמַכְאוֹבֵי נַפְשׁוֹ הָעֲצוּמִים וּבְכָל יוֹם יִצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר עַד אֲשֶׁר יָכוֹל לִטְעוֹת

כְּאִלּוּ הוּא בְּתַכְלִית הַחֹשֶׁךְ חַס וְשָׁלוֹם וְאֵין הָאוֹר מַגִּיעַ אֲלֵיו חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁרוֹאֶה הָאוֹר וּמַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לָנוּ גַּם עַתָּה אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁהוּא יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁהָאוֹר מַגִּיעַ גַּם אֲלֵיו בִּפְרָטִיּוּת, עַל-כֵּן הַמְּהַדְּרִין מְדַקְדְּקִין וּמַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת בִּפְרָטִיּוּת כְּדֵי שֶׁיְּשִׂים אֶל לִבּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת שֶׁגַּם אֵלָיו בִּפְרָטִיּוּת מַגִּיעַ הָאוֹר, כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ בִּפְרָטִיּוּת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עֲצוּמוֹת שֶׁזּוֹכֶה גַּם הוּא שֶׁיָּאִיר לוֹ אוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֵם הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁחוֹטֵף בְּכָל יוֹם, בִּפְרָט מַה שֶּׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת רַק שֶׁהָאוֹר הוּא עָדַיִן בִּבְחִינַת וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאוֹר מֵאִיר לוֹ בִּשְׁלֵמוּת לוֹ לְעַצְמוֹ בִּפְרָטִיּוּת בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ שֶׁנִּלְכַּד בּוֹ בִּבְחִינַת כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא זוֹכֶה גַּם כֵּן בְּכָל עֵת לַחֲטֹף טוֹבָה הַרְבֵּה אֲשֶׁר זֶה תִּקְוָתוֹ לָנֶצַח וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהִתְחַזֵּק לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ בְּכָל פַּעַם וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְהַמְּהַדְּרִין מִן הַמְּהַדְּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם, כִּי לֹא דַּי שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאוֹר לְעַצְמוֹ בִּפְרָטִיּוּת אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מֵרָחוֹק מְאֹד וְכַנַּ"ל כִּי, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר תִּקּוּנוֹ וְכַנַּ"ל. אַף גַּם הוּא מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם, כִּי מִי שֶׁהוּא חָזָק בֶּאֱמוּנָה וּמֵשִׂים אֶל לִבּוֹ לְהִסְתַּכֵּל הֵיטֵב עַל נִפְלְאוֹת ה' שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בֹּקֶר כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְכוּ' הוּא מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר עַל עַצְמוֹ בְּתוֹסְפוֹת אוֹרָה בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים הַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם בְּתוֹסְפוֹת אוֹר הַחֲסָדִים וְהַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נָכוֹן הַיּוֹם, שֶׁהָאוֹר נִמְשָׁךְ כְּמוֹ אוֹר נֹגַהּ שֶׁל עֶלְיַת הַשַּׁחַר שֶׁמּוֹסִיף לְהָאִיר בְּכָל רֶגַע עַד נָכוֹן הַיּוֹם וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ עַכְשָׁו בְּתֹקֶף מְרִירוּת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ אַף-עַל-פִּי-כֵן אוֹרוֹ הַגָּנוּז מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם שֶׁמַּשְׁם נִמְשָׁךְ הִתְחַדְּשׁוּת מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּסַיְּמִין בִּבְרָכַת הַמְּאוֹרוֹת, אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר מַה שֶּׁהִתְחִיל, כִּי בְּוַדַּאי בֹּא יָבֹא אוֹרֵנוּ שֶׁהוּא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, כִּי בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וּבְכָל יוֹם מַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ מֵאוֹרוֹ הַגָּדוֹל עַד אֲשֶׁר תִּצְמַח יְשׁוּעָתֵנוּ וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְהַאֲמִין שֶׁאֲפִלּוּ בְּתֹקֶף חֶשְׁכַת הַגָּלוּת הָאוֹר מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וְיָכוֹל כָּל אֶחָד בְּמְקוֹמוֹ לְהִתְקָרֵב לָאוֹר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁהוּא אוֹר הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמַּדְלִיקִין עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכוּ צַדִּיקֵי הַדּוֹר לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח לָנֶצַח. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁרְחוֹקִים מֵהָאוֹר מְאֹד וְאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ כִּי אִם לִרְאוֹתוֹ

בִּלְבַד אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַדְלִיק הָאוֹר לְעַצְמוֹ בִּפְרָטִיּוּת כַּנַּ"ל אַף גַּם לִהְיוֹת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד ה' יִתְבָּרַךְ מוֹסִיף עָלָיו אוֹר חַסְדּוֹ וִישׁוּעָתוֹ בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְכוּ':

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. כִּי בְּאַבְרָהָם כְּתִיב, וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק. וּבְיַעֲקֹב כְּתִיב, וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם. כִּי הוּא זָכָה יוֹתֵר, כִּי זָכָה לִפְגֹּעַ מַמָּשׁ בַּמָּקוֹם (וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ) אַף-עַל-פִּי-כֵן יָדַע שֶׁעֲדַיִן הַמָּקוֹם רָחוֹק מְאֹד עַד עֵת קֵץ. וְעַל-כֵּן, וַיָּלֶן שָׁם, שֶׁמְּרַמֵּז עַל צָרוֹת חֶשְׁכַת הַגָּלוּת, כַּמּוּבָא. כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁשְּׁקָעָה שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ. זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד שֶׁלִּפְעָמִים בְּחֶמְלַת ה' נִפְתָּח לוֹ אוֹר גָּדוֹל וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁבְּוַדַּאי יִהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר כָּרְאוּי וְאַחַר כָּךְ פִּתְאֹם נֶחֱשָׁךְ לוֹ כְּאִלּוּ בָּא הַשֶּׁמֶשׁ מַמָּשׁ פִּתְאֹם שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ, וְאֵז הוֹדִיעוּ לוֹ לְיַעֲקֹב בַּחֲלוֹם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, שֶׁזֶּהוּ כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁצָּרִיךְ לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כְּמוֹ שֶׁעוֹלִין בְּסֻלָּם וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כַּמָּה עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת, כִּי קֹדֶם הָעֲלִיָּה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה וְהַיְרִידָה הִוא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. עַל-כֵּן אַל יִשְׁתּוֹמֵם הָאָדָם וְאַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, עַל-כֵּן אַל יִטְעֶה בֵּין בָּעֲלִיָּה בֵּין בַּיְרִידָה, הֵינוּ כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֵיזֶה עֲלִיָּה שֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה יְשׁוּעָה וְהִתְנוֹצְצוּת אַל יִטְעֶה שֶׁכְּבָר הָאוֹר שֶׁלּוֹ רַק יֵדַע שֶׁעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאֹד וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא יִפֹּל כְּשֶׁרוֹאֶה אַחַר כָּךְ שֶׁנֶּחְשָׁךְ אֶצְלוֹ הָאוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרִידָה, כִּי בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאוֹר שֶׁהֵאִיר לוֹ לֹא נִכְבֶּה וְלֹא נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, כִּי אוֹר חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאִיר עָלָיו תָּמִיד רַק שֶׁהַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת מִמְּרָחָק תָּבִיא לַחְמָהּ וּבִבְחִינַת וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק, אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁהִתְחִיל וְייֵטִיב עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל וְעִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת רַק שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת מְצַפִּים לִישׁוּעָה תָּמִיד בִּבְחִינַת וְכָל עַיִן לְךָ תְצַפֶּה. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם וּמְצַפִּים לִישׁוּעָה וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. כִּי זֶה הָעִקָּר, כִּי הַלֵּל הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה עַל כָּל הַנִּסִּים, כִּי הַלֵּל כָּלוּל מִכָּל הַנִּסִּים שֶׁהָיָה וְשֶׁיִּהְיֶה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (תְּהִלִּים כו) עַל פְּסוּק, וּלְסַפֵּר כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ. זֶה הַלֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְעָבָר וּלְיִמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְגוֹג וְלֶעָתִיד לָבֹא וְכוּ'. כִּי כָּל מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל הָעִקָּר הוּא שֶׁיָּבֹא מִזֶּה לְשִׂמְחָה לֹא לְהַפֵּךְ, כִּי יֵשׁ שֶׁיְּכוֹלִין לִטְעוֹת מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה עִצָּם רְחוּקוֹ מֵהָאוֹר עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לִפֹּל עָלָיו עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא מַזִּיק מְאֹד בְּיוֹתֵר מִן הַכֹּל כַּיָּדוּעַ. עַל-כֵּן מִי שֶׁחָס עַל

עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְהַפֹּךְ הַדָּבָר, לְהַפֹּךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה שֶׁדְּבֵקָא עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאֶה וּמֵבִין עַצֶּם הִתְרַחֲקוּת הָאוֹר מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי-זֶה דְּבֵקָא יָגִיל וְיִשְׂמַח מְאֹד, כִּי הֲלֹא אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא רוֹאֶה שֶׁהָאוֹר אָצְלוֹ מַמָּשׁ, כִּי הֲלֹא אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ בְּבֵיתֵינוּ וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹת שֶׁאָנוּ לוֹקְחִין הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם אוֹרוֹת גְּדוֹלִים וְנִשְׂגָּבִים מְאֹד מְאֹד, וְאָנוּ מַנִּיחִים אוֹתָם עַל רֹאשֵׁנוּ וּזְרוֹעֵנוּ מַמָּשׁ, הֵיאַךְ הִתְקָרְבוּת יוֹתֵר מִזֶּה וְאִם עֲדַיִן אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁאוֹר הַתְּפִלִּין רָחוֹק מֵאִתָּנוּ מְאֹד מְאֹד, אַדְרַבָּא, זֶהוּ שִׂמְחָתֵנוּ שֶׁמְּרַפְּאִים אוֹתָנוּ בִּרְפוּאוֹת יְקָרִים וְנִפְלָאִים כְּאֵלֶּה הַבָּאִים מִמֶּרְחָק גָּדוֹל כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ. וְכֵן בַּשְּׁאָרֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וּבִשְׁבִיל זֶה תִּקְּנוּ לָנוּ כָּל הַיָּמִים טוֹבִים וְלוֹמַר בָּהֶם הַלֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם ה'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁהוּא רַחֲמָנוּת גָּדוֹל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁקָּבַע לָנוּ הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם זֵכֶר לְנִפְלְאוֹתָיו, עַיֵּן שָׁם. כִּי לְכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן זֹאת מַה שֶּׁהִפְלִיג הַחֶסֶד הַזֶּה שֶׁעָשָׂה זֵכֶר לְנִפְלְאוֹתָיו שֶׁהֵם הַיָּמִים טוֹבִים וְרִבּוֹתֵינוּ זַ"ל תִּקְּנוּ לָנוּ לוֹמַר הַלֵּל בְּכָל יוֹם טוֹב הֲלֹא מַה דֶּהֱוָה הֲוָה שֶׁהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת כְּבָר הָיָה, אֲבָל עַתָּה אָנוּ נְתוּנִים בְּתֹקֶף מְרִירוּת הַגָּלוּת וְהָיָה רָאוּי לָנוּ רַק לִצְעֹק עַל הֶעָתִיד שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ וְיַעֲשֶׂה עִמָּנוּ גַּם עַתָּה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְיוֹצִיאֵנוּ מִכָּל צָרוֹתֵינוּ וִימַהֵר לְגָאֳלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה. וְכַאֲשֶׁר בֶּאֱמֶת תִּקְּנוּ לָנוּ קַדְמוֹנֵינוּ כַּמָּה תְּפִלּוֹת וּצְעָקוֹת עַל זֶה. אַךְ בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁצְּעָקָה וּתְפִלָּה יָקָר מְאֹד מְאֹד וְרַק זֶה עִקַּר קִיּוּמֵנוּ בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, כִּי אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי צְעָקָה וּתְפִלָּה לְבַד קָשֶׁה לְהִתְקַיֵּם וְלִשָּׁאֵר עַל עָמְדוֹ, כִּי חַס וְשָׁלוֹם, יוּכַל לִפֹּל מִן הַצְּעָקָה בְּעַצְמוֹ עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאֶה רִבּוּי הַצָּרוֹת וְהַמְּרִירוּת שֶׁעוֹבֵר עָלֵינוּ בִּכְלָל וּבִפְרָט, עַל-כֵּן הוּא חֶסֶד נִפְלָא מַה שֶּׁתִּקֵּן לָנוּ בְּרַחֲמָיו אֶת כָּל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם זֵכֶר לְנִפְלְאוֹתָיו וְתִקְּנוּ לָנוּ לוֹמַר בָּהֶם הַלֵּל לְהַלֵּל וּלְשַׁבְּחוֹ בְּשִׂמְחָה עַל תֹּקֶף הַנִּסִּים, וְיֵשׁ בּוֹ כְּלָלְיוּת כָּל הַנִּסִּים מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁיִּהְיֶה עַד הַסּוֹף כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה שֶׁהוּא עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת בְּבְחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הוּא מָעֻזְּכֶם, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. הֵינוּ כַּנַ"ל שֶׁהָעִקַּר לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה שֶׁכָּל מַה שֶּׁמֵּבִין בְּיוֹתֵר עִצֶּם רְחוּקוֹ מֵהָאוֹר עַל-יְדֵי-זֶה יִתְחַזֵּק יוֹתֵר בְּשִׂמְחָה עַל עִצֶּם חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן הָאוֹר אָצְלוֹ בְּבֵיתוֹ מַמָּשׁ, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִים שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר גָּבְרוּ מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי הַצַּדִּיקִים עַל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁרָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְהִמְשִׁיכוּ קִיּוּם הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם עַד שֶׁזָּכִינוּ שֶׁגַּם עַתָּה תְּהִלָּה לָאֵל עֲדַיִן הַתּוֹרָה בְּיָדֵינוּ וְאָנוּ זוֹכִים בְּתֹקֶף הַגָּלוּת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁכָּל זֶה מֵרַמֵּז נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהֵאִירוּ לָנוּ אוֹר הַתּוֹרָה מִמֶּרְחָק מְאֹד מְאֹד, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר וּרְפוּאוֹת יְקָרִים בְּיוֹתֵר עַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָאָה וְצָפָה עִצֶּם חֲלִישׁוּתֵנוּ בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה עַל-כֵּן הִקְדִּים לָנוּ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ

נִסִּים כָּאֵלֶּה עַד שֶׁזָּכִינוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ בְּבָתֵּינוּ שֶׁמּוֹרֶה שֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִים עָלֵינוּ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁתִּתְקַיֵּם בְּיָדֵינוּ מִמֶּרְחָק מְאֹד מְאֹד. כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ עַתָּה לְהִתְקַיֵּם כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה מֵחֲמַת עֹצֶם חֲלִישׁוּתֵנוּ וּבְזֶה יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה גְּדוֹלָה, כִּי בְּוַדַּאי יוֹצִיאֵנוּ הוּא יִתְבָּרַךְ מִכָּל צָרוֹתֵינוּ וִיקָרְבֵנוּ אֵלָיו מֵאַחַר שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּכָל עֵת אוֹרוֹת רְחוֹקִים וְנִשְׂגָּבִים כָּאֵלֶּה שֶׁהֵם אֶצְלֵנוּ מַמָּשׁ וְאִם עֲדַיִן אָנוּ רְחוֹקִים מֵהֶם מְאֹד, אַדְרַבָּא, עִם כָּל זֶה צָרִיךְ לֵידַע שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין וּמַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה וְכוּ' וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ לֵידַע שֶׁעֲדַיִן הָאוֹר רָחוֹק מִמֶּנּוּ מְאֹד וְכַנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְשׂוּם אֶל לִבּוֹ בְּכָל עֵת וְלַהֲפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה, כִּי הֲלֹא אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאוֹר הָרָחוֹק הַנִּשְׂגָּב הַזֶּה הוּא אֶצְלִי וּבְבֵיתִי מַמָּשׁ, שֶׁזֻּהוּ בְּחִינַת הַהַלֵּל וְהַשִּׂמְחָה עַל תִּקֻּף הַנִּסִּים כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק עַל-יְדֵי הַהַלֵּל וְהַשִּׂמְחָה לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד וְלִהְיוֹת בָּטוּחַ בְּטוּחַ שֶׁכְּמוֹ שֶׁגָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ לַעֲשׂוֹת לָנוּ נִסִּים גְּדוֹלִים כָּאֵלֶּה שֶׁזָּכִינוּ לְאוֹרוֹת נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה הַבָּאִים מִמֶּרְחָק מְאֹד מְאֹד בְּבְחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחֲמָהּ כַּנַּ"ל כְּדֵי לְרַפְּאוֹת תַּחֲלוּאֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֲצוּמִים עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ בְּטוּחִים בְּבִטָּחוֹן חָזָק שֶׁבְּוַדַּאי יוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו וְיוֹסִיף לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ נִסִּים חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים עַד אֲשֶׁר נָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת וְיִגְמֹר מַה שֶּׁהִתְחִיל כִּי דְּבַר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם ה' וּפֵרַשׁ רַשׁ"י, לְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה:

חלק יב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ בְּבֵית שַׁנִּי בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה אֲבוֹתֵינוּ שֶׁהָיוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֲחוֹרֵיהֶם וְכוּ' וְאָנוּ לְיָ"ה עֵינֵינוּ. וְהָיוּ כּוֹפְלִים וְאוֹמְרִים אָנוּ לְיָ"ה וּלְיָ"ה עֵינֵינוּ. וּפֵרְשׁוּ שָׁם בַּגְּמָרָא, דְּאָמְרֵי הָכֵי אָנוּ לְיָ"ה מִשְׁתַּחֲוִים וּלְיָ"ה עֵינֵינוּ מְיַחֲלוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַל גֹּדֶל הַיְשׁוּעוֹת וְהַחֲסָדִים הַנִּפְלָאִים שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם לִבְנוֹת לָהֶם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ מֵחָדָשׁ, שֶׁזֻּהוּ לְיָ"ה אָנוּ מִשְׁתַּחֲוִים, כִּי הַהִשְׁתַּחֲוָיָה הוּא בְּחִינַת הוֹדָאָה עַל הֶעָבָר. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן יָדְעוּ בְּעַצְמָן כַּמָּה הֵם רְחוֹקִים עֲדַיִן מֵהַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ פַּעַם שֵׁנִי, וְעֵינֵינוּ לְיָ"ה, שֶׁהוּא וּלְיָ"ה עֵינֵינוּ מְיַחֲלוֹת, כִּי בְּוַדַּאי אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר עָזַר לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה יְשׁוּעָה כְּזֹאת אֲשֶׁר בְּעַבְדוּתֵנוּ לֹא עָזָבוּנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ וַיֵּט עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי אַשּׁוּר וְכוּ', כַּמְפֹרָשׁ בְּעֶזְרָא וּנְחֶמְיָה. אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לְיָ"ה עֵינֵינוּ מְיַחֲלוֹת שֶׁיִּגְאָלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי גַּם עַתָּה בְּתִקֻּף מְרִירוּת הַגָּלוּת הַזֶּה אָנוּ רוֹאִים נִסִּים וַחֲסָדִים נִפְלָאִים בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם וְכוּ'. וּצְרִיכִים לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ

סֶלָה וְכוּ'. אֲבָל צְרִיכִים לֵידַע שֶׁכָּל הַיְשׁוּעוֹת בָּאִים מִמֶּרְחָק מְאֹד כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִים בְּכָל יוֹם לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה לְהַלָּן בִּבְחִינַת לְיָ"ה אָנוּ מְשִׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים וּלְיָ"ה עֵינֵינוּ מְיַחֲלוֹת וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁהִזְכִּירוּ בִּגְנוּת הָרִאשׁוֹנִים וְאָמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁהָיוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֲחוֹרֵיהֶם אֶל הֵיכַל ה' וּפְנֵיהֶם קֶדְמָה וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִים וְכוּ' שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים דְּבָרִים מְגֻנִּים וּמִתְעָבִים הַרְבֵּה לְהַכְעִיס, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שָׁם. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ לְכְאוֹרָה מַה לָּהֶם לְהַזְכִּיר בְּשִׂמְחָתָם גֹּדֶל גְּנוּת אֲבוֹתֵיהֶם? אַךְ כָּל זֶה הָיָה בִּשְׁבִיל לָבֹא לְשִׂמְחָה וְהִתְחַזְּקוּת בַּה' יִתְבָּרֵךְ וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הִזְכִּירוּ גְּנוּת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁנָּפְלוּ לְתִעוּבִים וְטִנּוּפִים כְּאֵלֶּה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהַכֹּל הָיָה מֵחֲמַת גַּאוּת וְרוּם לֵבָב שֶׁמַּבִּיא אֶת הָאָדָם לְכָל הָרָעוֹת וְהַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּמִשָּׁם עִקַּר כָּל הַנְּפִילוֹת עַד שֶׁיְּכוֹלִין לִפֹּל מְאֹד מְאֹד לְצֵאת מֵעוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי כְּמוֹ אֵלּוּ שֶׁהִזְכִּירוּ שֶׁעָשׂוּ דִּבְרֵי שְׁטוּת וְתִעוּבִים כָּאֵלּוּ שֶׁהָפְכוּ אֲחוֹרֵיהֶם אֶל הֵיכַל וְהִתְרִיזוּ וְכוּ' הֲנִשְׁמַע כָּזֹאת. וְזֹאת צְרִיכִים לֵידַע שֶׁגַּם הֵם בְּוַדַּאי לֹא הָיוּ שׁוֹטִים וּכְסִילִים, כִּי בְּוַדַּאי הָיוּ חֲכָמִים נִפְלָאִים לְהָרַע, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁדְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ חֲכָמִים יוֹתֵר, אַךְ כָּל נְפִילָתָם שֶׁבָּאוּ לִידֵי רָעוֹת כָּאֵלֶּה הָיָה עַל-יְדֵי גַּאוּת וְרוּם לֵבָב, כִּי הָיָה לָהֶם כָּל טוֹב וְהַיְצֶר הָרָע וַחֲמִימוּת הַתַּאֲוֹת מִתְגַּבֵּר בְּכָל דּוֹר עַד שֶׁהִפִּיל אוֹתָם בְּכָל פַּעַם, וּבְכָל עֵת שֶׁנָּפְלוּ לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִתְחַזֵּק לְקָרֵב עַצְמָן לַה' יִתְבָּרֵךְ גַּם מִמָּקוֹם רָחוֹק כָּזֶה, כִּי לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְסִבֹּל הַקְּטָנוּת וְהַשְׁפָּלוּת בְּעֵינֵי עַצְמָן, כִּי בְּוַדַּאי הָרְחוֹקִים מֵחֲמַת תַּאֲוֹתֵיהֶם כְּשֶׁרוֹצִים אַף-עַל-פִּי-כֵן לַחֲתֹר חֲתִירוֹת וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרֵךְ צְרִיכִים עַל כָּל פָּנִים לְהַרְגִּישׁ שִׁפְלוּתָם וְרִחוּקָם וְלִבְטֹחַ בְּעֹצֶם חֶסְדָּיו יִתְבָּרֵךְ הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל עֵת שֶׁגַּם הֵם יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֲבָל הֵם הָיוּ בַּעֲלֵי גַּסּוּת הָרוּחַ וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהַשְׁפִּיל עַצְמָן וּלְהַקְטִין עַצְמָן כָּל כָּךְ עַד שֶׁנָּפְלוּ בְּכָל פַּעַם נְפִילָה אַחַר נְפִילָה עַד שֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הָרוּחַ שְׁטוּת עַד שֶׁנָּפְלוּ לְדָבָרִים תִּעוּבִים כָּאֵלֶּה. וְעַל-כֵּן זָכְרוּ בְּשִׂמְחָתָם הַהֶפֶךְ מִכָּל זֶה וְאָמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ וְכוּ', אֲבָל אָנוּ לְיָ"ה וְעֵינֵינוּ לְיָה שֶׁכָּל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרֵךְ מוֹשִׁיעֵנוּ בַּחֶסְדָּיו הַנִּפְלָאִים אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל בְּחֶסֶד נִפְלָא וְאָנוּ לְיָ"ה מִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים עַל זֶה וַעֲדַיִן לְיָ"ה עֵינֵינוּ מְיַחֲלוֹת שֶׁיּוֹשִׁיעֵנוּ מֵעַתָּה, כִּי עֲדַיִן אָנוּ יוֹדְעִין רְחוּקֵנוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ וְזֶה עִקַּר שִׂמְחָתֵנוּ שֶׁהוֹשִׁיעַ לָנוּ בְּרִחוּק כָּזֶה לִישׁוּעוֹת נִפְלָאוֹת כְּאֵלֶּה וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת מִגֹּדֶל הַיְשׁוּעָה הַנִּפְלָאָה שֶׁהוֹשִׁיעַ לוֹ בְּרַחֲמָיו וּבְתוֹךְ כָּךְ מְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה עַל לְהַבָּא שֶׁמִּזֶּה מְדַבֵּר כָּל הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲרוֹמִמְךָ ה' כִּי דִלִּיתָנִי וְכוּ' ה' אֱלֹקַי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי ה' הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי בוֹר. כִּי בְּוַדַּאי מֵאַחַר

שֶׁאַחַר כָּל מַה שֶּׁעָבַר עַל הָאָדָם עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה עָזְרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְעַטֵּף בְּטַלִּית וּתְפִלִּין וְעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי צָרִיךְ תֵּכֶף לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְבָרְכוֹ עַל כָּל הַחֶסֶד הַזֶּה וְלוֹמַר בְּשִׂמְחָה אֲרוֹמִמְךָ ה' כִּי דִלִּיתָנִי וְכוּ' ה' הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי וְכוּ'. כִּי הֲלֹא אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי עוֹמֵד עַתָּה מְעַטֵּף בְּטַלִּית וּתְפִלִּין, בִּלְבוּשִׁין וְכִתְרִין דְּמַלְכָּא, לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי בּוֹרְאִי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא. וְזֶהוּ, זַמְּרוּ לַה' חֲסִידָיו וְכוּ', הֵינוּ אִם עִם כָּל זֶה מֵעֶצֶם גַּשְׁמִיּוּת אֵין לִי דַּעַת לְזַמֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל גֹּדֶל חַסְדּוֹ הַזֶּה עַל זֶה הוּא מְעוֹרֵר הַחֲסִידִים שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם יְזַמְּרוּ לַה' וְיוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ עַל עֶצֶם הַחֶסֶד וְהַיְשׁוּעָה הַזֹּאת שֶׁבְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ הוּא מְקָרֵב מְרֻחָקִים כְּאֵלֶּה לְהַעֲלוֹת מִשְׁאוֹל נַפְשָׁם וְכוּ', כִּי כָּל עִקַּר הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים הוּא עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים עַל-כֵּן מַזְכִּיר שֶׁהֵם יְזַמְּרוּ לַה' וְכוּ', כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים נִפְלְאוֹת הַחֶסֶד הַזֶּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר בַּמֹּחַ וְכֵן הוֹלֵךְ כָּל הַמִּזְמוֹר, כִּי רָעַב בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ מְדַבֵּר מִכָּל הַנַּ"ל שֶׁעֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִים לִישׁוּעָה רַבָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם ה' בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּ לְהָרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל. הֵינוּ כָּל הַנַּ"ל שֶׁחֲלִילָה לִטְעוֹת כְּאִלּוּ כְּבָר נִתְקָרֵב בִּשְׁלֵמוּת וְהַיְשׁוּעָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עֲדַיִן צְרִיכִין לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה הָרְבֵּה, שֶׁזֶּהוּ כָּל עִנְיָן וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל וְכוּ', כַּמְבֹאָר לְמַעְיַן. וְעַל-כֵּן, אֵלֶיךָ ה' אֶקְרָא וְכוּ' מַה בֶּצַע בְּדָמִי וְכוּ' שְׁמַע ה' וְחָנֵּנִי וְכוּ'. וְתֵכֶף חוֹזֵר אֶל הַשִּׂמְחָה וְהַהִתְחַזְּקוּת וְאוֹמֵר, הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה. כִּי הָעִקָּר לַחֲזֹר בְּכָל פַּעַם אֶל הַשִּׂמְחָה וְכַנַּ"ל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁיּוֹדֵעַ רְחוּקוֹ צָרִיךְ לְזָכֹר רִבּוּי רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק, כִּי גַּם הַהִתְרַחֲקוּת הוּא הִתְקָרְבוּת, כִּי כָּל הַהִתְרַחֲקוּת הוּא כְּדֵי שֶׁיִּתְלוּ עֵינָיו לַמָּרוֹם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ וּמִתְאַוֶּה לִתְפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְרוֹצֶה שֶׁיְּבַקְּשׁוּ וְיִתְפַּלְּלוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם עַל כָּל דָּבָר. וְזֶהוּ שֶׁסּוֹיְמִים, לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם וְכוּ'. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ הַיְשׁוּעָה בְּכָל פַּעַם בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְמַעַן יְזַמְּרוּ לוֹ תָּמִיד מֵחָדָשׁ בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם ה' אֱלֹקַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ כְּדֵי שֶׁיִּתְבּוֹנְנוּ חֲסִדָיו בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ, כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁפִּיעַ הַחֶסֶד בְּפַעַם אַחַת רַק עַל-יְדֵי שֶׁנִּצְטָּפֶה לִישׁוּעָה וְנִתְפַּלֵּל לְפָנָיו בְּכָל עֵת עַד שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לָנוּ חַסְדּוֹ וּבְכָל פַּעַם צְרִיכִים לְהוֹדוֹת עַל הֶעָבַר וּלְבַקֵּשׁ עַל לְהַבָּא שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם, כִּי זֶהוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין אֵלָיו בְּכָל פַּעַם עַל כָּל מַה שֶּׁחָסֵר לוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּקְרָאנִי בְיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדֵנִי. וְזֶהוּ, ה' אֱלֹקַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ, 'לְעוֹלָם' וַדַּאי, כִּי זֶה כָּל שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא לְהוֹדוֹת לוֹ וּלְבָרְכוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אָז נָבִין עֶצֶם נִפְלְאוֹת הַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם לִשְׁאֹר עַל עָמְדֵנוּ לְהִנָּצֵל מִנְּפִילוֹת כְּאֵלֶּה כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ מִי שֶׁנָּפְלוּ

בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים כְּמוֹ שֶׁהִזְכִּירוּ שָׁם אֲבוֹתֵינוּ שֶׁהָיָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְכוּ' שֶׁהַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי נְפִילוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּבִפְרָט בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ שֶׁנִּמְצְאוּ נוֹפְלִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר לְהֵיכָן נָפְלוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהוֹדוֹת בְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל. וְדַיְקָא כָּל מַה שֶּׁמַּרְגִּישׁ רְחוּקוֹ יוֹתֵר צָרִיךְ לְהוֹדוֹת יוֹתֵר וְכַנַּ"ל וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל בִּכְתָב וְהֶחְפֵּץ בָּאֱמֶת יָבִין מִדַּעְתּוֹ וְיִצְרַף לָזֶה כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בִּדְבָרֵינוּ בְּעִנְיָן זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר וְהַכֹּל יִהְיֶה לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק בִּבְחִינַת שְׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים כָּל זֶה בְּמִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה וְהַתִּקְוָה הוּא בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁרָאוּ אֲבוֹתֵינוּ מֵרָחוֹק שֶׁשָּׁם כָּל תִּקְוָתֵנוּ, כִּי שָׁם כָּל הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבַעֲבוֹדָתֵנוּ בְּעֹמֶק הַגָּלוּת צְרִיכִין בְּכָל יוֹם לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, כִּי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מְעַט הַדַּעַת וְהַמֹּחַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר עָלָיו בְּחַסְדּוֹ בְּכָל יוֹם בְּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ', כְּמוֹ כֵן נִמְשָׁךְ עָלָיו בְּחִינַת קְדֻשַּׁת חֲנֻכַּת הַבַּיִת וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת בְּכָל יוֹם וּמַזְכִּירִין בּוֹ כָּל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל:

חָדָשׁ:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָדָשׁ שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל מִן הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה עַד יוֹם טז בְּנִיסָן שֶׁהוּא מָחֳרַת הַפֶּסַח שֶׁמַּקְרִיבִין בּוֹ עֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי בְּפֶסַח אָז הוּא הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי אָז הוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיּוֹצְאִין מִמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְנִכְנָסִין בְּמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה וּמִבֹּאר בַּכַּוָּנוֹת וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ שֶׁבְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח נִמְשָׁכִין כָּל הַמֹּחִין וְאָז הוּא הִתְקָרְבוּת גָּדוֹל מְאֹד. וְאַחַר כָּךְ בְּיוֹם שֵׁנִי רִאשׁוֹן לַסְּפִירָה אָז מִסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין וּמַתְחִילִין לְקַבֵּל בְּהַדְרָגָה כְּסֵדֶר וּכְבָר מְבֹאָר בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל עַל זֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל מוּת, כְּמוֹ שֶׁמּוֹלִיכִין אֶת הַתִּינוֹק וּמְלַמְּדִין אוֹתוֹ לֵילֵךְ שֶׁבְּתְחִלָּה מוֹלִיכִין אוֹתוֹ בַּיָּדַיִם וְאַחַר כָּךְ פִּתְאֹם מְסַלְּקִין הַיָּדַיִם מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ מֵעַצְמוֹ, כְּמוֹ כֵן הוּא בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁבְּתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת מְסַיְּעִין לְהָאָדָם וּמוֹלִיכִין אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר. וְעַל-כֵּן אֵין חִזּוּק כִּתְחִלַּת הַחֲסִידוּת וְאַחַר כָּךְ נוֹפֵל מֵהִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת, כִּי מְסַלְּקִין מִמֶּנּוּ הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁבָּא עָלָיו מִלְּמַעְלָה וּמַנִּיחִין לוֹ לֵילֵךְ בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח וּסְפִירָה כַּנַּ"ל. וְעִנְיָן זֶה מִתְנַהֵג בְּכָל אָדָם כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת שׁוֹנוֹת וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י עַל פָּסוּק, אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם. וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י, כַּיּוֹם שֶׁהוּא מַאֲפִיל וּמֵאִיר, כָּךְ הוּא עָתִיד

לְהַאֲפִיל לָכֶם וּלְהָאִיר לָכֶם. וְכָל זֶה כָּלוּל בְּדִבְרֵינוּ הַנַּ"ל הַבְּנוּיִים עַל מַה שֶּׁכָּתַב הוּא זַ"ל עַל פָּסוּק שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְכַנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת:

נִמְצָא, שֶׁבְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח נִמְשָׁךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, כִּי אָז צְרִיכִים זֹאת, כִּי אָז הוּא תְּחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת שֶׁהָאִיר עֲלֵיהֶם הָאָרָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח עַל-כֵּן תֵּכֶף בְּיוֹם שֵׁנִי מְסַלֵּק מֵהֶם גֹּדֶל הָהָאָרָה הַזֹּאת וּמַרְאֶה לָהֶם הִתְרַחֲקוּת קָצָת וְהַמִּצְרִיִּים שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא מַתְחִילִים מֵחָדָשׁ לִרְדֹּף אוֹתָם וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל הִתְקָרְבוּת, כִּי הַהִתְרַחֲקוּת תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל מִן הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהוּא מָחֳרַת הַפֶּסַח, כִּי עִנְיָן זֶה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב כַּנַּ"ל זֶה צְרִיכִים מְאֹד בְּכָל הַבְּחִינוֹת הֵן בְּעִנְיַן עֲבוֹדַת ה', כַּמְבֹאָר לְעֵיל וְכֵן בְּעִנְיַן הַלֶּחֶם וְהַפְרָנָסָה צְרִיכִים זֹאת גַּם כֵּן מְאֹד לֵידַע שֶׁהַלֶּחֶם וְהַפְרָנָסָה בָּאָה מִמֶּרְחָק מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַתּוֹרָה דְּאוֹרָיְתָא וְגַם צְרִיכִין לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה, (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בִּתְחִלַּת מִשְׁלֵי). כִּי גַּם כִּפְשׁוּטוֹ צְרִיכִין לֵידַע שֶׁהַלֶּחֶם וְהַפְרָנָסָה מַמָּשׁ בָּאִים מִמֶּרְחָק מְאֹד, כִּי הַמְּזוֹנוֹת בָּאִים מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ וְרָחוֹק מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לָאו בְּזְכוּתָא תְּלָיָא מִלְּתָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא וְכוּ'. שֶׁהוּא בְּחִינַת מַזָּל הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא, בְּחִינַת נֹצַר וְנֹקַד וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינוֹת גְּבוֹהִים מְאֹד כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקְרִיעַת יַם סוּף. וְכִפְלַיִם כַּיּוֹלֵדָה וְיוֹתֵר מִן הַגְּאֻלָּה, וּכְפִי עֹצֶם הִתְרַחֲקוּת הַמְּזוֹנוֹת וְהַפְרָנָסָה הֵן מִן הָאָדָם בְּוַדַּאי לֹא הָיָה כְּדַאי שֶׁיִּמָּשֵׁךְ לוֹ מְזוֹנוֹת. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ זָן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְכוּ' וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאָדָם אֵיזֶה שֶׁפַע שֶׁל מְזוֹנוֹת וּפַרְנָסָה הֵן רַב הֵן מְעַט צָרִיךְ לֵידַע שֶׁהַכֹּל בְּחֶסֶד וְאֵינוֹ כְּדַאי רַק הַכֹּל בְּרַחֲמָיו שֶׁמֵּבִיא לוֹ פַּרְנָסָה מִמֶּרְחָק מְאֹד בִּבְחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ מַמָּשׁ, וִידִיעָה זֹאת נִצְרָךְ לוֹ בְּכַמָּה בְּחִינוֹת הֵן שֶׁלֹּא יָרוּם לְבָבוֹ בְּעָשְׁרוֹ וְהַשְׁפָּעָתוֹ שֶׁיִּסְבֹּר שֶׁהָעֲשִׁירוּת מַגִּיעַ לוֹ כַּמָּצוּי בְּכַמָּה אֲנָשִׁים שֶׁתֻּכָּף שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ אֵיזֶה שֶׁפַע עֲשִׁירוּת מַתְחִיל לְהִתְנַהֵג בִּגְדוֹלוֹת עַד שֶׁעַכְשָׁו דַּאֲגָתוֹ מְרֻבָּה מִקֹּדֶם מֻחָמֶת שֶׁחִסֵּר לוֹ הַרְבֵּה כְּפִי מַה שֶּׁרוֹצֶה לְהִתְנַהֵג בִּגְדוֹלוֹת וּכְשֶׁאֵין מַרְוִיחַ כְּרָצוֹנוֹ הוּא מָלֵא כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וּמִתְרַעֵם עַל מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ מְשֻׁעְבָּד, כִּבְיָכוֹל, לִתֵּן לוֹ עֲשִׁירוּת, אֲבָל בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לוֹ הַכֹּל בְּחֶסֶד גָּדוֹל, כִּי הַשֶּׁפַע בָּאָה לוֹ מִמֶּרְחָק מְאֹד כַּנַּ"ל עַל-כֵּן אַל יָרוּם לִבּוֹ בְּעָשְׁרוֹ וְאַל יִתְרַעֵם עַל מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וּמַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ עַל הֶכְרֵחִיּוּת בֶּאֱמֶת יִבְטַח בְּשֵׁם ה' שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לוֹ בְּחַסְדּוֹ:

וּכְמוֹ כֵן בַּעֲנִיִּים וְדַלַּת הָעָם צְרִיכִין גַּם כֵּן לֵידַע זֹאת שֶׁהַפַּרְנָסָה בָּאָה מִמָּרְחָק מְאֹד בְּחַסְדּוֹ. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִבְטֹחַ, כִּי הָאֱלֹקִים הָרוֹעֶה אוֹתוֹ מֵעוֹדוֹ בְּחַסְדּוֹ וּמַשְׁפִּיעַ לוֹ פַּרְנָסָתוֹ מִמָּרְחָק כָּזֶה הוּא יְרַחֵם עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו וְיִתֵּן לוֹ פַּרְנָסָתוֹ הַמֻּכְרַחַת וְאַל יָצֵר צָרַת מָחָר, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַפַּרְנָסָה בָּאָה מִמָּרְחָק מְאֹד מְאֹד, בִּפְרָט הָעֲנִיִּים וְדַלַּת הָעָם שֶׁרוֹאִים כַּמָּה הַפַּרְנָסָה רְחוֹקָה מֵהֶם וּמְעַט הַפַּרְנָסָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בָּאָה לָהֶם בְּנֵס בְּכָל יוֹם כְּשֶׁיֵּדֵעַ זֹאת בְּבֵרוּר לֹא יַטְרִיד דַּעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ עוֹד עַל הַפַּרְנָסָה רַק יַשְׁלִיךְ יְהָבוֹ עַל ה' מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאֵין שׁוּם סִבָּה שֶׁיְּמַשִּׁיךְ פַּרְנָסָה רַק ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לוֹ מִמָּרְחָק מְאֹד בְּחַסְדּוֹ וְהוּא בְּרַחֲמָיו יַשְׁפִּיעַ לוֹ גַּם לְהַבָּא בְּכָל יוֹם דֵּי מַחְסוֹרוֹ בְּחֵן וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל לֶחֶם וּתְבוּאָה חֲדָשָׁה עַד מָחֳרַת הַפֶּסַח שֶׁאָז נִמְשָׁךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינָה זֹאת בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב כַּנַ"ל שֶׁרַק בִּבְחִינָה זֹאת צְרִיכִין לְקַבֵּל הַלֶּחֶם וְהַפַּרְנָסָה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת מָן בִּבְחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, הַיְנוּ שֶׁיֵּדֵעַ שֶׁהַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת בִּבְחִינַת מָן שֶׁלֹּא יָרַד בְּפַעַם אֶחָד עַל כָּל הַשָּׁבוּעַ וְהַחֹדֶשׁ רַק דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כְּדֵי שֶׁיִּתְלוּ עֵינֵיהֶם לַמָּרוֹם. וּכְמוֹ כֵן נִמְשֶׁכֶת הַפַּרְנָסָה לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם בְּכָל עֵת שֶׁיֵּדֵעַ שֶׁהַפַּרְנָסָה רַק מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ מִמָּרְחָק מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְכוּ' כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט וְכוּ'. וְצָרִיךְ לִבְלִי לְהִתְנַהֵג בִּגְדוֹלוֹת. וּמַה שֶּׁמֻּכְרָח לוֹ בְּוַדַּאי יַשְׁפִּיעַ לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת רָחוֹק וְקָרוֹב שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁיּוֹדֵעַ כַּמָּה רָחוֹק הַיְשׁוּעָה מִמֶּנּוּ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעַ לוֹ בְּכָל עֵת בְּחַסְדּוֹ הַנִּפְלָא מִמָּרְחָק מְאֹד עַל-יְדֵי-זֶה תֵּכֶף נִתְקָרֵב, כִּי כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בְּנִפְלָאוֹת ה' בְּחַסְדּוֹ תֵּכֶף הַיְשׁוּעָה קְרוֹבָה אֵלָיו מְאֹד, כִּי אֵין מַעְצוֹר לַה' לְהוֹשִׁיעַ וְכוּ', כִּי מִמֶּנּוּ לֹא יִפָּלֵא כָּל דָּבָר, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁיִּטְעֶה וְיִסְבֹּר שֶׁהוּא קָרוֹב מַמָּשׁ תֵּכֶף הוּא רָחוֹק מְאֹד, כִּי בָּאֱמֶת הִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכֵן הַפַּרְנָסָה רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ מְאֹד מְאֹד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר כָּל הַנַּ"ל הֵיטֵב בְּכָל יוֹם הֵן בְּעִנְיַן הִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ הֵן בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה הֵן בְּכָל הִצְטָרְכוּת הָאָדָם. וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל מִן הֶחָדָשׁ עַד מָחֳרַת הַפֶּסַח שֶׁאָז נִמְשָׁךְ בְּחִינָה זֹאת עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁמַּקְרִיבִים אָז שֶׁהוּא מַתִּיר הֶחָדָשׁ, כִּי כָּל הַיְשׁוּעוֹת וְכָל הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְכָל הַפַּרְנָסָה וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִן הַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק וְכַנַּ"ל. וְאַפְלוּ כְּשֶׁעוֹמְדִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בִּזְמַן הַבַּיִת הָיוּ צְרִיכִים לֵידַע כַּמָּה וְכַמָּה הֵם רְחוֹקִים מִקְּדֻשַּׁת הַמָּקוֹם הַנּוֹרָא הַזֶּה וְכָל עִקַּר הַחֻרְבָּן נִמְשָׁךְ מִזֶּה מֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה וְסָבְרוּ שֶׁכְּבָר כָּל

טוּבָם בְּיָדָם וּמְרֻדוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּמַרְעִיתָם וַיִּשְׂבְּעוּ שָׂבְעוּ וַיָּרָם לִבָּם עַל-כֵּן שְׁכֵחוּנִי. וְזֶהוּ שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי וְכוּ', עַיִן שָׁם, כִּי מֵרֹב הַחִבָּה שֶׁהֶרְאָה לָהֶם בְּבֵית רִאשׁוֹן מָרְדוּ בּוֹ כַּנַּ"ל, כִּי בְּעֹצֶם הַהִתְקָרְבוּת צְרִיכִים לֵידַע הַהִתְרַחֲקוּת כַּנַּ"ל וְאָז דַּיְקָא הוּא מְקֹרָב וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִטְעֶה, כִּי צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לִזְכֹּר רִחוּקוֹ וְלִשְׁמֹחַ דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה בְּחַסְדּוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְקָרְבוֹ מֵהִתְקָרְבוּת כָּזֶה וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מָאן דְּזָעֵיר הוּא רַב מָאן דְּהוּא רַב הוּא זָעֵיר. וְכֵן חוֹזֵר חְלִילָה וְכַמּוּבָן שָׁם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּמָקוֹמוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה עֲמָקוּת, עַיִן שָׁם. אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי דְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל יְכוֹלִין לְהָבִין קְצָת לְהוֹצִיא מִזֶּה עֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת לְהִתְקָרֵב וְלֹא לְהִתְרַחֵק בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו הֵן בְּעִנְיַן עֲבוֹדַת ה' הֵן בְּעִנְיַן פַּרְנָסָה וּבָנִים וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיוּ לוֹקְחִים בְּהֵמָה גַּשְׁמִית וּמִנְחָה וּנְסָכִים גַּשְׁמִיִּים וּמַעֲלִין אוֹתָם לְקָרְבָּן לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כִּי סְלוּקָא דְּקָרְבָּנִין לְמָקוֹם רָחוֹק מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ סְלוּקָא דְּקָרְבָּנִין עַד אֵין סוֹף, כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם רָאוּ בְּחִינָה זֹאת בְּכָל יוֹם בְּחִינַת וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק הַנַּ"ל, כִּי הֵן הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ וְכוּ'. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו צִמְצֵם הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן מֵעֹצֶם רַחֲמָיו צִוָּה לְהַעֲלוֹת בְּהֵמָה גַּשְׁמִית לְרֵיחַ נִיחוֹחַ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשְׁכוּ כָּל הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת לְעוֹלָם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת דְּבָרִים נִפְלָאִים וּרְחוֹקִים מִן הַשֵּׂכֶל מְאֹד. בְּחִינַת אֲמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּוּ, בְּחִינַת מִמֶּרְחָק תְּבִיא לַחְמָהּ הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁמַּתִּיר הֶחָדֵשׁ לֶאֱכֹל, כִּי עֹמֶר שְׁעוֹרִים הִיא פְּלִיאָה עֲצוּמָה בְּיוֹתֵר, כִּי שְׁעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה וְצִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְהָבִיא אֹז בְּמָחֳרַת הַפֶּסַח עֹמֶר שְׁעוֹרִים דַּיְקָא שֶׁהִיא מַאֲכַל בְּהֵמָה לְהוֹרוֹת נִפְלְאוֹת חַסְדּוֹ שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹת וּלְקָרֵב בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת כָּזֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמָּשֵׁךְ עַל יִשְׂרָאֵל דַּעַת שֶׁיֵּדְעוּ עֹצֶם הִתְרַחֲקוּתָם וְאֵין לָנוּ דַּעַת כְּמוֹ בְּהֵמָה מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ. וְזֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת בְּחִינַת לְרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים דַּיְקָא מַתִּיר הֶחָדֵשׁ בַּאֲכִילָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל לֶחֶם וּלְקַבֵּל הַפְּרָנָסָה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת שֶׁיֵּדְעוּ עֹצֶם הַהִתְרַחֲקוּת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת שֶׁבְּחִינָה זֹאת נִמְשֶׁכֶת בְּמָחֳרַת הַפֶּסַח וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת שֵׁשׁ הַשְׁעוֹרִים שֶׁנָּתַן בֹּעַז לְרוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשֵּׁשׁ כְּנָפַיִם הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל דְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל כְּלוּלִים בָּהֶם, עַיִן שָׁם. וְכַמְבֹאָר שָׁם שֶׁרוּת בִּקְשָׁה זֹאת, וּפָרַשְׂתָּ כְּנָפֶיךָ עַל אֲמָתֶךָ. עַל-כֵּן נָתַן לָהּ שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים שְׁמָרְמֵז עַל בְּחִינַת הַשֵּׁשׁ כְּנָפַיִם הַנַּ"ל. 'שְׂעוֹרִים' דַּיְקָא בִּבְחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בְּתִקּוּן זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַמָּה בָּאוּ

בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, בְּקְצִירַת הָעֹמֶר הַכָּתוּב מְדַבֵּר. כִּי רוּת הָיְתָה גֵּר צֶדֶק וּמִמֶּנָּה לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כָּל דִּינֵי הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים, כִּי כָּל הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ, הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל, כִּי הַגֵּר וְכֵן הָרָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּחַטֹּאותָיו כְּשֶׁבָּא לְהִתְקָרֵב שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת גֵּר, קָשֶׁה מְאֹד לְקָרְבוֹ, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מְסַבֵּב אוֹתוֹ וְחוֹתֵר עָלָיו מְאֹד, וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְקָרְבוּתוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּדַע עֹצֶם הִתְרַחֲקוּתוֹ מִצִּדּוֹ וְעֹצֶם הִתְקָרְבוּתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ מִצַּד רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ הַנִּפְלָאִים מְאֹד מְאֹד וּכְשֶׁיֵּדַע כָּל זֹאת בִּירִידָה וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה יוּכַל לְהִתְקָרֵב בִּבְחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֱמַר עִקְּרוּ עַל גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינָה זֹאת, בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת וְהִתְקָרְבוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר אוֹמְרִים לוֹ, מָה רָאִיתָ שֶׁבָּאתָ לְהִתְגַּיֵּר, אִי אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּזְּמַן הַזֶּה דְּווּיִים וּדְחוּפִים וְסֹחֲפִים וְיִסּוּרִים בָּאִים עֲלֵיהֶם? אִם נִתְרַצָּה עַל זֶה וְאָמַר, יוֹדֵעַ אֲנִי וְאֵינִי כְּדַאי! מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. וְאַחַר כָּךְ מוֹדִיעִין אוֹתוֹ כַּמָּה מִצְוֹת וַעֲנָשִׁין וְכָל זֶה לָמְדוּ מִפָּרָשַׁת נָעֳמִי וְרוּת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְרוּת הָיְתָה צַדֶּקֶת גְּדוֹלָה וְנִתְגַּיְּרָה בֶּאֱמֶת מְאֹד וְנִתְרַצִּית עַל הַכֹּל עַד שֶׁאָמְרָה, בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר. שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאָמְרָה לְהּ נָעֳמִי, אַרְבַּע מִיתוֹת נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין. הַשִּׁיבָה לְהּ, בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת. שְׁנֵי קְבָרִים נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין אֶחָד לְנֶחֱנָקִין וְנֶהֱרָגִין וְאֶחָד לִנְסְקָלִין וְנִשְׂרָפִין וְנִתְרַצִּית גַּם עַל זֶה וְאָמְרָה, בַּאֲשֶׁר תִּקָּבְרִי אֶקָּבֵר. וְאָז, וַתֵּרֶא כִּי מִתְאַמֶּצֶת הִיא לָלֶכֶת אִתָּהּ וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ. שֶׁלָּמְדוּ מִזֶּה שֶׁאֵין מַרְבִּין לְרַחֵקוֹ רַק מְקָרְבִין אוֹתוֹ. וְכֵן הוּא בְּעִנְיַן הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים אֶל הָאֱמֶת. וְהָבֵן הֵיטֵב כָּל זֶה עַד הֵיכָן נִתְרַצִּית רוּת הַצַּדֶּקֶת שֶׁנַּעֲמִי הִתְרָה בָּהּ שֶׁיֵּשׁ אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין וּשְׁנֵי קְבָרִים, כְּאוֹמֵר אוּלַי לֹא תּוּכַל לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וְתַעֲבֹר חַס וְשָׁלוֹם, עַל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, וְהַשִּׁיבָה, בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר. שֶׁאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲנִי חָפֵץ בֶּהֱאֶמֶת בְּקִדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל וְיַעֲבֹר עָלַי מָה, כִּי לְכְאוֹרָה הָיָה רָאוּי לְרוּת לְהָשִׁיב לְנָעֳמִי, מָה אַתְּה מְיָרְאֵנִי בְּאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין הָלֹא הַבְּחִירָה בְּיָדִי וּבְוַדַּאי לֹא אֶעֱבֹר, חַס וְשָׁלוֹם, עֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁמַּגִּיעַ עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין מַאַחַר שֶׁאֲנִי בָּאָה לְהִתְגַּיֵּר בְּיִסּוּרִים כָּאֵלֶּה?! אַךְ רוּת הַצַּדֶּקֶת בְּוַדַּאי הָיְתָה זֹאת בְּמַחֲשַׁבְתָּהּ, כִּי בְּוַדַּאי קִבְּלָה עַל עַצְמָהּ לְהִתְגַּיֵּר וְלֹא לַעֲבֹר חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם עֲבֵרָה קַלָּה, מִכָּל שֶׁכֵּן עֲבֵרוֹת שֶׁל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵשִׁיבָה בִּתְמִימוּת צִדְקָתָהּ וְאָמְרָה, בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר וְיִבְיאֵנִי חַס וְשָׁלוֹם, לְמַה שֶּׁיּוּכַל לְהַכְשִׁיל אֶת הָאָדָם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מְקַבֵּל עָלַי קִדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת וְיַעֲבֹר עָלַי מָה וּבַאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְכוּ'. וְאָז קֵרְבָה אוֹתָהּ

נֶעֱמִי בְּהִתְקָרְבוּת גָּדוֹל וְנַעֲשֵׂית צַדֶּקֶת גְּדוֹלָה עַד שֶׁזָּכְתָה שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה מָשִׁיחַ שֶׁיַּחֲזֹר כָּל הָעוֹלָם לְמוּטָב. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם הַבָּא לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּתוֹ עַל-יְדֵי הִתְרַחֲקוּת וַאֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְקָרֵב הַרְבֵּה צָרִיךְ לִזְכֹּר בְּכָל פַּעַם הִתְרַחֲקוּתוֹ וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה בִּבְחִינַת שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְנַחֲזֹר לְעִנְיָן חֲנֻכָּה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ נָחָשׁ וּנְמָלָה בְּתוֹךְ פִּיהָ וְכוּ' שֶׁהוּא סוֹד מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמָאן הוּא נָחָשׁ דְּפָרַח בַּאֲוִירָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַנָּחָשׁ הֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים רָעִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂים כְּנָפַיִם לְהַנָּחָשׁ שֶׁהֵם הַמְחַקְּרִים וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים עוֹשִׂים כְּנָפַיִם דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁעִקְּרוֹ הָיָה לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהֵם חַכְמֵי הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁעִקְּרָם הֵם חַכְמֵי יָוָן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁכָּל חָכְמָתָם הֵם קוֹרְאִים חָכְמַת יְוָנִית, כִּי כָּל הִתְגָּרוּתָם שֶׁל הַיְוָנִים אָז בְּיִשְׂרָאֵל הָיָה מֵחָמַת חָכְמָתָם הָרָעָה שֶׁהִתְגַּבְּרָה אָז עַל-יְדֵי רַבָּם אֲרִיסְטוֹ הַיָּוָן יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁאֶפִּיקוֹרְסִית שֶׁלּוֹ יָדוּעַ וּמְפֻרְסָם, כִּי כָּל דֵּעוֹתָיו הָרָעוֹת הֵם כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כַּיָּדוּעַ לְהַמַּסְתַּכְּלִים עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וּמֵחָמַת שֶׁהַיְוָנִים הָלְכוּ עַל-פִּי דֵּעוֹתָיו הָרָעוֹת הִתְגָּרוּ בְּיִשְׂרָאֵל עַל שֶׁהֵם חֲזָקִים כָּל כָּךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-כֵּן עָמְדוּ עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתוֹ וְכוּ' וְכָל כֹּחָם הָיָה עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים רָעִים שֶׁהֵם לָשׁוֹן הָרָע וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתָם הָיָה עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּנָפַיִם דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּצְעָקוֹת וּזְעָקוֹת שֶׁהִרְבּוּ מִתְּחִלָּתָם וּבָנָיו הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיָה אָז לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת חָכְמַת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּבְיוֹתֵר עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂים כְּנָפַיִם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּכְנִיעִים כְּנָפַיִם שֶׁל הַנָּחָשׁ הַנַּ"ל. כִּי חָכְמַת יָוָן הָרְשָׁעָה הִוא הַהֶפֶךְ מִבְּחִינַת כְּנָפַיִם הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, שֶׁזֶּהוּ כָּל חָכְמַת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְחָכְמָה גְּדוֹלָה וְדַעַת אֱמֶתִּי בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא יוֹדֵעַ בְּכָל פַּעַם הִתְרַחֲקוּתוֹ יוֹתֵר וְכַנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַחָכְמָה שֶׁיִּשְׁכִּיל שֶׁרָחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן מד), מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁדַּעְתּוֹ קְטַנָּה עֲדַיִן שֶׁהוּא צָרִיךְ בְּוַדַּאי לֵידַע כַּמָּה הוּא רָחוֹק מִן הַחָכְמָה, בִּפְרָט מִי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ אֶת גּוּפוֹ עֲדַיִן וַעֲדַיִן יֵשׁ לוֹ שֶׁמֶץ מֵאֵיזֶה תַּאֲוָה שֶׁלֹּא שִׁבְּרָהּ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁבְּוַדַּאי עֲדַיִן אֵין דַּעְתּוֹ שְׁלֵמָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן

מִי שֶׁיּוֹדֵעַ פְּנָמָיו וְלִכְלוּכָיו בְּכָל הַתַּאֲוֹת שֶׁבְּוַדַּאי צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לֵידַע כַּמָּה הוּא רָחוֹק מִדַּעַת הַשָּׁלֵם שֶׁל צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים:

וְזֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁדַּרְכָּם לְהַמְעִיט וּלְהַקְטִין עַצְמָן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, כִּי אַתֶּם הַמְעַט וְכוּ', שֶׁאַתֶּם מַמְעִיטִין עַצְמְכֶם וְכוּ'. אֲבָל הַחֲכָמִים לְהָרַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַכְמֵי יָוָן, דַּרְכָּם שֶׁיְּרוּצוּ וְיעוֹפְפוּ בְּחָכְמָתָם לַחֲקֹר לֵידַע בְּמַה שֶּׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת. וְהֵם מְלֵכְלְכִים בְּכָל הַטִּנּוּפִים שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹת וּמְבַקְּשִׁים לַחֲקֹר וְלֵידַע בִּידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה בֶּאֱמֶת נִבוֹכוּ וְנִתְעוּ מְאֹד מְאֹד וּבָאוּ לִכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם הַקְּדוֹשִׁים וְהַפְּרוּשִׁים מִכָּל הַתַּאֲוֹת וּמִכָּל מִינֵי תַּאֲוַת הַכָּבוֹד בְּתַכְלִית בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּמוֹ אֲבוֹת הָעוֹלָם. וּשְׁאָר הָעוֹלָם צְרִיכִים רַק לְהַאֲמִין בָּהֶם וּבְדִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, כַּמְבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר חָכְמוֹת הָרָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת יָוָן הָרְשָׁעָה הוּא הַהֵפֶךְ מִכָּל הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב כַּנַּ"ל, כִּי הַחֲכָמִים לְהָרַע דַּרְכָּם לָרוּץ וְלָעוּף לַחֲקֹר בְּמַה שֶּׁאֵין לוֹ רְשׁוּת וְרוֹצֶה שֶׁיִּתְיַשְּׁבוּ לוֹ כָּל הַקַּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהָעַקְמִימְיוּת שֹׂכְלוֹ וְכָל שְׁטוּת דַּעְתּוֹ הַכֹּל יִתְיַשֵּׁב לוֹ מִיָּד. וְעַל-יְדֵי-זֶה בֶּאֱמֶת מִתְרַחֵק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ וַעֲבוֹדָתוֹ. וְעִקַּר הַפְּגָם וְהַתִּקּוּן הוּא תְּלוּי בְּהַדִּבּוּר שֶׁעַל-יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּרִים, בְּפֶרְט עַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּדַבְּרִים לָשׁוֹן הָרָע עַל כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂים כְּנָפַיִם לְהַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר בּוֹ בְּחִינַת חָכְמוֹת שֶׁל שֶׁקֶר וּכְפִירוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִים מֵחָכְמַת יָוָן שֶׁהִוא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים עָלָיו קֻשְׁיוֹת וְעַקְמִימְיוּת שֶׁמְּבַלֵּב הָרְבֵּה מֵחָמַת שֶׁרוֹצֶה לְיַשֵּׁב וּלְתָרֵץ הַכֹּל וְלֵידַע כָּל דָּבָר מַה שֶּׁאֵין שַׁיָּךְ לוֹ כְּלָל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵעַתָּה מְאֹד מִדִּבּוּרִים רָעִים וְיָרְבֶּה לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וּבְפֶרְט לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה יַעֲשֶׂה וְיִתַּקֵּן בְּחִינַת כְּנָפַיִם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִים כְּנָפַיִם שֶׁל הַנָּחָשׁ הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מִזֶּה כַּנַּ"ל:

חלק יט

כִּי עִקַּר בְּחִינָה זֹאת לְהִתְקָרֵב דַּיְקָא עַל-יְדֵי הִתְרַחֲקוּת בִּבְחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל. אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה וְעִקַּר עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי עִנְיַן רָחוֹק וְקָרוֹב הַנַּ"ל הֵם נִרְאִים בִּתְחִלָּה כְּסוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם וְהַהַכְרָעָה בֵּינֵיהֶם זוֹכִים עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כִּי הַדִּבּוּר בְּחִינַת צַפְרְדֵּעְתָּא דְּקָאֵי עַד קַרְסֵלֵּהּ בְּמַיָּא וְרֵישֵׁי מְטֵי לְצֵית שְׁמַיָּא, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי (בְּסִימָן יא), כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לֵידַע עִצָּם הִתְרַחֲקוּתוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ וְאֵת-עַל-פִּי-כֵן יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁמִּצַּד רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ הוּא קָרוֹב מְאֹד

לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מֵחֲמַת מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר כִּי עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר אָנוּ יְכוֹלִים לְקָרוֹת אוֹתוֹ מֵרָחוֹק מְאֹד וְהוּא מִתְקָרֵב אֵלֵינוּ עַל-יְדֵי-זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת. וּכְתִיב, וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרוֹבִים אֵלָיו כַּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו. וְזֶה בְּחִינַת בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְכוּ'. בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם דַּיְקָא כִּי עַל-יְדֵי נִיב שְׂפָתַיִם שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִים לִבְחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁתִּקְנוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל לוֹמַר בִּתְפִלַּת חֲנֻכָּה, וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל, שֶׁהִזְכִּירוּ בְּיוֹתֵר הַהַלֵּל וְהַהוֹדָאָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדִּבּוּר אַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר הַנֵּס הָיָה בְּעִנְיַן נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וְכוּ' שֶׁעַל זֶה תִּקְנוּ לָנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ אַף-עַל-פִּי-כֵן הִזְכִּירוּ בַּתְּפִלָּה רַק הַהוֹדָאָה וְהַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי כָּל עִקַּר תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ חָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵחָכְמַת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁרוֹצִים לָעוּף בְּשִׂכְלָם בְּמַה שֶּׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת וְלִזְכּוֹת לְהַהֵפֶךְ מִזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל. לֵידַע בְּכָל פַּעַם עִצָּם הִתְרַחֲקוּתוֹ לְהִתְקָרֵב עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, כָּל זֶה אֵין זוֹכִים כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּל וְהוֹדָאָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ לוֹמַר וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְכוּ'. 'לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וּמִי שֶׁנּוֹתֵן לֵב לְדַקְדֵּק וּלְהָבִין פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁל הַמִּקְרָא הַזֶּה בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם וְכוּ' יוּכַל לְהָבִין מִזֶּה עֵצוֹת לְהִתְחַזֵּק בְּעִנְיַן הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן לְעִנְיַן רָחוֹק וְקָרוֹב הַנַּ"ל, כִּי בְּהַשִּׂיחָה הַנַּ"ל יָכוֹל לְפָרֵשׁ הַכֹּל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ לְפָרֵשׁ בְּשִׂיחָתוֹ עִצָּם הִתְרַחֲקוּתוֹ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר עִצָּם רִבּוּי רַחֲמָיו בְּלִי שִׁעוּר כַּאֲשֶׁר גִּלּוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ ז"ל, אֲבָל עַל-פִּי רֹב הַשִּׂיחָה בְּעִצְמָהּ קָשָׁה מְאֹד, כִּי מֵעִצָּם הִתְרַחֲקוּתוֹ אֵין לוֹ דִּבּוּרִים לְדַבֵּר כֵּיוָן שֶׁרוֹצֶה לְהַרְגִּיל עִצְמוֹ בָּזֶה, אֲבָל כְּבָר הִזְהִיר לָנוּ אַדְמוֹ"ר זַ"ל, שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי הִתְחַזְּקוּת לְנַהֵג הַנְהָגָה זֹאת בְּכָל יוֹם כַּיָּדוּעַ לָנוּ כַּמָּה וְכַמָּה הִזְהִיר עַל זֶה הַרְבֵּה, כִּי הַהֶכְנָה וְהָרָצוֹן לְבַד שֶׁמַּכִּין אֶת עַצְמוֹ וְרוֹצֶה לְדַבֵּר רַק שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר גַּם זֶה יָקָר מְאֹד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְאִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה הַרְבֵּה בְּוַדַּאי יַעְזְרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְיִבְרָא לוֹ דִּבּוּרִים בִּבְחִינַת בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם, בּוֹרֵא מַמָּשׁ, כִּי הַדִּבּוּרִים הַבָּאִים לְאָדָם הֵם בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, כִּי בְּוַדַּאי הוּא רָחוֹק מִדִּבּוּרִים מְאֹד מֵחֲמַת הִתְרַחֲקוּתוֹ, אֲבָל כְּשֶׁהוּא חָזָק וּמַכְרִיחַ עַצְמוֹ לְדַבֵּר וְלִשְׂיחַ בֵּינוֹ

לְבֵין קוֹנוֹ וְחָזָק בָּזֶה אֵיזֶה שֶׁעָה בִּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים חֲזָקִים אֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹזְרוֹ וְשׁוֹלֵחַ לוֹ דִּבּוּרִים לְתוֹךְ פִּיו שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו בָּרָא לוֹ דִּבּוּרִים וְהִזְמִינָם לְתוֹךְ פִּיו בִּבְחִינַת בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם, 'בּוֹרֵא' דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לִבְחִינַת שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לָאָדָם מַעַרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲרֹךְ לִבּוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַהֶכְנָה הַנַּ"ל וְאָזַי ה' יִתְבָּרַךְ בּוֹרֵא לוֹ דִּבּוּרִים לְתוֹךְ פִּיו בִּבְחִינַת וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְכוּ'. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּבִיכוֹל, פּוֹתֵחַ שְׂפָתָיו לְדַבֵּר וְלִשְׁיחַ אֶת אֲשֶׁר בִּלְבָבוֹ, כִּי הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ רַק הָאָדָם צָרִיךְ לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ בִּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים וְה' יַעְזְרוֹ לְדַבֵּר וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל-כֵּן כָּל עִנְיָן זֶה שֶׁל שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב מְרֻמָּז בְּפָרָשַׁת קֵן צִפּוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עִנְיָן זֶה הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּנָפַיִם כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת צִפֳּרִים וְעוֹפוֹת שֶׁהֵם בַּעֲלֵי כְּנָפַיִם:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (מִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת מִקֵּץ פֶּרֶק צא) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרַיִם. כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר זֶה הָרָעָב, כִּי יֵשׁ סֶבֶר זֶה הַשָּׂבָע, כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר וְיוֹסֵף הוֹרֵד מִצְרַיְמָה, כִּי יֵשׁ סֶבֶר וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט, כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אוֹתָם, כִּי יֵשׁ סֶבֶר וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. 'הָאֹמֶר לַחֶרֶס וְכוּ' וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם', אִלּוּ עֲשֶׂרֶת הַשְּׂבָטִים שֶׁהָיוּ נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים לְמִצְרַיִם וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁיּוֹסֵף קַיָּם, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ. נִמְצָא, שֶׁדָּרַשׁ שֶׁבֶר לְשׁוֹן סֶבֶר וְתִקְוָה, הַיְנוּ עִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁהַהִתְרַחֲקוּת הוּא הִתְקָרְבוּת וְהָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בִּבְחִינַת יַעֲקֹב צָרִיךְ לִהְיוֹת מְצַפֶּה לִישׁוּעָה תָּמִיד. וּבְתוֹךְ הַצָּרָה וְהַדַּחֲקוּת וְגֹדֶל צָרַת הַנֶּפֶשׁ וְגָלוּתָהּ כְּפִי שֶׁמַּרְגִּישׁ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ צָרִיךְ לִרְאוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל מִשָּׁם דַּיְקָא תִּקְוָה וְסֶבֶר לִגְאֻלַּת נַפְשׁוֹ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וַיַּרְא יַעֲקֹב שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרַיִם, כִּי יֵשׁ סֶבֶר וְתִקְוָה בְּמִצְרַיִם, שֶׁבְּמִצְרַיִם דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֶּף הַגָּלוּת בְּכָלָל וּבִפְרָט, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם שָׁם דַּיְקָא בְּתוֹךְ הַשֶּׁבֶר וְהַצָּרָה יֵשׁ סֶבֶר וְתִקְוָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל בַּמִּדְרָשׁ, כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אוֹתָם, כִּי יֵשׁ סֶבֶר, וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. וְכֵן הוּא בַּגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב שֶׁהַהִתְרַחֲקוּת הוּא עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִבְטִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ לְיַעֲקֹב, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה. וּמוּבָן בַּסְּפָרִים שֶׁבְּזֶה הַפָּסוּק מְרֻמָּז כָּל סוֹד גָּלוּת יִשְׂרָאֵל, וְעִקַּר הוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ כָּל הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת הָעוֹבְרִים עַל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁזֶּה עִקַּר סוֹד הַגָּלוּת וְהַגְּאֻלָּה שֶׁהַכֹּל בִּבְחִינַת אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה,

כַּמּוּבָא. וְהָעִקָּר הוּא הִתְחַזְּקוּת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בְּתֹקֶף הִתְגַּבְּרוּת מְרִירוּת הַיְרִידָה עַד שֶׁנִּדְמֶה שֶׁכְּמַעַט כִּמְעַט חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁדַּיְקָא מִשָּׁם יְרֹחֵם עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ וְיוֹשִׁיעוֹ וְיִקָּרְבוֹ אֵלָיו כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ ה' יִסְעָדֵנִי וְכוּ'. וּכְתִיב, וָאֹמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה' זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְכֵן בִּפְסוּקִים רַבִּים, וּבְפָרָט בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל מְבֹאָר שֶׁדַּיְקָא כְּשֶׁשִּׁרְאֵל הֵם בְּתַכְלִית הַדַּחֲקוּת וְהַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, אָז דַּיְקָא יֵשׁ סֶבֶר וְתִקְוָה לִישׁוּעָה גְּדוֹלָה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק וְעָלָה מִן הָאָרֶץ דַּיְקָא, עַיִן שָׁם. וְכֵן הוּא בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְהַפֵּךְ הַמַּכָּה לִרְפוּאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל וְכָל זֶה מְרֻמָּז בַּפָּסוּק, אָנֹכִי אֵרֵד וְכוּ' הַנַּ"ל:

חלק כד

וּלְבָאֵר הַדָּבָר יוֹתֵר, כִּי אִיתָא שֶׁיֵּשׁ שֵׁם שֶׁיּוֹצֵא מִפָּסוּק זֶה, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, כַּמּוּבָא בַּתְּפִלּוֹת שֶׁבַּסֵּפֶר שַׁעֲרֵי צִיּוֹן וּבַתְּפִלּוֹת שֶׁאוֹמְרִים בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּה אַחַר תְּהִלִּים שֶׁתִּקְּנוּ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל לְהִנָּצֵל מִכָּל מִינֵי צָרוֹת בְּכֹחַ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַיּוֹצֵא מִפָּסוּק זֶה, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ וְכוּ' שֶׁהוּא אמ"י נצ"א וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְעִנְיַן יְצִיאַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה הוּא כְּךָ, כִּי בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ שְׁלֹשִׁים אוֹתִיּוֹת מִן אָנֹכִי עַד גַּם עָלֹה וּמְחַלְּקִים אוֹתָם לִשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים שֶׁל יוּד יוּד אוֹתִיּוֹת, דְּהַיְנוּ אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ הוּא יוּד אוֹתִיּוֹת וְכֵן מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי עַד הַיּוּד שֶׁל וְאָנֹכִי הֵם יוּד אוֹתִיּוֹת וְאַחַר כָּךְ הַיּוּד שֶׁל וְאָנֹכִי וְתֵבוֹת שֶׁלְּאַחֲרָיו אַעֲלְךָ גַּם עָלֹה הֵם יוּד אוֹתִיּוֹת וּמְחַבְּרִין אוֹת אֶחָד מִכָּל חֵלֶק וְחֵלֶק מִשְּׁלֹשָׁה חֲלָקִים הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא הַשֵּׁם הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הָאָלֶף שֶׁל אָנֹכִי וְהַמֵּם שֶׁל מִצְרַיְמָה וְהַיּוּד שֶׁל וְאָנֹכִי הַנַּ"ל וְיוֹצֵא הַשֵּׁם אמי וְכֵן אַחַר כָּךְ הַנּוּן שֶׁל אָנֹכִי וְהַצ' שֶׁל מִצְרַיְמָה וְהָא' שֶׁל אַעֲלְךָ וְכֵן כֻּלָּם וְהַסֵּדֶר הוּא כָּךְ (אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעֲלְךָ גַּם עָלֹה). וְהַמְּשִׁים לֵב יוּכַל לְהָבִין מִזֶּה רְמָזִים נִפְלָאִים לְעִנְיַן הַנַּ"ל לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד לִהְיוֹת מְצֻפֶּה לִישׁוּעָה גְּדוֹלָה בְּכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו, כִּי יֵשׁ בַּפָּסוּק הַזֶּה שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיְרִידָה לְתוֹךְ הַגָּלוּת וְהַגָּלוּת בְּעַצְמָהּ וְהַעֲלִיָּה מִתּוֹךְ הַגָּלוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים, שֶׁהֵם אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיְרִידָה לְתוֹךְ הַגָּלוּת. וּצְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁגַּם בְּעֵת הַיְרִידָה בְּעַצְמָהּ ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ בִּבְחִינַת אָנֹכִי בְּעַצְמִי, כִּבְיָכוֹל, אֵרֵד עִמְּךָ. וְאַחַר כָּךְ הַחֵלֶק הַשֵּׁנִי הוּא מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי עַד הַיּוּד לְרָמֵז עַל הַגָּלוּת בְּעַצְמָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְרַיְמָה שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת. וְתֵכֶף כְּשֶׁבָּאִים בְּתוֹךְ הַגָּלוּת שֶׁהוּא הַיְרִידָה, תֵּכֶף מַתְחִיל הָעֲלִיָּה וְעַל-כֵּן נִכְתָּב מִיָּד, וְאָנֹכִי אַעֲלְךָ:

נִמְצָא, שֶׁאָנֹכִי הָרִאשׁוֹן מְרֻמָּז עַל הַיְרִידָה לְתוֹךְ הַגָּלוּת וְאָנֹכִי הַשֵּׁנִי מְרֻמָּז עַל הָעֲלִיָּה מִתּוֹךְ הַגָּלוּת, אַךְ בִּשְׁעַת הַגָּלוּת וְהַיְרִידָה כְּשֶׁמַּתְחִיל צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת וְאָנֹכִי

הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲלִיָּה בְּחִינַת וְאָנֹכִי אַעֲלֶךָ וְכוּ', אֲזַי הַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כְּדֶרֶךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הַנִּלְחָמִים זֶה בָּזֶה שֶׁכְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהָאֶחָד מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ אֲזַי הוּא מִתְחַזֵּק כְּנֶגְדּוֹ בְּהִתְגָּרוּת וְהִתְגַּבְּרוּת יוֹתֵר, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְזֶה עִקַּר תִּקֻּף מְרִירַת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו מֵחֲמַת שֶׁהוּא עַכְשָׁו בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא וְה' יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה בְּכָל יוֹם לְמַהֵר לְגָאֳלֵנוּ, עַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בְּכָלָל וּבִפְרָט כַּיָּדוּעַ. וְזֶה מְרֻמָּז בְּסוֹד הַשֵּׁם שֶׁל הַפָּסוּק הַנַּ"ל שֶׁמְּרֻמָּז עַל כָּל הַגְּלֻיּוֹת וּגְאֻלָּתָם בְּכָלָל וּבִפְרָט כַּנַּ"ל, כִּי הַחֵלֶק הַשֵּׁנִי הוּא מִצְרָיְמָה וְאָנֹכִי עַד הַיּוּד הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל וְאָנֹכִי, כִּי וְאָנֹכִי הַשֵּׁנִי הוּא בְּחִינַת הַתְּקוָה לִישׁוּעָה בְּחִינַת וְאָנֹכִי אַעֲלֶךָּ גַּם עָלֹה, אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִיל בְּתוֹךְ הַגָּלוּת צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִן וְאָנֹכִי הַשֵּׁנִי אֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבְּרִין לְהַעֲלִים גַּם זֹאת וְרוֹצִים לִתְפֹּס גַּם בְּחִינָה זֹאת לְתוֹךְ הַגָּלוּת בְּסוֹד גָּלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁאוֹתִיּוֹת הָאֶמְצָעִיִּים הֵם מִצְרָיְמָה וְאָנֹכִי, כִּי גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר גַּם עַל וְאָנֹכִי הַשֵּׁנִי לְהַעֲלִים הַצְּמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם. וּמִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּתָם מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁמַּעֲלִימִין וּמַסְתִּירִין הַכֹּל הָיָה כִּמְעַט אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לָנוּ שֶׁכְּשֶׁמִּתְפַּשְׁטִין בְּיוֹתֵר עַל הַקְּדֻשָּׁה וְרוֹצִים לְהַעֲלִים לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ, אֲזַי דַּיְקָא ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְּיָדוֹ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן רח עַל פָּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב, שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַחוֹלְקִים רוֹצִים לְהִתְפַּשֵּׁט לְכַסּוֹת הַצַּדִּיק לְגַמְרֵי וְכוּ' עַד שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַנְשִׁים חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְּיָדוֹ. וְזֶה סוֹד הַיּוּד אַחֲרוֹנָה שֶׁל וְאָנֹכִי הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא שֶׁיָּכָה לַחֵלֶק הַשְּׁלִישִׁי וּמְצְטָרֶפֶת לַתֵּבוֹת אַעֲלֶךָ גַּם עָלֹה. לְרַמֵּז שֶׁכְּשֶׁמִּתְפַּשְׁטִין גַּם עַל וְאָנֹכִי הַשֵּׁנִי וְרוֹצִים לְהַעֲלִים הַצְּמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּקְּעוּ בַּגָּלוּת חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְּיָדָם, כִּי יָדוֹ אֹחֶזֶת בָּעָקֵב עֵשָׂו כְּתִיב. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁאֵינוֹ מַסְפִּיק לִגְמֹר מַלְכוּתוֹ עַד שֶׁבָּא יַעֲקֹב וְנוֹטְלָהּ הֵימֶנּוּ, כִּי הַיּוּד שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיּוּד אַחֲרוֹנָה שֶׁל וְאָנֹכִי הַשֵּׁנִי הַנַּ"ל כְּשֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְפַּשֵּׁט גַּם עָלֶיהָ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַעֲלִים הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי זֹאת הַיּוּד מִתְגַּבֶּרֶת וּמְצְטָרֶפֶת לְתֵבַת אַעֲלֶךָ גַּם עָלֹה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְכַנַּ"ל וְהֶבֶן הַדָּבָר הֵיטֵב, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּחַלְּקִים הַפָּסוּק לְשִׁלְשָׁה חֲלָקִים כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם הֵירִידָה לְתוֹךְ הַגָּלוּת וְהַגָּלוּת בְּעַצְמוֹ וְהָעֲלִיָּה מִתּוֹךְ הַגָּלוּת, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִכְלָל בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁבָּאִים בְּתוֹךְ הַגָּלוּת תֵּכֶף מַתְחִיל צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה, כִּי מַתְחִיל מִיָּד הָעֲלִיָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁבָּאָה לְתַכְלִית הַמִּעוּט מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלְּאוֹת מִיָּד שֶׁזֶּה מְרֻמָּז עַל הַגְּאֻלָּה מִתּוֹךְ תִּקֻּף הַגָּלוּת כַּיָּדוּעַ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב וְכוּ' רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְכוּ'. וּבֶאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הַכֹּל אֶחָד, כִּי הֵירִידָה בְּעַצְמָהּ הִיא הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת

יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, אַךְ עִקַּר הַגְּלוּת הוּא גְּלוּת הַדַּעַת שֶׁרוֹצֶה לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים הַדַּעַת לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרַי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. וְכֵן בִּפְסוּקִים הָרְבֵּה עַד שֶׁרוֹצִים לְהַעֲלִים גַּם וְאָנֹכִי הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא הַתְחָלַת צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר לְגַמְרֵי ה' לֹא יַעַזְבֵנּוּ בְּיָדוֹ, כִּי הַיְהוּד אַחֲרוֹנָה שֶׁבְּוָאנֹכִי הַשֵּׁנִי מִתְגַּבֶּרֶת וּמִצְטָרֶפֶת עִם תֵּבוֹת אַעַלְךָ גַּם עֲלֹה וְנִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל לְהֶפֶךְ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ תָּמִיד בֵּין בְּעֵת הַיְרִידָה בֵּין בְּהַגְּלוּת בְּעַצְמָהּ בֵּין בְּעֵת הָעֲלִיָּה כְּמִפֹּרָשׁ בְּפָסוּק זֶה בְּעַצְמוֹ, וְאָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי וְכוּ'. וְעַיֵּן פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁפֵּרֵשׁ מַה שֶּׁלֹּא כְּתִיב אִתִּי לְלְבָנוֹן תָּבוֹאִי? לוֹמַר, מִשְּׁעַת יְצִיאָתְכֶם מִכָּאן, עַד שְׁעַת בִּיאָתְכֶם לְכָאן אֲנִי עִמָּכֶם בְּכָל אֲשֶׁר תֵּצְאוּ וְתָבֹאוּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהֶבֵן הֵיטֵב:

וְאִם תִּדַּקְדֵּק יוֹתֵר תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת, כִּי הֲלֹא הַיְהוּד שֶׁל וְאָנֹכִי הַנַּ"ל שֶׁהִיא מִצְטָרֶפֶת לְתֵבַת אַעַלְךָ גַּם עֲלֹה שֶׁמַּשָּׁם עִקַּר הָעֲלִיָּה, כִּי הוּא שֶׁעָמְדָה לָנוּ וְלַאֲבוֹתֵינוּ בְּגָלוּתֵנוּ שֶׁאֵינָהּ מַנַּחַת שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט הַסִּטְרָא אָחֳרָא גַּם עָלֶיהָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, זֹאת הַיְהוּד בְּעַצְמָהּ מִצְטָרֶפֶת בְּהַשֵּׁם הָרִאשׁוֹן הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק זֶה שֶׁהוּא אמ"י, שֶׁהוּא הָאַלֶף שֶׁל "אָנֹכִי הָרִאשׁוֹן וְהַמֵּ"ם שֶׁל "מִצְרַיְמָה וְהַיְהוּד הַזֹּאת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁגַּם בְּהַתְחָלַת הַיְרִידָה לְתוֹךְ הַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ וּמֵהַתְחָלַת הַגָּלוּת הָרִאשׁוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֵּם שֶׁהִיא אוֹת רִאשׁוֹנָה שֶׁל מִצְרַיְמָה שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַגָּלוּת תֵּכֶף וּמִיָּד נִצְטָרֵף עִמָּם הַיְהוּד הַנַּ"ל שֶׁהִיא יוּד הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל וְאָנֹכִי שֵׁנִי הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַתִּקְוָה וְהָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל וְנַעֲשָׂה הַשֵּׁם אמ"י כַּנַּ"ל. כָּל זֶה לְהוֹדִיעַ וּלְהוֹרוֹת שֶׁגַּם בְּתַחְלַת הַיְרִידָה לְתוֹךְ הַגָּלוּת וּבְהַתְחָלַת הַגָּלוּת תֵּכֶף עָמְדָה לָנוּ הַיְהוּד הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הָעֲלִיָּה וְהִיא בְּעַצְמָהּ עָמְדָה לָנוּ בְּהַתְחָלַת הַיְרִידָה וְהַגָּלוּת בְּעַצְמָהּ לְשָׁמְרֵנוּ וּלְהַצִּילֵנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁתַּקַּע שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק, וַיְהִי בָּעֵת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה וְכוּ', שֶׁעַד שֶׁלֹּא הִתְחִיל הַגָּלוּת הָרִאשׁוֹן נוֹלַד הַגּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא פֶּרֶץ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהֶבֵן:

הלכות חדש

פרק א

חלק א

אָסוּר לֶאֱכֹל תְּבוּאָה חֲדָשָׁה עַד הָעֶנֶת הָעֹמֶר שֶׁהוּא מַתִּיר חָדָשׁ:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּסִימָן סב שֶׁהַמַּאֲכָל צָרִיךְ לִהְיוֹת מַאֲכָל אַחַר שֶׁנִּתְבָּרֵר וְהִבְרוּר הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וֶאֱמוּנָה נִשְׁלָם עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצִיאִין הַדִּבּוּר מִבְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם מִמֵּצַר הַגָּרוֹן. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁעַל יָדוֹ מְדַבְּקִין אֶחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה. כִּי

הַתַּעֲנִית הִיא בְּחִינַת אֲחוֹרַיִם שֶׁחוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם אֶל הַהַתְחָלָה כְּמוֹ שֶׁכּוֹתְבִין שֵׁם הֲוָיָה בַּאֲחוֹרַיִם י"ק וְכוּ'. שֶׁחוֹזֵר בְּכָל פַּעַם אֶל הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ כֵן הַתַּעֲנִית, עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת, כִּי בַּהַתְחָלָה יוֹצְאִין מֵהִפּוּךְ אֶל הִפּוּךְ. וְאַחַר כָּךְ בְּכָל פַּעַם מְקַבְּלִין כֹּחַ מִן הַהַתְחָלָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר 'וַיַּסֵּב אֱלֹקִים':

וְהִנֵּה בֵּרוּר הַמַּאֲכָלִים הוּא לְבָרְרָם מִן מַאֲכַל בְּהֵמָה לְמַאֲכַל אָדָם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן רסג) שֶׁיֵּשׁ מַאֲכָלִים שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְבָּרְרוּ לְמַאֲכַל אָדָם וְהֵם מַזִּיקִין מְאֹד לְהָאָדָם וְעַל-כֵּן בַּאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כַּמָּה מִצְוֹת תְּלוּיִים בָּהֶם, הַכֹּל כְּדֵי לְבָרְרָם מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וּבִפְרָט בַּפַּת שֶׁתְּלוּיִים בּוֹ כַּמָּה וְכַמָּה מִצְוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עֶשֶׂר מִצְוֹת תְּלוּיִים בַּפַּת כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּגַשְׁמִיּוּת אָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁהַתְּבוּאָה מִתְבָּרֶרֶת בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר וְכָל הַבֵּרוּרִין הֵם שֶׁתֵּצֵא מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה לְמַאֲכַל אָדָם כִּי בְּתִחְלָּה הַתְּבוּאָה הִוא רַק עֵשֶׂב וְשַׁחַת שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה. וְאַחַר כָּךְ מִתְגַּדֵּל יוֹתֵר עַד שֶׁנִּרְאֶה בָּהּ מַאֲכַל אָדָם דְּהַיְנוּ גִּרְעִינֵי הַתְּבוּאָה אַךְ עֲדַיִן הַפְּסֹלֶת שֶׁהוּא מֹץ וְתֶבֶן שֶׁהֵם מַאֲכַל בְּהֵמָה חוֹפָה עֲלֵיהֶם וְצָרִיךְ לְבָרְרָהּ עַל-יְדֵי מְרִיחָה וְדִישָׁה וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ טְחִינָה וּלְנַפּוֹת וְכָל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים כֻּלָּם בִּשְׁבִיל לְבָרְרָהּ מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה לְמַאֲכַל אָדָם כְּמוֹ כֵן עֶשֶׂר מִצְוֹת תְּלוּיוֹת בַּפַּת כְּדֵי לְבָרֵר בְּרוּחָנִיּוּת מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה לְבְחִינַת מַאֲכַל אָדָם וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל תְּבוּאָה חֲדָשָׁה עַד הַקָּרְבַּת הָעֹמֶר כִּי צָרִיךְ לְתַקְּנָהּ וּלְבָרְרָהּ מִקֹּדֶם מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וְהַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הָעֹמֶר כִּי הָעֹמֶר הוּא בָּא מִן שְׂעוֹרִים שֶׁהֵם מַאֲכַל בְּהֵמָה וְעוֹשִׂין מֵהֶם דַּיְקָא קָרְבָּן וְזֶה יְדוּעַ שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם לְהַכְנִיעַ הַכֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וּלְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שֶׁבָּא מִן שְׂעוֹרִים דַּיְקָא שֶׁהֵם מַאֲכַל בְּהֵמָה וְעוֹשִׂין מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה קָרְבָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם כַּיָּדוּעַ עַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרְרִין כָּל הַתְּבוּאוֹת מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה לְמַאֲכַל אָדָם כִּי נִכְנָע כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְנִתְבָּרֵר וְנִתְעַלֶּה לִבְחִינַת אָדָם עַל-יְדֵי הַקָּרְבַּת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁעוֹשִׂין מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה קָרְבָּן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁל הָעֹמֶר בְּשֵׁם הֲנָפַת הָעֹמֶר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם אֶת הָעֹמֶר וְכוּ' כִּי הוּא בְּחִינַת הֲנָפָה שֶׁמְּנִיפִין וּמְרִימִין אוֹתוֹ וּמַעֲלִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ כַּנַּ"ל מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה לְמַאֲכַל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבָּן כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַהֲנָפָה בְּעַצְמָהּ כִּי הַבֵּרוּר הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה וְהַהֲנָפָה הִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה כִּי הַהֲנָפָה הוּא מוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמִי שֶׁאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמִי שֶׁהַשָּׁמַיִם וְאֶרֶץ שֶׁלּוֹ נִמְצָא שֶׁהַהֲנָפָה הִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִין שֶׁכְּלוּלוֹת כָּל הַשֵּׁשׁ קְצָווֹת הָעוֹלָם הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִשֶּׁעָבַד הַכֹּל לַהּ' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ מְבָרֵר וּמַעֲלֶה מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת מַאֲכַל אָדָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲנָפַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשָׂה בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל הַסְּפִירָה כִּי יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל הַסְּפִירָה

הוּא בְּחִינַת הַתְחָלָה כִּי אָז מַתְחִילִין לָצֵאת מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, מִמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לְמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְאַחַר כָּךְ מְקַבְּלִים כֹּחַ מִזֹּאת הַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁצְּרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ עִם הַיּוֹם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם כֹּחַ מִיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים לְקַבֵּל כֹּחַ מִן הַהַתְחָלָה שֶׁהָיְתָה קָשֶׁה לָצֵאת מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ וְזֶה שֶׁסּוֹפְרִין, הַיּוֹם שִׁלְשָׁה יָמִים, אַרְבָּעָה יָמִים וְכוּ'. וְאֵין אוֹמְרִים, הַיּוֹם יוֹם רְבִיעִי לָעֹמֶר, הַיּוֹם יוֹם שְׁלִישִׁי וְכוּ'. כִּי עִקַּר מְצַוַּת הַסְּפִירָה לַחֲזֹר לְיוֹם רִאשׁוֹן וְלַיָּמִים שֶׁקָּדְמוּ כְּדֵי לְקַבֵּל כֹּחַ מִן הַהַתְחָלָה. וְעַל-כֵּן כּוֹלְלִין כָּל הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ וְיוֹם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ בְּיַחַד וְאוֹמְרִים אַרְבָּעָה יָמִים, חֲמִשָּׁה יָמִים כְּדֵי לְקַבֵּל כֹּחַ מִן הַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁסְּפִירַת הָעֹמֶר הִוא בְּחִינַת הִתְדַּבְּקוּת אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם אֶל הַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִין מִבְּחִינוֹת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא בֵּרוּר הַמַּאֲכָלִים. וְעַל-כֵּן בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מְנִיפִין אֶת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁהוּא הַהַתְחָלָה, שֶׁהוּא הָעִקָּר. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם אֶל הַהַתְחָלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְדַּבְּקוּת אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרְרִין הַמַּאֲכָלִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲנָפַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּלֵיל קְצִיר הָעֹמֶר נָפְלוּ כַּמָּה וְכַמָּה אֻמּוֹת גַּם מַפֶּלֶת הָמָן עָמָלֵק הָיָה בְּיוֹם זֶה שֶׁאָז תָּלוּ אוֹתוֹ, כִּי אָז עִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי כֹּחַ הַהַתְחָלָה שֶׁיּוֹצְאִין מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'תִּקְעוּ' הַמַּתְחִיל מִתּוֹכָחָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח:

כִּי אִיתָא שָׁם בִּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר וּמוּבָא לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּגוּפָא נֶחֱלָשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מַגְבִּירִין חַס וְשָׁלוֹם עָקֵב דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּבְחִינַת אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא בְּחִינַת קוֹל וְכוּ' וְלָבֹא לִבְחִינַת זֶה הַקּוֹל הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְעִקַּר הָרַחֲמִים תְּלוּיִ בַּדַּעַת וְכוּ' וּכְשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מֵהָרַחֲמָנוּת אֲזַי נִפְגָּם הָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת וְכוּ' וַאֲזַי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וּמִזֶּה בָּא תַּאֲוַת נְאוּף וְכוּ'. וַאֲזַי כְּשֶׁיֵּשׁ תַּאֲוַת נְאוּף, פְּגַם הַדַּעַת שֶׁאָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בּוֹלַעַת אוֹתָהּ, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִוא בְּחִינַת דִּינִים וְעַל-כֵּן הוּא בּוֹלַעַת חַס וְשָׁלוֹם אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין. אֲזַי צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כִּי זֹאת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין עוֹמֶדֶת לוֹ לְהִסְטָרָא אָחֳרָא בְּצַוָּארוֹ עַד שֶׁמָּכְרָח לְהָקִיא כָּל מַה שֶׁבָּלַע מֵהַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת חֵיל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ וְכוּ' וְאָז מַקִּיא וּמוֹצִיא כָּל הַדַּעַת וְהַתְּפִלּוֹת וְהָרַחֲמָנוּת שֶׁבָּלַע וְחוֹזֵר הַכֹּל אֶל

הַקְּדֻשָּׁה וַאֲזַי נַעֲשִׂים גֵּרִים וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְפַּשֵּׁט הַנְּבוּאָה וְכוּ' וְזוֹכִין לַקּוֹל הַנַּ"ל. שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הֶרֵיחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָדָשׁ שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל מֵחֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן עַד שִׁשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן שֶׁאָז מַקְרִיבִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא עִנְיַן חִדּוּשׁ שֶׁמַּקְרִיבִין מֵאֲכַל בְּהֵמָה לְקָרְבָּן. אַךְ בֶּאֱמֶת הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי הַקָּרְבָּן הוּא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהַתְּפִלָּה בִּמְקוֹם קָרְבָּן וּכְשֶׁמַּקְרִיבִין מֵאֲכַל בְּהֵמָה לְקָרְבָּן. זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כִּי אָדָם הוּא בְּחִינַת דַּעַת וְרַחֲמִים וּבְהֵמָה הִיא הֶעְדֵּר הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים. כִּי רַחֲמִים וְדַעַת הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּקְרִיבִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מֵאֲכַל בְּהֵמָה, בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים, בְּחִינַת דִּין, זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה וְקָרְבָּן בִּבְחִינַת דִּין, וַאֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצָה לִבְלֹעַ אוֹתוֹ הַקָּרְבָּן מֵחֲמַת שֶׁהוּא מִצַּדּוֹ, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִיא בִּבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת פְּגַם הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים, בְּחִינַת דִּינִים. וְעַל-כֵּן הוּא רוֹצָה לִבְלֹעַ קָרְבָּן כָּזֶה שֶׁהוּא מֵאֲכַל בְּהֵמָה, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁהַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי כֹּחַ, כִּי הַכֹּהֲנִים נִקְרָאִים אַנְשֵׁי חַיִל גִּבּוֹרֵי כֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, וְהִתְעַוּוּ אַנְשֵׁי הַחַיִל, אֵלּוּ הַכֹּהֲנִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַכֹּהֲנִים קְדוֹשִׁים בַּעֲלֵי כֹּחַ מַקְרִיבִין הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ אֲזַי כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצָה לִבְלֹעַ זֶה הַקָּרְבָּן מֵחֲמַת שֶׁהוּא מֵאֲכַל בְּהֵמָה בְּחִינַת דִּין כַּנַּ"ל, אֲזַי זֶה הַקָּרְבָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה עוֹמֵד לוֹ בְּצַוָּארוֹ בִּבְחִינַת בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז כַּנַּ"ל, אֲזַי זֶה הַקָּרְבָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה עוֹמֵד לוֹ בְּצַוָּארוֹ בִּבְחִינַת חַיִל בַּלַע וַיְקִאֶנּוּ וְכַנַּ"ל. וַאֲזַי מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ בַּעֲלֵי כֹּחַ עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַדַּעַת וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע. וְזֶה צְרִיכִין אָז בְּי"ו בְּנִיסָן דַּיְקָא, כִּי אָז צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהַתְחִיל לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הַדַּעַת לְתַקֵּן פְּגַם גְּלוּת מִצְרַיִם. כִּי בְּט"ו בְּנִיסָן יוֹצְאִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מְזֻהֲמַת מִצְרַיִם. אַךְ אָז הִגְבִּיהַּ וְהֵרִים אוֹתָם ה' יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָם אֲבָל עֲדַיִן לֹא תִּקְנוּ כְּלָל וְלֹא נִזְדַּכְּכוּ עֲדַיִן מִזֻּהֲמָתָם, אֲבָל תֵּכֶף אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח אֲזַי חוֹזֵר הַדָּבָר בְּהַדְרָגָה וַאֲזַי צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְתַקֵּן וּלְהִזְדַּכֵּךְ מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם בְּהַדְרָגָה מִיּוֹם אֶל יוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַתִּקּוּן וְהַזִּכּוּךְ הוּא לְתַקֵּן פְּגַם הַדַּעַת, כִּי עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה מֵחֲמַת פְּגַם הַדַּעַת שֶׁפְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁךְ יְנִיקָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִן הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה וְעַכְשָׁו בְּט"ז בְּנִיסָן שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לִסְפִירַת יְמֵי טָהֳרָה וְזִכּוּךְ אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן זֹאת לְתַקֵּן פְּגַם הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ לְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה וְהַדַּעַת שֶׁבָּלְעָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא

לְהוֹצִיא בִּלְעוֹ מִפִּיו וּלְהַחֲזִיר הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה עוֹשִׂין עַל-יְדֵי הַקְרֵבַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה לְקָרְבָּן שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעוֹמֵד לוֹ לְהַסְטְרָא אָחֳרָא בְּצַוָּארוֹ כַּנַ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיא וּמַקִּיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה וְהַדַּעַת בְּעַל כָּרְחוֹ וְחוֹזֵר הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִשְׁלָם וְנִתְתַּקֵּן הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה כִּבְיָכוֹל. וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִזֶּהֱמַת מִצְרַיִם לְתַקֵּן פְּגַם הַדַּעַת. וְעִקַּר הַסְּפִירָה הוּא לְהַקְרֵבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, יוֹם אֶחָד לָעֹמֶר, שְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר. כִּי עִקַּר הַסְּפִירָה הִיא לְהַקְרֵבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הָעֹמֶר מַתִּיר תְּבוּאָה חֲדָשָׁה לֶאֱכִילָה, כִּי קֹדֶם הַקְרֵבַת הָעֹמֶר אָנוּ אֲסוּרִים לֶאֱכֹל תְּבוּאָה חֲדָשָׁה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּגוּפָא חַס וְשָׁלוֹם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם עָקֵב דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב וְכַנַ"ל. וְעִקַּר הָאִסּוּר הוּא רַק בַּאֲכִילַת לֶחֶם דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ חֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן שֶׁהֵם קְרוּיִים לֶחֶם, כִּי הַדַּעַת תָּלוּי בַּאֲכִילָה שֶׁכְּפִי קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה כֵּן שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הַדַּעַת הוּא תָּלוּי בִּבְחִינַת הַלֶּחֶם שֶׁהוּא מֵחֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת ה' הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַסְּעֻדָּה עַל שֵׁם הַלֶּחֶם, כִּי הוּא עִקַּר הַחֲשִׁיבוּת, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הַנִּשְׁלָם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה הוּא תָּלוּי בִּבְחִינַת לֶחֶם דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחֲשָׁשׁ שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר עָקֵב דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה הוּא בַּאֲכִילַת לֶחֶם דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם הוּא מֵהַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל וְכוּ', 'אוֹכֵל לַחְמִי' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת עָקֵב דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא עַל-יְדֵי עִקַּר הָאֲכִילָה שֶׁהוּא לֶחֶם, שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת שֶׁשָּׁם הֵם אוֹרְבִים וּמְצַפִּים תָּמִיד לִינֹק מִשָּׁם מִבְּחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא חִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל לֶחֶם מֵחֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַנַ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַקְרֵבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַדַּעַת כַּנַ"ל וְנִתְתַּקֵּן הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי-זֶה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַקּוֹל הַנַ"ל שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקֵּן פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁהִיא מְזוֹנָא דְּגוּפָא, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל תְּבוּאָה חֲדָשָׁה עַד הַקְרֵבַת הָעֹמֶר, כִּי הַתְּבוּאָה שֶׁהוּא הַלֶּחֶם שֶׁהוּא הָעִקַּר הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת דַּעַת אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹלוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַקְרֵבַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הָאֲכִילָה, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב:

חלק ג

וְעַל-כֵּן הָיָה מַפֶּלֶת הַמָּן בְּט"ז נִיסָן, כִּי אָז נִתְלָה, כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הַדַּעַת וְנִתְתַּקֵּן פְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, פְּגַם זֶהֱמַת מִצְרַיִם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי מַפֶּלֶת הַמָּן

עָמַלֵק שֶׁיְּנִיקָתוֹ מֵהַדַּעַת הִוא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן כַּמָּה וְכַמָּה אֻמּוֹת שֶׁבָּאוּ עַל יִשְׂרָאֵל הָיָה לָהֶם מַפָּלָה גְּדוֹלָה בַּלַּיְלָה הַזֶּה שֶׁל קְצִירַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי כֹּחַ כָּל הָאֻמּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם חַס וְשָׁלוֹם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹנֶקֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵהַדַּעַת וְהָרַחֲמָנוּת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין הַמֹּחִין בְּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת דִּינִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן לָזֶה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים:

חלק ד

וְעַל-כֵּן זְמַן הַקָּרְבַּת הָעֹמֶר הוּא בְּט"ז בְּנִיסָן, כִּי אַחַר חֲצִי חֹדֶשׁ שֶׁהוּא ט"ז בַּחֹדֶשׁ אָז מַתְחִיל מְעוּט הַיֶּרַח וּמְעוּט הַיֶּרַח זֶה בְּחִינַת דִּינִים בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּינִים, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת לְבָנָה וּצְרִיכָה לִהְיוֹת רַק בִּבְחִינַת רַחֲמִים וְדַעַת שֶׁהוּא עִקַּר מִלּוּי הַיֶּרַח, עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם, בְּחִינַת וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד, וְעַל-יְדֵי קְטָרוּג הַיֶּרַח נִתְמַעֲטָה זֶה בְּחִינַת מְעוּט הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר הַמְּאִיר לַלְּבָנָה שֶׁנִּתְמַעֵט עַל-יְדֵי הַקִּטְרוּג וְנַעֲשָׂה בִּבְחִינַת דִּינִים חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהֵם בָּאִים מִמְּעוּט הַיֶּרַח כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן בְּעֵת מְעוּט הַיֶּרַח שֶׁהוּא אַחַר חֲצִי חֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ בְּיוֹם ט"ז שֶׁאָז מַתְחִיל בְּחִינַת מְעוּט וְדִין אָז צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצִיא כָּל הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיָּנְקָה עַל-יְדֵי מְעוּט הַיֶּרַח וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זְמַנּוֹ בְּט"ז בְּנִיסָן שֶׁהוּא תֵּכֶף אַחַר חֲצִי חֹדֶשׁ בְּעֵת הַתְחָלַת הַמְּעוּט שֶׁאָז צְרִיכִים זֶה הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל וְעִקַּר הַדָּבָר הוּא רַק בְּחֹדֶשׁ נִיסָן שֶׁהוּא רֹאשׁ חֳדָשִׁים כְּלָלִיּוּת כָּל הֶחֳדָשִׁים וְאָז מִתְקַנִּים מְעוּט הַיֶּרַח בְּט"ז בּוֹ עַל-יְדֵי עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל, כִּי נִיסָן הוּא רֹאשׁ וּכְלָלִיּוּת כָּל הֶחֳדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן וְכוּ':

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שָׂעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁבָּא לְכַפָּרָה עַל מְעוּט הַיֶּרַח, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַה' הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה וְכוּ'. וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת פִּינְחָס שֶׁהַשָּׂעִיר הוּא מִסִּטְרָא דְּעֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר בְּחִינַת דִּין וְהוּא מְקַבֵּל זֶה הַשָּׂעִיר. וְהִקְשָׁה שָׁם, אִם כֵּן, לָמָּה נֶאֱמַר 'לַה''? עַיֵּן שָׁם הַתֵּרוּץ. וּלְפִי הַנַּ"ל מִיָּשָׁב הֵיטֵב עַל נָכוֹן כִּי זֶה הַשָּׂעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא מַמָּשׁ בְּחִינַת קָרְבָּן וּתְפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כִּי הַשָּׂעִיר הוּא קָרְבָּן לַה' רַק שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין מִסִּטְרָא דְּעֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר. וְעַל-יְדֵי-זֶה עֲשָׂו שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקַבְּלוֹ וְרוֹצֶה לְבָלְעוֹ, אֲבָל זֶה הַשָּׂעִיר עוֹמֵד לוֹ בְּצַוָּארוֹ כַּנַּ"ל עַד שֶׁמַּקִּיא וּמוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע וְחוֹזֵר הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנִשְׁלָם מְעוּט הַיֶּרַח וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת.

נִמְצָא שֶׁהַכֹּל נָכוֹן שֶׁהַשְּׁעִיר הוּא קָרְבָּן לַה' וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מְקַבְּלוֹ וְיוֹנֵק מִמֶּנּוּ עֲשָׂו וְזֶה זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַ"ל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מֵקִיא וּמוֹצִיא כָּל הַדַּעַת וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁקָּרֵב בְּט"ז בְּנִיסָן בְּעֵת הַתְחָלַת מִעוּט הַיָּרֵחַ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּלוּל מִכָּל הֶחָדָשִׁים כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים לָשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן בְּחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, בְּחִינַת שְׂעִיר עִזִּים הַנַ"ל, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא גַּם כֵּן בְּבְחִינָה זוֹ, כִּי הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה וְכוּ' כַּנַ"ל. אַךְ זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כִּי עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא חֵיל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ, 'וַיְקִאֶנּוּ' דַּיְקָא. בְּחִינַת הֲקָאוֹת מַמָּשׁ שֶׁמַּכְרָח לִתֵּן הֲקָאוֹת עַל-יְדֵי-זֶה הַקֶּרְבָּן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא רוֹצֶה לְבָלְעוֹ וְהוּא עוֹמֵד לוֹ בְּצַוָּארוֹ עַד שֶׁמַּכְרָח לִתֵּן הֲקָאוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל לְעִנְיַן תְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה, "חַיִל "בָּלַע "וַיְקִאֶנּוּ רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל זֶה הַפָּסוּק שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ כַּמּוּבָא הוּא בְּגִימַטְרִיָּא י"ו, הַיְנוּ בְּחִינַת י"ו בְּנִיסָן שֶׁאָז מַקְרִיבִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ כַּנַ"ל. וְכֵן מוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁסּוֹד הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר הוּא בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ כְּדֵי שֶׁיִּבָּרֵחַ מֵאֵשֶׁת חַיִל בִּבְחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי עֹמֶר שְׂעוֹרִים בִּבְחִינַת תִּקּוּן מִעוּט הַיָּרֵחַ כַּנַ"ל וְהָבֵן, עַיֵּן שָׁם בַּזֹּהַר בְּפָרָשַׁת אֱמֹר:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁהַכֹּל הָיָה בִּימֵי הַסְּפִירָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל שֶׁהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַ"ל הִיא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, עַיֵּן שָׁם וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִנְבוּאָה שֶׁהִוא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִנְבוּאָה וְכָל זֹאת נַעֲשָׂה בִּימֵי הַסְּפִירָה עַל-יְדֵי הַקְּרֻבַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינָה הַנַ"ל, בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְזוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּסוֹף יְמֵי סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַ"ל, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל הֵיטֵב וְתָבִין:

חלק ז

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמְגִלַּת רוּת, וְהֵמָּה בָּאוּ בְּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעוֹרִים. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּקְצִירַת הָעֹמֶר הַכָּתוּב מְדַבֵּר, כִּי עַל-יְדֵי עֹמֶר שְׂעוֹרִים נִתְתַּקֵּן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ. וְכֵן מְבֹאָר שָׁם בְּדִבְרֵי הַמַּאֲמָר הַנַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, זוֹכִין לְרֵיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כַּמְבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק וַיָּרַח מְנוּחָה כִּי טוֹב וְכוּ' וְיָהִי לְמַס עוֹבֵד בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מֵעוֹבֵד שֶׁנּוֹלַד מֵרוּת. וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁבָּאתָה רוּת וְנָעֳמִי לְשָׁם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלַד שַׁלְשֶׁלֶת מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ, עַל-כֵּן מְגַלֶּה הַפָּסוּק שֶׁזְּמַן בִּיאָתָם הָיָה בְּעֵת קְצִירַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי תִּקּוּן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ, נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַ"ל, גַּם רוּת הָיְתָה גֵּר צֶדֶק

וְגֵרִים נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, עַל-כֵּן בָּאתָה בְּעֵת קְצִירַת הָעֹמֶר דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

וְזֶה שֶׁאָמַר הָמָן, אֶתְי עַמֶּר שְׁעוֹרִים וְנִצַּח אוֹתִי. כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים דַּיְקָא נִצַּח אֶת הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר מַפַּלְתּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל, וְנִתְבַּטֵּל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה וְנִתְעַלֶּה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'דִּרְשׁוּ ה' וְעָזּוֹ' בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן לז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ:

וְהַכְּלָל שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ הַחֹמֶר בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת סִכְלוּת שֶׁל הַגּוּף שֶׁל הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּהֵמָה, סִכְלוּת, חֹשֶׁךְ, שִׁכְחָה, חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִוא בְּחִינַת צוּרָה, אָדָם, חָכְמָה, אוֹר, זִכָּרוֹן, חָכְמוֹת הַתּוֹרָה. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַפְרִישׁ עַצְמוֹ מִכָּל תַּאֲוֹת הַגּוּף כְּדֵי לְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' עַל הַגּוּף וְכוּ' וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית מַחֲלִישִׁין הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת וְנִתְבַּטֵּל הַחֹמֶר בְּחִינַת סִכְלוּת, חֹשֶׁךְ, שִׁכְחָה, בְּהֵמָה וְנִתְגַּבֵּר וְנִתְעַלֶּה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל וְהַצּוּרָה, הָאוֹר וְהַזִּכָּרוֹן, אָדָם וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צַדְקָתָא וְכוּ'. וּצְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְאֵוִירָא דַּכְיָא בְּחִינַת הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְאֵוִירָא דַּכְיָא בְּחִינַת הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה נִזְכָּר זְכוּת אָבוֹת וְנִמְתָּק הַדִּין וְנִמְשָׁךְ הַחֶסֶד, כִּי חֶסֶד הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת תּוֹרָה וְכוּ'. וְדִין הוּא בְּחִינַת גּוּף, בְּחִינַת סִכְלוּת וְכוּ'. וְזֶה פֵּרוּשׁ אוֹכְלֵי עַמִּי אוֹכְלֵי לֶחֶם אדני לֹא קָרָאוּ וְכוּ'. וְהַכְּלָל שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ וּלְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁזֶּה הַבְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים וַאֲזַי מַמְתִּיקִין גְּבוּרַת מַנְצְפַּ"ךְ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כִּי חֲמַשׁ שְׁמוֹת יֵשׁ לַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת חֲמִשָּׁה דְּמִים שֶׁהֵם חֲמַשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ, חֲמַשׁ מוֹצָאוֹת הַפֶּה וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיק אֵלּוּ הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שֶׁפַע וְחֶסֶד. וְהָעִקָּר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבְּרִין לְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַמְתָּקַת כָּל הַגְּבוּרוֹת וְנִמְשָׁךְ חֶסֶד. כִּי עַל-יְדֵי הַנֶּפֶשׁ עוֹלֶה בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין בִּבְחִינוֹת חֲזֵי בְּמַאי בְּרָא קָאתֵינָא לְגַבָּךְ. וְאָז נִמְתָּקִין כָּל הַגְּבוּרוֹת מַנְצְפַּ"ךְ וְכָל הַדִּינִים וְנַעֲשֶׂה מרי"ו די"ן אדני וְנִמְשָׁכִין חֲסָדִים וְנִמְשָׁךְ שֶׁפַע גָּדוֹל הַמְכֻנֶּה בְּשֵׁם אמ"ר וְנִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָדָשׁ. שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל תְּבוּאָה מֵחֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן עַד שֶׁיַּקְרִיבוּ עֹמֶר שְׂעוֹרִים מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת בְּט"ז בְּנִיסָן. וַאֲפִלּוּ לִקְצֹר הַתְּבוּאָה אָסוּר קֹדֶם קְצִירַת הָעֹמֶר, כִּי בְּט"ו

בְּנִיסָן יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם. וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הִיא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, כִּי זֶה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם עַל שֵׁם שֶׁהֵם מְצָרִים לְיִשְׂרָאֵל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק טז), דְּהַיְנוּ גָּלוּת הַתַּאֲוֹת שֶׁל הַגּוּף שֶׁבָּהֶם נֶאֱחָזִין הָעַכּוּ"ם, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים וּכְשֶׁתַּאֲוֹת הַגּוּף מִתְגַּבֵּר עַל נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵלִי חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַגּוּף עַל הַנֶּפֶשׁ, זֶה עִקַּר הַצַּעַר וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל. וְצָרִיךְ כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְחוּס עַל נַפְשׁוֹ וְלַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וּלְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף לְצֵאת מִגָּלוּת הַתַּאֲוֹת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל כָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל , 'וְגַם', לְרַבּוֹת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁכְּלָם הוֹדִיעָם ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם בְּשָׁעָה שֶׁהוֹדִיעוֹ גָּלוּת מִצְרַיִם, כִּי כֻּלָּם נִקְרָאִים גָּלוּת מִצְרַיִם עַל שֵׁם שֶׁהֵם מְצָרִים לְיִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַמַּצַּר בְּחִינַת צִמְצוּם וְצַעַר וְדִינִין שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַגּוּף עַל הַנֶּפֶשׁ חַס וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא שֶׁתִּתְגַּבֵּר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף בְּחִינַת בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ', דְּהַיְנוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, כִּי הַנֶּפֶשׁ הִוא בְּחִינַת תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הַגָּלֻיּוֹת כְּלוּלִים בְּאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַגּוּף, הַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַגּוּף עַל הַנֶּפֶשׁ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלֻיּוֹת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה הַנֶּאֱמַר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁכְּנֶגְדָּם הֵם הָאַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּפֶסַח, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁהוּא אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן. כִּי מָן הוּא אֲכִילָה דְּקֻדָּשָׁה שֶׁהוּא הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ, כִּי הַמָּן בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת דַּעַת כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי אֲכִילַת מָן נִתְעַלָּה הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וְעַל-כֵּן לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן כִּי עִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי עִקַּר חִבּוּר הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁהוּא חִיּוּת הָאָדָם וְאִם לֹא יֹאכַל הָאָדָם יָמוּת וְתִסְתַּלֵּק נַפְשׁוֹ מִגּוּפוֹ חַס וְשָׁלוֹם. נִמְצָא, שֶׁהָאֲכִילָה מְחַבֶּר הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף וְעַל-כֵּן הַכֹּל תְּלוּי בְּקֻדֻּשַׁת הָאֲכִילָה, כִּי כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה וְאוֹכֵל לַהֲנָאָתוֹ בִּשְׁבִיל מִלּוּי כְּרֵסוֹ וְתַאֲוַת גּוּפוֹ חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי מִתְגַּבֵּר הַגּוּף עַל הַנֶּפֶשׁ חַס וְשָׁלוֹם. וְכֵן לְהֶפֶךְ אִם מְקֻדָּשׁ עַצְמוֹ וְאוֹכֵל בְּקֻדָּשָׁה גְּדוֹלָה בִּשְׁבִיל נַפְשׁוֹ לְבַד בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ. אֲזַי מִתְגַּבֵּר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף וְהַכֹּל כְּפִי הָאֲכִילָה שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף. וְעַל-כֵּן הַכֹּל תְּלוּי בְּקֻדֻּשַׁת הָאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הַגּוּף, דְּהַיְנוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא עַל-יְדֵי תַּעֲנִית, כִּי הַתַּעֲנִית הוּא שְׁבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מָן שֶׁהוּא בְּחִינַת

תַּעֲנִית, בְּחִינַת וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת הַמָּן, 'וַיְעַנְּךָ' לְשׁוֹן תַּעֲנִית. גַּם אִיתָא שֶׁקֹּדֶם שֶׁאָכְלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַמָּן הִתְעַנּוּ מִקֹּדֶם, כִּי אֲכִילַת הַמָּן הוּא אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי תַּעֲנִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן. וְעַל-כֵּן גַּם עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לָשׂבַע שׁוּם מַאֲכָל כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַדְּשִׁין וּמְזַכְּכִין אֶת הַמַּאֲכָל שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מָן. כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַמַּאֲכָל תִּתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף כְּמוֹ עַל-יְדֵי הַמָּן כַּנַּ"ל וּבְיוֹתֵר צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם, כִּי פִּתָּא סָעֲדָא דְּלִבָּא וְעִקַּר הַחִיּוּת וְהַשְׁבִּיעָה הוּא עַל-יְדֵי הַלֶּחֶם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַלֶּחֶם בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מָן, בִּבְחִינַת שְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָדָשׁ, כִּי אָסוּר לֶאֱכֹל שׁוּם תְּבוּאָה מֵחֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן עַד שֶׁיַּקְרִיבוּ הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים תְּחִלָּה, כִּי עַל-יְדֵי הַקְרָבַת הָעֹמֶר, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְתִּיקִין הַדִּין וּמַמְשִׁיכִין חֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיעִין בְּחִינַת בְּהֵמָה, בְּחִינַת סִכְלוּת וְחֹמֶר וְגוּף וְחֹשֶׁךְ וְשִׂכְחָה וְכוּ' וּמַעֲלִין בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְכוּ', כִּי שְׂעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה וְעַל-יְדֵי הַקְרָבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְתִּיקִין וּמַכְנִיעִין בְּחִינַת בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף כַּנַּ"ל וְעוֹלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ וְכוּ'. כִּי שְׂעוֹרָ"ה בְּגִימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים מַנְצְפַּ"ךְ עִם הַכְּלָלִיּוּת, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. הַיְנוּ בְּחִינַת חֲמִשָּׁה דְּמִים, חֲמִשָּׁה שֵׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ לַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ שֶׁנִּמְתָּקִין עַל-יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין הַגְּבוּרוֹת וְנִמְשָׁכִין חֲסָדִים וְנִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְנִכְנָע הַגּוּף, כִּי עוֹלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְחָלַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי אָז מַתְחִילִין לְהָכִין עַצְמָן לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי אָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה תָּלוּי בָּזֶה עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הַגּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה וּמַעֲלִין וּמַגְבִּירִין הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, כְּמַבֹּאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל שׁוּם תְּבוּאָה מֵחֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן עַד שֶׁמַּקְרִיבִין הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים תְּחִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַדֵּשׁ הַלֶּחֶם, כִּי נִמְתָּקוּ הַגְּבוּרוֹת וְעוֹלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין קָרְבָּן לַה' מֵאֲכַל בְּהֵמָה, דְּהַיְנוּ עֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי זֶהוּ הָעִקָּר לְהַכְנִיעַ הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ בְּהֵמָה לְגַבֵּי אָדָם לַעֲבֹד אֶת ה' בְּגוּף וְנֶפֶשׁ שֶׁגַּם הַגּוּף יִתְהַפֵּךְ לְנֶפֶשׁ וְיַעֲלֶה לַה' לְרֵיחַ נִיחוֹחַ כְּמוֹ הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁעוֹלֶה לַה' וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לֶאֱכֹל לֶחֶם, כִּי אָז נִתְקַדֵּשׁ הַלֶּחֶם מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִמַּאֲכַל הַגּוּף לְמַאֲכַל הַנֶּפֶשׁ. וְאָז הַלֶּחֶם הוּא בִּבְחִינַת מָן שֶׁהוּא שְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַלֶּחֶם הוּא חֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן שֶׁהֵם דַּיְקָא נִקְרָאִים לֶחֶם שֶׁמִּזָּן זַיִן וּמִיסְעָד

סָעִיד , שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם וְעַל-כֵּן הֵם חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה דְּמִים, חָמֵשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ לַנֶּפֶשׁ, חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשָּׁתָם תְּלוּיָה בְּהַקְרָבַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ וְנִמְתָּק הַדִּין וְנִכְנָע בְּחִינַת בְּהֵמָה וְעוֹלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז הַלֶּחֶם בִּבְחִינַת מָן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁפָּסַק הַמָּן הִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל הָעֹמֶר וְאָז אָכְלוּ תְּבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעֲבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח כִּי לֹא הָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן וְכוּ'. הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַמָּן נִפְסַק בְּיוֹם הָעֹמֶר דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁתֵּכֶף אַחַר הַמָּן יֹאכְלוּ יִשְׂרָאֵל מִתְּבוּאָה חֲדָשָׁה שֶׁהִתִּירָה הָעֹמֶר, כִּי זֶה הַלֶּחֶם שֶׁהֻתַּר עַל-יְדֵי הָעֹמֶר הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת שִׁבִּיעַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל אֵינָם יְכוֹלִים לֶאֱכֹל לֶחֶם כִּי אִם כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת מָן, כִּי לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִים לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת בְּשִׁעַת הֲנָפַת הָעֹמֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם אֶת הָעֹמֶר וְכוּ'. כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ וְכוּ' וְכִמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. לְעִנְיַן שְׁחִיטָה שֶׁגַּם עַל-יְדֵי שְׁחִיטַת חֻלִּין נִתְעַלֶּה גַּם כֵּן הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לִמְדַבֵּר, מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִכָּל שֶׁכֵּן עַל-יְדֵי קָרְבָּנוֹת עַצְמָן, כִּי זֶה עִקַּר כַּוָּנַת כְּלַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לִמְדַבֵּר, מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא וְנִמְשָׁךְ אַחַר תַּאֲוֹת הַגּוּף, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבָּן בְּהֵמָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר וּמַכְנִיעַ בְּחִינָה בְּהֵמָה בְּחִינַת גּוּף וּמַעֲלֶה הַנֶּפֶשׁ לִבְחִינַת אָדָם בִּבְחִינַת אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם (וַיִּקְרָא א) כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן עוֹלֶה מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְעַל-כֵּן לֹא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁהִקְרִיבוּ הַקָּרְבַּן פֶּסַח תְּחִלָּה, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַמִּצְרִיִּים הָיָה עַל-יְדֵי הַקָּרְבַת הַפֶּסַח כַּמּוּבָא, כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבַּן פֶּסַח נִכְנָע הַגּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה וְחֹמֶר וְכוּ' שֶׁשָּׁם נֶאֱחָזִין הַמִּצְרִיִּים וְכָל הָעַכּוּ"ם וְנִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת אָדָם וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר יְצִיאַת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹדֶם שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם הָיָה מַכַּת חֹשֶׁךְ לְמִצְרַיִם, כִּי הַגּוּף הוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה, בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְכוּ' וְהַנֶּפֶשׁ הִוא בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת אוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִיתָה וְחַיִּים וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִכָּה ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַמִּצְרִיִּים בְּמַכַּת חֹשֶׁךְ וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם לְהוֹרוֹת הַהֶבְדֵּל וְהַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לַמִּצְרִיִּים, כִּי כָּל אֶחָד קִבֵּל אֶת שֶׁלּוֹ כָּרָאוּי לוֹ, הֵינוּ כִּי הַמִּצְרִיִּים שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם הָרוֹדְפִים כָּל יְמֵיהֶם אַחַר תַּאֲוֹת הַגּוּף לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ מִיתָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה לָהֶם חֹשֶׁךְ גָּדוֹל כָּפוּל וּמְכֻפָּל, כִּי הֵם חֶשְׁכַּת הַגּוּף וְהַחֹמֶר וְנִשְׁאֲרוּ בְּמַה שֶׁנִּתְדַּבְּקוּ וְרָדְפוּ אַחֲרָיו. וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים שֶׁקִּדְּשׁוּ עַצְמָן וְהִכְנִיעוּ הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, עַל-כֵּן

לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם, זֶה מוֹרֶה עַל הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר וְחַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁלֹשֶׁת יְמֵי אֲפֵלָה מֵתוּ כָּל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא רָצוּ לָצֵאת מִמִּצְרַיִם, הַיְנוּ כִּי אֵלּוּ הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁתַּקְּעוּ בְּחֶשְׁכַת הַחֹמֶר וְהַגּוּף כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא רָצוּ לָצֵאת מִגְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא גָּלוּת הַגּוּף כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מֵתוּ אָז בִּשְׁלֹשֶׁת יְמֵי אֲפֵלָה, כִּי חֹשֶׁךְ הוּא בְּחִינַת מִיתָה, בְּחִינַת גּוּף כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַמְתִּיקִין וּמְבָרְרִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ כָּל זְמַן שֶׁאֵין נִכְנָע לְגַמְרֵי הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ אֲזַי מְעֹרָבִים יַחַד כֹּחוֹת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲרוֹבוֹת טוֹב וָרָע וַאֲזַי יְכוֹלִין לְקַבֵּל חִיּוּת גַּם הָעַכּוּ"ם שֶׁאַחִיזָתָם בַּגּוּף מֵאַחַר שֶׁהַנֶּפֶשׁ עֲדַיִן לֹא נִזְדַּכְּכָה מֵאֲחִיזַת הַגּוּף, אֲבָל אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ נִפְלָאוֹת עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְזָכוּ יִשְׂרָאֵל אָז לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר לְגַמְרֵי אֶת בְּחִינַת הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, הַחֹמֶר לְצוּרָה עַד שֶׁזָּכוּ כָּל שִׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל לִרְוֹחַ נְבוּאָה לְדַבֵּר עִם ה' פָּנִים בְּפָנִים בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם נִתְבָּרֵר וְנִזְדַּכֵּךְ הַנֶּפֶשׁ מֵאֲחִיזַת הַגּוּף שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמִּצְרִיִּים וְעַל-כֵּן נִמְשַׁךְ כָּל הַחֹשֶׁךְ וְהַמִּיתָה לְהַמִּצְרִים וּלְהַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא רָצוּ לָצֵאת שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף חֹשֶׁךְ מִיתָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ אוֹר וְחַיִּים עַל-כֵּן הָיָה לָהֶם אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם, כִּי כָּל אֶחָד נִשְׁאַר בְּחֶלְקוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכוּ אָז, לְאוֹר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי אִיתָא שֶׁבְּאַלּוּ יְמֵי אֲפֵלָה הֵאִיר לְיִשְׂרָאֵל הָאוֹר שֶׁלֶּעָתִיד הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁלָּהֶם נִזְדַּכְּכָה אָז וְנִתְעַלָּה עַל הַגּוּף, עַל-כֵּן נִתְגַּלָּה הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁלֶּעָתִיד בְּלִי אֲחִיזַת הַחֹשֶׁךְ כְּלָל שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף, כִּי נַפְשָׁם נִזְדַּכֵּךְ מִן הַגּוּף וְהַחֹשֶׁךְ לְגַמְרֵי וְנִשְׁאַר כָּל הַחֹשֶׁךְ לַמִּצְרִיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַכַּת בְּכוֹרוֹת שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי הַדָּם שֶׁל הַקָּרְבַּן פֶּסַח שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עָבַר ה' לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם וּפָסַח עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַקָּרְבַּת הַפֶּסַח הוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ, מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר, מִמִּיתָה לְחַיִּים, מִשִּׁכְחָה לְזִכָּרוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְנִתְבָּרְרוּ וְנִזְדַּכְּכוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ מִגְּלוּת מִצְרַיִם וְהָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְעַל-כֵּן בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם מֵתוּ אָז, כִּי בָּהֶם שָׁלְטָה הַמִּיתָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף חֹשֶׁךְ. וְיִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ חַיִּים וְאוֹר אָז, כִּי הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ, כִּי אָז זָכוּ שֶׁתִּתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקָּרְבַּת הַפֶּסַח שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם בִּבְחִינַת וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וְכוּ' בְּדָמַיִךְ חֲיִי דַיְקָא שֶׁהוּא דַּם פֶּסַח וְדַם מִילָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֲמִשָּׁה דָּמִים שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ וְנִתְתַּקְּנוּ אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּמּוּבָא שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ כְּפוּלִים שֶׁמִּשָּׁם בָּאוּ עֶשֶׂר מַכּוֹת עַל הַמִּצְרִיִּים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָעֲשָׂרָה דָּמִים חֲמִשָּׁה דָּמִים טְהוֹרִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי זְכוּת הַדָּמִים הַנַּ"ל שֶׁהוּא

זכוּךְ הַנֶּפֶשׁ, הַיְנוּ הִתְעַלּוּת וְהִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי וְכָל הַמִּצְרִים הַנֶּאֱחָזִין בְּהַגּוּף נָפְלוּ עַל-יְדֵי-זֶה כִּי נִתְבַּטֵּל יְנִיקָתָם מֵאַחַר שֶׁנִּכְנַע וְנִתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן בָּאוּ עֲלֵיהֶם עֻשֶׁר מַכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה וְחֹשֶׁךְ וּמִיתַת הַבְּכוֹרִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת גּוּף, וְיִשְׂרָאֵל זָכוּ אָז לְאוֹר גָּדוֹל וְחַיִּים וְתוֹרָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּדָמֶיךְ חָיִי, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַדָּמִים קִבְּלוּ חִיּוּת וְאוֹר וְכוּ', כִּי זָכוּ שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ הַדָּמִים, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְנִתְעַלָּה וְנִתְגַּבֵּר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם, 'זָכוֹר' דַּיְקָא, כִּי הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיָּיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ, וְכוּ' כַּנַּ"ל זֶהוּ בְּחִינַת זְכָרוֹן, בְּחִינַת חַיִּים. וְזֶהוּ, לְמַעַן תִּזְכֹּר וְכוּ' כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, 'יְמֵי חַיֶּיךָ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן קְצִירַת הָעֹמֶר דּוֹחָה שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה שֶׁהוּא עוֹבְדִין דְּחֹל, שֶׁהִיא בְּחִינַת גּוּף, כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם בְּחִינַת גּוּף וְחֹמֶר, בְּהֵמָה סְכָלוּת כְּנֶגֶד שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת דַּעַת, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם בְּחִינַת גּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת עֲשִׂיַּת מְלָאכוֹת, בְּחִינַת חֹמֶר, בְּחִינַת סְכָלוּת, בְּחִינַת שָׂטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׂטוּתָא, וְשַׁבָּת הִוא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת כִּי בוֹ שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ. וְעַל-כֵּן זוֹכִין אָז לְנֶפֶשׁ יְתֵרָה וְהִוא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשַׁבָּת, לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדִּישְׁכֶם. וְעַל-כֵּן אָז הוּא בִּטּוּל וּשְׁבִיתָה מִכָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְחֹמֶר, כִּי אָז הוּא הֲאָרַת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל וּשְׁבִיתָה, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז עִקַּר הַחַיִּים הַנִּצְחִיִּים, כִּי אָז יִהְיֶה עוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת. כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא כְּשֶׁהַגּוּף נִתְבַּטֵּל וְנִכְלָל בַּנֶּפֶשׁ עַד שֶׁזּוֹכִין לְדַעַת אֶת ה' בְּגוּף וְנֶפֶשׁ. וְזֶהוּ הַתַּכְלִית שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכּוּ לְאַחַר הַתְּחִיָּה שֶׁיִּחְיוּ הַמֵּתִים בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וְאָז יִהְיֶה הַגּוּף זַךְ וְצַח בְּתַכְלִית הַזַּכּוּת בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ וְאָז יִחְיֶה חַיִּים נִצְחִיִּים וְנֶדֶעָה אֶת ה' בְּגוּף וְנֶפֶשׁ יַחַד וְאָז יִתְגַּלֶּה הָאוֹר שֶׁל עָתִיד שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים, כִּי כְּשֶׁנִּכְלָל הַגּוּף בְּנֶפֶשׁ זֶהוּ בְּחִינַת אוֹר וְחַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּתְחִלַּת בְּרִיאַת הָאָדָם הָיָה בִּשְׁבִיל תַּכְלִית הַזֶּה. וְעַל-כֵּן הוֹשִׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּגַן עֵדֶן, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם לָזֶה הַתַּכְלִית מִיָּד בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ שֶׁיִּהְיֶה הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ אֶחָד וְיִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים וְיִכִּירוּ אוֹתוֹ לָנֶצַח בְּעוֹדָם בְּגוּפָם אַךְ כָּל זֹאת הָיָה תָּלוּי בְּקֻדֻּשַׁת הָאֲכִילָה שֶׁהוּא חִבּוּר הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוָּה אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה שֶׁנִּצְטַוָּה לִבְלִי לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יֹאכַל אֲכִילָה

שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲרֹבֶת טוֹב וָרַע שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר הַגּוּף חַס וְשָׁלוֹם. וּמַחֲמַת שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן עָבַר עַל זֶה, עַל-כֵּן נִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹשַׁב הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיּוֹשְׁבִין שָׁם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם וּמֵחֲמַת שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת וְנִתְגַּבֵּר הַגּוּף, עַל-כֵּן נִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן וְנִגְזַר עָלָיו מִיתָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף, כִּי עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה הַתַּכְלִית בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם אַחַר הַמִּיתָה שֶׁאָז יִתְבַּלֶּה הַגּוּף וְיִזְדַּכֵּךְ וְאָז יִזְכּוּ לְהַכִּיר אֶת ה' בְּגוּף וּבְנֶפֶשׁ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיִּגַּע עַצְמוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת הַגּוּף וּלְהַכְנִיעַ הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ כֵן יִזְכֶּה אָז אַחַר הַתְּחִיָּה לִחְיוֹת חַיִּים נִצְחִיִּים לְהַכִּיר אֶת ה' בְּגוּף וְנֶפֶשׁ, כִּי אָז יִהְיֶה הַגּוּף צַח וְזַךְ בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל:

וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת עַל-יְדֵי-זֶה נִגְזַר עָלָיו בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וכו', שֶׁהוּא עוֹבָדִין דְּחֹל שֶׁהֵם שִׁשִּׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת שֶׁהֵם שִׁשִּׁים וְתֵשַׁע מַלְקִיּוֹת כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים וְתֵשַׁע קְלָלוֹת שֶׁנִּתְקַלְּלוּ עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת, כִּי נִתְגַּבֵּר הַגּוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת עוֹבָדִין דְּחֹל, דְּהַיְנוּ שִׁשִּׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת, אֲבָל שַׁבָּת הֵגֵן עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, שַׁבָּת אָגִין עָלּוֹהִי. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁאָז הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְאָז הוּא בְּטוּל וּשְׁבִיתָה לְגַמְרֵי מִכָּל הַשִּׁשִּׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת, וְעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת אָנוּ יְכוֹלִין גַּם לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל שִׁשָּׁה יְמֵי הַחֹל וּלְקַדֵּשׁ אֶת הַשִּׁשִּׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל שֶׁיִּהְיֶה בְּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת שֶׁל"ט מְלָאכוֹת הַמִּשְׁכָּן, כִּי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גַּמְרִינַן לְהוּ לְהוֹרוֹת שֶׁל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ צְרִיכִין לִהְיוֹת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עִקַּר מִי שֶׁטָּרַח בָּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת, כִּי זֶה עִקַּר הֶעֱבוֹדָה בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף לְהִתְגַּבֵּר לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ לְשַׁבֵּר הַגּוּף לְהַכְנִיעַ הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא עוֹלָם הַנְּפָשׁוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְקַדֵּשׁ הַל"ט מְלָאכוֹת בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשַׁבָּת בִּבְחִינַת שִׁשָּׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת זוֹכִין כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְקַדֵּשׁ בִּימֵי הַחֹל, כִּי אָז עִקַּר הֶעֱבוֹדָה וְהַמִּלְחָמָה לְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל, לְהַגְבִּיר חַיֵּי עוֹלָם עַל חַיֵּי שָׁעָה, חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא עַל חַיֵּי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁיִּהְיֶה כָּל תְּשׁוּקָתוֹ וִיגִיעָתוֹ בְּכָל יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּחִינַת גּוּף וכו' כַּנַּ"ל, לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַגּוּף וְהַחֹמֶר לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁיִּהְיֶה הַגּוּף נִכְלָל בְּהַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, בְּשַׁבָּת, כְּלָלִיּוּת יְמֵי הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא בִּבְחִינַת וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, דְּסָב וְעָאל בְּיוֹמִין, שֶׁזּוֹכִין לָבֹא וּלְהִתְעַלּוֹת לְעוֹלָם הַבָּא עִם כָּל יְמֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁכֻּלָּם הָיוּ קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים עַד שֶׁכֻּלָּם עָלוּ וְנִכְלְלוּ

לְמַעְלָה לְמַעְלָה בִּבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא עוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן אָז כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת הֵם בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת, כִּי צִיּוּרָא דְּמַשְׁכְּנָא כְּצִיּוּרָא דְּגַן עֵדֶן, שֶׁהוּא עוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת בִּבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִחְיוּ הַמֵּתִים וְיִהְיֶה נִכְלָל הַגּוּף בְּהַנֶּפֶשׁ וְיִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת, כִּי טַ"ל אוֹרוֹת, הוּא הַטַּ"ל שֶׁל תְּחִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כו), יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. כִּי טַ"ל אוֹרוֹת טַלֶּיךָ וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁטַ"ל אוֹרוֹת הוּא הַטַּל שֶׁל תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁהוּא חַיִּים נִצְחִיִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹבְתִין בְּשַׁבָּת מִכָּל הַל"ט מְלָאכוֹת, מֵעוֹבָדִין דְּחֹל עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף עַד שֶׁזּוֹכִין גַּם לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, עַד שֶׁגַּם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל זוֹכִין לְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף וְנִתְקַדְּשִׁין הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר בִּטּוּל מְלָאכָה בְּשַׁבָּת מִכָּל הַל"ט מְלָאכוֹת הוּא בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, לִזְכּוֹת לְטַ"ל אוֹרוֹת, לְטַל שֶׁל תְּחִיָּה, דְּהַיְנוּ חַיִּים נִצְחִיִּים בְּחִינַת טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ, בְּחִינַת וְאֵין דּוֹמֶה לְךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁמַּזְכִּירִין בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז יִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים בְּגוּף וְנֶפֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קְצִיר הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת נֶפֶשׁ עַל הַגּוּף, כִּי עִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הֲנָפַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם מִגּוּף לְנֶפֶשׁ וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה מַתְחִיל, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן קְצִיר הָעֹמֶר דּוֹחֶה שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בֶּחָרִישׁ וּבַקְצִיר תִּשְׁבֹּת, יָצָא קְצִיר הָעֹמֶר שֶׁהוּא מִצְוָה. כִּי קְצִיר הָעֹמֶר שֶׁהוּא מִצְוָה עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת וְעַל-כֵּן קוֹצְרִין הָעֹמֶר אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ. כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי קְצִירָה זוֹ זוֹכִין לְהִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁתִּלְתָּה הַתּוֹרָה הֲנָפַת הָעֹמֶר בְּקֻדְשַׁת הַשַּׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת יְנִיפֶנּוּ הַכֹּהֵן, כִּי עִקַּר הֲנָפַת הָעֹמֶר הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה. עַל-יְדֵי הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁמְּנִיפִין אוֹתוֹ לֹה' וּמַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ, מִמִּיתָה לְחַיִּים, מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת לְחָכְמוֹת הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן הֲנָפַת הָעֹמֶר הוּא בְּי"ו בְּנִיסָן, כִּי נִיסָן הוּא רֹאשׁ חֳדָשִׁים, כִּי בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ מִמִּצְרַיִם וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ מִגְּלוּת הַתַּאֲוֹת שֶׁל הַגּוּף כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִלּוּי הַיֶּרֵחַ

מִפְּגִימָתָהּ, כִּי פְּגַם הַלְּבָנָה הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַנֶּפֶשׁ, כִּי הַלְּבָנָה הִוא בְּחִינַת נֶפֶשׁ דָּוִד כַּיָּדוּעַ, וּכְשֶׁחַס וְשָׁלוֹם הָעֲוֹנוֹת מִתְגַּבְּרִין, דְּהַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַגּוּף עַל הַנֶּפֶשׁ אָזַי הִיא פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ מִתְגַּבֶּרֶת עַל הַגּוּף זֶה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה שֶׁהַלְּבָנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת נֶפֶשׁ הִוא בִּשְׁלֵמוּת וּבְמִלּוּי, כִּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה הִיא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, כִּי נִתְמַעֵט וְנֶחְשָׁךְ אוֹרָהּ בְּעֵת מִעוּטָהּ. וְזֶה בְּחִינַת גּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וּכְשֶׁהַלְּבָנָה נִתְמַלֵּאת זֶה בְּחִינַת אוֹר, כִּי אָז אוֹרָהּ בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה בְּחִינַת נֶפֶשׁ שֶׁהִוא בְּחִינַת אוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיְתָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם בְּט"ו לְחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, כִּי אָז סֵהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, הָאוֹר עַל הַחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיְתָה עִקַּר גְּאֻלָּתָהּ בַּלַּיְלָה, דְּהַיְנוּ בְּלֵיל שִׁמּוּרִים, כִּי בָּזֶה הָיְתָה תְּלוּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁזָּכוּ לְתַקֵּן מְעוּט הַיָּרֵחַ עַד שֶׁהָיְתָה הַלַּיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר, כַּמְבֹאָר שֶׁאוֹתָהּ הַלַּיְלָה הָיְתָה מְאִירָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם. כִּי עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם תְּלוּיָה בְּמִצְוָה זוֹ שֶׁל קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבָנָה לְמַלְּאוֹת אוֹתָהּ מִפְּגִימָתָהּ עַל-יְדֵי מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּי"ו לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז מַתְחִיל הַלְּבָנָה לְהִתְמַעֵט, כִּי בְּט"ו לַחֹדֶשׁ הַלְּבָנָה בְּתַכְלִית הַמִּלּוּי וּבְי"ו הוּא הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁמַּתְחֶלֶת הַלְּבָנָה לְהִתְמַעֵט, עַל-כֵּן מַקְרִיבִין אָז הְעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין וּמְמַלְּאִין אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנָה, כִּי עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים מַכְנִיעִין הַגּוּף וּמַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ, מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וּמִלּוּי הַלְּבָנָה וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין זֹאת בְּי"ו בְּעֵת שֶׁמַּתְחֶלֶת לְהִתְמַעֵט, כִּי זֶה הָעִקָּר לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה דַּיְקָא לְאָדָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ מַקְרִיבִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים דַּיְקָא שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ. וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ מַקְרִיבִין הָעֹמֶר בְּי"ו דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁמַּתְחֶלֶת הַלְּבָנָה לְהִתְמַעֵט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גּוּף, בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת בְּהֵמָה כְּדֵי לְהַמְתִּיק בְּחִינַת בְּהֵמָה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת גּוּף, שֶׁזֶּה עִקַּר מִלּוּי וְתִקּוּן הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ כְּשֶׁזּוֹכִין לַהֲפֹךְ בְּהֵמָה לְאָדָם, חֹשֶׁךְ לְאוֹר, גּוּף לְנֶפֶשׁ. כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לְשַׁבֵּר הַגּוּף וְתַאֲוֹתָיו וְלַהֲפֹךְ מִגּוּף דַּיְקָא לְנֶפֶשׁ, כִּי הַנֶּפֶשׁ בְּשָׁרְשָׁהּ מְאִירָה מְאֹד אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הוֹרִידָהּ בִּשְׁבִיל זֶה לָזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁתִּתְגַּבֵּר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף כְּדֵי לַהֲפֹךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ שֶׁאָז נִשְׁלְמָה וְנִתְמַלְּאָה נֶפֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת בְּיֶתֶר שְׁאֵת וְיֶתֶר עֹז כַּיָּדוּעַ:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה מְאֹד לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת וּלְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדַּת שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי אָז בְּשַׁבָּת הוּא הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ. וְעַל-כֵּן אָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה. כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת מִתְגַּבֵּר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, כִּי עִקַּר חִבּוּר הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל.

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הָאֲכִילָה מְאֹד כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אֲכִילַת שַׁבָּת גְּדוֹלָה וְיקָרָה יוֹתֵר מִתַּעֲנִית כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן נז) כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לַאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה מְחַיִּין הַגּוּף וּמְחַבְּרִין הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ יַחַד. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, אֲזַי נִכְלָל הַגּוּף בְּהַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה מִתְחַבֵּר הַגּוּף עִם הַנֶּפֶשׁ וְנִתְהַפֵּךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ מֵאַחַר שֶׁהָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה בְּבְחִינַת שְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ וְכַנַ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְעִבּוּר שָׁנִים שֶׁמְּצָוָה זֹאת הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן וּמְלּוּי הַלְּבָנָה כְּדֵי לְהַשְׁווֹת שְׁנוֹת הַלְּבָנָה עִם שְׁנוֹת הַחַמָּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלּוּי הַיֶּרַח שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה. וְעַל-כֵּן עִקַּר מִצְוָה זֹאת הַזְהִירָה הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁיִּהְיֶה בִּזְמַנּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שָׁמוֹר שֶׁיִּהְיֶה הָאָבִיב בִּזְמַנּוֹ, שֶׁמְּכָאן לְמָדוּ לְעַבֵּר שָׁנִים בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה הָאָבִיב שֶׁהוּא הַקָּרֻבַת הָעֹמֶר בִּזְמַנּוֹ, כִּי הַקָּרֻבַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים הוּא בִּבְחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְעִבּוּר שָׁנִים כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה שֶׁאוֹמְרִים אָז, 'וְלִלְבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בֶטֶן שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ' וְכוּ'. כִּי חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, דְּהַיְנוּ מִלּוּי הַיֶּרַח מִפְּגִימָתָהּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמְּהַפְּכִין מִגּוּף לְנֶפֶשׁ כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁאָז עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ וְלַעֲמֹד בְּתִחִיַּת הַמֵּתִים בְּגוּף וְנֶפֶשׁ יַחַד שֶׁאָז יִתְחַדֵּשׁ הַגּוּף בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקָּרֻבַת עֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁמַּעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, דְּהַיְנוּ מִלּוּי הַיֶּרַח מִפְּגִימָתָהּ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז, 'דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם'. כִּי זֶהוּ בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד אַחַר הַתְּחִיָּה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפַחַד שֶׁאוֹמְרִים אָז, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהַגּוּף נִתְהַפֵּךְ לְנֶפֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ כַּנַ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלִים כָּל הָאֻמּוֹת שֶׁאֲחִיזָתָם בְּגוּף וְחֹמֶר הַגַּשְׁמִי כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְמוּ כָּאֶבֶן. 'כָּאֶבֶן' דַּיְקָא, כִּי יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת דּוֹמֵם כְּמוֹ אֶבֶן שֶׁהוּא חֹמֶר גַּשְׁמִי. כִּי כְּבָר פָּסַק מִבְּחִינַת הַחֹמֶר וְהַגּוּף שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם כָּל יְנִיקָתָם שֶׁהָיָה לָהֶם מֵהַנֶּפֶשׁ. מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְקַדֵּשׁ הַגּוּף כָּרָאוּי. אֲבָל עַל-יְדֵי בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכּוּךְ הַגּוּף שֶׁיִּתְהַפֵּךְ לַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל יְנִיקָתָם וְנִשְׁאָרִים הָעַכּוּ"ם בִּבְחִינַת דּוֹמֵם לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת יִדְמוּ כָּאֶבֶן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים אָז, 'שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם' וְכוּ', כִּי זֶהוּ עִקַּר הַשָּׁלוֹם כְּשֶׁהַגּוּף נִכְלָל בַּנֶּפֶשׁ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַגּוּף נִכְלָל בַּנֶּפֶשׁ אֲזַי יֵשׁ מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל בִּבְחִינַת אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי (תְּהִלִּים לח), כִּי בְּוַדַּאי זֶה אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם

אֹפֶן שֶׁתִּתְהַפֵּךְ חֹס וְשָׁלוֹם הַנֶּפֶשׁ לְהַגּוּף לְגַמְרֵי חָלִילָה, כִּי הַנֶּפֶשׁ נִכְסֶפֶת לְעוֹלָם לְשָׂרְשָׁהּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָהּ וַאֲפִלּוּ אִם הוּא רָשָׁע גָּמוּר חַס וְשָׁלוֹם וּכְבָר הִתְגַּבֵּר גּוּפוֹ עַל נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר. עִם כָּל זֶה בִּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ בְּוַדַּאי צוֹעֶקֶת נַפְשׁוֹ מְאֹד מְאֹד בְּקוֹל מַר וְעָצוּם מְאֹד וְנִכְסֶפֶת וּמִתְגַּעְגַּעַת מְאֹד לָשׁוּב לְשָׂרְשָׁהּ, כִּי רְצוֹן הַנֶּפֶשׁ הוּא רְצוֹן הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּרְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי נִשְׁאָר קַיָּם לְעוֹלָם וְאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְשַׁנּוֹת וּלְבַטֵּל רְצוֹנוֹ חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צב), וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם ה'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁלְּעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קיח), יְמִין ה' רוֹמֵמָה וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ כִּרְצוֹנוֹ. וְיִהְיֶה נִשְׁלָם כַּוָּנָתוֹ מַה שֶּׁרָצָה בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ הָיָה כְּדֵי שֶׁהַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא יַעַבְדוּ אוֹתוֹ דְּהַיְנוּ לְהַפֵּךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הַנֶּפֶשׁ כְּסֻפָּה חָזָק תָּמִיד לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָהּ אֲפִלּוּ אִם הִתְגַּבֵּר הַגּוּף כְּמוֹ שֶׁהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם לָרְשָׁעִים. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, אֵין שָׁלוֹם אָמַר אֱלֹקַי לָרְשָׁעִים, כִּי תָּמִיד יֵשׁ מַחֲלֹקֶת בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אֵין שָׁלוֹם כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ שֶׁאָז הוּא הַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת, כִּי הַצַּדִּיקִים זוֹכִין לְשַׁבֵּר הַגּוּף לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּתְבַּטֵּל רְצוֹן הַגּוּף לְגַמְרֵי וְנִתְהַפֵּךְ לְנֶפֶשׁ מַמָּשׁ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן לָעָתִיד לָבֹא שֶׁאָז יִזְכּוּ הַכֹּל לָזֶה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן יִהְיֶה אָז הַשָּׁלוֹם הַמֻּפְלָא בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ'. כִּי אָז יִכָּלְלוּ הַכֹּל בְּרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְיִהְיֶה נִכְלָל בְּהֵמָה בְּאָדָם, גּוּף בְּנֶפֶשׁ וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת קְדוּשׁ הַלְּבָנָה שֶׁמְּרַמֵּז עַל זֶה כַּנַּ"ל, כִּי הַקִּדּוּשׁ הַלְּבָנָה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם, כִּי זֶה עִקַּר הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּקְרָא שַׁבָּת 'שַׁבָּת שָׁלוֹם', וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים אָז, וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא עִקַּר הַהֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה לָצֵאת מִגּוּף לְנֶפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תְּבוּאַת הָאָרֶץ שֶׁהוּא מִמִּין הַצּוֹמֵחַ, כִּי עִקַּר הִתְחַבְּרוּת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַצּוֹמֵחַ, כִּי יֵשׁ דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר וְהֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. נִמְצָא שֶׁצּוֹמֵחַ הוּא כְּנֶגֶד וָי"ו שֶׁמַּשֵּׁם וְהַוָּי"ו הוּא מְחַבֵּר כָּל אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בְּיַחַד כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת הַצּוֹמֵחַ שֶׁמְּחַבֵּר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּיַחַד, כִּי הַצּוֹמֵחַ גָּדֵל מִן הָאָרֶץ שֶׁהוּא דּוֹמֵם וְהַחַי וְהַמְדַבֵּר אוֹכְלִין אוֹתוֹ וּמְקַיְּמִים נַפְשָׁם בְּקִרְבָּם, נִמְצָא שֶׁהַצּוֹמֵחַ כּוֹלֵל וּמְחַבֵּר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּיַחַד, כִּי עַל-יְדֵי הַצּוֹמֵחַ יֵשׁ הִתְחַבְּרוּת בֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי הַצּוֹמֵחַ מְחֻבָּר עִם הַדּוֹמֵם, כִּי הוּא צוֹמֵחַ מִשָּׁם

וְהוּא כָּלוּל מֵחַי וּמְדַבֵּר, כִּי יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ לְהַחֲיוֹתָם וּלְזוֹנָם. וְעַל-כֵּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא מִמִּין הַצּוֹמֵחַ, כִּי עִקַּר בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה וְהַמְמֻצָּע בֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהוּא הַגּוּף וּבֵין הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּחִינַת הַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים הוּא עַל-יְדֵי הַצּוֹמֵחַ וַאֲפִלּוּ בְּנֵי אָדָם עִקַּר הָאֲכִילָה הוּא הַלֶּחֶם שֶׁעָלָיו יִחְיֶה הָאָדָם, כִּי שְׁאָר כָּל הַמַּאֲכָלִים אֵינָם מַשְׁבִּיעִים אֶת הָאָדָם, וְעַל-כֵּן אֵין מְבָרְכִים עֲלֵיהֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן רַק עַל הַלֶּחֶם. וְגַם אֲפִלּוּ אִם הָאָדָם אוֹכֵל מִמִּין הַחַי הֲלֹא גַּם הַמִּין הַחַי בְּעַצְמוֹ נִתְהַוֶּה וְנִתְקַיֵּם רַק עַל-יְדֵי הַצּוֹמֵחַ שֶׁהוּא מַאֲכַל כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת וְכָל מִין הַחַי. נִמְצָא שֶׁבְּהַצּוֹמֵחַ מְשֻׁתָּפִים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ, כִּי שְׁנֵיהֶם אוֹכְלִים הַצּוֹמֵחַ. וְהוּא עִקַּר הִתְחַבְּרוּת בֵּין הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ, בֵּין בְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי עִקַּר חִיּוּת וּשְׁבִיעַת הָאָדָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַיֵּם נַפְשׁוֹ בְּקִרְבּוֹ וּמִתְחַבֵּר הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף הוּא עַל-יְדֵי הַצּוֹמֵחַ שֶׁהוּא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱכֹל הַצּוֹמֵחַ, דְּהַיְנוּ לֶחֶם הָאָרֶץ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה אֲזַי נִכְנָע הַגּוּף וְנִכְלָל בְּנֶפֶשׁ וְנִכְלָלִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַגּוּף בְּהַנֶּפֶשׁ, כִּי הַצּוֹמֵחַ הוּא מְמֻצָּע בֵּין אָדָם וּבְהֵמָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁגֶּדֶר הַחַי הוּא לְמַעְלָה מֵהַצּוֹמֵחַ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מְלֻבָּשִׁים נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת וּגְבוֹהוֹת יוֹתֵר בְּהַצּוֹמֵחַ, כִּי בְּצֶמַח הָאָרֶץ מְלֻבָּשִׁים נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת וּגְבוֹהוֹת מְאֹד, רַק שֶׁהֵם מְלֻבָּשִׁים שָׁם בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר עַד שֶׁהֵם לְמַטָּה בְּגֶדֶר הַצּוֹמֵחַ שֶׁהוּא לְמַטָּה מִגֶּדֶר הַחַי. אֲבָל בְּשָׁרְשָׁם הֵם גְּבוֹהִים מְאֹד בִּבְחִינַת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה (דְּבָרִים כ) שֶׁבַּעֲצֵי הַשָּׂדֶה מְלֻבָּשִׁים נְפָשׁוֹת הָאָדָם בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הַצּוֹמֵחַ עוֹלֶה וּמְחַבֵּר רוּחַ הַבְּהֵמָה עִם רוּחַ הָאָדָם, כִּי הוּא מְחַיֶּה שְׁנֵיהֶם, כִּי הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כִּי לִפְעָמִים יְכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַצּוֹמֵחַ לִרוּחַ הָאָדָם וְלָצֵאת מִבְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי מְלֻבָּשִׁים שָׁם נְפָשׁוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. וְכִמְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבִּפְרוֹת הָאָרֶץ מְלֻבָּשִׁים נְפָשׁוֹת גְּבוֹהוֹת וִיקָרוֹת בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הִתְהַפְּכוּת מִיסוֹד לַחֲבֵרוֹ אֵין רוֹאִין בְּחוּשׁ כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּהַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ, כִּי כָּל הַדְּבָרִים גְּדֵלִים וְנִתְהַוִּים מִין מִמִּינוֹ כְּגוֹן בְּנֵי אָדָם שֶׁהוּא גֶּדֶר מְדַבֵּר מוֹלִיד בֶּן אָדָם כְּדוֹמֶה לוֹ. וְכֵן בְּהֵמָה שֶׁהוּא גֶּדֶר הַחַי נוֹלָד מִבְּהֵמָה כְּדוֹמֶה. אֲבָל הַצּוֹמֵחַ גָּדֵל וְנִתְהַוֶּה מִן הֶעָפָר שֶׁהוּא יְסוֹד אַחֵר לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ דּוֹמֶם. וְזוֹ חִדּוּשׁ שֶׁיֵּשׁ בְּהַצּוֹמֵחַ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוּם יְסוֹד. שֶׁיְּסוֹד הַצּוֹמֵחַ גָּדֵל מֵהַדּוֹמֶם דַּיְקָא שֶׁהוּא יְסוֹד אַחֵר לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן בְּהַצּוֹמֵחַ שֶׁצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ בָּזֶה אָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחַ לַהֲפֹךְ מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מֵחַי לִמְדַבֵּר, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מִיסוֹד הֶעָפָר וְהַדּוֹמֵם לְצוֹמֵחַ. כִּי זֶה כְּלָל שֶׁכָּל מַדְרֵגָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה הוּא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ לְגַבֵּי הַתַּחְתּוֹנָה כְּגוֹן גֶּדֶר הַמְדַבֵּר כְּנֶגֶד הַחַי הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ נֶגְדּוֹ וְהַחַי שֶׁהוּא בְּהֵמָה הוּא בְּחִינַת גּוּף כְּנֶגֶד הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְכֵן צוֹמֵחַ לְגַבֵּי הַדּוֹמֵם הוּא

בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְהַדּוֹמֶם הוּא בְּחִינַת גּוּף נֶגְדּוֹ, כִּי הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁיְּצִירָה כְּנֶגֶד עֲשִׂיָּה הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ וַעֲשִׂיָּה הוּא בְּחִינַת גּוּף כְּנֶגֶד יְצִירָה. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁגָּדֵל הַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ דַּיְקָא. בָּזֶה אָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ הִתְהַפְּכוּת מִגּוּף לְנֶפֶשׁ שֶׁהַגּוּף נוֹתֵן כֹּחַ לַנֶּפֶשׁ שֶׁתִּגְדַּל וְתִצְמַח וְתַעֲשֶׂה פְּעֻלָּתָהּ בַּעֲבוֹדַת ה' דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁמִּלֶּבֶשֶׁת בְּהַגּוּף, כִּי הַגּוּף נוֹתֵן כֹּחַ בְּהַנֶּפֶשׁ. וְדַיְקָא עַל-יְדֵי הַגּוּף צוֹמֵחַ וּגְדֻלָּה בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ הַצּוֹמֵחַ שֶׁגָּדֵל מִן הָאָרֶץ דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף נֶגְדּוֹ, כִּי אֵין רוֹאִין בְּחוּשׁ הִתְהַפְּכוּת מִיסוֹד לְחֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּהַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ שֶׁעִקַּר הִתְהַוּוּת וְגִדּוּל הַצּוֹמֵחַ הוּא עַל יְסוֹד אַחֵר לְמַטָּה מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי יְסוֹד הֶעָפָר שֶׁהוּא הַדּוֹמֵם וְדַיְקָא עַל יָדוֹ הוּא גָּדֵל וְצוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ. נִמְצָא שֶׁכֹּחַ הֶעָפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף מְגַדֵּל הַצּוֹמֵחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ נֶגְדּוֹ וְנִתְהַפֵּךְ כֹּחַ הֶעָפָר וְנִכְלָל בְּהַצּוֹמֵחַ שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת מִגּוּף לְנֶפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְגַּדֵּל הַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ כִּי אִם עַל-יְדֵי גְּשָׁמִים, כִּי מֵי הַגְּשָׁמִים הֵם בְּחִינַת חֶסֶד, כִּי מַיִם הֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְנִקְרָאִים 'גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים', כִּי יוֹרְדִין בִּגְבוּרָה מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְזֶה בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁהַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִין נִמְתָּקִין עַד שֶׁמֵּהֶם דַּיְקָא יוֹרֶדֶת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁהֵם מֵימֵי הַחֶסֶד שֶׁיּוֹרְדִין דֶּרֶךְ הַגְּבוּרָה בְּחִינַת גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מַיָּא לֵימִינָא אִנּוּן וְכוּ'. וְעַל דָּא תְּנִינָן גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים נִמְצָא שֶׁאֵין הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין אֶלָּא עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַדִּינִים, דְּהַיְנוּ הַמְתָּקַת חֲמֵשׁ גְּבוּרוֹת מַנְצְפַּ"ךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּמְתָּק וְנִתְהַפֵּךְ מִדִּין לְחֶסֶד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת מִגּוּף לְנֶפֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת הַגְּשָׁמִים כַּאֲשֶׁר הִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּרְדוּ הַגְּשָׁמִים כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ. וְכָל עִשֶּׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים וְגוֹ' וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַגְּבוּרוֹת לַהֲפֹךְ מִדִּין לְחֶסֶד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יוֹרְדִין הַגְּשָׁמִים זֶה תְּלוּי בְּמַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא. כְּפִי מַה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין לְהַכְנִיעַ הַגּוּף וְלָצֵאת מִגּוּף לְנֶפֶשׁ, כְּמוֹ כֵן נִמְתָּק הַדִּין וְנִמְשָׁךְ הַחֶסֶד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹרְדִין גְּשָׁמִים כַּנַּ"ל. וְאָז גָּדֵל הַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת עָלַיִת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁמִּתְעַנִּין עַל הַגְּשָׁמִים שֶׁגָּזְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כַּמָּה וְכַמָּה תַּעֲנִיּוֹת בִּשְׁבִיל גְּשָׁמִים יוֹתֵר מֵעַל שְׁאָר דְּבָרִים וְכָל מַסֶּכֶת תַּעֲנִית עִקָּרָהּ מְדֻבֶּרֶת מִתַּעֲנִית גְּשָׁמִים וְהוּא מַתְחֶלֶת, 'מֵאֵימָתַי מַזְכִּירִין גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים'. כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית הוּא עִקַּר הַכְנָעַת הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בִּתְחִלַּת מַאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יוֹרְדִין הַגְּשָׁמִים וְעַל-כֵּן מַזְכִּירִין גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים. כִּי תְּחִיַּת הַמֵּתִים

הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לָקוּם בַּתְּחִיָּה בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וְאָז יִהְיֶה הַגּוּף מְזֻכָּךְ לְגַמְרֵי וְיִתְהַפֵּךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ כַּנַ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים שֶׁיּוֹרְדִין עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַדִּין שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְחֶסֶד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת מִגּוּף לְנֶפֶשׁ, מִמִּיתָה לְחַיִּים בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֹצֶם מַעֲלַת הַגְּשָׁמִים עַד שֶׁכָּל יְעוּדֵי הַתּוֹרָה הֵם מְדַבְּרִים מִגְּשָׁמִים וְשֶׁתִּתֵּן הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְכוּ' וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי כְּשֶׁיּוֹרְדִין גְּשָׁמִים וְהָאָרֶץ נוֹתֶנֶת יְבוּלָהּ וּגְדִלִים הַצְּמָחִים מִן הָאָרֶץ בָּזֶה רוֹאִין פְּעֻלַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁפָּעֲלוּ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁזָּכוּ לְהַכְנִיעַ הַגּוּף וְלַהֲפֹךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ עַד שֶׁנִּמְתָּק הַדִּין וְנִתְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּשָׁמִים וְגִדּוּל הַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ וְכוּ' כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשָּׂכָר, כִּי עִקַּר הַשָּׂכָר שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת יִהְיֶה לְאַחַר הַתְּחִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּשָׁמִים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מַזְכִּירִין גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים בִּבְרָכַת הַתְּחִיָּה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַסְּמִיכוּת, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל רֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה וְנִתְבָּרֵךְ עֶלְיַת הַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ וְנִמְשָׁךְ שָׂבַע וְזוֹל גָּדוֹל בָּעוֹלָם וְעַל-יְדֵי-זֶה הָעַמִּים הַנֶּאֱחָזִין בְּהַגּוּף כַּנַ"ל נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְבָּרֵךְ יַעֲקֹב מִיִּצְחָק בַּבְּרָכָה הַזֹּאת, כִּי זֶה עִקַּר בִּרְכָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁיִּתְגַּבֵּר עַל עֵשָׂו שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת גּוּף, בְּחִינַת תַּאֲוַת אֲכִילָה, בְּחִינַת הַלְּעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדֹם, וַיַּעֲקֹב נִתְבָּרֵךְ מִיִּצְחָק שֶׁיִּזְכֶּה יַעֲקֹב לְהִתְגַּבֵּר עַל עֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּדוּל הַצּוֹמֵחַ עַל-יְדֵי גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים, בְּחִינַת אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בִּרְכָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ יַעַבְדוּךָ עַמִּים כִּי כֻלּוֹ חַד כַּנַ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן קִבֵּל יַעֲקֹב הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק דַּיְקָא. כִּי יַעֲקֹב זָכָה עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ לְהַמְתִּיק גְּבוּרוֹת יִצְחָק עַד שֶׁקִּבֵּל מִשָּׁם דַּיְקָא אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְעַלּוּת נֶפֶשׁ עַל הַגּוּף בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְיִתֶּן לְךָ וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו, כִּי כַּוָּנַת יִצְחָק הָיָה שֶׁרָצָה לְגַיֵּר אֶת עֵשָׂו, כִּי הָיָה סָבוּר שֶׁאֶפְשָׁר לְגָיְרוֹ שֶׁיִּהְיֶה נִתְהַפֵּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עֵשָׂו הָיָה מַטְעֶה אֶת אָבִיו 'כִּי צַיִד בְּפִיו', וְתַרְגּוּמוֹ, אֲרֵי מְצַיֵּדָה הֲוֵי אָכִיל, וְעַל-כֵּן אָמַר לוֹ, הָבִיאָה לִי צַיִד וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים וְאֹכְלָה וְכוּ'. כִּי הָיָה סוֹבֵר שֶׁכַּוָּנַת עֵשָׂו לְטוֹבָה מַה שֶּׁמֵּבִיא לוֹ צַיִד לֶאֱכֹל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה

נִכְלָל בְּהַקְדָּשָׁה עַל-יְדֵי שֶׁיֹּאכַל יִצְחָק מִצֵּידוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַאֲכִיל אֶת הַצַּדִּיק וּלְפַרְנְסוֹ בְּוַדַּאי יָכוֹל לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְהַכְנִיעַ הַגּוּף וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְזֶהוּ בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צַדְּקָתָא הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ, הוּא הַצְדָּקָה, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת וְהִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה וּמְחַסֵּר מָמוֹנוֹ וְתַאֲוֹת גּוּפוֹ, כִּי בְּזֶה הַמָּמוֹן הָיָה יָכוֹל לְמַלְּאוֹת לְגוּפוֹ אֵיזֶה תַּאֲוָה וְהוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת גּוּפוֹ וְנוֹטֵל הַמָּמוֹן וְנוֹתֵן לְהַתַּלְמִיד חָכָם הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' וְהַתַּלְמִיד חָכָם נֶגֶד הָאִישׁ פְּשׁוּט הוּא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ לְגַבֵּי הַגּוּף בְּחִינַת שַׁבָּת כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, אַנְתְּ שַׁבָּת דְּכֻלֵּי יוֹמֵי. נִמְצָא שֶׁבְּזֶה הַצְדָּקָה שֶׁהוּא מַאֲכִיל וּמְפַרְנֵס אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם בָּזֶה מַכְנִיעַ הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צַדְקָתָא כַּנַּ"ל. אֲבָל עֲשׂוֹ הָרָשָׁע לֹא הָיָה כַּוָּנָתוֹ כְּלָל בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי לֹא הָיָה רוֹצֶה לִהְיוֹת נִכְנָע אֶל הַקְּדֻשָּׁה כְּלָל רַק כָּל כַּוָּנָתוֹ שֶׁהָיָה מֵבִיא צַיִד לְאָבִיו לֶאֱכֹל הָיָה רַק בִּשְׁבִיל רַמָּאוּת וְרִשְׁעוּת לִבּוֹ כְּדֵי לְרַמּוֹת אֶת אָבִיו כְּדֵי שֶׁיִּפְעֹל אֵצֶל אָבִיו כָּל תַּאֲוֹת גּוּפוֹ וּמַחֲמַת שֶׁתָּמִיד הָיָה מְרַמֶּה אֶת יִצְחָק עַל-כֵּן סָבַר יִצְחָק שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁיָּבִיא לוֹ צַיִד לֶאֱכֹל יוּכַל לְהַכְנִיעַ גּוּפוֹ הֵרַע שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֻרְכָּבָה לְהַקְדֻּשָּׁה, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַצַּדִּיק מִשֶּׁל עַם הָאָרֶץ יָכוֹל לִזְכּוֹת הָעַם הָאָרֶץ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שֶׁיִּתְהַפֵּךְ מִגּוּף לְנֶפֶשׁ, מֵעַם הָאָרֶץ לְתַלְמִיד חָכָם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל.אֲבָל רִבְקָה שָׁמְעָה כָּל זֹאת וְלֹא הָיְתָה מְרֻצֶּה לָזֶה כְּלָל, כִּי הִיא יָדְעָה עֹצֶם רִשְׁעָתוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה כְּלָל לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהוּא רַק מְרַמֶּה אֶת אָבִיו, עַל-כֵּן אִם יְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת חַס וְשָׁלוֹם לֹא דַּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֻרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי-זֶה, אַף גַּם עַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם וְיִתְגַּבֵּר הַגּוּף בְּחִינַת עֵשָׂו עַל הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְנִיקָה מִן הַקְּדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן הִשְׁתַּדְּלָה רִבְקָה לִקַּח הַבְּרָכוֹת מֵעֵשָׂו וְשֶׁיְּקַבֵּל יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת, כִּי יַעֲקֹב רָאוּי לְבָרְכָה, כִּי כָּל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ לְהַפֵּךְ הַגּוּף לְנֶפֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרָכָה וְחֶסֶד וְחַיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו, שָׂא נָא כֵּלֶיךָ וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּדֹק סַכִּינְךָ וּשְׁחֹט יָפָה שֶׁלֹּא תַּאֲכִילֵנִי נְבֵלָה. כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁחִיטָה הַכְּשֵׁרָה מַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לְמְדַבֵּר. שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת לְעִנְיַן הַשּׁוֹחֲטִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנַת יִצְחָק הָיָה לְטוֹבָה. בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ הַגּוּף בְּחִינוֹת עֵשָׂו אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הִזְהִירוֹ שֶׁיִּשְׁחֹט יָפָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלָה הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לְהִתְעַנּוֹת בַּיּוֹם שֶׁמֵּת בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה לְמַעְלָה נַפְשׁוֹתָם עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁל בְּנֵיהֶם, כִּי עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית הוּא הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, כִּי בְּרָא מְזֻנֶּה אַבָּא, עַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁבְּנֵיהֶם מִתְעַנִּין וּמַכְנִיעִין הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלָה נֶפֶשׁ אֲבִיהֶם וְאִמָּם לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְעַל-כֵּן לוֹמְדִין תּוֹרָה בְּשְׁבִילָם, כִּי הַתּוֹרָה הִוא הַנֶּפֶשׁ כְּמַבֹּאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁבְּנֵיהֶם לוֹמְדִים וּמְגַלִּין בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה וְנִתְגַּלֶּה אוֹר נַפְשׁוֹתָם בְּיוֹתֵר וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלֶּה נֶפֶשׁ אֲבִיהֶם וְאִמָּם שֶׁהוֹלִידוּ אוֹתָם וְכַמּוּבָן בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הִזְהֲרוּ בִּבְנֵי עַם הָאָרֶץ שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה. כִּי יֵשׁ לָהֶם נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת מְאֹד וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים הֲדַר תִּפְאַרְתָּם אֶלָּא עַל-יְדֵי תּוֹרָתָם וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הַגֵּר שֶׁמַּדְלִיקִין בִּשְׁבִילָם, כִּי הַנֶּפֶשׁ הִוא בְּחִינַת אוֹר כַּנַּ"ל. וְגַם הַתּוֹרָה נִקְרֵאת אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם וְכוּ' וְכוּ' (מִשְׁלֵי ו). כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, הֵינוּ בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקְּדִישׁ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁמַּגְדִּילִין כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הָעִקָּר הוּא לְגַדֵּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ וְהַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בִּתְחִלָּתוֹ, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיָה בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְכוּ'. וְכֵן מְבֹאָר בְּסוֹף הַמַּאֲמָר שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְכַבֵּד בְּנֵי עַם הָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁתּוֹקֵק הַנֶּפֶשׁ לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא הַכָּבוֹד וְעִקַּר הַכָּבוֹד הִיא כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּשֶׁנֶּפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה לְגַדֵּל וּלְכַבֵּד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ זֶה עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁל הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים הַבָּנִים קַדִּישׁ וּמְקַדְּשִׁין וּמְגַדְּלִין וּמְכַבְּדִין שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְכַּבֵּד הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְאַוֶּה הַנֶּפֶשׁ לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשָׁהּ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הָאָרַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְעוֹלֶה וּמִתְגַּבֵּר הַנֶּפֶשׁ וְהַתּוֹרָה עַל הַגּוּף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלָה נֶפֶשׁ אֲבִיהֶם וְאִמָּם לְמַעְלָה כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הַנְּפָשׁוֹת עוֹלוֹת בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין בְּחִינַת חֲזִי בְּמַאי בְּרָא קָאתֵינָא לְגַבְּךָ, וְעַל-כֵּן הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה לְנֶפֶשׁ אָב וְאֵם כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁבְּנֵיהֶם דּוֹרֵשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זַ"ל בָּזֶה שֶׁמְּחַדְּשִׁין בַּתּוֹרָה עוֹשִׁין טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד לְאֲבִיו וּלְאִמּוֹ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאָרַת הַנֶּפֶשׁ הִיא עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמְּחַדְּשִׁין, כַּמּוּבָן בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן גַּם הַקְּצִירָה בְּעַצְמָהּ שֶׁל הָעֹמֶר הִוא מִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, יָצָא קְצִיר הָעֹמֶר שֶׁהוּא מִצְוָה וְאָסוּר לִקְצֹר שׁוּם תְּבוּאָה קֹדֶם קְצִירַת הָעֹמֶר. כִּי קְצִירַת הַתְּבוּאָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, כִּי בִּשְׁעַת הַקְּצִיר אָז קוֹצְרִין וּמַבְדִּילִין הַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ, כִּי עַד עַכְשָׁו הָיוּ מְחֻבָּרִין יַחַד הַצּוֹמֵחַ עִם הַדּוֹמֵם שֶׁהוּא הֶעָפָר וְעַכְשָׁו נִבְדָּל הַצּוֹמֵחַ

מִן הֶעָפָר שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת הַבְדָּלַת הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף כִּי צוֹמֵחַ וְדוֹמֵם הֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה הַקְּצִירָה בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְעַלּוּ הַיְסוֹדוֹת מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, מִדּוֹמֵם לְצוֹמֵחַ שֶׁהוּא בְּחִינָה מִגּוּף לְנֶפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כַּמָּה מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוִּינוּ בִּשְׁעַת קְצִירַת הַתְּבוּאָה שֶׁהֵם, לֶקֶט, שִׁכְחָה וּפֵאָה. וְאַחַר כָּךְ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְתַלְתָּה הַתּוֹרָה בְּהַקְּצִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְקֻצְרְכֶם אֶת קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ וְלֶקֶט קְצִירְךָ וְכוּ'. וְכֵן לְעִנְיַן שִׁכְחָה כְּתִיב, כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ בַּשָּׂדֶה וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר וְכוּ'. כִּי מִצְוֹת אֵלּוּ תְּלוּיִים בַּקְּצִירָה כְּדֵי שֶׁתִּתְקַדֵּשׁ הַקְּצִירָה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הַקְּצִירָה לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל מִצְוֹת אֵלּוּ הַתְּלוּיִים בַּקְּצִירָה, שֶׁהֵם, לֶקֶט, שִׁכְחָה וּפֵאָה, כֻּלָּם צִוָּתָה הַתּוֹרָה לִתְּנָם לֶעָנִיִּים, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי עִקַּר הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צִדְקָתָא. וְעַל-כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בִּשְׁעַת הַקְּצִירָה, דְּהַיְנוּ מִצְוֹת לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה קְצִירַת הַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ בִּבְחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְכֵן אַחַר הַקְּצִירָה צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַתְּבוּאָה בְּכַמָּה מִצְוֹת וְכֻלָּם הֵם בְּחִינַת צְדָקָה, דְּהַיְנוּ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת לְכֹהֲנִים וּלְוִיִּם וַעֲנִיִּים הַכֹּל כְּדֵי לְבָרֵר הַתְּבוּאָה מִמַּ"ן וְתֶבֶן שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי בְּחִינַת גּוּף עֲשׂוֹ שֶׁשְּׁאַל אָבִיו אֵיךְ מְעַשְּׂרִין אֶת הַתֶּבֶן. וְעִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בְּמַתָּנוֹת מֵהַתְּבוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת צְדָקָה. וְעַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה בֵּרוּר וְעֲלִיָּה לְהַתְּבוּאָה נוֹתְנִין בְּכָל פַּעַם אֵיזֶה מַתָּנָה לַכֹּהֲנִים אוֹ לָעֲנִיִּים כִּי בִּתְחִלָּה כְּשֶׁצּוֹמֵחַ וְנִגְמָרַת הַפְּרִי מַפְרִישִׁין בִּכּוּרִים וְאַחַר כָּךְ בִּשְׁעַת קְצִירָה לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה וְאַחַר כָּךְ אַחַר הַמֵּרוּחַ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת שֶׁאֵין חַיָּבִים בָּהֶם כִּי אִם לְאַחַר הַמֵּרוּחַ. וְאַחַר כָּךְ בִּשְׁעַת הַגְּמָר כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה קֶמַח וְנוֹתֵן מַיִם בָּעִסָּה חַיֶּבֶת בְּחַלָּה הַכֹּל בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, כִּי בְּכָל פַּעַם מֵהַנַּ"ל יֵשׁ בֵּרוּר, כִּי בִּתְחִלָּה כְּשֶׁצּוֹמֵחַ וְנִגְמֶרֶת הַפְּרִי וְהַתְּבוּאָה מִן הָאָרֶץ זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּתְבָּרֵר הַצּוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ עַד שֶׁנִּכְּר הַפְּרִי שֶׁהָיָה בִּתְחִלָּה טְמוּנָה וְנִסְתֶּרֶת בָּאָרֶץ עַל-כֵּן מַפְרִישִׁין אָז בִּכּוּרִים לַכֹּהֵן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְכֵן בִּשְׁעַת הַקְּצִירָה אָז הִיא בֵּרוּר יוֹתֵר, כִּי אָז נִגְמָר הַפְּרִי וְנִבְדָּל מִן הֶעָפָר לְגַמְרֵי וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן נוֹתְנִין אָז מַתָּנוֹת עֲנִיִּים כַּנַּ"ל אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נִקְצַר מִן הָאָרֶץ לְגַמְרֵי עֲדַיִן מֹץ וְתֶבֶן חוֹפִין עַל הַתְּבוּאָה שֶׁהֵם הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִטְרֹחַ לְבָרֵר הַתְּבוּאָה וּלְמָרְחָהּ לְנַקּוֹתָהּ מִמֹּץ וְתֶבֶן, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּפְרִישִׁין הַפְּרִי מֵהַקְּלִפָּה שֶׁגַּם זֶה הוּא הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַפְּרִי עַל הַקְּלִפָּה הַנֶּאֱחֶזֶת בְּגַשְׁמִיּוּת הַגּוּף. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לִתֵּן מַתָּנוֹת כְּהֶנָּה תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת שֶׁמְּצוָתָן לְאַחַר הַמֵּרוּחַ וְכֵן בִּשְׁעַת גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל הַפַּת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנּוֹתְנִין מַיִם בָּעִסָּה שֶׁהוּא עִקַּר הַגְּמָר שֶׁאָז כְּבָר נִזְדַּכְּכָה גַּם מִסָּבִין וּמֹרֶסֶן וְעַכְשָׁו נִגְמֶרֶת שֶׁתִּהְיֶה רְאוּיָה

לְמַאֲכַל אָדָם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית עִסָּה עֲדַיִן הִיא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה, כִּי הַתְּבוּאָה בְּעַצְמָהּ קוֹדֶם מִרוּחַ וּטְחִינָה אֵינָהּ מַאֲכַל אָדָם כִּי אִם מַאֲכַל בְּהֵמָה. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הַגְּמָר צְרִיכִין לְהַפְרִישׁ חַלָּה, כִּי כָּל הַמַּתָּנוֹת הֵם בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהוּא הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין אוֹתָם בְּכָל עֵת שֶׁנִּתְבָּרְרָה הַתְּבוּאָה וְעוֹלָה בְּיוֹתֵר מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

כִּי הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר צָרִיךְ לְהִזְדַּכֵּךְ וּלְהִתְבָּרֵר בְּכַמָּה בֵּרוּרִים בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר כַּיָּדוּעַ. וְכָל בֵּרוּר וּבֵרוּר הוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת מִגּוּף לְנֶפֶשׁ, מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתָּנוֹת עֲנִיִּים וּמַתָּנוֹת כְּהֻנָּה וּלְוִיָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין רֹב הַמַּתָּנוֹת לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ מִדִּין לְחֶסֶד. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי נוֹתְנִין לַלֵּוִי וְהַלֵּוִי נוֹתֵן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת הֵם חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ שֶׁהֵם חָמֵשׁ גְּבוּרוֹת שֶׁזֶּהוּ סִטְרָא דִּלֵּוִי כַּיָּדוּעַ. כִּי הַנֶּפֶשׁ שָׁרְשָׁהּ בִּגְבוּרוֹת וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהַחֲיוֹת אֶת הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת. אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא כְּשֶׁהַגְּבוּרוֹת נִמְתָּקִין עַל-יְדֵי הַחֲסָדִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּחִינַת חֶסֶד לְגַבֵּי הַגּוּף, כִּי הַנֶּפֶשׁ עִקַּר כִּסּוּפָהּ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לִהְיוֹת נִכְלָל בְּשֹׁרֶשׁ שָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, כִּי שֹׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא חֶסֶד שֶׁעַל יְדוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. אֲבָל עִקַּר הַמְתָּקַת הַגְּבוּרוֹת לְהַכְפִּים לְחֶסֶד הוּא עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין מַתָּנוֹת לַלֵּוִי שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְהוּא נוֹתֵן מֵהֶם לַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַנֶּפֶשׁ לְהִתְעַלּוֹת עַל הַגּוּף כַּנַּ"ל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁהַכְנִיעַ גּוּפוֹ וְנָתַן מִתְּבוּאָתוֹ לְכֹהֲנִים וּלְוִיִּים מַתָּנָתָם עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה שֶׁתִּתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְיִהְיוּ נִמְתָּקִין הַגְּבוּרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁהַלֵּוִי נוֹתֵן לַכֹּהֵן וְנִכְלָלִין וְנִמְתָּקִין הַגְּבוּרוֹת עַל-יְדֵי הַחֲסָדִים שֶׁהוּא הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְכֵן עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַגְּבוּרוֹת זוֹכֶה אַחַר כָּךְ שֶׁתִּתְעַלֶּה וְתִתְגַּבֵּר הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר עַל הַגּוּף לְבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהַתְחִיל לִקְצֹר קֹדֶם קְצִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא מִצְוָה, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי קְצִירַת הָעֹמֶר זוֹכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַקְּצִירָה שֶׁל הַתְּבוּאָה שֶׁתִּהְיֶה הַקְּצִירָה בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת עֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר לִקְצֹר קֹדֶם לָזֶה, כִּי קְצִירַת הַתְּבוּאָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת עֲלִיַּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי קְצִירַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא מִצְוָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת יוֹדוּךְ עַמִּים אֱלֹקִים יוֹדוּךְ עַמִּים כֻּלָּם אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ וְכוּ' (תְּהִלִּים סז) כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאֶרֶץ נוֹתֶנֶת יְבוּלָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין הָעַמִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וּבָאִים גַּם כֵּן לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת יוֹדוּךְ עַמִּים כֻּלָּם עַל-יְדֵי אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְלֹא אֶתֵּן אֶתְכֶם חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם (יוֹאֵל ב) כִּי הָרָעָב הוּא חֶרְפָּה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ, כִּי הָרָעָב חַס וְשָׁלוֹם מוֹרֶה עַל הִתְגַּבְּרוּת הַגּוּף חַס וְשָׁלוֹם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ כִּי מִתְגַּבֵּר הַדּוֹמֵם עַל הַצּוֹמֵחַ חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לָעָתִיד שֶׁאֲנַחְנוּ נָשׁוּב לַה' וַה' יִתְבָּרֵךְ יָשׁוּב אֵלֵינוּ וְכַמְבֹאָר שָׁם כָּל הַהַבְטָחוֹת שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ מַבְטִיחַ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיַּכִּירוּ וְיֵדְעוּ אוֹתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁאָז יוֹדְעִין אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ וּמַכִּירִין אוֹתוֹ כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְהַגְבִּיר נַפְשׁוֹ עַל גּוּפוֹ עַל-כֵּן נֶאֱמַר שָׁם לְעָנְיַן הַבְטָחוֹת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם 'וְלֹא אֶתֵּן אֶתְכֶם עוֹד חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם'. כִּי שָׁבָע וְזוֹל הוּא בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקָרְבִין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּמַכִּירִין וְיוֹדְעִין אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּבְנֵין דִּישְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ. וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל רַבֵּנוּ שָׁם לְדַבֵּר מִגּוּף וְנֶפֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף עַל-יְדֵי-זֶה יוֹדְעִין וּמַכִּירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בְּיוֹאֵל ב) לְעָנְיַן הַבְטָחַת הַשֹּׂבַע שֶׁיִּהְיוּ נִצּוֹלִין מִן הָרָעָב נֶאֱמַר, שָׁם וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' וְכוּ' וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְשֹׂבַע, דְּהַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֵידַע וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּגוּף וְנֶפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בְּחִינַת וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְכוּ' וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ בְּחִינַת וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' שֶׁעִקַּר הָאֲכִילָה הוּא בִּשְׁבִיל נַפְשׁוֹ לְהַלֵּל אֶת שֵׁם ה' עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַגּוּף בְּנֶפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לָדַעַת אֶת ה' בְּחִינַת וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וַאֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם וְאֵין עוֹד וְכוּ', אָמֵן וְאָמֵן:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, גָּדוֹל יוֹם הַגְּשָׁמִים כְּיוֹם שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ תּוֹרָה. כִּי הַגְּשָׁמִים הֵם בְּבְחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שָׁם בְּמַסֶּכֶת תַּעֲנִית, גָּדוֹל יוֹם הַגְּשָׁמִים כִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וּלְפִיכָךְ קְבָעוּהָ בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַגְּשָׁמִים הֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף שֶׁהַגּוּף נִכְלָל בְּנֶפֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁלֶּעָתִיד כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' בְּסִימָן יט עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל שֶׁעַל שֶׁעַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מַכְנִיעִין תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר הַקְּדוֹשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְעַל-יְדֵי-זֶה רוֹמְמָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְכוּ' וְעִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם בְּבְחִינַת וַיַּפֵּל ה' אֱלֹקִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וְכוּ'. וְאָז נִבְנָה הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע וְכוּ' לְאִשָּׁה, הַיְנוּ שֶׁהָאִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עִקַּר בְּנִינָהּ עַל-יְדֵי תַּרְדֵּמָ"ה שֶׁהוּא בְּמִסְפַּר תַּרְגּוּם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים עַמְמִין, כִּי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת נַגַּהּ, בְּחִינַת הַתִּקְלָא שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה וְהַמִּשְׁקָל וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁל הָאָדָם וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וְלִכְבֹּשׁ אֶת יִצְרוֹ הוּא מְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם וַאֲזַי נִכְלָל הַתַּרְגּוּם בְּחִינַת נַגַּהּ בְּהַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וּלְהֵפֶךְ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה חַס וְשָׁלוֹם נִכְלָל הַתַּרְגּוּם וְכוּ' בִּבְחִינַת לְשׁוֹנוֹת הַשִּׁבְעִים עַמְמִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם אָזַי כָּל אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ עַל-יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה, כִּי בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר וְאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׂלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל הוּא זוֹכֶה שֶׁיִּתְנוֹצְצוּ וְיָאִירוּ עַל יָדוֹ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וְאָז כָּל אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ הוּא רַק מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה בִּבְחִינַת יִשְׂלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָדָשׁ שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל מִתְּבוּאָה חֲדָשָׁה שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה עַד שֶׁיַּקְרִיבוּ אֶת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בָּא מִשְּׁעוֹרִים דַּיְקָא, כִּי יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה כָּל אֲכִילָתָם בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיוּ נִזּוֹנִים רַק מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר שֶׁאוֹכְלִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה. וְלָזֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנַת הָאָר"י זַ"ל שֶׁשְּׂעוֹרָה הוּא בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים מְנַצְפַּ"ךְ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַדִּבּוּר. כִּי חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מְנַצְפַּ"ךְ הֵם חֲמֵשׁ מוֹצָאוֹת הַפֶּה, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים כַּמָּה פְּעָמִים, הַיְנוּ כִּי שְׂעוֹרִים הֵם בְּבְחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַבִּנְיָן וְהַשְׁלֵמוּת שֶׁל הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל לְשׁוֹן

הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּחִינַת חִטָּה, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂאָהּ כְּאוֹצָר שֶׁל חִטִּים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּשְׂעוֹרִים הֵם בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה וְשֵׁנָה שֶׁעַל יְדוֹ עִקַּר הַבִּנְיָן וְהַשְׁלֵמוּת שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה כַּנַּ"ל. כִּי שְׂעוֹרִים הֵם בְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה וְשֵׁנָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת. וְתַרְדֵּמָה וְשֵׁנָה הֵם בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל [וְכֵן אִיתָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן (בְּסִימָן ס) שֶׁמַּאֲכַל בְּהֵמָה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת הִסְתַּלְּקוּת הַפָּנִים, עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא לְזִכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לְפָנִים מִפָּנִים בְּפָנִים דְּבָר ה' עִמָּכֶם. עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק וְהָבֵן הֵיטֵב]:

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהַקְרִיב עֹמֶר מִשְּׂעוֹרִים דַּיְקָא תֵּכֶף אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וְאָז דַּיְקָא הֵתֵר הַלֶּחֶם חָדָשׁ לֶאֱכֹל וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר. כְּדֵי שֶׁיִּטָּהֲרוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִזֻּהֲמָתָן לָצֵאת מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם וְלִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת. כִּי בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלֵיל רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח אָז זָכִינוּ לִבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם רוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן, כִּי אָז הָיָה הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי אָז הוֹצִיאָנוּ מִגְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַטֻּמְאָה, הַיְנוּ תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁמִּצְרַיִם כְּלוּלִים מֵהֶם, כִּי מִצְרַיִם הֵם בְּנֵי חָם שְׁטוּפֵי זִמָּה, כִּי הֵם עֲרָוַת הָאָרֶץ כַּמּוּבָא. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הוֹצִיאָנוּ אָז מִמִּצְרַיִם מִמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, הַיְנוּ מִתַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהִיא עִקַּר הַטֻּמְאָה שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וְאָז הִתְחִיל לִבְחֹר בָּנוּ מִכָּל עַם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן, כִּי אָז נִתְגַּלָּה בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא דִּבֵּר ה' שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. כִּי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שִׁדֵּד הַמַּעֲרֻכוֹת וְשִׁנָּה הַטֶּבַע בְּאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלָּה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ כִּרְצוֹנוֹ וְהוּא בּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּשְׁבִילָם בָּרָא וּמְקַיֵּם הַכֹּל כַּאֲשֶׁר רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם כָּל הָעוֹלָם בְּכָל הָעֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁבָּאוּ עַל הַמִּצְרִיִּים בְּמוֹפְתִים נוֹרָאִים וְשִׁנּוּי הַטֶּבַע מְאֹד וְיִשְׂרָאֵל נִצּוֹלוּ מֵהֶם וְהַכֹּל הָיָה כְּדֵי לְהַכְרִיחַ אֶת פַּרְעֹה שֶׁיְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ מִמִּצְרַיִם. וְעַל-כֵּן אָז נִתְגַּלָּה דִּבּר ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי אָז נִתְגַּלָּה, כִּי בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי נִתְגַּלָּה אָז בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא דִּבֵּר ה' שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה רוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקֵרְבָנוּ אֵלָיו אָז. אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכִינוּ אָז לִבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא דִּבֵּר ה' שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְהֵאִיר עָלֵינוּ אָז הֶאָרָה עֲצוּמָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא הָיָה הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת,

כִּי הָיָה רַק בִּבְחִינַת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה שֶׁעֲדַיִן מְחֻסַּר תִּקּוּן בְּזֶה הָעוֹלָם וְאֵין בּוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם כְּשֶׁמַּשְׁלִימִין אוֹתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם מִלְּמַטָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַעְגְּעִין עַצְמָן לְבָרֵר בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁאָז עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְכַנַּ"ל. כִּי בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הַכֹּל הָיָה עֲדַיִן בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא כַּמּוּבָא. כִּי לֹא הָיָה יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן רְאוּיִין לְהִגָּאֵל עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם לְבַד כַּמּוּבָא. רַק ה' יִתְבָּרַךְ כְּבִיכוֹל הֶכְרַח לְהוֹצִיאָם מִיָּד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּקְּעוּ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכַמּוּבָא. כִּי בְּמִצְרַיִם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי זֶה הַבֵּרוּר שֶׁל בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִוא כְּלוּל מִבְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים תִּקּוּן עֵץ הַדַּעַת, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר הַטּוֹב מֵהָרַע הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא בְּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי כָּל הַתּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים הֵם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִוא בִּבְחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהִוא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר, אָסוּר וּמֻתָּר, הַיְנוּ בְּחִינַת טוֹב וָרָע כַּמּוּבָא. הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם כְּלַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מְבָרְרִין הַטּוֹב מֵהָרַע, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרְרִין הַכָּשֵׁר מֵהַפָּסוּל, הַטָּמֵא מֵהַטָּהוֹר וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת בֵּרוּר לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִכְתְּבָה בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא הַגְּמָרָא שֶׁסִּדְּרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁשָּׁם עִקַּר בֵּרוּר כָּל דִּינִים הַתּוֹרָה כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ'. וְגַם הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּעַצְמָהּ כְּלוּלָה מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְתַרְגּוּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִנַּיִן לְתַרְגּוּם מִן הַתּוֹרָה וְכוּ'? כִּי כְּלַל הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבּוֹ בָּרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. כִּי בְּאוֹרָיְתָא בָּרָא קַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, וְהַתּוֹרָה הִיא מְקַיֶּמֶת אֶת הָעוֹלָם. וְעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ נִתְנַסִּין וְנִצְטָרְפִין בְּזֶה הָעוֹלָם הַבְּחִירָה וְכוֹבְשִׁין אֶת יִצְרָם וּמְשַׁבְּרִין תַּאֲוָתָם וּמִתְרַחֲקִים מִנַּאוּף וּמְקַיְּמִין מִצְוֹת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם, הַטּוֹב שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת, וּמַשְׁלִימִין אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם. אֲבָל בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְבָרֵר בְּשְׁלֵמוּת הַטּוֹב מֵהָרַע וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְבָרֵר לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה בְּכֹחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעַ זֻהֲמַת מִצְרַיִם וְלָצֵאת מֵהֶם. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו

חָמַל עָלֵינוּ בְּחַסְדּוֹ וּבְזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ וְדָלֵג עַל הַקֵּץ וְהוֹצִיאֵנוּ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְבַד קֹדֶם שֶׁנִּשְׁלַם עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא הַשְׁלֵמוּת שֶׁמַּשְׁלִימִין אוֹתוֹ מִלְּמַטָּה בָּזֶה הָעוֹלָם, רַק הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הִשְׁלִים הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה מִלְּמַעְלָה וְגִלָּה לְעֵין כֹּל שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא עוֹלָמוֹ בְּדִבּוּר וְהוּא מוֹשֵׁל גַּם עַתָּה בְּדִבּוּרוֹ וְנוֹתֵן כֹּחַ לַצַּדִּיקִים לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע כִּרְצוֹנוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת וְכַנַּ"ל. אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵאִיר עָלֵינוּ אָז הֶאָרָה נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין זֶה תַּכְלִית הַשְׁלֵמוּת מֻחֶמֶת שֶׁהָיָה רַק בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וְלֹא הָיָה עֲדַיִן בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַנִּשְׁלָם מִלְּמַטָּה עַל יְדֵינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא הָיְתָה הַהֶאָרָה רַק לְפִי שָׁעָה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף נִסְתַּלֵּק וְאָזַי תֵּכֶף בְּיוֹם שֵׁנִי צְרִיכִין אָנוּ לַחֲזֹר וּלְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ לְהַשְׁלִים הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל יָדֵינוּ לְהַשְׁלִים בְּחִינַת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַקְרִיב בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח, כִּי שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁל לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע כַּנַּ"ל, כִּי שְׂעוֹרִים הוּא כְּלוּל מִמַּאֲכַל אָדָם וּמַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי שְׂעוֹרִים מַאֲכִילִין אוֹתוֹ לִבְהֵמוֹת אֲבָל גַּם מְבָרְרִין אוֹתוֹ וְעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מַאֲכְלֵי אָדָם, אֲבָל חִטִּים כָּל עִקַּר אֲכִילָתוֹ הוּא רַק מַאֲכַל אָדָם, כִּי חִטִּים הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים אָדָם, אֲבָל שְׂעוֹרִים כְּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם מִבְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם וּמִבְּחִינַת לְשׁוֹן הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמָה, כִּי הוּא מַאֲכַל אָדָם וּמַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי הוּא בִּבְחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וּבֵין לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבְּנָיָן וְהַשְׁלֵמוּת שֶׁל לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא הָעֹמֶר מִשְּׂעוֹרִים דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּתְּקוּנִים וּבַזֹּהַר שֶׁהָעֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּרְבָּן שֶׁל הַסּוֹטָה שֶׁהָיָה מִשְּׂעוֹרִים שֶׁבּוֹ הָיְתָה נִבְדֶּקֶת אִם מָעֲלָה מַעַל בְּאִישָׁהּ וְאִם הִיא טְהוֹרָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּזֹּהַר, וְאִיהוּ בְּדִיקוּ דְּאֵשֶׁת חַיִל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי מִנְחַת שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר וְהַצֵּרוּף שֶׁל בְּחִינוֹת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּדִיקָה וְהַנִּסָּיוֹן וְהַצֵּרוּף שֶׁל תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, כִּי הוּא בִּבְחִינַת נִגּוּהַ שֶׁלְּפָעָמִים נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ וְהַכֹּל כְּפִי מַעֲשֵׂה הָאָדָם שֶׁאִם אֵינוֹ זוֹכֶה חַס וְשָׁלוֹם אָזַי נִכְלָל נֹגַהּ בַּטֻּמְאָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָל לְשׁוֹן תַּרְגּוּם בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים חַס

וְשָׁלוֹם. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה אָז נִכְלָל נֹגַהּ בַּקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּכְלָל לְשׁוֹן תַּרְגּוּם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְנָחַת שְׁעוֹרִים שֶׁל הַסּוֹטָה שֶׁהִיא נִבְדֶּקֶת בָּזֶה אִם הִיא בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. וְכֵן כְּלַל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהָבִיא מִנְחַת שְׂעוֹרִים בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְבָרְרִים בְּחִינַת תַּרְגּוּם וּמַשְׁלִימִין אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְכַנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא הַתֹּר לֶאֱכֹל לֶחֶם חָדָשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה, כִּי אָז כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַשְׁלִים הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם אָז מְבִיאִין הָאָרָה וְהִתְנוֹצְצוּת לְכָל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבּוֹ נִבְרָא כַּנַּ"ל. וְאָז כָּל אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ הוּא רַק מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל. וְכָל זְמַן שֶׁאֵין מַשְׁלִימִין יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלֵיהֶם בִּבְחִינָה זֹאת אֵינוֹ רָאוּי לְמַאֲכָלָם עַל-כֵּן אֲסוּרִים לֶאֱכֹל חָדָשׁ עַד שֶׁיַּקְרִיבוּ הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם מַאֲכָלֵיהֶם בִּבְחִינָה זֹאת שֶׁיִּהְיוּ כָּל מַאֲכָלֵיהֶם מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת לְבַד וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח, כִּי מֵחֲמַת שֶׁבְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה רַק בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה קֹדֶם שֶׁנִּשְׁלַם מִלְּמַטָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז הֶחָמֵץ אָסוּר בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא רַק שֶׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה כִּי אִיתָא שֶׁחָמֵץ הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, הַיְנוּ כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל חָמֵץ כִּי אִם כְּשֶׁמְּבָרְרִין בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּפֶסַח שֶׁאָז הָיָה בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה וַעֲדַיִן לֹא בֵּרְרוּ אֶת בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז צְרִיכִין לִבְרֹחַ וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶחָמֵץ בְּתַכְלִית הָרִחוּק, כִּי אָז עַל-יְדֵי הֶחָמֵץ חַס וְשָׁלוֹם יִתְעוֹרְרוּ כָּל הָרַע שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וְיֵינְקוּ מֵהַקְּדֻשָּׁה דֶּרֶךְ הֶחָמֵץ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין לִינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְבָרְרִין בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין אָז לְזָהֵר מְאֹד מֵחָמֵץ וְלֶאֱכֹל רַק מַצָּה וּלְבַעֵר הֶחָמֵץ לְגַמְרֵי, כִּי מַצָּה בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְחָמֵץ בְּחִינַת תַּרְגּוּם, כִּי מַצָּה בְּהֵ"א בְּחִינַת חָמֵשׁ מוֹצְאוֹת הַפֶּה שֶׁהוּא הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַדִּבּוּר וְחָמֵץ בְּחֵית בְּחִינַת בְּהֵמָה (כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה שֶׁאָלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא בְּסִימָן נז) בְּחִינַת הָעֵדֶר הַדִּבּוּר כִּי לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים הֵם בְּחִינַת לְשׁוֹן עֲלָגִים וְאֵינָם בִּכְלַל דִּבּוּר אָדָם. וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח שֶׁאָז עֲדַיִן אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְבָרֵר הֶחָמֵץ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אָז הֶחָמֵץ נִכְלָל בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמָה הֶעֵדֶר הַדִּבּוּר. וְעַל-כֵּן אִסּוּר הֶחָמֵץ בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד, רַק כָּל אֲכִילָתֵנוּ מַצָּה שֶׁהוּא

מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה הַבָּאָה מִלְּמַעְלָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל תֵּכֶף בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח אָנוּ מַקְרִיבִין הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים וְאָז אָנוּ מַתְחִילִין בַּתְּקוּן הַנַּ"ל לְהַשְׂלִים הַלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מִלְּמַטָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְבָרְרִין הַקְּדֻשָּׁה בְּהַדְרָגָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַד שֶׁזּוֹכִין בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל טֻמְאַת מִצְרַיִם לְגַמְרֵי, כִּי אָז הָיָה עִקַּר גְּמַר מַפֶּלֶת מִצְרַיִם בְּשִׁבְעַת קְרִיעַת יַם סוּף וְאָז הֶחֱמֵץ אַחַר הַפֶּסַח, כִּי אָז בְּשִׁבְעַת קְרִיעַת יַם סוּף נִתְגַּלָּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁזָּכָה יוֹסֵף לָזֶה עַל-יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְכַמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. כִּי אָז הָיָה בְּחִינַת בֵּרוּר עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה מֹשֶׁה שֶׁבִּתְחִלָּה הָיָה מִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה וְעַכְשָׁו נִכְלַל כֻּלּוֹ בְּטוֹב גָּמוּר וְגִלָּה הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁבָּקַע הַיָּם וְהִפִּיל אֶת מִצְרַיִם רַע הַכּוֹלֵל בַּמַּיִם הַזֵּדוֹנִים וְיִשְׂרָאֵל עָבְרוּ בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאָז נִכְנַע בְּחִינַת שִׁפְחָה בִּישָׁא וְאָז הֵאִיר הֶאָרָה מְקֻבֶּלֶת הַתּוֹרָה, כִּי נִצְטַוּוּ תֵּכֶף אַחַר כָּךְ כַּמָּה דִינִים וּמִשְׁפָּטִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. וְאָז הֵאִיר עֲלֵיהֶם בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁמְּבָרֵר כְּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ' שֶׁמַּכְנִיעַ שִׁפְחָה בִּישָׁא וְאָז נִכְלָל גַּם בְּחִינַת הַשִּׁפְחָה בַּקְּדֻשָּׁה כַּמּוּבָן כָּל זֹאת בַּתִּקּוּנִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אָז רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ' וּמַחֲמַת שֶׁאָז הָיָה בְּחִינַת בֵּרוּר עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, עַל-כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח הֶחֱמֵץ, כִּי אַחַר הַבֵּרוּר הַנַּ"ל נִכְלָל הֶחֱמֵץ בַּקְּדֻשָּׁה וְאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ בְּהַהַשְׁמָטוֹת, מְבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ. שֶׁהַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּשֶׁבָּא מִלְּמַעְלָה עָדַיִן אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת עַד שֶׁמַּשְׁלִימִין אוֹתוֹ מִלְּמַטָּה בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְזֶה סוֹד כַּוָּנוֹת מִצְוֹת מִילָה וְכוּ', כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ הַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ כָּאן בְּעִנְיַן פֶּסַח וּסְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁבְּפֶסַח הוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בְּחִינַת הַלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה רַק שֶׁאָז בִּשְׁבִיל צֹרֶךְ הַגְּאֻלָּה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מִלְּמַעְלָה בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִגָּאֵל, כִּי אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלָּה שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא וְנוֹרָא, וְהִתְגַּלּוּת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם

בְּחִינַת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ מִלְּמַטָּה בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין תֵּכֶף בְּיוֹם שֵׁנִי לְהַתְחִיל בְּתִקּוּן זֶה עַל-יְדֵי הַקְּרֻבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁאָנוּ מְטַהֲרִין עַצְמֵנוּ מִיּוֹם אֶל יוֹם בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין אֶל הָעֹמֶר דַּיְקָא כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁמַּשְׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁלֵמוּת שֶׁמַּשְׁלִימִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ מִלְּמַטָּה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן סוֹפְרִין לְהָעֹמֶר אֶת הַיָּמִים, דְּהַיְנוּ סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַקְּדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם עַל-יְדֵי מִצְוֹת סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לָצֵאת מִמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לְמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה לִזְכּוֹת לְהַשְׁלִים בִּשְׁלֵמוּת אֶת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְמַטָּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁלֵמוּת שֶׁמַּשְׁלִימִין אֶת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ מִלְּמַטָּה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁכְּבָר סָפַרְנוּ שִׁשָּׁה יָמִים אָז נִמְשָׁכִין מֹחִין גְּדוֹלִים (בְּחִינַת רְשִׁימוּ דְּגַדְלוּת דְּאַבָּא, כְּמוּבָא בַּכַּוָּנוֹת) הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָ עַל יְדֵינוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְעַל-כֵּן אָז הוּא קְרִיעַת יַם סוּף וְאָז מַכְנִיעִין הַמִּצְרִים שֶׁהֵם רַע הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל לְגַמְרֵי, כִּי אָז נִשְׁלָם הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם עַל-יְדֵי שֶׁכְּבָר סָפַרְנוּ שִׁשָּׁה יָמִים סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת יְסוֹד, בְּחִינַת הַיָּם רָאָה וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה, עַל-כֵּן אָז תֵּכֶף אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח הֶחָתָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל חָמֵץ כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כְּשֶׁזּוֹכִין לְבָרְרוֹ וּלְהַשְׁלִים בּוֹ אֶת הַלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁזֶּה זוֹכִין בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח וְכַנַּ"ל וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנַּ"ל וְהֶבֶן הַדְּבָרִים הֵיטֵב:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֶׂה בִּלְעָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּנוּ וְלֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ ה' וְכוּ', וְה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּהַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ שֶׁהִצִּילָנוּ מִבִּלְעָם הָרָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ עָלֶיךָ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה עָנָה אֹתוֹ בִּלְעָם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת פְּתִיחַת פִּי הָאָתוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה אָז נֵס כָּזֶה שֶׁפָּתַח פִּי הָאָתוֹן וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַצַּלַת יִשְׂרָאֵל. כִּי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ בְּחִינַת וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלַי וְכוּ', בְּחִינַת רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ אוֹמֶרֶת כֵּן, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת הַנַּ"ל. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁאָז זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁהוּא רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ וְתִקּוּן הַבְּרִית הֵם תְּלוּיִים

וֶה בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת לִנְבוּאָה, לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא אָדוֹן לְכָל הַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא קָם עוֹד נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. עַל-כֵּן הָיָה קָדוֹשׁ בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה וְהַפְּרִישׁוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי. וְכֵן כָּל הַנְּבִיאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם הָיוּ קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים מְאֹד בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית. רַק מַחֲמַת שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְקְדֻשַּׁת מֹשֶׁה עַל-כֵּן הָיְתָה נְבוּאָתָם בִּבְחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה רַק מֹשֶׁה זָכָה לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַנְּבוּאָה בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת לִנְבוּאָה שֶׁהוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כֵּן זוֹכֶה לִנְבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נָתַן כֹּחַ הַבְּחִירָה לָאָדָם וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבֵין סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא שֶׁהֵם לְשׁוֹנוֹת הַשִּׁבְעִים עַמָּמִין וְשָׁם בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת נֹגַהּ, שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה וְהַמַּתְקָלָא, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לַעֲלוֹת אֶת הַקְּדֻשָּׁה וְלִזְכּוֹת לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אִי אֶפְשָׁר לוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר אֶת עַצְמוֹ בִּגְבוּרָה גְּדוֹלָה לִכְבֹּשׁ אֶת יִצְרוֹ וּלְשַׁבֵּר אֶת כָּל הַתַּאֲוֹת וְהָעִקָּר לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף וּכְפִי מַה שֶּׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ כֵּן מְבָרֵר הַטּוֹב בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם וְכוּ' וּמַשְׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכָל מַה שֶּׁמַּשְׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע הַכּוֹלֵל וּלְבַטֵּל תַּאֲוָה הַנַּ"ל. וְכֵן חוֹוֶרֶת חֲלִילָה עַד שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּלְתִקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל:

כִּי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְתִקּוּן הַבְּרִית תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל. וּכְבָר מְבֹאָר אֵצְלֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁכָּל הַדְּבָרִים הַתְּלוּיִים זֶה בָּזֶה אֵין יוֹדְעִים מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה, כַּמְּבֹאָר, כִּי גַּם כָּאן אֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה אַךְ הָאֱמֶת הִיא שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל מִשְּׁנֵיהֶם וּמֵאֵיזֶה בְּחִינָה מֵהֶם שֶׁמַּתְחִילִין תְּחִלָּה הוּא טוֹב מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְשַׁמֵּים לִזְכּוֹת לְסִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ אֶחָד שֶׁהַתְחָלָתוֹ מִשְּׁבִירַת תַּאֲוָה הַנַּ"ל וּכְפִי שִׁבִירָתוֹ תַּאֲוָה זֹאת כֵּן זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁהַתְחָלָתוֹ מִשְּׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַדֵּשׁ דִּבּוּרוֹ בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וְעוֹסֵק לְדַבֵּר הַרְבֵּה דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, (כַּמְּבֹאָר הַפֵּרוּשׁ בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי עֵצוֹת) וְכָל מַה שֶּׁמְּרַבֶּה יוֹתֵר בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְשַׁבֵּר תַּאֲוָה הַנַּ"ל וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר תַּאֲוָה הַנַּ"ל. כֵּן זוֹכֶה יוֹתֵר לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְכֵן חוֹוֶרֶת חֲלִילָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכֶה לְמַה שֶּׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְאָז זוֹכֶה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כִּי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁתָּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל רוּחַ נְבוּאָה מִלְּמַעְלָה דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם כְּשֶׁמְּתַקֵּן וּמְבָרֵר בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁאָז דַּיְקָא מַשְׂלִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּמַכְנִיעַ אֶת הָרַע הַכּוֹלֵל לְנַמְרֵי וְאָז מְקַבֵּל הָרוּחַ נְבוּאָה דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה בְּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכָל הַנְּבִיאִים כַּנַּ"ל. כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה אֶחָיזָה מֵהָרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת שֶׁבְּבְחִינַת תַּרְגּוּם אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל רוּחַ הַנְּבוּאָה מֵהַקְּדֻשָּׁה מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן בְּחִינַת הַתַּרְדֵּמָה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ' מְבַלְבֵּל וּמְעָרֵב אֶצְלוֹ וְאָז כְּשֶׁיִּרְצֶה לַעֲלוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְקַבֵּל רוּחַ נְבוּאָה יִתְאַחֵז בּוֹ הָרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת וִיבַלְבֵּל אוֹתוֹ בִּנְבוּאַת שֶׁקֶר וְכוּ' וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בַּכְּתָבִים, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא נָקִי מֵעֲבֵרוֹת רַק שֶׁלֹּא שִׁבֵּר הַתַּאֲוָה בְּהֶתֵּר כָּרְאוּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִזְכּוֹת לִנְבוּאַת אֱמֶת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא בֵּרֵר כָּרְאוּי בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה וְדֶרֶךְ שָׁם עוֹלִין וְנִכְלָלִין בַּקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינוֹת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ח

אֲבָל הָרְשָׁעִים הַמְכַשְּׁפִים שֶׁהֵם בִּלְעָם וַחֲבֵרָיו הֵם אֲזִלִים בָּתַר אִפְּכָא שֶׁהֵם עוֹשִׂין בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי בִּלְעָם הָיָה מְשֻׁקָּע בָּרַע הַכּוֹלֵל בְּתַכְלִית הַזֻּהֲמָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, הַמְכַבֵּן הִסְכַּנְתִּי. שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה עִם הָאָתוֹן מַעֲשֵׂה אִישׁוּת וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי-כֵן רָצָה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רוּחַ מִלְּמַעְלָה בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם שֶׁהוּא עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא לְשׁוֹן אֲרַמִּי שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם הָיָה עוֹלֶה לְינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב, 'מִן אֲרָם' דַּיְקָא, הֵינוּ עַל-יְדֵי לָשׁוֹן אֲרַמִּי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין הַקְּלִפּוֹת לְינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אֲרַמִּי אוֹבֵד אָבִי, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם רַק בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן נָתַן לְהַבְּחִירָה כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד וּכְמוֹ שֶׁהַצַּדִּיקִים יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְבָרֵר עֵץ הַדַּעַת בְּחִינַת תַּרְגּוּם וּלְהַשְׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּלְהַכְנִיעַ עַל-יְדֵי-זֶה רַע הַכּוֹלֵל לְגַמְרֵי וְלִזְכּוֹת לְרוּחַ נְבוּאָה דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ נָתַן כֹּחַ לְבִלְעָם וַחֲבֵרָיו שֶׁאֵינָם חֲפֵצִים לְשַׁבֵּר תַּאֲוָתָם לְשַׁבֵּר וּלְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת וְלֹא דַי שֶׁלֹּא שִׁבְּרוּ הָרַע שֶׁלָּהֶם וְלֹא בֵּרְרוּ עֵץ הַדַּעַת בְּחִינַת תַּרְגּוּם אַף גַּם הִתְגַּבֵּר בָּהֶם רִשְׁעוּתָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁהִתְגַּבְּרוּ בְּתֹקֶף הָרַע שֶׁלָּהֶם לְינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ הָעֵץ הַדַּעַת, דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם, לְינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה לַמְּקוֹמוֹת שֶׁלָּהֶם לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם רוּחַ נְבוּאָה דֶּרֶךְ הַטֻּמְאָה, דֶּרֶךְ הָרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכָל מַה שֶׁהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר בְּתֹקֶף זֻהֲמָתוֹ לֹא הִשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ נֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה, אַדְרַבָּה, רָצָה לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם לְמְקוֹמוֹ לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ נְבוּאָה לְמְקוֹמוֹ הַטָּמֵא, לְהַגְבִּיר

הָרַע הַכּוֹלֵל עַל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ לְהַגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם מֶמְשֶׁלֶת עַמִּים שֶׁהֵם רַע הַכּוֹלֵל עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהֵם מְרַמְּמִים מִכָּל לָשׁוֹן שֶׁהֵם בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, הֵפֶךְ הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּבָרְרִין הַתַּרְגּוּם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת וּמַשְׁלִימִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה וּמַכְנִיעִין רַע הַכּוֹלֵל לְגַמְרֵי וְזוֹכִין לְרוּחַ נְבוּאָה דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְהוּא הִתְגַּבֵּר מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם לְינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה וּלְהַמְשִׁיךְ רוּחַ נְבוּאָה בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ לְעַצְמוֹ דֶּרֶךְ הַטָּמְאָה כַּנַ"ל:

כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן זֶה הַכֹּחַ לְהַבְּחִירָה שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא כִּרְצוֹנוֹ אוֹ דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה אוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְהָעִקָּר הוּא הַדִּבּוּר שֶׁבּוֹ בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם וּבוֹ עִקַּר הַהַנְהָגָה וְהַמֶּמְשָׁלָה. וְעַל-כֵּן דִּבּוּר לְשׁוֹן מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל כְּמוֹ דַּבֵּר אֶחָד לְדוֹר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל (בְּסִימָן ד) כִּי הַצַּדִּיקִים מוֹשְׁלִים בְּדִבּוּרָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מֵחֲמַת שֶׁהִשְׁלִימוּ אֶת הַדִּבּוּר לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם עַל-יְדֵי שֶׁבֵּרְרוּ עֵץ הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. וּבִלְעָם רָצָה לְהַמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר בְּגָלוּת אֲצִלּוֹ לִמְשֹׁל בְּדִבּוּרוֹ כִּרְצוֹנוֹ עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר בְּתֹקֶף טֻמְאָתוֹ לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם, דֶּרֶךְ עֵץ הַדַּעַת לִינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר לְעַצְמוֹ שֶׁבּוֹ בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם וּמָסַר אֶת הַדִּבּוּר לִבְנֵי אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ בְּדִבּוּרָם לִשְׁלֹט כִּרְצוֹנָם, כִּי עִקַּר הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּבּוּר שֶׁהוּא חִיּוּת כָּל הָעוֹלָם, כִּי בּוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּבוֹ מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה לוֹ לְבִלְעָם מֶמְשָׁלָה וְכֹחַ גָּדוֹל בְּדִבּוּרוֹ שֶׁהִמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ דֶּרֶךְ הַטָּמְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וַאֲשֶׁר תָּאֹר יוּאָר. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַדִּבּוּר שֶׁמָּשַׁךְ לְעַצְמוֹ כַּנַ"ל וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁנָּטְלוּ עֵצָה מִמִּדְיָן וְאָמְרוּ עַל מֹשֶׁה, אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפֶה אַף אָנוּ נָבוֹא עֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפֶה וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה זָכָה לְדִבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דֶּרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי שֶׁשִּׁבֵּר וּבִטֵּל הָרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת לְגַמְרֵי וּבִלְעָם לְהֵפֶךְ מִמֹּשֶׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סָבְרוּ בָּלָק וּבִלְעָם שֶׁגַּם עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל יוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת הָיוּ יִשְׂרָאֵל אָז בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה כַּיָּדוּעַ אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ וּבִנְפְלָאוֹתָיו הַנּוֹרָאוֹת סִבֵּב לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל וְעָשָׂה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְהוֹצִיא בִּלְעָו מִפִּיו כִּרְצוֹנוֹ וּבִבְחִירָתוֹ בְּעַצְמוֹ, כִּי עִקַּר כֹּחוֹ הָיָה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִנִּיחַ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ וּלְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ נֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה, אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶׁיָּרַד אֶל הַטָּמְאָה יוֹתֵר רָצָה לְהַמְשִׁיךְ בְּתֹקֶף מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה לְשָׂם אֶת הָרוּחַ הַנִּבּוּאָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְהָיָה לוֹ כֹּחַ לָזֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁנּוֹתֵן ה' יִתְבָּרַךְ לְהַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לְהַמַּחֲשָׁבָה, עַיֵּן שָׁם):

כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ כָּל מִי שֶׁמַּרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ קָדוֹשׁ כָּרָאוּי הוּא מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ רוֹצֶה לֵילֵךְ בִּגְדוּלוֹת וְנִפְלָאוֹת מִמֶּנּוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רוּחַ

נְבוּאָה בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁרָחוֹק מִזֶּה. וְאִם יִרְצֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת מַרְאוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת יוּכַל לְקַלְקֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּאֲשֶׁר נִכְשְׁלוּ בָּזֶה רַבִּים מְאֹד רַק הוּא הוֹלֵךְ בְּתָמִימוּת וּמְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעְזְרוֹ לָצֵאת מִפְּחִיתוּת וְיִזְכֶּה לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ כָּרָאוּי וְאָז אִם יִזְכֶּה וְיִהְיֶה רָאוּי לָזֶה לְקַבֵּל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ דֶּרֶךְ הַקְדָּשָׁה ה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה עִמּוֹ כִּרְצוֹנוֹ, אֲבָל בִּלְעָם וְתַלְמִידָיו הֵם לְהֶפֶךְ כַּנַּ"ל שֶׁמְּשַׁקְּעִים בְּכָל הַטֻּמְאוֹת וּמִתְגַּבְּרִים לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָם דֶּרֶךְ הַטֻּמְאָה אֶת הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה לְהַמְשִׁיכוֹ לְעַצְמוֹ כִּרְצוֹנוֹ כְּפִי בְּחִירָתוֹ לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ כַּנַּ"ל וְכִמּוּבָן מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה 'בִּקְרוֹב עָלַי מְרֵעִים' (סִימָן לו), עַל פָּסוּק הִנֵּה בָרַךְ לְקָחְתִּי וּבֵרַךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְה' יִתְבָּרַךְ כָּל זְמַן שֶׁחָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם אֵינוֹ רוֹצֶה לְבַטֵּל כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם רַק בְּתַחְבּוּלוֹתָיו הַנִּפְלָאוֹת לָקַח וְהוֹצִיא מִמְּנּוּ הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי בְּחִירָתוֹ בְּעַצְמוֹ. וְזֶה בְּחִינַת פְּתִיחַת פִּי הָאָתוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה נֵס כָּזֶה שֶׁפָּתַח פִּי הָאָתוֹן שֶׁדִּבְּרָה עִמּוֹ וְהוֹכִיחָתּוּ וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד בְּתוֹכַחְתָּהּ וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר מַפַּלְתּוֹ וְנִטַּל מִמֶּנּוּ מֶמְשֶׁלֶת הַדִּבּוּר וְהֻכְרַח לְדַבֵּר כִּרְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ וְלַהֶפֵּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה, כִּי כָּל כֹּחוֹ הָיָה שֶׁהִמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר לְתֹקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַטֻּמְאָה וְלֹא רָצָה לְהָשִׁיב הַדִּבּוּר לִמְקוֹמוֹ לְקְדֻשָּׁתוֹ וּמֵחֲמַת כֹּחַ הַבְּחִירָה הָיָה לוֹ כֹּחַ לָזֶה כַּנַּ"ל. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הִנִּיחַ כָּל כֹּחוֹ וּמֹחוֹ וְחִיּוּתוֹ לְתוֹךְ הָאָתוֹן שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה עִמָּהּ מַעֲשֶׂה אִישׁוּת דְּכָל חֵילָא דְשַׁיְיפָא גּוּפָא וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּל הַכֹּחוֹת שֶׁבְּכָל אֵיבָרֵי הָאָדָם נִמְשָׁכִין לְתוֹךְ טִפַּת הַזֶּרַע, עַל-כֵּן הוּא בְּתֹקֶף טֻמְאָתוֹ שֶׁלֹּא רָצָה לְהַנִּיחַ לְהָשִׁיב הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ לִמְקוֹמוֹ לְמַעְלָה רַק הִמְשִׁיךְ אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם לְמַטָּה לְמַטָּה לִמְקוֹם טֻמְאָתוֹ בְּכֹחַ בְּחִירָתוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הִנִּיחַ כָּל כֹּחוֹתָיו וְחִיּוּתוֹ לְתוֹךְ הָאָתוֹן כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ כַּדִּין וְכַמִּשְׁפָּט כָּרָאוּי לְרָשָׁע רַע כְּמוֹתוֹ וְסִבֵּב בְּנִפְלְאוֹתָיו שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ שֶׁמְּשַׁךְ לְמַטָּה לְתַכְלִית הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ לְהָאָתוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁהָאָתוֹן יְדַבֵּר כִּי כָּךְ רָאוּי לוֹ, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ הִמְשִׁיךְ לָהּ כֹּחַ הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ עַל-יְדֵי שֶׁבָּא עָלָיו וּמָשַׁךְ כָּל כֹּחוֹתָיו לְשָׁם כַּנַּ"ל. וְצַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטוֹ שֶׁלֹּא בְּטֵל כֹּחַ הַבְּחִירָה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לָקַח מִמֶּנּוּ כֹּחַ הַדִּבּוּר בִּבְחִירָתוֹ בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא בִּבְחִירָתוֹ מָשַׁךְ כֹּחוֹ לְשָׁם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁךְ לָהּ כֹּחַ הַדִּבּוּר כַּדִּין. וְעַל-כֵּן פָּתַח ה' פִּי הָאָתוֹן וְהוֹכִיחָתּוּ וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד בְּתוֹכַחְתָּהּ וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה עִקַּר מַפַּלְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, גְּנוּת גָּדוֹל הוּא לוֹ הוּא הוֹלֵךְ לְהָרֹג אֻמָּה שְׁלֵמָה בְּדִבּוּרוֹ וּכְנֶגֶד הָאָתוֹן אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד, כִּי בְּוַדַּאי עַתָּה אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד עוֹד, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר סִבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ לְהָאָתוֹן עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו וּבְחִירָתוֹ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן שׁוּב אֵין לוֹ מֶמְשָׁלָה בַּדִּבּוּר כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהַדִּבּוּר עַתָּה בְּמָקוֹם נָמוּךְ וּמְזֹהָם מְאֹד אֵצֶל הָאָתוֹן. אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר

שֶׁהָאתוֹן אֵינוֹ בַּעַל בְּחִירָה בְּקַל יָכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִשָּׁם וּלְהַעֲלוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁקָּשֶׁה בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ לְשַׁבֵּר כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וְכַנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ מִשְׁפָּט וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְבַטֵּל כֹּחַ הַבְּחִירָה בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא כָּל הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל וְכַמּוּבָא [וּבִשְׁבִיל זֶה סוֹבֵב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁפִּרְעֹה בְּעַצְמוֹ יִתְרַצֶּה לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְכֵן מָצִינוּ בְּכַמָּה עִנְיָנִים. וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ] אֲבָל עַתָּה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לָקַח מִמֶּנּוּ הַדִּבּוּר וּמְסָרוֹ לְהָאתוֹן כַּדִּין וְכַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וּפָתַח פִּי הָאתוֹן, כְּבָר אָבַד כֹּחַ הַדִּבּוּר בִּבְחִירָתוֹ בְּעַצְמוֹ וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל, אַדְרַבָּא, הֻכְרַח לְדַבֵּר כִּרְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ. וְהָיָה הַדִּבּוּר כְּרָסָן בְּפִיו, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, שׁוּב אֶל בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר. וְהֻכְרַח לַהֲפֹךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל. כִּי כְּבָר נִלְקַח כֹּחַ מֶמְשָׁלֶת הַדִּבּוּר מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְסַר לְהָאתוֹן כַּדִּין עַל-יְדֵי בְּחִירָתוֹ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם בֵּרְרוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּקַל מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ בַּעַל בְּחִירָה וְאָז חָזַר מֶמְשֶׁלֶת הַדִּבּוּר לַה' יִתְבָּרַךְ וְהָיָה מֻכְרָח לְדַבֵּר כִּרְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ט

וּכְלַל הַדְּבָרִים הַיּוֹצֵא מִזֶּה לְמַעֲשֶׂה וּלְעֵצוֹת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לֵידַע שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה וְהַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד כַּמְבֹאָר לְעֵיל. וּבְוַדַּאי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה מֵהַהֶפֶךְ וְאִם כֵּן יִלְמֹד אָדָם קַל וָחֹמֶר מֵהֶם, וּמַה בִּלְעָם שֶׁהָיָה רָשָׁע וְטָמֵא כָּל כָּךְ וְהָיָה רָחוֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה מִלְּשׁוֹן הַקֶּדֶשׁ בְּתַכְלִית, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי כֹּחַ בְּחִירָתוֹ הַחֲזָקָה הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם לְהַמְשִׁיךְ הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲלֵיו לְהַשִּׂיג מַרְאוֹת הַנְּבוּאָה בְּתוֹךְ טֻמְאָתוֹ כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בַּקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם נָבִיא כְּמֹשֶׁה, אֲבָל בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם קָם וּמָנוּ בִּלְעָם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל וְיֵשׁ כֹּחַ בְּהָאָדָם לְהַגְבִּיר מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּתַקֵּף גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה רַק שֶׁתִּהְיֶה הַמַּחֲשָׁבָה תַּקִּיפָה וַחֲזָקָה מְאֹד מְאֹד בְּפְנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל וּבְמָקוֹם אַחֵר. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן קַל וָחֹמֶר בֶּן בְּנוֹ שֶׁל קַל וָחֹמֶר, כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּמָקוֹמוֹ אֲשֶׁר הוּא שָׁם וְכִוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם אוּלַי יִזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְשׁוּב וְלַחֲזֹר לִקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לָזֶה תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא שֶׁנִּפַּל בַּעֲוֹנוֹתָיו לְמָקוֹמוֹת מְגֻנִּים מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּאֲשֶׁר שְׁכִיחַ עַכְשָׁו בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וַאֲפִלּוּ אִם עֲדַיִן נִלְכָּד בְּמַה שֶּׁנִּלְכָּד חַס וְשָׁלוֹם. אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ כֹּחַ בִּבְחִירָתוֹ שֶׁיְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ גַּם בְּמָקוֹמוֹ הַנָּמוּךְ וְכוּ' בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהָאָדָם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם יִהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ תָּמִיד

לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְכַוָּנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הָרַע שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּשּׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי טוֹב לוֹ כִּי בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה נֶאֱבָד שׁוּם דִּבּוּר בָּעֹלָמָא וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים יְרַחֵם עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ וְיִתְקַבְּצוּ כָּל הַדִּבּוּרִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו שֶׁהֵם בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעַל-יְדֵי-זֶה יַכְנִיעַ וִיבַטֵּל רַע הַכּוֹלֵל וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בָּזֶה מְאֹד מְאֹד יָמִים וְשָׁנִים אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁית לְעוֹלָם וְעִקַּר הַכֹּחַ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בְּחִינַת גְּבוּרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ, כִּי צְרִיכִין לָדַעַת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁשִּׁלֵּמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְתִקּוּן הַבְּרִית תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה שֶׁמִּי שֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית אֵינוֹ זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְאִם כֵּן יִשְׁתּוֹמֵם כָּל אָדָם כִּי לְפִי זֶה נָפַל פֻּתְא בְּבֵירָא וּמַה הוֹעִילוּ חֲכָמִים בְּתַקָּנָתָם מַה שֶּׁגִּלָּה לָנוּ עֵצָה לְהַכְנִיעַ רַע הַכּוֹלֵל עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הֲלֹא הָא בָּהָא תַּלְיָא וּמִי שֶׁעֲדַיִן לֹא יָצָא מֵרַע הַכּוֹלֵל אֵינוֹ זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְאִם כֵּן מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרוֹ? אַךְ בֶּאֱמֶת יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי לִזְכּוֹת לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁשְּׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לָזֶה עֲדַיִן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַתְחִיל מִמָּקוֹם שֶׁיַּתְחִיל וּמֵאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁיַּתְחִיל בְּאֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה בָּעֹלָמָא טוֹב לְנַפְּשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ, כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה נֶאֱבָד, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר בִּבְחִירָתוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְאִם יְרַבֶּה בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת סוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ וְיַעַזְרוּ לוֹ בָּעֹלָמָא דֵּין וּבָעֹלָמָא דְּאָתֵי. וְכֵן אֵין שׁוּם נְקֻדָּה שֶׁל כִּבְיַשַּׁת יִצְרוֹ נֶאֱבָד שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְתִקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מַה שֶּׁזָּכָה לִפְעָמִים לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וְהִשְׁתַּדֵּל לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ מִן הָרַע אֵינוֹ נֶאֱבָד כְּלָל אֲפִלּוּ אִם לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ כָּרְאוּי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל עַל פָּסוּק בְּשׁוֹא גַּלְיוֹ אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם. וּבְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב הַכֹּל רַק כָּל אֶחָד הָרוֹצֶה בֶּאֱמֶת וְלִבְלִי לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ יָבִין דְּבָרִים הָרְבֵּה מִדְּבָרֵינוּ אֵלֶּה:

חלק י

וְזֶה, קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. 'עִמָּכֶם' דַּיְקָא בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת נְמוּכִים וּמְגֻשָּׁמִים מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן קְחוּ עִמָּכֶם דַּיְקָא דְּבָרִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה תָּשׁוּבוּ אֶל ה', כִּי כָּל זְמַן שֶׁיִּהְיֶה עִמָּכֶם דְּבָרִים בְּוַדַּאי יֵשׁ לָכֶם תִּקְוָה תָּמִיד לָשׁוּב אֶל ה'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק זֶה, אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדֹמוֹ"ר זַ"ל עַל פָּסוּק מִדֵּי דַּבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ וְכוּ' (בְּסִימָן עח), עַיֵּן שָׁם. כִּי בִּלְעָם וַחֲבֵרָיו הִתְגַּבְּרוּ בְּתֹקֶף רִשְׁעוּתָם לְהַמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה אֲלֵיהֶם בְּגָלוּת לְהַגְבִּיר הָרַע עַל הַטּוֹב חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְהָיָה לוֹ כֹּחַ לָזֶה מִצַּד חֹזֶק הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל. לוּלֵי ה' הָיָה בְּעָזְרֵנוּ וּמַחֲמַת שְׁכַוָּנָתוֹ הָיָה לְהָרַע

בְּוַדַּאי יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֲבָל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְטוֹבָה שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּעֹמֶק נְפִילָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְדַבֵּר אַף-עַל-פִּי-כֵן דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבְוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לָזֶה תָּמִיד כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְטוֹבָה כְּדֵי לְזַכּוֹת לְשׁוּב אֶל ה' בְּוַדַּאי יֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ נַחַת רוּחַ מִזֶּה וְלֹא יִהְיֶה נֶאֱבָד שׁוּם דִּבּוּר וְסוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא שָׁעֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הָרַע וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים וְכַוָּנָתוֹ לְטוֹבָה זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת תַּרְגּוּם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וּמֵאַחַר שֶׁפְּנִימִיּוּת כַּוָּנָתוֹ לְטוֹבָה בְּשִׁבְיל לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו אֲזַי הַצַּדִּיק שֶׁכְּבָר זָכָה לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא מַעֲלֶה וּמְבָרֵר דִּבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל וּמַשְׁלִים בּוֹ אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם. וְזֶהוּ, שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ, שֶׁהָעֲוֹנוֹת יִהְיֶה נֶחְשָׁבִין לִשְׁגָגוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְזֶהוּ, קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁאֲפִלּוּ בְּמָקוֹמְכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם תְּדַבְּרוּ דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁגָגוֹת, כַּמְבֹאָר בְּהַהוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק עַל שְׁגִיּוֹנוֹת שֶׁפִּרֵּשׁ רַשִׁ"י 'כְּתַרְגּוּמוֹ', עַיֵּן שָׁם. וּמֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי הַדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁמְּדַבְּרִין בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם נִתְהַפְּכִין הָעֲוֹנוֹת לִשְׁגָגוֹת אַחַר כָּךְ בְּקַל מַעֲלִין אוֹתָן לְטוֹב גָּמוּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּמוּר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אִמְרוּ אֵלָיו כֹּל תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח טוֹב, שֶׁאַחַר כָּךְ מְבַקְּשִׁין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יִשָּׂא וְיִסְלַח לָנוּ כָּל הֶעָוֹן לְגַמְרֵי. בִּבְחִינוֹת כֹּל תִּשָּׂא עָוֹן שֶׁפִּרֵּשׁ רַשִׁ"י שֶׁפִּרּוּשׁוֹ כְּמוֹ כֹּל עָוֹן תִּשָּׂא, הַיְנוּ שֶׁכָּל הֶעָוֹן יִשָּׂא וְיִמְחֹל לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְקַח טוֹב, שֶׁיִּתְהַפֵּךְ לְטוֹב גָּמוּר וְכַנַּ"ל:

חָדָשׁ הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת שְׁלוּחַ הַקֵּן הֲלָכָה ה אוֹת טו:

הלכות ערלה

פרק א

חלק א

הֲלָכָה שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים וְכוּ':

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן יט) שֶׁרַע הַכּוֹלֵל דְּהַיְנוּ רַע לְגַמְרֵי הֵם לְשׁוֹנוֹת הַשִּׁבְעִים עַמִּמִין וּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם הִוא בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין טוֹב לְרַע וְכוּ':

וְהִנֵּה רַע הַכּוֹלֵל דְּהַיְנוּ רַע לְגַמְרֵי הֵם בְּחִינַת הַשִּׁשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת וְהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים בְּשֵׁם עֲרְלָה דְּהַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא נִקְרָא עֲרֵל כִּי הָרַע הַכּוֹלֵל הוּא פְּגַם הַבְּרִית כַּמְבֹאָר שָׁם וְעַל-כֵּן הַשָּׁנָה הָרְבִיעִית מְצֻוִּים לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת

לִירוּשָׁלַיִם לְאָכְלָם שָׁם דַּיְקָא. כִּי עִקַּר תִּקּוּן אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁכְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֲזַי יָכוֹל לֶאֱכֹל כְּתִקּוּנוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְעַל-כֵּן שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה אָסוּר לֶאֱכֹל הַפֵּרוֹת לְגַמְרֵי כִּי הֵם בְּחִינַת רַע הַכּוֹלֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים הֵפֶךְ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֲבָל הַשָּׁנָה הָרְבִיעִית שֶׁהוּא נֶגֶד הַקְּלִפָּה הָרְבִיעִית שֶׁהוּא נִגּוּד מֹעֲרָב טוֹב וָרַע בְּחִינַת תַּרְגּוּם אֲזַי יֵשׁ תִּקּוּן לְהַפֵּרוֹת עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין לִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי יְרוּשָׁלַיִם הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מֶלֶךְ ה' בִּירוּשָׁלַיִם וּמַלְכוּת פֶּה הֵינוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְעַל-כֵּן מַעֲלִין פֵּרוֹת רְבָעִי לִירוּשָׁלַיִם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּהַיְנוּ הַפֵּרוֹת שֶׁל שָׁנָה הָרְבִיעִית שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל הֵם עוֹלִין וְנִכְלָלִין בִּירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (שָׁם) עַל תִּקּוּן הַסְּעֻדָּה עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ וּמִצִּיּוֹן. מִצִּיּוֹן דַּיְקָא כִּי עַל-יְדֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם הוּא תִּקּוּן הַסְּעֻדָּה כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁאֵין מַעֲלִין אוֹתָן לִירוּשָׁלַיִם אָסוּר לְאָכְלָם כִּי יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר הָרַע הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה וְיוֹנֵק מִן הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַפֵּרוֹת רְבָעִי שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר יְנִיקַת הָרַע הַנַּ"ל מִן הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. עַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹלוֹ כָּךְ רַק לְהַעֲלוֹתוֹ לִירוּשָׁלַיִם כַּנַּ"ל. וַאֲזַי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת יְרוּשָׁלַיִם נִכְנָע הָרַע שֶׁבָּהֶם דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּתַּרְגּוּם וְהַטּוֹב עוֹלֶה וְנִכְלָל בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינָה וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה' קֹדֶשׁ דַּיְקָא שֶׁיִּהְיֶה הַפֵּרוֹת נִכְלָלִין בַּקֹּדֶשׁ דְּהַיְנוּ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים הַיְנוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הִלּוּלִים לַה':

וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת אֲזַי מְחַלְּלִים עַל הַכֶּסֶף כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן סח) שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בַּעֲשִׂירוּת וְעַל-כֵּן הַכֹּל תְּאֵבִין אֶל הַמָּמוֹן עַיֵּן שָׁם וְעַל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן קוֹנִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְהַמָּמוֹן חָשׁוּב מִן הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל כִּי כָּל הַדְּבָרִים יֵשׁ בָּהֶם נְפָשׁוֹת כַּיָּדוּעַ וְכָל הַנְּפָשׁוֹת תְּאֵבִין אֶל הַמָּמוֹן שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן תֻּכָּף כְּשֶׁרוֹאִין הַמָּמוֹן נִכְסָפִין אֵלָיו וּתְאֵבִין לוֹ וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן קוֹנִין תֻּכָּף כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם בְּלִי שׁוּם טֹרַח. כִּי הַכֹּל נִכְסָפִין אֶל הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לְחַלֵּל פֵּרוֹת רְבָעִי וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַל הַכֶּסֶף כִּי הַכֶּסֶף שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְחַלֵּל וּלְהַחֲלִיף עָלָיו הַפֵּרוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹצְאִין מֵהֶם הַנְּפָשׁוֹת וְהַחִיּוּת שֶׁבָּהֶם וְנִכְלָל בְּהַכֶּסֶף. מֵאַחַר שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל וְנַעֲשֶׂה הוּא תְּמוּרַת הַפֵּרוֹת

מַמָּשׁ. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְחַלֵּל עַל הַמָּעוֹת דַּיְקָא דְּהַיְנוּ מַטְבֵּעַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צוּרָה וְכַמּוּבָן שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שֶׁעִקַּר הַמָּמוֹן הֵם הַמַּטְבֵּעוֹת שֶׁהֵם קוֹנִין כָּל דָּבָר וְהֵם שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן עֶרְלָה וְנָטַע רְבָעִי:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל עַל פְּסוּק בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. (בְּלִקּוּטֵי תְּנִינָא סִימָן עב). וְהַכְּלָל שֶׁעִקַּר הַתְּחִיָּה שֶׁיִּהְיֶה לָעָתִיד יִהְיֶה רַק לְהַשִּׁפְלוּת שֶׁהַשִּׁפְלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא יִהְיֶה נֶחֱיֶה וְיָקוּם בַּתְּחִיָּה כִּי עִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל לֶעָתִיד יִהְיֶה רַק לְהַשִּׁפְלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְחַיִּים נִצְחִיִּים הַנַּ"ל זוֹכִין עַל-יְדֵי בּוּשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין לְזֹאת הַבּוּשָׁה עַל-יְדֵי בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין שֶׁמִּתְנוֹצְצִים עַל-יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת שֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּשֶׁזּוֹכִין לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ עָמוֹ עַיֵּן שָׁם כָּל זֹאת הֵיטֵב. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְבוּשָׁה אֲזַי מִתְבַּיְשִׁין אֲפִלּוּ לְהוֹשִׁיט הָאֹכֶל לְפִיו כִּי מָאן דְּאָכִיל דְּלָאו דִּילֵהּ בְּהִית לְאִסְתַּכּוּלֵי בְּאַפֵּהּ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שֶׁהִוא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים וְעִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים הוּא רַק לְהַשִּׁפְלוּת שֶׁהַשִּׁפְלוּת נֶחֱיֶה וְזוֹכִין לַשִּׁפְלוּת שֶׁל מֹשֶׁה וְכוּ' וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. מִפְּנֵי מַה תָּפַס דַּיְקָא עִנְיַן הָאֲכִילָה שֶׁעַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה מִתְבַּיְשִׁין בְּעַצְמָן אֲפִלּוּ לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו כַּנַּ"ל מָה עִנְיַן אֲכִילָה דַּיְקָא לַבּוּשָׁה הַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל הֵם כֻּלָּם דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְנֶאֱמְרוּ בְּדִקְדּוּק גָּדוֹל מְאֹד. וְיֵשׁ רָזִין עִלָּאִין כַּמָּה וְכַמָּה פְּרוּשִׁים בְּכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר וּבִפְרָט בְּעִנְיַן קְשׁוּר הַדְּבָרִים. כִּי בְּכָל דִּבּוּר יֵשׁ כַּוָּנָה שְׁלֵמָה וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן:

חלק ג

וְהָעִנְיָן כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה שֶׁתִּהְיֶה בְּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים דְּהַיְנוּ שֶׁהַשִּׁפְלוּת נֶחֱיֶה וְזוֹכִין לְשִׁפְלוּת כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא הַשִּׁפְלוּת כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לְהַכִּיר הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְאִי אֶפְשָׁר לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחַיִּים הַנִּצְחִיִּים כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי הַשִּׁפְלוּת וְעַל-כֵּן לֶעָתִיד שֶׁיִּחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים וְיַכִּירוּ וְיֵדְעוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא עַל-כֵּן עִקַּר הַחַיִּים הַנִּצְחִיִּים יִהְיֶה רַק לְהַשִּׁפְלוּת כַּנַּ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת אַיִן מַמָּשׁ בְּתַכְלִית הַשִּׁפְלוּת בֶּאֱמֶת וְהִנֵּה כְּשֶׁהָאָדָם אוֹכֵל עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִתְגַּדֵּל הַחֹמֶר וְהַיֵּשׁוּת וּכְשֶׁנִּתְגַּדֵּל וְנִתְרַבֶּה הַחֹמֶר וְהַיֵּשׁוּת אֲזַי יְכוֹל חַס וְשָׁלוֹם לְהִתְעַלֵּם וּלְהִתְמַעֵט אֲצָלוֹ בְּחִינַת הָאַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁפְלוּת. וְזֶה שֶׁחָשְׁשָׁה הַתּוֹרָה פֶּן תֹּאכַל

וְשָׁבַעְתָּ וְכוּ' וְרָם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' וְכוּ' כִּי עַל-יְדֵי שִׁפְלוּת בְּחִינַת אַיִן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבַעְתָּ וְרָם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וַאֲכִילָה כָּזוֹ זֶה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁפְּגַם בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּזוֹ שֶׁעַל יָדָהּ בָּא גַּסּוּת וְרוּם לֵבָב שֶׁעַל יָדָהּ שׁוֹכְחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. זֶה בְּחִינַת מִיתָה חַס וְשָׁלוֹם הֶפֶךְ חַיִּים נִצְחִיִּים. כִּי עִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל לֶעָתִיד הוּא לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה הַחַיִּים הוּא רַק לְהַשְׁפָּלוּת כַּנַּ"ל אֲבָל עַל-יְדֵי גַּסּוּת אִי אֶפְשָׁר לִידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִיתָה מַאַחַר שֶׁאֵין יוֹדֵעַ מֵחֵי הַחַיִּים יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה בְּאֹפֶן שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה יִזְכֶּה לְשִׁפְלוּת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וַאֲכִילָה כָּזוֹ הִוא עַל-יְדֵי בּוּשָׁה עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְבוּשָׁה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱכֹל עִם בּוּשָׁה כִּי מִתְבַּיְּשִׁין אֲפִלּוּ לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו וּכְשֶׁאוֹכְלִין בְּבוּשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים בְּחִינַת שִׁפְלוּת נִמְצָא שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲכִילָה זוֹ בְּחִינַת שִׁפְלוּת יוֹתֵר וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת הַצַּדִּיק בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשָׂבַע נַפְשׁוֹ כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָאֲכִילָה הוּא בִּשְׁבִיל הַחַיִּים כִּי עִקַּר הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה. אֲבָל כְּשֶׁאוֹכֵל בְּגַשְׁמִיּוּת בְּלִי בּוּשָׁה שֶׁאֲזַי נִתְגַּדֵּל הַחֹמֶר וְהַיֵּשׁוּת וּבָא לְגַסּוּת הָרוּחַ וְשׁוֹכֵחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. אֲזַי אַדְרַבָּא הוּא מַת חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ בְּחִינַת כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת כַּנַּ"ל. (כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא רַק הַשְׁפָּלוּת כַּנַּ"ל) וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא רַק לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ רַק עַל-יְדֵי שִׁפְלוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי בּוּשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת שִׁפְלוּת וּכְשֶׁאוֹכֵל בִּבְחִינָה זוֹ בִּבְחִינַת בּוּשָׁה שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו אֲזַי עַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּזוֹ נִתּוֹסֵף לוֹ חַיִּים בֶּאֱמֶת בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחַיִּים דְּהַיְנוּ בְּחִינַת שִׁפְלוּת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַבּוּשָׁה שֶׁבָּהּ תָּלוּי תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא בָּאָה עַל-יְדֵי בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהִסְתַּכְּלוּת שֶׁל הַצַּדִּיק כַּמְבֹאָר שָׁם וְזֶה בָּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָאֲכִילָה שֶׁאֵינָהּ נִמְשֶׁכֶת מִבֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁבָּאִים מִמֹּחִין זַכִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּזוֹ זוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים וְכוּ' עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא בְּחִינַת הָאֲכִילָה שֶׁנִּמְשָׁכִים מִמֹּחִין מְבֻלְבָּלִים שֶׁבָּאִים מִפְּגַם הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִסְתַּלֵּק הַבּוּשָׁה כִּי פְּגַם הַבְּרִית הִיא פְּגַם הַבּוּשָׁה כִּי אֵין בֹּשֶׁת אֶלָּא בִּמְקוֹם עֲרָיוֹת. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית הוּא מְסַלֵּק הַבּוּשָׁה מֵעַל פָּנָיו וְהָאֲכִילָה שֶׁהִיא חַס וְשָׁלוֹם בְּבְחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא בְּחִינָה שֶׁאוֹכֵל בְּלִי בּוּשָׁה שֶׁזֹּאת הָאֲכִילָה נִמְשֶׁכֶת מִמֹּחִין מְבֻלְבָּלִים בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהֵם הֶפֶךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה

הַנַּ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בָּאֲכִילָה זוֹ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' הֶפֶךְ חַיִּים אֲמִתִּיִּים חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר עֲרְלָה כִּי שָׁלֹשׁ שָׁנִי עֲרְלָה הֵם מֵחֻמַּת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ וּמוּבָא בְּמִדְרָשׁ מִי יְגַלֶּה עָפָר מֵעֵינֶיךָ וְכוּ' וַהֲלֹא בְּנֶיךָ מַמְתִּינִים שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְכוּ' וְאָז בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁאָז שׁוֹרֶה הָרַע שֶׁל עֵץ הַדַּעַת אָז אִסּוּר לְגַמְרֵי לֶאֱכֹל מֵהַפֵּרוֹת וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים בְּשֵׁם עֲרְלָה וְזֶה בְּחִינַת גַּסּוּת הַחֹמֶר שֶׁבָּא עַל-יְדֵי אֲכִילָה שֶׁאֵינָהּ בִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל. כִּי גַּסּוּת הִוא בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת וְרִבּוּי וְיִתְרוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמְשַׁלֵּם עַל יֶתֶר עוֹשֶׂה גַּאֲוָה וְכַמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י כִּי גַּסּוּת הִוא בְּחִינַת רִבּוּי הַיֵּשׁוּת וְזֶה בְּחִינַת עֲרְלָה שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּזֶה נִתְרַבֶּה וְנִתְוַסֵּף חֹמֶר עַל הַחֹמֶר עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּבְחִינַת עֶרֶל מַמָּשׁ כְּמוֹ הָעֲרְלָה מַמָּשׁ שֶׁהִוא תּוֹסֶפֶת עַל בְּשַׂר קֹדֶשׁ וְהִיא חוֹפֶפֶת עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ וְאוֹטֶמֶת אוֹתוֹ כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ עַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּזוֹ נִתְגַּדֵּל חֹמֶר עַל חֹמֶר עַד שֶׁנִּתְעָרֵל וְנֶאֱטָם מַמָּשׁ עַל-יְדֵי הַגַּסּוּת שֶׁהִוא בְּחִינַת יֵשׁוּת וְרִבּוּי וְתוֹסֶפֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹכֵחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִסּוּר לָנוּ לֶאֱכֹל הַפֵּרוֹת בְּשָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה כַּנַּ"ל עַד הַשָּׁנָה הָרְבִיעִית שֶׁאָז מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת הַטּוֹב כַּיָּדוּעַ אֲזַי מֻתָּרִים לֶאֱכֹל הַפֵּרוֹת. אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִים תִּקּוּן כְּדֵי לְבָרְרָם מִבְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת לְבְחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִוא עַל עַל-יְדֵי בּוּשָׁה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵהּ לְשִׁפְלוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם, יְרוּשָׁלַיִם הִוא בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם בְּחִינַת יֵרֶא בּוֹשֶׁת כִּי יִרְאָה הִוא בּוּשָׁה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן שָׁם בִּירוּשָׁלַיִם שָׁם צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת בְּתְחִלַּת תִּקּוּנָם כִּי שָׁם זוֹכִין לְאָכְלָם בִּבְחִינַת בּוּשָׁה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם וְשָׁם זוֹכִין לִבְחִינַת שִׁפְלוּת כִּי שָׁם בִּירוּשָׁלַיִם שָׁם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁל הָעוֹלָם וְזֹאת הַנְּקֻדָּה הִוא בְּחִינַת אַיִן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַכֹּל כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן נְקֻדָּה זֶה הִוא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה עַל יְדֵם זוֹכִין לִנְקֻדָּה זוֹ שֶׁהִוא בְּחִינַת אַיִן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבִירוּשָׁלַיִם שָׁם עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי בּוּשָׁה כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁאוֹכְלִין שָׁם לִבְחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים בְּחִינַת שִׁפְלוּת בְּחִינַת אַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סֶלַע יִשְׁכֹּן וְיִתְלוֹנָן מִשָּׁם חָפַר אֹכֶל שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל פְּסוּק זֶה לְעִנְיַן בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ סֶלַע הוּא בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם כִּי בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת שִׁפְלוּת בְּחִינַת אַיִן בְּחִינַת זוֹ זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּאֵר וְכוּ' שֶׁזֶּה גַּם כֵּן בְּחִינַת סֶלַע כַּנַּ"ל. כִּי כֻּלּוֹ חַד כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל כִּי שִׁפְלוּת בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה

נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּאֵר וְסָלַע כַּנַּ"ל. שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה בָּא מִשָּׁם בְּחִינַת מִשָּׁם חָפַר אֹכֶל לְשׁוֹן וְחָפְרָה הַלְּבָנָה בְּחִינַת אֲכִילָה עִם בּוּשָׁה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּדו"ק הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהִיא יְקָרָה מְאֹד כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת בּוּשָׁה וּתְשׁוּבָה וְעַל-כֵּן אָז הָאֲכִילָה הִוא בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה מְאֹד וְזוֹכִין עַל יָדָהּ לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר עֹנֶג שַׁבָּת הוּא הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת כִּי בְּשַׁבָּת צְרִיכִין דַּיְקָא לֶאֱכֹל כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת דַּיְקָא זוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל. כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זְכוּ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת נִתָּוסֵף חַיִּים בְּחִינוֹת חַיִּים אֲמִתִּיִּים חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת כַּנַּ"ל. וְהָבֵן הֵיטֵב:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'תִּקְעוּ ג' בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ח הַמַּתְחִיל אַף-עַל-פִּי שֶׁתּוֹכָחָה הִוא דָּבָר גָּדוֹל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרִלָה. כִּי הֵם כְּנֶגֶד הַתְּלַת מֹחִין שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בְּפָנֵי תַּאֲוַת נאוּף. כִּי מִבֹּאר שָׁם שֶׁיֵּשׁ מְזוֹנָא דְּגוּפָא וּמְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא. וְעַל-יְדֵי מְזוֹנָא דְּגוּפָא נֶחֱלָשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְכֵן לְהֶפֶךְ עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא מִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ וּלְהַמְשִׁיךְ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא הוּא עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה בִּבְחִינַת אֶת קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה הַקּוֹל דַּיְקָא יְכוֹלִים לְהוֹכִיחַ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם מִי שֶׁיְּכוֹל לְהוֹכִיחַ בִּבְחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁעַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ אוֹתָם עַל עֲוֹנוֹתָם עַל-יְדֵי-זֶה הוֹסִיף וְנָתַן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי הַקּוֹל הַנַּ"ל זוֹכֶה לְעוֹרֵר כָּל הָרֵיחוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לְהוֹכִיחָם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְלָבֹא לָזֶה הַקּוֹל הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹצִיא כָּל הַחִיּוּת וְהַדַּעַת מִן הַקְּלִפָּה כָּל מַה שֶּׁבָּלְעָה מִן הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֲנּוּ וְאַף גַּם הוּא מוֹצִיא עַצְמוּת חִיּוּתָהּ מַמָּשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֵּרִים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹד ה' וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַקּוֹל הַנַּ"ל. שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר שֶׁכָּל עִנְיַן הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. הוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עוֹג וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם:

חלק ג

וְהִנֵּה עִקַּר תִּקּוּן מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא הֲרֵיחַ הָעִקָּר עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדַּעַת שֶׁהֵם תְּלַת מֹחִין שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תַּאֲוַת נְאוּף כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הַקִּלְקוּל הוּא כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת עַד שֶׁיּוֹנֶקֶת מֵהַדַּעַת חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם שֶׁאָז מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁבָּאָה עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַמֹּחַ שֶׁהוּא מְחִצָּה פְּרוּסָה בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וְאָז צְרִיכִים הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ' וְכוּ'. וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לַקּוֹל הַנַּ"ל. שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא אֲבָל כְּשֶׁהַדַּעַת פָּגוּם וּמִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם תַּאֲוַת נְאוּף אָזַי בְּוַדַּאי אֵין זוֹכִין לִמְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְעִקַּר פְּגַם הַדַּעַת דְּהַיְנוּ פְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא פְּגַם מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא הוּא עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁעַל יָדוֹ נֶחֱלָשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי מְזוֹנָא דְּגוּפָא נֶחֱלָשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת וְהִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּגוּפָא עַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱלַשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְעַל-יְדֵי-זֶה יָנְקָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם וְעַל-יְדֵי-זֶה נָפַל לְתַאֲוַת נְאוּף כַּמּוּבָא שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן פְּגַם בְּתַאֲוַת נְאוּף. וְכָל זֶה בָּא לוֹ עַל-יְדֵי חֵטְא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת דְּהַיְנוּ מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגַּם הַדַּעַת עַד שֶׁבָּא לְתַאֲוַת נְאוּף וְנֶחֱלָשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כִּי הֵא בְּהֵא תְּלִיָא כַּמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה תִּקּוּנוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַנַּ"ל בִּבְחִינַת אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וְאִירָא הַנֶּאֱמָר שָׁם כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן עָשָׂה תְּשׁוּבָה עַל חֶטְאוֹ וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְהַתִּקּוּן עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא פְּגַם הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁהִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּגוּפָא עַל מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא. וְנֶחֱלַשׁ הַדַּעַת וְהִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף וְכוּ' כַּנַּ"ל, הָעִקַּר הַתִּקּוּן עַל זֶה הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁאָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצָה לְבַלֵּעַ גַּם זֹאת הַתְּפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הוּא מְבַעַל כֹּחַ גָּדוֹל. עַל-כֵּן זֹאת הַתְּפִלָּה הִיא עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ עַד שֶׁמַּכְרַח לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַחִיּוּת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג) וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת. חֲגוֹרָה זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין בְּחִינַת חֲגוֹר חֲרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לַחֲגֹר אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבִגְבוּרָה גְּדוֹלָה לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא נִקְרָאת חֶרֶב בְּחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם הַיְנוּ תְּפִלָּה בְּחִינַת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב בְּחִינַת דִּין. וְזֶהוּ וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בַּדָּבָר שֶׁקִּלְקְלוּ בּוֹ נִתְקְנוּ כִּי עֵץ שֶׁאָכְלוּ תְּאֵנָה הָיָה הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַקִּלְקוּל וְהַפְּגָם שֶׁל אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת הוּא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נָפְלוּ לְתַאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא מֹחִין דְּקַטְנוּת וְהִתְגַּבְּרוּ הַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל עַל-כֵּן צָרִיךְ לְתַקֵּן בַּדָּבָר

שֶׁנִּתְקַלְקֵל. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּבֵּר עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין דַּיְקָא בְּכֹחַ גָּדוֹל עַד שֶׁזֹּאת הַתְּפִלָּה תַּעֲמֹד לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה הַיְנוּ שֶׁקִּלְקְלוּ בּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל-יְדֵי עֲוֹנָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּאֵנָה שֶׁהוּא לְשׁוֹן דִּין בִּבְחִינַת (שׁוֹפְטִים יד) כִּי תּוֹאֲנָה הוּא מְבַקֵּשׁ, שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֲלִילָה וְדִין הַיְנוּ שֶׁקִּלְקְחוּ עֲלֵה תְאֵנָה שֶׁהוּא הַדָּבָר שֶׁקִּלְקְלוּ בְּחִינַת דִּינִים. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת שֶׁחָגְרוּ עַצְמָן בְּכֹחַ גָּדוֹל וְהִתְפַּלְּלוּ תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ. בְּחִינַת חֲגוֹר חֲרְבְּךָ עַל יָרֵךְ הַנֶּאֱמָר עַל הַתְּפִלָּה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת חֲגוֹרָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא) וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וֶאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו. אֱמוּנָה זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהֵם תְּאֵנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הֶרְאֵנִי ה' שְׁנֵי דּוּדָאֵי תְאֵנִים הַדּוּד הָאֶחָד טוֹבוֹת מְאֹד וְהַדּוּד הָאֶחָד רָעוֹת מְאֹד וְכוּ' וְלֶעָתִיד שְׁנֵיהֶם יִתְּנוּ רֵיחַ טוֹב וְכוּ' הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלֵה תְאֵנָה שֶׁמְּתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בַּדָּבָר שֶׁקִּלְקְלוּ בּוֹ כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַקּוֹל הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת טוֹבוֹת עַד שֶׁזּוֹכִין לַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גַּם הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים נִתְתַּקְּנִין וּמַעֲלִין רֵיחַ טוֹב. בִּבְחִינַת נֵרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ שֶׁשְּׁנֵי הַדּוּדָאֵי תְּאֵנִים נוֹתְנִים רֵיחַ טוֹב אֲפִלּוּ הַתְּאֵנִים רָעוֹת כִּי נִתְתַּקְּנוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחִינַת וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת הַנֶּאֱמָר לְעֵנְיַן הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בַּדָּבָר שֶׁקִּלְקְלוּ בּוֹ נִתְתַּקְּנוּ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַתְּאֵנָה הַיְנוּ תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְרֵיחַ טוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וְאֵירָא הַנֶּאֱמָר בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים וְכוּ' נָתְנוּ רֵיחַ, כִּי הָרֵיחַ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַתְּאֵנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחִינַת וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרֵלָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין כְּשֶׁנּוֹטְעִין עֵץ מַאֲכָל שָׁלֹשׁ שָׁנִים מִלֶּאֱכֹל הַפֵּרוֹת כִּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמַּמְתִּינִין שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְאֵין אוֹכְלִין הַפֵּרוֹת עַל-יְדֵי-זֶה מַחֲלִישִׁין מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְכַמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁשָּׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרֵלָה שֶׁמַּמְתִּינִין הוּא תִּקּוּן אָכִילַת עֵץ הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, מִי יְגַלֶּה עָפָר מֵעֵינֶיךָ אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאַתָּה לֹא יָכֹלְתָּ לְהַמְתִּין שָׁעָה אַחַת וְכוּ' וְהֵרֵי בָּנֶיךָ מַמְתִּינִים

שָׁלֹשׁ שָׁנִים. נִמְצָא שֶׁבָּזֶה שֶׁמַּמְתִּינִים שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה בָּזֶה מְתַקְּנִים חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כִּי מַחֲלִישִׁין מְזוֹנָא דְּגוּפָא כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת שֶׁהֵם תְּלַת מֹחִין שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תַּאֲוַת נאוּף וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה כִּי עָרְלָה הוּא פְּגַם הַבְּרִית, הַיְנוּ שֶׁבְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה מַכְנִיעִין פְּגַם הַבְּרִית עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְתִּינִים אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִים. וְאֵין אוֹכְלִין הַפֵּרוֹת וּמַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת דְּהַיְנוּ הַשָּׁלֹשׁ מֹחִין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה נוֹהֲגִין בְּפֵרוֹת הָעֵץ דַּיְקָא כִּי שָׁם צְרִיכִין בְּיוֹתֵר לְתַקֵּן פְּגַם חֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהַחֵטְא הָיָה בְּמִין הָעֵץ שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת. עַל-כֵּן עִקַּר אֲחִיזַת הַשְּׁנֵי עָרְלָה הֵם בְּמִין הָעֵץ וְעַל-כֵּן בְּמִין הָעֵץ דַּיְקָא צְרִיכִין לְהַמְתִּין שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה לְתַקֵּן עַל-יְדֵי-זֶה חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת נָטַע רְבָעִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה' כִּי אַחַר הַשָּׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה שֶׁאָז שׁוֹלֶטֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל הַפֵּרוֹת וְאָז אָסוּר לֶאֱכֹל הַפֵּרוֹת לְגַמְרֵי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּגוּפָא חַס וְשָׁלוֹם. וְאַחַר אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִים אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל הַפֵּרוֹת כִּי אִם כְּשֶׁמְּתַקְּנִין אוֹתָם מִפְּגַם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת עַד שֶׁיִּהְיֶה הַפֵּרוֹת בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁהוּא עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַפֵּרוֹת בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לִירוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיִּרְאוֹת כִּי יְרוּשָׁלַיִם עַל שֵׁם הַיִּרְאָה בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם כַּמּוּבָא. וְשָׁם כָּל הָרֵיחוֹת טוֹבוֹת. כִּי שָׁם הַר הַמּוֹרִיָּה שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם רֵיחַ הַקְּטֹרֶת כִּי בִּירוּשָׁלַיִם הֵם עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם כְּלַל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן בִּירוּשָׁלַיִם אוֹכְלִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם מְכַפְּרִין וְאָז הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת וַאֲזַי כָּל הָעֲוֹנוֹת הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת רֵיחַ נִיחוֹחַ הַנַּאֲמָר בְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת כִּי עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב כִּי גַּם הָעֲוֹנוֹת מַעֲלִין עַכְשָׁו רֵיחַ טוֹב עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת הַקָּרְבָּנוֹת בִּירוּשָׁלַיִם כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְרֵיחַ טוֹב עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין אֲזַי הָאֲכִילָה הִוא בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹכְלִין אוֹתָם בִּירוּשָׁלַיִם וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ כִּי שָׁם הֵם כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיִּרְאוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם הָאֲכִילָה הִיא בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת נָטַע רְבָעִי בִּירוּשָׁלַיִם. כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת מִבְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה מִבְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע

שֶׁהַחִטָּא הָיָה בְּמִין הָעֵץ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לְבָרֵר הַפֵּרוֹת מִפְּגָם זֶה. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אוֹתָן לִירוּשָׁלַיִם וְאוֹכְלִין אוֹתָם שָׁם כִּי שָׁם הָאֲכִילָה הִיא בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה'. הַיְנוּ שֶׁאָז זוֹכִין לֶאֱכֹל הַפֵּרוֹת בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁכְּלוּלִים בִּירוּשָׁלַיִם וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עוֹסְקִים הַלְוִיִּים בְּשִׁירָם וּבְזִמְרָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה' הִלּוּלִים דַּיְקָא בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה. שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשְׂרָה הִלּוּלִים בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"ן) הַלְלוּ קֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ וְכוּ' שֶׁהֵם עֶשְׂרָה הִלּוּלִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה. שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקּוֹל הַנַּ"ל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת טוֹבוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין הַפֵּרוֹת בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית וְיוֹצְאִין וְנִתְבָּרְרִין מִבְּחִינַת עָרְלָה מִבְּחִינַת פֶּגֶם עֵץ הַדַּעַת מִבְּחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא כִּי אוֹכְלִין אוֹתָם בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם כָּל הָרֵיחוֹת עַל-יְדֵי הָעֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָאֲכִילָה קֹדֶשׁ בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא וְזֶהוּ וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה' הִלּוּלִים דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְזֶה נַעֲשֶׂה בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית דַּיְקָא כִּי אָז עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַפֵּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם מְעוֹרְרִין הַשִּׁיר פִּשּׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְעוֹרֵר אָז עַל-יְדֵי שֶׁהִמְתִּינוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִי עָרְלָה וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית הֶעֱלוּ הַפֵּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיְרָאוֹת הַגְּדֵלִים עַל-יְדֵי קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל. שֶׁהוּא שִׁיר פִּשּׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאִילָנוֹת הוּא בְּחֹדֶשׁ שְׁבָט כִּי שְׁבָט הוּא הַחֹדֶשׁ הָעַשְׂתִּי עֶשְׂרֵה וְאָז הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אֶת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים א) וַיְהִי בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה בְּעַשְׁתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה אָמַר אָז תּוֹכָחָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (שָׁם) אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י שֶׁהֵם דִּבְרֵי תּוֹכָחָה. כִּי הִזְכִּיר שָׁם כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה וְכוּ' וּכְשֶׁמֹּשֶׁה הוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל הָיָה מְעוֹרֵר אֶת הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הָעֲוֹנוֹת מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַתָּה מַה יָּפָה אַף נָעִים הַסְּמִיכוּת שֶׁנִּסְמַךְ הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה לְמִלְחֶמֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְכוּ' אַחֲרֵי הַכּוֹתוֹ אֶת סִיחֹן וְכוּ' וְאֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וְכוּ'. כִּי מִלְחֶמֶת עוֹג הוּא עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יָדוֹ דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁכָּל עִנְיְנֵי מַאֲמָר הַנַּ"ל כָּלוּל בְּמִלְחֶמֶת עוֹג שֶׁהִכְנִיעוֹ מֹשֶׁה עַיִן שָׁם. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה מֹשֶׁה יָכֹל לְהוֹכִיחַ אֶת

יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִכְנִיעַ וְהָרַג אֶת עוֹג שֶׁאָז זָכָה לַקּוֹל הַנַּ"ל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהַזְכִּיר עֲוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם בְּחִינַת בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַנַּ"ל נִתְתַּקְּנִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וּמַעֲלִין רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וְכוּ' בַּמִּדְבָּר וְכוּ' הַיְנוּ תּוֹכָחָה אַחֲרֵי הַכֹּתוֹ וְכוּ' וְאֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הָיָה יָכֹל לְהוֹכִיחָם כִּי עַל-יְדֵי מִלְחֶמֶת עוֹג זָכָה לַקּוֹל הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֲפִלּוּ כָּל הָעֲוֹנוֹת מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַיְהִי וְכוּ' בְּעַשְׁתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ וְכוּ' דְּהַיְנוּ בְּשִׁבְטָ שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָנוֹת כִּי מִלְחֶמֶת עוֹג דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנַקָּה מֵהַדַּעַת וְכוּ'. לָזֶה צְרִיכִין תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין כָּל הַחִיּוּת מֵהַקְּלִפָּה וְנַעֲשִׂין גֵּרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַקּוֹל הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁעַל יָדָם מְבָרְרִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִן הַקְּלִפּוֹת כִּי בֵּרוּר הַקְּדֻשָּׁה מִן הַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי אַחַד עָשָׂר סִמְנֵי הַקְּטֹרֶת זֶה בְּחִינַת הַנַּ"ל מַה שֶּׁמּוֹצִיאִין הַחִיּוּת מִן הַקְּלִפָּה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כִּי הַקְּדֻשָּׁה הִוא לְעוֹלָם בִּבְחִינַת עֲשָׂרָה, כִּי אֵין דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה אֲבָל חִיּוּת הַקְּלִפּוֹת הוּא בִּבְחִינַת עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר אַלּוּפֵי עֵשָׂו בְּחִינַת עַשְׁתֵּי עָשָׂר יְרִיעוֹת עִזִּים וְכוּ' כַּמּוּבָא וְזֶהוּ בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת, הַיְנוּ כִּי מַחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת הָיוּ צְרִיכִין לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל-כֵּן הָיָה בְּהַקְּטֹרֶת אַחַד עָשָׂר סַמָּנִים דַּיְקָא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ הַיְנוּ שֶׁהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקֻּף הַדִּינִים שֶׁיְּנִיקָתָם וְחִיּוּתָם בִּבְחִינַת עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה הֵם נִכְנָעִים בְּשָׁרְשָׁם דַּיְקָא דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין תְּפִלָּה בִּבְחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁהִיא שֶׁלָּהֶם. כִּי הֵם בְּחִינַת דִּינִים וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מוֹצִיאִין מֵהֶם חִיּוּתָם וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן מְקָרְבִין דַּיְקָא אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּינִים כִּי הַדִּינִים שֶׁהֵם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת יוֹנְקִים מִבְּחִינַת אַחַד עָשָׂר. אֲבָל כֹּחַ הַקְּטֹרֶת גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה עַל-יְדֵי אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת מוֹצִיאִין מֵהֶם חִיּוּתָם בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל יָדָהּ דַּיְקָא מוֹצִיאִין הַחִיּוּת מֵהַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחָהּ רַע שֶׁהָיָה בְּהַקְּטֹרֶת כִּי הִיוּ מַכְרִחִים לְעָרֵב בְּהַקְּטֹרֶת חֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחָהּ רַע וְעַל-יְדֵי-זֶה הַקְּטֹרֶת בִּבְחִינַת דִּין שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַחֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחָהּ רַע וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הָיוּ הַקְּטֹרֶת מְבָרְרִים כָּל הַבְּרוּרִים מִן הַקְּלִפּוֹת וְנִכְלְלוּ בְּהַקְּדֻשָּׁה עַד שֶׁגַּם הַחֶלְבְּנָה נִכְלַל בְּהַקְּטֹרֶת וְהֶעֱלָה רֵיחַ טוֹב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת שֶׁגַּם הָעֲוֹנוֹת מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

הַחֶלְבָּנָה שֶׁבַּקְּטֹרֶת שֶׁעִמָּהּ הָיוּ אַחַד עָשָׂר סַמָּנִים כִּי בְּלֹא הַחֶלְבָּנָה לֹא הָיוּ רַק עֶשֶׂר סַמָּנִים בְּהַקְּטֹרֶת וְעִם הַחֶלְבָּנָה הָיוּ אַחַד עָשָׂר סַמָּנִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הָיוּ הַקְּטֹרֶת בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין שֶׁזֶּהוּ מִסְפָּר אַחַד עָשָׂר בְּחִינַת חֶלְבָּנָה. וְעַל-כֵּן הָיוּ הַקְּטֹרֶת יוֹרְדִים עַד עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לְבָרֵר כָּל הַבֵּרוּרִים מִשָּׁם כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הָיוּ רוֹצִים לְבָלְעַ וְלִינֹק מֵהַקְּטֹרֶת מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. אֲבָל מִגֹּדֶל עֹצֶם כֹּחַ הַקְּטֹרֶת הָיוּ עוֹמְדִים בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהֶם עַד הָיוּ מֻכְרָחִים עַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת לְהָקִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעוּ עַד שֶׁעַל יָדָם דַּיְקָא נִתְבָּרְרוּ כָּל הַבֵּרוּרִים עַד שָׁזְכוּ לְרֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא עַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת דַּיְקָא שֶׁהוּא רֵיחַ טוֹב כִּי גַּם הַחֶלְבָּנָה נִתְהַפְּכָה לְרֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת נֵרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁאַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת זֶה בִּבְחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְרֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא תִּקּוּן חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאֵילָנוֹת הוּא בְּשַׁבָּט שֶׁהוּא חֹדֶשׁ הָאַחַד עָשָׂר. כִּי אָז יְכוֹלִין לְבָרֵר וּלְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּעֵץ הַדַּעַת שֶׁתִּקְּנוּ עַל-יְדֵי אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין. וְעַל-כֵּן אָז הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאֵילָנוֹת כִּי חֶטְאוֹ הָיָה בְּמִין אִילָן עַל-כֵּן אָז בְּשַׁבָּט בַּחֹדֶשׁ הָאַחַד עָשָׂר אָז זְמַן הַתִּקּוּן. וְעַל-כֵּן אָז הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאֵילָנוֹת לְעִנְיַן עֲרֵלָה וְנֶטַע רְבָעִי כִּי עֲרֵלָה וְנֶטַע רְבָעִי הוּא תִּקּוּן עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז בְּעַשְׂתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אֶת הַתּוֹרָה אַחֲרֵי הַכֹּתוֹ וְכוּ' כִּי אָז הִיא עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל מִלְחֶמֶת עוֹג שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת וְאָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקִיאָה כָּל הַקְּדֻשָּׁה וְכָל הַדַּעַת שֶׁבָּלְעָה. וַאֲזַי זוֹכֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בִּבְחִינַת מֹשֶׁה לְדַעַת גָּדוֹל דְּהַיְנוּ הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז הוֹכִיחַ מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל וְאָז הוֹאִיל בֵּאֵר אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עוֹג בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת בְּחִינַת עַשְׂתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ שֶׁאָז רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאֵילָנוֹת שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגַם עֵץ הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהִתְחִיל מֹשֶׁה בְּתוֹכַחְתּוֹ (דְּבָרִים א) אַחַד עָשָׂר יוֹם מֵחוֹרֵב דֶּרֶךְ הַר שֵׂעִיר עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ כִּי עִקַּר הַתּוֹכָחָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מַכְנִיעִין אוֹתָם כִּי עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר יוֹם מֵחוֹרֵב דֶּרֶךְ הַר שֵׂעִיר עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצִין לַחֲרֹב מְדוֹר הַקְּלִפּוֹת שֶׁאָז צְרִיכִין לַעֲבֹר וְלֵילֵךְ דֶּרֶךְ הַר שֵׂעִיר כְּדֵי לְהוֹצִיא הַחִיּוּת מִשָּׁם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לָזֶה בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר יוֹם דְּהַיְנוּ בְּחִינַת

אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ. וְאָזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִיא צָרִיךְ לְהוֹצִיא וּלְהָקִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע עַד שֶׁמַּקִיא גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ, וְזֶהוּ עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ שֶׁמַּכְרִחַ לְנַעְנֵעַ וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה לְבַר. וְזֶהוּ 'בַּרְנֵעַ' לְשׁוֹן הֲקָאוֹת שֶׁמּוֹצִיא כִּיחָה וְנִיעָה לְבַר וְלַחוּץ הַיְנוּ שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא נוֹתֵן הֲקָאוֹת וּמוֹצִיא וּמַקִיא לַחוּץ כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלַע שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר יוֹם. בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת בְּחִינַת עַשְׁתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. כִּי עַל-יְדֵי אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת זוֹכִין לַקּוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צב), עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל וְגוֹ' כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר מִקְרָא זֶה בְּמִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁאָמְרוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן אַחַר הַתְּשׁוּבָה כִּי עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה בְּחִינַת עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל וְכוּ' הֵם תִּקּוּן חֵטְא עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת מְזוֹנָא דְּגוּפָא. כִּי יוּ"ד מֵינֵי נְגִינָה הֵם בְּחִינַת הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהֵם מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָיָה הַשֵּׁבֶט הָעַשְׁתֵּי עָשְׂרֵה כְּפִי סֵדֶר תּוֹלְדוֹתָם. כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַקְּדֻשָּׁה מִן הַקְּלִפּוֹת הָיוּ עַל-יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק. בִּבְחִינַת אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי הַנֶּאֱמָר בְּיוֹסֵף שֶׁעַל יָדוֹ נֶאֱסְפִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַחֲרָפוֹת שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת כִּי יוֹסֵף הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל כִּי כָּבַשׁ אֶת יִצְרוֹ וְעָמַד בַּנִּסָּיוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַכֹּחַ וְהַגְּבוּרָה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל. כִּי אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ד). וְעַל-כֵּן יָרַד יוֹסֵף לְמִצְרַיִם קֹדֶם לְיִשְׂרָאֵל כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא סָבְרָה שֶׁתִּבְלַע אֶת יוֹסֵף חַס וְשָׁלוֹם כִּי יְרִידָתוֹ לְמִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת דִּין. כִּי הָיָה מֵבִיא אֶת דִּבָּתָם רָעָה אֵצֶל אֲבִיהֶם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּינִים וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְכַּר לְמִצְרַיִם וְאָז גַּם יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ הָיָה מִתְיָרֵא שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִבְלָע בֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם. כְּמוֹ שֶׁאָמַר טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ. אֲכָלָתְהוּ דַּיְקָא. כִּי הָיָה סָבוּר שֶׁחַס וְשָׁלוֹם הַסִּטְרָא אָחֳרָא תִּבְלַע וְתֹאכַל אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת דִּין אֲבָל יוֹסֵף הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל. וְאָזַי אַדְרַבָּא עַל-יְדֵי שֶׁיָּרַד לְמִצְרַיִם הוֹצִיא מֵהֶם כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּבֵרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מִמִּצְרַיִם וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל-יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹקִים אֶתְכֶם וְהַעֲלֹתֶם אֶת עַצְמֹתַי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ.. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה יְהִי לְתַנִּין כַּמְבֹאָר שָׁם. וְכָל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי יוֹסֵף כִּי הוּא הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה בִּזְכוּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל

הַיָּם רָאָה וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא בְּחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְּעָזְּךָ יָם וְכוּ שֶׁזֶּהוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא מַטֵּה עֹז כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי יוֹסֵף כַּנַּ"ל:

:

חלק י

וְעַל-כֵּן עִקַּר כֹּחוֹ שֶׁל פִּנְחָס שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין בְּעֵת שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי עִקַּר כֹּחוֹ הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה מִזֶּרַע יוֹסֵף הַצַּדִּיק. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּנְחָס. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִזֶּרַע יוֹסֵף שֶׁפִּטְפֵּט בְּיִצְרוֹ וּמִזֶּרַע יִתְרוֹ שֶׁפִּטֵּם עֲגָלִים לַעֲבוֹדָה זָרָה כִּי יִתְרוֹ שַׁיָּךְ לְיוֹסֵף. וְעַל-כֵּן נִתְחַבְּרוּ יַחַד כִּי עַל-יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהוּא הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת יִתְרוֹ עַל-יְדֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֻכְרַחַת לְהוֹצִיא וּלְהָקִיא גַּם עָפָר חִיּוּתָהּ כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִיּוֹסֵף וּמִיִּתְרוֹ שֶׁהֵם שַׁיָּכִים זֶה לָזֶה כַּנַּ"ל מִשְּׁנֵיהֶם נוֹלַד פִּנְחָס שֶׁהָיָה גַּם כֵּן בַּעַל כֹּחַ וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין בְּמַעֲשֵׂה זִמְרִי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר אֲרוּרִים וְאַחַת עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁבֵּרֵךְ מֹשֶׁה אֶת הַשִּׁבְטִים חוּץ מִשִּׁמְעוֹן. וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא בֵּרְכוֹ לֹא אָמַר כְּנֶגְדּוֹ אְרוּר, כִּי מַעֲשֵׂה זִמְרִי הָיָה בְּשֵׁבֶט שִׁמְעוֹן כִּי שִׁמְעוֹן הוּא תֻּקְפָּא דְּדִינָא כַּמּוּבָא וְעַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר שָׁם בְּיוֹתֵר תַּאֲוַת נְאוּף וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם אֶלָּא עַל-יְדֵי פִּנְחָס שֶׁהָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הוּא בִּבְחִינַת אַחַד עָשָׂר בִּבְחִינַת עַשְׂתֵּי עָשָׂר סַמְנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁנּוֹלַד בְּעַשְׂתֵּי עֶשְׂרֵה וּפִינְחָס הָיָה מִיּוֹצְאֵי חֲלָצָיו כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַקְּלִפּוֹת הִיא בְּשָׁרְשָׁם דַּיְקָא דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת עַשְׂתֵּי עֶשְׂרֵה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּינִים בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָמַר מֹשֶׁה אַחַד עָשָׂר אֲרוּרִים וְאַחַת עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת חוּץ מִשֶּׁבֶט שִׁמְעוֹן לְהוֹרוֹת שֶׁהַכְנָעַת תֻּקֶּף הַדִּין שֶׁל שִׁמְעוֹן דְּהַיְנוּ תַּאֲוַת נְאוּף הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר דְּהַיְנוּ אַחַד עָשָׂר סַמְנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּינְחָס שֶׁקִּנֵּא בְּמַעֲשֵׂה זִמְרִי שֶׁהָיָה מִשֶּׁבֶט שִׁמְעוֹן. וְעַל-כֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאִילָנוֹת שֶׁהוּא תִּקּוּן חֵטְא עֵץ הַדַּעַת שֶׁחָטָא בְּמִין אִילָן. עַל-כֵּן הוּא בְּחֹדֶשׁ שְׁבָט שֶׁהוּא הַחֹדֶשׁ הָאַחַד עָשָׂר כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר בִּבְחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמְנֵי הַקְּטֹרֶת כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת (רֹאשׁ הַשָּׁנָה א) אַרְבָּעָה רָאשֵׁי שָׁנִים הֵן כִּי בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כַּנִּזְכָּר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְעִנְיַן עִקַּר הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְכֵן בְּכָל הָאַרְבָּעָה רָאשֵׁי שָׁנִים

שֶׁהֵם יְמֵי דִּין כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַדִּינִים הוּא עַל-יְדֵי הַמּוֹחַ שֶׁהוּא הָרֹאשׁ כִּי כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ. וְעַל-כֵּן בְּכָל הָרֹאשֵׁי שָׁנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רָאשִׁים בְּחִינַת מֹחַ אָז צְרִיכִין לְהַמְתִּיק דִּינִים דְּהַיְנוּ לְבָרֵר וּלְהוֹצִיא כָּל חִיּוּת הַקְּלִפָּה מִן הַקְּלִפּוֹת. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים כְּשֶׁמְבַטְּלִין אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁנֶּאֱחָזִין בָּהֶם. וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל. וְאָז זוֹכִין לְשִׁיר פְּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה רָאשֵׁי שָׁנִים בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין עִם זֹאת הַתְּפִלָּה בְּאַרְבָּעָה רָאשֵׁי שָׁנִים כְּדֵי לְבָרֵר הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה מִן הַקְּלִפּוֹת כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְהַשְׁלִים הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בְּחִינַת רָאשֵׁי שָׁנִים כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקּוֹרִין שִׁירַת הַיָּם לְעוֹלָם בְּחֹדֶשׁ שְׁבָט דְּהַיְנוּ סְמוּךְ לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאִילָנוֹת. כִּי חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט הוּא סְמוּךְ לְעוֹלָם לְשַׁבַּת שִׁירָה. וְלִפְעָמִים חָל שַׁבַּת שִׁירָה בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט בְּעַצְמוֹ. כִּי חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאִילָנוֹת לְעִנְיַן עָרְלָה וְנָטַע רְבָעִי. שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע וְכוּ'. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף בְּחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְּעָזְּךָ יָם וְכוּ' כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁירַת הַיָּם כִּי עַל-יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַשִּׁירָה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ' הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין שִׁירַת הַיָּם בִּשְׁבָט הַסָּמוּךְ לְחֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאִילָנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן זֶה כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב כְּשֶׁיָּצָא לְקִרַאת עֵשָׂו הָיָה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב, קְטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים. בְּחִינַת קְטָנוּת הַחֲסָדִים הַיְנוּ שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ בְּבְחִינַת קְטָנוּת הַחֲסָדִים בְּבְחִינַת דִּין, כִּי הָיָה צָרִיךְ לְהִלָּחֵם עִם עֵשָׂו שֶׁהוּא עֲמָלֵק שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הָיָה צָרִיךְ נֶגְדּוֹ הַתְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ חִיּוּתוֹ כָּל הַדַּעַת שֶׁבָּלַע מִן הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת הַבְּכוֹרָה שֶׁלָּקַח יַעֲקֹב מֵעֵשָׂו בְּמִרְמָה עַל-יְדֵי שֶׁהֶאֱכִילָהוּ מִן הָאֹדֶם הָאָדֹם הַזֶּה. כִּי הַבְּכוֹרָה הִוא בְּחִינַת דַּעַת כִּי הַבְּכוֹר הוּא רֵאשִׁית בְּחִינַת רֵאשִׁית דַּעַת כְּמוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁהֶאֱכִילָהוּ מִן הָאֹדֶם הָאָדֹם הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה הוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַדַּעַת שֶׁבָּלַע מִן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּכוֹרָה שֶׁמָּכַר לוֹ כִּי הַבְּכוֹרָה הִיא בְּחִינַת דַּעַת

כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מָסַר יַעֲקֹב כֹּחַ הַתְּפִלָּה זֹאת בִּבְחִינַת דִּין לְיוֹסֵף. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שֶׁכֶם אֶחָד עַל אַחֶיךָ אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהוּא הַבְּכוֹרָה שֶׁלָּקַח מִיַּד עֵשָׂו בִּתְפִלָּתוֹ וּבַקָּשָׁתוֹ הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע עֵשָׂו שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הוֹצִיא מִמֶּנּוּ יַעֲקֹב בִּתְפִלָּתוֹ וּבַקָּשָׁתוֹ שֶׁנִּקְרָא חֶרֶב וְקֶשֶׁת שֶׁהֵם כְּלֵי מִלְחָמָה וְדִין. הַיְנוּ תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מָסַר זֹאת לְיוֹסֵף כִּי יוֹסֵף הָיָה בַּעַל כֹּחַ וְהָיָה יָכֹל לְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה מִן הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת רְאוּבֵן בְּכוֹרִי אַתָּה כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי הַיְנוּ שֶׁהָיָה רָאוּי לִתֵּן לְךָ הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁהוֹצֵאתִי מִן עֵשָׂו עַל-יְדֵי כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי עַל-יְדֵי שֶׁהָיִיתִי בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל וְזֶהוּ רֵאשִׁית אוֹנִי דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא הָיָה הַטִּפָּה רִאשׁוֹנָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. הַיְנוּ כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ עֹצֶם הַכֹּחַ וְהַגְּבוּרָה שֶׁלּוֹ עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁמַר אֶת בְּרִיתוֹ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַכֹּחַ הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּכֹחִי הַגָּדוֹל הַזֶּה הִרְוַחְתִּי הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו. וְהָיָה רָאוּי לִתֵּן לְךָ הַבְּכוֹרָה אֲבָל פַּחֵז כַּמַּיִם וְכוּ' עַל-כֵּן נִתְּנָה הַבְּכוֹרָה לְיוֹסֵף שֶׁהָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל עַל-יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן. וְעַל-כֵּן זָכָה לַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁמּוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת עֵשָׂו עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן עִקַּר מְכִירַת יוֹסֵף הָיָה עַל-יְדֵי שִׁמְעוֹן. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וַיִּקַּח אֶת שִׁמְעוֹן וַיַּאֲסֹר אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י הוּא הִשְׁלִיכוֹ לַבּוֹר הוּא אָמַר לְאֶחָיו לְכוּ וְנַהֲרֹגֵהוּ וְכוּ' כִּי שִׁמְעוֹן שֶׁהָיָה תֻּקְפָּא דְּדִינָא אֲשֶׁר עַל-כֵּן אַחַר כָּךְ הִתְגַּבֵּר בְּשִׁבְטוֹ בְּיוֹתֵר תַּאֲוַת נְאוּף כִּי כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף שֶׁנָּפְלוּ בְּמַעֲשֵׂה זִמְרִי כֻּלָּם מִשֵּׁבֶט שִׁמְעוֹן הָיוּ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. עַל-כֵּן הָיָה רוֹצֶה לְהִתְגָּרוֹת בְּיוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית כִּי הַבַּעַל דָּבָר רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יוֹסֵף חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַדִּין שֶׁל שִׁמְעוֹן. אֲבָל יוֹסֵף הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל עַד שֶׁזָּכָה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל תֹּקֶף הַדִּין שֶׁל שִׁמְעוֹן בִּבְחִינַת וַיִּקַּח אֶת שִׁמְעוֹן וַיַּאֲסֹר אוֹתוֹ. כִּי יוֹסֵף הוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי עֹצֶם כֹּחוֹ שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ פִּינְחָס שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי שֶׁהָיָה מִשֵּׁבֶט שִׁמְעוֹן שֶׁהַכְנָעָתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי פִּינְחָס שֶׁהָיָה מִזֶּרַע יוֹסֵף וְכַדּוֹמֶה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן כִּי תִקְוֹנוֹ וְהַמְתָּקָתוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן שֶׁהוּא תֹּקֶף הַדִּין הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְתוֹכָחָה שֶׁאָז אֲפִלּוּ כָּל הָעֲוֹנוֹת מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי. הַיְנוּ בְּחִינָה הַמּוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא שָׂנוּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל הַאי צוֹרְבָא מֵרַבָּנָן

דְּמֻרְחֲמֵי לֵהּ בְּנֵי מָתָא מִשּׁוּם דְּלָא מוּכָח לְהוֹ בְּמִלֵּי דִּשְׁמַיָּא. נִמְצָא שֶׁהַמּוֹכִיחַ הוּא שָׁנוּא וְכַמּוּבָא עִנְיָן זֶה עַל פָּסוּק זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן י). וְעַל-כֵּן קָרְאָה שֵׁם שִׁמְעוֹן עַל שֵׁם הַתּוֹכָחָה שֶׁנִּקְרָא שָׁנוּא כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּנוֹ וְהַמְתָּקָתוֹ שֶׁל בְּחִינַת שִׁמְעוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהוֹסִיף וְנָתַן רֵיחַ טוֹב בְּיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ. בְּבְחִינַת נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עִנְיָן שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרֵלָה וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם וְכוּ':

עַל-פִּי הַתּוֹרָה תִּקְּנוּ מֶמְשָׁלָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א) וְהַכְּלָל לְעִנְיָננוּ כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִבְרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים וְכוּ'. אַךְ צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מִקְּנַאת הַמַּלְאָכִים שֶׁלֹּא יִדְחֲפוּ אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְהָעֵצָה לָזֶה לְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בְּשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם חֲצוּבוֹת מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אֵם כָּל חַי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע וְכוּ'. אַךְ צְרִיכִין לְהַכִּיר אֶת הַמְפָרְסָמִים שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַנְּשָׁמוֹת, כִּי יֵשׁ כַּמָּה מְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁעִקַּר גְּדֻלָּתָם רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת כִּי עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תְּנָא. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה הַתְּלוּיָה בַּלֵּב וְכוּ' וְלָזֶה צְרִיכִין לְשַׁבֵּר שְׁלֹשָׁה הַתְּאָוֹת שֶׁהֵם מַפְסִידִין הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהֵם תַּאֲוַת מָמוֹן וְתַאֲוַת מִשְׁגָּל וְתַאֲוַת אֲכִילָה וְלִזְכּוֹת לְצֵאת מֵאֵלּוּ הַתְּאָוֹת הוּא עַל-יְדֵי קַבָּלַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים כָּרְאוּי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְאָז זוֹכִין לְיִרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַתְּפִלָּה שֶׁהִיא דִּבֵּר ה' וְכוּ' וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱחֹז בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת וְאָז יִהְיֶה קִיּוּם לְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁלּוֹ עַל הַמַּלְאָכִים וְכוּ'. וַאֲזַי יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרֵלָה שֶׁהוּא לְתַקֵּן חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כַּמְּרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאָמְרוּ, מִי יִגְלֶה עָפָר מֵעֵינֶיךָ אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ' שֶׁהֲרֵי בָּנֶיךָ מַמְתִּינִים שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְכוּ', כַּמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן נִבְרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים וְכֵן הָיָה לֵהּ שֶׁהָיָה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים קֹדֶם הַחֵטְא כַּמְּבֹאָר בַּזֹּהַר וּבַמִּדְרָשִׁים מֵעֹצֶם הַגְּדֻלָּה וְהַמֶּמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים שֶׁהָיָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהָיוּ הַמַּלְאָכִים צוֹלִין לוֹ בָּשָׂר וּמְסַנְּנִין לוֹ יַיִן וְכוּ'. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְקַנְּאוּ בּוֹ הַמַּלְאָכִים מְאֹד עַד שֶׁנִּתְגָּרָה בּוֹ הַס"מ וְכוּ', כַּמְּבֹאָר שָׁם בַּמְּקוֹמוֹת, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יָדַע מִזֶּה שֶׁיִּתְקַנְּאוּ בּוֹ הַמַּלְאָכִים עַל-כֵּן רָמַז לוֹ שֶׁיֶּאֱחֹז בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חַוָּה אֵם כָּל חַי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע וְכוּ' הַנֶּאֱמָר בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן כִּי חַוָּה הִיא אֵם כָּל חַי שֶׁהָיְתָה כְּלוּלָה מִכָּל הַנְּשָׁמוֹת אַךְ הָיָה צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהִתְאַחֵז בְּהַנְּשָׁמוֹת שֶׁל

הַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁהֵם רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת כַּנַ"ל. כִּי גַּם אָז הָיוּ בִּמְצִיאוּת שָׁרְשָׁם, כִּי הֵם מִבְּחִינַת הַתְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וְאַרְבַּע דּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ קֹדֶם בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהֵן הֵן עֲזֵי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְאִנּוּן רֵישֵׁי עַמָּא, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וּמֵחֲמַת שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵהֶם עַל-כֵּן צִוָּה עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְכוּ', כִּי עֲצֵי הַגָּן הֵם בְּחִינַת נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, כִּי כָּל נִשְׁמָתִין מֵאִילָנָא רַבְרְבָא נָפְקִין, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי כָּל עֲצֵי הַגָּן עֵדֶן יוֹנְקִים וּמְקַבְּלִים מִבְּחִינוֹת עֵץ הַחַיִּים אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הַנְּשָׁמוֹת הַחֲצוּבוֹת מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, כִּי עֵץ הַחַיִּים עוֹמֵד תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁדָּרֶךְ שָׁם יוֹרְדִין וְעוֹלִין כָּל הַנְּשָׁמוֹת כְּשֶׁצְּרִיכִין לָבֹא לָזֶה הָעוֹלָם מִשָּׁם. וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁצְּרִיכִין לַחֲזֹר וְלַעֲלוֹת מִזֶּה הָעוֹלָם לְמָקוֹמָם וְשָׁרְשָׁם שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לֵירֵד וְלַעֲלוֹת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים כַּיָּדוּעַ. אַךְ יֵשׁ עֵץ הַדַּעַת בְּתוֹךְ הַגָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הֵם מְעֹרָבִים מִטּוֹב וָרָע, כִּי בְּוַדַּאי כָּל מְפֻרְסָם שֶׁל שֶׁקֶר בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ אֵיזֶה טוֹב, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו, כִּי מִטֶּבַע נְפָשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמָן רַק אֶל הַטּוֹב. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה מְפֻרְסָם שֶׁל שֶׁקֶר כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְעַט טוֹב בִּבְחִינַת כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת בְּתַחְלָתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם וְכוּ'. רַק שֶׁהָרַע וְהַשֶּׁקֶר שֶׁבּוֹ מְרֻבֶּה מִן הַטּוֹב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצְטַוָּה אָדָם הָרִאשׁוֹן, 'וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ' כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז וְיִתְקַשֵּׁר בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעַזֵּי פָּנִים אֲשֶׁר קָמְטוּ בְּלֹא עֵת. אֲבָל הס"מ הִתְגָּרָה בּוֹ וֶהֱסִיתוֹ לַעֲבֹר עַל מִצְוָה זֹאת בְּעַצְמָהּ לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד בְּמֶמְשַׁלְתּוֹ עַל הַמַּלְאָכִים וְדָחֲפוּ וְהִפִּילוּ אוֹתוֹ בְּחִינַת כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. מָאן דְּנָחִית מִדַּרְגֵּהּ קָרֵי בֵּהּ וַיָּמָת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (נָשָׂא דַּף קלה ע"ב) כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת פָּגַם בְּכָל הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבְּרָם כְּדֵי שֶׁיֵּדַע לְהַכִּיר אֶת שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים וְכוּ' שֶׁהֵם, תַּאֲוַת מָמוֹן וּמִשְׁגָּל וַאֲכִילָה כַּנַּ"ל בְּהַהוֹרָה הַנַּ"ל וְהוּא פְּגַם בְּכֻלָּן עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת וְזֶה שֶׁכָּתוּב 'וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל', זֶה תַּאֲוַת אֲכִילָה 'וְכִי תַאֲוָה הִיא לָעֵינַיִם' זֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת מִשְׁגָּל שֶׁתְּלוּיָה בָּעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ' 'וְנֶחְמָד הָעֵץ', זֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו לֹא תַחְמֹד. וּמֵאַחַר שֶׁפָּגַם בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת בְּוַדַּאי לֹא הָיָה לוֹ עוֹד כֹּחַ לַעֲמֹד בְּמֶמְשַׁלְתּוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה שֶׁכְּשֶׁנּוֹטְעִין עֵץ מַאֲכָל צְרִיכִין לְהַמְתִּין שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה. שָׁלֹשׁ שָׁנִים דַּיְקָא כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל שָׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי לִשְׁמֹר אֶת הָאֵילָן שֶׁלֹּא יֵינַק מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע חַס וְשָׁלוֹם מִבְּחִינוֹת שָׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת שֶׁל הַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר רַק תִּהְיֶה יְנִיקָתוֹ מִבְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגַּן וְכוּ'. וְזֶהוּ וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה', שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁאַחַר שֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיעַ שָׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה כַּנַּ"ל אַחַר כָּךְ זוֹכִין לִבְחִינוֹת בְּנֵין יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא יִרְאָה שְׁלֵם הַתְּלוּיָה בַּלֵּב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אַחַר הַשָּׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה שְׁלֵם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין שָׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין מִלֶּאֱכֹל הַפֵּרוֹת בְּשָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּנֵין יְרוּשָׁלַיִם זוֹכִין לִתְפִלָּה כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה'. 'קֹדֶשׁ הִלּוּלִים' דַּיְקָא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא שְׁבָחִים וְהִלּוּלִים לַה' שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינוֹת בְּנֵין יְרוּשָׁלַיִם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין שָׁלֹשָׁה תַּאֲוֹת הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִסּוּר אֲכִילַת הַפֵּרוֹת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה וְנָטַע רְבָעִי לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לִירוּשָׁלַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְאָז יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינוֹת הַתְּקִיעוֹת שֶׁסִּימָנָם קש"ת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כַּמּוּבָא, כִּי שָׁלֹשׁ אָבוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה רְגָלִים, כִּי פֶּסַח נֶגֶד אַבְרָהָם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּקִיעוֹת תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה בְּחִינַת קֶשֶׁ"ת בְּחִינַת תְּלַת אֲבָהָן עַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרְרִין כֹּחַ הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין שָׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה. בְּחִינַת הֶיתְּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יֶחֱרָדוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִמְשָׁךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ וְכוּ' וְאֵימָתְךָ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה, כִּי עִקַּר בְּנֵין הַתְּפִלָּה הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוּבָן בַּכַּוָּנוֹת, וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא דִּבֵּר ה' בְּחִינַת בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, זוֹכִין שֶׁיִּפֹּל וְיִתְבַּטֵּל הָעַזּוּת שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים וְכוּ'. וְאָז יָכוֹל לְהִתְקַשֵּׁר בְּשָׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִתְהַוֶּה עַל-יְדֵי הַתְּקִיעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם מַכְנִיעִין הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִין שָׁם עַד שֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם תְּרוּעָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִתְהַוֶּה עַל-יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ קוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים וּפָגַם בָּזֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל חֶטְאוֹ הָיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִבְרָא

וְהָיָה צָרִיךְ אָז לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה זוֹכֶה לִבְחִינַת קְרֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאָז הָיָה נִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל וְהוּא פָּגַם בָּזֶה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עַל-כֵּן כָּל תִּקּוּנֵנוּ עַתָּה הוּא עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהִתְקַבֵּץ הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֶל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם שָׂרְשֵׁי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת שֶׁהֵם יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ה

כִּי עִקַּר הָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה שֶׁל כָּל הַתִּקּוּנִים הוּא עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה רֹאשׁ דַּיְקָא, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַתְּשׁוּבָה, הַיְנוּ הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה, כִּי אָז הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי בֶּאֱמֶת הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה וְהַתִּקּוּן קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד, כִּי קָשֶׁה מְאֹד לֵידַע וְלִמְצֹא הָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה, כִּי עַל-פִּי רֹב כָּל הַתִּקּוּנִים וְהָעֲצוֹת כָּל אֶחָד תָּלוּי בַּחֲבֵרוֹ וּמֻחְמֶרֶת זֶה קָשֶׁה לִמְצֹא הָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה לְמָשָׁל בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת מִבֹּאר שֶׁצְּרִיכִין לָבֹא לְהַתַּכְלִית שֶׁתִּתְקַיֵּם מֻמְשַׁלְתּוֹ עַל הַמַּלְאָכִים. וְלָזֶה צְרִיכִין לְקַבֵּל שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים כָּרָאוּי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין שֶׁלֹּשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִירְאָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִבְרָא מַלְאָךְ שֶׁמַּשְׁפִּיעַ נְבוּאָה וְכוּ'. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה וְכוּ' וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל הָעַזּוּת שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים וְכוּ' וְאָז יְכוֹל לְהִתְקַשֵּׁר בְּשָׂרְשֵׁי נְשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַיֵּם מֻמְשַׁלְתּוֹ וְכוּ' וְאָז יְכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁכְּפִי בְּנְיַן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, עִקַּר הַהַתְחָלָה מִשֶּׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמְּקַבְּלִין הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כָּרָאוּי זוֹכִין לְשַׁבֵּר הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת בְּוַדַּאי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר לְקַבֵּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כָּרָאוּי וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו הַדַּעַת בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים וּמְשַׁבֵּר עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת עַד שֶׁזּוֹכֶה לְכָל הַנַּ"ל בְּוַדַּאי אַשְׁרֵי לוֹ, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אָבְדָה הָעֵצָה מֵאִתָּנוּ, כִּי גַּם הָעֵצָה בְּעַצְמָהּ קָשֶׁה וְכָבֵד עָלֵינוּ לְקַיֵּם, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין אֵיךְ זוֹכִין לְקַבֵּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כָּרָאוּי בְּאֹפֶן שֶׁנְּחַדֵּשׁ אֶת מֹחֵנוּ וְדַעְתֵּנוּ בְּכָל רֶגֶל וְרֶגֶל עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי קְרֻשַּׁת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לְשַׁבֵּר כָּל הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל כָּרָאוּי וּמֻחְמֶרֶת זֶה אָנוּ רְחוֹקִים מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְגַם מֻחְמֶרֶת זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁרְחוֹקִים מִשְּׁבִירַת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כָּרָאוּי, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי כְּפִי הַמְבֹאָר כָּאן בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁהַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים מְשַׁבְּרִין וּמְבַטְּלִין הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁשָּׁלֹשׁ הַתַּאֲוֹת הַנַּ"ל הֵם הַהֵפֶךְ מִקְּדֻשַּׁת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים עַל-כֵּן בְּוַדַּאי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בִּטֵּל הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת אֵלּוּ הוּא רָחוֹק מִקְּדֻשַּׁת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כִּי אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הֵם הַהֵפֶךְ מִקְּדֻשַּׁת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קָשֶׁה וְכָבֵד לִמְצֹא הָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה וְכֵן הוּא בְּרֹב הָעֲצוֹת וְהַתִּקּוּנִים שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד לִמְצֹא הָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה מֻחְמֶרֶת שֶׁעַל-פִּי רֹב

כָּל אֶחָד תְּלוּי בַּחֲבֵרוֹ וְאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הָרֹאשׁ וְהַהִתְחָלָה וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָרֹאשׁ וְהַהִתְחָלָה שֶׁל כָּל הַתְּקוּנִים שֶׁבָּעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה רֹאשׁ דַּיְקָא, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הָרֹאשׁ וְהַהִתְחָלָה לְכֻנֹּס לַעֲבוֹדַת ה', כִּי הוּא יוֹם הָרִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, הַיְנוּ רֵאשִׁית הַתְּשׁוּבָה וְהַתְּקוּן:

חלק ו

כִּי מַה שֶּׁקָּשֶׁה לְמִצְוֹא הַדֶּרֶךְ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ זֶה מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמֵחֲמַת רִבּוּי עֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּלְבְּלוּ כָּל הַמְּקוֹמוֹת וְהַדְּרָכִים עַד שֶׁקָּשֶׁה לְמִצְוֹא הַדֶּרֶךְ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא לָשׁוּב הַדָּבָר לַמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן לה) אֲבָל מֵרִבּוּי עֲוֹנוֹתֵינוּ קָשֶׁה לָנוּ מְאֹד לִמְצֹא מְקוֹמֵנוּ לֵידַע אֵיךְ לָשׁוּב אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נֶחֱצַבְנוּ מִשָּׁם. וְזֶה שֶׁשָּׁאַל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֶת אִיּוֹב עַל שֶׁהֶרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי אֶרֶץ וְדָרַשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אֵיפֹה שֶׁלְּךָ הֵיכָן הָיְתָה בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה כָּלוּל מִכָּל הַנְּשָׁמוֹת וְשָׁאַל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אִם יוֹדֵעַ הֵיכָן הָיָה מְקוֹמוֹ בְּקוֹמָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכִמּוּבָא מִזֶּה בְּכִתְבֵי הָאֲרִי"י זַ"ל בַּאֲרִיכוּת בְּסֵפֶר הַגִּלְגּוּלִים, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אִם כְּבָר זָכָה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לָשׁוּב אֶל מְקוֹמוֹ שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם וּמֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמוֹ בְּקוֹמָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּוַדַּאי לֹא זָכָה עֲדַיִן לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לָשׁוּב לִמְקוֹמוֹ שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמוֹ וּמֵחֲמַת זֶה עוֹבֵר עָלָיו כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב עִם הָאָדָם הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ כְּדֵי לַהֲשִׁיבוֹ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב עִמּוֹ בְּכַמָּה סִבּוֹת כְּפִי מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁכְּמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ לְגַלְגֵּל עִמּוֹ בְּגִלְגּוּלִים אֵלּוּ בְּסִבּוֹת אֵלּוּ וּמֵחֲמַת שֶׁאֵין מִי שֶׁיֵּדַע מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ וּמֵחֲמַת זֶה קָשֶׁה מְאֹד לִמְצֹא הָרֹאשׁ וְהַהִתְחָלָה לַתְּשׁוּבָה מֵחֲמַת שֶׁאֵין מִי שֶׁיֵּדַע אֶת מְקוֹמוֹ מֵחֲמַת שֶׁמֵּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נָשְׁרוּ אֵיבָרָיו וְנָפְלוּ מִמֶּנּוּ כַּמָּה נְשָׁמוֹת וְנִתְבַּלְבֵּל מְקוֹמָם מְאֹד וּכְמוֹ כֵן עַל-יְדֵי הַחֲטָאִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה אִי אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם אוֹחֲזִים בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, דְּהַיְנוּ בְּשָׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיוֹדְעִים מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף וְהֵם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹמָא דִּדִינָא לָדוּן אֶת כָּל אֶחָד לְכַף זְכוּת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שָׁם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהֵם יוֹדְעִים שָׁרְשֵׁי כָּל הַנְּשָׁמוֹת וְהֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהֵם יוֹדְעִים מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף הֵם יוֹדְעִים לָדוּן הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְלַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם

רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה, כִּי הֵם מוֹצְאִים זְכוּת לְכָל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ שֶׁיּוֹדְעִים אֶפִלּוּ אִם הוּא הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת בֶּאֱמֶת:

כִּי זֶה עִקַּר הַזְּכוּת שֶׁמּוֹצְאִים עָלָיו כְּדֵי לְהַנְטוֹתוֹ לִתְחִיָּה לְהַכְנִיסוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת לְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת, כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל וְאֵין שׁוּם זְכוּת וְטוֹבָה בָּעוֹלָם כִּי אִם כְּשֶׁעַל-יְדֵי הַזְּכוּת הַזֶּה יְזֻכֶּה לְאֵיזֶה טוֹבָה אֲמִתִּית וְנִצְחִית לָבֹא לַתַּכְלִית הָאֱמִתִּי. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי מַה שֶּׁהַצַּדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת לְפִי מְקוֹם כָּל אֶחָד הָעִקָּר הוּא מַה שֶּׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיסִים אוֹתָם בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וּמַכְנִיסִים בָּהֶם הָרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מַגִּיעַ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיזֶה הָרְהוּר תְּשׁוּבָה וְהַכֹּל צוֹעֲקִים לֵה' יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק הַלֵּב. וּמֵאַיִן בָּא זֹאת? כָּל זֶה נִמְשָׁךְ רַק מֵהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁיְּכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי שֶׁהֵם יוֹדְעִים מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּמַכְנִיסִין אֶת הַכֹּל בֶּאֱמֶת בְּכַף זְכוּת וּמַכְנִיסִים בָּהֶם הָרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וּמוֹדִיעִים לָהֶם וּמְאִירִים לָהֶם בְּדַעְתָּם שֹׂרֶשׁ הָעֲצָה וְהָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה לְכָנֵס בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהָעִקָּר הוּא לִצְעֹק אֶל ה' תָּמִיד מֵעֹמֶק הַלֵּב שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְהָעִקָּר הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה שֶׁאָז מַתְחִילִין הַכֹּל בַּהַתְחָלָה הָאֲמִתִּית שֶׁהוּא לִצְעֹק אֶל ה' מֵעֹמֶק הַלֵּב. בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה' מַעֲמִקֵי עֲמָקִים, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִגְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהֵם דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְהֵם עוֹשִׂין רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם עִקַּר הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי מֵהֶם עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי אֶפִלּוּ הָרְחוֹקִים מֵהֶם שֶׁאֵין נוֹסְעִין אֲלֵיהֶם כֻּלָּם מְקַבְּלִים מֵהֶם קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל אֲבָל בְּוַדַּאי כָּל מִי שֶׁמִּתְקָרְבִים אֲלֵיהֶם וְנוֹסְעִים אֲלֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּוַדַּאי הֵם עִקַּר הַמְקַבְּלִים קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ רַק מֵהַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל:

חלק ז

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה הוּא מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַהַתְחָלָה הוּא מַה שֶּׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַתְחִילִין הַכֹּל לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'. וְזֹאת הַהַתְחָלָה נִמְשֶׁכֶת עַל כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ עַל כָּל מִי שֶׁבָּא לָשׁוּב בְּאֵיזֶה עֵת שֶׁהוּא שֶׁעִקַּר הַתְחָלָתוֹ מִבְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הַיְנוּ מִבְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ. הַיְנוּ לִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ הַדֶּרֶךְ לַתְּשׁוּבָה וְיָאִיר עֵינָיו לֵידַע מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ:

וְזֶה בְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד מָרוֹם מֵרֹאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ. כִּסֵּא כָּבוֹד זֶה בְּחִינַת שָׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הָרֹאשִׁית וְהַהַתְחָלָה

שֶׁל כָּל אֶחָד. כִּי שָׁם מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְזֶהוּ 'מָרוֹם מֵרֵאשׁוֹן', הַיְנוּ שֶׁהַכִּסֵּא כָּבוֹד שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם הוּא מָרוֹם מֵרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא מְרוֹמָם מֵרֵאשׁוֹן וְהַתְחָלָה שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי כָּל הַתְחָלוֹת וְהָרֵאשִׁית שֶׁל כָּל אֶחָד, דְּהַיְנוּ כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד הַכֹּל כָּלוּל שָׁם, כִּי הוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ. נִמְצָא שֶׁהוּא מְרוֹמָם מִכָּל הָרֵאשִׁית וְהַהַתְחָלָה שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁהוּא מְקוֹם כָּל אֶחָד, כִּי כָּל הַמְקוֹמוֹת כְּלוּלִים בּוֹ וְהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרֵאשִׁית שֶׁל כָּל אֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְקַדֵּשׁ מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֵיכָן הוּא נִמְשָׁךְ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְדוּנוֹ לְכַף זְכוּת וְלִמְצֹא לוֹ פֶּתַח לִתְשׁוּבָה לְהָאִיר לוֹ הַמָּקוֹם וְהַדֶּרֶךְ שֶׁיָּשׁוּב עַל יָדוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ מְקוֹם מְקַדְּשֵׁנוּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל שֶׁיּוֹדְעִין אֶת מְקוֹמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דָּנִים אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת וּמַחֲזִירִים אוֹתוֹ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כְּפִי מְקוֹמוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וּבְשִׁבְיל זֶה נוֹסְעִין עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בִּמְקוֹם מְנוּחַת הַצַּדִּיקִים שָׁם כְּלוּלִים כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי בִּמְקוֹם מְנוּחָתוֹ שָׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת הַכִּסֵּא כָּבוֹד שֶׁהוּא נֶחֱלָתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִילֵם. וְעַל-כֵּן שָׁם הוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיָכוֹל כָּל אֶחָד לִמְצֹא שָׁם אֶת מְקוֹמוֹ וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת 'וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן', הַיְנוּ בִּמְקוֹם קְבוּרַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן שָׁם יָכוֹל כָּל אֶחָד לִרְאוֹת הָרֵאשִׁית שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַהַתְחָלָה וְהָרֵאשִׁית שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַתְחִיל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהַתְחָלָה וְהָרֵאשִׁית שֶׁל כָּל אֶחָד. וְזֶהוּ 'וַיֵּתֵא רָאשֵׁי עָם', הַיְנוּ כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה זוֹכֶה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁהִתְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁכְּלוּלִים בָּהּ רָאשֵׁי עָם, כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת נֶחֱלָקִים תַּחַת הָרָאשִׁים וְהַמַּנְהִיגִים, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְזֶהוּ, 'צִדְקַת ה' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל', צִדְקַת ה', הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק עוֹשֶׂה צִדְקַת ה', הַיְנוּ שֶׁהוּא עוֹסֵק לְהַצְדִּיק אֶת כָּל בָּאֵי עוֹלָם וְלָדוּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת כְּמוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד וְדָן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת תָּמִיד מֵחֲמַת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיוֹדֵעַ מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן הַצַּדִּיק שֶׁאוֹחֵז בְּשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת הוּא גַּם כֵּן עוֹשֶׂה צְדָקַת ה' שֶׁמַּצְדִּיק אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת כְּמוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִשְׁפֹּט

וְלָדוּן אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל. כִּי הוּא יוֹדֵעַ לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר וְכוּ' עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יָצָא יוֹסֵף מִבֵּית הָאֲסוּרִים וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בִּזְכוּת יוֹסֵף בִּבְחִינַת וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. וְכָל הַשֶּׁלֶשׁ רְגָלִים כֻּלָּם הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. נִמְצָא שֶׁגַּם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַשֶּׁלֶשׁ רְגָלִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז יָצָא יוֹסֵף מִבֵּית הָאֲסוּרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְזָכִינוּ לִקְדֻשַּׁת הַשֶּׁלֶשׁ רְגָלִים. כִּי עִקַּר בְּחִינַת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קְדֻשַּׁת כָּל הָרְגָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים. הוּא עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז אוֹמֵר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה וְכוּ'. כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְאָז עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי-זֶה כִּבְיָכוֹל מְבִיאִין כַּפָּרָה וּסְלִיחָה עָלָיו, יִתְבָּרַךְ כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בֵּאלֹקִים נַעֲשֶׂה חָיִל, כִּי הָעֲבוֹדָה צָרִךְ גְּבֹהַּ וְהָא בְּהָא תַּלְיָא. כְּמוֹ שֶׁעִקַּר הַתַּחְלַת תְּשׁוּבָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ רְחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּעַ לָנוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ פְּתִחוֹן פֶּה לָבֹא לְפָנָיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כְּמוֹ כֵן עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ זוֹכִין אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לִתְשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ אָנוּ מְבִיאִין עָלָיו יִתְבָּרַךְ כַּפָּרָה, כִּי הָעִקָּר תְּלוּי בִּתְשׁוּבָתֵנוּ. וְזֶה עִקַּר בַּקָּשַׁת ה' יִתְבָּרַךְ מִיִּשְׂרָאֵל, הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה. שֶׁאָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אָנוּ דַּיְקָא צְרִיכִין לְהָבִיא עָלָיו כַּפָּרָה עַל שֶׁשָּׁמַעְתָּ אֶת הַיֶּרַח שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפְּגָמִים, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בָּנוּ, כִּי אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי-זֶה מְבִיאִין עָלָיו כַּפָּרָה יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָרְגָלִים. נִמְצָא שֶׁעִקַּר בְּחִינַת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל-כֵּן כָּל יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַשֶּׁלֶשׁ רְגָלִים בְּחִינַת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ, בְּחִינַת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים שֶׁהִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוָּה מֹשֶׁה בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם כָּל תִּקּוּן זֶה נִמְשָׁךְ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה, הֵינוּ כִּי גַּם אָז הָאִיר עֲלֵיהֶם בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּזְכוּת יוֹסֵף שֶׁיָּצָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִבֵּית הָאֲסוּרִים בְּחִינַת עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. וּבְשָׁבִיל זֶה נִתְקַשֶּׁה מֹשֶׁה עַל קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ. מֵחֲמַת שֶׁקִּדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה וְהַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה קָשָׁה מְאֹד כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן נִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה בָּזֶה מְאֹד עַד שֶׁגִּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ

שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה שֶׁמַּתְחִיל מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה שָׁבוּ יָצָא יוֹסֵף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן קָבַע הַתַּנָּא דִּינֵי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ בְּמַסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי עִקַּר בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁקְּבַע אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מְאֹד וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן גַּם עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצְּעָקוֹת וְהַזְּעָקוֹת שֶׁצָּעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹקֵינוּ וַיַּרְא אֶת עָנְיֵנוּ וְכוּ'. וּכְתִיב, וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וַיִּזָּעֲקוּ וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹקִים וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעִקְּרוֹ הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָ"הּ וְכוּ'. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי יוֹסֵף שֶׁיָּצָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִבֵּית הָאֲסוּרִים כַּנַּ"ל. כִּי גַּם יוֹסֵף יָצָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי צַעֲקָתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם אַחַר פְּסוּקֵי תִּקְעוּ הַנַּ"ל, בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק י

וְהִנֵּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל עִסְקֵנוּ לִבְנוֹת וּלְתַקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. הַיְנוּ כִּי אָז עוֹסְקִין לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא דִּבֵּר ה' לְגָאֳלָהּ וְלִפְדּוֹתָהּ מִן הַגָּלוּת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ זוֹכִין שֶׁיִּמְשַׁךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַל תְּדִין אֶת חֲבֶרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהִתְקַשֵּׁר לְשָׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ', בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹדְעִין לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכְּבָר שִׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹת וְכוּ' עַד שֶׁזָּכָה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁזָּכָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא מַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הַמְקֻרָבִים אֵלָיו קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא דָּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת וּמַכְנִיס אוֹתָנוּ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת עַד שֶׁמַּגִּיעַ עַל כָּל אֶחָד הִרְהוּר תְּשׁוּבָה. וּמַתְחִיל לְצַעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק הַלֵּב וּמִשָּׁם מַתְחִיל לִכְנֹס בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה גַּם אֲנַחְנוּ לֶאֱחֹז בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת וְלַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה כְּלַל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הֵם לְקַבֵּל שָׁלֹשׁ רְגָלִים כְּדֵי לְשַׁבֵּר שָׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל. וְזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר עַל-יְדֵי הַתְּקִיעוֹת שֶׁסִּימָנָם קש"ת בְּחִינַת תְּלַת אֲבָהָן שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר בְּחִינַת הֶיְתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְנִבּוּאָה, הַיְנוּ בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר שֶׁמַּזְכִּירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת רוּחַ נְבוּאָה זְכִינוּ בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם. 'דִּבֶּר ה'', זוֹ נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר . וְעַל-יְדֵי נְבוּאָה זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִבְנוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִיא שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה יַחְזְרוּ וְיִתְּנוּ כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה. בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה כָּל עִסְקֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָז עוֹסְקִין לְהִתְפַּלֵּל עַל צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְגַלּוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין, וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ וְכוּ' וְתִמְלֹךְ אַתָּה ה' לְבַדְּךָ וְכוּ' מְלֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכוּ' הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט וְכוּ'. כִּי הַכֹּל אֶחָד כִּי שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל, כִּי אָז יִתְקַיֵּם, וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא כְּשֶׁהַתְּפִלָּה נִשְׁלֶמֶת וּכְלוּלָה מִכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְהָיָה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַעֲלוֹת וּלְהוֹצִיא כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכוּ' כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים וְגוֹ' וְאָדָם אַיִן וְכוּ'. וּפֵרַשׁ רַשׁ"י, עַד שֶׁבָּא אָדָם וְהִכִּיר בְּטוֹבַת הַגְּשָׁמִים וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם וְכוּ', כִּי עָמְדוּ עַל פֶּתַח קְרָקַע עַד שֶׁבָּא אָדָם וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה לֹא יָצְאוּ בָּאָרֶץ עַד שֶׁבָּא אָדָם בְּיוֹם שֶׁנִּבְרָא שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם וְיָרַד הַמָּטָ"ר וְאָז יָצְאוּ וְאָז נִתְגַּלָּה שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה כָּל כֹּחָם וּגְדִילָתָם וִיצִיאָתָם לָעוֹלָם הוּא רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה. וְהֵם מְחַיְּבִים לְהַחֲזִיר כָּל כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא דִּבֵּר ה' שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם, אֲבָל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עוֹד לְהַשְׁלִים תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז הָיוּ עוֹלִים וְנִכְלָלִים כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה בְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בִּבְחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כִּי הוּא הָיָה צָרִיךְ אָז לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן שֶׁל מָשִׁיחַ כַּיָּדוּעַ. אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּעֵץ הַדַּעַת וְלֹא הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְגַּם הַכֹּל וְאָנוּ צְרִיכִין בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְתַקֵּן זֹאת כְּמוּבָן בַּכַּוָּנוֹת, עַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁיַּעֲלוּ כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה וְיִכָּלֵל כָּל כֹּחָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְאָנוּ עוֹסְקִין בְּתִקּוּן זֶה בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְתַקֵּן הַתְּפִלָּה בִּבְחִינָה זֹאת שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה יִתְּנוּ כֹּחָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הָרְפוּאוֹת, כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת נִמְשָׁכִין לְתוֹךְ כָּל מַה שֶּׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין. בִּבְחִינַת וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּצִוָּה לֶאֱכֹל בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, כִּי מְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁבְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר נִשְׁלָם הַנְּסִירָה, עַיֵּן שָׁם, הֵינוּ שֶׁאָז נִגְמָר בְּנִין הַמַּלְכוּת

שֶׁהִיא בְּנֶיָן הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה יִתְּנוּ כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה עַד שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל הָרְפוּאוֹת שֶׁל הַדָּאקְטוֹרִים, כִּי נוֹכַל לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל הָרְפוּאוֹת לְתוֹךְ כָּל מַה שֶּׁנֹּאכַל וְנִשְׁתֶּה. וּכְשֶׁזּוֹכִין לָזֶה אֲזַי בְּוַדַּאי הָאֲכִילָה מִצְוָה גְּדוֹלָה, כִּי אָז הָאֲכִילָה בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל מֵאַחַר שֶׁנִּמְשָׁךְ לְתוֹךְ אֲכִילָתוֹ חִיּוּת מִשָּׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת דִּבֵּר ה'. וְכָל הַכֹּחוֹת וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה כְּלוּלִים בְּמַה שֶּׁאוֹכֵל שֶׁבְּחִינָה זֹאת נִמְשֶׁכֶת מֵהִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ. וַאֲזַי בְּוַדַּאי מֵאִיר אוֹר גָּדוֹל וּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בַּאֲכִילָתוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת דִּבֵּר ה'. וְעַל-כֵּן אָז בְּוַדַּאי אֲכִילָתוֹ הִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה. וְעַל-כֵּן בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז נִשְׁלָם בְּנֶיָן הַתְּפִלָּה בִּבְחִינָה זֹאת בִּבְחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁאָז נִמְשָׁךְ מִן הַשָּׁרֶשׁ מִבְּחִינַת דִּבֵּר ה' כָּל הַכֹּחוֹת וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה לְתוֹךְ אֲכִילָתוֹ עַל-כֵּן אָז מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל וְכַנַ"ל:

וְאָז זוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּר לִשְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאָז אָנוּ נִזּוֹנִין מִקּוֹלוֹת הַתְּפִלָּה לְבַד בִּלְי הִתְלַבְּשׁוּת בְּשׂוּם דָּבָר, כִּי בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר זָכִינוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ כָּל הַחִיּוּת שֶׁל כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה לְתוֹךְ מַה שֶּׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה. שֶׁאָז הָאֲכִילָה בְּוַדַּאי בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל וּבְקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה, אֲבָל עַכְשָׁו בְּיוֹם כִּפּוּר זוֹכִין לִהְיוֹת נִזּוֹן מִקּוֹלוֹת הַתְּפִלָּה לְבַד וְאֵין צְרִיכִין שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ כֹּחוֹת וְחִיּוּת הַתְּפִלָּה בְּשׂוּם דָּבָר:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁעוֹשִׂין לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּר, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וְסֻכּוֹת כֻּלָּם בְּבְחִינוֹת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא יוֹשֵׁב עָלָיו בַּיָּמִים הָאֵלּוּ כְּדֵי לָדוּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת מֵחֲמַת שֶׁכִּסֵּא הַכָּבוֹד הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמֵנוּ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא דָּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים מְאֹד בִּבְחִינַת אַל תִּדְרֹךְ אֶת חֲבֶרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִמְשָׁךְ עַד סוֹף סֻכּוֹת שֶׁאָז בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל סֻכּוֹת שֶׁהוּא הוֹשַׁעְנָא רַבָּא אָז הוּא גְּמַר הַחֲתִימָה לְטוֹבָה כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן בְּכָל אֵלּוּ הַיָּמִים נָכוֹן וּמְתֻקָּן כִּסְאוֹ לֵישֵׁב עָלָיו לְמִשְׁפָּט כְּדֵי לָדוּן וְלִשְׁפֹּט אוֹתָנוּ בְּרַחֲמִים עַל-יְדֵי בְּחִינוֹת כִּסֵּא כָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁגִּלָּה אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּסִפּוּרוֹ נוֹרָאוֹת מֵהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַכִּסֵּא הַמּוּבָא אֶצְלֵנוּ שֶׁאָמַר שֶׁרָאָה אָז עַל הַכִּסֵּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן וְכֵן יוֹם כִּפּוּר סֻכּוֹת וְאַחַר כָּךְ גִּלָּה נוֹרָאוֹת. שֶׁזֶּהוּ כָּרְסֵיהּ שְׁבִיבִין דִּי נוּר וְכוּ' כָּרְסֵי"ה רָאשֵׁי תֵּבוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם כִּפּוּר סֻכּוֹת. רְאֵה וְהַבֵּט נִפְלְאוֹת ה' נִמְצָא שֶׁרֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם כִּפּוּר סֻכּוֹת כֻּלָּם שָׁרְשָׁם בִּבְחִינַת כָּרְסֵיהּ, בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד בְּחִינַת נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז הַנֶּאֱמָר עַל יָמִים אֵלּוּ וְהַכֹּל כְּדֵי לָדוּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת וְכוּ'

כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סָכָּה שֶׁעוֹשִׂין אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם כִּפּוּר בָּזֶה מַרְאֶה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ עֻצָּם חִבָּתוֹ וְאַהֲבָתוֹ אֵלֵינוּ יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ וּמְגַלֶּה לָנוּ שֶׁדָּן אוֹתָנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְכַף זְכוּת בְּחֶסֶד וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים לְפִי מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סָכָּה שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה שֶׁכָּל אֶחָד יֵצֵא מִמְּקוֹמוֹ וְדִירָתוֹ וְיִכָּנֵס בַּסֻּכָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בָּנִין, בְּחִינַת אֵם לַבִּינָה, בְּחִינַת אֵם כָּל חַי שְׁרָשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת נִתְעוֹרֵר הָרַחֲמָנוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ לְדוּן אוֹתָנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו בְּחַג הַסֻּכּוֹת צִוָּה עָלֵינוּ שֶׁנֵּלְכָה נֵצֵא מִמְּקוֹמֵנוּ וְנִכָּנֵס לַסֻּכָּה שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל לְהוֹרוֹת לְגַלּוֹת לְעֵין כֹּל שֶׁהוּא מַעֲלֶה וּמַכְנִיס אוֹתָנוּ לִבְחִינַת שָׁרְשֵׁנוּ, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דָּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת בְּחֶסֶד גָּדוֹל וְנִפְלָא כַּנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַחֶסֶד מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ דָּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת לְפִי מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא מַה שֶּׁעַל-יְדֵי-זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מַכְנִיס אוֹתָנוּ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וּמַחֲזִיר אוֹתָנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה שֶׁרַק זֶה הוּא עִקַּר הַטּוֹב וְהַחֶסֶד אֲמִתִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ תָּמִיד וּבִפְרָט בְּיוֹתֵר בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים שֶׁשָּׁרְשָׁן רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. הֵינוּ כִּי כָּל אֶחָד נִתְעָה עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו וְתַאֲוֹתָיו לְמָקוֹם שֶׁנִּתְעָה בִּבְחִינַת תְּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ' עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לָשׁוּב לִמְקוֹמוֹ שֶׁמֻּחֲמַת זֶה הוּא רָחוֹק מִתְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לָשׁוּב לִמְקוֹמוֹ שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם בִּבְחִינוֹת זַרְקָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלֵינוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּמֹצֵא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶת מְקוֹמוֹ וּמַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד לְהָאוֹת זְכוּת לְכָל אֶחָד שֶׁמְּקוֹמוֹ גָּרַם לוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיס אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וּמַרְאֶה לוֹ מִשֹּׁרֶשׁ מְקוֹמוֹ מִבְּחִינוֹת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם עַד שֶׁיֵּדַע הַדֶּרֶךְ לָשׁוּב לִמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו בְּסֻכּוֹת ה' יִתְבָּרַךְ מַרְאֶה לָנוּ זֹאת הָאַהֲבָה וְהַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁצִּוָּנוּ לָצֵאת מִבָּתֵּינוּ וּמְקוֹמֵנוּ וְלִכָּנֵס בַּסֻּכָּה לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין אָנוּ עַכְשָׁו כְּלָל עַל מְקוֹמֵנוּ הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּרַם לָנוּ מַה שֶּׁגָּרַם כָּל אֶחָד לְפִי מַעֲשָׂיו כִּי עַכְשָׁו אָנוּ יוֹשְׁבִין בַּסֻּכָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ מְקוֹמֵנוּ שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עִקַּר הַחֶסֶד שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּתְגַּלָּה עַתָּה לְעֵין כֹּל עַל-יְדֵי יְצִיאָתֵנוּ מִמְּקוֹמֵנוּ לִכָּנֵס לַסֻּכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵם כָּל חַי וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן מְסַכְּכִין בִּפְסֹלֶת דִּיקָא. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בִּפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב הַכָּתוּב מְדַבֵּר. בָּזֶה מַרְאֶה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא דָּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת לְפִי מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי הַפְּסֹלֶת שֶׁל הַתְּבוּאָה זֶה בְּחִינַת מָקוֹם הַתְּבוּאָה לְמָשָׁל חִטָּה הַגִּדְלָה מִן הָאָרֶץ אָנוּ רוֹאִין

שֶׁאֵין הַחִטָּה בְּעַצְמָהּ יוֹצְאָה כַּהֲוָיָתָהּ מִן הָאָרֶץ. רַק בְּתְחִלָּה יוֹצֵא הַקַּשׁ וְהַשִּׁבֹּלֶת שֶׁהוּא פְּסֹלֶת הַתְּבוּאָה וּמִן הַקַּשׁ יוֹצֵא הַחִטָּה וְכָל חִיּוּת וְיניקַת הַחִטָּה הוּא דֶּרֶךְ הַשִּׁבֹּלֶת וְהַקַּשׁ. וְכֵן פֵּרוֹת הַגְּדֵלִים עַל הָאִילָן שֶׁאֵין יוֹצֵא מִן הַקְּרָקַע כִּי אִם הָעֵץ שֶׁל הָאִילָן שֶׁהוּא עֵץ גָּמוּר וּמִמֶּנּוּ יוֹצְאִין עֲנָפִים וּמֵהָעֲנָפִים שַׂרְבִיטִין וְעָלִים שֶׁהֵם גַּם כֵּן עֵץ וּפְסֹלֶת גָּמוּר וּמֵהֶם דַּיְקָא גָּדֵל הַפְּרִי וְכָל יְניקָתוֹ וְחִיּוּתוֹ דֶּרֶךְ הַשַּׂרְבִיטִין וְהָעֲנָפִים וְהָאִילָן שֶׁהֵם עֵץ גָּמוּר נִמְצָא שֶׁכָּל מָקוֹם הַפְּרִי וְחִיּוּתוֹ וְגִדּוּלוֹ הוּא דֶּרֶךְ הַפְּסֹלֶת וְכֵן הָאָדָם נוֹצָר מִטִּפָּה סְרוּחָה וְגָדֵל בְּמֵעֵי אִמּוֹ וְיוֹנֵק כָּל חִיּוּתוֹ דֶּרֶךְ הַטַּבּוּר שֶׁמְּקֻשָּׁר בּוֹ בְּאִמּוֹ וְדַיְקָא עַל-יְדֵי מְקוֹמוֹ אֲלוּ נִמְשָׁךְ עָלָיו הַחִיּוּת וְהַנְּשָׁמָה מִמָּקוֹר הָעֶלְיוֹן וְהַנּוֹרָא מִמָּקוֹם שֶׁנֶּחְצְבוּ מִשָּׁם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא תַּמָּן כְּלָל וְזֶה בֶּאֱמֶת נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ'. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַדְּבָרִים בִּבְחִינַת קְלִפָּה וּפְרִי וְהַקְּלִפָּה הִיא מָקוֹם הַפְּרִי, כִּי כָּל הַפֵּרוֹת וְהַתְּבוּאוֹת מְקוֹמָם בְּהַקְּלִפּוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם הַפְּסֹלֶת כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ וְכַנַּ"ל. וְזֶה מֵחֲמַת הַסִּיגִים וְהַפְּסֹלֶת שֶׁל מַלְכִין קַדְמָאִין וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַדִּין שֶׁל תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא עִקַּר הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כִּי כְּשֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם לֹא הָיָה מָקוֹם לַבְּרִיאָה וְצִמְצֵם הָאוֹר לְצַדְדִין שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּין וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַוָּה מָקוֹם לַבְּרִיאָה וּלְשָׁם הִמְשִׁיךְ אוֹר הָאֵין סוֹף בְּרָךְ קַו וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַוּוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. נִמְצָא שֶׁקֹּדֶם הִתְהַוּוּת הַבְּרִיאָה וּכְמוֹ כֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם קֹדֶם שֶׁבָּאִין לָעוֹלָם יֵשׁ בְּחִינָה זֹאת שֶׁהַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה בְּחִינַת צִמְצוּם קֹדֶם שֶׁנִּמְשָׁךְ הָאוֹר וְהַחִיּוּת שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִבְרָא וְיוֹצֵא לָעוֹלָם וּמֵחֲמַת שֶׁהַצִּמְצוּם הוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת. וְעַל-כֵּן הָיָה צָרִיךְ אָדָם הָרִאשׁוֹן לְבָרֵר הַכֹּל עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ וְהוּא פָּגַם בָּזֶה עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע מֵאָז נִתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה וְנִגְזַר עָלָיו, וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם. דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַדְּבָרִים יֵצְאוּ מְלֻבָּשִׁים בִּפְסֹלֶת וּקְלִפּוֹת וְהַקְּלִפָּה קֹדֶמָה לַפְּרִי תָּמִיד וְזֶה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ כָּל יְמֵינוּ לְבָרֵר כָּל הַדְּבָרִים מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַפְּסֹלֶת שֶׁקֹּדְמוּ לָהֶם וּמֵחֲמַת שֶׁהַקְּלִפָּה נִתְאַחֲזָה בְּהַפְּרִי מְאֹד וְקֹדֶמֶת לָהּ, עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת קָשֶׁה הַבֵּרוּר מְאֹד וּמֵחֲמַת זֶה רַבִּים נִכְשָׁלִים בָּזֶה הָעוֹלָם וְנוֹפְלִים לְמָקוֹם שֶׁנּוֹפְלִים רַחֲמָנָא לִצְלָן רַק הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים עַל יִצְרָם הֵם מְבָרְרִים הַכֹּל וְלֹא זוֹ אַף זוֹ שֶׁהֵם בְּתִקֻּף צִדְקָתָם מְעוֹרְרִים רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ שֶׁיָּחוּס עָלֵינוּ וְלֹא יִדּוֹן אוֹתָנוּ כְּמַעֲשֵׂינוּ רַק יִסְתַּכֵּל עַל מְקוֹמֵנוּ עַל מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד דֶּרֶךְ אֵיזֶה מְקוֹמוֹת הוּא נִמְשָׁךְ לְזֶה הָעוֹלָם, כִּי הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה וְהַפְּסֹלֶת שֶׁקֹּדְמָה לַפְּרִי כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְרַחֵם עָלֵינוּ וְדָן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וְלֹא אֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי

כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעָרָיו. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִשֶּׁנִּנְעָר לָצֵאת מִמְּעֵי אִמּוֹ. מִשֶּׁנִּנְעָר לָצֵאת מִמְּעֵי אִמּוֹ דַּיְקָא, הַיְנוּ כִּי מְקוֹמוֹ גָּרַם לוֹ לַחֲטֹא מֵחֲמַת שֶׁיָּצָא מִמָּקוֹם מְטֻנָּף כָּזֶה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד, הֵן בָּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי. זֶה שֶׁמְּסַכְּכִין בַּפְּסֹלֶת דַּיְקָא, כִּי הַפְּסֹלֶת הִוא בְּחִינַת מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא דָּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת בְּחֶסֶד גָּדוֹל לְפִי מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ דָּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת עַל-יְדֵי מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁהוּא הַפְּסֹלֶת שֶׁגָּרַם לוֹ לַחֲטֹא. נִמְצָא שֶׁנִּתְהַפְּכִין הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת. וְזֶה בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַקְּלִפָּה וְהַפְּסֹלֶת שֶׁקְּדָמָה לַפְּרִי שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲוֹנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הוּא יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלֵינוּ וְדָן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן נַעֲשֶׂה מֵהַפְּסֹלֶת דַּיְקָא סְכָךְ קָדוֹשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַסֻּכָּה, כִּי עִקַּר הַסֻּכָּה לִזְכוֹת לָדוּן אוֹתָנוּ בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד אִם כָּל חַי זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַפְּסֹלֶת דַּיְקָא שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹם כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִסְתַּכֵּל עַל מְקוֹם כָּל אֶחָד וְדָן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת וּמְהַפֵּךְ הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת בְּרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהַדַּר נְהוֹרָא בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ'. 'וְרוּחַ אֱלֹקִים', דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. 'מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּסֵא הַכָּבוֹד עוֹמֵד וּמְרַחֵף בַּאֲוִיר וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי הַחֹשֶׁךְ שֶׁקָּדַם לָאוֹר זֶה בְּחִינַת קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ שֶׁבִּתְחִלָּה הָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגִּלֻּיּוֹת וְהַמֻּמְשָׁלָה שֶׁל הָאֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁקָּדְמוּ לְמַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ (וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בַּמִּדְרָשׁ פְּסוּק זֶה וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וְכוּ' עַל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת) וְזֶה בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַנְּשָׁמוֹת, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁאוֹחֵז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא יִתְבָּרַךְ דָּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת וּמְהַפֵּךְ חֹשֶׁךְ לְאוֹר, עֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת עז עב), מַאי טַעֲמָא עִזֵּי מַסְגֵּן בְּרֵישָׁא וְהַדַּר אִמְרֵי כִּבְרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהַדַּר נְהוֹרָא. עִזֵּי זֶה בְּחִינַת מֻמְשָׁלֶת הָעַכּוּ"ם שֶׁנִּקְרָאִים שְׂעִירִים וְעִזִּים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַצָּפִיר וְהַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר. אִמְרֵי זֶה בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשְׁלוּ לִכְבָשִׂים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. הַיְנוּ מַאי טַעֲמָא מֻמְשֶׁלֶת הָעַכּוּ"ם קוֹדֶמֶת לְמֻמְשַׁלְתֵּנוּ וְהֵשִׁיב, כִּבְרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהַדַּר נְהוֹרָא. כִּי כָּל

בְּרִיאַת הָעוֹלָם הִוא בִּבְחִינָה זֹאת שֶׁהַצִּמְצוּם שֶׁהוּא עִקַּר כְּלַל הַמָּקוֹם קָדַם לְכָלַל הָעוֹלָם. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שֶׁהַחֹשֶׁךְ קָדַם לָאוֹר וְהַקְּלִפָּה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ, כִּי כָאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וְכַגִּנָּה זְרוּעֶיהָ תַּצְמִיחַ כֵּן ה' אֱלֹקִים יַצְמִיחַ צְדָקָה נֶגֶד כָּל הַגּוֹיִם. וְעַתָּה עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הַפָּסוּק הַיטֵב. הַיְנוּ כָּאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וְכַגִּנָּה וְכוּ' כְּמוֹ הַצְּמָחִים וְהַזְּרָעִים הַגְּדֵלִים בָּאָרֶץ שֶׁכֻּלָּם יוֹצְאִים דֶּרֶךְ הַפְסֹלֶת שֶׁקֹּדֶם לָהֶם, כִּי הַקְּלִפָּה קָדְמָה לַפְּרִי כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ הַזְּכוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מוֹצֵא עָלֵינוּ כַּנַּ"ל. כֵּן ה' אֱלֹקִים יַצְמִיחַ צְדָקָה וְכוּ', 'כֵּן' הַיְקָא, כִּי הַיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה יַצְמִיחַ צְדָקָה וְחֶסֶד עָלֵינוּ מֵחֲמַת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ יִצְרֵנוּ וּמְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, יַצְמִיחַ צְדָקָה וּתְהִלָּה נֶגֶד כָּל הַגּוֹיִם. נֶגֶד כָּל הַגּוֹיִם הַיְקָא, כִּי הַגּוֹיִים שֶׁהָיִינוּ בֵּינֵיהֶם בַּגָּלוּת בִּמְקוֹמוֹתָם בְּמוֹשְׁבוֹתָם הֵם גָּרְמוּ לָנוּ כָּל הַחֲטָאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֵינוּ מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ מְקוֹמֵנוּ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ, בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַּלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם בָּשְׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דְּבָשִׁי . וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁמֵּרֹב הָאַהֲבָה אָכַל הָעֵץ עִם הַפְּרִי, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁמֵּרֹב אַהֲבָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל הוּא מְהַפֵּךְ הָעֵץ וְהַפְסֹלֶת לִפְרִי, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מְחִילַת עֲוֹנוֹת הִתְהַפְּכוּת הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁהַפְסֹלֶת שֶׁקֹּדֶם לַפְּרִי גָּרַם לוֹ מַה שֶּׁגָּרַם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה מַה שֶּׁמְּסַכְּכִין בִּפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב. בִּפְסֹלֶת הַיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק טו

נִמְצָא שֶׁסֻּכָּה בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, מְאַחֵז פְּנֵי כִסֵּה. פָּרַשׂ עָלָיו עֲנָנוֹ. עֲנָנוֹ זֶה בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְאַחֵז פְּנֵי כִסֵּה וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶהוּ בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּה שֶׁאָז הוּא גְּמַר הַחוֹתָם. וְאָז הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁהִתְחַלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. הַיְנוּ שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה רִחֵם עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְזָן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת לְפִי מְקוֹמֵנוּ, כִּי הוּא יוֹדֵעַ יִצְרוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה הִכְנִיס אוֹתָנוּ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְהִכְנִיס בָּנוּ דֶּרֶךְ לְתִשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ לְצַעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ שֶׁמַּתְחִילִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. וְעַכְשָׁו בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה בְּסוֹף סֵפוֹת אָנוּ זוֹכִין כָּל יִשְׂרָאֵל לִבְחִינָה זֹאת לְקַיֵּם, אַל תִּדִּין אֶת חֲבֵרֶיךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, רַק לְדוֹן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּלְקַיֵּם, אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם יְהֵיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה, כִּי בְּסֻכּוֹת זָכִינוּ כֻּלָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵאִיר עָלֵינוּ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֶאָרָה מִבְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם לֵידַע לְדוֹן אֶת הַכֹּל

לְכַף זְכוּת אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּרוּעִים עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכְנִיס כֻּלָּם לְכַף זְכוּת וּלְהָאִיר בָּהֶם הַהֶאָרָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁתָּמִיד יִמְצְאוּ פֶּתַח וֶדֶרֶךְ לִתְשׁוּבָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם בְּכָל עֵת וּזְמַן. וְעִקַּר הַפֶּתַח וְהַדֶּרֶךְ הוּא לִצְעֹק תָּמִיד מֵעֻמְקָא דְּלִבָּא לַה' יִתְבָּרַךְ יְהֵיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. וְלֹא יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ עַל זֶה אַדְמוֹ"ר זַ"ל פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי לְשׁוֹנוֹת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּרְבִּין לִצְעֹק בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים הוֹשַׁעְנָא וְכוּ'. וְכֵן נָעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה וְגוֹמְרִין כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהוּא מָלֵא צְעָקוֹת וּזְעָקוֹת וְשַׁוְעוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּתְפִלּוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי לְשׁוֹנוֹת וּמְלִיצוֹת קְדוֹשׁוֹת הַנֶּאֱמָרוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ הַכּוֹלְלִים כָּל בָּאֵי עוֹלָם עַד אֲשֶׁר לֹא נִמְצָא שׁוּם רָשָׁע וּבַעַל עֲבֵרָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּסֵפֶר תְּהִלִּים הַכּוֹלֵל כָּל בָּאֵי עוֹלָם בְּכָל הַדּוֹרוֹת וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף עַד תַּכְלִית הַיְרִידָה שֶׁאֵין יְרִידָה אַחֲרָיו רַחֲמָנָא לִצְלָן לְכֻלָּם הוּא מְעוֹרֵר בְּצַעֲקוֹתָיו וּתְפִלּוֹתָיו לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבָאַר אַדְמוֹ"ר זַ"ל (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן עג) שֶׁתְּהִלִּים מְסֻגָּל לְתְשׁוּבָה. וּבְהוֹשַׁעְנָא רַבָּה שֶׁאָז הוּא סוֹף יְמֵי הַסֻּכּוֹת וְאָז הוּא בְּחִינַת דָּוִד כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן אָנוּ מַמְשִׁיכִין תִּקּוּן הַנִּפְלָא הַזֶּה שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַל-יְדֵי שֶׁקִּיֵּם מִצְוַת סֻכָּה וְאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּחִינַת כָּרְסֵי"ה שְׁבִיבִין דִּי נוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּלְהַכְנִיס דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ לוֹמַר תְּהִלִּים וְלִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יְהֵיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וּכְמוֹ כֵן צְרִיכִין לָדוּן גַּם אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מַכְאוֹבֵי נַפְשׁוֹ וְרִבּוּי פְּשָׁעָיו כִּי עַצְמוֹ מִסַּפֵּר וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְקַיֵּם גַּם בְּעַצְמוֹ אַל תָּדִין עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמְךָ כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְקַיֵּם בַּחֲבֵרוֹ אַל תָּדִין וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי גַּם מְקוֹם עַצְמוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ, כִּי בְּוַדַּאי אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה מָקוֹם נִמְשַׁךְ וְכָל מַה שֶּׁעָבְרוּ עָלָיו בְּכָל הַגִּלְגּוּלִים וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם נִמְשְׁכִין עָלָיו הַיְצָרִין רָעִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁלּוֹ וְכוּ' וְכוּ'. עַל-כֵּן אָסוּר לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ לְעוֹלָם כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ אַדְמוֹ"ר זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר, כִּי צְרִיכִין לְקַיֵּם גַּם בְּעַצְמוֹ אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם שֶׁלֹּא לַעֲבֹר עַל אִסּוּר שְׁפִיכוּת דָּמִים חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהָאִסּוּר אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם הוּא אִסּוּר שְׁפִיכוּת דָּמִים, עַיֵּן שָׁם:

עַל-כֵּן גַּם לְבַזּוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר עַד שֶׁיּוּכַל לִפֹּל עַל-יְדֵי-זֶה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בְּוַדַּאי אִסּוּר חָמוּר, כִּי הוּא אִסּוּר שְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁאָסוּר גַּם בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שׁוֹפֵךְ דַּם הָאָדָם וְכוּ'. וְאֵיךְ אֶת דִּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י, לְרַבּוֹת הַשּׁוֹפֵךְ דַּם עַצְמוֹ, כִּי צְרִיכִין לָדוּן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי (בְּסִימָן

רפב) כִּי מִי יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמוֹ וְהָעִקָּר שֶׁלֹּא יִתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם, שֶׁזְּהוּ בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּה שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָסִנוּ לַסֻּכָּה שֶׁזְּכִינוּ כֻּלָּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת אֲפִלּוּ אֶת עַצְמוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּהַהוּא יוֹמָא וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה בְּחִינַת חֲפִירוֹת בְּאֵרוֹת מַיִם וְעַכְשָׁו בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה חוֹזְרִין וְחוֹפְרִין הַבְּאֵרוֹת מַיִם, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (צו דַּף לב) הַיְנוּ כִּי בְּאֵרוֹת מַיִם זֶה בְּחִינַת קוֹלוֹת וּצְעָקוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה', בְּחִינַת שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמַּיִם שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּיוֹם זֶה, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ שֶׁכָּל הַתְּקוּנִים שֶׁגּוֹמְרִים בְּיוֹם זֶה הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת לְצַעֵק וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד מֵעֹמֶק הַלֵּב בִּבְחִינַת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה', שֶׁזְּהוּ בְּחִינַת סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁגּוֹמְרִין אָז שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה כֻּלָּנוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹסְקִין אָז עִם עַרְבֵי נַחַל שֶׁמְּרַמֵּז עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כַּמּוּבָא לְקַיֵּם, אַל תְּהִיֶה בָּז לְכָל אָדָם, כִּי אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּקוּן שֶׁהִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִגְמָר בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה שֶׁאוֹמְרִים אָז בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּה, כִּי כָּל סֵפֶר מִשְׁנֶה תּוֹרָה הֵם דִּבְרֵי תוֹכָחוֹת שֶׁמּוֹכִיחַ מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכְחָה שֶׁל חֶסֶד לְהַרְאוֹת לָהֶם חַסְדֵי ה' וְטוּבוֹ וְצִדְקָתוֹ לְעוֹלָם שֶׁכָּמָּה הִכְעִיסוּ לְפָנָיו בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עָדִין חִבָּתוֹ וְרַחֲמָיו עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ וְכוּ'. וּפָרֹשׁ רַשִׁ"י, אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲשִׂיתֶם כָּל זֹאת עוֹדֶנּוּ רַחֲמָיו וְחִבָּתוֹ עֲלֵיכֶם מִכָּל מַה שֶּׁחָטָאתֶם לְפָנָיו אֵינוֹ שׁוֹאֵל מִכֶּם כִּי אִם לְיִרְאָה וְגוֹמֵר, עַיֵּן שָׁם וְאֵין יִרְאָה אֶלָּא תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִשָּׁה יִרְאַת ד' הִיא תִּתְהַלָּל. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר אַדְמוֹ"ר זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, הַיְנוּ שֶׁמְּשָׁה מוֹכִיחַ וּמַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת שֶׁאַחֲרֵי כָּל מַה שֶּׁחוֹטְאִין לְפָנָיו חַס וְשָׁלוֹם אֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שׁוֹאֵל מֵהֶם כִּי אִם לְיִרְאָה שֶׁהִוא תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּקְרָאנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדָנִי. וְזֶה שֶׁבִּתְחִלַּת דִּבְרָיו שֶׁל מֹשֶׁה הִזְכִּיר כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה וְכוּ'. וּפָרֹשׁ רַשִׁ"י שָׁמְנָה כָּאן כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ לְפָנָיו וְכוּ', הַיְנוּ כִּי הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה תּוֹכָחָה שֶׁל חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ תּוֹכָחָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח), עַיֵּן שָׁם שֶׁאָמַר מֹשֶׁה תּוֹכַחְתּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ הֲרֵיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים שֶׁעָשׂוּ וְיַחֲלִישׁ אוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי-זֶה רַק, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ יַחֲזֵק אוֹתָם וְיוֹסִיף וְיִתֵּן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן הִזְכִּיר כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ לְפָנָיו. 'כָּל הַמְּקוֹמוֹת' דַּיְקָא, כִּי בָּזֶה הִזְכִּיר לָהֶם זְכוּת וְחֶסֶד, כִּי הוּא קַיֵּם אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, כִּי הוּא זָכָה לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת

מְאַחֵז פְּנֵי כִסֵּה וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה בְּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְעַל-כֵּן יָדַע שֶׁכָּל אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ בָּהֶם לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא הַמְּקוֹמוֹת בְּעַצְמָן גָּרְמוּ לָהֶם לַחֲטֹא, כִּי עָבְרוּ בַּמִּדְבָּר מְקוֹם נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן וְכוּ' שֶׁהֵם מְקוֹם תְּקֶף הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּיָּדוּעַ וְהָיָה צְרִיכִים לִלְחֹם עַל קְלִפּוֹת קָשׁוֹת וַעֲצוּמוֹת שֶׁהָיוּ בִּמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ. וְזֶה גָּרַם לָהֶם שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וְנִכְשְׁלוּ בְּמַה שֶׁנִּכְשְׁלוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים וְכוּ' שֶׁהַמָּקוֹם גָּרַם לָהֶם לַחֲטֹא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. נִמְצָא שֶׁבָּזֶה שֶׁהִזְכִּיר אֶת הַמְּקוֹמוֹת דַּיְקָא שֶׁהִכְעִיסוּ לְפָנָיו בָּזֶה הִמְצִיא לָהֶם זְכוּת בְּחִינַת הַזְּכוּת שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא אַל תִּדִּין אֶת חֲבֶרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ כָּל סֵפֶר דְּבָרִים עַל קֹטֶב זֶה לְהַזְכִּיר אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל מַה שֶׁהִכְעִיסוּ לְפָנָיו וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים לְעוֹלָם, כִּי רַחֲמָיו לֹא כְלִים כַּאֲשֶׁר רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא מָנַע רַחֲמָיו מֵהֶם. וְכֵן אַחַר שְׁאָר הַחֲטָאִים הֵיטִיב עִמָּהֶם בְּחַסְדּוֹ עַד שֶׁהֵם מוּכָנִים עַתָּה לִכְנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. עַל-כֵּן יֵדְעוּ לְדוֹרוֹת שֶׁבְּכָל מַה שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם עַד בִּיאַת מָשִׁיחַ בְּכְלָל. וּבִפְרָט עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְעוֹלָם אַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֲפִלּוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם אַל יִמְנַע אֶת עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים. וְאָמְרוּ, יָפֶה צְעָקָה לְאָדָם בֵּין קֻדָּם גְּזַר דִּין בֵּין לְאַחַר גְּזַר דִּין. וְזֶה שֶׁסִּפֵּר תְּפִלּוֹתָיו אֵיךְ הִתְפַּלֵּל וְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה' וְכוּ' וָאֹמַר וְכוּ'. הַכֹּל כְּדֵי לְהוֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בִּתְפִלָּה וּצְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי רַחֲמָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת שִׁירַת הָאֲזִינוּ שֶׁכּוֹלֵל כָּל מַה שֶׁעָבַר עַל יִשְׂרָאֵל וְכָל מַה שֶׁעֲתִיד לַעֲבֹר עֲלֵיהֶם בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת עַד הַסּוֹף וְאַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה סוֹף כָּל סוֹף לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּסּוֹף, כִּי יָדִין ה' עַמּוֹ כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד וְכוּ'. וְזֶה שֶׁהִתְחִיל בִּתְחִלַּת דְּבָרָיו כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ, הֵינוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, מֵמֶּנִּי תִּרְאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ, כִּי דְּעוּ כִּי אָנֹכִי כָּל מַה שֶׁזָּכִיתִי בָּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁקָּרָאתִי תָּמִיד אֶל ה' בְּחִינַת כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא. וּכְמוֹ כֵן מַהֲרוּ עֲשׂוּ כְּמוֹנִי וְהָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ. שֶׁתִּקְרְאוּ גַּם כֵּן אֶל ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כְּמוֹנִי שֶׁזֹּהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וּכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּקְרָאנִי אֲנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדָנִי כַּנַּ"ל. וּכְעֵין שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק זֶה, כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא, אַתֶּם, הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ וְכוּ', שֶׁתַּעֲנוּ אַחֲרַי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הֵינוּ כַּנַּ"ל. שֶׁכְּמוֹ שֶׁאֲנִי קוֹרֵא לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כְּמוֹ כֵן תַּעֲשׂוּ לְעוֹלָם וָעֶד. וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. שֶׁשֵּׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ מְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד אֲפִלּוּ אַחֲרֵי כָּל הַחֲטָאִים וְהַכְּעָסִים שֶׁמַּכְעִיס כָּל אֶחָד לְפָנָיו בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי יְמִין ה' רוֹמֶמֶת לְעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה'. וּכְמוֹ

שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַשִּׁירָה, שִׂחֵת לוֹ לֹא. וְתִרְגֵּם אוֹנְקְלוֹס, לָא לֵהּ. כִּי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי. וְעַל-כֵּן תָּמִיד יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁאָמַר שֶׁאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לִהְיוֹת סְמוּכִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִיר לָהֶם מֹשֶׁה עַל זֶה בְּתִחִלַּת הַשִּׁירָה, כִּי זֶה עִקַּר כַּוָּנָתוֹ בְּהַשִּׁירָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת שֶׁכּוֹלֶלֶת הַכֹּל שֶׁאָמַר עָלֶיהָ, וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעַד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ. וְכָל כַּוָּנָתוֹ שֶׁיִּתְחַזְּקוּ תָּמִיד בַּה' יִתְבָּרַךְ. וְיִבְטְחוּ בְּרַחֲמָיו וְיִצְעָקוּ וְיִתְפַּלְּלוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁנָּהֵג הוּא כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּחִינַת כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִקְדִּים תְּחִלָּה וְהִזְהִיר לָהֶם שֶׁיַּאֲזִינוּ דְּבָרָיו הֵיטֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהִזְהִיר שֶׁדְּבָרָיו יִכָּנְסוּ בְּאָזְנֵיהֶם כְּמוֹ מָטָר וְטַל שֶׁיּוֹרְדִין טִפּוֹת מַיִם בָּאָרֶץ וְאַחַר כָּךְ צוֹמֵחַ מֵהֶם צְמָחִים נִפְלָאִים, כְּמוֹ כֵן דְּבָרָיו יִכָּנְסוּ בְּלִבָּם כַּטַּל וְכַמָּטָר וְיִצְמְחוּ בְּלִבָּם וְיַעֲשׂוּ פֵּרוֹת טוֹבִים, כִּי דְּבָרִים אֵלּוּ לְהִתְחַזֵּק בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד צְרִיכִין לְהַאֲזִין הֵיטֵב הֵיטֵב וּלְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר לְהָבִין הֵיטֵב רְמִיזוֹתָיו שֶׁל הַצַּדִּיק עַד הֵיכָן עַד הֵיכָן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי אַל תְּהֶיהָ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין וְכוּ'. כִּי מִתְּחִלָּה סִפֵּר דָּוִד צָרוֹתָיו וְאָמַר שֶׁמַּעֲצָם צָרוֹתָיו הוּא מֻכְרָח לִשְׂאֹג כָּל הַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ וְכוּ' עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצָּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב תְּהִלִּים קמ), אַתָּה רַנֵּן לְפָנַי וַאֲנִי אֲפַלֵּט אוֹתְךָ. נִמְצָא שֶׁבְּאֵלּוּ הַפְּסוּקִים מַזְכִּיר אֵיךְ צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וּבְשִׂאָגָה לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים הַשּׁוֹטְפִים בָּעוֹלָם הַזֶּה הָרוֹצִים לְכַלּוֹת אֶת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל-יְדֵי-זֶה סֵיֶם, אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי, שֶׁאֲנִי מְרַמֵּז לְךָ בְּעֵינִי שֶׁאַל תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוּם דְּחִיָּה שֶׁרוֹצִין לְדָחוֹת אוֹתְךָ יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה הֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבָּאִין עָלֶיךָ בְּעַצְמְךָ הֵן הַדְּחִיּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאֲחֵרִים וְכוּ' עַל כֻּלָּם אַל תִּסְתַּכֵּל רַק תְּבִין דְּבָרַי שֶׁאֲנִי מוֹרֶה לְךָ הַדֶּרֶךְ וּמְרַמֵּז לְךָ בְּעֵינַי שֶׁתָּמִיד תִּתְחַזֵּק בְּצַעֲקָה וּשְׁאָגָה לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל וְכוּ'. שֶׁדִּבּוּרִים הָאֵלֶּה צְרִיכִים לְצַמֵּחַ וְלַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת בְּלִבְּךָ כַּטַּל וְכַמָּטָר לְקַיְּמָם תָּמִיד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו וּמָה הֵם הַדְּבָרִים כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ שֶׁתִּקְרָאוּ תָּמִיד אֶל ה' יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם וָעֶד כָּמוּנִי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין סֵפֶר מִשְׁנֵה תּוֹרָה בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּה כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּה לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ זֶה עַל כָּל אֶחָד לְצַעֵק תָּמִיד אֶל ה' כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְזֶה, תְּעוּ בַּמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ וַיִּצְעָקוּ אֶל ה' וְכוּ'. שֶׁכְּשֶׁאָדָם נִתְרַחֵק מִמְּקוֹמוֹ וַאֲזַי הוּא תּוֹעֶה בַּמִּדְבָּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הַדֶּרֶךְ לָשׁוּב לִמְקוֹמוֹ בְּחִינַת עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצְאוּ אֲזַי עִקַּר הָעֵצָה וַיִּצְעָקוּ אֶל ה'. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינוֹת הַהִתְחָלָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ י"י וְכַנַּ"ל:

חלק יז

נַחֲזֹר לְעִנְיַן שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֶרְלָה וְנָטַע רְבָעִי הַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהַמְתִּין בְּאֵילָן שָׁנוֹטְעִין שָׁלֹשׁ שָׁנִים דַּיְקָא, כִּי עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְגָרֵשׁ הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזוֹת בָּאִילָן בְּעֵת נְטִיעָתוֹ שֶׁיְּנִיקָתָם מִשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל. אִי אֶפְשָׁר לְגָרְשָׁם כִּי אִם בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים דַּיְקָא שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁלֹשָׁה רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקָּרוֹ נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁבִּשְׁנָה אַחַת יֵשׁ שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם מְבַטְּלִין שָׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין שָׁלֹשׁ שָׁנִים דַּיְקָא דְּהַיְנוּ שְׁלֹשָׁה רָאשֵׁי שָׁנִים, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל מִדָּה כְּלוּלָה מִכָּל הַמִּדּוֹת בֵּין בַּקְּדֻשָּׁה בֵּין בְּהֶפְךָ. וְעַל-כֵּן הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁבָּהֶם נִמְשָׁכִין שְׁלֹשָׁה מוֹחִין לְבַטֵּל שָׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל. כָּל רֶגֶל, דְּהַיְנוּ כָּל מֹחַ כָּלוּל מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ כִּיְדוּעַ וְכֵן לְהֶפְךָ כָּל הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל. כָּל אַחַת כְּלוּלָה מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ וּבִשְׁבִיל זֶה גַּם כֵּן קָשֶׁה וְכָבֵד הַתִּקּוּן מְאֹד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר הַתִּקּוּן בְּפַעַם אַחַת מֻחֲמַת שֶׁכָּל מִדָּה כְּלוּלָה מֵהַשְּׁאָר לְמָשָׁל בָּעִנְיָן הַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁתִּקּוּן תַּאֲוֹת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַמֹּחַ וְהַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּפֶסַח וְתִקּוּן תַּאֲוֹת הַמִּשְׁגָּל עַל-יְדֵי שָׁבוּעוֹת וְכוּ' קָשֶׁה לְתַקֵּן בְּפֶסַח בִּשְׁלֵמוּת תַּאֲוֹת מָמוֹן מֻחֲמַת שֶׁתַּאֲוֹת מָמוֹן קְשׁוּרָה וּכְלוּלָה בְּתַאֲוֹת הַמִּשְׁגָּל כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְתִקּוּן תַּאֲוֹת הַמִּשְׁגָּל עֲדַיִן לֹא נִמְשַׁךְ הַדַּעַת שֶׁל שָׁבוּעוֹת לְתַקְּנוֹ כָּרָאוּי. וְכֵן בִּשְׁאָרֵי הַמִּדּוֹת וּמֻחֲמַת כָּל זֶה עִקַּר הַהַתְחָלָה וְהַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז מְאִירִין עָלֵינוּ הַצַּדִּיקִים הָאֲרַת הִתְשׁוּבָה מִשָּׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאֲרָה הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹ אֲשֶׁר הוּא שָׁם לְצָעֵק וְלִזְעֹק וְלִשְׁאֹג לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק הַלֵּב שֶׁזֶּה הָעִקָּר וּבְלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל וּלְתַקֵּן שׁוּם דָּבָר מֵרִבּוּי הַכְּבֵדוּת וְהַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים שָׁלֹשׁ רְגָלִים מֻחֲמַת שֶׁכָּל מִדָּה כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ וְהֵם תְּלַת כְּלוּלִין מִתְּלַת, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְתִּין שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֶרְלָה, שָׁלֹשׁ שָׁנִים דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשָּׁנָה לְעִנְיַן נְטִיעַת עֶרְלָה נֶחְשֶׁבֶת מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמְבֹאָר בִּגְמָרָא וּפוֹסְקִים. וְזֶה בְּחִינַת הַתִּקְיעוֹת שֶׁהֵם מִשָּׁלֹשִׁין בְּכָל הַבְּחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה סֵדֶר תִּקְיעוֹת שָׁלֹשׁ שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, כִּי הַתִּקְיעוֹת הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַקּוֹלוֹת שֶׁמְּעוֹרְרִין מִמַּעֲמַקִּים, בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר

קָרָאתִי יָהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּקִיעוֹת מַמְשִׁיכִין עַל יִשְׂרָאֵל הָאָרֶת הַתְּשׁוּבָה שֶׁיִּזְכּוּ תָּמִיד לִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעִמְקֵי עִמְקֵי לִבָּם מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הַקּוֹלוֹת וְהַצְּעָקוֹת זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתְּקוּעִים הַנַּ"ל שֶׁל שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם מְתַקְּנִים שָׁלֹשׁ תֵּאָוֹת הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם תָּלוּי הַכֹּל כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁגַּם הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל הֵם שָׁלֹשׁ כְּלוּלִין מִשָּׁלֹשׁ כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הַתְּקִיעוֹת הֵם שָׁלֹשׁ שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָנוּ תּוֹקְעִין כַּמָּה וְכַמָּה קוֹלוֹת כַּמָּה פְּעָמִים שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ. כִּי כֵּן הַדָּבָר שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְעָקוֹת וְשִׁוְעוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו וְלֹא יִתְיַגַּע לְעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁהַזְּהִיר רַבֵּנוּ זַ"ל לְבַל נִתְיָאֵשׁ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם, כִּי הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל דָּבָר אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּפַעַם אֶחָד וּבִפְרָט מִי שֶׁקִּלְקֵל כְּמוֹ שֶׁקִּלְקֵל בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהִתְמַהֲמֵהַּ הַרְבֵּה בְּתִקּוּנוֹ בִּבְחִינַת הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן:

וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים לְעִנְיַן תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמַּחֲמַת גֹּדֶל חֶטְאוֹ אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּיוֹם אֶחָד כִּי אִם מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְגַם בְּכָל הַזְּמַן הַזֶּה אֵין מְתַקְּנִין בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּכָל שָׁנָה מְעַט מְעַט עַד זְמַן בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח, עַיֵּן שָׁם. מִכָּל שֶׁכֵּן עַתָּה שֶׁכָּל אֶחָד הוֹסִיף חֲטָאִין וְקִלְקוּלִין עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מַה שֶּׁהוֹסִיף עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּפַעַם אֶחָד רַק מְעַט מְעַט. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו אוֹרְבִים לָאָדָם תָּמִיד וְתֵכֶף שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּאֵיזֶה צְעָקָה וְשִׁוְעָה וְכַיּוֹצֵא אֲזַי הוּא מִתְעוֹרֵר לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְגָּרֶה בּוֹ בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁזֶּה הָאָדָם רוֹצֶה לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וּמֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם עֲדַיִן בְּקַטְנוּת גָּדוֹל, כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם מְעַט וְלֹא הִתְחִיל תִּקּוּנוֹ כִּי אִם פְּחוֹת מִחוּט הַשַּׁעֲרָה וְגַם עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגָּרֶה הַבַּעַל דָּבָר כְּנֶגְדּוֹ בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ. וּמֵחֲמַת זֶה רַבִּים רְחוֹקִים מִתְּשׁוּבָה, כִּי בֶּאֱמֶת רֹב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֻלָּם מִתְעוֹרְרִים בְּהִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם, כִּי אֶפְלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים חֲרָטָה, אַךְ מִגֹּדֶל הַהִתְגָּרוּת וְהַהִתְגַּבְּרוּת שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמִּתְגָּרֶה כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל רַבִּים נוֹפְלִים מִיָּד וּקְצָתָם לְאַחַר אֵיזֶה זְמַן רַחֲמָנָא לִצְלָן. עַל-כֵּן עִקַּר הַתַּקָּנָה רַק לִצְעֹק אֶל ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבְּכָל הַקּוֹלוֹת שֶׁל שׁוֹפָר תּוֹקְעִין תְּקִיעָה בָּרֹאשׁ וּתְקִיעָה בַּסּוֹף, כִּי עִקַּר הַקּוֹל הַנֶּאֱמָר בַּתּוֹרָה הוּא תְּרוּעָה, אַךְ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל קִבְּלוּ שֶׁכָּל תְּרוּעָה פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּפְשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ, כִּי קוֹל תְּקִיעָה שֶׁהוּא קוֹל פָּשׁוּט זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבִּתְחִלַּת הַתִּקּוּן שֶׁקָּשָׁה הַהִתְחָלָה מְאֹד כַּנַּ"ל. צְרִיכִין רַק לִצְעֹק קוֹל פָּשׁוּט לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַלֵּב, כִּי עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לָצֵאת מִמְּכֻמָּרַת הַיֵּצֶר הָרָע וְאֵין יוֹדְעִין אָפְלּוּ הַדֶּרֶךְ אֵיךְ לְבַקֵּשׁ ה' יִתְבָּרַךְ. רַק צְרִיכִין לִצְעֹק קוֹל פָּשׁוּט מֵעִמְקֵי הַלֵּב בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ

ה' וְאָזַי עַל-יְדֵי קוֹל צַעֲקָתוֹ הַפְּשׁוּטָה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת תְּקִיעָה ה' יִתְבָּרַךְ מְעוֹרֵר רַחֲמָיו עָלָיו וּמַתְחִיל לְהָאִיר בְּדַעְתּוֹ הֶאָרַת הַתִּקּוּן וּמְרַמֵּז לוֹ סֵדֶר תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּצְעַק לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּאִיר עָלָיו הֶאָרַת הַשִּׁלְשָׁה מֹחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ רַגְלִים שֶׁבָּהֶם תָּלוּי עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קוֹל תְּרוּעָה שֶׁהוּא קוֹלוֹת מְשֻׁלָּשִׁים שֶׁהֵם מְרַמְּזִים עַל הַתְּלַת מֹחִין שְׁלֹשׁ רַגְלִים, הַיְנוּ שֶׁעַכְשָׁו אָנוּ צוֹעֲקִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּאִיר עָלֵינוּ הַתִּקּוּן שֶׁל שְׁלֹשׁ רַגְלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעוֹתֵינוּ וְצַעֲקָתֵנוּ בְּרַחֲמִים. וְתֵכֶף מַתְחִיל לְהָאִיר עָלֵינוּ אֵיזֶה הַתְחָלַת הַתִּקּוּן מְשָׁם. וְאָזַי תֵּכֶף אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה מִתְגַּבֶּרֶת הַבַּעַל דָּבָר לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, נְקֻדַּת הַתְחָלַת הַתִּקּוּן הַזֶּה. וְאָזַי צְרִיכִין תֵּכֶף לִתְקֹעַ עוֹד תְּקִיעָה פְּשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ, כִּי תֵּכֶף אַחַר הִתְנוֹצְצוּת אֵיזֶה נְקֻדָּה מֵהַתְחָלַת הַתִּקּוּן צְרִיכִין תֵּכֶף וּמִיָּד לַחֲזֹר וְלִצְעֹק קוֹל חָזָק וּפָשׁוּט מֵעֻמָּק הַלֵּב שֶׁהִיא תְּקִיעָה פְּשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ כְּדֵי לְהָסִיר הַשָּׂטָן שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, נְקֻדַּת הַתִּקּוּן שֶׁהִתְחַלְנוּ. וְזֶה בְּחִינַת 'וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ', שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּסִיר הַשָּׂטָן מִלְּפָנֵי הַתִּקּוּן וּמֵאַחֲרֵי הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּפְשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ, כִּי אֵין בְּיָדֵינוּ לְהָסִירוֹ וּלְגָרְשׁוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי צְעָקָה וְשַׁוְּעָה פְּשׁוּטָה מֵעֻמָּק הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לַחֲזֹר לְהַתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ עוֹד אֵיזֶה נְקֻדָּה שֶׁל הַתְחָלַת הַתִּקּוּן וּצְרִיכִין לַחֲזֹר וְלִתְקֹעַ פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּפְשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ וְכֵן כָּל פַּעַם. כִּי בְּכָל פַּעַם צְרִיכִין לִצְעֹק קוֹלוֹת פְּשׁוּטִים לִפְנֵי הַתְחָלַת אֵיזֶה נְקֻדָּה מֵהַתִּקּוּן וּלְאַחֲרָיו מִגֹּדֶל הַהִתְגָּרוּת שֶׁמִּתְגָּרֶה בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל, כִּי אֵין לָנוּ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ כִּי אִם לְתַפֵּס אָמָנוּת אֲבוֹתֵינוּ לִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינָה מַה שֶּׁנִּסְתַּפְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּקוֹל הַתְּרוּעָה אִם הוּא מַה שֶּׁאָנוּ קוֹרִין שְׁבָרִים אִם הוּא מַה שֶּׁקּוֹרִין תְּרוּעָה. וְהִתְקִינוּ לְצֵאת כָּל הַסְּפֵקוֹת לִתְקֹעַ כֻּלָּם וְכוּ', כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּתְחִלָּה שֶׁהַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ רַגְלִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין שְׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם תַּאֲוַת מָמוֹן וּמִשְׁגָּל וַאֲכִילָה וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וְלִנְבוּאָה וְלִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ כָּתַב שָׁם אֲבָל יֵשׁ שְׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת שֶׁהֵם מַפְסִידִין עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. מוּבָן שָׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי הַשְּׁלֹשׁ רַגְלִים שֶׁמִּתְקַנִּים שְׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִים וּמְבַטְּלִים שְׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ':

וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה קָשֶׁה שֶׁתַּאֲוַת מִשְׁגָּל חוֹשֵׁב שְׁתֵּי פְּעָמִים, כִּי בִּתְחִלָּה מַזְכִּיר תִּקּוּן תַּאֲוָה זֹאת בִּשְׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּתַקְּנִים עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ רַגְלִים שֶׁהֵם תַּאֲוַת מָמוֹן וּמִשְׁגָּל וַאֲכִילָה. וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר וְחוֹשֵׁב אוֹתָהּ בִּשְׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם, עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת

וּשְׁפִיכוּת דָּמִים כַּנַּ"ל. אַךְ הַנִּרְאֶה הוּא שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין שֶׁלֹּשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל לְשֶׁלֹּשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל, כִּי שֶׁלֹּשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים צְרִיכִים לְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית, אֲבָל שֶׁלֹּשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם תַּאֲוַת מָמוֹן וּמִשְׁגָּל וַאֲכִילָה צְרִיכִין תִּקּוּן עַל-יְדֵי הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל מִדָּה מֵאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ צְרִיכִין לְתַקֵּן לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כָּל הָרַע שֶׁבּוֹ וּלְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבּוֹ כִּי יֵשׁ בָּהֶם טוֹב וְרָע, כִּי בַּקְּדֻשָּׁה צְרִיכִין כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בִּלְעָדָם כְּגוֹן מָמוֹן שֶׁתַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בְּוַדַּאי מִדָּה רָעָה מְאֹד וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בַּקְּדֻשָּׁה בְּוַדַּאי צְרִיכִין הַמָּמוֹן וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זַ"ל מַעֲלַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה. וְכֵן מִשְׁגָּל בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּרָאוּי הוּא בְּוַדַּאי מִצְוָה גְּדוֹלָה, כִּי הוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה. וְכֵן אֲכִילָה בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם בְּלֹא אֲכִילָה. וּמְחֻיָּב הָאָדָם לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁבִיל קִיּוּם נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ. וּבִפְרָט בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת צְרִיכִין בֵּרוּר וְתִקּוּן, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּהֶם לְגַמְרֵי וּלְבָרֵר רַק הַטּוֹב לְהִתְנַהֵג בָּהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל שָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים צְרִיכִין לְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַשְׁבִּירָה וְהַבְּטוּל, כִּי עֲבוֹדָה זָרָה וַאֲפִלּוּ פְּגַם אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בָּנוּ חַס וְשָׁלוֹם שׁוּם שֶׁמֶץ עֲבוֹדָה זָרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בָּאָדָם שׁוּם נְדָנוּד פְּגַם אֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן גִּלּוּי עֲרָיוֹת בְּוַדַּאי אָסוּר לְגַמְרֵי, כִּי גִּלּוּי עֲרָיוֹת נִקְרָא בְּאִסּוּר. וּבָזֶה אֵין שׁוּם טוֹב וּבְוַדַּאי צְרִיכִין לְשַׁבֵּר לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בּוֹ שׁוּם צַד הֶרְהוּר כְּלָל. וְכֵן שְׁפִיכוּת דָּמִים וַאֲפִלּוּ בִּזּוּי אֲנָשִׁים שֶׁנִּקְרָא שְׁפִיכוּת דָּמִים, כַּמְבֹאָר שָׁם, בְּוַדַּאי אָסוּר לְגַמְרֵי, כִּי אָסוּר לְבַזּוֹת שׁוּם אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם. נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת צְרִיכִין לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל לְגַמְרֵי וְלֹא יִשָּׁאֵר מֵהֶם שׁוּם זֵכֶר כְּלָל, אֲבָל שְׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם מָמוֹן וּמִשְׁגָּל וַאֲכִילָה שָׁם מְדַבֵּר מִקְּדֻשַּׁת אֵלּוּ הַתַּאֲוֹת אֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר. אַף-עַל-פִּי שֶׁצְּרִיכִין הִתְנַגְּבְרוּת גָּדוֹל וּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה לְשַׁבֵּר כָּל אֵלּוּ הַתַּאֲוֹת בְּהֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, קַדֵּשׁ עַצְמְךָ בַּמֻּתָּר לָךְ. אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת בִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַזְּכִיר תַּאֲוַת מִשְׁגָּל שְׁתֵּי פְּעָמִים בֵּין הַשָּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת וּבֵין הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל כִּי יֵשׁ חִלּוּק בֵּינֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּאן בְּתִקּוּן הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת מְדַבֵּר בְּתַאֲוֹת הַמִּשְׁגָּל שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן גַּם אֲחִיזַת הַתַּאֲוָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מֵהַיְנִיקָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּוַדַּאי תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיְּגָרֵשׁ מִמֶּנּוּ גַּם אֲחִיזַת הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל בְּחִינַת הַיְנִיקָה, כִּי כָּאן בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת מְדַבֵּר מִתַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה גַּם בְּהֶתֵּר שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְקַדֵּשׁ מְאֹד בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת אֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר וְאַל יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְצָרְכּוֹ

עַצְמוֹ וְתַאֲוֹתָיו כְּלָל כִּי אִם מַה שֶּׁמַּכְרָח לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּהוּ הַסָּפֵק שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל הַתְּרוּעָה אִם קוֹל שִׁנּוּקְרָא שְׁבָרִים וְכוּ', כִּי שְׁבָרִים הוּא גַּם כֵּן קוֹל מְשֻׁלָּשׁ. וּמְרַמֵּז עַל שָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן נִקְרָא שְׁבָרִים לְשׁוֹן שְׁבִירָה כַּנַּ"ל, אֲבָל תְּרוּעָה מְשֻׁלָּשֶׁת מְרַמֵּז עַל תִּקּוּן שָׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם טוֹב וָרָע. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת תְּרוּעָה שֶׁהִיא לְשׁוֹן שְׁבִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּרוֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל. וְגַם הוּא לְשׁוֹן רֵעוּת וְהִתְחַבְּרוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ. כִּי בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת שְׂמֹאל דּוֹחֶה וְיָמִין מְקָרֶבֶת, כִּי יֵשׁ בָּהֶם טוֹב וָרָע וּצְרִיכִין לְשַׁבֵּר וּלְגָרֵשׁ הָרַע מֵהֶם וּלְבָרֵר הַטּוֹב. לְהִתְנַהֵג עִם הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַקּוֹל תְּרוּעָה שֶׁכּוֹלֵל שְׁתֵּי הַלְּשׁוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְנִסְתַּפְּקוּ אִם עִקַּר הַתִּקּוּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְשַׁבֵּר שָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל מְשֻׁלָּשׁ שֶׁל שְׁבָרִים אוֹ אִם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן שֶׁל שָׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּרוּעָה כַּנַּ"ל וּפָסְקוּ לַעֲשׂוֹת שְׁנֵיהֶם וְאַחַר כָּךְ כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וּבְכָל פַּעַם פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּפְשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ, כִּי גַּם בְּעִנְיָן זֶה אֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה וּצְרִיכִין לִצְעֹק בְּכָל פֶּה קוֹל פָּשׁוּט מֵעֻמָּק הַלֵּב לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ בְּכָל פַּעַם שֶׁמַּתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ אֵיזֶה נְקֻדָּה וְהִתְנוֹצְצוּת הַתִּקּוּן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל מְעַט מְעַט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לְזָכוֹת בְּכָל הַשָּׁנָה לְתַשּׁוּבָה שְׁלֵמָה לְתַקֵּן הַכֹּל בְּשָׁלֵמוּת כָּרָאוּי כָּל דָּבָר בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ, כִּי עִקַּר הַהַתְחָלָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּמֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת וְהַתִּקּוּן לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ וְעַל-כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רֹאשׁ דַּיְקָא, כִּי יֵשׁ שָׁלֹשׁ קוֹמוֹת, עוֹלָם, שָׁנָה, נֶפֶשׁ. וּכְמוֹ שֶׁבְּקוֹמַת נֶפֶשׁ שֶׁהוּא קוֹמַת הָאָדָם עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם תָּלוּי בְּהָרֹאשׁ שֶׁשָּׁם הַמֹּחִין שֶׁמְּחַיִּין כָּל קוֹמַת הַגּוּף כַּיָּדוּעַ לְחַכְמֵי הַנִּתּוּחַ שֶׁחִיּוּת כָּל הַגּוּף עַד צַפָּרְנֵי הָרֶגֶל, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהַמֹּחַ שֶׁשָּׁם עִקַּר מִשְׁכַּן הַנְּשָׁמָה הַמְחַיָּה אֶת הַגּוּף כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, כְּפִי חִיּוּתוֹ, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ נִקְרָא יוֹם הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, 'רֹאשׁ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁבּוֹ עִקַּר הַמֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, כִּי בּוֹ מַתְחִילִין כָּל הַתִּקּוּנִים וְהוּא מְחַיֶּה אֶת כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה כְּמוֹ הָרֹאשׁ שֶׁבָּאָדָם שֶׁמְּחַיֶּה כָּל הַגּוּף וְאֵין שׁוּם הַרְגָּשָׁה וְחִיּוּת בְּשׁוּם אֵבֶר בְּלֹא הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ לוֹ מֵהָרֹאשׁ וְהַמֹּחַ כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ כֵן אֵין חִיּוּת וְתִקּוּן בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה כִּי אִם עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, 'רֹאשׁ' דַּיְקָא שֶׁמְּחַיֶּה אֶת כָּל הַקּוֹמָה כַּנַּ"ל:

חלק יט

וּכְשֶׁנִּדְקְדֵּק בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל. נִמְצָא שֶׁגַּם הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל וְשָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. כִּי שָׁלֹשׁ מִדּוֹת הֵם, תַּאֲוַת מָמוֹן וּמִשְׁגָּל וַאֲכִילָה. וְהַשָּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת, הֵם עֲבוֹדָה זָרָה, דְּהַיְנוּ פְּגַם אֱמוּנָה, וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, דְּהַיְנוּ אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם. וְאֵלּוּ

הַשָּׁלֹשׁ תְּלוּיִים בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן וַעֲבוֹדָה זָרָה הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּמְבֹאָר בְּסִימָן כג בְּהַתּוֹרָה 'צִוִּיתָ צֶדֶק' שֶׁכָּל הָעֲבוֹדָה זָרוֹת תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמִשָּׁגָל וְגִלּוּי עֲרָיוֹת בְּוַדַּאי הֵם בְּחִינָה אַחַת. וְכֵן תַּאֲוַת הָאֲכִילָה וְאַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה הוּא פְּגַם הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע וְכוּ'. (בְּסִימָן סז) וְזֶהוּ בְּחִינַת אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בַּכָּבוֹד. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְבַזּוֹת אֶחָד מֵהֶם רַק לְכַבֵּד כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאָז זוֹכֶה לְכָבוֹד בְּחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה. נִמְצָא שֶׁשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל וְשָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן אֶחָד בְּלֹא חֲבֵרוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בִּשְׁלֵמוּת תַּאֲוַת מָמוֹן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא שִׁבֵּר וּבִטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנָה. וְכֵן לְהֵפֶךְ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בִּטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי הָעִקָּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה בַּמָּמוֹן. וְכֵן אִי אֶפְשָׁר לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּתַאֲוַת הַמִּשְׁגָּל בְּהֶתֵּר כָּרָאוּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה נִדְנוּד שֶׁל גִּלּוּי עֲרָיוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה הִרְהוּרִים רָעִים. וְכֵן לְהֵפֶךְ שֶׁבְּוַדַּאי קָשֶׁה לוֹ לְהִנָּצֵל לְגַמְרֵי מֵהִרְהוּרֵי אִסּוּר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּהֶתֵּר כָּרָאוּי. וְכֵן בְּתַאֲוַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְהַכְּלָל שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הֵם בִּבְחִינַת קוֹמַת אָדָם כַּיָּדוּעַ. וּכְמוֹ שֶׁבְּקוֹמַת אָדָם כָּל אֵבָר תָּלוּי בַּחֲבֵרוֹ וְכָל קוֹמַת הָאָדָם הַכֹּל קָשׁוּר וּמְהֻדָּק אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ בְּכַמָּה דְּרָכִים וּנְתִיבוֹת וּקְשָׁרִים עַל-יְדֵי הַגִּידִים וְהָעוֹרְקִים וּמְרוּצַת הַדָּמִים וּתְנוּעוֹת הָאֲוִיר שֶׁהוּא הָרוּחַ הַחִיּוּנִי שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל בְּכָל פַּעַם לְכָל הָאֵבָרִים וְכוּ' וְכוּ', כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא בְּכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וְכָל הַמִּדּוֹת טוֹבִים וְרָעִים שֶׁהַכֹּל קָשׁוּר וּמְהֻדָּק בַּחֲבֵרוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה דְּרָכִים וּנְתִיבוֹת בְּלִי שִׁעוּר. וְאִם בְּחָכְמַת הַנִּתּוּחַ וְהָרְפוּאוֹת קָשֶׁה לֵידַע הַחָכְמָה עַל בֶּרְיָה. וַאֲפִלּוּ כָּל הַחֲכָמִים שֶׁחוֹקְרִים בָּזֶה מִימוֹת עוֹלָם נִלְאוּ לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר עַל בֶּרְיָה כַּיָּדוּעַ הַמְּבוּכוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מַה שֶּׁהָאַחֲרוֹנִים סָתְרוּ דֵּעוֹת הָרִאשׁוֹנִים בְּרֹב הָעִנְיָנִים. וְגַם הֵם עֲדַיִן הֵם נְבוֹכִים בְּעִנְיַן מְרוּצַת הַדָּמִים וּבְכַמָּה דְּבָרִים, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּקוֹמַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁקָּשֶׁה לְדַעַת וּלְהָבִין הֵיטֵב מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ בַּתּוֹרָה וּבְקוֹמַת אָדָם הָרִאשׁוֹן וּכְפִי מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו בְּכָל הַגִּלְגּוּלִים וּכְפִי מַה שֶּׁעָבַר בָּזֶה הַגּוּף וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְעַל זֶה נֶאֱמַר, לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל שׁוּם הַתְחָלָה וְתִקּוּן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכְּבָר עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְשִׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹת לְגַמְרֵי וְזָכָה לְמַה שֶּׁזָּכָה שֶׁהוּא מֵאִיר וּמַמְשִׁיךְ עַל כָּל אֶחָד הָאֲרַת הַתְּשׁוּבָה מִשָּׁרְשָׁהּ וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הָרֹאשׁ הַמְּחַיֶּה אֶת

כָּל הַקּוֹמָה כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר הוּא בְּחִינַת 'מְמַעֲמְקִים קְרָאתִיךָ י"י', דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מוֹצֵא מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְדָן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת לְפִי מְקוֹמוֹ וּמַכְנִיס אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ לִצְעֹק לִזְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ בְּקוֹל חָזָק מֵעֹמֶק הַלֵּב שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁבִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּר כָּל יִשְׂרָאֵל צוֹעֲקִין לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק הַלֵּב וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ שֶׁכְּלָלָהּ תְּלוּיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת נֶטַע רְבָעִי שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתוֹ לִירוּשָׁלַיִם לְאָכְלוֹ שָׁם, כִּי אַחַר שֶׁעָבְרוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִי עֲרְלָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל וְשָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁהִמְתִּינוּ הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִי עֲרְלָה נִתְבַּטְּלוּ מֵהָאִילָן הַקְּלִפּוֹת הַיּוֹנְקִים מֵהֶם וְאָז צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם וּלְאָכְלָם שָׁם, כִּי עַל-יְדֵי בִּטּוּל הַשָּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת וְתִקּוּן הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲלוּ כָּל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה וְיִחְזְרוּ וְיִתְּנוּ כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא דְּבַר ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל וְכוּ' וְאָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הָרְפוּאוֹת, כִּי כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הָעֲשָׂבִים חוֹזְרִים לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין הַכֹּחַ שֶׁל כָּל הָרְפוּאוֹת לְתוֹךְ כָּל מַה שֶּׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין בִּבְחִינוֹת וּבָרֵךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִירֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ וְכוּ', דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַתְּפִלָּה בַּשְּׁלֵמוּת הַזֶּה שֶׁכָּל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה חוֹזְרִים כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה בִּבְחִינוֹת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה, זֶה בְּחִינוֹת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת הַפֵּרוֹת בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל נֶטַע רְבָעִי וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, כִּי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כִּי שָׁם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית תְּפִלָּה, כִּי שָׁם מְקוֹם הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן לְשָׁם צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת וּלְאָכְלָם שָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין הַכֹּחַ שֶׁל הַפֵּרוֹת לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלֶמֶת הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַל-יְדֵי שֶׁעוֹלִין שִׁיחַ הַשָּׂדֶה וְנִכְלָלִין בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל, כִּי בָּזֶה שֶׁמַּעֲלִין פֵּרוֹת נֶטַע רְבָעִי לִירוּשָׁלַיִם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הָאִילָן שֶׁמֵּעַתָּה כָּל פֵּרוֹת הָאִילָן שֶׁיִּגְדְּלוּ בָּזֶה הָאִילָן תָּמִיד יַעֲלוּ כָּל כֹּחוֹתָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם כַּמּוּבָן בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי זֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ וְכֵן בָּזֶה שֶׁמַּעֲלִין הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לִירוּשָׁלַיִם עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין כָּל הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת שֶׁיַּחְזְרוּ וְיַעֲלוּ כָּל כֹּחוֹתָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, כִּי אָסוּר לָנוּ לֶאֱכֹל תְּבוּאָה וּפֵרוֹת כִּי אִם כְּשֶׁמְּתַקְּנִים אוֹתָם בַּתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁתָּמִיד יַחְזְרוּ כָּל כֹּחוֹתָם לְמָקוֹר חִיּוּתָם שֶׁהוּא בַּתְּפִלָּה שֶׁהִיא דְּבַר ה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בְּחִינַת

הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין שֶׁתִּתְקַיֵּם הַמֻּמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

חלק כב

וְזֶה שֶׁהַתּוֹרָה מַבְטִיחָה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכְּשֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת יִתֵּן לָנוּ הַמָּטָר בְּעִתּוֹ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן אֶת יְבוּלָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ וְכוּ' וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ וּלְהֶפֶךְ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם וְכוּ' וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ וְכֵן בַּפָּסוּק, אִם בְּחֻקֹּתַי וּבְכָמָה מְקוֹמוֹת, כִּי עִקַּר הַהַבְטָחָה עַל עִנְיַן הַנַּ"ל. שֶׁיִּתֵּן הַמָּטָ"ר שֶׁמְּגַדֵּל כָּל הַצְּמָחִים שֶׁמְּשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה בְּמַרְאֶה טַעַם רֵיחַ, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת מָטָ"ר שֶׁעִקַּר הוּא הָרֵיחַ שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים לַחֲזֹר וְלָתֵת כֹּחָם לְשָׁרְשָׁם שֶׁהִיא בַּתְּפִלָּה שֶׁתִּהְיֶה כְּלוּלָה מִכָּל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה רָאשֵׁי תֵּבוֹת יְבוּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְסִימָן יא, עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּוַדַּאי הַבְטָחָה גְּדוֹלָה שֶׁהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ שֶׁיַּחְזְרוּ כָּל כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהִוא תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מָן, בְּחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, כִּי אָז בִּימֵי מֹשֶׁה כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצְּעָקוֹת שֶׁצָּעֲקוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְאָז זָכוּ לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּ"ת רְגָלִים הֵם כֻּלָּם זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם וְאָז הָיְתָה הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל עַד שֶׁזָּכוּ לְהַמְשִׁיךְ כָּל כֹּחוֹת הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה לְתוֹךְ בְּרִיאָה חֲדָשָׁה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אָז שֶׁהִוא הַבְּאֵר וְהַמָּן, כִּי גַּם עַתָּה כְּשֶׁזּוֹכִין לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת נִמְשָׁכִין כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הַפֵּרוֹת וְהַצְּמָחִים לְתוֹךְ הַלֶּחֶם וּמַיִם שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין צְרִיכִין שׁוּם רְפוּאָה כַּנַּ"ל, אֲבָל עַתָּה הוּא רַק בְּהֶעְלֵם וְאֵין רוֹאִין זֹאת בָּעֵינַיִם. אֲבָל אָז בְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְדוֹרוֹ זָכוּ לִשְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כְּזֶה עַד שֶׁהַכֹּל רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם שֶׁהִמְשִׁיכוּ כֹּחוֹת כָּל הַמַּאֲכָלִים וּמַשְׁקָאוֹת לְתוֹךְ מַאֲכָל וּמַשְׁקֶה חֲדָשָׁה שֶׁהֵם, הַמָּן וְהַבְּאֵר שֶׁהָיוּ מְשֻׁתָּנִים לְכָל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הָיָה בָּהֶם כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הַפֵּרוֹת וְהַמַּאֲכָלִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁכֻּלָּם הֶחֱזִירוּ כָּל כֹּחָם לַתְּפִלָּה וּמִשָּׁם הִמְשִׁיכוּ כָּל הַכֹּחוֹת לְתוֹךְ הַמָּן וְהַבְּאֵר וְכַנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה זָכָה לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת מְאַחֵז פְּנֵי כִסֵּה כְּדֵי לְהַנְצֵל מִקְּנָאַת הַמַּלְאָכִים, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי זָכָה לִשְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁכָּל כֹּחוֹת הַמַּאֲכָלִים יַעֲלוּ לְתוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱחֹז בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וּמֵעֵצֶם הַשְּׁלֵמוּת שֶׁזָּכוּ אָז עַל-כֵּן זָכוּ שֶׁגָּלָה ה' יִתְבָּרַךְ לְעֵין כֹּל שֶׁזָּכוּ לָזֶה עַל-יְדֵי הַמָּן וְהַבְּאֵר שֶׁנִּתַּן לָהֶם שֶׁהָיָה בָּהֶם כָּל הַטְּעָמִים, כִּי הָיוּ כְּלוּלִים מִכָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הַמַּאֲכָלִים וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת מִקֵּץ שָׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת כָּל מַעֲשַׂר תְּבוּאָתְךָ וְכוּ'. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל בְּעִנְיַן שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה שֶׁצְּרִיכִין שָׁלֹשׁ שָׁנִים דַּיְקָא לְהַכְנִיעַ שָׁלֹשׁ תַּאֲוֹת וְשָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל, כִּי הֵם תְּלַת כְּלוּלִין מִתְּלַת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַחַר כָּל שָׁלֹשׁ שָׁנִים חַיָּבִין בְּבִעוּר לְהוֹצִיא מְבֵיתוֹ כָּל מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה וּלְוִיָּה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְכוּ', כִּי כָּל הַמַּתָּנוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן וְלַלֵּוִי מִן הַתְּבוּאָה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי הַכֹּל כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת בַּתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁיּוּכְלוּ לְהַעֲלוֹת וּלְהַכְנִיס כָּל כֹּחוֹתָם וְחִיּוּתָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה וּלְוִיָּה מִן הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת בָּזֶה מְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּדִבּוּרוֹ וְאָנוּ נוֹתְנִין לוֹ חֶלְקוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין כָּל כֹּחוֹת הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת לְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא דְּבַר ה' שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִבְרָא, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן חַיָּבִין בְּבִעוּר לְאַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא אַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים נִשְׁלֶמֶת הַתְּפִלָּה בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁנִּתְבַּטֵּל הַשָּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת וְנִתְתַּקְּנוּ הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹת בִּשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים וְכַנַּ"ל וְאָז הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת הַנַּ"ל שֶׁעוֹלִין כָּל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה וְנִכְלָלִין בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז חַיָּבִין בְּבִעוּר, כִּי אָז הַזְּמַן לְהַעֲלוֹת כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לִירוּשָׁלַיִם וְלִתֵּן כָּל הַמַּתָּנוֹת כְּהֻנָּה וּלְוִיָּה לְבַעֲלֵיהֶם. כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ הַפֵּרוֹת וְהַתְּבוּאָה לְהַעֲלוֹת כָּל כֹּחוֹתָם לְשָׁרְשָׁם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, כִּי אָז הוּא זְמַן שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁעָבְרוּ הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְוַת וִדּוּי מַעֲשֵׂר שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת בַּפֶּה דַּיְקָא וְלוֹמַר, בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', כִּי הַוִּדּוּי הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר מִצְוַת בִּעוּר כְּדֵי לְהַעֲלוֹת כָּל כֹּחוֹת הַפֵּרוֹת וְהַתְּבוּאָה לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינוֹת הַוִּדּוּי שֶׁמִּתְפַּלְּלִין אָז, הַשְׁקִיפָה וְכוּ'. וְזֶהוּ, הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאֲדָמָה וְכוּ', הֵינוּ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין עָשִׂינוּ מַה שֶּׁעָלֵינוּ עָשֹׂה מַה שֶּׁעָלֶיךָ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הֵינוּ כְּמוֹ שֶׁאָנַחְנוּ עָשִׂינוּ מַה שֶּׁעָלֵינוּ וְהֶעֱלִינוּ כָּל כֹּחוֹת הַתְּבוּאָה לְשָׁרְשָׁם לְתוֹךְ דִּבּוּר ה' עַל-יְדֵי שֶׁקִּיַּמְנוּ מִצְוַת כָּל הַמַּתָּנוֹת מִן הַתְּבוּאָה וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן עֲשֵׂה מַה שֶּׁעָלֶיךָ וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאֲדָמָה וְכוּ', הֵינוּ שֶׁתַּמְשִׁיךְ בְּרָכָה מִן הַשָּׁמַיִם, דְּהֵינוּ שֶׁיְּמַשְּׁכוּ כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הַפֵּרוֹת וְשֶׁל כָּל הָרְפוּאוֹת לְתוֹךְ כָּל מַה שֶּׁנֹּאכַל וְנִשְׁתֶּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבְּרָכָה בִּבְחִינוֹת וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁיְּכוֹלִין לְחַלֵּל פֵּרוֹת נָטַע רְבָעִי וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַל כֶּסֶף וּלְהַעֲלוֹת הַכֶּסֶף לִירוּשָׁלַיִם לֶאֱכֹל שָׁם בִּקְדֻשַּׁת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת פֵּרוֹת הַנַּ"ל לִירוּשָׁלַיִם הוּא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת כָּל כֹּחוֹת הַפֵּרוֹת לְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא דְּבַר ה', שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ כָּל כֹּחוֹת הַצְּמָחִים לְתוֹךְ כָּל מַה שֶּׁנֹּאכַל וְנִשְׁתֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לְחַלֵּל הַפֵּרוֹת עַל

כֶּסֶף וּלְהַעֲלוֹת הַכֶּסֶף לִירוּשָׁלַיִם לִקְנוֹת שָׁם פֵּרוֹת אֲחֵרִים בְּעַד הַכֶּסֶף וּלְאָכְלָם בִּקְדֻשַּׁת אֵלּוּ הַפֵּרוֹת, כִּי אָנוּ יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת כֹּחוֹת הַפֵּרוֹת לְשָׁרְשָׁם שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַכֹּחוֹת וְשָׁם בְּוַדַּאי יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ וְחִיּוּת וּקְדֻשַּׁת אֵלּוּ הַפֵּרוֹת לְתוֹךְ פֵּרוֹת אֲחֵרִים, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַעֲלָאַת פֵּרוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְנֶטַע רְבָעִי לִירוּשָׁלַיִם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת כֹּחוֹת הַפֵּרוֹת לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַכֹּחוֹת לְתוֹךְ כָּל מַה שֶּׁנֹּאכַל כַּנַ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּוַדַּאי יְכוֹלִין לְחַלֵּל כֹּחַ וּקְדֻשַּׁת אֵלּוּ הַפֵּרוֹת לְהַמְשִׁיכָן לְפֵרוֹת אֲחֵרִים, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחִלּוּל עַל-יְדֵי כֶּסֶף דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָתַתָּ בַּכֶּסֶף וכו'. כִּי הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל, כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁבְּעַד הַכֶּסֶף יְכוֹלִין לִקְנוֹת כָּל מִינֵי פֵּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הַחֲפָצִים. נִמְצָא, שֶׁהַכֶּסֶף כָּלוּל מִכָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, כִּי הַכֹּל יְכוֹלִין לִקְנוֹת בְּעַד הַכֶּסֶף וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁגַּם בְּשָׁרְשׁוֹ הַכֶּסֶף גָּבוֹהַּ מְאֹד, כִּי שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן בַּקְּדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ מְאֹד כַּיָּדוּעַ בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל, כִּי הַמָּמוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ לְמַעְלָה הוּא בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא דִּבּוּר ה' נִמְשָׁכִין וְנִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין בִּבְחִינַת בְּדִבּוּר ה' שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ. שְׁמַיִם, הֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמֵאֵלּוּ הַגְּוָנִין נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים וְאֵלּוּ הַגְּוָנִין הֵם בְּחִינַת הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ כָּלוּל מִכָּל הַכֹּחוֹת עַל-כֵּן גַּם לְמַטָּה הוּא כָּלוּל מֵהַכֹּל, כִּי יְכוֹלִין לִקְנוֹת בְּעַד הַמָּמוֹן כָּל מַה שֶּׁרוֹצִין בִּבְחִינַת הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל וּמֵחֲמַת זֶה עִקַּר חִלּוּל פֵּרוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְנֶטַע רְבָעִי עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף דַּיְקָא, כִּי הַכֶּסֶף כָּלוּל מִכָּל הַכֹּחוֹת, כִּי הוּא תְּחִלַּת הַהַשְׁפָּעָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִדִּבּוּר ה' שֶׁבִּתְחִלָּה נִתְצַמְצֵם הַשֶּׁפַע בִּבְחִינַת כֶּסֶף שֶׁיֵּשׁ שָׁם צִיּוּר לְהַשֶּׁפַע, אֲבָל עֲדַיִן כָּלוּל שָׁם כָּל הַכֹּחוֹת יַחַד. וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע וְהַכֹּחַ לְכָל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב וּלְכָל דָּבָר כָּרְאוּי לוֹ וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף דַּיְקָא יְכוֹלִין לְחַלֵּל הַפֵּרוֹת לְהַחֲלִיף הַכֹּחַ וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁל אֵלּוּ הַפֵּרוֹת לְהַמְשִׁיכָם לְפֵרוֹת אֲחֵרִים, כִּי כֶּסֶף דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַזֶּה מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַכֹּחוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַכֹּחוֹת וְהַחִיּוּת נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִדִּבּוּר ה' לְהַמַּלְאָכִים וּלְהַכּוֹכָבִים וכו' עַד שֶׁנִּמְשָׁכִין לְמַטָּה נִקְרָא בְּשֵׁם הַלְוָאָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא, כָּל כּוֹכְבַיָּא לוֹוִין דָּא מִן דָּא סְהֲרָא לְוָיַת מִן שִׁמְשָׁא וכו' כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְשִׁבְיל זֶה נִקְרֵאת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא דִּבּוּר ה' הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "וּצְבָא "הַשָּׁמַיִם "לְךָ "מִשְׁתַּחֲוִים רָאשֵׁי תֵּבוֹת מַלְוֶ"ה וכו', עַיֵּן שָׁם, כִּי סְתָם הַלְוָאָה בְּכֶסֶף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה וכו'. כִּי הַמְשָׁכַת הַכֹּחוֹת מִשָּׁרְשָׁם לְמַטָּה הֵם בְּחִינַת כֶּסֶף שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַכֹּחוֹת כַּנַּ"ל, כִּי לְמַעְלָה כָּל הַכֹּחוֹת כְּלוּלִים בְּיַחַד. וְעַל-כֵּן נִתְהַוֶּה מֵהֶם לְמַעְלָה בְּחִינַת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל כֶּסֶף שֶׁכָּלוּל מֵהַכֹּל בְּחִינַת הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל. וְשֶׁפַע הַזֹּאת בְּחִינַת כֶּסֶף

לוֹוִין וּמְקַבְּלִין צְבָא מַעְלָה זֶה מִזֶּה בִּבְחִינַת כָּל כּוֹכְבַיָּא לוֹוִין דָּא מִן דָּא עַד שֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה מַטָּה וְכָל מַה שֶּׁבָּא לְמַטָּה נִתְחַלְּקִין הַכֹּחוֹת לְכָל דָּבָר כָּרָאוּי לוֹ:

וְזֶה בְּחִינַת וַיַּלְקֵט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בְּזַת מִצְרַיִם וּבְזַת הַיָּם, בְּחִינַת וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל, שֶׁלֹּא רָצָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְכוּ' כְּלֵי כֶסֶף וְכוּ' הַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּבֻרָרִים אוֹתָם בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה. כְּשֶׁמַּעֲלִין אֶת הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי בְּהַמָּמוֹן כְּלוּלִין כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים כַּנַּ"ל, כִּי מִצְרַיִם מְלֹאָה גְּלוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה וְלֹא הָיוּ מַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ רַק אָמַר, לִי יְאוֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתִנִי, כִּי שָׁם לֹא הָיָה יוֹרֵד הַמָּטָ"ר וּמַחֲמַת זֶה הִתְגַּבְּרוּ הַכְּפִירוֹת שָׁם בְּיוֹתֵר וְעַל-כֵּן שָׁם קְשָׁה לְהַעֲלוֹת הַכֹּחוֹת וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַתְּבוּאָה וְהַצְּמָחִים לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַמָּטָר יוֹרֵד שָׁם, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר בְּחִינָה זֹאת לְהַעֲלוֹת כָּל כֹּחוֹת שִׂיחַ הַשָּׂדֶה לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה הוּא מֵחֲמַת שֶׁמְּגַדְּלִים עַל-יְדֵי הַמָּטָ"ר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בְּמִצְרַיִם אֵין שׁוּם מָקוֹם תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּסִימָן ז). כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּצֵאתִי אֶת הָעִיר אֶפְרֹשׂ אֶת כַּפַּי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן סְבִיב ה' יִתְבָּרַךְ בְּנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאוֹת שֶׁכָּל הָאָרֶץ יָבֹאוּ מִצְרַיְמָה אֶל יוֹסֵף לִשְׁבֹּר תְּבוּאָה מִמִּצְרַיִם וְשֶׁיֶּאֱסֹף יוֹסֵף עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַכֶּסֶף וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ הֶעֱלוּ יִשְׂרָאֵל כָּל הַכֶּסֶף הַזֶּה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי-זֶה הֶעֱלוּ כָּל כֹּחוֹת הַתְּבוּאָה וְהַצְּמָחִים לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה. וּבָזֶה תִּקְנוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָיוּ בָּהֶם, כִּי הַכֹּל נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי זֶה מַמָּשׁ בְּחִינַת חִלּוּל פֵּרוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַל כֶּסֶף וְהַכֶּסֶף אוֹכְלִין בִּירוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ כֵן הוּא בְּחִינַת הַכֶּסֶף וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהֶעֱלוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהַכֶּסֶף כָּלוּל מֵהַכֹּל וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ יְכוֹלִין לְחַלֵּל כָּל כֹּחוֹת וּקְדֻשַּׁת הַפֵּרוֹת וּלְהַעֲלוֹת הַכֹּל לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

כִּלְאַיִם:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר כִּלְאַיִם שֶׁל הַצְּמָחִים כְּגוֹן כִּלְאֵי אִילָן וְכִלְאֵי זְרָעִים וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַצְּמָחִים הוּא כְּשֶׁעוֹלִין כָּל כֹּחוֹתָם וְנִכְלָלִין בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְזָרְעָן אוֹ לְנָטְעָן כִּלְאַיִם שֶׁלֹּא לְעָרֵב הַכֹּחוֹת לְמַטָּה יַחַד, כִּי כְּשֶׁמְּעָרֵב שְׁנֵי מִינֵי זְרָעִים אוֹ מַרְכִּיב אִילָן מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם עוֹד לַעֲלוֹת וְלִכְלֹל בְּהַשֹּׁרֶשׁ בִּבְחִינַת דְּבַר ה' שֶׁהוּא בַּתְּפִלָּה, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּמַעְלָה בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל אֶחָד אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁנִּמְשָׁכִין הַכֹּחוֹת לְמַטָּה נִמְשָׁךְ הַכֹּחַ שֶׁל כָּל מִין דֶּשֶׁא וְאִילָן לְמִינוֹ דַּיְקָא, כִּי כָּל מִין וּמִין מְשֻׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ בְּ"מַרְאֶה, "טַעַם, "רֵיחַ רָאשֵׁי תֵּבוֹת מָטָ"ר,

כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי זֶהוּ בֶּאֱמֶת נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁכֹּחוֹת מְשֻׁנּוֹת נִמְשָׁכִין מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל הַמִּינִים כֻּלָּם וּכְשֶׁנִּמְשָׁכִין לְמַטָּה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה כָּל מִין וּמִין בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְשֶׁלֹּא לְע�ָרְבָם כִּלְאַיִם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי לְמַטָּה יֵשׁ אֶחָיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמִּשָּׁם אָחִיזַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וְצָרִיךְ כָּל מִין וּמִין בֵּרוּר בִּפְנֵי עַצְמוֹ לְפִי מְקוֹמוֹ וְכֹחוֹ וְחִיּוּתוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ כִּי אִם בִּמְקוֹמוֹ כְּשֶׁאֵין בּוֹ תַּעֲרוֹבוֹת מִין אַחֵר, כִּי אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ תַּעֲרוֹבוֹת מִין אַחֵר, כִּי אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַצְּמִצּוּם שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ וּמִשָּׁם הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר שׁוּם דָּבָר כִּי אִם בִּמְקוֹמוֹ הַמְיֻחָד לוֹ, אֲבָל כְּשֶׁמְּעָרֵב שְׁנֵי מִינִים יַחַד מִתְגַּבֵּר אֲחִיזַת הַזֻּהֲמָא שֶׁנֶּאֱחָז בְּתַעֲרֹבֶת דַּיְקָא וְאָז אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת הַכֹּחַ שֶׁל הַמִּינִים לְשָׁרְשׁוֹ לְדָבַר ה' שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה כִּי נִתְבַּלְבֵּל הַדֶּרֶךְ, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת כָּל אֶחָד בַּדֶּרֶךְ שֶׁבָּא וְנִמְשָׁךְ לֶזֶה הָעוֹלָם וְעַכְשָׁו כְּשֶׁנִּתְעָרֵב זֶה הַצֶּמַח בְּמִין אַחֵר נִתְעָרְבֵב הַדֶּרֶךְ שֶׁלָּהֶם וְאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲלוֹת לְשָׁרְשָׁם לְדָבַר ה' וְזֶה פֶּגֶם גָּדוֹל מְאֹד, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַעֲלוֹת כָּל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה לְשָׁרְשׁוֹ לְדָבַר ה' שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת בְּאֶחָד בְּתִשְׁרֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִשְׁנִים לִנְטִיעָה וְלִירָקוֹת לִשְׁמִטִּין וּלְיוֹבְלוֹת, כִּי בְּאֶחָד בְּתִשְׁרֵי שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה שֶׁכָּל כֹּחוֹת הַשָּׂדֶה חוֹזְרִין וְנוֹתְנִין כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּנָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל כָּל הַנְּטִיעוֹת וְהַיְרָקוֹת, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּנָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לִשְׁמִטִּין וּלְיוֹבְלוֹת, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל שֶׁהֵם שַׁבָּת לַה' שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָם הוּא בְּעִנְיַן הַצְּמָחִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר וְכוּ'. וְהַכֹּל כְּדֵי לְגַלּוֹת כִּי לַה' הָאָרֶץ, כִּי אָז הוּא שַׁבָּת לַה' שֶׁאָז עֲלִיַּת שֶׁל כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה שֶׁעוֹלִים וְנִכְלָלִים בְּשָׁרְשָׁן כְּמוֹ בְּשַׁבַּת בְּרֵאשִׁית שֶׁאָז עֲלִיַּת כָּל הָעוֹלָמוֹת לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשָׁן כַּיָּדוּעַ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּשֵׁם שֶׁנֶּאֱמַר בְּשַׁבַּת בְּרֵאשִׁית כָּךְ נֶאֱמַר בִּשְׁמִטָּה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָז הַכֹּל הֶפְקֵר, כִּי כָּל הַשִּׁנּוּי רָשָׁיוֹת הוּא לְמַטָּה שֶׁכָּל אֶחָד חָלוּק מֵחֲבֵרוֹ, אֲבָל לְמַעְלָה בַּשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל אֶחָד וְזֶה בְּחִינַת יוֹבֵל שֶׁאָז עִקַּר הָעֲלִיָּה שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים לְשָׁרְשָׁן בְּחִינַת בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, כִּי יוֹבֵ"ל רָאשֵׁי תֵּבוֹת "וַיֵּצֵא "יִצְחָק "לָשׂוּחַ "בַּשָּׂדֶה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁכָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה עוֹלִין וְנִכְלָלִין כֹּחָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת, כִּי זֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים וְתִתְקַיֵּם מֶמְשַׁלְתּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁאוֹחֲזִין בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִהְיוֹת

בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם יֵשׁ מָקוֹם לְכָל אֶחָד וְעַל-יְדֵי-זֶה דָּנִין הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵ"ל. וְעַל-כֵּן בַּיּוֹבֵל אָז הוּא חֵרוּת גָּדוֹל וְהַכֹּל חוֹזֵר וְעוֹלֶה לְשָׁרְשׁוֹ וְהַכֹּל נִתְתַּקֵּן אָז עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁנִּכְלֶלֶת וְנִשְׁלֶמֶת אָז בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַתְּפִלָּה בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל עַל-כֵּן אָז הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִשְׁמִטִּין וּלְיוֹבְלוֹת, כִּי כָּל קְדֻשָּׁתָם בִּבְחִינַת שִׂיחַ הַשָּׂדֶה, הַיְנוּ בְּחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם יוֹבֵל נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵיזֶהוּ שָׁנָה שֶׁרֹּאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלָּהּ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ? הֱוֵי אוֹמֵר זֶה יוֹבֵל. כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹבֵל הֵם בְּחִינָה אַחַת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

וְכִי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל עֵץ מַאֲכָל וְכוּ' שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיוּ לָכֶם עֲרֵלִים כוּ' וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה' וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית וְכוּ':

חלק ב

עַל-פִּי הַתּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בְּסִימָן יד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁאֵין אָדָם זוֹכֶה לַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׁפְלוּת וְכוּ' שֶׁיִּשַּׁבֵּר גַּאֲוָתוֹ מֵאַרְבַּע בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת, כִּי צָרִיךְ אָדָם לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ וְלִפְנֵי בְּנֵי אָדָם כְּעֶרְכּוֹ וְלִפְנֵי קְטַנִּים מִמֶּנּוּ וְלִפְעָמִים שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ קָטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים וְצָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ כְּנֶגֶד מַדְרֵגַת עַצְמוֹ וִידַמֶּה בְּעֵינָיו שֶׁהוּא לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ בִּבְחִינַת שִׁבוּ אִישׁ תַּחְתִּיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה וְנָטַע רְבָעִי. כִּי אִיתָא שֶׁשָּׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה הֵם כְּנֶגֶד הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי וְנָטַע רְבָעִי הוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע. וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת צָרִיךְ כָּל אָדָם לְבַטְּלָם וּלְשַׁבְּרָם, כִּי זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וּבְחִירָה שֶׁל הָאָדָם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאֵלּוּ הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לַפְּרִי. וּכְלַל כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת כְּלוּלִים בְּגֵאוּת שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵהַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ עֲנָוָה, בְּחִינַת אַיִן, כִּי כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה הוּא לְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּאַיִן סוֹף וְגֵאוּת הוּא הַהֵפֶךְ מִזֶּה. כִּי גֵּאוּת כָּלוּל מִכָּל הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבְּרָם עַל-יְדֵי אַרְבַּע בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִהְיוֹת שָׁפָל וְקָטָן כְּנֶגֶד גְּדוֹלִים וּבֵינוֹנִים וּקְטַנִּים שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת וְעוֹד צָרִיךְ לְהַקְטִין וּלְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁפָל בְּעֵינָיו לְמַטָּה מִמַּדְרֵגַת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת שִׁבוּ אִישׁ תַּחְתִּיו כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הֵם כְּנֶגֶד הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה גֵּאוּת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ

שֶׁרוֹצֶה לְהַדֵּמוֹת עַצְמוֹ לִגְדוֹלִים אוֹ לִבֵינוֹנִים אוֹ אֲפִלּוּ לִקְטַנִּים וּבֶאֱמֶת הוּא קָטָן מִכֻּלָּם, כִּי הוּא קָטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים. וּמֵחֲמַת גַּאֲוָתוֹ הוּא גָּדוֹל בְּעֵינָיו לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי שֶׁהֵם עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְרוּחַ סְעָרָה שֶׁכֻּלָּם בְּחִינַת גַּאוּת וְגַדְלוּת, רַעַשׁ וּמַחֲלֹקֶת שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגָּאוֹת בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַגְּבוֹהִים מִמֶּנּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּדוֹלִים וּבֵינוֹנִים וּקְטַנִּים וְזֶהוּ בְּחִינַת עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה זִמְרִי וּמְבַקֵּשׁ שְׂכַר כְּפִינְחָס. שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא קָטָן מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְהוּא מִתְגָּאֶה בְּעֵינָיו וּמִתְדַּמֶּה עַצְמוֹ כְּנָגְדָּם. וְעַל-כֵּן הוּא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי הַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּבֵּר אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת גַּאֲוָה הַנַּ"ל. רַק שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ קָטָן מִמַּדְרֵגַת עַצְמוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת קְלִפּוֹת נֹגַהּ שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע. וְלִפְעָמִים נִכְלָל בַּטּוֹב וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ, כִּי לִפְעָמִים מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ קָטָן גָּמוּר מִדַּרְגַּת עַצְמוֹ הוּא נוֹפֵל לְגַאוּת גָּמוּר לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה שֶׁנִּגַּהּ נִכְלָל בְּרַע וְכַנַּ"ל. וְלִפְעָמִים מַרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ עַד שֶׁהוּא קָטָן בְּעֵינָיו לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ וְאָז נִכְלָל בַּטּוֹב:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֶרְלָה וְנָטַע רְבָעִי, כִּי כְּשֶׁנּוֹטְעִין אִילָן אָסוּר לֶאֱכֹל מִפֵּרוֹתָיו עַד שֶׁיִּשְׁתַּבֵּר וִיבַטֵּל מִמֶּנּוּ הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לִפְרִי שֶׁהֵם הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁכְּלוּלִים בַּגַּאוּת כַּנַּ"ל, כִּי הָאִילָן צָרִיךְ בֵּרוּר זֶה בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁתְּחִלַּת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה עַל-יְדֵי הָאִילָן שֶׁהוּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְכָל חֶטְאוֹ הָיָה עַל-יְדֵי גַּאוּת שֶׁהִכְנִיס בָּהֶם הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁאָמַר לָהֶם, וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים, שֶׁרָצוּ לְהִתְגָּאוֹת וְלַעֲלוֹת וּלְהַדְּמוֹת עַצְמוֹ לָעֶלְיוֹן, כִּי הָאִילָן בְּטִבְעוֹ גָּדוֹל וְגָבֹהַּ בְּקוֹמָתוֹ מְאֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּאוּת וְגַבְהוּת בְּחִינַת כִּי כִגְבֹהַּ אַרְזִים גָּבָהּ. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ בֵּרוּר גָּדוֹל לְבַטֵּל מִפֵּרוֹתָיו בְּחִינַת אֲחִיזַת הַגַּאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָנוּ, וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְכוּ'. שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִפֵּרוֹתָיו שָׁלֹשׁ שָׁנִים כְּדֵי לְבַטֵּל שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּחִינַת גַּאוּת הַנַּ"ל. וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם, כִּי יְרוּשָׁלַיִם בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי עֲנָוָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי יְרוּשָׁלַיִם עִיר מְלוּכָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעִקַּר הַגְּדֻלָּה וְהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִוא בְּחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּהַתּוֹרָה בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן עב) בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עֲנָוָתָנוּתוֹ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַפֵּרוֹת לְשָׁם זוֹכִין לְבַטֵּל וּלְבָרֵר קְלִפּוֹת נֹגַהּ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַבְּחִינָה הָרְבִיעִית שֶׁל שִׁפְלוּת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה שִׁפָּל וְעָנָו תַּחַת מַדְרֵגָתוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׁפְלוּת בְּחִינַת הַשִּׁפְלוּת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁאָמַר, וְנַחְנוּ מָה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בִּירוּשָׁלַיִם לֶעָתִיד וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַּחְתֶּיהָ וְכוּ'

זֶה בְּחִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ. וְזֶהוּ, 'וְרָאָמָה' שֶׁכָּל מַה שֶּׁתִּגְבַּהּ וְתָרוּם וְתִתְנַשֵּׂא לְמַעְלָה יוֹתֵר, 'וְיָשְׁבָה תַּחְתֶּיהָ'. כְּמוֹ כֵן תֵּשֵׁב תַּחְתֶּיהָ שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו, שֶׁכָּל הַיּוֹשְׁבִים שָׁם יִזְכּוּ לַשְּׁפָלוּת הָאֲמִתִּי לְהַקְטִין עַצְמָם מִמַּדְרֵגַת עַצְמָם. וְעַל-כֵּן הָיָה בִּירוּשָׁלַיִם מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה, כִּי מֵעוֹלָם לֹא אָמַר אָדָם צַר לִי הַמָּקוֹם שֶׁאָלִין בִּירוּשָׁלַיִם. כָּל זֶה מֵחֲמַת שִׁפְלוּת וּבִטּוּל בְּחִינַת אַיִן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא בְּחִינַת מֵעֵט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה. כִּי עֲנָוָה בְּחִינַת אַיִן וְאֶפֶס הוּא בִּבְחִינַת בִּלְתִּי גְּבוּל וְיָכוֹל לְהַחֲזִיק הַכֹּל. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם הוּא בִּבְחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשָּׁתָהּ, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, עַל-כֵּן לְשָׁם צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית כְּדֵי לְבָרֵר הַפֵּרוֹת מִקְּלִפָּה הָרְבִיעִית הַנַּ"ל וְלִזְכּוֹת לַעֲנָוָה אֲמִתִּית בִּבְחִינַת שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו הַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת פִּרְיוֹ. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְבַטֵּל עַצְמוֹ וּלְשַׁבֵּר גַּאֲוָתוֹ בְּאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת וּבִטּוּל הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת כַּיָּדוּעַ. אֲזַי הוּא זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת, אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר שֶׁסְּבִיבָם הֵם הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבְּרָם עַד שֶׁיְּבֻרַּר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בָּרוּךְ הוּא וְאָז כְּשֶׁהוּא קָטָן בְּעֵינָיו לְמַטָּה מֵאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל אָזַי הוּא נִכְלָל בִּבְחִינַת קֶצֶו שֶׁל יו"ד שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַכֹּל כַּיָּדוּעַ שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם אַחִיזַת הָרַע כְּלָל. וְאָז מֻתָּר לֶאֱכֹל הַפֵּרוֹת בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת פִּרְיוֹ. שָׁנָה הַחֲמִישִׁית זֶהוּ כְּנֶגֶד בְּחִינוֹת קֶצֶו שֶׁל יו"ד, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפְּשׁוּט, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ וְחִיּוּת שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְאָז יְכוֹלִין לֶאֱכֹל הַפֵּרוֹת בְּכָל מָקוֹם, כִּי כְּבָר נִתְבַּטֵּל הָרַע עַל-יְדֵי שֶׁקִּיְּמוּ מִצְוַת עָרְלָה וְלֹא אָכְלוּ מֵהַפֵּרוֹת שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַחַר כָּךְ נָטַע רְבָעִי שֶׁהֶעֱלוּ הַפֵּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם. וְזֶהוּ, וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת פִּרְיוֹ לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ. כִּי אָז כְּשֶׁזּוֹכִין לְבַטֵּל הַגַּאוּת לְגַמְרֵי וְלָבֹא לְתַכְלִית הָעֲנָוָה אָז נִמְשָׁךְ עָלָיו בְּרָכָה וְתוֹסְפוֹת שֶׁפַע וְרֹב טוּב בִּבְחִינַת מָאן דְּהוּא זְעֵיר הוּא רַב. וְזֶהוּ בְּחִינַת לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ. 'לְהוֹסִיף' זֶה בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁמְּמֶנּוּ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת 'וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ', שֶׁכָּל עַם הָאָרֶץ שֶׁהֵם כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם יוֹנְקִים חִיּוּתָם וּמְקַבְּלִים הַשְׁפָּעָתָם רַק מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַחֲמִשִּׁי, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת קֶצֶו שֶׁל יו"ד, שֶׁהוּא הַחִיּוּת הַנֶּעְלָם בְּכָל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁאֵין זוֹכִין לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי תַּכְלִית הָעֲנָוָה וְהַשִּׁפְלוּת

בְּכָל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת כַּנַ"ל. וְהָא בְּהָא תְּלִיָא, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ וּמַרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ כֵן הוּא זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי שֶׁכְּבָר זָכָה לְתַכְלִית הָעֲנָוָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת בִּבְחִינוֹת מָ"ה לְגַמְרֵי שֶׁזֶּה עִקַּר מַעֲלַת וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי, כִּי עֲנָוָה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְכֵן כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַצַּדִּיק וְנִכְלָל בּוֹ, כְּמוֹ כֵן הוּא זוֹכֶה יוֹתֵר לִבְחִינַת עֲנָוָה בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּה כָּל תִּקּוּנוֹ, כִּי עִקַּר הִתְרַחֲקוּת כָּל אָדָם מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמִצַּדִּיקֵי אֱמֶת וּמֵהַתּוֹרָה שֶׁהֵם כָּל חִיּוּתוֹ הָעִקָּר הוּא מֵחֲמַת גַּאוּת וְכָבוֹד שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עָרְלָה הַנַּ"ל וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל לְבַטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַבְּחִינוֹת גַּאוּת כַּנַּ"ל וְאָז יִזְכֶּה לִבְחִינוֹת וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת פִּרְיוֹ לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף עַל-יְדֵי מֹשֶׁה מֹשֶׁה, כִּי פַּרְעֹה בְּחִינַת גַּאוּת שֶׁאָמַר מִי ה' וְכוּ' לִי יְאוֹרִי וַאֲנִי עָשִׂיתִנִי. וְעַל-כֵּן הַגְּאֻלָּה הָיְתָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהָיָה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם וְאָמַר וְנַחְנוּ מָה, בְּחִינַת תַּכְלִית הַשִּׁפְלוּת בְּכָל הַבְּחִינוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר גְּמַר הַגְּאֻלָּה הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהָפַךְ יָם לְיַבָּשָׁה, כִּי עִקַּר הָעֲנָוָה הוּא בִּבְחִינַת עָפָר שֶׁיְּשִׁישׁ עַצְמוֹ כֶּעָפָר וְהַמַּיִם הֵם לְמַעְלָה מֵהֶעָפָר שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַצּוֹמַח שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַדּוֹמֵם. וְשָׁם מַתְחִיל הַגַּאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲמוֹן וְרַעַשׁ גַּלֵּי הַיָּם שֶׁרוֹעֲשִׁין וּמִתְנַשְּׂאִים עַצְמָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּאוּת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַּלָּיו וְכוּ'. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ שָׂם חוֹל גְּבוּל לַיָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הֶעָפָר שֶׁמְּשַׁבֵּר גַּאֲוָתָם בְּכָל פַּעַם וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְנַשְּׂאוֹת וְלָצֵאת מִגְּבוּלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָמוּ גַּלָּיו וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁרָדַף פַּרְעֹה אַחֲרֵיהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאוּת. עַל-כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל-יְדֵי קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהֶרְאָה לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁיָּכוֹל לַהֲפֹךְ יָם לְיַבָּשָׁה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה יַבָּשָׁה בְּחִינַת אֶרֶץ וְעָפָר, בְּחִינַת עֲנָוָה מַמִּים רַבִּים כָּאֵלֶּה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַגַּאוּת, הֵינוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֲנָוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי הֵם כְּלוּלִים בְּמֹשֶׁה שֶׁהָיָה עָנָו מְאֹד, עַל-כֵּן הַיָּם בְּרִבּוּי מֵימָיו וַהֲמוֹן גַּלָּיו בּוֹרֵחַ וְנִבְקָע מִפְּנֵיהֶם וְנִתְהַפֵּךְ לְיַבָּשָׁה וְאֶרֶץ בְּחִינַת שִׁפְלוּת. וּפַרְעֹה וְחֵילוֹ, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת גַּאוּת, נִטְבְּעוּ בְּתוֹכוֹ וְיָשׁוּב עָמָלָם בְּרֹאשָׁם 'כִּי תְמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה', כִּי גַּאֲוָתָם בְּעַצְמָם הִטְבִּיעַ אוֹתָם. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל הַשִּׁירָה, אָשִׁירָה לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה. וּכְמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוּס, אֲרֵי אִתְגַּאֵי עַל גֵּיוָתָנַיָּא. כִּי עִקַּר קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה בְּחִינַת שְׁבִירַת הַגַּאוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן סִיֵּם, ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד, בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ שֶׁהוּא מְשַׁבֵּר וּמְבַטֵּל כָּל הַגַּאוּת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מַלְכוּתוֹ וְגַאֲוָתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא תַּכְלִית הָעֲנָוָה בִּבְחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת 'חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט' שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאִילָנוֹת לְעִנְיַן דִּינֵי עֲרְלָה וְנֶטַע רְבָעִי, כִּי שְׁנֵים עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ. וְנִקְרָאִים בְּשֵׁם שְׁבָטִים, כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁבָטִים וַעֲנָפִים הַיּוֹצְאִים מֵהָאִילָן הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא גּוּפָא דְּאִילָנָא, כִּי כָּל נִשְׁמָתִין מֵאִילָנָא רַבְרְבָא נָפְקִין. וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים כְּלוּלִים בְּאַרְבָּעָה מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים. וּכְנֶגְדָּם הֵם אַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה וְכָל אֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת יוֹצְאִים מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁכִין הָאַרְבָּעָה מֹחִין וּמִשָּׁם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וּכְנֶגְדָּם בַּקְּלִפָּה הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע קְלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת וְנֹגַהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה וְנֶטַע רְבָעִי כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה יֵשׁ בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְעִקָּר הוּא נְקֻדַּת הַבַּת עַיִן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהִסְתַּכְּלוּת וְהַיְדִיעָה בְּעֵינֵי הַשֵּׂכֶל עַל-יְדֵי הַתְּלַת גְּוָנִין הַמְּאִירִין לְשָׁם, כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה גַּם בַּקְּלִפָּה עִקַּר אֲחִיזַת כָּל הַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּחִינוֹת בַּת עַיִן שֶׁמִּשָּׁם כָּל יְנִיקָתָם כַּיָּדוּעַ וּבְכָל אַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה צְרִיכִים לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע וּלְשַׁבֵּר הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּנֶגְדָּם. וְהִנֵּה הָאַרְבַּע תְּקוּפוֹת הֵם מַתְחִילִין מִנִּיסָן. נִמְצָא שֶׁתְּקוּפַת טֵבֵת הִיא הַתְּקוּפָה הָרְבִיעִית שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת בַּת עַיִן הַנַּ"ל. שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּרוּר כַּנַּ"ל וְהַתְּקוּפָה הִיא שְׁלִשָּׁה חֳדָשִׁים שֶׁהֵם, טֵבֵת, שְׁבָט, אֲדָר. נִמְצָא שֶׁחֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט הוּא נְקֻדַּת אֶמְצָעִית הַתְּקוּפָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְקֻדַּת הַבַּת עַיִן וְעַל-כֵּן אָז הִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאִילָנוֹת. שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּרוּר מֵהַגְּאוּת שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַבְּרוּר בִּבְחִינַת נְקֻדַּת בַּת עַיִן הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּדְרֵגָה הָרְבִיעִית שֶׁל שִׁפְלוּת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שֶׁיִּהְיֶה שָׁפָל וְעָנָו לְמַטָּה מִמַּדְרֵגַת עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מָה וְאָז נִכְלָל בְּבַת עַיִן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הָאֲמִתִּיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁדָּרֶךְ שָׁם נִכְלָל בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְלָל לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כִּי עִקַּר הָעֲלִיָּה וּכְלִלְיוּת לְמַעְלָה לְמַעְלָה בָּאוֹר הָאֵין סוֹף הוּא עַל-יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת וְהָעִקָּר כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִבְחִינַת שִׁפְלוּת הָרְבִיעִית הַנַּ"ל שֶׁהוּא תַּכְלִית הָעֲנָוָה בְּחִינַת שִׁפְלוּת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁהֶעֱלוּ הַפֵּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הָעֲנָוָה כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא גִּידִין לְכָל הָאֲרָצוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ כָּל פְּרִי, עַיִן שָׁם. כִּי נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הָעֲנָוָה וְהַשִּׁפְלוּת, כִּי הַשִּׁפְלוּת הוּא בְּחִינַת עָפָר וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הֶעָפָר הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם וְהָעִקָּר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בִּנְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם שַׁעַר הַשָּׁמַיִם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה כִּי אִם עַל-יְדֵי

עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, כִּי בְּגַשְׁמִיּוּת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לְמַעְלָה אֶפִלּוּ פְּרָסָה אַחַת מִכָּל שֶׁכֵּן לַשָּׁמַיִם אֲבָל עַל-יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן יָכוֹל לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם וּלְמַעְלָה מַעְלָה:

וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה כְּשֶׁהוּא מֻצָּב אַרְצָה בִּבְחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ וְעָפָר מַמָּשׁ אָז דַּיְקָא 'וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה' שֶׁיָּכוֹל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מַעְלָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּיו שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר עֲלִיַּת שִׁבְטֵי יָהּ הִיא בִּירוּשָׁלַיִם דַּיְקָא שֶׁשָּׁם יְכוֹלִים לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם זוֹכִין לִבְחִינַת שִׁפְלוּת אֲמִתִּי הַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן פֵּרוֹת נָטַע רְבָעִי בְּכֶסֶף שֶׁיְּכוֹלִין לִפְדּוֹתָם בְּכֶסֶף וּלְהַעֲלוֹת הַכֶּסֶף לִירוּשָׁלַיִם כְּדִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְנָתַתָּ הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל מִפְּסוּק קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה'. כִּי עִקַּר שְׁבִירַת הַגַּאוּת הוּא בְּכֶסֶף וּמָמוֹן שֶׁהוּא עֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי עִקַּר הַמֶּמְשָׁלָה וְהַגְּדֻלָּה הוּא אֵצֶל הֶעָשִׁיר, כִּי הַכֹּל צְרִיכִין אֵלָיו וְעַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר מִגַּאוּת וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה עַל הַגַּאוּת אֵצֶל רִבּוּי עֲשִׁירוּת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִשָּׁמֶר לְךָ וְכוּ'. וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לְךָ וְכָל אֲשֶׁר לְךָ יִרְבֶּה וְרָם לְבָבְךָ וְכוּ' וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַגַּאוּת וְהַהִתְנַשְּׂאוּת הוּא בְּעִנְיַן הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים שֶׁל אָדָם וְכַנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁמִּקְּטָן וְעַד גָּדוֹל רֻבָּם אוֹבְדִים עוֹלָמָם עַל-יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַגַּאוּת וְהַכָּבוֹד עַל-יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד רוֹצֶה לְהִתְנַהֵג לְמַעְלָה מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ. הַקְּטַנִּים וְהַנְּמוּכִים הֵם חֲפֵצִים בְּמַלְבּוּשֵׁי כָּבוֹד שֶׁהֵם גְּבוֹהִים מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה לְפִי פַּרְנָסָתוֹ וְהַבֵּינוֹנִים חֲפֵצִים עוֹד בְּגָדִים יְקָרִים יוֹתֵר וּשְׁאָר חֲפָצִים וּכְלֵי הַבַּיִת נָאִים וְהָעֲשִׁירִים רוֹדְפִים אַחַר כְּלֵי כֶסֶף וְתַכְשִׁיטִין וְכוּ' שֶׁהֵם דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר, כִּי יֵשׁ דְּבָרִים הַרְבֵּה מְרֻבִּים הֶבֶל וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ מָמוֹן וַחֲפָצִים יוֹתֵר מִתְרוֹמֵם לִבּוֹ יוֹתֵר עַד שֶׁמִּתְגָּאֶה בְּעָשְׂרוֹ כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם וְהַחֲפָצִים וְכוּ' הַכֹּל מַגִּיעַ לוֹ עַד שֶׁהַרְבֵּה אוֹבְדִים שְׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי-זֶה כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה. וְעַל-כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה עַל הַמֶּלֶךְ שֶׁלֹּא יַרְבֶּה לוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לְבִלְתִּי רוּם לְבָבוֹ מֵאֶחָיו, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַגַּאוּת בְּיוֹתֵר הוּא בַּמָּמוֹן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בִּטּוּל הַגַּאוּת הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת מָה בָּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ בְּחִינָה הָרְבִיעִית הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבּוּ אִישׁ תַּחְתָּיו. שֶׁהוּא שָׁפָל וְעָנָו לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ כַּנַּ"ל. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה זֹאת לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ הַקְּטַנָּה אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר שִׁבֵּר הַגְּדֻלּוּת בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַקּוֹדְמִים וְאֵינוֹ יוֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ כַּנַּ"ל. עֲדַיִן יָכוֹל לִהְיוֹת חוֹזֵר וְנֶעוֹר הַגַּאוּת בְּקִרְבּוֹ, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מַדְרֵגוֹת שֶׁל גַּאוּת הַנְּמוּר הוּא מִבְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁהוּא בְּחִינָה הָרְבִיעִית כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן כָּל

זְמַן שֶׁלֹּא שִׁבֵּר הַבְּחִינָה הָרְבִיעִית הַנַּ"ל לִהְיוֹת שָׁפָל לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ עֲדַיִן יָכוֹל לִהְיוֹת הַגֵּאוּת חוֹזֵר וְנֶעוֹר חַס וְשָׁלוֹם וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר שְׁבִירַת הַגֵּאוּת שֶׁהוּא כְּלַל הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכְּבָר זָכָה לִבְחִינַת בְּטוּל בְּתַכְלִית בֶּאֱמֶת בְּכָל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וּבֶאֱמֶת הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמִּשְׁתַּדֵּל לְבַטֵּל עַצְמוֹ וּלְהַרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ בְּפִשְׁיטוּת לְהַרְגִּישׁ כְּאֵב עֲוֹנוֹתָיו וּפְגָמָיו וְעִצֻּם רְחוּקוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה וְכוּ', כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְקָרֵב עַצְמוֹ לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁמַּרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ וּפְחִיתוּתוֹ וְיִרְצֶה לְחוּס עַל נַפְשׁוֹ לְהִנָּצֵל מִמִּיתָה עוֹלָמִית וּמִיסּוּרֵי עוֹלָם וְלִזְכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים בְּוַדַּאי לֹא יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מְנִיעָה שֶׁרַבָּם כְּכֻלָּם מַחֲמַת כָּבוֹד שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁיַּלְעִיגוּ עָלָיו וִיבַזּוּהוּ וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ שְׁאָרֵי מִינֵי מְנִיעוֹת מֵאִשְׁתּוֹ וְחוֹתְנוֹ וְאָבִיו וְכוּ' כֻּלָּם מִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי אֵצֶל מִי שֶׁמַּרְגִּישׁ מְעַט מִשִּׁפְלוּתוֹ וּפְחִיתוּתוֹ וְרוֹאֶה וּמֵבִין בְּעַצְמוֹ אֹפֶן מַעֲמָדוֹ וּמַצָּבוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם וּלְהֵיכָן נִתְעָה בְּמַעֲשָׂיו וְכוּ'. וּבְוַדַּאי יִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְקָרֵב עַצְמוֹ לְמִי שֶׁיּוֹכַל לַעֲסֹק בִּרְפוּאָתוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ לְצַדִּיק הָאֱמֶת וְכָל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּמוֹ כֵן מַרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ יוֹתֵר, כִּי עִקַּר בְּטוּל הַגֵּאוּת הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת מָה בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהַתּוֹרָה וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים לִקּוּטֵי א סִימָן י וְכוּ'). נִמְצָא שֶׁעִקַּר בְּטוּל הַגֵּאוּת הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לַבְּחִינָה הָרְבִיעִית הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּת עַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּרוּר קְלִפַּת נֹגַהּ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר בְּטוּל הַגֵּאוּת הוּא בַּמָּמוֹן, כִּי מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת הוּא בְּבְחִינַת בַּת עַיִן הַנַּ"ל שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַגְּוָנִין, כִּי מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּת עַיִן דְּכָל גְּוָנִין אִתְחֲזָן בֵּהּ כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל. שֶׁכָּל הַחֻפָּצִים וְכָל מִינֵי סְחוֹרוֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלִין לִקָּנוֹת עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף, כִּי הַכֶּסֶף וְהַמָּמוֹן הוּא בְּבְחִינַת בַּת עַיִן שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַגְּוָנִין, כִּי כָּל הַחֻפָּצִים שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מֵהַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּדּוֹת וְכֻלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת עַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת וּמַלְכוּת וְעַל-כֵּן שָׁם בְּהַמָּמוֹן עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל הַגֵּאוּת וְהַכָּבוֹד שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַמִּדּוֹת כִּי הוּא בְּבְחִינַת בַּת עַיִן שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לְהַחֲלִיף הַפֵּרוֹת שֶׁל נָטַע רְבָעִי עַל הַכֶּסֶף דַּיְקָא וּלְהוֹלִיךְ הַכֶּסֶף לִירוּשָׁלַיִם, כִּי קְדֻשַּׁת הַפֵּרוֹת נֶחֱלָף עַל הַכֶּסֶף, כִּי שָׁם בַּכֶּסֶף כָּל הַחֲלִיפִין וְהַקְּנְיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם מֵחֲמַת שֶׁהַכֶּסֶף כָּלוּל מֵהַכֹּל, כִּי הוּא בְּבְחִינַת בַּת עַיִן כַּנַּ"ל:

כִּי עִקַּר הַגֵּאוּת בְּבְחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רוּם עֵינַיִם וּמִי שֶׁמְּשַׁבֵּר כָּל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת גֵּאוּת הַנַּ"ל וּמְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל זוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו לְמַעְלָה לְמַעְלָה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּלְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה כִּי אִם עַל-יְדֵי תַּכְלִית

הַבְּטוּל וְכַנַּ"ל וְהָעִקָּר כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקִדֻּשַׁת בְּחִינַת הַבַּת עַיִן בְּשִׁלֻּמוּת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַהִסְתַּכְּלוּת, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר הַגַּאוּת בְּכָל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

כִּלְאֵי אִילָן וְכִלְאֵי זְרָעִים וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם וְכִלְאֵי בְּהֵמָה וְכִלְאֵי בְּגָדִים:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינוֹת כָּל אִסּוּרֵי כִּלְאַיִם שֶׁהֵם כִּלְאֵי אִילָן וּזְרָעִים וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם וְכִלְאֵי בְּהֵמָה וְכִלְאֵי בְּגָדִים שֶׁכֻּלָּם סְמָכָן הַתּוֹרָה זֶה לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת קְדוֹשִׁים, אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וּבֶגֶד כִּלְאַיִם וְכוּ'. וְכֵן בְּפָרָשַׁת כִּי תֵצֵא נִסְמָךְ אִסּוּר כִּלְאֵי הַכֶּרֶם לְפָרָשַׁת לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו וְאַחַר כָּךְ לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז וְכוּ' גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ וְכוּ':

כִּי כָּל הַמְּנִיעוֹת מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁכִין מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה רְמָא כּוּפְתָּא וְסָכְרָא לְיַרְדְּנָא שֶׁהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַמָּסַכִּים וְכוּ' הֵם מַפְסִיקִים כְּמוֹ נָהָר בֵּינוֹ לְבֵין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַיִן שָׁם וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת שֶׁל הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים הָאֲמִתִּי הוּא עַל-יְדֵי גַּאוּת וְכִבּוּד הַמְדֻמֶּה שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁיִּרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת וְיִשַּׁאֵר אֶל לִבּוֹ אֵיךְ הוּא מְלֻכְלָךְ בַּעֲוֹנוֹתָיו וְתַאֲוֹתָיו וּפְגָמָיו הָרַבִּים בְּוַדַּאי יֵלֵךְ עַל יָדָיו וְעַל רַגְלָיו וִיבַקֵּשׁ בְּכָל כֹּחוֹ אֶת רוֹפְאָ הָאֲמִתִּי שֶׁיּוּכַל לְרַפֵּא תַּחֲלוּאֵי נַפְשׁוֹ, כִּי מִי יוּכַל לִסְבֹּל לִהְיוֹת מְלֻבָּשׁ בִּבְגָדִים צוֹאִים וּמְטֻנָּפִים. אַךְ הַבְּגָדִים צוֹאִים בְּעַצְמָן מְבַלְבְּלִין אֶת דַּעְתּוֹ וּמְעַקְּמִין אֶת לִבָּבוֹ עַד שֶׁעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּלֹא יֵדַע אֶת טִנּוּף מַעֲשָׂיו. וְחָפֵץ עֲדַיִן בְּכָבוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹפֵל בְּגַאוּת וְגַסּוּת הָרוּחַ. וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת שֶׁלֹּא יַלְעִיגוּ עָלָיו בְּנֵי אָדָם. וְיִהְיֶה נֶחְשָׁב בְּעֵינֵיהֶם כְּשׁוֹטֶה וְכִמְשֻׁגָּע. בִּפְרָט עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁנִּתְקַיֵּם וַתִּשָּׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה וְסָר מֵרַע מִשְׁתּוֹלֵל וְהַכָּבוֹד נֶהְפַּךְ לְזָרִים וְיִרְאֵי חֵטְא נִמְאָסִין וְכוּ' אֲבָל מִי שֶׁמֵּשִׂים אֶל לִבּוֹ כְּאֵב מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים וּמִרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת. בְּוַדַּאי יַכִּיר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וִישַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְיִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת בְּמָקוֹם שֶׁהוּא. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַגַּאֲוָה מוֹתָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמוֹאָב, עַל-כֵּן יִתְרָה עָשָׂה וְכוּ' עַל שֶׁהִתְגָּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׁמַעְנוּ גְאוֹן מוֹאָב גֵּא מְאֹד וְכוּ' גַּאֲוָתוֹ וּגְאוֹנוֹ וְכוּ'. וּכְתִיב, וּמְשֻׁלֵּם עַל יֶתֶר עֹשֵׂה גַּאֲוָה. כִּי גַּאֲוָה הִוא בְּחִינַת מוֹתָרוֹת מַמָּשׁ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, בְּחִינַת קִיא צוֹאָה שֶׁהוּא מוֹתָרוֹת וּפְסֹלֶת הַגּוּף בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם לִמְנֹעַ מֵהָאֱמֶת הוּא עַל-יְדֵי גַּאוּת כַּנַּ"ל. וּכְבָר מְבֹאָר בִּדְבָרָיו זַ"ל שֶׁעִקַּר כָּל הַמְּנִיעוֹת הֵם מְנִיעוֹת הַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן מט לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעָרֵב דַּעְתּוֹ וְנוֹטֶה מִן הָאֱמֶת וְאֵינוֹ רוֹצֶה לָשׂוּם אֶל לִבּוֹ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כִּי עַל-יְדֵי כָּל עֵרֶב וּפְגָם

הוּא פּוֹגֵם בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמִּמֶּשֶׁם שׁוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הָעֲבֵרָה וְהַפְּגָם הוּא מִתְרַחֵק וְנִפְסָק חַס וְשָׁלוֹם מֵהָאוֹת שֶׁפָּגַם בּוֹ. וְאָז מִצְטָרְפִין אֲצָלוֹ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּצֵרוּפִים אֲחֵרִים לְהֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת בְּבְחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ הַתּוֹרָה סַם מָוֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק וְשַׂמְתֶּם וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהַסְּבָרוֹת הַפּוּכוֹת הַמַּתְעִים אֶת הָרַבֵּה מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַמְהַפְּכִים אֹרְחוֹת יֹשֶׁר וְכוּ'. וּכְתִיב, הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע וְכוּ'. וְכָל זֶה בָּא עַל-יְדֵי גַּאוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי גַּאוּת חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַיְנוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּיּוֹת וְנוֹטֶה לַסְּבָרוֹת הַהֲפוּכוֹת מִן הָאֱמֶת, כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאֵין אָדָם זוֹכֶה לַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׁפְלוּת אֲמִתִּי בְּכָל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁאָז דַּיְקָא זוֹכֶה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַד שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בְּשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְלַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכוּ'. וְלִזְכּוֹת לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת אֵין זוֹכֶה כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא עָנָו בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת מָ"ה, בִּבְחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. אֲבָל גַּם כָּל אֵלּוּ הַמִּתְעוֹרְרִים לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק הַזֶּה צְרִיכִים שֶׁיִּרְגִּישׁוּ עַל כָּל פָּנִים שִׁפְלוּתָם בֶּאֱמֶת, כִּי בִּלְאו הָכִי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְקָרֵב כְּלָל, כִּי הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים יִמְנְעוּ אוֹתָם וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר כָּל הַמְּנִיעוֹת נִמְשָׁכִים עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעָרְבְּבוּ אֲצָלוֹ צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁפָּגַם בָּהֶם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעָרְבֵב דַּעְתּוֹ בְּסְבָרוֹת הֲפוּכוֹת וְדֵעוֹת זָרוֹת שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁעִקָּרָם מְנִיעוֹת הַמֹּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל אִסּוּרֵי כִּלְאַיִם שֶׁכָּל מִינֵי כִּלְאַיִם אֲסוּרִים לָנוּ שֶׁלֹּא לְעָרְבֵב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר כָּל דָּבָר וְדָבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל-יְדֵי כִּלְאַיִם חַס וְשָׁלוֹם גּוֹרֵם שֶׁנִּתְעָרְבְּבִין חַס וְשָׁלוֹם גַּם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם שָׁרְשָׁן וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים בְּשֵׁם כִּלְאַיִם שֶׁהוּא לְשׁוֹן מְנִיעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא. אַתָּה ה' לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ וְכוּ'. וְכֵן הַרְבֵּה. וּכְתִיב, וּבְבָתֵּי כְלָאִים הָחְבָּאוּ. שֶׁהוּא בֵּית הָאֲסוּרִים שֶׁמּוֹנְעִים אוֹתוֹ לָצֵאת, כִּי כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בָּאִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת כִּלְאַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵרְבּוּב עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעָרְבְּבוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי פְּגָמָיו שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל בִּלְבּוּל הַדַּעַת וּסְבָרוֹת הַהֲפוּכוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה, אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ. שֶׁהַקְּדִים קֹדֶם אִסּוּרֵי כִּלְאַיִם, כִּי זֶה הֵפֶךְ כִּלְאַיִם, הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה מְזַהֶרֶת אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ לִשְׁמֹר הֵיטֵב חֻקּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְהַחֲלִיף חֻקּוֹת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ שֶׁלֹּא לִגְרֹם לְבַלְבֵּל חַס וְשָׁלוֹם צִרּוּפֵי הַתּוֹרָה וְחֻקּוֹתֶיהָ עַל-יְדֵי אִסּוּר כִּלְאַיִם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי עַד שֶׁיָּאִירוּ כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת כְּפִי מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְעוֹרֵר וּלְהַקִּיץ אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת עַד שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ בִּתְשׁוּבָה

בְּשִׁלֻּמוּת כִּי הַצַּדִּיק צָרִיךְ לְצָרֵף אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים בְּכָל פַּעַם כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְתִקּוּן אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מִשָּׁרְשָׁם וּלְהוֹלִיכָם וּלְהַדְרִיכָם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וּבְעֲצוֹת טוֹבוֹת הַצְּרִיכִים כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן וּכְפִי שֹׂרֶשׁ נַפְשָׁם וּכְפִי תִּקּוּן הַצְּרִיכִים לְהַפָּגְמִים שֶׁפָּגְמוּ בָּהֶם וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין בֶּאֱמֶת לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אַחַר צַדִּיק אֱמִתִּי כְּזֶה:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים, כִּי הָמָן הִתְגָּאָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְרָדַף אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מָרְדְּכַי עַד שֶׁרָצָה לְהַשְׁמִיד וְכוּ' חַס וְשָׁלוֹם, אֶת כָּל הַיְּהוּדִים כִּי הוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק שֶׁהוּא מֵעוֹלָם רְצוּעָה מַרְדוּת לְיִשְׂרָאֵל וְהוּא עִקַּר זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת הַבָּאִים מִבְּחִינַת פְּגַם הַבְּגָדִים בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעִקַּר פְּגָמוֹ הָיָה בְּהַבְּגָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה הֲמִן הָעֵץ וְכוּ'. שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ הָמָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָמָן מִן הַתּוֹרָה. 'מִן הַתּוֹרָה' דַּיְקָא, כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּת הָמָן הוּא מִן הַתּוֹרָה, הַיְנוּ מֵאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְעָרְבְבוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְעַל-יְדֵי הַחֲטָאִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְזֶה, כִּי יָד עַל כֵּס יְ"ה מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, שֶׁנִּשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְכוּ', כִּי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּתְקָרְבִים נִקְרָאִים פְּלֶגְא מֵהֲמַת שֶׁעֲדַיִן צְרִיכִין לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת רַבּוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַבְּגָדִים צוֹאִים שֶׁהֵם זֶהֳמַת הָמָן עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ, וְעַל-כֵּן נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם וְהוּא כְּבָיְכוֹל בִּבְחִינַת פַּלְגָּא וּמְחֻצָּה עַד שֶׁיְּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק וְיִתְבַּטְּלוּ הַמְּנִיעוֹת וְיִתְתַּקְּנוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פַּלְגָּא, כִּי כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ זֶהֳמַת עֲמָלֵק שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת פַּלְגָּא גַּם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ חָלוּק בִּבְחִינַת פַּלְגָּא כִּי עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה כְּתִיב, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ:

חלק יא

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הָיָה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי שֶׁקָּרַע אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ שַׂק וָאֵפֶר כִּי יָדַע שֶׁעִקַּר הַפְּגָם בְּעִנְיַן הַבְּגָדִים כַּנַּ"ל. וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה כִּי אֵין תַּקָּנָה נֶגֶד רִבּוּי הַמְּנִיעוֹת הַבָּאִים מִבְּגָדִים הַצּוֹאִים כִּי אִם לְהַשְׁפִּיל עַצְמוֹ עַד עָפָר וּלְהַפְשִׁיט בִּגְדֵי גַּאֲוָתוֹ וְלִזְעֹק מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה כְּמוֹ מָרְדְּכַי עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁזָּכָה מָרְדְּכַי אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת. בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים וְהַבְּגָדִים, בְּחִינַת תְּכֵלֶת שֶׁבְּצִיצִית שֶׁהֵם עִקַּר תִּקּוּן הַבְּגָדִים, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת כְּלָל כָּל חִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁמְּצָרְפִין הַצַּדִּיקִים לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בְּחִינַת

חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן וְזֶה בְּחִינַת גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ שֶׁנִּכְתָּב אֵצֶל פָּרָשַׁת כִּלְאַיִם, כִּי צִיצִית הֵם תִּקּוּן בְּחִינַת כִּלְאַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִפְּגַם הַבְּגָדִים כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינָה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל מָרְדְּכַי שֶׁנִּקְרָא פְּתַחְיָה שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים וְכֵן נַעֲשֶׂה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לְהַכְנִיעַ זֶהֲמַת עֲמָלֵק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מָרְדְּכַי פְּתַחְיָה שֶׁפּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן שֶׁבְּכָל פַּעַם פּוֹתֵחַ בְּדִבְרֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְדוֹרְשָׁן וּמְצָרְפָן בְּחִדּוּשֵׁי תוֹרָה נִפְלָאִים כְּפִי הַדּוֹר וּכְפִי הָאָדָם וּכְפִי הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן בְּאֹפֶן שֶׁיָּאִיר עַל כָּל אֶחָד הֶאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁבְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּאֹפֶן שֶׁיָּשׁוּבוּ אֶל ה' בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּבָרְכִין בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם, עַיֵּן שָׁם. כִּי מִבֹּאר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהַצַּדִּיק מְעוֹרֵר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לִתְשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּקֻדֻּשָּׁה כָּזֹאת עַד שֶׁמְּעוֹרֵר שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַמֻּשְׁרָשִׁים בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיס בָּהֶם הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁנִּקְרָא פְּתַחְיָה שֶׁפּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן. 'פּוֹתֵחַ' דַּיְקָא, שֶׁפּוֹתֵחַ וּמַתְחִיל וּמְעוֹרֵר הִתְנוֹצְצוּת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמֻּשְׁרָשִׁים בָּהֶם כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְדוֹרְשָׁן וּמְצָרְפָן בְּצֵרוּפִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים כְּפִי הַדּוֹר וּכְפִי הָעֵת וְהַזְּמַן עַד שֶׁמַּכְנִיס הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה לְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּמְלַמְּדָם דַּעַת וְעֵצוֹת עֲמֻקוֹת נִפְלָאוֹת עַל-יְדֵי דְּרָשׁוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת עַד שֶׁמְּתַקֵּן אוֹתָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי שֶׁחָזְרוּ וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ לְקַיְּמָהּ בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל-כֵּן עָשָׂה הָמָן עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה לִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי עָלָיו, כִּי כְּלַל כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל שָׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת כַּנַּ"ל כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְעַל-כֵּן נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שָׁבוּעוֹת וְעִקַּר הוּא שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק, וַתִּחְסַרֵהוּ מְעַט מֵאלֹקִים שֶׁמִּשֶּׁה הִשִּׂיג אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים חוּץ מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים, כִּי הוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וְאַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא נִמְסַר לְמֹשֶׁה אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה יוֹנֵק וּמְקַבֵּל מִשָּׁם כָּל חִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁהִשִּׂיג וְעִקַּר תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַפּוֹגְמִים בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם שָׁרְשָׁם וּמִתְרַחֲקִים מֵהֶם עִקַּר תִּקּוּנָם וּתְשׁוּבָתָם הוּא עַל-יְדֵי שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּבְחִינַת בִּינָה בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר שֶׁהוּא בְּבְחִינַת יוֹבֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים, בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל בִּינָה. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַצְּרִיכִים תִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק אֱמֶת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם לַעֲלוֹת לְשָׁם וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם חִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת

'לְבָרֵךְ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה' בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲלוֹת לְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה פְּתִיחַת וְהַתְחָלַת הַתּוֹרָה וְשָׁם חוֹזְרִים וּמַמְשִׁיכִים הָאֲרַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַד שֶׁיְּגִיעַ הָרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה לְכָל הַחוֹטְאִים וְהַגֵּרִים כִּי יוֹדְעִים עַל-יְדֵי-זֶה לְהָאִיר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשָׁן וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּצֵרוּפִים נִפְלָאִים בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְהוֹלִיךְ וּלְהַדְרִיךְ אֶת כָּל הָרְחוֹקִים מֵאֵד בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כָּרָאוּי לָהֶם וְכַנַּ"ל וְהָמָן יְמַח שְׁמוֹ הָיָה נֶאֱחַז בְּהַקְלִפָּה וְסִטְרָא אָחֳרָא מְאֹד וְהָיָה כָּלוּל מִכָּל הַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעוֹ כִּי אִם הַצַּדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲלוֹת לְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנָּפַל גּוֹרָלוֹ בְּיוֹם שֶׁמֵּת מֹשֶׁה שָׁמַח, כִּי סָבַר כִּי עַתָּה אֵין נִמְצָא מִי שֶׁיְּהֶיֶה לוֹ כֹּחַ כְּמֹשֶׁה לַעֲלוֹת עַד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כְּפִי הַדּוֹר וּכְפִי הָעֵת. עַל-כֵּן עָשָׂה עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים לְתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי לְהַשְׁלִיכוֹ מִשָּׁם, כִּי לֹא הֶאֱמִין שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּמָרְדְּכַי לַעֲמֹד כְּנֶגֶד קְלִפָּה כָּזֹאת שֶׁהִיא בַּטֻּמְאָה כְּנֶגֶד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה אֲבָל בֶּאֱמֶת מָרְדְּכַי הָיְתָה מַעֲלָתוֹ גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד וְכַמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י מֵעִצָּם גְּדֻלַּת מָרְדְּכַי, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן שֶׁהָיָה יָכֹל לַעֲלוֹת לְהַתְחָלַת וּפְתִיחַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים הַנַּ"ל. וְהָיָה יָכֹל לְתַקֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי-זֶה עַל-יְדֵי שֶׁהִכְנִיס בָּהֶם הָרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה מִשָּׁם עַד שֶׁיִּזְעָקוּ כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לַהֲפֹךְ הַדָּבָר עַל רֹאשׁ הָמָן וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל אוֹתוֹ הָעֵץ דַּיְקָא הַגָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא הִפִּילוֹ עַל-יְדֵי עֹצֶם כֹּחוֹ שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן הָיָה הַתְחָלַת טָעוּתָם עַל-יְדֵי שֶׁלִּבְּשׁוּ בִּגְדֵי כְּהֻנָּה בִּסְעֻדָּתָם, כִּי עִקַּר הַפְּגָם נוֹגֵעַ בְּהַבְּגָדִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ הָיָה צָרִיךְ לְלִבּשׁ בִּגְדֵי כְּהֻנָּה לְכַפֵּר וּלְתַקֵּן פְּגַם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים הַנַּ"ל. וְעִקַּר פְּגַם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים הוּא עַל-יְדֵי גַּאוּת וְכִבּוּד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹגֵעַ עִקַּר הַפְּגָם וְהַכִּבּוּד בְּהַבְּגָדִים, כִּי עִקַּר הַגַּאוּת הוּא בַּבְּגָדִים שֶׁבְּשָׁרְשָׁם הֵם גְּבוֹהִים מְאֹד בְּחִינַת ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו וְנוֹפֵל לְגַאוּת וְכִבּוּד דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל תַּאֲוֹת וְהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה עִקַּר פְּגַם הַגַּאוּת הוּא בְּהַבְּגָדִים כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ כַּמָּה וְכַמָּה אוֹבְדִים עוֹלָמָם עַל-יְדֵי רְדִיפָתָם אַחַר בְּגָדִים וְתַכְשִׁיטִים וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַל פָּסוּק, וַתִּתְפַּשֵּׁהוּ בִּבְגָדוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לָבוּשׁ בִּבְגָדִים יְקָרִים מְאֹד שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בָּהֶם כָּל הַגְּוָנִין שֶׁהֵם זָהָב וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכוּ' וְעַל כֻּלָּם הַחֹשֶׁן וְאֵפוֹד שֶׁהָיָה בָּהֶם אֲבָנִים טוֹבוֹת יְקָרוֹת מְאֹד וְעֲלֵיהֶם הָיוּ חֲקוּקִים שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל אוֹתִיּוֹת

הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים בַּחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה כַּנַ"ל, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד. וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נָשָׂא כָּל זֶה עַל לִבּוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן כָּל תַּאֲוַת הַנְּגִידוּת וְהָעַשִׁירוּת שֶׁשָּׁם עִקַּר אֶחִיזַת הַגַּאוּת כַּנַ"ל. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כְּשֶׁהִתְגַּבְּרָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְהִגְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְתָפְסוּ בַּגָּלוּת גַּם אֶת בִּגְדֵי כֹּהֵן גָּדוֹל וְנִתְלַבְּשׁוּ בָּהֶם סָבְרוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁיִּכְנִיסוּ בָּהֶם תַּאֲוַת הָעַשִׁירוּת לַחֲמֹד לְבִגְדֵי כָּבוֹד וּלְתַכְשִׁיטִין שֶׁל אֲבָנִים טוֹבוֹת וּיקָרוֹת מֵאַחַר שֶׁאֵין לָנוּ כֹּהֵן גָּדוֹל לְתַקֵּן כָּל זֶה, אַדְרַבָּה, הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִתְלַבְּשָׁה בָּהֶם. וּבֶאֱמֶת הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה, אֲבָל חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ' וּמָמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְשָׁלַח אָז אֶת מָרְדְּכַי שֶׁהִכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל לִבְלִי לְיָאֵשׁ אֶת עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים בְּשׁוּם אֹפֶן וְזָעֲקוּ כֻּלָּם אֶל ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל לֵב וְלִבְּשׁוּ שַׂק וָאֵפֶר וּמָאֲסוּ בְּכָל בְּגָדִים יְקָרִים שֶׁל תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּגָדִים צוֹאִים מַמָּשׁ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר וְתָלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ הַגָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים וּמָרְדְּכַי הוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הָעַשִׁירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתָּשֶׂם אֶת מָרְדְּכַי עַל בֵּית הָמָן. וְאָז, וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְכוּ', בְּחִינַת תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים כַּנַ"ל. וְכֵן בְּאֶסְתֵּר כָּתוּב, וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַ"ל עַד שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי-זֶה אַחַר כָּךְ לִבְנוֹת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וּלְהַחֲזִיר הַבְּגָדִי כְּהֻנָּה לִמְקוֹמָן וְלִקְדֻשָּׁתָן. וְעַל-כֵּן נִזְכָּר עִנְיַן הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים בַּפָּסוּק בְּעִנְיַן יְהוֹשֻׁעַ כֹּהֵן גָּדוֹל כִּי הוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְשַׁמֵּשׁ בְּבֵית שֵׁנִי וּמֻחֲמַת תִּקֻּף הַגָּלוּת נִכְשְׁלוּ בָּנָיו עַד שֶׁנִּגְעוּ פְּגַם הַבְּגָדִים צוֹאִים גַּם אֵלָיו. עַל-כֵּן הָיָה כָּל תִּקּוּן הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁהִתְפַּלְּלוּ אָז וְעָסְקוּ לְתַקֵּן זֹאת עַד שֶׁפָּעַל וְכָרָיָה הַנָּבִיא לְהָסִיר הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מֵעָלָיו וּלְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ מַחֲלָצוֹת:

חלק טו

וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּהַשְׁמוֹנָה בְּגָדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם זָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת. רַק בְּאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן. לְהוֹרוֹת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה לוֹבֵשׁ אֵלּוּ הַבְּגָדִים יְקָרִים בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה לְתַקֵּן פְּגַם תַּאֲוַת וְחֶמְדַּת הָעַשִׁירוּת שֶׁתְּלוּיִים בִּבְגָדִים יְקָרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חשֶׁן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיוּ בּוֹ אֲבָנִים יְקָרוֹת שֶׁנִּשָּׂא עַל לִבּוֹ לְתַקֵּן עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט. כִּי כָּל הַפּוֹגְמִים בִּבְחִינַת יְכֻלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט שְׁמַעֲוָתִין וּפוֹגְמִין בִּבְחִינַת יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וּלְפִי מַעֲמָדוֹ לְהִזָּהֵר מְאֹד לְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט לִנְהֹג אֶת בֵּיתוֹ כָּרָאוּי לוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם וְלֹא לַחֲמֹד וּלְהִתְאַוּוֹת מַה שֶּׁאֵין רָאוּי לוֹ וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר רַק עַל הַתַּכְלִית שֶׁיַּגִּיעַ מִזֶּה כְּבוֹד לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְבַטֵּל גַּאֲוָתוֹ וּכְבוֹדוֹ שֶׁל עַצְמוֹ. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה הוּא בְּחִינַת עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה עוֹסֵק בִּבְגָדָיו וּבִפְרָט בְּהַחֹשֶׁן לְתַקֵּן כָּל זֶה. אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים

הָיָה אָסוּר לִכְנֹס בִּבְגָדִים אֵלּוּ לִפְנֵי וְלִפְנִים כִּי אֵין קַטֵגוֹר נַעֲשֶׂה סָנֵגוֹר כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְהוֹרוֹת שֶׁאֲפִלּוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁלָּבַשׁ בִּגְדִים אֵלּוּ שֵׁשׁ בָּהֶם זָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כַּנַ"ל. אַף-עַל-פִּי-כֵן לִפְנֵי וְלִפְנִים בִּמְקוֹם תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה אָסוּר לִכְנֹס בָּהֶם, כִּי שָׁם נִתְבַּטֵּל הָעֲשִׁירוּת וְחֶמְדַּת הַזָּהָב וְהָאֲבָנִים טוֹבוֹת לְגַמְרֵי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשָׁם כִּי אִם בִּבְגָדִים לְבָנִים לְגַמְרֵי שֶׁהֵם עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת בְּכָל עֵת יִהְיֶה בְּגָדֶיךָ לְבָנִים. וְזֶה רֶמֶז שֶׁאֲפִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שֶׁשָּׁם אָסוּר לִכְנֹס בָּזֶה כִּי אִם בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים מַמָּשׁ. וְשָׁם עִקַּר כַּפָּרַת וּסְלִיחַת כָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַסְּלִיחָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָס לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בִּבְגָדִים לְבָנִים לְבַד וְכַנַּ"ל וְהֶבֶן הֵיטֵב כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל וְהֶחָפֵץ בַּחַיִּים בֶּאֱמֶת יָבִין מִזֶּה הַרְבֵּה לְבַטֵּל גַּאֲוָתוֹ וּלְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים, כִּי כְּשֶׁנִּתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי רִבּוּי הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים עַל-יְדֵי-זֶה נִגְדֶּלֶת הַשִּׂמְחָה מְאֹד בִּבְחִינַת יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. כִּי עִקַּר הַגְּדֻלַּת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי עֲנָוָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה לְשִׂמְחָה בִּבְחִינַת וְיָסְפוּ עֲנָוִים בַּה' שִׂמְחָה. וּכְתִיב, יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְכוּ'. כִּי כָּל סִפּוּר הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה סוֹבֵב עַל עִנְיַן זֶה. שֶׁמְּסַפֶּרֶת תֹּקֶף הַנֵּס אֵיךְ הִתְגַּבְּרָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּאוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְרָצָה לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם. כִּי עִקַּר כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגָּלְיוֹת הֵם עַל-יְדֵי הַגֵּאוּת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַתּוֹרָה שֶׁאֵין אָדָם זוֹכֶה לָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲנָוָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, הַיְנוּ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחִינַת גֵּאוּת. וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אֲחִיו שֶׁל רֹאשׁ וּבֶן גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ, הַיְנוּ שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁכְּרוּכִים אַחַר מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְנִלְכָּדִים בְּגֵאוּת הֵם בְּבְחִינַת אֲחִיו שֶׁל רֹאשׁ וּבֶן גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ. 'רֹאשׁ' זֶה בְּחִינַת גֵּאוּת וְהִתְנַשְּׂאוּת בְּחִינַת עַל-כֵּן יָרִים רֹאשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמַּכְנִיס גֵּאוּת בָּאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ וְהִתְנַשְּׂאוּת וְכָל אֶחָד כְּפִי שֶׁנִּלְכָּד בְּגֵאוּת הוּא בְּחִינַת אֲחִיו שֶׁל רֹאשׁ וּבֶן גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ שֶׁהוּא רֹאשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ מִדַּת הַגֵּאוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֵּל גַּאֲוָתוֹ. וְזֶהוּ, הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֶּלֶךְ מֵהֹדּוּ וְעַד כּוּשׁ, שֶׁמִּדַּת הַגֵּאוּת הָרָעָה מִתְלַבֶּשׁ בְּכָל אָדָם מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁאֲפִלּוּ הַקְּטַנִּים וְהַנִּבְזִים יֵשׁ לָהֶם

גֵּאוּת. וְזֶהוּ, הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד כּוּשׁ. 'הֹדּוּ' זֶה בְּחִינַת הַגְּדוֹלִים וְהַחֲשׁוּבִים, בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר וְתִפְאֶרֶת, 'כּוּשׁ' זֶה בְּחִינַת הַנִּבְזִים וְהַמְכֹעָרִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם כְּמוֹ כּוּשׁ שֶׁהוּא שָׁחוֹר בְּתַכְלִית הַשְׁחֹרוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲיַהֲפֹךְ כּוּשִׁי עֹרוֹ, הֵינוּ שֶׁמַּלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּחִינַת רֹאשִׁית וְגֵאוּת הוּא מוֹלֵךְ וּמִתְלַבֵּשׁ גָּדוֹל וְעַד קָטֹן בְּהַמִּפְאָרִים וְהַנִּבְזִים. וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְגוֹנוֹת וְהַמַּכְאוֹבִים שֶׁלָּהֶם. וְזֶהוּ, וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיְהִי בִּימֵי' אֵינוֹ אֶלָּא צָרָה, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְגוֹנוֹת הֵם עַל-יְדֵי הַגֵּאוּת שֶׁכָּל אֶחָד רוֹצֶה לְהִתְנַשְּׂאוֹת וּלְהַנְהִיג בֵּיתוֹ לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ בְּדֶרֶךְ עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְכוּ' כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁלָּהֶם וּכְאִלּוּ יִחְיֶה לָנֶצַח. וְזֶהוּ, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיְהִי בִּימֵי', הוּא צָרָה. 'וְהָיָה בַּיּוֹם', הוּא שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ בַּאֲרִיכוּת, כִּי הַגֵּאוּת הוּא בִּבְחִינַת רִבּוּי שֶׁמִּתְגָּאֶה בָּעוֹלָם כְּאִלּוּ רַבִּים יָמָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּקֹהֶלֶת כְּשֶׁמַּהְבִּיל גְּדֻלַּת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם אִם יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְרֹב שָׁנָיו יִהְיֶה יְמֵי חַיָּיו וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יְמֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְהַזְּמַן נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְצָרִיךְ הָאָדָם לֵידַע שֶׁאֵין לוֹ בָּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה לְבַד שֶׁנִּמְשָׁךְ לוֹ מִמָּקוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַנּוֹת לוֹ חַיֵּי נֶצַח בְּזֶה הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה כִּי בְּעוֹד רֶגַע יִפְרַח הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה וּמַה יִּתְרוֹן לוֹ בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לְרוּחַ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר אַדְמוֹ"ר זַ"ל (בְּסִימָן ערב לִקּוּטֵי חֵלֶק א) וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ שֶׁזּוֹכִים לַעֲבֹד אֶת ה' וּלְקַיֵּם זֹאת עַל-יְדֵי-זֶה יָבֹא מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, אֵימָתַי יָבֹא מַר? הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ, כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא שָׁם עִנְיָן זֶה עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה 'אוֹרְזִילָא בַּר יוֹמָא', אֲבָל הַגֵּאוּת הוּא הֵפֶךְ מִכָּל זֶה שֶׁמִּתְגָּאֶה בְּדַעְתּוֹ וְרוֹצֶה לְהִתְנַהֵג בִּגְדוֹלוֹת כְּאִלּוּ יָמָיו רַבִּים וּכְאִלּוּ יֵשׁ קְבִיעוּת לְיָמָיו הַפּוֹרְחִים וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן וַיְהִי בִּימֵי הוּא צָרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי יָמָיו כְּאִלּוּ יָמָיו רַבִּים וּכְאִלּוּ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל שֶׁעוֹסֵק בָּהֶם יִהְיֶה לָהּ קִיּוּם. שֶׁעוֹסֵק לִבְנוֹת וְלִקְנוֹת כֶּלִי כֶּסֶף וְזָהָב וְתַכְשִׁיטִין שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת וַיְהִי בִּימֵי כְּמוֹ שֶׁמִּסַּפְּרִין מֵאֵיזֶה מֶלֶךְ וְשַׁר וְכוּ' שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר וַיְהִי בִּימֵי. וּבֶאֱמֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת שֶׁעוֹסֵק כָּל אָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר גֵּאוּת וְכָבוֹד שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ עָמָל וְכַעַס וּמַכְאוֹבוֹת בְּחִינַת כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בִּימֵי אֵינוֹ אֶלָּא צָרָה. כִּי כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ חֲלִיפֵי הַתּוֹרָה עִם כָּל אָדָם הָרוֹדֵף אַחַר אֱלִילֵי כֶּסֶף וְזָהָב וְהַכֹּל מֻחָמַת גֵּאוּת וְכָבוֹד. כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת בְּחִינַת וַיְהִי בִּימֵי אֵינוֹ אֶלָּא צָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכוּ'. אֲבָל עִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא בִּבְחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם שֶׁכָּל תִּקְוָתוֹ וְשִׂמְחָתוֹ וְחִיּוּתוֹ הוּא רַק בְּיוֹם אֶחָד שֶׁעוֹסֵק בּוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' וְעוֹסֵק לְקַשֵּׁר הַיּוֹם לִבְחִינַת וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַה', שֶׁזֶּה הַיּוֹם מִתְקַיֵּם לָנֶצַח וְשָׁם עִקַּר הַחִיּוּת וְהַשִּׂמְחָה:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה, כִּי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל דָּרְשׁוּ שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שֶׁחָיְתָה שָׂרָה, הַיְנוּ כִּי שָׂרָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת שֶׁשָּׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁעִקְּרוּהּ עֲנָוָה בְּחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים, זֶה בְּחִינַת גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים וּבֵינוֹנִים. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּסוּק זֶה לְעִנְיַן גֵּאוּת, מָאן דְּהוּא רַב הוּא זְעֵיר וּמָאן דְּהוּא זְעֵיר הוּא רַב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת שְׁלַח לְךָ, כִּי בֶּן מֵאָה שָׁנָה זֶה בְּחִינַת גְּדוֹלִים וְשֶׁבַע שָׁנִים זֶה בְּחִינַת קְטַנִּים. וְעֶשְׂרִים שָׁנָה זֶה בְּחִינַת בֵּינוֹנִים. וְשָׂרָה שֶׁזָּכְתָה לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּת שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת בְּחִינַת חַיֵּי שָׂרָה. הָיְתָה בַּת מֵאָה כִּבַת עֶשְׂרִים וּבַת עֶשְׂרִים כִּבַת שֶׁבַע. שֶׁהָיְתָה מַקְטֶנֶת עַצְמָהּ בְּכָל הַבְּחִינוֹת שֶׁאֶפְלוּ כְּשֶׁהָיְתָה בַּת מֵאָה הָיְתָה קְטַנָּה בְּעֵינֶיהָ כְּבַת עֶשְׂרִים וּכְבַת שֶׁבַע וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהָיְתָה קְטַנָּה בְּעֵינֶיהָ עוֹד יוֹתֵר. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה כֻּלָּם שָׁוִים לְטוֹבָה. שֶׁעִקַּר הַחַיִּים הַטּוֹבִים הֵם עֲנָוָה כַּנַּ"ל (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים' סִימָן עב לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) הַיְנוּ שֶׁאַרְבַּע פְּעָמִים שְׁנִים שֶׁנֶּאֱמַר מִמִּדְמֵז עַל אַרְבַּע בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה קָטָן בְּעֵינָיו מִגְּדוֹלִים וּקְטַנִּים וּבֵינוֹנִים וּמִמַּדְרֵגַת עַצְמוֹ וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּת הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים שֶׁל הָאָדָם. וְזֶהוּ, "שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה", כֻּלָּם שָׁוִים לְטוֹבָה, כִּי זָכְתָה לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים וְטוֹבִים שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁהֶחֱזִיקָה עַצְמָהּ לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתָהּ וְכַנַּ"ל. וְאַחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה בְּחִינַת גֵּאוּת הוּא הַהֵפֶךְ מִזֶּה שֶׁמּוֹלִיךְ מַעֲצָמוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ גֵּאוּת וְהִתְנַשְּׂאוּת בְּכָל הַבְּחִינוֹת בִּבְחִינוֹת גְּדוֹלִים וּבֵינוֹנִים וּקְטַנִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְמָלְכוֹ. כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁמִּתְגָּאִים בָּהֶם. שֶׁהֵם, חָכְמָה גְּבוּרָה וַעֲשִׁירוּת וְכוּ'. וְזֶהוּ, בְּהַרְאֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַגֵּאוּת וְהַהִתְנַשְּׂאוּת הוּא בַּעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. שֶׁמַּלְכוּת הָרִשָּׁעָה בְּחִינַת גֵּאוּת מַרְאִית לְכָל אָדָם בִּימֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְכוּ' כַּמָּה עֹשֶׁר וְכָבוֹד יֵשׁ לוֹ כְּלֵי כֶּסֶף וּכְלֵי זָהָב וְתַכְשִׁיטִין וְכֵלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז וְכוּ' מְטוֹת זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַּת בַּהַט וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כָּל מִינֵי עֲשִׁירוּת וְכֵלִים נִפְלָאִים וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וְתַכְשִׁיטִין וְזָהָב וָכֶסֶף וּמִינֵי בְּגָדִים יְקָרִים שֶׁרוֹאֶה הָאָדָם בִּימֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מַה שֶּׁהִסְטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה מַרְאָה לוֹ בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת בְּהַרְאֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחֲרֶיהָ כְּדֵי שֶׁיְּאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ עַל-יְדֵי-זֶה חַס וְשָׁלוֹם. וְכֵן כָּל הַמְּגִלָּה מְסַפֶּרֶת מִזֶּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁנַּעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַבַּעֲלֵי גַּאֲוָה בַּעֲשִׁירוּתָם

דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְרוֹצִים לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בַּעֲצַת הָמָן הָרָשָׁע יִמַּח שְׁמוֹ, ה' יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה וְנוֹקֵם בָּהֶם עַל יָדָם בְּעַצְמָם, כִּי מְנֻּהּ וּבֵהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּהּ נָרָגָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכִתְתוּ גּוֹי בְּגוֹי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרִים. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּתִקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁעַל-יְדֵי רִבּוּי הַגַּאוּת שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּוַשְׁתִּי וְהָמָן הִתְגָּרוּ זֶה בָּזֶה עַד שֶׁנֶּהֱרָגָה וַשְׁתִּי שֶׁעָשְׂתָה צָרוֹת רַבּוֹת לְיִשְׂרָאֵל וְנֶהֱרָגָה דַּיְקָא בַּעֲצַת הָמָן עַל-יְדֵי עִצָּם גַּאֲוָתוֹ שֶׁהָיָה הֶדְיוֹט קוֹפֵץ בָּרֹאשׁ וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ הָעֲצוּמָה אַחַר כָּךְ כִּי כֵּן דַּרְכּוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה שֶׁהַגַּאֲוּת בְּעַצְמָהּ עֻקְּרָה אוֹתָם וְאָסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת קִבְּלָה הַגְּדֻלָּה וְהַמְּלוּכָה כִּי אֶסְתֵּר בְּחִינַת עֲנָוָה, בְּחִינַת אִם יִסָּתֵר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים שֶׁפֵּרְשׁוּ אַדְמוֹ"ר זַ"ל, לְעִנְיַן עֲנָוָה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי, בְּחִינַת מָר דְּרוֹר, 'מָר' לְשׁוֹן מְרִירוּת, 'דְּרוֹר' לְשׁוֹן חֵרוּת וּמַלְכוּת בְּחִינַת צַדִּיקִים תְּחִלָּתָן יִסּוּרִים וְסוֹפָן שַׁלְוָה שֶׁבְּתְחִלָּה סוֹבֵל מְרִירוּת וּמַקְטִין עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַשִּׁפְלוּת בֶּאֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְחֵרוּת וּגְדֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְכוּ'. כִּי טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֹאשִׁיתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַל תִּתְהַדַּר לִפְנֵי מֶלֶךְ כִּי טוֹב אֲמֹר לְךָ עֲלֵה הֵנָּה וְכוּ':

חלק יט

וְזֶה, לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וְיִקָר, 'אוֹרָה', זֶה תּוֹרָה, זֶה בְּחִינַת עֵסֶק הַתּוֹרָה לְהָאִיר בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי עֲנָוָה בֶּאֱמֶת. וְזֶהוּ 'וְשִׂמְחָה' זֶה יוֹם טוֹב שֶׁאָז זוֹכִין לַעֲנָוָה בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן קלה לִקּוּטֵי חֵלֶק א עַל פָּסוּק כִּי אֵקַח מוֹעֵד וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים מַתְחִילִין הַתְּפִלָּה בְּמַתַּן תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ. כִּי כָּל הַיּוֹם טוֹב הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז נִתְּנָה הַתּוֹרָה וּבְכָל יוֹם טוֹב מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַשִּׁפְלוּת וְהָעֲנָוָה שֶׁזּוֹכִין אָז שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, בְּחִינַת יִשְׂמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים. וְזֶהוּ 'וְשָׂשׂוֹן', זוֹ מִילָה, זֶהוּ בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כִּי אֵין הַגֵּר יָכוֹל לִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי מִילָה וְכֵן הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה צְרִיכִין לִמּוּל עָרְלַת לְבָבָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת תְּשׁוּבָה, וּמָלְתֶּם אֶת עָרְלַת לְבַבְכֶם וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרוֹמֵם כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת וִיקָר בְּחִינַת יְקָר וְכָבוֹד בְּחִינוֹת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַכָּבוֹד שֶׁמַּעֲלִין מִזִּילּוּתָא דְּגָלוּתָא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי כְּשֶׁהִכְנִיעוּ וְהִפִּילוּ אֶת הָמָן שֶׁהוּא הַגַּאוּת זְכוּ לְכָל זֶה כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁמְּסַיֵּמֶת הַמְּגִלָּה, דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ. דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ זֶה בְּחִינַת דְּרִשׁוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכָה מָרְדְּכַי שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה יָכֹל לְקָרֵב

נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ, "דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ", הֵם עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם מַשְׁרְשִׁין בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהָיָה מָרְדְּכַי מֵאִיר בָּהֶם הָאָרָה בְּכָל פַּעַם מִשָּׁרְשֵׁי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁדָּרַשׁ בָּהֶם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹרָם לְתְשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם וְכַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרוֹמֵם הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה לְשָׁרְשׁוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמַּתְחֶלֶת לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וְזֶהוּ, "וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ", כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, 'לְכָל זַרְעוֹ' כִּי זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשָּׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ שֶׁהַמְשִׁיךְ נְשָׁמוֹת בְּהִירוֹת וְזַכּוֹת לְזַרְעוֹ עַל-יְדֵי שֶׁהֵאִיר שָׁרְשֵׁי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל וַאֲזַי הַשָּׁלוֹם הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי-זֶה בְּוַדַּאי נִמְשָׁךְ בְּיוֹתֵר לְזַרְעוֹ שֶׁנִּמְשְׁכוּ לָזֶה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי-זֶה. וְזֶהוּ, וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ, בְּחִינַת וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ, כִּי כְּשֶׁהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים זוֹכִים לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְכִין בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה בְּחִינוֹת מָרְדְּכַי שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן עַל-יְדֵי-זֶה וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁפּוּרִים מְרֻמָּז בְּסוֹד הַפָּסוּק "וְאִם "מִפְּאַת "פָּנָיו "יִמָּרֵט "רֹאשׁוֹ וְכוּ' שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת פּוּרִי"ם, כִּי פָּסוּק זֶה מְדַבֵּר מִבְּחִינַת נְגָעִים וּנְגָעִים בָּאִים עַל גַּסּוּת הָרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת מְצֹרָע עַל פָּסוּק, וְעֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תּוֹלַעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינוֹת פּוּרִים, כִּי כָּל בְּחִינוֹת פּוּרִים הוּא לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן עָמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּאוּת וְגַסּוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה מַרְאוֹת נְגָעִים כְּנֶגֶד אַרְבַּע בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת הַנַּ"ל שֶׁהֵם מַכְנִיעִין וּמְתַקְּנִין בְּחִינוֹת אַרְבָּעָה מַרְאוֹת נְגָעִים שֶׁבָּאִים עַל גַּסּוּת כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בִּתְחִלַּת פָּרָשַׁת תַּזְרִיעַ, אָמַר רַבִּי שִׁמְלַאי, כְּשֵׁם שֶׁיְּצִירָתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא אַחַר כָּל בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף כָּךְ תּוֹרָתוֹ נִתְפָּרְשָׁה אַחַר כָּל חַיָּה וְעוֹף. כִּי יְצִירָתוֹ שֶׁל אָדָם הָיָה אַחַר כָּל יְצִירַת בְּהֵמָה וְכוּ' הוּא בִּשְׁבִיל בְּחִינָה הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיַּכְנִיעַ הַגַּסּוּת וְיִזְכֶּה לְתוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ מִקָּטָן וְעַד גָּדוֹל כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַגַּאוּת וְגַסּוּת הָרוּחַ כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם בָּאַחֲרוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהָאָדָם נִבְרָא בַּסּוֹף כְּדֵי לִכְנֹס לַסְּעֻדָּה מִיָּד. דָּבָר אַחֵר, שֶׁאִם תָּזוּחַ דַּעְתּוֹ עָלָיו יֹאמְרוּ לוֹ, יַתּוּשׁ קָדְמָךְ בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, הַיְנוּ כִּי הָאָדָם נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל שֶׁיַּעֲסֹק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' כָּל יָמָיו וְעַל-כֵּן נִבְרָא בָּאַחֲרוֹנָה כְּדֵי שֶׁיִּכְנֹס לַסְּעֻדָּה מִיָּד, הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל כְּבָר מוּכָן לְפָנָיו כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְפַרְנָסָתוֹ וּלְהַרְחִיב דַּעְתּוֹ בָּהֶם וּלְהַכִּיר עַל יָדָם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הַכֹּל נִבְרָא קֹדֶם יוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהוּא נִבְרָא בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי סָמוּךְ לְשַׁבָּת אַחַר שֶׁכְּבָר נִבְרָא הַכֹּל בִּשְׁבִילוֹ וְהוּכַן לְפָנָיו הַכֹּל. כְּדֵי שֶׁיִּכְנֹס לִסְעֻדַּת שַׁבָּת מִיָּד וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְהַמְתִּין וּלְבַלְבֵּל דַּעְתּוֹ בְּשׁוּם דָּבָר. רַק

יְזָכֶה לְסִעֻדַּת שַׁבָּת מִיָּד שֶׁיְּזָכֶה מִיָּד לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּכְלִית הַסְּעֻדָּה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְּעֻדָּה שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁיְּזכוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן רָאוּי לִזְכּוֹת אֵלָיו מִיָּד אִם הָיָה מְקַיֵּם מִצְוָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שָׁם. דָּבָר אַחֵר שֶׁאִם תְּזוּחַ דַּעְתּוֹ עָלָיו אוֹמְרִים לוֹ, יַתּוּשׁ קָדַמְךָ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַסְּעֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל אֲפִלּוּ אִם הוּא פָּנוּי מִכָּל הָעֲסָקִים וְיֵשׁ לוֹ כָּל הוֹן דְּעָלְמָא כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁפָלוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְתוֹרָה וַעֲבוֹדָה כַּנַּ"ל, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמִּתְגָּאֶה וְתָזוּחַ דַּעְתּוֹ עָלָיו אוֹמְרִים לוֹ יַתּוּשׁ קָדַמְךָ, כִּי אָז הוּא רָדוּי לִפְנֵיהֶם לִפְנֵי כָּל בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, זָכָה, רוֹוֶה בָּהֶם. לֹא זָכָה, נַעֲשָׂה יָרוּד לִפְנֵיהֶם. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם גַּם עַתָּה שֶׁיֵּשׁ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לְאָדָם עֲשִׁירוּת וַחֲפָצִים הַרְבֵּה בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת וּתְבוּאָה וּפֵרוֹת וּמַלְבּוּשִׁים וְכוּ' כְּאִלּוּ הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ. וּבֶאֱמֶת הוּא כֵּן, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לַסְּעֻדָּה וְכוּ', הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁיַּעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' וְעַל-יְדֵי-זֶה יְזָכֶה לַסְּעֻדָּה הַמְעֻתֶּדֶת לַצַּדִּיקִים וְכוּ'. אֲבָל כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁפָלוּת בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְתֵכֶף כְּשֶׁמִּתְגָּאֶה וְדַעְתּוֹ זָחָה עָלָיו מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ, יַתּוּשׁ קָדַמְךָ וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם אַחַר כָּל בְּהֵמָה וְכוּ' הוּא בִּשְׁבִיל שְׁפָלוּת כְּדֵי שֶׁיְּזָכֶה עַל-יְדֵי-זֶה לַתּוֹרָה. וְזֶה שֶׁרָמְזָה הַתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת תַּזְרִיעַ שֶׁהִזְכִּירָה תּוֹרַת הָאָדָם כְּשֶׁנּוֹלַד שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָאָדָם שֶׁנּוֹלַד וְנִבְרָא וְיוֹצֵא אָדָם חָדָשׁ לְעוֹלָם וְהִזְכִּירָה אוֹתוֹ בַּסּוֹף אַחַר כָּל בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף לוֹמַר כְּשֵׁם שֶׁיְּצִירָתוֹ אַחַר כָּל בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיְּזכֹּר שִׁפְלוּתוֹ כָּךְ תּוֹרָתוֹ נִתְפָּרְשָׁה אַחַר כָּל בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי מַה שֶּׁנִּבְרָא בַּסּוֹף זֶהוּ בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיְּזָכֶה לַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַשִּׁפְלוּת עַל-יְדֵי שֶׁנִּבְרָא בָּאַחֲרוֹנָה. וְעַל-כֵּן נִתְפָּרְשָׁה תּוֹרָתוֹ בַּסּוֹף כְּמוֹ יְצִירָתוֹ כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת, כִּי גַּם יְצִירָתוֹ בַּסּוֹף הָיָה בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם בָּאַחֲרוֹנָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה הִלְכוֹת נְגָעִים שֶׁבָּאִין עַל גַּסּוּת וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר שָׁם אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁפּוּרִים הוּא תִּקּוּן חֵטְא קֹרַח שֶׁמֵּרֵמָז בַּפִּסּוּק וְאִם מִפְאַת פָּנָיו הַנַּ"ל. כִּי כָּל פְּגַם קֹרַח הָיָה מַחֲלֹקֶת שֶׁחָלַק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֹשֶׁה עַל-יְדֵי גַּסּוּת רוּחוֹ וְגַאֲוָתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן בְּפוּרִים שֶׁאָז מַכְנִיעִין קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא הַגַּאוּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְנִמְשָׁךְ שָׁלוֹם. בְּחִינַת וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ שֶׁמְּסַיֶּמֶת הַמְּגִלָּה בָּזֶה, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

הלכות כלאי הכרם ואילן

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק' בְּסִימָן יט הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת עֲרְלָה:

א:

כִּי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּחִינַת שָׂפָה אַחַת כְּמוֹ שֶׁפִּרֵשׁ רַשִׁ"י, 'שְׂפָה אַחַת', לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כִּי הַקְּדֻשָּׁה הִוא אַחְדוּת כַּיָּדוּעַ. אֲבָל לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים הֵם בְּחִינַת עֵרְבּוּב וְכֻלְאַיִם בְּחִינַת חִשְׁבּוֹנֹת רַבִּים. בִּבְחִינַת כִּי שָׁם בָּלַל ה' שִׂפַּת כָּל הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הֱפִיצָם וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּלוּלִים וּמְעֹרָבָבִים מַמָּשׁ וְזֶה בְּחִינַת כִּלְאַיִם, כִּי בְּכָל מִין וָמִין יֵשׁ בּוֹ אוֹתִיּוֹת כְּפִי שָׁרְשׁוֹ וְחִיּוּתוֹ וּכְשֶׁמְּעָרֵב שְׁנֵי מִינִים אֲזַי הֵם בִּבְחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְזָרְעָם בָּאָרֶץ, כִּי הָאָרֶץ הִוא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בִּבְחִינַת תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. 'נֶפֶשׁ חַיָּה' הִוא בְּחִינַת הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְתַרְגּוּמוֹ, לְרוּחַ מְמַלְלָא. וְעַל-כֵּן הָאָרֶץ מוֹצִיאָה וּמְגַדֶּלֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הִיא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה שֶׁהִיא אֵם כָּל חַי. וְזֶה בְּחִינַת אִשָּׁה קַרְקַע עוֹלָם וְעַל-כֵּן אָסוּר לִזְרֹעַ כִּלְאַיִם בָּאָרֶץ כְּדֵי שֶׁלֹּא לִתֵּן חֵס וְשָׁלוֹם יְנִיקָה לְהָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁהֵם לְשׁוֹנוֹת עֲמָמִין מִן הָאָרֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְעַל-כֵּן הַזְּרִיעָה בְּעַצְמָהּ אֲסוּרָה מִכָּל שֶׁכֵּן לֶאֱכֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאִסּוּר הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּמּוּבָא לְעֵיל, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִבְחָרָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת לְיִשְׂרָאֵל וּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְיִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים נִמְצָא שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד, אֲבָל שְׁאָר הָאֲרָצוֹת הֵם נֶחְלְקוּ לִשְׁאָר עַמְמִין. וְעַל-כֵּן אֵין שָׁם הָאִסּוּר כִּלְאַיִם, כִּי שִׁבְעִים עַמְמִין הֵם בְּחִינַת כִּלְאַיִם בְּחִינַת כִּי שָׁם בָּלַל ה' שִׂפַּת כוּ' רַק שֶׁמִּדְרַבָּנָן אָסוּר. כִּי מֵחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל דָּרִים שָׁם בְּחוּץ לָאָרֶץ יֵשׁ שָׁם קְצָת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁדָּרִים יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן גָּזְרוּ לָאֱסֹר גַּם שָׁם וְעַל-כֵּן כִּלְאֵי הַכֶּרֶם חָמוּר אִסּוּרוֹ מְאֹד בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַשִּׁבְעִים עַמְמִין מִן הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא גֶּפֶן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עֵץ שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן גֶּפֶן הָיָה. וְעַל-כֵּן חָמוּר אִסּוּרוֹ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאִסּוּר הוּא חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְחַרְצָן בְּמַפֹּלֶת יָד, כִּי בֶּאֱמֶת בְּאִילָנוֹת אֵין זְרִיעוֹת כִּלְאַיִם חָמוּר כָּל כָּךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁמֻּתָּר לְעָרֵב זְרָעִים שֶׁל אִילָנוֹת וּשְׁאָר זְרָעִים וּלְזָרְעָם, כִּי בְּאִילָנוֹת אֵין הָאִסּוּר כִּלְאַיִם חָמוּר כָּל כָּךְ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָאִילָנוֹת הֵם גְּדוֹלִים וַחֲשׁוּבִים אֵינָם נִתְעָרְבָבִים וְנִבְלָלִים. וְעַל-כֵּן לֹא צִוָּה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁיֵּצְאוּ לְמִינֵיהֶם רַק בַּזְּרָעִים, כִּי הָאִילָנוֹת הֵם

בִּבְחִינַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וְהֵם סְמוּכִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר עַל-כֵּן אֵין הַסִּטְרָא אָחֳרָא נֶאֱחָזֶת בָּהֶם כָּל כָּךְ. וְעַל-כֵּן אֵינָם נִתְעַרְבִּים וְאֵינָם נֶאֱסָרִים בְּכָלְאַיִם כִּי אִם בְּהַרְכָּבָה מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֶּׂלְחָן עָרוּךְ אַךְ הַגֶּפֶן נֶאֱסָר בְּיוֹתֵר עִם הַזְּרָעִים מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל עַל-כֵּן עִקַּר הָאִסּוּר כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי מִינֵי תְּבוּאָה שֶׁהֵם כִּלְאַיִם בְּלֹא זֶה וְגַם חַרְצָן בְּתוֹכָם אֲזַי הוּא כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁאִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד כִּי אָז יוֹנְקִים הַכִּלְאַיִם הַנַּ"ל מִן הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ מִשְׁלֻמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַחַרְצָן דְּהַיְנוּ הַגֶּפֶן שֶׁהוּא עֵץ הַדַּעַת שֶׁדָּרֵךְ שָׁם יְנִיקָתָם כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נִתְעָרְבִים יַחַד וְנֶאֱסָרִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם, פֶּן תִּקְדַּשׁ. הֵפֶךְ שְׁלֻמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא קֹדֶשׁ מַמָּשׁ וּכְשֶׁנִּפְגָּם וְנוֹפֵל אֲזַי הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקְדַּשׁ בְּחִינַת נְפִילַת וּפְגָם לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, תּוּקַד אֵשׁ, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם, כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ שָׁם עַל פָּסוּק יִמּוֹטוּ עֲלֵיהֶם גְּחָלִים. הַכֹּל בַּמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק שֶׁמְּדַבֵּר מִשְׁלֻמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַיֵּן שָׁם:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן' וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי הָרַאשׁוֹן בְּסִימָן יא, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, דְּהַיְנוּ שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִין מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת וּשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁל הֲמוֹן עַם שֶׁזּוֹכִין בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הֵם שׁוֹמְרִים אֶת בְּרִיתָם עַל-פִּי הַתּוֹרָה שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִדִּינֵי הַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשְׁלֻמוּת בְּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲנָוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בְּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ לְמַעֵט בְּכָבוֹד עַצְמוֹ וּלְהַרְבּוֹת כְּבוֹד הַמָּקוֹם וְכֵן לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי עֲנָוָה זוֹכִין לִשְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי כָּל אֶחָד תְּלוּי בַּחֲבֵרוֹ וְעַל-יְדֵי כָּבוֹד בְּשְׁלֵמוּת זוֹכִין לְדִבּוּר הַמֵּאִיר בַּתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי דִּבּוּר הַמֵּאִיר בַּתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִין הַתּוֹרָה וּמוֹצִיאִין בְּדִבְרֵי תּוֹרָה בַּפֶּה בְּפֵרוּשׁ עַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר לוֹ הַדִּבּוּר לְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ הוּא לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַד שֶׁזּוֹכֶה לִתְשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מַמָּשׁ. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לָצֵאת מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וּשְׁפָלָה וּבְכָל פַּעַם עַל-יְדֵי כָּל תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא וְעוֹלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. עַד שֶׁזּוֹכֶה לָבֹא לִתְבוּנַת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת חֲנָכָה, כִּי נֵר חֲנֻכָּה זֶה בְּחִינַת דִּבּוּר הַמֵּאִיר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָאוֹר שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה, כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, כִּי עִקַּר נֵר חֲנֻכָּה הוּא לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה, כִּי הַמַּלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עָמְדוּ עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתָךְ וְכוּ'. עַל-כֵּן אָנוּ

צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה בְּחִינַת דִּבּוּר הַמֵּאִיר בַּתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ אוֹר הַנֵּר שֶׁל חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה סָמוּךְ לַפֶּתַח בְּחִינַת אוֹר, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיט) פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר וְעַל-יְדֵי הָאוֹר הַזֶּה שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר הַמֵּאִיר, בְּחִינַת הָאָרַת הַכָּבוֹד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְדִבּוּר הַמֵּאִיר, בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְתִשׁוּבָה כִּי הַדִּבּוּר מֵאִיר לוֹ לְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לָצֵאת מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים. שֶׁזֶּה בְּחִינָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר, בְּחִינַת דִּבּוּר הַמֵּאִיר שֶׁיֵּאִיר אֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה שֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה שָׁם, כִּי מֵעוֹלָם לֹא יָרְדָה שְׁכִינָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה וְעַכְשָׁו עַל-יְדֵי מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, בְּחִינַת דִּבּוּר הַמֵּאִיר כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר הָאוֹר אֲפִלּוּ בְּמַדְרֵגוֹת אֵלּוּ הַתַּחְתּוֹנוֹת עַד שֶׁזּוֹכִין לִרְאוֹת לָצֵאת מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וּשְׁפָלָה וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלָבֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ כַּנַּ"ל. וְזֶה מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אָמְרֵי אֱנָשֵׁי לְמָתָא יַרְקָא יַרְקָא שְׁקַל. יַרְקָא הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת וַיֵּרֶק אֶת חֲנִיכָיו, שֶׁאוֹרִיקֵן בְּפָרְשַׁת שׁוֹפְטִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הָאוֹר שֶׁל הַנֵּר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר הַמֵּאִיר לְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיֵּרֶק אֶת חֲנִיכָיו שֶׁהוּא לְשׁוֹן חִנּוּךְ בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁחִנְּכָן בְּמִצְוֹת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם מַתְחִיל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה זֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁמְּחַנְּכִין עַצְמוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי דִּבּוּר הַמֵּאִיר בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן נֵר חֲנֻכָּה אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר הַמֵּאִיר הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּמַעֵט בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּמַרְבֶּה בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינָה שֶׁאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה, כִּי הָאוֹר שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַכָּבוֹד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר הַדִּבּוּר שֶׁל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, כִּי אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר הַכָּבוֹד שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּחִינַת וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חָלַף, כִּי אָסוּר לִקַּח לְעַצְמוֹ שׁוּם הֲנָאָה וְתִשְׁמִישׁ מִכְּבוֹד הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְלֹא תַּעֲשֶׂה עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהּ וְלֹא קַרְדֹּם לַחְפֹּר בָּהּ וְכוּ', רַק צְרִיכִין לְהַחֲזִיר כָּל הָאָרַת הַכָּבוֹד לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, זֶה בְּחִינַת כָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָּבוֹד וְלֹא יִדֹּם, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. 'לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָּבוֹד' זֶהוּ בְּחִינַת הַלֵּל שֶׁמְּזַמְּרִין וּמְהַלְלִין וּמְגַדְּלִין כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן זֶה הַפְּסוּק לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָּבוֹד הוּא הַסִּיּוּם שֶׁל מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא חֲנֻכַּת הַבַּיִת כַּמּוּבָא. שֶׁאָז גּוֹמְרִין אֶת הַהַלֵּל בְּחִינַת לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָּבוֹד וְלֹא יִדֹּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר הַדִּבּוּר בַּתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְכָבוֹד בִּשְׁלֵמוּת זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשִׁתֵּי בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם וְכוּ' שֶׁהֵם יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה חָנ"ו כה, דְּהַיְנוּ כה בְּכִסְלֵו וְאִיתָא בַּתִּקּוּנִים שֶׁכה בְּכִסְלֵו אִנּוּן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַתְוָן דִּיְחוּדָא שֶׁמְּיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹמָא בִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן אָז מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא דִּבּוּר הַמֵּאִיר שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל-יְדֵי כה אַתְוָן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה גַּם שֵׁם חֲנֻכָּה הוּא לְשׁוֹן חֲנוֹךְ מט"ט, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר. וַחֲנוֹךְ מט"ט זֶה בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁאָז שֶׁלְּטָנוּתֵהּ דַּחֲנוֹךְ מט"ט. נִמְצָא שֶׁחֲנֻכָּה כְּלוּל מִיְּחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, הַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין הֶאָרָה מִיְּחוּדָא עִלָּאָה לְיִחוּדָא תַּתָּאָה מֵהַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה לְהֶהָמוֹן וְהַקְּטַנִּים הַיְנוּ שֶׁבְּכה בְּכִסְלֵו שֶׁהוּא בְּחִינַת כה אַתְוָן דִּיְחוּדָא, בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה אָז מַמְשִׁיכִין הַהֶאָרָה שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנוֹךְ מט"ט כְּדֵי לְהָאִיר גַּם בְּהַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה שֶׁיִּזְכּוּ גַּם כֵּן לְקַדֵּשָׁה וְטָהֳרָה לְבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּבְחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה שֶׁהֵם מְקַבְּלִים קְדֻשָּׁה זוֹ מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה, כִּי יְחוּדָא תַּתָּאָה בְּחִינַת מט"ט בְּחִינַת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל עִקַּר קְדֻשָּׁתָם הֵם מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת מִבְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְזֶה מַמְשִׁיכִין בַּחֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְדִבּוּר הַמֵּאִיר שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק ה

גַּם עִקַּר הֶאָרַת הַכָּבוֹד הוּא עַל-יְדֵי הַטַּ"ל אוֹרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינוֹת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיָה בּוֹ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת טַל אוֹרוֹת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁכְּלוּלִים בּוֹ הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הָאֶרַת הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְדִבּוּר הַמֵּאִיר שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לוֹמַר וִיהִי נֹעַם אַחַר הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי וִיהִי נֹעַם נֶאֱמַר בְּעֵת הֲקָמַת מִשְׁכַּן אֶת הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁבִּרְכָם מֹשֶׁה שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה מִשְׁכַּן וּבְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁנִּכְפָּל בְּפָסוּק זֶה וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ, כִּי הַכֹּל אֶחָד בֶּאֱמֶת, כִּי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה מַעֲשֵׂה יְדֵיו שֶׁל אָדָם, דְּהַיְנוּ כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּל"ט

מְלָאכוֹת שֶׁיִּהְיֶה מְזֻדְּכָכִים וְיִהְיוּ נַעֲשִׂים בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיִּהְיוּ כָּל עָסְקָיו בְּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת כַּנַ"ל. שֶׁהוּא נֹעַם ה' וְעַל-כֵּן כְּלָלָם מֹשֶׁה יַחַד הַבְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְהַבְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים עָנֵינוּ בְרָכָה זוֹ, דְּהַיְנוּ וִיהִי נֹעַם וְכוּ' בְּשָׁעַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר הַמֵּאִיר בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת, בְּחִינַת לט מְלָאכוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, כִּי אָז קוֹרִין פָּרָשַׁת הַקְהֵל הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז וִיהִי נֹעַם שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֵת הַקְהֵל הַמִּשְׁכָּן כְּדֵי לִזְכּוֹת לְתַקֵּן הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת בִּבְחִינַת מִשְׁכָּן בְּבִנְיָנוֹ וְכַנַ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת כִּלְאֵי אִילָן שֶׁאֵין בָּהֶם אִסּוּר כִּלְאַיִם כִּי אִם בְּהַרְכָּבָה, אֲבָל שְׂאֹר כִּלְאַיִם אֵין נוֹהֵג בָּהֶן וּמֻתָּר לְעָרֵב זְרָעֵי אִילָן עִם שְׂאֹר זְרָעִים וּלְזָרְעָן, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי מְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְאִילָנוֹת לְמִינֵיהֶם נָשְׂאוּ דְּשָׁאִים קַל וָחֹמֶר בְּעַצְמָן, וּמָה אִילָנוֹת שֶׁהֵם גְּדוֹלִים וְאֵינָם תְּכוּפִים נִצְטַוּוּ שֶׁיְּצָאוּ לְמִינֵיהֶם, אָנוּ שֶׁאָנוּ קְטַנִּים וּתְכוּפִים, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁצְּרִיכִים לָצֵאת לְמִינֵהוּ. וּפֵרְשׁוּ רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם שֶׁהוּא בְּחִינָה הַנַ"ל בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשִׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַ"ל, הַיְנוּ שֶׁהַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה שֶׁזִּוּוּגָן בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל צְרִיכִין לִהְיוֹת נִשְׁמָרִים מְאֹד בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יִהְיוּ פּוֹגְמִין בַּבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם וְהֵם צְרִיכִין לְלִמֹּד קַל וָחֹמֶר מֵהַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּמָה אִילָנוֹת שֶׁהֵם גְּדוֹלִים וְאֵינָם תְּכוּפִים, הַיְנוּ גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אִילָנוֹת שֶׁאֵינָם תְּכוּפִים, כִּי זִוּוּגָן רַק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נִצְטַוּוּ "לְמִינֵיהֶם", הַיְנוּ שֶׁגַּם הֵם צְרִיכִים שְׁמִירָה שֶׁיֵּצְאוּ לְמִינֵיהֶם שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת בִּיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת זִוּוּג מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל, הַיְנוּ שֶׁגַּם אוֹתָם הַזְּהִיר ה' יִתְבָּרַךְ וְשָׁמְרוּ וְכוּ' שֶׁיִּשְׁמְרוּ אֶת עַצְמָן מְאֹד שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בַּבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָם תְּכוּפִין בְּזִוּוּגָן כָּל שֶׁכֵּן הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה שֶׁהֵם קְטַנִּים וּתְכוּפִים שֶׁזִּוּוּגָם תְּכוּפִין גַּם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁצְּרִיכִים לִשְׁמֹר לְמִינֵיהֶם, דְּהַיְנוּ שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יֵצְאוּ מִדִּינֵי הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁיִּחוּדָא תַּתָּאָה מְקַבֵּל מִיִּחוּדָא עִלָּאָה, הַיְנוּ הַהֶמּוֹן עַם הַקְּטַנִּים מְקַבְּלִין שְׁמִירָתָם וּקְדֻשָּׁתָם מֵהַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא הַזְהִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַדְּשָׁאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּטַנִּים שֶׁיֵּצְאוּ לְמִינֵיהֶם רַק הִזְהִיר לְהָאִילָנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת

גְּדוֹלִים. וְהַקְּטַנִּים צְרִיכִים לִלְמֹד קַל וְחוֹמֶר מֵהַגְּדוֹלִים, כִּי הַקְּטַנִּים צְרִיכִים רַק לִלְמֹד מֵהַגְּדוֹלִים, הַיְנוּ כִּי עִקַּר שְׁמִירָתָם וּקְדֻשָּׁתָם הֵם מְקַבְּלִין רַק עַל-יְדֵי הַגְּדוֹלִים שֶׁלּוֹמְדִין מֵהֶם וּמְקַבְּלִין מֵהֶם הַקְּדֻשָּׁה וְהַשְׁמִירָה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבְּאִילָנוֹת אֵין שׁוּם אִסּוּר כִּלְאַיִם לִזְרִיעָה בָּאָרֶץ רַק כְּשֶׁגָּדֵל וְנַעֲשֶׂה אִילָן אָז יֵשׁ בּוֹ אִסּוּר כִּלְאַיִם דַּיְקָא דְּהַיְנוּ אִסּוּר הַרְכָּבָה בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ כַּנַּ"ל, כִּי הָאִילָנוֹת הֵם בְּחִינַת הַגְּדוֹלִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם אֵינָם צְרִיכִים שְׁמִירָה כָּל כָּךְ, כִּי הֵם בִּבְחִינַת לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן, וְעִקַּר שְׁמִירָתָם מַה שֶּׁהֵם צְרִיכִים אַף-עַל-פִּי-כֵן לִשְׁמֹר עַצְמָן מְאֹד כַּנַּ"ל שֶׁגַּם הַגְּדוֹלִים צְרִיכִים לִשְׁמֹר עַצְמָן בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית עִקַּר שְׁמִירָתָם הוּא רַק מִגְּדֻלּוּת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁגְּדֻלּוּת וְנָאוּף תָּלוּי זֶה בָּזֶה וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינוֹת אִילָנָא רַבְרְבָא שֶׁכְּבָר זָכָה לְתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת לִבְחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה. בְּוַדַּאי אֵינוֹ מִתְיָרֵא עוֹד מֵהַיֵּצֶר הָרָע בַּתַּאֲוָה הַגַּשְׁמִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם וְעִקַּר שְׁמִירָתוֹ הוּא רַק מִגַּאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת נָאוּף כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּרְמָז בַּדִּין הַנַּ"ל שֶׁל כִּלְאֵי אִילָן, כִּי אֵין בְּהָאִילָנוֹת כִּלְאַיִם בִּזְרִיעָה בָּאָרֶץ, כִּי כְּשֶׁזּוֹרְעִין זְרָעִים שֶׁל הָאִילָן בָּאָרֶץ אֵין בּוֹ אִסּוּר כִּלְאַיִם, הַיְנוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת אִילָן כַּנַּ"ל כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת קַטְנוּת וְשִׁפְלוּת כְּמוֹ הַזְּרָעִים שֶׁהֵם קְטַנִּים וְנִזְרָעִין בָּאָרֶץ בְּחִינַת שִׁפְלוּת, בְּחִינַת וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה, אָז אֵין בּוֹ אִסּוּר כִּלְאַיִם כְּלָל, כִּי אָז אֵין צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יִתְדַּבֵּק וְלֹא יִתְעָרֵב עִמּוֹ מִין אַחֵר כִּי לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן וּמַחֲמַת זֶה יְכוֹל הַצַּדִּיק לְהוֹרִיד עַצְמוֹ לַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לַעֲסֹק עִם הַהֶמּוֹן עַם לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם קְדֻשָּׁה וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה כִּי הוּא אֵינוֹ מִתְיָרֵא שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם אֵיזֶה פְּגָם מֵהֶם, כִּי לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן כַּנַּ"ל. וְעִקַּר שְׁמִירָתוֹ הוּא רַק מִגַּאוּת כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר הַרְכָּבָה בְּאִילָן, כִּי כְּשֶׁהָאִילָן יוֹצֵא וְגָדֵל מִן הָאָרֶץ אָז צְרִיכִין לְשָׁמְרוֹ מִלְּהַרְכִּיבוֹ בְּמִין אַחֵר, הַיְנוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִתְגַּדֵּל לְמַעְלָה אָז עִקַּר שְׁמִירָתוֹ שֶׁיִּהְיֶה לְמִינֵהוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי אָז צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִתְפָּס בְּגַדְלוּת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, אֲבָל כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת קַטְנוּת, בִּבְחִינַת זְרָעִים הַנִּזְרָעִים בָּאָרֶץ אָז אֵין צָרִיךְ שְׁמִירָה כְּלָל כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר שְׁמִירָתוֹ הוּא כְּשֶׁנִּתְגַּדֵּל לְמַעְלָה כְּמוֹ אִילָן הַגָּדֵל מִן הָאָרֶץ וְעוֹלֶה לְמַעְלָה שֶׁאָז צָרִיךְ שְׁמִירָה שֶׁיִּהְיֶה לְמִינֵהוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִתְפָּס בְּגַאוּת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית רַק יֵלֵךְ וְיִגְדַּל לְמַעְלָה מַעְלָה בִּבְחִינוֹת לְמִינֵהוּ, בִּבְחִינוֹת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה בֶּאֱמֶת:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ' וְכוּ' בִּלְקוּטֵי הָרַאשׁוֹן בְּסִימָן ד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהַכְּלָל שֶׁעַל-יְדֵי וְדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם עַל-יְדֵי-זֶה מַחֲזִירִין אֶת הַמַּלְכוּת לִשָּׁרְשָׁהּ וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה הַמַּלְכוּת שֶׁהִוא בְּחִינַת אֱלֹקִים, בְּחִינַת דִּין וְשֶׁב לְשָׁרְשׁוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ לִבְחִינַת הֲוָיָה, בְּחִינַת חֶסֶד וַאֲזַי הֲוָיָה אֱלֹקִים שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה כֻּלּוֹ אֶחָד וַאֲזַי יוֹדְעִין שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ וְזֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמַּחֲזִירִין הַמַּלְכוּת לִשָּׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי וְדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו וּמְשַׁבְּרִין כָּל הַתַּאֲוֹת וְכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּמִתְוַדִּין וְדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַחֲזִירִין הַמַּלְכוּת לִשָּׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה אַתָּה נִכְלָל בְּאֵין סוֹף. וְזֶה בְּחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן שֶׁתַּחֲזֹר אֶת הַמַּלְכוּת לְאֵין סוֹף שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁבְּכָל הָרְצוֹנוֹת, כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁהִוא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּרִים כָּל אוֹת וְאוֹת מְלֻבָּשׁ בָּהּ רָצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁרָצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ הָיָה שֶׁזֹּאת הָאוֹת יִהְיֶה לָהּ תְּמוּנָה כָּזוֹ וְאוֹת אַחֶרֶת יִהְיֶה לָהּ תְּמוּנָה אַחֶרֶת. נִמְצָא שֶׁרְצוֹנוֹת, הַיְנוּ תְּמוּנַת אוֹתִיּוֹת הֵם הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְכָל אֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת, הַיְנוּ הַתְּמוּנוֹת נִמְשָׁכִין מֵרָצוֹן אֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ תְּמוּנָה וְכָל הַדִּבְּרִים וְהַיְשׁוּת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם מֵהָאוֹתִיּוֹת, הַיְנוּ מִמַּלְכוּת, כִּי יְשׁוּת הוּא מֵחֶמֶת הַמַּלְכוּת שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם מֵאַיִן לְיֵשׁ וְכָל הָרְצוֹנוֹת, הַיְנוּ הַתְּמוּנוֹת וְכָל הַיְשׁוּת, הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְכוּת מְקֻבָּל חִיּוּתָם מֵרָצוֹן אֵין סוֹף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הִתְפַּשְּׁטוּת הַנַּשְׁמִיּוּת, כִּי כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַכְלֵל בָּרָצוֹן אֵין סוֹף צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת הַיְשׁוּת שֶׁלּוֹ וְזֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז הִתְגַּלּוּת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן אֵין סוֹף שֶׁכָּל הָרְצוֹנוֹת מְקֻבָּלִין חִיּוּתָם מִמֶּנּוּ וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁבִּטֵּל מֹשֶׁה כָּל יְשׁוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנַחְנוּ מָה וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁלִּפְעָמִים נִתְלַהֵב אָדָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְכָל זֶה בְּחֶמְלַת ה' עָלָיו שֶׁנִּפְתַּח לוֹ אוֹר הָאֵין סוֹף וְכוּ' וּבְשָׁעָה שֶׁנִּתְבַּטֵּל לְגַבֵּי אֵין סוֹף. אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת וְלֹא יָדַע אִישׁ שֶׁאֲפִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵעַצְמוֹ. אֲבָל זֹאת הַבְּחִינָה צָרִיךְ לִהְיוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם יְשׁוּתוֹ, כִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר מִקְּרוּצֵי חֹמֶר. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר כֵּן אֶלָּא עַד שֶׁיָּבֹא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּעַצְמוֹ וְיִטֹּל נִשְׁמָתוֹ. אֲבָל בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַהִתְפַּשְּׁטוּת הַנַּשְׁמִיּוּת בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב. נִמְצָא כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וְשׁוֹב אֲזַי צָרִיךְ

לְהַרְאוֹת גַּם לְדַעְתּוֹ. כִּי בְּתְחִלָּה בִּשְׁעַת דְּבֵקוּת ה' נִתְבַּטֵּל הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יָדַע אִישׁ. וּכְשֶׁהוּא בְּבְחִינוֹת וָשׁוֹב שֶׁשָּׁב לְדַעְתּוֹ לְיֵשׁוּתוֹ אָז שָׁב לְדַעְתּוֹ וּכְשֶׁשָּׁב לְדַעְתּוֹ אָזַי הוּא יוֹדֵעַ אַחְדוּת הָאֵין סוֹף וְטוּבוֹ וַאֲזַי אֵין חִלּוּק בֵּין ה' לְאֱלֹקִים בֵּין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים, כִּי בָּאֵין סוֹף אֵין שַׁיָּךְ חַס וְשָׁלוֹם שִׁנּוּי רָצוֹן, כִּי הַשִּׁנּוּיִים אֵינָם אֶלָּא בְּשִׁנּוּי הַתְּמוּנוֹת, אֲבָל עַל-יְדֵי הַדְּבֵקוּת שֶׁל אָדָם בָּאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם אֵין שִׁנּוּי רָצוֹן כִּי שָׁם רָצוֹן פָּשׁוּט וְאַחַר כָּךְ נִשְׁאָר בּוֹ רְשִׁימוּ מֵאַחְדוּת הַזֹּאת. וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה בְּבְחִינוֹת וָשׁוֹב אָזַי הָרְשִׁימוּ מַרְאֶה לַדַּעַת שֶׁיֵּדַע שֶׁכָּלוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אֶחָד. וְזֶה בְּחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר כִּלְאַיִם, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַזֶּה שֶׁתַּחֲזֹר כָּל הַבְּרִיאָה וְתִהְיֶה נִכְלֶלֶת בְּאֵין סוֹף שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיַּחְזְרוּ לְשָׁרְשָׁם הָרִאשׁוֹן, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הִמְצִיא כָּל הַבְּרִיאָה מֵאַיִן לְיֵשׁ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם וּדְבֵקוּתָם בּוֹ יִתְבָּרַךְ יַעֲלוּ כָּל הַנִּבְרָאִים וְיַחֲזִירוּ הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ הָרִאשׁוֹן שֶׁיַּחֲזֹר וְיִכָּלֵל הַכֹּל בָּאֵין סוֹף, אֲבָל כָּל זְמַן קִיּוּם הָעוֹלָם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינָה זוֹ בְּבְחִינוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה דַּיְקָא אֲשֶׁר זֶה כָּל תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְכֹל שֹׂיַח הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה, כִּי בֶּאֱמֶת צְמִיחַת וְגִדּוּל כָּל הַצְּמָחִים שֶׁבָּעוֹלָם הוּא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, כִּי בָּזֶה אָנוּ רוֹאִים בְּכָל עֵת נִפְלָאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת שֶׁמַּגְרִעִין אֶחָד שֶׁל זֶרַע גָּדֵל מִמֶּנּוּ כַּמָּה שִׁבֳּלִים וְעִקַּר הַגִּדּוּל הוּא אַחַר שֶׁהַגַּרְעִין נִתְבַּלֶּה בָּאָרֶץ וְנַעֲשֶׂה כְּאַיִן וָאֶפֶס אָז חוֹזֵר וְצוֹמֵחַ מִמֶּנּוּ דָּבָר הַנִּצְמָח אִילָנוֹת אוֹ תְּבוּאָה וְכַיּוֹצֵא. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּגְדֹּל וְיִצְמַח שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַזְּרִיעָה בָּאָרֶץ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַגִּדּוּל וְהַצּוֹמֵחַ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּטוּל אֶל אֵין סוֹף יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת הַנַּ"ל, כִּי הַגִּדּוּל וְהַצְּמִיחָה הוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹרְעִין הַגַּרְעִין בָּאָרֶץ וְהָאָרֶץ הוּא בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת, בְּחִינַת אַיִן, וְשָׁם נִתְבַּלֶּה הַגַּרְעִין עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּאַיִן וָאֶפֶס וְלֹא נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כִּי אִם מַשֶּׁהוּ בְּעָלְמָא וְאָז נִכְלָל הַדָּבָר הַנִּזְרָע בָּאַיִן סוֹף. עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְבַּלָּה וְנִתְפַּשֵּׁט מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ וַאֲזַי חוֹזֵר וְשָׁב מִשָּׁם מֵאַיִן לְיֵשׁ וְחוֹזֵר וְנִתְחַדֵּשׁ בְּיֶתֶר שְׁאֵת. עַד שֶׁיּוֹצֵא וְגָדֵל וְצוֹמֵחַ מִמֶּנּוּ אִילָן גָּדוֹל וְכַיּוֹצֵא, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם דָּבָר שֶׁיַּחֲזֹר וְיַעֲלֶה לְשָׁרְשׁוֹ הָרִאשׁוֹן לְהִתְבַּטֵּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וּלְהִתְחַדֵּשׁ שָׁם בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאָדָם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם וְאָדָ"ם בְּגִימַטְרִיָּה מָ"ה וְנָתַן ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחַ

וְחָכְמָה בְּהָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ בִּבְחִירָתוֹ לְהַפְשִׁיט עַצְמוֹ מִכָּל גַּשְׁמִיּוּת הַחֹמֶר וּלְדַבֵּק עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל וְיֶכְלַל בְּאוֹר אֵין סוֹף בָּרְצוֹא וָשׁוֹב כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הָעוֹלָם בִּכְלָלוֹ נִכְלָל עִמּוֹ בְּאֵין סוֹף. כִּי הַכֹּל תָּלוּי בּוֹ כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה לֹא צָמַח וְלֹא יָצָא לַאֲוִיר הָעוֹלָם עַד שֶׁבָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהִתְפַּלֵּל עַל הַגְּשָׁמִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי הַתְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת דְּבֵקוּת וּבְטוּל לְאֵין סוֹף וְעַל-יְדֵי-זֶה הֶעֱלָה כָּל הַזְּרָעִים וְהֶחֱזִירָן לְשָׁרְשׁוֹ לָאֵין סוֹף וְעַל-יְדֵי-זֶה חָזַר וְהִמְשִׁיךְ מִשָּׁם הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהֵם מֵי הַגְּשָׁמִים וְעַל-יְדֵי-זֶה צָמְחוּ כָּל הַצְּמָחִים וְכָל הָעֲשָׂבִים וְכֵן עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּגְדְּלוּ שׁוּם צְמָחִים כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאָדָם וְעִקַּר הוּא הַתְּפִלָּה, כִּי אֵין הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין אֶלָּא עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לו), וַיְצַו עָלֶיהָ בְּמַפְגִּיעַ. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת דְּבֵקוּת וּבְטוּל לָאֵין סוֹף, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה לִפְעֹל עַל יָדָהּ לְהַמְשִׁיךְ גְּשָׁמִים הוּא רַק כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ בִּבְחִינַת הִתְפַּשְּׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת כְּמוֹ הַחֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְּלִין בְּהִתְפַּשְּׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת וְעַל-כֵּן הָיוּ תָּמִיד נַעֲנִין בִּתְפִלָּתָם וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים עַל-יְדֵי תְּפִלָּתָם מִיָּד, כַּמּוּבָא בְּמַסֶּכֶת תַּעֲנִיּוֹת הָרְבֵּה מַעֲשִׂיּוֹת מִזֶּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא גְּדֹלִים הַצְּמָחִים, כִּי עִקַּר גִּדּוּלָם עַל-יְדֵי בְּחִינוֹת בְּטוּל לָאֵין סוֹף בָּרְצוֹא וָשׁוֹב. שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת תְּפִלָּה כַּנַ"ל:

חלק ג

וּבָזֶה מְתֻרָּץ מַה שֶּׁהַתּוֹרָה כָּתְבָה יְעוּדֵי הַמְּצוֹת וּשְׂכָרָם בִּירִידַת גְּשָׁמִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְכוּ'. וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי יְרִידַת גְּשָׁמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹתֶנֶת הָאָרֶץ יְבוּלָהּ, זֶה מוֹרֶה עַל שְׁלֵמוּת עֲבוֹדָתָם בְּתַכְלִית שֶׁזָּכוּ לְהַגִּיעַ לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַל-יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת עַד שֶׁזָּכוּ לְהִתְבַּטֵּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ גְּשָׁמִים וּלְגַדֵּל כָּל צֶמַח הָאָרֶץ שֶׁעִקַּר גִּדּוּלָם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת נִתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם הָיָה בִּשְׁבִיל זֶה הַתַּכְלִית שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְבַּטֵּל וּלְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָעֲתִיד וְאִם לֹא הָיָה אוֹכֵל מֵעֵץ הַדַּעַת הָיָה זוֹכֶה הָאָדָם לַתַּכְלִית הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ לְהִתְדַּבֵּק וּלְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָעֲתִיד אַחַר הַתְּחִיָּה וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כְּמוֹ לָעֲתִיד שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְכוּ'. כִּי הִזְהִירוֹ שֶׁלֹּא יֹאכַל מֵעֵץ הַדַּעַת שֶׁעַל יָדוֹ יוֹדְעִין טוֹב וָרָע שֶׁיּוֹדְעִין הֶפְרֵשׁ בֵּין טוֹב לְרָע, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין הַמְּאֹרָעוֹת טוֹבוֹת וְרָעוֹת וְעַל-כֵּן הִזְהִירוֹ שֶׁלֹּא יֹאכַל אֲכִילָה זוֹ, כִּי הָאָדָם נִבְרָא שֶׁיִּזְכֶּה לְדַעַת שָׁלֵם שֶׁשָּׁם אֵין חִלּוּק בֵּין חֶסֶד לְדִין, כִּי כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּטוּל לָאֵין

סוֹף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֻחֲמַת שֶׁאָדָם פָּגַם בָּזֶה עַל-כֵּן נִתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג), בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. כִּי עַכְשָׁו צָרִיךְ הָאָדָם יְגִיעָה גְּדוֹלָה קֹדֶם שֶׁמַּמְשִׁיךְ מְזוֹנוֹת וּפַרְנָסָה, כִּי עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְהִתְבַּטֵּל לְאוֹר הָאֵין סוֹף בְּרָצוֹא וְשׁוֹב לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם פַּרְנָסָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת גִּדּוּל הַתְּבוּאָה וְהַלֶּחֶם מִן הָאָרֶץ שֶׁגְּדֵלָה רַק עַל-יְדֵי הַבִּטּוּל לָאֵין סוֹף כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מֻחֲמַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּתְאַחֲזָה בְּהָאָדָם וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת וְאָז יִזְכֶּה לַבִּטּוּל הַזֶּה שֶׁעַל-יְדֵי הָאָדָם הַזֶּה שָׁוֹכָה לָזֶה עַל יְדוֹ דַּיְקָא גְּדֵלִים כָּל הַצְּמָחִים וְנִמְשָׁךְ כָּל הַפַּרְנָסָה לְעוֹלָם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר כִּלְאַיִם, כִּי כָּל דָּבָר נִשְׁתַּנֶּה בִּתְמוּנָתוֹ וּדְמוּתוֹ וְכָל אֵלּוּ הַתְּמוּנוֹת הֵם כְּפִי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינוֹת מַלְכוּת שֶׁמִּלְבַּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְצוֹנוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵרָצוֹן אֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם תְּמוּנָה שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה שֶׁזֶּה הָאוֹת יִהְיֶה לוֹ תְּמוּנָה זוֹ וְעַל יָדוֹ יִהְיֶה נִבְרָא זֶה הַדָּבָר בַּתְּמוּנָה הַזֹּאת וְסֵדֶר הַזֶּה וְכֵן בְּכָל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְכָל אֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת וְהַתְּמוּנוֹת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מֵרָצוֹן אֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם תְּמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּכָּלְלוּ הַדְּבָרִים בָּאֵין סוֹף כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְפַּשְּׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת וּבִטּוּל הַיֵּשׁוּת. וְאָז נִכְלָלִין הָרְצוֹנוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בְּהַתְּמוּנוֹת בְּרָצוֹן אֵין סוֹף הַפָּשׁוּט שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם תְּמוּנָה שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הָרְצוֹנוֹת וְכָל הַתְּמוּנוֹת. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּחְזְרוּ וְיִכָּלְלוּ בְּהָאֵין סוֹף כִּי אִם כְּשֶׁנִּזְהָרִין לְבִלְתִּי לְשַׁנּוֹת רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁיַּעֲמֹד כָּל דָּבָר וְדָבָר בְּצַלְמוֹ וּתְמוּנָתוֹ שֶׁקִּבֵּל לוֹ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר כִּלְאֵי זְרָעִים וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם, כִּי הַזְּרִיעָה וְהַצְמִיחָה הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל בָּאוֹר הָאֵין סוֹף בְּרָצוֹא וְשׁוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁאֵין מְשַׁנִּין הַתְּמוּנוֹת מֵרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל הָרְצוֹנוֹת שֶׁבְּכָל הַתְּמוּנוֹת שֶׁאָז כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁבְּכָל הַתְּמוּנוֹת יְכוֹלִין לַחֲזֹר וְלִשּׁוּב לְשָׁרְשָׁן לְהִתְבַּטֵּל בָּרָצוֹן הַפָּשׁוּט שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִשָּׁם תְּמוּנָתָם וְצַלְמָם, אֲבָל כְּשֶׁמְּעָרְבְּבִים הַזְּרָעִים חַס וְשָׁלוֹם וְזוֹרְעִים כִּלְאַיִם חַס וְשָׁלוֹם נִתְעָרְבְּבִים הַתְּמוּנוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה כְּאִלּוּ עוֹקְרִין הָרְצוֹנוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בָּהֶם מֵרָצוֹן הָאֵין סוֹף מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ הַתְּמוּנוֹת שֶׁלֹּא בְּמִינָם וְאָז אֵין יְכוֹלִין לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן הַפָּשׁוּט וְזֶהוּ קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה כְּדֵי שֶׁתַּחֲזֹר וְתִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף כַּנַּ"ל וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁמְּרִין שֶׁלֹּא לְעָרְבֵב אֶת הַתְּמוּנוֹת רַק כָּל דָּבָר יַעֲמֹד בִּתְמוּנָתוֹ וְצַלְמוֹ. שֶׁאָז הָרָצוֹן הַפְּרָטִי הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל תְּמוּנָה וּתְמוּנָה מְקֻשָּׁר בְּרָצוֹן הָאֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ תְּמוּנָה וְאָז יְכוֹלִין לְהַפְשִׁיט הַדָּבָר מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ שֶׁיִּהְיֶה חוֹזֵר וְנִכְלָל בָּאֵין סוֹף כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁמְּעָרְבְּבִין הַזְּרָעִים וְזוֹרְעִין כִּלְאַיִם וְנִתְעָרְבְּבוּ הַתְּמוּנוֹת עַל-יְדֵי-זֶה עוֹקְרִין אוֹתָם מֵרָצוֹן

הַפְּשׁוּט וְאֵינָם יְכוֹלִים לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם רָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל כָּל הָעֲבֵרוֹת וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף כִּי אִם עַל-יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם הוּא שֶׁפּוֹגְמִין בְּמַלְכוּת בְּאוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּרִים שֶׁהֵם הָרְצוֹנוֹת וְהַתְּמוּנוֹת וּמְשַׁנִּין אוֹתָן וְעוֹקְרִין אוֹתָן מִשָּׁרְשָׁן וּמַמְשִׁיכִין אוֹתָן לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזְרִין וּמַעֲלִין הַדִּבּוּרִים בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת רְצוֹנוֹת, לְשָׁרְשָׁן עַל-יְדֵי שֶׁחָזְרוּ וְתִקְּנוּ הַצְּרוּפִים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם הָרְצוֹנוֹת כַּסֵּדֶר, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינוֹת הָאסוּר שֶׁל כִּלְאַיִם שֶׁמְּעָרְבִּין וּמְשַׁנִּין הַתְּמוּנוֹת וְהָרְצוֹנוֹת. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹקְרִים אוֹתָן מִשָּׁרְשָׁן. וְאֵינָם יְכוֹלִין לְהִכָּלֵל בְּרָצוֹן אֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם תְּמוּנָה כַּנַ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר בְּאִסּוּר כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁחָמוּר בְּיוֹתֵר מִכָּל הַכִּלְאֵי זְרָעִים וְהָאֵילָן, כִּי יַיִן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת, זָכָה, נַעֲשָׂה רֹאשׁ. לֹא זָכָה, נַעֲשָׂה רָשׁ. זָכָה, מְשַׂמְּחוֹ. לֹא זָכָה, מְשַׂמְּמוֹ. (יוֹמָא ה) כִּי יֵשׁ יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ וְיֵשׁ יַיִן הַמְשַׂכֵּר, כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁתּוֹת הַיַּיִן בְּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי אֲזַי הַיַּיִן מֵרִים דַּעְתּוֹ וּמְשַׂמֵּחַ לְבָבוֹ. בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ (תְּהִלִּים קד) וְאָז נִתְעַלֶּה דַּעְתּוֹ וְזוֹכֶה לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כִּי כַּנַ"ל לָדַעַת שֶׁה' וֵאלֹקִים כֻּלּוֹ חַד כַּנַ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לַדַּעַת הַזֶּה וְיוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה בְּוַדַּאי הוּא בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁאָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכו), אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְכוּ', הֲיֵינוּ שְׂמֵחִים, כִּי אָז נִזְכֶּה לַדַּעַת הַזֶּה שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְעַל-כֵּן יִהְיֶה אָז עוֹלַם הַשִּׂמְחָה וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל יַיִן, בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח, כִּי נִתְרוֹמֵם דַּעְתּוֹ עַל-יְדֵי הַיַּיִן דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁזּוֹכֶה לַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִדַּעַת הָאֱנוֹשִׁי וְאָז יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה הַשִּׂמְחָה מְאֹד וְזֶה בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ שֶׁנִּזְכֶּה לֶעָתִיד בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יְהִי כֻּלּוֹ טוֹב וְכוּ' כַּנַ"ל. אֲבָל יֵשׁ יַיִן הַמְשַׂכֵּר חַס וְשָׁלוֹם וּמִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה אֲזַי יוֹצֵא מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת הַיַּיִן, כִּי בְּחִינָה זוֹ שֶׁל בִּטּוּל הַנַּ"ל לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה וְלֹא כָּל הָרוֹצֶה לְטֹל אֶת הַשֵּׁם נוֹטֵל, וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַדְּשִׁין עַצְמוֹ תְּחִלָּה וּמְשַׁבְּרִין כָּל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְשָׁבִין בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּמִתְוַדִּין וְדִוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף וְגַם אָז אִי אֶפְשָׁר לְהִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, עַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַבִּטּוּל בְּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כַּנַ"ל. אֲבָל מִי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע עֲדַיִן בְּתַאֲוֹת גַּשְׁמִיּוּת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בִּטּוּל וַאֲפִלּוּ אִם יִתְנוֹצֵץ לוֹ לִפְעָמִים וְיִרְצֶה לַעֲלוֹת וּלְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף

יוֹתֵר מֵהָרָאוּי לוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ יוֹכַל לִפְגֹּם בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה' וַאֲפִלּוּ בְּצַדִּיקִים גְּדוֹלִים מָצִינוּ בְּאַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁלֹּא יָצְאוּ בְּשָׁלוֹם כִּי אִם רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ הָרַחֲמִים מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לַבְּטוּל הַזֶּה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ בְּקֻדֻּשָּׁה וְטָהֳרָה שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ רִבּוּי הָאוֹר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן עַל-יְדֵי שְׁתִיַּת הַיַּיִן אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּתְרוֹמֵם הַדַּעַת עַל-יְדֵי הַיַּיִן, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה אָזַי נִתְבַּלְבֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וּבָא לִשְׁכְרוּת, כִּי בְּטוּל הַנַּ"ל אֶל הָאַיִן סוֹף זֶה בְּחִינַת שְׁנִפְשְׁטָ הַדַּעַת וְיוֹצֵא מֵהַכֵּלִים שֶׁל הַמֹּחִין וְנִכְלָל בָּאַיִן סוֹף, כִּי בְּוַדַּאי כְּלֵי הַמֹּחִין אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר הָאַיִן סוֹף. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁשָּׁב מֵהַבְּטוּל אָז נִשְׁאָר בּוֹ רַק הָרְשִׁימָה וְאָז הָרְשִׁימָה מְאִירָה לַדַּעַת, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכֻלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ כְּלֵי הַמֹּחִין קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבְּטוּל. וְזֶה בְּחִינַת יַיִן שֶׁעַל יָדוֹ נִתְרוֹמֵם הַדַּעַת לְמַעְלָה מֵהַכֵּלִים שֶׁל הַמֹּחִין וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ חֲזָקִים שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת הַבָּא עַל-יְדֵי הַיַּיִן וְאָז יָכוֹל לֵידַע עַל-יְדֵי-זֶה יְדִיעָה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת חַמְרָא וְרִיחָנֵי פָּקְחִין, בִּבְחִינַת וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים (שִׁיר הַשִּׁירִים ז), דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹלֵךְ וּמִתְדַּבֵּק לְדוֹדוֹ בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵעוּת בְּאַהֲבַת הַמִּישׁוֹר בִּבְחִינַת בְּטוּל לְהָאַיִן סוֹף אֲשֶׁר הוּא דּוֹדִי וְרֵעִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ה), זֶה דּוֹדִי וְזֶה רֵעִי. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא זָכָה וְאֵין כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ חֲזָקִים אָזַי אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת הַבָּא עַל-יְדֵי הַיַּיִן וַאֲזַי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר וְנִתְבַּלְבֵּל דַּעְתּוֹ וּמֹחוֹ לְגַמְרֵי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׁכֵּר, בְּחִינַת לֹא זָכָה מְשַׁמְּמוֹ, כִּי נִשְׁתּוֹמֵם לְגַמְרֵי מֵרִבּוּי הַדַּעַת. וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהָיָה יַיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, סָחֲטָה עֲנָבִים וְנָתְנָה לוֹ. וְגַם נֹחַ פָּגַם בָּזֶה, כַּמּוּבָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וְכוּ' וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁהִסְתַּכְּלוּ לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׁכֵּר וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים:

וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא נָדָב וַאֲבִיהוּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שְׁתוּיֵי יַיִן נִכְנְסוּ לַמִּקְדָּשׁ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ. כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה', הַיְנוּ שֶׁהֵצִיצוּ וְהִתְקָרְבוּ יוֹתֵר מִדַּאי לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָם שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁתוּיֵי יַיִן וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר הַיַּיִן מְאֹד מִמַּגַּע נָכְרִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם וְלֹא יִהְיֶה נַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׁכֵּר. וְעַל-כֵּן הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר בְּאִסּוּר כָּלְאֵי הַכֶּרֶם, כִּי הַיַּיִן צְרִיכִין לְשָׁמְרוֹ יוֹתֵר מִכָּלְאַיִם כְּדֵי שֶׁתִּכָּלֵל הַנְּטִיעָה בְּשָׁרְשָׁהּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַיַּיִן

מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ שֶׁזֶּה בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף שֶׁמִּמֶּנּוּ צוֹמְחִים כָּל הַזְּרָעִים וְכָל הַנְּטִיעוֹת כְּשֶׁהֵם לְמִינֵיהֶם וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁמְּעָרְבִין כִּלְאַיִם בְּכֶרֶם חַס וְשָׁלוֹם נִפְגָּם הַיַּיִן וְנַעֲשֶׂה יַיִן הַמְשַׁכֵּר, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אוֹר הָאַיִן סוֹף מֵאַחַר שֶׁנִּתְעָרְבֵב וְנִשְׁתַּנָּה הַתְּמוּנוֹת וְהָרְצוֹנוֹת עַל-יְדֵי הִתְעָרְבוּת שֶׁל הַכִּלְאַיִם בְּכֶרֶם וְכַנַּ"ל, כִּי הַיַּיִן צָרִיךְ שְׁמִירָה יוֹתֵר מִכָּל הַזְּרָעִים מִכִּלְאַיִם מֵחֲמַת שֶׁהַיַּיִן הוּא בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַבִּטּוּל וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁתִיַּת הַיַּיִן הוּא רַק בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב בְּכוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ, כִּי בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אָז מֵאִיר בְּיוֹתֵר אוֹר הָאַיִן סוֹף, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁאָז נִפְתָּח אוֹר הָאַיִן סוֹף וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַיַּיִן מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב עַל-יְדֵי כּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ, כִּי עַל-יְדֵי כּוֹס יַיִן שֶׁל קִדּוּשׁ זוֹכִין לְהִתְבַּטֵּל וּלְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאַיִן סוֹף וּלְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינוֹת כּוֹס יַיִן שֶׁל הַבְדָּלָה, כִּי כְּשֶׁיּוֹצֵא הַשַּׁבָּת אוֹ הַיּוֹם טוֹב אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל שֶׁתָּאִיר לְהַדַּעַת, כִּי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף שֶׁנִּפְתָּח אָז כַּנַּ"ל. וְאַחַר שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁשָּׁבִין מֵהַבִּטּוּל וְאָז עַל-יְדֵי הַכּוֹס יַיִן שֶׁל הַבְדָּלָה מַמְשִׁיכִין הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל שֶׁתָּאִיר לְהַדַּעַת גַּם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁנִּזְכֶּה לָדַעַת גַּם אָז כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין הַקִּדּוּשׁ וְהַהַבְדָּלָה עַל הַיַּיִן דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת הַנּוֹטֵעַ כִּלְאַיִם בְּכַרְמוֹ הֲרֵי זֶה מְקֻדָּשׁ אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ גְּפָנִים מה דַּיְקָא בְּחִינַת מ"ה הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין מִמַּ"ה לְמַאָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל וּמָלְאוּ מֵחַד גַּלְגַּלָּא דְּעֵינָא תִּלַת מֵאָה גַּרְבָּא מִשְׁחָא, עַיִן שָׁם, אֲבָל כְּשֶׁנּוֹטֵעַ כִּלְאַיִם בְּכַרְמוֹ שֶׁאָז פּוֹגֵם בִּבְחִינוֹת מ"ה, בִּבְחִינוֹת בִּטּוּל הַנַּ"ל, עַל-כֵּן מְקֻדָּשׁ אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ גְּפָנִים, מה דַּיְקָא, כִּי גַּם בִּבְחִינוֹת מ"ה בִּטּוּל לְאֵין סוֹף כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ אַרְבַּע בְּחִינוֹת בַּתְּפִלָּה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ, דְּהַיְנוּ קָרְבָּנוֹת וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה וּבִרְכַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְכוּ' כַּיָּדוּעַ, כִּי בְּתְחִלָּה צְרִיכִין לְתַקֵּן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם בְּשָׁרְשָׁן בְּחִינוֹת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל כִּי אִם כְּשֶׁמְּתַקְּנִין כָּל הַמִּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה

עוֹלָמוֹת הַנַּ"ל כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בַּתְּפִלָּה לְסַדֵּר אַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ קָרְבָּנוֹת וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה וְכוּ' כְּדֵי לְבָרֵר וּלְתַקֵּן אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּחִינוֹת אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת הַנַּ"ל וְאָז זוֹכִין לְבְחִינַת בְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף שֶׁהוּא בְּגִמַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁהוּא כְּנֶגֶד עוֹלָם הָאֲצִילוּת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף וְעִקַּר הַבְּטוּל הוּא אַחַר שֶׁמְּסַיְּם הַשְׁלִיחַ צִבּוּר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁאָז נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם וּמוֹסְרִין נַפְשָׁם לַה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים וְדִוִּי קֹדֶם נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּטוּל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בְּטוּל הָאֵין סוֹף כִּי אִם עַל-יְדֵי וְדוּי דְּבָרִים כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקַּדִּישִׁים שֶׁאוֹמְרִים בֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם, דְּהַיְנוּ בֵּין קָרְבָּנוֹת לְפִסוּקֵי דְּזִמְרָה. וְכֵן בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן כָּל הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁיִּהְיֶה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יִתְעַלּוּ וְיִכָּלְלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְיִתְבַּטְּלוּ כֻּלָּם בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְאָז נֵדַע כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקַּדִּישׁ שֶׁהוּא הַגְדָּלַת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, כִּי עִקַּר הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת ה' אֱלֹקִים שֶׁהוּא שֵׁם מָלֵא בְּחִינַת שֵׁם הַגָּדוֹל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד), ה' אֱלֹקַי גָּדַלְתָּ מְאֹד. הַיְנוּ שֵׁשֵׁם ה' אֱלֹקִים הוּא גָּדוֹל מְאֹד, כִּי זֶה הַשֵּׁם כְּשֶׁמִּתְיַחֵד וְנִכְלָל יַחַד בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, זֶהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר כַּוָּנַת הַקַּדִּישׁ הוּא לְיַחֵד וּלְחַבֵּר שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת אֱלֹקִים עִם שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת הויה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַקַּדִּישׁ נִכְלָל עוֹלָם בְּעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת הוּא בִּבְחִינָה זוֹ בִּבְחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב לָדַעַת שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹלִין וְנִכְלָלִין מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בְּטוּל וְאָז לְפִי הָעֲלִיָּה וְהַכְּלָלִיּוּת כֵּן זוֹכִין לָדַעַת, דְּהַיְנוּ לְהַגְדִּיל תִּעְתּוּ בְּכָל פַּעַם וּלְהָבִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקִּדּוּשׁ שֶׁבֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם שֶׁעַל יָדוֹ עוֹלִין מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, כִּי הַקִּדּוּשׁ שֶׁהוּא הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, זֶהוּ בְּחִינַת בְּטוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלִיָּה מֵעוֹלָם לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִטְהָרִין וְנִתְקַדְּשִׁין כָּל הָעוֹלָמוֹת עַד שֶׁזּוֹכִין אַחַר כָּךְ לְבִטּוּל גָּמוּר אֶל הָאֵין סוֹף לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְאָז זוֹכִין לְדַעַת גָּדוֹל בִּשְׁלֵמוּת וְיוֹדְעִין בִּידִיעָה שְׁלֵמָה שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּסַיְּמִין הַתְּפִלָּה בְּשָׁלוֹם, כִּי שָׁלוֹם הוּא הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי הֲפָכִים, דְּהַיְנוּ חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת, דְּהַיְנוּ לָדַעַת שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְּטוּל שֶׁזּוֹכִין בִּגְמַר הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין קְדִישׁ בֵּין גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, דְּהַיְנוּ בֵּין בְּרִיאָה לַאֲצִילוּת, כִּי שָׁם בַּאֲצִילוּת עִקַּר הַבְּטוּל וְשָׁם נִכְלָלִין בָּאֵין סוֹף בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַדַּעַת

לְמַעְלָה מִכָּל הַקְּדֻשׁוֹת כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁבִּשְׁעַת הַבִּטּוּל בְּעַצְמוֹ אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה כִּי שָׁם אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵעַצְמוֹ כְּלָל בְּחִינַת וְלֹא יָדַע אִישׁ, אֲפִלּוּ הוּא עַצְמוֹ לֹא יָדַע. וְעַל-כֵּן אֵין שַׁיָּךְ שָׁם קְדִישׁ שֶׁהוּא הַגְדָּלַת הַדַּעַת לְצֵאת מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת לְמֹחִין דְּגַדְלוּת לָדַעַת כִּי ה' הָאֱלֹקִים וְהַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי כָּל זֶה צְרִיכִין בְּעוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַטָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַהֶאָרָה מִבְּחִינַת אֵין סוֹף כְּדֵי לָדַעַת זֹאת שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, אֲבָל שָׁם בָּאֲצִילוּת כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַבִּטּוּל בְּעַצְמוֹ שָׁם אֵיךְ שַׁיָּךְ הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה וְהַדַּעַת, כִּי נִתְבַּטְּלִין לְגַמְרֵי בְּחִינַת אֲפִלּוּ הוּא עַצְמוֹ לֹא יָדַע כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְאַחַר נְפִילַת אַפַּיִם אַחַר הַבִּטּוּל אָז חוֹזְרִין בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב וַאֲזַי מֵאִיר הָרְשִׁימוּ אֶל הַבִּטּוּל לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְאָז יוֹדְעִין בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה וְאָז נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, בְּחִינַת דַּעַת קָנְיָתְ מָה חָסַרְתָּ וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ סֵדֶר קְדֻשָּׁה וּתְפִלָּה לְדָוִד וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע מֵהַדַּעַת הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שִׁכּוֹר אָסוּר לְהִתְפַּלֵּל, כִּי קֹדֶם הַתְּפִלָּה עָדַיִן אֵין הָעוֹלָמוֹת מְתֻקָּנִים וְאָז הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׁכָּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁשּׁוֹתֶה יַיִן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְבַּטֵּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּרָאוּי וְעַל-כֵּן אָסוּר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ קָדוֹשׁ וְטָהוֹר וְרוֹצֶה לֵהָרֹס וּלְהַעֲלוֹת אֶל ה' לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ פָּגַם מְאֹד בָּזֶה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהוּא שִׁכּוֹר אָסוּר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף כִּי יִתְבַּלְבֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וְלֹא יוּכַל לְהִתְבַּטֵּל בְּרָצוֹא וְשׁוֹב בְּהַדְרָגָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אַחַר הָאֲכִילָה, כִּי הָאֲכִילָה הוּא מְגַדּוּלֵי הָאָרֶץ, דְּהַיְנוּ לֶחֶם מִן הָאָרֶץ שְׁעָלָיו דַּוְקָא חַיְּבִין בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן וְעִקַּר גִּדּוּלֵי הַצֶּמַחִים מִן הָאָרֶץ הוּא בִּבְחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה זוֹכִין לְהִתְבַּטֵּל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף שֶׁזֶּהוּ הָאַרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ שֶׁזּוֹכִין בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה לְאוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר תִּקְעוּ וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה) שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַסְּפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף וְעַל-כֵּן אָז אַחַר הָאֲכִילָה אָז הַיַּיִן הוּא בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשֻׂמָּח, בִּבְחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד. וְעַל-כֵּן יַיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה אֵינוֹ מְשֻׂכָּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל יַיִן שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן נֶאֱמַר עַל הַשֹּׂבַע וְאָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַיַּיִן דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׂמָּח שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאַרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל:

כִּלְאֵי הַכֶּרֶם הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת עָרְלָה ד:
וַהֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת עָרְלָה הֲלָכָה ה אוֹת ח:

הלכות כלאי בהמה

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לְחֲבַקּוּק" בְּסִימָן יט הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת כִּלְאַיִם:

א:

אָסוּר לַחֲרֹשׁ אוֹ לִמְשֹׁךְ וְכֵיוֹצֵא בְּכָל מִינֵי כִּלְאֵי בְּהֵמָה וְעִקַּר הָאִסּוּר כְּשֶׁעוֹשֶׂה עִמָּהֶם אֵיזֶה מְלָאכָה אֲבָל בְּלֹא מְלָאכָה אֵין אִסּוּר כִּי אִם בְּהַרְבָּעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי אִסּוּר כִּלְאֵי בְּהֵמָה הוּא גַּם כֵּן שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים, כִּי כָּל מִינֵי כִּלְאַיִם הֵם בִּבְחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים, בִּבְחִינַת כִּי שָׁם בָּלַל ה' שְׂפַת וְכוּ' כַּנַּ"ל (בְּהִלְכוֹת כִּלְאֵי הַכֶּרֶם הֲלָכָה א) וְעִקַּר הָאִסּוּר כְּשֶׁעוֹשֶׂה עִמָּהֶם מְלָאכָה, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת הֵם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת שֶׁעַל יָדוֹ נִתְקַלְקְלוּ לט קְלָלוֹת וּמִשָּׁם הֵם בְּחִינַת לט מְלָאכוֹת, עַל-כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר בָּהֶם מְאֹד לְקַדְּשָׁם וּלְבָרְרָם מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, עַל-כֵּן אָסוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּכִלְאַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים, בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת, כִּי אֲזַי הַמְּלָאכָה נִפְגֶּמֶת בִּבְחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת לט קְלָלוֹת וּמִתְגַּבְּרִין לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן בְּהַרְבָּעָה בְּוַדַּאי אָסוּר, כִּי עִקַּר פְּגַם עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּלְאַיִם כַּנַּ"ל הוּא פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶה הַפְּגַם נִמְשָׁךְ אֲפִלּוּ בִּבְהֵמוֹת שֶׁטָּעֲמוּ מֵעֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ נִזְקָקִין לְשֶׁאֵינָן מִינָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י וְעַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ לְהַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם, כִּי כִּלְאַיִם הֵם בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת וְעִקַּר הַפְּגַם וְהָאִסּוּר הוּא בְּהַרְבָּעָה כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּלֹא זֶה אֵין אִסּוּר כִּי אִם בִּשְׁעַת מְלָאכָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת הֵם תִּקּוּנִים וּבֵרוּרִים, כִּי עַל יָדָם מְבָרְרִים הָאֹכֶל מִתּוֹךְ הַפְּסֹלֶת. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אָז מִכִּלְאַיִם כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב סִימָן יא:

וְהִנֵּה מְבֹאָר שָׁם שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה. בְּחִינַת אִילָנוֹת וּדְשָׁאִים שֶׁיָּצְאוּ כֻּלָּם לְמִינֵיהֶם וְכוּ'. עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לִבְחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת הַכְּלוּלִים בְּוָא"ו שֶׁל כָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת שֶׁמִּשָּׁם שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הַמֵּאִיר שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לְתִשׁוּבָה

שְׁלֵמָה וְכוּ' וּמִי שֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם בַּבְּרִית אֲזַי נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת לט קְלָלוֹת, לט מַלְקוֹת. אֲבָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַל"ט מְלָאכוֹת הֵם בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן בִּבְחִינַת לט אוֹרוֹת הַנַּ"ל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַזְּהִירָה הַתּוֹרָה, לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבֶחָמֹר יַחְדָּו. וְעִקַּר הָאִסּוּר שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה עַל-יְדֵי שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמָה. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת לְמִינֵהוּ וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּתְחַבְּרִים שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמָה אוֹ חַי בְּשָׁעַת שֶׁעוֹשִׂין אֵיזֶה מְלָאכָה הוּא פְּגָם גָּדוֹל. כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת כֻּלָּם כְּלוּלִין בְּל"ט מְלָאכוֹת וְהַל"ט מְלָאכוֹת צְרִיכִין לְשָׁמְרָם מְאֹד שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִפְגָּמִין חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת לט קְלָלוֹת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַשְּׁמִירָה הִוא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת שֶׁעוֹשִׂין הַל"ט מְלָאכוֹת צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מִבְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית וְעַל-כֵּן אָסְרָה הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְעָרְבוּ אָז בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת אֵיזֶה מְלָאכָה מִלֹּט מְלָאכוֹת שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמָה. כִּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִפְגָּמִין הַלֹּט מְלָאכוֹת עַל-יְדֵי הִתְעָרְבוּת הַמִּינִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת לְמִינֵהוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקְּפֵדָה שֶׁלֹּא לְחַבֵּר שְׁנֵי מִינִים בְּשָׁעַת אֵיזֶה מְלָאכָה, כִּי אָז עִקַּר הָאַזְהָרָה כַּנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִפְגָּמִין הַלֹּט מְלָאכוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְעָרְבִין שְׁנֵי מִינִים וַאֲזַי יִהְיוּ חַס וְשָׁלוֹם הַלֹּט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת לט מַלְקוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַלֹּט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת לט אוֹרוֹת שֶׁזֶּה תָּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמִינֵהוּ כַּנַּ"ל:

חלק ג

כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד צָרִיךְ לִזָּהֵר אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה מְלָאכָה מִלֹּט מְלָאכוֹת שֶׁלֹּא יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם לְגַשְׁמִיּוּת הַמְּלָאכָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת שֶׁמִּשָּׁם נֶאֱחָז זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת לט מַלְקוֹת כַּנַּ"ל רַק צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַצְמָן לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לְקַדֵּשׁ הַלֹּט מְלָאכוֹת לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהֶם בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן בִּבְחִינַת לט אוֹרוֹת כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה תָּלוּי בְּתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר כְּשֶׁעוֹשִׂין אֵיזֶה מְלָאכָה עַל-יְדֵי בְּהֵמוֹת שֶׁלֹּא יִתְחַבְּרוּ אָז שְׁנֵי מִינִין שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, כִּי בְּחִינַת אָדָם הוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא בִּבְחִינַת אָדָם כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר הַמַּאִיר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא גֶּדֶר הָאָדָם. וּבְהֵמָה הִוא הֵפֶךְ מִכָּל זֶה, כִּי בְּהֵמָה הִוא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת כַּמּוּבָא. וְהִיא בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַכָּבוֹד. כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא בְּגֶדֶר הָאָדָם וְאֵין לָהּ דִּבּוּר וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר מִבְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל

הָאָדָם וּמִשֶּׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית וְיֵשׁ לוֹ דַּעַת הוּא יָכוֹל לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַכֹּל וְיָכוֹל לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹשִׁין אֵיזֶה מְלָאכָה עַל-יְדֵי בְּהֵמָה וְהַבְּהֵמָה מְשַׁמֶּשֶׁת לָאָדָם צְרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁיַּעֲלֶה בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית אֲזַי כָּל הַנִּטְפָּל אֵלָיו וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁין אוֹתוֹ הַכֹּל נִכְלָל בּוֹ וְעוֹלֶה וְנִכְלָל בִּבְחִינַת קוֹמַת אָדָם וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. נִמְצָא שֶׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּחִינַת בְּהֵמָה בִּבְחִינַת אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בְּשִׁלְמוּת, בְּחִינַת דִּבּוּר הַמַּאִיר. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא לַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי כָּל הַחֲטָאִים הֵם בְּחִינַת מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה מְתַקְּנִים הַחֵטְא וְעוֹלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין עַל הַחֵטְא, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּבִיאִין בְּהֵמָה וּמַקְרִיבִין אוֹתָהּ לַה', עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם. בִּבְחִינַת אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה וְכוּ' (וַיִּקְרָא א) וְעַל-כֵּן הֵם מְכַפְּרִין עַל הַחֵטְא שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה בַּהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסְרָה תּוֹרָה שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמָה בִּשְׁעַת שֶׁעוֹשִׁין אֵיזֶה מְלָאכָה. שֶׁלֹּא יִהְיֶה נַעֲשֶׂה הַמְּלָאכָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית וְכוּ' כַּנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִזְכִּירָה הַתּוֹרָה חֲרִישָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תַחֲרֹשׁ וְכוּ'. כִּי חֲרִישָׁה הִוא הָרִאשׁוֹנָה מִלֹּט מְלָאכוֹת, כַּמְבֹאָר בְּהַמִּשְׁנָה, אָבוֹת מְלָאכוֹת, הַזּוֹרֵעַ וְהַחוֹרֵשׁ. וּפֵרְשׁוּ בַּגְּמָרָא כִּי חֲרִישָׁה הֲוֵי לֵהּ לְמִתְנֵי בְּרֵישָׁא וְכוּ':

חלק ד

וְזֶה שֶׁהִזְכִּירָה הַתּוֹרָה שׁוֹר וַחֲמוֹר. אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל שְׁנֵי מִינִים בְּיַחַד אָסוּר לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מְלָאכָה. אַךְ עִקַּר הַפְּגָם הוּא בִּבְחִינַת פְּגַם הַבְּרִית פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְאִיתָא שֶׁחַיּוֹת טְהוֹרוֹת הֵם בְּחִינַת מַחֲשָׁבוֹת טְהוֹרוֹת. וְחַיּוֹת טְמֵאוֹת הֵם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, כִּי יֵשׁ בַּקְּדֻשָּׁה אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת, בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת וּכְנֶגֶד כֻּלָּם חֲמוֹר נַ"ץ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁחֲמוֹר הוּא כְּנֶגֶד שׁוֹר. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִסִּטְרָא דִּשְׁמָלְא שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים שׁוֹר וַחֲמוֹר הוּא עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית פְּגַם הַדַּעַת עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹנֵק חַס וְשָׁלוֹם חֲמוֹר מִשּׁוֹר. אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר כֹּחָם מִבְּחִינַת שְׂמֹאל שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹר שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל שְׁנֵי מִינִים אָסוּר אַף-עַל-פִּי-כֵן הִזְכִּירָה הַתּוֹרָה שׁוֹר וַחֲמוֹר, כִּי עִקַּר הַפְּגַם הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּלָאִים וּפְגַם הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת שׁוֹר וַחֲמוֹר חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁאָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִכְפֶּית וְנִכְנַעַת. וְאָז הוּא תִּקּוּן הַדַּעַת, עַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ. כִּי בְּשַׁבָּת הוּא שְׁבִיתָה וְנִיחָא מִכָּל הַלִּט מְלָאכוֹת וְאָז נִכְלָלִין הַכֹּל בַּקְּדֻשָּׁה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִכְנַעַת וְהַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן נֶאֱמַר אָז, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ. כִּי הַכֹּל נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה וְגַם הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִכְנַעַת וְנַעֲשֵׂית מֶרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּיַעֲקֹב בְּעֵת שֶׁיָּצָא מִבֵּית לָבָן, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. כִּי הֵבִיא הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי בְּבֵית לָבָן בֵּרר בֵּרוּרִים וּכְשֶׁיָּצָא מִשָּׁם זָכָה תֵּכֶף לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּחַן פְּנֵי הָעִיר. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁקִּבֵּעַ תְּחוּמִין וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הִתְפָּאֵר אָז וְאָמַר, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, שֶׁהִכְנִיעַ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ הַנֶּאֱמָר בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְכַנֶּה בְּשֵׁם חֲמוֹר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמוֹרוֹ. שֶׁהִכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְכֵן אִיתָא עַל פָּסוּק, הַבֹּקֶר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שֶׁלְּחוּ הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם הִיא עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲמוֹר שֶׁהוּא כְּנֶגֶד שׁוֹר שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. שֶׁעִקַּר יְנִיקָתָם מִשָּׁם מִבְּחִינַת סִטְרָא דִּשְׂמָלָא כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת פֶּטֶר חֲמוֹר שֶׁאָסוּר בַּהֲנָאָה וּצְרִיכִין לִפְדּוֹתוֹ בְּשֶׂה לִתֵּן לַכֹּהֵן שֶׂה תְּמוּרָתוֹ וְאָז הֶתֵּר הַפֶּטֶר חֲמוֹר, כִּי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם בְּכוֹר בְּהֵמָה נִתָּן לַכֹּהֵן, כִּי הַבְּכוֹר הוּא רֵאשִׁית, בְּחִינַת רֵאשִׁית דַּעַת וּצְרִיכִין לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ. בְּחִינַת בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם. וְעַל-כֵּן כָּל בְּכוֹר בְּהֵמָה שַׁיָּךְ לַכֹּהֵן כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת בְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין וּמְתַקְּנִין וּמַעֲלִין בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת לְאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֵן מַקְרִיב הַבְּכוֹר לְקָרְבָּן. וְעַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן מַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין כָּל הַוְּלָדוֹת שֶׁנּוֹלְדִין אַחַר כָּךְ וְנִתְבָּרֵר בְּחִינַת הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ אַחַר הַהַתְחָלָה וְעַל-יְדֵי הַבְּכוֹר שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁבַּוְּלָדוֹת שֶׁנִּתָּן לַכֹּהֵן. עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין מִמֵּילָא כָּל הַוְּלָדוֹת שֶׁאַחֲרָיו. וְיֵשׁ כֹּחַ בְּיַד הַיִּשְׂרְאֵל לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם מִבְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת לִבְחִינַת אָדָם וְכָל זֶה הוּא בִּבְכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, אֲבָל בְּהֵמוֹת טְמֵאוֹת אֵין כֹּחַ לְבָרְרָם שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִים בִּבְחִינַת אָדָם. וְעַל-כֵּן הֵם אֲסוּרִים לָנוּ לֶאֱכֹל בִּשְׁבִיל זֶה אֵין בָּהֶם דִּין בְּכוֹר רַק בַּחֲמוֹר צִוְּתָה הַתּוֹרָה לִפְדּוֹת הַפֶּטֶר חֲמוֹר בְּשֶׂה הַנִּתָּן לַכֹּהֵן, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲמוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר שֶׁל הַחֲמוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית וְהוּא כְּנֶגֶד רֵאשִׁית דַּעַת שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה, עַל-כֵּן אָסְרָה הַתּוֹרָה אוֹתוֹ בַּהֲנָאָה, כִּי אֵין כֹּחַ

לְהַכְנִיסוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה רַק תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי שֶׁפּוֹדִין אוֹתוֹ בְּשֶׂה. וְהַשֶּׂה נִתָּן לַכֹּהֵן, כִּי הַשֶּׂה הוּא גַּם כֵּן מִין בְּהֵמָה שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַחֲמוֹר שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתָהּ מִבַּהֲמִיּוּת, אֲבָל הַשֶּׂה יְכוֹלִין לְבָרֵר אוֹתוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הוּא בְּהֵמָה טְהוֹרָה בִּפְרָט שֶׂה שֶׁהוּא הַמֻּבְחָר שֶׁבַּבְּהֵמוֹת שֶׁסָּמוּךְ יוֹתֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה מִכָּל שְׁאָר הַבְּהֵמוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהָאַיִל כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, צְמָרוֹ לִתְכֶלֶת, קַרְנָיו לְשׁוֹפָרוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁפּוֹדִין הַפֶּטֶר חֲמוֹר בְּשֶׂה וְלוֹקְחִין שֶׂה תְּמוּרָתוֹ וְנוֹתְנִין לַכֹּהֵן אָז הֶתֵּר הַפֶּטֶר חֲמוֹר בַּהֲנָאָה, כִּי אַחַר כָּךְ מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא בָּא עַכְשָׁו מִתְּמוּרַת הַשֶּׂה עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה הַפֶּטֶר חֲמוֹר גַּם כֵּן מָרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה. עַל-יְדֵי שֶׁנֶּחֱלַף בְּשֶׂה שֶׁהוּא גַּם כֵּן מִין בְּהֵמָה שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתוֹ, אֲבָל זֶה הַשֶּׂה נִתָּן לַכֹּהֵן וְנִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה. וְעַל-יְדֵי-זֶה גַּם הַפֶּטֶר חֲמוֹר שֶׁהוּא תְּמוּרָתוֹ נַעֲשָׂה מָרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעַל-כֵּן הוּא מֻתָּר בַּהֲנָאָה. וְעַל-כֵּן הַמַּצְרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם. כִּי הֵם בְּנֵי חָם שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת, כִּי עִקַּר בְּחִינַת עַבְדוּת הוּא בְּמִצְרַיִם, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהָעֲבָדִים הֵם עַם הַדּוֹמֶה לַחֲמוֹר, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר. עַל-כֵּן הָיוּ עוֹבְדִים לְטָלֶה, כִּי רָצוּ לִינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַטָּלֶה שֶׁהוּא מִין בְּהֵמָה שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם וְהוּא סָמוּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רָצוּ לִינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַטָּלֶה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְהָבִיא טָלֶה לְקָרְבַּן פֶּסַח כְּדֵי לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַטָּלֶה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּלְהַפְסִיק יְנִיקָתָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם יְנִיקָה מִשָּׁם. וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ מִיָּד, וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הָאָבוֹת הָיוּ רוֹעֵי צֹאן עַל-יְדֵי הַצֹּאן שֶׁהֵם מִין בְּהֵמָה וּמְסוּכִים לַקְּדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה. כִּי הֶעָלָה הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה וַאֲפִלּוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא נַעֲשֵׂית מֶרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַצֹּאן שֶׁהָיָה רוֹעֶה צֹאן בְּבֵית לָבָן וְכַנַּ"ל שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, מוֹכֵר צֹאנוֹ וְלוֹקֵחַ לוֹ כָּל אֵלֶּה:

כִּי כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁזָּכָה לָהֶבְיאָם כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה הַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי הַצֹּאן כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה רוֹעֶה צֹאן וְזָכָה לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנַע רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וּכְשֶׁנִּכְנָע רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת נַעֲשָׂה הַכֹּל מָרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה אֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁהֵם מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְכַנַּ"ל. כִּי כֻּלָּם יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וּכְשֶׁנִּכְנָע רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת עַל-יְדֵי הַצֹּאן שֶׁהָיָה רוֹעֶה כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה הַכֹּל מָרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם. וּלְכְאוֹרָה קָשֶׁה קְרֵי לְהוֹ צֹאן וְקָרֵי לְהוֹ אָדָם. אַךְ בֶּאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הַשֶּׁבַח וְהַמַּעֲלָה שֶׁמְּשַׁבֵּחַ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁבְּשָׁבִיל זֶה הֵם דַּיְקָא קְרוּיִים אָדָם וְלֹא הָאֻמּוֹת הָעוֹלָם, כִּי בֶּאֱמֶת

גַּם הָאֻמּוֹת הָעוֹלָם הֵם בִּדְמוּת אָדָם אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינָם קְרוּיִים אָדָם מֵאַחַר שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְשַׁבֵּר רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם עַל-כֵּן הֵם כְּרוּכִים אַחַר מַעֲשֶׂה בַּהֲמִיּוּת אַחַר תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת שֶׁלָּהֶם וְעַל-כֵּן אֵינָם קְרוּיִים אָדָם, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם מְשֻׁבָּרִים רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וּמַעֲלִים מִבְּהֵמָה לְאָדָם, עַל-כֵּן הֵם קְרוּיִים אָדָם וְעִקַּר בְּחִינָה זוֹ שֶׁמַּעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת צֹאן כַּנַּ"ל. אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הָיוּ הָאָבוֹת רוֹעֵי צֹאן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַפָּסוּק מְכַנֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם צֹאן וְקוֹרֵא אוֹתָם בְּשֵׁם אָדָם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הֵם קְרוּיִים אָדָם. וְזֶהוּ, וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה רוֹעֶה צֹאן לִהְיוֹת רוֹעֶה צֹאן לִהְיוֹת יִשְׂרָאֵל וּלְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר שֶׁיִּזְכּוּ לְשַׁבֵּר רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁזֶּה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם. וְזֶה עִקַּר הַמְּלוּכָה עַל יִשְׂרָאֵל לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לָזֶה שֶׁיְּשַׁבְּרוּ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. וְעַל-כֵּן זָכָה דָּוִד לָזֶה עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה רוֹעֶה צֹאן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵאַחַר עָלוֹת הֲבִיאוֹ לִרְעוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהָבֵן בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּפֶטֶר חֲמוֹר, וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ. כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת חֲמוֹר, בְּחִינַת מִצְרִים הוּא מִן הָעֶרֶף, בְּחִינַת פַּרְעֹה. וְעַל-כֵּן צִוְּתָה תּוֹרָה "וַעֲרַפְתּוֹ", אֲבָל עִקַּר הַמִּצְוָה לִפְדּוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, מִצְוַת פִּדְיוֹן קוֹדֶמֶת וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַפֶּטֶר חֲמוֹר גַּם כֵּן מָרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַשֶּׂה הַנִּתָּן לַכֹּהֵן כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בַּמַּאֲמָר חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן (בְּסִימָן סא) שֶׁעִקַּר הַמְתָּקַת כָּל הַצְּמָצוּמִים וְכָל הַדִּינִים הוּא עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לְכָל צִמְצוּם וְצִמְצוּם, כִּי כָּל צִמְצוּם וְדִין נִמְשָׁךְ מִשֵּׂכֶל פְּרָטִי, כִּי כֻּלְּהוּ בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ. וְכָל אֵלּוּ הַשִּׂכְלִיּוֹת אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַמְתִּיק כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבְּלִין מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת וְכָל הַצְּמָצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשִׁי קְדֻשִׁים שֶׁעַל יָדוֹ נִמְתָּקִין כָּל צִמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר כִּלְאֵי בְּהֵמָה שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בִּשְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמוֹת יַחַד, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים, כִּי זֶה עִקַּר אָמָנוּת הַמְּלָאכָה לְצַמְצֵם הַדָּבָר בַּצְּמָצוּם הַזֶּה לְהוֹצִיא כְּלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וְכָל אֵלּוּ הַצְּמָצוּמִים שֶׁל כָּל הַשִּׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת צְרִיכִין לְתַקְּנָם וּלְהַמְתִּיקָן לְבָרֵר מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יָדוֹ נִתְקַלְּלוּ לט קְלָלוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל יְגִיעַת וְטִרְחַת כָּל הַלֵּט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג)

בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אוֹ הָעֵסֶק וְהַמְּלָאכָה בְּקֹדֶשׁ גְּדוֹלָה לְשֵׁם ה' כְּדֵי לְבָרֵר כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת לְבָרֵר כֻּלָּם מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ. וְעִקַּר הַהַמְתָּקָה וְהַבֵּרוּר שֶׁל כָּל הַלֹּט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים הוּא עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לְכָל מְלָאכָה וְצִמְצוּם, כִּי בְּכָל מְלָאכָה וּמְלָאכָה יֵשׁ אֵיזֶהוּ שֵׂכֶל שֶׁאֵין אָמָנוּת וּמְלָאכָה שֶׁלֹּא יְהִי בָּהּ אֵיזֶהוּ שֵׂכֶל וְחָכְמָה. וְזֶה הַשֵּׂכֶל יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה בְּשֵׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה עַל-כֵּן צְרִיכִין לְרָאוֹת לַעֲשׂוֹת הַמְּלָאכָה וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּקֹדֶשׁ גְּדוֹלָה לְקַשֵּׁר הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּהַמְּלָאכָה לְשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לְהַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי שֶׁל מַעְלָה הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ הַשֵּׂכֶל וְהַצִּמְצוּם שֶׁל אוֹתָהּ מְלָאכָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְתִּיקִין אוֹתוֹ הַצִּמְצוּם כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ אֵלָיו שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בִּבְצַלְאֵל שֶׁהָיָה הָרֹאשׁ שֶׁכָּל בַּעֲלֵי הָאֻמָּנִיּוֹת שֶׁעָסְקוּ בְּמְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה וְכוּ'. כִּי בְּצַלְאֵל הָיָה יוֹדֵעַ הַחָכְמָה וְהַתְּבוּנָה וְהַדַּעַת הַשַּׁיָּךְ לְכָל מְלָאכָה וּמְלָאכָה בְּחִינַת לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת לַעֲשׂוֹת בְּכָל מְלֶאכֶת וְכוּ', כִּי הָיָה יוֹדֵעַ לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת, דְּהַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבָה וְהַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לְכָל מְלָאכָה וּמְלָאכָה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּק הַצִּמְצוּם שֶׁל אוֹתָהּ הַמְּלָאכָה, כִּי יוֹדֵעַ הָיָה בְּצַלְאֵל לְצָרֵף אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בָּהֶם שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל דָּבָר וְדָבָר הֵם בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לְכָל דָּבָר וְדָבָר, כִּי בְּדִבֶּר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם (תְּהִלִּים לג) וּבְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר יֵשׁ בּוֹ חָכְמָה וְשֵׂכֶל, כִּי הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה, דְּהַיְנוּ הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁעַל יָדוֹ נִתְהַוָּה הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד), כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וּבְצַלְאֵל הָיָה יוֹדֵעַ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, דְּהַיְנוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לְכָל דָּבָר וְדָבָר מִבְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים שֶׁצִּמְצֵם ה' יִתְבָּרַךְ כָּל דָּבָר וְדָבָר עַד שֶׁנִּתְהַוָּה בַּדְּמוּת הַזֶּה וּבַתְּמוּנָה הַזֹּאת וְעַל-כֵּן הָיָה עוֹסֵק בְּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כִּי שָׁם הָיָה כָּל הַלֹּט מְלָאכוֹת, כִּי כָּל לֹט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן נִמְרְינָן (שַׁבָּת מט) כִּי הַמִּשְׁכָּן הִיא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כִּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַחָכְמוֹת וְכָל הַשִּׂכְלִיּוֹת שֶׁכֻּלָּם מְקֻבָּלִים מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַצִּמְצוּמִים וְכָל הַמְּלָאכוֹת נִמְשָׁכִים מֵהָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם וּמִמֶּנּוּ נִמְשְׁכוּ כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים וְשֶׁל כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, הֲנֵי נָשֵׁי דְּהִיגֵי דְּלָא לְמִשְׁתֵּי עַמְרָא מְשֻׁנְכָנָא אַב מִנְהָגָא. לְפִי שֶׁבָּטַל אֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי מֵהָאֶבֶן שְׁתִיָּה נִמְשְׁכִין כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים, כִּי כָּל צִמְצוּם

וְצִמְצוּם מְקַבֵּל מִשִּׁכְלוֹ שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ וְכֻלָּם מְקַבְּלִים מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָסוּר לַחָרֹשׁ וְלִמְשֹׁךְ וְלַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בִּשְׁנֵי בְּהֵמוֹת יַחַד, כִּי כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים זֶה בְּחִינַת בְּהֵמָה שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, כִּי הָרַחֲמָנוּת וְהַחֶסֶד הוּא בְּחִינַת דַּעַת וְהַצִּמְצוּם וְהַדִּין הוּא בְּחִינַת מְעוּט הַדַּעַת, כַּמְבֹאָר בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים וּצְרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַמְתִּיק וּלְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם. שֶׁזֶּה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הָאָדָם הוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם וְהוּא צָרִיךְ לְבָרֵר כָּל הַצִּמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בְּחִינַת בְּהֵמָה לְבָרָם מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מִדִּין לְחֶסֶד. וְצָרִיךְ לְבָרֵר וּלְהַמְתִּיק כָּל דִּין וְצִמְצוּם עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ דַּיְקָא שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַלֵּט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים כַּנַּ"ל לְבָרָם מִזֶּהֵמַת הַנָּחָשׁ וּלְהַמְתִּיקָן בִּבְחִינַת לֵט מַלְאָכוֹת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לָאָדָם לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בִּשְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמוֹת יַחַד, כִּי אָז נִתְעָרֵב שְׁנֵי מִינֵי צִמְצוּמִים יַחַד, שֶׁהֵם שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר אֲחִיזַת הַדִּין וְהַצִּמְצוּם שֶׁהוּא נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר בְּמָקוֹם שֶׁנִּתְמַעֵט הַדַּעַת בְּיוֹתֵר וְעַל-כֵּן בְּהֵמָה שֶׁהוּא תַּכְלִית מְעוּט וְהֶעְדֵּר הַדַּעַת לְגַמְרֵי עַל-כֵּן שָׁם אֲחִיזַת הַדִּין וְהַצִּמְצוּם בְּתַכְלִית וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ כִּי אִם כְּשֶׁהוּא לְמִינוֹ דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהַמְתִּיקוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ בַּצָּנוֹר הַשַּׁיָּךְ לוֹ, דְּהַיְנוּ בַּשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ, אֲבָל כְּשֶׁמְּעָרְבִים שְׁנֵי מִינִים יַחַד אָז נִתְעָרְבִים הַצִּמְצוּמִים וְאָז אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת כָּל אֶחָד לְשָׁרְשׁוֹ לַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ לְבַדּוֹ בִּפְרָטִיּוּת וְאָז אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקוֹ, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ לוֹ לְבַדּוֹ וְאָז כְּשֶׁאֵינָם נִמְתָּקִין מֵחֲמַת שֶׁנִּתְעָרְבוּ שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמוֹת שֶׁהֵם תַּכְלִית הַצִּמְצוּמִים יַחַד אָז נֶאֱחָז חַס וְשָׁלוֹם זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּאוֹתָהּ הַמְּלָאכָה מִלֵּט מְלָאכוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּהֶם, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם הוּא מִתַּעֲרֻבֶת שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת תַּעֲרֻבֶת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו, כִּי הֵם שְׁנֵי זִינֵי בִּישָׁא וְכוּ' וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה הֲלֹא גַּם בִּשְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת אָסוּר גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹת עִמָּם מְלָאכָה בְּיַחַד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. אַךְ בֶּאֱמֶת עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַמְתִּיק כָּל צִמְצוּם וְצִמְצוּם עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ לוֹ דַּיְקָא. וּכְשֶׁנִּתְעָרְבִין שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמוֹת יַחַד בִּשְׁעַת מְלָאכָה נִתְעָרְבִין הַצִּמְצוּמִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ. וְאָז נֶאֱחָז חַס וְשָׁלוֹם זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ מִתַּעֲרֻבֶת הַזֶּה שֶׁנִּתְעָרֵב בִּשְׁעַת הֶעְסֵק בְּל"ט מְלָאכוֹת שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' שֶׁהֵם הַלֵּט מְלָאכוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁנִּתְעָרְבִין שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמוֹת

בְּאִסּוּר, דְּהַיְנוּ בִּשְׁעַת חֲרִישָׁה וְכַיּוֹצֵא אֶפְלוּ שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת אֲזַי תֵּכֶף נִתְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם תַּעֲרֹבֶת הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר שֶׁהֵם תְּרֵי זַיְנֵי בִּישָׁא שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד חַס וְשָׁלוֹם נִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם בְּיוֹתֵר, כִּי זֶה נִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי תַּעֲרֹבֶת שֶׁל כָּל שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמוֹת אֲפִלּוּ טְהוֹרוֹת, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּתְעָרְבִין וְאֵין יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק הַצְּמָצוּם שֶׁל הַלֹּט מְלָאכוֹת אֲזַי נִתְעוֹרְרִין חַס וְשָׁלוֹם לט מְלָאכוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם לט קְלָלוֹת שֶׁהֵם זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲרוֹבוֹת תְּרֵי זִינָא בִּישָׁא שֶׁהֵם הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, שֶׁהֵם עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן כָּלְלָה הַתּוֹרָה אִסּוּר כִּלְאֵי בְּהֵמָה בְּשׁוֹר וַחֲמוֹר אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל שְׁנֵי מִינִים אֲסוּרִים אֲפִלּוּ שְׁנֵי מִינִים טְהוֹרִים, כִּי הַתּוֹרָה רָמְזָה לָנוּ הַפְּגָם הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כִּלְאֵי בְּהֵמָה אֲפִלּוּ טְהוֹרִים, כִּי נִתְעָרְבִים חַס וְשָׁלוֹם הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר תְּרֵי זִינָא בִּישָׁא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב אָבִינוּ לְעֵשָׂו, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְכוּ'. כִּי יַעֲקֹב הָיָה שׁוּפְרָהּ, מֵעֵין שׁוּפְרָהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן. וְהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּמּוּבָא. וְעֵשָׂו הוּא זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁעִקֵּר כֹּחוֹ כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר יַחַד עִם יִשְׁמָעֵאל שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּעֲרֹבֶת הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁלִּקַּח יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת מִמֶּנּוּ וְרָצָה עֵשָׂו לְנָקְמוֹ בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן הָלַךְ אֶל יִשְׁמָעֵאל וְלָקַח בִּתּוֹ כְּדֵי לְהִתְחַבֵּר עִם יִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם הִתְחַבְּרוּת הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצָא יַעֲקֹב מִבֵּית לָבָן לִקְרַאת עֵשָׂו שָׁלַח אֵלָיו, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁזָּכִיתִי לְבָרֵר וּלְתַקֵּן זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ עַד שֶׁאֶפְלּוּ הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר נִתְבָּרְרוּ וְנִמְתְּקוּ אֶצְלִי, כִּי אֶצְלִי כָּל עֵדֶר וְעֵדֶר לְבַדּוֹ וַאֲנִי מְבָרֵר כָּל מִין וָמִין לְבַדּוֹ עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ וְכָל הַשִּׂכְלִיּוֹת הַשַּׁיְכִים לְכָל דָּבָר וְדָבָר כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת שֶׁהִיא מְקֹבֶלֶת מֵחָכְמָה עִלָּאָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל מִקֹּדֶשׁ קָדָשִׁים, מֵאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַהֶמְתֵּקָה בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ הַסְּמִיכוּת, עִם לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד עַתָּה וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, עִם לָבָן גַּרְתִּי וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת שָׁמַרְתִּי, הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי תַּרְיַ"ג מִצְוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת וְהַהֶמְתֵּקוֹת שֶׁל כָּל הַצְּמָצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם. עַל-יְדֵי-זֶה וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה שֶׁזָּכָה לְבָרֵר וּלְהַמְתִּיק כָּל מִין וָמִין לְבַדּוֹ עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַפָּרְטִי הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁכָּלוּל בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִתְחִיל מִשּׁוֹר וַחֲמוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר וְכוּ'. כִּי שָׁם עִקַּר הַבְּרוּר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב הַדּוֹרוֹן לְעֵשָׂו מִכָּל מִין וּמִין בְּהֵמָה נָתַן בְּיַד עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ לְהוֹדִיעַ לְעֵשָׂו שֶׁאֵינוֹ עוֹבֵר חַס וְשָׁלוֹם עַל אִסּוּר כִּלְאֵי בְּהֵמָה וְאָצְלוֹ כָּל מִין וָמִין מְבֹרָר לְבַדּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל מִין וּמִין בְּהֵמָה נִמְתָּק

עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת עִשָּׂו וְיִשְׂמָעֵאל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי יִהְיֶה עִשָּׂו נִכְנָע תַּחְתָּיו:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּשַׁבָּת, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ, 'שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ' דַּיְקָא, כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי שַׁבָּת הִוא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם. כִּי בְּשַׁבָּת נִתְּנָה תּוֹרָה. שֶׁהִיא נַפְקָת מֵחָכְמָה עִלָּאָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּשַׁבָּת נִתְבַּטְּלִין כָּל הַלֵּט מְלָאכוֹת. וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁהַזְּהִירָן עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הַזְּהִירָן מִתְּחִלָּה עַל שַׁבָּת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וְזִכּוּךְ הַלֵּט מְלָאכוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הוּא עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין כָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת וְכָל הַצְּמָצוּמִים וְשָׁם נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּשָׁרְשָׁן הָעֶלְיוֹן. וְעַל-כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה עַל שְׁבִיתַת בְּהֵמָה בְּשַׁבָּת וּכְלָלָם כֻּלָּם בְּשׁוֹר וַחֲמוֹר, כִּי צָרִיכִין בְּשַׁבָּת לִתֵּן נַיָּחָא לְהַבְּהֵמָה מִכָּל מְלָאכָה כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִמְתָּק הַמְּלָאכָה וְהַצְּמָצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי בְּטוּל הַמְּלָאכָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם עוֹלִין וְנִכְלָלִין בִּבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁהִיא נַיָּחָא לְכֹלָּא שֶׁשָּׁם נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת וְכָל הַצְּמָצוּמִים לְנַמְרֵי וְשָׁם נִמְתָּקִין כֻּלָּם עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת גַּם עַל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל לְקַדֵּשׁ כָּל הַלֵּט מְלָאכוֹת, כִּי עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין כֻּלָּם וְנִתְבָּרְרִים בִּבְחִינַת לֵט מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּלָלָה הַתּוֹרָה כָּל הַבְּהֵמוֹת בְּשׁוֹר וַחֲמוֹר, כִּי שָׁם עִקַּר הַבִּרּוּר מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם עֲשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר תְּרֵי זִינָא בִּישָׁא. וְעַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין נַיָּחָא מִלֵּט מְלָאכוֹת אֲפִלּוּ לִבְהֵמָה בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אָחְרָא אֲפִלּוּ מִשּׁוֹר וַחֲמוֹר וַאֲזַי הַשּׁוֹר וַחֲמוֹר נִכְלָלִין בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת בִּבְחִינַת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ כָּמוֹךָ. 'כָּמוֹךָ' דַּיְקָא שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּהֵמָה בְּאָדָם שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק כָּל צְמָצוּם וְצִמְצוּם שֶׁהוּא בְּהֵמָה עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּשֶׁבָּרַח מִלִּפְנֵי עֵשָׂו כְּתִיב, וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם וְכוּ' וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וְכוּ'. וְאָז נִכְלְלוּ כָּל הָאֲבָנִים וְנַעֲשׂוּ אֶבֶן אֶחָד, כִּי כֻּלָּם נִכְלְלוּ בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם שָׁכַב יַעֲקֹב. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהֶמְתֵּקָה שֶׁל כָּל הַצְּמָצוּמִים עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. עַל-כֵּן הָיָה זֹאת בְּעֵת שֶׁבָּרַח מֵעֵשָׂו, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת עֵשָׂו עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמַךְ יַחַד וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וְכוּ' לְהַלִּיכַת עֵשָׂו אֶל יִשְׂמָעֵאל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה עֵשָׂו כִּי בֵּרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְכוּ'. וַאֲזַי נִתְקַנֵּא בּוֹ וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו וְלִנְקֹם בּוֹ. וְעַל-כֵּן הָלַךְ אֶל יִשְׂמָעֵאל כְּדֵי שֶׁיִּתְחַבְּרוּ חַס

וְשָׁלוֹם תְּרֵי זִינָא בִּישָׁא הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וְכוּ'. וְאָז, וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם שָׁהוּא הָאֶבֶן שְׁתִיָּה וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וְכוּ'. וְנִכְלְלוּ כֻּלָּם בְּאֶבֶן אַחַת, דְּהַיְנוּ בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַמְתָּקוֹת כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי הַשִּׁכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים הַשַּׂיָּכִים לָהֶם, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל מֵהָאֶבֶן שְׁתִיָּה עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַהַמְתָּקָה בִּכְלָל וּבִפְרָט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-יְדֵי הַהַמְתָּקָה זוֹ עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלְלוּ כָּל הַצְּמְצוּמִים בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שׁוֹר וַחֲמוֹר שֶׁאֲחִיזָתָם מִדִּינִים כְּשֶׁאֵין נִמְתָּקִין הַצְּמְצוּמִין עַל-יְדֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת וְהַכְּלָאִים חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קֹדֶם שֶׁבָּא יַעֲקֹב לַמָּקוֹם הַהוּא לְהָאֶבֶן שְׁתִיָּה עָסַק מִקֹּדֶם בַּתּוֹרָה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנִים בְּבֵית עֵבֶר כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִפָּסוּק זֶה וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. בַּמָּקוֹם הַהוּא שָׁכַב וְכוּ', כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁעָסַק בַּתּוֹרָה מִקֹּדֶם בְּבֵית עֵבֶר, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זָכָה לָבֹא לַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁזָּכָה לִכְלֹל כָּל הַצְּמְצוּמִים בְּשָׁרְשָׁן בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הָאֲבָנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵהֶם אֶבֶן אֶחָד כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתְּקוּ כָּל הַדִּינִים וְנִתְבַּטֵּל אֲחִיזַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כַּנַּ"ל, כִּי לִכְלֹל בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא נִפְקַת מֵחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁעַל יָדָהּ דַּיְקָא יְכוֹלִין לַעֲלוֹת וְלִכְלֹל בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה. בִּבְחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ז

וְעַל-כֵּן הֲבִיא ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת לִפְנֵי הָאָדָם לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ, כִּי הַשֵּׁם וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת הוּא הַחִיּוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא הַשַּׂיָּךְ לְכָל מִין וָמִין שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ וְכֻלָּם נִמְשָׁכִין מֵהָאָדָם שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַשִּׁכְלִיּוֹת, כִּי הָאָדָם נִבְרָא מִמְּקוֹם הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה. עַל-כֵּן הוּא יוֹדֵעַ כָּל הַשִּׁכְלִיּוֹת הַפְּרָטִיִּים הַשַּׂיָּכִים לְכָל בְּהֵמָה וְחַיָּה שֶׁהוּא שְׁמָם וְחִיּוּתָם, כִּי הוּא צָרִיךְ לְבָרְרָם לְהַעֲלוֹת כָּל מִין וָמִין לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָלִים כֻּלָּם בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלְלוּ הַבְּהֵמוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הָיוּ כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת מֻכְרָחִים לִכָּנֵס לְתוֹךְ תֵּבַת נֹחַ, כִּי תֵּבַת נֹחַ הוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִכְנָס לְשָׁם. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת תִּקֻּף הַדִּין שֶׁל הַמַּבּוּל הֻכְרְחוּ כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת לִכָּנֵס לְתוֹךְ תֵּבַת נֹחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק כָּל צְמְצוּם וְצִמְצוּם עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִכְנְסוּ לְמִינֵיהֶם דַּיְקָא. אוֹתָן שֶׁדָּבְקוּ בְּמִינָם וְלֹא עָבְרוּ

עַל אִסּוּר כִּלְאֵי בְּהֵמָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְתֵבַת נֹחַ לְתוֹךְ בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה כִּי אִם כְּשֶׁנִּזְהָרִין מִכִּלְאַיִם שֶׁיִּהְיֶה כָּל מִין וָמִין לְבַדּוֹ שֶׁאָז נִמְתָּק כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁמְּקַבֵּל מֵאֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְתִּיק הַצְּמָחוּמִים עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לְהַכְלִיל שָׁם כִּי אִם לְמִינוֹ, כִּי צְרִיכִין לְכַלֵּל שָׁם דֶּרֶךְ הַצְּמָחוּם וְהַצְּנוֹר שֶׁנִּמְשָׁךְ דֶּרֶךְ שָׁם מֵהָאֶבֶן שְׁתִיָּה. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְעָרֵב הַמִּינִים, כִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לְהַכְלִיל שָׁם וּלְקַבֵּל הַמְתָּקָה מִשָּׁם לֹא בְּכָלָל וְלֹא בְּפֶרֶט וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִכְנְסוּ כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת וְכוּ' לְתֵבַת נֹחַ אוֹתָן שֶׁדָּבְקוּ בְּמִינָם דַּיְקָא. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתְּקוּ שָׁם כָּל הַצְּמָחוּמִים וְכָל הַדִּינִים הַקָּשִׁים שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם אָז. וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְצֵאת מִשָּׁם לְמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם יָצְאוּ מִן הַתֵּבָה. כִּי חָזַר וְיָצָא כָּל מִין וָמִין מִן הַתֵּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַצְּמָחוּמִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִקְרִיב נֹחַ מֵהֶם קָרְבָּנוֹת, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הוּא בְּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַצְּמָחוּמִים עַל-יְדֵי הַשִּׂכְלִיִּים הַשַּׁיָּכִים לָהֶם כַּנַּ"ל, כִּי נֹחַ מְבָרֵר וּמְתַקֵּן וּמַמְתִּיק כָּל הַלֹּט מְלֹאכוֹת מְזֻהָמַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה וְכוּ'. כִּי נֹחַ הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּמּוּבָא, בְּחִינַת נַיְחָא לְעִלָּאִין נַיְחָא לְתַתָּאִין וְכוּ' וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ נִמְתְּקוּ כָּל הַצְּמָחוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת לֹט מְלֹאכוֹת, בְּחִינַת כָּל מִינֵי בְּהֵמוֹת לְמִינֵיהֶם, כִּי כֻּלָּם נִמְתְּקוּ וְנִתְבָּרְרוּ עַל-יְדֵי תֵּבַת נֹחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְכָל הַצְּמָחוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם. עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה צְרִיכִין לִהְיוֹת כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְאִם נִדְבָּק אוֹת לְאוֹת פָּסוּל, כִּי כָּל אוֹת וְאוֹת הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל שֶׁמְּקַבֵּל מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל דֶּרֶךְ הַצִּנּוֹר הַשַּׁיָּךְ לוֹ. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק הַצְּמָחוּם הַשַּׁיָּךְ לוֹ. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אוֹת שֶׁיִּהְיֶה בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְאָסוּר שֶׁיִּדָּבְקוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה זֶה בָּזֶה. כְּדֵי שֶׁלֹּא לְעָרֵב הַצְּמָחוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים שֶׁאָז אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקָם וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אָדָם מֻתָּר עִם כֶּלֶן לַחֲרֹשׁ וְלִמְשֹׁךְ וְכוּ', כִּי הָאָדָם הוּא הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא מַמְתִּיק כָּל הַצְּמָחוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם הִתְחַבְּרוּת וְתַעֲרֻבֶת עִם הַבְּהֵמוֹת אַדְרַבָּא, הָאָדָם הוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא הַהַמְתָּקָה שֶׁלָּהֶם. וְעַל-כֵּן אֵין בָּהָאָדָם דִּין כִּלְאַיִם עִם הַבְּהֵמוֹת וּמֻתָּר עִם כֶּלֶן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה לַחֲרֹשׁ וְלִמְשֹׁךְ, כִּי הָאָדָם אֵינוֹ מִתְעָרֵב וּמִתְחַבֵּר עִם הַבְּהֵמָה כְּלָל, כִּי הוּא הַשֵּׂכֶל וְהַהַמְתָּקָה שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו׃

עַל-פִּי הַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה וְכוּ' בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ב עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה וּמַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בַּסּוֹף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, כִּי יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת עֲצָבוּת וְכוּ'. אֲבָל שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת בֵּן, בְּחִינַת נַיְחָא לְעִלָּאִין וְתַתָּאִין, בְּחִינַת שִׂמְחָה וְכוּ', בְּחִינַת זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ, כִּי שַׁבָּת מְנַחֵם וּמְשַׁמֵּחַ הַכֹּל מִן הָעֲצָבוּת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם נִבְרָא פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה וְזֶה כְּנֶגֶד שֵׁכֶל הָאֱנוֹשִׁי שֶׁפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת יִהְיֶה נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, כִּי בַּשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת רַק עַל-יְדֵי שַׁבָּת שֶׁאָנוּ זוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הָאַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, כִּי שַׁבָּת מוֹרֶה עַל אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא כֻּלָּם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְשָׁבַת בְּשַׁבָּת וְזֹאת הַבְּחִינָה לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ זֹאת הַבְּחִינָה יְקָרָה מְאֹד אֲפִלּוּ אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ', כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט לְמַטָּה נִתְגַּלֶּה גַּם לְמַעְלָה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם׃

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר כִּלְאֵי בְּהֵמָה שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בִּשְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה, כִּי כָּל מִין וָמִין הוּא בְּחִינַת פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה וְאָנוּ צְרִיכִים לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַמִּינִים הַמְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּדַעַת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת כְּמִבְאָר לְעֵיל שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד שֵׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי אַף-עַל-פִּי-כֵן אָנוּ צְרִיכִים לְהַשְׂלִיךְ שִׂכְלֵנוּ וְדַעְתֵּנוּ וְלֵידַע הָאֱמֶת שֶׁאֵין בְּכֹחַ שִׂכְלֵנוּ לְהָבִין פְּלָאֵי בְּרִיּוֹתָיו רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה וּלְהַאֲמִין בֶּאֱמֶת שֶׁלֵּמָה שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְלֶאֱמוּנָה זֹאת זוֹכִין עַל-יְדֵי שַׁבָּת, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בִּשְׁנֵי מִינִים בְּיַחַד כִּי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת הֵם עוֹבְדִין דְּחֹל בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, אֲבָל בְּשַׁבָּת בְּטֵלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת וְעִקַּר אֲחִיזַת הָעֲצָבוּת שֶׁבְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בְּהַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם, בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וּצְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הַלֵּט מְלָאכוֹת בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת עַל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, הַיְנוּ עַל כָּל הַלֵּט מְלָאכוֹת לְבָרְרָם מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מֵעֲצָבוּת מִבְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה,

כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ כָּרָאוּי אֲזַי אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה מְלָאכָה מֻהֲלֶטֶת מְלָאכוֹת בַּחֹל הוּא גַּם כֵּן בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ (בְּסִימָן לח בְּאוֹת ז) וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַלֵּט מְלָאכוֹת בְּחֹל הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם הַקְּדֻשָּׁה וְהַשְׁמָחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שְׁזֹאת הַבְּחִינָה יְקָרָה מְאֹד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בְּשִׂכְלָ אֱנוֹשִׁי רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשְׁמָחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר כִּלְאַיִם שֶׁאָסוּר לְעָרֵב שְׁנֵי מִינִים יַחַד כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַגְבִּיר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּיוֹתֵר עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּאֶפְשָׁרִי לְגַלּוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט, כִּי גַּם עַתָּה בְּחִינָה זֹאת יְקָרָה מְאֹד, כִּי הוּא כְּנֶגֶד שֵׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי שֶׁפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט כַּנַּ"ל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל מִין וָמִין בְּחָכְמָה נִפְלָאָה שֶׁדַּיְקָא עַל יָדוֹ יוּכַל לְהִתְגַּלּוֹת אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט. אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל מִין וָמִין מְשֻׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה רוֹאִין גְּבוּרוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו עַד אֵין חֵקֶר. שֶׁבָּרָא בְּרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מְשֻׁנֶּה מְאֹד מֵחֲבֵרוֹ. וְכֻלָּם נִמְשָׁכִין מֵאַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה. כִּי כָּל הַבְּרוּאִים לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא כְּדֵי לֵידַע וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הִמְשִׁיךְ כָּל מִין וָמִין שֶׁבָּרָא מֵאַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט וְנָתַן בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד כֹּחַ כָּזֶה שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַמִּינִים הָאֵלּוּ הַמְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה שֶׁהֵם פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתַּנּוֹת דַּיְקָא עַל יָדָם יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְיֵדְעוּ כֹּחַ גְּבוּרוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' וְכוּ'. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מִמָּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁשּׁוֹמְרִין סֵדֶר הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה כָּל מִין וָמִין לְבַדּוֹ. אֲבָל כְּשֶׁמְּעָרְבִין כִּלְאַיִם חַס וְשָׁלוֹם מְשַׁנִּין סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית וּמַגְבִּירִין בְּחִינַת הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתַּנּוֹת יוֹתֵר מִדַּאי עַל-יְדֵי שֶׁמְּעָרְבִין שְׁנֵי מִינִים מְשֻׁנִּים יַחַד עַד שֶׁנַּאֲחֹז בָּהֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁאֲחִיזָתָן מִתַּעֲרוֹבוֹת וְכִלְאַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ אֵלּוּ הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתַּנּוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּיַחַד שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה שֶׁיַּחֲזֹר וְיִכָּלֵל בְּאַחְדּוּת הַפָּשׁוּט כִּי אִם דֶּרֶךְ הַשְׁבֵּיל וְהַצִּנּוֹר שֶׁנִּמְשָׁךְ דֶּרֶךְ שָׁם מִשָּׁרְשׁוֹ מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט. וְאָז נִתְגַּלֶּה עַל יָדוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט. אֲבָל כְּשֶׁמְּשַׁנִּין סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי כִּלְאַיִם וְתַעֲרוֹבוֹת נִתְעָרֵב הַדֶּרֶךְ וְהַסֵּדֶר עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּעֲלֶה לְשָׁרְשׁוֹ לְכְלֹל בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט וְאָז חִיּוּתוֹ רַק דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת. וְאָז מִתְגַּבְּרִים הַשְּׁנוּיִים בְּיוֹתֵר עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר אִסּוּר כִּלְאַיִם הוּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה, כִּי אָז בִּשְׁעַת מְלָאכָה צְרִיכִין לְזַהֵר

בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל כְּדֵי לְבָרֵר הַלֹּט מְלָאכוֹת מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע מֵעַצְבוּת מִבְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כַּנַּ"ל. וּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁמַּעֲרֶב כִּלְאַיִם בִּשְׁעַת מְלָאכָה הוּא פּוֹגֵם בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְעַל-כֵּן הָאִסּוּר בִּשְׁעַת מְלָאכָה דַּיְקָא, כִּי אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁהַזְּכִירָה תּוֹרָה שׁוֹר וְחֲמוֹר דַּיְקָא. אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל שְׁנֵי מִינִים אֲסוּרִים, כִּי שׁוֹר וַחֲמוֹר הֵם בְּחִינַת קְלִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כַּמּוּבָא. וְעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל הֵם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּקֻשָּׁר לְשַׁבָּת שֶׁעַל יָדוֹ מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל הֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת הֶהָפֶךְ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כְּלוּלִין בְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה רַבִּי יוֹחָנָן מִשְׁתַּעֵי (בְּסִימָן טז) שֶׁכָּל הָעַכּוּ"ם נִכְלָלִים בִּשְׁתֵּי אֻמּוֹת שֶׁהֵן עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל. וְשִׁבְעִים אֻמּוֹת הֵם הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁהֵם הֶהָפֶךְ מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא שַׁיָּךְ רַק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת, (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר). וְנִמְצָא שֶׁעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם כְּלִלְיוּת הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת הֵם הֶהָפֶךְ מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּקֻשָּׁר לְשַׁבָּת, כִּי הֵם בְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ זֶהֲמַת הַלֹּט מְלָאכוֹת הַשּׁוֹלְטִין בִּימֵי הַחֹל כְּשֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין אוֹתָם עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְתוֹךְ יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל כִּי אִם עַל-יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּקֻשָּׁר לְשַׁבָּת שֶׁזּוֹכִין אֵלָיו עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁמַּאִיר בְּהַדִּבּוּר וְכוּ' וְעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל הֵם הֶהָפֶךְ הָאֱמֶת לְיַעֲקֹב, כִּי הֵם בְּחִינַת אַנְשֵׁי דְּמִים יִשְׁנְאוּ תָּם הַמְזֻכָּר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הֵם אַנְשֵׁי דָּמִים בְּוַדַּאי, כִּי עֵשָׂו הוּא אַדְמוֹנִי מָלֵא דָּם. וְנֶאֱמַר בּוֹ "וְהוּא עָיֵף" מִן הָרְצִיחָה. וְכֵן יִשְׁמָעֵאל נֶאֱמַר בּוֹ, וַתִּרְא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר מְצַחֵק. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, עַל שְׁפִיכַת דָּמִים גַּם כֵּן. וְעַל-כֵּן הֵם הֶהָפֶךְ הָאֱמֶת, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֵּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר, כִּי הֵם הַהֶפֶךְ מִבְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה, בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד לְאַבְרָהָם, כִּי הֵם בְּחִינַת הַסִּיגִים וְהַפְסֹלֶת, בְּחִינַת תַּקְפָּא דִּדִינָא קַשְׁיָא, בְּחִינַת מֹץ וְתֶבֶן שֶׁמְּשָׁם הַקַּשְׁיוֹת הַחוֹפְפִין עַל הֲלָכָה שֶׁאֵינָם מַנִּיחִין לְבָרֵר הֲלָכָה, כַּמּוּבָן בַּתְּקוּנִים, כִּי הֵם אֵינָם בּוֹחֲרִים בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה. כִּי בָּחֲרוּ לְחֶלְקָם הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמְּלֵא עֲצָבוּת וְיָגוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. וְנִמְצָא שֶׁעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל הֵם בְּהֶפֶךְ מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְתוֹךְ שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְעַל-כֵּן הִזְכִּירָה הַתּוֹרָה אִסּוּר כִּלְאֵי

בְּהֵמָה עַל שֵׁם תַּעֲרֹבֶת שׁוֹר וַחֲמוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת תְּרֵי זִינָא בִּישָׁא שֶׁהֵם עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר וּבַכְּתָבִים, לְהוֹרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי כִּלְאֵי בְּהֵמָה שֶׁמְּחַבְּרִין שְׁנֵי מִינֵי בַּעֲלֵי חַיִּים בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת אֵיזֶה מְלָאכָה מִלֹּט מְלָאכוֹת. עַל-יְדֵי-זֶה פּוֹגְמִין בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי גּוֹרְמִין שֶׁמִּתְחַבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם תְּרֵי זִינָא בִּישָׁא שֶׁהֵם שׁוֹר וַחֲמוֹר דִּקְלִפָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל הֵם הַהֵפֶךְ מִכָּל זֶה כַּנַּ"ל, שֶׁזָּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַפְּנָם שֶׁגּוֹרְמִין עַל-יְדֵי הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי מִינִים בִּשְׁעַת מְלָאכָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּשַׁבָּת, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ וְכוּ'. 'שׁוֹר וַחֲמוֹר' דַּיְקָא. אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּעִנְיַן דִּין שְׁבִיתַת בְּהֵמָה מְצֻוִּים עַל שְׁבִיתַת כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת רַק עִקַּר הַמִּצְוָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שְׁבִיתָה וְנִיחָא עַל בְּחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר לְהַכְנִיעַ מֵהֶם אֶחִיזַת שׁוֹר וַחֲמוֹר דִּקְלִפָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁהֵם עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ הַנֶּאֱחָז בִּימֵי הַחֹל בְּהַל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, כִּי הָיָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה., עַל-כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, כַּמּוּבָא. כִּי יַעֲקֹב הוּא עִקַּר הָאֱמֶת הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, כִּי יַעֲקֹב זָכָה לְכָל שְׁלֹשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת שֶׁהֵם, תְּפִלָּה וְתוֹרָה וְשִׁדּוּכִים, כִּי נֶאֱמַר בּוֹ, וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וְכוּ', וְהוּא הֶעֱלָה אֶת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת לִבְחִינַת בַּיִת, כִּי יַעֲקֹב קָרְאוֹ בַּיִת, (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה מִשְׁפָּטִים בְּסִימָן י) וְזָכָה לַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עִם לָבָן גַּרְתִּי וַתְּרַי"ג מִצְוֹת שָׁמַרְתִּי. וְזָכָה לְשִׁדּוּכִים אֲמִתִּיִּים דִּקְדֻשָּׁה, כִּי זָכָה לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִם זִוּוּגָיו הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם רָחֵל וְלֵאָה וְכוּ' שֶׁעַל יָדָם הֶעֱמִיד מִטָּה שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסֹלֶת שֶׁמֵּהֶם יָצְאוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן שָׁמַר יַעֲקֹב אֶת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הָיָה עַל-יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לְהַעֲמִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה לוֹ דֵּעָה מְיֻחֶדֶת, כִּי כָּל אֶחָד מֵהַשְּׁבָטִים הָיָה גָּוֶן מְיֻחָד כְּפִי גּוֹן אַבְנוֹ שֶׁבַּחֹשֶׁן, הַיְנוּ בְּחִינַת פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ וְכֻלָּם כְּאֶחָד נִכְלְלוּ בְּדֵעָה אֶחָד וְאָמְרוּ בְּפֶה אֶחָד בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת יַעֲקֹב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד. שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כְּשֶׁרַבִּים מַסְכִּימִים לְדֵעָה אַחַת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲלָכָה כְּרַבִּים, עַיֵּן שָׁם. כִּי אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁבִּימֵיהֶם לֹא נִתְבָּרֵר בִּשְׁלֵמוּת עֲדַיִן קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל עַל-כֵּן לֹא זָכָה כָּל אֶחָד לְהַעֲמִיד כִּי אִם בֵּן אֶחָד בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ אַבְרָהָם הֶעֱמִיד יִצְחָק לְבַדּוֹ וְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב לְבַדּוֹ. וּבֶן הַשֵּׁנִי שֶׁהָיָה לְאַבְרָהָם שֶׁהָיָה לוֹ דֵּעָה מְשֻׁנָּה בְּוַדַּאי כִּי אֵין דּוֹמָה דַּעַת אָדָם אֶחָד לַחֲבֵרוֹ. וְתֵכֶף שֶׁהִגִּיעַ הָאֱמוּנָה לִשְׁנֵי דֵּעוֹת נֶאֱחַז זֶהֱמַת

הַנָּחָשׁ בִּישְׁמָעֵאל שֶׁהָיָה בְּחִינַת פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה דֵּעָה מְשֻׁנָּה מִיִּצְחָק עַד שֶׁלֹּא זָכָה לַהֲפֹךְ דַּיְעָתוֹ הַמְשֻׁנָּה לְהַכָּלַל בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט. וְכֵן עֵשָׂו שֶׁהָיָה מְשֻׁנֶּה מִיַּעֲקֹב לֹא זָכָה לְהִכָּלֵל עִם יַעֲקֹב בְּדֵעָה אַחַת, לְעִנְיַן עִקַּר יְסוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אָז לֹא נִתְבָּרְרָה הַזֶּהֱמָא בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת יִסָּכְמוּ עַל עִקַּר יְסוֹד הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכָל הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט, אֲבָל יַעֲקֹב זָכָה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת כִּי זָכָה לְהַעֲמִיד בָּנִים הָרְבֵּה שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁכָּל אֶחָד הָיָה לוֹ דֵּעָה מְשֻׁנָּה, כִּי הָיָה בְּחִינַת גָּוֵן מְיֻחָד בְּחִינַת פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לְעִנְיַן יְסוֹד הָאֱמוּנָה כֻּלָּם הִסְכִּימוּ לְדֵעָה אַחַת וְאָמְרוּ בְּפֶה אֶחָד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' ה' אֶחָד. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כְּשֶׁרבִּים שֶׁמְּשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם מַסְכִּימִים לְדֵעָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה יַעֲקֹב לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. כִּי זָכָה לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִים בְּשׁוֹר וַחֲמוֹר וּלְהַכְנִיס גַּם בְּחִינַת הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר תַּחַת יַד הַקְּדֻשָּׁה, כִּי יַעֲקֹב נִשְׁמַר מִכְּלִאַיִם שֶׁלֹּא לְחַבֵּר שְׁנֵי מִינִים בְּיִחַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה בְּהַדּוֹרוֹן שֶׁשָּׁלַח לְעֵשָׂו, "וַיִּתֵּן בְּיַד עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ" וְכוּ', לְהוֹרוֹת שֶׁנִּזְהַר מִכְּלָאִים, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, הַיְנוּ שֶׁבִּימֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשִׁים עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַדֶּרֶךְ הַזֶּה שֶׁל תּוֹדָה הוֹדָאָה בָּעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לַעֲסֹק תָּמִיד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ מִימוֹת עוֹלָם עַד הֵנָּה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. וְלִזְכֹּר הֵיטֵב וְלִבְלִי לִשְׁכֹּחַ כָּל הַטּוֹבוֹת הַנּוֹרָאוֹת שֶׁגּוֹמֵל עִמָּנוּ בְּכָל עֵת וָעֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאַל תִּשְׁכַּח כָּל גְּמוּלָיו". כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁל הוֹדָאָה וְתוֹדָה הוּא דֶּרֶךְ נִפְלָא מְאֹד לְהִתְקָרֵב עַל יְדוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְיגוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת. וּכְתִיב, "אָדָם לְעָמָל יוּלָּד קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז". וְאֵין טוֹב בָּעוֹלָם כִּי אִם הַתּוֹרָה כִּי אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה (אָבוֹת פֶּרֶק ג). וּמֵעֹצֶם הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין וְהַמְּנִיעוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם קָשֶׁה וְכָבֵד עַל הָאָדָם לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲפִלּוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן וּלְפָרֵשׂ צָרָתוֹ לְפָנָיו ה' יִתְבָּרַךְ גַּם כֵּן קָשֶׁה מְאֹד מֻחְמַת רִבּוּי הַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁאוֹטְמִין אֶת לִבּוֹ עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ אֶת פִּיו וְלֹא לְהִתְקָרֵב לְשׁוּם עֲבוֹדָה תַּמָּה כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד וְאֶחָד הַכְּבֵדוּת שֶׁיֵּשׁ עָלָיו בְּכָל פַּעַם וּפַעַם בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עֵצָה גְּדוֹלָה לָזֶה שֶׁבְּכָל פַּעַם יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ אֶת כָּל הַטּוֹבוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת וְהַנִּצְחִיּוֹת שֶׁעָשָׂה ה'

יִתְבָּרַךְ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעַמָּנוּ עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת וְהָעִקָּר מַה שֶּׁזָּכָה לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל בִּכְלַל מְקַבְּלֵי הַתּוֹרָה וְהִבְדִּילוֹ מִן הַתּוֹעִים בְּדַרְכֵי הַמְחַקְרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים וְכוּ' הַנְּהוּגִים עַכְשָׁו בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אִם יִסְתַּכֵּל הֵיטֵב עַל כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו מֵעוֹדוֹ יִרְאֶה וְיָבִין חַסְדֵי ה' וְטוּבוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו עָלָיו בְּלִי שִׁעוּר. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם בְּהַשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ וְכוּ' וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּנִשְׁמַת, אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וְכוּ' אֵין אָנוּ מַסְפִּיקִין לְהוֹדוֹת לְךָ ה' וְכוּ' עַל אַחַת מֵאֶלֶף, אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ:

הַכְּלָל, שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה גֹּדֶל צָרוֹתָיו בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן שֶׁהוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד כְּמוֹ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ וְגַם בִּפְרָנְסָה וּבְגוּף יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן יִסּוּרִין כְּמוֹ שֶׁשָּׁכִיחַ בְּרֹב הָעוֹלָם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה צָרָה מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם הוּא צָרִיךְ לְבַל יִתְבַּלְבֵּל לְגַמְרֵי מֵהֲמַת הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין חַס וְשָׁלוֹם. רַק בְּכָל עֵת וָעֵת בִּפְרָט בְּעֵת צָרָה חַס וְשָׁלוֹם יִתֵּן עֵינֵי לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב עַל חַסְדֵי ה' וְטוֹבוֹתָיו שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ עַד הֵנָּה. כִּי כָּל אָדָם כְּמוֹ שֶׁהוּא מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל וּמַנִּיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין בְּכָל יוֹם וּמְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם וְיוֹם רָאוּי לוֹ לִתֵּן הוֹדָאָה וְתוֹדָה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל עִסְקּוֹ חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ עָלָיו שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלֵי הַתּוֹרָה מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁכָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ כַּמָּה טוֹבוֹת נִפְלָאוֹת בִּפְרָטִיּוּת שֶׁגָּמַל ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ מֵעוֹדוֹ עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם וְצָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה לִבּוֹ נָכוֹן בָּטוּחַ שֶׁגַּם עַתָּה ה' יִתְבָּרַךְ לֹא יָסִיר חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ מֵאִתּוֹ וְיִחַזֵּק אֶת לִבּוֹ לְצָעֳקָ וּלְהִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּצַיְּלֵהוּ גַּם עַתָּה מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד, מִי יְבַיְּלֵנִי עִיר מִבְצָר מִי נָחֲנִי עַד אֱדוֹם הֵינִיחַ שְׁמִי שֶׁעָזַר לִי עַד הֵנָּה וְנָחֲנִי עַד אֱדוֹם הוּא יוֹבִיְּלֵנוּ עִיר מִבְצָר גַּם כֵּן. וְזֶה, מְהַלֵּל אֶקְרָא ה', שֶׁטָּרֵם שֶׁאֲנִי קוֹרֵא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל צָרוֹתַי אֲנִי מְהַלְּלוֹ וּמְשַׁבְּחוֹ עַל הַטּוֹבוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמִּי עַד הֵנָּה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה אֲנִי יָכוֹל לְקָרוֹתוֹ כְּנַ"ל. וְזֶה, זְבַח לֵאלֹקִים תּוֹדָה וְכוּ' וּקְרָאנִי בְּיוֹם צָרָה, הַיְנוּ שֶׁגַּם קֹדֶם שֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה שֶׁל עַכְשָׁו וּצְרִיכִין לִקְרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין מִקֹּדֶם לְהָבִיא תּוֹדָה עַל הֶעָבָר כַּנַ"ל. וְאָז דַּיְקָא 'וּקְרָאנִי בְּיוֹם צָרָה' כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וּמְבַקֵּשׁ עַל לְהַבָּא, כִּי כְּשֶׁאֵין מוֹדִים עַל הֶעָבָר קָשֶׁה מְאֹד לִקְרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מִגֹּדֶל אֹטֶם הַלֵּב שֶׁנִּתְאַטֵּם מֵרִבּוּי הַצָּרוֹת כַּנַ"ל. בִּפְרָט עַתָּה בְּאֹרֶךְ הַגָּלוּת שֶׁכִּמְעַט אֵין יוֹם שֶׁאֵין צָרָתוֹ מְרֻבָּה מֵחֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְהַפְּרָנְסָה דְּחוּקָה מְאֹד וְהַבַּעַל דָּבָר מִתְפַּשֵּׁט עַל כָּל אֶחָד

וְאֶחָד לָאָרֶךְ וְלָרֹחַב וְהַמַּחֲלֹקֶת וְהַקְּטֶגּוֹרְיָה וְהַקְּנָאָה וְהַשִּׂנְאָה מִתְרַבֶּה בְּכָל פַּעַם וְכָל מַה שֶּׁרוֹצִים לְהַתְחִיל לָצֵאת מִמַּה שֶּׁצְּרִיכִין לָצֵאת וּלְהִתְקָרֵב לְאֵיזֶה עֲבוֹדַת ה' אֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ וּמִתְגָּרִין בּוֹ יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם וּמֵעֵצָם רִבּוּי הַמְנִיעוֹת אֵין יְכוֹלִין לִפְתֹּחַ פֶּה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה מְאֹד שֶׁבְּכָל פַּעַם בְּבוֹאוֹ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ אוֹ לְהִתְקָרֵב לְאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ רִבּוּי הַטּוֹבוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ מֵעוֹדוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְחַזֵּק לְבָבוֹ לִבְטֹחַ בַּה' שֶׁיִּשְׁמַע תְּפִלָּתוֹ גַּם עַתָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְפָרֵשׁ לְפָנָיו שִׂיחָתוֹ כָּרִאוּי כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל הַמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה זוֹכִין שֶׁיָּאִירוּ שִׁלְשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כִּי תּוֹדָה מְבִיאִין כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי לֶעָתִיד יִהְיוּ כָּלוֹ תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל צָרוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וְיִהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב וְיַעַסְקוּ רַק בְּבְחִינַת תּוֹדָה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אֲבָל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הָעוֹלָם הַבָּא גַּם בְּהָעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וִימֵי הַחֹל הוּא בְּחִינַת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמְּלֵא יִסּוּרִים וְצָרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָדָם לְעָמָל יוּלָּד. וּכְתִיב, גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וּמַמְתִּיק וּמְבַטֵּל בְּכָל פַּעַם יִסּוּרֵי וְצָרוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּחַסְדּוֹ וְטוּבוֹ וִישׁוּעָתוֹ שֶׁמִּתְנַהֵג עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּצְרִיכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה הֵיטֵב עַל כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁגָּמַל עִמָּנוּ וּלְהָבִיא תּוֹדָה וְהוֹדָאָה עַל זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, הַיְנוּ הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא כֻּלּוֹ שַׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר הַתּוֹדָה וְהַהוֹדָאָה יַמְשִׁיכוּ גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה גַּם בְּעֵת צָרָה שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֵת צָרָה חַס וְשָׁלוֹם יִסְתַּכְּלוּ עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ עַד הֵנָּה וְגַם בְּהַצָּרָה בְּעַצְמָהּ בְּוַדַּאי יֵשׁ אֵיזֶהוּ הַרְחָבָה כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִין הֵיטֵב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַל פְּסוּק בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לִי (בְּסִימָן קצה), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְעַל-יְדֵי-זֶה צְרִיכִין לְהָבִיא תּוֹדָה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הֶעָבָר וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לִקְרוֹתוֹ וְלִצְעֹק אֵלָיו עַל לְהַבָּא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לְךָ אָזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם ה' אֶקְרָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה, מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ י"י מָה רַבּוּ צָרַי וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִזְמוֹר לְדָוִד קִינָה לְדָוִד מִבָּעֵי לֵיהּ, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁבְּנוֹ הוּא שָׂמֵחַ. דָּבָר אַחֵר שֶׁרָאָה תַּכְסִיסוֹ קַיֶּמֶת וְכוּ'. וְאַכָּתֵי קָשֶׁה עַל דָּוִד בְּעַצְמוֹ מָה רָאָה עַל כָּכָה בְּעֵת צָרָה גְּדוֹלָה כָּזֹאת

בְּעֵת שֶׁבָּרַח מֵאַבְשָׁלוֹם לְבַקֵּשׁ לִמְצֹא בְּהַצָּרָה אֵיזֶה הַרְוָחָה וּלְזַמֵּר עַל זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ?! וְגַם לְכְאוֹרָה הַתְחָלַת הַמִּזְמוֹר אֵינוֹ מְדַבֵּר מִלְּשׁוֹן זֶמֶר רַק מִלְּשׁוֹן צְעָקָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, י"י מָה רַבּוּ צָרַי רַבִּים וְכוּ'. אַךְ כָּל זֶה הוּא עִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ (עָלָיו הַשָּׁלוֹם) רָאָה אֶת עַצְמוֹ אָז בְּצָרָה גְּדוֹלָה וּמָרָה מְאֹד מְאֹד שֶׁהֶכְרַח לִבְרֹחַ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה רָעָה כְּזֹאת שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאֲמְנוֹן וְתָמָר וְאַבְשָׁלוֹם בָּנָיו וּמֵעֹצֶם מְרִירַת צָרָתוֹ שֶׁגָּדְלָה מְאֹד, בִּפְרָט שֶׁהַבַּעַל דָּבָר רָצָה לְהַפִּילוֹ בְּעֵינֵי דַּעְתּוֹ מְאֹד מְאֹד, כִּי אָמַר לוֹ בְּלִבּוֹ, הִנֵּה רוֹאֶה שֶׁכָּל זֶה בָּא עָלֶיךָ עַל מַעֲשֶׂה דְּבַת שֶׁבַע וְשׁוּב אֵין לְךָ תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם וְכַמְבֹאָר בָּזֶה הַמִּזְמוֹר בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵּאלֹקִים סֶלָה". וּפֵרֵשׁ רַשֵׁ"י, בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הֶעָוֹן וּמֵעֹצֶם צָרָתוֹ עַד הַנֶּפֶשׁ נִתְבַּלְבֵּל דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל אֲפִלּוּ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְלִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדַרְכּוֹ. כִּי הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן יְכוֹלִין חַס וְשָׁלוֹם לְעַקֵּם הַלֵּב מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ רַחֲמָנָא לִצְלָן עַד שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל דָּוִד שֶׁאָז בְּבָרְחוֹ מֵאַבְשָׁלוֹם בִּקֵּשׁ לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק, וַיְהִי דָּוִד בָּא עַד הָרֹאשׁ אֲשֶׁר יִשְׁתַּחֲוֶה שָׁם וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁאָדָם בְּצָרָה חַס וְשָׁלוֹם הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה גַּם בְּעִנְיַן כַּשְׁרוּתוֹ וְיַהֲדוּתוֹ, כִּי לִפְעָמִים נִתְעַקֵּם הַלֵּב מְאֹד עַל-יְדֵי הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין עַד שֶׁמְּהַרְהֵר אַחַר ה' יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְעַל ה' יִזְעַף לִבּוֹ, כִּי בָּזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ לְהָאָדָם בְּחִירָה תָּמִיד וְכָל מַה שֶּׁשּׁוֹלֵחַ ה' יִתְבָּרַךְ בֵּין טוֹב וּבֵין לְהֵפֶךְ הוּא בְּמִשְׁקָל וּכְמוֹ שֶׁכְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לְאָדָם טוֹבוֹת בָּנִים וַעֲשִׁירוּת וְכָל טוּב יֵשׁ שֶׁמַּכִּיר חַסְדֵי ה' וְטוּבוֹ עָלָיו וּמִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי-זֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בִּצְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוּ'. וְיֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ בְּחִינַת וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְנַסֶּה וּמְיַסֵּר אֶת הָאָדָם בְּיִסּוּרִין וְצָרוֹת חַס וְשָׁלוֹם בַּעֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת וּרְדִיפוֹת וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלָן הוּא גַּם כֵּן בְּנִסָּיוֹן גָּדוֹל כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שָׁלַח עָלָיו הַכֹּל לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר עַל-יְדֵי-זֶה לָשׁוּב אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר כִּי יְשׁוּבוּן מֵאָוֶן וְכוּ'. אֲבָל מֵחֲמַת גֹּדֶל כֹּחַ הַבְּחִירָה יֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁאַדְרַבָּא עַל-יְדֵי הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם נִתְעַקֵּם לִבּוֹ בְּיוֹתֵר מֵה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְעִנְיַן הָעֲנִיּוּת שֶׁמַּעֲבִיר עַל דַּעַת קוֹנוֹ וְכֵן מְבֹאָר בִּדְבָרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁבְּעֵת צָרָה חַס וְשָׁלוֹם צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרַע מֵחֲמַת שֶׁשָּׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִדִּינִים, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרַע (בְּסִימָן עב) וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בָּרְשָׁעִים, וְרַגְז וְשָׂחָק וְאֵין נָחַת. אֲבָל בְּצַדִּיקִים נֶאֱמַר, בַּה' אֶהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשֵׁ"י שָׁם, בֵּין שֶׁבָּא עִמִּי בְּמִדַּת הָרַחֲמִים בֵּין בְּמִדַּת הַדִּין וְכוּ' אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה תָּמִיד וְכַנַּ"ל. וּבְכָל דָּבָר וּבְכָל עִנְיָן וְהַנְהָגָה שֶׁזֶּה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמּוֹ וּמְסַבֵּב עִמּוֹ בְּכָל עֵת יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָּם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם חַס וְשָׁלוֹם:

וְעַל-כֵּן דָּוִד כְּשֶׁהָיָה בְּעֵת צָרָה גְּדוֹלָה כָּזֹאת שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ מִירוּשָׁלַיִם וְכוּ' עַד שֶׁנָּפַל לְמִחְיַן דְּקַטְנוּת כָּאֵלּוּ עַד שֶׁיֵּשׁ סְבָרָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁעָלָה עַל דַּעְתּוֹ לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל לִפְתֹּחַ פִּיו לְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי אֶבָל בְּעֹצֶם צְדָקָתוֹ הֵאִיר ה' עֵינָיו וְשָׂלַח בְּלִבּוֹ עֵצָה הַזֹּאת הַנַּ"ל שֶׁהִתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גָּמַל עִמּוֹ מֵעוֹדוֹ עַד שֶׁחִפֵּשׂ וּמָצָא שֶׁגַּם בְּעֹצֶם הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת נִמְצָא בָּהּ גַּם כֵּן כַּמָּה הַרְחָבוֹת, כִּי הָפַךְ הַדָּבָר בְּדַעְתּוֹ לְטוֹבָה מַה שֶּׁבְּנוֹ רוֹדֵף אַחֲרָיו מַה שֶּׁלְּכְאוֹרָה הִיא צָרָה כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת מַה שֶּׁהָרוֹדֵף הוּא בְּנוֹ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַךְ הוּא הִפֵּךְ הַדָּבָר לְטוֹבָה וְאָמַר, סְתָם בְּרָא מְרַחֵם עַל אַבָּא, וְגַם מָצָא הַרְחָבָה בְּתוֹךְ צָרָתוֹ מַה שֶּׁרָאָה תַּכְסִיסוֹ קַיָּמֶת שֶׁהַסַּנְהֶדְרִין וְכוּ' אוֹחֲזִים עִמּוֹ וְכוּ' וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַטּוֹבוֹת שֶׁחִפֵּשׂ וּמָצָא מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל עִמּוֹ אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַצָּרָה, כְּמוֹ שֶׁמָּצִאר רַבֵּנוּ ז"ל עַל פָּסוּק, בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לִּי וְכוּ', מִלְּבַד מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ גָּמַל עִמּוֹ טוֹבוֹת מֵעוֹדוֹ עַל כָּל אֵלֶּה הִתְחִיל לוֹמַר מִזְמוֹר לְדָוִד וְרָצָה לְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַטּוֹבוֹת הָאֵלֶּה וְתֵכֶף שֶׁהִתְחִיל לְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל הַטּוֹבוֹת תֵּכֶף נִתְרַחֵב לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ וְאָז דַּיְקָא נִפְתַּח פִּיו וְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק כָּרָאוּי, י"י מָה רַבּוּ צָרַי רַבִּים קָמִים עָלַי וְכוּ'. וְגַם כָּל הַמִּזְמוֹר הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁרַבּוּ צָרָיו וְרַבִּים קָמִים עָלָיו עַד שֶׁרַבִּים אוֹמְרִים וְכוּ'. שֶׁאֵין לוֹ תְּקוָה חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת עָוֹן דְּבַת שֶׁבַע. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן וְאַתָּה י"י מָגֵן בַּעֲדִי וְכוּ'. וְכֵן בְּדֶרֶךְ זֶה הוֹלְכִים רֹב הַמִּזְמוֹרִים שֶׁבִּתְהִלִּים שֶׁמּוֹדֶה לַה' יִתְבָּרַךְ עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק עַל לְהַבָּא וּבְתוֹךְ דִּבְרֵי צַעֲקָתוֹ וּתְחִנָּתוֹ חוֹזֵר וּמוֹדֶה וְצוֹעֵק, פּוּק עַיֵּן וְתִשְׁכַּח בְּכַמָּה מִזְמוֹרִים שֶׁהוֹלְכִים עַל דֶּרֶךְ זֶה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא סִפְרוֹ בְּשֵׁם תְּהִלִּים שֶׁהוּא לְשׁוֹן תְּהִלָּה וְהוֹדָאָה אַף-עַל-פִּי שֶׁרֹּב דְּבָרָיו הֵם צַעֲקוֹת גְּדוֹלוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְאַךְ כָּל צַעֲקוֹתָיו תְּחִנּוֹתָיו הָיוּ דַּיְקָא בְּדֶרֶךְ מִזְמוֹר וְהוֹדָאָה וּתְהִלָּה וְשִׁיר וְנִגּוּן וְכוּ' בְּכָל הָעֻשַּׁר לְשׁוֹנוֹת שֶׁל זִמְרָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁבְּכָל הַצָּרוֹת נָתַן לִבּוֹ לְהוֹדוֹת עַל הֶעָבָר. וְאָז הָיָה יָכֹל לִצְעֹק לְהַבָּא בְּבְחִינַת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק לֶעָתִיד לָבֹא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מִזְמוֹר הוֹדוּ שֶׁאוֹמְרִים בְּכְנִיסַת שַׁבָּת שֶׁמְּדַבֵּר מֵאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל הָאָדָם שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִין בְּאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעִקַּר הוּא צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ, דְּהַיְנוּ כָּל הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל כָּל אָדָם מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל לְפִי דַּעַת עֶרְכּוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ שֶׁהַכֹּל כָּלוּל בַּמִּזְמוֹר הַזֶּה, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַצָּרוֹת בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ צְרִיכִין לִצְעֹק מְאֹד מְאֹד בְּכָל פַּעַם לַה' יִתְבָּרַךְ קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסֻף וְכַמְבֹאָר בְּמִזְמוֹר זֶה וַיִּצְעֲקוּ וְכוּ'. אַךְ קֹדֶם כָּל הַצְּעָקוֹת מַקְדִּים וּמַתְחִיל תְּחִלָּה תֵּכֶף בְּהַתְחָלַת הַמִּזְמוֹר 'הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ' לְיַדֵּעַ וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹרוֹת שֶׁכָּךְ

הוּא דֶּרֶךְ הַצְּעָקָה עַל כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁבְּתְחִלָּה תֵּכֶף צְרִיכִין לְהוֹדוֹת לַה' עַל הֶעָבָר וְלִהְיוֹת בָּטוּחַ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וְיוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ תָּמִיד עַל-יְדֵי צְעָקָתוֹ וְאָז דַּיְקָא וַיְצַעֲקוּ וַיְצַעֲקוּ וְכוּ'. כִּי אָז דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הוֹדוּ לַה' וְכוּ' בְּחִינַת תּוֹדָה שֶׁמְּבִיאִין גַּם בְּעֵת הַצָּרָה עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁלְּעָבָר וְעַל הַטּוֹבוֹת וְהַהַרְחָבוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַצָּרָה עַצְמָהּ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְצְעֹק לַה' וְאָז, מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם. וְאָז, יוֹדוּ לַה' חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו. כִּי אַחַר כָּךְ יִזְכּוּ לְצֵאת מֵהַצָּרָה לְגַמְרֵי וְאָז בְּוַדַּאי יָבִיאוּ תּוֹדָה בִּשְׁלֵמוּת כָּרְאוּי, כִּי הַתּוֹדָה שֶׁמְּבִיאִין כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה זֶה בְּחִינַת שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁמּוֹדִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל הֶעָבָר וְכוּ' גַּם בְּעֵת הַצָּרָה זֶה בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז בְּטוּל הַצָּרוֹת לְתוֹךְ יְמֵי הַחֹל שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא יְמֵי צָרָה כַּנַּ"ל. כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מִצַּד עַצְמוֹ מָלֵא צָרוֹת וְיגוֹנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּנַּ"ל. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב עִמָּנוּ גַּם בְּעֵת צָרָה וְגוֹמֵל עִמָּנוּ טוֹבוֹת נִפְלָאוֹת וְנִצְחִיּוֹת גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לְהוֹדוֹת לוֹ גַּם בְּעֵת צָרָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ לְצֵאת מֵהַצָּרָה לְגַמְרֵי וְאָז נִזְכֶּה לִבְחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים זֶה הַמִּזְמוֹר הוֹדוּ בְּכְנִיסַת שַׁבָּת, כִּי אָז אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת. עַל-כֵּן אוֹמְרִים זֶה הַמִּזְמוֹר הוֹדוּ שֶׁהוּא 'אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת' שֶׁהוּא בְּחִינָה זֹאת בְּחִינַת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל לְבַטֵּל הָעַצְבוּת וְהַצַּעַר שֶׁל יְמֵי הַחֹל בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֵּאָכֶלְנָה לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת וְשִׂמְחַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה אָנוּ זוֹכִין עַל-יְדֵי יְמֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם יְמֵי הוֹדָאָה שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, הֵיטֵב כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו, כִּי שׁוֹר וַחֲמוֹר הֵם תְּרֵי זִינָא בִּישָׁא בְּחִינַת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַגְּלֻיּוֹת, כְּלַל כָּל הַצָּרוֹת, כִּי עִקַּר כָּל הַצָּרוֹת הֵם עַל-יְדֵי הַגְּלֻיּוֹת שֶׁאָנוּ בַּגּוֹלָה בֵּין הָעַכּוּ"ם שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר וְהִזְהִיר הַכָּתוּב שֶׁלֹּא לְעָרְבָם יַחַד עַל-יְדֵי אִסּוּר תַּעֲרֹבֶת כִּלְאַיִם שֶׁלֹּא לִגְרֹם חַס וְשָׁלוֹם לְעֵרֶב וּלְחַבֵּר הַצָּרוֹת יַחַד שֶׁאָז אִי אֶפְשָׁר לְסָבְלָם חַס וְשָׁלוֹם, הֵינוּ שֶׁלֹּא יִגְרֹם לְבַלְבֵּל דַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם נָפַל עָלָיו (כְּמוֹ שֶׁרְגִילִין הָעוֹלָם לוֹמַר בְּעֵת צָרָה חַס וְשָׁלוֹם) כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם כָּל הַצָּרוֹת בָּאוּ עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם בְּלִי הַרְחָבָה כְּלָל וְהָא בְּהָא תְּלֵיָא שֶׁמִּי שֶׁאוֹמֵר כָּךְ חַס וְשָׁלוֹם וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַקֵּם לִבּוֹ מֵה'

יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִצְעֹק אֵלָיו אֲזַי חַס וְשָׁלוֹם בֶּאֱמֶת נִתְרַבִּין עָלָיו הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי כָּל הַנִּמְשָׁךְ אַחַר צַעֲרוֹ הַצַּעַר נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו חַס וְשָׁלוֹם, רַק צְרִיכִין לִתֵּן רֶוַח בְּדַעְתּוֹ לִמְצֹא הַרְחָבוֹת גַּם בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת בְּעַצְמָן וּלְהָבִיא תּוֹדָה וְהוֹדָאָה בְּכָל עֵת, כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל צָרָה שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בְּתוֹכָהּ הַרְחָבָה בְּחִינַת בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, אַךְ לֹא בְעִי יִשְׁלַח יָד (אִיּוֹב ל) וּכְתִיב, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת וֶרֶוַח תְּשִׁימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר הַנֶּאֱמָר בְּיַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל הַצָּרוֹת וְהַגְּלֻיּוֹת שֶׁכְּבָר יַעֲקֹב בְּמַה שֶׁלֹּא עָרַב כִּלְאַיִם לְתֵּן רֶוַח בֵּין הַצָּרוֹת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וֶרֶוַח תְּשִׁימוּ בֵּין עֵדֶר, וּבֵין עֵדֶר בֵּין צָרָה וְצָרָה, בֵּין גָּלוּת לְגָלוּת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי יַעֲקֹב הִכְנִיעַ קְלִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר, בְּחִינַת וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, הֵינוּ שֶׁהִכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת הַיּוֹנְקִין מֵהַדִּינִים וְהַצָּרוֹת שֶׁהֵם רוֹצִים לְעַקֵּם אֶת הַלֵּב בְּעֵת צָרָה כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מֵהַצָּרוֹת בְּעַצְמָן שֶׁזֶּה עִקַּר צַעַר הַגָּלוּת מַה שֶּׁהָעַכּוּ"ם הַמְצָרִין מְבַזִּין וּמְחָרְפִין אוֹתָנוּ וְאוֹמְרִים אֵין תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרַי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹקֶיךָ. וּכְתִיב, כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וְכוּ'. וְכֵן הָרְבֵּה וְכָל זֶה בִּבְחִינַת הִתְחַבְּרוּת קְלִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל בְּיַחַד שֶׁהֵם כְּלֵל כָּל הַצָּרוֹת וְהַגְּלֻיּוֹת כַּנַּ"ל. אֲבָל יַעֲקֹב אָבִינוּ הִכְנִיעַ אוֹתָם מִיִּשְׂרָאֵל וְצִוָּה לִשְׁמֹר שֶׁיִּהְיֶה כָּל עֵדֶר וְעֵדֶר לְבַדּוֹ שֶׁלֹּא לְעָרֵב כִּלְאַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּעֲרוֹבוֹת שׁוֹר וַחֲמוֹר כַּנַּ"ל. רַק לְתֵת רֶוַח בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר לְתֵּן רֶוַח בֵּין הַצָּרוֹת שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֵת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם יִסְתַּכְּלוּ עַל הָרֶוַח וְהַהַרְחָבָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִרְחִיב עִמּוֹ וְנִמְצָל לוֹ טוֹבוֹת מֵעוֹדוֹ וְגַם בְּהַצָּרָה בְּעַצְמָהּ מַרְחִיב לוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ וְיִהְיֶה נִצָּל לְגַמְרֵי מִכָּל הַצָּרוֹת בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְנִפְלְאוֹתָיו כַּנַּ"ל:

חלק י

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. כִּי הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה הָיָה בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתָךְ וְכוּ' וְרָצוּ לְבַטֵּל עֲבוֹדַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים עָמַד לָנוּ בְּעֵת צָרוֹתֵינוּ וְעָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים עַל-יְדֵי מַתִּתְיָהוּ וּבָנָיו הַכֹּהֲנִים עַד שֶׁנִּצְחוּ הַיְוָנִים וְהֶחֱזִירוּ עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִמְקוֹמוֹ בְּנֵס נִפְלָא וְנוֹרָא שֶׁהָיָה בְּנֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁדָּלַק הַשֶּׁמֶן הַמֹּעָט שְׁמוֹנָה יָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הֵינוּ כִּי כָּל יְמֵי הַבַּיִת שֵׁנִי לֹא הָיְתָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הֵינוּ כִּי עִקַּר יְמֵי הַבַּיִת שֵׁנִי לֹא הָיָה רַק בִּבְחִינַת וֶרֶוַח תְּשִׁימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר שֶׁפָּעַל יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד רֶוַח וְהַרְחָבָה בֵּין צָרָה לְצָרָה בֵּין גָּלוּת לְגָלוּת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק וְלִסְבֹּל מְרִירוּת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְהַקְּלִפָּה שֶׁל מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה רָאֲתָה וְהֵבִינָה זֹאת שֶׁהַבַּיִת הַזֶּה לֹא יִתְקַיֵּם

וְיֵחָרֵב בְּוַדַּאי. רַק שֶׁהוּא הַרְחָבָה וְרֶוַח בֵּין גְּלוּת לְגָלוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַיֵּם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן רָצְתָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהַחֲרִיב תֵּכֶף עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלִכְבֹּשׁ יִשְׂרָאֵל תַּחַת יָדָם חַס וְשָׁלוֹם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַגָּלוּת וְהַצָּרוֹת תְּכוּפוֹת וּמְחֻבָּרוֹת יַחַד חַס וְשָׁלוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַיֵּם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת מַלְכוּת יָוָן לְשׁוֹן טִיט הַיָּוֵן, בְּחִינַת בִּיּוּן מְצוּלָה וְאֵין מָעָמָד, שֶׁהוּא בְּחִינַת צָרָה אֲרֻכָּה וּתְכוּפָה כְּמוֹ הַגָּלוּת הַזֶּה הָאָרֹךְ וְהַמַּר מְאֹד. שֶׁעַל זֶה צָעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו שָׁלוֹם, טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעָמָד. לְגַדֵּל אֲרִיכַת מְרִירַת הַגָּלוּת. וּמַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְכָבְשָׁם, תֵּכֶף חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּתְחִיל הַגָּלוּת אָז חַס וְשָׁלוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַיֵּם. וּבָאֱמֶת בְּוַדַּאי אִם הָיָה נֶחֱרַב עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אָז. וְהָיָה מַתְחִיל הַגָּלוּת אָז בְּוַדַּאי הָיָה קָשֶׁה לְהִתְקַיֵּם, כִּי עַכְשָׁו עִקַּר קִיּוּם שֶׁלָּנוּ בַּאֲרִיכוּת הַגָּלוּת הַזֶּה הוּא רַק עַל-יְדֵי הָרַחֲמִים שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ עַד הֵנָּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ עַל עַמּוֹ וְהֵפִר מַחְשָׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ וְהָפַךְ הַדָּבָר מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, כִּי לֹא דַּי שֶׁנִּפְלָה הַיְוָנִים מַפָּלָה גְּדוֹלָה וּבֵית חַשְׁמוֹנַאי כָּבְשׁוּ הַמְּלוּכָה וְנִתְקַיְּמוּ יִשְׂרָאֵל בְּגֶדֶלְתָּם וּבַעֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּמָּה שָׁנִים. אַף גַּם עָשָׂה לָנוּ נֵס גָּדוֹל וְנוֹרָא כָּזֶה בְּנֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. וְעָשׂוּ לָנוּ יוֹם טוֹב חָדָשׁ וְהִמְשִׁיכוּ אוֹר וְתִקּוּן נוֹרָא כָּזֶה בָּעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי יְמֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשִׁים יִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הַדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל תּוֹדָה וְהוֹדָאָה. שֶׁבְּכָל הַצָּרוֹת שֶׁאָנוּ סוֹבְלִים בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה בְּכָלָל וּבִפְרָט. נוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמֵנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְכֹּר נִפְלְאוֹתָיו עַד הֵנָּה וְנוֹדֶה וְנִשַּׁבֵּחַ אוֹתוֹ תָּמִיד. בִּבְחִינַת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה אָנוּ זוֹכִים עַל-יְדֵי יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁנִּקְבְּעוּ אָז עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַנֵּס שֶׁל נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה לְשׁוֹן חִנּוּךְ בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא הֶחֱרִיבוּ עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אַף גַּם זָכִינוּ עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנִּסִּים לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן כָּזֶה לַעֲשׂוֹת חֲנֻכָּה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ זוֹכִין בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַגָּלוּת הַזֶּה לְהַתְחִיל גַּם עַתָּה לְחַנֵּךְ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי בָּזֶה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין בִּימֵי הַגָּלוּת חֲנֻכָּה שֶׁהֵם יְמֵי הוֹדָאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל גֹּדֶל הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ עַד הֵנָּה שֶׁהָיָה לָנוּ כֹּחַ לְהִתְקַיֵּם עַד הֵנָּה. וְאָנוּ בְּטוּחִים עַל-יְדֵי-זֶה כַּאֲשֶׁר עֲזָרוּנוּ רַחֲמָיו כֵּן יִשְׁמַע תְּפִלּוֹתֵינוּ וְצַעֲקָתֵנוּ תָּמִיד עַד אֲשֶׁר יִגְאָלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה וְיִבְנֶה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ אָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה וּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ יִהְיֶה עַל-יְדֵי-זֶה עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ וְצַעֲקָתֵנוּ כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּסִימָן ב) עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה כַּד חַם גַּבֵּהּ אִתְהַפִּיךְ וְכוּ'. וְכָל צַעֲקוֹתֵינוּ וּתְפִלּוֹתֵנוּ שֶׁאָנוּ מִתְחַזְּקִים עֲדַיִן לְצָעֵק וּלְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲנֻכָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹדָה כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מוֹדִים

עַל הֶעָבָר וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁגַּם עַכְשָׁו אָנוּ מְחַנְּכִים אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בַּחֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ יִהְיֶה עַל-יְדֵי-זֶה עַל-יְדֵי שֶׁזָּכִינוּ לִבְחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה גַּם עַתָּה בְּתַקֶּף הַגָּלוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן שֶׁעִקַּר הַחִנּוּךְ לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי לְפִי מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ רִבּוּי הַיִּסּוּרִים וְהַצָּרוֹת מִתַּאֲוַת הַיֵּצֶר הָרַע וּמֵהַפְּרָנְסָה וְכוּ' וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלָן מֵעִתָּה, בְּוַדַּאי הָיָה קָשֶׁה לְהִתְקַיֵּם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר כָּרָאוּי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כְּמָה וְכַמָּה הִתְחִילוּ וְנָפְלוּ וְיֵשׁ שֶׁהֶאֱרִיכוּ בַּעֲבוֹדָתָם יָמִים וְשָׁנִים אֲבָל אַחַר כָּךְ לֹא יָכְלוּ לִסְבֹּל מְרִירוּת הַכְּבֵדוּת שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר וְנָפְלוּ כָּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן. אֲבָל מִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לָחוּס עַל חַיָּיו עִקַּר קִיּוּמוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל. שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲפִלּוּ אִם רוֹאֶה שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הַחַיָּב מְאֹד בְּמַעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם טוֹבִים וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין אָדָם אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא גּוֹמֵל עִמּוֹ חֲסָדִים נִפְלָאִים בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ לוֹמַר בְּכָל יוֹם נוֹדֶה לְךָ וְכוּ' עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם וְכוּ' וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת וְכוּ' וּבְוַדַּאי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כֻּנִּים וַאֲמִתִּיִּים וּצְרִיכִין אֲנַחְנוּ כֻּלָּנוּ לְהַאֲמִין בָּזֶה מְאֹד שֶׁבְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְטוֹבוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְשָׁעָה. וְאִם יִרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל יִרְאֶה הַרְבֵּה בְּעֵינָיו וְיִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב כַּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלָיו:

וּכְבָר אָמַרְנוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל מַה שֶּׁזָּכָה הָאָדָם לְאֵיזֶה מְצָוָה וּלְאֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה בְּוַדַּאי אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם. וְעַל זֶה תִּקְּנוּ לָנוּ לוֹמַר בִּנְשָׁמַת, אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה וְכוּ', כִּי אֵין כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עִם כָּל תַּאֲוָתָיו וְיִסּוּרָיו וַהֲבָלָיו כְּדַאי כְּנֶגֶד נְקֻדָּה אַחַת שֶׁל מִצְוָה אַחַת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה בְּכָל יוֹם. וְצָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת הַטּוֹבוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ עַד הֵנָּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְחַזֵּק לְצַעֵק וּלְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּבְחִינַת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק לֶעָתִיד לָבֹא. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינָה זֹאת דַּיְקָא מִתְחַנְּכִין בַּעֲבוֹדַת ה' כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַטּוֹב שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בִּימֵי קַטְנוּתוֹ, דְּהַיְנוּ כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְדַעַת שֶׁלֵּם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי שֶׁאָז אֲפִלּוּ אִם הוּא גָּדוֹל בְּשָׁנִים נִקְרָא קָטָן מֻחְמֶּצֶת קַטְנוּת הַדַּעַת. וְכָל הֶעָבוֹדָה שֶׁבְּיָמִים אֵלּוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לָהּ שְׁלֵמוּת גָּמוּר אַף-עַל-פִּי-כֵן הִוא טוֹבָה וְיִקָּרָה מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הֶעָבוֹדָה הַזֹּאת הִיא בְּחִינַת חִנּוּךְ מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּחַנְּכִין אֶת הַקָּטָן שֶׁיֹּאמַר אֵיזֶה בְּרָכָה וְיִהְיֶה לָבוּשׁ בְּצִיצִית וְכוּ' וְכָל שְׁאָר עִנְיְנֵי

חִנּוּךְ הַקְּטַנִּים שֶׁהוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה מְאֹד. אַף-עַל-פִּי שֶׁהַקָּטָן עוֹשֶׂה אַחַר כָּךְ מַעֲשֵׂה נַעֲרוּת וְקַטְנוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁהוּא צָרִיךְ אֶת אָבִיו יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי אָבִיו וּבְעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מִתְחַנֵּךְ בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ אֲפִלּוּ בְּאָדָם גָּדוֹל כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לַשְׁלֵמוּת הָרָאוּי אֲפִלּוּ אִם הוּא רָחוֹק כְּמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל נְקֻדָּה וּתְנוּעָה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה יְקָרָה מְאֹד, כִּי הוּא בְּחִינַת חִנּוּךְ. וְעִקַּר הַחִנּוּךְ עַל-יְדֵי הַהוֹדָאָה עַל הֶעָבָר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַזֵּק לְצָעֵק לְהַבָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁגֵּר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה בְּחִינַת הֲלָכוֹת זוֹכִין שֶׁיָּאִירוּ שִׁלְשָׁה קַוִּין הָאֱמֶת בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּקֻשָּׁר לְשַׁבָּת. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, כִּי שִׁבְעָ"ה יְמִים הֵם כְּנֶגֶד שִׁלְשָׁה קַוִּין הָאֱמֶת שֶׁמְּאִירִין בְּאַרְבָּעָ"ה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר. וְאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְיֹמֵי הַחֹל שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁנִּקְרָא 'זֹאת חֲנֻכָּה', כִּי אָז דַּיְקָא בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי נִשְׁלָם הַתִּקּוּן שֶׁל חֲנֻכָּה עַל-יְדֵי שֶׁהִמְשַׁכְנוּ הָאֱמֶת שְׁלֹשָׁ"ה קַוִּין הָאֱמֶת בְּאַרְבָּעָ"ה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר בְּשִׁבְעָה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכִינוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי בְּחִינַת זֹאת חֲנֻכָּה. כִּי שְׁלֹשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת שֶׁמְּאִירִין בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵל אֱלֹקִים ה' דִּבֶּר, זֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוֵּי הָאֱמֶת, בְּחִינַת אֵל אֱלֹקִים ה' כַּיָּדוּעַ. שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּיַעֲקֹב, כִּי יַעֲקֹב כָּלוּל מִכָּל הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי בְּיַעֲקֹב נִשְׁלַם הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, כִּי אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁיִּתֵּן לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ נְדִבַת חֶסֶד, כִּי אַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהָאִיר דֶּרֶךְ הַתְּפִלָּה בָּעוֹלָם. כִּי כָּל הַתְחָלַת עֲבוֹדָתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל. יִצְחָק הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִתְּנָה, בְּחִינַת גְּבוּרַת יִצְחָק, בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא שׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמֶת שֶׁל שִׁדּוּכִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשִּׁדּוּךְ וְהַזִּוּוּג שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁבּוֹ תָּלוּי הַכֹּל זָכָה יַעֲקֹב בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אַבְרָהָם וְיִצְחָק אַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכוּ לְזִוּוּגָם הָאֲמִתִּי לְהִתְחַבֵּר עִם הָאִמָּהוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם וְנִמְשַׁךְ תִּקּוּן הָאֱמֶת

שֶׁל הַשִּׁדּוּכִים מֵחֲמַת שֶׁאַבְרָהָם הֶכְרַח לִשְׁא הָגָר וְיָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל. וְיִצְחָק אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא נָשָׂא שִׁפְחָה אַף-עַל-פִּי-כֵן יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו עַל-כֵּן עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם תִּקּוּן הַשִּׁדּוּךְ וְהַזִּוּוּג בִּשְׁלֵמוּת. אֲבָל יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסוּל, עַל-כֵּן הוּא זָכָה לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הָאֱמֶת שֶׁל הַשִּׁדּוּכִים בִּשְׁלֵמוּת. נִמְצָא שֶׁשִּׁלְשָׁה אָבוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת וְהֵם מְאִירִים בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שָׂרָה, רִבְקָה, רָחֵל, לֵאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, כִּי אִשָּׁה יִרְאַת ד' הִוא בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק (בְּסִימָן יט), עַיֵּן שָׁם כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הָאִמָּהוֹת הָיָה הַתִּקּוּן שֶׁל חַוָּה, הַיְנוּ תִּקּוּן הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁפְּגָמָה חַוָּ"ה. וְהַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת וְאַרְבַּע אִמָּהוֹת תִּקְּנוּ זֹאת, כִּי זָכוּ לְהָאִיר שְׁלֹשָׁה קַוֵּי הָאֱמֶת בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַשַּׁבָּת. שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ כָּל הַבְּרוּאִים בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְשַׁבַּת בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ וְכוּ'. מִכָּאן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. אֲבָל עִקַּר קִיּוּם וְשֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה הָיָה עַל-יְדֵי אֱמֶת שֶׁבּוֹ נֶחְתְּמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת. שֶׁהִיא סוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶ"ת. וְתֵכֶף שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָצָה לִבְרֹא אֶת הַבְּרִיאָה הִתְחִיל תֵּכֶף בְּיוֹם רִאשׁוֹן לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת קַו אֶחָד שֶׁל אֱמֶת. וּכְפִי קַו הָאֱמֶת שֶׁנִּמְשַׁךְ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כְּמוֹ כֵן נִשְׁלַם וְהֵאִיר הַדִּבּוּר. וּכְמוֹ כֵן הָיְתָה הַבְּרִיאָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְכֵן בְּיוֹם שֵׁנִי וּשְׁלִישִׁי וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁבִּשְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים נִשְׁלְמוּ שְׁלֹשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת וְכֵן מוּבָן בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, וּבִשְׁלֹשָׁה יָמִים הַשֵּׁנִיִּים שֶׁהֵם ד ה ו נִמְשְׁכוּ שְׁלֹשֶׁת חֶלְקֵי הַדִּבּוּר וְשַׁבָּת הִוא בְּחִינַת תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, בְּחִינַת שַׁבָּת מַלְכְּתָא. וְהָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלָם כָּל הַבְּרִיאָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁאָז נִשְׁלַם הַדִּבּוּר שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַבְּרִיאָה. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ בֵּרַךְ וְקִדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁיִּהְיֶה יוֹם שְׁבִיתָא וְנִיחָא. כִּי בּוֹ שַׁבַּת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת. הַיְנוּ בְּשַׁבָּת לֹא בָּרָא שׁוּם בְּרִיאָה רַק כָּל מַה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִבְרֹא בְּשַׁבָּת כָּפַל וַעֲשָׂאָהּ בַּשִּׁשִּׁי, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק זֶה, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י. הַיְנוּ שֶׁבַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי הִמְשִׁיךְ שְׁנֵי תִּקּוּנִים שֶׁל הַדִּבּוּר. הַתִּקּוּן שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הַשְּׁרִיגִים וְהַתִּקּוּן שֶׁל מַלְכוּת פֶּה. וְעַל-כֵּן אָז בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי נִשְׁלַם הַדִּבּוּר. וְעַל-כֵּן בּוֹ נִבְרָא אָדָם שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, כִּי גֶּדֶר הָאָדָם הוּא מְדַבֵּר וְאָז נִשְׁלַם לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּקֻשָּׁר לְשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן נִבְרָא הָאָדָם בַּשִּׁשִּׁי

כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לְשַׁבָּת מִיָּד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַיְנוּ שֶׁהָאָדָם שֶׁהוּא הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת נִבְרָא בַּשִּׁשִּׁי שֶׁסָּמוּךְ לְשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לְשַׁבָּת מִיָּד, כִּי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת כַּנַ"ל. וְעַל-יְדֵי הָאָדָם שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁנִּבְרָא בַּשִּׁשִּׁי סָמוּךְ לְשַׁבָּת עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כְּדֵי לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיְתָה עִקַּר כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיְּגַלֶּה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת דַּיְקָא שֶׁמַּמְשִׁיכִין לִימֵי הַחֹל עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּקֻשָּׁר לְשַׁבָּת כַּנַ"ל. וְאִם הָיָה זוֹכֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן לִבְלִי לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲקִירוֹת שֶׁל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁמְּעָרְבִין טוֹב וָרָע הָיָה זוֹכֶה לָזֶה מִיָּד בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְהָיָה כָּל הָעוֹלָם מְתֻקָּן תֵּכֶף כִּי, הָיוּ הַכֹּל יוֹדְעִין הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁכֻּלָּם יֵדְעוּ אֶת ה'. אֲבָל עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁגָּרַם שֶׁנִּפְגַּם אֱמוּנָתוֹ וְרָצָה לִכְנֹס בַּחֲקִירוֹת לְהָבִין בְּדַעְתּוֹ אֵיךְ הַטּוֹב וְהָרַע שֶׁהוּא עִקַּר הַשִּׁנּוּיִים, עִקַּר בְּחִינַת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת אֵיךְ נִמְשָׁךְ כָּל זֶה מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְגַּם כָּל הָעוֹלָם, כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בַּשֵּׂכֶל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַ"ל. אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְחָמַל עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם הַתְּלוּיִים בּוֹ וְהֵאִיר עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַד שֶׁזָּכָה לִתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁשַּׁבָּת אֲגִין עֲלוֹהִי. רַק עַתָּה צְרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה תִּקּוּנִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל לְתַקֵּן הָעוֹלָם מִקִּלְקֻלָּתוֹ מִבְּחִינַת בְּעָצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, מִבְּחִינַת עֲצֵבוּת עַל-יְדֵי שִׂמְחַת שַׁבָּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים לִימֵי הַחֹל. וּצְרִיכִין לְתַקֵּן בְּכָל פַּעַם מְעַט מְעַט, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים עַד שֶׁיִּגָּמֵר הַתִּקּוּן בִּימֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְעַל-כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁזָּכָה אָדָם הָרִאשׁוֹן לְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת פָּתַח וְאָמַר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהֹדוֹת לַה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁזֶּה הַמִּזְמוֹר אָמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן אָז, הַיְנוּ שֶׁהִשִּׂיג וְהֵבִין תֵּכֶף שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֹצֶם קִלְקוּלוֹ וּפְגָמָיו הַגְּדוֹלִים שֶׁקִּלְקֵל כָּל כָּךְ לְדוֹרוֹת. אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר גָּמַל ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ חֲסָדִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים גַּם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּעַצְמוֹ, כְּמוּבָן בַּפָּרָשָׁה וּצְרִיכִין לְהוֹדוֹת לַה' עַל זֶה תֵּכֶף וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְחַזֵּק לְצַעֵק עַל לְהַבָּא. וְעַל-כֵּן אָמַר מִיָּד, טוֹב לְהֹדוֹת לַה' וְכוּ', לְהוֹדִיעַ לְדוֹרוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַדֶּרֶךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, טוֹב לְהוֹדוֹת לַה', 'טוֹב' וַדַּאי, כִּי אֶפְלוּ לְהַפְּחוּתִים שֶׁבַּפְּחוּתִים הוּא דֶּרֶךְ טוֹב וְנִפְלָא מְאֹד כַּנַ"ל. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה:

חלק יג

וְזֶהוּ, תֵּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה יִּהְיֶה רָעָה עַל הָאָרֶץ, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ שִׁבְעָה תִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם שִׁלְשָׁה קַוִּי הָאֱמֶת שֶׁמְּאִירִין בְּאַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַדִּבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה שִׁבְעַת יְמֵי הַשַּׁבָּת. שֶׁכָּל אֵלּוּ הַשִּׁבְעָה בְּחִינוֹת מְאִירִין בַּחֲנֻכָּה, הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי אֵלּוּ שֶׁבַע בְּחִינוֹת מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה. וְזֶהוּ וְגַם לִשְׁמוֹנָה בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי לֹא תֵדַע מַה יִּהְיֶה רָעָה עַל הָאָרֶץ, הַיְנוּ שֶׁהַגְּלוּת מִתְאָרֵךְ מְאֹד וּמִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֶד יוֹם, עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת הָאָרַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה כַּנַּ"ל. לְהָיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר גַּם בְּעֵת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם גַּם בְּעֵת שֶׁאֵין זוֹכִין לַעֲבוֹדַת ה' כָּרָאוּי אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְכַנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת בִּכְלָל וּבִפְרָטִיּוּת כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַתָּה מְקֻשָּׁר הַפְּסוּק מְאֹד, תֵּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה, בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַקִּיּוּם בְּכָל הָרָעוֹת וְהַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי לֹא תֵדַע מַה יִּהְיֶה רָעָה עַל הָאָרֶץ אוּלַי יַעֲבֹר עָלֶיךָ מַה שֶּׁיַּעֲבֹר חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּדְמֶה לְךָ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם בָּזֶה כְּלָל, אָבָל עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲנֻכָּה, בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁתִּזְכֹּר בְּכָל פַּעַם חַסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו עָלֶיךָ כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה תִּתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינַת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק לֶעָתִיד לָבֹא. וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לִישׁוּעוֹת נִפְלָאוֹת בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁתִּזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה מְהֵרָה, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הָאוֹר שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נַחַ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבִּינָה שֶׁהוּא רֹאשִׁי תֵּבוֹת "לְהַדְלִיק "נֵר "חֲנֻכָּה, עַיִן שֵׁם. הַיְנוּ כִּי אִיתָא בְּכַוָּנוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה הַשֵּׁם נַחַ"ל הוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת "נַפְשֵׁנוּ "חִכְּתָה "לֵה'. וְזֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה בָּעוֹלָם שֶׁהוּא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם שֶׁהוּא הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּיָּדוּעַ. וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הָאָרַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נַחַ"ל שֶׁהוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת "נַפְשֵׁנוּ "חִכְּתָה "לֵה', הַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה תָּמִיד לְחַכּוֹת וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת ה'. עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ רוֹאִין רִבּוּי הַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ עַד הֵנָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָאָרַת שִׁלְשָׁה קַוִּי הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדָּלֶקֶת נֵר חֲנֻכָּה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא מִבְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁהוּא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת בִּינָה שֶׁמִּשָּׁם הַשֵּׁם נַחַ"ל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת "נַפְשֵׁנוּ "חִכְּתָה "לֵה', דְּהַיְנוּ לְחַכּוֹת וּלְצַפּוֹת לַה' תָּמִיד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹדָה הַנַּ"ל לִהְיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וּמְבַקֵּשׁ לְהַבָּא שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

עַיֵּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבַכַּוָּנוֹת וְתָבִין הֵיטֵב. וּבְחַסְדֵי ה' וִישׁוּעָתוֹ אֶקַוֶּה לְבָאֵר כָּל כַּוָּנוֹת חֲנֻכָּה עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּאֲשֶׁר רָחַשׁ לִבִּי וּמִתְנוֹצֵץ בְּדַעְתִּי וְלֵה' הַיְשׁוּעָה:

חלק טו

וְהִנֵּה מְבֹאָר שָׁם בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהַשֵּׁם נַחַ"ל הַנַּ"ל עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּה דְּ"ם אָדָ"ם, עַיֵּן שָׁם. וְהוּא גַּם כֵּן גִּימַטְרִיָּה חֲנֻכָּה, הַיְנוּ מַה שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁהוּא שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהַתּוֹדָה נִקְרֵאת הֲלָכָה עַל שֵׁם תַּהֲלוּכַת הַדָּמִים שֶׁהוֹלְכִין כַּסֵּדֶר כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה, כִּי בְּעֵת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם הַדָּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה הוֹלְכִין הַדָּמִים כַּסֵּדֶר וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֲלָכוֹת, בְּחִינַת חֶסֶד וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר וְכוּ'. כִּי בְּתַחְלָה הָיָה בִּבְחִינַת אַנְשֵׁי דָּמִים יִשְׁנְאוּ תָּם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ בְּחִינַת כַּוָּנוֹת הַנַּ"ל. שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בַּחֲנֻכָּה לְהַבְלִיעַ הַדָּם וְהַחִיּוּת בָּאֵיבָרִים שֶׁיֵּלְכוּ הַדָּמִים כַּסֵּדֶר שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַצָּרָה. שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהָאָרַת הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר זֶה בְּחִינַת הַדְּלֵקַת נֵר חֲנֻכָּה אֲצֶל פֶּתַח הַבַּיִת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה מִבְּחִינַת תַּהֲלוּכוֹת הַדָּמִים כַּסֵּדֶר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם נַחַ"ל הַנַּ"ל שֶׁזָּכִינוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת "נַפְשֵׁנוּ "חִכְּתָה "לַה' מַה שֶּׁקִּוִּינוּ תָּמִיד לַה' וְצָעַקְנוּ וְהִתְפַּלַּלְנוּ אֵלָיו שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִצַּלְנוּ מִכָּל הַצָּרוֹת כַּנַּ"ל. וְהָאָרַת הָאֱמֶת הוּא בְּשִׁלְשָׁה קַוִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת קֶל אֱלֹקִים ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׁבּוּכִים וְזֶה עִקַּר כַּוָּנַת הַהַדְלָקָה שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה לְהָאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל יוֹם לְמִלּוּי א שֶׁל אֶהְיֶה וּלְכַוֵּן אֶהְיֶה פַּעֲמַיִם אֶהְיֶה בְּגִימַטְרִיָּה אֱמֶת, וּבְכָל יוֹם מַמְשִׁיכִין מִלּוּי א שֶׁל אֶהְיֶה פֵּרוּשׁ אֶהְיֶה שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּה אֱמֶת, עַיֵּן שָׁם. וְהֵם שְׁמוֹנָה תִּקּוּנִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל תִּלֵּיסַר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הָאוֹר הַמֵּאִיר וּמַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה הוּא אוֹר הָאֱמֶת בְּחִינַת אֶהְיֶה פַּעֲמַיִם אֶהְיֶה בְּגִימַטְרִיָּה אֱמֶת שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל יוֹם מִשְּׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה (וְזֶה הָעִנְיָן שֶׁל שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁמַּעֲנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ אַחַר שֶׁאָמַר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁדִּבֵּר מִזֶּה לְעִנְיַן הַתּוֹרָה הַנַּ"ל) וְאֵלּוּ הַשְּׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת הַמְּאִירִים בִּשְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה מִלּוּאִים שֶׁל אֶהְיֶה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּכַּוָּנוֹת הַשְּׁמוֹנָה מִלּוּאִים בְּבֵאוּר אֵלּוּ הַשְּׁמוֹנָה מִלּוּאִים עִקָּרָם וְשָׁרְשָׁם הֵם שְׁלֹשָׁה מִלּוּאֵי אֶהְיֶה כַּיָּדוּעַ. שֶׁהֵם, קס"א קנ"א קמ"ג, שֶׁהֵם אֶהְיֶה בְּיוּדִין בְּהֵהִין בְּאַלְפִין כַּיָּדוּעַ שֶׁעִקַּר מִלּוּאֵי אֶהְיֶה הֵם שְׁלֹשָׁה הַנַּ"ל וּשְׁאָרֵי הַמִּלּוּאִים הֵם מְצֹרָפִים מֵהֶם, כַּמְבֹאָר לַמְעַיֵּן שָׁם וְאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה מִלּוּאִים אקי"ק שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַכֹּל הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת הַנַּ"ל, כִּי אֱמֶת הִוא אקי"ק פֵּרוּשׁ אקי"ק כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי

הַשְּׁלֹשָׁה מִלּוּאִים הֵם מִלּוּי א בְּיוּדִין שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת חֶסֶד כַּנַּ"ל, כִּי תְּפִלָּה בְּחִינַת יו"ד, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא בְּמִנְיַן עֲשָׂרָה. מִלּוּי ב בְּהֵהִין שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרָה וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִפִּי הַגְּבוּרָה כַּנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת ה, בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. מִלּוּי ג בְּאַלְפִּין וְזֶה בְּחִינַת רַחֲמִים, בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת שִׁדּוּכִים וְזִוּוּגִים, כִּי אֶלֶף הוּא בְּחִינַת אָדָם, כִּי לֵית אָדָם בְּלָא אֶלֶף (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר בַּהַקְדָּמָה דַּף ז). (שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם מַ"ה, שֶׁהוּא הויה בְּמִלּוּי אַלְפִּין בְּגִימַטְרִיָּה אָדָ"ם) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַשִּׁדּוּכִים וְהַזִּוּוּגִים דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַחִבּוּר דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְהַשְׁלִים צֶלֶם אֱלֹקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם שֶׁאֵינוֹ נִשְׁלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי חִבּוּר אִישׁ וְאִשָּׁה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם וַיִּקְרָא שְׁמָם אָדָם. וּכְתִיב, וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אוֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם. וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין בִּשְׁעַת הַחֻפָּה, אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. וְחוֹתְמִין, יוֹצֵר הָאָדָם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין חִבּוּר אֵין נִשְׁלָם קוֹמַת הָאָדָם שֶׁהוּא צֶלֶם אֱלֹקִים וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לְמִטָּה שְׁלֵמָה לְתַכְלִית קְדֻשַּׁת תִּקּוּן הַשִּׁדּוּכִים כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הוּא עִקַּר בְּחִינַת אָדָם שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה שֶׁהוּא צוּרָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הַמִּלּוּי בְּאַלְפִּין שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אָדָם, הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשִּׁדּוּכִים וְהַזִּוּוּגִים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְכָל הַתִּקּוּנִים נִמְשָׁכִין מִתְּלִיסַר מִכְילִין דְּרַחֲמֵי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, הַיְנוּ כִּי עִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּצָּלְנוּ מִן הַצָּרוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִתְּלִיסַר מִכְילִין דְּרַחֲמֵי שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַיְשׁוּעָה מִכָּל הַצָּרוֹת עַל-יְדֵי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְעוֹרֵר רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלִיסַר מִכְילִין דְּרַחֲמֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹשִׁיעַ לָנוּ בְּכָל צָרוֹתֵינוּ שֶׁאָז מְבִיאִין תּוֹדָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִכְילִין דְּרַחֲמֵי הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן שֶׁמְּשָׁם כָּל הַהֲלָכוֹת מִתְבָּרְרִין הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁתּוֹדָה הִיא בְּחִינַת הֲלָכָה, בְּחִינַת חֶסֶד, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי לְמוּד הֲלָכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וְכוּ' מְעוֹרְרִין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלֵינוּ וּמוֹשִׁיעַ לָנוּ מִכָּל צָרוֹתֵינוּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבִיאִין תּוֹדָה. וְעַל-כֵּן תּוֹדָה הִיא בְּחִינַת הֲלָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וּמַחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ נִקְרָאִין הַהֲלָכוֹת חֶסֶד מֻחְמַת שֶׁעַל יָדָם מְעוֹרְרִין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מְכִילִין דְּרַחֲמֵי שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים וּמִשָּׁם כָּל הַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה וַאֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה גַּם עַתָּה עִמָּנוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

וְעִקַּר כְּלַל כַּוָּנוֹת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מִכָּל הַשְּׁלֹשָׁה יִחוּדִים שֶׁהֵם יִחוּד, הוי"ה אקי"ק הוי"ה אלקי"ם הוי"ה אדנ"י שֶׁהֵם בְּגִימַטְרִיָּה נ"ר.

שֶׁשָּׁרְשָׁם וְעִקָּרָם נִמְשָׁךְ מֵהַיְחוּד הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הוי"ה אקי"ק, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת בִּינָה עָלְמָא דְּאָתֵי לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָאוֹרוֹת הָאֵלּוּ גַּם לְמַטָּה לִבְחִינַת מַלְכוּת כְּשֶׁהִיא לְמַטָּה בִּמְקוֹמָהּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת בְּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים בִּבְרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה לָתֵת טֶרֶף לְבֵיתָהּ יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֶיהָ גַּם כֵּן הָאָרָה מֵאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים הָאֵלּוּ, כִּי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁמַּדְלִיקִין נֵר שַׁבָּת בִּכְנִיסַת שַׁבָּת אָז הַמַּלְכוּת עוֹלָה בַּעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְאָז מְקַבֶּלֶת אוֹרוֹת אֵלּוּ לְמַעְלָה. אֲבָל זֶהוּ הַחִדּוּשׁ שֶׁל הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁאָנוּ זוֹכִין בַּחֲנֻכָּה לְהַמְשִׁיךְ אוֹרוֹת הַנּוֹרָאִים הָאֵלּוּ לְמַלְכוּת לְמַטָּה בִּמְקוֹמָהּ בִּבְחִינַת נֶצַח הוֹד יְסוֹד, בְּחִינַת רַגְלִין, עַיִן שָׁם בַּכַּוָּנוֹת הַיֵּטֵב הֵיטֵב. וְתָבִין שֶׁזֶּהוּ קִטֵּב כְּלַל הַכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ שֶׁכָּל כַּוָּנוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה הוּא לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר הָאוֹר עַל-יְדֵי כָּל בְּחִינוֹת הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַכַּוָּנוֹת הָאָר"י זַ"ל וְהַכֹּל כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה וְהָאוֹר וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת גַּם בִּימֵי הַחֹל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהַמַּלְכוּת גַּם לְמַטָּה בִּמְקוֹמָהּ, דְּהַיְנוּ בִּימֵי הַחֹל שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה כְּמוֹ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב גַּם אָז תְּקַבֵּל כָּל הַהָאָרוֹת הַגְּדוֹלוֹת הַנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁלְשָׁה יְחוּדִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּגִימַטְרִיָּה נ"ר, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת וְאוֹר שֶׁל שַׁבָּת וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר כְּדֵי לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ שֶׁהוּא הַיּוֹצֵר הוּא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה הַיְחוּדִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּגִימַטְרִיָּה נ"ר שֶׁהֵם יְחוּד הויה אקי"ק והויה אֱלֹקִים והויה אדני שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה יְחוּדִים הַשֵּׁם עַל-יְדֵי ע"ב ס"ג מ"ה שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּה לְהַדְלִיק ע"ה כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְהָעִקָּר נִמְשָׁךְ מִיְּחוּד הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הויה דע"ב ואקי"ק דקס"א שֶׁהֵם גִּימַטְרִיָּה רָגְ"ל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁזּוֹכִין בַּחֲנֻכָּה עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַנֵּס שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אָז שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת הֲלָכוֹת, בְּחִינַת חֶסֶד עַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת יְחוּד הָעֶלְיוֹן הויה אקי"ק, כִּי אקי"ק בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּה אקי"ק פַּעֲמִים אקי"ק כַּנַּ"ל. וְזֶה הָאֱמֶת מֵאִיר מִשָּׁם הויה שֶׁהוּא שֵׁם הָעֶצֶם שֶׁכָּל הַמְשָׁכַת שֶׁל כָּל הַתִּקּוּנִים נִמְשָׁכִין מִזֶּה הַשֵּׁם שְׁכּוֹלֵל הַכֹּל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת הויה דע"ב שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מֵהַכֹּל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כֶּתֶר שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים לְהִנָּצֵל מִכָּל הַצָּרוֹת. וְעַל-כֵּן בְּגִימַטְרִיָּה חֶסֶד, כִּי שָׁם כָּל הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מְכִילִין דְּרַחֲמֵי וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַתּוֹדָה וְהַהוֹדָאָה, כִּי מִשָּׁם כָּל הַיְשׁוּעוֹת. נִמְצָא שֶׁשֵּׁם ע"ב שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּה חֶסֶד הוּא בִּבְחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁמִּשָּׁם מֵאִיר הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אקי"ק כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְחוּד הויה אקי"ק שֶׁהוּא יְחוּד הַנַּ"ל וְהָאֱמֶת מֵאִיר בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר. וְזֶה בְּחִינַת יְחוּד הויה אדני כִּי אדני הוּא בְּחִינַת

הַדִּבּוּר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁבְּשֵׁם אדני, הֵם בְּחִינַת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַחֲנוֹת שְׁכִינָה, בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶמֶת שֶׁנֶּחְלְקוּ לְאַרְבָּעָה דְּגָלִים וְכָל אֶחָד מִשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם אדני הַנַּ"ל שֶׁהוּא אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת וְכָל אוֹת וָאוֹת בְּמִלּוּאוֹ שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת כָּזֶה אָלֶף דָּלֶת וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. וְשֵׁם הויה בְּמִלּוּי מַ"ה זֶה בְּחִינַת אֶמֶת, כִּי שֵׁם מ"ה ואקי"ק הֵם בִּבְחִינַת אֶחָד, כִּי מהא' שֶׁבַּשֵּׁם מ"ה יוֹצֵא שֵׁם אקי"ק, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת ואקי"ק בְּחִינַת אֶמֶת כַּנַּ"ל גַּם מ"ה גִּימַטְרִיָּה אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא אָדָם שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה כַּנַּ"ל. וְיַעֲקֹב בְּחִינַת אֶמֶת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר זֶה בְּחִינַת יחוד הויה דמ"ה ואדני כַּנַּ"ל. וְזֶה הַיִּחוּד הוּא לְמַטָּה בִּבְחִינַת נֶצַח הוֹד יְסוֹד בְּחִינַת רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְהוּא נִמְשָׁךְ מִיִּחוּד הָעֶלְיוֹן הויה אקי"ק שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּה רֶגֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁמִּשָּׁם מֵאִיר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הָאֱרַת הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְנִתְגַּלֶּה שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יִחוּד הויה אֱלֹקִים הַנַּ"ל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דְּעוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הַיִּחוּד בִּבְחִינַת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יַדַּיִם, שֶׁהוּא כְּלִי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל כָּל הַפְּעֻלּוֹת שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן שָׁם צְרִיכִין לְגַלּוֹת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִחוּד ה' אֱלֹקִים כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן קוֹרִין בַּחֲנֻכָּה פָּרָשַׁת הַנְּשִׂיאִים שֶׁהָיוּ שְׁנֵים עָשָׂר שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהָיוּ אַרְבָּעָה דְּגָלִים וְכָל אֶחָד מִשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבַּע מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה, בְּחִינַת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר שֶׁמֵּאִיר מִשְּׁלֹשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת וְעַל-כֵּן כָּל דֶּגֶל כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה, כִּי שְׁלֹשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת מְאִירִין בְּכָל חֵלֶק וְחֵלֶק מֵאַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַדִּבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים הָיוּ הוֹלְכִים סְבִיב הַמִּשְׁכָּן וְהָאָרוֹן שֶׁשָּׁם הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם מְגַלִּין יִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', הַיְנוּ לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁכְּלוּלִים מֵאַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁנֶּחֱלָקִים לְשִׁנּוּי דֵּעוֹת הָרַבֶּה, כִּי הֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא נְפָשׁוֹת שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ דֵּעָה מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אֵלּוּ הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּדֵעָה אַחַת כְּאִלּוּ הָיוּ נֶפֶשׁ אַחַת מַמָּשׁ, כִּי כֻּלָּם מַאֲמִינִים בְּלֵב אֶחָד בַּה' אֶחָד שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְכֻלָּם הוֹלְכִים סְבִיב הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת וְכָל מַחֲשַׁבְתָּם קְשׁוּרָה וּתְקוּעָה שָׁם דְּכָל רְעוּתִין תַּמָּן לְהִכָּלֵל בְּיִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ

פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַל-יְדֵי שֶׁרַבִּים מַסְכִּימִים לְדַעָה אַחַת כַּנַ"ל. שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. וְזֶה, שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם. וּפֵרֵשׁ רַשַׁ"י עַל הָעִכּוּ"ם וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרוֹצִים לְפַתּוֹת אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים אֵלֶיהָ שׁוּבִי שׁוּבִי. 'שׁוּבִי' מֵאַחַר הַמָּקוֹם 'הַשּׁוּלַמִּית' הַשְׁלֵמָה בֶּאֱמוּנָתֵךְ עִמּוֹ וְכוּ'. וְהִיא אוֹמֶרֶת, מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית, מַה גְּדֻלָּה אַתֶּם יְכוֹלִין לִפְסֹק שֶׁתִּהְיֶא שָׁוָה אֲפִלּוּ לְגֶדֶלֶת הַדְּגָלִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ לָמָּה תִּפַּס דִּוְקָא הַגֶּדֶלָה שֶׁל הַדְּגָלִים? אַךְ עַל-פִּי הַנַ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב שֶׁזֶּהוּ תְּשׁוּבָה עַל שְׁאֵלָתָם שֶׁמְּסִיתִין אוֹתָם לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם חָלִילָה וְהֵם מְשִׁיבִין לָהֶם אֵיךְ אַתֶּם יְכוֹלִין לְהַסִּית אוֹתָנוּ חַס וְשָׁלוֹם אַחֲרֵי שֶׁזָּכִינוּ לְגֶדֶלֶת מְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם שֶׁהוּא גְּדֻלַּת הָאַרְבַּע מַחֲנוֹת שֶׁל הַדְּגָלִים שֶׁכָּל דֶּגֶל הָיָה מְשֻׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ, כִּי עַל כָּל דֶּגֶל הָיָה מְצֻיָּר הַשִּׁלְשָׁה גְּוָנִין שֶׁבִּשְׁלִשָּׁת אָבָנִים שֶׁבַּחֹשֶׁן שֶׁל שִׁלֹּשׁ שִׁבְטָיו שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שִׁנּוּי הַגְּוָנִין שִׁנּוּי דֵּעוֹת שִׁנּוּי פְּעֻלּוֹת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לְעִנְיַן אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה כֻּלָּם הִסְכִּימוּ לְדַעַת אַחַת כַּנַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל וּבְוַדַּאי שׁוּב אֵין בָּכֶם כֹּחַ לְפַתּוֹת אוֹתִי חָלִילָה כִּי כְּבָר נִתְחַזְּקָה אֱמוּנָתִי עַל-יְדֵי אַרְבַּע מַחֲנוֹת הַדְּגָלִים שֶׁנִּכְלְלוּ הָרִבֵּה דֵּעוֹת בְּדַעָה אַחַת הָאֲמִתִּית כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת הַנְּשִׂיאִים בַּחֲנֻכָּה, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְטֵי יָ"הּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת וְכוּ', כִּי שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"הּ שֶׁנִּכְלְלוּ בְּדַעָה אַחַת בְּשַׁעַת הִסְתַּלְקוּת יַעֲקֹב וְאָמְרוּ כֻּלָּם פֶּה אֶחָד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד כָּךְ אֵין בְּלִבֵּנוּ אֶלָּא אֶחָד זֶהוּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתָם לָנֶצַח וְזֶהוּ, לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', כִּי כָּל זֶה הִיא בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁבְטֵי יָ"הּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל:

חלק יז

כִּי הָא תַּלְיָא וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, הַיְנוּ כִּי הַתּוֹרָה נֶעוּצָה תְּחִלָּתָהּ בְּסוֹפָהּ וְסוֹפָהּ בִּתְחִלָּתָהּ, כִּי עַל-יְדֵי הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה עַל זֶה, קָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי הַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁמְּשַׁבְּחִין עַל הַנֵּס עַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר אוֹר הָאֱמֶת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה כַּנַ"ל וְתֵכֶף כְּשֶׁמַּדְלִיקִין נֵר הָרִאשׁוֹן שֶׁל חֲנֻכָּה וּמַמְשִׁיכִין אוֹר הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר וְנִשְׁלָם הַדִּבּוּר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּקֻשָּׁר לְשַׁבָּת עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשְׁמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְאָז נִתְגַּלֶּה, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שֵׁם אֱלֹקִים נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וְזֶהוּ תַּכְלִית הַתִּקּוּן הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוֹת חֲנֻכָּה וְתֵכֶף כְּשֶׁזּוֹכִין לָזֶה

לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת תֵּכֶף חוֹזֵר וְנִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הַתּוֹדָה וְהַהוֹדָאָה, כִּי זוֹכִין שֶׁגַּם עַכְשָׁו בִּימֵי הַגָּלוּת וְהַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּגוּפוֹ וָנֶפֶשׁ שֶׁגַּם בְּעֵת הַצָּרָה וְהַבִּלְבּוּל וְהַמְנִיעוֹת וְהַדַּחֲקוּת הֶעָצוּם כַּנַּ"ל יִתְּנוּ תָּמִיד שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל גֹּדֶל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ עַד הֵנָּה וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַהַרְחָבוֹת שֶׁמַּרְחִיב לָנוּ גַּם בְּעֵת הַצָּרָה כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, כַּמְבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת ז) הֵיטֵב שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לָזֶה אֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ מִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם צָרָה חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עִקַּר כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין חַס וְשָׁלוֹם הֵם מִבְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שֵׂם אֱלֹקִים, מִבְּחִינַת דִּינִים, כִּי הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם הֵם עִקַּר בְּחִינַת הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, כִּי הֵם מְשֻׁנִּים מִדַּעַת הָאָדָם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַצָּרָה וְהָרָעָה חַס וְשָׁלוֹם מַה שֶּׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג לוֹ כִּדְעָתּוֹ וּרְצוֹנוֹ, כִּי מַה שֶּׁהוּא נֶגֶד רְצוֹן הָאָדָם הוּא רַע בְּעֵינָיו וְצַר לוֹ לְקַבְּלוֹ אֲבָל כְּשֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֶחָד הַפְּשׁוּט בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה תָּמִיד בְּוַדַּאי יִמְצָא בְּתוֹךְ כָּל הַצָּרוֹת הַרְחָבוֹת גְּדוֹלוֹת לְנַחֵם וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק לְהַבָּא וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַצָּרוֹת לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהִדְלַקְנוּ בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁהִמְשִׁיכוּ מַתְּתְיָהוּ וּבָנָיו בָּעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּקְנוּ מִדַּת הַהוֹד כַּמּוּבָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַל הַנִּסִּים שֶׁמּוֹסִיפִין בְּבִרְכַּת מוֹדִים, הַיְנוּ שֶׁהִמְשִׁיכוּ תִּקּוּן זֶה בָּעוֹלָם לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין וְדוֹלְקִין הַנֵּר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא אוֹר הָאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִגְדֶּלֶת וְנִתְחַזֶּקֶת וְנִתְוַסֶּפֶת הַהוֹדָאָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְאָז גַּם אוֹר הָאֱמֶת שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הַהוֹדָאָה נִגְדָּל גַּם כֵּן יוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בְּלֵיל שֵׁנִי מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי נִגְדָּל אוֹר הַנֵּר הַחֲנֻכָּה עַל-יְדֵי תּוֹסֶפֶת הַהוֹדָאָה שֶׁזָּכִינוּ עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכוּ' שֶׁהִמְשַׁכְנוּ עַל-יְדֵי הַדְּלָקַת הַנֵּר בְּלֵיל הָרִאשׁוֹן וְכַנַּ"ל וְכֵן עַל-יְדֵי תּוֹסֶפֶת אוֹר הָאֱמֶת וְכוּ' בְּלֵיל ב שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכוּ' עַל-יְדֵי-זֶה נִתְוַסֶּפֶת וְנִגְדֶּלֶת הַהוֹדָאָה עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל-יְדֵי-זֶה נִתְוַסֵּף לְהָאִיר אוֹר הָאֱמֶת עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְעַל-כֵּן בְּלֵיל ג מוֹסִיף עוֹד וְאָז נִגְדָּל הַהוֹדָאָה עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ' וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה עַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ עַד שֶׁזּוֹכִין לִשְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁאָז נִתְתַּקֵּן הַהוֹד בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהִיא מִדָּה שְׁמִינִית שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהִמְשִׁיכוּ מַתְּתְיָהוּ וּבָנָיו שֶׁתִּקְנוּ מִדַּת הַהוֹד, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ שֶׁתִּקְנוּ מִדָּה זֹאת בָּעוֹלָם שֶׁנִּזְכֶּה תָּמִיד

לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲפִלּוּ בְּתַקָּף הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה בְּכָלָל וּבִפְרָט, כִּי נִזְכֶּה תָּמִיד לְהַכִּיר חֲסָדָיו וְנִפְלְאוֹתָיו בְּלִי שִׁעוּר עָלֵינוּ בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹדֶה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בִּבְחִינַת ה' אֱלֹקֵי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ, לְעוֹלָם דַּיְקָא יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת בְּפָסוּק זֶה ה' אֱלֹקַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכָל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁבְּכָל פַּעַם מוֹסִיפִין אוֹר הַנֵּרוֹת בְּכָל לַיְלָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִגְדֶּלֶת הַהוֹדָאָה בְּכָל יוֹם יוֹתֵר עַד שֶׁזּוֹכִין בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְתַקֵּן הַהוֹדָאָה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל עֵת וּזְמַן כָּל אָדָם וְאָדָם בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בִּבְחִינַת ה' אֱלֹקַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ, לְעוֹלָם דַּיְקָא כַּנַ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת נַעֲשֵׂית מַעֲשֶׂה אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר מַצּוֹת מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה הוּא כְּדֵי לְהָאִיר אוֹר הָאֱמֶת וְכוּ' כְּדֵי לְגַלּוֹת הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּתְּפוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ. וְעַל זֶה מְרַמֵּז מַה שֶּׁצִּוָּה לַעֲשׂוֹתָהּ מִקְשָׁה מֵחֲתִיכָה אַחַת דַּיְקָא לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַגְּבִיעִים וְהַכַּפְתּוֹרִים וְהַפְּרָחִים וְהַצִּיּוּרִים שֶׁהָיוּ בְּשִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ כָּל הַפְּעָלוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בָהֶם עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁנִּשְׁלָם עַל-יְדֵי הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ. בִּבְחִינַת עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא כִּי הַכֹּל נַעֲשֶׂה מֵעֶשֶׂת אֶחָד, כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה לָנֶצַח כַּנַ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּבָּזְוִנּוֹת שֶׁבַּחֲנֻכָּה שֶׁמִּתְקָנִים הַהוֹד וְאָז מְתַקְּנִים בְּחִינַת וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ שַׂר שֶׁל עֵשָׂו. כִּי וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּמְכֵי אוֹרְיְתָא, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר שֶׁנִּגַּע בְּתַמְכֵי אוֹרְיְתָא שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹדָה כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבַחֲנֻכָּה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָרַגְלַיִן בְּחִינַת תִּקּוּן תַּמְכֵי אוֹרְיְתָא שֶׁעַל יָדָם נוֹלְדִין הַהֲלָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה, וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ; לְרַפְּאוֹת אֶת צְלִיעָתוֹ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי תִּקּוּן הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת רְפוּאוֹת צְלִיעָתוֹ, בְּחִינַת תִּקּוּן הַתּוֹרָה, כִּי אוֹרְיְתָא זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן זָרְחָה לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁהָיָה זְמַן הַלַּיְלָה שֶׁאָז מְאִירָה הַלְּבָנָה, כִּי אָז נִתְאָרֵךְ הַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי זָכָה לְהַמְשִׁיךְ אוֹר שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁיִּתְקַיֵּם, וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ':

חלק כ

וְעַל-כֵּן מְסַיֶּמֶת הַתּוֹרָה פָּרָשַׁת הַנְּשִׂיאִים שֶׁהִוא פָּרָשַׁת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּפָּסוּק, וּבְבֹא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו וְכוּ'. כִּי זֶה הַפָּסוּק הוּא כָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי הַמַּכְרִיעַ בֵּין שְׁנֵי כְּתוּבִים הַמַּכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְהֵיא מִדָּה הָאֲחֲרוֹנָה מִשֶּׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן. כִּי שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַיְשׁוּעָה מִכָּל הַצָּרוֹת. וְשָׁם עִקַּר הַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְסַיְּמִין הַשֶּׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת בְּמִדָּה זֹאת שֶׁל שְׁנֵי כְּתוּבִין הַמַּכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲלָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹדָה. לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי כְּתוּבִים הַמַּכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה עַד שֶׁיָּבֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, כִּי כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַשִּׁנּוּיִים שֶׁיֵּשׁ בַּתּוֹרָה וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בֵּין תַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים וּבֵין צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים הַכֹּל כְּדֵי לְגַלּוֹת שֶׁכָּל הַפְּעָלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַפְּעָלּוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁבְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁכָּל אוֹת יֵשׁ לוֹ תְּמוּנָה מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ וְכֵן צִרּוּפֵי הַתֵּבוֹת מְשֻׁנִּין כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ כֵן נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרוּאִים מְשֻׁנִּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל אוֹתִיּוֹת וְתֵבוֹת וּפָרָשִׁיּוֹת וְכוּ' שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁמְּשֻׁנִּים כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ דַּיְקָא עַל יָדָם מַכִּירִין וְיוֹדְעִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, כִּי אוֹרָיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן יוּ"ד כה). וְאִי אֶפְשָׁר לָדַעַת מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת דַּיְקָא שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בְּאוֹתִיּוֹת וְדִבּוּרִים אֵלּוּ. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בִּשְׁלֵמוּת דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן נִדְמֶה כָּל פַּעַם שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה שִׁנּוּיִים וְקֻשְׁיוֹת בַּתּוֹרָה. כְּגוֹן שְׁנֵי כְּתוּבִים הַמַּכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה שֶׁקֹּדֶם שֶׁבָּא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי הַמַּכְרִיעַ נִדְמֶה לָנוּ כְּאִלּוּ הָיָה חַס וְשָׁלוֹם אֵיזֶה שִׁנּוּי בַּתּוֹרָה. וְכֵן כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר שֵׁשֶׁת יָמִים וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְכָל זֶה מֵחֲמַת מְעוּט שִׂכְלֵנוּ שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים דַּרְכֵי הַתּוֹרָה עַל בֻּרְיָן, עַל-כֵּן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וּמָסַר לָנוּ דַּרְכֵי הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים לְדָרְשָׁהּ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְיַשְּׁבִין כָּל הַשִּׁנּוּיִים וּמַכְרִיעִין בֵּין הַכְּתוּבִים הַמַּכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ דַּעַת לֵידַע וּלְהַאֲמִין כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה כֻּלָּא אֶחָד אַף-עַל-פִּי שֶׁלִּפְעָמִים קְטַנּוּת שִׂכְלֵנוּ הָיָה לָנוּ כַּמָּה קֻשְׁיוֹת וְשִׁנּוּיִים בַּתּוֹרָה. כְּמוֹ כֵן כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם כָּל הַפְּעָלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כֻּלָּם אֶחָד בְּשָׁרְשָׁן, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בְּשִׂכְלֵנוּ. וְזֶהוּ

בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים (בְּסִימָן רעז) כִּי עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת בִּקְדֻשָּׁה בֵּין צַדִּיקִים. נִמְצָא שֶׁדַּעְתָּם מְשֻׁנָּה מְאֹד זֶה מִזֶּה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בְּעִנְיַן יְסוֹד הָאֱמוּנָה כֻּלָּם נִכְלָלִין בְּדֵעָה אַחַת. כִּי כֻּלָּם מִתְכַּוְּנִים לִשְׁמוֹ וְאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְבָרֵר כָּל הַהֶלְכָה עַל בֵּרְיָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הָרוֹבֶה מַחֲלֹקֶת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלּוֹת מְשְׁתַּנּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁדֵּעוֹת חֲלֻקּוֹת וּמְשֻׁנּוֹת כְּאֵלֶּה כֻּלָּם נִכְלָלִים בְּדֵעָה אַחַת בְּעִנְיַן יְסוֹד הָאֱמוּנָה, כִּי כֻּלָּם מַאֲמִינִים בְּדֵעָה אַחַת בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וְכָל כַּוָּנָתָם בְּמַחֲלֻקְתָּם הַכֹּל כְּדֵי לְגַלּוֹת אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט בָּעוֹלָם, כִּי דֵּעָה שֶׁל זֶה נוֹטָה שֶׁהֲהֶלְכָה כָּךְ וְהַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר הוּא כָּךְ אֲשֶׁר עַל יָדוֹ יִתְגַּלֶּה אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְדֵעָה שֶׁל זֶה נוֹטָה לְדֶרֶךְ וַהֲלָכָה אַחֶרֶת. וּבֶאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, כִּי כֻּלָּם נִתְּנוּ מֵרוֹעֶה אֶחָד, כִּי עַל-יְדֵיהֶם דַּיְקָא יִתְגַּלֶּה אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלּוֹת מְשְׁתַּנּוֹת עַל-יְדֵי שֶׁדֵּעוֹת חֲלֻקּוֹת כְּאֵלּוּ נִכְלָלִין בְּתַכְלִית כַּוָּנָתָם בְּדֵעָה אַחַת לְהַכְלֵל בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹדָה עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם עַד שֶׁזּוֹכִין לְגַלּוֹת אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלּוֹת מְשְׁתַּנּוֹת הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הֲלָכוֹת הִיא פְּסַק הֲהֶלְכָה שֶׁמִּתְבָּרֶרֶת מִשְּׁנוּי דֵּעוֹת שֶׁזֶּה אוֹסֵר וְזֶה מַתִּיר וְכוּ' עַד שֶׁמְּבָרְרִין הֲהֶלְכָה עַל-פִּי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְאָז דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלּוֹת מְשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת בָּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ. שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין וּמִתְחַבְּרִין בְּיוֹתֵר הָרְבֵּה יִשְׂרָאֵל יַחַד נִתְרַבֶּה קְדֻשָּׁתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵינוֹ דּוֹמֶה מֶעָטִין הָעוֹשִׂין אֶת הַמִּצְוָה לְמָרְבִּין וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָרְבֵּה מִיִּשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר מִתְחַבְּרִין בְּיַחַד לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שָׁרְבִּים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם דֵּעוֹת מְשֻׁנּוֹת בְּיוֹתֵר מִתְחַבְּרִין לְדֵעָה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת וּבְנָחֹה יֹאמַר שׁוּבָה ה' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מְלַמֵּד שֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּפָחוֹת מִשְּׁתֵּי רִבְבוֹת וְכוּ' הֲרֵי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' נִמְצָא זֶה גּוֹרֵם וְכוּ'. כִּי כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל רַבִּים בְּיוֹתֵר נִמְשָׁכְת וְנִתְגַּלֶּה הַקְּדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר. עַל-יְדֵי שֶׁרְבּוּי דֵּעוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם מְשֻׁנִּים כָּל כָּךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהֵם רַבִּים בְּיוֹתֵר יֵשׁ בָּהֶם שִׁנּוּי דֵּעוֹת בְּיוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין הַשִּׁנּוּיִים בְּיוֹתֵר וּמִתְחַבְּרִין בְּיַחַד לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי שָׁרְבּוּי דֵּעוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם פְּעָלּוֹת מְשְׁתַּנּוֹת כָּל כָּךְ מִתְחַבְּרִין יַחַד בְּדֵעָה אַחַת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

הלכות כלאי בגדים

פרק א

חלק א

הִלְכוֹת כִּלְאֵי בְּהֵמָה הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת עָרְלָה הֲלָכָה ה אוֹת ח:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן וְכוּ' בְּסִימָן כט שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר הַבְּגָדִים מְאֹד, כִּי הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, עַיֵּן שָׁם:

וְעִקַּר תִּקּוּן הַבְּגָדִים הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יָדוֹ נִתְרוֹמֵם הַדַּעַת. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ לַבְּנוּנִית לְתַקֵּן הַבְּגָדִים, עַיֵּן שָׁם:

וְשַׁעַטְנֵז הוּא פְּגַם הַדַּעַת, כִּי הוּא בְּחִינַת דַּעַת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי צֶמֶר וּפִשְׁתִּים הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים, בְּחִינַת קַיִן וְהֶבֶל, כִּי הֶבֶל הֵבִיא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת צֶמֶר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הָאַיִל הַזֶּה כֻּלּוֹ קָדוֹשׁ. צֶמֶרָהּ לִתְכֶלֶת וְכוּ' וְקַיִן הֵבִיא פִּשְׁתִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי צֶמֶר הוּא בְּחִינַת חֻסָּדִים, בְּחִינַת לָשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית הַמַּלְבִּין עֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם וְכוּ' כַּצֶּמֶר יִהְיוּ וּפִשְׁתִּים הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַגַּבְרִיאֵל לְבוּשׁ בַּדִּים. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְצֶמֶר וּפִשְׁתִּים לְהִתְחַבֵּר יַחְדָּו כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאָדָם אֲבָל בְּלֹא זֶה אֵין לָהֶם שׁוּם חִבּוּר, כִּי הָאָדָם הוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא מְחַבֵּר שְׁנֵי הֲפָכִים יַחַד כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל-כֵּן אֵין אִסּוּר שֶׁל כִּלְאַיִם כִּי אִם בִּלְבִישָׁה אֲבָל מֻתָּר לַעֲשׂוֹתָן וּלְקַיְּמָם, כִּי אַף שֶׁתּוֹפְרָם בְּיַחַד וּמְחַבְּרָן אֵין לָהֶם שׁוּם חִבּוּר עֲדַיִן וְאֵין לָהֶם כֹּחַ לִינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם כְּשֶׁלּוֹבְשָׁן הָאָדָם שֶׁאָז הֵם יוֹנְקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה וְנִתְחַבְּרִים עַל-יְדֵי הָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא מְחַבֵּר שְׁנֵי הֲפָכִים יַחַד כַּנַּ"ל. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם מֵעֲרָבִים טוֹב וָרָע וְיֵשׁ בָּהֶם אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וּבִפְרָט בְּהַבְּגָדִים שֶׁשָּׁם הֵם נֶאֱחָזִין בְּיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִין כִּלְאֵי בְּגָדִים, דְּהַיְנוּ צֶמֶר וּפִשְׁתִּים שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה אָז אַדְרַבָּא נַעֲשֶׂה מִזֶּה דַּעַת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא נֶאֱחָזֶת שָׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר פְּגַם הַבְּגָדִים מַהֵפֶךְ אֶל הַפֶּךְ, כִּי תִּקּוּן הַבְּגָדִים עַל-יְדֵי הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה וְכִלְאֵי בְּגָדִים הֵם הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת דַּעַת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּמְקוֹם מִצְוָה, דְּהַיְנוּ כִּלְאַיִם בְּצִיצִית מֻתָּר. וְאַדְרַבָּא עִקַּר מִצְוַת צִיצִית הָיָה עַל-פִּי הָרֹב עַל-יְדֵי כִּלְאַיִם בַּזְּמַן שֶׁהָיָה תְּכֵלֶת כִּדְמַשְׁמַע בַּפּוֹסְקִים. כִּי כְּשֶׁנִּתְחַבְּרִין שְׁנֵי הֲפָכִים, דְּהַיְנוּ צֶמֶר וּפִשְׁתִּים בִּמְקוֹם מִצְוָה אָז נַעֲשֶׂה מִזֶּה דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּגָדִים כַּנַּ"ל. וְעִקַּר עַל-יְדֵי הַתְּכֶלֶת כַּמְבֹאָר הֵיטֵב לְעֵיל בְּהִלְכוֹת צִיצִית (הֲלָכָה א), עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן נִקְרָא אִסּוּר כִּלְאֵי בְּגָדִים שַׁעַטְנֵז, כִּי פְּגַם הַבְּגָדִים הוּא פְּגַם הַדִּבּוּר כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְשַׁעַטְנֵז הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדִּבּוּר, כִּי הֵם בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ.

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין תִּקּוּן כֵּיצַד. וְהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע הַמְבֹאָר שָׁם בְּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת הַנְּפוּלִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם שַׁעַטְנֵז וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשִּׁבְירָה הָיְתָה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אוֹר הָאָזֶן כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּעֵץ חַיִּים. וְזֶהוּ בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא קִבֵּל אוֹר הָאָזֶן שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא דִּבּוּר כְּלָל, כִּי הוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת שְׁבוּרִין כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שַׁעַטְנֵז כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּגָדִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּסְּפָרִים שֶׁמִּי שֶׁלָּבוּשׁ שַׁעַטְנֵז אֵין תְּפִלָּתוֹ עוֹלָה, כִּי הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע כַּנַּ"ל וְעַיֵּן כָּל זֶה בְּהִלְכוֹת צִיצִית, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְעַל-כֵּן גַּם בְּצִיצִית. כְּלִי קֶפֶסָא פְּטוּרִין מִן הַצִּיצִית וְאֵין הַבְּגָדִים חַיָּבִין בְּצִיצִית כִּי אִם כְּשֶׁלּוֹבְשָׁן הָאָדָם, כִּי הַבְּגָדִים בְּעַצְמָן כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם לוֹבְשָׁן אֵין בָּהֶם שׁוּם חִיּוּת וַחֲשִׁיבוּת, כִּי הֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת דִּלֵּית לֵהּ מִגַּרְמָא כְּלוּם. כִּי אִם כְּשֶׁלּוֹבְשָׁן הָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁמֵּאִיר בָּהֶן וְאָז נִשְׁלָמִין וַאֲזַי שַׁיָּךְ בָּהֶם מִצְוָה וַעֲבֵרָה שֶׁצָּרִיךְ לְשָׁמְרָן מִן כִּלְאַיִם כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם צִיצִית כְּדֵי לְשָׁמְרָן כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת צִיצִית וְזֶה בְּחִינַת מִלְתָא אַלְבִּישַׁיְיהוּ יַקִּירָא. כִּי עִקַּר יְפִי וַחֲשִׁיבוּת הַבְּגָדִים הוּא כְּשֶׁלּוֹבְשִׁין אוֹתָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן קָרָא הַבְּגָדִים בִּלְשׁוֹן מִלְתָא שֶׁהוּא לְשׁוֹן דִּבּוּר, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בִּבְחִינַת דִּבּוּר כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּיו גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ:

עַל-פִּי מַה שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר תִּקְעוּ הַמְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה:

וְאִיתָא שָׁם שֶׁכְּשֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' וְאֵלּוּ הַגֵּרִים מַכְנִיסִין גַּאֲוָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בַּמִּסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי מִפְּנֵי גֵּוָה. מִפְּנֵי גַּאֲוָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְּנָה לָאֻמּוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי הַגַּאֲוָה שֶׁמַּכְנִיסִין הַגֵּרִים מִזֶּה בָּאָה הַתַּאֲוָה שֶׁל נְאוּף חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין שֶׁיְּגַנּוּ עָלֵינוּ הַמְּגִנִּים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם מְגִנִּים עָלֵינוּ וּמַצִּילִין אוֹתָנוּ מִתַּאֲוָה זוֹ. וַאֲזַי מַעֲלִין מֵחוֹתָם דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף וְנַעֲשֶׂה חוֹתָם דְּקֻדְשָׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם חוֹתָם דְּקֻדְשָׁה. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין בְּחִינַת תְּפִלִּין הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין תַּאֲוַת נְאוּף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים שֶׁצְּרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד לְתַקֵּן הַבְּגָדִים, כִּי הַבְּגָדִים וְהַמַּלְבּוּשִׁים שָׁם אֶחְיַת הַגַּאֲוָה.. כִּי שֹׂרֶשׁ הַבְּגָדִים הוּא בְּחִינַת גַּאֲוָה, בְּחִינַת ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ, כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵהּ מְכַבְּדוּתָא (בָּבָא קַמָּא צא) נִמְצָא שֶׁהַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת כָּבוֹד וְהִתְפָּאֲרוּת, בְּחִינַת גֵּאוּת וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַבְּגָדִים שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַגַּאֲוָה

דְּסִטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּא חַס וְשָׁלוֹם תַּאֲוַת נאוּף בְּחִינַת חוֹתָם דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת ו), הָנֵי מָאנֵי דְּרַבָּנָן דְּבָלוּ מִנַּיְהוּ, כִּי הֵם בָּאִים מִנִּגְעֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּאִין מִבְּחִינַת הָחֹתְמִים בְּשָׂרוֹ שֶׁבָּא עַל-יְדֵי גֵּאוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נֶאֱחָזִין בַּבְּגָדִים כִּי שָׁם אֶחִיזַת הַגֵּאוּת כַּנַּ"ל. כִּי הַגֶּרִים שֶׁהֵם מַכְנִיסִין הַגַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל אֶחִיזָתָן בִּבְחִינַת בְּגָדִים, כִּי אֶחִיזַת הַגֵּרִים בִּבְחִינַת כַּנְפֵי הַקְּדֻשָּׁה, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּנְפֵי הַבְּגָדִים. נִמְצָא שֶׁהַבְּגָדִים צְרִיכִין תִּקּוּן וּשְׁמִירָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַגַּאֲוָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּשָׁם בָּא תַּאֲוַת נאוּף חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּגָדִים, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת מָגִנִּים הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁמְּגִנִּים עָלֵינוּ מִתַּאֲוָה הַנַּ"ל, כִּי צִיצִית הֵם שְׁמִירָה מִנַּאוּף כַּמּוּבָא, כִּי הֵם בְּחִינַת מָגִנִּים בְּחִינַת כְּנָפַיִם הַמְּגִנִּים וּמַצִּילִין מִתַּאֲוָה הַנַּ"ל בְּחִינַת וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחֱסֶה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ שָׁם עַל פָּסוּק "כִּי "לֵאלֹקִים "מָגֵנִּי אֶרֶץ שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת מַלְאָ"ךְ. וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּנָפַיִם, בְּחִינַת מַלְאָךְ בַּעַל כְּנָפַיִם, כִּי הַצִּיצִית הֵם בְּחִינַת מָגִנִּי אֶרֶץ הַמְבֹאָרִין שָׁם, כִּי הֵם כַּנְפֵי הַקְּדֻשָּׁה הַמְּגִנִּים עָלֵינוּ וּמַצִּילִין אוֹתָנוּ מִתַּאֲוַת נאוּף, כִּי צִיצִית שְׁמִירָה לְנַאוּף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תּוֹלִין הַצִּיצִית בְּהַבְּגָדִים, כִּי שָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַמְּגִנִּים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר לְבִישַׁת הַצִּיצִית מַנִּיחִין תְּפִלִּין שֶׁהֵם חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁנַּעֲשָׂה וְנִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַמְּגִנִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַמְּגִנִּים שֶׁמַּצִּילִין מִתַּאֲוַת נאוּף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו, כִּי הַבְּגָדִים צְרִיכִין לְשָׁמְרָן מִבְּחִינוֹת גֵּאוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַגֵּאוּת וְהַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין שֶׁזֶּה עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת גֵּאוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים. שֶׁעִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין (וְגֵאוּת וְהִתְפָּאֲרוּת הֵם בְּחִינָה אַחַת) וְצֶמֶר וּפִשְׁתִּים זֶה בְּחִינַת כְּלַל הַגְּוָנִין כֻּלָּם. כִּי כָּל הַגְּוָנִין כֻּלָּם נִכְלָלִין בִּבְחִינַת שְׁנֵי גְּוָנִין שֶׁהֵם חֶסֶד וְדִין שֶׁבָּהֶם נִכְלָלִין כָּל הַגְּוָנִין כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, כִּי צֶמֶר בְּחִינַת חֲסָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם וְכוּ' כַּצֶּמֶר יִהְיוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כַּעֲמַר נָקִא וּפִשְׁתִּים הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל לָבוּשׁ בַּדִּים. שֶׁהוּא פִּשְׁתָּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. נִמְצָא שֶׁצֶּמֶר וּפִשְׁתִּים הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים בְּחִינַת חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַגְּוָנִין שֶׁזֶּה בְּחִינַת גֵּאוּת וְהַהִתְפָּאֲרוּת וְעַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמַלְבּוּשִׁים כְּאֵלּוּ שֶׁהֵם מִתְעָרְבוֹת צֶמֶר וּפִשְׁתִּים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשֵׁי גַּאֲוָה וְהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל, כִּי מַלְבּוּשִׁים כְּאֵלּוּ לְבוּשֵׁי גַּאֲוָה וְהִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין אֵינָם רְאוּיִים כִּי אִם לוֹ לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל בְּחִינַת

ה' מָלְךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ, אֲבָל אָנוּ אֲסוּרִים לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמַלְבּוּשֵׁי גַּאֲוָה, כִּי לְמַטָּה יְכוֹלִים לְהִתְאַחֵז מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת גֵּאוּת מַמָּשׁ, בְּחִינַת תַּאֲוַת נְאוּף חַס וְשָׁלוֹם רַק בְּמָקוֹם מִצְוַת צִיצִית מֻתָּר מִדִּינָא לְהִתְלַבֵּשׁ בְּכֹלְאַיִם שֶׁל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת, תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן הַמֹּחִין כַּנַּ"ל וּכְשֶׁהַדַּעַת נִתְתַּקֵּן אָזַי נַעֲשֶׂה מִצֶּמֶר וּפִשְׁתִּים בְּחִינַת אַחְדוּת מַמָּשׁ, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַדַּעַת כְּשֶׁנִּתְחַבְּרִים וְנִתְאַחֲדִים הַחֲסָדִים וּגְבוּרוֹת בְּאַחְדוּת מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר הַדַּעַת מֻחְבּוּר חֶסֶד וּגְבוּרָה כִּידּוּעַ וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת אָזַי נַעֲשֶׂה מִצֶּמֶר וּפִשְׁתִּים אַחְדוּת מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּמְקוֹם מִצְוַת צִיצִית מֻתָּר מִדִּינָא כִּלְאַיִם כַּנַּ"ל, כִּי בִּמְקוֹם מִצְוָה יְכוֹלִים לְהִתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת לְבוּשָׁיו כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת לְבוּשֵׁי גַּאֲוָה כְּלָלְיוּת הַגְּוִנִין, כִּי אָז אֵין יְכֹלֶת לְגַאֲוָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא לְהִתְאַחֵז שָׁם, כִּי הַצִּיצִית מְגִנִּים עָלֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַצִּיצִית הֵם תִּקּוּן הַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה אַחְדוּת בֵּין הַחֶסֶד וּגְבוּרָה כַּנַּ"ל. וְאָז נַעֲשֶׂה אַחְדוּת וְשָׁלוֹם בֵּין צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וְאֵין אֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַגַּאֲוָה מִשָּׁם כְּלָל. וְזֶה בְּחִינַת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה שֶׁהָיוּ נַעֲשִׂין מִכֹּלְאַיִם, כִּי הֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נִקְרָא כֹּהֵן כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל וּבְגָדָיו הֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה. וְעַל-כֵּן גַּם הַכֹּהֵן שֶׁל מַטָּה מֻתָּר לְהִתְדַּמּוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמַלְבּוּשֵׁי כִּלְאַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלְיוּת הַגְּוִנִין, כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה וְהַקְּרָבָנוֹת הֵם תִּקּוּן הַדַּעַת, תִּקּוּן הַבְּרִית וְאָז מֻתָּר כִּלְאַיִם כַּנַּ"ל, אֲבָל שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוַת צִיצִית וּבִגְדֵי כְּהֻנָּה אָז אָסוּר כִּלְאַיִם שֶׁל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים. כִּי שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוָה אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְחַבְּרָם יַחְדָּו שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת אַחְדוּת מַמָּשׁ, כִּי הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַבְּרִים צֶמֶר וּפִשְׁתִּים שֶׁהֵם שְׁנֵי הֲפָכִים מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. כִּי עִקַּר יְנִיקָתוֹ מִפְּגַם הַדַּעַת מֵעֲרְבּוּב הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת צֶמֶר וּפִשְׁתִּים כְּשֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם הַכְרָעָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדַּעַת וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי לְבִישַׁת כִּלְאַיִם שֶׁל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים חַס וְשָׁלוֹם מִשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם. וְאָז נִתְקַלְקְלִין הַבְּגָדִים וְנַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת גַּאֲוָה מַמָּשׁ גַּאֲוָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא. שֶׁמִּזֶּה נַעֲשֶׂה תַּאֲוַת נְאוּף פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַגַּאֲוָה נִשְׁתַּלְשְׁלָה מִבְּחִינוֹת גֵּאוּת לָבֵשׁ, בְּחִינוֹת כְּלָלְיוּת הַגְּוִנִין כַּנַּ"ל. וּלְמַטָּה כְּשֶׁאֵין תִּקּוּן הַדַּעַת בְּחִינוֹת הַכְרָעָה כַּנַּ"ל. אָז נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם וְנַעֲשֶׂה גַּאֲוָה מַמָּשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

כִּי פְּגַם הַגַּאֲוָה הוּא פְּגַם הַדַּעַת פְּגַם נְאוּף שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ פְּגַם כִּלְאַיִם שֶׁל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים מֻחְמַת שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם הַכְרָעָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַגַּאֲוָה וְהַהִתְפָּאֲרוּת אֵין רְאוּי כִּי אִם לוֹ לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל הַגַּאֲוָה וְהָעֲנָוָה הֵם אַחְדוּת מַמָּשׁ, כִּי בִּמְקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עֲנְוָתָנוּתוֹ (מְגִלָּה לא). וְזֶה בְּחִינַת כְּלָלְיוּת הַגְּוִנִין שֶׁכָּל הַגְּוָנִין נִכְלָלִין יַחַד וְנַעֲשֶׂה

מִשְּׁנוּי הַגְּוָנִין בְּחִינַת אַחְדוּת, כִּי הַבְּרִיאָה הִיא בְּחִינַת יֵשׁ מֵאַיִן וְזֶה בְּחִינַת גַּאֲוָה וַעֲנָוָה, כִּי גַּאֲוָה הִוא בְּחִינַת יֵשׁוּת שֶׁנֶּחְשָׁב בְּעַצְמוֹ לְיֵשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר הַגַּאֲוָה. אֲבָל עֲנָוָה הִוא בְּחִינַת אַיִן מַמָּשׁ וְהִ' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁעַת הַבְּרִיאָה נִתְלַבֵּשׁ בְּגֵאוּת כִּבְיָכוֹל שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ, כִּי הַבְּרִיאָה בִּכְלָל הִיא בְּחִינַת לְבוּשׁוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא בְּחִינַת גֵּאוּת בְּחִינַת יֵשׁ כַּנַּ"ל. אֲבָל אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ אַחַר הַבְּרִיאָה וְקֹדֶם הַבְּרִיאָה כֹּלָא חַד בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְעַל-כֵּן הַגַּאֲוָה וְהָעֲנָוָה כֹּלָא חַד בְּחִינַת בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עֲנָוָתָנוּתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין שֶׁשִּׁנּוּי הַגְּוָנִין כִּבְיָכוֹל נִכְלָלִין בְּאַחְדוּת פָּשׁוּט, כִּי הַגְּוָנִין בִּכְלָלָם הֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְדִין שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה כֻּלּוֹ טוֹב וְחֶסֶד וְאַחַר הַבְּרִיאָה מִשָּׁם אֶחִיזַת הַדִּין וּכְשֶׁנִּכְלָל יַחַד אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה. שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת גַּאֲוָה דִּקְדֻשָּׁה בַּעֲנָוָה זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַדִּין בְּחֶסֶד וַאֲזַי כָּל הַגְּוָנִין הֵם אַחְדוּת פָּשׁוּט כִּבְיָכוֹל וְזֶה בְּחִינַת לְבוּשֵׁי גַּאֲוָה וְהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִכָּל הַגְּוָנִין כִּבְיָכוֹל שֶׁכָּל הַגְּוָנִין נִכְלָלִים בְּיַחַד בִּבְחִינַת אַחְדוּת מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. אֲבָל לְמַטָּה כְּשֶׁאֵין הַכְרָעָה כְּשֶׁלּוֹבְשִׁים צֶמֶר וּפִשְׁתִּים נַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת וַאֲזַי נַעֲשֶׂה גַּאֲוָה מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַגַּאֲוָה כְּשֶׁאֵין נִכְלָל חַס וְשָׁלוֹם הַיֵּשׁ בְּאַיִן וְנִדְמֶה לוֹ לְהָאָדָם עַל עַצְמוֹ שֶׁהוּא יֵשׁ מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם. שֶׁזֶּה עִקַּר הַגַּאֲוָה כְּשֶׁאֵין מְבַטֵּל הָאָדָם כָּל יְשׁוּתוֹ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּאַיִן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה לְפִי בְּחִינָתוֹ נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יֵשׁ בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּאֲוָה חַס וְשָׁלוֹם הוּא מַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם הַיֵּשׁ מֵאַיִן וַאֲזַי אֵין שָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם בֵּין חֶסֶד וְדִין כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת צֶמֶר וּפִשְׁתִּים כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁצֶּמֶר וּפִשְׁתִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְדִין כְּשֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם הַכְרָעָה וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי פְּגַם לְבִישַׁת כִּלְאַיִם שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוַת צִיצִית. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פְּגַם הַגַּאֲוָה שֶׁעִקַּר הַפְּגָם הוּא שֶׁמַּפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם הֵיֵשׁ מֵהָאַיִן כִּבְיָכוֹל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ פְּגַם הַדַּעַת פְּגַם הַבְּרִית וְהֶבֶן הֵיטֵב, כִּי כָּל זֶה בָּרוּר לְמֵבִין רַק בְּמָקוֹם מִצְוַת צִיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּרִית תִּקּוּן הַדַּעַת אָז מָתֹר כִּלְאַיִם. כִּי אָז עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַדַּעַת נַעֲשֶׂה אַחְדוּת בֵּין צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וְנִתְבַּטֵּל הַגַּאֲוָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְנִכְלֶלֶת הַגַּאֲוָה דִּקְדֻשָּׁה בַּעֲנָוָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינוֹת תִּקּוּן הַדַּעַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְנִכְלָלִין כָּל הַגְּוָנִין יַחַד בִּבְחִינוֹת אַחְדוּת בְּחִינוֹת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ וכו':

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר בֹּא אֶל פַּרְעֹה מֵעִנְיַן חֶלְל הַפָּנוּי בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי הָרַאשׁוֹן בְּסִימָן סד עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל כִּי יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִית וַחֲקִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלְל הַפָּנוּי אֲשֶׁר עַל זֶה נֶאֱמַר, כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים. וְאָסוּר לְכָנֵס לַחֲקִירוֹת וְקַשְׁיוֹת אֵלּוּ כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא עֲלֵיהֶם תֵּרוּץ עַכְשָׁו בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֶלְל הַפָּנוּי אֲשֶׁר מִשָּׁם צְמְצֵם וּפִנָּה אֱלֹקוּתוֹ כִּבְיָכוֹל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לְהַבְּרִיאָה, כִּי בְּלֹא זֶה הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי הָיָה הַכֹּל אַיִן סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לְהַבְּרִיאָה. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַקַּשְׁיוֹת וְהַחֲקִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם מִבְּחִינַת חֶלְל הַפָּנוּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ לִמְצֹא עֲלֵיהֶם תֵּרוּץ וְשֵׂכֶל לְיַשְּׁבָם, כִּי אַחַר כָּךְ יַחֲזֹר הַכֹּל אַיִן סוֹף וְלֹא יִהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאָה כְּלָל עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב עִם הַשֵּׂכֶל אֵלּוּ הַקַּשְׁיוֹת בְּשׁוּם אֹפֶן אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינָם חָכְמוֹת כְּלָל רַק שֶׁאֵין בָּנוּ כֹּחַ לְיַשְּׁבָם עַכְשָׁו, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין מֵחֶלְל הַפָּנוּי אֲשֶׁר מִשָּׁם צְמְצֵם וּפִנָּה חָכְמָתוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בְּחָכְמָה, אֲבָל בְּהֶחָלָל הַפָּנוּי שָׁם פִּנָּה כִּבְיָכוֹל חָכְמָתוֹ. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לְהַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם בְּאֵלּוּ הַקַּשְׁיוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם מֵחֶלְל הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא בָּהֶם חָכְמָה וְשֵׂכֶל לְתָרֵץ הַקַּשְׁיוֹת, כִּי אַחַר כָּךְ יִהְיֶה הַכֹּל אַיִן סוֹף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. עַל-כֵּן אָסוּר לְכָנֵס כְּלָל בְּאֵלּוּ הַקַּשְׁיוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶחָלָל הַפָּנוּי רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה עוֹבְרִין וְהוֹלְכִין עַל כָּל הַחָכְמוֹת וְכוּ', כִּי אֵלּוּ הַמְּבוּכוֹת וְהַקַּשְׁיוֹת, דְּהַיְנוּ הַחֲקִירוֹת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינוֹת חֶלְל הַפָּנוּי. אִי אֶפְשָׁר לְתָרְצָם עַכְשָׁו עַד לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה זֶה הַסּוֹד שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ עַכְשָׁו בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי גַּם בְּהֶחָלָל הַפָּנוּי יֵשׁ אֱלֹקוּתוֹ וְחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהֶעְלֵם, כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר בִּלְעָדָיו חִיּוּתוֹ וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם גַּם כֵּן אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אַחַר כָּךְ אֵינוֹ פָּנוּי. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לוֹמַר בּוֹ שְׁנֵי הַפָּכִים יֵשׁ וְאַיִן שֶׁבֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יֵשׁ בּוֹ אֱלֹקוּתוֹ בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא פָּנוּי. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה זֶה הַסּוֹד שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁהּ מִנֵּהּ וּבֵהּ, כִּי הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי זֶה בְּחִינַת לְבוּשִׁין וְאָז לֶעָתִיד לָבֹא יִתְגַּלֶּה סוֹד זֶה הַלְּבוּשׁ שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁהּ מִנֵּהּ וּבֵהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר שַׁעַטְנֵז, כִּי כָּל הַלְּבוּשִׁין נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֶלְל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה תַּעֲרֹבֶת שַׁעַטְנֵז בְּהַלְּבוּשִׁין, דְּהַיְנוּ שֶׁאָסוּר לְעָרֵב בְּהַלְּבוּשִׁין צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו, כִּי פִּשְׁתִּים הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלְל הַפָּנוּי, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל לָבוּשׁ בַּדִּים. וְצֶמֶר הוּא בְּחִינַת

הַחָכְמָה וְהַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְרַחֲמִים, כִּי צֶמֶר הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן דִּיקְנָא, בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי י"ק שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת צֶמֶר, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, וְזֶה בְּחִינַת (דְּנִיֵּאל ז) לְבוּשֵׁי כִתְלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא. שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲסָדִים וְדַעַת בְּחִינַת זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה. כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּחָכְמָה הוּא בְּבְחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְקִיּוּם הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְעָרֵב בְּהַלְבּוּשִׁים צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו כְּדֵי שֶׁלֹּא יְעוֹרֵר הַחֲקִירוֹת שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּרְצֶה חַס וְשָׁלוֹם לְכְנֹס בְּאֵלּוּ הַחֲקִירוֹת. וְיִרְצֶה לְתָרְצָם וּלְיַשְּׁבָם לִמְצֹא שָׁם אֱלֹקוּתוֹ. שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו, בְּחִינַת יֵשׁ וְאַיִן, בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּשְׁתִּים. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ שָׁם אֱלֹקוּתוֹ וְחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צֶמֶר כַּנַּ"ל וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא כֵּן. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת עַכְשָׁו וְאָסוּר לִכְנֹס בַּחֲקִירָה זוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינָה שֶׁאָסוּר לְעָרֵב בְּהַלְבּוּשִׁין צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי אָסוּר לְחַבֵּר שָׁם צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו, דְּהַיְנוּ שֶׁאָסוּר לַחֲקֹר שָׁם, אַךְ בֶּאֱמֶת יֵשׁ שָׁם אֱלֹקוּת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא פָּנוּי כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁלּוֹבֵשׁ שַׁעֲטְנֵז חַס וְשָׁלוֹם צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו אֲזַי יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְלִפָּה זוֹ הַנִּמְשָׁכַת מֵהֶחָלָל הַפָּנוּי דְּהַיְנוּ הַחֲקִירוֹת שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְכוּ'. כִּי הַלְּבוּשִׁין הֵם בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן בִּמְקוֹם מְצָוָה מֻתָּר כִּלְאַיִם בִּבְגָדִים כְּגוֹן כִּלְאַיִם בְּצִיצִית וּבִגְדֵי כְּהֻנָּה, כִּי לְבוּשֵׁי מִצְוָה הֵם בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי. כִּי כָּל הַמִּצְוֹת הֵם בִּבְחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי. לִזְכוֹת בָּהֶם לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְכוּ' לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אָרֹךְ. וְאָז בְּעָלְמָא דְּאָתֵי אָז יִתְגַּלֶּה זֶה הַסּוֹד שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי אֵיךְ מִתְחַבְּרִים צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו דְּהַיְנוּ יֵשׁ וְאַיִן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן בִּלְבוּשֵׁי מִצְוָה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא מֻתָּר כִּלְאַיִם, כִּי אָז יִתְגַּלֶּה זֶה הַסּוֹד שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי אֵיךְ נִכְלָלִים בּוֹ שְׁנֵי הֲפָכִים כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת צֶמֶר וּפִשְׁתִּים. אֲבָל עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת וְאָסוּר לִכְנֹס בָּזֶה כְּלָל. וְעַל-כֵּן בִּלְבוּשֵׁי חֹל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עוֹלָם הַזֶּה אָסוּר לְחַבֵּר צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו כִּי עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת כְּלָל וְאָסוּר לִכְנֹס בָּזֶה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו אַחַר הַחֻרְבָּן אֵין לָנוּ שׁוּם הֶתֵּר לִלְבֹּשׁ כִּלְאַיִם, כִּי אֵין לָנוּ בִּגְדֵי כְּהֻנָּה וְלֹא תְּכֵלֶת בְּצִיצִית, כִּי בַּזְּמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיוּ יְכוֹלִים בְּשָׁעַת הַמִּצְוָה לְהַשִּׂיג בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה זֹאת כַּנַּ"ל אֲבָל עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת בְּשׁוּם פַּעַם

וְאָסוּר לְכַנֵּס בָּזֶה כְּלָל, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק ה

וְקַיִן פָּגַם בָּזֶה וְהֵבִיא מִפְּסֹלֶת שֶׁהוּא פִּשְׁתָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַה'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהֵבִיא מִפְּסֹלֶת שֶׁהוּא זֶרַע פִּשְׁתָּן, כִּי רָצָה לְכַנֵּס בַּחֲקִירָה זוֹ שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּשְׁתָּן כַּנַּ"ל אֵיךְ לִמְצֹא שָׁם גַּם כֵּן ה' יִתְבָּרֵךְ. וְעַל-כֵּן הֵבִיא קָרְבָּן מִפִּשְׁתָּן דַּיְקָא, כִּי הַקָּרְבָּן הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת שֶׁמַּקְרִיבִין וּמַעֲלִין הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה וְעוֹלֶה הַנִּיצוֹצוֹת וְהָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר. וְקַיִן רָצָה לְגַלּוֹת הָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בַּפִּשְׁתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי. וְעַל-כֵּן הֵבִיא קָרְבָּן מִשָּׁם וְעַל-כֵּן פָּגַם בָּזֶה מְאֹד, כִּי אָסוּר לְכַנֵּס לְשָׁם כְּלָל וּלְגַלּוֹת הָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ שָׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְגַלּוֹת זֹאת כַּנַּ"ל וְעַל זֶה נֶאֱמַר, בַּמַּפָּלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ'. בְּחִינָה (מִשְׁלֵי כה) כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר, כִּי חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ הוּא שָׁם בְּהֶעְלֵם וּבְהֶסְתֵּר גָּדוֹל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, כִּי כִּבְיָכוֹל פִּנָּה מִשָּׁם אֱלֹקוּתוֹ מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבַּן קַיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, לֹא שָׁעָה וַדַּאי לְשָׁם כִּי פִּנָּה אֱלֹקוּתוֹ מִשָּׁם כִּבְיָכוֹל כַּנַּ"ל:

אֲבָל הֶבֶל הֵבִיא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֶּהֶן שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת שֶׁבְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקָּרְבָּנוֹת וְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ בִּבְחִינַת צֶמֶר כְּבָשִׂים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ, כִּי שָׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּפַר בָּעִקָּר וְהָרַג אֶת הֶבֶל וֶהֱמִיתוֹ, כִּי הַמִּיתָה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁסִּלֵּק הַשְׁכִינָה כִּבְיָכוֹל, דְּהַיְנוּ שֶׁסִּלֵּק הָאֱלֹקוּת הַנִּמְשָׁךְ בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבַּן הֶבֶל בְּחִינַת צֶמֶר כְּבָשִׂים כַּנַּ"ל וְקַיִן מֵחֲמַת שֶׁנִּכְנַס בְּהַחֲקִירָה שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּשְׁתָּן עַל-כֵּן נִתְעָה שָׁם עַד שֶׁהָרַג אֶת הֶבֶל וְסִלְּקוֹ מִן הָעוֹלָם כִּי רָצָה לְסַלֵּק הָאֱלֹקוּת שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי כִּי בָא לְכַפִּירוֹת גְּדוֹלוֹת עַל-יְדֵי הַחֲקִירוֹת שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נֶאֱמַר, כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי. כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ שְׁאָלוֹ, אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, דְּהַיְנוּ הֵיכָן הִיא הַמְּשָׁכַת הָאֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל כַּנַּ"ל וְהֵשִׁיב, לֹא יָדַעְתִּי וְכוּ' כִּי נִתְעָה עַל-יְדֵי הַחֲקִירוֹת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל, כִּי אָסוּר לְכַנֵּס לְשָׁם רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. וְכֵן אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁקַּיִן בְּחֶטְאוֹ רָצָה לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְתֹהוּ וָבֹהוּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ וְכוּ':

עַל-פִּי מַה שֶׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַל פָּסוּק וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְכוּ' בְּסִימָן קלג, עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל כִּי אוֹר הַצַּדִּיק וְהַתּוֹרָה גָּדוֹל מְאֹד אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבָּבוֹת פְּעָמִים כְּנֶגֶד הָעוֹלָם וּמֵהֶרְאוּי הָיָה שֶׁלֹּא תּוּכַל הָעוֹלָם לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה מֵאַחַר שֶׁהָעוֹלָם קָטָן מְאֹד מְאֹד כְּנֶגֶד הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד בְּסָמוּךְ לִפְנֵי הָעֵינַיִם עַל-יְדֵי-זֶה הָעוֹלָם חוֹצֵץ וְסוֹתֵם בִּפְנֵי הָעֵינַיִם מִלִּרְאוֹת אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים. אֲבָל מִי שֶׁהוּא חָכָם מִעַט וּמַטֶּה עֵינָיו קְצָת מִן הָעוֹלָם תֵּכֶף יוּכַל לְהָאִיר לוֹ אוֹר הַנִּפְלָא שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים וְיִרְאֶה שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּאֶפֶס וְאַיִן כְּנֶגֶד אוֹר הַנִּפְלָא הַזֶּה כִּי אֵין כֹּחַ בְּהָעוֹלָם הַקָּטָן הַזֶּה לְחַצֵּץ בִּפְנֵי הָאוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה כִּי אִם מֵחֲמַת שֶׁעוֹמֵד בְּסָמוּךְ לִפְנֵי הָעֵינַיִם כַּנַ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר שַׁעַטְנֵז שֶׁאָסוּר לִלְבֹּשׁ צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו. וְכָל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ שָׁרֵי לִלְבֹּשׁ רַק צֶמֶר וּפִשְׁתִּים בְּיַחַד אָסוּר, כִּי הַלְּבוּשִׁין הֵם דְּבָרִים גְּבוֹהִים וִיקָרִים מְאֹד, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים, בִּפְרָט בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל. כִּי כָּל הָאוֹרוֹת הַגְּבוֹהִים הָעֶלְיוֹנִים אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם דֶּרֶךְ כַּמָּה לְבוּשִׁין שֶׁהֵם עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת כַּיָּדוּעַ וְיֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת בִּלְבוּשִׁין, כִּי יֵשׁ לְבוּשִׁין וּלְבוּשִׁין עַל לְבוּשִׁין וְכוּ' וְכוּ', כִּי גַּם הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים הֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין כְּנֶגֶד הָאוֹר הַגָּבֹהַּ מֵהֶם וְכֵן לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא עַד אֵין סוֹף, כִּי עִקַּר עֶצֶם הָאוֹר הוּא אוֹר הָאֵין סוֹף דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁבָּרְחָמָיו צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ וְהִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכַמָּה תִּקּוּנִים וּלְבוּשִׁין וּלְבוּשִׁין עַל לְבוּשִׁין כְּדֵי שֶׁנּוּכַל כֻּלָּנוּ לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אֶפְלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם עֶצֶם הָאוֹר בְּעֶרְכֵּנוּ הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת לְבוּשִׁין לְגַבֵּי הָאוֹרוֹת הַגְּבוֹהִים מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא לְבוּשִׁין תִּקִּינַת לְהוֹן דְּמַנְיְהוּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין לְבֵנֵי נָשָׁא וְכוּ'. וְכָל הַלְּבוּשִׁין שֶׁהֵם תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם נִתְתַּקְּנִין וְנִמְשָׁכִין רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם עִקַּר קִיּוּם וְיסוֹד כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁזֶּה כָּל עִסְקָם וַעֲבוֹדָתָם לְתַקֵּן לְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנִים לְהַלְבִּישׁ הָאוֹר הָעֶלְיוֹן בְּכַמָּה צִמְצוּמִים וּלְבוּשִׁין בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכָה כֻּלָּנוּ לְקַבֵּל הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים כְּדֵי שֶׁנֵּדַע וְנַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה כָּל עֲבוֹדָתָם לְהַכְנִיס בָּעוֹלָם יְדִיעַת אֱמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר הָעֶלְיוֹן וּמַלְבִּישִׁין אוֹתוֹ בְּכַמָּה לְבוּשִׁין כַּנַ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת בִּגְדֵי צֶמֶר וּפִשְׁתִּים שֶׁהֵם עִקַּר כְּלַל הַלְּבוּשִׁין, כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה בֶּגֶד סְתָם אֵינוֹ אֶלָּא צֶמֶר וּפִשְׁתִּים כִּדְתָנָא דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, כִּי לְבוּשֵׁי צֶמֶר זֶה בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁמַּמְשִׁיךְ אוֹתוֹ דֶּרֶךְ לְבוּשִׁין כְּדֵי לְגַלּוֹת רַחֲמָנוּתוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צֶמֶר שֶׁשָּׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת מִן הַמֵּצַ"ר קָרָאתִי אוֹתְיוֹת צֶמֶ"ר, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, הַיְנוּ כִּי הַצַּדִּיקִים כָּל עִסְקָם לְקָרֵב כָּל הָעוֹלָם אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד לְקָרֵב כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל כֹּחָם לְקָרֵב רְחוֹקִים מְאֹד הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהֵם זוֹכִים לְהַכִּיר גֹּדֶל טוּבוֹ וְרַחֲמָיו וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ לַכֹּל וּמוֹדִיעִים לַכֹּל שֶׁיֵּשׁ לְכֻלָּם תִּקְוָה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי עֲדַיִן רַחֲמָיו וְטוּבוֹ עֲלֵיהֶם, כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם, וְזֶה בְּחִינַת תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא. שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת צֶמֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין אוֹר הַגְּבוֹהַּ מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁבָּהֶם כָּלוּל כָּל דַּרְכֵי רַחֲמָיו וְטוּבוֹ לְעוֹלָם עַל הַכֹּל וּמֵעֵצֶם הַשָּׂגָתָם הֵם יוֹדְעִין לְהַלְבִּישׁ זֶה הָאוֹר הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא מְאֹד בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין כְּדֵי לְהַכְנִיס הַדַּעַת גַּם בְּהָרְחוֹקִים מְאֹד כְּדֵי לְקָרֵב כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַלְּבוּשִׁין הֵם בְּחִינַת לְבוּשֵׁי צֶמֶר שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לָשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית שֶׁהָיָה מַלְבִּין הָעֲוֹנוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם וְכוּ' וְאִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי צֶמֶר נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ רַחֲמִים. וְכָל הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין שָׁם לִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּבָשִׂים לְלְבוּשֶׁךָ שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹתָם עַל-יְדֵי הַלְּבוּשִׁין בִּבְחִינַת צֶמֶר כְּבָשִׂים. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (חֲגִיגָה יג), דִּבְרִים שֶׁהֵם כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יִהְיֶה תַּחַת לְבוּשֶׁיךָ בִּבְחִינַת וְלִמְכַסֶּה עָתִיק וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (פְּסָחִים קיט) וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים כֵּאלּוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם זֶה הַכֹּחַ הַנַּ"ל בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְכָל טוֹב לָנֶצַח, אַשְׁרֵי לוֹ. וַאֲפִלּוּ אִם קִלְקֵל מְאֹד מְאֹד אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל יִתְתַּקֵּן בְּוַדַּאי עַל-יְדֵי צַדִּיקִים הָאֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן כָּל מִינֵי קִלְקוּלִים וַחֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת וּפְשָׁעִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַצַּדִּיקִים יְכוֹלִים לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת עַמּוֹ, שֶׁכָּתוּב, וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִים אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים כָּאֵלֶּה דֶּרֶךְ לְבוּשִׁין נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל, אֲבָל גַּם אוֹר הַצַּדִּיק הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל בְּעַצְמוֹ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מְכַסֶּה וּמַלְבִּישׁ אוֹרוֹ הַגָּדוֹל בְּכַמָּה לְבוּשִׁין נִפְלָאִים כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְקַבֵּל אוֹרוֹ. וּמֵחֲמַת זֶה נִמְצָאִים מוֹנְעִים וּמְעַכְּבִים וּמְכַסִּים הַמַּבְדִּילִים מִלְּקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק הַזֶּה. וְהֵם כָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהֵם

מוֹנְעִים מִלְּהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק. כִּי אִם מִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת הַמְעַכְּבִים. וְזֶה טוֹבָה גְּדוֹלָה. כִּי אִם לֹא הָיוּ אֵלּוּ הַמַּסַּכִּים וְהַמְּנִיעוֹת לֹא הָיָה הָעוֹלָם יָכוֹל לִסְבֹּל אוֹרוֹ כְּלָל כַּנַּ"ל. אֲבָל עַתָּה שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה חוֹצֵץ וּמַפְסִיק מִלְּהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. אֲזַי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי-זֶה לְבוּשִׁין וְכֵלִים וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יָכוֹל לְקַבֵּל אוֹרוֹ הַגָּדוֹל. כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁעַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַמְּנִיעוֹת נַעֲשִׂים כֵּלִים וּלְבוּשִׁים לְקַבֵּל הָאוֹר. וְכָל מִי שֶׁמְּשַׁבֵּר מְנִיעוֹת רַבּוֹת בְּיוֹתֵר יֵשׁ לוֹ כֵּלִים וּלְבוּשִׁין רַבִּים יוֹתֵר לְקַבֵּל הָאוֹר. וּמִי שֶׁאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה אֲזַי הָעוֹלָם הַזֶּה עוֹמֵד בִּפְנֵי עֵינָיו וְחוֹצֵץ מִלִּרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק. וְגַם זֶה טוֹבָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה אֵין הַכֹּל רוֹאִין אוֹר הַצַּדִּיק, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא שָׁבַר מְנִיעוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּוַדַּאי אֵין צָרִיךְ לִרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק, כִּי הָיָה מְסֻמֶּא עֵינָיו כִּי רִבּוּי הָאוֹר אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ ז"ל. (בְּסִימָן קיד) עַל פָּסוּק הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים וְכוּ' שֶׁהוּא טוֹבָה לְהַצַּדִּיק מַה שֶּׁחוֹלְקִין עָלָיו וְכוּ'. וְכֵן עַל פָּסוּק, צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וְכוּ'. (בְּסִימָן רח) כִּי מִעֵט הַמַּחֲלֹקֶת הִיא טוֹבָה שֶׁלֹּא יִתְפָּרְסֵם יוֹתֵר מֵהַצָּרֵךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים וְכוּ'. כִּי אֵלּוּ הַמִּתְקָרְבִין לְהַצַּדִּיק טוֹבָה לִפְנֵיהֶם מַה שֶּׁהָיָה מְנִיעוֹת מִזֶּה הָעוֹלָם, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק. וְאֵלּוּ שֶׁאֵין מִתְגַּבְּרִין לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וְאֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹרוֹ, כִּי הָעוֹלָם חוֹצֵץ בִּפְנֵיהֶם גַּם זֶה לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפָּרְסֵם הַצַּדִּיק יוֹתֵר מִדַּאי. נִמְצָא כִּי דַּרְכֵי ה' יְשָׁרִים, כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה רַק שֶׁהַפּוֹשְׁעִים נִכְשָׁלִים בְּעַצְמָן, כִּי לְעַצְמָן מַגִּיעַ מִכְשׁוֹל שֶׁאֵינָם זוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק אֲבָל לָהָעוֹלָם הוּא טוֹב כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת גַּם בְּהָרְחוֹקִים יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים, כִּי יֵשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ חוֹלֵק עָלָיו, אֲבָל יֵשׁ שֶׁמֵּחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵיהֶם הֵם חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק. וְגַם זֶה בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ, כִּי אֵלּוּ הַחוֹלְקִים הֵם בְּחִינַת פּוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ, כִּי רַק הֵם נִכְשָׁלִים עַל-יְדֵי חֲצִיצַת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּכְשְׁלוּ לְגַמְרֵי וְחָלְקוּ עָלָיו, אֲבָל אֵלּוּ שֶׁאֵינָם חוֹלְקִים עַל כָּל פָּנִים נֶחְשָׁבִים צַדִּיקִים נֶגְדָּם וְהֵם בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ, כִּי אֲצָלָם טוֹבָה מַה שֶּׁנַּעֲלָם מֵהֶם אוֹר הַצַּדִּיק, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינָם זוֹכִים לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וְאֵין לָהֶם כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר יִרְאוּ אוֹר הַצַּדִּיק יְסֻמָּא אֶת עֵינַיִם מֵרִבּוּי הָאוֹר, וְהָיוּ נַעֲשִׂים מִתְנַגְּדִים וְחוֹלְקִים לְגַמְרֵי:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת בִּגְדֵי צֶמֶר וּבִגְדֵי פִּשְׁתִּים, כִּי בִּגְדֵי צֶמֶר זֶה בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ אוֹר גָּדוֹל בָּעוֹלָם מִמָּקוֹם שֶׁמְּמַשִּׁיךְ דֶּרֶךְ לְבוּשִׁין נִפְלָאִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּגְדֵי צֶמֶר כַּנַּ"ל. שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל. וּבִגְדֵי

פִּשְׁתִּים זֶה בְּחִינַת הָאָרֶץ הַמַּפְסֶקֶת מִלְּרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַמִּנְיעוֹת וְהַמְסַכִּים וְהַמַּפְסִיקִים וְהַמְעַכְּבִים מִלְּהִתְקָרֵב וּמִלְּרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּשְׁתִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים וּגְבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל לְבוּשׁ בַּדִּים. וּמִבְּחִינַת דִּינִים וּגְבוּרוֹת מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמּוֹנְעִים וְהַמְעַכְּבִים שֶׁבָּאִים מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ כָּל אֲשֶׁר עָלֶיהָ. כִּי כָּל הַגַּשְׁמִיּוּת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת דִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְעַכְּבִים וְהַמּוֹנְעִים. אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם זֶה צָרִיכִין מְאֹד, כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְחַבֵּר צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחַד בְּהַמַּלְבּוּשִׁים, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַפִּשְׁתִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגַּשְׁמִיּוּת הַמְעַכֵּב וְכוּ' הוּא רָחוֹק מֵהַצֶּמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק. אֵינוֹ יָכוֹל לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים אוֹר הַצַּדִּיק כָּל כָּךְ אֲבָל כְּשֶׁמְקָרְבִים וּמְחַבְּרִים הַפִּשְׁתִּים לְהַצֶּמֶר אֲזַי עוֹמֵד הַגַּשְׁמִיּוּת בְּפָנֵי הָעֵינַיִם וּמְעַכֵּב בְּיוֹתֵר מִלְּרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק עַד שֶׁנִּתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וְכַמְבֹאָר לְעֵיל. שֶׁעִקַּר הָעֲלָמַת אוֹר הַצַּדִּיק הוּא מֵחֲמַת שֶׁגַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה עוֹמֵד בְּפָנֵי הָעֵינַיִם בְּסָמוּךְ וְחוֹצֵץ מִלְּרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק וְכוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָרְחִיק הַפִּשְׁתִּים מֵהַצֶּמֶר בְּהַמַּלְבּוּשִׁים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּשְׁטוּ הַמּוֹנְעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת פִּשְׁתִּים בִּפְנֵי אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא אוֹר הָעֵינַיִם שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת צֶמֶר כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר אוֹר הָעֵינַיִם נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר הַמֵּאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּמִמֶּנּוּ מְקַבְּלִין הָעֵינַיִם וְכָל בַּעֲלֵי הָאוֹר לְהָאִיר. וְכַמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סז) שֶׁעִקַּר אוֹר הָעֵינַיִם הוּא מֵהַצַּדִּיק וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הַצַּדִּיקִים עֵינֵי הָעֵדָה, כִּי הֵם עִקַּר אוֹר הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאוֹר הוּא הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יֵשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר. וְעִקַּר אוֹר הָעֵינַיִם וְהַדַּעַת לֹא נִתַּן בָּאָדָם כִּי אִם שֶׁיִּרְאֶה וְיִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו וּבְדַעְתּוֹ לַה' יִתְבָּרֵךְ וּלְהַצַּדִּיקִים וּבְהַתּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ עִקַּר אוֹר הָעֵינַיִם וְהַדַּעַת שֶׁלּוֹ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִרְאוֹת אוֹרָם הַנִּפְלָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְכוּ'. אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ נָתַן בְּחִירָה לָאָדָם וְעִקַּר הַבְּחִירָה תְּלוּי בָּעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד. כִּי גַּם חֶמְדַּת הַלֵּב הִוא בְּחִינַת עֵינַיִם, דְּהֵינוּ עֵינֵי הַדַּעַת וְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁרוֹאֶה הַדָּבָר בְּלִבּוֹ וְחוֹמֵד אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וּבִשְׁבִיל הַבְּחִירָה הֶעֱמִיד ה' יִתְבָּרֵךְ לִפְנֵי הָעֵינַיִם גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם שֶׁהֵם כָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְאָז יֵשׁ בְּחִירָה לְהָאָדָם אִם רוֹצֶה מַטֶּה עֵינָיו מִגַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה וְאָז רוֹאֶה בְּעֵינָיו אוֹר הַגָּדוֹל וְהַנִּפְלָא וְהַנֶּעֱרָב שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַתּוֹרָה שֶׁמֵּהֶם כָּל הָאוֹר כַּנַּ"ל. אֲבָל אִם אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטּוֹת עֵינָיו וְדַעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ מִגַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה. אֲזַי גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה עוֹמֵד בִּפְנֵי עֵינָיו וְחוֹצֵץ בְּפָנָיו מִלְּרְאוֹת אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַצַּדִּיק וְהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת

אִסּוּר שֶׁעַטְנֵז שֶׁלֹּא לְחַבֵּר בְּהַמַּלְבּוּשִׁים צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחַד שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמּוֹנְעִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת פִּשְׁתָּן כַּנַּ"ל. שֶׁלֹּא יִתְפַּשְּׁטוּ בִּפְנֵי אוֹר הָעֵינַיִם חַס וְשָׁלוֹם. שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵאוֹר הַצַּדִּיק שֶׁמַּמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת צֶמֶר כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן בְּצִיצִית וּבְגַדֵּי כְּהֻנָּה מָתַר כִּלְאַיִם, כִּי מִגִּדֶּל קְדֻשַּׁת אֵלּוּ הַבְּגָדִים שֶׁל צִיצִית וּבְגַדֵּי כְּהֻנָּה. אֵין כֹּחַ לְהַפִּשְׁתִּים לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים אוֹר הַצַּדִּיק, אַדְרַבָּא, הַפִּשְׁתִּים נִזְדַּכְּכוּ בְּזִכּוּךְ גָּדוֹל עַד שֶׁנַּעֲשִׂים מִמֶּנּוּ דַּיְקָא כֵּלִים נִפְלָאִים לְקַבֵּל עַל יָדָם אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַצַּדִּיק וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה אֲזַי הַמְּנִיעוֹת הֵם טוֹבָה גְּדוֹלָה לְפָנָיו, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֵּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר הַנִּפְלָא שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ בְּלֹא זֶה כַּנַּ"ל, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עִקַּר אוֹר הָעֵינַיִם, בְּחִינַת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם וְכוּ'. כִּי צִיצִית לְשׁוֹן רְאִיָּה וְהִסְתַּכְּלוּת בְּחִינַת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם עֲטִיפַת צִיצִית, י"י אֱלֹקַי גָּדַלְתָּ מְאֹד וְכוּ' עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה. כִּי עִקַּר אוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיקִים וְהַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי לְבוּשִׁין דַּיְקָא. בְּחִינַת עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצָוֹת צִיצִית שֶׁהִיא מְצָוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁמְּקַיְּמִין בְּאוֹר הַיּוֹם, כִּי צִיצִית תְּלוּיִים בַּבְּגָדִים וְהֵם תִּקּוּן כָּל הַבְּגָדִים, הַיְנוּ שֶׁהֵם מְתַקְּנִין וּמְזַכְּכִין אֶת הַבְּגָדִים וְהַלְּבוּשִׁין שֶׁלֹּא יַעֲלִימוּ אֶת הָאוֹר, אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי הַלְּבוּשִׁין דַּיְקָא יְקַבְּלוּ אֶת הָאוֹר בְּהַהֲדָרָה וּבְמִדָּה כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל:

וְכֵן אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁעִקַּר הָאוֹר שֶׁל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לְבוּשָׁיו יִתְבָּרַךְ. כַּמּוּבָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה, שֶׁשָּׁאַל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוֹצָדָק אֶת רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי מֵהֵיכָן נִבְרֵאת הָאוֹרָה? אָמַר לוֹ, מְלַמֵּד שֶׁנִּתְעַטֵּף בָּהּ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא כַּשַּׂלְמָה וְהִבְרִיק זִיו הֲדָרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. אָמַר לוֹ בִּלְחִישָׁה. אָמַר לוֹ, מִקְרָא מַלֵּא הוּא עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הָאוֹר נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם עֲטִיפַת צִיצִית י"י אֱלֹקַי גָּדַלְתָּ מְאֹד, הַיְנוּ כִּי אַתָּה י"י גָּדַלְתָּ מְאֹד וּמֵעִצָּם גְּדֻלָּתְךָ לֹא הָיָה לָנוּ כֹּחַ לִסְבֹּל הוֹדְךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד אַךְ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים צִמְצַמְתָּ וְהִלְבַּשְׁתָּ הָאוֹר כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ. וְזֶהוּ, הוֹד וְהָדָר לָבַשְׁתָּ. שֶׁהִלְבַּשְׁתָּ בִּלְבוּשִׁין וְכִסּוּיִים אֶת הוֹד וְהַדְרַת אוֹר הָעֶלְיוֹן כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ כַּנַּ"ל. וּבְרַחֲמֶיךָ הַנִּפְלָאִים אַתָּה מַמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּהַהֲדָרָה וּבְמִדָּה כְּפִי עֶרְךָ הַלְּבוּשִׁין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָאוֹר גָּדוֹל וּמְרֻבֶּה מִכֹּחַ הַלְּבוּשִׁין וְהַכֵּלִים שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירָה חַס וְשָׁלוֹם כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ, עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, 'כַּשַּׂלְמָה' דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּפִי הַשַּׂלְמָה שֶׁהוּא הַלְּבוּשׁ כֵּן הוּא מַמְשִׁיךְ הָאוֹר. וְזֶהוּ, נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. 'שָׁמַיִם' הוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם עַל שֵׁם שֶׁזּוֹכֶה לִירְאָה וְאַהֲבָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁנִּקְרָאִים שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְזֶהוּ, נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, הַיְנוּ גַּם כֵּן

כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא נוֹטֶה וּמַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיק בָּעוֹלָם כַּיְרִיעָה הַיְנוּ כְּמוֹ הַיְרִיעָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַמַּפְסִיקוֹת שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַכֵּלִים לְקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק וּכְפִי הַיְרִיעוֹת וּמְחִצּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין כֵּן הוּא נוֹטֶה וּמוֹתֵחַ אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם כַּנַּ"ל:

וּבָזֶה תָּלוּי עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם כִּי צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו. וְכָל אָרְחוֹת ה' חֶסֶד וֶאֱמֶת, וּבָרָא הַכֹּל בְּחָכְמָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם בְּחִירָה שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה יָכוֹל עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַמְּחִצּוֹת וְהַמְּסַכִּים לְקַבֵּל עַל יָדָם דַּיְקָא אוֹר הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין וְכַנַּ"ל. אֲבָל אִם אֵינוֹ רוֹצֶה אֲזַי הַמְּחִצּוֹת חוֹצְצִים בִּפְנֵי עֵינָיו וְאֵינוֹ רוֹאֶה כְּלָל אוֹר הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל. וְגַם זֶה לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל:

הלכות פדיון בכור

פרק א

חלק א

הֲלָכָה ה נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת עֲרֵלָה הֲלָכָה ב אוֹת ח:

כִּי אִיתָא בִּכְתָבִים מַעֲלַת הַבְּכוֹר בְּסוֹד אֵין אִשָּׁה כּוֹרֶתֶת בְּרִית וְכוּ' אֵין הָאִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת וְכוּ', כִּי בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה עוֹשֶׂה בָּהּ בְּחִינַת כְּלִי שֶׁבְּתוֹכָהּ הִיא מְקַבֶּלֶת אַחַר כָּךְ הַמַּיִן נוּקְבִין. שֶׁמֵּהֶם נִצְטַיְּרִין הַוְלָדוֹת. וְכָל הַבָּנִים שֶׁמּוֹלֶדֶת כֻּלָּם מִבְּחִינַת זֹאת הַכְּלִי וְהַבְּכוֹר שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן מְקַבֵּל הָעִקָּר מִבְּחִינַת זֹאת הַכְּלִי וְהוּא כָּלוּל מִכֻּלָּם עַל-כֵּן חַיָּבִים בִּכְבוֹדוֹ, עַיֵּן שָׁם:

וְהַנִּרְאֶה לְעִנְיוּת דַּעְתִּי שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּמַּאֲמָר גְּזֵלָה בְּסִימָן סט:

וְהַכְּלָל שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁרְשָׁם בָּעֲשִׂירוּת וְהָאִשָּׁה שֶׁכְּלָלָהּ בְּחִינַת נֶפֶשׁ כָּל שְׁלֵמוּתָהּ הוּא עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת וְזֶה בְּחִינַת כֶּסֶף קְדוּשִׁין שֶׁעַל יָדוֹ מַשְׁלִים אוֹתָהּ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נִקְנֵית לוֹ וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לָהּ כְּתֻבָּה שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת נַפְשָׁהּ. וְתָמִיד מְשְׁתַּדֵּל הַבַּעַל לְהַשְׁלִים אוֹתָהּ עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת וּפַרְנָסָה שֶׁנּוֹתֵן לָהּ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה הָעֲשִׂירוּת הוּא שֹׁרֶשׁ נֶפֶשׁ הַבָּנִים וְכֻלָּם תְּלוּיִים בְּהַמָּמוֹן שֶׁמַּשְׁלִים אוֹתָהּ עַל יָדוֹ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

הַיְנוּ כִּי בִּתְחִלָּה אֵין לָהּ שׁוּם שְׁלֵמוּת וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל לְהַאִיר אוֹתָהּ וּלְהַשְׁלִימָהּ עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף קִדּוּשִׁין שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת נַפְשָׁהּ אַךְ הוּא רַק הָאָרָה בְּעָלְמָא וְאַחַר כָּךְ אֵינָהּ נִשְׁלֶמֶת וְנִקְנֵית לוֹ לְגַמְרֵי כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֻפָּה וְעִקַּר הַחֻפָּה הוּא הַיִּחוּד. כִּדְאִיתָא בַּפּוֹסְקִים. וַאֲזַי בְּפַעַם הָאֶחָד נוֹתֵן לָהּ כָּל אֲשֶׁר לוֹ וּמֵאִיר בָּהּ הַחֲמֵשׁ גְּבוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת בִּבְחִינַת מְצָפוֹן זָהָב יֵאֶתֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי אָז עִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ שֶׁהוּא עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת. וְעַל-כֵּן אָז נִתְחַיֵּב בִּכְתֻבָּה, כִּי אֲרוּסָה אֵין לָהּ כְּתֻבָּה וְעִקַּר חִיּוּב הַכְּתֻבָּה, בִּשְׁבִיל הַזִּוּוּג הָא' כִּדְאִיתָא בַּפּוֹסְקִים, עַיֵּן שָׁם. כִּי אָז מַשְׁלִים נַפְשָׁהּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַכְּתֻבָּה שֶׁהִוא מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכְּתֻבָּה מָאתַיִם זוּז בִּבְחִינַת (פֵּאָה פֶּרֶק ח) מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָאתַיִם זוּז לֹא יִטֹּל מִן הַצְּדָקָה. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַכְּתֻבָּה שֶׁל מָאתַיִם זוּז

הוּא מַעֲלֶה אוֹתָהּ מִבְּחִינַת עֲנִיּוּת וְדַלּוּת שֶׁהָיְתָה מִקֹּדֶם כַּיָּדוּעַ וּמַשְׁלִים אוֹתָהּ בִּבְחִינַת עֲשִׁירוּת, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָאתַיִם זוּז אֵינוֹ עָנִי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְּתָבָה דְּאוֹרָיְתָא הִיא רַק לְבָתּוּלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם הָאוֹנֵס וְהַמְפַתֶּה חַיָּב חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים קְנָס. וּמִשָּׁם לָמְדוּ הַכְּתָבָה, כִּי הַמָּמוֹן שֶׁל הַכְּתָבָה הוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת הַכְּלִי הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים שֶׁל הַכְּתֻבָּה, כִּי בִּתְחִלָּה קֹדֶם שֶׁנִּשְׁלֶמֶת עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ וְהִיא בַּעֲנִיּוּת וְדַלּוּת אֲזַי הִיא בִּבְחִינַת צֶדֶק כַּיָּדוּעַ. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן סז) שֶׁאוֹתִיּוֹת צֶדֶק הֵם מוֹרִים עַל זֶה, כִּי הַצֶּדֶק הוּא יו"ד נו"ן וְהֵי"ו בְּהַחְזָרַת פָּנִים מִן הַנּוּ"ן שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ וְהַד', הַיְנוּ שֶׁהִיא בְּדַלּוּת וַעֲנִיּוּת וְהַק' וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּשְׁלִים אוֹתָהּ כַּנַּ"ל וּמֵאִיר בָּהּ הַחֶסֶד וּגְבוּרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת ה אֲזַי נַעֲשֵׂית מִד ה וְנַעֲשֵׂית מִצֶּדֶק צְדָקָה. וְזֶה בְּחִינַת הַנּוּ"ן שְׁקָלִים שֶׁמְּקַבֶּלֶת עַתָּה, כִּי עַתָּה נִשְׁלֶמֶת וְהִיא בְּחִינַת נוּ"ן כַּנַּ"ל וּבְתִחְלָה לֹא הָיָה לָהּ שְׁלֵמוּת, כִּי הָיָה הַיּוּ"ד בְּהַחְזָרַת פָּנִים מִן הַנּוּ"ן. וְעַתָּה נֶחֱזְרִין פָּנִים בְּפָנִים וְהִיא מְקַבֶּלֶת ה חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מִיּוּ"ד הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נוּ"ן וְעַתָּה הִיא נִשְׁלֶמֶת בְּכָל בְּחִינוֹתֶיהָ, כִּי נִשְׁלֶמֶת בִּבְחִינַת נוּ"ן שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים שֶׁהֵם מְאתַיִם זוּז שֶׁהֵם הַפֶּךְ מִן עֲנִיּוּת כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁלֵמוּת הַנַּ"ל אֲזַי הִיא רְאוּיָה לְהוֹלִיד, כִּי כְּבָר קִבְּלָה שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל הַבָּנִים שֶׁהִיא הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל וְאָז יְכוֹלָה לְקַבֵּל נַפְשׁוֹת הַבָּנִים וּלְהוֹלִיד אוֹתָם וְאַחַר כָּךְ כָּל הַבָּנִים הַנּוֹלָדִים כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִבְּחִינַת זֹאת הַכְּלִי, הַיְנוּ בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נַפְשָׁם כַּנַּ"ל וְהַבְּכוֹר נוֹטֵל חֵלֶק בָּרֹאשׁ כְּנֶגֶד כֻּלָּם. נִמְצָא שֶׁמַּעֲלַת הַבְּכוֹר הִוא שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק גָּדוֹל בְּהָעֲשִׁירוּת יוֹתֵר מֵאֶחָיו כַּנַּ"ל וְעַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּחִינַת יְרֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל שֶׁחֲשִׁיבוּת הַבְּכוֹר הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲשִׁירוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיוֹתֵר. עַל-כֵּן פִּדְיוֹנוֹ בְּכֶסֶף, כִּי אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁנִּפְגְּמוּ הַבְּכוֹרוֹת וְהַפְּגָם הָיָה בִּבְחִינַת עֲשִׁירוּת, בִּבְחִינַת וְזָהָב הִרְבֵּיתִי לָהֶם וְכוּ', בְּחִינַת וְדִי זָהָב, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י וְהַכֹּהֲנִים שֶׁלֹּא חָטְאוּ אָז נִבְחֲרוּ תַּחְתֵּיהֶם. נִמְצָא שֶׁהַכֹּהֲנִים נִקְבְּלוּ וְזָכוּ בְּמַעֲלוֹת וַחֲשִׁיבוּת הַבְּכוֹרִים וְעַל-כֵּן זָכוּ בָּעֲבוֹדָה תְּמוּרָתָם, כִּי הָעֲבוֹדָה מְעַשֶּׂרֶת כְּמוֹ קְטֹרֶת נִמְצָא שֶׁחִיּוּת הַבְּכוֹר הוּא אֵצֶל הַכֹּהֵן וְהַבְּכוֹר שֶׁאָבַד מַעֲלָתוֹ עַל-יְדֵי הַפְּגָם יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בִּפְרָט כִּי שָׁם נֶאֱחָזִין בְּיוֹתֵר, הַיְנוּ בִּבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּכוֹר כַּנַּ"ל, בְּחִינַת (תְּהִלִּים פט) אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲשִׁירוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת עַל-כֵּן צָרִיךְ לִפְדּוֹתוֹ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לַכֹּהֵן בִּבְחִינַת וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. כִּדְאִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁתִּתְקוֹן הַמַּלְכוּת וְהָעֲשִׁירוּת הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, עַיֵּן שָׁם. וְהַצְּדָקָה נוֹתֵן לַכֹּהֵן דַּיְקָא. וּבְתוֹרַת פִּדְיוֹן מִן הַכֹּהֵן, כִּי צָרִיךְ לַחֲזֹר הַבְּכוֹר אֶל הַכֹּהֵן שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ וְחִיּוּתוֹ כִּי הַכֹּהֲנִים זָכוּ בָּהֶם כַּנַּ"ל.

וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַעֲלֶהוּ וּמוֹצִיאוֹ מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נֶאֱחֶזֶת בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁנִּפְגָּם וְנִסְתַּלֵּק חִיּוּתוֹ כַּיָּדוּעַ. וְכִדְאִיתָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל אַךְ כְּשֶׁמְּקַדֵּשׁ הַבְּכוֹר וּמַחֲזִירוֹ וּמְשַׁעְבְּדוֹ לַכֹּהֵן שֶׁשָּׁם חִיּוּתוֹ כַּנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁחוֹזֵר לְשָׁרְשׁוֹ וְחִיּוּתוֹ אֲזַי אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹצִים לִפְדּוֹתוֹ מִן הַכֹּהֵן צָרִיךְ לִפְדּוֹתוֹ בְּכֶסֶף דַּיְקָא, כִּי הַכֶּסֶף שֶׁנּוֹתֵן לַכֹּהֵן הוּא תְּמוּרַת הַבְּכוֹר מַמָּשׁ, כִּי מַעֲלַת הַבְּכוֹר הוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתֵן לַכֹּהֵן חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים כְּנֶגֶד הַחֲמִשָּׁה חֻסָּדִים שֶׁל בְּחִינַת הַצְּדָקָה, כִּדְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה פּוֹדֶה אוֹתוֹ וּמַצִּילוֹ בִּבְחִינַת וּצְדָקָה תַּצִּיל וְכוּ'. וְכָל שֶׁקֶל אַרְבָּעָה זוּזִים. נִמְצָא שֶׁבַּחֲמִשָּׁה שְׁקָלִים מְרֻמָּז בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת, שֶׁהִוא בְּחִינַת הַבְּכוֹר, כִּי בִּתְחִלָּה הַוָּוֹת ד וְחָזְרָה וְנַעֲשֵׂית ה כְּשֶׁפּוֹדִין אוֹתוֹ וּמַשְׁלִימִין אוֹתוֹ:

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִפְדּוֹתוֹ לְאַחַר חֹדֶשׁ יָמִים, כִּי בְּכָל חֹדֶשׁ נִשְׁלֶמֶת וְנִתְתַּקֶּנֶת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וְעַל-כֵּן אָז נִשְׁלָם הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל וְקֹדֶם שְׁלֹשִׁים עֲדַיִן הוּא בִּסְפֵק נֶפֶל, כִּי מְאֹרֹת חַס וְשָׁלוֹם מִשָּׁם אַסְכָּרָה לְרַבֵּי חַס וְשָׁלוֹם וּבְכָל חֹדֶשׁ נִתְמַלֵּאת וְנִתְתַּקֶּנֶת אוֹרָהּ. וְכִדְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן קנא) שֶׁאָמְרוּ וּבָרְאוּשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם סְגֻלָּה לְבָנִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן אַחַר חֹדֶשׁ אָז יוֹצֵא מֵחֲשַׁשׁ נֶפֶל וְנַעֲשֶׂה בַּר קַיְמָא. וְאָז רָאוּי לִפְדְיוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִתְתַּקֵּן וְנִשְׁלָם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן לֹא זָכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשִׂירוּת בְּמִצְרַיִם כִּי אִם אַחַר מַכַּת בְּכוֹרוֹת, כִּי כְּשֶׁנִּכְנְעוּ בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל זָכוּ לְבְכוֹרָה בִּבְחִינַת בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל אָז זָכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל הָעֲשִׂירוּת שֶׁל מִצְרַיִם, כִּי הָעֲשִׂירוּת הִיא בִּבְחִינַת בְּכוֹרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִלּוּ הָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם, דַּיֵּנוּ, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן סָמְכָן זֶה לָזֶה כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'מִישָׁרִא דְּסַכִּינָא בְּמַאי קָטְלֵי לֵהּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב סִימָן לְמֶ"ד: וְאִיתָא שָׁם. שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפֵל בִּבְחִינַת הַדָּלֶת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, בִּבְחִינַת מַלְכוּת. וַאֲזַי יֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה מִשָּׁם וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה, מַלְכוּת עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם בִּבְחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק. וּצְרִיכִין לִרְאוֹת, לַחְתֹּךְ וּלְהַבְדִּיל אֶת בִּבְחִינַת הַד מֵהֶם שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם יְנִיקָה מִשָּׁם. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי חֶסֶד בִּבְחִינַת אַבְרָהָם. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין אֶת בְּחִינוֹת הָאַרְבַּע, בְּחִינוֹת מַלְכוּת מֵהֶם. בִּבְחִינַת קְצִירוּ לְפִי חֶסֶד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת בְּכוֹר שֶׁשַּׁיָּךְ לַכֹּהֵן, כִּי הַבְּכוֹר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ, כִּי הַבְּכוֹר הוּא הוֹלְדָה רִאשׁוֹנָה וְכָל הַהוֹלְדוֹת הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ,

כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁנּוֹלְדִין וּבָאִין לָעוֹלָם בְּרִיּוֹת בְּיוֹתֵר נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר שֶׁהוּא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי הַהוֹלָדָה הִיא בְּחִינַת צִמְצוּם הַדַּעַת מֵחָכְמָה עִלָּאָה לְחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַהוֹלָדָה. נִמְצָא שֶׁהַהוֹלָדָה הִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת וְעִקַּר הוּא הַהוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא הַבְּכוֹר שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַהִתְגַּלּוּת, כִּי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַהַתְחָלָה. וְעַל-כֵּן מְכֻנֶּה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בְּשֵׁם בְּכוֹר בְּחִינַת אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ הַנֶּאֱמָר בְּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹלַד הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת וַאֲזַי כְּשֶׁמַּתְחִיל בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אֲזַי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי אֲזַי רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר וְלִינֹק חַס וְשָׁלוֹם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת בְּכוֹר. בְּחִינַת מַלְכוּת עֵשָׂו עֲמָלֵק שֶׁהִיא בְּכוֹר וּבִשְׁבִיל זֶה הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב מְאֹד לִקְנוֹת הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה תַּחַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינַת בְּכוֹר כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁקָּנָה מִמֶּנּוּ בְּכוֹרָתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל מַלְכוּתוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹלַד בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן, כִּי כְּשֶׁנּוֹלַד בְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, אֲזַי צְרִיכִין לְרָאוֹת לְהַפְרִישׁ וְלַחְתּוֹךְ אוֹתוֹ מִבְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד, כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד, עַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, כְּמַבֹּאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין אֶת הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן עַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין וּמַפְרִישִׁין אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד בִּבְחִינַת קְצִרוּ לְפִי חֶסֶד כַּנַּ"ל. כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא שֶׁהַבְּכוֹר קֹדֶם שֶׁפּוֹדִין אוֹתוֹ יֵשׁ שְׁלִיטָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מֵרְשׁוּתָם הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הֵם כְּרוּכִים לִינֹק מִבְּחִינַת בְּכוֹר דַּיְקָא שֶׁהָיָה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד חוֹתְכִין וּמַפְרִישִׁין אוֹתוֹ מֵהֶם כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת הַפִּדְיוֹן שֶׁפּוֹדִין אוֹתוֹ בַּחֲמִשָּׁה שְׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן, כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַדָּבָר לִזְכוֹת לִבְחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחִינַת מַלְכוּת הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי שׁוֹנֵא בֶּצַע שֶׁצְּרִיכִין לִשְׂנֹא אֶת הַמָּמוֹן בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר יְנִיקַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הוּא עַל-יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי מִשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת עֲשִׁירוּת שֶׁאֵינָהּ בְּקְדֻשָּׁה וְכַמְבֹאָר מִזֶּה גַּם בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לִפְדּוֹת אֶת הַבְּכוֹר מֵהַכֹּהֵן אֲזַי צְרִיכִין לְתַקֵּן אֶת הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה יְנִיקָה לְהַסִּטְרָא

אֶחָרָא מִבְּחִינַת מַלְכוּת עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מִשָּׁם וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן מָמוֹן לְהַכֹּהֵן. וּבָזֶה מְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן עַל-יְדֵי שֶׁלּוֹקֵחַ מָמוֹנוֹ וְנוֹתְנוֹ לַכֹּהֵן. וְגַם בָּזֶה בְּעַצְמוֹ מְתַקֵּן הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׂירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן הַמָּמוֹן לְהַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן מְתַקֵּן מָמוֹן וְהָעֲשִׂירוּת כִּי הוּא אִישׁ חֶסֶד שֶׁהוּא חוֹתֵךְ עַל-יְדֵי הַחֶסֶד אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהַסִּטְרָא אֶחָרָא וְעַל-כֵּן זֶה הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׂירוּת הַבָּא לְיָדוֹ מִיַּד הַיִּשְׂרְאֵל, דְּהַיְנוּ הַחֻמְשָׁה שְׁקָלִים שֶׁלּוֹקֵחַ כֹּהֵן תֵּכֶף כְּשֶׁבָּא לְיָדוֹ הַמָּמוֹן הוּא נֶחְתָּךְ וְנִבְדָּל מֵהַסִּטְרָא אֶחָרָא מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה עַל-יְדֵי הַחֶסֶד כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׂירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הוּא מִשָּׁם מֵעֲשִׂירוּת שֶׁאֵינוֹ בְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. אֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְתַּקֵּן הָעֲשִׂירוּת אֲזַי חוֹזֵר הַבְּכוֹר לְיִשְׂרְאֵל, כִּי עַכְשָׁו כְּבָר מֵתָר שֶׁיִּהְיֶה הַבְּכוֹר בִּרְשׁוּת הַיִּשְׂרְאֵל, כִּי שׁוּם אֵין לָהֶם יְנִיקָה מִבְּחִינַת בְּכוֹר מַלְכוּת עַל-יְדֵי הַחֻמְשָׁה שְׁקָלִים שֶׁנָּתַן לַכֹּהֵן שֶׁעַל-יְדֵי נִתְתַּקֵּן הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׂירוּת וְנֶחְתַּךְ וְנִבְדַּל מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה וְעַכְשָׁו שׁוּב אֵין לָהֶם יְנִיקָה מִמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת בְּכוֹר, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם עַל-יְדֵי הָעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן חֻמְשָׁה שְׁקָלִים דַּיְקָא, כִּי הַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינַת ה כַּיָּדוּעַ וּכְשֶׁהַמַּלְכוּת בְּגִלּוּת חַס וְשָׁלוֹם וְהֵם יוֹנְקִים מִמֶּנָּה אֲזַי הִיא בְּחִינַת דָּלֶת, בְּחִינַת דַּלּוּת וַעֲנִיּוּת, כִּי נִפְגָּם הָעֲשִׂירוּת חַס וְשָׁלוֹם וְהֵם יוֹנְקִים מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם וְנִמְשָׁךְ חַס וְשָׁלוֹם הָעֲשִׂירוּת לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וַאֲזַי הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת דַּלּוּת וַעֲנִיּוּת בְּחִינַת דָּלֶת אֲבָל כְּשֶׁמַּעֲלִין הָעֲשִׂירוּת וְהַמַּלְכוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה אֲזַי הוּא בְּחִינַת ה, כִּי חוֹזֵר כָּל הָעֲשִׂירוּת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וּכְשֶׁהַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת עֲשִׂירוּת אֲזַי הִיא בְּחִינַת ה. וְזֶה בְּחִינַת חֻמְשָׁה שְׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה חוֹזְרִין הָעֲשִׂירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא חוֹתֵךְ הַד' מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה וַאֲזַי הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת ה בִּבְחִינַת עֲשִׂירוּת בִּבְחִינַת וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי. וְזֶה בְּחִינַת עֶשְׂרִים כֶּסֶף, כִּי הַחֻמְשָׁה שְׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן הֵם עֶשְׂרִים כֶּסֶף זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה שֶׁעוֹלֶה מִן מַלְכוּת הָרְשָׁעָה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד וַאֲזַי מִתְחַבֵּר חָכְמָה תַּתְּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קִיּוּם חָכְמָה תַּתְּאָה כַּמְבֹאָר וּמוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וּכְשֶׁמִּתְחַבֵּר חָכְמָה תַּתְּאָה וְחָכְמָה עִלָּאָה זֶה בְּחִינַת עֶשְׂרִים כֶּסֶף, כִּי הֵם שְׁנֵי יוּדִין, בְּחִינַת עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף כַּיָּדוּעַ:

חלק ה

וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּטַעַם הַחֻמְשָׁה שְׁקָלִים שֶׁל פִּדְיוֹן בְּכוֹר כְּדִּ הָיְתָה מְכִירָתוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף שֶׁהָיָה בְּכוֹר לְרָחֵל וְכוּ'. כִּי מִצְוֹת בְּכוֹר נִצְטַוּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֵּכֶף בִּיצִיאָתָן מִמִּצְרַיִם, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם תְּלוּי בָּזֶה לְהַכְנִיעַ בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּלְהוֹצִיא מִשָּׁם בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם הִתְחִיל עַל-יְדֵי מְכִירַת יוֹסֵף שֶׁהָיָה בְּכוֹר. וְעַל-יְדֵי-זֶה

הִכְנִיסוּ כִּבְיָכוֹל בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְגָלוּת מִצְרַיִם וּבִפְרָט שֶׁמְּכָרוּהוּ בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וּפָגְמוּ בָּעֲשִׂירוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר וְיָרְדוּ לְמִצְרַיִם, כִּי נָתְנוּ כֹּחַ לְמַלְכוּת מִצְרַיִם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּכָרוּ לָהֶם בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא יוֹסֵף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לָצֵאת מִשָּׁם עַד אֲשֶׁר הִכָּה ה' כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנַק מִבְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּזֶּה הָיָה עִקַּר כֹּחָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ לְקַח מֹשֶׁה עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, כִּי בָּזֶה הָיָה תְּלוּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שֶׁחָזְרוּ וְהוֹצִיאוּ בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת יוֹסֵף מִשָּׁם וְחָזְרוּ וְתִקְּנוּ הַקִּלְקוּל הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם זָכוּ לִרְכוּשׁ גָּדוֹל שֶׁל בַּזַּת מִצְרַיִם כִּי חֲזַר הָעֶשִׁירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹסְקִין בַּבַּזָּה וּמֹשֶׁה עָסַק בְּעַצְמוֹת יוֹסֵף, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד. וְזֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי מַה שֶּׁלָּקַח מֹשֶׁה עַצְמוֹת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁחָזַר וְהוֹצִיאוֹ מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה וּמַה שֶּׁלָּקְחוּ יִשְׂרָאֵל רְכוּשׁ מִצְרַיִם וְכָל הָעֶשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת וְכָל עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּמַעֲלִין מִשָּׁם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת יוֹסֵף וְאָזַי צְרִיכִין לְהוֹצִיא כָּל הָעֶשִׁירוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַכְנִיסוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיְתָה אָז מִצְוָה גְּדוֹלָה לִקַּח בִּזַּת מִצְרַיִם וְה' יִתְבָּרַךְ הִזְהִירָם מְאֹד עַל זֶה, כַּמְבֹאָר בַּפָּסוּק שָׁם, כִּי הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבָּזֶה תְּלוּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם נִצְטַוּוּ תֵּכֶף עַל מִצְוַת בְּכוֹר לִפְדּוֹתוֹ בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִכְּירַת יוֹסֵף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָרְדוּ בְּגָלוּת מִצְרַיִם הָרְשָׁעָה כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ בְּכָל עֵת שֶׁנּוֹלָד בְּכוֹר שֶׁצְּרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה יְנִיקָה מִשָּׁם לְמַלְכוּת הָרְשָׁעָה חַס וְשָׁלוֹם צְרִיכִין לִתֵּן עֶשְׂרִים כֶּסֶף לַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד וְעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהֶם בִּבְחִינַת קִצְרוּ לְפִי חָסֶד כַּנַּ"ל:

חלק ו

גַּם זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר רַבֵּנוּ שָׁם בָּעִנְיָן הַנַּ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְתָּח רַחְמָהּ שֶׁל הַמַּקְשָׁה לֵילֵד בְּחִינַת דַּלְתֵי בִטְנִי. וְזֶה בְּחִינַת חָתְכוּ לְאַרְבַּע, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן וְזֶה בְּחִינַת בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם שֶׁנּוֹתְנִין אוֹתוֹ לַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד, כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חָתְכוּ לְאַרְבַּע שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַהוֹלָדָה וְעִקַּר הוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה, כִּי עִקַּר הוּא הַהַתְחָלָה וְהָבֵן הֵיטֵב:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן פב, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל כִּי יֵשׁ בְּחִינַת כִּסֵּדֶר וּבְחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת א"ב וְתַשְׁרָ"ק בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה אָדָם הוּא בְּחִינַת הַוָיָה בְּמִלּוּי אַלְפִּין בְּגִימַטְרִיָּה מ"ה וְחַוָּה הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת לְקַשֵּׁר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר בְּחִינַת חַוָּה לִבְחִינַת אָדָם מָה לִבְחִינַת כִּסֵּדֶר וְאָז נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל כִּסֵּדֶר, כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָה לָא אִדְכַּר תַּמָּן, אֲבָל מִי שֶׁמְּחַלֵּק בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת לְעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ גֲּדֻלּוּת וְאוֹמֵר אֲנָא אֶמְלֹךְ נִמְצָא שֶׁמְּחַלֵּק בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ וְאֵינוֹ מְקַשְּׁרָהּ לַה' יִתְבָּרַךְ לִבְחִינַת כִּסֵּדֶר אֲזַי הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר כִּי הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר, הַיְנוּ מַלְכוּת חַוָּה תַּשְׁרָ"ק וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּלְהַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ וְיִהְיֶה בְּחִינַת מ"ה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנַחְנוּ מָה. וַאֲזַי מְקַשֵּׁר בְּחִינַת מַלְכוּת לַה' יִתְבָּרַךְ לִבְחִינַת מ"ה וַאֲזַי נֶחֱזָר בְּחִינַת חַוָּה לִבְחִינַת אָדָם לִבְחִינַת מ"ה וְנַעֲשֶׂה כִּסֵּדֶר וְכוּ' וּבְחִינַת כִּסֵּדֶר נִקְרָא יוּד שֶׁמַּלְכוּת הַנִּקְרָא דָּלִית לָהּ מִגַּרְמֵהּ כְּלוּם. וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת הַחָכְמָה הַנִּקְרָא יוּד וְזֶה יוּד וְאוֹ יוּד דָּלֶת. וְזֶהוּ אֶחוֹר וְקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה אַל תִּקְרִי כַּפֶּיךָ אֶלָּא כָּפֶיךָ, הַיְנוּ יוּד גִּימַטְרִיָּא כָּף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן בְּכוֹר מִן הַכֹּהֵן בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה סְלָעִים, כִּי הַבְּרִיאָה בִּכְלָל הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן הַבְּרִיאָה בִּכְלָל הִיא בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר בִּבְחִינַת חַוָּה מַלְכוּת תַּשְׁרָ"ק כַּנַּ"ל, בְּחִינַת בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם. תִּשְׁרֵ"י הִיא בְּחִינַת תַּשְׁרָ"ק שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר בְּחִינַת דִּין וְעִקַּר שְׁלֵמוּת וְתִקּוּן הַבְּרִיאָה כְּשֶׁהִיא מְקֻשֶּׁרֶת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּדֶר, בְּחִינַת הַוָיָה בְּמִלּוּי אַלְפִּין, בְּחִינַת א"ב כִּסֵּדֶר. כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה בִּשְׁבִיל הַחָכְמָה, דְּהַיְנוּ לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ, כִּי זֶה עִקַּר הַחָכְמָה לְדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִהְיוֹת מְקֻשָּׁר וְדָבוּק בּוֹ תָּמִיד וְאָז כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בִּשְׁלֵמוּת וּמִתְנַהֵג הַכֹּל כִּסֵּדֶר, כִּי כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר נִתְבַּטֵּל לִבְחִינַת אָדָם מ"ה כִּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנּוֹלָד בֵּן בְּכוֹר זֶה בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה, כִּי הָאָדָם הוּא תַּכְלִית כָּל הַנִּבְרָאִים וְהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם וְהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַבְּרִיאָה כִּי בְּהָאָדָם כְּלוּלִים וּתְלוּיִים כָּל הַנִּבְרָאִים כֻּלָּם כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹלָד אָדָם בָּעוֹלָם הוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה. וְעִקַּר הוּא הַבְּכוֹר שֶׁהוּא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַחֲזִירוֹ לִבְחִינַת כִּסֵּדֶר כִּי הַבְּרִיאָה בִּכְלָל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זֶה הַבְּכוֹר שֶׁנּוֹלַד הוּא בִּבְחִינַת

שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בְּחִינַת מַלְכוּת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה וּצְרִיכִין לְהַחֲזִירוֹ לְכַסֵּדֶר כִּי הַבְּכוֹר הוּא רֵאשִׁית בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ. עַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַבְּכוֹר בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת לְהַכֹּהֵן שֶׁהוּא אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר, בְּחִינַת הֲוָיָה בְּמִלּוּי אַלְפִין שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כִּי נֶחֱזָר כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּכוֹר לְהַכֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת. כִּי דַעַת וְחֶסֶד הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים כַּמָּה פְּעָמִים וְעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה. וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל וּבְחִינַת כַּסֵּדֶר הוּא בְּחִינַת יו"ד בְּגִימַטְרִיָּא כָּף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין כָּף דִּינָרִים לַכֹּהֵן בְּעַד פִּדְיוֹן כָּף כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן פּוֹדִין אוֹתוֹ בְּכֶסֶף, כִּי הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן הוּא בַּשְּׁמֹאל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. וּשְׂמֹאל הוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּיָּדוּעַ וְעַל-יְדֵי-זֶה שָׁנוֹתְנִין עֶשְׂרִים כֶּסֶף לַכֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד עַל-יְדֵי-זֶה מַחֲזִירִין בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא הַכֶּסֶף וְהַמָּמוֹן בְּחִינַת שְׂמֹאל לְכַסֵּדֶר שֶׁהוּא הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי מַכַּת בְּכוֹרוֹת. וְאָז נִתְקַדְּשׁוּ בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל וְנִצְטַוּוּ תֵּכֶף עַל קִדּוּשׁ בְּכוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכוּ'. כִּי עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית וְהִפְרִיד בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת לְעַצְמוֹ וְהִפְרִידָהּ מֵה' יִתְבָּרַךְ. כִּי זֶה הָיָה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם שֶׁנַּעֲשָׂה פֵּרוּד בֵּין בְּחִינַת חַוָּה לְאָדָם, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר עֲצַת הַנָּחָשׁ כְּדֵי לְסַלֵּק בְּחִינַת אָדָם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כְּדֵי שֶׁיָּמוּת אָדָם וְיִשָּׂא אֶת חַוָּה, הַיְנוּ שֶׁרָצָה לְהַפְרִיד בְּחִינַת חַוָּה מֵאָדָם שֶׁאָז נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חַוָּה, בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וַאֲזַי אֵין בָּהּ חִיּוּת וְאָז שׁוֹלֵט בָּהּ אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כְּשֶׁנִּפְרָד מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר חַס וְשָׁלוֹם. בִּבְחִינַת צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים. שֶׁעִקַּר יְנִיקַת סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת צַלְמָוֶת הוּא מִבְּחִינַת וְלֹא סְדָרִים מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר עֲצָתוֹ הָיְתָה וְהָיִיתֶם כֵּאלֹקִים, תִּהְיוּ בּוֹרְאֵי עוֹלָמוֹת כְּמוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ בְּחִינַת אָנָא אֶמְלֹךְ שֶׁרָצָה לְהַפְרִיד בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּמְשִׁיכוּ הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים לְעַצְמָן בְּחִינַת וְהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים, וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה פְּגַם הַבְּרִית, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית עוֹשִׂין פֵּרוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ כִּבְיָכוֹל בֵּין אָדָם וְחַוָּה בֵּין בְּחִינַת כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי צְרִיכִין לְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וְלִכְפֹּה אֶת יִצְרוֹ וְלִצְאֵת מִתַּאֲוָה הַגַּשְׁמִיּוּת רַק לְכַוֵּן בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוָתוֹ לְבַד. וַאֲזַי מְקַשְּׁרִין בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָז הַכֹּל כַּסֵּדֶר, אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגְמִין

בַּבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם וְנִמְשָׁכִין אַחַר תַּאֲוַת הַבַּהֲמִיּוּת אֲזַי הוּא מַפְרִיד בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה מִן הַדַּעַת וּמַפְרִיד כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי רוֹצֶה לְמַלְאוֹת תַּאֲוָתוֹ וּמַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַוָּה לְעַצְמוֹ בְּחִינַת אָנָא אֶמְלֹךְ וְאֵינוֹ מַעֲלֶה אוֹתָהּ לַה' יִתְבָּרַךְ. וַאֲזַי נַעֲשֶׂה הַכֹּל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כִּי הוּא בְּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב אֶל ה' וְיַחֲזִיר הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֻחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נַעֲשׂוּ כָּל הַדְּבָרִים בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר מִתְנַהֵג כַּסֵּדֶר רַק הַכֹּל בִּיגִיעוֹת וּטְרָחוֹת גְּדוֹלוֹת. בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בְּחִינַת וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּשֶׁתִּזְרָעֶנָּה תְּבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת הִיא מַעֲלָה לְךָ קוֹץ וְדַרְדַּר וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁנִּשְׁתַּנָּה הַסֵּדֶר שֶׁעוֹלִים מִן הַתְּבוּאָה קוֹץ וְדַרְדַּר חַס וְשָׁלוֹם וְכָל אֶחָד לְפִי תְּשׁוּבָתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וּלְפִי שִׁפְלוּתוֹ וְעַנְוָתָנוּתוֹ כֵּן הוּא מַמְזִיר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר וּמְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְפִי בְּחִינָתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת וְכָל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁאֵין מִתְנַהֵג כִּרְצוֹן הָאָדָם כַּסֵּדֶר, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר סֵדֶר הַבְּרִיאָה הָיְתָה שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה מִכֻּלָּם וּמוֹשְׁלִים בְּכָל הָעוֹלָם, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם וְהַמַּלְכוּת מַגִּיעַ רַק לָהֶם, כִּי הֵם בִּבְחִינַת בֵּן בְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל:

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל נְתוּנִים בְּגָלוּת חַס וְשָׁלוֹם וְהָעַכּוּ"ם מוֹשְׁלִים עֲלֵיהֶם זֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִגְזַר הַגָּלוּת עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם אַבְרָהָם אָבִינוּ וְאָמַר, בַּמֶּה אֵדַע, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה פָּגַם בְּהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מ"ה עַל-יְדֵי שֶׁאָמַר בַּמֶּה אֵדַע וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְגַּלְגֵּל הַגָּלוּת מִצְרַיִם עַל-יְדֵי שֶׁמָּכְרוּ אֶת יוֹסֵף שֶׁהָיָה בְּכוֹר לְאִמּוֹ בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וּפָגְמוּ בִּבְחִינַת בְּכוֹר, בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי עִקַּר קִנְאָתָם בּוֹ הָיָה עַל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁרָאוּ בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֶמָּלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ וְכוּ'. וְהֵם לֹא רָצוּ לְקַשֵּׁר הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשׁוֹ וְהִפְרִידוּ אֶת הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ יוֹסֵף שֶׁהָיָה בְּכוֹר הִפְרִידוּ אוֹתוֹ מֵאָבִיו יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה כַּיָּדוּעַ, כִּי יַעֲקֹב מָסַר כָּל חָכְמָתוֹ לְיוֹסֵף הַבְּכוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ אֲרֵי בַּר חַכִּים הוּא לֵהּ. כָּל מַה שֶּׁלָּמַד מִשֵּׁם וְעֵבֶר מָסַר לוֹ, כִּי יַעֲקֹב הָיָה מְקַשֵּׁר אֶת הַבְּכוֹר בְּחִינַת מַלְכוּת לְשָׁרְשׁ חִיּוּתוֹ שֶׁהוּא הַחָכְמָה כַּנַּ"ל וְהֵם הִפְרִידוּ אוֹתוֹ מֵאָבִיו וּמְכָרוּהוּ לְעֶבֶד לְמִצְרַיִם וּפָגְמוּ בִּבְחִינַת בְּכוֹר, בִּבְחִינַת מַלְכוּת וְהִפְרִידוּ אוֹתוֹ מֵהַחָכְמָה מֵאָבִיו מִשָּׁרְשׁ חִיּוּתוֹ וְרָצוּ לְהַמְשִׁיכוֹ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְמָכְרוֹ לְמִצְרַיִם, כִּי רָצוּ לְהַמְשִׁיךְ הַמַּלְכוּת לְעַצְמָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֶמָּלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ וְכוּ'. וּמֻחֲמַת זֶה נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר וְיָרְדוּ לְמִצְרַיִם לַגָּלוּת, לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְכוּ' אֵת כָּל עֲבוֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ. וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁהֶחֱלִיפוּ הַסֵּדֶר וְנָתְנוּ עֲבוֹדַת אִישׁ לְאִשָּׁה. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כִּי כָּל עֲבוֹדָתָם בָּהֶם

הָיָה בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכַנַּ"ל. אֲבָל יוֹסֵף עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה לַעֲמֹד שָׁם בְּנִסָּיוֹן שֶׁל תַּאֲוַת נְאוּף וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית וְלֹא נִמְשַׁךְ אַחַר תַּאֲוָתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה הֶחֱזִיר בְּחִינַת חַוָּה לְאָדָם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לְכַסֵּדֶר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה לְחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵין חָכָם וְנָבוֹן כָּמוֹךְ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה עַל יָדוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. כִּי עַל-יְדֵי יוֹסֵף זָכוּ לְצֵאת מֵהַגָּלוּת לְהַחֲזִיר שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת בְּכוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְנִצְטַוּוּ תֵּכֶף עַל קְדֻשַּׁת בְּכוֹר, כִּי קְדֻשַּׁת בְּכוֹר וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁמַּחֲזִירִין בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בְּחִינַת מַלְכוּת לִבְחִינַת אָדָם לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁבָּזֶה תְּלוּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה מִכָּל הַגָּלֻיּוֹת וּמִכָּל הַצָּרוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַה' אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל. כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשֶׁרְשׁוֹ, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַחֲזִיר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר אָזַי נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר. וַאֲזַי עִקַּר הַגְּאֻלָּה מִן הַצָּרוֹת וְהַגָּלוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁנִּכְלָל בְּכַסֵּדֶר. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲשֶׁר פָּסַח ה' עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, בְּחִינַת דִּלּוּג וּקְפִיצָה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה בְּעַצְמָהּ הִצִּילָה אֶת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל וְהָרְגָה אֶת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יְפַלֵּס נָתִיב לְאַפּוֹ. וּפָרַשׁ רַשִׁ"י, אוֹתָהּ הַמִּדָּה עַצְמָהּ שֶׁהִכָּה אֶת מִצְרַיִם הִיא הִצִּילָה אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הִיא בְּחִינַת דִּין וּכְשֶׁהִיא מְקֻשֶּׁרֶת לְחִיּוּתָהּ לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר אָזַי נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר בְּחִינַת רַחֲמִים. וְעַל-כֵּן נִצְלוּ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי זֹאת הַבְּחִירָה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הוֹצִיאָה אוֹתָם מִן הַגָּלוּת מִבְּחִינַת דִּין, מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, וְקִשְׁרָה אוֹתָם לְשֹׁרֶשׁ חִיּוּתָם לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר, כִּי עַכְשָׁו בַּגְּאֻלָּה נִכְלָל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. אֲבָל הַמִּצְרִים שֶׁהֵם הִפְרִידוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מִכַּסֵּדֶר, כִּי פַּרְעֹה אָמַר, מִי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ. וְהִפְרִיד וְעִקַּר עַצְמוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ, הֵינוּ מִשֶּׁם הֲוָיָה בְּרוּךְ הוּא. כִּי אָמַר, לִי יְאֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתָנִי, הֵינוּ גַּסּוּת הָרוּחַ שֶׁהָיָה בּוֹ בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלֹךְ וְלֹא רָצָה לְהַחֲזִיר הַמַּלְכוּת לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן אִיתָא, שֶׁאֲחִיזַת פַּרְעֹה הָיָה רַק בְּשֵׁם אֱלֹקִים וְלֹא בְּשֵׁם הֲוָיָה. כִּי רָצָה לְהַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת אֱלֹקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מִבְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, מִבְּחִינַת הֲוָיָה כַּסֵּדֶר, עַל-כֵּן אָהַב קְלָלָה וַתִּבוֹאֵהוּ כִּי נֶהְפַּךְ עָלָיו כָּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נָקָם בּוֹ וְהָרַג אֶת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם עַל-יְדֵי פְּסִיחָה וּדְלִיגָה בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי לֹא קִשֵּׁר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מַלְכוּת לְשֹׁרֶשׁ חִיּוּתָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת מ"ה. וְעַל-כֵּן נִשְׁאֲרוּ בְּלֹא חִיּוּת וְנָפְלוּ פְּגָרִים מֵתִים. וְעַל-כֵּן הָיְתָה עִקַּר הַמַּכָּה בִּבְכוֹרֵיהֶם, כִּי הַבְּכוֹר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח. 'וַאֲמַרְתֶּם' דַּיְקָא, בְּחִינַת דִּבּוּר, בְּחִינַת פֶּסַח פֶּה סָח. שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת שֶׁהוּא לְשׁוֹן דִּבּוּר, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהֶחֱזִירוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר בְּחִינַת מָ"ה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם. מָ"ה דַּיְקָא. כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מָ"ה. שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סֵדֶר שֶׁל פֶּסַח שֶׁנִּקְרָא הֲעֲבוֹדָה שֶׁעוֹשִׂין בְּלֵיל פֶּסַח נִקְרָא בְּשֵׁם סֵדֶר כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל פֶּסַח הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֵדֶר הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלַל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בְּכַסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּפֶסַח נִכְנָסִין הַמּוֹחִין שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי מוֹחִין דְּגַדְלוּת קוֹדְמִין לְמוֹחִין דְּקַטְנוּת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּק בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְנִכְלָל בְּכַסֵּדֶר שֶׁהוּא הַדַּעַת וְהַמּוֹחַ, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן הֶכְרְחוּ הַמּוֹחִין לִכְנֹס שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְהַמְתִּיק בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וּלְקַשְּׁרוֹ לִבְחִינַת הַמּוֹחַ וְהַדַּעַת וְאָז נֶחֱזָר הַכֹּל כַּסֵּדֶר, כִּי כְּשֶׁנִּתְקַשֵּׁר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לְהַדַּעַת נֶחֱזָר שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ, כִּי חַמָּה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר אָדָם וְחַוָּה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן שֶׁמֶשׁ יֹדֵעַ מְבוֹאוֹ, אֲבָל יָרֵחַ לֹא יֹדֵעַ מְבוֹאוֹ, כִּי פְּעָמִים בָּא בַּאֲרֻכָּה וּפְעָמִים בָּא בִּקְצָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, נִמְצָא שֶׁהִלּוּדוֹ הַלְּבָנָה הוּא שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי פְּעָמִים בָּא בַּאֲרֻכָּה וְכוּ'. אֲבָל שֶׁמֶשׁ יֹדֵעַ מְבוֹאוֹ וְהוֹלֵךְ תָּמִיד בְּדֶרֶךְ אֶחָד בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וּצְרִיכִין לְמַלְּאוֹת הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ לְיַחֵד חַמָּה וּלְבָנָה וְאָז נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל עַל קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ בָּרֹאשׁוֹנָה בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְשָׁם בְּפָרָשָׁה זוֹ נִזְכָּר מַכַּת בְּכוֹרוֹת וְהַצָּלַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה שֶׁזֶּהוּ הִתְחַבְּרוּת וְיִחוּד שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקִדּוּשׁ בְּכוֹרוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּפְדוּיָו מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה, 'מִבֶּן חֹדֶשׁ' דַּיְקָא, כִּי פִּדְיוֹן בְּכוֹר הוּא בִּבְחִינַת חֹדֶשׁ, כִּי בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ נִתְמַלֵּא הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ עַל-יְדֵי מְצִוַּת קִדּוּשׁ הֶחֳדָשִׁים וְעַל-כֵּן אֵין פּוֹדִין בְּכוֹרוֹת עַד שֶׁיֵּעָבֵר עָלָיו חֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱזָר שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּדְיוֹן בְּכוֹר כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן בְּכֶסֶף שְׁעוֹשִׂין עַל כָּל מִינֵי יִסּוּרִין וְדִינִים שֶׁבָּאִין עַל הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל הַיִּסּוּרִין וְהַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין מָמוֹן לְחַכְמֵי הַדּוֹר הָאֱמִתִּיִּים וְהַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת שִׁמְאל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. וְהֶחָכָם הוּא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה כַּנַּ"ל. כִּי הֶחָכָם וְהָרֵב הוּא בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דָּעַת וְתוֹרָה וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מוֹעֵד קָטָן יז), אִם הָרֵב דּוֹמֶה

לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין הַמָּמוֹן לְהֶחָכָם וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. עַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱזָר שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְנִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כִּי נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נַעֲשָׂה הַכֹּל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן נִתְבַּלְבֵּל הַסֵּדֶר שֶׁל הַבְּכוֹרָה וְיָצָא עֵשָׂו קֹדֶם יַעֲקֹב וְרָצָה לִקַּח הַבְּכוֹרָה לְעַצְמוֹ, כִּי בְּכוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת חַוָּה נִפְגְּמָה וְנַעֲשֵׂית בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. וְעַל-כֵּן הֶכְרַח יַעֲקֹב לְהִתְיַגֵּעַ בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁזָּכָה אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים לַחֲזֹר וְלִקַּח הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו. כִּי יַעֲקֹב זָכָה לְתִקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְהֶחֱזִיר שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר וְנַעֲשָׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְחָזְרָה הַבְּכוֹרָה אֵלָיו שֶׁזָּהוּ הַסֵּדֶר הָאֱמִתִּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן נָתַן יַעֲקֹב הַבְּכוֹרָה לְיוֹסֵף עַל-יְדֵי שֶׁרָאוּבֵן בִּלְבֵּל יְצוּעֵי אָבִיו וְהִפְרִיד בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִפְרִיד שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְעַל-כֵּן מַעֲלָה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ שָׁכַב,; כִּי הַבִּלְבּוּל יְצוּעֵי אָבִיו שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִפְרִיד בֵּין אִישׁ וְאִשָּׁה וְזֶה מַמָּשׁ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁמַּפְרִיד גַּם כֵּן בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת לְעַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה פָּגַם בַּבְּכוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל-כֵּן נִטְלָה הַבְּכוֹרָה מִמֶּנּוּ וְנִתְּנָה לְיוֹסֵף שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֶחֱזִיר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה בַּבְּכוֹרָה בִּבְחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה. כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת מ"ה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנַחְנוּ מ"ה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַחֲזִיר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נָתַן מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַחָכְמָה הִיא הַתּוֹרָה, כִּי אֵין חָכְמָה כְּחָכְמַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם וְכוּ', כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת מ"ה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מָה הָעֵדוֹת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לַתּוֹרָה עַל-יְדֵי-זֶה מְקַשְּׁרִין כָּל הַבְּרִיאָה לְשׁוֹרֶשׁ חִיּוּתָהּ שֶׁהִיא הַתּוֹרָה וְנַעֲשָׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר. וְזֶה בְּחִינַת הַסְּדָרִים שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה בְּחִינַת גַּ"ן סְדָרִים דְּאוֹרָיְתָא וְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּבְחִינַת מ"ה חָכְמָה כַּסֵּדֶר, כִּי עַל-יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה נַעֲשָׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין שֶׁפָּרְשָׁה רֹאשׁוֹנָה הִיא קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, כִּי קְדֻשַּׁת בְּכוֹר הִיא בְּחִינָה שֶׁמַּחֲזִירִין וּמְקַשְּׁרִין כָּל הַבְּרִיאָה לְהַמֹּחַ וְהַחָכְמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְשִׁירַת תְּפִלִּין שֶׁמְּקַשְּׁרִין עַצְמָן לְהַמֹּחַ וְהַחָכְמָה שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּפִלִּין וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יָד בְּזִרוֹעַ שְׂמֹאל שֶׁמְּקַשְּׁרִין יַחַד שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בְּחִינַת שְׂמֹאל לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת רֹאשׁ וּמֹחִין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּשֶׁל רֹאשׁ אַרְבָּעָה בָּתִּים וּבְשֶׁל יָד בַּיִת אֶחָד, כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהַדֶּרֶךְ שֶׁזּוֹכִין לְקַשֵּׁר שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לְכַסֵּדֶר הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ

שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, דְּהַיְנוּ אִם אֶסֵּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. שֶׁיִּמְצְאוּ תָּמִיד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בֵּין בִּירִידָה בֵּין בַּעֲלִיָּה, כִּי לִפְעָמִים כְּשֶׁאָדָם עוֹלֶה לְמַעְלָה שׁוֹכֵחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְזֶהוּ מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ' וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְצַמְצֵם הָאוֹר בְּחִינַת וְשַׁכֹּתִי כַּפִּי הַנֶּאֱמָר בְּמֹשֶׁה וְכוּ' וְעַל-כֵּן הַשֵּׂל רֹאשׁ שֶׁהוּא מְרַמֵּז לְבְחִינַת אִם אֶסֵּק שָׁמַיִם, עַל-כֵּן שָׁם הֵם אַרְבָּעָה בָּתִּים, כִּי שָׁם מִגְדָּל רִבּוּי הָאוֹר צְרִיכִין צִמְצוּמִים הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת אַרְבָּעָה בָּתִּים, אֲבָל בְּשֵׂל יָד אֵין שָׁם רַק בַּיִת אֶחָד, כִּי הַשֵּׂל יָד נִקְשָׁר בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל בְּיָד כֹּהֶה זֶה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁאֲפִלּוּ בְּסִטְרָא דִּשְׂמָלָא בִּבְחִינַת יָד כֹּהֶה. גַּם שָׁם יְכוֹלִין לִמְצֹא ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, עַל-כֵּן אֵין שָׁם רַק בַּיִת אֶחָד, כִּי שָׁם אֵין צְרִיכִין לְצַמְצֵם הָאוֹר כָּל כָּךְ מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם אוֹר מֻעָט, אַדְרַבָּא, צְרִיכִין לְגַלּוֹתוֹ שָׁם בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ עַל-כֵּן אֵין שָׁם רַק בַּיִת אֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִם אֶסֵּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה, 'שָׁם אָתָּה' דַּיְקָא. שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַסְתָּרָה וְהַעֲלָמָה, הַיְנוּ כִּי שָׁם בַּשָּׁמַיִם אִם אֶסֵּק לְשָׁם שָׁם אָתָּה, הַיְנוּ שֶׁאַתָּה מִתְעַלֵּם מִמֶּנִּי כִּי שָׁם אַתָּה בְּרִחוּק מָקוֹם מִמֶּנִּי. אֲבָל 'וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ' בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי דַּיְקָא לְמַטָּה יְכוֹלִין לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ בְּהִתְגַּלּוּת יוֹתֵר אִם יִדְרְשׁוּהוּ שָׁם בִּבְחִינַת הִנָּךְ. וְכַמּוּבָן בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בַּמַּאֲמָר כִּי מֵרַחֲמָם יְנַהֲגֵם (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז) כִּי לְמַעְלָה שׁוֹאֲלִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וּלְמַטָּה אוֹמְרִים מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ט

וְעַל-כֵּן עִקַּר פִּדְיוֹן בְּכוֹר הוּא דַּיְקָא בִּבְכוֹר לְאֵם, כִּי הָאֵם הִיא בְּחִינַת חַוָּה אֵם כָּל חַי שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲטָאִים חַס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַחֲזִיר בְּחִינַת חַוָּה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת אָדָם כַּסֵּדֶר. בִּבְחִינַת הֵן בָּעָוֹן חוֹלַלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי וְזֶה בְּחִינַת בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב דַּיְקָא. וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ דַּיְקָא, כִּי מִבְּחִינַת אָב שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם כַּסֵּדֶר נִמְשָׁךְ הַחָכְמָה בְּחִינַת בֵּן חָכָם וּמִבְּחִינַת אֵם חַוָּה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מִשָּׁם אֶחְיֶזֶת הַכְּסִילוּת שֶׁאֲחִיזָתָם רַק בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְרָאוֹת לְהַחֲזִיר בְּחִינַת חַוָּה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר. וְעַל-כֵּן עִקַּר פִּדְיוֹן בְּכוֹר הוּא בִּבְכוֹר לְאֵם כְּדֵי לְהַחֲזִיר בְּחִינַת חַוָּה אֵם כָּל חַי, בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת חָכְמָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּדְיוֹן בְּכוֹר שֶׁנּוֹתְנִין לְהַכֹּהֵן כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה וְאֶת הָעֲרָבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הַיֹּטֵב:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵינוּ שֶׁהַיְמִים טוֹבִים הֵם קוֹרְאִין וּמְגַלִּין אֶת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בְּרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטָּבַע כְּלָל, כִּי בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ

אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת וְכוּ' אַף יֵשׁ חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּקוֹל שַׁאֲגָתָם כְּנֶגֶד קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁרוֹצִים לְהַרְאוֹת בְּחָכְמָתָם הַמֻּטְעֵית שֶׁהַכֹּל עַל-פִּי הַטֶּבַע חַס וְשָׁלוֹם וְכוֹפְרִים בָּרָצוֹן וְכוּ' וְהַכְנָעָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַחַיּוֹת רָעוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע הוּא עַל-יְדֵי חָכָם גָּדוֹל שֶׁמַּבְקְדֶשָׁה שֶׁיָּכוֹל לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁשָּׁם הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה כַּיָּדוּעַ וְהוּא בְּחִינַת מֹצַח הָרָצוֹן, בְּחִינַת וְהָיָה עַל מִצְחוֹ לְרָצוֹן וְכוּ' אַף כְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ בְּחִינַת מֹצַח הַנְּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְכוּ'. וְזֶה הַמֹּצַח הַנְּחָשׁ יְנִיקָתוֹ מִזְּקֵנֵי הַדּוֹר מִמַּאֲרִיכֵי יָמִים כְּשֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, כִּי זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה וְצָרִיךְ הָאָדָם כָּל מַה שֶּׁמַּזְקִין כָּל מַה שֶּׁנִּתְוַסֵּף וּבָא לוֹ מִימֵי חַיָּיו. לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם וְיוֹם אוֹר קָדֶשָׁה וְדַעַת וְכוּ' אֲבָל כְּשֶׁהַזְּקֵנִים הַמַּאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁבַּדּוֹר פּוֹגְמִין אֶת יְמֵיהֶן וְכוּ', מִזֶּה יוֹנֵק מֹצַח הַנְּחָשׁ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת קְצַר יָמִים שִׂבַע רֹגֶז. וְהַתִּקּוּן לָזֶה צְדָקָה. שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה מְתַקְּנִין וּמַעֲלִין פְּגַם נְפִילַת הַיָּמִים וְהַדַּעַת שֶׁל הַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם הָיָה יְנִיקַת מֹצַח הַנְּחָשׁ. וְאָז נִכְנָע וְנוֹפֵל מֹצַח הַנְּחָשׁ וְיכוֹלִין לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן וְנִכְנָעִים הַחַיּוֹת רָעוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע וְאָז נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְאָז נִמְשָׁךְ יִרְאָה וְכוּ' וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שׁוֹפֵעַ חֶסֶד בִּבְחִינַת כִּי פָּרַח מַטֵּה אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַחֶסֶד נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ לְבַד וְכוּ' בִּבְחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ גֹּדֶל מַעֲלַת הַצְּדָקָה שֶׁהוּא קָשֶׁה מְאֹד בַּהַתְחָלָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹרִים, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הָיָה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁמְּגַלִּים אֶת הָרָצוֹן כֻּלָּם הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי אָז בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ נִסִּים וְאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי מַכַּת בְּכוֹרוֹת, כִּי פַּרְעֹה הִכְבִּיד אֶת לִבּוֹ וְלֹא רָצָה לְשַׁלֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל הָאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ בַּמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת עַד שֶׁהֵבִיא עָלָיו מַכַּת בְּכוֹרוֹת וְכָל זֶה מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכּוֹפְרִים בְּרָצוֹן וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאִין נֵס וְאוֹת נִפְלָא וְנוֹרָא הֵם חוֹתְרִים לְהַכְחִישׁוֹ. וְזֶה בְּחִינַת חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם שֶׁהָיוּ חֲכָמִים גְּדוֹלִים לְהָרַע, כִּי כָּל יְסוֹדוֹת הַחָכְמָה שֶׁל הַמְּחַקְּרִים כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מֵחָכְמַת בְּנֵי קֶדֶם שֶׁמִּשָּׁם הָיוּ חָכְמַת חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם רַק שֶׁאָז הָיוּ יוֹדְעִים גַּם חָכְמַת הַכִּשּׁוּף וּשְׁמוֹת הַטֻּמְאָה וְעָכְשָׁו נִשְׁכַּח חָכְמָה זֹאת וְלֹא נִשְׁאַר כִּי אִם חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁל הַמְּחַקְּרִים שֶׁיָּרְשׁוּ הַיְסוֹדוֹת שֶׁלָּהֶם מֵחָכְמַת בְּנֵי קֶדֶם כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַחָכְמִים לְהָרַע בְּחִינַת חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם הִתְגַּבְּרוּ בְּכָל פַּעַם בְּחָכְמָתָם הָרָעָה לְהַכְחִישׁ הָאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, כִּי הֵם בְּחִינַת הַחַיּוֹת רָעוֹת

הַנַּ"ל שֶׁמִּתְגַּבְּרִים תָּמִיד לִכְפּוֹר בְּרָצוֹן וּלְהַגְבִּיר חָכְמַת הַטֶּבַע חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה וּמֵאֵן לְשַׁלֵּחַ אֶת הָעָם עַד שֶׁהֵבִיא עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ מַכַּת בְּכוֹרוֹת. וְאָז הֶכְרַח לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בִּרְצוֹנוֹ וְשִׂחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכוֹר הוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית, בְּחִינַת דַּעַת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל בְּכוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים בְּמשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר דּוֹר דֵּעָה, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת בְּכוֹר, בְּחִינַת דַּעַת שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן לִבְחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָעִים הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חָכְמֵי הַטֶּבַע הַכּוֹפְרִים בְּרָצוֹן וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעַל-יְדֵי חָכְמָה וְדַעַת דְּקֻדֻּשָׁה מְקַשְּׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן לִבְחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָעִים הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חָכְמֵי הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם עַל-יְדֵי מַכַּת בְּכוֹרוֹת, כִּי אָז הִכְנִיעַ וְהִפִּיל בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא דַּעַת דְּסִטְרָא אָחֳרָא דַּעַת וְחָכְמָה שֶׁל הַחַיּוֹת רָעוֹת חָכְמֵי הַטֶּבַע וְהִגְבִּיר וְחִזֵּק דַּעַת וְחָכְמָה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכוֹר בְּחִינַת דַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִשְׁתַּדֵּל מְאֹד יַעֲקֹב אָבִינוּ לִקַּח הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו, כִּי עֵשָׂו הוּא חֻזִּיר הַיַּעַר, בְּחִינַת חַיַּת קָנֶה, בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם חָכְמֵי הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לָקַח מִמֶּנּוּ הַבְּכוֹרָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְהַפִּיל דַּעְתּוֹ שֶׁלֹּא יֵינַק מִבְּחִינַת בְּכוֹר שֶׁהוּא הַדַּעַת דְּקֻדֻּשָׁה רַק לָקַח הַבְּכוֹרָה לְעַצְמוֹ לִזְכוֹת בָּהּ לְזַרְעוֹ שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בְּכוֹרִים, כִּי עִקַּר הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת בְּכוֹרָה שַׁיָּךְ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּשְׁלֵמוּת דַּעְתָּם הֵם מְקַשְּׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִים וּמַפִּילִים הַחַיּוֹת רָעוֹת בְּחִינַת חַיַּת קָנֶה, בְּחִינַת עֵשָׂו, בְּחִינַת חָכְמֵי הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. כִּי שֹׂר שֶׁל עֵשָׂו הוּא שֹׂר שֶׁל מִצְרַיִם כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן לֹא יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם מַכַּת בְּכוֹרוֹת שֶׁאָז נִכְנַע וְנָפַל שֹׂר שֶׁל עֵשָׂו בְּחִינַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת דַּעַת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע וְהִתְגַּבֵּר בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת דַּעַת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְקַשְּׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁנִּסְתַּלֵּק לְשָׁם וְאָז נִכְנְעוּ הַחַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל וְנִשְׁמַע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל הָרָצוֹן עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְאָז הֶכְרַח פַּרְעֹה לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל בְּרָצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וּלְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי לֹא הָיָה עוֹד כֹּחַ לְהַחַיּוֹת רָעוֹת לִשְׁאֹג כְּנֶגֶד הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה אָז מֻחֲמַת שֶׁכְּבָר נָפַל דַּעְתָּם וְנִתְגַּבֵּר וְנִתְעַלָּה דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּצְּלוּ וְנִמְלְטוּ מִבֵּין בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלָּה שֶׁעִקַּר הַדַּעַת בְּחִינַת בְּכוֹרָה הוּא רַק אֲצֶל יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם נָפְלוּ וּמֵתוּ כֻּלָּם. וְאָז הִתְגַּבֵּר דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה עַד

שֶׁקִּשְׁרוּ וְהֶעֱלוּ כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נָפְלוּ כָּל הַחַיּוֹת רָעוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע וְאָז הֶכְרַח פֹּרְעֹה לְהוֹדוֹת בָּרָצוֹן וְאָז שִׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אָז נִתְקַדְּשׁוּ בְּכוֹרוֹת לִתְּנֵם לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת מֹצַח הָרָצוֹן, כִּי כָּל הַכֹּהֲנִים קְדוֹשִׁים בְּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְהָיָה עַל מִצְחוֹ לְרָצוֹן. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת צְרִיכִין לִתְּנוֹ וּלְקַשְּׁרוֹ לְהַכֹּהֵן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַדַּעַת מְקֻשָּׁר וְכָלוּל תָּמִיד בִּבְחִינַת מֹצַח הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן כְּדֵי לְקַשֵּׁר עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הָרְצוֹנוֹת בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן בְּכוֹר שֶׁצְּרִיכִין לְפַדּוֹתוֹ בְּכֶסֶף, כִּי הַכֶּסֶף שֶׁנּוֹתְנִין בְּעַד הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן, זֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁמְּתַקֵּן פְּגַם נְפִילַת הַיָּמִים שֶׁל הַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַפִּדְיוֹן שֶׁהוּא הַצְּדָקָה לְהַכֹּהֵן כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת זָקֵן דְּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקֵן זְקַן אַהֲרֹן, בְּחִינַת דִּיקְנָא דְּכָהֲנָא רַבָּא. וְהַזָּקֵן דְּקְדֻשָּׁה הוּא דִּיקְנָא צָרִיךְ לְקַבֵּל כָּל הַצְּדָקוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ מֹצַח הַנְּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מֵהַזְּקֵנִים הַפְּגוּמִים וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁנּוֹתְנִין חֵס וְשָׁלוֹם הַצְּדָקָה לְהַזְּקֵנִים הַפְּגוּמִים הַנַּ"ל אֲזַי נִתְגַּדֵּל חַס וְשָׁלוֹם הַפְּגָם יוֹתֵר, כִּי מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר מֹצַח הַנְּחָשׁ חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁנָּתַן כֹּחַ וְחִיּוּת לְהַזְּקֵנִים הַפְּגוּמִים הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת בְּעֵת אַפְּךָ עֲשֵׂה בָּהֶם הַכְשִׁילֵם בַּעֲנִיִּים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים שֶׁהֵם הַזְּקֵנִים הַפְּגוּמִים הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'בְּעֵת אַפְּךָ' דַּיְקָא, כִּי הֵם בִּבְחִינַת אַף וְרֹגֶז הֵפֶךְ הָרָצוֹן בְּחִינַת קְצַר יָמִים שְׂבַע רֹגֶז כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה שֶׁתַּגִּיעַ הַצְּדָקָה שֶׁלּוֹ לְהַזְּקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם מוֹסִיפִין דַּעַת וּקְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְאָז דַּיְקָא נִכְנָע מֹצַח הַנְּחָשׁ מֵאַחַר שֶׁמַּגְבִּיר הַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה עַל הַזְּקֵנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְאָז מַעֲלֶה כָּל הַחַיּוֹת וְהַיְמִים הַנְּפוּלִים שֶׁל הַזְּקֵנִים הַפְּגוּמִים שֶׁמֵּהֶם הָיָה יְנִיקַת מֹצַח הַנְּחָשׁ כַּנַּ"ל. וְאָז נִכְנָע מֹצַח הַנְּחָשׁ וּמֵאִיר מֹצַח הָרָצוֹן וְנִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַפִּדְיוֹן בְּכוֹר שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן לַכֹּהֵן דַּיְקָא, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁאֵלָיו דַּיְקָא צְרִיכִין לִתֵּן הַפִּדְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מֹצַח הַנְּחָשׁ כְּדֵי לְגַלּוֹת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא פִּדְיוֹן, כִּי הוּא פִּדְיוֹן מַמָּשׁ שֶׁהוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים, כִּי מַמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין תֹּקֶף הַדִּין וְהָרֹגֶז בְּחִינַת מֹצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְצַר יָמִים שְׂבַע רֹגֶז וּמְאִירִין וּמַמְשִׁיכִין הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא רַחֲמִים וַחֲסָדִים גְּדוֹלִים, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מִתְנַהֵג הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בִּבְחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, בְּחִינַת וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן נִפְדֶּה הַבְּכוֹר מִבֶּן חֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּפְדוּיָו מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה וְכוּ'. כִּי עִקַּר פִּדְיוֹן בְּכוֹר הוּא לְתַקֵּן פְּגַם נְפִילַת הַיָּמִים שֶׁל הַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן

מִכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה לִזְקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הַזִּקְנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים זְקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁרַק הֵם נִקְרָאִים זְקֵנִים בְּחִינַת זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה, כִּי הֵם מוֹסִיפִים קְדֻשָּׁה וְחָכְמָה וְדַעַת בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹר, כִּי בְּכוֹר הוּא רֵאשִׁית לְשׁוֹן הַתְחָלָה וְרֵאשִׁית שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ מַמָּשׁ וְלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם לִידֵי זִקְנָה וְשֵׁיבָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִזְקָן חַס וְשָׁלוֹם בַּעֲבוֹדָתוֹ וּבְמַעֲשָׂיו הֵן טוֹבִים הֵן רָעִים חַס וְשָׁלוֹם רַק צָרִיךְ לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלַד, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעֵת שֶׁגִּלָּה הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁאְסוּר לְאָדָם לִהְיוֹת זָקֵן אֶפִלּוּ צַדִּיק וְחָסִיד, אָסוּר לִהְיוֹת זָקֵן בַּעֲבוֹדָתוֹ רַק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, מִכָּל שֶׁכֵּן הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה, מִכָּל שֶׁכֵּן הַגְּרוּעִים מִמָּשׁ שֶׁבְּוַדַּאי אָסוּר לָהֶם בְּאִסּוּר חָמוּר לִהְיוֹת בְּעֵינֵיהֶם כִּזְקֵנִים כְּאִלּוּ הֵם כְּבָר זְקֵנִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים חַס וְשָׁלוֹם וְאֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לָשׁוּב עוֹד חַס וְשָׁלוֹם רַק צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ וְלִשְׁכֹּחַ כָּל הֶעָבַר רַק כְּאִלּוּ נוֹלְדוּ הַיּוֹם מֵחָדָשׁ. וְזֶה עִקַּר זִקְנָה דִּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁמַּתְחִילִין בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ וּמוֹסִיפִים בְּכָל יוֹם קְדֻשָּׁה וְדַעַת וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִהְיוּ זְקֵנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל שֶׁהֵם בְּחִינַת קָצֵר יָמִים שִׂבְעָ רָגֶז רַק יִתְחַדְּשׁוּ בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ נוֹלְדוּ הַיּוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּכוֹר, בְּחִינַת רֵאשִׁית וְהַתְחָלָה בְּכָל פַּעַם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַזִּקְנָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִפְדֶּה הַבְּכוֹר מִבֶּן חֹדֶשׁ, כִּי בְּכָל חֹדֶשׁ מִתְחַדֶּשֶׁת הַלְּבָנָה וְיִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל פַּעַם כְּמוֹ הַלְּבָנָה. וְעַל-כֵּן הֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ, כִּי כָּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁהִתְגַּבֵּר לְחַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם כְּמוֹ כֵן יִזְכֶּה לֶעָתִיד לְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ לְטוֹבָה בִּבְחִינַת תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַזִּקְנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד הָעִבּוּר שֶׁהֵם קוֹבְעִין הֶחֳדָשִׁים, כִּי זְקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה הֵם בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת בְּכָל פַּעַם בִּקְדֻשָּׁתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהִיא חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה שֶׁהוּא סוֹד הָעִבּוּר שֶׁלֹּא נִמְסַר אֶלָּא לַזְּקֵנִים הַנַּ"ל בְּחִינַת זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה, בְּחִינַת כִּי הוּא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִפְדֶּה הַבְּכוֹר מִבֶּן חֹדֶשׁ, כִּי זֶה עִקַּר הַפִּדְיוֹן עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹר בִּבְחִינַת חֹדֶשׁ לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא הַפִּדְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַיְמִים הַנִּפּוּלִים שֶׁל הַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי שֶׁנִּפְלוּ לִבְחִינַת זִקְנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֵינָם מוֹסִיפִים קְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַזָּקֵן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּכוֹר, בְּחִינַת רֵאשִׁית וְהַתְחָלָה, בְּחִינַת בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע

מֵצַח הַנָּחָשׁ וְנִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם בַּמֵּצַח כְּדֵי לְגַלּוֹת מֵצַח הָרָצוֹן, לְקַשֵּׁר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּיִצִיאַת מִצְרַיִם לְקַשְּׁרוֹ לְבְחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן כִּי הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין מְדַבְּרִים מִיצִיאַת מִצְרַיִם וְשֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן פָּרְשָׁה רִאשׁוֹנָה הִיא קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּכוֹר בְּחִינַת רֵאשִׁית וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין עַל-פִּי הַתּוֹרָה שֶׁל אֲרִיכַת אַפַּיִם וְעַל-פִּי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הָעִוּר וְכוּ' שָׁם מְבֹאָר כָּל עִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת נִפְלָא, עַיֵּן שָׁם:

חלק ה

וְעִנְיַן הַחֲמִשָּׁה שְׁקָלִים שֶׁל הַפִּדְיוֹן יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַחֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין פְּגַם נְפִילַת הַיָּמִים שֶׁל הַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי. וְאָזַי נִכְנָע וְנוֹפֵל מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִשָּׁם. וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן אֶחָד וְאָז מִתְגַּבֵּר וּמֵאִיר הָאוֹר שֶׁל הַזְּקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן. וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן שֵׁנִי וְאָז יְכוֹלִים הַחָכָמִים לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן וְנִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן בָּעוֹלָם שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלִישִׁי וְעַל-יְדֵי הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ יִרְאָה וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן רְבִיעִי וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַחֶסֶד וְאָז מִתְקַיֵּם כָּל מְלֹאכֶת מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן חֲמִשִּׁי וְכָל אֵלּוּ הַחֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים נִמְשָׁכִים וְנִתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה שֶׁמְּתַקֶּנֶת אֶת הַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַצַּדָּקָה בְּחִינַת ה', (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחֲמִשָּׁה שְׁקָלִים שֶׁל פִּדְיוֹן בְּכוֹר וְכַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת בְּכוֹר לַכֹּהֵן כְּדֵי לְגַלּוֹת מֵצַח הָרָצוֹן כְּדֵי לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשָׁם כְּדֵי לְגַלּוֹת הֶאָרַת הָרָצוֹן לְהוֹדִיעַ בָּעוֹלָם שֶׁאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטְבָּעִי כְּלָל רַק הַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁמִּשֶּׁיָּצָא הַפַּדְחַת הֲרֵי הוּא כְּיִלּוּד, כִּי עִקַּר הַלֵּדָה תְּלוּי בְּהַפַּדְחַת שֶׁהוּא הַמֵּצַח, כִּי עִקַּר כָּל הַהוֹלְדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בְּשִׁבְיל לְגַלּוֹת הָרָצוֹן בָּעוֹלָם, כִּי בְּשִׁבְיל זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם הָעוֹלָם וּמְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית וְנוֹתֵן כֹּחַ וְחִיּוּת לְהוֹלִיד מִדּוֹר לְדוֹר הַכֹּל כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ. שֶׁיֵּדְעוּ וְיוֹדִיעוּ זֶה לָזֶה מַעֲשֵׂי ה' וּגְבוּרוֹתָיו שֶׁבָּרָא הַכֹּל בְּרְצוֹנוֹ וּמַנְהִיג וּמְקַיֵּם הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הַבְּכוֹר שֶׁהוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה וְכָל הַהוֹלָדוֹת נִמְשָׁכִין אַחֲרָיו כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַהוֹלָדָה תְּלוּיָה בַּמֵּצַח, כִּי שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן בַּמֵּצַח בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז, עַיֵּן שָׁם:

מְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הַחִיּוּב מַה שֶּׁהָאָדָם מְחֻיָּב לְהַשְׂאִיר אַחֲרָיו בָּנִים בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם הָעִקָּר הוּא לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַעֲמִיד בָּנִים בַּעֲלֵי דֵּעָה שֶׁיֵּדְעוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם מֵעִנְיַן בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל יָדָם נִשְׁאָר בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁאָרָתוֹ, כִּי אֵין נִשְׁאָר מֵהָאָדָם אֲחֵר מִזֹּתוֹ שׁוּם דָּבָר כִּי אִם הַדַּעַת שֶׁהֵאִיר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד עַל-יְדֵי-זֶה מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל יָכוֹל לְקַבֵּל בְּעֵת הָאֲכִילָה הָאֲרַת הָרָצוֹן וְכוּ', כִּי עִקַּר הַפְּרָנָסָה נִמְשָׁךְ מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת קְדֵשֹׁת בְּכוֹר לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן וְלִפְדּוֹתוֹ מִמֶּנּוּ בְּכֶסֶף, כִּי כְּשֶׁנּוֹלָד בֵּן לְאָדָם צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו הָאָרַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל הָרַב דִּקְדֻשָּׁה הַמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד, כִּי זֶה עִקַּר מִצְוֹת הוֹלָדַת הַבֵּן כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הוּא הַבֵּן בְּכוֹר שֶׁהוּא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁכָּל הַהוֹלָדוֹת נִמְשָׁכִין אַחֲרֶיהָ כַּמּוּבָא וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָב לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַדַּעַת הַנַּ"ל עַל הַבֵּן הַבְּכוֹר, עַל-כֵּן צָרִיךְ לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן וְלִפְדּוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הָרַב הַנַּ"ל שֶׁמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם (בְּאוֹת ד) וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן נִמְשָׁךְ עַל הַבֵּן קְדֻשַּׁת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּת הַבֵּן וְקִיּוּמוֹ, כִּי בְּלֹא זֶה אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם אָדָם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

חלק ג

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִפְדּוֹתוֹ מִן הַכֹּהֵן בְּכֶסֶף, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הַפְּרָנָסָה נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד. וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לְקַבֵּל בְּעֵת הָאֲכִילָה הָאֲרַת הָרָצוֹן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן חַיָּבִים כָּל יִשְׂרָאֵל לִתֵּן לְהַכֹּהֵן מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה מִכָּל אֲכִילָתָם וְקֹדֶם שֶׁמַּפְרִישִׁין הַמַּתָּנוֹת אָסוּר לֶאֱכֹל מֵהַתְּבוּאָה וְכוּ', כִּי כָּל הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה נִמְשָׁךְ מֵהַכֹּהֵן שֶׁכָּלוּל מֵהָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִצְטַוּוּ הַכֹּהֲנִים לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁפִּיעַ לָהֶם פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יְבָרֶכְךָ ה'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּמָמוֹן. כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מֵהַכֹּהֵן וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה, יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ. שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת פָּנִים שֶׁהֵם הַמַּקִּיפִים הַמְאִירִים בָּיָם הַחָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שְׁנוֹתְנִין לְהַכֹּהֵן הַמַּתָּנוֹת כְּהֻנָּה מִמַּה שֶׁאוֹכְלִין עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁל הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַדֵּשׁ הָאֲכִילָה וְיכוֹלִין לִזְכּוֹת בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה לְהָאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַפִּדְיוֹן שֶׁנּוֹתְנִים מָמוֹן לְצַדִּיקֵי אֱמֶת כְּדֵי לִפְדּוֹת נַפְשׁוֹ אוֹ נֶפֶשׁ יוֹצְאֵי חֲלָצָיו מִכָּל מִינֵי צַעַר וְחוֹלַאַת וְיִסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן דַּיְקָא שֶׁנּוֹתֵן לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרַב הָאֱמֶת הַמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד כִּי כָּל מִינֵי צַעַר וְיִסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם נִמְשָׁכִין רַק מִפְּגַם הַדַּעַת חַס וְשָׁלוֹם. דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּסִּיחַ דַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם מִלִּזְכֹּר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וְרָגַע בִּבְחִינַת הֲלֹא כִּי אֵין אֱלוֹ"ק בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי כָּל הָרָעוֹת הָאֵלֶּה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין יְסוּרִין בְּלֹא עָוֹן וְכָל הָעֲוֹנוֹת נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הִרְהוּחַ שְׁטוּת שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַצַּעַר וְהַיְּסוּרִין חַס וְשָׁלוֹם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לִמְשֹׁךְ מֵהָרַב בְּחִינַת הָאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הָאָרַת הָרָצוֹן בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה וְעַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ כָּל טוֹב וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהָאָרַת הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם בְּהַדַּעַת הַנַּ"ל וְאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לַחֲזֹר אַחַר רַב אֱמִתִּי כְּזֶה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַדַּעַת הַנַּ"ל כְּמוֹ כֵן נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם הָאָרַת הָרָצוֹן. וּמִפְּגַם הָרָצוֹן מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְכָל הַיְּסוּרִים חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כָּל הַדְּבָרִים נִמְשָׁכִין מֵהָאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּהַדַּעַת עַל-יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת עִקַּר קִלְקֻלּוֹ הָיָה בְּעִנְיַן הַפְּרִנְסָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְּסוּרִים וְכָל הַחוֹלַאַת חַס וְשָׁלוֹם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִקְּלָלָה זֹאת, כִּי עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּהַדַּעַת הִגִּיעַ אֶל הָאֲכִילָה וּפִרְנָסָה שֶׁלֹּא זָכָה לְהָאָרַת הָרָצוֹן בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַיְּסוּרִין חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּזֶה שֶׁנִּתְקַלֵּל בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲרוֹן אַף הַפֶּךְ הָרָצוֹן בָּזֶה כָּלוּל כָּל הַיְּסוּרִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הָרָצוֹן בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ שֶׁכָּל הֶעָמָל וְהַיְּסוּרִים וְהַצָּרוֹת שֶׁל הָאָדָם הַכֹּל מֵחֲמַת פִּיהוּ, מֵחֲמַת פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְקַבֵּל אָז הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בְּהַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסֵּיֵם שָׁם, וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא, הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, כִּי עִקַּר שְׂבִיעַת וּמִלּוּי הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וְאָזַי נֶאֱמַר, וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא טוֹב, שֶׁהוּא הַדַּעַת הֵפֶךְ פְּגַם הַדַּעַת שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו, וְגַם בְּלֹא דַּעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת וּבְמִלּוּי הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ. כִּי כְּשֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת הוּא חָסֵר לְעוֹלָם בִּבְחִינַת דַּעַת חֲסַרְתָּ מַה קָּנִיתָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וַיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה, 'מָלֵא' דַּיְקָא (בְּחִינַת וּמִלְּאוֹ אֶת הָאָרֶץ וְכוּ' בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁכָּל זֶה הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ,

עַיִן שָׁם הֵיטֵב בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל אֵיךְ מְדַקְדֵּק שָׁם הַרְבֵּה, בְּתֵבת מָלֵא וּמְחַסֵּר יַחַד 'מָלֵא רוּחַ חָכְמָה' עִם 'וּמִלְּאוּ אֶת הָאָרֶץ', 'מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ' וְכוּ', עַיִן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב) נִמְצָא שֶׁעִקַּר מִלּוּי הַנֶּפֶשׁ הוּא הַדַּעַת. וְזֶהוּ וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תְמַלֵּא שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת עַל-יְדֵי-זֶה כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָמָל וְיִסּוּרִין חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי פִּיהוּ עַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַחֶסְרוֹנוֹת עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְגָּם הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנָסָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת עַד שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין מָעוֹת עַל פִּדְיוֹן לְהַצְדִּיק שֶׁמַּמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַמָּעוֹת שְׁנוֹתֵן נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְנִמְשָׁךְ עַל מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הֶאָרַת הַדַּעַת וּכְשֶׁמַּאִיר הָרָצוֹן נִתְתַּקֵּן וְנִתְמַלֵּא כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי כָּל הַיְשׁוּעוֹת וְהַטּוֹבוֹת עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ה

וּבִשְׁבִיל זֶה אָנוּ מְבַקְּשִׁין אַחַר הָאֲכִילָה דַּיְקָא עַל כָּל הַיְשׁוּעוֹת בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁאוֹמְרִים אָז כַּמָּה 'הָרַחֲמָן' וּמְבַקְּשִׁין עַל כָּל הַדְּבָרִים, כִּי עִקַּר הָרַחֲמָנוּת שֶׁהוּא הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁמַּאִיר הָרֵב הָאֱמֶת בְּבֵן וְתַלְמִיד. שֶׁזֶּה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת בְּחִינַת כִּי מְרַחֵם יְנַהֲגֵם עִקַּר זֶה הָרַחֲמָנוּת נִמְשָׁךְ וּמֵאִיר בְּעֵת הָאֲכִילָה שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה זֶה הָרַחֲמָנוּת עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמַּאִיר אָז. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז הָרַחֲמָן כַּמָּה פְּעָמִים וּמְבַקְּשִׁים עַל כָּל הַיְשׁוּעוֹת, כִּי כָּל הַיְשׁוּעוֹת נִמְשָׁכִין מֵהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמַּאִיר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן בְּכוֹר בְּכֶסֶף, כִּי עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן שֶׁהוּא כְּלוּל מֵהַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַכֶּסֶף וְהַפְּרָנָסָה כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְנִמְשָׁךְ עָלָיו הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא הֶאָרַת הַדַּעַת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת עַל בֵּן הַבְּכוֹר שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹלָד בֵּן כְּפִי הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יָדוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַהוֹלָדָה שֶׁיִּהְיֶה נִקְרָא בְּשֵׁם הוֹלָדַת אָדָם כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן נִמְשָׁךְ אֵיזֶה שֶׁפַע שֶׁל מָמוֹן וּפַרְנָסָה עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל, אֲבָל הַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן לְבָרוֹ וּלְתַקְּנוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִפְּגַם הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמִפְּגַם הַדַּעַת שֶׁלּוֹ וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֵב שֶׁמַּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד. וְעִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת אֶל הַכֹּהֵן הוּא עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף שְׁנוֹתֵן לוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְנִמְשָׁךְ עַל מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהֶאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנָת הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא הוֹלַדַת הַבְּכוֹר שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר מִלּוּי הַנֶּפֶשׁ וְחִיּוּתָהּ וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמְּקַבֵּל עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַמַּעֲלָה כְּשֶׁזּוֹכִין לְתֵּן מָמוֹן לְהַחֲזִיק הָרַב הָאֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֵלָיו הָעוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בְּבָנִים וְתַלְמִידִים שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאׇהָלֶיךָ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, כִּי כְּשֶׁנּוֹתֵן מָמוֹן וּפַרְנָסָה לְהָרַב הָאֱמֶת הַנַּ"ל. וְזֶה הָרַב בְּוַדַּאי זוֹכֶה בְּעֵת הָאֲכִילָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל וְאָז עִקַּר גְּמַר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַדַּעַת הַנַּ"ל כְּשֶׁזּוֹכֶה עַל יָדוֹ לְהֶאָרַת הָרָצוֹן וְאָז זוֹכֶה זֶה הַנּוֹתֵן שֶׁיְּמַשֵּׁךְ עָלָיו גַּם כֵּן הֶאָרַת הַדַּעַת וְהָרָצוֹן הַזֶּה, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת נִתְגַּלֶּה וְנִשְׁלָם עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכֶה בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי זֶה שֶׁזָּכָה לְהַאֲכִיל אֶת הַצַּדִּיק וּלְפַרְנְסוֹ נִמְשָׁךְ עָלָיו הֶאָרַת הַדַּעַת וְהָרָצוֹן הַזֶּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה לְכָל הַיְשׁוּעוֹת וּלְכָל טוֹב כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן לַכֹּהֵן שֶׁהֵם מֵאָה מָעָה כַּאֲשֶׁר דִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה וּפָרְשָׁה הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַשֶּׁקֶל בְּפֵרוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּפִדְיוֹנוֹ מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא וְגֵרָה הוּא מָעָה. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁהַחֲמִשָּׁה שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא וְגֵרָה הוּא מָעָה. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁהַחֲמִשָּׁה שְׁקָלִים שֶׁל הַבְּכוֹר הֵם כְּנֶגֶד מְכִירַת יוֹסֵף שֶׁהָיָה בְּכוֹרָהּ שֶׁל רָחֵל שֶׁמְּכָרוּהוּ בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף. וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן וְכִי בִּשְׁבִיל שֶׁמָּכְרוּ הַשְּׁבָטִים אֶת יוֹסֵף לְיִשְׁמְעֵאלִים יִצְטָרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְפִדּוֹת אֶת הַבְּכוֹר מִן הַכֹּהֵן. וְגַם זֶרַע יוֹסֵף בְּעַצְמָם מְחֻיָּבִים לִפְדּוֹת אֶת הַבְּכוֹר, אַךְ בָּאֱמֶת עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹר הוּא בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ עַל יָדָהּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה בָּאֱמֶת הוּא רַק הוֹלֶדֶת הַדַּעַת כַּמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י ז"ל שֶׁזֶּה סוֹד יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי בְּמִצְרַיִם הָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת עַד שֶׁאָמַר פַּרְעֹה שֶׁהוּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא מִי ה' וְכוּ' וּכְשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם אָז נוֹלַד וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִגְּדוֹל וְעַד קָטָן יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק בְּהַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹ"ק מִמַּעַל וְיֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ בְּמַחֲשָׁבָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹלָד אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲזַי כְּפִי בְּחִינָתוֹ נִמְשָׁךְ אֵיזֶה הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת בָּעוֹלָם. שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹלַד וְנִתְוַסֵּף אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי-זֶה יִתְוַסֵּף וְיִגְדַּל וְיִתְרַבֶּה הַדַּעַת בָּעוֹלָם לָדַעַת אֶת ה' הַבּוֹרֵא הַכֹּל הַיָּחִיד הַמַּשְׁגִּיחַ וּמוֹשֵׁל יִתְבָּרַךְ. רַק מִתּוֹקֶף הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמֵחֲטָאֵי הַדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרָיו, בִּפְרָט בְּעֵת הַגָּלוּת מִתְגַּבֵּר הַהַעֲלָמָה וְהַהִסְתָּרָה מְאֹד מְאֹד, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַקְּלִפָּה קְדָמָה לַפְּרִי וְרֹב הַהוֹלָדוֹת נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֵן בָּעָוֹן חוֹלָלְתִּי. עַל-כֵּן הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה הוּא בְּהֶעְלֵם וּבְקִטְנוּת גָּדוֹל. וְעַל-כֵּן אִמּוֹ טְמֵאָה לִדָּה מֻחֲמַת גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַטֻּמְאָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת אָז מֻחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁנִּמְשָׁךְ אָז אֵיזֶה דַּעַת בָּעוֹלָם, כִּי הַטֻּמְאָה כְּרוּכָה תָּמִיד אַחַר הַקְּדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן צִוּתָה

הַתּוֹרָה וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ. וְנִסְמָךְ לְפָרָשַׁת טֻמְאַת לֵדָה, כִּי גַּם הָעָרְלָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם שֶׁהָעָרְלָה שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דְּמָסְאֲבָא חוֹפָה עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בַּדַּעַת הָעֶלְיוֹן שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם כָּל הַמְשָׁכַת הַדַּעַת מִדּוֹר לְדוֹר. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לָמוּל הָעָרְלָה וּלְגַלּוֹת הָעֲטָרָה וְכוּ', כַּמּוּבָן כָּל זֶה בַּכַּוָּנוֹת:

הַכְּלָל שֶׁבְּכָל הַהוֹלָדוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ דַּעַת רַק שֶׁצְּרִיכִין כַּמָּה תִּקּוּנִים לְהוֹצִיאוֹ מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְאַחַר כָּךְ לְגַדְּלוֹ מִקַּטְנוּת לְגַדְלוּת וְכוּ'. וְעִקַּר הוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא הַבְּכוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדְּשׁוֹ וּלְפָדוֹתוֹ מֵהַכֹּהֵן שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֵן הוּא הָעוֹבֵד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאָרַת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין שֶׁצְּרִיכִין כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם לְהַכִּיר וְלָדַעַת אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. עִקַּר קְדֻשָּׁתָם הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹר, כִּי מִשָּׁם מַתְחִילִין הַפָּרָשִׁיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הֶקְשָׁה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לִתְפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים הוּא בִּבְחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הוּלֶּדֶת הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁזָּכָה לְגִלּוּת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן זָכָה לִכְהֻנָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לוֹ הַכְּהֻנָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לַעֲסֹק בָּזֶה לְהָאִיר זֶה הַדַּעַת בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים לְהַכֹּהֵן בִּשְׁבִיל פִּדְיוֹן הַבְּכוֹרָה כְּנֶגֶד ה דְּאַבְרָהָם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַהוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד אַבְרָהָ"ם מוֹלִיד, כִּי אַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהוֹלִיד הוֹלָדָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל-כֵּן לֹא הָיָה יָכוֹל לְהוֹלִיד בְּלֹא הַה הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת ה הַדַּעַת שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי שֶׁהֵאִיר הַדַּעַת בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁעָשָׂה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן נג) כִּי בְּוַדַּאי אֻמּוֹת הָעוֹלָם מוֹלִידִים אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם ה' הַזֹּאת. וַאֲפִלּוּ אַבְרָהָם בְּעַצְמוֹ הוֹלִיד אֶת יִשְׁמָעֵאל קֹדֶם שֶׁזָּכָה לַה הַזֹּאת. רַק הוּלֶּדֶת יִצְחָק שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהוֹלִידוֹ בְּלֹא הַה הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת ה הַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלַד הוֹלָדָה קְדוֹשָׁה כָּזֹאת שֶׁהוּא הוּלֶּדֶת יִצְחָק שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא יַעֲקֹב וְכָל יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ הַדַּעַת בָּעוֹלָם לֵידַע מֵה' יִתְבָּרַךְ. וּקְדֻשַּׁת זֹאת הַה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא הוֹלֶדֶת הַבְּכוֹר כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי-זֶה הַדַּעַת בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִפְדּוֹתוֹ בַּחֲמִשָּׁה

שְׁקָלִים דַּיְקָא כְּנֶגֶד הַה הַזֹּאת שֶׁל אַבְרָהָ"ם שֶׁהוּא ה הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַהוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְאֵלּוּ הַחֲמִשָּׁה שְׁקָלִים הֵם מֵאָה מָעָה כַּאֲשֶׁר דִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה לַחֲשֹׁב שֶׁכָּל עֶשְׂרִים גֵּרָה שֶׁעוֹלִים יַחַד מֵאָה, כִּי עִקַּר הַכֶּסֶף וְהַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מֵהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בָּיִם הַחָכְמָה כַּנַ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת מַ"ה כַּנַ"ל וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיכוֹ מִמַּה לְמֵאָה כַּמּוּבָן בִּדְבָרָיו זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ד) וּמִשָּׁם כָּל בְּרָכַת הָעֲשִׁירוּת בִּבְחִינַת וַיִּזְרַע יִצְחָק וְכוּ' וַיִּמְצָא מֵאָה שְׁעָרִים וְכוּ', כִּי יִצְחָק בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק שֶׁכָּל תִּקּוּן הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַ"ל וְהֶאָרַת הָרָצוֹן בְּהַפָּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת הַנַ"ל הַכֹּל עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל וְעַל-כֵּן יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה זָכָה לְהַמְשִׁיךְ מִמַּה לְמֵאָה בִּרְכַּת הָעֲשִׁירוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמֵּאָה שְׁעָרִים כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמֵּאָה מָעָה שֶׁהֵם הַחֲמִשָּׁה שְׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן לְפִדְיוֹן בְּכוֹר כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁזּוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בְּהַכֶּסֶף שֶׁמְּקַבֵּל שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִמַּה לְמֵאָה כַּנַ"ל וְכֵן יַעֲקֹב קָנָה חֶלְקַת הַשָּׂדֶה בְּמֵאָה קְשִׂיטָה, שֶׁהֵם מֵאָה מָעָה וְעַל-יְדֵי-זֶה גִּלָּה אֱלוֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַיִּצֹּב שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ קֵל אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, הֵינוּ כַּנַ"ל, כִּי כָּל הָאָבוֹת הָיָה כָּל עִסְקָם בָּזֶה כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם וְעִסְקֵיהֶם הָיָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה לְהוֹדִיעַ, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים:

חלק ט

וְעַל-כֵּן הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב לְהוֹצִיא הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו וְהוֹצִיאָהּ מִמֶּנּוּ בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיָּזֵד יַעֲקֹב נָזִיד וְכוּ' וַיֹּאמֶר הַלְעִיטֵנִי נָא וְכוּ' וַיֹּאמֶר מִכְרָה כַיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאוֹתוֹ הַיּוֹם מֵת אַבְרָהָם אָבִינוּ וּבִשֵּׁל יַעֲקֹב עֲדָשִׁים לְהַבְרוֹת אֶת אָבִיו וְכוּ', כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה בָּעוֹלָם וְזֶה הַשְׁאָרָתוֹ אַחַר מִיתָתוֹ בְּחִינַת חֶלְיפוֹת וְכוּ' וְאַבְרָהָם שֶׁעָסַק בָּזֶה כָּל יָמָיו וְהִשְׁאִיר זֶה הַדַּעַת הַקְּדוֹשָׁה לְדוֹרוֹת אַחֲרָיו עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְעַל-כֵּן בַּיּוֹם שֶׁנִּסְתַּלֵּק עָסַק יַעֲקֹב לְהַבְרוֹת וּלְהַאֲכִיל אֶת אָבִיו כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא הַשְׁאָרַת הַדַּעַת הַנַ"ל שֶׁל אַבְרָהָם עַל-יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּעֵת אֲכִילָה. וְזֶה סוֹד הַבְּרָאַת הָאֵבֶל שֶׁמְּנַחֲמִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילַת סְעֻדַּת הַבְּרָאָה, כִּי כְּשֶׁמֵּת קְרוֹבוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְנִסְתַּלֵּק הַדַּעַת כְּפִי עֵרֶךְ הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּסְתַּלֵּק וְזֶה עִקַּר הָאֲבֵלוּת עַל הַדַּעַת שֶׁנִּסְתַּלֵּק אֲזַי מְנַחֲמִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי סְעֻדַּת הַהַבְרָאָה לְהוֹרוֹת שֶׁבְּוַדַּאי לֹא נִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי וּבְוַדַּאי נִשְׁאַר הֶאָרָה מִדַּעְתּוֹ וּמִקַּבְּלִין אוֹתָהּ עַל-יְדֵי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא כַּנַ"ל וְהָעִקָּר הוּא בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעָסְקוּ בָּזֶה לְהָאִיר הַדַּעַת בָּעוֹלָם, בִּפְרָט אַבְרָהָם שֶׁהָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁעָסַק בָּזֶה. וְעַל-כֵּן עָסַק יַעֲקֹב לְבַשֵּׁל הַמַּאֲכָלִים לְהַאֲכִיל אֶת אָבִיו לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁאָרַת הַדַּעַת שֶׁל אַבְרָהָם עַל-יְדֵי אֲכִילַת סְעֻדַּת הַבְּרָאָה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שֶׁמְּבַשְּׁלִין עֲדָשִׁים וּבֵיצִים לְהוֹרוֹת

שֶׁגַּלְגַּל הוּא הַחוֹזֵר בָּעוֹלָם, הַיְנוּ בְּחִינַת דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא שֶׁהַדּוֹר שֶׁהוֹלֵךְ הוּא הַדּוֹר שֶׁבָּא בְּחִינַת גִּלְגּוּלָא דְּנִשְׁמָתִין, כַּמּוּבָא הַיְנוּ לְהוֹרוֹת שֶׁחַס וְשָׁלוֹם לֹא נִסְתַּלֵּק הַנִּפְטָר לְגַמְרֵי רַק קְדֻשַּׁת דַּרְגָּתוֹ נִשְׁאַר בָּעוֹלָם, כִּי הוּא כְּגַלְגַּל הַחוֹזֵר שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁקְּצֵה הַגַּלְגַּל יוֹרֵד לְמַטָּה אֵינוֹ נִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי, כִּי תֵּכֶף עוֹלֶה הַקְּצֶה הַשֵּׁנִי שֶׁל הַגַּלְגַּל כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק וְנִדְמֶה שֶׁנִּסְתַּלֵּק אֶבֶל בֶּאֱמֶת לֹא נִסְתַּלֵּק כְּלָל, כִּי תֵּכֶף עוֹלֶה קְצֵה הַתַּחְתּוֹן וּמֵאִיר בָּעוֹלָם שֶׁהוּא הַהַשְׁאָרָה שֶׁהִשְׁאִיר בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי סִפְרָיו וְתַלְמִידָיו, כִּי בֶּאֱנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁלֹּא תִּקְנוּ מַעֲשֵׂיהֶם כְּרָאוּי מְרַמֵּז זֶה הַגַּלְגַּל עַל גִּלְגּוּלִים שֶׁמַּכְרֵחַ לָבֹא בְּגִלְגּוּל כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת לְהָאִיר בָּעוֹלָם הָרִאשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאַר מִדַּעְתּוֹ אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ, אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת תֵּכֶף בְּאוֹתוֹ הָרֶגַע שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֵאִיר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת גַּלְגַּל הַחוֹזֵר הַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁעִסַּק אָז יַעֲקֹב לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הַשְׁאָרַת הַדַּעַת שֶׁל זְקֵנוֹ אַבְרָהָם אָבִינוּ וְאָז בָּא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף מִן הָרְצִיחָה וְהַנִּאוּף כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַדַּעַת הַנַּ"ל וְאָמַר הַלְעִיטֵנִי נָא וְכוּ' שֶׁיֹּאכַל אֲכִילָה גַּסָּה אֲכִילָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי לֹא הֶאֱמִין שֶׁבְּהָאֲכִילָה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא הָאָרַת הַדַּעַת שֶׁהוּא הַהַשְׁאָרָה שֶׁל אַבְרָהָם עַל-כֵּן אָמַר לוֹ יַעֲקֹב כַּדִּין וְכַשּׁוּרָה בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ אִם כֵּן מִכְרָה כַיּוֹם בְּכוֹרָתְךָ לִי כִּי לָמָּה לְךָ בְּכוֹרָה שֶׁהוּא הָאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל מֵאַחַר שֶׁאַתָּה כּוֹפֵר כָּל זֶה וְאָז תֵּכֶף נִתְרַצָּה עֵשָׂו וְהוֹדָה לוֹ וְאָמַר הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה זֶּה לִי בְּכוֹרָה, הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לָמוּת מַמָּשׁ מִיתָה עוֹלָמִית וְלֹא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ שׁוּם הַשְׁאָרָה בְּזֶה הָעוֹלָם עַל-כֵּן לָמָּה זֶּה לוֹ בְּכוֹרָה שֶׁהוּא הָאָרַת הַדַּעַת, כִּי הוּא אֵינוֹ מַאֲמִין בְּכָל זֶה. נִמְצָא שֶׁמְּקֻשָּׁר וּמְדֻקְדָּק הֵיטֵב הַמִּקְרָא הַזֶּה שֶׁהִסְמִיךְ מִיתָתוֹ לִבְזוּי הַבְּכוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְכֵן כָּל הַפָּרָשָׁה בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ נִדְרֶשֶׁת יָפֶה כְּמִין חֹמֶר עַל-פִּי כָּל הַנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זָכָה יַעֲקֹב עַל-יְדֵי-זֶה לְקַבֵּל גַּם הַבְּרָכָה שֶׁל עֲשִׂירוּת מִיִּצְחָק, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָּא כַּנַּ"ל, כִּי יִצְחָק טָעָה בְּעֵשָׂו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְעַל-כֵּן רָצָה לְבָרְכוֹ קֹדֶם מוֹתוֹ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא, כִּי סָבוּר שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁיַּאֲכִילוּהוּ עֵשָׂו וְכַוָּנָתוֹ יִהְיֶה לְקַבֵּל הַשְׁאָרַת הַדַּעַת מִמֶּנּוּ קֹדֶם מוֹתוֹ אָז יוּכַל לְהָאִיר בּוֹ הַדַּעַת בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן דִּקְדֵּק יִצְחָק וְאָמַר וַאֲבָרְכָה לִפְנֵי ה' לִפְנֵי מוֹתִי לִפְנֵי מוֹתִי דַּיְקָא כִּי כָּל רְצוֹנוֹ וּמַגָּמָתוֹ הָיָה לְהַשְׁאִיר דַּעְתּוֹ אַחֲרָיו אַחַר מוֹתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן רָצָה לְבָרְכוֹ בַּעֲשִׂירוּת קֹדֶם מוֹתוֹ בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. אֲבָל רִבְקָה יָדְעָה רִשְׁעָתוֹ שֶׁל עֵשָׂו שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בַּבְּרָכָה שֶׁהוּא הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ רַק בְּתַאֲוֹת גַּשְׁמִיּוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה לְבַד עַל-כֵּן מִהֲרָה וְקָרְאָה אֶת יַעֲקֹב וְזֵרְזָה אוֹתוֹ

שֶׁיָּכִין וְיָבִיא מַאֲכָלִים לְאָבִיו כַּאֲשֶׁר אָהֵב כְּדֵי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַשְׁאָרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל דַּעְתּוֹ הַקָּדוֹשׁ לְפָנֵי מוֹתוֹ בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, כִּי זֶה הָיָה כָּל מְגַמַּת רִבְקָה אִמֵּנוּ וְיַעֲקֹב אָבִינוּ וּבְחַסְדֵי ה' עָלְתָה בְיָדָם וְקִבֵּל אָז בִּרְכַּת הָעֶשִׂירוּת כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לְהָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא הֶאָרַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁבֵּרְכוֹ בַּעֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה נָתַן לוֹ מֻמְשָׁלָה וּמַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְכוּ' שֶׁהוּא פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְכוּ', הַיְנוּ מְלוּכָה וּמֻמְשָׁלָה, כִּי צְרִיכִין מֻמְשָׁלָה וּמַלְכוּת לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל כְּדֵי לְקַבֵּל הָעֲשִׁירוּת עִם הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר יִצְחָק בְּעֵת שֶׁנִּכְנַס יַעֲקֹב עִם הַמַּאֲכָלִים, רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה' זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מָ"ה, בְּחִינַת מֶה חָמִית שֶׁהוּא סוֹד רֵיחַ, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא תַּמָּן כְּלָל רַק הוּא כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָנֵי בְּבְחִינַת בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי וְכוּ' עַל הָרֵי בְּשָׂמִים (כַּמְבֹאָר מְעַט מִזֶּה בִּדְבָרֵינוּ בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הָרֵיחַ, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן) וְעַל-כֵּן צָעַק עֵשָׂו, אֶת בִּכַּרְתִּי לָקַח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא, כִּי הַבְּרָכָה לָקַח עַל-יְדֵי הַבְּכוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה, אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְכוּ' וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְכוּ' וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשֹׂבַע וְכוּ', וְתָמְהוּ הַרְבֵּה עַל שֶׁלֹּא הִזְכִּיר כִּי אִם שִׂכַר עוֹלָם הַזֶּה פַּרְנָסָה וְשׂבַע כַּמּוּבָא קֻשְׁיָא זֹאת בְּכַמָּה מְפָרְשִׁים, אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְיֻשָּׁב הֵיטֵב, כִּי עִקַּר הַבְטָחָה שֶׁמַּבְטִיחָם עַל פַּרְנָסָה וְשׂבַע הָעִקָּר הוּא מַה שֶּׁיִּזְכּוּ עַל-יְדֵי הַפַּרְנָסָה וְהַשְׂבִיעָה לְהָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּוַדַּאי הַבְטָחָה גְּדוֹלָה, כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל,'מַה' דַּיְקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְכוּ' שֶׁהוּא שִׂכַר עוֹלָם הַבָּא שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל הֶאָרָה מִשָּׁם בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּעֵת הָאֲכִילָה וְעַל-כֵּן מַבְטִיחָם הַכָּתוּב בְּבִרְכַּת הָאֲכִילָה וְהַשְׂבִיעָה בִּשְׂכַר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֵם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַדַּעַת הַנַּ"ל, כִּי בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁלֶּעָתִיד כְּשֶׁזּוֹכִין לַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כַּנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בְּפָרְשָׁה זֹאת לַמַּסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, כִּי כְּשֶׁמַּבְטִיחָם שָׁם בְּכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַפַּרְנָסָה וְהַשְׂבִיעָה וּמַאֲרִיךְ בָּזֶה עַד וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן וְכוּ' בְּתוֹךְ זֶה הוֹלֵךְ וּמַבְטִיחָם בְּעִנְיַן הִתְקָרְבוּתָם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ שֶׁיִּזְכּוּ עַל-יְדֵי-זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם תֵּכֶף, וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְכוּ' וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹקִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם וְכוּ' וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, אֲטַיֵּל עִמָּכֶם בְּגַן עֵדֶן, הַיְנוּ שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְזֶה שֶׁסִּיֵּם שָׁם רַשִׁ"י, יָכוֹל, לֹא תִּירְאוּ מִמֶּנִּי? תַּלְמוּד לוֹמַר, וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹקִים. כִּי עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם

הַבָּא הוּא בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, בְּחִינַת כָּעֵת וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁיִּזְכּוּ אָז לִכְלֹל שְׁנֵי הַשָּׁגוֹת יַחַד מִלְּ"א וּמַ"ה שֶׁזֶּה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֲלֵיהֶן יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת אֲטַיֵּל עִמָּכֶם בְּגַן עֵדֶן וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הִיְרְאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל-כֵּן דִּקְדֵּק רַשִׁ"י וְסִיֵּם, יָכוֹל, לֹא תִּירְאוּ מִמֶּנִּי? תַּלְמוּד לוֹמַר וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכָל הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי הִיְרְאָה בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ דַּיְקָא וְכָל זֶה יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל הָאָרָה גְּדוֹלָה מִזֶּה גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּעֵת הָאֲכִילָה וּמֵחֲמַת זֶה בֵּרְכָם בְּכָל מָקוֹם בִּבְרִכַּת הָאֲכִילָה דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁאָז זוֹכְרִין לְהָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית:

וּבֶאֱמֶת לֹא יָדַעְתִּי מֵעִקָּרָא מַאי קָא קַשְׁיָא לְהוּ לְהַמְפָרְשִׁים מַה שֶּׁהִזְכִּירָה הַתּוֹרָה יְעוּדִים גַּשְׁמִיִּים הֲלֹא מְפֹרָשׁ בַּפָּרָשָׁה הַזֹּאת יְעוּדִים רוּחָנִיִּים שֶׁהֵם עִקַּר הַתַּכְלִית בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא לָעָצַת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר וְהוֹלֵךְ בְּפָרָשָׁה זֹאת מִן וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכָכֶם, דְּהַיְנוּ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשָּׁגַת הַדַּעַת הַנַּ"ל וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכָכֶם וְכוּ' עַד סוֹף הַפָּרָשָׁה רַק שֶׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת מַה סְּמִיכוּת יֵשׁ לִבְרִכַּת הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה לְהַבְטָחַת וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכָכֶם וְכוּ'. אַךְ עַל-פִּי הַהַקְדָּמָה הַנּוֹרָאָה הַנַּ"ל שֶׁגִּלָּה אַדְמוּ"ר זַ"ל בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הָאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת זוֹכִין לְהָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה מְיֻשָּׁב שַׁפִּיר וּמְקֻשָּׁר הַמִּקְרָא הֵיטֵב וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁמַּבְטִיחַ אוֹתָם עַל בִּרְכַּת הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁסְּתָם שָׁם וְלֹא פֵּרֵשׁ כְּמוֹ כָּאן יִלְמַד סָתוּם מִן הַמְפֹרָשׁ שֶׁעִקַּר הַכַּוָּנָה בִּבְרִכַּת הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה בִּשְׁכַר הַתּוֹרָה מֵחֲמַת שֶׁבְּהָאֲכִילָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַדַּעַת בְּהָאֲכִילָה הַזֹּאת מֵאִיר הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית בָּעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לְשׂבְעָ וְכֵן בְּפָרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ כְּתִיב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ, הַיְנוּ בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׂבִיעָה בְּחִינַת וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבְעָ נַפְשׁוֹ, כִּי עִקַּר הַשְׂבִיעָה הוּא עַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּרְעוּתָא דְּשַׂבְעָא שַׁוְיָא עֲלָיו, עַיֵּן שָׁם:

חלק יב

וְזֶה שֶׁסִּיֵּם אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי וְכוּ' וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּקוֹמָה זְקוּפָה זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁלִּזְכּוֹת לְהָאָרַת הָרָצוֹן בְּעֵת הָאֲכִילָה צְרִיכִין לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּהַמֶּמְשָׁלָה וְהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן מַזְכִּיר לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעָשָׂה הַחֶסֶד לָהֶם שֶׁהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם מִהְיוֹת לָהֶם עֲבָדִים, דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹצִיאָם מֵהַגָּלוּת שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט עֲלֵיהֶם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וּמְבֹאָר וְהוֹלֵךְ וְאָשְׁבֹּר מוֹטוֹת עֻלְכֶם וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת בְּקוֹמָה זְקוּפָה, הַיְנוּ בְּחִינַת אַנְשֵׁי חַיִל וְכוּ' הֵפֶךְ הָעַבְדוּת, אַדְרַבָּא, יִהְיֶה

לָהֶם לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חֵלֶק בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִזְכּוּ לְהֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

עַיֵּן כָּל זֶה בְּהַהִתְוָרָה הַנַּ"ל וְתָבִין דְּבָרֵינוּ הֵיטֵב:

חלק יג

וְזֶה, וּרְדַפְתֶּם אֶת אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּתְחַזֵּק בְּכָל כֹּחַ לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל וְכוּ' שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּמַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה דִּקְדֻשָּׁה וְעַיֵּן לְקַמָּן עַל פָּסוּק מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים וְכוּ' שֶׁעִקַּר הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה הוּא מֶמְשָׁלָה דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים לְהָאִיר הַדַּעַת בַּחֲבֵרוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ, וּרְדַפְתֶּם אֶת אֹיְבֵיכֶם וְכוּ'. כִּי לִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מַהוּ הַבְטָחַת הַבְּרָכָה הַזֹּאת שֶׁיִּרְדְּפוּ אֶת אוֹיְבֵיהֶם וְכוּ' וְכִי זֶהוּ הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ שֶׁיִּרְדְּפוּ אֶת אוֹיְבֵיהֶם וְיַפִּילוּ אוֹתָם בְּחֶרֶב וְכוּ' לִנְקֹם וְלִשְׁפֹּךְ דָּם חַס וְשָׁלוֹם, הֶלֹא ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּשָׁלוֹם וּמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם וְהָיָה דַּי בְּהַבְטָחַת וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וְלָמָּה לָנוּ לִרְדֹּף אַחַר הָאוֹיְבִים. אַךְ בֶּאֱמֶת זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ כִּי אִם בִּשְׁבִיל לְהַכִּיר וְלֵידַע אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ. וְעַל-כֵּן הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַבְּלוּ תּוֹרָתוֹ שֶׁהִוא הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכִּירִין וְיוֹדְעִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַמְּלוּכָה שֶׁיֵּשׁ רַק לְיִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁזּוֹכִים לְזֶה הַדַּעַת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל וְעַל-כֵּן רַק הֵם קְרוּיִים אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי מִי שֶׁאֵין בּוֹ זֶה הַדַּעַת הוּא חַיָּה בְּדִמּוּת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה מְחֻיָּב כָּל אֶחָד לַעֲסֹק בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיס הַדַּעַת הָאֲמִתִּי בַּאֲחֵרִים שֶׁזֶּה עִקַּר עוֹסֵק בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל יִזְכּוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ הֵם מְחַיְּבִים לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחָם לְהַכְנִיס זֶה הַדַּעַת גַּם בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. וּכְתִיב, הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו וְכוּ' וְכֵן בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה. וְזֶהוּ כָּל הַמִּלְחָמוֹת מִצְוָה שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל הוּא כְּדֵי לַהֲשִׁיבָם אֶל הָאֱמֶת לְהוֹדִיעָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁזֶּהוּ הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי. וְזֶה עִקַּר הַבְטָחַת וּרְדַפְתֶּם אֶת אֹיְבֵיכֶם וְכוּ' בְּחִינַת בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ, בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, זַכָּאָה מָאן דְּאַחֵיד בְּיָדָא דְּחַיְּבָא וּבָעֵי לְמִרְדָּף אֲבַתְרֵהּ. כִּי זֹאת הָרְדִיפָה הִיא עִקַּר הַשָּׁלוֹם הָאֲמִתִּי, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לַדַּעַת הַנַּ"ל וְאֵין עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְאֵין יוֹצְאִין מֵעֲוֹנוֹת וּפְגָמִים חַס וְשָׁלוֹם אֲפִלּוּ נִדְמֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלוֹם גָּדוֹל אֵין זֶה שָׁלוֹם כְּלָל כִּי אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַעֲשָׂיו עוֹלִים יָפֶה כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם אֲמִתִּי כִּי הֶלֹא גַּם בַּעֲצָמָיו אֵין שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה):

וְזֶהוּ בְּחִינַת וּרְדַפְתֶּם אֶת אֹיְבֵיכֶם, שֶׁכְּשֶׁיַּעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ מִצְוָה עֲלֵיהֶם לִרְדֹּף אֶת אוֹיְבֵיהֶם כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב לְקָרְבָם אֶל הָאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשָּׁלוֹם בְּחִינַת הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֲהֵבוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ בְּחִינַת בָּעֵי לְמִרְדָּף אֲבַתְרֵהּ. וְזֶהוּ, וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב, הַיְנוּ עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁהֵם נִקְרָאִים חֶרֶב, בְּחִינַת בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּתִחִלַּת הַתּוֹרָה (סִימָן ב לִקּוּטֵי חֵלֶק א) שֶׁעִקַּר הַכֹּלֵי זַיִן דִּקְדֻשָּׁה הֵם תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רְבָבָה יִרְדֹּפוּ וְכוּ'. וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י שֶׁיִּפְּלוּ לִפְנֵיכֶם שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, כִּי צְרִיכִים לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל וְכוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּהַמַּמְשָׁלָה דִּקְדֻשָּׁה וְיִהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ בְּהָאֱמֶת מְאֹד, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לְאָמִתּוֹ, כִּי קוֹשְׁטָא קָאֵי וֶאֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ כֹּחַ לַחֲמִשָּׁה הָאוֹחֲזִים בְּהָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לִרְדֹּף מֵאָה לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם בְּדִבּוּרֵי אֱמֶת וּבִתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת לַה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶרֶב וּכְלֵי זַיִן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיִּכְבְּשׁוּ אוֹתָם וְיַכְנִיסוּ בָּהֶם הַדַּעַת הָאֱמִתִּי וְאַחַר כָּךְ וּמֵאָה מִכֶּם רְבָבָה יִרְדֹּפוּ הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְאָז, וּפָנִיתִי עֲלֵיכֶם וְכוּ' וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם. וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, לֹא כַּבְּרִית הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהֻפְרְתָּם אוֹתָהּ אֶלָּא בְּרִית חֲדָשָׁה שֶׁלֹּא תּוּפַר וְכוּ'. וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכָכֶם אֶתֵּיל עִמָּכֶם בְּגַן עֵדֶן וְכוּ'. כִּי עִקַּר כְּלַל כָּל הַהַבְטָחוֹת הָאֵלּוּ הֵם תַּכְלִית שַׁעֲשׁוּעַ הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא בְּגַן עֵדֶן שֶׁעִקַּר תַּעֲנוּגָם שֶׁיַּכִּירוּ וְיֵדְעוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּחִינַת וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹקִים וְכוּ' רַק מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכָל זֶה כִּי אִם מִי שֶׁטָּרַח בָּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ' וְעִקַּר הַיְגִיעָה וְהַטִּרְחָא בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא לְצֵאת מֵהַקְלָלָה שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעִקָּרָהּ הָיָה בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן הִתְחִילָה הַפָּרָשָׁה, אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ מֵהַבְטָחוֹת בִּרְכַּת הָאֲכִילָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכּוּ לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְיַעֲקֹב מָסַר הַבְּכוֹרָה לִבְנוֹ לְיוֹסֵף, כִּי בֶּן זְקֻנִים הוּא לוֹ. זְקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שֶׁכָּל מַה שֶּׁלָּמַד מִשֵּׁם וְעֵבֶר מָסַר לוֹ. וְעַל-כֵּן מֻחֲמַת שֶׁמָּסַר לוֹ חָכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַל-כֵּן מָסַר לוֹ הַבְּכוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁמָּסַר לוֹ חָכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַל-כֵּן מָסַר לוֹ הַבְּכוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁהַצַּדִּיק צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר לְבָנָיו וּלְתַלְמִידָיו כַּנַּ"ל, כִּי הַבְּכוֹרָה הָיְתָה מַגִּיעַ לִרְאוּבֵן, אַךְ בְּחֻלְּלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו וּבָזֶה פָּגַם בְּהַדַּעַת עַל-יְדֵי-זֶה נִתְּנָה בְּכוֹרָתוֹ לְיוֹסֵף שֶׁזָּכָה לִשְׁמֹר הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עָמַד בְּנִסָּיוֹן שֶׁל תַּאֲוָה זֹאת שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁמִירַת הַדַּעַת וְהַשְׁבָּטִים הִתְקַנְּאוּ בּוֹ עַל שֶׁהוֹצִיא דִּבָּה עֲלֵיהֶם. עַל-כֵּן חָשְׁדוּ אוֹתוֹ עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁדִּבֵּר עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הַפּוֹסֵל, בְּמוּמוֹ פּוֹסֵל גַּם הִסְתַּכְּלוּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ יְרֻבְעָם וְאַחְאָב שֶׁיַּעַבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה, עַל-כֵּן חָשְׁדוּ אוֹתוֹ שֶׁמַּטְעֶה אֶת אֲבִיו כְּמוֹ עֵשָׂו עַד שֶׁהִתִּירוּ

אֶת דָּמוֹ. וְזֶה בְּחִינַת הַחֲלוֹם שֶׁסִּפֵּר לָהֶם, וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים וְכוּ' וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה וְכוּ'. וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הֲמָלוֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת טָעוּ אֶחָיו בְּיוֹסֵף, כִּי בֶּאֱמֶת הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל וְזָכָה לְקַבֵּל עִקַּר הַדַּעַת מֵאָבִיו. וְעַל-כֵּן הֶרְאוּ לוֹ בַּחֲלוֹם שֶׁיִּמְלֹךְ וְיִמְשֹׁל וְהֶרְאוּ לוֹ דַּיְקָא עַל-יְדֵי תְּבוּאוֹת הַשָּׂדֶה שֶׁהָיוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים, הַיְנוּ עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַדַּעַת זוֹכִין לְקַבֵּל הָאָרַת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי הַמְּלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה, עַל-כֵּן הֶרְאוּ לוֹ שֶׁזָּכָה לָזֶה וְרָמְזוּ לוֹ דַּיְקָא בַּאֲלֻמּוֹת הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא זָכָה לְמֶמְשָׁלָה וּמְלוּכָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֵלִים אֲלֻמּוֹת הַשָּׂדֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה וְכוּ', כִּי זָכָה לָזֶה עַל-יְדֵי גֹּדֶל הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁקִּבֵּל מֵאָבִיו כַּנַּ"ל. וְאֶחָיו הֵבִינוּ דַּעְתּוֹ שֶׁפּוֹתֵר הַחֲלוֹם בְּעִנְיַן זֶה, עַל-כֵּן הִתְקַנְאוּ בּוֹ וְאָמְרוּ לוֹ, הֲמָלוֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ וְכוּ'. כִּי אָמְרוּ שֶׁהוּא בְּהֵפֶךְ שֶׁמַּטְעֶה אֶת אָבִיו וְרוֹצֶה לִמְשֹׁל וְלִמְלֹךְ בִּמְלוּכָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא כְּמוֹ יָרָבְעָם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ שֶׁמָּלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְהֶחֱטִיא אוֹתָם מְאֹד עַל-יְדֵי שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב שֶׁעָשָׂה לָהֶם, כִּי בְּהַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת בְּקִרְבָּשָׁה גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד, כִּי נִמְשָׁךְ מֵהַיְדִים שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה וְכוּ' וְעַל-כֵּן מֵאִיר שָׁם הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, אֲבָל זֶה אֵין זוֹכֶה כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֵלָיו בֶּאֱמֶת שֶׁמְּקַבְּלִים דַּעְתּוֹ הַנַּ"ל שֶׁמֵּאִיר בְּבֶן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל, אֲבָל לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם מִי שֶׁאֵין מְקַבֵּל הַדַּעַת הַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁמֵּאִיר הַדַּעַת הַנַּ"ל כָּל נְפִילָתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת, כִּי לְמַטָּה נֶאֱחָזִים כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּהַמָּמוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן כג) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב , וְכֶסֶף הִרְבֵּיתִי לָהֶם וְזָהָב עָשׂוּ לַבַּעַל (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) וְעַל-כֵּן טָעוּ הַשְּׁבָטִים וְאָמְרוּ שֶׁיּוֹסֵף רוֹצֶה לִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם בְּמַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנַּ"ל עַד שֶׁהִתִּירוּ אֶת דָּמוֹ. וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם יְהוּדָה, מַה בָּצַע כִּי נַהֲרֹג אֶת אָחִינוּ וְכוּ' לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים וְכוּ':

וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד וְכִי עָלָה עַל דַּעַת יְהוּדָה שֶׁרוֹצִים לַהֲרֹג אֶת יוֹסֵף בִּשְׁבִיל בֶּצַע וּמָמוֹן עַד אָמַר לָהֶם מַה בָּצַע כִּי נַהֲרֹג וְכוּ', הֲלֹא יָדַע הָאֱמֶת שֶׁכַּוָּנָתָם לַשָּׁמַיִם לְפִי טָעוּתָם שֶׁרוֹצִים לְהָרְגוֹ שֶׁלֹּא יַטְעֶה אוֹתָם אוֹ אֲחֵרִים מֵהֶאֱמוּנָה הָאֱמִתִּית שֶׁקִּבְּלוּ מֵאֲבִיהֶם, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים חַס וְשָׁלוֹם אֵין כַּוָּנָתָם כְּלָל בִּשְׁבִיל אֵיזֶה מָמוֹן וּבֶצַע? רַק יְהוּדָה רָמַז לָהֶם עִנְיַן הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁלִּפְּתָכֶם רְצוֹנְכֶם לְבַעֲרוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִתְחִילוּ הָאָבוֹת לְהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם. וַאֲזַי תּוּכְלוּ אַתֶּם לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ, עַל-כֵּן אָמַר לָהֶם, מַה בָּצַע וְכוּ' לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁלִּפְּתָכֶם זֶה טוֹב לְמָכְרוֹ וּלְקַבֵּל בַּעֲדוֹ מָמוֹן. וְאַתֶּם הַשְּׁבָטִים שֶׁכֻּלְּכֶם קְדוֹשִׁים כְּשֶׁתִּתְקַבְּלוּ מָמוֹן בַּעֲדוֹ תִּתְקַבְּלוּ עַל-יְדֵי-זֶה הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּהַמָּמוֹן כְּשֶׁמְּקַבְּלִים אוֹתוֹ כָּרָאוּי וַאֲזַי תִּתְקְנוּ הַדָּבָר כָּרָאוּי, כִּי מַה שֶּׁלִּפְּתָכֶם רָצָה יוֹסֵף לְקַבֵּל בְּהַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא פְּגַם הָרָצוֹן הַמֵּאִיר בְּהַמָּמוֹן שֶׁהוּא פְּגַם הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה, עַל-כֵּן

טוֹב שֶׁתִּמְכְּרוּ אוֹתוֹ וּבָזֶה תַּפִּילוּ אוֹתוֹ מֵהַמֶּמְשָׁלָה וְשׁוּב לֹא יָכוֹל לִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם בְּמַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם וּלְקַלְקֵל אֶת הַדַּעַת עַל-יְדֵי רִבּוּי הָעֲשִׂירוּת כְּמוֹ יָרְבָעָם וְכוּ', אַדְרַבָּא, תְּקַבְּלוּ דְּמֵי מְכִירָתוֹ וְאָז תִּזְכּוּ לְקַבֵּל וּלְהַעֲלוֹת הָאֳרַת הָרָצוֹן שֶׁנָּפַל אֵצֶל יוֹסֵף לְפִי טָעוּתָם וְאַתֶּם תַּעֲלוּ אוֹתוֹ וּתְקַבְּלוּ הָאֳרַת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁתְּקַבְּלוּ בִּדְמֵי מְכִירָתוֹ נִמְצָא שֶׁלְּפִי טָעוּתָם אָמַר לָהֶם יְהוּדָה כַּהֹגֶן, כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי גַּם הַשְׁבָטִים הָיָה לָהֶם דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד שֶׁקִּבְּלוּ מֵאֲבִיהֶם רַק שֶׁטָּעוּ בְּיוֹסֵף שֶׁקִּבֵּל הַדַּעַת יוֹתֵר מֵהֶם וְהֵם סָבְרוּ לְהֶפֶךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מְכָרוּ אוֹתוֹ בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף שֶׁהוּא מֵאָה מֵעָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה שְׁעָרִים הַנַּ"ל, כִּי טָעוּ וְאָמְרוּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִמְשְׁכוּ הָאֳרַת הָרָצוֹן שֶׁמַּאִיר עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָעֲשִׂירוּת בְּקִדֻּשָּׁה מִמַּ"ה לְמַאָה כַּנַּ"ל, אֲבָל טָעוּ בָּזֶה מְאֹד כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה מְאֹד, כִּי גַּם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים יְכוֹלִין לִטְעוֹת בְּהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מֵהֶם עַד שֶׁיִּרְצוּ לְהָרְגוֹ אוֹ לִמְכֹּרוֹ בְּכֶסֶף וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים שֶׁהֵם עֶשְׂרִים כֶּסֶף מֵאָה מָעָה שֶׁנּוֹתְנִין בְּעַד פִּדְיוֹן בְּכוֹר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָרָצוֹן שֶׁמַּאִיר בְּהַכֶּסֶף וְהַמָּמוֹן כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְעִקַּר מִצְוַת פִּדְיוֹן בְּכוֹר מֵהַכֹּהֵן נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל בְּעֵת הֳקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁאָז נִתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים תַּחַת הַבְּכוֹרוֹת וְנִצְטַוּוּ לִפְדּוֹת כָּל הַבְּכוֹרִים בַּחֲמִשָּׁה שֶׁקֶל כֶּסֶף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת בְּמִדְבַּר, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַנַּ"ל שֶׁפָּגְמוּ בְּהָעֲשִׂירוּת בְּהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב עַד שֶׁעָשׂוּ מִמֶּנּוּ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הָעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְדִי זָהָב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד מֹשֶׁה רַבָּם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֳרַת הַדַּעַת שֶׁהֵאִיר בָּנוּ לְדוֹרוֹת לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלּוּ. וּמִגֹּדֶל קִנְאַת הָעֶרֶב רַב הִטְעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁאָמְרוּ, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ, שֶׁאָמְרוּ שֶׁמֵּת וְנִסְתַּלֵּק. וְעַל-כֵּן, קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹקִים וְכוּ'. וְעִקַּר פְּגָמָם הָיָה שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁאֶפְלוּ לְפִי טָעוּתָם שֶׁכְּבָר מֵת וְנִסְתַּלֵּק בְּוַדַּאי נִשְׁאַר דַּעְתּוֹ אֵצֶל תַּלְמִידָיו אַהֲרֹן וְחוּר וִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' וְהֵם כָּפְרוּ בָּזֶה עַד שֶׁאָמְרוּ, קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹקִים, כִּי הַכּוֹפֵר בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בָּא לִידֵי כְּפִירוֹת בַּה' יִתְבָּרֵךְ וּכְשֶׁפָּגְמוּ בְּמֹשֶׁה, שֶׁהוּא הַדַּעַת, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי נָפַל הָעֶשְׂרוּת אֶצְלָם אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן עָשׂוּ מֵהָעֶשְׂרוּת דְּיֵקָא עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא הָעֵגֶל שֶׁעָשׂוּ מֵרִבּוּי הַזָּהָב כַּנַּ"ל. וּמַעֲשֵׂה שָׂטָן הִצְלִיחַ עַל-יְדֵי שֶׁהִשְׁלִיכוּ אֶת הַטַּס שֶׁהָיָה כָּתוּב עָלָיו עֲלֵה שׁוֹר שֶׁבּוֹ הֶעֱלָה מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף מִמִּצְרַיִם, כִּי יִשְׂרָאֵל לֹא יָכְלוּ לְצֵאת מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁיַּעֲלוּ עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמָּהֶם כְּמוֹ שֶׁהִשְׁבִּיעָם וֵאלֹקִים פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְכוּ', כִּי כָּל הַגְּאֻלָּה הָיְתָה תְּלוּיָה בָּזֶה, כִּי יוֹסֵף הָיָה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא אֶחָד מֵהַשִּׁבְעָה

רוֹעִים שֶׁהִמְשִׁיכוּ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם. וְכָל הַמְשָׁכַת הַדַּעַת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֵינוֹ רַק בְּחַיָּיו לְבַד כִּי אִם, אַדְרַבָּא, שֶׁאַחַר מוֹתוֹ וְהִסְתַּלְקוּתוֹ מֵאִיר דַּעְתּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בָּעוֹלָם, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּבָתָר דְּאִסְתַּלְקוּ צַדִּיקַיָּא שְׁכִיחֵי יַתִּיר וְכוּ'. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, וְשַׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן הַחַיִּים וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת לָמֶד) שֶׁהֲרֵי כְּבָר מֵתוּ וּגְזֵרָתָם וְתִקּוּנֵיהֶם מִתְקַיְּמִים עֲדַיִן:

וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהֶעֱלָה מֹשֶׁה עֲצָמוֹת יוֹסֵף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִמְשִׁיךְ הָאֲרַת הַדַּעַת שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁזָּכָה יוֹסֵף עַל-יְדֵי הַמֶּמְשָׁלָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מִתַּחַת מֶמְשֶׁלֶת וּמַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן עָסַק מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹת יוֹסֵף דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁעָסְקוּ יִשְׂרָאֵל בְּבִזַּת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָכָם לֵב יִקַּח מִצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, הֲלֹא גַּם הָרְכוּשׁ שֶׁהֶעֱלוּ מִמִּצְרַיִם הָיָה מִצְוָה גְּדוֹלָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הִזְהִירָם עַל זֶה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, דַּבֶּר נָא וְכוּ' וְיִשְׁאֲלוּ וְכוּ'?! אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַמִּצְוָה לְהַעֲלוֹת הָעֲשִׂירוּת מִמִּצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחַ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. עִקַּר הַהַבְטָחָה וְעִקַּר הַמִּצְוָה הָיָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי הָרְכוּשׁ וְהָעֲשִׂירוּת זוֹכִין לְהָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית, אֲבָל לָזֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁמֵּאִיר הָאָרָה זֹאת אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן עָסַק מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹת יוֹסֵף אִז דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁעָסְקוּ יִשְׂרָאֵל בְּבִזַּת מִצְרַיִם לְקַבֵּל וּלְהַעֲלוֹת הָעֲשִׂירוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה כְּדֵי לְקַבֵּל עַל-יְדֵי-זֶה הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָאֲרַת הַדַּעַת עַל-יְדֵי עַצְמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל. אֲבָל אֶת זֶה לְעֲמַת זֶה כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַקְדֻשָּׁה כְּמוֹ כֵן נָתַן ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחַ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַבָּא לְטַמֵּא חַס וְשָׁלוֹם. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וְעַל-כֵּן בְּזֶה הַשֵּׁם בְּעַצְמוֹ שֶׁהֶעֱלָה מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עָלָה הָעֵגֶל מֵרִבּוּי הַזָּהָב שֶׁלָּהֶם, כִּי כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּהָעֲשִׂירוּת יְכוֹלָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא לַהֲפֹךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה עֲבוֹדָה זָרָה מֵהָעֲשִׂירוּת מֵחֲמַת שֶׁבִּשְׁרְשׁוֹ יֵשׁ בּוֹ קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָּ כָּל כָּךְ בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה גָּבוֹהָּ בְּיוֹתֵר כְּשֶׁפּוֹגְמִין שָׁם חַס וְשָׁלוֹם הַפְּגָם גָּדוֹל מְאֹד, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה רַע לְעֻמַּת טוֹב וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה הֶכְרַח אַהֲרֹן לַעֲסֹק בָּזֶה בְּעַצְמוֹ, כִּי רָאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְנַצְּחָם לְהַפֹּךְ דַּעְתָּם אֶל הָאֱמֶת, עַל-כֵּן סָבַר אוּלַי יוּכַל לְהַגְבִּיר הַקְּדֻשָּׁה הַנַּעֲלָם בְּהַזָּהָב שֶׁנִּתְּנוּ לְהַעֲלוֹתָהּ בְּתִקֻּף כֹּחוֹ עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל דַּעְתָּם הָרָעָה, אֲבָל מַעֲשֶׂה שָׁטָן הִצְלִיחַ, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי שֶׁעָסַק אַהֲרֹן וְעָשָׂה בְּתַחְבּוּלוֹת וְדָחָה אוֹתָם עַד שֶׁבְּתוֹךְ כָּךְ בָּא מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. עַל-יְדֵי-זֶה סוֹף כָּל סוֹף הִתְגַּבְּרוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַד שֶׁשָּׂרְפוּ אֶת הָעֵגֶל וְתִקְּנוּ הַחֵטְא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁנַּעֲשָׂה מֵעֲשִׂירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִזָּהָב וְכֶסֶף

וְכוּ' וְשָׁם נִתְגַּלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֵאִיר שָׁם הָאָרֶת הַדַּעַת הָאֲרֻת הָרָצוֹן. וְאָז נִתְקַדֵּשׁ אַהֲרֹן וְזַרְעוֹ אַחֲרָיו לְכֹהֲנִים וְכֵן כָּל שֶׁבֶט לֵוִי עַל שֶׁלֹּא טָעוּ בָּעֵגֶל וְלֹא פָּגְמוּ בְּהָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְאָז נִצְטַוּוּ לִפְדּוֹת הַבְּכוֹר מֵהַכֹּהֵן בְּכֶסֶף, כִּי הַבְּכוֹרִים טָעוּ בָּעֵגֶל וְנִדְחוּ מֵהֲעֲבוֹדָה שֶׁהָיְתָה בְּיָדָם תְּחִלָּה וְנִצְטַוּוּ לִפְדּוֹתָם מֵהַכֹּהֵן בְּכֶסֶף שֶׁהוּא תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן חֵטְא הָעֵגֶל כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן מְכִירַת יוֹסֵף בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף שֶׁכָּל זֶה הָיָה פְּגַם הָאָרֶת הַדַּעַת פְּגַם הָאָרֶת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּהַכֶּסֶף וְהָעֲשִׁירוּת. וְעַל-יְדֵי פִּדְיוֹן הַבְּכוֹר בְּכֶסֶף חוֹזְרִים וּמַעֲלִים הָעֲשִׁירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּמַמְשִׁיכִים הָאָרֶת הַדַּעַת הָאֲרֻת הָרָצוֹן וּמְתַקְּנִים כָּל זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק טז

עַל-כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר הָאָרֶת הַדַּעַת הַנַּ"ל הוּא בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת, כִּי הַתּוֹרָה הִיא הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז מֵאִיר בְּשִׁעַת אֲכִילָה הָאָרֶת הָרָצוֹן וְעַל-כֵּן אָז מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת כְּדֵי לְקַבֵּל בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה הָאָרֶת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלִּין הַצַּדִּיקִים לְתַלְמִידֵיהֶם הוּא בְּשַׁבָּת וְהָעִקַּר בְּשִׁעַת סְעֻדַת שַׁבָּת, כִּי בְּשִׁעַת סְעֻדַת שַׁבָּת מֵאִיר הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת מֻהָרַב לַתַּלְמִיד וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּיוֹתֵר עוֹסְקִין לְגַלּוֹת תּוֹרָה בִּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית, כִּי אָז נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּשַׁעֲתָא דְּמַנְחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁאָז מֵאִיר רַעֲוָא דְּרַעֲוִין רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הָאֱמֶת' הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא פָּתַח לָנוּ אוֹר הַדַּעַת לֵידַע כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְתַּלֵּק בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, בְּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, כִּי עִקַּר הַשְׁאָרַת הַדַּעַת מִדּוֹר לְדוֹר לָנֶצַח הוּא עַל-יְדֵי הָאָרֶת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, כִּי הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבְּרִים מְאֹד מְאֹד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כְּנֶגֶד אֵלּוּ הַבָּאִים לְקַבֵּל אֶת הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה. עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הָאָרֶת הָרָצוֹן שֶׁמַּכְנִיס בָּהֶם שֶׁאֵיפָה שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים יִהְיֶה רְצוֹנָם וְכִסּוּפָם וְנַעֲנוּעָם וְחִשּׁוּקָם חָזָק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה מְחַזְּקִם וּמְקַיְּמִם עַל עָמְדָם לְבַל יִפְּלוּ לְעוֹלָם. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הַסְּעֻדָּה שְׁלִישִׁית שֶׁאָז הוּא הָאָרֶת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הַסְּעֻדָּה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָז עוֹסְקִין בְּיוֹתֵר לְגַלּוֹת הַתּוֹרָה וּלְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת לְתַלְמִידִים, כִּי עִקַּר הַשְׁאָרַת הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי הָאָרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, בְּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ אַחֲרָיו אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ לָנֶצַח עַל-יְדֵי הָאָרֶת הָרָצוֹן שֶׁמַּמְשִׁיךְ אָז שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת שֶׁל הַצַּדִּיק גַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ מִדּוֹר לְדוֹר לָנֶצַח נְצָחִים וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר. שֶׁעִקַּר הַשִּׂמְחָה אָז הִיא שֶׁנִּסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁהִשְׁאִיר הַשְׁאָרַת דַּעַת קָדוֹשׁ כָּזֶה בָּעוֹלָם שֶׁהוּא סֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִפָּקוֹן מִן גָּלוּתָא

כְּמוֹ שֶׁדָּרַשׁ עַל הַפָּסוּק, כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן סוֹד זֶה מְרֻמָּז בַּפָּסוּק, וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל הַגָּל, בְּחִינַת גַּל עֵד, כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וְזֶהוּ, וַיֹּאכְלוּ שָׁם דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁל יַעֲקֹב וּבָנָיו הַצַּדִּיקִים, עַל-יְדֵי-זֶה הִמְשִׁיכוּ הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַשְׁאָרַת הַדַּעַת שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת רַבָּן שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי בְּלַ"ג בָּעֹמֶר שֶׁהִשְׁאִיר דַּעַת כָּזֶה בָּעוֹלָם שֶׁעִקְּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל הַגָּל וַיֹּאכְלוּ דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא נִסְתַּלְקוּ בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת וְהָיָה הָעוֹלָם שָׁמֵם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת שֶׁהֵם יְמֵי הַסְּפִירָה אָז עוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁתְּחִלַּת הַמְשָׁכָתוֹ הוּא בְּפֶסַח שֶׁאָז הוֹצִיאָנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִמִּצְרַיִם וְאָז נוֹלַד וְנִתְגַּלָּה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה לְעֵין כֹּל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה פָּתַח אוֹר הַדַּעַת בָּעוֹלָם וְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל בָּעוֹלָמוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ כִּרְצוֹנוֹ, אֲבָל אָז בְּפֶסַח נִמְשַׁךְ הַדַּעַת בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה. וְאַחַר כָּךְ בְּיוֹם שֵׁנִי מִסְתַּלֵּק זֶה הַדַּעַת הַגָּדוֹל וּמַתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת בְּהַדְרָגָה כַּסֵּדֶר עַל-יְדֵי הַנֶּפֶת הָעֹמֶר וְעַל-יְדֵי מִצְוֹת סְפִירָה (וְעַיֵּן מְזֶה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר) וְעִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה הוּא לְהַמְשִׁיכוֹ מִדּוֹר לְדוֹר לָנֶצַח וּבִימֵי רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְתַלְמִידָיו כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ לָנֶצַח וְהִתְגָּרָה הַבַּעַל דָּבָר וְהִכְנִיס בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת עַד שֶׁנִּסְתַּלְקוּ כֻּלָּם בִּימֵי הַסְּפִירָה דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הִתְגָּרָה אָז דַּיְקָא כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד שֶׁבְּעֵת וּבְמָקוֹם שֶׁרוֹאֶה שֶׁעוֹסְקִים לְתַקֵּן אָז דַּיְקָא מִתְגָּרֶה בְּכָל כֹּחוֹ לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', כִּי הַתִּקּוּן הָיָה עַל-יְדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וְתַלְמִידָיו שֶׁהָיָה מִתַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא, כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי קִבֵּל הַדַּעַת מֵרַבּוֹ רַבִּי עֲקִיבָא וֶהֱאִירוֹ בְּתַלְמִידָיו לָנֶצַח. וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין שִׂמְחָה בְּיוֹם הִסְתַּלְקוּתוֹ דַּיְקָא שֶׁהוּא לַ"ג בָּעֹמֶר כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה, כִּי אַחַר הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי מֵאִיר הַדַּעַת בְּיוֹתֵר. וְזֶה עִקַּר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק שֶׁהִמְשִׁיךְ דַּעַת גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ כָּזֶה בָּעוֹלָם וְהֶאִירוֹ בְּתַלְמִידָיו עַד שֶׁנִּשְׁאַר הַדַּעַת לְדוֹרוֹת עוֹלָם לָנֶצַח:

חלק יח

וְעַל-כֵּן סוֹפְרִין יְמֵי הַסְּפִירָה בְּעֵת שֶׁגְּדֻלָּה הַתְּבוּאָה וּמְבַקְּשִׁין אָז בְּכָל יוֹם, אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים וְכוּ'. וְכָל מִסְפַּר יְמֵי הַסְּפִירָה הוּא מֻכְרָחַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים עַד שֶׁבּוּעוֹת שֶׁמְּבִיאִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחִטִּים, כִּי הָעֹמֶר הִתִּיר אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם הֶנָּפַת הָעֹמֶר, כִּי עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הֶנָּפַת הָעֹמֶר עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז מְבַקְּשִׁין עַל זֶה

שֶׁתִּתֵּן הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וִיבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא מְקוֹר הַבְּרָכָה, בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ יָאֵר ה' פָּנָיו וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁין בַּסְּפִירָה, אֱלֹקִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה, דְּהַיְנוּ הֶאָרַת הָרָצוֹן בַּשְּׁעַת הָאֲכִילָה וְהַפִּרְנָסָה שֶׁמְּקַבְּלִין אָז, כִּי אָז גְּדֻלָּה הִתְבּוֹאָה וְכַנַּ"ל. וְכֵן הַמָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ בֵּימֵי הַסְּפִירָה בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאִיָּר, כִּי הַמָּן בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁל מֹשֶׁה בְּחִינַת כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא, בְּחִינַת מָ"ה, בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַל-כֵּן לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, כִּי מֵחֲמַת שֶׁבֵּימֵי הַסְּפִירָה נִמְשָׁךְ הַנַּ"ל עַל-כֵּן אָז נִמְשָׁךְ הַפִּרְנָסָה בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבְּלִין הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הַמִּשְׁכַּת הַדַּעַת מִדּוֹר לְדוֹר לָנֶצַח כַּנַּ"ל. וְזֶה, שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת תִּסְפָּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה וְכוּ' וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת לַה' אֱלֹקֶיךָ מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן וְכוּ'. כִּי בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה שָׁאז עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַדַּעַת הַנַּ"ל. אָז עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה וּמָמוֹן שֶׁנּוֹתְנִין לְצַדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וּפִרְנָסָתוֹ וְזוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הַמִּשְׁכַּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה, מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁנִּסְמָךְ לְפָסוּק סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנֹּפְלִים וְכוּ' עֵינֵי כֹל וְכוּ'. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּעֵת הָאֲכִילָה שֶׁלִּזְכוֹת לָזֶה צְרִיכִין לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל וְלֹא הַהֵפֶךְ שֶׁהוּא עִנְיַן חֲלִישׁוּת וְרִפְיוֹן יָדַיִם שֶׁקּוֹרִין שְׁלִימַזְלְנִיק וְכוּ' וְא

לְעוֹרְרָם וּלְהוֹדִיעָם שֶׁעֲדַיִן ה' אִתָּם וְאָצְלָם וְכוּ' כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' וְכָל אֶחָד כְּפִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר אֻמָּתַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כֵּן זוֹכֶה לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל וְזָרִיז וְזוֹכֶה לְקַבֵּל לְעָצְמוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לִתֵּן פַּרְנָסָה לְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְכָל הַתְּלוּיִים בּוֹ וְיָכוֹל לִזְכּוֹת לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל דְּקֻדֻּשָּׁה עַל-יְדֵי-זֶה וּלְקַבֵּל בְּהָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׂירוּת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּם הַמִּשְׂכַּת הַדַּעַת הַנַּ"ל. וְעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה כַּאֲשֶׁר הֵבַנְתִּי מִשִּׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁפֹּה עִמָּנוּ אַחַר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַמְּפֻלָּג עַד שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל מַה הוּא רוֹצֶה וְיִצְעַק וְכוּ' כַּנִּדְפָּס בְּסוֹף הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְהוּא שֶׁיִּזְּךְ לְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי מִי שֶׁמִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְלֹא כָל הָעוֹלָם כְּבוֹדוֹ וְאִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא עֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ אֶצְלוֹ וְעִמּוֹ וְקָרוֹב אֵלָיו תָּמִיד אֲזַי בְּוַדַּאי הוּא אִישׁ חַיִל וְיֵשׁ לוֹ חֵלֶק בִּבְחִינַת מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה, כִּי אֱמוּנָה הִיא עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת בִּבְחִינַת לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר, בְּחִינַת וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר וְגוֹ' וֶאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו, שֶׁזֶּה צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו מֵחָדָשׁ בְּכָל יוֹם לֶאֱזֹר אֵזוֹר בְּמָתְנָיו לַחֲגֹר עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקֵי אֱמֶת לִהְיוֹת כְּגִבּוֹר עָרוּךְ מִלְחָמָה לִלְחֹם מִלְחֶמֶת ה' בְּכָל יוֹם, וְעַל זֶה אָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִכּוֹן לִקְרַאת אֱלֹקֶיךָ יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה לְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ לִבְלִי לִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן וְהָעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל-יְדֵי יָם הַחָכְמָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל וְהָעִקַּר עַל-יְדֵי הָרְמָזִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל בַּפֶּה וּצְרִיכִין לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז לָנוּ בְּכָל עֵת עַל-יְדֵי הַיָּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּיָם הַחָכְמָה וְאָז כְּשֶׁמַּאֲמִין בֶּאֱמֶת שֶׁעֲדַיִן ה' אִתּוֹ אָז בְּוַדַּאי מְקַבֵּל עֹז וּמֶמְשָׁלָה וּמַלְכוּת דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁזֶּה עִקַּר הַמַּלְכוּת בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם:

כִּי זֶה יָדוּעַ וּבָרוּר לְכָל מַשְׂכִּיל שֶׁאֵין שׁוּם מֶמְשָׁלָה וּמְלוּכָה אֱמִתִּית בָּעוֹלָם כִּי אִם מַלְכוּת דְּקֻדֻּשָּׁה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה בִּשְׂבִיל לְהַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הַקַּיֶּמֶת לָנֶצַח, בְּחִינַת כִּי לַה' הַמְּלוּכָה. אֲבָל כָּל בְּחִינַת מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה וְהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁאֵינוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם הַכֹּל הֶבֶל נִדְף אֵין בּוֹ מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וְכוּ'. כִּי הַיּוֹם בְּכָאן וּמָחָר בַּקֶּבֶר וְאֵין מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת עוֹלָם וְאִם יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שִׂיאוֹ וְכוּ' כְּגֶלֶל לָנֶצַח יֹאבַד וְכוּ'. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמְּלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה הִוא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְחַזֵּק עַצְמוֹ וְלֵידַע כִּי עֲדַיִן ה' אִתּוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא דַּי שֶׁמְּחַזֵּק עַצְמוֹ אַף גַּם הוּא יָכוֹל לְעוֹרֵר וּלְחַזֵּק לֵב אֲחֵרִים לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל בְּבָנִים וְתַלְמִידִים רַבִּים כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ. וְזֶה עִקַּר הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה הָאֱמִתִּית הַקַּיֶּמֶת לָעַד וְלָנֶצַח, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מָאן מַלְכֵי רַבָּנָן, שֶׁנֶּאֱמַר, בִּי מְלָכִים. כִּי כְּשֶׁמַּאִיר אֵיזֶה דִּבּוּר מֵהַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל בַּחֲבֵרוֹ נַעֲשֶׂה חֲבֵרוֹ תַּלְמִיד אֶצְלוֹ וְהוּא בְּחִינַת רַב שֶׁזֶּה עִקַּר הַמַּלְכוּת בְּחִינַת

מָאן מַלְכֵי רַבָּנָן, הַיְנוּ הַמְּאִירִים הַדַּעַת הָאֱמִתִּי שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם בְּחִינַת בֵּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁהוּא חָפֵץ בְּחַיִּים אֲמִתִּיִּים וּמִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל אָסוּר לִהְיוֹת חָלָשׁ וּרְפֵה יָדַיִם (שֶׁקּוֹרִין שְׁלֵימַזְלְנִיק) רַק צָרִיךְ לְחַזֵּק יָדָיו בַּה' וּלְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בִּבְחִינַת מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּאִיר הַדַּעַת בַּחֲבֵרוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹשֵׁל עֲלֵיהֶם בְּמֶמְשָׁלָה אֱמִתִּית בִּבְחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל וְכוּ' כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לְקַיֵּם זֹאת לַעֲסֹק בִּישׁוּב הָעוֹלָם לְדַבֵּר עִם חֲבֵרָיו מַהֲתַכְלִית הָאֱמִתִּי וְהַנִּצְחִי לְהָאִיר בָּהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם וְכוּ' כִּי לֹא לְתֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. 'לָשֶׁבֶת' דַּיְקָא בְּחִינַת מַלְכוּת שְׁנִקְרֵאת יְשִׁיבָה, בְּחִינַת וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא וְכוּ', בְּחִינַת אֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בִּלְבַד, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי שֶׁמַּאִיר הַדַּעַת בַּחֲבֵרָיו וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לְקַבֵּל פְּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת וְלִזְכוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלָא הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים שֶׁמַּלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מוֹלֶכֶת וּמוֹשֶׁלֶת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מֵרֹאשׁ כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין וַאֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתִּיו, כִּי לֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּהּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. אַךְ לֵידַע לְהוֹדִיעַ זֹאת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם הוּא רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִין בָּזֶה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹדִיעִים כֹּחוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁמִּזֶּה מְדַבֵּר כָּל הַמִּזְמוֹר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהוּא תְּהִלָּה לְדָוִד, שֶׁעָלָיו אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הָאוֹמֵר תְּהִלָּה לְדָוִד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' זֶכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַיֵּן שָׁם. יוֹדוּךָ ה' כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וְכוּ' לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ מַלְכוּתְךָ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַחֲסִידִים, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, מוֹדִיעִים לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ, כִּי מוֹדִיעִים שֶׁמַּלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין מַלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ מִדּוֹר לְדוֹר לְנֶצַח בִּבְחִינַת וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי זֶה עִקַּר הֶאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁיִּתְקַיֵּם מַלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ מִדּוֹר לְדוֹר לָנֶצַח כַּנַּ"ל. וְזֶה עַל-יְדֵי סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַנַּ"ל בְּדָרֵי מַטָּה שֶׁעִקְּרוֹ לִסְמֹךְ וְלִזְקֹף אֶת כָּל הַנּוֹפְלִים וְהַכְּפוּפִים לְחַזְּקָם וּלְאַמְּצָם, לְסַעֲדָם וְלַהֲקִימָם שֶׁלֹּא יִפְּלוּ עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹדִיעִים לָהֶם כִּי ה' אִתָּם עֲדַיִן, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה הַמַּלְכוּת וּמְקַבֶּלֶת הַפְּרְנָסָה עַל-יְדֵי הַבְּטָחוֹנוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁעֵינֵיהֶם מְסֻתָּכְלוֹת עַל פְּרְנָסָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבֶּלֶת הַפְּרְנָסָה מֵהַיָּדִים שֶׁבָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְאִירָה הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת

אָכְלָם בְּעִתּוֹ דַּיְקָא פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁנִּצְטַוִּינוּ שֶׁיִּהְיֶה מֻנָּח לֶחֶם תָּמִיד לְפָנַי ה' בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת אָכְלוּ אוֹתָם הַכֹּהֲנִים, כִּי עִקַּר הָאֶרֶת הָרָצוֹן הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַמְּצָוָה שֶׁל אֲכִילַת שַׁבָּת, כִּי אָז בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עִקַּר הָאֶרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן הָיָה מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לֶחֶם תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִבְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל בָּאֵר הֵיטֵב. וְעִקַּר קִיּוּם הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי הָרָצוֹן הַמֵּאִיר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה הַהֶכְרֵחַ שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, יִהְיֶה מֻנָּח שָׁם לֶחֶם הַפָּנִים תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק רָגַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. כִּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שָׁם הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּהַלֶּחֶם וְהַפְּרִנְסָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא לֶחֶם הַפָּנִים עַל שֵׁם הָאֶרֶת הָרָצוֹן, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֶרֶת פָּנִים, בְּחִינַת יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן נִסְמְכָה בְּפָרָשַׁת אֱמֹר פָּרָשַׁת לֶחֶם הַפָּנִים לְפָרָשָׁה שֶׁל מִצְוַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, זֶה בְּחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים מְשֻׁמָּן, הַיְנוּ בְּחִינַת הָאֶרֶת פָּנִים הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּהַלֶּחֶם בְּחִינַת וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ בִּשְׁמוּאֵל בְּעִנְיַן דָּוִד שֶׁבָּרַח אֶל אֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן שֶׁנָּתַן לוֹ לֶחֶם הַפָּנִים לֶאֱכֹל וְחָרֵב גָּלְיָת הַפְלִשְׁתִּי, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ סִבֵּב בְּנִפְלְאוֹתָיו שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ אָכַל לֶחֶם הַפָּנִים עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל כָּזֶה לְנַצֵּחַ מִלְחֲמוֹת ה' לַהֲרֹג אֶת גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי, כִּי מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל וְכוּ' זוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַמַּלְכוּת וְהַמַּמְשָׁלָה וְעַל-כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁזָּכָה לְעִקַּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הָיָה אִישׁ חַיִל נִפְלָא וְנוֹרָא עַד שֶׁהָרַג גָּלְיָת וְלָחַם כָּל הַמִּלְחָמוֹת ה' עַל-כֵּן בְּוַדַּאי הָיָה זוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַל-כֵּן נִסְמָךְ עִנְיַן חֶרֶב גָּלְיָת שֶׁנָּתַן לוֹ לְעִנְיַן מַה שֶּׁהֶאֱכִילוֹ לֶחֶם הַפָּנִים, כִּי דָּוִד הָיָה צָרִיךְ לֶאֱכֹל לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאוֹכְלִים הַכֹּהֲנִים כְּדֵי לְקַבֵּל הֶאָרַת הָרָצוֹן עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי מֻחְמֶּצֶת שֶׁהָיָה אִישׁ חַיִל כָּזֶה שֶׁהָרַג גָּלְיָת וְהָיָה צָרִיךְ לִכְבֹּשׁ הַמְּלוּכָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לוֹ לֶאֱכֹל לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁהוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל-כֵּן גַּם הַכֹּהֲנִים הָיוּ אֲנָשֵׁי חַיִל כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל, כִּי הַכֹּהֲנִים אָכְלוּ כָּל אֲכִילוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם הַקְּרְבָּנוֹת וּתְרוּמָה וּבִכּוּרִים וְכוּ', הַכֹּל

כְּדֵי לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי אֲכִילָתָם בִּבְחִינַת כֹּהֲנִים אוֹכְלִים וּבְעָלִים מִתְכַּפְּרִים. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי אֲכִילוֹת קְדוֹשׁוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּל בָּהֶם הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַכַּפָּרָה וְהַסְּלִיחָה עַל כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ מִתְרַצֶּה לְיִשְׂרָאֵל וּמוֹחֵל לָהֶם כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם. וְעַל-כֵּן הָיוּ הַכֹּהֲנִים אַנְשֵׁי חַיִל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהָאָרַת הָרָצוֹן בְּשַׁעַת אֲכִילָה כִּי אִם מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת שֻׁלְחַן מְלֻכִּים שֶׁהַמְלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם הַשֻּׁלְחָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּדָוִד שֶׁהוּא עִקַּר הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי. כִּי הַמֶּלֶךְ דִּקְדֻשָּׁה זוֹכֶה לְשֻׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', דְּהַיְנוּ, לְקַבֵּל הָאָרַת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַשֻּׁלְחָן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינוֹת דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי בְּחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד וְכַנַּ"ל, עַיֵּן בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמִם יְנַהֲגֵם הַנַּ"ל וְתָבִין:

בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה:

חלק כד

וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת מִצְוַת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן מַקְרִיבוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ הַחֵלֶב וְהַדָּם וְהַבָּשָׂר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, כִּי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ גַּם אֶת הַהוֹלָדָה שֶׁל הַבְּהֵמָה וְעִקַּר הִוא הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת הַדַּעַת עַל יָדָהּ, כִּי גַּם הוֹלֶדֶת הַבְּהֵמָה צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹכְלִין אוֹתָהּ וְעִקַּר חִיּוּת הָאָדָם שֶׁהוּא הַדַּעַת וְהַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה עַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹלָד בְּהֵמָה טְהוֹרָה צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת עַל יָדָהּ. וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן שֶׁהוּא בִּבְחִינוֹת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, מַקְרִיב מִמֶּנּוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מֵאִיר הָאָרַת הָרָצוֹן עַל-יְדֵי הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁנִּקְרָאִים בְּשֵׁם אֲכִילַת הַמִּזְבֵּחַ, כַּמּוּבָא לְשׁוֹן זֶה בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל כַּמָּה פְּעָמִים וּכְגוֹן וְנֶאֱכָל לְאִישִׁים וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן הֶקֵּמַת הַמִּשְׁכָּן. אָרִיתִי מוֹרִי וְכוּ' אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ לְעִנְיַן הַקְּרְבָּנוֹת, כִּי הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁמְּבִיאִין עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵם בִּבְחִינַת אֲכִילָה שֶׁמֵּאִיר עַל-יְדֵי-זֶה הָאָרַת הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְרִצְנְכֶם תִּזְבְּחֻהוּ. וּכְתִיב, יַעֲלוּ עַל מִזְבְּחִי לְרָצוֹן וְכֵן הַרְבֵּה. כִּי הָאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר קִיּוּמוֹ עַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן מֵאִיר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם מַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין עַל כָּל הַחֲטָאִים, כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא הוּא נוֹפֵל מֵהַדַּעַת שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם וְאָז הוּא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. וְאָז צָרִיךְ לְהָבִיא בְּהֵמָה לְקָרְבָּן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֵן מַקְרִיבָהּ שָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלֶה הַבְּהֵמָה

מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקֵּן מַה שֶּׁקִּלְקֵל מַה שֶּׁנָּפַל בְּחֶטְאוֹ מֵאָדָם לִבְהֵמָה, כִּי עַכְשָׁו עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּן מַעֲלֶה מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְזֶה כְּלַל עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְמַעְלָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם כְּדֵי לְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרַת דָּרֵי מַטָּה שֶׁהוּא הָעִקָּר בְּחִינַת וְאָבִיתָה תְּהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר וכו'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן כְּדֵי שֶׁהַכֹּהֵן יַקְרִיב מִמֶּנּוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְיֹאכַל הַבָּשָׂר בְּקְדֻשַּׁת קָרְבָּן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֲכִילָתָם בְּכַמָּה קְדֻשׁוֹת וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַב וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת שֶׁעִקַּר קִיּוּמוֹ עַל-יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הֶקְמַת הַמִּשְׁכָּן הִקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִים דֵּיקָא לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ, כִּי הַנְּשִׂיאִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הִתְנַשְּׂאוּת בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הֵם זוֹכִים בְּיוֹתֵר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה לְהָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם דֵּיקָא הֵבִיאוּ אֶת קָרְבָּנָם לַחֲנֻכָּתוֹ, כִּי עַל יָדָם עִקַּר הַתִּקּוּן כְּמַבֹּאָר לְעֵיל שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק יוֹתֵר בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכֶה בְּיוֹתֵר לְהָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, נִבְנָה בִּשְׁבִיל זֶה לְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁפָּגְמוּ עַל-יְדֵי הָעֲשִׂירוּת שֶׁעָשׂוּ מִמֶּנּוּ עֲבוֹדָה זָרָה לְתַקֵּן כָּל זֶה עַל-יְדֵי שֶׁעָשׂוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן מֵהַזָּהָב וְהַכֶּסֶף שֶׁלָּהֶם שֶׁשָּׁם בַּמִּשְׁכָּן נִמְשַׁךְ הַדַּעַת עַד שֶׁזָּכוּ לְהָאָרַת הָרָצוֹן וכו' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְחִילַת כָּל הָעֲוֹנוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַנְּשִׂיאִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת הֵם דֵּיקָא חָנְכוּ אוֹתוֹ כַּנַּ"ל:

חַלָּה:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת חַלָּה שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן לַכֹּהֵן, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֲכִילָתָם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִתֵּן כָּל מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה מִכָּל מַה שֶּׁאוֹכְלִין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּתַחְלַת הַדְּרוּשׁ הַזֶּה. וְזֶה בְּחִינַת חַלָּה לַכֹּהֵן, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר נָתְנוּ מֵהַתְּבוּאָה תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת בְּעֵת הַגֹּרֶן, עֲדַיִן צְרִיכִין לִתֵּן חַלָּה לַכֹּהֵן בְּעֵת שֶׁנּוֹתְנִין מַיִם בְּהַקֶּמַח וּמַתְחִילִין לְגַלְגֵּל הָעִסָּה לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה לֶחֶם, כִּי עִקַּר הָרָצוֹן הוּא בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה בְּיוֹתֵר, כַּמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁבִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דֵּיקָא מְקַבְּלִין הָאָרַת הָרָצוֹן. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹסְקִין לַעֲשׂוֹת לֶחֶם מֵהַקֶּמַח שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֲכִילָה אָז צְרִיכִין בְּיוֹתֵר לְקַדֵּשׁ הַלֶּחֶם כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל עַל יָדוֹ הָאָרַת הָרָצוֹן. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין חַלָּה כְּשֶׁמַּתְחִילִין לַעֲשׂוֹת לֶחֶם שֶׁהוּא סְמוּךְ לְהָאֲכִילָה בְּיוֹתֵר, כִּי אָז סְמוּךְ בְּיוֹתֵר לְהָאָרַת הָרָצוֹן. וְעַל-כֵּן אָז צָרִיךְ לְקַדְּשָׁהּ עוֹד הַפַּעַם עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין חַלָּה לְהַכֹּהֵן שֶׁכְּלוּל מֵהַדַּעַת

שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן חַלָּה לְשׁוֹן תּוֹחֶלֶת וְקִוּוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְנַעֲנוּעִים בְּחִינַת טוֹב וְיַחִיל וְדוֹמֶם לִתְשׁוּעַת ה'. וּכְתִיב, וַאֲנִי תָּמִיד אַיָּחֵל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי חָלָה לְטוֹב וכו', כִּי הַתּוֹחֶלֶת וְהַהִתְקַוּוֹת הוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁמְּיַחֲלִים וּמְקַוִּים שֶׁיְּמַלֵּא ה' יִתְבָּרַךְ רְצוֹנֵנוּ הַטּוֹבִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא חַלָּה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן הַחַלָּה זוֹכִין לְהָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹחֶלֶת וְתִקְוָה כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְעַל-כֵּן מִצְוַת חַלָּה תִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה בְּחוּץ לָאָרֶץ כִּי רַק זֶה נִשְׁאַר לָנוּ בְּגָלוּתֵנוּ הָאָרַךְ הַמַּר שֶׁרְצוֹנֵנוּ וְכָסְפֵּנוּ וְתִקְוָתֵנוּ וְתוֹחַלְתֵּנוּ חֲזָקִים עֲדַיִן לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְאָרְצוֹ וּלְתוֹרָתוֹ וְכוּ' כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעוֹבֵר עָלֵינוּ מַה שֶּׁעוֹבֵר בִּכְלָלִיּוּת עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָטִיּוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲשֶׁר כִּמְעַט אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם. כִּי צָרוֹת מִצָּרוֹת שׁוֹנוֹת מִתְחַדְּשׁוֹת בְּכָל עֵת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאֵין יוֹם שֶׁאֵין קִלְלָתוֹ מְרֻבָּה מֵחֲבֵרוֹ וְכוּ' וְאֵין לָנוּ שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם הַתִּקְוָה וְהַתּוֹחֶלֶת וְהָרָצוֹן הֶחָזָק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֹמַר אָבַד נִצְחִי וכו'. זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל וכו'. וְזֶה בְּחִינַת הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהֵם הָאֱמוּנוֹת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. מַה תְּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לְכָל הַמּוֹנְעִים מִן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת עַכּוּ"ם וְסִטְרָא אָחֳרָא מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה שֶׁבֵּינִי לַמָּקוֹם עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, כִּי לֹא תּוֹעִילוּ כְּלוּם בְּכָל מִינֵי הֶסָּתוֹת וּפִתּוּיִים וּמְנִיעוֹת וכו' שֶׁאַתֶּם מוֹנְעִים אוֹתָנוּ מִתּוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לָכֶם שֶׁפְּעַלְתֶּם הַרְבֵּה מֵאַחַר שֶׁבְּטַלְתֶּם אוֹתָנוּ מִכַּמָּה קְדֻשׁוֹת בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת כִּי הֶחֱרַבְתֶּם בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְהִגְלִיתֶנוּ מֵאַרְצֵנוּ וְעַדַיִן אַתֶּם מְרַקְּדִים וּמְשְׁתָּרְרִים עָלֵינוּ חִנָּם בְּכַמָּה מִינֵי מְנִיעוֹת וַהֲסָּתוֹת וּמְבַטְּלִים יִשְׂרָאֵל הָרְבֵּה מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה וכו', אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא תּוֹעִילוּ כְּלוּם, כִּי מַה תְּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה, כִּי לֹא תוּכְלוּ לְקַלְקֵל אֶת הָאַהֲבָה שֶׁבֵּינֵינוּ לַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, בְּעוֹד שֶׁתַּחְפֹּץ. כִּי עוֹד הַחֵפֶץ וְהָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִין שֶׁלָּנוּ חֲזָקִים וְתַקִּיפִים מְאֹד מְאֹד אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ וּמֵאַחַר שֶׁהָרָצוֹן חָזָק בְּוַדַּאי לֹא תּוֹעִילוּ כְּלָל בְּרַעַשׁ הַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁלָּכֶם, כִּי הָרָצוֹן עוֹלֶה עַל הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים עִצָּם מַעֲלַת הָרָצוֹן עַד אֵין סוֹף (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּהִלְכוֹת עֶרֶב הֲלָכָה ג) וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל גַּם עַתָּה בְּזֶה הַזְּמַן בְּחוּץ לָאָרֶץ שֶׁלֹּא תִּתְבַּטֵּל תּוֹרַת חַלָּה, כִּי חַלָּה בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה נִשְׁאַר לָנוּ גַּם אַתָּה בְּגָלוּתֵנוּ הָאָרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְּעַלְתִּים לְכַלֹּתָם וכו'. וְאִיתָא בַּזֹּהַר, 'לְכַלּוֹתָם'

חָסֵר לְשׁוֹן כָּלָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבָזֶה נוּכַל לְפָרֵשׁ לְעִנְיָנֵינוּ כִּי כָּלָה לְשׁוֹן רָצוֹן וְכִסּוּפִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁבְּעֶצֶם גָּלוּתֵנוּ בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵינוּ מַבְטִיחַ ה' יִתְבָּרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר, וְאַף גַּם זֹאת וְכוּ' לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְּעָלְתִּים לְכַלֹּתָם, 'לְכַלֹּתָם' דַּיְקָא בִּשְׁבִיל בְּחִינַת הַכְּלָיוֹן עֵינַיִם וְהַתִּקְוָה וְהָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִין הַחֲזָקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לָשׁוּב אֵלַי וְכַנַּ"ל. וְזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ עַל-יְדֵי מִצְוַת חַלָּה כַּנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת גַּם זֹאת, כִּי שִׁעוּר עִסָּה לְחַלָּה הוּא אַרְבָּעִים וְשָׁלֹשׁ בֵּיצִים וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל (בְּסִימָן נה לִקּוּטֵי א בְּהַתּוֹרָה אַבָּא שָׁאוּל וְכוּ'). הַיְנוּ עַל-יְדֵי מִצְוַת חַלָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת 'גַּ"ם זֹאת' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַדֵּשׁ הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה עַד שֶׁזּוֹכִין עַל יָדוֹ לְהַעֲת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה לֹא מְאַסְתִּים וְכוּ' לְכַלֹּתָם מֵחֲמַת גֹּדֶל הַכְּלָיוֹן עֵינַיִם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לַיְשׁוּעָה הָאֲמִתִּית לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן דִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה בְּמִצְוַת חַלָּה וְכָתְבָה, וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ וְכוּ'. שֶׁהַזְכִּירָה הַתּוֹרָה הָאֲכִילָה בִּפְרוּשׁ. לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר מִצְוַת חַלָּה הִיא בִּשְׁעַת חֲלָה הִיא בִּשְׁעַת הָעֵסֶק לַעֲשׂוֹת לֶחֶם לַאֲכִילָה שֶׁאָז צְרִיכִין בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְעַל-כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת חַלָּה לְפָרָשַׁת מְרַגְּלִים, כִּי פְּגַם הַמְרַגְּלִים הָיָה שֶׁעַל יְדֵם נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה פָּרָשַׁת חַלָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהֵפֶךְ מִפְּגַם הַנַּ"ל, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּל סְלַח נָא וְכוּ' שֶׁתִּתְקֵן פְּגַם הַמְרַגְּלִים וְהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאָרַת חֲנֻכָּה חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מִצְוַת חַלָּה וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ שָׁם מִיָּד אַחַר פָּרָשַׁת מְרַגְּלִים פָּרָשַׁת מְנָחוֹת וּנְסָכִים, כִּי מְנָחוֹת וּנְסָכִים הֵם בְּחִינַת וּמַלְכֵּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לֶחֶם וְיַיִן וְכוּ' הַמְבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל לְעִנְיַן הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן בְּחִינַת וְהוּא כֹּהֵן וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק זֶה וּמַלְכֵּי צֶדֶק וְכוּ' הוֹצִיא לֶחֶם וְיַיִן שֶׁרָמַז לוֹ עַל הַמְּנָחוֹת וְהַנְּסָכִים. נִמְצָא שֶׁמְּנָחוֹת וּנְסָכִים הֵם בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ אַחַר פָּרָשַׁת הַמְרַגְּלִים, כִּי הוּא תִּקּוּן לְחֵטְא הַמְרַגְּלִים כַּנַּ"ל, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל קָרְבָּנוֹת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵם בִּבְחִינַת אֲכִילָה שֶׁעַל יָדָם מֵאִיר הָאָרַת הָרָצוֹן. וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְהָבִיא עִם כָּל קָרְבָּן מְנָחוֹת וּנְסָכִים שֶׁהֵם לֶחֶם וְיַיִן, שֶׁהֵם עִקַּר הָאֲכִילָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן, כִּי לֶחֶם וְיַיִן הֵם עִקַּר אֲכִילַת וּשְׁתִיַּת הָאָדָם וְעַל-כֵּן מְרֻמָּז הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת

הָאֲכִילָה בַּפָּסוּק וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבָב וְכוּ'. כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי לֶחֶם וְיַיִן הֵם עִקַּר הָאֲכִילָה שֶׁשָּׁם מֵאִיר הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֶחֶם וְיַיִן שֶׁהוֹצִיא מַלְכֵּי צֶדֶק נֶגֶד אַבְרָהָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְנָחוֹת וּנְסָכִים. וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ לְפָרָשַׁת מְרַגְּלִים וְאַחַר כָּךְ מִיָּד פָּרָשַׁת חַלָּה, כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה שֶׁהוֹצִיא מַלְכֵּי צֶדֶק לֶחֶם וְיַיִן לְאַבְרָהָם בְּעֵת שֶׁשָּׁב מִמִּלְחֶמֶת הָאַרְבָּעָה מְלָכִים, כִּי אָז רָאָה מַלְכֵּי צֶדֶק עִצָּם גְּבוּרָתוֹ וְתָקְפּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הוֹצִיא נֶגְדּוֹ לֶחֶם וְיַיִן וְכוּ' שֶׁמְּרַמֵּז עַל הָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, כִּי צְרִיכִין לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכַנַּ"ל, בְּפָרָט שֶׁאַבְרָהָם הִצִּיל אָז אֶת לוֹט שֶׁכָּל הַמִּלְחָמָה הַזֹּאת הָיְתָה בִּשְׁבִיל זֶה מֵחֲמַת שֶׁצָּפָה שֶׁמִּמֶּנּוּ יִשְׁתַּלְשֵׁל לֵדַת מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, מָצָאתִי דָּוִד עַבְדִּי וְכוּ'. וְעִקַּר הַמִּלּוּכָה דִּקְדֻשָּׁה יְזַכֶּה דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁאֲצִלּוֹ כָּל הָעֹז וְהַמֶּמְשָׁלָה דִּקְדֻשָּׁה וְעַל יָדוֹ עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כְּפִי הִתְחַזְּקוּתוֹ לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא הוֹצִיא כְּנֶגְדּוֹ לֶחֶם וְיַיִן וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְעַל-כֵּן לֶחֶם לְשׁוֹן מִלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְחַם אֶת לַחֲמִי. כִּי עִקַּר הִתְחַזְּקוּת הַמִּלְחָמָה שֶׁל הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא בְּעִנְיַן הָרָצוֹן, בִּפְרָט עַכְשָׁו בְּתִקֶּף הַגְּלוּת כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכָל הַבָּאִים מִצִּדָּהּ מִתְגַּבְּרִים מְאֹד עַד שֶׁקָּשֶׁה לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם וְלֹא נִשְׁאָר לָנוּ כִּי אִם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל מִן הָרָצוֹן בְּשׁוּם אֹפֶן אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם לְהַפִּילוֹ גַּם מֵהָרָצוֹן. אֲבָל עַל-יְדֵי הָרַבִּי הָאֱמֶת הַמֵּאִיר הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד לִבְלִי לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן כָּל מִי שֶׁחָזָק בָּזֶה וְאֵינוֹ שְׁלֵימָזְלְנִיק הוּא זוֹכֶה לְהָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמִּלְחָמָה וְכַנַּ"ל. (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הֲלָכָה ד) שֶׁעִקַּר הָעַקְשָׁנוּת בָּרָצוֹן, עַיֵּן שָׁם:

חלק לא

וְעַל-כֵּן מִצְוַת חַלָּה כְּשֶׁנּוֹתְנִין מַיִם בָּעִסָּה וּמַתְחִילִין לְגַלְגְּלָהּ, כִּי מַיִם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן מַיִם בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁפְּכוּ מַיִם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁשָּׁפְכוּ לִבָּם וְכוּ' בְּחִינַת רָצוֹן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם, שֶׁהוּא גַּם כֵּן לְשׁוֹן רָצוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְעַל-כֵּן חַלָּה אֵין לָהּ שִׁעוּר מִדְּאוֹרָיְתָא, כִּי הָאָרַת הָרָצוֹן הוּא בִּבְחִינַת אֵין שִׁעוּר, כִּי הוּא בְּחִינַת מָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם) שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּלִי שִׁעוּר וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִין

דִּקְדֻשָּׁה יְכוֹלִין לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד כַּנַּ"ל. וְזֶה נִשְׁאָר קַיָּם לְעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַגָּלוּת בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת כַּנַּ"ל, כִּי הוּא בְּחִינַת בְּלִי שִׁעוּר וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא יָכוֹל לֵילֵךְ עִם זֶה תָּמִיד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן רְצוֹנִי חָזָק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל עַל פָּסוּק מַה תַּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתָּחְפֹּץ וְכַנַּ"ל:

חלק לג

כִּי אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק וְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ וְכוּ'. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, לְפִי דַּרְכֵּנוּ לְמַדְנוּ שֶׁאֵין מַחֲזִיקִין אֶלָּא לְמֻחְזָקִין וְאֵין מְזָרְזִין אֶלָּא לְמְזֹרָזִין. וְלִכְאוֹרָה הוּא פְּלִיאָה כִּי אִם כֵּן מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה? אַךְ כְּבָר דִּבַּרְנוּ בָּזֶה בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן י לִקּוּטֵי א) וּבֶאֱמֶת הוּא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים וְהוּא מִסְתְּרֵי נִפְלָאוֹת הַבְּחִירָה שֶׁהוּא הַפֶּלֶא הַגָּדוֹל שֶׁבְּכָל פִּלְאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת כִּי בֶּאֱמֶת אֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה, אַךְ בֶּאֱמֶת כָּל הַהַתְחָלָה וְהַסּוֹף וְהָאֶמְצַע וְהַתַּכְלִית שֶׁלָּנוּ הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא הָרַבִּי הָרִאשׁוֹן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וּמִמֶּנּוּ הַהַתְחָלָה וְאֶצְלוֹ כָּל תַּכְלִיתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ, כִּי מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְהַהַתְחָלָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג כְּלָל וְאֵין לָנוּ לְהַרְהֵר בָּזֶה כְּלָל. אַיִּךְ זָכָה יְלוּד אִשָּׁה לְהַשָּׂגָה כָּזֹאת וְכוּ'. אַךְ אַחַר שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ וּלְהַמְשִׁיךְ דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה הוֹדוֹת לַקֵּל יֵשׁ לָנוּ מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל, כִּי מִנְּעוּרֵינוּ מְגַדְּלִין אוֹתָנוּ בְּקִדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַתִּינוֹק כְּשֶׁנּוֹלָד מָלִין אוֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִיָּד. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּתְחִיל לְדַבֵּר מַתְחִילִין לְדַבֵּר עִמּוֹ בַּלָּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וּלְלַמְּדוֹ תּוֹרָה וְתֵכֶף מַלְבִּישִׁין אוֹתוֹ בְּצִיצִית וְכוּ', עַל-כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ לָנוּ בַּמֶּה לְהִתְחַזֵּק בְּעֻזַּרַת ה' יִתְבָּרֵךְ וְעַל-כֵּן דִּקְדֵּק אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְאָמַר שֶׁעַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד כָּל מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל וְאֵינוֹ שְׁלֵימַזְלְנִיק יָכוֹל לְקַבֵּל הֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בְּעַצְמוֹ וְאָז יְחַזְּקוּ אוֹתוֹ יוֹתֵר עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כָּל מַה שֶּׁחָזָק יוֹתֵר יָכוֹל לְקַבֵּל הֶאָרַת הָרָצוֹן יוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁהָרָצוֹן מִתְפַּשֵּׁט וּמִתְגַּדֵּל יוֹתֵר הוּא חָזָק בְּיוֹתֵר וְכוּ' וְהַהַתְחָלָה אִי אֶפְשָׁר לֵידַע. אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַהַתְחָלָה שֶׁלָּנוּ הוּא מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וּמִצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וְכַנַּ"ל, כִּי אֵין מְחַזְּקִין אֶלָּא לְמֻחְזָקִין וְכוּ' וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק בְּעַצְמוֹ הַרְבֵּה וְלֹא יִהְיֶה שְׁלֵימַזְלְנִיק, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לוֹ בְּוַדַּאי בְּחִירָה בְּכָל דּוֹר וּבְכָל יוֹם כְּפִי הָאָדָם וּכְפִי הַזְּמַן וּכְפִי הַהַרְפַּתְקָאוֹת וְהַמַּאֲרָעוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּשְׁאַר לוֹ בְּחִירָה, כִּי לֹא נִבְרָא בָּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. אַךְ

מִי שֶׁחָזָק בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְהִתְחַזֵּק בְּרָצוֹן חָפְשִׁי לְעוֹלָם. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לִסְתֹּר בְּשׁוּם אֹפֶן בְּשׁוּם מְנִיעָה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק בְּרָצוֹן חָזָק אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְזֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל, מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה וְכוּ'. וְהִקְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְכִי יִרְאָה מִלְּתָא זוּטְרָתָא הִיא? אֵין לְגַבֵּי מֹשֶׁה מִלְּתָא זוּטְרָתִי. וְהָעִנְיָן תָּמוּהַּ כִּי מַה הוֹעִילוּ בְּתֵרוּצָם שֶׁתֵּרְצוּ לְגַבֵּי מֹשֶׁה מִלְּתָא זוּטְרָתִי. עֲדַיִן קָשֶׁה עַל שֶׁאָמַר מַה ה' שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ וְכוּ'. הֲלֹא יִרְאָה לָאו מִלְּתָא זוּטְרָתִי הִיא אֲצָלֵנוּ וּמַה יּוֹעִיל לָנוּ מַה שֶּׁאָצְלוֹ הִיא מִלְּתָא זוּטְרָתִי הֲלֹא אֲצָלֵנוּ לָאו מִלְּתָא זוּטְרָתִי הִיא? אַךְ בְּפָסוּק זֶה מְרֻמָּז הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מָ"ה, בְּחִינַת מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם. וּכְבָר כָּתַבְנוּ שֶׁהָאֲרַת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) יָכוֹל כָּל אָדָם לִזְכּוֹת בְּקַל, כִּי הָרָצוֹן חָפְשִׁי לְעוֹלָם רַק שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בְּחִינַת אִישׁ חַיִל וְכוּ'. וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה כִּי אֵין מְחַזְּקִין וְכוּ'. אַךְ מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, אַךְ הָעִקָּר מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הוּא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג מֵהֵיכָן הִתְחִילוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל. אֲבָל אָנוּ כְּבָר יֵשׁ לָנוּ יְסוֹד חָזָק מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יָגַע מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכָל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בִּיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת כְּאֵלֶּה עַד שֶׁהִמְשִׁיכוּ הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הָאֲרַת הָרָצוֹן וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה וְכוּ' וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה יָכוֹל לְהִתְחַזֵּק בְּקַל עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהֵאִירוּ לָנוּ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים לְהָאֲרַת הָרָצוֹן וְכָל מַה שֶּׁהָרָצוֹן מִתְגַּדֵּל יוֹתֵר עַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַזֵּק יוֹתֵר כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן מֹשֶׁה שִׁפֵּיר קָאָמַר וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ וְכוּ'. וְעַתָּה דַּיְקָא, פֵּרוּשׁ אַחַר שֶׁכְּבָר יָגַעְתִּי אֲנִכִי בִּיגִיעוֹת כָּאֵלֶּה בִּשְׁבִילְכֶם, כְּמוֹ שֶׁדִּבֵּר הַרְבֵּה בָּפָרָשִׁיּוֹת הַקּוֹדְמִים מִתְּחִלַּת אֵלֶּה הַדְּבָרִים, מֵעֹצֶם הַיְגִיעוֹת וְהַתְּלָאוֹת שֶׁסָּבַל בִּשְׁבִילָם, שֶׁהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם, וְנָתַן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם דַּעַת קָדוֹשׁ כָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבּוֹ וְכוּ' חָטְאוּ בָּעֵגֶל וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם עַד שֶׁנִּתְרַצָּה לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְכוּ'. וּמֵאַחַר שֶׁאָנֹכִי טָרַחְתִּי וְיָגַעְתִּי בִּשְׁבִילְכֶם כָּל כָּךְ, וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל. 'וְעַתָּה' דַּיְקָא, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר אָנֹכִי בָּעוֹלָם, עַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה שֶׁהִיא מִלְּתָא זוּטְרָתִי לְגַבַּי, וְאִם אֶצְלְכֶם אֵינָהּ מִלְּתָא זוּטְרָתִי מִצַּד גַּשְׁמִיּוּתְכֶם, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאֶצְלִי הִיא מִלְּתָא זוּטְרָתִי וַאֲנִי כְּבָר הִתְחַלְתִּי בִּשְׁבִלְכֶם כְּבָר יֵשׁ לָכֶם יְסוֹד חָזָק וְהַתְחָלָה טוֹבָה וְתוּכְלוּ לְהִתְחַזֵּק עַל יָדִי. מֵאַחַר שֶׁתִּהְיוּ חֲזָקִים תִּזְכּוּ לְרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מָ"ה, בְּחִינַת יִרְאָה וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הַיִּרְאָה מִלְּתָא זוּטְרָתִי גַּם אֶצְלְכֶם מֵאַחַר שֶׁאֶצְלִי הִיא מִלְּתָא זוּטְרָתִי, כִּי עַל יָדִי תּוּכְלוּ הַכֹּל לִזְכּוֹת לְיִרְאָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי הָרָצוֹן

שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הִתְחַזְּקוּת וְכוּ' שֶׁתְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי כְּבָר יֵשׁ לָכֶם יְסוֹד חָזָק לְהַתְחִיל מֵאַחַר שֶׁכְּבָר זָכִיתִי לְמָה שֶׁזָּכִיתִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָכֶם לְהַשִּׂיג כְּלָל מֵהֵיכָן הָיָה הַתְחָלָתִי. אֲבָל אַתֶּם כְּבָר יֵשׁ לָכֶם הַתְחָלָה חֲזָקָה וְעַל-כֵּן בְּקַל תּוּכְלוּ לִזְכּוֹת לְכָל טוּב עַל יְדֵי וְכַנַּ"ל:

הלכות בכור בהמה טהורה

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לְחֲבַקּוּק" בְּסִימָן יט הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה א:

כִּי כָּל הַדְּבָרִים הַמְּתָרִים כְּגוֹן בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת וּשְׁאָר דְּבָרִים הַמְּתָרִים הֵם מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת לָשׁוֹן תַּרְגּוּם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין תִּקּוּן וּבֵרוּר עַל-יְדֵי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִים אוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה לִבְחִינַת לָשׁוֹן קֹדֶשׁ. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנָם וּבֵרוּרָם הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַקָּדֹשׁ שֶׁל הַבְּרָכָה שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר קֹדֶם שֶׁנֶּהֱנִין מִמֶּנּוּ, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לָשׁוֹן קֹדֶשׁ שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַדָּבָר הַמֻּתָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת לָשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה וְנִתְבָּרֵר הַטּוֹב שֶׁבַּדָּבָר הַנֶּאֱכָל שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם וְעוֹלֶה בִּשְׁלֵמוּת לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְזֶהוּ תִּקּוּנוֹ. וְעַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ בְּיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי דִּבּוּרוֹ לַעֲשׂוֹת מֵהֶתֵּר קֹדֶשׁ כְּגוֹן לְהַקְדִּישׁ בְּהֵמָה לְקָרְבָּן וַאֲזַי נִתְקַדְּשָׁה קְדֻשַּׁת הַגּוּף, כִּי הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי יִשְׂרָאֵל זְכוּ לְלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַבְּהֵמָה מֵחֹל לְקֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הַלָּשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדָּבָר הַמֻּתָּר לִבְחִינַת לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי דִּבּוּרוֹ שֶׁאוֹמֵר קֹדֶשׁ וַאֲזַי נִתְקַדְּשָׁה הַבְּהֵמָה אוֹ כַּיּוֹצֵא קְדֻשַּׁת הַגּוּף וְאָסוּרָה בַּהֲנָאָה לְאָדָם רַק לְהַעֲלוֹתָהּ לְגָבֹהַּ. כִּי הַבְּהֵמָה בְּעַצְמָהּ נַעֲשָׂה קֹדֶשׁ בִּבְחִינַת לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן אֵין בָּהּ שׁוּם הֶתֵּר הֲנָאָה וַאֲכִילָה, כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה הִיא כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הַחַי הַנֶּאֱכָל, אֲבָל בְּלֹא זֶה לֹא הֻתַּר לַהֲרֹג נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ. וְעַל-כֵּן קֹדֶם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא הֻתַּר לוֹ לַהֲרֹג בְּהֵמָה וּלְאָכְלָהּ, כִּי לֹא הָיוּ צְרִיכִין תִּקּוּן אָז, רַק אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת אָז אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִתְחִיל הַתִּקּוּן בִּימֵי נֹחַ אַחַר הַמַּבּוּל אָז הֻתַּר לוֹ לַהֲרֹג בְּהֵמָה וּלְאָכְלָהּ כְּדֵי לְתַקְּנָהּ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנַּעֲשֵׂית הַבְּהֵמָה קֹדֶשׁ בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֵין בָּהּ הֶתֵּר כִּי אִם לְהַעֲלוֹתָהּ לְגָבֹהַּ. כְּמוֹ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹלִים בִּבְחִינַת קָרְבָּן לַה' יִתְבָּרֵךְ. וַאֲפִלּוּ מַה שֶּׁהַכֹּהֲנִים וְהַבְּעָלִים אוֹכְלִים מִקְּצָת קָרְבָּנוֹת הוּא רַק מַה שֶּׁזְּכוּ מִשֶּׁלְהֶן גָּבֹהַּ, כִּי הַקָּרְבָּן שֶׁהוּא קֹדֶשׁ אֵין רָאוּי כִּי אִם לְגָבֹהַּ כַּנַּ"ל. וְהַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם יוֹתֵר קְדוֹשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ. וְעַל-כֵּן זוֹכִים לְבִרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא דִּוּקָא בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הֲלָכָה א

עַל-כֵּן זוֹכִים מִשֻּׁלְחָן גְּבוֹהַּ לֶאֱכֹל קֹדֶשׁ. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי הַבְּכוֹר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט), אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ. וּמַלְכוּת פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר קָדוֹשׁ קְדֻשַּׁת הַגּוּף מִבֶּטֶן, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, כִּי הוּא רֹאשׁוֹן לְכָל הַנּוֹלָדִים אַחַר כָּךְ וְכָלוּל מִכֻּלָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים מִמֶּנּוּ, כִּי הָעוֹלָם נִבְרָא עַל-יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שָׂפָה אַחַת. בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וְאַחַר כָּךְ בָּלַל ה' שִׂפַת וְכוּ' וּמִשָּׁם הֱפִיצָם. נִמְצָא שֶׁלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּכוֹר וְרֹאשׁוֹן לְכֻלָּם וְכָלוּל מִכֻּלָּם. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר מַעֲצְמוֹ קָדוֹשׁ בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְשַׁיָּךְ לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, וְה' יִתְבָּרַךְ זָכָה אוֹתוֹ לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן זוֹכֶה לְקֹדֶשׁ כַּנַּ"ל, וּבִפְרָט בִּבְכוֹר כִּי הֵם זָכוּ לִקְדֻשַּׁת הַבְּכוֹרָה תַּחַת הַבְּכוֹרִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת פִּדְיוֹן בְּכוֹר א:

פרק ב

חלק א

ענין קְדֻשַּׁת בְּכוֹר שֶׁצְּרִיכִין לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'וַיְהִי מִקֵּץ' הַמַּתְחִיל, כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם סִימָן נד) . וְעִקַּר הַזִּכָּרוֹן הוּא לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּבְסוֹף הַמַּאֲמָר מְבֹאָר שָׁם שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר הַמּוֹחַ וְהַזִּכָּרוֹן מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. וְעַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע שֶׁהוּא מוֹצִיא דִּבָּה הוּא כְּסִיל. הוּא נוֹפֵל מִדַּעַת וְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה לְאַהֲבַת הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהֵם אַהֲבַת הַמְדַמֶּה וְכוּ'. וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָד בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁהוּא מְבֻרָּר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה מִבְּחִינַת עַצְבוּת רוּחַ עַל-יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן וְכוּ', כִּי הַכְּלִי הִיא הִתְאַסְּפוּת הָרוּחַ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה נֶקֶב בִּכְלִי אֵינוֹ יָכוֹל לְנַגֵּן, כִּי אָזַי הוּא בִּבְחִינַת כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל וְכוּ' וַאֲזַי תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מְצָוַת בְּכוֹר שֶׁצְּרִיכִין לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן, כִּי הַבְּכוֹר הוּא רֵאשִׁית בְּחִינַת דַּעַת שֶׁזֶּה בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, כִּי פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה שֶׁל תְּפִלִּין הִיא קְדֻשַּׁת בְּכוֹר. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְדַבְּקִים מַחֲשַׁבְתָּם תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי עַל-כֵּן הֵם נִקְרָאִים בִּבְחִינַת בְּכוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. כִּי בְּכוֹר זֶה בְּחִינַת דַּעַת בִּבְחִינַת תְּפִלִּין בִּבְחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא לְאִדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל, כִּי עָלְמָא דְּאָתֵי הוּא בִּבְחִינַת בְּכוֹר שֶׁהוּא

רֵאשִׁית, כִּי עוֹלָם הַבָּא קָדַם לָעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁהַבְּכוֹר הוּא בִּבְחִינַת דַּעַת וְזִכָּרוֹן הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְשָׁמְרוֹ מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה כֹּחַ הַבַּהֲמִיוּת, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן וְהַדַּעַת הַנַּ"ל מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן אֶת הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת וְקַמַּץ הַכֹּהֵן הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הֵפֶךְ אַהֲבַת הַמְדַמִּיוּת אַהֲבַת הַבַּהֲמִיוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן, עַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹמְרִין אֶת הַזִּכָּרוֹן וְהַדַּעַת מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה מִכֹּחַ הַבַּהֲמִיוּת, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן צָרִיךְ לְהַקְרִיב הַבְּכוֹר לְקָרְבָּן, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמְדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קָרְבָּן שֶׁעַל יָדוֹ מַעֲלִין וּמְבָרְרִין רוּחַ הָאָדָם מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת אָדָם כִּי יַקְרִיב בָּכֶם קָרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה (וַיִּקְרָא א). שֶׁזֶּה בְּחִינַת נִגּוּן שֶׁמְּתַקֵּן אֶת הַמְדַמֶּה עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה, הַיְנוּ רוּחַ הָאָדָם מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה. וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. שֶׁבֵּרוּר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה וְכוּ' וְרוּחַ הַבְּהֵמָה וְכוּ'. הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת הַקְרָבַת הַקָּרְבָּן הָיוּ הַלְוִיִּים מְנַגְּנִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן נִמְצָא שֶׁהַקָּרְבָּן הוּא בִּבְחִינַת יָד, בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת נִגּוּן הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ מְבָרְרִין הָרוּחַ הַטּוֹבָה וְכוּ' וּמַכְנִיעִין אֶת הַמְדַמֶּה, כִּי הַמִּקְרָא וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מִשְׁלַח יֶדְכֶם הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הוּא קָאֵי עַל קָרְבָּנוֹת שֶׁמְּבִיאִין בָּרֶגֶל שֶׁהֵם עִקַּר הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, אֵין שִׂמְחָה אֶלָּא בְּבָשַׂר שְׁלָמִים. כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה בְּחִינַת וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מִשְׁלַח יֶדְכֶם, בְּחִינַת נִגּוּן שֶׁעַל יָדָם מְבָרְרִין הָרוּחַ טוֹבָה רוּחַ הָאָדָם בְּחִינַת דַּעַת מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה מִכֹּחַ הַבַּהֲמִיוּת כֹּחַ הַמְדַמֶּה עַל-כֵּן נוֹתְנִין אוֹתוֹ לַכֹּהֵן שֶׁהוּא אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה וְהוּא מְתַקְּנוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמַּקְרִיבוֹ לְקָרְבָּן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרֵר וְנִתְתַּקֵּן כֹּחַ הַמְדַמֶּה בִּבְחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי נִגּוּן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִין בִּשְׁבִיל זֶה לְתַקֵּן כֹּחַ הַמְדַמֶּה כֹּחַ הַבַּהֲמִיוּת לְבָרְרוֹ וּלְתַקְּנוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ לִבְחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן וְזֶה בְּחִינַת סְמִיכָה בְּיָד עַל הַקָּרְבָּנוֹת. 'בְּיָד' דַּיְקָא. שֶׁשָּׁם פְּקִדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת. וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַיָּד בִּבְחִינַת וְנִגַּן בְּיָדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְתָבִין כָּל זֶה:

חלק ג

וְעַל-כֵּן כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא תַקְרִיבוּ, כִּי הַמּוּם הוּא חִסָּרוֹן וּכְשֶׁיֵּשׁ חִסָּרוֹן וְנֶקֶב בַּכְּלִי אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה, כִּי אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל, בְּחִינַת תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר אוֹ שְׁאָר קָרְבָּן שֶׁצְּרִיכִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּקְרִיבִין אוֹתוֹ לְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה.

שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַקְּרָבָן עַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם בְּלִי שׁוּם מוּם וְחִסָּרוֹן כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְבָרְרוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל שֶׁלֹּא יָשׁוּב וְיִתְגַּבֵּר הַמְדַמֶּה חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ מַה שֶּׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם שֶׁמּוֹצִיא דִּבָּה הוּא כְּסִיל וְנוֹפֵל מֵאַהֲבַת קְדֻשּׁוֹת לְאַהֲבַת הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי מוֹצִיא דִּבָּה הוּא בַּעַל מוּם, כִּי כָּל הַפּוֹסֵל בְּמוּמוֹ פּוֹסֵל, וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁהוּא בַּעַל מוּם אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה וְכוּ' בִּבְחִינַת כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן מוֹצִיא דִּבָּה שֶׁהוּא בַּעַל מוּם הוּא כְּסִיל כַּנַּ"ל וְהָבֵן. גַּם זֶה הַמְקָרֵא כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ נֶאֱמַר עַל בַּעַל לְשׁוֹן הָרַע שֶׁמְּדַבֵּר הַרְבֵּה וּמְגַלֶּה מוּם חֲבֵרוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה מוּמוֹ. וְעַל-כֵּן הוּא כְּסִיל, כִּי הוּא בִּבְחִינַת כְּלִי שָׁבוּר וּפָגוּם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְנַגֵּן עָלָיו וְאֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע עַל-יְדֵי כְּלִי כָּזוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק ד

וְעַל-כֵּן הַבָּכוֹר אָסוּר בְּגִזָּה וַעֲבוֹדָה, כִּי גִּזָּה וַעֲבוֹדָה הוּא עוֹבְדִין דְּחֹל, בְּחִינַת עֲבֹדוּת וַעֲבֹדוּת זֶה בְּחִינַת עֲצִבוּת רוּחַ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר תִּקּוּן הַבָּכוֹר וְהַקְרָבָן הוּא לְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מֵעֲצִבוּת רוּחַ שֶׁהוּא רוּחַ נְכֵאָה רוּחַ רָעָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַבָּכוֹר וְהַקְרָבָן אָסוּר בְּכָל מִינֵי עֲבֹדוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצִבוּת רוּחַ, כִּי צְרִיכִין לְבָרְרוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִבְּחִינַת עֲצִבוּת רוּחַ לִבְחִינַת רוּחַ טוֹבָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַמְדַמֶּה לְהַעֲלוֹתוֹ לִבְחִינַת אַהֲבָה קְדוֹשָׁה בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל:

גַּם הַבָּכוֹר הוּא בִּבְחִינוֹת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וְעַל-כֵּן אָסוּר בְּעוֹבְדִין דְּחֹל:

חלק ה

וְגַם זֶהוּ בְּחִינַת חֲמִשָּׁה שִׁקָלִים כֶּסֶף שֶׁפּוֹדִין בָּהֶם בְּכוֹר אָדָם, כִּי אֵצֶל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ עִקַּר בֵּרוּר וְתִקּוּן הַמְדַמֶּה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּתַקֵּן אֶת הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר אַשְׁרֵי הָעָם לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה (סִימָן יג) שֶׁתִּקּוּן הַמָּמוֹן, דְּהַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְשָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ הוּא בְּחִינַת נְגוּנָא דְּלֵוַאי, בְּחִינַת שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה. נִמְצָא שֶׁתִּקּוּן הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת נְגוּן וְעַל-יְדֵי נְגוּן נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַבָּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזְכָּרוֹן שֶׁצְּרִיכִין לְשָׁמְרוֹ מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן שֶׁהוּא אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה הֵפֶךְ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן פִּדְיוֹנוֹ עַל-יְדֵי מָמוֹן, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן מָמוֹנוֹ לַכֹּהֵן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַן מָמוֹנוֹ וְתִקּוּן הַמָּמוֹן זֶה בְּחִינַת נְגוּן כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי הַנְּגוּן נִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה וְזוֹכִין לְאַהֲבוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּהֵן וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לַכֹּהֵן דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הַמָּמוֹן הוּא מְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה הַמְעֹרָב בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן, כִּי שָׁם בַּמָּמוֹן מְלֻבָּשִׁין כַּמָּה וְכַמָּה

נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת וְגַם שָׁם בַּמָּמוֹן עִקַּר אֲחִיזַת הָעַצְבוּת רוּחַ שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בַּמָּמוֹן בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֵּאָכֶלְנָּה (בְּרֵאשִׁית ג) שֶׁהוּא עַצְבוּת הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה וְעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן מָמוֹנוֹ לַכֹּהֵן שֶׁהוּא אַהֲבָה דְּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְבָּרֵר הַמָּמוֹן וַאֲזַי נִתְתַּקֵּן הַמַּדְמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִפְדֶּה הַבְּכוֹר וְנִתְתַּקֵּן, כִּי עִקַּר פִּדְיוֹן וְתִקּוּן הַבְּכוֹר הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמַּדְמֶּה, כִּי הַבְּכוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת זִכְרוֹן, צְרִיכִין לְשָׁמְרוֹ מִכֹּחַ הַמַּדְמֶּה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים כְּנֶגֶד ה' הַדַּעַת בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת הֵפֶךְ הַמַּדְמֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים כֶּסֶף, כִּי מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא, הַיְנוּ תִּקּוּן הַדַּעַת עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּהֵן יָמִין. וְזֶהוּ שְׁקָלִים בְּחִינַת נִגּוּן, בְּחִינַת מִשְׁקַל הַשִּׁיר, כִּי צְרִיכִין לְנַגֵּן בְּמִשְׁקָל לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בַּנְּגִינָה כְּפִי הַמִּשְׁקָל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבְּרוּר, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר נוֹהֵג בִּזְכָרִים לְבַד בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

תִּקּוּן הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת נִגּוּן כַּנַּ"ל, בְּחִינַת יָד הַנַּ"ל, בְּחִינַת יְגִיעַ כַּפּוֹ, בְּחִינַת וּשְׂמַחְתָּם בְּכָל מִשְׁלַח יֶדְכֶם שֶׁפֵּרוּשׁוֹ כְּפִי הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן אֲשֶׁר חָנָנוֹ ה' שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לְבָרְרוֹ וּלְתַקְּנוֹ עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמֵּבִיא בָּרֶגֶל מִיגִיעַ כַּפּוֹ וְהָבֵן הֵיטֵב:

פרק ג

חלק א

כָּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַה' אֱלֹקֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכוֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז וְכוּ':

חלק ב

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר תִּקְעוּ ב בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ה, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל כִּי הָעִקָּר הוּא הֶאֱמוּנָה וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה תָּמִיד וּלְזָכוֹת לֶאֱמוּנָה צְרִיכִין לַחְתֹּר וְלִמְצֹא הַמַּיִם שֶׁמִּשָּׁם גְּדֵלָה הֶאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', בְּחִינַת צָעָק לִבָּם אֶל ה'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין עֲצוּת בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ וְעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֵלָה הֶאֱמוּנָה וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהֶדֶר נְהוֹרָא וְכוּ'. וְלִדְלוּת וּלְגַלּוּת הַמַּיִם הַנַּ"ל, לָזֶה צְרִיכִין אִישׁ תְּבוּנוֹת וְאִישׁ תְּבוּנוֹת הוּא כְּשֶׁמְּצַחְצֵחַ הַנִּשְׁמָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה שֶׁהִיא בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים. וּמֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַגֵּרִים נַעֲשׂוּ מִלְּקִיטַת נְפִילַת הֶאֱמוּנָה עַל-כֵּן הֵם מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי הֵם מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹטְלִין חֶרֶב הַגַּאֲוָה הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם תַּאֲוַת נְאוּף וְכוּ' וּלְהַנָּצֵל מִזֶּה הוּא עַל-יְדֵי מְגִנֵּי הַדּוֹר שֶׁהֵם

מְגִנִּים עָלֵינוּ וּמַצִּילִין אוֹתָנוּ מִתַּאֲוַת נְאוּף, כִּי הֵם מַכְנִיעִין הַחוֹתָם דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַגַּאֲוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין תַּאֲוַת נְאוּף וּמַעֲלִין וּמְבָרְרִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ וְכוּ' בְּחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת בֹּא, קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכוּ'. וְזֹאת הַפָּרָשָׁה הִיא פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי קְדֻשַּׁת בְּכוֹרִים זֶה בְּחִינַת שֶׁמַּעֲלִין וּמְבָרְרִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הוּא שֶׁיְּסַלֵּק דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ לְגַמְרֵי וְיִשָּׂא עֵצְמוֹ כִּבְהֵמָה וְיֵאָמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקִים בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְבַד, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בְּמָה שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין, כִּי בְּמַה שֶׁמְּבִינִים בַּשֵּׂכֶל אֵין שַׁיָּךְ אֱמוּנָה וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. עַל-כֵּן עִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא בִּבְחִינַת וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ, בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בְּנֵי אָדָם שֶׁעָרוּמִים בְּדַעַת כְּאָדָם הָרִאשׁוֹן וּמְשִׁימִים עַצְמָן כִּבְהֵמָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה חָכָם מִכָּל אָדָם. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָמַר, כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. עַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם לְחַיִּים נִצְחִיִּים אֲמִתִּיִּים צָרִיךְ לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ לְגַמְרֵי וְלִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד. וְזֶה עִקַּר הַחָכְמָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל הַחָכְמוֹת, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי כְּשֶׁיִּהְיֶה חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ לְבַד יָמִים וּשְׁנִים בְּלִי שֵׂכֶל וְחָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת כְּלָל בְּמֹחוֹ אֲזַי בְּוַדַּאי יִזְכֶּה בִּרְבוֹת הַיָּמִים לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין הַשָּׂגוֹת וְחָכְמוֹת אֱלֹקוּת אֲמִתִּיּוֹת מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲמִיד זֹאת לְנֶסְיוֹן רַק יִתְהַלֵּךְ בִּתְמִימוּת וּבְפִשְׁיטוּת בֶּאֱמוּנָה יְשָׁרָה בֶּאֱמֶת. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה שֶׁיְּשִׁישִׂים עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה שֶׁאֵין לָהּ שׂוּם דַּעַת, אַךְ צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מֵאֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר. וְזֶה בְּחִינַת בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת וּבְהֵמוֹת טְמֵאוֹת שֶׁהִזְהִירָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ"ל, אַךְ אֱמוּנָה יְשָׁרָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת. וֶאֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת הֵם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת טְמֵאוֹת וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה אֲבוֹת הָעוֹלָם רוֹעֵי מִקְנֶה. וְנִקְרָאִים שִׁבְעָה רוֹעִים, 'רוֹעִים' דַּיְקָא, כִּי הָאָבוֹת הָרִאשׁוֹנִים כָּל עֲבוֹדָתָם הָיָה לְגַלּוֹת אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים. וְהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְגַלּוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן חָפַר בְּאֵרוֹת

מַיִם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁחָפַר וְחָתַר וְגִלָּה עֲמֻקָּא דְּבֵירָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעִקַּר גְּדִילָתָהּ מֵעֲמֻקָּא דְּבֵירָא. מִבְּחִינַת הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים וְכוּ', בְּחִינַת מְמַעֲמְקִים קְרָאתִיךְ ה' כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי חֲפִירַת הַבְּאֵרוֹת מַיִם שֶׁחָפַר אַבְרָהָם עַל-יְדֵי-זֶה גִּלָּה הַמַּיִם שֶׁמִּמֶּשֶׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִתְנַגְּדוּ תָּמִיד הָעַכּוּ"ם וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְסָתֹם הַבְּאֵרוֹת שֶׁל אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים וְכוּ'. וְיִצְחָק חְזַר וַחֲפָרָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם וְכוּ'. וְכֵן בְּיַעֲקֹב כְּתִיב, וַיְגַל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל-פִּי הַבְּאֵר. וְכֵן בְּמֹשֶׁה כְּתִיב, וַיֹּשֶׁב עַל הַבְּאֵר. כִּי כֻּלָּם עָסְקוּ וְטָרְחוּ בָּזֶה לְגַלּוֹת וְלַחְתֹּר הַבְּאֵר מַיִם חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁגְּדֻלָּתָהּ מִשָּׁם מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן מֻחֲמַת שֶׁהָאבוֹת זָכוּ לְהוֹצִיא וּלְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּקְרֵאת בְּאֵר מַיִם חַיִּים כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן כֻּלָּם הָיוּ רוֹעֵי בְּהֵמוֹת, כִּי הָיוּ עוֹסְקִים לִרְעוֹת בְּהֵמוֹת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ מְבָרְרִים וּמְזַכְּכִים אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה הֶעְבֵּר הַדַּעַת כַּנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הָאֱמוּנָה בְּרוּרָה לְבָרֵר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מֵאֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת, מֵאֱמוּנוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל. וְעַל-כֵּן נִזְדַּמֵּן לָהֶם זִוּוּגָם עַל הַבְּאֵר, כִּי אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן מָצְאוּ זִוּוּגָם עַל הַבְּאֵר מַיִם שֶׁמִּשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת זִוּוּגָם בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּתְחַבֵּר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה בְּמַיִם, כִּי בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁרְשָׁן מִבְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁנִּקְרֵאת אִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּנַּ"ל צְרִיכִין לִטְבֹּל בְּמַיִם כְּדֵי שֶׁתִּתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁגְּדִילָתָהּ מִשָּׁם מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים וְאָז נִטְהָרִין בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל מִדָּם נִדּוּת שֶׁהֵם זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת אֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת וּכְפִירוֹת, כִּי עִקַּר גִּדּוּל הָאֱמוּנָה הוּא מִבְּחִינַת בְּאֵר מַיִם חַיִּים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טְבִילַת מִקְוֶה מַיִם שֶׁל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִקְוֶה מַיִם מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל מִינֵי טֻמְאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל מִינֵי טֻמְאוֹת כֻּלָּן נִמְשָׁכִין מִכְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַטֻּמְאָה וְהַזֶּהֱמָא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִכְנִיס כְּפִירוֹת בָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַטֻּמְאוֹת בָּאִים עַל-יְדֵי הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁנִּקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמִּקְוֶה מַיִם שֶׁמִּשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַחֲזוֹר וּלְהוֹצִיא וּלְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת וְנִטְהָרִין מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם. כִּי מַיִם טְהוֹרִים הֵם בִּבְחִינַת מֵי הַמִּקְוֶה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵעֲמֻקָּא דְּבֵירָא מִבְּחִינַת בְּאֵר מַיִם חַיִּים, מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאָז כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַכְּפִירוֹת וְכָל הָאֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת וְנִטְהָרִין מִכָּל טֻמְאוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶם כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן הַבְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה לַכֹּהֵן, כִּי צְרִיכִין לְבָרֵר אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ שֶׁנִּתְאַחֵז בָּהּ בְּעֵת נְפִילָתָהּ, לְבָרְרָהּ מִשָּׁם וּלְהַעֲלוֹתָהּ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַבְּכוֹר בְּהֵמָה לַכֹּהֵן שֶׁהוּא קָדוֹשׁ לַאלֹקָיו, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ שֶׁנִּתְאַחֵז בְּכָל הַהוֹלָדוֹת מֵהֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בָּזֶה כִּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הַהוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה, דְּהַיְנוּ הַבְּכוֹר לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין אוֹתוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה. בְּחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁהוּא הַכֹּהֵן שֶׁנִּקְרָא קָדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קָדוֹשׁ הוּא לֵאלֹקָיו. וְהוּא מַקְרִיב אֶת הַבְּכוֹר עַל הַמִּזְבֵּחַ לְקָרְבָּן וְעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין וּמְבָרְרִין הַבְּהֵמָה שֶׁהִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה'. וְהָעִקָּר הוּא הַבְּכוֹר שֶׁהוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה, כִּי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַהַתְחָלָה. וְכָל זֶה זָכוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז נִצְטַוּוּ תֵּכֶף עַל קְדֻשַּׁת בְּכוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכוּ'. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה שֶׁאָז נִתְגַּלָּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְעֵין כֹּל עַל-יְדֵי הַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה אָז ה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱמוּנַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּכָל מַכָּה וּמַכָּה, לְמַעַן תֵּדַע כִּי לַה' הָאָרֶץ וְכוּ', וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה. וְעַל-כֵּן אָז נִתְקַדְּשׁוּ בְּכוֹרוֹת שֶׁהָיוּ בְּחִינַת בֵּרוּר הָאֱמוּנָה לְהַעֲלוֹתָהּ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר כָּל הַהוֹלָדוֹת הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת אִשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה. וּכְמוֹ שֶׁבְּנִשְׁמִיּוּת אִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד שׁוּם הוֹלָדָה בְּלִי חִבּוּר זָכָר וּנְקֵבָה, כְּמוֹ כֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל לְהוֹלִיד שׁוּם הוֹלָדָה טוֹבָה לְתִקּוּן הָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר הַדַּעַת עִם הָאֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְיַחֲדִין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וּמֵי שֶׁמַּפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם הַדַּעַת מִן הָאֱמוּנָה הוּא נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף שֶׁמַּפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְזֶהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת נָאוּף, בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ מְזוֹבוֹ בְּחִינַת מוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה שֶׁמּוֹצִיא טִפֵּי הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל בְּלִי חִבּוּר בַּת זוּגוֹ שֶׁהִוא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. שֶׁמִּזֶּה נוֹלְדִין מַזִּיקֵי עָלְמָא חַס וְשָׁלוֹם כַּיָּדוּעַ כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁמְּגַלֶּה וּמוֹלִיד אֵיזֶה שֵׂכֶל מַדָּעְתּוֹ בְּלִי הִתְחַבְּרוּת הָאֱמוּנָה זֶה הַשֵּׂכֶל הוּא בְּחִינַת מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהוּא מַזִּיק מְאֹד לְהָעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכִין כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת שֶׁמַּחֲרִיבִין הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם שֶׁאָז נִתְגַּלָּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, עַל-כֵּן אָז נִתְקַדֵּשׁ בְּחִינַת הַהוֹלָדָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹרוֹת שֶׁהֵם הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הָאֱמוּנָה, כִּי כָּל הַהוֹלָדוֹת הֵם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אָז מֵתוּ בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וּבְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל נִתְקַדְּשׁוּ לַה', כִּי בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם זֶה בְּחִינַת הַהוֹלָדָה הַנִּמְשֶׁכֶת מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים וּבְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת הַהוֹלָדָה הַנִּמְשֶׁכֶת מֵאֱמוּנָה דִּקְדֻשָּׁה. וְאָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלָּה וְנִתְחַזְּקָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָז נִתְקַדֵּשׁ הַהוֹלָדָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִן הָאֱמוּנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹרוֹת פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַהַתְחָלָה, דְּהַיְנוּ הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּפְתְּחָה וְנִתְגַּלָּה הָאֱמוּנָה עַד שֶׁמּוֹלִידָה וּמוֹצִיאָה הַוְּלָדוֹת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הַבְּכוֹרוֹת לִתְּנָם לַה' כִּדְי לְבָרְרָם מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁנֶּאֱחַז בְּכָל הַהוֹלָדוֹת מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֵן בָּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי, לְבָרְרָם מִזֶּה וּלְהַעֲלוֹתָם לְבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' וַאֲזַי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין אָז בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי קְדֻשׁוֹת בְּכוֹרוֹת נַעֲשִׂין תְּפִלִּין, כִּי זֹאת הַפָּרָשָׁה קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר הוּא פָּרָשָׁה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי קְדֻשַּׁת בְּכוֹרוֹת הִיא תְּפִלִּין מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין וּמְזַכְּכִין הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְּדֻשָּׁה וּמְבָרְרִין אוֹתָהּ מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ. לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין. נִמְצָא שֶׁקְּדֻשׁוֹת בְּכוֹרוֹת הוּא בְּעֻמָּתוֹ בְּחִינַת תְּפִלִּין. וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַשְּׁתֵּי פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁל קְדֻשׁוֹת בְּכוֹרוֹת שֶׁהֵם 'קַדֶּשׁ' 'וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ' הֵם הַפָּרָשִׁיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּפִלִּין כַּנַ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בְּנֵי אַהֲרֹן. וְאַהֲרֹן זָכָה לַכְּהֻנָּה בִּשְׂכַר וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי הִנֵּה הוּא יֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה אַהֲרֹן לַכְּהֻנָּה, כִּי כָּל עֲבוֹדוֹת הַכֹּהֵן בַּקְּרָבָנוֹת הוּא בְּחִינָה הַנַ"ל. שֶׁמַּעֲלֶה וּמְבָרֵר מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּלַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מִבְּהֵמוֹת שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמַּקְרִיבִין הַבְּהֵמָה לְקָרְבָּן עַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּהֵמָה מִבְּחִינַת אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל, כִּי כָּל בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִן הַקְּלִפּוֹת הַנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת כַּיָּדוּעַ, כָּל זֶה הִיא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנַּ"ל מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן, כִּי אַהֲרֹן זָכָה לָזֶה עַל-יְדֵי שֶׁיָּצָא לִקְרַאת מֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה וְלֹא נִתְקַנֵּא עַל גְּדֻלַּת אָחִיו אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וּבָזֶה שִׁבֵּר אֶת הַגַּאֲוָה שֶׁל מַנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁהֵם מִתְגָּאִים עַל עַם דַּל בְּחִנָּם וְרוֹדְפִים אַחַר הַכָּבוֹד וְנוֹטְלִין גְּדֻלָּה לְעַצְמָן וְרוֹדְפִים אֶת הַמַּנְהִיגִים אֲמִתִּיִּים וּמִתְקַנְּאִים בִּגְדֻלַּת הַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי אַהֲרֹן הָיָה

הַהֵפֶךְ מִזֶּה מַמָּשׁ, כִּי הוּא הָיָה מַנְהִיג אֲמִתִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָז כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לָהֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אוֹתָהּ נְבוּאָה עַל-יְדֵי אַהֲרֹן נֶאֱמְרָה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה מִתְגָּאֶה נֶגֶד אָחִיו הַקָּטָן אַדַּרְבָּא, הִשְׁפִּיל עַצְמוֹ נָגְדּוֹ וּבִטֵּל עַצְמוֹ וְשִׁבֵּר הַגַּאֲוָה וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ בֶּאֱמֶת עַל גְּדֻלַּת אָחִיו מֹשֶׁה. נִמְצָא שֶׁאַהֲרֹן שִׁבֵּר אֶת הַגַּאֲוָה שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה אַהֲרֹן עַל-יְדֵי-זֶה לַכְּהֻנָּה שֶׁזָּכָה שֶׁתִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ תָּמִיד לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל מִיְּשִׂרְאֵל בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, בְּחִינַת תַּאֲוַת נְאוּף וּלְהַעֲלוֹת לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַצִּיץ שֶׁהָיָה בְּמֵצַח אַהֲרֹן. כִּי אַהֲרֹן זָכָה לָזֶה עַל-יְדֵי שֶׁשִּׁבֵּר אֶת הַגַּאֲוָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בִּטֵּל בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִגַּאֲוָה כַּנַ"ל, וְהֶעֱלָה הַכֹּל לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי אַהֲרֹן הָיָה מְגַיֵּר גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן וְכוּ' אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה. אֲבָל הַגֵּרִים שֶׁמְּקָרְבָן יְכוֹלִין לְהַזִּיק, כִּי הֵם מַכְנִיסִין גַּאֲוָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ תַּאֲוַת נְאוּף חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אַהֲרֹן שִׁבֵּר אֶת הַגַּאֲוָה כַּנַ"ל וְלֹא הִתְגָּאָה כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּנֶגֶד אָחִיו מֹשֶׁה וְאָז מָסַר כָּל הַגֵּרִים וְהַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁלּוֹ כֻּלָּם מְסָרָם לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הָיָה אָז מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל וּבִטֵּל עַצְמוֹ וּמָסַר כָּל הַגְּדֻלָּה לְאָחִיו. נִמְצָא שֶׁהֶעֱלָה אֶת הַגֵּרִים וְהַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁלּוֹ לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבָּזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיָּצָא אַהֲרֹן לִקְרַאת מֹשֶׁה וּבִטֵּל הַגַּאֲוָה וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ וּמָסַר כָּל הַגְּדֻלָּה לְאָחִיו בָּזֶה בִּטֵּל בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאֲוָה, וְהֶעֱלָה הַכֹּל לִבְחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, כִּי מָסַר כָּל הַגְּדֻלָּה וְהִתְנַשְּׂאוּת וְכָל הָאֲנָשִׁים שֶׁלּוֹ שֶׁהֶחֱזִירָם בִּתְשׁוּבָה וְהָיָה מַנְהִיג שֶׁלָּהֶם מָסַר הַכֹּל לְמֹשֶׁה, כִּי אָז נַעֲשָׂה מֹשֶׁה עִקַּר הַמַּנְהִיג. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מַעֲלֶה מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, עַל-כֵּן בִּשְׂכַר זֶה זָכָה לַכְּהֻנָּה שֶׁעֲבוֹדָתוֹ תָּמִיד בַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּקַדְּשִׁין לַה' שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת בֵּרוּר הַנַּ"ל מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן, כִּי קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹר שֶׁהוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה הוּא בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת קֹדֶשׁ בְּחִינַת קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכוּ', כִּי עוֹלֶה אֶל הַקְּדֻשָּׁה לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' וְכַנַ"ל:

וְעַל-כֵּן זָכָה אַהֲרֹן לִקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בְּיוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּהֲנִים נִצְטַוּוּ מִצְוֹת בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִשָּׁה זֹנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ כִּי קָדוֹשׁ הוּא וְכוּ'. כִּי הוּא בְּטוּל תַּאֲוַת נְאוּף עַל-יְדֵי שֶׁשִּׁבֵּר הַגַּאֲוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן אַהֲרֹן מְבַטֵּל מִיִּשְׂרָאֵל תַּאֲוַת נאוף שֶׁהִוא טֻמְאַת עֶמְלֵק, כִּי הָעֲנָנִים הָיָה בִּזְכוּת אַהֲרֹן וְהָעַנְנֵי כָּבוֹד הָיָה מְבַטְּלִין קְלִפַּת עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק לֹא הָיָה יָכֹל לִשְׁלֹט בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ הֶעָנָן כִּי אִם בְּהַנֶּחֱשָׁלִים שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן. וְעַל-כֵּן אַחַר מִיתַת אַהֲרֹן וְנִסְתַּלְּקוּ הָעַנְנֵי כָּבוֹד אָז בָּא עֲמָלֵק עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁזֶּה הָיָה עֲמָלֵק שֶׁשָּׁמַע שֶׁמֵּת אַהֲרֹן וְנִסְתַּלְּקוּ הָעַנְנֵי כָּבוֹד וְכוּ', כִּי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן מְבַטֵּל תַּאֲוַת נאוף שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל וּמַמְשִׁיךְ שִׁבְעָה עֲנָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְכֵן מִבְּאֹר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהַבְּרוּר וְהָעֲלִיָּה שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה לִבְחִינַת תְּפִלִּין עַל-יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין הַגַּאֲוָה זֹאת הַבְּחִינָה הִיא בְּחִינַת עָנָ"ן. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, 'כַּד הֲווֹ קָמוּ רַבָּנָן מִמְּתִיבְתָּא דְּרַב הוּנָא הֲווֹ נַפְּצֵי גְּלִימֵיהוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁשִּׁבְּרוּ הַגַּאֲוָה וּסְלִיק עֲנָנֵי בְּחִינַת וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת גַּאֲוָה מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת תְּפִלִּין. וְזֶהוּ וְכִסֵּי לְשִׁמְשָׁא, הַיְנוּ תְּפִלִּין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁבְעָה עֲנָנִין שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁמַּכְנִיעִין קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא תַּאֲוַת נאוף, כִּי אַהֲרֹן זָכָה לָזֶה עַל-יְדֵי שֶׁשִּׁבֵּר הַגַּאֲוָה כְּנֶגֶד מֹשֶׁה כַּנַּ"ל:

חלק ז

כִּי עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה תְּלוּיָה בָּזֶה שֶׁהִכְנִיעַ עַצְמוֹ אַהֲרֹן נֶגֶד מֹשֶׁה, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה מַעֲלָתוֹ גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד. וּמֵעֹצֶם הַפְלָגַת מַעֲלָתוֹ שֶׁהָיָה מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא לְגַמְרֵי מִן בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא הָיָה יָכֹל לְגַלּוֹת עַצְמוֹ כְּלָל לְהָעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת כִּי כְבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן אָנֹכִי, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא בְּחִינַת כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד לוֹ לְדַבֵּר כְּלָל עִם בְּנֵי הָעוֹלָם, כִּי הָיָה מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא וְרָחוֹק מְאֹד מִכָּל הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַעֲלָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁהָיָה אָז הַמַּנְהִיג שֶׁל יִשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁנִּתְגַּלָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתָּה תִּהְיֶה לוֹ לֵאלֹקִים וְהוּא יִהְיֶה לְךָ לְפֶה. כִּי אַהֲרֹן לְגֹדֶל מַעֲלָתוֹ זָכָה לְהַשִּׂיג מַעֲלַת מֹשֶׁה וְהוּא גִּלָּה מַעֲלָתוֹ לְכָל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל הָיָה תָּלוּי בּוֹ, כִּי כֻּלָּם סָמְכוּ עָלָיו, כִּי הוּא הָיָה הַמַּנְהִיג שֶׁלָּהֶם מִקֹּדֶם. וְעַל-כֵּן לוּלֵא שִׁפְלוּת אַהֲרֹן שֶׁשִּׁבֵּר הַגַּאֲוָה וּבִטֵּל עַצְמוֹ נֶגֶד מֹשֶׁה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָצֵאת מִמִּצְרַיִם עַל-יְדֵי מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל וִיצִיאַת מִצְרַיִם זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַבְּרוּר הַנַּ"ל שֶׁמּוֹצִיאִין וּמְבָרְרִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת תְּפִלִּין. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז יָצְאוּ כָּל צְבָאוֹת ה' כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִגָּלוּת מִצְרַיִם מֵעֲרָוַת הָאָרֶץ מִפֶּגֶם הַבְּרִית, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי הַגָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה לְתַקֵּן פֶּגֶם טִפֵּי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, כַּמּוּבָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז נִתְקַדְּשׁוּ הַבְּכוֹרוֹת לַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲרֹן, כִּי אַהֲרֹן זָכָה לָזֶה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הַבְּרוּר שֶׁמְּבָרְרִין הָאֱמוּנָה מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים הוּא בְּחִינַת שִׁבְעָה עֲנָנִים שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל, כִּי נִקְרָאִים עֲנָנִים, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְעָנָן בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲשִׁיךְ עֵינָיו לְגַמְרֵי וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לְהַכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמַּחֲשִׁיךְ עֵינֵי דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וְסוֹמֵךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד בִּבְחִינַת יֶשׁ חֹשֶׁךְ סְתָרוֹ. וְזֶה בְּחִינַת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְאוֹר הַדַּעַת כִּי אִם מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמַּחֲשִׁיךְ עֵינָיו לְגַמְרֵי וְסוֹמֵךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד אָז יִזְכֶּה לְיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. 'מִן הַחֹשֶׁךְ' דַּיְקָא, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְזֶה בְּחִינַת שַׁחֲרוּת שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי שַׁחֲרוּת הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתְּפִלִּין מֹחִין הוּא רַק עַל-יְדֵי חִזּוּק הָאֱמוּנָה לְבַד, בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, כְּשֶׁאֲנִי מַשְׁחִיר עַצְמִי, דְּהַיְנוּ שֶׁאֲנִי מַחֲשִׁיךְ עֵינַי לְגַמְרֵי לְבִלְבִּי לְחַקֹּר בְּשִׂכְלִי כְּלָל שׁוּם חֲקִירוֹת בִּדְרָכֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וַאֲנִי סוֹמֵךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד אֲזַי 'וְנָאוָה', כִּי אֲנִי זוֹכֶה לְנוֹי פְּאֵר הַתְּפִלִּין וְהַמֹּחִין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְמֹחִין דְּקֻדָּשָׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת יָמִים וְשָׁנִים זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהַכִּיר אֶת ה'. יִתְבָּרַךְ בִּידִיעָה שְׁלֵמָה. בִּבְחִינַת וְאַרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת ה' שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לְדַעַת בְּחִינַת תְּפִלִּין. וְעַל-כֵּן תְּפִלִּין שֶׁל יָד קוֹדְמִין לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כִּי תְּפִלִּין שֶׁל יָד הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה שֶׁנִּקְרֵאת יָד כֵּהָה, לְשׁוֹן חֹשֶׁךְ בְּחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתְחָלַת הַשָּׂגַת הַתְּפִלִּין וְהַמֹּחִין הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת בְּכוֹר תָּם, כִּי אָסוּר לְהַקְרִיבוֹ כִּי אִם כְּשֶׁהוּא תָּם, כִּי כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב, כִּי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא בְּחִינַת תְּמִימוּת וּשְׁלֵמוּת, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן לא) שֶׁשְּׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים הִיא הָאֱמוּנָה וּבִלְעֲדֵי הָאֱמוּנָה כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וַאֲפִלּוּ הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת דְּקֻדָּשָׁה אֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת בְּלֹא אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא רַק הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת רַק בִּבְחִינַת אֱמוּנָה. וּבִלְתִּי הָאֱמוּנָה כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים, כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְלָדַעַת שׁוּם דָּבָר בִּשְׁלֵמוּת גָּמוּר. וְעַל-כֵּן הַדַּעַת בְּעַצְמוֹ הוּא חָסֵר בְּוַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֵיזֶה הַשָּׂגָה וִידִיעָה כְּגוֹן שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֵיזֶה כַּוָּנָה בְּאֵיזֶה מִצְוָה אֲפִלּוּ הַשָּׂגַת כַּוָּנָה אֲמִתִּית כְּשֶׁיִּרְצֶה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בְּאוֹתָהּ הַכַּוָּנָה לְבַד בְּוַדַּאי אֵין זֶה שְׁלֵמוּת כִּי כְּפָלַיִם

לְתוֹשִׁיָּה, כִּי גַּם זֹאת הַכַּוָּנָה בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיגָהּ עַד תַּכְלִיתָהּ בִּשְׁלֵמוּת, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כִּי יֵשׁ שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְכָל פָּנִים וּפָנִים כָּלוּל מֵאֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּרוּשִׁים עַד אֵין קֵץ וּבְוַדַּאי אֵין שׁוּם צַדִּיק בָּאָרֶץ שֶׁיּוּכַל לְהַשִּׂיג מְצָוָה אַחַת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֶרֶכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה וּרְחָבָה מִנִּי יָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד,וְעַל-כֵּן אִם יִרְצֶה לְקַיֵּם הַמִּצְוָה רַק עִם זֹאת הַכַּוָּנָה לְבַד בְּוַדַּאי חִסֵּר הַרְבֵּה, כִּי כַּוָּנַת הַמִּצְוָה הוּא עַד אֵין קֵץ עַל-כֵּן לְעוֹלָם צָרִיךְ לֶאֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הוּא שְׁלֵמוּת, כִּי כְּשֶׁמְּקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה בֶּאֱמוּנָה שְׁמַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה לָנוּ לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה הַזֹּאת מִצַּד רְצוֹנוֹ וְטַעֲמוֹ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בָּזֶה מַה שֶּׁרוֹצֶה. נִמְצָא כְּשֶׁמְּקַיֵּם הַמִּצְוָה בְּכַוָּנָה זוֹ מֵחֲמַת שֶׁזֶּה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנַּעֲשֶׂה זֹאת הַמִּצְוָה, בְּזֹאת הַכַּוָּנָה כְּלוּלִים כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת, כִּי בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁרָצָה שֶׁנַּעֲשֶׂה זֹאת הַמִּצְוָה בָּזֶה כְּלוּלִים כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת וְהוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה עַל דַּעַת זֶה וְאָז הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי בָּזֶה כְּלוּלִים כָּל הַכַּוָּנוֹת בִּשְׁלֵמוּת עַד אֵין סוֹף כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֶפְלוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג כַּוָּנָה אֲמִתִּית מַה שֶּׁרָאוּי לְכַוָּנָה, לְעוֹלָם צָרִיךְ לְצָרֵף לָזֶה הָאֱמוּנָה וַאֲזַי יֵשׁ שְׁלֵמוּת לְכַוָּנָתוֹ וּלְמִצְוָתוֹ, אֲבָל כְּשֶׁיִּסְמֹךְ עַל כַּוָּנָתוֹ וְחָכְמָתוֹ לְבַד אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת וּמְחַסֵּר הַרְבֵּה:

חלק י

וּמֵחֲמַת זֶה אָסוּר לִלְמֹד שׁוּם דִּין מִכַּוָּנוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּצֵא לוֹ אֵיזֶה דִּין וְהַנְהָגָה עַל-פִּי הַכַּוָּנוֹת, כִּי זֶה אָסוּר גָּדוֹל וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁים בַּתּוֹרָה מֻתָּר לוֹ לְחַדֵּשׁ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה אִם הוּא רָאוּי לְכָךְ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא שׁוּם דִּין עַל-פִּי חִדּוּשָׁיו וּדְרוּשָׁיו שֶׁמְּחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה כִּי דִּינֵי הַתּוֹרָה צְרִיכִין לְבָרְרָם רַק עַל-פִּי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּגֶמָרָא וּפוֹסְקִים, אֲבָל חָלִילָה לְהוֹצִיא לְהוֹצִיא שׁוּם דִּין עַל-פִּי סְבָרוֹת שֶׁמְּחַדֵּשׁ וְדוֹרֵשׁ בַּתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ דְּרָשׁ וְסוֹדוֹת וְקַבָּלָה:

כָּאן חָסֵר:

הַכְּלָל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהוֹצִיא שׁוּם דִּין וְהַנְהָגָה עַל-פִּי סְבָרָתֵנוּ בְּכַוָּנַת וְסוֹדוֹת הַקַּבָּלָה אֶפְלוּ לְחֻמְרָא. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר וְכוּ' יָמִין וּשְׂמֹאל. כִּי אֶפְלוּ לְיָמִין, דְּהַיְנוּ לְהַחְמִיר וּלְהוֹסִיף אִסּוּר, כִּי אִנּוּ צְרִיכִין לְהִתְנַהֵג רַק כְּמוֹ שֶׁצִּוָּה אוֹתָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְרַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְאֵלּוּ הַדְּבָרִים נְכוֹחִים לַמֵּבִין וְיִשָּׁרִים לְמוֹצְאֵי דַּעַת, כִּי בֶּאֱמֶת יְכוֹלִין לְהִכָּשֵׁל עַל-יְדֵי-זֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר אִם יִרְצֶה לֵילֵךְ עַל-פִּי חָכְמָתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁרָמַז רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁאָסוּר לִסְמֹךְ עַל חָכְמָתוֹ כְּלָל רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד כְּמוֹ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל:

חלק יא

נַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הִיא רַק אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הָאֱמוּנָה 'תְּמִימוּת', בְּחִינַת תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הָאֱמוּנָה הוּא תְּמִימָה וּשְׁלֵמָה בְּתַכְלִית

הַשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמוֹעַ וְכוּ'. וְגַם אִם יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת לֹא יוּכַל לִמְצֹא. וְעַל-כֵּן אֵין שְׁלֵמוּת לְהַדַּעַת וְהַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּהַדַּעַת שׁוּם דָּבָר בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקָיו וּבְמִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה הוּא שָׁלֵם בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא בְּלִתִּי גְּבוּל כִּי הוּא מַאֲמִין בְּהָאֱמֶת שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בַּדַּעַת בְּשׁוּם אֹפֶן, אֲבָל הָאֱמוּנָה מַקֶּפֶת הַכֹּל עַד אֵין סוֹף וְתַכְלִית. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם מוּם וּפְגָם כְּלָל בִּבְחִינַת כֻּלְּךָ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, וְאָז זוֹכֶה לְהַשִּׂיג עַל-יְדֵי-זֶה דַּעַת גָּדוֹל כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת אֱמוּנָה זוֹכִין לְדַעַת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ כֻּלְּךָ יָפָה וְכוּ' אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי וְכוּ'. לְבָנוֹן הִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. כִּי לְבָנוֹן הוּא בְּחִינַת לְבוֹנָה דְּמֹחָא, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְזֶהוּ אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י, מֵעֵת שֶׁתֵּצֵא מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַד שֶׁתַּחֲזֹר וְתָבֹא לְשָׁם תִּהְיֶה תָּמִיד אִתִּי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת וְהָאֱמוּנָה מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל הָאֵיבָרִים שֶׁכָּל רְמַ"ח אֵיבָרָיו מְלֵאִים אֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל עַל פָּסוּק וִיהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הָאֱמוּנָה בְּכָל הָאֵיבָרִים וְאָז זוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשֵּׂכֶל אַחַר כָּךְ. וְזֶהוּ כֻּלְּךָ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, הַיְנוּ שֶׁהָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כַּלָּה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, הִיא בִּבְחִינַת כֻּלְּךָ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ שֶׁהָאֱמוּנָה הִיא בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל הָאֵיבָרִים וְאֵין מוּם בְּשׁוּם אֵיבָר, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת קוֹמָה שְׁלֵמָה וּכְשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה חִסָּרוֹן וּפְגָם בָּהָאֱמוּנָה אֲזַי יֵשׁ אֵיזֶה חִסָּרוֹן וּמוּם בְּאֵיזֶה אֵיבָר כְּפִי הַפְּגָם שֶׁבָּאֱמוּנָה וְאָז אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַדַּעַת עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַזֹּאת שֶׁאֵין לָהּ שְׁלֵמוּת בְּכָל הָרְמַ"ח אֵיבָרִים. אֲבָל כְּשֶׁהָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת כֻּלְּךָ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, אָז, אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי, שֶׁתִּזְכֶּה תָּמִיד לְדַעַת שְׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנוֹן כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת זוֹכֶה לְדַעַת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי, דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מַאֲמִינִים וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים כַּלָּה שֶׁהִיא מִדַּת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. שֶׁאֶפְלוּ בְּעֵת שֶׁיִּתְרַחֲקוּ מֵהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנוֹן לְבוֹנָא דְּמֹחָא כַּנַּ"ל, עִם כָּל זֶה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְׁלֵמָה יִהְיֶה תָּמִיד אִתּוֹ מֵעֵת שֶׁיֵּצְאוּ וְיִתְרַחֲקוּ מֵהַדַּעַת עַד שֶׁיַּחְזְרוּ וְיָשׁוּבוּ לְהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנוֹן. וְזֶהוּ, אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם, מֵעֵת שֶׁתֵּצְאוּ עַד שֶׁתָּבֹאוּ תִּהְיוּ אִתִּי וְהֶבֵן. וְזֶהוּ שֶׁסֹּתָם, תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה. כִּי אַחַר כָּךְ תָּשׁוּרִי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה אוֹתָךְ הַדַּעַת הַזֶּה וְזֶה בְּחִינַת הַבְּכוֹר שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה תָּם בְּלִי שׁוּם מוּם

אֲפִלּוּ בְּדוֹקִין שֶׁבָּעַיִן, וְאָז הוּא רָאוּי לַעֲלוֹת עַל הַמִּזְבֵּחַ לִהְיוֹת עוֹלָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּתְבָּרֵר וְיַעֲלֶה לְבְחִינַת מֹחִין בְּחִינַת קֹדֶשׁ כַּנַ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּעֲלֶה הַקָּרְבָּן לִבְחִינַת קֹדֶשׁ לִבְחִינַת מֹחִין כִּי אִם כְּשֶׁהוּא שָׁלֵם מִכָּל מוּם, כִּי עִקַּר הָעֲלִיָּה הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְדַעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ' כַּנַ"ל וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם כְּשֶׁהַקָּרְבָּן שָׁלֵם בְּלִי שׁוּם מוּם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן בְּחִינַת תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה', בְּחִינַת וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּכוֹר תָּם וְכַנַ"ל, כִּי קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹר הִיא בְּחִינַת בְּרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁעוֹלָה לִבְחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמּוּמִין הַפּוֹסְלִין בַּכֹּהֲנִים פּוֹסְלִין בָּנָשִׂים, כִּי הַכֹּהֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם מִכָּל מוּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְאָז יָכוֹל לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת לְבָרֵר הָאֱמוּנָה לִבְחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַמּוּמִין הַפּוֹסְלִין בַּכֹּהֲנִים, כִּי אֵלּוּ הַמּוּמִין מְרַמְּזִין שֶׁאֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵלּוּ הַמּוּמִין פּוֹסְלִין בָּנָשִׂים, כִּי אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה וּצְרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה בְּלִי שׁוּם מוּם בִּבְחִינַת כֻּלָּךְ יָפָה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מוּמֵי הַמַּקְרִיבִים קָרְבָּנוֹת וְעַל-כֵּן דִּין אֶחָד לָהֶם כַּנַ"ל:

חלק יב

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּכֹהֵן בַּעַל מוּם, לֶחֶם אֱלֹקָיו מִקָּדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים וּמִן הַקֳּדָשִׁים יֹאכַל אַךְ אֶל הַמִּקְדָּשׁ לֹא יָבֹא. כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל שֶׁהַצַּדִּיק עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי-זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא בְּבְחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא יָכוֹל לְגַלּוֹת הַמַּיִם עֲמֻקִּים שֶׁהָאֱמוּנָה גְּדֹלָה עַל יָדָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בַּעַל מוּם שֶׁזֶּהוּ סִימָן שֶׁאֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לֶאֱכֹל בְּקָדְשָׁה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְתַקֵּן עַל-יְדֵי-זֶה אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל. וְזֶה, לֶחֶם אֱלֹקָיו מִקָּדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים וְכוּ' יֹאכַל וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבַּעַל מוּם שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַקֳּדָשִׁים, הַיְנוּ אֲכִילָה בְּקֻדְשָׁה בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנָה הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים עַל-יְדֵי אֲכִילָתָם אֶת הַקָּדָשִׁים הֵם מְכַפְּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כֹּהֲנִים אוֹכְלִים וּבְעָלִים מִתְכַּפְּרִים. כִּי עִקַּר כַּפָּרַת וְתִקּוּן כָּל הָעֲוֹנוֹת הִיא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כִּי פְּגַם כָּל הָעֲוֹנוֹת הֵם בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹקִים אֲחֵרִים שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁסָּרִים מֵה' יִתְבָּרַךְ וְעוֹבְרִים אֵיזֶה עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם תֵּכֶף עוֹבְדִים אֱלֹהִים אֲחֵרִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל הַחֲטָאִים נִמְשָׁכִין מֵהַיְצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן וְהַכַּפָּרָה עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַכֹּהֲנִים בְּחִינַת כֹּהֲנִים אוֹכְלִים וּבְעָלִים מִתְכַּפְּרִים, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַקָּדָשִׁים מְצַחְצְחִין נִשְׁמָתָם כַּנַ"ל

שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֶרֶת וּגְדֵלָה הָאֱמוּנָה וּמַעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּעַרְבִית? מִשָּׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנָסִים לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָתָן. כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִוא אֱמוּנַת הַיִּחוּד וְלָזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַצַּדִּיקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת תְּרוּמָה שֶׁל הַכֹּהֲנִים שֶׁהוּא אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ. כִּי עֲבֹדוּת הִוא עֲצָבוּת. בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וַאֲכִילַת הַבְּכוֹר צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ שָׁם וְכוּ' וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְחַזְּקִין כֹּחַ הַמַּלְאָךְ וּמַכְנִיעִין בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹר כַּנַּ"ל וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר עֲבוֹדָה בִּבְכוֹר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ בְּחִינַת עֲצָבוּת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבֹדוּת כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ בְּחִינוֹת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ וְכוּ'. זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל תְּפִלִּין כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ אִסּוּר גִּזָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ. כִּי עִקַּר הַקְדֻשָּׁה בְּהַשְׁעָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין בְּחִינַת תְּפִלִּין, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. בְּחִינַת וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כַּעֲמַר נָקִא, עַיֵּן שָׁם:

חלק יד

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ וּבָנָיו עָסְקוּ מְאֹד בְּמִרְעֶה צֹאן, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה הָיָה עַל-יְדֵי יַעֲקֹב, כִּי אַבְרָהָם וְיִצְחָק הִתְחִילוּ לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה וְחָפְרוּ בְּאֵרוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל אָז לֹא הָיָה עֲדַיִן בְּאֶפְשָׁר לְבָרֵר וּלְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת לְהַעֲלוֹתָהּ לִבְחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, כִּי בִּימֵיהֶם לֹא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל. שֶׁאָסוּר לְהַעֲלוֹתָם אֶל הַמֹּחַ כְּמבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּיָּדוּעַ שׁוּפְרָהּ דְּיַעֲקֹב כְּעֵין שׁוּפְרָהּ דְּאָדָם. שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר, כִּי בִּימֵי יַעֲקֹב כְּבָר נִתְבָּרֵר וְיָצָא לַחוּץ טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְאָז יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָצְאוּ טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל. לֹא הָיָה הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ אֶל הַמֹּחַ טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם פְּגַם הַתְּפִלִּין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אֲבָל בִּימֵי יַעֲקֹב שֶׁכְּבָר יָצְאוּ לַחוּץ אָז הָיָה הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא תְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב וְעַל-כֵּן זָכָה יַעֲקֹב לְנָטְרָא טְפָא קַדְמָאָה לְבַת זוּגָהּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי. כִּי הוּא זָכָה אֶל הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ וְלִזְכוֹת לִתְפִלִּין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוֹלִיד בֵּן

בְּכוֹר בְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר וַעֲלִיַּת הָאֱמוּנָה לִבְחִינַת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּימֵי אַבְרָהָם וְיִצְחָק הָיָה הַהֶכְרֵחַ שֶׁתַּקְרִיבִים הַקְלָפָּה לַפְּרִי שֶׁיֵּצְאוּ עֶשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל קֹדֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְהֶכְרַח יַעֲקֹב לְהִתְיַגֵּעַ הָרְבֵּה עַד שֶׁהוֹצִיא הַבְּכוֹרָה מֵעֶשָׂו וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאָז לֹא יָצְאוּ עֲדַיִן טִפַּת עֶשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וּמֵחֲמַת זֶה הָיְתָה הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל וְאָז נִמְשַׁךְ הַבְּכוֹרָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַבְּכוֹרָה הוּא בְּבְחִינַת תְּפִלִּין שֶׁפָּרְשָׁה רִאשׁוֹנָה הוּא קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִסַּק יַעֲקֹב בְּמִרְעֶה צֹאן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְאָז בִּשְׁעַת מִרְעֶה הַצֹּאן עָסַק בַּעֲבוֹדַת הַתְּפִלִּין, כַּמּוּבָא שֶׁיַּעֲקֹב עָסַק בַּעֲבוֹדַת הַתְּפִלִּין בְּהַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים בְּשִׁקֻּתוֹת הַמָּיִם. בָּרְהָטִים, זֶה בְּחִינַת רָהִיטֵי מֹחִין בְּחִינַת מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי בֵּרוּר הָאֱמוּנָה שֶׁזָּכָה לָזֶה עַל-יְדֵי מִרְעֶה הַצֹּאן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיַּצֵּג יַעֲקֹב אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים בְּשִׁקֻּתוֹת הַמָּיִם וְכוּ'. כִּי יַעֲקֹב הִמְשִׁיךְ אֶת הַתְּפִלִּין בֵּרוּר הָאֱמוּנָה מִשִּׁקֻּתוֹת הַמָּיִם, הַיְנוּ מִבְּחִינַת עֲמָקָא דִּבְירָא מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים שֶׁמִּשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָה אֶת רָחֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה אָז וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל-פִּי הַבְּאֵר כְּמַעֲבִיר פְּקָק מֵעַל-פִּי צְלוֹחִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי מִקֹּדֶם הָיָה הָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל-פִּי הַבְּאֵר שֶׁמִּשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת אֶת הָאֱמוּנָה בְּקַל שֶׁגְּדֵילָתָהּ מִן הַבְּאֵר מַיִם חַיִּים כַּנַּ"ל. מֵחֲמַת טִפַּת עֶשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל הַמְעַכְּבִים וּפוֹגְמִים אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּימֵי יַעֲקֹב וְרָחֵל אָז כְּבָר נִדְחוּ טִפַּת עֶשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל לַחוּץ וְאָז זָכָה יַעֲקֹב לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רָחֵל יְפַת תֹּאַר וִיפַת מַרְאֶה, בְּחִינַת כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְאָז וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל-פִּי הַבְּאֵר כְּמִי שֶׁמַּעֲבִיר הַפְּקָק מֵעַל-פִּי צְלוֹחִית, כִּי עַכְשָׁו נִתְגַּלָּה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים שֶׁזָּכָה יַעֲקֹב שֶׁיִּהְיוּ נוֹלָדִים בְּצֹאנוֹ, כִּי זָכָה לְבָרֵר הָאֱמוּנָה כָּל כָּךְ בְּמִרְעֶה הַצֹּאן עַד שֶׁהֶעֱלָה הָאֱמוּנָה לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', לִבְחִינַת תְּפִלִּין פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין בִּבְחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי כָּל הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין, הַיְנוּ כָּל מִינֵי דַּעַת וּמֹחִין וְהַשָּׂגוֹת וְצִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים לְהַשִּׂיג עַל יָדָם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הָאֲצִילוּת, כַּמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל. וְזֶה הִמְשִׁיךְ יַעֲקֹב בְּמִרְעֶה צֹאנוֹ דַּיְקָא, כִּי זָכָה לְכָל זֶה עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה לְבָרֵר בְּמִרְעֵה צֹאנוֹ עַד שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי-זֶה לְדַעַת שָׁלֵם לִבְחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַגְּוָנִין דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים כַּנַּ"ל. וְזֶה בֵּרֵר מִצֹּאן לָבָן, הַיְנוּ שֶׁבֵּרֵר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צֹאן לָבָן שֶׁהָיָה עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה וּמַאֲמִין בְּהַתְּרָפִים שֶׁהֵם

אֱמוּנַת כַּזְבִיּוֹת וְעַל-כֵּן הֶכְרַח יַעֲקֹב לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד בָּזֶה וְעָשָׂה כַּמָּה עֲבוֹדוֹת וְהָיָה לוֹ כַּמָּה סִיָּעְתּוֹת דִּלְעֵלָּא לָזֶה לִזְכּוֹת שֶׁיֵּלְדוּ הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וְכוּ'. כָּל זֶה בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל אֱמוּנָה דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וָאֶשָּׂא עֵינַי וְגוּ' בַּחֲלוֹם וְכוּ', וַיֹּאמֶר אֵלַי מַלְאַךְ הָאֱלֹקִים בַּחֲלוֹם וְכוּ' שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה כָּל הָעַתֻּדִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים וְכוּ', כִּי יַעֲקֹב זָכָה אָז לַחֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַנַּ"ל מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לְבְחִינַת חוֹתָם הַתְּפִלִּין שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַחֲלוֹם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שָׁם:

חלק טו

וְעַל-כֵּן גַּם בְּאַהֲרֹן הַכֹּהֵן כְּתִיב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְכוּ'. כִּי מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת הוּא, כִּי אַהֲרֹן הוּא בְּבְחִינַת הַמְּגִנֵּי אֶרֶץ שֶׁמְּבָרְרִין מִבְּחִינוֹת הֶחְתִּים וְכוּ' לִבְחִינַת תְּפִלִּין. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינוֹת מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁמַּלְאָ"ךְ רָאשֵׁי תֵּבוֹת "כִּי "לֵאלֹקִים "מָגִנֵּי "אֶרֶץ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק טז

וְזֶהוּ נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹקֵי אַבְרָהָם, הֵינוּ גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם כִּי לֵאלֹקִים מָגִנֵּי אֶרֶץ וְכוּ', כִּי הַמְּגִנֵּי אֶרֶץ מְבָרְרִין וּמְתַקְּנִין אֶת הַגֵּרִים, כִּי הֵם מַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים וְכוּ' שֶׁגּוֹרְמִין הַגֵּרִים וּמַעֲלִין לִבְחִינַת חוֹתָם הַתְּפִלִּין בְּחִינַת מְאֹד נַעֲלָה. 'מְאֹד' הוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ 'נַעֲלָה' לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַל-יְדֵי הַמְּגִנֵּי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לִבְחִינַת תְּפִלִּין לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה':

חלק יז

וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים אֲסוּרִים לִכָּנֵס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְלָגֶשֶׁת אֶל הַמִּזְבֵּחַ עַד שֶׁיְּקַדֵּישׁוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם בְּמַיִם קְדוֹשִׁים שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בַּכִּיּוֹר, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הַמַּיִם שֶׁמִּמֶּשֶׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר עֲבוֹדָתָם הָיָה תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם בְּמַיִם קֹדֶם הָאֲכִילָה, כִּי צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצַחְצֵחַ הַנְּשָׁמָה וְזוֹכֶה לִדְלוּת הַמַּיִם שֶׁעַל יָדָם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין מִתְּחִלָּה לִטֹּל יָדָיו כְּדֵי לַחֲתֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַמַּיִם הָאֵלּוּ שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יָדַיִם בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, וְאָז זוֹכֶה אַחַר כָּךְ בַּאֲכִילָתוֹ לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת הַמַּיִם הָאֵלּוּ בִּבְחִינַת וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יְדֻלֶּנָּה שֶׁדּוֹלִין הַמַּיִם הָאֵלּוּ וּמְגַלִּין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת בְּדִיקַת הַסּוֹטָה עַל-יְדֵי הַמַּיִם קְדוֹשִׁים, כִּי הַסּוֹטָה שֶׁהִיא אִשָּׁה מְנָאֶפֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה פְּגַם אֱמוּנָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, הָאִשָּׁה הַמְנָאֶפֶת תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח זָרִים, וְהִיא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת חוֹתָם דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן בְּדִיקָתָהּ עַל-יְדֵי

הַמַּיִם שֶׁצְּרִיכִין לַחֲתֹר וּלְגַלּוֹת הַמַּיִם קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּיִם שֶׁמְּשָׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וּמַשְׁלִיכִין לְשָׁם עָפָר מִקַּרְקַע הַמִּשְׁכָּן, כִּי עָפָר מָאנָא דְּכֻלְּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְדֶּקֶת אִם הִיא טְהוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת אָז וְנִקְתָה וְנִזְרָעָה זֶרַע. זֶהוּ בְּחִינַת הוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינָה שֶׁמַּעֲלִין וּמְבָרְרִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, מִבְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאִם לָאו וּפְגָמָה בֶּאֱמוּנָה. אֲזַי וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ זֶה בְּחִינַת מַכּוֹת מֻפְלָאוֹת הַבָּאִים עַל פְּגַם אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן הַזֶּה הוּא עַל-יְדֵי הַמַּיִם קְדוֹשִׁים שֶׁמִּשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק יט

וּמֵחֲמַת שֶׁאַהֲרֹן הַכֹּהֵן עָסַק תָּמִיד לְבָרֵר מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין שְׁזָכָה לָזֶה עַל-יְדֵי שֶׁמָּסַר גְּדֻלָּתוֹ לְמֹשֶׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה סָבַר שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיעַ מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה שֶׁל הָעֵרֶב רַב שֶׁרָצוּ לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה וּלְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת. וְעַל-כֵּן לָקַח מִיָּדָם וְיָצַר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט, כִּי הָיָה סוֹבֵר שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיעָם וּלְבָרְרָם מֵאֱמוּנַת כַּזְּבִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ כִּי לֹא עָבְדוּ אֶת הָעֵגֶל אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת וְכוּ' וְהָיָה סָבוּר שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיעַ וּלְבָרֵר זֹאת כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד אֲבָל טָעָה בָּזֶה כִּי הָעֵרֶב רַב הָיָה בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם אֲשֶׁר עַל יָדָם יוֹצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל בְּחִינַת עַל-כֵּן יָצָא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל עַל-כֵּן וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּרַד מֹשֶׁה בְּדָקָן עַל-יְדֵי הַמַּיִם כְּסוֹטוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּזֶּר עַל פְּנֵי הַמַּיִם. כִּי מֹשֶׁה חָזַר וְהִמְשִׁיךְ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. עַל-יְדֵי הַמַּיִם שֶׁהָאֱמוּנָה גְּדֻלָּה מִשָּׁם כַּנַּ"ל, כִּי צָעַק מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּין הַמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּדָקָן כְּסוֹטוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרְרוּ הַמַּאֲמִינִים בֶּאֱמוּנָה דִּקְדֻשָּׁה מִן הַמַּאֲמִינִים בֶּאֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל דַּיְקָא נִתְקַדֵּשׁ אַהֲרֹן בַּבְּהֻנָּה, כִּי אָז דַּיְקָא כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה רִשְׁעַת הָעֵרֶב רַב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי פָרְעֹה אַהֲרֹן לְשִׂמְצָה בְּקִמֵּיהֶם. וְאָז נִדְחוּ וְנִתְרַחֲקוּ מִן הַקְּדֻשָּׁה וְאָז נִדְחָה לַחוּץ בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם הָעֵרֶב רַב וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא נִתְקַדֵּשׁ אַהֲרֹן בַּבְּהֻנָּה וְזָכָה לְהִתְחִיל לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מְבֻרָר מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

עַיִן הַיֵּטֶב הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּפֶרֶט בַּסּוֹף בְּעִנְיַן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שֶׁדּוֹחִין בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וְאָז יֶעֱרְבוּ לְךָ דְּבָרֵינוּ בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא הַיִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא כִּי הִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים. וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יִרְאוֹת יֵשׁ מִי שֶׁהוּא יָרֵא מֵה' מִגְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשַׁלִּיט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְיֵשׁ יִרְאָה לְמַטָּה מִמֶּנָּה הַיְנוּ שֶׁבָּא לְיִרְאָה עַל-יְדֵי יִרְאוֹת תַּחְתּוֹנוֹת עַל-יְדֵי שֶׁיָּרֵא מֵחַיָּה אוֹ מִשֵּׂר וְכוּ' עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִזְכָּר וּבָא לְיִרְאָה ה'. וְיִרְאָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִיא עַל-יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת הַשֵּׂכֶל בִּגְדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הִוא בְּחִינָה אַחַת כִּי הַיִרְאָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶלְמָלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת וְכוּ'. וְהַיִרְאָה הַשְׁנִיָּה שֶׁהִיא בָּאָה מִדְּבָרִים תַּחְתּוֹנִים הִיא בְּחִינַת א"ד וְעַל-יְדֵי הַיִרְאָה הַזֹּאת נִמְשָׁךְ הַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם וְכוּ' וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּלִי וְכוּ'. וְזֶה אוֹתִיּוֹת אָדָ"ם וְכוּ'. וְזֶה אָדָם יִרְאֶה לָעֵינַיִם עַל-יְדֵי יִרְאָה לָעֵינַיִם, הַיְנוּ הַיִרְאָה הַתַּחְתּוֹנָה וְכוּ' עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָ"ם, אֲבָל עַל-יְדֵי יִרְאָה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ' עַל יָדָהּ אִשְׁתַּדַּלְתִּים שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְזֶה וְה' יִרְאֶה לַלֵּבָב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְהִנֵּה הַכְּלָל שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא יִרְאָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עִקַּר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וִידִיעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ נִתְפָּס בְּמֹחַ וְלֵב כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִרְאָה שֶׁהִוא עִקַּר הַהַשְׂאָרָה וְהַקִּיּוּם שֶׁל הַדַּעַת וְהַחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת כָּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת וְכוּ'. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא לְמַעְלָה מִכָּל הַחָכְמוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתָפְסוֹ בְּשׁוּם מַחֲשָׁבָה וִידִיעָה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֱלִיָּהוּ, לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִּיסָא בָּךְ כְּלָל. רַק בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל חָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן בָּנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל פַּחְדּוֹ וּמוֹרָאוֹ וְאֵימָתוֹ עָלֵינוּ וְרַק עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ד', וּכְתִיב, יִרְאַת ד' רֵאשִׁית דַּעַת, כִּי עִקַּר הַדַּעַת וְהַחָכְמָה שֶׁהִיא לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁרַק זֶה נִקְרָא דַּעַת וְחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ' כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי. וּכְתִיב וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. וְעִקַּר זֶה הַדַּעַת וְהַחָכְמָה לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִרְאָה כִּי יְדִיעַת וְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם כִּי אִם בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַבִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף, כִּי בִּטּוּל הוּא לְמַעְלָה מֵהַמַּחֲשָׁבָה, אַף אַחַר כָּךְ כְּשֶׁשָּׁב מֵהַבִּטּוּל נִשְׁאַר רְשִׁימוּ מִזְּרִיחַת הִתְנוֹצְצוּת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ הַזֹּאת נוֹפֵל פַּחַד וְיִרְאָה וְאֵימָה גְּדוֹלָה עַל הָאָדָם וְזֹאת הַיִרְאָה הִוא עִקַּר הַהַשְׂאָרָה וְהַקִּיּוּם שֶׁנִּשְׁאָר וְנִתְפָּס בְּלֵב הָאָדָם מִזְּרִיחַת הִתְנוֹצְצוּת אוֹרוֹ הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְאַדִּיר שֶׁעוֹבֵר

בַּמְּדִינָה שֶׁנּוֹפֵל יִרְאָה וּפַחַד וְאֵימָה גְּדוֹלָה עַל כָּל מִי שֶׁעוֹבֵר לְפָנָיו אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אוֹתוֹ בְּחִינַת אֵימַת מַלְכוּת, כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת הִיא בְּחִינַת יִרְאָה וְאֵימָה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים רָחוֹק מְאֹד מִבְּנֵי מְדִינָתוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן פַּחְדּוֹ וְאֵימָתוֹ עַל כָּל בְּנֵי מְדִינָתוֹ בְּחִינַת מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת. כְּמוֹ כֵן לְהַבְדִּיל אֶלֶף אַלְפֵי וְרִבֵּי רִבְבוֹת הַבְדָּלוֹת ה' יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא הוּא מְרוֹמָם וּמְנַשֵּׂא וְרָחוֹק מְאֹד מִכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַיְדִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְאֵין נִתְפָּס בַּמּוֹחַ כִּי אִם פַּחְדּוֹ וְיִרְאָתוֹ וְאֵימָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי כָּל יְדִיעָתֵנוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ הוּא רַק בִּבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מֶלֶךְ מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פַּחַד קְרָאנִי וּרְעָדָה וְרֹב עַצְמוֹתַי הִפְחִיד וְרוּחַ עַל פָּנַי יַחֲלֹף תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר עַל רוּחַ נְבוּאָה מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעוֹבֶרֶת עַל פָּנָיו, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הָרְשִׁימוּ מִזְּרִיחַת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנְּבוּאָה (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת') וְעַל-יְדֵי-זֶה פַּחַד קְרָאנִי וּרְעָדָה וְכוּ', כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַפַּחַד וְהַיִרְאָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עִקַּר הַקִּיּוּם וְהַהַשְׁאָרָה שֶׁל זְרִיחַת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הִיא הַיִרְאָה וְכָל מַה שֶּׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ יִרְאָה יוֹתֵר יָכוֹל לִתְפֹּס בְּדַעְתּוֹ יוֹתֵר זְרִיחַת הִתְנוֹצְצוּת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם עַל-כֵּן אָנוּ מַתְחִילִין, וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ ה' אֱלֹקֵינוּ וְכוּ' וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת הִיא הַיִרְאָה שֶׁהִיא עִקַּר הַשְׁלֵמוּת וְהִיא עִקַּר הַקִּיּוּם וְהַהַשְׁאָרָה שֶׁנִּשְׁאָר וְנִתְפָּס בְּלֵב הָאָדָם מִזְּרִיחַת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּשְׁאָר מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל. וְהֶבֵן הֵיטֵב כִּי דָּבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב וְלֹא בָּעַל פֶּה כִּי אִם לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּהּ. וְזֶה בְּחִינַת הֵאִירוּ בָרָקִיעַ תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֶל הָאָרֶץ. הֵאִירוּ בָרָקִיעַ זֶה הִתְנוֹצְצוּת זְרִיחַת הָרְשִׁימוּ הַקְּדוֹשָׁה מֵהַבִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף שֶׁהִיא מְאִירָה כִּבְרָקִים בִּבְחִינַת וַה' עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה, רָאֲתָה וַתָּחֶל הָאָרֶץ, דְּהַיְנוּ יִרְאָה, כִּי מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל נוֹפֵל יִרְאָה גְּדוֹלָה וְהִיא עִקַּר הַהַשְׁאָרָה מֵהַבִּטּוּל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ, כִּי הַיִרְאָה הִיא בְּחִינַת אוֹצָר מַמָּשׁ שֶׁאוֹצֶרֶת וְכוֹנֶסֶת בְּתוֹכָהּ כָּל טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי כָּל גְּנָזָיו דְּמַלְכָּא שֶׁהֵם יְדִיעַת וְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין נִתְפָּס שׁוּם הַשָּׂגָה בְּלֵב הָאָדָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִרְאָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְכָל עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת יִרְאָתוֹ וּמַלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ'. בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, בְּרֵאשִׁית יֵרֵא בּשֶׁת. כִּי הַיִרְאָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה כָּל הַבְּרִיאָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה

כָּל הַבְּרִיאָה כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְכָל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת וְהָאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ בְּמִצְרַיִם וְעַל הַיָּם וְכוּ' הַכֹּל הָיָה כְּדֵי לְגַלּוֹת יִרְאָתוֹ וּמַלְכוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן תֵּדַע כִּי לַה' הָאָרֶץ. וּכְתִיב, לְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ. וְשֵׁם הִיא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְיִרְאָה אֶת ה' הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה וְכוּ'. וּכְתִיב, וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם ה' וְכוּ'. וּכְתִיב, וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. וּפַרְעֹה כְּשֶׁלֹּא רָצָה לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ וּלְקַבֵּל עֹל יִרְאָתוֹ עַל-יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים כְּתִיב בֵּהּ, וְאַתָּה וַעֲבָדֶיךָ יָדַעְתִּי כִּי טֶרֶם תִּירְאוּן אֶת ה'. וּבְיִשְׂרָאֵל כְּתִיב, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת ה':

כִּי כָל כַּמָּה כַּוָּנוֹת וְהַיְסוּרִין שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עַל הַמִּצְרִים הַכֹּל הָיָה מִבְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת וְהַדִּינִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ עַל הָאָדָם פְּחָדִים שֶׁל יִסּוּרִים וּמַכּוֹת וְכַיּוֹצֵא כְּדֵי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן עַל-יְדֵי-זֶה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁן, דְּהַיְנוּ לְיִרְאָה אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִכְרַתִּי גוֹיִם נָשַׁמּוּ פִּנּוֹתָם... אָמַרְתִּי אַךְ תִּירְאִי אוֹתִי תִּקְחִי מוּסָר וְכוּ'. וְהַמִּצְרִים שֶׁהָיוּ קְשֵׁי עֹרֶף וְלֹא רָצוּ לְהַכְנִיעַ עַצְמָן לְיִרְאָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-כֵּן הֵבִיא עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם מַכּוֹת מְשֻׁנּוֹת כְּדֵי לְעוֹרְרָם בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּדְעוּ מִי הַמַּכֶּה אוֹתָם וְיִירְאוּ מִמֶּנּוּ וְיִשַׁלְּחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְהֵם הִקְשׁוּ עָרְפָּם וְהִכְבִּידוּ לִבָּם וְלֹא רָצוּ לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת וְהֵבִיא עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי-זֶה בְּכָל פַּעַם עוֹד מַכּוֹת רַבּוֹת וּגְדוֹלוֹת, אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל הָיָה טוֹבָה גְּדוֹלָה כָּל זֶה, כִּי עַל-יְדֵי כָּל מַכָּה וּמַכָּה שֶׁהֵבִיא ה' יִתְבָּרַךְ עַל הַמִּצְרִים וְיִשְׂרָאֵל נִצְּלוּ מִמֶּנָּה הִכִּירוּ בְּכָל פַּעַם אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶם עֹל יִרְאָתוֹ וּמַלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת ה':

חלק ד

וְעַל-כֵּן בְּכָל הַמַּכּוֹת שֶׁהֵבִיא עַל פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם לֹא נִכְנְעוּ אֵלָיו וְלֹא רָצוּ לְשַׁלֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם מַכּוֹת בְּכוֹרוֹת, כִּי אָז הֻכְרְחוּ לְהוֹדוֹת בְּעַל כָּרְחָם עַל הָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רְעָדָה אָחָזַתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה. כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הִיא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת הַיִּרְאָה וּמִשָּׁם עִקַּר הַחֲבָלֵי הַלֵּדָה, בִּפְרָט בְּלֵדָה רִאשׁוֹנָה בְּחִינַת צָרָה כְּמַבְכִּירָה, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם מֻחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-פִּי רֹב מִתְלַבֶּשֶׁת הַיִּרְאָה בְּדִינִים וְיִסּוּרִים רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מַכּוֹת בְּכוֹרוֹת שֶׁרָאוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַבְחִין וְיוֹדֵעַ כָּל הַהוֹלָדוֹת עַד שֶׁמַּבְחִין בֵּין טִפָּה שֶׁל בְּכוֹר לְטִפָּה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל בְּכוֹר, אָז נָפַל עֲלֵיהֶם פַּחְדּוֹ וְאֵימָתוֹ בְּעַל כָּרְחָם וְהֻכְרְחוּ לְשַׁלֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל זֶה מֻחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי מַכַּת בְּכוֹרוֹת נִמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם הַיִּרְאָה בְּעַל כָּרְחָם מֻחֲמַת שֶׁעִקַּר הַיִּרְאָה נִתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הוֹלָדָה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז נִתְקַדְּשׁוּ

בְּכוֹרוֹת שֶׁהֵם זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה כִּי יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ וְכוּ' וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם וְכוּ' וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג ה' כָּל בְּכוֹר וְכוּ' עַל-כֵּן אֲנִי זוֹבֵחַ לַה' כָּל פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן הַבְּכוֹר לַכֹּהֵן לְקָרְבָּן, כִּי צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁן לְיִרְאָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינָה שֶׁמַּעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁיֵּדַע שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יִתָּלֶה שׁוּם דָּבָר בְּטֶבַע וּבְמִקְרֶה חַס וְשָׁלוֹם, רַק כָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו יַאֲמִין וְיֵדַע כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְיָשׁוּב אֵלָיו לְיִרְאָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁמָּבָאר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה 'אוֹר הַגָּנוּז' (בְּסִימָן טו) שֶׁעִקַּר עֲלִיַּת הַיִּרְאָה אֶל הַדַּעַת. וְהַדַּעַת הִוא גָּדֶר הָאָדָם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מַעֲלֶה הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ וְיֵשׁ לוֹ יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְיָרֵא מִגּוּף הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּפְחִידוֹ כְּגוֹן מֵחַיָּה רָעָה וְלִסְטִים וּמַכּוֹת וְיִסּוּרִין רַחֲמָנָא לִצְלָן הוּא כְּמוֹ בְּהֵמָה מַמָּשׁ, כִּי גַּם בְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ כָּל אֵלּוּ הַיִּרְאוֹת וְהַפְּחָדִים כַּיָּדוּעַ בְּחוּשׁ שֶׁגַּם הַבְּהֵמָה מִתְיָרֵאת וּמְפַחֶדֶת מֵחַיּוֹת רָעוֹת וּמֵהַכָּאוֹת וְכַיּוֹצֵא. וְאִם כֵּן מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה וְעִקַּר הַהֶבְדֵּל בֵּין אָדָם לַבְּהֵמָה הוּא שֶׁהָאָדָם יֵשׁ לוֹ דַּעַת לֵידַע וּלְהַבְחִין שֶׁיֵּשׁ אָדוֹן מַנְהִיג מוֹשֵׁל וּמַשְׁגִּיחַ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁמְּאתוֹ הַכֹּל וְהוּא שָׁלַח עַל הָאָדָם כָּל אֵלּוּ הַפְּחָדִים כְּדֵי שֶׁיְּשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּגֶל אָזְנָם לַמּוּסָר וַיֹּאמֶר כִּי יְשׁוּבוּן מֵאָוֶן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא הַבְּכוֹר בְּהֵמָה לְקָרְבָּן כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ לְהַעֲלוֹתָהּ מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לְבְחִינַת אָדָם שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּן כַּמְבֹאָר בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, כִּי בִּבְחִינַת בְּכוֹר שָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל וְשָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַדַּעַת כִּי נִקְרָא בְּכוֹר וְרֵאשִׁית שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַיִּרְאָה עַל-יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לַכֹּהֵן לְהַקְרִיבוֹ לְקָרְבָּן כְּדֵי לְהַעֲלוֹתוֹ מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁהוּא הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמָה לְהַעֲלוֹתוֹ אֶל הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן בִּבְחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת. וְעַל-כֵּן זוֹכֶה הַכֹּהֵן לִשְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם וָאֶתְּנֵם לוֹ מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא הַבְּכוֹר וְכֵן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ כִּי שָׁם מְקוֹם הַיִּרְאָה וְהַדַּעַת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְגַם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת לג), כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּימָיו. כִּי שָׁם עִקַּר עֲלִיַּת הַיִּרְאָה אֶל הַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה הַיִּרְאוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָ"ם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עוֹלֶה מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם כַּנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הִיא הַיִּרְאָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא עַל-יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת הַלֵּב בִּגְדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר בִּתְחִלָּה לָבֹא תֵּכֶף לְיִרְאָה עִלָּאָה הַזֹּאת וּצְרִיכִין לִרְאוֹת עַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ יִרְאוֹת נְפוּלוֹת וְכָל דָּבָר שֶׁמַּפְחִידוֹ יֵדַע וְיָבִין שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְיָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְיַעֲלֶה כָּל הַיִּרְאוֹת לְשָׁרְשָׁן לְיִרְאָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כָּךְ יִזְכֶּה לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּלְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם בְּיִרְאָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְיִרְאָה עִלָּאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ עוֹד לְהִתְעוֹרֵר לְיִרְאָה עַל-יְדֵי דְּבָרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה וְנָפְלָה בָּהֶם הַיִּרְאָה מִלְּמַעְלָה רַק יִתְעוֹרֵר לְיִרְאָתוֹ הַגְּדוֹלָה מֵהַשְׂכֵּלַת לִבּוֹ לְבַד בְּרוֹמְמוּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק ה

כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הִיא הַיִּרְאָה. וְזֶה עִקַּר מַתַּן תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל הָעָם וְכוּ'. שֶׁנִּפַּל אָז עֲלֵיהֶם אֵימָה וְיִרְאָה עֲצוּמָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְגָּרָה בָּהֶם הַבַּעַל דָּבָר אַחַר כָּךְ עַד שֶׁהֶחֱטִיאָם בְּעֵגֶל שֶׁרָצוּ לִמְשֹׁךְ עֲלֵיהֶם יִרְאָה רָעָה מְאֹד יִרְאָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי הָעֲבוֹדָה זָרָה נִקְרֵאת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, יִרְאָה יֵשׁ בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְכֵן הַרְבֵּה וְהַתְּקוּן הָיָה בְּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁהָיוּ יְמֵי רָצוֹן שֶׁהֵם מֵאֱלוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהֵם יְמֵי יִרְאָה, כִּי נִקְרָאִים יָמִים הַנּוֹרָאִים. וְעִקַּר הַתְּקוּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשָׂרָה יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל הָאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַמְשִׁיכִין יִרְאָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר בְּחִינַת אִם יִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ. כִּי אָז הוּא פַּחַד יִצְחָק וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין אָז, וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ וְאֵימָתְךָ וְיִרְאוּךָ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתְּקוּן עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, הַיְנוּ שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא עִקַּר מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמַמְלִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּחִינַת וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וְכוּ' וּמָשִׁיחַ הוּא עֶצֶם הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְאֹד מְאֹד. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה'. כִּי יַמְשִׁיךְ יִרְאָה עִלָּאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד בָּעוֹלָם עַד שֶׁכֻּלָּם יְקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא יָפֵרוּ אֶת בְּרִיתוֹ לְעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה פְּסוּקִים. וְאָז יִתְקַיְּם בִּשְׁלֵמוּת, וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ. וְעַתָּה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הָאָרָה מִיִּרְאָה עִלָּאָה זֹאת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁאָנוּ נוֹסְעִין אֲלֵיהֶם, וּבִפְרָט עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר שֶׁאָנוּ מִשְׁתַּטְּחִין עַל קִבְרָם בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי כָּל צַדִּיק אֱמִתִּי בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ. וְהוּא מַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ עַתָּה בְּכָל דּוֹר יִרְאָה עִלָּאָה וְנִפְלָאָה כָּזֹאת שֶׁנִּזְכֶּה מֵעַתָּה כֻּלָּנוּ לְהִתְחַזֵּק בַּה' יִתְבָּרַךְ וְלִבְלִי לִפָּרֵד מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם. וְדֶרֶךְ זֶה הִתְחִיל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לְהַמְשִׁיךְ בְּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים. וְהָעִקַּר מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם גְּמַר הָאַרְבָּעִים יוֹם הָאַחֲרוֹנִים. וְעַל-כֵּן בְּסֵפֶר דְּבָרִים בְּפָרָשַׁת עֵקֶב אַחַר שֶׁסִּפֵּר מֵעִנְיַן הָאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּפָסוּק בָּעֵת הַהִוא אָמַר ה' אֵלַי פְּסָל לְךָ וְכוּ' וְאָנֹכִי עָמַדְתִּי בָהָר

כַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים אַרְבָּעִים יוֹם וְכוּ'. תֵּכֶף אַחַר פָּרָשָׁה זֹאת אָמַר, וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה וְכוּ'. כִּי בְּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים פָּעַל זֹאת שֶׁהִמְשִׁיךְ יִרְאָה נִפְלָאָה וְהָעִקָּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאוֹמְרִים אָז, וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ וְכוּ' וְיִרְאָה עֶלְאָה וְנִפְלָאָה הַזֹּאת מַמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר. וְעִקַּר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה' כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְאָנוּ מַקְדִּימִין עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ יִרְאָה עִלָּאָה דְּעִלָּאָה וְכוּ' הַזֹּאת בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וּפוּרִים שֶׁמַּקְדִּימִין אוֹתָם קֹדֶם פֶּסַח, כִּי פּוּרִים וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הֵם הֲכָנָה לְפֶסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁעִקָּרוֹ הָיָה בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ'. כִּי פָּרָשַׁת שְׁקָלִים הֵם בִּשְׁבִיל קָרְבָּנוֹת וַהֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת כְּדֵי לַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת יִרְאָה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מֵאָה אֲדָנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵהַשְׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת כַּמּוּבָא. בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלּוֹת וְהַבְּרָכוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּמֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת יִרְאַת ד' הִיא תִּתְהַלֵּל. וְעַל-כֵּן לָמְדוּ אוֹתָם רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִפָּסוּק מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה אַל תֹּאמַר מָ"ה אֶלָּא מֵאָה, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מְנָחוֹת מג) וּפָרָשַׁת זָכוֹר הִוא מְחִיַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא כּוֹפֵר וְאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ. וְרוֹצֶה לְסַלֵּק הַיִּרְאָה חַס וְשָׁלוֹם וּלְהַמְשִׁיךְ הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי עֲמָלֵק מֵעוֹלָם רְצוּעָה מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל. וְהוּא מְיָרְאָם וּמַפְחִידָם תָּמִיד בַּיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת וְכָל הִתְגַּבְּרוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹפְלִים חַס וְשָׁלוֹם מִיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים. וּצְרִיכִין אָנוּ לִזְכֹּר מַעֲשֶׂה עֲמָלֵק כְּדֵי לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ כְּדֵי לְהַכְרִית זִכְרוֹ בְּכָל דּוֹר. וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ יִרְאָה עִלָּאָה וְכוּ' הַנַּ"ל בְּחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק וְכוּ'. כִּי שָׁם בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד שָׁם מְקוֹר הַיִּרְאָה בְּחִינַת מוֹרָא מַלְכוּת שֶׁהַכֹּל מִתְפַּחֲדִין וּמִתְיָרְאִין מִפְּנֵי כִּסֵּא מַלְכוּת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ אֵשׁ לְפָנָיו וְכוּ'. וְה' יִתְבָּרַךְ הֵרִים יָדוֹ בְּכִסְאוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק וְהוֹדִיעַ שֶׁאֵין הַיִּרְאָה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיִּמָּחֶה זִכְרוֹ שֶׁל עֲמָלֵק. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשֵּׁם וְהַכִּסֵּא הוּא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁדִּיְקָא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה אִשְׁתְּלִים שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁרָצָה הָמָן לְהַגְבִּיר יִרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת מְאֹד וְצִוָּה לְכָרֵעַ וּלְהִשְׁתַּחֲוֹות לְפָנָיו כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם יִרְאָה עִלָּאָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק רָצָה שֶׁיִּתְיָרְאוּ מִמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּדֻלָּה וְהִתְנַשְּׂאוּת בָּזֶה הָעוֹלָם וּמָרְדְּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה, כִּי אָמַר שֶׁהוּא מִזֶּרַע שֶׁבְּנְיָמִין שֶׁלֹּא הִשְׁתַּחֲוָה

לְעֵשָׂו, וְעַל-כֵּן אֵין לוֹ כֹּחַ לְהַפְחִידוֹ בַּיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת וְעִקַּר כֹּחַ הָמָן הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם שֶׁהֵיא עִקַּר הַיִּרְאָה הָרָעָה וְהַנִּפּוּלָה מְאֹד. כִּי עֲבוֹדָה זָרָה נִקְרֵאת בִּלְשׁוֹן רַבּוֹתֵינוּ ז"ל יִרְאָה כַּנַּ"ל. הַיְנוּ יִרְאָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְכֵן מִפְּנֵי שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁהוּא גַּם כֵּן פְּגַם הַיִּרְאָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצְאָה מֵחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה וְכוּ' (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עז), עַיֵּן שָׁם שֶׁעִקַּר הַיִּרְאָה נִמְשֶׁכֶת בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה. וּלְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי אֲכִילַת אִסּוּר בְּוַדַּאי נִפְגָּם הַיִּרְאָה מְאֹד חַס וְשָׁלוֹם וְסָבַר הָמָן שֶׁהַיִּרְאָה נָפְלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַגְבִּיר הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת מְאֹד שֶׁמִּשָּׁם תּוֹקֶף כָּל הַדִּינִים רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן רָצָה לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד מִגְּדֹל תּוֹקֶף הַדִּינִים עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת אָז כַּנַּ"ל. וְסָבַר שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹת יִרְאוֹת נְפוּלוֹת כָּאֵלֶּה וּלְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל דִּינִים חֲזָקִים וְקָשִׁים כָּאֵלֶּה, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ וְשָׁלַח לִפְנֵיהֶם אֶת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁזָּכוּ לְיִרְאָה עִלָּאָה מְאֹד מְאֹד. עַד שֶׁהָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ בְּצַעֲקָתָם וְתַעֲנִיתָם הַיִּרְאָה עִלָּאָה דְּעִלְּאָה שֶׁיְּמַשִּׁיךְ מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם שֶׁהֵיא בְּחִינַת יַיִן, בְּחִינַת וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה' שֶׁזָּזוּ בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם הָרֵיחַ הַנִּפְלָא מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת מָר דְּרוֹר בְּשָׂמִים רֹאשׁ שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הָרֵיחוֹת וְהַבְּשָׂמִים שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. וְעִקַּר הָרֵיחַ הַטּוֹב הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ד'. וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ תּוֹכְחָה (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח) וְכֵן אֶסְתֵּר נִקְרֵאת הֲדַסָּה עַל שֵׁם הָרֵיחַ הַטּוֹב בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה'. וְעַל-כֵּן בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה נִתְקַדְּשׁוּ כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְהַכֹּהֲנִים וּמְלָכִים וּבִגְדֵי כְּהֻנָּה, כִּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הֵם בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת יִרְאוּ אֶת ה' קְדוֹשָׁיו, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה הַנַּ"ל וּמִגְּדֹל עֹצֶם הַיִּרְאָה עִלָּאָה וְנִפְלָאָה שֶׁזָּכָה מָרְדְּכַי הָיָה לוֹ כֹּחַ לְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר וְלַעֲקֹר קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, דְּהַיְנוּ לְבַטֵּל בְּכָל דּוֹר בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן תּוֹקֶף הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת. וּלְהַמְשִׁיךְ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הָאֲרָה נִפְלָאָה מֵהַיִּרְאָה עִלָּאָה דְּעִלְּאָה הַנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה הַזֹּאת יָבֹא מָשִׁיחַ וְהַכֹּל יָשׁוּבוּ לַה' מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם, כִּי יִרְאָה זֹאת נִמְשֶׁכֶת בְּשֵׂכֶל עֶלְיוֹן כֶּזֶה מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְעֶלְיוֹן וְנוֹרָא וְנִשְׂגָּב כָּזֶה עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְקַלְקְלָהּ חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם. וְזֶהוּ נִפְלְאוֹת הַהֲאָרָה הָעֲצוּמָה שֶׁמַּאֲרֶת בְּפוּרִים. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוּם זְמַן, כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת פּוּרִים, עַיֵּן שָׁם בְּפֶרִי עֵץ חַיִּים, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ אָז הֶאָרַת חָכְמָה וְשֵׂכֶל עֶלְיוֹן כָּזֶה עַד שֶׁהַיִּרְאָה בִּשְׁלֵמוּת עֶלְיוֹן וְנִפְלָא כָּזֶה עַד שֶׁהֵיא מְאִירָה בְּכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל דַּרְגָּא כִּי הַיִּרְאָה תְּלוּיָה בְּדַעַת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ הֶכְנָה לְפֶסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ לְרַגָּלִים שֶׁהֵם יְמֵי יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי הָדַר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ וְכוּ'. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי תּוֹקֶף הַיִּרְאָה הָעֶלְיוֹנָה מְאֹד שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהֵיא בְּחִינַת הֶאָרַת

מָרְדְּכַי שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּפוּרִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יָפֵרוּ עוֹד אֶת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם בְּחִינַת וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה גֹּדֶל עִצָּם הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים בְּחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה כִּי כָּל מַה שֶּׁהַיִּרְאָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר וְנִמְשָׁכֶת מִדַּעַת עֶלְיוֹן יוֹתֵר הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי צְרִיכִין לַעֲמֹד בִּשְׁעַת הַקְּרִיאָה בְּאֵימָה וְיִרְאָה וְרֶתֶת וְזִיעַ כְּמוֹ בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים. וְעַכְשָׁו מַמְשִׁיכִין הַיִּרְאָה בְּשֵׂכֶל עֶלְיוֹן מְאֹד מְאֹד עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁהִיא פִּרְסוּמֵי נִסָּא שֶׁמְּפַרְסֵם שֶׁאֵין לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם אָדָם וּמִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כִּי אִם מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּחוּשׁ בְּתַקֶּף הַנֵּס הַנּוֹרָא הַזֶּה עַל-יְדֵי מַפֶּלֶת הָמָן וּגְדֻלַּת מָרְדְּכַי. וְזֶה בְּחִינַת וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים כִּי נָפַל פַּחַד מָרְדְּכַי עֲלֵיהֶם, 'פַּחַד מָרְדְּכַי' דַּיְקָא בְּחִינַת יִרְאָה עִלָּאָה הַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן מָלְכָה אֶסְתֵּר עַל מֵאָה עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע מְדִינוֹת כְּנֶגֶד מֵאָה עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנָה שֶׁל שָׂרָה אִמֵּנוּ. כִּי שָׂרָה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁשָּׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת יג) בְּחִינַת מוֹרָאֹה שֶׁל מַלְכוּת, כִּי מְמֻנֶּה נוֹלֵד יִצְחָק שֶׁהוּא פַּחַד יִצְחָק שֶׁקּוֹרִין לֶדֶתוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן חָיְתָה מֵאָה עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנָה מֵאָה שָׁנָה כְּנֶגֶד מֵאָה בְּרָכוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם מֵאָה אֲדָנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה שְׁעָרִים שֶׁל יִצְחָק כַּיָּדוּעַ וְכָל הַמֵּאָה בְּרָכוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַתְּפִלּוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַדִּבּוּר, כִּי עִקַּר הַבְּרָכוֹת וְהַתְּפִלּוֹת בְּדִבּוּר דַּיְקָא, כִּי הַדִּבּוּר בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְהַדִּבּוּר כָּלוּל מֵעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע אוֹתִיּוֹת וְעַל-כֵּן חָיְתָה מֵאָה עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנָה בְּחִינַת מֵאָ"ה בְּרָכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע אוֹתִיּוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַדִּבּוּרִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת מֵאָה עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע מְדִינוֹת שֶׁמַּלְכָה אֶסְתֵּר שֶׁהִיא הֶדְּסָה שֶׁהִיא אִשָּׁה יִרְאַת ד' הִיא תִּתְהַלָּל וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן מְסֻפֶּרֶת הַמְּגִלָּה בִּתְחִלָּה מִגֹּדֶל עִצָּם הָעֲשִׁירוּת וְהַגְּדֻלָּה שֶׁל מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהַרְאֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ וְכוּ'. כִּי הֵם רָצוּ לְהַגְבִּיר יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהוּא לִירֹא מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּמֶּנָּה עִצָּם תִּקֶּף גְּדֻלָּתָם כְּדֵי לְהִתְיָרֵא מִפְּנֵיהֶם לְבַד וְלִשְׁכֹּחַ בְּיִרְאַת ה' חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ לֹא דַי שֶׁאֵינָם נוֹפְלִים עַל-יְדֵי-זֶה מִיִּרְאַת ה', אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מִתְחַזְּקִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּיִרְאַת ה' מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַעֲלוֹת כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם אֲפִלּוּ אִם נָפְלוּ וְיָרְדוּ כְּמוֹ שֶׁיָּרְדוּ כְּמוֹ עַכְשָׁו בְּתַקֶּף הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁכָּל הַמֶּמְשָׁלָה וְהַגְּדֻלָּה לְהָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים וְהַכֹּל מִתְיָרְאִים מִפְּנֵי גְּדֻלָּתָם

וְיִשְׂרָאֵל נִבְזִים וּשְׁפָלִים וּנְתוּנִים לְמִרְמָס אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין אָנוּ נוֹפְלִים בְּדַעְתֵּנוּ מֵחֲמַת זֶה כְּלָל, אַדְרַבָּא, אָנוּ מִתְחַזְּקִים עַל-יְדֵי-זֶה בְּיִרְאָה עִלָּאָה לְיִרְאָה מִפְּנֵי ה' יִתְבָּרַךְ מִפְּנֵי הֲדַר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁכָּל כְּבוֹדָם וּגְדֻלָּתָם וּפַחְדָּם וּמוֹרָאָם הַכֹּל נִשְׁתַּלְשֵׁל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְאָנוּ צְרִיכִין לִירֹא וּלְפַחֵד רַק מִמִּי שֶׁנָּתַן לָהֶם כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַיִּרְאָה וְהַפַּחַד הַזֶּה וְאָנוּ מַעֲלִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-כֵּן מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בְּגֻדְלַת מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה לֵידַע וּלְהַבְחִין מִזֶּה אֶלֶף אַלְפֵי וְרִבֵּי רִבְבוֹת קַל וָחֹמֶר גְּדֻלַּת מַלְכוּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מַלְכוּת מְשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לְעוֹלָם יְרוּץ אָדָם אֲפִלּוּ לִקְרֹאת מַלְכֵי עַכּוּ"ם שֶׁאִם יִזְכֶּה יָבֹחִין וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת יְרֵא אֶת ה' בְּנִי וָמֶלֶךְ עִם שׁוֹנִים אַל תִּתְעָרֵב. שֶׁהַכָּתוּב מַזְהִיר שֶׁצְּרִיכִין לִירֹא אֶת ה'. וְגַם אֶת הַמֶּלֶךְ צְרִיכִין לִירֹא, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן לוֹ גְּדֻלָּה וְאָסוּר לִמְרֹד בַּמַּלְכוּת וּבְוַדַּאי צְרִיכִין לְהִתְיָרֵא מִמֶּנּוּ, כִּי מְלֶבָּשׁ בּוֹ יִרְאָה מִלְמַעְלָה שֶׁנִּפְלָה אֶצְלוֹ, אֲבָל צְרִיכִין לֵידַע שֶׁמַּה שֶּׁמִּתְיָרְאִין מִלְּפָנָיו אֵין אָנוּ מִתְיָרְאִין כִּי אִם מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמָּסַר לוֹ זֶה הַכֹּחַ וְהַיִּרְאָה וְזֶהוּ, וְעִם שׁוֹנִים אַל תִּתְעָרֵב שֶׁאוֹתָם שֶׁמְּשַׁנִּים הָאֱמֶת וְאוֹמְרִים לְהִתְיָרֵא מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ אַל תִּתְעָרֵב, כִּי זֶה כְּפִירָה גְּדוֹלָה, כִּי צְרִיכִין לִירֹא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנָּתַן לוֹ זֹאת הַמֶּמְשָׁלָה כַּנַ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁהִוא תִּקֻּף הַיִּרְאָה וְהַדִּינִים, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הַפָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה נִמְתָּקִין הַדִּינִים שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא וְנִמְשָׁךְ יִרְאָה עִלָּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים. וְעַל-כֵּן צְרִיכָה לִהְיוֹת אֲדֻמָּה תְּמִימָה, כִּי בַּאֲתַר דְּתִשְׁכַּח יִרְאָה תִּשְׁכַּח שְׁלֵמוּתָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יִתְרוֹ דַּף עט). וְעַל-כֵּן מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת כָּל הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנִּפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנִּפְלוּ שֶׁהֵם בְּחִינוֹת סִטְרָא דְּמוֹתָא וְכֻלָּם מַעֲלִים וּמַמְתִּיקִים וּמְטַהֲרִים טֻמְאַת מֵת עַל-יְדֵי מִצְוֹת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ דַּיְקָא, כִּי פָּרָה אֲדֻמָּה הִוא שֹׁכֶל נִפְלָא וְעֶלְיוֹן מְאֹד מְאֹד הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַיִּרְאָה עִלָּאָה דְּעִלָּאָה הַנַּ"ל. שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. כִּי זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁמִּשָּׁם הַיִּרְאָה הַגְּבוֹהָה הַנַּ"ל לֹא יַשִּׂיג כִּי אִם מְשִׁיחַ וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, כִּי הַיִּרְאָה בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת לְבָנָה וְנִקְרֵאת ד' עַל שֵׁם דְּלִית לַהּ מִגַּרְמַהּ כְּלוּם רַק מַה שֶּׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא יו"ד וְכוּ' וְנַעֲשֶׂה אֶחָד כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהַיּוּ"ד שֶׁהִיא הַשֵּׂכֶל הִיא בְּחִינַת חַמָּה שֶׁמְּאִירָה לַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת ד', בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת יִרְאָה וּכְשֶׁהַיִּרְאָה חַס וְשָׁלוֹם נוֹפֶלֶת וּמִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם יִרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת זֶה בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְעַל-יְדֵי מִצְוֹת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ מְמַלְּאִין

פְּגִימַת הַלְּבָנָה. וְאָז נִתְקַיֵּם, הָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן לֹא נִמְסַר כִּי אִם לַגְּדוֹלִים כִּי הוּא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם, כִּי צְרִיכִין לָזֶה צַדִּיק וְחָכָם גָּדוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַיִּרְאָה עִלָּאָה דְּעִלָּאָה הַנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן הֵם אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁנִּקְרֵאת ד' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיִירְאוּ מִמֶּךָּ:

חלק יג

אֵין לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא אוֹצָר שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם הֵם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם יִרְאֵי ה' בֶּאֱמֶת שֶׁהֵם הָאוֹצָר שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם וְכָל מִי שֶׁנִּטְפָּל לָהֶם וּלְתַלְמִידֵיהֶם וּלְתַלְמִידֵי תַּלְמִידֵיהוֹן וְכוּ' עַל כֻּלָּם נִמְשָׁךְ יִרְאָה אֲמִתִּית הַנִּמְשֶׁכֶת מִיִּרְאָה גְּבוֹהָה מְאֹד הַנַּ"ל:

הֶעְתֵּק מֵהָרַאשֵׁי פְּרָקִים וְעַל-כֵּן אֵינוֹ מְסֻדָּר יָפֶה:

חלק יד

אֲדָר סוֹף הֶחֳדָשִׁים בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁנִּקְרֵאת סוֹף דָּבָר, כִּי יִרְאָה מַלְכוּת הִיא בַּסּוֹף וּבָרֹאשׁ בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, כִּי מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף עִקַּר הַשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל מְאֹד חַס וְשָׁלוֹם אֲפִלּוּ אִם נָפַל לַעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם צָרִיךְ לוֹ גַּם כֵּן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאָה גְּדוֹלָה מֵה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה שֶׁיּוּכַל לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מֵרַע וּלְמָשְׁךְ אֶת עַצְמוֹ לְאֵיזֶה טוֹב. וְאַל יִפְטֹר אֶת עַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נָפַל כָּל כָּךְ. אִם כֵּן הֲתֵר לוֹ הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם חָלִילָה לֹא תְּהֵא כָּזֹאת בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, כִּי גַּם בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתִּיו צְרִיכִין לִירֹא אֶת ה' מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּכָל מְקוֹמוֹת מֻמְשָׁלְתּוֹ וְזֶה בְּחִינַת אַל תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה וְאַל תִּתְחַכֵּם יוֹתֵר וְכוּ' אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְכוּ' טוֹב אֲשֶׁר תֹּאחֵז בָּזֶה וְכוּ' כִּי יְרֵא אֱלֹקִים יֵצֵא אֶת כֻּלָּם, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה כָּל אֶחָד יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ הֵן בְּצַדִּיק גָּדוֹל הֵן אֲפִלּוּ מִי שֶׁעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה, כִּי הַכֹּל צְרִיכִין לִירֹא אֶת ה'. וְעַל-יְדֵי-זֶה יָשׁוּבוּ אֶל ה', כִּי עִקַּר הִיא הַיִּרְאָה בְּחִינַת כִּי יֵרֵא אֱלֹקִים יֵצֵא אֶת כֻּלָּם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַיִּרְאָה הִיא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל, כִּי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ הִיא עִקַּר עֲלִיַּת יִרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁכָּל הָעֲנָשִׁים שֶׁהוּא מִתְפַּחֵד מֵהֶם הֵם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד וּמִתְיָרֵא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא שֶׁמַּעֲלָה הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הָעֲנָשִׁין לְשָׁרְשָׁן מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וּבָזֶה מַמְתִּיקִין הַכֹּל וְזוֹכִין לָשׁוּב אֶל ה' עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְיִרְאָה עִלָּאָה הַנַּ"ל שֶׁבָּאָה עַל-יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת הַלֵּב בִּגְדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

וְזֶה גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים בְּחִינַת סֹלּוּ לָרֹכֶב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ קֹדֶשׁ שְׁמוֹ וְעִלְּזוּ לְפָנָיו. כִּי יִרְאַת ה' אֲפִלּוּ יִרְאַת הָעֹנֶשׁ הִוא שִׂמְחָה וּמוֹסֶפֶת יָמִים, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בַּשִּׂיחָה הַהִיא שֶׁל יִרְאַת הָעֹנֶשׁ שֶׁהִיא הָעִקָּר:

חלק טו

וְזֶה הָאוֹתִי לֹא תִירְאוּ אִם מִפָּנַי לֹא תֵחָילוּ אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם חָק עוֹלָם וְלֹא יַעַבְרֻנָהוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ וְלֹא יוּכְלוּ וְהָמוּ גַּלָּיו וְלֹא יַעַבְרֻנָהוּ וְלָעָם הַזֶּה הָיָה לֵב סוֹרֵר וּמוֹרֶה סָרוּ וַיֵּלֵכוּ. וְלוֹא אָמְרוּ בִלְבָבָם נִירְאָה נָא אֶת ה' אֱלֹקֵינוּ וְכוּ' (יִרְמְיָה ה) הַיְנוּ שֶׁהַפָּסוּק מוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַנּוֹפְלִים מְאֹד וּמֻחֲמַת נְפִילָתָם הֵם סָרִים וּמַמְרִים יוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, סָרוּ וַיֵּלֵכוּ. וְכָל זֶה מֻחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁכְּבָר נִתְרַחֲקוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה וּכְאִלּוּ כְּבָר הֻתַּר לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם. כְּאִלּוּ בִּמְקוֹמָם אֵין שָׁם עוֹד יִרְאָה מֵה' יִתְבָּרֵךְ עַל-כֵּן מוֹכִיחַ אוֹתָם וְאוֹמֵר לָהֶם הַאוֹתִי לֹא תִירְאוּ אִם וְכוּ' אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם וְהָמוּ גַּלָּיו וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ לִשְׁאוֹן הֶמְיַת הַגַּלִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְלִפּוֹת הוּא יִתְבָּרֵךְ נוֹתֵן גְּבוּל שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לַעֲבֹר גְּבוּל כְּמוֹ כֵן יֵשׁ גְּבוּל אֵצֶל כָּל אָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁבְּכָל מָקוֹם יֵשׁ יֹשֶׁר, כִּי אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא יֵשׁ יָמִין וּשְׂמאל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק טז

כִּי הָמָן הִפִּיל פּוּר מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר וְכוּ' שֶׁרָצָה לְהַפִּילָם מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ עַד שֶׁיִּפְּלוּ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם עַד לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה מְעַט וְכוּ', בְּחִינַת עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, בְּחִינַת מִשְׁכֵּי הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכוּ', וּבָאֳמֶת לְפִי דַּרְכּוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע עִם אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה שֶׁאֵינָם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ בְּנֹעַם וּרְיהֶם בְּוַדַּאי הָיָה אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם וּלְרֹב הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְפַנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ וְכוּ'. אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר וְהוּא שׁוֹלֵחַ סִיּוּעַ מִלְּעֵלָּא בִּדְרָכִים נִפְלָאִים עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַגְּדוֹלִים הָאֱמִתִּיִּים. וְזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהִרְגִּישׁ תֹּכֶף כַּוָּנַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן, בְּחִינַת וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה שֶׁיָּדַע כַּוָּנָתָם עַד הַסּוֹף וְהוּא מַתְחִיל תֹּכֶף לְעוֹרְרָם לִתְשׁוּבָה וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה. וְעִקַּר צַעֲקָתוֹ שֶׁהוּא מוֹדִיעַ לְאֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים וְתָבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אִיךְ שֶׁהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא נִקְרֵאת אֲלֵיו זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם כְּלַל הַחֹדֶשׁ שֶׁצְּרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַל כָּל פָּנִים פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ, אֲבָל לִפְעָמִים נִתְרַחֲקִין כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין זוֹכִין לָבֹא לְפָנָיו אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ בְּחִינַת וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי וְכוּ'. אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְהַקִּישׁ עַל דַּלְתֵי

רַחֲמִים אוּלַי יָחוּס אוּלַי יְרַחֵם וּכְמוֹ שֶׁאָמַר כָּךְ הוֹדָה אֶסְתֵּר לְמָרְדְּכַי וְאָמְרָה, וּבְכֵן אָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כַדָּת. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁלֹּא כַּדָּת שֶׁל תּוֹרָה, כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁעַל-פִּי דָּת שֶׁל תּוֹרָה בְּוַדַּאי אֵינִי רָאוּי לָבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו כְּפִי מַה שֶּׁאֲנִי יוֹדֵעַ חַטֹּאתַי וַעֲוֹנוֹתַי, אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן אָבֹא לְפָנָיו שֶׁלֹּא כַּדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבַדְתִּי, הֵינוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם אֵינוֹ לְרָצוֹן תְּפִלּוֹתַי וְהִתְבּוֹדְדוּתִי עַתָּה לְפָנָיו מֵרִבּוּי קִלְקוּלַי כַּאֲשֶׁר 'אָבַדְתִּי' עַל-יְדֵי מַעֲשַׂי הָרָעִים, 'אָבַדְתִּי' וְיַעֲשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמִּי מַה שֶּׁיִּרְצֶה אֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְאֶצְעַק לַה' יִתְבָּרַךְ אוּלַי יְרַחֵם. וְאָז חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ עַל מָרְדְּכַי וְעָמוֹ, וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב. זֶה סוֹד הַהֶאָרָה וְהַהִתְקָרְבוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּגִּיעַ לִפְעָמִים לְהָאָדָם הַנָּמוּךְ מְאֹד שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לוֹ הִתְקָרְבוּת מֵרָחוֹק בְּסוֹד הוֹשָׁטַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּנֵס אֲמוֹת הָרַבֵּה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נָפַל הָמָן מַפָּלָה גְּדוֹלָה בְּלִי שִׁעוּר וּמָרְדְּכַי נִתְעַלָּה וְנִתְגַּדֵּל בְּתַכְלִית הַגְּדֻלָּה וְזָכָה לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה הַזֹּאת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁאֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הַזֶּה אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּלְכוּת הָעַכּוּ"ם מוֹשְׁלִים עָלֵינוּ שֶׁהֵם מִבְּחִינַת יְרָאוֹת הַנְּפוּלוֹת מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן יְהֶיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הֶאָרַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הֶאָרַת הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְאֹד שֶׁנֻּדַּע כָּל אֶחָד שֶׁאֵין לְהִתְיָרֵא כִּי אִם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְזֶהוּ עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מִכָּל הַנִּסִּים אֲפִלּוּ שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ', כַּמּוּבָא כִּי אָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִכְנַע פַּרְעֹה שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, דְּהַיְנוּ שֶׁבִּטְלוּ אָז יִרְאָה הַנְּפוּלָה שֶׁיָּנַק מִמֶּנָּה פַּרְעֹה וְכוּ', אֲבָל בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁהָיְתָה מַלְכוּת הָרִשְׁעָה קַיֶּמֶת וְאַף-עַל-פִּי-כֵן זָכוּ לְיִרְאָה נִפְלָאָה כָּזֹאת וּלְנֵס כָּזֶה. זֶהוּ חִדּוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא בְּיוֹתֵר וְעַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס הַזֶּה אָנוּ קַיָּמִים עַתָּה בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה. שֶׁגַּם בְּתֹקֶף מֶמְשַׁלְתָּם וּפַחְדָּם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת מַה שֶּׁהֵיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו תּוֹפְסִין כַּמָּה בְּנֵי אָדָם בְּגָלוּת כְּמוֹ שֶׁתּוֹפְסִין רַחֲמָנָא לִצְלָן וְאַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם שָׁם אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁאֵין לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם פַּחַד בָּעוֹלָם כִּי אִם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד עַד שֶׁאָנוּ בָּאִים לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה עַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת פּוּרִים וְכָל זֶה רַק עַל-יְדֵי כֹּחַ מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מְשִׁיחַ שֶׁמַּמְשִׁיךְ גַּם עַתָּה יִרְאָה נִפְלָאָה כְּזֹאת שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד גַּם בִּמְקוֹמוֹ וְכוּ' לִזְכֹּר אֶת ה' וּלְהִתְיָרֵא מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְזֶה בְּחִינַת גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמוּנִי, שֶׁאֵינִי מִתְיָרֵא מִשּׁוּם רַע אֲפִלּוּ בְּגֵיא צַלְמָוֶת כִּי אִם מִמְּךָ לְבַד, וְזֶהוּ נֶחָמָתִי וְשִׂמְחָתִי כִּי שִׁבְטְךָ וְכוּ' הֵמָּה יְנַחֲמוּנִי, כִּי גַּם יִרְאַת הָעֹנֶשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְטְךָ, הוּא שִׂמְחָה מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וּבְוַדַּאי יְרַחֵם עָלַי וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הוֹשָׁטַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב, כִּי שַׁרְבִיט הוּא בְּחִינַת שֵׁבֶט מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים, בְּחִינַת מוֹרָא מַלְכוּת, אֲבָל הוּא שַׁרְבִיט שֶׁל זָהָב, כִּי יָדוּעַ שֶׁזָּהָב הוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים שֶׁהֵם גְּבוֹהִים מְאֹד וְהֵם יְקָרִים מִכָּסֶף שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל, הַיְנוּ שֶׁבְּהַשֹּׁרֶשׁ עֶלְיוֹן הַדִּין יָקָר. מֵחֶסֶד, כִּי הַדִּין וְהַיִּרְאָה הוּא חֶסֶד נִפְלָא וְעַל יָדוֹ דַּיְקָא נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים בִּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת דְּדִיקְנָא דְּאַנּוּן קַשְׁיָן לַאֲכַפְיָא דִּינִין כַּיָּדוּעַ בַּזֹּהַר וּבַכְּתָבִים וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הוֹשָׁטַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב שֶׁהוּא הִתְקָרְבוּת נִפְלָא שֶׁמַּמְשִׁיךְ דַּעַת וְהָאָרָה נִפְלָאָה עַל הָאָדָם הָרָחוֹק מְאֹד, כִּי מֵאִיר עָלָיו מִדַּעַת עֶלְיוֹן מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה עִלָּאָה דְּעִלָּאָה הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה זֶה הָרָחוֹק מְאֹד גַּם כֵּן לְיִרְאָה עִם דַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי-זֶה יוֹתֵר:

כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם הָרְבֵּה כְּשֶׁמְּעַיְנִים בְּסִפְרֵי מוּסָר שֶׁמְּדַבְּרִים מֵעִנְיַן מְרִירַת הָעֲנָשִׁים שֶׁל גֵּיהִנֹּם וְכוּ' הֵם מִתְפַּחֲדִים מְאֹד, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה בָּהֶם וּמַפִּילָם עַל-יְדֵי-זֶה לְעַצְבוּת גָּדוֹל יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה עַד שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפְלִים עַל-יְדֵי-זֶה יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם וְיֵשׁ שֶׁנּוֹפְלִים חַס וְשָׁלוֹם כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּאִים לִכְפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם דַּעַת מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמָן וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁכְּבָר נִשְׁקְעוּ בִּדְרָכֵיהֶם כָּל כָּךְ חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְשׁוּב עוֹד וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁרוֹאִין יְרֵאוֹת עֲנָשִׁים נוֹפְלִים בְּעֵינֵי עַצְמָן יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּאֲשֶׁר יִבְאַר לְקַמָּן, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ וְשׁוֹלֵחַ עָלֵינוּ הָאָרָה עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר מִבְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַיִּרְאָה בְּשֵׂכֶל עֶלְיוֹן כָּל כָּךְ עַד שֶׁתַּגִּיעַ הַיִּרְאָה לְטוֹבָה אֲפִלּוּ לְהַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים שֶׁאֲפִלּוּ הָרָחוֹק מְאֹד יִהְיֶה לוֹ דַּעַת אֱמִתִּי לְהַבְחִין הָאֱמֶת שֶׁגַּם הוּא יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה כִּי רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ רַבִּים מְאֹד מְאֹד. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי לֹא יִפֹּל עַל-יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, אַדְרַבָּא, מִיִּרְאַת הָעֹנֶשׁ יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּמַה שֶּׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל עַל כָּל פָּנִים וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חִיּוּת וְשִׂמְחָה עַל-פִּי כָּל הַדְּרָכִים וְהָעֲצוֹת שֶׁהוְזְהִירְנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל, כַּמְבֹאָר בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים. נִמְצָא שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ יָבֹא לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ תַּכְרִיחֵהוּ לְקַיֵּם דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמַּזְהִירִים מְאֹד מְאֹד אֶת הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים שֶׁיְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה תָּמִיד עַל-פִּי דַּרְכֵי עֵצוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשׁוֹת וְזֶהוּ תִּקֻּף הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים מֻחְמֶּצֶת שֶׁאָז נִמְשָׁךְ הַיִּרְאָה מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הוֹשָׁטַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק עִקֵּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ בְּעֵת שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹפְלִים מֵהַיִּרְאָה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת וַאֲתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים וְאָז רוֹצֶה לְהַפְחִיד אֶת יִשְׂרָאֵל בְּיִרְאָה רָעָה חַס וְשָׁלוֹם וּמִלְחַמְתּוֹ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁבָּא בְּמִלְחָמָה עַל יִשְׂרָאֵל בְּגַשְׁמִיּוּת וְגַם מַכְנִיס כְּפִירוֹת בַּלֵּב כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַעֲלוֹת הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁן, כִּי יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת הֵם בְּחִינַת דִּינִים שֶׁמֵּהֶם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַבְחִין הָאֱמֶת שֶׁכָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת הַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמַעֲלֶה הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לְהִתְיָרֵא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּמֶנּוּ הַכֹּל. אֲזַי, אַדְרַבָּא, מַגִּיעַ לוֹ טוֹבָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי אֵלּוּ הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת הֵם בְּחִינַת דִּינִים שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְפָעֲמִים מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁמְּעַקֶּמֶת לֵב הָאָדָם וְנוֹפֵל רַק לְעַצְבוּת עַל-יְדֵי הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וְאֵינוֹ חוֹזֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִפְעָמִים מִתְגַּבֵּר עָלָיו כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּא לִידֵי כְּפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְזֶה עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁמַּפְחִיד אֶת הָאָדָם בְּחֵילוֹתָיו בְּתַקֵּף מֶמְשַׁלְתּוֹ שֶׁל מַלְכוּתוֹ הָרְשָׁעָה אֲבָל עַל-יְדֵי-זֶה הָיָה יָכֹל לְהַגִּיעַ טוֹבָה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יָשׁוּבוּ אֶל ה' בְּחִינַת בַּצַּר לִי אֶקְרָא ה', אֲבָל הוּא מִתְגַּבֵּר לְהַכְנִיס כְּפִירוֹת בַּלֵּב לְתְלוֹת הַכֹּל בַּטֶּבַע חַס וְשָׁלוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יָשׁוּבוּ לַה' חַס וְשָׁלוֹם וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן חוֹזֶרֶת חֲלִילָה חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים וְכוּ' וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל אוֹתָן שֶׁאֵינָם יְרֵאִים אֱלֹקִים, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינָם מַעֲלִים הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְזֶה גַּם כֵּן מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ מֵחֲמַת הַכְּפִירוֹת שֶׁהִכְנִיס בְּלִבָּם וְעַל-כֵּן הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת בְּחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה וּמַעֲלִין הַיִּרְאוֹת לְשָׁרְשָׁן וְכוּ':

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת עִצָּם הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים בְּחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה, בְּחִינַת בִּיהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. בְּחִינַת גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי וְכוּ' תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן וְכוּ' כּוֹסִי רְוָיָה בְּחִינַת הַשִּׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, בֵּין הָעֲבוֹדָה מֻחֲמֶצֶת יִרְאַת הָעֹנֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אָרוּר הָמָן שֶׁמִּתְיָרֵא מֵהָאָרוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, בֵּין הָעֲבוֹדָה מֻחֲמֶצֶת אַהֲבָה וּדְבֵקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּרוּךְ מָרְדְּכַי. כִּי גַּם מִיִּרְאַת הָעֹנֶשׁ הוּא שָׁמֵחַ וְטוֹב לֵב מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וְהַכֹּל לְטוֹבָה:

חלק כ

כִּי יֵשׁ שֶׁמֻּחֶמֶת יִרְאַת הָעֹנֶשׁ נוֹפֵל לְעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם וְלִפְעָמִים לִכְפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם כַּמְּצוּי בַּאֲנָשִׁים רַבִּים כְּשֶׁיּוֹשְׁבִין עַל סִפְרֵי מוּסָר שֶׁמְּדַבְּרִין מַעֲצָם הָעֲנָשִׁים הֵם בְּאֵין לְעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' וְנוֹפְלִים יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. וְזֶה הָיָה כַּוָּנַת הָמָן לְהַפִּיל אֶת

יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְנוֹרָא כָּל כָּךְ שֶׁיָּכוֹל לְהַכְנִיס יִרְאַת הָעֹנֶשׁ עַד שֶׁיָּבֹאוּ לִידֵי שִׂמְחָה עֲצוּמָה עַל-יְדֵי גֹּדֶל הָעֲצוֹת שֶׁנּוֹתֵן לְכָל אֶחָד בְּעֹמֶק נְפִילָתוֹ שֶׁיּוּכַל לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה וְזֶה עִקַּר תַּקָּנָתוֹ. וְעַל-כֵּן בְּסוֹף הַתּוֹכָחָה שֶׁהִיא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ כְּתִיב, תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה וְכוּ'. וְהָבֵן הֵיטֵב כִּי זֶה הָעִקָּר שֶׁלֹּא יִפֹּל עַל-יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ רַק מִפַּחַד הָעֹנֶשׁ יִתְחַזֵּק לְקַיֵּם דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמַּזְהִירִין אֶת הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה בְּהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עָדַיִן כַּמְבֹאָר עַל פָּסוּק אֲזַמְּרָה וְכוּ' וְכוּ' (בְּסִימָן רפב). וְזֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן וְנוֹרָא שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּפוּרִים שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה יִרְאָה נִפְלָאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּא שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי בְּכָל הַיָּמִים קְדוֹשִׁים נִמְשָׁךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה כְּפִי קְדֻשַּׁת הַיּוֹם, כִּי שַׁבָּת שֶׁקָּדוֹשׁ מִכָּל הַיָּמִים אָז מְאִירָה הַיִּרְאָה מְאֹד בִּבְחִינַת יֶרֶא שַׁבָּת, הַיְנוּ שֶׁאָז הַיִּרְאָה עִם דַּעַת, כִּי בִּימֵי הַחֹל לִפְעָמִים הַיִּרְאָה עִם כְּסִילוּת בִּבְחִינַת הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ, כַּמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יז. וְכֵן כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם יְמֵי יִרְאָה, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן קלה, הַיְנוּ כִּי בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אָז מְאִירִין מֹחִין גְּדוֹלִים מְאֹד וְאָזַי הַיִּרְאָה עִם דַּעַת גָּדוֹל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׂמְחַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כִּי כְּשֶׁהַיִּרְאָה עִם דַּעַת נִמְשָׁךְ עַל יָדָהּ שִׂמְחָה רַבָּה בְּחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה. וְכֵן לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה נִמְשָׁךְ הַחֲרוּת שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלָה הַיִּרְאָה, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן י"ז הַנַּ"ל. וּבְפוּרִים אָז נִמְשָׁךְ דַּעַת גָּדוֹל וְנִפְלָא כָּל כָּךְ שֶׁמַּאִיר לְמַטָּה בִּבְחִינַת מַלְכוּת וּמִתְפַּשֵּׁט אוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה עַד תַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה הַיִּרְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, מְאִירָה בְּדַעַת עֶלְיוֹן וְנִפְלָא מְאֹד, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁל מָשִׁיחַ, בְּחִינַת וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ד'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָרְדְּכַי, בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר כַּנַּ"ל. שֶׁהַיִּרְאָה מְאִירָה וּמְרִיחָה בְּרֵיחַ נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד עַד שֶׁמַּגִּיעַ רֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְאֹד הַנַּ"ל אֲפִלּוּ לְהָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד לְהַחֲיוֹתָם וְלַהֲשִׁיבָם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל וּרְפוּאוֹת יְקָרִים בְּיוֹתֵר. כְּמוֹ עַכְשָׁו בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם חִיּוּת וְתִקְוָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְצַדִּיקִים גִּבּוֹהִים וְנִשְׂגָּבִים מְאֹד מְאֹד שֶׁמּוֹשִׁיטִים לְכָל הָרְחוֹקִים הֶאָרָה וְרֵיחַ טוֹב מִיִּרְאָה עִלָּאָה דְּעִלָּאָה הַנַּ"ל. בִּבְחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל-כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְחוֹקִים מְאֹד, בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, בָּא יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר, בָּאָה רָחָב וְנִתְגַּיְּרָה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י רַפְּדוּ רִפַּדְתִּי סְבִיבוֹתַי הַתַּפּוּחִים לְרֵיחַ טוֹב כְּדֶרֶךְ הַחוֹלִים, כִּי חוֹלָה אֲנִי לְאַהֲבָתוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁבְּעֹצֶם חֻלְשׁוּתֵנוּ בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה עִקַּר חִיּוּתֵנוּ עַל-יְדֵי הֲרֵיחַ הַטּוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת

הָאָרֶת הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְאֹד הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּדִּיקִים גְּבוֹהִים מְאֹד כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָרְדְּכַי כַּנַּ"ל:

:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם מֹחִין גְּבוֹהִים מְאֹד וְהֵם בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל בְּחִינַת יִרְאָה עִם דַּעַת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְׁמָחָה שֶׁל תְּפִלִּין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וְיִקָר, אֲלוּ תְּפִלִּין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מְגִלָּה טז) שֶׁכָּל הָאוֹרָה וְהַשִּׂמְחָה וְהַשָּׂשׂוֹן שֶׁל פּוּרִים הוּא בִּבְחִינַת וְיִקָּר בִּבְחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהוּא יִרְאָה עִם דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֶצֶם הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים. וּמוּבָן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁאִישׁ הוּא בְּחִינָה גָּבֹהַּ וְרֵעֵהוּ הוּא בְּחִינָה נְמוּכָה מְאֹד מִמֶּנּוּ. אַךְ כְּשֶׁיּוֹרֵד הַבְּחִינָה גָּבֹהַּ שֶׁנִּקְרֵאת אִישׁ בָּעוֹלָם לְמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה אָזַי נִקְרָא גַּם הַבְּחִינָה וּמַדְרֵגָה תַּחְתּוֹנָה רֵעֵהוּ שֶׁל הָאִישׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַבְּחִינָה הַגְּבוֹהָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁלַּח אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁבְּפוּרִים נִמְשָׁךְ הָאָרָה נִפְלָאָה וְחֶסֶד נִפְלָא מְאֹד עַד שֶׁכָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַגְּבוֹהוֹת מְאִירִין בַּמַּדְרֵגוֹת הַנְּמוּכוֹת מְאֹד כְּאִלּוּ הֵם שָׁוִין בִּבְחִינַת אִישׁ וְרֵעֵהוּ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם הַנֶּאֱמָר בְּמִשֶּׁה וְיִתְרוֹ, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִי הַקָּרוּי אִישׁ? זֶה מֹשֶׁה. וְכַמָּה הָיָה רָחוֹק מִזֶּה!! מֹשֶׁה קִבֵּל הַתּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה וְיִתְרוֹ נִתְגַּיֵּר מִמָּקוֹם רָחוֹק וְטָמֵא מְאֹד כִּי לֹא הִנִּיחַ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלֹּא עָבָדָה, בִּפְרָט בְּעֵת שֶׁבָּא לְמֹשֶׁה שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגַּיֵּר רַק שֶׁרָצָה לְהִתְגַּיֵּר. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן קוֹרְאָם אִישׁ וְרֵעֵהוּ, כִּי כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּבֹהַּ מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ וּמְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה רָצוֹן לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת הוּא מְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ אֲלָיו כָּל כָּךְ כְּאִלּוּ הָיָה חֲבֵרוֹ מַמָּשׁ כְּאִלּוּ הֵם אִישׁ וְרֵעֵהוּ. וְזֶה סוֹד מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, כִּי הַמָּנוֹת שֶׁל פּוּרִים שֶׁהֵם מִינֵי מַאֲכָל וּסְעֻדָּה שֶׁל פּוּרִים הֵם בִּבְחִינַת יִרְאָה, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה מִתְגַּלֶּה בְּעֵת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ גֹּדֶל מַעֲלַת סְעֻדַּת פּוּרִים שֶׁיְּקָרָה מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁאָז מְאִירָה יִרְאָה נִפְלָאָה מְאֹד. וְעִקַּר הַמְשָׁכַת הַיִּרְאָה הִיא בְּעֵת הָאֲכִילָה וְהַסְּעֻדָּה בִּבְחִינַת לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשׁי הֲלֹם, כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. וְאֵלּוּ הַמַּאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים הַקְּדוֹשׁ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יִרְאָה וְדַעַת נִפְלָא. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים מָנוֹת, בִּבְחִינַת מָן שֶׁאָכְלוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר שֶׁהָיָה דַּעַת נִפְלָא, בִּבְחִינַת יִרְאָה קְדוֹשָׁה, בִּבְחִינַת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן. וְעַל-כֵּן הֻזְהָרוּ בַּמָּן מֵאֹד שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם בִּטָּחוֹן וְאַל יוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר, כִּי חֶסְרוֹן הַבִּטָּחוֹן הוּא פְּגַם הַיִּרְאָה בִּבְחִינַת יִרְאָה נִפּוּלָה שְׁדוּאָג וּמִתְיָרֵא מַה יֹּאכַל לְמָחָר.

אֲבָל הַיִּרְא מֵה' בּוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאֵינוֹ דּוֹאֵג כְּלָל עַל יוֹם הַמָּחָרַת. בִּבְחִינַת יִרְאוּ אֶת ה' קְדֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו. וְכֵן כָּתוּב בְּסֵפֶר הָאֲ"ב שֶׁיִּרְאָה וּבִטָּחוֹן הֵם בְּחִינָה אַחַת, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁאֲכִילַת הַמָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטָּחוֹן, הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים שֶׁנִּקְרְאוּ מָנוֹת בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת יִרְאָה בִּטָּחוֹן כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַמָּנוֹת צְרִיכִין לִשְׁלֹחַ אִישׁ לְרֵעֵהוּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר עַל-יְדֵי-זֶה הָאָרַת פּוּרִים שֶׁכָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַגְּבוֹהוֹת מְאֹד יִשְׁלְחוּ הָאָרַת הַיִּרְאָה עִלָּאָה הַנַּ"ל שֶׁל פּוּרִים לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַנְּמוּכוֹת מְאֹד, כִּי עִתָּה מְגֻדָּל הַשִּׂמְחָה כְּאֵלּוּ הַכֹּל שָׁוִין וְנִקְרָאִים אִישׁ וְרֵעֵהוּ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים וְכָל הַפּוֹשֵׁט יָד לִטֹּל נוֹתְנִין לוֹ וְאֵין מְדַקְדְּקִין כְּלָל, הַיְנוּ כִּי יֵשׁ בְּחִינוֹת שֶׁהֵם נְמוּכִין כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ שֶׁאֲפִלּוּ בְּפוּרִים אִי אֶפְשָׁר לְקָרוֹתָם בְּשֵׁם רֵעֵהוּ מֵעִצָּם רְחוּקָם וִירִידָתָם בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד. גַּם עֲלֵיהֶם צְרִיכִין לְרַחֵם וּלְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם הַיִּרְאָה עִלָּאָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים. שֶׁאָז כָּל הַפּוֹשֵׁט יָד לִטֹּל נוֹתְנִין. כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל יִרְאָה מְאִירִין עָלָיו מֵהָאָרַת פּוּרִים שֶׁהוּא הָאָרַת הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְאֹד שֶׁמְּאִירָה בְּרֵיחַ טוֹב וְנִפְלָא לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַנְּמוּכוֹת מְאֹד מְאֹד כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת הוּא מֵהַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (נְדָרִים מא), אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן הֶעָנִי הוּא בִּבְחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי הַכֹּל מוֹשְׁלִין עָלָיו וְהוּא מִתְיָרֵא מִן הַכֹּל, כִּי הֶעָשִׁיר הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת נֶגְדּוֹ. וְעַל-כֵּן הַכָּתוּב מַזְהִיר, אַל תִּירָא כִּי יַעֲשִׁיר אִישׁ. כִּי מִטֶּבַע הָעוֹלָם לְהִתְיָרְאוֹת מִן הֶעָשִׁיר, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת מוֹרָא מַלְכוּת. וְהֶעָנִי הוּא נִרְדָּף וּמִתְיָרֵא מֵהַכֹּל. וְזֶה עִקַּר מִצְוַת צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים שֶׁצְּרִיכִין לְרַחֵם מְאֹד עַל הֶעָנִי לִתֵּן לוֹ צְדָקָה בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת וְלִבְלִי לְהַפְחִידוֹ וְשֶׁלֹּא לְצַעֵר עָלָיו וְשֶׁלֹּא לְנַגְּשׁוֹ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַגְבִּיר עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם. רַק, אַדְרַבָּא, צְרִיכִין לְרַחֵם עָלָיו וּלְהַעֲלוֹתוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ בְּפָנִים יָפוֹת, אֲבָל תָּמִיד צְרִיכִין לְרָאוֹת לְמִי לִתֵּן, כִּי יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, אֲבָל בְּפוּרִים מִגֹּדֶל הָהָאָרָה שֶׁל יִרְאָה עִלָּאָה מְאֹד הַנַּ"ל כָּל הַפּוֹשֵׁט יָד לִטֹּל נוֹתְנִין לוֹ, כִּי אָז יְכוֹלִין לְהָאִיר עַל הַכֹּל יִרְאָה עִלָּאָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים, כִּי אָז צְרִיכִין שֶׁתִּתְהַוֶּה הַשְׁתִּיָּה מְרֻבָּה מֵאֲכִילָה כַּמּוּבָא בַּבַּיְנוֹנוֹת, כִּי יַיִן בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת, בְּחִינַת יִרְאָה עִלָּאָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הַשִּׂיר וְהַשִּׂמְחָה בְּחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹקִים וַאֲנָשִׁים, כִּי יַיִן יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת זָכָה, נַעֲשָׂה רֹאשׁ. לֹא זָכָה, נַעֲשָׂה רָשׁ. רָשׁ, הַיְנוּ עֲנִיּוּת וְאֶבְיוֹנוּת בְּחִינַת עָנִי מִן הַדַּעַת, בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל זָכָה, נַעֲשָׂה רֹאשׁ בְּחִינוֹת מֹחִין וְדַעַת גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה עִלָּאָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת יַיִן, בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת

מוֹרָא מַלְכוּת. וְעַל-כֵּן בְּפוּרִים שֶׁמְּאִירָה יִרְאָה נִפְלָאָה מְאֹד כַּנַ"ל מִצְוָה לְהַרְבּוֹת בִּשְׂתִיַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה עִלָּאָה הַנַ"ל. וְזֶהוּ עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי וְאִיתָא בַּבָּנוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁפִּיעַ אֵיזֶה הֶאָרָה גַּם לְהַנִּיצוֹץ שֶׁבַּקְלִפּוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי בְּפוּרִים מְאִירִין הַיִּרְאָה נִפְלָאָה לְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד אֲפִלּוּ הַמֻּנָּחִים בְּעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת גַּם לָהֶם שׁוֹלְחִין רֵיחַ הַטּוֹב וְהַנִּפְלָא שֶׁל הַיִּרְאָה עִלָּאָה הַנַ"ל כְּדֵי לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב אוֹתָם גַּם כֵּן כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח כַּיָּדוּעַ:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁקָלִים שֶׁעַל יְדֵי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שְׁקָלֶיהָם לִשְׁקָלֶיךָ. כִּי שְׁקָלִים בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר, הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט, בְּחִינַת וְרָשׁ לֹא שָׁמַע גְּעָרָה הַנֶּאֱמָר עַל הַשְׁקָלִים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ הֵפֶךְ הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֶעָשִׁיר מִתְגָּאֶה עַל הֶעָנִי וּמַפְחִידוֹ וְגוֹעֵר בּוֹ, אֶבֶל עַל-יְדֵי מִצְוֹת שְׁקָלִים מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין בְּחִינַת הָעֲנִיּוּת, בְּחִינַת הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת בְּבְחִינַת וְרָשׁ לֹא שָׁמַע גְּעָרָה, כִּי שְׁקָלִים הֵם לְצֹרֶךְ הַמִּשְׁכָּן וְקַרְבְּנוֹת צִבּוּר שֶׁעַל יְדֵי עִקַּר עֲלִיַּת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ, כִּי בַּמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עִקַּר הַיִּרְאָה כַּנַ"ל:

חלק כד

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁמָּרְדְּכַי שָׁאַל לְיַנּוּקָא, פְּסֹק לִי פְּסוּקָךְ. אָמַר לוֹ, אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים בְּחִינַת הֶאָרַת מָרְדְּכַי הוּא לְבַטֵּל הַיִּרְאָה רָעָה לְהַעֲלוֹת כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁן כַּנַ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם פַּחַד כִּי אִם מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד כַּנַ"ל. בִּבְחִינַת הִנֵּה קֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחַד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ ה' וַתְּרַגְּמוֹ דְּחִילוּ. וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, הַיְנוּ כִּי יִרְאַת ה' הִיא יְשׁוּעָתִי, כִּי עַל-יְדֵי יִרְאַת ה' נִתְבַּטְּלִין כָּל הַפְּחָדִים שֶׁהֵם יִרְאוֹת הַנְּפוּלִין כִּי מַעֲלִין כָּל הַיִּרְאוֹת לְשָׁרְשָׁן וְכַנַ"ל:

חלק כה

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִפְּנֵי מָה אֵין קוֹרִין הַלֵּל בְּפוּרִים? וְכוּ' אֲכַתֵּי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֲנַן דְּבַר אַחֵר קְרִיאָתָהּ זֶהוּ הַלַּיְלָא שְׁנֵי הַטְּעָמִים אֶחָד וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי זֶה עִקַּר הַנֵּס הַנִּפְלָא שֶׁל פּוּרִים שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְבַּטֵּל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאֲכַתֵּי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֲנַן אַף-עַל-פִּי-כֵן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֹצֶם נוֹרְאוֹתָיו וְעָשָׂה לָנוּ נֵס נוֹרָא כָּזֶה שֶׁגָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים שֶׁבָּזֶה אָנוּ רוֹאִין עֹצֶם חַסְדּוֹ וְחֶמְלָתוֹ עֲדַיִן עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר אֲפִלּוּ בַּגָּלוּת הָאָרוּךְ הַזֶּה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁמַּלְכֵי עַכּוּ"ם מוֹשְׁלִים עָלֵינוּ אַף-עַל-פִּי-כֵן מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וְהוּא יִתְבָּרַךְ מוֹשֵׁל בַּכֹּל וְגַם עַתָּה יְשׁוּעָתוֹ וְחַסְדּוֹ עָלֵינוּ וּמַמְשִׁיךְ

וּמֵאִיר עֲלֵינוּ יִרְאָה נִפְלָאָה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים וְכַנַּ"ל. שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת הַהַבְטָחָה וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אֵין קוֹרִין הַלֵּל בְּפוּרִים, כִּי הַלֵּל הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחִינַת הַלְלוּ עַבְדֵי ה'. וְלֹא עַבְדֵי פַּרְעֹה. וְזֶה אֵין שַׁיָּךְ בְּפוּרִים, כִּי אַכַּתֵּי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֲנָן, כִּי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִיא מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לֹא נִתְבַּטֵּל אָז, אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר תֹּקֶף הַנֵּס וְכַנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם שֶׁלָּנוּ בַּגָּלוּת הַזֶּה בְּבְחִינַת וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם וְכַנַּ"ל. וְכָל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁל פֶּסַח וְשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּטּוּל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, בְּחִינַת עַבְדֵי ה' וְלֹא עַבְדֵי פַּרְעֹה, כָּל קְדֻשָּׁה זֹאת לֹא הָיִינוּ יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ עַתָּה בַּגָּלוּת הַזֶּה שֶׁמַּלְכֵי הָעַכּוּ"ם מוֹשְׁלִים עָלֵינוּ כִּי אִם דַּיְקָא עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁמְּגֻלֶּה לָנוּ שֶׁגַּם עַתָּה בַּגָּלוּת הַזֶּה מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וְעַל-כֵּן אָנוּ יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת פֶּסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכֵן קְדֻשַּׁת שְׁאָר הָרְגָלִים שֶׁכֻּלָּם הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַל-כֵּן פּוּרִים הֻכְנָה לְפֶסַח, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ע"ד בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. וְזֶהוּ דָּבָר אַחֵר קְרִיאָתָהּ, זֶהוּ הַלֵּילָא. הַיְנוּ כִּי קְרִיאַת הַמְּגִלָּה הוּא עִקַּר הַהַלֵּל, כִּי כָּל הַהַלֵּל שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים לֹא הָיָה לָנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַהֶאָרָה וְהַמֹּחִין שֶׁל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַלֵּל שֶׁהוּא מֹחִין גְּמוּרִים כַּיָּדוּעַ כִּי אִם עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁמְּפָרְסֶם שֶׁגַּם בְּעַבְדוּתֵנוּ לֹא עֲזָבוּנוּ אֱלֹקֵינוּ וְגַם עַתָּה מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וְעַל-כֵּן מַתְּר בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה, כִּי אָז מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא הַיְרָאָה אֲפִלּוּ בְּעֵת הָעַבְדוּת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן וְזֶה עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁל מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ עַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין מַלְכוּתוֹ וְיִרְאָתוֹ עָלֵינוּ אֲפִלּוּ בְּעַבְדוּתֵנוּ אֲפִלּוּ בְּעֹצֶם גָּלוּתֵנוּ בְּגַשְׁמִיּוּת וּרוּחָנִיּוּת וְעַל-כֵּן כָּל הַמּוֹעֲדִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה נֵס נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, אֲבָל גְּאֻלָּה הָאֲחֲרוֹנָה תִּהְיֶה גְּדוֹלָה מִיצִיאַת מִצְרַיִם כִּפְלֵי כִּפְלַיִם אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים עַד שֶׁתִּהְיֶה יְצִיאַת מִצְרַיִם טִפָּלָה לָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא יֵאָמֵר עוֹד חַי ה' אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא שֶׁתִּתְעַקֵּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ', אֶלָּא וְכוּ'. אֲבָל הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הוּא בִּבְחִינַת גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ יִרְאָתוֹ הַגְּדוֹלָה גַּם בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הֶאָרָה גְּדוֹלָה מִגְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה מִבְּחִינַת מָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן כָּל קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁקִּבַּלְנוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח וְשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ עַתָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ אָז אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הָדָר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה גַּם עַתָּה בִּימֵי הַגָּלוּת שֶׁכָּל הַקִּיּוּם הוּא רַק עַל-יְדֵי הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים

וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ קְרִיאָתָהּ, זֶהוּ הַלַּיְלָא שֶׁכָּל הַהַלֵּל שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְוָדֵשַׁת הָרַגְלִים, הַכֹּל עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁמְּפָרְסֵם תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְעַתָּה יֵשׁ לְפָרֵשׁ הַמִּדְרָשׁ פְּלִיאָה וְהוּא מְכִילְתָּא הוּבָא בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא אָמְרוּ לְפָנָיו מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם כֵּן לָמָּה צִוִּיתָ לִמְחוֹת אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְאִם תֹּאמַר כַּדִּין הוּא לָמָּה אָדָם הָרִאשׁוֹן בָּא עַל כָּל בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף? וְאִם תֹּאמַר כַּדִּין הוּא לָמָּה צִוִּיתָ לְהָבִיא אֶת הַבְּכוּרִים? עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ וְהוּא פְּלִיאָה עֲצוּמָה וְנִשְׂגְּבָה מְאֹד מְאֹד:

אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל נוּכַל לְבָאֲרוֹ עַל נָכוֹן בְּחַסְדֵי ה'. כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל וּמְבֹאָר לְעֵיל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וַאֲפִלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת עֲלֵיהֶם לְהָאִיר עֲלֵיהֶם הֶאָרָה וְרֵיחַ טוֹב מֵיְרִאָה עִלָּאָה הַנַּ"ל כְּדֵי לַהֲשִׁיבָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת מָרְדְּכַי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וַעֲמָלֵק הוּא הַנַּחַשׁ שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבָדוּת, בְּחִינַת שִׁלְשִׁים וְתֵשַׁע קְלָלוֹת שֶׁנִּתְקַלְּלוּ אָז שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲרוּרָה הָאֲדָמָה וְכוּ' בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְגִיעַת וְטִרְחַת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבָדוּת שֶׁזֶּהוּ מֵחֲמַת חֶסְרוֹן בִּטָּחוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִרְאָה נְפוּלָה שֶׁמִּתְיָרֵא וְדוֹאֵג מַה יֹּאכַל לְמָחָר וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא עִקַּר הָעֲבָדוּת, כִּי הוּא מְזֻרָע עֶשָׂו שֶׁנֶּאֱמַר, וְרַב יַעֲבֹד וְכוּ' וְאֶת אֲחִיךָ תַּעֲבֹד וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁעֲבָדוּת הוּא יְרִאָה נְפוּלָה בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת עֲמָלֵק. וְזֶה שֶׁשָּׁאֲלוּ הַמַּלְאָכִים, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא, אִם כֵּן לָמָּה צִוִּיתָ לִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק? הַיְנוּ כִּי בְּזֶה הַפָּסוּק בְּגַפּוֹ יָבֹא וְכוּ' אָנוּ רוֹאִין עֹצֶם רִבּוּי רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ עַל הַנּוֹפְלִים לְעַבְדוּת גָּמוּר, כִּי זֶה שֶׁמְּכַר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד גָּמוּר פָּגַם מְאֹד מְאֹד וְנִמְשַׁךְ מְאֹד אַחַר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל, כִּי מָכַר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד גָּמוּר וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל מִגֹּדֶל הַפְּגָם שֶׁל הָעֶבֶד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, אֹזֶן שֶׁשָּׁמְעָה עַל הַר סִינַי כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְכוּ' וְהָלַךְ וְקָנָה אָדוֹן לְעַצְמוֹ וְכוּ'. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ לָצֵאת מִבְּחִינַת עַבְדוּת, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, לְבְחִינַת חֵרוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת עֹל תּוֹרָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַחֵרוּת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל פָּסוּק חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת וְכוּ'. כִּי כָּל אָדָם כָּל מַה שֶּׁמְּקַבֵּל עָלָיו בְּיוֹתֵר עֹל הַפַּרְנָסָה הוּא נִמְשָׁךְ בְּיוֹתֵר אַחַר אֲחִיזַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ חַס וְשָׁלוֹם. וְהַכֹּל כְּפִי נְפִילָתוֹ לִיגִיעוֹת וְעַבְדוּת וְטִרְחוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, הֱוֵי מְמַעֵט בְּעֵסֶק וַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, עֲשֵׂה

תּוֹרָתְךָ קֶבַע וּמְלַאכְתְּךָ עֲרַאי שֶׁאֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁמְּכַר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד גָּמוּר רַחֲמָנָא לִצְלָן. הוּא נִמְשָׁךְ מְאֹד לְתַקֵּף זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ מַמָּשׁ מֵאַחַר שֶׁמָּכַר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד גָּמוּר. וּפְגַם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁתְּלוּיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיָּצְאוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְכוּ'. וְזֶה מָכַר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד גָּמוּר וּמִגֵּדֶל יְרִידָתוֹ שֶׁיָּרַד מְאֹד הִתִּירָה הַתּוֹרָה לַאֲדוֹנוֹ שֶׁיִּמְסֹר לוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית לְהוֹלִיד מִמֶּנָּה עֲבָדִים. וְהוּא לְכַאוֹרָה תְּמוּהַּ נִשְׁגָּבָה אֵיךְ הֻתַּר בֶּן יִשְׂרָאֵל בְּשִׁפְחָה שֶׁהוּא עִוֹן חָמוּר מְאֹד מְאֹד. כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרִיכוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּעִנְיָם הֶעָוֹן בְּלִי שִׁעוּר רַחֲמָנָא לִצְלָן וְאָמְרוּ שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ מוֹצִיא כָּל יִשְׂרָאֵל מֵהַגֵּיהִנֹּם חוּץ מֵהַבָּא עַל הַנְּכְרִית וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלָן. אַךְ בָּזֶה אָנוּ רוֹאִין עִצָּם יְרִידָתוֹ וּנְפִילָתוֹ שֶׁל זֶה הַנִּמְכָּר לְעֶבֶד. שֶׁיָּרַד כָּל כָּךְ לְעַבְדוּת גָּמוּר עַד שֶׁהוּתַּר בְּשִׁפְחָה לְהוֹלִיד עֲבָדִים כְּנַעֲנִים לַאֲדוֹנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִשְׁנֵה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדֶךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְאִם כֵּן שֶׁיָּרַד כָּל כָּךְ לְעַבְדוּת שֶׁהוּא זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ יִרְאָה נְפוּלָה וְרָעָה מְאֹד עַד שֶׁהוּתַּר בְּשִׁפְחָה שֶׁהִיא עִקַּר בְּחִינַת הַיִּרְאָה רָעָה וּנְפוּלָה מְאֹד, כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית הִיא יִרְאָה קְדוֹשָׁה, כִּי שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה וְהַבּוּשָׁה שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיָרֵא וּלְהִתְבַּיֵּשׁ מֵאֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ שֶׁלֹּא לִפְגֹּם אֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּאֵיזֶה נִדְנוּד אִסּוּר חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִית אֵשׁ, בְּרֵאשִׁי"ת יִרְאַ בּשֶׁת, כִּי שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה, כְּמַבֹּאָר בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר הַבְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, אֶת הָאֱלֹקִים אֲנִי יָרֵא וְכוּ'. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְזוּגוֹ בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַיִּרְאָה, כִּי בַּת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרָה נִקְרֵאת אִשָּׁה יְרֵאַת ה' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַיִּרְאָה וּלְהֵפֶךְ רַחֲמָנָא לִצְלָן. בִּפְרָט פְּגַם נְדָּה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה שֶׁהֵם עִקַּר הַחֲצִיפוּת הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מֵאִשָּׁה יְרֵאַת ה' בְּוַדַּאי נוֹפֵל לְתַקֵּף הַיִּרְאָה רָעָה מְאֹד שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת אֵימַת מָוֶת, בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת רַחֲמָנָא לִצְלָן וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיָּרַד כָּל כָּךְ זֶה הָעֶבֶד אִם כֵּן יֹאמַר הָאוֹמֵר שֶׁהוּא כְּבָר הֻפְקַר גָּמוּר וְאֵין לוֹ שׁוּם תִּקְוָה עוֹד לֹא כֵן הוּא, כִּי אָנוּ רוֹאִין רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הֶעָצוּם וְהַמְרֻבֶּה בְּלִי שִׁעוּר שֶׁגַּם בְּהָעֶבֶד יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה דִּינִים וְאַזְהָרוֹת שֶׁהַזְּהִירָה הַתּוֹרָה לְרַחֵם עָלָיו הַרְבֵּה וְשֶׁלֹּא לְהַפְקִירוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה אָנוּ רוֹאִין בְּמַה שֶׁהַזְּהִירָה הַתּוֹרָה אִם בְּנָפוֹ יָבֹא בְּנָפוֹ יֵצֵא. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שֶׁאִם אֵין לוֹ אִשָּׁה אִסּוּר לִמְסֹר לוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית. רַק אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא עָלָיו נֶאֱמַר, אִם אֲדוֹנָיו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה שֶׁהָאֲדוֹן מֻתָּר לִמְסֹר לוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד וְאִפְכָּא מִסְתַּבְּרָא. אַךְ בֶּאֱמֶת דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ נִשְׂגָּבִים מְאֹד. וּמַה שֶּׁנּוֹכַל לִמְצֹא בָּהֶם אֵיזֶה דִּבְרֵי טַעַם עַל-פִּי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אָנוּ מְחֻיָּבִים לְהִתְיַגֵּעַ וְלִמְצֹא אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבֹא עַד תְּכוּנָתָם, הֵינוּ כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁנָּפַל לְעַבְדוּת גָּמוּר עַד שֶׁהוּתַּר לוֹ שִׁפְחָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב גַּם

עָלָיו לְבַל יִהְיֶה נִדְחֶה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן לֹא הֻתַּר לוֹ שִׁפְחָה כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה כְּשֵׁרָה בַּת יִשְׂרָאֵל. שֶׁאָז אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ שִׁפְחָה יֵשׁ לוֹ תִּקָּוָה לְהִתְתַּקֵּן מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְחַבֵּר בְּקֶדֶשָׁה עַל-יְדֵי בַּת זוּגוֹ הַכְּשֵׁרָה שֶׁהִיא מִסִּטְרָא דְּאִשָּׁה יִרְאַת ד', כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הָרְחוֹקִים הוּא עַל-יְדֵי הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים בְּכַשְׁרוּת מִבַּת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ שִׁפְחָה יֵשׁ לוֹ תִּקָּוָה, כִּי כְּבָר יֵשׁ לוֹ קֶשֶׁר וְחִבּוּר בְּיִרְאַת ה' עַל-יְדֵי זִוּוּגוֹ בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא מִבְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּנַּ"ל, אֲבָל אִם בְּגָפּוֹ יָבֹא בְּגָפּוֹ יֵצֵא, דְּהַיְנוּ שֶׁאִם אֵין לוֹ אִשָּׁה בַּת יִשְׂרָאֵל בְּגָפּוֹ יֵצֵא אָסוּר לְמִסֹּר לוֹ שִׁפְחָה, כִּי הָיָה נֶאֱבָד לְגַמְרֵי. מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לִבְחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁהִיא בַּת יִשְׂרָאֵל אִם הָיָה נוֹשֵׂא שִׁפְחָה שֶׁהִיא הַהֶפֶךְ מַמָּשׁ הָיָה נֶאֱבָד לְגַמְרֵי, עַל-כֵּן אִם בְּגָפּוֹ יָבֹא בְּגָפּוֹ יֵצֵא וְאָסוּר לְמִסֹּר לוֹ שִׁפְחָה אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּפַּל לְעַבְדוּת שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת עֲמָלֵק וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן שָׁאֲלוּ הַמַּלְאָכִים, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אִם בְּגָפּוֹ יָבֹא בְּגָפּוֹ יֵצֵא. אִם כֵּן לָמָּה צִוִּיתָ לִמְחוֹת אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִין רַחֲמָנוּתְךָ אֲפִלּוּ עַל הַנּוֹפֵל לְעַבְדוּת גָּמוּר שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת עֲמָלֵק וְאַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם שָׁם מַגִּיעִין רַחֲמָנוּתְךָ. וְאַתָּה חוֹשֵׁשׁ מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִהְיֶה נִדְחֶה גַּם הוּא וְכַנַּ"ל. אִם כֵּן לָמָּה צִוִּיתָ לִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק. לִמְחוֹת זֵכֶר לְגַמְרֵי הָיָה לְךָ לִמְצֹא לוֹ תִּקּוּן גַּם כֵּן וְאִם תֹּאמַר כַּדִּין הוּא כִּי עֲמָלֵק גָּרוּעַ יוֹתֵר מֵהָעֶבֶד, כִּי עֲמָלֵק הוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּיוֹתֵר עִקַּר תַּאֲוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת מִמָּשׁ, כִּי הָעֲמָלֵקִים הָיָה מְדַמִּין עַצְמָן לִבְהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בִּשְׁמוּאֵל עַל פָּסוּק, מִשּׁוֹר עַד שׁוּר, עַיֵּן שָׁם, כִּי הֵם בְּחִינַת בְּהֵמָה מַמָּשׁ שֶׁהֵם פְּגַם הַדַּעַת, בְּחִינַת יִרְאָה רָעָה כַּנַּ"ל. אִם כֵּן לָמָּה בָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל כָּל בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף? וּבָזֶה אָנוּ רוֹאִין שֶׁגַּם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבִּבְהֵמוֹת חַיָּה וָעוֹף יִהְיֶה לָהֶם תִּקּוּן וְעַל-כֵּן סִבֵּב הוּא יִתְבָּרֵךְ שֶׁקִּדֵּם שֶׁנִּתַּן דַּעַת בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן יָבֹא עַל כָּל בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת גַּם מִשָּׁם. וְאִם כֵּן אָנוּ רוֹאִין שֶׁגַּם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבִּבְהֵמָה חַיָּה וָעוֹף מַמָּשׁ חוֹשֵׁב ה' יִתְבָּרֵךְ עֲלֵיהֶם מַחֲשָׁבוֹת שֶׁיִּתְבָּרְרוּ וְהַדְּרָא קַשְׁיָא לְדוּכְתֵּא לְמָה צִוִּיתָ לִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק הָיָה לְךָ לְתַקְּנוֹ גַּם כֵּן וְכַנַּ"ל וְאִם תֹּאמַר כַּדִּין הוּא, כִּי זֶה שֶׁבָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל כָּל בְּהֵמָה וְכוּ' זֶה הָיָה קֹדֶם שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת קֹדֶם שֶׁנִּמְשַׁךְ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בָּעוֹלָם, כִּי זֶה הָיָה קֹדֶם שֶׁנִּזְדַּוְּגָה לוֹ חַוָּה.. וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁהָיָה קֹדֶם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, אֲבָל עֲמָלֵק הוּא מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מַמָּשׁ שֶׁנִּמְשַׁךְ אַחַר הַחֵטְא וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְתַּקֵּן, אִם כֵּן לָמָּה צִוִּיתָ לְהָבִיא אֶת הַבִּכּוּרִים? כִּי הַבִּכּוּרִים מְבִיאִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְהַבִּכּוּרִים הֵם חִדּוּשׁ נִפְלָא, כִּי כְתִיב, כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַה' קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, מַה יֵּשׁ לְךָ לְהָבִיא מִן הַשְּׂאוֹר וּמִן הַדְּבַשׁ וְכוּ' וּבִכּוּרִים מִן הַדְּבַשׁ וְכוּ'? כִּי דְּבַשׁ

מְרַמֵּז עַל תַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּדְמֶה לִמְתִיקוּת הַדָּבַשׁ בַּתְּחִלָּה וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה וְכוּ' וְעִקַּר כָּל הַתַּאֲוֹת הֵם תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל, כִּי דְּבַ"שׁ גִּימַטְרִיָּה אִשָּׁ"ה, כַּמּוּבָא, וְשָׁם צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה לְהִסְתַּכֵּל עַל הַסּוֹף, כִּי אַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל-כֵּן שִׁמְשׁוֹן כְּשֶׁהָלַךְ לִשָּׂא אִשָּׁה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים מָצָא דְּבַשׁ בְּגְוִיַּת הָאַרְיֵה וְשָׁאַל הַחִידָה מֵעַז יָצָא מָתוֹק מָה עַז מֵאֲרִי וּמַה מָּתוֹק מִדְּבַשׁ. כִּי הָיָה צָרִיךְ לְבָרֵר וּלְתַקֵּן מְתִיקוּת הַדְּבַשׁ שֶׁנִּמְשַׁךְ מִתִּקֻּף הַגְּבוּרוֹת בִּבְחִינַת מָה עַז מֵאֲרִי וּמַה מָּתוֹק מִדְּבַשׁ וְשָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה לִהְיוֹת גְּבוֹר כּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ. וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְהַקְרִיב דְּבַשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ, כִּי הַמְּתִיקוּת שֶׁל בְּחִינַת דְּבַשׁ אֵינוֹ רָאוּי לְקָרְבָּן כִּי מִשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן קָרְבַּן רֵאשִׁית שֶׁהוּא בִּכּוּרִים מְבִיאִין מִן הַדְּבַשׁ כַּנַּ"ל, כִּי בִּכּוּרִים הֵם תִּקּוּן גָּדוֹל כָּל כָּךְ לְחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְתַקֵּן גַּם בְּמְתִיקוּת הַדְּבַשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל, כִּי בִּכּוּרִים מְבִיאִין בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ שֶׁנִּקְרָא וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים. וּבִשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה פָּסְקָה זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי זָכוּ אָז לִירְאָה עִלָּאָה וְהֶעֱלוּ כָּל הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז יְכוֹלִין לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן גַּם מִתְּמִיקוּת הַדְּבַשׁ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲמָלֵק. וְזֶה שֶׁמַּקְשֶׁה אִם תֹּאמַר כַּדִּין הוּא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַחֵטְא אִם כֵּן לָמָּה צִוִּיתָ לְהָבִיא אֶת הַבִּכּוּרִים שֶׁבָּזֶה אָנוּ רוֹאִין שֶׁגַּם עִקַּר אֲחִיזַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ יְכוֹלִין לְתַקֵּן עַד שֶׁיַּעֲלֶה גַּם הַדְּבַשׁ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְאִם כֵּן גַּם עֲמָלֵק הָיָה לְךָ לְתַקְּנוֹ וְלָמָּה צִוִּיתָ לִמְחוֹת זִכְרוֹ? נִמְצָא שֶׁמְּבָאֵר קֶשֶׁר הַמִּדְרָשׁ הֵיטֵב, אֲבָל בְּוַדַּאי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִינָם, כִּי זֶה עִקַּר דַּרְכֵי ה' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִינָם:

חלק כז

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְּבִיאִין אֶת הַבִּכּוּרִים צְרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת וּלְהַזְכִּיר חַסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו עָלֵינוּ עִם סְגֻלָּה שֶׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בְּוִדּוּי בִּכּוּרִים אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל לָבָן בִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל לָבָן הוּא בִּלְעָם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק כַּיָּדוּעַ שֶׁהֵם עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ. שֶׁרוֹצִים לַעֲקֹר אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד בְּתַאֲוֹת רָעוֹת מְאֹד הַנִּמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ וּלְעָקְרוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' לֹא יַעַזְבֵנוּ בְּיָדוֹ וְהִקְדִּים לְרַחֵם עָלֵינוּ עַל-יְדֵי שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁמְּתַקֶּנֶת הַכֹּל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּכּוּרִים שֶׁהֵם תִּקּוּן לְחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְגָרֵשׁ וּלְבַעֵר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת לָבָן וַעֲמָלֵק מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁאֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת מְתִיקוּת הַדְּבַשׁ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי בִּכּוּרִים הַבָּאִין מֵהַדְּבַשׁ מְתַקְּנִין זֹאת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר בְּוִדּוּי בִּכּוּרִים אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי שֶׁהוּא

לָבָן בְּחִינַת עָמָלֵק שֶׁהֵם עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ. כִּי עַל-יְדֵי בְּכוּרִים מְתַקְּנִים כָּל זֶה וְזוֹכִין לַעֲקֹר וְלִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי וְלִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַבִּכּוּרִים וְכַנַּ"ל:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

לְעִנְיַן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד שֶׁיִּקַּבֵּל הַיְרָאָה לְחַיִּים וְלֹא לְמָוֶת וְכוּ', כִּי לִפְעָמִים עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם רוֹאֶה דִּבְרֵי מוּסָר בְּסִפְרֵי יְרֵאִים אוֹ שֶׁשּׁוֹמֵעַ תּוֹכָחָה וּמוּסָר מֵאֵיזֶה אִישׁ חָשׁוּב הוּא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁשּׁוֹמֵעַ גֹּדֶל עֹנֶשׁ הַחֵטְא וְעַד כַּמָּה וְכַמָּה מַגִּיעַ הַפֻּגָם שֶׁל נְדנוּד עֲבֵרָה וַאֲפִלּוּ שֶׁל תַּאֲוֹת שֶׁאֵינָם אִסּוּר גָּמוּר וְכוּ' וְהוּא יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁפֻּגָּם הַרְבֵּה מְאֹד, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁפֻּגָּם וְחָטָא בַּעֲבֵרוֹת מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּבִפְרָט שֶׁיֵּשׁ אֲנָשִׁים שֶׁחָטְאוּ הַרְבֵּה מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן וַאֲזַי יְכוֹל לִהְיוֹת שֶׁכָּל מַה שֶּׁרוֹאִים אוֹ שׁוֹמְעִים מוּסָר יוֹתֵר יִפֹּלוּ בְּדַעְתָּם יוֹתֵר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יִרְאָה רָעָה שֶׁצְּרִיכִין לִבְרֹחַ מִמֶּנָּה מְאֹד, כִּי צְרִיכִין לְקַבֵּל יִרְאַת ה' רַק לְחַיִּים וְלֹא לְמָוֶת חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַיְרָאָה וְהַמּוּסָר וְלֹא לְהִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם. וְעַתָּה הֵאִיר ה' עֵינַי וּמָצָאתִי מְפֹרָשׁ בְּפָסוּק עִנְיָן זֶה בְּמִשְׁלֵי י"ט וְזֶה לְשׁוֹן הַפָּסוּק, חֲדַל בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגּוֹת מֵאִמְרֵי דָעַת. וְהַמִּקְרָא תָּמוּהַּ לִכְאוֹרָה. וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת רַשִׁ"י ז"ל נִדְחַק בְּפֵרוּשׁוֹ וְכָתַב מִקְרָא קָצָר הוּא וְכוּ', אֲבָל עַתָּה מְבֹאָר הֵיטֵב פֵּרוּשׁ הַמִּקְרָא כְּפִשְׁוּטוֹ שֶׁהַפָּסוּק מַזְהִיר אֶת הָאָדָם שֶׁיִּמְנַע וְיֶחְדַּל אֶת עַצְמוֹ מִלִּשְׁמֹעַ מוּסָר וְתוֹכָחָה הַמְּזִיקִים לוֹ הַגּוֹרְמִים לוֹ לִשְׁגּוֹת מֵאִמְרֵי דַעַת, דְּהַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי הַמּוּסָר וְהַתּוֹכָחָה יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ יוֹתֵר עַד שֶׁחַס וְשָׁלוֹם יִשְׁגֶּה מֵאִמְרֵי דַעַת עַל-יְדֵי-זֶה. צָרִיךְ לַחְדֵּל וְלִמְנֹעַ עַצְמוֹ מִזֶּה, כִּי צְרִיכִין לְקַבֵּל תּוֹרָה וּמוּסָר רַק לְחַיִּים וְלֹא לְמָוֶת וְכַנַּ"ל אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסֵפֶר מְצוּדוֹת דָּוִד שֶׁמְּפָרֵשׁ הַמִּקְרָא מֵעִין זֶה, עַיֵּן שָׁם:

וּכְבָר אָמַרְתִּי בָּזֶה דִּבְרֵי צַחוּת לְכַמָּה בְּנֵי הַנְּעוּרִים הָרוֹצִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל-פִּי רֹב נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם עַל-יְדֵי עִנְיָן הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁשּׁוֹמְעִים אוֹ רוֹאִים בְּסִפְרִים קְדוֹשִׁים כַּמָּה הֵם מַחֲמִירִים מְאֹד עַל פֶּגֶם כָּל שֶׁהוּא וְאָמַרְתִּי לָהֶם תֵּדְעוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסֵפֶר רֵאשִׁית חָכְמָה הַקָּדוֹשׁ וּבִשְׁאָר סִפְרֵי מוּסָר עִנְיְנֵי קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה גְּדוֹלָה אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁאַתֶּם לֹא תִּהְיוּ אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים רַק הַכַּוָּנָה כְּדֵי שֶׁתִּהְיוּ אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים, הַיְנוּ שֶׁכַּוָּנָתָם לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק שֶׁמַּזְהִירִים אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְרַחֲקוּ אֲפִלּוּ מִפֶּגֶם כָּל שֶׁהוּא, כִּי בְּוַדַּאי כָּךְ רָאוּי שֶׁיִּתְנַהֵג אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לְפִי עֹצֶם קְדֻשָּׁתוֹ מִשֶּׁרְשׁוֹ, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין כַּוָּנָתָם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּי שֶׁלֹּא עָמַד בָּזֶה וּפָגַם מַה שֶּׁפָּגַם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּתְרַחֵק וְיִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עוֹד יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּבָר הִזְהִירָנוּ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִי שֶׁאָכַל

שׁוּם וְרֵיחוֹ נוֹדֵף יַחֲזֹר וְיֹאכַל שׁוּם וְכוּ'. וּכְבָר מְבֹאָר בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל כַּמָּה תּוֹרוֹת וְכַמָּה שִׂיחוֹת יְקָרוֹת גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת עַל זֶה. אֵיךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. וְהַכְּלָל שֶׁבְּכָל דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר וּבְכָל עִנְיָן וְעִנְיָן יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְקַבֵּל הַיִּרְאָה וְהַמּוֹסָר לְרָעָה חַס וְשָׁלוֹם רַק לְטוֹבָה שֶׁמֵּעֶצֶם הַיִּרְאָה יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְקַיֵּם דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁהִזְהִירָנוּ לְהַאֲמִין בְּחַסְדּוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה שִׂיחוֹת קְדוֹשׁוֹת וְנוֹרָאוֹת בְּעִנְיָן זֶה, פּוּק עַיֵּן, וְתִשְׂכַּח, אַשְׁרֶיךָ אִם תִּאֹחֲזֶנּוּ בָּהֶם:

חלק כח

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁפּוּרִים הוּא בִּבְחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין יִרְאָה עִלָּאָה מְאֹד הַנַּ"ל שֶׁהִתְחִיל מֹשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ בְּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁנִּשְׁלְמוּ בְּיוֹם כִּפּוּרִים, כִּי עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל אַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים הָיָה בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם כִּפּוּרִים שֶׁהֵם יָמִים הַנּוֹרָאִים שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְאֹד הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת מָשִׁיחַ בְּחִינַת וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ד' בְּחִינַת מָרְדְּכַי בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר וְכוּ' שֶׁמְּגַדֵּל עִצָּם הֶרֵיחַ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַיִּרְאָה עִלָּאָה הַזֹּאת מַגִּיעַ רֵיחַ הַיִּרְאָה הַקְּדוֹשָׁה אֲפִלּוּ עַל כָּל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, כִּי הֶרֵיחַ יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְמֶרְחוֹק מְאֹד וּלְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב נְפָשׁוֹת חֲלוּשׁוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַחֲיוֹתָם בְּשׁוּם מַאֲכָל וּמַשְׁקֶה כִּי אִם בְּרֵיחוֹת נִפְלָאִים יְכוֹלִים לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב גַּם נְפָשׁוֹת כָּאֵלּוּ וְעִקַּר הֶרֵיחַ דְּקְדֻשָּׁה הִיא הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְאֹד הַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְ"יָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְכוּ'. עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ דַּיְקָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ פַּחְדּוֹ וְאֵימָתוֹ וְיִרְאָתוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים וְהַבְּרוּאִים שֶׁלְּכֻלָּם יַגִּיעַ רֵיחַ הַיִּרְאָה עַד שֶׁכֻּלָּם יִרְאוּ אֶת ה' בִּבְחִינַת יִרְאוּ מֵה' כָּל הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל, וְיִרְאָה נִפְלָאָה זֹאת שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים אָנוּ מַתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קֹדֶם פֶּסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ לְרֶגֶל הַתְּחָלַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהָיָה בְּיִרְאָה וְאֵימָה גְּדוֹלָה וְעַכְשָׁו אָנוּ מַקְדִּימִין לְהַמְשִׁיךְ יִרְאָה נִפְלָאָה מְאֹד בְּפוּרִים וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת שֶׁקֹּדֶם פֶּסַח, אֲבָל זֹאת הַיִּרְאָה נִפְלָאָה שֶׁל פּוּרִים נִמְשֶׁכֶת עָלֵינוּ בְּשֵׂכֶל נִפְלָא מְאֹד מֵהַצַּדִּיקִים הַגְּבוֹהִים מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁהַיִּרְאָה נֶעֱלֶמֶת מְאֹד וְאֵין נִכָּר וְנִרְאֶה כִּי אִם עֶצֶם הַפְּלָגַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַיִּרְאָה, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁל הַיִּרְאָה כְּשֶׁנִּזְהָרִין שֶׁלֹּא לָבֹא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה וְהַפַּחַד לְעַצְבוּת חַס

וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא יִפֹּל עַל-יְדֵי-זֶה יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. רַק עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה יִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בַּה' לִהְיוֹת בָּטוּחַ בַּחֶסְדָּיו הַמְרֻבִּים שֶׁהַכֹּל יִתְתַּקֵּן וְיִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁבֶּאֱמֶת פּוּרִים וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הֵם בְּחִינָה אַחַת לְהַמְשִׁיךְ יִרְאָה עִלָּאָה מְאֹד הַנַּ"ל שֶׁהִיא עֶצֶם הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל רַק שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הוּא הַיִּרְאָה וְגַם אָז צְרִיכִין לִשְׂמֹחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַקִּים וְשִׁלְחוּ מָנוֹת, בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת בְּחִינַת שִׂמְחַת פּוּרִים וְאַל תֵּעָצֵבוּ כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם, כִּי זֶה עִקַּר הָאִזְהָרָה שֶׁהִזְהִיר אוֹתָם אָז נְחֶמְיָה כְּשֶׁרָאָה שֶׁנָּפַל עֲלֵיהֶם יִרְאָה וּפַחַד גָּדוֹל כְּשֶׁקָּרְאוּ לִפְנֵיהֶם אֶת הַתּוֹרָה מֻחֲמַת שֶׁרָאוּ בְּעַצְמָן שֶׁעָבְרוּ מְאֹד אָז כִּמְעַט עַל כָּל הַתּוֹרָה, כִּי נִכְשְׁלוּ אָז בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת עַל-כֵּן אָמַר לָהֶם שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ וְעָכְשָׁו נָפַל עֲלֵיהֶם יִרְאָה וְנִתְעוֹרְרוּ לְתְשׁוּבָה יְהִיוּ נִזְהָרִין מְאֹד מְאֹד מֵעַצְבוּת בְּחִינַת וְאַל תֵּעָצֵבוּ שֶׁלֹּא יָבֹאוּ עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה וְהַפַּחַד לְעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַזֵּק אוֹתָנוּ בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֲנַחְנוּ שָׁם וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁאֲפִלּוּ אִם הָאָדָם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא תֵּכֶף שֶׁמְּעוֹרֵר לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ תֵּכֶף הוּא עֲבֵרָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן גַּם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּפוּרִים שֶׁאָז עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הִיא הַשִּׂמְחָה נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה שֶׁל הַיִּרְאָה בְּחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה בְּחִינַת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו, אֲבָל בְּוַדַּאי גַּם בְּפוּרִים צְרִיכִין יִרְאָה גְּדוֹלָה שֶׁהִיא עִקַּר הָאֶרֶת מָרְדְּכַי בְּשָׂמִים רֹאשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. רַק שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּלּוּת בְּפוּרִים הִיא עֶצֶם הַשִּׂמְחָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַנֵּס הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא וְהַהֶאָרָה עֲצוּמָה שֶׁל פּוּרִים שֶׁאֵינָהּ נִמְצֵאת בְּשׁוּם זְמַן אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, הֵינוּ מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה הַנִּפְלָאָה שִׂמְחָה רַבָּה וַעֲצוּמָה עַד שֶׁכָּל אֶחָד בִּמְקוֹמוֹ יִשְׂמַח בַּה' וּבְרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים מְאֹד מְאֹד שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחָכְמָה וְשֵׂכֶל עֶלְיוֹן מְאֹד מְאֹד שֶׁמֵּאִיר בְּפוּרִים לְמַטָּה בִּבְחִינַת רַגְלָיו עַד תַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ:

שַׁיָּךְ לְעֵיל לְהִלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת בְּכוֹר תֹּם וּבְכוֹר בַּעַל מוּם. קְדֻשַּׁת בְּכוֹר בַּעַל מוּם זֶה בְּחִינַת יִרְאָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת אָדָם יִרְאֶה לָעֵינַיִם וּקְדֻשַּׁת הַתֹּם זֶה בְּחִינַת וְה' יִרְאֶה לַלֵּבָב. כִּי יִרְאָה זֹאת עִקַּר הַשְׁלֵמוּת בְּחִינַת תֹּם בְּלִי מוּם. וְזֶה, לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז. עֲבוֹדָה בְּחִינַת כְּסִילוּת שֶׁטּוּ הָעָם, בְּחִינַת יִרְאוֹת נְפוּלוֹת שֶׁבְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת יֵרֵא בּשֶׁת שְׁאָן עוֹלִין הַיִּרְאוֹת וְאָז נָיְחָא וְכוּ', וְכֵן שְׂעָרוֹת תִּקֶּף הַדִּינִים שֶׁצְּרִיכִין לָגֶזֶז וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם מַלְבּוּשִׁים וְצִיצִית וְכוּ' אֲבָל בִּבְכוֹר הַכֹּל קָדוֹשׁ, כִּי כְּבָר עָלָה לִבְחִינַת יִרְאָה דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן אָסוּר בְּגִזָּה וַעֲבוֹדָה, (חָסֵר) :

הלכות פדיון פטר חמור

פרק א

חלק א

הִלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה הֲלָכָה ה מְחֻבָּר לְהִלְכוֹת פִּדְיוֹן בְּכוֹר הֲלָכָה ה אוֹת כד:
הלכות פֶּטֶר חֲמוֹר מְחֻבָּר לְהִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט בְּסוֹפוֹ:
וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְכוּ' וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, לְפִי שֶׁאֵין לְךָ אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא הוֹצִיא מִמִּצְרַיִם עֲשָׂרָה חֲמוֹרִים מֵרְכוּשׁ מִצְרַיִם:
כִּי הַחֲמוֹרִים הֵם בִּבְחִינַת עֲשִׂירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם. וְתַרְגּוּמוֹ, עָתִיר בְּנִכְסִין. כִּי שֹׂרֶשׁ הָעֲשִׂירוּת מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא בְּחִינַת צָפוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּסִימָן נט וְעַל-כֵּן עִקַּר הָעֲשִׂירוּת עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי אִתְעָרוּתָא דְּזִוּוּגָא מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא. וְעַל-כֵּן יֵשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר מְאֹד, כִּי אֲחִיזָתָם שָׁם בְּסִטְרָא דִּשְׂמָאלָא וּכְשֶׁאֵין שׁוֹמֵר בְּרִיתוֹ חַס וְשָׁלוֹם אָזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנַּ"ל מְקַטְרֶגֶת כְּנֶגְדּוֹ וְאֵינָהּ מַנַּחַת לוֹ לְקַבֵּל עֲשִׁירוּת וַאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ לוֹ מָמוֹן הַרְבֵּה אֵין מָמוֹנוֹ מָמוֹן, כִּי, אַדְרַבָּה, הוּא מְכַלֶּה חַיָּיו כִּי מְקַבֵּל הַשְׁפָּעָתוֹ דֶּרֶךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הִכְנִיעַ אוֹתָהּ וְעַיֵּן כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל הַשּׁוֹמֵר בְּרִיתוֹ וְכוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ וּמַכְנִיעַ סִטְרָא אָחֳרָא וְנִכְלָל שְׂמֹאל בִּימִין שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית. אֲזַי מְקַבֵּל שֶׁפַע גָּדוֹל מִן הַקְּדֻשָּׁה מִשֹּׂרֶשׁ הַהַשְׁפָּעָה שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְזָכוּ לְהַכְנִיעַ זֻהֲמַת מִצְרַיִם, דְּהַיְנוּ פְּגַם הַבְּרִית. וְזָכוּ לִקְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁזֶּה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ. עַל-כֵּן זָכוּ אָז לַעֲשִׂירוּת מֻפְלָג וְיָצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל. וּפְגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת חֲמוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם, עַל שֵׁם שֶׁהֵם שְׁטוּפֵי זִמָּה. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אֶת בְּחִינַת הַחֲמוֹר וְאָז זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרַשׁ רַשִׁ"י שֶׁיִּשְׂרָאֵל הוֹצִיאוּ רְכוּשָׁם עַל חֲמוֹרִים דַּיְקָא, כִּי מִשָּׁם קִבְּלוּ אוֹתוֹ הָרְכוּשׁ עַל-יְדֵי הַכְנָעַת בְּחִינַת חֲמוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רֹב עֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת עוֹשִׁין בַּחֲמוֹרִים כְּדֵי לְהַכְנִיעָם לְאַכְנָעָא עַבְדָּא תְּחוֹת רִבּוֹנֵהּ. וְעַל-כֵּן הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם הַמַּשָּׂאוֹת שֶׁל עֲשִׂירוּתָם עַל חֲמוֹרִים דַּיְקָא, כִּי זֶה שַׁיָּךְ לָזֶה כִּי הַחֲמוֹר רָאוּי לָשֵׂאת מַשָּׂאוֹ כְּדֵי לַעֲבֹד בּוֹ לְהַכְנִיעוֹ. וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ זוֹכִין לְהָעֲשִׂירוּת שֶׁהוּא הַמַּשָּׂאוֹ שֶׁעַל הַחֲמוֹר כַּנַּ"ל. וְכֵן כְּתִיב בְּאַבְרָהָם, וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ. שֶׁהִכְנִיעַ בְּחִינַת הַחֲמוֹר שֶׁהוּא סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן זָכָה לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְד' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. וְעַל-כֵּן מִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל לַיְלָה חֲמוֹר נוֹעֵר, כִּי בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה אָז הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר.. כִּי אָז נִפְקִין וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (מִקֵּץ דַּף רג). נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת

חֲמוֹר הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַכְנִיעוֹ בְּיוֹתֵר וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת כַּנַ"ל, כִּי עֲשִׂירוּת מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא כַּנַ"ל שֶׁשָּׁם אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמוֹר כַּנַ"ל וּכְשֶׁאֵין מַכְנִיעַ אוֹתָהּ נִמְצָא שֶׁנִּמְשָׁךְ הָעֲשִׂירוּת לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם לְבְחִינַת חֲמוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחֶזֶת בִּשְׂמאל כַּנַ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמַּכְנִיעַ בְּחִינַת חֲמוֹר כַּנַ"ל אָז מַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ הָעֲשִׂירוּת כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם. וְתַרְגּוּמוֹ, עָתִיר בְּנְכָסִין. וְרִבּוֹתֵינוּ ז"ל פֵּרְשׁוּ שֶׁהִכְנִיעַ גּוּפוֹ לִסְבֹּל וְלִשְׂאת עֹל תּוֹרָה כַּחֲמוֹר לְמַשְׂאוֹי. וּשְׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים אֶחָד וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, כִּי יָדוּעַ שֶׁעֲבִיוּת וְנַשְׁמִיוּת הַגּוּף הוּא מִסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן מְכֻנֶּה בְּשֵׁם חֲמוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹמֶר הַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם, וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ כַּנַ"ל, כַּמּוּבָא. וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אֶת הַגּוּף וְלַעֲבֹד בּוֹ וְלַעֲמֹס עָלָיו עֹל תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁמַּכְנִיעִין הַחֲמוֹר עַל-יְדֵי הַמַּשׂאוֹי שֶׁנּוֹשְׂאִין עָלָיו כַּנַ"ל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל זֶה הַפָּסוּק הַנַ"ל יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם שֶׁהִכְנִיעַ שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל עֹל תּוֹרָה כַּחֲמוֹר לְמַשׂאוֹי, כַּחֲמוֹר דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם, עָתִיר בְּנְכָסִין כַּנַ"ל. נִמְצָא שְׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים אֶחָד וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי הָעֲשִׂירוּת זוֹכִין עַל-יְדֵי הַכְנָעַת הַחֲמוֹר, דְּהַיְנוּ גַּשְׁמִיּוּת הַגּוּף עַל-יְדֵי עֹל תּוֹרָה כַּנַ"ל. נִמְצָא שֶׁחֲמוֹר הוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת וְהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַכְנָעָתוֹ כַּנַ"ל. וְהַפֶּטֶר חֲמוֹר, שֶׁהוּא הַבְּכוֹר, שֶׁם הוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת בְּיוֹתֵר, כִּי בְּכָל מָקוֹם הַבְּכוֹר גָּדוֹל וְכָלוּל מִכֻּלָּם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת פִּדְיוֹן בְּכוֹר הֲלָכָה א וּבִפְרָט בִּבְחִינַת עֲשִׂירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר כַּנַ"ל וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי הַכְנָעָתָם כַּנַ"ל. וְהָעִקָּר צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אֶת הַבְּכוֹר שֶׁל הַחֲמוֹר שֶׁהוּא גָּדוֹל וְכָלוּל מִכֻּלָּם כַּנַ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁאֶחִיזַת חִיּוּתוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה אֵין כֹּחַ בְּיַד יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעוֹ, וּבִפְרָט שֶׁהֵם אִבְּדוּ מַעֲלַת הַבְּכוֹרָה וְעַל-כֵּן אֵין בָּהֶם כֹּחַ לְהַכְנִיעַ הַבְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְשַׁעְבְּדוֹ לַכֹּהֵן שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים בְּיוֹתֵר וְהֵם זְכוּ בְּמַעֲלַת הַבְּכוֹרָה. וְעַל-כֵּן יֵשׁ בָּהֶם כֹּחַ לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר כֹּחַ בְּחִינַת הַבְּכוֹר דְּפֶטֶר חֲמוֹר. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל בְּחִינַת הַפֶּטֶר חֲמוֹר הוּא בְּחִינַת מָמוֹן, בְּחִינַת עֲשִׂירוּת כַּנַ"ל, עַל-כֵּן צָרִיךְ פִּדְיוֹן לְפָדּוֹתוֹ עַל-יְדֵי מָמוֹן אַחֵר וְהַפִּדְיוֹן הוּא בְּשֶׂה דַּיְקָא, כִּי בְּחִינַת הַשֶּׂה הוּא הֵפֶךְ בְּחִינַת הַחֲמוֹר מַמָּשׁ, כִּי יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לְשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שֶׂה פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל. וְהוּא בִּבְחִינַת אָדָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. נִמְצָא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל הֵפֶךְ בְּחִינַת הַחֲמוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצָרִים שֶׁהֵם שְׁטוּפֵי זִמָּה, בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן תְּמוּרַת הַחֲמוֹר שֶׁה כְּדֵי לְהַחֲלִיף בְּחִינַת הַחֲמוֹר בִּבְחִינַת שֶׂה. וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁיּוֹצֵא הַחֲמוֹר מֵרְשׁוּת כֹּהֵן עַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן הַשֶּׂה. אָז נִכְנָע וְרָאוּי לִכָּנֵס לִרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ. וְעַל-כֵּן אִם אֵינוֹ פּוֹדֵהוּ אָז וַעֲרַפְתּוֹ, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ נִכְנָע בְּחִינַת הַחֲמוֹר מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ פּוֹדֵהוּ אָז הוּא בִּבְחִינַת

עֹרֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצָרִים, בְּחִינַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת הָעֹרֶף כַּמּוּבָא. עַל-כֵּן צָרִיךְ לַחֲתֹךְ עָרְפּוֹ דַּיְקָא לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל טֻמְאַת מִצָרִים. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הוּא הִפְסִיד מָמוֹנוֹ שֶׁל כֹּהֵן, לְפִיכָךְ יִפְסֹד מָמוֹנוֹ. יִפְסֹד מָמוֹנוֹ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ הֶפְסֵד הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חֲמוֹר כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַמְּצָוָה הִוא לִפְדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִצָוֹת פְּדִיָה קוֹדֶמֶת וְכוּ'. כִּי זֶה כְּלָל שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא לְהַכְנִיעָהּ וּלְבָרְרָהּ וּלְהַמְתִּיק הַטּוֹב שֶׁבָּהּ וּלְהַפְכוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲבוֹדָה. וְעַל-כֵּן הָעִקַּר לִפְדּוֹתָהּ מֵהַכֹּהֵן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנַעַת כַּנַ"ל. וְאָז רְאוּיָה לָבֹא בִּרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל וְלַעֲבֹד בּוֹ. וַאֲזַי, אַדְרַבָּא, זוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת עַל יָדָהּ כַּנַ"ל. מֵאַחַר שֶׁהִכְנִיעַ סִטְרָא דִּשְׁמָאלָא וַהֲפָכָהּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה אֲזַי מְקַבֵּל מִשָּׁם הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי הָעֲרִיפָּה אַף שֶׁמְּשַׁבֵּר עָרְפָּהּ, עִם כָּל זֶה אֵינוֹ מְהַפְּכָהּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעַל-כֵּן אֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת שֶׁבָּא דַּיְקָא מִסִּטְרָא דִּשְׁמָאלָא כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הָרַע הַנֶּאֱחָז בָּהּ וּמַמְשִׁיכִין אוֹתָהּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יִפְסֹד מָמוֹנוֹ כַּנַ"ל:

וְעַל-כֵּן כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם פְּטוּרִים מִבְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה, כִּי בִּבְכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה אֵין בָּהּ שׁוּם קְדֻשָּׁה רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעוֹ כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים וּלְוִיִּם מֵאַחַר שֶׁיְּכוֹלִין לְהַכְנִיעַ אֲפִלּוּ פְּטָרֵי חֲמוֹרִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁפְּטָרֵי חֲמוֹרֵיהֶם שֶׁל עַצְמָן אֵינָם צְרִיכִים פִּדְיוֹן. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אִם פִּטְרוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. אֲבָל בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בְּגוּפָהּ קְדֻשָּׁה כַּנַ"ל גַּם הַכֹּהֵן חַיָּב בּוֹ, דְּהַיְנוּ לְהַחֲזִיקוֹ בִּקְדֻשָּׁה מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קְדֻשָּׁה מִבְּטֶן לְקָרְבָּן כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה א:

פרק ב

חלק א

וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ:

חלק ב

כִּי אִיתָא בַּמַּאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' בְּלִקּוּטֵי הֲרַאשׁוֹן בְּסִימָן ס שֶׁיֵּשׁ הִתְבּוֹנְנוּת בַּתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבֹא לְזֶה הַהִתְבּוֹנְנוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְכוּ'. וְזֶה הָעֲשִׁירוּת אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק, בְּחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְכוּ'. וּבְחִינַת זָקֵן אֲרִיכוּת יָמִים זוֹכִין עַל-יְדֵי יִרְאָה בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לָעֲשִׁירוּת הַנַ"ל שֶׁבָּאִין עַל יָדוֹ לְהַתְבּוֹנְנוּת הַנַ"ל, כִּי עַל-יְדֵי יִרְאָה נִצּוֹלִין מִשֶּׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה וְאָז זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת הַבָּא עַל-יְדֵי אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה דַּיְקָא, כִּי אִלְמָלֵא כָּנְפֵי רֵיאָה וְכוּ' וְיִרְאָה הִוא בְּחִינַת שִׁלְשָׁה קָוִין, בְּחִינַת מוֹרָא הָרַב וּמוֹרָא הַתַּלְמִיד וּמוֹרָא אָב וְאֵם וְכוּ'. וְלִזְכּוֹת לַיִּרְאָה הוּא עַל-יְדֵי מַה שֶּׁמְּעוֹרְרִין בְּנֵי אָדָם מַהַשֵּׁנָה שֶׁלֹּא יִהְיוּ יְשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי

סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמַּלְבִּישִׁין בָּהֶם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. וְיֵשׁ סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקֹרֶב שָׁנִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים וְכוּ' וְיֵשׁ סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים בְּחִינַת וְרַב חֶסֶד שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים נִמְשָׁכִין מֵהֶם וְעַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה מַתְחִילִין לְדַבֵּר בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים וּלְהַתִּיר פֶּה עֲקֵרוֹת וְעַל-יְדֵי פְּקִידוֹת עֲקֵרוֹת זוֹכִין לְיִרְאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לָעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר עַל-יְדֵי שֶׂה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן, כִּי חֲמוֹר זֶה בְּחִינַת עֲשִׂירוּת. כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּחִינַת יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם. וְתַרְגּוּמוֹ, עָתִיר בְּנִכְסִין. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִפְדּוֹתוֹ בְּשֶׂה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, כִּי שֶׂה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּנֵי עַתִּיק עַל-יְדֵי בְּחִינַת זָקֵן, כִּי צֶמֶר כְּבָשִׂים הוּא בְּחִינַת זָקֵן כַּמּוּבָא בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּנָא דִּיקְנָא שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת צֶמֶר, כִּי מֵצַר אוֹתִיּוֹת צֶמֶר כַּמּוּבָא. נִמְצָא שֶׁשֶׂה וְכֶבֶשׂ הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּנָא דִּיקְנָא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּבְּרָכָה, וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ וְכוּ' וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁמְּעַשְׁרוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן, כִּי הֵם עִקַּר הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁהוּא קָצָר מִלְּמַעְלָה וְרָחָב מִלְּמַטָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת צֶמֶר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹלָד פֶּטֶר חֲמוֹר אֵצֶל יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. צְרִיכִין לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ הָעֲשִׂירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל יָדוֹ לְהַתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם עָתִיר בְּנִכְסִין שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְבְחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים וְכוּ'. אֲבָל לָזֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר וְכוּ', בְּחִינַת צֶמֶר כְּבָשִׂים. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שֶׂה לְכֹהֵן. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרֵר וּמַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ בְּחִינַת הָאֲרִיכוּת יָמִים הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַשֶּׂה שֶׁנּוֹתֵן לַכֹּהֵן לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹכוֹ הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמוֹר בְּחִינַת יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי הָעֲשִׂירוּת הַזֶּה זוֹכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל. וְהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין. וְעַל-כֵּן נִכְתַּב פָּסוּק זֶה, וּפֶטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה בְּפָרָשַׁת תְּפִלִּין, כִּי מִזֶּה נַעֲשֶׂה תְּפִלִּין מֹחִין בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן הַשֶּׂה לַכֹּהֵן דַּיְקָא, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת וְרַב חֶסֶד, בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, בְּחִינַת דִּיקְנָא דְּכַהֲנָא רַבָּא שֶׁהוּא זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת פָּנִים עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת

הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עֲשִׂירוּת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה', בְּמָמוֹן, הַיְנוּ עֲשִׂירוּת הַנַּ"ל. יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, בְּחִינַת הָאָרַת פָּנִים הַדְּרַת פָּנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת וְרַב חֶסֶד, בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַפָּנִים דִּקְדֻשָּׁה עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הָאָרַת פְּנֵי ה' בְּחִינַת יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הָרַב דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעוֹסֵק לְעוֹרֵר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְּׁנָתָם לְעוֹרְרָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְהוּא מַמְשִׁיךְ כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ב), כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן יָכוֹל לְפָקֵד עֲקָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִקְתָה וְנִזְרְעָה זָרַע וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵלִי הַכֹּהֵן, וֵאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל יִתֵּן אֶת שֵׁלָתֵךְ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַיִּרְאָה וְהָאֲרִיכוּת יָמִים לְיִשְׂרָאֵל הָיָה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהָיָה עָסוּק בַּעֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יֵרָאֶה. כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת זְרִיקַת דָּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה. וְעַל-כֵּן כְּתִיב בְּהַכֹּהֵן, וְאֶתְנֶם לוֹ מוֹרָא וּמִפְּנֵי שְׁמִי נֶחַת הוּא, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַכֹּהֵן לְהַמְשִׁיךְ יִרְאָה לְיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זְרִיקַת דָּמִים שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים, כִּי עִקַּר הַחַיִּים וְהָאֲרִיכוּת יָמִים הוּא מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הוּא בֵּית חַיֵּינוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל הַמִּזְבֵּחַ נִבְרָא לְהַאֲרִיךְ יָמִים שֶׁל אָדָם. וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה. 'בְּיִרְאָה' דַּיְקָא, כִּי שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. בְּחִינַת וְעָרְבָה לַה' מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. 'וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת' דַּיְקָא בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, בְּחִינַת סְפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן זָכָה הַכֹּהֵן גָּדוֹל לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, גִּדְּלוּהוּ מִשֶּׁל אֶחָיו, כִּי זָכָה לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַדְּרַת פָּנִים עַל-יְדֵי סְפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת וְרַב חֶסֶד, בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת הַזֶּה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. זֶה בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַמּוֹחִין הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, כַּמּוּבָא שֶׁשֶּׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת מֹחִין הִתְבּוֹנְנוּת, הַיְנוּ הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהַתּוֹרָה נוֹתֶנֶת טַעַם לְדַבָּרֶיהָ שֶׁהִזְהִירָה לְהַגְדִּיל וּלְהַעֲשִׁיר אֶת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו גִּדְּלוּהוּ מִשֶּׁל אֶחָיו. וְהַטַּעַם, אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כִּי הוּא נִמְשַׁח עַל רֹאשׁוֹ בְּשֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל וְהוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ תָּמִיד

וּלְהָאִיר עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמָּן הַמִּשְׁחָה הַנַּ"ל בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ט), וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר. עַל-כֵּן הוּא זָכָה לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קלג) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן וְכוּ'. הַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי תְּקוּנֵי עַתִּיק עַל-יְדֵי בְּחִינַת זְקַן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיּוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן, כִּי זֶה הַהִתְבּוֹנְנוּת מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת זְקַן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁפַּע וּבְרָכָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת עֲשִׂירוּת גָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁזֹּאת הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע שֶׁל עֲשִׂירוּת מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת זְקַן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כְּטַל חֶרְמוֹן, הַיְנוּ הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע שֶׁמְּכֻנֶּה בְּשֵׁם טַל שֶׁל בְּרָכָה, הַיְנוּ עֲשִׂירוּת גָּדוֹל שֶׁיּוֹרֵד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן, הַיְנוּ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה וְשֶׁפַע שֶׁל עֲשִׂירוּת צִוָּה ה' שָׁם דַּיְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שֶׁפַע עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה הַזֹּאת כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים, בְּחִינַת כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְכָל הַכֹּהֲנִים נִכְלָלִין בְּהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא כָּלוּל מֵהֶם וְעַל-כֵּן גַּם שְׁאָר הַכֹּהֲנִים רַבָּם כְּכֻלָּם זָכוּ לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה, כִּי קִטֹּרֶת מְעַשֶּׂרֶת וּמֵעוֹלָם לֹא שִׁנָּה בְּהּ אָדָם כְּדֵי שֶׁיִּתְעַשְּׁרוּ כָּל הַכֹּהֲנִים, כִּי כֻּלָּם זָכוּ לַעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַכֹּהֲנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֲנִים נִתְקַדְּשׁוּ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי נִצְטַוּוּ מִצְוֹת יְתֵרוֹת בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִשְּׁאָר יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קְדֹשִׁים יִהְיוּ וְכוּ'. אִשָּׁה גְּרוּשָׁה זוֹנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ. כִּי הֵם זוֹכִין לְיִרְאָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִשְׁמִירַת הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ה

וְעַל-כֵּן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא מְקוֹם הַיִּרְאָה, עַל-כֵּן הָיָה שָׁם עֲשִׂירוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד כָּל הוֹן דְּעָלְמָא שֶׁהָיוּ בְּאוֹצְרוֹת בֵּית ה' שֶׁקִּבֵּץ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וּשְׁאָר הַמְּלָכִים הוֹן עָתֵק מִכָּל הַמְּלָכִים וְנָתְנוּ הַכֹּל בְּאוֹצְרוֹת בֵּית ה', כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, כִּי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו (בְּרָכוֹת לז). וְעַל-כֵּן הֻכְרַח שֶׁיִּהְיֶה שָׁם עֲשִׂירוּת מֻפְלָג מְאֹד כָּל הוֹן דְּעָלְמָא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל. וְהָעֲשִׂירוּת שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה הָעֲצוּמָה שֶׁהָיְתָה שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב,

מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ יוֹשְׁבִין שָׁם שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין שֶׁהָיוּ מְגַלִּין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, כִּי כָּל דָּבָר הַקָּשֶׁה יְבִיאוּן אֲלֵיהֶם, כִּי שָׁם הָיוּ מְאִירִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל:

חלק ו

נִמְצָא שֶׁהַכֹּהֵן הוּא בְּבְחִינַת כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן פֶּטֶר חֲמוֹר, דְּהַיְנוּ הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל חֲמוֹר שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, בְּחִינַת וְיֹלֶדֶת לֵהּ רַמְכֵי רַמְכֵי הַנֶּאֱמָר שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר בְּחִינַת יִשְׁשכָר חֲמוֹר גֶּרֶם עָתִיר בְּנִכְסִין וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִפְדּוֹתוֹ בְּשֶׂה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין מֵהַכֹּהֵן עַל-יְדֵי הַשֶּׂה עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י עַל פָּסוּק זֶה וּפֶטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה לְפִי שֶׁנִּמְשְׁלוּ בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם לַחֲמוֹרִים. וְעוֹד שֶׁסִּיְּעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָן שֶׁאֵין לְךָ אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נָטַל הַרְבֵּה חֲמוֹרִים מִמִּצְרַיִם טְעוּנִים מִכַּסְפָּם וּזְהָבָם שֶׁל מִצְרַיִם וּשְׁנֵי הַטְּעָמִים הֵם אֶחָד, כִּי חֲדָא בְּאִידָךְ תַּלְיָא, כִּי פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר הוּא בְּשָׁבִיל לְתַקֵּן הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׂירוּת שֶׁיִּהְיֶה עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שֶׁהַפִּדְיוֹן הוּא בְּשָׁבִיל הָעֲשִׂירוּת שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עַל הַחֲמוֹרִים, כִּי חֲמוֹר הוּא בִּבְחִינַת עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׂירוּת שֶׁיִּהְיֶה עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה זֶה תָּלוּי רַק בְּשִׁמְירַת הַבְּרִית וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּפְדִּין מִגְּלוּת תַּאֲוַת מִצְרַיִם שֶׁהֵם עֶרְוַת הָאָרֶץ פְּגַם הַבְּרִית. בְּחִינַת אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל פְּגַם הַבְּרִית וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הָעֲשִׂירוּת בְּשֵׁם חֲמוֹר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם כְּשֶׁמַּכְנִיעִין וּמְשַׁבְּרִין בְּחִינַת חֲמוֹר, בְּחִינַת טֻמְאַת מִצְרַיִם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבַטְּלִין פְּגַם הַבְּרִית וְאָז זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת יִשְׁשכָר חֲמוֹר גֶּרֶם, וְזֶה בְּחִינַת פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר לְפִי שֶׁהַמִּצְרִים נִמְשְׁלוּ לַחֲמוֹרִים. וְעוֹד שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוֹצִיא עֲשִׂירוּת מִמִּצְרַיִם עַל-יְדֵי הַחֲמוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁיִּשְׂרָאֵל זָכוּ לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל לְהוֹצִיא מִמִּצְרַיִם עַל הַחֲמוֹרִים דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁהָיָה גְּדוּרִים מִן הָעֲרָיוֹת וְזָכוּ לִשְׁמִירַת הַבְּרִית לְבַטֵּל טֻמְאַת מִצְרַיִם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לִפְדּוֹת הַפֶּטֶר חֲמוֹר עַל-יְדֵי הַשֶּׂה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַכֹּהֵן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר שָׁם, כִּי יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָן מִמִּצְרַיִם זָכוּ לָעֲשִׂירוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַחַר כָּךְ יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. וְכָל זֶה הָיָה בְּשָׁבִיל הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, כִּי הָיוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִין לִרְכּוֹשׁ גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְזֶה הָעֲשִׂירוּת

הוֹצִיאוּ עַל הַחֲמוֹרִים דַּיְקָא בְּחִינַת חֲמוֹר גֵּרֶם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִתְקַדֵּשׁ הַפֶּטֶר חֲמוֹר לִפְדּוֹתוֹ בְּשֶׂה לַכֹּהֵן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעִקַּר רִבּוּי הָעֲשִׁירוּת זָכוּ בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף, כִּי גְּדוֹלָה הָיְתָה בִּזַּת הַיָּם מִבִּזַּת מִצְרַיִם, כִּי שָׁם זָכוּ לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל, כִּי נִבְקַע גַּם בְּרוּחָנִיּוּת יָם הַחָכְמָה אָז עַד שֶׁרָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא וְעוֹלְלִים וְיוֹנְקִים אָמְרוּ זֶה קֵלִי וְאַנְוֵהוּ, עַל-כֵּן זָכוּ אָז לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל מְאֹד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל כָּזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה עַל-יְדֵי יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיד), הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס. וַיֵּצֵא הַחוּצָה, הֵינוּ בְּזִכּוּת שֶׁעָמַד יוֹסֵף בַּנִּסָּיוֹן וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית עַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְלַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, כִּי זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי יִרְאָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל יוֹסֵף, אֶת הָאֱלֹקִים אֲנִי יָרֵא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹקִים. שֶׁהָיָה לוֹ יִרְאָה וְעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא נִמְשַׁךְ אַחַר הֶבֶל יְפִי הַנָּשִׁים וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּלְקֵט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף וְכוּ'. כִּי זָכָה לְכָל הוֹן דְּעָלְמָא וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֵין חָכָם וְנָבוֹן כָּמוֹךָ וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּקְרִיעַת יַם סוּף, וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת ה'. כִּי עִקַּר בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, דְּהַיְנוּ עֲשִׁירוּת וְהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי יִרְאָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ, וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְעָרַפְתּוֹ. 'וְעָרַפְתּוֹ' דַּיְקָא, כִּי הוּא הִפְסִיד מָמוֹנוֹ שֶׁל כֹּהֵן לְפִיכָךְ יַפְסִיד מָמוֹנוֹ, הֵינוּ כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִתֵּן שֶׂה לַכֹּהֵן וְאָז אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, לְפִיכָךְ יַפְסִיד מָמוֹנוֹ, כִּי עֲשִׁירוּת שְׁאֵינוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַכֹּהֵן הוּא עֹשֶׁר שְׁמוּר לְבָעָלָיו לְרָעָתוֹ (קֹהֶלֶת ו) וּצְרִיכִין לְהַפְסִידוֹ וּלְאַבְּדוֹ. וְעַל-כֵּן 'וַעֲרַפְתּוֹ' דַּיְקָא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָעֹרֶף שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַפָּנִים, כִּי עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַשֶּׂה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן הוּא נִמְשָׁךְ מִסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת פָּנִים הַדְּרַת פָּנִים בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵין נוֹתֵן הַשֶּׂה לַכֹּהֵן אֵינוֹ זוֹכֶה לְהָאֲרַת פָּנִים הַדְּרַת פָּנִים הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל וְאָז צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְשַׁבֵּר הָעֹרֶף שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַפָּנִים. וְזֶהוּ 'וַעֲרַפְתּוֹ' לְהַכְנִיעַ הָעֹרֶף שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאֲרַת פָּנִים עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן הַנַּ"ל. וְזֶהוּ הָעֹרֶף אוֹתִיּוֹת פֶּרַע"ה וְאוֹתִיּוֹת פְּעוֹ"ר שֶׁהוּא גַּם כֵּן אוֹתִיּוֹת עוֹרֶ"ף, כַּמּוּבָא, כִּי כְּמוֹ שֶׁעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי יִרְאָה עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כְּמוֹ כֵן אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה כְּשֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הָאֲרַת פָּנִים חַס וְשָׁלוֹם וְאֵין זוֹכִין לְיִרְאָה וְאָז הוּא פְּגַם הַבְּרִית הֶפְסֵק

הַנְּשִׁימָה וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת זֶה הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כג), כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת תְּחוּבִים בְּמָמוֹן וְעַל זֶה הַמָּמוֹן נֶאֱמַר וְכֶסֶף הִרְבֵּיתִי לָהּ וְזָהָב עָשׂוּ לַבָּעַל, הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ נָתַן לָהֶם כֶּסֶף וְזָהָב וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ עַל-יְדֵי-זֶה לְהִתְבּוֹנְנוּת בְּגָדְלַת וְהַשָּׂגַת ה' יִתְבָּרַךְ וְהֵם הָפְכוּ מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ וְנָפְלוּ לַעֲבוֹדָה זָרָה עַל-יְדֵי-זֶה וְעָשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי נֵכָר עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּעֲבוֹדָה זָרָה (תְּהִלִּים קלה), אַף אֵין יֵשׁ רוּחַ בְּפִיהֶם, כִּי אֵין שָׁם הָרוּחַ הַחַיִּים בְּחִינַת אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת הֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת זֶה הָעֲשִׁירוּת אֵינוֹ עֲשִׁירוּת כְּלָל כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הָאֲמִתִּי הוּא כְּשֶׁהוּא נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְדִי זָהָב. וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, בְּשִׁבְיל זָהָב שֶׁהִשְׁפַּעְתָּ לָהֶם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הֵם פָּגְמוּ בְּהָעֲשִׁירוּת עַל-יְדֵי תַּאֲוַת נְאוּף, כִּי לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת וְכוּ' וְאָז נִתְהַפֵּךְ מֵהַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, נִתְהַפֵּךְ לְהֶפֶךְ מַמָּשׁ כִּי נָפְלוּ לַעֲבוֹדָה זָרָה עַל-יְדֵי-זֶה. וְכָל הַכֹּהֲנִים וּלְוִיִּם לֹא עָבְדוּ אֶת הָעֵגֶל וְעַל-כֵּן אָז נִתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְזָכוּ לַעֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן בְּהֵמַת הַלְוִיִּם פָּדוּ אָז בְּהֵמַת יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁלֹּא פָּדוּ כִּי אִם פִּטְרֵי חֲמוֹר שֶׁלָּהֶם וְשֶׁה אֶחָד שֶׁל לֵוִי פָּדָה וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר הָיָה לְתַקֵּן וּלְפָדוֹת הַפִּטְרֵי חֲמוֹר עַל-יְדֵי הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁהֵם תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם פְּטוּרִים מִבְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אִם פָּדוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּפְטְרוּ אֶת עַצְמָן, כִּי כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם עֲבוֹדָתָם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהֵם בִּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמוֹר. וְעַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין לִפְדּוֹתוֹ וּלְתַקְּנוֹ כִּי הֵם בְּעַצְמָן בִּבְחִינַת תִּקּוּן עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, אַדְרַבָּה, הֵם יְכוֹלִין לִפְדּוֹת וּלְתַקֵּן פִּטְרֵי חֲמוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן הָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם לְתַקְּנוֹ מֵחֵטְא הָעֵגֶל מֵחֵטְא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא עֲשִׁירוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית וְהֵם מְתַקְּנִים זֹאת וּמַמְשִׁיכִין עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁאֵינוֹ פּוֹדֶה הַפֶּטֶר חֲמוֹר וְאָז יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הָעֲשִׁירוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹרֶף הֵפֶךְ הַפָּנִים הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי פָנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּעוֹר שֶׁבָּאוּ לָזֶה עַל-יְדֵי תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּרִיעָה שֶׁאָמַר מִי ה' עַל-יְדֵי גֹּדֶל הָעֲשִׁירוּת וְהַשֶּׂפַע דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהָיָה לוֹ וְעַל-יְדֵי הַנִּילוּס שֶׁהָיוּ עוֹבְדִין אֵלָיו שֶׁמַּשָּׁם

הָיָה עֲשִׂירוּת שֶׁלָּהֶם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת עֹרֶף הֶפֶךְ הַפָּנִים הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל-כֵּן וְאִם לֹא תִּפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ כְּדֵי לְשַׁבֵּר וּלְהַכְנִיעַ הָעֹרֶף בְּחִינַת פַּרְעֹה, בְּחִינַת פְּעוֹר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הָעֲשִׂירוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוַת פִּדְיָה קוֹדֶמֶת לְמִצְוַת עֲרִיפָה, כִּי בְּמִצְוַת פִּדְיָה הוּא מְתַקֵּן הָעֲשִׂירוּת וְזוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּמִצְוַת עֲרִיפָה אֵינוֹ זוֹכֶה לְתַקֵּן עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה רַק שֶׁמַּכְנִיעַ וּמְשַׁבֵּר הָעֹרֶף שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יִתְגַּבֵּר הָעֲשִׂירוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הוּא הַפְסֵד מָמוֹנוֹ שֶׁל כֹּהֵן כַּנַּ"ל וּלְפִיכָךְ יַפְסִיד מָמוֹנוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין לְשַׁבֵּר הָעֹרֶף וּלְהַפְסִיד בַּיָּדַיִם מָמוֹן וַעֲשִׂירוּת כָּזֶה, כִּי לֹא בְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב, כִּי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין רַק עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁבִיל הִתְבּוֹנְנוּת וְלֹא מָמוֹן וַעֲשִׂירוּת כָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-כֵּן עִקַּר עֲשִׂירוּת שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה עַל-יְדֵי הַצֹּאן, כִּי יַעֲקֹב זָכָה לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדוֹ לְהִתְבּוֹנְנוּת, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. עַל פָּסוּק, וְעַתָּה כָּל אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ אֱלֹקִים עֲשֵׂה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב וְכוּ' שַׁלְּחֵנִי וְכוּ'. וּמָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי. כִּי יַעֲקֹב לֹא הִתְחִיל לַעֲסֹק בָּעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל עַד אֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף, כִּי רָחֵל הָיְתָה עֲקָרָה וּכְשֶׁנִּפְקְדָה וְיָלְדָה אֶת יוֹסֵף, דְּהַיְנוּ פְּקִידַת עֲקָרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַל-כֵּן אָז דַּיְקָא אָמַר יַעֲקֹב לְלָבָן, וּמָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע וַעֲשִׂירוּת. וְכָל עִקַּר כַּוָּנַת יַעֲקֹב הָיָה בִּשְׁבִיל הִתְבּוֹנְנוּת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְכֵן הָיָה שֶׁאָז הִתְחִיל לְקַבֵּל לְעַצְמוֹ כָּל הַצֹּאן הָעֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים. וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַיִּגְדַּל הָאִישׁ וְכוּ'. כִּי הָעִקַּר הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּבְחִינַת צֹאן, בְּחִינַת וְעִשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְלָבָן לְעִנְיַן הָעֲשִׂירוּת שֶׁל הַצֹּאן שֶׁלּוֹ שֶׁבַּדִּין הִרְוִיחַ מִמֶּנּוּ, כִּי הָיִיתִי בַּיּוֹם וְכוּ'. וַתְּדַד שְׂנָתִי מֵעִינָי, וַתְּדַד שְׂנָתִי דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בְּחִינַת וַתְּדַד שְׂנָתִי מֵעִינָי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא הָלַךְ יַעֲקֹב לְלָבָן עַד שֶׁיָּשַׁב תְּחִלָּה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנִים בְּבֵית עֵבֶר וְלֹא יָשַׁן בַּלַּיְלָה וְעָסַק בַּתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְעָסַק בַּתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁקִּבֵּל שָׁם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהֵם הֶפֶךְ הַשֵּׁנָה וְאָז פָּגַע בַּמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַהוּא. וְשָׁם הִבְטִיחוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ עַל הַפַּרְנָסָה וַעֲשִׂירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁרָאָה שָׁם בַּחֲלוֹם סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה. סֻלָּ"ם

בְּגִימַטְרִיָּה מָמוֹ"ן, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ שֶׁשָּׁם הִשִּׂיג שֵׂישׂ מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת דְּקֻדֻּשָּׁה בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁזּוֹכִין עַל יָדוֹ לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל בְּחִינַת וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה. וְעַל-כֵּן אָז נִזְדַּוְּגוּ לוֹ רָחֵל וְלֵאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁעַל יָדָם זָכָה לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל דְּקֻדֻּשָּׁה עַל-יְדֵי הַצַּאן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עָסַק אָז בְּמִרְעֶה הַצֹּאן בְּסוֹד הַתְּפִלִּין כַּמּוּבָא. כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת מֹחִין וְהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת שֶׁקִּבֵּל אָז בְּעֵת שָׂרָעָה הַצֹּאן כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּפִלִּין זוֹכִין לְקַבֵּל בְּאוֹר הַבֹּקֶר עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי אִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁקָּמִים בַּחֲצוֹת וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. קִימַת חֲצוֹת זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, הַיְנוּ הַדְרַת פָּנִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים, לְהַתִּיר פֶּה עֲקֵרוֹת. וְעַל-כֵּן תְּפִלִּין הֵם לְשׁוֹן דִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ שֶׁהוּא לְשׁוֹן דִּבּוּר. וְזֶה בְּחִינַת וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ הַנֶּאֱמָר בַּתְּפִלִּין. וְעַל-כֵּן נִזְכָּר בְּשׁוֹרַת הַבָּנִים בְּכָל הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי בְּפָרָשַׁת קַדֵּשׁ נֶאֱמַר, וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ וְכוּ'. וְכֵן בְּפָרָשָׁה שְׁנִיָּה וְהָיָה כִּי יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ וְכוּ'. וְכֵן בְּפָרָשַׁת שְׁמַע, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, נֶאֱמַר, וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם וְכוּ' לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְּנֵיכֶם וְכוּ'. כִּי בְּתוֹךְ דִּבְרֵי הָאַזְהָרָה וְהַמִּצְוָה שֶׁנֶּאֱמַר בַּפָּרָשִׁיּוֹת הָאֵלּוּ מְבֹאָר לָהֶם עַל הַבָּנִים שֶׁיִּהְיוּ לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת בֹּא עַל פָּסוּק וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר אַחֲרָיו וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל בְּשׁוֹרַת הַזֶּרַע וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן בְּאֵלּוּ הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת מְזֻכִּיר מִצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בַּבָּנִים כַּנַּ"ל וּבָזֶה מְבֹאָר לָהֶם בְּשׁוֹרַת הַזֶּרַע שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדַת וּפְקִידַת עֲקָרוֹת. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ. וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה זוֹכִין לַאֲרִיכוּת יָמִים. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְנָחוֹת מד), הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין זוֹכֶה לְחַיִּים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בְּגִמַ' הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, דְּהַיְנוּ בְּסוֹף וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ נֶאֱמַר לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְּנֵיכֶם, הַיְנוּ אֲרִיכוּת יָמִים שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּפִלִּין בְּחִינַת יִרְאָה בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים וְעַל-כֵּן תְּפִלִּין שֶׁל יָד קוֹדְמִין לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כִּי תְּפִלִּין שֶׁל יָד הֵם בְּשִׂמְאל זֶה בְּחִינַת עֲשִׁירוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ג) בְּשִׂמְאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָעֲשִׁירוּת זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הַתְּפִלִּין מְלֻבָּשִׁים בְּבָתִּים שֶׁל עוֹר, וּרְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר. כִּי הַבָּתִּים וּרְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר זֶה בְּחִינַת וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם. שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁנִּתְעַלֵּם וְנִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם אוֹר הַתּוֹרָה, כִּי בְּקַדְמִיתָא כָּתְנוֹת אוֹר וּלְבָתַר דְּחָבוּ וְכוּ' כָּתְנוֹת עוֹר, הַיְנוּ שֶׁלְּאַחַר הַחֵטְא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נָפְלוּ לִבְחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַפָּנִים וְהַמֹּחִין אָז הֶכְרְחוּ שֶׁיַּלְבִּישׁוּ לָהֶם פְּנֵי הַתּוֹרָה בְּכָתְנוֹת עוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם מַעֲלִימִין וּמַלְבִּישִׁין פְּנֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבָּתִּים וְהָרְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר שֶׁל הַתְּפִלִּין, כִּי עִקַּר הַתְּפִלִּין עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רְצוּעָה בְּגִימַטְרִיָּא ש"ע שֶׁהוּא בְּחִינַת ש"ע נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים, כַּמּוּבָא, כִּי אוֹר הַפָּנִים, הַיְנוּ בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נֶעֱלָמִין וְנִסְתָּרִין בִּרְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת פְּנֵי הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִתְפִלִּין כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָרְצוּעוֹת מְקַשְּׁרִין הַתְּפִלִּין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הַתְּפִלִּין וְהִתְבּוֹנְנוּת אֶל הָאָדָם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת רְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁעַל יָדָם הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִירְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רְצוּעָה כַּיָּדוּעַ:

חלק יב

כִּי כְּנוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה הָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו וְאָז דָּוִד קָם מֵהַשֵּׁנָה וְעָסַק בַּתּוֹרָה. נִגּוּן זֶה בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, כִּי נִגּוּן הוּא בְּחִינַת הַטְּעָמִים שֶׁל הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ טַעֲמֵי הַנְּגִינָה שֶׁהֵם הַבְּחִינָה הַגָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר מִכָּל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת טְעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִים, אוֹתִיּוֹת. כִּי טְעָמִים, דְּהַיְנוּ הַנְּגִינָה גָּבוֹהַּ מִן הַכֹּל וְהֵם בִּבְחִינַת אוֹר הַפָּנִים וְשָׁם נֶעֱלָמִין וְנִסְתָּרִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה (וְעַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת בְּעִנְיַן טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת וְתָבִין שֶׁטְּעָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגּוּן נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים). כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַנִּגּוּן אֵין מְבִינִים שׁוּם פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וַאֲפִלּוּ תְּמוּנַת אוֹתִיּוֹת אֵין מְבִינִים שָׁם. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת הוּא גָּבוֹהַּ מִן הַכֹּל וְשָׁם נֶעֱלָמִין וְנִשְׁרָשִׁין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין מְבִינִים בָּהֶם דָּבָר, אֲבָל בֶּאֱמֶת נֶעֱלָמִין בָּהֶם כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַנִּגּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת וְעַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת זוֹכִין לִתְפִלִּין כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הִתְחִיל בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לָצֵאת בְּרֶכּוּשׁ גָּדוֹל, הַיְנוּ עֲשִׁירוּת הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּזְכָּר בָּהֶם יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְזֶה

שֶׁהִזְכִּיר שָׁם רַבֵּנוּ זַ"ל עִנְיָן מִן הַמֹּתָר לְפִיךְ הַנֶּאֱמַר לְעִנְיַן תְּפִלִּין הִזְכִּירוּ שָׁם לְעִנְיַן סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל הַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין, דְּהַיְנוּ הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁסָּמְכוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עִנְיַן פָּרָשָׁה לַכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, וְכֵיוָן שֶׁהֵאִיר הַשַּׁחַר בָּאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶל דָּוִד וְאָמְרוּ לוֹ, עֲמֹךְ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין פָּרָשָׁה וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, נִמְשָׁךְ פָּרָשָׁה וַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים נז) עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה וְכוּ'. כָּבוֹד זֶה בְּחִינַת עֲשִׂירוּת שֶׁנִּקְרָא כָּבוֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיַעֲקֹב וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עֹשֶׁר וְכָבוֹד, כִּי עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד נִמְשָׁךְ כָּבוֹד וַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת שִׁירַת הַיָּם, כִּי שָׁם זָכוּ לְכָל זֶה לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל וְלַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן זָכוּ אָז לַשִּׁירָה, כִּי כָּל בְּחִינַת הַנַּ"ל נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שִׁירָה מִנִּגּוּן מִבְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר דְּאִ בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, כִּי בִּזְכוּת אַבְרָהָם הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף, כִּי אַבְרָהָם הוּא אִישׁ הַחֶסֶד בְּחִינַת וָרֶב חֶסֶד הַנַּ"ל. בְּחִינַת כֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי), אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם. וְעַל-כֵּן זָכָה לְתִקּוּנֵי עִתִּיק הַנַּ"ל וְלַעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בִּתְחִלָּתוֹ. וְעַל-כֵּן בִּזְכוּתוֹ הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהוּא הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ הִבְטִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם שֶׁיִּזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל, הַיְנוּ עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. שֶׁזּוֹכִין עַל יָדוֹ לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר אַבְרָהָם לְמֶלֶךְ סְדוֹם, אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל, וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם. כִּי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל דָּרְשׁוּ שֶׁבִּזְכוּת זֶה זָכוּ בָּנָיו לִרְצוּעָה שֶׁל תְּפִלִּין, בִּזְכוּת שֶׁאָמַר וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל. וְזֶהוּ וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁכְּבָר הִבְטִיחַ לִי ה' יִתְבָּרַךְ לְעַשְׁרֵנִי, הַיְנוּ שֶׁאַבְרָהָם אָמַר שֶׁכְּבָר הִבְטִיחָנִי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֶזְכֶּה לָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת שְׂרוֹךְ נַעַל, עַל-כֵּן אֵינִי רוֹצֶה עֲשִׂירוּת שֶׁלְּךָ. וְזֶהוּ, וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי, כִּי כְּבָר הִבְטִיחָנִי ה' יִתְבָּרַךְ עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂרוֹךְ נַעַל, בְּחִינַת רְצוּעָה שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁזּוֹכִין עַל יָדוֹ לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל, אָמֵן אָמֵן:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יד

יַעֲקֹב זָכָה בִּשְׁעַת מִרְעֶה צֹאנוֹ לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל וּלְהִתְבּוֹנְנוּת בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, 'וְהַנּוֹרָא', זֶה יַעֲקֹב. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל 'בִּיְרִאָתְךָ' בִּזְכוּת יַעֲקֹב שֶׁאָמַר מַה נּוֹרָא וְכוּ'. וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲקֵדִים נְקֵדִים בְּרֻדִּים זֶה בְּחִינַת

שְׁלֹשָׁה קַוִּי הַיִּרְאָה שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְעֲשִׂירוּת וְלַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁמִּתְיָרֵא מֵה' יִתְבָּרַךְ מִגְּדֶל הִתְבּוֹנְנוּתוֹ בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְיִרְאַת הַתַּלְמִיד שֶׁמִּתְיָרֵא מֵהָרַב. וְיִרְאַת הַבֵּן שֶׁהוּא יִרְאַת אָב וָאֵם:

בְּרָדִים זֶה בְּחִינַת יִרְאַת הָרַב, כִּי בְּרָדִים הַלַּבְנוּנִית מְפַלֶּשׂ מֵעֵבֶר אֶל עֵבֶר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. זֶה בְּחִינַת מַחְשַׁף הַלָּבָן שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵבֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁזּוֹכֶה הָרַב וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל-יְדֵי גֹּדֶל חָכְמָתוֹ וּבִינָתוֹ וְדַעְתּוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְיִרְאָה כַּנַּ"ל. וְהַהִתְגַּלּוּת הוּא בְּחִינַת לֵבֶן הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת מַחְשַׁף הַלָּבָן. בְּחִינַת בְּרָדִים שֶׁלַּבְּנוּנִית הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ בְּחִינַת לְבוֹנָא דִּמְחָא מְפַלֶּשׂ מֵעֵבֶר אֶל עֵבֶר, כִּי מֹחוֹ פָּתוּחַ בְּחָכְמָה וְיֵשׁ לוֹ הַכָּרָה גְּדוֹלָה בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְרוֹמְמוּתוֹ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְיִרְאַת הָרוֹמְמוּת כַּנַּ"ל:

נְקֻדִּים זֶה בְּחִינַת יִרְאַת הַתַּלְמִיד שֶׁמְּקַבֵּל מֵהָרַב. וְהַתַּלְמִיד כְּנֶגֶד הָרַב הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אָבוֹת פֶּרֶק ו), כָּל יְמֵי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים וְלֹא חִסַּרְתִּי מֵרִבּוֹתַי אֶלָּא כְּטִפָּה מִן הַיָּם, כִּי הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת תַּלְמִיד נֶגֶד הָרַב שֶׁהוּא בְּחִינַת מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה הוּא רַק בְּחִינַת נְקֻדָּה קְטַנָּה לְבַד. וְזֶהוּ בְּחִינַת נְקֻדִּים:

עֲקֻדִּים שֶׁמְּסֻמָּנִים בְּרַגְלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, זֶה בְּחִינַת יִרְאַת הַבֵּן, כִּי בְּרָא כַּרְעָא דַּאֲבוּהָ. בְּחִינַת רַגְלִין בְּחִינַת עֲקֻדִּים וְעַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה חֶלְקֵי הַיִּרְאָה שֶׁהֵיוּ אֶצְלוֹ בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים, עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל כִּי עִקַּר הָעֲשִׂירוּת שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁיָּלְדוּ הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת וּלְהִתְבּוֹנְנוּת בְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת מַחְשׁוֹף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת. מַקְלוֹת זֶה בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת מַקֵּל וּרְצוּעָה לִרְדוֹת בָּהֶם. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַיִּרְאָה, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה זוֹכִין עַל יִרְאַת הָעֹנֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקֵּל וּרְצוּעָה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים לְיִרְאָה עִלָּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת וְהִתְבּוֹנְנוּת כַּנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּרְמָזִין בִּבְחִינַת הַמַּקְלוֹת שֶׁעָסַק בָּהֶם יַעֲקֹב כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת וַיֵּצֵא יַעֲקֹב אֶת מַקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרָהָטִים בָּרָהִיטֵי מֹחִין בְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת מֶלֶךְ אָסוּר בָּרָהָטִים. כִּי הַיִּרְאָה וְהָעֲשִׂירוּת וְהַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁזָּכָה יַעֲקֹב אָז בְּמִרְעֶה הַצֹּאן כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל:

פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט אוֹת ה עַל-פִּי הַתּוֹרָה 'כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם':

פרק ג

חלק א

וְכָל פֶּטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְכוּ'. עַל-פִּי הַתּוֹרָה עַתִּיקָא וְכוּ' בְּסִימָן כא:

כי עִקַּר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ קֻשְׁיוֹת וּסְתִירוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִינָם בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׁוּם אֹפֶן כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הַבְּחִירָה עַל-יְדֵי שֶׁאֵין יוֹדְעִין הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה וְכוּ', כִּי זֶה הַשֵּׂכֶל הוּא בִּבְחִינַת הַמַּקִּיפִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם בְּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם יַשִּׂיגוּ אֵלּוּ הַמַּקִּיפִין וְיִתְרְצוּ כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְיֵדְעוּ הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה תִּתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי. וְאִם הָיָה מִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה הָיָה מִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְעַל-כֵּן לֶעָתִיד שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה, כִּי בֶּאֱמֶת יִתְבַּטֵּל זֶה הָעוֹלָם וְיִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אָז בֶּאֱמֶת יַשִּׂיגוּ זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה. וְכֵן יִתְרְצוּ אָז כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַסְּתִירוֹת, כִּי אָז יַשִּׂיגוּ הַמַּקִּיפִין הָעֶלְיוֹנִים כָּל אֶחָד כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ וְיִגִּיעוֹ וְטָרְחוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ יִהְיֶה שָׂכַר עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת לֶעָתִיד לָבֹא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים בַּיִּקָּא, 'וְעַטְרוֹתֵיהֶם', בְּחִינַת הַמַּקִּיפִין, 'בְּרֹאשֵׁיהֶם' שֶׁיִּכָּנְסוּ הַמַּקִּיפִין בִּפְנִים וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וּלְהַשִּׂיג הַמַּקִּיפִין צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת וְכוּ'. וְלִפְעָמִים הַמֹּחִין בְּהֶעְלֵם בִּבְחִינַת עֲבוּר וּצְרִיכִין לָזֶה צְעָקָה בֵּין בְּתוֹרָה בֵּין בִּתְפִלָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה מוֹלִידִין הַמֹּחִין בִּבְחִינַת צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁ"י וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְהִנֵּה כָּל הַהוֹלָדוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הוּוֶלֶדֶת הַמֹּחִין, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם הַכֹּל בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַמֹּחַ וְהַדַּעַת שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ. וְעַל-כֵּן כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁזֶּהוּ קִיּוּם הָעוֹלָם הַכֹּל רַק בִּשְׁבִיל זֶה. וְעַל-כֵּן בְּכָל הוֹלָדָה שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ וְנִתְגַּלֶּה אֵיזֶה דַּעַת כְּפִי הַהוֹלָדָה, וַאֲפִלּוּ בְּהוֹלָדוֹת הַבְּהֵמוֹת וְכוּ' נִמְשָׁךְ וְנוֹלָד גַּם כֵּן אֵיזֶה דַּעַת כְּפִי הַהוֹלָדָה. כִּי כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת טְהוֹרוֹת וּטְמֵאוֹת כֻּלָּם אֵינָם נוֹלָדִים בָּעוֹלָם כִּי אִם בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל דֵּעָה הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁכָּל הָעוֹלָם נִבְרָא וְנִתְקַיֵּם רַק בִּשְׁבִילוֹ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן בְּכָל הוֹלָדוֹת שֶׁל הַבְּהֵמוֹת נִמְשָׁךְ וְנוֹלָד אֵיזֶה דַּעַת לְהָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נוֹלָד וּמִתְקַיֵּם הַכֹּל כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה זֹאת יִהְיֶה נוֹסָף לוֹ אֵיזֶה דַּעַת לְהָבִין עַל יָדוֹ פְּלָאֵי מַעֲשֵׂי הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּהוֹלָדוֹת הָאָדָם עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ כָּל הוֹלָדוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצוֹת קְדֵשׁוֹת בְּכוֹר שֶׁהוּא הוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא הָעִקָּר וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ אַחֲרֶיהָ. וְזֹאת הַמִּצְוָה נִצְטַוּוּ תֵּכֶף בִּיצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכוּ'. וְכָל יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי הַכְנָעַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הֲרִיגַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם. וּבְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל נִצְּלוּ, כִּי אָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עִקַּר הוֹלָדַת הַדַּעַת, כִּי

אָז נוֹלַד וְנִתְגַּלָּה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וְעַל-כֵּן אָז נִתְקַדְּשׁוּ הַבְּכוֹרִים שֶׁהוּא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה כְּדֵי שֶׁיִּזְהֲרוּ יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל יָדָהּ דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה הָעִקָּר, כִּי בְּכָל הוֹלָדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַדַּעַת יֵשׁ בָּהּ אֲחִיזַת טוֹב וְרָע, כִּי לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי הוֹלָדָה זֹאת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ דַּעַת לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי פְּלָאוֹת הַהוֹלָדָה הַזֹּאת, עַל-כֵּן תֵּכֶף מִתְעוֹרֵר אֶת זֶה לְעֲמַת זֶה שֶׁהוּא הָרַע שֶׁכְּנֶגֶד הַטּוֹב וְרוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בְּהַהוֹלָדָה לְהַעֲלִים הַדַּעַת הַטּוֹב וּלְהַמְשִׁיךְ דַּעַת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנִּמְשָׁךְ מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ הַדַּעַת שֶׁל הַקְּשָׁיוֹת וְהַסְּתִירוֹת שֶׁהֵם מַעֲלִימִין הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה וּמִשָּׁם חֲבָלִי לֵדָה שֶׁל כָּל הַבַּעֲלֵי חַיִּים, (כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר) וּבֶאֱמֶת זֶה לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁהִיא עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם. וְעִקַּר הַבְּחִירָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַעֲלָמָה הַזֹּאת שֶׁהֵם הַקְּשָׁיוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן מְצֻוִּין יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה לִתֵּן לַכֹּהֵן כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּבֵּר הַטּוֹב עַל הָרַע כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין לְהָבִין כִּי צַדִּיק וְיָשָׁר ה' רַק שְׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכוֹ וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וַאֲזַי זוֹכִין לְדַעַת גָּדוֹל דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַקְּשָׁיוֹת וְהַהַעֲלָמוֹת, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁזּוֹכִין לְמַה שֶּׁזּוֹכִין שֶׁהָעִקַּר מֵחֲמַת שֶׁהָיָה לָהֶם בְּחִירָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַקְּשָׁיוֹת הַנַּ"ל. וְהֵם שִׁבְּרוּ הַכֹּל עַל-יְדֵי יְגִיעָתָם בֶּאֱמֶת בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן הַהֶעְלֵם הוּא תַּכְלִית הַגִּלּוּי וְכוּ' כַּיָּדוּעַ:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה, כִּי אֲפִלּוּ בְּהוֹלָדָה שֶׁל מִינִים טְהוֹרִים נֶאֱחָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא בַּהוֹלָדָה וּצְרִיכִין בֵּרוּר וְתִקּוּן עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹר שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן כַּנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּהוֹלָדוֹת חֲמוֹר שֶׁהוּא מִין טָמֵא וְנִקְרָא חֲמוֹר עַל שֵׁם תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחֶזֶת בּוֹ שֶׁכָּל הִתְגַּבְּרוּתָם עַל-יְדֵי קֻשְׁיוֹת וּסְתִירוֹת וּבִלְבּוּלִים שֶׁמַּכְנִיסִין בְּהַמֹּחַ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲמוֹר לְשׁוֹן חֻמְרָא דִּשְׁמַעְתְּתָא שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁבַּהֲלָכָה. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וַיַּמְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּחֹמֶר וְכוּ', בְּחֻמְרָא דִּשְׁמַעְתְּתָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁמַּכְנִיסִין בַּמֹּחַ כִּי אֲפִלּוּ חֻמְרָא דִּשְׁמַעְתְּתָא שֶׁהֵם הַקֻּשְׁיוֹת, שֶׁבַּהֲלָכָה גַּם כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְבָרְרָם וּצְרִיכִין לִסְבֹּל מְרִירוּת גָּדוֹל לְבָרְרָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּחֹמֶר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְגַם הֵם נִמְשָׁכִין מֵהַסְּתָרַת הַיְדִיעָה הַבָּא עַל-יְדֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, מִכָּל שֶׁכֵּן הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁמַּכְנִיסִין בְּעִקַּר הָאֱמוּנָה וּבְעִקַּר דְּרָכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה הָעִקָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁאֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת הֵם עִקַּר בְּחִינַת חֻמְרָא דִּשְׁמַעְתְּתָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֲמוֹר. וְעַל-כֵּן חֲמוֹר לְשׁוֹן חֹמֶר, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַחֹמֶר שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַצְּוִרָה חַס וְשָׁלוֹם נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל

לְטוֹבָה, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְטוֹבַת הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים לְמַה שֶׁיִּזְכּוּ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם, יִשָּׂשכָר בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בִּבְחִינַת יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ, בְּחִינַת לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. חֲמוֹר גָּרֶם. שֶׁהַחֲמוֹר דַּיְקָא גָּרַם לוֹ כָּל הַשָּׂכָר הַטּוֹב הַצָּפוּן שֶׁיִּזְכֶּה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר עָלָיו חֹמֶר כָּזֶה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֲמוֹר מִבְּחִינַת חֻמְרוֹת הַקְּשָׁיוֹת וְהַסְּתִירוֹת וְכוּ'. וְהוּא הִתְגַּבֵּר עָלָיו עַד שֶׁבִּטְּלוֹ וְזָכָה לְגִלּוּת הַדַּעַת הָאֱמִתִּי כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְגִלָּה דַּעַת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִזְכֶּה לְמַה שֶׁיִּזְכֶּה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁתִּרְגֵּם חֲמוֹר גָּרֶם, עְתִיר בְּנְכָסִין, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מֵהַקְּשָׁיוֹת הַנַּ"ל, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁכָּל הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִקְּשָׁיוֹת וְכוּ', כִּי הָעֲשִׁירוּת מִשְּׁמֹאל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד וּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד וּשְׂמֹאל סִטְרָא דִּדִינָא בְּחִינַת הַסְּתָרַת הַיְדִיעָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּשָׁיוֹת וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַקְּשָׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה לוֹ עַל ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל צַדִּיקֵי אֱמֶת וְכוּ' וּמִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַקְּשָׁיוֹת דַּיְקָא לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל, כִּי מֵהַקְּשָׁיוֹת שֶׁשִּׁבֵּר וַהֲפָכָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה הִתְגַּבֵּר שְׂמֹאל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, צָפוֹן לְשׁוֹן הַצְפָּנָה וְהַסְתָּרָה שְׁדַיְקָא עַל-יְדֵי הַקְּשָׁיוֹת שֶׁרוֹצִין לְהַצְפִּין וּלְהַסְתִּיר הָאֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זָהָב יֵאָתֶה, כִּי מִשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן ס שֶׁהָעֲשִׁירוּת הִוא בְּחִינַת פְּסֹלֶת הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם הַהַקְדָּמוֹת וְהַסְּבוּבִין שֶׁנִּנְסָרִין וְנִפְסָלִין סְבִיב הַחִדּוּשׁ שֶׁמְּחַדְּשִׁין בַּתּוֹרָה וְכוּ' וּמִשָּׁם נִתְעַשֵּׁר מֹשֶׁה בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת הַגָּדוֹל שֶׁדַּיְקָא עַל יָדוֹ בָּאִים לְהִתְבּוֹנְנוּת נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת גָּדוֹל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל הוֹן דְּעָלְמָא וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר, עַיֵּן שָׁם, כִּי כָּל הַקְּשָׁיוֹת וְהַסְּתִירוֹת כְּשֶׁזּוֹכִין לְתָרְצָם וּלְשַׁבְּרָם לְתֵרֶץ מַה שֶּׁיּוּכַל לְתֵרֶץ וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה בְּמַה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתָרֵץ וְכוּ' אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַקְּשָׁיוֹת בְּחִינַת פְּסֹלֶת הַלּוּחוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּבָרִים שֶׁנִּנְסָרִין סְבִיב הַחִדּוּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַקְּשָׁיוֹת וְהַסְּתִירוֹת נִתְהַוֶּה הַחִדּוּשׁ כְּמוֹ שְׁרוֹאִין בְּחִדּוּשִׁים בְּגְמָרָא פֵּרוּשׁ תּוֹסְפוֹת שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה קְשִׁים לוֹ קֻשְׁיוֹת הָרַבֵּה בַּהֲלָכָה וְתֵרְצָם וְיִשְׁבָּם עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְהַוֶּה הַחִדּוּשׁ. נִמְצָא שֶׁהַקְּשָׁיוֹת הֵם בְּחִינַת פְּסֹלֶת הַלּוּחוֹת, בְּחִינַת עֲשִׁירוּת וְכָל הַקְּשָׁיוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֲמוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים לָדַעַת וְכוּ' הוּא זוֹכֶה לְהִתְבּוֹנְנוּת נִפְלָא בְּחִינַת וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים לָדַעַת וְכוּ' הוּא זוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל עַל-יְדֵי הַקְּשָׁיוֹת דַּיְקָא שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם,

שֶׁתַּרְגּוּמוֹ, עֲתִיר בְּנְכָסִין, כִּי הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַחֲמוֹר דַּיְקָא. וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעִצְמוֹ זוֹכֶה לְהִתְבּוֹנְנוּת הַנִּפְלָא וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר בְּרִיאַת הַחֲמוֹר בְּנַשְׁמִיּוּת הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּשָּׂא עָלָיו כָּל מָמוֹנוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ שֶׁל אָדָם, כִּי הַחֲמוֹר מְיֻחָד לְמַשָּׂאוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כַּחֲמוֹר לְמַשָּׂאוֹ, כִּי כָּל מָמוֹנוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם נוֹשֵׂא עָלָיו הַחֲמוֹר, כִּי מִשָּׁם כָּל עֲשִׁירוּתוֹ כַּנַּ"ל וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה הָאָדָם, כִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל הָעֲשִׁירוּת בְּקְדֻשָּׁה וַאֲזַי זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַחֲמוֹר דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹדִיעַ טִבְעוֹ בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל, אֲבָל הָרָשָׁע מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַחֲמוֹר וְהָרַע בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמוֹר, בְּחִינַת עֹשֶׁר שָׁמוּר לְבְעָלָיו לְרָעָתוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת הוּא מִתְגָּאֶה וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא חָכָם וְנוֹטֶה אַחַר עִקְמִימוּת הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ וּמַפְרִיד עַצְמוֹ מֵהָאֱמֶת וְכוּ':

חלק ד

וְעַל-כֵּן נִצְטַוִּינוּ יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַחֲמוֹר לְפִדּוּתוֹ בְּשֶׂה לַכֹּהֵן, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת הַדַּעַת עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהֵם בְּנֵי אַהֲרֹן שֶׁזָּכָה לַכְּהֻנָּה עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא נִתְקַנֵּא בְּמשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בִּשְׂכַר וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ וְכוּ'. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁזָּכָה לִקְדֻשַּׁת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת לְמַעְלָה לְמַעְלָה, אֲבָל מֵהַצַּדִּיק בְּעִצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, כִּי הוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד מֵהָעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ בַּעֲבוֹדָתוֹ קְדֻשַּׁת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת מִמֹּשֶׁה וְעַל-כֵּן הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוָּה אַהֲרֹן אַחַר חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ הָיָה בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת וְכוּ':

חלק ה

וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׂה בִּשְׁבִיל פֶּטֶר חֲמוֹר, כִּי יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לְשֶׂה, כִּי הַשֵּׂה בְּחִינַת עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי הַצֹּאן בְּחִינַת וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ שֶׁמַּעֲשְׂרוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן, כִּי הַשֵּׂה כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, כִּי צְמֶרוֹ לִתְכֶלֶת, עוֹרוֹ לְתַחַשׁ וְכוּ'. כִּי צֶמֶר כְּבָשִׂים הוּא בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא שֶׁהֵם בְּחִינַת מַזָּל הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מְזוֹנֵי בְּמַזָּלָא תַּלְיָא, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, כְּשֶׁהוּא חַי קוֹלוֹ אֶחָד וּכְשֶׁמֵּת קוֹלוֹ שִׁבְעָה. עוֹרוֹ לְתַחַ וְכוּ' כִּי בְּחִינַת שִׁבְעָה קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁכִין מִן הַשֵּׂה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה קוֹלוֹת הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הוֹלָדוֹת הַמֹּחִין עַל יָדָם וְעַל-כֵּן מַקְרִיבִין שֵׂה בְּכָל יוֹם לְקָרְבַּן תָּמִיד, כִּי עַל יָדוֹ עִקַּר הוֹלָדַת הַדַּעַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל יוֹם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּאִים הַתְּמִידִים בְּכָל יוֹם וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַשֵּׂה דַּיְקָא שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן פּוֹדִין אֶת הַפֶּטֶר חֲמוֹר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ דַּעַת וְהִתְבּוֹנְנוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁקְּדֻשַּׁת פֶּטֶר חֲמוֹר הִוא בִּשְׁבִיל שֶׁסִּיְּעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּבִזַּת מִצְרַיִם שֶׁאֵין לְךָ אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא טָעַן עֲשָׂרָה חֲמוֹרִים וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְהָרְכוּשׁ גָּדוֹל שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲמוֹר, כִּי פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם הֵם בְּחִינַת הַקְּשָׁיוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת הַסְּתָרַת הַדַּעַת, בְּחִינַת פַּרְע"ה אוֹתִיּוֹת הָעֹרֶף"פ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַדַּעַת, כִּי בְּמִצְרַיִם הָיָה הַדַּעַת בַּגְּלוּת עַל-יְדֵי הַקְּשָׁיוֹת וְהַסְּתָרוֹת הַיְדִיעָה שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל-יְדֵי פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה שֶׁיָּצָא הַדַּעַת וְנוֹלַד עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הֻכְרְחוּ לָצֵאת בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל, כִּי הַדַּעַת וְהַהִתְבּוֹנְנוּת זוֹכִין עַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הוֹצִיאוּ הָרְכוּשׁ וְהָעֲשִׁירוּת עַל-יְדֵי הַחֲמוֹרִים דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל זָכוּ בְּצֵעָקָתָם וּבְקְדֻשָּׁתָם בְּכֹחַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לַהֲפֹךְ הַחֲמוֹר אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ, וְאִם לֹא תִּפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ, לְהָרְגוֹ מֵהָעֹרֶף דַּיְקָא, כִּי הָעֹרֶף בְּחִינַת פַּרְעֹה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא הָרַע שֶׁבַּחֲמוֹר שֶׁהֵם הַקְּשָׁיוֹת וְהַהַסְתָּרוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָמַר מִי ה' וְכוּ'. אֲבָל עִקַּר הַמִּצְוָה לִפְדּוֹת הַחֲמוֹר בְּשֶׂה כְּדֵי לַהֲפֹךְ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

הלכות חלה

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" בְּסִימָן יט חֲמִשָּׁה מִינִים חַיָּבִים בְּחַלָּה, כִּי עִקַּר חִיּוּב הַחַלָּה הוּא מִשֶּׁיִּתֵּן מַיִם בַּקֶּמַח, כִּי אָז מַתְחִיל גְּמַר תִּקּוּן הַתְּבוּאָה עַל-יְדֵי נְתִינַת הַמַּיִם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה מִן הַתְּבוּאָה לֶחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הַמַּאֲכָל שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת כִּדְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר שֶׁלֶּחֶם הוּא בְּחִינַת דַּעַת וְעִקַּר הַדַּעַת עַל-יְדֵי הַחֲסָדִים כִּדְאִיתָא שָׁם: וְעַל-כֵּן מִשְׁעַת נְתִינַת הַמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַחֲסָדִים, אֲזַי נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת לֶחֶם וְעַל-כֵּן צָרִיךְ תִּקּוּן, דְּהַיְנוּ לְהַפְרִישׁ חַלָּה שֶׁהִוא רֵאשִׁית מִן הָעִסָּה, כִּי כָּל הַדְּבָרִים נִפְלָאִים בְּתוֹךְ הַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן כָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין בֵּרוּר וְתִקּוּן, וּבִפְרָט הַפַּת וְהַלֶּחֶם, כִּי הַלֶּחֶם הוּא בִּבְחִינַת דַּעַת וְעִקַּר אֲחִיזָתָם שָׁם בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא כָּרוּךְ אַחַר הַדַּעַת שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה, כִּי הֵם כְּרוּכִים בְּיוֹתֵר בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא כָּרוּךְ אַחַר הַדַּעַת שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה, כִּי הֵם כְּרוּכִים בְּיוֹתֵר בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם קְדֻשָּׁה יְתֵרָה כַּיָּדוּעַ וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא הַדַּעַת וְעַל-כֵּן אַף שֶׁכְּבָר תִּקְּנוּ הַתְּבוּאָה עַל-יְדֵי תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵאשִׁית, עִם כָּל זֶה אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹתֵן מַיִם בָּעִסָּה שָׁאָז עִקַּר גְּמַר תִּקּוּנוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּבְחִינַת דַּעַת עַל-יְדֵי הַמַּיִם, עַל-כֵּן אָז צָרִיךְ לִשְׁמֹר בְּיוֹתֵר לְגָרֵשׁ הָרַע וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב, כִּי אָז צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה מִן הַשְּׂאוֹר שֶׁבָּעִסָּה הַנֶּאֱחָז בָּעִסָּה דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חַלָּה שֶׁהִוא רֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא גַּם כֵּן רֵאשִׁית

כַּנַ"ל (בְּהִלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה הֲלָכָה א) כִּי בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הָרַע הַנֶּאֱחָז שָׁם מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע הַנַ"ל הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְצָרִיךְ לִתֵּן הַחֲלָה לַכֹּהֵן, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא כְּשֶׁהַדִּבּוּר מְקֻשָּׁר אֶל הַדַּעַת וְנִמְשָׁךְ מִשָּׁם וְזֶה בְּחִינַת לְשׁוֹן קֹדֶשׁ, כִּי קֹדֶשׁ הוּא חָכְמָה שֶׁהוּא הַמֹּחִין. וְהַלְּשׁוֹן הוּא הַדִּבּוּר כְּשֶׁמְּקֻשָּׁר אֶל הַמֹּחַ אֲזַי הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שֶׁשְּׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְתִקּוּן הַבְּרִית תְּלוּיִ זֶה בָּזֶה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית תְּלוּיִ בְּדַעַת וְהוּא הֵפֶךְ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע, כִּי אִיתָא בַּתִּקּוּנִים שֶׁעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע דָּא עִרְבּוּבְיָא דְּטוֹב וָרַע וְהוּא אֶחָד בַּפֶּה וְאֶחָד בַּלֵּב, הַיְנוּ שֶׁהַדִּבּוּר רָחוֹק מִן הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהוּא פְּגַם וְקִלְקוּל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן הַחֲלָה וְכָל מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּבְחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת קֹדֶשׁ כַּמּוּבָא וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין וּמוֹצִיאִין רֵאשִׁית הָעִסָּה וְכֵיוֹצֵא בּוֹ וְנוֹתְנִין לַכֹּהֵן עַל-יְדֵי-זֶה מְקֻשָּׁרִין הַדִּבּוּר, דְּהַיְנוּ הָאוֹתִיּוֹת הַמְלֻבָּשִׁין שָׁם אֶל הַחָכְמָה שֶׁהוּא הַכֹּהֵן וַאֲזַי נַעֲשֶׂה בְּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וַאֲזַי נִכְנָע הָרַע הַנֶּאֱחָז שָׁם כַּנַ"ל וַאֲזַי יְכוֹלִין לֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ הַמַּאֲכָל וּלְבָרְרוֹ וּלְתַקְּנוֹ, כִּי כָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית שֶׁתּוֹרְמִין וּמַפְרִישִׁין מִן הַתְּבוּאָה וּמִן הַפֹּת כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן הָאוֹכֵל טְבָלִים חַיָּב מִיתָה, כִּי הוּא בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁחַלָּה נִתְּנָה לַנָּשִׁים כִּי הִיא קִלְקְלָה חַלְתּוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ', הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת פְּגָמָה הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְעַל-כֵּן צְרִיכָה לְהַפְרִישׁ חַלָּה שֶׁהִיא בְּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם חַלָּה לְשׁוֹן תְּפִלָּה, לְשׁוֹן וַיְחַל מֹשֶׁה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא חַיֵּי שָׁעָה, דְּהַיְנוּ הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר וְעַל-כֵּן הָיָה הָעוֹלָם חָסֵר תִּקּוּן עַד שֶׁבָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהִתְפַּלֵּל וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם הָיָה עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָהּ הִמְשִׁיךְ חִיּוּת וְשֶׁפַע לָעוֹלָם וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אָדָם הָרִאשׁוֹן חַלְתּוֹ שֶׁל עוֹלָם הָיָה, הַיְנוּ בְּחִינַת חַלָּה רֵאשִׁית, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָהּ נִבְרָא הָעוֹלָם כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לְהִתְפַּלֵּל בִּשְׁעַת הַפְרָשַׁת חַלָּה, כִּי הַחַלָּה הִיא בְּבְחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל וְעַל-כֵּן שִׁעוּר חַלָּה הוּא עִסָּר בְּבְחִינַת וְהָעִסָּר עֲשִׂרִית הָאֵיפָה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת עִסָּר וּמְדָּה, כִּי הַדִּבּוּר הוּא הַמִּדָּה וְהַגְּבוּל שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים וְהוּא נִמְשָׁךְ מִן הַחָכְמָה בְּבְחִינַת הִשְׂתַּלְשְׁלוּת עֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה דִּבּוּר וְהוּא בְּחִינַת

וְהָעִמֶּר עֶשְׂרִית הָאֵיפָה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵיפָה שֶׁהִוא רֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא עֲדַיִן לְמַעְלָה מִן הַדִּבּוּר שֶׁבַּפֶּה וְהָעִמֶּר שֶׁהוּא הַמִּדָּה בְּחִינַת הַדִּבּוּר כַּנַ"ל הוּא מַדְרֵגָה עֶשִׂירִית מִן הַחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵיפָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ הַדִּבּוּר הַנִּמְשָׁךְ מִן הַחָכְמָה שֶׁהוּא קֹדֶשׁ כַּנַ"ל. וְאָז חַיָּב בְּחַלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחַלָּה הִיא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל, אֲבָל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם אֶרֶץ הָעַמִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים. וְעַל-כֵּן הַחַלָּה רָאוּי לְכֹהֵן, כִּי נִטְמֵאת מִיָּד בַּאֲוִיר אֶרֶץ הָעַמִּים, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדִּבּוּר, הַיְנוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּר בְּלֹא דַּעַת כַּנַ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת כַּנַ"ל. עַל-כֵּן אֵין נוֹתְנִין הַחַלָּה לַכֹּהֵן, כִּי שָׁם אֵין יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר אֶל הַחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּהֵן כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן חַלַּת חוּץ לָאָרֶץ נִשְׂרֶפֶת בִּבְחִינַת מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם, כִּי בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים צָרִיךְ לְהַכְנִיעָם וּלְשָׂרְפָם בָּאֵשׁ בִּבְחִינַת יִמּוֹטוּ עֲלֵיהֶם גָּחָלִים וְכוּ', כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם בַּמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל-כֵּן חֲמִשָּׁה מִינִין חַיָּבִין בְּחַלָּה בִּבְחִינַת ה' הַדַּעַת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה. וְזֶה בְּחִינַת הָעִסָּה שֶׁהִיא נִלּוֹשָׁה מִקֶּמַח וּמַיִם, כִּי הַקֶּמַח שֶׁהוּא עִקַּר הַמָּזוֹן נִמְשָׁךְ מִגְּבוּרוֹת בִּבְחִינַת שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים וְהַמַּיִם הֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַחֲסָדִים וּכְשֶׁנִּתְחַבְּרִים יַחַד הַמַּיִם וְהַקֶּמַח אָזַי נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי חִבּוּר חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת כַּנַ"ל. וְאָזַי חַיָּב בְּחַלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת רֵאשִׁית דַּעַת וְכַנַ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר וְכוּ' (סִימָן לד) , עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל כִּי הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הִיא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם. וְשָׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה מֵאִיר בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַחֲרָפוֹת הַשּׁוֹרִין עַל הַלֵּב שֶׁהֵם שְׁבִירַת לֵב וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְקַבֵּל מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ וּמִנְּקֻדַּת חֲבֵרוֹ וְכָל הַנְּקֻדּוֹת כֻּלָּם מְקַבְּלִין מִנְּקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק וְעַל-יְדֵי הָאַרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁמְּאִירָה בְּלִבּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין הַחֲרָפוֹת הַשּׁוֹרִין עַל הַלֵּב שֶׁהֵם שְׁבִירַת לֵב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת חַלָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהַפְרִישׁ מִן הַלֶּחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה וְכוּ' רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם וְכוּ'. כִּי חַלָּה הִיא נְקֻבַת רֵאשִׁית וְנִקְרֵאת רֵאשִׁית קֹדֶשׁ

שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הִיא בְּחִינַת רֵאשִׁית, בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהַנְּקֻדָּה הִיא בְּחִינַת קֹדֶשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת רֵאשִׁית כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים בְּרֵאשִׁית נְקֻדָּה בְּהֵיכְלֵהּ וְזֶה בְּחִינַת חַלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בִּזְכוּת חַלָּה שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית נִבְרָא הָעוֹלָם. כִּי עִקַּר קִיּוּם וְתִקּוּן הָעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חַלָּה רֵאשִׁית בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. רֵאשִׁית הִיא הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל, כִּי לֶחֶם לִבַּב אֱנוֹשׁ יִסְעָד, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בַּחֻמָּשׁ, פִּתָּא סָעֲדָא דְּלִבָּא. וְעִקַּר הַחֲרָפוֹת שׁוֹרִין עַל הַלֵּב בִּבְחִינַת שְׁבִירַת לֵב, בְּחִינַת חֶרְפָּה שְׁבָרָה לִבִּי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן הַלֶּחֶם שֶׁהוּא סָעֲדָא דְּלִבָּא צָרִיךְ תִּקּוּן שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת בְּחִינַת הַלֵּב, כִּי כָּל הַדְּבָרִים נִפְגָּמוּ וְנִתְקַלְקְלוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשְׁבִּירָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן, בִּפְרָט הַפַּת וְהַלֶּחֶם שֶׁהוּא סָעֲדָא דְּלִבָּא שֶׁשָּׁם צְרִיכִין עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת חֲרָפוֹת וּשְׁבִירַת לֵב כַּנַּ"ל. וְהַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּאִירָה הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין הַחֲרָפוֹת וְהַשְׁבִירוֹת לֵב כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת חַלָּה שֶׁמַּפְרִישִׁין מִן הַלֶּחֶם, כִּי חַלָּה הִיא רֵאשִׁית קֹדֶשׁ בְּחִינַת נְקֻדָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַשְׁבִירוֹת וְהַחֲרָפוֹת שֶׁחוֹפִין שָׁם וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַלֶּחֶם וְהַתֵּר לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּבָר יָצָא מִבְּחִינַת אַהֲבוֹת נְפוּלוֹת מִבְּחִינַת חֲרָפוֹת וּשְׁבִירוֹת לֵב עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלָּה שָׁם הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת חַלָּה שֶׁשָּׁם אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שׁוֹרָה הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין הַחֲרָפוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין הַחַלָּה לַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַבְּרִית שָׁלוֹם בִּבְחִינַת בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם, כִּי עִקַּר הַכְּהֻנָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן מְצֻוֶּה בְּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית וּמְזָהָר בְּכַמָּה אִסּוּרֵי אֵישׁוּת יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת כְּהֻנָּתוֹ תְּלוּיָה בָּזֶה. כְּמוֹ כָּתוּב בְּפָרָשַׁת אֱמֹר, וְקִדַּשְׁתּוֹ וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי שָׁם שׁוֹרָה הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה אֵצֶל בְּחִינַת הַבְּרִית שָׁלוֹם שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין הַחַלָּה לַכֹּהֵן, כִּי הַחַלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה צְרִיכִין לְהָרִימָהּ אֶל הַכֹּהֵן שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא הַנְּקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דָּעַת, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, אִם הָרַב דּוֹמֶה וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהָרַב וְהַכֹּהֵן הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי הֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַנְּקֻדּוֹת צְרִיכִין לְקַבֵּל מִשָּׁם וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין הַחַלָּה לַכֹּהֵן, כִּי הַחַלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה נִתֶּנֶת לַכֹּהֵן. שֶׁהִיא נְקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁמְּאִירָה בְּכָל הַנְּקֻדּוֹת

וְעַל-יְדֵי שֶׁמְּאִירָה הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת חַלָּה בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַשְׁבִּירוֹת, כִּי אֵצֶל הַנְּקֻדָּה שׁוֹרָה הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן אִיתָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁהַמְנָהָג לְהַדֵּר לְהַפְרִישׁ חַלָּה לְכְבוֹד שַׁבָּת, כַּמְבֹאָר בְּאֹרַח חַיִּים בִּתְחִלַּת הִלְכוֹת שַׁבָּת, (הַיְנוּ כִּי בְּאַשְׁכְּנַז אוֹכְלִין בְּחֹל פַּת עַכּוּ"ם וּבְשַׁבָּת מְהַדְּרִין לַעֲשׂוֹת עִסַּת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַפְרִישׁ חַלָּה לְכְבוֹד שַׁבָּת) כִּי שַׁבַּת קֹדֶשׁ הִיא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה, בְּחִינַת בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם שׁוֹרָה הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים וְעַל-כֵּן אֲכִילַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ יִקָּרֶה מְאֹד, כִּי אָז הָאֲכִילָה מִן הַקְּדֻשָּׁה מֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלֶּה מֵאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה וְנִתְבַּטְּלִין הָאַהֲבוֹת הַנִּפְוּלוֹת, כִּי הַשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה בְּחִינוֹת, בְּחִינַת לֵב הַנַּ"ל שֶׁשּׁוֹרִין שָׁם הָאַהֲבוֹת נְפוּלוֹת, בְּחִינַת שְׁבִירַת לֵב וּבְשַׁבָּת עוֹלִין הַשֵּׁשֶׁת יְמֵי חֹל וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה בְּחִינַת יו"ד. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין הַחֲרָפוֹת וְהַשְׁבִּירוֹת שֶׁהָיוּ נֶאֱחָזִין בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְעַיֵּן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עִנְיַן יו"ד וָא"ו הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַפְרִישִׁין חַלָּה בְּחִינַת נְקֻדָּה לִכְבוֹד שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין נָשִׁים לְהַפְרִישׁ חַלָּה, כִּי בְּחִינַת חַלָּה הַנִּתָּנָה לַכֹּהֵן כְּדֵי לְתַקֵּן הַלֶּחֶם שֶׁהוּא סָעֲדָא דִּלְבָּא כַּנַּ"ל. זֶה בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁל הָרַב שֶׁמְּאִירָה בְּהַתַּלְמִיד כַּנַּ"ל. וְרַב וְתַלְמִיד הֵם מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת, וְצָרִיךְ אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא תְּחִלָּה כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן צָרִיךְ תְּחִלָּה הַתַּלְמִיד לְהִתְעוֹרֵר לָבֹא לְהָרַב לְקַבֵּל הֶאָרָה מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁל הָרַב וְעַל-כֵּן צְרִיכָה הָאִשָּׁה בְּחִינַת מְקַבֵּל, בְּחִינַת תַּלְמִיד, בְּחִינַת לֵב לְהַפְרִישׁ חַלָּה הַנִּתָּנָה לַכֹּהֵן כְּדֵי לְקַבֵּל הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה כְּדֵי לְתַקֵּן שִׁבִּירַת לֵב. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הֵיא קִלְקְלָה חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ', דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת שֶׁהָיָה עַל יָדָהּ, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת נִתְחַדֵּשׁ בְּחִינַת הַשְׁבִּירָה כַּיָּדוּעַ, וְתִקּוּן הַשְׁבִּירָה הוּא עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת חַלָּה לְפִיכָךְ הֵיא צְרִיכָה לְהַפְרִישׁ חַלָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי חַלָּה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה וְהַבְּרָכָה מְצוּיָה בָּעִסָּה כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּהָאִמָּהוֹת וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אֵצֶל אֱלִיעֶזֶר שֶׁצִּוָּה לְהַצָּרְפִית, וְהוֹצִיאַת לִי מִשָּׁם עֻגָה, שֶׁהִיא חַלָּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּאָה בְּרָכָה בְּהַקֶּמַח וְהַשֶּׁמֶן, כִּי כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל בְּחִינַת הַחֲרָפוֹת וְהַשְׁבִּירוֹת עַל-יְדֵי הַחַלָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת נְקֻדָּה כַּנַּ"ל. אָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הַקְּלָלוֹת שֶׁבָּאִין מִן הַשְׁבִּירוֹת מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְאָז נִמְשָׁךְ בְּרָכָה עַל הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁמְּמֻנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ה

וְעַל-כֵּן שִׁעוּר עִסָּה שֶׁמַּפְרִישִׁין מִמֶּנָּה חַלָּה הוּא עֹמֶר, כִּי הָעֹמֶר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה הוּא בְּחִינַת יו"ד בְּחִינַת נְקֻדָּה. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהַנְּקֻדָּה הִיא בְּחִינַת יו"ד וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ בָּעִסָּה שִׁעוּר עֹמֶר אֲזַי יֵשׁ שָׁם בְּחִינַת הָאָרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יו"ד. וְעַל-כֵּן מַפְרִישִׁין מִמֶּנָּה חַלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַחַלָּה אֵין לָהּ שִׁעוּר, כִּי נְקֻדָּה בְּעַצְמָהּ אֵין לָהּ שִׁעוּר כַּיָּדוּעַ וְעַל-כֵּן עִקַּר חַלָּה מִדְּאוֹרָיְתָא הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבִזְמַן שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִין שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּבֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. כִּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׁם מְאִירָה בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה, כִּי יֵשׁ שָׁם עֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת וְהַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבְּכָאן הִיא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַלָּה רֵאשִׁית שֶׁבִּזְכוּתָהּ נִבְרָא הָעוֹלָם וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחַלָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר בַּחֲצֹצְרוֹת בְּלִקּוּטֵי הֲרַאשׁוֹן בְּסִימָן ה, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא אֶלָּא יִרְצֶה שֶׁיְּזַכֵּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחֶרֶת בְּשִׂכַּר מִצְוָה זֹאת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּיּוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּשַׁבָּת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, הֱיֵנוּ שִׂמְחַת וְתַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא. שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת יַרְגִּישׁ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵן בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ עוֹלָם שָׁנָה נָפֶשׁ וְכוּ' וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בַּלֵּב וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לַלֵּב לִשְׂמֹחַ אֶלָּא עַד שֶׁיִּסְיַר עַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יַשְׁרוּת לֵב וְאָז יִזְכֶּה לִשְׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וְעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב מַפְשִׁיטִין עַל-יְדֵי רְעָמִים וְכוּ'. וּרְעָמִים הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכֹחַ וְכוּ', אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת רְעָמִים, שֶׁהוּא תְּפִלָּה בְּכֹחַ לְהַפְשִׁיט עַל-יְדֵי-זֶה עַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב כִּי אִם כְּשֶׁמְּפַנִּין הַמֹּחִין מֵחֶמֶץ שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּבְתַאֲוֹת וּבְהֶרְהוּרִים וְכוּ'. וּצְרִיכִין לְשַׁתֵּף הַגְּבוּרוֹת בַּחֲסָדִים שְׂמָאלָא בִּימִינָא, כִּי מִסְטְרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא, שֶׁעִקַּר זְכוּךְ הַמֹּחִין שֶׁיִּהְיֶה הַמֹּחַ צַח כַּכֶּסֶף הַטָּהוֹר הוּא מִסְטְרָא דִּימִינָא. וְזֶהוּ, וַיָּשֶׁב הַיָּם לְפָנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת עַל-יְדֵי הַחֲסָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שֵׁב לִימִינִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת חַלָּה שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן לַכֹּהֵן מִן הָעִסָּה, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר הַמֹּחַ מְאֹד מֵחֶמֶץ שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ אֶת דַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁהוּא סִטְרָא

דְּמוֹתָא וְאָז כְּשֶׁנִּשְׁמָרִין מֵחָמֵץ, דְּהַיְנוּ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם מְטַמְטְמִין אֶת הַמֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם וּכְשֶׁנִּשְׁמָרִין מֵהֶם אָז זוֹכִין לִבְחִינַת רְעָמִים וּמַפְשִׁיטִין עַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְזוֹכִין לְשִׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, דְּהַיְנוּ בְּפֶסַח צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מִמַּשֶּׁהוּ חָמֵץ וְעִקַּר אִסּוּר חָמֵץ הוּא בַּלֶּחֶם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן, כִּי הַלֶּחֶם סוֹעֵד הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, פִּתָּא סָעֲדָא דְּלִבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד), וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד. כִּי עַל הַלֶּחֶם יִחְיֶה הָאָדָם וְעִקַּר הַחִיּוּת הִיא הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל וְהַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. וְעַל-כֵּן עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם שֶׁמְּקַבֵּל עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ וְעִקַּר עַל-יְדֵי הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה, עִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַמֹּחִין וְהַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת אִכְלוּ רֵעִים. שֶׁהֵם תְּרִין רַעְיִן דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁהֵם עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה. וְזֶהוּ עִקַּר סְעִידַת הַלֵּב שֶׁמְּקַבְּלִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כִּי כְּשֶׁהַמֹּחִין בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי אֲכִילָה דְּקֻדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין שֶׁנִּפְשָׁט עַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְזוֹכִין לְיִשְׂרַת לֵב. וְזֶהוּ עִקַּר הַחִיּוּת וְהַתַּעֲנוּג שֶׁל הַלֵּב כְּשֶׁנִּתְפַּשֵּׁט מֵעַקְמִימִיּוּתוֹ וְזוֹכֶה לְשִׂמְחָה בִּבְחִינַת וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילָה דְּקֻדֻּשָּׁה בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ח) אֵין טוֹב בָּאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ וְלִרְאוֹת טוֹב וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לַאֲכִילָה דְּקֻדֻּשָּׁה בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה אָז זוֹכִין עַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּזוֹ לְשִׂמְחָה בְּחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ, כִּי עַל-יְדֵי מַצָּה זוֹכִין לִבְחִינַת רְעָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְשָׁט עַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל עַם קְדוֹשׁ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתָם תָּמִיד בְּכָל הַשָּׁנָה בִּבְחִינַת מַצָּה שֶׁהִוא אֲכִילָה דְּקֻדֻּשָּׁה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן. וּמָן הוּא בְּחִינַת מַצָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (קִדּוּשִׁין לח), עֲגָה, דְּהַיְנוּ מַצָּה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן, כִּי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְעִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בְּשִׂלְמוּת הִיא הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַמִּצְוָה, כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הִיא הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַמִּצְוָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל הַמְבֹאָרֶת בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה הַשִּׂמְחָה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי מַצָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת מָן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְרְעָמִים וּמַפְשִׁיטִין עַקְמִימִיּוּת הַלֵּב וְזוֹכִין לְיִשְׂרַת לֵב וְאָז זוֹכִין לְשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה כִּי אִם לְאוֹכְלֵי הַמָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין בְּקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְקַיֵּם הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שָׂבוּעוֹת כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ

שֶׁהָיוּ הַצַּדִּיקִים הָרִאשׁוֹנִים שִׂמְּחִים מְאֹד בְּשֶׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הִיא הַשִּׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְנֶאֱמַר עַל שְׁנֵי הַכְּתָרִים שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּשֶׁאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע (שַׁבָּת פח) וְעַל-כֵּן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתָם תָּמִיד בִּבְחִינַת מַצָּה בִּבְחִינַת מָן כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְקַדֵּשׁ אֶת אֲכִילָתָם מְאֹד. בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה לְמֹחִין קְדוֹשִׁים וְזַכִּים. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה כִּי אָנוּ אוֹכְלִים מַצָּה מֶמֶשׁ שִׁבְעַת יְמֵי הַפֶּסַח שֶׁהוּא אַסְוָתָא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְקַדְּשִׁין אֶת מֹחֵנוּ וְדַעְתֵּנוּ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְאָז כְּשֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ הָרְפוּאָה שֶׁל הַמֹּחִין בְּפֶסַח אָז אָנוּ יְכוֹלִין לֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ גַּם חָמֵץ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הָרְפוּאָה שֶׁל מַצָּה שֶׁאוֹכְלִין בְּפֶסַח זוֹכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַמֹּחִין כָּל כָּךְ. עַד שֶׁאַחַר כָּךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹכְלִין חָמֵץ הוּא גַּם כֵּן בְּקֻדָּשָׁה גְּדוֹלָה עַד שֶׁאָנוּ יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְמֹחִין זַכִּין גַּם עַל-יְדֵי אֲכִילַת חָמֵץ שֶׁאוֹכְלִין בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, כִּי אָנוּ יְכוֹלִין לַהֲפֹךְ מֵחָמֵץ לְמַצָּה מֵחֵית לְהֵא וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּפַּת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כִּי צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַלֶּחֶם מְאֹד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מַצָּה, בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקֻדֻּשָּׁה כְּדֵי שֶׁיִּסְעֹד הַלֵּב, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכּוּ עַל-יְדֵי-זֶה לְטוּב לֵבָב לְיִשְׂרַת לֵב בִּבְחִינַת וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ, כִּי עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁבַּפַּת זֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין שֶׁהֵם נִקְרָאִין קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ, כִּי שָׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה. וְהַקְּדֻשָּׁה הִוא בְּחִינַת יו"ד כַּיָּדוּעַ, כִּי אֵין קְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה וְזֶהוּ בְּחִינָה מַה שֶּׁהַזְּהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְהַטְעִים ה' דְּהַמּוֹצִיא כְּדֵי לְהוֹצִיא הַלֶּחֶם מִבְּחִינַת חָמֵץ לִבְחִינַת מַצָּה מֵחֵית לְהֵ' כִּי אָנוּ צְרִיכִין תָּמִיד שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתֵנוּ בִּבְחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לִבְחִינַת רְעָמִים שֶׁהֵם מַפְשִׁיטִין עִקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת (יוֹאֵל ב) וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא. לְהַפְלִיא זֶהוּ בְּחִינַת רְעָמִים שֶׁהֵם נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לז) יַרְעֵם אֵ ל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת. וְזֶהוּ וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתְכֶם בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ. וְזֶהוּ, אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ. וְאָז, וְהִלַּלְתֶּם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁתִּזְכּוּ עַל-יְדֵי-זֶה לְהַלֵּל אֶת ה', הַיְנוּ לְתִפְלָה בְּכַוָּנָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת רְעָמִים. וְזֶהוּ לְהַפְלִיא, כִּי רְעָמִים הֵם בְּחִינַת נִפְלָאוֹת וְכוּ', כִּי כְּשֶׁהָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מַצָּה זוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה לִתְפִלָּה בְּכַוָּנָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת רְעָמִים, כִּי עִקַּר הָרְעָמִים הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנּוֹתְנִין מַיִם בָּעִסָּה צְרִיכִין לִתֵּן חַלָּה לַכֹּהֵן, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת רְעָמִים זוֹכִין עַל-יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, בְּחִינַת יָמִין בִּבְחִינַת שֵׂב לִימִינִי,

כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת עַל-יְדֵי הַחֶסֶד כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַחַלָּה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן מִן הָעִסָּה עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת חֲסָדִים בְּחִינַת יָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּקַּפִּיטֶל הַנַּ"ל, אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם, הַיְנוּ אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא יָמִין, הוּא בְּחִינַת כֹּהֵן וְעָלָיו נֶאֱמַר שֵׁב לִימִינִי הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַהִתְהַוּוּת בְּחִינַת הָרָעָמִים כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבְּרִים וּמוֹצִיאִין אֶת הָעִסָּה מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא מִבְּחִינַת חָמֵץ וְזוֹכִין שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת מַצָּה בִּבְחִינַת רָעָמִים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר גִּדּוּל הַלֶּחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד), מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן וְכוּ' לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחַלָּה הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֵׂית הָעִסָּה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנּוֹתְנִין בָּהּ מַיִם שֶׁאָז בָּאָה לִכְלַל חִמּוּץ וְאָז צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הָעִסָּה עַל-יְדֵי הַחַלָּה לַכֹּהֵן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבְּרִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָמִין וּמַעֲלִין מֵחָמֵץ לְמַצָּה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לְדַקְדֵּק לֶאֱפוֹת לֶחֶם עַל שַׁבָּת כְּדֵי לְהַפְרִישׁ חַלָּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁאֲפִלּוּ הָאוֹכְלִין פַּת עַכּוּ"ם אוֹפִין לֶחֶם לְשַׁבָּת כְּדֵי לְהַפְרִישׁ חַלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאֹרַח חַיִּים סִימָן רמב. וְכֵן כָּל הַלֶּחֶם שֶׁל שַׁבָּת קוֹרִין אוֹתוֹ חַלָּה, כִּי עִקַּר הַפְרָשַׁת הַחַלָּה הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקִדֻּשַׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא שִׁמְחַת הַמִּצְוָה הַנַּ"ל שֶׁמַּרְגִּישִׁין הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שַׁבָּת בְּהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת וְכוּ' וְשִׁמְחָה זוֹ זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַצָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת רָעָמִים כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחַלָּה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּיוֹתֵר לְקַיֵּם מִצְוַת חַלָּה בְּלֶחֶם שֶׁל שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הוּא אֲכִילָה דְּקֻדָּשָׁה בְּחִינַת מָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. שֶׁעוֹשִׁין בַּאֲכִילַת שַׁבָּת זֵכֶר לַמָּן שֶׁהָיָה כְּמֶנַח בְּקֶפֶסָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי הַמַּפּוֹת שֶׁהַלֶּחֶם שֶׁל שַׁבָּת נָתוּן בֵּינֵיהֶם וְכוּ', כִּי בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁמַּרְגִּישִׁין בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל שַׁבָּת כָּרָאוּי. וְאָז מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל, כִּי אָז הָאֲכִילָה בְּקֻדָּשָׁה בִּבְחִינַת מָן בִּבְחִינַת מַצָּה, בְּחִינָה לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם, בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת. כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נז) וְעַל-יְדֵי אֲכִילָה כָּזוֹ זוֹכִין לְשִׁמְחָה שֶׁל מִצְוָה. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁמַּרְגִּישִׁין תַּעֲנוּג וְשִׂמְחַת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ, שֶׁזֶּהוּ נֶאֱמַר עַל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ, כִּי אָז הָאֲכִילָה בִּקֻדָּשָׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׁמְחָה, הַיְנוּ לְשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה לְהַרְגִּישׁ הָעוֹלָם הַבָּא בְּהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁאוֹכְלִין בְּשַׁבָּת זֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁנֵה תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לָכֵן בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֹא תֹירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לָבוּשׁ שְׁנַיִם שֶׁהַתּוֹרָה כּוֹפֶלֶת דְּבָרֶיהָ בְּכָל הַמִּצְוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הָשֵׁב תָּשִׁיב, הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק, נָתוֹן תִּתֵּן, פָּתֹחַ תִּפְתַּח וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה כּוֹפֶלֶת דְּבָרֶיהָ בְּרֹב הַמִּצְוֹת לְלַמֵּד שֶׁעִקַּר קִיּוּם הַמִּצְוֹת יִהְיֶה בִּשְׁבִיל לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחֶרֶת בִּשְׂכַר מִצְוָה זֹאת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת קִיּוּם הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לָבֻשׁ שְׁנַיִם בְּחִינַת פָּתֹחַ תִּפְתַּח וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעִקַּר מִצְוֹת הַצְּדָקָה יִהְיֶה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִתֵּן עוֹד צְדָקָה וּכְמוֹ כֵן בְּכָל הַמִּצְוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁנֵה תּוֹרָה, בְּחִינַת לָבֻשׁ שְׁנַיִם הַנַּ"ל. וְזֶהוּ 'לָכֵן בְּאַרְצָם', הַיְנוּ גַּם בְּזֶהוּ הָעוֹלָם בָּאָרֶץ הַזֹּאת 'מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ' שֶׁנִּזְכֶּה גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם לִשְׂכַר עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁנֶה, בְּחִינַת מִשְׁנֵה תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹת בִּשְׁבִיל הַמִּשְׁנֶה בְּחִינַת לָבֻשׁ שְׁנַיִם הַנַּ"ל, הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְשַׁנּוֹת וְלִכְפֹּל עוֹד לְקַיֵּם מִצְוָה שְׁנִיָּה בִּשְׂכַר מִצְוָה זֹאת בִּבְחִינַת שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁמְּקַיְּמִין עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת זוֹכִין לְיִשְׂרַת לֵב כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה בִּבְחִינַת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הִוא בִּבְחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, בְּחִינַת מִשְׁנֵה תּוֹרָה, בְּחִינַת לָבֻשׁ שְׁנַיִם הַנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת מָן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה בִּשְׁבִיל לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחֶרֶת וּמַרְגִּישִׁין הָעוֹלָם הַבָּא בְּהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ עַד שֶׁאֵין מְבַקְּשִׁין שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׂכַר הַמִּצְוָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, כִּי שִׂמְחָה זֹאת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם כְּשֶׁמְּבַטְּלִין עַצְמוֹ מִכֹּל וְכֹל עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין מֵעַצְמוֹ כְּלָל וּמַגִּיעִין לִבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא. וְאָז אֵין רוֹצִין שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא כְּלָל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְכוּ' וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם. מַצּוֹת זֶה בְּחִינַת מִצְוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פְּסוּק וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת. אַל תִּקְרֵי הַמַּצּוֹת אֶלָּא הַמִּצְוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין מַחֲמִיצִין אֶת הַמַּצָּה כָּךְ אֵין מַחֲמִיצִין אֶת הַמִּצְוָה וְכוּ'. וְזֶהוּ, וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם, שֶׁזָּכוּ לְקַיֵּם הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה וְלֹא בִּשְׁבִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת צֵדָה שֶׁמְּכִינִין לְעַצְמָן עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹת צֵדָה לַדֶּרֶךְ, כִּי כָל הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אָרְחָא רְחִיקָא וּזְוָודָא קְלִילָא וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא טוֹב מְאֹד.

וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה לְהָכִין לְעַצְמוֹ צֵדָה לְדֶרֶךְ רָחוֹק מְאֹד מְאֹד כָּזֶה. אֲבָל אֵין זֶה תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לִשְׁמֹר אֶת הַמִּצְוֹת בִּבְחִינַת מַצָּה, בִּבְחִינַת וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם שֶׁאֵין מֵכִין לְעַצְמוֹ שׁוּם צֵידָה בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בַּמִּצְוֹת, כִּי אֵינוֹ מְכַוֵּן לְשׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁעַת קִיּוּם הַמִּצְוֹת רַק עִקַּר שִׂמְחָתוֹ וְתַעֲנוּגוֹ הוּא הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל זְרִיזוּת שֶׁל הַמִּצְוֹת מִמִּצוֹת כַּנַּ"ל. כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין מַחֲמִיצִין אֶת הַמַּצָּה כְּלָל אֵין מַחֲמִיצִין אֶת הַמִּצְוָה וּמִצְוָה הַבָּאָה לְיָדְךָ אַל תַּחֲמִיצֶנָּה רַק עֲשֵׂה אוֹתָהּ מִיָּד. כִּי זְרִיזוּת הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת הוּא רַק כְּשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת מַצָּה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ לְקַדֵּשׁ הַמֹּחִין שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל שֶׁאֵין רוֹצִין שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא רַק שִׂמְחָתוֹ מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְאָז בְּוַדַּאי אֵין מַחֲמִיצִין אֶת הַמִּצְוָה רַק עוֹשִׂין אוֹתָהּ בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד מֵאַחַר שֶׁכָּל שִׂמְחָתוֹ וְתַעֲנוּגוֹ הוּא רַק מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְהוּא מְצַפֶּה תָּמִיד שֶׁיְּזַכֵּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּאָה לְיָדוֹ בְּוַדַּאי הוּא עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל מְאֹד וְזֶהוּ שֶׁסָּמַךְ הַתַּנָּא שֶׁשָּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה לְאַהֲרַת הַזְּרִיזוּת שֶׁל הַמִּצְוָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, וֶהֱוֵי רֵץ לְמִצְוָה קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה וּבוֹרַח מִן הָעֲבֵרָה שֶׁמִּצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה וְכוּ' שֶׁשָּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַזְּרִיזוּת הוּא עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁזּוֹכִין לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁשָּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְקַיֵּם הַמִּצְוָה בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל בִּבְחִינַת הֱוֵי רֵץ לְמִצְוָה קַלָּה כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הַזְּרִיזוּת הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה הֵפֶךְ הָעַצְלוּת וְהָעַצְבוּת שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינָה אַחַת. וְזֶהוּ, וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק עֻגֹת מַצּוֹת. מַצּוֹת זֶה בְּחִינַת זְרִיזוּת הַמִּצְוָה, בְּחִינַת הֱוֵי רֵץ לְמִצְוָה קַלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין מַחֲמִיצִין אֶת הַמַּצָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי גֹּרֶשׁ מִמִּצְרַיִם וְזֶהוּ בְּחִינַת וּבוֹרַח מִן הָעֲבֵרָה, כִּי מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת מְדוֹר הַקִּלְפּוֹת, בְּחִינַת עֲבֵרוֹת שֶׁמִּשָּׁם צְרִיכִין לִבְרֹחַ וּלְהִתְגָּרֵשׁ בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל בִּבְחִינַת כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם, בְּחִינַת וּבוֹרַח מִן הָעֲבֵרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, הַיְנוּ זְרִיזוּת גָּדוֹל שֶׁזָּכוּ לִבְרֹחַ מִן הָעֲבֵרָה וְלָרוּץ לְמִצְוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁזָּכוּ לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת שֶׁשָּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה וְכוּ', כִּי לֹא הֵכִינוּ לָהֶם שׁוּם צֵדָה לַדֶּרֶךְ, דְּהַיְנוּ שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, כִּי עִקַּר הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלָּהֶם הִיא הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ בִּבְחִינַת שֶׁשָּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל הַמִּשְׁנָה הַנַּ"ל הֱוֵי רֵץ וְכוּ' מְפֹרָשֶׁת בַּפָּסוּק הַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּל קִיּוּם עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת בְּשִׁבְיל לִשְׁמֹעַ עוֹד מִצְוָה אַחֶרֶת בִּבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁנַּעֲשֶׂה מִצְוָה זוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לִשְׁמֹעַ וְלַעֲשׂוֹת עוֹד מִצְוָה אַחֶרֶת בִּשְׂכַר מִצְוָה זֹאת, כִּי הַמִּצְוָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁמְּצַפִּין לְקַיְּמָהּ

הוּא בִּבְחִינַת נִשְׁמַע, כִּי נִשְׁמַע הוּא תְּשׁוּקָה וּדְבֵקוּת, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ הַמְּצָוָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכוּ לְקַיְּמָהּ שֶׁמְּצַפִּין לְקַיְּמָהּ בִּשְׂכַר מִצְוָה זֹאת, הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע. וְזֶהוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּחִינַת שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע נִקְרָא שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּתָרִים שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַיֵּם הַמִּצְוֹת בִּבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁיַּעֲשֶׂה מִצְוָה זֹאת כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחֶרֶת בִּבְחִינַת שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חַלָּה וּתְרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן חַלָּה שֶׁמְּשֻׁנָּה מִתְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת שֶׁנּוֹהֶגֶת אֲפִלּוּ בְּזֶה הַזְּמַן בְּחוּץ לָאָרֶץ אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּלְנוּ טְמֵאֵי מֵתִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁכַּח תּוֹרַת חַלָּה מִיִּשְׂרָאֵל:

חלק ב

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "יִשְׂרָאֵל נֶעָשִׂים אֲדוֹנִים לְבַעֲלֵיהֶם" וְכוּ' בִּלְקוּטֵי תְּנֵינָא בְּסִימָן עו, עַיֵּן שָׁם. וְהַכְּלָל שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל בָּאִים לְשָׁם בְּגָלוּת בְּתַחְלָה הֵם שָׁם כְּבוּשִׁים בַּגּוֹלָה וְיֵשׁ לָהֶם יְסוּרִים גְּדוֹלִים בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וְכוּ', כִּי הֵם נָעִים וְנָדִים וּמְטֻלְטָלִים שָׁם וּבְזוּיִים שָׁם בְּעֵינֵי הָרַב כְּמַעַט כֻּלּוֹ וְכוּ' וְכוּ', אֲבָל אַחַר כָּךְ הֵם כּוֹבְשִׁים גַּם זֶה הַמָּקוֹם בְּעַצְמוֹ וּמְרִימִין וּמְנַשְּׂאִין גַּם הַמָּקוֹם הַהוּא עִם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ לָהֶם שֶׁיִּתְבָּרֵךְ בִּבְחִינַת "וְנִשְׂאַר "גַּם "הוּא "לֵאלֹקֵינוּ רֵאשֵׁי תֵּבוֹת גּוֹלָ"ה בְּחִינַת עֲתִידִין בָּתֵּי תַּרְטִיאוֹת וְכוּ' שֶׁיִּלְמְדוּ בָּהֶן תּוֹרָה בָּרַבִּים, שֶׁנֶּאֱמַר, וְנִשְׂאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת חַלָּה וְכָל מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה שֶׁנּוֹתְנִין מִדִּבְרֵי מַאֲכָל דַּיְקָא וּבְיוֹתֵר מִגִּדּוּלֵי הָאָרֶץ שֶׁהֵם תְּרוּמָה וּבִכּוּרִים וּמַעַשְׂרוֹת וְחַלָּה הַבָּאָה בָּאַחֲרוֹנָה וְכוּ', כִּי מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל הֵם כְּבוּשִׁים בַּגּוֹלָה בִּתְחִלָּה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם מְטֻלְטָלִים שָׁם, זֶה מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל מָקוֹם יֵשׁ נִיצוֹצוֹת וּנְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת הָרַבֵּה שֶׁנִּדְחוּ וְנָפְצוּ וְנִתְפַּזְּרוּ לְשָׁם עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעַל-יְדֵי חֲטָאֵי כָּל הַדּוֹרוֹת עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת מְצַפִּים וּמְחַכִּים תָּמִיד שֶׁיָּבֹא לְשָׁם אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. וְתֵכֶף שֶׁבָּא לְשָׁם אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הֵם נוֹפְלִים עָלָיו וּמְסַבְּבִים אוֹתוֹ וְנִתְאַחֲזִים בּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְקָנֵם וּמַחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת מֻנָּחִים בֵּין הַגּוֹיִים וּבֵין הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים וּמְהֻדָּקִים בָּהֶם מְאֹד. עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ יְסוּרִים גְּדוֹלִים לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵל שֶׁבָּא לְשָׁם, כִּי גַּם הַקְּלִפּוֹת וְכוּ' וְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְזָרוֹת וּבִלְבּוּלִים וְכוּ' הַבָּאִים מֵהֶם נֶאֱחָזִין בּוֹ

מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים שֶׁהַנִּיצוֹצוֹת רוֹצִים לְהִתְתַּקֵּן וְעִקַּר הִתְאַחֲזָם וְהִתְגָּרוּתָם הוּא בְּעֵת שֶׁזֶּה הָאִישׁ עוֹסֵק בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁאָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם וּגְאֻלָּתָם שֶׁל הַנִּיצוֹצוֹת מִבֵּין הָעַכּוּ"ם וְהַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן כָּל זֶה בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּמוּבָן בָּרֶמֶז גַּם בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר וְכָל כְּתְבֵי הָאֱאַר"י זַ"ל שֶׁהֵם אֶחָד מֵהַיְסוֹדוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁסִּפְרֵי הָאֱאַר"י זַ"ל וְהַזֹּהַר מְיֻסָּדִים עֲלֵיהֶם כַּיָּדוּעַ לַמְבִינִים בְּמָקוֹמוֹת אֵין מִסְפָּר. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים וְכוּ', בְּחִינַת וּמֵאז בָּאתִי אֶל פַּרְעֹה לְדַבֵּר בִּשְׁמֶךָ הֵרַע לָעָם הַזֶּה וְכוּ'. וְזֶהוּ תִּקֻּף אֲרִיכַת הַגָּלוּת, בִּפְרָט עַכְשָׁו, כִּי כָּל מַה שֶּׁסָּמוּךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֶל הַקֵּץ מִתְגַּבְּרִים וּמִתְגָּרִים יוֹתֵר כָּל הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהַקְּלִפּוֹת וְהַתַּאֲוֹת וְהַנִּסְיוֹנוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וּצְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד כְּנֶגְדָּם וּלְצַפּוֹת וּלְחַכּוֹת לִישׁוּעַת ה' בְּכָל עֵת בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּאִים לְשָׁם בְּנָלוּת וְטִלְטוּל עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ד' מִשָּׁמַיִם וְאָז יִזְכֶּה שֶׁלֹּא דַּי שֶׁיֵּצֵא וְיַעֲלֶה מִשָּׁם לְחֵרוּת בְּעַצְמוֹ אַף גַּם יְבָרֵר וְיַעֲלֶה מִשָּׁם כַּמָּה וְכַמָּה נִיצוֹצוֹת הַשַּׁיָּכִים לְחֶלֶק שֹׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לְאַלְקֵינוּ עַד שֶׁגַּם הַמָּקוֹם בְּעַצְמוֹ יִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁיִּלְמְדוּ בּוֹ תּוֹרָה בָּרַבִּים בִּבְחִינַת עֲתִידִין בָּתֵּי תַרְטִיאוֹת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל הַנֶּאֱמַר גַּם עַל הַגָּלוּת הַזֶּה כַּיָּדוּעַ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְגַם אֶת הַגּוֹי, לְרַבּוֹת גָּלוּת כָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת חַלָּה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת נָפְלוּ בְּיוֹתֵר לְדִבְרֵי מַאֲכָל מֵחֲמַת שֶׁתְּחִלַּת נְפִילָתָם הָיָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בַּאֲכִילָה שֶׁהוּא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הַמַּאֲכָל מִפְּסֹלֶת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. וְהָעִקָּר בְּיוֹתֵר בְּצוֹמַח מִן הָאָרֶץ, בִּפְרָט בְּחִטִּים וַחֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן שֶׁהֵם נִקְרָאִים לֶחֶם שֶׁהֵם עִקַּר הַמַּאֲכָל הַמַּשְׁבִּיעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל-כֵּן יֵשׁ כַּמָּה מְלָאכוֹת בַּפַּת קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין אוֹתָם מֵהַפְּסֹלֶת שֶׁהֵם חֲרִישָׁה וּזְרִיעָה וְכוּ' וּקְצִירָה וְדִישָׁה וּמְרִיחָה וּבְרִירָה וּטְחִינָה וְהַרְקָדָה וְלִישָׁה וַאֲפִיָּה קֹדֶם שֶׁטּוֹעֲמִין טַעַם הַלֶּחֶם. וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה מְצוֹת בַּפַּת שֶׁהֵם עֶשֶׂר מִצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כְּדֵי לְבָרֵר הַחִטָּה וְהַקֶּמַח וְהַלֶּחֶם וְכוּ' מִמֹּץ וְתֶבֶן וְכוּ' בְּרוּחָנִיּוּת, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמִּצְוֹת הַנּוֹהָגוֹת בָּהֶם וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ. וּצְרִיכִין לִהְיוֹת חָזָק בֶּאֱמוּנָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק וְיִכְסֹף לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן מֻפְלָג וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרֻחָמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז), עַיֵּן שָׁם וְכַאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי וְהֵבַנְתִּי אָז מִשִּׁיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵשִׂיחַ אָז בְּעֵת הֱהִיא וְנִדְפַּס אֵצֶל הַמַּעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם. שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ רַק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת וְאָז יִזְכֶּה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לַעֲלוֹת לְרָצוֹן עַד שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק

וְיִכְסֹף לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן מֻפְלָג בְּלִי שִׁעוּר וְכוּ' וְהָאֲרַת הָרָצוֹן זוֹכִין בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי כְּלָלְיוּת הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' שֶׁמּוֹדִיעִים לָהֶם הַדַּעַת הָאֱמִתִּי כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הֲרֹאשִׁית לַכֹּהֵן מֵהַמַּאֲכָלִים, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת כְּלָלְיוּת בֵּן וְתַלְמִיד כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין הַמַּתָּנוֹת לְהַכֹּהֵן שֶׁכְּלוּל מִבֵּן וְתַלְמִיד עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה וּמְבָרֶרֶת כָּל הַבְּרוּרִים עַד שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָם אֶל הָרָצוֹן עַד שֶׁזּוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה וְהַשְׁבִּיעָה מֵהָרָצוֹן בִּבְחִינַת וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן וּמָלֵא בִּרְכַּת ה' שֶׁנֶּאֱמַר עַל שֶׁבַח פֵּרוֹת אַרְצוֹ. וְכֵן יְהִי רְצוּי אֶחָיו וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם:

וְעִקַּר הַטַּעַם וְהַתַּעֲנוּג שֶׁל הַדִּבּוּר מַאֲכָל נִמְשָׁךְ מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְגַּבֵּר בִּשְׁעַת אֲכִילָתוֹ שֶׁיַּעֲלֶה הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ. שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרוּר וְהָעֲלִיָּה שֶׁל כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבַּמַּאֲכָל כְּשֶׁעוֹלִין לָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁזֶּהוּ שָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן כַּיָּדוּעַ וְזֶה יָכוֹל כָּל אָדָם לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּאִיר בּוֹ הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת עַל-יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמְּאִירִין בְּכָל מָקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים וְהַנְּפוּלִים, כִּי עֲדַיִן ה' עִמָּם וְכוּ' בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ'. כִּי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ הֵם בִּבְחִינַת שֹׁכְנֵי עָפָר, כִּי מֻנָּחִים בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד. וְעִקַּר בֵּרוּרָם וַעֲלִיָּתָם עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַזֹּאת שֶׁל הֶאָרַת דְּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְכוּ'. וְכָל אָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לֵילֵךְ עִם הַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד בַּה' יִתְבָּרַךְ וְלִבְלִי לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן רַק לֵידַע תָּמִיד כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וַעֲדַיִן ה' עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ וְכוּ' עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁיַּגִּיעַ לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁדַּיְקָא בְּעֵת הָאֲכִילָה יַגִּיעַ עָלָיו רָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת חָזָק וְנִמְרָץ מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ הַהֶפֶךְ מִמַּשׁ מֵהַנְּפִילוֹת שֶׁל רֹב הָעוֹלָם שֶׁעַל-פִּי רֹב נוֹפְלִים בְּדַעְתֵּיהֶם מֵחֲמַת מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁאֵינָם כַּהֶגֶן וְרַבִּים מְיֻאָשִׁים אֶת עַצְמָם כַּיָּדוּעַ רָעָה חוֹלָה הַזֹּאת תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְרֹב הַנְּפִילוֹת הֵם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּוַדַּאי כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכֶה לְקִדֻּשָּׁה כָּרָאוּי בְּוַדַּאי אֵינוֹ אוֹכֵל בְּקִדֻּשָּׁה וְטָהֳרָה כָּרָאוּי. וּמֵחֲמַת זֶה דֶּרֶךְ הָרִבּוּי לִפֹּל בְּדַעְתָּם בְּכָל פַּעַם מֵחֲמַת הָאֲכִילָה וּבֶאֱמֶת כָּל זֶה מַעֲשֶׂה בַּעַל דָּבָר, כִּי אָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשּׁוּם דָּבָר, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, אַדְרַבָּא, צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל, וּבִפְרָט בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁאָסוּר לִהְיוֹת אָז אִישׁ עָצֵל

(שֶׁקּוֹרִין שְׁלֵימַזְלְנִיק) כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, רַק לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא, הַיְנוּ כִּי לֹא דַּי שֶׁאָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ, אַדְרַבָּא, צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁאֲכִילַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי יְקָרָה מְאֹד מֵאַחַר שֶׁאֲכִילָתוֹ עַל-פִּי הַתּוֹרָה עַל כָּל פָּנִים שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל דָּבָר הָאָסוּר חַס וְשָׁלוֹם רַק הַכֹּל עַל-פִּי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כָּל מַאֲכָלִי עַל-פִּיךָ. וְגַם מְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר תְּחִלָּה וְסוֹף. וְעַל-יְדֵי-זֶה כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל מְבָרֵר בֵּרוּרִים הַרְבֵּה בַּאֲכִילָתוֹ וְיֵשׁ לוֹ לֶאֱכֹל בְּשִׂמְחָה וּבְהִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל בַּה' יִתְבָּרֵךְ וְלֵידַע כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְה' עִמּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה בִּשְׁעַת אֲכִילָתוֹ דַּיְקָא לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק אָז דַּיְקָא לַה' יִתְבָּרֵךְ בְּרָצוֹן מֻפְלָג מְאֹד וְאָז הוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר שֶׁל כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁעוֹלִים לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁהַמַּאֲכָל סָמוּךְ לִגְמָרוֹ יוֹתֵר, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְהַנּוּ מִמֶּנּוּ וְיִרְגִּישׁוּ בּוֹ טַעֲמוֹ צָרִיךְ בֵּרוּר יוֹתֵר וְעַל-כֵּן בְּעֵת גְּמַר הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת צְרִיכִין לְהַפְרִישׁ מֵהֶם בְּכּוּרִים וּתְרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹשִׂין קֶמַח מֵהַתְּבוּאָה וּמְגַבְּלִין אוֹתוֹ עִם מַיִם לַעֲשׂוֹת עִסָּה שָׁאז עִקַּר הַגְּמַר שֶׁל הַתְּבוּאָה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה לֶחֶם שֶׁהוּא עִקַּר מַאֲכַל הָאָדָם אָז עִקַּר הַבֵּרוּר מֻחֲמַת שֶׁאָז סָמוּךְ לַגְּמַר וְאָז צְרִיכִין לְהַפְרִישׁ חַלָּה לַכֹּהֵן, כִּי בְּעֵת גְּמַר הַלֶּחֶם שֶׁאָז נִרְגָּשׁ בּוֹ הַטַּעַם וְהַשְׁבִיעָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל עַל-כֵּן אָז עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר עַל-יְדֵי מִצְוַת חַלָּה לְכֹהֵן שֶׁכָּלוּל מֵהֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד. כִּדְאִי שֶׁנִּזְכֶּה בִּשְׁעַת אֲכִילַת הַלֶּחֶם לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַטַּעַם וְהַשְׁבִיעָה שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֲלִיָּה וְהַבֵּרוּר שֶׁל כָּל הַנִּיצוֹצוֹת כְּשֶׁעוֹלִין לְרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מִשְׁתּוֹקֵק עַל יָדָם לַה' יִתְבָּרֵךְ בְּרָצוֹן מֻפְלָג וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה עִקַּר קִיּוּם שֶׁלָּנוּ בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה שֶׁאֵין לָנוּ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמֵנוּ וְכָל מַה שֶּׁאָנוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת הֵן תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' אֵין מַנִּיחִים אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת בִּשְׁלֵמוּת מִגֹּדֶל עֹצֶם גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ וְעִקַּר חִיּוּתֵינוּ עַל-יְדֵי הָרָצוֹן עַל-יְדֵי שֶׁמְּאִירִין בָּנוּ הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל אָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, דְּהַיְנוּ לְהִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרֵךְ בְּרָצוֹן חָזָק וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה לָצֵאת מֵהַגָּלוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כִּי עִקַּר הוּא הָרָצוֹן, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהַעֲכּוּ"ם וְסִטְרִין אָחֳרָנִין הַמִּתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדָּם בְּכָל עֵת לְמָנְעָם בְּכָל מִינֵי מְנִיעוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל לָהֶם מַה תְּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, דְּהַיְנוּ מָה אַתֶּם רוֹצִים לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם אַהֲבָתֵנוּ עִם ה' יִתְבָּרֵךְ מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן אָנוּ חֲפֵצִים וּמִשְׁתּוֹקְקִים לַה' יִתְבָּרֵךְ בְּרָצוֹן חָזָק וּמֻפְלָג וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהִלְכוֹת עֶרֶב הֲלָכָה ג), עַיֵּן שָׁם:

חלק ו

וְעַל-כֵּן נוֹהֶגֶת מִצְוַת חַלָּה גַּם בְּזֶה הַזְּמַן אֲפִלּוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח תּוֹרַת חַלָּה מִיִּשְׂרָאֵל מַה שֶּׁאֵין כֵּן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת שֶׁאֵין נוֹהֲגִין בְּחוּץ לָאָרֶץ כְּלָל, כִּי חַלָּה מֻחֲמֶת שֶׁהִיא בְּסוֹף גְּמַר הַלֶּחֶם שֶׁאָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַגְּלוּת כַּנַּ"ל עַל-כֵּן נוֹהֶגֶת גַּם עַתָּה בְּחוּץ לָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח תּוֹרַת חַלָּה מִיִּשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה גַּם עַתָּה בְּמִצְוַת חַלָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאָנוּ כְּבוּשִׁים בַּגּוֹלָה כָּל כָּךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין אָנוּ לְחַזֵּק אֶת עַצְמֵנוּ בֶּאֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ וְלֵידַע כִּי עֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ אִתָּנוּ וְעִמָּנוּ וְכוּ' וַעֲדַיִן הָרָצוֹן חָפְשִׁי וְאָנוּ יְכוֹלִין לְהִתְחַזֵּק עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נְבָרֵר כָּל הַבֵּרוּרִין וְתָבֹא הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט וְיִתְקַיֵּם וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוַת חַלָּה שֶׁמַּפְרִישִׁין הָרִאשִׁית לַכֹּהֵן שֶׁכָּלוּל מִבֵּן וְתָלְמִיד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן מִצְוַת חַלָּה שִׁעוּרָהּ מ"ג בֵּיצִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּ"ם, זֹאת בְּחִינַת וְאַף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיִּשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ אוֹיְבֵיהֶם בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מַהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד וְהֵם כְּבוּשִׁים שָׁם בַּגּוֹלָה בְּגָלוּת גָּדוֹל מְאֹד אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְּעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹקֵיהֶם, כִּי אֲנִי מְגַלֶּה לָהֶם כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּם וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַעֲלִים כָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ, וְזֶהוּ בְּחִינַת חַלָּה שֶׁשִּׁעוּרָהּ מ"ג בֵּיצִים, בְּחִינַת גַּ"ם הַנַּ"ל, בְּחִינוֹת וְאַף גַּ"ם זֹאת וְכוּ', בְּחִינוֹת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הָעוֹשֶׂה כָּל עִסָּתוֹ חַלָּה לֹא עָשָׂה כְּלוּם, שֶׁנֶּאֱמַר, רֵאשִׁית שְׁיִרְיֵהּ נִכְּרִין, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁעַל-יְדֵי הָרִאשִׁית שֶׁמַּפְרִישִׁין יִתְתַּקְּנוּ גַּם הַשִּׁירַיִם וְיַעֲלוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ. 'וְנִשְׁאַר' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁבִּבְחִינַת הַשִּׁירַיִם בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ גַּם הוּא יַעֲלֶה לַה' יִתְבָּרַךְ לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה שֶׁיַּעֲלוּ גַּם הַשִּׁירַיִם אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי הָרִאשִׁית שֶׁהוּא הָעִקָּר שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ וּבִשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית דִּרְכּוֹ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה הֵם הָעִקָּר הָרִאשִׁית שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרָא הַכֹּל הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכוּ' כֻּלָּם נִקְרְאוּ שִׁירַיִם לְגַבֵּי הַתּוֹרָה וְהַיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הָרִאשִׁית וְעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁיּוֹדְעִין מִי הָרִאשִׁית וְהָעִקָּר. וְכָל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ שֶׁהֵם הַשִּׁירַיִם, טוֹרְחִין בִּשְׁבִילָם אֲזַי גַּם הַשִּׁירַיִם נִתְתַּקְּנִין עַל-יְדֵי הָרִאשִׁית וְאָז חוֹזֵר

הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין הָרֹאשִׁית וְאֵין יוֹדְעִין מִי הָרֹאשִׁית וּמִי הַשְּׁיָרִים, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם מְהַפְּכִין הָאֱמֶת וְהַזָּנָב לְרֹאשׁ וְכוּ' אֲזַי כָּל הָעוֹלָם מְקֻלְקָל חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָיְתָה וְכוּ', כִּי בְּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהָיְתָה בִּשְׁבִיל הָרֹאשִׁית כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקְּנוּ הַשְּׁיָרִים כַּנַּ"ל, אֲבָל אָז בְּתְחִלָּה עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה וְלֹא נִכַּר מִי הָרֹאשִׁית, כִּי אָז עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה שֶׁהֵם רֹאשִׁית עַל-כֵּן נֶאֱמַר אָז וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ', כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה הָרֹאשִׁית כָּל הָעוֹלָם מְקֻלְקָל בִּבְחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ' כְּמוֹ עַכְשָׁו בַּגְּלוּת שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הָרֹאשִׁית כְּבוּשִׁים בַּגּוֹלָה וְהֵם לְרֹאשׁ וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ בַּמִּדְרָשׁ תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, תֹּהוּ, זֶה מַלְכוּת בָּבֶל וְכוּ'. וָבֹהוּ וְכוּ', הֵינוּ כִּי תֹּהוּ וָבֹהוּ וְכוּ' מְרַמֵּז עַל זְמַן הַגָּלֻיּוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל כְּבוּשִׁים בַּגּוֹלָה וְאֵין נִכָּר הָרֹאשִׁית שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל, אַךְ עִקַּר הַקִּיּוּם בַּגָּלוּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, דָּא אוֹרְיְתָא, כִּי מָשִׁיחַ עָתִיד לְנָאֲלֵנוּ מְהֵרָה וְהוּא גַּם הוּא מְחַיֶּה מְקַיֵּם אוֹתָנוּ כָּל יְמֵי הַגָּלוּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמֵּאִיר בָּנוּ וּמוֹדִיעַ לָנוּ כִּי עֲדַיִן ה' אִתָּנוּ וְשֶׁלֹּא נִתְיָאֵשׁ עַצְמֵנוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי עֲדַיִן יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בִּכְלָל וּבִפְרָט וְעַל-יְדֵי-זֶה, וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כִּי עַל-יְדֵי-זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לָנוּ בְּכָל עֵת עַד שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהַבְחִין מִי הָרֹאשִׁית וּמִי הַשְּׁיָרִים. וְזֶה בְּחִינַת וַיַּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשִׁית וְשִׁירַיִם, כִּי הָאוֹר בַּמִּזְרָח שֶׁנִּקְרָא קֶדֶם בְּחִינַת רֹאשִׁית וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא שְׁקִיעַת הָאוֹר הוּא בַּמַּעֲרָב שֶׁנִּקְרָא אָחוֹר וְסוֹף בְּחִינַת שִׁירַיִם וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ הַבְדָּלָה בֵּין הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ, בֵּין הָרֹאשִׁית וְהַשְּׁיָרִים אָז עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם שֶׁנִּתְתַּקְּנִין גַּם הַשְּׁיָרִים עַל-יְדֵי הָרֹאשִׁית בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם רִאשׁוֹן. שֶׁנִּכְלָלִין הָעֶרֶב וְהַבֹּקֶר יַחַד שֶׁהֵם הָרֹאשִׁית וְהַשְּׁיָרִים וּשְׁנֵיהֶם נִכְלָלִין בְּיִחוּדוֹ שֶׁל עוֹלָם בִּבְחִינַת נִשְׁאַר גַּם הוּא וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם אֶחָד שֶׁנֶּאֱמַר עַל שֵׁם שֶׁהָיָה ה' יִתְבָּרַךְ יָחִיד בְּעוֹלְמוֹ, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהִבְדִּיל ה' יִתְבָּרַךְ בֵּין הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ, דְּהַיְנוּ בֵּין הָרֹאשִׁית וְהַשְּׁיָרִים וְיוֹדְעִין מִי הָרֹאשִׁית וּמִי הַשְּׁיָרִים אָז דַּיְקָא נִתְתַּקְּנִין גַּם הַשְּׁיָרִים וְנִכְלָלִין גַּם כֵּן בַּה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ סוֹד הַבְדָּלָה שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁמַּבְדִּילִין וְאוֹמְרִים הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַדְּשִׁין גַּם יְמֵי הַחֹל וּמַמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּלְגָרֵשׁ אֲחִיזַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ מִימֵי הַחֹל כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּה עִקַּר סוֹד הַהַבְדָּלָה וְלִכְאוֹרָה הוּא לְהֶפֶךְ, כִּי הֲלֹא, אַדְרַבָּא,

הֲרֵי אָנוּ מַבְדִּילִין בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְאֵיךְ נִתְקַדְּשִׁין יְמֵי הַחֹל עַל-יְדֵי-זֶה אַף הוּא כַּנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַהַבְדָּלָה שֶׁמַּבְדִּילִין בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְיוֹדְעִין וּמַגְלִין שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא שַׁבָּת וְכָל יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת שִׁירַיִם שֶׁנִּבְרְאוּ כֻּלָּם רַק בִּשְׁבִיל הַשַּׁבָּת עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְקַדְּשִׁין גַּם יְמֵי הַחֹל בְּקֻדֻּשַׁת שַׁבָּת עַל-יְדֵי שֶׁטּוֹרְחִין עַצְמָן כָּל יְמֵי הַחֹל בִּשְׁבִיל הַשַּׁבָּת שֶׁזֶּה עִקַּר עֲלִיָּתָם וְתִקּוּנָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל בְּקֻדֻּשַׁת שַׁבָּת וְנִתְקַדְּשִׁין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַבְדִּילִין בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְאֵין מְגַלִּין הַהֶבְדֵּל נִדְמֶה שֶׁחַס וְשָׁלוֹם שֶׁכָּל אַפִּין שָׁוִין וְאֵין יוֹדְעִין מִי הֲרֵאשִׁית וּמִי הַשִּׁירַיִם אֲזַי הָעוֹלָם בִּבְחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ' רַק דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַהַבְדָּלָה שֶׁמְּגַלִּין מַעֲלַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא הָעִקָּר וְהָרֵאשִׁית בְּחִינַת תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְקַדְּשִׁין גַּם הַשִּׁירַיִם שֶׁהֵם יְמֵי הַחֹל, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה בִּשְׁבִיל הָרֵאשִׁית בְּחִינַת בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל בִּשְׁבִיל הָרֵאשִׁית וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁכָּל הָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל טוֹרְחִים וְיגִעִים בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה שֶׁהֵם הָעִקָּר וְהָרֵאשִׁית וְכֵן בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן הֶהָמוֹן וְעַמֵּי הָאָרֶץ צְרִיכִין לִטְרֹחַ וּלְהִתְיַגֵּעַ לְהַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַיְרֵאִים הָעוֹסְקִים בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם עִקַּר הָרֵאשִׁית וְכֵן בְּכָל יְמֵי הַחֹל צְרִיכִין לִטְרֹחַ בִּשְׁבִיל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁיּוֹדְעִין מִי הֲרֵאשִׁית וּמִי הַשִּׁירַיִם. וְהַשִּׁירַיִם טוֹרְחִין עַצְמָן בִּשְׁבִיל הָרֵאשִׁית אָז נִתְקַדְּשִׁין גַּם הַשִּׁירַיִם וְנִכְלָלִין בְּהָרֵאשִׁית בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין בְּמִצְוַת חַלָּה שֶׁיִּהְיֶה דַּיְקָא רֵאשִׁית וְשִׁירַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רֵאשִׁית, שֶׁיִּהְיוּ שִׁירֶיהָ נִכָּרִין, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת וְהַתִּקּוּן שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ הַשִּׁירַיִם עַל-יְדֵי הָרֵאשִׁית וְכַנַּ"ל וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית עַל בְּכוּרִים וּתְרוּמָה וְחַלָּה שֶׁנִּקְרָאִין רֵאשִׁית שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרָא הָעוֹלָם כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל מִצְוַת חַלָּה וּתְרוּמָה וּבְכוּרִים הַכֹּל בִּבְחִינָה הַנַּ"ל לְקַדֵּשׁ וּלְהַפְרִישׁ הָרֵאשִׁית כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבָּרְרוּ וְיִתְתַּקְּנוּ גַּם הַשִּׁירַיִם שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ כְּלַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁירַיִם בִּשְׁבִיל הָרֵאשִׁית שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה, אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה. דִּבְרֵי תּוֹרָה נִמְשְׁלוּ לְרֻחַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, מָה רֻחַיִם אֵינָן בְּטֵלוֹת וְכוּ'. כִּי הַבְּרוּר שֶׁל הַקֶּמַח שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנָּה לֶחֶם הוּא כְּמוֹ בְּרוּר הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לְדַקְדֵּק בָּהּ וּלְטָחֳנָהּ הֲדַק הֵיטֵב עַד שֶׁמְּבָרְרִין הֲהֲלָכָה עַל בֻּרְיָהּ וְאָז זוֹכִין לְנַהֲמָא דְּאוֹרָיְתָא בִּבְחִינַת לְכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמִי. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּרוּר הַקֶּמַח שֶׁצְּרִיכִין לִטְחֹן הַחִטָּה

לְקֶמַח כְּדֵי שֶׁיִּתְחַלְּקוּ הַנִּיצוֹצוֹת מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת קְטֹרֶת שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וּכְשֶׁהוּא שׁוֹחֵק אוֹמֵר הָדֵק הֵיטֵב הֵיטֵב הָדֵק וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז צְרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי אָז מְכַפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, עַל-כֵּן אָז צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה הַקְּטֹרֶת דַּקָּה מִן הַדַּקָּה, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁכָּל מַה שֶּׁצְּרִיכִין הַנִּיצוֹצוֹת תִּקּוּן וּבֵרוּר יוֹתֵר הֵם צְרִיכִין לְהִתְחַלֵּק לַחֲלָקִים רַבִּים יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּמְבֹאָר בְּסֵפֶר הַגִּלְגּוּלִים וְזֶה בְּחִינַת קֶמַח שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת לֶחֶם כִּי אִם כְּשֶׁטּוֹחֲנִים הַחִטָּה תְּחִלָּה לְקֶמַח שֶׁהוּא נִטְחָן וְנֶחֱלָק לַחֲלָקִים דַּקִּים מְאֹד מְאֹד כְּדֵי שֶׁיִּתְחַלְּקוּ הַנִּיצוֹצוֹת לַחֲלָקִים רַבִּים מְאֹד כְּדֵי שֶׁנּוּכַל אָז דַּיְקָא לְלַקְּטָם וּלְבָרְרָם וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם עִסָּה וְלֶחֶם שֶׁאָז נִכְלָלִין בְּקוֹמַת אָדָם עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם אוֹכֵל אוֹתָם וְהֵם עִקַּר הַחִיּוּת וְהַשְׁבִּיעָה שֶׁל הָאָדָם, דְּהַיְנוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם הַחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁבָּהֶם שֶׁמֵּהֶם עִקַּר הַשְׁבִּיעָה וְהַחִיּוּת. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּעִנְיַן בְּרִיאַת אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּזֶה שֶׁלָּשׁ אֶת הָעִסָּה, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן נִצְבַּר עֲפָרוֹ מִכָּל חֶלְקֵי הָעוֹלָם, כִּי הָיוּ כְּלוּלִים בּוֹ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְכָל הַנְּשָׁמוֹת כַּיָּדוּעַ וְזֶה בְּחִינַת עִסָּה שֶׁעוֹשִׂין מִן הַקֶּמַח וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה וְזֶה שֶׁנִּמְשְׁלוּ בֵּרוּר הֲלָכוֹת שֶׁל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים לְבֵרוּר הַמַּאֲכָלִים. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים, סְפוֹג, מַשְׁפֵּךְ, מְשַׁמֶּרֶת וְנַפָּה. וְעַל-כֵּן עִקַּר גְּמַר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַחִלָּה שֶׁנּוֹתְנִין מֵהָעִסָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית מִקֶּמַח וּמַיִם שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵימֵי הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה עַל הַקֶּמַח וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבְּצִין וּמְלַקְּטִין אוֹתוֹ וּמְגַבְּלִין אוֹתוֹ וְעוֹשִׂין עִסָּה וְאָז חַיֶּבֶת בְּחַלָּה לִתֵּן הָרִאשִׁית לַכֹּהֵן שֶׁכָּלוּל מִבֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין כָּל הָעִסָּה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת תּוֹרָה וְדַעַת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל-כֵּן נוֹהֶגֶת גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה בְּחוּץ לָאָרֶץ מֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי חַלָּה עִקַּר הַבֵּרוּר וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ פָּרָשַׁת חַלָּה לְפָרָשַׁת מְרַגְּלִים בְּסֵדֶר שְׁלַח לְךָ, כִּי הַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּפָגְמוּ בִּבְחִינַת הָאָרֶת בֵּן וְתַלְמִיד כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הֵם עָבְרוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שֶׁהָיְתָה כְּבוּשָׁה בַּגּוֹלָה עֲדַיִן תַּחַת יַד הַשִּׁבְעָה עַמְמִין וּכְשֶׁבָּאוּ לְשֵׁם הָיָה לָהֶם פְּחָדִים וְהָיוּ מֻנָּחִים שָׁם בְּקַקְטְנוּת וְשִׁפְלוּת, בִּבְחִינַת גְּלוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַנְּהִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכוּ'. אֲבָל הָיוּ צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמָם לְהַאֲמִין בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ שֶׁבְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל יִכְבֹּשׁ לִפְנֵיהֶם הַכֹּל וְיֶחֱזַר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהָיָה אַחַר כָּךְ בֶּאֱמֶת אֲבָל הֵם כָּפְרוּ בָּזֶה. וְעַל-כֵּן נִגְזַר עֲלֵיהֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת שֶׁצְּרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהִתְמַהְמֵהַּ בַּגָּלוּת כָּל כָּךְ וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּמְצָאִים גַּם עַתָּה צַדִּיקִים שֶׁמְּחַזְּקִין אוֹתָנוּ לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּכְבֹּשׁ לְפָנֵינוּ הַכֹּל וְהַכֹּל תַּעֲלֶה לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְתַקְּנִין חֵטְא הַמְרַגְּלִים

שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה וְעַל-יְדֵי-זֶה יָבֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ מְהֵרָה וְיָשׁוּב הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חַלָּה לַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ פָּרָשַׁת חַלָּה בְּסֵדֶר שְׁלַח לְךָ כַּנַּ"ל:

וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת פָּרָשַׁת מִנְחַת נְסָכִים שֶׁנִּסְמָךְ לְפָרָשַׁת מְרַגְּלִים מִיָּד וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף פָּרָשַׁת חַלָּה כִּי מְנָחוֹת מְבִיאִין מִקֶּמַח שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה הִיא עַל-יְדֵי מִנְחַת הָעֹמֶר בְּפֶסַח וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשָׁבוּעוֹת. כִּי מְנָחוֹת וְחַלָּה שֶׁבָּאִין מִקֶּמַח שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה שָׁם הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד. שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת לָדַעַת אֶת ה' שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּפֶסַח וְשָׁבוּעוֹת וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לְפָרָשַׁת מְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּכָל זֶה. כִּי עַל-יְדֵי מְנָחוֹת וְחַלָּה שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלֶּחֶם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהָאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ' עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַמְּרַגְּלִים כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לָצֵאת מֵהַגָּלוּת וְיִתְבָּרְרוּ וְיַעֲלוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְיִתְקַיֵּם מְהֵרָה וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

הלכות תרומות ומעשרות

פרק א

חלק א

הִלְכוֹת חַלָּה הֲלָכָה ה נְכָלֶלֶת בְּהִלְכוֹת פִּדְיוֹן בְּכוֹר הֲלָכָה ה אוֹת כו:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לְחַבַקּוּק" בְּסִימָן יט:

כִּי כָּל הַדְּבָרִים קֹדֶם שֶׁאוֹכְלִם וְנֶהֱנֶה מֵהֶם צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹתָן לְמַעְלָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם חִיּוּת מִן הַקְּדֻשָּׁה וְאָז הַמַּאֲכָל רָאוּי לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל, כִּי מִקֹּדֶם הָיָה לוֹ חִיּוּת מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁעַל יָדוֹ נָפְלוּ כָּל הַדְּבָרִים בֵּין הַקְּלִפּוֹת. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְבָרֵךְ קֹדֶם כָּל דָּבָר שֶׁרוֹצִים לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִין וּמוֹדִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר, עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין אוֹתוֹ הַדָּבָר וּמְרִימִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה וּמַמְשִׁיכִין לוֹ חִיּוּת מִשָּׁם, כִּי עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַבְּרָכָה שֶׁאוֹמְרִין לְמָשָׁל בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, עַל-יְדֵי-זֶה כְּאִלּוּ נִבְרָא הַדָּבָר מֵחָדָשׁ, כִּי עַתָּה נִתְתַּקֵּן וְנִמְשַׁךְ לוֹ חִיּוּת מִן הַקְּדֻשָּׁה וְנִמְצָא שֶׁבּוֹרְאוֹ עַתָּה מֵחָדָשׁ מַמָּשׁ. וְכַמּוּבָא לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נְדָרִים (הֲלָכָה א):

וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר. וּמַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר שֶׁהוּא גַּם כֵּן תְּרוּמָה. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מֵאַחַר שֶׁמִּצְוָה לְהַפְרִישׁ עוֹד תְּרוּמָה שְׁנִיָּה, דְּהַיְנוּ מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר הָיָה רָאוּי לְהַפְרִישׁ הַכֹּל בְּבַת אַחַת, כִּי הֲלֹא אֵין שׁוּם הֶפְרֵשׁ וְחִלּוּק בֵּין הַתְּרוּמָה רִאשׁוֹנָה לְאַחֲרוֹנָה, כִּי שְׁנֵיהֶם לַכֹּהֵן וּשְׁנֵיהֶם קְדוֹשִׁים בִּקְדֻשָּׁה אַחַת כְּדִין תְּרוּמָה, אַךְ עַל-פִּי מַה דְּאִיתָא בִּדְבָרֵי

רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר 'וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם' (בְּסִימָן סו) שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּי רוּחוֹת רוּחַ לְעֵלָּא וְרוּחַ לְתַתָּא וּבְהִתְחַלָּה שְׁנֵיהֶם אֶחָד וְאָז הוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וַאֲזַי נִתְחַלְּקִים לִבְחִינַת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת הַנַּ"ל. וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה לַכֹּהֵן וּמַעֲשֵׂר לַלֵּוִי. וּמַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר שֶׁהוּא תְּרוּמָה שְׁנַיָּה גַּם כֵּן לַכֹּהֵן, כִּי תְּרוּמָה הָרִאשׁוֹנָה אֵין לָהּ שִׁעוּר, כִּי הִיא בִּבְחִינַת רוּחַ דִּלְעֵלָּא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חָכְמָה, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, כִּי הוּא בְּחִינַת יו"ד רִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה שֶׁבַּמּוֹחַ, הַיְנוּ בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁהוּא נִקְרָא קֹדֶשׁ. וְעַל-כֵּן אֵין לָהּ שִׁעוּר, כִּי שָׁם בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ, בְּחִינַת רוּחַ דִּלְעֵלָּא הַנַּ"ל עֲדַיִן אֵין שָׁם שִׁעוּר וּמִדָּה כְּלָל, רַק הִיא נִטֶּלֶת מֵאֹמֶד וּמַחֲשָׁבָה, כִּי הִיא בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה שֶׁבַּמּוֹחַ בְּחִינַת כֹּחַ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַמִּדּוֹת וְהַשִּׁעוּרִים הֵם רַק אַחַר הַבְּרִיאָה וְהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא הוּא בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְהַתְּרוּמָה שְׁנַיָּה שֶׁהִיא מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר הִיא בְּחִינַת רוּחַ דִּלְתַתָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת פֹּעַל שֶׁשָּׁם הַמִּדּוֹת וְהַשִּׁעוּרִין. וְעַל-כֵּן הִיא מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר, כִּי הַחִיּוּת דִּלְתַתָּא הוּא רַק חֵלֶק מִמַּאָה בְּחִינַת מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר. בְּסוֹד חַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַפְרִישׁ מִקֹּדֶם הַמַּעֲשֵׂר. בְּסוֹד חַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַפְרִישׁ מִקֹּדֶם הַמַּעֲשֵׂר, כִּי הַמַּעֲשֵׂר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, בְּחִינַת הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֵׂר מִן הַמַּחֲשָׁבָה מִבְּחִינַת רוּחַ דִּלְעֵלָּא וְהוּא נִתָּן לַלֵּוִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ שֶׁהוּא סִטְרָא דִּלֵוִי כַּיָּדוּעַ. שֶׁהַלְוִיִּים הֵם בִּבְחִינַת גְּבוּרוֹת וְעַל-יְדֵי הַדִּבּוּר מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַמַּעֲשֵׂר לַלֵּוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וַאֲזַי נִמְשָׁךְ הָרוּחַ דִּלְתַתָּא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת פֹּעַל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר שֶׁהוּא גַּם כֵּן תְּרוּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל. וְכֵן מְרֻמָּז גַּם כֵּן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נא) שֶׁהַלֵּוִי הִיא בְּחִינַת הַמְצָעָ בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁתַּגִּיעַ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם לֵוִי לְשׁוֹן הִתְחַבְּרוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי, הַיְנוּ שֶׁהִיא בְּחִינַת הַדִּבּוּר הַמְחַבֵּר רוּחַ דִּלְעֵלָּא וְרוּחַ דִּלְתַתָּא, כִּי הוּא מְמַצָּע בֵּין שְׁנֵיהֶם וְכָלוּל מִשְּׁנֵיהֶם וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן יא) שֶׁהַדִּבּוּר נִקְרָא צַפְרְתָא דְּקָאֵי וְכוּ' דְּרִישֵׁהּ מְטֵי עַד צֵית שְׁמַיָּא וְקַרְסֶלֵהּ בְּמַיָּא לְמַטָּה, כִּי הַדִּבּוּר כָּלוּל מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה, כִּי הוּא מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ פִּי שְׁנַיִם. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר רַבֵּנוּ (בְּסִימָן יט) בִּבְחִינַת וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי הוּא פִּי שְׁנַיִם מַמָּשׁ, כִּי כָּלוּל מִשְּׁנֵי הָרוּחוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נָתְנוּ חֲכָמִים שִׁעוּר לִתְרוּמָה רִאשׁוֹנָה תְּרֵי מִמַּאָה, כִּי

הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הָרוּחוֹת, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁהָעֶלְיוֹן כָּלוּל מֵהַתַּחְתּוֹן, כִּי הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת מֵרֹאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ דִּלְעֵלָּא עַד סוֹף הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא הָרוּחַ דִּלְתַתָּא הוּא עַד בְּחִינַת מֵאָה בִּבְחִינַת אַל תֹּאמַר מָה מֵאָה אֶלָּא מֵאָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר שֶׁהוּא חֵלֶק מִמֵּאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא שֶׁהוּא כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הָרוּחוֹת הוּא פִּי שְׁנַיִם כַּתַּחְתּוֹן, הַיְנוּ תְּרֵי מִמֵּאָה, כִּי הוּא כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת מֵעִקַּר הַדִּין מִדְּאוֹרָיְתָא אֵין לִתְרוּמָה רְאשׁוֹנָה שׁוּם שִׁעוּר, כִּי שָׁם לְמַעְלָה מִן הַשִּׁעוּר וְהַמִּדָּה כַּנַּ"ל. רַק חֲכָמִים נָתְנוּ לוֹ שִׁעוּר עַל שֵׁם סוֹפוֹ. כִּי סוֹפוֹ לְהִשְׁתַּלְשֵׁל עַד לְמַטָּה עַד סוֹף הַמַּעֲשֶׂה, כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. וְעַל-כֵּן שִׁעוּרוֹ תְּרֵי מִמֵּאָה, כִּי הוּא כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן שְׁנֵי הַתְּרוּמוֹת לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בִּבְחִינַת חָכְמָה כַּמּוּבָא שֶׁמִּשָּׁם הוּא בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת בִּבְחִינַת כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַמַּתָּנוֹת הַנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה מְרִימִין וּמַעֲלִין הַתְּבוּאָה וּמְתַקְּנִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ בּוֹרְאִין אוֹתָהּ מֵחָדָשׁ, כִּי מַמְשִׁיכִין לָהּ הַחִיּוּת מִן הַקְּדֻשָּׁה מִתְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה עַד סוֹף הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי הַתְּבוּאָה נִתְקַדְּשָׁה בִּקְדֻשַּׁת שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם שֶׁעַל יָדוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ. וְעַל-כֵּן מַפְרִישִׁין אַחַר כָּךְ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי זֶה בְּחִינַת שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי תַּרְגּוּם, כִּי הַמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי הוּא בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁהוּא סְמוּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְנֶאֱכָל לְזָרִים וְהוּא מְמֻצָּע בֵּין מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, שֶׁהֵם קֹדֶשׁ לְגַמְרֵי, וּבֵין שְׁאָר הַתְּבוּאָה הַנֶּאֱכֶלֶת לְזָרִים. וְעִקַּר מְצִוָּתוֹ הוּא רַק לְהַעֲלוֹתוֹ לִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ. שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּלְאָכְלוֹ שָׁם. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה הַטּוּב שֶׁבַּתַּרְגּוּם לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהָרַע נִכְנָע וַאֲזַי הֶתֵּרָה הַתְּבוּאָה בַּאֲכִילָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי נִכְנַע הָרַע עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי הַתַּרְגּוּם כַּנַּ"ל, עַיֵּן לְעֵיל בְּהִלְכוֹת עָרְלָה (הֲלָכָה א) שָׁם מְבֹאָר קְצָת יוֹתֵר בְּחִינַת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, כִּי הוּא בְּחִינַת נָטַע רְבָעִי שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם הַמַּשְׁלִים לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי שֶׁנֶּאֱכָל בִּירוּשָׁלַיִם כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" הַמַּתְחִיל 'וְאֶת הָעֶרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ' וְכוּ' הַמְדַבֵּר מִצְּדָקָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין פְּגַם הַדַּעַת שֶׁל זְקֵנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין מֵצַח הַנְּחָשׁ וּמִתְגַּבֵּר מֵצַח הָרָצוֹן וַאֲזַי נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב וְכוּ' וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְעַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל

אֶת הַחֶסֶד וַאֲזַי כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ הַחֶסֶד אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן. כִּי נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וַאֲזַי נִתְקַיֵּם, וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ, 'כֹּהֲנֵי ה'' דַּיְקָא בְּחִינַת חֶסֶד וְכוּ' וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה נִמְצָא שֶׁתּוֹעֶלֶת הַצְּדָקָה גָּדוֹל מְאֹד, כִּי עַל יָדָהּ אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה כַּנַּ"ל, כִּי הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל צָרְכֵי הַגּוּף הֵם מְבֻטָּלִין מְאֹד מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם גַּם כֵּן עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא וְכוּ' וְכוּ' אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין צְרִיכִין לְשׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְהִנֵּה אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ תָּמִיד הַהַנְהָגָה זוֹ שֶׁל לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁאָז יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְלֹא יִצְטָרְכוּ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה, כִּי הַל"ט מְלָאכוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם גַּם כֵּן עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם סְכָנָה גְּדוֹלָה וּצְרִיכִים בֵּרוּר גָּדוֹל מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה בְּקֶדֶשָׁה, כִּי עִקַּר זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ הוּא נֶאֱחָז מל"ט מְלָאכוֹת כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּה גַּם כֵּן בְּכְלַל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁבֵּאֵר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּעִצָּם מַעֲלַת הַצְּדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְהַנְהָגָה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁיִּתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְלֹא יִצְטָרְכוּ לְשׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה מל"ט מְלָאכוֹת וּבֵאֵר שָׁם בְּתִחִלַּת הַמַּאֲמָר אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם גַּם כֵּן עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, כִּי ל"ט מְלָאכוֹת הֵם בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְכוּ' אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם הָיָה שׁוֹפֵעַ עָלֵינוּ חַסְדּוֹ לֹא הָיִינוּ צְרִיכִים לְכָל זֶה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה קְצָת בִּדְבָרָיו מַה תֵּרֵץ עַל הַקֻּשְׁיָא שֶׁהִקְשָׁה בְּעַצְמוֹ עַל דְּבָרָיו אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם גַּם כֵּן עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא וְאִם כֵּן מָה אִכְפַּת לָן שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּמְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן מֵאַחַר שֶׁהֵם גַּם כֵּן עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וּמַה זֶּה הַתֵּרוּץ עַל קֻשְׁיָא זוֹ מַה שֶּׁסִּיֵּם אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם הָיָה שׁוֹפֵעַ חַסְדּוֹ לֹא הָיִינוּ צְרִיכִים לְכָל זֶה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי עֲדַיִן קָשֶׁה וּמָה אִכְפַּת לָן אִם אָנוּ צְרִיכִים לָזֶה לַעֲסֹק בְּמְלָאכוֹת וּמַשָּׂא מֵאַחַר שֶׁהֵם גַּם כֵּן עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא? אַךְ בֶּאֱמֶת כַּוָּנָתוֹ כִּי בְּוַדַּאי אַף-עַל-פִּי שֶׁהָעֲסָקִים הֵם גַּם כֵּן עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּוַדַּאי הָעֲבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד הוּא בְּוַדַּאי גָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר מֵהָעֲבוֹדָה שֶׁל קִיּוּם הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ הָעֲבוֹדָה שֶׁיֵּשׁ בְּעֵסֶק הַל"ט מְלָאכוֹת, וּבִפְרָט עַל-פִּי הַנַּ"ל שֶׁהַל"ט מְלָאכוֹת הֵם סְכָנָה גְּדוֹלָה מֻחֲמֶת שֶׁנֶּאֱחָז שָׁם זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לִזְכּוֹת לְהַנְהָגָה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁיִּתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְאָז יִתְבַּטְּלוּ הַל"ט מְלָאכוֹת לְגַמְרֵי מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעָמְדוּ זָרִים וְכוּ'. וְאָז יִתְבַּטֵּל זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ לְגַמְרֵי וּבִשְׁבִיל זֶה אָנוּ צְרִיכִים לְבָרֵר כָּל הַדְּבָרִים מִבְּחִינַת הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל עַכְשָׁו:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן עח עַיֵּן שָׁם:

וְהַיּוֹצֵא מִשָּׁם לְעִנְיָנֵנוּ, כִּי עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי-זֶה מְקֻרְרִין חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁלֹּא יִשְׁרֹף אֶת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אִלְמָלֹא כַּנְפֵי רָאָה דְּנָשְׁבֵי עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא. כַּנְפֵי רָאָה זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם רוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת לְקָרֵר חֲמִימוּת הַלֵּב דְּלֹא יוֹקִיד כָּל גּוּפָא חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, כִּי רָאָה דָּא מַיָּא דְּאִיהוּ אוֹרַיְתָא, כִּי כְּשֶׁהָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בּוֹעֵר בְּלִבּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ הָיָה יָכֹל לְאוֹקִיד כָּל גּוּפָא, כִּי תַּבְעֵרַת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁמִּגְדֶּל הַהִתְלַהֲבוּת הָיָה אֶפְשָׁר לְאוֹקִיד כָּל גּוּפָא, אֲבָל כְּשֶׁיִּתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי-זֶה מְקֻרָּר לִבּוֹ עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כַּנְפֵי רָאָה דְּנָשְׁבָא עַל לִבָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן חַס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ כְּשֶׁבּוֹעֵר חַס וְשָׁלוֹם אֶל תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה הָיָה גַּם כֵּן אוֹקִיד כָּל גּוּפָא חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה נִצֹּל מִתַּבְעֵרַת הַלֵּב, כִּי הַתּוֹרָה הִוא בִּבְחִינַת כַּנְפֵי רָאָה דְּנָשְׁבֵי עַל לִבָּא דְּלֹא יוֹקִיד כָּל גּוּפָא חַס וְשָׁלוֹם הֵן עַל-יְדֵי רִבּוּי הִתְלַהֲבוּת וְתַבְעֵרַת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ חוּץ מֵהַשִּׁעוּר הֵן עַל-יְדֵי רִבּוּי תַּבְעֵרַת הַלֵּב אֶל הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה מְרַחֶפֶת עַל הַלֵּב וּמַצִּיל מִשְּׁנֵיהֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר לְכֹהֵן וְלֵוִי, כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְזַהֵר מְזֶה מְאֹד מִשְּׁנֵי מִינֵי תַּבְעֵרַת הַלֵּב הַנַּ"ל, כִּי גַּם כְּשֶׁבּוֹעֵר הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ חוּץ מֵהַמִּדָּה גַּם זֶה אֵינוֹ טוֹב, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לִפֹּל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם עַל-כֵּן צְרִיכִין תָּמִיד לְהַרְבּוֹת בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת עֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שֶׁמַּמְצֶעֶלֶת מִשְּׁתֵּי הַתַּבְעֵרוֹת שֶׁל הַלֵּב כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְצֶלֶת מִתַּבְעֵרַת הַלֵּב אֶל הַתַּאֲוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְגַם מְקֻרֶרֶת הַלֵּב שֶׁלֹּא יִבְעַר חוּץ מֵהַמִּדָּה לַה' יִתְבָּרַךְ רַק יֵלֵךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּסֵּדֶר כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּבְעַר הָאָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד וְכָךְ הוּא טֶבַע כָּל הָאָדָם בְּשָׁרְשָׁם שֶׁמִּצַּד הַיְקִידָה שֶׁבִּלְבָבָם כָּל אֶחָד בּוֹעֵר מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי שִׁעוּר וַעֲרֵךְ אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת וְהַתַּבְעֵרָה הַזֹּאת שֶׁלֹּא יִהְיֶה חוּץ מֵהַמִּדָּה חַס וְשָׁלוֹם דְּלֹא יוֹקִיד הַלֵּב כָּל גּוּפָא חַס וְשָׁלוֹם מֻרְבּוּי הַהִתְלַהֲבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָבִיתָה תְּהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר מִקְרוּצֵי חֹמֶר וְכוּ'. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁיִּהְיֶה בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מֵהַמִּדָּה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי רַבִּים נִכְשְׁלוּ עַל-יְדֵי-זֶה וְנָפְלוּ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי רִבּוּי הַתַּבְעֵרָה חוּץ מֵהַמִּדָּה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּהַתּוֹרָה, כִּי רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יְכוֹלִין לְקָרֵר אֶת הַלֵּב מִשְּׁנֵי הַחֲמִימוּת הַנַּ"ל,

דְּהַיְנוּ מִתַּבְעֶרֶת הַתַּאֲוֹת חַס וְשָׁלוֹם וּמִתַּבְעֶרֶת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ חוּץ מֵהַמִּדָּה וְלַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהִתְלַהֲבוּת וּבְמִדָּה כַּסֵּדֶר כִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת אֲכִילָתוֹ מְאֹד. וְזֶה בְּחִינַת עֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּלֶּחֶם וְכַמְבֹאָר בְּטוּר אוֹרַח חַיִּים שֶׁיֵּשׁ עֶשֶׂר מִצְוֹת בַּפַּת, עַיֵּן שָׁם, כִּי הַלֶּחֶם סוֹעֵד אֶת הַלֵּב, כִּי פִּתָּא סָעֲדָא דְּלִבָּא. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִתְחַזֵּק הַלֵּב, הַיְנוּ שֶׁמִּתְגַּבֵּר תַּבְעֶרֶת הַלֵּב כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁעִקַּר חִזּוּק תַּבְעֶרֶת הַלֵּב הוּא עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁמֵּבִיא חֲמִימוּת וְחִזּוּק לְהַלֵּב. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵין הָאֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲזַי מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם תַּבְעֶרֶת הַלֵּב עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה וְיָכוֹל לָבֹא חַס וְשָׁלוֹם לִשְׁנֵי הַפְּגָמִים הַנַּ"ל, כִּי לִפְעָמִים בָּאִין לְתַבְעֶרֶת הַלֵּב לְתַאֲוֹת הַגּוּף עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט וְכוּ'. וְלִפְעָמִים יָכוֹל לִבְעֹר בְּיוֹתֵר חוּץ מֵהַמִּדָּה לַה' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה בְּחִינַת שְׁזֻהוּ בְּחִינַת וְאֶל אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ. מִכְּלָל שֶׁהָיוּ רְאוּיִים לְהִשְׁתַּלֵּחַ בָּהֶם יָד, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ, שֶׁהִסְתַּכְּלוּ בּוֹ בְּלֵב גַּס מִתּוֹךְ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְנִתְלַהֲבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ חוּץ מֵהַמִּדָּה וְהִסְתַּכְּלוּ וְהֵצִיצוּ חוּץ מֵהַגְּבוּל בָּזֶה שֶׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת שְׁזֻהוּ בְּחִינַת פְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא, בְּחִינַת שְׁתוּיֵי יַיִן נִכְנְסוּ לַמִּקְדָּשׁ שֶׁהַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁנִּתְלַהֲבוּ חוּץ מֵהַשִּׁעוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ רָם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ. כִּי זֶה שֶׁנִּתְלַהֲבִין וּבוֹעֲרִין לַה' יִתְבָּרַךְ חוּץ מֵהַמִּדָּה, זֶה בְּחִינַת רוּם לֵבָב וְגַסּוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהִכָּשֵׁל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וּלְהִתְרַחֵק מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וְרָם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וְרֹב בְּנֵי אָדָם נִכְשָׁלִין בָּזֶה, כִּי בֶּאֱמֶת עַל-פִּי רֹב הָעִקָּר מַה שֶּׁאֵין הָאָדָם מִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה לַה' יִתְבָּרַךְ. אַף-עַל-פִּי שֶׁהַמְנִיעָה מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוֹת הַגּוּף, אֲבָל גַּם זֶה הוּא מְנִיעָה גְּדוֹלָה מִלְּהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ רִבּוּי תַּבְעֶרֶת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבּוֹעֵר חוּץ מֵהַמִּדָּה, כִּי בְּוַדַּאי אִם נִתְפַּס אֵיזֶה אָדָם שֶׁהוּא בְּכְלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נִזְרְקָה בּוֹ אֶפִּיקוֹרְסוּת וּמִינוּת אִם נִשְׁאַל אוֹתוֹ אִם הוּא חָפֵץ בִּתְשׁוּבָה לַחֲזֹר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי הַכֹּל יָשִׁיבוּ פֶּה אֶחָד שֶׁרוֹצִים מְאֹד מְאֹד לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וּמִתְגַּעְגְּעִים לָזֶה מְאֹד מְאֹד יָמִים וּשְׁנִים. וְגַם אִם נִשְׁאַל אוֹתוֹ אִם רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּגוֹן לִלְמֹד דַּף גְּמָרָא אוֹ לִתֵּן פְּרוּטָה לִצְדָקָה אוֹ לֵילֵךְ לִטְבֹּל בְּמִקְוֶה וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה מִדְּבָרִים הַמְקֻדָּשִׁין אֶת הָאָדָם בְּוַדַּאי יָשִׁיב בְּפֶה מָלֵא הֵן, כִּי בְּוַדַּאי אֲנִי מְרֻצֶּה לַעֲשׂוֹת בְּכָפְלַיִם מֵהַנַּ"ל. וּבִלְבַד שֶׁיּוֹעִיל לִי כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁכָּל זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל לִי לְפִי עִנְיָם רִבּוּי הַפְּגָמִים וְהַחֲטָאִים שֶׁפָּגַמְתִּי נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וּמֵחֲמַת זֶה שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכָּל זֶה לֹא יוֹעִיל לוֹ, עַל-כֵּן אֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלָל:

נִמְצָא שֶׁמֵּחֲמַת רִבּוּי תַּבְעֶרֶת לְבָבוֹ מֵחֲמַת שֶׁלִּפְעָמִים מַה שֶּׁמִּשְׁתַּעֵר בְּלִבּוֹ גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵיךְ פְּגַם נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר לְפִי זֶה הוּא צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה מְאֹד מְאֹד. וּלְסַלֵּק עַצְמוֹ

לְגַמְרֵי מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּלְהַשְׁלִיךְ כָּל תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה אֲחֲרֵי גֵּוו וּלְהִתְקַדֵּשׁ בְּכָל הַקְּדֻשּׁוֹת וּלְהִתְעַנּוֹת הַרְבֵּה וּלְסַגֵּף עַצְמוֹ בְּכָל הַסִּגּוּפִים שֶׁבָּעוֹלָם וְגַם כָּל זֶה אֵינוֹ מַסְפִּיק לוֹ לְפִי עִנְיַן חֶטְאָיו. וּמֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עַל גּוּפוֹ לַעֲשׂוֹת כָּל אֵלֶּה. מֵחֲמַת זֶה אֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלָל אֲפִלּוּ מַה שֶּׁיָּכוֹל וְיֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ כָּל כָּךְ בְּדַעְתָּם עַד שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים אֲפִלּוּ לִלְמֹד דַּף גְּמָרָא אוֹ פֶּרֶק מִשְׁנָיוֹת, מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁצְּרִיכִים לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה מְאֹד. וּמֵחֲמַת זֶה אֵינָם עוֹשִׂים כְּלָל. וְעַל זֶה כְּבָר הִזְהִיר אוֹתָנוּ מְאֹד שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אַל תִּצְדַּק הַרְבֵּה וְאַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה. כִּי מֵחֲמַת שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת צַדִּיק הַרְבֵּה כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן הוּא רָשָׁע הַרְבֵּה חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי הָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה כְּךָ כְּמוֹ שֶׁבּוֹעֵר בְּלִבּוֹ כַּנַּ"ל. וּלְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּכָל הַקְּדֻשּׁוֹת וְלַהֲפֹךְ פָּנָיו מֵהָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי וְכוּ' וְכוּ' וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן וְכִי מָאן דְּלָא יָכוֹל לְמֶעֱבַד כּוֹלָּא מִצְוָה פַּלְגָּא מִצְוָה נָמֵי לָא לֶעֱבַד. וְכִי מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְוִיחַ כָּל מַה שֶּׁיְּכוֹלִין לְהַרְוִיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם אִם כֵּן לֹא יַרְוִיחַ כְּלָל וְגַם יַפְסִיד חַס וְשָׁלוֹם מַה שֶּׁיַּפְסִיד רַחֲמָנָא לִצְלָן רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי בְּוַדַּאי כָּל מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ נְקֻדָּה קְטַנָּה בְּעָלְמָא בְּוַדַּאי לֹא יֹאבַד לֶעָתִיד שׁוּם דָּבָר אֲפִלּוּ דִּבּוּר אֶחָד בְּתוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ פְּרוּטָה אַחַת לִצְדָקָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וְלֹא דַּי שֶׁזֶּה לֹא יֹאבַד בְּוַדַּאי בְּשׁוּם אֹפֶן אֲפִלּוּ יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה אֲפִלּוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם עָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּמָּה פְּעָמִים אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה. וְכָל מַה שֶּׁפָּעַל וְעָשָׂה בְּשִׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא יֹאבַד דָּבָר לֶעָתִיד, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּתוּב בַּסְּפָרִים שְׁמִי שֶׁהוּא רָשָׁע הוּא מוֹסִיף כֹּחַ בַּקְּלִפָּה חַס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים כְּבָר יֵשׁ עַל זֶה כַּמָּה תֵּרוּצִים. כִּי אִם הָיָה כֵּן בִּפְשִׁיטוּת כְּבָר אָבְדָה הַתִּקְוָה שֶׁל כָּל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיָּשׁוּב בְּפַעַם אֶחָד לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן יַתְחִיל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כִּי הֲלֹא בַּהַתְחָלָה עֲדַיִן אֵינוֹ צַדִּיק וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן יִזְכֶּה לָשׁוּב וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה. וְגַם אִם הָיָה חַס וְשָׁלוֹם כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם בִּפְשִׁיטוּת אִם כֵּן הָיוּ צְרִיכִים כָּל הָרְשָׁעִים לְהָמִיר דָּתָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וְאִם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם יִהְיֶה הַמּוּמָר חָשׁוּב יוֹתֵר מִן הָרָשָׁע שֶׁהוּא עֲדַיִן בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל וּבְוַדַּאי לֹא כֵן הַדָּבָר, כִּי, אַדְרַבָּא, אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשָּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עֲלֵיהֶם כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה עֲדַיִן וְאֵינוֹ פּוֹרֵק עֹל לְגַמְרֵי וְעוֹשֶׂה לְפָעָמִים אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּוַדַּאי הוּא יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה שֶׁלֹּא לָצֵאת חוּץ מִן הָעִנְיָן. וְהַכְּלָל, כִּי כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יֹאבַד אֶת עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי וּמִתְגַּעֲגֵעַ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָשׁוּב כָּרָאוּי לוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה נֶאֱבַד דָּבָר אֲפִלּוּ אִם לֹא יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת עַל כָּל פָּנִים הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיַּעֲשֶׂה לֹא יִהְיֶה נֶאֱבַד

כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁעַל-פִּי הָרֹב כְּשֶׁיִּהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ וְיַרְגִּיל עַצְמוֹ מְעַט מְעַט בְּתוֹךְ דְּרָכֵי הַקְּדֻשָּׁה סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לַה' יִתְבָּרַךְ כָּרְאוּי כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים:

חלק ג

נִמְצָא שֶׁהָעִקָּר מַה שֶּׁאֵין הָאָדָם מִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא מֵחֲמַת רִבּוּי תַּבְעֵרַת הַלֵּב חוּץ מֵהַמִּדָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה זִמְרִי וּמְבַקֵּשׁ שָׂכָר כְּפִינְחָס, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה וּכְשֶׁמַּזְכִּירִין אוֹתוֹ לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא רוֹצֶה רַק שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה תֵּכֶף וּמִיָּד צַדִּיק גָּמוּר כְּפִינְחָס וְאִם לָאו אֵינוֹ רוֹצֶה כְּלָל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִטְרָד יָרְבָעָם בֶּן נְבָט כִּי ה' יִתְבָּרַךְ תָּפָסוֹ בְּבִגְדּוֹ וְאָמַר לוֹ חֲזֹר בְּךָ וְאַתָּה וּבֶן יִשַׁי נְטַיֵּל בְּגַן עֵדֶן וְשָׁאַל, מִי בָּרֹאשׁ? הֵשִׁיב ה' יִתְבָּרַךְ, בֶּן יִשַׁי בָּרֹאשׁ! וּמֵחֲמַת זֶה לֹא רָצָה לָשׁוּב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, כִּי הֲלֹא יָרְבָעָם הָיָה חָכָם גָּדוֹל. וְאֵיךְ יַעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ לִשְׁאֹל אֶת ה' יִתְבָּרַךְ מִי בָּרֹאשׁ, וְכִי יִהְיֶה חוֹטֵא נִשְׂכָּר הֱיַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁאַחַר שֶׁהִרְשִׁיעַ כָּל כָּךְ יִהְיֶה גָּדוֹל יוֹתֵר מִדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁעָבַד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד כָּל יָמָיו?! אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהִזְכִּירוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְשׁוּב תֵּכֶף נִתְלַהֵב יָרְבָעָם מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד עַד שֶׁלִּפְעִ עֹצֶם הַהִתְלַהֲבוּת אָז הָיָה יָכֹל לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה עַד שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל מְאֹד אֲפִלּוּ יוֹתֵר מִדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְהָיָה רוֹצֶה לָשׁוּב רַק בְּאֹפֶן שֶׁיַּבְטִיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִתְשׁוּבָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּעֲלֶה לְמַדְרֵגָה גָּבֹהַּ יוֹתֵר מִדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם נִמְצָא שֶׁלֹּא דִּבֵּר שְׁטוּת גָּמוּר כִּי לֹא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִנָּם גָּבֹהַּ מִדָּוִד רַק שֶׁשְּׁאֵלָתוֹ הָיָה שֶׁהָיָה רוֹצֶה לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּעֲלֶה בְּמַדְרֵגָה יוֹתֵר מִדָּוִד וְזֶהוּ בְּוַדַּאי אֶפְשָׁר וְאֶפְשָׁר, כִּי כָּל אָדָם אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִין לַעֲמֹד, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הִסְכִּיל מְאֹד בְּמַה שֶׁתְּלָה תְּשׁוּבָתוֹ בָּזֶה דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁהֵשִׁיב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָשׁוּב כִּי אִם בָּזֶה הָאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל מִדָּוִד וְעַל-כֵּן הֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְהֵפֶךְ שֶׁבֶּן יִשַׁי בָּרֹאשׁ, כִּי הוּא מְחֻיָּב לִהְיוֹת מְרֻצֶּה לָשׁוּב אֲפִלּוּ אִם לֹא יִזְכֶּה רַק לְמַדְרֵגָה קְטַנָּה מְאֹד, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא לֵב נִשְׁבָּר וּמֵאַחַר שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁפָּגַם כָּל כָּךְ הוּא מְחֻיָּב לִהְיוֹת מְרֻצֶּה שֶׁיַּעֲשֶׂה מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה בְּשִׁבְיל ה' יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִזְכֶּה כִּי אִם לְמַדְרֵגָה הַפְּחוּתָה מְאֹד וְאִם לֹא יִזְכֶּה עַל-יְדֵי כָּל עֲבוֹדָתוֹ כִּי אִם לְמַעֵט עָנְשׁוֹ בַּגֵּיהִנֹּם קְצָת גַּם כֵּן כְּדַאי לְבַלּוֹת כָּל יָמָיו בַּעֲבוֹדַת ה' בִּשְׁבִיל זֶה לְבַד, כִּי צַעַר אֶחָד בַּגֵּיהִנֹּם רַגַע אַחַת עוֹלֶה יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה כָּל יְמֵי חַיָּיו וְאִם יִהְיֶה מְרֻצֶּה לְכָךְ בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלָיו כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים וְהַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין

לוֹ, וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים אִם יִהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ לְבַל יַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, יוּכַל לִזְכּוֹת לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְלִקְנוֹת חַיֵּי עוֹלָם וְיִזְכֶּה לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה, אַשְׁרֵי לוֹ. נִמְצָא שֶׁמַּה שֶּׁהָאָדָם בּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרֵךְ חוּץ מֵהַמְּדָה מֵחֲמַת מְדָה זֶה נִכְשָׁל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת גַּסּוּת וְרוּם לֵבָב, כִּי מֵחֲמַת הַגַּאוּת שֶׁבִּלְבָבוֹ אֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ כִּי אִם כְּשֶׁיִּזְכֶּה לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ בַּעֲבוֹדָה גְּבוֹהָה מְאֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי רָאוּי לְהָאָדָם לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ בְּכָל מִינֵי עֲבוֹדוֹת וּלְסַלֵּק עַצְמוֹ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי, כִּי לְכָךְ נוֹצַר אַף-עַל-פִּי-כֵן יָקָר בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרֵךְ כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁעוֹשִׂין בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-כֵּן כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה וְאִם אֵין אַתָּה זוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר לַעֲשׂוֹת כָּרָאוּי לְךָ עַל כָּל פָּנִים עֲשֵׂה מַה שֶּׁתּוּכַל הֵן מְעַט הֵן הַרְבֵּה וְעַל כָּל פָּנִים לֹא תְּאַבֵּד עוֹלָמְךָ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם:

חלק ד

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הָאֲכִילָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה קְדֻשׁוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִבְעַר הַלֵּב עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה חוּץ מֵהַמְּדָה לְיָמִין אוֹ לִשְׂמֹאל, כִּי שְׁנֵיהֶם אֵינָם טוֹבִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע וּשְׁנֵיהֶם פְּגוּמִים, כִּי גַּם הַטּוֹב הוּא פָּגוּם, כִּי הוּא חוּץ מֵהַמְּדָה. וְהָרַע בְּוַדַּאי הוּא רַע וְעַל-כֵּן הִזְהִיר ה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁלֹּא יֹאכַל אֲכִילָה זֹאת שֶׁמְּעֹרָב טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לְהִתְדַּבֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁמְּקֹרֶרֶת הַלֵּב שֶׁיִּהְיֶה בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַּ"ל, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בִּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כַּמּוּבָא שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן הִסְתַּכֵּל בַּמָּה דְּלָא הֲוֵי לֵהּ רְשׁוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּבְעֵרַת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרֵךְ חוּץ מֵהַשִּׁעוּר. וְגַם מְבֹאָר בַּתּוֹרָה שֶׁפָּגַם עַל-יְדֵי רִבּוּי תַּאֲוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְכוּ', הֵינוּ שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם תַּבְעֵרַת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרֵךְ חוּץ מֵהַמְּדָה וְתַבְעֵרַת הַלֵּב אֶל הַתַּאֲוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁנִּקְרָא טוֹב וָרָע וּשְׁנֵיהֶם לְגַנַּאי, כִּי גַּם הַטּוֹב הוּא פְּגוּם מֵחֲמַת שֶׁהוּא חוּץ מֵהַמְּדָה כַּנַּ"ל, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם בּוֹעֵר חוּץ מֵהַמְּדָה כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְקָרֵר חֲמִימוּתוֹ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֲזַי יוּכַל חַס וְשָׁלוֹם לִפֹּל עַל-יְדֵי-זֶה לְתַאֲוֹת רָעוֹת וּלְהִכָּשֵׁל מְאֹד כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁהָעֲלִיָּה הִוא שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר עַד לַשָּׁמַיִם גַּם הַיְרִידָה חַס וְשָׁלוֹם עַד הַתְּהוֹם חַס וְשָׁלוֹם. בְּחִינַת מִפְּנֵי זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת הֲרִיסָה, בְּחִינַת פֶּן יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה' וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן עִקַּר מַה שֶּׁנִּכְשָׁלָה חַוָּה הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהוֹסִיפָה עַל הַצִּוּוּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, דְּחָפָהּ עַד שֶׁנָּגְעָה בּוֹ וְכוּ'. כִּי מַה שֶּׁהוֹסִיפָה עַל הַצִּוּוּי וְאָמְרָה שֶׁגַּם הַנְּגִיעָה אֲסוּרָה, זֶה בְּחִינַת חוּץ מֵהַמְּדָה וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְשְׁלָה לְגַמְרֵי וְאָכְלָה מֵעֵץ הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן גַּם בַּתְּחִלָּה עִקַּר הַתְּחָלַת הֶסְתַּת הַנָּחָשׁ הָיָה עַל-יְדֵי הוֹסָפָה

שֶׁאָמַר, אַף כִּי אָמַר אֱלֹקִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגָּן וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה שׁוֹאֵל עֵשָׂו אֶת אָבִיו, אַבָּא, אֵיךְ מְעַשְּׂרִין אֶת הַתֶּבֶן וְאֶת הַמֶּלַח? וְזֶהוּ מַה שֶּׁהַזְהִירָה הַתּוֹרָה, לֹא תוֹסִיפוּ עַל הַדָּבָר וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא תוֹסִיף עַל דְּבָרָיו, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר חוּץ מֵהַמִּדָּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְהִכָּשֵׁל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם כַּנַ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה לַכֹּהֵן שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן מִן הַלֶּחֶם תְּרוּמָה לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן מַמְשִׁיךְ רוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הָרוּחַ שֶׁל כַּנְפֵי רֵאָה הַמְנַשֵּׁב עַל הַלֵּב לְקָרֵר חֲמִימוּת הַלֵּב כַּנַ"ל, כִּי זֶה בְּחִינַת בְּרִכַּת כֹּהֲנִים, בְּחִינַת וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו אֶל הָעָם וַיְבָרֲכֵם. וְעִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הוּא שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין, וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הוּא אֵצֶל שִׂים שָׁלוֹם וְשָׁלוֹם זֶה בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין שָׁלוֹם בֵּין הַמִּדּוֹת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּרַחֶפֶת עַל הַלֵּב וּמְקָרֶרֶת הַתַּאֲוֹת וְגַם מְצַמְצֶמֶת אֶת הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִתְלַהֵב חוּץ מֵהַמִּדָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁמְּחַבֵּר שְׁנֵי הֲפָכִים הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, כִּי הַנֶּפֶשׁ בּוֹעֶרֶת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי שִׁעוּר וְכֵן הַגּוּף לְהַתַּאֲוֹת חַס וְשָׁלוֹם וּצְרִיכִין לְקָרֵר הַלֵּב עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינוֹת שָׁלוֹם שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה וְעַל-כֵּן בִּרְכוֹת כֹּהֲנִים הוּא עַל-יְדֵי נְשִׂיאַת הַיָּדַיִם, כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת כַּנְפֵי רֵאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי כְּשֶׁנּוֹשְׂאִין הַיָּדַיִם נִתְנַשְּׂאִין הַכַּנְפֵי רֵאָה שֶׁסְּמוּכִין אֲלֵיהֶם, כַּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים שֶׁבִּשְׂבִיל זֶה נִשְׂבַּר הַגַּף טֶרֶפָה, כִּי בְּוַדַּאי נִקְבָה הָרֵאָה. וְיָדַיִם הֵם בְּמָקוֹם הַכְּנָפַיִם שֶׁבָּעוֹף נִמְצָא כְּשֶׁנּוֹשְׂאִין הַיָּדַיִם נִתְנַשְּׂאִין כַּנְפֵי רֵאָה אֲשֶׁר בָּהֶם הָרוּחַ הַמְנַשֵּׁב עַל לֵב שֶׁמְּקָרֵר חֲמִימוּת הַלֵּב כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא שָׁלוֹם שֶׁמְּבָרְכִין בִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם דַּיְקָא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי רֵאָה שֶׁנּוֹשֵׁב עַל הַלֵּב וְיקָרֵר חֲמִימוּת הַלֵּב וְלִזְכּוֹת לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הִוא אֵצֶל הַכֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. כִּי הַכֹּהֲנִים מַמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ חַיִּים שֶׁבְּכַנְפֵי רֵאָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם עַל-יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן גַּם הַתּוֹרָה נִקְרֵאת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן תְּרוּמָה לַכֹּהֵן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַדְּשִׁין אֶת הַלֶּחֶם הַסּוֹעֵד אֶת הַלֵּב שֶׁלֹּא יָבֹא חֲמִימוּת אֶל הַלֵּב חוּץ מֵהַמִּדָּה כַּנַ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן נִמְשָׁךְ הָרוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי רֵאָה הַמְקָרֵר חֲמִימוּת הַלֵּב הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֲכִילָתָם עַל-פִּי הַתּוֹרָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי. כְּדֵי לְקָרֵר עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה

חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת יָדַיִם בְּמַיִם קֹדֶם הָאֲכִילָה, כִּי צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַיָּדַיִם בְּמַיִם שָׁם רוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת בִּבְחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמַּיִם מְקַדְּשִׁין אֶת הַיָּדַיִם שֶׁיִּהְיוּ בָּהֶם רוּחַ אֱלֹקִים שֶׁהוּא הָרוּחַ שֶׁמְּבַטֵּל רָאָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַיָּדַיִם וְאָז יְכוֹלִין לְשַׁאֵת הַיָּדַיִם בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. בִּבְחִינַת שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ בִּבְחִינַת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְנַשְּׂאִין הַכַּנְפֵי רָאָה וּמְרַחֲפִין עַל הַלֵּב שֶׁלֹּא יַזִּיק הָאֲכִילָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא תָּבִיא הָאֲכִילָה רִבּוּי חֲמִימוּת בַּלֵּב שֶׁלֹּא יִבְעֹר הַלֵּב חַס וְשָׁלוֹם חוּץ מֵהַמִּדָּה דְּלֹא יוֹקִיד כָּל גּוּפָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה לַכֹּהֵן וּמַעֲשֵׂר לַלֵּוִי, כִּי עִקַּר הַצְּמְצוּם הוּא עַל-יְדֵי הַלֵּוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמְצוּם כַּיָּדוּעַ, כִּי הַכֹּהֵן מַמְשִׁיךְ רוּחַ חַיִּים לְקָרֵר הַלֵּב, אֲבָל עִקַּר הַצְּמְצוּם שֶׁיִּהְיוּ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה הוּא עַל-יְדֵי הַלֵּוִי. וְעַל-כֵּן תְּרוּמָה לַכֹּהֵן אֵין לָהּ שִׁעוּר, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת כֹּהֵן הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת בִּלְתִּי שִׁעוּר רַק הַחֲכָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם נָתְנוּ שִׁעוּר, כִּי עִקַּר הַשִּׁעוּר וְצִמְצוּם הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרִינָן לָהּ. וְעַל-כֵּן הַחֲכָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נָתְנוּ שִׁעוּר וּמִדָּה גַּם לִתְרוּמָה הַנִּתָּנָה לַכֹּהֵן, אֲבָל עִקַּר הַשִּׁעוּר וְהַמִּדָּה הוּא בִּבְחִינַת לֵוִי. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי כְּדֵי לְצַמְצֵם הַלֵּב שֶׁיִּהְיֶה בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כָּרָאוּי וְעַל-כֵּן בְּכָל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַלֵּוִי מְסַיֵּעַ לַכֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיִלְווּ עָלֶיךָ וישרתוך. כִּי הַלֵּוִי עוֹשֶׂה גְּבוּל וּמִדָּה לְהַקְדֻשָּׁה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁיִּהְיֶה בְּהַדְרָגָה וּמִדָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיוּ הַלְוִיִּים מְנַצְּחִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן, כִּי שִׁיר הוּא מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, כַּמּוּבָא וְעִקַּר הַשִּׁיר הוּא בְּחִינַת מִדּוֹת וְצִמְצוּמִים שֶׁנִּתְצַמְצֵם הָרוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי הָרֵאָה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַקּוֹל מֵהַגָּרוֹן וְעַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין לְצַמְצֵם הָרוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי רָאָה בְּמִדּוֹת וּמִשְׁקָל הַשִּׁיר כָּרָאוּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַשִּׁיר כַּיָּדוּעַ בְּחוּשׁ, נִמְצָא שֶׁהַשִּׁיר הוּא בְּחִינַת צְמְצוּם הָרוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי רָאָה שֶׁיְּנַשֵּׁב כַּסֵּדֶר עַל הַלֵּב, כִּי גַּם הָרוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי רָאָה צְרִיכִין לְצַמְצֵם שֶׁיְּנַשֵּׁב בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַלֵּוִי שֶׁמְּסַיֵּעַ אֶת הַכֹּהֵן בְּשִׁעַת הַקְּרָבָנוֹת וְעִקַּר עֲבוֹדַת הַלֵּוִי הִיא הַשִּׁיר שֶׁעוֹלֶה וְיוֹרֵד בַּנְּגִינָה כְּפִי מִשְׁקַל הַשִּׁיר. בִּבְחִינַת לַעֲשׂוֹת לְרוּחַ מִשְׁקָל, הַיְנוּ לְרוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי רָאָה:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינָה מַה שֶּׁהַלֵּוִי יוֹצֵק מַיִם עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן קֹדֶם בִּרְכוֹת כֹּהֲנִים, כִּי הַמַּיִם שָׁם רוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה עַל יָדָם, כִּי עַל-יְדֵי תַּבְעֶרֶת הַלֵּב חוּץ מֵהַמִּדָּה מִשָּׁם בָּאִין חַס וְשָׁלוֹם כָּל הַפְּגָמִים שֶׁהֵם כָּל הַטֻּמְאוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְעִקַּר הַטָּהֳרָה וְהַקְּדֻשָּׁה לְהִטָּהֵר מִזֶּה הוּא עַל-יְדֵי הָרוּחַ שֶׁבְּכַנְפֵי רָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּקֹרֶרֶת הַלֵּב וּמְטַהֶרֶת הַלֵּב מִכָּל הַחֲמִימוּת וּמִכָּל הַפְּגָמִים וְעַל-כֵּן עִקַּר הַטָּהֳרָה מִכָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם

הוּא עַל-יְדֵי הַמַּיִם כִּי שָׁם רוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרוּחַ אֱלֹקִים וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַטֻּמְאוֹת הַבָּאִין עַל-יְדֵי חֲמִימוּת הַלֵּב וְעַל-כֵּן כְּשֵׁם שֶׁצְּרִיכִין לְהִטָּהֵר בְּמַיִם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה אוֹ מִקְוֶה לִקְדֻשָּׁה קַלָּה לִקְדֻשָּׁה חֲמוּרָה כֵּן צְרִיכִין לִטְבֹּל מִקְוֶה לִקְדֻשָּׁה חֲמוּרָה לְקַלָּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָמֵשׁ טְבִילוֹת וַעֲשָׂרָה קִדּוּשִׁין שֶׁהָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל טוֹבֵל וּמְקַדֵּשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. בְּכָל עֵת שֶׁהָיָה מְשַׁנֶּה בֵּין מִקְוֶה לִקְדֻשָּׁה קַלָּה לַחֲמוּרָה וּבֵין מֵחֲמוּרָה לְקַלָּה כִּי אָפְלוּ כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִקְוֶה חֲמוּרָה לְקַלָּה צְרִיכִין לְהִטָּהֵר בְּמַיִם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם שֶׁלֹּא יַזִּיק לִרְבּוּי הַקְּדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב הַלֵּב עַל-יְדֵי-זֶה לָצֵאת חוּץ מֵהַגְּבוּל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַלָּווּי יוֹצֵק מַיִם עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן קֹדֶם נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, כִּי עִקַּר הַצְּמְצוּם וְהַמִּדָּה הוּא עַל-יְדֵי סִטְרָא דִּלְוִי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל הַכֹּהֵן לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ אֱלֹקִים בִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם לְקָרֵר הַלֵּב וּלְצַמְצְמוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל תְּרֵי מִמַּאָה, כִּי הַתְּרוּמָה לַכֹּהֵן כְּדֵי לְקָרֵר חֲמִימוּת הַלֵּב מִשְּׁנֵי הַחֲמִימוּת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מֵחֲמִימוּת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר מִדַּאי וּמֵחֲמִימוּת שֶׁל הַתַּאֲוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִיתָא שֶׁתְּרוּמָה הִוא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי תְּרוּמָה הִוא אוֹתִיּוֹת תּוֹרָה מ"ם, הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה לְמ"ם יוֹם כַּמּוּבָא, כִּי בְּחִינָה הַנַּ"ל הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּרוּמָה, דְּהַיְנוּ לְקָרֵר חֲמִימוּת הַלֵּב כַּנַּ"ל. זֶהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר רוּחַ אֱלֹקִים הַמְרַחֶפֶת עַל הַלֵּב לְקָרֵר הַחֲמִימוּת הַנַּ"ל הוּא בְּהַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה וְהַדִּבּוּר הוּא רוּחַ אֱלֹקִים רוּחַ מְמַלְּלָא רוּחַ הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְתַרְגּוּמוֹ, לְרוּחַ מְמַלְּלָא. כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחַ הַחַיִּים שֶׁבְּכַנְפֵי רֵאָה וּמְקָרְרִין חֲמִימוּת הַלֵּב דְּלָא יוֹקִיד אֶת גּוּפָא בְּשֶׁנֵּי הַחֲמִימוּת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּרוּמָה תְּרֵי מִמַּאָה. מֵאָה זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁנִּקְרָא מֵאָה בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְקַדֵּשׁ אֶת הַדִּבּוּר וּלְהַמְשִׁיךְ רוּחַ חַיִּים וּבְרָכָה עַל יְדוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה אֲדָנִים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת אדני שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁכָּלוּל מֵעֶשֶׂר וְעֶשֶׂר מֵעֶשֶׂר בְּחִינַת מֵאָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין לְהַכֹּהֵן תְּרוּמָה תְּרֵי מִמַּאָה עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחַ הַחַיִּים הַנַּ"ל שֶׁבְּכַנְפֵי רֵאָה הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. שֶׁהֵם מְקָרְרִין שְׁנֵי הַחֲמִימוּת הַנַּ"ל חֲמִימוּת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר מִדַּאי וַחֲמִימוּת שֶׁל הַתַּאֲוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתְנִין תְּרֵי מִמַּאָה כְּדֵי לְקָרֵר שְׁנֵי הַחֲמִימוּת הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה וּכְנֶגְדָּם חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁהָעִקָּר הוּא שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל הַשְּׁעָרִים כַּמּוּבָא. וּצְרִיכִין לִרְאוֹת לְכֹף אֶת יִצְרוֹ עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאָז יוֹצְאִין מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר

בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה לַחֲמִשִּׁים יוֹם כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּשָׁבוּעוֹת וְהִבְדַּלְתָּנוּ מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְהִכְנַסְתָּנוּ בַּחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לָצֵאת מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לָצֵאת מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁעַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה מַמְשִׁיכִין רוּחַ אֱלֹקִים לְרַחֵף עַל הַלֵּב דְּלָא יוֹקִיד כָּל גּוּפָא בְּשִׁתֵּי הַחֲמִימוּת הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בְּבְחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שְׁבוּעוֹת שֶׁבּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה, כִּי בַּקְּדֻשָּׁה צְרִיכִין לְצַמְצֵם חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מֵהַמִּדָּה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הִשִּׂיגוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לִרְדֹּף וְלָצֵאת חוּץ מֵהַמִּדָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מְצַמְצְמִין הָאוֹר שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים וּמַמְשִׁיכִין מִשָּׁם הָאָרָה לְמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִזְקָק שִׁבְעָתַיִם הַנֶּאֱמָר בַּתּוֹרָה, אֲבָל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְאָסוּר לַהֲרֹס לַעֲלוֹת לְשָׁם, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת חוּץ מֵהַמִּדָּה הַנַּ"ל וּלְהֵפֶךְ בַּטֻּמְאָה חַס וְשָׁלוֹם צְרִיכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה לְשַׁבֵּר שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה וְאָז מְמַיְלָא בְּטֵלִין כָּל הָאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, כִּי עִקַּר שָׁרְשָׁם וְחִיּוּתָם מִשָּׁם מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה מְתַקְּנִין שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּצַמְצְמִין אוֹרוֹ כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל מִשָּׁם עַל-יְדֵי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִין מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים כַּנַּ"ל. וְכֵן זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל שַׁעֲרֵי הַטֻּמְאָה שֶׁיְּנִיקָתָם מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תִּרוּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא תְּרֵי מִמְּאָה, דְּהַיְנוּ אֶחָד אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, כִּי צְרִיכִין לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הַתְּבוּאָה שֶׁהוּא הַלֶּחֶם הַסּוֹעֵד אֶת הַלֵּב צְרִיכִין לְבָרְרוֹ וּלְתַקְּנוֹ מִשְּׁנֵי הַחֲמִימוּת הַנַּ"ל מֵחֲמִימוּת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר מִדַּאי וּמֵחֲמִימוּת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְכָל הַחֲמִימוּת אֵלּוּ נִמְתָּקִין וְנִתְתַּקְּנִין עַל-יְדֵי הַתְּרוּמָה לְכֹהֵן שֶׁהוּא תְּרֵי מִמְּאָה, דְּהַיְנוּ אֶחָד אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים שֶׁנּוֹתְנִין לְכֹהֵן שֶׁמְּמֻנּוּ מְקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים לְקָרֵר חֲמִימוּת הַלֵּב לְתַקֵּן שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּרֵד הָאוֹר בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה כַּסֵּדֶר. וְכֵן לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא חֲמִימוּת הַלֵּב מְאֹד לְהַתַּאֲוֹת, כִּי כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל וְנוֹפֵל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁיְּנִיקָתָן מִשָּׁם כַּנַּ"ל וְאָז יוֹצְאִין מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה וְנִתְבָּרְרִין כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְנִכְלָלִין בַּחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה וְנִתְהַפְּכִין הַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְנִכְלָלִין בַּחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, כִּי הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזְכֻיּוֹת וְאָז נַעֲשִׂין מֵהֶם מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁהוּא שְׁתֵּי פְּעָמִים חֲמִשִּׁים וְכַנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי

הַתְּרוּמָה שֶׁהִיא תְּרֵי מִמֵּאָה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁתַּלֵּחַ בְּרָכָה בְּהַתְּבוּאָה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים לוּלְאוֹת שֶׁהָיוּ בִּירִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן. וְהַפָּרֹכֶת הַמַּבְדֶּלֶת בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים הָיְתָה נְתוּנָה תַּחַת הַקְּרָסִים הַמְחַבְּרִים חֲמִשִּׁים לוּלְאוֹת הַנַּ"ל כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הַפָּרֹכֶת הַמַּבְדֶּלֶת בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם הַנַּ"ל לְצַמְצֵם הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי דְּלֹא יוֹקִיד כָּל גּוּפָא. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאַזְהָרָה שֶׁהִזְהִיר ה' יִתְבָּרַךְ אָפִלּוּ אֶת הַכֹּהֵן גָּדוֹל, וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ אֶל מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת וְכוּ'. וּפֶרֶשׁ רַשִׁ"י, וְלֹא יָמוּת כְּמוֹ שֶׁמֵּתוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ, כִּי נִתְלַהֲבוּ וְנִכְנְסוּ חוּץ מֵהַמִּדָּה. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָצְאָה אֵשׁ מֵאֵת ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם בְּחִינַת אֵשׁ הַנַּ"ל שֶׁל הַלֵּב שֶׁהָיָה מוֹקִיד כָּל גּוּפָא אִם אֵין מְצַמְצְמִין אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַפָּרֹכֶת הַמַּבְדֶּלֶת הַנַּ"ל שֶׁהוּא פָּרוֹכְתָּא פְּרִיסָא בְּחִינַת צְמָצוּם הַנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן. וְאָז זוֹכִין לָצֵאת מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַטֻּמְאָה הוּא מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים חַס וְשָׁלוֹם כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַל תִּצְדַּק הַרְבֵּה וְאַל תְּרַשַּׁע הַרְבֵּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי הַפָּרֹכֶת הַמַּבְדֶּלֶת שֶׁהִוא בְּחִינַת צְמָצוּם הַנַּ"ל שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לִפְנִים מִן הַגְּבוּל שֶׁלּוֹ. עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְאָז מַכְנִיעִין חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וּמַעֲלִין הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ שָׁם וַאֲזַי נִכְפָּלִין הַשְּׁעָרִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מֵאָה שְׁעָרִים בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת הַנַּ"ל. בִּבְחִינַת וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' כִּי זָכָה לַהֶפֵךְ מֵרַע לְטוֹב וְנַעֲשָׂה מֵאָה שְׁעָרִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים לוּלְאוֹת שֶׁבִּירִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵם מְכֻוָּנִין עַל הַפָּרֹכֶת הַמַּבְדֶּלֶת הַנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַפָּרֹכֶת הַמַּבְדֶּלֶת בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, הַיְנוּ צְמָצוּם הַנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין חֲמִשִּׁים לוּלְאוֹת שֶׁבִּירִיעוֹת הַחִיצוֹנוֹת שֶׁמֵּהֶם הָיָה יְנִיקָה לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה. כְּשֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִין לְהִתְחַבֵּר לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר וְכַנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי הַפָּרֹכֶת הַמַּבְדֶּלֶת שֶׁהוּא הַתִּקּוּן, כִּי צְמָצוּם הָאוֹר הוּא עִקַּר הַתִּקּוּן כַּיָּדוּעַ. וְאָז יְכוֹלִין לְקַבֵּל וּלְהִתְחַבֵּר חֲמִשִּׁים לוּלְאוֹת שֶׁבִּירִיעוֹת הַחִיצוֹנוֹת בַּחֲמִשִּׁים לוּלְאוֹת שֶׁבִּירִיעוֹת הַפְּנִימִיּוֹת הַמְכֻסּוֹת אֶת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְאָז נַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד בִּבְחִינַת וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד, כִּי נִתְבַּטֵּל יְנִיקַת הַטֻּמְאָה וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת מֵאָה שְׁעָרִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם לוּלְאוֹת שֶׁבַּשֵּׁנִי הַחוֹבֶרֶת וְכַנַּ"ל וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַצְמָצוּם הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּרֹכֶת הַמַּבְדֶּלֶת בְּחִינַת וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ אֶל מִבֵּית לַפָּרֹכֶת כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַצְמָצוּם הוּא עַל-יְדֵי סִטְרָא דִּלֵוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁנָּתְנוּ תְּרוּמָה לַכֹּהֵן עֲדַיִן לֹא נִתְצַמְצֵם הָאוֹר בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל-כֵּן מִן הַתּוֹרָה אֵין לַתְּרוּמָה שִׁעוּר, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד עֲדַיִן לֹא נִתְצַמְצֵם הָאוֹר רַק חֲכָמִים נָתְנוּ שִׁעוּר גַּם לַתְּרוּמָה, כִּי הַחֲכָמִים הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא צִמְצוּם הָאוֹר וְכַנַּ"ל, אֲבָל הָעִקַּר הַצִּמְצוּם הוּא עַל-יְדֵי הַלֵּוִי וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי, כִּי גַּם הָרוּחַ חַיִּים הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן צְרִיכִין לְצַמְצְמוֹ וּלְקַבְּלוֹ עַל-יְדֵי כֵּלִים. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי, כִּי הַלֵּוִי הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁמְּצַמְצֵם הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁמְּקַבֵּל הַלֵּוִי הַמַּעֲשֵׂר וְנִתְצַמְצֵם הָאוֹר כָּרָאוּי אָז הוּא עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת וְאָז נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר לַכֹּהֵן אֶחָד מִמֵּאָה, כִּי חוֹזֵר הַמֵּאָה וְנִכְלָל בְּאֶחָד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיַּחֲזֹר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אי"ק בכ"ר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַמֵּאָה בְּרָכוֹת שֶׁיַּחְזְרוּ מֵאָה שֶׁהוּא הִתְפַּשְׁטוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁכְּלוּלִין מֵעֲשֶׂר וְעֶשֶׂר מֵעֲשֶׂר שֶׁיַּחֲזֹר הַכֹּל וְיִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ בְּאֶחָד בִּבְחִינַת וְהָיָה הַמִּשְׁקָן אֶחָד כַּנַּ"ל:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חלק י

לְעִנְיַן שֶׁצְּרִיכִין לְצַמְצֵם רִבּוּי הַהִתְלַהֲבוּת, כִּי מֻחֲמַת רִבּוּי הַהִתְלַהֲבוּת אֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּלָל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, לֹא בַּשָּׁמַיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶנָּה לָנוּ וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁאִלּוּ הָיְתָה בַּשָּׁמַיִם הָיִיתָ צָרִיךְ לַעֲלוֹת אַחֲרֶיהָ וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי לְפִי רִבּוּי הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁל הַלֵּב שֶׁבּוֹעֵר מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ עַד לַשָּׁמַיִם אֵין מַסְפִּיק לוֹ שׁוּם עֲבוֹדָה שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת, כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ יוֹצֵא כְּלָל וּמֻחֲמַת זֶה אֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

וְעַל זֶה הִזְהִירָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַמּוֹרָה לָנוּ דֶּרֶךְ הַחַיִּים לֹא בַּשָּׁמַיִם הוּא, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְלֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, כְּלוֹמַר שֶׁאֵין הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁנִּדְמֶה לְךָ שֶׁאֵין אַתָּה יָכוֹל לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁתַּעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שֶׁתַּעֲשֶׂה עֲבוֹדוֹת שֶׁאֵין בְּיִדְךָ לַעֲשׂוֹת שֶׁהֵם גְּבוֹהִים מִמְּךָ כִּגְבוֹהַּ שָׁמַיִם. וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁאִלּוּ הָיְתָה בַּשָּׁמַיִם הָיִיתָ צָרִיךְ לַעֲלוֹת אַחֲרֶיהָ, הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי הָאֱמֶת הוּא כְּמוֹ שֶׁנִּדְמֶה לְךָ, כִּי בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ אִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם, הַיְנוּ לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד תֵּכֶף שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם בְּוַדַּאי הָיִיתָ צָרִיךְ לַעֲלוֹת אַחֲרֶיהָ, כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי לָאָדָם לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית תַּכְלִית מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּקְרָא שָׁמַיִם:

אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְהוּא יוֹדֵעַ יִצְרֵנוּ כִּי עָפָר אֲנַחְנוּ וְיִצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעוּרָיו וְאִי אֶפְשָׁר לְכָל אָדָם לְהַתְחִיל תֵּכֶף בַּעֲבוֹדוֹת גְּבוֹהוֹת לַשָּׁמַיִם וַאֲפִלּוּ לְאַחַר הַהַתְחָלָה לְאוֹ

כָּל אָדָם זוֹכֶה אֲפִלּוּ בְּסוֹף יָמָיו לַעֲבוֹדוֹת גְּבוֹהוֹת וְאִם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם אִם לֹא יִרְצֶה ה' יִתְבָּרַךְ לְקַבֵּל הָעֲבוֹדוֹת פְּשׁוּטִים שֶׁל סְתָם אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים אִם כֵּן אָבְדָה הַתִּקְוָה חַס שָׁלוֹם שֶׁל רֹב הָעוֹלָם, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין הַתּוֹרָה בַּשָּׁמַיִם דָּוְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת בְּחִינַת שָׁמַיִם כִּי לֹא בַּשָּׁמַיִם הִוא וְכוּ'. וְסִיֵּם הַמִּקְרָא, כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ הַיְנוּ כִּי אֵין הַקְּדוּשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בָּא בְּטָרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְאֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא חָפֵץ מֵהָאָדָם שֶׁיַּעֲלֶה לַשָּׁמַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה עֲבוֹדוֹת גְּבוֹהוֹת דַּוְקָא מַה שֶּׁאֵין בְּכֹחוֹ לַעֲשׂוֹת רַק ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ מֵהָאָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בִּבְחִינַת סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה שֶׁצְּרִיכִין לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא נִמְצָא שֶׁאֵין הָאָדָם צָרִיךְ, כִּי אִם לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּמְשֹׁךְ עַצְמוֹ מְעַט מְעַט כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בְּכָל בֹּקֶר שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ דַּיְקָא כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁאֵין הָאָדָם צָרִיךְ כִּי אִם לְהִתְקָרֵב וְלַעֲלוֹת לְהַמַּדְרֵגָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו מְאֹד כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, לֹא בַּשָּׁמַיִם הִוא וְכוּ' שֶׁאֵין אַתָּה צָרִיךְ לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם כַּנַ"ל, כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לְקַיֵּם כְּפִי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא קָרוֹב אֵלֶיךָ מְאֹד, כִּי אֵין אַתָּה צָרִיךְ רַק לְהִתְגַּבֵּר לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגָה לַמַּדְרֵגָה הַסְּמוּכָה שֶׁהוּא קָרוֹבָה אֵלֶיךָ מְאֹד וְעַל זֶה אַתָּה מֻזְהָר בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם מְקָרְרִין חֲמִימוּת הַלֵּב מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה וְלַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לַדַּרְגָּא הַסְּמוּכָה בְּבְחִינַת כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ כַּנַ"ל, דְּהַיְנוּ הַדָּבָר שֶׁקָּרוֹב אֵלֶיךָ מְאֹד שֶׁהוּא מַדְרֵגָה הַסְּמוּכָה. עַל זֶה אַתָּה צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר פֶּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּקָרֵר חֲמִימוּת הַלֵּב מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת כַּנַ"ל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְלַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת כַּנַ"ל:

אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ד

חלק א

עַל פָּסוּק נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי מֵעְנְיַן מֻחָאַת כַּפַּיִם, עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן מו לִקּוּטֵי א:

כִּי יֵשׁ שָׁלֹשׁ יָדִים יַד הַגְּדוֹלָה שֶׁהוּא יָד יָמִין וְיַד הַחֲזָקָה שֶׁהוּא יָד שְׂמֹאל וּכְשֶׁמְּחַבְּרִים הַיָּדִים נַעֲשֶׂה בְּחִינַת יָד הָרָמָה וְכָל יָד הוּא בְּחִינַת שֵׁם הֲוָי"ה בָּרוּךְ הוּא יוּד אוֹתִיּוֹת וְד אוֹתִיּוֹת וְכוּ' וְאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ הֲוָיוֹת מְמַתְּקִין שָׁלֹשׁ אֱלֹקִים שֶׁבַּגְּרוֹן וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּכִּין כַּף אֶל כַּף בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה תִּקּוּן גָּדוֹל בְּחִינַת הַמְּתִקַּת הַדִּינִים, כִּי הַדִּבּוּר

יוֹצֵא מֵהַגָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ אֱלֹקִים בְּחִינַת דִּינִים וְעַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרְרִין בַּיָּדַיִם וּמַכִּין כַּף אֶל כַּף עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרְרִין בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ יָדַיִם הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ הֲוָיוֹת וְהֵם מַמְתִּיקִין הַשָּׁלֹשׁ אֱלֹקִים שֶׁבַּגָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם הַדִּבּוּר יוֹצֵא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, נַפְשִׁי בְכַפַּי תָּמִיד וְכוּ' "וְתוֹרָתְךָ "לֹא "שָׂכָחְתִּי רָאשֵׁי תֵּבוֹת שָׁל"וֹ שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּה שָׁלֹשׁ הֲוָיוֹת וְשָׁלֹשׁ אֱלֹקִים, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים עַל פָּסוּק שָׁל"וֹ הָיִיתִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְכָל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּזֶה, כִּי כְּלַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הוּא לְהַמְתִּיק דִּינִים, כִּי כָּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע הוּא מִדִּינִים כַּיָּדוּעַ שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא וְכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הֵם לְבַטֵּל אֲחִיזַת הַדִּינִים לְהַמְתִּיק הַדִּין הַנֶּאֱחָז בִּשְׂמֹאל וּלְאַכְלְלָא שְׂמָאלָא בִּימִינָא כַּיָּדוּעַ וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת שֶׁצְּרִיכִין תְּחִלָּה לִתֵּן תְּרוּמָה לַכֹּהֵן, וְאַחַר כָּךְ מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים וְנוֹתְנִים תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כִּי הַנְּתִינָה הִיא בַּיָּדַיִם בְּחִינַת צְדָקָה בְּחִינַת פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִים אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מַתָּנוֹת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין בְּחִינַת יָדַיִם הַנַּ"ל, כִּי תְּרוּמָה לַכֹּהֵן זֶהוּ בְּחִינַת יָד יָמִין שֶׁהוּא חֶסֶד בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד. וְאַחַר כָּךְ מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי זֶהוּ בְּחִינַת יָד שְׂמֹאל שֶׁהוּא סִטְרָא דְּלֵוַאי שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל דִּקְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין הַלְוִיִּים לַחֲזֹר וְלִתֵּן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כְּדֵי שֶׁהַשְּׂמֹאל יִהְיֶה נִכְלָל בְּיָמִין, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַהַמְתָּקָה בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת הַיָּדַיִם נִמְצָא שֶׁנַּעֲשִׂים וְנִתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי שָׁלֹשׁ מַתָּנוֹת אֵלּוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ הַיָּדַיִם הַנַּ"ל וְהֵם מַמְתִּיקִין שָׁלֹשׁ אֱלֹקִים שֶׁבַּגָּרוֹן הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם כָּל הַדִּינִים שֶׁזֶּה אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְתִּיק מֵהַתְבוּאָה לְהוֹצִיאָהּ מִקְּלִפַּת אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ וְכָל אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת הוּא מֵהַדִּינִים שֶׁבַּגָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקְּלָלָה הָיָה בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', כִּי הָאֲכִילָה הִיא שְׁבִיעַת הַגָּרוֹן וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל קֹדֶם אֲכִילַת הַלֶּחֶם הַבָּא מֵהַתְבוּאָה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים שֶׁבַּגָּרוֹן שֶׁשָּׁם הָאֲכִילָה וְהַשְּׁבִיעָה עַל-יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ יָדַיִם הַנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן שָׁלֹשׁ מַתָּנוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין הַשָּׁלֹשׁ יָדַיִם הַנַּ"ל לְהַמְתִּיק מֵהַתְבוּאָה הַדִּינִים שֶׁבַּגָּרוֹן שֶׁשָּׁם הַשְּׁבִיעָה וְהָאֲכִילָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ פָּרָשָׁה זֹאת שֶׁל נְתִינַת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר וְכָל מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה לְפָרָשַׁת קֹרַח, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר פְּגַם קֹרַח שֶׁחָלַק עַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּבָעָא לְאַחְלָפָא שִׂמְאלָא לִימִינָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי אַהֲרֹן הָיָה כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד בְּחִינַת יָמִין וְקֹרַח הָיָה לֵוִי בְּחִינַת שְׂמֹאל וְכָל תִּקּוּנוֹ הָיָה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּאַהֲרֹן הַכֹּהֵן בְּחִינַת יָמִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁכָּל תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְקֹרַח מֵחֲמַת גַּסּוּתוֹ רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל אַהֲרֹן לְהַגְבִּיר

שְׂמֹאל עַל יָמִין חַס וְשָׁלוֹם וְעַל-כֵּן הָיָה כּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּזֶה לְאַכְלָלָא שְׂמָאלָא בִּימִינָא וְהוּא רָצָה לְהַפֵּךְ חַס וְשָׁלוֹם עַל-כֵּן אַחַר פָּרָשַׁת קֹרַח נֶאֶמְרוּ פָּרָשַׁת הַנַּ"ל שֶׁל תְּרוּמָה וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִים בְּחִינַת שָׁלֹשׁ הַיָּדִים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים וְנִכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁזֶּהוּ הַהַפֵּךְ מִפְּגַם קֹרַח וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת תְּרוּמוֹת כַּדָּנָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְּלֵאָה מִן הַיֶּקֶב, גֹּרֶן וְיֶקֶב מְרַמֵּז עַל תִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁנִּמְתָּקִין אֱלֹקִים שֶׁבַּגְּרוֹן עַל-יְדֵי שֵׁם הַוָיָה בָּרוּךְ הוּא הַנַּ"ל. גֹּרֶן בְּחִינַת גְּרוֹן הַנַּ"ל שֶׁנִּמְתָּק עַל-יְדֵי שֵׁם הַוָיָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יֶקֶב שֶׁהִיא אוֹתִיּוֹת שֶׁבְּיב"ק הַמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא הַוָיָה אֱלֹקִים כִּיְדוּעַ, הַיְנוּ שֵׁם הַוָיָה מַמְתִּיק הַדִּינִים שֶׁל שֵׁם אֱלֹקִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלֵ"ו הַנַּ"ל שֶׁהוּא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים יבק דְּהַיְנוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הַוָיָה וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֱלֹקִים וְשׁוֹרֶשׁ הַהַמְתָּקָה הוּא שֵׁם יבק שֶׁהוּא הַוָיָה אֱלֹקִים בְּחִינַת יֶקֶב שֶׁמַּמְתִּיק בְּחִינַת גֹּרֶן וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה גָּדֵל מַעֲלַת מִצְוַת הַצְּדָקָה שֶׁשְּׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְעִקַּר הַצְּדָקָה לִתֵּן לְעָנְיֵי הָגוּן, כִּי הַמָּמוֹן בְּחִינַת שְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. וּכְשֶׁנּוֹתֵן מָמוֹנוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל לְהַצַּדִּיק הָעוֹבֵד ה' בֶּאֱמֶת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ יָמִין בְּחִינַת אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן הָעִקַּר לִתֵּן צְדָקָה בְּכַוָּנָה זוֹ כְּדֵי לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כֻּלָּא יְמִינָא, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר הוּא נִכְלָל בְּיָמִין יוֹתֵר. עַד שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים בְּנֵי עֲלִיָּה שֶׁהֵם מַשִּׂיגִים אוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה וְנִכְלָלִים שָׁם שֶׁשָּׁם כֻּלָּא יְמִינָא וְלֵית תַּמָּן שְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּכְשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְצַדִּיקִים כָּאֵלּוּ וּלְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם וְכָל כַּוָּנָתוֹ בֶּאֱמֶת בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהִכָּלֵל בְּיָמִין עַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה תִּקּוּן גָּדוֹל וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ קִיֵּם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי נִכְלָל בְּמָמוֹנוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל נִכְלָל עִמּוֹ בְּחִינַת יָמִין, שֶׁזֶּהוּ כְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי, בְּחִינַת פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ וְכוּ', בְּחִינַת נַשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל קֵל בַּשָּׁמַיִם. שֶׁמִּי שֶׁהוּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא כְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם כָּזֶה אָז צָרִיךְ לְהָרִים יָדָיו לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת פָּרַשְׂתִּי יָדַי וְכוּ' שֶׁמַּרְאֶה עַל עַצְמוֹ הַהִשְׁתּוֹקְקוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכֻלּוֹת הַנֶּפֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּרִים יָדָיו לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יָמִין וּשְׂמֹאל עַל-יְדֵי-זֶה כּוֹלֵל הַכֹּל בְּיָמִין עַל-יְדֵי עַצְמוֹ הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ בְּכֻלּוֹת הַנֶּפֶשׁ בַּהֲרָמַת יָדָיו לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוֹסֵף אֶל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי שֶׁשָּׁם כֻּלָּא יְמִינָא שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית בִּבְחִינַת וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהִכָּלֵל בְּיָמִין מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי כְּלַל כָּל מַעֲשֵׂי הָאָדָם לְטוֹב וּלְהַפֵּךְ תְּלוּיִים בְּהַיָּדִים שֶׁהֵם כְּלֵי הָעֲשִׂיָּה וּכְשֶׁמַּרְים

אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ בִּתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה כַּנַ"ל הוּא כּוֹלֵל כָּל עוֹלַם הָעֲשִׂיָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כִּי הָרָצוֹן וְהַתְּשׁוּקָה בַּהֲרָמַת וּנְשִׂיאוֹת הַיָּדַיִם הוּא עַד אֵין סוֹף. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה יְזַכֶּה לָשׁוּב אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כִּלָּא יְמִינָא וְכַנַ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן עֲדַת קֹרַח כְּשֶׁחָטְאוּ נֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר אָמְרוּ לֹא נַעֲלֶה וּפֶרֶשׁ רַשַׁ"י, פִּיהֶם הִכְשִׁילָם. כִּי אֵין לָהֶם אֶלָּא יְרִידָה, כִּי רוּם וְתַחַת שֶׁהֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם וְכָל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּאָרֶץ הַזֹּאת הִוא לְהַגְבִּיהַּ הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם כַּיָּדוּעַ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת מֹשֶׁה שֶׁכָּתוּב בּוֹ, מִי עָלָה שָׁמַיִם וְכוּ' מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ. שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה יָכֹל לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם וְכוּ' עַד אֲשֶׁר הֵקִים וְהֵרִים וְהִגְבִּיהַּ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, כִּי הֵקִים וְהֵרִים לַשָּׁמַיִם, כִּי כַּלָּל עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שְׂמֹאל בְּיָמִין כַּנַ"ל, אֲבָל קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁרָצוּ לְהַגְבִּיר הַשְּׂמֹאל עַל הַיָּמִין חַס וְשָׁלוֹם עַל-כֵּן אָמְרוּ לֹא נַעֲלֶה, כִּי לֹא רָצוּ לְהַעֲלוֹת הַתַּחְתּוֹן לְכָלְלוֹ בְּעֶלְיוֹן וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה עָנְשָׁם מִדָּה בְּמִדָּה שֶׁיָּרְדוּ לְתַחְתִּית הָאָרֶץ שֶׁבְּלִעָה הָאָרֶץ אוֹתָם וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאוֹלָה לְתַחְתִּית תַּחְתִּית הָאָרֶץ, כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא רָצוּ בַּעֲלִיָּה לְהַעֲלוֹת הָאָרֶץ לַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שְׂמֹאל בְּיָמִין עַל-כֵּן יָרְדוּ מַטָּה מַטָּה כְּמִדָּתָם וְכַנַ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן תִּקּוּן קֹרַח עַל-יְדֵי שְׁמוּאֵל הָרָמָתִי שֶׁיָּצָא מֵאֶלְקָנָה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְעָלָה הָאִישׁ הַהוּא וְכוּ'. וְכֵן שְׁמוּאֵל נִקְרָא עַל שֵׁם רָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּתְשָׁבָתוֹ הָרָמָתָה, כִּי שְׁמוּאֵל זָכָה לְהַעֲלוֹת מֵאָרֶץ לַשָּׁמַיִם כַּנַ"ל, כִּי הָיָה לֵוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל וְעָבַד עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁנִּכְלַל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ יָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶלְיָה מֵאָרֶץ לַשָּׁמַיִם וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ יִתְתַּקְּנוּ עֲדַת קֹרַח בִּבְחִינַת ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיַּעַל שֶׁאָמְרָה חַנָּה כְּשֶׁזָּכְתָה שֶׁנּוֹלַד שְׁמוּאֵל וְכַמּוּבָא מִזֶּה וְכַנַ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת בְּשֵׁם תְּרוּמָה וְכֵן כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה נִקְרָאִים בְּשֵׁם תְּרוּמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתוֹלֶדֹת הַפָּרָשָׁה עַל עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתַי לְכָל קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' הֲרֵי שֶׁקָּרָא כָּל הַמַּתָּנוֹת בְּשֵׁם תְּרוּמָה, כִּי כָּל הַמַּתָּנוֹת כְּהֻנָּה הֵם בְּחִינַת תְּרוּמָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְרִימִין כָּל הָעוֹלָם לְמַעְלָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין עַל-יְדֵי הַנְּתִינָה לַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִין וְכַנַ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן שִׂעוּר תְּרוּמָה אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, כִּי מְבֹאָר בְּעִנְיַן מָחָאַת כַּפַּיִם (בְּסִימָן מה לְקוּטֵי א) שֶׁעַל-יְדֵי מָחָאַת כַּפַּיִם נִכְלָלִים הַיָּדַיִם זֶה בָּזֶה חֲמֵשֶׁת אֶצְבְּעוֹת יָמִין בִּשְׂמֹאל וּשְׂמֹאל בִּימִין וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרְרִים בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נְתִינַת הַתְּרוּמָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין הַיָּדַיִם שְׂמֹאל בִּימִין כַּנַ"ל עַל-כֵּן הִיא אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים וְכַנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂר כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת שֶׁבְּשְׁתֵּי יָדַיִם שֶׁכְּנֶגֶד זֶה הֵם עֶשֶׂר מִצְוֹת בַּפַּת וְכוּ' כַּמּוּבָא:

הלכות ראשית הגז

פרק א

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" בְּסִימָן יט:

כִּי הַלְּבוּשִׁין שֶׁנַּעֲשִׂין מִגִּזַּת צֶמֶר הֵם בִּבְחִינַת הֲלָכוֹת כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר 'תְּהִלָּה' עַל פָּסוּק וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹּזְזֶיהָ. שֶׁגּוֹזְזִין מִמֶּנָּה הֲלָכוֹת בִּבְחִינַת כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ (בְּסִימָן יב) וְזֶה בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן וְעַל-כֵּן הַמַּלְבּוּשִׁין הֵם תִּקּוּן וּשְׁמִירָה מִן הַקְּלִפּוֹת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר וְהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַבְּגָדִים נְקִיִּים כָּרָאוּי בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן וְכוּ' (בְּסִימָן כט) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם. וְתַרְגּוּמוֹ וּבָתַר דְּחָבוּ עֲבַד לְהוֹן וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן שֶׁנַּעֲשָׂה אַחַר הַתְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִן הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי הֵם בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר וַיַּסֵּב אֱלֹקִים (בְּסִימָן סב) וְכָל זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעָרֵב טוֹב וְרַע וְנִתְעָרְבֵב הַדַּעַת וּמִזֶּה נַעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת שֶׁהוּא מֵעֵרוּב הַדַּעַת וּמִשָּׁם יְנִיקָתָם כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַפִּסְקֵי הֲלָכוֹת הֵם תִּקּוּן לָזֶה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר וּמַכְרִיעִין בֵּין הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה וְנַעֲשָׂה שָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע מַחֲלֹקֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתָם מִמַּחֲלֹקֶת. וְעַל-כֵּן הַבְּגָדִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פִּסְקֵי הֲלָכוֹת, בִּבְחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן כַּנַ"ל, עַל-כֵּן הֵם שְׁמִירָה מִן הַקְּלִפּוֹת, וְהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן רֵאשִׁית הַגֵּז לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם וְעַל-יְדֵי רֵאשִׁית הַגֵּז שֶׁנּוֹתֵן לַכֹּהֵן עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין הַבְּגָדִים בִּבְחִינַת שָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּסַק הֲלָכָה שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הַהוֹרָאָה נִתְּנָה לַכֹּהֲנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שָׁלוֹם הֵם יְכוֹלִים לְהַכְרִיעַ הַפְּסַק הֲלָכָה וּלְהוֹרוֹת כִּי זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַ"ל. וַאֲזַי הַבְּגָדִים בִּבְחִינַת שְׁמִירָה וְתִקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּסְקֵי הֲלָכוֹת כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר שַׁעַטְנֵז, כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַבְּגָדִים מִמַּחֲלֹקֶת, דְּהַיְנוּ צֶמֶר וּפִשְׁתִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת כִּלְאֵי בְּגָדִים (הֲלָכָה א) וְהַבְּגָדִים צְרִיכִין לִהְיוֹת בִּבְחִינַת שָׁלוֹם. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן בִּשְׁעַת עֲבוֹדָה שֶׁאָז הוּא בְּתַכְלִית הַשָּׁלוֹם, כִּי הָעֲבוֹדָה הִיא בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנְנִי נֹתֵן לוֹ כוּ'. וְהָיְתָה לוֹ בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם, דְּהַיְנוּ הָעֲבוֹדָה וְעַל-כֵּן בִּשְׁעַת עֲבוֹדָה שֶׁלּוֹבֵשׁ בִּגְדֵי כְּהֻנָּה מֻתָּר בָּהֶם שַׁעַטְנֵז, אַדְרַבָּא, זֶה עִקַּר מְצוָתָם, כִּי מֻחֲמַת שֶׁהוּא בְּתַכְלִית הַשָּׁלוֹם אֲזַי יָכוֹל לְהַכְרִיעַ וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם אֲפִלּוּ בֵּין צֶמֶר וּפִשְׁתִּים שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפָּכִים. וְזֶהוּ תַּכְלִית הַשָּׁלוֹם, כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם כְּשֶׁעוֹשִׂין שָׁלוֹם בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן פ) וְעַל כֵּן עִקַּר מְצוַת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה שֶׁיִּהְיֶה מִכִּלְאַיִם כַּנַּ"ל:

גַּם צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַבְּגָדִים מִכְּתָמִים וּלְהַמְשִׁיךְ לָהֶם לַבְנוּנִית מִן הַמֹּחַ שֶׁיִּהְיוּ בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים כַּמּוּבָא כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר 'הַאי מָאן' וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשִׁית הַגֵּז הַנִּתָּן לַכֹּהֵן כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת קֹדֶשׁ וְעַל יְדֵי הָרֹאשִׁית שֶׁנּוֹתֵן לוֹ עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ לַבְנוּנִית מִן הַמֹּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשִׁית חָכְמָה. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ לַבְנוּנִית אֶל הַבְּגָדִים הַנַּעֲשִׂין מִגִּזַּת צֶמֶר וְנַעֲשִׂין בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסַר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ, בְּחִינַת הַכֹּהֵן הַנִּמְשָׁח בְּשֶׁמֶן בִּבְחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן, עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה בְּגָדֶיךָ לְבָנִים כַּנַּ"ל:

נִדּוּי וְחֶרֶם:

עַל עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים מְנַדִּין וְעִקַּר הַנִּדּוּי הוּא עַל פְּגַם כְּבוֹד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אוֹ עַל שֶׁפְּגַם בְּדִבְרֵיהֶם, כִּי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כִּי הֵם פּוֹסְקִין הַהֲלָכוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם וְעַל כֵּן כְּשֶׁפּוֹגֵם בָּהֶם חַיָּב נִדּוּי, בִּבְחִינַת וּמִתֵּבֵל יְנִידוּהוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּגָרְשִׁין וְחוֹלְקִין אוֹתוֹ מִן הָעֵדָה כִּי פְּגַם בִּבְחִינַת הַשָּׁלוֹם. וְכַמּוּבָא בְּמַאֲמַר הַחוֹתָמוֹת בִּתְחִלָּתוֹ (בְּסִימָן כב) שֶׁכְּשֶׁנִּפְגָּם הַשָּׁלוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲזַי נַעֲשֶׂה גֵּרוּשׁ וּמַחֲלֹקֶת בִּבְחִינַת וּמִתֵּבֵל יְנִידוּהוּ וְזֶה בְּחִינַת נִדּוּי כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר לְדַבֵּר כִּי אֵין לוֹ פֶּה, כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר מִבְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן רנט) כִּי מַלְכוּת פֶּה וְעִקַּר קִיּוּם הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם בִּבְחִינַת הֱוֵי מִתְפַּלְּלִים בִּשְׁלוֹמָהּ שֶׁל מַלְכוּת וְעַל כֵּן הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת פֶּה עִקָּרוֹ עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל וְהוּא פְּגַם בִּבְחִינַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַמַּרְבִּין שָׁלוֹם כַּנַּ"ל וּפְגַם בַּמַּלְכוּת, כִּי מָאן מַלְכֵי רַבָּנָן, כִּי עַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁפּוֹסְקִין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂין שָׁלוֹם עַל יְדֵי מְתַקְּנִין בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲלָכָה שֶׁתִּתְקוּנָהּ עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְזֶה שֶׁפְּגַם

בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים עַל כֵּן אָסוּר בְּדִבּוּר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ, כִּי כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת הֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת, בִּבְחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה בְּחִינַת אֵין לוֹ לְהַקְדּוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת וְכוּ', כִּי הָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם הֵם זוֹכִין לוֹ וְהֵם רְשׁוּתוֹ. נִמְצָא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת עֲלֵיהֶם וּכְשֶׁאֵינוֹ נֶחֱלָק מִמַּלְכֵי רַבָּנָן אָזַי זוֹכֶה בְּאַרְבַּע אַמּוֹתָיו עַל יְדֵי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה, אֲבָל כְּשֶׁפָּגַם בָּהֶם וְנֶחֱלַק מֵהֶם אָזַי נִפְגָּמִין אַרְבַּע אַמּוֹתָיו כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל כֵּן חַיָּב בַּחֲלִיצַת מִנְעָל, כִּי מִנְעָל דָּא אִתְתָּא וְהוּא בִּבְחִינַת כְּתֻנּוֹת עוֹר, בְּחִינַת מט"ט שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁנָה שֶׁהוּא כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ'. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מִנְעָלִים לְרַגְלָיו, כִּי הַמִּנְעָלִים הֵם בְּחִינַת שְׁמִירָה יְתֵרָה, כִּי הֵם בָּרְגָלַיִן שֶׁשָּׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה יְתֵרָה מֵהֶם, כִּי הֵם בִּבְחִינַת הֲלָכוֹת בְּחִינַת מט"ט כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מִנְעָל שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וְעַל כֵּן תַּלְמִיד חָכָם אָסוּר לוֹ לֵילֵךְ יָחֵף. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁפָּגַם בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהֵם פּוֹסְקִין הֲלָכוֹת, עַל כֵּן חַיָּב בַּחֲלִיצַת מִנְעָל. וְעַל כֵּן עַל עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים מְנַדִּין, כִּי הַמַּלְכוּת הִוא בִּבְחִינַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים, בִּבְחִינַת וְשַׂמְתִּי כַּדְּ"כד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ כַּמּוּבָא:

אֲבָלוּת:

וְעַל כֵּן חַיָּבִין לִקְרֹעַ עַל מֵת, כִּי סִטְרָא דְּמוֹתָא הוּא עַל יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא פְּגַם הַבְּגָדִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קוֹרְעִין הַבְּגָדִים, כִּי פְּגַם הַבְּגָדִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁמִּשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּגָדִים קְרוּעִים שֶׁנִּקְרָעִין לִשְׁנֵי חֲלָקִים זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שֶׁהַבְּגָדִים צְרִיכִין לִהְיוֹת שְׁלֵמִים תָּמִיד וְלֹא קְרוּעִים, כִּי הֵם שְׁמִירָה, עַיֵּן שָׁם (בְּסִימָן קכז) כִּי כְּשֶׁהֵם שְׁלֵמִים וְאֵינָם נִקְרָעִים לַחֲלָקִים אָזַי הֵם בִּבְחִינַת שָׁלוֹם. וַאֲזַי הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירָה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הָאֵבֶל צָרִיךְ לֵישֵׁב בָּדָד וּמְחֻלָּק מִן הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, כִּי הוּא רָחוֹק עַתָּה מִן הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין לוֹ פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדִּבּוּר בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעֲמָמִין שֶׁהֵם אֵינָם נִקְרָאִין דִּבּוּר כְּלָל, כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּמּוּבָא לְעֵיל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לֵישֵׁב לָאָרֶץ בִּבְחִינַת יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ, בִּבְחִינַת וּמֵעָפָר תִּשַּׂח אִמְרָתֶךָ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְכָל זֶה עַל יְדֵי זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ. וּמִשָּׁם בְּחִינַת הָאֲבֵלוּת, דְּהַיְנוּ עַצְבוּת הַנִּמְשָׁךְ מִיסוֹד הֶעָפָר הַנַּ"ל כַּמּוּבָא. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שֶׁעִקַּר נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ הוּא עַצְבוּת וַעֲצָלוּת, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן חַיָּב בַּחֲלִיצַת מִנְעָל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֻנּוֹת עוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן

פְּגַם עֵץ הַדַּעַת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר בְּזִוּוּג עַל יְדֵי שֶׁשָּׁלַט בְּחִינַת נְרָנָן מַפְרִיד אַלּוּף. וְעַל כֵּן חַיָּב בִּכְפִיַּת הַמִּטָּה, כִּי הַמִּטָּה הִיא בְּבָחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה. בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בִּבְחִינַת וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה עַל שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְעַכְשָׁו הוּא רָחוֹק מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן חַיָּב בִּכְפִיַּת הַמִּטָּה וְעַל כֵּן מַבְרִין אוֹתוֹ סְעֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נֶחְשָׁב כְּעָנִי לְהַחֲלִיף הַמִּיתָה חַס וְשָׁלוֹם בַּעֲנִיּוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיוֹם אֲכָלְךָ וְכוּ'. דְּא עֲנִיּוּתָא וְעַל כֵּן אָסוּר בִּרְחִיצָה, כִּי עִקַּר רְחִיצָה הִיא בְּחַמִּין וְעַל יְדֵי זֶה מְגָרְשִׁין הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בִּבְחִינַת יִמֹּטוּ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים בְּסוֹד רְחִיצַת חַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וַעֲכְשָׁו הוּא רָחוֹק מִזֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר בְּסִיכָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ וְכוּ', בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ שֶׁמְּשָׁם תִּקּוּן הַבְּגָדִים, בְּחִינַת בָּכָל עֵת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו הַדַּעַת נִפְגָּם עַל יְדֵי פְּגַם עֵץ הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה הַבְּגָדִים נִפְגָּמִין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָסוּר בְּסִיכָה. וְעַל כֵּן אָסוּר לְכַבֵּס כְּסוּתוֹ, כִּי אֵינוֹ זוֹכֶה עַתָּה לִבְגָדִים לְבָנִים כַּנַּ"ל:

וְכָל זֶה אָסוּר כָּל שִׁבְעָה, כִּי הַמַּלְכוּת כְּלוּלָה מִשִּׁבְעַת יָמִים וְשָׁם אֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת שִׁבְעָה יָמִים וְלִצֵּאת מֵהָאֲבֵלוּת לְגַמְרֵי הוּא עַד שְׁלֹשִׁים, דְּהַיְנוּ חֹדֶשׁ יָמִים, כִּי בְּכָל חֹדֶשׁ נִתְתַּקֶּנֶת וְנִתְמַלֵּאת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וַאֲזַי נִתְתַּקֵּן הָאֵבֶל, כִּי כָּל הָאֲבֵלוּת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּפְגַּם עַל יְדֵי עֵץ הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם סְטָרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שְׁלֹשִׁים לְגֵהוּץ וּלְתִסְפֹּרֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִבְגָדִים לְבָנִים לְגַמְרֵי עַד אַחַר שְׁלֹשִׁים שֶׁאָז גָּמַר הַמְּלוּי וְהַתִּקּוּן שֶׁל הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּגָדִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל שְׁלֹשִׁים אָסוּר לְאַחוֹת הַקֶּרַע כַּנַּ"ל, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן בְּחִינַת פְּגַם בְּגָדִים קְרוּעִים כַּנַּ"ל עַד אַחַר שְׁלֹשִׁים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אִסּוּר תִּסְפֹּרֶת, כִּי הַשְּׂעָרוֹת מִשָּׁם יְנִיקַת הַשּׂוֹנְאִים, דְּהַיְנוּ הַמַּחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן סט) וְעַל כֵּן סָתָם תִּסְפֹּרֶת שְׁלֹשִׁים יוֹם, כִּי בְּכָל שְׁלֹשִׁים שֶׁהַמַּלְכוּת נִתְמַלֵּאת וְנִתְתַּקֶּנֶת, עַל כֵּן צָרִיךְ לְנַלֵּחַ הַשְּׂעָרוֹת שֶׁלֹּא יִינָקוּ הַשּׂוֹנְאִים מִבְּחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי גֹּדֶל הַשְּׂעָרוֹת בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן הָאֵבֶל אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן וּלְהַשְׁלִיךְ הַשְּׂעָרוֹת מֵעָלָיו עַד אַחַר שְׁלֹשִׁים. שֶׁאָז הוּא תִּקּוּנוֹ כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הֶרֶגֶל מְבַטֵּל אֲבֵלוּת, אֲבָל הַשַּׁבָּת אַף שֶׁאֵין אֲבֵלוּת נוֹהֵג בּוֹ, אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ מְבַטֵּל, כִּי עִקַּר עֲלִיּוֹת הַמַּלְכוּת בָּרְגָלִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בָּאֵר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר מֵישְׁרָא דְּסַכִּינָא (בְּסִימָן ל), עַיֵּן שָׁם, כִּי שַׁבָּת הִיא שְׁבִיתָה לְגַמְרֵי וְאָז אֵין שׁוּם בֵּרוּר כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן כָּל הַמְּלָאכוֹת אֲסוּרִין בּוֹ, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב יֵשׁ קְצָת מְלָאכוֹת הַמֻּתָּרִין בּוֹ, כְּגוֹן אֹכֶל נֶפֶשׁ וְאָז יֵשׁ קְצָת בֵּרוּר. וּמֵחֲמַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא, מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. נִמְצָא שֶׁבְּיוֹם טוֹב יֵשׁ הַכְנָעָה גְּדוֹלָה אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וַעֲלִיָּה

אֶל הַמַּלְכוּת, כִּי יוֹם טוֹב תָּלוּי בְּמַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם. אַל תִּקְרֵי אֹתָם אֶלָּא אַתֶּם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן קלה) אֲבָל שַׁבָּת קָבִיעָא וּקְיָמָא וְהִיא קְדוּשָּׁה מֵעַצְמָהּ וְאֵינָהּ מְבָרֶרֶת שׁוּם בֵּרוּר וְכֻלָּם שְׁלֵוִים וּשְׁקֵטִים וְאֵין שׁוּם מִלְחָמָה כְּלָל. וְעַל כֵּן שַׁבָּת אֵינָהּ מְבַטֵּל הָאֲבֵלוּת, כִּי שַׁבָּת לְמַעְלָה לְמַעְלָה מְאֹד וְאֵינָהּ מַכְנַעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא רַק שֶׁאֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֲחִיזָה אָז, כִּי אָז אֵין שׁוּם בֵּרוּר וַעֲשִׂיָּה אָז, כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם כְּתִיב וְשַׁבָּת הִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב שֶׁאָז הִיא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְאָז מַכְנִיעִים אוֹתָם וּמַעֲלִין הַמַּלְכוּת, עַל כֵּן הוּא מְבַטֵּל הָאֲבֵלוּת, כִּי אָז נִלְחָמִין וּמְבַטְּלִין וּמַכְנִיעִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם הָאֲבֵלוּת וּמַעֲלִין הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן חַיָּב אָדָם לְגַלֵּחַ עֶרֶב הָרֶגֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר עֲלִיּוֹת הַמַּלְכוּת בְּרָגָלִים:

חָזָק:

פרק ב

חלק א

עַל פִּי הַמְבֹאָר בְּסוֹף מַאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ הַמְדַבֵּר מִזִּכָּרוֹן, עַיֵּן שָׁם סִימָן נד:

שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּשְׁמָר מִבְּחִינַת רַע עַיִן. צָרִיךְ עוֹד לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִבְּחִינַת הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. וְזֶה הַמְדַמֶּה מְחַזֵּר תָּמִיד לִשְׁכֹּן עַל פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבִשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁמְּחַדְּשִׁין אֵיזֶה דָּבָר הוּא עִנְיָן נָאֶה וְיָפֶה וְכוּ' וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הַמְדַמֶּה. וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כֹּהֵן בְּחִינַת וְקָמַץ הַכֹּהֵן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשִׁית הַגֵּז שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן לַכֹּהֵן, כִּי גִּזַּת הַצֹּאן הוּא רֶמֶז עַל בְּחִינַת הֲלָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹּזְזֶיהָ, שֶׁגּוֹזְזִין מִמֶּנָּה הֲלָכוֹת. בִּבְחִינַת כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁיךָ. כִּי גִּזַּת הַצֹּאן נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה לְבוּשִׁים שֶׁהֵם מְרַמְּזִין עַל בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן הַנַּעֲשִׂין מֵחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּחִינַת כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁיךָ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַגִּזָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲלָכוֹת, בְּחִינַת חִדּוּשִׁין כַּנַּ"ל מִבְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא שׁוֹרֶה תָּמִיד עַל פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן רֹאשִׁית הַגֵּז לַכֹּהֵן אִישׁ הַחָסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַמְדַמֶּה וְלִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה הַגִּזָּה קֹדֶשׁ כְּדֵי לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיוּ הַלְּבוּשִׁין הַנַּעֲשִׂין מִן הַגִּזָּה שֶׁהֵם מְרַמְּזִין עַל בְּחִינַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין מִבְּחִינַת דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה הַבָּא עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה וְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת עִנְיַן גִּזַּת הַצֹּאן הַמְּזָכָּר בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וּבַנְּבִיאִים כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵת שֶׁבָּרַח יַעֲקֹב מִלָּבָן, נֶאֱמַר שָׁם, וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז אֶת צֹאנוֹ. וְאָז דַּיְקָא בָּרַח יַעֲקֹב מִמֶּנּוּ. וְכֵן בְּמַעֲשֵׂה יְהוּדָה וְתָמָר שְׁמֹשָׁם נוֹלַד שֵׁלֶשֶׁלֶת הַיִּחוּס שֶׁל מָשִׁיחַ. נֶאֱמַר שָׁם, וַיַּעַל יְהוּדָה עַל גֹּזְזֵי צֹאנוֹ וְכוּ', כִּי שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן שֶׁהוּא לְאַדְּבָקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּהַיְנוּ לְהַגְדִּיל הַדַּעַת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לֵידַע הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם, דְּהַיְנוּ הַחִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְלֻבָּשׁ שָׁם בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. וּבְחִינָה זֹאת הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, כִּי כְּשֶׁיּוֹדְעִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אָזַי נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיוֹדְעִין כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה אָזַי נִתְגַּלֶּה מַלְכוּת מָשִׁיחַ, כִּי עִקַּר מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ הוּא רַק לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, וְאָז תִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' וְכוּ' וְאָז יוּכַל כָּל אֶחָד לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ לֵידַע וּלְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְאָז יִתְקַיֵּם, וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצוּר וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת הַזְּכָרוֹן, דְּהַיְנוּ הַגְדָּלַת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת הַזְּכָרוֹן הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הַגְדָּלַת הַדַּעַת הַנַּ"ל. הוּא פְּגַם מַלְכוּת מָשִׁיחַ חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הִזְכִּיר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מַלְכוּת מָשִׁיחַ, כִּי כְּשֶׁבֵּאֵר שָׁם עִנְיַן רַע עַיִן שֶׁעַל יָדוֹ נִפְגָּם הַזְּכָרוֹן. וּבֵאֵר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן הָרַע עַיִן וְכוּ', עַיִן שָׁם וְהַתְּקוּן עַל יְדֵי הַשֹּׂרֶשׁ וְכוּ'. וְתָפַס שָׁם עִנְיַן רַע עַיִן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת שֶׁתְּקוּנוֹ עַל יְדֵי הַתְנַשְּׂאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ וְכוּ' וְאַבְשָׁלוֹם שֶׁפָּגַם בְּרַע עַיִן וְעַל כֵּן בָּרַח דָּוִד מִמֶּנּוּ וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה אֵין לָזֶה קֶשֶׁר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְלָמָּה תָּפַס דַּיְקָא עִנְיַן רַע עַיִן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת שֶׁתְּקוּנוֹ עַל יְדֵי מַלְכוּת מָשִׁיחַ. אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל יֵשׁ לָזֶה שַׁיָּכוּת שָׁם הֵיטֵב, כִּי עִקַּר הַזְּכָרוֹן שֶׁהוּא הַגְדָּלַת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת מָשִׁיחַ וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַזְּכָרוֹן חַס וְשָׁלוֹם, נִפְגָּם בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וּפְגַם הַזְּכָרוֹן הוּא עַל יְדֵי רַע עַיִן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן תָּפַס שָׁם דַּיְקָא רַע עַיִן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת, כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהִתְנַשְּׂאוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, הוּא פּוֹגֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַמַּלְכוּת וְהַהִתְנַשְּׂאוּת. וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי זֶה, עַל יְדֵי מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין פְּגַם רַע עַיִן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. נִמְצָא שֶׁפְּגַם רַע עַיִן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת שֶׁעַל יָדוֹ נִפְגָּם הַזְּכָרוֹן כַּנַּ"ל הוּא פְּגַם מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן תָּפַס דַּיְקָא פְּגַם רַע עַיִן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת, כִּי פְּגַם הַהִתְנַשְּׂאוּת וּפְגַם הַזְּכָרוֹן הֵם בְּחִינָה אַחַת, הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם מַלְכוּת מָשִׁיחַ. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְתַקֵּן פְּגַם הָרַע עַיִן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת עַל יְדֵי הַשֹּׂרֶשׁ שֶׁהוּא

מַלְכוּת מָשִׁיחַ. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁנִּתְתַּקֵּן פְּגַם הָרַע עַיִן נִתְתַּקֵּן הַזִּכָּרוֹן וַאֲזַי נִתְגַּדֵּל הַדַּעַת הַנַּ"ל. וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבָּעוֹלָם בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל וְהָבֵן:

נַחֲזֹר לְעִנְיָן, נִמְצָא שֶׁשְּׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא הַגְדָּלַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל, הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ, מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּשְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל יְדֵי הַכְנָעַת הַמְדָמֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכַנַּ"ל. וְהַכְנָעַת הַמְדָמֶּה צְרִיכִין לְטַהֵר מְאֹד בְּעֵת גְּזֵזת הַצֹּאן, כִּי עִקַּר הַגְּזֵזָה הוּא לַעֲשׂוֹת לְבוּשִׁין מֵהַצֶּמֶר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִגְּזֵזת הַצֹּאן לְבוּשֵׁי אָדָם שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת מַקִּיפִין וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן הַגְּזֵזָה מִבְּחִינַת הַמְדָמֶּה כַּנַּ"ל, כִּי הֵם הָיוּ גְּדֵלִים עַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְדָמֶּה וּצְרִיכִין לְגֹז הַצֶּמֶר וּלְהַעֲלוֹתָהּ מִבְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת לִבְחִינַת לְבוּשֵׁי אָדָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר שֶׁל הַמְדָמֶּה הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם, כַּמְבֹאָר לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיוּ הָאָבוֹת רוֹעֵי צֹאן כְּדֵי לְבָרֵר הַדַּעַת מֵהַמְדָמֶּה כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּתְגַּלָּה רַק עַל יְדֵי הַגְדָּלַת הַדַּעַת בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי בֵּרוּר וְתִקּוּן הַמְדָמֶּה. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּדָוִד (תְּהִלִּים עח, עא). מֵאַחַר עָלוֹת הֶבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ וְכוּ'. כִּי מַלְכוּת דָּוִד הוּא מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי הַכְנָעַת הַמְדָמֶּה כַּנַּ"ל. שֶׁזָּכָה דָּוִד לָזֶה עַל יְדֵי שֶׁהָיָה רוֹעֶה צֹאן. וְזָכָה לְהַכְנִיעַ הַמְדָמֶּה וּלְבָרֵר הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּיַעֲקֹב שֶׁהָיָה רוֹעֶה צֹאן בְּבֵית לָבָן כַּמָּה שָׁנִים הַכֹּל כְּדֵי לְבָרֵר הַדַּעַת מֵהַמְדָמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְדָמֶּה, כִּי הַמְדָמֶּה הוּא בְּחִינַת חֲלוֹם וְשֵׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּה תַּרְדֵּמָה, כְּמֹבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן יט) וּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם הוּא לְשׁוֹן אֲרַמִּי שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה הִתְגַּבְּרוּת לָבָן הָאֲרַמִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמְדָמֶּה בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב כְּשֶׁהָיָה בְּבֵית לָבָן, וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי, זֶה בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְדָמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וְתַרְדֵּמָה. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִגִּיעַ הָעֵת שֶׁיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבֵּית לָבָן נֶאֱמַר שָׁם, וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז צֹאנוֹ. וְאָז דַּיְקָא בָּרַח יַעֲקֹב, כִּי אָז בְּעֵת הַגְּזֵזָה אֵז יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר הַמְדָמֶּה כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁכְּבָר לֹא רָצָה יַעֲקֹב לְבָרֵר עוֹד בְּבֵית לָבָן, כִּי לַכֹּל עֵת וּזְמַן, עַל כֵּן הֶכְרַח לִבְרֹחַ בְּעֵת שֶׁעָלָה לָבָן לִגְזֹז צֹאנוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַמְדָמֶּה חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי גְּזֵזת לָבָן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְהֵפֶךְ עַל יְדֵי גְּזֵזת הַצֹּאן שֶׁל יְהוּדָה, עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה מַלְכוּת מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּעַל יְהוּדָה עַל גְּזֵזֵי צֹאנוֹ. וְאָז נוֹלַד שַׁלְשֶׁלֶת מָשִׁיחַ, כִּי עַל יְדֵי גְּזֵזת יְהוּדָה הִכְנִיעַ הַמְדָמֶּה וּבֵרַר הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַגְדָּלַת הַדַּעַת נִתְגַּלָּה מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמָּרַד נָבָל בְּדָוִד הָיָה גַּם כֵּן הַמַּעֲשֶׂה בְּעֵת שֶׁגָּזַז צֹאנוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמִּקְרָא. וְכֵן כְּשֶׁמָּרַד אַבְשָׁלוֹם בְּאָבִיו נִשְׁתַּלְשֵׁל הַמַּעֲשֶׂה גַּם כֵּן עַל יְדֵי גְּזֵזת צֹאנוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, הִנֵּה גֹּזְזִים לְעַבְדֶּךָ וְכוּ'. כִּי הֵם רָצוּ

לִמְרֹד בְּמַלְכוּת דָּוִד שֶׁהוּא מַלְכוּת מָשִׁיחַ. וְרָצוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמְדַמֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּעֵת גִּזַּת הַצֹּאן כַּנַּ"ל, כִּי אָז דַּיְקָא בְּעֵת הַגִּזָּה צְרִיכִין לְבָרֵר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר אָז. אָזַי, אַדְרַבָּא, יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר אָז הַמְדַמֶּה חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהָיוּ בְּעֵת גִּזַּת הַצֹּאן דַּיְקָא. וְזֶה בְּחִינַת רֵאשִׁית הַגֵּז שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן לְהַכֹּהֵן כִּדֵי לְהַכְנִיעַ הַמְדַמֶּה עַל יְדֵי כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

פרק ג

חלק א

הִלְכוֹת רֵאשִׁית הַגֵּז:

וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ כִּי בוֹ בָּחַר ה' אֱלֹקֶיךָ מִכָּל שְׁבָטֶיךָ לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּשֵׁם ה' הוּא וּבָנָיו כָּל הַיָּמִים:

חלק ב

עַל פִּי הַמַּאֲמָר כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם בְּסִימָן ז' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר וּכְבָר הוּבָא זֶה הַמַּאֲמָר כַּמָּה פְּעָמִים. וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הַדּוֹר צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר הַשְׁאָרָה אַחֲרָיו לְהָאִיר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים, כִּי הָעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת בָּעוֹלָם לְדַעַת כִּי ה' שֹׁלִיט בָּאָרֶץ וּלְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת שֶׁהֵם רוּחַ שְׁטוּת הֵפֶךְ הַדַּעַת וְכָל אָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁעוֹסְקִין לְהָאִיר הַדַּעַת בְּבָנִים וְתַלְמִידִים. עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאוֹרוֹת הַמַּקִּיפִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. גַּם זֶה הֶחְכָּם הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הַמַּקִּיפִים צָרִיךְ לֵידַע אֵיזֶה מַקִּיפִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיכָם וְאֵיזֶה מַקִּיפִים שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַמְשִׁיכָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת סְיָג לְדִבָּרָיו וְלִשְׂחֹק לִפְעָמִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּהַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֵר הַקְּשָׁיוֹת וְהַתֵּרוּצִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם, כִּי הֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת חֲנָכָה וְכוּ', בְּחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמָן וְלֶחֶם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת רֵאשִׁית הַגֵּז שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן לַכֹּהֵן, כִּי גִּזַּת הַצֹּאן, דְּהַיְנוּ הַצֶּמֶר, הוּא לְבוּשִׁין, כִּי עוֹשִׂין מֵהַצֶּמֶר לְבוּשִׁין וְכָל הַלְּבוּשִׁין הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מַקִּיפִים בְּסוֹד הַחַשְׁמַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁגּוֹזְזִין הַצֹּאן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְבוּשִׁין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג שֶׁמֵּהֶן נַעֲשִׂין לְבוּשִׁין לְהַנְּשָׁמָה בִּבְחִינַת כְּבָשִׂים לְלִבּוּשֶׁיךָ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, דְּבָרִים שֶׁהֵם כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ'. כִּי כָּל הַמַּקִּיפִים שֶׁמַּשִּׂיגִין, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג חִדּוּשֵׁי אוֹרָיְתָא מַה שֶּׁלֹּא הָיוּ מְבִינִים מִתְּחִלָּה מִזֶּה נַעֲשִׂין לְבוּשִׁים בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן. וְזֶה בְּחִינַת גִּזַּת הַצֹּאן שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶם לְבוּשִׁין כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וְכָרְחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזֶיהָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁגּוֹזְזִין מִמֶּנָּה הֲלָכוֹת, הַיְנוּ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִין

הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין הַנַּעֲשִׂין מִגְּזַת צֶמֶר כַּנַּ"ל, כִּי צֶמֶר הוּא בְּחִינַת תִּקּוּנָא דִּיקְנָא, בְּחִינַת הַנּוֹתֵן שֶׂלֶג כַּצֶּמֶר, בְּחִינַת מִן הַמֵּצַ"ר אוֹתִיּוֹת צֶמֶ"ר וְכוּ', כַּמּוּבָא כְּבָר וְכָל הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת זָקֵן שֶׁבְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא זְקֵנָה אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּקִּיפִין שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִשָּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. אָבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הַלְּבוּשִׁין וְהַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת גִּזַּת הַצֹּאן כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר. שֶׁהוּא מֵאִיר הַדַּעַת בָּבָנִים וְתַלְמִידִים שֶׁהוּא זוֹכֶה לְהַמַּקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְרַק הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל וְגַם הוּא יוֹדֵעַ אֵיזֶה מַקִּיפִים לְהַמְשִׁיךְ וְאֵיזֶה מַקִּיפִים שֶׁלֹּא לְהַמְשִׁיךְ כִּי יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁאָסוּר לְגַלּוֹתָם וּצְרִיכִין לִשְׁתֹּק וְכוּ' בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה מַה שֶּׁצִּוְּתָה תּוֹרָה לִתֵּן רֵאשִׁית הַגֵּז לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא כָּלוּל מִבֵּן וְתַלְמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְהוֹרוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ וְכוּ'. וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ'. וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָגֵז צֹאנוֹ וְרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ לְבוּשִׁין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל צָרִיךְ לִתֵּן רֵאשִׁית הַגֵּז לַכֹּהֵן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַלְּבוּשִׁין בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת גִּזַּת הַצֹּאן כִּי אִם עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר שֶׁכָּלוּל מִבֵּן וְתַלְמִיד, כִּי רַק הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַמַּקִּיפִין בְּחִינַת לְבוּשִׁין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְגַם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַמְשָׁכַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי הַשְׁתִּיקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, כִּי אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל כָּרָאוּי וּלְהַכְנִיס דַּעַת בְּיִשְׂרָאֵל לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כִּי אִם מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַשְׁתִּיקָה עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדֵעַ לְכַוֵּן וְלִתֵּן סְיָג לִדְבָרָיו לִשְׁתֹּק כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתֹּק כִּי אִם לֹא יִשְׁתֹּק וִיגַלֶּה יוֹתֵר יִתְקַלְקֵל הַדַּעַת לְגַמְרֵי כִּי יַחֲזֹר הַקֻּשְׁיָא לִמְקוֹמָהּ בְּיֶתֶר עֹז, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַמַּקִּיפִין, דְּהַיְנוּ לְהָאִיר הַדַּעַת בְּיִשְׂרָאֵל הָעִקָּר הוּא לְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מֵהָעַוֹנוֹת, כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת וְזֶה עִקַּר הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ נָקִי מֵהָעַוֹנוֹת בְּוַדַּאי אֵין דַּעְתּוֹ שְׁלֵמָה כְּפִי מַה שֶּׁלֹּא נִקָּה עַצְמוֹ מֵהָעַוֹנוֹת וּמִתַּאֲוֹת עֲדַיִן וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', וְכָתוּב, הִנֵּה בִּדְבַר ה' מָאַסוּ וְחָכְמַת מָה לָהֶם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַדַּעַת הוּא לְהַצִּיל יִשְׂרָאֵל מֵעֲבֵרוֹת שֶׁהֵם רוּחַ שְׁטוּת, וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הָעַוֹנוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רִבּוּי

אוֹר שֶׁגָּרַם שְׁבִירַת כֵּלִים מִיתַת הַמְּלָכִים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ הַיֵּצֶר הָרָע וְכָל הַסִּטְרִין אָחֳרָנִין וְכָל הָעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי צִמְצוּם הָאוֹר לְתַקֵּן כֵּלִים הַרְבֵּה לְקַבֵּל הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כָּרָאוּי. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁמַּצִּיל מֵהָעֲוֹנוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַשְׁתִּיקָה שֶׁהוּא הַצִּמְצוּם שֶׁמְּצַמְצְמִין וּמְעַכְּבִין שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת יוֹתֵר כִּי אִם יְגַלֶּה יוֹתֵר יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינָה הַנַּ"ל מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁאִם יְגַלֶּה גַּם הַתְּרוּץ תַּחֲזֹר הַקֻּשְׁיָא לְמְקוֹמָהּ עַד שֶׁיּוּכַל לְכַנֵּס בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֵר הַתֵּרוּצִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְכוּ', כִּי זֶהוּ בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וְאָז לֹא דַּי שֶׁלֹּא יַצִּיל מֵעֲוֹנוֹת, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין חַס וְשָׁלוֹם, הָעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַשְׁתִּיקָה וְהַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל וְזֶה אֵין מִי שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הַמַּקִּיפִים וּלְצַמְצֵם וְלִשְׁתֹּק בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתֹּק כִּי אִם צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן. עַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן רֵאשִׁית הַגֵּז לַכֹּהֵן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקַשְּׁרִין לַכֹּהֵן וְזוֹכִין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ דַּעַת וּלְהַמְשִׁיךְ הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין כָּרָאוּי וְשֶׁלֹּא לָצֵאת חוּץ מֵהַמִּדָּה שֶׁלֹּא לְכַנֵּס בְּהַמַּקִּיפִים שֶׁאָסוּר לְהַמְשִׁיכָם, כִּי בַּמַּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן בְּתְחִלָּה מֵהַגִּזָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין הַנַּ"ל הֵרֵאשִׁית לַכֹּהֵן וְהַשְּׁאָר נִשְׁאָר לוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁל הַשְׁתִּיקָה הַנַּ"ל שֶׁאֵין רוֹדְפִין לַחֲקֹר בְּמַה שֶּׁאֵין לוֹ רְשׁוּת רַק מַמְשִׁיכִין לְבוּשִׁין וּמַקִּיפִין הַשַּׁיָּכִין לוֹ וְרֵאשִׁית הַדַּעַת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית הַגֵּז, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן זֶה נִתָּן לַכֹּהֵן שֶׁהוּא צַדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו, כִּי אֵלּוּ הַמַּקִּיפִים אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַבֵּל וְהֵם שַׁיָּכִים רַק לְהַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר שֶׁרַק הוּא זוֹכֶה לָהֶם, כִּי הוּא נֶגְדֵּנוּ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְרַק הוּא מְקַבֵּל אֵלּוּ הַמַּקִּיפִים וְהוּא מַמְשִׁיךְ לָנוּ מַקִּיפִים, הַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיס בָּנוּ דַּעַת לְהוֹצִיאֵנוּ מֵעֲוֹנוֹת וּלְגַלּוֹת לָנוּ גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כָּרָאוּי. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שְׁנוֹתְנִין רֵאשִׁית הַגֵּז לַכֹּהֵן נִתְקַדְּשָׁה כָּל הַגִּזָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת מַקִּיפִין וְזוֹכִין לְדַעַת דִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי וּלְבִלְי לְכַנֵּס לְמַה שֶּׁהוּא לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ. בְּחִינַת בַּמַּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ. כִּי רֵאשִׁית הַגֵּז, דְּהַיְנוּ רֵאשִׁית הַדַּעַת נִתָּן לַכֹּהֵן. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וּלְהַשִּׂיג כָּל הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל הַדַּעַת לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, כִּי הֵרֵאשִׁית וְהָעִקָּר שֹׁרֶשׁ הַדַּעַת שַׁיָּךְ רַק לַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַב וְהַזָּקֵן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת וְרֹאשִׁית גֹּז צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ כִּי בוֹ בָּחַר ה' אֱלֹקֶיךָ לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּשֵׁם ה' הוּא וּבָנָיו כָּל הַיָּמִים, כִּי הַכֹּהֵן זוֹכֶה לְשָׁרֵת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִבֵּן וְתַלְמִיד, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁעוֹסֵק בַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּכַפְּרִין, כִּי הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּבֵן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ מֵהָעֲוֹנוֹת שֶׁהֵם רוּחַ שְׁטוּת כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹתְנִין רֵאשִׁית הַגֵּז לַכֹּהֵן כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ הַלְּבוּשִׁין שֶׁהֵם גִּזַּת הַצֹּאן בְּחִינַת מַקִּיפִין הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיכָן בְּקָדֻשָּׁה כָּרְאוּי כַּנַּ"ל וְזֶה לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּשֵׁם ה' הוּא וּבָנָיו כָּל הַיָּמִים הוּא וּבָנָיו זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַדַּעַת בְּבֵן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּנִים, כִּי גַּם הַתַּלְמִידִים נִקְרָאִים בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'. וְזֶהוּ, הוּא וּבָנָיו כָּל הַיָּמִים, 'כָּל הַיָּמִים' דַּיְקָא, כִּי הַכֹּהֵן עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַמַּקִּיפִין בְּבֵן וְתַלְמִיד בְּהֶדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁלֹּא לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. רַק לְגַלּוֹת מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּיָמִים וּבְמִדּוֹת וְזֶה כִּי בוֹ בָּחַר ה' אֱלֹקֶיךָ לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּשֵׁם ה' הוּא וּבָנָיו כָּל הַיָּמִים. כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ הַמַּקִּיפִין לְבֵן וְתַלְמִיד כָּל הַיָּמִים דַּיְקָא, הַיְנוּ מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּיָמִים וּבִזְמַן. וְעוֹשֶׂה סְיָג לִדְבָרָיו שֶׁלֹּא לַעֲלוֹת לְמַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כָּל הַיָּמִים כִּי אֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֵר הַדַּעַת הַזֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ רֵאשִׁית הַגֵּז כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת בִּגְדֵי כְהֻנָּה שֶׁהָיָה בָּהֶם צֶמֶר שֶׁהֵם מְכַפְּרִין עֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי הַבְּגָדִים שֶׁל הַכֹּהֵן הֵם בְּחִינַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל. שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ מֵעֲוֹנוֹת וְהֵם מְכַפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי עִקַּר כַּפָּרַת כָּל הָעֲוֹנוֹת הוּא עַל יְדֵי הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן מְאֹד שֶׁהוּא הַמַּקִּיפִים שֶׁל הַצַּדִּיק הַדּוֹר. שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת כֻּלָּם שֶׁשָּׁם נִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וְנִתְהַפְּכִין שָׁם כָּל הָעֲוֹנוֹת לְזְכֻיּוֹת כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת חוּט שֶׁל צֶמֶר שֶׁהָיָה תּוֹלֶה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהָיָה מַלְבִּין הָעֲוֹנוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה. בְּחִינַת אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי צֶמֶר כְּבָשִׂים הוּא בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת וַעֲתִיק יוֹמִין יִתְּבַר לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כַּצֶּמֶר נָקָא, לְנַקּוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת, כִּי עִקַּר כַּפָּרַת כָּל הָעֲוֹנוֹת הוּא עַל יְדֵי הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת צֶמֶר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי כְּבָשִׂים שֶׁל הַתְּמִידִין שֶׁהָיוּ מְכַפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם רַבֵּנוּ זַ"ל, כִּי עִקַּר הַכַּפָּרָה עַל יְדֵי כְּבָשִׂים שֶׁהֵם כַּבְשֵׂי דְּרַחֲמָנָא בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צֶמֶר כְּבָשִׂים, בְּחִינַת כְּבָשִׂים לִלְבוּשֵׁיהּ כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ פָּרָשַׁת בִּגְדֵי כְהֻנָּה לְמִצְוַת שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּתְחִלַּת פָּרָשַׁת תְּצַוֶּה, כִּי שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה זֶה בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּגְדֵי כְהֻנָּה שֶׁהֵיָה בָּהֶם צֶמֶר, בְּחִינַת לְבוּשִׁין הַנַּ"ל שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵהַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל מִבְּחִינַת שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם שְׁמוֹנָה יְמֵי חֲנֻכָּה כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה בִּגְדֵי כֹּהֵן גָּדוֹל. שֶׁעִקַּר כַּפָּרַת הָעֲוֹנוֹת תְּלוּיִ בּוֹ וְכָל עֲבוֹדוֹת יוֹם כִּפּוּר תְּלוּיִ בּוֹ, כִּי חֲנֻכָּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי יוֹם כִּפּוּר, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי כַּפָּרַת הָעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה נוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת מִשְׁתֶּה בְּגִזּוּז הַצֹּאן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י אֲצֶל נָבָל וְאַבְשָׁלוֹם, כִּי גִּזַּת הַצֹּאן הִוא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׂגַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא, כִּי מִכְּלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד מִשָּׁם מְקַבֵּל הַמַּלְכוּת הַפַּרְנָסָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הָיוּ עוֹשִׂין סְעֻדָּה אָז, כִּי אָז זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּכְרֻחֵל לִפְנֵי גֹּזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה דַּיְקָא, כִּי רָחֵל לִפְנֵי גֹּזְזֶיהָ זֶה הַמְשָׁכַת הַמַּקִּיפִין בְּחִינַת שֶׁגּוֹזְזִין מִמֶּנָּה הֲלָכוֹת וְאָז צְרִיכִין לָתֵת סֵיג לִדְבָרָיו, בְּחִינַת סֵיג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה. וְזֶהוּ נֶאֱלָמָה בְּחִינַת שְׁתִיקָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעֲשִׂירוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַצֹּאן בְּחִינַת עַשְׁתְּרוֹת צֹאנְךָ וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁמַּעֲשְׂרוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן, כִּי עִקַּר הָעֲשִׂירוּת וְהַפַּרְנָסָה מְקַבְּלִין עַל יְדֵי הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת צֶמֶר כְּבָשִׂים כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת וַיֶּגֶד לְתָמָר לֵאמֹר הִנֵּה חָמִיךְ עֹלֶה תִּמְנָתָה לָגֹז צֹאנוֹ , 'לָגֹז צֹאנוֹ' דַּיְקָא, כִּי יְהוּדָה וְתָמָר הָיוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן נִשְׁמַת עֵר וְאוֹנָן שֶׁהָיוּ מַשְׁחִיתִים דַּרְכָּם שֶׁזֶּהוּ הֶעָוֹן הַגָּדוֹל בַּתּוֹרָה וְהוּא כְּלַל כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי עִקַּר כָּל הָעֲוֹנוֹת הֵם פְּגַם הַבְּרִית,. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא עַל עָרַיִין וְכוּ'. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת גִּזַּת הַצֹּאן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְאִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ. וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא כְּשֶׁעָלָה יְהוּדָה לָגֹז צֹאנוֹ סְבִיב ה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. כִּי עֵר וְאוֹנָן הָיוּ מַשְׁחִיתִים דַּרְכָּם עַל הָאָרֶץ. וְלֹא רָצוּ לְהוֹלִיד בָּנִים לְהַשְׁאִיר שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה גַּם אַחַר מִיתָתוֹ וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה נִמְצָא שֶׁפָּגְמוּ בְּהַדַּעַת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה תִּקּוּנָם עַל יְדֵי גִּזַּת הַצֹּאן דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְאָז נוֹלַד פֶּרֶץ וְזֶרַח שֶׁמֵּהֶם יֵצֵא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת הַנַּ"ל יִהְיֶה רַק בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. שֶׁאָז יֵדְעוּ הַכֹּל כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְאֵין שׁוּם תַּכְלִית בָּעוֹלָם כִּי אִם

לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְלָשׂוּב בִּתְשׁוּבָה וּלְבַקֵּשׁ מְחִילָה עַל עֲוֹנוֹתָיו, כִּי מָשִׁיחַ נִקְרָא עַל שֵׁם שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת הַנַּ"ל. בְּחִינַת שֶׁמֶן שֶׁל חֶנֶכָּה. וְעַל כֵּן קִבֵּל דָּוִד מַלְכוּתוֹ עַל יְדֵי שֶׁהָיָה רוֹעֶה צֹאן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ. כִּי מַלְכוּת דָּוִד הוּא מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל יְדֵי גִּזַּת הַצֹּאן כַּנַּ"ל. עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַדַּעַת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, בְּחִינַת וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹּזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא דָּוִד 'יוֹנַת אֵלֶם' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לַמְנַצֵּחַ עַל יוֹנַת אֵלֶם רְחוֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח פִּי וְכוּ' כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַשְׁתִּיקָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁגָּזַז נָבָל צֹאנוֹ וְעָשָׂה סְעֻדָּה, כִּי אָז בְּעֵת גִּזַּת הַצֹּאן, דְּהַיְנוּ שֶׁגּוֹזְזִין הֲלָכוֹת וּמַמְשִׁיכִין הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל אָז עוֹלֶה הַמַּלְכוּת לְקִבֵּל פַּרְנָסָה וְזוֹכִין בָּאֳכִילָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אָז שָׁלַח דָּוִד אֵלָיו שֶׁיִּתֵּן לוֹ מִסְעֻדָּתוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַסְּעֻדָּה שַׁיָּכָה אֵלָיו לְדָוִד הַמֶּלֶךְ, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁעוֹלָה לְקִבֵּל הַפַּרְנָסָה מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁשָּׁם הַמַּקִּיפִין שֶׁהֵם בְּחִינַת גִּזַּת הַצֹּאן כַּנַּ"ל. אֲשֶׁר עַל כֵּן עִקַּר מַלְכוּת דָּוִד נִמְשַׁךְ עַל יְדֵי גִּזַּת הַצֹּאן שֶׁל יְהוּדָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שָׁלַח דָּוִד אֵלָיו וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְכוּ'. כִּי זֶה הָעִקָּר לִרְאוֹת שֶׁתִּהְיֶה הַגְּזֵזָה בְּקֶדֶשׁ כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לְחַיִּים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אֲרִיכוּת וְשָׁנִים, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָגֹז צֹאנוֹ בִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁפּוֹגֵם בְּרֵאשִׁית הַגֵּז לַכֹּהֵן אֲזַי אֵינוֹ זוֹכֶה לִלְבוּשִׁין דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל לְהַלְבִּישׁ הָאוֹר בְּהֶדְרָגָה וּבְמִדָּה כַּנַּ"ל. וְאָז הוּא חַס וְשָׁלוֹם רִבּוּי אוֹר וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַמִּיתָה כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא הוּא כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּהַדַּעַת שֶׁל בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה בְּבָנִים וְתַלְמִידִים אֵינוֹ מֵת, כִּי הוּא חַי לְעוֹלָם, כִּי אֲפִלּוּ לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ נִשְׁאָר דַּעְתּוֹ אַחֲרָיו שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים וְנִשְׁמָתוֹ מִתְלַבֶּשֶׁת בְּזֶה הַדַּעַת שֶׁהִכְנִיס בְּזֶה הָעוֹלָם בְּבָנִים וְתַלְמִידִים וַהֲרֵי הוּא חַי וְקַיָּם לְעוֹלְמֵי עַד וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, דָּוִד שֶׁהִנִּיחַ בֵּן מְמַלֵּא מְקוֹמוֹ לֹא נֶאֱמְרָה בּוֹ מִיתָה כִּי אִם שְׁכִיבָה וְזֶה בְּחִינַת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, כִּי דָּוִד זָכָה לְהָאִיר הַדַּעַת בְּבֵן וְתַלְמִיד, כִּי הָיָה יוֹשֵׁב בְּשֶׁבֶת תַּחְכְּמֹנִי וְלִמֵּד תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן זָכָה לַעֲסֹק בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנִקְרָא עַל שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי הוּא זָכָה לִמְצֹא מָקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא כְּלִלְיוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁעַל יְדֵי זֶה חַיִּים וְקַיָּמִים לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, אֲבָל מִי שֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם בַּדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד. מִשָּׁם נִמְשָׁךְ

סְטָרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַחַיִּים, שֶׁהוּא הַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה חַס וְשָׁלוֹם הוּא רַק כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה לְהַשְׁאִיר הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה אַחֲרָיו וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שָׁלַח דָּוִד לְנָבָל בִּגְזֹז צֹאנוֹ, וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי, כִּי רָצָה לְתַקְּנוֹ וּלְבָרְכוֹ שֶׁתִּהְיֶה הַגְּזֵרָה בִּבְחִינַת חַיִּים, בִּבְחִינַת דַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין, שֶׁהֵם בְּחִינַת גִּזַּת הַצֹּאן, בְּחִינַת מַקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל, כִּי נָבָל הָיָה גִּלְגּוּל לָבָן, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, וְלָבָן פָּגַם בְּהַצֹּאן שֶׁגָּזַל מִיַּעֲקֹב וְשִׁנָּה וְהֶחֱלִיף עִמּוֹ עֲשָׂרֶת מִנִים, כִּי יַעֲקֹב זָכָה לְהוֹלִיד בָּנָיו בְּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד בְּעֵת שֶׁעָסַק בְּהַצֹּאן. כִּי עַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ בְּחִינַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זָכָה אָז לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְהַפְּרָנְסָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְלָבָן פָּגַם בְּכָל זֶה, כִּי הֶחֱלִיף עִמּוֹ עֲשָׂרֶת מוֹנִים וְרָדַף אֶת יַעֲקֹב וְרָצָה לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן דָּוִד רָצָה לְתַקֵּן זֹאת וְשָׁלַח לְנָבָל בְּעֵת גִּזַּת הַצֹּאן וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְכוּ' שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתִּהְיֶה הַגְּזֵרָה בִּבְחִינַת חַיִּים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְנָבָל לֹא חָפֵץ בַּבְּרָכָה וְעָמַד בְּרִשְׁעוֹ וּמָרַד בְּמַלְכוּת דָּוִד עַל כֵּן מֵת עַל יְדֵי זֶה, כִּי כְּשֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הַגְּזֵרָה, דְּהַיְנוּ הַמַּקִּיפִין בְּקְדֻשָּׁה אֲזַי בָּא מִיתָה עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵרִבּוּי אוֹר וְכוּ' שֶׁהוּא פְּגַם הַלְּבוּשִׁין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמְּתִין לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עַד אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים אוּלַי יָשׁוּב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וַיְהִי כַּעֲשָׂרֶת יָמִים וַיִּגֹּף ה' אֶת נָבָל וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַמְּתִין לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז נִמְחָלִין הָעֲוֹנוֹת. וְאָז עִקַּר הַשָּׂגַת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אָז עִקַּר הָעֲבוֹדָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה, כִּי אָז נִכְנָסִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִפְנֵי וְלִפְנִים. וְעַל כֵּן עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה נָבָל יָכֹל לְתַקֵּן פְּגָם הַנַּ"ל. שֶׁפָּגַם בְּמַלְכוּת דָּוִד בְּעֵת גִּזַּת הַצֹּאן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה פָּגַם בְּבֵן וְתַלְמִיד שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר חִיּוּת וְקִיּוּם מַלְכוּת בֵּית דָּוִד כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל כֵּן גַּם אַבְשָׁלוֹם מָרַד בְּאָבִיו בְּעֵת גִּזַּת הַצֹּאן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי גֹּזְזִים לְאַבְשָׁלוֹם וְכוּ'. כִּי הוּא רָצָה לִמְרֹד בְּאָבִיו וּלְהַמְשִׁיךְ הַמַּלְכוּת לְעַצְמוֹ הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת גִּזַּת הַצֹּאן כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין הַמְּלוּכָה שַׁיָּכָה כִּי אִם לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה כֹּחַ לְאַבְשָׁלוֹם לְהַמְשִׁיךְ הַמְּלוּכָה עַל יְדֵי גִּזַּת הַצֹּאן כִּי לֹא זָכָה לְהַמְשִׁיךְ הַמַּקִּיפִים בְּקְדֻשָּׁה וַאֲזַי, אַדְרַבָּה, מֵת עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה הוּא כְּשֶׁמּוֹרְדִין בִּבְחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁפּוֹגְמִין כְּנֶגֶד הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁהֵם עוֹסְקִין לְהַכְנִיס הַדַּעַת בְּבֵן וְתַלְמִיד שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֵּל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד, כִּי הַמַּלְכוּת מְקַבֵּל מִשָּׁם כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לִתֵּן הַגְּדֻלָּה וְהַמֶּמְשָׁלָה וְהַכָּבוֹד לְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְהַכְנִיס הַדַּעַת בָּנוּ בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה וְלִשְׁתֹּק בְּעֵת שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתֹּק בִּבְחִינַת עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר. שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת חַשְׁמַל עִתִּים חֲשׁוֹת עִתִּים

מְמַלְּלוֹת, וְחַשְׁמַל הוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֵאשִׁית הַגֵּז שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא אֶצְלָם וְאָז זוֹכִין לְחַיִּים, כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא מִשָּׁם מֵהַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים וְשָׁנִים, אָמֵן:

נִדּוּי וְכוּ' וּשְׁאָר הַהֲלָכוֹת עַד הַסּוֹף:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת נִדּוּי עַל מִי שֶׁמְּזַלְזֵל עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים, כִּי וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכָּנּוּ נָחָשׁ. כִּי כָּל דִּבְרֵי רַבָּנָן הֵם בְּחִינַת גְּדָרִים וּסְיָגִים בְּחִינַת מִשְׁמֶרֶת לְמִשְׁמֶרֶת שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב זָר אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הוּא לָדַעַת אֶת ה' וּלְהַכִּיר גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדָעִין לֵהּ. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה הַדַּעַת כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהַתּוֹרָה הִוא הַדַּעַת כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁהַדַּעַת נִמְשָׁךְ לִבְנֵי אָדָם צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מִשְׁמֶרֶת שֶׁלֹּא יַגַּע זָר. וְלֹא יִהְיֶה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם מִזֶּה הַדַּעַת. וְזֶה בְּחִינַת הַגְּדָרִים וְהַסְּיָגִים שֶׁל כָּל דִּבְרֵי חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב זָר. וְעַל כֵּן כָּל דִּבְרֵי חֲכָמִים הֵם בְּחִינַת חֻקִּים דְּרַבָּנָן, כִּי הֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין בְּסוֹד הַחַשְׁמַל שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַמֹּחִין וְהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלֹּא יִקָּרֵב זָר. וְזֶה הַחַשְׁמַ"ל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁתִיקָה, שֶׁהִוא תַּכְלִית הַמַּקִּיפִין הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתִיקָה, בְּחִינַת שְׁתֹק כְּף עֶלָה בְּמַחֲשָׁבָה וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמַּקִּיפִין. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַלְּבוּשִׁין שֶׁהֵם בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הָאָדָם, הַיְנוּ אֶת הַמֹּחִין שֶׁהֵם עִקַּר הָאָדָם שֶׁלֹּא יִהְיוּ יְנִיקָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵהֶם. כִּי חַשְׁמַל הוּא עִתִּים חָשׁוֹת עִתִּים מְמַלְּלוֹת, כִּי יֵשׁ מַקִּיפִין שֶׁצְּרִיכִים לְהַמְשִׁיכָם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת דִּבּוּר, כִּי מְדַבְּרִים וּמְגַלִּים אוֹתָם וְיֵשׁ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חָ"ש בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַחֲכָמִים צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁמְּאִירִין הַדַּעַת בָּבָנִים וְתַלְמִידִים שֶׁהֵם זוֹכִים לְהַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל וּמֵהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַלְּבוּשִׁין הַנַּ"ל. וּבְיוֹתֵר צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הָרַגְלַיִן כִּי שָׁם נֶאֱחָזִין הַקְּלִפּוֹת יוֹתֵר. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הָרַגְלַיִן מְאֹד שֶׁלֹּא יִינְקוּ יוֹתֵר מִדַּאי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל הָעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי זֶה בִּבְחִינַת עָוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי. וְזֶה בְּחִינַת מְנָעֲלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לְהָרַגְלַיִן שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר בָּהֶם מְאֹד. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מְנָעֲלִים לְרַגְלָיו, כִּי הַמְּנָעֲלִים נִמְשָׁכִין גַּם כֵּן מִמַּקִּיפִין הַנַּ"ל מֵחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל. כִּי לְמַטָּה בָּרַגְלַיִן נַעֲשֶׂה לְבוּשׁ הַמְּנָעֲלִים מִבְּחִינַת חַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים. וְזֶהוּ נַעַ"ל לְשׁוֹן נְעִילָה וּסְגִירָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, וְסָגַר וְנָעַל וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁתִיקָה שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁתִיקָה הָעֶלְיוֹנָה וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה וְזוֹכֶה לִמְנָעֲלִים דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים. כִּי כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה זֶה הֶחְכֵּם שֶׁמְּגַלֶּה הַדַּעַת וּמַכְנִיס

הַמַּקִּיפִין לְתַלְמִידָיו וּבָנָיו לְכָל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. וְהוּא נִזְהָר בִּדְבָרָיו לַעֲשׂוֹת סְיָג לִדְבָרָיו וְשׂוֹתֵק בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתֹּק שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ לִגְבוּל חַס וְשָׁלוֹם. שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן זֶה הָאָדָם הַמְקַבֵּל אֵלּוּ הַמּוֹחִין וְעִקַּר הַקַּבָּלָה בִּשְׁבִיל לְהַשְׁפִּיעַ לַאֲחֵרִים לִלְמֹד וּלְלַמֵּד וְכוּ', אֲבָל צָרִיךְ לִזָּהֵר בִּדְבָרָיו מְאֹד. וְלִשְׁתֹּק בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתֹּק שֶׁלֹּא יִהְיֶה הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד שֶׁלֹּא יְגַלֶּה הַדַּעַת בְּעֵת וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין צְרִיכִין לְגַלּוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנְקוּ הַחִיצוֹנִים חַס וְשָׁלוֹם מִזֶּה הַדַּעַת. וְזֶה בְּחִינַת מַנְעָלִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁתִיקָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא שְׁמִירָה לַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה לְבְחִינַת רַגְלַיִן שֶׁשָּׁם אוֹרְבִים הַחִיצוֹנִים לִינֹק חַס וְשָׁלוֹם בְּבְחִינַת הָנֵי בִּירְכָא דְּרַבָּנָן דְּשַׁלְהֵי מְנִיחוּ. וּצְרִיכִין לְשָׁמְרָם מְאֹד מֵהֶם. וְזֶה בְּחִינַת הַמְנָעָלִים שֶׁהֵם סוֹגְרִין וְנוֹעֲלִין אֶת הָרֶגֶל וְנוֹעֲלִין בִּפְנֵיהֶם שֶׁלֹּא יִינְקוּ חַס וְשָׁלוֹם:

וְעַל כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז אֵין לְהַשָּׂטָן וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם שְׁלִיטָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְאָז נִתְבַּטְּלִין וְנִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁהֵם נֶאֱחָזִין בִּבְחִינַת רַגְלַיִן בִּבְחִינַת עָוֹן עֲקֵבַי יְסוֹבֵנִי כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים חוֹלְצִין הַמְנָעָלִים וְכֵן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַדַּעַת הַנַּ"ל וְשָׁם נִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת עַל יְדֵי הַתְּמִידִין וְכוּ'. עַל כֵּן שָׁם גַּם כֵּן חוֹלְצִין הַמְנָעָלִים. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא יִכָּנֵס אָדָם בְּהַר הַבַּיִת בְּמַקְלוֹ וְלֹא בְּמִנְעָלוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. כִּי שָׁם אֵין צְרִיכִין שְׁמִירַת הַמְנָעָלִים שֶׁלֹּא יִינְקוּ הַחִיצוֹנִים, כִּי הַכֹּל קֹדֶשׁ וְכֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת וְנִסְתַּלֵּק הַדַּעַת וְכֵן אָבֵל וּמְנֻדֶּה שֶׁנֶּאֱחַז אָז סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם וְנִסְתַּלֵּק הַדַּעַת שֶׁהוּא הַחַיִּים כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אָז צְרִיכִין גַּם כֵּן לַחֲלֹץ הַמְנָעָלִים, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין דַּעַת וּמֹחִין אֵין לוֹ מְנָעָלִים שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִמַּקִּיפִין הַנַּ"ל. וְגַם אֵין צָרִיךְ וְאֵין מוֹעִיל לוֹ מְנָעָלִים, אַדְרַבָּא, יִהְיֶה נִפְגָּם יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַמְנָעָלִים. כִּי אָז הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם וּמִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא אָז חַס וְשָׁלוֹם וְיוּכְלוּ לִינֹק גַּם מֵהַמְנָעָלִים גַּם כֵּן, אֲבָל מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ יִנְיקָתָם מְעוּטָה מְאֹד. כִּי הַמּוֹחִין נִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ וְאֵין לָהֶם מִמָּה לִינֹק וְעַל כֵּן אָסוּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה וַאֲפִלּוּ בְּשְׁאֵלַת שָׁלוֹם אָסוּר, כִּי הוּא צָרִיךְ לְסַלֵּק הַכֹּל שֶׁלֹּא יִינְקוּ הֵם מֵהַמּוֹחִין חַס וְשָׁלוֹם, כִּי תָּמִיד שֶׁאֵין מִתְגַּבְּרִין כָּל כָּךְ אָז הַמְנָעָלִים מְגִנִּים עָלֵינוּ בְּסוֹד הַחַשְׁמַ"ל, אֲבָל אָז אֵין לוֹ מְנָעָלִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה כְּלָל, וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאֵלַת שָׁלוֹם שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָסוּר. וְכֵן אָסוּר לְדַבֵּר כְּלָל, כִּי אָבֵל אֵין לוֹ פֶּה, כִּי הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת וְאָז אָסוּר לְגַלּוֹת שׁוּם דַּעַת כְּלָל אֲפִלּוּ דִּבּוּר בְּעָלְמָא, מִכָּל שֶׁכֵּן שְׁאֵלַת שָׁלוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִינְקוּ מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם.

וְאָז צָרִיךְ לִשְׁתֹּק לְגַמְרֵי וְהַשְׁתִיקָה לְבַד שׁוֹמֶרֶת אוֹתוֹ וּמַצָּלֶת אוֹתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּדֹּם אַהֲרֹן אַחַר מִיתַת נָדָב וַאֲבִיהוּא, כִּי פְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא הָיָה שֶׁהִסְתַּכְּלוּ וְהֵצִיצוּ לְמַעְלָה מֵהַגְּבוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַשְׁתִיקָה הַנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִכָּנֵס לְמָקוֹם שֶׁאֵין צְרִיכִין לִכְנֹס שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁמִּשָּׁם נֶאֱחָז חַס וְשָׁלוֹם סִטְרָא דְּמוֹתָא. וְעַל כֵּן מֵתוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא עַל יְדֵי זֶה. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן הָיָה עַל יְדֵי הַשְׁתִיקָה שֶׁל אַהֲרֹן בְּחִינַת וַיִּדֹּם אַהֲרֹן. וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְהַמְשִׁיךְ מַקִּיפִין כִּי בִּזְכוּת זֶה נִתְיַחֵד הַדִּבּוּר אֵלָיו וְנֶאֱמְרָה לוֹ פָּרָשַׁת שְׁתוּיֵי יַיִן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי כָּל הַמַּקִּיפִין שֶׁהֵם הַשָּׂגַת הַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה בְּחִינַת כְּבֵד פֶּה. שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְקַבֵּל כָּל הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קְרִיעָה עַל הַמֵּת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי נִפְגַּם הַלְּבוּשִׁין שֶׁהֵם בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל, כִּי נִסְתַּלֵּק נְשָׁמָה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִוא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִשְׁמַת שַׁדַּ"י תְּבִינֵם. וּכְפִי הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת כֵּן נִסְתַּלֵּק הַחַשְׁמַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין. וְעַל כֵּן רָמַז שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל עַל יְדֵי קְרִיעַת בִּגְדוֹ שֶׁתִּפָּסֵק מַלְכוּתוֹ, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת מֵהַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בִּגְדֵי מַלְכוּת בְּחִינַת וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וְכוּ' שֶׁלִּבַּשְׁתָּהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הַיְנוּ הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִין שֶׁהֵם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַלְּבוּשִׁין בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת וְכוּ'. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁקָּרַע שְׁמוּאֵל בֶּגֶד שָׁאוּל קָרַע מַלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, קָרַע ה' אֶת מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל וּנְתָנָהּ וְכוּ':

בִּקּוּר חוֹלִים:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת בִּקּוּר חוֹלִים. כִּי עַד יַעֲקֹב לֹא הָוָה חֻלְשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא מְצִיעָא פז). כִּי בֶּאֱמֶת הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁאָדָם חוֹלֶה קֹדֶם מוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם. כִּי אִם לָאו לֹא יִתֵּן אֶל לִבּוֹ לְצַוּוֹת לְבֵיתוֹ. נִמְצָא שֶׁהַחוֹלַאַת קֹדֶם מוֹתוֹ הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה כְּדֵי שֶׁיְצַוֶּה אֶל בֵּיתוֹ. וְעִקַּר הַצַּוָּאָה הוּא שֶׁיְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו שֶׁיִּשְׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהוֹכִיחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל סָמוּךְ לְמִיתָתָם. נִמְצָא שֶׁהַצַּוָּאָה הִוא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁמְּאִירִין בָּהֶם הַדַּעַת שֶׁיֵּדְעוּ אֶת ה' וְיִשְׁמְרוּ עַצְמָם מֵעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְיֵלְכוּ בְּדַרְכֵי ה', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד. וְזֶה מַמְשִׁיכִין בְּיוֹתֵר בְּעֵת חֳלָיִם שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי אָז הֵם עוֹסְקִים בְּיוֹתֵר בָּזֶה כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתָּם אַחֲרֵיהֶם לְעוֹלָם וָעֶד וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכַמָּה צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ מְגַלִּין דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וְדַעַת גָּדוֹל מְאֹד בְּעֵת חָלְיָם סָמוּךְ לְמִיתָתָם. כְּמוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל לְרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁאוֹלִיף שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הֲלָכוֹת בְּבַהֶרֶת עַזָּה וְכוּ' וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי

וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה. כִּי אִז הַשְׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, שְׁכִינָה לְמַעְלָה מֵרָאשׁוֹתָיו שֶׁל חוֹלֶה, כִּי בְּעֵת חָלְיוֹ נִתְוַסֵּף לוֹ אוֹר גָּדוֹל עַל יְדֵי רוּחַ דִּלְעֵלָּא שֶׁמַּתְחִיל לֵירֵד לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁיִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי זֶה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר וְיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֶךָ וְכוּ'. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב דַּיְקָא זָכָה לִפְעֹל אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם חוֹלֶה קֹדֶם מוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיְּצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה שֶׁלֹּא הָיְתָה בָּהּ שׁוּם פְּסוּל רַק זָכָה לְבָנִים כֻּלָּם צַדִּיקִים שֶׁיְּקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ דַּעְתּוֹ וְהוֹרִישׁוּ דַּעְתָּם לְדוֹרוֹת לְדַעַת אֶת ה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי הַתַּלְמִיד כָּלוּל בְּבֵן כַּנַּ"ל גַּם יַעֲקֹב הָיָה לוֹ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה, כִּי הָיָה מְגַיֵּר גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. נִמְצָא שֶׁיַּעֲקֹב זָכָה בְּיוֹתֵר לְהֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה. וְעַל כֵּן הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה חוֹלֶה סָמוּךְ לְמִיתָתוֹ כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ אֶז בְּיוֹתֵר הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַצַּוָּאָה. וְזֶהוּ עִקַּר בַּקּוּר חוֹלִים כְּדֵי לְדַבֵּר עִמּוֹ שֶׁיְּפַקֵּחַ עַל עָסָקָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְיִצַּוֶּה לְבֵיתוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁיְּזַהִיר אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ שֶׁיֵּלְכוּ בְּדַרְכֵי ה' וְגַם מְסַדֵּר לָהֶם חֶלְקַת נְכָסָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לִידֵי מַחֲלֹקֶת וּגְזֵלָה חַס וְשָׁלוֹם וְיַעַבְרוּ עַל דִּבְרֵי ה'. עַל כֵּן מְסַדֵּר לָהֶם וּמַזְהִירָם לְקַיֵּם דְּבָרָיו וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה' וּמְצוֹתָיו. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּגַּד לְיוֹסֵף לֵאמֹר הִנֵּה אָבִיךָ חֹלֶה וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ וְכוּ'. כִּי הָלַךְ לְבַקְּרוֹ וְלָקַח בָּנָיו עִמּוֹ כְּדֵי שֶׁיְּבָרְכֵם קֹדֶם מוֹתוֹ, הַיְנוּ שֶׁיִּכְנֹס בָּהֶם דַּעַת ה' קֹדֶם מוֹתוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרָכָה וְאָז וַיְשַׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה עַל שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסוּל. וְגַם כִּי שְׁכִינָה לְמַעְלָה מֵרָאשׁוֹתָיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי זָכָה לִשְׁנֵיהֶם שֶׁתִּהְיֶה שְׁכִינָה מֵרָאשׁוֹתָיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַשָּׁגַת הַמַּקִּיפִים שֶׁמִּמְּשִׁיךְ מֵה' יִתְבָּרַךְ. וְגַם זָכָה לְהַכְנִיס הַמַּקִּיפִים וְהַדַּעַת בְּבָנָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׁאִיר דַּעְתּוֹ אַחֲרָיו עַל יְדֵי בָּנִים וְתַלְמִידִים צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים כַּנַּ"ל. וְאָז אֵינוֹ מֵת כְּלָל, כִּי כְּשֶׁנִּשְׁאָר דַּעְתּוֹ אַחֲרָיו נִשְׁאָר הוּא בְּעַצְמוֹ, כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת, כִּי מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְמִטָּה שְׁלֵמָה, הַיְנוּ בָּנִים צַדִּיקִים שֶׁקִּבְּלוּ מִמֶּנּוּ דַּעְתּוֹ לְדוֹרוֹת לָדַעַת אֶת ה' מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם וָעֶד הֲרֵי הוּא חַי וְקַיָּם לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם כַּנַּ"ל:

אֲבֵלוּת:

חלק יב

וְעַל כֵּן סְתָם נִדּוּי הוּא שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְכֵן עִקַּר אֲבֵלוּת הוּא שְׁלֹשִׁים יוֹם, כִּי שְׁלֹשִׁים יוֹם הוּא חֹדֶשׁ וּבְכָל חֹדֶשׁ מִתְמַלֵּאת הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ וּמִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, זֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד יַחַד, כִּי בֵּן וְתַלְמִיד הֵם

בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה זֶה בְּחִינַת חַמָּה. וְשֶׁאֵינָהּ מְאִירָה זֶה בְּחִינַת לְבָנָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, בְּחִינַת פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפְנֵי חַמָּה פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּפְנֵי לְבָנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׂגַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַשִּׁעוּר שְׁלֹשִׁים שֶׁהוּא חֹדֶשׁ שֶׁאָז חוֹזֵר וְנִתְקַבֵּץ וְנִכְלָל חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד כְּבַתְּחִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד יַחַד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן לִמְנֻדֶּה וְאָבֵל שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֵהֶם הַדַּעַת וּמֹחִין כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת פְּרוּד חַס וְשָׁלוֹם בֵּין בֵּן וְתַלְמִיד, בֵּין חַמָּה לִלְבָנָה, כִּי בֵּן הוּא בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְתַלְמִיד הוּא בְּחִינַת דְּרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְדְרֵי מַעְלָה וְדְרֵי מַטָּה הֵם בְּחִינַת נְשָׁמָה וְגוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעַל זֶה הַנְּשָׁמָה וְכוּ' וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַדַּעַת שֶׁהוּא הַחִיּוּת, שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה, זֶה פְּרוּד בֵּין הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּרוּד בֵּין בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי הֲפָכִים חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת, דְּרֵי מַעְלָה וְדְרֵי מַטָּה, נְשָׁמָה וְגוּף, בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. שֶׁעִקַּר הַדַּעַת שֶׁמְּחַבֵּר שְׁנֵי הֲפָכִים יַחַד וְכוּ' וְעַל כֵּן תִּקּוּן שֶׁל הַמְנֻדֶּה וְהָאָבֵל, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחֲזִרוּ לָהֶם הַמֹּחִין הוּא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים שֶׁהוּא חֹדֶשׁ שֶׁאָז חוֹזֵר וְנִתְתַּקֵּן פְּגַם הַלְּבָנָה, כִּי בְּכָל שְׁלֹשִׁים יוֹם נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַלְּבָנָה, כִּי הַלְּבָנָה סוֹבֶבֶת וְהוֹלֶכֶת בְּכָל חֹדֶשׁ וּמִתְמַעֶטֶת וּמִתְמַלֵּאת וְהוּא מִתְבָּרֶרֶת וּמִתְתַּקֶּנֶת בְּכָל פַּעַם בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ עַד שֶׁתַּחֲזֹר וְתִתְמַלֵּא לְגַמְרֵי כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה קֹדֶם מִעוּטָהּ. וְעַל כֵּן לְאַחַר שְׁלֹשִׁים חוֹזֵר וְנִתְיַחֵד חַמָּה וּלְבָנָה, בֵּן וְתַלְמִיד. וְחוֹזֵר לְקַבֵּל הַדַּעַת שֶׁהוּא הַחַיִּים כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל כֵּן נִתְנַדָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל עַל שֶׁלֹּא רָצָה לְהוֹדוֹת לְהַחֲכָמִים בְּתַנּוּרוֹ שֶׁל עַכְנַאי. כִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַשָּׂגָתוֹ הָיְתָה גְּבֹהָה מְאֹד מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוּא בְּחִינַת בֵּן, בְּחִינַת "עַיִן "לֹא "רָאָתָה "אֱלֹקִים "זוּלָתֶךָ "יַעֲשֶׂה וְכוּ', רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֱלִיעֶזֶר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל דַּעְתּוֹ וְהַשָּׂגָתוֹ, כִּי הַשָּׂגָתוֹ הָיְתָה בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה וְעַל כֵּן הוּא הָיָה מוֹדִיעַ לְרַבִּי עֲקִיבָא תַּלְמִידוֹ שֶׁיְּמוּת עַל קִדּוּשׁ ה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאָמַר לְרַבִּי עֲקִיבָא קֹדֶם הִסְתַּלְקוּתוֹ, תָּמֵהַּ אֲנִי אִם תָּמוּת מִיתַת עַצְמְךָ, כִּי מִיתַת רַבִּי עֲקִיבָא הוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה, בְּחִינַת שְׁתֹק כְּךָ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן לֹא רָצוּ חֲכָמִים לְקַבֵּל דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אַף שֶׁהֶרְאָה לָהֶם מוֹפְתִים נוֹרָאִים מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא כִּדְבָרָיו כִּי לֹא בַּשָּׁמַיִם הוּא, הַיְנוּ כִּי אֵין הַתּוֹרָה בַּשָּׁמַיִם שֶׁהוּא הַשָּׂגַת דְּרֵי מַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם, כִּי הַשָּׂגַת דְּרֵי מַעְלָה אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג, כִּי עִקַּר דִּינֵי הַתּוֹרָה

הוּא רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַתַּלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּרֵי מַטָּה. כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בָּאָרֶץ וְלֹא בַּשָּׁמַיִם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵר דִּינֵי הַתּוֹרָה עַל פִּי הַשָּׂגַת הַדַּעַת שֶׁל בְּחִינַת דָּרֵי מַטָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁקִּבֵּל הַתּוֹרָה מִמֹּשֶׁה וְעַל כֵּן מָסַר מֹשֶׁה הַתּוֹרָה לִיהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ דַּיְקָא וְלֹא לִבְנוֹ אֶלְיעֶזֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי לֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא כַּנַּ"ל, כִּי הַשָּׂגַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ' אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג בְּזֶה הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן לֹא רָצוּ חֲכָמִים לְקַבֵּעַ הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְעַל כֵּן נִדּוּהוּ, כִּי הַנִּדּוּי הוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה, כִּי מִתְרַחֲקִין מִלְּדַבֵּר עִמּוֹ, כִּי כְּמוֹ מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בִּדְבָרֵי חֲכָמִים צְרִיכִין לְנַדּוֹתוֹ וּלְהַרְחִיקוֹ מִלְּדַבֵּר עִמּוֹ, כִּי שָׁלְטָה בּוֹ סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת וְהַחַיִּים מֵאַחַר שֶׁפָּגַם כְּנֶגֶד הַחֲכָמִים שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ הַדַּעַת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לִשְׁתֹּק שֶׁלֹּא תִּתְאַחֵז הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּדְבוּרָיו, כְּמוֹ כֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה בַּקְּדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת בֵּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשָּׂגָתוֹ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הֻכְרְחוּ לְנַדּוֹתוֹ וּלְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשָּׂגָתוֹ, כִּי הוּא בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל וְכָל זֶה עָשׂוּ בִּשְׁבִיל שֶׁעָמַד עַל דִּבְרוֹ וְלֹא רָצָה לְהוֹדוֹת לָהֶם וְרָצָה דַּוְקָא שֶׁיִּתְקַיֵּם דַּעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה. וּבֶאֱמֶת דַּעְתּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְהָיָה צָרִיךְ לְצַמְצֵם דַּעְתּוֹ וּלְהוֹדוֹת לְדִבְרֵי חֲכָמִים וּלְהַמְשִׁיךְ דַּעַת שֶׁאֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג לְתַלְמִידִים וְעַל כֵּן לֹא קִבְּעוּ הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, כִּי לֹא בַּשָּׁמַיִם הוּא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק לֵךְ רֵד וְכוּ', בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִתְנַדָּה מֹשֶׁה מִפְּנֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁחָטְאוּ כָּל כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִמָּם כְּלָל וּלְהַכְנִיס בָּהֶם דַּעַת וְצָרִיךְ לִשְׁתֹּק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִדּוּי שֶׁל מֹשֶׁה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, כִּי הֵם בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל, כִּי תָּמִיד בְּעֵת שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת וְהַמַּקִּיפִין אֲזַי מַמְשִׁיכִין אוֹתָם מִבְּחִינַת שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חָטְאוּ צְרִיכִין לִשְׁתֹּק לְגַמְרֵי אָז בְּאוֹתוֹ הָעֵת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל אוֹתָן הַשִּׁלְשִׁים וּשְׁמוֹנֶה שָׁנָה לֹא נִתְיַחֵד הַדִּבּוּר אֵלָיו בְּלִשּׁוֹן חִבָּה עַד אֲשֶׁר תַּמּוּ כָּל אוֹתוֹ הַדּוֹר וְאָז כָּתַב, וַיְדַבֵּר אֵלַי לֵאמֹר. אֵלַי הָיָה הַדִּבּוּר, אֲבָל כָּל אוֹתָן שָׁנִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי מֹשֶׁה זָכָה לְתַקֵּן זֹאת, כִּי מֹשֶׁה אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה אַף עַל פִּי כֵן הָיָה כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם מִבְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר בְּבֵן וּמִבְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר בְּתַלְמִיד וְזָכָה לְהָאִיר בִּשְׁנֵיהֶם בְּבֵן וְתַלְמִיד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּנוֹ אֶלְיעֶזֶר וְתַלְמִידוֹ יְהוֹשֻׁעַ שֶׁעַל יָדוֹ מָסַר כָּל הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ', לִיהוֹשֻׁעַ דַּיְקָא שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַתַּלְמִיד כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק אַף עַל פִּי שֶׁהוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה, אַף עַל פִּי כֵן יַמְשִׁיךְ הֶאָרָתוֹ גַּם לְמַטָּה לְמַטָּה וְיַשְׁאִיר הֶאָרָתוֹ גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ עַל יְדֵי בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הוּא עַל יְדֵי הַתַּלְמִיד,

כִּי אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַבֵּל הַשָּׂגַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כִּי אִם עַל יָדוֹ בְּחִינַת מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ', לִיהוֹשֻׁעַ דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּלְמִיד כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק, הַאֱמֶנֶת אֵלָם. מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִלֵּם יְכוֹל אַף בְּדִבְרֵי תוֹרָה תַּלְמוּד לוֹמַר, צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן. יָכוֹל, אַף אִם הֵגִיס דַּעְתּוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר, מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַשְׁתִּיקָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבִישַׁת מְנָעֲלִים כְּדֵי לִנְעֹל וְלִסְגֹּר הָרֶגֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר מַה שֶּׁאֵין צְרִיכִין כִּי כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא הַדַּעַת וּצְרִיכִין לְשָׁמְרוֹ מְאֹד. וְזֶהוּ יָכוֹל, אַף בְּדִבְרֵי תוֹרָה? תַּלְמוּד לוֹמַר, צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן. כִּי כָּל דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְדַבֵּר כָּל אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ וְתַלְמִידָיו, כִּי זֶהוּ עִקַּר הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא הָאֲרַת הַדַּעַת, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ, יָכוֹל, אֲפִלּוּ אִם הֵגִיס דַּעְתּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּגִּיס דַּעְתּוֹ וְיוֹצֵא חוּץ מִמַּדְרֵגָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּמַרְבֶּה דְּבָרִים יוֹתֵר מִדַּאי וּמְגַלֶּה מַה שֶּׁאֵין צְרִיכִין לְגַלּוֹת חַס וְשָׁלוֹם תַּלְמוּד לוֹמַר, מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם. כִּי צְרִיכִין לִשְׁקֹל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת, אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְהָאֲרַת הַדַּעַת מַה שֶּׁאֵין צְרִיכִין לְגַלּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁתִיקָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֶּתֶר אָז הוּא יָכוֹל לְהָאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד לְהָאִיר לְכָל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ לְגַלּוֹת לְהַבֵּן בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה שֶׁרָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' וּלְהֵפֶךְ לְהַתַּלְמִיד, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶווּ מְתוּנִים בַּדִּין וְכוּ', בְּחִינַת כִּי אֱלֹקִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁלֹּא יָגִיס דַּעְתּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יְגַלֶּה יוֹתֵר מִדַּאי וְיִשְׁתֹּק בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁתֹּק מִפָּסוּק מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם כִּי הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד הוּא בְּחִינַת כִּי אֱלֹקִים שֹׁפֵט וְכוּ', בְּחִינַת מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאִיר הַדַּעַת בְּבֵן וְתַלְמִיד לְלַמְּדָם דַּעַת וְתוֹרַת ה'. כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת שְׁתִיקָה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת כֶּתֶר כַּיָּדוּעַ. שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַמַּקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים בְּחִינוֹת רֵאשִׁית הַגֵּז שֶׁנָּתַן לַכֹּהֵן וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁמַּדְיְקָא זֶה הֶחְכֵּם שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁפַּע הַכֶּתֶר שֶׁהֵם מַקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְהָאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּי אֱלֹקִים שֹׁפֵט בְּחִינַת מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ כַּנַּ"ל. וְכֵן מְרֻמָּז בְּסוֹף דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם. שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בַּעֲנָוָה, כִּי עֲנָוָה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם, כִּי עֲנָוָה הִוא בְּחִינַת שְׁתִיקָה, בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת מַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הָאִסּוּר לְהָגִיס דַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם בְּדִבְרֵי תוֹרָה. שֶׁהוּא הַמְדַבֵּר יוֹתֵר מִדַּאי וּמְגַלֶּה מַה שֶּׁאֵין צְרִיכִין לְגַלּוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּסּוּת הָרוּחַ הֵפֶךְ עֲנָוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה

כַּנַּ"ל וְלָמְדוּ זֹאת מִפָּסוּק מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁפֹּט בְּמִישׁוֹר, דְּהַיְנוּ לְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, בְּחִינַת כִּי אֱלֹקִים שֹׁפֵט וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אִם עַל יְדֵי עֲנָוָה שֶׁהִוא בְּחִינַת שְׁתִיקָה, בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַחֲכָמִים וַחֲכַם חָרָשִׁים וּנְבוֹן לַחַשׁ בִּישַׁעְיָה ג. וְכֵן בְּיִרְמְיָה נִקְרָאִים הֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר שֶׁהֵם חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר חָכְמָתָם הַגְּדוֹלָה הוּא עַל יְדֵי הַשְׁתִיקָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחֵרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת חֲלִיצָה, כִּי זֶה הַנִּפְטָר בְּלֹא בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם פָּגַם בִּבְחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל, כִּי בֵּן וְתַלְמִיד הוּא הַחֲלִיפוֹת שֶׁצָּרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ מִמֶּנּוּ בָּנִים וְתַלְמִידִים הֲגוּנִים כְּדֵי שֶׁיְּמַשִּׁיכוּ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה גַּם אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה הַנִּפְטָר בְּלֹא בָּנִים לֹא זָכָה לְהַשְׁאִיר שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וּפָגַם בִּבְחִינַת הַדַּעַת שֶׁהוּא הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַפְּגָם נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַשְׁתִיקָה הַנַּ"ל. שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה לֹא זָכָה לְאַפְּשָׁא בְּעָלְמָא, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ מְשַׁתֵּדֵל לְהַשְׁאִיר דַּעְתּוֹ אַחֲרָיו עַל יְדֵי בָּנִים וְתַלְמִידִים. נִמְצָא, שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִסְתַּלֵּק חַס וְשָׁלוֹם מִן הָעוֹלָם לְנַמְרֵי שֶׁיַּעֲלֶה רַק לְמַעְלָה וְלֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ לְמַטָּה כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁאֵינוֹ מְצַמְצֵם הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה לְהַמְשִׁיכוֹ לְמַטָּה כָּרָאוּי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ שֶׁכָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת כֵּלִים שֶׁיְּקַבְּלוּ אוֹר הַדַּעַת שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מְמֻלָּא מִבְּנֵי אָדָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּנִים וְתַלְמִידִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנְּשָׁמָה, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לַנְּשָׁמָה אֲפִלּוּ אִם הוּא צַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד וְזוֹכֶה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה כִּי אִם כְּשֶׁנִּשְׁאָר דַּעְתּוֹ גַּם לְמַטָּה עַל יְדֵי בָּנִים וְתַלְמִידִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם.

וְזֶה שֶׁלֹּא זָכָה לָזֶה. נִמְצָא שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּלֵּק רַק לְמַעְלָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ כֵּלִים לְקַבֵּל, כִּי כָּל הַכֵּלִים נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַשְׁתִיקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הָאוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂין כֵּלִים בָּנִים וְתַלְמִידִים לְקַבֵּל אוֹר הַדַּעַת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְעַל כֵּן זֶה הַנִּפְטָר בְּלֹא בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם הוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי מֵאַחַר דְּלֹא זָכָה לְאַפְּשָׁא בְּעָלְמָא לְהַשְׁאִיר שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וְסָבַר שֶׁיִּסְתַּלֵּק רַק לְמַעְלָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן עָנְשׁוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת כְּלָל וְאֵינוֹ זוֹכֶה לֵיעוֹל לְפַרְגּוֹדָא דְמַלְכָּא כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לְמַעְלָה כִּי אִם כְּשֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנּוּ הַשְׁאָרָה לְמַטָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי אֲחֵרִים שֶׁיְּמַיְּבֵם אִשְׁתּוֹ וְאָז נִקְטָן וְנִתְצַמְצֵם אוֹר נִשְׁמָתוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי אִתְּתָא אִמֵּהּ נִמְצָא שֶׁיּוֹרֵד וְנִתְצַמְצֵם בְּיוֹתֵר בְּצִמְצוּם גָּדוֹל

מְאֹד. וְזֶהוּ עִקַּר תִּקּוּנוֹ וַעֲלִיָּתוֹ, כִּי עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי צִמְצוּם הָאוֹר כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁאֲחִיו הַיָּבָם מְתַקֵּן נִשְׁמַת הַמֵּת וּמְקַיֵּם שְׁמוֹ עַל נַחֲלָתוֹ וּמַמְשִׁיךְ הַשְׁאָרָתוֹ לְמַטָּה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אִם אֵינוֹ חָפֵץ לְיַבֵּם וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי יִבּוּם כַּנַּ"ל.. עַל כֵּן וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כְּאֵבֶל וְכִמְנֻדֶּה, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לְתַקֵּן נִשְׁמַת הַמֵּת לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד בָּעוֹלָם עַל כֵּן אֵין לוֹ מִנְעָלִים, כִּי עִקַּר הַמִּנְעָלִים נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַשְׁתִּיקָה הַמְצַמְצֶמֶת וּמְתַקֶּנֶת אֶת הַדִּבּוּר וְהַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת כְּמוֹ אָבֵל וּמְנֻדֶּה חַס וְשָׁלוֹם, חַיָּב הַחֲלִיצַת מִנְעָלִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁחוֹלֶצֶת אִשְׁתּוֹ מִנְעָל הַיָּבָם עַל יְדֵי זֶה מִתְלַבֶּשֶׁת נִשְׁמַת הַמֵּת בְּזֶה הַמִּנְעָל, כִּי נִשְׁמַת הַמֵּת הָיְתָה קְשׁוּרָה בְּרֶגֶל אֲחִיו, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמֵּת עַל יְדֵי צִמְצוּם הָאוֹר שֶׁצְּרִיכִין עַכְשָׁו לְצַמְצְמוֹ בְּתַכְלִית הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְעָל שֶׁהוּא תַּכְלִית הַצִּמְצוּם כִּי הוּא לְבוּשׁ עָב לְבוּשׁ הָרַגְלַיִן וְשָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִסּוֹד הַשְׁתִּיקָה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי מִנְעָל שֶׁל חֲלִיצָה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הַיָּבָם יוֹרֵשׁ נַחֲלַת אָבִיו וְעִקַּר תִּקּוּן הַיִּבּוּם הוּא לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ עַל נַחֲלָתוֹ דַּיְקָא, כִּי הַנַּחֲלָה הִיא הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה לְהָאָדָם וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד הוּא זוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה דַּיְקָא, בְּחִינַת וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַיָּבָם לְתַקֵּן הַנַּחֲלָה שֶׁשָּׁם הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה, שֶׁהוּא עִקַּר הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַיִּבּוּם כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹּט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וְכוּ' וְאָז פָּגְמוּ מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וּמֵתוּ בִּלְא בָּנִים, כִּי הַפֶּגֶם הָיָה בְּעֵת שֶׁהָיָה רָעָב בָּאָרֶץ דַּיְקָא שֶׁאָז אֵין זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִפְגַּם אָז הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּגֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן שֶׁמֵּתוּ בִּלְא בָּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן תִּקּוּנָם הָיָה בְּעֵת כִּי שְׁמָעָה כִּי פָקֹד ה' אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לֶחֶם שֶׁשָּׁם הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְתַּקְּנוּ בְּסוֹד הַיִּבּוּם עַל יְדֵי בֹּעַז וְרוּת שֶׁהֵקִימוּ שְׁמָם עַל נַחֲלָתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְגַם אֶת רוּת וְכוּ' קָנִיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ וְלֹא יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת וְכוּ'. וְכָל הַמַּעֲשֶׂה הָיָה בְּעֵת קְצִיר הַתְּבוּאָה וּבִשְׁעַת הַגֹּרֶן, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַיִּבּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן, זוֹכִין בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא. בְּחִינַת וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם, אַל תּוֹדִעִי לָאִישׁ עַד כַּלּוֹתוֹ לֶאֱכֹל

וְלִשְׂתּוֹת וְכוּ'. וּכְתִיב, וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ וְכוּ'. וְכֵן רוּת עָסְקָה שָׁם בְּכָל פַּעַם לְלַקֵּט הַתְּבוּאָה שָׁם וּבֹעַז נָתַן לָהּ בְּכָל פַּעַם מִן הַתְּבוּאָה וְהִזְהִיר אֶת נְעָרָיו עַל זֶה לִתֵּן לָהּ לֶאֱכֹל לִשְׂתּוֹת וּלְקַח לְבֵיתָהּ כָּל מַה שֶּׁתִּרְצֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְגַם שֹׁל תָּשֹׁלּוּ לָהּ מִן הַצְּבָתִים וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם כָּל הָעִנְיָן כִּי הָיוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל שֶׁהוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּוְקָא. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּצְבָּט לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר. הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, 'וַתֹּאכַל', בָּעוֹלָם הַזֶּה 'וַתִּשְׂבַּע', לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. 'וַתֹּתַר', לְתְחִיַּת הַמֵּתִים. כִּי אֲכִילָתָהּ הָיְתָה בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁזָּכְתָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָתָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן. בְּחִינַת כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל. וְהִיא זָכְתָה לַהֶאָרָה זֹאת בְּעֵת הָאֲכִילָה כִּי אָז זוֹכִין לָזֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַתֵּרֶא חֲמוֹתָהּ אֶת אֲשֶׁר לִקְּטָה וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן לָהּ אֶת אֲשֶׁר הוֹתְרָה מִשָּׂבְעָהּ. 'אֶת אֲשֶׁר הוֹתְרָה' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'וַתֹּתַר', לָעוֹלָם הַבָּא הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הוּא בְּחִינַת וַתֹּתַר לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּעֵת הָאֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כִּי הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן גַּם שָׁם הַמָּקוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ הַתִּקּוּן הַזֶּה הָיָה נִקְרָא 'בֵּית לָחֶם' עַל שֵׁם הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהָיוּ שׁוֹפְטִים אֶת שׁוֹפְטֵיהֶם וְכוּ'. הַיְנוּ פְּגַם הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, בְּחִינַת הֱוֵי מְתוּנִים בַּדִּין, בְּחִינַת כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז נִפְגַּם הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן, וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ, שֶׁלֹּא זָכוּ אָז לִשְׁבִיעָה שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מֵהֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁמְּשָׁם מְקֻבָּלֶת הַמַּלְכוּת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה פְּגַם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן שֶׁלֹּא זָכוּ לְהַשְׁאִיר שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל, וְנִתְתַּקְּנוּ עַל יְדֵי בֹּעַז וְרוּת בְּסוֹד הַיִּבּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא שֵׁם הַבֵּן הַנּוֹלָד לָהֶם עוֹבֵד שֶׁהוּא בְּחִינַת עִבּוּד אַדְמָתוֹ יִשְׁבַּע לָחֶם, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁנּוֹלַד לָהֶם בֵּן שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּעֵת הָאֲכִילָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִבּוּד אַדְמָתוֹ יִשְׁבַּע לָחֶם וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ אֶחָד לִמְכֹּר הוֹנוֹ וְנַחֲלָתוֹ לַחֲבֵרוֹ שֶׁשָּׁם נֶעֱלָם וּמְלֻבָּשׁ הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הָיָה תִּקּוּן הַמְּכִירָה עַל יְדֵי הַמַּנְעָלִים שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁתִיקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְכֵן עָשָׂה בֹּעַז עִם הַגּוֹאֵל וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים הַמַּנְעָלִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲלִיצָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי תִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁזָּכוּ לְתַקֵּן בֹּעַז וְרוּת.

שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הָאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל. עַל יְדֵי זֶה נוֹלַד מָשִׁיחַ מֵהֶם שֶׁהוּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁמַּמָּנוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. כִּי מָשִׁיחַ יִבָּנֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיִּהְיֶה קַיָּם לָעַד שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁכָּלוּל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כִּי נִמְשַׁח, בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתִיקָה, בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל. כִּי מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה, כִּי הַקֵּץ סָתוּם וְחָתוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סְתֹם הַדְּבָרִים וַחֲתֹם וְכוּ' וְלִבְּהּ לְפוּמֵּהּ לָא גְּלֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתִיקָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאֲפִלּוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה הוּא בְּבְחִינַת שְׁתִיקָה, כִּי לִבְּהּ לְפוּמֵּהּ לָא גְּלֵי. וְעַל כֵּן כָּל הַמְּשָׁכַת נִשְׁמַת מָשִׁיחַ הָיָה בְּהֶעְלֵם וּבְסוֹד וּבְתַחְבּוּלוֹת שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה לוֹט וּבְנוֹתָיו שֶׁגַּם לוֹט בְּעַצְמוֹ לֹא יָדַע בְּשׇׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ. וְכֵן מַעֲשֵׂה יְהוּדָה וְתָמָר וּמַעֲשֵׂה בֹּעַז וְרוּת, כִּי הַכֹּל הָיָה בְּסוֹד וּבְהֶעְלֵם גָּדוֹל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמָתוֹ בְּסוֹד וְכוּ', כַּמּוּבָא. כִּי מָשִׁיחַ הוּא בְּבְחִינַת סוֹד, בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה, כִּי מָשִׁיחַ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, בְּחִינַת חַיִּים שְׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתִיקָה. וְעַל כֵּן אָסוּר לְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם עַל אֲרִיכַת הַגָּלוּת כָּל כָּךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת, כִּי הוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם כִּי הֵם בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה. וְעַל כֵּן הַקֵּץ סָתוּם וְחָתוּם וְהַמַּאֲמִין לֹא יָחוּשׁ כִּי בּוֹ יָבוֹא לֹא יְאַחֵר בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

וְעַל כֵּן מְבָרְכִין עַל הַמְּנָעֲלִים, הֲעוֹשֶׂה לִי כָּל צָרְכִּי, כִּי כָּל צָרְכֵי הָאָדָם שֶׁהוּא כְּלַל הַפְּרָנְסָה נִמְשָׁךְ מִכְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁמִּשָּׁם הֵם בְּחִינַת הַמְּנָעֲלִים וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׂכָר שֶׁאָמַר אַבְרָהָם אָבִינוּ אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל זְכוּ בָּנָיו לְחוּט שֶׁל תְּכֵלֶת וּלְרְצוּעָה שֶׁל תְּפִלִּין. כִּי צִיצִית וּתְפִלִּין הֵם כְּלָלִיּוּת שֶׁל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי צִיצִית וּתְפִלִּין הֵם כְּלָלִיּוּת שֶׁל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת מַקִּיפִין שֶׁמַּכְנִיסִין בְּהַתַּלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי קְדֻשַּׁת הַצִּיצִית הֵם בְּאִתְגַּלְיָא וְהַכֹּל רוֹאִין אוֹתָן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּלְמִיד שֶׁהַשְׁגָּתוֹ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת וָאֶרְאֶה אֶת ה', אֲבָל תְּפִלִּין עִקַּר קְדֻשָּׁתָם שֶׁהוּא הַפָּרְשִׁיּוֹת הֵם גְּנוּזִים וּתְפוּרִים בְּתוֹךְ הַבָּתִּים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַבֵּן, בְּחִינַת מֶה חָמִית וְכוּ', בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי קְדֻשָּׁתָם גְּנוּז מְאֹד, כִּי תְּפִלִּין הֵם מֹחִין עֶלְיוֹנִים מְאֹד בְּחִינַת בֵּן, בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתִיקָה. וְעַל כֵּן מְשָׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת מִנְעָלִים שֶׁסּוֹגְרִין הָאוֹר שֶׁלֹּא יֵצֵא לַחוּץ שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁתִיקָה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין וְעַל כֵּן בִּזְכוּת שְׂרוֹךְ נַעַל זְכוּ בָּנָיו לִתְפִלִּין.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּתְפִלִּין כָּךְ מְנָעָלִים, כִּי הַמְּנָעָלִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת מַקִּיפִין הָעֶלְיוֹנִים, בְּחִינַת שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר אַבְרָהָם, הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל ה' וְכוּ' אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל וְכוּ'. וְלֹא תֹּאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם כִּי אֵינִי רוֹצֶה עֲשִׁירוּת שֶׁלְּךָ, כִּי כְּבָר הִבְטִיחַנִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַשְׁרֵנִי, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ כִּי אֲנִי זוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִכְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוּט וּשְׂרוֹךְ נַעַל, שֶׁהֵם צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁמִּשָּׁם הַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת הַפַּרְנָסָה מֵהַיָּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁשָּׁם הֶאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלִג לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ, הֲרִמֹתִי יָדִי. 'יָדִי' דַּיְקָא, הַיְנוּ הַיָּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁשָּׁם הֶאָרַת הָרָצוֹן וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ, הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁאֲנִי מֵרִים יָדִי לַה' יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ שֶׁאֲנִי רַק נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הֲרָמַת הַיָּדִים לְמַעְלָה זֶה בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ לַה' יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי. בְּחִינַת נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם. הַיְנוּ שֶׁאֲנִי זוֹכֶה לְפַרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַיָּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית וּתְפִלִּין. וְעַל כֵּן אֵינִי רוֹצֶה עֲשִׁירוּת שֶׁלְּךָ. כִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא הִבְטִיחַנִי לְעַשְׁרֵנִי עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יח

לְעִנְיַן שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי בֹּעַז וְרוּת הָיָה בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינָה שֶׁאָמַר בֹּעַז לְרוּת לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלוֹם. לְעֵת הָאֹכֶל דַּיְקָא שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְגַם רַבֵּנוּ זַ"ל הֵבִיא מִקְרָא זֶה לְעֵת הָאֹכֶל וְכוּ' לְעִנְיַן מַאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁאָז בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה בָּאָה הַיִּרְאָה עַל הָאָדָם. מֵחֲמַת שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם הַחָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַפַּרְנָסָה. וְעַל כֵּן אָז בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא בָּאָה הַיִּרְאָה עַל הָאָדָם בְּחִינַת לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלוֹם וְכוּ'. וְעַיֵּן בַּמַּאֲמָר, רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצְאָה מֵחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין וְכוּ', בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. כִּי הוּא שַׁיָּךְ לְמַאֲמָר 'וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם' הַנַּ"ל: וְתֹאַר לְעוֹלָם הַבָּא. זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁמֵּאִיר בְּעֵת הָאֲכִילָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַשְׁאִיר מֵאֲכִילָתוֹ בְּשִׁבִיל לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁתְּחוּל הַבְּרָכָה עָלָיו, כִּי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁמְּבָרְכִין אַחַר הָאֲכִילָה זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן שֶׁאוֹמְרִים בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְכוּ'. הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְכוּ', כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה הוּא בְּחַסְדּוֹ וּבִרְצוֹנוֹ הַטּוֹב לְבַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן. וְעַל כֵּן מִתְגַּלֶּה

הֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, כִּי הַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת רַק מֵרְצוֹנוֹ הַטּוֹב לְבַד בְּחִינַת נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, בְּחִינַת בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא כִּי אִם בְּמַזְלָא תַּלְיָא מִלְּתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מַזָּל הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיקָא קַדִּישָׁא שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשֶׁכֶת הַפַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ:

וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, כִּי כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן. בָּנַי זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל, כִּי גַּם הַתַּלְמִיד נִקְרָא בֵּן בְּחִינַת וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' כַּנַּ"ל. חַיֵּי זֶה בְּחִינַת חַיִּים אֲרֻכִּים חַיִּים טוֹבִים חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁמִּתְגַּלִּין עַל יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים וְשָׁנִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. מְזוֹנֵי זֶה בְּחִינַת פַּרְנָסָה שֶׁשָּׁם מִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה תְּלוּיִים בְּמַזָּלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מַזָּל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינָה שֶׁאוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה הֲטָבוֹת וְשָׁלֹשׁ גְּמוּלוֹת בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. שֶׁמֵּיטִיב עִמָּנוּ בְּרַחֲמָיו וּבְטוּבוֹ לְבַד וְגוֹמֵל לָנוּ טוֹבוֹת בִּרְצוֹנוֹ לְבַד בְּלִי שׁוּם חִיּוּב כְּלָל. כִּי מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, רַק בְּטוּבוֹ לְבַד נוֹתֵן לָנוּ פַּרְנָסָה בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הַטּוֹב הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ וְכוּ' שֶׁרֹב הַטּוֹב הַזֶּה הוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם רַבֵּנוּ זַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת 'הָרַחֲמָן' הוּא שֶׁאוֹמְרִים כָּל פַּעַם בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן וּמַזְכִּירִים וְקוֹרְאִים אֶז ה' יִתְבָּרַךְ בְּשֵׁם הָרַחֲמָן כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים מַה שֶּׁלֹּא מָצִינוּ כָּךְ בִּשְׁאָר הַתְּפִלּוֹת. כִּי אָז בִּשְׁעַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרַחֲמִים שֶׁהוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר הָרַחֲמִים וְהַחֶסֶד. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם שֶׁמִּשָּׁם זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַמַּנְהִיג הָאֲמִתִּי שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת רַחֲמָן גָּדוֹל כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם בִּתְחִלָּתוֹ. נִמְצָא שֶׁבִּרְכַּת הַמָּזוֹן הִוא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהוֹתִיר בַּאֲכִילָתוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁתְּחוּל הַבְּרָכָה עָלָיו עַל יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כִּי מַה שֶּׁמּוֹתִירִין מֵאֲכִילָתוֹ זֶהוּ בְּחִינַת וַתֹּתַר לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתְּ וּבָנַיִךְ תְּחִיִּי בַּנּוֹתָר. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת קיג) עַד תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז יִהְיֶה הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְאַתְּ וּבָנַיִךְ, 'וּבָנַיִךְ' דַּיְקָא, בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל, 'תְּחִיִּי' בְּחִינַת חַיִּים הַנַּ"ל, בְּחִינוֹת אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת בַּנּוֹתָר לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מוֹתִירִין מֵאֲכִילָתוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּבְחִינַת וַתֹּתַר לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע שֶׁנִּמְשָׁכָה עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע בְּמַעֲשֶׂה דְּצָרְפִית עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ. וּמַעֲשֶׂה דְּאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְּנֵי הַנְּבִיאִים עַל יְדֵי אֱלִישָׁע. הִמְשִׁיכוּ עִקַּר הַבְּרָכָה

עַל יְדֵי הַשֵּׁמֶן, כִּי שֶׁמֶן הוּא בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן, בְּחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה וְהַפְּרָנָסָה בָּא מִשָּׁם בְּחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד וְכַמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִמְשִׁיכוּ הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע שֶׁל פַּרְנָסָה עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפְּרָנָסָה וּבְרָכָה בְּחִינַת כַּד הַקֶּמַח לֹא תִכְלֶה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר וְכוּ', בְּחִינַת וְאַתְּ וּבָנַיִךְ תִּחְיִי בַּנּוֹתָר, דְּהַיְנוּ הַנּוֹתָר מִן הַשֶּׁמֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן בְּחִינַת וַתֹּתַר לָעוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

רֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ. כִּי בוֹ בָּחַר ה' וְכוּ':

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁאֶפְלוּ כְּשֶׁאָדָם מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מֵהָרַע אֶל הַטּוֹב רַק כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה הוּא יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם בְּגוּף מְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי כָּל כָּךְ אֲשֶׁר רַבּוּ כְּמוֹ רַבּוּ הַמּוֹנְעִים וְהַמַּעֲכְבִים וְהַמְסִיתִים וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ'. עַל כֵּן כָּל הַעְתָּקָה וְהַעְתָּקָה שֶׁהָאָדָם מַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ אֲפִלּוּ הוּא רַק כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה הוּא יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וּבָזֶה רָאוּי לְהָאָדָם לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְהֵבִיא שָׁם מַעֲשֶׂה עַל זֶה מֵהַצַּדִּיק שֶׁנִּפַּל עָלָיו עַצְבוּת וּכְבֵדוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד וְכוּ' שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם דָּבָר וְכוּ' כִּי אִם בְּמָה שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי וְכוּ' וְכוּ' וְאָז הֶרְאוּ לוֹ שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי אֲלָפִים וְרִבְבוֹת עוֹלָמוֹת כְּנֶגֶד חוּט הַשַּׂעֲרָה אַחַת שֶׁהָאָדָם נֶעְתָּק בְּזֶה הָעוֹלָם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ':

עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב בְּסוֹף סֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת:

חלק ב

וְזֶה שֶׁשִּׁבַּח ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שַׁעֲרֵךְ כְּעֶדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, אַף הֲרֵיקִים שֶׁבָּךְ חֲבִיבִין עָלַי וְכוּ'. וְכֵן פֵּרֵשׁ לְקַמָּן בְּקַפִּיטֶל וָא"ו עַל פָּסוּק שַׁעֲרֵךְ כְּעֶדֶר הָעִזִּים, בְּקַטַנִּים, שֶׁשַּׁעֲרֵךְ מְרַמֵּז עַל הַגְּרוּעִים וּפְחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁגַּם הֵם יְקָרִים מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי מוֹצֵא גַּם בָּהֶם שֶׁבַח הָרִבּה עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים בְּשֵׁם שְׂעָרוֹת, כִּי זֶה עִקַּר שִׁבְחָם מַה שֶּׁמּוֹצֵא בְּכָל אֶחָד מֵהֶם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת קְדוֹשׁוֹת הָרִבּה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּל אֶחָד מֵהֶם מְנַתֵּק עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה לַה' יִתְבָּרַךְ אוֹ לְדִבְרִים הַנּוֹגְעִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, כַּמּוּבָא בְּחִינַת וַיִּקְחֵנִי בְּצִיצִת רֹאשִׁי. הַיְנוּ כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם שֶׁאֵלּוּ הַחוּטֵי חֶסֶד

בְּחִינַת צִיצִית נִקְלָעִים וְנִשְׁזָרִים מֵהַשְּׁעָרוֹת הַנַּ"ל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. וּמוֹצֵא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַשְּׂעָרוֹת מִתְקַבְּצִין יַחַד וְנִקְלָעִים וְנִשְׁזָרִים וְנַעֲשִׂין בְּחִינַת חוּטֵי הַצִּיצִית הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּאִירִין עַל יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם. כִּי יָדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת שֶׁבְּחִינַת צִיצִית נִמְשָׁכִין מִנִּימִין וּשְׂעָרוֹת עֶלְיוֹנִים מִבְּחִינַת שְׂעָרוֹת דְּעַתִּיק וְאַבָּא וְאִמָּא שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵא אוֹר הַצִּיצִית הַקְּדוֹשִׁים, כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת צִיצִית, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עַתִּיק הוּא בְּחִינַת חֶסֶד עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, בְּחִינַת וָרֶב חֶסֶד, כִּי שָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְחֶסֶד וְשָׁם שׂרֶשׁ כָּל הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִיקְנָא שֶׁשָּׁם נִמְחָלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וְנִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת. וְכָל הָאוֹרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם הַכֹּל בִּבְחִינַת נִימִין וּשְׂעָרוֹת, כַּיָּדוּעַ בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי מֵעִצָּם הַחֶסֶד וְהַטּוֹב הַנִּפְלָא שֶׁיֵּשׁ שָׁם. עַל יְדֵי זֶה מִסְתַּכֵּל ה' יִתְבָּרַךְ רַק עַל הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בִּפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הוּא מִסְתַּכֵּל רַק עַל בְּחִינַת הַשְּׂעָרוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁכָּל אֶחָד מְנַתֵּק עַצְמוֹ לְפָעָמִים כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי זֶה מְאִירִין שָׁם אוֹרוֹת גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים שֶׁנִּקְרָאִים בְּחִינַת נִימִין וּשְׂעָרוֹת בְּחִינַת וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוַּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא. וְעַל יְדֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ הַשְּׂעָרוֹת נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְנִמְחָלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וְנִמְשָׁכִין כָּל הַחֲסָדִים וְהַטּוֹבוֹת עַל יִשְׂרָאֵל הַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׂעָרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַשְּׂעָרוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּהַגְּרוּעִים שֶׁבַּגְּרוּעִים וּמֵהֶם יוֹצֵא אוֹר הַצִּיצִית וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ. וּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁמֵּצַ"ר אוֹתִיּוֹת צָמֶ"ר בְּחִינַת שְׂעָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִיקְנָא, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁשַּׁעֲרוֹת הַדִּקְנָא קְדִישָׁא שֶׁהֵם כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְנַתֵּק עַצְמוֹ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהוּא בְּמֵצַר גָּדוֹל וְהַתְּאוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַד שֶׁאֵין לוֹ דֶּרֶךְ לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל בִּבְחִינַת כָּל רִדָּפֶיהָ הַשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים עַד שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, וְהוּא בְּעֹצֶם דְּחָקוֹ וּמְצָרֵי נַפְשׁוֹ פּוֹנֶה לַה' יִתְבָּרַךְ וְצוֹעֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִן הַמֵּצַר בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ. אַף עַל פִּי שֶׁמַּה שֶּׁפּוֹנֶה עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא רַק כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה הוּא יָקָר בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְנַעֲשֶׂה מֵמֵצַ"ר צָמֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת דְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ רַחֲמִים וְטוֹב שֶׁשָּׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וּזְכוּת כַּיָּדוּעַ:

וְזֶה בְּחִינַת חוּט שֶׁל צֶמֶר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵיָה מַלְבִּין הָעֲוֹנוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ. כִּי עִקַּר סְלִיחַת הָעֲוֹנוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינָה זֹאת עַל יְדֵי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מוֹצֵא בְּיִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּהַחוֹטְאִים רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּמָּה וְכַמָּה

שְׁעָרוֹת טוֹבוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְאִירִין הַשְׁעָרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא בְּחִינַת צֶמֶר כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחִילַת כָּל הָעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשִׁית הַגֵּז שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן לְהַכֹּהֵן. כִּי הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ חֶסֶד בְּחִינַת מִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא שֶׁמְּלַמֵּד תָּמִיד זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל. וְכָל הַזְּכֻיּוֹת שֶׁמּוֹצְאִין בְּיִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁעָרוֹת הַנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִמְצֹא זְכוּת אֲפִלּוּ בְּהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים. כִּי בְּכֻלָּם נִמְצְאִין כַּמָּה שְׁעָרוֹת טוֹבוֹת מַה שֶּׁמַּמְשִׁיכִין עַצְמָן כַּמָּה פְּעָמִים מֵרַע לְטוֹב כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁעֲרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים, שֶׁנֶּאֱמַר עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לְהַכֹּהֵן רֹאשִׁית הַגֵּז מֵהַצֶּמֶר כְּדֵי לִתֵּן לְהַכֹּהֵן רֹאשִׁית הַגֵּז מֵהַצֶּמֶר כְּדֵי לְתַקֵּן בְּחִינַת הַצֶּמֶר בְּשָׂרְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁעָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ חֲסָדִים עַל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַשְׁעָרוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם מַה שֶּׁכָּל אֶחָד מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְרֹאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ כִּי בוֹ בָּחַר ה' לְעָמְדוֹ לְשָׁרֵת וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשֵּׁרוּת שֶׁל הַכֹּהֵן הוּא בַּקְּרְבָּנוֹת לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי בְּחִינוֹת הַשְׁעָרוֹת הַנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרֵךְ מִתְרַצֶּה לְיִשְׂרָאֵל וּמוֹחֵל עֲוֹנוֹתֵיהֶם בִּבְחִינַת חוּט שֶׁל צֶמֶר שֶׁמַּלְבִּין הָעֲוֹנוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְהַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד עוֹסֵק בָּזֶה. וְעַל כֵּן מַגִּיעַ לוֹ רֹאשִׁית הַגֵּז וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה, הֲלוֹא כִבְנֵי כֻשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְהוּא פְּלִיאָה נִשְׂגְּבָה מְאֹד וְכָל רוֹאֶה יִשְׁתּוֹמֵם עַל זֶה אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ יְדַמֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, לִבְנֵי כֻשִׁיִּים הֲלֹא כְּבָר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם וְהִבְטִיחָנוּ שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם וְלֹא יַחֲלִיף אוֹתָנוּ בְּאֻמָּה אַחֶרֶת לְעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בִּמְקוֹמוֹת אֵין מִסְפָּר וְאֵיךְ יֹאמַר הוּא יִתְבָּרֵךְ כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה עַל יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ. וְגַם בְּפָרָשָׁה זֹאת גּוּפָא הוּא חוֹזֵר וּמְסַיֵּם תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר לְטוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, אֶפֶס כִּי לֹא הַשְׁמֵיד אַשְׁמִיד אֶת בֵּית יַעֲקֹב וְכוּ' כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה וַהֲנִעוֹתִי וְכוּ' בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת וְכוּ' הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְכוּ' וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקֹּצֵר וְכוּ'. וְאֵיךְ הִתְחִיל לְגַנּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ לְהַשְׁוּוֹתָם לִשְׁאָר הָעַכּוּ"ם חַס וְשָׁלוֹם?! אַךְ בֶּאֱמֶת כָּל הַתּוֹכָחוֹת שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ מוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל הַבְּזָיוֹנוֹת שֶׁמְּבַזֶּה אוֹתָם לִפְעָמִים בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן הַכֹּל לְטוֹבָה גְּדוֹלָה כְּדֵי לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת וְחֶסֶד כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּבוּ אֵלָיו בֶּאֱמֶת, כִּי לִפְעָמִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַלְקְלִין מַעֲשֵׂיהֶם מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁכְּמַעַט אֵין נִכָּר מְעַט דְּמְעַט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם מֵעֹצֶם רִבּוּי הַפְּשָׁעִים וְהַקִּלְקוּלִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאִם יִרְצֶה ה' יִתְבָּרֵךְ לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת עַל יְדֵי מְעַט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם יִתְעוֹרְרוּ הַמְקַטְרְגִים חַס וְשָׁלוֹם וְיִמְצְאוּ כְּנֶגֶד זֶה אֲלָפִים פְּעָמִים לְהַפֵּךְ חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא רוֹצֶה בְּעַצְמוֹ וְחָפֵץ לְהַטּוֹת עֲלֵיהֶם כְּלַפֵּי חֶסֶד אָז בְּטוּבוֹ וְחָכְמָתוֹ הַנִּפְלָאָה הוּא בְּעַצְמוֹ מְבַזֶּה

אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַבִּזָּיוֹן וְאָמַר עֲלֵיהֶם שֶׁכְּבָר הֵם אֲצָלוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כָּל הָאֻמּוֹת מֵאַחַר שֶׁכְּבָר קִלְקְלוּ כָּל כָּךְ וְתַכָּף שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְהַפֵּךְ הַדָּבָר וְאָמַר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּמוֹ הָאֻמּוֹת מַמָּשׁ אֲזַי תֵּכֶף נִתְרָאֶה אֲמִתַּת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבָּהֶם כִּי בְּוַדַּאי בִּתְחִלָּה לֹא הָיָה נֶחְשָׁב הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם כְּלָל עַד שֶׁכִּמְעַט לֹא הָיָה נִרְאֶה כְּלָל כִּי בְּוַדַּאי לְפִי קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשָׁם אֲפִלּוּ אִם פּוֹגְמִין כָּל יָמָיו כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה אַחַת חַס וְשָׁלוֹם, הוּא גַּם כֵּן פְּגָם גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, כִּי יִשְׂרָאֵל רְחוֹקִים לְנַמְרֵי מֵעָוֹן חַס וְשָׁלוֹם וּמִכָּל מִינֵי פְּגָמִים חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁפּוֹגְמִים חַס וְשָׁלוֹם יוֹתֵר מִחוּט הַשַּׁעֲרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁפּוֹגְמִים וְחוֹטְאִים וְעוֹבְרִים חַס וְשָׁלוֹם עֲבֵרוֹת מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לְצַלָּן, בִּפְרָט כְּשֶׁעוֹבְרִים הָרִבֵּה חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לְצַלָּן עַד שֶׁהָעֲוֹנוֹת רַבּוּ מִסְפָּר עַד שֶׁמְּעַט הַטּוֹב כִּמְעַט אֵינוֹ נִכָּר כְּלָל בִּפְרָט, כִּי גַּם מְעַט הַטּוֹב מְעֹרָב בִּפְסֹלֶת הָרִבֵּה בְּוַדַּאי כְּשֶׁיִּרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ רְבוּי הַפְּגָמִים שֶׁלָּהֶם לְפִי קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּמְעַט אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּפִי עַצְמָם קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁרְאוּי לָהֶם לִהְיוֹת בְּוַדַּאי כִּמְעַט אֵי אֶפְשָׁר לְסִבֹּל הַפְּגָמִים שֶׁלָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם וְאֵין נִכָּר כְּלָל הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ רַב חֶסֶד וֶאֱמֶת וְחָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם, כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ מֵהֵיכָן הָאָדָם נִלְקָח וְהֵיכָן הוּא כְּבוּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ'. עַל כֵּן בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים הוּא בְּעַצְמוֹ מְהַפֵּךְ הַדָּבָר וּמַתְחִיל לְהַשְׁוֹוֹת יִשְׂרָאֵל לְכָל הָאֻמּוֹת. וְזֶהוּ, הֲלוֹא כִבְנֵי כֻשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' הֲלוֹא אֶת יִשְׂרָאֵל הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר וְכוּ'. וְתַכָּף כְּשֶׁמְּדַמֶּה וּמַשְׁוֶה אוֹתָם לִשְׁאָר הָעַכּוּ"ם בְּוַדַּאי הַכֹּל יוֹדוּ וְיֹאמְרוּ בְּפֶה מָלֵא שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ חִלּוּק רַב וְנִפְלָא כִּרְחוֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב בֵּין יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַכּוּ"ם, כִּי כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם נִמְצָא תָּמִיד בְּיִשְׂרָאֵל כַּמָּה שְׁעָרוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לַאֲלָפִים וּרְבָבוֹת, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, בַּדִּיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד עֲדַיִן אֲפִלּוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבָּהֶם מָלֵא מִצְוֹת כְּרִמּוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סַנְהֶדְרִין לז) עַל פָּסוּק כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ, אֲפִלּוּ רֵיקָנִים שֶׁבְּךָ וְכוּ', נִמְצָא שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמְּדַמֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל לִבְנֵי כוּשִׁיִּים וְלִשְׁאָר הָעַכּוּ"ם עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה וּמֵאִיר לְעֵין כֹּל הַזְּכוּת וְהַטּוֹב שֶׁבָּהֶם, כִּי כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם 'עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים', כִּי כֻּלָּנוּ מַנִּיחִים טַלִּית וּתְפִלִּין בְּכָל יוֹם וּמִתְעַנִּים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ' וְכוּ':

נִמְצָא שֶׁכַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה וְשֶׁבַח גָּדוֹל לְיִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁדִּמָּה אוֹתָם לִבְנֵי כוּשִׁיִּים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם שָׁם, אֶפֶס כִּי לֹא הַשְׁמֵיד אַשְׁמִיד אֶת בֵּית יַעֲקֹב וְכוּ' כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה וַהֲנִיעוֹתִי בְּכָל הַגּוֹיִם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוֹעַ בַּכְּבָרָה וְלֹא יִפּוֹל צְרוֹר אָרֶץ, הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם כִּשְׁאָר הָעַכּוּ"ם הַחוֹטְאִים שֶׁיַּשְׁמִיד אוֹתָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, כַּנֶּאֱמָר שָׁם מִקֶּדֶם הִנֵּה עֵינֵי ה' בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהִשְׁמַדְתִּי

אֹתָהּ וְכוּ', אֲבָל בֵּית יַעֲקֹב לֹא יַשְׁמִיד חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה וַהֲנַעוֹתִי בְּכָל הַגּוֹיִם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְצַוֶּה לְהָנִיעַ בִּכְבָרָה אֶת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם לְבָרֵר וּלְנַפּוֹת אוֹתָם הֵיטֵב, כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְרִין וּמְנַפִּין בְּנַפָּה וּכְבָרָה אֲשֶׁר לֹא יִפֹּל צְרוֹר אֶרֶץ וְאָז הַכֹּל יִרְאוּ לְעַיִן כֹּל גְּדֶל עֹצֶם הַחִלּוּק שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַכּוּ"ם, כִּי אֲפִלּוּ אִם יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהֵם עֲדַיִן יֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כַּמָּה חוּטֵי שְׂעָרוֹת טוֹבוֹת מַה שֶּׁהֵם מוֹשְׁכִין אֶת עַצְמָם בְּכָל פַּעַם לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה יְרַחֵם עָלֵינוּ וְיָבִיא לָנוּ הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיק, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָה שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְלַמֵּד זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל לִמְצֹא כָּל הַשְּׁעָרוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֶסֶד הָרַב שֶׁל בְּחִינַת עַתִּיק כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן סֵיּם שָׁם, בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת וְגָדַרְתִּי אֶת פִּרְצֵיהֶן וַהֲרִיסֹתָיו אָקִים וְכוּ', כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה יְקִיֵּם אֶת סֻכַּת דָּוִיד עַל יְדֵי שֶׁמְּהַפֵּךְ הַדָּבָר וּמְדַמֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל לַגְּמָרֵי לַגּוֹיִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה וְנִרְאֶה כַּמָּה וְכַמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבָּהֶם כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה יָבוֹא מָשִׁיחַ וְיָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קָרָא שְׁמוֹ לֹא עַמִּי כִּי אַתֶּם לֹא עַמִּי וְכוּ' וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם וְכוּ' וְהָיָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי. וְהִקְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מָה עִנְיַן פָּרְעָנִיּוֹת וְנֶחָמָה סְמוּכִין בְּדִבּוּר אֶחָד, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י. אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מוּבָן הַדָּבָר הֵיטֵב, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לֹא עַמִּי אַתֶּם רַק הֵם כְּמוֹ שְׁאָר הָעַכּוּ"ם, עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה גֹּדֶל עֹצֶם מַעֲלָתָם וְתִפְאַרְתָּם, כִּי כְּנֶגְדָּם כָּל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם סְמוּכִים זֶה לָזֶה, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁאָמַר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם עַל יְדֵי יְרַחֵם עֲלֵיהֶם וְיוֹשִׁיעֵם וְיִרְבֶּה אוֹתָם כְּחוֹל הַיָּם וְכוּ' מֻחְמַת שֶׁהַכֹּל רוֹאִין שֶׁכְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְהָיָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי, כִּי דַּיְקָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם, עַל יְדֵי זֶה יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי, כִּי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה מַעֲלָתָם וְתִפְאַרְתָּם וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְכָל זֶה קִבַּלְתִּי וְהֵבַנְתִּי מִשִּׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וּמֵהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה לֵאל"הַי בְּעוֹדִי (בְּסִימָן רפב), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּמִכַּמָּה תּוֹרוֹת, וּבִפְרָט מִמַּה שֶּׁסִּפֵּר לִי שֶׁדִּבֵּר עִם אֶחָד שֶׁהָיָה קוֹבֵל לְפָנָיו מְאֹד עַל רִבּוּי מַעֲשָׂיו הָרָעִים הַמְכֹעֲרִין כִּי זֶה הָאִישׁ הָיָה חָפֵץ מְאֹד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִצְאֹת מִמַּעֲשָׂיו הָרָעִים אַךְ בְּכָל פַּעַם הִתְגַּבְּרוּ עָלָיו יוֹתֵר עַד שֶׁעָבְרוּ עָלָיו יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְלֹא זָכָה לְצֵאת מִמַּה שֶּׁהָיָה צָרִיךְ לָצֵאת אַךְ אַף עַל פִּי כֵן הִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר וְחָתַר בְּכָל פַּעַם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְהָיָה קוֹבֵל מְאֹד מְאֹד לְפָנָיו

זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל עֲכִירַת מַעֲשָׂיו רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהֵשִׁיב לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל בְּחָכְמָתוֹ בְּתָמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת, 'אֵין לִי עִם מִי לְדַבֵּר', כִּי כְּבָר כֻּלּוֹ רַע. וְתֵכֶף נִתְעוֹרֵר הָאִישׁ הַנַּ"ל וְעָנָה וְאָמַר לְרַבֵּנוּ זַ"ל, הֲלֹא עַל כָּל זֶה אֲנִי מִתְגַּבֵּר לִפְעָמִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמִי לְקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. עָנָה רַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְאָמַר לוֹ, הוּא מְעַט דִּמְעַט. וְתֵכֶף אָמַר לוֹ שֶׁיַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לֵילֵךְ עִם הַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי וְכוּ', כָּל זֶה סִפֵּר לִי רַבֵּנוּ זַ"ל וְהֵבַנְתִּי כַּוָּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה הֶחֱיָה אֶת הָאִישׁ, כִּי כְּבָר נָפַל בְּעֵינַי עַצְמוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהַחֲיוֹתוֹ בְּשׁוּם דָּבָר רַק כְּשֶׁאָמַר לוֹ שֶׁהוּא כֻּלּוֹ רַע אָזַי נִתְעוֹרֵר בְּעַצְמוֹ וְהִתְחִיל לְהַרְגִּישׁ מְעַט קְדֻשַּׁת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנִּמְצָאִים בּוֹ עֲדַיִן וְאָז אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ שֶׁיֵּלֵךְ עִם הַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל עִנְיָן הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה הַנַּ"ל שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁאֶפְלוּ רָשָׁע גָּמוּר צָרִיכִין לָדוּן לְכַף זְכוּת, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וְכוּ'. וְכֵן הָאָדָם אֵצֶל עַצְמוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁמַּעֲשָׂיו אֵינָם עוֹלִים יָפֶה כְּלָל רַחֲמָנָא לִצְלָן, צָרִיךְ לַהֲפֹךְ הַדָּבָר וְיִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ מֵעֵבֶר הַשֵּׁנִי, הַיְנוּ כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם כְּבָר הוּא גָּרוּעַ לְגַמְרֵי וּכְנֶגֶד הַגָּרוּעַ וְהָרַע לְגַמְרֵי בְּוַדַּאי יִמְצָא גַּם בְּעַצְמוֹ בְּעֹמֶק גְּרִיעוּתוֹ כַּמָּה וְכַמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְעַל יְדֵי זֶה יְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהֵבֵן הֵיטֵב כָּל זֶה בְּעֵין הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁתּוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמְךָ עַל יְדֵי זֶה תָּמִיד:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת נָחֲמוּ אַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב, כִּי לְכְאוֹרָה תָּמוּהַּ שֶׁקֹּדֶם תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁהוּא קֹדֶם עִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִתְאַבְּלִין הַרְבֵּה עַל הַגָּלוּת וְעַל הַחֻרְבָּן כָּל הַיָּמִים שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים. וּבְתִשְׁעָה בְּאָב מִתְאַבְּלִין מְאֹד וְאֵין מַנִּיחִין תְּפִלִּין וְתֵכֶף אַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב פּוֹסְקִין מִלְּהִתְאַבֵּל וְאֵין נוֹהֲגִין כָּל הַדִּינִין שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים אַף גַּם מִתְנַחֲמִין הַרְבֵּה הַרְבֵּה, כִּי מַתְחִילִין תֵּכֶף בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹן אַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב לְהַפְטִיר נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי וְכוּ' וְכָל שֶׁבַע דְּנֶחָמְתָא עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ לְכְאוֹרָה, כִּי מֵהֲרָאוּי הָיָה לִנְהֹג אֵיזֶה יָמִים אֲבֵלוּת אַחַר גְּמַר הַחֻרְבָּן שֶׁהָיָה בְּתִשְׁעָה בְּאָב לְהִתְאַבֵּל עַל עִקַּם צָרוֹתֵינוּ וּמַדּוּעַ תִּקָּנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל לְהֵפֶךְ?:

אַךְ הָעִנְיָן מְבֹאָר עַל פִּי הַנַּ"ל, כִּי בֵּין הַמְּצָרִים בָּהֶם הַדִּינִין הָיוּ מִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם כַּמּוּבָא, כִּי אָז נִתְעוֹרְרוּ קִטְרוּגִים הַרְבֵּה עַל יִשְׂרָאֵל בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם עַד שֶׁגָּזְרוּ שֶׁיִּהְיֶה נֶחֱרָב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ מִשִּׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז עַד תִּשְׁעָה בְּאָב וּבְתִשְׁעָה בְּאָב הִתְגַּבֵּר הַדִּין בְּיוֹתֵר עַד שֶׁהָיָה אָז עִקַּר הַחֻרְבָּן לְגַמְרֵי, אֲבָל תֵּכֶף שֶׁהִדְלִיק אֵשׁ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְהַחֲרִיבוֹ תֵּכֶף הִתְחִיל הַדִּין לְהִתְחַמֵּק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁשִּׁכֵּךְ חֲמָתוֹ בָּאֵשׁ שֶׁהִצִּית אֵשׁ בְּצִיּוֹן וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל.

כִּי הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הוּא תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, גְּאוֹן עֻזָּם מַחְמַד תִּפְאַרְתָּם. וּכְתִיב, בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ. הַיְנוּ שֶׁשָּׁם הָיוּ מְאִירִין כָּל הַגְּוָנִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הוּא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין הַכֹּל הָיָה עוֹלֶה לְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְשָׁם הָיוּ נִצְטַיְּרִ וְזֶה הָיָה בְּחִינַת הַגְּוָנִין וְהַצִּיּוּרִין הַנִּפְלָאִים שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הָיָה כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְקָמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ'. וּכְתִיב, אֶת אֲשֶׁר יִתְפַּלְּלוּ אֶל הַבַּיִת הַזֶּה. וְכֵן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ מִתְכַּפְּרִין כָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן אָז הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְפֹאָרִים וּמְהֻדָּרִים עַל יְדֵי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כְּשֶׁגָּבְרוּ עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל נֶחֱשַׁךְ אוֹר הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכָל מַה שֶּׁגָּבְרוּ הָעֲוֹנוֹת יוֹתֵר וְנִתְמַעֲטוּ הַזִּכְיּוֹת וְנִתְמַעֵט וְנֶחְשַׁךְ אוֹר קָדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַד שֶׁגָּבְרוּ הָעֲוֹנוֹת עַד שֶׁנֶּחֱרַב לְגַמְרֵי וְאָז נֶאֱמַר, הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם נִתְבַּטֵּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהָיָה מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים כִּי גָּבְרוּ הָעֲוֹנוֹת עַד שֶׁלֹּא נִרְאוּ מֵעַט דְּמֵעַט מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים. וְעַל יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְנָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ וְכוּ'. אֲבָל תֵּכֶף שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ אֵין לַה' יִתְבָּרַךְ עוֹד שׁוּם הִתְפָּאֲרוּת מִיִּשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ הֵם כְּכָל הַגּוֹיִים חַס וְשָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁסָּבְרוּ הַשּׂוֹנְאִים בֶּאֱמֶת שֶׁאָמְרוּ אָז, הִנַּה כְּכָל הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה. וְזֶה הָיָה טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי תֵּכֶף שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהִתְחִילוּ לוֹמַר הִנֵּה כְּכָל הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה תֵּכֶף וּמִיָּד נִתְגַּלָּה וְנִתְרָאָה גְּדֶל עֹצֶם הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַגּוֹיִים לְבֵית יְהוּדָה, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא עֲדַיִן נִמְצָאִים בְּיִשְׂרָאֵל כַּמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכַמָּה מַעֲלוֹת רַבּוֹת כְּנֶגֶד הַגּוֹיִים עַל כֵּן אָז דַּיְקָא נִמְתָּק הַדִּין תֵּכֶף וְכַנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, מִזְמוֹר לְאָסָף, קִינָה לְאָסָף, מִבָּעְיָא לֵהּ, אֶלָּא שֶׁשָּׁפַךְ חֲמָתוֹ עַל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְלֹא כִּלָּה אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא שֶׁהֶחֱרִיב אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כְּאִלּוּ אֵין עוֹד שׁוּם הִתְפָּאֲרוּת מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם וְהֵם כְּכָל הַגּוֹיִים חַס וְשָׁלוֹם, תֵּכֶף נִתְגַּלָּה וְנִרְאָה עֹצֶם הַחִלּוּק שֶׁבֵּינֵיהֶם, עַל יְדֵי זֶה נִכְמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְלֹא כִּלָּה אוֹתָם וְכַנַ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁאָז נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אֵין מַנִּיחִין אָז תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַהִתְפָּאֲרוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַ"ל וְאָנוּ יוֹשְׁבִין לָאָרֶץ וְדוֹמִין עַל עֹצֶם רִבּוּי עֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁגָּרְמוּ לְהַחֲרִיב בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ כְּאִלּוּ אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַגְבִּיהַּ וּלְהָרִים עַצְמֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין לָנוּ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם מֵעֹצֶם רִבּוּי עֲוֹנוֹתֵינוּ עַד שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין, כִּי אֵין

לָנוּ בַּמֶּה לְהִתְפָּאֵר אֲשֶׁר כִּמְעַט אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם. כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם כָּל אַפִּין שָׁוִין, כְּאִלּוּ כְּכָל הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן אָז תֵּכֶף בְּתִשְׁעָה בְּאָב לְעֵת מִנְחָה מַתְחִיל הַהַמְתָּקָה, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת הוֹלָדַת מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי תֵּכֶף שֶׁמַּגִּיעִים לִבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַתְּפִלִּין וְנֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כְּאִלּוּ אֵין עוֹד בַּמֶּה לְהִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ כָּכָל הַגּוֹיִם וְכוּ' חַס וְשָׁלוֹם, אָז תֵּכֶף מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת וּלְהִתְרָאוֹת רִבּוּי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַגּוֹיִם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן תֵּכֶף בְּמִנְחָה שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁאָז הָיָה עִקַּר הַחֻרְבָּן שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לְעֵת עֶרֶב הִצִּיתוּ אֵשׁ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. אָז דַּיְקָא מַתְחִיל הַמַּתְקָה גְּדוֹלָה, כַּמּוּבָא, וְאָז דַּיְקָא מַנִּיחִין טַלִּית וּתְפִלִּין, כִּי תֵּכֶף שֶׁהִתְחִיל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל תֵּכֶף נִתְגַּלֶּה תִּפְאַרְתָּם כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם וְעַל כֵּן אָז הוּא בְּחִינַת לֵדַת מָשִׁיחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל מָשִׁיחַ יִהְיֶה עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁהוּא יַשִּׂיג בְּחִינַת רִבּוּי הַחֲסָדִים הַנִּפְלָאִים שֶׁל בְּחִינַת עַתִּיק לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הַשְּׁעָרוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצְאִין בְּיִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה שֶׁאוֹמֶרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם, שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לְהָאֻמּוֹת הָאֱמֶת שֶׁאֲנִי שְׁחוֹרָה מְאֹד בְּמַעֲשַׂי. אֲבָל עֲדַיִן וְנָאוָה אֲנִי נֶגְדְּכֶם, כִּי בְּוַדַּאי כְּנֶגֶד קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁרָאוּי לִי לִהְיוֹת בְּוַדַּאי אֲנִי שְׁחוֹרָה מְאֹד, אֲבָל אַתֶּם אֵין לָכֶם לְהִתְגָּאוֹת וּלְהִשְׁתָּרֵר עָלַי עַל יְדֵי זֶה כִּי עֲדַיִן אֲנִי נָאוָה מְאֹד נֶגְדְּכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהֵם כְּלַל הָאֻמּוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וְזֶהוּ כְּאֳהֱלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, הַיְנוּ מַה שֶּׁאֲנִי נִרְאֵית שְׁחוֹרָה מְאֹד כְּאֳהֱלֵי קֵדָר, זֶהוּ מִצַּד מַעֲלָתִי כִּי אֲנִי מְחֻיָּב לִהְיוֹת יָפָה כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה וּמֵרִבּוּי עֲוֹנוֹתַי וּפְגָמַי אֵין נִרְאֶה יָפְיִי עַד שֶׁאֲנִי נִדְמֶה לִשְׁחוֹרָה כְּאֳהֱלֵי קֵדָר, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אַתֶּם אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת כִּי כְּנֶגְדְּכֶם עֲדַיִן אֲנִי נָאוָה מְאֹד כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן תֵּכֶף אַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב פּוֹסְקִין דִּינֵי הָאֲבֵלוּת שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים וּמְנַחֲמִין אוֹתָנוּ הָרַבֶּה בְּשֶׁבַע דְּנֶחָמְתָא. כִּי תֵּכֶף שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כְּאִלּוּ אֵין עוֹד הִתְפָּאֲרוּת בְּיִשְׂרָאֵל כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם, תֵּכֶף נִתְגַּלֶּה וְנִתְרָאֶה כַּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד כָּל הָעַכּוּ"ם וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְה' יִתְבָּרַךְ מְנַחֵם אוֹתָנוּ בְּכָל הַנֶּחָמוֹת כִּי עַל יְדֵי זֶה יָבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁהִשְׁגְתּוּ מַגִּיעַ עַד עַתִּיק וְכוּ' כַּנַּ"ל וְיִגְאָלֵנוּ מְהֵרָה, אָמֵן:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹקֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה וְכוּ'. כִּי בִּלְעָם רָצָה לְהִסְתַּכֵּל עַל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַלְלָם חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה הָיָה

עִקַּר כַּוָּנָתוֹ הָרָעָה כְּשֶׁהָלַךְ לְקַלְקֵל, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיָּדַע שֶׁהוּא בְּיַד ה' יִתְבָּרַךְ כְּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר כְּמוֹ שֶׁאָמַר כַּמָּה פְּעָמִים, לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת קְטַנָּה אוֹ גְּדוֹלָה מִלִּבִּי אֶת אֲשֶׁר יָשִׂים ה' בְּפִי וְכוּ'. וְהוּא הָיָה רוֹאֶה וּמֵבִין בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ לְקַלְקֵל וְאַף עַל פִּי כֵן הָלַךְ כִּי כַּוָּנָתוֹ הָרָעָה הָיָה שֶׁעַל יְדֵי שֶׁיְּעוֹרֵר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה כְּבָיְכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ מֻכְרָח לְהַסְכִּים עִמּוֹ לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב מִשְׁפָּט כַּיָּדוּעַ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וַיֵּשֶׁת אָל הַמִּדְבָּר פָּנָיו כְּתַרְגּוּמוֹ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהִסְתַּכֵּל עַל חֵטְא הָעֵגֶל וְסָבַר שֶׁלְּגַמְרֵי עֹצֶם הַחֵטְא שׁוּב אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת וּלְעוֹרֵר הַטּוֹב וְהַזְּכוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת עַד הֵיכָן עַד הֵיכָן מַגִּיעִין רַחֲמָיו הָעֲצוּמִים עַל יִשְׂרָאֵל וּבְרַחֲמָיו הַנִּפְלָאִים הָפַךְ הַקְּלָלָה דַּיְקָא לִבְרָכָה, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי עֹצֶם שִׂנְאָתוֹ שֶׁרָצָה לְעָקֹר אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי גֹּדֶל הַקִּטְרוּג שֶׁרָצָה לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם, עַל יְדֵי זֶה הִתְהַפֵּךְ לִבְרָכָה, כִּי הוּא רָצָה שֶׁהָאֻמּוֹת שֶׁהֵם בָּלָק וְהַמּוֹאָבִים יִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה קָרְאוֹ בָּלָק וְרָצָה לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם כְּדֵי לְגָרֵשׁ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵיהֶם, אֲבָל תֵּכֶף נִרְאָה טִפְּשׁוּתוֹ וְסִכְלוּתוֹ הַגְּדוֹלָה, כִּי תֵּכֶף שֶׁרָצָה לְהַכְנִיעַ יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם כְּנֶגֶד הַמּוֹאָבִים מֵחֲמַת עֲוֹנוֹתֵיהֶם תֵּכֶף נִתְרָאָה וְנִתְגַּלָּה גֹּדֶל רִבּוּי הַמַּעֲלוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַמּוֹאָבִים וּכְנֶגֶד כָּל אֻמּוֹת וְכַנַ"ל וַאֲזַי הָפַךְ ה' הַקְּלָלָה לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּהֲפֹךְ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה וְכוּ'. 'וַיַּהֲפֹךְ' דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הַקְּלָלָה שֶׁרָצָה לְקַלְקֵל שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִתְגָּרְשׁוּ חַס וְשָׁלוֹם מִפְּנֵי שְׂאֵר הָאֻמּוֹת, תֵּכֶף נִתְרָאָה וְנִתְגַּלָּה הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הָאֻמּוֹת הֵם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְהַפֵּךְ לִבְרָכָה וְכַנַ"ל:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חלק יא

גַּם יִתְפָּרֵשׁ הַפָּסוּק שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּסִגְנוֹן זֶה, שְׁחוֹרָה אֲנִי, שֶׁכָּל מַה שֶּׁאַתֶּם הָעַכּוּ"ם אוֹמְרִים שֶׁאֲנִי שְׁחוֹרָה עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא וְנָאוָה. כְּאֲהֳלֵי קֵדָר כְּשֶׁאַתֶּם מְשִׂימִים אוֹתִי כְּאֲהֳלֵי קֵדָר חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא אֲנִי נָאֶה כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, כִּי תֵּכֶף שֶׁאַתֶּם מְשִׂימִים אוֹתִי לְשַׁחֲרוּת גָּמוּר כְּאֲהֳלֵי קֵדָר תֵּכֶף נִרְאֶה יֹפִי וְנוֹי שֶׁלִּי כִּי כְּנֶגֶד שַׁחֲרוּת גָּמוּר אֲנִי נָאוָה מְאֹד עַל יְדֵי כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת שֶׁנִּמְצָאִים בִּי כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַמָּשָׁל שֶׁהֵבִיא בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת וְכוּ' מֵהַשִּׁפְחָה שֶׁאָמְרָה לַחֲבֶרְתָּהּ לְמָחָר אֲדוֹנִי מְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְנוֹטְלַנִי לְאִשָּׁה בִּשְׁבִיל שֶׁרָאָה יָדֶיהָ שֶׁל גְּבִירְתָּהּ מְפֻחָמֶת אָמְרָה לָהּ וְכוּ' וּמַה וְכוּ' אַתְּ שֶׁכֵּלֵךְ מְפֻחָמֶת וְכוּ', הֵינוּ כַּנַ"ל:

פרק ה

חלק א

רֵאשִׁית הַגֵּז לַכֹּהֵן:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תְּהִלָּה לְדָוִד' (בְּלִקּוּטֵי א) סִימָן יב, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת רֵאשִׁית הַגֵּז לִתֵּן לַכֹּהֵן, כִּי גִּזַּת הַצֹּאן הֵם בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּבְחִינַת כְּבָשִׂים לִלְבוּשֵׁךְ בִּבְחִינַת כְּרָחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזֶיהָ שֶׁגּוֹזְזִין מִמֶּנָּה הֲלָכוֹת. וְזֶה בְּחִינַת פִּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת, כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מֵהַצֹּאן בִּבְחִינַת וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ שֶׁמְּעַשְׁרוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. כִּי הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מֵהַהֲלָכוֹת שֶׁגּוֹזְזִין מִבְּחִינַת הַצֹּאן בִּבְחִינַת בְּשִׂמְאלֹה עֹשֶׁר וְכָבוֹד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׂמֹאל הַנַּ"ל, עַל כֵּן מָכְרָח הַתִּנָּא לִפֹּל בִּלְמוּדוֹ לְאֵיזֶה בְּחִינָה דַּקָּה שֶׁל בְּחִינָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׂמֹאל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שֶׁהַלַּמְדָן שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵם אֵלּוּ הַהֲלָכוֹת הוּא מִתְנַגֵּד עַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית הַתּוֹרָה אֶצְלוֹ סַם מָוֶת, כִּי הַלַּמְדָן הַמִּתְנַגֵּד אֵינוֹ רוֹאֶה בְּהַתּוֹרָה כִּי אִם בְּחִינַת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת לָבָן וְנַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק עָתָק וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּאֵר הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת רֵאשִׁית הַגֵּז שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן אִישׁ הַחָסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִין כְּדֵי לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ וּלְהַעֲלוֹת אֶת גִּזַּת הַצֹּאן שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲלָכוֹת הַנַּ"ל שֶׁיַּעֲלוּ וְיִכְלְלוּ כֻּלָּם בִּבְחִינַת יָמִין בְּחִינַת לִשְׁמָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּהֵן אִישׁ הַחָסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִין שֶׁנִּכְלֶלֶת כָּל הַגִּזָּה בְּהַכֹּהֵן עַל יְדֵי הֶרְאשִׁית שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין אוֹתוֹ לִבְחִינַת יָמִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִצְטַוִּינוּ לִשְׁמֹעַ הֲלָכוֹת מֵהַכֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְכוּ'. וּכְתִיב, וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ' וְעָשִׂיתָ כְּכָל אֲשֶׁר יוֹרוּ אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְכוּ'. כִּי הַכֹּהֵן בִּבְחִינַת יָמִין וְזוֹכֶה לְבָרֵר כָּל הֲלָכוֹת לִבְחִינַת יָמִין בְּחִינַת לִשְׁמָהּ שֶׁזֶּה עִקַּר בֵּרוּר הֲלָכָה לַאֲמִתָּתָהּ, כִּי כָּל הַכֹּהֲנִים הֵם בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ שֶׁזָּכָה לַכְּהֻנָּה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא נִתְקַנֵּא בְּאַחִיו מֹשֶׁה הַקָּטָן מִמֶּנּוּ בְּשָׁנִים, אַדְרַבָּא, קִבְּלוֹ עָלָיו לְרַב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ. שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לַכְּהֻנָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן זָכָה אַהֲרֹן שֶׁהוּא הָיָה הַתַּלְמִיד הָרִאשׁוֹן הַמַּבְחִר אֲצֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֵּיצַד סֵדֶר מִשְׁנָה נִכְנַס אַהֲרֹן וְשָׁנָה לוֹ מֹשֶׁה פִּרְקוֹ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁאַהֲרֹן קִבֵּל בָּרִאשׁוֹנָה כָּל הֲלָכוֹת בְּרוּרוֹת מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְכֵן זָכָה לְדוֹרוֹת שֶׁבָּנָיו הַכֹּהֲנִים יוֹרוּ הַמִּשְׁפָּטִים וְהַהֲלָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם בִּבְחִינַת יָמִין כַּנַּ"ל, כִּי אֲבִיהֶם אַהֲרֹן לֹא הָיָה שׁוּם מִתְנַגֵּד וְחוֹלֵק

עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹתְנִין לָהֶם רֵאשִׁית הַגִּזָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהֲלָכוֹת כְּדֵי לְבָרְכָם וּלְזַכְּכָם עַל יְדֵי זֶה לְהַעֲלוֹתָם לִבְחִינַת יָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּהֵן וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל כֵּן נָבָל שֶׁהוּא בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי כַּמּוּבָא בְּחִינַת הַלַּמְדָן שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר שֶׁהוּא מִתְנַגֵּד וְחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק עַל יְדֵי שֶׁנּוֹטֶה רַק לִשְׁמֹאל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ שֶׁמִּשָּׁם הָעֲשִׁירוּת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַל כֵּן מָרַד נָבָל וְחָלַק עַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּעֵת גִּזַּת הַצֹּאן דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַיְהִי גֹּזְזִים לְנָבָל וְכוּ'. וְאָז נַעֲשָׂה נָבָל מִתְנַגֵּד עַל דָּוִד וְהוֹרָה בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה וְאָמַר מִי דָּוִד וְכוּ' הַיּוֹם רַבּוּ הָעֲבָדִים הַמִּתְפָּרְצִים עַל אֲדוֹנֵיהֶם וְכוּ'. שֶׁאָמַר שֶׁדָּוִד אֵינוֹ רָאוּי לָבֹא בַּקָּהָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְכָל זֶה הָיָה בְּעֵת גִּזַּת הַצֹּאן דַּיְקָא, כִּי לֹא זָכָה לְבָרֵר הַגִּזָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת לְהַעֲלוֹתָהּ לְיָמִין וְעַל יְדֵי זֶה נָטָה רַק לִשְׁמֹאל וְגִלָּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה וְנַעֲשָׂה מִתְנַגֵּד וּמוֹרֵד עַל דָּוִד שֶׁהוּא הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמִתִּי שֶׁלּוֹמֵד לִשְׁמָהּ שֶׁמְּבָרֵר כָּל הַהֲלָכוֹת לַאֲמִתָּתָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק יְפֵה תֹאַר וְכוּ' שֶׁמַּרְאֶה פָּנִים בַּהֲלָכָה. וְה' עִמּוֹ שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ:

חלק ג

וְעַל כֵּן יַעֲקֹב בָּרַח מִלָּבָן בְּעֵת שֶׁהָלַךְ לָבָן לִגְזֹז צֹאנוֹ דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז אֶת צֹאנוֹ וַתִּגְנֹב רָחֵל אֶת הַתְּרָפִים אֲשֶׁר לְאָבִיהָ וְכוּ' וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי עַל בְּלִי הִגִּיד לוֹ כִּי בֹרֵחַ הוּא. כִּי שָׁרֵי לְהוּ לְצַדִּיקַיָּא לְסַגְיֵאי בְּרַמָּאוּתָא עִם רַמַּאי, כִּי כָּל הָעֵסֶק שֶׁל יַעֲקֹב עִם לָבָן הָאֲרַמִּי מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף הַכֹּל הָיָה בְּעִנְיַן בֵּרוּר הַהֲלָכוֹת הַנַּ"ל לְבָטֵל הַהִתְנַגְּדוּת שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים וְהַחוֹלְקִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל קִלְקוּל הַדּוֹרוֹת וְחָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַאֲרִיכוּת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁהַכֹּל עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וַעֲדַיִן מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת נִמְשָׁךְ מֵהַהִתְנַגְּדוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִים שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ רַק בִּשְׁבִיל מָמוֹן וְכָבוֹד עַד שֶׁרוֹאִים בְּהַתּוֹרָה רַק בְּחִינַת הַשְׁמֹאל וְכוּ' עַד שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם פֶּה לְדַבֵּר עָתָק בְּגַאֲוָה עַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וּכְשֵׁרֵי הַדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁבֵּאֵר כָּל זֶה עַל הַפָּרָשָׁה שֶׁל וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וְכוּ' וַיַּגֶּד יַעֲקֹב לְרָחֵל וְכוּ'. וּמִזֶּה נוּכַל לְהָבִין רְמָזִים שֶׁכָּל שְׁאָר הַפָּרָשָׁה נֶאֱמְרָה עַל זֶה וְעַל כֵּן טָרַח יַעֲקֹב לְבָרֵר כָּל הָעֲשִׁירוּת מִלָּבָן דַּיְקָא, כִּי כָּל נְפִילָתוֹ שֶׁל הַחוֹלֵק וְהַמִּתְנַגֵּד בְּחִינַת לָבָן הוּא מֵחֲמַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשְׁמֹאל שֶׁל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת עַד שֶׁהַחוֹלְקִים בְּחִינַת לָבָן מַמְשִׁיכִים הָעֲשִׁירוּת אֲצָלָם וְרֹב הָעֲשִׁירִים כְּרוּכִים אֲצָלָם. מֵחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׁמֹאל שֶׁמִּשָּׁם הָעֲשִׁירוּת וּבֶאֱמֶת כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב אִישׁ תָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ וְתוֹרָתוֹ זַכָּה בְּלִי פְּסֹלֶת

כְּלָל, רַק לְטוֹבַת הָעוֹלָם נוֹטֶה לְאֵיזֶה בְּחִינָה דַּקָּה שֶׁל שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת לָעוֹלָם וְשָׁם בְּשֹׁרֶשׁ שֶׁפַּע הָעֲשִׁירוּת שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שָׁם הָעֲשִׁירוּת זֶךְ וְנָקִי מֵאֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אֲבָל כְּשֶׁהַלַּמְדָן שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לוֹמֵד תּוֹרַת הַתַּנָּא וְנוֹטֶה רַק לְבְחִינַת שְׁמֹאל שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הַנִּשְׁמִי וְהַפָּגוּם מְאֹד לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר וּלְהַקְרֵא בְּשֵׁם רַבִּי וְרַב בִּשְׁבִיל עֲשִׁירוּת וּמָמוֹן לְבַד וְעוֹשֶׂה מֵהַתּוֹרָה קֶרֶדֹּם וַעֲטָרָה וְכוּ', אָז יוֹרֵד הָעֲשִׁירוּת חַס וְשָׁלוֹם וְנוֹפֵל לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמַגִּיעַ הָעֲשִׁירוּת עַל פִּי רֹב לְאוֹתָם שֶׁהֵם בַּחוּץ בִּבְחִינַת שְׁמֹאל שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים וְכוּ':

וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהֶחֱטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בָּזֶה עַל יְדֵי חַוָּה אִשְׁתּוֹ בַּעֲצַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהָיָה עָרוּם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, עָרוּם מִכֹּל בְּעַרְמִימִיּוּת בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי שֶׁהֵסִית אֶת חַוָּה תְּחִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רָחֵל, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁזָּוְגוּ בְּחִינַת חַוָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה וְכוּ' וְהָרַמַּאי הַנָּחָשׁ הֵסִית אוֹתָהּ שֶׁתְּגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה לְהַתִּיר אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא מוֹת תְּמֻתוּן. דְּחָפָהּ עַד שֶׁנָּגְעָה בּוֹ וְלָמַד קַל וָחֹמֶר שֶׁל שֶׁקֶר כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִיתָה בְּנְגִיעָה וְכוּ', כִּי כְּבָר מְבֹאָר אֶצְלֵנוּ שֶׁכָּל הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מֵהָאִשָּׁה, כִּי הָאִשָּׁה בִּבְחִינַת שְׁמֹאל לְנֶגֶד בַּעְלָהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת יָמִין וּמִשָּׁם הָעֲשִׁירוּת וְצָרִיךְ לְאָכְלָא שְׁמָאלָא בִּימִינָא וְאָז נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּיָּדוּעַ. וְאָז הַצַּדִּיק מְבָרֵר וּמַעֲלֶה כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לִבְחִינַת חִבּוּק וְנִשּׁוּק וְזִוּוּג, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל הַיִּחוּדִים שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְזִוּוּגֵיהֶם בְּגַשְׁמִיּוּת נִמְשָׁךְ רַק מִשָּׁם שֶׁזָּוְגוּ בְּחִינַת זִוּוּג יַעֲקֹב וְרָחֵל וְהַנְּשִׁיקִין בְּחִינַת וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וְכוּ', אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק וְנוֹטֶה לַתַּאֲוֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת כְּפִי נְטִיָּתוֹ אֶל תַּאֲוָה הַגַּשְׁמִיּוּת כֵּן נוֹפֵל לִבְחִינַת שְׁמֹאל. וְעַל יְדֵי זֶה גַּם כָּל לְמוּדוֹ בִּבְחִינַת שְׁמֹאל וְכוּ', עַל כֵּן כָּל תִּקּוּנוֹ רַק עַל יְדֵי צַדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא קָדוֹשׁ וְטָהוֹר בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה מִתַּאֲוָה זֹאת וּבֵין בְּזִוּוּגוֹ בֵּין בְּלִמּוּדוֹ הַתּוֹרָה כָּל כַּוָּנָתוֹ רַק לְשַׁמֵּחַ לִבַּד לְעוֹרֵר זִוּוּגִין וְנִשּׁוּקִין הָעֶלְיוֹנִים בְּחִינַת וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וְכוּ', אֲבָל הַנָּחָשׁ הֵסִית אֶת חַוָּה עַד שֶׁהֵסִיתָה אֶת הָאָדָם עַד שֶׁנָּטָה מִזֶּה וְנָפַל לִבְחִינַת שְׁמֹאל, לִבְחִינַת תַּאֲוָה הַגַּשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בַּבְּרִית וְעַל יְדֵי זֶה גִּלָּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל כֵּן נִתְקַלֵּל דַּיְקָא בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַפְּגָם מַגִּיעַ אֶל הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁמֹאל וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְכָל הָאֲבוֹת, בִּפְרָט יַעֲקֹב, עָסְקוּ לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְבָרֵר כָּל זֶה וְזֶה הָיָה כָּל עִסְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב עִם לָבָן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז כְּשֶׁבֵּרֵר וְהֶעֱלָה יַעֲקֹב אֶת רָחֵל מִבֵּית לָבָן הָאֲרַמִּי אָז בֵּרֵר מִמֶּנּוּ אֶת הָעֲשִׁירוּת הַגָּדוֹל שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי הַצֹּאן דַּיְקָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת. וְעַל כֵּן דַּיְקָא בְּעֵת גִּזַּת הַצֹּאן שֶׁאָז בְּחִינַת בֵּרוּר הַהֶלְכוֹת, בְּחִינַת בֵּרוּר הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, אָז דַּיְקָא הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב לְבָרֵחַ מִבֵּית לָבָן הָאֲרַמִּי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּמַחֲלֹקֶת גָּדוֹל בְּעֵת הַגִּזָּה דַּיְקָא כְּמוֹ מַחֲלֹקֶת נָבָל עַל דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת לָבָן שֶׁהָיָה בְּעֵת הַגִּזָּה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת כָּל פָּרָשַׁת בִּלְעָם שֶׁשָּׁכְרוּ בָּלָק, כִּי אָמַר, אֵין כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה אֶלָּא בְּפִיו, אַף אָנוּ נַעֲמֹד עָלָיו בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו, כִּי אִיתָא בְּסִפְרֵי קַבָּלָה שֶׁלָּבָן וְנָבָל וּבִלְעָם הֵם בְּחִינָה אַחַת בְּסוֹד הַגִּלְגּוּל, הֵינוּ בְּחִינַת הַלַּמְדָן שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר שֶׁאֵין כֹּחוֹ אֶלָּא מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁכָּל כֹּחוֹ בְּפִיו בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁכָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ וְכָל חִיּוּתוֹ וּפַרְנָסָתוֹ נִמְשָׁךְ מִשָּׁם. וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא לוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לִשְׁמָהּ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַל יְדֵי זֶה כָּל הַנְהָגַת הָעוֹלָם עַל יָדוֹ וְיָכוֹל לְהַנְהִיג הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ וְלַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים נוֹרָאִים בָּעוֹלָם, אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים וְכוּ', עַל כֵּן נִמְצָא בְּכָל דּוֹר בְּחִינַת חוֹלְקִים וּמִתְנַגְּדִים שֶׁכָּל כֹּחָם מֵהַלּוֹמְדִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת לָבָן וְנָבָל וּבִלְעָם שֶׁכָּל כֹּחוֹ בְּפִיו. בְּפִיו דַּיְקָא, כִּי כָּל כֹּחוֹ רַק מֵהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה לוֹ פֶּה לְדַבֵּר כַּנַּ"ל:

וּבֶאֱמֶת הָיְתָה אָז יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ עָלֶיךָ בָּלָק וְכוּ' מִן הַשִּׁטִּים וְכוּ'. אֲבָל בְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִצַּלְנוּ מִפִּיו הָרַע, כִּי מֹשֶׁה הָיָה כֹּחוֹ גָּדוֹל מְאֹד עַד שֶׁהָיָה יָכוֹל לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים הַחוֹלְקִים וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם הֶלְכוֹת לְהַעֲלוֹת הַשְּׁכִינָה בִּבְחִינַת חִבּוּק וְנִשּׁוּק וְזִוּוּג וְכוּ', כַּמְבֹאָר בָּאֵר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹקֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ ה' אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה, כִּי נִתְהַפְּכוּ כָּל דִּבּוּרֵיהֶם הָרָעִים לִבְחִינַת הִלְכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁנֶּחֱזַר הַכֹּל לְיִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים וְנִכְלָלִים בְּמֹשֶׁה רַבָּם וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת פְּתִיחַת פִּי הָאָתוֹן שֶׁהִיא פְּלִיאָה נִשְׂגָּבָה שֶׁעָשָׂה אָז ה' יִתְבָּרַךְ נֵס נִפְלָא וְנוֹרָא כְּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ שֶׁפְּתִיחַת פִּי הָאָתוֹן הָיָה נֵס שֶׁלֹּא הָיָה כָּמוֹהוּ מֵעוֹלָם, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי נֵס הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה עִקֵּם הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֶת פִּיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע לַהֲפֹךְ מִקְּלָלָה לִבְרָכָה, כִּי בָּזֶה דַּיְקָא הֶרְאָה ה' יִתְבָּרַךְ גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת

הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹת כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים הַחוֹלְקִים בְּבִזְיוֹנוֹת וְחֻרּוּפִים כְּאֵלֶּה לַהֶפֵךְ הַכֹּל לִבְרָכָה לַעֲשׂוֹת מֵהֶם הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכְּפִי קְדֻשַּׁת הָאָדָם בַּתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת כֵּן זוֹכֶה לְבָרֵר הַהֲלָכוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת רָחֵל, בְּחִינַת אִשָּׁה יְרֵאַת ה', אֲבָל בְּוַדַּאי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת, עַל כֵּן הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כְּמוֹ מֹשֶׁה וְיַעֲקֹב וְדָוִד וְכוּ' עַד שֶׁכָּל זִוּוּגֵיהֶם הָיָה בִּבְחִינַת חִבּוּק וְנִשּׁוּק וְזִוּוּג הַמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וּבִזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבֵּאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר הַצַּדִּיק הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים עָלָיו הַחוֹלְקִים וְעָשָׂה מֵהֶם הֲלָכוֹת וְכוּ' וּמִי שֶׁנִּכְלָל וּמְחֻבָּר לְהַצַּדִּיק הַזֶּה הוּא מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה גַּם אוֹתוֹ עַד שֶׁזּוֹכֶה לַהֲלָכָה בְּרוּרָה מֵאַחַר שֶׁכָּל תּוֹרָתוֹ וְכָל הַנְהָגוֹתָיו וְכָל חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ הַכֹּל מִמֶּנּוּ, אֲבָל בִּלְעָם הָיָה הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִזֶּה שֶׁפָּגַם בְּתַאֲוֹתָיו כָּל כָּךְ עַד שֶׁנָּפַל לַתַּאֲוָה הַזֹּאת כָּל כָּךְ עַד שֶׁעָשָׂה מַעֲשֶׂה אִישׁוּת עִם הַבְּהֵמָה וְרָצָה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַנְּשִׁיקָה וְהַזִּוּוּג לְמַטָּה לְמַטָּה לֹא בִּלְבַד לַתַּאֲוָה הַגַּשְׁמִית שֶׁאֲפִלּוּ הַכְּשֵׁרִים שֶׁנּוֹפְלִים לַתַּאֲוָה הַגַּשְׁמִיּוּת בְּהֶהֵתֵר צְרִיכִין תִּקּוּן גָּדוֹל עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַנַּ"ל עַד שֶׁיַּעֲלֶה הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת זִוּוּג וְנִשּׁוּק הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הָרְשָׁעִים שֶׁנָּפְלוּ לַעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁתִּתְקוֹנָם קָשֶׁה מְאֹד כַּיָּדוּעַ בְּכָל הַסְּפָרִים רַק אִם זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב בְּחַיָּיו לְצַדִּיק כָּזֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַנַּ"ל יָכוֹל לְתַקֵּן גַּם אוֹתוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּלְעָם הָרְשָׁע נָפַל לַתַּאֲוָה הָרָעָה הַזֹּאת כָּל כָּךְ עַד שֶׁעָשָׂה מַעֲשֶׂה אִישׁוּת עִם בְּהֵמָה וְחָלַק מְאֹד עַל מֹשֶׁה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּבְטָמְאָתוֹ הָרָעָה הִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ שֶׁרָצָה לְהַמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְשָׁם עַד שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ בְּפִיו לְדַבֵּר סָרָה עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה וּלְחָרֵף וּלְגַדֵּף, כִּי רָצָה לַהֲפֹךְ כָּל דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְדַרְכּוֹ הָרָעָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ מֵהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה פֶּה לְדַבֵּר עָתָק שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלָלָה עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וַאֲנָשָׁיו שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וּכְלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁרָצָה לְעַקְרָם לְגַמְרֵי בְּפִיו הָרַע וְהַטָּמֵא וְהַכֹּל בִּבְחִינוֹת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ שֵׁם נִפְלָא וְהֶרְאָה גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַל יְדֵי שֶׁעָשָׂה אָז דְּבַר שֵׁם שֶׁלֹּא הָיָה כְּמוֹהוּ מֵעוֹלָם שֶׁהָאתוֹן פָּתַח אֶת פִּיו וְדִבֵּר עִם בִּלְעָם וְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ, הַיְנוּ שֶׁבְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה יָכֹל לְהַעֲלוֹת גַּם כָּל דִּבּוּרֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַד מָקוֹם מְאוּס כָּזֶה לְבַהֲמִיּוּת מַמָּשׁ לְהַעֲלוֹתָם גַּם מִשָּׁם וּלְבָרְרָם וּלְזַכְּכָם לְהַפְּכָם לַהֲלָכוֹת לְהַשִּׁיבָם לִמְקוֹמָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה חִבּוּק וְנִשּׁוּק וְכוּ' בַּקָּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁעָשָׂה נֵס נִפְלָא שֶׁהָאתוֹן בְּעַצְמוֹ פָּתְחָה פִּיהָ וְדִבְּרָה עִם בִּלְעָם, כִּי מֹשֶׁה בְּגֹדֶל כֹּחוֹ הֶעֱלָה הַדִּבּוּר מִשָּׁם מִתַּכְלִית הַיְרִידָה וְהַנְּפִילָה עַד שֶׁהָאתוֹן בְּעַצְמָהּ דִּבְּרָה וְהוֹכִיחָה אוֹתוֹ וּבָזֶה הֶרְאָה לְדוֹרוֹת גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹת הַדִּבּוּר מִתַּכְלִית הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה שֶׁאֵין יְרִידָה אַחֲרָיו, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם בְּכָל הַדּוֹרוֹת

כָּל הַדִּבּוּרִים רָעִים שֶׁדּוֹבְרִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וַאֲנָשָׁיו הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זֹאת מֵחֲמַת שֶׁתְּחִלָּה טִמְּאוּ בְּרִיתָם כָּל אֶחָד כְּפִי פְּגָמָיו הָרָעִים, עַל כֵּן הֵם כְּרוּכִים אַחַר הַחוֹלְקִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, אֲבָל לְמוּדָם שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ כַּנַּ"ל וְגַם הֵם אֵינָם נְקִיִּים בַּתַּאֲוָה הַזֹּאת וּמֵחֲמַת זֶה נַעֲשֶׂה אֶצְלָם פֶּה לְדַבֵּר כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל קִלְקוּלֵי הַדּוֹרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הֶרְאָה אָז גֹּדֶל כֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר הַדִּבּוּר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְהַעֲלוֹתוֹ גַּם מִתַּכְלִית הַיְרִידָה וְהַמְּאוּס שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּתִיחַת פִּי הָאָתוֹן וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אָמְרָה, הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי. וְתַרְגּוּמוֹ, הֲמֵילַף אוֹלִיפְנָא לְשׁוֹן לִמּוּד, כִּי הוֹכִיחָה אוֹתוֹ וְהוֹדִיעָה לוֹ קִלְקוּלוֹ הָרַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה הַהַסְכֵּן שֶׁמְּרַמֵּז עַל טֻמְאָתוֹ שֶׁטִּמֵּא עַצְמוֹ עִם הָאָתוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתִּהִי לוֹ סֹכֶנֶת. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת לִמּוּדוֹ הָרַע שֶׁרָצָה לַהֲפֹךְ הָאֱמֶת בְּחִינַת הֲמֵילַף אוֹלִיפְנָא, הַיְנוּ שֶׁהוֹכִיחָה וְאָמְרָה לוֹ, הֲלֹא אָנֹכִי אֲתוֹנְךָ אֲשֶׁר רָכַבְתָּ עָלַי מֵעוֹדְךָ וְכוּ'. שֶׁמֵּעוֹלָם רָכַבְתָּ עָלַי וְעָשִׂיתָ עִמִּי מַה שֶּׁעָשִׂיתָ הַהַסְכֵּן וְכוּ' הֲמֵילַף אוֹלִיפְנָא כוּ' לַעֲשׂוֹת לְךָ כֹּה לְהַטּוֹת אוֹתְךָ מִדַּרְכְּךָ הָרַע כִּי הִתְגַּבַּרְתָּ כָּל כָּךְ בְּטֻמְאָתְךָ עַד שֶׁהִנְהַגְתָּ עִם הַדִּבּוּר שֶׁהִמְשַׁכְתָּ לְטֻמְאָה כָּזֹאת כִּרְצוֹנְךָ וְכַנַּ"ל. אֲבָל עַתָּה הִגִּיעַ קִצְךָ כִּי הַמַּלְאָךְ עָמַד לְנֶגְדְּךָ בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִמָּקוֹם שֶׁהוֹרַדְתָּ אוֹתוֹ עַד שֶׁאַתָּה מַכְרִחַ לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת וּלְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל כִּי מֹשֶׁה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יָכוֹל לְהוֹצִיא הַדִּבּוּרִים מִמָּקוֹם שֶׁהֵם וּלְהַפְּכָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הָיְתָה כָּל מַפָּלְתּוֹ בִּבְחִינַת וּשְׁמַע מַלְכוּתָא וּקְטַלֵּהּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְתָבִין:

וְזֶה אָתוֹ"ן אוֹתִיּוֹת תַּנָּ"א כִּי רָצָה לַהֲפֹךְ חַס וְשָׁלוֹם לִמּוּד הַתַּנָּא אֶל הָאָתוֹן וְכַנַּ"ל. וְזֶה כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ לַעֲקֹר אֵמָּה הַחוֹגֶגֶת שָׁלֹשׁ רְגָלִים כִּי בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים עוֹלִים אֶל הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם בֵּרוּר הֲהֲלָכוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְקָמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה וְאַל יַחְמֹד אִישׁ וְכוּ' וְעַל כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ רְגָלִים כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת חִבּוּק נְשׁוּק וְזִוּוּג כִּי בִּשְׁלֹשָׁה רְגָלִים כְּלָלִיּוּת כָּל הַיִּחוּדִים כַּמּוּבָא. הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים בְּחִינוֹת מֹשֶׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הַשִּׁלֹשָׁה רְגָלִים שֶׁעוֹשִׂין מִכָּל הַדִּבּוּרִים רָעִים הַנַּ"ל הֲלָכוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינוֹת חִבּוּק וְכוּ' דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינוֹת שְׁלֹשָׁה רְגָלִים וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל אֵיךְ מְבָאֵר בְּחִינַת חִבּוּק נְשׁוּק זִוּוּג וְכוּ' שֶׁהַחִבּוּק נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל הַיְסוּרִין בְּאַהֲבָה וְשָׂמֵחַ בְּהַיְסוּרִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵהַחוֹלְקִים וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת

חִבּוּק בְּחִינַת וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה הַשְׁכִּינָה לִבְחִינַת אֲנִי חֲבַצֶּלֶת בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא בְּחִינַת וַיֵּרֶק אֶת חֲנִיכָיו וְכוּ' וְעַל פִּי זֶה נוֹכַל לְבָאֵר בְּפָרְטִיּוּת שֶׁהַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם פֶּסַח שָׁבוּעוֹת סֻכּוֹת הֵם כְּנֶגֶד בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם חִבּוּק וְכוּ' כִּי פֶּסַח כְּנֶגֶד בְּחִינַת חִבּוּק שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יָמִין וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהִיא בִּבְחִינַת יָמִין בִּבְחִינַת אַבְרָהָם כַּמּוּבָא וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיֵּרֶק אֶת חֲנִיכָיו וְכוּ' שֶׁזֶּה הָיָה עַל יְדֵי אַבְרָהָם בְּלֵיל פֶּסַח שֶׁאָז רָדַף אֶת הַמְּלָכִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְשָׁם נֶאֱמַר מִקְרָא זֶה וַיֵּרֶק וְכַנַּ"ל. וְאָז עוֹלֶה הַשְׁכִּינָה בִּבְחִינַת אֲנִי חֲבַצֶּלֶת, יְרֵקָה כַּחֲבַצֶּלֶת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן אֵין לְיִשְׂרָאֵל מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי הָיָה קוֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְכָל הַגְּאֻלָּה הָיְתָה מִבְּחִינַת בִּינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁזֶּה וּבְחִינַת וַיֵּרֶק הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

וּבְשָׁבוּעוֹת אָז הוּא בְּחִינַת נִשּׂוּק, בִּבְחִינַת יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ שֶׁנֶּאֱמַר עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל כֵּן שָׁבוּעוֹת הוּא בִּבְחִינַת יִצְחָק כַּמּוּבָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה עַל יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי יִחוּד הַנְּשִׁיקִין הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת זִוּוּג גָּמוּר רַק שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד עֶלְיוֹן גָּבוֹהַּ מְאֹד שֶׁזֶּה הַיִּחוּד אִי אֶפְשָׁר לְיַחֵד כִּי אִם עַל יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה', כַּמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִצְחָק שֶׁמְּסַר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' בִּשְׁעַת הָעֲקֵדָה. וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁיָּצְתָה נִשְׁמָתוֹ בִּנְשִׁיקָה בְּאֶחָד שְׁאָז עִקַּר מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה':

וּבְסֻכּוֹת אָז עִקַּר הַזִּוּוּג הַגָּמוּר בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז הַנּוּקְבָא עוֹלֶה הַטִּפָּה וְכוּ', כִּי אָז עִקַּר הַזִּוּוּג הַגָּמוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכּוֹתָה. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסוּל, כִּי אַבְרָהָם וְיִצְחָק אַף עַל פִּי שֶׁזָּכוּ לְיַחֵד יִחוּדִים גְּבוֹהִים מְאֹד בִּבְחִינַת חִבּוּק וְנִשּׂוּק, אֲבָל כְּשֶׁבָּא וְנִמְשַׁךְ הַיִּחוּד לְמַטָּה לֹא הָיָה עֲדַיִן בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן עֲדַיִן לְמַטָּה הָיָה אֵיזֶה פְּסֹלֶת בְּחִינַת יִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו, אֲבָל יַעֲקֹב הָיָה כֹּחוֹ גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם בַּזִּוּוּג הַגָּמוּר לְמַטָּה לֹא הָיָה שׁוּם צַד אֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. שֶׁהָיְתָה הַשְׁכִּינָה שָׁם, כִּי הַמְשִׁיךְ הַזִּוּוּג הַגָּמוּר בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בְּלִי שׁוּם אֲחִיזַת פְּסֹלֶת כְּלָל וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַפַּךְ בִּלְעָם לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל אָמַר, מָה אָקֹב וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ, אִלּוּ לְאָמָה אַחֶרֶת בִּקֵּשׁ שֶׁאֲקַלְקֵל, כְּגוֹן בְּנֵי אַבְרָהָם וְיִצְחָק הָיִיתִי יְכוֹל, אֶלָּא יַעֲקֹב מֶלֶךְ שֶׁבּוֹרֵר לְעַצְמוֹ מָנָה וְכוּ', כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ וְכוּ'. וְכֵן כָּתוּב שָׁם בַּמִּדְרָשׁ בְּפָרָשַׁת הָאָתוֹן, מָה רָאָה לְקַדְּמוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וְכוּ'? סִימָנִין שֶׁל אָבוֹת הֶרְאָה לוֹ וְכוּ' שֶׁאִלּוּ בִּקֵּשׁ לְקַלֵּל בָּנָיו שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה מוֹצֵא מִכָּאן וּמִכָּאן בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל וּבְנֵי קְטוּרָה בִּקֵּשׁ לְקַלֵּל בְּנֵי יִצְחָק הָיָה מוֹצֵא בָּהֶן צַד אֶחָד בְּנֵי עֵשָׂו וְכוּ' בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב לֹא מָצָא בָּהֶן פְּסֹלֶת לִגַּע בָּהֶן וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת וְחַרְבּוֹ שְׁלֻפָה בְּיָדוֹ. וּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ, כָּךְ אָמַר לוֹ הַפֶּה נִתַּן לְיַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ' וְאַתָּה תַּחֲלִיף אֱמוּנָתְךָ וְתָבֹא עֲלֵיהֶן בְּשֶׁלָּהֶן? אַף אֲנִי אֶבֹא עָלֶיךָ בְּשֶׁלְּךָ וְכוּ': כִּי כָּל הַגְּלֻיּוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַגְּאֻלּוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת הַכֹּל תָּלוּי בְּעִנְיָן זֶה הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הָעוֹלָם מִתְקַיְּם וּמִתְנַהֵג רַק עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאִם הָיוּ הַכֹּל לוֹמְדִים תּוֹרָה לִשְׁמָהּ לְבַד בְּלִי שׁוּם פְּנִיּוֹת כְּלָל בְּוַדַּאי כְּבָר הָיָה הָעוֹלָם מְתֻקָּן לְגַמְרֵי וְהָיוּ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת בָּעוֹלָם וְעִקַּר כָּל הַקִּלְקוּלִים הוּא מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי רֹב הַלּוֹמְדִים אֵינָם לוֹמְדִים לִשְׁמָהּ וַאֲפִלּוּ הַלּוֹמְדִים לִשְׁמָהּ קְצָת אֵינוֹ זַךְ וּבָרוּר בְּתַכְלִית הַזַּכּוּת כָּרָאוּי וְכָל תִּקּוּנָם הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ בְּתַכְלִית הַזִּכּוּךְ בְּלִי שׁוּם צַד פְּסֹלֶת כְּלָל. וְאִם הָיָה כָּל הָעוֹלָם מִתְבַּטְּלִים אֶצְלוֹ הָיָה הַכֹּל מְתֻקָּן לְגַמְרֵי, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לֹא דַּי שֶׁאֵינָם מִתְבַּטְּלִים אֶצְלוֹ אַף גַּם הֵם חוֹלְקִים וּמִתְנַגְּדִים עָלָיו וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַהִתְנַגְּדוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. מֵחֲמַת שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מֻכְרָח לְדַלֵּג בְּעַל כָּרְחוֹ לְאֵיזֶה בְּחִינָה דַּקָּה שֶׁל שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בְּחִינַת שְׁמֹאל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה הַלַּמְדָן שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר כָּרָאוּי אֵינוֹ רוֹאֶה בְּהַתּוֹרָה כִּי אִם בְּחִינַת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, כִּי לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת. וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגָּרֶה בּוֹ הַסְּמָךְ מֵם עַד שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ פֶּה מֵהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק עָתָק וְכוּ' וּמִשָּׁם כָּל הַחֻרְבָּנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּנַּ"ל. וְזֶה הָיוּ כָּל מִלְחֲמוֹת יַעֲקֹב עִם עֵשָׂו וְכָל הַתַּחְבּוּלוֹת שֶׁהֶכְרַח לַעֲשׂוֹת נֶגְדּוֹ לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק, כִּי יִצְחָק טָעָה בְּעֵשָׂו, כִּי צַיִד בְּפִיו שֶׁצָּד אָבִיו בְּאִמְרֵי פִיו דַּיְקָא, כִּי שָׁאַל לוֹ, אֲבָא, אֵיךְ מְעַשְּׂרִין אֶת הַתֶּבֶן וְכוּ' כְּאִלּוּ הוּא צַדִּיק וּמִתְנַהֵג רַק עַל פִּי הַתּוֹרָה בְּחֻמְרוֹת יְתֵרוֹת וְהַכֹּל הָיָה בְּשֶׁקֶר וּמִרְמָה, כִּי עֵשָׂו הָלַךְ רַק אַחַר תַּאֲוָתָיו הָרָעוֹת וְעִקַּר אַחַר הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁהָיָה צָד נָשִׁים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְאַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי עָסַק גַּם בַּתּוֹרָה שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁקִּבְּלוּ מִשֶּׁם וְעֵבֶר, אֲבָל כָּל לִמּוּדוֹ הָיָה רַק שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הַגַּשְׁמִי, כִּי לֹא חָפֵץ בַּבְּרָכָה רַק כָּל לִמּוּדוֹ הָיָה רַק לְרַמּוֹת אֶת אָבִיו בְּחִינַת כִּי צַיִד בְּפִיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וְכַנַּ"ל. עַד שֶׁטָּעָה בּוֹ יִצְחָק אָבִינוּ מֵעֹצֶם רַמָּאוּתָיו, כִּי זֶה הַקִּלְקוּל הִתְחִיל מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְהָאֲבוֹת הִתְחִילוּ לַעֲסֹק בְּתִקּוּנוֹ וּלְבָרְרוֹ, אֲבָל לֹא נִגְמַר הַתִּקּוּן עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּבֵרֵר וְהֶעֱלָה כָּל הַהֶלְכוֹת הַתּוֹרָה עַד שֶׁזָּכָה לְקַבֵּל כָּל הַתּוֹרָה וְכָל הַלְכוֹתֶיהָ בִּפְרָטִיּוּת וְאָז הָיָה רָאוּי שֶׁיִּתְתַּקֵּן הָעוֹלָם לְגַמְרֵי, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים קִלְקְלוּ עַל יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁבָּא גַּם כֵּן עַל יְדֵי לִמּוּדִים רָעִים שֶׁל הָעֵרֶב רַב שֶׁעָסְקוּ בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בְּשֶׁקֶר וּמִרְמָה עַד שֶׁהִטְעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְנַעֲשָׂה לָהֶם פֶּה לְדַבֵּר סָרָה עַל מֹשֶׁה עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי רִבּוּי

הַזָּהָב וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהָיָה לָהֶם אָז שֶׁכָּל הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִמֹּשֶׁה שֶׁהוּא הֶחְכָּם הָאֲמִתִּי עַל יְדֵי שֶׁנּוֹטָה מְעַט דִּמְעַט לִשְׁמֹאל בִּשְׁבִיל עֹשֶׁר וְכָבוֹד כַּנַּ"ל. וְהֵם נַעֲשָׂה לָהֶם סַם מָוֶת עַד שֶׁהִטְעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכֶסֶף הִרְבֵּיתִי לָהּ וְזָהָב עָשׂוּ לַבָּעַל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק וְדֵי זָהָב וְכוּ'. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁהִוא תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֶגֶל אֶלָּא לְהַתִּיר לָהֶם וְכוּ' וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה:

כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי הַצַּדִּיק עוֹסֵק רַק לְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בְּכָל מַעֲשָׂיו וּתְנוּעוֹתָיו בְּלִמּוּדוֹ בַּתּוֹרָה וּבְכָל עֶסְקָיו וּבִפְרָט בְּזִוּוּגוֹ שֶׁהוּא בְּקֻדֻּשָּׁה נִפְלָאָה בִּבְחִינַת יִחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים בְּחִינַת וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי הַכֹּל אֶחָד אֶצְלוֹ עֲבוֹדָתוֹ בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה וַעֲבוֹדָתוֹ בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְזִוּוּג הַכֹּל רַק לַה' לְבַד לְיַחֵד יִחוּדִים קְדוֹשִׁים לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם, אֲבָל רֹב הָעוֹלָם אֵינָם זוֹכִים לָזֶה וַאֲפִלּוּ כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים אֵינָם זוֹכִים לָזֶה בְּשֶׁלֹּמּוּת, כִּי הוּא מִלְחָמָה עֲצוּמָה, וּבִפְרָט בַּתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת כַּיָּדוּעַ. וּכְפִי מַה שֶּׁנּוֹטֶה בַּתַּאֲוָה הַזֹּאת לַהֲנָאַת עַצְמוֹ, כְּמוֹ כֵן אֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לִמּוּדוֹ בְּצַחוּת וְזַכוּת כָּרָאוּי וְכָל תִּקּוּנוֹ הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל לְהָרִים הַכֹּל וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר בּוֹ תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁנּוֹטֶה לִשְׂמֹאל לְגַמְרֵי עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְחוֹלֵק וּמִתְנַגֵּד עָלָיו וּמֵמֶּנּוּ לוֹמְדִים שְׁאָר הֶהָמוֹן הַמִּגֻּשָּׁמִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁהֵם מְזֹהָמִים מְאֹד בַּעֲבֵרוֹת וְאִסּוּרִים גְּמוּרִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, בִּפְרָט כַּמְּצוּי עַכְשָׁו הַמָּקוֹם יְכַפֵּר, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים כָּל הַקִּלְקוּלִים רַחֲמָנָא לִצְלָן וְעַל יְדֵי זֶה כָּל אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים:

חלק ט

וְזֶה כָּל עִנְיַן הַבְּרָכוֹת שֶׁהֻכְרַח יַעֲקֹב לְקַבְּלָם בְּחָכְמָה מִיִּצְחָק אָבִיו, כִּי טָעָה בְּעֵשָׂו כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הָיָה עַל יְדֵי שֶׁהָלַךְ עֵשָׂו אַחַר תַּאֲוָתָיו, בִּפְרָט תַּאֲוָה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֵשָׂו בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּקַּח וְכוּ' וַתִּהְיֶיןָ מֹרַת רוּחַ לְיִצְחָק וּלְרִבְקָה. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁנִּמְשַׁל לַחֲזִיר שֶׁפּוֹשֵׁט טְלָפָיו וְכוּ'. וְזֶה וַתִּכְהֶין עֵינָיו מֵרְאֹת, שֶׁמֵּרֹב רִשְׁעַת עֵשָׂו שֶׁעָסַק בְּמִרְמָה כָּזֹאת עַד שֶׁגַּם יִצְחָק הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כָּהוּ עֵינָיו מֵרְאוֹת הָאֱמֶת עַד שֶׁרָצָה לְבָרֵךְ חַס וְשָׁלוֹם אֶת עֵשָׂו הָרָשָׁע. וְאָמַר לוֹ, הֲבִיאָה לִי צַיִד וְכוּ', כִּי סָבַר שֶׁעֵשָׂו חָפֵץ בֶּאֱמֶת לְהַאֲכִילוֹ וּלְפָרְנְסוֹ בְּחִינַת כִּי צַיִד בְּפִיו, כִּי בְּוַדַּאי הֵבִין יִצְחָק שֶׁיַּעֲקֹב עוֹסֵק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה יוֹתֵר מֵעֵשָׂו שֶׁהָיָה אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב הָיָה אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, רַק סָבַר שֶׁעֵשָׂו מְרֻצֶּה לְפָרְנֵס אֶת יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁהָיָה רָגִיל לְהָבִיא צַיִד לְיִצְחָק, עַל כֵּן רָצָה לְבָרְכוֹ בַּעֲשִׁירוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְפָרְנֵס אֶת יַעֲקֹב, כִּי יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה

לִשְׁמָהּ בְּשֶׁלֵּמוּת גָּמוּר אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹטָה מְעַט לִשְׂמֹאל בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת, אַף עַל פִּי כֵן אֵין לוֹ פְּנַאי לְצַיֵּר אֶת הָעֲשִׁירוּת לְנַמְרֵי וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה מְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים וּבִשְׁבִיל זֶה הַהֶכְרֵחַ שֶׁזְּבוּלוּן יַחֲזִיק אֶת יִשָּׂשכָר בְּחִינַת שִׂמַּח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאָהֳלֶיךָ וְכוּ' וְעַל כֵּן סָבַר יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו בְּפַרְנָסָה בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיַּחֲזִיק אֶת יַעֲקֹב הַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי הָיָה מִתְתַּקֵּן עֵשָׂו וְהָיָה שָׁב בִּתְשׁוּבָה. וְעַל כֵּן דִּקְדֵּק יִצְחָק וְאָמַר לוֹ, וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי, מִפְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה. וְלֹא כַּאֲשֶׁר שָׂנֵאתִי מִפְּקוּדִין דְּלֹא תַּעֲשֶׂה, הַיְנוּ שֶׁהַזְהִיר אוֹתוֹ שֶׁיִּהְיוּ הַמַּטְעַמִּים רַק לְיָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא לִשְׂמֹאל שֶׁהוּא בְּחִינַת לֹא תַּעֲשֶׂה, הַיְנוּ שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ בְּהַמַּטְעַמִּים יִהְיוּ רַק בִּשְׁבִיל בְּחִינַת יְמִין בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק לְהַחֲזִיקוֹ כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַחֲזֹר וְיָשׁוּב גַּם הוּא מִשְּׂמֹאל לְיָמִין וְכַנַּ"ל. וְרִבְקָה שֹׁמַעַת בְּדַבֵּר יִצְחָק וְכוּ' וְהִיא יָדְעָה הָאֱמֶת שֶׁכָּל כַּוָּנַת עֵשָׂו רַק לְהָרַע וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן הִזְהִירָה אֶת יַעֲקֹב לַחֲטֹף אֶת הַבְּרָכוֹת בְּחָכְמָה מֵאֲבִיו. וְזֶה שֶׁהִלְבִּישָׁה אוֹתוֹ בִּבְגָדֵי עֵשָׂו וְכוּ' וְכֵן הִלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו אֶת עוֹרוֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה וְלֹא הִכִּירוֹ כִּי הָיוּ יָדָיו כִּידֵי עֵשָׂו אָחִיו שְׂעִירוֹת, 'וַיְבָרְכֵהוּ', זֶה רָמַז שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה רַק לִשְׁמָהּ מֻכְרָח לְהַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת שְׂעִירוֹת, בִּבְחִינַת בִּגְדֵי עֵשָׂו שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בְּחִינַת שְׂמֹאל בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל אֶת בִּרְכַּת הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשְּׂמֹאל וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר יִצְחָק, הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה דִּיְקָא וַיְבָרְכֵהוּ, כִּי אָמַר שֶׁהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב בִּקְדֻשָּׁה וּבְצַחוּת וְזַכוּת נִפְלָא. וְאַף עַל פִּי כֵן, וְהַיָּדַיִם שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה הַמַּמְשִׁיכִין הָעֲשִׁירוּת, הֵם בִּבְחִינַת יְדֵי עֵשָׂו בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל שִׂמְאל, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא וַיְבָרְכֵהוּ בַּעֲשִׁירוּת, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינָה זֹאת מַמְשִׁיכִין עֹשֶׁר וְכָבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב שְׁנֵי קוֹלוֹת וְקוֹל רִאשׁוֹן מָלֵא וְהַשֵּׁנִי חָסֵר רָמַז עַל שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁל הַצַּדִּיק כְּשֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קוֹל הַקָּדוֹשׁ כָּלוּל מִשְּׁנֵי קוֹלוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ גַּם עֹשֶׁר וְכָבוֹד. וְעַל כֵּן קוֹל שְׁנֵי חָסֵר ו, כִּי בַּשְּׂמֹאל בְּחִינַת צָפוֹן שָׁם הַחִסָּרוֹן, כִּי צָפוֹן חָסֵר וּמִשָּׁם דַּיְקָא נִמְשָׁךְ הַזָּהָב בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ, בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת חִבּוּק. וְאַחַר כָּךְ כְּתִיב, גְּשָׁה נָא וּשָׁקָה לִי בְּנִי וַיִּגַּשׁ וַיִּשַּׁק לוֹ וְכוּ'. בְּחִינַת נְשִׁיקִין הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב דִּבֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת לְתוֹרַת אָבִיו יִצְחָק בִּבְחִינַת חִבּוּק וּנְשִׁיקִין וְכוּ' וְהֶעָלָה כָּל הַדִּבּוּרִים רָעִים שֶׁל בְּחִינַת עֵשָׂו וְעָשָׂה מֵהֶם הֲלָכוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאָז בֵּרְכוֹ בַּעֲשִׁירוּת מֻפְלָג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְכוּ' יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְכוּ', שֶׁכָּל הָעַמִּים שֶׁהֵם מִבְּחוּץ מִבְּחִינַת סִטְרָא דְּשִׂמְאלָא כֻּלָּם יִהְיוּ נִכְנָעִים וּבְטֵלִים

אֵלָיו וְכָל הַשֶּׂפַע וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשְּׂמאל הַכֹּל יִהְיֶה נִמְשָׁךְ אֵלָיו, כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ לְבַד עַל יְדֵי עֵסֶק תּוֹרָתוֹ בִּבְחִינָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּכְנַס עֲשָׂו עִם הַמַּטְעַמִּים אָז, וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד שֶׁנִּכְנַס עִמּוֹ גֵּיהִנֹּם וְאָז הִסְכִּים יִצְחָק מִדַּעְתּוֹ עַל הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרַךְ אֶת יַעֲקֹב וְאָמַר, גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה. כִּי אָז נוֹדַע לוֹ הָרָעוֹת וְהַשֶּׁקֶר שֶׁל עֲשָׂו שֶׁעַל לְמוּדוֹ הָיָה רַק שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ לְבַד בְּשֶׁקֶר גָּמוּר, עַל כֵּן בְּוַדַּאי מַגִּיעִים כָּל בִּרְכַּת הָעֲשִׁירוּת לְיַעֲקֹב, אֲבָל עֲשָׂו בָּכָה וְצָעַק הַרְבֵּה עַד שֶׁפָּעַל שֶׁבֵּרְכוֹ, וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְכוּ', כִּי עֲשָׂו הָרָשָׁע בְּחִינַת הַס"ם (שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּכָל בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים וּבִפְרָט בְּהַלּוֹמְדִים וְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵינָם כְּרָאוּי שֶׁשָּׁם כָּרוּךְ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל) הָיָה לוֹ אָז עֲדַיִן כֹּחַ לִצְעֹק וּלְקַטְרֵג, כִּי אָז עֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר פְּנָמִים הַנַּ"ל, כִּי לֹא יִתְבָּרֵר עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ וְעַל כֵּן אֵין הֲלָכָה בְּרוּרָה וּמְשֻׁנָּה בְּרוּרָה בְּמָקוֹם אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל כֵּן, וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדֹלָה וּמָרָה וְכוּ'. עַד שֶׁפָּעַל שֶׁבֵּרְכוֹ וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה וְכוּ', כִּי חֶרֶב בְּחִינָה גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת דִּין הַקָּשֶׁה שֶׁבַּשְּׂמאל שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין מִתְבָּרֵר לְמוּד הַתּוֹרָה כָּרָאוּי וְהַלּוֹמְדִים חוֹלְקִים עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת יֵשׁ כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם לְחַרְבּוֹ שֶׁל עֲשָׂו לְהִתְגַּבֵּר. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אָמַר לוֹ, וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַפְּנָם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר עֲדַיִן מֻכְרָח עֲשָׂו לִהְיוֹת נִכְנָע לְיַעֲקֹב בְּחִינַת וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִחְיוֹת בְּחַרְבּוֹ נֶגֶד שְׁאָר הָאֻמּוֹת, אֲבָל לֹא נֶגֶד יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי יַעֲקֹב, כִּי יַעֲקֹב בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי הַכֹּחוֹת הֵן בְּפִיו הֵן בְּחֶרֶב שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמאל, כִּי גַּם הַכֹּחַ שֶׁל הַשְּׂמאל בְּחִינַת חֶרֶב הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. רַק, וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד, אָז וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל הַגְּלוּת הַמַּר הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת עֵשָׂו הוּא הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהֵם תָּכִפוּ לְרַגְלֶיךָ וְכוּ' וְדָרַשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמְּכַתְּתִין רַגְלֵיהֶם מֵעִיר לְעִיר וְכוּ'. וְעַל כֵּן הָיוּ הוֹלְכִין לִישִׁיבוֹת רְחוֹקוֹת לִלְמֹד תּוֹרָה כִּי בֶּרוּר הַהֲלָכוֹת הֵם בִּבְחִינַת רַגְלַיִן כַּנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַדִּבּוּר הוּא מֵהֲלָכוֹת שֶׁהֵם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְהַדִּבּוּר נִקְרָא רֶגֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב צֶדֶק יְקָרְאֵהוּ לְרַגְלוֹ וּכְתִיב צֶדֶק תְּדַבְּרוּן וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וּכְשֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה אָצְלוֹ מֵהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק עָתָק בְּגָאוָה וְבוּז זֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הָרַגְלַיִן כִּי הַדִּבּוּר הַפָּגוּם נִקְרָא רֶגֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ וְעַל כֵּן כְּתִיב רְכִילוּת וְלָשׁוֹן הָרַע בִּלְשׁוֹן הִלּוּךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְעַל כֵּן הֱצִרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְטַלְטֵל עַצְמָן וְלִנְסֹעַ בַּמִּדְבָּר כָּל הַמַּסָּעוֹת בִּשְׁבִיל לְהַגְבִּיהַּ וּלְהָרִים וּלְבָרֵר כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁנִּפְּלוּ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁפָּגְמוּ בְּהַהֲלָכוֹת כַּנַּ"ל כִּי הַקִּלְקוּל הִתְחִיל מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְגַם כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁקֹּדֶם מַתַּן תּוֹרָה פָּגְמוּ בָּזֶה עַל שֶׁחָלְקוּ עַל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בַּדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ כְּמוֹ נֹחַ

וּמְתוּשָּׁלַח. כִּי אָז בְּאוֹתָן הַדּוֹרוֹת הָיָה כָּל הַלִּמּוּד רַק בְּעַל פֶּה שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר וְכָל מִי שֶׁנָּגַע יִרְאַת ה' בְּלִבּוֹ הָיָה מְקַבֵּל מֵהֶם גַּם אָז דְּרָכִים יְשָׁרִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אֲבָל הָיוּ מְעַט דִּמְעַט וְרֹב הָעוֹלָם חָלְקוּ עֲלֵיהֶם מֵחֲמַת שֶׁהָפְכוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים עַד שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיקִים:

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהָרִשָּׁעִים שֶׁבַּדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים הָיוּ גְּדוֹלִים בְּחָכְמָה וּבְלִמּוּד הַשֵּׁמוֹת וְכוּ' שֶׁהָיָה לָהֶם אָז רַק שֶׁעַל יְדֵי תַּאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת נִכְשְׁלוּ בָּהֶם בִּבְחִינַת וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם עַד שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם פֶּה לְדַבֵּר כַּנַּ"ל וּבְשָׁבִיל זֶה הָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְנָסְעוּ בְּרִגְלֵיהֶם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַהֲלָכוֹת מִנְּפִילָתָם בְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְעַל כֵּן קִבְּלוּ בְּכָל פַּעַם הִלְכוֹת הַתּוֹרָה בַּהֲלִיכָתָם בַּמִּדְבָּר כְּפִי מַה שֶּׁזָּכוּ לְבָרֵר בְּכָל פַּעַם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וְכוּ' וַיִּכְתֹּב דַּיְקָא כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְבָרֵר הַהֲלָכוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנָּפְלוּ וּמַעֲלִין אוֹתָם וְחוֹזְרִין וְעוֹשִׂין מֵהֶם הֲלָכוֹת אֲזַי צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַכְנִיסָם בְּתוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּכָל חַכְמֵי הַתַּלְמוּד זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם בֵּרְרוּ לָנוּ כָּל הַהֲלָכוֹת וְדִינֵי הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְהֵם מְיַגְּעִים בְּכָל הֲלָכָה לְמְצֹא אוֹתָהּ בְּתוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי לֵיכָּא מִלְּתָא דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרָיְתָא וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁקִּבְּלוּ בְּעַל פֶּה וְכָל מַה שֶּׁחִדְּשׁוּ בַּתּוֹרָה הַכֹּל מֻכְרָחִים לְמְצֹא אוֹתוֹ בְּתוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּרֶמֶז אוֹ בְּדֶרֶךְ דְּרָשׁ פְּשׁוּט וְכוּ' וְעַל כֵּן הֵם מַקְשִׁין בְּכָל דִּין וַהֲלָכָה מִנַּ"ן. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁקִּבְּלוּ הַהֲלָכָה בְּעַל פֶּה אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ לְמְצֹא אוֹתָהּ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם וְכוּ' שֶׁמּוֹצָאֵיהֶם וּמַסְעֵיהֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֶעֱלוּ וּבֵרְרוּ כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כָּתַב אוֹתָם מֹשֶׁה בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְהוֹרוֹת שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיס כָּל הַנִּסְיעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הֲלָכוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְתוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת לְיַחֵד וּלְקַשֵּׁר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עִם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁעוֹבְרִים עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוֹלְכִין בַּגּוֹלָה נָע וָנָד וְכָל הַנִּסְיעוֹת וְהַטַּלְטוּלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הֲלָכוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא גֵּרוּשׁ וְטַלְטוּלִים חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְכַוֵּן בִּנְסִיעָתוֹ וְהִלּוּכוֹ וְטִלְטוּלוֹ שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְבָרֵר עַל יְדֵי זֶה הַהֲלָכוֹת שֶׁנָּפְלוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲלִיכוֹת עוֹלָם כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכֵי וְאֵין בּוֹ כֹּחַ לָזֶה וּנְסִיעָתוֹ בִּשְׁבִיל מָמוֹן וּפַרְנָסָה צָרִיךְ לְכַוֵּן שֶׁכָּל הִלּוּכוֹ וּנְסִיעָתוֹ כְּדֵי שֶׁיְּרוִיחַ מָמוֹן שֶׁיּוּכַל לְהַחֲזִיק תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ שֶׁהֵם מְבָרְרִים הַהֲלָכוֹת וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים,

כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת וְהַפְּרָנְסָה נִמְשָׁךְ מֵהֶם כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַעֲלוֹת וּלְהַחֲזִיר הָעֲשִׁירוּת וְהַפְּרָנְסָה לְמָרָא קַמָּא שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל:
נִדּוּי וְחֵרֶם:

חלק יא

וְעַל כֵּן הַמְנַדֶּה וּמַחֲרִם אָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל וְצָרִיךְ לְמַעֵט בְּדִבּוּר, כִּי הַנִּדּוּי וְהַחֵרֶם עַל שֶׁעָבַר דִּינֵי הַתּוֹרָה וְהָעִקָּר עַל שֶׁמְּבַזֶּה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהוּא הָרֹאשׁוֹן שֶׁל עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים שֶׁעֲלֵיהֶם מְנַדִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן שלד סָעִיף מג, עַל עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים מְנַדִּין אֶת הָאָדָם וְאֵלּוּ הֵן, אֶחָד הַמְבַזֶּה אֶת הֶחָכָם אֲפִלּוּ לְאַחַר מוֹתוֹ, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְבַזּוֹת אֶת הֶחָכָם הָאֲמִתִּי הוּא עַל יְדֵי שֶׁלָּמַד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ אוֹ שֶׁמְּקַרֵב לְלַמְּדָן כָּזֶה וּמִשָּׁם נַעֲשֶׂה לוֹ פֶּה לְדַבֵּר כַּנַּ"ל כִּי נָפְלוּ אֶצְלוֹ הַהֲלָכוֹת עַד שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ פֶּה לְדַבֵּר. עַל כֵּן חַיָּב בַּחֲלִיצַת הַסַּנְדָּל, כִּי הַמְנַעֲלִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן שֶׁנַּעֲשׂוּ אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּהַהֲלָכוֹת כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּפָּרָשָׁה וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם. וְאִיתָא בַּזֹּהַר בְּקִדְמִיתָא כָּתְנוֹת אוֹר בְּאַלֵּף בָּתַר דְּחָאבוּ אִתְעֲבִידוּ כָּתְנוֹת עוֹר. כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁל הַתּוֹרָה אֶלָּא דֶּרֶךְ כַּמָּה לְבוּשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר. וְזֶה הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַהֲלָכוֹת מִנְּפִילָתָם עַל יְדֵי שֶׁיְּכוֹלִים לְהַלְבִּישׁ וּלְכַסּוֹת אוֹתָם בְּכַמָּה כִּסּוּיִים וּלְבוּשִׁים וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים בְּחִינַת הַמְנַעֲלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן שֶׁהֵם עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מִנְעָלִים לְרַגְלָיו. כִּי שָׁם בִּבְחִינַת רַגְלַיִן צְרִיכִים הַשְׁמִירָה בְּיוֹתֵר, כִּי הַהֲלָכוֹת הֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן כַּנַּ"ל וְנָפְלוּ בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת עַל יְדֵי אֵלּוּ שֶׁלֹּא זָכוּ שֶׁנַּעֲשֵׂית לָהֶם הַתּוֹרָה סַם הַמָּוֶת וְהַמְנַעֲלִים הֵם שְׁמִירָה לָזֶה שֶׁלֹּא יִינְקוּ הַקְּלִפּוֹת בְּיוֹתֵר מֵהָרַגְלַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הַכֹּחַ מְקַבְּלִין מֵהֶחָכָם הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַהֲלָכוֹת מִמָּקוֹם שֶׁנָּפְלוּ וְלַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם הֲלָכוֹת בְּדָרְכִים נִפְלָאִים שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲלִיּוֹת יִשְׂרָאֵל לְרֶגֶל שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִקְרָא זֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כִּי כָּל עֲלִיָּתָם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים הָיָה בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כָּל בֵּרוּר הַהֲלָכוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל עַל פָּסוּק, כִּי הִכְּיתָנִי זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים רְגָלִים. 'רְגָלִים' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, אֲבָל זֶה שֶׁבְּזֶה חָכָם הָאֲמִתִּי בְּוַדַּאי חַיָּב נִדּוּי וְחֵרֶם וְצָרִיךְ לַחֲלֹץ מִנְעָלָיו, כִּי אֵין לוֹ מִנְעָלִים בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר לְהַרְבּוֹת עִמּוֹ בְּדִבָּרִים, כִּי עִקַּר פְּגָמוֹ בְּהַדִּבּוּר שֶׁנַּעֲשָׂה אֶצְלוֹ מֵהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק עָתֵק וְכַנַּ"ל:

חלק יב

כי עִקַּר בְּחִינַת הַחֵרֶם בַּקְדֻשָּׁה מִבֹּאַר בַּפָּסוּק, כָּל חֵרֶם לַה', הַיְנוּ מִי שֶׁרוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה מָמוֹן וְעֲשִׁירוּת וּמִתְיָרֵא שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁכְּרוּךְ אַחַר הָעֲשִׁירוּת בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשְּׁמֹאל הַנַּ"ל, עַל כֵּן הוּא מַקְדִּישׁ וּמַחֲרִים הַכֹּל לַה' לְבֶדֶק הַבַּיִת אוֹ לַכֹּהֲנִים שֶׁעַל יְדֵם בְּרוּר כָּל הַהֶלְכוֹת כַּנַּ"ל וּכְשֶׁחוֹזֵר הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן לָהֶם הוּא חוֹזֵר לְשָׁרְשׁ קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֵרֶם בַּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּחֲרִים וּמְגָרֵשׁ כָּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵהַחֵפֶץ הַזֶּה וּמַחֲזִירוֹ וּמַעֲלֵהוּ כֻּלּוֹ אֶל הַקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ מִי שֶׁמְּבַזֶּה חָכָם הָאֱמִתִּי מַחֲרִימִין אוֹתוֹ וּמְגָרְשִׁין וּמְנַדִּין אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ עוֹד שׁוּם חֵלֶק וַאֲחִיזָה בְּהַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהֲלָכוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מְמֶנּוּ כָּל חִיּוּתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַחִיּוּת מֵהַדִּבּוּר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְתַרְגּוּמוֹ, לְרוּחַ מְמַלְלָא (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַנִּדּוּי וְהַחֵרֶם יְכוֹלִין לְעָקְרוֹ מֵחִיּוּתוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ הַכֹּל מִדִּבּוּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁעוֹקְרִין אוֹתוֹ מִשָּׁם עַל יְדֵי הַנִּדּוּי וְכַנַּ"ל. אִם לֹא שֶׁיָּשׁוּב בֶּאֱמֶת וְיַחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל דִּבּוּרָיו הָרָעִים אָז יוּכַל לְהִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הֶחְכָּם הָאֱמֶת שֶׁבְּזֶה אוֹתוֹ כִּי הוּא יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְבָרֵר כָּל הַהֲלָכוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן גַּם הוּא אִם יָשׁוּב בֶּאֱמֶת, כִּי יַחֲזֹר וְיַעֲלֵהוּ לְשָׁרְשׁ קְדֻשַּׁת הַהֲלָכוֹת שֶׁשָּׁם הוּא לְמַעְלָה בִּבְחִינַת כְּתָנוֹת אוֹר, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת זָכָה עַל יְדֵי עֹצֶם קְדֻשָּׁתוֹ לִבְחִינַת כְּתָנוֹת אוֹר בְּאֶלֶף שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם מִתְבַּטֵּל הַשְּׁמֹאל וְנִכְלָל בְּיָמִין כִּי שָׁם כֹּלָּא יְמִינָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמְנָעָלִים כְּשֶׁנִּכְנָסִין לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, לֹא יִכָּנֵס אָדָם לְהַר הַבַּיִת בְּמַקְלוֹ וּבְמִנְעָלוֹ וְכוּ', כִּי שָׁם מֵאִיר שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה וְהַהֲלָכוֹת וְזֶה מַה שֶּׁאָמַר לְמֹשֶׁה כְּשֶׁרָאָה מַרְאֵה הַסְּנֶה שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל קַבָּלַת הַתּוֹרָה אָמַר לוֹ, שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם וְכוּ' כִּי מֹשֶׁה רָאָה 'וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל'. וְהִתְפַּלֵּא וְתָמַהּ מְאֹד וְאָמַר, אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלָּה אֲלָיו מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, מְשׁוּם עִמּוֹ אָנֹכִי בְּצָרָת הַגָּלוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעִקַּר הַגָּלוּת הוּא עַל יְדֵי נְפִילַת הַהֲלָכוֹת כַּנַּ"ל עַל כֵּן רָאָה מֹשֶׁה שֶׁהַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְכוּ', כִּי הַסְּנֶה הוּא בְּחִינַת הַקּוֹצִים וְהַחוֹחִים הַסּוֹבְבִים אֶת הַשּׁוֹשַׁנָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּפְלָה לְהַלּוֹמְדִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִיא בֵּינֵיהֶם בַּגָּלוּת כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשׁ, בְּחִינַת הֲלוֹא כֹּה דְבָרִי כָּאֵשׁ אַף עַל פִּי כֵן אֵין כֹּחַ בָּאֵשׁ הַתּוֹרָה לְבַעֵר וּלְשָׁרֵף אֶת הַסְּנֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִתְפַּלֵּא מֹשֶׁה מְאֹד עַל זֶה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה בָּאֵשׁ הַתּוֹרָה הַנַּ"ל וֶהֱשִׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ אַל תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ

מֵעַל רַגְלֶיךָ. כִּי לְהַשִּׂיג סוֹד זֶה צְרִיכִין חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים עַד שֶׁיַּעֲלֶה לִבְחִינַת מְקוֹם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם בְּחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר בְּאָלֶף שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר שֶׁל נְעָלֶיךָ דָּא אִתְתָּא שֶׁצְּרִיכִין לְהַפְרִישׁ עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַפְּרִישׁוּת מִזִּוּוּג הַתַּחְתּוֹן רַק לְיַחֵד וּלְזַוֵּג זִוּוּגִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁעוֹשִׂים עַל יְדֵי בֵּרוּר הַהֲלָכוֹת בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל וְאָז יָבִין שֶׁכָּל יְמֵי הַגָּלוּת אִי אֶפְשָׁר לְבַעֵר הַסְּנֶה לְגַמְרֵי, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לְהַצַּדִּיק בְּלִמּוּדוֹ בְּחִינַת שְׁמֹאל בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה שֶׁהוּא חִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחַ הַסְּנֶה, כִּי זֶה הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר לֹא יִגָּמֵר בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִהְיֶה הֲלָכָה בְּרוּרָה וְאָז יִהְיֶה עִקַּר עֲלִיַּת הָרַגְלַיִן בִּבְחִינַת וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים וּבִבְחִינוֹת עַד דְּמָטוּ רַגְלַיִן בְּרַגְלַיִן הַמּוּבָא בַּזֹּהַר וּבְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. אֲבָל כָּל יְמֵי הַגָּלוּת הַצַּדִּיקִים מְבָרְרִין וּמַעֲלִין הַהֲלָכוֹת בָּכָל פַּעַם כְּפִי מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן אָז וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת מֵאֵן מֹשֶׁה בִּשְׁלִיחוּתוֹ. וְאָמַר, שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח. כִּי יָדַע שֶׁלֹּא יִגָּמֵר הַבֵּרוּר עַל יָדוֹ אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן אֶת כָּל הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וְיוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּת מִצְרַיִם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַכֹּל בְּפַעַם אֶחָד וְכָל חִיּוּתֵינוּ וְקִיּוּמֵנוּ בְּכָל דּוֹר עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, הַכֹּל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁזָּכָה לְקַבֵּל אֶת כָּל הַתּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁבֵּרַר כָּל הַהֲלָכוֹת וְאַף עַל פִּי שֶׁקִּלְקְלוּ אַחַר כָּךְ כְּמוֹ שֶׁקִּלְקְלוּ עַד שֶׁאֵין הֲלָכָה בְּרוּרָה וּמִשָּׁנָה בְּרוּרָה בְּמָקוֹם אֶחָד כְּבָר יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר לְהִתְקַיֵּם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ כִּי, אַדְרַבָּא, דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁאֵין יוֹדְעִין הֲלָכָה כִּי אִם עַל יְדֵי יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים לְמַעֲלוֹת גְּדוֹלוֹת עַל יְדֵי שֶׁמְּיַגְּעִין עַצְמָן בֶּאֱמֶת וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ בִּיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת עַד שֶׁמְּבָרְרִין הֲלָכוֹת וְחִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ מִתְקַיְּמִין בְּכָל דּוֹר עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ וְלוּלֵי הַתּוֹרָה שֶׁנָּתַן לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הָיָה לָנוּ שׁוּם קִיּוּם וְחִיּוּת כְּלָל וְעִקַּר הַתִּקּוּן בְּכָל דּוֹר הוּא עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ שֶׁהֵם מַעֲלִים כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁרְשָׁן עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ וְיִגְמֹר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת וְהַטִּלְטוּל הוּא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בִּבְחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר, אָסוּר וּמֻתָּר שֶׁשָּׁם עִקַּר הַיְגִיעָה לְבָרֵר הַהֲלָכָה לְבָרֵר הַמֻּתָּר מֵהָאָסוּר, הַכָּשֵׁר מֵהַפָּסוּל וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת גָּלוּת וְטִלְטוּל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֵת הַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, בְּקָשְׁיָא. 'בְּחֹמֶר', הִלְכְתָא, 'וּבִלְבֵנִים', דָּא לִבּוּן שְׁמַעְתָּתָא וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעִקַּר מְרִירַת

הַגָּלוּת נִמְשָׁךְ מֵהֶמְתֵּק שֶׁפָּגְמוּ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁצְּרִיכִים מְרִירוּת וִיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָרֵר וּלְלַבֵּן הַהֲלָכָה שֶׁמִּמֶּנָּה הַגָּלוּת וְהַטִּלְטוּל כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת הוּא נַיָּחָא וְחֵרוּת וְעַל כֵּן אָז אֵין שָׁם גָּלוּת וְטִלְטוּל, כִּי אָסוּר לָצֵאת חוּץ לַתְּחוּם בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת בֵּרוּר הַהֲלָכָה יִהְיֶה אָז וְגַם כָּל הַכֹּחַ לְבָרֵר וּלְלַבֵּן הַהֲלָכָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת יְמֵי הַגָּלוּת הַכֹּל בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְמֵי הַחֹל, כִּי שַׁבָּת הוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁאָז יַשִּׂיגוּ כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה בְּתַכְלִית הַבֵּרוּר לַאֲמִתָּתָן וְגַם יָבִינוּ אָז כָּל פְּנִימִיּוּת סוֹדוֹת שֶׁל כָּל הַהֲלָכָה וַהֲלָכָה אֵיךְ לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ וְלִכְלֹל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי כָּל דִּין וְדִין שֶׁל כָּל הֲלָכָה וַהֲלָכָה בִּבְחִינַת כָּל הַשּׁוֹנָה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא. כִּי כְּפִי הַיְגִיעָה שֶׁהָיָה לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה לִלְמֹד וְלִשְׁנוֹת הֲלָכוֹת כֵּן יִזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַשָּׂגַת דַּעַת פְּנִימִיּוּת וְסוֹדוֹת הַהֲלָכוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהוּא תַּעֲנוּג וְשַׂעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן אָז בְּשַׁבָּת עוֹלִין הָרַגְלַיִן בְּחִינַת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ כִּי בֵּרוּר וְזִכּוּךְ הַהֲלָכוֹת בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּחִינַת עֲלִיַּת הָרַגְלַיִן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר זִוּוּגָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז הַזִּוּוּג בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת בֵּרוּר הַהֲלָכוֹת כַּמְבֹאָר לְמַעְלָה וְכָל זֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שַׁבָּת דְּכֻלְּהִי יוֹמָא:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת בֵּין הַמְּצָרִים שֶׁמִּתְאַבְּלִין אָז עַל הַגָּלוּת וְחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִנְּפִילַת הַהֲלָכוֹת עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִין שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ לְהִתְיַהֵר וְכוּ' עַד שֶׁנִּפְגָּם אֶצְלָם הֲלָכוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֻרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין שֶׁאֵין אוֹכְלִין בָּשָׂר בְּאֵלּוּ הַיָּמִים לְהוֹרוֹת שֶׁנִּתְעַלְּמוּ מֵאִתָּנוּ הַהֲלָכוֹת מֵעִקָּם הַחֻרְבָּן שֶׁהָיָה בַּיָּמִים הָהֵם שֶׁעַל כֵּן אֵין אוֹכְלִין בָּשָׂר בִּבְחִינַת עַם הָאָרֶץ לֹא יֹאכַל בָּשָׂר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה לְרוּחַ מְמַלְּלָא כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַעֲלוֹת כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁנִּפְלוּ לְמַטָּה וְלַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם הֲלָכוֹת הוּא יָכוֹל לֶאֱכֹל בָּשָׂר לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל בַּחַי לְהַחֲזִירוֹ לְמְדַבֵּר, אֲבָל עַתָּה בַּיָּמִים הַסְּמוּכִים לְתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁאָז הָיָה תֹּקֶף הַחֻרְבָּן אֵין לָנוּ כֹּחַ לְבָרֵר הַהֲלָכָה עַל כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר בִּבְחִינַת עַם הָאָרֶץ לֹא יֹאכַל בָּשָׂר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן 'לֹא יַכּוּ תַּלְמִידִים בַּיָּמִים הָהֵם', כִּי מַה שֶּׁמַּכִּין תַּלְמִידִים נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִמְּרִירַת הַגָּלוּת שֶׁמֵּחֲמַת זֶה קָשֶׁה לַעֲמֹד עַל בֵּרוּר הַהֲלָכָה וְהַשְׁמַעְתָּתָא עַל כֵּן מֻכְרָחִין לְהַכּוֹתָן וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵהַכָּאַת מֹשֶׁה בַּצּוּר שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁחָלְקוּ עָלָיו שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטֹּרַח שֶׁצְּרִיכִין לִטְרֹחַ בִּשְׁמַעְתָּתָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אִלְמָלֵא הִכָּה מֹשֶׁה בַּצּוּר לֹא הָווּ טָרְחֵי רַבָּנָן בִּשְׁמַעְתָּתָא וְכוּ'. אֲבָל בְּאֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים שֶׁאָז תֹּקֶף מְרִירַת הַחֻרְבָּן אָסוּר לְהַכּוֹתָם כִּי עַתָּה קָשֶׁה בְּיוֹתֵר לְבָרֵר הַהֲלָכָה וְיוּכַל לְקַלְקֵל

וּלְהַזִּיק לַתַּלְמִידִים עַל יְדֵי הַהַכָּאָה, כִּי בְּעֵת הַחֲרָבָן בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר וְעַל כֵּן אָסוּר לִלְמֹד כְּלָל בְּתִשְׁעָה בְּאָב רַק בְּדָבָרִים הָרָעִים וְכֵן אָסוּר אָז לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין וּצְרִיכִין חֲלִיצַת הַמְּנָעָלִים, כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת, כִּי תְּפִלִּין מֹחִין שֶׁשָּׁם בְּרוּר הַהֲלָכוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין תִּקּוּן הַמְּנָעָלִים בִּבְחִינַת כִּתְפִלִּין כָּךְ מְנָעָלִים. וּבְתִשְׁעָה בְּאָב נִתְקַלְקֵל כָּל זֶה עַל כֵּן אָז אָסוּר בְּכָל זֶה רַק צְרִיכִין לְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלֵישֵׁב לָאָרֶץ וּלְהִשְׁפִּיל דַּעְתּוֹ בֶּאֱמֶת. וְכֵן בְּכָל יוֹם צְרִיכִין לֵישֵׁב עַל הָאָרֶץ וּלְהִתְאַבֵּל בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבָרֵר הַהֲלָכָה בִּבְחִינַת כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַהֲלָכוֹת שֶׁיִּשַּׁיגוּ אָז בִּבְחִינַת פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב, בְּחִינַת שִׂמְחָה לְאִישׁ בְּמַעֲנֵה פִיו וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה טּוֹב. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁשּׁוֹאֲלִין בְּהֲלָכוֹת חַג וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר הַנֶּחָמָה בְּחִינַת נֻחֲמוּ נֻחֲמוּ עַמִּי וְכוּ' קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא וְכוּ' וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר, שֶׁכָּל זֶה הוּא מְבַשֵּׂר עַל בְּרוּר הִלְכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיִּשַּׁיגוּ בִּשְׁלֵמוּת כָּל הַדְּרָכִים וְהַמְּסִלּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהֵם נֶעְלָמִים עַתָּה וְלֶעָתִיד יִתְגַּלֶּה בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה. וְהֶעָקֹב לְמִישׁוֹר. וְזֶהוּ, וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר. שֶׁהַכֹּל יִרְאוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁנִּפְלוּ לְמַטָּה עַל יְדֵי שֶׁחִלְקוּ עַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֻרְבָּן אָז יִרְאוּ הַכֹּל וְיָבִינוּ שֶׁהֵם הַהֲלָכוֹת שֶׁנִּפְלוּ שֶׁהֵם פִּי ה' שֶׁדִּבֵּר אֵלּוּ הַהֲלָכוֹת, כִּי עַתָּה אֵין מַשִּׂיג זֹאת כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַ"ל, אֲבָל לֶעָתִיד יִתְקַיֵּם, וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר, שֶׁכָּל הָרְכָסִים וְהָעֲקֹמִימִיּוּת וְהַהַעֲלָמוֹת שֶׁהָיָה בַּהֲלָכָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִנְּפִילַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַלּוֹמְדִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם מֵהַהֲלָכוֹת פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, אָז יִרְאוּ כָּל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר שֶׁכָּל זֶה הֵם דִּבְרֵי פִי ה' שֶׁהֵם הַהֲלָכוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְמַטָּה כַּנַּ"ל, כִּי אָז יִתְבָּרֵר וְיִתְעַלֶּה הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ עַד שֶׁיִּרְאוּ הַכֹּל מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים וְעַל יְדֵי זֶה וְנִגְלָה כְּבוֹד ה', כִּי יֻחְזַר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי כְּבוֹד הַצַּדִּיק הוּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְגַם הוּא מַקְפִּיד עַל כְּבוֹד הַצַּדִּיק יוֹתֵר מִכְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּעִנְיַן עִדּוֹ הַנָּבִיא:

וְזֶה שֶׁסַּיִּם מַלְאָכִי, הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים וְכוּ' פֶּן אָבוֹא וְהִכֵּיתִי אֶת הָאָרֶץ חֵרֶם. כִּי מִמִּקְרָא זֶה וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים וְכוּ', דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁאֵלִיָּהוּ יָבֹא רַק לְעָשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, הַיְנוּ לְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִים שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֻרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמַר מִקֹּדֶם שָׁם, זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְּחוֹרֵב עַל יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים, הַיְנוּ שֶׁמַּלְאָכִי סִיֵּם סִפְרֵי הַנְּבִיאִים וְהִזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכְּרוּ הֵיטֵב תּוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכוּ' כָּל הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים שֶׁהֵם כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁמָּסַר לָנוּ לִזָּכְרָם הֵיטֵב כָּרָאוּי

וּלְשָׁמְרָם בְּמֹחוֹ שֶׁלֹּא לְשָׁכְחָם שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׁכְחָה רַבּוּ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַתַּנָּאִים וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַמַּחֲלֹקֶת הַגָּמוּר עַל יְדֵי שֶׁבַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים לָמְדוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הַגַּשְׁמִי בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אָמַר מִיָּד, הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁנָּבִא לָהֶם שֶׁגְּמַר הַתִּקּוּן יִהְיֶה רַק עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ וּמְשִׁיחַ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ פֶּן אָבֹא וְהִכֵּיתִי אֶת הָאָרֶץ חֵרֶם, כִּי עִקַּר הַחֵרֶם הוּא עַל בְּזוּי תַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק לְתַקֵּן כָּל זֶה שֶׁזֶּה כָּל הַקִּלְקוּלִים וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן הִזְהִירָם עַל זֶה שֶׁיִּזְכְּרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה וְכָל הַהֲלָכוֹת שֶׁמָּסַר לָנוּ וְלֹא יְבַזּוּ הֶחָכָם הָאֱמֶת פֶּן אָבוֹא וְכוּ' כִּי עִקַּר הַחֵרֶם מַגִּיעַ עַל זֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן חָזַר וְסִיֵּם, הִנְנִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא כִּי אַף עַל פִּי כֵן סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת שֶׁלּוֹ וְיִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ שָׁם מַלְאָכִי קֹדֶם לָזֶה וְאָמַר, חָזְקוּ עָלַי דִּבְרֵיכֶם וְכוּ' שֶׁהֵם הַמְדַבְּרִים עָתָק עַל הַצַּדִּיק שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ מְדַבְּרִים עַל ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל וּמְסַיֵּם, אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אָז נִדְבְּרוּ וְגוֹמֵר אֲנִי מֵשִׁיב עַל דִּבְרֵיכֶם אָז בַּעֲשׂוֹת הָרְשָׁעִים רִשְׁעָם וְהַטּוֹבִים הָלְכוּ קְדוֹרָנִית מִפְּנֵי שֶׁנִּדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' שֶׁלֹּא לִדְבֵק בְּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וַאֲנִי לֹא נִשְׁכַּחְתִּי דִּבְרֵיכֶם מִלְּפָנַי וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי מְמַהֵר לְהָשִׁיב גְּמוּל כִּי הִקְשַׁבְתִּי וְשָׁמַעְתִּי וְצִוִּיתִי לִכְתֹּב לָהֶם סֵפֶר זִכָּרוֹן וְהָיוּ לִי דִּבְרֵיהֶם מְקֻיָּמִים לְיוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה סְגֻלָּה אֲשֶׁר אֶצְרְתִּי וְהִנַּחְתִּי לְשַׁלֵּם בּוֹ גְּמוּלִי וְשָׁם אֵרְאֶה אֶתְכֶם מַה בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ וְעַל זֶה מְסַיֵּם בַּסּוֹף, זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי וְכוּ' עַד הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא. כִּי אָז יִהְיֶה גְּמַר הַתִּקּוּן וְאָז הַכֹּל יִרְאוּ הָאֱמֶת:

יְהִי רָצוֹן שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

אבן העזר

הלכות פריה ורביה ואישות

פרק א

חלק א

כֹּהֵן אָסוּר לִשָּׂא, גְּרוּשָׁה, זוֹנָה וַחֲלָלָה וְכוּ'. כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים מֻתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה, וְהַוְּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר. לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים וַחֲלָלִים גֵּרִים וְכוּ' מֻתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה וְכוּ':

עַיֵּן הַתּוֹרָה "חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן" מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב (סִימָן סא). וְהַכְּלָל, שֶׁהַכֹּל קָשׁוּר זֶה בָּזֶה, וְכֻלָּא חַד, דְּהַיְנוּ כָּל הַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִין שָׁם כֻּלָּא חַד, כִּי כֻּלָּם בִּבְחִינַת אַחַת, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַסְּמִיכָה כָּרָאוּי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כְּתַב

יִשְׂרָאֵל כְּתִקּוּנוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִין נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת. וּמַסִּיק שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת רִבּוּי סְפָרִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁלָם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּמְקֻבָּלֶת מֵחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים, הֵן לְהַמְתִּיק כָּל צְמָצוּם וְדִין עַל-יְדֵי שֶׁכָּל הַפְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מֵחָכְמָה עִלָּאָה לְזֶה הַשֵּׂכֶל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק, וְהֵן לְהַמְתִּיק עַל-יְדֵי חָכְמָה עִלָּאָה כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים מֵאֵיזֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל שֶׁהֵם. וּכְשֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת נִמְתָּקִין כֻּלָּם בְּכְלָל וּבִפְרָט עַל-יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שִׁמְחָה, עַל-יְדֵי הַכְּלָלוּת שֶׁנִּכְלָלִין כֻּלָּם בְּתוֹךְ בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, אֶבֶן שְׁתִיָּה, חָכְמָה עִלָּאָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְהִנֵּה הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת, כִּי זֹאת הַהַמְתָּקָה הִיא בִּבְחִינַת כְּתָב, בְּחִינַת סְמִיכָה הַנַּ"ל, כִּי הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי שֶׁמִּקַּבְּלִין הַצְּמָצוּמִים מֵחָכְמָה עִלָּאָה, וְזֶה בְּחִינַת כְּתָב, כִּי הָאוֹתִיּוֹת הַכְּתָב הֵם בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים, כִּי כָּל אוֹת הוּא צִמְצוּם, וְיֵשׁ לְכָל אוֹת וְאוֹת שֶׁכֶל פְּרָטִי הַמְלֻבָּשׁ בְּאוֹתוֹ הַתְּמוּנָה וְהַצִּמְצוּם, וְכַמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְכָל אֵלּוּ הַצְּמָצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים, שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה מַלְכוּת, צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא הַמּוֹחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה. וּכְשֶׁכּוֹתֵב בְּחִינַת כְּתַב יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת, אֲזַי מַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן לְתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁכּוֹתֵב, וְנִתְחַבֵּר חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁבַּמּוֹחַ וְחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁבָּאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן צְמָצוּמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִין בָּהֶם עַל-יְדֵי שֶׁמִּקַּבְּלִין מֵהַחָכְמָה עִלָּאָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכְּתָב מְקַבֵּל כֹּחַ מִן הַסְּמִיכָה, כִּי הַסְּמִיכָה שֶׁמַּסְמִיךְ הָרַב לַתַּלְמִיד הוּא גַּם כֵּן בְּחִינָה זוֹ, כִּי רַב וְתַלְמִיד הֵם בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה, שֶׁכָּל עֶלְיוֹן וְשֶׁכָּל תַּחְתּוֹן, כַּמּוּבָא בְּרֵישׁ מַאֲמָר "מֵשְׁרָא דְּסַכִּינָא" (סִימָן ל). וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַסְּמִיכָה שֶׁמְּקַבֵּל הַתַּלְמִיד חָכְמָה מֵהָרַב, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה מֵחָכְמָה עִלָּאָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְקַבֵּל כֹּחַ הַכְּתָב שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ וְנִמְתָּק אֲוִיר הַטָּמֵא שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכָל זֶה עַל-יְדֵי הַכְּתָב וְהַסְּמִיכָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי-זֶה הַמְתָּקָה שֶׁנִּמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִין בְּהַצְּמָצוּמִים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּק בְּחִינַת הָאָרֶץ, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמּוּבָא. וְנִמְתָּק וְנִתְבָּרֵר כָּל הָרַע מִשָּׁם, עַד שֶׁנִּתְבָּרֵר הָאֲוִיר שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ וְנַעֲשִׂים בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַהַמְתָּקָה שֶׁל הַכְּתָב כַּנַּ"ל. וְתַכְלִית כָּל הַהַמְתָּקוֹת שֶׁנּוֹלְדִין נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, כִּי הַהוֹלָדָה הִיא עִקַּר הַהַמְתָּקָה, כַּמּוּבָא. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה

עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת חָכְמָה תַּתְּאָה. וּכְשֶׁאֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת, אֲזַי מְקַבֶּלֶת חָכְמָה תַּתְּאָה אֱמוּנָה מֵחָכְמָה עִלָּאָה עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין בַּחֲכָמִים, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת סְמִיכָה כָּרָאוּי, וּבְחִינַת כְּתָב וּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין הַצַּמְצוּמִים, שֶׁהֵם בְּבְחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה מַלְכוּת, בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל מִבְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הוֹלָדָה שֶׁנּוֹלָדִים נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁהוּא מִבְּחִינַת הַמְתָּקָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נְשׁוּאִין, כִּי הַנְּשׁוּאִין הוּא הַמְתָּקָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֶּלֶת בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה מִבְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כַּמּוּבָא, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמְצוָה לְהוֹלִיד, שֶׁזֶּה עִקַּר הַהַמְתָּקָה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשִׁין, בְּחִינַת קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַהַמְתָּקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשִׁין בִּכְתָב, דְּהַיְנוּ שְׁטָר, כִּי בְּחִינַת הַכְּתָב הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּתָהּ, שֶׁהִיא חָכְמָה תַּתְּאָה שֶׁנִּשְׁלֶמֶת וְנִמְתֶּקֶת עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּתָב כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ מְקַדְּשָׁהּ בִּשְׁטָר, נוֹתֵן לָהּ כְּתַב הַכְּתֻבָּה, כִּי הִיא מְקַבֶּלֶת מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּתָב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גֵּט פְּרִיתוּת שֶׁהוּא בִּכְתָב דַּיְקָא, כִּי סֵפֶר כּוֹרְתָהּ וְאֵין דָּבָר אַחֵר כּוֹרְתָהּ, כִּי אַחַר שֶׁנִּתְחַבְּרָה וְנִתְקַשְּׁרָה אֵלָיו וְנַעֲשׂוּ אֶחָד, אִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִידָהּ וּלְכָרְתָהּ מִמֶּנּוּ כִּי אִם מִשָּׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּפְרִיד וְיַכְרִית הֶאָרָתָהּ מִמֶּנּוּ בְּשָׁרְשׁוֹ וְיַמְשִׁיךְ לָהּ הֶאָרָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת כְּרִיתוּת מִשָּׁרְשׁוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּתָב, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַגֵּט כְּרִיתוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ לָהּ הֶאָרָתָהּ מֵחָכְמָה עִלָּאָה לְחָכְמָה תַּתְּאָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּתָב שֶׁל כְּרִיתוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְרֶתֶת מִמֶּנּוּ מִשָּׁרְשׁוֹ. וְעַל-כֵּן אֲסוּרָה לְהִנָּשֵׂא לְכֹהֵן, כִּי כֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כַּמּוּבָא בְּחִינַת קֵץ, בְּחִינַת הַמְתָּקָה עֶלְיוֹנָה שֶׁנַּעֲשֵׂית עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל חָכְמָה עִלָּאָה בְּעַצְמוֹ, כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַמְתָּקוֹת כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ הַמְתָּקָה בִּפְרָט, שֶׁמַּמְתִּיקִין הַצַּמְצוּם וְהַדִּין עַל-יְדֵי שֵׂכֶל פְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ לוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, כִּי לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל הֵם לְמַטָּה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן הֵם בְּבְחִינַת שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, אֲבָל כֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמְתָּקָה עֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, וְזֹאת הַהַמְתָּקָה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַכְּלָלוּת, כַּמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהֵם הַצַּמְצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים, לְהִכָּלֵל יַחַד בִּכְלָלִיּוּת גָּמוּר בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה, שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל. וַאֲזַי יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק בְּחִינַת הַמְתָּקָה זוֹ עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ. וְזֶה בְּחִינַת וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ, אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ תְּלוּיָה בָּזֶה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁתּוּכַל לְקַבֵּל מֵחָכְמָה עִלָּאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי מִשָּׁם הַתּוֹרָה יוֹצֵאת,

וְאִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַכְּלָלוּת כַּנַּ"ל, וְאוֹרְיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד, כִּי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם הֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלוּת שֶׁנִּכְלָלִין זֶה בָּזֶה, וְאָז נִכְלָלִין כֻּלָּם בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, וְאָז יֵשׁ שְׁלֵמוּת לְהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת גָּדוֹל שֶׁנִּכְלָלִין וְנִתְאַחֲדִין זֶה בָּזֶה, וְאָז מְקַבְּלִין מֵחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּזֶה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל חָכְמָה עִלָּאָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הָיָה אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אַהֲבָה וּכְלָלוּת בְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְתִּיק עַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת הַמְתָּקָה עֶלְיוֹנָה שֶׁל שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתּוֹרָה נִמְסְרָה לַכֹּהֲנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב", וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּתְּנָהּ לַכֹּהֲנִים" וְכוּ', כִּי הֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם תְּלוּי עִקַּר הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גְּרוּשָׁה אֲסוּרָה לְכֹהֵן, כִּי הִיא בִּבְחִינַת שְׁנֵאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּשְׂנֵאָהּ וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת". וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְרָתָה וְנִפְרְדָה מִבַּעְלָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִנָּשֵׂא עוֹד לְכֹהֵן, כִּי אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת כְּלָלוּת לְקַבֵּל הַמְתָּקָה מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת כֹּהֵן, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יֵשׁ לָהּ כְּרִיתוּת וּפְרוּד מֵאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁכֹּהֵן אָסוּר בְּגִיּוֹרֶת וּמְשֻׁחְרֶרֶת, כִּי כֹּהֵן, לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל עַד כָּאן גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן, כַּמַּזְכִּיר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן סד) עַל פָּסוּק "וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ" עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת הָרַחֲמָנוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, נִמְשָׁךְ עַד בֶּן הַבֵּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי כֹּהֵן, לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, כִּי כֹּהֵן בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם". וְלֵוִי הוּא בְּחִינַת יִצְחָק שֶׁמִּשָּׁם דִּינִין מִתְעָרִין, כַּמּוּבָא, וְיִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בֶּן הַבֵּן שֶׁל תְּחִלַּת הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא אַבְרָהָם, וְעַד שָׁם נִמְשָׁךְ הָרַחֲמָנוּת, שֶׁהוּא גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הָרַחֲמָנוּת הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל, בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ וְחֵלֶק מִמָּשׁ בַּקְּדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן כֻּלָּם נִכְלָלִים זֶה בָּזֶה וְכֻלָּא חַד, וְעַל-כֵּן כֹּהֲנִים, לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים מֻתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה, כִּי יֵשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חֵלֶק בַּקְּדֻשָּׁה וְיכוֹלִים לְהִכָּלֵל לְקַבֵּל הַמְתָּקָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ בְּלִי שׁוּם הִתְלַבְּשׁוּת, כִּי עַד סִיּוּם הַקְּדֻשָּׁה מְלֻבָּשׁ שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ בְּלִי שׁוּם הִתְלַבְּשׁוּת אַחֵר בִּבְחִינַת כֻּלָּם בְּחָכְמָה עֶשְׂיִת. וְעַל-כֵּן מֻתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה, וְאַפִלּוּ בַּת יִשְׂרָאֵל יְכוֹלָה לְהִנָּשֵׂא לְכֹהֵן וְיכוֹלָה לְקַבֵּל הַמְתָּקָה מִמֶּנּוּ, מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קְדָשִׁים שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַוָּלָד הַנּוֹלָד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקָה כַּנַּ"ל, הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר וְהוּא כֹּהֵן גַּם כֵּן, כִּי הַהַמְתָּקָה

נַעֲשֵׂית בִּבְחִינַת הַמְּתָקָה עֶלְיוֹנָה בְּעַצְמוֹ, בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדוּשִׁין וְאֵין עֲבֵרָה, הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר, כִּי כְּשֶׁהַקְּדוּשִׁין עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲזַי נַעֲשֶׂה הַמְּתָקָה עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל, וְאָז הִיא נִמְתֶּקֶת וְנִתְהַפְּכָה לְחֶסֶד וְשֵׂכֶל כְּמוֹתוֹ. וְעִקַּר הַהַמְתָּקָה הִיא הַוָּלָד כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחֲרָיו, כִּי מִמֶּנּוּ הַהַמְתָּקָה כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן אָז הַהַמְתָּקָה בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, וְעַל-כֵּן הַוָּלָד גַּם כֵּן כֹּהֵן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַגֵּרִים וּמְשֻׁחְרָרִים שֶׁהֵם מִזֶּרַע אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְשָׁם הַקְּדֻשָּׁה וְהַחָכְמָה מְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הִתְלַבְּשׁוּת אַחֵר, כַּמּוּבָא וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְגַּיְּרִים הֵם בָּאִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה דַּיְקָא, וְעַל-כֵּן אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל בְּעַצְמָן הַמְּתָקָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ, וְעַל-כֵּן אֵינָם יְכוֹלִים לְהִנָּשֵׂא לְכֹהֵן כַּנַּ"ל, וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְחַבֵּר רַק בְּלֵוִי וְיִשְׂרְאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, שֶׁהֵם מְלֻבָּשִׁים אֲפִלּוּ בָּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים כַּמּוּבָא, וְאֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל הַמְּתָקָה כִּי אִם מֵהֶם, וְתֵכֶף כְּשֶׁנִּתְחַבְּרִים בְּיִשְׂרְאֵל וְנִתְעָרְבִים בָּהֶם, אָז יְכוֹלִים אַחַר כָּךְ לְהַכְלִיל וּלְקַבֵּל אֲפִלּוּ מִשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת כֹּהֵן, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁבָּאִים בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ לָהֶם אֶחָיזָה וְחֵלֶק בְּתוֹכָם עַל-יְדֵי צַד אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אָז יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וּלְקַבֵּל מִשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן גַּם כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְלַבְּשׁוּ וְנִשְׁתָּרְשׁוּ בְּיִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן בְּגֵרִים כְּשֶׁיֵּשׁ צַד אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הַוָּלָד יִשְׂרָאֵל לְכָל דָּבָר:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת זֹנָה וַחֲלָלָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁנִּקְרֵאת "אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה", וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁחוֹזֶרֶת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְרוֹצָה לְהִנָּשֵׂא לְיִשְׂרָאֵל בְּהֶתֵּר, אֵינָהּ יְכוֹלָה לְקַבֵּל הַמְּתָקָה כִּי אִם מִבְּחִינַת שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, שֶׁהֵם, לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל. וְלֹא מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן הַנַּ"ל, כִּי נַעֲשֵׂית בִּבְחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁחוֹזֶרֶת וְנִתְהַפֶּכֶת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, הִיא בָּאָה תַּחַת הַשְּׁכִינָה וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְקַבֵּל בְּעַצְמָהּ מִלְּמַעְלָה כַּנַּ"ל. כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת מַדְרֵגָה אַחֲרוֹנָה מִן הַקְּדֻשָּׁה וּסְמוּכָה אֲלֵיהֶם מְאֹד, וְתֵכֶף שֶׁפּוֹגֶמֶת בִּפְגַם הַכּוֹלֵל, דְּהַיְנוּ זְנוּת, יוֹצֵאת מִן הַקְּדֻשָּׁה לְגַמְרֵי, כִּי יוֹרֶדֶת מִמַּדְרֵגָתָהּ, מִן הַקְּדֻשָּׁה, וַאֲזַי בָּאָה מִיָּד בֵּינֵיהֶם, וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת זוֹנָה, שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, נָפְקַת בָּרָא, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי הִיא יוֹצֵאת לַחוּץ לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָאִשָּׁה נִתְחַלְּלָה עַל-יְדֵי זְנוּת, אֲבָל אֵין הָאִישׁ נִתְחַלֵּל, כִּי אֵין יוֹצֵא לְגַמְרֵי מִן הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ הָאִשָּׁה, מֵאַחַר שֶׁסְּמוּכָה לָהֶם כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת גְּרוּשָׁה שֶׁהַקִּישָׁה הַכָּתוּב לִזוֹנָה וַחֲלָלָה וַאֲסָרָהּ לְכֹהֵן, כִּי מֵאַחַר שֶׁיּוֹרֶדֶת וְנִתְגָּרְשָׁה מֵאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אָז יוֹרֶדֶת בֵּינֵיהֶם וְנֶאֱחָזִין בָּהּ, כִּי גַּם כָּל אִשָּׁה כְּשֶׁאֵין לָהּ בַּעַל הֵם נֶאֱחָזִין בָּהּ, כַּמּוּבָא. אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִפְגָּמָת כְּמוֹ הַגְּרוּשָׁה, כִּי לֹא נִתְרַחֲקָה וְאֵין לָהּ שְׁנֵאָה וּכְרִיתוּת מֵאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וַעֲדַיִן הִיא נִכְלֶלֶת בְּכֻלָּם, אֲבָל הַגְּרוּשָׁה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ שְׁנֵאָה

וּכְרִיתוּת מֵאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי, עַל-כֵּן סָמוּכָה אֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁהִקִּישָׁה הַכָּתוּב לְזוֹנָה וְכוּ' בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְעַל-כֵּן אֲסוּרָה לְכֹהֵן כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן בַּיִת שֵׁנִי לֹא נֶחֱרַב כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׂנְאַת חִנָּם, כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עַל-יְדֵי-זֶה לֹא נִכְלְלוּ וְלֹא יָכְלוּ לְקַבֵּל הַמְתָּקָה מַחְכְּמָה עִלָּאָה בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁהוּא אֶבֶן שְׁתִיָּה הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַמְתָּקָה זוֹ תִּהְיֶה בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים יח) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ, שֶׁאָז תִּהְיֶה הַהַמְתָּקָה בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁיִּתְגַּלֶּה אָז, כִּי תִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה לָדַעַת אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים (יְשַׁעְיָה יא), כִּי אָז יִהְיֶה אַהֲבָה וּכְלָלוּת בֵּין יִשְׂרָאֵל, כִּי יִהְיוּ לְמַמְלָכָה אַחַת וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֶפְרַיִם לֹא יְקַנֵּא אֶת יְהוּדָה וְכוּ'", כִּי יִהְיֶה אַהֲבָה וּכְלָלוּת וְאַחְדוּת בֵּינֵיהֶם, וְאָז יִבָּנֶה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְיַחֲזֹר הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת עַל אֶבֶן שְׁתִיָּה, וְאָז יִהְיֶה בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, וְאָז יָשׁוּבוּ כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וְכוּ', וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ הַמְתָּקָה עֶלְיוֹנָה מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְעֶלְיוֹן מְאֹד מְאֹד בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק ו

וְעַל-כֵּן אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, כִּי לֹא יִהְיֶה לָהֶם מָקוֹם וַאֲחִיזָה לִכְנֹס בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל, מֵאַחַר שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִים כֻּלָּם וְיִקַּבְּלוּ כֻּלָּם מִבְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה אָז כַּנַּ"ל. וְהַגֵּר אֵין יָכוֹל לִכָּנֵס לְשָׁם לְקַבֵּל תֹּכֶף מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל וְעַל-כֵּן לֹא יוּכְלוּ לִכָּנֵס כְּלָל לְקֹדֶשׁת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "מִי גֵר אִתְּךָ עָלַיִךְ יִפּוֹל". שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל הַגֵּרִים שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁהֵם יִפְּלוּ בִּגְבוּל יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ 'אִתְּךָ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ כָּל זְמַן שֶׁאַתָּה בְּעַצְמְךָ לְבַדְּךָ, דְּהַיְנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְפֻזָּרִין וּמְפֹרָדִין וְאֵינָם נִכְלָלִים יַחַד, אָז רָאוּי לְקַבֵּל גֵּרִים, כִּי יְכוֹלִים לִכָּנֵס לְקַבֵּל מִבְּחִינַת שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים כַּנַּ"ל, אֲבָל לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּכָּלְלוּ יַחַד וְיִתְגַּלֶּה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, אֲזַי אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'מִי גֵר אִתְּךָ' בַּעֲנִיּוּתֵךְ וְכוּ', אֲבָל לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּהְיֶה גְּדֻלָּה לְיִשְׂרָאֵל אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים, דְּהַיְנוּ שֶׁעַכְשָׁו שֶׁהֵם בַּעֲנִיּוּתָם וְצָעַר מֻחֶמֶת שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְגַלּוֹת עֲדַיִן שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, עַל-כֵּן מְקַבְּלִין גֵּרִים כַּנַּ"ל, אֲבָל לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ שֶׁיִּהְיֶה כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַטּוֹב לְיִשְׂרָאֵל, כִּי אָז יִתְגַּלֶּה הַמְתָּקָה שֶׁל שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן, עַל-כֵּן אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים אָז כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה שֶׁהוּא עָוֹן הַגָּדוֹל בַּתּוֹרָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר, "יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ", שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַיָּדַיִם, בְּחִינַת פְּגַם הַכָּתַב יִשְׂרָאֵל, כִּי הַיָּדַיִם צְרִיכִין לְקַבֵּל בְּחִינַת חָכְמָה מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי הַסְּמִיכָה, לְהַמְשִׁיכָהּ לְתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב, שֶׁהֵם

בְּחִינַת מַדְרֵגָה אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַחָכְמָה וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הֶאָרָה וְהַמְתָּקָה לִבְחִינַת אֶרֶץ בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלְדִין נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת נְשׁוּאִין וְזִוּוּג כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמּוֹצִיא טִפֵּי הַמּחַ לְבַטָּלָה, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא פְּגַם בִּכְתָב, פְּגַם הַיָּדִים, וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר עָלָיו "יְדֵיכֶם" וְכוּ', כִּי עִקַּר פְּגַם עָוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה הוּא בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עָוֹן זֶה חָמוּר מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי הוּא פְּגַם בְּמַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה בִּבְחִינַת חָכְמָה שֶׁבַּמּחַ, וּמִמֵּילָא נִפְגָּם בְּחִינַת אֱמוּנָה חָכְמָה תַּתְּאָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵחָכְמָה עִלָּאָה, כִּי הִיא מַלְבֶּשֶׁת אֶת חָכְמָה עִלָּאָה, כִּי חָכְמָה עֶלְיוֹנָה נִמְשֶׁכֶת עַד גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה בְּלִי לְבוּשׁ אַחֵר, רַק, שֶׁכְּבָיְכוֹל, הַחָכְמָה בְּעַצְמָהּ מְלֻבֶּשֶׁת שָׁם, וְשָׁם בִּגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה מִתְלַבֶּשֶׁת הַחָכְמָה עִלָּאָה, בִּבְחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה מַלְכוּת אֱמוּנָה וְשָׁם מִסְתַּיֵּמֶת הַחָכְמָה, כִּי אֵינָהּ יוֹרֶדֶת לְמַטָּה מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְכָל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁשָּׁם יֵשׁ אֲחִיזָה לַסִּטְרָא אָחֳרָא אֵינָם מְקַבְּלִים כִּי אִם דֶּרֶךְ לְבוּשִׁין, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל, וְעַל-כֵּן זֶה הֶעָוֹן חָמוּר מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחָכְמָה בְּעַצְמָהּ, דְּהַיְנוּ טִפֵּי הַמּחַ לְמַטָּה בְּלִי לְבוּשׁ, וּכְאִלּוּ נוֹתֵן לָהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, יְנִיקָה וַאֲחִיזָה בְּהַחָכְמָה בְּעַצְמָהּ, וְעַל-כֵּן זֶה הוּא עָוֹן הַגָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כִּי כָּל הָעֲבֵרוֹת אֵינָם פּוֹגְמִים בָּזֶה רַק שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא נֶאֱחֶזֶת וְיוֹנֶקֶת מִן הַקְּדֻשָּׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְבוּשִׁין, אֲבָל עַל-יְדֵי עָוֹן זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ אַפְשִׁיט שְׁכִינָה מַלְבּוּשָׁהָא חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּחִינַת הַחָכְמָה עִלָּאָה הַנִּמְשֶׁכֶת לְמַטָּה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּחָכְמָה תַּתְּאָה הוּא מַפְשִׁיט מַלְבּוּשָׁהָא וְיוֹנְקִים חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַחָכְמָה בְּעַצְמָהּ, וְעַל-כֵּן הוּא פּוֹגֵם בַּמַּחֲשָׁבָה בְּעַצְמָהּ, וְזֶה שֶׁכָּתוּב, אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּמַחֲשָׁבָה חָאב, וְהַיְנוּ עַל עָוֹן זֶה, כִּי הוּא פְּגַם בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אַף שֶׁכָּל הָעֲוֹנוֹת פּוֹגְמִים בַּמַּחֲשָׁבָה כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת דָּבָר בְּלִי מַחֲשָׁבָה, אֲבָל כָּאן פּוֹגֵם בְּהַמַּחֲשָׁבָה בְּעַצְמָהּ שֶׁנִּמְשֶׁכֶת לָהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּלִי לְבוּשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֵטְא דּוֹר הַמַּבּוּל שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם "עָרוֹם הִלְכוּ בְּלִי לְבוּשׁ" כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמֵּילָא נִפְגָּם הָאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי שֶׁבִּטֵּל חִיּוּתָהּ וְהִרְחִיק הַחָכְמָה מִמֶּנָּה שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתָהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַפְּגָם הוּא בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת אֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁאֱמוּנָה מַלְבֶּשֶׁת וּמְקַבֶּלֶת חִיּוּת מֵחָכְמָה כַּנַּ"ל. וְהוּא פְּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים. כִּי הַפְּגָם הוּא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְגָּם עַל-יְדֵי פְּגַם הַיָּדִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם עָוֹן זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה וְכוּ', כִּי חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת בִּצַּע אֶמְרָתוֹ, בָּזַע פּוּרְפִּירָא דִילֵיהּ, בְּחִינַת דְּאַפְשִׁיט מַלְבּוּשָׁהָא עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִלְקַח סוֹד הָעִבּוּר מֵאִתָּנוּ, כִּי אֵין יְכוֹלִין לְהוֹלִיד נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת, עַיֵּן שָׁם, כִּי עַל-יְדֵי עָוֹן זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, גַּם כֵּן אֵין יְכוֹלִין לְהוֹלִיד

נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי נֶעֱשָׂקִין שָׁם, כִּי הַנִּשָּׁמוֹת הָעֲשׁוּקוֹת עַל-יְדֵי-זֶה הֵם נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד, כַּמּוּבָא:

וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה, כִּי נִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה עַל-יְדֵי שֶׁהִפְשִׁיט לְבוּשֵׁי הַמֹּחַ וְהִמְשִׁיךְ טִפֵּי הַמֹּחַ בְּלִי לְבוּשִׁין, עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין הַמּוֹתָרוֹת, שֶׁהֵם סִטְרָא אָחֳרָא, וּמַלְבִּישִׁין וּמְסַבְּבִין אֶת מֹחוֹ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה, כִּי נִפְגָּמֶת הָעֵצָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת טִפֵּי הַמֹּחַ, בִּבְחִינַת כְּלִיּוֹת יוֹעֲצוֹת שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה שֶׁמְּבַשְּׁלִין הַטִּפָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְעַל-כֵּן עֲצָתוֹ בִּבְחִינַת עֲצַת נָשִׁים שֶׁאֵין עֲצָתָם שְׁלֵמָה, כִּי הֵם סְמוּכִין אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כַּמּוּבָא,, וְעַל-כֵּן הֵם נֶאֱחָזִין בָּהֶם וּמְבַלְבְּלִין עֲצָתָם, אֲבָל הָאִישׁ אֵין סָמוּךְ לָהֶם כָּל כָּךְ, וְעַל-כֵּן מֹחוֹ וַעֲצָתוֹ אֵין מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם וְאֵין נֶאֱחָזִין בּוֹ, רַק עֲצָתוֹ מִתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת אֱמוּנָה בְּתוֹךְ גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת עֵצוֹת מֻרְחָק אֱמוּנָה אֹמֶן, שֶׁהָעֵצוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֻרְחוֹק, שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה, כַּמּוּבָא, מִתְלַבְּשִׁין בְּתוֹךְ אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם וְאֵין מַלְבִּישׁ עֲצָתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת טִפֵּי הַמֹּחַ, בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, רַק שֶׁמַּמְשִׁיכִם לְמַטָּה לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַלְבִּישִׁין אוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם, וְנַעֲשֶׂה עֲצָתוֹ בִּבְחִינַת עֲצַת נָשִׁים כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְתִקּוּנוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים, בְּחִינַת וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְכוּ', שֶׁהִיא בְּחִינַת מִקְוֶה עֶלְיוֹנָה, חֶסֶד עֶלְיוֹן וְדַעַת גָּדוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ שֶׁפַע רַב לְתַקֵּן פְּגָם זֶה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן עָוֹן זֶה עַל-יְדֵי דַּעַת עֶלְיוֹן, כִּי עַד שָׁם פָּגַם כַּנַּ"ל, וְכֵן אִיתָא בַּמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" (סִימָן נו) שֶׁמַּיִם טְהוֹרִים הַנֶּאֱמָרִים בַּפָּסוּק וְזָרַקְתִּי הַנַּ"ל, הֵם בְּחִינַת מִקְוֶה עֶלְיוֹנָה שֶׁל דַּעַת גָּדוֹל וְחֶסֶד עֶלְיוֹן, בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְהִיא בִּבְחִינַת מָן וּבְחִינַת מַצָּה, שֶׁהִיא עֲגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם וְכוּ', שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֶקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה שְׁמַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת מִקְוֶה עֶלְיוֹנָה נַעֲשֵׂית עַל-יְדֵי מַחֲלֶקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל, וּמִקְוֶה הִיא מְתַקֶּנֶת עָנְיָן זֶה, כִּי עִקַּר הַטְּבִילָה לְבַעֲלֵי קֶרִין בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֶזְרָא תִּקֵּן טְבִילָה לְבַעֲלֵי קֶרִין דַּיְקָא. נִמְצָא, שֶׁמִּקְוֶה הִיא תִּקּוּן עָנְיָן זֶה, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנֶּאֱמָרִים כָּאן, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה שֶׁנַּעֲשִׂין מִמַּחֲלֶקֶת, הַיְנוּ בְּחִינַת מִקְוֶה עֶלְיוֹנָה שֶׁנַּעֲשֵׂית מִבְּחִינַת מַחֲלֶקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְהִיא בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקָּרוֹ עַל-יְדֵי שִׁלֻּמּוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁלָם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֶקֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי עָנְיָן זֶה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי מַחֲלֶקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית דְּאַפְרִישׁ בֵּין מַיִן עִלָּאִין לְתַתָּאִין, בְּחִינַת מַחֲלֶקֶת שַׁמַּאי וְהִלֵּל, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְעַל-יְדֵי תִּקּוּן

זֹאת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִמְתָּק מַחֲלֹקֶת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מַיִן מְסָאֲבִין עַל מַיִן דַּכְיָן, בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם עָוֹן זֶה שֶׁנִּתְעָרֵב טוֹב וָרָע וּמִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם מַחֲלֹקֶת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁבָּזֶה פְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין לח), אָדָם הָרִאשׁוֹן מָשׁוּךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה, וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ, "וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם", כִּי זֶה עִקַּר פְּגַם חֵטְא הַזֶּה, שֶׁנַּעֲשִׂין בִּבְחִינַת עָרֹם בְּלִי לְבוּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי זֹאת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע מִתְגַּבְּרִין מַיִן מְסָאֲבִין בִּבְחִינַת וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, שֶׁהֵם מֵי הַמַּבּוּל שֶׁבָּאוּ עַל עָוֹן זֶה כַּנַּ"ל, שֶׁמִּתְגַּבְּרִין, חַס וְשָׁלוֹם, עַד אֲשֶׁר וַיְכַסּוּ כָּל הֶהָרִים הַגְּבֹהִים, שֶׁעוֹלִין, חַס וְשָׁלוֹם, עַד הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרִים גְּבוֹהִים, וּמְכַסִּין וּמְסַבְּבִין אוֹתָם, בִּבְחִינַת רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק, בִּבְחִינַת מוֹתָרוֹת שֶׁהֵם סִטְרָא אָחֳרָא הָעוֹלִין אֶל הַמֹּחַ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִשְׁפָּט מְעֻקָּל שֶׁאֵין הַמִּשְׁפָּט בָּרוּר, כִּי אֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת מַחֲלֹקֶת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּקַבֶּלֶת הַדַּעַת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֻצָּה שֶׁאֵינָהּ שְׁלֵמָה, שֶׁהִיא נֶחֱצֵית לִשְׁנַיִם לְכָאן וּלְכָאן וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַטּוֹתָהּ לְצַד אֶחָד, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֵינָהּ נִכְנַעַת וְהִיא תָּמִיד נֶחֱצֵית וְנֶחֱלֶקֶת, כִּי אֵינָהּ רוֹצָה בְּהַכְרָעָה כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה, נִמְתָּק מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּסְטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַיִן מְסָאֲבִין מוֹתָרוֹת, וְעַל-כֵּן הַמֵּי מְרִיבָה מְטַהֲרִין הַמּוֹתָרוֹת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר "בַּחֲצֹצְרוֹת" (סִימָן ה) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְתֵאָמִין שֶׁכָּל הַמַּחֲלֹקֶת מצוּת וּמְרִיבוֹת שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַצַּדִּיקִים הַשְׁלֵמִים הָאֱמִתִּיִּים אֵינָהּ אֶלָּא בִּשְׁבִילְךָ, בְּחִינַת אֹזֶן שׁוֹמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין, לְשׁוֹן תְּלוּנָה וּמְרִיבָה, שֶׁכְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ הַתְּלוּנוֹת וּמְרִיבוֹת שֶׁבְּקֶרֶב חֲכָמִים צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁהוּא בִּשְׁבִילוֹ, בְּחִינַת תּוֹכַחַת חַיִּים לְהוֹכִיחוֹ עַל שֶׁפָּגַם בְּטִפֵּי מֹחוֹ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, "וְלֹא יַשִּׂיגוּ אֲרֻחוֹת חַיִּים" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְיוֹצֵא מִשָּׁם, שֶׁדִּיקָא מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הוּא בִּשְׁבִיל תּוֹכָחָה וְתִקּוּן לִפְגַם טִפֵּי הַמֹּחַ, בְּחִינַת תּוֹכַחַת חַיִּים. נִמְצָא, שֶׁמַּחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הִוא תִּקּוּן עָוֹן זֶה בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין רִבּוּי סְפָרִים, בְּחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִמְתָּק בְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל פְּגַם עָוֹן דּוֹר הַמַּבּוּל שֶׁחָטְאוּ בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִמְתָּק עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ, כִּי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנַּעֲשִׂין מֵחִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא, מֵהֶם נַעֲשִׂין בְּחִינוֹת גּוּפִין לְאֵלּוּ הַנִּשְׁמוֹת שֶׁל הַטִּפּוֹת שֶׁהוֹלְכִים

עֲרָמִים, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁחִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא נַעֲשִׂין מֵהֶם בְּחִינַת גּוּפִין לָהֶם, כִּדְמַשְׁמַע בַּמַּאֲמָר "וַיְהִי מִקֵּץ" (סִימָן נד). וְזֶה בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא רִבּוּי הַסְּפָרִים, כִּי עַל-יְדֵי חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא שֶׁמְּחַדֵּשׁ עַל-יְדֵי שֶׁמְּהַרְהֵר וְחוֹשֵׁב בְּדִבְרֵי תוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְתַקֵּן פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁחָשַׁב בְּהִרְהוּרִים רָעִים עַד שֶׁבָּא לְחֵטְא זֶה, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה בְּהַחִדּוּשִׁין שֶׁמְּחַדֵּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם כִּדֵי לְחַבֵּר אֱמוּנָה בְּחָכְמָה, בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַמְּתָקָה עֶלְיוֹנָה, בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן זֶה הָעוֹוֹן, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל זֶה הָעָווֹן עַל-יְדֵי חָכְמָה עִלָּאָה דַּיְקָא, כִּי פָּגַם עַד שָׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן זֶה הָעָווֹן עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, וְכֻלְּהוּ חַטָּאִין בְּתִיּוּבְתָּא תַּלְיָן בַּר מֵהַאי, כִּי כֻּלָּם אֵינָם פּוֹגְמִים אֶלָּא עַד בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה אִמָּא עִלָּאָה, כִּי אֵין הַפְּגָם אֶלָּא בָּעוֹלְמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֵם בְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת שֶׁשָּׁם אֶחִיזָתָם וְשָׁם אֵינוֹ מְלַבֵּשׁ אֶלָּא מִבְּחִינַת בִּינָה. וּלְמַטָּה בִּבְחִינַת אִמָּא מְקֻנֶּנֶת בְּכָרְסְיָא, וְעַל-כֵּן לְכָל הַחֲטָאִים מוֹעִיל תְּשׁוּבָה, כִּי עַד שָׁם הִגִּיעַ הַפְּגָם, אֲבָל זֶה הָעָווֹן אֵין תְּלוּי בִּתְשׁוּבָה, כִּי פָּגַם לְמַעְלָה מִשָּׁם וְחָאב בַּמַּחֲשָׁבָה, כִּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת הַחָכְמָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין מוֹעִיל לוֹ תְּשׁוּבָה, רַק תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, וְעִקַּר עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמִּתְחַבֵּר עִם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּמְקַבֵּל מֵחָכְמָה, וְאָז נִתְתַּקֵּן בְּמָקוֹם שֶׁפָּגַם כַּנַּ"ל, כִּי תּוֹרָה עוֹלָה לְמַעְלָה מִן הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁתּוֹרָה הִיא תִּקּוּן גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מִכָּל תִּקּוּנֵי הַתְּשׁוּבָה. וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים "הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְכוּ' וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה" וְכוּ'. שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שֶׁתְּשׁוּבָתֵנוּ יִהְיֶה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁאָז יִהְיֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מִינֵי חֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ פְּגַם הַמּוֹחַ עַל-יְדֵי עָווֹן זֶה כַּנַּ"ל, וְעִקַּר זֹאת הַהַמְתָּקָה הָעֶלְיוֹנָה יִהְיֶה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַגְּלוּת בִּשְׁבִיל עָנְיָן זֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְפֻזָּרִין וּמְפֹרָדִין בֵּין הָאֻמּוֹת וּמְשִׁיחַ יָבוֹא לְקַבֵּץ נִדָּחִים. וְזֶה בְּחִינַת וּנְפָצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ וְכוּ' וְסָרָה קִנְאַת אֶפְרַיִם וְיהוּדָה וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיָּסוּר הַקִּנְאָה וְהַשִּׂנְאָה וְיִהְיֶה אַהֲבָה וּכְלָלוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְּתָקָה עֶלְיוֹנָה שֶׁעִקָּרהּ עַל-יְדֵי אַהֲבָה וּכְלָלוּת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה וּנְפָצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ עַל-יְדֵי הַמְּתָקָה זוֹ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב, שֶׁהוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת גּוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן עָווֹן זֶה, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. וַאֲזַי יָבוֹא גּוֹאֵל צֶדֶק לְצִיּוֹן וְיַמְתִּיק הַמְּתָקָה עֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, בִּבְחִינַת וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם וְכוּ', לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה יָבוֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל, עַל-יְדֵי הַמְּתָקָה עֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל:

כִּי מֵרֹאשִׁית הוֹלָדַת מָשִׁיחַ הָיָה לְתַקֵּן עָוֹן זֶה, כִּי הַתְחָלַת הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ הָיָה מִיהוּדָה שֶׁהוֹלִיד מִתָּמָר אֶת פֶּרֶץ וְזֶרַח, וְהֵם הָיוּ תִּקּוּן עַל חֵטְא עֵר וְעוֹנָן שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם, כַּמּוּבָא, וְעַל-כֵּן הֶצְרַךְ יְהוּדָה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת נִשְׁמַת מָשִׁיחַ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקְּנוּ, כִּי תִּקּוּן עָוֹן זֶה תָּלוּי בַּמָּשִׁיחַ כַּנַ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהִתְפַּלֵּל תָּמִיד עַל הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים טז), "תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים" וְכוּ' וְכֵיוֹצֵא, כִּי הֶצְרַךְ לְתַקֵּן פְּגַם טִפֵּי הַמֹּחַ שֶׁל בְּנֵי יְהוּדָה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגָרְךָ רָע, שֶׁהוּא נֶאֱמַר עַל עָוֹן זֶה, בְּחִינַת וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, אֶבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי בָּטוּחַ, 'וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ', בְּחִינַת הַמְתָּקָה עֶלְיוֹנָה הַנַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַב חֶסֶד. וְזֶהוּ 'אָבוֹא בֵיתֶךָ', בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, שֶׁשָּׁם הוּא הַהַמְתָּקָה עֶלְיוֹנָה הַנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֶזְכֶּה לְתַקֵּן עָוֹן הַנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי הַמְתָּקָה עֶלְיוֹנָה הַנַ"ל שֶׁנַּעֲשֵׂית עַל-יְדֵי הַכְּלָלוּת וְהָאַהֲבָה כַּנַ"ל, נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְהוּא תִּקּוּן עָוֹן הַנַ"ל, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, "לֹא יְזֻכֵּי לְמִחְמֵי אַפֵּי מַלְכָּא". כִּי אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בִּבְחִינַת (שָׁם יז) אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ, בְּחִינַת (אִיּוֹב כט) צֶדֶק לָבַשְׁתִּי, וְעַל-יְדֵי עָוֹן זֶה הוּא עָרוֹם בְּלִי לְבוּשׁ כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ זוֹכֶה לְמִחְמֵי אַפֵּי מַלְכָּא, אֲבָל עַל-יְדֵי הַמְתָּקָה הַנַ"ל, עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ כַּנַ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְאוֹר הַפָּנִים, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כא) תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה אֶת פָּנֶיךָ, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ" וְכוּ', שֶׁזָּכָה לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים לְתַקֵּן פְּגַם הַנַ"ל. וְזֶהוּ "תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה אֶת פָּנֶיךָ, כִּי הַמֶּלֶךְ בּוֹטֵחַ בַּה' וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל יִמּוֹט", 'בְּחֶסֶד עֶלְיוֹן' דַּיְקָא, בְּחִינַת הַמְתָּקָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן וְגָבֹהַּ מְאֹד, שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לִבְחִינַת תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה אֶת פָּנֶיךָ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ (שָׁם טז), "כִּי מִימִינְךָ בַּל אֶמּוֹט כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי וְכוּ' לִרְאוֹת שָׂחַת" חַס וְשָׁלוֹם, עַל פְּגַם שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם בְּנֵי יְהוּדָה גִּלְגּוּלֵי נִשְׁמָתוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה 'תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים' לָשׁוּב וּלְהַשִּׂיג 'אָרְחוֹת חַיִּים', 'שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ' לִרְאוֹת בְּאוֹר הַפָּנִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַ"ל, וְזֶהוּ "נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח", בְּחִינַת הַמְתָּקָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא יְמִין הָעֶלְיוֹן כַּנַ"ל:

חלק יב

וּכְשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָז נִזְכֶּה לְאוֹרְיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁהִיא חָכְמָה עֶלְיוֹנָה וְגָבֹהַּ מְאֹד, וְאָז יִהְיֶה גְּמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת, וְדַיְקָא בַּמֶּה שֶׁפָּגַם שָׁם יִתְתַּקֵּן, בִּבְחִינַת עָוֹנוֹת נַעֲשִׂין לוֹ כְּזְכֻיּוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁהַפְּגָם הָיָה, שֶׁכְּבָיְכוֹל, הִפְשִׁיט הַחָכְמָה מִלְּבוּשָׁהּ.

וְעַל-כֵּן גְּמַר תִּקּוּנוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְאוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה בְּלִי שׁוּם לְבוּשׁ, בִּבְחִינַת אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה, לְשׁוֹן עָרֹם שֶׁאֵין שׁוּם לְבוּשׁ לְהַלְבִּישׁ אוֹתָהּ, כִּי שָׁם לֵית עֲנָוָה וְלֵית בֻּשְׁת תַּמָּן, וְשָׁם אֵין צְרִיכִין שׁוּם לְבוּשׁ, בִּבְחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא, "וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ". וְזֶה בְּחִינַת יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַתַּלְמִיד חָכָם שֶׁהוּא יָקָר מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ד עַמּוּד ב), כִּי הַתַּלְמִיד חָכָם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִבְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁין וְנִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, כִּי הוּא עוֹלֶה לְמַעְלָה מַעְלָה שֶׁאֵין שָׁם בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, הִוא אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן מט), מְשִׁיבַת נָפֶשׁ, מְדַרְכֵי מִיתָה לְדַרְכֵי חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי שָׁם נִתְתַּקְּנִין וְשָׁבִין מִדַּרְכֵי מִיתָה לְדַרְכֵי חַיִּים, שֶׁהוּא תִּקּוּן עָוֹן הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ 'אֶת פָּנֶיךָ' דַּיְקָא, בְּחִינַת פָּנִים בְּפָנִים בְּלִי לְבוּשִׁין כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַשְׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה, שְׁרוּי בְּלֹא שִׂמְחָה, בְּלֹא תּוֹרָה. כִּי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה [הוּא], בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יד

מִקְוֶה הוּא בְּחִינַת יִקּוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, כַּמּוּבָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַכְרָעַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְנִמְצָא שֶׁמִּקְוֶה הִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ הַכְרָעָה, וְעַל-כֵּן מְתַקֶּנֶת פְּגָם הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת מֵי מְרִיבָה, בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם, "הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד", 'מְגַלֶּה' דַּיְקָא, בְּחִינַת פְּגָם הַנַּ"ל גָּלֵי דְּכַסְיָא, "וְנֶאֱמָן רוּחַ מְכַסֶּה דָּבָר", בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁחוֹזֵר לַעֲשׂוֹת לְבוּשִׁין לְכַסּוֹת אוֹר הַחָכְמָה, בִּבְחִינַת עַל כַּפַּיִם כִּסָּה אוֹר, כִּי שָׁם צָרִיךְ הַתִּקּוּן בִּבְחִינַת הַיָּדַיִם, בִּבְחִינַת כְּתָב כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

חַיָּב כָּל אָדָם לִשָּׂא אִשָּׁה וְכוּ', כְּיָוֹן שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם זָכָר וּנְקֵבָה קַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה וְכוּ':

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וְיִהְיוּ מְקֻיָּץ" כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב עִנְיַן בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו כְּדֵי שֶׁיַּאִיר דַּעְתּוֹ גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל אֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ חַד אָמַר בֵּן. וְחַד אָמַר תַּלְמִיד, כִּי עִקַּר הַתַּעֲנוּג וְהַשַּׁעֲשׁוּעַ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא כְּשֶׁעוֹלֶה הָעֲבוֹדָה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מִגּוֹשֵׁי עָפָר וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם. וּכְשֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ דְּבָרָיו אֶצֶל חֲבֵרוֹ וְכוּ' וְכוּ', וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּאִיר בַּחֲבֵרוֹ וּמְתָרוֹנֵן הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל הֶאָרַת הַמַּקִּיפִים וְכוּ', וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת כֹּל, בְּבְחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְכוּ', שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וּבְדָרֵי מַטָּה וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְכָלֵל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן וְכוּ' וְעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל בִּשְׁעַת אֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן וְכוּ', כִּי הַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת הַפְּרָנָסָה מִיַּם הַחָכְמָה שֶׁמַּאִיר עַל-יְדֵי בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ', וְהַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֹלְמָלֵא מוֹרָאָהּ שֶׁל מַלְכוּת, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, כִּי לֹא נִרְשַׁם כָּאן רַק רְמָזִים וּמַרְאֵה מָקוֹם בְּעָלְמָא, וְעַיֵּן שָׁם הָעִנְיָן בַּאֲרִיכוּת גָּדוֹל וְתִרְאֶה נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהוֹלִיד בֵּן וּבַת, כִּי בֵּן וּבַת זֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד הַנַּ"ל, כִּי הַשָּׂגַת הַבֵּן, שֶׁהוּא הַשָּׂגַת דָּרֵי מַעְלָה, זֶה בְּחִינַת עָלְמָא דִּדְכוּרָא, וְהַשָּׂגַת הַתַּלְמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת דָּרֵי מַטָּה, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת עָלְמָא דְּנוּקְבָא כַּיָּדוּעַ כִּי דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה הֵם בִּבְחִינַת דְּכַר וְנוּקְבָא, בְּחִינַת בֵּן וּבַת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'הָבִיאוּ בָנַי מֵרָחוֹק' אֵלּוּ גָּלְיוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁדַּעְתָּן מְיֻשֶּׁבֶת עֲלֵיהֶן כְּבָנִים, 'וּבְנוֹתַי' אֵלּוּ גָּלְיוֹת שֶׁבִּשְׁאָר אַרְצוֹת שֶׁדַּעְתָּן אֵינָן מְיֻשֶּׁבוֹת עֲלֵיהֶן כְּבָנוֹת וְכוּ'. וְהוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן ל). נִמְצָא, שֶׁבֵּן הוּא בְּחִינַת יִשּׁוּב הַדַּעַת, וְזֶה בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה שֶׁהַשָּׂגָתָן גְּבֹהָּ מְאֹד בִּבְחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה, וּבַת הוּא בְּחִינַת דָּרֵי מַטָּה, שׁוֹכְנֵי עָפָר, שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁאֵינוֹ מְיֻשָּׁב כָּל כָּךְ, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וְכַמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי כָּל אָדָם חַיָּב לִשָּׂא אִשָּׁה כְּדֵי לְהוֹלִיד בֵּן וּבַת, כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה. וְזֶה הָעִנְיָן מְבֹאָר הֵיטֵב בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּשָּׁאֵר אַחֲרָיו הַדַּעַת, בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, כְּדֵי שֶׁיַּאִיר דַּעְתּוֹ גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל, כִּי זֶה עִקַּר הַשַּׁעֲשׁוּעַ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין גַּם הָעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ', וְזֶה עִקַּר מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג כְּדֵי לְקַשֵּׁר גַּם בְּחִינַת הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל,

וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד בְּקֻדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַבְּרִים עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, דָּרֵי מַעְלָה עִם דָּרֵי מַטָּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָד וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָד בֵּן וּבַת שֶׁהֵם מְאִירִים גַּם כֵּן בְּשִׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת דָּרֵי מַעְלָה וּבִבְחִינַת דָּרֵי מַטָּה, וְזֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אֶפְלּוּ מִי שֶׁהוּא קָדוֹשׁ גָּדוֹל אֵינוֹ רַשַּׁאי לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לִבְלִי לִשְׂא אִשָּׁה כְּלָל, רַק צָרִיךְ לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, כִּי זֶהוּ עִנְיַן הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁאֵין זֶה תַּכְלִית הַשְׁלֵמוּת לִהְיוֹת רַק לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה, כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי הוּא רַק שֶׁיִּהְיֶה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וּבְדָרֵי מַטָּה. וְכָל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק גָּבוֹהַּ וְקָדוֹשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ לְהָאִיר גַּם לְמַטָּה בְּיוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁיְקַשֵּׁר גַּם כָּל הַתַּחְתּוֹנִים הַשּׁוֹכְנֵי עָפָר, אֲפִלּוּ הַמַּנְחִים לְמַטָּה מְאֹד, לְקָרְבָם כֻּלָּם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה בְּחִינַת זִוּוּג דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא בְּחִינַת עֶקֶרֶת הַבַּיִת שֶׁנּוֹתֶנֶת טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְכוּ', שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת מְקַבְּלִין חִיּוּת עַל יָדָהּ כַּיָּדוּעַ. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת נְשׂוּאִין דְּקֻדֻּשָּׁה כְּדֵי שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד, דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר גַּם הָעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא, כְּנֶגֶד הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, לְקַשְּׁרוֹ גַּם כֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי זִוּוּג דְּקֻדֻּשָּׁה כָּרָאוּי:

וְזֶה בְּחִינַת פִּגֵּם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁנִּכְנְסוּ לְמִשְׁכָּן לְהַקְטִיר קְטֹרֶת אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם, וְאִיתָא שֶׁהַפִּגֻּם שֶׁלָּהֶם הָיָה בְּגִין דְּלָא אִנְסִיבוּ, כִּי הֵם מִגְּדֹל קְדֻשָּׁתָם הֶעֱצִימָה לֹא רָצוּ לְהוֹרִיד עַצְמָן לְקַשֵּׁר גַּם עוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. וְזֶה בְּחִינַת פִּגֵּם דְּלָא אִנְסִיבוּ כַּנַּ"ל, וְרָצוּ לִכָּנֵס לְמִשְׁכָּן לִפְנִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר עַצְמָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי לָהֶם, אֲבָל לֹא הוֹרִידוּ עַצְמָן לְקַשֵּׁר גַּם הַתַּחְתּוֹנִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּגֵּם דְּלָא אִנְסִיבוּ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הָיָה הַפִּגֻּם שֶׁלָּהֶם בַּקְּטֹרֶת, שֶׁהִקְרִיבוּ קְטֹרֶת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם, כִּי בֶּאֱמֶת קְטֹרֶת גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד כַּיָּדוּעַ, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, סְלִיקוּ דְּקֻרְבָּנָא עַד אֵין סוֹף. וּבִפְרָט קְטֹרֶת שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה עַד אֵין סוֹף, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה בָּא בְּתוֹךְ הַקְּטֹרֶת חֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחָהּ רַע, שֶׁמְּרַמֵּז עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וּבִמְצָוָה זוֹ שֶׁל קְטֹרֶת הֶרְאָה לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִנְיַן הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וּבִפְרָט בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁדַּיְקָא מִי שֶׁהוּא קָדוֹשׁ בְּיוֹתֵר וְגָבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ כֵן הוּא יָכוֹל לְהוֹרִיד עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד לְהַגְבִּיהַּ אֲפִלּוּ הַתַּחְתּוֹנִים הַמַּנָּחִים בְּשֹׁפֶל הַמַּדְרֵגָה בְּיוֹתֵר. וְזֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת מַעֲלָתוֹ הַגָּבוֹהַּ, כִּי כְּשֶׁהוּא רַק לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה, אֵין זֶה שְׁלֵמוּת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ אָנוּ רוֹאִין בְּמִצְוָה זוֹ שֶׁל קְטֹרֶת שֶׁגָּבוֹהַּ מְאֹד, וּמֻחְמֶצֶת גָּדֵל מַעֲלָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל קְטֹרֶת שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, מֻחְמֶצֶת זֶה דַּיְקָא הָיָה בָּא בְּתוֹךְ הַקְּטֹרֶת חֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחָהּ רַע, לְהוֹרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה כִּי אִם כְּשֶׁיְּכוֹלִין לֵירֵד לְמַטָּה לְמַטָּה

לְהַעֲלוֹת כָּל הַשּׁוֹכְנֵי עָפָר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי קְטֹרֶת מְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד בְּחִינַת חֶלְבְּנָה. וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הַקְּטֹרֶת, וְעַל-כֵּן קְטֹרֶת מְטַהֵר עוֹלַם הָעַשִׂיָּה כַּיָדוּעַ, אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲלִיַּת הַקְּטֹרֶת לְמַעְלָה לְמַעְלָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן , אַדְרַבָּה מֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא הוּא מְטַהֵר עוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה, עוֹלַם הָעַשִׂיָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיְכַנִּיעַ אֶת הַקְּלִפּוֹת כְּמוֹ קְטֹרֶת, כִּי קְטֹרֶת מְטַהֵר כָּל הַמְקוֹמוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת אֲפִלּוּ הַנְּמוּכִים מְאֹד, וּמַעֲלֶה וּמְקַשֵּׁר הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי לְגַדֵּל מַעֲלָתוֹ יָכוֹל לְיָרֵד אֲפִלּוּ לְמַטָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת וְכוּ', כִּי עִקַּר מְצוַת קְטֹרֶת בִּשְׁעַת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה" וְכוּ'. כִּי שֶׁמֶן זֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים, בְּחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי קְטֹרֶת שֶׁמְּקַשֵּׁר כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד, כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין הַמַּקִּיפִים בְּחִינַת שֶׁמֶן כַּנַּ"ל:

וְנָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁנִּכְנְסוּ לְהַקְטִיר קְטֹרֶת וְלָא אִנְסִיבוּ, שֶׁרָצוּ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְטֹרֶת, אֲבָל לָא אִינְסִיבוּ, שֶׁלֹּא יָרְדוּ לְמַטָּה לְקַשֵּׁר גַּם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן פָּגְמוּ בְּהַקְטֹרֶת שֶׁהִקְרִיבוּ, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּטֹרֶת כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הַנְּמוּכִים מְאֹד, וּכְשֶׁאֵין מַקְרִיבִין הַקְּטֹרֶת בִּבְחִינָה זוֹ, הוּא פְּגוּם, וַהֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ חִסֵּר חֶלְבְּנָה מֵהַקְּטֹרֶת שֶׁאָז בְּוַדַּאי הַקְּטֹרֶת פְּסוּל לְגַמְרֵי, כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁאֵין מְקַשְּׁרִין וּמַעֲלִין כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז אֵין יְכוֹלִין לְכָנֵס לִפְנִים לְהַקְטִיר קְטֹרֶת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר לְאַהֲרֹן אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנָיו הַנַּ"ל, "וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ". כִּי אִם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל-יְדֵי הַקְרָבָנוֹת וְהַקְטֹרֶת, וְכָל סֵדֶר הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז הוּא סְלִיחַת הָעֲוונוֹת, וְעִקַּר הַכַּפָּרָה עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכִפֶּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְכוּ'. וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁהוּא מְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָז יָכוֹל לְהָרִים כָּל הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל הַמֻּנָּחִים בְּמַדְרֵגָה שְׁפָלָה וּנְמוּכָה, לְהָרִים כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לְכָנֵס לִפְנֵי וְלִפְנִים, אֲבָל בְּכָל הַשָּׁנָה אָסוּר לוֹ לְכָנֵס לִפְנֵי וְלִפְנִים כִּי אִי אֶפְשָׁר לְכָנֵס לִפְנֵי וְלִפְנִים, כִּי אִם כְּשֶׁיְכוֹלִין לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַנְּמוּכִים וְהַשְּׁפָלִים אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ וּלְטַהֲרָם כֻּלָּם מֵעֲוונוֹת, אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וְלִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אִשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ", זֶה בְּחִינַת הַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה מְקַשֵּׁר גַּם עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל, וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים לְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן, בָּרוּךְ הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה עַל פָּסוּק, "שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה" בְּלִקּוּטֵי תְּנִינָא סִימָן כג:

חלק ב

כְּלַל שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וּלְהִתְגַּבֵּר בְּשִׂמְחָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּחֲטֹף אֶת הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה, שֶׁהֵם כָּל הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וְהָעַצְבוּת, יַחֲטֹף אוֹתָם וְיַכְנִיסֵם לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה בְּעַל כָּרְחָם, עַד שֶׁיַּהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי מַה שֶּׁהַבַּעַל דָּבָר מַכְנִיס בְּלִבּוֹ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמָרָה שְׁחוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה שָׂמֵחַ מְאֹד, כִּי יֹאמַר בְּלִבּוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֲנִי רָחוֹק כָּל כָּךְ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי כֵן אֲנִי מְזֻרָע יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עָשַׂנִי גּוֹי, וַאֲנִי זוֹכֶה בְּכָל יוֹם לְקַיֵּם כַּמָּה מִצְווֹת צִיצִית וּתְפִלִּין וְכַמָּה בְּרָכוֹת וְדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים בִּתְפִלָּה וּבְתוֹרָה שֶׁאֲנִי זוֹכֶה לוֹמַר בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְאַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר שִׂמְחָתִי שֶׁמְּרֻחָק כָּמוֹנִי יִזְכֶּה גַּם כֵּן לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם כִּתְרֵי דְּמַלְכָּא וְכוּ', וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַמִּצְווֹת שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מְקַיְּמִין בְּכָל יוֹם. וּמִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁבָּא לְשִׂמְחָה כְּזֹאת, עַד שֶׁמְּהַפֵּךְ כָּל הַיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְרַק זֶהוּ עִקַּר מְצַוַּת הַשִּׂמְחָה לִהְיוֹת שָׂמֵחַ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה יְחוּדִים גְּדוֹלִים וְשַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כַּאֲשֶׁר הֵבַנְנוּ מִתּוֹךְ דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּשָׁעָה שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ הַחִדּוּשׁ הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, גֹּדֶל הַפְּלָגַת מַעֲלַת זֹאת הַבְּחִינָה כְּשֶׁזּוֹכִין לְשִׂמְחָה כָּזֹאת עַד שֶׁמְּהַפֵּךְ הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וְכָל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכוּ':

וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ', שֶׁהַשָּׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה מַשִּׂיגִים וּמַגִּיעִים וְחוֹטְפִים הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה בְּעַל כָּרְחָם וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בְּסָמוּךְ (סִימָן כד) מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם מִגֹּדֶל הַמִּצְוָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, כִּי עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה זוֹכִין לְרִפּוּאָה לְכָל מִינֵי תַּחֲלוּאִים וּמַכְאוֹבוֹת, כִּי כָּל מִינֵי חוֹלַאַת בָּאִין עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַשִּׂמְחָה, כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵן מְחַיִּין כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין שֶׁבָּהֶם תּוֹלֶה כָּל חִיּוּת הָאָדָם וְכָל הָרִפּוּאוֹת, שֶׁכֻּלָּם תְּלוּיִים בְּהָעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין שֶׁחִיּוּתָם עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן הָעִקָּר בַּעֲבוֹדַת ה', בִּפְרָט לְהָרְחוֹקִים הַבָּאִין לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ בְּכָל עֹז לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, עַיֵּן שָׁם מֵעִנְיַן גֹּדֶל הָאַזְהָרָה יְתֵרָה שֶׁהִזְהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת שֶׁיַּכְרִיחַ הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַכֹּחוֹת לִהְיוֹת אַךְ שָׂמֵחַ תָּמִיד. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁעִקַּרוֹ עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבְּרִית זוֹכִין עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, וְכַאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוָה זֹאת שֶׁל נְאוּף

הוּא עַל-יְדֵי עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מְצֻוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הָעֲצָבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה הוּא בְּבְחִינַת הָאִשָּׁה שֶׁהִיא סִטְרָא דְּנוּקְבָא, שֶׁהִיא סִטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲצָבוּת, שֶׁהִוא תְּקֻפָּא דְּדִינָא, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּסִטְרָא דְּנוּקְבָא (מִשְׁלֵי ה), "רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת". כִּי הָעֲצָבוּת הוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּיָּדוּעַ בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כְּלַעֲנָה וְכוּ', בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ז) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה וְכוּ', בְּחִינַת הָעֲצָבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁנֶּאֱחָז בָּהָאִשָּׁה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל זֶה נֶאֱמַר בְּאִשָּׁה רָעָה, אִשָּׁה זוֹנָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל אֶחָיזָתָם בְּהַקְּדֻשָּׁה מִשְּׁתַּלְשֶׁלֶת מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא, וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה הִיא בְּבְחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא, בְּבְחִינַת עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כִּי בּוֹ עֹז, וְהוּא חֶדְוָה דְּמַטְרוֹנִיתָא וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְצֻוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם דַּוְקָא לְקַיֵּם מִצְוָה זֹאת בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וְעַל-יְדֵי מִצְוָה הַזֹּאת הוּא זוֹכֶה לְחַטֵּט אֶת הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וְהַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה בְּבְחִינַת הַנַּ"ל, בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְשַׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ בִּדְבַר מִצְוָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג דְּמַטְרוֹנִיתָא וְכוּ'. וְזֶהוּ הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג הִיא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג דְּמַטְרוֹנִיתָא שֶׁעַל יָדוֹ מִתְחַבְּרִים אִישׁ וְאִשָּׁה, וְאָז נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא הָעֲצָבוּת תְּקֻפָּא דְּדִינָא הַנֶּאֱחָז בָּהָאִשָּׁה. וְעַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמִּצְוָה הַזֹּאת נִתְבַּטֵּל הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה וְנִתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה, שֶׁהוּא עִקַּר קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַשְׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שְׁרוּי בְּלֹא שִׂמְחָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ וְכוּ'", כִּי זֶה עִקַּר מְצֻוַת הַזִּוּוּג לְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְיַחֵד וְלִכְלֹל אִשָּׁה בְּאִישׁ שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה הַנֶּאֱחָז בָּהָאִשָּׁה בְּסִטְרָא דְּנוּקְבָא לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַשָּׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שָׁרוּי בְּלֹא שִׂמְחָה, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לְהַשִּׂמְחָה שֶׁל הָאִישׁ כְּשֶׁהוּא לְבַדּוֹ, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לְהַשִּׂמְחָה כִּי אִם כְּשֶׁמְּהַפֵּךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַחֲתֻנָּה שֶׁהִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּגֹדֶל הַמִּצְוָה לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבְּרִית הוּא הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הוּא לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בְּחִינַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא לְשִׂמְחָה, וְעַל-כֵּן בַּחֲתֻנָּה, שֶׁאָז נַעֲשֶׂה זֶה הַיִּחוּד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, עַל-כֵּן אָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד,

כִּי זֶה עִקַּר שִׂמְחַת הַשְּׁמוּעוֹת כְּשֶׁמִּתְהַפֵּךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיִּחוּד שֶׁל הַחֲתָנָה וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלֵי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין עַל הַחֲתֻנָּה בִּשְׁבִיל הַשִּׂמְחָה, כִּי הַכְּלֵי זֶמֶר הֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה שֶׁעַל יְדֵי עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל בַּחוּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל, כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ וְכוּ'". וְעִקַּר הַכְּלֵי זֶמֶר בְּחִינַת עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם מַכְנִיסִין שִׂמְחָה בַּלֵּב, עִקַּר הַפְלָגַת מַעֲלָתָם הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לָעֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַנִּגּוּנִים וְהַכְּלֵי זֶמֶר, לְשַׂמֵּחַ אֶת הָאָדָם בְּתִקֻּף הַאֲגָתוֹ וְהָעַצְבוּת שֶׁלּוֹ, כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁעַל-יְדֵי נִגּוּן אֲפִלּוּ בַּפֶּה, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁשּׁוֹמְעִים הַנִּגּוּן מִכְּלֵי זֶמֶר בָּא הָאָדָם לְתוֹךְ שִׂמְחָה מִתֹּקֶף הַדְּאָגָה וְהָעַצְבוּת, כִּי הָעֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה יֵשׁ לָהֶם זֶה הַכֹּחַ לַחֲטֹף הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה וּלְהַפְכָם לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִתְעָרוּתָא דִּנְגִינָה הוּא מִסִּטְרָא דְּלֵוָאֵי שֶׁהָיוּ מְנַצְּחִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת סִטְרָא דְּשִׂמְאלָא כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהָיְתָה מְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד וְהָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַנִּגּוּן מִבְּחִינַת צָפוֹן שֶׁהוּא שְׂמֹאל, בְּחִינַת סִטְרָא דְּלֵוָאֵי, כִּי שָׁם בְּסִטְרָא דְּשִׂמְאלָא שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת. וְעַל-כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה, בָּא מִשָּׁם דַּיְקָא מִבְּחִינַת שְׂמֹאל כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה הַבָּא עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁבָּא מִשָּׁם מִבְּחִינַת שְׂמֹאל לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, וְעַל-כֵּן בְּשֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׂמְחָה הוּא דַּיְקָא מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא, וְעַל-כֵּן מִשָּׁם דַּיְקָא בָּאִין כָּל הָעֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בְּשָׁרְשׁוֹ עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַיִּחוּד שֶׁל הַחֲתֻנָּה הוּא בִּבְחִינָה זוֹ לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, עַל-כֵּן נוֹהֲגִין לְחַיֵּב גָּדוֹל שֶׁיִּהְיֶה כְּלֵי זֶמֶר עַל הַחֲתֻנָּה, כִּי עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה יֵשׁ לָהֶם זֶה הַכֹּחַ לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אִתְעָרוּתָא דְּזִוּוּגָא מִסִּטְרָא דְּצָפוֹן, כִּי דַּיְקָא מִשָּׁם מִמְּשִׁיכִין הַשִּׂמְחָה לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁמִּשָּׁם הַנְּגִינָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַנִּגּוּן הוּא בִּבְחִינַת עוֹלֶה וְיוֹרֵד, בְּחִינַת מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וְכוּ', שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל הַנְּגִינָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ" (סִימָן נד), שֶׁהַמְנַגֵּן מְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁמְּהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה עַל-יְדֵי הַנְּגִינָה, כִּי הִפּוּךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה

לְשִׂמְחָה, זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת בֶּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה, בְּחִינַת עוֹלֶה וְיוֹרֵד שֶׁצָּרִיךְ הַמְנַגֵּן הַמַּמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה לֵירֵד נִגּוּנוֹ בְּתַקֶּף הָרוּחַ רָעָה שֶׁהוּא עַצְבוּת מָרָה שְׁחוֹרָה, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, וּלְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ שָׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ טוֹבָה, עַד שֶׁיַּעֲלֶה וְיִבָּרֵר הָרוּחַ רָעָה, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, לְהַפְכָּהּ לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה, עִקַּר מַעֲלַת נְעִימוּת הַנִּגּוּן עַל-פִּי מִדּוֹתָיו, כִּי מִדּוֹת הַנִּגּוּן וְעֶרְכֵי וְצִרּוּפֵי קוֹלוֹת שֶׁל הַנִּגּוּן הַכְּלוּלִים בָּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַנִּגּוּנִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְשַׁבֵּר אֶת הַלֵּב מְאֹד וּלְהַעֲלוֹתוֹ וּלְהַמְשִׁיכוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי הַנִּגּוּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת לֵב הָאָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ, וּכְמוֹ שֶׁדִּבֵּר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים, וְאָמַר שֶׁטּוֹב מְאֹד לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם אֵיזֶה נִגּוּן, וְאָמַר כַּמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת נִפְלָאוֹת עַל עִנְיַן הַפְלָגַת רוּם מַעֲלוֹת הַנְּגִינָה הָעוֹלָה לְמַעְלָה מַעְלָה עַד תַּכְלִית הַמַּעֲלָה, כַּמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְמִי שֶׁמְּעַיֵּן בָּהֶם וְרָגִיל בָּהֶם, וְעִקַּר מַעֲלַת הַנְּגִינָה בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, מַה שֶּׁיֵּשׁ כֹּחַ עַל-יְדֵי הַנִּגּוּן לַעֲלוֹת וְלֵירֵד עַד שֶׁיַּחֲטֹף אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ רָעָה וְהָעַצְבוּת, לְהַפְכָּהּ לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת קְטֹרֶת (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי קְטֹרֶת מַמְשִׁיךְ שִׂמְחָה בִּבְחִינַת קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁנִּבְרָר עַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, לְשִׂמְחָה לְסִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחָהּ רַע שֶׁהָיָה בַּקְּטֹרֶת שֶׁמְּרַמֵּז עַל בֶּרוּר הַקְּדֻשָּׁה מִתַּקֶּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים. הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי קְטֹרֶת מְבָרֶרֶת וּמַעֲלֶה הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, כַּיָּדוּעַ שֶׁאֵין דָּבָר שֶׁיַּעֲלֶה הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקָ הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּמוֹ הַקְּטֹרֶת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר קְטֹרֶת בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנַת הָאַר"י, שֶׁזֶּה מוֹעִיל מְאֹד לְתִשׁוּבָה לְשׁוּב מִתּוֹךְ עִמְקָ הַחֹשֶׁךְ וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בְּהַסִּדּוּר שֶׁל הָאַר"י זַ"ל אֲצֶל קְטֹרֶת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי קְטֹרֶת הָיָה בָּהֶם חֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחָהּ רַע שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁגַּם כֵּן נִכְלְלָה בְּהַקְּדֻשָּׁה בְּתוֹךְ הַקְּטֹרֶת הַמְשַׂמַּחַת לֵב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהֵם תַּקֶּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, מְהַפְּכִין אוֹתָם לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן נָדַב וַאֲבִיהוּא שֶׁנִּכְנְסוּ לְהַקְטִיר קְטֹרֶת וְלֹא אִנְסִיבוּ, עַל-כֵּן נֶעֱנְשׁוּ בְּמִיתָה, כִּי הַבֶּרוּר וְהַיִּחוּד הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת הַמְשַׂמַּחַת לֵב הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲתֻנָּה, בְּחִינַת זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה הַנֶּאֱחָז בְּהָאִשָּׁה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה, כִּי לֹא רָצוּ לִשָּׂא

אִשָּׁה, כִּי הָיוּ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים צַדִּיקִים נוֹרָאִים וּקְדוֹשִׁים מְאֹד, וְהָיוּ רוֹצִים לִהְיוֹת דְּבֵקִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד תָּמִיד וְלֹא רָצוּ לָצֵאת לַחוּץ לְפִי שָׁעָה אֶל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, לְהַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמַּצָּוָה לְשָׂא אִשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי לֹא רָצוּ לְהוֹרִיד עַצְמָן לְשָׁם לַהֶפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, אֲבָל פָּגְמוּ בָּזֶה, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נֶעֱנְשׁוּ עַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת, כִּי עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַקְּטֹרֶת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם מִי שֶׁהוּא נָשׂוּי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וּלְבָרֵר הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצָוֹת נְשׂוּאִין, בְּחִינַת קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נֶעֱנְשׁוּ בְּמִיתָה, כִּי הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה הוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל, כִּי עַל הַמֵּת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, מִתְאַבְּלִין וּמִתְמַרְמְרִין בְּיָגוֹן וַאֲנָחָה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיוּ נְשׂוּאִים וְלֹא זָכוּ לַהֶפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, עַל-כֵּן נִתְאַחֲזָה בָּהֶם הַמִּיתָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם בְּעֵת שֶׁנִּכְנְסוּ לְהַקְּטִיר קְטֹרֶת, שֶׁאָז צְרִיכִין גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹת בְּחִינָה זֹאת, לְהַעֲלוֹת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהָפְכָהּ לְשִׂמְחָה, אֲבָל הֵם לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לָזֶה בִּבְגִין דְּלָא אִנְסִיבוּ, וְעַל-כֵּן נֶעֱנְשׁוּ עַל-יְדֵי-זֶה , כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וְאֵין לוֹ כֹּחַ לָזֶה מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הֵם מִתְגַּבְּרִים וּמִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן נֶעֱנְשׁוּ בְּמִיתָה עַל-יְדֵי הַקְּטֹרֶת, כִּי לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לַהֶפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה בְּגִין דְּלָא אִנְסִיבוּ, וְעַל-כֵּן נִסְתַּלְּקוּ עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ מְאֹד וְיָכוֹל לִהְיוֹת פָּרוּשׁ לְגַמְרֵי בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, בְּהֶכְרֵחַ הוּא מֻחְיָב לִשָּׂא אִשָּׁה, כִּי הוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁבַּתּוֹרָה כְּדֵי לִפְרוֹת וְלִרְבּוֹת וּלְהַעֲמִיד תּוֹלָדוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא הַשִּׂמְחָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל אֵין שְׁלֵמוּת לְהַשִּׂמְחָה כִּי אִם כְּשֶׁמְּבָרְרִין וּמַעֲלִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה וּמְהַפְּכִין אוֹתוֹ לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְשׂוּאִין כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ שָׁזוֹכֶה לְשִׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת בְּהֶכְרֵחַ לִשָּׂא אִשָּׁה כְּדֵי לַהֶפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַהוֹלָדָה, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה הִיא עַל-יְדֵי הַבְּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַזִּוּוּג שֶׁל מִצְוָה שֶׁמְּבָרְרִין נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. וְעַל-כֵּן נֶאֱחָז שָׁם הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִהְיוֹת גִּבּוֹר חָזָק לִזְכּוֹת לְקַיֵּם מִצְוָה זֹאת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, וּלְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּרָאוּי, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים, וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד אָז לְהַרְחִיק הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וְהָעַצְבוּת, וּלְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיַּהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַהוֹלָדָה, כִּי הַהוֹלָדָה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי בְּרוּר נְפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ

וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב". כִּי הַהוֹלָדָה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי בֵּרוּר הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמְּהַפְּכִין יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן חַיָּב כָּל אָדָם לְהוֹלִיד בֵּן וּבַת, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי עִקַּר מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת לְקַיֵּם הָעוֹלָם הוּא בִּשְׁבִיל הַגְדָּלַת הַשִּׂמְחָה בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, (דְּהַיְנוּ לַהֲפֹךְ בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל), שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם כְּדֵי לְהַגְדִּיל הַשִּׂמְחָה בִּבְחִינַת יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו, כִּי אֵין עַצְבוּת לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, וּלְמַעְלָה לְמַעְלָה שָׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּעָצְמָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ". אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה לְהֵיטִיב וּלְהַגְדִּיל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּה עִקַּר הַטּוֹב וְהַתַּעֲנוּג הָאֱמִתִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לִשְׂמֹחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו וְכוּ', עַל-כֵּן בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי שֶׁיַּכִּירוּ בּוֹ מֵעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַשָּׁפָל הַזֶּה שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל, עַל-יְדֵי-זֶה תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַל-יְדֵי שֶׁתַּעֲלֶה הַשִּׂמְחָה מִמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים, מֵעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל, עַל-יְדֵי-זֶה תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל-יְדֵי שֶׁתַּעֲלֶה הַשִּׂמְחָה מִמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַגְדָּלַת הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר הוּא כְּשֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה. וְעַל-כֵּן בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַד עוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה שֶׁבּוֹ אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם וְלִשְׂמֹחַ בּוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל וְהַמְגֻשָּׁם, בִּבְחִינַת יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו, אֲזַי הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד גַּם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו, 'בְּמַעֲשָׂיו' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַגְדָּלַת הַשִּׂמְחָה הוּא כְּשֶׁעוֹלָה הַשִּׂמְחָה מִזֶּה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת וּגְדֻלַּת הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁמְּהַפְּכִין יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁאָז נִזְכֶּה לְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתַּכְלִית שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ וְיִגִיעָתוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ וְכוּ' לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ, אָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד שֶׁזֶּה יִהְיֶה עִקַּר קִבּוּל הַשָּׂכָר, וְכַמְבֹאָר בְּכַמָּה פְּסוּקִים מִגֹּדֶל עֹצֶם הַפְּלָגַת הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו". שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁלֶּעָתִיד, כִּי אָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ, כִּי יִתְעוֹרְרוּ כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תְּבוֹאֵי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּגֹדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא וְכָל אֶחָד יִהְיֶה מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ וְיֹאמַר, זֶה ה' וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹקֵינוּ זֶה קִוִּינוּ

לוֹ וְכוּ' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ". וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁזֶּה עִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת עָשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה הַנֶּאֱמַר עַל הַשִּׂמְחָה שֶׁל יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וְלֶעָתִיד לָבוֹא, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁזּוֹכִין לַהֶפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה בַּעֲבוֹדָתוֹ עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעָשָׂה בָּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל, וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְהָרִים וּלְהַעֲלוֹת זֶה הָעוֹלָם, שֶׁבּוֹ אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא הַשִּׂמְחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי נְקֻדַּת כָּל הַמִּצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הוּא הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב". וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים תָּמִיד, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹות הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹתָם בְּשִׂמְחָה, וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים, וּבִפְרָט בְּכִתְבֵי הָאַר"י מִגֹּדֶל הָאַזְהָרָה לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹות בְּשִׂמְחָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב וְכוּ'". וְעַל-כֵּן עִקַּר כָּל הַמִּצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה, עִקַּר עֲשִׂיָתָם הוּא רַק בָּעוֹלָם הַזֶּה לְבַד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם, וְלֹא לְמָחָר, בָּעוֹלָם הַבָּא, כִּי דַּיְקָא בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שָׁם דַּיְקָא זוֹכִין לְהַגְדִּיל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲבֹד אֶת ה' וּלְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעוֹלָם הַזֶּה, לְשִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לְהַקִּבּוּל שָׂכָר לֶעָתִיד, שֶׁהוּא גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁנִּזְכֶּה אָז לְשִׂמְחָה נִפְלָאָה עַל שֶׁזָּכִינוּ לְכָלֵל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַגְּדֻלַּת הַשִּׂמְחָה וְהַתַּעֲנוּג שֶׁנִּזְכֶּה אָז, בִּבְחִינַת עָשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה הַנַּ"ל שֶׁאָז יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִצַּדִּיקִים גְּמוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לַעֲמֹד. כִּי הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁשָּׁב מֵעֲוֹונוֹתָיו, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, בְּחִינַת אֶדֶאג מֵחַטָּאתִי, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ו) וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּכְשֶׁזּוֹכִין לְשׁוּב עֲלֵיהֶם, אָז הָעֲוונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת. נִמְצָא, שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲוונוֹת, לִזְכֻיּוֹת וּמִצְוֹות, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מַעֲלָתָם לֶעָתִיד גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי יִגְדַּל שְׂכָרָם אָז מְאֹד, כִּי עִקַּר הַשָּׂכָר הוּא בְּחִינַת הַמָּחוֹל וְהַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה דַּיְקָא עַל-יְדֵי הִתְהַפְּכוּת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי הֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם

רִאשׁוֹן שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, אָז מְעוֹרְרִין כָּל עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה עַל-יְדֵי מִצְוַת קוֹל שׁוֹפָר, כִּי שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה". וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים לִפְנֵי הַתְּקִיעוֹת, "עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר, זַמְּרוּ אֱלֹקִים זַמְּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ". כִּי הַשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁכְּנֶגְדָּם הֵם בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה קוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר שֶׁהֵם, תשר"ת תר"ת תשׁ"ת שֶׁתּוֹקְעִין אַצֶל עֲשָׂרָה מַלְכֻיּוֹת וַעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל, וְכִמּוּבָן בַּתְּקוּנִים. וְעַל-כֵּן סִיּם דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עֲלֵיו הַשָּׁלוֹם, סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן צב), עַל-כֵּן סִיּם סֵפֶר תְּהִלִּים בַּמִּזְמוֹר "הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ", שֶׁהוּא עֲשָׂרָה הִלּוּלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁתְּהִלִּים כָּלוּל מֵהֶם, וְסִיּוּם כָּל הָעֲשָׂרָה הִלּוּלִים, שֶׁהוּא סִיּוּם כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים, סִיּוּם כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הוּא, "הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה", כִּי תְּרוּעָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת קוֹל שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּלוּל מִכָּל עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְעִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַשִּׂמְחָה, בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כַּמָּה צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁרָחוֹק מֵעֲבוֹדַת ה' לְהִתְחַזֵּק לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר, בְּכָל מַה שֶּׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה עֲדַיִן, וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָס בָּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְיָכוֹל לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב עַל פָּסוּק "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" (בְּסִימָן רפב), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי זֹאת הַתּוֹרָה "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" צְרִיכִין לַחֲזֹר הַרְבֵּה וְלֵילֵךְ עִמָּהּ, כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְאֹד לֵילֵךְ עִם זֹאת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל אָדָם כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן רַחֲמָנוּת עַל עַצְמוֹ וְחוֹשֵׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי, צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד מְאֹד לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלִרְאוֹת לְחַפֵּשׂ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת מַה שֶּׁזָּכָה מֵעוֹדוֹ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוֹות וּדְבָרִים טוֹבִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר, וּלְהַפֵּךְ כָּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, וּלְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לִפְעָמִים לְנַגֵּן אֵיזֶה נִגּוּן שֶׁל שִׂמְחָה, וּבִפְרָט בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים שֶׁאָז צְרִיכִים לִהְיוֹת שְׂמֵחִים מְאֹד מְאֹד בְּכָל מִינֵי שִׂמְחוֹת מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר וּלְהַרְבּוֹת בְּנִגּוּנִים שֶׁל שִׂמְחָה הַרְבֵּה, כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים הַצְּרִיכִים לָשׁוּב הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשְׁבָעָה בֶּעטְלֶירש אֲשֶׁר אָמַר עַל עַצְמוֹ שֶׁאִם לֹא הָיָה יוֹדֵעַ כִּי אִם זֹאת הַמַּעֲשֶׂה הָיָה

גַּם כֵּן חִדּוּשׁ גָּדוֹל וְנִפְלָא מְאֹד, כִּי הִיא כְּלוּלָה מִכַּמָּה תּוֹרוֹת וּמִכַּמָּה צַדִּיקִים קַדְמוֹנִים וְכוּ' וְכוּ'. וְשָׁם בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי בַּמֶּה שֶׁהִתְפָּאֵר הַבֶּעטְלִיר שֶׁהָיָה בִּלְא יָדַיִם נֶגֶד כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהִתְפָּאֵר בְּהַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיָדָיו וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֶעְנְיָן הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, אִם הָיִיתָ בֵּין מְחַצְּדֵי חַקְלָא, וְאִם רָאִיתָ בִּסְפָרִים, וּבִפְרָט בַּתִּקּוּנִים וְזֹהַר וּבַסָּבָא, תָּבִין מֵרָחוֹק, כְּמַצִּיץ מִן הַחֲרַכִּים, נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן:

וּבַסּוֹף מְבֹאָר שֶׁהוּא הִתְפָּאֵר כְּנֶגֶד כֻּלָּם, כִּי כֻּלָּם אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מֻפְלָגֶת מְאֹד מְאֹד וְהָיָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כֹּחַ נִפְלָא וְנוֹרָא בְּיָדָיו מַה שֶּׁלֹּא נִמְצָא כָּזֹאת אֲפִלּוּ לְחַד בְּדָרָא כִּי אִם לִיחִידֵי גְּדוֹלֵי צַדִּיקִים נִפְלָאִים שֶׁהָיוּ חִדּוּשִׁים מְיֻחָדִים בְּכַמָּה וְכַמָּה דּוֹרוֹת, כְּגוֹן שֶׁאֶחָד הִתְפָּאֵר שֶׁיָּכוֹל לְהוֹצִיא הַחִצִּים בְּיָדָיו אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁנִּזְרְקוּ אֶת הַחֵץ, וּלְאַחַר שֶׁהִגִּיעַ הַחֵץ לְתוֹךְ מִי שֶׁנִּזְרַק לוֹ הַחֵץ, מִי שָׁמַע כָּזֹאת, מִי שָׁמַע צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁיִּתְפָּאֵר אָדָם עִם חִדּוּשׁ כָּזֶה אֲפִלּוּ בְּנַשְׁמִיּוּת, שֶׁיּוּכַל הָאָדָם בְּמִקּוֹמוֹ שֶׁנִּזְרַק הַחֵץ לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַחֵץ בַּחֲזָרָה לְאַחַר שֶׁיָּצְאָה הַחֵץ וְנִזְרְקָה לְתוֹךְ הַנּוֹכְחִי שֶׁנִּזְרַק בּוֹ, כִּי רַק ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּשָׂר וָדָם זוֹרֵק חֵץ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ, וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא זוֹרֵק חֵץ וְאַחַר כָּךְ מַחֲזִירָהּ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפֹּט יָדִי". וּבִפְרָט שֶׁבֶּאֱמֶת מְרַמֵּז עִנְיַן הַחִצִּים עַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁל הָעֲוונוֹת הַמַּגִּיעִים לְהַשְׁכִּינָה שֶׁהֵם כְּחִצִּים הַנִּזְרָקִים וּפוֹגְמִים מְאֹד בְּנֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וְכָל אָדָם וְאָדָם עַל כָּל עָוון וּפְגָם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וּבִפְרָט פְּגַם הַבְּרִית, הוּא זוֹרֵק חֵץ מַמָּשׁ לְנַפְשׁוֹ, כִּי בְּרִית נִקְרָא קֶשֶׁת וְחִצִּים כַּיָּדוּעַ, בְּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל זֶרַע שֶׁאֵינוֹ יוֹרֶה כְּחֵץ וְכוּ'. וּבְוַדַּאי זֶה שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁיָּכוֹל לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַחִצִּים לְאַחַר שֶׁהִשִּׂיגוּ וְהִגִּיעוּ לְתוֹךְ הַנִּזְרָק בּוֹ בְּוַדַּאי הָיָה צַדִּיק נִפְלָא וְנוֹרָא, וְחִדּוּשׁ נִפְלָא שֶׁלֹּא נִמְצָא דֻּגְמָתוֹ בְּכַמָּה דּוֹרוֹת שֶׁיִּתְפָּאֵר שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן תִּקּוּן הַבְּרִית לְמִי שֶׁפָּגַם בּוֹ, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת לְהוֹצִיא הַחִצִּים מִמָּקוֹם שֶׁנִּזְרַק לְשָׁם. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה שֶׁהִתְפָּאֵר בָּזֶה הָיָה חִדּוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא כָּזֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה נֶחְשָׁב כִּלֹּא נֶגֶד זֶה הַבֶּעטְלִיר שֶׁהָיָה בִּלֹּא יָדַיִם, כִּי זֶה בִּלֹּא יָדַיִם שְׁאָלוֹ תֻּכָּף, אֵיזֶה מִין חִצִּים אַתָּה יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ לַחוּץ? וֶהֱשִׁיבוֹ, מִין פְּלוֹנִי. עָנָה וְאָמַר, אֵין אַתָּה יָכוֹל לְרַפְּאוֹת אֶת הַבַּת מַלְכָּה, עַיֵּן שָׁם, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי אֵינִי זוֹכֶה לֵידַע כְּטִפָּה מִן הַיָּם מִסּוֹד הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁסִּפֵּר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַמּוּבְאִים בַּסֵּפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בַּמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת הַקְּדוֹשָׁה מִכֻּלָּם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עִנְיַן זֶה בְּוַדַּאי מְרֻמָּז בְּדִבְרֵיהֶן בְּתוֹךְ כְּלָלִיּוּת שְׁאָר הָעִנְיָנִים וְהַסּוֹדוֹת הַנּוֹרָאוֹת שֶׁכְּבָר, אֲבָל עִנְיַן זֶה כָּלוּל בְּוַדַּאי גַּם כֵּן בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁזֶּה שְׁאָלוֹ, אֵיזֶה מִין חִצִּים אַתָּה יָכוֹל לְהוֹצִיא? פֵּרוּשׁ,

אֵיזֶה פְּגַם הַבְּרִית אַתָּה יָכוֹל לְתַקֵּן? כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת בִּפְגַם הַבְּרִית אֲלָפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבָּבוֹת, כִּי בְּוַדַּאי לֹא כָּל הַפְּגָמִים וְהַחֲטָאִים שָׁוִים כַּיָּדוּעַ לַכֹּל, הֻשְׁיבוֹ, מִין פְּלוֹנִי. (וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב מֵעִנְיַן הַסְּמִים שֶׁמּוֹשְׁחִים בָּהֶם הַחִצִּים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַזִּיקִים וְכוּ', וְהַכֹּל מְרַמֵּז לָעִנְיָן הַנַּ"ל), כְּלוֹמַר שֶׁזֶּה הַחֵלֶק מִפְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מִין חַיָּת פְּלוֹנִי, הוּא יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ לַחוּץ וּלְתַקֵּן, הֻשְׁיבוֹ זֶה שֶׁבְּלֹא יָדַיִם, עֲדַיִן אֵינְךָ יָכוֹל לְרַפְּאוֹת אֶת הַבַּת מַלְכָּה, מֵאַחַר שֶׁאֵין אַתָּה יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם מִין חַיָּת אֶחָד:

וְזֶה יָדוּעַ שֶׁהַבַּת מַלְכָּה שָׁם מְרַמֵּז עַל הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּלָלְיוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת "בַּת מֶלֶךְ", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה", וְכֵן בַּזֹּהַר וּבַתִּקּוּנִים נִקְרֵאת, "בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא" בְּכַמָּה וְכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְהַשְּׁכִינָה בְּגָלוּת מְדֻכֵּאת בְּיִסּוּרִים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּזְמַן שֶׁאָדָם מִצְטַעֵר שְׁכִינָה מָה אוֹמֶרֶת? קַלַּנִי מֵרֹאשִׁי קַלַּנִי מִזְּרוֹעִי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ וְכוּ'". וְעַל זֶה נֶאֱמַר (אֵיכָה ג), "דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וַיַּצִּיבֵנִי כַּמַּטָּרָא לַחֵץ, הֵבִיא בְּכִלְיֹתָי בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ". כִּי כָּל הַחִצִּים הָרָעִים שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית נִזְרָקִים לְהַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ, וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת (תְּהִלִּים לח) כִּי חִצֶּיךָ נָחֲתוּ בִי וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ. וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי-כֵן שֶׁזֶּה הִתְפָּאֵר שֶׁיָּכוֹל לְהוֹצִיא חֵץ, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ יָכוֹל לְרַפְּאוֹת אֶת הַבַּת מַלְכָּה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, כְּלָלְיוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא כִּי אִם חֵץ אֶחָד, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן כִּי אִם פְּגַם הַבְּרִית אֶחָד יָדוּעַ, אֲבָל יֵשׁ עֲדַיִן חִצִּים רָעִים כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם פְּגָמִים גְּדוֹלִים כָּאֵלּוּ שֶׁגַּם הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאָם וּלְתַקְּנָם, אֲבָל זֶה שֶׁבְּלֹא יָדַיִם הִתְפָּאֵר בַּסּוֹף שֶׁהוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים שֶׁבָּהֶם כְּלוֹלִים כָּל מִינֵי חֲטָאִים וְכָל מִינֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּעוֹלָם, כָּל הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת וְהַפְּשָׁעִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלַן, הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל הוּא יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ וּלְהוֹצִיא וּלְתַקֵּן הַכֹּל, כִּי הוּא יָכוֹל לְכָנֵס לְתוֹךְ כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם שֶׁשָּׁם מְנֻחַת הַבַּת מַלְכָּה שֶׁנִּפְלָה חֲלָשׁוּת זֶה כַּמָּה וְכַמָּה מֵאוֹת שָׁנִים, וְהוּא יָכוֹל לְכָנֵס לְשָׁם, לְתוֹךְ כָּל הָעֲשָׂרָה חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, וְיוֹדֵעַ לְהוֹצִיא כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי חִצִּים וְיוֹדֵעַ כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין וְיוֹדֵעַ לְרַפְּאוֹתָהּ עַל-יְדֵי כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָרְפוּאָה שֶׁל הַבַּת מַלְכָּה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, כְּלָלְיוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם כְּלָלְיוּת הַשִּׂמְחָה. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר כָּל הָרְפוּאוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כִּי עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה מְחַיִּין כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין שֶׁהֵם חִיּוּת הָאָדָם, וְכָל הַחוֹלָאַת, חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל הָרְפוּאוֹת תְּלוּיִים בָּהֶם בְּהָעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר חִיּוּת הָעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת

עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, עַל-כֵּן הַשִּׂמְחָה הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד וּצְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה תָּמִיד בְּכָל הַכֹּחוֹת, כִּי הִיא עִקַּר רְפוּאוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, בְּחִינַת רְפוּאַת הַבַּת מַלְכָּה כַּנַּ"ל: נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְכוּ וְנָשׁוּבָה אֶל ה' כִּי הוּא טָרָף וְיִרְפָּאֵנוּ" וְכוּ', הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, עַל-כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, מְעוֹרְרִין כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה עַל-יְדֵי מִצְוַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁכְּלוּל מֵעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים כַּמָּה פְּעָמִים, כְּדֵין בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא עָאלַת בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, עַיֵּן שָׁם:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת עֲקֵדַת יִצְחָק שֶׁמַּזְכִּירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל, אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, כִּי אִתְעָרוּתָא דִּנְגִינָה מִצָּפוֹן בִּבְחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהוּא סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא קַדִּישָׁא, סִטְרָא דְּלֵיוָאֵי, בְּחִינַת דִּינָא קַדִּישָׁא כַּנַּ"ל, בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז, בְּחִינַת גְּבוּרַת יִצְחָק. וְעַל-כֵּן נִקְרָא יִצְחָק עַל שֵׁם הַצְּחוֹק וְהַשִּׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה מִשָּׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲקֵדַת יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ, הֵינוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַה שֶּׁתּוֹפְסִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה וּמְהַפְּכִין אוֹתָהּ לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲקֵדַת יִצְחָק, כִּי אֲחִיזַת הַדִּינִים הוּא בִּבְחִינַת גְּבוּרַת יִצְחָק, וּמֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַדִּינִים כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַמְתִּיק נֶאֱחָז מֵהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁאֲחִיזָתָם מִשָּׁם, כִּי הֵם תְּקֻפָּא דִּדְינָא קַשְׁיָא, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל-יְדֵי עֲקֵדַת יִצְחָק נִמְתָּקִין הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן, וְאָז נִמְתָּק בְּחִינַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה, וְעַל-כֵּן יִצְחָק דַּיְקָא, נִקְרָא עַל שֵׁם הַשִּׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי יִצְחָק דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְתְּקוּ הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן שֶׁהוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת הִפּוּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז הוּא גְּמַר הָעֲשָׂרַת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְנִשְׁלָמִין כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, וְעַל-כֵּן אָז נִמְחָלִין כָּל הָעַוֹנוֹת וְנִתְהַפְּכִין הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת לְמִי שֶׁזּוֹכֶה לִתְשׁוּבָה בֶּאֱמֶת, כִּי הִתְהַפְּכוּת הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת הוּא בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּעֻלַּת הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים וְכָל חִיּוּת וַעֲלִיַּת הַשְּׁכִינָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא עַל-יְדֵי קוֹלוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, כִּי קוֹלוֹת הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַקּוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל וְשִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת וְכוּ'. וְכֵן כָּל הַקּוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל עֵסֶק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת הַכֹּל כָּלוּל בִּבְחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַקּוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא גְּמַר עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁאָז נִגְמָרִים לְהִתְתַּקֵּן בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת

שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי ה' הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, בְּחִינַת ד' עִם יוּד, שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁהוּא בְּחִינַת ד, וְהַיּוּד הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "לַשָּׁמֶשׁ שָׁם אֹהֶל בָּהֶם" וְכוּ' (סִימָן מט), עַיֵּן שָׁם. וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹלָמָא דְּאָתֵי, אָז זוֹכִין לְכָל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הַנַּ"ל שֶׁכְּלוּלִין בְּהַחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים, חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא סְלִיחַת כָּל הָעֲוֹונוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּבְחִינַת אד' שְׁמָעָה אד' סְלָחָה אד' הַקְשִׁיבָה, כִּי עִקַּר הַסְּלִיחָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת חוּשׁ הַשְּׁמַע, בְּחִינַת ה' שְׁמָעָה ה' סְלָחָה. וְחוּשׁ הַשְּׁמַע הוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁכּוֹלְלִין כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמַּרְגִּישִׁין עַל-יְדֵי חוּשׁ הַשְּׁמַע דַּיְקָא:

(וְעַיֵּן מִזֶּה "בְּעֵץ חַיִּים" בְּהֵיכַל אָדָם קַדְמוֹן בְּשַׁעַר אֵזֶן חֹטֶם פֶּה בְּפֶרֶק ה בְּסוֹפוֹ בְּסוֹד הָאֹזֶן וְחוּשׁ הַשְּׁמַע מֵעִנְיַן יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּמֵבִיא שָׁם זֶה הַפָּסוּק אֲדֹנָי שָׁמַעְתִּי אֲדֹנָי סְלָחָה וְכוּ', מְבֹאָר שָׁם גַּם כֵּן שֶׁעִקַּר בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בִּבְחִינַת חוּשׁ הַשְּׁמַע. הַיְנוּ כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וְתָבִין):

חלק יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת שֶׁל הַחֲתָנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַנֶּהֱנֶה מִסְּעֻדַּת חָתָן וְכַלָּה וְאֵינוֹ מְשַׂמְּחָם עוֹבֵר בַּחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר, "קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה וְכוּ'". כִּי הַחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הֵם בְּחִינַת חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם כְּלוּלִים מֵעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְּלֵי זֶמֶר שֶׁל הַחֲתָנָה כַּנַּ"ל, כִּי גַּם הַחֲתָנָה הוּא בִּבְחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוונוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּבִשְׁבִיל זֶה מִתְעַנְּין בְּיוֹם חֻפָּתוֹ, כִּי הוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי צְרִיכִין לְעוֹרֵר כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת זִוּוּג שֶׁל מִצְוָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל-כֵּן חַיָּב אָדָם לְהוֹלִיד בֵּן וּבַת, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁמְּחַיֵּב כָּל אָדָם לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת לְקַיֵּם הָעוֹלָם הוּא בִּשְׁבִיל הַגְדָּלַת הַשִּׂמְחָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם כְּדֵי לְהַגְדִּיל וּלְהַשְׂלִים הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי שֶׁתִּתְעַלֶּה הַשִּׂמְחָה מִזֶּה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל שֶׁבּוֹ אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, וּבִשְׁבִיל זֶה מְחֻיָּב כָּל אֶחָד לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת בְּיִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת רָנּוּ וְשִׂמְחָה לְיַעֲקֹב, 'לְיַעֲקֹב' דַּיְקָא, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל". כִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם לִשְׁמֹחַ תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם אֲשֶׁר זָכוּ לִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ הַקָּדוֹשׁ, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹותָיו, וְאָנוּ יוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ עַל-יְדֵי נְבִיאוֹ נֶאֱמָן בֵּיתוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְאָנוּ זוֹכִין לְיַחֵד

שְׁמוֹ עֶרֶב וּבֹקֶר בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם, וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפָּאֲרִין בָּזֶה בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, "אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וְכוּ'", 'אַשְׁרֵינוּ' וְכוּ', וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר, כִּי בָּרֶב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ, וְהַדְרַת מֶלֶךְ הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הִרְבִּיתָ הַגּוֹי לוֹ הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה שָׂמְחוּ לְפָנֶיךָ וְכוּ'". שֶׁכָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל נִתְרַבִּין בְּיוֹתֵר, נִגְדַּל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ אֶת ה' מַעֲלֶה וּמְבָרֵר הַשִּׂמְחָה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וּמְהַפֵּךְ בְּיוֹתֵר יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר עַד אֲשֶׁר תִּתְבָּרֵר כָּל הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁאֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת רַגְלִין, בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁתִּתְבָּרֵר הַשִּׂמְחָה מִשָּׁם וְיַעֲלוּ הָרַגְלִין מֵהַקְּלִפּוֹת, אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ וְיִקַּיֵּם, "וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים". שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַד דְּמָטוּ רַגְלִין בְּרַגְלִין, הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמְבֹאָר בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וְעִקַּר עֲלִיַּת הָרַגְלִין מִן הַקְּלִפּוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין הָרַגְלִין מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, שֶׁהוּא עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת הָרִקּוּדִין שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁכְּשֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁמְּרַקֵּד בָּזֶה מַעֲלָה הָרַגְלִין מֵהַקְּלִפּוֹת, וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת, כְּשֶׁאָדָם מְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ וְהַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁנּוֹגַעַת עַד רַגְלָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּרַקֵּד, שֶׁבָּזֶה מַעֲלֶה כָּל בְּחִינוֹת הָרַגְלִין, עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן פא). וְכֵן הָאֱרִיךְ בָּזֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מִסּוֹד מַעֲלַת הָרִקּוּדִין, עַיֵּן שָׁם, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַפְּלָגַת הַשִּׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה טו), "כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ" וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רָנִּי וְשִׂמְחִי בַת צִיּוֹן" וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר בְּכַמָּה וְכַמָּה פְּסוּקִים מִגֹּדֶל הַפְּלָגַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וְלֶעָתִיד לָבוֹא וְאָז יִתְהַפֵּךְ כָּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה בִּבְחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה, הַנֶּאֱמָר עַל יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם". שֶׁהַיָּגוֹן וְהָאֵבֶל מִתְהַפֵּךְ לְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי וְכוּ'". וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ יִהְיֶה עַל-יְדֵי קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַקְטֹן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְכוּ' אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה". כִּי עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל וְיִתְקַבְּצוּ יַחְדָּו, עַל-יְדֵי-זֶה תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד בִּבְחִינַת בְּרִבּוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם, וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ כֻּלָּם צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ'". וְעַל-כֵּן זֶה הַפָּסוּק "שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ" וְכוּ', נֶאֱמַר עַל קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּפְדוּיֵי ה' יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְכוּ'". שֶׁהוּא בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת לְצִיּוֹן, וְאָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד, בְּחִינַת

וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁיִּתְהַפֵּךְ כָּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, בְּחִינַת קִבּוּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת הַנִּדָּחִין בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם, וּבִפְרָט עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה , חַס וְשָׁלוֹם, גּוֹרֵם שֶׁהַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַטִּפּוֹת נִדְחִין וְנִתְפַּזְּרִין לְמָקוֹם שֶׁנִּדָּחִין, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁעִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא בִּשְׁבִיל זֶה כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב", כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, עַיֵּן שָׁם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמז), "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס". שֶׁאָז בְּעֵת בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, אָז יְכַנֵּס כָּל הַנִּדָּחִין וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּדָּחִין עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית נוֹפְלִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְבְחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, כִּי יָגוֹן וַאֲנָחָה הֵם סָמְךְ מֵם וְלֵילִית, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, "הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ וְכוּ'", שֶׁהֵם עוֹשְׂקִין אֶת הַטִּפּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר עֲלִיּוֹתָם עַל-יְדֵי שִׂמְחָה כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה וּמְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּהַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן, וּמְהַפֵּךְ כָּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה שֶׁאוֹמֵר, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר שִׂמְחָתִי וְחֶדְוָתִי שֶׁמְּרֻחָק כְּזֶה שֶׁעָשָׂה מַעֲשִׂים כָּאֵלֶּה זוֹכֶה אַף-עַל-פִּי-כֵן לוֹמַר בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וְאִם לֹא הָיִיתִי זוֹכֶה אֶלָּא לָזֶה לְבַד גַּם כֵּן רָאוּי לִי לִשְׂמֹחַ כָּל יְמֵי חַיַּי, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֲנִי זוֹכֶה עוֹד לְכַמָּה וְכַמָּה מִצְוֹות צִיצִית וּתְפִלִּין וּשְׁאָר מִצְוֹות שֶׁאֲפִלּוּ הַפְּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל מְקַיְּמִין בְּכָל יוֹם, וְאִם אֲנִי עֲדַיִן רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וַעֲדַיִן לֹא יָצָאתִי מֵחֵל אֶל הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר שִׂמְחָתִי בְּיוֹתֵר שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי בְּכָלַל יִשְׂרָאֵל וְאוֹכֵל מַצָּה בְּפֶסַח וּמִתְעַנֶּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְיוֹשֵׁב בְּסֻכָּה וְכוּ', וְכָל מַה שֶּׁהַבַּעַל דָּבָר וְכָל דִּיֵּלֵיהּ מַכְנִיס בּוֹ עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, הוּא שָׂמֵחַ בְּיוֹתֵר, כִּי, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר שִׂמְחָתִי שֶׁמְּרֻחָק כָּמוֹנִי יְזַכֶּה לִגַּע בִּדְבָרִים קְדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים כָּאֵלֶּה, וְכָל מַה שֶּׁאֲנִי רָחוֹק בְּיוֹתֵר שִׂמְחָתִי גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, שֶׁגַּם אֲנִי זוֹכֶה לִדְבָרִים קְדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים כָּאֵלֶּה צִיצִית וּתְפִלִּין וְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְכוּ' וְכוּ', כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ כָּל שֶׁהוּא וְיֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, יָכוֹל לְהִתְנוֹצֵץ לוֹ מֵרָחוֹק גְּדֶל מַעֲלַת יִקְרַת קְדֻשַּׁת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְקַיֵּם בְּכָל יוֹם, אֲפִלּוּ הַפְּחוּתִים שֶׁבַּפְּחוּתִים, וּבִפְרָט מַה שֶּׁאָנוּ זוֹכִין לְיַחֵד שְׁמוֹ בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַכֹּל, שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהַאֲמִין בַּה' אֱלֹקִים אֱמֶת יָחִיד קַדְמוֹן בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים אֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד לְעֵלָּא מִן כֻּלָּא וְלֵית לְעֵלָּא מִינֵּיהּ, בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד, וּלְמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ וְלִשְׂמֹחַ בַּשִּׂמְחָה הַזֹּאת, בְּוַדַּאי יְזַכֶּה לְכָל טוּב וְיִמָּחֲלוּ לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁמְּהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה יְחוּד גָּדוֹל לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁנַּעֲשֶׂה יְחוּד גָּדוֹל לְמַעְלָה עַל-יְדֵי בְּדִיחָא דַּעְתֵּיהּ, עַל-יְדֵי שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מְשַׂמֵּחַ אֶת

עַצְמוֹ וּמְשַׂבֵּר הָעַצְבוּת וּמְהַפְּכוֹ לְשִׂמְחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין וּמַעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, כִּי עִקַּר נְפִילָתָם הוּא לִבְחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלֶה כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּדְחוּ לְשָׁם וּמַחֲזִירָם לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

וְעִקַּר זֶה הַתִּקּוּן בַּשְּׁלֵמוּת יִהְיֶה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בִּבְחִינַת וּפְדוּיֵי ה' יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּדָּחִין עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּלוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה". כִּי עִקַּר תִּקּוּנָם הוּא כְּשֶׁחוֹזְרִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּקְרֵאת "צִיּוֹן", כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים. וְכָל תִּקּוּן אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיַּחְזְרוּ לְצִיּוֹן יִהְיֶה עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁמְּסֻיָּם בְּסוֹף הַפָּסוּק הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא מַה שֶּׁזּוֹכִין לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל, וְכָל הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת בֵּרוּר הַקְּדֻשָּׁה וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁמְּבָרְרִין נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל הַבָּנִים כַּנַּ"ל, וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּעֲלִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַזִּוּוּג דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַבָּנִים נִתְרַבֶּה הַשִּׂמְחָה מְאֹד כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן חַיָּב כָּל אָדָם לְהוֹלִיד בֵּן וּבַת, כִּי הַבֵּן הוּא עִקַּר בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב". אֲבָל הַבַּת שָׁם אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁאֲחִיזָתָם בְּסִטְרָא דְּנוּקְבָא כַּנַּ"ל, אֲבָל הָאָדָם חַיָּב דַּיְקָא לְהוֹלִיד שְׁתֵּיהֶם בֵּן וּבַת, כִּי אֵין הַשִּׂמְחָה נִגְדֶּלֶת וְנִשְׁלֶמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁתֵּיהֶם דַּיְקָא, כִּי צְרִיכִים לְהוֹלִיד גַּם בַּת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקַּר הַהוֹלָדָה מִמֶּנָּה, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלֶלֶת אִשָּׁה בְּאִישׁ וְנִתְיַחֵד מִדַּת הַדִּין בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּק הַדִּין וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהוֹלִיד בֵּן וּבַת, כִּי עִקַּר הַגְּדֻלַּת הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת הוּא עַל-יְדֵי שְׁנֵיהֶם כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר לְהִתְחַתֵּן בְּעַכּוּ"ם, כִּי הָעַכּוּ"ם הֵם בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ". כִּי הֵם כְּרוּכִים רַק אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא מָלֵא יָגוֹן וַאֲנָחָה וְכַעַס וּמַכְאוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת". עַל-כֵּן אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהִתְחַתֵּן בְּעַכּוּ"ם, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהַמְתִּיק הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁל הָעַכּוּ"ם, כִּי גַּם בְּהֵיחוּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגוֹ בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיעַ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהָפְכוֹ לְשִׂמְחָה, כִּי עִקַּר תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל הוּא בָּא מִבְּחִינַת עַצְבוּת, יָגוֹן וַאֲנָחָה, וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְקַדֵּשׁ

אֶת עַצְמוֹ לְשַׁבֵּר תַּאֲוָה הַגַּשְׁמִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, וּלְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, וְאָז יִזְכֶּה לְהַמְתִּיק הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהָפְכוֹ לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, אֲבָל בַּת אֵל נֵכָר הִיא עֶצֶם הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה אִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁהִיא בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת מַר מְמָוֶת וְכוּ', בְּחִינַת כִּי שָׂחָה אֶל מָוֶת בֵּיתָהּ (מִשְׁלֵי ב). וְאֵין כֹּחַ בְּיַד יִשְׂרָאֵל לְהַמְתִּיק תֹּקֶף הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁלָּהֶם, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִתְחַתֵּן עִמָּהֶם, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהָפְכָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לְבְחִינַת שִׂמְחָה, אַדְרַבָּא, יִתְגַּבֵּר בּוֹ בְּחִינַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וּתְעַקְּרוֹ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְיֵרֵד בִּיָגוֹן שְׁאוֹלָה. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בִּיפַת תֹּאַר, "וּבָטָתָה אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֶרַח יָמִים". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא בַּת יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחָה וְזוֹ עֲצֵבָה. כִּי בַּת יִשְׂרָאֵל אֲחִיזָתָהּ בִּבְחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת שִׂמְחִי וְגִילִי בַּת צִיּוֹן, כִּי הִיא מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם עֶצֶם הַשִּׂמְחָה, רַק מֵחֲמַת שֶׁאַחַר כַּמָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת מִשְׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינַת סִטְרָא דְנוּקְבָא אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין קְדֻשָּׁה יְתֵרָה כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין הַנֶּאֱחָז שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז, חַס וְשָׁלוֹם, הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁהוּא אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל בַּת עַכּוּ"ם הִיא בְּחִינַת עֶצֶם הַקְּלִפָּה שֶׁשָּׁמָּה עַל שֵׁם הָעַצְבוּת וְהַיְלָלָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִתְחַתֵּן עִמָּהֶם, וְגַדֵּל עִקַּם הָאִסּוּר שֶׁל נשג"ז (נָדָה, שִׁפְחָה, גּוֹיָה, זוֹנָה) רַחֲמָנָא לִצְלַן, מְבֹאָר בַּסְּפָרִים, וּבִפְרָט בַּזֹּהַר וְתִקּוּנִים:

חלק טז

וְעַל-כֵּן אֶפְלוּ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִתְחָרֵט אַחַר כָּךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְאֵיתִיאֵל וְאָכָל", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר אִיתִיאֵל וְכוּ' אֲנִי אַרְבֶּה וְלֹא אָסוּר וְכוּ'. אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא כֵן הוּא, כִּי מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו וְכוּ' (מִשְׁלֵי ל) וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַפָּסוּק הַזֶּה עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה שֶׁאָסוּר לְשַׁנּוֹת מִדִּבְרֵי תּוֹרַת מֹשֶׁה שֶׁאָסַר לְהַרְבּוֹת נָשִׁים, כִּי מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד כְּמוֹתוֹ וְכוּ', הַיְנוּ כִּי שְׁלֹמֹה סָבַר שֶׁלְּגֹדֶל חָכְמָתוֹ וְעִצָּם קְדֻשָּׁתוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לִשָּׂא נָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת, וּלְהַמְתִּיק עֶצֶם הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁהֵם אֲחוּזִים בָּם, וּלְהָפְכוֹ לְשִׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה נַעֲשֶׂה תִּקּוּן גָּדוֹל לְפִי דַּעְתּוֹ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּשֶׁזּוֹכִין לְהָפְכוֹ לְשִׂמְחָה לְבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, נִתְגַּדֵּל הַשִּׂמְחָה וְנִשְׁלֶמֶת בְּיוֹתֵר. וּמֵחֲמַת שֶׁיָּדַע בְּעַצְמוֹ תֹּקֶף קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁהוּא מֻשָּׂלָּל מִתַּאֲוָה זֹאת לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה, וְאֵין כַּוָּנָתוֹ כִּי אִם לַשָּׁמַיִם לְהַמְתִּיק הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהָפְכוֹ לְשִׂמְחָה, עַל-כֵּן יֵעָשֶׂה תִּקּוּן גָּדוֹל עַל-יְדֵי-זֶה , כִּי שְׁלֹמֹה בֶּן דָּוִד הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בָּנָה אֶת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, וּבְיוֹמוֹ קַיְּמָא סְהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, וְאָז הָיְתָה הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א ד),

"יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים וְכוּ' אֹכְלִים וְשׂוֹתִים וּשְׂמֵחִים". כִּי הוּא בָּנָה אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נו), "וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְהוּא זָכָה לָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא שִׁיר הַמַּעֲלֹה וְהַמַּבְחָר מִכָּל הַשִּׁירִים, וְעַל-כֵּן סָבַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק וְלַהֲפֹךְ עֻצֶם הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן" וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן טָעָה וְנָשָׂא נָשִׁים נָכְרִיּוֹת, כִּי הָיָה בָּטוּחַ עַל כֹּחוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל גֹּדֶל הַפְּלָגַת הַשִּׂמְחָה שֶׁזָּכָה בְּיָמָיו שֶׁיְּהַפֵּךְ גַּם אוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ הֵעִיד עַל עַצְמוֹ שֶׁטָּעָה בָּזֶה, כִּי אֵין כֹּחַ לְשׁוּם חָכָם וְקָדוֹשׁ שֶׁבָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לְשַׁנּוֹת שׁוּם דָּבָר מִתּוֹרַת מֹשֶׁה, וְאָסוּר לוֹמַר שׁוּם סְבָרָא לְבַטֵּל שׁוּם דָּבָר קַל אֲפִלּוּ יִהְיֶה חָכָם כִּשְׁלֹמֹה, כִּי אֵין נָבִיא רַשַּׁאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר מֵעַתָּה, כִּי מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו וְכוּ', הֵינוּ מִי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ כְּמֹשֶׁה שֶׁעָלָה שָׁמַיִם וְיָרַד, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

וְעַל-כֵּן אָסוּר לְשַׁנּוֹת בְּתוֹרָתוֹ אֲפִלּוּ תְּנוּעָה קַלָּה, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּדָבָר כָּזֶה, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּשָּׂא בַּת יִתְרוֹ, זֶה הָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁעֲדַיִן לֹא נֶאֶסְרוּ, וְגַם הָיָה עַל-פִּי הַדִּבּוּר, וְגַם מִי יִתְפָּאֵר עוֹד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ כְּמֹשֶׁה, כִּי רַק מֹשֶׁה לְבַד הָיָה יָכוֹל זֹאת לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, אֲפִלּוּ שֶׁל הָעַכּוּ"ם, לְשִׂמְחָה, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁגִּיר אֶת יִתְרוֹ, כִּי הַגֵּרִים שֶׁמְּגַיְּרִין, זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, וְעַל-כֵּן עִקַּר נְתִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא הָיְתָה עַד שֶׁבָּא יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה הוּא בִּבְחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁנִּסְמַךְ לְוְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל מַתַּן תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁאָז דַּיְקָא נִשְׁלֶמֶת הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם, בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ זוֹ מַתַּן תּוֹרָה, כִּי מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז נִתְגַּיֵּר יִתְרוֹ וְנִתְהַפֵּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה, זֶהוּ בְּחִינַת חֲתֻנָּה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲתֻנָּה, בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁמֹּשֶׁה זָכָה לְכָל זֶה, לְגַיֵּר אֶת יִתְרוֹ וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, לְהוֹצִיא כָּל יִשְׂרָאֵל מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, וּלְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, עַל-כֵּן לוֹ לְבַדּוֹ הָיָה כֹּחַ לִשְׁאֹב אֶת בַּת יִתְרוֹ, וְגַם שֶׁהָיָה פָּרוּשׁ גָּדוֹל אַחַר שֶׁהוֹלִיד בָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. "וְזֶהוּ מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד". עַל-פִּי מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה

פָּסוּק זֶה בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ" בְּלִקּוּטֵי הָרַאשׁוֹן (בְּסִימָן נד'), שֶׁזֶּה הַמִּקְרָא מִי עָלָה שָׁמַיִם הוּא מְדַבֵּר מִבְּחִינַת נְגִינָה, עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן, וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הֵיטֵב מִקְרָא זֶה מִי עָלָה שָׁמַיִם לְעִנְיַן דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁשְּׁלֹמֹה אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וְכוּ', כְּמוֹ מֹשֶׁה, הַיְנוּ מִי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְגַלּוֹת כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כְּמֹשֶׁה. וּבֶאֱמֶת עִנְיַן הַפְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא שֶׁמְּדַבֵּר מִמַּעֲלַת עֲלִיַּת מֹשֶׁה לַמָּרוֹם לְקַבֵּל הַתּוֹרָה הוּא עִנְיָן אֶחָד עִם פֵּרוּשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַנַּ"ל שֶׁפֵּרֵשׁ לְעִנְיַן נְגִינָה כַּנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ" הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַנְּגִינָה עִקַּר הַנְּבוּאָה שֶׁל הַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה'". וְעַל-כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁזָּכָה לַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וְכוּ', כְּפִי מַה שֶּׁפֵּרְשׁוּ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל-כֵּן זָכָה לִנְבוּאָה בְּרוּרָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת יוֹתֵר מִכָּל הַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת מט) שְׁמֹשֶׁה רָאָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן מַעֲלַת נְבוּאָתוֹ שֶׁעָלָה לַשָּׁמַיִם וְקִבֵּל הַתּוֹרָה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁשְּׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים כְּלוּלִים יַחַד כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוֹדָה שְׁלֹמֹה שֶׁאֵין לוֹ לְדַמּוֹת עַצְמוֹ לְמֹשֶׁה, כִּי מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד כְּמוֹתוֹ וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת אִשּׁוּת:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים מֻתָּרִים לְבוֹא זֶה בָּזֶה וְהַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה, כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁין וְאֵין עֲבֵרָה, הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר, כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁין וְיֵשׁ עֲבֵרָה, הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם וְכוּ':

כִּי עִקַּר הַדְּבֵקוּת וְהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי קוֹלוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת וְהַתְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְדִוּיִים וְרִצּוּיִים וּפִיּוּטִים, וְכָל הַשִּׂיחוֹת שֶׁאָדָם מֵשִׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ', הַכֹּל כָּלוּל בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם עֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קז) בְּמִזְמוֹר, בְּנִצּוּחַ, בְּנִגּוּן וְכוּ', כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רה) לְעִנְיַן הָעֲשָׂרָה קַפִּיטֵל תְּהִלִּים שֶׁגִּלָּה שֶׁהֵם תִּקּוּן לְמִקְרֶה לַיְלָה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁסֵּפֶר תְּהִלִּים כָּלוּל מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי רֹב סֵפֶר תְּהִלִּים מְדַבֵּר מִצַּעֲקוֹת וּזְעָקוֹת וְשַׁוְעוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל תַּחֲנוּנִים שֶׁיַּעַזְרוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, וְלָצֵאת מִמְּצוּלוֹת יָם שֶׁל עֲכִירַת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וְכוּ', וּבְתוֹךְ אֵלּוּ הַצַּעֲקוֹת וְהַתַּחֲנוּנִים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּתוֹךְ זֶה הוּא מַתְחִיל לְזַמֵּר וּלְשַׁבֵּחַ וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ', וְכָל אֵלּוּ הַדְּרָכִים וְהַנְּתִיבוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל

סֵפֶר תְּהִלִּים כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַבַּקָּשׁוֹת וְכוּ' וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכוּ' שֶׁאוֹמְרִים כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם, שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי-זֶה , וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פד), דַּע, שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת וּדְבֵקוּת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת וּדְבֵקוּת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וְכוּ', וְנִגּוּנִים וּזְמִירוֹת וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁעַל יְדֵם עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל:

כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, זֶהוּ בְּחִינַת חוּשׁ הַשְּׁמַע שֶׁשָּׁם הַרְגָּשַׁת הַנְּגִינָה וְהַקּוֹלוֹת, בְּחִינַת (בְּרָכוֹת טו) הַשְׁמַע לְאָזְנֶיךָ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ, וְעִקַּר יְדִיעַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת חוּשׁ הַשְּׁמַע, כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ". כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן כב) שֶׁשָּׁם בְּהַלֵּב שֶׁשָּׁם תַּלְיָא שְׁמִיעָה, שָׁם עִקַּר יְדִיעַת תְּשׁוּקַת אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ כָּל חַד לְפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּיהּ. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרֻמָּם וּמְנֻשָּׂא לְמַעְלָה מִכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִגֹּדֶל רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁרָצָה לְהֵיטִיב לְנִבְרָאָיו לְהַטְעִימָם מִזִּיו טַעֲמוֹ וּלְהוֹדִיעָם מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, עַל-כֵּן צִמְצֵם עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בְּכַמָּה וְכַמָּה צִמְצוּמִים לְאֵין תַּכְלִית עַד אֲשֶׁר הִכְנִיס הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ בְּלֵב הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר כְּמוֹ הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁכֻּלָּם זָכוּ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם הָאֱמִתִּית לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת דֶּרֶךְ כַּמָּה צִמְצוּמִים, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁמִיעָה כְּמוֹ מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ קוֹל הַמְדַבֵּר וְהַמַּשְׁמִיעַ, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְרָאוֹתוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמַתַּן תּוֹרָה, "קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָתִי קוֹל". וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אָמַר, "הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ וְכוּ'", וְהֻשִׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ "כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי וְכוּ', וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ". וְעִקַּר הַהַשָּׁגָה שֶׁהִשִּׂיג הָיָה רַק בִּבְחִינַת חוּשׁ הַשְּׁמִיעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְבֹא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל" וְכוּ'. מִכָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּוַדַּאי כָּל הַשָּׂגָתָם הוּא בִּבְחִינַת חוּשׁ הַשְּׁמִיעָה דְּתַלְיָא בְּלִבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ, כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּיהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (חֲבַקּוּק ג), "ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי" וְכוּ'. וּבִפְרָט שְׁאָר אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים כָּמוֹנוּ הַיּוֹם שֶׁכָּל חִיּוּתֵנוּ וּקְדֻשָּׁתֵנוּ הִיא בִּבְחִינַת חוּשׁ הַשֶּׁמַע שֶׁאָנוּ שׁוֹמְעִים לְקוֹל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מִדּוֹר לְדוֹר, וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָם וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה

הַזֹּאת. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד", 'שְׁמַע' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא בִּבְחִינַת שְׁמִיעָה דְּתַלְיָא בְּלִבָּא כַּנַ"ל. וְכֵן בְּרֹב הַפְּסוּקִים מַזְהִיר עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה בִּלְשׁוֹן שְׁמִיעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ וּלְדָבְקָה בוֹ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא), "וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ וְכוּ'". וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהֵאֲרַכְנוּ לְעֵיל בְּעִנְיַן מַעֲלַת קְדֻשַּׁת הַנִּגּוּנִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְזַמְּרִים בִּשְׁבִיל הִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַנִּגּוּנִים הֵם בִּבְחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַתְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכוּ', כְּלָלִיּוּת הַקּוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוּשׁ הַשְּׁמִיעָה שֶׁעִקַּר דְּבֵקוּת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַ"ל, וְיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁכָּתוּב כָּאן מוּבָן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ מַעֲלַת נְעִימַת הַנִּגּוּן כַּמָּה גְּדוֹל כֹּחוֹ לְעוֹרֵר וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי לְגַדְלָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חֵקֶר, וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מִגְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל רַק כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ" כַּנַ"ל. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַשִּׁעוּר שֶׁבִּלְבּוֹ יָכוֹל לֵידַע בְּעַצְמוֹ שֶׁעִקַּר הַדְּבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים וְקוֹלוֹת וְנִגּוּנִים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַ"ל. וְגַם עֵסֶק הַתּוֹרָה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַטְּעָמִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהֵם לְמַעְלָה לְמַעְלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהַתּוֹרָה כְּלוּלָה מֵהֶם, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִסַּנְהֶדְרִי"א, שֶׁהֵם, טְעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִין, אוֹתִיּוֹת כַּיָּדוּעַ. וְזֶה יְדוּעַ שֶׁבְּחִינַת הַטְּעָמִים הֵם לְמַעְלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת טַנְתְּ"א שֶׁהַתּוֹרָה כְּלוּלָה מֵהֶם כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וּטְעָמִים זֶה בְּחִינַת נְגִינָה, בְּחִינַת נְגִינוֹת הַטְּעָמִים, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן עֵסֶק הַתּוֹרָה, זַמֵּר בְּכָל יוֹם זַמֵּר בְּכָל יוֹם, כִּי גַּם עֵסֶק הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת נִגּוּן וְזִמְרָה וְכוּ' כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "קוּמִי רְנִּי בַלָּיְלָה", (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "אַקְרוּקְתָא" סִימָן ג לְעִנְיַן תִּקּוּן הַנְּגִינָה עַל-יְדֵי לְמוּד גְּמָרָא, עַיֵּן שָׁם):

כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַמְּשָׂכַת הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת אֱלֹקוּתוֹ לַתַּחְתּוֹנִים הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קוֹלוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ה) בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, וְכָל הַמַּאֲמָרוֹת הֵם בְּחִינַת קוֹל וְדִבּוּר שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, וְהֵם עִקַּר הַחִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַדְּבֵקוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת קוֹלוֹת וְדִבּוּרִים כַּנַ"ל, כִּי עַל-יְדֵי קוֹלוֹת וְדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים מִדַּבְּקִין עַצְמָן בְּקוֹל ה', שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חוּשׁ הַשְּׁמִיעָה כַּנַ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ. כִּי כֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת יָמִין, וְלֵוִי הוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת שְׂמֹאל הַקָּדוֹשׁ,

וְיִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת רַחֲמִים שֶׁכָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם בְּחִינַת קַו הָאֶמְצָעִי הַמַּכְרִיעַ כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה, וְכָל זֶה הוּא כָּלוּל בִּבְחִינַת הַקּוֹל שֶׁהוּא עִקַּר הַמְשָׁכַת אֱלֹקוּת שֶׁכָּלוּל מֵהַכֹּל, כִּי אִיתָא בְּסִפְרֵי חֲכְמֵי הַמּוּזִיקָא, שֶׁהוּא חָכְמַת הַנְּגִינָה, שֶׁיֵּשׁ שָׁלֹשׁ קוֹלוֹת, כִּי יֵשׁ קוֹל פָּשׁוּט, שֶׁהוּא קוֹל שֶׁאָדָם מוֹצִיא מִפִּיו בְּמָקוֹם רָחָב שֶׁאֵין מְחִצָּה נֶגְדּוֹ, וְיֵשׁ קוֹל חוֹזֵר שֶׁהוּא נִקְרָא בִּלְשׁוֹן רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה "קוֹל הֶבָרָה", שֶׁהוּא הַקּוֹל שֶׁשּׁוֹמְעִים בַּיַּעַר אוֹ בֵּין הֶהָרִים הַגְּבוֹהִים כְּשֶׁמּוֹצִיאִים קוֹל, שֶׁאָז שׁוֹמְעִים כְּנֶגְדּוֹ קוֹל הֶבָרָה, כְּאִלּוּ אַחֵר עוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ וּמוֹצִיא זֶה הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁהוּא מוֹצִיא מִפִּיו. וְעוֹד יֵשׁ קוֹל שְׁלִישִׁי שֶׁהוּא הַקּוֹל הַמֻּרְכָּב מִשְּׁנֵיהֶם, שֶׁהוּא הַקּוֹל הַיּוֹצֵא מִתּוֹךְ כְּלִי דָּחוּק שֶׁהַקּוֹל פּוֹגֵעַ מִיָּד בְּהַקּוֹל הַחוֹזֵר, עַד שֶׁקּוֹל הַחוֹזֵר נִכְלָל מִיָּד עִם קוֹל הַיָּשָׁר וְנַעֲשֶׂה מִשְּׁנֵי הַקּוֹלוֹת קוֹל אֶחָד שֶׁהוּא קוֹל שְׁלִישִׁי, כִּי זֶה הַקּוֹל מְשֻׁנֶּה מִשְּׁנֵי הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא קוֹל יָשָׁר וְקוֹל חוֹזֵר, כִּי זֶה הַקּוֹל כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם יַחַד, וְזֶה הַקּוֹל נִקְרָא קוֹל חָזָק בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר סוֹד כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הוּא שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵם קוֹל יָשָׁר וְקוֹל חוֹזֵר וְקוֹל מֻרְכָּב וּמְחֻבָּר מִשְּׁנֵיהֶם, וּבְאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה קוֹלוֹת כְּלוּלִים כָּל מִינֵי קוֹלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְעַל-פִּי עֶרְכֵי הַקּוֹלוֹת הָאֵלּוּ וְצֵרוּפֵיהֶם נִתְיַסְּדוּ וְנִתְחַבְּרוּ כָּל מִינֵי נְגוּנִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כֻּלָּם יוֹצְאִים מֵאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה קוֹלוֹת שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל וְיוֹצְאִים מֵהֶם כַּמָּה וְכַמָּה שִׁנּוּיִים רַבִּים, כִּי יֵשׁ חִלּוּקִים גְּדוֹלִים בֵּין הַהַרְכָּבוֹת וְהַחִבּוּר שֶׁל קוֹל הַיָּשָׁר עִם קוֹל הַחוֹזֵר, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהַמְּחִצָּה רְחוֹקָה מְאֹד שָׁם מַכִּירִין הֵיטֵב בֵּין קוֹל הַיָּשָׁר וְקוֹל הַחוֹזֵר, וּבְמָקוֹם צַר שָׁם מִתְחַבְּרִים יַחַד כַּנַּ"ל, וְיֵשׁ חִלּוּקִים גְּדוֹלִים בְּעִנְיַן הִתְחַבְּרוּתָם וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין תִּבְנִית הַכֵּלִים שֶׁל הַנְּגִינָה (מִלְּבַד שֶׁאָר טְעָמִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עוֹד בְּעִנְיַן תִּבְנִית הַכֵּלִים כְּפִי מִדּוֹת הַנְּגִינָה לְהָרִים אוֹ לְהוֹרִיד וְכוּ', וּשְׁאָר הַבְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה וְכוּ', כִּי חָכְמָה זוֹ שֶׁל נְגִינָה גְּדוֹלָה וְיקָרָה מִכָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כְּפִי מַה שֶּׁהֵבַנְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). נִמְצָא, שֶׁכָּל הַקּוֹלוֹת כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאִים כָּל הַנְּגוּנִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכְּלוּלִים בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי יִשְׂרָאֵל, כִּי כֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד כַּיָּדוּעַ. וְלֵוִי הוּא בְּחִינַת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, כִּי בְּכָל מָקוֹם אוֹר הַחוֹזֵר הוּא בְּחִינַת דִּין כַּיָּדוּעַ, וְיִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת קוֹל הַמֻּרְכָּב מִשְּׁנֵיהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת קַו הָאֶמְצָעִי הַמַּכְרִיעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים הַכָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם מֵחֶסֶד וְדִין. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהֵם יְסוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת הַנַּ"ל וְעִקָּר הוּא יַעֲקֹב שֶׁכָּלוּל מִשְּׁנֵי הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב, 'הַקֹּל קוֹל' דַּיְקָא, כִּי יַעֲקֹב כָּלוּל מִשְּׁנֵי הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל הַמֻּרְכָּב מִשְּׁנֵיהֶם, בְּחִינַת רַחֲמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה קַוִּין יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע, הֵם כְּלַל כָּל הַסְּפִירוֹת וְהַמִּדּוֹת, שֶׁהֵם עֶשֶׂר

סְפִירוֹת, שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשָׁה קַוִּין אֵלּוּ כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשֶׂר סְפִירוֹת, בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁכְּלוּלִים בְּשֵׁם הֲוָיָה, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּין הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּין הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא, הוּא רַק בְּחִינַת שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם יק"ו, כִּי אוֹת רְבִיעִי הוּא כָּפוּל, כִּי שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת יק"ו שֶׁהֵם שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, הֵם עֶרְכֵי הַקּוֹלוֹת שֶׁכְּלוּלִים בִּשְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת כַּנַּ"ל, וְאַחַר שֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁנוּיִים, אָזַי צְרִיכִין לְצָרֵף וּלְסַדֵּר וּלְהַעֲרִיךְ אוֹתָם וּלְחַבֵּר מֵהֶם נִגּוּנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹת רְבִיעִי שֶׁבְּשֵׁם שֶׁהוּא אוֹת כָּפוּל, כִּי אוֹת הָרְבִיעִי הוּא ה כְּמוֹ אוֹת הַשֵּׁנִי, כִּי אוֹת הָרְבִיעִי אֵינוֹ קוֹל רְבִיעִי, רַק בְּכָאן מַתְחִיל צֵרוּף הַקּוֹלוֹת וְחִבּוּרָם לַעֲשׂוֹת מֵהֶם נִגּוּנִים לְצָרְפָם וּלְכָלְלָם וּלְחַבְּרָם יַחַד עַד עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַקּוֹלוֹת, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁבְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֵּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחִיּוּת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי הַקּוֹל הוּא הָאֲוִיר כַּיָּדוּעַ וְהָאֲוִיר הוּא חִיּוּת הָאָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה, בְּחִינַת כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו וְכָל זֶה כָּלוּל בִּשְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּין הַנַּ"ל:

חלק יט

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַנְּגִינָה הוּא מִסְטָרָא דְּלֵיוָאֵי כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַנִּגּוּן מַתְחִיל מִבְּחִינַת קוֹל הַשֵּׁנִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, וְשָׁם מַתְחִיל עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע, רוּחַ טוֹבָה מִן רוּחַ נְכֵאָה כַּנַּ"ל, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמֵּהֶם כָּל הָעַוְונוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מִסְטָרָא דְּשָׂמָאלָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל חִיּוּתָם כַּיָּדוּעַ. וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה סִימָן עב שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת כָּל הַיְצָרִים רָעִים שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁנוּיִים רַבִּים, וְעִקַּר אֲחִיזַת כֻּלָּם הוּא מִבְּחִינַת דִּין, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּמָקוֹמוֹ, עַיֵּן שָׁם, וּבְחִינַת הַדִּין זֶה בְּחִינַת קוֹל חוֹזֵר כַּנַּ"ל, וּבָזֶה מְבֹאָר הֵיטֵב מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם" (סִימָן כב). מַה שְּׁגִגְלָה שָׁם סוֹד נִפְלָא וְנוֹרָא מָה עִנְיַן קוֹל הֵבָרָה, וּבֵאֵר שָׁם שֶׁעִנְיַן קוֹל הֵבָרָה, שֶׁהוּא קוֹל הַחוֹזֵר, הוּא בְּחִינַת קוֹל הָעַוְונוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין כְּנֶגֶד הָאָדָם, עַיֵּן שָׁם. כִּי כְּשֶׁהָאָדָם מִתְעוֹרֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמוֹצִיא קוֹל דְּקֻדֻּשָׁה, אָזַי תֵּכֶף מִתְעוֹרְרִים כְּנֶגְדּוֹ הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ עַל-יְדֵי עֲוונוֹתָיו וּמַתְחִילִים לִצְעֹק כְּנֶגְדּוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הֵבָרָה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתּוֹקֵעַ בְּבוֹר וְכוּ' אִם קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַע יָצָא, וְאִם קוֹל הֵבָרָה שָׁמַע לֹא יָצָא, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי קוֹל הַחוֹזֵר,

שֶׁהוּא קוֹל הֶבֶרָה בְּשָׁרְשׁוֹ, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַדִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר כַּנַ"ל, וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אַחִיזַת כָּל הַיְצָרִים רָעִים שֶׁהֵם כְּלַל הָעַוֹונוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן לְמַטָּה אֵצֶל הָאָדָם הַנִּשְׁמְעִי קוֹל הֶבֶרָה הוּא בִּבְחִינַת קוֹל עֲוונוֹת מַמָּשׁ שֶׁמִּתְעוֹרְרִין כְּנֶגְדּוֹ, כִּי אֲחִיזָתָם מִקּוֹל הַחוֹזֵר הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתָם כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכָל הָעַוֹונוֹת כֻּלָּם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, עִקַּר אֲחִיזָתָם הוּא מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַנְּגִינָה מַתְחִיל מִשָּׁם כִּי שָׁם מַתְחִיל עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר טוֹב מֵרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַ"ל:

חלק כ

כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה, מַתְחִיל מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, כִּי שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה כִּי בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וכו', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם", 'דִּבֵּר ה', וְ'רוּחַ פִּיו', זֶה בְּחִינַת קוֹלוֹת וְדִבּוּרִים שֶׁכְּלוּלִים בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּנַ"ל, וְעִקַּר אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע הוּא מִבְּחִינַת כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסִית וְאֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת, כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת תְּלוּיִים בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". וְכֵן לְהֵפֶךְ, עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע וְהַתַּאֲווֹת וְהָעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם הֵם בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה, בְּחִינַת אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת שֶׁנִּקְרָא הַיֵּצֶר הָרָע כַּנַ"ל, וְעִקַּר אֲחִיזַת הַכְּפִירוֹת שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע הוּא מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר הַנַּ"ל. כִּי אִם הָיוּ הַכֹּל שׁוֹמְעִים אֶת הַקּוֹל הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא קוֹל ה' בְּעַצְמוֹ שֶׁבָּרָא בּוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וַעֲדַיִן הוּא מְחַיֶּה בּוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כִּי דִּבָּרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים וכו' לָעַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּדְבַר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם" (יְשַׁעְיָה מ). שֶׁהַקּוֹלוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁבָּהֶם בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל הָעוֹלָמוֹת הֵם חַיִּים וְקַיָּמִים גַּם עַכְשָׁו, וְקוֹלוֹ לֹא נִפְסָק עֲדַיִן וְהֵם מְחַיִּין גַּם עַתָּה כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם (וְכַמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). וְאִלּוּ הָיוּ הַכֹּל זוֹכִים לִשְׁמֹעַ אֶת הַקּוֹל הַזֶּה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁבּוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּבוֹ מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם כַּנַ"ל, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה שׁוּם בְּחִירָה כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל הָיוּ רוֹאִים וְשׁוֹמְעִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְחַיֶּה אֶת הָעוֹלָם בְּרוּחַ פִּיו, אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶה הַקּוֹל בְּעֶצֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר הַנַּ"ל, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ כִּי אִם הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹלוֹ, הָיוּ בְּטֵלִים בַּמְצִיאוּת, כִּי אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְזֻכָּכִים מְאֹד בְּמַדְרֵגָה גְּבֹהָה מְאֹד, אָמְרוּ, "כִּי מִי כָל בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹקִים חַיִּים וכו'", אִם יֹסְפִים אֲנַחְנוּ לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹל ה' אֱלֹקֵינוּ עוֹד וכו'. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ אֶת בְּחִינַת קוֹל

הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ, וְעִקַּר בְּחִינַת הַשָּׁגַת הַקּוֹלוֹת שֶׁשּׁוֹמְעִין מִגְּדֻלָּתוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה וָדִין, בִּבְחִינַת ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁמֻּחֶמֶת שֶׁעִקַּר הַשְּׁמִיעָה מִגְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן יֵשׁ בְּחִירָה, כִּי מִי שֶׁהוּא חֶכֶם אֱמֶת מַטֶּה דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת, כְּמוֹ אֲבוֹת הָעוֹלָם שֶׁהִטּוּ אָזְנָם אֶל הָאֱמֶת עַד שֶׁזָּכוּ לְהָבִין מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ בְּחִינַת זֶה הַקּוֹל הַחוֹזֵר, עַד שֶׁהִשִּׂיגוּ וְהֵבִינוּ שֶׁזֶּה הַקּוֹל הַחוֹזֵר אֵין לוֹ מְצִיאוּת בְּעַצְמוֹ, רַק עִקַּר הוּא קוֹל הַיָּשָׁר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, רַק מֵחֲמַת שֶׁהַמְּשִׁיכוֹ הוּא יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ בְּחִינַת מְחִצַּת הַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן, עַל-כֵּן יָצָא הַקּוֹל, כִּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת הַכָּאָה לְתוֹךְ בְּחִינַת מְחִצַּת הַצִּמְצוּם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע קוֹל הַחוֹזֵר הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּין, אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר הוּא הַקּוֹל הַיָּשָׁר, כִּי זֶה קוֹל הַחוֹזֵר אֵין לוֹ שׁוּם מְצִיאוּת רַק שֶׁהוּא הַחְזָרַת קוֹל הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ, וְעַל-כֵּן דִּבְּקוּ עַצְמָם רַק לִבְחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְחִבְּרוּ וְיִחֲדוּ יַחַד, בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר עִם בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר וְעַל-יְדֵי-זֶה הִפְרִידוּ כָּל אֲחִיזַת הַדִּין וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּקוֹל הַחוֹזֵר, עַל-יְדֵי שֶׁיָּדְעוּ וְהֶאֱמִינוּ שֶׁקּוֹל הַחוֹזֵר אֵין לוֹ שׁוּם מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, רַק הוּא הַחְזָרַת קוֹל הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ, כַּנַּ"ל:

אֲבָל הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַכּוֹפְרִים אֵינָם מַטִּים דַּעְתָּם אֶל הָאֱמֶת וְאֵינָם רוֹצִים לִשְׁמֹעַ כִּי אִם בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר בְּעַצְמוֹ, כִּי אֵינָם מַטִּים דַּעְתָּם כְּלָל לְהַאֲמִין וְלֵידַע תְּחִלַּת שֹׁרֶשׁ מְצִיאַת הַקּוֹל וְהַחִיּוּת הַמְחַיֶּה כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כִּי זֶה דַּרְכָּם פֶּסֶל לָמוֹ שֶׁל הַמְחַקְּרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים שֶׁמְּחַקְּרִים חֲקִירוֹת גְּדוֹלוֹת וְחָכְמוֹת רַבּוֹת בְּכָל עִנְיְנֵי הַבְּרִיאָה, כְּגוֹן בְּמַהוּת וְתַבְנִית שֶׁל כָּל פְּרָטֵי הַדּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, וּבְכָל הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת מַהוּ הַכֹּחַ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וַעֲרִיכַת אֵיבְרֵיהֶם, וְכָל פְּרָטֵי כֹּחוֹתֵיהֶם וּסְגֻלּוֹתֵיהֶם וּרְפוּאוֹתֵיהֶם וְכוּ' וּשְׁאָר כָּל חָכְמוֹת וְכֵן בְּמַהוּת הַקּוֹל מַהוּ הַקּוֹל, וְכָל פְּרָטֵי חִלּוּקֵי הַקּוֹלוֹת וְעֲרָכֵיהֶם וְצֵרוּפֵיהֶם, וְאֵיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּלִים לְכַוֵּן בָּהֶם קוֹלוֹת הַנְּגִינָה, וְכֵן בִּשְׁאָר כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁהִמְצִיאוּ כֵּלִים רַבִּים לְתוֹעֶלֶת הָעוֹלָם וְכוּ', אֲבָל כָּל חֲקִירָתָם וְחָכְמָתָם הוּא הַכֹּל בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹבֵר כְּהֶרֶף עַיִן, כִּי זֶה הִמְצִיא כְּלִי אֵיךְ לְהִסְתַּכֵּל מֵרָחוֹק, וְזֶה הִמְצִיא כְּלִי אֵיךְ לִשְׁמֹעַ מֵרָחוֹק וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, וּמַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל זֶה, וּמַה יִּשָּׂא מִכָּל עָמְלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל בָּזֶה לָעוֹלָם הַנִּצְחִי, כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה יְכוֹלִים לִחְיוֹת חַיִּים טוֹבִים בְּלִי יְדִיעַת הַכֵּלִים הַלָּלוּ, כְּמוֹ שֶׁחָיוּ כָּל דּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים שֶׁלֹּא יָדְעוּ כְּלוּם מִכֵּלִים הַלָּלוּ, וְגַם עַכְשָׁו רֹב הָעוֹלָם אֵינָם יוֹדְעִים מֵהֶם כְּלָל וְחַיִּים חַיִּים טוֹבִים יוֹתֵר מֵהַחֲכָמִים שֶׁחָקְרוּ וְהִמְצִיאוּ כֵּלִים חֲדָשִׁים הַלָּלוּ, כִּי רֻבָּם הָיָה לָהֶם מַפָּלָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי חָכְמָתָם הַחֲדָשָׁה שֶׁהִמְצִיאוּ בָּעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל אֲמִתִּי כָּל שֶׁהוּא שֶׁאֵין שׁוּם תַּכְלִית אֲמִתִּי

יוֹצֵא מֵחָכְמָתָם, מֵאַחַר שֶׁכָּל חָכְמָתָם הוּא בָּעִנְיָנִים הַגַּשְׁמִיִּים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ הוּא הֶבֶל וָרִיק וְאֵין יִתְרוֹן לָאָדָם מִכָּל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא תִּשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא תִּמָּלֵא הָאֹזֶן מִשְּׁמֹעַ אֶפְלּוּ בַּחוּשׁ הָרְאוּת וְהַשְּׁמַע הַפָּשׁוּט שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם, כִּי יֵשׁ לְאָדָם כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת הַרְבֵּה מֵחוּשׁ הָרְאוּת וְכוּ' שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּטִבְעוֹ מַה שֶּׁמִּתְאַוֶּה לְמוֹתָרוֹת הַרְבֵּה הָרוֹצִים לְהַטְרִידוֹ מִן הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ עוֹד אַחַר כֵּלִים חֲדָשִׁים בְּתַחְבּוּלוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדוֹ וּמָמוֹנוֹ וּשְׁאָר תַּאֲוֹתָיו, כִּי כָּל כַּוָּנַת הַחָכְמִים שֶׁחוֹקְרִים בְּכָל זֶה, הַכֹּל הוּא בָּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּבִשְׁבִיל הָעוֹלָם הַזֶּה לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדוֹ וּשְׁמוֹ וּמָמוֹנוֹ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה כַּיָּדוּעַ לַבָּקִי בָּהֶם, וְאֵין אִישׁ שָׁם עַל לֵב לְשׂוּם כָּל דַּעְתּוֹ וְלִבּוֹ לְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּאוֹר הַחַיִּים לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ הַנִּצְחִי וְסוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא עִקַּר הַחָכְמָה הָאֱמִתִּית וְהַנִּצְחִית שֶׁכָּל חָכְמוֹתֵינוּ הוּא לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים, לַטּוֹב הַנִּצְחִי, לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְטוֹב. וְרַק זֶהוּ נִקְרָאִים חָכְמָה בֶּאֱמֶת, כִּי יִשְׂרָאֵל עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם, כִּי אֵינָם רוֹצִים לַחֲקֹר כְּלָל בָּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, כִּי הַלְוַאי וְלֹא הָיִינוּ יוֹדְעִים אֶפְלּוּ מַה שֶּׁיּוֹדְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵעַ מֵעִנְיְנֵי תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו, כִּי הַלְוַאי וְהָיִינוּ פּוֹרְשִׁים עַצְמֵנוּ גַּם מֵהֶם וְלִהְיוֹת תְּמִימִים לְגַמְרֵי כְּמוֹ צַדִּיקִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁלֹּא הִכִּירוּ צוּרַת מַטְבֵּעַ, רַק שֶׁרֹב הָעוֹלָם אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲמֹד בָּזֶה, וְאֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא וְכוּ', וּבְהֶכְרֵחַ לָדַעַת מַה שֶּׁמֻּכְרָח לְקִיּוּם הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, דְּהַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן וְכַיּוֹצֵא הַמֻּכְרָחִים יוֹתֵר, אֲבָל לַחֲשֹׁב תַּחְבּוּלוֹת בָּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּשְׁבִיל תַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה אֶפְלּוּ כְּשֶׁמַּמְצִיא חָכְמָה גְּדוֹלָה אֵין שְׁטוּת מִזֶּה, מֵאַחַר שֶׁלֹּא יַצְלִיחַ עַל-יְדֵי-זֶה בָּעוֹלָם הַנִּצְחִי, כִּי רֻבָּם כְּכֻלָּם נַעֲשִׂים אֶפִּיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים עַל-יְדֵי-זֶה וְאַחֲרִיתָם עֲדֵי אוֹבֵד בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ אֵין חוֹקְרִים כְּלָל בָּעִנְיְנִים הַגַּשְׁמִיִּים שֶׁאֵינָם מֻכְרָחִים לָהֶם, רַק שָׂמִים כָּל מְגַמָּתָם לְדַבֵּק אֶת עַצְמָם בֶּאֱלֹקִים חַיִּים עַל-יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, וְהֵם עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם, כִּי הֵם יוֹדְעִים הַחָכְמָה הָאֱמִתִּיִּת וְהַנִּצְחִית, שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁיּוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שֶׁכָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי וּמְדַבֵּר וְכוּ' וְכוּ' מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, הֵם וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, וְכָל כֹּחוֹתָם עִם כָּל דִּקְדּוּקֵיהֶם וּפְרָטֵיהֶם וְכָל מִינֵי חָכְמוֹת וְתַחְבּוּלוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל וְהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, וְכֻלָּם נִבְרְאוּ בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַשָּׁפָל הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיֵּדַע זֹאת בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כְּדֵי שֶׁיַּעֲסֹק כָּל יָמָיו לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַמְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, שֶׁזֹּאת

הַחָכְמָה, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית, שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל עִם כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּהֶם הִיא עוֹלָה עַל כָּל הַחָכְמוֹת כֻּלָּם:

חלק כא

וְעַל-כֵּן כָּל חָכְמָתָם שֶׁל הַמְחַקְּרִים הוּא בִּבְחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, שֶׁאֵין שׁוֹמְעִים אֶת קוֹלוֹ הָעֶצֶם יִתְבָּרַךְ כְּלָל, רַק הֵם מַבִּיטִים אַחַר הַבְּרִיאָה, אַחַר הַטֶּבַע לְבַד, וְחוֹקְרִים בְּכָל הָעִנְיָנִים שֶׁאַחַר הַטֶּבַע לְבַד, אֲבָל אֵין חוֹזְרִים פְּנֵיהֶם לְהַטּוֹת לְבָבָם וְאָזְנָם לְהַאֲזִין וּלְהַקְשִׁיב וְלִשְׁמֹעַ מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקּוֹל הַזֶּה כְּדֵי לְשׂוּם כָּל תְּשׁוּקָתָם לְדַבֵּק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הֵם רַק חֲכָמִים לְהָרַע וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ, וְהֵם רוֹצִים חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפְרִיד בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר מִקּוֹל הַיָּשָׁר כְּאִלּוּ קוֹל הַחוֹזֵר, חַס וְשָׁלוֹם, יֵשׁ לוֹ מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, שֶׁמַּפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְכוֹפֵר בֵּאלֹקִים חַיִּים, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר שֶׁמִּמֶּשֶׁם אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַכְּפִירוֹת כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי שֶׁאֵינָם מִשְׁתַּדְּלִים לְיַדֵּעַ וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד הַמְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם, וְכָל הַחָכְמוֹת שֶׁשּׁוֹמְעִים וּמְבִינִים וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם הֵם רַק בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין לוֹ מְצִיאוּת כְּלָל בִּפְנֵי עַצְמוֹ, רַק הִיא הַחֲזָרַת קוֹל הַיָּשָׁר. וּמִי שֶׁטּוֹעֶה כְּשֶׁהוּא בַּיַּעַר וְשׁוֹמֵעַ קוֹל הֶבְרֵה וְסוֹבֵר שֶׁהוּא קוֹל בִּפְנֵי עַצְמוֹ, הוּא אֱוִיל, פֶּתִי וּמְשֻׁגָּע, שׁוֹטֶה רָשָׁע, כִּי אֵין מְצִיאוּת לְקוֹל הַחוֹזֵר כְּלָל, רַק הוּא הַמְשָׁכַת וְהַחֲזָרַת קוֹל הַיָּשָׁר. כֵּן הוּא מַמָּשׁ כָּל חָכְמָתָם שֶׁחוֹקְרִים אַחַר הַטֶּבַע וְאֵין מַחֲזִירִין פְּנֵיהֶם לְקַשֵּׁר קוֹל הַחוֹזֵר לְקוֹל הַיָּשָׁר, דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר כָּל הַחָכְמוֹת לְשָׁרְשָׁם, לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וּלְבַלּוֹת כָּל דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ כָּל יָמָיו לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עוֹלֶה לְמַעְלָה עַל כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּבוֹ כְּלוּלִים וּטְפֵלִים כָּל הַחָכְמוֹת וְזוֹכֶה לְחַיִּים נִצְחִיִּים לְעוֹלָם וָעֶד. וְגַם מִי שֶׁזּוֹכֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת לְהַחָכְמָה הָאֲמִתִּית, שֶׁהִוא הַתְּמִימוּת, לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתָמִימוּת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בִּפְשִׁיטוּת, הוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת אַחַר כָּךְ לְהַשִּׂיג גַּם כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכַמָּה צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבִּתְחִלַּת עֲבוֹדָתָם עָבְדוּ רַק בְּתָמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, וְשִׁבְּרוּ כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְעָסְקוּ בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וּתְפִלּוֹת וְכוּ' וְכוּ' בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁבָּאוּ לְהַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת, וְאַחַר כָּךְ זָכוּ לְהַשִּׂיג מִמֵּילָא כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ מַגִּיעַ לָזֶה אֵין צָרִיךְ לָזֶה כְּלָל, כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה יָכוֹל לְבַלּוֹת כָּל יָמָיו בְּטוּב בְּלִי שׂוּם יְדִיעָה מֵחָכְמוֹת אֵלּוּ, וּבָעוֹלָם הַבָּא בְּוַדַּאי אֵינָם נִצְרָכִים לוֹ כְּלָל, אַדְרַבָּא, אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁלֹּא שִׁבְּרוּ עֲדַיִן אֶת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת יְכוֹלִים אֵלּוּ הַחָכְמוֹת לַעֲקֹר אוֹתָם מִשָּׁנֵי עוֹלָמוֹת, כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בָּזֶה, אֲפִלּוּ מְעַט מֵחָכְמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת וְכוּ', נַעֲשִׂים אֶפִּיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים פּוֹרְקִים עֹל לְגַמְרֵי, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כִּי רַק צַדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד בְּנֵי עֲלִיָּה

הָאֱמִתִּיִּים הֵם יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְמַה שֶּׁצְּרִיכִים לַעֲבוֹדָתָם, וְגַם כְּדֵי לְשַׁבֵּר דֵּעוֹת הָאֶפִּיקוֹרְסִים, וְגַם אֵינָם מְבַלִּים זְמַן עַל זֶה, כִּי הֵם מַשִּׂיגִים אַחַר כָּךְ מְמֵילָא כָּל הַחָכְמוֹת כַּנַּ"ל, וְהֵם יְכוֹלִים לְקַשֵּׁר כָּל הַחָכְמוֹת לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן, כִּי יוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ:

חלק כב

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרַע וְהַכְּפִירוֹת הוּא מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִין וּמְחַבְּרִין קוֹל הַחוֹזֵר לְקוֹל הַיָּשָׁר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּתְחִלָּה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין, רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם, עָמַד וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר, "בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹקִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם". כִּי מִדַּת הַדִּין זֶה בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, שֶׁבִּתְחִלָּה רָצָה שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר לְבַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדַּת הַדִּין כַּנַּ"ל, רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם כִּי אִם לֹא הָיָה רַק בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר מְקַיֵּם הָעוֹלָם הָיָה מִתְרַבֶּה הָאֶפִּיקוֹרְסוּת, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְהַשִּׂיג שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת קוֹל הַחוֹזֵר לְקוֹל הַיָּשָׁר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן עָמַד וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל הַשְּׁלִישִׁי הַמְּרַכֵּב מִשְּׁנֵיהֶם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁתֵּף קוֹל הַיָּשָׁר עִם קוֹל הַחוֹזֵר וְהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת קוֹל הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל עֹז, קוֹל הַמֻּרְכָּב מִשְּׁנֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ קִיּוּם לְהָעוֹלָם. כִּי עַכְשָׁו מֻחֲמַת שֶׁקִּיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי קוֹל הַמֻּרְכָּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ קִיּוּם לְהָעוֹלָם, כִּי עַתָּה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְדַבֵּק בְּאוֹר הַחַיִּים, לֵידַע וּלְהַשִּׂיג הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ, וְכָל הַחָכְמוֹת וְהָעֲקֻמּוּמִיּוּת שֶׁבַּלֵּב הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, מִבְּחִינַת דִּין, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי קוֹל הַחוֹזֵר אֵין לוֹ מְצִיאוּת רַק מִקּוֹל הַיָּשָׁר, וְכָל זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַשִּׂיג עַל-יְדֵי הַרְכָּבַת הַקּוֹל שֶׁהִרְכִּיב וְחִבֵּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שְׁנֵי הַקּוֹלוֹת יַחַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁתּוּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין כַּנַּ"ל, וְלוּלֵא זֹאת, לֹא הָיָה כֹּחַ לְהָאָדָם לְשַׁבֵּר הַבְּחִירָה כְּלָל, כִּי הָיוּ מִתְגַּבְּרִים עָלָיו הַקְּלִפּוֹת וְהַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִים מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁו יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַטּוֹת לְבָבוֹ אֶל הָאֱמֶת לִבְחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ הַכֹּל, מֵאַחַר שֶׁקִּיּוּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַרְכָּבַת שְׁנֵי הַקּוֹלוֹת יַחַד כַּנַּ"ל, כִּי עֶצֶם הַקּוֹל הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ בַּמְצִיאוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וְהִקְשׁוּ שָׁם, הָנֵי וַיֹּאמֶר דִּבְרֵאשִׁית ט נִינְהוּ. וְתֵרְצוּ, בְּרֵאשִׁית נָמֵי מַאֲמָר הוּא. וְעַתָּה לְכְאוֹרָה קָשֶׁה, מַדּוּעַ בֶּאֱמֶת לֹא כְּתִיב גַּם בַּמַּאֲמָר הָרִאשׁוֹן "וַיֹּאמֶר", כְּמוֹ בִּשְׁאָר הַתִּשְׁעָה מַאֲמָרוֹת?! אַךְ זֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁבְּרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת מַאֲמָר הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַיָּשָׁר שֶׁבּוֹ כְּלוּלִין כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת,

וְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְרֵאשִׁית שֶׁנִּקְרָא מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב). וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ מְכֻנֶּה בְּשֵׁם מַאֲמָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל וְדִבּוּר, כִּי זֶה הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ וּלְהַשִּׂיג כְּלָל שֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ בַּמְּצִיאוּת כַּנַּ"ל, רַק אַחַר שֶׁיָּצָא הַקּוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, אַחַר כָּךְ תֵּכֶף נִתְהַוֶּה קוֹל הַחוֹזֵר, וְאָז הִרְכִּיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁנֵי הַקּוֹלוֹת יַחַד שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַשְּׁלִישִׁי הַנַּ"ל, וּבוֹ בָּרָא הַכֹּל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּשְׁעָה וַיֹּאמֶר דִּבְרֵאשִׁית שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל שֶׁאֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ, כִּי נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר וְהַיָּשָׁר הַמֻּרְכָּבִין יַחַד שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם בִּפְרָטִיּוּת, וְנִתְחַלֵּק לְמִינִים שֶׁהֵם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנִּבְרְאוּ עַל-יְדֵי תִּשְׁעָה מַאֲמָרוֹת בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם קוֹל יָשָׁר שָׁם הָיָה הַכֹּל כָּלוּל בְּיִחַד, וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר עֲדַיִן לְהַכִּיר פְּרָטִיּוּת הַבְּרִיאָה מֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַקּוֹל סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ לְכָלֵל הַכֹּל בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית, לְהַחֲזִיר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ לָבַד, כִּי אֵין מְצִיאוּת לְקוֹל הַחוֹזֵר כִּי אִם מִקּוֹל הַיָּשָׁר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע, הָאֱמוּנָה מִן הַכְּפִירוֹת, כִּי הֵם מְקַשְּׁרִין וּמַרְכִּיבִין כָּל הַקּוֹלוֹת וּמְחַבְּרִין הֵיטֵב קוֹל הַחוֹזֵר עִם קוֹל הַיָּשָׁר, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַנִּגּוּן הַמַּמְשִׁיךְ אֶת הַלֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמַּמְשִׁיךְ וּמוֹצִיא הַלֵּב מִן הַכְּפִירוֹת וְהַתַּאֲוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר וּמַחֲזִירִין וּמְקַשְּׁרִין אוֹתוֹ לִבְחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּשָׁרְשָׁהּ, בְּחִינַת הַדְּבֵקוּת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעִקְּרוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַדְּבֵקוּת הוּא הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲזָרַת קוֹל הַחוֹזֵר לְקוֹל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַנְּגִינָה מִבְּחִינַת סִטְרָא דְּלֵיוְואֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, כִּי שָׁם עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע הַנֶּאֱחָז שָׁם עַל-יְדֵי שֶׁמְּחַבְּרִין אֵלָיו קוֹל הַיָּשָׁר וּמַחֲזִירִין הַכֹּל לְקוֹל הַיָּשָׁר שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל. כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁבִּזֶּה הָעוֹלָם הֵם בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר נֶגֶד קוֹל הַיָּשָׁר הָעֶלְיוֹן בְּעַצְמוֹ, וְשָׁם עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁצְּרִיכִין לְדַבֵּק אוֹתָן בְּקוֹל הַיָּשָׁר עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְגִינָה וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁכָּלוּל מִשֶּׁלֹשׁ קוֹלוֹת שֶׁהֵם, תְּקִיעָה, שְׁבָרִים, תְּרוּעָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב כַּיָּדוּעַ, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הֵם עֲשָׂרָה קוֹלוֹת שֶׁל מַלְכֻיּוֹת, וְכֵן אֵצֶל זִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת וְכַנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר שֹׁרֶשׁ שְׁנוּי הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר הֵם רַק שֶׁלֹּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹשׁ הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם

שֹׁרֶשׁ וִיסוֹד שֶׁל כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הַכְּלוּלִים בְּקוֹל שׁוֹפָר, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִשָּׁלֹשׁ קוֹלוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת אֲבָהָן כַּנַּ"ל:

חלק כד

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת הַבְּרוּר, שֶׁהוּא עִקַּר עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל, הוּא לְחַבֵּר קוֹל הַחוֹזֵר בְּקוֹל הַיְשָׁר לְדַבֵּק עַצְמֵנוּ בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים בִּבְחִינַת לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ וּלְדָבְקָה בּוֹ, כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַחַיִּים וְקִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קוֹלוֹ הַיָּשָׁר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַנִּגּוּן, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַשִּׂמְחָה בֶּאֱמֶת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשִּׂמְחָה בֶּאֱמֶת, כִּי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵין שׂוּם שִׂמְחָה בָּעוֹלָם כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַאֱמִין וְלֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ", "כִּי בוֹ' דַּיְקָא 'יִשְׂמַח לִבֵּנוּ', כִּי אֵין שׂוּם שִׂמְחָה אַחֶרֶת בֶּאֱמֶת חוּץ מִזֶּה. וְדָבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כְּלָל לֹא בַּפֶּה וְלֹא בַּכְּתָב, כִּי הוּא רַק לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ בִּבְחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלֹתָהּ, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לִפְעָמִים לְהִתְרַגֵּשׁ מְעַט עֲרֵבוּת נְעִימוּת מְתִיקוּת הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית הַזֹּאת, יָכוֹל לְהָבִין זֹאת הֵיטֵב שֶׁאֵין שׂוּם שִׂמְחָה אַחֶרֶת חוּץ מִזֶּה, וַאֲפִלּוּ הֲמוֹן עַם יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הַפְּשׁוּטִים שֶׁאֵין זוֹכִים לְהַרְגִּישׁ זֹאת הֵיטֵב, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל שִׂמְחָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בְּשַׂבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וּבַחֲתֻנָּה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשִּׂמְחָה זֹאת שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָם זוֹכִים עֲדַיִן לִבְחִינַת דְּבֵקוּת בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי, אַף-עַל-פִּי-כֵן , אַף-עַל-פִּי דְּאִיהוּ לָא חָזֵי מַזָּלֵיהּ חָזֵי, וּמֵחֲמַת שֶׁבְּשׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתָם הֵם מַרְגִּישִׁים לִפְעָמִים עֲרֵבוּת נְעִימוּת הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם גַּם לְמַטָּה שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּעֵת שֶׁזּוֹכִים לִשְׁמֹחַ בַּה' בְּאֵיזֶה שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. וְעַל-כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים רְגִילִים בְּעֵת שִׂמְחָתָם לְזַמֵּר פְּסוּקִים וּתְפִלּוֹת שֶׁל הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁזֶּה עִקַּר שִׂמְחָתָם, וּבִפְרָט בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה וּפוּרִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן, שֶׁזֶּה עִקַּר שִׂמְחָתֵנוּ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם, אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ', וּמַה נָּעִים וְכוּ', וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה מַה שֶּׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵהַבּוֹרֵא הַכֹּל יִתְבָּרַךְ לָנֶצַח עַל-יְדֵי אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָאֵר בִּפְסוּקִים מֵהַפְּלֻגַת הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׂמְחוּ בַה' וְגִילוּ צַדִּיקִים וְכוּ'". וּכְתִיב, "שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּה' אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּה'". וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה בְּסֵפֶר תְּהִלִּים וְכֵן בְּסֵפֶר יְשַׁעְיָה וּבְשָׁאָר הַסְּפָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה' תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹקַי" וְכוּ'. וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה שָׁם, וּכְתִיב, "וַאֲנִי בַּה' אֶעֱלוֹזָה אָגִילָה בֵּאלֹקֵי יִשְׁעִי וְכוּ'". וְלֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ לְעֵין כֹּל

כְּתִיב, "ה' מֶלֶךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים וְגוֹ'", וּכְתִיב, "יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ נָהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ וְכוּ'". וְכֵן מְבֹאָר בְּפִסּוּקִים הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית הִוא מַה שֶּׁזּוֹכִין לֵידַע מֵהַבּוֹרֵא הַכֹּל יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַנַּ"ל:

וּמֵחֲמַת שֶׁעַל-יְדֵי הַנְּגִינָה דִּקְדֻשָּׁה מְבָרְרִין הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, שֶׁמְּבָרְרִין הָאֱמוּנָה מֵהַכְּפִירוֹת וּמֵאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת וּמְדַבְּקִין הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מַחֲזִירִין הַקּוֹל הַחוֹזֵר לְקוֹל הַיָּשָׁר וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַנְּגִינָה בְּחִינַת עֲלֵי עֲשׂוֹר וַעֲלֵי נֵבֶל כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא מַה שֶּׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ פֹּעַל וְעֹשֶׂה הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶהוּ בְּחִינַת כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים מֻתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה, וְהַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר, כִּי כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים הֵם עִקַּר יְסוֹד כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּלַּת קַוִּין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּלַּת אָבוֹת, בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַשִּׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת חִבּוּר וְזִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שִׂמְחָה, לַהֲפֹךְ אֶחְיַזַּת הַיְּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה לִכְלַל אִשָּׁה בְּאִישׁ, שְׂמֹאל בְּיָמִין, דְּהַיְנוּ לְחַבֵּר הַקּוֹל הַחוֹזֵר בְּקוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל בָּרַחֲמִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינָה אַחַת וְכַנַּ"ל, שֶׁמְּבָרְרִין הַקּוֹל הַחוֹזֵר עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַיְּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁאֶחְיָזְתוֹ מִבְּחִינַת דִּין מִסְטְרָא דְּנוּקְבָא, כִּי אֵין אֶחְיָזְתוֹ רַק כָּל זְמַן שֶׁאֵין יוֹדְעִין שֶׁגַּם קוֹל הַחוֹזֵר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִבְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, כִּי אֵין לוֹ מְצִיאוּת אַחֵר כַּנַּ"ל, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁיּוֹדְעִין זֹאת בֶּאֱמֶת נִתְבַּטֵּל אֶחְיַזַּת הַיְּגוֹן וַאֲנָחָה, וַאֲזַי נִתְהַפֵּךְ הַיְּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת זִוּוּג שֶׁל מִצְוָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַחִבּוּר דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עִקַּר יְסוֹד הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הִתְהַפְּכוּת הַיְּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, עִקַּר הִתְחַבְּרוּת קוֹל הַחוֹזֵר בְּקוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר, כִּי יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין הַנִּשְׁמוֹת תָּמִיד מִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא, מֵחֲמַת שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם וְיִגִיעָתָם וְכָל מַחֲשַׁבְתָּם וְעִסְקָם הוּא לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁמְּקַיְּמִים כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, עַל-כֵּן הֵם כּוֹלְלִים כָּל הַבְּרִיאָה בְּשָׁרְשָׁהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמִּחַבְּרִין קוֹל הַחוֹזֵר בְּקוֹל הַיָּשָׁר עַד שֶׁמִּתְבַּטֵּל קוֹל הַחוֹזֵר לְגַבֵּי קוֹל הַיָּשָׁר, כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לָא אִידְכַּר תַּמָּן, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין מְצִיאוּת לְקוֹל הַחוֹזֵר כְּלָל, כִּי הוּא רַק הַמְשָׁכַת וְהַחְזָרַת קוֹל הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ,

בְּחִינַת עָצֶם מֵעָצָמָיו וּבָשָׂר מִבְּשָׂרוֹ, כִּי בְּשָׂרָשָׁן הַכֹּל אֶחָד. וְעַל-כֵּן יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ נִכְלָלִין בְּסִטְרָא דִּדְכוּרָא לְעוֹלָם מֵאַחַר שֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים בֶּאֱמֶת שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהַמַּשְׁפִּיעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין שָׁם לְעוֹלָם, וְעַל-כֵּן הַוָּלָד הוֹלֵךְ תָּמִיד אַחַר הַזָּכָר בְּכֹהֵן, לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק כו

אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁין וְיֵשׁ עֲבֵרָה, הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה. כִּי בְּמָקוֹם עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, נִמְצָא, שֶׁהוּא כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲוֹת זֶה הָעוֹלָם וְעוֹקֵר עַצְמוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר אַחַר הַבְּרִיאָה בְּשָׁרְשָׁהּ, רַק, אַדְרַבָּא, הוּא נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף שֶׁמַּפְרִיד עַצְמוֹ עִם כָּל הַבְּרִיאָה הַתְּלוּיָה בּוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן אֵינוֹ נִכְלָל בְּהַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא, רַק, אַדְרַבָּא, הוּא מַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁשָּׁם כָּל הַפְּגָמִים, כִּי מִי שֶׁהוּא פָּגוּם יוֹתֵר שָׁם אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹתֵר, וְאֶפְלּוּ אִם הָאִישׁ פָּגוּם וְהָאִשָּׁה מִמִּשְׁפָּחָה כְּשֵׁרָה, עִקַּר אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בּוֹ, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁסִּטְרָא דְּנוּקְבָא דִּקְדֻשָּׁה נֶחְשָׁב לִבְחִינַת דְּכוּרָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנֶּחְשָׁב לִבְחִינַת נוּקְבָא נֶגְדּוֹ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן הַפָּגוּם הוּא בִּבְחִינַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה וְהַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחֲרָיו בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֲבֵרָה, כִּי עִקַּר הָעֲבֵרָה, בִּפְרָט בִּפְגַם הַבְּרִית הוּא מִבְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַתַּאֲוָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בִּמְקוֹם עֲבֵרָה הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּזִוּוּג שֶׁל מִצְוָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, שָׁם נִמְתָּק הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה וְנֶהְפָּךְ לְשִׂמְחָה, וְנִכְלָל הַכֹּל בְּסִטְרָא דְּדְכוּרָא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶהוּ בְּחִינַת עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית, מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית, וְזֶה בְּחִינַת אַל תֵּצֵר אֶת מוֹאָב וְכוּ' בְּשָׁבִיל שְׁתֵּי פְּרִידוֹת טוֹבוֹת שֶׁיָּצְאוּ מֵהֶם שֶׁהֵם, רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה וְנַעֲמָה הָעַמּוֹנִית, שֶׁמֵּהֶם יָצְאוּ דָּוִד וְיוֹצְאֵי חֲלָצָיו, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מֵהֶם, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁתִּהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁיִּהְיֶה אָז, עַל-יְדֵי שֶׁהַכֹּל יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ אָז אֶת אֱמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה אָז מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹקֵינוּ וְכוּ'. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ וְכוּ'", וְכֵיוֹצֵא בְּפְסוּקִים הַרְבֵּה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְכוּ' הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה". וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן כד), שֶׁשִּׂמְחָה הִוא עוֹלָם הַחֵרוּת, עַיֵּן שָׁם. וְאָז יִתְהַפֵּךְ כָּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרִירַת הַגָּלוּת יִתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה, בִּבְחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם

לְשָׁשׂוֹן וְנִחָמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם". וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה לְמַעְלָה, וְעַל-כֵּן נִמְשְׁכָה נִשְׁמַת מָשִׁיחַ עַל-יְדֵי אִתְעָרוּתָא דְּנוּקְבָא דַּיְקָא, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה בְּעִנְיַן בְּנוֹת לוֹט שֶׁמֵּהֶם יָצְאוּ רוּת וְנַעֲמָה שֶׁמֵּהֶם יָצָא דָּוִד וּמָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל תָּמָר וִיהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם". וְכֵן בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל רוּת וּבֹעַז, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת מָשִׁיחַ, בְּחִינַת וְהַפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֵלּוּ הָיָה כַּוָּנָתָם לְשֵׁם שָׁמַיִם, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, וּכְשֶׁהַהִתְעוֹרְרוּת מִן הָאִשָּׁה לְשֵׁם שָׁמַיִם לְהַחֲיוֹת זֶרַע לְהַעֲמִיד תּוֹלָדוֹת, נִמְצָא, שֶׁהַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בְּעַצְמוֹ נִתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה, מֵאַחַר שֶׁהִיא בְּעַצְמָהּ, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בִּרְצוֹנָהּ נַעֲשֵׂית מֶרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, מֵאַחַר שֶׁרְצוֹנָהּ לְהַעֲמִיד תּוֹלָדוֹת לְקִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי זִוּוּג דְּמְצָוֶה לְקִיּוּם הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

כִּי עֵר וְאוֹנֶן פָּגְמוּ מְאֹד, כִּי הִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה, שֶׁזֵּהוּ עָוֹון הַגָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כִּי אֶפְלִּו מִי שֶׁהוּא פָּרוּשׁ לְגַמְרֵי מֵחֲמַת גֹּדֶל קְדֻשָּׁתוֹ הוּא גַּם כֵּן פְּגָם גָּדוֹל, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַמְתִּיק הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה הַנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת סִטְרָא דְּשָׂמְאלָא, בִּבְחִינַת הָאִשָּׁה וְכוּ', וְאֵינוֹ מַעֲמִיד תּוֹלָדוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת הַגְדֶּלֶת הַשִּׂמְחָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל הַמַּכִּירִין גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת פְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא וְכוּ' כַּנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לְהֵפֶךְ מַמָּשׁ כְּשֶׁמַּשְׁחִית דַּרְכּוֹ, וַאֲזַי אֵינוֹ מַמְתִּיק הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, אַדְרַבָּה, הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בְּעַצְמָם מְקַבְּלִים הַטְּפָּה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יָגוֹן וַאֲנָחָה הֵם ס"ם וְלִילִית, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, וְהֵם עוֹשְׂקִים הַטְּפָּה הַיּוֹצֵאת לְבַטָּלָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "וְרָאִיתִי דִּמְעַת הָעֲשׁוּקִים וְכוּ', וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם" כַּיָּדוּעַ, 'דִּמְעַת הָעֲשׁוּקִים' דַּיְקָא, כִּי הֵם מְלֵאִים דְּמָעוֹת, בְּחִינַת בְּכִיָּה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה, כִּי שָׁם הֵם עֲשׁוּקִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גָּדוֹל עֲוֹונוֹ מִנְּשֹׂא, וְעִקַּר תִּקּוּן תְּשׁוּבָתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְעוֹרֵר כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם עִקַּר הַפְּגָם שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל זֶה הַפְּגָם נֶאֱמַר, "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים", 'אָרְחוֹת חַיִּים' הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְכוּ'". וְכָל זֶה כְּשֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, אֲבָל כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וְעוֹזֵב דַּרְכּוֹ הָרַע וּמַחְשְׁבוֹתָיו הָרָעִים וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לְשַׁבֵּר מִדַּת הָעַצְבוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכָל הַהֶרְהוּרִים רָעִים וּמְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְלַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים הַמַּשְׁתַּדְּלִים בְּתַקָּנָתוֹ וְיוֹדְעִים אֵיךְ לְהַכְנִיס בּוֹ שִׂמְחָה, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְתָפְסוֹ גַּם אוֹתוֹ עִם תַּקָּף הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה הַנֶּאֱחָז בּוֹ וּלְהַכְנִיסוֹ בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה דִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ, כִּי עִקַּר תִּקּוּנוֹ הוּא כְּשֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה קַפִּיטְל תְּהִלִּים שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה

בְּשָׁבִיל תִּקּוּן לְמִקְרֶה לַיְלָה, כִּי אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים הֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים. וַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, הֵם בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה, בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל פֶּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גִּמַר תִּקּוּן חֵטְא זֶה יִהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. כִּי מָשִׁיחַ יַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַגְדָּלַת הַשִּׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה אָז כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן דָּוִד, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, עָסַק כָּל יָמָיו בְּסֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא זֶה שֶׁהוּא נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי דָּוִד מָשִׁיחַ דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה נָפֵשׁ דָּוִד נִמְשָׁךְ מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא, כַּמּוּבָא. וְכָל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמְשָׁכַת נִשְׁמָתוֹ לָעוֹלָם עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּתָם כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הָיָה תִּקּוּן כֹּחוֹ שֶׁל דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹתָיו וּזְמִירוֹתָיו, שֶׁהֵם סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁחִבֵּר בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה לַהֲפֹךְ כָּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה הַנֶּאֱחָז בְּסִטְרָא דְּנוּקְבָא, לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַגְדָּלַת הַשִּׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַגְּאֻלָּה שֶׁיִּהְיֶה עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַנִּדְחִין בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם הַבָּאִים לְשׁוּב שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, בְּחִינַת וּפְדוּיֵי ה' יְשֻׁבוּן וְכוּ' שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִיתָא בֶּאֱמֶת שֶׁדָּוִד הָיָה בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה כָּל יָמָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל א כ), "כְּפֶשַׁע בֵּינִי וּבֵין הַמָּוֶת". כִּי דָּוִד לֹא הָיָה לוֹ חַיִּים כְּלָל, כִּי הָיָה מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא. וְהוּא בְּתִקֻּף כֹּחוֹ זָכָה לַהֲפֹךְ הַכֹּל מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, כִּי הָפַךְ מִמָּוֶת לְחַיִּים, מִיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וְכוּ' צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא וּבְשֵׁם ה' אֶקְרָא וְכוּ', כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים וְכוּ'". וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי זָכָה לַהֲפֹךְ תִּקֶּף הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, וְכָל זֶה עַל-יְדֵי נְעִימַת זְמִירוֹתָיו עַל-יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁזָּכָה לְצָעֵק תָּמִיד אֶל ה' בְּכָל מִינֵי קוֹלוֹת וּלְשׁוֹנוֹת שֶׁל צְעָקָה וּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, שֶׁזֶּהוּ כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה הָפַךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, מָוֶת לְחַיִּים עַד שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת נִכְלָל בַּחַיִּים לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ". בְּחִינַת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ עַל אַהֲרֹן, כִּי קֹרַח הָיָה לֵוִי וְאַהֲרֹן הָיָה כֹּהֵן, וְעִקַּר עֲבוֹדַת הַלֵּוִי הוּא בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן, וְכָל עֲבוֹדָתוֹ הוּא לְהִתְחַבֵּר וְלִכְלֹל בְּהַכֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, דְּהַיְנוּ לְחַבֵּר וְלִכְלֹל קוֹל הַחוֹזֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת לֵוִי, לְחַבְּרוֹ

וּלְכָלְלוֹ הֵיטֵב בִּבְחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל עֲבוֹדַת הַשִּׁיר שֶׁל הַלְוִיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְתִּיקִין הַדִּין וְהַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא הַנַּאֲחָז בִּבְחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, כִּי מְקַשְּׁרִין אוֹתוֹ בִּמְקוֹר הַחַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר שֶׁבּוֹ בָּרָא הָעוֹלָם, וּבוֹ מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם, כִּי בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל וְדִבּוּר כַּנַ"ל, וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה לְמַעְלָה הֵיטֵב, וְקֹרַח פָּגַם בָּזֶה מְאֹד מְאֹד וְרָצָה לַחֲלֹק עַל הַכְּהֻנָּה, שֶׁרָצָה, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַחֲרִיב כָּל הָעוֹלָמוֹת וּלְהַחֲזִיר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ עַל-יְדֵי מַחֲלֻקְתּוֹ, כִּי רָצָה, חַס וְשָׁלוֹם, לַהֲפֹךְ הַלְוִי לְכֹהֵן, לַהֲפֹךְ בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר כְּאִלּוּ הוּא, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַפְּגַם שֶׁל כָּל הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַכּוֹפְרִים בֵּאלֹקִים חַיִּים שֶׁאֵינָם מִסְתַּכְּלִים רַק עַל הַקּוֹל הַנִּשְׁמָע בָּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחִיּוּת וְהַחָכְמָה הַמְלֻבָּשִׁים בָּזֶה הָעוֹלָם, וְאֵינָם מַחֲזִירִים פְּנֵיהֶם לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לְהִסְתַּכֵּל וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקּוֹל, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבּוֹרֵא וְכוּ', וְהוּא אָמַר וַיְהִי וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִקּוֹלוֹ הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ נִמְשָׁךְ הַכֹּל, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ קוֹלוֹ הַיָּשָׁר בְּעֶצֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְחַבְּרוּת עִם בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר וְכַנַּ"ל, בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין מְצִיאוּת לְקוֹל הַחוֹזֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי קוֹל הַיָּשָׁר וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְקֹרַח פָּגַם בָּזֶה מְאֹד עַל שָׁרְצָה לִקַּח הַכְּהֻנָּה לְעַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַפְּגַם הַנַּ"ל בְּעֶצֶם, שֶׁרָצָה לַעֲקֹר עַצְמוֹ מֵחֵי הַחַיִּים וְלַחֲרֹב הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ קוֹל הַחוֹזֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּלֵוִי יֵשׁ לוֹ מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קֹרַח כָּפַר בָּעִקָּר, כִּי בְּוַדַּאי כָּפַר בָּעִקָּר עַל-יְדֵי מַחֲלֻקְתּוֹ שֶׁחָלַק עַל הַכְּהֻנָּה, שֶׁרָצָה לַחֲלֹק סִטְרָא דְּלֵוִי, בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר מִבְּחִינַת כֹּהֵן, מִבְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַכְּפִירָה שֶׁל כָּל הַכּוֹפְרִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וַיִּקַּח קֹרַח", וְתַרְגּוּמוֹ, וְאִתְפְּלֵג קֹרַח, 'וְאִתְפְּלֵג' דַּיְקָא שֶׁחָלַק וְהִבְדִּיל עַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַפְּגָם וְהַכְּפִירָה שֶׁלּוֹ שֶׁרָצָה לַחֲלֹק וּלְהַפְלִיג בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר מִקּוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלֻקַּת הַלְוִיָּה מִן הַכְּהֻנָּה, וְרָצָה לַעֲשׂוֹת הַלְוִי לְכֹהֵן כְּאִלּוּ קוֹל הַחוֹזֵר יֵשׁ לוֹ מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא קוֹל יָשָׁר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּפִירַת כָּל הַכּוֹפְרִים שֶׁסּוֹבְרִים שֶׁחָכְמָתָם בְּעַצְמָם יֵשׁ לָהֶם מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ עַד שֶׁכּוֹפְרִים בֵּאלֹקִים חַיִּים, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם מִסְתַּכְּלִים עַל שֹׁרֶשׁ חִיּוּת כָּל הַחָכְמוֹת מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִי פָעַל וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה וְכוּ'". וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּפֶסֶל מִיכָה שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה לוֹ הַלֵּוִי לְכֹהֵן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הָיָה לִי הַלֵּוִי לְכֹהֵן". כִּי מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַכְּפִירוֹת וְהָעֲבוֹדָה זָרָה כְּשֶׁסּוֹבְרִים שֶׁבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר הוּא בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

מַחֲלֹקֶת קֹרַח שֶׁכָּפַר בָּעִקָּר וְרָצָה לַעֲשׂוֹת הַלֵּוִי לְכֹהֵן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסֶל מִיכָה, בְּחִינַת כִּי הָיָה לִי הַלֵּוִי לְכֹהֵן וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר מַחֲלֹקֶת קֹרַח עַל-יְדֵי אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֲּהָרְסֶנּוּ"[1], זוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁל קֹרַח, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה הַנַּאֲחָז בְּקוֹל הַחוֹזֵר נֶאֱחַז בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁנִּמְשְׁכָה מִשָּׁם כַּנַּ"ל, וְהִתְגַּבְּרָה בִּרְשָׁעָתָהּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא רָצְתָה לִהְיוֹת מָרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אִשָּׁה בְּאִישׁ, לֵוִי בְּכֹהֵן, וְהִיא בִּרְשָׁעָתָהּ פָּגְמָה בָּזֶה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת אִשָּׁה רָעָה, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ, "וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה":

כִּי עֲבוֹדַת הַלֵּוִי הוּא בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַפֵּךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְנִתְיַחֵד קוֹל הַחוֹזֵר בְּקוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִוּוּג דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁנִּכְלָלֶת אִשָּׁה בְּאִישׁ וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלֵי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין עַל הַחֲתֻנָּה, וּכְמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רלז) עַל פָּסוּק, "הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי". שֶׁהוּא סוֹד כְּלֵי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין עַל הַחֲתֻנָּה, כִּי אָמְרָה לֵאָה הַפַּעַם שֶׁנּוֹלַד לֵוִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְגִינָה, "עַתָּה יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי". כִּי עִקַּר הִתְחַבְּרוּת דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵוִי כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וְכַנַּ"ל. וְאִשְׁתּוֹ שֶׁל קֹרַח פְּגָמָה בָּזֶה וְרָצְתָה לְהַפֵּךְ מַמָּשׁ לַחֲלֹק עַל הַכְּהֻנָּה, לַהֲפֹךְ הַלֵּוִי לְכֹהֵן וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ נִמְתָּק הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, אַדְרַבָּא, מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת גָּרְמָה מִיתָה מְשֻׁנָּה מְאֹד לָהּ וּלְקֹרַח וּלְכָל עֲדָתוֹ, כִּי נֶאֶבְדוּ כֻּלָּם עַל יָדָהּ, כִּי יָגוֹן וַאֲנָחָה הִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל, הֲפֹךְ הַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן". כִּי שָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי הֲפָכִים, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁשְּׂמֹאל נִכְלָל בְּיָמִין, לֵוִי בְּכֹהֵן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְקֹרַח בְּמַחֲלֹקְתּוֹ פָּגַם בְּכָל זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת הַכְּהֻנָּה "בְּרִית שָׁלוֹם", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם". כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְהַשָּׁלוֹם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, וְהַכֹּל צְרִיכִין לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַלְוִיִּים בְּשִׁיר לְחַבֵּר הַכֹּל לְהִשְׁתָּרֵשׁ עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַשָּׁלוֹם וְהַשִּׂמְחָה כְּשֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת חוֹזְרִים לְשָׁרְשָׁן, וְאֵינָם נִפְרָדִים מִשָּׁרֶשׁ חִיּוּתָם, וְזֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְהַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים, כִּי כָּל חִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת כֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, שֹׁרֶשׁ הַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁקֹּרַח פָּגַם בְּמַדָּתוֹ מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁפָּגַם בְּהַשָּׁלוֹם וְהַשִּׂמְחָה עַל-יְדֵי מַחֲלֹקְתּוֹ, עַל-יְדֵי שֶׁהָלַךְ אַחַר עֲצַת אִשְׁתּוֹ נֶחֱלַק עַצְמוֹ מִן הַכְּהֻנָּה עַל-יְדֵי שֶׁרָצָה לַהֲפֹךְ הַכְּהֻנָּה אֵלָיו, וְעַל-יְדֵי-זֶה כָּפַר בָּעִקָּר, שֶׁכָּל זֶה הוּא הֲפָךְ תִּקּוּן מִדָּתוֹ מַמָּשׁ,

כִּי קֹרַח הוּא לֵוִי, בְּחִינַת שְׁמֹאל, בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְהִתְקַשֵּׁר אֶל הַכֹּהֵן לְכָלֵל בְּיָמִין שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַשִּׁיר שֶׁל הַלְוִיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא פְּגַם בְּכָל זֶה כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶהוּ בְּחִינַת עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְאַהֲרֹן אַחַר כָּךְ בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, בְּשִׂמְחָה, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זָכָה אַהֲרֹן לִכְהֻנָּה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ". שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לִכְהֻנָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַכְּהֻנָּה הִוא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַשִּׂמְחָה מִמִּי שֶׁהַשִּׂמְחָה בְּמְעוֹנוֹ. וְעַל-כֵּן נָתַן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה בְּשִׂמְחָה דַּיְקָא, כִּי עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה הֵם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה קְשׁוּטֵי כַּלָּה כַּיָּדוּעַ, כִּי קְדֻשַּׁת הַכְּהֻנָּה, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַשִּׂמְחָה, הוּא בְּחִינַת חִבּוּר וְיִחוּד חָתָן וְכַלָּה, בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁעִקַּר הַחִבּוּר וְהַיִּחוּד, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֶשְׂרָה מֵינֵי נְגִינָה, בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁשְּׂרָשָׁהּ בִּבְחִינַת כֹּהֵן, בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַכֹּל וְהַכֹּל צְרִיכִין לַחֲזֹר וְלִכְלֵל בּוֹ בִּבְחִינַת לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ וּלְדָבְקָה בּוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁבוּיָה שֶׁאֱסוּרָה לְכֹהֵן, כִּי שִׁבְיָה וְגָלוּת וַעֲבָדוּת זֶהוּ בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיוּ שָׁם בְּשִׁבְיָה בַּעֲבָדוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת יָגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת גָּלוּת וַעֲבָדוּת, כִּי שִׂמְחָה הִיא עוֹלָם הַחֵרוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְכוּ'". כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וּלְהַפֵּךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה הוּא עִקַּר הַגָּלוּת וְהָעֲבָדוּת, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר:

כִּי עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִמְשִׁיךְ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת עֲצָבוּת, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְגוֹ'". בְּ'עִצָּבוֹן' הַיְנוּ עֲצָבוּת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמִּיתָה שֶׁהֵבִיא לָעוֹלָם, כִּי בְּחִינַת הַמִּיתָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֲצָבוּת, יָגוֹן וַאֲנָחָה כַּנַּ"ל, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה גָּלוּת וְשִׁעְבּוּד מִצְרַיִם שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת וְהָעֲבָדוּת הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת עֲצָבוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת וְשִׁעְבּוּד כַּנַּ"ל, בְּחִינַת יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה וְכוּ'. וּכְשֶׁזָּכוּ לָצֵאת מִגָּלוּת מִצְרַיִם, עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחֵרוּת בִּבְחִינַת כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ שִׁירָה בְּלֵיל יְצִיאָתָן מִמִּצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּל שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חָג". כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁהוּא עִקַּר גְּמַר שְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה, אָז אָמְרוּ שִׁירַת הַיָּם, כִּי שִׁיר הַהַלֵּל וְכֵן שִׁירַת הַיָּם וְכָל הַשִּׁירוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְּאֻלָּה, וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, שֶׁהוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וְכוּ', וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה. כִּי הַשִּׂמְחָה וְהַשִּׁירָה הִיא עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְהַחֵרוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַמַּצָּוָה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח, כִּי סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁמְּסַפְּרִין בְּתֹקֶף הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּגְאֻלַּת מִצְרַיִם, וּמְבָרְכִין וּמְהַלְּלִין לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, בְּחִינַת שִׂמְחָה, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַסִּפּוּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם בְּלֵיל פֶּסַח הוּא עַל הַיַּיִן דַּיְקָא שֶׁהֵם הָאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, כִּי יַיִן הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הִיא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה וְשִׁיר וְהַלֵּל, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הֵם נִמְשָׁכִין מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁכְּנֶגְדָּם בָּאוּ הָאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן בְּלֵיל יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם צְרִיכִין לְהָבִיא עִמָּר שְׂעוֹרִים. וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעִמָּר שְׂעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁהוּא קָרְבָּן שֶׁל סוֹטָה, כִּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִבְדֶּקֶת עַל-יְדֵי עִמֶּר שְׂעוֹרִים וְעַל-יְדֵי-זֶה נִטְהֶרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִזֹּהֲמַת מִצְרַיִם וְכוּ', כִּי סוֹטָה הִיא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת מַר מָוֶת וְכוּ', בְּחִינַת וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה, בְּחִינַת מַיִם מָרִים מְאֲרֲרִים, בְּחִינַת עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת קָרְבַּן שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲכָל שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר לְמַאֲכַל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן, אֲנִי וַחֲמוֹר נֹאכַל בְּאֵבוּס אֶחָד. נִמְצָא, שֶׁמַּאֲכַל בְּהֵמָה הוּא בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת קָרְבַּן שְׂעוֹרִים שֶׁל הַסּוֹטָה, בְּחִינַת עִמֶּר שְׂעוֹרִים שֶׁמַּקְרִיבִין אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הַקָּרְבָּן שְׂעוֹרִים שֶׁמְּבִיאִין אֶל הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא שׂוֹרֶשׁ הַשִּׂמְחָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְהַפְּכִין יָגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל, לְשִׂמְחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִפְסָק טֻמְאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְהָעִקַּר עַל-יְדֵי שֶׁמְּהַפְּכִין יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַשְּׁבוּיָה, שֶׁהִיא בְּשִׁבְיָה וְגָלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת, יָגוֹן וַאֲנָחָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֲסוּרָה לְכֹהֵן, כִּי הַכֹּהֵן הוּא שׂוֹרֶשׁ הַשִּׂמְחָה וְאָסוּר לוֹ לְטַמְּאוֹת לְמֵתִים, וְצָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בְּיוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹתֵר, אָסוּר לוֹ לִשָּׂא אוֹתָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נָשִׁים הָאֲסוּרוֹת לְכֹהֵן, גְּרוּשָׁה, זוֹנָה וַחֲלָלָה וְכוּ', כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַבְּרוּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁיר וְנִגּוּן הוּא מַתְחִיל מִבְּחִינַת לֵוִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמֹאל הַקְּדוֹשׁ כַּנַּ"ל, אֲבָל

הַכֹּהֵן קְדֻשָּׁתוֹ קְבוּעַ, כִּי הוּא בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁאֵין שָׁם בְּרוּר, וְעַל-כֵּן כָּל הַמְלָאכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ' מִבְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, כֻּלָּם אֲסוּרִים בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא שֹׂרֶשׁ הַשִּׂמְחָה, וְכָל הַבֵּרוּרִים שֶׁמְּבָרְרִים בְּכָל יְמֵי הַחֹל וּמְהַפְּכִין יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כֻּלָּם שָׁבִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּשַׁבָּת, וְשָׁם נִכְלָלִין כֻּלָּם בִּשְׁלֵמוּת בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי שַׁבָּת הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְכַנַּ"ל, וְאָז עוֹלִין כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַנִּגּוּנִים וְנִכְלָלִין בְּשָׁרְשָׁן בִּבְחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת כֹּהֵן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ כַּיָּדוּעַ, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת שִׁיר הָעֶלְיוֹן עַל כָּל הַשִּׁירִים, כִּי כָּל הַשִּׁירִים שֶׁל עַכְשָׁו הֵם מַתְחִילִין מִבְּחִינַת לֵוִי, מִבְּחִינַת שְׁמֹאל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שִׁיר לִשְׁמָאלָא וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָן, הוּא לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהִיא הַשִּׂמְחָה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, וְלַהֲפֹךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כָּל הַשִּׁירוֹת שֶׁל עַכְשָׁו הֵם מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׂבְחוּ גְאוּלִים בִּלְשׁוֹן נְקֵבָה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, כִּי עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ בְּמִצְיאוּת מֻחָמֶת שֶׁכְּלֵי הַגּוּפִים שֶׁלָּנוּ אֵינָם מְזֻכָּכִים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, וְיֵשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, עַל-כֵּן אִם הָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד הָיָה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּיָּדוּעַ, וְהָיוּ מִתְגַּבְּרִים הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן עַכְשָׁו עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר בְּחִינַת כָּל הַנִּגּוּנִים מַתְחִילִין מִסִּטְרָא דְּלֵוָואֵי, מִבְּחִינַת שְׁמֹאל, כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ לְבָרֵר הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה וּלְהָפְכוֹ לְשִׂמְחָה עַל-יְדֵי הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, עַל-יְדֵי שֶׁמְּהַפְּכִין קוֹל הַחוֹזֵר וּמְחַבְּרִין אוֹתוֹ לְקוֹל הַיָּשָׁר וְכוּ' כַּנַּ"ל, רַק אַחַר שֶׁמְּבָרְרִין אֵיזֶה בֵּרוּר צְרִיכִין לְהָבִיא אוֹתוֹ וּלְהַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, שֶׁשָּׁם חוֹזֵר הַכֹּל וְנִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמְּבִיאִין אוֹתָן אֶל הַכֹּהֵן, שֶׁכָּל מִי שֶׁחָטָא אֵיזֶה חֵטְא וְנִמְשָׁךְ אַחַר הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה כְּשֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב וּלְתַקֵּן חֶטְאוֹ, אָזַי מֵבִיא בְּהֵמָה לְקָרְבָּן אֶל הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי". וְהַבְּהֵמָה הִיא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת וְשִׁעְבּוּד, בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁמְּבִיאָהּ הַחוֹטֵא לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְסוֹמֵךְ יָדָיו עָלֶיהָ וּמִתְוַדֶּה עֲוֹנוֹתָיו, בָּזֶה מְבָרֵר הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ הַבְּהֵמָה לְקָרְבָּן וּמְבִיאָהּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֶל הַכֹּהֵן, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא תּוֹפֵס אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, וּמְבִיאוֹ לִמְקוֹם

הַשִּׁמְחָה, שֶׁהוּא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְהַכֹּהֵן, וְאָז הַכֹּהֵן מַקְרִיבָהּ לְקָרְבָּן וְכוֹלֵל הַקָּרְבָּן בְּשׂוֹרֶשׁ הַשִּׁמְחָה הָעֶלְיוֹנָה עַל-יְדֵי הַלְוִיִּים שֶׁעוֹסְקִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן, שֶׁהֵם מְבָרְרִין וְתוֹפְסִין הַיָּנוֹן וַאֲנָחָה וּמְהַפְּכִין אוֹתוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וּמְבִיאִין אוֹתוֹ אֶל הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר עַד שֶׁנִּכְלָלִין בְּתוֹךְ שׂוֹרֶשׁ הַשִּׁמְחָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁכָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁמְּבָרְרִין בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁמְּבָרְרִין מִבְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֵּאכְלֶנָּה, נִכְלָלִין בְּשׂוֹרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן זִוּוּגָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְשַׁבֵּת לְשַׁבָּת, כִּי אָז נִשְׁלָם בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וְהִתְהַפְּכוּת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

אֲבָל בְּשַׁבָּת עַצְמוֹ אֵין בֵּרוּר, רַק מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת, כִּי אוֹר שׂוֹרֶשׁ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּרֵד לְתוֹךְ בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְבָרְרָם וּלְהָפְכָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה, כִּי שׂוֹרֶשׁ קָדֹשׁ הוּא וְאֵין שָׁם שׁוּם בֵּרוּר כַּיָּדוּעַ, רַק שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין בִּימֵי הַחֹל כֹּחַ מִקְדֻּשָּׁה וְשִׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת, וּמַמְשִׁיכִין הֶאָרָה מֵאוֹר הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל כְּדֵי לְבָרֵר בֵּרוּרִים לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַכֹּהֵן, שֶׁכָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁלְּוִיִּים וְיִשְׂרְאֵלִים, מְבָרְרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כֻּלָּם הֵם בְּכֹחַ הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, שֶׁהוּא שׂוֹרֶשׁ הַכֹּל, אֲבָל הַכֹּהֵן בְּעַצְמוֹ אָסוּר לוֹ לְצֵאת מִקְּדֻשָּׁתוֹ אֶל הַחוּץ בִּמְקוֹמוֹת שֶׁנֶּאֱחָז בְּיוֹתֵר הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִשָּׁה זוֹנָה וַחֲלָלָה וְכוּ'. וְכֵן שְׁבוּיָה שֶׁנֶּאֱחָז בָּהּ גַּם כֵּן הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבָדוּת, בְּחִינַת שִׁבְי גָּלוּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֵן קָדוֹשׁ הוּא בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹקֶיךָ". וְכָל הַבֵּרוּרִים צְרִיכִין לָשׁוּב וְלַחֲזֹר וְלָבוֹא אֵלָיו, אֲבָל הוּא אָסוּר לָצֵאת לְמָקוֹם, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהַכֹּהֵן לְהִטַּמֵּאוֹת לְמֵתִים, שֶׁשָּׁם נֶאֱחֶזֶת הַטֻּמְאָה הַבָּאָה מִבְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת תִּקֻּף מְרִירוּת יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל הַמֵּת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְכַנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֵן אָסוּר לָצֵאת לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ, כִּי קָדוֹשׁ הוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁאֵין שָׁם בֵּרוּר, רַק כָּל הַבֵּרוּרִים שְׁבִים לְשָׁם וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְכֵן בְּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁעוֹשִׂין כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְכֵן כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁעוֹשִׂין כָּל יְמֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים שֶׁמְּבָרְרִין הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, וּמְהַפְּכִין יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה. וְכָל הַבֵּרוּרִים הֵם עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁל בְּחִינַת הַלְוִיִּים שֶׁמַּמְתִּיקִין הַדִּין וּמְקַשְּׁרִין וְכוֹלְלִין הַקּוֹל חוֹזֵר בְּקוֹל יָשָׁר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, אֲבָל לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁיִּגְמֹר הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת, וְיִקַּיֵּם "בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹקִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים, וְאֶת

רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ וְכוּ'". אָז לֹא יִהְיֶה עוֹד שׁוּם בְּרוּר וַעֲשִׂיָּה וַעֲבוֹדָה כְּלָל, כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וְלֹא לְמָחָר לַעֲשׂוֹתָן, וְאָז יִהְיֶה יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, שֶׁכָּל הַבְּרוּרִים שֶׁזָּכָה כָּל אֶחָד לְבָרֵר לְפִי בְּחִינָתוֹ לְפִי עֲבוֹדָתוֹ וְטָרְחָתוֹ בַּעֲבוֹדַת ה', כֻּלָּם יָשׁוּבוּ לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַשִּׂמְחָה וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן שֶׁנִּקְרָא "חֶסֶד", כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח) שֶׁלֶּעָתִיד נִזְכֶּה לִבְחִינַת שִׁיר שֶׁל חֶסֶד, שֶׁהוּא עִקַּר שִׂלְּמוּת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגִינָה, בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁעוֹלֶה ע"ב בְּגִימַטְרִיָּא חֶסֶד, כִּי עַכְשָׁו כָּל הַנִּגּוּנִים וְהַשִּׁירוֹת הֵם רַק הֶאָרָה מֵעֶשֶׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כִּי עַכְשָׁו עִקַּר הַשִּׁיר מִסִּטְרָא דְּלֵיְלְיָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא, וְעַל-כֵּן כָּל הַשִּׁירוֹת בִּלְשׁוֹן נְקֵבָה, כַּנַּ"ל. אֲבָל לֶעָתִיד יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ בִּלְשׁוֹן זָכָר, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בַּהַגָּדָה, וְנוֹדֶה לְךָ שִׁיר חָדָשׁ, כַּמּוּבָא. כִּי יִתְעַר שִׁיר שֶׁל חֶסֶד, בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל שַׁבָּת, בְּחִינַת שִׁיר הַשִּׁירִים שִׁיר הַמַּעֲלֹה עַל כָּל הַשִּׁירִים, בְּחִינַת כֹּהֵנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ 'וַחֲסִידֶיךָ' דַּיְקָא 'יְרַנֵּנוּ', בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל חֶסֶד, כִּי אָז יִתְבַּטֵּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְגַמְרֵי וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז נִזְכֶּה לִשְׁמֹעַ בְּחִינַת קוֹל הַשִּׁיר הַנִּמְשָׁךְ מִקּוֹל הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן, בְּחִינַת חֶסֶד. וְזֶהוּ בְּחִינַת עִצָּם רִבּוּי הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד, בְּחִינַת שִׂבְעַ שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְכוּ', וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה כַּנַּ"ל, אַשְׁרֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַשִּׂמְחָה הַזֹּאת וְלַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁל חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְנַגֵּן לֶעָתִיד עַל ע"ב נִימִין כְּשֶׁיִּתְהַפְּכוּ עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל לִזְכֻיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל, וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ ג, עַיֵּן שָׁם, אַשְׁרֵי שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה:

חלק לב

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁלִּקָּרֵב נְפָשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד לְפָגַם הַבְּרִית, כִּי כְּשֶׁמִּקָּרֵב רְחוֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זֶהוּ בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ אַחַר הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה וּמַכְנִיסוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, כִּי זֶהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת מַה שֶּׁרּוֹדֵף וּמִשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב רְחוֹקִים, שֶׁרּוֹדֵף אַחַר אֲנָשִׁים הָרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַמְּנֻחִים בַּחֹשֶׁךְ בְּתוֹךְ בְּחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַתַּאֲוֹת וְהָעֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כַּנַּ"ל, וְהוּא רוֹדֵף אַחֲרֵיהֶם וּמְהַפְּכָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּמְקָרְבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז מְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁזֶּה הָיָה רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נֶאֱמַר, "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ". בְּחִינַת שְׁכִינָה מָה אוֹמֶרֶת קַלֵּנִי מֵרֹאשִׁי, וּלְהֶפֵךְ כְּשֶׁמַּחֲזִירִין אוֹתוֹ בִּתְשׁוּבָה וּמְקָרְבִין אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז נִגְדֶּלֶת הַשִּׂמְחָה מְאֹד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו, כִּי נִתְוַסֵּף שִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה רַבָּה וַעֲצוּמָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּשֶׁבָּא הָרְחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְרוֹצֶה לְקָרֵב עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר

מִגֹּדֶל הַפְּלָגַת הַשִּׂמְחָה וְהַשַּׂעֲשׁוּעִים שֶׁנַּעֲשִׂין לְמַעְלָה עַל-יְדֵי-זֶה הָאִישׁ דְּרַדִּיק בָּתַר חַיָּבָא לְאַתְבָא לֵיהּ בִּתְיוּבְתָּא, כִּי אֵין שִׂמְחָה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ זֹאת הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁחוֹזְרִים אֵלָיו הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וְשַׂעֲשׁוּעָיו כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְחָפֵץ לְהֵיטִיב וְרוֹצֶה בִּתְשׁוּבַת רְשָׁעִים, וְאֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא". וְהוּא חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, וְעַל-כֵּן יָקָר בְּעֵינָיו מְאֹד מְאֹד מִי שֶׁמֵּבִיא מַתָּנָה יְקָרָה כְּזֹאת שֶׁהֵם בָּנָיו הַיְקָרִים שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם, וְאֵין עָרוֹךְ לְשִׂמְחָה זוֹ כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַחֲזִירָם וּלְקָרְבָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי גֹּדֶל שִׂמְחָה שֶׁגּוֹרֵם עַל-יְדֵי קִרְבַת הָרְחוֹקִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְתַקֵּן בִּשְׁלֵמוּת גְּדוֹל בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁעִקַּר הַפְּגָם הוּא מַה שֶּׁפְּגַם בְּשִׂמְחָה וְנָתַן אֲחִיזָה וִינִיקָה לִבְחִינַת יָגוֹן וַאֲנָחָה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁו עַל-יְדֵי קִרְבַת הָרְחוֹקִים נִתְהַפֵּךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל:

חלק לג

עַל-פִּי הַנִּזְכָּר לְעֵיל יְכוֹלִים לְהָבִין אֵיזֶה רֶמֶז קָצָת בְּעִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בָּעטְלֶיְרשׁ, בְּעִנְיַן סִפּוּר הַשֵּׁנִי שֶׁהָיָה חֵרֵשׁ, שֶׁאָמַר, אֲנִי אֵינִי חֵרֵשׁ כְּלָל, רַק שֶׁכָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כֻּלָּם הֵם רַק חֶסְרוֹנוֹת. וְאָצְלִי אֵין כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עוֹלֶה כְּלָל שֶׁאֶשְׁמַע הַחֶסְרוֹן שֶׁלָּהֶם וְכוּ', כִּי אֲנִי חַי חַיִּים טוֹבִים שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם חִסָּרוֹן כְּלָל וְכוּ'. וְחַיִּים טוֹבִים שֶׁלּוֹ הָיָה שֶׁהָיָה אוֹכֵל לֶחֶם וְשׁוֹתֶה מַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב עִנְיַן הַנַּפְלָא וְהַנּוֹרָא וְהַנִּשְׁגָּב הַזֶּה. כִּי דַּע אָחִי, שֶׁקֶדֶם שֶׁסִּפֵּר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מַעֲשֶׂה זֹאת שֶׁל יוֹם הַשֵּׁנִי, (כִּי הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת שֶׁל הַשִּׁבְעָה בָּעטְלֶיְרשׁ לֹא סִפְּרָהּ בְּיוֹם אֶחָד רַק בְּכַמָּה יָמִים, וְנִמְשַׁךְ עִנְיַן הַסִּפּוּר בְּעֶרֶךְ שְׁנֵי שְׁבוּעוֹת, כַּאֲשֶׁר יִבאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר), מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה, שֶׁהָיִתִי עוֹמֵד לִפְנֵי הַדֶּרֶת קָדְשׁוֹ, וּבִתְחִלָּה קֹדֶם סְעֻדַּת הַצַּדִּיקִים דִּבַּרְתִּי עִמּוֹ מֵעִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָא הַזֹּאת שֶׁסִּפֵּר בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ הַקּוֹדֶם, עַד סִיּוּם הַסִּפּוּר שֶׁל הַבָּעטְלֶיר הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא הָעִוֵּר אֲשֶׁר אָנֹכִי לֹא הָיִיתִי בְּעֵת הַסִּפּוּר הַזֶּה, וְאַחַר כָּךְ בְּיוֹם רְבִיעִי הַסָּמוּךְ דִּבַּרְתִּי עִמּוֹ מֵעִנְיַן הַנּוֹרָא וְהַנִּפְלָא הַזֶּה, וְשָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק לְהֵיטִיב עִמָּנוּ טוֹבָה נִצְחִיִּית, לְסַפֵּר לָנוּ שְׁאָר הַמַּעֲשֶׂה, וְכָלְתָה נַפְשִׁי לִשְׁמֹעַ, אַךְ בְּתוֹךְ כָּךְ בָּא הַמְשָׁרֵת וְאָמַר, הִגִּיעַ עֵת לֶאֱכֹל, וְהָלַכְתִּי מִשָּׁם וְכוּ', עַד אַחַר כָּךְ בֵּין הָעַרְבַּיִם חָזַרְתִּי וְעָמַדְתִּי לְפָנָיו, וְדִבַּרְתִּי עִמּוֹ עוֹד כַּמָּה עִנְיָנִים מִסִּפּוּרֵי הָעוֹלָם, וְסִפַּרְתִּי לוֹ כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת מִבַּאֲרִדִּיטְשׁוֹב, וּבְתוֹךְ דִּבְרֵי עֲנִיתִי וְאָמַרְתִּי לְפָנָיו מֵעִנְיַן הַיִּסּוּרִים וְהַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל הַנִּגְּידִים וְהַגִּבִּירִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁכֻּלָּם מְלֵאִים דְּאָגוֹת וְחִסָּר לָהֶם תָּמִיד, וְכֵן כָּל הַחֲכָמִים וְהַמְחַקְּרִים כָּל חָכְמָתָם חֶסְרָה תָּמִיד וְאֵינָם יוֹדְעִים שׁוּם דָּבָר בִּשְׁלֵמוּת, כַּיָּדוּעַ לָהֶם בְּעַצְמָם, וְעַל עִנְיָנִים כְּאֵלּוּ

אָמַרְתִּי לְפָנָיו מִקְרָא הַזֶּה, גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְכוּ'. (וְעַיֵּן קֹהֶלֶת ג' בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם). עָנָה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְאָמַר, הֲלֹא זֶה הוּא עִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלָּנוּ, וְשָׁאַל תֵּכֶף, הֵיכָן אָנוּ עוֹמְדִים בְּהַמַּעֲשֶׂה? הֻשַּׁבְתִּי לוֹ בִּרְעָדָה, אֵצֶל הַסִּפּוּר שֶׁל יוֹם הַשֵּׁנִי. עָנָה וְאָמַר, בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְכוּ', וְסִפֵּר כָּל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשֵּׁנִי, שֶׁהוּא מֵעִנְיַן הַחֵרֵשׁ הַנַּ"ל, אַשְׁרֵי אָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת וְכוּ'. מַה נֹּאמַר מַה נְּדַבֵּר מִי יוּכַל לְהַעֲרִיךְ עַל הַכְּתָב חֵלֶק מֵאֶלֶף מִמְּעַט הַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁבְּמֹחַ עַד הֵיכָן כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת מַגִּיעַ וְכוּ' וְכוּ', וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן:

חלק לד

וְהִנֵּה עַל-פִּי הַנִּזְכָּר לְעֵיל מִבֹּאַר הֵיטֵב עִנְיַן הַחִבּוּר וְהַסְּמִיכוּת שֶׁל זֶה שֶׁחַי חַיִּים טוֹבִים בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן, שֶׁהוּא דַּיְקָא נִקְרָא חֵרֵשׁ וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כְּלָל שׁוּם קוֹל שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם כֻּלָּם הֵם חֶסְרוֹנוֹת וַאֲפִלּוּ הַשְׂמָחוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם כֻּלָּם הֵם חֶסְרוֹנוֹת, וְעַל-כֵּן הוּא נִקְרָא חֵרֵשׁ, כִּי אֶצְלוֹ אֵינוֹ עוֹלֶה זֶה הָעוֹלָם כְּלָל שֶׁיִּשְׁמַע הַחִסָּרוֹן שֶׁלָּהֶם וְכוּ', כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁהֵם הַקּוֹלוֹת שֶׁאֵינָם דְּקֻדָּשָׁה בֶּאֱמֶת, כֻּלָּם הֵם חֶסְרוֹנוֹת בְּוַדַּאי, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַדִּינִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַיִּסּוּרִין וְהַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, כֻּלָּם מֻחְלָמִת מִדַּת הַדִּין וְהַצִּמְצוּם הַמְעַכֵּב הַשֶּׁפַע, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְהַיִּסּוּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַדִּין, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם הַחֶסְרוֹנוֹת הוּא עַל-יְדֵי קוֹל הַחוֹזֵר, שֶׁהוּא קוֹל הֶבָרָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵעַ רַק קוֹל הַחוֹזֵר בְּעַצְמוֹ וְאֵינוֹ סוֹתֵם אָזְנָיו מִקּוֹל הַחוֹזֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל כְּסִילוּת שֶׁל הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה לְהַטּוֹת לְבָבוֹ וְאָזְנוֹ אֶל בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת שֶׁנִּמְשָׁכֶת מִקּוֹל הַיָּשָׁר, בְּחִינַת קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים וְכוּ', וְעִקַּר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְהַטּוֹת אָזְנוֹ וּלְבָבוֹ לְקוֹל הַיָּשָׁר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִבְרָא הַכֹּל, לֵידַע שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק מִקּוֹל הַיָּשָׁר וְכַנַּ"ל. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁפּוֹגֵם בָּזֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַפְרִיד הַשְׁפָּעַת כָּל טוּב הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר לִכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם שֶׁבָּהֶם נִשְׁמָע בְּחִינַת הַקּוֹל הַחוֹזֵר כַּנַּ"ל, מִזֶּה בָּאִין כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת חִסָּרוֹן, כִּי יָדוּעַ שֶׁקּוֹל הַחוֹזֵר בְּגַשְׁמִיּוּת הוּא כְּשֶׁהַקּוֹל פּוֹגֵעַ בְּאֵיזֶה מְחִצָּה וּמַכֶּה בּוֹ, כְּגוֹן בַּיַּעַר אוֹ בֵּין הֶהָרִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָע קוֹל הֶבָרָה, שֶׁהוּא קוֹל הַחוֹזֵר, וּבְשָׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר מֵהַכָּאַת בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, בִּבְחִינַת מְחִצָּה הָעֶלְיוֹנָה, הוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז

שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, כִּי יָדוּעַ וּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁקֹּדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, וּכְשֶׁרָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם צִמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ אֶל הַצְּדָדִין עַד שֶׁנַּעֲשָׂה חָלָל הַפָּנוּי בְּאֶמְצַע, וְשָׁם הִמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּדֶרֶךְ קַו, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּ"עֵץ חַיִּים" בִּתְחִלָּתוֹ. וְזֶה הַצִּמְצוּם הוּא בְּחִינַת הַמָּקוֹם וְהַמְּחִצָּה שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי בְּלֹא הַצִּמְצוּם הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף, וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. וְתֵכֶף אַחַר הַצִּמְצוּם כְּשֶׁנַּעֲשָׂה בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי, אָז הִמְשִׁיךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹרוֹ בְּדֶרֶךְ קַו הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁעַל יְדוֹ נִבְרָא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בִּדְבַר ה' וְכוּ' וּבְרוּחַ פִּיו וְכוּ'". וּמֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַקּוֹל הַיָּשָׁר פָּגַע בִּנְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז, שֶׁהוּא תַּכְלִית מְחִצַּת הַצִּמְצוּם. כְּיָדוּעַ, שֶׁעִקַּר תַּכְלִית הַצִּמְצוּם הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁרָחוֹק בְּתַכְלִית הָרִחוּק מִכָּל הָאוֹר אֵין סוֹף הַסּוֹבֵב אֶת הֶחָלָל הַפָּנוּי, וּכְשֶׁפָּגַע הַקּוֹל הַיָּשָׁר הַזֶּה בִּמְחִצַּת הַצִּמְצוּם הַזֶּה, שֶׁהוּא נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז, נַעֲשָׂה תֵּכֶף בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, שֶׁהוּא קוֹל הֶבָרָה, וּמִגֹּדֶל הָרִחוּק שֶׁל הַקּוֹל הֶבָרָה מֵהַתְחָלַת הַקּוֹל הַיָּשָׁר, עַל-יְדֵי-זֶה נִדְמֶה הַקּוֹל הֶבָרָה לְקוֹל בִּפְנֵי עַצְמוֹ עַד שֶׁאֶפְשָׁר לִטְעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ זֶה הַקּוֹל הֶבָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, הִיא עִקַּר הַקּוֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת גַּם כָּל הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי הוּא רַק בְּהַמֹּחַ וְהַדַּעַת, וְכַמְבֹאָר מִזֶּה קְצָת בְּמָקוֹם אַחֵר, וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "בֹּא אֶל פַּרְעֹה" (סִימָן סד), שֶׁעִקַּר הַצִּמְצוּם הוּא מַה שֶּׁצִּמְצֵם אֶת הַמֹּחַ וְהַדַּעַת, עַד שֶׁלֹּא יוּכַל הַמֹּחַ וְהַדַּעַת לְהַשִּׂיג בְּחָכְמָה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד, שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ בְּחָכְמָה וְשֵׂכֶל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד וְכוּ', וְעַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְכָל הַמָּקוֹמוֹת שֶׁדִּבַּרְנוּ מִזֶּה, וְאִם אִישׁ אֱמוּנוֹת אַתָּה וְחָפֵץ בֶּאֱמֶת, תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מַעֲלַת הָאֱמוּנָה הָעוֹלָה עַל כָּל הַחָכְמוֹת כֻּלָּם וְתָבִין הַדְּבָרִים הַיְטֵב:

חלק לה

וְעַל-כֵּן כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁאֵינָם שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת, רַק יֵשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וְחָכְמוֹתָיו הֵם בִּבְחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֹסֶרוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹסֶרוֹן, כִּבְיָכוֹל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חִסֵּר וְצִמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ וְטוּבוֹ וְגָדְלוֹ מִבְּחִינַת הַמָּקוֹם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי, כִּי הַצִּמְצוּם הוּא בְּחִינַת חֹסֶרוֹן הַהַשְׁפָּעָה כַּיָּדוּעַ, וּמִזֶּה נִתְהַוֶּה בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַע בְּחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, שֶׁפָּגַע בִּבְחִינַת מְחִצָּה הַזֹּאת שֶׁל הַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹסֶרוֹן כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר הוּא רַק מִבְּחִינַת חֹסֶרוֹן

וְעִכּוּב הַהַשְׁפָּעָה, וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּיִוּתֵר אַחַר הַקּוֹל הַזֶּה הוּא מָלֵא חֶסְרוֹנוֹת תָּמִיד וְכָל מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ בְּיִוּתֵר אַחַר זֶה הַקּוֹל הַחוֹזֵר, כְּמוֹ כֵן הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלּוֹ רַבִּים וּגְדוֹלִים בְּיִוּתֵר. וְזֶה בְּחִינַת דַּעַת חָסַרְתָּ מֶה קָנִיתָ דַּעַת קָנִיתָ מֶה חָסַרְתָּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל הֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּחִינַת וְאַרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת ה', שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל עַם קְדוֹשׁ מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים, שֶׁמַּאֲמִינִים בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּמְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים וְכוּ', וְאָמְרוּ רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה" וְכוּ'. כִּי כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר, לֹא תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ וְכוּ', כִּי כָּל מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר חֲקִירוֹת וְחָכְמוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הוּא חָסֵר לְעוֹלָם, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר כָּל הַחָכְמוֹת וְהַחִיּוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עִקַּר הַשְּׂלֵמוּת, כִּי אֵין שְׂלֵמוּת כִּי אִם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שְׂלֵמָה, הוּא כָּלוּל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן כָּל הַשְּׂלֵמוּת, וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁסּוֹתֵם אָזְנָיו וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ עֶצֶם הַקּוֹל הַיָּשָׁר, רַק הַקּוֹל הַחוֹזֵר הַנִּמְשָׁךְ מֵחָמַת הַצִּמְצוּם שֶׁל הַדַּעַת כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹסְרוֹן, עַל-כֵּן הוּא מָלֵא חֶסְרוֹנוֹת תָּמִיד, וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת, וְעִקַּר חֶסְרוֹן הַדַּעַת הוּא חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׂלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשְׂלֵמוּת וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים הוּא חַי חַיִּים טוֹבִים תָּמִיד, כִּי כָּל מַה דְּעָבֵד רַחֲמָנָא לְטָב עָבֵד בְּוַדַּאי, וּבְוַדַּאי כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה, וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׂלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא חַי חַיִּים טוֹבִים תָּמִיד, עַיִן שָׁם, וְכָל הַחֶסְרוֹנוֹת הוּא רַק מֵחֶסְרוֹן אֱמוּנָה:

וְעַל-כֵּן הַחֲכָמִים וְהַמְחַקְּרִים חַיֵּיהֶם אֵינָם חַיִּים כְּלוּם, כִּי הֵם רְחוֹקִים מֵחַי הַחַיִּים עַל-יְדֵי חָכְמָתָם וַחֲקִירָתָם שֶׁעוֹקֶרֶת אוֹתָם מִשָּׁרְשָׁם וּכְרוּכִים תָּמִיד אַחַר חָכְמוֹת שֶׁאַחַר הַטֶּבַע, שֶׁשָּׁם מָלֵא חֶסְרוֹנוֹת, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא חֶסְרוֹנוֹת, כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְאֵין שׁוּם אָדָם שֶׁיִּשְׂלַח תַּאֲוָתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְסוֹף כָּל סוֹף מַה יִּתְרוֹן לוֹ מִכָּל עֲמָלוֹ וְכוּ', וְגַם כָּל הַחָכְמוֹת אֲחֵרִים עַד שֶׁרֻבָּם מוֹדִים בְּעַצְמָם שֶׁאֵין יוֹדְעִים כְּלָל, כִּי זֶה אֲלָפִים שָׁנָה שֶׁחוֹקְרִים חָכְמַת הַתְּכוּנָה, וְזֶה סָמוּךְ הִמְצִיא אֶחָד תְּכוּנָה חֲדָשָׁה כַּיָּדוּעַ, וְכֻלָּם קִבְּלוּ בְּאַהֲבָה, וּבָאֱמֶת הוּא שְׁטוּת גָּדוֹל לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִרְקָפְתּוֹ, וְכַמְבֹאָר בִּדְעַת הַחוֹלְקִים עָלָיו, וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ דַּעָה אַחַת מֵהֶם שֶׁקֶר וְלַשָּׁוְא עָמְלוּ הַחֲכָמִים, אוֹ הָרִאשׁוֹנִים אוֹ הָאַחֲרוֹנִים, כָּל יְמֵיהֶם לִמְצֹא חָכְמַת הַתְּכוּנָה, וּמְאוּמָה לֹא נָשְׂאוּ בַּעֲמָלָם, כִּי הָאַחֲרוֹנִים סָתְרוּ דֵּעוֹת הָרִאשׁוֹנִים, וּמִי

יוֹדֵעַ הָאֱמֶת, וּבֶאֱמֶת הוּא שֶׂלֹּא כְּדִבְרֵי זֶה וְלֹא כְּדִבְרֵי זֶה, וְכֵן בִּשְׁאָר הַחָכְמוֹת, וּבִפְרָט בְּחָכְמַת הַדָּאקְטוֹירִי שֶׁנִּרְאֶה לִכְאוֹרָה שֶׁהוּא לְטוֹבַת הָעוֹלָם כְּדֵי לְהַצִּיל הָאָדָם מֵחָלְיוֹ, וּבֶאֱמֶת עֵינֵינוּ הָרוֹאוֹת כַּמָּה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת נְפָשׁוֹת שָׁקְעוּ וּמֵתוּ עַל-יְדֵי הַדָּאקְטוֹרִים דַּוְקָא, כַּאֲשֶׁר רוֹאִים בַּחוּשׁ בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהַדָּאקְטוֹרִים הוֹרְגִים נְפָשׁוֹת רַבּוֹת לְאֵין מִסְפָּר, וְהֵם בְּעַצְמָן מוֹדִים שֶׁכָּל כָּךְ חָקְרוּ בְּחָכְמוֹת הַדָּאקְטוֹרִי עַד שֶׁעַכְשָׁו אֵין יוֹדְעִין מְאוּמָה, וְיֵשׁ מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם שֶׁלְּדִבְרֵי זֶה דֵּעָה הָאַחֶרֶת מִמֵּיתָה אֶת הָאָדָם, וּלְדִבְרֵי שֶׁכְּנֶגְדּוֹ הוּא לְהֶפֶךְ. כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה:

וְאִם כֵּן הַלְוַאי וְלֹא הָיֵינוּ יוֹדְעִים מֵעוֹלָם מֵחָכְמַת הַדָּאקְטוֹרִי, בְּוַדַּאי הָיוּ עַכְשָׁו בְּנֵי תֵּבֵל בְּכִפְלַיִם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַחָכְמוֹת, וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים נִצְמָח מִצַּד אֶחָד אֵיזֶה טוֹבָה עַל-יְדֵי חָכְמָתָם, הֵיא רָעָה מִצַּד אַחֵר, וַאֲפִלּוּ צַד הַטּוֹבָה הוּא רָעָה גְּדוֹלָה, כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה אֵין שׁוּם טוֹבָה כְּלָל וּמַה יִתְרוֹן לָאָדָם כְּשֶׁמַּמְצִיא נִגּוּן יָפֶה בְּחָכְמַת הַמּוּזִיקָא שֶׁיָּצַע עָלָיו כָּל יָמָיו, וּלְבַסּוֹף עַל-יְדֵי הַנִּגּוּן הַזֶּה נִמְשָׁךְ אַחַר תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁמִּמֵּית אֶת הָאָדָם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּבָתֵּי טַרְטִיאוֹת וְקַרְקָסָאוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁקּוֹרִין "טֵייאָטוּר" "וְקוֹמֶעדִיוּס" וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, וְשָׁם מִעֻרָבִים זְכָרִים וּנְקֵבוֹת בְּלִי שׁוּם הֶבְדֵּל, וְשׁוֹמְעִים שִׁיר עֲגָבִים, וְעוֹשִׂים מַה שֶּׁעוֹשִׂים כַּמְפֻרְסָם כָּל זֶה, וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהַכְחִישׁ זֹאת, כִּי הֵם בְּעַצְמָם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם מֵחֲשַׁבְתָּם הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שָׁם, וּמַה שֶּׁעוֹשִׂים אַחַר כָּךְ, אוֹי לָהֶם אוֹי לְנַפְשָׁם, וְעַל כָּל פָּנִים הֵם פּוֹרְשִׁים עַצְמָם מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים, מִדֶּרֶךְ תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָסְרָה זֹאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְהֵם מְבַלִּים יָמִים וּזְמַן הַמֻּבְחָר עַל שְׁטוּתִים כָּאֵלּוּ, וְאַחֲרִית שִׂמְחָה תּוּגָה, וְכָל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּל יְמֵיהֶם הֵם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם, כִּי בֶּאֱמֶת רַק הָעֲנִיִּים וְהָאֲבְיוֹנִים קְטַנֵּי הַשֵּׂכֶל שֶׁאֵינָם בְּקִיאִים בְּטִיב הָעוֹלָם, רַק הֵם סוֹבְרִים שֶׁאֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ הַהוֹלְכִים בְּשַׁרְירוּת לִבָּם, בַּדְּרָכִים הַלָּלוּ שֶׁל הַמְחַקְרִים שֶׁהִתְחִילוּ מֵחָדָשׁ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים יֵשׁ לָהֶם כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה וְחַיִּים בְּנַחַת, אֲבָל בֶּאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִדְקֳדּוֹ וּבְקִי בָּהֶם וּבְדַרְכֵיהֶם, הוּא יוֹדֵעַ מֵעִצָּם מְרִירוּת חַיֵּיהֶם, שֶׁהֵם מְלֵאִים כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת, יָגוֹן וַאֲנָחָה כָּל יְמֵיהֶם, וְחוֹרְקִים שִׁנָּם בְּכָל עֵת עַל הַחֲסִידִים הַתְּמִימִים וְהַכְּשֵׁרִים עַל שֶׁשְּׂמֵחִים שִׂמְחָה אֲמִתִּית בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיֵשׁ לָהֶם נַחַת רוּחַ וְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל עֵת שֶׁאָנוּ זוֹכִים לִזְכֹּר הַטּוֹב אֲשֶׁר הֵיטִיב עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהִבְדִּילָנוּ מִן הַטּוֹעִים הָאֵלֶּה וְשָׂם חֶלְקֵנוּ בַּחַיִּים לְהַאֲמִין בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, בְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּבְסִפְרֵי הַזֹּהַר וְהָאַר"י זַ"ל וְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכוּ', כִּי הֵם כָּל יְמֵיהֶם אֵין לָהֶם שׁוּם שִׂמְחָה אֲמִתִּית שֶׁתִּהְיֶה מַגִּיעַ לְחֵלֶק מֵאֶלֶף מִמַּעַט הַשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ לַפָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסַת שַׁבָּת

וְכֵיוֹצֵא, רַק לְהֵפֶךְ, כָּל יְמֵיהֶם כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְתָמִיד חָסֵר לָהֶם רִבּוּי תַּאֲוֹתֵיהֶם לְאֵין קֵץ, כִּי הֵם רוֹצִים שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת אֱמֶת, שֶׁיִּהְיֶה הַמַּלְבּוּשׁ תִּפְאֶרֶת כִּרְצוֹנוֹ דַּיְקָא בְּכָל הַדִּקְדּוּקִים וְהַפְּרָטִים הָרַבִּים שֶׁהוּא רוֹצֶה, וְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ כַּמָּה מַלְבּוּשִׁים שׁוֹנִים הַמַּכְרָחִים לוֹ לְפִי דַּעְתּוֹ, כִּי זֶה הַמַּלְבּוּשׁ צָרִיךְ בַּבֹּקֶר כְּשֶׁקָּם מִמִּטָּתוֹ, וְזֶה צָרִיךְ בְּעֵת יְצִיאָתוֹ לַשּׁוּק, וְזֶה בַּצָּהֳרַיִם (וּמַלְבּוּשׁ לְתוֹךְ הַקֶּבֶר אֵינוֹ חוֹשֵׁב כְּלָל וְכוּ'). וְכֵן בְּעִנְיַן הַמַּעֲלִים וּמְשִׁיחָתָן וְהַכְלֵי עֵץ שֶׁהֵם הַדְּפוּסִים שֶׁעֲלֵיהֶם מוֹשְׁחִין אוֹתָן, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה רִבּוּי צְרָכֵיהֶם הַמַּכְרָחִים לָהֶם, וְלֹא לָנוּ, הַמַּטְרִידִים אֶת יְמֵיהֶם. וּמִי שֶׁהוּא עָשִׁיר חָסֵר לוֹ הִצְטָרְכוּת כְּאֵלּוּ הַרְבֵּה מְאֹד, וּבִפְרָט בְּעִנְיְנֵי הַדִּירוֹת שֶׁלָּהֶם וּכְלֵי הַבַּיִת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהַכֹּל רוֹצִים שֶׁיִּהְיֶה עַל-פִּי חָכְמָה, עַד שֶׁמַּחֲמַת זֶה רַבּוּ צְרָכֵיהֶם מְאֹד, עַד שֶׁמַּכְרָחִים לְהַפְלִיג עַצְמָן לְמֶרְחַקִּים, וְהֵם כָּל יְמֵיהֶם נָעִים וְנָדִים יוֹמָם לֹא יָנוּחוּ וְלַיְלָה לֹא יִשְׁקוֹטוּ, וּמֵחֲמַת שֶׁרוֹצִים שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם בַּיִת נָאֶה עִם כָּל הַכֵּלִים שֶׁלָּהֶם, מֵחֲמַת זֶה לָנִים עַל-פִּי רֹב בִּכְפָרִים וּבְבָתֵּי נָכְרִים וּמְבַלִּים רֹב יְמֵיהֶם בְּבֵית אֲחֵרִים, וּכְשֶׁבָּאִים לְבֵיתָם טְרוּדִים בְּהַבְלֵיהֶם, עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין אִם הֵם בְּבֵיתָם אִם הֵם בַּחוּץ בַּדֶּרֶךְ, וְסוֹף כָּל סוֹף נַעֲשִׂים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת עַד שֶׁשְּׁכִיחַ אֶצְלָם הַרְבֵּה שֶׁמְּמִיתִים עַצְמָם בַּיָּדִים בְּקִנְיֵי שְׂרֵפָה, אוֹ בְּסַכִּין, שֶׁמְּאַבְּדִין עַצְמָן לְדַעַת מֵחֲמַת רִבּוּי תַּאֲוֹתֵיהֶם שֶׁרָדְפוּ כָּל יְמֵיהֶם וְלֹא הִשִּׂיגוּם. וּבֶאֱמֶת גַּם אַנְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים צְרִיכִים מִלְּחָמָה גְּדוֹלָה עִם יִצְרָם לְבִלְתִּי לִרְדֹּף אַחַר מוֹתָרוֹת וּלְהִסְתַּפֵּק בְּמוּעָט בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר, כִּי כָּל מַה שֶּׁרוֹצֶה לְהַשְׂלִים חֶסְרוֹנוֹ יוֹתֵר מִזֶּה הָעוֹלָם, חָסֵר לוֹ עוֹד הַרְבֵּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, כִּי גַּם הַהֶכְרֵחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם הַמַּכְרָחִים בְּיוֹתֵר רַבִּים גַּם כֵּן מְאֹד, וּצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יַטְרִידוּהוּ הַהֶכְרֵחִיּוּת מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין צְרִיכִין לְרַדֵּף אַחַר מוֹתָרוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כַּמָּה רַע וָמַר עַד הַנֶּפֶשׁ דַּרְכֵי אֵלּוּ הַפּוֹרְשִׁים מִדַּרְכֵי יִשְׂרָאֵל, הַהוֹלְכִים בְּכָל מִנְהֲגֵיהֶם בְּדַרְכֵי הָעַכּוּ"ם דַּיְקָא, שֶׁעוֹקְרִים אוֹתָם מִן הָעוֹלָם הַבָּא בְּוַדַּאי, "כִּי כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים", וְגַם בָּעוֹלָם הַזֶּה הֵם מְלֵאִים דְּאָגוֹת וְיִגּוֹנוֹת רַבּוֹת מְאֹד מְאֹד עָצְמוּ מִסְפָּר, וְכָל יְמֵיהֶם כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת הַרְבֵּה, וְאֵין לָהֶם בַּמֶּה לְנַחֵם אֶת עַצְמָם, מֵאַחַר שֶׁרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִקְדֻּשַּׁת תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו וְשִׂמְחַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כִּי אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל הַפְּשׁוּטִים אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁרוֹדְפִין אַחַר מַשָּׂא וּמַתָּן וּלְהוֹטִים אַחַר הָעֹשֶׁר וְלֹא שִׂבְּרוּ תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱמוּנָה עַל כָּל פָּנִים, וּמִתְנַהֲגִים בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם, וְאֵינָם הוֹלְכִים בְּדַרְכֵי מַלְבּוּשֵׁיהֶם וּבְמִנְהֲגֵיהֶם וְאֵינָם מְחַנְּכִים בְּנֵיהֶם בְּלִמּוּד סִפְרֵיהֶם וּלְשׁוֹנוֹתָם וְכוּ', אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם הֵם יֵשׁ לָהֶם הַרְבֵּה דְּאָגוֹת מֵרִבּוּי הִצְטָרְכוּת שֶׁלָּהֶם מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם מִדַּת הַהִסְתַּפְּקוּת כָּרָאוּי, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לָהֶם חִיּוּת וְשִׂמְחָה קְצָת בְּשַׁבָּתוֹת

וְיָמִים טוֹבִים וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, וּמְקַוִּים לַה' שֶׁיֵּיטִיב עִמָּהֶם לְהַבָּא וְחוֹשְׁבִים עַל אַחֲרִיתָם קְצָת, וּמִתְנַחֲמִים בַּמָּה שֶׁנּוֹתְנִים אֶת בְּנֵיהֶם לְתַלְמוּד תּוֹרָה, וּמִשְׁתַּדְּלִים שֶׁיֵּילְכוּ בְּנֵיהֶם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם, מִכָּל שֶׁכֵּן הַיִּרְאִים וְהַכְּשֵׁרִים הַמִּסְתַּפְּקִים בְּמוּעָט כְּדֵי חִיּוּנִי בְּצִמְצוּם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר פָּנוּ עָרְפָּם לְנַמְרֵי מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וּמְקַשְּׁרִים עַצְמָם עַל יְמֵי חַיֵּיהֶם לְחֵי הַחַיִּים, הֵם זוֹכִים לְעִקַּר הַחַיִּים בֶּאֱמֶת חַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם חִסָּרוֹן:

וְהַכְּלָל, שֶׁכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא חֶסְרוֹנוֹת וְכָל הַכָּרוּךְ אַחֲרָיו יֵשׁ לוֹ חֶסְרוֹנוֹת תָּמִיד, וְכָל מִי שֶׁכָּרוּךְ אַחֲרָיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת וְתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חָסֵר יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ. יֵשׁ לוֹ מָנָה מְבַקֵּשׁ מָאתַיִם וְכוּ'. כִּי כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא, בְּחִינַת חִסָּרוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוּא מָלֵא יְגוֹנוֹת כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וּדְאָגוֹת וְחֶסְרוֹנוֹת תָּמִיד כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא נִבְרָא כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם בְּחִירָה וְנִסָּיוֹן. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּטוּבוֹ וּבְרַחֲמָיו הַקְּדִים וְהוֹדִיעַ לָנוּ עַל-יְדֵי צַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים, וְגַם הֶרְאָה לָנוּ בַּחוּשׁ לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל מְעַט שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא יִסּוּרִים, לְמַעַן נֵדַע לִבְלִי לְהַנִּיחַ לְהַטְעוֹת עַצְמֵנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, אֶת זֶה תְּקַבְּלוּ מִמֶּנִּי שֶׁלֹּא תַּנִּיחוּ עַצְמְכֶם לְהַטְעוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מַטְעֶה אוֹתָנוּ לָגַמְרֵי, כִּי אֵין גַּם אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה סוֹפוֹ טוֹב מִזֶּה הָעוֹלָם וְכוּ', וְגַם לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם צְרִיכִים לְהוֹדִיעַ זֹאת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמִי שֶׁרוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חַיִּים בָּזֶה הָעוֹלָם, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׂיג כִּי אִם כְּשֶׁמִּסְתַּפֵּק בְּמוּעָט בְּתַכְלִית הַמּוּעָט מִזֶּה הָעוֹלָם כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם, וְגַם זֶה הַמַּעַט יִהְיֶה כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם עַל-פִּי הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַחֵק עַצְמוֹ מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וּמְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַתּוֹרָה, נִתְמַעֲטִים חֶסְרוֹנוֹתָיו, כִּי נִכְלָל בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת יוֹתֵר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַחֵק יוֹתֵר מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא נִתְרַחֵק בְּיוֹתֵר מֵהַחֶסְרוֹנוֹת וְנִכְלָל בְּהַשְּׁלֵמוּת, וְעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע הוּא מֵהַכְּפִירוֹת כַּנַּ"ל, וְכָל הַכְּפִירוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה הַחֵרֵשׁ שָׁחֵי חַיִּים טוֹבִים בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן, לֹא הָיָה שׁוֹמֵעַ שׁוּם קוֹל שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם הֵם מִבְּחִינַת חֶסְרוֹנוֹת, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת הֵם מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם הֵם חֶסְרוֹנוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל הוּא חַי חַיִּים טוֹבִים שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם חִסָּרוֹן, כִּי הוּא מְדַבֵּק עַצְמוֹ רַק לִבְחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר הַנִּמְשָׁךְ מֵחֵי הַחַיִּים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן וְצִמְצוּם וְהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַחַיִּים טוֹבִים בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן

כְּלָל, כִּי מֵאַחַר שֶׁדִּבְּרוּ שָׁם בְּוַדַּאי אֵין לוֹ שׁוּם חִסָּרוֹן, כִּי שָׁם כָּל הַשְּׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, בְּחִינַת חֶסְרוֹנוֹת, אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כְּלָל, וְהוּא חֵרֵשׁ מַמָּשׁ מֵאֵלּוּ הַקּוֹלוֹת, כִּי אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כְּלָל שׁוּם קוֹל שֶׁל חִסָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, כִּי הוּא חַי וְדָבוּק תָּמִיד בִּבְחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים טוֹבִים שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם חִסָּרוֹן כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה מב) הַחֵרְשִׁים שִׁמְעוּ וְכוּ', בְּחִינַת חֲכַם חֲרָשִׁים (שָׁם ג), כִּי הַחֵרֵשׁ הַזֶּה שֶׁסּוֹתֵם אָזְנָיו מִקּוֹלוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, הוּא שׁוֹמֵעַ יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם וְחָכְמָתוֹ עוֹלָה עַל כֻּלָּם, כִּי רַק זֶה עִקַּר הַחָכְמָה לְעָבֹר עַל כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר וּלְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְקוֹל הַיָּשָׁר הַנִּמְשָׁךְ מֵחֵי הַחַיִּים, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים אֲמִתִּיִּים, בְּחִינַת חַיִּים טוֹבִים הַנַּ"ל, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה:

חלק לו

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה, שֶׁהוּא מִצְוָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי הָעָרְלָה הוּא מוּם בְּחִינַת חִסָּרוֹן, כִּי הַמּוּם הוּא חִסָּרוֹן וַאֲפִלּוּ יֶתֶר אֵיבָר הוּא מוּם בְּחִינַת חִסָּרוֹן. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעָרְלָה, שֶׁהוּא יִתָּרוֹן, בְּחִינַת מוֹתָרוֹת, אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא חִסָּרוֹן וּמוּם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים"; שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָעָרְלָה בְּךָ אַתָּה בַּעַל מוּם לְפָנַי. כִּי זֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּקְרָאִין מוֹתָרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַשְׂתֵּי עָשָׂר יְרִיעוֹת עִזִּים, כַּמּוּבָא כַּיָּדוּעַ:

כִּי בֶּאֱמֶת רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁהָעָרְלָה הִוא יִתְרוֹן בְּגוּף הָאָדָם, כִּי אֵין שׁוּם אֵיבָר בָּאָדָם שֶׁאִם יַחְתְּכוּ מִמֶּנּוּ חֲתִיכָה יִשָּׁאֵר הָאֵיבָר בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין זֹאת בְּמִצְוַת מִילָה, שֶׁדַּיְקָא אַחַר חִתּוּךְ הָעָרְלָה וְהַפְּרִיעָה מִתְגַּלָּה הָעֲטָרָה וְרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּבְנִית הָאֵיבָר בֶּאֱמֶת, צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ. וְהָעָרְלָה שֶׁהָיְתָה עָלָיו הִיא רַק קְלִפָּה מַמָּשׁ, כְּמוֹ מוֹץ וְתֶבֶן וּשְׁאָר הַקְּלִפּוֹת שֶׁסְּבִיב הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת, שֶׁאֵין נִכָּר הַפְּרִי כִּי אִם כְּשֶׁמַּפְרִישִׁין וּמַבְדִּילִין מִמֶּנָּה הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ רוֹאִין בַּחוּשׁ לְמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֵמֶת שֶׁהָעָרְלָה הִיא קְלִפָּה מַמָּשׁ, וּכְשֶׁחוֹתְכִין וּמַפְרִישִׁין וּמַבְדִּילִין אוֹתָהּ, אָז נִרְאֶה עִקַּר אֲמִתַּת צֶלֶם דְּמוּת הָאָדָם דְּקֻדֻּשָּׁה, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה הָעֲטָרָה בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם הֶכֵּר חֲתָךְ, כִּי כָּךְ בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵיבָר זֶה בְּכַוָּנָה שֶׁהוּא מְשֻׁנֶּה מִכָּל הָאֵיבָרִים שֶׁבָּאָדָם, כִּי אֵין שׁוּם אֵיבָר כָּזֶה שֶׁכְּשֶׁיַּחְתְּכוּ מִמֶּנּוּ אֵיזֶה חֵלֶק יִהְיֶה נִשְׁאָר צַלְמוֹ בִּתְמוּנָה שְׁלֵמָה כְּמוֹ זֶה הָאֵיבָר אַחַר חִתּוּךְ הָעָרְלָה וְהַפְּרִיעָה. נִמְצָא, כְּשֶׁמַּעֲבִירִין הָעָרְלָה, שֶׁהוּא הַמּוּם, בְּחִינַת חִסָּרוֹן, בְּחִינַת תַּאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה וְחָכְמוֹתָיו שֶׁכֻּלָּם חֶסְרוֹנוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַמּוֹתָרוֹת, בִּבְחִינַת כָּל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ, וּכְשֶׁמַּעֲבִירִין הַמּוֹתָרוֹת, אָז דַּיְקָא נִשְׁלָם הַחִסָּרוֹן,

כִּי אָז דַּיְקָא נִקְרָא "תָּמִים" בְּחִינַת הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים כַּנַּ"ל, כִּי אָז דַּיְקָא יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּחֵי הַחַיִּים שֶׁשָּׁם כָּל הַשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מִצְוֹת מִילָה הִיא מִצְוָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה, וַעֲדַיִן עוֹשִׂין אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה, כִּי כְּשֶׁמְּבַטְּלִין הַמּוֹתָרוֹת, שֶׁהֵם הַחֶסְרוֹנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו, אֲזַי זוֹכֶה לְדַבֵּק עַצְמוֹ בִּבְחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, בְּחֵי הַחַיִּים, שֶׁשָּׁם שֹׂרֶשׁ הַשִּׂמְחָה, שֹׂרֶשׁ כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁעִקַּר שִׂמְחָתָן וּשְׁלֵמוּתָן הוּא כְּשֶׁנִּכְלָלִין בְּקוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוַת מִילָה, עַל-יְדֵי שֶׁמַּעֲבִירִין הָעָרְלָה, שֶׁהוּא הַמּוֹתָרוֹת, שֶׁהוּא הַמּוּם וְהַחִסָּרוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְבַטֵּל אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָז בְּקוֹל הַחוֹזֵר, וְאָז נִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הַתְּלוּיִים בְּתִקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִילָה וּפְרִיעָה, כִּי כְּשֶׁמַּעֲבִירִין תִּקֻּף הַזֻּהֲמָא, שֶׁהִיא הָעָרְלָה, אָז יְכוֹלִין לִתְפֹּס שְׁאָר הַקְּלִפּוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עוֹד אֲחִיזַת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְלִפַּת הַפְּרִיעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁנִּכְלָל בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשְׁמִיעוּ וְכוּ' שֶׁתּוֹפְסִין אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

וְזֶהוּ בְּחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, שֶׁמְּרַמֵּז עַל מִצְוַת מִילָה כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל-יְדֵי מִילָה מַכְנִיעִין הָעָרְלָה, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת מוֹתָרוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסְרוֹנוֹת הַנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת קוֹל הַחוֹזֵר, וְאָז זוֹכִין לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת קוֹל הַיָּשָׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין לְנַגֵּן זֶה הַפְּסוּק רוֹמְמוֹת אֵל כְּשֶׁיֵּשׁ מִילָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

מִן, "וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה וְכוּ'" הַנַּ"ל צָרִיךְ עִיּוּן בְּכַמָּה דְּבָרִים:

פרק ד

חלק א

חַיָּב אָדָם לִשָּׂא אִשָּׁה כְּדֵי לִפְרוֹת וְלִרְבּוֹת וְכוּ':

כָּל הַמִּשְׁפָּחוֹת בְּחֶזְקַת כְּשֵׁרוֹת וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם רָאִיתָ שְׁתֵּי מִשְׁפָּחוֹת שֶׁמִּתְגָּרוֹת זוֹ בָּזוֹ תָּמִיד אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁמִּתְגָּרִים זֶה בָּזֶה, אוֹ רָאִיתָ מִשְׁפָּחָה שֶׁהִיא בַּעֲלַת מַצָּה וּמְרִיבָה תָּמִיד, אוֹ רָאִיתָ אִישׁ שֶׁהוּא מַרְבֶּה מְרִיבָה עִם הַכֹּל וְעַז פָּנִים בְּיוֹתֵר, חוֹשְׁשִׁין לָהֶם וְרָאוּי לְהִתְרַחֵק מֵהֶם, שֶׁאֵלּוּ סִימָנֵי פְּסוּלוֹת הֵם וְכוּ'. וְכֵן מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת פָּנִים וְאַכְזָרִיּוּת וְשׂוֹנֵא אֶת הַבְּרִיּוֹת וְכוּ', חוֹשְׁשִׁין לוֹ שֶׁמָּא גִּבְעוֹנִי הוּא. עַד כָּאן לְשׁוֹן שֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן ב סָעִיף ב:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר פְּסוּל הַמִּשְׁפָּחָה הוּא עַל-יְדֵי עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁכָּל מִשְׁפָּחָה שֶׁרוֹאִין בָּהֶם שֶׁהֵם עַזֵּי פָּנִים בְּיוֹתֵר וּבַעֲלֵי רִיב וּמַצָּה, צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהֶם שֶׁלֹּא לִשָּׂא מֵהֶם. וְזֶה מְבֹאָר עַל-פִּי הַתּוֹרָה "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם" (בְּסִימָן כב). מְבֹאָר שָׁם, שֶׁעִקַּר הִתְרַחֲקוּת מֵהַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִין בְּיוֹתֵר לְהַרְחִיק מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁכָּל הַמִּשְׁכַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל יָדָם, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד נֶגֶד עַזּוּתָם הָרַע שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁנּוֹטְלִים הַמֶּמְשָׁלָה לְעַצְמָן, כִּי עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַזּוּת הִוא בְּחִינַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז, וְלָבוֹא לְעַזּוּת הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַכְּתָרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, נִגְלֶה וְנִסְתָּר וְכוּ', בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא, אָב וּבֵן וְכוּ'. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכוּ' עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּתְחִלַּת נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאֵין סוֹף שָׁם הַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, וְהַתְּפִלָּה הִיא תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְקֹדֶם שֶׁיּוֹצְאִין וְעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל יָדָהּ יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּיָּדוּעַ. וְזֶה גֹּדֶל הַחִיּוּב לִשָּׂא אִשָּׁה כְּדֵי לִפְרוֹת וְלִרְבּוֹת בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱמוּנָתוֹ וּמַלְכוּתוֹ עַל-יְדֵי רִבּוּי בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מִדּוֹר לְדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ", "לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד". שֶׁעִקַּר בְּרִיאַת וְקִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁכּוֹנֵן אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד הוּא בִּשְׁבִיל לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתְךָ שֶׁיַּמְשִׁיכוּ הָאֱמוּנָה מִדּוֹר לְדוֹר, וְעַל-כֵּן הִזְהִירוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהִתְרַחֵק בְּיוֹתֵר מֵעַזֵּי פָּנִים מִלְּשָׁא מֵהֶם כַּנַּ"ל, כִּי הָעַזֵּי פָּנִים מְרַחְיְקִין מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הֵם הַמּוֹנְעִים הַגְּדוֹלִים מִלְּהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמֵּהֶם עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי אָסוּר לִשָּׂא מֵהֶם, כִּי עִקַּר הַנִּשּׂוּאִין הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁל הָאָדָם הוּא בְּעִנְיַן תַּאֲוָה זֹאת, כִּי שָׁם הָעִקַּר הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת בּוֹ עַז בּוֹ תִּקְפָּא, וְשָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מִבְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, תּוֹרָה וּתְפִלָּה, נִסְתָּר וְנִגְלֶה וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא. כִּי שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת חָכְמָה וּבִינָה, בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּיָּדוּעַ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל,

אֲבָל זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים, עַל-כֵּן שָׁם עִקַּר אֶחִיזַת הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן הִוא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה:

וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה שֶׁהוּא מִצְוָה לְשַׂמְּחָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי שִׂמְחָה זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מִי שֶׁנֶּהֱנֶה מִסְּעֻדַּת חָתָן וְכַלָּה וְאֵינוֹ מְשַׂמְּחָם, עוֹבֵר בַּחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת וְכוּ'. כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת הֵם בְּחִינַת עַזּוּת כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל חָתָן וְכַלָּה הוּא בִּשְׁבִיל הַקּוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לְהַגְבִּיר הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ עַל-יְדֵי-זֶה לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר מִצְוַת הַנִּשּׂוּאִין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה שֶׁבָּהֶם מְשַׂמְּחִין חָתָן וְכַלָּה, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבַע בְּרָכוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה, לְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי-זֶה קְדֻשַּׁת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הֵם שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשֶּׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּבָרְכִין אוֹתָן בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת בְּרָכוֹת, כִּי הוּא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת", כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

פרק ה

חלק א

כָּל אָדָם חַיָּב לְהוֹלִיד בֵּן וּבַת:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תּוֹכָחָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח, עַיֵּן שָׁם, וּכְבָר מְבֹאָר בְּהִלְכוֹת אִשּׁוּת הֲלָכָה ב עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, וְעוֹד לֶאֱלֹקַי מִלִּין, עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בָּאוֹת ו) עַל פָּסוּק, "וּבַל יֹאמַר שָׁכֵן חָלִיתִי וְכוּ'". הָעִנְיָן הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא מְאֹד מֵעֹצֶם נִפְלְאוֹת רִבּוּי בָּתִּים שֶׁנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְוַסֵּף נֶפֶשׁ אֶחָד לְהַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', שֶׁנִּתְרַבִּין הַבָּתִּים אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת רְבָבוֹת עַד אֵין קֵץ, כִּי שְׁלֹשׁ אֲבָנִים בּוֹנוֹת שִׁשָּׁה בָּתִּים, אַרְבַּע עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה חֲמֵשׁ מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְכוּ', עַד שֶׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְעַתָּה מוּבָן מִמֵּילָא הֵיטֵב גֹּדֶל הַחִיּוּב עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהוֹלִיד בָּנִים, וְהוּא מִצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה, כִּי כְּשֶׁמּוֹלִיד נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, הֲרֵי הוּא מוֹסִיף עַל הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל נֶפֶשׁ אֶחָד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבּוּ הַבָּתִּים מְאֹד מְאֹד מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְכוּ', כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב שָׁם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גּוֹרֵם לְהַעֲלוֹת שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי עִצָּם רִבּוּי הַבָּתִּים וְכוּ' וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ג

כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַמְצָוָה הוּא לְהוֹלִיד בֵּן כָּשֵׁר, בֶּן יִשְׂרָאֵלִי שֶׁיְּקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות. וְאִם שֶׁלְּאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה שֶׁיִּהְיוּ בָּנָיו צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים גְּמוּרִים, עַל כָּל פָּנִים מֵאַחַר שֶׁהֵם בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל, הַמַּאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ וְאָבִיו מְחַנְּךָ אוֹתָם מִנְּעוּרֵיהֶם לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וְלִכְנֹס לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּלְהִתְוַסֵּף עַל הַקִּבּוּץ קָדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם יַחַד, וּלְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם יַחַד פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם, וְלוֹמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', הֲרֵי גּוֹרֵם שַׁעֲשׁוּעִים נִפְלָאִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁהוֹסִיף נֶפֶשׁ לְהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְרַבִּין הַבָּתִּים עַד אֵין קֵץ וְכוּ'. וְגַם אוּלַי יִפְקוּ מִנֵּיהּ בָּנִין דְּמַעֲלֵי שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים, וְעַל-כֵּן הָעִקַּר שֶׁיִּרְאֶה לְחַנְּכָם לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּאֲשֶׁר קִבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ, וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מַזְהִירִים בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, "וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְכוּ', וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וְכוּ'". וּכְתִיב, "וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ". וּבִפְרָט לְרַחֵק בְּכָל מִינֵי הַרְחָקוֹת מֵהַכִּתּוֹת הָרָעוֹת שֶׁקָּמוּ בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ לְהַעֲבִיר, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעִקַּר הַדָּת הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֶעֱמִידוּ בָּתֵּי תִּפְלוּת לְלַמֵּד אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם הֵם פּוֹרְקֵי עֹל לְגַמְרֵי, וְאִם בִּתְחִלָּה מְרַמִּים אֶת אֲבִיהֶם וְאוֹמְרִים שֶׁיִּלְמְדוּ עִמָּהֶם גַּם לִמּוּד הַתּוֹרָה, אֲבָל הַכֹּל הוּא צְבִיעוּת וָשֶׁקֶר, כִּי מֵעֵט שֶׁלּוֹמְדִים עִמָּהֶם הוּא רַק מִקְרֶא עִם פֵּרוּשֵׁיהֶם וּבְאוּרֵיהֶם הָרָעִים שֶׁיָּצְאוּ מֵאֶפִּיקוֹרְסִים גְּמוּרִים מְפֻרְסָמִים, וּקְצָתָם מֵהֶם הֵמִירוּ דָּתָם וְחִבְּרוּ בֵּאוּרִים וְתַרְגּוּמִים עַל תּוֹרָה נְבִיאִים כְּתוּבִים, כַּמְפֻרְסָם כָּל זֶה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים, (וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה), אֲבָל מֵאַחַר שֶׁרֹב יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים מְחַנְּכִים בְּנֵיהֶם בְּדֶרֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם, שֶׁיְּבַלּוּ יְמֵיהֶם רַק עַל תּוֹרָה וּתְפִלָּה לַהֲגוֹת בְּתוֹרַת ה' בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, בְּשֵׁ"ס וּפוֹסְקִים, הֲרֵי הֵם מוֹסִיפִים נֶפֶשׁ לְהַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְנִתְרַבִּין הַבָּתִּים מְאֹד מְאֹד, עַל-כֵּן שְׁכָרָם הַרְבֵּה מְאֹד, וְעַל-יְדֵי-זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "הַקָּטֹן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה". וְהַכֹּל עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי רִבּוּי הַבָּתִּים, עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצַּרּוּפִים עַד אֵין קֵץ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה "יִהְיֶה הַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם מְאֹד" כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יַעֲלוּ שַׁעֲשׁוּעִים נִפְלָאִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּכְמְרוּ רַחֲמָיו וְיָחִישׁ לְגָאֳלֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה":

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י; שֶׁבִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת

אֶת קֶן הַגְּאֻלָּה וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה וְכוּ', וְהִתְחִיל לְדַבֵּר דְּבָרִים אֲחֵרִים. וּבְוַדַּאי מַה שֶּׁדִּבֵּר אַחַר כָּךְ הָיָה מֵעֵין זֶה שֶׁהֶעֱלִים וְהִסְתִּיר בְּתוֹךְ דְּבָרָיו סוֹד הַקֵּץ, (וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק זֶה, עַיִן שָׁם, גָּלֵי וּסְתִים) הַיְנוּ כִּי יַעֲקֹב רָאָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְכֻלָּם צַדִּיקִים גְּמוּרִים, סָבַר שֶׁכְּבָר יוּכַל לְגַלּוֹת קֵץ הַגְּאֻלָּה, הוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת וְסָתוּם מֵעֵין כֹּל, וְאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתוֹ וּלְקָרְבוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי קִבּוּץ הָרְחוֹקִים דַּיְקָא, כִּי הָעִקָּר הַמַּעֲלָה הִיא כְּשֶׁנִּתְוַסֵּף אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ נֶפֶשׁ חָדָשׁ שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה רָחוֹק כְּמוֹ שֶׁהָיָה רָחוֹק, וְעַכְשָׁו קֻרְבוּהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁיִתְוַסֵּף וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה שָׁכֵן אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ, זֶהוּ עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבִפְרָט בִּדְבָרֵינוּ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְרַבִּין הַבָּתִּים עַד אֵין קֵץ וְכוּ', וְזֶהוּ שֶׁאָמַר אַחַר כָּךְ, "הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְכוּ'". וּבִתְחִלָּה אָמַר "הֵאָסְפוּ", וְהַחְלּוּק בֵּין אֲסֵפָה לְקִבּוּץ הוּא, כִּי אֲסֵפָה נֶאֱמַר עַל אֲסֵפַת הַקָּהָל שֶׁאֵינָם רְחוֹקִים מְאֹד זֶה מִזֶּה, כְּמוֹ "אֶסְפָה לִי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". וְכֵן, "לֵךְ וְאָסַפְתָּ אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'", אֲבָל שֵׁם קִבּוּץ נֶאֱמַר עַל קִבּוּץ הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד בִּקְצֵה הָאָרֶץ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ ה' וְכוּ'". וְכֵן "מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לִנְקְבָצָיו". וְעַל-כֵּן בִּתְחִלָּה אָמַר יַעֲקֹב לְשׁוֹן אֲסֵפָה "הֵאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם וְכוּ'", שֶׁסָּבַר שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲסֵפָה לְבַד שֶׁל בָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכֻּלָּם צַדִּיקִים, עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְגַלּוֹת וּלְקָרֵב קֵץ הַגְּאֻלָּה, אֲבָל הַשְׁכִּינָה נִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ, וְאָז הֵבִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִיא הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲסֵפָה לְבַד, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּאָסֵף הַצַּדִּיקִים לְבַד, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, וְכָל עִכּוּב הַגְּאֻלָּה וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא מֵחֲמַת רִבּוּי רַחֲמָנוּתוֹ עַל כָּל הָרְחוֹקִים וְהַנִּדָּחִים מְאֹד שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְמַהְמֵהַּ וּלְחַכּוֹת עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ הָרְחוֹקִים וְיָבוֹאוּ וְיִתְוַסְּפוּ עַל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וְזֶהוּ שֶׁאָמַר אַחַר כָּךְ לְשׁוֹן קִבּוּץ, "הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ וְכוּ'", שֶׁאָמַר, עַתָּה אֲנִי מֵבִין שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִקָּבְצוּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁיִּקָּבְצוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד הַנִּקְרָאִים נִדָּחִים, בְּחִינַת מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יִתְגַּדֵּל וְיִתְרַבֶּה הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ בְּתוֹסְפוֹת שְׁכֵנִים הַרְבֵּה שֶׁהָיוּ מִתְּחִלָּה רְחוֹקִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַבּוּ הַבָּתִּים עַד אֵין קֵץ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִכְמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְיָחִישׁ לְגָאֳלֵנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם". כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת קְטַנּוּת, בְּחִינַת עִבּוּר, וְאָז עִקַּר הַמִּלְחָמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, שֶׁהָיָה לוֹחֵם עִמּוֹ מִבִּטְנוֹ, וְכֵן עִם שָׂרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ וְכוּ'". הַיְנוּ בְּחִינַת הָרְחוֹקִים מְאֹד, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת קְטַנּוּת, הֵם נִקְרָאִים בְּחִינַת בְּנֵי יַעֲקֹב, וְאוֹתָם צְרִיכִים לְקַבֵּץ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמְּקוֹם שֶׁהוּא, בְּחִינַת הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁיִּשְׁמְעוּ

אֶל דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְיִשּׁוּבוּ אֶל ה'. וְזֶהוּ, "וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם", כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּתְקָבְצוּ וְיִשְׁמְעוּ וְיִתְקָרְבוּ אֶל הָאֱמֶת, אָז נִקְרָאִים בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה כְּשֶׁנִּצַּח אֶת שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁאָז נֶאֱמַר, "לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל". וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שֶׁיִּצְטָרְפוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּצֵרוּפִים רַבִּים עַד אֵין קֵץ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּרַמֵּז עַל כְּלָלִיּוּת שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי קֹדֶשׁ, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת יֵשׁ שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת לַתּוֹרָה, וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק ה

וְזֶה שֶׁהוֹכִיחַ אֶת שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, "בְּסֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי". וּפֵרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַקִּבּוּץ שֶׁל מַעֲשֵׂה זִמְרִי וְעַל הַקָּהָל שֶׁל מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא הַהֶפֶךְ מִכָּל הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִכּוּב הַגְּאֻלָּה, כִּי כָּל הַתִּקּוּן הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַבַּעַל כֹּחַ הַגְּדוֹל שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כְּמוֹ פִּינְחָס בְּעֵת שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא, שְׁמַעֲשֵׂה זִמְרִי הוּא הַהֶפֶךְ מִתִּקּוּן הַנַּ"ל, וְכֵן מַחֲלֹקֶת קֹרַח שֶׁרָצָה לְהַקְהִיל אֶת עֲדַת יִשְׂרָאֵל לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה, לַעֲקֹר אֶת הַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, וּבֶאֱמֶת קִלְקֵל הַרְבֵּה לְדוֹרוֹת, כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם יֵשׁ בָּהֶם נִיצוֹצֵי קֹרַח, דָּתָן וַאֲבִירָם, כַּמּוּבָא. כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגָּרֶה בְּהַצַּדִּיק הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁיָּכוֹל לְקַבֵּץ הָרְחוֹקִים וּלְהוֹסִיף שְׁכֵנִים רַבִּים עַל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ הַחֲרֵדִים לִדְבַר ה', הַמִּתְיַגְּעִים לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ וּבְכַוָּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלֶה בְּכָל פַּעַם שֶׁעֲשׁוּעִים נִפְלָאִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ', אֲבָל בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ מִתְגַּבֵּר בְּכָל דּוֹר וּמִתְאַסְּפִים הַרְבֵּה הַרְבֵּה לַחֲלֹק עַל קִבּוּץ הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא דַּי שֶׁאֵינָם מוֹסִיפִים לְקָרֵב רְחוֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף גַּם אוֹרְבִים וְחוֹתְרִים בְּכָל כֹּחָם בְּתַחְבּוּלוֹת רַבּוֹת לְרַחֵק הַנְּפָשׁוֹת הָרוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְכוּ', וְהָא בְּהָא תַּלְיָא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה זִמְרִי מִתְגַּבֵּר מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְכֵן לְהֶפֶךְ, כִּי עַל-יְדֵי רִבּוּי תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁשָּׁכִיחַ עַתָּה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֵׂה זִמְרִי שֶׁהָיָה בַּעֲצַת בִּלְעָם הָרָשָׁע, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר הַמַּחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק הַבַּעַל כֹּחַ בְּחִינַת פִּינְחָס שֶׁלּוֹחֵם עִם בְּחִינַת זִמְרִי וְהוֹרֵג וּמַכְנִיעַ אוֹתוֹ וְעוֹקֵר עֲצַת בִּלְעָם מִן הָעוֹלָם, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וּמִתְגָּרֶה בְּכָל עֹז לְהַרְבּוֹת מַחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק הַזֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרְבוּ עוֹד נְפָשׁוֹת רְחוֹקִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח, כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק אֱמֶת וְתִקּוּנָיו הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, פְּגַם טִפֵּי הַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל פָּסוּק "אֹזֶן שׁוֹמַעַת

תוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תְּלִין וְכוּ'". (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "בַּחֻצְרוֹת" סִימָן ה). וְכֵן לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק מִתְגַּבֵּר מַעֲשֵׂה זִמְרִי, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי אֵין מִי שֶׁיַּצִּילֵם מִשְּׁטוּתָם וּכְסִילוּתָם הָרַבִּים כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה, וְעַל זֶה הִתְפַּלֵּל יַעֲקֹב, "בְּסֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי וְכוּ'", שֶׁנֶּאֱמַר עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי וּמַחֲלֹקֶת קֹרַח שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִתְאַסֵּף וּלְהִתְקַבֵּץ יַחַד, כִּי בֶּאֱמֶת הַקִּבּוּץ וְקֶשֶׁר שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ קֶשֶׁר וְקִבּוּץ כְּלָל, כִּי קֶשֶׁר רְשָׁעִים אֵינוֹ מִן הַמְּנָיָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעִנְיַן שֶׁבָּנָא וְסִיעָתוֹ שֶׁהָיָה גָּדוֹל בַּתּוֹרָה וּבְיִשְׂרָאֵל מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְחָלַק עַל חִזְקִיָּה וְסִיעָתוֹ, "לֹא תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכָל אֲשֶׁר יֹאמַר הָעָם הַזֶּה קֶשֶׁר וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַקֶּשֶׁר וְהַקִּבּוּץ הוּא כְּשֶׁמִּתְקַשְּׁרִים הַקִּבּוּץ אֶל מְקוֹר הָאַחְדוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וְלִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כֻּלָּא חַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ". אֲבָל כְּשֶׁהַקִּבּוּץ הוּא לַחֲלֹק עַל דַּרְכֵי הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים וּלְהַרְחִיק מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא קוֹצָא דְּאוֹת ד דְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי עוֹסֵק לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם וְאַחְדוּת בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁיָּשׁוּבוּ כֻּלָּם לִכְלֹל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי זֶה הַקִּבּוּץ שֶׁל הַחוֹלְקִים אֵינוֹ קִבּוּץ וְקֶשֶׁר כְּלָל מֵאַחַר שֶׁרְחוֹקִים וּמְרֻחָקִים בְּדִבְרֵיהֶם מִן הָאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֶשֶׂר שֵׁשׁ נְפָשׁוֹת הָיוּ לוֹ וְנִקְרָאִים "נְפָשׁוֹת" לְשׁוֹן רַבִּים, וְיַעֲקֹב הָיוּ לוֹ שִׁבְעִים נֶפֶשׁ וְנִקְרָאִים "נֶפֶשׁ" בִּלְשׁוֹן יָחִיד, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וַאֲפִלּוּ אִם גַּם הַחוֹלְקִים עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הֵם מַרְחִיקִים עַצְמָן מִן הָאַחְדוּת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁמִּעַט הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁל הַהֲמוֹן עַם, אַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם זֶה יָקָר מְאֹד אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר שֶׁתַּעֲלֶה עֲבוּדָתָם לְמַעְלָה, שֶׁתִּכְלֹל בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִים לְהִכָּלֵל כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת אֲשֶׁר אֲלֵיהֶם אָנוּ מְקַשְּׁרִים תְּפִלָּתֵנוּ וַעֲבוֹדָתֵנוּ, שֶׁרַק הֵם יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת הַכֹּל לְמַעְלָה מַעְלָה, כִּי כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ פְּגָמָיו וַחֲטָאָיו הַמְרֻבִּים בְּעַצְמוֹ, וְכַמָּה וְכַמָּה פְּגוּם מִעֵט תּוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ, בִּפְרָט הַתְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁבְּרֹב הַתְּפִלָּה מַחֲשַׁבְתָּם טְרוּדִים בַּחוּץ מְאֹד, וְגוֹמְרִים בְּמַחֲשַׁבְתָּם כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלָּהֶם וְכָל עִסְקֵי חֹל וְכוּ' בִּשְׁעַת תְּפִלָּתָם, עַד שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים הֵיכָן הֵם עוֹמְדִים בַּתְּפִלָּה, וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ מִכַּמָּה וְכַמָּה בְּנֵי אָדָם אֲפִלּוּ מֵאוֹתָן הַמְכֻנִּים עַצְמָן בְּשֵׁם חֲסִידִים, וְכַאֲשֶׁר הֵם מוֹדִים בְּעַצְמָן, וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן מֻחֲמַת נְקֻדָּה הַטּוֹבָה מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן בְּקִרְבָּם, וְנִזָּרֵק מִפִּיהֶם אֵיזֶה דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תְּפִלָּה וְכוּ', בְּוַדַּאי אֵין בָּהֶם כֹּחַ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְעֹצֶם קַטְנוּתָם וּלְרִבּוּי הַפְּסֹלֶת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת רַבּוֹת מְאֹד מְאֹד הַמְסַבְּבִים אוֹתָם, עַל-כֵּן כָּל עִקַּר עֲלִיָּתָם הוּא עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְכַמְבֹאָר מִזֶּה הַרְבֵּה בְּמָקוֹם אַחֵר:

כִּי הַצַּדִּיק עוֹסֵק בְּעִנְיָנָם כֹּחוֹ לְהַעֲלוֹת גַּם מְעַט הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת שֶׁאָמְרוּ בְּקִצַּת כַּוָּנָה מוּעָטֶת בִּתְפִלָּתָם, וְגַם עוֹסֵק לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם מִשְּׁנָתָם הָעֲצוּמָה שֶׁיִּפְתְּחוּ פִּיהֶם וְלִבָּם, וְיִתְגַּבְּרוּ בְּכָל כֹּחָם לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה תֵּבוֹת וּפְסוּקִים וּמִזְמוֹרִים וְכוּ' רַבִּים בְּיוֹתֵר בְּכַמּוּת וְאֵיכוּת, שֶׁאֵיכוּת הַכַּוָּנָה תִּהְיֶה בְּיֶתֶר שְׂאֵת, וְכַמּוּת הַתֵּבוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת יִהְיֶה רַבִּים בְּיוֹתֵר, כִּי לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה זֶה רָחוֹק מְאֹד אֲפִלּוּ מֵהַכְּשֵׁרִים הַגְּמוּרִים הַיְרֵאִים בֶּאֱמֶת כִּי אִם צַדִּיקִים גְּמוּרִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הַמְקֻשָּׁרִים לְהַצַּדִּיק מִתְפַּלְּלִים תֵּבוֹת וְכוּ' הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר וּבְכַוָּנָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר וּבְחִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת וְהִתְעוֹרְרוּת דְּקֻדֻּשָּׁה וְכוּ', וְעִם כָּל זֶה לֹא הָיָה כֹּחַ לְתִפְלָתָם שֶׁתַּעֲלֶה לְמַעְלָה כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמְּקֻשָּׁרִים אֵלָיו, שֶׁבְּעִצָּם כֹּחוֹ הֵם מִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִים וּבְעִצָּם כֹּחוֹ הוּא מַעֲלֶה תְּפִלָּתָם הַשְּׁמַיְמָה לְרוּם גָּבְהֵי מְרוֹמִים, לַמָּקוֹם הַצָּרִיךְ לְמָקוֹר הָאַחְדוּת, וְעַל-כֵּן רַק זֶה נִקְרָא קֶשֶׁר וְקִבּוּץ הַקָּדוֹשׁ, וְכָל מַה שֶּׁזּוֹכִין שֶׁנִּתְוַסֵּף נֶפֶשׁ אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל בֵּית הַתְּפִלָּה בְּרִבּוּי בָּתִּים וַעֲצוּמִים מְאֹד מְאֹד עַד אֵין חֵקֶר:

חלק ו

וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּדְבָרֵינוּ בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁבֵּאַרְנוּ קְצַת דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים הַנּוֹרָאִים הָאֵלּוּ, וְהָבֵן הֵיטֵב אֵיךְ מְקֻשָּׁר הַכֹּל יַחַד, כִּי מִתְּחִלָּה מְדַבֵּר מִגֹּדֶל מַעֲלַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' שֶׁבְּלָעָם, עַד שֶׁמּוֹצִיא גַּם מִקְּרְבּוֹ וּבְטְנוֹ בְּחִינַת נְפָשׁוֹת הַגֵּרִים וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ מְדַבֵּר (בְּאוֹת ו) עַל פָּסוּק, "וּבַל יֹאמַר שָׁכֵן חָלִיתִי", מֵעִנְיַן הַנּוֹרָא הַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁל עִצֶּם רִבּוּי הַבָּתִּים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְוַסֵּף שָׁכֵן לְהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ', וּבֶאֱמֶת כֻּלָּא חַד, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצִיא כַּמָּה נְפָשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ נִבְלָעִים מַמָּשׁ בְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא, בֵּיוָן מְצוּלָה וְאֵין מָעָמָד וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְגַם מוֹצִיא נְפָשׁוֹת הַגֵּרִים, אֲלוּ הַנְּפָשׁוֹת בְּעַצְמָן הֵם הֵם בְּחִינַת הַשְּׁכֵנִים הַנִּתְוַסָּפִים עַל קִבּוּץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד, כִּי מִתְגַּדֵּל בֵּית הַתְּפִלָּה בְּרִבּוּי בָּתִּים וַעֲצוּמִים מְאֹד, כַּנַּ"ל, וְהַכֹּל עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁמְּעוֹרְרִים לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה הֵן אוֹתָם שֶׁלֹּא הִתְפַּלְּלוּ כְּלָל בְּכַוָּנָה אוֹ שֶׁהִתְפַּלְּלוּ קְצַת בְּכַוָּנָה, אֲבָל הָיָה מְעַט דִּמְעָט, וְהַכַּוָּנָה הָיָה בְּצִמְצוּם וּבְקָטְנוּת עָצוּם שֶׁנִּקְרָא בְּחִינַת שֵׂנָה לְגַבֵּי כַּוָּנָה אֲמִתִּית, וְהַכֹּל הָיָה עַל-יְדֵי עֲוֹונוֹתֵיהֶם הָרַבִּים וּפְגָמֵיהֶם, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת מַעֲשֶׂה זִמְרִי, וְהַצַּדִּיק לוֹחֵם בַּעֲדָם בִּתְפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ' הַנַּ"ל, עַד שֶׁמּוֹצִיא אוֹתָם מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמְעוֹרְרָם וּמְקִיצָם לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְכוּ', אָז מִתְרַבִּים הַבָּתִּים בְּרִבּוּי עָצוּם בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, כִּי מִבֹּאר שָׁם שֶׁהַבָּתִּים נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי בְּחִינַת שָׁלֹשׁ אָבָנִים בּוֹנוֹת שִׁשָּׁה בָּתִּים אַרְבַּע עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה

וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַד וְכוּ', שֶׁזֶּה נֶאֱמַר כִּפְשׁוּטוֹ בְּסֵפֶר יְצִירָה עַל עִנְיַן הַתֵּבוֹת, שֶׁתֵּבָה בַּת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת בּוֹנָה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה צֵרוּפִים, וּבַת חָמֵשׁ מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְכוּ' וַאֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה פֵּרֵשׁ הָעִנְיָן לְעִנְיַן הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה וְהָבֵן שֶׁהַכֹּל אֶחָד, כִּי תּוֹסְפוֹת הַנְּפָשׁוֹת וְתוֹסְפוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתֵּבוֹת הַכֹּל אֶחָד, וּמְזֶה תּוּכַל לְהָבִין מֵרְחוֹק כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁעֲשׂוּעִים נִפְלָאִים נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי שֶׁנִּתּוֹסֵף נֶפֶשׁ אַחַת לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה קְצָת יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה, כִּי לְמָשָׁל אֲפִלּוּ מִי שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּחִלָּה קְצָת בְּכַוָּנָה אֲבָל לֹא עָלָה מִתְּפִלָּתוֹ כִּי אִם עֲשָׂרָה תֵּבוֹת, וְגַם לֹא הָיָה בְּהִתְקַשְּׁרוּת אֶל הַצַּדִּיק וְאֶל הַקִּבּוּץ הַמִּתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה בֶּאֱמֶת, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתּוֹסֵף אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ הוּא מִתְפַּלֵּל עַכְשָׁו מֵאָה תֵּבוֹת וּבְכַוָּנָה יְתֵרָה מִבַּתְּחִלָּה, וְהוּא שָׁכֵן אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ, כַּמָּה וְכַמָּה בָּתִּים רַבִּים וַעֲצוּמִים עַד אֵין קֵץ נִתְרַבִּים הֵן מִצַּד רִבּוּי הַתֵּבוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת, הֵן מִצַּד שֶׁכָּל זֶה נִתּוֹסֵף אֶל הַנְּפָשׁוֹת הָרַבּוֹת שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם בָּתִּים רַבִּים לְאֵין קֵץ, שֶׁעַכְשָׁו כְּשֶׁנִּתּוֹסֵף נֶפֶשׁ אַחַת נִתְרַבִּין הַבָּתִּים בְּרִבּוּי עָצוּם בְּכַפְלֵי כְּפָלַיִם וְכוּ', הֵן מִצַּד תּוֹסְפוֹת הַנְּפָשׁוֹת, הֵן מִצַּד תּוֹסְפוֹת רִבּוּי הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת שֶׁנִּתְרַבּוּ עַתָּה עַד אֵין חֵקֶר:

(וְעַיֵּן בִּדְבָרֵינוּ בַּמָּקוֹם שֶׁבֵּאַרְנוּ בֵּאוּר וּפֵרוּשׁ עַל עִנְיַן הַכְּפָלַיִם שֶׁל רִבּוּי הַבָּתִּים וְכוּ', וּמִשָּׁם תַּעֲמֹד מַרְעִיד וּמְשׁוֹמֵם וְתִתְפַּלֵּא מְאֹד מְאֹד מֵעֹצֶם רִבּוּי הַבָּתִּים עַד אֵין חֵקֶר וְתָבִין מֵרָחוֹק גְּדֻלַּת ה' וּגְדֻלַּת תּוֹרָתוֹ וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁגִּלָּה כָּל זֶה וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ', וּגְדֻלַּת הַנְּפָשׁוֹת הַזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב אֶל הַנִּלְוִים אֵלָיו וּמִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וּתְצָרֵף דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה לְשָׁם, אָז תָּבִין יִרְאַת ה' וְדַעַת אֱלֹקִים וְצַדִּיקָיו וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה תִּמְצָא):

חלק ז

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַקֶּשֶׁר וְהַקִּבּוּץ הוּא כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְלַחֲשֹׁב תַּחְבּוּלוֹת וְעֵצוֹת לְהִתְרַחֵק מֵחֻטָּאִים וַעֲוֹונוֹת וּפְגָמִים וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִכְלָלִים בְּהָאַחְדּוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל הַחוֹלְקִים אֵין קִשְׁרֵיהֶם נִקְרָא קֶשֶׁר כְּלָל, כִּי מְעַט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם אֵין יָכוֹל לַעֲלוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁעוֹסֵק לְהַעֲלוֹת גַּם הָעֲבוֹדָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁל הַחוֹלְקִים עָלָיו וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל בָּזֶה שֶׁחוֹלְקִים, בָּזֶה הֵם מְחַלְּקִים וּמְפַזְּרִים מְאֹד מֵהָאַחְדּוּת בִּבְחִינַת פִּזּוּר לִרְשָׁעִים וְכוּ', וְאֵין קִשְׁרֵיהֶם קֶשֶׁר כְּלָל, כִּי כְּבָר הִקְדִּים יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה, "בְּסֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי" וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ אַחַר כָּךְ מִיָּד, "יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ וְכוּ'", שֶׁהִתְחִיל יַעֲקֹב אַחַר כָּךְ לְקָרֵב אֶת יְהוּדָה אַחַר שֶׁקִּנְטֵר אֶת הָרִאשׁוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי יְהוּדָה בְּחִינַת דָּוִד וּמְשִׁיחַ שֶׁיִּצָּא מִמֶּנּוּ, שֶׁעַל זֶה מְרֻמָּז כָּל בִּרְכָתוֹ שֶׁל יְהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתַּרְגּוּם וּבְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, הַיְנוּ שֶׁרָמַז לוֹ שֶׁעִקַּר הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה, הוּא עַל-יְדֵי

בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, "וּנְפָצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ". שֶׁיְּקַבֵּץ הָרְחוֹקִים מְאֹד לְהוֹסִיף שְׁכֵנִים רַבִּים, עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הִתְקָרְבוּת הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ", שֶׁכָּל אַחֶיךָ יֶאֱהֲבוּ אוֹתְךָ וְיוֹדוּ וִישַׁבְּחוּ אוֹתְךָ וְיִתְקָרְבוּ כֻּלָּם אֵלֶיךָ, "יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ", שֶׁתַּכְנִיעַ וְתַעֲקֹר כָּל הַחוֹלְקִים וְהַמּוֹנְעִים וְכוּ'. "וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ", שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּצְאוּ מֵאַרְבַּע נְשָׁיו שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁנּוּי דֵּעוֹת רַבִּים וַעֲצוּמִים מְאֹד, כֻּלָּם יִשְׁתַּחֲווּ וְיִכָּנְעוּ אֵלָיו. וְזֶהוּ, "גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה", שֶׁנֶּאֱמַר עַל דָּוִד, בִּתְחִלָּה גּוּר וּלְבַסּוֹף וְכוּ' כְּתַרְגּוּמוֹ "שִׁלְטוֹן יְהֵי בְּשָׁרוּיָא" וְכוּ', כָּל זֶה בְּחִינַת וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבִּתְחִלָּה הַמֶּמְשָׁלָה בְּקַטְנוּת מְאֹד, אֲבָל אַחַר כָּךְ יִתְגַּבֵּר וְיִתְרַבֶּה מְאֹד, "כִּי מִטָּרֶף בְּנִי עָלִיתָ", שֶׁאֵין לְךָ שׁוּם חֵלֶק בְּהַטּוֹרְפִים אֶת הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת דִּסְטְרָא אָחֳרָא אֵין לְךָ שׁוּם חֵלֶק בָּהֶם, אַדְּרַבָּא, אַתָּה אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם וּמְקָרֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת אֶל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה לְהוֹסִיף וּלְגַדֵּל אֶת הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ'. וְזֶהוּ, "כָּרַע רָבַץ כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ", בְּחִינַת הֶן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְכַאֲרִי יִתְנַשָּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר עַל עַצְם הַמִּלְחָמוֹת שֶׁלּוֹחֵם בְּחִינַת דָּוִד עִם כָּל מִינֵי חוֹלְקִים עַד שֶׁיֹּאכַל טַרְפָּם, שֶׁמּוֹצִיא מֵהֶם כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבִּלְּעוּ כַּנַּ"ל, עַד שֶׁמּוֹצִיא גַּם הַגֶּרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה וְנִכְסֵי עַמְמַיָּא יֵירֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת גֵּרִים, (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם" סִימָן יז), שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹסִיף שְׁכֵנִים רַבִּים וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּתְקָרֵב הַגְּאֻלָּה וְכוּ' שֶׁתָּבוֹא עַל-יְדֵי זֶרַע יְהוּדָה וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ, "לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה" דְּא מָשִׁיחַ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁבֵּרְכוֹ שֶׁאָפְלוּ בְּתַקָּף הַגָּלוּת הָאָרֹךְ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק וְכוּ', שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהֵם רָאשֵׁי גָּלֻיּוֹת וְכוּ', הַיְנוּ אַף-עַל-פִּי שֶׁמִּתְגַּבֵּר הַמֶּמְשָׁלָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְשָׁקֵר כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבֵּר, אַף-עַל-פִּי-כֵן בַּעֲבוּדוֹתֵינוּ לֹא עָזְבָנוּ אֱלֹקֵינוּ, וְלֹא יָסוּר שֵׁבֶט וּמוֹשֵׁל מֻמְשָׁלָה מוּעָטָת אֲמִתִּית מִיהוּדָה, וּמְחֹקֵק, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי תּוֹרָה הַכּוֹתְבִים וְחוֹקְקִים בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם עֵט סוֹפֵר מָהִיר וּבְעֵט סוֹפֵר מַמָּשׁ. וְזֶהוּ "מִבֵּין רַגְלָיו", שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבָּנִים וְהַתַּלְמִידִים הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתָם שֶׁנִּקְרָאִים רַגְלָיו, בְּחִינַת בָּרָא כַּרְעָא דַּאֲבוּהָ. וְכֵן "וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ", שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתַּלְמִידִים כַּנַּ"ל, שֶׁלֹּא יָסוּרוּ וְלֹא יִתְבַּטְּלוּ, חַס וְשָׁלוֹם, עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה תִּתְקָרֵב הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, אֲסֵפַת הָעַמִּים, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁכָּל הָרְחוֹקִים מְאֹד יִתְאַסְּפוּ אֶל הַקִּבּוּץ אֲפִלּוּ הָעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה עַכּוּ"ם שֶׁכְּשֶׁשָּׁבִין בִּתְשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת

גֵּרִים מַמָּשׁ, וְכֵן אֶפְלּוּ גֵּרִים מַמָּשׁ מֵהַעַכּוּ"ם כֻּלָּם יִתְקַבְּצוּ וְיִתְוַסְּפוּ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַבּוּ הַבָּתִּים הַנִּפְלָאִים עַד אֵין קֵץ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֲפִלּוּ עַל-יְדֵי בֵּי כְּנִישְׁתָּא חֲדָא אוֹ מָתָא חֲדָא וְכוּ' כְּשֶׁיִּשּׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה, אֲשֶׁר לְכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ אֵיךְ יִתְתַּקֵּן כָּל הָעוֹלָם עַל-יְדֵי מְעוּט צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים כָּאֵלֶּה, שֶׁהֵם רַק מָתָא חֲדָא, מִכָּל שֶׁכֵּן בֵּי כְּנִישְׁתָּא חֲדָא?! אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר וּמוּבָן הַדָּבָר הֵיטֵב, כִּי אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי בֵּי כְּנִישְׁתָּא חֲדָא וּמָתָא חֲדָא יִתְרַבּוּ הַבָּתִּים עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצַּדִּיקִים בְּרִבּוּי עָצוּם כָּזֶה כַּנַּ"ל, עַד שֶׁמִּמֵּילָא יִתְכַּנְּסוּ בְּתוֹכָם כָּל הַנְּפָשׁוֹת אֲפִלּוּ הַנִּשְׁפָּכִים בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְקַיֵּם, "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס". וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַבַּעַל כֹּחַ מְאֹד שֶׁעוֹסֵק בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם, שֶׁבּוֹנֶה כָּל הַבָּתִּים הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה, "טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק מֵהָמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים", כִּי מְעַט הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִים לְהַצַּדִּיק מִתְרַבִּים מֵהֶם בָּתִּים רַבִּים וְנִפְלָאִים כָּאֵלֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, וְיִתְגַּבְּרוּ עַל כָּל הֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים, שֶׁהֵם רִבּוּי הַחוֹלְקִים, בְּחִינַת מַחֲלֶקֶת קֹרַח הַנַּ"ל, כִּי מְעַט מִן הָאֱמֶת דּוֹחֶה הַרְבֵּה מִן הַשֶּׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁמְּעַט מִן הָאוֹר דּוֹחֶה הַרְבֵּה חֹשֶׁךְ, כַּמּוּבָא. וְהַכֹּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי עִצָּם רִבּוּי הַבָּתִּים שֶׁבּוֹנֶה בְּנִפְלָאוֹת נוֹרָאוֹת כֹּחוֹ, עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. (וְעַיֵּן עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁדִּבַּרְנוּ מֵעִנְיַן הַצַּדִּיקִים הַנִּפְלָאִים הַנַּ"ל וְשֶׁזֶּהוּ שַׁיָּךְ לְעִנְיַן מַחֲלֶקֶת קֹרַח, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת נִזְקֵי שְׁכֵנִים הֲלָכָה ד, עַיֵּן שָׁם):

חלק יב

עַל-פִּי כָּל הַנַּ"ל יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ, וְנוּכַל לִמְצֹא רֶוַח וְהַצָּלָה לְהָקֵל עָלֵינוּ עִצָּם הַפַּחַד וְהָרְעָדָה שֶׁנּוֹפֵל עָלֵינוּ כְּשֶׁרוֹאִין דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִפְלִיגוּ מְאֹד בְּעִנְיַן הָעַרְבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל אֶחָד עָרֵב בְּעַד חֲבֵרוֹ, וּמִזֶּה תִּסְמֹר שַׂעֲרוֹת רֹאשֵׁנוּ מִי יַעֲמֹד בָּזֶה, כִּי הַלְוַאי שֶׁהָיִינוּ מַפְקִיעִים אֶת עַצְמֵנוּ לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְאֵיךְ נוּכַל עוֹד לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת הָעַרְבוּת, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ אֲשֶׁר יִרְאֵי חֵטְא נִמְאָסִים וְאֵין תּוֹכָחָה וְהָאֱמֶת נִשְׁלָךְ אַרְצָה, וְהָרְבֵּה הָרְבֵּה בַּעֲלֵי עֲבֵרוֹת עֲצוּמוֹת קְצָתָם בְּאִתְנַגְלְיָא וּבְפִרְסוּם וּקְצָתָם בְּהֶסְתֵּר, וּמְכַנִּים עַצְמָם בְּשֵׁם חֲסִידִים וְחוֹלְקִים וְרוֹדְפִים מְאֹד מְאֹד אֶת הַכְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי-כֵן דְּבַר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם וְהַתּוֹרָה נִצְחִית, וּבְוַדַּאי אֵינָהּ בְּטֵלָה בְּשׁוּם זְמַן גַּם בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי הַחוֹב עַל כָּל אָדָם גַּם עַתָּה לָצֵאת גַּם יְדֵי הָעַרְבוּת כַּאֲשֶׁר קִבַּלְנוּ עָלֵינוּ בְּסִינַי, אֲבָל לְכְאוֹרָה יִקָּשֶׁה עָלֵינוּ מְאֹד, וּבִפְרָט כְּשֶׁנִּשְׁמָעִים אֶל לִבֵּנוּ מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא סוֹטָה פֶּרֶק ז, שֶׁהִפְלִיגוּ מְאֹד בְּרִבּוּי הַבְּרִיתוֹת

שֶׁנִּכְרְתוּ עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה מִצַּד הָעֲרֵבוּת, עַד שֶׁמָּסְקוּ שָׁם, אֵין לְךָ כָּל מִצְוָה שֶׁלֹּא נִכְרְתוּ עָלֶיהָ אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה בְּרִיתוֹת שֶׁל שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים, וְיֵשׁ בְּכָל אַחַת וְאַחַת שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים, עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י וְתוֹסָפוֹת עַד אָמַר רַבִּי מְשַׁרְשִׁיָא, עֲרָבָא וְעָרְבָא דְּעָרְבָא אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ. וְעַתָּה מִי יַעֲמֹד בָּזֶה לֵצֵאת יְדֵי הָעֲרֵבוּת לְקַיֵּם אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת בְּרִיתוֹת שֶׁנִּכְרְתוּ עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, אֲבָל עַל-פִּי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל נוֹכַל לְהַמְתִּיק הַדָּבָר קְצָת בְּחַסְדּוֹ וְחֶמְלָתוֹ אֲשֶׁר חָמַל עָלֵינוּ בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ וְהֵאִיר עֵינֵינוּ בְּהַקְדָּמוֹת קְדוֹשׁוֹת וְנוֹרָאוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, כִּי אִם תְּשִׁים לִבְּךָ לְהָבִין עֹצֶם רִבּוּי הַבָּתִּים שֶׁנַּעֲשִׂין כְּשֶׁנִּתּוֹסֵף נֶפֶשׁ אַחַת אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן נוֹכַל לְהַכְנִיסָם בְּחֶשְׁבּוֹן קְצָת עַל-פִּי הַמְבֹאָר בְּדִבְרֵינוּ בְּבֵאוּר זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר (עַיֵּן שָׁם בִּתְחִלַּת סֵפֶר חַיֵּי מוֹהַרַ"ן), וְיוֹצֵא מִשָּׁם שֶׁכְּשֶׁנִּתּוֹסֵף נֶפֶשׁ אַחַת עַל קִבּוּץ שֶׁל תִּשְׁעָה עָשָׂר אֲנָשִׁים וְנַעֲשֶׂה עֶשְׂרִים, אֲזַי נִתְרַבִּין הַבָּתִּים עַד יוֹתֵר מִשְּׁנֵי אֲלָפִים מִלְּיָאן פְּעָמִים מִילֵי מִלְּיָאן, כַּמְבֹאָר שָׁם הַחֶשְׁבּוֹן הֵיטֵב, וּכְשֶׁנִּתּוֹסֵף עוֹד נֶפֶשׁ אַחַת יִהְיֶה הַמִּסְפָּר כַּמָּה אַלְפֵי פְּעָמִים כָּל הַנַּ"ל, וְכֵן לְהֵלֶן מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב, כַּמְבֹאָר בְּסֵפֶר יְצִירָה לְעִנְיַן צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת הַתֵּבוֹת, וְכֵן הוּא בְּעִנְיַן הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, וּכְבָר יָדַעְתָּ מִסְּפַר הַמִּילֵי מִלְּיָאן, שֶׁהוּא מִלְּיָאן פְּעָמִים מִלְּיָאן, דְּהַיְנוּ אֶלֶף פְּעָמִים אֶלֶף פְּעָמִים אֶלֶף פְּעָמִים אֶלֶף, (אֲשֶׁר מִבֹּאר לַמְחַקְּרִים שֶׁאֵלּוּ יְחִיֶּה הָאָדָם יוֹתֵר מֵעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים שָׁנִים אֵינוֹ יָכוֹל לִסְפֹּר מִסְפָּר הַזֶּה אֶחָד אֶחָד אֲפִלּוּ לְחֶשְׁבּוֹן שֶׁיְּכוֹלִים לִסְפֹּר מִסְפָּר מֵאָה בְּמִינוּט אַחַת וְכוּ', וּכְבָר נִתְבָּרֵר הַחֶשְׁבּוֹן לְבַעֲלֵי הַחֶשְׁבּוֹן). וְעַתָּה צֵא וּלְמַד כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ הֵרָוָצֶה לְקַיֵּם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָצֵאת יְדֵי חוֹבַת הָעֲרֵבוּת וְעֹצֶם רִבּוּי הַבְּרִיתוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּכְרְתוּ עַל הָעֲרֵבוּת כַּנַּ"ל, כִּי אִם תִּזְכֶּה לֵילֵךְ בְּדַרְכּוֹ ה' בֶּאֱמֶת וְתִשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב נֶפֶשׁ אַחַת לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב אוֹ עַל כָּל פָּנִים לְנַתְקוֹ וּלְהַעְתִּיקוֹ קְצָת מִמְּקוֹמוֹ שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה שֶׁיִּמְעַט עַתָּה בִּפְגָמִים וְכוּ' וְיַרְבֶּה בִּתְפִלָּה בְּכַוָּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְיִתְוַסֵּף לְהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל, הֲרֵי כַּמָּה וְכַמָּה אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת מִלְּיָאן בָּתִּים קְדוֹשִׁים יִהְיוּ נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם מְרֻבִּים בְּכִפְלֵי כִּפְלֵים אֲלָפִים פְּעָמִים מֵרִבּוּי הַבְּרִיתוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּכְרְתוּ עַל הָעֲרֵבוּת, פּוּק חֲזוֹק בְּחֶשְׁבּוֹן וְתִשְׁכַּח, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבֵאוּר הַחֶשְׁבּוֹן פֹּה, (וְעַיֵּן בְּחַיֵּי מוֹהַרַ"ן הַנַּ"ל שָׁם מְבֹאָר קְצָת הַחֶשְׁבּוֹן), וּכְבָר מְבֹאָר בְּדִבְרֵינוּ שֶׁאָמַר אָז בְּעֵת שֶׁגִּלָּה סוֹד הַהַקְדָּמָה הַנּוֹרָאָה שֶׁל רִבּוּי הַבָּתִּים וְכוּ', שֶׁאָמַר אָז שֶׁעַל-יְדֵי עֹצֶם רִבּוּי הַבָּתִּים, עַל-יְדֵי-זֶה גַּם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בַּחוּץ לְגַמְרֵי עֲדַיִן כּוֹנְסִים אוֹתָם גַּם כֵּן לִפְנִים, לְתוֹךְ רִבּוּי הַבָּתִּים הַנַּ"ל שֶׁנִּבְנִים מִמֵּילָא גַּם סְבִיבָם מֵעֹצֶם רִבּוּיָם וְכוּ' כוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְאָז תֵּצֵא גַּם אַתָּה יְדֵי הָעֲרֵבוּת עַל-יְדֵי הִתְקָרְבוּת נֶפֶשׁ אַחַת לְהַקִּבּוּץ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁתִּזְכֶּה לְקָרֵב נְפָשׁוֹת יוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵךְ

נִתְרַבּוּ הַבָּתִּים כָּל כָּךְ, עַד שֶׁגַּם כָּל הָרְחוֹקִים לְגַמְרֵי הַמַּנָּחִים בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת נִתְכַּנְּסוּ לְתוֹךְ הַבָּתִּים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְהָבֵן הֵיטֵב מְאֹד:

חלק יג

וְזֶהוּ, "הַנִּסְתָּרֹת לַה' אֱלֹקֵינוּ וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם", שֶׁפֵּרְשׁוּ רַשִׁ"י זַ"ל עַל עִנְיַן הָעֲרָבוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, וְאִם תֹּאמַר אַתָּה מַעֲנִישׁ אֶת הָרַבִּים עַל הָרְהוּרֵי הַיָּחִיד וְכוּ', הֲלֹא אֵין אָדָם יוֹדֵעַ טְמוּנוֹתָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ, אֵין אֲנִי מַעֲנִישׁ אֶתְכֶם עַל הַנִּסְתָּרוֹת וְכוּ', אֲבָל 'הַנִּגְלֹת' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁהַכָּתוּב מְיַשֵּׁב דַּעְתֵּנוּ וְאוֹמֵר לָנוּ שֶׁלֹּא נִפְחַד מִזֶּה, כִּי אֵינוֹ בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, בִּטְרוּנְיָא עִמָּנוּ לְהַעֲמִיס עָלֵינוּ עֹל שֶׁלֹּא נוּכַל לָקוּם, כִּי אֵין אָנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת רַק מַה שֶּׁבְּיָדֵינוּ לִרְאוֹת לְחַנֵּךְ בָּנֵינוּ וְתַלְמִידֵינוּ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ, וְשֶׁיִּתְוַסְּפוּ אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמֵּילָא נַצָּא יְדֵי הָעֲרָבוּת עַל-יְדֵי רִבּוּי הַבָּתִּים שֶׁיִּתְוַסְּפוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "הַנִּסְתָּרֹת לַה' אֱלֹקֵינוּ", כִּי רַק הוּא יִתְבָּרַךְ לְבַד יוֹדֵעַ נִסְתָּרוֹת וּבְוַדַּאי לֹא יַעֲנִישׁ אוֹתָנוּ עַל הַנִּסְתָּרוֹת מִמֶּנּוּ, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י לְפִי עִנְיָנוֹ וְשִׁיטָתוֹ, רַק 'וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ' דַּיְקָא, שֶׁאָנוּ צְרִיכִין הָעִקָּר לְהִשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב בָּנֵינוּ וְתַלְמִידֵינוּ שֶׁנִּקְרָאִים גַּם כֵּן בָּנִים, לְקָרֵב מַה שֶּׁנּוֹכַל לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְצָרְפָם וּלְהוֹסִיפָם אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַבּוּ הַבָּתִּים מְאֹד עַד שֶׁיִּתְקָרְבוּ מִמֵּילָא כֻּלָּם לִפְנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת", הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה לְבַד שֶׁנִּקְרָב אֶת בָּנֵינוּ וְתַלְמִידֵינוּ הַמּוּעָטִים אֶל הַקִּבּוּץ כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה בְּוַדַּאי יִתְקַיֵּם עַד עוֹלָם קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה סוֹף כָּל סוֹף יִתְקָרְבוּ כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְכַנַּ"ל: הִלְכוֹת קְדוּשִׁין הֲלָכָה ה:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשִׁין בְּכֶסֶף, וְנֶמַר קִיחָה קִיחָה מִשְּׁדֵה עֶפְרוֹן שֶׁנֶּאֱמַר, "נָתַתִּי בֶּסֶף הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי". כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה שְׁרָשָׁם מִבְּחִינַת חֶסֶד וְדִין כַּיָּדוּעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת ה' אֱלֹקִים שְׁמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה וְטֶבַע שֶׁבֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, הַיְנוּ שֶׁהַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אִשָּׁה, אֵין לָהּ שׁוּם כֹּחַ וּמֶמְשָׁלָה כְּלָל לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם בְּשׁוּם דָּבָר גָּדוֹל וְקָטָן כִּי אִם ה' שֶׁהוּא הַשְׁגָּחָה, הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי ה' וֵאלֹקִים הֵם בֶּאֱמֶת אַחְדוּת אֶחָד, כִּי רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ הוּא הַבּוֹרֵא הַקָּדְמוֹן, הוּא הַמַּשְׁגִּיחַ, הוּא הַמַּנְהִיג וְהַמוֹשֵׁל, וְאֵין לְהַטֶּבַע שׁוּם הַנְהָגָה וּמֶמְשָׁלָה כְּלָל כִּי אִם כְּמוֹ שֶׁהַהַשְׁגָּחָה מַנְהִיג אוֹתָהּ, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בְּיָדוֹ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע בְּכָל עֵת כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ עַל-יְדֵי הַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁל מֹשֶׁה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ מִשְּׁאָר צַדִּיקִים וְכוּ', וְהוּא כְּמוֹ הָאִשָּׁה שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא עֲקֶרֶת הַבַּיִת וּמַנְהֶגֶת כָּל הַבַּיִת וּמְגַדֶּלֶת אֶת הַבָּנִים וּמְבַשֶּׁלֶת וְאוֹפָה וְכוּ' וּמַנְהֶגֶת אֶת בַּיִת בַּעְלָהּ בְּכָל הַהִצְטָרְכוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין

לָהּ שׁוּם חִיּוּת וְכֹחַ וּמָמְשָׁלָה כִּי אִם מִמַּה שֶּׁנּוֹתֵן לָהּ בַּעְלָהּ שֶׁמִּמֶּנּוּ הַהוֹלָדָה, וְהוּא נוֹתֵן לָהּ כָּל מִינֵי שֶׂפַע אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּבְגָדִים כוּ' לְהַנְהִיג אֶת הַבַּיִת, רַק כָּל מַה שֶּׁיְכוֹלִין לִטְעוֹת כְּאִלּוּ יֵשׁ אֵיזֶה כֹּחַ לְהַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל בְּחִירָה, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה תְּלוּיָ בָּזֶה (כַּמְבֹאָר וּמוּבָן בִּדְבָרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, עַיֵּן שָׁם). וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מַה שֶּׁלִּפְעָמִים הָאִשָּׁה מוֹרֶדֶת בְּבַעְלָהּ אוֹ מִתְנַגֶּדֶת אֵלָיו כְּאִלּוּ הַמֶּמְשָׁלָה בְּיָדָהּ, כִּי אִשָּׁה רָעָה הִיא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת, כַּמְבֹאָר בְּכָל סֵפֶר מִשְׁלֵי, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהִמְשִׁיל אֶת הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּאִשָּׁה טוֹבָה, בְּאֵשֶׁת חַיִל וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל שֶׁבַח אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא שֶׁמְּסַיֵּם בּוֹ סֵפֶר מִשְׁלֵי, שֶׁכְּלַל הַשֶּׁבַח שֶׁהִיא עוֹשָׂה הַכֹּל, כָּל הַהִצְטָרְכוּת, בְּחִינַת דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר וְכוּ' וְכוּ', וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ, שֶׁלֹּא תִּמְרֹד וּתְשַׁקֵּר בּוֹ לוֹמַר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּהּ, שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ מַנְהִיג הָעוֹלָם וְכוּ', וּלְהֵפֶךְ הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע נִקְרָאִים אִשָּׁה רָעָה, אִשָּׁה זָרָה, בְּחִינַת אִשָּׁה הַמְנָאֶפֶת תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת זָרִים, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ הָאַלְשִׁיךְ בְּמִשְׁלֵי, כָּל זֶה עַל הִתְרַחֲקוּת מֵחָכְמוֹת הַטֶּבַע. כִּי כְּבָר כְּלָל מָנַח בְּיָדֵינוּ שֶׁעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהָיָה בִּימֵי קֶדֶם וְהַכְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁנִּתְרַבּוּ אַחַר כָּךְ עַד עַתָּה שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחָכְמֵי קֶדֶם הָרֹעִים שֶׁמֵּהֶם כָּל יְסוֹדוֹת חָכְמָתָם, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵיהֶם בְּעַצְמָן, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁשָּׁבִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ נֶאֱמַר, "אֵלְכָה וְאָשׁוּבָה אֶל אִישִׁי הָרִאשׁוֹן וְכוּ'", "וְהִיא לֹא יָדְעָה כִּי אָנֹכִי נָתַתִּי לָהּ הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְכוּ'" (הוֹשֵׁעַ ב):

חלק טו

וְעַל-כֵּן הָאִשָּׁה נִקְנֵית בְּכֶסֶף, כִּי כֶּסֶף הוּא כְּלַל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל". לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הַקֶּשֶׁר שֶׁהִיא צְרִיכָה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וּבְזֶה תַּנְהִיג אֶת בֵּיתוֹ, כִּי הִיא עֶצֶם מַעֲצָמָיו וּבְשָׂר מִבְּשָׂרוֹ, כִּי הַטֶּבַע כָּל הֲוָיָתָהּ וְכָל כֹּחָהּ הַכֹּל מֵהַהַשְׁגָּחָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל, אֲבָל הִיא צְרִיכָה לִהְיוֹת מְרֻצָּה לָזֶה, כִּי אֵין הָאִשָּׁה נִקְנֵית אֶלָּא מִדַּעְתָּהּ לְהוֹרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב אוֹתָם הַכְּרוּכִים אַחַר הַטֶּבַע כִּי אִם מִדַּעְתָּם וּרְצוֹנָם, כִּי הַטֶּבַע שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ לְהַסְתִּיר הַהַשְׁגָּחָה הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בֶּהָאֱמֶת וְרוֹצֶה לִפְרֹק עֹל וּבְהֶפְקֵרָא נִיחָא לֵיהּ לְהַטּוֹת דַּעְתּוֹ אַחַר חַכְמֵי הַטֶּבַע, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַטּוֹתוֹ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה, בְּחִינַת כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים, וּכְתִיב, "אַל תְּדַבֵּר בְּאָזְנֵי כְסִיל כִּי יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ וְכוּ'". כִּי הַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל הַבּוֹחֵר בַּחַיִּים וְחוֹשֵׁב עַל תַּכְלִיתוֹ בֶּאֱמֶת וּמַטָּה דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת יָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהָבִין הָאֱמֶת, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁיְּחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ מְאֹד לְהִתְקָרֵב

לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, אֲשֶׁר כָּל דִּבְרֵיהֶם נוֹבְעִים וּמְיֻסָּדִים עַל תּוֹרַת מֹשֶׁה אֱמֶת בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, כְּמוֹ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ הַנְּבִיאִים וְהַתַּנָּאִים שֶׁכֻּלָּם הָיָה לָהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁרַק הֵם יְכוֹלִים לְבָרֵר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הַהַשְׁגָּחָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל הָרוֹצֶה לַעֲקֹר עַצְמוֹ מִן הָעוֹלָם וּלְהַטּוֹת דַּעְתּוֹ אַחַר חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁרֹב דַּעְתָּם כְּכֻלָּם הֵם הַהֵפֶךְ מִמֹּשׁ מִדִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְרִיחַ דַּעְתּוֹ לְבָרֵר לוֹ שִׁטּוּת שֶׁקֶר חָכְמַת הַטֶּבַע, כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁית כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין הָאִשָּׁה נְקֵנִית אֶלָּא מִדַּעְתָּהּ, כִּי הָאִשָּׁה, בְּחִינַת הַטֶּבַע, אֵינָהּ נְקֵנִית לְבַעְלָהּ שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הֲוָיָתָהּ וְחִיּוּתָהּ, שֶׁהוּא הַהַשְׁגָּחָה, כִּי אִם מִדַּעְתָּהּ וּרְצוֹנָהּ, כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁית וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאַבְרָהָם דָּחַק עַצְמוֹ לִקְנוֹת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה בְּכֶסֶף מָלֵא דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "אַךְ אִם אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי נָתַתִּי כֶסֶף הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי וְכוּ'". וְכֵן דָּוִד כְּשֶׁקָּנָה אֶת מְקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ מֵאֲרַוְנָה הַיְבוּסִי וְכוּ' שֶׁאָמַר, "וְלֹא אַעֲלֶה לַאלֹקַי עֹלוֹת חִנָּם". וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי אֵלּוּ הַמְקוֹמוֹת הָיוּ קְדוֹשִׁים בְּקְדֻשָּׁה נוֹרָאָה מְאֹד, שֶׁהֵם מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, שֶׁהוּא שַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן שֶׁדָּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַנְּשָׁמוֹת אֶל עֵץ הַחַיִּים וְכוּ', וְכֵן מְקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא שַׁעַר הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְכוּ', וְעִקַּר קְדֻשָּׁתָם הוּא שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ". כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וּבְוַדַּאי גַּם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ כָּל מַה שֶּׁהַקְּדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, מִתְגַּלֶּה שָׁם הַהַשְׁגָּחָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי הַהַשְׁגָּחָה הִוא עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעִקָּרָהּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְשָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׁם הֵם עֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת עַד קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה, וְכֵן בְּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה שֶׁהָיָה מוּכָן לִקְבוּרַת הָאָבוֹת לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ שָׁם לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אֵלּוּ הַמְקוֹמוֹת הָיוּ תַּחַת יַד הַסִּטְרָא אָחֳרָא אֲצֶל עֶפְרוֹן וַאֲרַוְנָה הַיְבוּסִי, כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּגְלֶה קְדֻשָּׁה עֲצוּמָה בָּזֶה הָעוֹלָם הַנַּשְׁמִי הוּא בְּתָחִלָּה תַּחַת יַד הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּמּוּבָא, וְעִקַּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא כְּפִירוֹת הַנַּ"ל שֶׁל הַטֶּבַע כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַקְּדֻשָּׁה מֵהֶם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם מִדַּעְתָּם וּרְצוֹנָם עַל-יְדֵי כֶּסֶף מָלֵא וְלֹא בְּחִנָּם, כִּי כֶּסֶף כְּלַל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל, וְכָל טָעוּתָם אַחַר הַכְּפִירוֹת שֶׁל הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה הָעִקָּר הוּא מֵחֲמַת חֶמְדַּת הַמָּמוֹן שֶׁבּוֹ תְּחוּבִים כָּל הַשִּׁבְעִים עֲבוֹדָה זָרָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא בִּלְעָם מִפִּיהֶם בְּרָצוֹן טוֹב כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן, כְּמוֹ אַבְרָהָם וְדָוִד כַּנַּ"ל, וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה הַרְבֵּה לְבָאֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ:

חלק יז

וְעַל-כֵּן נִקְרָא קְדוּשִׁין, כִּי עִקַּר הַקֶּשֶׁר הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה מִזֶּה הוֹלָדָה שֶׁיִּתּוֹסֵף נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ וְיִתְרַבּוּ הַבָּתִּים הַנַּ"ל וְיִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אֱלֹקִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדָע לְמִשְׂגָּב, שֶׁעַל-יְדֵי רִבּוּי הַבָּתִּים וְהָאַרְמוֹנוֹת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁכָּל בְּנָיָנָהּ מִבְּחִינַת רִבּוּי בָּתִּים הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹדָע לְמִשְׂגָּב, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נוֹדָע וְנִתְגַּלֶּה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם מִנִּשְׂגְּבוֹת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהַהַשְׁגָּחָה הִוא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָא קְדוּשִׁין. וְזֶה שֶׁאוֹמֵר לָהּ, הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל. 'כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל' דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּמוֹ דַּת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּתַּן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל מַדְרֵגוֹת הַנְּבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וּכְמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא מְקֻדָּשׁ וְקוֹנֶה אוֹתָהּ, כִּי עִקַּר הַקִּדּוּשִׁין הוּא בִּשְׁבִיל הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת כְּתֻבּוֹת וְגִטִּין הֲלָכָה ה:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת כְּתֻבָּה שֶׁאָסוּר לְדוּר עִם אִשְׁתּוֹ בְּלֹא כְּתֻבָּה, כִּי זֶה יְדוּעַ וּמוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאֱאַר"י זַ"ל שֶׁיִּחוּד אִישׁ וְאִשָּׁה בְּשָׁרְשָׁם גָּבוֹהַּ מְאֹד וְכָל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תְּלוּיִים בָּהּ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, כַּמּוּבָן בְּכָל שִׁיר הַשִּׁירִים וּבְכָל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן מַתַּן תּוֹרָה, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ", זֶה מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ'. וְהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת מְקַבֵּל, וּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַבּוֹרֵא לְבַדּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִישׁ, בְּחִינַת ה' אִישׁ מִלְחָמָה, כַּמּוּבָא. וְלָכֵן מִשְׁתַּלְשֵׁל מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם וּמֵעֶלְיוֹנִים לְעֶלְיוֹנִים, מִשֶּׁכָּל עֶלְיוֹן לְשֶׁכָּל תַּחְתּוֹן, שֶׁכָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, בְּחִינַת שֶׁכָּל הַתַּחְתּוֹן, הֵם בְּחִינַת מְקַבְּלִים, בְּחִינַת אִשָּׁה נֶגֶד הָעֶלְיוֹן מֵהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ, בְּחִינַת אִישׁ, וְהוּא בְּחִינַת חָכְמָה אֱמִתִּית וֶאֱמוּנָה שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁבֶּאֱמֶת בְּשָׁרְשָׁם כֻּלָּא חַד, וְגַם בְּהַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ בְּחִינַת כֹּחַ הַשֵּׂכֶל וְכֹחַ הַמְּדַמֶּה, וְהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה. וְעַל-כֵּן עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', הוּא עַל-יְדֵי הַמְּדַמֶּה, כַּמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה לְבַטֵּל הַטָּעוּת שֶׁל חָכְמַת הַטֶּבַע מִן הָעוֹלָם, רַק לֵידַע הָאֱמֶת שֶׁגַּם עַתָּה כָּל הַנְהָגַת בְּחִינַת אִשָּׁה, הַכֹּל עַל-יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת אִישׁ בִּלְבַד, כִּי הַטֶּבַע בְּיַד הַהַשְׁגָּחָה כִּחְמֹר בְּיַד הַיּוֹצֵר בִּרְצוֹתוֹ מַרְחִיב וּבִרְצוֹתוֹ מְקַצֵּר וְכוּ', רַק שֶׁעַתָּה הַהַשְׁגָּחָה מִסְתַּתֶּרֶת וּמִתְעַלֶּמֶת

בְּתוֹךְ הַטֶּבַע בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, וְכָל הַזִּוּוּגִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל-פִּי הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה, כֻּלָּם הֵם בִּשְׁבִיל כָּל הַנַּ"ל, לְחַבֵּר וּלְיַחֵד עָלְמָא תַּתָּאָה בְּעָלְמָא עִלָּאָה וְכוּ', עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, עַד שֶׁיִּתְבָּרֵר כֹּחַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה, עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּתְנַגְּלֶה הַהַשְׁגָּחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כֻּלָּם צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁכִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, וּמִבֹּאר שָׁם שֶׁתִּקּוּן הַבְּרִית נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיא כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְכָל הַדֵּעוֹת וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְכוּ' מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְרוּחַ נְבוּאָה וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּדֵּל בְּיוֹתֵר הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ עַל-יְדֵי תּוֹסֶפֶת שְׁכֵנִים הַרְבֵּה וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ רְפוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה וְכוּ', וּמִבֹּאר שָׁם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אֵין הַנְּבוּאָה שׁוֹרָה אֶלָּא עַל חָכָם, גִּבּוֹר וְעָשִׁיר, כִּי כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת שָׁרְשָׁם בַּכָּבוֹד וְכוּ', וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת יִחוּד הַקְּדוּשׁ שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה, שֶׁהַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיּוֹלִידוּ נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּגְלוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְהָאִישׁ הוּא בְּבְחִינַת חָכְמָה שֶׁמְּקַבֵּל כֹּחוֹ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ רוּחַ נְבוּאָה, וְהַנְּבוּאָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלִין, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם נִמְשָׁךְ הַטִּפָּה הַנִּמְשֶׁכֶת מֵחָכְמָה כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הַיִּחוּד עַל-יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ". וְהָרוּחַ הַזֶּה בְּשָׁרְשׁוֹ בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, הוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם אֶל בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה לְבָרֵר כַּמָּה אֲלָפִים הִשְׁתַּלְשְׁלוּת וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת חָכְמָה, גְּבוּרָה וַעֲשִׂירוּת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ נְבוּאָה הַנִּמְשָׁךְ לְהָאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּהַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ, כִּי הַטִּפָּה נִמְשֶׁכֶת מֵחָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ כַּיָּדוּעַ וְיוֹרֶדֶת בִּבְחִינַת גְּבוּרָה, כִּי בְּרִית נִקְרָא "בֹּעַז" בּוֹ עֹז, בּוֹ תְּקִפָּא שֶׁמּוּבָא. וְהַטִּפָּה בְּעַצְמָהּ, שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הוֹלָדַת הַנְּפָשׁוֹת, הוּא בְּחִינַת שֶׁפַע הָעֲשִׂירוּת, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בַּעֲשִׂירוּת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן סט). וְעַל-כֵּן כָּל קִנְיָנָהּ עַל-יְדֵי כֶּסֶף בְּחִינַת עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַכְּתֻבָּה שֶׁצָּרִיךְ לְתֵּן לָהּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּעֵילָתוֹ בְּעֵילַת זְנוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי צָרִיךְ לְהַבְטִיחַ לָהּ בִּכְתָב שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר אֶצְלָהּ מִמֶּנּוּ שֶׁפַע הָעֲשִׂירוּת אֲפִלּוּ כְּשֶׁתִּפָּרֵד מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי גֵּט אוֹ עַל-יְדֵי מִיתָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַקֶּשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק וְקַיָּם לְעוֹלָם בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּפִי שֹׁרֶשׁ נַפְשָׁם בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁל הַכְּתֻבָּה שֶׁמַּבְטִיחָהּ שֶׁיִּשָּׁאֵר בְּיָדָהּ לְהוֹרוֹת שֶׁהַשֶּׁפַע שֶׁמַּמְשִׁיךְ לָהּ עַל-יְדֵי הַזִּוּוּג קַיָּם לְעוֹלָם, כִּי נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רוּחַ

נְבוּאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי חָכְמָה גְּבוּרָה וַעֲשִׁירוּת, שֶׁהָעִקָּר הוּא בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמְשָׁכַת הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה קַיָּם לְעוֹלָם, שֶׁאֲפִלּוּ אִם תִּפָּרֵד מִמֶּנּוּ יִהְיֶה נִשְׁאָר בְּיָדָהּ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא מָאתַיִם זוּז, שֶׁהוּא שִׁעוּר עֲשִׁירוּת, כַּמּוּבָא לְעֵיל, וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא יִשְׁלְטוּ וְלֹא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁאוֹרְבִים תָּמִיד עַל הַמְּדָמֶּה, בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה כְּשֶׁהִיא רְחוֹקָה מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעְלָהּ, אֲבָל עַכְשָׁו לֹא יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהִתְאַחֵז בָּהּ, כִּי כְּבָר קִבְּלָה מִבַּעְלָהּ הַשְׁפָּעַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבָּרֶרֶת וּמִתְחַזֶּקֶת הָאֱמוּנָה תָּמִיד כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן לָהּ הַכְּתֻבָּה בִּכְתָב דַּיְקָא, וְכֵן כְּשֶׁרוֹצֶה לְרַחֲקָהּ וּלְגָרְשָׁהּ צָרִיךְ לִתֵּן לָהּ גֵּט פִּטּוּרִין בִּכְתָב דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַקֶּשֶׁר וְהַחִבּוּר הוּא שֶׁהִיא תִּהְיֶה טְפֵלָה אֵלָיו, כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר, נוּקְבָא לָא אִידְכַּר תַּמָּן, כִּי הוּא צָרִיךְ לִמְשֹׁל בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ". כִּי כַּד נוּקְבָא שָׁלְטָא עַל דְּכוּרָא, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי דִּינָא תַּקִּיפָא, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ כִּי שֹׁרֶשׁ הַיִּחוּד לְמַעְלָה מַעְלָה בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא בְּחִינַת יִחוּד הֲוָיָה אֱלֹקִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי אֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ הַמִּתְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַשָּׁפָל הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וֵאלֹקִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם". וְשֵׁם הֲוָיָה הוּא בְּחִינַת שֵׁם הָעֶצֶם, בְּחִינַת עַצְמוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מִתְעַלֵּם מֵעֵין כֹּל, בְּחִינַת זֶה שְׁמִי לְעֹלוּם, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בַּכְּתָבִים, וְעַל-כֵּן מוּבָא שֶׁאֱלֹקִים גִּימַטְרִיָּא הַטֶּבַע, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַטֶּבַע כָּל חִיּוּתוֹ מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִבְּחִינַת שֵׁם אֱלֹקִים, רַק שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִסְתַּתֵּר עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַנְּהָגַת הַטֶּבַע בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה בִּבְחִינַת אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר, וּמֵהַסְתָּרָה הַזֹּאת, מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַדִּין, שֶׁמִּשָּׁם כָּל אֶחָיזַת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת וְכָל חֵילוֹתֵיהֶם, וְעִקַּר שֹׁרֶשׁ הַיִּחוּד הוּא לְיַחֵד שֵׁם אֱלֹקִים בְּשֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא, לְהַאֲמִין וְלָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי הַכֹּל אֶחָד בְּתַכְלִית הַיִּחוּד, כִּי חִיּוּתוֹ הַנֶּעְלָם וְנִסְתָּר בְּזֶה הָעוֹלָם בְּתוֹךְ הַטֶּבַע שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים, הוּא הַמְהַוֶּה בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ אִישׁ וְאִשָּׁה בְּשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן כַּיָּדוּעַ, כִּי בְּשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתָם שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאִים זָכָר וּנְקֵבָה בְּיַחַד, כַּמּוּבָא רַק לְמַטָּה הֵם נֶחֱלָקִים וְנִתְפָּרְדִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁקְּשֶׁה לְזַוְּגָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף וְכוּ'. וְעִקַּר חִבּוּרָם הוּא בִּשְׁבִיל בְּחִינָה זֹאת לְיַחֵד יִחוּד הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהוֹלָדוֹת, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם, וּבִשְׁבִיל זֶה כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹקִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם

אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם". וּכְמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין בִּשְׁעַת הַכְנִיסָה, אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְכוּ', רַק מֵחֲמַת שֶׁכָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה יָרְדוּ בְּכַמָּה וְכַמָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת עַד שֶׁבָּאוּ בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי בַּגּוּפִים הֶעָבִים וְהַגַּשְׁמִיִּים הָאֵלֶּה, עַל-כֵּן נֶאֱחָז בָּהֶם בְּחִינַת אֲחִיזַת הַדִּין הַרְבֵּה מְאֹד, וּבִפְרָט בְּהָאִשָּׁה, עַל-כֵּן שָׁם הִתְגַּבְּרוּת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁעִקְּרוֹ בַּתַּאֲוָה הַזֹּאת, כִּי כֵן דַּרְכּוֹ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהַקְּדֻשָּׁה גָּבֹהַּ יוֹתֵר שָׁם הוּא כָּרוּךְ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁמִּתְנַהֲגִים עַל כָּל פָּנִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה מִכָּל זִוּוּג יְחוּדִים גְּדוֹלִים וְנוֹלָדִים כָּל הַנְּשָׁמוֹת עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמְּגַלִּים אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָעִקָּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּנֵי עֲלִיָּה, כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים שֶׁשִּׁבְּרוּ תַּאֲוָתָם הַגַּשְׁמִית כָּל כָּךְ עַד שֶׁבִּטְּלוּ עַצְמָן לְגַמְרֵי, עַד שֶׁזָּכוּ שֶׁכָּל יְחוּדָם, אֲפִלּוּ בְּגַשְׁמִיּוּת הוּא בְּלִי שׁוּם תַּאֲוָה כְּלָל, רַק בִּשְׁבִיל יְחוּד הָעֶלְיוֹן וְכוּ', אַשְׁרֵי לָהֶם, וּמִכֹּחָם נִמְשָׁךְ הַתִּקּוּן לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. וְעַל-כֵּן כָּל תִּקּוּן הָעוֹלָם הוּא שֶׁיִּבָּטְלוּ דַּעְתָּם כְּנֶגֶד אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים דַּיְקָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָבוֹת וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכוּ', וְעַל-יְדֵיהֶם עִקַּר יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁנִּרְאִים שֶׁמִּתְנַהֲגִים עַל-פִּי הַטֶּבַע, שֶׁהֵם בְּכְלָלָם בִּבְחִינַת אִשָּׁה, מִנְהִיגָם הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הַמַּשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם וּמַשְׁפִּיעַ לָהֶם חִיּוּתָם בְּכָל עֵת וָרֶגַע, וְכָלָם אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת ה' אֱלֹקִים, כַּמּוּבָא. עַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן לָהּ הַכָּתֻבָה בִּכְתָב דַּיְקָא, לְהוֹרוֹת שֶׁהִיא טְפֵלָה וּבְטֵלָה אֵלָיו, כִּי כָּל חִיּוּתָהּ הִיא רַק מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְכֵן כְּשֶׁמְּגָרְשָׁהּ צָרִיךְ לְגָרְשָׁהּ בִּכְתָב דַּיְקָא, כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ חִיּוּתָהּ וּמִשָּׁם עִקַּר חִבּוּרָם, וְכֵן כְּשֶׁצְּרִיכִים לִפְרֹד מִשָּׁם דַּיְקָא, צָרִיךְ לְהַפְרִידָהּ מִמֶּנּוּ כְּדֵי לְהַפְרִידָהּ מִמֶּנּוּ מִשָּׁרְשָׁהּ אֲצִלּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָב, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְכַנַּ"ל, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ אִישׁ וְאִשָּׁה, כַּמּוּבָא, וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד בְּשָׁרְשָׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע שׁוּם דָּבָר מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמְּבָאֶרֶת הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָאִישׁ לְהוֹלִיד שׁוּם הוֹלָדָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאִשָּׁה, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּלֵית רְשׁוּ לְאַרְקָא בִּרְכָאן וְכוּ' אֶלָּא בָּהּ וְכוּ'. אֲבָל אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַנְהָגַת הָעוֹלָם עַל יָדָהּ, כִּי הִיא בִּבְחִינַת עֲקֶרֶת הַבַּיִת וְכַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לֵידַע שֶׁאֵין לָהּ שׁוּם כֹּחַ וְחִיּוּת כְּלָל כִּי אִם מִבַּעְלָהּ, מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי כָּל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַכֹּל מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי לֵיכָּא מִלְּתָא דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרָיְתָא:

חלק כ

כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה זֶהוּ בְּחִינַת עִנְיַן הַצְּרוּפִים הַנַּ"ל, כִּי עֻצַּם הַתִּבָּה כְּמוֹ שֶׁהִיא נִכְתֶּבֶת בַּתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְכָל הַצֵּרוּפִים שֶׁיְּכוֹלִים לְצָרֵף מִמֶּנָּה זֶהוּ בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא מְבָאֶרֶת וּמְפָרֶשֶׁת אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ פְּשָׁט וּבְדֶרֶךְ רֶמֶז וּדְרוּשׁ וְסוֹד, הֵן בְּבֵאוּרֵי דִּינֵי הַתּוֹרָה בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל דִּינֵיהֶם, הֵן בְּסוֹד כַּוָּנַת הַמִּצְוֹות וּבְדִרוּשִׁים וְחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת צֵרוּפִים הַנַּ"ל, שֶׁבְּרוּחַ קָדְשָׁם הֵם מַשִּׂיגִים לְצָרֵף אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּכַמָּה וְכַמָּה צֵרוּפִים שׁוֹנִים שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִים כָּל בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה עַל-פִּי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם, וְכָל הַחִדּוּשִׁים וְכָל הָרְמָזִים וְהַסּוֹדוֹת וְכוּ', אֲבָל בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּהַיְנוּ עַצְמוּת הַתִּבּוֹת כַּהֲוָיָתָן כְּמוֹ שֶׁנִּכְתְּבִין בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם כָּל הַצֵּרוּפִים הָרַבִּים שֶׁמִּטָּטְרְפִים מֵהֶם עַד אֵין קֵץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לְיַחֵד שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, כִּי אַחַר כָּל רִבּוּי הַצֵּרוּפִים וְהַדִּרוּשִׁים וְהַכַּוָּנוֹת וְהָרְמָזִים וְכוּ', הַכֹּל עוֹלֶה אֶל מָקוֹם אֶחָד שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות כִּפְשׁוּטָן, לְמָשָׁל מִצְוַת תְּפִלִּין שֶׁכְּתוּבָה בְּפָרָשַׁת קַדֵּשׁ "וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְכוּ'". שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אוֹת וּבְכָל תֵּבָה וּבְכָל פָּסוּק וּבְכָל פָּרָשָׁה רָזִין וְסוֹדוֹת עֲמֻקּוֹת וְנוֹרָאוֹת עַד אֵין חֵקֶר שֶׁשָּׁרְשָׁם מִכֹּל הַצֵּרוּפִים הַנַּ"ל, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אַחַר כָּל הַדִּרוּשִׁים וְהַכַּוָּנוֹת וְכוּ' הָעִקָּר הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה עַל-פִּי מַה שֶּׁפֵּרְשׁוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין אֵלּוּ שֶׁאָנוּ מַנִּיחִין שֶׁהֵם שֶׁל עוֹר וְכוּ' בְּכָל דִּינֵיהֶם, וּבָהֶם כְּלוּלִים כָּל הַצֵּרוּפִים וְכָל הַכַּוָּנוֹת וְהַסּוֹדוֹת, וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹות שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מְבָאֶרֶת כָּל דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, אֲבָל אֵין לָהּ מְצִיאוּת כִּי אִם מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וּמִזֶּה תָּבִין מֵרָחוֹק לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וְהַטָּמֵא, שֶׁהוּא בֵּין דֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ שֶׁדְּרָכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ בְּשֵׁ"ס וּפוֹסְקִים וּבְדַרְכֵי הַקַּבָּלָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבְּלוּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁעָלֶיהָם נִתְיַסֵּד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל-פִּי רוּחַ קָדְשָׁם, וּבֵין מְרִירוּת הַמַּיִם הַזְּדוֹנִים שֶׁל הַהוֹלְכִים לְפָרֵשׁ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל-פִּי דֶּרֶךְ הַמְחַקְּרִים הַפִּילוֹסוֹפִים אֲשֶׁר לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵנָּה, כִּי כָּל מְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּים עַל-פִּי הַקַּבָּלָה בִּפְשָׁט וּבְסוֹד כֻּלָּם שָׁבִים אֶל מָקוֹם אֶחָד, וּמְחַזְּקִים וּמְעוֹרְרִים וּמַלְהִיבִים אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְאֹד לְקַיֵּם אֶת כָּל הַמִּצְוֹות כִּפְשׁוּטָן כְּמוֹ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי כָּל פֵּרוּשֵׁיהֶם וּבֵאוּרֵיהֶם וְחִדּוּשֵׁיהֶם הוּא מִשֹּׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כְּמוֹ שֶׁהוּא כָּתוּב לְפָנֵינוּ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַצֵּרוּפִים הָרַבִּים עַד אֵין קֵץ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל חִדּוּשֵׁיהֶם כַּנַּ"ל, אֲבָל הַכֹּל שָׁב אֶל מָקוֹם אֶחָד לְקַיֵּם דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וּמִצְוֹותֶיהָ כַּדָּת וְכַדִּין כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. לֹא כֵן הַמְהַפְּכִים אַרְחוֹת יֹשֶׁר, הַהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַפִּילוֹסוֹפְיָא שֶׁרוֹצִים לַהֲפֹךְ הַקְּעָרָה עַל-פִּיהָ, וְהֵם אוֹמְרִים שֶׁרוֹצִים רַק בִּפְשׁוּטָהּ שֶׁל תּוֹרָה וּמַכְחִישִׁים בְּכָל הַסּוֹדוֹת וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ מִדִּבְרֵיהֶם לִפְרֹק עֹל לְגַמְרֵי כַּנִּכָּר מַחֲשַׁבְתָּם מִתּוֹךְ מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, כִּי בְּוַדַּאי אִם טַעֲמֵי הַמִּצְווֹת, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם רַק נִימוּסִית כְּדֵי לְקַיֵּם הַקִּבּוּץ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁהֵם בּוֹדִים מִלִּבָּם, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה לִכְבֹּשׁ יִצְרוֹ בִּשְׁבִיל זֶה, כִּיְדוּעַ וּמוּבָן לְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְדִיעָה כָּל שֶׁהוּא בִּדְבָרֵיהֶם הָרָעִים, וְהַמְּרִים הַבּוֹטִים כְּמַדְקְרוֹת חֶרֶב בְּטַעַם מַר חַלְמוּת שֶׁלָּהֶם עַל הַמִּצְווֹת, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא שְׁאֵרִי בְּחִבּוּרָא וְסַיֵּם בְּפֵרוּדָא, שֶׁמַּתְחִילִים בְּחִבּוּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהֵן וְאֵינָם רוֹצִים בְּקַבָּלַת חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאַחַר כָּךְ בָּאִים לְפָרוּד גָּמוּר בְּחִינַת וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, שֶׁמַּפְרִידִין תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, עַד שֶׁמְּבִיאִים לִידֵי פְּרִיקַת עֹל לְגַמְרֵי, כַּאֲשֶׁר כְּבָר הַרְבֵּה מֵהֶם הֵמִירוּ דָּתָם לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי-זֶה . וְהַנִּשְׁאָרִים בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל הֵם רַק לְפָנִים וְרֹב הַמִּצְווֹת הֵם פּוֹרְקִים עֹל לְגַמְרֵי, כִּי כָּל פֵּרוּשֵׁיהֶם הָרָעִים שֶׁהֵם מְפָרְשִׁים אֶת הַתּוֹרָה עַל-פִּי דַּרְכָּם הֵם נִפְרָדִים מֵעִקָּם אֱמִתִּית הַכַּוָּנָה שֶׁבִּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּאֲשֶׁר יוּכַל כָּל מַשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת לְהָבִין, אֲבָל אֲנַחְנוּ הַהוֹלְכִים בְּעִקְבוֹת אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם כָּל הַדְּרוּשִׁים וְכָל הַחִדּוּשִׁים וְכוּ' וְכָל הַכַּוָּנוֹת וְהַסּוֹדוֹת וְכוּ', כֻּלָּם לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ וּלְעוֹרֵר לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּם כָּל הַמִּצְווֹת בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה וּבְהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין דַּרְכֵי הַסּוֹדוֹת וְהָרְמָזִים הוּא מֵבִין מֵרָחוֹק שֶׁיֵּשׁ סוֹדוֹת נֶעְלָמוֹת נוֹרָאוֹת וְנִשְׂגָּבוֹת בְּכָל דִּין וּבְכָל פְּרָט וּפְרָט שֶׁל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, כִּי הַכֹּל שָׁב אֶל מָקוֹם אֶחָד, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כֻּלָּא חַד, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל, בָּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ שֶׁבָּרָאנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הָאֵלֶּה וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְכוּ':

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת חֲכָמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן חָכְמַת הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּית שֶׁנִּקְרֵאת אֵשֶׁת חַיִל, בְּחִינַת חֲכָמוֹת נָשִׁים וְכוּ', וּלְהֵפֶךְ כְּסִילוּת שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע, שֶׁהֵם מְכֻנִּים בְּכָל סֵפֶר מִשְׁלֵי בְּשֵׁם אִשָּׁה זָרָה, אִשָּׁה מְנָאָפֶת, אֵשֶׁת כְּסִילוּת, כַּמְבֹאָר בְּרַשִׁ"י וּבְכָל סִפְרֵי הַמְפָרְשִׁים הָאֱמִתִּים, כִּי אִשָּׁה זוֹנָה מַמָּשׁ וּכְפִירוֹת שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ עַל-פִּי כָּל הַנַּ"ל. וְכֵן אֵשֶׁת חַיִל, אִשָּׁה חֲכָמָה וּכְשֵׁרָה, הִיא בְּחִינָה אַחַת עִם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַמִּתְבָּרֶרֶת עַל-יְדֵי חָכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַחָכְמָה הָאֱמִתִּית. וְזֶהוּ "חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ", בְּחִינַת הַבָּתִּים הַנִּפְלָאִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַצַּדּוּפִים הָרַבִּים עַד אֵין קֵץ, שֶׁכֻּלָּם בְּנוּיִים וּמְיֻסָּדִים בְּחֹזֶק עֹז, מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם שָׁבִים אֶל מָקוֹם אֶחָד לְקַיֵּם

הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת כַּנַ"ל, אֲבָל "וְאוֶלֶת", שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע, "בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ", כִּי הֵם רוֹצִים לַהֲרֹס כָּל הַבָּתִּים הַנִּפְלָאִים הַנַ"ל מֵאַחַר שֶׁכָּל דִּבְרֵיהֶם לְרַחֵק מֵאֱמִתִּיּוּת הַתּוֹרָה וְכַנַ"ל:

חלק כג

וְזֶה שֶׁמַּתְחִילִין בַּכְּתֻבָּה וּבְגֵט בְּיוֹם פְּלוֹנִי בְּשַׁבָּת וְכוּ', עַד לַמְּנָיָן שֶׁאָנוּ מוֹנִין לִבְרִיאַת הָעוֹלָם לְגָלוֹת בָּהֶם אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁמִּתְבָּרֶרֶת עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל תִּקּוּן הַיִּחוּד בְּשֶׁרְשׁוֹ כַּנַ"ל:

חלק כד

וְכֵן בְּגֵרוּשִׁין שֶׁצָּרִיךְ לְגָרְשָׁהּ וּלְהַפְרִידָהּ מִשָּׁרְשָׁהּ אֲצִלּוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִידָהּ כִּי אִם עַל-פִּי דַּת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלַל הָרוּחַ נְבוּאָה שֶׁמְּבָרֵר הָאֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם הַחִבּוּר כַּנַ"ל, וְלָכֵן לְשָׁם צְרִיכִין לַעֲלוֹת לְהַפְרִיד מִשָּׁם, כִּי הִיא אֵינָהּ בַּת זוּגוֹ מֵאַחַר שֶׁבָּאוּ לִידֵי פֵּרוּד עַד שֶׁמִּגָּרְשָׁהּ, כִּי כְּשֶׁהִיא אֵינָהּ בַּת זוּגוֹ וְיֵשׁ קְטָטוֹת רַבּוֹת בֵּינֵיהֶם עַד שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת דַּעְתָּן, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּצָא בָּהּ עֶרְוַת דָּבָר מַמָּשׁ, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְיַחֵד עַל יָדָם הַטֶּבַע וְהַהַשְׁגָּחָה וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי לִפְעָמִים חַכְמֵי הַטֶּבַע מִתְחַכְּמִים כְּנֶגֶד אֱמִתַּת הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָאִשָּׁה הַמְנָאֶפֶת תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת זָרִים, שֶׁסָּרִים מֵאֱמִתַּת הָאֱמוּנָה וְהוֹלְכִים אַחַר דֵּעוֹת זָרוֹת וְכוּ', וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַקִּלְקוּלִים גַּם בְּבַשְׂמִיּוּת בֵּין הַזּוּגִים עַד שֶׁמַּכְרָח לְגָרְשָׁהּ, וְאָז צָרִיךְ לְהַפְרִידָהּ מִשָּׁרְשָׁהּ כַּנַ"ל:

כִּי כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים שֶׁצְּרִיכִים לְקַבֵּל זֶה מִזֶּה דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּהַשֹּׂרֶשׁ בִּידִיעַת הַתּוֹרָה וְסוֹדוֹתֶיהָ, שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּל מֵהַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ אֵלָיו דַּיְקָא, וְאִם יְקַבֵּל מִשֵּׂכֶל אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ לוֹ, יָכוֹל לְקַלְקֵל מְאֹד, וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת צְרִיכִין רַבִּי גָּדוֹל וּמַבְהִק בְּיוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שִׂכְלוֹ, כְּפִי הָעֵת וְהַמְּדֻרָגָה שֶׁלּוֹ, וּמִשָּׁם שֹׂרֶשׁ אִישׁ וְאִשָּׁה מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל כַּנַ"ל, שֶׁנֶּפֶשׁ הָאִשָּׁה הַזֹּאת צְרִיכָה לְקַבֵּל מֵאִישׁ הַזֶּה דַּיְקָא, וּכְשֶׁאֵינָהּ שַׁיָּכָה אֵלָיו מִשָּׁם נִמְשָׁכִין הַגֵּרוּשִׁין. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַגֵּט בִּכְתָב וּלְהַזְכִּיר שָׁם אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַ"ל, וּכְדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל לְהוֹרוֹת שֶׁאֵינוֹ מַפְרִידָהּ אֶלָּא מִמֶּנּוּ, כִּי אֵינָהּ שַׁיָּכֶת אֵלָיו, אֲבָל עֲדַיִן הִיא מְקֻשֶּׁרֶת כְּדַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְיֵשׁ לָהּ רְשׁוּת לְהִנָּשֵׂא לְכָל מִי שֶׁתִּרְצֶה וּלְהִתְחַתֵּן עַל יָדוֹ. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַגֵּט סֵפֶר, כִּי מְקַבֵּל מִבְּחִינַת סֵפֶר הַתּוֹרָה, וְהַגֵּט הוּא לָהּ לִרְאָיָה וּלְעֵד שֶׁלֹּא נִפְרְדָה, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי, רַק מֵאִישׁ פְּרָטִי הַזֶּה, אֲבָל עֲדַיִן הִיא מְקֻשֶּׁרֶת בְּהַתּוֹרָה, כִּי נִפְטְרָה מִמֶּנּוּ כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַנַ"ל:

הִלְכוֹת יְבוּם וַחֲלִיצָה הֲלָכָה ה:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת יִבּוּם וַחֲלִיצָה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַהוֹלָדָה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבּוּ הַבָּתִּים מְאֹד וְכוּ'. וְעִקַּר הַהוֹלָדָה נִמְשֶׁכֶת בְּשָׁרְשָׁהּ מִבְּחִינַת רוּחַ הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבָּרֵר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבָּרֶרֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהוֹלָדוֹת. וְכָל מַה שֶּׁנּוֹלָד יוֹתֵר נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי הָאָדָם הוּא עוֹלָם קָטָן, וְכָל אָדָם הוּא בְּחִינַת עִנְיָן חָדָשׁ וְשֵׂכֶל חָדָשׁ לְגַמְרֵי, כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁאֲפִלּוּ הַגִּלְגּוּל אֵינוֹ מִתְגַּלְגֵּל כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה, רַק נֶפֶשׁ זֶה עִם רוּחַ זֶה וְכוּ', וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְפָרְסֵם וּלְגַלּוֹת אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ, וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבֶּה נֶפֶשׁ יוֹתֵר וְנִתְגַּדֵּל בֵּית הַתְּפִלָּה יוֹתֵר עַל-יְדֵי רִבּוּי הַבָּתִּים וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּדֵּל בְּחִינַת הָרוּחַ נְבוּאָה יוֹתֵר, כִּי הָרוּחַ נְבוּאָה בָּא מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין צֵרוּפֵי הַנְּפָשׁוֹת יוֹתֵר, מִתְרַבֶּה וּמִתְגַּדֵּל הָרוּחַ נְבוּאָה הַבָּא מֵהֶם בְּיוֹתֵר, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהוֹלִיד עוֹד נְפָשׁוֹת רַבּוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁיִּגְלוּ הָאֱמוּנָה בְּיוֹתֵר, וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף, וְעַל-יְדֵי כָּל הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ קוֹל הַנִּגּוּן הַמְבֹאָר שָׁם הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר עִקֶּב דְּקְדֻשָּׁה עַל עִקֶּב דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת כְּלֵי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין עַל הַחֲתֻנָּה, כִּי עִקַּר הַחֲתֻנָּה הִיא בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמֵּת בִּלֹּא בָנִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, הוּא פְּגוּם מִכָּל הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן לֹא עָיֵל לְפַרְגּוֹדָא דְּמַלְכָּא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְעַל-כֵּן נִשְׁאָר נִשְׁמָתוֹ קְשׁוּרָה בַּעֲקֵב אָחִיו, כַּמּוּבָא, כִּי עַד שָׁם מַגִּיעַ הַפְּגָם בִּבְחִינַת עֲקֵב שֶׁלֹּא זָכָה לְאַפָּשָׁא וּלְאוֹלָדָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ נַעֲשִׂין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַד שֶׁהָיָה מִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הֶעָקֵב דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִשְׁמָתוֹ קְשׁוּרָה שָׁם בִּבְחִינַת עֲקֵב, וְעַל-כֵּן תִּקְּנוֹ עַל-יְדֵי אָחִיו שֶׁהוּא סְמוּךְ אֵלָיו בְּצֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת, כִּי שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת בַּתּוֹרָה וְכָל אוֹת כָּלוּל מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת, וּכְמוֹ כֵן כָּל נֶפֶשׁ כָּלוּל מִכָּל הַנְּפָשׁוֹת רַק שֶׁעִקָּרוֹ נֶאֱחָז בְּזֶה הָאוֹת, וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ בַּתּוֹרָה פָּרָשִׁיּוֹת וּפְסוּקִים וְתֵבוֹת וְאוֹתִיּוֹת, כֵּן בְּהַנְּפָשׁוֹת יֵשׁ שְׁבָטִים וּמִשְׁפָּחוֹת וּבָתֵּי אָבוֹת וְכוּ', וְכָל אֶחָד עִם אָחִיו הוּא כְּמוֹ תֵּבָה אַחַת בַּתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כַּמָּה אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ בְּבֵית אָבִיו כַּמָּה נְפָשׁוֹת שֶׁל אֶחָיו. נִמְצָא, שֶׁאָחִיו סָמוּךְ אֵלָיו בְּצֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת הַנַּ"ל, עַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְגָאֳלוֹ בְּסוֹד הַיִּבּוּם, וְעִקַּר תִּקּוּן הַיִּבּוּם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ הַיְנוּ, בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מֵהַצַּדִּיק שֶׁמִּשָּׁם הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא יְכוֹל לְתַקְּנוֹ,

כִּי חוֹזֵר וְנִצְטַיֵּר עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה וְזוֹכִין לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם הַתִּקּוּן:

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם אֲזַי, "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ", לְהַרְאוֹת לוֹ שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת עֶקֶב כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַפְּגָם נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא זָכָה לְתַקְּנוֹ כְּפִי חֶלְקוֹ, וְעִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּפְגָמוֹ הָיָה בִּבְחִינַת עֶקֶב עַל-יְדֵי הַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּלִקּוּלִים, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה גָּרַם "וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב" שֶׁמִּשָּׁם כֹּחוֹ שֶׁל עֶקֶב עָשָׂו, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ. וְהַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי קוֹל הַנִּגּוּן הַמְבֹאָר שָׁם שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּרוּר הָאֱמוּנָה כוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וְאֵירָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְאָז אַחַר שֶׁהִתְחִיל הַתִּקּוּן כְּתִיב, "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם", סוֹד הַמַּנְעָלִים, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן זֶה הַיָּבָם שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם וְזֶה מוֹרֶה שֶׁאֵין בּוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַל-כֵּן "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְכוּ'" וְעָנְתָה וְאָמְרָה, "כָּכָה יֵעָשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו וְכוּ'", כִּי שָׁם הַפְּגָם בִּבְחִינַת מִנְעָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֶקֶב וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "וְיָרְקָה בְּפָנָיו", שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּזָיוֹן הַפֶּה הַכָּבוֹד, כִּי הָרוּחַ נִבּוּאָה הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ מִכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁפָּגַם בָּזֶה פָּגַם בַּכָּבוֹד, וְעַל-כֵּן 'וְיָרְקָה בְּפָנָיו', שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַכָּבוֹד. יְהִי רָצוֹן שֶׁתַּצִּילֵנוּ וְאֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי חֲלִישָׁה וְיִבּוּם, וְיִקַּיֵּם מְהֵרָה, "הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה" בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן, יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אֱלֹקַיִךְ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הַלְלוּיָהּ:

הלכות אישות

פרק א

חלק א

כֹּהֵן לֵוִי יִשְׂרָאֵל מֻתָּרִין לָבוֹא זֶה בָּזֶה, וְהַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר:

כִּי אִיתָא בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ ג" הַמְדַבֵּר מִתּוֹכָחָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח), כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְעִקַּר הָרַחֲמִים תְּלוּיִ בַּדַּעַת וְכוּ', וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הָרַחֲמָנוּת, אֲזַי נִפְגָּם הָרַחֲמָנוּת וְנַעֲשֶׂה אַכְזָרִיּוּת, וַאֲזַי נִפְגָּם הַדַּעַת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמִזֶּה בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוַת נְאוּף, כִּי עִקַּר הַתַּאֲוָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי הַמֹּחַ הִיא מְחִצָּה פְּרוּסָה בְּפָנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה, כִּי יֵשׁ תְּלַת מֹחִין, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם, וְכָל אֶחָד מֵהַתְּלַת מֹחִין הוּא בְּחִינַת מְחִצָּה פְּרוּסָה בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וַאֲזַי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ', וַאֲזַי צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כְּמוֹ פִּינְחָס בְּעֵת שֶׁהָיָה מַעֲשֶׂה זִמְרִי וְכוּ', כִּי זֹאת הַתְּפִלָּה שֶׁל בַּעַל כֹּחַ עוֹמֶדֶת

לְהַסְטָרָא אָחֳרָא בְּצַוָּארוֹ עַד שֶׁמַּכְרִיחַ לְהַקִּיא כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלַע בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֵנּוּ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמָּיִם, בְּחִינַת כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת עֲנָנֵי דְשַׁפְכֵי מַיָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיִּחוּס שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמָן שֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגֵיהֶן בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִפְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמָן שֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגֵיהֶן בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וְלֹא יִהְיֶה נֶאֱחָז שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת תַּאֲוָה הַנַּ"ל, וְעִקַּר הַשְׁמִירָה מִפְּגַם תַּאֲוָה זוֹ הוּא עַל-יְדֵי תְּלַת מֹחִין, שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תַּאֲוָה זוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת מֹחִין חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה, וְעַל-כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם עִקַּר גֶּדֶר הַיִּחוּס הַקָּדוֹשׁ, כִּי רַק הֵם לְבַדָּם יְכוֹלִים לְהִתְחַבֵּר בְּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶאֱחָז בְּזִוּוּגָם חַס וְשָׁלוֹם, פְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף, כִּי כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּחִינַת הַתְּלַת מֹחִין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה, וְעַל-כֵּן עִקַּר גֶּדֶר הַיִּחוּס הַקָּדוֹשׁ הוּא כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁנָּתְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סִימָן לְמִשְׁפָּחָה הַכְּשֵׁרָה כְּשֶׁאֵינָהּ בַּעֲלַת מַצָּה וּמְרִיבָה, אֲבָל מִשְׁפָּחָה שֶׁהִיא בַּעֲלַת מַצָּה וּמְרִיבָה זֶה סִימָן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פְּסוּל, כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. כִּי הָרַחֲמִים תְּלוּיִ בַּדַּעַת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל, וּמִי שֶׁאֵין בּוֹ רַחֲמִים אֵין בּוֹ דַּעַת, וְעַל-כֵּן מִשְׁפָּחָה שֶׁהִיא בַּעֲלַת מַצָּה וּמְרִיבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כַּעַס וְדִינִים הֵפֶךְ רַחֲמָנוּת, בְּוַדַּאי אֵין רָאוּי לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם זֶרַע יִשְׂרָאֵל, וּבְוַדַּאי יֵשׁ בָּהֶם פְּסוּל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיִּחוּס שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם רַחֲמָנִים בְּנֵי רַחֲמָנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דַּעַת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיִּחוּס שֶׁלָּהֶם בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל תְּלַת מֹחִין, שֶׁהֵם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁהוּא בַּעַל מְרִיבָה, שֶׁזֶּהוּ הֵפֶךְ הָרַחֲמָנוּת, שֶׁזֶּהוּ פְּגַם הַדַּעַת, אֵין רָאוּי לְהִתְחַתֵּן עִמּוֹ, כִּי הוּא בִּבְחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁתָּלוּי בִּפְגַם הַדַּעַת, שֶׁהוּא פְּגַם הָרַחֲמָנוּת, שֶׁזֶּהוּ הֵפֶךְ קְדֻשַּׁת כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ בּוֹ פְּסוּל וְאָסוּר לְהִתְחַתֵּן עִמּוֹ, כִּי עִקַּר תָּלוּי בְּרַחֲמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, שֶׁהוּא הַמְּחִצָּה פְּרוּסָה בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן אָסוּר לָנוּ לְהִתְחַתֵּן וּלְהִתְחַבֵּר עִם כָּל הָאֻמּוֹת, כִּי הֵם כֻּלָּם בִּבְחִינַת אַכְזָרִיּוּת וְדִין, כִּי נִמְשְׁלוּ לְחַיּוֹת רָעוֹת, בְּחִינַת אַכְזָרִיּוּת וְדִינִים, שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת שֶׁמִּמֶּשָּׁם בָּא תַּאֲוָה הַנַּ"ל,

וְעַל-כֵּן אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהִתְחַתֵּן עִמָּהֶם, כִּי עִקַּר הַחִבּוּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִהְיוֹת דַּיְקָא בִּבְחִינַת רַחֲמִים וְדַעַת שֶׁהוּא הַמְּחִצָּה פְּרוֹסָה בִּפְנֵי הַתַּאֲוָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַזִּוּוּג בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי כַּנַ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן יֵשׁ אֻמּוֹת שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְגַּיְּרִין אֲסוּרִין לָבוֹא בִּקְהַל ה', זֶה מַחֲמַת שֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶם הָאַכְזָרִיּוּת וְהַדִּין כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין יְכוֹלִים לִכְלֹל בְּתוֹךְ הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְגַּיְּרִין, וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, נְתִינִים דָּוִד גֵּזֶר עֲלֵיהֶם בְּשִׁבְיל שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם רַחֲמָנוּת כְּלָל, כַּמּוּבָא שָׁם, אָמַר, שְׁלשָׁה סִימָנִים יֵשׁ בְּאֻמָּה זוֹ, רַחֲמָנִים, בַּיְשָׁנִים, גּוֹמְלֵי חֲסָדִים. כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלשָׁה סִימָנִים הַלָּלוּ, רָאוּי לְדָבֵק בּוֹ, וְכָל מִי שֶׁאֵין בּוֹ שְׁלשָׁה סִימָנִים אֵלּוּ, אֵין רָאוּי לְדָבֵק בּוֹ, הֵינוּ כַּנַ"ל. כִּי אֵין רָאוּי לְדָבֵק בִּקְהַל ה', בְּזֶרַע קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל, כִּי אִם מִי שֶׁהוּא בִּכְלַל הָרַחֲמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, אֲבָל מִי שֶׁאֵין בּוֹ רַחֲמִים, כְּגוֹן הַנְּתִינִים, אֲסוּרִים לָבוֹא בִּקְהַל ה', כִּי פְּגַם הָרַחֲמִים הוּא פְּגַם הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת נאוף שֶׁזִּוּוּג דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִהְיוֹת מֻבְדָּל מִפְּגַם תַּאֲוָה זוֹ וְכַנַ"ל. וְזֶה שֶׁמְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שְׁלוֹשׁ מִדּוֹת, בַּיְשָׁנִים, רַחֲמָנִים, גּוֹמְלֵי חֲסָדִים. הֵם בְּחִינַת תִּלַּת מֹחִין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי גַּם הַבּוּשָׁה הוּא בְּחִינַת דַּעַת וְרַחֲמִים, כִּי עִקַּר הַבּוּשָׁה תְּלוּי בַּדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "גַּם בּוֹשׁ לֹא יֵבוֹשׁוּ גַּם הַכְּלִים לֹא יָדָעוּ". כִּי הַבְּהֵמָה שֶׁאֵין לָהּ דַּעַת אֵין לָהּ בּשֶׁת, וְכֵן מוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בַּמַּאֲמָר "מַרְכִּבַת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ" (סִימָן לח) שֶׁהַבּוּשָׁה תְּלוּי בַּדַּעַת, גַּם הַבּוּשָׁה הוּא בְּחִינַת רַחֲמִים הֵפֶךְ הָעַזּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם, "בַּיְשָׁנִים, רַחֲמָנִים, גּוֹמְלֵי חֲסָדִים, הֵם שָׁלֹשׁ מִדּוֹת רַחֲמָנוּת, הֵינוּ כְּנֶגֶד בְּחִינַת שְׁלשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בָּאִים מִשְּׁלשָׁה מֹחִין כַּנַ"ל, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג שֶׁל יִשְׂרָאֵל תָּלוּי בָּזֶה, וּמִי שֶׁאֵינוֹ בִּכְלַל שָׁלֹשׁ מִדּוֹת רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל אָסוּר לָבוֹא בִּקְהַל ה', וְעַל-כֵּן מֻחָמַת זֶה דַּיְקָא נֶאֶסְרוּ הַנְּתִינִים לָבוֹא בַּקָּהָל כַּנַ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר נִדָּה, כִּי דַּם נִדּוֹת זֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַדִּין הַבָּא מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, וְאָז הַזִּוּוּג אָסוּר וְכַנַ"ל, וְעִקַּר הַתִּקּוּן וְהַטָּהֳרָה שֶׁל דַּם נִדּוֹת אוֹ שֶׁל הָעַכּוּ"ם כְּשֶׁמִּתְגַּיְּרִין וְרוֹצִים לָבוֹא בַּקָּהָל הוּא עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה, כִּי מִקְוֶה הִיא בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַטָּהֳרָה, כִּי עִקַּר הָאִסּוּר שֶׁל דַּם נִדּוֹת אוֹ לְהִתְחַבֵּר בְּעַכּוּ"ם הוּא מֻחָמַת תֹּקֶף הַדִּין שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְכַנַ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מִקְוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים נִטְהָרִין וְכַנַ"ל:

כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף עַל-יְדֵי בְּחִינַת דִּינִים, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיא כָּל הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים שֶׁבָּלְעָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה הַדַּעַת בִּבְחִינַת כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. וְזֶה בְּחִינַת עֲנֵנִי דְשַׁפְכֵי מַיָא וְכוּ', בְּחִינַת רְעָמִים וְכוּ' עַיֵן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מֵימֵי הַמְקֻוֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים שֶׁמִּתְגַּלִּין עַל-יְדֵי בְּחִינַת רְעָמִים שֶׁעַל יָדָם בָּאִים גְּשָׁמִים, בְּחִינַת עֲנֵנִי דְשַׁפְכֵי מַיָא, וּמַאֲלוּ הַמַּיִם נַעֲשֶׂה מְקֻוֶה שֶׁשָּׁם נִטְהָרִין מִזְּהֲמַת הַנָּחָשׁ מִפְּגַם הַנַּ"ל הַבָּא מִפְּגַם הָרַחֲמָנוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי-זֶה כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הַבְּאֵרוֹת שֶׁחָפַר יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו וַיְסַתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים". כִּי בֶּאֱמֶת חֲפִירַת הַבְּאֵרוֹת הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, בִּבְחִינַת כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּאֵרוֹת מַיִם הוּא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד, בְּחִינַת אַבְרָהָם, כִּי הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת רַחֲמָנוּת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן חָפַר אַבְרָהָם אֶת הַבְּאֵרוֹת, אַךְ כָּל הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים וַיְמַלְאוּם עָפָר, כִּי לִפְעָמִים הֵם יוֹנְקִים מִן הָרַחֲמָנוּת וַאֲזַי נִפְגָּם הָרַחֲמָנוּת וְנִפְגָּם הַדַּעַת כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי בִּימֵי אַבְרָהָם עֲדַיִן לֹא נִזְדַּכֵּךְ בִּשְׁלֵמוּת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל, וְעַל-כֵּן הָיָה הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי יִצְחָק, כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת דִּין וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב" שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא מוֹצִיאִין כָּל הַחִיּוּת וְכוּ', מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְנִתְגַּלֶּה מֵימֵי הַדַּעַת וְכוּ' בִּבְחִינַת כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה כַּמַּיִם וְכוּ', בִּבְחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמַּיִם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן תִּקֵּן יִצְחָק אֶת הַבְּאֵרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁקִּלְקְלוּ פְּלִשְׁתִּים כַּנַּ"ל, וְיִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, תִּקֵּן זֹאת בִּבְחִינַת וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת יִצְחָק וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּזְכִּיר גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים בִּבְרָכַת אַתָּה גִּבּוֹר, כִּי נִקְרָאִים גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים, כִּי הַגְּשָׁמִים, שֶׁהֵם מֵימֵי הַדַּעַת, בָּאִין דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק, עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה בָּאִין רְעָמִים בְּחִינַת עֲנֵנִי דְשַׁפְכֵי מַיָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְקֻוֶה שֶׁהִיא בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת הַבָּאִים עַל-יְדֵי הַתִּקּוּן הַנַּ"ל, כִּי הַמְקֻוֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַגְּשָׁמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים, אוֹ מִבְּאֵר וּמַעְיָן,

שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּאֵרוֹת יִצְחָק, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק נִתְגַּלִּין מֵימֵי הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים בְּחִינַת מְקֻוֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִטְהָרִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַטְּבִילָה בַּמְּקֻוֶה שֶׁל הַנִּדָּה אוֹ שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם כְּשֶׁמִּתְגַּיְּרִין, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִין מִבְּחִינַת דִּין, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, פְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף וְנִכְלָלִין בִּכְלַל הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג תְּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת, כַּמּוּבָא שֶׁהַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד גָּדוֹל, כִּי הַכֹּהֵן הוּא רֹאשׁ מִשְּׁלֹשָׁה מוֹחִין הַנַּ"ל, מִשְּׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן מְזָהָר בְּיוֹתֵר בִּקְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג, וְצָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִבְּחִינַת דִּין יוֹתֵר וְיוֹתֵר וַאֲפִלּוּ עִם יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שׁוּם אֲחִיזַת הַדִּין בְּעָלְמָא, אָסוּרָה לוֹ. וְזֶה בְּחִינַת פְּסוּלֵי כְּהֻנָּה שֶׁהֵם, גְּרוּשָׁה, זוֹנָה וַחֲלָלָה שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת דִּין, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וּמֻתָּרִים בָּאֻמָּת לְיִשְׂרָאֵל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הַדִּין עַל-כֵּן אֲסוּרִים לְכֹהֵן, שֶׁהוּא תַּכְלִית הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּיָה שֶׁאֲסוּרָה לְכֹהֵן, כִּי מֵאַחַר שֶׁנֶּאֱחַז בָּהּ הַדִּין עַד שֶׁבָּאָה בַּשִּׁבְיָה, עַל-כֵּן אֲסוּרָה לְכֹהֵן, שֶׁהוּא תַּכְלִית הָרַחֲמִים, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג תְּלוּי בִּבְחִינַת רַחֲמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת לֹא נִתְכַּהֵן פִּינְחָס עַד שֶׁהֵרְגוֹ לְזִמְרִי, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהָרַג לְזִמְרִי וְאָז עָשָׂה פִּינְחָס הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל, וְאָז דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלָּה תַּכְלִית הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת, בִּבְחִינַת עָנְיֵי דְשַׁפְכֵי מַיָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֵימֵי הַמְּקֻוֶה, שֶׁהִיא תַּכְלִית הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת שֶׁנִּתְגַּלִּין דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז זָכָה פִּינְחָס לִכְהֻנָּה, שֶׁהִיא תַּכְלִית הָרַחֲמִים, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כְּמוֹ פִּינְחָס, עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, וְאָז דַּיְקָא עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרַחֲמִים וְהַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְנַעֲשִׂים רְעָמִים בְּחִינַת עָנְיֵי דְשַׁפְכֵי מַיָּא, הַיְנוּ מֵימֵי הַדַּעַת וְהָרַחֲמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַמּוֹכִיחַ הָרָאוּי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִטְהָרִין וְנִתְתַּקְּנִין הַכֹּל בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

פרק ב

חלק א

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ג מֵאוֹת טז וְכוּ':

פרק ג

חלק א

כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵל מֻתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה וְהַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר. וְדִין זֶה הוּא מֵהַמִּשְׁנָה קְדוּשִׁין פֶּרֶק ג וְזֶה לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁין וְאֵין עֲבֵרָה, הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר. וְאֵיזֶה זוֹ? כֹּהֶנֶת, לְוִיָּה וְיִשְׂרְאֵלִית וְכוּ', וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁין וְיֵשׁ עֲבֵרָה, הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם וְכוּ':

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "אֶמְצָעִיתָא דְּעִלְמָא" בְּסִימָן כד, עַיֵּן שָׁם. וְהַכְּלָל שֶׁעַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה, מַעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת קְטֹרֶת, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲלוֹת מַעְלֶה מַעְלֶה עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּרָכוֹת הַשֵּׂכֶל וּמְתַקְּנִין הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁל הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשְׁגַּת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְׁגַּת אוֹר הָאֵין סוֹף, בִּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי, שֶׁעִקַּר הַהַשָּׂגָה עַל-יְדֵי הָרְדִּיפָה דְּמַחֲשָׁבָה וְעַל-יְדֵי הַמְעַכֵּב, שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁכָּל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל הָאָדָם שֶׁבָּא לְעוֹלָם הַזֶּה בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה, עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתִּתְרַדֵּף מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׂיג הָאוֹר אֵין סוֹף עַד שֶׁיַּשִּׂיגוּ בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הָרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַשְׁגַּת אוֹרוֹת הַצַּחֲצָחוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם תַּכְלִית הַיְדִיעָה, תַּכְלִית הַטּוֹב הַנִּצְחִי, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה. וְזֶה עִקַּר הַמִּצְוָה לְהַעֲמִיד בָּנִים בָּעוֹלָם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַמּוֹחִין מִדּוֹר לְדוֹר, כִּי מֹחַ הַבֵּן מִמֹּחַ הָאָב כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּרְדֹּף מֹחוֹ לְהַשִּׂיג אוֹרוֹת הַצַּחֲצָחוֹת הַנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹרוֹת הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי הָרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַהוֹלָדָה כִּי אִם עַל-יְדֵי חִבּוּר אִישׁ וְאִשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ". כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן הָעֶלְיוֹן מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, כִּי הָאִישׁ הוּא בְּבְחִינַת הַמּוֹחִין, וְהָאִשָּׁה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת צְמָצוּם וְדִין, כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁלְּמַעְלָה בְּשָׁרְשׁוֹ זֶה הַמְעַכֵּב הוּא אוֹר צַח, כִּי הוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמּוֹחִין, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּחִינַת מְעַכֵּב אֶת הַמּוֹחִין, מִשְׁתַּלְשֵׁל מִמֶּנּוּ בְּחִינַת צְמָצוּם שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הָאִשָּׁה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן לְמַטָּה נֶאֱחָזִין בָּהּ הַדִּינִים בְּיוֹתֵר וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנֶּאֱחָז בָּהּ בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת צְמָצוּם הַמּוֹחִין שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ, אֲבָל לְמַעְלָה בְּשָׁרְשָׁהּ נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינָה גְּבוֹהָּ מְאֹד, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמּוֹחִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר. וְזֶה בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטָרַת בַּעְלָהּ, 'עֲטָרַת' דַּיְקָא בְּחִינַת כֶּתֶר

הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם הַשָּׂגָה, וּבִפְרָט לְהוֹלִיד הַמּוֹחִין כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹרוֹת הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁיִּכְנֹס בְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לְמָקוֹם הַקְּלִפּוֹת לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת קְטֹרֶת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָמְרוּ לֵיהּ, מִי יֵימַר? עַיֵּן שָׁם. עַל-כֵּן שָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה וְהַנִּסָּיוֹן בְּתַאֲוָה זֹאת. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַחִיּוּב לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים יְשַׂמֵּחַ אִשְׁתּוֹ בְּדָבָר מִצְוָה. כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְהַשִּׂיג אוֹרוֹת הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי הַתִּקּוּן הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב שֶׁמְּשָׁם שׁוֹרֶשׁ אִישׁ וְאִשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת כֹּהֵן, לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם חֶבֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הָעִקָּר הוּא הַכֹּהֵן שֶׁהוּא מְקֻדָּשׁ מִכָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּהֵן הָיָה עוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת הַקְּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת וְעוֹלִין מַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת בְּרָכוֹת הַמְבֹאָרִין שָׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרֵכַת כֹּהֲנִים, בְּחִינַת וְיִשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, דְּהַיְנוּ בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל, וְאָז רוֹדְפִין הַמּוֹחִין לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף, אֲבָל צְרִיכִין שֶׁגַּם הַלֵּוִי יִהְיֶה נִלְוֶה אֵלָיו לְשָׁרְתוֹ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַלֵּוִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם וְדִין כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה הַלֵּוִי עוֹסֵק בְּשִׁיר בְּשָׁעַת הָעֲבוֹדָה, כִּי שִׁיר מְשָׁמְאָלָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שְׂמֹאל הוּא בְּחִינַת צְמָצוּם, בְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי הַלֵּוִי בִּבְחִינַת הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוֹות, עַל-כֵּן הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בְּשָׁעַת הָעֲבוֹדָה, כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב". שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן עֲבוֹדַת הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁהָיָה עוֹסֵק בָּהֶם הַכֹּהֵן וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-כֵּן כֹּהֲנִים, לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים כְּלוּלִים וּמְקֻשָּׁרִים זֶה בָּזֶה, וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לַחֲבֵרוֹ, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שְׁלָשְׁתָּם נִשְׁלָם חֶבֶל הַקְּדֻשָּׁה וְזוֹכִין לְהַשָּׂגַת אוֹרוֹת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים מַתְרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה, כִּי חִבּוּר הַקְּדוּשׁ שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּשָׁרְשׁוֹ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שִׂמְחָה דְּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת שִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה כַּנַּ"ל, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כֹּהֵן, לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, כִּי כֹּהֵן בִּבְחִינַת הָרְדִיפָה שֶׁל הַמּוֹחִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל, וְהַלֵּוִי בִּבְחִינַת הַמְעַכֵּב, וְהַיִּשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וְכַנַּ"ל. וְהַכֹּל נִכְלָל יַחַד בְּשָׁעַת

הָעֲבוֹדָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַשָּׂגַת הָאוֹר אֵין סוֹף שֶׁמִּמֶּשֶׁם הוֹלָדוֹת הַמּוֹחִין, שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַהוֹלָדוֹת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהָאִשָּׁה יְרֵאַת ה' גְּבוֹהַּ בְּשָׂרְשָׁהּ מְאֹד, כִּי נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת כֶּתֶר, בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עִקַּר הַהוֹלָדָה הִוא הוֹלֶדֶת הַמּוֹחִין לְגַלּוֹת יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַזָּכָר דַּיְקָא, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת רְדִיפַת הַמּוֹחִין הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחֲרָיו, וְכָל זֶה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁין וְאֵין עֲבֵרָה, כִּי כְּשֶׁאֵין עֲבֵרָה בְּהַזִּוּוּג אַף-עַל-פִּי שֶׁלָּאוֹ כָּל אֶחָד זוֹכֶה שֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי זִוּוּגוֹ לְהַשָּׂגַת אוֹרוֹת הַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁאֵין עַל כָּל פָּנִים עֲבֵרָה בְּזִוּוּגוֹ יוּכַל לְהִתְתַּקֵּן הַכֹּל עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה שֶׁיּוֹלִיד בָּנִים, וּמְקֻיָּם בָּזֶה מִצְוַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הוֹלֶדֶת הַבָּנִים מְדוֹר לְדוֹר נִמְשָׁכִין הַמּוֹחִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַד שֶׁיְּכוֹלִין הַבָּנִים לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגַת אוֹרוֹת הַנַּ"ל:

חלק ה

אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ עֲבֵרָה אָז הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁיֵּשׁ עֲבֵרָה גְּמוּרָה בְּהַזִּוּוּג, אָזַי מִתְגַּבְּרִין הַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמִּמֶּשֶׁם הִתְעוֹרְרוּת הַזִּוּוּג מֵהֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לִירֵד לְשָׁם לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם, שֶׁמֵּהֲמַת זֶה יֵשׁ מִלְחָמָה גְּדוֹלָה בְּעִנְיָן זֶה, וּכְשֶׁאֵין עֲבֵרָה, עַל כָּל פָּנִים, אָזַי מִתְגַּבְּרָת כֹּחַ הַמְּצָוָה שֶׁצִּוְּתָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהוֹלִיד בָּנִים, וְנִמְשָׁכִין מֹחִין קְדוֹשִׁים עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה, וְאָז הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר הַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ עֲבֵרָה, אָזַי מִתְגַּבְּרִין הַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת וּמַמְשִׁיכִין הַוָּלָד אַחַר הַפָּגוּם, כִּי הֵם אוֹרְבִין תָּמִיד עַל זֶה לְהַמְשִׁיךְ הַפָּגוּם חַס וְשָׁלוֹם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצִּילֵנוּ:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשֵׁי כֶּסֶף שֶׁהָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת בְּכֶסֶף, כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת בְּשָׁרְשׁוֹ גָּבוֹהַּ מְאֹד, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי הוּא נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲכֶב כַּנַּ"ל, כִּי כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁעוֹלִין וְהוֹלְכִין מַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל, כָּל זֶה הוּא סוֹד כַּוָּנוֹת הַתְּפִלָּה. שֶׁכְּלַל הַכַּוָּנוֹת הוּא עָלִית הָעוֹלָמוֹת שֶׁמַּלְכוּת תַּעֲלֶה מִן הַקְּלִפּוֹת וְתַלְבִּישׁ אֶת נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד, וְנֶצַח הוֹד יְסוֹד, תַּעֲלֶה לְחֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁעוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה, עַד שֶׁמַּחֲשַׁבְתּוֹ רוֹדֶפֶת לְהַשִּׂיג אוֹר הָאֵין סוֹף, שֶׁתִּהְיֶה הָרְדִיפָה בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, שֶׁהוּא הַמַּעֲכֵב אֶת הַמּוֹחִין מֵרְדִיפָתָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, כִּי בְּלֹא תִּקּוּן זֶה הָיְתָה הָרְדִיפָה בְּלִי מְעַכֵּב, וְהָיָה נִשְׁאָר שָׁם, וְהָיָה מִתְבַּטֵּל בַּמְּצִיאוּת. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם, עַל-כֵּן עִקַּר הַשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְּעַכֵּב וְכַנַּ"ל, וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם

כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת יְרִידַת הַשֶּׁפַע שֶׁמַּמְשִׁיכִין אַחַר הַתְּפִלָּה בִּשְׁעַת אֲמִירַת אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן, כִּי בִּשְׁעַת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה זוֹכִין לִבְחִינַת הַשָּׂגַת אוֹר הַנַּ"ל, אֲבָל צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כַּנַּ"ל, וַאֲזַי כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוֹב, הוּא מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת. וְעִקַּר צִנּוֹר הַשֶּׁפַע שֶׁתּוֹכַל לֵירֵד לְמַטָּה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְעַכֵּב, עַל-כֵּן שָׁם מַתְחִיל הָאוֹר לְהִצְטַיֵּר. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁשָּׁם אֵין שַׁיָּךְ צִיּוּר כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְעַכֵּב מַתְחִיל הָאוֹר לְהִצְטַמְצֵם קְצָת עַד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְמַטָּה שֶׁיִּצְטַיֵּר בִּבְחִינַת שֶׁפַע מַמָּשׁ, עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת. וְזֶה בְּחִינַת עֲטָרַת חֲכָמִים עֲשָׁרָם, כִּי הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֲטָרָה, בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב וְהַמַּעֲכִּיב אֶת הַמֹּחִין בִּשְׁעַת רְדִיפָתָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה 'עֲטָרַת חֲכָמִים' דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא הַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִין לַמֹּחִין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם עִקַּר הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית, עַד שֶׁמֹּחָם רוֹדֵף אַחַר הַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל, אֶצְלָם דַּיְקָא הָעֲשִׁירוּת מִבְּחִינַת כֶּתֶר וַעֲטָרָה, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין הָעֲשִׁירוּת מִשָּׁם, מִבְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁהוּא הַמְעַכֵּב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין כַּנַּ"ל, אֲבָל אֵצֶל אֲחֵרִים יֵשׁ שֶׁהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ נִמְשָׁךְ מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין לִפְעָמִים הַשֶּׁפַע אֶצְלָם כְּשֶׁאֵין זוֹכִים לְתַקֵּן תִּקּוּנִים הַנַּ"ל כָּרָאוּי. וְעַל-כֵּן הָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת בְּכֶסֶף, כִּי הַכֶּסֶף, שֶׁהוּא שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת, נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִשָּׁם, מִבְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁמִּשָּׁם שָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהָעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינָה אַחַת עִם הָאִשָּׁה וְהוּא חִיּוּתָהּ, וּבוֹ תְּלוּיִים הַבָּנִים, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה שֶׁל אִסּוּר גְּזֵלָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כַּנַּ"ל. כִּי הָעֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא יְרִידַת הַשֶּׁפַע, נִמְשָׁךְ לְמַטָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה רְדִיפוֹת הַמֹּחִין הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ שֶׁפַע מִשָּׁם וּמְצַטַיֶּרֶת שֶׁתּוֹכַל לֵירֵד לְמַטָּה כַּנַּ"ל, וְשָׁם שֹׁרֶשׁ חִיּוּת הָאִשָּׁה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַמְעַכֵּב כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הוֹלָדַת הַבָּנִים, שֶׁהֵם הוֹלָדוֹת הַמֹּחִין, שֶׁצְּרִיכִין כְּשֶׁנִּכְלָלִין שָׁם שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, עַד שֶׁיַּחֲזֹר וְיַמְשִׁיךְ הַמֹּחִין לְמַטָּה שֶׁמִּשָּׁם הוֹלָדוֹת הַבָּנִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמֹּחַ הָאָב כְּדֵי שֶׁיְּגַלּוּ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר, בִּבְחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ. כִּי מֵחֲמַת שֶׁבְּשָׁרְשָׁם נִמְשָׁכִין מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד מִבְּחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל, עַל-כֵּן הֵם דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹדִיעַ וּלְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְזֶה "וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ", 'וּגְבוּרֹתֶיךָ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַמְעַכֵּב וְהַמְסַדֵּר שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְשַׁבַּח לְהַגִּיד וּלְפָרְסֵם אֱלֹקוּתוֹ לְמַטָּה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. וְעַל-כֵּן קְטֹרֶת מַעֲשֶׂרֶת, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קְטֹרֶת יְשַׁמַּח לֵב כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מַעֲשֶׂרֶת, כִּי מִשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת יְרִידַת הַשֶּׁפַע אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁנִּצְטַוּוּ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל, וְכָל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הָיָה עַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת, שֶׁהֵם, זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וכו', כִּי עִקַּר חֵטְא הָעֶגֶל הָיָה עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַיְכֹלֶי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל-יְדֵי שֶׁיָּנְקוּ מֵהָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְדִי זָהָב" בִּשְׁבִיל זָהָב שֶׁהִשְׁפַּעְתָּ לָהֶם, וְהִתְגַּבְּרוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּאוּ לִידֵי עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהֲמָרָה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, בְּחִינַת הַהֵימִיר גּוֹי אֱלֹקִים וכו'. וְכָל זֶה נִמְשַׁךְ מֵחֲמַת שֶׁהַשָּׂטָן הִתְגָּרָה בָּהֶם וְהִכְנִיס בְּדַעְתָּם לַחֲקֹר בְּעִנְיַן הַשְּׂגוֹת הַנַּ"ל וְלֶעָמֹד עֲלֵיהֶם לַהֲבִינָם בְּדַעְתָּם, וּבָזֶה פָּגְמוּ מְאֹד עַד שֶׁבָּאוּ לִידֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי בֶּאֱמֶת אָסוּר לַחֲקֹר שָׁם כְּלָל, כִּי לֹא מִתְדַּבְּקִין וְלֹא יָדְעִין וכו', וְזֶה שֶׁדִּקְדֵּק אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁגַּם שָׁם צְרִיכִין אֱמוּנָה הֵן בִּבְחִינַת בְּרֵכַת הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְדִיפוֹת הַמֹּחִין, הֵן בִּבְחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁגַּם שָׁם צְרִיכִין אֱמוּנָה בִּבְחִינַת אֱמוּן מֻפְלָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי אוֹרוֹת אֵלּוּ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם כְּשֶׁמְּצָרֵף אֱמוּנָה לְהַשֵּׂכֶל, וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לְהַשִּׂיגָם בִּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי, אֲבָל אָסוּר לַעֲמֹד וְלַחֲקֹר שָׁם, כִּי בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרוֹשׁ וכו', כִּי לֹא מִתְדַּבְּקִין וְלֹא יָדְעִין וְלֵית מָאן דְּקַיְמָא בְּהוּ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בִּלְשׁוֹן הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמֵּבִיא שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַפֶּגֶם שֶׁפָּגְמוּ יִשְׂרָאֵל בְּתִחְלָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כְּשֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וְעַל נַסֹּתָם אֶת ה' לֵאמֹר הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן". וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁחָקְרוּ אִם בְּחִינַת יֵשׁ הוּא בְּקִרְבָּם, אִם בְּחִינַת אַיִן, עַיִן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם הָיָה מַה שֶּׁרָצוּ לַעֲמֹד וּלְהָבִין הַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִיֵּשׁ וְאַיִן יַחַד, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם, כִּי מַשִּׂיגִין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁנִּרְאֶה כְּאִלּוּ הוּא בְּחִינַת יֵשׁ מֵאַחַר שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא מִתְדַּבְּקִין וְלֹא יָדְעִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַיִן. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה חֲזָקָה וְאֵינוֹ נִכְנָס לַחֲקֹר בָּזֶה כְּלָל, הוּא זוֹכֶה לְהִתְעַנֵּג עַל ה' וְלַחֲזוֹת בְּנֹעַם זִיוּוֹ דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה , עַל-יְדֵי רְדִיפַת הַמַּחֲשָׁבָה וְהַמַּעֲכֶב, אַשְׁרֵי לוֹ, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לַחֲקֹר בָּזֶה נִכְשָׁל בָּזֶה מְאֹד, כִּי יוֹכַל לָבוֹא לִידֵי פֶּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא דְּשָׂרְיָא בְּחִבּוּרָא וְסַיֵּם בְּפֵרוּדָא, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּפְרִיד בֵּין יֵשׁ וְאַיִן עַד שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד רַק שְׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וְלַחֲקֹר בָּזֶה כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בָּאוּ לָזֶה בְּעֵת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְמַיִם, שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁרָאוּ שֶׁנִּתְעַכֵּב הַשֶּׁפַע מִלֵּירֵד לָהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה הִתְחִילוּ לִכְנֹס בַּנַּסְיוֹן הַנַּ"ל בְּחִינַת עַל נַסֹּתָם אֶת ה' הֲיֵשׁ וכו' אִם אָיִן וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁאָמְרוּ, "כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ". שֶׁטָּעוּ וְאָמְרוּ שֶׁמֹּשֶׁה נִסְתַּלֵּק וְנִשְׁאַר לְמַעְלָה, כִּי נִכְלָל בָּאַיִן. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ, "קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹקִים" מִזֶּהֶב

וַעֲשִׂירוּת, כִּי רָצוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַמְעַכֵּב בְּעַצְמוֹ עֲלֵיהֶם מֵאַחַר שֶׁכָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ, עַל-כֵּן פָּגְמוּ וְעָשׂוּ פֵּרוּד בֵּין בְּחִינַת הַמְעַכֵּב, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲשִׂירוּת, וּבֵין בְּחִינַת הָרְדִיפָה, וְלֹא רָצוּ שֶׁתִּרְדֹּף מַחֲשַׁבְתָּם לְמַעְלָה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי, רַק רָצוּ שֶׁיְּמַשִּׁיכוּ עֲלֵיהֶם אֱלֹקוּתוֹ בִּבְחִינַת יֵשׁוּת מַמָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ הַטָּעוּת כָּל הָעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבַּדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים, וְכָל זֶה מֵחֲמַת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, כִּי לַעֲלוֹת וּלְהִכָּלֵל שָׁם בִּבְחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל צְרִיכִין לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹת וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, וְהֵם רָצוּ לֵילֵךְ אַחַר תַּאֲוֹתֵיהֶם, וְרָצוּ לְהַפְרִיד שֶׁפַע הָעֲשִׂירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל וְלַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ אֱלֹקוּת מַמָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן בָּאוּ אֶל אַהֲרֹן, מֵחֲמַת שֶׁאַהֲרֹן הָיָה מְסֻגָּל לְכָהֳנָה שֶׁכָּל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת עַל יָדוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְהַשָּׂגַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם מַמְשִׁיכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת עַל-יְדֵי שֶׁנִּצְטָרְכָה בִּבְחִינַת הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל, וְהֵם פָּגְמוּ וְרָצוּ לַעֲשׂוֹת הַפֵּרוּד עַל יָדוֹ דַּיְקָא, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁבָּא מֵהַעֲשִׂירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאָז דַּיְקָא נִתְכַּהֵן אַהֲרֹן בַּכְּהֻנָּה וְנִצְטַוָּה עַל מַעֲשֵׂה הַקְּרָבָנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל עַל-יְדֵי שֶׁהֶחֱזִירוּ הָעֲשִׂירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְשָׁרְשׁוֹ לְמַעְלָה, וְעָשׂוּ מִמֶּנּוּ מִשְׁכָּן שֶׁשָּׁם עִסֵּק אַהֲרֹן בְּמַעֲשֵׂה הַקְּרָבָנוֹת וּקְטֹרֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֶעֱלָה הַקְּדֻשָּׁה מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַד שֶׁעָלָה מַעְלָה מַעְלָה, עַד שֶׁזָּכָה לְהַשָּׂגוֹת אוֹרוֹת הַנַּ"ל כְּתִקּוּנָהּ בִּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הַפְּגָמִים הַנַּ"ל שֶׁהֵיוּ בְּהֶפֶךְ מִזֶּה:

חלק ח

וְנָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים, אֲבָל הֵם פָּגְמוּ לְהֶפֶךְ, שֶׁרָצוּ רַק לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּלִי מְעַכֵּב כְּלָל, וְעַל-כֵּן הִקְרִיבוּ קְטֹרֶת שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ וְנִכְנְסוּ בְּלִי רְשׁוּת. וְכָל הַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁלֹּא תִּקְנוּ הַמְעַכֵּב, שֶׁהוּא הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּקָרְבָתָם לְפָנַי ה' וַיָּמֻתוּ, שֶׁנִּתְקָרְבוּ יוֹתֵר מֵהָרָאוּי מֵחֲמַת שֶׁלֹּא תִּקְנוּ הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, וְעַל-כֵּן הַזְּהַר אַהֲרֹן, "וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'". וְעַל-כֵּן הָיָה הַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם בְּגִין דְּלָא אִנְסִיבוּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי הָאִשָּׁה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַכֹּהֵן שֶׁיִּהְיֶה נָשׂוּי, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, וּבִפְרָט הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהָיָה אָסוּר לַעֲסֹק בָּעֲבוֹדָה כְּשֶׁלֹּא הָיָה נָשׂוּי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב כִּי אִם כְּשֶׁהוּא נָשׂוּי אִשָּׁה, שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת מִשָּׁם כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׂירוּת בַּקְּדֻשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה מַעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת עַד שֶׁזּוֹכִין לַעֲלוֹת

וּלְתַקֵּן כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַד שֶׁמַּשִּׂיגִין אוֹרוֹת הַנַּ"ל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב, שֶׁמִּשָּׁם הוּא יְרִידַת הַשֶּׁפַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת כְּתֻבּוֹת:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁחַיָּב לִתֵּן לְאִשְׁתּוֹ כְּתֻבָּה. וְאָסוּר לָדוּר עִם אִשְׁתּוֹ בְּלֹא כְּתֻבָּה, כִּי מֻכְרָח לְהַמְשִׁיךְ לָהּ שֶׁפַע הָעֲשִׂירוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַקֶּשֶׁר וְהַחִבּוּר בֵּינֵיהֶם, כִּי צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁנֶּאֱחָזִין בָּהּ בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, וּלְהַעֲלוֹתָהּ עַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, עַד שֶׁתַּעֲלֶה לִבְחִינַת כֶּתֶר, בִּבְחִינַת אִשָּׁה עוֹלָה עִמּוֹ וְכוּ', כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַחִבּוּר מִבְּחִינַת יְחוּד וְחִבּוּר וּכְלָלִיּוּת הָרְדִיפָה עִם הַמְעַכֵּב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲלוֹת לְשָׁם בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם שֶׁפַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידַת הַשֶּׁפַע אַחַר הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. כִּי יֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁאֶחָד עוֹלֶה וְנִכְלָל שָׁם לְפִי שָׁעָה קַלָּה, וְתֵכֶף וּמִיָּד מְגָרְשִׁין אוֹתוֹ מִשָּׁם וְאֵינוֹ מְקַבֵּל מִשָּׁם כְּלוּם, וְלִפְעָמִים מִתְגָּרִין בּוֹ אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי-זֶה הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם אוֹרְבִין עָלָיו תָּמִיד, וּכְשֶׁרוֹאִין שֶׁרוֹצֶה לִבְרֹחַ מֵהֶם וְלַעֲלוֹת לְמָקוֹם גָּבוֹהַּ הַנַּ"ל, הֵם מִתְגָּרִין בּוֹ יוֹתֵר כְּשֶׁאֵינוֹ מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם בַּחֲזָרָה רִשְׁימוּ טוֹבָה וַחֲזָקָה שֶׁיּוּכַל עַל יָדָהּ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם, וְכִמּוּבָן מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה "וַיֹּאמֶר בִּלְעָז אֶל רוּת", עַיֵּן שָׁם (סִימָן סה). כִּי בְּחִינָה הַנַּ"ל מַעֲנִין הַשָּׁגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין וְכוּ' אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא מַדְרֵגָה גְּבוֹהָּ מְאֹד מְאֹד שֶׁאֵין זוֹכִין אֲלֵיהֶן כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַמֻּבְחָרִים הַקְּדוֹשִׁים מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם בַּאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים הַמּוֹשְׁכִים עַצְמָם אֲלֵיהֶן יִתְבָּרֵךְ לְעָבְדוֹ בֶּאֱמֶת, גַּם אֶצְלָם נִמְצָא לִפְעָמִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם אֵיזֶה הֶאָרָה וְהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל, וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה "אָנֹכִי" בְּסִימָן ד בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א וְכוּ', שֶׁגַּם לָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים נִפְתָּח לָהֶם אוֹר לִפְעָמִים בִּתְפִלָּתָם אוֹר הָאֵין סוֹף, עַיֵּן שָׁם. אַךְ לְכָל אֶחָד מַגִּיעַ לְפִי הָעוֹלָם וְהַמַּדְרֵגָה שֶׁהוּא בּוֹ, כִּי גַּם בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה יֵשׁ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מֵהַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁגַּם הִתְנוֹצְצוּת בְּעָלְמָא הוּא זְכִיָּה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָעִקָּר הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת וְשֶׁפַע קְדֻשָּׁה מִשָּׁם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ עַל-יְדֵי-זֶה לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ אַחַר כָּךְ בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו וְלַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה, כִּי בְּוַדַּאי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזֵר מִשָּׁם מִתְגָּרִין בּוֹ יוֹתֵר הַהֵיכְלֵי תְּמוּרוֹת כְּדֶרֶךְ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּלְחָמִים זֶה בָּזֶה וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר נֶגְדָּם עַל-יְדֵי הָרְשִׁימוּ טוֹבָה שֶׁנִּשְׁאַר מֵהִתְנוֹצְצוּת הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה תָּמִיד בְּיִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ וְנַעֲם דְּבֵקוּתוֹ, וְיוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ יִרְאָה עַל-יְדֵי-זֶה לַעֲמֹד נֶגֶד הַמִּתְגָּרִים בּוֹ אִם יִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן הֵיטֵב לִזְכֹּר בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל פַּעַם, אַחֲרֵי אֲשֶׁר כְּבָר חָמַל עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהֵאִיר

לוֹ אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת, וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁמִּי שֶׁרַק מִתְנוֹצֵץ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַיִן שָׁם בְּסִימָן רכב בְּלִקּוּטֵי א:

חלק יא

וְנַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ, וְעַל-כֵּן אָסוּר לָדוּר עִם אִשְׁתּוֹ בְּלֹא כְּתֻבָּה, וְהַכְּתֻבָּה לֹא נִתְּנָה לְגִבּוֹת מֵחַיִּים וְלֹא כָּל זְמַן שֶׁהִיא עִמּוֹ, רַק לְאַחַר מוֹתוֹ אוֹ לְאַחַר גֵּרוּשִׁין, כִּי צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַחִבּוּר, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ בְּעִילַת זְנוּת, שֶׁהוּא רַק לְפִי שָׁעָה לְמַלְּאוֹת תַּאֲוָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁיִּהְיֶה הַחִבּוּר קָשֶׁר גָּמוּר וְקַיָּם, כִּי אֵין שׂוּם זִוּוּג לְבַטָּלָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵינוֹ בָּא לִידֵי הוֹלָדָה מַמָּשׁ נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ אֵיזֶה נְשָׁמוֹת, בְּחִינַת נִשְׁמַת גֵּרִים, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. עַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן לָהּ כְּתֻבָּה שֶׁיְּחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ לִתֵּן לָהּ שֶׁפַע עֲשִׁירוּת כְּשֶׁתֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא תָּשׁוּב מִמֶּנּוּ רֵיקָם, לְהוֹרוֹת שֶׁנִּשְׁאַר רְשִׁימוּ מֵהַחִבּוּר, כִּי הִמְשִׁיךְ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת מִשָּׁם שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע עַל יָדָהּ, עַל-יְדֵי שֶׁנִּצְטַיֵּר הָאוֹר בַּחֲזָרָתוֹ בִּבְחִינַת הַמַּעֲכֵב הַנַּ"ל. וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁטַּעַם הַכְּתֻבָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא קַלָּה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַקֶּשֶׁר קַיָּם וְחָזָק, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַכְּתֻבָּה שֶׁמְּחַיֵּב עַצְמוֹ שֶׁאַפְלּוּ כְּשֶׁתֵּצֵא מִמֶּנּוּ לֹא תֵּצֵא רֵיקָם, רַק שֶׁמְּחַיֵּב לִתֵּן לָהּ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת הַנִּמְשָׁךְ מִכְּלָלִיּוּת הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב בְּרָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁשֶּׁפַע הַזֹּאת נִמְשָׁךְ עַל יָדָהּ דַּיְקָא. וְעַל-כֵּן אִם יוֹצִיאֶנָּה, רֵיקָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת, כִּי מַרְאֶה שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ עַל יָדָהּ שֶׁפַע מִלְמַעְלָה, עַל-כֵּן חַיָּב לִתֵּן לָהּ כְּתֻבָּה כְּשֶׁיּוֹצִיאֶנָּה שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר לָהּ מִמֶּנּוּ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאַר מֵהַחִבּוּר שֶׁעִקַּר צִנּוֹר הַשֶּׁפַע עַל יָדָהּ וְכַנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תּוּכַל לְהִנָּצֵל מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הָרוֹצִים לְהִתְאַחֵז בָּהּ בְּיוֹתֵר, בִּפְרָט בְּעֵת שֶׁנִּפְרֶדֶת מִבַּעְלָהּ עַל-יְדֵי מִיתָה וְגֵרוּשִׁין וְנִשְׁאֶרֶת לְבַדָּהּ, כִּי עִקַּר חִיּוּתָהּ וְכוֹחָהּ נֶגְדָּם הוּא עַל-יְדֵי שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְּתֻבָּה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִבַּעְלָהּ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָרְשִׁימוּ וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל-כֵּן שִׁעוּר כְּתֻבָּה דְּאוֹרָיְתָא הוּא חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף, שֶׁנִּלְמַד מִפָּסוּק, "וְנָתַן לַאֲבִי הַנַּעֲרָה חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כָּסֶף". כִּי כָּל הַהַשָּׂגוֹת וְכָל הַהִתְבּוֹנְנוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָרְשִׁימוּ הַנִּשְׁאָר מֵהַבִּטּוּל וְהַכְּלָלִיּוּת בִּבְחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, כִּי שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיכוֹ דֶּרֶךְ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים עַד שֶׁיִּהְיֶה נִתְפָּס בַּמֹּחַ אֵיזֶה רְשִׁימוּ מִשָּׁם. וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה שֶׁהוּא תְּרֵי מַה תְּרֵי מֵמְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת הַנַּ"ל הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהִמְשִׁיךְ בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מַגִּיעַ לוֹ תְּרוּמָה אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְעַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן מִשֶּׁפַע הַתְּבוּאָה אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, מִתְבָּרֶכֶת כָּל הַתְּבוּאָה וְנִמְשָׁךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁה

דֶּרֶךְ הַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה רָאוּי הַתְּבוּאָה לַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוּכַל לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי אֲכִילַת הַתְּבוּאָה הַזֹּאת, שֶׁזֶּה עִקַּר כָּל הַמִּצְוֹוֹת הַתְּלוּיִים בַּאֲכִילָה, בִּפְרָט בְּלֶחֶם, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ הַמַּאֲכָל, כִּדְי שֶׁיּוּכַל עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה הַזֹּאת לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת וְדַעַת דִּקְדֻשָּׁה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים). וְזֶה בְּחִינַת אָחוּז אָחֶד מִן הַחֲמִשִּׁים, שֶׁכְּשֶׁעוֹבֵר הָאוֹר דֶּרֶךְ הַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, אָז אָחוּז וְנִתְפָּס בַּמֹּחַ אֵיזֶה רְשִׁימוּ מֵהִתְנוֹצְצוּת הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב שֶׁהָיוּ מְחַבְּרִים יְרִיעוֹת הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁעַל בֵּית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים עַל יְרִיעוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת, כִּי עִקַּר הַשֶּׁגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל הָיָה בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְשָׁם נִכְנַס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנַס וְעָלָה לְמָקוֹם שֶׁעָלָה בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל אֶל הָאוֹר הָאֵין סוֹף, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֶּׁגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁזָּכָה לָהֶם בַּיּוֹם הָעֲשִׂירִי, שֶׁהוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר כְּבָר נִתְקַדְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל וְזָכוּ לִתְשׁוּבָה בְּתִשְׁעָה יָמִים הַקּוֹדְמִים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכֶה לָהֶם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים בַּיּוֹם הָעֲשִׂירִי שֶׁהוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעַל-כֵּן הָיוּ חֲמִשִּׁים קְרָסִים מְחַבְּרִים יְרִיעוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת עִם יְרִיעוֹת הַפְּנִימִיּוֹת, כִּי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָרְשִׁימוּ מֵהַיְרִיעוֹת הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁעַל גַּג בֵּית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל אֶל הָאוֹר אֵין סוֹף צָרִיךְ לֵילֵךְ וְלַעֲבֹר דֶּרֶךְ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, שֶׁכְּנֶגֶד זֶה הֵם בְּחִינַת חֲמִשִּׁים קְרָסִים הַמְחַבְּרִים יַחַד שְׁנֵי הַיְרִיעוֹת הַנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין כַּמָּה קְשָׁרִים לְחַבֵּר וּלְיַחֵד וּלְקַשֵּׁר אוֹר הָרְשִׁימוּ אֶל הַמֹּחַ כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה נִשְׁאֶרֶת קְשׁוּרָה וּדְבוּקָה בְּהָאָדָם שֶׁיּוּכַל לִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּתִּקּוּנִי זֹהַר, בְּשֵׁמַע יִשְׂרָאֵל קַרְאִין לֵיהּ וְכוּ', כְּדֵין קַשְׁרִין לֵיהּ בְּכַמָּה קְשָׁרִין דְּצִיצִית וּתְפִלִּין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים יוֹם שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שָׁנָה שֶׁל יוֹבֵל, כִּי עִקַּר מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַשֶּׁגַת אֱלֹקוּת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם", עִקַּר הַהַשָּׂגָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר הָרְשִׁימוּ בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים דַּיְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם דֶּרֶךְ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁכְּנֶגֶד זֶה הֵם חֲמִשִּׁים יוֹם וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שָׁנָה שֶׁל יוֹבֵל, כִּי שְׁנַת הַיּוֹבֵל מְקֻדֶּשֶׁת מְאֹד מְאֹד, וְעִקַּר קְדֻשָּׁתָהּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז עִקַּר הַבִּטּוּל אֶל הָאוֹר אֵין סוֹף כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר עַד שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת וַחֲמֻשִּׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם, כִּי אֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת מָקוֹם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ צְרִיכִין לִהְיוֹת שָׁם בְּגָלוּת כְּדֵי לְבָרֵר

הַקְּדֵשָׁה מִשָּׁם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיֵּרְדוּ לְשָׁם וְעָמְדוּ בַּמִּלְחָמָה וּבֵרְרוּ הַקְּדֵשָׁה מִשָּׁם, עָלוּ בַּעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, בַּעֲלָיָה אַחַר עֲלָיָה, עַד שֶׁזָּכוּ לְהַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר לְיַעֲקֹב, "אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה". הַיְנוּ שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁתֵּרֵד לְמִצְרַיִם מְקוֹם הַקְּלִפּוֹת בְּחִינַת הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת, 'וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה', שֶׁאַעַלְךָ בַּעֲלִיָּה אַחַר עֲלִיָּה עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְהַשָּׂגַת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַהִתְוָרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי יֵימַר, עֵיֵן שָׁם. וְזֶהוּ "וַחֲמֵשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם", כִּי כְּשֶׁעוֹלִין מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וַאֲזַי זוֹכִין לְהַשָּׂגַת הַנַּ"ל, אָז מְקַבְּלִין אוֹר הָרְשִׁימוּ דָּרֶךְ חֲמֵשִׁים שְׁעָרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֵשִׁים שַׁעֲרֵי בִינָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה, "וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם וְלֹא נָחָם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא וְכוּ'", הַיְנוּ כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם, וְאָז זוֹכִין לַעֲלוֹת לְהַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל, אָז 'וְלֹא נָחָם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא', שֶׁלֹּא הִנִּיחָם לַעֲלוֹת וּלְהִכָּלֵל שָׁם תֵּכֶף וּמִיָּד קֹדֶם שֶׁיִּתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַמַּעֲכָב הַנַּ"ל, כִּי אָז לֹא הָיָה נִשְׁאָר לָהֶם רְשִׁימוּ טוֹבָה וְלֹא הָיָה בָּהֶם כֹּחַ לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה שֶׁמִּתְגָּרָה בְּיוֹתֵר בְּעֵת שֶׁשָּׁבִין מֵהַבְּטוּל וְכַנַּ"ל. וְלֹא נָחָם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים לְשׁוֹן מְפַלֵּשׁ, הַיְנוּ שֶׁלֹּא רָצָה לְהַנִּיחָם דֶּרֶךְ מְפַלֵּשׁ שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָהֶם הָאוֹר מִיָּד בְּלִי סִבּוּבִים וְעִכּוּבִים הַרְבֵּה, 'כִּי קָרוֹב הוּא', וּכְשֶׁיִּתְגַּלֶּה לָהֶם מִיָּד הָאוֹר לֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ רְשִׁימוּ, וְלֹא יוּכְלוּ לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה, "כִּי אָמַר אֱלֹקִים פֶּן יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרַיְמָה", הַיְנוּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן , "וַיַּסֵּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם וְכוּ'", שֶׁהֵסֵבָּם וְעִכְּבָם בְּכַמָּה סִבּוּבִים וְעִכּוּבִים כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַמַּעֲכָב הַנַּ"ל, שֶׁאָז יוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הָרְשִׁימוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲמֵשִׁים שְׁעָרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַחֲמֵשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְכָל זֶה עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וְלַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְכָל מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ רְחוּקוֹ יוֹתֵר צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְיוֹתֵר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, בִּפְרָט בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת אֵיזֶה מִצְוָה אֲשֶׁר הוּא גַּם הוּא זָכָה לַעֲשׂוֹת מִצְוֹוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אוֹר כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה אֵין כָּל הָעוֹלָמוֹת יְכוֹלִין לְקַבֵּל כִּי אִם יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ שֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹתָם בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאָז יְזַכֶּה לַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁבְּחֶמְלַת ה' יְזַכֶּה לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל כְּפִי בְּחִינָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו לִפְעָמִים אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה כְּלָל, וְאָז הָעִקָּר שֶׁיִּתְגַּבֵּר שֶׁלֹּא יַעֲבֹר מִמֶּנּוּ הַהִתְנוֹצְצוּת

לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁיִּשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ רְשִׁימוּ טוֹבָה וְיִרְאֶה לִקְשֹׁר הָרְשִׁימוּ אֵלָיו בְּכַמָּה וְכַמָּה קְשָׁרִים קַיָּמִים וַחֲזָקִים, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַנִּיחַ שֶׁיַּעֲבֹר מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ זִכְרוֹן הַהִתְנוֹצְצוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת בּוֹ בְּיוֹתֵר כְּשֶׁמַּתְחִיל רוּחַ ה' לְפַעֲמוֹ לְהִתְנוֹצֵץ אֵלָיו אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְכָל זֶה מְרֻמָּז הֵיטֵב בִּפְסוּקֵי שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁכָּלוֹ מְדַבֵּר מִנֹּעַם דְּבֵקוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְזֶהוּ, "קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי" וְכוּ'. שֶׁמַּגִּיעַ אֵלָיו אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת, וּכְשֶׁאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ כָּרָאוּי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה וְכוּ', שֶׁמִּתְרַשֵּׁל וּמִתְעַצֵּל לְהִתְעוֹרֵר בֶּאֱמֶת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אָז "דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר", שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מַתְחִיל לְעוֹרְרוֹ עַל-יְדֵי יִסּוּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עִנְיַן כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁלַח עֲלֵיהֶם הָעַכּוּ"ם פִּלְשְׁתִּים וְכוּ', וְאָז "פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר וְכוּ'". וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁלִּפְעָמִים כְּשֶׁאֵין הָאָדָם מִתְגַּבֵּר כָּרָאוּי אָז הוּא בְּחִינַת וְדוֹדִי חָמַק עָבָר בְּקַשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ, כִּי נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּיָמִים הַקּוֹדְמִים הִתְנוֹצֵץ אֵלָיו אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְאָז נֶאֱמַר, "מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר", שֶׁהֵם הַנְּטוּרֵי תַּרְעָא שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הַנַּ"ל. "הִכּוּנִי פְּצָעוּנִי וְכוּ'", כִּי אָז מִתְגָּרִים בּוֹ בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד שֶׁיֹּאחֲזוּ עַצְמוֹ בַּהִתְנוֹצְצוּת הַנַּ"ל וְיִקְשֹׁר אוֹתוֹ בְּמֹחוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּקִשָּׁרִים חֲזָקִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִשְׁכָּח מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁיְּזַכֶּה לָבוֹא עַל-יְדֵי-זֶה לְתַכְלִית הַטּוֹב, בִּבְחִינַת אֲחָזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו וְכוּ', שֶׁיֹּאחַז בּוֹ בְּלִי רִפְיוֹן עַד שֶׁיָּבוֹא עִמּוֹ לִבְחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּית אִמִּי, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשֵּׂגַת הַדַּעַת הָאֱמִתִּי שֶׁנִּקְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק טז

וְעַל-כֵּן יָצְאוּ מִמְּצָרִים בַּעֲשִׁירוּת גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחַ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, "וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל". כִּי זָכוּ לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת מִבְּחִינַת הַשֵּׂגַת הַנַּ"ל שֶׁזָּכוּ לָהֶם עַל-יְדֵי שֶׁבֵּרְרוּ הַקְּדֻשָּׁה מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ וְכוּ'. 'וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה' אִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמְשִׁין אַתְוָן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל כְּשֶׁנִּכְלָלִין בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ בִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָרְשִׁימוּ מִשָּׁם דֶּרֶךְ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, בְּחִינַת חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וְזֶהוּ, "וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ", כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְבַּטֵּל וּלְהִכָּלֵל שָׁם

בִּבְחִינַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל, אָז צָרִיךְ לְהִתְבַּטֵּל בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל כְּאִלּוּ אֵינוֹ בָּעוֹלָם, בִּבְחִינַת וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ, כִּי נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ וְכוּ'. וְאָז "וַיַּךְ אֶת הַמְצֹרָע", שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת הַנַּ"ל, אָז זָכָה לְהַכּוֹת וּלְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר לְגַמְרֵי אֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל וְזָכָה לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִשָּׁם בִּבְחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה שֶׁהֵם חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע וְכַנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל לְעִנְיַן חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב וְכוּ':

חלק יח

וְזֶה, "וְנָתַתָּ אֶת הַפָּרֹכֶת תַּחַת הַקְּרָסִים וְכוּ'". כִּי הַפָּרֹכֶת שֶׁבֵּין בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְאֹהֶל מוֹעֵד זֶה בְּחִינַת הַפְּרִיסָא הַנִּזְכֶּרֶת בְּמַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר, בְּחִינַת הַמַּעֲכִּב הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁמַּשִּׂיגִין בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן שָׁם הָיוּ הַחֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב שֶׁהָיוּ מְכֻוָּנִין עַל הַפָּרֹכֶת שֶׁהָיְתָה נְתוּן תַּחְתָּם, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרְשִׁימוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה, "וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם". 'וַיֵּרָא אֵלָיו ה'' זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַשָּׂגוֹת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשָּׂגוֹת וְכָל הַהִתְגַּלּוּת כַּנַּ"ל, וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָסִין בְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וּמְבָרְרִין הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מִי יֵימַר, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא, 'מַמְרֵא' לְשׁוֹן תְּמוּרָה, לְשׁוֹן וְאִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ. וְזֶה 'בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא' בְּחִינַת הַשְּׁנֵי אִילָנוֹת, שֶׁהֵם, אִילָנָא דְּחַיֵּי וְאִילָנָא דְּמוֹתָא, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הֵהֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁרוֹצִים לְהַחֲלִיף וּלְהָמִיר אוֹתָם לְרַחֵק אֶת הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי אֶל הַהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל יָדָם דַּיְקָא נִגְלָה אֵלָיו ה' עַד שֶׁזָּכָה לְבָרֵר אוֹתָם, לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם בַּבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, עַד שֶׁזָּכָה לְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת בְּחִינַת וַיֵּרָא אֵלָיו ה', כִּי זָכָה לְעֲלוֹת בָּעֲלִיּוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁזָּכָה לְהַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהִתְגַּלּוּת הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הוּא שֶׁנָּתַן לוֹ עֵצָה עַל הַמִּילָה, זֶה בְּחִינַת וּפָרְעֹה הִקְרִיב, שֶׁהִקְרִיב אֶת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי מִי שֶׁחָס עַל חַיָּיו הָאֲמִתִּיִּים הַנִּצְחִיִּים כָּל מַה שֶּׁרוֹאֶה שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, מִתְגַּבְּרִים וּמִשְׁתַּטְחִים וּמִתְפַּשְׁטִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמִתְאַמֵּץ וּמְזָדְרֵז יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֻחְמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁרוֹצִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְדָחוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת תַּכְלִית הִתְקָרְבוּת, יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְזֶה בְּחִינַת הוּא שֶׁנָּתַן לוֹ עֵצָה עַל הַמִּילָה, דְּהַיְנוּ לָמוּל עָרְלַת לְבָבוֹ,

כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַמְרֵא, בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ וְהִשְׁתַּטְּחוּ עָלָיו כָּל כָּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְיַעֵץ לָמוּל אֶת לְבָבוֹ בִּבְחִינַת וּפָרְעָה הִקְרִיב וְכַנַּ"ל:

וְזֶה, "וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם". יְשִׁיבָה לְשׁוֹן עַכָּבָה זְמַן רַב, כְּמוֹ, "וַתֵּשְׁבוּ בְקָדֵשׁ יָמִים רַבִּים", הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לָזֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֵלָיו ה' עַל-יְדֵי שֶׁיָּשַׁב וְנִתְעַכֵּב יָמִים רַבִּים אֵצֶל פֶּתַח הָאֹהֶל, שֶׁהוּא פֶּתַח הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא מַדְרֵגָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ שָׁם עַד שֶׁיָּבוֹא לְהַשָּׂגַת הַנַּ"ל, שֶׁהִיא נִקְרֵאת פֶּתַח וְשַׁעַר כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת זֶה הַשַּׁעַר לַה' וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁרוֹצִין לִכְנֹס לְשָׁם, מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְּׁטִין כְּנֶגְדּוֹ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת מְאֹד, וְכָל מַה שֶּׁהוּא סָמוּךְ יוֹתֵר אֶל הַפֶּתַח, מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְּׁטִין כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁכְּבָר הָיוּ אֵצֶל הַפֶּתַח וְחָזְרוּ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא יָדְעוּ שֶׁכְּבָר הֵם אֵצֶל הַפֶּתַח, אוֹ שֶׁמִּשְׁתַּטְּחִין כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְשָׁבְרָם, כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּדָבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן נא), אֲבָל הוּא יָשַׁב וְנִתְעַכֵּב פֶּתַח הָאֹהֶל. 'כְּחֹם הַיּוֹם' זֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת חֲמִימוּת הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם". שֶׁאָז זְמַן רַע לִמְרֹעֶה הַצֹּאן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי צָהֳרַיִם בְּחִינַת חֹם הַיּוֹם, זֶה בְּחִינַת חֲמִימוּת הַיֵּצֶר שֶׁאָז זְמַן רַע לְצֹאן קְדֻשִׁים שֶׁהַצַּדִּיק רוֹעֶה אוֹתָם הָרוֹצִים לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְרַבִּים נִתְרַחֲקוּ עַל-יְדֵי-זֶה , רַחֲמָנָא לִצְלַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְכוּ'". כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַיֵּן שָׁם, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקָרְבִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּגְדֻלָּה וְכָבוֹד עַד 'שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם', שֶׁהִתְגַּבֵּר חֲמִימוּת הַיּוֹם וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וְחוֹשֵׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בֶּאֱמֶת אֵינוֹ שָׁב לְאָחוֹר בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, רַק הוּא יוֹשֵׁב וּמַמְתִּין וּמִתְעַכֵּב אֵצֶל הַפֶּתַח יָמִים רַבִּים כַּמָּה שֶׁיִּהְיֶה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מַנִּיחִין אוֹתוֹ לִכְנֹס לְתוֹךְ הַפֶּתַח וְחֹם הַיּוֹם לוֹהֵט אוֹתוֹ מְאֹד וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְיוֹשֵׁב וּמִתְעַכֵּב אֵצֶל הַפֶּתַח הָאֹהֶל שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים עַד שֶׁיֵּרָחֵם מִן הַשָּׁמַיִם, בִּבְחִינַת וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, יְהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רַבִּי וְתַלְמִיד הֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְאֹהֶל מוֹעֵד, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הַתַּלְמִיד יְהוֹשֻׁעַ, עַל שֵׁם יְהֹ יוֹשִׁיעֲךָ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁכָּל חִיּוּתוֹ וְתִקְוָתוֹ הוּא עַל כֹּחוֹ שֶׁל רַבּוֹ הַצַּדִּיק שֶׁמִּתְפַּלֵּל עָלָיו תָּמִיד יְהֹ יוֹשִׁיעֲךָ, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹשִׁיעוֹ מֵעֲצַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַמִּתְגַּבְּרִין וּמִשְׁתַּטְּחִין עָלָיו בְּכָל עֵת:

וְזֶה "וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר" שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהָיָה בִּבְחִינַת נַעַר, בִּבְחִינַת מַעֲשֵׂי נְעָרוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן "לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל", כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן עָמַד אֵצֶל הַפֶּתַח הַרְבֵּה עַד שֶׁדָּחַק

אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ הָאֹהֶל וְלֹא מָשׁ מִתּוֹכוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו", 'שְׁלֹשָׁה' זֶה בְּחִינַת עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁהִוא תָּמִיד בִּבְחִינַת שְׁלֹשָׁה, כִּי מַלְכוּת מַלְבּוּשׁ נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה מִדּוֹת וְכֵן נֶצַח הוֹד יְסוֹד מַלְבּוּשׁ חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת וְחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת חָכְמָה בִּינָה דַּעַת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים הַנִּצָּבִים עָלָיו, כִּי הֵם עוֹמְדִים עָלָיו וּלְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, כִּי צְרִיךְ לַעֲלוֹת אֲלֵיהֶם, כִּי בְּכָל מַדְרֵגָה שֶׁהוּא עוֹמְדִים עָלָיו שְׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים שֶׁל מַדְרֵגָה הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים מִשְּׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת, כִּי כָּל עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אוֹרַיְתָא תְּלִיתָאָה עַל יַד תְּלִיתָאָה בְּיוֹם תְּלִיתָאי וְכוּ', מֵחֲמַת שֶׁכָּל בְּחִינַת עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הֵם בִּבְחִינַת מְשֻׁלָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה, "וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם", 'וַיָּרָץ' זֶה בְּחִינַת זְרִיזוּת וְשִׂמְחָה, כִּי זְרִיזוּת הִוא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה "אֲרִיכַת אַפַּיִם" (בְּסִימָן קנה בְּלִקּוּטֵי א), וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִצְוָה לָרוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְלִדְבַר מִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נֵלֵךְ":

כִּי מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי כְּשֶׁמַּגִּיעַ לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת אוֹ לִדְבַר מִצְוָה הוּא רָץ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּבְזְרִיזוּת גָּדוֹל, כִּי רַק זֶה הוּא חִיּוּתוֹ וְתִקְוָתוֹ לָנֶצַח וְחוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל הֲבָלִים, כִּי לֹא יִשָּׁאֵר כְּלוּם מִשּׁוּם דָּבָר לֹא מַעֲשִׁירוּת וְלֹא מִצַּעַר הָעֲנִיּוּת וְהַדְּלוּת, וְלֹא מִשּׁוּם דְּבַר תַּאֲוָה וְכָבוֹד וְקִנְאָה וְשִׂנְאָה וּקְפִידָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל" וְכוּ' וְכוּ'. וּכְתִיב, "גַּם אַהֲבְתֶם גַּם קִנְאַתֶם גַּם שִׂנְאַתֶם כְּבָר אָבָדָה". וְלֹא יִשָּׁאֵר רַק מַה שֶּׁיִּחָטֵף בְּכָל פַּעַם אֵיזֶה טוֹב לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּלְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְלַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה. וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי מְחֻיָּב כָּל אֶחָד לָרוּץ בִּזְרִיזוּת וְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה לִדְבַר מִצְוָה, וְכָל מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ שֶׁרָחוֹק יוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מְחֻיָּב לִשְׂמֹחַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בַּעֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה מֻחֲמַת שֶׁהוּא גַּם הוּא שֶׁרָחוֹק כָּל כָּךְ זוֹכֶה גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹת מִצְוָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיַּרְא פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וְהֵבִין, שֶׁהֵבִין הֵיטֵב וְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית בֶּאֱמֶת, וְעַל-יְדֵי-זֶה "וַיָּרָץ לִקְרָאתָם", זֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת הַמִּצְוָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה מִן הַקְּלִפּוֹת עַד שֶׁזּוֹכִין לַעֲלוֹת בָּעֲלִיּוֹת הַנַּ"ל, עַד שֶׁבָּאִין לִבְחִינַת הַשָּׂגַת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ "וַיִּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל", זֶה בְּחִינַת הִתְחַלַּת עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּתַח, בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, "וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה" זֶה בְּחִינַת בִּטּוּל וּכְלָלִיּוּת בְּאוֹר הָאֵין סוֹף, כִּי כָּל הַהִשְׁתַּחֲוָאוֹת הֵם בְּחִינַת בִּטּוּל שֶׁנּוֹפֵל לָאָרֶץ וּמִשְׁתַּחֲוֶה וּפוֹשֵׁט יָדָיו וְרַגְלָיו בְּבִטּוּל כָּל הַהַרְגָּשׁוֹת מֵחֲמַת גֹּדֶל אוֹר הַצַּח שֶׁנִּגְלָה אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַתִּשְׁעָה הֵיכָלִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׂגַת אוֹר הָאֵין סוֹף, בִּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהִשְׁתַּחֲוָיָה בִּבְחִינַת בִּטּוּל כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא

בְּחִינַת וַיֵּרֶץ לִקְרָאתָם, עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לִבְחִינַת הַשְׂגַת אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַהִשְׁתַּחֲוָיָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וַיֹּאמַר אֲדֹנָי אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אַל נָא תַּעֲבֹר מֵעַל עַבְדֶּךָ", שֶׁבִּקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר מִמֶּנּוּ, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר הַהִתְגַּלּוּת הַזֹּאת עַד שֶׁיִּשָּׁאֵר אֶצְלוֹ מִמֶּנּוּ רְשִׁימָה טוֹבָה וְכַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד שֶׁלֹּא יַעֲבֹר מִמֶּנּוּ הַהִתְגַּלּוּת מְהֵרָה עַד שֶׁיִּשָּׁאֵר לוֹ רְשִׁימָה טוֹבָה שֶׁיּוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד, וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ אַבְרָהָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְגַּלָּה אֵלָיו אָז, "אַל נָא תַּעֲבֹר מֵעַל עַבְדֶּךָ". וְזֶה "יֵקַח נָא מְעַט מַיִם", זֶה רֶמֶז עַל הַמְּשָׁכַת הַשֶּׁפַע, שֶׁבִּקֵּשׁ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר מִמֶּנּוּ הַהִתְגַּלּוּת עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ מִשָּׁם שֶׁפַע כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְרִידַת הַשֶּׁפַע אַחַר הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ד:

הלכות קדושין

פרק א

חלק א

קְדוּשֵׁי כֶּסֶף וְהַשְׁעוּר פְּרוּטָה עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע" וְכוּ' (סִימָן סז), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת פָּנִים לְהַכָּבוֹד, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן תַּאֲוַת אֲכִילָה וּלְהֶפֶךְ אֵין לְהַכָּבוֹד פָּנִים, וַאֲזַי יוֹנְקִים מִן הַכָּבוֹד הָעַזּוּת פָּנִים, וַאֲזַי הַמַּלְכוּת וְהַכָּבוֹד בִּבְחִינַת צֶדֶק וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ מֵהֶם וּלְהַשְׁלִימָהּ, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה, וְצָרִיךְ לְהוֹלִיד וּלְגַדֵּל הַנֶּפֶשׁ, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁתֵּי יָדִים, בְּחִינַת וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת קְדוּשִׁין, כִּי קֹדֶם הַנִּשּׂוּאִין הִיא בְּהַחֲזָרַת פָּנִים וְאָז הִיא בִּבְחִינַת צֶדֶק כַּמּוּבָא, וְעַל-כֵּן קֹדֶם הַזִּוּוּג, שֶׁהוּא הַחֲזָרַת פָּנִים בְּפָנִים, צָרִיךְ מִתְּחִלָּה לְהַעֲלוֹתָהּ וְלַעֲשׂוֹת לָהּ בְּחִינַת פָּנִים, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשִׁין, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לָהּ פְּרוּטָה שֶׁהִיא שִׁעוּר צְדָקָה, כִּי הִיא בִּבְחִינַת דַּלָּה וַעֲנִיָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת צֶדֶק, כַּמּוּבָא. וְעַל-יְדֵי הַפְּרוּטָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת צְדָקָה, עוֹלָה מִבְּחִינַת צֶדֶק לְצָדָקָה, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר הַכָּבוֹד אֵלָיו. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחֻפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲזָרַת הַכָּבוֹד, כִּי חֻפָּה הִיא בְּחִינַת כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי עַל כָּל כָּבוֹד חֻפָּה". וַאֲזַי מַתְחִיל בְּחִינַת הוֹלָדַת הַנֶּפֶשׁ, כִּי הַחֲזָרַת הַכָּבוֹד פָּנִים בְּפָנִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יִחוּד, בְּחִינַת חֻפָּה, הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל הוֹלָדַת הַנֶּפֶשׁ, וְעַל-כֵּן נוֹטְלִין שְׁנֵי שׁוֹשְׁבִינִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי יָדַיִם, כִּי הַשּׁוֹשְׁבִינִין הֵם בִּבְחִינַת וַיִּבְאֶהָ אֶל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַהֲבָאָה הִיא בַּיָּדַיִם, הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵיהֶם, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׁתֵּי יָדַיִם, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהוֹלִיד וּלְגַדֵּל הַנֶּפֶשׁ. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁמְּקַבֶּלֶת אָז, כִּי

הַבְּרָכוֹת הֵם מִיָּדִים בְּבְחִינַת שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה', וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין שֶׁבַע בְּרָכוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשְׁפָּעוֹת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם הַבְּרָכוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹלִידִין וּמְגַדְּלִין הַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל הַנַ"ל, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר בְּבִרְכוֹת דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְבָרֶךְ דָּוִד וְכוּ' בָּרוּךְ אַתָּה ה' לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְכוּ'". וּמוֹנֶה כָּל הַשֶּׁבַע מִדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע בְּרָכוֹת, וְאַחַר כָּךְ אָמַר, "וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ וְכוּ'", כִּי הַשֶּׁבַע מִדּוֹת הַנַ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, בְּחִינַת וְיָבֶרֶךְ דָּוִיד כַּנַ"ל, הֵם בִּבְחִינַת וּבְיָדְךָ וּבְיָדְךָ, שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַיָּדַיִם כַּנַ"ל, שֶׁעַל יְדֵם הַהוֹלָדָה וְהַגִּדּוּל שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד. שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה, בְּחִינַת וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת הַמִּשְׁתֶּה שֶׁל נְשׁוּאִין שֶׁהִיא עִקַּר הַחֻפָּה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת פָּנִים הוּא עַל-יְדֵי אֲכִילָה כְּתִקּוּנָהּ דַּיְקָא כַּנַ"ל, וְכַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "וַיֵּסֶב אֱלֹקִים" (סִימָן סב) שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נַעֲשֶׂה יִחוּד בִּבְחִינַת אַפִּין בְּאַפִּין בִּבְחִינַת וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת לְעֵת הָאֹכֶל, דַּיְקָא, גֹּשִׁי הֲלֹם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתַּעֲנִית שֶׁנּוֹהֲגִין חָתָן וְכַלָּה לְהִתְעַנּוֹת קֹדֶם הַחֻפָּה, כִּי הַתַּעֲנִית הוּא תִּקּוּן תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֶרֶת פָּנִים בְּפָנִים, כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר "וַיֵּסֶב", עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, וְעַל-כֵּן מִקֹּדֶם מִתְעַנִּין כְּדֵי לְתַקֵּן תַּאֲוַת אֲכִילָה, וְאַחַר כָּךְ מַרְבִּין בִּסְעֻדָּה דַּיְקָא וְהִיא סְעֻדַּת מִצְוָה בְּחִינַת אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד בִּבְחִינַת אַפִּין בְּאַפִּין כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן הִסְעֻדָּה הִיא עִקַּר הַחֻפָּה, כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא, כִּי הַחֻפָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת כָּבוֹד כַּנַ"ל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי אֲכִילַת מִצְוָה דַּיְקָא כַּנַ"ל:

כִּי הַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁשְּׁלֵמוּתָהּ עַל-יְדֵי אֲכִילָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ". שֶׁעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָּנִים לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת פָּנִים שֶׁל הַכָּבוֹד, כַּמּוּבָא מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר הַנַ"ל, כִּי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה נִתְתַּקֵּן דַּיְקָא אַחַר אֲכִילָה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁמְּצוֹת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן דַּיְקָא אַחַר אֲכִילָה. וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשִׁין לְשׁוֹן הַזְמָנָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן סט), הַיְנוּ בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ זִמּוּן, שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְמִינוֹ בְּפֶה מָלֵא, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת הַטַּעַם, שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲחִיזָה לַסִּטְרָא אָחֳרָא, צָרִיךְ לְהַזְמִינוֹ בְּפֶה מָלֵא בְּקִדּוּשׁ, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִסְתַּלֵּק הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְיִמָּשֵׁךְ הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִדּוּשִׁין לְשׁוֹן הַזְמָנָה, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר דַּיְקָא הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי וְכוּ', וְאִם לֹא אָמַר, אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת, כִּי צָרִיךְ הַזְמָנָה בַּפֶּה דַּיְקָא כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִדּוּשִׁין לְשׁוֹן הַזְמָנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קַדְּשׁוּ לֶאֱכֹל וּלְשׁוֹן קְדֻשָּׁה כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין דַּיְקָא שְׁנֵי עֵדִים לְקִדּוּשִׁין, כִּי אֵין דָּבָר שֶׁבְּעֶרְוָה פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם, כִּי הָעֵדִים בִּבְחִינַת אֱמֶת, כִּי לָהֶם הַנֶּאֱמָנוּת שֶׁדִּבְרֵיהֶם אֱמֶת, כִּי לֹא אִיבְרֵי סַהֲדֵי אֶלָּא לְשִׁקְרָא (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה), וְעַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֵין הַכְחָשָׁה, אֵין צְרִיכִין עֵדִים רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה וְנֶאֱחָז הַשֶּׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי צְרִיכִין עֵדִים הַמַּגִּלִּין הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּן דָּבָר שֶׁבְּעֶרְוָה צָרִיךְ תָּמִיד שְׁנֵי עֵדִים, כִּי שָׁם עִקַּר אֶחִיזָתָם כַּמּוּבָא, כִּי עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא לְגַלָּאָה עֶרְיָן. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין תָּמִיד שְׁנֵי עֵדִים, וְאֵין דָּבָר שֶׁבְּעֶרְוָה פְּחוֹת מִשְּׁנַיִם כְּדֵי לְגָרֵשׁ הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הֶרַע וְהַטֻּמְאָה, וְהוּא עִקָּרָא דְּמִסְאֲבוּתָא, בְּחִינַת נְאוּף שֶׁנִּקְרָא "יִלְדֵי שֶׁקֶר, זֶרַע מְנָאֵף", עַל-כֵּן צְרִיכִין שְׁנֵי עֵדִים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יָדָם בְּחִינַת הָאֱמֶת, שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה, וּלְגָרֵשׁ הַשֶּׁקֶר, שֶׁהִיא הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִדּוּשִׁין בִּפְנֵי שְׁנֵי עֵדִים דַּיְקָא כְּדֵי לְהַזְמִין הַקְּדֻשָּׁה בִּפְנֵי שְׁנַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת לְפַרְסֵם הַקְּדֻשָּׁה כְּדֵי לְגָרֵשׁ הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַהַזְמָנָה הִיא בִּבְחִינַת פֶּרְסוּם, שֶׁצָּרִיךְ לְפַרְסֵם בְּפֶה מָלֵא וּבִפְנֵי שְׁנַיִם כְּדֵי לְגָרְשָׁם, וּלְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁצְּרִיכִין שְׁנֵי עֵדִים דַּיְקָא. וַאֲפִלּוּ רָאוּהוּ בֵּית דִּין, צְרִיכִין לַעֲמֹד וּלְהָעִיד, כִּי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ בְּחִינַת קִדּוּשִׁין, כִּי הַלְּבָנָה מִתְקַדֶּשֶׁת וּמִטַּהֶרֶת כְּאִשָּׁה לְבַעְלָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שְׁנֵי עֵדִים, וְגַם צְרִיכִין לוֹמַר דַּיְקָא "מְקֻדָּשׁ, מְקֻדָּשׁ", כְּדֵי לְהַזְמִין בְּפֶה מָלֵא וּבִפְנֵי שְׁנַיִם כְּדֵי לְגָרֵשׁ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁלֹשָׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַמְבָרֵךְ שָׁנוֹטֵל הַכּוֹס שֶׁל הַבְּרָכָה וּמְתַקְּנוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ שְׁנַיִם עִמּוֹ כְּדֵי לְהַזְמִין הַקְּדֻשָּׁה בְּפֵרוּשׁ בִּפְנֵיהֶם, וְלוֹמַר, הַב לָן וּנְבָרֵךְ כַּנַּ"ל, כִּי קֹדֶם הוּא בִּבְחִינַת צָדָק, וְעִקַּר אֶחִיזָתָם בִּבְחִינַת הַקּוּף שֶׁנִּמְשֶׁכֶת לְמַטָּה בִּבְחִינַת ק שֶׁל שֶׁקֶר, כַּמּוּבָא. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָהּ שֶׁהִיא עוֹלָה וְנִתְקַדֶּשֶׁת מִן טֻמְאַת הַשֶּׁקֶר, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין שְׁנַיִם בְּחִינַת עַל-פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֱמֶת שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת דָּבָר. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִדּוּשִׁין לְשׁוֹן קֹדֶשׁ שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת מִשֶּׁקֶר לְקֹדֶשׁ עַל-יְדֵי הַפְּרוּטָה שֶׁל צְדָקָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יוּד, שֶׁהוּא קוֹצָא דְּאוֹת ד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל אֵל אַחֵר וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת ה' אֶחָד, וַאֲזַי מִתְהַפֶּכֶת מִשֶּׁקֶר לְקֹדֶשׁ:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חָצוּף עָלַי מָאן דְּמְקַדֵּשׁ בְּבִיאָה, כִּי בְּוַדַּאי הוּא חָצוּף וְעַז פָּנִים, כִּי קֹדֶם שֶׁמְּתַקֵּן פְּנֵי הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי הַפְּרוּטָה שֶׁל קִדּוּשִׁין כַּנַּ"ל יֵשׁ אֲחִיזָה לְהָעַזִּי פָּנִים, וְעַל-כֵּן הוּא חָצוּף כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת זִוּוּגָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת עִקַּר הַשְׁבִּיעָה וְהָאֲכִילָה שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן אָז זְמַן הַזִּוּוּג כַּנַּ"ל. וְכֵן מוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן לט) עַל פָּסוּק,

"וְנָתַתִּי עֶשֶׂב וכו' וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ". שֶׁמּוּבָן מִשָּׁם כַּנַ"ל שֶׁזִּוּוּגָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּשַׁבָּת מֵחֲמַת שֶׁאָז הַשְׁבִיעָה שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת פָּנִים בְּפָנִים, וְעַל-כֵּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים נִזְהָרִים בָּזֶה, כִּי הֵם הַמְבִינֵי מַדָּע הַמְקַבְּלִים הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת, וְכָל זִוּוּגָם בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת כָּבוֹד, כִּי זִוּוּג שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד הֵפֶךְ הַפָּגָם, שֶׁהִיא בְּחִינַת בֹּשֶׁת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, וְעַל-כֵּן זִוּוּגָם בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז הַשְׁבִיעָה וַאֲכִילָה שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת פָּנִים כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁקּוֹלְעִין שַׂעֲרוֹת הַכַּלָּה, וְאַחַר כָּךְ קוֹצְצִין אוֹתָם בְּעֵת הַנִּשּׂוּאִין קֹדֶם הַחֻפָּה בִּבְחִינַת שֶׁקִּלְעָהּ לְחַוָּה בְּחִינַת שְׂעָרוֹת קְלוּעִים, כַּמּוּבָא שָׁם. וְעַל-כֵּן מִתְחִלָּה הוֹלְכוֹת פְּרוּעוֹת רֹאשׁ וּבְיוֹתֵר קֹדֶם הַכְּסוּי שֶׁמְּכַסִּין רֹאשָׁהּ פּוֹרְעִין שַׂעֲרוֹתֶיהָ, וְכַמְּרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יוֹצֵאת בְּהִינּוּמָא וְרֹאשָׁהּ פָּרוּעַ, כִּי מִתְּחִלָּה יֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה וְצָרִיךְ לִתֵּן לָהֶם יְנִיקָתָם, וְעַל-כֵּן בִּתְחִלַּת הַחְזָרַת הַכָּבוֹד, הַיְנוּ בְּהַתְחָלַת הַנִּשּׂוּאִין קוֹלְעִין שַׂעֲרוֹתֶיהָ כְּדֵי שֶׁיִּינָּקוּ כָּל הַמּוֹתָרוֹת בִּבְחִינַת שְׂעָרוֹת קְלוּעִים, וְעַל-כֵּן פּוֹרְעִין הַשְׂעָרוֹת כְּדֵי שֶׁיִּינָּקוּ וְיִגָּמְרוּ לְהוֹצִיא כָּל הַמּוֹתָרוֹת, וְאַחַר כָּךְ קוֹצְצִין אוֹתָם לְגַמְרֵי, כִּי אֲזַי הוּא מַפַּלְתָּם בִּבְחִינַת וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה וכו', וְאַחַר כָּךְ צְרִיכָה לֵילֵךְ תָּמִיד בִּכְסוּי הָרֹאשׁ, כִּי אַחַר כָּךְ אָסוּר לִתֵּן לָהֶם יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם, עַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעׇנָתָהּ וכו', כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה תְּלוּי בִּשְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁאֵר וּכְסוּת, כִּי מְזוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי אֲכִילָה כַּנַ"ל, וְכֵן כְּסוּת הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת כָּבוֹד, בְּחִינַת בִּגְדֵי כְּבוֹד וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, (סִימָן כט):

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ב

חלק א

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן חֲנֻכָּה:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ (סִימָן ס). כִּי יֵשׁ הִתְבּוֹנְנוּת שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת אֵלָיו כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת מֻפְלָג מְאֹד מְאֹד וכו', עַיֵּן שָׁם, וְזֶה בְּחִינַת פְּסֹלֶת שֶׁל לוּחוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִתְעַשֵּׁר מֹשֶׁה, עַיֵּן שָׁם. וְלָעֲשִׁירוּת הַזֹּאת זוֹכִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת עַתִּיק, בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ, וְזֶה בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים, וְלָזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי יִרְאָה בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, כִּי עַל-יְדֵי יִרְאָה נִכְנָע בְּחִינַת הֶבֶל הַיִּפִּי, בְּחִינַת שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיִּפִּי אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל, וְעַל-כֵּן זוֹכִין עַל-יְדֵי יִרְאָה לַעֲשִׁירוּת, כִּי עַל-יְדֵי הֶבֶל הַיִּפִּי אֵין לוֹ עֲשִׁירוּת,

כִּי הֶבֶל הַיּפִי נִמְשָׁךְ מֵהֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה, וַעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מֵאֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה, וְעַל-יְדֵי יִרְאָה נִכְנָע הֶבֶל הַיּפִי הֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה, וְזוֹכִין לַאֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה, וְעַל-יְדֵי אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת, כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל עַל-יְדֵי אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה וְכוּ' בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב. וְלִזְכּוֹת לְיִרְאָה הוּא עַל-יְדֵי פְּקִידַת עֲקָרוֹת, וּפְקִידַת עֲקָרוֹת נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה הוּא עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי יֵשׁ שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים, וְיֵשׁ מִי שֶׁנּוֹפֵל לִבְחִינַת שָׁנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק פָּנָיו בְּחִינַת מֹחִין, וְאָז הוּא בִּבְחִינַת שָׁנָה, וְיֵשׁ שֶׁנָּפַל מֵאֵיזֶה פָּנִים אוֹ מִכַּמָּה פָּנִים וְצָרִיךְ לְעוֹרְרוֹ, וְעִקַּר הַהִתְעוֹרְרוּת עַל-יְדֵי שֶׁמַּלְבִּישִׁין פָּנָיו בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת. וּמִי שֶׁלֹּא נָפַל עֲדַיִן מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, עֲדַיִן יְכוֹלִין לְעוֹרְרוֹ עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּקֶרֶב שָׁנִים, אֲבָל יֵשׁ מִי שֶׁנָּפַל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, אֲזַי צְרִיכִין לְעוֹרְרוֹ עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים נִמְשָׁכִין מִשָּׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רַב חֶסֶד וְכוּ', עַיִן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתוֹ וּלְהַעֲבִירָם עַל חֻקֵּי רְצוֹנוֹ, זֶה בְּחִינַת הַקִּלְפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת חַס וְשָׁלוֹם, וְרוֹצֶה לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת שֵׁנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, הִסְתַּלְּקוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, וְרוֹצֶה חַס וְשָׁלוֹם, לְהַשְׁכִּיחַ הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי, הַיְנוּ לְהַפִּילוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁגָּזְרוּ גְּזֵרוֹת מְשֻׁנּוֹת, וְכָל גְּזֵרָתָם הָיָה לְבַטֵּל יִשְׂרָאֵל מֵהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, כִּי רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ לְהַפִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁל הַמְּנוֹרָה, כִּי שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה הַכֹּהֵן מַדְלִיק בְּכָל לַיְלָה זֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כָּל אֶחָד כְּלוּל מֵעֶשֶׂר, בִּבְחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, כִּי הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה הֵם שִׁבְעִים אוֹרוֹת, בְּחִינַת תּוֹרָה אוֹר, בְּחִינַת פָּנִים מְאִירוֹת, וְאֵלּוּ הַשִּׁבְעִים פָּנִים שִׁבְעִים אוֹרוֹת, כְּלוּלִים בְּשִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל-כֵּן הָיָה הַכֹּהֵן מַדְלִיקָם בְּכָל לַיְלָה, זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כִּי בַּלַּיְלָה אָז מִתְפַּשֵּׁט הַשֵּׁנָה בָּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן אָז הָיָה הַכֹּהֵן מַדְלִיק הַנֵּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר בְּחִינַת הַשָּׁנָה שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁרָצוּ לְהַפִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, וְרָצוּ לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתוֹ לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים כְּדֵי לְבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה כְּדֵי לְהַפִּיל, חַס וְשָׁלוֹם,

אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עָמַד בְּעֶזְרָתֵנוּ וְעָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה, וְזָכוּ יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעָם וּלְהַשְׁפִּילָם וְנַעֲשָׂה נֵס נִפְלָא שֶׁדַּלָּק הַשֵּׁמֶן שְׁמוֹנָה יָמִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, כִּי שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים, שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעַת יָמִים. וְזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁבְּקֶרֶב שָׁנִים, אֲבָל אָז שֶׁטִּמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים וְרָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתוֹ לְגַמְרֵי, שֶׁרָצוּ לְהַפִּיל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים וּלְקַלְקֵל וְלִפְגֹּם חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁל שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל, עַל-כֵּן נַעֲשָׂה נֵס שֶׁדַּלַּק הַשֶּׁמֶן שְׁמוֹנָה יָמִים, וּשְׁמוֹנָה יָמִים זֶה בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, שִׁבְעִים שָׁנִים, כִּי שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בִּינָה עִלָּאָה דְּאָתֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן נַעֲשָׂה הַנֵּס דַּיְקָא בִּשְׁמוֹנָה יָמִים דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר הַנֵּס שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ פֶּלֶא גָּדוֹל שֶׁהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה מִבְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יָמִים, כִּי מֵחֲמַת שֶׁרָצוּ לְהַפִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, עַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְעוֹרְרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, עַל-כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר אָז לְהַדְלִיק שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים כַּנַ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַנֵּס שֶׁל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, כָּל שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְבַּע מִצְוָה זוֹ לְדוֹרוֹת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כִּי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, בִּפְרָט בְּגָלוּת אֲרֹךְ מְאֹד שֶׁמִּתְגַּבֵּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּכָל עֵת וְרוֹצָה, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל לִבְחִינַת שֵׁנָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, וְנָתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ שֶׁל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה לְזֵכֶר הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁנַּעֲשָׂה בַּשֶּׁמֶן שֶׁל הַמְנוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְעוֹרְרִין וּמַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הָאָרָה מִבְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, כִּי פִּרְסוּם מַעֲשֶׂה הַנֵּס שֶׁל הַשֶּׁמֶן שֶׁדַּלַּק שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, זֶה בְּחִינַת סִפּוּר מַעֲשֶׂה שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, כִּי זֶה הַנֵּס נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי עִלָּאָה דְּאָתֵי, שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת כַּנַ"ל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, כָּל שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי פִּרְסוּם מַעֲשֶׂה נֵס זֶה שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֶׂה שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה, אֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים יְכוֹלִין לְעוֹרְרוֹ עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה נֵס זֶה שֶׁל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֶׂה שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁבְעִים

פָּנִים כָּל שִׁבְעַת הַנְּרוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרְרִין אֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל לִבְחִינַת שֵׁנָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל-כֵּן יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם בַּלֵּילוֹת הָאֲרֻכּוֹת שֶׁל יְמוֹת הַחֹרֶף, כִּי אָז כְּשֶׁהַלֵּילוֹת הֵם אֲרֻכּוֹת זֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַשֵּׁנָה אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה, וְאָז דַּיְקָא מְעוֹרְרִין מַהַשֵּׁנָה וּמְשַׁבְּרִין הַשֵּׁנָה עַל-יְדֵי שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁעַל יְדֵם מְעוֹרְרִין מַהַשֵּׁנָה אֲפִלּוּ מִי שֶׁהִתְגַּבְּרָה עָלָיו אֲרִיכַת הַשֵּׁנָה מְאֹד שֶׁנָּפַל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן מְעוֹרְרִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַנֵּס שֶׁל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשִּׁעוּר הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַמְּנוֹרָה חֲצִי לֹג בְּכָל לַיְלָה, וְזֶה הַשִּׁעוּר לְלֵילֵי תְּקוּפַת טֵבֵת הָאֲרֻכִּים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה הֵם בִּבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שִׁעֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַשֶּׁמֶן לְלֵילֵי תְּקוּפַת טֵבֵת הָאֲרֻכִּים. וְזֶה בְּחִינַת נֵר הַמַּעֲרָבִי שֶׁהָיָה עֲדוּת שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי מִמֶּנּוּ הָיָה מַתְחִיל וּבָהּ הָיָה מְסַיֵּם, כִּי זֶה הַנֵּר לֹא יִכְבֶּה לְעוֹלָם, לְרַמֵּז שֶׁאָז הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקֻשָּׁרִין לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְלֹא נָפְלוּ לִבְחִינַת שֵׁנָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, כִּי לְעוֹלָם נִשְׁאָר נֵר אֶחָד דּוֹלֵק, כִּי לְעוֹלָם נִשְׁאֲרוּ מְקֻשָּׁרִים בְּאֵיזֶה פָּנִים, אֲבָל כְּשֶׁנִּגְבְּרוּ הָעֲוֹנוֹת וְנִכְבָּה נֵר הַמַּעֲרָבִי וְאַחַר כָּךְ גָּלוּ יִשְׂרָאֵל וְנֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁחָזְרוּ בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי, לֹא הָיְתָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, וּכְבָר הָיוּ מוּכָנִים לְגָלוּת בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה, עַל-כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מָלֵא רַחֲמִים וְשׁוֹקֵד תָּמִיד עַל תַּקָּנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבַל יֹאבְדוּ בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, בְּחִינַת שֵׁנָה אֲרֻכָּה מְאֹד, עַל-כֵּן הִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, וְעָשָׂה עִמָּנוּ נֵס נִפְלָא וְנוֹרָא בִּשְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֶׂה שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת כַּנַּ"ל, וְנִקְבַּע מִצְוָה זוֹ לְדוֹרוֹת בִּשְׁבִיל פִּרְסוּמֵי נִסָּא, כְּדֵי לְסַפֵּר סִפּוּר מַעֲשֶׂה הַנֵּס הַזֶּה שֶׁל בְּחִינַת שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת, כְּדֵי לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה אֲפִלּוּ בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה, אֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה זֹאת יְכוֹלִין לְהִתְעוֹרֵר הַכֹּל כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה רָאשֵׁי תֵּבוֹת נַחַ"ל, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאֱרֶ"י זַ"ל. זֶה בְּחִינַת נַחַל נֹבַע מְקוֹר חָכְמָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת, כִּי נַחַל נֹבַע זֶה בְּחִינַת בִּינָה יוֹם הַשִּׁמִינִי, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא הַדִּבּוּר. וְזֶה בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הֶקְבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵים

אֵלּוּ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל". כִּי אָז בִּשְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא הַדִּבּוּר בְּהַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים, עַל-יְדֵי-זֶה לְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת, וְנִפְקָדִין עֲקָרוֹת עַל-יְדֵי-זֶה , כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת חַנָּה כ"ו, בְּחִינַת כִּי אֶת חַנָּה אָהֵב וַה' סָגַר רַחְמָהּ, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל בְּכַוָּנוֹת חֲנֻכָּה:

וְזֶה בְּחִינַת פְּקִידַת עֲקָרוֹת, פְּקִידַת חַנָּה עֲקָרָה שֶׁנִּפְקְדָה וְהוֹלִידָה אֶת שְׁמוּאֵל שֶׁמְּדֹתָו בְּחִינַת חֲנֻכָּה, בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמַר שְׁמוּאֵל, "וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר". כִּי תִּקֵּן בְּחִינַת נֶצַח, כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי חֲנֻכָּה וּפוּרִים הֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת:

חלק ה

וְעַל-יְדֵי פְּקִידַת עֲקָרוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ יְרִאָה, וְעַל-יְדֵי יְרִאָה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים, בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, וְעַל-יְדֵי אֲרִיכַת יָמִים נִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת, וְעַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל, כִּי הִתְבּוֹנְנוּת הוּא עַל-יְדֵי אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה, כִּי הַשֵּׂכֶל דּוֹלֵק עַל-יְדֵי הַשְׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הָאֵשׁ שֶׁל הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, זֶה בְּחִינַת יְרִאָה, כִּי הַיִּרְאָה הִיא כְּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי יְרֵאתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְכוּ'". וְהָאֵשׁ שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה הוּא בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, בִּבְחִינַת כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם, וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן מט), שֶׁזֶּהוּ שֶׁבַח מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל, כִּי הָאֵשׁ אָכְלָה כֻּלָּא וְשַׁצֵּי כֻּלָּא, אֲבָל יִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ דְּבֵקִים בַּה' בִּבְחִינַת אֵשׁ אָכְלָה, וְאַדְּרַבָּא, מְקַבְּלִים מִשָּׁם חִיּוּת בְּחִינַת וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, כִּי טֶבַע הַיִּרְאָה לְהָמִית וּלְהַזִּיק, כִּי רַבִּים מֵתִים אוֹ נִזּוֹקִים עַל-יְדֵי פַּחַד וְיִרְאָה, אֲבָל יִרְאָה דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ הַיִּרְאָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵשׁ אֹכְלָה, אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא, הִיא מוֹסֶפֶת חַיִּים בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, כִּי, אַדְּרַבָּא, מִשָּׁם דַּיְקָא מְקַבְּלִים חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים. וְזֶה בְּחִינַת הָאֵשׁ שֶׁל הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי טֶבַע הָאֵשׁ שֶׁמְּכַלֶּה כָּל דָּבָר שֶׁדּוֹלֵק בּוֹ, וּבְשֶׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה נַעֲשָׂה נֵס גָּדוֹל שֶׁדָּלַק שֶׁמֶן מוּעָט שְׁמוֹנָה יָמִים וְלֹא נִשְׂרַף הַשֶּׁמֶן מִיָּד, כִּי נִמְשַׁךְ הָאֵשׁ מִיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה, מִבְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה , אַדְּרַבָּא, נִתְוַסֵּף בְּרָכָה בְּהַשֶּׁמֶן שֶׁנִּדְלַק עַל-יְדֵי הָאֵשׁ הַזֹּאת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּקְבַּע לְדוֹרוֹת לְהִיוֹת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל לַיְלָה, כִּי מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ, זֶה בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, כִּי עִקַּר הָאֲרִיכוּת יָמִים הוּא לְהִיוֹת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, הַנֶּאֱמָר בְּנֵרוֹת חֲנֻכָּה, בְּחִינַת

יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים כַּנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם נִמְשַׁךְ עִקַּר הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁלֹּא נִכְלָה וְנִשְׁרַף הַשֶּׁמֶן מְיֻד עַל-יְדֵי הַהַדְלָקָה, רַק, אַדְרַבָּא, נִמְשַׁךְ בּוֹ בְּרָכָה שֶׁדָּלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי הָאֵשׁ הַזֶּה נִמְשַׁךְ מִבְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, כִּי, אַדְרַבָּא, מְקַבְּלִין בְּרָכָה וְחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים מִשָּׁם, בְּחִינַת כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁךְ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה חָנוּ כ"ה, בְּחִינַת כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּסְמַךְ לְפָרָשַׁת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁקּוֹרִין בַּחֲנֻכָּה, (וְגַם יֵשׁ מַתְחִילִין לִקְרוֹת מִשָּׁם מִפָּרָשַׁת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים), כִּי עִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הוּא עֲשִׁירוּת בִּבְחִינַת יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן. וְזֶה בְּחִינַת וְיִשְׁמְרֶךָ מִן הַמַּזִּיקִין, כִּי הַמַּזִּיקִין נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, וְעַל-כֵּן הֵם מַפְחִידִין אֶת מִי שֶׁפּוֹגְעִין בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הֵם בִּבְחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה מַעֲלִין אֶת הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָרִין מִן הַמַּזִּיקִין, כִּי יִרְאָה הוּא בְּחִינַת שָׁמוֹר, שֶׁהוּא מִדַּת לַיְלָה, בְּחִינַת יִרְאָה. וְזֶהוּ כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר הִשָּׁמֵר, הוּא לֹא תַעֲשֶׂה:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאָסְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת שְׁמִירָה, בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת לֹא תַעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הִשָּׁמֵר, הוּא לֹא תַעֲשֶׂה. וְכָל הַלֹּא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה הֵם בִּבְחִינַת יִרְאָה, כִּי מִצְוֹת עֲשֵׂה מִסִּטְרָא דְּרַחֲמוּ, וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִסִּטְרָא דְּדִחְילוּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְיִשְׁמְרֶךָ מִן הַמַּזִּיקִין, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת שָׁמוֹר, נִשְׁמָרִין מִן הַמַּזִּיקִין הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפִילוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן, כִּי עַל-יְדֵי יִרְאָה זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, בְּחִינַת חָנוּ כ"ה, בְּחִינַת כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת עֲשִׁירוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים כַּנַּ"ל:

וְעַל-יְדֵי הָעֲשִׁירוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל, כִּי הַשֵּׂכֶל דּוֹלֶה עַל-יְדֵי הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל שֶׁדּוֹלֶה עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה וְקוֹרִין אוֹתוֹ מְעוֹת חֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה, דְּהַיְנוּ הַנֵּר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל מְאֹד נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת, וְעִקַּר הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צְדָקָה בִּבְחִינַת עַשֵּׂר בְּשִׁבִיל שֶׁתִּתְעַשֵּׁר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא טו), הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְעָנִי מִתְבָּרֵךְ וְכוּ'. כִּי צְדָקָה הוּא בִּבְחִינַת

יִרְאָה, בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, כִּי עַל-פִּי דֶּרֶךְ הַטֶּבַע הָיָה רָאוּי שֶׁעַל-יְדֵי שְׁנוֹתֶן צְדָקָה יֶחְסַר לוֹ, כִּי מְחַסֵּר מָמוֹנוֹ וְנוֹתֵן לֶעָנִי, אֲבָל בֶּאֱמֶת, אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁמּוֹסִיף וּמַרְבֶּה בִּצְדָקָה, נִתְוַסֵּף לוֹ בְּרָכָה גְּדוֹלָה בְּמָמוֹנוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי צְדָקָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת יִרְאָה, וְעַל-כֵּן מַרְבִּין בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עֲשִׁירוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשִׁין בְּכֶסֶף, כִּי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת בִּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ הֶבֶל הַיּפִי, כִּי צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִתֵּן עֵינָיו בְּנוֹי שֶׁלֹּא יִקָּחֶנָּה בִּשְׁבִיל יֹפִי, בְּחִינַת הֶבֶל הַיּפִי, רַק בִּבְחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הֶבֶל הַיּפִי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר אֲחִיזַת הֶבֶל הַיּפִי הוּא בְּאִשָּׁה, וְעַל-כֵּן עִקַּר שִׁבְחָהּ הוּא עַל-יְדֵי יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִשָּׁה יִרְאַת ה'" וְכוּ', כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הֶבֶל הַיּפִי הַנֶּאֱחָז בָּהּ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אִשָּׁה זוֹנָה עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל. וְקֹדֶם שֶׁהִיא מִתְחַבֶּרֶת לְאִישׁ אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת, וְאָז נֶאֱחָז בָּהּ עֲדַיִן בְּחִינַת הֶבֶל הַיּפִי, כִּי רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ', וְעִקַּר הַקְּנְיָן שֶׁקּוֹנֶה אוֹתָהּ בַּעְלָהּ בְּשָׁעַת חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין הוּא שֶׁרוֹצֶה לְיַחֲדָהּ אֵלָיו וּלְתַקְּנָהּ וּלְהַעֲלוֹתָהּ מִבְּחִינַת הֶבֶל הַיּפִי הַנִּמְשָׁךְ מֵאִשָּׁה זוֹנָה, וּלְהַעֲלוֹת לִבְחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', כִּי עִקַּר עֲלִיָּתָהּ עַל יָדוֹ, כִּי הִיא עוֹלָה עִמּוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן מְקַדְּשָׁהּ בְּכֶסֶף וְעַל-יְדֵי-זֶה קוֹנֶה אוֹתָהּ, כִּי הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אֲרִיכוּת הַנִּשְׁימָה, מִבְּחִינַת יִרְאָה, וְהֶבֶל הַיּפִי נִמְשָׁךְ מֵהֶפְסֵק הַנִּשְׁימָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ לָהּ מֵעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף קִדּוּשִׁין שֶׁנּוֹתֵן לָהּ, עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלֶה אוֹתָהּ לִבְחִינַת אֲרִיכוּת הַנִּשְׁימָה, בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַכֶּסֶף וְהָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעַ מְמֻנָּה בְּחִינַת הֶבֶל הַיּפִי, וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לִבְחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, בְּחִינַת רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת זִוּוּג דְּקִדֻּשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים, כִּי הַזִּוּוּג הוּא בִּבְחִינַת הֶפְסֵק הַנִּשְׁימָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְהוּא הֵפֶךְ הַהִתְבּוֹנְנוּת כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְהוּא הֵפֶךְ אֲרִיכוּת יָמִים, כִּי הוּא מְקַצֵּר הַחַיִּים וְהַדַּעַת, כִּי רֻבָּם מֵתִים מִתַּאֲוָה זוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵי הָרוֹפְאִים, כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּהִלְכוֹת צְנִיעוּת. וְכָל הַמְשֻׁגָּעִים וְחַסְרֵי דֵּעָה בָּאִים מִזֶּה כַּיָּדוּעַ לְחֲכָמֵי הָרוֹפְאִים, וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן , עַל-יְדֵי זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּרָאוּי, עַל-יְדֵי-זֶה , אַדְרַבָּא, נִתְוַסֵּף לוֹ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים בִּבְחִינַת רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה וְכוּ', וְזוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת יוֹתֵר עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, כִּי מְקַבֵּל מֹחִין מִלְּמַעְלָה מַעְלָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה

בְּחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּבְחִינַת יִרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק, "אֶת הָאֱלֹקִים אֲנִי יָרֵא". וְעַל-יְדֵי הַכֶּסֶף קְדוּשִׁין, בְּחִינַת עֲשִׁירוּת הַנִּמְשָׁךְ מִיִּרְאָה שֶׁנּוֹתֵן לָהּ, עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלֶה אוֹתָהּ מִבְּחִינַת הֶבֶל הַיֹּפִי לִבְחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', וְעַל-יְדֵי-זֶה קוֹנֶה אוֹתָהּ, כִּי אָז עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיִּרְאָה הִיא נַעֲשֵׂית בִּבְחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הֵפֶךְ אִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים כַּיָּדוּעַ. כִּי יִרְאָה הִיא בְּחִינַת בַּיִת, בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת יָרֵא שַׁבָּת, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֲבָל עַל דְּלֵית לֵיהּ דַּרְתָּא עַל מַי שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאָה. כִּי מְקֻדָּם הָיְתָה בִּבְחִינַת שְׂדֵה, בִּבְחִינַת כִּי בַּשָּׂדֶה מְצָאָהּ, שֶׁהִיא מְקוֹם הֶפְקֵר, בְּחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הָאִשָּׁה זוֹנָה וְעַכְשָׁו מַעֲלֶה אוֹתָהּ מִבְּחִינַת שָׂדֶה, מִבְּחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים לִבְחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת בַּיִת, בְּחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד, בְּחִינַת כָּל כְּבוֹדָהּ בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשִׁין נִתְיַחֲדָה אֵלָיו וַאֲסוּרָה לְכָל הָעוֹלָם, כִּי נַעֲשֵׂית בִּבְחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לָדוּר עִם אִשְׁתּוֹ בְּלֹא כְּתֻבָּה, כִּי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ לָהּ עֲשִׁירוּת הַנִּמְשָׁךְ מִיִּרְאָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַזִּוּוּג בִּבְחִינַת יִרְאָה, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם הַשְּׂגֻּבָה" בְּלִקּוּטֵי הָרַאשׁוֹן (סִימָן יג), וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן בִּבְחִינַת רוּחָא נָחִית לְשַׁכֵּךְ חֲמִימָא דְּלִבָּאֵי, וְכַד נָחִית הַאי רוּחָא לִבָּא מְקַבֵּל לֵיהּ בְּחֶדְוָה דְּנַגּוּנָא דְּלַוָּאֵי וְכוּ'. וּכְשֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מְשִׁיחַ, בְּחִינַת וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ וְכוּ', וְעַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה זוֹכִין לְדַעַת, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל לֶעָתִיד לָבוֹא, שֶׁהוּא אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָא לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבוֹא וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בָּא מִיִּחוּדָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ" דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא "וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ" דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְיִחוּדָם עַל-יְדֵי הַעֲלָאַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וְהֶחָכָם יָכוֹל לְקַח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, בִּבְחִינַת וְלוֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם, וְעַל-יְדֵי הַיִּחוּד הַזֶּה נוֹלָד הַתּוֹרָה. וּכְשֶׁעוֹלֶה הֶחָכָם עִם הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם, עַל-יְדֵי-זֶה וַיּוֹרֶד עֹז מִבְטַחָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר לְקִיחַת וְקִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת וְהֶחְכְּמָה בִּבְחִינַת וְלוֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וּמַמְשִׁיכִין הוֹלָדַת הַתּוֹרָה שֶׁנּוֹלָד עַל-יְדֵי יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי

הַנְּפָשׁוֹת. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַחֶסֶד וְעַל-יְדֵי הַחֶסֶד נִמְשָׁךְ הַדַּעַת, וְעַל-יְדֵי-זֶה הַדַּעַת יְכוֹלִין לִקַּח נְפָשׁוֹת וְכוּ' וּלְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָד תּוֹרָה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּנָא דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשֵׁי כֶּסֶף שֶׁשִּׁעוּרָם פְּרוּטָה, כִּי הַפְּרוּטָה כֶּסֶף שֶׁנּוֹתֵן לָהּ בִּשְׁבִיל קִדּוּשִׁין, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאָרַת הַצַּדָּקָה שֶׁשִּׁעוּרָהּ גַּם כֵּן פְּרוּטָה, כִּי בֶּאֱמֶת פְּרוּטָה שֶׁל קִדּוּשִׁין וּפְרוּטָה שֶׁל צְדָקָה הֵם בִּבְחִינָה אַחַת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַמַּשְׁפִּיעַ וְהַמְקַבֵּל שֶׁהֵם הַנּוֹתֵן הַצְּדָקָה הַמַּשְׁפִּיעַ, וְהֶעָנִי הַמְקַבֵּל הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, כִּי הָאִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא בִּבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא מִגַּרְמָא כְּלוּם, בְּחִינַת עָנִי, בְּחִינַת מִדַּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי" כַּיָּדוּעַ. וְזֹאת הַפְּרוּטָה שֶׁנּוֹתֵן לָהּ הֶחָתָן לְקִדּוּשִׁין, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, הוּא בְּחִינַת פְּרוּטָה שֶׁל צְדָקָה הַנִּ"ל כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי זֹאת הַפְּרוּטָה שֶׁל קִדּוּשִׁין, שֶׁהִיא בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁכְּכִין וּמְשַׁתְּקִין חֲמִימוּת הַלֵּב, שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּק הַדִּין וְנִמְשָׁךְ הַחֶסֶד וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת, בִּבְחִינַת וּלְקֹחַ נְפָשׁוֹת חָכָם. וּלְהַעֲלוֹתָם לְהַשְׁכִּינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת מַיִן נוּקְבִין, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ וְנוֹלַד וְנִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה בְּחִינַת עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם, עַל-יְדֵי-זֶה וַיּוֹרֶד עֹז מִבְטֶחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְכָל הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ צְרִיכִים לְזִוּוּג דְּקֻדֻשָּׁה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁיִּחוּד אִישׁ וְאִשָּׁה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה מְרֻמָּז לְדְבָרִים עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים וּקְדוֹשִׁים מְאֹד מְאֹד, בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה יז), אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם וְכוּ', לֹא זָכוּ אֵשׁ אוֹכַלְתָּן. אֵשׁ זֶה בְּחִינַת חֲמִימָא דְּלִבָּאֵי, שֶׁהוּא נוּר דְּלִיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמִימוּת תַּאֲוַת מָמוֹן הַנַּ"ל, מַה שֶּׁהַלֵּב בּוֹעֵר לְמָמוֹן שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת חֲמִימוּת תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל, כִּי תַּאֲוַת נְאוּף וְתַאֲוַת מָמוֹן הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכָל אֶחָד תָּלוּי בַּחֲבֵרוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר תַּאֲוַת מָמוֹן נִמְשָׁךְ מִתַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה צוּיתָ צֶדֶק עֵדֹתֶיךָ וְכוּ' (סִימָן כג). וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שֶׁעַל-יְדֵי צְדָקָה מְתַקְּנִין וּמְשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן וּמְשַׁכְּכִין חֲמִימוּת הַלֵּב הַבּוֹעֵר לְמָמוֹן וַעֲשִׁירוּת נִכְלָל בָּזֶה מִמֵּילָא מַה שֶּׁנִּשְׁבָּר תַּאֲוַת נְאוּף עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁבֹּר תַּאֲוַת מָמוֹן כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין מִקֹּדֶם תַּאֲוַת נְאוּף וְאַף הַצְּדָקָה יֵשׁ לָהּ זֶה הַכֹּחַ שֶׁמְּשַׁכֶּכֶת חֲמִימוּת הַלֵּב לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּשְׁבָּר גַּם

תַּאֲוַת מָמוֹן וּמְמַיְּלָא נִכְלָל בָּזֶה בְּוַדַּאי שֶׁמְּשַׁכֶּכֶת תַּאֲוַת נְאוּף, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְשַׁכֵּךְ חֲמִימוּת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין מִקֹּדֶם תַּאֲוַת נְאוּף, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "צְוִיתָ צֶדֶק" הַנַּ"ל:

חלק ג

וְאַגַּב שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בְּעִנְיָן זֶה אֲמַרְתִּי לְבָאֵר מַה שֶּׁנִּרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי, בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל שְׁתֵּי הַתַּאֲווֹת הָרָעוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵם, תַּאֲוַת נְאוּף וְתַאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהֵם הֵם הָעִקָּר הַמַּטְרִידִין אֶת רֹב הָעוֹלָם מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וְכַמָּה נְפָשׁוֹת נִשְׁקְעוּ בָּהֶם עַל שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ לְשַׁבְּרָם, כִּי לְכְאוֹרָה הָיָה קָשֶׁה לִי בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת כָּתַב שֶׁעִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהוּא עִקַּר הַמַּתְקְלָא וְהַמִּשְׁקָל שֶׁל כָּל אָדָם, וְזֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה לְהִתְנַסּוֹת אִם יִזְכֶּה לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן זֶה לְשַׁבֵּר תַּאֲוָה זֹאת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְרֹב טוּב הַצָּפוּן וְיִדַּע וְיַכִּיר אֶת כְּבוֹד גְּדֻלּוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִתְגַּלֶּה לוֹ סִתְרֵי תּוֹרָה גְּנָזְיָא דְּמַלְכָּא וְכוּ' וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע מַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּידִיעָה שְׁלֵמָה כָּרָאוּי בֶּאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה תּוֹרוֹת בְּהַתּוֹרָה "בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים וְכוּ'" (סִימָן לו) שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְהִתְגַּלּוּת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְנַסִּין וְנִצְטָרְפִין תְּחִלָּה בְּגִלּוּת הַתַּאֲוָה הַזֹּאת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְכֵן בְּהַתּוֹרָה "צְוִיתָ צֶדֶק" וְכוּ' מְבֹאָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וְכוּ' כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּבְחִינַת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹק, שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּשַׂר קֹדֶשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַחֲזוֹת אֱלוֹק, לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן בְּהַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" (סִימָן יט), וּבְהַתּוֹרָה "הַאִי מָאן דְּאָזֵל לְמִינְסָב" (סִימָן כט) מְבֹאָר בַּאֲרִיכוּת נִפְלָא, שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְכוּ', וְכֵן בְּכַמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת כְּמַעַט כֻּלָּם מְבֹאָר זֹאת שֶׁהָעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית, וְכֵן בְּכָל הַסְּפָרִים מְבֹאָר שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, וּבְפֶרֶט בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְתִקּוּנִים, וְיוֹתֵר מִזֶּה דִּבֵּר עִמָּנוּ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה שִׂיחוֹת נִפְלָאוֹת בְּעִנְיָן זֶה, וְהָיָה מְמָאֵס מְאֹד מְאֹד תַּאֲוָה זֹאת, כַּמְבֹאָר קְצָת מְעַט בַּסְּפָרִים הַנִּדְפָּסִים. נִמְצָא, שֶׁהָעִקַּר הוּא לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף, וְאַחַר כָּל אֵלֶּה בְּסִפּוּר מַעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה שָׁם מְבֹאָר שֶׁתַּאֲוַת מָמוֹן הוּא גָּרוּעַ עוֹד יוֹתֵר אֲפִלּוּ מִתַּאֲוַת נְאוּף, כַּמְבֹאָר שָׁם מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מִן הַמֶּלֶךְ שֶׁמִּכָּל הַתַּאֲווֹת שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלִין לְהוֹצִיא אֶת מִי שֶׁנָּפַל לְשָׁם חוּץ מִתַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁמִּי שֶׁנָּפַל לְשָׁם אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁיֵּשׁ לְהַחֲרֵב שֶׁהַגִּבּוֹר מְקַבֵּל מִשָּׁם כֹּחַ גְּבוּרָתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. מוּבָן שָׁם, שֶׁאֲפִלּוּ מִתַּאֲוַת נְאוּף יְכוֹלִין לְהוֹצִיא בְּנָקֵל יוֹתֵר מִלְּהוֹצִיא מִתַּאֲוַת מָמוֹן, וְלִכְאוֹרָה הַדְּבָרִים סוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה, אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִיחָא, כִּי

בְּוַדַּאי עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה שֶׁל אָדָם מִנְּעוּרָיו הוּא תַּאֲוַת נַאוּף שֶׁבּוֹעֵר בָּאָדָם מִנְּעוּרָיו, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ לְשַׁבֵּר תַּאֲוָה זֹאת בְּתַכְלִית, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם, וְאָז יִזְכֶּה לְמָה שֶׁיִּזְכֶּה אַשְׁרֵי לוֹ, וְאֶפְלּוּ אִם אֵינוֹ גִּבּוֹר חַיִל לִכְבֹּשׁ אֶת יִצְרוֹ וְתַאֲוָתוֹ לְגַמְרֵי לִהְיוֹת קָדוֹשׁ בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה כָּרָאוּי, עַל כָּל פָּנִים יָחוּס עַל עַצְמוֹ וְעַל נֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו וְכָל הַדּוֹרוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ וְאַל יִפְגֹּם בַּבְּרִית בְּאִסּוּר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל כָּל פָּנִים, כִּי הָאָדָם מְחֻיָּב לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בַּמֻּתָּר לוֹ, וְהָעִקָּר בְּתַאֲוָה זֹאת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (וַיִּקְרָא רַבָּה כד), כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֶרְוָה אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה וְכוּ'. אַךְ עַל כָּל פָּנִים יִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִלָּבוֹא לִידֵי עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלּוּ שֶׁגַּם לִהְיוֹת נִשְׁמָרִין מֵעֲבֵרָה גְּמוּרָה, חַס וְשָׁלוֹם, צְרִיכִין גַּם כֵּן מִלְּחָמוֹת גְּדוֹלוֹת וְהִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל, וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַרְבֵּה וְהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, וְכַמָּה דְּרָכֵי עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הַרְבֵּה כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי כָּל זֶה לְהִנָּצֵל מֵעֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גַּם מִי שֶׁנִּשְׁמָר מֵעֲבֵרוֹת אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ כָּרָאוּי, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא גַּם כֵּן בִּכְלַל שְׁמִירַת הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכוּ'" (סִימָן יא), עַיֵּן שָׁם, מְבֹאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ יְחִידָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁכְּלוּל מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת:

כִּי יֵשׁ מִי שֶׁקָּדוֹשׁ וְטָהוֹר וְזוֹכֶה לִקְדֻשָּׁה הוּא רַק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, זֶהוּ בְּחִינַת יְחִידָא עִלָּאָה, וְיֵשׁ מִי שֶׁזּוֹכֶה גַּם בִּימֵי חֹל, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הוּא בְּהֶתֵּר עַל-פִּי הַתּוֹרָה, הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּבְחִינַת יְחִידָא תַּתָּאָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי יֵשׁ אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת דְּרָגוֹת בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, וְכָל הַחִלּוּקִים שֶׁבֵּין מַדְרֵגוֹת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם אֲלָפִים וְרִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת עַד אֵין קֵץ רֻבָּם כְּכֻלָּם הוּא בְּעִנְיַן שְׁמִירַת הַבְּרִית, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים כְּשֶׁאֵינוֹ בַּעַל עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בִּכְלַל שְׁמִירַת הַבְּרִית, וַאֲפִלּוּ אִם עָבַר עֲבֵרוֹת מִקֹּדֶם, אֲפִלּוּ אִם עָבַר מַה שֶּׁעָבַר, חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה שָׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָמַר שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא לִבְלִי לַעֲשׂוֹת עוֹד מַה שֶּׁעָשָׂה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁבָּא לִמְקוֹמוֹת אֵלּוּ שֶׁהָיָה מִקֹּדֶם וְעָכְשָׁו פּוֹנֶה עֹרֶף מֵהֶם וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה עוֹד מַה שֶּׁעָשָׂה, זֶהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, וְרַק זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה, כַּמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. עַל-כֵּן אִם יַתְחִיל מֵעַתָּה לַעֲזֹב דַּרְכּוֹ הָרַע וּמַחְשְׁבוֹתָיו הָרָעִים וְיִרְגִּיל עַצְמוֹ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַרְבֵּה וְכוּ' וְלֹא יָשׁוּב עוֹד לְכִסְלָה, הוּא גַּם כֵּן בִּכְלַל שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית וְכַנַּ"ל:

נַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁעִקַּר נִסְיוֹן הָאָדָם הוּא בְּתַאֲוָה זֹאת שֶׁל מִשְׁגָּל, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲמֹד בָּזֶה וּפוֹגֵם בַּבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נוֹפֵל עַל-יְדֵי-זֶה לְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁנִּקְרָא בּוֹר אֵין מַיִם

בּוֹ וְכוּ', שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּבְחִינַת גַּם אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר אֵין מַיִם בּוֹ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "צִוִּיתָ צֶדֶק" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּכְשֶׁנּוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְנִשְׁתַּקֵּעַ בְּתַאֲוַת מָמוֹן אָז חַס וְשָׁלוֹם, כִּמְעַט אֲפַס תִּקְוָה לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהֵבֵאתִי לְעֵיל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁאָמַר שֶׁמִּי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם, וּמִכָּל הַתַּאֲוֹת יְכוֹלִין לְהוֹצִיא, אֲפִלּוּ מִתַּאֲוַת נְאוּף, חוּץ מִתַּאֲוָה זֹאת שֶׁל מָמוֹן, וּבָזֶה גָּרוּעַ תַּאֲוַת מָמוֹן גַּם מִתַּאֲוַת נְאוּף, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן הִיא עִקַּר הַנְּפִילָה שֶׁל הָאָדָם שֶׁבָּא לוֹ עַל-יְדֵי תַּאֲוַת נְאוּף, הַיְנוּ מִי שֶׁלֹּא הִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וּפָגַם בְּתַאֲוַת נְאוּף, אֲזַי עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, וּכְשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר לָשׁוּב אֲזַי מַפִּילִין אוֹתוֹ נְפִילָה גְּדוֹלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּפִּילִין אוֹתוֹ לְתַאֲוַת מָמוֹן, וְנוֹפֵל עָלָיו עֹל הַפָּרְנָסָה וְרִבּוּי הִצְטָרְכוּתוֹ, וּבָאִין עָלָיו טְרָדוֹת גְּדוֹלוֹת וְיִגִיעוֹת רַבּוֹת וּדְאָגוֹת עֲצוּמוֹת וְכַעַס וּמַכְאוֹבוֹת וּבִלְבּוּלִים רַבִּים בְּעִנְיַן הַמָּמוֹן, בְּחִינַת בְּעֻצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', וְנִטְרָד כָּל יָמָיו, חַס וְשָׁלוֹם, בְּתַאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי שֵׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים וְכוּ', וְאָז כְּשֶׁנִּטְרָד בְּתַאֲוַת מָמוֹן אָז אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם עוֹד כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁיֵּשׁ לְהַגִּבּוֹר הַנַּ"ל אִם יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק גָּדוֹל וְנוֹרָא כְּזֶה שֶׁיֵּדַע מֵהַדֶּרֶךְ הַזֶּה:

חלק ד

וְכֵן אָנוּ רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם נוֹפֵל עֲדַיִן לְתַאֲוַת מָמוֹן, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוֹתָיו, עֲדַיִן אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְהַמְשִׁיכוֹ וּלְקָרְבוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹצִיאוֹ מִתַּאֲוֹתָיו הָרָעוֹת, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁנָּפַל וְנִשְׁקַע בְּתַאֲוַת מָמוֹן, בִּפְרָט כְּמוֹ שֶׁשָּׁכִיחַ עַכְשָׁו שֶׁכָּל אֶחָד רוֹצֶה דַּיְקָא לְהַרְבּוֹת צְרָכָיו לְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ הַנְּגִידִים, וַאֲפִלּוּ עֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים וּקְטַנִּים בְּמַעֲלָה מִסְתַּכְּלִין בְּכָל עֵת לְהִתְנַהֵג בִּגְדוֹלוֹת בְּמַלְבּוּשִׁים נָאִים וּבְדִירוֹת וְכֵלִים נָאִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת קְצָת, שֶׁהוּא עַכְשָׁו עָנִי בְּיוֹתֵר, מֻחְמֶרֶת שֶׁמִּסְתַּכֵּל תֵּכֶף בִּגְדוֹלוֹת, וְלֹא תִּשְׂבַּע עֵינוֹ לְעוֹלָם בַּמֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, כִּי תֵּכֶף שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאָה אֲדוּמִים הוּא מִתְנַהֵג כְּךָ שֶׁמֻּכְרָח לוֹ לְפַרְנָסָתוֹ יוֹתֵר מִמָּאתַיִם אֲדוּמִים, וְאִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לוֹ אֶלֶף אֲדוּמִים אוֹ יוֹתֵר, הוּא מַרְבֶּה בִּכְלֵי כֶּסֶף וּבִשְׂאָר הַנְּהָגוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּחֲקוּת פַּרְנָסָה לְפִי דַּעְתּוֹ, וּכְשֶׁתּוֹבְעִין אוֹתוֹ לְצֶדֶק הוּא מֵשִׁיב מִיָּד, אִי אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁעַכְשָׁו בְּצוּק הָעִתִּים, וְלֹא כַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים עַכְשָׁו, כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִלְקֶה וְנִתְמַעֵט וְאֵין מַרְוִיחִין כִּי אִם פַּרְנָסָה בְּדֹחַק, כִּי צָרְכֵי מְרֻבִּים מְאֹד. וְהוּא שׁוֹכֵחַ חַסְדֵי ה' שֶׁזֶּה סָמוּךְ הִרְוִיחַ כָּל זֶה הַסֵּפֶר, כִּי רֹב הָעֲשִׁירִים לֹא יָרְשׁוּ עֲשִׁירוּתָם מֵאֲבוֹתָם, רַק רֻבָּם כֻּלָּם עָלוּ לְגֻדְלָה מֵעֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת, כִּי רֻבָּם הָיוּ מְשָׁרְתִים תְּחִלָּה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֶקִימָם

מֵעָפָר וּמֵאַשְׁפּוֹת וְנָתַן לָהֶם עֲשִׁירוּת כָּזֶה לְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁחָנַן אוֹתוֹ, וְעֵינוֹ לֹא תִשְׂבַּע בְּכָל זֶה, וְלִפְנֵי שָׁנָה אוֹ שְׁנָתַיִם נִדְמָה לוֹ בְּעַצְמוֹ שֶׁאִם הָיוּ לוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אֲדוּמִים הָיָה מַסְפִּיק לוֹ מְאֹד, כִּי הָיָה צָרִיךְ לְהַשְׁכִּיר עַצְמוֹ לְנֶאֱמָן וּמְשֻׁרֶת אוֹ לְהִשְׁתַּתֵּף לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַק מָאתַיִם, וְעַכְשָׁו יֵשׁ לוֹ בְּעַצְמוֹ שְׁנֵי אֲלָפִים אֲדוּמִים וַעֲדַיִן אֵינוֹ מַסְפִּיק לוֹ לְרִבּוּי צְרָכָיו שֶׁהִרְבָּה עַל עַצְמוֹ, כְּאִלּוּ הוּא נוֹלַד עִם כָּל זֶה, כְּאִלּוּ חַיָּיו תְּלוּיִים בָּזֶה, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַיֵּם בְּשׁוּם דָּבָר רַק בְּדָבָר אֶחָד הוּא מְקַמֵּץ, דְּהַיְנוּ בַּצְּדָקָה, שֶׁכְּשֶׁתּוֹבְעִין אוֹתוֹ לְצְדָקָה הוּא מֵשִׁיב, צְרָכַי מְרֻבִּים וְהַפַּרְנָסָה דְּחוּקָה עַכְשָׁו. וְלֹא יָשִׁיב אֶל לִבּוֹ לֹא דַּעַת וְלֹא תְּבוּנָה לֵאמֹר, אַדְּרַבָּא, מֵאַחַר שֶׁצְּרָכַי מְרֻבִּים כָּל כָּךְ וַאֲנִי נִצְרָךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וָרֶגַע, אֲנִי צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בְּכָל עֵת. כִּי זֹאת יוֹדְעִים הַכֹּל שֶׁהַכֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ, כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, וְאֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה' לֶאֱסֹף הוֹן בְּעַצְמוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַרְוִיחַ פְּרוּטָה אַחַת בְּלִי יְשׁוּעַת ה' וְחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל, כִּי הוּא הַנּוֹתֵן כֹּחַ וְעֵצָה לַעֲשׂוֹת חַיִל וַעֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה, וְהוּא יִתְבָּרַךְ צִוָּה וְהִזְהִיר בְּכַמָּה וְכַמָּה אַזְהָרוֹת לָחוּס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן וְלָתֵת לוֹ בְּעַיִן יָפָה דֵּי מַחְסוֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וּבְכָל הַסְּפָרִים גֹּדֶל מַעֲלַת מִצְוַת צְדָקָה שֶׁשְּׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְהִבְטִיחַ אוֹתָנוּ, "כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ", וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲשֵׂר בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְעַשֵּׁר. וְאֵיךְ יֵעָז פָּנָיו לְקַמֵּץ בִּצְדָקָה בִּשְׁבִיל הִצְטָרְכוּתוֹ הָרַבִּים שֶׁהִרְבָּה לְעַצְמוֹ, כְּאִלּוּ הוּא מֻכְרָח עַל-פִּי גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ לִקְנוֹת מַרְגָּלִיּוֹת וְתַכְשִׁיטִין לְאִשְׁתּוֹ, וּכְלֵי כֶסֶף הָרַבֵּה וּבְגָדִים מְיֻחָדִים לוֹ וּלְאִשְׁתּוֹ וּלְכָל בָּנָיו וּבְנוֹתָיו, הַכֹּל כְּמִנְהַג הַנְּגִידִים הַגְּדוֹלִים דַּיְקָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲלָפִים וּרְבָבוֹת?! וְעַל הֶעָנִי צוֹעֵק בְּקוֹל גָּדוֹל, לָמָּה אֶתֵּן לוֹ? כִּי יֵשׁ לוֹ הַרְחָבָה יוֹתֵר מִמֶּנִּי, כִּי כָּל הָעוֹפוֹת וְהָאַוָּזוֹת קוֹנִים הָעֲנִיִּים וְכוּ'; וְכַיּוֹצֵא בְּדִבּוּרִים כָּאֵלֶּה הַנִּשְׁמָעִים מִפִּי כַּמָּה נְגִידִים, וּקְצָתָם מִתְבַּיְּשִׁים לוֹמַר זֹאת בְּפֶה מָלֵא, רַק בְּמַחֲשַׁבְתָּם חוֹשְׁבִים זֹאת וְעֵינֵיהֶם צָרָה כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁגַּם הֶעָנִי חָפֵץ לִקְנוֹת מָנָה יָפָה עַל שַׁבָּת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁרוֹצֶה לֵאֱכֹל לִפְעָמִים בָּשָׂר בְּעֶרֶב וְכַיּוֹצֵא, אוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהֶעָנִי עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ אֵיזֶה מַלְבּוּשׁ וְכוּ' כַּיָּדוּעַ כָּל הָעֲנִיִּים הָאֵלֶּה הַנִּשְׁמָעִים מִפִּי כַּמָּה נְגִידִים, אוֹי לָהֶם אוֹי לְנַפְשָׁם, כִּי עַל עַצְמָם אֵינָם מְסִתַּכְּלִים כְּלָל כְּאִלּוּ לָהֶם מַגִּיעַ מִן הַשָּׁמַיִם עַל-פִּי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁיּוֹסִיף לְאִשְׁתּוֹ מַרְגָּלִיּוֹת בְּסַךְ מָאתַיִם אֲדוּמִים דַּיְקָא, וּלְפָחוֹת בְּסַךְ חֲמִשִּׁים אֲדוּמִים וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, וְכֵן בְּעִנְיְנֵי הַמַּלְבּוּשִׁים הָרַבִּים וְכוּ' וְדִירוֹת וּכְלֵי הַבַּיִת שֶׁלְּחָנוֹת וְכִסְאוֹת וּמַרְאוֹת גְּדוֹלוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. כִּי יֵשׁ דְּבָרִים הָרַבֵּה מַרְבִּים הֶבֶל, וְעַל הֶעָנִי וְעַל אִישׁ כָּשֵׁר הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא מַקְפִּיד עַל שֶׁרוֹאֶה שֶׁקּוֹנֶה עוֹף אוֹ חֲתִיכַת בָּשָׂר וְכַיּוֹצֵא, וְלֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, אַף גַּם הוּא מַכְבִּיד עָלָיו עֹל מִסִּים וְאַרְנוֹנִיּוֹת עַד שֶׁלִּפְעָמִים

נוֹתְנִים הָעֲנִיִּים יוֹתֵר מֵהָעֲשִׁירִים, וּלְפִי דַּעְתָּם אֵינָם צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה רַק אִם הָיוּ רוֹאִים אֶת הֶעָנִי נָפוּחַ בְּרָעָב, חַס וְשָׁלוֹם, אָז הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ פְּרוּטָה וְסַךְ מוּעָט מְאֹד כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם גָּדוֹל:

וְאִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת, כִּי כָּל טִרְדּוֹתָם וּבִלְבּוּל דַּעְתָּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הֵן הָעֲשִׁירִים, הֵן הַבֵּינוֹנִים, הֵן שְׁאָר הֶהָמוֹן הָרוֹדְפִים אַחַר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וּטְרָדוֹת וְיִסּוּרִים וּדְאָגוֹת הַרְבֵּה, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ רַק מִמְּנִיעַת הַצְּדָקָה, מֵחֲמַת שֶׁאֵין נוֹתְנִין צְדָקָה בְּרֶוַח וּבְפִזּוּר גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיב), "פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד וְכוּ'". כִּי כָּל הַטִּרְדּוֹת וְכָל הַיִּסּוּרִים וְכָל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּעִנְיְנֵי הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה, כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁבְּרָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁאִם הָיוּ נוֹתְנִין צְדָקָה בְּהַרְחָבָה הָיוּ נִצּוֹלִים מֵהַקְּלָלָה שֶׁל בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, שֶׁהוּא טִרְדַּת רְדִיפַת הַמָּמוֹן וְהָיָה לָהֶם חַיִּים, כִּי רֹב הָעוֹלָם אֵין לָהֶם חַיִּים כְּלָל מֵחֲמַת טִרְדַּת הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה כְּלוּלָה מִכָּל שִׁבְעִים עֲבוֹדוֹת זָרוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין, מָרָה שְׁחוֹרָה, עַצְבוּת וּדְאָגוֹת סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא מְכַלֶּה חַיֵּי הָאָדָם וְהוֹרֶגֶת אֶת הָאָדָם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "צִוִּיתִ צֶדֶק". וְכָל תִּקּוּן שִׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַנְּסָיוֹן שֶׁל הָאָדָם הָעִקָּר הוּא תַּאֲוַת נְאוּף, וְתַאֲוַת מָמוֹן הוּא נְפִילָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִפֶּגֶם תַּאֲוָה זֹאת שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁפֶּגֶם בְּתַאֲוַת נְאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, גָּרַם שֶׁהִפִּילוּ אוֹתוֹ בְּתַאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא בּוֹר אֵין מַיִם בּוֹ שֶׁמִּשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַגְּבוֹר הַנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "צִוִּיתִ צֶדֶק", שֶׁכָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁל הָאָדָם כְּשֶׁרוֹצִין לְגָרְשׁוֹ מִפָּנִים דְּקְדֻשָּׁה אֲזַי מַפִּילִין אוֹתוֹ לְתַאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה, עֲבוֹדָה זָרָה כְּלוּלָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים עֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, "וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד". וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וּלְהִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב אִם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַחֲלֹק עַל הַצַּדִּיק הַזֶּה, כִּי אוּלַי הוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית יוֹתֵר מִמֶּנּוּ וַאֲזַי יָכוֹל לְהַפִּיל אוֹתוֹ לְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁמְּד עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּתַכְלִית שִׁמִּירַת הַבְּרִית בִּבְחִינַת מֶלַח מָמוֹן חָסֵר, וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה "צִוִּיתִ צֶדֶק", עַיֵּן שָׁם:

חלק ה

וְהַכְּלָל, שֶׁתַּאֲוַת נְאוּף וְתַאֲוַת מָמוֹן תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, וְעַל-יְדֵי צְדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִים תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, כָּלוּל בָּזֶה מִמֵּילָא שִׁבִירַת תַּאֲוַת נְאוּף. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִתַּאֲוַת מָמוֹן כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׁבִירַת תַּאֲוַת נְאוּף כַּנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁצְּדָקָה לָעֲנִיִּים הֲגוּנִים הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדוּשִׁין, כִּי

בְּתְחִלַּת הָאֵרוּסִין מַמְשִׁיכִין הַתִּקּוּן הַיּוֹרֵד וּמְתַקֵּן עַד קְצֵה הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּדוּשִׁין שֶׁמְּתַקֵּן וּמְשַׁכֵּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא הַפֶּגֶם הַגָּדוֹל הַנִּמְשָׁךְ מִתַּאֲוַת נְאוּף כַּנַ"ל, וְעַכְשָׁו בִּשְׁעַת הַקְּדוּשִׁין מַמְשִׁיכִין שִׁכּוּךְ וְתִקּוּן לַחֲמִימוּת הַלֵּב עַד קְצֵה הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא תַּכְלִית הַפֶּגֶם וְהַנְּפִילָה הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תַּאֲוַת הַנְּאוּף שֶׁהִיא בְּעַצְמָהּ חֲמוּם הַלֵּב כַּיָּדוּעַ. כִּי הַקְּדוּשִׁין הוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַ"ל שֶׁמְּתַקֵּן חֲמוּם הַלֵּב כַּנַ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד וּלְדַעַת, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לִקַּח הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין, וּלְהָבִיא וּלְהוֹלִיד הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְכוּ', וְכָל זֶה צְרִיכִין לְזִוּוּג דְּקֻדְשָׁה כַּנַ"ל, שֶׁהוּא בְּשִׁבִיל הוֹלָדָה, לְהוֹלִיד נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים. כִּי הוֹלָדוֹת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זִוּוּג דְּקֻדְשָׁה הוּא בְּחִינַת הוֹלָדַת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי יְחוּדָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, כִּי נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם", כִּי הִיא כְּלוּלָה מֵרַמ"ח אֵיבָרִים וּשְׁסַ"ה גִּידִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמַ"ח מִצְווֹת עֲשֵׂה וּשְׁסַ"ה לֹא תַּעֲשֶׂה, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְכַמּוּבָא. נִמְצָא, שֶׁהוֹלָדוֹת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת הוֹלָדוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקְּדוּשִׁין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצְּדָקָה כַּנַ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי הַפְּרוּטָה שֶׁל קְדוּשִׁין שֶׁהֶחָתָן נוֹתֵן לְהַכַּלָּה, הוּא מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאַחֲרִית הַצְּדָקָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְשַׁכֵּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְחֶסֶד וּלְדַעַת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְקַח הַנְּפָשׁוֹת, לְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלְדִין נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הוֹלָדוֹת וְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁאוֹמֵר לָהּ, הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי וְכוּ' כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל. 'כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל' דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּמוֹ דַּת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְקַח הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָד הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, כְּמוֹ כֵן יִהְיֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַזֶּה עַל-יְדֵי הַקְּדוּשִׁין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאַחֲרִית הַצְּדָקָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיוּ נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהוֹלִיד נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (קִדּוּשִׁין) בְּכֶסֶף מִנַּלָּן שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה" אֵין קִיחָה אֶלָּא בְּכֶסֶף. קִיחָה זֶהוּ בְּחִינַת וּלְקַחַן נְפָשׁוֹת חָכָם הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַקִּיחָה שֶׁל הַקְּדוּשִׁין, בְּחִינַת כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה, כִּי צָרִיךְ לְקַבֵּץ וְלָקַחַת כָּל פִּזּוּרֵי הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת הַשַּׁיָּכִים לְשָׁרְשָׁם וְלַהֲבִיאָם לְהָאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת בְּחִינַת אֵם כָּל חָי כְּדֵי לְהַעֲלוֹתָם וּלְחַדְּשָׁם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נוֹלָדִים נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה

שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֵין קִיחָה אֶלָּא בְּכֶסֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּסֶף שֶׁל צְדָקָה שֶׁנִּקְרָא כֶּסֶף, בְּחִינַת חֶסֶד הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הֶעָנִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי עִקַּר הַקִּיחָה, בְּחִינַת לְקִיחַת הַנְּפָשׁוֹת, בִּבְחִינַת וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם הוּא עַל-יְדֵי הַכֶּסֶף שֶׁל קְדוּשִׁין, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ" זֶה מַתַּן תּוֹרָה, כִּי מַתַּן תּוֹרָה הוּא בְּחִינַת חֲתֻנָּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִין נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "בְּיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ" זֶה בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי עִקַּר מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲתֻנָּה, עַל-יְדֵי הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַקְּדוּשִׁין, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ח

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאֵיתָא שֶׁכְּרִיכַת הָרְצוּעָה עַל הָאֶצְבַּע הָאֶמְצָעִי הוּא בְּחִינַת קִדּוּשִׁין שֶׁנּוֹתֵן לָהּ הַמְּתַבֵּעַת עַל הָאֶצְבַּע, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁל הַצְּדָקָה שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת תַּאֲוֹת מָמוֹן וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לִקַּח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהָבִיא תוֹרָה וְכוּ', כָּל זֶה כְּלוּל בְּמִצְוַת תְּפִלִּין, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּנָא דְּמָרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁין שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁין וְשִׁין שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁין וְכוּ'. וְעַל-כֵּן דַּיְקָא אַחַר שֶׁמַּנִּיחִין הַשֶּׁל רֹאשׁ שָׁם שְׁנֵי הַשִּׁינִין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַשִּׂכְלִיּוֹת, בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל לְקַבֵּץ וְלִקַּח הַנְּפָשׁוֹת בְּחִינַת וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם, וּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל הַשֵּׁנִי לַעֲלוֹת עִם הַנְּפָשׁוֹת וּלְהוֹרִיד תּוֹרָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, וּבְכֹחַ קְדֻשַּׁת הָאָרֶה זֹאת מַמְשִׁיכִין הָאָרָה גַּם לְמַטָּה בִּבְחִינַת קִדּוּשִׁין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרְצוּעָה שֶׁנּוֹתֵן עַל הָאֶצְבַּע, אָז שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵרוּסִין וְקִדּוּשִׁין, בְּחִינַת וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם. 'וְאֵרַשְׂתִּיךְ' וְכוּ' שֶׁאוֹמְרִים אָז, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קִדּוּשִׁין כַּנַּ"ל:

וְכֵן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁתִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה הוּא עַל-יְדֵי הַחֲתֻנָּה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכָּתַב עַל כָּל הָעִנְיָנִים שֶׁעוֹשִׂין עַל הַחֲתֻנָּה (סִימָן מט), עַיֵּן שָׁם שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהַחֲתֻנָּה הִיא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ', וְהָהַאפִּין שֶׁזּוֹרְקִין עַל הֶחָתָן הוּא בְּחִינַת כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים וְכוּ', מוּבָן שָׁם שֶׁהַחֲתֻנָּה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַקִּדּוּשִׁין הִיא בִּבְחִינַת הַצְּדָקָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבְּצִין הַנְּפָשׁוֹת וּמוֹלִידִין הַתּוֹרָה וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה, תִּקּוּנָא דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה כַּנַּ"ל:

כִּי שָׁם בַּמֶּרְכָּבָה, שָׁם הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שׁוֹרָה בִּבְחִינַת מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ ג" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח). וְזֶה צְרִיכִין לְתַקֵּן בִּשְׁעַת הַקִּדּוּשִׁין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הָאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלִין, רַק יִזְכֶּה לְשׁוֹרֵשׁ הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשִׁין כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין קְדוּשִׁין לְשׁוֹן קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל-יְדֵי הַקִּדּוּשִׁין, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, נִמְשָׁךְ הַחָכְמָה וְהַדַּעַת, בְּחִינַת וּלְקֹחַ נְפָשׁוֹת חָכָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַזִּוּוּג דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת וְהָאָדָם יָדַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

וְזֶהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה, אַל תִּקְרֵי "מוֹרָשָׁה" אֶלָּא "מְאֹרָסָה" (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה), כִּי הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהִוא בְּחִינַת אֵרוּסִין וְקִדּוּשִׁין כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם "צְדָקָה", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה", כִּי הַמְשָׁכַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ בְּחִינַת וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבוּעוֹת לַה' אֱלֹקֶיךָ מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן וְכוּ', 'חַג שָׁבוּעוֹת' הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, כִּי בְּשָׁבוּעוֹת נִתְּנָה תּוֹרָה. וְזֶהוּ חַג שָׁבוּעוֹת וְכוּ' מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ וְכוּ', דְּהַיְנוּ צְדָקָה, כִּי כְּפִי הַצְּדָקָה כֵּן זוֹכִין לִבְחִינַת שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת כְּתֻבּוֹת:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת כְּתֻבַּת מָאתַיִם וּמָנֶה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַכְּתֻבָּה הוּא שֶׁמַּבְטִיחַ לָהּ לְהַעֲלוֹתָהּ מֵעֲנִיּוּת לַעֲשִׁירוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּתֻבַּת מָאתַיִם. כִּי מָאתַיִם זוּז הוּא הַשִּׁעוּר שֶׁל בְּטוּל הָעֲנִיּוּת, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָאתַיִם, שׁוּב אֵינוֹ בִּכְלַל עָנִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָאתַיִם זוּז לֹא יִטֹּל מִן הַצְּדָקָה. וְעַל-כֵּן הָאִישׁ מַבְטִיחַ לְאִשְׁתּוֹ בִּכְתֻבָּתָהּ לִתֵּן לָהּ מָאתַיִם זוּז, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָעֲנִיּוּת כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מְחֻיָּב לְהַעֲלוֹתָהּ מֵעֲנִיּוּת לַעֲשִׁירוּת, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה לְהִתְדַּבֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לִזְכּוֹת לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹקַ", שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת בְּשַׂר קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לַחֲזוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַשֶּׁפַע שֶׁל הָעֲשִׁירוּת, שֶׁאָז זוֹכִין לְקַבֵּל הַמָּמוֹן בְּקְדֻשָּׁה, כִּי נִתְבַּטֵּל חֶמְדַּת הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה כְּלוּלָה מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹן וְכוּ', כִּי שֹׂרֶשׁ הַמָּמוֹן לְמַעְלָה הוּא קְדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ מְאֹד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה "צוּיתָ צֶדֶק". נִמְצָא, שֶׁשְּׁמִירַת הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת הַנִּסָּיוֹן וְהַמִּשְׁקָל שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁעוֹמֵד עַל הַמִּשְׁקָל, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁהוּא נִקְרָא צַדִּיק כַּיָּדוּעַ, אֲזַי זוֹכֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלַחֲזוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בָּאֱלֹקוּת, לִרְאוֹת שֹׂרֶשׁ הַשֶּׁפַע שֶׁל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאָז

מַמְשִׁיךְ הַמָּמוֹן וְהַשֶּׁפַע בְּקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה, וְאָז נִשְׁפָּע כָּל הַשֶּׁפַע הַקְּדוֹשָׁה לְהַשְׁכִּינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ וְיִבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, שֶׁאָז יִתְקַיֵּם, "אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֶבְיוֹן". כִּי יִתְבַּטֵּל הָעֲנִיּוּת וְהַדַּלּוּת מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַשְׁכִּינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יְקַבְּלוּ כָּל הַשֶּׁפַע הַקְּדוֹשָׁה מִשָּׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן וְזָר אַל יִתְעָרֵב בְּתוֹכָם. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' בְּשֹׁרֶשׁ הַשֶּׁפַע הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ וְכוּ', וְאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת לְהַשְׁכִּינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַד בִּבְחִינַת וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי וְכוּ'. כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא הַצִּנּוֹר שֶׁל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת דְּקֻדֻּשָּׁה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַד. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּטוּל חָמְדַּת וְתַאֲוַת מָמוֹן, כִּי עִקַּר תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ', הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא הַצִּנּוֹר שֶׁל הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אַזַי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע אֶל הַקְּדֻשָּׁה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַד, וַאֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, הָעַכּוּ"ם וְהַקְּלִפּוֹת יוֹנְקִים מֵהַשֶּׁפַע, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי כְּשֶׁיּוֹרֵד הַשֶּׁפַע לְמַטָּה, נִתְעַלֵּם וְנִסְתָּר קְדֻשַּׁת אֱלֹקוּת, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַשֶּׁפַע, וְאָז נִתְגַּשֵּׁם הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן וְנִתְאַחֲזִין בּוֹ בְּיוֹתֵר כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַמָּמוֹן בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה גְּמוּרָה, שֶׁהִיא תַּאֲוַת מָמוֹן וּרְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה כְּלוֹלָה מִכָּל עֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם כַּנַּ"ל. וְאָז הַשְׁכִּינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּבְיָכוֹל, בַּעֲנִיּוּת וְדַלּוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה עַל-פִּי רֹב הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים בַּעֲנִיּוּת וּבְחֹסֶר, וְהָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים עֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל, כִּי כָּל הַשֶּׁפַע שֶׁל הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִים הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים, וּבֶאֱמֶת הָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ עֲשִׁירוּת כְּלָל, כִּי כָּל יְמֵיהֶם כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת, וְהֵם מְלֵאִים דְּאָגוֹת וִיגוֹנוֹת כָּל יְמֵיהֶם, וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶם עֲשִׁירוּת וּמָמוֹן יוֹתֵר, חָסֵר לָהֶם יוֹתֵר וְנִתְרַבִּין דְּאָגוֹתֵיהֶם וְיִגוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בְּחִינַת מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה, עַד שֶׁהַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם מְכַלֶּה יְמֵי חַיֵּיהֶם, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה "צִוִּיתָ צֶדֶק" עַל פָּסוּק, "וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה מֻחְמַת שֶׁפָּגְמוּ בַּבְּרִית, וְאֵין מְקַבְּלִין הָעֲשִׁירוּת בַּקְּדֻשָּׁה רַק דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּלוּת הַשְׁכִּינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת מְעוּט הַיָּרֵחַ פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי אֵין הַשְׁכִּינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִין לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מֻחְמַת שֶׁפָּגַם הַצִּנּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית קֹדֶשׁ, וְאָז כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת עֲנִיָּה וְדַלָּה, וְרֹב הַשֶּׁפַע מְקַבְּלִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, בְּחִינַת מְאֹרַת חָסֵר. וּמֻחְמַת שֶׁעִקַּר קַבָּלָתָם וִינִיקָתָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים הוּא מִבְּחִינַת חֶסְרוֹן וּפְגִימַת הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל, מִבְּחִינַת מְאֹרַת חָסֵר, עַל-כֵּן

הֵם מְלֵאִים חֶסְרוֹנוֹת וְיִגּוֹנוֹת תָּמִיד בְּחִינַת מְאֵרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע, בְּחִינַת בֶּטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר, כִּי בְּהֶעָשְׁרוּת שֶׁלָּהֶם נֶאֱחָזִין כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה כְּלוּלָה מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת וְכוּ', שֶׁהֵם מִתְאַוִּים תָּמִיד לְהַרְבּוֹת הוֹן וְצוֹעֲקִים כִּכְלָבִים הַב הַב, וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶם אֵינוֹ שֶׁלָּהֶם, כִּי חָסֵר לָהֶם הַרְבֵּה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹקִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים, וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹקִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת אֶת חֶלְקוֹ וְכוּ'". כִּי הֵם מְלֵאִים חֶסְרוֹנוֹת וּדְאָגוֹת וְיִגּוֹנוֹת וְכַעַס וּמַכְאוֹבוֹת בְּחִינַת מְאֹרַת חָסֵר כַּנַּ"ל:

וְעִקַּר הַתִּקּוּן לָזֶה הוּא צְדָקָה לַעֲנִיִּים הַגּוּנִים, וּלְהַחֲזִיק לוֹמְדֵי תּוֹרָה הָעוֹבְדִים אֶת ה' בֶּאֱמֶת, כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה מְשֻׁבָּר תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל וְאָז חוֹזֵר לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּשֹׂרֶשׁ הַשֶּׁפַע דִּקְדֻשָּׁה וּלְקַבֵּל הַמָּמוֹן בַּקְדֻשָּׁה לִהְיוֹת שָׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְלִבְלִי לִהְיוֹת נִבְהָל לְהוֹן וְאָץ לְהַעֲשִׁיר, רַק לְהִסְתַּפֵּק בַּמֶּה שֶׁחָנָנוֹ ה' וְלִבְטֹחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ עַד כֹּה וְהִשְׁפִּיעַ לוֹ פַּרְנָסָתוֹ אוֹ עֲשִׁירוּת עַד הֵנָּה, שֶׁגַּם עַד זְקָנָה וְשֵׂיבָה לֹא יַעַזְבֵנוּ הָאֱלֹקִים הָרוֹעֶה אוֹתוֹ מֵעוֹדוֹ יְבָרְכוֹ וְיָזוּן אוֹתוֹ בְּחַסְדּוֹ תָּמִיד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָעֲשִׁירוּת, בְּחִינַת אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. וְאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַשֶּׁפַע אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲשֹׂר בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְעַשֵּׁר, כִּי צְדָקָה וּשְׁמִירַת הַבְּרִית תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת, דַּע שֶׁיֵּשׁ אֲרִיךְ אַנְפִּין וְכוּ' (סִימָן רמב), שֶׁעִקַּר שְׁמִירַת הַבְּרִית לְהַנְצֵל מֵהָרְהוּרִים רָעִים הַמִּתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְהַנְצֵל מֵהֶם, הָעִקָּר הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה לַעֲנִיִּים הַגּוּנִים, בְּחִינַת וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי הָא בְּהָא תְּלֵיָא כְּשֶׁזּוֹכִין לִשְׁמִירַת הַבְּרִית, נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְאָז נִתְבַּטְּלִין הַכְּפִירוֹת וְהָעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהִפּוּךְ כְּשֶׁמְּבַטְּלִין תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא הָעֲבוֹדָה זָרָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּרְבֶּה בִּצְדָקָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְהַנְצֵל מִלְּבוֹא לִידֵי פְּגַם הַבְּרִית, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בְּשֹׂרֶשׁ הַשֶּׁפַע, שֶׁהוּא רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, וְאָז אֵין הַקְּלִפּוֹת, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, יְכוֹלִין לְהִתְאַחֵז בְּשֶׁפַע הַקְּדֻשָּׁה כְּלָל, וְעַל-כֵּן נִצּוֹל עַל-יְדֵי-זֶה מִתַּאֲוַת נְאוּף שֶׁבָּא עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת עֲכִירַת הַדָּמִים, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַיְצֶר הָרָע וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶל אַחֵר כְּפִירוֹת, שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת הָעֲבוֹדָה זָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי כָּל אֶחָד תָּלוּי בַּחֲבֵרוֹ עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, נִתְבַּטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא בְּטוּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הַמָּמוֹן, נִתְבַּטְּלִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ חֲמִימוּת תַּאֲוַת נְאוּף וְזוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וּכְלַל הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִקְרָא "מָמוֹן דְּקֻדֶּשָׁה", כִּי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל נִקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ'". כִּי כֻּלָּם נִקְרָאִים צַדִּיקִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית עַל-יְדֵי שֶׁהֵם נִמּוֹלִים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעֵת שֶׁגִּלָּה הַתּוֹרָה "צִוִּיתָ צֶדֶק" הַנַּ"ל. וְכֵן כֻּלָּם רַחֲמָנִים בְּנֵי רַחֲמָנִים, גּוֹמְלֵי חֲסָדִים בְּנֵי גּוֹמְלֵי חֲסָדִים, וַאֲפִלּוּ הַפְּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל רֻבָּם כְּכֻלָּם נוֹתְנִים צְדָקָה, כִּי אֵין שׁוּם אָמָּה וְלָשׁוֹן שֶׁיִּגְמְלוּ חֶסֶד זֶה עִם זֶה וְיִתְּנוּ צְדָקָה זֶה לָזֶה כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים, וְגַם רֹב הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכֹּל הֵם מוֹצִיאִין עַל-יְדֵי דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כְּגוֹן לִתֵּן אֶת בָּנָיו לְתַלְמוּד תּוֹרָה וּלְהַשִּׂיאָם אִשָּׁה וְהוֹצָאַת שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְלִקְנוֹת צִיצִית, טַלִּית וּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת וְאֶתְרוֹג וּמַצּוֹת וְכוּ', וְגַם כָּל מַאֲכָלֵיהֶם עַל-פִּי הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה צְרִיכִין לִקְנוֹת בְּיֹקֶר כָּל מַאֲכָלֵיהֶם, כִּי צְרִיכִים לִתֵּן מְעוֹת שְׁחִיטָה וּבְשַׂר טְרֵפָה בְּזוֹל גָּדוֹל, וְהֵם צְרִיכִין לִקְנוֹת בָּשָׂר כָּשֵׁר כָּחוּשׁ בְּיֹקֶר גָּדוֹל וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, עַל-כֵּן כָּל הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל נִקְרָא מָמוֹן דְּקֻדֶּשָׁה, בְּחִינַת צְדָקָה:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת הַכְּתֻבָּה שֶׁאָסוּר לְדוּר עִם אִשְׁתּוֹ בְּלֹא כְּתֻבָּה, כִּי הַכְּתֻבָּה שֶׁמַּבְטִיחַ לָהּ זֶהוּ בְּחִינַת מָמוֹן דְּקֻדֶּשָׁה, בְּחִינַת שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת דְּקֻדֶּשָׁה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק לְכֶנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה כַּיָּדוּעַ. וְעַל-יְדֵי הַשֶּׁפַע הַקְּדֻשָּׁה הַזֹּאת הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַכְּתֻבָּה דְּאוֹרָיְתָא וּדְרַבָּנָן, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְתִּיק וּמְבַטֵּל בְּחִינַת אֶחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת הָאִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעֲנִיּוּת וְהַדַּלּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת רֹאשׁ עֹשֶׁה כַּף רְמִיָּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי הַכְּתֻבָּה הוּא מַמְשִׁיךְ כָּל הַשֶּׁפַע דְּקֻדֶּשָׁה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עֹשֶׁה כַּף רְמִיָּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי עַל-יְדֵי הַכְּתֻבָּה הוּא מַמְשִׁיךְ כָּל הַשֶּׁפַע דְּקֻדֶּשָׁה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַד וְזַר אַל יִתְעָרֵב, וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם שׁוּם אֶחִיזָה בְּהַשֶּׁפַע, וּכְשֶׁמִּתְבַּטְּלִים יְנִיקָתָם וַאֲחִיזָתָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל חֲמִימוּת תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וְזוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה הַזִּוּוּג בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְדוּר עִם אִשְׁתּוֹ בְּלֹא כְּתֻבָּה, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת הַמְּשָׁכַת שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת בִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת בִּטּוּל הָעֲנִיּוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְּתֻבָּה וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ בְּחִינַת מָאתַיִם וּמָנֶה שֶׁנּוֹתְנִין לִבְתוּלָה מָאתַיִם וּלְאַלְמָנָה מָנֶה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן הָאִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, שֶׁהֵם הַקִּדּוּשִׁין וְהַכְּתֻבָּה, הוּא בִּבְחִינַת צְדָקָה הַנַּ"ל שֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחָא נָחִית לְשַׁבָּךְ חֲמִימָא דְּלִבָּאֵי וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לִקַּח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָן בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וּלְהוֹלִיד וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִוּוּג דְּקֻדֶּשָׁה שֶׁצְּרִיכִין גַּם כֵּן לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת וּנְפָשׁוֹת בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין וּלְהוֹלִיד

נַפְשׁוֹת הַבָּנִים בְּקִרְבָּשָׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּעַצְמָן בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהִוא בְּחִינַת הָשָׁבַת הַהַבָּטָה וְהָרְאִיָּה, כַּמְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם" הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מָאתַיִם שֶׁהִוא הַשִּׁעוּר שֶׁל עֲשִׁירוּת, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָאתַיִם יוֹצֵא מִכְּלַל עָנִי וְאָסוּר לוֹ לִטֹּל צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשֶּׂפַע נִמְשָׁךְ מֵהַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַשְׁלֵמָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשֶּׂפַע, "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְכוּ'", שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׂגָּחָתוֹ הַשְׁלֵמָה. וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַשֶּׂפַע הַנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה מֵאַיִן לְיֵשׁ עַל-יְדֵי הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁךְ מִמַּה לְּמֵאָה בִּבְחִינַת אַל תִּקְרֵי מַה אֶלָּא מֵאָה, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת, בְּחִינַת מֵאָה אֲדָנִים, וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהוּא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה', כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַשֶּׂפַע הִיא בִּבְחִינַת מֵאָה שְׁעָרִים, מֵאָה בְּרָכוֹת, כִּי הַשֶּׂפַע נִמְשָׁכֶת מִמַּה לְמֵאָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שִׁעוּר הַפָּחוּת שֶׁל הָעֲשִׁירוּת הוּא מָאתַיִם, שֶׁהוּא שִׁעוּר הַכְּתֻבָּה דְּאוֹרְיְתָא, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשֶּׂפַע הִיא כְּשֶׁנִּמְשָׁכֶת הַשֶּׂפַע בִּבְחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הָרְאִיָּה עַל-יְדֵי שֶׁמַּכֶּה כֹּחַ הָרְאוּת בְּהַדָּבָר הַנִּרְאֶה וּמַבִּיא אֶת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה לְעֵינָיו וְנִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו וְעַל-יְדֵי-זֶה רוֹאֶה הַדָּבָר, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יָדָהּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִילַת הַהַבָּטָה, בְּחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בְּחִינַת הָרְאִיָּה וְהַהַשְׂגָּחָה כַּנַּ"ל, אֲזַי גַּם הַשֶּׂפַע הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כְּפוּלָה בִּבְחִינַת מָאתַיִם, כִּי הַשֶּׂפַע הַנִּמְשֶׁכֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת מֵאָה, בְּחִינַת מֵאָה שְׁעָרִים, כִּי נִמְשֶׁכֶת מִמַּה לְמֵאָה כַּנַּ"ל, הִיא נִכְפֶּלֶת לִשְׁתֵּי מֵאוֹת עַל-יְדֵי הָשָׁבַת וְהַחֲזָרַת הָרְאִיָּה וְהַהַבָּטָה, שֶׁהוּא עִקַּר הָרְאִיָּה וְהַהַשְׂגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל, כִּי רַק אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזֵר הַדָּבָר הַנִּרְאֶה לְעֵינָיו אָז עִקַּר הָרְאִיָּה שֶׁרוֹאִין הַדָּבָר. נִמְצָא, כְּשֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת עָלֵינוּ, אֲזַי אָנוּ מַמְשִׁיכִין, כְּבִיכוֹל, רְאִיָּתוֹ וְהַשְׂגָּחָתוֹ עָלֵינוּ בְּכִפְלַיִם, כִּי מִתְּחִלָּה נִמְשָׁךְ כֹּחַ הָרְאוּת, שֶׁהוּא בְּהַתּוֹרָה, עָלֵינוּ וְעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ קְרוֹבִין אֶל הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ חוֹזְרִין וְנִצְטַיְּרִים בְּעֵינָיו, וְאָז עִקַּר הָרְאִיָּה וְהַהַשְׂגָּחָה שֶׁמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בְּהַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, שֶׁהָרְאִיָּה וְהַהַשְׂגָּחָה הַשְׁלֵמָה נִכְפֶּלֶת, וְעַל-כֵּן הַשֶּׂפַע הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם נִכְפֶּלֶת גַּם כֵּן בִּבְחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים מֵאָה, שֶׁהוּא שִׁעוּר הַמָּשָׁכַת הַשֶּׂפַע, בְּחִינַת מֵאָה שְׁעָרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מָאתַיִם הוּא הַתְחָלַת הָעֲשִׁירוּת, כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר זָכָה לִבְחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָאתַיִם, אֲזַי בְּקַל יָכוֹל לִזְכּוֹת לְרֹב שֶׂפַע טוֹבָה

וּבָרָכָה מְרֻבָּה, כִּי כְּשֶׁהַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁחוֹזְרִים וְנִצְטַיְּרִים בְּעֵינָיו, כִּבְיָכוֹל, אֲזַי הָרְאִיָּה כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת בְּלִי שִׁעוּר וְהַשֶּׁפַע נִמְשָׁךְ בְּשֶׁפַע גָּדוֹל עַד בְּלִי דַּי:

חלק טו

וְעַל-כֵּן שִׁעוּר הַכְּתֻבָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּת הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, הוּא מָאתַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצַּדָּקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחָא נָחִית וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן רַק לִבְתוּלָה נוֹתְנִין מָאתַיִם, כִּי מְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הָאִשָּׁה כּוֹרֶתֶת בְּרִית אֶלָּא לְמִי שֶׁעוֹשָׂה אוֹתָהּ כְּלִי, שֶׁהוּא סוֹד הַהוּא רוּחָא דְּשָׁבִיק בְּגַוָּהּ הַנֶּאֱמַר בְּהַסַּבָּא, שֶׁהוּא סוֹד הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין, שֶׁעַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא דְּשָׁבִיק בְּגַוָּהּ בְּבִיאָה רִאשׁוֹנָה, עַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה בָּהּ בְּחִינַת כְּלִי לְהַעֲלוֹת מַיִן נוּקְבִין, וְכָל הַזִּוּוּגִים וְכָל הַהוֹלָדוֹת צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהַהוּא רוּחָא, וְעַל-כֵּן אֵין הָאִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מִבְּיאָה רִאשׁוֹנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וּבְחִינָה הַזֹּאת שֶׁל הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא הַנַּ"ל, זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּקִדֻּשָּׁה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחָא, בְּחִינַת רוּחָא נָחִית לְשַׁבְּךָ חֲמִימָא דְּלִבָּא הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין בַּיִּחוּד הָעֶלְיוֹן לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין וְהַיִּחוּד נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד הַהוּא רוּחָא הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין, הַיְנוּ עַל-יְדֵי מִצְוַת צְדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחָא כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקִּדּוּשִׁין וְהַכְּתֻבָּה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַצְּדָקָה, כַּנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין בַּקְּדֻשָּׁה הַהוּא רוּחָא הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין, שֶׁכָּל הַזִּוּוּגִים וְהַהוֹלָדוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַבְּתוּלָה שִׁעוּר כְּתֻבָּתָהּ מָאתַיִם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְקִיחַת הַנְּפָשׁוֹת לְהָעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וְהוֹלָדַת הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּהַזִּוּוּג הָרִאשׁוֹן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן לִשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת לְקִיחַת הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלִי שֶׁל הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין, וְאַחַר כָּךְ הוֹלָדַת הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּתֻבַּת מָאתַיִם וְכַנַּ"ל:

אֲבָל בְּאַלְמָנָה עִקַּר הַכְּתֻבָּה הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַמִּשְׁכַּת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל הַהוֹלָדָה, כִּי תִּקּוּן הַכְּלִי בִּשְׁבִיל הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין אֵין צָרִיךְ לְתַקֵּן עוֹד כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵין כְּתֻבָּתָהּ אֶלָּא מָנֶה, שֶׁהוּא שִׁעוּר הַמִּשְׁכַּת הַשֶּׁפַע תָּמִיד כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת הָאֱלֹף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנַטְּרִים אֶת פִּרְיוֹ, כִּי שֹׂרֶשׁ הַשֶּׁפַע לְמַעְלָה בְּשָׁרְשָׁהּ הוּא בִּבְחִינַת מַה וְאֵין לָהּ שׁוּם צִיּוּר, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּתְחֶלֶת לְהִצְטַיֵּר קְצָת מֵהֲמַת גֹּדֶל הָאוֹר אֲזַי עֲדַיִן הַשֶּׁפַע בִּבְחִינַת אֲלָפִים, בִּבְחִינַת הָאֱלֹף לְךָ שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, שֶׁמַּשְׁפִּיעַ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת הַנִּמְשָׁךְ דֶּרֶךְ הַצִּנּוֹר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, וּבְשֹׂרֶשׁ הַשָּׁלוֹם בְּחִינַת שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, שָׁם עֲדַיִן הַשֶּׁפַע בִּבְחִינַת אֲלָפִים, בְּחִינַת הָאֱלֹף לְךָ שְׁלֹמֹה כַּנַּ"ל, וְכַמּוּבָא שֶׁבָּעוֹלְמוֹת הָעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה שָׁם הַכֹּל בִּבְחִינַת אֲלָפִים, וְאָז כְּשֶׁאוֹר הַשֶּׁפַע הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת אֲלָפִים אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ עַד שֶׁמְּחַלְּקִין הָאֲלָפִים לְמֵאוֹת, וְכַמְבֹאָר רֶמֶז מִזֶּה בְּהַסּוֹד הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מֵעִנְיַן חֲלֻקַּת הָאֲלָפִים לְמֵאוֹת, עַיֵּן שָׁם, כִּי צְרִיכִין לְחַבֵּר שֹׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה, עִם בְּחִינַת הָאֱלֹף, וְאָז נַעֲשֶׂה הַכְּלִי וְהַצִּמְצוּם שֶׁל הַשֶּׁפַע בִּבְחִינַת מֵאָה, וְאָז מְקַבְּלִין הַשֶּׁפַע, שֶׁהִיא בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְהָעִקָּר כְּשֶׁהַשֶּׁפַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׂגָּחָה, נִכְפָּלֶת בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָאתַיִם, שֶׁהוּא שִׁעוּר הַתְּחָלַת הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וּמָאתַיִם לְנַטְּרִים אֶת פִּרְיוֹ". שֶׁהֵם הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַשּׁוֹמְרִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁמְּשַׁם כָּל הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע עַל-יְדֵי הַהַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת מָאתַיִם כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן לָהּ הַכְּתֻבָּה בִּכְתָב דַּיְקָא, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּבְטִיחַ לָהּ בְּקִנְיָן גָּמוּר בְּעַל פֶּה אֵינוֹ מוֹעִיל וְאָסוּר לָדוּר עִמָּהּ עַד שֶׁיִּתֵּן לָהּ הַכְּתֻבָּה בִּכְתָב דַּיְקָא, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה שְׁרָשָׁם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ אֲשֶׁר בְּשָׁרְשָׁם הַכֹּל אֶחָד, כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כִּי 'ה' אֶחָד' זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, 'וּשְׁמוֹ אֶחָד', זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם", כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל בְּחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִטְּעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִין אוֹתִיּוֹת, כִּי כָּל הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין צְרִיכָה לִהְיוֹת כְּלוּלָה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁבֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד, וְעַל-כֵּן הַהַשְׂגָּחָה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל-יְדֵי-זֶה כְּפוּלָה גַּם כֵּן בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, זֶהוּ בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, כִּי רָצוֹא וְשׁוֹב זֶהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר יָשָׁר וְאוֹר חוֹזֵר, כִּי עִקַּר הָאוֹר חוֹזֵר הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ, שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּחִינַת הָאוֹר חוֹזֵר בְּהָאוֹר הַיָּשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי-זֶה , וְאָז חוֹזֵר וְנִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת אוֹר יָשָׁר לְבַד, כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר, נוּקְבָא לָא אִידְכַּר תַּמָּן, כִּי כָּל הָעוֹלְמוֹת הַכְּלוּלִים בִּבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר חוֹזֵר כְּשֶׁזּוֹכִין

לִהְיוֹת סְמוּכִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין וּמְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם בְּכָל עֵת, אֲזַי הֵם חוֹזְרִים וְנִצְטַיְּרִים בְּעֵינָיו, כִּבְיָכוֹל, וּמַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת. נִמְצָא, שֶׁחוֹזֵר בְּחִינַת הָאוֹר, חוֹזֵר וְנִכְלָל בֶּהָאוֹר הַיָּשָׁר וְנֶחֱזָר הַכֹּל לִבְחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, וְחוֹזֵר וְנִכְלָל כָּל בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי לֵיכָּא מִידֵי דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרָיְתָא, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן לָהּ הַכְּתֻבָּה בִּכְתָב דַּיְקָא כְּדֵי לִכְלֹל הַכֹּל בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהֵיא תִּהְיֶה טְפֵלָה אֵלָיו כַּיָּדוּעַ, כִּי הַכְּתֻבָּה הִיא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִטְּעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִים, אוֹתִיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁשָּׁם כָּל הַטְּעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִים וְאוֹתִיּוֹת, כִּי עִקַּר הַטְּעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִים וְאוֹתִיּוֹת הֵם בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁקּוֹרִין אוֹתָהּ בִּטְעָמִים וּנְקֻדּוֹת וּכְתוּבָה בְּתָגִין וְאוֹתִיּוֹת בְּדִקְדּוּק גָּדוֹל כָּרְאוּי. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן לָהּ הַכְּתֻבָּה בִּכְתָב דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּדֵי לִכְלֹל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עִם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֶחָד בַּשֹּׁרֶשׁ, וְצָרִיךְ שֶׁיִּכָּלֵל הַכֹּל בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יח

כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם בְּחִינַת יְדִיעָה בִּכְלָל וִידִיעָה בִּפְרָט, הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי יֵשׁ יְדִיעָה בִּכְלָל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּכְלָל שֶׁיֵּשׁ יָחִיד נִמְצָא אֲדוֹן כֹּל מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִים לֵידַע בִּפְרָטִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכֶה כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר תַּאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה וּלְסַגֵּל מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וּשְׁנֵי הַיְדִיעוֹת הָאֵלֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת יְדִיעָה בִּכְלָל וִידִיעָה בִּפְרָט, הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב זֶהוּ בְּחִינַת יְדִיעָה בִּכְלָל, וְעַל-כֵּן עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה הוּא אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְדִיעָה בִּכְלָל שֶׁהוֹדִיעָם שֶׁהוּא אֱלֹקֵינוּ וְאֵין עוֹד, וּשְׁאָר כָּל מִצְווֹת הַתּוֹרָה הֵם בִּבְחִינַת יְדִיעָה בִּפְרָט, כִּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה הִיא יְדִיעָה פְּרָטִיּוּת שֶׁיּוֹדְעִין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁרְצוֹנוֹ הוּא לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם, וְשֶׁיִּהְיֶה דַּיְקָא אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ וּבְתוֹךְ בָּתִּים שֶׁל עוֹר דַּיְקָא, וּשְׁאָר דִּינֵיהֶם, וְכֵן רְצוֹנוֹ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וְכוּ', וְכֵיוֹצֵא בִּשְׁאָר הַמִּצְווֹת. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת יְדִיעַת רְצוֹנוֹ בִּפְרָטִיּוּת, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְדִיעָה פְּרָטִיּוּת הַנַּ"ל, שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד כְּפִי קְדֻשָּׁתוֹ וְטָהֳרָתוֹ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם הַבָּא בִּבְחִינַת יְדִיעָה פְּרָטִיּוּת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְּדֵר וְהַהֶבְדֵּל שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְכֵן בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁיִּהְיֶה הֶפְרֵשׁ וְהֶבְדֵּל גָּדוֹל בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע, וַאֲפִלּוּ

בֵּין הַצַּדִּיקִים בְּעַצְמָן וּבֵין הַכְּשֵׁרִים וְהַבֵּינוֹנִים בְּעַצְמָן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֹבֵד אֱלֹקִים לַאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ". וְעִקַּר הַחִלּוּק וְהַהֶפְרֵשׁ בְּסוֹף תַּכְלִית הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה בִּבְחִינַת יְדִיעָה פְּרָטִיּוּת הַנַּ"ל, שֶׁכָּל מִי שֶׁיָּגַע יוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה', וּפֵרַשׁ אֶת עַצְמוֹ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בְּיוֹתֵר, וְעָשָׂה נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ בְּיוֹתֵר בֶּאֱמֶת יִזְכֶּה לְהַשָּׂגָה יְתֵרָה בְּיוֹתֵר בִּידִיעָתוֹ הַפְּרָטִית הַנַּ"ל. וְיֵשׁ צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁגַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכִין מְעַט לִבְחִינַת יְדִיעָה הַפְּרָטִית הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת הַהַשָּׂגוֹת שֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמַּשִּׂיגִין גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִים. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הִיא בִּבְחִינַת יְדִיעָה הַפְּרָטִיּוּת, אֲבָל זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל בְּחִינָה וּבְחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת, וְעַל-כֵּן גַּם בְּהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת, בְּחִינַת כְּלָל וּפְרָט, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא נִמְשָׁכָת מִבְּחִינַת יְדִיעָה בִּכְלָל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִמְשָׁכָת מִבְּחִינַת יְדִיעָה בִּפְרָט, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא בִּבְחִינַת כְּלָל נֶגֶד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כְּתוּבִים כָּל הַמִּצְוֹוֹת בִּכְלָל, כְּגוֹן מִצְוַת תְּפִלִּין נֶאֱמַר בְּהַתּוֹרָה בְּפָסוּק אֶחָד בִּכְלָל, "וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת וְכוּ'", אֲבָל פְּרָטֵי הַמִּצְוֹוֹת, כְּגוֹן כָּל דִּינֵי הַתְּפִלִּין בִּפְרָטִיּוּת אֵין יוֹדְעִים כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי הִיא בְּחִינַת יְדִיעָה בִּפְרָט. וּבֶאֱמֶת שְׁתֵּי הַיְדִיעוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָל וּפְרָט, הַכֹּל אֶחָד, כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כִּי כָּל מַה שֶּׁיּוֹדְעִין וּמַשִּׂיגִין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ וְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בִּבְחִינַת יְדִיעָה פְּרָטִיּוּת, חוֹזְרִים תָּמִיד אֶל הַכְּלָל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְדִיעָה הַכְּלָלִיּוּת, שֶׁיּוֹדְעִין הַכֹּל בְּסָתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּאֲמִינִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בִּכְלָל שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר. וּמִכָּל הַיְדִיעוֹת הַפְּרָטִיּוֹת צְרִיכִין לַחֲזֹר לְשָׁם בִּבְחִינַת כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, שֶׁבִּתְחִלָּה יוֹדְעִין בִּכְלָל וְאַחַר כָּךְ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְאֵיזֶה הַשָּׂגָה לִבְחִינַת יְדִיעָה פְּרָטִית צָרִיךְ לַחֲזֹר בָּכָל עֵת לִבְחִינַת יְדִיעָה הַכְּלָלִית, וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בַּהַקְדָּמָה, בֵּינָן דְּשָׁאַל בַּר נָשׁ וּמְפַשְׁפֵּשׁ לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִינְדַּע וְכוּ', כֵּינָן דְּמָטֵי תַּמָּן מָה חָמִית מַה יָדַעְתְּ מַה פִּשְׁפַּשְׁתְּ וְכוּ', כִּי תַּכְלִית הַיְדִיעָה שֶׁלֹּא נֵדַע:

נִמְצָא, שֶׁחוֹזְרִין לְעוֹלָם אֶל הַכְּלָל, שֶׁהִיא יְדִיעָה הַכְּלָלִית הַנַּ"ל, רַק שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת הַיְדִיעָה הַפְּרָטִית שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּעוֹלָם הֵם חוֹזְרִין אֶל הַכְּלָל כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא זְכוּת לָהֶם וְטוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר יְדִיעָה הַכְּלָלִית בְּכָל פַּעַם, כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין יוֹתֵר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בִּבְחִינַת יְדִיעָה פְּרָטִית, הֵם מַמְשִׁיכִין לָנוּ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּיֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עֹז, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְדִיעָה הַכְּלָלִית כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד וּשְׁתֵּי הַיְדִיעוֹת הָאֵלּוּ צְרִיכִים זֶה לָזֶה בִּבְחִינַת מִכְלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט, וּמִפְרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל, כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם הֵם אַחְדוּת פָּשׁוּט בְּלִי הֶבְדֵּל וְאֵין אֶחָד בְּלֹא

חֲבֵרוֹ, כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּלֹא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי לֵיכָא מִידֵי דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרָיְתָא, וְכָל דִּינֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כֻּלָּם בְּנוּיִים עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְכֵן תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּלֹא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה גַּם כֵּן אֵינוֹ כְּלוּם כִּי אֵין יוֹדְעִין מִשּׁוּם מִצְוָה מֵהַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְבַד, כִּי שׁוּם דִּין מִמִּצְוֹת תְּפִלִּין לֹא נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה רַק וּקְשַׁרְתָּם וְכוּ', וְאֵין יוֹדְעִים אִם עַל הַקְּבָּרֶת אִם עַל כַּף הַיָּד כַּנִּרְאֶה מִפְּשַׁט הַכָּתוּב, כִּי בְּוַדַּאי בְּלֹא הַקַּבָּלָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לֹא הָיָה עוֹלֶה עַל הַדַּעַת לְפָרֵשׁ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ, עַל מְקוֹם הַקְּבָּרֶת דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת, וְכֵן וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִים שֶׁמְּרַמֵּז עַל אַרְבָּעָה בָּתִּים, וְכֵן כָּל דִּינֵי הַתְּפִלִּין שֶׁיִּהְיוּ שֶׁל עוֹר דַּיְקָא וּתְפוּרִים בְּגִידִין וּקְשׁוּרִים בִּרְצוּעוֹת וְשִׁינִין שֶׁל תְּפִלִּין וּשְׁאָר דִּינֵיהֶם, וְכֵן כָּל דִּינֵי הַמִּצְוֹת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע שׁוּם מִצְוָה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְבַד. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁכּוֹפֵר בְּדָבָר אֶחָד מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים הוּא אֶפִּיקוֹרוֹס לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּמוֹ הַקְּרָאִים שֶׁדִּינָם עַכְשָׁו כְּעַכּוּ"ם לְכָל דִּבְרֵיהֶם, כִּי מֵאַחַר שֶׁכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֵין לָהֶם חֵלֶק גַּם בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי אֵין יוֹדְעִין שׁוּם דָּבָר מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּלֹא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי אֵין אֶחָד בְּלֹא חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, וְכֵן בְּהַיְדִיעוֹת הַנַּ"ל הוּא גַּם כֵּן כֵּן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ אֶפְלוּ בְּכְלָל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יְדִיעָה הַפְרָטִית. וְכֵן לְהֶפֶךְ, אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם הַשָּׂגָה, בְּחִינַת יְדִיעָה פְּרָטִית, כִּי אִם כְּשֶׁחוֹזְרִין בְּכָל עֵת לִבְחִינַת יְדִיעָה בְּכְלָל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה בִּכְלָל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת אֵין זוֹכִין כִּי אִם יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, אֲבָל הָעַכּוּ"ם אַף-עַל-פִּי שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם מַאֲמִינִים בִּכְלָל בֶּאֱלֹקוּתוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה הַכֹּל מוֹדִים, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין אֱמוּנָתָם שְׁלֵמָה כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ לָהֶם דֵּעוֹת זָרוֹת וְנִפְסָדוֹת מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָט הַפִּילוֹסוֹפִים וְהַמְחַקְּרִים שֶׁנָּבוֹכוּ בְּדֵעוֹת רָעוֹת מְאֹד עַל-יְדֵי שֶׁרָצוּ לְכָנֵס בִּידִיעוֹת פְּרָטִיּוֹת בְּלֹא קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה, בְּלֹא תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְהֵם מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוֹתֵיהֶם בְּנַאוּף וּשְׁאָר תַּאֲוֹת וְרוֹצִים לַחֲקֹר בָּאֱלֹקוּת, עַל-כֵּן נִתְעוּ וְנָבוֹכוּ בִּכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת וּבִשְׁטוּתִים הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְכָנֵס בְּשׁוּם הַשָּׂגָה וִידִיעָה פְּרָטִית כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וְקִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וּפְרִישׁוּת מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה:

חלק יט

נִמְצָא, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם בִּבְחִינַת יְדִיעָה בִּכְלָל וִידִיעָה בִּפְרָט, וְזֶה בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא בִּבְחִינַת נִגְלֶה, בְּחִינַת יְדִיעָה בִּכְלָל, שֶׁזֹּאת הַיְדִיעָה צְרִיכִין לְגַלּוֹת לְכָל בְּנֵי אָדָם מִגָּדוֹל וְעַד קָטֹן לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ שֶׁהוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבּוֹרֵא וְכוּ', וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַיְדִיעָה הַזֹּאת נִתְּנָה לְכָתֹב, כִּי בְּחִינַת הַיְדִיעָה הַזֹּאת יְכוֹלִין לִכְתֹּב בִּכְתָב בָּאֹר הֵיטֵב שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָחִיד קַדְמוֹן

בָּרָא הַכֹּל אַחַר הֶעְדֵּר הַגְּמוּר כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ יֵשׁ מֵאַיִן הַמֻּחְלָט, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁמַּתְחֶלֶת, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ". וּצְרִיכִין לְכָתְבָהּ דַּוְקָא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַיְדִיעָה הַזֹּאת לְתוֹךְ בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יְדִיעָה בִּכְלָל, עַד הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִיוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתִיבָה בַּיָּדַיִם, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, שֶׁעַל-יְדֵי כְּתִיבַת הַתּוֹרָה מַמְשִׁיכִין הֶאָרַת הַיְדִיעָה הַזֹּאת, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, לְתוֹךְ הָעֲשִׂיָּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּוָנַת בְּרִיאַת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁכֻּלָּם לֹא נִבְרְאוּ כִּי אִם בִּשְׁבִיל הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ גַּם בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה מִיְּחוּדוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים. אֲבָל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁמַּשִּׂיגִין הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּיהּ, שֶׁאֵלּוּ הַהַשָּׂגוֹת אִי אֶפְשָׁר לְכָתְבָן כְּלָל וַאֲפִלּוּ בְּעַל פֶּה אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מֵהֶם כִּי אִם אַחַר הִתְלַבְּשׁוּת בְּכַמָּה לְבוּשִׁין וְצִמְצוּמִים שֶׁאָז אֶפְשָׁר לַפֶּה לְגַלּוֹת רֶמֶז מֵהֶם מִפֶּה לְאֹזֶן לְחָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה לְיָחִיד אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּמֻחְמֶצֶת שֶׁכָּל בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יְדִיעָה זֹאת, עַל-כֵּן אָסוּר לִכְתֹּב כָּל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת יְדִיעָה וְהַשָּׂגָה זֹאת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְכָתְבָהּ וּלְדַבֵּר מִמֶּנָּה כִּי אִם בְּרֶמֶז בְּעֶלְמָא בְּעַל פֶּה דַּיְקָא:

חלק כ

אֲבָל אַחַר חֻרְבַּן הַבַּיִת בְּתֹקֶף הִתְגַּבְּרוּת הַגָּלוּת הִתִּירוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִכְתֹּב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִשּׁוּם עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁהִתְחִילוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים לְהִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם בְּדֵעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, עַד שֶׁכַּמָּה מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל נִלְכְּדוּ בְּרִשְׁתָּם וְהָלְכוּ בְּדַרְכֵי חֻקִּירוֹתֵיהֶם וְגָרְמוּ מַה שֶּׁגָּרְמוּ לָהֶם וּלְהַדּוֹרוֹת הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם, וּבִפְרָט עַכְשָׁו שֶׁרוֹאִין מַה שֶּׁנִּצְמַח מִזֶּה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָחוּס עָלֵינוּ מַעֲתָּה, וּכְבָר דִּבַּרְנוּ מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים אִם הָיָה מוֹעִיל מַה שֶּׁנְּדַבֵּר עוֹד מִזֶּה הָיָה כְּדַאי שֶׁכָּל מִי שֶׁנּוֹגֵעַ יִרְאַת ה' בְּלִבּוֹ יִצְעַק עַל זֶה תָּמִיד מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר, וּלְהַרְחִיב הַדִּבּוּר בְּפִיו וּבִכְתָב אֲלָפִים וְרִבְבוֹת יְרִיעוֹת לְהַזְהִיר אֶת הָעָם לְבִלְתִּי נָגוֹעַ בִּקְצָצָה הַסַּם הַמָּוֶת הַזֶּה, הַמַּר וְהַנִּזָּר שֶׁל דַּרְכֵי סִפְרֵי הַמְחַקְּרִים, אַךְ יָדַעְתִּי כִּי מִי שֶׁנִּתְעָה בָּזֶה לֹא יוֹעִילוּ לוֹ דְּבָרַי וְלֹא דִּבְרֵי רַבִּים וּגְדוֹלִים מִמֶּנִּי הַמַּזְהִירִים עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה וְכַמָּה סְפָרִים קְדוֹשִׁים כַּמָּה אַזְהָרוֹת עַל זֶה בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת בְּלִי שִׁעוּר, אַךְ מִי יוֹכַל לְהִתְאַפֵּק מִלְּצַעֵק עַל צָרָה כְּזֹאת, וּבִפְרָט עַכְשָׁו שֶׁפָּשְׂתָה הַמַּסְפֶּחֶת הָרָעָה הַזֹּאת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת מִימֵי קֶדֶם, וּמִי יוֹדֵעַ מַה יּוֹלֵד יוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה,

אוֹי וַאֲבוֹי, שֶׁאֵין אָנוּ חוֹשְׁבִין כְּלָל בִּשְׁבִיל בָּנֵינוּ וְדוֹרוֹתֵינוּ אֵיךְ לְהַצִּילָם מִמַּיִם הַזְּדוֹנִים הָרָעִים הָאֵלֶּה הָרוֹצִים לִשְׁטֹף אֶת הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם דַּרְכֵי הַלִּמּוּדִים הָרָעִים שֶׁל חָכְמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת וּפִילוֹסוֹפְיָא הַמִּתְפַּשְּׁטִים עַכְשָׁו בָּעוֹלָם, וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת הוֹלֵךְ וּמִתְרַבֶּה בָּעוֹלָם בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וּמַה נַּעֲשֶׂה לָבָנֵינוּ וְדוֹרוֹתֵינוּ שֶׁיִּנָּצְלוּ מִזֶּה, עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לְהַזְכִּיר לִפְעָמִים מִזֶּה לְמַעַן יִהְיֶה לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ לְאוֹתָן הַכְּשֵׁרִים אֲשֶׁר לִבָּם דָּוֶה עַל זֶה לְמַעַן יִתְחַזְּקוּ בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה עַל-יְדֵי דִּבְרֵינוּ, וְיוּכְלוּ לַעֲמֹד כְּעַמּוּד בַּרְזֶל וּכְחוֹמַת נְחֹשֶׁת נֶגֶד כָּל הַקָּמִים עֲלֵיהֶם לְהַמְשִׁיכָם, חַס וְשָׁלוֹם, מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם, וְגַם כּוּלֵי הַאי וְאוּלַי יִשְׁמְעוּ וְיָשׁוּבוּ אֶחָד מֵהֶם מֵאוֹתָן שֶׁהִתְחִילוּ לִפְּל לַמְּצוּדָה הָרָעָה שֶׁל דַּרְכֵיהֶם הָרָעִים הַנַּ"ל:

וּמֵחֲמַת תֹּקֶף מְרִירַת הַגָּלוּת הַזֶּה, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ, שֶׁזֶּה עִקַּר גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ הַשִּׁכְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׁכְחָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כְּפִירוֹת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים" אֱמוּנָה (סִימָן ז). עַל-כֵּן הִתִּירוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִכְתֹּב גַּם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַגָּלוּת נִמְשָׁךְ יוֹתֵר, הוּא סְמוּךְ לְבִיאַת מָשִׁיחַ בְּיוֹתֵר, וְכָל מַה שֶּׁסָּמוּךְ יוֹתֵר לְבִיאַת מָשִׁיחַ, נִתְגַּלִּין סִתְרֵי תּוֹרָה יוֹתֵר. וְכַמְבֹאָר מִזֶּה הָרְבֵּה בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל וְהַבָּאִים אַחֲרָיו, שֶׁכֻּלָּם הֵבִיאוּ רְאָיוֹת חֲזָקוֹת אֲמִתִּיוֹת מֵהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְתִקּוּנִים שֶׁבְּסוֹף הַיָּמִים נִתְגַּלִּין סִתְרֵי הַתּוֹרָה הָרְבֵּה, וְעַל-כֵּן הִתִּירוּ לִכְתֹּב וְגַם לְהַדְפִּיס כָּל סִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְתִקּוּנִים וְגַם כָּל כִּתְבֵי הָאַר"י זַ"ל שֶׁהֵם סִתְרֵי רָזֵי הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא נִתְּנוּ לְהִגָּלוֹת בְּיָמִים קַדְמוֹנִים, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים בַּאֲרִיכוּת. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רָאָה שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ רְשָׁעִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים כָּאֵלֶּה בָּעוֹלָם שֶׁיִּרְצוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַדָּת, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ הַכַּת הָרָעָה שֶׁהָיְתָה בִּתְחִלָּה בִּסְבִיבוֹתֵיהֶם, וְאַחַר כָּךְ נִתְפַּשְּׁטָה הַנֶּגַע מִיּוֹם לְיוֹם עַד שֶׁזֶּה סְמוּךְ בָּאָה בִּגְבוּלֵנוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְהֶעֱמִידוּ בֵּית פֶּסֶל וּמַסֵּכָה עַל-פִּי עֲצַת הָרָשָׁע רֹאשׁ הַקֶּשֶׁר הָרַע הַזֶּה שֶׁאָסוּר לְהַזְכִּירוֹ בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל, שְׁמוֹ יִמַּח מִן הָעוֹלָם וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם רַבִּים, עַל-כֵּן הִקְדִּים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לַמַּכָּה וּכְבָר הָיוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים כְּאֵלּוּ בָּעוֹלָם שֶׁגִּלּוּ סוֹדוֹת נוֹרָאִים בָּעוֹלָם וְהִמְשִׁיכוּ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת בָּעוֹלָם, עַד שֶׁכַּמָּה נִסְתָּרוֹת נַעֲשׂוּ נִגְלוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזְּקָה הָאֱמוּנָה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי הַצַּדִּיקִים כָּל מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין יְדִיעוֹת פְּרָטִיּוֹת יוֹתֵר, הֵם חוֹזְרִים וְשָׁבִים אֶל הַכְּלָל יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמְחַזְּקִין אֶת הָאֱמוּנָה הַכְּלָלִיּוּת בְּיוֹתֵר, אֲבָל הַשָּׂגוֹתֵיהֶם עָצְמוּ מֵאִתָּנוּ וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ לְקַבֵּל מֵהֶם כִּי אִם רֶמֶז בְּעֶלְמָא, אֲבָל עַכְשָׁו כְּבָר הָיוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים כָּאֵלּוּ שֶׁיָּגְעוּ וְטָרְחוּ וְעָבְדוּ אֶת ה' בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁזָּכוּ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַהַשָּׂגָה,

בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה, עַד שֶׁזָּכוּ לְצַמְצֵם הַשָּׂגוֹתֵיהֶם בְּדָרָכִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים עַד שֶׁהָיָה לָהֶם יְכֹלֶת לְגַלּוֹת לָנוּ הַשָּׂגוֹתֵיהֶם הַנּוֹרָאוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה הִכְנִיסוּ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין הַיְדִיעוֹת הַפְּרָטִיּוֹת, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, נִתְחַזֵּק יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּחִינַת הַיְדִיעָה וְהָאֱמוּנָה הַכְּלָלִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן עַכְשָׁו צְרִיכִין לִכְתֹּב הַכֹּל, כִּי כָּל הַהַשָּׂגוֹת וְהַחִדּוּשִׁים שֶׁמְּחַדְּשִׁים כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כֻּלָּם צְרִיכִים לְכָלְלָם תֵּכֶף בְּתוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, לְחַזֵּק אֶת הָאֱמוּנָה, לְהַמְשִׁיךְ חִזּוּק הָאֱמוּנָה לְתוֹךְ בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֹב כַּנַ"ל, כִּי עַכְשָׁו יֵשׁ לָנוּ יְכֹלֶת לָזֶה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁקִּדְּמוּנוּ שֶׁעָשׂוּ תִּקּוּנִים כָּאֵלֶּה שֶׁנּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה לְתוֹךְ בְּחִינַת הַכְּתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִגְלֶה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ חִזּוּק הָאֱמוּנָה בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם" (בְּסִימָן כב), שֶׁהַצַּדִּיקִים עוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, מִנִּסְתָּר נִגְלֶה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁהֵם עוֹשִׂין צְמָצוּמִים וְתִקּוּנִים בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְגַלּוֹת סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַנִּסְתָּר לִבְחִינַת נִגְלֶה, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִבְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כְּדֵי לְהָאִיר הָאֱמוּנָה בְּתֹקֶף הָעֲשִׂיָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הִתִּירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִכְתֹּב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי אָז כְּשֶׁהִתִּירוּ כְּבָר הָיָה סֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַתִּקּוּנִים לְגַלּוֹת סִתְרֵי תּוֹרָה הָיוּ עַל יָדוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה, מִנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֹב כַּנַ"ל, עַל-כֵּן יְכוֹלִין וּצְרִיכִין עַכְשָׁו לִכְתֹּב הַכֹּל כַּנַ"ל:

חלק כא

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְּפָסַת סְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּתְפַּשְׁטָה עַכְשָׁו בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל וְהוּא הִתְקָרְבוּת מָשִׁיחַ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן" (סִימָן סא) שֶׁרִבּוּי הַסְּפָרִים הֵם טוֹבָה גְּדוֹלָה וְתִקּוּן גָּדוֹל לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם שֶׁכְּבָר יֵשׁ סְפָרִים הַרְבֵּה וְעוֹד עֲתִידִין לִהְיוֹת סְפָרִים רַבִּים, וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם וְאָסוּר לְהַלְעִיג עַל אֶחָד מֵהֶם וְכוּ', כִּי רַק הַסְּפָרִים הַמְדַבְּרִים מֵחֲקִירוֹת צְרִיכִין לְהַרְחִיק כְּמַטַּחֲוֵי קֶשֶׁת וּלְבַעֲרָם מִבֵּיתוֹ בְּבִעוּר חָמֵץ וּשְׁאוֹר וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲפִלּוּ אִם חִבְּרָם גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה צְרִיכִים בִּעוּר מִבֵּיתוֹ וּרְשׁוּתוֹ, כִּי אוֹסְרִים בְּמַשֶּׁהוּ יוֹתֵר מֵחָמֵץ וּשְׁאוֹר, כִּי חָמֵץ וּשְׁאוֹר הֵם לֹא תַעֲשֶׂה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, אֲבָל סְפָרִים אֵלּוּ כָּל דִּבְרֵיהֶם נוֹגְעִים בִּכְלַל אֱמוּנַת בֵּית יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לַחֲלֹק כָּבוֹד בְּעִנְיָן זֶה אֲפִלּוּ לַגָּדוֹל שֶׁבַּגְּדוֹלִים, מֵאַחַר שֶׁיְּכוֹלִין לְהִכָּשֵׁל עַל-יְדֵי-זֶה ,

לְזַלְזֵל בְּכָבוֹד כָּל הַתּוֹרָה וּמֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל דִּבְרֵיהֶם כְּמַדְקְרוֹת חֶרֶב נֶגֶד דִּבְרֵי כָּל הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים אֲשֶׁר קָטָן שֶׁבְּכֻלָּם הָיָה יָכֹל לְהַחֲיוֹת מֵתִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יַדָּעְנָא דְּזוּטְרֵי דְּבְכוּ יָדְעֵי לְהַחֲיוֹת מֵתִים. וְלִפְעָמִים אֵלּוּ סִפְרֵי הַחֲקִירוֹת גּוֹנְבִים דַּעַת יִשְׂרָאֵל וְרוֹצִים לְהַכְנִיס דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת וְהַזָּרוֹת בְּתוֹךְ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקְּדוֹשִׁים, וְלִפְעָמִים הֵם מְסִירִים הַבּוּשָׁה מֵעַל פְּנֵיהֶם וּמְעַזִּים מִצָּחָם נֶגְדָּם וְחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם וְכוֹפְרִים בְּדִבְרֵיהֶם בְּפֵרוּשׁ וּפוֹסְקִים דִּין לְעַצְמָם שֶׁמַּתְאִר לַחֲלֹק עַל דִּבְרֵי הַגְּמָרָא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין דִּין יוֹצֵא מִשָּׁם, אוֹי לְאָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת, כִּי אֵיךְ יִפְצוּ פֶּה שֶׁאֵין דִּין יוֹצֵא מִשָּׁם, כִּי הֲלֹא כָּל דִּינֵי הַתּוֹרָה יוֹצְאִים מֵאֵלּוּ הָאַגָּדוֹת שֶׁהֵם חוֹלְקִים עֲלֵיהֶם, מֵאַחַר שֶׁאֵלּוּ הָאַגָּדוֹת מְחַזְּקִים אֶת הָאֱמוּנָה עַל-יְדֵי סִפּוּר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת וּמוֹסָרָם הַנִּפְלָא וְכַיּוֹצֵא, שֶׁכָּל דִּבְרֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ כְּדֵי לְהַדְרִיךְ אֶת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּדֶרֶךְ אֲבוֹתֵינוּ, וְהֵם רוֹצִים לַהֲפֹךְ אֶת הַקְּעָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ יֵשׁ רְשׁוּת לַחֲלֹק עַל אַגַּדַת רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אוֹי לָעֵינַיִם לִרְאוֹת בְּסֵפֶר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁכּוֹפְרִים בְּשֻׁדִּים שֶׁכָּל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְלֵאִים מִזֶּה וְהוּא מִיסּוֹדוֹת הָאֱמוּנָה, כִּי צְרִיכִים לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים וּלְהֵפֶךְ בְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא יֵשׁ קְלִפּוֹת וְשֵׁדִים, שֶׁהֵם מִשְׁפָּחוֹת רַבִּים מְאֹד מְאֹד וְאוֹכְלִים כִּבְנֵי אָדָם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שִׁשָּׁה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בָּהֶם וְכוּ', וְהֵם מַזִּיקֵי עֲלְמָא וְכָל הֶעָנְשִׁים עַל יָדָם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּכְמוֹ שֶׁכָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת, וּכְמוֹ שֶׁכְּבָר אֵרְעוּ כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת מִזֶּה אֵין מִסְפָּר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא וּבִשְׁאָר סְפָרִים רַבִּים מְאֹד, וְאֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לַחֲלֹק כָּבוֹד לַגָּדוֹל שֶׁבַּגְּדוֹלִים בְּדָבָר שֶׁנּוֹגֵעַ נֶגֶד אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה, וּבִפְרָט שֶׁכְּבָר נִתְפַּשְׁטוּ סִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל וּשְׁאָר סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַהוֹלְכִים עַל-פִּי דַּרְכֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, וּבְוַדַּאי כָּל דִּבְרֵיהֶם שֶׁל הַסְּפָרִים הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַחֲקִירוֹת בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים נֶגֶד דִּבּוּר אֶחָד מִדִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְתַלְמִידָיו גְּדוֹלֵי הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים, וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה בְּדָבָר הַמּוּבָן מֵאֵלָיו. עַל-כֵּן סְפָרִים כָּאֵלּוּ הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַחֲקִירוֹת צְרִיכִין בִּעוּר, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁרָאוּי לִגְזֹר שֶׁלֹּא לְהַדְפִּיסָם עוֹד, אֲבָל כָּל הַסְּפָרִים הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּדֶרֶךְ אֲבוֹתֵינוּ, בְּדֶרֶךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּוַדַּאי מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַדְפִּיסָם, לְהַרְבּוֹת סְפָרִים כְּחוֹל הַיָּם, כִּי כָּל סֵפֶר שֶׁמְּדַבֵּר מֵעִנְיְנֵי תּוֹרָה הֵן בְּדֶרֶךְ הַפְּשָׁט, אוֹ דְּרוּשׁ, אוֹ רֶמֶז, אוֹ סוֹד, אוֹ פֵּרוּשׁ, אוֹ בֵּאוּר, אוֹ סִפְרֵי פּוֹסְקִים וּשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת, אוֹ סִפְרֵי מוּסָר וְאַגָּדוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם, כֻּלָּם נְכוֹחִים לַמֵּבִין וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם, כֻּלָּם אֲהוּבִים, כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, כִּי כֻּלָּם מְדַבְּרִים מֵרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הַנַּעֲלָם בְּהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וּבְוַדַּאי אָסוּר לָקוּץ בִּרְבּוּי סְפָרִים כְּמוֹ

שֶׁנִּמְצָאִים קְצָת אֲשֶׁר עֵינֵיהֶם צָרָה כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ עוֹד אֵיזֶה סֵפֶר חָדָשׁ, וְעָתָק יֵצֵא מִפִּיהֶם כְּאִלּוּ מִצְטַעֲרִים עַל הָרִאשׁוֹנִים שֶׁכְּבָר יֵשׁ הַרְבֵּה סְפָרִים וְלָמָּה לוֹ עוֹד. וּבֶאֱמֶת לֹא בְּדַעַת יְדַבְּרוּ, כִּי לַכֹּל עֵת וּזְמַן לְכָל חֵפֶץ, כִּי מִי יַכְרִיחַ אוֹתוֹ לִלְמֹד זֶה הַסֵּפֶר וְאִם לֹא יִהְיֶה לוֹ פְּנַאי לִלְמֹד זֶה הַסֵּפֶר הֶחָדָשׁ רַק יְבַלֶּה יָמָיו בִּסְפָרִים שֶׁיֵּשׁ מִכְּבָר מִי יִמְחֶה בְּיָדוֹ, וּמַה אִכְפַּת לֵיהּ שֶׁיֵּשׁ עוֹד סְפָרִים בָּעוֹלָם אוֹלַי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּסֻגָּל לָהֶם זֶה הַסֵּפֶר דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חִיּוּת מִסֵּפֶר זֶה, וְיֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתָם סֵפֶר אַחֵר, וְגַם בְּאָדָם אֶחָד בְּעַצְמוֹ יֵשׁ שִׁנּוּיִים בֵּין הַזְּמַן לִפְעָמִים מִתְעוֹרֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי דָּבָר זֶה שֶׁבְּסֵפֶר זֶה, וְלִפְעָמִים אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְעוֹרֵר כִּי אִם עַל-יְדֵי דִּבְרֵי תוֹרָה וּמוּסָר שֶׁבְּסֵפֶר אַחֵר, וְגַם מִי שֶׁנַּפְשׁוֹ חָשְׁקָה בַּתּוֹרָה וּמְבַלֶּה יָמָיו עָלֶיהָ כָּרָאוּי כִּי לְכָךְ נוֹצַר יֵשׁ פְּנַאי בִּימֵי הָאָדָם אֲשֶׁר הוּא חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה לְעַיֵּן וּלְהַבִּיט בִּסְפָרִים הַרְבֵּה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ כַּמָּה גְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ בְּקִיאִים בְּכַמָּה סְפָרִים הַרְבֵּה מְאֹד, וְלָמָּה לֹא נִלְמַד קַל וָחֹמֶר מֵהָעַכּוּ"ם, כִּי לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכָל עִנְיְנֵי חָכְמָתָם בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הֶבֶל וְרִיק צֵל עוֹבֵר, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לָהֶם הַרְבֵּה סְפָרִים אֲלָפִים וּרְבָבוֹת בַּאֲרִיכוּת גָּדוֹל מְאֹד, וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה נִתְחַדְּשִׁים אֶצְלָם סִפְרֵיהֶם הַרְבֵּה מְאֹד בְּכָל שָׁנָה וְכִמְעַט בְּכָל יוֹם, וְאֵינָם קְצִים בִּרְבּוּי סִפְרֵיהֶם, וּמַדּוּעַ נִבְגֹּד אֲנַחְנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַקְפִּיד, חַס וְשָׁלוֹם, עַל רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְטוֹב לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים, וַהֲלֹא כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת עוֹשִׂין וְכַמָּה סְפָרִים לַאֲלָפִים וּרְבָבוֹת מְחַבְּרִים בִּשְׁבִיל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, קַל וָחֹמֶר בֶּן בְּנוֹ שֶׁל קַל וָחֹמֶר כַּמָּה אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת סְפָרִים עַד אֵין קֵץ אָנוּ צְרִיכִים לְחַבֵּר וּלְהַדְפִּיס בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהָכִין לְעַצְמֵנוּ צֵדָה לְדַרְכֵּנוּ הָרָחוֹק מְאֹד מְאֹד, וּכְבָר נִלְכְּדוּ רַבִּים מְאֹד מְאֹד בְּתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וְטָעוּתָיו, וְכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת וְכַמָּה סְפָרִים אֵין מִסְפָּר אָנוּ צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם כְּדֵי לִמְצֹא עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ וְנַפְשׁ בָּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וְהַתְּלוּיִים בָּנוּ, לְהַצִּיל כֻּלָּם מִנִּי שַׁחַת וּלְחַיּוֹתָם עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה בְּחַיִּים נִצְחִיִּים, לְקָרְבָם אֶל הַתּוֹרָה וְאֶל הָעֲבוֹדָה, וְגַם כִּי הָעוֹלָם אוֹמְרִים בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, כִּי תּוֹרַת ה' תְּמִימָה עֲדַיִן, כִּי לֹא נָגְעוּ בָּהּ עֲדַיִן. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁכְּבָר נִמְצָאִים בָּעוֹלָם עֲדַיִן לֹא נָגְעוּ בְּעֶצֶם הַתּוֹרָה, וְעַתָּה רְאֵה וְהָבֵן כַּמָּה סְפָרִים צְרִיכִים עוֹד עַד שֶׁנַּתְחִיל לִגַּע בְּהַתּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לָבוֹא חֲדָרֶיהָ וְלֵירֵד לְעֻמְקָהּ, עַל-כֵּן כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּתְחַבְּרוּ עַד הֵנָּה עֲדַיִן אֵינָם חֵלֶק מֵאֶלֶף מֵעֶצֶם רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁיִּתְגַּלּוּ עוֹד בְּעֵת שֶׁיִּתְגַּלּוּ סִתְרֵי רָזֵי הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִזָּהֵר לְבִלִּי לְהַלְעִיג וּלְבַזּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם סֵפֶר הַהוֹלֵךְ

עַל-פִּי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל-פִּי הַגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְסִפְרֵי הַזֹּהַר וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִין לְהָעוֹלָם, וְגַם כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מְדִינוֹת וַעֲיָרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּבִמְקוֹמוֹת אֵלּוּ מִתְפַּשְׁטִין אֵלּוּ הַסְּפָרִים, וְהֵם מְחַיִּין עַצְמָן בָּהֶם, וּבִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים מְחַיִּין עַצְמָן בִּסְפָרִים אֲחֵרִים דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק כב

נַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל שֶׁנִּתְגַּלָּה מְלֵאכֶת הַדְּפוּס בָּעוֹלָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים:

כִּי בְּחִינַת הַהַדְפָּסָה הִוא בְּחִינַת לְקִיחַת וְקִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְגַלִּין תּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁכּוֹתְבִין סֵפֶר אֲזַי כּוֹתְבִין אוֹת אַחַר אוֹת, אֲבָל בְּהַדְפָּסָה לוֹקְחִין וּמְקַבְּצִין כַּמָּה וְכַמָּה אוֹתִיּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד עַל הַדְּפוּס וּמַדְפִּיסִין בְּפַעַם אַחַת דַּף שָׁלֵם, וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת נִיצוֹצֵי נְפָשׁוֹת, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁקִּבּוּץ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל סְפָרִים קְדוֹשִׁים הֵם בְּחִינַת לִקּוּטֵי הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, כִּי גַּם הַסְּפָרִים בְּעַצְמָן נִתְחַבְּרוּ עַל-יְדֵי לְקִיחַת הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת וְלוֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִמְשִׁיךְ זֶה הֶחְכָּם הַתּוֹרָה שֶׁגִּלָּה וְחִדֵּשׁ הַכְּתִיבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה שֶׁמַּדְפִּיסִין עַכְשָׁו, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַהַדְפָּסָה נִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הַשֹּׂרֶשׁ שֶׁל אֵלּוּ הַחִדּוּשִׁין שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל-יְדֵי לְקִיחַת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמֵּהֶם נִתְהַוּוּ אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁבְּזֶה הַסֵּפֶר, כִּי גַּם עַכְשָׁו לוֹקְחִין אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת וּמְקַבְּצִין אוֹתָן יַחַד וּמַמְשִׁיכִין וּמְגַלִּין הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֶׁמַּדְפִּיסִין בְּפַעַם אַחַד דַּף שָׁלֵם כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים רְצוּפִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְזַכִּין אֶת הָרַבִּים וּמְאִירִין פְּנֵי תֵּבֵל בְּסִפְרִים הַרְבֵּה הַיּוֹצְאִין בָּעוֹלָם וּמְעוֹרְרִין אֶת יִשְׂרָאֵל לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׁינִין שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי דְּפוּס דַּיְקָא, בְּחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁנֶּאֱמַר עַל תְּפִלִּין, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה). כִּי פִּתּוּחֵי חוֹתָם הוּא בְּחִינַת דְּפוּס, כַּמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים לְעִנְיַן קְדֻשַּׁת הַסְּפָרִים הַנִּדְפָּסִין, שֶׁמְּבִיאִין שָׁם רְאָיָה מֵאַבְנֵי הַחֹשֶׁן שֶׁנַּעֲשׂוּ בִּדְפוּס בְּחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם, כַּמְבֹאָר בְּהִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה בְּטוּרֵי זָהָב בְּסִימָן רעא בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת מַשְׁאַת בִּנְיָמִין, עַיֵּן שָׁם. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם" הַנַּ"ל שֶׁבְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי לְקִיחַת הַנְּפָשׁוֹת הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת שִׁין שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וְשִׁין שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים, עַיֵּן שָׁם, כִּי אוֹתִיּוֹת הַשִּׁינִין שֶׁל הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂין בְּדְפוּס וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְּפָסַת סְפָרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְקִיחַת וְקִבּוּץ הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׁינִין שֶׁל תְּפִלִּין כַּנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין בְּדְפוּס דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִתֵּן מָעוֹת לִצְדָקָה נוֹרָאָה כָּזֹאת לְהַדְפִּיס סְפָרִים קְדוֹשִׁים לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי עַל-יְדֵי כָּל הַצְּדָקוֹת שֶׁנּוֹתְנִין, זוֹכִין לְקַח הַנְּפָשׁוֹת

וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינַת אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה בִּשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ כְּדֵי לְהַדְפִּיס סְפָרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהַדְפָּסַת סְפָרִים אֵלּוּ בְּעַצְמָן הֵם בְּחִינַת לְקִיחַת הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת וְהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, שֶׁבְּוַדַּאי אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁזָּכָה לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים לְהָאִיר חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַקְּדוֹשִׁים לְכָל יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְכָל טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶהוּ שֶׁמְּבַקְּשֶׁת הַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, "שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ". חוֹתָם הוּא בְּחִינַת הַדְפָּסַת סְפָרִים, כִּי הַהַדְפָּסָה הִוא בְּחִינַת חוֹתָם וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הַפָּסוּק שִׂימֵנִי כַחוֹתָם מְרַמֵּז עַל תְּפִלִּין, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ שֶׁהַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבַקְּשִׁין מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכּוּ סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת חוֹתָם, כִּי עַל-יְדֵי סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַנִּדְפָּסִין נִקְשָׁרִים כָּלֵל יִשְׂרָאֵל בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּחוֹתָם וְכוּ'. כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה, כִּי הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים מִתְקַנְּאִין בְּיִשְׂרָאֵל מְאֹד עַד שֶׁצְּרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ כִּי מִתְגַּבְּרִים הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת מְאֹד שֶׁמַּחֲמַת זֶה הֵם רוֹצִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל עַל דָּת עַד שֶׁצְּרִיכִים לְמְסֹר נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אָנוּ צְרִיכִים לְהַדְפִּיס סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה כְּדֵי שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם וְלַעֲקֹר וּלְבַטֵּל וּלְבַעֵר דֵּעוֹת הָאֶפִּיקוֹרְסִים מִן הָעוֹלָם שֶׁיֵּעָקֵר שְׁמָם וְזִכְרָם מִן הָעוֹלָם. וְזֶהוּ "אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ", הַיְנוּ אִם יִרְצוּ הָעַכּוּ"ם וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּתַאֲוַת מָמוֹן לְפַתּוֹתָם, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה , שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּלוּת עָכְשָׁו, 'בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ' נִלְעָג וְנִשְׂחָק מֵהֶם, כִּי כְּבָר זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְתֵן צְדָקָה הַרְבֵּה בִּשְׁבִיל הַדְפָּסַת סְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִים תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל וְזוֹכִים לִהְיוֹת כַּחוֹתָם עַל לֵב עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּתְגַּלְּתָה בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי הַדְפָּסַת הַסְּפָרִים, (שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן) שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְנִקְשָׁרִין בּוֹ כַּחוֹתָם בִּבְחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל:

אָמֵן וְאָמֵן:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת אִשּׁוּת הֲלָכָה יוּד, וַהֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ה:

הלכות כתובות

פרק א

חלק א

אָסוּר לָדוּר עִם אִשְׁתּוֹ בְּלֹא כְּתֻבָּה. בְּתוּלָה כְּתֻבָּתָהּ מָאתַיִם וְאַלְמָנָה מָנֶה:

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ" (סִימָן ד) עַל דִּבְרֵי רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, וּמִלְּאוּ מֵחַד גַּלְגַּלְּא דְּעֵינָא תְּלַת מְאָה גַּרְבֵי דְּמִשְׁחָא שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת בְּטוּל לָאֵין סוֹף בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה לְפָעָמִים וְשָׁם כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזֵר אֶל הַיֵּשׁוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁאֹר כָּךְ, כִּי יִתְבַּטֵּל הַמְצִיאוּת וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁיִּחְיֶה הַצַּדִּיק בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּגוּפוֹ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מְגוּשֵׁי עָפָר וּמְקָרוּצֵי חֹמֶר" וְכוּ'. עַל-כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב, וּכְשֶׁחוֹזֵר אֶל הַיֵּשׁוּת אֲזַי צָרִיךְ שֶׁיְּאִיר לוֹ הָרְשִׁימָה שֶׁל הַבִּטּוּל בְּדַעְתּוֹ, שֶׁיֵּדַע בְּדַעְתּוֹ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּבְחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, עַיִן שָׁם הַיטֵב, כִּי מִתְּחִלָּה בִּשְׁעַת הַבִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף לֹא יָדַע כְּלָל אֲפִלּוּ הוּא עַצְמוֹ לֹא יָדַע וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְזֹאת הַהֶאָרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמְאִירִין מִבְּחִינַת הַבִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף, אֶל הַיֵּשׁוּת, הוּא בִּבְחִינַת אֶל תִּקְרֵי "מַה" אֶלָּא "מֵאָה", שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִמַּה לְמֵאָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּלַת מְאָה גַּרְבֵי דְּמִשְׁחָא, עַיִן שָׁם כָּל זֶה הַיטֵב הַיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת כְּתָבָה מָנָה וּמָאתַיִם, כִּי הַהוֹלָדָה הִיא בִּבְחִינַת אַל תִּקְרֵי מַה אֶלָּא מֵאָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מֵאַיִן לְיֵשׁוּת מִתְּחִלַּת קְדִימַת רֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה עַד לְמַטָּה בַּמַּלְכוּת שֶׁשָּׁם כָּל הַיֵּשׁוּת, וְשָׁם נַעֲשֶׂה מִמַּה מֵאָה יֵשׁ מֵאַיִן, וְעַל-כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה נוֹתֵן לָהּ הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הַכְּתֻבָּה מֵאָה זְקוּקִים כֶּסֶף צְרוּף, אַף בִּבְתוּלָה יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הוֹלָדוֹת, כִּי אֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מִבְּיָאָה רִאשׁוֹנָה וּבֶאֱמֶת גַּם הַבִּיאָה רִאשׁוֹנָה הִוא בְּחִינַת הוֹלָדָה דְּשָׁבִיק בָּהּ הַאי רוּחָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַכְּלִי שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל הַהוֹלָדוֹת אַחַר כָּךְ בִּבְחִינַת בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁתֵּי בְּחִינַת הוֹלָדוֹת, עַל-כֵּן כְּתֻבָּתָהּ מָאתַיִם שְׁתֵּי פְּעָמִים מֵאָה, שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַשְׁפָּעוֹת שֶׁל הוֹלָדָה, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַל תִּקְרֵי מַה אֶלָּא מֵאָה כַּנַ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן לָהּ כְּתֻבָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא קַלָּה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ, כִּי זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי מִתְּחִלָּה צָרִיךְ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף, וְשָׁם מִתְחַבְּרִין שְׁנֵיהֶם אִישׁ וְאִשָּׁה בְּתַכְלִית הַיִּחוּד, כִּי שָׁם כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַ"ל, אַף אִי אֶפְשָׁר לִשְׁאֹר כָּךְ, כִּי אָז יִתְבַּטֵּל בַּמְּצִיאוּת וְלֹא יִהְיֶה הַהוֹלָדָה שֶׁל הַבָּנִים, כִּי שָׁם אָב וּבֵן כַּחֲדָא וְעִקַּר הַכַּוָּנָה בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה שֶׁהִיא קִיּוּם הָעוֹלָם, עַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב שֶׁאַחַר כָּךְ חוֹזֵר מֵאַיִן לְיֵשׁ, וַאֲזַי נִמְשֶׁכֶת הַהוֹלָדָה בִּבְחִינַת הַיֵּשׁוּת. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא שֶׁגַּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזֵר אֶל הַיֵּשׁוּת וַאֲזַי נִפְסָק הַחִבּוּר, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִהְיֶה פֵּרוּד גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁגַּם אַחַר כָּךְ יֵאִיר מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל, שֶׁהוּא תַּכְלִית הַיִּחוּד לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁגַּם אַחַר כָּךְ בִּבְחִינַת הַיֵּשׁוּת יִהְיֶה גַּם כֵּן כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי זֶהוּ

הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַקְּדֻשָּׁה וּבֵין הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי בְּתִחִלַּת שָׁרְשָׁם גַּם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְעֹמֶק הַקְּלִפָּה יֵשׁ לָהֶם אֵיזֶה שֹׁרֶשׁ בְּדַקּוּת וּבְהֶעְלֵם גָּדוֹל בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה, רַק שֶׁהַקְּדֻשָּׁה גַּם לְמַטָּה בְּסוֹף גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה הוּא כֻּלּוֹ חַד כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה וְאֵין פֵּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְמַטָּה מִתְפָּרֶדֶת וְנִכְרֶתֶת מִן הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת שְׁאֵרִי בְּחִבּוּרָא וְסַיְּם בְּפֵרוּדָא, שֶׁתְּחִלַּת הַתְחָלָתָם מִמְּקוֹם הַחִבּוּר וְהָאַחְדוּת, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ לָהֶם שֹׁרֶשׁ דַּק שָׁם, אַךְ לְמַטָּה מִתְפָּרְדִין כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר "אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא" (סִימָן נא), שֶׁעַל-יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ עָלֵינוּ, עַל-יְדֵי-זֶה אַחַר הַיְּשׁוּת כֻּלּוֹ חַד אָב וּבֵן כַּחֲדָא כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְזֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲלֵיהֶם הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת, אֲבָל הֵם, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יִלְדֵי שֶׁקֶר וְהַשְׁגָּחָתָם מֵאֲחוֹרֵי כַּתְפָּא, עַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת פֵּרוּד, שֶׁאֵינָם מְחֻבָּרִים וּמְקֻשָּׁרִין אַחַר הַיְּשׁוּת כְּמוֹ קֹדֶם הַיְּשׁוּת, וְעַל-כֵּן קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג וְהַהוֹלָדָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הַנַּ"ל, שֶׁגַּם אַחַר שֶׁנִּתְרַחֵק הַיְּשׁוּת יִהְיוּ גַּם כֵּן מְחֻבָּרִין כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַכְּתֻבָּה שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן לָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה קַלָּה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה תָּמִיד מְקֻשֶּׁרֶת בּוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהַשְׁפָּעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שֶׁל הַכְּתֻבָּה שֶׁיְּוֻנָּקֶת וּמְקֻבֶּלֶת מִמֶּנּוּ בְּחִינַת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הַכְּתֻבָּה תָּמִיד כָּל זְמַן שֶׁהִיא עִמּוֹ, כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה מְקֻשֶּׁרֶת עִמּוֹ וְלֹא תִּהֵא קַלָּה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, פֵּרוּד בֵּינֵיהֶם, רַק שֶׁגַּם אַחַר הַחִבּוּר יִהְיוּ מְקֻשָּׁרִין בִּבְחִינַת אַחְדוּת כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָסוּר לָדוּר עִמָּהּ בְּלֹא כְּתֻבָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּבְחִינַת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁאֵרִי בְּחִבּוּרָא וְסַיְּם בְּפֵרוּדָא כַּנַּ"ל, שֶׁאַחַר כָּךְ נִתְפָּרְדִין וְאֵין לָהֶם שׁוּם הִתְקַשְּׁרוּת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּאַמְנוֹן, "כִּי גְּדוֹלָה הַשִּׂנְאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָהּ מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ" (שְׁמוּאֵל ב יג). כִּי שָׁם הָיָה זִוּוּג שֶׁל זְנוּת וְסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁתְּחִלָּתוֹ אַהֲבָה וְחִבּוּר וְסוֹפוֹ שִׂנְאָה וּפֵרוּד כַּנַּ"ל, אֲבָל קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג צָרִיךְ שֶׁגַּם אַחַר כָּךְ יִהְיוּ מְקֻשָּׁרִין כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנִּקְרֵאת כְּתֻבָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן לָהּ בִּכְתָב, כִּי בְּחִינַת זוֹ הִיא בְּחִינַת כְּתָב, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "קַרְטָלִיתָא" (סִימָן יח) שֶׁהַכְּתָב הוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית, בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת שָׁחוֹר וְלָבָן, עַיִן שָׁם, וְהַתַּכְלִית הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, הַיְנוּ כִּי בִּכְתָב רוֹאִין בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּפֵרוּשׁ, כִּי בִּשְׁעַת הַכְּתָב מִתְחַבֵּר הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ עִם סוֹף הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב הַנִּכְתָּבִין בְּמַעֲשֶׂה הַיְדֵיִם בְּתַכְלִית הַחִבּוּר, וְאֵין שׁוּם פֵּרוּד בֵּינֵיהֶם, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְרַחֲקִין וְנִפְרָד הַכּוֹתֵב מִן הַדָּבָר הַנִּכְתָּב, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הֵם מְחֻבָּרִים כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה, כִּי נִשְׁאָר הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ בְּתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב, כִּי בְּתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב רוֹאִין וְיוֹדְעִין מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, כִּי הוּא מְבָאֵר דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ בְּתוֹךְ הַכְּתָב, וְעַל-כֵּן הַכְּתָב הוּא בִּבְחִינַת תַּכְלִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ חַד סוֹף הַמַּעֲשֶׂה

וּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי בְּתוֹךְ הַכְּתָב נִשְׁאָרִין מְקֻשָּׁרִין לְעוֹלָם כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁבְּתוֹךְ הַכְּתָב וְהַסֵּפֶר שֶׁל אָדָם רוֹאִין שָׁם פָּנָיו שֶׁל הַמְחַבֵּר, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁבְּתוֹךְ הַכְּתָב נִשְׁאָר פָּנֵי הַכּוֹתֵב, דְּהַיְנוּ חָכְמָתוֹ שֶׁמְּבִינִין וְלוֹמְדִין מִתּוֹךְ הַכְּתָב, וְשָׁם הֵם מְקֻשָּׁרִין לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאָרַת הַכְּתָבָה שֶׁנּוֹתֵן לָהּ בְּכְתָב, כִּי הָאָרַת בְּחִינַת הַכְּתָבָה הוּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ מְקֻשָּׁרִין תָּמִיד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת כְּתָב כַּנַּ"ל:

גַּם בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה א אוֹת ב מְבֹאָר הִלְכוֹת כְּתֻבּוֹת:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן כְּתֻבָּה, עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "קַוְרְטַלִיתָא" בַּסֵּפֶר "לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" הָרִאשׁוֹן (סִימָן יח), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

כִּי לְכָל דָּבָר יֵשׁ תַּכְלִית וְכוּ', וְהַתַּכְלִית הוּא מְקֻשָּׁר לְהַמַּחֲשָׁבָה וְקָרוֹב לְהַמַּחֲשָׁבָה יוֹתֵר מִזֶּה הַדָּבָר שֶׁהַתַּכְלִית בָּא מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְכוּ', וְעִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה הוּא שֶׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְזֶה הַתַּכְלִית אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם הַצַּדִּיקִים מַשִּׂיגִים זֶה הַתַּכְלִית, וְכָל אֶחָד כְּפִי שָׁרְשׁוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּתוֹךְ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק כֵּן מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ גַּם כֵּן זֹאת הַתַּכְלִית כְּפִי הֶפְרֵשׁ הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת וְכוּ'. וְהַכְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיקִים מְקַבְּלִים אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת וְהַמַּנְהִיגוּת, עַל-יְדֵי-זֶה הַצַּדִּיקִים יוֹדְעִים אֶת הַתַּכְלִית, כִּי עַל-יְדֵי אֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת מַלְכוּת, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם אוֹחֲזִים בִּשְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבַּמַּלְכוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁאוֹחֲזִים בָּאוֹתִיּוֹת הַשְּׁלֵמִים, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם אוֹחֲזִים בַּתַּכְלִית, שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת יוּד, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ שֶׁיּוּכַל הָאָדָם לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית בְּכָל דָּבָר, כִּי כָּל דָּבָר נִבְרָא בְּאוֹתִיּוֹת וְכוּ' וְהַתַּכְלִית נִקְרָא תְּכֵלֶת, כִּי הַתְּכֵלֶת מְעֹרָב שְׁחוֹר וְלָבָן כְּמוֹ הַכְּתָב שֶׁהוּא שְׁחוֹר עַל גַּבֵּי לָבָן בְּוַדַּאי תַּחְתִּיּוֹת הָאוֹת וְכוּ' וְכוּ', כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁהַתַּכְלִית, שֶׁהוּא סוֹף הַמַּעֲשֶׂה, הוּא בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְקָרוֹב לְהַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי הֵם דְּבָרִים עֲמֻקִּים מְאֹד:

וְזֶה בְּחִינַת כְּתָבָה שֶׁצָּרִיךְ לִכְתֹּב לְאִשְׁתּוֹ כְּתָבָה וּבְלֹא כְּתָבָה אָסוּר לָדוּר עִמָּהּ, כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית וְזֶה בְּחִינַת בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הוּא הַתַּכְלִית וְעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְקַשֵּׁר וְיִכְלֹל סוֹף הַמַּעֲשֶׂה בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁזֶּה עִקַּר כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה, וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַשָּׂגַת הַתַּכְלִית תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית זוֹכִין לִבְחִינַת מַלְכוּת, מַשִּׂיגִים הַתַּכְלִית עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה

בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת דִּיקְנָא, כִּי מַלְכוּת הוּא בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה כַּיָּדוּעַ וְהוּא בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, בִּבְחִינַת כֶּתֶר מַלְכוּת, בְּחִינַת מַלְכוּת בָּרֹאשׁ וּמַלְכוּת בַּסּוֹף, בְּחִינַת אֲנִי רֹאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֱלֹהִים, כֶּתֶר מַלְכוּת עָלֶיהָ אִתְּמַר, "מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ. נִמְצָא, שֶׁמַּלְכוּת הִוא בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, כִּי הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עַם. נִמְצָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּלּוֹת מַלְכוּת, כִּי אִם בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּשְׁלָם הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, אֲבָל הוּא בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, כִּי תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ לֹא הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה, כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ, וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיַּחֲזֹר סוֹף הַמַּעֲשֶׂה וְיִכָּלֵל בְּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה, יַחֲזֹר וְיִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל וְהָבֵן. וְכָל זֶה תָּלוּי בְּשִׁמְירַת הַבְּרִית דַּוְקָא שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְקַשֵּׁר וּלְחַבֵּר סוֹף הַמַּעֲשֶׂה בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי אִשָּׁה יִרְאַת ה' זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה, וְעַל-יְדֵי זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי מִתְחַבֵּר וְנִכְלָל סוֹף הַמַּעֲשֶׂה בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִקְרָאִים בְּשֵׁם צַדִּיק עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית וְזוֹכִים לְהַשְׁגַּת הַתַּכְלִית וְכַנַּ"ל, וּלְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, מִי שֶׁאֵין זוּוּגוֹ בִּקְדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, וּפוֹגֵם בַּבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בִּבְחִינַת וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף (מִשְׁלֵי ט), כִּי עוֹשֶׂה פֵּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין סוֹף הַמַּעֲשֶׂה לִתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה. וְעַל-כֵּן פְּגַם הַבְּרִית נִקְרָא זְנוּת לְשׁוֹן הֶפְסֵק וְיוֹצֵא לַחוּץ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "עַתָּה יִזְנוּ תַזְנוּתֶיהָ" עַתָּה יֵצְאוּ תַּזְנוּתֶיהָ מִמֶּנָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (יְחֶזְקֵאל כג), הַיְנוּ כִּי זְנוּת, פְּגַם הַבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת פֵּרוּד וְהֶפְסֵק וְיוֹצֵא לַחוּץ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר וְכוֹלֵל סוֹף הַמַּעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה רַק, אַדְרַבָּא, הוּא מַפְרִיד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין סוֹף הַמַּעֲשֶׂה לִתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה:

וְזֶה שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִתֵּן כְּתֻבָּה לְאִשְׁתּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם הִתְקַשְּׁרוּת גָּמוּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא תְּהֵא קַלָּה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ, כִּי עַל-יְדֵי הַכְּתֻבָּה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת בֵּין אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה וּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה כַּיָּדוּעַ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַשְּׁרִים וְנִכְלָלִים יַחַד בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁעִקַּר זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל. כִּי הַכָּתֻב הוּא בִּבְחִינַת הַתַּכְלִית, בִּבְחִינַת הִתְחַבְּרוּת שָׁחוֹר וְלָבָן, בְּחִינַת תְּכֵלֶת, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַכְּתָב, דְּהַיְנוּ הַכְּתֻבָּה, עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקְנָא נִתְחַבְּרִים בִּבְחִינַת זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַתַּכְלִית, בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת

כְּתָב כַּנַ"ל. וְעַל-כֵּן נוֹתֵן לָהּ כְּתֻבָּה עַל סְכוּם מָעוֹת שֶׁחַיָּב לִתֵּן לָהּ, כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הוּא בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה, כִּי הַמָּמוֹן הוּא עִקַּר בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן יז) שֶׁמָּמוֹן הִיא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, וְשֹׂרֶשׁ הַמָּמוֹן הוּא בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, בִּבְחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא. נִמְצָא, שֶׁהַמָּמוֹן הוּא בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמַּתְחַיֵּב לָהּ בַּכְּתֻבָּה, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַשְּׁרִים בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁעִקַּר זִוּוּג דְּקֻדֻּשָּׁה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית מַשִּׂיגִין הַצַּדִּיקִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת קַרְטָלִיתָא דְּאִתְתָּא דְּרַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא דַּעֲתִידָא לְמִישְׁדֵי בֵּיהּ תְּכֶלְתָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, הַיְנוּ אִשָּׁה יִרְאַת ה' וְכַנַ"ל. וְעַל-כֵּן מִתְחַיֵּב לָהּ מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת בִּכְתֻבָּתָהּ, כִּי כְּשֶׁמִּתְקַשֵּׁר וְנִכְלָל סוֹף הַמַּעֲשֶׂה בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת זִוּוּג דְּקֻדֻּשָּׁה כַּנַ"ל, אֲזַי נִמְשָׁךְ חַיִּים וְרֹב שֶׂפַע מִתְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה לְסוֹף הַמַּעֲשֶׂה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁמִּתְחַיֵּב לָהּ בַּכְּתֻבָּה בְּחִינַת שֶׂפַע עֲשִׁירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לְסוֹף הַמַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְדוּר עִם אִשְׁתּוֹ בְּלֹא כְּתֻבָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַזִּוּוּג, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת פֶּרוּד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת זְנוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין נִכְלָל, חַס וְשָׁלוֹם, סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּתֻב, וְאָז אֵין נִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת לְסוֹף הַמַּעֲשֶׂה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַ"ל, עַל-כֵּן חַיָּב לִתֵּן לָהּ כְּתֻבָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַהִתְקַשְּׁרוּת בִּבְחִינַת כְּתֻב, בִּבְחִינַת הַתַּכְלִית, בִּבְחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת כְּלָלִיּוּת סוֹף הַמַּעֲשֶׂה בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁאָז נִמְשָׁךְ שֶׂפַע וַעֲשִׁירוּת לְסוֹף הַמַּעֲשֶׂה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מָאתַיִם זוּז שֶׁמִּתְחַיֵּב לָהּ בִּכְתֻבָּתָהּ. כִּי מָאתַיִם זוּז הוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּאָה פֶּרֶק ח מִשְׁנָה ח), מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָאתַיִם זוּז לֹא יִטֹּל מִן הַצְּדָקָה. נִמְצָא, שֶׁמָּאתַיִם זוּז הֵם בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, כִּי נִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת לְסוֹף הַמַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּתֻב, בְּחִינַת כְּתֻבָּה כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת קִדּוּשִׁין הֲלָכָה ג אוֹת יא:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת אִשּׁוּת הֲלָכָה ד אוֹת יוד:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ה אוֹת יח:

הלכות גטין

פרק א

חלק א

עִנְיַן גֵּט, עַל-פִּי הַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ (סִימָן נו), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְיוֹצֵא מִשָּׁם שֶׁצְּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים וּמַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת יָמִים וּמְדוֹת, בְּחִינַת כֵּלִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׁם שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת בְּמִדָּה וּבְשִׁעוּר, עַיֵּן שָׁם, וַאֲזַי מַמְשִׁיכִין חִיּוּת לְהַמַּלְכוּת, וְהַחִיּוּת הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, וְעַל-יְדֵי הַדַּעַת יוֹדְעִין שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרוֹת מְלֻבָּשׁ גַּם כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ תּוֹרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמָהּ נֶחֱזֶרֶת הַהַסְתָּרָה וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה דַּעַת, הַיְנוּ תּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי כֵן כָּל הָרְשָׁעִים חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת גֵּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמַגְלִין הַתּוֹרָה הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכָל חִיּוּתָהּ עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת הַיְנוּ דַּעַת, וְעַל-כֵּן הַבָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ בְּמִיתָה, כִּי כְּשֶׁנִּפְרֶדֶת מִבַּעְלָהּ וְתַחַת אִישָׁהּ תִּקַּח זָרִים אֲזַי נִפְרֶדֶת מִמְּקוֹר חִיּוּתָהּ, וַאֲזַי סִטְרָא דְּמוֹתָא שַׁלִּיט, כִּי הִיא מְקֻשֶּׁרֶת בְּבַעְלָהּ וְכָל חִיּוּתָהּ מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנַּעֲשָׂה שִׂנְאָה בֵּין אִישׁ וְאִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים, אִי אֶפְשָׁר לָהּ לִפָּרֵד מִמֶּנּוּ בְּוַדַּאי כְּלוּם, כִּי יִתְגַּבֵּר סִטְרָא דְּמוֹתָא, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַסְתָּרָה, כִּי הַסְתָּרָה הוּא הִפּוּךְ הַחִיּוּת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְכוּ', וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁיִּכְתֹּב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוּת, 'סֵפֶר' דַּיְקָא בְּחִינַת תּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפָּסוּק זֶה, "וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת", שֶׁדִּינוֹ כְּסֵפֶר לְעִנְיַן כַּמָּה דְּבָרִים, הַיְנוּ שֶׁהַגֵּט, שֶׁהוּא סֵפֶר כְּרִיתוּת, הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה הַמְלֻבֶּשֶׁת וְנֶעְלֶמֶת בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה, וְעַל-יְדֵי שֶׁכּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לָהּ הַגֵּט מְגַלִּין הַחִיּוּת וְהַתּוֹרָה הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ לָהּ חִיּוּת לְתוֹךְ בְּחִינַת הַסְתָּרָה, וַאֲזַי יְכוֹלָה לִפָּרֵד מִבַּעְלָהּ בְּהֶתֵּר וְלֹא תֵּרֵד נַפְשָׁהּ לִשְׁאוֹל, לִבְחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַהַסְתָּרָה וְהַפְּרוּד, כִּי כְּבָר הֵאִיר לָהּ חִיּוּת וָדַעַת לְתוֹךְ הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ, וְעָשָׂה מִן הַהַסְתָּרָה וְהַפְּרוּד בְּעַצְמוֹ תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ גֵּט שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כּוֹתְבִין בַּגֵּט כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן מְרַמֵּז לָהּ בַּגֵּט שֶׁהִיא נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הִיא רְאוּיָה לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל, וְכוֹתֵב לָהּ, וַהֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם וּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְזֶה עִקָּרוֹ שֶׁל גֵּט, הַיְנוּ שֶׁזֶּה עִקַּר הַגֵּט שֶׁכּוֹתֵב לָהּ אַף שֶׁהִיא בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה וְנִפְרֶדֶת מִבַּעְלָהּ מִמְּקוֹר הַחַיִּים עִם כָּל זֶה בָּאֱמֶת גַּם שָׁם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ מְלֻבֶּשֶׁת הַתּוֹרָה, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעֲדַיִן הִיא קְשׁוּרָה בְּחֵי הַחַיִּים, וְעַל-כֵּן הִיא רַשָּׁאָה וְשַׁלְטָאָה לִנָּשֵׂא לְמִי שֶׁתִּרְצֶה מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי הִיא קְשׁוּרָה עֲדַיִן בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְיכוֹלָה לְהִנָּשֵׂא לְיִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל עַל יָדוֹ חִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים, כִּי לֹא נִפְרְדָה וְנִכְרְתָה מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי הַהַסְתָּרָה, כִּי גַּם

בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ מְלֻבָּשֶׁת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַגֵּט סֵפֶר כְּרִיתוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ וְיָצְאָה וְהָיְתָה. וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מֵקִישׁ הֲוָיָה לִיצִיאָה, הֵינוּ שֶׁהֲוָיָה מַתְחִיל מִן הַיְצִיאָה בְּעַצְמָהּ, שֶׁתֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁמַּגִּיעָה לְתַכְלִית הַהַסְתָּרָה וְהַפִּרּוּד, דְּהַיְנוּ בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַגֵּט, אֲזַי תֵּכֶף מַתְחִיל בְּחִינַת הֲוָיָה שֶׁיְּכוֹלָה לְהִתְהַוּוֹת וּלְהִתְקַשֵּׁר בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם דְּבֵקִים בֵּאלֹקִים חַיִּים. כִּי הַגֵּט בְּעַצְמוֹ מְגֻלֶּה שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה מְלֻבָּשׁ תּוֹרָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי כֵן הִיא רַשְׁאָה וְשַׁלְטָאָה בְּנַפְשָׁהּ לִמְהָךְ לְמִינְסָבָא לְכָל גְּבַר מִיִּשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁבְּהַגֵּט בְּעַצְמוֹ מְקֻשָּׁר אוֹתָהּ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל בְּחִינַת וְיָצְאָה וְהָיְתָה כַּנַּ"ל, כִּי גַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה מְלֻבָּשׁ תּוֹרָה רַק שֶׁהִיא בְּהֶעְלֵם, וְתֵכֶף כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה זֹאת עַל-יְדֵי הַגֵּט כַּנַּ"ל אֲזַי חוֹזֶרֶת הַהַסְתָּרָה לַדַּעַת. נִמְצָא, שֶׁגַּם בְּתוֹךְ תַּכְלִית הַהַסְתָּרָה עֲדַיִן הִיא מְקֻשֶּׁרֶת בַּחַיִּים עַל-יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין הַהַסְתָּרָה וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה דַּעַת וְתוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת גֵּט כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַגֵּט הוּא שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ, כִּי כְּמוֹ שֶׁבִּבְחִינַת כְּלָלִיּוּת מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת מִשְּׁמוֹ לִשְׁמָהּ, כְּבִיכוֹל, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ, הֵינוּ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְשֵׁם מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ, הֵינוּ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא עַצְמוֹ בְּחִינַת שֵׁם הַמַּלְכוּת, כִּי עִקַּר הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמּוּבָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם", וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת בַּתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹ, כִּי שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַמַּלְכוּת, נִרְשָׁמִים בַּתּוֹרָה בִּבְחִינַת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַנָּאֱמַר בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ כֵן בִּפְרָטִיּוּת כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְתוֹךְ בְּחִינַת מַלְכוּת בִּפְרָטִיּוּת כְּדֵי לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת גֵּט כַּנַּ"ל, צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מִשְּׁמוֹ לִשְׁמָהּ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַזְּמַן שֶׁכּוֹתְבִין בְּגֵט, וְכוֹתְבִין הַיּוֹם וְהַשָּׁבוּעַ וְהַחֹדֶשׁ וְהַשָּׁנָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל גְּבוּלֵי הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת בִּבְחִינַת יָמִים וּמְדוֹת, בִּבְחִינַת וּמִדַּת יָמַי וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ חִיּוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת, כְּדֵי לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַגֵּט סֵפֶר כְּרִיתוּת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת בָּכֶם לְעֵד, שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה מְלֻבָּשׁ תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּעַצְמוֹ מֵעִיד שֶׁלֹּא תִּשָּׁכַח וְכוּ', כִּי עֲדַיִן קְשׁוּרִים בְּחֵי הַחַיִּים, כִּי גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת הַגֵּט שֶׁהוּא לְעֵד וְלִרְאָיָה שֶׁהִיא יְכוֹלָה לְדָבֵק בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הַקְּטָנָה יוֹצֵאת בְּמַאוּן, כִּי הַקְּטַנָּה שֶׁאֵין בָּהּ דַּעַת אֵין מְקֻשֶּׁרֶת בְּבַעְלָהּ כְּלָל. כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת עַל-יְדֵי הַדַּעַת בִּבְחִינַת וְהָאָדָם יָדַע וְכוּ', וְעַל-כֵּן אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְקַשֵּׁר

בְּבַעְלָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֲבִיהָ בִּבְחִינַת אָב בְּחָכְמָה שֶׁעַל יָדוֹ נִקְשֶׁרֶת בְּבַעְלָהּ כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁאֵין לָהּ אָב וְדַעַת עַצְמָהּ אֵין לָהּ, אֵין לָהּ הִתְקַשְּׁרוּת כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יוֹצֵאת בְּמַאוּן בְּלֹא גֵּט, כִּי אֵין מְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה דַּעַת כְּלָל, כִּי אֲפִלּוּ בְּהַהִתְקַשְּׁרוּת אֵין דַּעַת כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן הִיא נִפְרֶדֶת בְּמַאוּן מִבַּעְלָהּ לְגַמְרֵי, וְהִיא מֻתֶּרֶת בִּקְרוֹבָיו וְהוּא מֻתָּר בִּקְרוֹבוֹתֶיהָ, כִּי נַעֲשָׂה בֵּינֵיהֶם פֵּרוּד לְגַמְרֵי, מַאַחַר שֶׁהָיָה הַהִתְקַשְּׁרוּת בְּלֹא דַּעַת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, מַלְכוּת עֲשָׂו, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ, "קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם וְכוּ'". שֶׁהִיא לְעוֹלָם בְּבְחִינַת קָטָן וּמַלְכוּתוֹ בְּלֹא דַּעַת וְחִיּוּת כַּמּוּבָא לְעֵיל, וְעַל-כֵּן הוּא בְּבְחִינַת שְׁאֵרִי בְּחִבּוּרָא וְסֵיּם בְּפֵרוּדָא, כִּי אַחַר כָּךְ נִפְרְדוּ לְגַמְרֵי וְאֵין לוֹ שׁוּם הִתְחַבְּרוּת מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּלֹא דַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי הַקְּטָנָה עֲדַיִן יֵשׁ בָּהּ אֶחָיְזָה שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה כַּיָּדוּעַ:

אֲבָל כְּשֶׁיּוֹצֵאת בְּגֵט נִשְׁאֶרֶת מְקֻשֶּׁרֶת בְּבַעְלָהּ לְעוֹלָם, וְעַל-כֵּן הִיא אֲסוּרָה בִּקְרוֹבָיו וְכוּ', כִּי הַגֵּט הוּא בְּחִינַת דַּעַת הַמְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּפְרֶדֶת וְנִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הִיא קְשׁוּרָה בּוֹ קְצָת עַל-יְדֵי הַדַּעַת הַמְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגֵּט, וְהַדַּעַת הוּא הִתְקַשְּׁרוּת, וְעַל-כֵּן הִיא אֲסוּרָה בִּקְרוֹבָיו וְכוּ', כִּי עֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל לְעוֹלָם:

גַּם בְּהִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה א אוֹת ב מְבֹאָר הִלְכוֹת גִּטִּין:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן גֵּט כְּרִיתוּת שֶׁעַל-יְדֵי מַה שֶּׁכּוֹתֵב לָהּ עַל הַשְּׁטָר שֶׁהִיא מְגֹרֶשֶׁת מִמֶּנּוּ בִּרְצוֹן נַפְשׁוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הִיא נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ:

כִּי מִבֹּאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן הָרִאשׁוֹן (סִימָן קעג) שֶׁעַל-יְדֵי הַכְּתָב יְכוֹלִין לְהַכִּיר הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁכִינָתָא פְּנִימִית וּשְׁכִינָתָא חִיצוֹנִית וְכוּ', בִּבְחִינַת א"נ כ' שֶׁדְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲנָא נַפְשִׁי כְּתָבִית יְהָבִית, שֶׁהַכּוֹתֵב נוֹתֵן לְנַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ הַכְּתָב וְגַם נוֹתֵן פְּנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ. כִּי הַכָּ"ף, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַכְּתָב, הִיא בְּחִינַת כֶּתֶר, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, "אָנֹכִי", דָּא שְׁכִינְתָּא פְּנִימִיּוּת. "אֲנִי", דָּא שְׁכִינְתָּא חִיצוֹנִיּוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַכְּתָב שֶׁכּוֹתְבִין מְגַלִּין בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, וְעַל-כֵּן עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּתְחִלָּה הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּתָב, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהַהִתְחָלָה הָיָה עַל-יְדֵי הַלּוּחוֹת שֶׁנִּתְּנוּ בִּכְתָב שֶׁמַּתְחִילִין בְּתֵבַת אָנֹכִי, בְּחִינַת אֲנָא נַפְשִׁי כְּתָבִית יְהָבִית, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כְּתָב לְךָ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כִּי עַל-פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַתִּי אִתְּךָ בְּרִית וְאֶת יִשְׂרָאֵל". כִּי יִשְׂרָאֵל נִתְקַשְּׁרוּ אָז לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי, כִּבְיָכוֹל, הֵם מְקֻשָּׁרִים בִּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, כִּבְיָכוֹל, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁהַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה אֵינָהּ מְאִירָה בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה כִּי אִם בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-כֵּן מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאִיר וּמַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל מִמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה לַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁכִינָה בַּתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל בְּחִינַת מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה כַּיָּדוּעַ, וּמֵחֲמַת חִבָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בָּנִים מַמָּשׁ לַה' אֱלֹקִים, עַל-כֵּן הֵם מְקֻשָּׁרִים גַּם בִּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ, כִּבְיָכוֹל, וְזֶה בְּחִינַת אָנֹכִי שֶׁהִתְחִיל בָּזֶה הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת אָנָא נַפְשִׁי כְּתָבִית יְהָבִית, וְהַכְּ"ף שֶׁהִיא מְרַמֶּזֶת עַל הַכְּתָב, הִיא בְּחִינַת כְּתָב כֶּתֶר, בְּחִינַת שְׁכִינְתָּא פְּנִימִיּוּת, בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ. נִמְצָא, שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקֻשָּׁרִין לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, כִּבְיָכוֹל, וְכָל זֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּתָב, בְּחִינַת הַלּוּחוֹת, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת שֶׁבֵּין אִישׁ וְאִשָּׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַכְּתָב, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַשְׁטָר, וְגַם אִם אֵינוֹ מְקֻדָּשָׁה בִּשְׁטָר, בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ לִתֵּן לָהּ כְּתֻבָּה וּבְלֹא זֶה אָסוּר לָדוּר עִמָּהּ, כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת עַל-יְדֵי הַכְּתָב שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ כַּיָּדוּעַ כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "גְּוִלָּה" (סִימָן סט), עַיֵּן שָׁם. וּצְרִיכָה לְהִתְקַשֵּׁר עִם בַּעְלָהּ בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק בִּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ, כִּי הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁבֵּינֵיהֶם הִיא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ, כִּי הַבַּעַל הוּא בְּחִינַת מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה וְהִיא בְּחִינַת מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְעִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת הוּא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ, הַיְנוּ בִּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַהִתְקַשְּׁרוּת חָזָק בִּבְחִינַת הִתְאַחֲדוּת גָּמוּר, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַקֶּשֶׁר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַכְּתָב שֶׁעַל יָדוֹ נִתְגַּלֶּה הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַשֶּׁרֶת וּמִתְחַבֶּרֶת עִמּוֹ בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקֶּשֶׁר וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִפָּרֵד בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַכְּתָב, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַגֵּט כְּרִיתוּת שֶׁנּוֹתֵן לָהּ בִּכְתָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סֵפֶר כּוֹרְתָהּ וְאֵין דָּבָר אַחֵר כּוֹרְתָהּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה כְּרִיתוּת וּפֵרוּד בֵּינֵיהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַכְּתָב שֶׁעַל יָדוֹ נִתְגַּלֶּה הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַכְּתָב דַּיְקָא הִיא נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ, כִּי עַל-יְדֵי הַכְּתָב הוּא מְגַלֶּה נַפְשׁוֹ וּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכּוֹתֵב לָהּ בְּהַגֵּט, צְבִית בְּרָעוּת נַפְשִׁי. כִּי הָעִקָּר שֶׁהִיא צְרִיכָה לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ מִבְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁשָּׁם בִּבְחִינָה זוֹ הָיָה הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁבֵּינֵיהֶם, וְזֶה אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם עַל-יְדֵי הַכְּתָב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְדַבֵּר לָהּ גַּם כֵּן בְּפִיו בְּשָׁעָה שֶׁמְּגָרְשָׁהּ, כִּי צָרִיךְ לוֹמַר לָהּ, הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי הַדִּבּוּר הוּא מַהוּת הַנֶּפֶשׁ בְּעַצְמָהּ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר

הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַכְּתָב וְהַדִּבּוּר נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ מִבְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ וּמִפְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לִכְתֹּב הַגֵּט לִשְׁמָהּ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַכְּרִיתוּת וְהַפֵּרוּד מִנַּפְשׁוֹ וְכוּ' הוּא עַל-יְדֵי-זֶה הַכְּתָב שֶׁבְּגֵט שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַכְּתָב מְגַלֶּה נַפְשׁוֹ וּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיִּכְתֹּב זֶה הַכְּתָב לִשְׁמָהּ דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁהִיא תִּהְיֶה נִפְרֶדֶת מִפְּנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי-זֶה הַכְּתָב שֶׁכּוֹתֵב לָהּ. כִּי עַל-יְדֵי הַכְּתָב בְּעַצְמוֹ נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ וְהַכְּתָב דַּיְקָא עוֹשֶׂה הַפֵּרוּד בֵּין נַפְשׁוֹ לְנַפְשָׁהּ, וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה נִכְתָּב לִשְׁמָהּ לְגַלּוֹת פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ אֲלֵיהָ שֶׁרוֹצֶה בִּרְצוֹן נַפְשׁוֹ לְהַפְרִידָהּ מִמֶּנּוּ, וְזֶה נִתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַכְּתָב שֶׁכּוֹתֵב לִשְׁמָהּ דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ), "כֹּה אָמַר ה' אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ" וְכוּ'. כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם כְּבָר נִתְקַשְּׁרוּ לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, כִּבְיָכוֹל, עַל-כֵּן בְּוַדַּאי לֹא יִהְיוּ נִפְרָדִין בְּשׁוּם אֹפֶן, וְזֶה שֶׁמּוֹכִיחַ לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַרְאֶה לָהֶם שֶׁבְּוַדַּאי אֵינָם נִפְרָדִין מִמֶּנּוּ בְּשׁוּם אֹפֶן, אַף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ וְנִתְרַחֲקוּ מֵעַל שֻׁלְחַן אֲבִיהֶם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן הֵם מְקֻשָּׁרִים בִּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא נָתַן לָהֶם סֵפֶר כְּרִיתוּת בִּכְתָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם". עַל-כֵּן בְּוַדַּאי עֲדַיִן הֵם מְקֻשָּׁרִין בִּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ, כִּבְיָכוֹל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַפְרֵד כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּתָב כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁהַהִתְקַשְּׁרוּת הָיָה עַל-יְדֵי כְּתָב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁלֹּא נָתַן לָהֶם סֵפֶר כְּרִיתוּת בִּכְתָב, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם שֶׁיִּהְיוּ נִפְרָדִין בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, וּבְוַדַּאי עֲדַיִן הֵם מְקֻשָּׁרִים בִּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ, וְעַל-כֵּן עֲדַיִן יֵשׁ תִּקְוָה לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי יְשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ, כִּי עֲדַיִן אָנוּ מְקֻשָּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן גֵּט שֶׁהוּא סֵפֶר כְּרִיתוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְכוּ'":

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר" בְּלִקּוּטֵי הָרַאשׁוֹן (בְּסִימָן סא), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר. וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁעַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים נִפְגָּמִין כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נֶחְלְקָה עֲצָתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְהַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא עַל-יְדֵי הַמַּיִם הַמְטַהֲרִין וּמְתַקְּנִין הַכֹּל, וְהַמַּיִם הֵם בְּחִינַת מֵי מְרִיבָה, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שָׁבָא עַל הָאָדָם, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא שָׁב בִּתְשׁוּבָה, וְחוֹזְרִים וְנֶחֱשָׁבִים אֶצְלוֹ כָּל הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַאֲזַי נִתְרַבִּים הַסְּפָרִים עַד אֵין קֵץ בְּחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְכוּ', וְעַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּתְרַבִּין עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת בְּחִינַת וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרְרִין בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה

נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה דִּין הַכֹּל נִמְתָּק, כִּי כָּל צְמָצוּם וְדִין צְרִיכִין לְהַמְתִּיקוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, וְשֹׁרֶשׁ הַדִּינִים הוּא הַשֵּׂכֶל, כִּי כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבָּרִירוּ, וְיֵשׁ שֵׂכֶל פְּרָטִי לְכָל צְמָצוּם וְדִין שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל הוּא שֹׁרֶשׁ אוֹתוֹ הַדִּין וְהַצְּמָצוּם, שֶׁאֵין הַדִּין הַזֶּה וְהַצְּמָצוּם הַזֶּה נִמְתָּק אֶלָּא עַל-יְדֵי-זֶה הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ, אֲבָל יֵשׁ שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַשִּׂכְלִיִּים וְכָל הַצְּמָצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְשָׁם בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם בְּשִׁתֵּי בְּחִינוֹת, כִּי בַּשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי אֵין יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק כִּי אִם אוֹתוֹ הַצְּמָצוּם וְהַדִּין הַשַּׁיָּךְ אֵלָיו שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ, אֲבָל בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן, שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שָׁם נִמְתָּקִין כָּל מִינֵי צְמָצוּמִים וְדִינִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הוּא שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַכֹּל, וְגַם כְּשֶׁמַּמְתִּיקִין אֵיזֶה צְמָצוּם וְדִין עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ אֵלָיו שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק עַל יָדוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבֵּל זֶה הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק אוֹתוֹ הַצְּמָצוּם וְהַדִּין הַשַּׁיָּךְ אֵלָיו. נִמְצָא, שֶׁשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל מַמְתִּיק כָּל מִינֵי צְמָצוּמִים וְדִינִים שֶׁבָּעוֹלָם בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת בְּכְלָל וּבִפְרָט וְכַנַּ"ל. וְהַתּוֹרָה יוֹצֵאת מִבְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן, כִּי אוֹרְיְתָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה נָפְקַת, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַתּוֹרָה לַעֲלוֹת וּלְהִכָּלֵל שָׁם בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁהוּא שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת, וּשְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּתְרַבִּין בְּכָל פַּעַם, וְאָז נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר וְיֵשׁ לָהּ כֹּחַ לַעֲלוֹת וּלְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁהוּא שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. כִּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא קֹדֶשׁ, שֶׁמִּשָּׁם הַיְשׁוּעָה וְהַהַמְתָּקָה כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ. וְהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הוּא בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, וְאָז הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁנִּכְלֶלֶת בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל. וְאָז כְּשֶׁהַתּוֹרָה נִכְלָל שָׁם וּמְקַבֶּלֶת מִשָּׁם, אָז נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ כֻּלָּם בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ', וְזֶהוּ בְּחִינַת הֵן תְּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי. רָאשֵׁי תֵּבוֹת שְׁתִיָּה, שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל הָרְשִׁימוֹת וְהַצְּמָצוּמִים וְכוּ'. וְזֶהוּ, "וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי", שֶׁעַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה וְנִכְלֶלֶת בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת סֵפֶר כְּרִיתוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְטֶרֶת אִשְׁתּוֹ מִמֶּנּוּ וְיָכוֹלָה לְהִנָּשֵׂא לְמִי שֶׁתִּרְצֶה, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּבְחִינַת צְמָצוּם וְדִין, כִּי עִקַּר כָּל בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים הֵם בִּבְחִינַת

שְׁמֹאל, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּנוּקְבָא כַּיָּדוּעַ, וְהָאִישׁ הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַמַּמְתִּיק אֶת הַצְּמָצוּם, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַשֵּׂכֶל בְּחִינַת יִשּׁוּב הַדַּעַת, הוּא בִּבְחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "הָבִיאוּ בָנַי מַרְחוֹק" אֵלּוּ גָּלְיוֹת שֶׁבְּבָבֶל שֶׁדַּעְתָּן מְיֻשָּׁב עֲלֵיהֶן כְּבָנִים. "וּבְנוֹתַי" אֵלּוּ גָּלְיוֹת שֶׁבַּשְּׁאָר אֲרָצוֹת, שֶׁדַּעְתָּן אֵינוֹ מְיֻשָּׁב עֲלֵיהֶן כְּבָנוֹת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר יִשּׁוּב הַדַּעַת, בְּחִינַת שֵׂכֶל, הוּא בְּסִטְרָא דִּדְכוּרָא, וְהָאִשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת דַּעַת שֶׁאֵינוֹ מְיֻשָּׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם וְדִין, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַדִּינִים וְהַצְּמָצוּמִים הוּא מִדַּעַת שֶׁאֵינוֹ מְיֻשָּׁב. וְעַל-כֵּן כָּל חִיּוּת הָאִשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הָאִשָּׁה מִתְבָּרֶכֶת אֶלָּא מִפְּרִי בִּטְנוֹ שֶׁל אִישׁ, כִּי הָאִישׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, הוּא מַמְשִׁיךְ הַמְתָּקָה, לְהַמְתִּיק בְּחִינַת הַצְּמָצוּם וְהַדִּין הַנֶּאֱחָז בָּהּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַבְּרָכָה וְהַשְׁפָּעַ וְהַחְיוּת:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר אֵשֶׁת אִישׁ, כִּי עִקַּר הַזִּוּוּג דִּקְדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת הַמְשָׁכַת הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה לְהַמְתִּיק הַצְּמָצוּם הַשַּׁיָּךְ אֵלָיו דַּיְקָא שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ, כִּי כָּל צְמָצוּם וְדִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאִשָּׁה, יֵשׁ לָהּ שֵׂכֶל שֶׁצְּרִיכָה לְקַבֵּל הַמְתָּקָה עַל יָדוֹ דַּיְקָא, שֶׁהוּא בַּעְלָהּ וְכַנַּ"ל, אֲבָל לְאַחֵר הִיא אֲסוּרָה בְּחֹמֶר הָאִסּוּר שֶׁל אֵשֶׁת אִישׁ, כִּי כְּבָר נִתְקַשְּׁרָה לְבַעְלָהּ עַל-יְדֵי הַנִּשּׂוּאִין וְשׁוּב אֲסוּרָה לְכָל הָעוֹלָם, כִּי לֹא דַּי שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְקַבֵּל הַמְתָּקָה חוּץ מִבַּעְלָהּ, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ דַּיְקָא שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ הַצְּמָצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעְלָהּ כַּנַּ"ל, אַף גַּם מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם, אִם תִּמְעֹל מַעַל חוּץ מֵאִישָׁהּ, כִּי כְּשֶׁהַצְּמָצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאִשָּׁה, מְקַבֵּל חַס וְשָׁלוֹם, מִשֵּׂכֶל אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ אֵלָיו שֶׁאֵין בּוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק זֶה הַצְּמָצוּם, אֲזַי לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מַמְתִּיק הַצְּמָצוּם אַף גַּם מִתְגַּבֵּר הַצְּמָצוּם וְהַדִּין חַס וְשָׁלוֹם בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל וְקָשֶׁה מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי עִקַּר שֹׂרֶשׁ וַאֲחִיזַת הַדִּין הוּא מֵהַשֵּׂכֶל, וּבַעֲלֵי הַדִּין מִתְגַּבְּרִים תָּמִיד לִינֹק מֵהַשֵּׂכֶל כְּדֵי לְהַגְבִּיר דִּינָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל בְּעַצְמוֹ הוּא הַמְתָּקָתָם, כִּי יֵשׁ כֹּחַ בְּהַשֵּׂכֶל לְהַמְתִּיקָם בְּשָׁרְשׁוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁהַצְּמָצוּם מְקַבֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ אֵלָיו שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיקוֹ, אֲזַי זֶה הַצְּמָצוּם יוֹנֵק כֹּחַ יוֹתֵר מִזֶּה הַשֵּׂכֶל לְהִתְגַּבֵּר בְּדִינוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי חַס וְשָׁלוֹם, מִתְגַּבֵּר הַדִּין בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֹמֶר הָאִסּוּר שֶׁל אֵשֶׁת אִישׁ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי מֵהִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְחַבֵּר הַצְּמָצוּם עִם הַשֵּׂכֶל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְתֹקֶף הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ:

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַבַּעַל אֵינוֹ חָפֵץ בְּאִשְׁתּוֹ וְרוֹצֶה לְפָטְרָהּ מִמֶּנּוּ, אֲזַי צָרִיךְ לִכְתֹּב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוּת, שֶׁהוּא הַגֵּט, כִּי הַגֵּט נִקְרָא סֵפֶר, בְּחִינַת סֵפֶר כְּרִיתוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה הַסֵּפֶר שֶׁל הַגֵּט שֶׁצּוֹתָה הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלָה לִבְחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם כּוֹלֵל כָּל

הַשִּׂכְלִיִּים וְהַצְּמְצוּמִים, וְעַל-כֵּן יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם בְּחִינַת כְּרִיתוּת וּפְרוּד שֶׁתִּפָּרֵד אִשְׁתּוֹ מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁהַצְּמְצוּם וְהַדִּין שֶׁמִּמֶּנּוּ שָׁרְשָׁהּ יִהְיֶה נִפְרָד מִשִּׂכְלּוֹ וְלֹא יִהְיֶה לוֹ עוֹד שׁוּם הִתְקַשְּׁרוּת אֵלָיו. כִּי עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים וְהַצְּמְצוּמִים שֶׁזֶּה הַצְּמְצוּם שַׁיָּךְ רַק לְזֶה הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא, וְצָרִיךְ לְהִתְמַתֵּק עַל-יְדֵי-זֶה הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא, וְזֶה הַצְּמְצוּם צָרִיךְ לְהִתְמַתֵּק רַק עַל-יְדֵי שֵׂכֶל אַחֵר דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כָּל אֵלּוּ הַחִלּוּקִים וְהַשִּׁנּוּיִים אֵינָם רַק לְמַטָּה, אֲבָל לְמַעְלָה בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שָׁם אֵין שַׁיָּךְ שׁוּם שִׁנּוּי וְחִלּוּק בֵּין הַשִּׂכְלִיִּים וְהַצְּמְצוּמִים, כִּי שָׁם הַכֹּל אֶחָד. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לְהַפְרִיד הַצְּמְצוּם מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁיִּהְיֶה לְהּ כֹּחַ לְהִתְחַבֵּר לְמִי שֶׁתִּרְצֶה צְרִיכִין לַעֲלוֹת עַד הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל שָׁם הַכֹּל אֶחָד, וְיכוֹלִין לְבַטֵּל שָׁם לְגַמְרֵי הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁבֵּין זֶה הַצְּמְצוּם עִם זֶה הַשֵּׂכֶל, כִּי שָׁם נִתְבַּטֵּל הַכֹּל, וְאַחַר כָּךְ יוֹרְדִין מִשָּׁם בִּבְחִינַת סֵפֶר כְּרִיתוּת שֶׁנִּפְרָדִין זֶה מִזֶּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֵּט, שֶׁהוּא סֵפֶר כְּרִיתוּת, וְסֵפֶר דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סֵפֶר כּוֹרְתָהּ וְאֵין דָּבָר אַחֵר כּוֹרְתָהּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהּ לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֵפֶר, שֶׁהוּא הַגֵּט, שֶׁעַל-יְדֵי מְצוַת סֵפֶר כְּרִיתוּת עוֹלִין עַד חָכְמָה עִלָּאָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לְשָׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֵפֶר, בְּחִינַת וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי, וּכְשֶׁנִּכְלָלִין שָׁם, שָׁם נִתְבַּטֵּל הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם, כִּי שָׁם אֵין שַׁיָּךְ קֶשֶׁר, כִּי שָׁם הַכֹּל אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים מִשָּׁם בִּבְחִינַת סֵפֶר כְּרִיתוּת וְגֵט פִּטּוּרִין, שֶׁנִּפְטָרֶת מִמֶּנּוּ, כִּי כְּבָר נִתְבַּטֵּל הַקֶּשֶׁר בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדוּשֵׁי שְׁטָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מֵקִישׁ הֲוָיָה לִיצִיאָה מַה יְּצִיאָה בִּשְׁטָר, אַף הֲוָיָה בִּשְׁטָר. כִּי הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁבֵּינֵיהֶם וְכֵן הַהִתְחַלְּקוּת, הַכֹּל עַל-יְדֵי שְׁטָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת סֵפֶר, כִּי בִּשְׁעַת נִשּׂוּאִין, שֶׁצְּרִיכָה לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, אֲזַי עוֹלָה עִמּוֹ עַל-יְדֵי קְדוּשֵׁי שְׁטָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת סֵפֶר, עַד בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וְשָׁם נִכְלָלִין יַחַד וּמְקַבְּלִין מִשָּׁם חִיּוּת וְשֵׂכֶל בִּבְחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וְהִתְחַבְּרוּת, וְעַל-כֵּן הַהִתְחַבְּרוּת הוּא תָּמִיד עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֵפֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדוּשֵׁי שְׁטָר כַּנַּ"ל, וַאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ מְקַדְּשָׁהּ בִּשְׁטָר, הוּא צָרִיךְ לִכְתֹּב לְהּ כְּתֻבָּה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת סֵפֶר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וַהֲלֹא מִסֵּפֶר כְּתֻבָּתָהּ נִלְמַד כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהּ לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֵפֶר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הִיא עוֹלָה עִמּוֹ לְקַבֵּל חִיּוּת וְשֵׂכֶל מִבְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת סֵפֶר כַּנַּ"ל, וְשָׁם אוֹר פָּשׁוּט הַכּוֹלֵל הַכֹּל, וְיכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הָאוֹר לִבְחִינַת הַשִּׂכְלִיִּים וְהַצְּמְצוּמִים הַפְּרָטִיִּים כִּרְצוֹנוֹ אוֹ בִּבְחִינַת הִתְחַבְּרוּת שֶׁיִּתְחַבֵּר הַצְּמְצוּם עִם זֶה הַשֵּׂכֶל עַל-יְדֵי הָאוֹר שֶׁמַּמְשִׁיכִין שָׁם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַסֵּפֶר, שֶׁהוּא הַכְּתֻבָּה וּקְדוּשֵׁי שְׁטָר, וְכָל הַהַמְתָּקוֹת שֶׁל כָּל הַזִּוּוּגִים יִהְיוּ נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁמְּקַבְּלִין מִשֵּׂכֶל

הַכּוֹלֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַסֵּפֶר הַזֶּה, וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁרוֹצֶה לְפָטְרָהּ צָרִיךְ לִתֵּן לָהּ גֵּט, שֶׁהוּא סֵפֶר כְּרִיתוּת, בְּחִינַת סֵפֶר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר וְעוֹלֶה לְשָׁם לִבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הַכֹּל וְשָׁם מְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר לְגַמְרֵי בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, וְחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל וְחִיּוּת מִשָּׁם בִּבְחִינַת כְּרִיתוּת שֶׁלֹּא יִהְיֶה עוֹד שׁוּם הִתְחַבְּרוּת לְזֶה הַצִּמְצוּם אֵלָיו, כִּי כְּבָר נִתְבַּטֵּל הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ (הוֹשֵׁעַ ב) "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם וְכוּ', וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, מָה עִנְיָן נֶחָמָה וְצָרָה סְמוּכִים זֶה לָזֶה? אֶלָּא, מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ כַּעַס עִם אִשְׁתּוֹ וְשָׁלַח אַחַר הַסּוֹפֵר לִכְתֹּב לָהּ גֵּט, בְּתוֹךְ כָּךְ נִתְפַּיְּסוּ עִם אִשְׁתּוֹ, אָמַר שֶׁיֵּצֵא חָלוּק אִי אֶפְשָׁר צֵא וּכְפֹל לָהּ כְּתֻבָּתָהּ וְכוּ', הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַגֵּט שֶׁהוּא סֵפֶר כְּרִיתוּת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁחוֹזְרִין וְנִכְלָלִין בַּשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, וְשָׁם מְבַטְּלִין הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם כַּנַּ"ל, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹלִין לְשָׁם, נִמְתָּקִין כָּל הַצִּמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן שְׁכִיחַ הַרְבֵּה פְּעָמִים שֶׁהָאִישׁ מִתְקוֹטֵט עִם אִשְׁתּוֹ כַּמָּה פְּעָמִים עַד שֶׁבָּאִים אֶל הָרַב לִכְתֹּב לָהּ גֵּט, וְאָז דַּיְקָא מִתְרַצִּים וּמִתְפַּיְּסִים, וְזֶהוּ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּחִינַת גֵּט, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַפֵּרוּד, בְּטוּל הַקֶּשֶׁר מִשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, אֲבָל שָׁם נִמְתָּק הַכֹּל, עַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁפֵּרְדוּ מִגֵּט, נִמְשָׁךְ לְפָעָמִים עֲלֵיהֶם מִשָּׁם דַּיְקָא בְּחִינַת הַמְתָּקָה מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמַּמְתִּיק הַכֹּל, שֶׁמִּשָּׁם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּטוּל הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם כַּנַּ"ל, וְגַם מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַהִתְחַבְּרוּת וְכָל הַהַמְתָּקוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן יְכוֹלִין לְהִתְרַצּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, כִּי נִמְשָׁךְ הַמְתָּקָה וּפִיּוּס מֵהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל שֶׁרָצוּ לַעֲלוֹת לְשָׁם לְבַטֵּל שָׁם הַקֶּשֶׁר עַל-יְדֵי הַגֵּט, וְכֵיוָן שֶׁהֵכִינוּ עַצְמָם לַעֲלוֹת לְשָׁם, לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר, נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה וְהַמְתָּקָה מִשָּׁם וְעַל-יְדֵי-זֶה חָזְרוּ וְנִמְלְכוּ וְנִתְרַצּוּ וְנִתְפַּיְּסוּ עַכְשָׁו דַּיְקָא, כִּי עִקַּר כָּל הַהַמְתָּקוֹת וּבְטוּל כָּל הַמַּחֲלֹקֶת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם דַּיְקָא כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּנֵי אָדָם אֵין יְכוֹלִים לְקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם הָאָרָה בְּעָלְמָא, וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רֹב נֶגְמַר הַגֵּט, כִּי אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַמְתִּיק הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּינֵיהֶם רַק, אַדְרַבָּא, עוֹלִין לְשָׁם לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגֵּט כַּנַּ"ל, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא חָפֵץ חֶסֶד, וּכְבָר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים בְּמַעֲמַד הַר סִינַי שֶׁנִּקְרָא "יוֹם חֲתֻנָּתוֹ", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ", זֶה מַתַּן תּוֹרָה. וּכְבָר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שֶׁלֹּא לְרַחֲקֵנוּ לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם תָּפֵרוּ אֶת בְּרִיתִי הַיּוֹם וְכוּ' גַּם בְּרִיתִי תֵּפֵר וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְכוּ'". וְכֵן הָרַבֵּה הַבְטָחוֹת שֶׁהִבְטִיחַ לָנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ עַם סְגֻלָּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֵיֵה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ" וְכוּ'. עַל-כֵּן מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְכִּיר לְפָעָמִים

לְשׁוֹנוֹת שֶׁל הִתְרַחֲקוּת, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין כַּוָּנָתוֹ כִּי אִם בִּשְׁבִיל הִתְקָרְבוּת כְּמָשָׁל הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל שֶׁקָּרָא לַסּוֹפֵר לִכְתֹּב גֵּט וְכוּ', וְאָחַר כָּךְ הוֹסִיף לָהּ כְּתָבָתָהּ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא שֶׁקָּרָא לַסּוֹפֵר לִכְתֹּב גֵּט לְהַרְחִיקָהּ, חַס וְשָׁלוֹם, וְהַהִתְרַחֲקוּת לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם מִכְּבָר אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁעוֹלִין עַד בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר כִּי אִם שָׁם בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מָלֵא רַחֲמִים וְתֵכֶף כְּשֶׁעוֹלִין לְשָׁם אָזַי תֵּכֶף נִכְמָרִין רַחֲמָיו הַמְרֻבִּין, וַאֲזַי נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר, וְלֹא מִבָּעְיָא שֶׁאֵינוֹ מְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא, מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הֶאָרָה גְּדוֹלָה לְבַטֵּל כָּל הַצְּמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְכָל הַכְּעָסִים וְכָל הַקְּפֵדוֹת שֶׁהָיָה לוֹ עַל יִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם בִּכְלָל וּבִפְרָט, הַכֹּל מַמְתִּיק וּמְבַטֵּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁנִּתְעוֹרֵר לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה מִשָּׁם בִּבְחִינַת סֵפֶר כְּרִיתוּת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַכְשָׁו נִתְהַפֵּךְ, וְאַדְרַבָּא, נִמְשָׁךְ מִשָּׁם הַמְתָּקָה גְּדוֹלָה לְהַמְתִּיק הַכֹּל, כִּי כָּל עִקַּר כַּוָּנָתוֹ שֶׁקָּרָא הַסּוֹפֵר לִכְתֹּב גֵּט, דְּהַיְנוּ מַה שֶׁהִזְכִּיר שָׁם הִתְרַחֲקוּת, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל כַּוָּנָתוֹ הָיָה לְטוֹבָה גְּדוֹלָה בִּשְׁבִיל הִתְקָרְבוּת וְזֶהוּ בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת תַּכְלִית הִתְקָרְבוּת הַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁהִזְכִּיר בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּטוּל הַקֶּשֶׁר, חַס וְשָׁלוֹם, מִשָּׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, תֵּכֶף נִכְמְרוּ רַחֲמָיו וְנִמְשָׁךְ מִשָּׁם הַמְתָּקָה גְּדוֹלָה, וְנִמְתָּק הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "וְהָיָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי". 'בְּמָקוֹם' דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא בְּמָקוֹם הַהִתְרַחֲקוּת בְּחִינַת גֵּט חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁרְצָה לִכְתֹּב בַּמָּקוֹם הַזֶּה דַּיְקָא יִתְהַפֵּךְ וְיֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא נִמְשָׁךְ כָּל הַהַמְתָּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶפֶרֶשׁ נְדָרִים מַה שֶּׁהַבַּעַל מֵפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ, כִּי נְדָרִים הֵם בְּבִינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים, בְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּיָּדוּעַ שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לְהָאָבֶן שְׁתִיָּה בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקוֹת כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא וְאֵין יִסּוּרִים בְּלֹא עָוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁכָּל הַיִּסּוּרִים וְהַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם הֵם עַל-יְדֵי חֲטָאִים חַס וְשָׁלוֹם, וְכַפָּרַת עֲוֹנוֹת שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵהָאָבֶן שְׁתִיָּה זֶהוּ בְּחִינַת הַמְתָּקוֹת כָּל הַדִּינִים וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים כָּל נִדְרֵי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּיָּדוּעַ, כִּי נְדָרִים הֵם בִּבְחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, הַיְנוּ כִּי הַנֶּדֶר הוּא שֶׁהָאָדָם אוֹסֵר עַל עַצְמוֹ דָּבָר וְאָז הַדָּבָר אָסוּר עָלָיו כִּשְׁאָר כָּל הָאִסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה, וְהוּא פֶּלֶא אֵיךְ יִהְיֶה כֹּחַ לְהָאָדָם לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ תּוֹרָה חֲדָשָׁה לֶאֱסֹר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ מַה שֶּׁאֵינוֹ כָּתוּב בַּתּוֹרָה, אַךְ הוּא עַל-פִּי הַנַּ"ל, כִּי אוֹרִיתָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה נָפְקַת וְכָל אָדָם

יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה, כִּי הָאָדָם הוּא הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם". כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁכָּל הָעֶלְיוֹן שׁוֹרֵשׁ הַתּוֹרָה יֵשׁ כֹּחַ לְהָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מִשָּׁם אִסּוּר חָדָשׁ שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר עָלָיו בְּאִסּוּר גָּמוּר מִן הַתּוֹרָה, כִּי מִשָּׁם, מִבְּחִינַת נֶדֶר, נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְכָל אָדָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲלוֹת לְשָׁם עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר וּלְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ אִסּוּר חָדָשׁ מִשָּׁם לֶאֱסֹר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר, וְאָז הַדָּבָר הַזֶּה אָסוּר עָלָיו כְּשְׁאָר אִסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁעֲשָׂה לְעַצְמוֹ תּוֹרָה חֲדָשָׁה עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר, כִּי מִבְּחִינַת הַנֶּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁכָּל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה חֲדָשָׁה אֶל הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְיָחִיד מֻמְחֶה אוֹ לִשְׁלֹשָׁה הֶדְיוֹטוֹת לְהַתִּיר אֶת הַנֶּדֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ" הוּא אֵינוֹ מוֹחֵל, אֲבָל אֲחֵרִים מוֹחֲלִין לוֹ. כִּי עִקַּר הֶהֱאָרָה מִבְּחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת יָחִיד מֻמְחֶה, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל כְּנֶגֶד שְׁאָר הָעוֹלָם, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַיָּחִיד מֻמְחֶה יָכוֹל לְהַתִּיר נִדְרוֹ, כִּי הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מִבְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל נִדְרוֹ הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, כִּי הֶחָכָם שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבַטֵּל כֹּחַ נִדְרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרָה בְּעֶלְמָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, וְכֵן שְׁלֹשָׁה הֶדְיוֹטוֹת יְכוֹלִין גַּם כֵּן לְבַטֵּל הַנֶּדֶר, כִּי שְׁלֹשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ שֶׁבָּזֶה כְּלוּלִים כָּל הַהַמְתָּקוֹת, כִּי הַצִּמְצוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל כְּשֶׁמַּמְתִּיקִין אוֹתוֹ אֲזַי הִיא קְדֻשָּׁה כְּפוּלָה, כִּי אֲזַי נִמְשָׁךְ הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ, לִבְחִינַת הַצִּמְצוּם, וְאָז גַּם הַצִּמְצוּם וְהַדִּין נִקְרָא קֹדֶשׁ עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְלָל בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, אֲבָל אֵין כֹּחַ לְהַשֵּׂכֶל הַקֹּדֶשׁ לְבַדּוֹ לְהַמְתִּיק הַצִּמְצוּם שֶׁיִּהְיֶה נִקְרָא קֹדֶשׁ גַּם כֵּן כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבֵּל כֹּחַ מֵהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשָּׁה שְׁלִישִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת, הַיְנוּ קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. וּקְדֻשַּׁת הַשֵּׂכֶל וּקְדֻשַּׁת הַצִּמְצוּם שֶׁנִּכְלָל גַּם כֵּן בְּתוֹךְ קְדֻשַּׁת הַשֵּׂכֶל, שְׁזֹּהוּ הַמְתָּקָתוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בֵּית דִּין, הֵם בִּבְחִינַת תִּלְתָּא אֲבָהָן בְּחִינַת קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לַעֲלוֹת לַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם שׁוֹרֵשׁ הַנֶּדֶר וּלְבַטֵּל הַנֶּדֶר שֶׁנָּדַר זֶה וּלְהַתִּירוֹ, כְּמוֹ הַיָּחִיד מֻמְחֶה שֶׁמַּתִּיר גַּם כֵּן הַנֶּדֶר עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְכָלל בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַנֶּדֶר הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הֲפָרַת נְדָרִים שֶׁל הַבַּעַל וְהָאָב, כִּי הַבַּעַל הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַמַּמְתִּיק הַצִּמְצוּם וְהַדִּין שֶׁהִיא בְּחִינַת בַּת זוּגוֹ וְכַנַּ"ל, וְעִקַּר הַהַמְתָּקָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל

וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָפֵר נִדְרָהּ, כִּי אֵין לָהּ כֹּחַ לְקַבֵּל מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנֵּדֶר כִּי אִם עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּל נִדְרֶיהָ תְּלוּיִים בּוֹ דַּיְקָא, כִּי אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפִירֶנּוּ, כִּי הַמְּשָׁכַת הָהָאָרָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל אֵלֶיהָ שֶׁמִּשָּׁם הַנֵּדֶר הוּא עַל יָדוֹ דַּיְקָא, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַיֵּם נִדְרָהּ אוֹ לַהֲפִירוֹ, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בּוֹ וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן מַתִּירִין כָּל הַנְּדָרִים וְכָל הַשְּׁבוּעוֹת קֹדֶם נְתִינַת הַגֵּט, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִפְטֹר אִשְׁתּוֹ שֶׁנִּתְקַשְּׁרָה בּוֹ בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק עַל-יְדֵי חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין כִּי אִם עַל-יְדֵי הַגֵּט פִּטּוּרִין עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאָרָה מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּל הַקֶּשֶׁר בְּשָׁרְשׁוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מַתִּירִין נְדָרִים קֹדֶם, כִּי עַל-יְדֵי הַתָּרַת נְדָרִים עוֹלִין לְשָׁם לְבְחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל נִדְרֵי שֶׁאוֹמְרִים בְּכְנִיסַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים, לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים, עִקַּר סְלִיחַת הֶעָוונוֹת עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים לְכָל הָעוֹמְדִים בִּשְׁעַת הַגֵּט שֶׁיְּהַרְהֲרוּ בִּתְשׁוּבָה, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת הַתָּרַת נְדָרִים עַל-יְדֵי הַחֲרָטָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר עַל-יְדֵי הַסֵּפֶר כְּרִיתוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּעֵת שֶׁהָלַךְ לִשְׂא אִשָּׁה אָז דַּיְקָא פָּגַע בַּמָּקוֹם הַהוּא, שֶׁהוּא מְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, מְקוֹם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְשָׁם נִכְלְלוּ כָּל הָאֲבָנִים בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁגַּם עִקַּר הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ עַל-יְדֵי חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, שֶׁמִּשָּׁם מַמְשִׁיךְ הֶאָרָה לְקַשְּׁרָהּ אֵלָיו שֶׁיְּמַשִּׁיךְ תָּמִיד שֵׂכֶל מִשָּׁם לְהַמְתִּיק הַצְּמָצוּם וְהַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאִשָּׁה הַנִּשֵּׂאת אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּתֻבָּה וְקִדּוּשִׁין וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין קִדּוּשִׁין לְשׁוֹן קֹדֶשׁ שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם הַמְתָּקַת הַצְּמָצוּם וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אָז דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁהָלַךְ יַעֲקֹב לְבַקֵּשׁ זִוּוּגוֹ, אָז דַּיְקָא זָכָה לִבְחִינָה זֹאת לִכְלֹל בְּתוֹךְ הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְלִכְלֹל שָׁם כָּל הַצְּמָצוּמִים וְכָל הַשִּׂכְלִיִּים וְכָל הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר אָבוֹת שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאֶבֶן אַחַת, בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זָכָה לִשְׂא אִשָּׁה יִרְאַת ה' וּלְהוֹלִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים קְדוֹשִׁים, כִּי זָכָה לְהַמְתִּיק כָּל הַצְּמָצוּמִים בְּשָׁרְשָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְשׂוֹאִין וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָז תֵּכֶף כְּשֶׁרָאָה זֹאת מִיָּד "וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר וְכוּ'", כִּי אָז בְּוַדַּאי הָיָה צָרִיךְ לַעֲלוֹת לִמְקוֹם

הַנֶּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל נִדְרֵי שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים:

חלק ז

וְעַל-כֵּן אָסוּר לְכֹהֵן גָּדוֹל לַעֲבֹד הָעֲבוֹדָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּשֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַמְתִּיק הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי אִם כְּשֶׁהוּא נְשׂוּי אִשָּׁה, כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַצְּמְצוּמִים הוּא עַל-יְדֵי נְשׂוּאִין דִּקְדֻשָּׁה, וְאָז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת כָּל הַצְּמְצוּמִים לְשָׁרְשָׁם וּלְהַמְתִּיק הַכֹּל עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל-כֵּן כֹּהֵן אָסוּר לִשָּׂא גְּרוּשָׁה, כִּי כָּל הַכֹּהֲנִים כְּלוּלִים בְּהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא מַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְכָל הַכֹּהֲנִים מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ כִּי כָּל הַכֹּהֲנִים כֻּלָּם צְרִיכִין תָּמִיד לְהַמְתִּיק דִּינָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּפָּרַת הָעֲוֹנוֹת עַל-יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמַּקְרִיבִין הַכֹּהֲנִים תָּמִיד לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי כַּפָּרַת כָּל הָעֲוֹנוֹת הוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ חֶסֶד, בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַכְּהֻנָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם וְהָיְתָה לוֹ וְכוּ' בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם". וְעַל-כֵּן הָיָה אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן שֶׁאוֹהֵב שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ב), "בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם". כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לְשֵׁם לְבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וּלְהַמְתִּיק הַדִּינִים כִּי אִם עַל-יְדֵי אַהֲבָה וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, "אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא", שְׁצָרִיכִין יִשְׂרָאֵל לֶאֱהֹב זֶה אֶת זֶה מְאֹד אַהֲבַת נֶפֶשׁ, וְאָז נִכְלָלִין כֻּלָּם יַחַד בְּתוֹךְ נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הַגְּרוּשָׁה אָסוּרָה לְכֹהֵן, כִּי גֵּרוּשִׁין הוּא בְּחִינַת רִיב וּמַחֲלֹקֶת, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ לָהּ הָאָרָה מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, בִּבְחִינַת כְּרִיתוּת וּפֵרוּד וְרִחוּק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דִּין וּמַחֲלֹקֶת, וְעַל-כֵּן אֲסוּרָה לְהַכֹּהֵן שֶׁהוּא אִישׁ שָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מְשֻׁנְּשֵׂאת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִנָּשֵׂא לְאַחֵר כִּי אִם בְּכֹחַ הַגֵּט שֶׁהוּא הַסֵּפֶר כְּרִיתוּת שֶׁנּוֹתֵן לָהּ בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן. נִמְצָא, שֶׁבַּעְלָהּ הַשֵּׁנִי הוּא בַּעַל מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל לְהַבַּעַל הָרִאשׁוֹן, כִּי דַּעְתָּם הוּא בְּהִפּוּךְ מִמֶּשׁ מֵהִפּוּךְ אֶל הִפּוּךְ, כִּי הוּא הִמְשִׁיךְ לָהּ פְּטוּר מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת, דְּהַיְנוּ שְׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַמְתִּיק הַצְּמְצוּם וְהַדִּין שֶׁלָּהּ, וְעַל-כֵּן הוּא פּוֹטְרָהּ מִמֶּנּוּ וּמַמְשִׁיךְ לָהּ הָאָרָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בִּבְחִינַת בְּטוּל הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגֵּט כַּנַּ"ל, וּבְכֹחַ הַגֵּט הַזֶּה הִיא הוֹלֶכֶת וְנִשֵּׂאת בַּכֹּחַ הַזֶּה דַּיְקָא לְבַעְלָהּ הַשֵּׁנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיָצְאָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר". מֵקִישׁ

הֲוָיָה לִיצִיאָה, כִּי הֲוָיָה הַשְׁנִיָּה נַעֲשֵׂית עַל-יְדֵי הַיְצִיאָה שֶׁל הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא הַגֵּט שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִנָּשֵׂא לְהַשֵּׁנִי כָּל זְמַן שֶׁאֵינָהּ מְבֻרֶרֶת שֶׁיֵּשׁ לָהּ גֵּט כְּרִיתוּת מִבַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן, וּבְכֹחַ הַגֵּט הַזֶּה הִיא נִשֵּׂאת לְהַשֵּׁנִי. נִמְצָא, שֶׁהַשֵּׁנִי הוּא הַהִפּוּךְ מִמֹּשֶׁ מִן הָרִאשׁוֹן, כִּי הָרִאשׁוֹן הִמְשִׁיךְ אֵלֶיהָ מִבְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת פֵּרוּד וְהִתְרַחֲקוּת, וְזֶה הַבַּעַל הַשֵּׁנִי מְהַפֵּךְ צִיּוּר הַהִתְרַחֲקוּת הַזֹּאת, שֶׁהוּא הַגֵּט, וְהוֹלֵךְ וְנוֹשְׂאָהּ בַּכֹּחַ הַזֶּה שֶׁתִּהְיֶה אִשְׁתּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מְקַשְּׁרָהּ אֵלָיו בְּכֹחַ הַהֶאָרָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל לְהַמְתִּיק צְמִצּוּמֶיהָ וְדִינֶיהָ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הַנִּשּׂוּאִין כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהוּא הַהִפּוּךְ מִמֹּשֶׁ מֵהָרִאשׁוֹן. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל "וְיָצְאָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר", אֵין זֶה בֶּן זוּגוֹ שֶׁל הָרִאשׁוֹן וְכוּ', כִּי הוּא בְּהִפּוּךְ מִמֹּשֶׁ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבַעְלָהּ הָרִאשׁוֹן לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ אַחֲרֵי אֶשֶׁר הֻטְמְאָה, כִּי נִקְרֵאת טְמֵאָה אֲצִלּוֹ אַחֲרֵי שֶׁנִּתְקַשְּׁרָה בְּכֹחַ הִתְרַחֲקוּתוֹ לְהַהֵפֶךְ מִמֹּשֶׁ שֶׁהוּא בַּעְלָהּ הַשֵּׁנִי שֶׁנִּשְׂאָהּ וְקִשְּׁרָהּ אֵלָיו בְּכֹחַ הִתְרַחֲקוּתוֹ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת הִפּוּךְ הַדַּעַת שֶׁמִּשֶּׁם אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ עוֹד, כִּי אֵין לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק צְמִצּוּמֶיהָ וְדִינֶיהָ עוֹד מֵחֲמַת תֹּקֶף בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת כְּנֶגְדּוֹ שֶׁנִּתְאַחֵז בָּהּ עַל-יְדֵי נִשּׂוּאֵי הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִדַּעְתּוֹ מִמֹּשֶׁ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן גְּרוּשָׁה שְׁזוּנָתָה, מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ, וְאֵין הָאסוּר אֶלָּא עַל-יְדֵי קִדּוּשִׁין אוֹ נִשּׂוּאִין שֶׁאִם נִתְקַדְּשָׁה לְאַחֵר אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא בָּא עָלֶיהָ, אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ הָרִאשׁוֹן. כִּי עִקַּר הָאִסּוּר הוּא דַּיְקָא מֵחֲמַת הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁל הַשֵּׁנִי שֶׁחִבְּרָהּ עַל-יְדֵי קִדּוּשִׁין אוֹ נִשּׂוּאִין, וְהַהִתְחַבְּרוּת צָרִיךְ לִהְיוֹת עַל-יְדֵי כֹּחַ הַהֶאָרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה הַשֵּׁנִי לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לָזֶה לְנַשְּׂאָהּ לְקַשְּׁרָהּ אֵלָיו עַל-יְדֵי הֶאָרַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל כִּי אִם בְּכֹחַ הַגֵּט וְהַהִתְרַחֲקוּת שֶׁל הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּמְשַׁךְ גַּם כֵּן מִשֶּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת תֹּקֶף הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמִּשֶּׁם תּוּכַל לְהִתְעוֹרֵר הַטֻּמְאָה כְּנֶגֶד הָרִאשׁוֹן אִם יָשׁוּב לְקַחְתָּהּ מֵחֲמַת גֹּדֶל הַמַּחֲלֹקֶת וְהִפּוּךְ הַדֵּעוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם הַפָּסוּק, "לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ וְכוּ', וְלֹא תַחֲטִיא אֶת הָאָרֶץ וְכוּ'". כִּי זֶה הַפֶּגֶם נוֹגֵעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבֶּלֶת קְדֻשָּׁתָהּ מִכְּתַב יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן פֶּגֶם מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם כְּתַב יִשְׂרָאֵל הוּא פֶּגֶם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת וְלֹא תַחֲטִיא אֶת הָאָרֶץ, כִּי כֹּחַ הַגֵּט לִפְטֹר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר זֶהוּ בְּחִינַת כֹּחַ כְּתַב יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבֵּל מִידֵי הַסְּמִיכָה שֶׁל הֶחָכָם הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמַּסְמִיךְ אֶת תַּלְמִידָיו, וּמַמְשִׁיךְ עַל כָּל אֶחָד הֶאָרָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֵּל כֹּחַ הַכְּתָב שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל עַל-יְדֵי הַחֲטָא שֶׁל מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ, שֶׁהוּא פֶּגֶם הַגֵּט, פֶּגֶם כְּתַב יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לְגָרֵם, חַס

וְשָׁלוֹם, לְגָרֵשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי גֵּרוּשׁ מֵאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי פְּגַם הַכְּתַב יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיְּמִין בְּהַגֵּט כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, כִּי כֹּחַ הַגֵּט עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא דַּת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל שֶׁמַּסְמִיכִין בְּהַגֵּט כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, כִּי כֹּחַ הַגֵּט עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא דַּת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל שֶׁדַּיְקָא בַּכֹּחַ הַזֶּה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ מֵהַשֶּׂכֶל הַכּוֹלֵל, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּלָלִיּוּת שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִפְטֹר אִשְׁתּוֹ עַל-יְדֵי הַגֵּט כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁעוֹלִין לְבְחִינַת הַשֶּׂכֶל הַכּוֹלֵל לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַכֹּחַ מִכְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא דַּת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לַעֲלוֹת לְשָׁם לִפְטֹר אִשְׁתּוֹ עַל-יְדֵי הַגֵּט כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן יֵשׁ שְׁנֵים עָשָׂר שִׁיטִין בְּהַגֵּט כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה בְּעֵת שֶׁהָלַךְ לִישָׂא אִשָּׁה, שֶׁדַּיְקָא בַּכֹּחַ הַזֶּה צְרִיכִין עַכְשָׁו לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נוֹהֲגִין שֶׁיִּהְיֶה מִנְיַן עֲשָׂרָה בִּשְׁעַת נְתִינַת הַגֵּט, כִּי אֵין קְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כִּי הַפְּטוּר שֶׁל הַגֵּט צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת קְדֻשֵׁי קְדָשִׁים כַּנַּ"ל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשָׂרָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשָּׁה שֶׁאֵין אוֹמְרִים אוֹתָהּ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, בְּחִינַת קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת, קְדֻשַּׁת קֹדֶשׁ קְדָשִׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, לְהַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי, שֶׁהוּא קְדֻשָּׁה שְׁנִיָּה, וּמִשָּׁם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה וְהַשֵּׂכֶל לְקַדֵּשׁ אֶת הַצִּמְצוּם וְהַדִּין שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בַּקֹּדֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת כַּנַּ"ל, וּמִקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הַזֹּאת צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַפְּטוּר שֶׁל הַגֵּט, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין עֲשָׂרָה, כִּי אֵין קְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ וְשֵׁם מְקוֹמָם וְהַזְמַן בְּתוֹךְ הַגֵּט, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תֹּקֶף הַגֵּט, כִּי שְׁמָם וְשֵׁם מְקוֹמָם וְהַזְמַן הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת הַשֵּׁם, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּיָּדוּעַ, וּכְלָלִיּוּת כָּל הַצִּמְצוּמִים נִכְלָלִין בִּבְחִינַת מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם הַמָּקוֹם וְהַזְמַן וּשְׁמָם שֶׁל עַצְמָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צִיּוּר, כִּי בְּחִינַת צִיּוּר הוּא גּוּף הַדָּבָר הָעוֹמֵד וְנִצְטַיֵּר בַּמָּקוֹם הַזֶּה וּבַזְּמַן הַזֶּה כְּגוֹן בַּיִת אוֹ שְׂאָר דָּבָר דּוֹמֶם אוֹ צוֹמֵחַ, אוֹ חַי, אוֹ מְדַבֵּר, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם דָּבָר בִּלְא שְׁלֹשָׁה צִמְצוּמִים אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַצִּמְצוּמִים, וְזֶהוּ בְּחִינַת שֵׁם הַמָּקוֹם וְהַזְמַן וּשְׁמָם שֶׁל עַצְמָם כַּנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים לְהַזְכִּיר בְּתוֹךְ הַגֵּט כְּדֵי

לְבַטֵּל כֻּלָּם בְּשָׁרְשָׁם בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פְּטוּר לְאִשְׁתּוֹ מִשָּׁם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַגֵּט וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמְגָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ רִאשׁוֹנָה אֲפִלּוּ מִזְבֵּחַ מוֹרִיד עָלֶיהָ דְּמָעוֹת, 'מִזְבֵּחַ' דַּיְקָא, כִּי הַמִּזְבֵּחַ הָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָיוּ מַקְרִיבִין קָרְבְּנוֹת לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּנַּ"ל, שֶׁמְּקַבְּלִין זֶה הַכֹּחַ מִבְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים אֲבָל שְׁתִיָּה שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַכַּפָּרוֹת וְכָל הַהַמְתָּקוֹת וְכַנַּ"ל, וְהַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ רִאשׁוֹנָה הוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוּא הַהִפּוּךְ מַמָּשׁ מִבְּחִינַת מִזְבֵּחַ, כִּי הוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַמְתִּיק הַדִּין וְהַצְמָצוּם וּמְגָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ, וְעַל-כֵּן מִזְבֵּחַ מוֹרִיד עָלֶיהָ דְּמָעוֹת, כִּי בְּחִינַת הַמִּזְבֵּחַ הוּא הַהִפּוּךְ מִזֶּה מַמָּשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּזְבֵּחַ מַמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים וּמְכַפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בְּחִינַת אֲבָל שְׁתִיָּה שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת יִבּוּם וַחֲלִיצָה, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר בָּנִים אַחֲרָיו, וְאִם לָאו, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין נִשְׁמָתוֹ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְעִקַּר הַמְּצָוָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת לְהוֹלִיד בָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה הִיא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַצִּמְצוּמִים עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת זוּוג דְּקֻדֻּשָׁה כַּנַּ"ל, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל וְהַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר מְצִוַת הַנִּשּׂוּאִין הוּא בִּשְׁבִיל, שֶׁעַל-יְדֵי הַחִבּוּר הַקָּדוֹשׁ יִהְיֶה נִמְתָּק בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא סִטְרָא דִּדְכוּרָא כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְחַבְּרָם כִּי אִם עַל-יְדֵי חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם שֵׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹדֶשׁ לְהַמְתִּיק שׁוּם צִמְצוּם וְדִין כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין, כִּי חֻפָּה הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַמַּקִּיף, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיף לְגַבֵּי שִׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁנִּקְרָא חֻפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַפְרִיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכוּ'". וּפֵרַשׁ רַשׁ"י, חֻפַּת סֵתֶר לְכָבוֹד שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים עַל הָאָרוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּמָקוֹם הָאֲבָן שְׁתִיָּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשׁ"י שָׁם עַל רְפִידָתוֹ זָהָב מֻרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן וְכוּ'. וְסִיַּם, "תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם". כִּי שֹׁרֶשׁ הָאַהֲבָה בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה הַכְּשֵׁרִים נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁהוּא שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַפְרִיוֹן וְחֻפָּה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַכֹּחַ לְהַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי לְהַמְתִּיק הַצִּמְצוּם וְהַדִּין, שֶׁהוּא עִקַּר

הַחִבּוּר וְהַיִּחוּד דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת הַמְּתָקַת הַדִּינִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי כָּל יִחוּד דִּקְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין, כִּי מִבְּחִינַת חֻפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל, מִשָּׁם מְקַבֵּל הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ, לְהַמְתִּיק הַדִּין וְהַצְמָצוּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשִׁין לְשׁוֹן קֹדֶשׁ, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק יד

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר מְצוַת נִשּׂוּאִין, הוּא בְּחִינַת הַמְּתָקַת הַצְּמָצוּם וְהַדִּין עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל, עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת, כִּי מִשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַהַמְתָּקָה כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הָעֵצָה שֶׁנִּצּוֹלִין מֵעֵצוֹת חֲלוּקוֹת, מֵעֵצַת נָשִׁים, וְזוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עֵצָה שְׁלֵמָה הִוא בְּחִינַת הַמְּתָקַת הַדִּינִים, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פָּסוּק, "וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ", עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַחִיּוּב לְהַשְׁאִיר בָּנִים אֲחֲרָיו שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעֵצָה, כִּי כְּלִלְיוּת כָּל הַתּוֹרָה נִקְרָא בְּשֵׁם "עֵצָה", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה". וְעַל-כֵּן הַתַּרְיַ"ג מִצְוֹות נִקְרָאִין בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל שֶׁיְּקַיְּמוּ הַתּוֹרָה, הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדָעִין לֵיהּ, כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַתַּכְלִיתִין, וְאִי אֶפְשָׁר לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵצָה, בְּחִינַת תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, כִּי כָּל הַתַּרְיַ"ג מִצְוֹות וְעַנְפֵיהֶם וּפְרָטֵיהֶם, וְכָל הַמִּצְוֹות דְּרַבָּנָן וְכָל הַדִּקְדּוּקִים וְהַמִּנְהָגִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט, הַכֹּל הוּא בְּחִינַת עֵצוֹת לִזְכּוֹת לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ כָּל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי תִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה לָדַעַת אֶת ה'" וְכוּ'". וְכָל הַסְּפֵקוֹת וְכָל חֲלֻקַּת הָעֵצָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד עִקַּר הַסָּפֵק וַחֲלֻקַּת הָעֵצָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַסָּפֵק, שֶׁהוּא הַסְּפֵקוֹת וַחֲלֻקַּת הָעֵצוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּעֲבוֹדַת ה', שֶׁיֵּשׁ שָׁם גַּם כֵּן כַּמָּה וְכַמָּה סְפֵקוֹת וְעֵצוֹת חֲלוּקוֹת, כְּגוֹן הָאֲבַעְיוֹת וְהַסְּפֵקוֹת בְּכַמָּה דִּינִים שֶׁנִּמְצָא בְּשַׁ"ס וּפוֹסְקִים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲלֻקַּת הָעֵצָה שֶׁאֵין יוֹדְעִין אֵיךְ לְקַיֵּם הַמִּצְוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵצָה כַּנַּ"ל, וְכֵן הַסְּפֵקוֹת וַחֲלֻקַּת הָעֵצָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת לְמִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁעַל-פִּי הָרֹב יֵשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כַּמָּה וְכַמָּה עֵצוֹת חֲלוּקוֹת בַּעֲבוֹדַת ה', בַּתְּחִלָּה נִדְמֶה לוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְנַהֵג בַּעֲבוֹדָתוֹ בְּדֶרֶךְ זֶה, וּלְאַחַר כָּךְ נִדְמֶה לוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אַחֵר כַּיָּדוּעַ לְמִי שֶׁנִּכְנָס קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה', וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלִין עֵצוֹת חֲלוּקוֹת בָּעוֹלָם בִּשְׂאָר דִּבְרֵי חֹל, בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְכַיּוֹצֵא. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם עֵצָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם עֵצָה כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי עֵצָה זֹאת

לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב, כִּי אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה', הֵינוּ שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם נֶגֶד ה' שֶׁאֵינָם לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם חָכְמָה וְעֵצָה כְּלָל, כִּי בֶּאֱמֶת הֶבֶל הֲבָלִים כָּל הָעוֹלָם וְתַאֲוֹתָיו הַכֹּל הָבֶל וּמַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, וְעִם יִמְצָא עֵצָה נִפְלְאָה אֵיךְ לְהַשִּׂיג מָמוֹן אוֹ שְׁאָר תַּאֲוֹת וְכִי זֶה נִקְרָא עֵצָה שֶׁנָּתַן עֵצָה לְנַפְשׁוֹ אֵיךְ לְהָמִית אֶת עַצְמוֹ, וְאֵיךְ לְרַחֵק אֶת עַצְמוֹ מֵחַיִּים נִצְחִיִּים וְכוּ', וּבְוַדַּאי אֵין שׂוּם עֵצָה נִקְרָא עֵצָה בֶּאֱמֶת כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי עֵצָה זֹאת לָבוֹא לַעֲבוֹדַת ה' אוֹ לִדְבָרִים הַנּוֹגְעִים לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת. וְעַל-כֵּן עִקַּר הָעֵצוֹת הֵם מַה שֶּׁזּוֹכִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וְדוֹר לְהַמְשִׁיךְ עֵצוֹת וְשֵׂכֶל מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל אֵיךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּדֶל הַחִיּוּב לְהַשְׁאִיר בָּנִים בָּעוֹלָם, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל פְּרָטִי וִידִיעָה פְּרָטִית, בְּחִינַת עֵצָה חֲדָשָׁה אֵיךְ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין כַּיָּדוּעַ וְכֵן אֵין שְׁנֵי דּוֹרוֹת שָׁוִין, וּמֵעוֹלָם מִיּוֹם בְּרֹא אֱלֹקִים אָדָם עַל הָאָרֶץ עַד הַסּוֹף עָדַיִן לֹא הָיוּ וְלֹא יִהְיוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין אֲפִלּוּ בִּשְׁנֵי דּוֹרוֹת, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁמְּגַלְגֵּל מִנְּשָׁמַת חֲבֵרוֹ גַּם כֵּן אֵינוֹ שָׁוֶה לַחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה שְׁנֵי פְּעָמִים דָּבָר אֶחָד, וְעַל-כֵּן לְעוֹלָם אֵינוֹ נִתְגַּלְגֵּל בַּחֲבֵרוֹ כָּל חֶלְקֵי נִשְׁמַת הָרִאשׁוֹן מַמָּשׁ, רַק נִשְׁמַת זֶה בְּצֵרוּף נֶפֶשׁ אַחֶרֶת מִמָּקוֹם אַחֵר אוֹ רוּחַ זֶה עִם נֶפֶשׁ זֶה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה. נִמְצָא, שֶׁהוּא עִנְיָן אַחֵר מִן הָרִאשׁוֹן, וְעַל-כֵּן כָּל נְשָׁמָה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁבָּאָה בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל חָדָשׁ וְעֵצָה חֲדָשָׁה לְהַשִּׂיג וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר נִשְׁלָם בְּיוֹתֵר, כִּבְיָכוֹל, צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְצֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ, בְּחִינַת צֶלֶם אֱלֹקִים הוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לֵידַע וּלְהַשִּׂיג וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנּוֹלָד נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר, נִמְשָׁכִין בְּיוֹתֵר עֵצוֹת שְׁלֵמוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת עֵצָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר גְּדֶל הַמַּצָּוָה וְהַחִיּוּב לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַצִּמְצוּם, כִּי הִתְגַּלּוּת הָעֵצָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם, הוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל הַנִּפְטָר לַעֲלוֹת לִמְקוֹם קְדֻשָּׁתוֹ לַאֲתַר דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עֲלִיַּת הַנְּשָׁמוֹת לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתָן, בִּבְחִינַת מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי מֻחְמֶּת שֶׁזָּכָה בְּחַיָּיו לְהוֹלִיד בָּנִים בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָעֵצוֹת, בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה עַכְשָׁו לַעֲלוֹת לְשָׁם לִבְחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַבָּנִים, שׁוֹרֶשׁ כָּל הַשִּׂכְלִיִּים וְכָל הָעֵצוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים

הַבָּנִים לִמּוּדֵי ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (ישעיה נד) "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ". כִּי לִמּוּדֵי ה' הֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, בְּחִינַת עֵצוֹת כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶהוּ 'וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'', וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ 'וְרַב שְׁלוֹם' דַּיְקָא כִּי הַבָּנִים שֶׁהֵם לִמּוּדֵי ה' בְּחִינַת עֵצוֹת הֵם בִּבְחִינַת שָׁלוֹם הֵפֶךְ הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי אֵין זוֹכִין לְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּנִים כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת, עַל-יְדֵי שֶׁשְּׁבִין בִּתְשׁוּבָה וּמְתַקְּנִין פְּגַם הַמַּחֲלֹקֶת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל", שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לָבוֹא לִידֵי חֲלִיצָה וְיִבּוּם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הַחֲלִיצָה וְהַיִּבּוּם הוּא בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן פְּגַם הָעֵצָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, כִּי צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר בָּנִים אַחֲרָיו כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין עֵצוֹת שְׁלֵמוֹת לְהַשָּׁנַת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה לְאַפּוֹשֵׁי וּלְהַעֲמִיד תּוֹלָדִין, אֲזַי אֵין נִשְׁמָתוֹ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, לִבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לְהַמְשִׁיךְ בְּחַיָּיו עֵצוֹת מִשָּׁם וּלְהַמְתִּיק הַצְּמְצוּמִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבָּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִשְׁתּוֹ צְרִיכָה יִבּוּם לְתַקֵּן נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי אָחִיו, וְהִיא אֲסוּרָה לַשּׁוּק עַד שֶׁתִּתְיַבֵּם אוֹ תַּחֲלֹץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה וְכוּ'". כִּי עֲדַיִן הִיא קְשׁוּרָה בּוֹ כְּמוֹ בְּחַיָּיו, כִּי הַמָּוֶת לֹא הִפְרִיד בֵּינֵיהֶם, מֵאַחַר שֶׁאֵין נִשְׁמָתוֹ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה בְּחַיָּיו לְהַמְתִּיק בְּחִינַת הַצְּמְצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשְׁתּוֹ, וְלֹא זָכָה לְגַלּוֹת בְּחִינַת הָעֵצָה שְׁלֵמָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבָּנִים, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַהַמְתָּקָה. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לָזֶה וְנִשְׁמָתוֹ נִשְׁאֶרֶת מְשׁוֹטֶטֶת לְמַטָּה, עַל-כֵּן אִשְׁתּוֹ קְשׁוּרָה בּוֹ עֲדַיִן, כִּי הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה וְהַפְּרוּד בֵּינֵיהֶם שֶׁתִּהְיֶה מֻתֶּרֶת לְאַחֵר הַכֹּל עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַכֹּל, שֶׁשָּׁם יְכוֹלִין לְהִתְקַשֵּׁר אוֹ לְהַתִּיר הַקֶּשֶׁר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַגֵּט, בְּחִינַת סֵפֶר כְּרִיתוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּשְׁאִיר בָּנִים אַחֲרָיו, שֶׁאָז הַמְתִּיק הַצְּמְצוּם לְפִי בְּחִינָתוֹ עַל-יְדֵי הָאָרָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַבָּנִים וְכָל הַהַמְתָּקוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן גַּם בְּמוֹתוֹ נִפְרֶדֶת אִשְׁתּוֹ מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי הָהֶאָרָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם עֶלְיַת הַנְּשָׁמָה אַחַר הַהִסְתַּלְקוּת שֶׁזּוֹכֶה לְאֵיזֶה בְּחִינַת עֶלְיָה לְשָׁם עַל-יְדֵי הַבָּנִים שֶׁהִשְׁאִיר שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁאֵין לוֹ בֵּן וְלֹא שׁוּם זֶרַע, אֵין יְכוֹל לַעֲלוֹת לְשָׁם, וְעַל-כֵּן עֲדַיִן לֹא הֻתַּר הַקֶּשֶׁר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַתִּיר הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּין אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ כִּי אִם כְּשֶׁעוֹלִין לְשָׁם, וְעַל-כֵּן אִשְׁתּוֹ אֲסוּרָה לַחוּץ גַּם לְאַחַר מִיתָתוֹ, כִּי עֲדַיִן קְשׁוּרָה בּוֹ מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל לְהַתִּיר הַקֶּשֶׁר, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר בָּנִים כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל-כֵּן הַתְּקוּן עַל-יְדֵי אָחִיו דַּיְקָא, שֶׁצָּרִיךְ אָחִיו לְיַבֵּם אֶת אִשְׁתּוֹ, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ דַּיְקָא, וְכָל צִמְצוּם יֵשׁ לוֹ שֶׁכָּל פְּרָטֵי שֶׁעַל יָדוֹ דַּיְקָא נִמְתָּק זֶה הַצִּמְצוּם וְלֹא עַל-יְדֵי שֶׁכָּל אַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִסּוּר אֵשֶׁת אִישׁ, כַּמְבֹאָר לְעֵיל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר עֲרָיוֹת שֶׁכָּל הַקְּרוֹבוֹת אֲסוּרוֹת, כִּי עִקַּר הַמְּתָקַת הַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָעֶצָה לֵידַע אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא דַּיְקָא מִמֶּרְחָק בִּבְחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, הַנֶּאֱמַר בְּאֵשֶׁת חַיִל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי, 'מֵרָחוֹק' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר מְנִיעַת הַהַשְׂגָה וְהַיְדִיעָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ הוּא מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְקַבֵּל אוֹר הַשָּׂגָתוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כִּי רִבּוּי הַשֶּׂמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּקוּן הוּא עַל-יְדֵי רִבּוּי הַכֵּלִים וְהַצִּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְקַבֵּל הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַרְחָבָה וּבְמִדָּה, וְעַל-כֵּן אָסַר לָנוּ אֶת הָעֲרָיוֹת שֶׁהֵם כָּל הַקְּרוֹבוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַזִּוּוּג בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר, שֶׁאָז אֵין יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק הַצִּמְצוּם מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמֵּת בְּלֹא בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם, נִדְחֶה הָאִסּוּר שֶׁל אֵשֶׁת אָח, כִּי מֵאַחַר שֶׁאָחִיו מֵת בְּלֹא בָּנִים וְלֹא זָכָה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדְשִׁים שֶׁמִּשָּׁם הַבָּנִים כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ חֶדֶר הַמִּטּוֹת? שֶׁשָּׁם פִּרְיָן וְרִבְיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי מִשָּׁם מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים עִקַּר הַהוֹלָדָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָעֶצָה, בְּחִינַת הַמְּתָקַת הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה שֶׁמֵּת בְּלֹא בָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא זָכָה לַעֲלוֹת לְשָׁם, נִשְׁאָר קָשׁוּר בְּרַגְלֵי אָחִיו וְכָל תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי אָחִיו דַּיְקָא, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת, וְעַל-כֵּן כְּמוֹ שֶׁבִּכְלַל יֵשׁ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכְּלָלִי וְשִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן כָּל מִשְׁפָּחָה וּבֵית אָב הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכְּלָלִי וְשִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, כִּי הָאָב הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, כִּי אָב בְּחָכְמָה בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכָל הַבָּנִים הַנִּמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ הֵם בְּחִינַת שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, וְכֵן אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ כָּל אֶחָד מִבָּנָיו שִׂכְלוֹ לִבְחִינַת שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים נֶגְדּוֹ שֶׁהֵם הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִיד כָּל אֶחָד מִבָּנָיו וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם, שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל מֵאָב לְבֵן, מִשֵּׂכֶל הַכְּלָלִי לְשֵׂכֶל הַפְּרָטִי כְּדֵי לְהַמְתִּיק כָּל הַצִּמְצוּמִים וּלְבָרֵר כָּל הַסִּיגִים, כְּדֵי לְגַלּוֹת הָעֶצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וַאֲמִתָּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמִתֶּךָ". וְכָל אֵלּוּ הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים הַנִּמְשָׁכִין מֵאָב אֶחָד, שֶׁהֵם הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִיד, כֻּלָּם הֵם אַחִים וּסְמוּכִים זֶה לָזֶה מֵחֲמַת שֶׁכֻּלָּם נִמְשְׁכוּ מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל אֶחָד, וּמֵחֲמַת זֶה בְּעֵצֶמוֹ אָסוּר אֵשֶׁת אָח שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה כְּדֵי שֶׁלֹּא לְגָרֵם רִבּוּי אוֹר, חַס וְשָׁלוֹם, אִם

הָיָה נִמְשָׁךְ מִשְּׁנֵי שִׁכְלִיִּים הַסְּמוּכִים לְהַמְתִּיק צִמְצוּם אֶחָד, כִּי הָיָה נִתְרַבֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, אוֹר שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל יוֹתֵר מֵהַמִּדָּה שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירָה לְנַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ:

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאִשָּׁה נִפְרֶדֶת מִבַּעְלָהּ עַל-יְדֵי גֵּט, אוֹ עַל-יְדֵי מִיתַת הַבַּעַל, אֲסוּרָה לְכָל קְרוֹבָיו, כִּי אָסוּר לְהַמְשִׁיךְ לָהּ עוֹד הֶאָרָה מִבְּחִינַת אוֹתוֹ הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁכְּבָר נִמְשַׁךְ לָהּ מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן כְּדֵי שֶׁלֹּא לְגָרֵם רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, אֲבָל אֵשֶׁת אָח שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים, מִצְוָה לְיַבֵּם, כִּי אֲחִיו מֵת בְּלֹא בָּנִים וְלֹא זָכָה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קְדָשִׁים, לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הוֹלְדָה. שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָעֵצָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַתְּקוּן עַל-יְדֵי אֲחִיו דַּיְקָא, כִּי אָח לְצָרָה יִוָּלֵד. 'לְצָרָה', הַיְנוּ בְּחִינַת דִּין וְצָרָה הַנִּמְשָׁךְ מִתִּקּוּף הַצִּמְצוּם שֶׁלֹּא זָכָה אֲחִיו לְהַמְתִּיקוֹ מֵאַחַר שֶׁלֹּא הֶעֱמִיד תּוֹלְדוֹת, עַל-כֵּן תִּקּוּנוֹ וְהַמְתָּקָתוֹ עַל-יְדֵי אֲחִיו בִּבְחִינַת אָח לְצָרָה יִוָּלֵד, כִּי אֲחִיו סָמוּךְ אֵלָיו וּמְקַבֵּל מֵאוֹתוֹ שֵׂכֶל שֶׁהוּא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל נֶגְדָּם. וְעַל-כֵּן אֲחִיו יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ מֵאוֹתוֹ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, לְתַקֵּן וְלִגְמֹר הַמְתָּקַת הַצִּמְצוּם שֶׁלֹּא זָכָה אֲחִיו לְהַשְׁלִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הַיִּבּוּם שֶׁמְּיַבֵּם אֶת אֵשֶׁת אָחִיו, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַכְשָׁו עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַסָּמוּךְ אֵלָיו בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא אָחִיו כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הַיִּבּוּם עַל-יְדֵי הָאָב בְּעַצְמוֹ לַחֲזֹר לִבְחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ, כִּי אָז יִהְיֶה בְּוַדַּאי בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר מֵאַחַר שֶׁהָאָב הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל נֶגְדָּם, וְלִשּׁוּק הִיא אֲסוּרָה בְּוַדַּאי, כִּי עֲדַיִן לֹא נִפְרְדָה מֵאָחִיו, מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכָה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, עַל-כֵּן תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי אָחִיו שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַסָּמוּךְ אֵלָיו, כִּי עַכְשָׁו אֵין אִסּוּר אֵשֶׁת אָח כְּלָל, כִּי לֹא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁאָחִיו מֵת בְּלֹא בָּנִים וְלֹא זָכָה לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, וְעַל-כֵּן , אַדְרַבָּא, עַכְשָׁו יִהְיֶה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אָחִיו דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַסָּמוּךְ לוֹ שֶׁיָּכוֹל לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מֵאוֹתוֹ שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁל אָחִיו, כִּי הֵם יוֹנְקִים מִבְּחִינַת שֵׂכֶל כּוֹלֵל אֶחָד, וְעַל-כֵּן יִתְקַן וַיַּמְתִּיק בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁהָיָה צָרִיךְ אָחִיו לְהַמְתִּיק וְיָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו וְכוּ':

חלק יז

וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲלִיצָה, זֶה בְּחִינַת שֶׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז עוֹלִין לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קְדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַכַּפָּרָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְשָׁם צְרִיכִין חֲלִיצַת מִנְעָלִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא יִכְנֹס אָדָם לְהַר הַבַּיִת וְכוּ' וְלֹא בְּמִנְעָלוֹ. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת מִקְדָּשׁ הוּא מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קְדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל כָּל הָעֲשָׂרָה קְדֻשׁוֹת, וּכְשֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשֶּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַצִּמְצוּמִים כְּשֶׁצְּרִיכִים

לְהַעֲלוֹתָם לְשָׁם לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, צְרִיכִין חֲלִיצַת מִנְעָלִים, בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָל בְּיוֹם כִּפּוּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הַחֲלִיצָה, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבְּמָהּ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כְּדֵי לְהַתִּיר שָׁם הַקֶּשֶׁר כַּנַּ"ל, וְלָזֶה צְרִיכִין חֲלִיצַת מִנְעָלִים בִּבְחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁגַּם אָז עוֹלִין לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל:

חלק יח

כִּי יָדוּעַ בְּכַוָּנוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הַשְׁכִּינָה בְּחִינַת מַלְכוּת, עוֹלָה עִם הַבִּינָה יַחַד לְמַעְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים תֵּרִין וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת:

כִּי הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה צִמְצוּמִים מְשֻׁכָּל עֶלְיוֹן לְשֻׁכָּל תַּחְתּוֹן, וְכָל הַצִּמְצוּמִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַנִּבְרָאִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֻׁכָּל תַּחְתּוֹן שֶׁמְּקַבֶּלֶת חִיּוּת וְשֻׁכָּל עַל-יְדֵי כַּמָּה וְכַמָּה שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים וּכְלָלִיִּים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה עַד הַשֻּׁכָּל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַכֹּל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים וְנִתְגַּלִּין עֲצוּת, בְּחִינַת הַנְהָגוֹת וּדְרָכִים יְשָׁרִים, לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, לִזְכּוֹת לְהַכִּיר וְלֵידַע אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְתָמִיד אִי אֶפְשָׁר לִבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַצִּמְצוּמִים לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת צִנּוֹרוֹת וְכֵלִים לְקַבֵּל עַל יָדָם מֵהַשֻּׁכָּל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי מִצְוֹות הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁכָּל מִצְוָה הִיא בְּחִינַת עֵצָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשֻּׁכָּל פְּרָטִי, שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ צִיּוּר וְנִתְיב לְקַבֵּל הָאָרָה וְחִיּוּת וְשֻׁכָּל מִבְּחִינַת הַשֻּׁכָּל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵהַשֻּׁכָּל הַכּוֹלֵל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים וְצִנּוֹרוֹת, לְקַבֵּל עַל יָדָם הָאָרַת הַשֻּׁכָּל הָעֶלְיוֹן, כִּי מֵהַשֻּׁכָּל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם פּוֹגְמִין בְּמִצְוֹות הַתּוֹרָה וְעוֹבְרִין עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי לְפִי הָעֲבֵרָה וְהַפְּגָם כֵּן נִתְקַלְקֵל וְנִפְגָּם אוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ וְהַנְּתִיב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֻּׁכָּל הַפְּרָטִי, וַאֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל מֵהַשֻּׁכָּל הַכּוֹלֵל מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שִׁבִּירַת כֵּלִים, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי יֵשׁ יְנִיקָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיּוֹנְקִים מֵהַשֻּׁכָּל וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְעַקְּמִין אֶת מֹחוֹ וּמְבַלְבְּלִין אֶת דַּעְתּוֹ בְּדֵעוֹת זָרוֹת וְעֵצוֹת שֶׁל שֶׁקֶר לְקָרֵב מַה שֶּׁרָאוּי לְרַחֵק וּלְרַחֵק מַה שֶּׁרָאוּי לְקָרֵב, לֶאֱסֹר אֶת הַהֶתֵּר וּלְהַתִּיר אֶת הָאִסּוּר, כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא בְּכַמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁתָּעוּ מִדַּרְכָּךְ הָאֱמֶת שֶׁבִּקְצָת דְּבָרִים מַחֲמִירִים עַל עַצְמָם יוֹתֵר מִדַּאי וְיֵשׁ לָהֶם מָרָה שְׁחוֹרוֹת וְדִקְדּוּקִים רַבִּים מַה שֶּׁאֲפִלּוּ כַּמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים אֲמִתִּיִּים לֹא הִקְפִּידוּ עֲלֵיהֶם, וְהֵם מַרְבִּים לְדַקְדֵּק וּמְבַלְבְּלִים דַּעְתָּם בְּכַמָּה מָרָה שְׁחוֹרוֹת, עַד שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי וְלַעֲשׂוֹת שׁוּם מִצְוָה כָּרָאוּי מֵחֲמַת בִּלְבּוּל דַּעְתָּם מֵהַמָּרָה שְׁחוֹרוֹת שֶׁלָּהֶם, וּבְמָקוֹם אַחֵר מְקִלִּין יוֹתֵר מִדַּאי. וְיֵשׁ מְדַקְדְּקִים בְּחֻמְרוֹת וּמָרָה

שְׁחוֹרוֹת, וְאַחַר כָּךְ עוֹשִׂים עֲבֵרוֹת גְּמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלַּן, וְיֵשׁ שֶׁאֵין עוֹשִׂין עֲבֵרוֹת גְּמוּרוֹת בַּיָּדַיִם, אֲבָל הֵם הוֹלְכִים בָּטֵל מִתּוֹרָה וּמִתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה וְאֵינָם שׁוֹקְדִים עַל דַּלְתֵי הָעֲבוֹדָה בֶּאֱמֶת, רַק כָּל חֶסְידוּתָם וַעֲבוֹדָתָם הוּא מַה שֶּׁמַּרְבִּין בְּחָמְרוֹת יְתֵרוֹת מְשֻׁנּוֹת בְּעִנְיְנֵי הַנְהָגַת קְצַת דְּבָרִים, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה מַה שֶּׁעֲצוֹתֵיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵיהֶם מְהֻפָּךְ מִן הָאֱמֶת. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחָמַת הַחֲטָאִים וְהָעֲוונוֹת, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁעוֹבְרִים עַל אֵיזֶה מִצְוָה אֲזַי נִתְקַלְקֵל הָעֵצָה כְּפִי הַמִּצְוָה שֶׁפָּגַם בָּהּ, וּכְמוֹ כֵן אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל מֵחָמַת שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ הַכֵּלִים וְהַנִּתְיבוֹת וְהַצִּנּוֹרוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יָדָם, אֲבָל הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְרוֹצֶה בְּתַקָּנָתֵנוּ, עַל-כֵּן מֵאַהֲבָתוֹ וּמֵחֶמְלָתוֹ הִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה וְהִקְדִּים תְּשׁוּבָה לְעוֹלָם, וְנָתַן לָנוּ אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָז נִמְחָלִין כָּל הָעֲוונוֹת עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, הַיְנוּ שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁבְּחִינַת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַצִּמְצוּמִים, תַּעֲלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה לְבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן מֵעַצְמָהּ, שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי שִׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים כְּמוֹ שֶׁמִּתְנַהֵג תָּמִיד, כִּי מֵחֲמַת הָעֲוונוֹת אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל דֶּרֶךְ הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, כִּי נִתְקַלְקְלוּ הַנְּתִיבוֹת עַל-יְדֵי הָעֲוונוֹת, רַק זוֹכִין עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ, לְהַמְתִּיק שָׁם כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּפָּרַת כָּל הָעֲוונוֹת לְהַמְתִּיק הַכֹּל עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי שִׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים. וְזֶהוּ מַעֲלַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז הַכֹּהֵן גָּדוֹל נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים לִמְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּעַצְמוֹ, וּמַמְתִּיק שָׁם בִּמְקוֹם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּעַצְמוֹ כָּל הַדִּינִים וּמְכַפֵּר עַל כָּל עֲוונוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה אָסוּר לִכָּנֵס לְשָׁם לִמְקוֹם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשָׁם, לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וְהַצִּמְצוּמִים עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ, כִּי, אַדְרַבָּא, חַס וְשָׁלוֹם יִתְקַלְקֵל יוֹתֵר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ "וְאַל יָבוֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ אֶל פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת וְכוּ'" וְלֹא יָמוּת כְּדֶרֶךְ שֶׁמֵּתוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז הוּא עֵת רָצוֹן, וְאָז עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲשׂוּ בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, אָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַכֹּהֵן גָּדוֹל לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּעַצְמוֹ לִמְקוֹם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, לְהַמְתִּיק שָׁם כָּל הַדִּינִים עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ, שֶׁזּוֹהִי בְּחִינַת סְלִיחַת כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל:

וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשָׁם כִּי אִם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ גְּבוֹהָה מְאֹד, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה בֶּאֱמֶת לְתַקֵּן עֲוונוֹתָיו אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא גָּדוֹל יוֹתֵר מִן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ד), יִקָּרֵה הִיא מִפְּנִינִים, מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי

וְלִפְנִים. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יָכוֹל לִכְנֹס לְמָקוֹם שֶׁיִּכְנֹס וּלְהַמְתִּיק שָׁם כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וּלְתַקֵּן כָּל הָעָוְונוֹת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶהוּ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַמְתָּקוֹת, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַפְּרָטִי וְעַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל. וּמַסִּיק שֶׁעִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּמְתִּיקִין עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק עַל יָדוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבֵּל מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, וְגַם אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי כִּי אִם אוֹתוֹ הַצְּמְצוּם וְהַדִּין הַשַּׁיָּךְ לוֹ, אֲבָל עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק הַכֹּל, עַיֵּן שָׁם. וְאִם כֵּן לְכְאוֹרָה קָשֶׁה, אִם כֵּן יַמְתִּיקוּ לְעוֹלָם עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכְּלָלִי בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר לְהַמְתִּיק הַכֹּל בְּהַמְתָּקָה יְתֵרָה, וְלָמָּה לָנוּ לְהַמְתִּיק עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי, מֵאַחַר שֶׁלְּעוֹלָם גַּם הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי צָרִיךְ לְקַבֵּל מִשֵּׂכֶל הַכְּלָלִי?! אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל נִיחָא הֵיטֵב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכְּלָלִי בְּכָל עֵת מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְעוֹלָם לְהַמְתִּיק עַל-יְדֵי בְּחִינַת שֵׂכֶל הַפְּרָטִי שֶׁמְּקַבֵּל מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל וְלֹא עַל-יְדֵי שֵׂכֶל הַכְּלָלִי בְּעַצְמוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ עֵת רָצוֹן, כְּמוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים, אָז יָכוֹל הַכֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר, לִכְנֹס לִמְקוֹם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, וּלְהַמְתִּיק כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ, כִּי לְגַדֶּל קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים אָז יֵשׁ כֹּחַ לְקַבֵּל מִשָּׁם עַל-יְדֵי כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה, וְאָז הוּא עֶלְיַת הַמַּלְכוּת בְּעַצְמָהּ, שֶׁהַמַּלְכוּת בְּעַצְמָהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַצְּמְצוּמִים, עוֹלֶה בְּעַצְמָהּ לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים, וְאָז נִמְתָּקִים וְנִתְבַּטְּלִים כָּל הַדִּינִים וְהַצְּמְצוּמִים בְּהַמְתָּקָה יְתֵרָה עַד שֶׁנִּתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי בְּחִינַת הַצְּמְצוּמִים וְהַלְּבוּשִׁים הַגַּשְׁמִיִּים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם הַמְּנַעֲלִים, כִּי תָּמִיד מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל הָאוֹר דֶּרֶךְ כַּמָּה לְבוּשִׁין וְצִמְצוּמִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַסִּיגִים וְהַקְּלִפּוֹת עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבוּשִׁין רַבִּים וְגַשְׁמִיִּים בְּיוֹתֵר עַד שֶׁצְּרִיכִין לִבְחִינַת מְנַעֲלִים, שֶׁהֵם תַּכְלִית הַצְּמְצוּמִים, בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, וְהֵם שְׁמִירָה גְּדוֹלָה נֶגֶד הַקְּלִפּוֹת שֶׁלֹּא יִנְקוּ מִן הָאוֹר, כִּי הַמְּנַעֲלִים שֶׁהֵם תַּכְלִית הַהִתְלַבְּשׁוּת וְהַצְּמְצוּמִים, הֵם חוֹצְצִין בִּפְנֵיהֶם, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת בְּכָל הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מְנַעֲלִים בְּרִגְלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מְנַעֲלִים לְרַגְלָיו וְכוּ'. אֲבָל עַכְשָׁו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאָז אֵין לַשָּׂטָן שׁוּם שִׁלְטָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֻּלָּא שַׁתָּא אִית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַסְטוּנֵי בַּר מֵהַאי יוֹמָא. כִּי אָז נִתְבַּטֶּלֶת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי, עַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין אָז מְנַעֲלִים, וְגַם אָסוּר לִלְבֹּשׁ מְנַעֲלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמְצוּמִים הַגַּשְׁמִיִּים בְּיוֹתֵר

כִּי עַכְשָׁו נִתְבַּטְּלוּ בְּחִינַת צִמְצוּמִים אֵלּוּ בְּחִינַת מִנְעָלִים לְגַמְרֵי, כִּי בְּחִינַת מַלְכוּת כְּלָלִיּוּת הַצִּמְצוּמִים עוֹלֶה בְּעַצְמָהּ לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְיֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְקַבֵּל אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וּלְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים עַד שֶׁנִּתְבַּטְּלִין לְגַמְרֵי בְּחִינַת מִנְעָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּכְלִית הַצִּמְצוּמִים הַגַּשְׁמִיִּים כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּתִשְׁעָה בְּאָב וְכֵן בְּמִנְדֶּה וְאֵבֶל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּעֵת רָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, אָז צְרִיכִין חֲלִיצַת מִנְעָלִים, וּמַחֲמַת שֶׁאָז צְרִיכָה הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַצִּמְצוּמִים, לַעֲלוֹת בְּעַצְמָהּ שֶׁלֹּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים לְבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת בְּמִנְעָלִים, שֶׁהֵם צִמְצוּמִים גַּשְׁמִיִּים בְּיוֹתֵר, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת אוֹר בְּאָלֶף וְלֹא כָּתְנוֹת עוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִנְעָלִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר הָיָה כָּתוּב כְּתָנוֹת אוֹר בְּאָלֶף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מַחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה זוֹכֶה לְאוֹר הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשָׁהּ, עַד שֶׁתַּלְמִידָיו לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲמֹד עַל סוֹף דַּעְתּוֹ, מֵחֲמַת שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִינוֹ, וְשָׁם הוּא בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת עֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, וְעַל-כֵּן הָיָה אוֹמֵר קַ"ן פָּנִים טָהוֹר וְקַ"ן פָּנִים טָמֵא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וְלְהַפֵּךְ עֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת עַל-יְדֵי שָׁרְשֵׁי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְשָׁם נִתְבַּטְּלִים בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִנְעָלִים כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁאָז הָיָה חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, שֶׁכֻּלָּם נֶחֱרְבוּ וְנִתְקַלְקְלוּ עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִשְׁאַר כִּי אִם בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁשָּׁם אֵין פֶּגֶם מַגִּיעַ, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, וְעַל-כֵּן בָּאֱמֶת אָז הוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלָיו, שֶׁכָּל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלָיו הָיוּ בְּחִינַת כֵּלִים וְצִנּוֹרוֹת וְכוּ', לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת וְהַמְתָּקוֹת מְשֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְעַכְשָׁו נִשְׁבַּר וְנֶחֱרַב הַכֹּל, וְאָז אֵין יוֹנְקִים כִּי אִם מִבְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִינֹק מִמֶּנּוּ מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְכוּ', חַס וְשָׁלוֹם בֶּאֱמֶת אֵין יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ כִּי אִם מְעַט דִּמְעַט בְּתַכְלִית הַצִּמְצוּם וְהַהֶעְלֵם וְהַהַסְתָּרָה, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים מְעַט הַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ לְהָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם וְלֹא יֵחָרֵב לְגַמְרֵי בְּתִשְׁעָה בְּאָב בְּעֵת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא רַק מִבְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁבְּעֵת תִּקֻּף שִׁלְיטַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ בְּתִקֻּף הַגָּלוּת, בְּתִקֻּף הַיְרִידָה שֶׁל נָפָשׁ מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁנּוֹפֵל מְאֹד, חַס

וְשָׁלוֹם, לְסִטְרָא דִּמְסָאֲבָא חַס וְשָׁלוֹם, אָז דַּיְקָא אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל חִיּוּת מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה פְּרָטִית כִּי אִם מִבְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מְאֹד שֶׁהִיא יְכוֹלָה לְהִתְעַלֵּם וּלְהִסְתַּתֵּר גַּם בַּמָּקוֹמוֹת הַטְּמֵאִים לְגַמְרֵי, וּלְהַחֲיוֹת הַנּוֹפְלִים לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ. שֶׁבְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה מְלֵאָה גִּלּוּלִים וְטִנּוּפִים וְיִשְׂרָאֵל הָיוּ מְשֻׁקָּעִים שָׁם בְּמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, אָז דַּיְקָא לֹא הָיָה לָהֶם חִיּוּת כִּי אִם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מְאֹד בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכַנַּ"ל, וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" הַסְּתָרָה, שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה וְכוּ' (סִימָן נו), עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מוּבָן וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה עַל פָּסוּק "וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה" (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב) עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמְּנָעֲלִים בְּתִשְׁעָה בְּאָב וְכֵן בְּמְנֻדֶּה וְאָבֵל שֶׁכֻּלָּם בְּחִינָה אַחַת, שֶׁמַּחֲמַת תִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַדִּינִים וְסִטְרָא דְּמוֹתָא אָז חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל וּפְגַם הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים כַּנַּ"ל, וְכֵן מְנֻדֶּה שֶׁעָבַר עַל מִצְוַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים כַּנַּ"ל, וְכֵן אָבֵל שֶׁנִּפְטַר נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵצָה וְשֵׂכֶל פְּרָטִי, עַל-כֵּן אָז אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה פְּרָטִית כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַקְּלִפּוֹת יוֹתֵר, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל חִיּוּת כִּי אִם מֵהַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בְּעַצְמָהּ, מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ בְּדֶרֶךְ הֶעְלֵם וְהִסְתָּרָה בְּתַכְלִית הַצִּמְצוּם, וְעַל-כֵּן אָז הוּא גַּם כֵּן חֲלִיצַת מְנָעֲלִים כְּמוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי בְּכָל עֵת שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל מִבְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ, אָז צְרִיכִין בְּחִינַת חֲלִיצַת מְנָעֲלִים, רַק שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עוֹלִין לְשָׁם מֻחְמַת גֹּדֶל הָעֵת רָצוֹן שֶׁמֵּאִיר אָז מֻחְמַת גֹּדֶל כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאָז מְקַבְּלִין הָאוֹר בְּשֶׁפַע גָּדוֹל וּמַמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים תֵּרִין, שֶׁהַמַּלְכוּת מִתְחַבֶּרֶת עִם הַבִּינָה יַחַד, שֶׁהִיא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְכַנַּ"ל, אֲבָל בְּתִשְׁעָה בְּאָב הוּא מֻחְמַת בְּחִינַת הַיְרִידָה, שֶׁמֻּחְמַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ פְּגַם הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים אָז יוֹרֶדֶת הַמַּלְכוּת, וְאָז צְרִיכָה הַבִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, לֵירֵד עִמָּהּ כְּדֵי לְהַחֲיוֹתָהּ בִּנְפִילָתָהּ שֶׁלֹּא תִּפֹּל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַתֵּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶן תְּרֵין הֵהֵין כַּחֲדָא. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּכוֹ תִבְכֶּה שְׁתֵּי בְּכִיּוֹת עַל שְׁתֵּי חֻרְבָּנִים, עַל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה וִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶׁשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת בִּינָה צָרִיךְ לְהִתְעַלֵּם בַּגְּלוּת לְהַחֲיוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָם, כְּלָלִיּוּת הַצִּמְצוּמִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְקַבֵּל כִּי אִם מִבְּחִינַת קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָז הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמְּנָעֲלִים מֻחְמַת שֶׁמְּעַט הַחִיּוּת מְקַבְּלִין רַק מֵהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מְאֹד, שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא מְקַבְּלִין חִיּוּת בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל בְּעֵת הַיְרִידָה

וְהַגְּלוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין חֲלִיצַת מִנְעָלִים אָז גַּם כֵּן, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל צְרִיכִין חֲלִיצַת מִנְעָלִים בִּבְחִינַת שֹׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת יְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים בֶּאֱמֶת מְקַבְּלִין בְּעֵת הַיְרִידָה וְהַגְּלוּת מֵהַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מְאֹד, עַל-כֵּן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרָעִים וְהַטְּמֵאִים שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלִין לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי, אַדְרַבָּא, שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ וְנֶעְלָם קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה מְאֹד, וְעַל-כֵּן אִם יִזְכֹּר אָדָם זֹאת בְּתַקֶּף יְרִידָתוֹ וּנְפִילָתוֹ וְיַאֲמִין זֹאת בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁדַּיְקָא בְּמָקוֹמוֹ מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לְהַחֲיוֹתוֹ, וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים מֵרָחוֹק לָשׁוּב אֵלָיו בְּנָקֵל בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה לְבַד, אָז בְּוַדַּאי יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא וְלַהֲפֹךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן גַּם חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּתִשְׁעָה בְּאָב וּמְנֻדֶּה וְאָבֵל, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמַּכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וּמְקַיֵּם מִצְוַת חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּתִשְׁעָה בְּאָב וְכַיּוֹצֵא שֶׁמֵּבִין שֶׁאָז צְרִיכִין חֲלִיצַת מִנְעָלִים לְהוֹרוֹת שֶׁפָּגַם בְּכָל הַקְּדֻשׁוֹת, וְאֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בְּהֶעְלֵם גְּדוֹל כִּי אֵין לוֹ כֵּלִים, שֶׁהֵם הַמִּצְוֹות, לְקַבֵּל מִשָּׁם, רַק שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו בְּעַצְמוֹ מִתְעַלֵּם וּמִסְתַּתֵּר לְהַחֲיוֹתוֹ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בְּתַקֶּף יְרִידָתוֹ, שֶׁמַּחֲמַת זֶה חוֹלְצִין הַמִּנְעָלִים לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לוֹ כֵּלִים וְצַמְצוּמִים לְקַבֵּל הָאוֹר כָּרָאוּי וְכוּ', עַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לְהִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַיֵּהוּ, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יְרִידָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְחַיֵּהוּ, יָכוֹל לְהִתְעוֹרֵר גַּם עַתָּה בִּתְשׁוּבָה וְלָשׁוּב אֵלָיו מִמְּקוֹמוֹ בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם וְלַהֲפֹךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּזַכֶּה לִתְשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין לְשָׁם, לִבְחִינַת קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְכוּ', בִּבְחִינַת עֲלִיָּה, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה רְאוּיִין לַעֲלוֹת לְשָׁם וּלְקַבֵּל מִשָּׁם שֶׁפַע גָּדוֹל וְרַב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְהַמְתִּיק כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּפֹּרֶת כָּל הָעֲוֹנוֹת, וְאָז נִתְבַּטְּלִין וְנִתְהַפְּכִין הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכַנַּ"ל. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁגַּם חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב וְאָבֵל וּמְנֻדֶּה חַס וְשָׁלוֹם, הַכֹּל בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָה וְתִקּוּן כַּיָּדוּעַ , הַיְנוּ כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וּכְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת, כִּי ט"ו בְּאָב הוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן וְהַהַמְתָּקָה שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁבְּתִשְׁעָה בְּאָב הָיְתָה הַגְּזֵרָה שֶׁל מֵתֵי מִדְבָּר, שֶׁאָז הָיוּ מֵתִים

בְּכָל שָׁנָה בַּמִּדְבָּר, וּבְט"ו בְּאָב פָּסְקוּ מֵתֵי מִדְבָּר. נִמְצָא, שֶׁט"ו בְּאָב הוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן וְהַהַמְתָּקָה שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב, וְעַל-כֵּן הוּא בִּבְחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין בְּתִשְׁעָה בְּאָב לְהִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאִין גְּדֶל יְרִידָתוֹ וּמַאֲמִינִים שֶׁשָּׁם דַּיְקָא נִסְתָּר וְנֶעְלָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה, לִבְחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז עוֹלִין לְשָׁם בֶּאֱמֶת וְנִמְתָּק הַכֹּל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן ט"ו בְּאָב, שֶׁהוּא הַהַמְתָּקָה וְהַתִּקּוּן שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁבָּהֶם בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל יוֹצְאוֹת וְכוּ' וְאוֹמְרוֹת, בָּחוּר, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ". הַיְנוּ שֶׁאָז דַּיְקָא בְּט"ו בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, אָז הוּא בְּחִינַת הַחִתּוּן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַחֲתָנָה וְהַנִּשּׂוּאִין דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שִׁלְשָׁה רֹאשׁוֹנוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ, שֶׁהִיא בִּינָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ 'וּבְיוֹם חֲתֻנָּתוֹ', זֶהוּ מַתַּן תּוֹרָה. 'וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ', זֶה בְּנֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת, כִּי אוֹרָיְתָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה נָפְקַת, שֶׁהִיא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם עִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת שֶׁל הַחֲתֻנָּה וְהַנִּשּׂוּאִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין בְּט"ו בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים דַּיְקָא שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת, שֶׁאָז זוֹכִין לַעֲלוֹת לִבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל לְהַמְתִּיק הַכֹּל, שֶׁזֶּהוּ כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת חֲלִיצָה שֶׁל הַיִּבָּמָה שֶׁכְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה הַיָּבָם לְיַבְּמָהּ אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֲלִיצָה, כִּי צְרִיכִין חֲלִיצַת מְנַעֲלִים כְּדֵי לַעֲלוֹת לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, לִבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם מְבַטְּלִין הַקֶּשֶׁר בְּשָׂרְשׁוֹ וְכַנַּ"ל:

כִּי הַמְּנַעֲלִים הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֲצָה, כִּי הַמְּנַעֲלִים הֵם שְׁמִירָה לָרַגְלִין מִינִיקַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בִּבְחִינַת הָרַגְלִין שֶׁשָּׁם אֲחִיזָתָם דַּיְקָא בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הֵם עַל בְּחִינַת הָעֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ. כִּי רַגְלִין הֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי בְּעֶצֶם שׂוֹרֶשׁ הַשֵּׂכֶל אֵין לָנוּ תְּפִיסָה כְּלָל, וְגַם שָׁם אֵין לְהַקְּלִפּוֹת שׁוּם אֲחִיזָה כְּלָל, כִּי שָׁם כְּתִיב, "לֹא יָגוּר רָךְ וְרָע". רַק כָּל הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא לְמַטָּה, בִּמְקוֹם הָרַגְלִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֵצוֹת, הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹאִין עֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַתַּרי"ג מִצְוֹוֹת, שֶׁהֵם תַּרי"ג עֲטִין דְּאוֹרָיְתָא וְכָל שְׁאָר הָעֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה הַכְּלוּלִין בָּהֶם, אָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת לְהַחֲלִישׁ הָעֵצוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַטִּיל בָּהֶם סָפֵק וּמְהַפֵּךְ לוֹ הַדֶּרֶךְ וּמַכְנִיס בּוֹ

טָעֲיוֹת וּסְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים בְּכָל הָעִצּוֹת דִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁלִּפְעָמִים מְהַפֵּךְ לוֹ הָעֵצָה לְגַמְרֵי עַד שֶׁאוֹמֵר לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע וּמַתִּיר אֶת הָאִסּוּר וְאוֹסֵר אֶת הַהֶתֵּר וְכוּ'. וְלִפְעָמִים מַכְנִיס בּוֹ סְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְשׁוּת עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ בְּשׁוּם דָּבָר וַעֲצָתוֹ חֲלוּקָה תָּמִיד, כִּי הַקְּלִפּוֹת הֵם בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי (לְשׁוֹן עֵצָה), שֶׁהֵם רוֹצִים לְקַלְקֵל וּלְהַכְנִיס סְפֵקוֹת בְּעֵצָה דִּקְדֻשָּׁה. וְהַמְנָעֲלִים, שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלִין מֵאֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת, הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים מְנָעֲלִים לְשׁוֹן נְעִילָה וּסְגִירָה, כִּי הֵם חוֹצְצִין בִּפְנֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּרַגְלִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ הַקְּלִפּוֹת לְהַכְנִיס סְפֵקוֹת בְּהָעֵצָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין, וְלֹא יוּכְלוּ לְחַלֵּק אֶת הָעֵצָה לִשְׁנַיִם חַס וְשָׁלוֹם, רַק תִּהְיֶה הָעֵצָה שְׁלֵמָה, נָעוּלָה וּסְגוּרָה בְּלֹא סָפֵק וַחֲלָקָה. כִּי הַמְנָעֲלִים דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּתְפִלִּין כֵּן מְנָעֲלִים. וּתְפִלִּין הֵם בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי הָעֵצוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלִין, הֵם בְּחִינַת דֶּרֶךְ שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָרַגְלִין, כִּי כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הָעֵצָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁיּוֹדֵעַ הַדֶּרֶךְ לֵילֵךְ, וְעַל-כֵּן כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵצוֹת וְהַנְהָגוֹת דִּקְדֻשָּׁה, נִקְרֵאת "דֶּרֶךְ", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם תֵּלֵכוּ". וּכְתִיב (תְּהִלִּים קיט), "דֶּרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ", וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, וּכְשֶׁאֵין יוֹדֵעַ הָעֵצָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וְהָעֵצָה חֲלוּקָה אֲצְלוֹ זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶהוּ דֶּרֶךְ הוּא מְהַלֵּךְ, וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (שָׁם קמג), "הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ זוּ אֵלֵךְ וְכוּ'". (שָׁם קיט) הַדְרִיכֵנִי בְּנָתִיב מִצְוֹתֶיךָ וְכוּ', וְעִקַּר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הָעֵצָה לֵידַע בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ לֵילֵךְ הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, כִּי הָאֱמֶת הוּא אֶחָד, וְצָרִיךְ כָּל אָדָם כְּשֶׁמְּסֻפָּק בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ וְהַנְהָגָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְשׁוּת עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ, עִקַּר תַּקָּנָתוֹ הוּא הָאֱמֶת שֶׁיִּרְאֶה לְמִשְׁךְ עַצְמוֹ רַק אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וּלְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹלִיכֵהוּ וְיַדְרִיכֵהוּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כה), "הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם פו), "הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם מג), "שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל הַר קָדְשֶׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ". וְעַל-יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת זוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה, אֲבָל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַקְּלִפּוֹת בְּכָל פַּעַם לְהִתְאַחֵז, חַס וְשָׁלוֹם, בָּרַגְלִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת וּלְבַלְבֵּל הָעֵצָה בְּכָל פַּעַם, עַל-כֵּן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת, בְּחִינַת הַמְנָעֲלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירָה לָרַגְלִין שֶׁהֵם נוֹעֲלִין וְסוֹגְרִין הָעֵצָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהֶן זָר לְבַלְבְּלָהּ וּלְחַלְּקָהּ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַמְנָעֲלִים נִמְשָׁכִין מֵאוֹר הָאֱמֶת מִבְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַ"ל, כִּי הַמְנָעֲלִין נִמְשָׁכִים גַּם כֵּן מִבְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל שֶׁלְּמַטָּה בָּרַגְלִין נִתְגַּשֵּׁם לְבוּשׁ הַחַשְׁמַ"ל בִּבְחִינַת מְנָעֲלִים כַּיָּדוּעַ,

וְהַחַשְׁמַ"ל נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם" זָרְקָא (סִימָן לה), עַיֵּן שָׁם:

חלק כד

אֲבָל זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל הַמַּנְעָלִים אֵינוֹ נַעֲשֶׂה כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבְּלִין הַמְתָּקַת הַצְּמְצוּמִים דֶּרֶךְ הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז עוֹלִין עַד הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ, אָז נִתְבַּטְּלִין הַמַּנְעָלִים לְגַמְרֵי, כִּי אָז אֵין צְרִיכִין שְׁמִירָה כְּלָל, כִּי שָׁם בְּשֹׁרֶשׁ הַשֵּׂכֶל בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, שָׁם אֵין לָהֶם שְׁלִיטָה כְּלָל וְאֵין שַׂיָּךְ שָׁם חֲלֻקַּת הָעֲצָה כְּלָל וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אִסּוּר נְעִילַת הַסַּנְדָּל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכַנַּ"ל, וּבְתִשְׁעָה בְּאָב הוּא לְהֵפֶךְ, שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הַיְרִידָה וְאָז נִתְקַלְקְלוּ וְנִפְגְּמוּ כָּל הַדְּרָכִים וְכָל הַשְּׁבִילִים וְכָל הָעֲצוּת דְּקֻדֻּשָּׁה עַל-יְדֵי חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחֱרַב בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, וְאָז צְרִיכִין גַּם כֵּן לַחֲלֹץ הַמַּנְעָלִים, לְהוֹרוֹת שֶׁעַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁמִירָה שֶׁל הַמַּנְעָלִים וְעַל-כֵּן אָז בֶּאֱמֶת אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה, כִּי מִסְתַּלְּקִין כָּל הַמֹּחִין וְאֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יְרַחֵם עָלֵינוּ וְיחַיֵּה אוֹתָנוּ עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ הַמִּתְעַלֵּם וּמִסְתַּתֵּר אָז בְּעֹצֶם הַיְרִידָה, שֶׁאָז מְקַבְּלִין מִעַט הַחִיּוּת מִשָּׁם דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְאָז בְּעֵת הַיְרִידָה, כְּגוֹן בְּתִשְׁעָה בְּאָב, אוֹ בְּאֵבֶל וּמְנֻדֶּה חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, שֶׁאָז הַקְּדֻשָּׁה בְּתַכְלִית הַהֶסְתֵּרָה, אָז צְרִיכִין חֲלִיצַת מִנְעָלִים שֶׁמְּרַמֵּז עַל בְּטוּל הָעֵצָה וַחֲלֻקָּתָהּ לְהוֹרוֹת שֶׁעַכְשָׁו נִסְתַּלְּקוּ כָּל הַמֹּחִין וְהַשִּׂכְלִיִּים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין לָנוּ שׁוּם עֵצָה שְׁלֵמָה וְהָעֵצָה נֶחְלֶקֶת אֶצְלֵנוּ וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִין לְשׁוּת עֵצוֹת בְּנַפְשֵׁנוּ אֵיךְ לָשׁוּב מֵעֹמֶק הַגָּלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁנָּפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, כִּי בֶּאֱמֶת לִפְעָמִים נוֹפֵל הָאָדָם לִסְפֵקוֹת וְעֵצוֹת חֲלוּקוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן לֵידַע הֶאֱמֶת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, וְכָל מַה שֶּׁחוֹתֵר לִמְצֹא עֵצָה שְׁלֵמָה, מְבַלְבְּלִין עֲצָתוֹ בְּכַמָּה פְּעָמִים, וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ לִפְעָמִים שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג כָּךְ וְכָךְ וְנִגְמָר בְּדַעְתּוֹ בִּסְבָרוֹת חֲזָקוֹת שֶׁכָּךְ הוּא צָרִיךְ לִנְהֹג בְּוַדַּאי, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּגְמַר בְּדַעְתּוֹ לִנְהֹג כָּךְ, בְּתוֹךְ כָּךְ עוֹלֶה עַל דַּעְתּוֹ סְבָרָא אַחֶרֶת עַד שֶׁנִּסְתָּרֶת עֲצָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה לְגַמְרֵי וְעוֹלִים סְבָרוֹת בְּדַעְתּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּהִפּוּךְ מַמָּשׁ מִמַּה שֶׁחָשַׁב מִקֹּדֶם. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֵצוֹת חֲלוּקוֹת הַנַּ"ל. וְלִפְעָמִים מִתְגַּבֵּר חֶלְקַת הָעֵצָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַכְרִיעַ הָעֵצָה לְכָאן אוֹ לְכָאן, וּכְשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מֻנָּח בְּחֹשֶׁךְ זֶה זְמַן רַב וְהוּא רוֹצֶה בְּכָל פַּעַם לַחְתֹּר לְמִצֹּא עֵצָה לָצֵאת מִן הַחֹשֶׁךְ לְאוֹר וַתְּהִי תּוֹחַלְתּוֹ נִכְזָבָה, וְעוֹדֶנּוּ לֹא יָשׁוּב מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁנִּלְכַּד בּוֹ עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין לוֹ עֵצָה אֵיךְ לָצֵאת מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לָצֵאת וַעֲצָתוֹ חֲלוּקָה מְאֹד, אָז זֶהוּ בְּעַצְמוֹ תַּקָּנָתוֹ שֶׁיִּצְעַק עַל זֶה בְּעַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנָּפַל כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ הָעֵצָה שְׁלֵמָה אֵיךְ לָצֵאת

מֵחשֶׁךְ לְאוֹר, כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וּבְוַדַּאי גַּם בִּמְקוֹמוֹ נִמְצָאִין עֲצוֹת אֵיךְ לָצֵאת מֵחשֶׁךְ לְאוֹר, מֵרַע לְטוֹב, רַק שֶׁצְּבָעוֹנוֹתֵינוּ נֶעֱלְמוּ מִמֶּנּוּ הָעֲצוֹת בְּבְחִינַת (אִיּוֹב לח) מִי זֶה מַחְשִׁיךְ עֵצָה בְּמִלִּין וְכוּ'. וְעַל-כֵּן תַּקָּנָתוֹ שֶׁיֵּדַע עַל כָּל פָּנִים הָאֱמֶת שֶׁנִּפְלַל כָּל כָּךְ וְנִתְרַחֵק כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם עֵצָה, וְיִצְעַק עַל זֶה בְּעַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹרֵהוּ הָעֵצָה וְהַדֶּרֶךְ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בֶּאֱמֶת, וּכְמוֹ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, צָעַק עַל זֶה הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יג), "עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ'":

כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל מְאֹד מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְעֵצָה שְׁלֵמָה אֲמִתִּית בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב בֶּאֱמֶת, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם עֵצָה אֵיךְ לָצֵאת מִשָּׁם, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לֵידַע הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה, כִּי מִקְּדֶם צָרִיךְ שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו סְפֵקוֹת וְעֵצוֹת חֲלוּקוֹת הַרְבֵּה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁאָפִלּוּ עַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עָבַר עִנְיָן זֶה שֶׁל חֲלֻקַּת הָעֵצָה הַרְבֵּה מְאֹד עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל "עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי", שֶׁנִּרְאֶה מִדְּבָרָיו שֶׁהָיָה מְסֻפָּק הַרְבֵּה מְאֹד בְּעִנְיַן הָעֵצָה, וְהָיָה מֵשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ בְּכָל פַּעַם אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, וַעֲדַיִן לֹא יָדַע הָעֵצָה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁצָּעַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד מָתַי וְעַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי. כִּי בֶּאֱמֶת עַל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן עֵצוֹת חֲלוּקוֹת בְּעִנְיְנֵי הַנְהָגַת הָעוֹלָם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁהֵבַנְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן קְטַנֵּי הָעֵרֶךְ, מִכָּל שֶׁכֵּן הַנִּלְכָּדִים בְּמַאֲסַר הַתַּאֲווֹת וּבְהִרְהוּרִים וְכוּ' וְכוּ', רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹרֵם עֵצָה שְׁלֵמָה אֵיךְ לָשׁוּב אֵלָיו, כִּי בְּוַדַּאי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם יֵשׁ שָׁם גַּם כֵּן עֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לָצֵאת וְלָשׁוּב מִשָּׁם, אַךְ שֶׁאֵין יוֹדְעִין הָעֵצָה וַעֲצָתָם חֲלוּקָה תָּמִיד, עַל-כֵּן תַּקָּנָתָם שֶׁיֵּדְעוּ הָאֱמֶת שֶׁאֵין יוֹדְעִין שׁוּם עֵצָה וְיִתְפַּלְּלוּ עַל זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצָּעַק דָּוִד, "טָבְעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם וְכוּ'":

וְזֶהוּ בְּחִינַת (שָׁם קמב) בְּאֹרַח זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַּח לִי רֶשֶׁת הֵכִינוּ לְפָעָמַי וְכוּ' (שָׁם נז), הַיְנוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִתְפַּלֵּל עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וְרָאָה שֶׁיֵּשׁ שְׁנוֹפְלִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם עֵצָה אֵיךְ לָצֵאת מִן הַחשֶׁךְ וְכַנַּ"ל, כִּי בְּכָל דֶּרֶךְ וְעֵצָה שֶׁרוֹצִים לֵילֵךְ כְּדֵי לָזְכוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ טוֹמְנִים פַּחִים וּרְשָׁתוֹת הַרְבֵּה עֲלֵיהֶם וּמְקַלְקְלִים עֲצָתָם תָּמִיד, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל תַּקָּנָתָם הוּא זֶהוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁיִּצְעָקוּ כָּךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַרְגִּישׁוּ בְּעַצְמָם זֶה הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין יוֹדְעִין שׁוּם עֵצָה, וְיִתְפַּלְּלוּ הַרְבֵּה עַל זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז יִזְכּוּ שֶׁתִּהְיֶה הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה עַל פָּסוּק, "וְאַיֵּה הַשֵּׂה לְעֹלָה". וּמְבֹאָר שָׁם, שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם נוֹפֵל לִסְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים, בְּחִינַת לִבֵּי סְחַרְחַר, אָזַי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ תַּקָּנָתוֹ כְּשֶׁהוֹלֵךְ וְדוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ

וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּסִימָן יב לִקּוּטֵי תְּנִינָא וְיִנְעַם לְךָ כָּל עִנְיַן הַנִּפְלָא הַזֶּה. וּכְבָר מְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּעִנְיַן זֶה הַרְבֵּה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְאָז זוֹכֶה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת אַיֵּ"ה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֶלְיצַת הַמְּנָעֲלִים בְּתִשְׁעָה בְּאָב וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי חֶלְיצַת הַמְּנָעָל מוֹרֶה עַל הִסְתַּלְּקוּת בְּחִינַת הָעֲצָה הַשְׂלֵמָה הַנִּשְׁמֶרֶת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמְּנָעֲלִים כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁו נִסְתַּלְּקוּ הַמֹּחִין וְאֵין עֵצָה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ הַתִּקּוּן כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁאֵין עֵצָה וְצוֹעֲקִין וּבוֹכִין עַל זֶה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵיכוֹת וְקִינוֹת שֶׁאוֹמְרִים בְּתִשְׁעָה בְּאָב, כִּי אֵיכָה זֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁמְּתוּדִּין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּפַּלְנוּ כָּל כָּךְ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ עַד שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְנִסְתַּלְּקוּ כָּל הַשִּׂכְלִיִּים, וְאֵין אִתָּנוּ יוֹדֵעַ עַד מָה, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִין שׁוּם עֵצָה אֵיךְ לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עָבַר קָצִיר כָּלָה קַיִץ וַאֲנַחְנוּ לֹא נוֹשַׁעְנוּ, וְאֵין יוֹדְעִין עַתָּה מַה נְּדַבֵּר וּמַה נִּצְטַדָּק, רַק לִצְעֹק אֵיכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּתִשְׁעָה בְּאָב אֵיכָה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, שֶׁהוּא עִקַּר כְּלַל הַקִּינוֹת, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין רַק לִצְעֹק אֵיכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּ"ה הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאָנוּ בּוֹכִין עַל נַפְשֵׁנוּ שֶׁנִּתְרַחֲקְנוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִין כְּלָל אֵיכָה אֲנַחְנוּ וְאֵיכָה הַדֶּרֶךְ וְהָעֵצָה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ:

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רמז) שֶׁתִּ"ק הַנֶּאֱמַר בַּשַּׁ"ס הוּא בְּחִינַת מְחַסֵּר תִּקּוּן וְהַנּוּן נִכְפֶּפֶת וְנַעֲשֵׂית קִינוֹ"ת, וְלֶעָתִיד יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, וְאָז נִתְתַּקֵּן הַתִּ"ק, כִּי יִפְשְׁטוּ כָּל הָאֲבָעְיוֹת וְהַסְּפֵקוֹת וְאָז יַחֲזֹר וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִקִּינוֹת תִּיקוּן, עַיֵּן שָׁם. כִּי תִּיקוּ הַנֶּאֱמַר עַל הָאֲבָעְיָא וְהַסָּפֵק שֶׁבַּשַּׁ"ס זֶהוּ בְּחִינַת חֶלְקַת הָעֵצָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין יוֹדְעִין הַדִּין בְּאֵיזֶה מִצְוָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵצָה כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה מֵחֲמַת חֻרְבַּן הַתִּקּוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם כָּל הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַהַמְתָּקוֹת וְהָעֵצוֹת שֶׁנִּפְגְּמוּ כֻּלָּם בַּעֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַשִּׂכְלִיִּים כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּנִים לְהַמֹּשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַשָּׂגַת וִידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם, בְּחִינַת עוֹלַם הַתִּקּוּן כַּיָּדוּעַ, כִּי כָּל צַמְצוּמֵי הָאוֹרוֹת דֶּרֶךְ כַּמָּה שִׂכְלִיִּים כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּנִים כַּיָּדוּעַ, אֲבָל בִּשְׁעַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִפְגְּמוּ הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, וְאָז נִסְתַּלֵּק הַנּוּן שֶׁל תִּקּוּן וְנַעֲשָׂה תִּיקוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפֵקוֹת, בְּחִינַת חֶלְקַת הָעֵצָה כַּנַּ"ל. וְאָז נַעֲשָׂה מֵהַתִּקּוּן בְּחִינַת קִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵיכָה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ חוֹזֵר וְנִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַתֵּיקוּ וְהַסָּפֵק, בְּחִינַת חֶלְקַת הָעֵצָה, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּחִינַת הַקִּינוֹת בְּעַצְמוֹ נִתְתַּקְּנִין וְחוֹזְרִים וְעוֹשִׂים מִקִּינוֹת תִּקּוּן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים קִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵיכָה, בְּחִינַת אַיֵּ"ה, דְּהַיְנוּ שֶׁבּוֹכִין וְאוֹמְרִים שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל אֵיכָה לַחְתֹּר לְמִצְא עֵצָה לָשׁוּב אֵלָיו בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמוֹרֵהוּ הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהַנָּכוֹן וְהָאֱמֶת, וְיוֹדֵעַ הָעֵצָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וְנַעֲשָׂה מִקִּינוֹת תִּקּוּן

וְנִתְתַּקֵּן הַתֵּיקוּ, שֶׁהוּא הַסָּפֵק, חֲלֶקֶת הָעֵצָה, כִּי זוֹכִין עַל-יְדֵי צַעֲקוֹת אֵיכָה לְזָכוֹת לֵידַע הַדֶּרֶךְ וְהָעֵצָה אֲמִתִּית אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּשִׁיטוּת הָאַבַּעְיָא בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת הַתֵּיקוּ וְהַקִינוֹ"ת לִבְחִינַת תִּקּוּן כַּנַ"ל:

חלק כה

וְזֶהוּ בְּחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי וְכוּ' דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ, כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ. 'נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי', נֶחָמָה כְּפוּלָה. 'כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ', שֶׁהָעֲוונוֹת נִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת וְרָצוֹן. 'כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ', כִּי בְּכָל הַחֲטָאִים גּוֹרְמִים הַפְּגָם בְּכִפְלַיִם בִּבְחִינַת שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח תְּרֵין תְּרוּכִין, בְּחִינַת וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן תְּרֵין הֵהֵין כַּחֲדָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעַלְּמוּת וְהַסְתָּרוֹת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה לְמַטָּה בְּעֵת הַיְרִידָה וְהַהִתְרַחֲקוּת כַּנַ"ל, וּכְשֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ עִקַּר עֲלִיָּתוֹ וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְאָז זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהָעֲוונוֹת יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת וְהַיְרִידָה תִּהְיֶה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, וְאָז זוֹכֶה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁשָּׁם הוּא עֲלִיַּת אִמָּא וּבְרַתָּא כַּחֲדָא, בִּבְחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים תְּרֵין, הֶפֶךְ מִן הַיְרִידָה שֶׁיָּרְדוּ שְׁתֵּיהֶן, בִּבְחִינַת וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן, כִּי עַכְשָׁו עוֹלִין שְׁתֵּיהֶן בְּיַחַד, וְאָז הַנֶּחָמָה כְּפוּלָה, בְּחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כִּפְלַיִם וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁלָּקְחָה בְּכִפְלַיִם, בִּבְחִינַת בָּכוֹ תִבְכֶּה תְּרֵין, בְּחִינַת שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן כַּנַ"ל. וְעַכְשָׁו כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְתַּקֵּן הַכֹּל, אָז הַנֶּחָמָה כְּפוּלָה בִּבְחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ, כִּי הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַטָּה, עוֹלָה וְנִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים, שֶׁאָז אִמָּא וּבְרַתָּא סַלְקִין כַּחֲדָא, כִּי אָז נִכְלָלִין בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

חלק כו

וְזֶהוּ בְּחִינַת וְיִרְקָה בְּפָנָיו. כִּי אִיתָא בְּסִפְרֵי רְפוּאוֹת שֶׁהָרֹק הוּא כְּמוֹ בּוֹרִית שֶׁמְּנַקֶּה כָּל דָּבָר מֵהַזֻּהֲמָא וְהַפְּסֹלֶת כֵּן הָרֹק מוֹעִיל לְכֹחַ הַמְבָרֵר וְהַדּוֹחֶה, כִּי הָרֹק מַפְרִיד חֶלְקֵי הַמַּאֲכָל בְּתוֹךְ הַקֵּבָה זֶה מִזֶּה וּמוֹעִיל אֶל הָעִכּוּל וְכוּ'. וּכְבָר מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן" הַנַ"ל שֶׁעִקַּר חֲלֶקֶת הָעֵצָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי שֶׁנִּדּוֹן בְּמוֹתְרוֹת הַמַּאֲכָל שֶׁעוֹלִים אֶל הַמֹּחַ וְהַלֵּב וּמְבַלְבְּלִים עֲצָתוֹ עַד שֶׁנֶּחְלָשֶׁת וְנֶחְלֶקֶת עֲצָתוֹ בִּבְחִינַת עֲצַת נָשִׁים שֶׁמְּסַדְּרִין כָּל מִילֵּיהוּ בְּבֵית הַכִּסֵּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה גּוֹרְמִין עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁהַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין הֵם בְּחִינַת בֵּרוּר שִׁלֻּמּוּת הָעֵצָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת זִוּוּג דְּקֻדֻּשָּׁה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הָאִישׁ, כִּי עִקַּר בֵּרוּר שִׁלֻּמּוּת הָעֵצָה הוּא מִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת חֲלֶקֶת הָעֵצָה הוּא מִסִּטְרָא דִּנוּקְבָא, בְּחִינַת עֲצַת נָשִׁים כַּנַ"ל. וְזֶהוּ סוֹד הָרֹק שֶׁל הַחֲלִיצָה, כִּי הָרֹק הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמְבָרֵר וְהַדּוֹחֶה אֶת

הַפְּסֹלֶת וְהַמּוֹתָרוֹת כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ מוֹעִיל לִבְחִינַת בֵּרוּר הָעֵצָה, כִּי כְּשֶׁנִּתְבָּרֵר צַחוּת הַמַּאֲכָל וְנִדְחֶה הַפְּסֹלֶת לַחוּץ וְאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר הַמּוֹתָרוֹת אֲזַי הָעֵצָה בְּרוּרָה וּשְׁלֵמָה, וְאָז זוֹכֶה לְהוֹלִיד בָּנִים בְּקֶדֶשָׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת שְׁלֵמוֹת כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמּוּבָא בַּכְּתָבִים מֵעִנְיַן הָרֹק שֶׁמָּצוּי בַּפֶּה קֹדֶם הַזִּוּוּג, וּמֵבִיא רְאָיָה מִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ שֶׁהָרֹק מָצוּי בְּפִיהוּ וְכוּ', וְאִיתָא שָׁם, שֶׁזֶּהוּ סוֹד זִוּוּג הַנִּשִּׁקִין שֶׁקֹּדֶם זִוּוּג הַגּוּפָנִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁהָרֹק הוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמְבָרֵר אֶת הַטּוֹב מִן הַפְּסֹלֶת וְהַמּוֹתָרוֹת, שֶׁזֶּהוּ מוֹעִיל אֶל הַזִּוּוּג דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּשָׁבִיל הוֹלָדָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּרוּר הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה, כִּי עַל-יְדֵי בֵּרוּר וּדְחִיוֹת הַפְּסֹלֶת שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָרֹק כַּנַ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה הָעֵצָה בְּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַזִּוּוּג דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת הוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה. וְהָאִשָּׁה מְקַבֶּלֶת זֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַמְבָרֵר וְהַדּוֹחֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הָעֵצָה, מְקַבֶּלֶת זֹאת מִבַּעְלָהּ עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא דְּשַׁדֵּי בְּגַוָּהּ כַּיָּדוּעַ. כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָעֵצָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַהוֹלָדָה, נִמְשָׁךְ מִן הַבַּעַל מִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא, שֶׁהוּא דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ זֶה לְבָרֵר הָעֵצָה מִבְּחִינַת עֲצַת נָשִׁים, מִבְּחִינַת עֵצוֹת חֲלוּקוֹת, כִּי גַּם בְּהַהוֹלָדָה גּוּפָא צְרִיכִין כַּמָּה בֵּרוּרִים, כִּי הַטִּפָּה נִתְבָּרֶרֶת בְּכַמָּה בֵּרוּרִים וְנִתְבָּרֵר הַטּוֹב וְהַזַּךְ וְהַפְּסֹלֶת נִדְחֶה לַחוּץ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַהוֹלָדָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּרוּר הָעֵצָה כַּנַ"ל, וְזֶה הַבֵּרוּר מְקַבֵּל כֹּחַ מֵהָרֹק שֶׁמּוֹעִיל אֶל הַפֵּרוּד כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן הַחֲלִיצָה שֶׁצְּרִיכָה לְחֲלֹק וְלִפְרֵד מִבַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם עוֹד חִבּוּר כְּלָל, עַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה, "וְיָרְקָה בְּפָנָיו". וְאִיתָא שֶׁבְּהָרֹק נִרְאֶה פְּנֵי הַמֵּת, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הָרֹק מוֹצִיאָה מִמֶּנָּה הַחִיּוּת שֶׁקִּבְּלָה מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא דְּשַׁדֵּי בְּגַוָּהּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיְתָה קְשׁוּרָה עִמּוֹ, וְזֶה מוֹצִיאָה עַל-יְדֵי הָרֹק דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַהוּא רוּחָא דְּשַׁדֵּי בְּגַוָּהּ, דְּהַיְנוּ כֹּחַ הַחִיּוּת שֶׁהִמְשִׁיךְ אֵלֶיהָ, הוּא רַק בְּחִינַת כֹּחַ בֵּרוּר הָעֵצָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַהוֹלָדָה. כִּי כָּל הַחִיּוּת שֶׁהִמְשִׁיךְ בְּגַוָּהּ הוּא בְּשָׁבִיל הוֹלָדַת הַבָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְמוּדֵי ה', בְּחִינַת עֵצוֹת לְגַלּוֹת אֲלֻקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל, וְזֶה הַבֵּרוּר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הָרֹק שֶׁמְּבָרֵר הַמַּאֲכָל מִן הַמּוֹתָרוֹת כַּנַ"ל, עַל-כֵּן עַכְשָׁו צְרִיכָה לִירֹק בְּפָנָיו, כִּי כֹּחַ הַחִיּוּת, שֶׁהוּא הַהוּא רוּחָא שֶׁקִּבְּלָה מִבַּעְלָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְבָרֵר אֶת הָעֵצָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבָּנִים כַּנַ"ל שֶׁצְּרִיכָה עַכְשָׁו לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה בִּפְנֵי הַחוֹלֵץ כְּדֵי לְפָרֵד מִבַּעְלָהּ, זֶה יוֹצֵא מִמֶּנָּה עַל-יְדֵי הָרֹק, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת כֹּחַ הַמְבָרֵר כַּנַ"ל:

חלק כז

רְאֵה וְהָבֵן וְהַבֵּט נִפְלְאוֹת ה' נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים, כַּמָּה גְּבוּרוֹת הַבּוֹרֵא נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת יֵשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁל הָאָדָם, וְכַמָּה סוֹדוֹת נֶעְלָמִים שֶׁבְּכָל דָּבָר, עַד שֶׁגַּם בְּהָרֹק יֵשׁ חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים אֲפִלּוּ בְּנִשְׁמִיּוּת עַל-פִּי חָכְמֵי הַנִּסְתָּר וְהָרְפוּאוֹת, מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא כֹּחוֹת נִפְלָאוֹת בָּאָדָם בְּכָל דָּבָר מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר, וְהַכֹּל מְקַבֵּל חִיּוּת מִסִּתְרֵי נִסְתָּרוֹת ה',

שֶׁהֵם סוֹדוֹת נוֹרָאוֹת, סוֹדוֹת עֶלְיוֹנוֹת, רָזִין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁיֵּשׁ בְּכָל פָּרָט וּפָרָט שֶׁבָּאָדָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְווֹת הַתּוֹרָה שֶׁתְּלוּיִים בְּכָל אֵיבְרֵי הָאָדָם כַּמּוּבָא, עַד שֶׁעַל-יְדֵי הָרֹק דַּיְקָא נִפְטֶרֶת הַיְבָמָה מִבַּעְלָהּ, כִּי הָרֹק הוּא מוֹעִיל לַכֹּחַ הַמְבָרֵר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר בֵּרוּר הָעֵצָה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבָּנִים כְּדֵי לְגַלּוֹת עֲצוּת רַבּוֹת לְגַלּוֹת וּלְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְכַנַּ"ל לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד:

וְהֶבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב, כִּי אֵינִי רוֹצֶה לִכְתֹּב וְדוֹ"ק וְהֶבֵ"ן בִּדְבָרֵינוּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לְדַקְדֵּק וּלְהָבִין מַחֲמַת שֶׁיְּדַעְתִּי שֶׁבְּכָל מָקוֹם צְרִיכִין לְדַקְדֵּק וּלְהָבִין הֵיטֵב, כִּי צְרִיכִין מִקֹּדֶם לִהְיוֹת בָּקִי הֵיטֵב בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְאָז יוּכַל לְהָבִין דְּבָרֵינוּ אִם יָשִׂים לִבּוֹ עֲלֵיהֶן הֵיטֵב, עַל-כֵּן לֹא רָצִיתִי לִכְתֹּב בְּכָל פַּעַם וּפַעַם וְדוֹק וְהֶבֵן, רַק לִפְעָמִים לֹא יָכֹלְתִּי לְהִתְאַפֵּק וְכָתַבְתִּי וְהֶבֵן וְכַיּוֹצֵא, מֵחֲמַת שֶׁיְּדַעְתִּי שֶׁהֵם דְּבָרִים עֲמֻקִּים מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב הֵיטֵב כְּפִי מַה שֶּׁהַדְּבָרִים מִתְנוֹצְצִים בְּדַעְתִּי, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ בֶּאֱמֶת, אָמֵן:

הִלְכוֹת סוֹטָה:

חלק כח

וְזֶהוּ בְּחִינַת מְחִיקַת פָּרָשַׁת סוֹטָה עַל הַמַּיִם קְדוֹשִׁים שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְגַם נוֹתְנִין עָפָר מִקַּרְקַע הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִבְדֶּקֶת הַסּוֹטָה, וְאִם טְהוֹרָה הִיא אָז נִמְשָׁךְ לָהּ טוֹבָה עַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת וְנִקְתָה וְנִזְרְעָה זָרַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין שֶׁאָז נִמְשָׁכִין חֲסָדִים וְטוֹבוֹת. כִּי הַסּוֹטָה שֶׁמָּעֲלָה מַעַל בְּאִישָׁהּ וּפָגְמָה בְּהַשִּׁכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים שֶׁצְּרִיכָה לְקַבֵּל מִשָּׁם הַמְתָּקָה עַל-יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ אֵלָיו דַּיְקָא, וְהִיא מָעֲלָה מַעַל בְּאִישָׁהּ וְקִבְּלָה מֵאַחֵר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר הַדִּין בְּיוֹתֵר וּמִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפָּה מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֹמֶר אִסּוּר אֵשֶׁת אִישׁ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לִמְחֹק פָּרָשָׁה מִן הַתּוֹרָה עַל יָדָהּ, דְּהַיְנוּ פָּרָשַׁת הַסּוֹטָה עַצְמָהּ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְדֶּקֶת, כִּי מְחִיקַת פָּרָשָׁה מִן הַתּוֹרָה זֶהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל שֵׂכֶל פְּרָטִי, וְאָז אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל כִּי אִם מֵהַשֵּׂכֶל הַכְּלָלִי בְּעַצְמוֹ, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נִבְדֶּקֶת לְטוֹב, אוֹ לְרַע, כִּי מֵהַשֵּׂכֶל הַכְּלָלִי בְּעַצְמוֹ מְקַבְּלִין בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת, דְּהַיְנוּ בְּשָׁעַת הַחֲטָא וְחָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז נִפְגָּמוּ וְנִסְתַּלְּקוּ כָּל הַמֹּחִין וְהַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים, וְאֵין יוֹנְקִים כִּי אִם מְעַט חִיּוּת בְּהֶעֱלֵם גָּדוֹל מֵהַשֵּׂכֶל הַכְּלָלִי, וְאָז אִם אֵינוֹ זוֹכֶה לְשׁוּב, אָז תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה, כִּי מֵהַשֵּׂכֶל הַכְּלָלִי שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לִינֹק, וַאֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, הַכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עֲוֹנָהּ בָּהּ בִּזְמַן שֶׁעֲוֹנָהּ בָּהּ שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָשׁוּב, כִּי רִבּוּי אוֹר גּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה וְכָרֵת חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וּמַאֲרִיךְ אַף לְרִשְׁעִים וּמְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וּמַמְשִׁיךְ חִיּוּת וְחֶסֶד בְּהֶעֱלֵם גָּדוֹל אָפְלוּ עַל

הָרְשָׁעִים גְּמוּרִים מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן דַּיְקָא כַּנַ"ל כְּדֵי לְהַטוֹתוֹ לִתְחִיָּה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לָשׁוּב וּלְהִתְתַּקֵּן אִם יִרְצֶה, וְגַם כְּשֶׁיְּזָכֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אָז יוּכַל לִזְכּוֹת שֶׁהַיְרִידָה תִּהְיֶה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, וּמִכָּרֵת יִהְיֶה נַעֲשֶׂה כֶּתֶר, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּכְרַת מִשָּׁם עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּהַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, עַל-יְדֵי הָעֲבֵרוֹת שֶׁעָבַר, וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל, אֲבָל כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁהַשֵּׂכֶל יִתְבָּרֵךְ מֵאָרִיךְ אַפּוֹ עִמּוֹ כְּדֵי שֶׁיְּזָכֶה לָשׁוּב עֲדַיִן לֹא נִכְרַת לְגַמְרֵי, כִּי אִם הָיָה נִכְרַת לְגַמְרֵי כְּבָר הָיָה מֵת לְגַמְרֵי, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁהוּא חַי עֲדַיִן, בְּוַדַּאי נִמְשָׁךְ לוֹ עוֹד אֵיזֶה חִיּוּת, וְהַחִיּוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהָרְשָׁעִים וְהַנּוֹפְלִים נִמְשָׁךְ דַּיְקָא מֵהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה וְהַחֶסֶד וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אִם יְזָכֶה לְהִתְעוֹרֵר לָשׁוּב, אֲזַי יְזָכֶה לַהֲפֹךְ עֲוונוֹת לִזְכֻיּוֹת, וְהַיְרִידָה תִּהְיֶה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה שֶׁיְּזָכֶה לַעֲלוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהָיְתָה מְחַיָּה אוֹתוֹ בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל בְּעֵת יְרִידָתוֹ וְהִתְרַחֲקוּתוֹ, כִּי עַכְשָׁו יְזָכֶה לַעֲלוֹת לְשָׁם בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז עוֹלִין לְשָׁם בִּבְחִינַת עֲלִיָּה וּמַמְתִּיקִים שָׁם הַכֹּל וּמְכַפְּרִין כָּל הָעֲוונוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַסּוֹטָה נִבְדֶּקֶת עַל-יְדֵי מְחִיקַת הַפָּרָשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַשֵּׂכֶל פְּרָטִי בַּעֲוונוֹתֶיהָ, שֶׁאָז צְרִיכִין לְקַבֵּל הַחִיּוּת מֵהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל, וְאָז אִם טְמֵאָה הִיא יִהְיֶה לָהּ מַפָּלָה עַל-יְדֵי-זֶה , וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים. כִּי מֵהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֻחְלָט רִבּוּי אוֹר כַּנַּ"ל, מֵאַחַר שֶׁנִּפְגְּמוּ הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, וַאֲזַי הַקְּלִפּוֹת יוֹנְקִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עֶלְמָא וְנוֹקְמִין בָּהּ וְכוּ' אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ לָהּ זְכוּת שֶׁתּוֹלֶה לָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יֵשׁ זְכוּת תּוֹלֶה וְכוּ'. כִּי הַזְּכוּת יָכוֹל לְהוֹעִיל לָהּ שֶׁיַּאֲרִיךְ לָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵיזֶה שָׁנִים עַד שֶׁתָּשׁוּב כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּכָּרֵת לְגַמְרֵי מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, כִּי תְּשׁוּבָה מוֹעִיל תָּמִיד וְכַנַּ"ל, אֲבָל אִם טְהוֹרָה הִיא אֲזַי, אַדְרַבָּא, נִמְשָׁךְ עָלֶיהָ חֶסֶד גָּדוֹל וְהַמְתָּקָה יְתֵרָה עַל-יְדֵי-זֶה , כִּי עַכְשָׁו נִתְעוֹרֵר בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמִּשָּׁם דַּיְקָא נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת, מֵחֲמַת שֶׁנִּמְחֲקָה הַפָּרָשָׁה וְכַנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת הִיא טְהוֹרָה אֲזַי הִיא זוֹכָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ לָהּ הַמְתָּקָה יְתֵרָה, כִּי שָׁם נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִמְשָׁךְ לָהּ טוֹבָה יְתֵרָה עַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת וְנִקְתָה וְנִזְרְעָה זָרַע. אִם הָיְתָה יוֹלֶדֶת בְּצַעַר, יוֹלֶדֶת בְּרֶוַח וְכוּ'. כִּי מִשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת וְכָל טוֹב וָחֶסֶד:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

וְעַל-כֵּן מוֹחֲקִין הַפָּרָשָׁה אֶל הַמַּיִם קְדוֹשִׁים. מַיִם קְדוֹשִׁים זֶה בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְתַקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וּלְהַשְׂלִים הָעֵצָה וְלַעֲלוֹת לִבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְזֶהוּ בְּחִינַת וּמִן הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן, כִּי צְרִיכִין לִקַּח מֵעֲפַר הַמִּשְׁכָּן, שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁלְּשָׁם עוֹלִין לִבְדֹּק הַסּוֹטָה כַּנַּ"ל, כִּי בְּשָׁעַת הַפְּגָם הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם לְבַד, וּמֵחֲמַת שֶׁאֵין כֵּלִים לְקַבֵּל מֻחְלָט מֵחֲמַת שֶׁנִּפְגְּמוּ הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים עַל-יְדֵי

הָעֲוונוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי יְכוֹלִין חַס וְשָׁלוֹם, מַזִּיקֵי עָלְמָא לְהִתְגַּבֵּר, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הֶעָנָשִׁים חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַאֲרִיךְ אַפּוֹ כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּבוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת וְכָל טוֹב כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "מֵישְׁרָא דְסַכִּינָא" וְכוּ' בְּסִימָן לְמֵד, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם:

כִּי הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל-יְדֵי כַּמָּה צִמְצוּמִים וְכוּ', כְּמוֹ הַמְלַמֵּד וְכוּ', וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ מְאֹד רַבִּי וּמְלַמֵּד הָגוּן כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְהָבִין וּלְהַסְבִּיר לוֹ שֵׂכֶל עֶלְיוֹן כָּזֶה שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שְׂעָרוֹת וְכוּ', בְּחִינַת שִׁעוּרָא דְאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וְכוּ', בְּחִינַת בַּת תְּחִלָּה וְכוּ'. כִּי הַצִּמְצוּמִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הַהַקְדָּמוֹת וְהַסִּבּוּבִים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל יְדֵם בָּאִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, הֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בַּת, בְּחִינַת בַּת אַבְרָהָם שֶׁעַל יָדָהּ בָּאִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא שֵׂכֶל עֶלְיוֹן, בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה. וְלָבוֹא לְהַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה הוּא עַל-יְדֵי שׁוֹנֵא בֶּצַע וְכוּ', וּצְרִיכִין לְהַחֲיוֹת הַחָכְמָה תַּתָּאָה עַל-יְדֵי אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים וְכוּ', וְלִפְעָמִים נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא הַחָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, לְגָלוּת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְכוּ', וּצְרִיכִין לְחָתְכָהּ מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַתּוֹכָחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה (וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם עַל "הָבִיאִי בָנַי וּבְנוֹתַי" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם), וְעִקַּר הַחִבּוּר שְׁלֵמֻתָם בְּקְדֻשָּׁה הוּא בִּשְׁבִיל הוֹלָדַת וְהַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין בָּעוֹלָם, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת הַבָּנִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּזִוּוּגָם. כִּי הַנְּשָׁמָה הִיא הַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם". וְהַשֵּׂכֶל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת וּלְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ". וּכְתִיב, "אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֱל אֲמִתֶּךָ". וְעַל-כֵּן הַזְּהִירָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִשָּׂא אִשָּׁה, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ שָׁם הַשָּׂגָה וִידִיעָה בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה , עַל-יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, עַל-כֵּן צָרִיךְ לִשָּׂא אִשָּׁה כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל עַל-יְדֵי-זֶה לְהַשִּׂיג וּלְהוֹדִיעַ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין, שֶׁהֵם כְּלוּלִין בִּבְחִינַת הָאַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁעַל יָדָם מְגַלִּין וּמוֹדִיעִין אֱלֹקוּתוֹ מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַּ"ל. וְכַמּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל מֵעִנְיַן אַרְבָּעָה בָּנִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת בְּכֶסֶף, כִּי כֶּסֶף הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְחָכְמָה תַּתָּאָה הַזֹּאת כִּי אִם עַל-יְדֵי שׁוֹנֵא בֶּצַע, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחַר

הַמָּמוֹן הַגַּשְׁמִי שֶׁשָּׁם אֶחָיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, רַק צָרִיךְ לִהְיוֹת שׁוֹנֵא בֶּצַע בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה שֶׁיִּשְׂנָא גַּשְׁמִיּוּת הַמָּמוֹן שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, וְאָז יוּכַל לִזְכּוֹת לְחָכְמָה תַּתָּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁרְשׁ הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁזָּכָה לַחָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת אֵין כֶּסֶף נֶחְשָׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן מִתְקַדֶּשֶׁת בְּכֶסֶף, כִּי כֶּסֶף הַקְּדוּשִׁין הִיא מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי נִקְרָא קִדּוּשִׁין לְשׁוֹן קִדֻּשׁ, כִּי עַל-יְדֵי כֶּסֶף הַקִּדּוּשִׁין מַמְשִׁיךְ לְהּ הָאִרַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת חֹמֶר אִסּוּר אֵשֶׁת אִישׁ, כִּי הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת הָאִשָּׁה, שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם כְּלוּלִין מֵאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כִּי הִיא מַדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וּמִמֶּנָּה וּלְמַטָּה הֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, וְעַל-כֵּן שָׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם וּצְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְחָתְכָהּ מֵהֶם וּלְהַעֲלוֹתָהּ מִבֵּינֵיהֶם. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַנַּ"ל לְתוֹךְ הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם בֶּאֱמֶת כְּסִילוּת גָּמוּר כְּנֶגֶד זֶה הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הוּא בְּחִינַת צִמְצוּמִים וְהַקְדָּמוֹת וְסִבּוּבִים כְּדֵי לָבוֹא עַל יָדוֹ לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, עַל-כֵּן הֵם רוֹצִים לְהִתְדַּמּוֹת כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם כְּאִלּוּ הֵם הוֹלְכִים גַּם כֵּן בְּדַרְכּוֹ זֶה, כִּי כָּל דַּרְכֵי חָכְמָתָם הוּא בְּדֶרֶךְ הֶקֵּשִׁים וְדִמְיוֹנוֹת שֶׁמַּתְחִילִין לַחֲקֹר מִדְּבָרִים נְמוּכִים וּפְשׁוּטִים מְאֹד שֶׁהֵם הַמַּשְׂכָּלוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, וְהוֹלְכִין וּמְקִישִׁין דָּבָר לְדָבָר עַד שֶׁרוֹצִים לַהֲרֹס וְלַעֲלוֹת אֶל ה' עַל-יְדֵי-זֶה , דְּהַיְנוּ לְהַשִּׂיג יְדִיעַת אֱמִתָּתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה , עַל-יְדֵי דַּרְכֵי הַחֲקִירוֹת הָאֵלּוּ, וּבֶאֱמֶת לֹא זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא זֶה הַנָּתִיב לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי דַּרְכֵי הַחֲקִירוֹת הַנִּבּוֹכוֹת הָאֵלּוּ בְּדַרְכֵי הַהִגָּיוֹן, אֲשֶׁר הֵם בְּעַצְמָם מוֹדִים שֶׁשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי הוּא נָבוֹךְ וּקְצָרָה יָדוֹ לְהַשִּׂיג שׁוּם דָּבָר עַל בָּרְיוֹ אֲפִלּוּ בִּשְׂאָר הַחָכְמוֹת, כְּגוֹן בְּחָכְמַת הַתְּכוּנָה וְחָכְמוֹת הָרְפוּאוֹת, כִּי אֵין שׁוּם חָכְמָה עַל בָּרְיָה, וְהֵם חוֹקְרִים כְּבָר אֲלָפִים שָׁנִים רַבְּבוֹת רְבָבוֹת חֲכָמִים, וְעַתָּה הַכֹּל מוֹדִים שֶׁעֲדַיִן לֹא חָקְרוּ לֵידַע שׁוּם דָּבָר עַל מַתְכֻּנְתּוֹ וַאֲמִתָּתוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת אֲשֶׁר לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בֵּיהּ כְּלָל, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים הַמֻּבְחָרִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁקִּבְּלָנוּ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם:

וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת כָּתַב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד אַחַר רַבִּי כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ לוֹ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי הַצִּמְצוּמִים, כִּי אֲפִלּוּ גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל וְהַמַּנְהִיגִים לְאוֹ כָּל אֶחָד זוֹכֶה לְזֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יָדוֹ, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ

מְאֹד אַחַר רַבִּי כָּזֶה שֶׁיּוֹכַל לְהַלְבִּישׁ לוֹ שֵׂכֶל עֶלְיוֹן כָּזֶה בַּשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּדֻמּוֹת וְסִבּוּבִים כְּדֵי לָבוֹא עַל יָדָם לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כִּי אֵלּוּ הַצְּמָצוּמִים וְהַסִּבּוּבִים הָאֲמִתִּיִּים לָבוֹא עַל יָדָם לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת אֵינָם בְּדֶרֶךְ הַהֶקֵּשׁ שֶׁלָּהֶם כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי דַּרְכֵי הַהֶקֵּשׁ וְהַדִּמְיוֹן רוֹצִים לְהַגִּיעַ וְלַגַּע מַמָּשׁ בְּהַדָּבָר שֶׁחוֹקְרִים, כְּגוֹן לְמָשָׁל, כְּשֶׁחוֹקֵר בְּתַהֲלוּכוֹת הַכּוֹכָבִים וְהַגַּלְגַּלִּים וְהוֹלֵךְ בְּדַעְתּוֹ וְחוֹקֵר מִדָּבָר לְדָבָר וּמִסְתָּבָרָא לִסְבָרָא עַד שֶׁמַּגִּיעַ בְּדַעְתּוֹ וְנוֹגֵעַ בְּשִׂכְלוֹ בְּדַרְכֵי תַּהֲלוּכוֹת הַכּוֹכָבִים וְהַגַּלְגַּלִּים, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁשֵּׂכֶל מַהֲלָכָם גְּבוֹהַּ מְאֹד, עַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אֵינָם יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ לְשָׁם, וְעַל-כֵּן עַד הֵנָּה אֵינָם יוֹדְעִים עַל בֵּרוּן אֵיךְ הוּא מַהֲלָכָם, כִּי כָּל הַמְחַקְּרִים עַד זֶה סָמוּךְ בְּעֵרֶךְ מֵאָה שָׁנָה אוֹ יוֹתֵר אָמְרוּ שֶׁהַגַּלְגַּלִּים מַקִּיפִים הָאָרֶץ, וּבְסָמוּךְ קָם אֶחָד (קוֹפֶּירְנִיקִישׁ שְׁמוֹ) וְאָמַר שֶׁהָאָרֶץ מְסַבֶּבֶת וְכוּ' וְכוּ', וְכֻלָּם הוֹלְכִים עַתָּה בְּדֶרֶךְ הַשֶּׁקֶר הַזֶּה, וְהֵם בְּעַצְמָם מוֹדִים שֶׁבְּרֹבוֹת הַיָּמִים יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּמְצִיא אֶחָד דֶּרֶךְ אַחֵר. וַאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שֶׁבְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּדִבְרֵיהֶם, כַּמְבֹאָר בַּאֲרִיכוּת בְּדִבְרֵי הַחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם הַמַּחֲזִיקִים הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁן שֶׁהוּא דַּעַת רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכֵן בִּשְׁאָר חָכְמוֹת אֵינָם יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ לְשׁוּם דָּבָר עַל בֵּרְיוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיַּגִּיעוּ וְיִגְּעוּ בְּהַשָּׂגָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל:

אֲבָל כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַסִּבּוּבִים דְּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמֶת הֵם רַק בִּבְחִינַת מֻמָּרְחָק תְּבִיא לַחְמָהּ, שֶׁהֵם מְסַבְּבִים סִבּוּבִים כְּאִל�ּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע בַּשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי אֵיךְ אֶפְשָׁר לָבוֹא לְהַשָּׂגָתוֹ עַל-יְדֵי הַסִּבּוּבִים הָאֵלֶּה, רַק שֶׁבֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵלּוּ הַסִּבּוּבִים הֵם כְּלוּלִים וּמְיֻחָדִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יָדָם בָּא עַל הָאָדָם מְמֵילָא קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁנִּפְתָּח לוֹ עַל יָדָם אוֹר הָאֵין סוֹף וְזוֹכֶה לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁמַּשִּׂיג, כִּי עִקַּר הַסִּבּוּבִים וְהַצְּמָצוּמִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הֵם עַל-פִּי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, שֶׁהֵם אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֲבָל בַּשֵּׂכֶל אֵין אָנוּ מְבִינִים כְּלָל אֵיךְ עַל-פִּי הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה נָבוֹא לְהַשִּׂיגוֹ, כִּי בְּוַדַּאי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין בַּשֵּׂכֶל אֵיךְ עַל-יְדֵי מִצְוַת צִיצִית אוֹ סֻכָּה וְכוּ' נָבוֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, אֲבָל בֶּאֱמֶת אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁמִּצְוֹת צִיצִית הַקְּדוֹשִׁים נִמְשָׁכִים מִמָּקוֹם גְּבוֹהַּ וְקָדוֹשׁ כְּזֶה, שֶׁהוּא כָּלוּל וּמְיֻחָד בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה נָבוֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, וְכֵן בִּשְׁאָרֵי הַמִּצְוֹת. וּכְמוֹ כֵן הֵם כָּל הַדְּרָכִים וְהַנְּתִיבוֹת וְהַקְּדֻמּוֹת וְהַסִּבּוּבִים שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמְּסַבֵּב עִמָּנוּ כְּדֵי לָבוֹא לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֵם אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וּמְצַוֶּה אוֹתָנוּ הַיּוֹם לִלְמֹד דִּינֵי הַפּוֹסְקִים וּשְׁאָרֵי הַנְּהָגוֹת קְדוֹשׁוֹת, וּבִזְמַן אַחֵר הַנְּהָגוֹת אֲחֵרוֹת, וּמְגַלֶּה לָנוּ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּדָרָכִים נִפְלָאִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְמֵילָא בָּא עַל הָאָדָם הִתְנוֹצְצוּת יְדִיעַת הַשָּׂגָתוֹ מִמָּקוֹם רָחוֹק מְאֹד מְאֹד אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ נוֹגֵעַ שָׁם

בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, בִּבְחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, שִׁנּוּיוֹן מִלֶּחֶם הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ 'מִמֶּרְחָק' דַּיְקָא, אֲבָל אֵינוֹ נוֹגֵעַ שָׁם בְּחָכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ בִּבְחִינַת אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, כִּי אֵלּוּ הַהַקְדָּמוֹת וְהַסִּבּוּבִים הֵם בִּבְחִינַת בַּטִּשְׁא שֶׁמְּבַטְּשִׁין הַגּוּף עַל יָדָם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר הַנִּשְׁמָה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אָעָא דְּלָא סָלִיק בֵּיהּ נְהוֹרָא מְבַטְּשִׁין לֵיהּ, גּוּפָא דְּלָא סָלִיק בֵּיהּ נְהוֹרָא דְּנִשְׁמְתָא מְבַטְּשִׁין לֵיהּ, שֶׁעַל-יְדֵי הַסִּבּוּבִים הַקְּדוֹשִׁים עַל-פִּי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת נִתְקַדֵּשׁ הַגּוּף, עַד שֶׁיּוּכַל לְתָפְסוֹ וְלֶאֱחֹז בּוֹ אוֹר הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁנִּתְפָּס הָאוֹר בְּהַנֵּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַשִּׂיג מַה שֶּׁמַּשִּׂיג:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת עֲרָיוֹת שֶׁכָּל הַקְּרוֹבוֹת אֲסוּרוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ מֵהַחִבּוּר הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁכָּל חָכְמָתָם בְּדֶרֶךְ קֶרְבָה וְדִמְיוֹן כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַחִבּוּר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל חָכְמָה עִלָּאָה עִם חָכְמָה תַּתָּאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ וְכַנַּ"ל, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִיא בִּבְחִינַת שְׁאֵרִי בְּחִבּוּרָא וְסַיִּם בְּפֵרוּדָא, כְּמוֹ שְׁמוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הֵם רוֹצִים לְחַבֵּר דָּבָר בְּדָבָר בְּדֶרֶךְ הַהֶקֵּשׁ וְהַדִּמְיוֹן, וּלְהַגִּיעַ עַל-יְדֵי-זֶה לִידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן סַיִּם בְּפֵרוּדָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַרְגֵּן מַפְרִיד אַלּוּף, כִּי בְּדֶרֶךְ זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֲלָיו כַּנַּ"ל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מֻזְהָרִים פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה' לַעֲלֹת, רַק עוֹמְדִים מִמֶּרְחָק וּמַאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה לְבַד. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹקִים, שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִסְתִּיר פָּנָיו וְיָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹקִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זָכָה לְהַשָּׂגוֹת עֲצוּמוֹת בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הִתְרַחֲקוּת הוּא מִתְקָרֵב וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל-כֵּן אֵשֶׁת אִישׁ אֲסוּרָה לְאַחֵר וְהָאסוּר חָמוּר מְאֹד מְאֹד, כִּי מַחֲמַת שֶׁהָאִשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת הֵם סְמוּכִים לְשָׁם וְיוֹנְקִים מִשָּׁם וְחוֹתְרִים וּמִתְגָּרִים תָּמִיד לִינֹק וּלְהִתְאַחֵז שָׁם בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְחָתְכָהּ מִבֵּינֵיהֶם וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים, וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר הוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַזִּוּוּג רַק לְמִינֵהוּ, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִתַּעֲרוֹבוֹת. עַל-כֵּן אִם, חַס וְשָׁלוֹם, תִּתְחַבֵּר עִם אַחֵר אֲזַי יִתְאַחֲזוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שָׁם בְּיוֹתֵר עַד שֶׁיִּפְלוּ שְׁנֵיהֶם, הַנּוֹאֵף וְהַנּוֹאֶפֶת לְתוֹכָם בִּירִידָה שֶׁאֵין לָהּ תְּקוּמָה וְתִהְיֶה הַהוֹלָדָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְּשֹׁכֶת הַמּוֹחִין, תִּהְיֶה מַמְזֵר אוֹ מַמְזֶרֶת, שֶׁהֵם פֶּסֶל וּמַסֵּכָה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ אֶל אַחֵר כְּפִירוֹת, כִּי אָז עַל-יְדֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת הַשִּׂכְלִיִּים יְנִיקָתָם שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא חֲזָקָה מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלַן, עַד שֶׁיְּכוֹלִים לַהֲפֹךְ הַצַּמְצוּמִים לְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה מִזֶּה כְּפִירוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי הֵם אוֹרְבִים עַל זֶה תָּמִיד לִינֹק מֵחָכְמָה תַּתָּאָה

הַנַּ"ל. וְעִקַּר יְנִיקָתָם מִתַּעֲרוֹבוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה "אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וּמָעֲלָה בּוֹ מָעַל" (בְּמִדְבַּר ה). וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁמּוֹעֶלֶת בְּאִישׁ מִלְּחָמָה שֶׁלְּמַעְלָה וְאִישָׁה שֶׁלְּמַטָּה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹעֶלֶת בָּאִישׁ שֶׁלְּמַטָּה, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבְּרִים הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וּמְהַפְּכִים הַצְּמְצוּמִים הַנַּ"ל לְכָפִירוֹת וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן מוֹעֶלֶת בְּוַדַּאי בְּאִישָׁה שֶׁלְּמַעְלָה, מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבְּרִין בְּיוֹתֵר הַכְּפִירוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ", שֶׁאֵין הַמְנָאֲפִין נוֹאֲפִין אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בָּהֶם רוּחַ שְׁטוּת, רוּחַ שְׁטוּת בְּוַדַּאי שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם כְּסִילוּת וּשְׁטוּת בֶּאֱמֶת, שֶׁהֵם הֵפֶךְ הַחָכְמָה הָאֱמִתִּיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן נִמְשָׁךְ מֵהֶם רוּחַ שְׁטוּת מַמָּשׁ:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת גֵּט שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִידָהּ מֵאִתּוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּתָב דַּיְקָא, שֶׁהוּא כְּתַב הַגֵּט, כִּי הַצְּמְצוּמִים הַנַּ"ל הֵם בִּבְחִינַת כְּתָב, בְּחִינַת שִׁעוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא, כִּי תְּמוּנַת כָּל אוֹת וְאוֹת הוּא בְּחִינַת צְמְצוּם מְיֻחָד כְּדֵי לָבוֹא עַל יָדוֹ לְהַשָּׂגַת אֲלָקוּת, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּתָב, שֶׁהוּא הַכְּתֻבָּה. וּבְלֹא הַכְּתֻבָּה אָסוּר לָדוּר עִמָּהּ, כִּי לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֲלָקוּת צָרִיךְ כַּמָּה וְכַמָּה צְמְצוּמִים בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת לְצַמְצֵם הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן בְּכַמָּה וְכַמָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת וְצִמְצוּמִים מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה צְמְצוּמִים מֵעִלָּה לְעֻלּוּל, מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כְּשֶׁחָכְמָה עִלָּאָה רוֹצֶה לְהַשְׁפִּיעַ בְּחָכְמָה תַּתָּאָה צְרִיכָה לְצַמְצֵם עַצְמָהּ בְּכַמָּה צְמְצוּמִים עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּחִינַת כְּתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּמוּנוֹת אוֹתִיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַשְׁפִּיעַ בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְעַל-כֵּן אָסוּרָה לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַכְּתָב, שֶׁהוּא הַכְּתֻבָּה שֶׁנּוֹתֵן לָהּ. כִּי הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, בְּחִינַת הָאִשָּׁה, אֵינָהּ יְכוֹלָה לְקַבֵּל מֵהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן כִּי אִם כְּשֶׁמְּצַמְצֵם עַצְמוֹ בִּבְחִינַת כְּתָב כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן גַּם כְּשֶׁנִּפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּתָב, דְּהַיְנוּ כְּתֻב הַגֵּט, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְחַבְּרָה עִמּוֹ, נִכְלְלָה הִיא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת כְּתָב, כִּי אִשָּׁה עוֹלָה עִמּוֹ וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה), כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לָא אִידְכָּר תַּמָּן, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְעַל-כֵּן הִיא גַּם כֵּן כְּלוּלָה עִמּוֹ בִּבְחִינַת כְּתָב, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי כְּתָב שֶׁצְּרִיךְ לְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַכְּתָב, וְעַל-יְדֵי-זֶה יַפְרִידָהּ מֵאִתּוֹ, כִּי כְּבָר נִקְשְׁרָה וְנִכְלְלָה עִמּוֹ בִּבְחִינַת כְּתָב, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִידָהּ וּלְכָרְתָהּ מִשָּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי

הַכָּתָב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סֵפֶר כּוֹרְתָהּ וְאֵין דָּבָר אַחֵר כּוֹרְתָהּ. כִּי צְרִיכָה כְּרִיתוּת מַמָּשׁ עַל-יְדֵי כְּתָב דַּיְקָא מֵאַחַר שֶׁשָּׁם נִקְשְׁרָה כַּנַ"ל:

חלק ז

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַזְכִּיר בַּגֵּט שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ וְשֵׁם מְקוֹמָם וְהַזְּמַן, כִּי הַשֵּׁם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַצְּמָצוּמִים שֶׁל כְּלַל הַבְּרִיאָה, כִּי כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל הַבְּרִיאָה יֵשׁ לוֹ שֵׁם מָקוֹם וּזְמַן, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל עַל-יְדֵי שֶׁצִּמְצֵם עַצְמוֹ בְּכַמָּה צְמָצוּמִים מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, עַד שֶׁנִּתְהַוָּה בְּחִינַת צִמְצוּם הַשֵּׁם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן שֶׁבָּהֶם כָּלוּל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּרָא, וְהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיָּבִין וְיַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי שֶׁיְּקַדֵּשׁ וִיטַהֵר עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי הַצְּמָצוּמִים הַנַּ"ל. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר חִבּוּר אִישׁ וְאִשָּׁה הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַמֹּחִין שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי-זֶה , עַל-יְדֵי הַצְּמָצוּמִים הנַ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמַּפְרִידָהּ מֵאִתּוֹ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר בְּהַגֵּט הַשֵּׁם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן, שֶׁהֵם כְּלַל הַצְּמָצוּמִים, שֶׁשָּׁם צָרִיךְ לְהַפְרִידָהּ מֵאִתּוֹ. כִּי יֵשׁ בְּהַצְּמָצוּמִים שְׁתֵּי בְּחִינוֹת, לְפָעָמִים הֵם בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע, וְלִפְעָמִים לְהַפְךָ, חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל נְעִילַת וּסְגִירַת הַשֶּׁפַע, הַיְנוּ כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע, אֲזַי הַצְּמָצוּמִים הֵם לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע עַל יָדָם דַּיְקָא, כִּי בְּלֹא הַצְּמָצוּמִים לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ מֵחָמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי רֹב טוֹבָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, וְעַל-כֵּן הַצְּמָצוּמִים הֵם טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי הֵם בְּחִינַת כֵּלִים וְצִנּוֹרוֹת לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת וְהַשֶּׁפַע עַל יָדָם, אֲבָל לִפְעָמִים כְּשֶׁאֵין רוֹצִין לְהַשְׁפִּיעַ, אֲזַי מְצַמְצְמִין הַצְּמָצוּמִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, נִסְגָּרִין הַצִּנּוֹרוֹת לְגַמְרֵי וְאֵין הַשֶּׁפַע יוֹרֵדֶת לְמַטָּה. וְגַם זֶה לְטוֹבָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנְקוּ מֵהַשֶּׁפַע אוֹתָם שֶׁאֵינָם צְרִיכִים לִינֹק מִשָּׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַגֵּט שֶׁמְּצַמְצֵם עַצְמוֹ בִּבְחִינַת הַצְּמָצוּמִים הנַ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּמוּנוֹת אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב שֶׁכְּלוּלִים בְּשֵׁם וּמָקוֹם וּזְמַן, וּמְצַמְצֵם עַצְמוֹ בִּבְחִינַת פֵּרוּד, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת סְגִירַת וּסְתִימַת הַצְּמָצוּמִים לְגַמְרֵי, שֶׁאוֹתָן הַצְּמָצוּמִים שֶׁעַל יָדָם הָיָה מַשְׁפִּיעַ בָּהּ וְכַנַּ"ל, אוֹתָם דַּיְקָא הוּא סוֹגֵר וְסוֹתֵם עַתָּה שֶׁלֹּא יַשְׁפִּיעַ בָּהּ עוֹד, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא כּוֹרְתָהּ וּמַפְרִידָהּ מִמֶּנּוּ, כִּי נִפְסָק הַקֶּשֶׁר מֵאַחַר שֶׁנִּסְתְּמוּ צִנּוֹרוֹת הַצְּמָצוּמִים שֶׁעַל יָדָם הָיוּ מְקֻשָּׁרִים יַחַד וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְיָצְאָה וְהָיְתָה מֵקִישׁ הֲוָיָה לִיצִיאָה לְעִנְיַן כַּמָּה דִּינִים. כִּי בְּוַדַּאי הַהֲוָיָה וְהַיְצִיאָה הֵם שָׁוִין, כִּי שְׁנֵיהֶם בִּבְחִינָה אַחַת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים הנַ"ל, רַק שֶׁבְּהַהֲוָיָה הַצְּמָצוּמִים בִּשְׁבִיל הַשֶּׁפַע דֶּרֶךְ צִנּוֹרוֹת, וּבִיצִיאָה הוּא בִּבְחִינַת סְתִימַת הַצִּנּוֹרוֹת הָאֵלּוּ בְּעַצְמָם, וְעַל-כֵּן מֵקִישׁ אוֹתָם לַהֲדָדֵי וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת יְבוּם וַחֲלִיצָה הֲלָכָה ד:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת יִבּוּם וַחֲלִיצָה, כִּי הָאָדָם בָּא לָעוֹלָם רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיְּמַשְׁשֵׁךְ הַשְׁגּוֹת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי הַצְּמְצוּמִים, וְצָרִיךְ שֶׁיִּשְׁאֵיר הַשְׁאָרָה אַחֲרָיו בָּעוֹלָם, דְּהַיְנוּ בָּנִים כְּדֵי שֶׁהֵם יַמְשִׁיכוּ אַחֲרָיו הַשְׁגּוֹת אֱלֹקוּת, כִּי מִשָּׁם נִמְשְׁכָה נִשְׁמָתָם כַּנַ"ל. כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּסַבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹת וְקִיּוּמוֹ הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הִיא בְּגִין דְּיִשְׂתַּמּוֹדְעִין לֵיהּ כַּיְדוּעַ, וּכְשֶׁאֵין הָאָדָם מַנִּיחַ זֶרַע בָּעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵין נִשְׁמָתוֹ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת אֶל מְנוּחָתָהּ וְאֶל מְקוֹמָהּ, דְּהַיְנוּ לְאוֹר הַפָּנִים, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל לַחְתֹּךְ וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְּאָה מִבֵּין הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, וְהָיָה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דִּבְּרָה תּוֹרָה, בְּחִינַת וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ וְכוּ', בְּחִינַת וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכִים כָּל הַבָּנִים וְכַנַּ"ל, וְכֵיוָן שֶׁלֹּא הִנִּיחַ זֶרַע שֶׁל קַיָּמָא, פְּגַם בְּכָל זֶה, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת אֶל אוֹר הַפָּנִים כַּיָּדוּעַ. וְזֶה "יִשְׁבְּעוּ בָנִים וְכוּ'", אֲז דַּיְקָא "אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ", כִּי הַשְּׂלֵם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ עַל-יְדֵי הַבָּנִים, אֲבָל כְּשֶׁאֵין לוֹ בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא כְּאִלּוּ מְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ זוֹכֶה לִבְחִינַת אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְאוֹר הַפָּנִים כַּנַ"ל, כִּי צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשְּׂגַת אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַצְּמְצוּמִים מֵעִלָּה לְעִלּוּל, מְשֻׁכָּל עֶלְיוֹן לְשֻׁכָּל תַּחְתּוֹן הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ שֶׁכָּל שֶׁהוּא נִקְרָא בְּחִינַת עַיִן, וְיֵשׁ שֶׁכָּל שֶׁנִּקְרָא בְּחִינַת יָד, וְיֵשׁ שֶׁכָּל שֶׁנִּקְרָא רֶגֶל, וְכֵן בְּשִׁאָר הָאֵיבָרִים וְכֵן בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כָּל אֵיבָר וְכָל גִּיד שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בִּפְנִים וּבַחוּץ, כֻּלָּם הֵם כְּנֶגֶד שִׂכְלִיִּים שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְכָל הַדּוֹרוֹת בָּאִין לָעוֹלָם בִּשְׁבִיל זֶה לְהַשְׁלִים צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ, כִּבְיָכוֹל, עַל-יְדֵי יְדִיעָתָם אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִים זֶה הַבִּנְיָן הַנּוֹרָא בְּדוֹר אֶחָד, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַנִּיחַ בָּנִים כְּדֵי שֶׁיַּשְׁלִים לְפִי בְּחִינָתוֹ צֶלֶם אֱלֹקִים, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵין לוֹ זֶרַע, אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְאוֹר הַפָּנִים, וְעַל-כֵּן אָסוּרָה אִשְׁתּוֹ לְהִנָּשֵׂא לַחוּץ אֲפִלּוּ אַחַר מוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (דברים כ"ה:ה') "לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר וְכוּ'". כִּי הָאִשָּׁה יוֹצֵאת מִבַּעְלָהּ עַל-יְדֵי מִיתָתוֹ מֵחֲמַת שֶׁאָז נִשְׁמָתוֹ נִסְתַּלְּקָה מִזֶּה הָעוֹלָם וְאֵין נִשְׁאָר קֶשֶׁר בֵּינֵיהֶם, אֲבָל זֶה שֶׁמֵּת בְּלֹא בָּנִים עֲדַיִן נִשְׁאֲרָה נִשְׁמָתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם קְשׁוּרָה בְּרַגְלֵי אֲחֵיו, כִּי אֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת לְאוֹר הַפָּנִים וְנִשְׁאֲרָה קְשׁוּרָה בְּרַגְלֵי אֲחֵיו בִּבְחִינַת וַתִּגַּל מַרְגְּלֹתָיו, וּמֵחֲמַת זֶה אִשְׁתּוֹ קְשׁוּרָה בּוֹ עֲדַיִן עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בָּגְווֹהּ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִמֶּנָּה מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִפָּרֵד מִזֶּה הָעוֹלָם, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִנִּיחַ זֶרַע בְּזֶה הָעוֹלָם לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם כַּנַ"ל,

וְעַל-כֵּן אִשְׁתּוֹ זְקוּקָה לְיָבָם, כִּי אִם לְצָרָה יִוָּלֵד, כִּי אָחִיו יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַהֲקִימוֹ לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי הַבֵּן שֶׁיּוֹלִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים שָׁם), "יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו הַמֵּת" כַּיָּדוּעַ:

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּן, מִכָּל מָקוֹם, פּוֹטֵר אֶת אִשְׁתּוֹ מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם, כִּי אֲפִלּוּ בֵּן רָשָׁע פּוֹטֵר, כִּי כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דִּבְּרָה תּוֹרָה וְאֶחָד מֵהֶם רָשָׁע, וְגַם הוּא בִּכְלַל הָאַרְבָּעָה בָּנִים אֲשֶׁר עַל יָדָם מַמְשִׁיכִין הַשְּׁגוֹת אֱלֹקוּת וּמְגַלִּין וּמוֹדִיעִין יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ מִדּוֹר לְדוֹר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כֹּל פָּעַל עַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ, וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה". שֶׁגַּם עַל יָדוֹ נִתְגַּדֵּל וְנִתְגַּלֶּה יְדִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא רָשָׁע, בַּעֲוֹנוֹנוֹ יָמוּת, עַל שֶׁשְּׁאַל שֶׁלֹּא כַּהֶגֶן וְהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל וְכָפַר בְּעִקָּר, אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁמַּקְהִין אֶת שִׁנָּיו וּמְשִׁיבִין לוֹ, בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְגַּדֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִתְגַּלֶּה יְדִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּשֶׁכְּבָר גִּלָּה הָרָשָׁע הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁלּוֹ וְהַצַּדִּיקִים זוֹכִין לְשַׁבְּרָם וּלְהַקְהוֹת אֶת שִׁנַּיִם, אֲזַי הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁכְּבָר הוֹצִיאוּ לַחוּץ מִלִּבָּם מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה. כִּי זֶה טוֹבָה לְדוֹרוֹת, כִּי לֹא יוּכַל עוֹד אַחֵר לוֹמַר שְׁטוּת הַקֶּשְׁיָא וְהַכְּפִירָה הַזֹּאת, כִּי כְּבָר נִשְׁמַע שְׁטוּת חֲקִירָה זֹאת וְהַצַּדִּיקִים סְתָרוּהָ וּשְׁבָרוּהָ, וְעַתָּה מַה יֵּשׁ לָהֶם עוֹד לוֹמַר, וּבִשְׁבִיל זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַאֲרִיךְ אַף לָרְשָׁעִים וְנוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ שֶׁיֹּאמְרוּ מַה שֶּׁיֹּאמְרוּ כְּדֵי שֶׁיּוֹצִיאוּ מִלִּבָּם כָּל רִשְׁעוּתָם וּכְפִירוּתָם הַטְּמוּן בְּלִבָּם, עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם מַה לוֹמַר עוֹד, וְאַחַר כָּךְ בְּדִבּוּר אֶחָד שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יִפֹּל וְיִתְבַּטֵּל כָּל שְׁטוּת דִּבְרֵיהֶם הָרָעִים. וְזֶה בְּחִינַת כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה, וְזֶה בְּחִינַת וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ בַּעֲבוּר הַרְאוֹתְךָ אֶת כֹּחִי וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ (שמות ט':ט"ז) הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ כְּשֶׁיָּבוֹא הַגּוֹאֵל צֶדֶק וְיִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם יִהְיֶה טוֹבָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁכְּבָר הָיוּ כָּל כָּךְ מְחַקְרִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים וְכוֹפְרִים בָּעוֹלָם שֶׁכְּבָר חָקְרוּ מַה שֶּׁחָקְרוּ, וְאָמְרוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ וְהָיוּ מְבַזִּים אֶת יִשְׂרָאֵל וּמִתְלוֹצְצִים כָּל כָּךְ, וְאָז יִרְאוּ בְּעֵינֵיהֶם שֶׁהַכֹּל הוּא בְּהֶפֵךְ וְיִשְׁאֲרוּ כְּאֶבֶן דּוֹמֵם וְלֹא יוּכְלוּ לִפְתֹּחַ פֶּה עוֹד וְיוֹדוּ הַכֹּל עַל הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּן בֵּן הָרָשָׁע הוּא גַּם כֵּן מִן הָאַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁעַל יָדָם מוֹדִיעִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, וְגַם שֶׁיְּכוֹלִים לְצֵאת מִמֶּנּוּ בָּנִים כְּשָׁרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּילְמָא נַפְקֵי מִנֵּיהּ בְּנִין דְּמַעֲלֵי, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אִלְמָלֵא הָיָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מֵמִית אֶת תָּרַח קֹדֶם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ אַבְרָהָם, לֹא הָיָה אַבְרָהָם וְכָל הָאָבוֹת בָּעוֹלָם וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּמְשִׁיחַ וְכָל הַצַּדִּיקִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת חֲלִיצָה שֶׁכְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם אֲזַי "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ", כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם בָּזֶה מַרְאֶה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה, אוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַחְתֹּךְ אֶת הַמַּלְכוּת מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רַגְלַיִם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְחַיִּין אֶת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת

הַחָכְמָה תַּתְאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשְׁגַּת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַחִבּוּר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם הוֹלָדַת הַבָּנִים כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַקִּנְיָן שֶׁהָאִשָּׁה נִקְנֵית לְבַעְלָהּ הִיא רַק מֵחֲמַת בְּחִינָהּ זֹאת, מֵחֲמַת שֶׁבַּעְלָהּ מַעֲלֶה אוֹתָהּ מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמְחַיֶּה אוֹתָהּ מִבְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים הַנַּ"ל בִּבְחִינַת רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה וְכוּ', כִּי אִשָּׁה עוֹלָה עִמּוֹ וְכוּ' (וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה "גְּזֵלָה" שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵעִנְיַן קִדּוּשִׁין שֶׁהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת מִטַּמְאָתָהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם סִימָן סט לִקּוּטֵי חֵלֶק א), וְכָל חֲשׁוּבֵי בָּנִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, נִמְשָׁךְ רַק מִשָּׁם מֵחֲמַת שֶׁלִּפְנֵי בְּחִינָתוֹ לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַנַּ"ל, לְחָתְכוֹ מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַחֲיוֹתוֹ מֵאוֹר הַפָּנִים, לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאַרַת הַשָּׁגַת אֱלֹקוּת שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַהוֹלָדָה. כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁלְּאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לְהַשָּׁגַת אֱלֹקוּת, אַף-עַל-פִּי-כֵן שֹׁרֶשׁ הַהוֹלָדָה בְּקִדֻּשָּׁה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, וְיֵשׁ שֶׁחֲטָאָיו גּוֹרְמִים שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמַת הַהוֹלָדָה מִשָּׁם אוֹ שֶׁמִּצַּד פְּגַם הַגִּלְגּוּל אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת וְכוּ', וְיֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת, אַךְ עִקַּר מְנִיעַת הַהוֹלָדָה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, נִמְשָׁךְ מִזֶּה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הֶעֱלָה אֶת הַמַּלְכוּת לְפִי בְּחִינָתוֹ אֶל אוֹר הַפָּנִים שֶׁמֵּאִיר בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, עַל-כֵּן אִם לֹא יַחְפֹּץ הָאִישׁ לְקַחַת אֶת יִבְמְתּוֹ לְהָקִים לְאָחִיו שָׁם לְתַקֵּן אוֹתוֹ, וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ", בָּזֶה מֵרְאִין לוֹ שֶׁפְּגַם בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁבָּהֶם עוֹלִין בָּרִגְלִין לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת אֶל אוֹר הַפָּנִים, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב" וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּמֵאַחַר שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם, בָּזֶה מֵרְאֶה שֶׁלֹּא זָכָה לָזֶה לִבְחִינַת עָלַיִת רְגָלִים לְקַבֵּל מֵאוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, עַל-כֵּן וְחָלְצָה נַעֲלוֹ, כִּי הַמְּנָעָלִים הֵם תִּקּוּן הָרִגְלִין, הַיְנוּ כִּי הָרַגְלִין הֵם בְּחִינַת מַדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, וּמִשָּׁם וּלְמַטָּה הוּא אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהֵם סְמוּכִים אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן הֵם כְּרוּכִים שָׁם בְּיוֹתֵר, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָנֵי בִּרְכֵי דְּרַבָּנָן דְּשַׁלְהֵי מִינַיְיהוּ. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה שֶׁכָּל הַתַּחְתּוֹן הַנַּ"ל, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת רַגְלִין כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת. וְהָאִשָּׁה בִּכְלָל הִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה, בְּחִינַת רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמֹר" דָּא אִתְּתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בִּבְחִינַת הָרַב וְהַתַּלְמִיד שֶׁהַתַּלְמִיד בִּכְלָל הוּא בִּבְחִינַת רַגְלִין, בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן כְּנֶגֶד הָרַב, וְהָרַב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, צָרִיךְ לְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל הַתַּחְתּוֹן כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בְּהַתַּלְמִיד, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֶת הַתַּלְמִיד לִבְחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן. כִּי בְּכָל בְּחִינָה וּבְכָל מִדָּה יֵשׁ בְּחִינַת קוֹמָה שְׁלֵמָה, וְעַל-כֵּן גַּם בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה בְּעַצְמָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַב, יֵשׁ בְּחִינַת רֹאשׁ

וְרַגְלַיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה. וְהַתַּלְמִיד בִּכְלָלוֹ הוּא בְּבְחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה נֶגֶד הָרַב, וְגַם בּוֹ יֵשׁ קוֹמָה שְׁלֵמָה, אֲבָל בְּחִינַת רֹאשׁ שֶׁלּוֹ מְקַבֵּל חִיּוּת מֵרַגְלֵי הָרַב, כִּי בְּחִינַת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא נְמוּכָה וּצְרִיכָה לְקַבֵּל חִיּוּת מִבְּחִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁהָרַגְלַיִן סְמוּכִין אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן צְרִיכִין שָׁם שְׁמִירָה בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם. וְזֶה בְּחִינַת הַמַּנְעָלִים, שֶׁהֵם שְׁמִירָה לְהָרַגְלַיִן, וְהֵם בְּשָׁרְשָׁן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גָּבוֹהַּ, מִבְּחִינַת חַשְׁמַ"ל שֶׁנַּעֲשָׂה מַלְבּוּשׁ לְכָל הַגּוּף. וּלְמַטָּה בָּרַגְלַיִן נַעֲשִׂין בְּחִינַת מַנְעָלִים, וְחַשְׁמַ"ל נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַפָּנִים כַּמּוּבָא, כִּי הוּא גִּימַטְרִיָּא שע"ח שֶׁהֵם ש"ע נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת כִּתְפִלִּין כָּךְ מַנְעָלִים, כִּי תְּפִלִּין הֵם אוֹר הַפָּנִים כַּיָּדוּעַ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַנְעָלִים שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי הַשְׁמִירָה לָרַגְלַיִן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַחִיצוֹנִים שֶׁסְּמוּכִים לְשָׁם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עַל הַמַּנְעָלִים, שֶׁעֲשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי, כִּי בָהֶם כְּלוּלִים כָּל צָרְכֵי הָאָדָם, כִּי כָּל הַשֶּׁפַע שֶׁל הָאָדָם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ תּוֹרַת חַיִּים וְכוּ' וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְכוּ'". אֲבָל הַשֶּׁפַע יוֹרֵדֶת תָּמִיד, אַף אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא עֲקֶרֶת הַבַּיִת כַּיָּדוּעַ, אֲבָל כְּשֶׁבְּחִינַת מַלְכוּת נוֹפֵל בֵּינֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הֵם יוֹנְקִים מֵהַשֶּׁפַע הָרַבֶּה, כְּמוֹ עַכְשָׁו בַּגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין רַק מִתַּמְצִית כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע הוּא כְּפִי שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמְחַיִּין אוֹתָהּ מֵאוֹר הַפָּנִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע רַק אֶל הַקְּדֻשָּׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, אַף כְּשֶׁמַּעֲלִין בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת רַגְלַיִן, צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַמַּנְעָלִים, שֶׁהֵם שְׁמִירָה לְהָרַגְלַיִן, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְמַלְּא נִשְׁמַר כָּל הַשֶּׁפַע שֶׁלֹּא תֵּרֵד לָהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, רַק לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן מְבָרְכִין עַל הַמַּנְעָלִים, שֶׁעֲשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי, כִּי כָּל צָרְכֵי הָאָדָם, שֶׁהֵם כְּלַל הַשֶּׁפַע תְּלוּיִים בַּמַּנְעָלִים, שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מַנְעָלִים לְרַגְלָיו. כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, דְּהַיְנוּ כָּל הַשֶּׁפַע תְּלוּיָה בַּמַּנְעָלִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁצִּוּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַעֲלוֹת לָרֶגֶל, שֶׁעִקַּר הַמְצָוָה תְּלוּיָה בָּרַגְלַיִן וּבַמַּנְעָלִים לֵילֵךְ בְּרַגְלָיו לִירוּשָׁלַיִם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, לְקַבֵּל מֵאוֹר הַפָּנִים, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים וְכוּ'". כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁמְּקַבְּלִים בָּרַגְלַיִם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, מֵאוֹר הַפָּנִים, עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא לָרַגְלַיִן שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִים לְחַתְּכָהּ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַחֲיוֹתָהּ מֵאוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַמְצָוָה תְּלוּיָה בָּרַגְלַיִן דַּיְקָא לֵילֵךְ בְּרַגְלָיו לִירוּשָׁלַיִם, כִּי עִקַּר

הַתִּקּוּן לִבְחִינַת הָרַגְלַיִן. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין "שֹׁלֶשׁ רְגָלִים", וְעַל-כֵּן אִיתָא שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מְחַבְּבִין אֶת הַמִּצְוָה הַזֹּאת, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה לָהֶם עֲגָלוֹת צָב, הָיוּ יוֹרְדִין מֵהֶעָגָלוֹת וְהָיוּ הוֹלְכִין בְּרַגְלֵיהֶם דַּיְקָא, כִּי כָּךְ יָפֶה לָהֶם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן נִמְשָׁךְ לָרַגְלַיִן וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת מִנְעָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ עוֹד הַחִיצוֹנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַמַּעֲלָה וְהַזְּכוּת שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר שֶׁל אֲנָשִׁים הַכְּשֵׁרִים הֶחָסִים עַל חַיֵּיהֶם הַנִּצְחִיִּים, הַמִּשְׁתַּדְּלִים לְהַצִּיל וּלְמַלֵּט נַפְשָׁם מִנִּי שַׁחַת, שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּרַגְלֵיהֶם דַּיְקָא לְקַבֵּל פְּנֵי רַבָּם, כִּי עִקַּר הַהֲלִיכָה אֶל הָרַב הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד רַבִּי אֱמֶת כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בּוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, עַל-כֵּן צְרִיכִין לֵילֵךְ בְּרַגְלֵיו דַּיְקָא כְּדֵי לְתַקֵּן הָרַגְלַיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים וְהַסְּבוּבִים הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל, (וְעַיֵּן בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהַרַ"ן מַה שֶּׁמּוּבָא מִזֶּה):

חלק יא

וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁחֲנוֹנֵךְ הָיָה תּוֹפֵר מִנְעָלִים, כִּי חֲנוֹנֵךְ זֶה מט"ט שַׂר הַפָּנִים מִשָּׁם שֶׁנִּמְשָׁךְ תִּקּוּן הַמִּנְעָלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן, שֶׁהוּא חָכְמָה תַּתָּאָה, כִּי תִּקּוּן הַמִּנְעָלִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּקַדְמֵיתָא כָּתְנוֹת אוֹר בְּאֶלֶף לְבָתַר דְּחָאבוּ אִתְעַבְּדוּ כָּתְנוֹת עוֹר, כִּי מִכָּתְנוֹת אוֹר בְּאֶלֶף, בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, נַעֲשִׂין בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִנְעָלִים, שֶׁהֵם שֶׁל עוֹר, שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁלֹּא יִנְקוּ מֵהֶם הַחִיצוֹנִים כַּנַּ"ל. כִּי אִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כֹּחַ לְהִתְאַחֵז בִּבְחִינַת הָרַגְלַיִן, בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה וְלֹא הָיוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל הַשְּׁמִירָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר לְבַד, אַף אַחַר הַחֵטְא, שֶׁהֵם כְּרוּכִין אַחַר בְּחִינַת הָרַגְלַיִן, הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל שֶׁנַּעֲשׂוּ מִבְּחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר, בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִנְעָלִים, כִּי הֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן כַּנַּ"ל:

חלק יב

כִּי עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְאַחֲזָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, בִּבְחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הַשָּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה פִּתָּה אוֹתָהּ עַד שֶׁאָכְלָה מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הִשְׁתַּדֵּל לְחַתְּכָהּ מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַתּוֹכָחָה שֶׁהוֹכִיחַ אוֹתָם מִיָּד וְאָמַר לוֹ, "אַיֶּכָּה, הֲמִן הָעֵץ וְכוּ'". וְקִלֵּל אוֹתָם וְכוּ' וְהִכֹּל לְטוֹבָה, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תּוֹכָחָה בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן, כִּי הוֹכִיחַ אוֹתָם אָז וְאָמַר לָהֶם, "הֲמִן

הָעֵץ, וְכוּ'", וְגַם קְלֵל אוֹתָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בִּזְיוֹנוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹכָחָה בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן, וְהַכֹּל לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי-זֶה הַחֶסֶד שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל הַתּוֹכָחָה אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה אָז חֶסֶד גָּדוֹל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁעָשָׂה יוֹמוֹ שֶׁל אָדָם לְיוֹמוֹ שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא אֶלֶף שָׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה". כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְאָז נֶאֱמַר, "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם". זֶה בְּחִינַת מְנָעֲלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן, כִּי עִתָּה צְרִיכִין מְנָעֲלִין דַּיְקָא, בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, לִשְׁמִירָה, וְהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, מִבְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשֶׁלֹשׁ רַגְלַיִן וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם שֶׁזֶּה מוֹרֶה שֶׁפָּגַם בְּכָל זֶה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן , "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ" כַּנַּ"ל:

חלק יג

וּבָזֶה שֶׁחוֹלֶצֶת נַעֲלוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הִיא נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ וּמֻתֶּרֶת לַשּׁוּק, כִּי אָז נִפְרָד נִשְׁמַת הַמֵּת מֵרַגְלָיו וְיוֹצֵא מִמְּנָה הַהוּא רוּחָא דְּשַׁדֵּי בְּגַוֵּהּ עַל-יְדֵי הָרַק שֶׁמְּרִיקָה בְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיָרְקָה בְּפָנָיו", 'בְּפָנָיו' דַּיְקָא כְּנֶגֶד הַפָּנִים שֶׁפָּגַם בְּאוֹר הַפָּנִים, וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל מִצְווֹת הַחֲלִיצָה וְהָרַק נַעֲשָׂה בִּפְנֵי הַזְּקֵנִים, שֶׁהֵם הַדַּיָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנִגְּשָׁה יְבִמְתּוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ וְכוּ' וְיָרְקָה בְּפָנָיו וְכוּ'". עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן נִשְׁמַת הַמֵּת, עַל-יְדֵי הַזְּקֵנִים שֶׁהֵם הַדַּיָּנִים, שֶׁהֵם מְקַבְּלִין כֹּחַ מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם עוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגוֹת אֱלֹקוּת בָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַדַּיָּנִים צְרִיכִים לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַצַּדִּיק הֶחָכָם הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַסַּנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְקַבְּלִין מֵאוֹר הַפָּנִים, כִּי כָּל הַדַּיָּנִים שִׁלְיחוּתָא דִּידְהוּ עֲבָדֵי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ הַנָּעַל, 'בֵּית' דַּיְקָא, כִּי חֲלִיצַת הַמִּנְעָל מוֹרֶה שֶׁאֵין עוֹד כֹּחַ לְאָחִיו לְתַקֵּן נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי מִצְוַת יִבּוּם, אֲבָל הַתּוֹרָה חָסָה עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְצִוְּתָה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה הַזֹּאת לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא, מִצְוַת חֲלִיצָה בִּשְׁלֹשָׁה. וְעַל-יְדֵי-זֶה הַזְּקֵנִים, שֶׁהֵם צַדִּיקֵי אֱמֶת, מְתַקְּנִים אוֹתוֹ עַל-יְדֵי הַחֲלִיצָה דַּיְקָא וּמַעֲלִין נִשְׁמָתוֹ אֶל אוֹר הַפָּנִים שֶׁמְּקַבְּלִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בָּרֶגֶל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּית חֲלוּץ הַנָּעַל, 'בֵּית' דַּיְקָא, שֶׁאֵין נִשְׁאָר חַס וְשָׁלוֹם, נִשְׁמַת הַמֵּת בַּחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, רַק מַכְנִיסִין אוֹתוֹ לִפְנִים, לְתוֹךְ הַבַּיִת, לִבְחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַבַּיִת בֶּאֱמֶת, שֶׁשָּׁם מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהַזְּקֵנִים מַעֲלִין אוֹתוֹ לְשָׁם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַחֲלִיצָה, כִּי מַעֲלִין חֲלִיצַת הַמִּנְעָל לִבְחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָל שֶׁחוֹלְצִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם סְלִיחָה וּמְחִילָה. וְכֵן חוֹלְצִין הַמִּנְעָל כְּשֶׁנִּכְנָסִין לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי יֵשׁ בַּחֲלִיצַת הַמִּנְעָל שְׁתֵּי בְּחִינוֹת, כִּי אָבֵל וּמְנֻדֶּה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, צְרִיכִין חֲלִיצַת

מִנְעָלִים, לְהוֹרוֹת שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַחִיּוּת מֵאוֹר הַפָּנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲבֵלוּת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְזֶהוּ בְּחִינַת מְנֻוָּה עַל שֶׁפָּגַם בְּמִצְווֹת הַתּוֹרָה וְעִקַּר הַנִּדּוּי עַל שֶׁפָּגַם בִּכְבוֹד הָרַב וְתַלְמִיד חָכָם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ מְקַבֵּל מֵאוֹר הַפָּנִים, וְעַל-כֵּן חַיָּב בַּחֲלִיצַת הַמִּנְעָל כַּנַּ"ל, כִּי אֵין לוֹ עַתָּה שְׁמִירָה לָרַגְלִין מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בְּאוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל, אֲבָל חֲלִיצַת הַמִּנְעָל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּהֵפֶךְ מִזֶּה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאָז אֵין שְׁלִיטָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-כֵּן חוֹלְצִין הַמִּנְעָלִים, כִּי אֵין צְרִיכִין שְׁמִירַת הַמִּנְעָלִים, וְזֶה בְּעַצְמוֹ חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שָׁם עִקַּר אוֹר הַפָּנִים וְאֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֲחִיזָה שָׁם, עַל-כֵּן אֵין צְרִיכִין שְׁמִירָה שָׁם עַל-יְדֵי הַמִּנְעָלִים, עַל-כֵּן חוֹלְצִין אוֹתָם כְּשֶׁנִּכְנָסִין לְשָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, דְּהַיְנוּ כַּנַּ"ל, אֲבָל גַּם חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים שֶׁל אֵבֶל וּמְנֻוֶּה אוֹ בְּתִשְׁעָה בְּאָב הוּא גַּם כֵּן נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין עַל עַצְמָן דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצִּוּוּ לְהִתְאַבֵּל וְלַחֲלֹץ הַמִּנְעָלִים כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים לְמְנֻוֶּה, אָחִינוּ אַתָּה וְכוּ', מֵאַחַר שֶׁקִּבַּלְתָּ עָלֶיךָ אֶת הַדִּין. וְכֵן הָאֵבֶל מִצְוָה לְנַחֲמוֹ בְּכַמָּה תַּנְחוּמִין, וְכֵן כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם, זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּשִׂמְחָתָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ וְכוּ'". כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְאַבֵּל וְשָׂם עַל עֲוֹנוֹתָיו וְסוֹבֵל הַבּוּשָׁה וְהַבִּזָּיוֹן שֶׁל חֲלִיצַת הַמִּנְעָל וַעֲטִיפַת הָרֹאשׁ שֶׁמּוֹרֶה שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַמֹּחִין בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים מִמֶּנּוּ, עַל-יְדֵי-זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמוֹחֵל עֲוֹנוֹתָיו כְּמוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְהַפֵּךְ חֲלִיצַת הַמִּנְעָל לִבְחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאֵין צְרִיכִין אָז שְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת חֲלִיצָה שֶׁעַל-יְדֵי הַזְּקֵנִים, שֶׁהֵם הַדַּיָּנִים, שֶׁחֲלִיצָה נַעֲשֶׂה בִּפְנֵיהֶם, מְתַקְּנִים נִשְׁמַת הַמֵּת וּמְהַפְּכִין בְּחִינַת הַחֲלִיצָה לִבְחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים, שֶׁאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹר הַפָּנִים וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת אוֹנֵס וּמְפַתֶּה נִכְלָל לְעֵיל בְּהִלְכוֹת כְּתֻבּוֹת שֶׁמִּבֹּאר שָׁם הַרְבֵּה בְּעִנְיַן הַחֲמִשִּׁים כֶּסֶף, עַיֵּן שָׁם:

הִלְכוֹת סוֹטָה:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת סוֹטָה שֶׁצְּרִיכִין לִקַּח מֵעָפָר שֶׁבְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן לִתֵּן אֶל הַמַּיִם הַמָּרִים וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְדָּקֶת, כִּי הַבַּעַל חַיָּב לְקַנְּאוֹת לְאִשְׁתּוֹ אַל תִּסָּתְרִי, זֶה בְּחִינַת תּוֹכָחָה הַנַּ"ל שֶׁמּוֹכִיחַ אוֹתָהּ שֶׁלֹּא תַּסְתִּיר עַצְמָהּ, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן, כִּי בָּוַדַּאי הוּא לָהּ בְּזָיוֹן גָּדוֹל מַה שֶּׁחוֹשְׁדָהּ וּמְקַנֵּא לָהּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הִיא מְחֻיֶּבֶת לְקַבֵּל הַתּוֹכָחָה וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה חֶסֶד וְאַהֲבָה, בִּבְחִינַת כָּל רְחִימוּתָא דְּלָא קְשִׁיר עִמָּהּ קְנָאָה לָאו רְחִימוּתָא רְחִימוּ,

שֶׁדַּיְקָא עַל-יְדֵי הַקְּנָאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹכָחָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה אַהֲבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַהֲבַת חֶסֶד, וְזֶה הַחֶסֶד הוּא עִקַּר תִּקּוּנָהּ וַעֲלִיָּתָהּ, כִּי עַל-יְדֵי הַחֶסֶד חוֹתְכִין אוֹתָהּ מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים שֶׁבְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל חִיּוּתָהּ וְקִיּוּמָהּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹבֶרֶת עַל דְּבָרָיו וְנִסְתְּרָה אֲזַי נִבְדֶּקֶת עַל-יְדֵי הַמַּיִם הַמְאָרְרִים שֶׁנּוֹתְנִין בָּהֶם מֵעֲפַר שֶׁבְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן דַּיְקָא, כִּי בְּהַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם עִקַּר אוֹר הַפָּנִים, כִּי לְשָׁם עוֹלִין בָּרְגָלִים לְרְאוֹת פְּנֵי ה', לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר וְכוּ'". וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הֶעָפָר הַזֶּה דַּיְקָא נִבְדֶּקֶת, כִּי עִקַּר הַחִבּוּר דִּקְדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת הַשָּׁנָה אֱלֹקוּת עַל-יְדֵי הַצְּמָצוּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת חָכְמָה תַּתְּאָה, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁעִקַּר חִיּוּתָהּ עַל-יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁמְּקַבְּלִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בַּשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן שָׁם נִבְדֶּקֶת עַל-יְדֵי הֶעָפָר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, כִּי מִשָּׁם כָּל חִיּוּתָהּ וְקִיּוּמָהּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אִם נִטְמְאָה אֵינָהּ יְכוֹלָה לְקַבֵּל חִיּוּת מִשָּׁם, אַדְרַבָּא, עֲפַר הַמִּשְׁכָּן נוֹקֵם בָּהּ "וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְכוּ'", כִּי פְּנֵי ה' נוֹקֵם בָּרְשָׁעִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "פְּנֵי ה' בְּעוֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית וְכוּ'", אֲבָל אִם לֹא נִטְמְאָה וּטְהוֹרָה הִיא, אֲזַי "וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע", כִּי כָּל חִיּוּתָהּ מִשָּׁם וְכָל הַהוֹלָדָה מִשָּׁם כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן מוֹחֲקִין פָּרָשַׁת שֶׁל הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַמַּיִם, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת פְּנֵי ה', בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, וּכְתַב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בְּחִינַת הַחָכְמָה עִלָּאָה בְּצִמְצוּמִים שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב, כִּי אֵינָהּ יְכוֹלָה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל לְעִנְיַן כְּתָבָה וְגֵט, עַיֵּן שָׁם (אוֹרְיְתָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה נָפְקַת), וְעַל-כֵּן דַּיְקָא עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל כְּתִיבַת הַפָּרָשָׁה שֶׁל הַתּוֹרָה הִיא נִבְדֶּקֶת, כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב. "וְשִׂמְתֶּם". זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת, כִּי אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּנֵי ה', שֶׁמֵּהֶם מְקַבְּלִין חִיּוּת כְּשֶׁזּוֹכִין הֵם בְּעַצְמָן נוֹקְמִין בּוֹ כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה וְנַעֲשִׂין לוֹ סַם מָוֶת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת סוֹטָה עַל שֵׁם הָרוּחַ שְׁטוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ" שֶׁאֵין הַמְנָאֲפִין מְנָאֲפִין אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בָּהֶם רוּחַ שְׁטוּת, כִּי הוּא רוּחַ שְׁטוּת בְּוַדַּאי, כִּי נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּסִילוּת וּשְׁטוּת כְּשֶׁנּוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, הַחָכְמָה תַּתְּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת בֵּינֵיהֶם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת זַעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם, עַיֵּן שָׁם, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבְּדִיקָה עַל-יְדֵי הַמַּיִם קְדוֹשִׁים שֶׁבַּכִּיּוֹר, כִּי מַיִם מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַחֶסֶד, בְּחִינַת הַחֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ קוֹצְרִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת קְצִירוּ לְפִי חֶסֶד כַּנַּ"ל, כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְנִמְשָׁכִין מִגְּבוּרוֹת בְּחִינַת גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים,

וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מַיִם אִנּוּן לִימִינָא וְכוּ', הַיְנוּ כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת חֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַתּוֹכָחָה דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, וְעַל-כֵּן בְּתוֹךְ הַתּוֹכָחָה שֶׁהוֹכִיחַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל הַזְכִּיר בָּהּ מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם" וְכוּ'. וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ וְכוּ', "וְנָתַתִּי אֶת שְׁמֵיכֶם כַּבַּרְזֶל וְכוּ'", וְכֵן, "וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר". כִּי מֵימֵי הַחֶסֶד נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה דַּיְקָא וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְּאָה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת וְיוֹדְעִין וּמַכִּירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית מִכָּל הַתַּכְלִיתִין, עַל-כֵּן מַזְכִּיר עִנְיַן הַמַּיִם בְּיוֹתֵר בְּכָל הַתּוֹכָחוֹת, מֵאַחַר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִין לְהַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית. וְעַל-כֵּן מַיִם מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְאֵין אִשָּׁה נִטְהֶרֶת לְבַעְלָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַמַּיִם, כִּי כָּל הַטֻּמְאוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַנַּ"ל כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת וְיוֹנֶקֶת מִמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר, וְעִקַּר הַטָּהֳרָה כְּשֶׁחוֹתְכִין אוֹתָהּ מִשָּׁם, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מֵימֵי הַחֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁכִין מִגְּבוּרוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד הַמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַתּוֹכָחָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת מִבֵּינֵיהֶם וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר חֲפִירַת הַבְּאֵרוֹת וְקִיּוּמָם הָיָה עַל-יְדֵי יִצְחָק, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, חָפַר בְּאֵרוֹת שֶׁל מַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַחֶסֶד כְּדֵי לַחְתֹּךְ הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְּאָה וּלְטַהֲרָהּ מֵהֶם, כִּי אַבְרָהָם עָסַק בָּזֶה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל הַבְּאֵרוֹת שֶׁלּוֹ לֹא נִתְקַיְּמוּ, כִּי סְתָמוּם פְּלִשְׁתִּים אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים וַיְמַלְאוּם עָפָר וְכוּ'". וְזֶה מֻחֲמַת שֶׁחֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם לֹא נִתְגַּלָּה עֲדַיִן מִתּוֹךְ תּוֹכָחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, עַד שֶׁבָּא יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת תּוֹכָחָה הַנַּ"ל שֶׁאָז נִתְגַּלָּה הַחֶסֶד מִתּוֹךְ תּוֹכָחָה, וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּאֵרוֹת וְקִיּוּמָם עַל יָדוֹ דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם וְכוּ'". כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד, בְּחִינַת מֵימֵי הַחֶסֶד, הוּא עַל-יְדֵי תּוֹכָחָה דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק וְכַנַּ"ל:

וְכָל הַבְּדִיקָה שֶׁל הַסּוֹטָה הִוא עַל-יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם". כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאַבְרָהָם עָסַק בָּזֶה בְּיוֹתֵר לַחְתֹּךְ הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי הַחֶסֶד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בְּנֵי לֵוִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת תּוֹכָחָה, הַיְנוּ בְּחִינַת חֶסֶד הַמִּתְגַּלֶּה עַל-יְדֵי הַתּוֹכָחָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

הלכות יבום

פרק א

חלק א

עִנְיַן יְבוּם לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וְכוּ', וְהָיָה הַבְּכוֹר", הַיְנוּ גְּדוֹל הָאַחִין וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו לְנַחֲלָה וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. וּמִבֹּקֶר מִזֶּה שֶׁהֻקְמַת שֵׁם הַמֵּת עַל-יְדֵי הַיְבוּם תָּלוּי בַּמֶּה שֶׁאָחִיו לוֹקֵחַ נַחֲלַת הַמֵּת עִם אִשְׁתּוֹ שֶׁמְּיַבֵּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ" דַּיְקָא, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּרוּת בִּשְׁאָר הַפְּסוּקִים הַסְּמוּכִים שֶׁהֻקְמַת שֵׁם הַמֵּת תָּלוּי בַּמֶּה שֶׁלּוֹקְחִין נַחֲלָתוֹ, עַיֵּן שָׁם, כִּי גַּם שָׁם בְּרוּת מֻרְמָז עִנְיַן יְבוּם, כַּמּוּבָא:

חלק ב

כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיְּבֻרַּר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּתְעָרְבוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כַּמּוּבָא. וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְבָּרֵר בְּפַעַם אַחַת בְּדוֹר אֶחָד כִּי אִם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר מִתְבָּרְרִים מְעַט מְעַט עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וְאָז יֶגְמַר הַבֵּרוּר, כַּמּוּבָא כָּל זֶה בַּכְּתָבִים, וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד שֶׁיַּשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה זֶרַע שֶׁל קַיָּמָא לְהַנִּיחַ בָּנִים בָּעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיְּמַלְּאוּ מְקוֹמוֹ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת בַּדּוֹר שֶׁאַחֲרָיו, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיְּבֻרְּרָם לְגַמְרֵי, כִּי צְרִיכִים לְבָרְרָם מִדּוֹר לְדוֹר דַּיְקָא כַּנַ"ל, וְעִקַּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁצְּרִיכִים לְבָרְרָם מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הֵם הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּפְלוּ בְּכֶסֶף וְזָהָב וְכוּ', הַיְנוּ בְּתַאֲוַת מָמוֹן, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן כְּלוּלָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים עֲבוֹדוֹת זָרוֹת, כַּמְּבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה "צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ וְכוּ'" (סִימָן כג). כִּי אִיתָא שָׁם שֵׁשׁ שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים וְכוּ'. וּלְעֻמַּת זֶה יֵשׁ שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, בְּחִינַת מִיתָה וְכוּ', בְּחִינַת עִצְבוּת מָרָה שְׁחוֹרָה וְכוּ'. וּמִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן, הוּא מְקֻשָּׁר לְפָנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, לְבְחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, בְּחִינַת עִצְבוּת מָרָה שְׁחוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מִי שֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן וְשָׁמַח בְּחֶלְקוֹ וְכוּ' הוּא בִּבְחִינַת פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת שִׂמְחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ קֻשְׁיַן מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֶדֶת, כִּי מִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן צוֹעֶקֶת עָלָיו הַשְּׂכִינָה מֵאָה וְאַרְבָּעִים קְלִין שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קְלִין קַלֵּנִי מֵרֹאשִׁי קַלֵּנִי מִזְּרוֹעִי וְכוּ', כִּי כָּל עֲבוֹדוֹת זָרוֹת תְּחוּבוֹת בַּמָּמוֹן, וּמִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן הוּא עוֹבֵד כָּל הַשִּׁבְעִים עֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין הֲפֵךְ שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְאִיתָא שָׁם שֶׁעִקַּר תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא רַק עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי דַּם בְּרִית מְמַעֵט

וּמַכְנִיעַ דַּם נִדּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, בִּבְחִינַת וּזְהָבָם לְנִדָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "גַּם אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

נִמְצָא, שֶׁפְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא פְּגַם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי זֹאת הַתַּאֲוָה כְּלוּלָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים עֲבוֹדוֹת זָרוֹת שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּאִלּוּ עוֹבֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּמִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן הוּא עוֹבֵר עַל כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁהוּא עוֹבֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה, וְכֵן לְהֵפֶךְ מִי שֶׁשָּׁמַח בְּחֶלְקוֹ וְזוֹכֶה לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן, וַאֲזַי הוּא מְקַשֵּׁר בְּשִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין בְּשִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, נִמְצָא שֶׁבָּזֶה הוּא מְקַיֵּם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הִיא בִּשְׁבִיל לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, וְרֹב הַנִּיצוֹצוֹת הֵם כְּלוּלִים בְּכֶסֶף וְזָהָב בְּתַאֲוַת מָמוֹן, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כִּי הַמָּמוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד, וְשָׁם כְּלוּלִים כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין, וְעַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְאַחֲזוּ שָׁם הַקְּלִפּוֹת מְאֹד, וְנִתְעָרְבוּ אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב מְאֹד, וְעַל-כֵּן נִתְקַלֵּל אָז בְּעֵצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִתְאַחֲזוּ שָׁם הַחִיצוֹנִים מְאֹד, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד כְּשֶׁמּוֹצְאִין שָׁם מָקוֹם לְהִתְאַחֵז מִתְאַחֲזִין שָׁם דַּיְקָא מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת שֶׁפַּשָׁט יָדוֹ בִּגְדוּלִים, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּקְרָאִים הַפְּסֹלֶת שֶׁל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁמִּתְבָּרְרִים וְנִזְדַּכְּכִים הַנִּיצוֹצוֹת מִן הַפְּסֹלֶת הֵם בִּבְחִינַת כֶּסֶף צָרוּף, כַּמּוּבָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁנִּתְעָרְבוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הוּא רַק בִּבְחִינַת כֶּסֶף וְזָהָב, דְּהַיְנוּ תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ תָּלוּי בִּשְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן בִּבְחִינַת וְהִשְׁלִיכוּ אִישׁ אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וֶאֱלִילֵי זְהָבוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה" לְהַמָּשִׁיחַ הַשְׂגָּחָה, עַיֵּן שָׁם (בְּסִימָן יג). כִּי עִקַּר בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ תָּלוּי עַד שֶׁיִּגְמַר הַבֵּרוּר כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא עַל-יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי שָׁם הֵם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכָל הַגְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן כְּדֵי לְבָרֵר מִשָּׁם הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּתְעָרְבוּ שָׁם בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים מֻחֲמָת שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּגְמֹר הַבֵּרוּר בְּעַצְמוֹ, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת אֵין מִתְבָּרְרִים כִּי אִם מִדּוֹר לְדוֹר דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ (תְּהִלִּים קמה), 'יְשַׁבַּח' זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּעֲלִין וּמְנַשְּׁאִין הַנִּיצוֹצוֹת לְשָׁרְשָׁם, שֶׁזֶּהוּ שִׁבְחָא דִּילְהוֹן וְיִקָּרָא דִּילְהוֹן בִּבְחִינַת בְּשׁוֹא גָּלְיוֹ אַתָּה תְשַׁבְּחֵם, וּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֶּהוּ שִׁבְחָא דִּילְהוֹן וְיִקָּרָא דִּילְהוֹן מַה שֶּׁמְּנַשְּׁאִין עַצְמָן לְמַעְלָה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, "דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ". 'מַעֲשֶׂיךָ'

זֶה בְּחִינַת הַמָּמוֹן וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁנִּקְרָא עֲשִׂיָּה, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, בְּחִינַת וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ שֶׁבֵּרְכָם מֹשֶׁה שֶׁתִּשְׁרֶה בָּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה הוּא הַמָּמוֹן, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַמָּמוֹן הַנִּקְרָא עֲשִׂיָּה בְּחִינַת מַעֲשֶׂיךָ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַנִּיצוֹצוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת אוֹתָם לְשָׁרְשָׁם, שֶׁזֶּהוּ שְׁבָחָא דִּילְהוֹן כַּנַּ"ל כִּי אִם מִדּוֹר לְדוֹר דַּיְקָא כַּנַּ"ל, בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר דַּיְקָא כַּנַּ"ל, יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַיֶּרֶשָׁה שַׁיָּךְ לַבָּנִים וְהַבֵּן מְמַלֵּא מְקוֹם אָבִיו וּמְקַבֵּל נַחֲלָתוֹ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַנַּחֲלָה, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן, הוּא עַל-יְדֵי הַבָּנִים שֶׁמַּנִּיחִין שֶׁהֵם מְבָרְרִין הַמָּמוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ כִּי אִם מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַּ"ל, וּבִשְׁבִיל זֶה דַּיְקָא מְחֻיָּב כָּל אֶחָד לְהַנִּיחַ בָּנִים בָּעוֹלָם כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁעִקָּרָם בְּתַאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַבֵּן עוֹמֵד עַל נַחֲלַת אָבִיו וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי עַל-יְדֵי דַּם בְּרִית מְמַעֵט דַּם נִדּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא לְהוֹלִיד בָּנִים בְּזֶה הָעוֹלָם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מוֹלִיד בָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ אִם שָׁמַר בְּרִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת נִקְרָא עֵץ יָבֵשׁ וְהוּא בִּבְחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי וְכוּ', וְזֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ (יְשַׁעְיָה מה), הַיְנוּ כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּיִשּׁוּב וְתִקּוּן הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים כְּשֵׁרִים שֶׁיּוּכְלוּ לְבָרֵר יוֹתֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ, וְעִקַּר הַנִּיצוֹצוֹת הֵם בְּמָמוֹן כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים בָּעוֹלָם בִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל-יְדֵי-זֶה מְמַעֲטִים תַּאֲוַת מָמוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרְרִים הַנִּיצוֹצוֹת לְשָׁרְשָׁם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל וְנִתְמַעֵט הַתַּאֲוָה שֶׁל מָמוֹן, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר עַל-יְדֵי הַבָּנִים דַּיְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם כִּי אִם מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַּ"ל:

חלק ד

גַּם הַבָּנִים בְּעַצְמָן שֶׁזּוֹכִין לְהוֹלִיד בִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁשָּׁם רֹב הַנִּיצוֹצוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הוֹלָדַת הַבָּנִים הוּא עַל-יְדֵי הַבֵּרוּר שֶׁנִּתְבָּרֵר בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר בִּימֵי עִבּוּר וְלֵדָה, כַּיָּדוּעַ שֶׁכָּל יְמֵי עִבּוּר וְלֵדָה הֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא בִּבְחִינַת דָּם נָעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְהַפֵּךְ וְנִמְתַּק הַדָּם נִדּוֹת וְנִתְהַפֵּךְ לְחָלָב, וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּם נִדּוֹת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וּזְהָבָם לְנִדָּה כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, וּמִשָּׁם מִתְבָּרֵר הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַזֶּרַע הַנּוֹלָד בִּימֵי עִבּוּר וְלֵדָה שֶׁאָז מִתְבָּרֵר הַנֶּפֶשׁ שֶׁשָּׁרְשָׁהּ בַּעֲשִׂירוּת מִתּוֹךְ תַּאֲוַת מָמוֹן כְּהִתּוּךְ כֶּסֶף בְּתוֹךְ כּוּר בִּבְחִינַת (זְכַרְיָה יג) וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף

אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת הַזָּהָב וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר הוּא בְּכֶסֶף וְזָהָב וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה הַבֵּרוּר וְהַצֵּרוּף שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב דַּיְקָא מִשָּׁם מִתְבָּרֵר הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַזֶּרַע הַנּוֹלָד, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר "גְּזֵלָה" (סימן סט), עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב, וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, וַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, זֶהוּ עִקַּר אוֹר נַפְשָׁהּ, וְהַבָּנִים הַנּוֹלָדִים מִמֶּנָּה הֵם תְּלוּיִים כְּפֵרוֹת הַתְּלוּיִים בָּעֲנָפִים שֶׁל הָאִילָן, וְהָעֲנָפִים הֵם בְּחִינַת עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר אוֹרָהּ וּשְׁלֵמוּתָהּ וְשָׁם תְּלוּיִים הַבָּנִים, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בַּעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא, שֶׁהַבָּנִים נוֹלָדִים עַל-יְדֵי הַבֵּרוּר שֶׁל עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי בָּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמּוֹלִידִין, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל עַל-יְדֵי-זֶה מְמַעֲטִין תַּאֲוַת מָמוֹן כִּי עִקַּר הוֹלָדַת הַבָּנִים הוּא עַל-יְדֵי בֵּרוּר וְזִכּוּךְ תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁנִּתְבָּרֵר הַנֶּפֶשׁ בִּימֵי עִבּוּר וְלֵדָה בִּבְחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חֶלֶב כַּנַּ"ל, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית נִתְתַּקֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהוֹלִיד בֵּן וּבַת, הַיְנוּ בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּרִית וְתִקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי אֵלּוּ הַשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְהֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, בְּחִינַת בֵּן וּבַת, כִּי תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת יָמִין, בְּחִינַת חֶסֶד מִתְגַּלֶּה בְּפוּמָא דְּאִמָּה, בְּחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא שֶׁשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית, וּמָמוֹן וַעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל, בְּחִינַת מְצָפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה כִּי שָׁם עִקַּר הָעֲשִׁירוּת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "גְּזֵלָה" הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמָּמוֹן עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי הַיָּמִין מַמְתִּיק וּמְתַקֵּן בְּחִינַת הַשְּׂמֹאל שֶׁהוּא הַמָּמוֹן. וְזֶה בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאִשָּׁה הוּא עַל-יְדֵי הָאִישׁ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ, כְּמוּבָן בַּסְּפָרִים וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא תְּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית, הַיְנוּ כְּפִי מַה שֶּׁהָאִישׁ זוֹכֶה לִבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָרְרָה וּלְתַקְּנָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִים הַבָּנִים וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עִקַּר הַיְרֻשָּׁה וְהַנַּחֲלָה שַׁיָּךְ לְהַבֵּן וּבַת בִּמְקוֹם בֵּן לֹא תֵּירוֹת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַנַּחֲלָה, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַמָּמוֹן הוּא רַק עַל-יְדֵי הַבֵּן, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְפִי זְכוּתוֹ לְתַקֵּן הַנַּחֲלָה וְהַמָּמוֹן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר שֶׁל הַבָּנִים שֶׁמַּנִּיחִין בָּעוֹלָם, אֲבָל הַבַּת, שֶׁהִיא מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָעֲשִׁירוּת אֵין לָהּ כֹּחַ לְבָרֵר וּלְתַקֵּן הָעֲשִׁירוּת בְּעַצְמָהּ, כִּי אִם עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ כַּנַּ"ל, אֲבָל אִם אֵין לוֹ בֵּן אָזַי יוֹרֶשֶׁת הַבַּת, כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן

הִיא מִיּוֹצְאֵי חֶלְצָיו, וְגַם הִיא נוֹלָדָה עַל-יְדֵי בֵּרוּר וְתִקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי כָּל הַהוֹלָדוֹת הֵם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא בְּעַצְמָהּ צְרִיכָה תִּקּוּן עֲדַיִן כַּנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּבָר הִתְחִיל הַתִּקּוּן עַל יָדָהּ, וְעַל-כֵּן חֲשׁוּבָה זֶרַע לִיֵּרֹשָׁה וְלִפְטֹר מִן הַיִּבּוּם:

חלק ו

וּכְשֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים אוֹ בָּנוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא עֵץ יָבֵשׁ וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, כִּי עֲדַיִן לֹא עָשָׂה כְּלוּם וְלֹא תִּקֵּן בָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר הוּא לְבָרֵר הַמָּמוֹן וְזֶה הַבֵּרוּר הוּא רַק עַל-יְדֵי הַבָּנִים שֶׁמַּנִּיחִין וְכַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּעַצְמָן נוֹלָדִין עַל-יְדֵי-זֶה הַבֵּרוּר, וְהֵם עוֹסְקִים אַחֲרָיו וּמְמַלְּאִין אֶת מְקוֹמוֹ לְבָרֵר יוֹתֵר, כִּי הֵם קָמִים עַל נַחֲלָתוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר כִּי אִם מִדּוֹר לְדוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁלֹּא נִשְׁאַר אַחֲרָיו חַס וְשָׁלוֹם, יוֹצְאֵי חֶלְצָיו לְמַלֵּא אֶת מְקוֹמוֹ לַעֲסֹק בְּבֵרוּר וְתִקּוּן הַנַּ"ל עֲדַיִן לֹא תִּקֵּן כְּלוּם וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, כִּי הוּא בִּבְחִינַת עַרְטִילָאי שֶׁאֵין לוֹ בַּמֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שָׁשָׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְכָל הַגְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין לְבוּשִׁין בְּחִינַת בִּגְדֵי יֵשַׁע, בִּבְחִינַת כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֵשַׁע, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר "אַחֲוֵי לָן מָנָא דְּלָא שָׁוְיָא לְחַבָּלָא וְכוּ'" (סִימָן כה), כִּי עַל-יְדֵי הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁמַּעֲלִין לְשָׁרְשָׁן, עַל-יְדֵי הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁל הַמָּמוֹן, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין לְבוּשִׁין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, אֲבָל כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה לָזֶה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵין לוֹ בַּמֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ תִּקּוּן עַל-יְדֵי הַיִּבּוּם, וְעִקַּר תִּקּוּן הַיִּבּוּם הוּא עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ כַּמּוּבָא, וְהַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ בְּבִיאָה רִאשׁוֹנָה זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הָאִשָּׁה מַה שֶּׁבַּעְלָהּ מְתַקְּנָהּ בִּבְחִינַת אֵין הָאִשָּׁה כּוֹרֶתֶת בְּרִית אֶלָּא לְמִי שֶׁעָשָׂאָהּ כְּלִי, כַּמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שֶׁמְּתַקֵּן וּמְבָרֵר הָעֲשִׁירוּת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַשְׁלִים אוֹר נַפְשָׁהּ, כִּי זֶה עִקַּר חִיּוּתָהּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תֵּכֶף נוֹתֵן לָהּ כְּתֻבָּה שֶׁאָנוּ לְמֵדִין מִפָּסוּק, "כֶּסֶף יִשְׁקֹל כְּמֹהַר הַבְּתוּלֹת". כִּי עִקַּר הַכְּתֻבָּה הוּא בִּשְׁבִיל בִּיאָה רִאשׁוֹנָה, כַּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ בְּבִיאָה רִאשׁוֹנָה, וְכָל תִּקּוּנָהּ הוּא רַק עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ אָז לִתֵּן לָהּ כְּתֻבָּה לְהַמְשִׁיךְ לָהּ עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת כֶּסֶף צְרוּף וּמְזֻקָּק, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּנָהּ וְחִיּוּתָהּ, וְכָל הַבָּנִים שֶׁמּוֹלֶדֶת אַחַר כָּךְ כֻּלָּם נוֹלָדִים עַל-יְדֵי הַכְּלִי הַנַּ"ל שֶׁהוּא רוּחָא וְכוּ' הַנַּ"ל, וְכֻלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִשָּׁם, כִּי עִקַּר הוֹלָדַת הַבָּנִים וְחִיּוּתָם שֶׁמְּקַבְּלִים מֵאִמָּם הוּא עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּת, כִּי שָׁם שֹׂרֶשׁ נַפְשָׁם וְשָׁם הֵם תְּלוּיִים כַּעֲנָפִים בְּאִילָן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵין מַנִּיחַ בָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז אֵין זוֹכֶה לְבָרֵר הָעֲשִׁירוּת

דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי אֵין מִי שֶׁיִּעָמֹד עַל נַחֲלָתוֹ לְהָקִים שְׁמוֹ, כִּי עִקַּר הַשֵּׁם, שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, הוּא בָּעֲשִׁירוּת, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵין נִשְׁאָר אַחֲרָיו בָּנִים לְבָרֵר הָעֲשִׁירוּת וּלְקַבֵּל נַחֲלָתוֹ, אֲזַי שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּקִים שְׁמוֹ, כִּי עִקַּר הֲקָמַת שֵׁם, שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְאָז תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי אֲחִיו שֶׁמְּיַבֵּם אִשְׁתּוֹ, וְהַתִּקּוּן הוּא עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא הַתְחָלַת תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל הַבָּנִים נוֹלָדִים עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן זֶה נֶחְשָׁב הַשְׁאָרָה אַחֲרָיו מֵאַחַר שֶׁהִתְחִיל לְבָרֵר וּלְתַקֵּן, וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל אָחִיו, שֶׁהוּא מִשָּׁרְשׁוֹ, לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמָתוֹ בָּעוֹלָם וּלְתַקְּנוֹ עַל-יְדֵי-זֶה , כִּי עִקַּר קְרֻבוּת הָאַחִין הוּא גַּם כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין כֻּלָּם מֵהַהוּא רוּחָא שֶׁל אִמָּם, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִשָּׁם, וְעִקַּר הוּא הַבְּכוֹר, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים עַל יָדוֹ, וְכֵן כָּל הָאַחִין מְקַבְּלִין זֶה אַחַר זֶה. נִמְצָא, שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים מֵחַד רוּחָא וְכוּ', וְהַהוּא רוּחָא שֶׁל אָחִיו הַמֵּת דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ שֶׁל הַיָּבָמָה נְמִשָּׁךְ גַּם כֵּן כְּפִי בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא שֶׁקִּבֵּל מֵאִמּוֹ, כִּי הוּא חִיּוּתוֹ וּמִשָּׁם נְמִשָּׁךְ הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּאִשְׁתּוֹ. נִמְצָא, שֶׁהַהוּא רוּחָא שֶׁל הַיָּבָמָה הוּא מִבְּחִינָה אַחַת עִם הַיָּבָם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָחִיו הַיָּבָם, יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקְּנוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמָתוֹ עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְחָלַת תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְבָרֵר בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַיָּבָם מְקַבֵּל הַנַּחֲלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו לְנַחֲלָה". כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הַנַּחֲלָה וְהָעֲשִׁירוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הֲקָמַת שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁטָּעֲנוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד, אִם אָנוּ חֲשׁוּבוֹת זֶרַע תְּנָה לָנוּ נַחֲלָה וְאִם לָאו תִּתְיַבֵּם אִמֵּנוּ. כִּי עִקַּר הַיִּבּוּם הוּא רַק מֵחֲמַת הַנַּחֲלָה מֵהַמֵּת שֶׁלֹּא הִנִּיחַ מִיּוֹצְאֵי חֲלָצָיו לְמַלְּאוֹת מְקוֹמוֹ לְהָקִים שְׁמוֹ עַל נַחֲלָתוֹ דַּיְקָא כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן טָעֲנוּ, אִם אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל נַחֲלָתוֹ בְּוַדַּאי מְחֻיָּבֶת אִמָּם לְהִתְיַבֵּם, כִּי עִקַּר הַיִּבּוּם תְּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל: שִׂיחַ לְעֵיל:

:

חלק ח

הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּנָהּ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת, וְזֶה בְּחִינַת הַכְּתֻבָּה שֶׁנּוֹתֵן לָהּ אָז מִיָּד וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת בִּנְיָמִין, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים. וּבִנְיָמִין הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל, דְּהַיְנוּ עֲשִׁירוּת, כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-כֵּן הָיוּ שָׁם אוֹצָרוֹת כֶּסֶף וְזָהָב הַרְבֵּה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אוֹצְרוֹת בֵּית ה'". כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וּמֻפְלָג מְאֹד מְאֹד, כִּי שָׁם

הַתִּקּוּן שֶׁל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם הָיָה הַתִּקּוּן וְהַכַּפָּרָה עַל כָּל הַחֲטָאִים וְהַפְּגָמִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּפְגַם עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה, הַיְנוּ בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת, וְהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שָׁם הָיָה הַתִּקּוּן עַל כָּל הַחֲטָאִים וְהַפְּגָמִים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכַּפָּרָה עַל-יְדֵי הַקְּרְבָּן שֶׁמֵּבִיא מִיגִיעַ כַּפּוֹ וּמָמוֹנוֹ. נִמְצָא, שֶׁבְּנֶיְמִין הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל הַיְבָם לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ, 'עַל נַחֲלָתוֹ' דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ב

חלק א

"כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו" וְכוּ' עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּהִלְכוֹת גִּטִּין הֲלָכָה א) "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים": וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת אֶל הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת, דְּהַיְנוּ הַחָכְמָה לְתוֹךְ הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֵׁם שֶׁהוּא מַגְדִּיל הַחִיּוּת בְּמִדָּה, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת יִבּוּם לְהָקִים לְאָחִיו שָׁם, כִּי לֹא תִהְוֶה בָרְאָהּ לָשָׁבֶת יְצָרָהּ (ישעיהו מ"ה:י"ח) שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לַעֲסֹק בְּקִיּוּם הָעוֹלָם לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת כְּדֵי לְהָקִים שֵׁם וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל, נִתְרַבֶּה וְנִתְרַחֵב גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְנִתְרַבִּין הַכֵּלִים לְקַבֵּל הַחִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ שְׁלֵמוּת וְתִקּוּן הַבְּרִיאָה, כִּי עִקַּר נְפָלְאוֹת וּגְבוּרוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה הוּא רַק בִּבְחִינָה זוֹ, הַיְנוּ כִּי בְּוַדַּאי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לֹא יִפָּלֵא כָּל דָּבָר, רַק שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִדּוּשׁ וְהַפֶּלֶא שֶׁיּוּכַל לְהִתְצַמְצֵם, כִּבְיָכוֹל, הַחִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ הַכֵּלִים בִּבְחִינַת שֵׁם. וְזֶהוּ תֹּקֶף נְפָלְאוֹת שֶׁבִּבְרִיאָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשְׁנָם חִיּוּת אֵין סוֹף כִּבְיָכוֹל, לְתוֹךְ בְּחִינַת הַכֵּלִים, וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁיּוֹרֵד הַקְּדֻשָּׁה לְמַטָּה וְנִשְׁתַּלְשֵׁל בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת וּבְצִנּוֹרוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר הוּא מַשְׁלִים כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה בְּיוֹתֵר וּמְקַיֵּם הָעוֹלָם, כִּי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשִׂין בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר כֵּלִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לְקַבֵּל חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, סִטְרָא דְּמוֹתָא חֲרַבָן הָעוֹלָם בִּבְחִינַת וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן חַיָּב כָּל אָדָם לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת כְּדֵי לְהָקִים שֵׁם לְהַגְדִּיל בְּחִינַת הַשֵּׁם, דְּהַיְנוּ הַכֵּלִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כָּל הַמַּנִּיחַ בֵּן תַּחְתָּיו כְּאִלּוּ לֹא מֵת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁנֶּאֱמַר, "אִישׁ כִּי יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְכוּ'". כִּי סִטְרָא דְּמוֹתָא לָא שַׁלִּיט כְּלָל מֵאַחַר שֶׁהֵקִים שֵׁם שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת בְּמִדָּה,

וַאֲזַי סְטָרָא דְּמוֹתָא לָא שַׁלִּיט כְּלָל, כִּי אֶחְיְזָתָהּ רַק עַל-יְדֵי רִבּוּי אוֹר שֶׁעַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַכֵּלִים בְּחִינַת מְחִיַּת שֵׁם כַּנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁאֵין מַנִּיחַ זֶרַע אַחֲרָיו זֶהוּ נִקְרָא מֵת, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הֵקִים שֵׁם שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בְּחִינַת שֵׁם וּכְלִי לְקַבֵּל הַחִיּוּת, וַאֲזַי הוּא חַס וְשָׁלוֹם, רִבּוּי אוֹר וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם נֶאֱחָז סְטָרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ תִּקּוּן שֶׁלֹּא תֹּאבַד נַפְשׁוֹ וְתַחֲזֹר עוֹלָמוֹ לְבְחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ מֵאַחַר שֶׁלֹּא הֵקִים שֵׁם כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכָה אִשְׁתּוֹ לְהִתְיַבֵּם (וְנִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי אָחִיו), כִּי הַפֶּגֶם מַגִּיעַ אֵלֶיהָ, כִּי עִקַּר הַפֶּגֶם בִּבְחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְהַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אָחִיו מֵאָבִיו, כִּי שְׁלֵמוּת חִיּוּת הַמַּלְכוּת הַנִּמְשָׁךְ אֵלֶיהָ שֶׁזֶּה בְּחִינַת זִוּוּג, כִּי הַחִיּוּת הוּא הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי לא) מְמֻרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, 'מְמֻרְחָק' דַּיְקָא, כִּי חִיּוּתָהּ דַּיְקָא כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת לְתוֹךְ מִדּוֹת וְכֵלִים בִּבְחִינַת שֵׁם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶׁנִּתְרַחֵק וְנִשְׁתַּלְשֵׁל הַחִיּוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּתוֹךְ כֵּלִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה הַחִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת וּבְתִקּוּן בְּיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר עֲרָיוֹת שֶׁהָאִסּוּר הוּא בְּכָל הַקְּרוֹבוֹת, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהֵם סְמוּכִים בְּשָׁרְשָׁם אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם עַל יָדָם, כִּי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ מֵרָחוֹק דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְהִנֵּה הָאַחִים סְמוּכִין זֶה לָזֶה בְּשָׁרְשָׁם מְאֹד, כִּי מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד יָצְאוּ, וְעַל-כֵּן אֵשֶׁת אָחִיו אֲסוּרָה, כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִן הָאַחִין לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת בְּדֶרֶךְ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת לְמַטָּה יוֹתֵר בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְרַחֵק וְיִתְרַחֵב גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין הָאַחִין לְהִתְרַחֵק זֶה מִזֶּה כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּמְקוֹם מִצְוַת יִבּוּם הִתּוֹרָה הַתּוֹרָה אֵשֶׁת אָח לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, שֶׁלֹּא תֹּאבַד נֶפֶשׁ הַמֵּת לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הֵקִים שֵׁם כַּנַּ"ל, וַאֲבַדַת הַנֶּפֶשׁ וּמִיתָתָהּ חַס וְשָׁלוֹם, הוּא שֶׁחוֹזֵר הָאוֹר לְמַעְלָה לְשָׁרְשׁוֹ, וְאַזַי נִשְׁאָרִין הַכֵּלִים בְּחִינַת שְׁבוּרִים וּמֻתָּמִים וְזֶהוּ חָרְבָּנוֹ, וְעַל-כֵּן אֵינָהּ יְכוֹלָה לִנָּשֵׂא, לְאַחֵר כִּי שָׁם אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן, כִּי מֵאַחַר שֶׁמֵּת בְּלֹא זֶרַע, חָזַר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא לְבֵית אָבִיו וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ אֶלָּא אֶצְלָם, וְעַל-כֵּן תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי אָחִיו מֵאָבִיו, כִּי אָב בְּחָכְמָה, וְהַחָכְמָה הִיא שֹׁרֶשׁ הַחִיּוּת, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה (קֹהֶלֶת ז). וְכֻלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ (תְּהִלִּים קד) וְהוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, וְשָׁם בִּבְחִינַת אָב בִּבְחִינַת חָכְמָה, עֲדַיִן כֻּלּוֹ אֶחָד וְאֵין שָׁם בְּחִינַת צִמְצוּם וּכְלִי שֶׁעַל יָדוֹ נַעֲשָׂה הַבְּרִיאָה. רַק מִשָּׁם מַתְחִיל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה הַחִיּוּת לְתוֹךְ בְּחִינַת הַכֵּלִים הַנַּעֲשִׂין מִשָּׁם וּלְמַטָּה, וְהִנֵּה בְּחִינַת הָאַחִין מִן הָאָב הֵם בְּחִינַת רֵאשִׁית הַמְשָׁכַת הַצִּנּוֹרוֹת וְהַצִּמְצוּמִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִן אָב בְּחָכְמָה, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כָּל אָח וְאָח, דְּהַיְנוּ כָּל כְּלִי וְצִנּוֹר בִּפְנֵי עַצְמוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת בְּכָל פַּעַם לְתוֹךְ כֵּלִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲבָל כְּשֶׁנֶּחֱרַב אָח אֶחָד וְלֹא הִנִּיחַ

זֶרַע אֲזַי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּחָרֵב לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּחָזֵר הָאוֹר לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת אָב בְּחָכְמָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲרָבָן, בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ, כִּי כְּשֶׁחוֹזֵר הָאוֹר וְנִסְתַּלֵּק מִבְּחִינַת הַכֵּלִים לְגַמְרֵי וְחוֹזֵר לְמַעְלָה לְשָׁרְשׁוֹ אֲזַי נִשְׁאָרִין בְּחִינַת שְׁבוּרִים וּמֵתִים לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, (וַאֲזַי צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ לַחֲזֹר וּלְהוֹצִיא וּלְהוֹלִיד הָאוֹר מִתְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה מִבְּחִינַת אָב בְּחָכְמָה). עַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁתַּחֲזֹר בְּחִינַת מַלְכוּתוֹ לְאָחִיו מֵאֲבִיו שֶׁהוּא מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁשְּׁנֵיהֶם יָצְאוּ מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד וְהֵם בְּחִינַת תְּחִלַּת הַמְשָׁכַת הַצִּנּוֹרוֹת וְהַצִּמְצוּמִים מִן אָב בְּחָכְמָה, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי אָחִיו מֵאֲבִיו נִתְתַּקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת שֶׁהָיְתָה נֶאֱבֶדֶת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁבַּר וְנֶחֱרַב בְּחִינַת שְׁמוֹ בְּחִינַת הַכֵּלִים, עַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ זֶרַע וְהָיָה חוֹזֵר הָאוֹר לְשָׁרְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי שֶׁזֶּהוּ חָרְבָּנוֹ כַּנַּ"ל, וְעַכְשָׁו נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי אָחִיו, כִּי אַחִין הֵם בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּמִים וְהַכֵּלִים הַנִּמְשָׁךְ מֵאֲבִיו שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת שֶׁחוֹזֵר וּמַמְשִׁיכָהּ בִּבְחִינַת כֵּלִים, בְּחִינַת שֵׁם, וְזֶהוּ "לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם":

:

חלק ד

וְתִקּוּן וְהַצָּלָה שֶׁאָחִיו מַצִּילוֹ, הוּא לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהוּא מַלְכוּת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וּמַלְכוּת עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת מְחִיַּת שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק". וּמִשָּׁם אֲחִיזָתוֹ מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים, שֶׁהִיא בְּחִינַת מְחִיַּת שֵׁם, וְעַל-כֵּן עָנְשׁוֹ מִדָּה בְּמִדָּה שֶׁיִּמָּחֶה שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ. וּמַלְכוּת עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת (מלאכי א׳:ב׳) אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב כִּי הוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו, וְעַל-כֵּן מִצְוַת יִבּוּם בְּאָח, כִּי הָאָח שֶׁבַּקְדֻשָּׁה מַצִּיל נַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר עָלָיו, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב, שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא מִתְגַּבֶּרֶת אִם הָיָה מְחִיַּת שֵׁם, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל:

חלק ה

כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם אֲזַי "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ וְכוּ' וְיָרְקָה בְּפָנָיו". כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי הַשָּׁלוֹם תָּלוּי בְּדַעַת, וְיֵשׁ דַּעַת עֶלְיוֹן מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁבֶּאֱמֶת אַהֲבָה וְשָׁלוֹם וְדַעַת בֵּינֵיהֶם, וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים רַק שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת, כִּי זֶהוּ דַּרְכֵי ה', וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת "מַ'חֲלֹקֶת "שַׁ'מַאי "הִ'לֵּל, וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת יִבּוּם וַחֲלִיצָה, כִּי הַיִּבּוּם הוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁל שָׁלוֹם שֶׁהוּא הַזִּוּוּג שֶׁל הוֹלָדָה, כִּי הַהוֹלָדָה הִיא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (תְּהִלִּים קנח) "וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל". כִּי שָׁלוֹם הוּא הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי הֶפְכִּים. וְזֶה בְּחִינַת זִוּוּג, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי הֵם שְׁנֵי הֶפְכִּים, וְעִקַּר הִתְחַבְּרוּתָם הוּא רַק בְּהַבָּנִים הַנּוֹלָדִים מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", שֶׁמִּשְּׁנֵיהֶם נוֹלָד בֵּן וְשָׁם נַעֲשִׂין אֶחָד. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַשָּׁלוֹם הַנַּעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם הוּא רַק בַּבָּנִים

הַנּוֹלָדִים שֶׁשָּׁם נַעֲשִׂין אֶחָד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַיִּבּוּם שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה, הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בַּיִּבּוּם אָז "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ", הַיְנוּ בְּחִינַת הַזִּוּוּג וְהַדַּעַת שֶׁל בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, הוּא בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִוּוּג הַפְּנִימִי לְחִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁלֹּא בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה, שֶׁהוּא זִוּוּגָא דְּלָא פְּסִיק, וְעַל-כֵּן הוּא תָּמִיד בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי הַזִּוּוּג הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת דְּאִישׁ וְאִשָּׁה כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל, אֲבָל זִוּוּגָא עִלָּאָה שֶׁאֵינוֹ בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה וְהוּא זִוּוּגָא דְּלָא פְּסִיק, הוּא תָּמִיד בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת, אֲבָל בֶּאֱמֶת שָׁם תַּכְלִית הָאַהֲבָה וְהָאַחְדוּת, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת, כִּי אָסוּר לַחֲקֹר שָׁם, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר, "בַּמַּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ" כַּיָּדוּעַ. וְשָׁם הוּא בְּחִינַת אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, כִּי שָׁם מְקוֹר הַחַיִּים, כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת זִוּוּגָא דְּמֹשֶׁה כִּי מֹשֶׁה הָיָה פָּרוּשׁ לְגַמְרֵי וְלֹא הָיָה לוֹ זִוּוּגָא תַּתָּאָה כְּלָל, רַק זִוּוּגוֹ הָיָה בִּבְחִינַת זִוּוּגָא עִלָּאָה, בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם עַל-כֵּן וְחָלְצָה נַעֲלוֹ בִּבְחִינַת זִוּוּגָא דְּמֹשֶׁה, בְּחִינַת שֶׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ הַנֶּאֱמַר בְּמֹשֶׁה, כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, נַעַל דָּא אִתְתָּא שְׁמֹשָׁה הֶכְרַח לִפְשֹׁט עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מִזִּוּוּג הַתַּחְתּוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁל נְעָלֶיךָ, וְהָיָה זִוּוּגוֹ רַק בִּבְחִינַת זִוּוּגָא עִלָּאָה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם הֵפֶךְ זִוּוּג הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא דַּיְקָא בִּבְחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, כִּי הַתַּחְתּוֹן הוּא בִּבְחִינַת נַעַל שֶׁהוּא אִתְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֻנּוֹת עוֹר, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְהַמַּחֲלֹקֶת הַבָּא מִשָּׁם מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע מִשָּׁם נֶאֱחָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן רַק עַל-יְדֵי שָׁלוֹם לְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל בְּחִינַת כְּתֻנּוֹת עוֹר, אֲבָל לְמַעְלָה מַעְלָה שָׁם הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְאַדְרַבָּא, הַמַּחֲלֹקֶת הוּא דַּעַת עֶלְיוֹן מְאֹד, בְּחִינַת זִוּוּגָא עִלָּאָה, זִוּוּגָא דְּמֹשֶׁה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ, "שֶׁל נְעָלֶיךָ", שֶׁיְּפַשִּׁיט עַצְמוֹ מִבְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְמַחֲלֹקֶת עֶלְיוֹן, זִוּוּגָא עִלָּאָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְחָלְצָה נַעֲלוֹ, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה זִוּוּג בֵּינֵיהֶם כְּדֵי לְתַקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת, וּמֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בִּבְחִינַת דַּעַת שֶׁל שָׁלוֹם, עַל-כֵּן צָרִיכִין לְהִתְחַבֵּר בִּבְחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן שֶׁל מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שֶׁל נְעָלֶיךָ, בְּחִינַת וְחָלְצָה נַעֲלוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וְיָרְקָה בְּפָנָיו", כִּי הָרֹק הוּא בִּבְחִינַת זִוּוּג הַנִּשִּׁיקִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִוּוּג עֶלְיוֹן שֶׁל חֵךְ וְגַרוֹן, כַּמּוּבָא. שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי חֲלִיצַת מִנְעָל דַּיְקָא כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי הָרֹק נִתְתַּקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת בִּבְחִינַת וְיָרְקָה בְּפָנָיו שֶׁשָּׁם נִרְאֶה פָּנָיו, כִּי הָרֹק הוּא בְּחִינַת זִוּוּג עֶלְיוֹן שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקֵּן:

חלק ו

וְעַל-כֵּן מְרִים שֶׁפָּגְמָה בִּכְבוֹד מֹשֶׁה וּדְבָרֶיהָ הָיוּ עַל שְׁפַרְשׁ, כִּי הִיא לֹא הִשִּׂיגָה שֶׁזָּכָה לְזִוּוּג עֶלְיוֹן בְּחִינַת זִוּוּגָא דְּמֹשֶׁה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְעַל-כֵּן יָכֹל לִהְיוֹת פָּרוּשׁ

לְגַמְרֵי, וְעַל-כֵּן דִּבְּרָה עָלָיו, הֲלֹא גַּם בָּנוּ דִּבֵּר וְלֹא פָּרַשְׁנוּ מִדֶּרֶךְ אֶרֶץ, כִּי אַדְרַבָּא עִקָּרָא הַדַּעַת עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה עָנְשָׁהּ "וְאֵבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ", שֶׁרָמַז לָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצַּוֹת חֲלִיצָה בִּבְחִינַת וְיָרְקָה בְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן כא) שֶׁשָּׁם מְרֻמָּז סוֹד יִבּוּם וַחֲלִיצָה, הַיְנוּ כִּי הִיא פְּגָמָה בִּכְבוֹד מֹשֶׁה עַל שֶׁפָּרַשׁ, נִמְצָא, שֶׁפְּגָמָה בִּבְחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהוּא זִוּוּגָא דְּמֹשֶׁה, וְהַפְּגָם הוּא בִּבְחִינַת חֲלִיצָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נֶאֱמַר בָּהּ, "וְאֵבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ". כִּי שָׁם פְּגָמָה בִּבְחִינַת שֹׁל נְעָלֶיךָ, בִּבְחִינַת וְחָלְצָה נַעֲלוֹ וְיָרְקָה בְּפָנָיו כַּנַּ"ל:

חֲלוּץ בְּגִימַטְרִיָּא מצה עִם הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם. ה' אֶחָד רָאשֵׁי תֵּבוֹת "דִּבְרֵי "אֱלֹקִים "חַיִּים. כִּמְדֻמֶּה שֶׁכָּךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ נֵרוֹ יָאִיר:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת עַל-כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, כִּי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה לְמַה שֶּׁזָּכָה מֹשֶׁה, וְעַל-כֵּן אָנוּ מְצֻוִּים לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת וְשֶׁלֹּא לִהְיוֹת פְּרוּשִׁים לְגַמְרֵי, וְזֶהוּ, "עַל-כֵּן יַעֲזָב אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ", הַיְנוּ זִוּוּגָא דְּאַבָּא וְאִמָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִוּוּגָא דְּמֹשֶׁה הַנַּ"ל וְדָבַק וְכוּ' 'וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד', הַיְנוּ בְּחִינַת זִוּוּג וְדַעַת שֶׁל שָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן יִבּוּם וַחֲלִיצָה עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחִיל, שְׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא, אֵימָתַי בֶּן דָּוִד בָּא? אָמַר לָהֶם, לְכְשֶׁיִּפֹּל הַשַּׁעַר הַזֶּה וְכוּ' (סִימָן נז):

וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכוּ', כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת מְקַבְּלִין כֹּחַ מֵהַתּוֹרָה, כִּי מֵהַתּוֹרָה מְקַבְּלִין כֹּחַ הַמַּלְאָכִים וְיֵשׁ לָהֶם בְּחִינַת יָדִים לְקַבֵּל וּלְהַשְׁפִּיעַ לְמַטָּה, כִּי כָּל הַדְּבָרִים גְּדֵלִים עַל-יְדֵי הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין לְךָ עֵשֶׂב שֶׁאֵין לוֹ מַלְאָךְ וְכוּ'. וְהַמַּלְאָכִים מְקַבְּלִים כֹּחַ מֵהַדִּבּוּרִים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה. וְעִקַּר הַתּוֹרָה נִמְסָרָה לַחֲכָמִים וְהֵם יוֹדְעִים לְדָרְשָׁהּ בְּשִׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם, וּבְלֹא הַחֲכָמִים אֵין יוֹדְעִים שׁוּם דָּבָר מֵהַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁאֵין מַאֲמִין בְּדִבְרֵיהֶם אֵין לוֹ שׁוּם רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ וְהוּא מֻכְרָח לָמוּת עַל יָדָהּ, כִּי אֵין לוֹ מֵהֵיכָן לְקַבֵּל רְפוּאָה, כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה הִיא מֵהַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְהַתּוֹרָה הִיא רַק אֵצֶל הַחֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת הֵם הָרְכָּבוֹת שְׁלוּקְחִין כַּמָּה עֲשָׂבִים וּמַרְכִּיבִין אוֹתָן וְכוּ', וְאֵלּוּ הָרְכָּבוֹת אֵין לָהֶם כֹּחַ כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי הַחֲכָמִים גּוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין וְדוֹרְשִׁין וּמַרְכִּיבִין וּמְחַבְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְדוֹרְשִׁין אוֹתָהּ בְּשִׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת,

וּבְלֹא זֶה אֵין יוֹדְעִין שׁוּם דָּבָר וְשׁוּם דִּין וַהֲלָכָה מֵהַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן כָּל הָרְפוּאוֹת, שֶׁהֵם כֻּלָּם עַל-יְדֵי הַרְכָּבוֹת, כֻּלָּם מְקֻבָּלִים כֹּחָם מֵהַתּוֹרָה וְהָעִקָּר מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵם מַרְכִּיבִין וּמְחַבְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וּמִשָּׁם מְקֻבָּלִין כֹּחַ כָּל הַהַרְכָּבוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר וּבְסוֹפוֹ וְהֵבֵן הֵיטֵב. וְלָבוֹא לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא עַל-יְדֵי נֶדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת וַיִּדֹּר יַעֲקֹב נֶדֶר וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים. כִּי הַנֶּדֶר הוּא בְּחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַחֲכָמִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה שָׁב וּמַאֲמִין בָּהֶם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִים יְדֵי הַמַּלְאָךְ הַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְנוֹצְצִים בּוֹ אוֹרוֹת הָאָבוֹת וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה וּמִתְעַנֵּג בְּעֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת שִׁין בַּת שִׁין תִּלַּת אֲבָהָן הַנַּ"ל, בַּת בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכוּ'. וְעֹנֶג שַׁבָּת זֶה בְּחִינַת אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, כִּי מֵאֲכִילַת שַׁבָּת אֵין לְהַסְטְרָא אְחֳרָא שׁוּם חֵלֶק כְּלָל וּכְלָל וְיָכוֹל לִפְעֹל בַּאֲכִילַת שַׁבָּת מַה שֶּׁפּוֹעֵל בְּתַעֲנִית, הַיְנוּ לְהַפִּיל אוֹיְבָיו לְפָנָיו וְכוּ'. כִּי עַל-יְדֵי הַכַּעַס הַבָּא מֵהַכָּבֵד וְכוּ' נִתְעוֹרֵר הַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא עֵשָׂו, הוּא אֱדוֹם וְכוּ', שֶׁהוּא מָלֵא דָּם, וּמִן הַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל נִתְעוֹרְרִים מְקַטְרְגִים עַל הָאָדָם הַכּוֹעֵס וְכוּ' וְכוּ', וְאָז צְלוֹ סָר וּפָנָיו נוֹפְלִים בִּבְחִינַת לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ וְכוּ', וְעַל-יְדֵי הַצּוֹם וְהַתַּעֲנִית מְתַקֵּן זֹאת, כִּי בְּיוֹם שֶׁאָדָם אוֹכֵל אָז הַכָּבֵד נִזּוֹן תְּחִלָּה וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה אָז הַמֹּחַ נִזּוֹן תְּחִלָּה, וְאָז נִכְנָע הַכָּבֵד, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת, אָז אֵין צָרִיךְ לְצוּם, כִּי פּוֹעֵל בַּאֲכִילָתוֹ מַה שֶּׁפָּעַל עַל-יְדֵי הַצּוֹם, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת קֹדֶשׁ הִיא וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וְאָז נִכְנָע הַכָּבֵד, וְאָז נִתְבַּטֵּל כֹּחוֹ בִּבְחִינַת וְכָל שׁוֹלְטָנֵי רוּגְזִין כֻּלָּא עַרְקִין וְאִתְעַבְּרוּ מִנָּה, וְאָז וְכֻלָּא אַהֲבָה בְּחִינַת אַהֲבָה בְּתַעֲנוּגִים וְכוּ', וּכְדֵי לְהַרְבּוֹת הַשָּׁלוֹם צָרִיךְ גַּם לְהַרְבּוֹת בְּצְדָקָה וְכוּ', וְיֵשׁ חִלּוּק בֵּין הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַתַּעֲנִית לְהַשָּׁלוֹם הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי עֹנֶג שַׁבָּת כַּחִלּוּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין חַי לִמְדַבֵּר, כִּי זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה וְזֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁאֵין לוֹ פֶּה וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת מְדָיְנִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת נְפִילַת שַׁעַר אֶרֶם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַחִיּוּב שֶׁמְּחֻיָּב כָּל אֶחָד לַעֲסֹק בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לִשָּׂא אִשָּׁה וּלְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בָּנִים, וְהִיא מִצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה, וּמִי שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה וְאֵינוֹ מַנִּיחַ, חַס וְשָׁלוֹם, בָּנִים בָּעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וְצָרִיךְ תִּקּוּן עַל-יְדֵי יִבּוּם וַחֲלִיצָה, כִּי אִשָּׁה יִרְאַת ה' זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ, כִּי הָאָדָם הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי כְּלוּל מֵרַמַ"ח אֵיבָרִים וּשְׁסָ"ה גִּידִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת

לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּלֹא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּמְסְרָה לַחֲכָמִים, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין אֱמוּנַת חֲכָמִים דַּוְקָא, כִּי בְּלֹא הַחֲכָמִים, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֵין יְכוֹלִין לְקַח דָּבָר מֵהַתּוֹרָה לֹא שׁוּם דִּין וְשׁוּם הֲלָכָה, כִּי בְּהַתּוֹרָה הַכֹּל סָתוּם, כִּי בְּהַתּוֹרָה אֵין מְפֹרָשׁ כְּלָל דִּינֵי תְּפִלִּין אִם לַעֲשׂוֹתָן מִכֶּסֶף אוֹ מֵעוֹר וְכוּ', וְכֵן שְׁאָר כָּל הַמִּצְוֹוֹת, וְעִקַּר כָּל הַתּוֹרָה אֵין יוֹדְעִין רַק עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים, וְכֵן כָּל הַחִדּוּשִׁין שֶׁמְּחַדְּשִׁין וּמוֹלִידִין מֵהַתּוֹרָה אֵיזֶה חִדּוּשׁ, וְכֵן קִיּוּם הָעוֹלָם וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם כְּאֶחָד אֵין חִיּוּתָם אֶלָּא מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא מְחַיָּה אֶת כֻּלָּם, וְעִקַּר חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם וְהַשְׁפָּעָתָם הוּא רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה תָּלוּי בָּהֶם דַּיְקָא וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה לְדָרְשָׁהּ וְכוּ', וּכְפִי מַה שֶּׁהֵם דּוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, כְּמוֹ כֵן מִתְנַהֵג הָעוֹלָם, כִּי זֶה אָנוּ רוֹאִין שֶׁבְּכָל עֵת וּזְמַן וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מַמָּשׁ נַעֲשִׂין שִׁנּוּיִין גְּדוֹלִים, וְכָל אֵלּוּ הַשִּׁנּוּיִים הוּא כְּפִי מַה שֶּׁהֶחָכָמִים מְחַדְּשִׁין בַּתּוֹרָה וּמַרְכִּיבִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּמוֹ כֵן נַעֲשִׂין שִׁנּוּיִים בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית וְשִׁנּוּיִים בְּכָל הָעוֹלָם, שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם יֵשׁ גְּשָׁמִים הַרְבֵּה וּבְזֶה הַיּוֹם יֵשׁ יְבֵשׁוּת, וּבְזֶה הַזְּמַן קַר וְלַח וְכוּ' וְכֵיוֹצֵא שְׁאָר הַשִּׁנּוּיִים, וְכֵן הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבֵּין בְּנֵי אָדָם שֶׁזֶּה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד וְזֶה בָּרִיא וְזֶה לְהֶפֶךְ, וְלִפְעָמִים כּוֹבֵשׁ זֶה הַמֶּלֶךְ וְלִפְעָמִים מֶלֶךְ אַחֵר, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שִׁנּוּיִים לְאֵין קֵץ בְּכָל עֵת וּזְמַן הַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁהַחֲכָמִים מְחַדְּשִׁין וְדוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, בִּבְחִינַת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה וְכוּ', אֵין טוֹב אֶלָּא צַדִּיק וְכוּ'. כִּי כָּל הַחִדּוּשִׁים שֶׁל מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁמְּחַדֵּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם תָּמִיד, הַכֹּל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, וְהָעִקָּר תָּלוּי עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי הַדּוֹר כְּפִי מַה שֶּׁהֵם דּוֹרְשִׁים אוֹתָהּ בְּכָל זְמַן וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן הָאָדָם שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְהַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי (בְּרֵאשִׁית א) וְצָרִיךְ לְחַדֵּשׁ בָּהּ תָּמִיד חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא וּלְהוֹלִיד מִמֶּנָּה דְּרָשׁוֹת וְחִדּוּשִׁין וְזֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה תָּלוּי בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי מָאן דְּגָרַם לְאוֹרָיְתָא לְמֶהֱוֵי יְבֵשָׁה וְכוּ', עַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ גֹּדֶל הָעֹנֶשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ אֱמוּנַת חֲכָמִים דַּוְקָא וְכַנַּ"ל, וְכֵן הָאָדָם אָסוּר לוֹ שֶׁיִּהְיֶה עֵץ יָבֵשׁ וְצָרִיךְ לְאוֹלְדָא וּלְאַפָּקָא בְּעָלְמָא, כִּי כְּשֶׁנּוֹלָד אָדָם בָּעוֹלָם וְנִמְשָׁךְ נְשָׁמָה בָּעוֹלָם זֶה בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה מַמָּשׁ, כִּי הָאָדָם הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם, כִּי לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ (יְשַׁעְיָה מה), כִּי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְקַיְּמִין הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וְהֵם בְּעַצְמָן בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי אוֹרָיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד וּכְפִי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ כֵן נִתְחַדְּשִׁין חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא בְּכָל דּוֹר וּכְמוֹ כֵן מִתְנַהֵג הָעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְזֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְהוֹלִיד וּלְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמָה בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהִוא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת וְכָל הַהוֹלָדוֹת שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כִּי אִם עַל יָדָהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְכַמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק "לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר וְכוּ'", אָדָם מֵבִיא חִטִּין מִן הַשּׁוּק אֶפְשָׁר חִטִּים כּוֹסֵס וְכוּ', אָדָם מֵבִיא פִּשְׁתָּן אֶפְשָׁר פִּשְׁתָּן לוֹבֵשׁ וְכוּ', כִּי לְבָרֵר וּלְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם הָרְכָּבָה עַד שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְמַאֲכָל אוֹ לְמַלְבּוּשׁ, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם הֵם עַל-יְדֵי הָרְכָּבוֹת, כְּגוֹן רֹב הַמַּאֲכָלִים שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר הַחִטִּים וּלְטָחֲנָן וּלְרַקְּדָם, וְאַחַר כָּךְ לְהַרְכִּיב וּלְעָרֵב הַקֶּמַח עִם מַיִם וּמֶלַח וְעִם שְׁאָר דְּבָרִים כְּפִי מַה שֶּׁרוֹצִים, וְאָז דַּיְקָא נַעֲשֶׂה מִזֶּה לֶחֶם אוֹ תַּבְשִׁיל, וּכְמוֹ כֵן בְּמַלְבּוּשִׁים וְכַיּוֹצֵא, וְכָל אֵלּוּ הָרְכָּבוֹת נַעֲשִׂין דַּיְקָא עַל-יְדֵי הָאִשָּׁה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ וְחִיּוּתָהּ מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ, שֶׁמִּמֶּנָּה בָּאִין כָּל הַהַרְכָּבוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְכֵן הַהוֹלָדָה הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת הָרְכָּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת גִּלְגּוּלֵי הַנְּשָׁמוֹת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּסוֹד הָרְכָּבַת הָאֵילָנוֹת, כִּי מַרְכִּיבִין וּמְחַבְּרִין זֶה הַנֶּפֶשׁ עִם זֶה הָרוּחַ וְכוּ'. וְזֶה הַבְּרוּר וְהָהַרְכָּבָה אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל וְלִשְׂא אִשָּׁה וּלְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בָּנִים לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם עַל-יְדֵי אִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁזֶּה בְּחִינַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא שֶׁמְּחַדְּשִׁין וּמוֹלִידִין מֵהַתּוֹרָה עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים דַּיְקָא וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ג

אֱמוּנַת חֲכָמִים נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי נֶדֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבַּעַל מֵפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ, כִּי כָּל חִיּוּת הָאִשָּׁה וּבְנְיָנָהּ הוּא עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ, כַּמּוּבָא בִּבְחִינַת אֵין הָאִשָּׁה מִתְבָּרֶכֶת אֶלָּא מִפְּרִי בִּטְנוֹ שֶׁל אִישׁ וְכוּ'. וְעִקַּר בְּנְיָנָהּ עַל-יְדֵי נֶדֶר, כִּי מִשָּׁם חִיּוּתָהּ כַּנַּ"ל, כִּי אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּנְיָנָהּ וְחִיּוּתָהּ מִמָּקוֹם הַנֶּדֶר כַּיָּדוּעַ, וְכָל שֹׁרֶשׁ חִיּוּתָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר הַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ, כִּי הוּא כְּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת, מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי גַּם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שָׁרְשָׁהּ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, נִמְצָא, שֶׁשָּׁרֶשׁ חִיּוּתָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן עַל יָדוֹ, כִּי אֵין מְקַבֶּלֶת חִיּוּת כִּי אִם עַל יָדוֹ, וְעַל-כֵּן הַבַּעַל תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹשֵׂא אִשָּׁה הוּא זוֹכֶה בַּהֲפָרַת נְדָרֶיהָ, כִּי הַנְּדָרִים שֶׁמִּשָּׁם שָׁרְשָׁהּ וְחִיּוּתָהּ הַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ, וְעַל-כֵּן בְּיָדוֹ לַהֲקִימָם אוֹ לְהָפֵר אוֹתָם, וְזֶה שֶׁסִּיְּמָה הַתּוֹרָה בְּסוֹף פָּרָשַׁת נְדָרִים, "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְכוּ'". כִּי הַנְּדָרִים הֵם הַדְּבָרִים שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ אֵלֶיהָ הַחִיּוּת

עַל-יְדֵי בַּעֲלָהּ כַּנַּ"ל, וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּעֲוֹון נְדָרִים אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם מֵתָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְכוּ', כִּי עִקַּר קִיּוּם אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הוּא עַל-יְדֵי נֶדֶר וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב כְּשֶׁהָלַךְ לִשָּׂא אִשָּׁה נָדַר נֶדֶר, כִּי פָּסוּק וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר הַנַּ"ל נֶאֱמַר כְּשֶׁהָלַךְ לְבֵית לָבָן לִשָּׂא אִשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל-יְדֵי הַנֶּדֶר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְנוֹצְצִים בּוֹ אוֹרוֹת הָאֲבוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְעֹנֶג שַׁבָּת בְּחִינַת אֲכִילָה בְּקֻדְשָׁה, וְאָז נִכְנָע הַשׂוֹנֵא הַגָּדוֹל בְּחִינַת עֵשָׂו, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבֵד כּוֹעֵס, בְּחִינַת כָּבֵד מָלֵא דָּם וְכוּ' וְזוֹכֶה לְאַהֲבָה, וְזוֹכֶה לְשָׁלוֹם גָּדוֹל כְּשֶׁמַּרְבֶּה בִּצְדָקָה גַּם כֵּן:

וְעַל-כֵּן זוּוּגָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּשַׁבָּת, כִּי אָז בְּשַׁבָּת מִתְחַבֵּר תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי אָז זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל וּמִתְחַבֵּר יַחַד עִם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁכְּלוּלָה בָּאֲבָהָן שֶׁהֵם שִׁלְשָׁה קַוֵּי הָאֱמֶת, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁכְּלוּל מִשְּׁלשָׁה אָבוֹת, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, רָזָא דְּשַׁבָּת אִיהִי שַׁבָּת דְּאִתְאַחֲדַת בְּרָזָא דְּאֶחָד לְמַשְׁרֵי עָלַיְהּ רָזָא דְּאֶחָד וְכוּ', וְהָא אוּקִימְנָא דְּהוּא אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד הוּא אֶחָד, וּשְׁמוֹ אֶחָד זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ שֶׁמִּתְיַחֲדִים יַחַד בְּרָזָא דְּאֶחָד כוּ'. וְאָז הָאֲכִילָה בְּקֻדְשָׁה וְהַכָּבֵד בְּחִינַת עֵשָׂו, נִכְנָע, וְאָז הַזִּוּוּג בְּקֻדְשָׁה בִּבְחִינַת הִתְחַבְּרוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאָז אֵין תַּעֲרֹבֶת פְּסֹלֶת בְּהַטִּפָּה הַנִּמְשֶׁכֶת כְּפִי הָאֲכִילָה שֶׁאָדָם אוֹכֵל, כִּי אָז הָאֲכִילָה בְּקֻדְשָׁה וְאֵין לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם חֵלֶק בְּהָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת, וְאָז אֵין שָׁם תַּעֲרֹבֶת בְּהַטִּפָּה מִבְּחִינַת כָּבֵד כּוֹעֵס וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר הַפְּסֹלֶת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְאָז כַּלָּא אַהֲבָה וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְאָז זוֹכִין לְהוֹלִיד בָּנִים בְּקֻדְשָׁה עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי שַׁבָּת וְעַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי הֲפָכִים, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הֲפָכִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִישׁ מַזְרִיעַ לְבָן שֶׁמְּמֶנּוּ כוּ', אִשָּׁה מַזְרַעַת אָדֹם וְכוּ'. וְהֵם שְׁנֵי הֲפָכִים לָבָן וְאָדֹם, וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הוֹלָדָה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם שֶׁמִּתְחַבְּרִין שְׁנֵי הֲפָכִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשַׁבָּת שֶׁהוּא שַׁעֲתָא דְּזִוּוּגָא, וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם שֶׁעִקַּר הַהוֹלָדָה בָּא מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם וְחִיּוּתוֹ וְהַשְׁפָּעָתוֹ עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁמַּנְהִיג הָעוֹלָם

בִּבְחִינַת וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְכוּ' (מִשְׁלֵי לא), כִּי כָּל הַחִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא וְכָל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁכֻּלָּם בְּחִינַת הַרְכָּבוֹת, כֻּלָּם עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכוּ' דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ה

כְּשֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לְהַנִּיחַ בָּנִים בָּעוֹלָם זֶה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, פְּגַם הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי מַה שֶּׁלֹּא זָכָה לְהַנִּיחַ בָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת אוֹ שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל כְּלָל לִשָּׂא אִשָּׁה וּלְאַפְּשָׁא בְּעָלְמָא וְזֶה בְּוַדַּאי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אוֹ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא זָכָה לְהִבָּנוֹת, וְזֶה גַּם כֵּן מֵחֲמַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת, וּמֵחֲמַת זֶה לֹא זָכָה לְשַׁבָּת וְלֹא זָכָה לְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא זָכָה לְהוֹלִיד, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם הַבָּא כְּפִי שְׁלֵמוּת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין לוֹ בַּמֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וְנִשְׁמָתוֹ עֲרֻטִילָאִי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין הֵם מִבְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן שֶׁבְּהֶם מִתְלַבֶּשֶׁת הַנֶּפֶשׁ אַחַר פְּטִירָתָהּ, כַּמּוּבָא, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים דַּיְקָא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁכָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּהֶם דַּוְקָא, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נַעֲשֶׂה לְבוּשִׁין לְהַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן, דְּרַבָּנָן' דַּיְקָא, וְעַל-כֵּן אָז נִקְרָא מֵת, כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק, "אִישׁ כִּי יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ". כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בָּנִים הוּא נִקְרָא מֵת, אֲבָל כְּשֶׁמַּנִּיחַ בָּנִים כְּשֵׁרִים נִקְרָא חַי אֲפִלּוּ אַחַר מִיתָתוֹ, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה בָּאָה מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, בְּחִינַת דִּילְמָא חָוְיָא דְּרַבָּנָן טַרְקֵיהּ וְכוּ', כִּי הַמִּיתָה נִמְשֶׁכֶת מֵחֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ'". וְעִקַּר פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע זֶה בְּחִינַת הֲלָכָה שֶׁאֵינָהּ פְּסוּקָה שֶׁאֵין זוֹכִים לְבֵרֹר הַהֲלָכָה, לְבָרֵר הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל, הָאִסּוּר מִן הַהֶתֵּר וְכוּ', וְכָל זֶה עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי הַחֲכָמִים מְבָרְרִים הָאִסּוּר וְהַמֻּתָּר, הַכָּשֵׁר וְהַפָּסוּל וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדָתָם וְזֶה עִקַּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּמִי שֶׁאֵין מַאֲמִין בָּהֶם. נִמְצָא, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם דִּין וְשׁוּם הֲלָכָה וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁפָּגַם בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי נִתְעָרֵב לְפִי בְּחִינָתוֹ טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ אִסּוּר וְהֶתֵּר, טָמֵא וְטָהוֹר וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל עֵץ הַדַּעַת עַל-יְדֵי הָאִשָּׁה, כִּי בָּהּ תָּלוּי עִקַּר אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָלַךְ הַנָּחָשׁ אֵלֶיהָ לְפַתּוֹתָהּ, וְעַל-כֵּן הָיָה הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם עַל-יְדֵי טָעוּת שֶׁטָּעוּ וְאָמְרוּ, כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִיתָה בִּנְגִיעָה כָּךְ אֵין מִיתָה בַּאֲכִילָה. וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי אֵין יוֹדְעִים שׁוּם הַנְהָגָה וְשׁוּם דִּין וַהֲלָכָה מֵהַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים כְּפִי מַה שֶּׁהֵם מְפָרְשִׁים, כִּי לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה לְדָרְשָׁהּ

וּלְפָרְשָׁהּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וּמִי שֶׁאֵין מַאֲמִין בְּדִבְרֵיהֶם הוּא מְהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְאוֹמֵר עַל אָסוּר מֻתָּר וְכוּ', כִּי אֵין יוֹדְעִים לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. נִמְצָא, מִי שֶׁנּוֹטֶה מִפְּשַׁט הָאֱמֶת בְּדִבְרֵי ה' וּמְפָרֵשׁ פֵּרוּשׁ אַחֵר שֶׁל שֶׁקֶר וּמְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה זֶה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי פְּשַׁט הָאֱמֶת תָּלוּי בְּהַחֲכָמִים כַּנַּ"ל, וּבָזֶה פָּגְמוּ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, כִּי הֵם קִבְּלוּ הַמִּצְוָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְוַדַּאי קִבְּלוּ אוֹתָהּ בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי אֵין מִצְוָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא תִּהְיֶה כְּלוּלָה מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ בְּחָכְמָתוֹ לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי ה' כָּרָאוּי, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיְתָה מַעֲלָתוֹ גְּבוֹהָּ מְאֹד מְאֹד, וְהֵם הָלְכוּ אַחַר עֲצַת הַנָּחָשׁ וְנָטוּ מִפְּשַׁט הָאֱמֶת בְּדִבְרֵי ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה וְהָפְכוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וְאָמְרוּ הֶקֵּשׁ שֶׁל שֶׁקֶר, כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִיתָה בִּנְגִיעָה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁפָּגְמוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעָרֵב טוֹב וָרָע, אָסוּר וּמֻתָּר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, כִּי אֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה הַפְּגָם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת וְאֵין אָדָם שֶׁיִּמָּלֵט מִזֶּה, כִּי לִפְגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵין מוֹעִיל שׁוּם רְפוּאָה בָּעוֹלָם בִּבְחִינַת דִּילְמָא חָוְיָא דְּרַבָּנָן טָרְקֵיהּ וְכוּ', וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יִתְתַּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה לֹא יִתְתַּקֵּן עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ כַּיָּדוּעַ. שֶׁחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן צָרִיךְ לְהִתְבָּרֵר וּלְהִתְתַּקֵּן עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ, כִּי גַּם בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ תָּלוּי בְּתִקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הַמַּתְחִיל, אֵימָתַי בֶּן דָּוִד בָּא? וְהִתְשׁוּבָה הָיְתָה, כְּשֶׁיִּפֹּל שַׁעַר אֲרָם נְפִילָה אַחַר נְפִילָה וְכוּ', וְכָל זֶה תָּלוּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שֶׁחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵינוֹ נִתְתַּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת אִי אֶפְשָׁר לְהִמָּלֵט מִן הַמִּיתָה, כִּי לִפְגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵין מוֹעִיל שׁוּם רְפוּאָה וְהוּא מֵת בְּהֹ כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בִּבְחִינַת דִּילְמָא חָוְיָא דְּרַבָּנָן טָרְקֵיהּ וְכוּ', וְעַל-כֵּן נִקְרָא חָוְיָא דְּרַבָּנָן, כִּי זֶה עִקַּר זֲהָמַת הַנָּחָשׁ כְּשֶׁפּוֹגְמִין בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ זֲהָמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִטִּיל בְּחַוָּה, 'בְּחַוָּה' דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמַּנִּיחַ בָּנִים אַחֲרָיו זֶהוּ תִּקּוּן לְחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שָׁלוֹם, מִבְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בָּזֶה, וְכֵן הֵם מְמַלְּאִין מְקוֹמוֹ וְעוֹסְקִים אַחַר כָּךְ גַּם כֵּן לְבָרֵר וּלְתַקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה. נִמְצָא, כְּשֶׁמַּנִּיחַ בָּנִים

וְהוּ תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ נִקְרָא מֵת, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, נִמְצָא שֶׁלֹּא זָכָה לְתַקֵּן זֶה הַפְּגָם שֶׁל אֱמוּנַת חֲכָמִים וְלֹא הִנִּיחַ אַחֲרָיו מִי שֶׁיַּעֲסֹק בָּזֶה הַתִּקּוּן, וְעַל-כֵּן זֶה נִקְרָא מֵת כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין לוֹ בַּמֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ, כִּי אֵין לוֹ חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן, 'דְּרַבָּנָן' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת "כִּי עֵירֹם אָנֹכִי" (בראשית ג':י'), הַנֶּאֱמַר בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן אַחַר שֶׁפְּגַם פְּגַם הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין נִמְשָׁכִין מִשָּׁם בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְתִקּוּנוֹ עַל-יְדֵי אָחִיו, 'עַל-יְדֵי אָחִיו' דַּיְקָא (מִשְׁלֵי יז), בְּחִינַת אָח לְצָרָה יִוָּלֵד, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי הָאָח, כִּי עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל זֶה הַמֵּת שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בָּנִים בָּעוֹלָם הוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא פְּגַם הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, אֵינוֹ זוֹכֶה לְעֹנֶג שַׁבָּת וְאָז מִתְגַּבֵּר הַשּׂוֹנֵא וְהַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עֵשָׂו, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְהוּא הַשּׂוֹנֵא וְהַמְקַטְרֵג בְּעֶלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הַנְּשָׁמָה לַעֲלוֹת כְּשֶׁלֹּא זָכָה לְהִבָּנוֹת בָּעוֹלָם לְהַנִּיחַ בָּנִים וּלְתַקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים נִתְעוֹרֵר הַמְקַטְרֵג הַנַּ"ל וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְהַמְקַטְרֵג וְהַשּׂוֹנֵא הַנַּ"ל הוּא עֵשָׂו שֶׁהָיְתָה שִׂנְאָתוֹ גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ, עַד אֲשֶׁר שִׂחֵת רַחֲמָיו מֵאָחִיו וְרָדַף אֶת אָחִיו יַעֲקֹב, וְזֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׂנְאָה הַנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁאֲפִלּוּ אֶת שׂוֹנֵא אֶת אָחִיו אַף-עַל-פִּי שֶׁדַּרְכָּם לֶאֱהֹב זֶה אֶת זֶה, כִּי מִתְעוֹרֵר הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עֵשָׂו אָחִיו שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁרָדַף אֶת אָחִיו, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפְּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה הִתְגַּבְּרָה, חַס וְשָׁלוֹם, זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְנוֹלַד קַיִן קֵינָא דְּמָסָאֲבוּתָא, כִּי נִמְשָׁךְ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, וְהוּא הַשּׂוֹנֵא וְהָרוֹצֵחַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהָרַג אֶת אָחִיו הֶבֶל וְלֹא הִנִּיחוֹ לְאִשְׁתָּרְשָׁא בְּעֶלְמָא לְהוֹלִיד בָּנִים בָּעוֹלָם אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל גִּלְגּוּלֵי הַנְּשָׁמוֹת, כִּי הֵם הָיוּ כְּלוּלִים מִכָּל הַנְּשָׁמוֹת. וְעִקַּר הַיִּבּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת גִּלְגּוּלֵי הַנְּשָׁמוֹת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלָה הַשִּׂנְאָה בָּעוֹלָם, כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ שִׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת, וְכָל זְמַן שֶׁהָיָה אָדָם יְחִידִי בָּעוֹלָם לֹא הָיָה שַׁיָּךְ שִׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת, וּמֵאַחַר שֶׁפְּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה פְּגַם בַּשַּׁבָּת, וַאֲזַי אֵין יְכוֹלִין לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַשִּׂנְאָה, וְנִתְעוֹרֵר הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֱכִילָה שֶׁל חֹל שֶׁמִּשָּׁם מִתְגַּבֵּר כָּבֵד כּוֹעֵס, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרֵר שִׂנְאָה בֵּין שְׁנֵי אַחִים הָרִאשׁוֹנִים בָּעוֹלָם וְהָרַג קַיִן אֶת אָחִיו הֶבֶל, וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁרָדַף אֶת אָחִיו יַעֲקֹב, כִּי עֵשָׂו הוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת קַיִן, וְעַל-כֵּן רָדַף אֶת אָחִיו, כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂנְאָה וְהָרְצִיחָה שֶׁנִּמְשְׁכָה מִקַּיִן, שֶׁהוּא

הַשּׂוֹנֵא וְהָרוֹצֵחַ הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּא מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁאֲפִלּוּ עַל אָחִיו אֵין לוֹ רַחֲמָנוּת, כִּי הָרַג אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, וּמִשָּׁם, מֵהֲרִיגַת קַיִן אֶת אָחִיו הֶבֶל, נִשְׁתַּלְשְׁלָה הַשִּׂנְאָה. וְעִקַּר הַשִּׂנְאָה כְּשֶׁאָח שׂוֹנֵא אֶת אָחִיו, כְּמוֹ עֵשָׂו שֶׁרָדַף אֶת אָחִיו יַעֲקֹב, כִּי זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׂנְאָה הֵפֶךְ הָאַהֲבָה מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ מַמָּשׁ, וְזֶה בְּחִינַת תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְּדַבֵּר, (תְּהִלִּים נ) שֶׁהַכָּתוּב מוֹכִיחַ עַל גֹּדֶל הַשִּׂנְאָה עַד שֶׁאֲפִלּוּ עַל אָחִיו יֵשׁ לוֹ שִׂנְאָה וְהוּא דִּבֵּר עָלָיו רָעוֹת. וְזֶה שֶׁמַּזְכִּיר הַכָּתוּב כַּמָּה פְּעָמִים רִשְׁעַת עֵשָׂו הָרִשָּׁע וְשִׂנְאָתוֹ הַגְּדוֹלָה עַל רוֹדְפוֹ בְּחֶרֶב אָחִיו וְשִׁחֵת רַחֲמָיו וְכוּ' "מַחֲמַס אָחִיךָ יַעֲקֹב תְּכַסְּךָ בוּשָׁה", וּמַזְכִּיר בְּכָל פַּעַם עַל שֶׁרָדַף אֶת אָחִיו, כִּי זֶה עִקַּר רִשְׁעָתוֹ וְשִׂנְאָתוֹ, כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂנְאָה הַנִּמְשָׁךְ מֵרוֹצֵחַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא קַיִן כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיַרְבָעָם שֶׁהִתְגַּבֵּר בּוֹ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְנֶאֱמַר בּוֹ, "כִּי הוּא בֵּין אַחִים יַפְרִיא" (הוֹשֵׁעַ יג), כִּי זֶה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁהִתְגַּבֵּר הַשִּׂנְאָה שֶׁבֵּין אַחִים, שֶׁהוּא שִׂנְאַת עֵשָׂו לְאָחִיו יַעֲקֹב, כִּי יָרְבָעָם חָטָא וּפָגַם הַרְבֵּה מְאֹד בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּמַלְכוּת בֵּית דָּוִד, כִּי דָּרַשׁ, חַג הָאָסִיף הוּא בְּמַרְחֶשְׁוָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, וְעַל-יְדֵי-זֶה חָטָא בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכָפַר בָּעִקָּר, וְעַל-כֵּן הִתְגַּבֵּר הַשִּׂנְאָה שֶׁבֵּין אַחִים בְּחִינַת כִּי הוּא בֵּין אַחִים יַפְרִיא כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה בָּא מִשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָאַחִין הַנּוֹלָדִין בִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל, כִּי מִשָּׁם שָׁרְשָׁם, אֲבָל כְּשֶׁנּוֹלָד, חַס וְשָׁלוֹם, מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, מִפְּגַם הַשָּׁלוֹם, אֲזַי יֵשׁ לוֹ שִׂנְאָה גְּדוֹלָה אֲפִלּוּ עַל אָחִיו, כִּי נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שִׂנְאָה, כְּמוֹ קַיִן שֶׁנִּמְשַׁךְ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מִבְּחִינַת שִׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת, וְעַל-כֵּן הָרַג אֶת אָחִיו וְכֵן עֵשָׂו וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי הַחֲכָמִים הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְהֵם מְבָרְרִים הַהֲלָכָה הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם גָּדוֹל וְנִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַשִּׂנְאָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבַּת שָׁלוֹם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם וְנִתְבָּרֵר הַהֲלָכָה, כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת אָסוּר וּמֻתָּר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר כַּמּוּבָא. וְעַל-יְדֵי שַׁבָּת נִתְבָּרְרִים הַשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, הַיְנוּ שֶׁנִּתְבָּרֵר הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל נִשְׁלָם בְּשַׁבָּת כִּי אָז נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם וְנִתְבָּרֵר הַהֶתֵּר מִן הָאִסּוּר וְכוּ', כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּהַיְנוּ הֲלָכָה פְּסוּקָה בְּבֵרוּר הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁאָז נִכְלָל הַכֹּל בְּרָזָא דְּאֶחָד בִּבְחִינַת הוּא אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְכַנַּ"ל, וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים זוֹכִין לְשַׁבָּת וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם, כִּי מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת (עֲבוֹדָה זָרָה ג), הַיְנוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵם מְבָרְרִין שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה וּמְבָרְרִין הַהֶתֵּר

מִן הָאִסּוּר וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִיתָה מִן הַבְּרוּרִים, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת הֲלָכָה פְּסוּקָה וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא פְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרֵר שִׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת, כִּי מִתְגַּבֵּר הַשׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁרָדַף אֶת אָחִיו יַעֲקֹב כַּנַּ"ל: נַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר פְּגַם הַשִּׂנְאָה הוּא שִׂנְאַת אָח לְרֵעֵהוּ, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָאַהֲבָה מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂנְאַת עֵשָׂו, שֶׁהוּא הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ עִקַּר הַשִּׂנְאָה וּמִשָּׁם עִקַּר הַפְּגָם וְהָעִנְּשׁ שֶׁל זֶה הַמֵּת בִּלֹּא בָנִים שֶׁפְּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הִתְגַּבֵּר עֵשָׂו, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הַיֹּצֵר הָרָע וְעַל יָדוֹ בְּעַצְמוֹ הָעִנְּשׁ לְאַחַר מִיתָה, כַּמּוּבָא. וּמֵחֲמַת זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תִּקְּנוּ עַל-יְדֵי אָחִיו דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אָח לְהַצִּיל וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת אָחִיו, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע שִׂנְאַת עֵשָׂו שֶׁרָדַף אֶת אָחִיו, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַשִּׂנְאָה, וְעַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְהָאָח דַּיְקָא לְתַקֵּן אֶת אָחִיו, כִּי הוּא מַכְנִיעַ שִׂנְאַת עֵשָׂו אָחִי יַעֲקֹב שֶׁבָּזֶה תָּלוּי עִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁמְּבַטְּלִין שִׂנְאָתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַיִּבּוּם שֶׁמְּתַקֵּן אָחִיו אֶת נֶפֶשׁ הַמֵּת הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ, כַּמּוּבָא בְּסֵפֶר מִשְׁפָּטִים וּבִכְתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל, כִּי הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֵׂית כְּלִי וְהוּא עִקַּר חִיּוּתָהּ, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכְּתָבִים עַל פָּסוּק "וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ וְכוּ'", הוּא בְּחִינַת בִּנְיָמִין, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, וְהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶדֶר, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁנֶּדֶר הוּא בְּבִינָה אִמָּא עִלָּאָה, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים תְּשׁוּבָה שֶׁמַּתְחִילִין אָז כָּל נִדְרֵי כַּיָּדוּעַ, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיָמִין, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים בְּשַׁעַר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה בִּפְרִי עֵץ חַיִּים, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁלֹּא נוֹלַד בִּנְיָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא כַּנַּ"ל עַד שֶׁשִּׁלֵּם יַעֲקֹב אֶת נִדְרוֹ, וְכֵן נִסְמַךְ לֵדַת בִּנְיָמִין לְקִיּוּם הַנֶּדֶר שֶׁל יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת וַיִּשְׁלַח, "וַיִּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה וַיִּצֹק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם וְכוּ' בֵּית אֵל, וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל וַיְהִי עוֹד כִּבְרַת הָאָרֶץ וְכוּ' וַתֵּלֶד רָחֵל וְכוּ'". וְאָז דַּיְקָא נוֹלַד בִּנְיָמִין אַחַר קִיּוּם נִדְרוֹ שֶׁל יַעֲקֹב דַּיְקָא, כִּי בִּנְיָמִין נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַנֶּדֶר שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ שֶׁנַּעֲשֵׂית כְּלִי עַל-יְדֵי-זֶה , וְהוּא עִקַּר חִיּוּתָהּ, כִּי עִקַּר חִיּוּת וְקִיּוּם שֶׁל אִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּחִינַת רָחֵל, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, הוּא עַל-יְדֵי נֶדֶר, בְּחִינַת וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נֶדֶר יַעֲקֹב הַנֶּדֶר כְּשֶׁהָלַךְ לִשְׁא אִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, כִּי עִקַּר הַבֵּית מִקְדָּשׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶדֶר, הֵינוּ מִנִּדְרוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ הָיָה הַנֶּדֶר שֶׁל יַעֲקֹב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹקִים שֶׁהוּא אֶבֶן שְׁתִיָּה מְקוֹם הַבֵּית

הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-כֵּן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם הָיוּ מְבִיאִין כָּל הַנְּדָרִים וּנְדָבוֹת, וְכֵן בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל-יְדֵי נְדָרִים וּנְדָבוֹת מַה שֶּׁנִּדַּר כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶדֶר וְעַל-כֵּן הוּא בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּאִים מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בָּזֶה, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִתְתַּקְּנוּ וְנִתְכַּפְּרוּ כָּל הַחֲטָאִים שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן נִקְרָא הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ "הַר הַמּוֹרִיָּה", שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאָה הוֹרָאָה (תַּעֲנִית טז), כִּי שָׁם הָיוּ יוֹשְׁבִין סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית וְחוֹתְכִין הֲלָכוֹת, וְשָׁם עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁל הַהֲלָכוֹת וְעִקַּר אֱמוּנַת חֲכָמִים תְּלוּיִ בָּהֶם, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עִקַּר הַפָּסוּק, "וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ' לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל". וּמִי שֶׁמַּמְרֶה עַל-פִּיהֶם הוּא זָקֵן מַמְרֵא. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, תְּלוּיִ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּנָאוֹ דָּוִד וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבֵּית מִקְדָּשׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶדֶר מִנְּדָרוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא עַל-יְדֵי נֶדֶר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כִּשְׁרָצָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לִמְצֹא מָקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הֶכְרַח לַעֲלוֹת לִבְחִינַת נֶדֶר, וְזֶה בְּחִינַת אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַה' נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב (תְּהִלִּים קלב), 'לַאֲבִיר יַעֲקֹב' דַּיְקָא, שֶׁהוּא הִתְחִיל לְגַלּוֹת מָקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ "עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה' מִשְׁכָּנוֹת וְכוּ'", דְּהַיְנוּ מָקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁתְּלוּיִ בִּבְחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת הַהוּא רוּחָא הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת נֶדֶר, בְּחִינַת בִּנְיָמִין, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל אָחִיו הַיָּבָם לְתַקֵּן אֶת נַפְשׁוֹ עַל-יְדֵי שֶׁהִתְחִיל זֶה הַמֵּת לְתַקֵּן בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקֵּן בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', כִּי מִשָּׁם עִקַּר חִיּוּתָהּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה מְתַקֵּן הַיָּבָם אֶת נֶפֶשׁ הַמֵּת שֶׁעִקַּר פְּגָמוֹ עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶדֶר, בְּחִינַת בִּנְיָמִין וְכַנַּ"ל:

חלק ח

"וְאִם לֹא יַחְפֹּץ הָאִישׁ לָקַחַת וְכוּ' וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ הַשַּׁעֲרָה אֶל הַזְּקֵנִים וְכוּ', וְנִגְּשָׁה יְבִמְתּוֹ לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְיָרְקָה בְּפָנָיו וְכוּ'". כִּי הַמִּנְעָלִים הֵם שְׁמִירָה לְהָרַגְלַיִן, וְהָרַגְלַיִן הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְכוּ', כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, נַעַל דָּא אִתְתָּא, כִּי הוּא בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת רַגְלַיִן

כַּנַּ"ל, כִּי הַמִּנְעָל נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מִבְּחִינַת בִּינָה שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַנֶּדֶר, כִּי נַעַל בְּגִימַטְרִיָּא קנ"א, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכְּתָבִים, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר אַבְרָהָם, "הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל ה' אֵל וְכוּ' אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל". הֶרֶמַת יָד זֶה בְּחִינַת נֶדֶר וּשְׁבוּעָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיֵּרֶם יַד יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ וַיִּשָּׁבַע וְכוּ'". כִּי מִבְּחִינַת נֶדֶר וּשְׁבוּעָה, מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת מִנְעָלִים, בְּחִינַת שְׂרוֹךְ נַעַל, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּתְפִלִּין כָּךְ מִנְעָלִים, כִּי מִנְעָלִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רְצוּעָה שֶׁל תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּזְכוּת שֶׁאָמַר אַבְרָהָם וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל, זְכוּ בָּנָיו לִרְצוּעָה שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הֵם אִמָּא עַל בְּרָא, בְּחִינַת אֵם לַבִּינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר כַּיָּדוּעַ, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת מִנְעָלִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֻחֲמַת שֶׁהַמִּנְעָלִים הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקִימִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁזּוֹכִין לְמִנְעָלִים כָּאֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל, אָז מְשַׁבְּחוֹ הַכָּתוּב, "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּרַתְּא דַּאֲבָהָן, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּנְעָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְאוֹר הָאִבּוֹת וְזוֹכֶה לְעֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁין בַּת שִׁין, תִּלַּת אֲבָהָן בַּת בְּחִינַת אֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בַּת נָדִיב בְּרַתְּא דַּאֲבָהָן בְּחִינַת שַׁבָּת שִׁין בַּת. וְזֶהוּ "חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ", זֶה בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (סוּכָּה מט.) מַה יֵּרֶךְ בַּסֵּתֶר וְכוּ' זֶה בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָקוֹם הַנֶּדֶר, שֶׁהוּא פְּלִיאוֹת חָכְמָה, בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁשָּׁם הַחֲכָמִים מַשְׁרְשִׁים וּמִשָּׁם עִקַּר הֶקֵּמַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסֵּיֵּם הַפָּסוּק, "מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַעֲשֵׂה יְדֵי אֻמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, כִּי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁכָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּהֶם זֶה עִקַּר הָאֱמָנוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר בּהּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן" אוּמָּן. וְעִקַּר הָאֱמָנוּת הָיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי כָּל הַתּוֹרָה בְּיִדָם וְכָל בִּנְיַן הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ עַל יָדָם דַּיְקָא וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן מַעֲשֵׂה יְדֵי אֻמָּנוּתוֹ, כִּי עִקַּר אֻמָּנוּתוֹ, כִּבְיָכוֹל, הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחֲכָמִים, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים בִּבְחִינַת וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה (תְּהִלִּים לג) וְכַנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁלּוֹבְשִׁין הַמִּנְעָלִים בַּבֹּקֶר מְבָרְכִין, שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי. וּלְכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מְאֹד, מִפְּנֵי מָה אֵין מְבָרְכִין עַל שׁוּם מַלְבּוּשׁ וַאֲפִלּוּ עַל מַלְבּוּשׁ חָשׁוּב, וְכֵן עַל שׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם אֵין מְבָרְכִין שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי, רַק עַל מִנְעָלִים מְבָרְכִין שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי?! כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַמִּנְעָלִים כְּלוּלִים כָּל צָרְכֵי הָאָדָם, כִּי כָּל צָרְכֵי הָאָדָם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה, כִּי הִיא

מְחַיֶּה אֶת הַכֹּל וּמְמֻנֶּה נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי הַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׁוּם הַשְׁפָּעָה מֵהַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְהַמְנָעֲלִים הֵם שְׁמִירָה לָרַגְלִין וְהֵם בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים. נִמְצָא, שֶׁכָּל צָרְכֵי הָאָדָם הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל תְּלוּי בָּהֶם, וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם דַּיְקָא שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי, כִּי בָּהֶם דַּיְקָא כְּלוּלִים כָּל צָרְכֵי הָאָדָם כַּנַ"ל:

וְזֶה שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד עַל לְבִישַׁת מִנְעָלִין, כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מִנְעָלִים לָרַגְלָיו, כִּי הֵם הָעִקָּר וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לָאָדָם אֵינוֹ נֶחְשָׁב כְּלָל בְּלֹא מִנְעָלִים, כִּי מִבְּחִינַת מִנְעָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לָאָדָם וְכָל צָרְכָיו כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵין לוֹ מִנְעָלִים צָרִיךְ לִמְכֹּר כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ כְּדֵי לִקַּח מִנְעָלִים, כִּי בָּהֶם תָּלוּי הַכֹּל כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם וְכוּ' וְיִקַּח מִנְעָלִים וְכוּ'. לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם וְכוּ' וְיִשָּׂא בַּת תַּלְמִיד חָכָם, כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת, כִּי נַעַל דָּא אִתְּתָא כַּנַ"ל וְהָעִקָּר לִשָּׂא בַּת תַּלְמִיד חָכָם, כִּי הִיא הָאִשָּׁה, הִיא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִשָּׂא בַּת תַּלְמִיד חָכָם, כִּי הִיא סְמוּכָה בְּוַדַּאי יוֹתֵר לִבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים מֵאַחַר שֶׁהִיא בַּת תַּלְמִיד חָכָם. נִמְצָא, שֶׁהַמְנָעֲלִים בַּקְּדֻשָּׁה הֵם בְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאֹד, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶדֶר כַּנַ"ל:

חלק ט

וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים חוֹלְצִין הַמְנָעֲלִים, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא סְלִיחַת הָעֲוֹונוֹת עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאָז מַתְחִילִין כָּל נִדְרֵי, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הִיא בְּחִינַת בִּינָה תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת נֶדֶר, וְאָז כְּשֶׁעוֹלִין לְשָׁם אֵין צְרִיכִין מִנְעָלִים, כִּי עוֹלִין לְשָׁרְשָׁן, כִּי אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָנוּ עוֹלִין לִבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא, לִמְקוֹם הַנֶּדֶר שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמְנָעֲלִים, וְאָז אֵין צְרִיכִין מִנְעָלִים:

וְזֶה בְּחִינַת שֹׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו וְכוּ', כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמְנָעֲלִים נִתְהַוּוּ אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז צְרִיכִין מִנְעָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הַמְנָעֲלִים הֵם בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי קֹדֶם חֶטְאוֹ הָיָה בְּחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר, כִּי הָיָה כֻּלּוֹ טוֹב כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. שֶׁהָיָה כָּלוּל יַחַד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּאַחְדוּת גָּמוּר, וְאָז אֵין צְרִיכִין מִנְעָלִים כְּלָל, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, כִּי אָז הָיָה בְּחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר בְּאֶלֶף כַּיְדוּעַ, כִּי הַמְנָעֲלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, שָׁם הוּא בְּחִינַת הַבְדָּלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמִּסְתַּכְּלִין בַּצִּפָּרְנַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בִּשְׁעַת הַבְדָּלָה, כִּי שָׁם עִקַּר

בְּחִינַת הַבְּדָלָה לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר, בֵּין הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר וְכוּ'. כִּי מִנְעָל שֶׁל עוֹר זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּבְדִּילִין בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל נִתְבָּרְרִין בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר, בְּחִינַת הַמִּנְעָלִים, וַאֲזַי הַמִּנְעָלִים הֵם בְּרוּר וְתִקּוּן פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי מֵחֲמַת שֶׁפְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת הֶכְרַח לְהִתְלַבֵּשׁ בְּכָתְנוֹת עוֹר בְּחִינַת מִנְעָל שֶׁל עוֹר, כִּי בְּהֶעוֹר מְעֹרָב טוֹב וָרָע, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְעַל-יְדֵי שֶׁמַּבְדִּיל וּמְבָרֵר אוֹתָם בְּסוֹד הַבְּדָלָה הֵם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל פְּגַם עֵץ הַדַּעַת וְכוּ', וְעַל-כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאָז סִלּוּחַת עֲוֹונוֹת, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. נִמְצָא, שֶׁאָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, עַל-כֵּן אָסוּר לִלְבֹּשׁ מִנְעָלִים אָז, כִּי אָז עוֹלִין לְמַעְלָה לְמַעְלָה מֵהֶם לִבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁאָז מִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ אָז מִנְעָלִים, כִּי הָיָה אָז כָּתְנוֹת אוֹר בְּאָלְף וְכֵן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶגֶד, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַמִּנְעָלִים, אָסוּר לִלְבֹּשׁ שָׁם גַּם כֵּן מִנְעָלִים, וְשָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא גַּם כֵּן סִלּוּחַת עֲוֹונוֹת, תִּקּוּן הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְעַל-כֵּן הַמִּנְעָלִים פּוֹגְמִין שָׁם, כִּי אֵין שָׁם אֲחִיזַת הָרַע כְּלָל, רַק כֻּלּוֹ טוֹב, וְזֶה בְּחִינַת שֹׁל נְעָלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם וְכוּ':

חלק י

וְכֵן לְהֵפֶךְ בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁאָז הָיָה חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אָסוּר גַּם כֵּן לִלְבֹּשׁ מִנְעָלִים, כִּי הַמִּנְעָלִים הֵם לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, הַיְנוּ כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶגֶד, בְּחִינַת בִּינָה תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל, אֲזַי זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת נֶגֶד, בְּחִינַת בִּינָה, אוֹר לְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּסוֹד הַחַשְׁמַ"ל שֶׁהוּא שְׁמִירָה לְהָאָדָם כַּמּוּבָא, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ לְמַטָּה מִנְעָלִים עַל רַגְלָיו. נִמְצָא, שֶׁהַמִּנְעָלִים שֶׁלּוֹ נִמְשָׁכִין מִמָּקוֹם הַנֶּגֶד וְהֵם בְּסוֹד הַחַשְׁמַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירָה לְרַגְלָיו, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה מִשָּׁם כַּיָּדוּעַ, כִּי מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה זַכָּה לִבְחִינַת הַבְּדָלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְבָּרֵר הָאִסּוּר וְהַהֶתֵּר וְכוּ', וְאָז הַמִּנְעָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַבְּדָלָה, נִתְבָּרְרִין, וַאֲזַי נִכְלָלִין בַּקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת חַשְׁמַ"ל, וַאֲזַי הֵם עִקַּר הַשְׁמִירָה לְהָרַגְלַיִן לִבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמֹר וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה מִבְּחִינַת חַשְׁמַ"ל, וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר שֶׁהִלְבִּישָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַחַר הַחֵטְא, כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה נִכְלָלִין בַּקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת חַשְׁמַ"ל, וְאָז הֵם עִקַּר הַשְׁמִירָה וְהַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כֵּן זוֹכֶה לִבְחִינַת מִנְעָלִים דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִנְעָל שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים וְכוּ'" כַּנַּ"ל:

אֲבָל מִי שֶׁפּוֹגֵם, חַס וְשָׁלוֹם, בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בְּדִבְרֵיהֶם אוֹ מְבַזֶּה אוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי אֵינוֹ זוֹכֶה לִבְחִינַת הַבְדָּלָה לְהַבְדִּיל וּלְבָרֵר בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל, בֵּין טָמֵא לְטָהוֹר וְכוּ', וְאָז נִתְעָרֵב טוֹב וָרָע חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז הַמִּנְעָלִים שֶׁבָּהֶם סוֹד הַהַבְדָּלָה הֵם בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע מִמָּשׁ מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַבְדִּיל וּלְבָרֵר. וְאֵלּוּ הַמִּנְעָלִים לֹא דַּי שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְשָׁמְרוֹ, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר יְנִיקָתָם שֶׁל הַקְּלִפּוֹת הוּא עַל-יְדֵי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דַּיְקָא. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת מִנְעָלִים כְּאֵלּוּ הֵם יְכוֹלִים לִינֹק יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה שֶׁחִיְּבוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֹנֶשׁ לְהַמְבַזֶּה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אוֹ מְזַלְזֵל בְּדִבְרֵיהֶם לְחֻלְשָׁ מִנְעָלָיו דַּיְקָא, כִּי הַמְזַלְזֵל בְּדִבְרֵי חֲכָמִים חַיָּב נִדּוּי, וְאָז חַיָּב בַּחֲלִיצַת מִנְעָלִים, כִּי מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וְזִלְזֵל בְּדִבְרֵיהֶם, עִקַּר הַפְּגָם מַגִּיעַ לִבְחִינַת רַגְלִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁנִּסְתַּלְּקִין מִמֶּנּוּ קְדֻשַּׁת הַמִּנְעָלִים הַנַּ"ל, וְהַמִּנְעָלִים שֶׁלּוֹ הֵם בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁעִקַּר יְנִיקָתָם מִשָּׁם, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְחַלְּצָם שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ יוֹתֵר עַל-יְדֵי-זֶה . וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׁעַת הַשְׁמָד אֲפִלּוּ אַעֲרִקְתָא דְּמָסָאנֵי יֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבֹר, וְתַפְסוּ עַרְקְתָא דְּמָסָאנֵי דַּיְקָא, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁכָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּהֶם, הוּא לְבָרֵר וּלְתַקֵּן פְּגַם עֵץ הַדַּעַת עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּתֹנוֹת עוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִנְעָלִים דִּקְדֻשָּׁה, וּמִנְעָלִים שֶׁל עַכּוּ"ם מִנְעָלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא הֵם בְּהֵפֶךְ מִזֶּה, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מִפְּגַם הַמִּנְעָלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם רוֹצִים בִּשְׁעַת שְׁמָד לְשַׁנּוֹת קְשִׁירַת הַמִּנְעָלִים, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי הַמִּנְעָלִים דַּיְקָא, עַל-כֵּן צָרִיךְ לֵהָרֵג עַל זֶה, וְעַל-כֵּן תָּפְסוּ עַרְקְתָא דְּמָסָאנֵי דַּיְקָא, כִּי מִשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם כְּשֶׁנִּפְגָּמִין הַמִּנְעָלִים חַס וְשָׁלוֹם (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת עֲבוֹדָה זָרָה):

וְזֶה בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁאָז נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת מִנְעָלִים דִּקְדֻשָּׁה, וְעִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל שֶׁפָּגְמוּ בֶּאֱמוּנָה בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כְּמוֹ יְרֻבְעָם וַחֲבֵרָיו כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּהְיוּ מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹקִים" וְכוּ', וְעַל-כֵּן אָז בְּתִשְׁעָה בְּאָב, בְּיוֹם הַחֻרְבָּן, שֶׁאָז נִסְתַּלְּקִין בְּחִינַת מִנְעָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת נֶדֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן חַיָּבִין אָז לַחֲלֹץ הַמִּנְעָלִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ יוֹתֵר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים שֶׁל אֲבֵלוּת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה עַל-יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן חַיָּב בַּחֲלִיצַת מִנְעָלִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָרַגְלִין עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְזֶה בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ', וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לַחֲלֹץ הַמִּנְעָלִים שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם,

וכו' וְכַנַּ"ל, וְכָל אֵלּוּ שֶׁחִיְּבוּם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּחֲלִיצַת מְנָעָלִים, כְּגוֹן אָבֵל וּמְנֻוֶּה, אוֹ בְּתִשְׁעָה בְּאָב, עִקַּר הַכַּוָּנָה הִיא בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים וּבַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁזֶּה עִקַּר הַכַּוָּנָה כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּיְּשׁוּ וְיָשׁוּבוּ, כִּי כְּשֶׁמַּכְרִח לַחֲלֹץ מִנְעָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בּוּשָׁה גְּדוֹלָה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי עִקַּר כְּבוֹד הָאָדָם הוּא עַל-יְדֵי הַמַּלְבּוּשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּבוֹד, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְכָל יְפִי הַמַּלְבּוּשִׁים אֵינוֹ נֶחְשָׁב כְּלָל בְּלֹא מִנְעָלִים כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִלְבַּשׁ הָאָדָם כָּל מִינֵי מַלְבּוּשֵׁי כָּבוֹד כְּשֶׁלֹּא יִהְיוּ לוֹ מִנְעָלִים בְּרַגְלָיו בְּוַדַּאי יִהְיֶה לְלַעַג וּלְקֶלֶס. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר יְפִי הַמַּלְבּוּשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּבוֹד, תָּלוּי בַּמִּנְעָלִים, וְזֶה בְּחִינַת מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים (שִׁיר הַשִּׁירִים ז), כִּי הַיְּפִי וְהַפְּאֵר תָּלוּי בַּמִּנְעָלִים דַּיְקָא, וּכְשֶׁאֵין לוֹ מִנְעָלִים חַס וְשָׁלוֹם, מִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד וְהַבּוּשָׁה הִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ו'). כִּי חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים שֶׁחִיְּבוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְכָל הַנַּ"ל לֹא חִיְּבוּ אֶלָּא מִשּׁוּם תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם, כִּי מֵאַחַר שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁין וְשָׁבִים בִּתְשׁוּבָה עַל הַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם וְהִתְשׁוּבָה הִוא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת בִּינָה מְקוֹם הַנֶּדֶר, וּכְשֶׁעוֹלִין לְשָׁם אֵין צְרִיכִין כְּלָל מִנְעָלִים, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַמִּנְעָלִים דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבַּמֶּה שֶׁפָּגְמוּ, נִתְתַּקְּנוּ וְהַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי עַל-יְדֵי מַה שֶּׁהֻכְרְחוּ לַחֲלֹץ הַמִּנְעָלִים מֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין לִבְחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁשָּׁם אֵין צְרִיכִין מִנְעָלִים, כִּי אֵין שָׁם שׁוּם הַבְדָּלָה וּבְרוּר כְּלָל רַק כֻּלּוֹ טוֹב, כִּי הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא וְכוּ' וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְשָׁם עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה נִתְתַּקְּנִין וַאֲזַי זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם מִנְעָלִים דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וְלוֹבְשִׁין אֶת הַמִּנְעָלִים אַחַר שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין וְשָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁחֲלִיצַת מִנְעָלִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וַחֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּתִשְׁעָה בְּאָב וְכַיּוֹצֵא אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם שְׁנֵי הֲפָכִים מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל עוֹלֶה אֶל מָקוֹם אֶחָד, כִּי גַּם בְּתִשְׁעָה בְּאָב וְכַיּוֹצֵא בָּאִים לִתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי-זֶה , וַאֲזַי עוֹלִים לִבְחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכוּ', בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל וְנִתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי-זֶה . נִמְצָא, שֶׁהַכֹּל עוֹלֶה אֶל מָקוֹם אֶחָד:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים שֶׁל יְבָמָה, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ חָפֵץ לְיַבֵּם וּלְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל נִמְצָא שֶׁנִּתְעוֹרֵר וְנִתְאַחֵז בּוֹ אַחִיזַת עֵשָׂו שֶׁהוּא שׂוֹנֵא לְאָחִיו יַעֲקֹב, וְכָל זֶה מֵחֲמַת פֶּגֶם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁזֶּה עִקַּר הַפֶּגֶם שֶׁל הַמֵּת בְּלֹא בָנִים, וּמִשָּׁם מִתְעוֹרֵר הַשּׂוֹנֵא הַנַּ"ל וְהוּא נֶאֱחָז בְּאָחִיו וְאֵינוֹ מַנִּיחוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּהַצָּלַת אָחִיו, וְאֲפִלּוּ אִם הַיָּבָם רוֹצֶה לְיַבֵּם, רַק שֶׁנִּמְנָע לְיַבֵּם מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן לְשֵׁם מִצְוָה כְּמוֹ עַכְשָׁו שֶׁנּוֹהֲגִין בַּחֲלִיצָה מֵחֲמַת שֶׁרָאוּ

שֶׁאֵין מְכַוְּנִין לְשֵׁם מִצְוָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן לְשֵׁם מִצְוָה זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמִּשָּׁם מִתְעוֹרֵר וְנִתְאַחֵז בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁהוּא הַשׁוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ מְרַחֵם אֲפִלּוּ עַל אָחִיו כַּנַּ"ל. כִּי זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן לְשֵׁם מִצְוָה זֶה מֵחֲמַת פְּגַם הַבְּרִית, כִּי אִם הָיָה קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית כָּרָאוּי לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, בְּוַדַּאי הָיָה מְכַוֵּן תָּמִיד לְשֵׁם מִצְוָה, בִּפְרָט בְּמִצְוֹת יְבוּם שֶׁהִיא מִצְוָה גְּבוֹהָּ מְאֹד מְאֹד, וְזֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן לְשֵׁם מִצְוָה זֶהוּ פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא בָּא מֵאִשָּׁה זוֹנָה שֶׁהִיא הֵפֶךְ אִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, נִמְצָא שֶׁפְּגַם הַבְּרִית דְּהַיְנוּ מַה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן לְשֵׁם מִצְוָה זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְכֵן מְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאֱמוּנָה וְתִקּוּן הַבְּרִית הֵם בְּחִינָה אַחַת, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁזֶּה הָאָח אֵינוֹ מַצִּיל אֶת אָחִיו אוֹ מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה, אוֹ מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן לְשֵׁם מִצְוָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמִּשָּׁם נִתְעוֹרֵר וְנִתְאַחֵז חַס וְשָׁלוֹם, הַשּׁוֹנֵא הַגָּדוֹל בְּחִינַת עֵשָׂו וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּוַדַּאי צָרִיךְ לַחֲלֹץ מִנְּעָלוֹ, כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת עֵשָׂו כְּשֶׁפּוֹגְמִין בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהַחֲלִיצָה הִיא עַל-יְדֵי אֵשֶׁת הַמֵּת דַּיְקָא שֶׁהִיא צְרִיכָה לַחֲלֹץ מֵעַל רַגְלוֹ, כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁנְּפָשׁ הַמֵּת קְשׁוּרָה בְּרַגְלֵי הַיָּבָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְהָעִנְיָן הוּא כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר פְּגַם נָפָשׁ הַמֵּת הוּא פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין כַּנַּ"ל, וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי אָחִיו דַּיְקָא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן זֶה הַמֵּת הוּא מֻכְרָח לְהִתְקַשֵּׁר בְּאָחִיו, וְעִקַּר מְקוֹמוֹ בָּרַגְלַיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁשָּׁם פְּגַם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו שֶׁאָחִיו אֵינוֹ רוֹצֶה לְתַקְּנוֹ וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲחִיזַת עֵשָׂו עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, נִמְצָא, שֶׁעַכְשָׁו נָפָשׁ הַמֵּת קְשׁוּרָה שָׁם בְּרַגְלֵי אָחִיו כְּצִפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בָּנִים וּפְגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְגַם שָׁם אֲצֶל אָחִיו אֵינוֹ נִתְתַּקֵּן, אַדְרַבָּא, יָכוֹל לְהִתְפַּגֵּם שָׁם יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הוּא קָשׁוּר בְּרַגְלָיו שֶׁל אָחִיו, וְשָׁם יֵשׁ אֲחִיזַת עֵשָׂו מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶאֱחָז עֵשָׂו, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בָּרַגְלַיִן דַּיְקָא בִּבְחִינַת וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי אִשְׁתּוֹ שֶׁחוֹלָצֶת מִנְּעָלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעַ בְּחִינַת עֵשָׂו בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעָקֵב עֵשָׂו, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת יַדַּיִם שֶׁל בַּעְלָהּ, כַּמּוּבָא בְּסֵפֶר הַקְּנָה, כִּי אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא בְּחִינַת יַדַּיִם גַּם כֵּן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְקַבְּלִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, בְּחִינַת יְדֵי הַמַּלְאָךְ הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, בְּחִינַת לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר וְכוּ' יָמִין וּשְׂמֹאל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן הִיא חוֹלָצֶת הַמִּנְעָל מֵרֶגֶל הַיָּבָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע בְּחִינַת אֲחִיזַת עֵשָׂו שֶׁנֶּאֱחָז שָׁם בָּרַגְלַיִן, כִּי עִקַּר יְנִיקָתוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמִּנְעָלִים שֶׁאֵינָם מְתֻקָּנִים כָּרָאוּי וְאָז כְּשֶׁחוֹלָצָם זֶהוּ בְּחִינַת הַכְנָעָתוֹ, וְעִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי אִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת יַדַּיִם כַּנַּ"ל,

וְהָעִקָּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהוּא רוּחַ דְּשָׁדֵי בְּגַוָּהּ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּנִינָהּ וְחִיּוּתָהּ, וּמֵחֲמַת זֶה מַה שֶּׁהִיא חוֹלֶצֶת מִנְעָלוֹ שֶׁל הַיָּבָם נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הוּא עוֹשֶׂה בְּיָדָיו, כִּי הִיא בְּחִינַת יָדַיִם כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הַהוּא רוּחָא הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַחֲלֹץ מִנְעָלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ, לְהַכְנִיעַ אֲחִיזַת עֵשָׂו שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו שֶׁמַּכְנִיעַ אֲחִיזַת עֵשָׂו מֵרַגְלֵי הַיָּבָם עַל-יְדֵי שֶׁחוֹלֵץ מִנְעָלוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָז יוֹצְאָה נֶפֶשׁ הַמֵּת לְחֵרוּת מֵאַחַר שֶׁנִּכְנַע אֲחִיזַת עֵשָׂו שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר עָנְשׁוֹ שֶׁל הַמֵּת כַּנַּ"ל, וְאָז נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוָּהּ שֶׁיּוֹצֵא עַל-יְדֵי הָרֹק שֶׁל הַחֲלִיצָה, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, כִּי הָרֹק נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד (מִבְּחִינַת זוּגִ הַנְּשִׁיקִין, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים), מִבְּחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ דַּיְקָא יוֹצֵא הַהוּא רוּחָא הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִמֶּשֶׁם, וְעַל-יְדֵי הַחֲלִיצָה שֶׁחוֹלְצִין מִנְעַל הַיָּבָם וְיוֹרֶקֶת בְּפָנָיו, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְלָם וּמִתְבַּיֵּשׁ וְהַבּוּשָׁה הִיא תְּשׁוּבָה, וַאֲזַי עוֹלֶה לִמְקוֹם הַתְּשׁוּבָה וְשָׁם נִתְתַּקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה נִתְתַּקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת שֶׁהָיְתָה נֶאֱחֶזֶת בּוֹ וּמְקַבֶּלֶת מִשָּׁם חִיּוּת, בְּחִינַת וְשׁוּבוּ וְחָיוּ:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקּוֹרֵאת, "כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו", הַיְנוּ שֶׁכָּךְ עוֹשִׂין לְאִישׁ הַיָּדוּעַ שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה תָּמִיד לִבְנוֹת בֵּית אָחִיו, רַק, אַדְרַבָּא, רוֹדֵף אוֹתוֹ וְהוּא בְּחִינַת עֲשָׂו שֶׁרוֹדֵף תָּמִיד אָחִיו יַעֲקֹב וְנִקְרָא אִישׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ שָׂדֶה, וְכוּ'". וְעַל-יְדֵי חֲלִיצַת הַמִּנְעָל שֶׁל הַיָּבָם נִכְנָע אֲחִיזַת עֵשָׂו כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁקּוֹרֵאת כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ הַיָּדוּעַ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת וְיָרְקָה בְּפָנָיו, בְּחִינַת קַו הַיָּרֹק שֶׁמַּקִּיף אֶת הָעוֹלָם, בְּחִינַת אֶסְתֵּר יְרִקְרֶקֶת הָיְתָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרֹק בְּשָׁרְשׁוֹ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַהוּא רוּחָא כַּנַּ"ל וְשָׁם הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת נֶדֶר וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַן כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ אֶל הַשַּׁעֲרָה אֶל הַזְּקֵנִים וְכוּ', לְהַכְנִיעַ שַׂעַר אֲרָם וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַמַּאֲמָר שֶׁאָלוּ הַנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' מַפִּילִין שַׂעַר אֲרָם וְכוּ' וְנִבְנֶה שַׂעַר הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְזֶה בְּחִינַת וְנִגְּשָׁה יְבִמְתּוֹ לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַחֲלִיצָה הוּא עַל-יְדֵי הַזְּקֵנִים שֶׁהֵם הַחֲכָמִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן פְּגַם הַמֵּת שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְנֶה שַׂעַר הַקְּדֻשָּׁה וּמַפִּילִין שַׂעַר אֲרָם נְפִילָה אַחַר נְפִילָה,

וְעַל-יְדֵי-זֶה יָבוֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ הַשַּׁעֲרָה אֶל הַזְּקֵנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁמְּתַקְּנִין אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַהוֹלָדָה, וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כִּי שָׁלוֹם הוּא תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַיְבּוּם וְהַחֲלִיצָה לְהַכְנִיעַ שִׂנְאַת עֵשָׂו הַשּׂוֹנֵא הַגְּדוֹל וְלִזְכּוֹת לְאַהֲבָה וְשָׁלוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אָז נִפְטָרִין מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבּוּם וְאָז יֵשׁ לָהֶם שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהוֹלִיד בָּנִים בָּעוֹלָם שֶׁעִקַּר הַהוֹלָדָה בָּא מִשָּׁם בְּחִינַת שָׁלוֹם, וְאָז נִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם עַל-יְדֵיהֶם, אֲבָל כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה לְבָנִים אָז אֵין שָׁלוֹם כִּי זֶה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וְנִתְעוֹרֵר שִׂנְאַת הַשּׂוֹנֵא הַגְּדוֹל וְנִפְגַּם הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם, וְעַל-כֵּן שָׁכִיחַ אָז קְטָטוֹת בַּעֲבוּר הַחֲלִיצָה וְהַיְבּוּם, וְאָז אֵין שָׁלוֹם עַד שֶׁנִּתְרַצֶּה לַחֲלֹץ אוֹ לְיַבֵּם, וְאָז נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַנַּ"ל וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים, כִּי הָמָן הָרָשָׁע עָמַד עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, כִּי מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָמָן מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, "הֲמִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ". נִמְצָא, שֶׁאֲחִיזָתוֹ מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, כִּי הָמָן הוּא זֶהָמַת הַנָּחָשׁ מְזֶרַע עֲמָלֵק, מְזֶרַע עֵשָׂו הָרָשָׁע, שֶׁהוּא הַשּׂוֹנֵא הַגְּדוֹל שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגַּם הָאַכְילָה, כִּי אָז אֵין זוֹכִין לַאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְאָז מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עֵשָׂו שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ הָמָן עֲמָלֵק צוֹרֵר הַיְּהוּדִים הַשּׂוֹנֵא וְהַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל בְּחִינַת אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע וְכוּ', וְעַל-כֵּן רָצוּ הָמָן וְזַרְעוֹ לְבַטֵּל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר כַּנַּ"ל, וְהֵם רָצוּ לְבַטֵּל תִּקּוּן זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת הֲמִן הָעֵץ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (מְגִילָה יב) לָמָּה נִתְחַיְּבוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר כְּלָיָה? עַל שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם. וְחַד אָמַר, עַל שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, הַיְנוּ הֶךְ וְלָא פְּלִיגִי, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי הִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם, הַיְנוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה, בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמוּנָה כִּי עִקַּר אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, גַּם אָז כְּשֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר הָיָה עִקַּר הַפְּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁלֹּא לָמְדוּ

עַצְמָם מֵחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם וְהֵם לֹא לָמְדוּ מֵהֶם, וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הַהִשְׁתַּחֲוָיָה שֶׁהִשְׁתַּחֲוָיָה לַצֶּלֶם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה פָּגְמוּ בַּיַּרְכִין שֶׁשָּׁם הִשְׁתַּחֲוָיָה, וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכֵי דְּרַבָּנָן דְּשַׁלְהֵי מִינַיְהוּ, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא עַל בְּחִינַת בִּרְכֵי דְּרַבָּנָן, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַתִּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת בְּחִינַת שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא רַק עַל בְּחִינַת יֶרֶךְ יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְחַד אָמַר, מִפְּנֵי שְׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ וְכוּ', הַיְנוּ פְּגַם הָאֲכִילָה, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם עַל-יְדֵי-זֶה נִפְגַּם הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ הָמָן בִּבְחִינַת וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּרְפִיּוֹן יָדַיִם זֶה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַפּוּ וְנִפְגְּמוּ יְדֵי הַמַּלְאָךְ בִּבְחִינַת לֹא תָסוּר וְכוּ' יָמִין וּשְׂמֹאל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין הַיָּדַיִם. וְזֶה בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה הַנֶּאֱמָר בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, וְזֶה "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל" וְכוּ' כִּי עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַיָּדַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִלְחֶמֶת הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרָד שֶׁהוּא עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, "וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לֵאמֹר וְכוּ'", כִּי הֶכְרְחוּ לִדֹּר נֶדֶר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְתַקְּנִין אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין אֶת עֲמָלֵק זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק עַל-יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיֹּאמֶר אֶל יְהוֹשֻׁעַ צֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק וְכוּ'". וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּשֶׁלַח סה) שֶׁעִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת עַל-יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ דַּיְקָא, כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֱמוּנַת חֲכָמִים, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן עַל יָדוֹ עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, כִּי אֱמוּנַת חֲכָמִים נִתְחַדֵּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי זֶה עִקַּר אֱמוּנַת חֲכָמִים לְהַאֲמִין בְּהַחֲכָמִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבָאתָ אֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם" דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין לְךָ אֶלָּא שׁוֹפֵט שֶׁבְּיָמֶיךָ, כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שׁוֹלֵחַ לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֲכָמִים כְּפִי הַדּוֹר וְהֵם מְחַדְּשִׁין כַּמָּה הֲלָכוֹת וְדוֹרְשִׁין כַּמָּה חִדּוּשִׁים וּדְרָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן וְהַכֹּל כְּפִי אוֹתוֹ הַזְּמַן וְאוֹתוֹ הַדּוֹר, וּכְפִי דְּרָשׁוֹתֵיהֶם וְחִדּוּשֵׁיהֶם כָּךְ מִתְנַהֵג הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין בָּהֶם וְלִבְלִי לִנְטוֹת מִדִּבְרֵי הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְבַטֵּל זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר שֶׁל חֵטְא עֵץ הַדַּעַת

טוֹב וָרָע הוּא עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַפּוֹרֵץ גָּדֵר חֲכָמִים נֶאֱמַר עָלָיו, "וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְּׁכָנוּ נָחָשׁ". בְּחִינַת דִּלְמָא חָוְיָא דְּרַבָּנָן טַרְקֵיהּ, כִּי זֶה עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כְּשֶׁפּוֹגְמִין, חַס וְשָׁלוֹם, בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעָמָלֵק, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ', שֶׁזֶּה הַחֵטְא אֵינוֹ מִתְבָּרֵר כִּי אִם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַבֵּרוּר בְּכָל דּוֹר הוּא עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל זֶה לְהַכְנִיס כְּפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם בְּלֵב הָאָדָם שֶׁיִּהְרְהֵרוּ אַחַר הַחֲכָמִים שֶׁבַּדּוֹר לְבַטֵּל אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַהֶמּוֹן עַם וַאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן וּלְבָרֵר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּעַצְמָן, עַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר שֶׁלָּהֶם הוּא רַק כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים וּלְהִתְקָרֵב לָהֶם שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּנָם וּבֵרוּרָם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, וְעַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר עַל זֶה מְאֹד הַסָּמֶךְ מֵם, שֶׁהוּא עֻשָּׂו עֲמָלֵק, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְעַל-כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר, כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר יֵשׁ מִלְחָמָה זוֹ לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר דַּיְקָא, וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל-כֵּן הָמָן הָרָשָׁע מִזֶּרַע עֲמָלֵק, זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, חָשַׁב לְאַבֵּד אֶת הַיְּהוּדִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה , עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, כִּי אָז הָיָה בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצַפִּים לְגְאֻלָּה, לִבְנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת מְקֻדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ, וְכַמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי נֶדֶר וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָמָן עֲמָלֵק שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל זֶה עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל חָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַטֵּל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר אָז בִּזְמַן חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל אָז בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁפָּגְמוּ בַּמֶּה שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְרָצָה לְאַבְּדָם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה , בִּפְרָט שֶׁהָיוּ נְשׁוּאִים נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וּפָגְמוּ בְּאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, גַּם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם שְׁאוֹל הַמֶּלֶךְ שֶׁהִמְרָה עַל דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְלֹא הִמְתִּין עָלָיו לְמוֹעֵד שִׁבְעַת יָמִים וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ הֶחֱיָה אֶת אֲגָג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וּפָגַם מְאֹד בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי לֹא קִיֵּם דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "כִּי חַטַּאת קֶסֶם מֶרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים הַפְצַר". (שמואל א ט"ו:כ"ג) כִּי מַה שֶּׁהִמְרָה דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל וּבָזֶה פָּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים זֶה נֶחְשַׁב כְּקֶסֶם וּתְרָפִים, הַיְנוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִפְסְקָה מַלְכוּתוֹ, כִּי מַלְכוּת הִוא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן קָרַע שְׁמוּאֵל אֶת מְעִילוֹ, כִּי

פְּגַם בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת בִּבְחִינַת חֲלוּקָא דְרַבָּנָן וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהֶחֱיָה אֶת אֲגַג וּפְגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-כֵּן יָצָא מִמֶּנּוּ הָמָן הָרָשָׁע אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הַשׂוֹנֵא הַגָּדוֹל בְּחִינַת עֲשָׂו, וְרָצָה אָז לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְאַבְּדָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ אָז קִטְרוּג וּפְגָם הַזֶּה עַל-יְדֵי כַּמָּה בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן רָצָה חַס וְשָׁלוֹם, לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ', כִּי מֵחֲמַת שֶׁהִתְגַּבֵּר אָז מְאֹד בַּקִּטְרוּג שֶׁל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-כֵּן הָיָה יָכֹל לְקַטְרֵג לְאַבְּדָם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵין מוֹעִיל שׁוּם רְפוּאָה בִּבְחִינַת דִּלְמָא חָוְיָא דְּרַבָּנָן טָרְקֵיהּ דְּלֵית לֵיהּ אַסְוָתָא וּמַכָּרַח לְמוּת חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה קִטְרוּגוֹ גָּדוֹל לְאַבְּדָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן עִקַּר שִׁנְאָתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה עַל מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא הָיָה חֲכַם הַדּוֹר, כְּדֵי לְבַטֵּל חָכְמַת הַדּוֹר שֶׁעִקַּר הַתְּקוּן עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עָשָׂה עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה לִתְלוֹתוֹ עָלָיו, כִּי רָצָה לְבַטֵּל אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי שֹׁרֶשׁ אֱמוּנַת חֲכָמִים הִיא בְּחִינַת נֶדֶר. וְאִיתָא, שֶׁנֶּדֶר הוּא בְּחִינַת בִּינָה יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת נוּן שַׁעֲרֵי בִינָה, בְּחִינַת יוֹבֵל שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בִּשְׁנַת הַחֲמִשִּׁים. וְזֶהוּ בְּחִינַת נֶדֶר, בְּחִינַת נוּן ד"ר, כַּמּוּבָא. וְהָמָן רָצָה לְהַשְׁלִיךְ אֶת מָרְדְּכַי חֻכַם הַדּוֹר מִשָּׁם, מִבְּחִינַת נוּן שַׁעֲרֵי בִינָה כְּדֵי לְבַטֵּל חַס וְשָׁלוֹם, אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בֶּאֱמֶת הָיְתָה אָז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה לְיַעֲקֹב אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה, כַּמּוּבָא, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ אָז וְהֵפֵךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה עַל רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדְּכַי, כִּי בֶּאֱמֶת מִשָּׁם הָיָה עִקַּר מַפַּלְתּוֹ מִבְּחִינַת נֶדֶר שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְשָׁם בִּבְחִינַת נֶדֶר אֵין לְהָמָן וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה כְּלָל, וְעַל-כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַכְנִיס שָׁם שׁוּם פְּגָם וְקִטְרוּג כְּלָל, וְעַל-כֵּן מִשָּׁם דַּיְקָא הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ שֶׁהִפִּילוּ אוֹתוֹ עַל-יְדֵי הָעֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַנֵּס הָיָה עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהֵם מִזֶּרַע בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק, וּבִנְיָמִין הוּא בְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל יָדוֹ, כַּמְבֹאָר לְמַעְלָה:

וְעַל-כֵּן בִּנְיָמִין דַּיְקָא הִשְׁלִים אֶת הַמִּטָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהָיְתָה מִטָּה שְׁלֵמָה שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּמּוּבָא, שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת, כִּי עִקַּר שְׁלֵימוּת וְתִקּוּן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֱמוּנַת חֲכָמִים, הוּא עַל-יְדֵי לֵדַת בִּנְיָמִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיָה כֹּחַ בְּמָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ לְבַטֵּל קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עַל-יְדֵי נֶדֶר מִתְקַנִּין וּמַעֲלִין אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁרָצָה הָמָן לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בְּחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ

אֲדָר, כִּי שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, כַּמּוּבָא. נִמְצָא, שֶׁחֹדֶשׁ הַשְּׁנֵים עָשָׂר הוּא כְּנֶגֶד בִּנְיָמִין, וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר אָז דַּיְקָא כְּדֵי לְבַטֵּל אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי חָשַׁב מֵאַחַר שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּבְנָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן כְּבָר נִתְבַּטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחַ בִּנְיָמִין, כֹּחַ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר דַּיְקָא, אֲבָל בֶּאֱמֶת נַהֲפוֹךְ הוּא, כִּי זֶה הַכֹּחַ שֶׁל בִּנְיָמִין בְּחִינַת נֶדֶר אֵין מִתְבַּטֵּל לְעוֹלָם אֲפִלּוּ בִּזְמַן הַחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי לְשֵׁם אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגָם וְקִטְרוּג, וְעַל-כֵּן הִכְנִיעוּ אוֹתוֹ דַּיְקָא בְּזֶה הַחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר עַל-יְדֵי בְּחִינַת בִּנְיָמִין, בְּחִינַת נֶדֶר, עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהָיָה מִזַּרְעוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין כַּנַּ"ל, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה אֶחָיזָתוֹ מִמָּקוֹם גְּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶדֶר וְהוּא בְּחִינַת מָר דְּרוֹר מָרֵי דַּכְיָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מָר דְּרוֹר הוּא רֹאשׁ שֶׁל הַבְּשָׂמִים שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה הוּא בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ". כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, בְּחִינַת בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשָׁחְתִּיו, עַיִן שָׁם, וְעַל-כֵּן בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה נִמְשְׁחוּ כָּל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁכָּל הַקְּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁבָּאִים בְּנֶדֶר וּנְדָבָה, (וַאֲפִלּוּ קָרְבָּנוֹת שֶׁל חוֹבָה, עַל כָּל פָּנִים צְרִיכִים לִדֹּר וּלְהַקְדִּישׁ הַקָּרְבָּן קֹדֶם הֲבָאָתוֹ) כֻּלָּם הָיוּ צְרִיכִים לְהָבִיא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּכְלֵי שָׁרֵת שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ כֻּלָּם בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. נִמְצָא, שֶׁשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה הוּא בִּבְחִינַת נֶדֶר וּמִשָּׁם הָיָה אֶחְיַזַת מָרְדְּכַי בְּחִינַת מָר דְּרוֹר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁהָיְתָה יְרֵקְרֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה יג) בְּחִינַת קַו הַיָּרֹק שֶׁמַּקִּיף אֶת הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא. זֶה בְּחִינַת בִּינָה, בְּחִינַת נֶדֶר כַּמּוּבָא, וְעַל-כֵּן הָיְתָה יְכוֹלָה לִהְיוֹת אֵצֶל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא נָגַע בָּהּ כַּמּוּבָא, כִּי שֵׂדָה נִזְדַּמְּנָה לוֹ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת נֶדֶר, בְּחִינַת אֶסְתֵּר יְרֵקְרֹקֶת אֵין שָׁם שׁוּם נְגִיעָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל, אַדְרַבָּא, עִקַּר בִּנְיַן אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', הוּא מִשָּׁם, כִּי הָמָן הוּא מְמוּכָן, צָוָה לְהָרֹג אֶת וַשְׁתִּי הַמַּרְשֵׁעַת, וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ, כִּי מֶה הָיָה כְּדַאי הָמָן בָּזֶה לְהָרֹג מַרְשֵׁעַת וְשׁוֹנֵאת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹתָהּ?! אַךְ בְּוַדַּאי כַּוָּנַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהָיְתָה מְלֻבֶּשֶׁת בְּהָמָן הָרָשָׁע הָיְתָה בְּוַדַּאי לְרָעָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּוָנָה בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְהָרֹג אֶת וַשְׁתִּי שֶׁיִּתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר שֶׁתִּלָּקַח אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יְנִיקָה מֵאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי מֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ אָז בְּאִשָּׁה יִרְאַת ה' עַל-יְדֵי הַנָּשִׁים נָכְרִיּוֹת שֶׁנָּשְׂאוּ וְעַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן סָבְרוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֵכְשָׁו אֲחִיזָה שֶׁתִּלָּקַח אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא אִשָּׁה יִרְאַת ה', אֶל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כְּדֵי לִפְגֹּם אֶת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם:

אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ עֲלֵיהֶם וְנֶהֱפַךְ הוּא, כִּי, אַדְרַבָּא, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֲשָׁבָהּ לְטוֹבָה וּבָזֶה הִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה וּמִינֵיהּ וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא וְהָמָן בְּעַצְמוֹ הִקְדִּים הָרְפוּאָה לְיִשְׂרָאֵל וְתָלָה אֶת עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁצִּוָּה לַהֲרֹג אֶת וַשְׁתִּי, שֶׁהִיא הָיְתָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִתְגַּבְּרָה אָז מְאֹד עַל יִשְׂרָאֵל, עַל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַל אִשָּׁה יִרְאַת ה', עַד שֶׁלָּקְחָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְהִפְשִׁיטָה אוֹתָם וְעָשְׂתָה בָּהֶם מְלָאכָה בְּשַׁבָּת דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִפְגַּם חַס וְשָׁלוֹם, אִשָּׁה יִרְאַת ה', עַל-יְדֵי-זֶה אֵין זוֹכִין לְשַׁבָּת, כְּמַבֹּאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁאָז נִפְגַּם אִשָּׁה יִרְאַת ה' וְנִפְגַּם אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-כֵּן עָשְׂתָה מְלָאכָה בְּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּשַׁבָּת דַּיְקָא, כִּי פְּגְמוּ בַּשַּׁבָּת עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל וּבֶאֱמֶת מֵאִתּוֹ הָיְתָה לַהֲרֹג אֶת וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת בְּשַׁבָּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנַע מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְנִתְגַּבְּרָה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כְּשֶׁזֶּה נוֹפֵל זֶה קָם, וְכָל זֶה הָיָה בְּעֵת סְעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, כִּי עָשָׂה סְעֻדָּה גְּדוֹלָה כַּמָּה יָמִים וְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכָּל זֶה מוֹרֶה שֶׁנִּפְגַּם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין זוֹכִין לְשַׁבָּת וְנִפְגָּם אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, וַאֲזַי מִתְגַּבְּרֶת בְּחִינַת אֲכִילָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַסְּעֻדָּה הַגְּדוֹלָה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע וְהִתְגַּבֵּר עַד שֶׁגַּם יִשְׂרָאֵל נֶהֱנוּ מֵאוֹתָהּ סְעֻדָּה, וְכָל זֶה הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִשְׁתַּמְּשׁוּ אָז בִּכְלֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל כִּדְאִי שֶׁיִּהְיֶה נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם, אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, וְאָז דַּיְקָא גִּלְגֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו לַהֲרֹג אֶת וַשְׁתִּי בְּשַׁבָּת, שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁנִּכְנְעָה וְנָפְלָה וְתַחְתָּהּ נִלְקְחָה אֶסְתֵּר, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא נָגַע אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּאִשָּׁה יִרְאַת ה', כִּי לֹא נָגַע בְּאֶסְתֵּר כְּלָל כַּנַּ"ל, כִּי אֶסְתֵּר יַרְקְרֹקֶת הָיְתָה מִבְּחִינַת נֶדֶר שֶׁשָּׁם אֵין לָהֶם שׁוּם נְגִיעָה כְּלָל כַּנַּ"ל, אַדְרַבָּא, עִקַּר בְּנִין אִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא מִשָּׁם, וְעַל-כֵּן הָיְתָה טוֹבֶלֶת וְעוֹלָה וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, כִּי לֹא נָגַע בָּהּ כְּלָל, כַּמּוּבָא דְּאַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי-זֶה הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס בִּבְחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ, כַּמּוּבָא, כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא נָגַע בָּהּ וְלֹא נִפְגַּם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אִשָּׁה יִרְאַת ה' אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי-זֶה , אַדְרַבָּא, הִיא הִכְנִיעָה אֶת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁעָמַד אָז עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי הָיְתָה אֶחְיָזָתָהּ מִבְּחִינַת נֶדֶר שֶׁשָּׁם אֵין לָהֶם שׁוּם נְגִיעָה, אַדְרַבָּא, מִשָּׁם נִבְנָה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן "וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה" (אֶסְתֵּר ג), כִּי הָיָה מִזֶּרַע בִּנְיָמִין שֶׁלֹּא הִשְׁתַּתְּחָוָה לְעֵשָׂו הָרָשָׁע כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי בִּנְיָמִין הָיָה מִבְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל-כֵּן הוּא דַּיְקָא לֹא הִשְׁתַּחֲוָה לְעֵשָׂו הָרָשָׁע, כִּי הַהִשְׁתַּחֲוָאָה לְעֵשָׂו, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, הִיא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, פְּגַם יֶרֶךְ יַעֲקֹב כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן גַּם מָרְדְּכַי שֶׁיָּצָא מִבִּנְיָמִין

לֹא הִשְׁתַּחֲוָה לְהָמָן הָרָשָׁע, כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת נֶדֶר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת מָר דְּרוֹר כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּא הָמָן אֶל מָרְדְּכַי מְצָאוֹ עוֹסֵק בְּפָרָשַׁת קָרְבָּנוֹת וְאָמַר לוֹ, אָתָא קוֹמֵץ מִנְחָה דִּידְכוּ וְנִצַּח אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו, כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁהֵיוּ עוֹסְקִים בָּהֶם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נָפַל הָמָן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָמָן הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל כְּדֵי לְפַגֵּם בְּגוֹרָל דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁעַל יָדוֹ נִכְנָע שִׁנְאַת עֵשָׂו, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק, בִּבְחִינַת מִדְיָנִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ עָלָיו, כִּי עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶדֶר פְּלִיאוֹת חָכְמָה, נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוֹרָל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנַע הָמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְנַע בִּבְחִינַת לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם, דְּהַיְנוּ לְהַשְׁבִּית הָמָן, שֶׁהוּא אִישׁ צַר וְאוֹיֵב וְכוּ':

חלק יח

וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁהִתְגַּבֵּר הָמָן, שֶׁהוּא הַשׂוֹנֵא הַגָּדוֹל, הֶצְרְכוּ לָצוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְצוּמוּ עָלַי וְכוּ'" (שָׁם ד). כִּי אֵז צְרִיכִין לָצוּם כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר הַשׂוֹנֵא הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא עֵשָׂו בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי הַצּוֹם הוּא נִכְנַע בִּבְחִינַת וְכִתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו רֹאשֵׁי תֵּבוֹת, צוֹם, עֵין שָׁם הֵיטֵב. וְעַל-כֵּן הִתְעַנּוּ שִׁלְשֶׁת יָמִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁבָּהֶם נִכְנְסָה אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ, כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הַצּוֹם הָיָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי פְּגַם הָאֱכִילָה שֶׁל הַסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁהִתְגַּבְּרָה עַל-יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְצוּמוּ עָלַי, 'עָלַי' דַּיְקָא, כִּי הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית הָיָה בִּשְׁבִיל זֶה, וְעַל-יְדֵי הַתַּעֲנִית לֹא דַּי שֶׁהִכְנִיעוּ אֶת עֲמָלֵק הָמָן הַשׂוֹנֵא הַגָּדוֹל, אַף גַּם זָכוּ אֶל הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי זָכוּ לַעֲלוֹת לִבְחִינַת נֶדֶר עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה חָזַר וְנִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וְזָכוּ לִבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁכָּלוּל בִּשְׁלֹשָׁה אָבוֹת וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁהִתְעַנּוּ שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁאַחַר כָּךְ זָכוּ לְהִכָּלֵל בָּהֶם עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֶדֶר, בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֶדֶר, וְעַל-כֵּן אָז מִצְוָה לְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה, כִּי הִיא בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים, כִּי אָז בְּעֵת הַצָּרָה קֹדֶם שֶׁנִּתְגַּלָּה לָהֶם הָאֲרַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, אָז הָיוּ צְרִיכִין לָצוּם כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַנֵּס וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם הָאֲרַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר וְזָכִינוּ שֶׁיָּאִיר לָנוּ זֹאת הַהֶאָרָה שֶׁל בְּחִינַת מָרְדְּכַי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהַיָּמִים

הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכוּ'", עַל-כֵּן עַכְשָׁו בְּפוּרִים שֶׁמֵּאִיר אָז הָאָרַת מָרְדְּכַי בְּחִינַת נֶ֫דֶר, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים אָז לִבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל-כֵּן אָז מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֶ֫דֶר, בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהָאָרָה זוֹ בְּפוּרִים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ זוֹכִין לְתִקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁפּוּרִים הוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם), "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ", וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ זוֹכִין אָז לִבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּחִינַת אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מַכְנִיעִין בְּכָל שָׁנָה אֶת הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל בְּחִינַת עֵשָׂו, בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק. כִּי עַכְשָׁו שֶׁזָּכִינוּ לַאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת אֲזַי אֵין צְרִיכִין לְצוּם, וְאָנוּ מַכְנִיעִין אוֹתוֹ עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אֲבָל לְהַרְבּוֹת הַשָּׂלוֹם צְרִיכִין גַּם לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁנּוֹתְנִים בְּפוּרִים וּמַרְבִּין אָז בִּצְדָקָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה וְעַל-יְדֵי הַצְּדָקָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, זֶה בְּחִינַת רִבּוּי הַשָּׁלוֹם, כִּי אָז נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ, כִּי נִתְבַּטֵּל הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָעִין כָּל מִינֵי שִׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת וְנִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם עַל-יְדֵי שֶׁמְּצָרְפִין רִבּוּי הַצְּדָקָה לְתִקּוּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁלֹחַ מָנוֹת שֶׁמְּרַמֵּז עַל שָׁלוֹם גָּדוֹל וְאַהֲבָה בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ, וְעַל-כֵּן מְרַמְּזִין הַשָּׁלוֹם בְּמִינֵי אֲכִילָה דַּיְקָא, כִּי שׁוֹלְחִין מָנוֹת דַּיְקָא שֶׁהֵם מִינֵי אֲכִילָה, לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת, בְּצִרּוּף הַצְּדָקָה זוֹכִין לְשָׁלוֹם גָּדוֹל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן רָצָה הָמָן לִשְׁקֹל עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף לְבַטֵּל כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְעִקַּר הָיָה רוֹצֶה לְבַטֵּל כֹּחַ הַשְּׁקָלִים שֶׁנָּתְנוּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנָה בְּשֶׁבִיל קָרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶ֫דֶר וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזָּכוּ לְהַפִּילוֹ, עַל-כֵּן צִוּוּ לִתֵּן מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי רִבּוּי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים כְּדֵי לִגְבּוֹת הַשְּׁקָלִים לְקִנּוֹת קָרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶ֫דֶר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע הָמָן כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִילָה בְּשֶׁבִיל פִּרְסוּמֵי נִסָּא, כִּי צָרִיךְ לְפַרְסֵם הַנֵּס בַּפֶּה דַּיְקָא עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַמְּגִילָה בְּצִבּוּר, כִּי עִקַּר הַנֵּס הָיָה שֶׁנִּתְרַבָּה הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִמַּשׁ מֵהִתְגַּבְּרוּת הַשִּׂנְאָה וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּא מֵהַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עֵשָׂו, בְּחִינַת הָמָן כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ מִבְּחִינַת פֶּגֶם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים

עַל-יְדֵי נֶדֶר, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם גָּדוֹל, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה עַל-יְדֵי דְּרוּשֵׁיהֶם שֶׁדּוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם גָּדוֹל וְכַנַּ"ל, וְזֶה הָיָה עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם), "וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת". וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיֵּמֶת הַמְּגִילָה, "דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ". כִּי עִקַּר הוּא הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהוּא הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִשִּׂנְאַת עֵשָׂו הָמָן אִישׁ צַר וְאוֹיֵב, וְעַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם עִקַּר הַכְנָעָתוֹ, כִּי יְנִיקָתוֹ רַק מִשִּׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת וְכַנַּ"ל וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְהַשָּׁלוֹם נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר שָׁלוֹם וְכוּ', 'דֹּרֵשׁ טוֹב' זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁדּוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה וּמְבָרְרִין הַהֲלָכָה, וְזֶה בְּחִינַת דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְבָרְרִין הַהֲלָכָה אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת וְדֹרֵשׁ רָעָה תְּבוֹאֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ח), כִּי אָז עֲדַיִן מְעֹרָב טוֹב וָרָע, אֲבָל כְּשֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה אֲזַי נִתְבָּרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת דֹּרֵשׁ טוֹב וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה בְּחִינַת דֹּרֵשׁ טוֹב, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְנִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת וְדֹבֵר שָׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי דֹּרֵשׁ טוֹב עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמַאֲמָר "שְׁאָלוּ" הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה וְיֵשׁ שָׁלוֹם שֶׁאֵין לוֹ פֶּה, וְעַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, בְּחִינַת אֲכִילָה דְּקְדֻשָּׁה, זוֹכִין לְשָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, עַיֵּן שָׁם, וְזֶה בְּחִינַת וְדֹבֵר שָׁלוֹם 'וְדֹבֵר' דַּיְקָא, בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִילָה לְפָרְסֵם תִּקֻּף הַנֵּס, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל בְּפֶה דַּיְקָא, בִּבְחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשָּׁלוֹם כְּשֶׁזּוֹכִין לְשָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם. וּבְפוּרִים זוֹכִין לָזֶה בִּבְחִינַת דִּבְרֵי שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן קוֹרִין הַמְּגִילָה בְּפֶה דַּיְקָא, כִּי הַמְּגִילָה נִקְרֵאת דִּבְרֵי שָׁלוֹם כִּי זֶה עִקַּר פִּרְסוּם הַנֵּס כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִקְרוֹתָהּ בְּפֶה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרוּבִין נד), "כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם" לְמוֹצִיאֵיהֶם בְּפֶה, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם". וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשָּׁלוֹם כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִקְרוֹת אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּפֶה דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְאָז דַּיְקָא זוֹכִין לְחַיִּים בִּבְחִינַת כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם בְּפֶה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַחַיִּים מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי שָׁלוֹם דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה וְחַיִּים". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם". כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִין שְׁנֵי הֲפָכִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים שֶׁמִּחַבְּרִין וּמְיַחֲדִין

תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עִם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְחַבְּרִין כָּל הַהֲפָכִים וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וּמִשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים, כִּי עִקַּר הַחַיִּים עַל-יְדֵי הִתְחַבְּרוּת הַנְּשָׁמָה עִם הַגּוּף שֶׁהֵם שְׁנֵי הֲפָכִים, וְעַל-יְדֵי שָׁלוֹם מִתְחַבְּרִין יַחַד, הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף וְזוֹכִין לְחַיִּים. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַחַיִּים עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם כְּשֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, וְזֶהוּ כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְיאֵיהֶם בַּפֶּה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא", כִּי גַּם הָרְפוּאָה שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים דַּיְקָא כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, הַכֹּל עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְכוּ' אָמַר ה' וּרְפָאתִיו". כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁעוֹשִׂין בֵּין הַיְסוֹדוֹת שֶׁהֵיוּ מְחֻלָּקִין זֶה מִזֶּה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחוֹלַאַת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וְעִקַּר הָרְפוּאָה עַל-יְדֵי הַהַרְכָּבָה שֶׁמַּרְכִּיבִין כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁבָּאִין מִכַּמָּה יְסוֹדוֹת וְעוֹשִׂין שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וּמְחַבְּרִין אוֹתָם יַחַד, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַיְסוֹדוֹת שֶׁבָּאָדָם וְזוֹכֶה לִרְפוּאָה, וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כֹּחַ כָּל הַהַרְכָּבוֹת וְכוּ' וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעִקַּר עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצִיאִים דִּבְרֵי תּוֹרָה בַּפֶּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְחַיִּים וְלִרְפוּאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם, "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם". כִּי עִקַּר הַחַיִּים וְהָרְפוּאָה שֶׁמִּקַּבְּלִין מֵהַתּוֹרָה הַכֹּל עַל-יְדֵי 'שֶׁכָּל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם', כִּי עִקַּר הַחַיִּים וְהָרְפוּאָה הוּא עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, וּבְחִינַת הַשָּׁלוֹם שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הוּא דַּיְקָא עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְאֱמוּנַת חֲכָמִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה, בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּמּוּבָא. וְזֶהוּ, "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם", עַל-יְדֵי-זֶה , "וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם", וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא "כִּי חַיִּים הֵם וְכוּ'" כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה וּקְרִיאַת הַמְּגִילָה שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל-יְדֵי הַקְּרִיאָה מִתְיַחֵד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עִם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי הַקְּרִיאָה הִיא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי יֵשׁ אֵם לַמִּקְרָא וְיֵשׁ אֵם לַמָּסֹרֶת, וּכְשֶׁקּוֹרִין בַּתּוֹרָה קוֹרְאִין כְּפִי הָרְאוּי עַל-פִּי אֵם לַמִּקְרָא וְלֹא כְּפִי הַכָּתוּב שֶׁהוּא אֵם לַמָּסֹרֶת. נִמְצָא, שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין עַל-יְדֵי-זֶה בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי אָנוּ מַאֲמִינִין שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה כָּךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ כֹּחַ לַחֲכָמִים לְשַׁנּוֹת הַקְּרִיאָה כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַקְּרִיאָה בַּתּוֹרָה מִתְיַחֵד יַחַד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא כְּתַב הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ קוֹרִין בּוֹ עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּרִיאָה, וְעַל-כֵּן עִקַּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁאָז מַרְבִּין בִּקְרִיאַת הַתּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל הַיָּמִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִילָה בְּצִבּוּר

כְּדֵי לְפַרְסֵם תֹּקֶף הַנֵּס, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַמְּגִילָה בַּפֶּה, בְּבְחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, בְּבְחִינַת וְדִבֵּר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, זוֹכִין לִבְחִינַת מַצָּה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן עד) שְׁפּוּרִים הוּא הֲכָנָה לְפֶסַח, שֶׁעַל-יְדֵי פּוּרִים נִשְׁמָרִין מִמַּשֶּׁהוּ חָמֵץ וְזוֹכִין לְמַצָּה הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה שֶׁזּוֹכִין בְּפוּרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת אֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, עַל יָדָה זוֹכִין לְהִזָּהֵר בְּפֶסַח מֵחָמֵץ וְלִזְכוֹת לְמַצָּה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק כג

וְעַל-כֵּן זָכָה מָרְדְּכַי לִלְבוּשׁ מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, (אסתר ח':ט"ו) "וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וַעֲטָרֶת זָהָב וְכוּ'". כִּי זֶה הָעִקָּר שֶׁתִּתְקַן אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת, בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן שֶׁשָּׁם כְּלוּלִין כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין, בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וַעֲטָרֶת זָהָב וְכוּ', וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְכוּ' דְּכָל גְּוָנִין אִתְחַזְיָן בָּהּ, כִּי הַחֲכָמִים דִּוְרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וּמְחַבְּרִין וּמַרְכִּיבִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּמִתְחַבְּרִין וְנִכְלָלִין וְנִצְטָרְפִין עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין יַחַד וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן כָּלוּל מִכַּמָּה גְּוָנִין כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת הַנֵּס הָיָה עַל-יְדֵי הַלְבוּשׁ מַלְכוּת שֶׁטָּעָה הָמָן עַמָּלֵק וְסָבַר שֶׁכְּבָר נִפְגַּם חַס וְשָׁלוֹם, הַלְבוּשׁ מַלְכוּת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן הַנַּ"ל, עַד שֶׁיּוּכַל חַס וְשָׁלוֹם, לְהַמְשִׁיךְ אֵלָיו הַלְבוּשׁ מַלְכוּת חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אָמַר הָמָן בְּלִבּוֹ, לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ וְכוּ' (שָׁם ו), וְאָמַר שֶׁיָּבִיאוּ הַלְבוּשׁ מַלְכוּת בִּשְׁבִילוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת טָעָה וְחָתָה בָּזֶה גְּחָלִים עַל רֹאשׁוֹ עַצְמוֹ, כִּי כְּבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן (ישעיהו מ"ב:ח'), כִּי עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת, וְעַל-כֵּן צִוָּה הַמֶּלֶךְ לְהָבִיא הַלְבוּשׁ מַלְכוּת לְהַלְבִּישׁ אֶת מָרְדְּכַי, וַאֲזַי נִשְׁזָה קָם זֶה נוֹפֵל, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה מָרְדְּכַי לִלְבוּשׁ מַלְכוּת, בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי-זֶה נָפַל הָמָן עַמָּלֵק מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה שֶׁיִּנִּיקָתוֹ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ אָז בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁתָּלוּ אוֹתוֹ וְכוּ' עַל עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וְכוּ' וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְעַל-כֵּן מִבְּנֵי בָּנָיו שֶׁל הָמָן לָמְדוּ תּוֹרָה בִּבְנֵי בְּרַק, כִּי מִשָּׁם הָיָה יִנִּיקָתוֹ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וּכְשֶׁנִּתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְכוּ', אֲזַי הֶעֱלָה אֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה, וַאֲזַי נִיצוֹצֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהָיָה לוֹ חִיּוּת מִשָּׁם נִתְעַלָּה לְשָׁרְשׁוֹ וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה נָפַל הָמָן, כִּי זֶה עִקַּר נְפִילַת הַקְּלִפּוֹת כְּשֶׁמַּעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁהָיָה לָהֶם יְנִיקָה מִשָּׁם, וְזֶה בְּחִינַת תְּלִיַּת הָמָן עַל הָעֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶגֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם נִתְקַן אֱמוּנַת

חֲכָמִים עַל-יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר כַּנַּ"ל, וְשָׁם נִתְעַלָּה הַקְּדֻשָּׁה אֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה לְשָׁרְשָׁהּ, וּמִשָּׁם נָפַל הָמָן וְזַרְעוֹ, כִּי זֶה עִקַּר מַפַּלְתָּם שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְבָּרֵר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהָיָה לְהָמָן חִיּוּת מִשָּׁם וְנִתְעַלָּה לְשָׁרְשָׁהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-כֵּן בְּנֵי בָּנָיו לָמְדוּ תּוֹרָה וְכוּ' וְדָרְשׁוּ אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת "וְנַהֲפוֹךְ הוּא" (אסתר ט) שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ מַמָּשׁ, שֶׁמַּה שֶּׁרָצָה לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, אַדְרַבָּא, נַהֲפוֹךְ הוּא, וְעַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּתוֹ נַעֲשָׂה תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים וְנִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי-זֶה אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּיוֹתֵר בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת הַנַּ"ל, עַד שֶׁאֲפִלּוּ מִבְּנֵי בָּנָיו לָמְדוּ תּוֹרָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי, שֶׁהוּא תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ, כִּי דָּרְיָוֶשׁ בָּן אֶסְתֵּר צִוָּה לִבְנוֹתוֹ, כִּי הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ, כִּי הָמָן וְזַרְעוֹ רָצוּ לְבַטֵּל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, וְנִתְהַפֵּךְ וְנִבְנָה עַל יָדוֹ דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁצִּוָּה לַהָרֹג אֶת וַשְׁתִּי וְעַל-יְדֵי-זֶה נִלְקְחָה אֶסְתֵּר. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְנָה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת סוֹטָה, כִּי הִיא פְּגָמָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּאִשָּׁה יִרְאַת ה', וְנִמְשְׁכָה אַחַר עֲצַת הַנָּחָשׁ, מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, אִשָּׁה זוֹנָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן עִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהּ בִּבְחִינַת יֶרֶךְ יַעֲקֹב, בְּחִינַת בִּרְכֵּי דַּרְבָּנָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף סַבָּא מִשְׁפָּטִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן נִבְדֶּקֶת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים אִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ בַּעְלָהּ לְהָבִיא עִמָּהּ קָרְבָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּנִית וְנִתְבָּרֵרת אִשָּׁה יִרְאַת ה' אֱמוּנַת חֲכָמִים, מֵאִשָּׁה זוֹנָה וְכוּ', כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הַתִּקּוּן שֶׁל אִשָּׁה יִרְאַת ה' וּכְשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל, וְעַל-כֵּן אִם אֵינָהּ טְהוֹרָה, בְּוַדַּאי יִהְיֶה לָהּ מַפָּלָה מִשָּׁם עַל-יְדֵי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, עַל-יְדֵי נֶדֶר, עַל-יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים אִשָּׁה יִרְאַת ה', כִּי כְּשֶׁזֶּה קָם וְכוּ', וְעַל-כֵּן וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאִם הִיא טְהוֹרָה וְלֹא שָׁטָה דַּרְכָּהּ מֵאִשָּׁה יִרְאַת ה', אָזַי אַדְרַבָּא, מְקַבֶּלֶת מִשָּׁם, מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, חִיּוּת וְתִקּוּן יוֹתֵר, כִּי עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ בָּהּ אֵיזֶה פְּגַם שֶׁבָּאָה לִידֵי חֶשְׁד וּצְרִיכָה תִּקּוּן, וְאָזַי נִתְתַּקֶּנֶת שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע אִם הָיְתָה יוֹלֶדֶת בְּצַעַר וְכוּ', וְאִם לֹא הָיְתָה יוֹלֶדֶת כְּלָל תֵּלֵד מֵעַכְשָׁו. כִּי הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם וְכוּ',

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁנִּבְדְּקָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּטְהוֹרָה הִיא וְנִתְתַּקְּנָה אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' עַל-יְדֵי-זֶה , וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַשָּׁלוֹם וּמִשָּׁם עִקַּר הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁכָּתַב בְּחַנָּה, "וַתִּדֹּר נֶדֶר לַה' אִם רָאֹה תִּרְאֶה בָּעֳנִי אֲמָתֶךָ". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם רָאֹה מוּטָב, וְאִם לָאו תִּרְאֶה, כִּי אַסְתִּיר עַצְמִי בִּפְנֵי אֶלְקָנָה אִישִׁי וְכוּ', הֵינוּ שֶׁאָמְרָה שֶׁתִּהְיֶה סוֹטָה וְתִהְיֶה טְהוֹרָה וְתֵלֵד בְּהֶכְרֵחַ, וְעַל-כֵּן הִקְדִּימָה הַנֶּדֶר לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַתִּדֹּר נֶדֶר לַה' וַתֹּאמַר אִם רָאֹה תִּרְאֶה וְכוּ'", כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַסּוֹטָה הַטְּהוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי הַנֶּדֶר דַּיְקָא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כו

וְעַל-כֵּן קָרְבָּנָהּ מִנְחַת שְׂעוֹרִים זֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁמַּתִּיר לֶאֱכֹל מִתְּבוּאָה חָדָשָׁה, כִּי עֹמֶר שְׂעֹרִים זֶה בְּחִינַת שִׁעְבּוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם דּוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וְלוֹמְדִין עִם יִשְׂרָאֵל וּמְצַמְצְמִין חָכְמָה עִלָּאָה עַל-יְדֵי חָכְמָה תַּתָּאָה כְּדֵי לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה , שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁעְבּוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא, בְּחִינַת שְׂעֹרוֹת, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר "מֵישְׁרָא דְּסַכִּינָא" (סִימָן לָמֶד). וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת שִׁעְבּוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא, בְּחִינַת וְהָעֹמֶר עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּיָּדוּעַ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָע עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן הַקָּרְבָּן מִשְּׂעוֹרִים דַּיְקָא שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי הַחֲכָמִים עוֹסְקִים תָּמִיד לְבָרֵר וּלְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרְרִין בְּחִינַת בְּהֵמָה לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן נֶאֱמַר עַל שֶׁחָטָא, "אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ". כִּי נָפַל עַל-יְדֵי חֶטְאוֹ מִבְּחִינַת אָדָם לִבְחִינַת בְּהֵמָה. וְהַחֲכָמִים, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁמְּתַקְּנִים זֹאת, הֵם מַעֲלִין וּמְבָרְרִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם, וְעַל-כֵּן תְּחִלַּת הַתִּקּוּן בְּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם מְבִיאִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְתַקֵּן זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְבָרֵר וּלְתַקֵּן בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מְבִיאִין בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַחֲמִשִּׁים יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁעְבּוּרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא, בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' שֶׁמְּתַקְּנִין וּמְבָרְרִין בְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר הַחֲמִשִּׁים יוֹם שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲמִשִּׁים יוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת נוּן שַׁעֲרֵי בִינָה, בְּחִינַת נֶדֶר כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת הֲנָפַת הָעֹמֶר שֶׁמְּנִיפִין וּמְרִימִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת חֲמִשִּׁים

יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר, לִבְחִינַת נֶדֶר שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן מְנִיפִין וּמְרִימִין בְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת מַעְלָה וּמַטָּה וְאַרְבַּע רוּחוֹת, כִּי אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כָּלוּל מִשִּׁשָּׁה קְצָווֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁמְּבָרְרִין הַטָּהוֹר מִן הַטָּמֵא, הַמַּתָּר מִן הָאָסוּר, הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל, שֶׁהֵם שֵׁשׁ בְּחִינוֹת, כַּמּוּבָא. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה הָאֲכִילָה אַחַר הֶנָּפַת הָעֹמֶר דַּיְקָא, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים זוֹכִין לַאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל מֵחָמֶשֶׁת הַמִּינִין שֶׁהֵם עִקַּר הָאֲכִילָה, כִּי כָּל הַסְּעֻדָּה קְרוּיָה עַל שֵׁם הַלֶּחֶם וְאֵין חַיָּבִין בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן כִּי אִם עַל הַלֶּחֶם דַּיְקָא, וְכֵן בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֲכִילָה, חַיָּבִין לֶאֱכֹל לֶחֶם דַּוְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל לֶחֶם קֹדֶם הֶנָּפַת הָעֹמֶר, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְתַקְּנִין אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵין זוֹכִין לַאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, וְאָז יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת עֲשָׂו, בְּחִינַת כָּבֵד עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ, וְעַל-כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל לֶחֶם עַד הֶנָּפַת הָעֹמֶר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְאָז זוֹכִין לִבְחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת, אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, וְאָז דַּיְקָא הַתּוֹרָה הָאֲכִילָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן נָפַל הָמָן בְּיוֹם הֶנָּפַת הָעֹמֶר דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, וְכֵן כַּמָּה וְכַמָּה אֻמּוֹת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל נָפְלוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁל הֶנָּפַת הָעֹמֶר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל, כִּי אָז מְקַיְּמִין אֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וְאָז נוֹפֵל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁעִקַּר יְנִיקָתָהּ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי מִנְחַת שְׁעוֹרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִבְדֶּקֶת הַסּוֹטָה אִם פָּגְמָה בְּאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁפָּגְמָה הַסּוֹטָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב פָּרָשַׁת סוֹטָה וּלְמָחֳקָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָתַב וְכוּ' וּמָחָה וְכוּ'". אָמְרָה תּוֹרָה, שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה יִמָּחֶה וְכוּ', כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קטז), כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בְּשָׁבִיל הַשָּׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל, וּבָזֶה שְׁמוֹחֲקִין הַפָּרָשָׁה הַכְּתוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה מַרְאִין לָהּ מַה שֶּׁפָּגְמָה, הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַפֶּגָם שֶׁלָּהּ הוּא בְּאִשָּׁה יִרְאַת ה' בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּבֶאֱמֶת אֱמוּנַת חֲכָמִים הִוא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע דָּבָר מֵהַתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב לְמַעְלָה. נִמְצָא, מִי שֶׁפּוֹגֵם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאֵינוֹ פּוֹגֵם כִּי אִם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן בֶּאֱמֶת הַפֶּגָם הוּא בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי כֻּלּוֹ חַד, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה עַל

מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, "כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, 'כְּתֹב זֹאת' וְכוּ' זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, 'וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ', דְּהַיְנוּ לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּעַל פֶּה, זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי עֲמָלֵק, בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, פּוֹגֵם בִּשְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת וְעַל-כֵּן הַכְנָעָתוֹ עַל-יְדֵי שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת, בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת וְכוּ' וְשִׂים בְּאָזְנֵי וְכוּ', וְעַל-כֵּן הַסּוֹטָה שֶׁפְּגָמָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וּמָעֲלָה מַעַל בְּאִישָׁהּ בְּאִישׁ שֶׁלְּמַעְלָה וְאִישׁ שֶׁלְּמַטָּה, וְגָרְמָה פֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת (שמלי טז) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, בִּבְחִינַת הָעֲזֻבַת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת בְּרִית אֱלֹקֶיהָ שָׁכֵחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה פְּגָמָה בִּשְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת עַל-יְדֵי הַפֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם, וְכוּ' וְכַנַּ"ל, עַל-כֵּן צְרִיכִין עַל יָדָהּ לִמְחֹק פָּרָשָׁה שֶׁל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָתַב וּמָחָה, לְהַרְאוֹת לָהּ מַה שֶּׁפָּגְמָה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא פָּגְמָה בְּאִשָּׁה יִרְאַת ה' תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְבַד כִּי אִם בִּשְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת, כִּי עַכְשָׁו עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כְּאִלּוּ מָחֲקָה כְּתַב הַתּוֹרָה, כִּי עַכְשָׁו אֵין יוֹדְעִין שׁוּם דָּבָר מֵהַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כְּאִלּוּ נִמְחַק הַכְּתָב שֶׁל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁפּוֹגְמִין בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים פּוֹגְמִין בְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב גַּם כֵּן, כִּי אֵין יוֹדְעִין דָּבָר מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בִּלְא אֱמוּנַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּאִלּוּ הַכְּתָב נִמְחַק חַס וְשָׁלוֹם, כִּי רַק הַחֲכָמִים מְקַיְּמִין וּמְאִירִין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי שֶׁמּוֹחֲקִין שְׁמוֹ שֶׁנִּכְתַּב בְּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה לְמֵדִין לְמַעְלָה קַל וָחֹמֶר, מַה שְּׁמוֹ שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה אָמְרָה תּוֹרָה "וּמָחָה", כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם וְכוּ', סִפְרֵי הַמִּינִין וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁמַּטִּילִין אֵיבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁיִּמָּחוּ וְיֵעָקְרוּ מִן הָעוֹלָם, שֶׁיִּמַּח זִכְרָם מִן הָעוֹלָם! כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי סִפְרֵי הַמִּינִין וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, שֶׁהֵם פְּגַם אֱמוּנָה, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ פְּגַם הַסּוֹטָה שֶׁפָּגְמָה בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מְלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת מִינִין וְאֶפִּיקוֹרְסִים, פְּגַם אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁמּוֹחֲקִין שְׁמוֹ שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה לְמֵדִין קַל וָחֹמֶר לִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק, בְּחִינַת כִּי מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפְרֵי הַמִּינִין וְכוּ', פְּגַם אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַסּוֹטָה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵין שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר וְכוּ'" וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת אוֹנֵס וּמְפַתֶּה אֶת הַבְּתוּלָה שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן חֲמִשִּׁים כֶּסֶף לַאֲבִי הַנַּעֲרָה, כִּי פְּגָמוּ בֶּאֱשָׁה יִרְאַת ה' אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת חֲמִשִּׁים כֶּסֶף כְּנֶגֶד בְּחִינַת נָדָר וְכוּ', כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, כִּי פְּגָמוּ בְּהַהוּא רוּחָא וְכוּ' שֶׁנִּמְשַׁךְ מִשָּׁם וְכוּ' וְכַנַּ"ל,

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן הַחֲמִשִּׁים כֶּסֶף לַאֲבִי הַנַּעֲרָה דַּיְקָא, כִּי אֲבִיהָ מֵפֵר נִדָּרֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּנַעֲרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ". כִּי אָב בְּחָכְמָה, שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנֶּדֶר, שֶׁעִקַּר בְּנִינָהּ וְחִיּוּתָהּ מִשָּׁם, בְּחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה וְכַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין חֲמִשִּׁים כֶּסֶף לְאָבִיהָ דַּיְקָא כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם אָנוּ לְמֵדִין דִּין כְּתֻבָּה שֶׁנּוֹתֵן הַבַּעַל לְאִשְׁתּוֹ בְּתוּלָה חֲמִשִּׁים זְקוּקִים כֶּסֶף צָרוּף, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּנָהּ וּבְנִינָהּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַצֵּית אֵלָיו, עַל-יְדֵי שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ לָהּ הָאָרָה מִבְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמִשִּׁים כֶּסֶף, בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר בִּנְיַן וְקִיּוּם שֶׁל אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת מֵאוּן בִּקְטַנָּה, כִּי עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת שֶׁבֵּינֵיהֶם בִּקְדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, הַיְנוּ חִבּוּר וְקֶשֶׁר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עִם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְכַנַּ"ל, וֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִלּוּי הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ כַּיָּדוּעַ, וְעַל-כֵּן שִׁעוּר זְמַן הַקְּטַנָּה הוּא שְׁנֵים עָשָׂר שָׁנִים, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין לָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים אֵינָהּ נִכְלֶלֶת עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעוֹמֶד עַל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים וְכוּ', כִּי כָּל זְמַן קַטְנוּתָהּ הִיא עוֹלָה מְעַט מְעַט מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁיְּנִיקָתָהּ מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת כַּיָּדוּעַ עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית בַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה וְאָז נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְאָז יְכוֹלָה לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ בְּקֶשֶׁר גָּמוּר בִּבְחִינַת הִתְחַבְּרוּת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עִם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אֵין יְכוֹלָה לִפָּרֵד מִבַּעְלָהּ כִּי אִם עַל-יְדֵי גֵּט כְּרִיתוּת שֶׁכּוֹתֵב לָהּ, כִּי סֵפֶר כּוֹרְתָהּ וְאֵין דָּבָר אַחֵר כּוֹרְתָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי אִם תִּהְיֶה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם, בִּלְאֹ זֶה, יִהְיֶה פֵּרוּד בֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתֵּן לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבֶּלֶת הָאָרָה מִבְּחִינַת סֵפֶר, מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְאָז דִּיְקָא נִפְרֶדֶת עִם שֹׁרֶשׁ חִיּוּתָהּ שֶׁהָיָה לָהּ אֶצֶל בַּעְלָהּ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם. כִּי אִשָּׁה יִרְאַת ה' אֱמוּנַת חֲכָמִים, שָׁרְשָׁהּ וְחִיּוּתָהּ בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְעַל-כֵּן הָאִשָּׁה אֵינָהּ יְכוֹלָה לִפָּרֵד מִבַּעְלָהּ עַד שֶׁבַּעְלָהּ מְרֻצֶּה לְהַמְשִׁיךְ לָהּ שֹׁרֶשׁ הָאָרָתָהּ שֶׁיֵּשׁ לָהּ אֶצְלוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַסֵּפֶר כְּרִיתוּת שֶׁנּוֹתֵן לָהּ בְּחִינַת סֵפֶר, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְאָז אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ אֵין נַעֲשֶׂה פֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה , כִּי עֲדַיִן לֹא נִפְרֶדֶת מִשָּׁרְשָׁהּ, כִּי קִבְּלָה סֵפֶר כְּרִיתוּת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְיָצְאָה וְהָיְתָה מֵקִישׁ הַוָּיָה לִיצִיאָה, כִּי תֵּכֶף בִּשְׁעַת הַיְצִיאָה מִבַּעְלָהּ מַתְחִיל תֵּכֶף בְּחִינַת הַהַוָּיָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַסֵּפֶר כְּרִיתוּת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקֻשֶּׁרֶת לְשָׁרְשָׁהּ, לִבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַוָּיָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא יְכוֹלָה עֲדַיִן לְהִתְחַוּוֹת וּלְהִנָּשֵׂא לְאַחֵר,

כִּי עֲדַיִן לֹא נִפְרֶדֶת חַס וְשָׁלוֹם, מִבְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה עֲדַיִן פְּחוּתָה מִבַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה עֲדַיִן לְקַבֵּל הָאָרַת הַמֹּחִין, בְּחִינַת הָאָרַת וְחִבּוּר תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן אֵין צְרִיכָה סֵפֶר כְּרִיתוּת כַּנַּ"ל וְיוֹצֵאת בְּמַאוּן, כִּי עֲדַיִן הִיא בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁמִּשָּׁם יֵשׁ עֲדַיִן קְצַת אֶחְיָזָה וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת לְמַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמַּאוּן בִּבְחִינַת וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי וְכוּ', כִּי שָׁם עִקַּר הַמַּאוּן, בִּבְחִינַת וְאִם לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ וְכוּ':

וְעַל-כֵּן זְמַן הָאִישׁ הוּא בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, כִּי הוּא כְּלוּל מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְעִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל הָאָרָה מִבְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְעַל-כֵּן שִׁעוּרוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים כִּי עִקַּר דְּרוּשֵׁי וְחִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הֵם עַל-יְדֵי הָאִישׁ דַּוְקָא, שֶׁהוּא כָּלוּל מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי אִשָּׁה אֲסוּרָה לִלְמֹד תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהִיא רַק בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כְּמוֹ בְּחִינַת הַהֶמּוֹן עַם שֶׁאֵין לָהֶם שֵׂכֶל לִדְרֹשׁ הַתּוֹרָה וְהֵם צְרִיכִין רַק לִבְחִינַת אֱמוּנָה בְּהַחֲכָמִים, וְהַחֲכָמִים דּוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וְכוּ' וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין הַהֶמּוֹן עִם הָאָרָתָם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה לְבַד. וְזֶה בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁהָאִישׁ הוּא בִּבְחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֲכָמִים שֶׁדּוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ', וְעַל-כֵּן שִׁעוּרוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים כַּנַּ"ל, וְהָאִשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים 'אֱמוּנָה' דַּיְקָא, כִּי הִיא רַק בִּבְחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, וְעַל-כֵּן שִׁעוּרָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹמֶדֶת עַל שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, וְאָז דַּיְקָא נִכְלֶלֶת בְּחִינַת אֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה וְיכוֹלָה לְקַבֵּל מִבְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַקְּטַנָּה בִּרְשׁוּת אֲבִיהָ לְהַשִׂיאָהּ, כִּי הָאָב הוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶד שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתָהּ וּבְנָיְנָהּ כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמִּתְקַדֶּשֶׁת עַל-יְדֵי אֲבִיהָ אֵין יוֹצֵאת בְּמַאוּן, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא קְטַנָּה יְכוֹלָה לְהַכְלֵל בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים לְקַבֵּל מִבַּעְלָהּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַשֶּׁרֶת עִמּוֹ, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לָהּ אָב בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

גַּם בְּהִלְכוֹת גִּטִּין הֲלָכָה ג אוֹת יד מְבֹאָר עִנְיַן יִבּוּם וַחֲלִיצָה:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת גִּטִּין הֲלָכָה ד אוֹת ח:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פְּרִיָה וּרְבִיָה הֲלָכָה ה אוֹת כה:

הלכות סוטה

פרק א

חלק א

עִנְיַן פָּרָשַׁת סוֹטָה, שֶׁהַמִּצְוָה לִכְתֹּב הַפָּרָשָׁה וּלְמָחֳקָהּ אֶל הַמַּיִם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְדֶּקֶת הַסּוֹטָה:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּהִלְכוֹת גִּטִּין הֲלָכָה א) "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" (בְּסִימָן נו). וְהַכְּלָל, שֶׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים וּמַמְשִׁיכִין חִיּוּת, דְּהַיְנוּ דַּעַת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹדְעִין שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרוֹת מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָזַי נִתְהַפְּכִין הַסְּתָרוֹת לְדַעַת וְתוֹרָה, וְאָזַי אוֹרְיָתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ וְכוּ', וּכְנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִיא מַלְכוּת עֲמָלֵק, אַךְ יֵשׁ כֹּחַ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהוֹצִיא מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבְּלִעָה וְעוֹשֶׂה מֵהֶם דַּעַת וְתוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהִנֵּה הַהַסְתָּרוֹת זֶהוּ בְּעַצְמוֹ כֹּחַ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כִּי כְּשֶׁהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת הַסְתָּרוֹת אֲזַי חַס וְשָׁלוֹם יֵשׁ כֹּחַ לְמַלְכוּת הָרְשָׁעָה, אַךְ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא, שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה תּוֹרָה, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ הַכְנָעַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, מַלְכוּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל:

וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּנַּ"ל, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, הִיא בִּבְחִינַת מְחִיַּת שֵׁם, בִּבְחִינַת תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, וִינִיקָתָהּ מִבְּחִינַת הַשֵּׁם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁהַשֵּׁם שָׁלֵם אֲזַי הִיא נִכְנַעַת כַּנַּ"ל, אַךְ כֹּחָהּ חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק כְּשֶׁאֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם בִּבְחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זִכְרוֹ. נִמְצָא, שֶׁיְּנִיקָתָהּ כְּשֶׁאֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ בְּחִינַת מְחִיקַת הַשֵּׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַהַסְתָּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְחִיקַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַשֵּׁם, כִּי הַהַסְתָּרָה הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהֶתֵּר שֶׁנִּתְהַפֵּךְ וְנַעֲשֶׂה מֵאִסּוּר הֶתֵּר, וְלִפְעָמִים גַּם זֶה אֵין יוֹדְעִין, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְחִיקַת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל מִן הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הַהַסְתָּרוֹת, כְּמוֹ דָּבָר הַנִּמְחָק שֶׁאֵין יוֹדְעִין מָה הָיָה כָּתוּב בּוֹ:

וְזֶה בְּחִינַת מְחִיקַת פָּרָשַׁת סוֹטָה שֶׁהִוא פָּרָשָׁה שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי הַבַּעַל מְחֻיָּב לְקַנֵּא לָהּ, דְּהַיְנוּ לְהוֹכִיחָהּ וּלְהַזְהִירָהּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁמֻּטָּל עַל כָּל אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת כַּמּוּבָא שָׁם. וּכְשֶׁמּוֹכִיחָהּ וְאֵינָהּ שׁוֹמַעַת לוֹ וְנִסְתְּרָה וְכוּ', וְאָז הִיא בְּחִינַת הַסְתָּרָה, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת עֲמָלֵק עַל-יְדֵי חֵטְא הַסּוֹטָה שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר עַל-יְדֵי אוֹתוֹ הַפְּגָם, כִּי כְּשֶׁהוּא מוֹכִיחָהּ וּמַזְהִירָהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ, אַל תִּסְתְּרִי. וְהִיא

אֵינָהּ שׁוֹמַעַת לוֹ וְנִסְתָּרָה, הוּא בִּבְחִינַת עָבַר וְשָׁנָה וְכוּ', כִּי כְּשֶׁמְּקַנֵּא לָהּ מִסְתָּמָא רָאָה בָּהּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קִנֵּא לָהּ וְהוֹכִיחָהּ וְהִיא לֹא שָׁמְעָה וְשָׁבָה לְאִוַּלְתָּהּ וְנִסְתָּרָה עוֹד, וְזֶה בְּחִינַת עָבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַהִסְתָּרָה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם. וְזֶה "וְנִסְתָּרָה", 'וְנִסְתָּרָה' דַּיְקָא בְּחִינַת הַסְתָּרָה הַנַּ"ל שֶׁהַמַּלְכוּת בְּהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי-זֶה , וַאֲזַי כְּשֶׁיֵּשׁ הַסְתָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הָאֱמֶת בְּהֶסְתֵּר וְהֶעְלֵם, כִּי זֶה עִקַּר הַהַסְתָּרָה בְּחִינַת וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי, וְהַפָּנִים הוּא הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי הַהַסְתָּרָה הוּא שֶׁנִּתְהַפְּכָה הַתּוֹרָה וְנִסְתָּרָה עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאסּוּר הֶתֵּר חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ הַסְתָּרַת הָאֱמֶת, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת וּבָאָה בִּבְחִינַת הַהַסְתָּרָה עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאסּוּר הֶתֵּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁקֶר, וּצְרִיכִין לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי מַה שֶּׁיּוֹדְעִין שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה מְלֻבָּשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה וְנִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת, וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת אֲזַי אוֹרְיְתָא מַכְרֶזֶת קָמַיְהוּ, "עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֲהֲבוּ פֶּתִי" וְכוּ', וַאֲזַי יֵשׁ דִּין וּמִשְׁפָּט בָּעוֹלָם, כִּי עַכְשָׁו הָאֱמֶת בְּהֶסְתֵּר, וְעַל-כֵּן הָרְשָׁעִים מַצְלִיחִין וְצַדִּיקִים יֵשׁ לָהֶם יִסּוּרִין, אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת אָז, וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע, וְאָז יִהְיֶה מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים עַל-יְדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת אָז, כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת אֲזַי מִתְנַהֵג הָעוֹלָם בֶּאֱמֶת שֶׁרְשָׁעִים יִהְיֶה לָהֶם מַפֶּלָה וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ בְּטוּב ה', וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן סו) שֶׁמַּפֶּלֶת הָרְשָׁעִים עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת. נִמְצָא, כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה וְנַעֲשָׂה מִמֶּנָּה תּוֹרָה וְנִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת אֲזַי אוֹרְיְתָא מַכְרֶזֶת קָמַיְהוּ, וַאֲזַי נַעֲשָׂה קֵץ וְסוֹף, אוֹ שֶׁחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְעִים כְּרוּז וְהַזְהָרַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּכְרֶזֶת קָמַיְהוּ כַּנַּ"ל, אוֹ אִם עַד אֵלֶּה לֹא יִשְׁמְעוּ אֲזַי הַתּוֹרָה נוֹקֶמֶת בָּהֶם מֵאַחַר שֶׁהַזְהִירָה אוֹתָם וְלֹא שָׁמְעוּ בִּבְחִינַת אֵין עוֹנְשִׁין אֶלָּא אִם כֵּן מַזְהִירִין, וְעַל-כֵּן עַד עַכְשָׁו שֶׁהָיָה בְּחִינַת הַסְתָּרָה וְלֹא שָׁמְעוּ כְּרוּז וְהַזְהָרַת הַתּוֹרָה לֹא הָיָה עֹנֶשׁ וּנְקִמָה תֵּכֶף, אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה וְהַתּוֹרָה מַכְרֶזֶת וְצוֹעֶקֶת לִפְנֵיהֶם וּמַזְהֶרֶת אוֹתָם, עַל-כֵּן כְּשֶׁאֵינָם שׁוֹמְעִים נוֹקֶמֶת בָּהֶם, כִּי עַכְשָׁו נִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה נְקִמָה בָּרְשָׁעִים תֵּכֶף כַּנַּ"ל:

כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם פּוֹעֲלִים וְעוֹשִׂים כָּל הַפְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וּמִטִּבְעָהּ לְתֵת חַיִּים לַמְקַיְּמָהּ וְכֵן לְהֵפֶךְ, רַק כְּשֶׁהִיא בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה אֲזַי נִסְתָּר הָאֱמֶת וְנִתְהַפְּכִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אֵין נַעֲשֶׂה בָּהֶן מִשְׁפָּט וּנְקִמָה מִיָּד כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּסוֹטָה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּחִינַת הַסְתָּרָה כַּנַּ"ל וְנִסְתָּר הָאֱמֶת שֶׁאֵין יוֹדְעִין שֶׁאִם נִטְמְאָה, עַל-כֵּן צְרִיכִין לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה, וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ תּוֹרָה, עַל-כֵּן כּוֹתְבִין הַפָּרָשָׁה וּמוֹחֲקִין אוֹתָהּ אֶל הַמַּיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְחִיקַת הַשֵּׁם חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ בְּחִינַת הַסְתָּרָה, הַיְנוּ שֶׁמַּרְאִין לָהּ הַפְּגָם שֶׁפָּגְמָה בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁגָּרְמָה, כִּי עַל-יְדֵי

הָעֲבֵרוֹת שֶׁעַל יָדָם נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ מֵאסוּר הֶתֵּר הֵיא כְּאִלּוּ מוֹחֵק אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַלָּאו וְאוֹתָהּ הַפָּרָשָׁה הַמְדַבֶּרֶת מִזֶּה הַחֵטְא, וְעַל-יְדֵי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ מוֹחֵק אוֹתָהּ הַפָּרָשָׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהֶתֵּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כָּאן בְּסוֹטָה עוֹשִׂין זֹאת בְּפֹעַל שֶׁמּוֹחֲקִין הַפָּרָשָׁה שֶׁלָּהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה שֶׁמִּשָּׁם כֹּחַ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה כַּנַּ"ל, אַךְ עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁלּוֹקְחִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וּמוֹחֲקִין אוֹתָם, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ אָנוּ מַרְאִין שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ בְּחִינַת מְחִיקַת הַשֵּׁם חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַהַסְתָּרָה, גַּם שָׁם מְלֻבָּשִׁין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֲרֵי אָנוּ רוֹאִין בְּפֹרוּשׁ שֶׁזֶּה הַמְּחַק נַעֲשֶׂה מֵאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁגַּם כָּאן מְלֻבָּשִׁין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וּכְשֶׁיּוֹדְעִין זֹאת אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַהַסְתָּרָה דַּעַת, הַיְנוּ תּוֹרָה, וְזֶהוּ שֶׁמּוֹחֲקִין הַפָּרָשָׁה אֶל הַמַּיִם, כִּי הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְדַעַת, בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, בְּפֶרְט מַיִם קְדוֹשִׁים שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בַּכִּיּוֹר, וַאֲזַי מִבְּחִינַת מְחִיקַת הַשֵּׁם בְּחִינַת הַסְתָּרָה נַעֲשֶׂה דַּעַת, בְּחִינַת מַיִם קְדוֹשִׁים, וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְהַפְּכָה הַהַסְתָּרָה לְדַעַת אֲזַי נִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת, וַאֲזַי הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ, דְּהַיְנוּ הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה מִתּוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת הִיא מְבֹרֶרֶת הָאֱמֶת אִם נִטְמְאָה הִיא נוֹקֶמֶת בָּהּ מִיָּד עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל וְאִם לָאו נִתְוַסֵּף לָהּ חַיִּים וְטוֹבָה עַל-יְדֵי-זֶה , כִּי עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה נִמְשָׁךְ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים לְמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

וְעַל-כֵּן הַכֹּהֵן אוֹמֵר בְּפֶה מָלֵא הַשְׁבוּעָה, וּמְפָרֵשׁ דְּבָרָיו, אִם שָׂטִית וְאִם לֹא שָׂטִית וְכוּ', כְּדֵי לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹצִיא מִפִּיו דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה וְאוֹמֵר בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הַפָּרָשָׁה, אִם שָׂטִית וְאִם לֹא שָׂטִית. כִּי הַהַסְתָּרָה הִיא שֶׁמְּהַפְּכִין דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְעוֹשִׂין מֵאסוּר הֶתֵּר חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הַכֹּהֵן מְבָרֵר הָאֱמֶת וּמְהַפֵּךְ הַהַסְתָּרָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ. וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ג), אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, כִּי הִיא מִתְרַחֶקֶת מִן הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַדַּעַת כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרֵאת שׂוֹטָה בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת הֵפֶךְ הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַדַּעַת, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי כָל חִיּוּתָהּ מִבַּעְלָהּ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת וְדַעַת כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁנִּסְטֵית לְאַחֵר, נִפְרֶדֶת מֵחִיּוּתָהּ, וְעַל-כֵּן הִיא בִּבְחִינַת רוּחַ שְׁטוּת הֵפֶךְ הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן אֵין כָּל זֶה נוֹהֵג רַק בַּמִּקְדָּשׁ וְעַל-יְדֵי הַכֹּהֵן, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת דַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר, (סִימָן יג) כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג), כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. וְעַל-כֵּן שָׁם יְכוֹלִין לִנְהֹג דִּין סוֹטָה, כִּי שָׁם יְכוֹלִין לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה עַל-יְדֵי הַדַּעַת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ חָסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה וְדַעַת, כִּי הַדַּעַת תְּלוּיָ בְּחֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה נִמְסְרָה

לַכֹּהֲנִים בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), "יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה וְכוּ'" (מַלְאָכִי ב), וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שֶׁהֵם זוֹכִין לְתוֹרָה עַל-יְדֵי-זֶה הֵם יְכוֹלִין לְגַלּוֹת הַסְּתָרָה כַּנַּ"ל:

יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חֲזַק חֲזַק וְנִתְחַזֵּק:

הלכות אונס ומפתה

פרק א

חלק א

"וְנָתַן לַאֲבִי הַנַּעֲרָה חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים כֶּסֶף":

עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּהִלְכוֹת גִּטִּין הֲלָכָה א), כִּי כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, וּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה חִיּוּתָהּ וּשְׁלֵמוּתָהּ עַל-יְדֵי הַדַּעַת, וּלְהֵפֶךְ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה מִתְגַּבֶּרֶת עַל הַמָּמוֹן לְאֶסּוֹף וְלִכְנֹס, עַיֵּן שָׁם, אַךְ יֵשׁ כֹּחַ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהוֹצִיא כָּל הַמָּמוֹן מֵהֶם וְלַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ דַּעַת בְּבְחִינַת וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסוֹף וְלִכְנוֹס לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹקִים, עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה נִשּׂוּאִין בִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּבְחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת חִיּוּת וָדַעַת מִבַּעְלָהּ עַל-יְדֵי זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה, אֲבָל אוֹנֶס וּמְפַתֶּה, שֶׁהוּא זִוּוּג דְּסִטְרָא אָחֳרָא, הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁיְּנִיקָתָהּ מִבְּחִינַת נִיצוֹצוֹת שֶׁבְּמָמוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הַמָּמוֹן הוּא בְּבְחִינַת הָאִשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי הַמָּמוֹן בָּא מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאִשָּׁה, כִּי נָשִׁים דַּעְתָּן קַלָּה וְדַעְתָּן הִיא רַק בְּבְחִינַת גְּבוּרוֹת, כַּמּוּבָא וּמִשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּמּוּבָא, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת דְּהַיְנוּ דַּעַת וְחֶסֶד לְהַצִּילָהּ וּלְשָׁמְרָהּ מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא מִסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁסְּמוּכִים אֵלֶיהָ וְנֶאֱחָזִין שָׁם, וּכְשֶׁאֵין לָהּ חִיּוּת, בְּחִינַת חֶסֶד וָדַעַת הַנַּ"ל אֲזַי יֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם, וִינִיקָתָם מִבְּחִינַת הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִיּוּת עַצְמוּתָהּ שֶׁיֵּשׁ לָהּ מֵעַצְמָהּ שֶׁנֶּאֱחָזִין שָׁם כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁיְּנִיקָתָהּ מֵהַמָּמוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אוֹנֶס וּמְפַתֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַזִּוּוּג דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַל-כֵּן עָנְשׁוֹ בְּמָמוֹן שֶׁמּוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ מָמוֹן וְנוֹתְנִין לְאָבִיהָ, כִּי שָׁם פְּגַם בְּבְחִינַת הַמָּמוֹן עַל-יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁאֲזַי יוֹנְקִין מֵהַמָּמוֹן וְרוֹצִים לֶאֱסוֹף הַמָּמוֹן אֲלֵיהֶם, כִּי שָׁם נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה, עַל-כֵּן מוֹצִיאִין מִן הַמְאַנֵּס אוֹ הַמְפַתֶּה הַמָּמוֹן כְּדֵי לְהוֹצִיא הַמָּמוֹן מִבְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ, כִּי הַמְאַנֵּס אוֹ כוּ' הוּא הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה כַּנַּ"ל, וּמוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ מָמוֹן וְנוֹתְנִין לְאָבִיהָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אָב בְּחָכְמָה, וַאֲזַי חוֹזֵר הַמָּמוֹן וְנַעֲשֶׂה

מִמֶּנּוּ חָכְמָה וְדַעַת עַל-יְדֵי שֶׁיָּצָא מִבְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה שֶׁהוּא הַמְאַנֵּס וְכוּ' וְחָזַר לִבְחִינַת אָב בְּחָכְמָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהָאִשָּׁה הִיא תָּמִיד בִּרְשׁוּת אַחֵר, אוֹ בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ אוֹ בִּרְשׁוּת אֲבִיהָ, כִּי צְרִיכָה לְקַבֵּל עַל יָדָם חִיּוּת בְּחִינַת חָכְמָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנָּקוּ הֵם מִמֶּנָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה שֶׁיּוֹנֶקֶת מֵהַמָּמוֹן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הָאִשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי יְנִיקָתָם רַק כְּשֶׁאֵין לָהּ בְּחִינַת חִיּוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל-כֵּן הַבַּעַל וְהָאָב זוֹכִין בְּכָל מָמוֹנָהּ שֶׁיֵּשׁ לָהּ, דְּהַיְנוּ מְצִיאָתָהּ וּמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ וּשְׁאָר זְכוּתִים, כִּי כָּל מָמוֹנָהּ שֶׁהוּא חִיּוּת עַצְמָהּ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּרְשׁוּת הַבַּעַל אוֹ הָאָב, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת דַּעַת וְחֶסֶד לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה חַס וְשָׁלוֹם, לִינֹק מִן הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים כֶּסֶף שֶׁנּוֹתֵן לְאָבִיהָ, כִּי צְרִיךְ לְהַחֲזִיר הַמָּמוֹן אֶל הַקְּדֻשָּׁה לִבְחִינַת אָב בְּחָכְמָה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ דַּעַת כַּנַּ"ל, וְהַדַּעַת הוּא בְּחִינַת נוּן שַׁעֲרֵי בִינָה, בְּחִינַת מָן כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים וַאֲזַי חוֹזֵר וְנַעֲשֶׂה מִן הַמָּמוֹן בְּחִינַת נוּן שַׁעֲרֵי בִינָה:

וּמִזֶּה לָמְדוּ שִׁעוּר כְּתֻבָּה גַּם כֵּן חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים, כִּי בְּזִוּוּג דְּקֻדֻּשָּׁה צָרִיךְ גַּם כֵּן לִתֵּן לָהּ כְּתֻבָּה חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים, כִּי כָּל חִיּוּתָהּ עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן סט), וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ לָהּ הַמָּמוֹן עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ דַּיְקָא שֶׁאָז נִמְתָּק הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא חִיּוּת הָאִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת עַל-יְדֵי בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְדַעַת, שֶׁהוּא מַמְתִּיק וּמְתַקֵּן מְמֻנָּה וְחִיּוּתָהּ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן לָהּ כְּתֻבָּה חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים כֶּסֶף כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לָהּ מָמוֹן שֶׁנִּמְתָּק עַל יָדוֹ וְנַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים כֶּסֶף, בְּחִינַת נוּן שַׁעֲרֵי בִינָה כַּנַּ"ל שֶׁאָז מְקַבֶּלֶת הַחִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת חֶסֶד וְדַעַת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַכְּתֻבָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא קַלָּה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ, 'קַלָּה' דַּיְקָא בְּחִינַת נָשִׁים דַּעְתָּן קַלָּה כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי שֶׁהוּא נוֹתֵן לָהּ הָאֲרַת הַכְּתֻבָּה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים וְכוּ', אָז אֵינָהּ קַלָּה, כִּי נִמְשָׁךְ לָהּ דַּעַת וְחֶסֶד כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ אֵינָהּ קַלָּה לְהוֹצִיא, כִּי אָז הִתְקַשְּׁרוּת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת עַל-יְדֵי הַדַּעַת וּכְשֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁלֵמוּת הַדַּעַת גַּם כֵּן אָז נִתְקַשְּׁרִין כָּרְאוּי, וַאֲזַי אֵינָהּ קַלָּה לְהוֹצִיא, כִּי דַּעְתָּהּ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת בִּתְךָ בָּנָרָה, שֶׁחָרַר עַבְדְּךָ וְתַן לָהּ, כִּי הִיא צְרִיכָה לִהְיוֹת תָּמִיד בִּרְשׁוּת אָבִיהָ אוֹ בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה נִשְׁמֶרֶת מֵהֶם כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁבָּנָרָה, שֶׁאָז יְצִאָה מֵרְשׁוּת אָבִיהָ, צָרִיךְ לְמַהֵר לְהַשִּׂיאָהּ כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ כַּנַּ"ל:

תַּם וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם:

בָּרוּךְ הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה:

חושן משפט

הלכות דינים

פרק א

חלק א

דִּינֵי מָמוֹנוֹת בִּשְׁלֹשָׁה:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, "מֻשְׁרָא דְּסַכִּינָא בְּמַאי חָתְכֵי לֵיהּ וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם לִקּוּטֵי א, סִימָן ל:

כִּי הַדַּיָּנִים הֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת, כִּי הֵם מוֹשְׁלִין וְתוֹבְעִין וְכוֹפִין לְדִין וּפוֹסְקִין הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט כְּדָרְךְ הַמֶּלֶךְ בִּבְחִינַת דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁעַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט עוֹלֶה הַמַּלְכוּת, וְעַל כֵּן צְרִיכִין הַדַּיָּנִים לִהְיוֹת שׁוֹנְאֵי בֶּצַע, כִּי תִּקּוּן הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי שׁוֹנֵא בֶּצַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְשֹׂחַד לֹא תִקָּח כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים, הַיְנוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַשֹּׁחַד שֶׁהִיא אַהֲבַת מָמוֹן, עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּת עַיִן וְהִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ 'יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים' דַּיְקָא. וְעַל כֵּן הַדַּיָּנִים הֵם שְׁלֹשָׁה, כִּי עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת אֶל אוֹר הַפָּנִים שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתָהּ הוּא בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה רְגָלִים שֶׁעַל יָדָם עוֹלֶה הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל, כִּי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הֵם בְּחִינַת יוֹם טוֹב, כִּי קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב תְּלוּיִ בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, סִימָן קלה, כִּי הַשְּׁלֹשָׁה דַּיָּנִים הַפּוֹסְקִין הַפְּסַק דִּין הֵם בִּבְחִינַת הֲלָכָה כְּרַבִּים, (כִּדְאִיתָא בַּתִּקּוּנִים) דְּלֵית רַבִּים פָּחוֹת מִתְּלָת, דְּאִנּוּן מִסְטָרָא דַּאֲבָהָן, דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר, הֲלָכָה כְּרַבִּים. וְהַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, כַּמּוּבָא. נִמְצָא שֶׁהַדַּיָּנִים הֵם בִּבְחִינַת אָבָהָן, בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים. וְעַל כֵּן מְזָהֲרִין בְּיוֹתֵר עַל נְשִׂיאַת פָּנִים בַּדִּין כְּדֵי שֶׁלֹּא לִכְפֹּף בְּאוֹר הַפָּנִים, כִּי הֵם צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת אֶל אוֹר הַפָּנִים שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֱוִי מְתוּנִים בַּדִּין. וּפֵרוּשׁ דְּהַיְנוּ שֶׁאִם יָבוֹא לְפָנָיו דִּין אֶחָד שְׁתֵּי פְּעָמִים אוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אַל יֹאמַר וְכוּ', אֶלָּא צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לַחֲקֹר הַדִּין הֵיטֵב, כִּי עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, כִּי הִיא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁנִּתְצַמְצֵם בָּהּ הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי הַדַּיָּנִים צְרִיכִין לַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת מִנְּפִילָתָהּ, כִּי אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם הָרִיב הוּא בְּחִינַת נְפִילַת הַמַּלְכוּת שֶׁנִּפַּל אֱצְלָם, כִּי מֵחֹק הַמַּלְכוּת שֶׁיִּתְנַהֲגוּ בְּנֵי אָדָם בְּיֹשֶׁר וְלֹא יַעֲשֶׂה שׁוּם אֶחָד עַוָּלָה נֶגֶד חֲבֵרוֹ, רַק שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, הֱוֵי מִתְפַּלֵּל בִּשְׁלוֹמָהּ שֶׁל מַלְכוּת, שֶׁאִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חַיִּים בָּלָעוּ. וְכַמּוּבָא לְעֵיל שֶׁהַמַּלְכוּת תִּקּוּנָהּ בִּבְחִינַת שָׁלוֹם. וְאֵלּוּ הַבַּעֲלֵי דִּינִים שֶׁלֹּא הִתְנַהֲגוּ בְּיֹשֶׁר בְּחֹק הַמַּלְכוּת עַד שֶׁנַּעֲשָׂה רִיב וְדִין בֵּינֵיהֶם. נִמְצָא, שֶׁהַמַּלְכוּת נָפַל

אֶצְלָם, וְעַל כֵּן מִצְוָתָם שֶׁיִּגְּשׁוּ אֶל הַמִּשְׁפָּט לִפְנֵי הַדַּיָּנִים וְהֵם מַעֲלִין פְּגַם הַמַּלְכוּת מִבֵּינֵיהֶם וְעוֹשִׂין שָׁלוֹם וּפוֹסְקִין הַדִּין וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לַחֲקֹר הַדִּין בְּשִׂכְלָם, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת, שֶׁעִקַּר עֲלִיָּתָהּ אֶל הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתָהּ כַּנַּ"ל. וְזֶה "צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף לְמַעַן תִּחְיֶה" דַּיְקָא. כִּי עַל יְדֵי הַבֵּית דִּין יָפֶה שֶׁהֵם מַעֲלִין הַמַּלְכוּת אֶל אוֹר הַפָּנִים שֶׁמִּשָּׁם מְקֻבֶּלֶת חִיּוּתָהּ כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חִיּוּת גַּם לְמַטָּה, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת עַל יָדָהּ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , מִבֵּי דִינָא שְׂכַר גְּלִימָא זְמָרָא וְאָזֵיל בְּאוֹרְחָא, כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ שֶׁתִּקּוּן הַקּוֹל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁקִּבֵּל אֶת הַדִּין שֶׁאָזַי נִתְקַן אֶצְלוֹ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁבִּתְחִלָּה נִפְגֶּמֶת אֶצְלוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זְמָרָא וְאָזֵיל וְכוּ', כִּי נִתְקַן בְּחִינַת הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

דִּינֵי מָמוֹנוֹת בִּשְׁלֹשָׁה:

עִנְיַן דַּיָּנִים עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל תְּהִלַּת יְכַסְּיֻמוּ בְּסִימָן ט לִקּוּטֵי א, עַל פָּסוּק, "צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֶל אַמָּה תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה וְכוּ'":

וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא מִשָּׁם שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל. וַאֲזַי הַחֹשֶׁךְ וְהַקְּלִפּוֹת מְסַבְּבִין אוֹתוֹ וּמְבַלְבְּלִין אוֹתוֹ, אֲזַי עִקַּר הָעֲצָה וְהַתַּקָּנָה לָזֶה לִרְאוֹת שֶׁיְּדַבֵּר דִּבּוּר אֱמֶת. וְהָאֱמֶת הוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל. וְעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת, כִּבְיָכוֹל, וַאֲזַי רוֹאֶה הַפְּתָחִים. אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ הַמְסַבֵּב אוֹתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם עִנְיַן זֶה הֵיטֵב. כִּי הוּא כְּלָל גָּדוֹל מְאֹד בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן קִיב מֵעִנְיַן זֶה הֵיטֵב. וּתְפִלָּה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְהִנֵּה אֵלּוּ הַשְּׁנֵי בַּעֲלֵי דִּינִים הַבָּאִים לְדִין וּמַכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה וְאֶחָד מֵהֶם טוֹעֵן שֶׁקֶר בְּוַדַּאי. וְהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה, כִּי הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (שַׁבָּת ל"א), נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה. וְזֶה מַכְחִישׁ בַּעֲמִיתוֹ וְטוֹעֵן שֶׁקֶר וְאֵין לוֹ נֶאֱמָנוּת נִמְצָא בְּשָׁעָה שֶׁבָּאִים לְדִין הוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה. וְצָרִיךְ לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הָאֱמוּנָה. וּלְבָרֵר הָאֱמֶת עִם מִי, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבָשָׂר וָדָם לֵידַע עִם מִי הָאֱמֶת, כִּי הַשֶּׁקֶר מְחַפֶּה עַל הָאֱמֶת, כִּי קָשֶׁה לְהַכִּיר בֵּין הַטּוֹעֵן אֱמֶת לְהַטּוֹעֵן שֶׁקֶר. וּמַה יַּעֲשֶׂה הַדַּיָּן לְהוֹצִיא הַדִּין לַאֲמִתּוֹ. הָעֲצָה וְהַתַּקָּנָה לָזֶה הוּא עִנְיַן הַנַּ"ל הַנֶּאֱמַר אֵצֶל תְּפִלָּה שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת אֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ הַדַּיָּן לִרְאוֹת שֶׁיְּדַבֵּר דִּבּוּר אֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁהַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא רוֹצֶה לִפְסֹק עַל הַבַּעֲלֵי דִּינִים יִהְיֶה בֶּאֱמֶת בְּלִי שׁוּם הַטָּיָה לְשׁוּם צַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא תַטֶּה מִשְׁפָּט" וּכְמוֹ שֶׁהַזְהִירָה

הַתּוֹרָה וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי זֶה הָעִקָּר. וְעַל יְדֵי שֶׁהַדַּיָּן נִזְהָר בָּזֶה מְאֹד וְכָל דְּבָרָיו הֵם רַק בֶּאֱמֶת, כְּפִי מַה שֶּׁנִּרְאֶה לְעֵינֵי שִׂכְלוֹ הָאֱמֶת עַל פִּי דִּין תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, אוֹ עַל פִּי שִׂכְלוֹ אִם רוֹאֶה שֶׁהוּא דִּין מְרֻמֶּה, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וַאֲזַי כְּשֶׁכָּל דְּבָרָיו הֵם רַק בֶּאֱמֶת וְאֵינוֹ נוֹטֶה לְשׁוּם צַד, אָז נִתְקַיֵּם, "אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב וְכוּ'". כִּי אָז ה' יִתְבָּרַךְ עוֹמֵד שָׁם בַּעֲדַת הַדַּיָּנִים הַכְּשֵׁרִים אֲשֶׁר דִּבְּרִיהֶם בֶּאֱמֶת, כִּי אֱמֶת הוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל. וְעִקַּר הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ אֶלָּא אֶל הָאֱמֶת. וַאֲזַי הַדִּבּוּר אֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל, מֵאִיר לְהַדַּיָּן. וַאֲזַי זוֹכֶה לִרְאוֹת הָאֱמֶת עִם מִי מֻהַבָּעֲלֵי דִּינִים, וְזוֹכֶה שֶׁיִּתְבָּרֵר לוֹ הַדִּין לַאֲמִתּוֹ, כִּי הַדִּבּוּר אֱמֶת שֶׁל הַדַּיָּן מֵאִיר וּמְגַלֶּה הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהַשֶּׁקֶר שֶׁל שֶׁכְּנֶגְדּוֹ שֶׁטּוֹעֵן שֶׁקֶר. וְזֶה בְּחִינַת הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁדִּקְדְּקוּ הַמְפָרְשִׁים, תֵּבֶת לַאֲמִתּוֹ, אַף עַל פִּי הַנַּ"ל מְדֻקְדָּק הֵיטֵב. לַאֲמִתּוֹ דַּיְקָא, כִּי בְּוַדַּאי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַדַּיָּן יָדִין דִּין אֱמֶת עַל פִּי הַתּוֹרָה לְפִי טַעֲנָתָם, וְאַף עַל פִּי כֵן יְחַיֵּב אֶת הַזַּכַּאי עַל פִּי הָאֱמֶת, אֲבָל בֶּאֱמֶת כְּשֶׁהַדַּיָּן נִזְהָר מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה כָּל דְּבָרָיו בֶּאֱמֶת בְּלִי שׁוּם הַטָּיָה כַּנַּ"ל, אָז מֵאִיר לוֹ הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, וְזוֹכֶה לִרְאוֹת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי נִתְגַּלֶּה הָאוֹר מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, 'לַאֲמִתּוֹ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּאִלּוּ נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד". וְהָתָם כְּתִיב, "וְכָל הָעָם נִצָּב עָלֶיךָ וְכוּ'". כִּי אִיתָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי דִּבּוּר הָאֱמֶת הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל, עַל יְדֵי זֶה מְקַיֵּם כָּל הַשְּׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם עוֹלָם הַשָּׁפָל וְכוּ'. וְעַל כֵּן הַדַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא גַּם כֵּן תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, הוּא מְקַיֵּם גַּם כֵּן כָּל הַשְּׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דִּינִים כִּי הֵם שְׁלֹשָׁה דִּינִים כְּנֶגֶד בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּין הָאֱמֶת, כִּי אֱמֶת כָּלוּל מִתְּלַת בְּחִינוֹת, רֹאשׁ, תּוֹךְ, סוֹף כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת וְהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן ב. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דִּינִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט תָּלוּי בָּאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁדִּבְּרִיהֶם בֶּאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה מִי טוֹעֵן אֱמֶת וּמִי טוֹעֵן שֶׁקֶר, כִּי הָאֱמֶת מֵאִיר וְכוּ' כַּנַּ"ל. גַּם הַשְּׁלֹשָׁה דִּינִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת מְרֻמָּזִים שֶׁהֵם מְקַיְּמִים הַשְּׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת הַמְבֹאָרִים בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר קִיּוּמָם עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה

בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וְשׁוֹחַד לֹא תִקָּח. כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר וְכוּ'". 'יְעַוֵּר' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא שֶׁהָאֱמֶת מֵאִיר לוֹ וְרוֹאֶה אֵיךְ לְגַלּוֹת הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, אֲבָל כְּשֶׁלּוֹקֵחַ שֹׁחַד נִמְצָא שֶׁאֵין לוֹ אֱמֶת. וַאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטּוֹת הַמִּשְׁפָּט, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל שֹׁחַד, עַל כָּל פָּנִים אֵין לוֹ אֱמֶת. וּמֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ אֱמֶת אֲזַי נִשְׁאָר עִוֵּר, כַּמְבֹאָר שָׁם בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹר כַּנַּ"ל,:

חלק ה

וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין דָּנִין בַּלַּיְלָה רַק בַּיּוֹם. כִּי יוֹם וְלַיְלָה הֵם בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בִּבְחִינַת לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְעַל כֵּן בַּלַּיְלָה הָאֱמוּנָה בְּקַטְנוּת וְנִגְדֶּלֶת בְּאוֹר הַיּוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לה). כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַמִּשְׁפָּט בַּיּוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁעַל יְדֵי מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נַעֲשֶׂה יִחוּד אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶרֶב וָבֹקֶר, בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי דִּין אֱמֶת שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גַּם כֵּן, "וְכָל הָעָם נִצָּב עָלֶיךָ מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר" כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין הוּא לְתַקֵּן הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה שֶׁנִּפְגְּמָה אֵצֶל אֵלּוּ הַבַּעֲלֵי דִּינִים, כִּי אֶחָד מֵהֶם בְּוַדַּאי אֵינוֹ נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה. וְעַל יְדֵי הַדִּין אֱמֶת מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה. וְנַעֲשֶׂה יִחוּד אֱמֶת וֶאֱמוּנָה עֶרֶב וָבֹקֶר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַמִּשְׁפָּט בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְדִינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט", כִּי אָז מֵאִיר הָאֱמֶת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִגְדַּל הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. וְזֶה בְּחִינַת וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק, זֶה בְּחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת וְכוּ', כִּי מִשְׁפָּט זֶה בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת", כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶהוּ מִשְׁפַּט צֶדֶק. בְּחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה, כִּי זֶה עִקַּר יְשִׁיבַת הַדַּיָּנִים לְתַקֵּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁיִּתְחַבֵּר צֶדֶק וּמִשְׁפָּט, אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּקְרָא הַדַּיָּן הַכָּשֵׁר "אֱלֹקִים". כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כַּמָּה פְּעָמִים בַּתּוֹרָה, "עַד הָאֱלֹקִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם" וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כִּי הַדַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת וְכָל דְּבָרָיו בֶּאֱמֶת מִתְלַבֵּשׁ בּוֹ אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל.

וְעַל כֵּן הַדַּיָּן בְּעַצְמוֹ נִקְרָא "אֱלֹקִים", כִּי נִתְלַבֵּשׁ בּוֹ אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל כֵּן עִקַּר הַדַּיָּנִים מִן הַתּוֹרָה הוּא רַק סְמוּכִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַדַּיָּנִים הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת אֵין בֵּית דִּין נִזְקָקִין לְפָחוֹת מִשְּׁוֵה פְּרוּטָה. פְּרוּטָה מְרַמֵּז עַל אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּפְרִיטָא שִׁפְוָתֵיהּ. וְעַל כֵּן פְּרוּטָה הוּא שִׁעוּר מָמוֹן בְּכָל מָקוֹם, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בַּמָּמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וֶאֱמוּנָה מְאֹד". 'מְאֹד' זֶה מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן כג. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ בְּמָמוֹן שְׁוֵה פְּרוּטָה אֲזַי יֵשׁ לוֹ אֲחִיזָה בִּבְחִינַת אֱמוּנָה תְּפִלָּה שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּרִיטָא שִׁפְוָתֵיהּ כַּנַּ"ל. וְאָז הוּא מָמוֹן חָשׁוּב לְכָל דָּבָר. וּמִי שֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ מָמוֹן כְּזֶה אוֹ מַכְחִישׁ בּוֹ מָמוֹן כָּזֶה, דְּהַיְנוּ שִׁעוּר פְּרוּטָה, אֲזַי פּוֹגֵם בָּאֱמוּנָה. וַאֲזַי צְרִיכִין הַבֵּית דִּין לְהַזְקִק לְדִין זֶה כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן:

זֶה הַדְּרוּשׁ כָּפוּל לְקַמָּן בְּסִגְנוֹן אַחֵר קְצָת וְשָׁם יִתְבָּאֵר בַּאֲרִיכוּת:

חלק ט

עַל פִּי הַמַּאֲמָר "תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ" בְּלִקּוּטֵי הֲרַאשׁוֹן סִימָן ט, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר עַל פָּסוּק "צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְכוּ'". וְהַכְּלָל כְּשֶׁהָאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל אָזַי בָּאִים מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּקְלִפּוֹת וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ וְנִשְׁאָר בַּחֹשֶׁךְ וְאֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ' וּבֶאֱמֶת יֵשׁ פְּתָחִים הַרְבֵּה בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ לְצֵאת מִשָּׁם וְכוּ', אֲבָל הָאָדָם הוּא עִוֵּר וְאֵין יוֹדֵעַ לִמְצֹא הַפֶּתַח. וְעַל יְדֵי אֱמֶת זוֹכֶה לִמְצֹא הַפֶּתַח, כִּי עִקַּר אוֹר הַמֵּאִיר הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי". וְעַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר הוּא מְסַלֵּק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ', אֲבָל עַל יְדֵי אֱמֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹכֵן עִמּוֹ וְכוּ' וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמּוֹ הוּא מֵאִיר לוֹ אֵיךְ לֵיצֵא מֵהַחֹשֶׁךְ הַמּוֹנֵעַ אוֹתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"ה' אוֹרִי". וְזֶה פֵּרוּשׁ, "צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְכוּ'". וְהַכֹּל לְפִי גֹּדֶל הָאֱמֶת וְכוּ' וְאָז, "וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים". הַיְנוּ הַתֵּבָה הַיּוֹצֵאת בָּאֱמֶת, הִיא תָּשִׂים לְךָ פֶּתַח בַּחֹשֶׁךְ שֶׁאַתָּה נִצּוֹד בּוֹ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וּמִתְפַּלֵּל הֵיטֵב, עַל יְדֵי זֶה הוּא מְתַקֵּן תַּחְתִּים שְׁנִים וּשְׁלֹשִׁים, הַיְנוּ עוֹלָם הַשָּׁפָל וְעוֹלַם הַכּוֹכָבִים וְעוֹלַם הַשֵּׂכֶל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט צֶדֶק הוּא אֱמֶת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת, כִּי כְּשֶׁשְּׁנֵי הַבַּעֲלֵי דִּינִים בָּאִים לָדוּן וּמַכְחִישִׁים זֶה אֶת זֶה

עַל עֵסֶק מָמוֹנָם. זֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַחֹשֶׁךְ מְאֹד, כִּי הַשֶּׁקֶר הוּא חֹשֶׁךְ, וּבִפְרָט שֶׁעִקַּר הַכְחָשָׁתָם הוּא בִּשְׁבִיל הַמָּמוֹן. נִמְצָא, שֶׁנִּפְלוּ לְתַאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁרוֹצֶה אֶחָד לַעֲשֹׂק וְלִגְזֹל אֶת חֲבֵרוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּאֲוַת מָמוֹן. וְתַאֲוַת מָמוֹן הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי וְכוּ' (אֵיכָה ג), כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר "צִוִּיתָ צֶדֶק" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (סִימָן כג) שֶׁתַּאֲוַת מָמוֹן הוּא חֹשֶׁךְ גָּדוֹל מְאֹד בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין עֲבוֹדָה זָרָה כְּלוּלָה מִכָּל הַשִּׁבְעִין אֻמּוֹת. נִמְצָא, שֶׁכָּל מִינֵי חֹשֶׁךְ שֶׁהוּא הִסְטְרָא אָחֳרָא וְהָעֲבוֹדָה זָרָה כָּל הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין כְּלֻם כְּלוּלִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן הַדַּיָּן הַיּוֹשֵׁב לְדוּן כְּאִלּוּ גֵּיהִנֹּם פְּתוּחָה תַּחְתָּיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי מִתְגַּבֵּר אָז תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲשֵׁכָה שֶׁל גֵּיהִנֹּם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת מֵאַחַר שֶׁאָחַד רוֹצֶה לִגְזֹל חֲבֵרוֹ מָמוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֵטְא הוֹר הַמַּבּוּל שֶׁנִּגְזַר דִּינָם עַל הַגֵּזֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לְבָרֵר מִשְׁפַּט צֶדֶק. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַדַּיָּן לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת, כִּי הָעִקָּר הוּא הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּסְתַּכֵּל הַדַּיָּן רַק עַל הָאֱמֶת. וְלֹא יִהְיֶה בְּלִבּוֹ שׁוּם צַד פְּנִיָּה וְהַטָּיָה, חַס וְשָׁלוֹם, לְשׁוּם צַד מֵהַצְּדָדִים וְיִהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִין בְּעֵינָיו וְיִסְתַּכֵּל בְּעֵין הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְאָז עַל יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמֶת שֶׁל הַדַּיָּן וֶאֱמֶת הוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. וְאָז יִתְקַיֵּם (תְּהִלִּים פב), "אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹקִים יִשְׁפֹּט". וְאָז יָאִיר עֵינָיו ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא אוֹר הַמֵּאִיר. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה הַדַּיָּן לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט צֶדֶק מִתּוֹךְ גֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ וּלְהַנְצֵל מִן הַגֵּיהִנֹּם שֶׁהוּא הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל אֲשֶׁר סְבָבוּהוּ עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁל חֶשְׁכַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִכָּל זֶה כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל כַּנַּ"ל, כִּי בְּלֹא אֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר שׁוּם מִשְׁפָּט, כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה חִלּוּקִים עָצְמוֹ מִסַּפֵּר. וְהֵם כַּהֲרָרִים הַתְּלוּיִים בְּשַׂעֲרָה. וְגַם יֵשׁ דִּין מֻרְמֶה וְאִי אֶפְשָׁר לַדַּיָּן שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בִּדְבַר הַמִּשְׁפָּט כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מֵאִיר עֵינָיו וְזוֹכֶה לִשְׁפֹּט צֶדֶק. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הָאַסּוּר שֶׁל שִׁחַד, "כִּי הַשִּׁחַד יְעַוֵּר וְכוּ'" (שְׁמוֹת כו) 'יְעַוֵּר' דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, דְּהַיְנוּ שִׁחַד שֶׁאָז אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לִשְׁפֹּט צֶדֶק. וְעַל כֵּן אָסוּר לִקַּח שִׁחַד אֲפִלּוּ לִשְׁפֹּט צֶדֶק לְזַכּוֹת אֶת הַזַּכַּאי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לִשְׁפֹּט צֶדֶק כְּשֶׁלּוֹקֵחַ שִׁחַד וַאֲזַי אֵין בּוֹ אֱמֶת, כִּי מִתְגַּבֵּר הַחֹשֶׁךְ מְאֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִן הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל הַזֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁיִּהְיֶה לְהַדַּיָּן אֱמֶת גָּדוֹל וְיִסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת בְּלִי שׁוּם שֶׁקֶר וּבְלִי שׁוּם עַרְמִימִיּוּת כְּלָל. וְזֶה בְּחִינַת אַנְשֵׁי אֱמֶת שֶׁנֶּאֱצַע בֶּצַע שֶׁמְּזַהֲרִים הַדַּיָּנִים עַל זֶה בְּיוֹתֵר, כִּי אֱמֶת וְשׁוֹנֵא בֶּצַע הֵם בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת שֶׁקֶר,

כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "צִוִּיתָ צֶדֶק" הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַדַּיָּנִים הוּא אֱמֶת. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת שִׁלְשָׁה דַּיָּנִים, כִּי עַל יְדֵי אֱמֶת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַיֵּם כָּל הַשִּׁלְשָׁה עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם, עוֹלָם הַשָּׁפָל וְעוֹלַם הַכּוֹכָבִים וְעוֹלַם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּחְתִּים שְׁנִים וּשְׁלִשִׁים תַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁלְשָׁה דַּיָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁלְשָׁה קַוִּי אֱמֶת, בְּחִינַת שִׁלְשָׁה תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם, שֶׁהֵם מְקַיְּמִין כָּל הַשִּׁלְשָׁה עוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר קִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁלְשָׁה דַּיָּנִים שֶׁעִקַּר אַזְהָרָתָם הוּא אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת י), כָּל הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּאִלּוּ נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁמִּסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, עַל יְדֵי זֶה מְקַיֵּם כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַשִּׁלְשָׁה עוֹלָמוֹת הַנַּ"ל. וַהֲרֵי הוּא שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כַּנַּ"ל:

חלק יא

נִמְצָא, שֶׁמִּשְׁפַּט אֱמֶת הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה. שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים לְפָרָשַׁת מִזְבֵּחַ? לוֹמַר לָךְ, שֶׁתְּשִׁים דַּיָּנִים אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ. כִּי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁשָּׁם מַקְרִיבִין קָרְבָּנוֹת זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁמְּכַפֶּרֶת כְּמוֹ קָרְבָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נו), "וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי וְגוֹ'". וְעַל כֵּן צְרִיכִין הַדַּיָּנִים לֵישֵׁב אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּיָּנֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל כֵּן עִקַּר הַדַּיָּנִים הֵם מֻמְחִין וּסְמוּכִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁהוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בְּחִינַת צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה הַנַּ"ל שֶׁמֵּאִיר וּמַצִּיל מִן מֵימֵי הַמַּבּוּל שֶׁהֵם הַחֹשֶׁךְ הַמְסַבֵּב, חֹס וְשָׁלוֹם, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא אֶרֶץ לֹא גָּשְׁמָה בְּיוֹם זַעַם (יְחֶזְקֵאל כב), כִּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה הַמַּבּוּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי שָׁם עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ" (סִימָן מז), עַיֵּן שָׁם:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאֵין הַדַּיָּנִים נִזְקָקִין כִּי אִם לִשְׁוָה פְּרוּטָה, כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁתִּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס. שֶׁפְּרוּטָה הוּא בְּחִינַת מַלְאַךְ דִּפְרִיטָא שֶׁפּוֹתְיו, בְּחִינַת אֱמוּנָה תְּפִלָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן עִקַּר שִׁעוּר גְּזֵלָה הוּא שְׁוֵה פְּרוּטָה, כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה. 'בֶּאֱמוּנָה' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּזַהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִגְזֹל אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בַּמָּמוֹן, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוַת

מָמוֹן זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בַּמַּאֲמָר "צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד". וֶאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת פְּרוּטָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן שִׁעוּר גְּוֶלָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, פְּגַם הָאֱמוּנָה, הוּא שְׁוֶה פְּרוּטָה. וְעַל כֵּן עִקַּר יְשִׁיבַת הַדַּיָּנִים הוּא בְּשָׁבִיל שְׁוֶה פְּרוּטָה, כִּי יְשִׁיבַת הַדַּיָּנִים הוּא בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהוֹצִיא הַפְּרוּטָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה תְּפִלָּה מִיַּד עוֹשְׁקוֹ שֶׁרוֹצֶה לִפְגֹּם בָּאֱמוּנָה עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַצְּדָקָה הִוא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂגָּחָה שְׁלֵמָה וְכוּ' (סִימָן יג). וּכְשֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן אֲזַי נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שִׁעוּר צְדָקָה הוּא גַּם כֵּן פְּרוּטָה בְּחִינַת פְּרוּטָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נֶאֱמָנוּת וְהֵם מְבָרְרִין הָאֱמֶת מִי מִשְּׁנֵי הַבַּעֲלֵי דִּינִים טוֹעֵן אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יט), "עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר". וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁנִּמְסַר לְבֵית דִּין לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים וְהֵם מְעַבְּרִין אֶת אָדָר וּמוֹסִיפִין חֹדֶשׁ עַל הַשָּׁנִים עֶשֶׂר חֳדָשִׁים, וְנַעֲשֵׂית הַשָּׁנָה לִפְעָמִים בַּת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֹדֶשׁ כְּדֵי לְהַשְׁווֹת שְׁנוֹת הַחַמָּה עִם חָדְשֵׁי הַלְּבָנָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים בִּזְמַנָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְכוּ'" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ" הַנַּ"ל שֶׁהָאֱמֶת הוּא עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹאִין הַפְּתָחִים לָצֵאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל וְהַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבִין אֶת הָאָדָם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל מֻחְלָט זֶה. וְאֵין תַּקָּנָה לָזֶה כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֱמֶת, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַמֵּץ בְּכָל עֹז לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִפִּיו בֶּאֱמֶת בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהוּא אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל, עַל כָּל פָּנִים יֹאמַר הַדִּבּוּר מִפִּיו בֶּאֱמֶת בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר רַק שֶׁיִּהְיֶה בֶּאֱמֶת וְאָז הַדִּבּוּר הָאֱמֶת יָאִיר לוֹ לָצֵאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְיוּכַל לְהִתְפַּלֵּל הֵיטֵב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְאִיתָא שָׁם שֶׁהָאֱמֶת יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת כִּי יֵשׁ שֶׁדִּבּוּרָם הוּא אֱמֶת גָּמוּר לַאֲמִתּוֹ. וְאָז אֲמִירָתָם הוּא בְּחִינַת אֱבֶן טוֹב שֶׁמֵּאִיר בְּעַצְמוֹ וְכוּ' וְיֵשׁ שֶׁאֲמִירָתָם הוּא אֱמֶת, אֲבָל אֵינוֹ אֱמֶת בָּרוּר כָּךְ. וְאָז דִּבּוּרָם הוּא בְּחִינַת חַלּוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁאַחֵר יָכוֹל לְהָאִיר בּוֹ, כִּי הַחֹלּוּק שֶׁבֵּין אֶבֶן טוֹב לְחַלּוֹן הוּא, כִּי הַחַלּוֹן אֵין לוֹ אוֹר בְּעַצְמוֹ אֶלָּא דֶּרֶךְ שָׁם נִכְנָס הָאוֹר, אֲבָל כְּשֶׁאֵין אוֹר אֵין מֵאִיר, אֲבָל אֶבֶן טוֹב אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין אוֹר מִבַּחוּץ הוּא מֵאִיר בְּעַצְמוֹ. כֵּן יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁדִּבּוּרָם הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת חַלּוֹן וְאֵין כֹּחַ לְהָאִיר לָהֶם בְּעַצְמָם, רַק יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָאוֹר.

וְיֵשׁ שֶׁדִּבּוּרָם הָאֱמֶת נַעֲשֶׂה אֱמֶת טוֹב וּמֵאִיר בְּעַצְמוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וּבְסִימָן קִיב שֶׁשָּׁם כָּפוּל גַּם כֵּן עִנְיָן זֶה עַל פָּסוּק "צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה" בְּתוֹסֶפֶת בֵּאוּר קְצָת. וְהַכֹּל לְפִי גֹּדֶל הָאֱמֶת וְכוּ'. כִּי עִקַּר הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ אֶלָּא אֶל הָאֱמֶת וְכוּ'. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַשֵּׁר אֶת תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר וְהַצַּדִּיק יוֹדֵעַ לְכַוֵּן הַשְּׁעָרִים וּלְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה לַשַּׁעַר הַשַּׁיָּךְ, כִּי כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ וְכוּ' וּמָשִׁיחַ הוּא כָּלוּל כָּל הַתְּפִלּוֹת וְכוּ', כִּי יֵשׁ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת. וְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט יֵשׁ לוֹ נָסְחָא מְיֻחֶדֶת וְיֵשׁ לוֹ שַׁעַר מְיֻחָד לִכְנֹס דֶּרֶךְ שָׁם תְּפִלָּתוֹ. וְכָל שֵׁבֶט מְעוֹרֵר בִּתְפִלָּתוֹ כֹּחַ מַזָּלוֹ שֶׁבִּשְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת. וְהַמַּזָּל מֵאִיר לְמַטָּה. וּמְגַדֵּל הַצֶּמַח וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כְּקְרִיעַת יַם סוּף וְקָשֶׁה זִוּוּגוֹ וְכוּ', כִּי הַיַּם סוּף נִקְרָע לִשְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וְכוּ'. וְזֶה פֵּרוּשׁ "שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן לָמוֹ". 'עֵדוּת' זֶה תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קִיב), "שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת וְכוּ' לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה' וְכוּ'". כִּי בַּתְּפִלָּה אָנוּ מְעִידִין עַל אַחְדוּתוֹ. וּכְפִי הַתְּפִלָּה כֵּן זוֹכֶה לְפַרְנָסָה וְלִמְצֹא זִוּוּגוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר. שֶׁמְּעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה כְּדֵי לְהַשְׁווֹת הַלְּבָנָה עִם הַחַמָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, כִּי עִקַּר אוֹר הַמְּאִיר שֶׁל הַחַמָּה וּלְבָנָה שֶׁהֵם נִתְּנוּ לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א), "וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת וּלְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וְכוּ'" עִקַּר הָאוֹר שֶׁלָּהֶם הוּא אֱמֶת. שֶׁהוּא עִקַּר אוֹר הַמְּאִיר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם שְׁנֵי מְאוֹרוֹת, חַמָּה וּלְבָנָה. זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱבֶן טוֹב וְחַלּוֹן, כִּי אֱבֶן טוֹב מֵאִיר בְּעַצְמוֹ וְחַלּוֹן אֵין מֵאִיר בְּעַצְמוֹ רַק מְקַבֵּל הָאוֹר מֵאַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא מִגַּרְמָא שֶׁהִיא הַחַמָּה, שֶׁהִיא מְאִירָה בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב הַנַּ"ל. וּלְבָנָה הִיא בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא מִגַּרְמָא כְּלוּם כִּי אִם מַה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַלּוֹן שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר בְּעַצְמוֹ כִּי אִם מַה שֶׁמְּקַבֵּל מֵאַחֵר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סוֹד מְעוּט הַיָּרֵחַ שֶׁמְּשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת וְהַיֵּצֶר הָרָע. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשְׁלִין וּבָאִין כָּל הַחֲטָאִים וְכָל הַפְּגָמִים שֶׁבָּאִין עַל יְדֵי הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁנֶּאֱחַז מִשָּׁם. וְעִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ כָּל יְמֵי עוֹלָם לְתַקֵּן זֹאת, לְתַקֵּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מְעוּט. וְיִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כַּיָּדוּעַ. כִּי חַמָּה וּלְבָנָה שָׁוִים נִבְרְאוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א), "אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים". אַךְ מֵחֲמַת קִטְרוּג הַלְּבָנָה שֶׁאָמְרָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, עַל כֵּן נִתְמַעֲטָה, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיָה רַק בְּשִׁבְיל הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם), "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּרָא' אֱלֹקִים' אֵת' סוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶת. שֶׁבּוֹ נֶחְתְּמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ,

כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֶצֶם הָאֱמֶת וְחוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת. וְעִקַּר הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ הוּא רַק אֱמֶת. וְכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַבְּרִיאָה הָיְתָה בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ וְיֵדְעוּ אֱמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ וּמְמְשַׁלְתּוֹ וְגַדְלוֹ וְכוּ'. וְהִנֵּה עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא שֶׁיַּגִּיעוּ לְתַכְלִית הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁנַּכִּיר וְנֵדַע אֲמִתָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עֶצֶם הָאֱמֶת, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה י), "וַה' אֱלֹקִים אֱמֶת". כֵּן נִזְכֶּה אֲנַחְנוּ גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם הַשֶּׁפֶל לֵידַע אֲמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדוֹלִים שֶׁבְּתְחִלָּה רָצָה שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם גְּדוֹלִים, דְּהַיְנוּ שֶׁהָאוֹר הָאֱמֶת הַמְלֻבָּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת לְבָנָה, יִהְיֶה שָׁוֶה לְעֶצֶם אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁנִּזְכֶּה גַּם בָּעוֹלָמוֹת לָדַעַת אֲמִתָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת קִטְרוּג הַיֵּרֵחַ אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי בָּעוֹלָמוֹת אִי אֶפְשָׁר לְסִבֹּל וּלְקַבֵּל עֶצֶם אוֹר הָאֱמֶת, כִּי יִתְבַּטְּלוּ בַּמְּצִיאוּת. עַל כֵּן אָמַר לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ. וּמְעוּט הַיֵּרֵחַ זֶה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ שֶׁנֶּחֱשַׁךְ אוֹרָהּ וְנִתְמַעֵט, דְּהַיְנוּ, שֶׁכְּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ צִמְצֵם אוֹר הָאֱמֶת וְהִסְתִּיר וְהִצְפִּין וְהִלְבִּישׁ אוֹר הָאֱמֶת וּמְעָטוֹ בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ. וּמֵחֲמַת שֶׁמְּעַט וְצִמְצֵם אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְעוּט אוֹר הַיֵּרֵחַ, מִשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁאֲחִיזָתָהּ מִמְּעוּט הָאוֹר הַיֵּרֵחַ, הַיְנוּ מִמְּעוּט וְצִמְצוּם הָאֱמֶת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר, שֶׁהִיא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי בְּוַדַּאי אִם לֹא הָיָה רַק עֶצֶם אוֹר הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, שׁוּם אֲחִיזָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁהָיוּ הַכֹּל יוֹדְעִין עֶצֶם הָאֱמֶת. אֵיךְ הָיָה אֶפְשָׁר לְחַפּוֹת הָאֱמֶת וְלַהֲפֹךְ הָאֱמֶת לְשֶׁקֶר, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַטְעוֹתוֹ בְּשׁוּם שֶׁקֶר שֶׁבָּעוֹלָם. אַךְ מֵאַחַר שֶׁנִּתְמַעֵט וְנִתְצַמְצֵם הָאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן הוּא אֱמֶת גָּמוּר, עִם כָּל זֶה מֵאַחַר שֶׁנִּתְמַעֵט וְנִתְחַפָּה וְנִתְכַּסָּה הָאֱמֶת בְּכַמָּה צִמְצוּמִים וּלְבוּשִׁים, עַל יְדֵי זֶה מִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָתָם, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין יוֹדְעִין עֶצֶם הָאֱמֶת רַק שֶׁרוֹאִין הָאֱמֶת מֵרָחוֹק דֶּרֶךְ כַּמָּה חִלּוּנוֹת וּלְבוּשִׁין אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדְעִין הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, עִם כָּל זֶה כְּבָר יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה וְיכוֹלִין לְהַטְעוֹת וּלְחַפּוֹת הָאֱמֶת בְּשֶׁקֶר וְלַהֲפֹךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, לַהֲפֹךְ הַשֶּׁקֶר לֶאֱמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ וִיגִיעָתֵנוּ הוּא לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, הַיְנוּ לְבָרֵר הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר:

חלק טז

וְעַל כֵּן עִקַּר הָעֲצָה וְהַתַּקָּנָה בִּכְלָלִיּוּת הָעֲבוֹדָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין בְּזֶה הָעוֹלָם. הָעִקָּר הוּא רַק אֱמֶת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִבְלִי לְהַטְעוֹת עַצְמֵנוּ חָלִילָה, רַק לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר עַל הָאֱמֶת

לְאָמְתּוֹ וּלְהִשְׁתַּדֵּל בִּתְפִלָּה אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל, עַל כָּל פָּנִים יִרְאֶה שֶׁיּוֹצִיא הַדִּבּוּר מִפִּיו בֶּאֱמֶת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן אֵין הָאֱמֶת בָּרוּר וְזַךְ, עִם כָּל זֶה מֵאַחַר שֶׁהוּא חָפֵץ בָּאֱמֶת וּמוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ רַק אֶל הָאֱמֶת וּמַכְרִיחַ עַצְמוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּר אֱמֶת, עַל כֵּן זֶה הַדִּבּוּר הָאֱמֶת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ עֶצֶם הָאֱמֶת בְּחִינַת אֱבֶן טוֹב, אַף עַל פִּי כֵן הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת חִלּוֹן. וְיוֹכַל אַחֵר לְהָאִיר בּוֹ, דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁכְּלוּלִים מִכָּל הַתְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל. וַאֲלֵיהֶם אָנוּ מְקַשְּׁרִים כָּל תְּפִלּוֹתֵינוּ, כִּי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הֵם נֶגְדֵנוּ בִּבְחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת. וְהֵם מְאִירִים בְּכָל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַעֲלִים אוֹתָם כְּפִי הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת חִלּוֹן שֶׁמְּקַבֵּל הָאוֹר מֵהַצַּדִּיק. וּכְפִי בְּהִירַת וְצַחוּת הַחִלּוֹן, דְּהַיְנוּ הַדִּבּוּר הָאֱמֶת כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת מֵאִיר בּוֹ. וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר כָּל הַתְּפִלּוֹת לְצַדִּיק הַדּוֹר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב. כִּי צַדִּיק הַדּוֹר עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב וּבָנָיו, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי יַעֲקֹב כָּלוּל מִכָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, כְּלָלִיּוּת הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁעָרִים הַשְּׁנֵים עָשָׂר נְסָחָאוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה וְהוּא מְבָרֵר וּמַעֲלֶה כָּל תְּפִלָּה לְשָׁרְשָׁהּ לְשַׁעַר הַשַּׁיָּךְ לוֹ, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב וְכוּ' (מִיכָה ז). וְהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ". וּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁעָרִים, שְׁנֵים עָשָׂר נְסָחָאוֹת הַתְּפִלָּה, זֶה בְּחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת חִלּוֹן הַנַּ"ל, כִּי הַלְּבָנָה כְּלוּלָה מִשְּׁנֵים עָשָׂר חֲדָשִׁים, כִּי כָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים נִמְנִין לַלְּבָנָה כַּמּוּבָא. שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, שְׁנֵים עָשָׂר נְסָחָאוֹת הַתְּפִלָּה, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁעָרִים שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה וְשֶׁלְּמַעְלָה שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלָה הַתְּפִלָּה. וְזֶה בְּחִינַת חִלּוֹן, הַיְנוּ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת חִלּוֹן שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבָנָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת הָאוֹר מֵהַשֶּׁמֶשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר חַלּוֹנוֹת שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת וְכוּיזִין פְּתִיחָן לַהּ בְּעִלִּיתַהּ (דְּנִיֵּאל ו), בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעוֹלָה דֶּרֶךְ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁעָרִים. שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר חַלּוֹנוֹת שֶׁבָּרָקִיעַ, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלָה הַתְּפִלָּה בְּחִינַת מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת וְכוּ' דְּאִתְמַר בְּהוֹן, "חֲלוֹ נָא פְּנֵי אֵל", כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים כִּי תְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת לְבָנָה כַּיָּדוּעַ. בְּחִינַת חַלּוֹן, בְּחִינַת תְּפִלָּה לָעֲנִי, כִּי עָנִי לֵית לֵיהּ מְגַנְרְמֵיהּ כְּלוּם. כִּי אִם מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מֵאַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבָנָה כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁשְּׁנֵיהֶן צְרִיכִין זֶה לָזֶה וְאֵין אֶחָד בְּלֹא חֲבֵרוֹ. כִּי זֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִוא בְּחִינַת תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת תּוֹרַת

אֱמֶת, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא עֶצֶם הָאֱמֶת, כִּי כָּל מִצְוֹות הַתּוֹרָה הֵם עֶצֶם הָאֱמֶת. לְמָשָׁל מִצְוַת צִיצִית שֶׁצִּוָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לְהַטִּיל צִיצִית בְּטַלִּית זֶהוּ עֶצֶם הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, אֲבָל תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעֲבוֹדָה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין וּמְקַיְּמִין שֶׁהַכֹּל כָּלוּל בַּתְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין וּמְבַקְּשִׁין מֵה' יִתְבָּרַךְ בָּזֶה יֵשׁ כַּמָּה שִׁנּוּיִים וּגְוָנִין, כִּי בְּוַדַּאי לָאו כָּל אֶחָד זוֹכֶה לְתַכְלִית הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה נִכְלֶלֶת בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הִיא תְּהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹקֶיךָ (דְּבָרִים י), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, אֲבָל הַהֶמּוֹן עַם בְּוַדַּאי אֵין זוֹכִין לָזֶה. וְכָל אֶחָד זוֹכֶה לִתְפִלָּה כְּפִי בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְחַזֵּק לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת. וְזֶה הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת חַלּוֹן שֶׁמְּקַבֵּל הָאוֹר כַּנַ"ל. שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה כַּמָּה גְּוָנִין בְּלִי שִׁעוּר כְּפִי גֹּדֶל הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁתּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב וְחַלּוֹן הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּמּוּבָא. וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה שֶׁשְּׁאָלוֹ, כַּמָּה מְרַחֲקִינָא מִמַּיָּא? הַיְנוּ מִתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת. הֵשִׁיב לוֹ, תְּמַנֵּי פַּרְסֵי. וְכָתַב שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה וְשִׁשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ, כִּי מִקֹּדֶם לֹא הִזְכִּיר שָׁם רַבֵּנוּ כְּלָל מַעְנְיַן תּוֹרָה שֶׁשַּׁיָּךְ לַתְּפִלָּה, אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת. וֶאֱמֶת הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, בְּחִינַת סְמִיכוּת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד (דְּבָרִים ו) שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת. וְאַחַר כָּךְ אָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁהוּא אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ מְעוֹרְרִין עַצְמֵנוּ וּמְכִינִים עַצְמֵנוּ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ עַל צְרָכֵינוּ. וְזֶהוּ כְּפִי הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְזֶה הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת חַלּוֹן כַּנַ"ל שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל הָאוֹר מֵעֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַ"ל, כִּי זֶה הוּא כְּלָל גָּדוֹל, שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּכָל בְּחִינָה וּבְחִינָה. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁבַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מְבֹאָר שֶׁבִּהַתְּפִלָּה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב וְחַלּוֹן, עִם כָּל זֶה כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַהֶמּוֹן עַם הוּא בְּחִינַת חַלּוֹן כְּנֶגֶד צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב כַּנַ"ל. וְכֵן כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת חַלּוֹן, בְּחִינַת לְבָנָה כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חַמָּה, בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב וְכַנַ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת סְמִיכוּת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁנִּקְרָא אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי וְכוּ'". שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל מָשִׁיחַ כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר בִּיאַת מָשִׁיחַ הוּא לְגַלּוֹת הָאֱמֶת

בָּעוֹלָם, כִּי אָז יִתְקַיֵּם, "אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יב), "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד". 'כּוֹנַנְתָּ' לֹא כְּתִיב, כִּי עַכְשָׁו הָאֱמֶת בְּגָלוּת גָּדוֹל וְהָאֱמֶת נַעֲשָׂה עֲדָרִים עֲדָרִים וְכָל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר שֶׁאָצְלוֹ הָאֱמֶת. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת כִּי אִם לְכָל חַד לְפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּיהּ יָכוֹל לְהָבִין קְצָת הָאֱמֶת. וְעִקַּר הָאֱמֶת יִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ בְּחִינַת שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן וְכוּ' וְזֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד), "תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה". וֶאֱמוּנָה תְּלוּיָה בֶּאֱמֶת, כִּי צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה (זֹהַר בָּלָק קכ). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה הִיא עַל יְדֵי אֱמֶת. וְעַל כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת הַגְּאֻלָּה, דְּהַיְנוּ בִּרְכַּת 'גָּאַל יִשְׂרָאֵל' מִתְּחִלַּת "אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן' וְכוּ' וּמְדַבֶּרֶת רַק מֵאֱמֶת, כִּי נִזְכָּר שָׁם שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא אֱמֶת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה גּוֹאֲלִין אֶת הַתְּפִלָּה מִן הַגָּלוּת וְזוֹכִין לְהִתְפַּלֵּל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִגָּלוּת הַחֹשֶׁךְ הַמִּתְגַּבֵּר בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בֵּין ה' אֱלֹקֵיכֶם לֶאֱמֶת וְיַצִּיב לֹא יַפְסִיק שֶׁכָּתוּב, "וַה' אֱלֹקִים אֱמֶת". כִּי הָאֱמֶת כָּלוּל מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב וְחַלּוֹן, כִּי חַמָּה וּלְבָנָה בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ ה' בְּחִינַת שֵׁם מִלֹּא, בְּחִינַת ה' אֱלֹקִים. שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה. בִּבְחִינַת כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹקִים, כִּי שֵׁם הַוָיָה כְּבָיְכוֹל, זֶה בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת הַמְּאִיר בְּחִינַת ה' אוֹרִי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם 'וַאלֹקִים' זֶה בְּחִינַת מְעוּט וְצִמְצוּם הָאוֹר, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת לְבָנָה כְּיָדוּעַ. וְהָעִקָּר הוּא לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, דְּהַיְנוּ לְחַבֵּר חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד, דְּהַיְנוּ לְחַבֵּר שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת ה' אֱלֹקִים יַחַד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַיִּחוּד בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, שֵׁם, זֶה בְּחִינַת אֱלֹקִים מַלְכוּת כַּמּוּבָא. הַיְנוּ כִּי הָעִקָּר הוּא לְחַבֵּר שְׁנֵי בְּחִינוֹת הָאֱמֶת יַחַד, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר הָאֱמֶת הַמְלֻבָּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת חַלּוֹן, בְּחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, לְחַבְּרוֹ וּלְקַשְּׁרוֹ וּלְיַחֲדוֹ בְּעֶצֶם אוֹר הָאֱמֶת, כִּי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הַכֹּל אֶחָד. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַה' אֱלֹקִים אֱמֶת, כִּי זֶהוּ עִקַּר הָאֱמֶת כְּשֶׁמִּתְבָּרִין וּמִתְיַחֲדִין אֵלּוּ הַשְּׁנֵי שֵׁמוֹת ה' אֱלֹקִים יַחַד, דְּהַיְנוּ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הָאֱמֶת הַנַּ"ל. שֶׁאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת. וְנִשְׁלָם כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עֶצֶם הָאֱמֶת, כְּבָיְכוֹל, וְאֵין לוֹ צָרֵךְ לַנִּבְרָאִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל טוֹבָתָנוּ כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁנֵּדַע אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם. וְזֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת וְהַתַּכְלִית כְּשֶׁהָאֱמֶת הַמְלֻבָּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם מִתְבָּרֵר וְעוֹלֶה וְנִכְלָל בְּעֶצֶם הָאֱמֶת וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּסִימָן נא). רַק שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם נִתְלַבֵּשׁ וְנִתְחַפֶּה וְנִתְצַמְצֵם הָאֱמֶת בְּכַמָּה לְבוּשִׁין. וְעִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו כְּשֶׁמַּכִּירִין הָאֱמֶת גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא כָּל

הַבְּרִיאָה, הַיְנוּ כְּשֶׁהָאֱמֶת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם מִתְבָּרֵר עַד שֶׁיּוֹדְעִין גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת אוֹר הָאֱמֶת בִּבְחִינַת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ (קֹהֶלֶת ב) כִּי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שׂוּם שֶׁקֶר אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר תֵּבֵל אֱמֶת, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֱמֶת וְשֶׁקֶר שָׁאז שַׁיָּךְ לוֹמַר שֶׁכָּךְ הוּא הָאֱמֶת וְלֹא כְּמוֹ הַטּוֹעֵן שֶׁקֶר, רַק הָאֱמֶת הוּא כְּמוֹ שֶׁזֶּה אוֹמֵר, וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁמְּבָרְרִין הָאֱמֶת מִזֶּה הָעוֹלָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּיָּדוּעַ. וְאָז כְּשֶׁנִּתְבָּרֵר הָאֱמֶת מִזֶּה הָעוֹלָם עַל יְדֵי עֲבוֹדָתֵנוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ, אָז מִתְחַבְּרִים שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת ה' אֱלֹקִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת. בְּחִינַת וַה' אֱלֹקִים אֱמֶת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בֵּין 'וַיֹּאמֶר' לֶ'אֱמֶת וַיַּצֵּיב' לֹא יַפְסִיק, דְּהַיְנוּ בֵּין ה' אֱלֹקֵיכֶם לֶאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם זֶהוּ בְּעַצְמוֹ עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה בְּחִינַת סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים 'אֱמֶת' שֶׁאוֹמְרִים בֶּאֱמֶת וְיַצִּיב, זֶה בְּחִינַת תְּמַנְיָא פַּרְסֵי הַנַּ"ל בְּמַאֲמַר הַנַּ"ל. שֶׁהֵם תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה וְשֵׁשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אָבָן טוֹב וְחָלוֹן כַּנַּ"ל שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת חָלוֹן הַנַּ"ל, בְּחִינַת לְבָנָה אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא מִגַּרְמָא. כִּי אֱמוּנָה הוּא רַק בַּמֶּה שֶׁאֵין מְבִינִים וְיוֹדְעִים הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי כְּשֶׁיּוֹדְעִין הָאֱמֶת אֵין שַׁיָּךְ אֱמוּנָה. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא רַק בִּבְחִינַת חָלוֹן, בִּבְחִינַת הָאֱמֶת הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל. הַיְנוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָדַעַת הָאֱמֶת בְּעָצְמָם, עִם כָּל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהוּא חָפֵץ בָּאֱמֶת, הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וּמֵחֲמַת שְׁמִשְׁתּוֹקֵק וּמוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ רַק לֶהָאֱמֶת, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִרְאוֹת הָאֱמֶת מֵרָחוֹק שֶׁרָאוּי לְהַאֲמִין בִּדְבַר הָאֱמֶת, כִּי עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, עַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּל אוֹר מֵעֶצֶם הָאֱמֶת וְנִמְשָׁךְ לוֹ אֱמוּנָה, כִּי מִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשִּׂיג וְלִרְאוֹת עֶצֶם הָאֱמֶת וְהַבֵּן. וְזֶה בְּחִינַת צָדֵק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה, כִּי צָדֵק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא בְּחִינַת מְעוּט הַיְרֵחַ כַּיָּדוּעַ. כִּי הִיא נִקְרֵאת צָדֵק כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲחִיזָה בָּהּ בְּעֵת הַמְּעוּט כַּיָּדוּעַ. שֶׁאָז הֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל מְעַט הָאֱמֶת וְהַצָּדֵק וּלְהָפְכוֹ לְשֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר עִסְקֵיהֶם שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְינֹק מִן הָאֱמֶת הַמֻּעָט וּלְהָפְכוֹ לְשֶׁקֶר. בִּבְחִינַת כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת בִּתְחִלָּתוֹ, אֵינוֹ מִתְקַיֵּם בְּסוֹפוֹ. אֲבָל צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת לְחַבֵּר צָדֵק בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת וְיַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ רַק לֶהָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וִידַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת. וְאָז כַּד אִתְחַבְּרַת צָדֵק בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְהַאֲמִין בְּעֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשִּׂיגוֹ עֲדַיִן. וְאָז עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה הוּא מְקַשֵּׁר וְנִכְלָל בְּעֶצֶם הָאֱמֶת

בִּבְחִינַת הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כִּי כֻּלּוֹ חַד וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים אֱמֶת וְיַצִּיב בְּשַׁחֲרִית וֶאֱמֶת וֶאֱמוּנָה עַרְבִית, כִּי בְּשַׁחֲרִית הוּא אוֹר יוֹם. בְּחִינַת חַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב כַּנַּ"ל, אֲבָל בַּלַּיְלָה הוּא בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן, בְּחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת חֲלוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵהָאֱמֶת, בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, בְּחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בְּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁאָנוּ מְצֻוִּין לְעַבֵּר אֶת הַשָּׁנָה כְּדֵי לְהַשְׁווֹת שְׁנֵים עָשָׂר חָדְשֵׁי הַלְּבָנָה עִם שְׁנוֹת הַחַמָּה כְּדֵי לְמַלְאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְעַל כֵּן הַכֹּל תָּלוּי בְּבֵית דִּין דַּוְקָא, כִּי הַבֵּית דִּין הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לִשְׁפֹּט אֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבֵּית דִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר, בְּחִינַת אֱמֶת, הֵם יוֹדְעִין לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקְבֹּעַ חֳדָשִׁים. כְּדֵי לְהַשְׁווֹת הַחַמָּה עִם הַלְּבָנָה. שֶׁהֵם שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הָאֱמֶת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלוֹן, בְּחִינַת לְבָנָה, בְּעֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַמָּה כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים שֶׁהֵם מְבָרְרִין הָאֱמֶת, כִּי הַשְּׁנֵי עֵדִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל, בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה שֶׁהֵם בְּחִינוֹת יוֹם וְלַיְלָה, תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים, בְּחִינַת הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (דְּבָרִים ד). וְזֶהוּ בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים פט) וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעַד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל וּכְלָלִיּוּת הַתּוֹרָה נִקְרָא עֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ) "וְנָתַתָּ אֶל הָאָרֹן אֶת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ". כִּי הָעֵדוּת מְבָרְרִין הָאֱמֶת. וְעִקַּר בֵּרוּר הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִין יַחַד שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל, כִּי הַשֶּׁקֶר אֵין לוֹ אֶחִיזָה כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֱמֶת הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלוֹן כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל לֹא נֶחְשְׁדוּ עַל הַשֶּׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (צְפַנְיָה ג), "שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב וְכוּ'". וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין אָנוּ חוֹשְׁדִין אֶת הַבַּעַל דִּין שֶׁכּוֹפֵר מָמוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁרוֹצֶה לְגָזְלוֹ בְּשֶׁקֶר גָּמוּר, כִּי חֲזָקָה אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנָיו בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ רַק שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים אִשְׁתְּמוּטֵי הוּא דְּקָא מִשְׁתַּמֵּיט וְסָבַר עַד דַּהֲוֵי לֵיהּ זוּזֵי וּפָרַעְנָא לֵיהּ אוֹ סָפֵק מִלְוֶה יְשָׁנָה יֵשׁ לוֹ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן מוֹדֶה בְּמִקְצָת וְכוֹפֵר בַּכֹּל. נִמְצָא, שֶׁאֵין אָנוּ חוֹשְׁדִין אוֹתוֹ בְּשֶׁקֶר גָּמוּר, רַק שֶׁמּוֹרֶה הֶתֵּר לְעַצְמוֹ וּמְחַפֶּה הַשֶּׁקֶר בֶּאֱמֶת שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מִעוּט הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלוֹן שֶׁמַּחֲמַת צִמְצוּם הָאֱמֶת נִתְכַּסֶּה אָצְלוֹ הָאֱמֶת כָּל כָּךְ עַד שֶׁרוֹצֶה לְחַפּוֹת הַשֶּׁקֶר בֶּאֱמֶת וּמוֹרֶה לְעַצְמוֹ הֶתֵּר וְכוֹפֵר מָמוֹן חֲבֵרוֹ. וְעַל כֵּן

אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת לֵאֱמֹתוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמְּאִירִין מֵעֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱבֶן טוֹב לְבְחִינַת הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַלּוֹן וּמְחַבְּרִין וּמְיַחֲדִין שְׁנֵיהֶם יַחַד. שֶׁהוּא בְּחִינַת חִבּוּר חַמָּה וּלְבָנָה וְאָז נִתְחַזֵּק וְנִתְבָּרֵר בְּחִינַת הָאֱמֶת הַמְלֻבָּשׁ בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת חַלּוֹן. וּכְשֶׁזֶּה הָאֱמֶת נִתְבָּרֵר וְנִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ בְּעֶצֶם הָאֱמֶת אֲזַי יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן, כִּי נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הָיָה רַק מֵחֲלִישַׁת הָאֱמֶת שֶׁזֶּה הָאֱמֶת בְּחִינַת חַלּוֹן נֶחְלָשׁ וְנִתְצַמְצֵם כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל מִמֶּנּוּ אֲחִיזָה אֶל הַשֶּׁקֶר, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְבָּרֵר זֶה הָאֱמֶת וּמִתְחַבֵּר עִם עֶצֶם הָאֱמֶת אֲזַי נִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים, כִּי שְׁנֵי עֵדִים שֶׁמְּעִידִין יַחַד עַל דָּבָר אֶחָד זֶה בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת חַמָּה וּלְבָנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וּמָאוֹר הַקָּטָן, שֶׁהֵם שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל, כִּי זֶהוּ כְּלָל שֶׁאֵין שְׁנֵי נְשָׁמוֹת שָׁוּוֹת בָּעוֹלָם רַק אֶחָד גָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן אֵלּוּ שְׁנֵי עֵדִים שֶׁמְּעִידִין יַחַד בְּוַדַּאי אֶחָד גָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה, כֵּיצַד בּוֹדְקִין אֶת הָעֵדִים? מַכְנִיסִין אֶת הַגָּדוֹל תְּחִלָּה וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן. וְגָדוֹל וְקָטָן זֶה בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וּמָאוֹר הַקָּטָן, כִּי זֶה עִקַּר הַחִלּוּק וְהַמַּעֲלָה שֶׁבֵּין הַנְּשָׁמוֹת, כִּי הַנְּשָׁמָה נִקְרֵאת אוֹר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ), "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם". וְעִקַּר אוֹר הַנְּשָׁמָה הוּא אֱמֶת, שֶׁהוּא עִקַּר אוֹר הַמַּאִיר וְכָל נְשָׁמָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ אֱמֶת בְּיוֹתֵר הִיא גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר וּמְאִירָה בְּיוֹתֵר. וְאוֹר הַגָּדוֹל נֶגֶד חֲבֵרוֹ הַקָּטָן מִמֶּנּוּ הוּא בִּבְחִינַת אֶבֶן טוֹב לְגַבֵּי חַלּוֹן, כִּי הַקָּטָן צָרִיךְ לְקַבֵּל מֵהַגָּדוֹל, כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת מְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. נִמְצָא כְּשֶׁשְּׁנֵי אֲנָשִׁים מְעִידִין יַחַד עַל דָּבָר אֶחָד. זֶה בְּחִינַת חִבּוּר שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל. שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר הָאֱמֶת שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם בְּחִינַת חַלּוֹן וְנִכְלָל בְּעֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם מָלֵא, בְּחִינַת וַה' אֱלֹקִים אֱמֶת. וְעַל כֵּן שְׁנֵי עֵדִים יֵשׁ לָהֶם נֶאֱמָנוּת לְעוֹלָם וּתְרֵי כְּמֵאָה, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמֶת עַל יְדֵי חִבּוּר שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל כֵּן הָעֵדִים צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה עֲדוּתָן מְכֻוָּנֶת, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד וְצָרִיךְ שֶׁיִּתְחַבְּרוּ שְׁנֵיהֶם יַחַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֱמֶת יַחַד, כִּי כֻּלָּא חַד, אַף אַף עַל פִּי כֵן הָעִקָּר שֶׁיְּכַוְּנוּ יַחַד בְּעִקַּר הָעֲדוּת, אֲבָל אִם הִכְחִישׁוּ זֶה אֶת זֶה בִּבְדִיקוֹת עֲדוּתָן קַיֶּמֶת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא, הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי הָאֱמֶת שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת חַלּוֹן שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הָאֱמֶת בָּרוּר לְגַמְרֵי אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא אֱמֶת כָּל זְמַן שֶׁשּׁוֹמְרִין אֶת הָאֱמֶת שֶׁלֹּא יִתְהַפֵּךְ לְשֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, רַק מִסְתַּכְּלִין עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין זוֹכִין עֲדַיִן לֶאֱמֶת הַבָּרוּר לְעֶצֶם הָאֱמֶת, אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל אַחֵר לְהָאִיר

בּוֹ וְיכוֹלִין לָצֵאת עַל יְדֵי זֶה מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֶחָד מֵהָעֵדִים טָעָה קְצָת בַּבְּדִיקוֹת. וְלֹא זָכָה לְכַוֵּן הָאֱמֶת בְּעֶצֶם בְּתַכְלִית, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁבְּעִקַּר הָעֵדוּת הוּא מְכַוֵּן עִם חֲבֵרוֹ. עַל כֵּן מַאֲמִינִים לוֹ שֶׁדְּבָרָיו אֱמֶת וּמְקַבְּלִין עֵדוּתוֹ, כִּי נִכְלָלִין שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הָאֱמֶת יַחַד וּמְאִירִין זֶה בָּזֶה וְדוֹחִין הַשֶּׁקֶר שֶׁל הַבַּעֲלֵי דִינִין, כִּי כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִין שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הָאֱמֶת יַחַד נִדְחֶה הַשֶּׁקֶר שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעָה שֶׁמַּטִּילִין עַל הַבַּעַל דִּין כְּדֵי לְבָרֵר הָאֱמֶת כְּשֶׁאֵין עֵדִים לְהַעִיד, כִּי זֶה שֶׁכּוֹפֵר בַּחֲבֵרוֹ בְּוַדַּאי לֹא נֶחֱשָׁד עַל שֶׁקֶר גָּמוּר כַּנַּ"ל רַק שֶׁמְּחַפֶּה הַשֶּׁקֶר בֶּאֱמֶת וְאִשְׁתְּמוּטֵי הוּא דְּקָא מִישְׁתַּמִּיט וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת שֶׁנֶּחְלָשׁ וְנִתְמַעֵט הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַלּוֹן מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל מֵעֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה כְּשֶׁאֵינָהּ מִתְיַחֶדֶת וּמִתְחַבֶּרֶת עִם הַחַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן רָמָא רַחֲמָנָא שְׁבוּעָה עָלֶיהָ כִּי הֵיכִי דְּלוֹדֵי, כִּי הַשְּׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, כִּי שְׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן הַשְּׁבוּעָה הוּא בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא שֵׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב וְכוּ' אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ וְכוּ' עַל כֵּן עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה נִתְגַּלֶּה וְנִתְבָּרֵר הָאֱמֶת וְנִדְחֶה הַשֶּׁקֶר עַל יְדֵי שֶׁמֵּאִיר עֶצֶם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבוּעָה, לְתוֹךְ בְּחִינַת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַלּוֹן. וַאֲזַי נִתְחַזֵּק הָאֱמֶת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם וְנִכְלָל בְּעֶצֶם הָאֱמֶת. וְאָז נִדְחֶה הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת עֵדוּת בְּיַעֲקֹב בִּיהוֹסֵף. שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרֵין סַהֲדֵי קְשׁוֹט, כִּי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף כַּחֲדָא חֶשְׁבֵי וְהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֵדוּת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם שֶׁמְּעִידִין עַל אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין וּבְרִית. וּבְשַׁבָּת, שַׁבָּת וּבְרִית כַּמּוּבָא, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר, בְּחִינַת שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב וְכֵן יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי יַעֲקֹב שָׁמַר אֶת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר", שֶׁקָּבַע תְּחוּמִין וְכוּ'. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמְמַשֵּׁשׁ אֶת הַשַּׁבָּת, נוֹתְנִין לוֹ נַחֲלַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים. נִמְצָא שֶׁיַּעֲקֹב הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת וּתְפִלִּין. וְיוֹסֵף הוּא בְּחִינַת בְּרִית כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר, כִּי יֵשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנַיִם עָשָׂר נְסָחָאוֹת הַתְּפִלָּה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנַיִם עָשָׂר חַלּוֹנוֹת שֶׁבָּהֶם עוֹלֶה הַתְּפִלָּה דֶּרֶךְ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁעָרִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וּכְנֶגֶד זֶה הֵם שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשֵׁי הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת חַלּוֹן, בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, בְּחִינַת צְמִצוּם הָאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְחֹדֶשׁ

הָעִבּוּר שֶׁמּוֹסִיפִין וְאֵז הַשָּׁנָה בַּת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֳדָשׁ. זֶה בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁנֶּחֱלַק לִשְׁנֵי שְׁבָטִים וְנִתּוֹסֵף שֵׁבֶט אֶחָד עַל יָדוֹ. כְּנֶגֶד חֹדֶשׁ הָעִבּוּר, כִּי עִקַּר הָעִבּוּר הוּא כְּדֵי לְהַשְׁווֹת שְׁנַת הַלְּבָנָה עִם שְׁנַת חַמָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִבּוּר חַמָּה וּלְבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְיִהְיוּ שְׁנֵיהֶם אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהוּא סוֹד הָעִבּוּר שֶׁמְּחַבֵּר שְׁנֵיהֶם חַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּחַבֵּר שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר נְסָחָאוֹת הַתְּפִלָּה וְכוּ', שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים, הוּא מְחַבְּרָם לְיַעֲקֹב שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת בְּחִינַת חַמָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נָתַן יַעֲקֹב לְיוֹסֵף דִּיקָא שְׁכֶם אֶחָד עַל אֶחָיו, שֶׁהוּא הַבְּכוֹרָה שֶׁיֵּחָלֵק שִׁבְטוֹ לִשְׁנַיִם. שֶׁזֶּהוּ סוֹד הָעִבּוּר כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָא זֶה הַפָּסוּק בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְעִנְיַן תְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה וְכָל תִּקּוּנָהּ הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת וְהָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאֱמֶת שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא מְקַבֵּל הָאֱמֶת מִיַּעֲקֹב וּמְאִירוֹ בְּכָלַל יִשְׂרָאֵל בְּסוֹד סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, כִּי גְּאֻלָּה בִּיסוֹד כַּמּוּבָא שֶׁהוּא יוֹסֵף, שֶׁהוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר אֵלָיו כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהוּא מַעֲלֶה וּמְבָרֵר כָּל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם. וּמְחַבֵּר שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטִים בְּיַעֲקֹב, כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּיוֹסֵף גַּם כֵּן בִּבְחִינַת וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי (בְּרֵאשִׁית לז), כִּי בּוֹ בְּיוֹסֵף כָּלוּל הַכֹּל שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ וּשְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטִים. וְעַל כֵּן מְחַבְּרָן יַחַד וְכוֹלְלָם יַחַד, שֶׁזֶּהוּ סוֹד הָעִבּוּר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַבְּרִין וְנִכְלָלִין חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְעַל כֵּן אִשָּׁה פְּסוּלָה לְהָעִיד, כִּי עִקַּר הָעֵדוּת הוּא לְבָרֵר וּלְהָקִים הָאֱמֶת שֶׁנִּפַּל וְנִשְׁלַךְ לָאָרֶץ בִּבְחִינַת וַתַּשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָעִקָּר לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַלּוֹן, בְּחִינַת לְבָנָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת לְבָנָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן אֵין הָאִשָּׁה יְכוֹלָה לְהָעִיד, כִּי אֵין חִבּוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים. וּמֵאַחַר שֶׁזֶּה הָאֱמֶת נִפְגָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִעוּט הַיָּרֵחַ, שֶׁעִקַּר הַפְּגָם מַגִּיעַ לִבְחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, עַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין הָאִשָּׁה יְכוֹלָה לְהַגְבִּיהַּ וּלְבָרֵר הָאֱמֶת, כִּי יְכוֹלָה לְהִכָּשֵׁל גַּם כֵּן בְּשֶׁקֶר. מֵאַחַר שֶׁזֶּה הָאֱמֶת נִפְגָּם עַכְשָׁו עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁל הַבַּעֲלֵי דִּין כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן צְרִיכִין שְׁנֵי אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים בְּנֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְהָעִיד. וְהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב וְיוֹסֵף, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים, בְּחִינַת עֵדוּת בְּיַעֲקֹב עֵדוּת בִּיהוֹסֵף כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם מְחַבְּרִים וּמְיַחֲדִים חַמָּה וּלְבָנָה שְׁנֵי בְּחִינוֹת הָאֱמֶת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְהַמָּאוֹר הַקָּטָן. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַד הַגָּדוֹל וַחֲבֵרוֹ הַקָּטָן מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה, מַכְנִיסִין אֶת הַגָּדוֹל תְּחִלָּה כַּנַּ"ל. וְאֵז

נִכְלָלִין יַחַד חַמָּה וּלְבָנָה שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הָאֱמֶת הַנַּ"ל. וְנַעֲשֶׂה אֶחָד, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד. וְאָז נִדְחֶה הַשֶּׁקֶר וְעוֹלֶה הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְעַל כֵּן קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְעִבּוּר שְׁנִים הָיָה עַל יְדֵי בֵּית דִּין וְעֵדִים, כִּי הֵם מְקַיְּמִין הָאֱמֶת וּמְחַבְּרִין חַמָּה וּלְבָנָה כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְעִבּוּר שְׁנִים כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים גָּדוֹל וּפוּרִים קָטָן שֶׁעוֹשִׂין בִּשְׁנַת הָעִבּוּר, כִּי אֵין מְעַבְּרִין אֶלָּא אַדָּר, כִּי אַדָּר הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁ"אַ"דָּ"ר הוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת "רֹאשׁ "דְּבָרְךָ "אֱמֶת. וְעַל כֵּן עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הָיָה בַּאֲדָר שֶׁבּוֹ מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה, כִּי סוֹד הָעִבּוּר הוּא בְּחִינַת מְחִיַּת זֶכֶר עֲמָלֵק, כִּי עִבּוּר שָׁנָה שֶׁהוּא חִבּוּר חַמָּה וּלְבָנָה-שְׁנֵי בְּחִינוֹת הָאֱמֶת הַנַּ"ל. וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁם שָׁלֵם שֶׁהוּא שֵׁם ה' אֱלֹקִים שְׁנַעֲשִׂין אֶחָד, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת וַה' אֱלֹקִים אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְחִיַּת הָמָן עֲמָלֵק, כִּי נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם וְאֵין הַכִּסֵּא שָׁלֵם. עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֶכֶר עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת שֶׁקֶר, כִּי עֲמָלֵק כְּפַר בָּעִקָּר וְהִיא פְּגַם הַתְּפִלָּה, וְהוּא עִקַּר הַחֹשֶׁךְ וְהַבִּלְבּוּלִים הַמִּתְגַּבְּרִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְכוּ' (דְּבָרִים כה), הַיְנוּ עַל אוֹתָן שֶׁתְּפִלָּתָן חֲלוּשָׁה, שֶׁהָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם הוּא בִּבְחִינַת חַלּוֹן שֶׁשָּׁם רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, לַהֲפֹךְ הָאֱמֶת לְשֶׁקֶר. וּמִסִּבָּה בִּשְׁקָרִים שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְאֵינוֹ מֵנִיחַ לְהִתְפַּלֵּל. וְעַל כֵּן עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין וּמְעוֹרְרִין הָאֱמֶת עַל עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהוּא כַּנַּ"ל. שֶׁאָז זוֹכִין לִרְאוֹת הַפְּתָחִים לָצֵאת מִן הַחֹשֶׁךְ מִקִּלְקֻלֵּי עֲמָלֵק, וְזוֹכִין לָצֵאת מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה, בְּחִינַת (אֶסְתֵּר ח) לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה, הַנֶּאֱמַר בְּמַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק. אַךְ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת שֶׁיָּאִיר לוֹ מְעַט הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת הַמֵּאִיר בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה שֶׁל אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּהַפָּחוֹת שֶׁבַּפְּחוּתִים וְהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק (שְׁמוֹת יז), "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ צֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק". כִּי עִקַּר מַפֶּלֶת עֲמָלֵק הוּא עַל יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ דַּיְקָא שֶׁהוּא מְסֻגָּל לְכָךְ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפְנֵי חַמָּה פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּפְנֵי לְבָנָה (ב"ב עה). כִּי עִקַּר אֲחִיזַת עֲמָלֵק הוּא מִמַּעוּט הַיַּרֵחַ שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַלּוֹן, בְּחִינַת לְבָנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַפֶּלְתּוֹ עַל יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנָה, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל עֲמָלֵק כְּשֶׁנִּתְבָּרֵר אֲמִתַּת הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל, אֲבָל

אִי אֶפְשָׁר לִיהוֹשֵׁעַ לִלְחֹם מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, לְהָאִיר הָאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת. וְזֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק (שָׁם): "וְיָדֵי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ". וְתַרְגּוּמוֹ, פְּרִישָׁן בְּצָלוֹ. כִּי מֹשֶׁה בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, בְּחִינַת חָמָה הַמְאִיר בְּהַתְפִּלָּה, בְּחִינַת אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ, עַד שֶׁהֶבְיא וְהִמְשִׁיךְ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. אוֹר עֶצֶם הָאֱמֶת לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן מְקַבֵּל יְהוֹשֵׁעַ מִמֹּשֶׁה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא לוֹחֵם מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וּמֵאִיר הָאֱמֶת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד לִרְאוֹת הַפְּתָחִים שֶׁבְּתוֹךְ הַחשֶׁךְ אֲפֵלָה הַגְּדוֹלָה שֶׁמְּסַבֵּב בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְיוֹצְאִין מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה וּמִתְפַּלְּלִין הַיטֵב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַפֶּלֶת עֲמָלֵק שֶׁהוּא הַחשֶׁךְ, בְּחִינַת שֶׁקֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֹשֶׁה וִיהוֹשֵׁעַ הֶעֱמִידוּ הַחַמָּה בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וּבְמִלְחֶמֶת שִׁלּשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים לְהוֹרוֹת שֶׁהֵם מְמַלְּאִים פְּגִימַת הַלְּבָנָה וּמַמְשִׁיכִים אוֹר הַחַמָּה לְאוֹר הַלְּבָנָה עַד שֶׁיְּכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַחַמָּה אֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה, כִּי הַכֹּל אֶחָד חַמָּה וּלְבָנָה וְנִכְלָלִים יַחַד וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן הוּא עַל יְדֵי מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלּוּי הַשֵּׁם, בְּחִינַת שֵׁם שָׁלֵם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הָיָה בַּאֲדָר שֶׁבּוֹ מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת שֶׁזָּכוּ מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר בְּחִינַת לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְעַל כֵּן עִקַּר הַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי אֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', בְּחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי הָמָן רָצָה אָז דַּוְקָא לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֵת שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר פְּגַם הָאֱמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת מִעוּט הַלְּבָנָה, כִּי סָבַר שֶׁנִּמְשְׁכָה בְּחִינַת אֶסְתֵּר, בְּחִינַת לְבָנָה וְכוּ', בְּחִינַת הָאֱמֶת הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל לְתוֹךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם. מֵאַחַר שֶׁנִּלְקְחָה לְמִשְׁכַּב הֶעָרֵל. וְאָז עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתָם מִשָּׁם מִבְּחִינַת יְרִידַת הָאֱמֶת הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל בֵּין הַקְּלִפּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן רָצָה אָז לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ מִשָּׁם מִפְּגַם זֶה הָאֱמֶת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת לְבָנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר כֹּחוֹ הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהָיָה אָז, כִּי נִכְשְׁלוּ אָז בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת שֶׁהֵם מִסִּטְרָא דְּשׂקְרָא, כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת כֵּלָה זֶרַע אֱמֶת. שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת זוּוג דְּקֻדְשָׁה, בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, חָמָה וּלְבָנָה כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָשֶׁה זוּוּגָן כִּקְרִיעַת יַם סוּף וְכוּ'. אֲבָל זוּוּג שֶׁאֵינוֹ בְּקֻדְשָׁה זֶה בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמֶת, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן פְּגַם נִדָּה, שִׁפְחָה, גּוֹיָה, זוֹנָה, חַס

וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מָאן דְּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית קַדִּישָׁא. 'מְשַׁקֵּר' דַּיְקָא, כִּי הָעַכּוּ"ם הֵם מִבְּחִינַת הַשֶּׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמד), "אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר". וּמֵחֲמַת זֶה שֶׁפָּגְמוּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת, עַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ שֶׁהִגִּיעַ הַפְּגָם לִבְחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, וְעַל יְדֵי זֶה נִלְקָחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ וְסָבַר הָמָן שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי נַעֲשָׂה פֶּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין אֻמָּת וֶאֱמוּנָה, בֵּין חַמָּה וּלְבָנָה עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָמָן עֲמָלֵק, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הָיְתָה אָז צָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הֵיטִיב עִמָּנוּ וְעָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְשָׁלַח אָז מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, אֻמָּת וֶאֱמוּנָה. וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא נִפְגְּמָה אֶסְתֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה לְבֵית הַמֶּלֶךְ, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי זֶה הוֹצִיאָה הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, כִּי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לֹא נָגַע בָּהּ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְעִקַּר הַצָּלָתָהּ שֶׁנִּצְלָה מִמֶּנּוּ הָיָה עַל יְדֵי הָאֻמָּת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

כְּשֶׁנִּכְנְסָה אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁהָיָה מָלֵא גִּלּוּלִים הָיְתָה צוֹעֶקֶת:

אֵלִי, אֵלִי, לָמָּה עֲזַבְתָּנִי?! שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן לָצֵאת מִן הַחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר גַּדֵּל הַחֹשֶׁךְ עַל אִישׁ הַכָּשֵׁר הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּבִפְרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. וְהַחֹשֶׁךְ מְסַבֵּב אוֹתוֹ מִכָּל צַד וּמִצַּדֵּי צְדָדִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּנִיסַת אֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת נְקֵבָה הַקְּדוֹשָׁה הַמֻּסְתֶּרֶת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנֶסֶת, חַס וְשָׁלוֹם לְתוֹךְ בֵּית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הָרָשָׁע, לְתוֹךְ בַּיִת מָלֵא גִּלּוּלִים וְטִנּוּפִים שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹצֶם הִתְגַּבְּרוּת הַחֹשֶׁךְ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם דֶּרֶךְ וְעֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהִנָּצֵל מֵהֶם. וְאָז עִקַּר הָעֵצָה הִיא רַק אֻמָּת שֶׁיְּדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת וְיִצְעַק לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצָּעֲקָה אֶסְתֵּר כְּשֶׁנִּכְנְסָה לְבֵית מֶלֶא גִּלּוּלִים שֶׁהָיְתָה צוֹעֶקֶת, אֵלִי, אֵלִי, לָמָּה עֲזַבְתָּנִי?! וְעַל יְדֵי זֶה הֵאִיר לָהּ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁנִּמְשַׁךְ עָלֶיהָ מִבְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלָה מִמִּשְׁכַּב הָעֶרֶל, כִּי לֹא נָגַע בָּהּ בְּגִין דְּאַף נְטִיר לָהּ, דְּאִיהוּ קוֹצָא דְּאוֹת ד דְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, הַיְנוּ עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁהוּא יְחוּד ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת, בְּחִינַת ה' אוֹרִי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, בְּחִינַת ה' אֶחָד כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה שָׁמַר אֶת אֶסְתֵּר. וְזֶה שׁוֹמֵר אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁצּוֹעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, חַס וְשָׁלוֹם. אֲפִלּוּ אִם הַחֹשֶׁךְ מְסַבֵּב אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת בִּפְשִׁיטוּת, שֶׁמַּאֲמִין בַּה' אֶחָד וְצוֹעֵק אֵלָיו בֶּאֱמֶת 'אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי' וּמִתְחַנֵּן אֵלָיו בֶּאֱמֶת, אָזַי הָאֱמֶת מֵאִיר לוֹ וְרוֹאֶה הַפְּתָחִים וְיוֹצֵא מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה כַּנַּ"ל. וְאָז לֹא דַּי שֶׁאֵין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַחֹשֶׁךְ יְכוֹלִים לְמָנְעוֹ וּלְבַלְבֵּל תְּפִלָּתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אַף גַּם זוֹכֶה

לַעֲשׂוֹת פֶּתַח גַּם לַאֲחֵרִים לְהוֹצִיא גַּם אֲחֵרִים מֵהַחֹשֶׁךְ וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסִימָן קיב עַל פָּסוּק, וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים, עַיֵּן שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים, שֶׁזָּכְתָה אֶסְתֵּר עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלָּהּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלָה מֵאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וּבְרָרָה הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר, וְלֹא נִתְרַחֲקָה מִן מָרְדְּכַי חַס וְשָׁלוֹם. וְאַדְרַבָּא, נִתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה עַל יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, עַל יְדֵי שֶׁבֵּרְרָה הָאֱמֶת מִן הַשֶּׁקֶר. עַד שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ רַבִּים וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל, בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם שָׁלֵם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס בַּאֲדָר שֶׁבּוֹ מִעַבְּרִין הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוּרִים גָּדוֹל וּפוּרִים קָטָן, בְּחִינַת אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן שֶׁהֵם חַמָּה וּלְבָנָה, מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁנִּכְלְלוּ יַחַד וְנִתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְנִתְגַּלָּה הָאֱמֶת בְּחִינַת דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן קִבְּלוּ אָז אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט), "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ". כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן עַל יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַמְּגִלָּה צְרִיכָה שִׂרְטוּט כַּאֲמִתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, כִּי הַמְּגִלָּה הִיא בְּחִינַת אֲמִתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן עָמָלֵק הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַחֹשֶׁךְ הַמְסַבֵּב בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁנּוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי הָאֱמֶת, שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר לְרְאוֹת הַפְּתָחִים כַּנַּ"ל בְּחִינַת לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְעַל כֵּן צְרִיכִין בְּפוּרִים לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בְּחִינַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן הַנּוֹתֵן לְהֶעָנִי הַמְקַבֵּל, עַל יְדֵי זֶה מְמַלְּאִין פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּיָּדוּעַ, כִּי הַמְקַבֵּל הוּא בְּחִינַת חַלּוֹן, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא מִגַּרְמָא דִּלֵּית לֵיהּ מִגַּרְמָה כְּלוּם. וְהַמַּשְׁפִּיעַ הַצְּדָקָה הוּא בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, בְּחִינַת וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לֶאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב (אֱמֶת סִימָן טו) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יא), "וְזֹרֵעַ צְדָקָה שֶׁכָר אֱמֶת". כִּי זֶה עִקַּר אוֹר הָאֱמֶת כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִין חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת פּוּרִים וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בְּפוּרִים וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵדוּת עַל אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן דִּבּוּר 'לֹא תַעֲנֶה' הוּא כְּנֶגֶד 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת', כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עֵדוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן מְסַדְּרִין לֶחֶם הַפָּנִים בְּשַׁבָּת שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר חַלּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֻלָּם נִכְלָלִים בִּשְׁנֵי הַמַּעֲרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנָה, בְּחִינַת מִשְׁנֵה תּוֹרָה תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֵדִים שֶׁמְּבָרְרִין הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. כִּי שַׁבָּת הוּא עֶצֶם הָאֱמֶת בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ח ע"ב), שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה. כִּי

שַׁבָּת קְבִיעָא וְקַיְמָא וְיוֹם טוֹב יִשְׂרָאֵל הוּא דִּמְקַדְּשֵׁי לְהוּ, הַיְנוּ כִּי שַׁבָּת הוּא עֶצֶם הֶאֱמֶת בְּחִינַת אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הֶאֱמֶת שֶׁקְּבוּעַ וְקַיָּם וְאֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָם, בְּחִינַת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד, אֲבָל יָמִים טוֹבִים הֵם בִּבְחִינַת חַלּוֹן, בִּבְחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת עָשֹׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁזֶּהוּ תְּלוּי בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְקַדְּשִׁין חֳדָשִׁים וּמְעַבְּרִין הַשָּׁנִים. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים, מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כִּי קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב זֶה בְּחִינַת שֶׁיּוֹצְאִין מִגְּלוּת, כִּי כָּל הַמּוֹעֲדִים הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַגְּלֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת וְיכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ רְגָלִים כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם שֶׁתְּקוּנָם עַל יְדֵי הָאֱמֶת וְעַל כֵּן עִקַּר תְּקוּן הַמּוֹעֲדוֹת הֵם עַל יְדֵי הַבֵּית דִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁמְּעַבְּרִין שָׁנִים וְקוֹבְעִים חֳדָשִׁים וְזֶה הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת חַלּוֹן הוּא כְּפִי קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִים קְדֻשַּׁת הַמּוֹעֲדִים, בְּחִינַת אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כד). וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ, אֲבָל יָרֵחַ לֹא יָדַע מְבוֹאוֹ, כִּי פְּעָמִים בָּא בַּאֲרֻכָּה פְּעָמִים בָּא בִּקְצָרָה , כִּי שֶׁמֶשׁ שֶׁהִיא עֶצֶם הָאֱמֶת בְּחִינַת שַׁבָּת דִּקְבִיעָא וְקַיְמָא זֶה הָאֱמֶת אֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָם וְאֵין לְהַשֶּׂקֶר שׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא אֱמֶת הַקַּיָּם לָעַד וְאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי וְהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ, אֲבָל יָרֵחַ לֹא יָדַע מְבוֹאוֹ, הַיְנוּ זֶה הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַלּוֹן, בְּחִינַת יָרֵחַ. וְזֶה הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁמִּסְתַּתֵּר וְנֶעְלָם אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לָדַעַת מְבוֹאוֹ וְדַרְכּוֹ שֶׁל זֶה הָאֱמֶת, כִּי פְּעָמִים בָּא בַּאֲרֻכָּה פְּעָמִים בָּא בִּקְצָרָה, זֶה בְּחִינַת אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה בָּאֱמֶת וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לֵידַע דַּרְכּוֹ, כִּי פְּעָמִים בָּא בַּאֲרֻכָּה, פְּעָמִים בִּקְצָרָה, פְּעָמִים מַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ, פְּעָמִים מְקַצֵּר. בְּחִינַת אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהָעִקָּר שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת וְהוּא צָרִיךְ רַק לְקַבֵּל אוֹר הָאֱמֶת בְּכָל פַּעַם מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם עֶצֶם הָאֱמֶת וּכְפִי הָאֱמֶת שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן, כְּפִי מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהָאִיר בּוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ, כֵּן צָרִיךְ לֵילֵךְ וּלְהִתְנַהֵג, אֲבָל שַׁבָּת קְבִיעָא וְקַיְמָא שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי מִשַּׁבָּת מְקַבְּלִין כָּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁנִּקְרָאִין גַּם כֵּן שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ וְכוּ'". כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, חַמָּה וּלְבָנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת הַתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת שֶׁמּוֹסִיפִין מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ בִּכְנִיסָתוֹ וִיצִיאָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל, כִּי גַּם בִּימֵי הַחֹל אָנוּ צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ עַל

יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת, אֲבָל הָאֱמֶת שֶׁל יְמֵי הַחֹל הוּא בְּחִינַת חֲלוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל אוֹר עֶצֶם הָאֱמֶת מִשַּׁבָּת. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת מִשַּׁבָּת לְחֹל כַּנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת מְחַבְּרִים יַחַד זָכוֹר וְשָׁמוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, חָמָה וּלְבָנָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן עִקַּר זִוּוּגָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת חִבּוּר אֱמֶת וֶאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶה בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת שֶׁזֶּהוּ הַקְּדֻשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל שַׁבָּת, כִּי הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בְּתִחִלַּת כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת הוּא הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁמַּדְלִיקִין אוֹתוֹ בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת בְּעֵת שֶׁמּוֹסִיפִין מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, כִּי נֵר שֶׁל שַׁבָּת זֶה בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר הַמֵּאִיר וְעַל כֵּן נִתְּנָה מִצְוָה זֹאת לָאִשָּׁה, כִּי הִיא כִּבְתָה נֵרוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְפִיכָךְ תַּדְלִיק נֵר לְשַׁבָּת, כִּי עִקַּר פְּגַם הָאֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר, הוּא עַל יְדֵי הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְעָה בַּשֶּׁקֶר שֶׁל הַנָּחָשׁ וְנָטְתָה מִן הָאֱמֶת, כִּי כָּל הֶסְתֵּתוֹ הָיָה עַל יְדֵי שֶׁקֶר שֶׁאָמַר:

"אַף כִּי אָמַר אֱלֹקִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן וְכוּ'". וְכֵן אָמַר לָהּ, "לֹא מוֹת תְּמֻתוּן וְכוּ". וְאָמַר, "מִן הָעֵץ אָכַל וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר פְּגַם שֶׁלָּהּ הָיָה שֶׁנִּטְתָה מִן הָאֱמֶת לְשֶׁקֶר, וְעַל כֵּן כִּבְתָה נֵרוֹ שֶׁל עוֹלָם, 'נֵרוֹ' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הָאוֹר הוּא אֱמֶת. וְעַל כֵּן עִקַּר הֶסְתֵּתוֹ הוּא עַל יְדֵי הָאִשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל. שֶׁשָּׁם נֶאֱחָזִין, חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת מִעוּט הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכָה לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשֶׁכֶת אוֹר עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּמַדְלֶקֶת הַנֵּר בְּעוֹד יוֹם בְּעֵת שֶׁמּוֹסִיפִין מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר שֶׁל שַׁבָּת לְהַמְשִׁיכוֹ מִשַּׁבָּת לְחֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת חִבּוּר חָמָה וּלְבָנָה שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אֶחָד שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רָזָא דְּשַׁבָּת אִיהוּ שַׁבָּת דְּאִתְאַחֲדַת בְּרָזָא דְּאֶחָד וְכוּ' וְהָא אוּקִימְנָא דְּאִיהוּ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְכוּ'. כִּי זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָז מֵאִיר הָאֱמֶת וְנִכְלֶלֶת הַלְּבָנָה בְּהַחַמָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת, בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ מִצְוֹות שֶׁנִּתְּנוּ לָאִשָּׁה, שֶׁהֵם, חַלָּה, נִדָּה, הַדְלָקַת הַנֵּר. שֶׁכָּל זֶה לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַחֵטְא הָיָה פְּגַם הָאֱמֶת, פְּגַם הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל וּשְׁלֹשָׁה מִצְוֹות אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת הַנֵּר שֶׁל שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת חַלָּה שֶׁהוּא לְהָנִיחַ בָּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ עַל יְדֵי הַחַלָּה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן שֶׁהוּא אִישׁ הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַהֲרֹן הַכֹּהֵן, תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ וְכוּ'. שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְרָכָה בְּחִינַת פַּרְנָסָה וּמְזוֹנוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירָה מִנִּדָּה

שֶׁהוּא זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ פֻּגַם הַבְּרִית וְעַל יְדֵי שֶׁנִּשְׁמֶרֶת מִדַּם נִדּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאוֹר הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר אוֹר הָאֱמֶת הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק זוֹכֶה לְעֻצְּם הָאֱמֶת, כִּי צַדִּיק הוּא מֵאן דְּנָטַר בְּרִית, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֻצְּם הָאֱמֶת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל. אָמֵן וְאָמֵן:

חלק לג

וְזֶה בְּחִינַת הַבְדָּלָה עַל הַנֵּר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כִּי עִקַּר הַהַבְדָּלָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ מִקְדֻּשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ אוֹר מֵעֻצְּם הָאֱמֶת מִבְּחִינַת אֶבֶן טוֹב לִבְחִינַת חַלּוֹן מֵחַמָּה לְלְבָנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַבְדִּילִין עַל הַנֵּר, כִּי הָאֱמֶת הִיא בְּחִינַת אוֹר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אֶבוּקָה לְהַבְדָּלָה וְכוּ', כִּי הָאֶבוּקָה הִיא שְׁנֵי נֵרוֹת קְלוּעִים יַחַד. זֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שְׁנֵי בְּחִינוֹת הָאֱמֶת שֶׁנִּכְלָלִין וְנִתְחַבְּרִין יַחַד עַל יְדֵי שֶׁמּוֹסִיפִין מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ בִּכְנִיסָתוֹ וְיִצִיאָתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי נֵרוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַדְלִיק בְּשַׁבָּת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד זָכוֹר וְשָׁמוֹר, כַּמּוּבָא, כִּי זָכוֹר וְשָׁמוֹר הֵם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הָאֱמֶת הַנַּ"ל, בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בְּנֵר שֶׁל שַׁבָּת אֵין נוֹהֲגִין שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי הַנֵּרוֹת קְלוּעִים יַחַד, אֲבָל בַּהַבְדָּלָה הֵם קְלוּעִים יַחַד, כִּי בִּכְנִיסַת שַׁבָּת אָז יִתְפָּרְדוּ כָּל פְּעָלֵי אָוֶן וְאָז אֵין מִתְיָרְאִין מֵהַחִיצוֹנִים וְאָז אֵין צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ מְחֻבָּרִים יַחַד שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכָּל אֶחָד עוֹמֵד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אַף עַל פִּי כֵן הֵם כְּלוּלִים יַחַד. אֲבָל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בַּהַבְדָּלָה שֶׁמִּתְעוֹרְרִין שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, אָז צְרִיכִין לְהִתְחַבֵּר יַחַד בְּקְלִיעָה אַחַת כְּדֵי לִשְׁמֹר הָאֱמֶת הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל מִן הַחִיצוֹנִים, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁצְּרִיכִין שְׁמִירָה מֵהֶם אָזַי צְרִיכִין שְׁמִירָה יְתֵרָה לְקַשֵּׁר הָאֱמוּנָה אֶל הָאֱמֶת בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל בְּשַׁבָּת אֵין מִתְיָרְאִין מֵהֶם, כִּי אָז הָאֱמוּנָה חֲזָקָה וּכְלוּלָה בָּאֱמֶת אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין קְשׁוּרִין וּמְחֻבָּרִין יַחַד. וְזֶה הָעִנְיָן יָדוּעַ וּמוּבָן בְּכִתְבֵי הָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

חלק לד

וְעַל יְדֵי עִבּוּר שֶׁמּוֹסִיפִין עַל שְׁנֵים עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, נַעֲשֵׂית הַשָּׁנָה בַּת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֹדֶשׁ, כִּי נִתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמֶת הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַלּוֹן, בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר נְסָחֲאוֹת הַתְּפִלָּה, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְנִכְלָל זֶה הָאֱמֶת בְּעֻצְּם הָאֱמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הָאֱמֶת בְּעֻצְּם הוּא בִּבְחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵם תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּקְנָא שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי אֱמֶת בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְעַתִּיקָא הוּא בְּחִינַת זָקֵן הַקָּדוֹשׁ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תְּלִיסַר תִּקּוּנִים בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת וָרֵב חֶסֶד וֶאֱמֶת. וְעַל כֵּן זְמַן הִגָּדְלוּת הַזָּכָר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בַּר מִצְוָה הוּא בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, כִּי עִקַּר הַדִּקְנָא קַדִּישָׁא, שֶׁהוּא שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנִים, הוּא אֲצֶל הַזָּכָר כִּי אִשָּׁה אֵין לָהּ זָקֵן, כִּי הַזָּכָר הוּא בְּחִינַת עֻצְּם הָאֱמֶת,

בְּחִינַת חַמָּה. וְהָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת לְבָנָה מַלְכוּת, בְּחִינַת הָאֵמֶת הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל שֶׁכְּלוּל מִשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שְׁנֵים עָשָׂר שְׁעָרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זְמַן הִגָּדְלוּת הָאִשָּׁה הִיא בַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבָנָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים כְּלוֹלָה מִשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא סוֹד הָעִבּוּר נַעֲשֶׂית הַשָּׁנָה בַּת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֳדָשִׁים. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁכְּלוּל מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה כַּנַּ"ל, כִּי נַעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד וְנִכְלָלִין יַחַד כַּנַּ"ל, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה כְּמוּבָא. וְעַל יְדֵי סוֹד הָעִבּוּר נִכְלֶלֶת הַלְּבָנָה בְּהַחַמָּה וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

חלק לה

וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁפָּסוּק אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם שֶׁבְּסוֹף קְרִיאַת שְׁמַע הוּא כְּנֶגֶד דִּבּוּר לֹא תַעֲנֶה, כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם זֶה בְּחִינַת אֱמֶת הַנַּ"ל, בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵיכֶם אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַה' אֱלֹקִים אֱמֶת" כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין הָעֵדִים, חַס וְשָׁלוֹם, וּמְעִידִין שֶׁקֶר וְעוֹבְרִין עַל לֹא תַעֲנֶה, הֵם פּוֹגְמִים בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת ה' אֱלֹקִים כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין שְׁנֵי הָעֵדִים לְהָעִיד אֱמֶת, וְעַל יְדֵי זֶה מְיַחֲדִין שְׁנֵי שֵׁמוֹת ה' אֱלֹקִים בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵיכֶם אֱמֶת כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁנִּכּוֹן וּמְכֻוָּן הֵיטֵב דִּבּוּר לֹא תַעֲנֶה בַּפָּסוּק ה' אֱלֹקֵיכֶם אֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק לו

וְזֶה שֶׁבִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הֵם מְדַבְּרִים מֵהַמְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּשַׁחֲרִית יוֹצֵר אוֹר קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע וּבְעַרְבִית מַעֲרִיב עֲרָבִים. וְלִכְאוֹרָה מַה שַּׁיָּכוּת יֵשׁ לְאֵלּוּ הַבְּרָכוֹת לִקְרִיאַת שְׁמַע? אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מִבֹּאֹר הֵיטֵב וְנָכוֹן מְאֹד. כִּי עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בְּחִינַת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא עִקַּר הַיִּחוּד, כִּי עַל יְדֵי הָאֱמֶת אָנוּ מַאֲמִינִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל יְדֵי חָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת אִי אֶפְשָׁר לֵידַע מַה' יִתְבָּרַךְ כְּלָל כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, הַיְנוּ מִי שֶׁהוּא מְסִתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת צַדִּיק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע הוּא לְיַחֵד וּלְחַבֵּר שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֱמֶת שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ חַד, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּדְעוּ בֶּאֱמֶת בְּזֶה הָעוֹלָם מֵאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵיכֶם אֱמֶת, בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִחוּד חַמָּה וּלְבָנָה לְמַלְאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה עַל יְדֵי הָאָרַת עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁמְּדַבְּרִים מִשֶּׁבַח יְצִירַת הַמְּאוֹרוֹת שֶׁהֵם חַמָּה וּלְבָנָה הַמְאִירִים בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, שֶׁהֵם הַמְּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְהַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֱמֶת הַנַּ"ל אָבֶן טוֹב וְחַלּוֹן וְכַנַּ"ל. וְאָנוּ כּוֹלְלִין מִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם וּמִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהוֹרוֹת שֶׁכֻּלּוֹ חַד, כִּי כּוֹלְלִין וּמְיַחֲדִין וּמְחַבְּרִין חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת

שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הָאֱמֶת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַיִּחוּד כְּשֶׁנִּכְלָל הָאֱמֶת יַחַד וְנִתְגַּלֶּה עֶצֶם הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בִּרְכַּת הַמְאוֹרוֹת הִיא בִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם שֶׁהוּא בִּרְכַּת וְשָׁבַח הַתּוֹרָה קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ג), כִּי כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בַּמָּרוֹם לָמַד בַּיּוֹם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבַלַּיְלָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב תְּהִלִּים יט). וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע לְגַלּוֹת הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד וְחִבּוּר יוֹם וְלַיְלָה, חַמָּה וּלְבָנָה וְכוּ'. שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל אֶחָד וְיֵדְעוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם הָאֱמֶת כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק לז

וְזֶה בְּחִינַת חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיוּ קְבוּעִים בּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר אֲבָנִים עַל שְׁמוֹת שִׁבְטֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זֶבָחִים פח) שֶׁחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט הָיָה מְכַפֵּר עַל עִוּוּת הַדִּין. וְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר אֲבָנִים שֶׁהָיוּ קְבוּעִים בַּחֹשֶׁן, כִּי שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבָטִים הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל יְדֵי אֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים הָיוּ כְּלוּלִים בִּשְׁתֵּי אַבְנֵי הַשֹּׁהַם, זֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי עֲדִים שֶׁמְּבָרְרִין הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד חַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא חֵלֶק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הַמְדַבֵּר מִמִּשְׁפָּט שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ בְּשֵׁם "חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט", כִּי עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר מִשְׁפַּט אֱמֶת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהָיוּ קְבוּעִים בּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת וְכַנַּ"ל:

הֲלָכָה ד:

פרק ג

חלק א

עַל פִּי הַתּוֹרָה עַל פָּסוּק, כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה בְּסִימָן רפ הַמַּתְחֶלֶת, דַּע מִי שֶׁצָּרִיךְ לְדוּן לִפְנֵי דַּיָּנִים בְּדִין תּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַדַּיָּנִים עוֹשִׂין תּוֹרָה מִכָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא כֻּלּוֹ תּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה רַק חִיצוֹנִיּוּת הַמַּחֲשָׁבָה בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, אֲבָל פְּנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתּוֹ צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶל הַתּוֹרָה, גַּם צָרִיךְ אֱמוּנָה בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וְיִהְיֶה הַדִּבּוּר דִּבּוּר אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה. כִּי מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא שֶׁמְּרִימִין אֶת הַדָּבָר וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מְנַשְּׂאִין וּמַעֲלִין נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ וְכוּ'. וְעִקַּר בְּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת מִן הַקְּלִפּוֹת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה מְקַבֶּלֶת הָאֱמוּנָה כֹּחַ וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה מְקַבֶּלֶת הָאֱמוּנָה כֹּחַ

לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִן הַקְּלִפּוֹת וְלַעֲלוֹת מֵהֶם וְכוּ' וַאֲזַי נַעֲשֵׂית מִלְחָמָה, כִּי צָרִיךְ לִלְחֹם עִמָּהֶם לְהוֹצִיא הַנִּיצוֹצוֹת מֵהֶם. וְזֶה פֵּרוּשׁ כִּי תֵּצֵא לַמִּלְחָמָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁהַדַּיָּנִים הַיּוֹשְׁבִין עַל הַמִּשְׁפָּט לִפְסֹק דִּין תּוֹרָה הֵם צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן מַה שֶּׁקִּלְקְלוּ אֵלּוּ הַבַּעֲלֵי דִּינִים, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם לֹא קִשְׁרוּ אֶת עֵסֶק הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה כְּאִלּוּ אֵין בְּעֵסֶק הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שׁוּם תּוֹרָה. וְעִתָּה נֶעֱנָשׁוּ שֶׁצְּרִיכִין לָבוֹא לִפְנֵי הַדַּיָּנִים לִפְסֹק לָהֶם דִּין תּוֹרָה וּצְרִיכִין לְפָרֵשׁ כָּל הָעֵסֶק בִּפְרָטִיּוּת כָּל מַה שֶּׁעָבַר בֵּינֵיהֶם בְּכָל עֵסֶק הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְעַל זֶה פּוֹסְקִין לָהֶם דִּין תּוֹרָה. וּבָזֶה מַרְאִין לָהֶם שֶׁאֵינוֹ כְּדַעְתָּם שֶׁלֹּא רָצוּ לְקַשֵּׁר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם תּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן. לֹא כֵן הוּא, כִּי הִנְּכֶם רוֹאִים בְּעֵינֵיכֶם שֶׁכָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא תּוֹרָה, כִּי הֲלֹא עַתָּה הַדַּיָּנִים פּוֹסְקִין לָכֶם דִּין תּוֹרָה עַל כָּל עֵסֶק הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעָבַר בֵּינֵיהֶם וְעוֹשִׂין מִכָּל עֵסֶק מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלָּהֶם תּוֹרָה, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא כֻּלּוֹ תּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בְּמָקוֹמוֹ הַנַּ"ל מְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב. נִמְצָא, שֶׁהַדַּיָּנִים צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מִכָּל הָעֵסֶק וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל הַבַּעֲלֵי דִּינִים תּוֹרָה, לְתַקֵּן מַה שֶּׁקִּלְקְלוּ הַבַּעֲלֵי דִּינִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַדַּיָּנִים נִקְרָאִים 'אֱלֹקִים', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, " עַד הָאֱלֹקִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם". וּמִזֶּה לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה דַּיָּנִים צְרִיכִין, כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא, כִּי זֶה עִקַּר מַעֲשֵׂה הַדַּיָּנִים שֶׁצְּרִיכִין לְגַלּוֹת הָאֱלֹקוּת הַשּׁוֹכֵן בְּכָל דָּבָר וּבְכָל עֵסֶק שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר בְּרִיאַת הַדָּבָר וְקִיּוּמוֹ וְחִיּוּתָם, כִּי בְּאוֹרַיְתָא בָּרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַאֲהֶיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן". אַל תִּקְרֵי 'אָמוֹן' אֶלָּא 'אֻמָּן' וְכוּ' (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ). וְהַתּוֹרָה הִיא כֻּלָּא אֱלֹקוּת, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרַיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל נִתְגַּלָּה אֱלֹקוּתוֹ הַשּׁוֹכֵן בְּכָל דָּבָר וּמְחַיֶּה אוֹתוֹ וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע וּלְהַאֲמִין תָּמִיד בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּכָל עִסְקֵי חֹל, בְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ חִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת הַדָּבָר. וְזֶה עִקַּר עֵסֶק הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלָמִים שָׁם, כִּי יָדוּעַ שֶׁהַקְּלִפָּה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי בְּכָל דְּבָרִים הַנִּשְׁמְעִים אֲפִלּוּ שֶׁל הֶתֵּר, הַחִיּוּת שֶׁבּוֹ-כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין אוֹתוֹ אֶל הַתּוֹרָה אֲזַי הַחִיּוּת הוּא בִּבְחִינַת שְׁבִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת וְנִיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה צָרִיךְ לְתַקְּנָם וְעַל יְדֵי חֶטְאוֹ נִתְקַלְקְלוּ יוֹתֵר, וְהַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן וְקֹדֶם הַתִּקּוּן אֲזַי הַחִיּוּת הוּא בִּבְחִינַת אוֹתִיּוֹת וְנִיצוֹצוֹת הַנְּפִילִין וְהַשְּׁבִירִין, כִּי הֵם רְחוֹקִים עֲדַיִן מִשָּׁרְשָׁם וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הַשֶּׁפַע וְהַקִּיּוּם מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל. וְהַכֹּל תָּלוּי בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וּמְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל

הַתּוֹרָה בְּשִׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, עַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה וּמְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּמְנַשֵּׂא וּמֵרִים אוֹתָם לִמְקוֹמָם וְשָׁרְשָׁם וְעוֹשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה וְכַנַּ"ל, אֲבָל זֶה שֶׁעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הַתּוֹרָה וְלֹא קִשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה בְּשִׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֲזַי עָנְשׁוֹ שֶׁצָּרִיךְ לָבוֹא לִפְנֵי הַדַּיָּנִים וּלְסַפֵּר לִפְנֵיהֶם כָּל עֵסֶק הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וְהֵם עוֹשִׂים מִזֶּה תּוֹרָה וּבָזֶה מַרְאִין לוֹ מַה שֶּׁפָּגַם וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַדַּיָּנִים נִקְרָאִים אֱלֹקִים, כִּי הֵם מְגַלִּין הָאֱלֹקוּת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַנֶּעְלָם בְּכָל דָּבָר וְעוֹשִׂין מִזֶּה תּוֹרָה, כִּי הֵם פּוֹסְקִים דִּין תּוֹרָה עַל עֵסֶק חֹל שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן גַּשְׁמִי שֶׁעֹבֶר בֵּין שְׁנֵי אֲנָשִׁים. נִמְצָא, שֶׁהֵם עוֹשִׂים תּוֹרָה מִדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים שֶׁל חֹל וְהַתּוֹרָה הִיא אֱלֹקוּתוֹ וְאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן הֵם נִקְרָאִים אֱלֹקִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה, "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹקִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה מְגַלָּה לָנוּ וּמוֹדִיעָה לָנוּ בְּכֹלָל וּפְרָט, וְחָזַר וְכָלַל. שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ הַמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת הַדָּבָר וְזֶה עִקַּר הַדִּין תּוֹרָה כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהָבִיא כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבֵּינֵיהֶם עַד הָאֱלֹקִים, שֶׁהֵם הַדַּיָּנִים שֶׁפּוֹסְקִין עַל כָּל הָעֵסֶקִים שֶׁבֵּינֵיהֶם דִּין תּוֹרָה וְעוֹשִׂין מִכָּל עִסְקֵיהֶם תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וּבָזֶה אָנוּ רוֹאִים שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ אֱלֹקוּת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהִזְכִּירָה הַתּוֹרָה רֹב דְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם בִּפְרָטִיּוּת שֶׁהֵם עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה וְכוּ' וְהַשְּׁאָר כָּלְלָה בַּכְּלָל בִּתְחִלָּה וּבַסּוֹף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע וְכוּ' אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה וְכוּ'". (כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל מִמְּקֹרָא זֶה) וְעַל כֻּלָּם סֵיְמָה, "עַד הָאֱלֹקִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם". לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, בְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ וְנֶעְלָם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְצָרִיךְ הַכֹּל לְהַעֲלוֹת 'עַד הָאֱלֹקִים', שֶׁהֵם הַדַּיָּנִים שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם זֶה אֱלֹקִים, מֵחֲמַת שֶׁהֵם פּוֹסְקִין דִּין תּוֹרָה וּמְגַלִּין הָאֱלֹקוּת וְהַתּוֹרָה שֶׁבְּכָל דָּבָר וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ שִׁלְשָׁה דַּיָּנִים, כִּי תִּקּוּן כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי שִׁלְשָׁה בְּחִינוֹת, כִּי צְרִיכִין לְקַשֵּׁר פְּנִימִיּוּת הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַתּוֹרָה רַק חִיצוֹנִיּוּת הַמַּחֲשָׁבָה יִהְיֶה בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה תִּקּוּן אֶחָד שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבָה לְקַשְּׁרָהּ אֶל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. גַּם צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִשָּׂנֶה דִּבּוּרוֹ לְעוֹלָם וְיִהְיוּ הַהֶן הֵן וְהַלְּאוֹ לְאוֹ וְזֶה תִּקּוּן שֵׁנִי. וְגוּף הָעֵסֶק שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁקּוֹנֶה אוֹ מוֹכֵר וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלִישִׁי, וְאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה תִּקּוּנִין צְרִיכִין בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבָה וְהַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה, כִּי צְרִיכִין לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי גּוּף הַמַּעֲשֶׂה וְהָעֵסֶק שֶׁעוֹשִׂין וְעוֹסְקִין

בְּזֶה הַדָּבָר וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּעֲשֶׂה, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת עַל יְדֵי הָעֵסֶק וְהָעֲשִׂיָּה שֶׁעוֹשִׂין כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר עַל יָדוֹ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּהַדִּבּוּר בִּבְחִינַת אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי, וּבִפְרָט לְעָנְיַן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעִקַּר הַפֶּסֶק שֶׁל הַדִּין תּוֹרָה הוּא כְּפִי הַדְּבָרִים שֶׁיֵּצְאוּ מִפִּיו בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וְעַל כֵּן הָאֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַדִּבּוּר, אֲבָל גַּם לְהָאֱמוּנָה אֵין כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה בְּשִׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמֶרֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא תֻּפְגַּם, חַס וְשָׁלוֹם, וְיֵשׁ לְהּ כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת, אֲבָל בְּלֹא הַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, תִּתְקַלְקֵל אֱמוּנָתוֹ בְּעַצְמוֹ וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא יְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת, אַף גַּם יִשָּׁנֶה וְיַחֲלִיף דִּבּוּרוֹ וְיִפְגֹּם אֱמוּנָתוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה בְּשִׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל וְאָז נִשְׁלָם תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּשִׁלֵּמוּת, כִּי נִתְתַּקֵּן הַמַּחֲשָׁבָה וְהַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא תִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבָה, וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא תִּקּוּן הַדִּבּוּר. וְעַל יְדֵי בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמַּעֲשֶׂה, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הוּא בַּעֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים כְּדֵי לְתַקֵּן שְׁלֹשָׁה תִּקּוּנִים אֵלּוּ שֶׁפָּגְמוּ בָּהֶם הַבַּעֲלֵי דִּינִים עַל יְדֵי שֶׁלֹּא קִשְׁרוּ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה וְעַכְשָׁו צְרִיכִין לְתַקֵּן זֶה עַל יְדֵי הַדִּין תּוֹרָה שֶׁפּוֹסְקִין הַדַּיָּנִים וְחוֹזְרִין וְעוֹשִׂין מֵהַמַּשָּׂא וּמַתָּן תּוֹרָה וְאָז חוֹזְרִין וְנִתְתַּקְּנִין כָּל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ הַדַּיָּנִים לְפָחוֹת שְׁלֹשָׁה דַּוְקָא כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה תִּקּוּנִים הַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת, כִּי עִנְיָן זֶה הוּא בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם עוֹשֶׂה הֵן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה אוֹ אֵיזֶה מְלָאכָה וְעֵסֶק וְכוּ', בְּכֻלָּם צְרִיכִין שְׁלֹשָׁה תִּקּוּנִים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה הַמְלֻבָּשׁ בְּזֶה הַדָּבָר וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה מְבָרֵר נִיצוֹצוֹת עַל יְדֵי הָעֲשִׂיָּה וְהָעֵסֶק שֶׁהוּא עוֹסֵק וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה כָּל הָעֲסָקִים שֶׁבָּעוֹלָם בִּקְדֻשָּׁה זֹאת, עַל יְדֵי זֶה מִתְקַדֵּשׁ בִּשְׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת, שֶׁהֵם, קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה וְהַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל. וַאֲזַי נִתְעַלֶּה קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי מְגַלִּין שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם מְלֻבָּשׁ כְּבוֹד אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁעַל יְדֵי שָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה וְהַדִּבּוּר וְהָעֲשִׂיָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת, עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי עַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם מְלֻבָּשׁ כְּבוֹד אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּבִשְׁבִיל זֶה הַתּוֹרָה מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּכָל בְּחִינוֹתֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פ), בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אוֹרָיְן תְּלִיתָאָה בְּיוֹם תְּלִיתָאָה עַל יַד תְּלִיתָאָה וְכוּ'. כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּשָׁם מְקֹבֶלֶת הָאֱמוּנָה כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִכָּל דָּבָר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל הַשָּׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת כְּלוּלִין בַּתּוֹרָה וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה הִיא מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּכָל בְּחִינוֹתֶיהָ כְּנֶגֶד אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁנִּסְמְכָה פָּרָשַׁת מַתַּן תּוֹרָה לְפָרָשַׁת וְאַתָּה תֶּחֱזֶה שֶׁמְּדַבֵּר מִמִּנּוּי הַדַּיָּנִים וְכֵן לְאַחֲרֶיהָ נִסְמְכָה לְפָרָשַׁת מִשְׁפָּטִים, וְכִמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה פֶּרֶק ל), כִּי הַדַּיָּנִים הַדָּנִים דִּין תּוֹרָה בֶּאֱמֶת, הֵם עוֹשִׂין תּוֹרָה מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר מַתַּן תּוֹרָה, עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין שֶׁהַתּוֹרָה מְקַיֶּמֶת הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה כָּל הָעוֹלָם תְּלוּי עַד שֶׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁבּוֹ קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח), כִּי אִז נִתְגַּלֶּה שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּמְקַיְּם אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַדַּיָּנִים שֶׁעוֹשִׂין תּוֹרָה מִכָּל הַדְּבָרִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת הַדַּיָּנִים לְמַתַּן תּוֹרָה:

חלק ז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל דַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּאִלּוּ נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כִּי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הָיָה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַאֲהִיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וְכוּ'". כַּנַּ"ל גַּם עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה". וּבֶאֱמֶת הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה כְּלָא חַד, כִּי שְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". וְכֵן אֵין קִיּוּם לְהָאֱמוּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּעַצְמָן שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, עַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִשִּׁבְרֵי כֵּלִים מֵעָלְמִין דַּחֲרִיבִין כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁהָיָה בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כָּל שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם, תּוֹרָה וֶאֱמוּנָה וּבִרוּר נִיצוֹצוֹת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. (וְכֵן מִבֹּאר בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכָּל הָעֲשִׂיּוֹת וְהָעֲסָקִים וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת, הֵם בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת מַעֲשֵׂי בְרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד, עַיֵּן שָׁם). וְזֶהוּ "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". 'בְּרֵאשִׁית', הֵיְנוּ בְּהַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, 'בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ'". זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים" שֶׁהֵם בְּחִינַת תֹּהוּ

וּבְהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ'. "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם", 'רוּחַ אֱלֹקִים' זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ שֶׁנִּקְרָא אֱלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב. "וֵאלֹקִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם". וְזֶהוּ 'וְרוּחַ אֱלֹקִים', הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה, 'מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם', דְּא אוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַיְנוּ שֶׁהָאֱמוּנָה מְקֻשֶּׁרֶת בְּהַתּוֹרָה וּמְקֻבֶּלֶת מִמֶּנָּה כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצִין שֶׁהֵם בְּחִינַת רפח נִיצוֹצִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְרַחֶפֶת, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר", שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן, בְּחִינַת תִּקּוּן כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית עַל מְכוֹנָן. "וַיְהִי אוֹר", שֶׁהָיָה כֵּן שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַכֹּל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁמְּקֻבֶּלֶת כֹּחַ מֵהַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂין, כִּי עַל יְדֵי זֶה בֵּרוּר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר עֶצֶם הָעֲשִׂיָּה שֶׁל כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת וְהָעֲשִׂיּוֹת וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל דַּיָּנָא דְּמַפְקִין מְנִיהּ מָמוֹנָא בְּדִינָא לָאו דַּיָּנָא הוּא, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַדַּיָּן צָרִיךְ בְּעַצְמוֹ לָבוֹא לִפְנֵי דַּיָּנִים לָדוּן בְּדִין תּוֹרָה בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת דַּיָּן, כִּי הֲלֹא הוּא בְּעַצְמוֹ עִקַּר עֲסָקָיו וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ מֵהַתּוֹרָה שֶׁמַּחֲמַת זֶה הוּא צָרִיךְ לָבוֹא לִפְנֵי הַדַּיָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאֵיךְ יוּכַל לְתַקֵּן אֲחֵרִים לַעֲשׂוֹת מֵעִסְקֵיהֶם תּוֹרָה מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ פָּגֹם בָּזֶה עַד שֶׁצָּרִיךְ בְּעַצְמוֹ לָבוֹא לִפְנֵי דַּיָּנִים לַעֲשׂוֹת מֵעֲסָקָיו תּוֹרָה וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי לָאו דַּיָּנָא הוּא. וְזֶה "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אֱלֹקִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָצַע וְשַׂמְתָּ עֲלֵיהֶם וְכוּ". "אַנְשֵׁי חַיִל", זֶה בְּחִינַת בַּעֲלֵי כֹּחַ לְמִלְחָמָה, בְּחִינַת וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה, כִּי הַדַּיָּנִים צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְלַעֲשׂוֹת מֵהַמַּשָּׂא וּמַתָּן תּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלְחָמָה, בְּחִינַת כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת אַנְשֵׁי חַיִל, הַיְנוּ בַּעֲלֵי כֹּחַ לַמִּלְחָמָה לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִסְקֵי הַקְלִפּוֹת וְכַנַּ"ל. 'יִרְאֵי אֱלֹקִים' זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה מַלְכוּת שֶׁנִּקְרֵאת יִרְאָה, בְּחִינַת מוֹרָאהּ שֶׁל מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּסִפְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים וְזֶה בְּחִינַת וְיִרְאוּ הָעָם אֶת ה' וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וְכוּ' כִּי יִרְאָה בְּחִינַת אֱמוּנָה. 'אַנְשֵׁי אֱמֶת' זֶה בְּחִינַת בַּעֲלֵי תּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹרַת אֱמֶת". הַיְנוּ שֶׁהַדַּיָּנִים צְרִיכִין כָּל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל לְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתָּם אֶל הַתּוֹרָה תָּמִיד וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה, וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לַמִּלְחָמָה לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וּמְתַקְּנִים הָעֵסֶק שֶׁפָּגְמוּ בּוֹ הַבַּעֲלֵי דִּינִים שֶׁרָחֲקוּ אוֹתוֹ מֵהַתּוֹרָה, כִּי עִתָּה הֵם פּוֹסְקִים עַל זֶה דִּין אֱמֶת דִּין תּוֹרָה וְחוֹזְרִים וְעוֹשִׂים מֵהַמַּשָּׂא וּמַתָּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֹׂנְאֵי בָצַע וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י:

שֶׁשּׁוֹנְאִים מָמוֹנָם בַּדִּין. כְּהַהִיא דְּאָמְרִינַן, כָּל דַּיָּנָא דְּמַפְקִין מִנֵּיהּ מָמוֹנָא בְּדִינָא לָאו דַּיָּנָא הוּא, הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁהַדַּיָּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מֵעֲסָקִים וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם תּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר בַּמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לָבוֹא לִפְנֵי דַּיָּנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַעֲקֹר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ מֵהַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לָבוֹא לִפְנֵי דַּיָּנִים כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת שׁוֹנֵא בֶּצַע שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לָבוֹא לִפְנֵי דִּין תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י וְכַנַ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּכְשֶׁיִּהְיוּ הַבַּעֲלֵי דִּינִין עוֹמְדִין לְפָנֶיךָ יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כִּרְשָׁעִים וּכְשֶׁנִּפְטָרִין מִלְּפָנֶיךָ יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כְּזַכָּאִין כְּשֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין. וְהוּא תְּמוּהַּ לְכְאוֹרָה מַדּוּעַ מִתְּחִלָּה שְׁנֵיהֶם כִּרְשָׁעִים, מָה חָטָא הַזַּכַּאי בַּדִּין וְגַם מִפְּנֵי מָה אַחַר כָּךְ שְׁנֵיהֶם כְּזַכָּאִין? אַךְ עַל פִּי הַנַ"ל נִיחָא, כִּי בְּוַדַּאי בִּתְחִלָּה שְׁנֵיהֶם כִּרְשָׁעִים אֲפִלּוּ הַזַּכַּאי וְהַטּוֹעֵן אֱמֶת, כִּי עַל כָּל פָּנִים גַּם בְּהֶעְסֵק שֶׁלּוֹ וְרִחֲקוֹ מֵהַתּוֹרָה וְלֹא קִשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁמַּחֲמַת זֶה נֶעֱנַשׁ שֶׁהֶכְרַח לָבוֹא לְדִין תּוֹרָה וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי נֶחְשָׁב גַּם הוּא כָּרָשָׁע, כִּי עִקַּר צִדְקַת יִשְׂרָאֵל הִיא הַתּוֹרָה וְהֶאֱמוּנָה בְּחִינַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה וּמַחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל כֻּלָּם מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים עַל כֵּן נִקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים". אֲבָל זֶה שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנָה וּבְהַתּוֹרָה בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁמַּחֲמַת זֶה הֶכְרַח לָבוֹא לְדִין תּוֹרָה, עַל כֵּן נֶחְשָׁב כָּרָשָׁע, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּפְטָרִין מִלְּפָנֵי הַדַּיָּנִים שְׁנֵיהֶם כְּזַכָּאִין כְּשֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶן אֶת הַדִּין תּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה חָזְרוּ וְתִקְּנוּ מַה שֶּׁקִּלְקְלוּ וְחָזַר וְנַעֲשָׂה מֵהַמַּשָּׂא וּמַתָּן תּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַדִּין תּוֹרָה שֶׁפָּסְקוּ הַדַּיָּנִים עַל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלָּהֶם. עַל כֵּן נֶחְשְׁבוּ כְּזַכָּאִין, כִּי אֲפִלּוּ זֶה שֶׁטָּעַן בִּתְחִלָּה אֵיזֶה שֶׁקֶר וְרִמָּאוּת נֶחְשָׁב עַתָּה כְּזַכַּאי אַחַר שֶׁקִּבֵּל אֶת הַדִּין וְנַעֲשָׂה מִכָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ תּוֹרָה, כִּי גַּם מִתְּחִלָּה לֹא בָּא אֶל הַשֶּׁקֶר וְהָרַמָּאוּת כִּי אִם מֵחֲמַת פְּגַם הַנַ"ל עַל יְדֵי שֶׁלֹּא קִשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגְּמָה הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה בָּא לִידֵי שֶׁקֶר וְשִׁנּוּי וְרַמָּאוּת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה וְכַנַ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל אֵינָם חֲשׁוּדִים עַל שֶׁקֶר גָּמוּר, כִּי שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָּזָב וְעִקַּר הַשֶּׁקֶר שֶׁל הַטּוֹעֵן שֶׁקֶר נִמְשָׁךְ מֵאֵיזֶה טָעוּת, שֶׁטּוֹעֶה בְּעַצְמוֹ וּמוֹרֶה לוֹ הֶתֵּר כְּעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חֲזָקָה אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנָיו וְכוּ'. וְאִשְׁתְּמוּטֵי הוּא דְּקָא מִשְׁתַּמִּיט אוֹ סָפֵק מִלְּוֶה יְשָׁנָה יֵשׁ לוֹ עָלָיו. וְכָל אֵלּוּ הַהַשְׁמָטוֹת וְהַהֶתֵּרִים שֶׁל טָעוּת שֶׁלּוֹ נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא קִשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה, כִּי אִם הָיָה מְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הָיָה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא לָבוֹא לִידֵי טָעוּתִים אֵלּוּ שֶׁהֵם פְּגַם הָאֱמוּנָה. עַל כֵּן עַתָּה אַחַר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו אֶת הַדִּין תּוֹרָה, וּכְבָר חָזַר וְנַעֲשָׂה מֵהֶעְסֵק שֶׁלּוֹ תּוֹרָה כְּבָר נִתְתַּקֵּן הַפְּגַם שֶׁלּוֹ שֶׁעִקַּר הַמַּשָּׂא

וּמַתָּן מֵהַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַטָּעוּת וְהַשֶּׁקֶר שֶׁלּוֹ, כִּי הֲלֹא עַתָּה חָזַר וְנַעֲשָׂה מֵהָעֶסֶק שֶׁלּוֹ תּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן גַּם הוּא נֶחְשָׁב כְּזַבַּאי וְעַתָּה מְבֹאֶרֶת הַמִּשְׁנָה עַל מְכוֹנָהּ בָּרָה כַּחֲמָה:

חלק י

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁיִּרְאֶה הַדַּיָּן כְּאִלּוּ גֵּיהִנֹּם פְּתוּחָה מִתַּחְתָּיו וּכְאִלּוּ חֶרֶב וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי הוּא מִלְּחָמָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל, מֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַעֲסָקֵי חֹל תּוֹרָה וְזֶה יָדוּעַ שֶׁהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּעֶסֶק חֹל נֶאֱחָזִים בָּהֶם הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אָחֳרָא הִרְבֶּה שֶׁמִּשָּׁם תֹּקֶף הַמִּלְחָמָה שֶׁל כָּל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבִפְרָט שֶׁזֶּה הָעֶסֶק שֶׁל הַמָּשָׁא וּמַתָּן שֶׁבָּא לִפְנֵי הַדַּיָּנִים כְּבָר נִפְגַּם עַל יְדֵי אֵלּוּ הַבַּעֲלֵי דִּינִים שֶׁפָּגְמוּ בּוֹ וְרָחֲקוּ אוֹתוֹ מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בְּוַדַּאי הַדַּיָּנִים הָרוֹצִים לִפְסֹק דִּין תּוֹרָה בֶּאֱמֶת, צְרִיכִין לַחְגֹּר עַצְמָן הֵיטֵב לְמִלְחָמָה לִלְחֹם עִם הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁסְּבִיב הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּזֶה הָעֶסֶק שֶׁנִּפְגַּם עַל יְדֵי אֵלּוּ הַבַּעֲלֵי דִּינִים. עַל כֵּן צְרִיכִין לְרָאוֹת כְּאִלּוּ גֵּיהִנֹּם פְּתוּחָה מִתַּחְתָּיו וּכְאִלּוּ חֶרֶב וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁסְּבִיב הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְלָחֹם עִמָּהֶם כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רַב כִּי אֲתֵי לְבֵי דִּינָא אָמַר הָכִי, בִּרְעוּת נַפְשִׁי לְקָטָלָא נָפִיק וְצָבֵי בֵּיתֵיהּ לֵית הוּא עָבֵד וְרֵיקָן לְבֵיתֵיהּ עָיֵל, הֵיְנוּ כַּנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁיֹּדֵעַ שֶׁהוּא מִלְּחָמָה גְּדוֹלָה עִם הַקְּלִפּוֹת שֶׁסְּבִיב הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהָעֶסֶק שָׁדָנִים עָלָיו בְּחִינַת סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן וְכַנַּ"ל עַל כֵּן אָמַר כֵּן. וְזֶהוּ, וְצָבֵי בֵּיתֵיהּ לֵית הוּא עָבִיד וְרֵיקָן לְבֵיתֵיהּ עָיֵל, הֵיְנוּ שֶׁרַב מֵחֲמַת רִבּוּי עֲנְוָתָנוּתוֹ הָיָה אוֹמֵר עַל עַצְמוֹ שֶׁגַּם הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּצָרְכֵי בֵּיתוֹ שֶׁעוֹשֶׂה שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר כָּל עִסְקֵי בֵּיתוֹ אֶל הַתּוֹרָה וְהוּא בְּעֲנְוָתָנוּתוֹ אָמַר שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת וְזֶהוּ וְצָבֵי בֵּיתֵיהּ, הֵיְנוּ הִצְטָרְכוּת בֵּיתוֹ אֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת בִּשְׁלֵמוּת הָרָאוּי, דְּהֵיְנוּ לְקַשֵּׁר הַכֹּל אֶל הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ, וְרֵיקָן לְבֵיתֵיהּ עָיֵל, כִּי כָּל הַדְּבָרִים יִגָּעִים וְאֵינָם בִּשְׁלֵמוּת וְהַכֹּל רֵיק וְחָסֵר בְּלֹא הַתּוֹרָה, כִּי רַק הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה הִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים וְעַל כֵּן רַב בְּעֲנְוָתָנוּתוֹ שֶׁאָמַר שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַשֵּׁר הַכֹּל אֶל הַתּוֹרָה, עַל כֵּן אָמַר, וְרֵיקָן לְבֵיתֵיהּ עָיֵל, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה קָשֶׁה עָלָיו לֵישֵׁב בְּדִין תּוֹרָה וְאָמַר, בִּרְעוּת נַפְשִׁי לְקָטָלָא נָפִיק, כִּי אָמַר אֵיךְ אֶזְכֶּה לְהַעֲלוֹת הָעֶסֶק שֶׁלָּהֶם וְלַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ תּוֹרָה מֵאַחַר שֶׁאֲנִי בְּעַצְמִי עֲדַיִן לֹא זָכִיתִי לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת לַעֲשׂוֹת מִכָּל עִסְקֵי בֵּיתִי, הֵיְנוּ מִכָּל עִסְקֵי חֹל תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַתָּה מְחֻבָּר וּמְקֻשָּׁר הָעִנְיָן הֵיטֵב, כִּי בְּלֹא זֶה אֵין פֵּרוּשׁ וְקֶשֶׁר לִדְבָרָיו מַה זֶּה שֶׁאָמַר, וְצָבֵי בֵּיתֵיהּ לֵית הוּא עָבֵד וְכוּ' הֲיַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁרַב הִצְטָעֵר עַל שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִצָּרְכֵי בֵּיתוֹ לֵישֵׁב בְּדִין תּוֹרָה?! אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב בְּקֶשֶׁר יָפֶה כְּמִין חֹמֶר:

חלק יב

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל דַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מַשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי בְּוַדַּאי מַשְׁרֶה שְׁכִינָה מֵאַחַר שֶׁעָשָׂה מִכָּל עִסְקֵי חֹל תּוֹרָה וּמְגַלֶּה שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם מְלֻבָּשׁ תּוֹרָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן בְּוַדַּאי מַשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׂרַאת הַשְׁכִינָה כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁשְּׁכִינַת אֱלֹהוּתוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַדַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ, כָּל דַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְדִקְדְּקוּ הַמְפָרְשִׁים תֵּבֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁהוּא לְכְאוֹרָה מְיֻתָּר. כַּמּוּבָא בַּבֵּית יוֹסֵף בְּתְחִלַּת הַטּוּר חֹשֶׁן מִשְׁפָּט, עַיֵּן שָׁם. אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְדֻקְדָּק יָפֶה, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיָּדִין הַדִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַשֵּׁר וְיַעֲלֶה כָּל הַחִיּוּת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהָעֵסֶק שֶׁדָּנִין עָלָיו אֶל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁמְּקַשֵּׁר הָעֵסֶק שֶׁעָלָיו פָּסְקוּ הַדִּין אֱמֶת הוּא מְקַשֵּׁר אוֹתוֹ לְשׁוֹרֶשׁ הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לְנִצַּחַ הַמִּלְחָמָה לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר כָּל הָעֵסֶק שֶׁדָּנִין עָלָיו אֶל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיְּדִין הַדַּיָּן דִּין אֱמֶת, אֲבָל אֵינוֹ לַאֲמִתּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁגּוּף הַדִּין אֱמֶת שֶׁמְּזַכֶּה אֶת הַזַּכַּאי וּמְחַיֵּב אֶת הַחַיָּב, אֲבָל אֵינוֹ מֵשִׂים לֵב לְקַשֵּׁר הָעֵסֶק שֶׁפָּסְקוּ עָלָיו דִּין אֱמֶת אֶל הַתּוֹרָה, אַךְ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיְּדִין דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁהָעֵסֶק שֶׁדָּנוּ עָלָיו דִּין אֱמֶת יִזְכּוּ לְהַעֲלוֹתוֹ וּלְקַשְּׁרוֹ לַאֲמִתּוֹ לְשׁוֹרֶשׁ הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּחַזְּרוּ וְיַעֲלוּ וִינַשְּׂאוּ כָּל הָעֵסֶק וְיַעֲשׂוּ מִמֶּנּוּ תּוֹרַת אֱמֶת כַּנַּ"ל וְאָז זוֹכֶה לְכָל מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁנַּעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמַשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל, הֵיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי בְּחִינָה זֹאת כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַעֲלוֹת כָּל הַדְּבָרִים אֶל הַתּוֹרָה זֶהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּבְחִינַת הַשְׂרַאת הַשְׁכִינָה וְכַנַּ"ל בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יג

וְעַל כֵּן הַבָּתֵּי דִּינִין קְבוּעִים בְּשֵׁנִי וַחֲמִשִּׁי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁמְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּשִׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה. זֶהוּ בְּחִינַת חָכְמָה בִּינָה דַּעַת דַּעֲשִׂיָּה עוֹלֶה אֶל יְצִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁשֵּׁנִי וַחֲמִשִּׁי הֵם בְּחִינַת יְצִירָה שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן קוֹרִין בָּהֶם בַּתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן בָּהֶם בָּתֵּי דִּינִין קְבוּעִים, כִּי בָּהֶם יְכוֹלִין הַדַּיָּנִים לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה לְתַקֵּן הַפְּגָמוּ הַבַּעֲלֵי דִּינִין כַּנַּ"ל, כִּי שֵׁנִי וַחֲמִשִּׁי הֵם בְּחִינַת יְצִירָה, בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

הַתְחָלְתּוֹ תקצ"ח בִּקְהִלַּת קֹדֶשׁ נְעִמְרִיב רַבָּתִי:

פרק ד

חלק א

עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ אֱמוּנָה" בְּסִימָן ה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּאוֹת יא, שֶׁיֵּשׁ שֶׁבָּאָה הַמִּקָּרֶה עַל יְדֵי רַבָּנִים וְדַיָּנִים שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים שֶׁפּוֹגְמִין בְּכִסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִין אַהֲבוֹת מֵהַמָּרְכָּבָה וְכוּ' וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלִּין, עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמֹּחַ וְכוּ'.:

חלק ב

וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָדוּן בִּיחִידִי, כִּי לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה, "כִּי מִי יוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת עַמְּךָ הַכָּבֵד הַזֶּה". וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר, "לֹא אוּכַל לְבַדִּי שְׂאֵת אֶתְכֶם". כִּי הַמִּשְׁפָּט נָפַל מְאֹד עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעַל יְדֵי חֶטְאֵי הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים שֶׁפָּגְמוּ בַּמִּשְׁפָּט מְאֹד, כִּי זֶה שֶׁאֶחָד מַכְחִישׁ מָמוֹן חֲבֵרוֹ וְרוֹצֶה לִגְּע בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא כַּדִּין זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, בְּחִינַת עוֹשֶׂה עֹשֶׁר וְלֹא בְּמִשְׁפָּט. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי פְּגַם גְּזֵלַת מָמוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁנּוֹטֵל מָמוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט וּפְגַם הַבְּרִית הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כַּמּוּבָן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבָּרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וּבִפְרָט בְּהַתּוֹרָה "גְּזֵלָה" (סִימָן סט), כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַיּוֹרֵד לְאֱמוּנוּת חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ בָּא עַל אִשְׁתּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּדוֹר הַמַּבּוּל, "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ וְכוּ'". שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית וְתֵכֶף בְּסָמוּךְ כְּתִיב, "קֵץ כָּל בָּשָׂר וְכוּ' כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לֹא נֶחְתַּם דִּינָם אֶלָּא עַל הַגָּזֵל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי עַל יְדֵי רִבּוּי הַגָּזֵל שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט וּבִפְרָט שֶׁהַדַּיָּנִים פָּגְמוּ אָז בַּמִּשְׁפָּט מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעִנְיַן דַּיָּנֵי סְדוֹם, עַל כֵּן הִתְגַּבְּרָה תַּאֲוָה זֹאת בְּחִינַת כִּי הִשְׁחִית וְכוּ'. וְעַל כֵּן הָיָה עִקַּר גְּמַר דִּינָם עַל הַגָּזֵל שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט אַף עַל פִּי שֶׁבִּתְחִלָּה דִּבֵּר רַק מִפְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּפָּרָשָׁה הַקּוֹדֶמֶת, "וַיַּרְא ה'". וְכֵן בְּפָרָשָׁה זֹאת:

"וַיַּרְא ה' אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה וְכוּ'". שֶׁנִּרְאֶה שֶׁעִקַּר רָעָתָם הָיָה זֹאת שֶׁזֶּה הָיָה רַע בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן לֹא נֶחְתַּם דִּינָם אֶלָּא עַל הַגָּזֵל שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר פְּגַם הַבְּרִית עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, אָז קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לְתַקֵּן, כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן דַּיְקָא עַל יְדֵי הַגָּזֵל שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם עַל הַנְּאוּף, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁבָּא נְאוּף עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט אָז קָשֶׁה מְאֹד לְתַקֵּן, עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה יָדוּעַ בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁגְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה לְתַקֵּן חֵטְא דּוֹר הַמַּבּוּל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁרָאָה מֹשֶׁה אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וְכוּ'. אָמַר, "אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר". מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁעֲדַיִן פּוֹגְמִין בַּמִּשְׁפָּט, כִּי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְרִיבָה הֵפֶךְ הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ וְכוּ'". עַל כֵּן אָמַר, "אֲכֵן נוֹדַע הַדָּבָר". שֶׁיִּשְׂרָאֵל נְתוּנִים בַּגָּלוּת כָּל כָּךְ, כִּי זֶה מֵחֲמַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְבָרֵר:

חלק ג

כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא פְּגַם הַבְּרִית הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמֹּחַ וְכוּ' וּמֵחֲמַת זֶה קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט וְעַל כֵּן אָסוּר לָדוּן בְּיִחִידִי וּצְרִיכִין שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים, כִּי אֵלּוּ הַדַּיָּנִים צְרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט מִנְּפִילָתוֹ שֶׁנָּפַל עַל יְדֵי שֶׁאֶחָד מֵאֵלּוּ הַבַּעֲלֵי דִּינִים רוֹצֶה לְגָזֹל אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא מִקְרֶה לַיְלָה, עַיֵּן שָׁם. וּכְשֶׁיִּבָּרְרוּ הַמִּשְׁפָּט וְיַעֲלוּ וְיַחְזְרוּ הַמָּמוֹן לִמְקוֹמוֹ לְמִי שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ בֶּאֱמֶת, בָּזֶה יַעֲלוּ וְיִבָּרְרוּ פְּגַם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּקְרֶה יַעֲלוּ אוֹתָם אֶל הַמֹּחַ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלִּין שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ שֶׁבָּא עַל יְדֵי חֶרֶב הַגַּאֲוָה לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם וְכוּ', אֲבָל צְרִיכִין לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהַעֲלוֹת יוֹתֵר מִדַּאי כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַעֲלוֹת אֶל הַמֹּחַ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁעִקַּר פְּגַם הַמִּשְׁפָּט בָּא עַל יְדֵי זֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר תַּאֲוָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְאֶחָד לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט כָּרָאוּי וּצְרִיכִין לְפָחוֹת שְׁלֹשָׁה כְּדֵי שֶׁאֶחָד יִהְיֶה נוֹטֶה לְיָמִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל וְאֶחָד יַכְרִיעַ, כִּי צְרִיכִין דַּיְקָא שֶׁאֶחָד יִטֶּה לִשְׂמֹאל כְּדֵי לְדַחוֹת בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל עַל יְדֵי זֶה, בִּבְחִינַת שְׂמֹאל דּוֹחֶה. וְאֶחָד נוֹטֶה לְיָמִין, זֶה בְּחִינַת יָמִין מְקָרֶבֶת, שֶׁמְּקָרֵב וּמַעֲלֶה מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְקָרֵב וּלְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר וְאָז יָבוֹא הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת וּמַה שֶּׁצְּרִיכִין לִדְחוֹת וְאָז דַּיְקָא יֵצֵא הַמִּשְׁפָּט כְּתִקּוּנוֹ, אֲבָל אֶחָד אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָדוּן, כִּי צָרִיךְ לְעִנְיַן בֵּרוּר הַמִּשְׁפָּט כְּמוֹ שְׁנֵי הֲפָכִים שֶׁהוּא לְהַעֲלוֹת מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם, בְּחִינַת תְּפִלִּין וְלִדְחוֹת בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁלֹּא לִפְגֹּם הַמִּשְׁפָּט עַל יָדָם כַּנַּ"ל. עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּשְׁבוּ שְׁנַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם דֵּעוֹת הֲפוּכוֹת זֶה נוֹטֶה לְיָמִין וְזֶה לִשְׂמֹאל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת שְׂמֹאל דּוֹחֶה וְיָמִין מְקָרֶבֶת כַּנַּ"ל. וְאָז הַשְּׁלִישִׁי מַכְרִיעַ וְיוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט לְאוֹר כָּרָאוּי וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב וְהָבֵן:

חלק ד

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיִּרְאֶה הַדַּיָּן כְּאִלּוּ גֵּיהִנֹּם פְּתוּחָה מִתַּחְתָּיו וְחֶרֶב בֵּין יַרְכוֹתָיו. וְלָמְדוּ מִפָּסוּק "הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה וְכוּ' כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה וְכוּ' מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת וְכוּ'". 'גֵּיהִנֹּם פְּתוּחָה מִתַּחְתָּיו', זֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁנָּפַל עַד הַתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגֵּיהִנֹּם בִּבְחִינַת מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין

אֶל הַמּוֹחַ טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כַּנַ"ל שֶׁהַדַּיָּן צָרִיךְ לְתַקֵּן זֹאת לְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט מִשָּׁם. 'וְחֶרֶב מֻנַּחַת בֵּין יַרְכוֹתָיו', זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְבָרֵר חֶרֶב הַנַּאֲוָה וּלְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לְבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁכָּל זֶה צָרִיךְ הַדַּיָּן לְתַקֵּן, כִּי פְּגַם הַבְּרִית וּפְגַם הַגְּזֵלָה שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּנַ"ל וְכָל זֶה לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפָּסוּק 'הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה וְכוּ'', בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת חוּט הַמְשֻׁלָּשׁ, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשְּׁלֹשָׁה דִּינִים שֶׁהֵם בְּבְחִינַת תְּלַת אֲבָהָן הַכְּלוּלִים בְּיַעֲקֹב הַמַּכְרִיעַ, בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב וְכוּ', כִּי הוּא הָיָה נָקִי לְגַמְרֵי מִפְּגַם טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית עַל יָדוֹ. וְזֶה הַפָּסוּק, "הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה וְכוּ' מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת" נִסְמָךְ לַפָּסוּק, "אַפִּרְיוֹן וְכוּ' מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה וְכוּ'", שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, עַל כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה, עַיֵּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְתָבִין:

חלק ה

וְעִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּיוֹתֵר פְּגַם הַבְּרִית שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְתַקֵּן, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַהֹפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט". וּכְתִיב, "רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכוּ'" וְכֵן בְּהַרְבֵּה פְּסוּקִים. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמִּשָּׁה אָמַר, "אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי וְכוּ'". יְשַׁעְיָה אָמַר, "אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה וְכוּ'". וְיִרְמְיָה אָמַר, "אֵיכָה יָשְׁבָה וְכוּ'". כִּי מֹשֶׁה אָמַר, "אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי טָרְחֲכֶם וְכוּ'" לְעִנְיַן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁגַּם עָלָיו קָשֶׁה וְכָבֵד זֶה הַדָּבָר מְאֹד לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל זֶה אָמַר, "אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי טָרְחֲכֶם וּמַשַּׂאֲכֶם וְרִיבְכֶם הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים וְכוּ'". שֶׁכָּל זֶה מְדַבֵּר לְעִנְיַן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי מֹשֶׁה רָאָה כַּמָּה קָשֶׁה וְכָבֵד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, עַל כֵּן אָמַר שֶׁגַּם הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרְרוֹ בְּעַצְמוֹ וְעַל זֶה אָמַר, "אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי וְכוּ'" וְכַנַּ"ל, כִּי קָשֶׁה מְאֹד לָדוּן בִּיחִידִי וְכַנַּ"ל וְאַחַר כְּךָ בְּדוֹרוֹ שֶׁל יְשַׁעְיָה נִתְקַלְקֵל הַמִּשְׁפָּט מְאֹד וְעַל זֶה צָעַק, "אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה מָלֵאתִי מִשְׁפָּט וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַקִּלְקוּל שֶׁנַּעֲשֵׂית לְזוֹנָה בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית הוּא עַל יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, עַל יְדֵי שֶׁבִּתְחִלָּה הָיְתָה מָלֵאתִי מִשְׁפָּט וְכוּ', וְעַתָּה מְרַצְּחִים, דְּהַיְנוּ קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְעַל זֶה צָעַק יִרְמְיָה, "אֵיכָה יָשְׁבָה וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַחֻרְבָּן בָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית שֶׁקָּשֶׁה לְתַקֵּן מְאֹד מְאֹד כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן נִגְמָר רַק עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְכוּ' יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם וְכוּ'". וְכֵן בְּהַרְבֵּה פְּסוּקִים שֶׁמְּדַבֵּר מֵעִנְיַן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ וְאָז יִתְקַיֵּם "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה", כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל:

הלכות עדות

פרק א

חלק א

"עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְכוּ' יָקוּם דָּבָר":

כִּי הָעֵדִים מְגַלִּים הָאֱמֶת וְעַל יְדֵי זֶה מְרִימִין אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת מִנְּפִילָתָהּ, כִּי עַל יְדֵי הָעֵדִים נַעֲשֶׂה הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲקָמַת הַמַּלְכוּת, כִּי עִקַּר נְפִילָתָהּ הָיָה עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר וְהַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל (בְּהִלְכוֹת דַּיָּנִים סִימָן א), וְעַל יְדֵי הָאֱמֶת הִיא עֲלִיָּתָהּ כַּיָּדוּעַ שֶׁעִקַּר עֲלִיַּת וּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת שְׁנֵי עֵדִים דַּיְקָא, כִּי פְּגַם הַמַּלְכוּת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה וְהַנְהָגַת עוֹלָם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּיָּדוּעַ וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה, שֶׁעַל יָדָם נִפְגָּם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם וְעַל יָדָם נִתְקַלְקֵל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַדִּין וְעַל הָאֱמֶת וְעַל הַשָּׁלוֹם (אָבוֹת פא). וּכְשֶׁאֵין אֱמֶת וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, נִפְגָּם וְנִתְקַלְקֵל הָעוֹלָם. וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵי עֵדִים שֶׁבָּאִים לְגַלּוֹת הָאֱמֶת וּלְהָרִים הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל הֵם קִיּוּם הָעוֹלָם וְהֵם בּוֹנִין הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ, כִּי עִקַּר בִּנְיָן וְקִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת וּבוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"בּוֹרְאֲךָ יַעֲקֹב". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עוֹלְמִי, עוֹלְמִי, מִי בְּרָאֲךָ? יַעֲקֹב בְּרֵאֲךָ! יַעֲקֹב זֶה בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר, "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב". כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן סו) שֶׁקֹּדֶם הַבְּרִיאָה הַכֹּחַ וְהַפֹּעַל בְּיַחַד וְאֵין הֶפְרֵשׁ בֵּינֵיהֶם וְאַחַר כָּךְ נִפְתָּחִין בִּבְחִינַת 'פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ', יוּ"ד בָּרֹאשׁ וְיוּ"ד בַּסּוֹף. וְזֶה בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּרִיאָה. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי אֱמֶת. וְעַל כֵּן אֵלּוּ הָעֵדִים שֶׁבָּאִים לְגַלּוֹת הָאֱמֶת וּלְהָרִים הַמַּלְכוּת לְתַקֵּן הַבְּרִיאָה הֵם שְׁנַיִם בִּבְחִינַת יוּ"ד בָּרֹאשׁ וְיוּ"ד בַּסּוֹף, בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל, כִּי עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהֵם מְגַלִּים, עַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנַּעֲשָׂה בֵּין הַבַּעֲלֵי דִּינִים, עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַמַּלְכוּת וְנִתְקַלְקֵל הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף הַמַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת פֹּעַל. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁבְּעֵת הַפְּגָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי עוֹלָה הַחִיּוּת וְנִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה וַאֲזַי חוֹזֵר וְעוֹלֶה סוֹף הַמַּעֲשֶׂה בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה. וְזֶהוּ קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי חוֹזֵר בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא הַכֹּחַ וְהַפֹּעַל בְּיַחַד כַּנַּ"ל וְעַל

כֵּן צְרִיכִין שְׁנֵי עֵדִים שֶׁהֵם בָּאִים וּמוֹדִיעִין הָאֱמֶת וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים, בְּחִינַת שְׁנֵי הַיּוּדִין שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל כִּדְאִיתָא בַּתִּקּוּנִים שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי עֵדִים לְאָדָם בְּכָל יוֹם לְהָעִיד עַל יִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת בְּרִית וּבְשַׁבָּת אוֹת שַׁבָּת וְכוּ'. וְהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַיּוּדִין הַנַּ"ל שֶׁל שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת יאהדונהי נִמְצָא, שֶׁהַשְּׁנֵי עֵדִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁנֵי הַיּוּדִין הַנַּ"ל, כִּי גַּם אֵלּוּ הָעֵדִים הֵם מְעִידִים עַל אֱלֹקוּתוֹ וְיִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּי הֵם מְגַלִּים הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּדוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת בְּחִינַת וַה' אֱלֹקִים אֱמֶת. וַה' אֱלֹקִים זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַיּוּדִין, בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל, כִּי ה' זֶה בְּחִינַת שֵׁם הַוָיָה שֶׁהוּא יוּ"ד בָּרֹאשׁ. וֶאֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת יוּ"ד בַּסּוֹף, בְּחִינַת אדני. וְעַל יְדֵי הָאֱמֶת מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וּמְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ. נִמְצָא, שֶׁהַשְּׁנֵי עֵדִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁנֵי הָעֵדִים שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם שֶׁהֵם שְׁנֵי הָאוֹתוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם מְעִידִים עַל אֱלֹקוּתוֹ וְעַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוֹצִיא הַכֹּל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי הָאוֹתוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם אוֹת שַׁבָּת וּתְפִלִּין וְכוּ', מְעִידִים עַל זֶה גַּם כֵּן. וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים יט) עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר. 'יָקוּם דָּבָר' דַּיְקָא שֶׁהֵם מְקַיְּמִין וּמְרִימִין הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּבָר, בְּחִינַת דָּבָר אֶחָד לְדוֹר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן ד). וְזֶה דַּיְקָא עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים 'פִּי שְׁנַיִם' דַּיְקָא בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל אֱמֶת שֶׁנִּקְרָא פִּי שְׁנַיִם, כִּי הוּא כְּלוּל מִשְּׁתֵּי הִרְוחוֹת הַנַּ"ל, כִּי עַל יָדוֹ מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְעַל כֵּן נִקְרָא הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ פִּי שְׁנַיִם בְּחִינַת וַיְהִיוּ נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תְּרוּמוֹת הֲלָכָה א, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין שְׁנֵי עֵדִים שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, עַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ וְכוּ' וְנִתְתַּקֵּן הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֲקָמַת הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת יָקוּם דָּבָר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַד אֶחָד פָּסוּל לְהָעִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד וְכוּ'". וַאֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמַשֶּׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֵינוֹ מֵעִיד, כִּי אֵין כֹּחַ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וּלְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת כִּי אִם עַל יְדֵי פִּי שְׁנַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַיּוּדִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָעֵדִים אֲסוּרִין לִהְיוֹת קְרוֹבִין זֶה לָזֶה, כִּי כְּשֶׁהֵם קְרוֹבִים הֵם מִשְׁרָשׁ נְקֻדָּה אַחַת וַאֲזַי אַף שֶׁהֵם שְׁנַיִם וְיוֹתֵר אֵינָם נֶחֱשָׁבִים אֶלָּא לְאֶחָד, כִּי צְרִיכִים לִהְיוֹת דַּיְקָא בִּבְחִינַת שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת, בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל וְעַל כֵּן כְּשֶׁהֵם רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה אֲזַי יֵשׁ לְכָל אֶחָד נְקֻדָּה בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְעַל כֵּן כְּשֶׁהֵם שְׁנַיִם הֵם תָּמִיד בִּבְחִינַת נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין. וְכָל אֶחָד הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמַּאֲמָר "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת וְכוּ'" (סִימָן לד) שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ נְקֻדָּה שֶׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְקַבֵּל מִזֹּאת הַנְּקֻדָּה. נִמְצָא, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה, בְּחִינַת רַב לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ. וַחֲבֵרוֹ הוּא בְּחִינַת

תַּלְמִיד וְצָרִיךְ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ וְרַב וְתַלְמִיד הֵם הֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַיּוּדִין, בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל כַּנַּ"ל, בְּחִינַת נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה. וְעַל כֵּן הַגֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ אֵין לָהֶם קְרָבָה אֲפִלּוּ שְׁנֵי אַחִין, כו' דְּגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דָּמֵי, כִּי הַגֵּר אֵין מְקַבֵּל נְקֻדָּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, דְּהַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ מִצַּד מִשְׁפַּחְתּוֹ מֵעֵת לֵדָתוֹ, כִּי הֵם עֲרֵלִים וְאֵין מְקַבֵּל נְקֻדָּתוֹ רַק בְּעֵת שֶׁנִּתְגַּיֵּר. וְעַל כֵּן הוּא כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד וְעַל כֵּן אַף שֶׁבְּטֶבַע הֵם אַחִין וּקְרוֹבִים, עִם כָּל זֶה מֵאַחַר שֶׁמִּבְּחִינַת הַנְּקֻדָּה אֵין לָהֶם קְרָבָה, עַל כֵּן כְּשֵׁרִים לְהָעִיד, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ נְקֻדָּה בִּפְנֵי עַצְמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ בְּעֵת שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ. וְעִקַּר הָעֵדוּת הוּא רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת נְקֻדּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הַפְּסוּלִים בַּעֲבֵרָה פְּסוּלִים לְהָעִיד, כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהָעֲבֵרָה הִוא עַל יְדֵי פֶּגֶם וּנְפִילַת הַיְדִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנֵי הַיּוּדִין הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן פָּסוּל לְהָעִיד, כִּי עִקַּר הָעֵדוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁנֵי הַיּוּדִין הַנַּ"ל, בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

"עַל פִּי שְׁנַיִם יָקוּם דָּבָר לֹא יָקוּם עַד אֶחָד בְּאִישׁ וְכוּ'", אֲבָל קָם הוּא לִשְׁבוּעָה. עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל סִימָן נא, אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא:

כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר, "דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי". עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב.:

וְהַכְּלָל, שֶׁשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה עִקַּר הַשֶּׁקֶר הוּא רַק מֵחֲמַת רְחוּקוֹ מֵאֶחָד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ. וְתֵכֶף שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל נִתְהַוָּה כֹּחַ הַבְּחִירָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה מֵחֲמַת שֶׁתֵּכֶף שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה אֶל הַפֹּעַל הָיָה, כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת שְׁנֵי דְּבָרִים, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה. וְאָז שַׁיָּךְ בְּחִירָה וְכוּ'. וּמִשָּׁם תֵּכֶף רִשְׁם שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה טֻמְאָה שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד, בְּחִינַת חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים. וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי הֵם דְּבָרִים עֲמֻקִּים מְאֹד:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהֶאֱמִינָה תּוֹרָה לִשְׁנֵי עֵדִים וּשְׁנֵי עֵדִים וּמֵאָה הֵם שָׁוִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תְּרֵי כְּמֵאָה, כִּי בֶּאֱמֶת תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה אַף עַל פִּי שֶׁמִּשָּׁם רִשְׁם עַל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן הָיָה אָז עֲדַיִן בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה, כָּל הַבְּרִיאָה בִּכְלָל סְמוּכָה אֶל בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה. שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְהָיָה אָז גַּם כָּל הַבְּרִיאָה הַכֹּל בְּבְחִינַת טוֹב, בִּבְחִינַת אֱמֶת, כִּי עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַבְּרִיאָה, חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר, רַק שֶׁהָיָה רִשְׁם שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל

וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל עֲדַיִן בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל בְּטָהֳרָה בִּבְחִינַת טוֹב כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָן שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם, כִּי הִיא סְמוּכָה אֶל הָאֶחָד וַעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לִבְחִינַת חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים יְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא, שֶׁתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה הוּא עֲדַיִן קְדוֹשׁ וְטָהוֹר רַק שֶׁמִּשָּׁם רִשָּׁם שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל עַד שֶׁיִּתְהַוֶּה אֶחִיזַת הַטֻּמְאָה וְהַשֶּׁקֶר. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת שָׁם בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הוּא עִקַּר הַמְתָּקַת וְהַכְנָעַת הַטֻּמְאָה וְהַשֶּׁקֶר, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כְּשֶׁמְּבָרְרִין וּמַעֲלִין אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְכוּ' לְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁמִּשָּׁם רִשָּׁם עַל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזָתוֹ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ מִשָּׁם, אֲבָל בֶּאֱמֶת כְּשֶׁמַּעֲלִין וּמְבָרְרִין אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר לְשָׁם לִבְחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה אֲזַי נִכְנָע וְנִמְתָּק הַשֶּׁקֶר לְגַמְרֵי, כִּי שָׁם בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הוּא רַק אֱמֶת וָצֶדֶק, קָדוֹשׁ וְטָהוֹר. וְשָׁם נִתְבָּרֵר וְנִמְתָּק אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא וַאֲזַי נִכְנָע הַשֶּׁקֶר לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, הוּא תֹּקֶף הַדִּין וְנִכְנָע וְנִמְתָּק בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם הַתּוֹרָה הַכּוֹחַ לְבָרֵר הָאֱמֶת וּלְהַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר שֶׁיֵּשׁ בֵּין אֵלּוּ שְׁנֵי הַבַּעֲלֵי דִּינִים שֶׁמִּתְאַמְּצִים בַּדִּין וְאֵין יוֹדְעִים מִי דּוֹבֵר אֱמֶת וּמִי דּוֹבֵר שֶׁקֶר. וְנִתְּנָה הַתּוֹרָה הַכּוֹחַ לִשְׁנֵי עֵדִים כְּשֵׁרִים לְבָרֵר הָאֱמֶת וּלְהַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר עַל יָדָם דַּיְקָא, כִּי מַאַחַר שֶׁהֵם שְׁנַיִם הֵם בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁאָז הָיָה בְּחִינַת שְׁנֵי דְּבָרִים, כְּבָיְכוֹל, כַּנַּ"ל, אֲבָל הֵם עֲדַיִן בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה מִיָּד, בְּחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה קֹדֶם שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל לְחִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים. מֵאַחַר שֶׁהֵם שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים כְּשֵׁרִים, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וּבִתְחִלַּת הַבְּרִיאָה קֹדֶם שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל לְחִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים שֶׁהוּא אַחֲרָא וְהַשֶּׁקֶר שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הָעַכּוּ"ם אֵז בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה אֵין שָׁם רַק בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה אֲשֶׁר בִּשְׁבִילָם נִבְרָא הַכֹּל וְהֵם בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת כְּלָה זֶרַע אֱמֶת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (צְפַנְיָה ג יג), "שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב וְכוּ'". כִּי אֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהָיָה רַק אֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לְכָלֵל כָּל הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם, כִּי עַל יְדֵי אֱמֶת נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר כֹּחַ יִשְׂרָאֵל הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁהֵם רַבִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ". כִּי כְּשֶׁהֵם רַבִּים וּמִתְחַבְּרִים יַחַד בְּדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, אֲזַי נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַבִּים כַּנַּ"ל, בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת. נִמְצָא, שֶׁנִּכְלָל רַבִּים בִּבְחִינַת אַחְדוּת וַאֲזַי נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַבִּים בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד.

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים, כִּי מִעוּט רַבִּים שְׁנַיִם, כִּי אַחַר הַבְּרִיאָה מִיָּד לֹא הָיָה רַק בְּחִינַת שְׁנֵי דְּבָרִים, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁשְּׁנֵי עֵדִים יִשְׂרְאֵלִים מְרַמְּזִים עַל אַחַר הַבְּרִיאָה מִיָּד, כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם שְׁנַיִם הֵם בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁהֵם יִשְׂרְאֵלִים כְּשֵׁרִים הֵם בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה מִיָּד, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְעַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לִשְׁנֵי עֵדִים לְבָרֵר הָאֱמֶת וּלְהַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר בִּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת שְׁנַיִם, שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְשָׁם עִקַּר הַמְתָּקָתוֹ וְהַכְנָעָתוֹ כַּנַּ"ל. וְהָבֵן הֵיטֵב:

וְעַל כֵּן יֵשׁ לָהֶם לִשְׁנֵי עֵדִים הַנֶּאֱמָנוּת, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יְדַבֵּר שֶׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם מְרַמְּזִים עַל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בְּוַדַּאי לֹא יְדַבְּרוּ שֶׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי שְׁנַיִם כְּשֶׁיְּדַבְּרוּ שֶׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם, הַפְּגָם הוּא גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד כְּאִלּוּ נוֹתְנִים אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם, מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים שֶׁמְּרַמְּזִים עַל אַחַר הַבְּרִיאָה מִיָּד שֶׁמִּשָּׁם רֹאשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר. וּכְשֶׁשְּׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים מִתְחַבְּרִים יַחַד לְדַבֵּר אֱמֶת אָז נִכְנָע הַשֶּׁקֶר וְנִמְתָּק בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַבִּים, בְּחִינַת שְׁנַיִם, בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא אֶחָד, עַל יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. אֲבָל לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁשְּׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים יָעִידוּ שֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם פּוֹגְמִים בְּהַשֹּׁרֶשׁ. וּכְאִלּוּ נוֹתְנִים אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁהוּא אַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין שְׁנַיִם חֲשׁוּדִים עַל שֶׁקֶר, כִּי אִישׁ אֶחָד כְּשֶׁנּוֹפֵל לַשֶּׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, אַף שֶׁהַפְּגָם גָּדוֹל מְאֹד, כִּי הַשֶּׁקֶר הוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה וּכְאִלּוּ עוֹקֵר עַצְמוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי שֶׁנּוֹפֵל לְחִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים וְנִתְרַחֵק מֵאֶחָד שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, כִּי תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהִיא נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. הִיא עֲדַיִן כֻּלּוֹ אֶחָד עִם קֹדֶם הַבְּרִיאָה מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁתַּלְשֵׁל עַד אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְדַבֵּר שֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא פּוֹגֵם מְאֹד כִּי נִתְרַחֵק מֵאֶחָד. וּכְאִלּוּ עוֹקֵר עַצְמוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁאִישׁ אֶחָד אוֹמֵר שֶׁקֶר אֵין הַפְּגָם גָּדוֹל כָּל כָּךְ כְּמוֹ שְׁנַיִם כְּשֶׁמְּעִידִים יַחַד עַל דָּבָר אֶחָד בְּשֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁשְּׁנַיִם אוֹמְרִים דָּבָר אֶחָד נִמְצָא שָׁרְבִּים נִכְלָלִים בְּאֶחָד וְהוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁסָּמוּךְ לְקֹדֶם הַבְּרִיאָה. וּכְשֶׁדִּבְרֵיהֶם שֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, אָז נוֹתְנִים יְנִיקָה לְהַשֶּׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, מִשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל וְהוּא פְּגָם גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד. וְעַל כֵּן אֵין שְׁנַיִם חֲשׁוּדִים עַל שֶׁקֶר, כִּי שְׁנַיִם אֵין יְכוֹלִים לְהִתְחַבֵּר יַחַד כִּי אִם בְּדָבָר אֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ נִכְלָלוּ רַבִּים בְּאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁנִּכְלָל בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה. שֶׁעִקָּרוֹ תְּלוּי בָּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אֲבָל עַל שֶׁקֶר אֵין יְכוֹלִים לְהִתְחַבֵּר יַחַד, כִּי עִקַּר הִתְחַבְּרוּת רַבִּים בְּיַחַד שֶׁיְּדַבְּרוּ דָּבָר אֶחָד שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַחְדוּת הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. אֲבָל שֶׁקֶר

הוּא רָחוֹק מֵאֶחָד, וְעַל כֵּן הַשֶּׁקֶר לֹא יִסָּכֵימוּ עָלָיו רַבִּים כַּמּוּבָא בָּאב (אות א אֱמֶת סִימָן י), כִּי בַּשֶּׁקֶר אֵין יְכוֹלִים רַבִּים לְהִתְחַבֵּר יַחַד לִכְלֹל בְּאֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם מִתְחַבְּרִים שְׁנַיִם עַל שֶׁקֶר אֶחָד כְּאִלּוּ רוֹצִים, חַס וְשָׁלוֹם, לִתֵּן יְנִיקָה לְהַשֶּׁקֶר מִבְּחִינַת אַחֵר הַבְּרִיאָה כְּשֶׁהָיְתָה סְמוּכָה לְאֶחָד כַּנַּ"ל וְזֶה הַפֶּגָם מַגִּיעַ בְּשׁוֹרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין יִשְׂרָאֵל חֲשׁוּדִים עַל זֶה שֶׁשְּׁנַיִם יָעִידוּ שֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁבְּדָבָר הַנּוֹגֵעַ בְּשׁוֹרֶשׁ אֵין יִשְׂרָאֵל חֲשׁוּדִים עַל זֶה:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעָה שֶׁנֶּאֱמָן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּשְׁבוּעָה, כִּי שְׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת שֵׁם ה', כִּי סְתָם שְׁבוּעָה הִיא בַּשֵּׁם. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹמֵר שְׁבוּעָה סְתָם בְּלִי הַזְכָּרַת שֵׁם מוֹרֶה גַּם כֵּן עַל שֵׁם ה', כִּי זֶהוּ לְשׁוֹן שְׁבוּעָה שֶׁמְּרַמֵּז הַלָּשׁוֹן שֶׁל שְׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבָּע בְּשֵׁם ה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , כָּל הַנִּשְׁבָּע כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ. נִמְצָא, שֶׁשְּׁבוּעָה הִיא בְּשֵׁם ה' וְשֵׁם ה' הוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה, כִּבְיָכוֹל, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה ה' יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וְנִתְעַלֶּה אֲפִלּוּ מִכָּל הַשֵּׂמוֹת כַּיָּדוּעַ וְעִקַּר הַשֵּׁם הוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי כְּשֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, לִבְרֹא הָעוֹלָמוֹת נִתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַבְּרִיאָה מִבְּחִינַת שֵׁם ה' וּמֵחֲמַת שֶׁמִּבְּחִינַת הַבְּרִיאָה יֵשׁ אֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַשֵּׁם מָלֵא עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִתְחִיל לְדַבֵּר שֶׁקֶר בְּתְחִלָּה, כִּי כְּשֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל, אָזַי יִתְתַּקֵּן כָּל הַבְּרִיאָה מֵחֲמַת שֶׁיִּתְבָּרֵר מִן הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרֵאת בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת" סוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְאָז כְּשֶׁיִּתְתַּקֵּן כָּל הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי אֱמֶת עַל יְדֵי שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק. אָזַי יִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם, כִּבְיָכוֹל, כִּי הַשֵּׁם, כִּבְיָכוֹל, הוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה וּכְשֶׁיֵּשׁ פְּגָם בְּהַבְּרִיאָה עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת עֲמָלֵק אָזַי, כִּבְיָכוֹל, מַגִּיעַ הַפְּגָם בִּבְחִינַת שֵׁם ה', אֲבָל כְּשֶׁיִּתְבַּטֵּל יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְיִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא עֲמָלֵק. אָזַי יִשָּׁלֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי אוֹמֵר אֵיזֶה דָּבָר וְנִשְׁבָּע עָלָיו. נִמְצָא, שֶׁמְּקַשֵּׁר הַדָּבָר שֶׁאוֹמֵר לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ חָשׁוּד עַל שֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, מִשּׁוֹרֶשׁ הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא שֵׁם ה' שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל וְהוּא מַמָּשׁ פְּגָם הַנַּ"ל. וְהַכְלָל, כִּי מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא מִבְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה וּבְוַדַּאי בִּתְחִלַּת הַשֹּׁרֶשׁ אֵין שָׁם שֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי לְמַעְלָה הוּא כֻּלּוֹ טוֹב וַאֲפִלּוּ שֹׁרֶשׁ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַשֶּׁקֶר לְמַעְלָה הוּא רַק טוֹב, וְאַדְרַבָּא, שָׁם נִמְתָּק וְנִכְנָע הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם שָׁם בְּהַשֹּׁרֶשׁ חַס וְשָׁלוֹם. וְנוֹתֵן יְנִיקָה לְהַשֶּׁקֶר מִתְּחִלַּת הַשֹּׁרֶשׁ חַס וְשָׁלוֹם, הוּא פְּגָם מֻפְלָג מְאֹד עַד שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל

חָשׁוּד עַל זֶה. וְזֶה בְּחִינַת הַנֶּאֱמָנוּת שֶׁל שְׁנֵי עֵדִים יִשְׂרְאֵלִים. וְזֶה בְּחִינַת הַנֶּאֱמָנוּת שֶׁנֶּאֱמָן יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבוּעָה, כִּי שֹׁרֶשׁ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַשֶּׁקֶר הוּא מִשְׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינַת שְׁנַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל יָדָם עִקַּר הַמְתָּקַת אֶחְיזַת הַשֶּׁקֶר עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלְלוּ שְׁנַיִם בְּאֶחָד עַל יְדֵי אֱמֶת וּלְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, הַפְּגָם גָּדוֹל מְאֹד כַּנַּ"ל. וְהֶבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הֵיטֵב בִּכְתָב דְּבָרִים כָּאֵלּוּ:

חלק ד

גַּם כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים הֵם מְרַמְּזִים עַל בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין וּבְוַדַּאי אֶחָד גָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ. וְהַגָּדוֹל נֶגֶד הַקָּטָן הוּא בְּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה נֶגֶד הַקָּטָן מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא כְּנֶגְדּוֹ בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בַּמַּאֲמָר "בְּרֵאשִׁית בָּרָא, אָב וּבֵן מַאֲמָר וַחֲצִי מַאֲמָר" (סִימָן כב) עַיֵּן שָׁם וְהֶבֵן, כִּי כָּל מַדְרֵגָה נֶגֶד הַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנָּה הוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְכוּ'. נִמְצָא, כְּשֶׁשְּׁנֵי אֲנָשִׁים מִתְחַבְּרִים יַחַד בְּדָבָר אֱמֶת נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁאוֹמְרִים שֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, עוֹשִׂים פֵּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי קֶשֶׁר רְשָׁעִים אֵינוֹ מִן הַמִּנְיָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרָכָה (סַנְהֶדְרִין דַּף כו) וְהַחִבּוּר שֶׁל שֶׁקֶר אֵינוֹ נִקְרָא חִבּוּר רַק פֵּרוּד, כִּי שֶׁקֶר רָחוֹק מֵאֶחָד. וְעַל כֵּן כְּשֶׁשְּׁנַיִם אוֹמְרִים דָּבָר אֶחָד דְּהַיְנוּ שֶׁעֵדוּתָן מְכֻוֶּנֶת בְּוַדַּאי דִּבְרֵיהֶם אֱמֶת וַאֲזַי מַכְנִיעִים הַשֶּׁקֶר שֶׁל הַבַּעַל דִּין שֶׁטּוֹעֵן שֶׁקֶר, כִּי נִכְנָע הַשֶּׁקֶר עַל יְדֵי שֶׁנִּמְתָּק אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר (דְּבָרִים יט) 'יָקוּם' דַּיְקָא, כִּי הֵם מְקִימִין וּמְרִימִין הַדָּבָר, כִּי הֵם מַעֲלִין הָאֱמֶת וּמַכְנִיעִים הַשֶּׁקֶר, כִּי נִמְתָּק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁנַיִם נִכְלָלִים יַחַד בִּדְבַר אֱמֶת, כִּי נִכְלְלוּ רַבִּים בְּאֶחָד מֵאַחַר שֶׁשְּׁנַיִם אוֹמְרִים דָּבָר אֶחָד. וְגַם כִּי הַשְּׁנַיִם בְּעַצְמָן הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן תֵּרֵי כְּמֵאָה, כִּי עִקַּר הַדָּבָר מַה שֶּׁשְּׁנַיִם נֶאֱמָנִים הוּא מֻחֲמַת שֶׁרַבִּים נִכְלָלִים בְּאֶחָד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר. וְעַל כֵּן אֵין חִלּוּק בֵּין שְׁנַיִם לְמֵאָה, כִּי מְעוּט רַבִּים שְׁנַיִם. וְעִקַּר שֹׁרֶשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא מִבְּחִינַת שְׁנַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שְׁנַיִם שֶׁנִּכְלָלִים יַחַד נִכְנָע הַשֶּׁקֶר וְנִמְתָּק אֲחִיזָתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נֶאֱמָנִים כְּמֵאָה מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר בְּשֹׁרֶשׁ אֲחִיזָתוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעָה בַּשֵּׁם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה הוּא מִבְּחִינַת שֵׁם ה' וּכְשֶׁנִּכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד אֲזַי נִתְקַיֵּם, "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד".:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

הֲלָכָה ג נִכְלָל לְעֵיל בְּהִלְכוֹת דַּיָּנִים הֲלָכָה ג, אוֹת ו׳:

פרק ד

חלק א

"עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְכוּ' יָקוּם דָּבָר":

עַל פִּי הָעִנְיָן הַנּוֹרָא הַמְּבֹאָר בְּסוֹף סֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מֵעִנְיַן חִלּוּק אֱלָפִים לְמֵאוֹת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְהַכְּלָל כִּי יֵשׁ אוֹר שֶׁהוּא מֵאִיר בְּאֶלֶף עוֹלָמוֹת וְהוּא אוֹר אֶחָד וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ מֵחֲמַת גָּדְלוֹ, אַךְ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁהוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ, הוּא יָכוֹל לְחַלֵּק אֱלָפִים לְמֵאוֹת, דְּהַיְנוּ לְחַלֵּק הָאוֹר הַגָּדוֹל לַחֲלָקִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַקְּטַנִּים לְקַבְּלוֹ וְכוּ'. וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ זֹאת הוּא יָכוֹל לְהַחֲיוֹת מֵתִים וְכוּ'. וּמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ זֹאת וְכוּ' וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הַיִּחוּד שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וּמַהוּ צִיקֵי קְדֵרָה וְכוּ' וּמַהוּ חַ"שׁ מַחַשׁ"מַל וּמַהוּ נֹגַהּ וּמַהוּ מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה וּמַהוּ בְּרִית וְכוּ'. וּמְשִׁיחַ יוֹדֵעַ זֶה הָעִנְיָן בִּשְׁלֵמוּת, אֲבָל שְׁאָר הַצַּדִּיקִים אֵינָם יוֹדְעִים אֶלָּא כְּשִׁעוּרִין מֵאֲלָפִים מֵאוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים שֶׁעַל יָדָם נִתְבָּרֵר הָאֱמֶת וְנִדְחֶה הַשֶּׁקֶר וְהֵם נֶאֱמָנִים בְּכָל דָּבָר, כִּי כָּל מִי שֶׁמֵּעִיד עֵדוּת אֱמֶת הוּא בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹרַת אֱמֶת וְכוּ'". וְנִקְרֵאת 'עֵדוּת' בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנָתַתָּ אֶל הָאָרוֹן אֵת הָעֵדֻת וְכוּ'". וְכֵן בְּכָל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וּבְכָל הַתּוֹרָה נִקְרֵאת הַתּוֹרָה בְּשֵׁם עֵדוּת. וּכְתִיב, "עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה וְכוּ'". כִּי הַתּוֹרָה הִיא עֵדוּת גָּדוֹל עָלֶיהָ יִתְבָּרַךְ, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ אֱמִתִּי בְּקִדְקֳדוֹ יוּכַל לִרְאוֹת בְּעֵינֵי שִׂכְלוֹ הֵיטֵב אֶת מְצִיאוּתוֹ וְאַחְדוּתוֹ וְיִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כָּל בַּעֲלֵי דֵּעָה וְשֵׂכֶל אֱמֶת יֵעִידוּ וְיַגִּידוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן בְּשׁוּם שֵׂכֶל לִבְדּוֹת תּוֹרָה כָּזֹאת מִלֵּב, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמְּבֹאָר שִׂיחָה זֹאת בְּכַמָּה סִפְרֵי קֹדֶשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה וְכוּ'". כִּי מֵהֵיכָן לוֹקְחִין תּוֹרָה כָּזֹאת? מִן בְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל עִם כָּל דִּקְדּוּקֶיהָ וּפְרָטֶיהָ וְכוּ' וְכָל שְׁאָר הַסִּפְרֵי נְבִיאִים וּכְתוּבִים וְכָל הַשַּׁ"ס וּמִדְרָשִׁים וּמְפָרְשֵׁיהֶם וְכָל הַפִּלְפּוּלִים וְהַחִדּוּשִׁים שֶׁבָּהֶם, וְכָל סִתְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁגִּלּוּ הָרַשְׁבִּ"י וְתַלְמִידָיו וְהָאָר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְכָל הַגְּבוּרוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁבָּהֶם אֲשֶׁר תִּסְמֹר שַׂעֲרוֹת רֹאשׁ הָאָדָם הַמְעַיֵּן בָּהֶם אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ מְבִינָם לְתַכְלִיתָן, עִם כָּל זֶה מְעַט דְּמְעַט שֶׁמִּתְנוֹצֵץ לוֹ מִדִּבְרֵיהֶם הַכֹּל יוֹדוּ וְיֹאמְרוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִבְדּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם דְּבָרִים כָּאֵלֶּה מִלֵּב בְּשׁוּם אֹפֶן וְכֵן כָּל הַהִתְגַּלּוּת וְהַחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים שֶׁגִּלּוּ הַצַּדִּיקִים בַּדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרֵיהֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כִּי עֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ גַּם בַּדּוֹרוֹת הָאֵלֶּה שֶׁרְאִינוּ עַיִן בְּעַיִן

הִתְגַּלּוּת חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתָם בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׁוּם אֹפֶן אִם לֹא בְּשֶׁפַע אֱלֹקִי הַנִּמְשָׁךְ מֵהַיָּחִיד הַנֶּעְלָם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָעַד. עַל כֵּן כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יְעִידוּן וְיַגִּידוּן כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, עַל כֵּן נִקְרֵאת הַתּוֹרָה עֵדוּת בְּכָל מָקוֹם (וְעַיֵּן עוֹד מִזֶּה בְּהֶלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט. וְעוֹד יֵשׁ בְּלִבִּי הַרְבֵּה בָּזֶה לְהַרְחִיב הַדִּבּוּר, אַךְ אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ מֵאֲלֵיהֶם). וְזֶה, "גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי ה' דְּרוּשִׁים לְכָל חֶפְצֵיהֶם", שֶׁעַל יְדֵי נִפְלָאוֹת חִדּוּשֵׁי וּדְרוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם דְּרוּשִׁים לְכָל חֶפְצֵיהֶם בְּשִׂכְלִיּוּת נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים וְנִשְׂגָּבִים כְּאֵלֶּה, עַל יְדֵי זֶה הַכֹּל רוֹאִים, כִּי גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי ה', כִּי כָּל בַּעֲלֵי אֱמֶת יוֹדוּ וְיֵעִידוּ, כִּי יַד ה' עָשְׂתָה זֹאת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹקִים הֵמָּה וְכוּ'". וְזֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, "לֹא אֶת בְּנֵיכֶם וְכוּ' כִּי עֵינֵיכֶם הָרֹאֹת אֶת כָּל מַעֲשֵׂה ה' הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה". וְקָאֵי עַל כָּל הַדּוֹרוֹת עַד הַסּוֹף, הַיְנוּ כִּי אֵינוֹ מְדַבֵּר עִם הַבָּנִים קְטַנִּים שֶׁמֹּחָן עֲדַיִן בְּקָטְנוּת וְלֹא נִפְקְחוּ עֵינֵיהֶם לִרְאוֹת הָאֱמֶת עַיִן בְּעַיִן, כִּי 'עֵינֵיכֶם הָרֹאֹת אֶת כָּל מַעֲשֵׂה ה' הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה, כִּי מִי שֶׁמְּעַיֵּן וּמַבִּיט בְּהַתּוֹרָה עֵינָיו רוֹאוֹת עַיִן בְּעַיִן אֶת כָּל מַעֲשֵׂה ה' הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה, כִּי יוֹדֵעַ וּמֵבִין הָאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִבְדוֹת מִלֵּב, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל אֵלּוּ הַנִּפְלָאוֹת וְהַמַּעֲשִׂיּוֹת וְהַחִדּוּשִׁים וְכָל הַנּוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ וְגִלָּה לָנוּ מִיּוֹם מַתַּן תּוֹרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי אִם מַעֲשֵׂה ה' הֵמָּה:

חלק ג

כְּלַל הַדָּבָר, שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵדוּת שֶׁמְּעִידָה עַל מְצִיאוּתוֹ וְאַחְדוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה. וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה נִתְּנָה בִּשְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת, כִּי אֵין עֵדוּת פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁבָּזֶה אָנוּ מְעִידִין עַל אַחְדוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ וּצְרִיכִין שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת יִחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, כִּי אַנְשֵׁי יְרִיחוֹ הָיוּ כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן חֲכָמִים (פְּסָחִים נו) וּפֵרְשׁוּ שָׁם, שֶׁלֹּא אָמְרוּ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְזֶה בְּחִינַת חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת שֶׁהוּא סוֹד בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לַחֲלֹק אֶת הָאוֹר דַּיְקָא, לְחַלְּקוֹ לַחֲלָקִים בִּבְחִינַת חִלּוּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַכֹּל לְקַבְּלוֹ כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם יִחוּדוֹ וּמַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בַּכֹּל מָשְׁלָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְלֹא לִכְרֹךְ אֶת שְׁמַע, דְּהַיְנוּ לִכְרֹךְ הָאוֹר יַחַד, כִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ:

חלק ד

כִּי עִנְיַן חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת אַף עַל פִּי שֶׁעָצָם הַדְּבָרִים שֶׁיָּצְאוּ מִפִּי רַבֵּנוּ הַנִּשְׂגָּב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם, אַךְ מַה שֶּׁנּוּכַל לִמְצֹא בָּהֶם אֵיזֶה רֶמֶז, אָנוּ מְחֻיָּבִים לַחְתֹּר בְּכָל כֹּחֵנוּ לִמְצֹא מַה שֶּׁנּוּכַל. וְהִנֵּה עִנְיַן חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת, דְּהַיְנוּ לְחַלֵּק הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲלָפִים, לְחַלְּקוֹ לַחֲלָקִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵאוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבְּלוֹ,

וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא פְּרָשִׁיּוֹת וּסְדָרִים וְתֵבוֹת וְאוֹתִיּוֹת הֵם כֻּלָּם צְמְצוּמִים נִפְלָאִים לְהָאוֹר הַגָּדוֹל כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת, כִּי אוֹרַיְתָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה נַפְקַת (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ בְּשַׁלַּח סב) שֶׁשָּׁם הַכֹּל בִּבְחִינַת אֲלָפִים, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, שֶׁלְּמַעְלָה הָאוֹר בִּבְחִינַת אֲלָפִים. וּלְמַטָּה נִתְחַלְּקִים הָאוֹרוֹת בִּבְחִינַת מֵאוֹת, כִּי חָכְמָה עִלָּאָה בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת אֲלָפִים, אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְקַבֵּל, כִּי הִיא בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָה לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבוֹא. וְאֵין אָנוּ מְקַבְּלִין כִּי אִם עַל יְדֵי צְמְצוּמִים עַל יְדֵי שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה הַתּוֹרָה בִּלְבוּשִׁים אֵלּוּ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נוֹבְלוֹת חָכְמָה שֶׁלְּמַעְלָה תּוֹרָה, כַּמּוּבָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת צְמְצוּמִים, בְּחִינַת חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן קֶדֶמָה הַתּוֹרָה אַלְפַּיִם שָׁנָה, כִּי מִתְּחִלָּה הָיְתָה בִּבְחִינַת אֲלָפִים וְהָיְתָה בִּבְחִינַת כְּתָנוֹת אוֹר בְּאָלֶ"ף, בִּבְחִינַת אֲלָפִים, וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת, הָיָה מְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר בְּאָלֶף וְהָיָה חַי לְעוֹלָם, כִּי שָׁם לְמַעְלָה בִּבְחִינַת אֲלָפִים, בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא לֵית מִיתָה תַּמָּן, כִּי שָׁם חַיִּים נִצְחִיִּים, אַךְ עַל יְדֵי שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת נִפְגַּם הַכֹּל וְאָז שָׁלְטָה הַקְּלִפָּה בְּחִינַת עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית וְנִתְעַכֵּר הַשֵּׂכֶל. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּדוֹל בְּחִינַת אֲלָפִים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת. וְעַל יְדֵי זֶה שָׁלְטָה הַמִּיתָה, כִּי נִסְתַּלֵּק הָאוֹר שֶׁמִּשָּׁם הַחַיִּים וְנִשְׁאַר הַכֹּל בְּלִי חִיּוּת בִּבְחִינַת מִיתָה וְלוּלֵי חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה הָעוֹלָם חוֹזֵר לְתֹהוּ וָבֹהוּ חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ בְּחָכְמַת ה' וַחֲסָדָיו הַנִּפְלָאִים חָמַל עָלָיו וְעַל עוֹלָמוֹ וְהִפְלִיא לַעֲשׂוֹת וְהִמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן שֶׁל בְּחִינַת חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת וְהִלְבִּישׁ הָאוֹר שֶׁהוּא הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְקַיֵּם, כִּי 'כָּתְנוֹת עוֹר' דָּא תְּפִלִּין (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן סט דַּף קה) שֶׁהֵם צְמְצוּמִים נִפְלָאִים לְהָאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עַתִּיק וְאָרִיךְ אַנְפִּין שֶׁשָּׁם הַכֹּל בִּבְחִינַת אֲלָפִים וְעַל יְדֵי תְּפִלִּין נִמְשָׁכִין מִשָּׁם הַמֹּחִין בִּבְחִינַת חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי הַשִּׁינִי"ן שֶׁל תְּפִלִּין שִׁי"ן שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁין שִׁי"ן שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁין שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאוֹת. וְזֶה בְּחִינַת דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר שֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְהַמְתִּין לִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה לְאֶלֶף דּוֹר כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ הָעוֹלָם בְּאֶלֶף דּוֹר כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת אוֹר הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת אֲלָפִים כְּמוֹ שֶׁיִּזְכֶּה מָשִׁיחַ שֶׁהוּא יַשִּׂיג אֶת הָאוֹר בְּשֶׁלֵּמוּת בִּבְחִינַת אֲלָפִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, אַךְ מֵחֲמַת חֲטָאֵי הַדּוֹרוֹת רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם, עַל כֵּן נָתְנָה לָכוּ דּוֹרוֹת עַל יְדֵי שֶׁבְּחָכְמָתוֹ הַנִּפְלָאָה צִמְצֵם וְחִלֵּק הָאוֹר מֵאֲלָפִים לְמֵאוֹת כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ וְעַל כֵּן לֹא קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁעָשׂוּ שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וַעֲשָׂרוֹת. כְּדֵי שֶׁיְּצַמְצְמוּ הָאוֹר מֵאֲלָפִים לְמֵאוֹת, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁכָה מִבְּחִינָה זֹאת, מִבְּחִינַת חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הֻכְרַח אָדָם הָרִאשׁוֹן לָמוּת בְּתוֹךְ אֶלֶף שָׁנָה, כִּי הַחִיּוּת-כְּפִי הַשָּׁגַת הַחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְכוּ'". וְאִם הָיָה חַי אֶלֶף שָׁנָה הָיָה צָרִיךְ לְקַבֵּל הָאוֹר מִבְּחִינַת אֶלְפִּים שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עַכְשָׁו אַחַר הַחֵטְא וְעַל כֵּן עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ מִיּוֹמוֹ אֶלֶף שָׁנָה דַּיְקָא. וּבָזֶה נִתְקַיֵּם, "כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת". כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בְּוַדַּאי נִתְקַיֵּם, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ חַי אֶלֶף שָׁנָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְאוֹר הָאֲלָפִים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים הֲרֵי שָׁלְטָה בּוֹ הַמִּיתָה שֶׁאַחֲיָזָתָהּ לְמַטָּה וְזֶה הָיָה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁלּוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אוֹר הָאֲלָפִים בְּעַצְמוֹ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים:

חלק ה

וְהִנֵּה הַכְּלָל, שֶׁעַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן גָּרַם שֶׁשָּׁלְטָה הַקְּלִפָּה הַחוֹפָה עַל הַמֹּחַ שֶׁהִיא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וַאֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר הָאֲלָפִים וְאֵין שׁוּם חִיּוּת לְהָאָדָם וּלְכָל הָעוֹלָם הַתְּלוּי בּוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּצַמְצְמִין הָאוֹר בִּבְחִינַת חֶלְקַת אֲלָפִים לְמֵאוֹת כַּנַּ"ל. וְגַם לָזֶה צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם לְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה הַחוֹפָה עַל הַמֹּחַ שֶׁהִיא בְּחִינַת עָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית וְאָז יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְקַבֵּל הָאוֹר בִּבְחִינַת חֶלְקַת אֲלָפִים לְמֵאוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם, כִּי עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ נִיצוֹצוֹת בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וְהֵם שָׁם בִּבְחִינַת מֵתִים מֵחֲמַת שֶׁנֶּאֱחַז בָּהֶם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא וְעִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ הוּא הַשְׁקָרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת שֶׁמְּסַבְּבִין וּמְכַסִּין עַל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה. וְהֵם מִתְגַּבְּרִין מֵחֲמַת שֶׁנִּסְתַּלֵּק הָאוֹר לְמַעְלָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת חֶלְקַת אֲלָפִים לְמֵאוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַכֹּל לְקַבְּלוֹ אֲפִלּוּ הַמֻּנָּחִים בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד וְאָז מַכְנִיעִים וּמְגָרְשִׁים זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא וּמְחַיִּין הַנִּיצוֹצוֹת בִּבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים מַמָּשׁ. וְעַל כֵּן דַּיְקָא תַּלְמִיד חָכָם שֶׁהוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ יָכוֹל לְחַלֵּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם, כִּי זֶה הַתַּלְמִיד חָכָם הַנּוֹקֵם וְנוֹטֵר וְכוּ' בְּוַדַּאי כַּוָּנָתוֹ רַק לַשָּׁמַיִם וְלֹא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ כְּלָל, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּוַדַּאי אֵינוֹ עוֹבֵר עַל לֹא תַקּוֹם וְלֹא תִטּוֹר, חַס וְשָׁלוֹם, (וּכְמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ שָׁם בַּגְּמָרָא בְּיוֹמָא, עַיֵּן שָׁם) רַק כָּל כַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם לְמַעַן הָאֱמֶת לְבַד, עַל כֵּן צְרִיךְ דַּיְקָא שֶׁיִּהְיֶה נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ וְאָז דַּיְקָא הוּא תַּלְמִיד חָכָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה עָנָו שׁוֹטֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲנָוָה פְּסוּלָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת קָטָן בְּעֵינָיו לִפְנֵי כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לוֹ לָזוּז מִן הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ כָּל דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג וְלֵידַע כְּפִי מַה שֶּׁקִּבֵּל מֵרַבּוֹתָיו אָסוּר לוֹ לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ אֲפִלּוּ נֶגֶד הַגְּדוֹל שֶׁבַּגְּדוֹלִים, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּכָל בַּעֲלֵי הַשַּׁ"ס שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי כֻּלָּם הָיוּ עֲנָוִים גְּדוֹלִים, אַף עַל פִּי כֵן כָּל אֶחָד הָיָה חָזָק בְּדַעְתּוֹ מְאֹד בְּכָל דַּרְכֵי הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ לוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא

יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשַּׁעַר". וְעַל כֵּן זֶה הַתַּלְמִיד חָכָם הַנּוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ בְּוַדַּאי כַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם לְמַעַן הָאֱמֶת לְבַד וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ. הַיְנוּ זֶה לְעֻמַּת זֶה, טוֹב לְעֻמַּת רַע, הַיְנוּ כְּמוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁהָיָה עָרוּם מִכֹּל, שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הָרַמָּאוּת וְהַשְּׁקָרִים וְהַכְּזָבִים שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ צָרִיךְ הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֲמִתִּי לְהִתְנַהֵג בְּהָאֱמֶת לִהְיוֹת נוֹקֵם וְנוֹטֵר בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה רַמָּאוּת וְטָעֻיּוֹת בָּעוֹלָם בְּלִי שִׁעוּר וְכֻלָּם נִמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהָיָה עָרוּם מִכֹּל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי עֲרָמִימִיּוּת וְהַטְעָאוֹת וְרַמָּאוּת שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר שֶׁהִכְנִיס בָּעוֹלָם עַד שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד מְאֹד לְהָבִין הָאֱמֶת, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּכַמָּה דְּרָכִים וּבְכַמָּה מִינֵי אֲנָשִׁים אֲפִלּוּ בִּגְדוֹלִים וּכְשֵׁרִים וּמַטָּעֶה וּמְרַמֶּה אוֹתָן בְּכַמָּה דְּרָכִים עַד שֶׁחוֹלְקִין עַל הָאֱמֶת וּמַעֲלִימִין וּמַסְתִּירִין אוֹתוֹ וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם, בִּפְרָט הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁחָפֵץ בְּהָאֱמֶת וְאַף עַל פִּי כֵן הָאֱמֶת הוּא אֶחָד. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַתַּלְמִיד חָכָם לִהְיוֹת נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ, הַיְנוּ שֶׁיִּתְנַהֵג עִם הָאֱמֶת מַמָּשׁ כְּמוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁמִּתְנַהֵג עִם הַשֶּׁקֶר לְקַיֵּם עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל, הַיְנוּ כְּמוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁעָרוּם מִכֹּל וּמְכַסֶּה וּמְסַבֵּב הָאֱמֶת עַל יְדֵי שְׁקָרָיו וְרַמָּאוּתָיו בְּכַמָּה דְּרָכִים. כְּמוֹ כֵן יִתְנַהֵג הַתַּלְמִיד חָכָם כְּנֶגְדּוֹ עִם הָאֱמֶת וְיִתְנַהֵג עִמָּהֶם בְּחָכְמָה וְעָרְמָה לְמַעַן הָאֱמֶת לְבַד כְּמוֹ שֶׁמִּתְנַהֵג הַנָּחָשׁ בִּשְׁקָרָיו וְכַנַּ"ל. גַּם כְּנָחָשׁ מְרַמֵּז שֶׁהַתַּלְמִיד חָכָם שֶׁנּוֹקֵם וְנוֹטֵר לֹא יְכַוֵּן בִּשְׁבִיל הֲנָאַת עַצְמוֹ וּכְבוֹדוֹ כְּלָל כִּי אִם לְמַעַן הָאֱמֶת לְבַד וְזֶהוּ 'כְּנָחָשׁ', כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַנָּחָשׁ אֵין לוֹ שׁוּם הֲנָאָה בַּמֶּה שֶׁנּוֹשֵׁךְ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "אִם יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ וְכוּ'". וּכְמוֹ הַנָּחָשׁ בַּקְּלָפָּה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הֲנָאָה וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר, כְּמוֹ כֵן הַתַּלְמִיד חָכָם בַּקְּדֻשָּׁה צָרִיךְ לִהְיוֹת נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ שֶׁלֹּא יְכַוֵּן בִּשְׁבִיל הֲנָאַת עַצְמוֹ וּכְבוֹדוֹ כְּלָל כִּי אִם לְמַעַן הָאֱמֶת לְבַד וְאָז הוּא תַּלְמִיד חָכָם. וְאָז הוּא יָכוֹל לְחַלֵּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ לְמַעַן הָאֱמֶת לְבַד כַּנַּ"ל וּמְגַלֶּה הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁקֶר, הוּא דּוֹחֶה וּמַעֲבִיר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא וּמְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וַאֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לוֹ שֶׁיְּחַלֵּק הָאֲלָפִים לְמֵאוֹת כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּמִדָּה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ קְטַנִּים לְקַבְּלוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר יְדִיעַת אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפִילִין לְהַחֲיוֹתָם מִמִּיתָתָם בִּבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל כֵּן אֵין עֲדוּת פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם, כִּי עִקַּר הָעֲדוּת צְרִיכִין בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ כְּפִירָה וְהַכְחָשָׁה וְאָז צְרִיכִין שְׁנַיִם דַּוְקָא לְגַלּוֹת הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁקֶר, כִּי הַשֶּׁקֶר הוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַתְרָא דַּהֲוֵי קְרֵי קֶשְׁטָא וְכוּ' שֶׁלֹּא

הָיוּ מֵתִים שָׁם מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם שֶׁקֶר, כִּי אֱמֶת סַמָּא דְּחַיֵּי וְהַשֶּׁקֶר לְהֵפֶךְ. כִּי כָּל הַשֶּׁקָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמַּחֲלִיף בְּדִבּוּרוֹ כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וַעֲבוֹדָה זָרָה וְכִפִּירוֹת הֵם בְּחִינַת שֶׁקֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהָיָה עָרוּם מִכֹּל שֶׁפִּתָּה לְאָדָם וְחַוָּה בְּשִׁקָּרָיו וּרְמִיּוֹתָיו וְהֵבִיא מִיתָה לָעוֹלָם. וְעַל כֵּן אִלּוּ עַדִים שֶׁבָּאִין לְהָעִיד עֵדוּת אֱמֶת וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁקֶר וְהַהֶכְחָשָׁה שֶׁבֵּין הַבַּעֲלֵי דִּינִים, עַל כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ שְׁנַיִם לְפָחוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת וּלְבָרֵר הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁקֶר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת חֶלֶקֶת אֲלָפִים לְמֵאוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר עַל יְדֵי צִמְצוּמִים וַחֲלָקִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂין כֵּלִים לְגַלּוֹת אֲמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָאֱמֶת וְעַל יְדֵי זֶה מְחַיִּין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ הַשֶּׁקֶר וּמְבָרְרִין הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל וְלָזֶה צְרִיכִין שְׁנַיִם דַּוְקָא, כִּי טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד וְכוּ', כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁנַיִם יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ יוֹתֵר לְחַלֵּק הָאוֹר בִּבְחִינַת חֶלֶקֶת אֲלָפִים לְמֵאוֹת, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל וּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁלְּמַעְלָה הָאוֹר בִּבְחִינַת אֲלָפִים וּלְמַטָּה הוּא בִּבְחִינַת מֵאוֹת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, חֲזֵה הַיִּית וְכוּ' וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב וְכוּ' אֶלֶף אַלְפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ וְרִבּוֹ רִבְבָן וְכוּ', כִּי לְמַעְלָה בִּבְחִינַת עַתִּיק הַכֹּל בִּבְחִינַת אֲלָפִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּאִדְּרָא רַבָּא, תְּאנָא, בְּגַלְגַּלְתָּא דְּרִישָׁא אֶלֶף אַלְפִין רִבּוֹא וְשִׁבְעַת אֲלָפִין וַחֲמֵשׁ מְאָה קוֹצָא דְּשַׂעֲרָא וְכוּ'. וּמְבֹאָר בְּהַמְפָרְשִׁים שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאוֹר לְמַעְלָה יוֹתֵר עֶלְיוֹן הוּא בִּבְחִינַת רְבָבוֹת וַאֲלָפִים וּלְמַטָּה נִתְמַעֵט עַד שֶׁבָּא לִבְחִינַת מֵאוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמְאַתַּיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ, 'הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה', מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ שָׁם לְמַעְלָה הָאוֹר בִּבְחִינַת אֲלָפִים. 'וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ', הֵם הַצַּדִּיקִים הַשּׁוֹמְרִים וּמְקַיְּמִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם זוֹכִים לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר בִּבְחִינַת מָאתַיִם שֶׁהֵם מֵאוֹת, הַיְנוּ שֶׁהֵם זוֹכִים לְחַלֵּק הָאֲלָפִים לְמֵאוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַכֹּל לְקַבְּלוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַמַּשְׂכֹּרֶת הַתּוֹרָה וְיִרְאַת אֲמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הוֹצִיא בִּלְשׁוֹן 'לְנֹטְרִים' לְרַמֵּז עַל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַנּוֹקְמִים וְנוֹטְרִים שֶׁהֵם מְחַלְּקִין הָאֲלָפִים לְמֵאוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְכָל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שָׁרְשָׁם בְּהַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּשָׁמוֹת לְמַעְלָה הוּא בִּבְחִינַת אֲלָפִים וְשָׁם כָּל הַנְּשָׁמוֹת אֶחָד, אַךְ כְּשֶׁנִּמְשָׁכִין לְמַטָּה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכָן כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּחַלְּקִין אֲלָפִים לְמֵאוֹת. וְאָז נִמְשֶׁכֶת כָּל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה לְמַטָּה לִמְקוֹמָהּ, לַגּוּף הַשַּׁיָּךְ לָהּ וְכָל עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאוֹר מִמַּעְלָה לְמַטָּה מִבְּחִינַת אֲלָפִים לְמֵאוֹת בִּבְחִינַת אַל תִּקְרֵי מָה אֶלָּא מֵאָה, כִּי אוֹר הָאֲלָפִים הוּא אֲצִילוּת בִּבְחִינַת מָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ, אֲבָל עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם, בִּפְרָט עַל יְדֵי תְּפִלּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת,

בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הָאֲלָפִים לִבְחִינַת מֵאוֹת וּמְחַבְּרִין הָאָל"ף עִם מ"ה וְנַעֲשֶׂה מֵאָה. וְכָל זֶה כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. עַד שֶׁיֵּדְעוּ אוֹתוֹ גַּם הָרְחוֹקִים מְאֹד שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצוֹת הַמְּנֻחִים לְמַטָּה מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי הַצְּמְצוּמִים וְהַכֵּלִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי בְּחִינַת חֶלֶקֶת אֲלָפִים לְמֵאוֹת, עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הָאֱמֶת בְּהַדְרָגָה עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְהוֹדִיעַ גַּם לְכָל הָרְחוֹקִים אֶת אֱלקוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַעֲרִין הַשֶּׁקֶר וּמְגַלִּין וּמְבָרְרִין הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּל מַה שֶּׁמְּבַעֲרִין וּמְבַטְּלִין הַשֶּׁקֶר וּמַעֲלִין הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁקֶר עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת כֵּלִים לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר לְמַטָּה בִּבְחִינַת חֶלֶקֶת אֲלָפִים לְמֵאוֹת, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא וְכַמּוּבָן בַּכְּתָבִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד וּלְהַמְשִׁיךְ הַמֹּחִין שֶׁהֵם אוֹר אֱמִתַּת יִדִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין וּמַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת מֵעֲמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת הָעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין. וְכֵן לְהֵפֶךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם הָאוֹר מִלְּמַעְלָה וְכוּ' וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה יְגִיעוֹת בְּכַמָּה בְּחִינוֹת קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לָזֶה:

חלק ח

נִמְצָא, שֶׁלְּמַעְלָה כְּלֵל הַנְּשָׁמוֹת הֵם בִּבְחִינַת אֲלָפִים. וּלְמַטָּה נֶחֱלָקִין כָּל אֶחָד לִמְקוֹמוֹ בִּבְחִינַת מֵאוֹת וְעַל כֵּן בְּכָל מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה בָּהֶם אֲלָפִים וּמֵאוֹת הֵן בִּכְלָל הֵן בִּפְרָט, פּוּק עַיֵּן וְתִשְׁכַּח בְּסֵפֶר בְּמִדְבַּר, כִּי בִּכְלַל הַמִּנְיָן הָיָה שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וְכֵן בַּמִּסְפָּר לְכָל דֶּגֶל וָדֶגֶל הָיוּ אֲלָפִים וּמֵאוֹת וְכֵן בְּמִסְפַּר כָּל שִׁבְטֵי וְשִׁבְטֵי הָיוּ אֲלָפִים וּמֵאוֹת. עַיֵּן שָׁם בְּכָל שִׁבְטֵי וּבְכָל דֶּגֶל וּבִכְלַל הַמִּנְיָן וְכֵן בְּמִסְפַּר הַלְוִיִּים בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּכֻלָּם הָיוּ אֲלָפִים וּמֵאוֹת, לְהוֹרוֹת שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין לְמַטָּה עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר מֵאֲלָפִים לְמֵאוֹת וְכַנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְחַבְּרִים יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר, יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ יוֹתֵר לְכְלֹל בִּבְחִינַת הָאֲלָפִים שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הָאוֹר לְמַטָּה בִּבְחִינַת חֶלֶקֶת אֲלָפִים לְמֵאוֹת, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהֵם רַבִּים וְיֵשׁ בָּהֶם שִׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶלֶקֶת הָאוֹר לְמֵאוֹת, כִּי לְמַעְלָה אֵין שׁוּם שִׁנּוּי, כִּי שָׁם הַכֹּל אֶחָד וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהֵם רַבִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֶלֶקֶת הָאוֹר לְמֵאוֹת כַּנַּ"ל כְּשֶׁנֶּאֱסָפִין וְנִכְלָלִין יַחַד לְדַבֵּר שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ בְּיוֹתֵר לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשָׁם בִּבְחִינַת אֲלָפִים וּלְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר לְמַטָּה בִּבְחִינַת מֵאוֹת, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְחַלֵּק הָאוֹר מֵחֲמַת שֶׁהֵם רַבִּים וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל כֵּן כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֵין אוֹמְרִים בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כִּי אֶלֶף הוּא עֲשָׂרָה פְּעָמִים מֵאָה. וּכְשֶׁיֵּשׁ עֲשָׂרָה יַחַד וְכָל אֶחָד הוּא בִּבְחִינַת מֵאָה, כִּי חַיָּב לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת אַל תִּקְרֵי מָה אֶלָּא מֵאָה, וּכְשֶׁעֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל נִתְקַבְּצִין יַחַד נִכְלָלִין בִּבְחִינַת אֶלֶף שֶׁהוּא עֶשֶׂר פְּעָמִים מֵאָה וּמַמְשִׁיכִין הָאוֹר מֵאֲלָפִים לְמֵאוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר הַמְשָׁכַת

הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן אֵין עֵדוּת בְּפָחוֹת מִשְּׁנַיִם, כִּי כְּשֶׁהֵם שְׁנַיִם יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְחַלֵּק הָאֲלָפִים לְמֵאוֹת מֵאַחַר שֶׁהֵם שְׁנַיִם שֶׁדַּעְתָּם חֲלוּקוֹת זֶה מִזֶּה וְנִכָּלָלִין יַחַד לְהָעִיד עֵדוּת אֱמֶת, עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מִשָּׁרְשָׁם מִבְּחִינַת אֲלָפִים לִבְחִינַת מֵאוֹת וְכַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁקֶר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהוּא אֶחָד אֵין לוֹ כֹּחַ לָזֶה, כִּי אֵין לוֹ כֹּחַ לְחַלֵּק הָאוֹר לְמֵאוֹת מֵחֲמַת שֶׁהוּא אֶחָד לְבַד. וְזֶה (קֹהֶלֶת ד), "יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי וְכוּ' גַּם זֶה הֶבֶל טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד כִּי אִם יִפֹּל הָאֶחָד יָקוּם וְכוּ'". כִּי אֶחָד לְבַד הוּא בְּבְחִינַת אַנְשֵׁי יְרִיחוֹ שֶׁהָיוּ כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע שֶׁלֹּא בְּרָצוֹן חֲכָמִים שֶׁלֹּא אָמְרוּ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעַד הַשֵּׁנִי שֶׁעַל יְדֵי שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא מְחַלְּקִין אֲלָפִים לְמֵאוֹת וּמְגַלִּין הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁקֶר וּמַעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה מִמְּקוֹמוֹת הַנִּפּוּלִין בִּבְחִינַת טוֹבִים הַשְּׁנַיִם וְכוּ' שֶׁאִם יִפֹּל הָאֶחָד יָקוּם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ תִּרֵי כְּמֵאָה, 'כְּמֵאָה' דַּיְקָא, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין וּמְחַלְּקִין הָאוֹר מֵאֲלָפִים לְמֵאוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם נֶאֱמָנוּת בְּכָל דָּבָר, כִּי הֵם מְגַלִּין הָאֱמֶת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְעַל כֵּן צְרִיכִין תְּרֵין סַהֲדִין בְּכָל יוֹמָא תְּפִלִּין וּבְרִית, וּבְשַׁבָּת שַׁבָּת וּבְרִית, כִּי אֵין עֵדוּת פְּחוֹת מִשְּׁנַיִם וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת, בְּחִינַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי עֵדוּת אֱמֶת הוּא בְּחִינַת עֵדוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֵדוּת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁמְּעִידִין עַל אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ וְיִחוּדוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ אֲשֶׁר בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין שְׁנַיִם דַּוְקָא כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי בִּתְחִלָּה אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד וּמְעִידִין עַל יְחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עֲדַיִן אֵין מְעִידִין, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וַאֲפִלּוּ כָּל מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁשָּׁם נֶאֱחָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַשֶּׁקֶר גַּם שָׁם מוֹשֶׁלֶת מַלְכוּתוֹ וְיכוֹלִין לְגַלּוֹת הָאֱמֶת גַּם שָׁם בִּבְחִינַת 'אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח' וְזֶה עִקַּר הָעֵדוּת, כִּי עִקַּר הָעֵדוּת צְרִיכִין דַּיְקָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה וּכְפִירָה, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיּוֹדְעִין הָאֱמֶת אֵין צְרִיכִין עֵדוּת וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּהַיְנוּ שֶׁשָּׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ מְבֹרָךְ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד אֲפִלּוּ בְּכָל מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים וְהַמֻּכִּים מְאֹד. וְזֶה מְגַלִּין עַל יְדֵי בְּחִינַת חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הָאוֹר לְמַטָּה עַל יְדֵי כֵּלִים וְצִמְצוּמִים נִפְלָאִים עַד שֶׁיֵּדְעוּ כָּל הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן אַנְשֵׁי יְרִיחוֹ שֶׁלֹּא אָמְרוּ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד קְרָאוּם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיוּ כּוֹרְכִים אֶת שְׁמַע, הַיְנוּ כְּאִלּוּ הָיוּ רוֹצִים לְכָרֵךְ הַכֹּל בְּיִחוּד וְלֹא לְחַלְּקוֹ כְּלָל וְזֶהוּ פֶּגֶם גָּדוֹל, כִּי אָז אֵין יְכוֹלִין לְהוֹדִיעַ לְהָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא שְׁאֵרֵי בְּחִבּוּרָא וְסַיִּם בְּפֵרוּדָא, וְהַקְּדֻשָּׁה

לְהֵפֶךְ, הַיְנוּ כִּי הַסְּטָרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ וְהַשֶּׁקֶר, הֵם מַתְחִילִים בְּחִבּוּר שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה הוּא מְחֻבָּר יַחַד וְאִי אֶפְשָׁר לְצַמְצְמוֹ וּלְחַלְּקוֹ וּלְהַמְשִׁיכוֹ לְמַטָּה וְעַל יְדֵי זֶה מְסַיְּמִין בְּפֵרוּד גָּמוּר, כִּי הוּא כְּפִירָה גְּמוּרָה, כִּי אֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁכָּל הַחִיּוּת שֶׁלְּמַטָּה הַכֹּל קָשׁוּר וּמְחֻבָּר לְמַעְלָה וּכְאִלּוּ זֶה הָעוֹלָם נִפְרָד, חַס וְשָׁלוֹם, מִשָּׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, אֲבָל הַקְּדֻשָּׁה לְהֵפֶךְ שֶׁאֵרִי בְּפֵרוּדָא וְכוּ' שֶׁמַּפְרִידִין וּמְחַלְּקִין אֲלָפִים לְמֵאוֹת וּמְצַמְצְמִין הָאוֹר עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין יְדִיעַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה הַנִּשְׁמִי קָשׁוּר וּמְחֻבָּר לְמַעְלָה, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה, וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁכָּל הַחִיּוּת וְהַהַנְהָגָה שֶׁל כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה הַכֹּל קָשׁוּר וּמְחֻבָּר בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְזֶהוּ 'וְסַיֵּם בְּחִבּוּרָא', עַל כֵּן צְרִיכִין שְׁנֵי עֵדִים דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַפְרִיד וּלְחַלֵּק הָאוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהַכְנִיעַ וּלְבַעֵר הַשֶּׁקֶר וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי הָעֵדִים הֵם בְּבְחִינַת תַּלְמִיד חָכָם הַנּוֹקֵם וְנוֹטֵר וְכוּ', כִּי הֵם נוֹקְמִין בְּהָעוֹשֶׂה רַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יַד הָעֵדִים תִּהְיֶה בּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה". וְעַל כֵּן יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְחַלֵּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת, אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה שְׁנַיִם לְפָחוֹת כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ, "לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וּלְכָל חַטָּאת וְכוּ'". הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁשָּׁלַט וְנֶאֱחַז זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל עָוֹן וְכָל חַטָּאת וּצְרִיכִין לְבָרֵר הָאֱמֶת מִשָּׁם, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר עַל יְדֵי עֵד אֶחָד, כִּי אֵין בּוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד נֶגֶד הַסְּטָרָא אָחֳרָא שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת שֶׁלֹּא לַחֲלֹק הָאוֹר כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר הָאוֹר לְמַעְלָה וְהֵם יִשְׁלְטוּ לְמַטָּה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁמַּפְרֶדֶת בֵּין הַחִיּוּת וּבֵין הַגּוּף בְּחִינַת כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁאֵרִי בְּחִבּוּרָא וְסַיֵּם בְּפֵרוּדָא וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁכְּבָר שָׁלַט כָּאן הַסְּטָרָא אָחֳרָא בְּחִינַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל עָוֹן וְכָל חַטָּאת, עַל כֵּן אֵין כֹּחַ בְּאֶחָד לַעֲמֹד נֶגְדָּהּ, כִּי אֵין בּוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּהּ וּלְחַלֵּק הָאוֹר לְמֵאוֹת מֵאַחַר שֶׁהוּא אֶחָד לְבַד רַק עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר כִּי טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד וְכוּ', כִּי שְׁנַיִם מֻחְמֶּצֶת שֶׁנִּשְׁמוֹתָם חֲלוּקוֹת לְמַטָּה עַל כֵּן יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ יוֹתֵר לְחַלֵּק הָאוֹר מֵאֶלְפִים לְמֵאוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת בְּחִינַת עֵדוּת אֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת מְצוֹת מִילָה, בְּחִינַת חִתּוּךְ וּפְרִיעָה, כִּי בְּתַחְלָה חוֹתְכִין הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית שֶׁהִיא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת שֶׁקֶר וְזֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד חָכָם הַנּוֹקֵם וְנוֹטֵר, בְּחִינַת חֶרֶב נֹקֶמֶת נָקָם בְּרִית, אֲבָל עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הָעֲטָרָה שֶׁהוּא חוֹתָם אֱמֶת עַד שֶׁפּוֹרְעִין וּמְחַלְּקִין הָעוֹר וּמְגַלִּין הָעֲטָרָה וּבָזֶה מַכְנִיעִין וּמְבָרְרִין קְלִפַּת נֹגַהּ וְנִכְלָלִין נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה הַטּוֹב שֶׁבְּנֹגַהּ בְּבְחִינַת חַשְׁ"מַל כַּיָּדוּעַ וְכָל זֶה מַמְשִׁיכִין מִבְּחִינַת חֲלֻקַּת אֲלָפִים לְמֵאוֹת שֶׁמִּשָּׁם הַמְשָׁכַת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִדּוֹר לְדוֹר. וְהֵם נִמְשָׁכִין דֶּרֶךְ הַצִּנּוֹר הַקָּדוֹשׁ

הַזֶּה שֶׁהִיא הָעֲטָרָה שֶׁעַל הַבְּרִית וְשָׁם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת נָתִיב לֹא יָדָעוֹ עַיִט מִבְּחִינַת פֶּלֶא, בְּחִינַת אֲלָפִים עַד שֶׁנִּמְשָׁכִים לִבְחִינַת מֵאוֹת שֶׁאָז יְכוֹלִין לְהִצְטַיֵּר בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ'". שֶׁנֶּאֱמַר עַל יְצִירַת הַוָּלָד בִּמְעֵי אִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי נִשְׁמָתוֹ נִמְשֶׁכֶת אָז בִּבְחִינַת פִּלְאֵי פְּלָאִים מֵאֲלָפִים לְמֵאוֹת וְאָז נוֹתְנִין שֵׁם לְהַתִּינוֹק שֶׁבּוֹ נִגְבָּל כָּל נִשְׁמָתוֹ וְחִיּוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ". כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין בְּמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְנוּ בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת, כַּמְבֹאָר בְּפָרָשַׁת בְּמִדְבַּר. וְכֻלָּם נִמְשָׁכוּ עַל יְדֵי חֶלֶק אֲלָפִים לְמֵאוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲלָפִים וּמֵאוֹת שֶׁהָיוּ בְּכָל מִסְפָּר וּמִסְפָּר בִּכְלָל וּבִפְרָט כַּנַ"ל, כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְעִקַּר הַיְדִיעָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין וְנִתְגַּלִּין בָּעוֹלָם עַל יְדֵי חֶלֶק אֲלָפִים לְמֵאוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין צְמָצוּמִים וְכֵלִים לִידִיעַת אֲמִתָּתוֹ וְאָז יוֹדְעִין לִקְרוֹתוֹ בִּשְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין הַשֵּׁם לְהַתִּינוֹק הַנִּמּוֹל, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ כַּנַ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת הַמִּצְוָה לְהוֹלִיד בָּנִים, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת נִכְלָלִין יוֹתֵר בְּשָׁרְשָׁם בִּבְחִינַת אֲלָפִים וּמַמְשִׁיכִין הָאוֹר מִשָּׁם מֵאֲלָפִים לְמֵאוֹת מֵחֲמַת שֶׁהֵם רַבִּים וְכַנַ"ל. וּבָזֶה תָּלוּי בִּיאַת מָשִׁיחַ, כִּי מָשִׁיחַ יַשִּׂיג אוֹר הָאֲלָפִים בִּשְׁלֵמוּת וְהוּא יֵדַע בִּשְׁלֵמוּת אֵיךְ לְצַמְצֵם הָאוֹר וּלְחַלְּקוֹ לְמֵאוֹת כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וְכוּ' לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ' וְעַל כֵּן אָז תִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ' וְכֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתוֹ לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם וְהַכֹּל עַל יְדֵי שֶׁיֵּדַע לְצַמְצֵם וּלְחַלֵּק הָאוֹר בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לְקַבְּלוֹ כְּפִי עֶרְכּוֹ, כִּי בִּבְחִינַת חֶלֶק אֲלָפִים לְמֵאוֹת כְּלוּל כָּל בְּחִינוֹת הַצִּמְצוּמִים וְכָל מִינֵי מוֹחִין דְּקַטְנוּת וְגַדְלוּת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי וְכוּ', רַק שֶׁעִקַּר הוּא הַהַתְחָלָה שֶׁהוּא תְּחִלַּת צִמְצוּם הָאוֹר הַנִּפְלָא בִּבְחִינַת אֲלָפִים לְחֶלְקוֹ לְמֵאוֹת, אֲבָל שְׁאָר הַצִּמְצוּמִים אַחַר כְּךָ בִּבְחִינַת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרוֹת נַעֲשֶׂה בְּנֶקֶל מִמֵּילָא וְכֻלָּם נִקְרָאִים עַל שֵׁם חֶלֶק אֲלָפִים לְמֵאוֹת, אֲבָל בֶּאֱמֶת יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי מוֹחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מִכַּמָּה בְּחִינוֹת צִמְצוּמִים וַחֲלֻקַּת הָאוֹר בִּבְחִינַת בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים לַמִּקְרָא, בֶּן עֶשֶׂר שָׁנִים לַמִּשְׁנָה וְכוּ', שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמּוֹחִין דְּקַטְנוּת וְגַדְלוּת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל פֶּסַח. וְזֶהוּ בֶּן מֵאָה כְּאִלּוּ מֵת וְכוּ', כִּי לְמַעְלָה מִמֵּאוֹת הֵם אֲלָפִים שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עַתָּה אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן מָשִׁיחַ שֶׁיֵּדַע לְחַלֵּק הָאוֹר בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי הוּא יַשִּׂיג אוֹר הָאֲלָפִים בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, עַל כֵּן יֵדַע לְחַלְּקוֹ וּלְצַמְצְמוֹ הֵיטֵב לְהוֹדִיעַ לְכָל אֶחָד כְּפִי עֶרְכּוֹ, עַל כֵּן כֻּלָּם יֵדְעוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת הֵם מַמְשִׁיכִין יוֹתֵר אוֹר שֶׁל

מָשִׁיחַ, כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִין לַחֲלֹק אֱלָפִים לְמַאוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הוּא הִתְקָרְבוּת הַגְּאֻלָּה, וְזֶהוּ:

"הַקָּטֹן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה", כִּי עַל יְדֵי רִבּוּי יִשְׂרָאֵל לַאֲלָפִים וּרְבָבוֹת, עַל יְדֵי זֶה יִמַּהֵר בִּיאַת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "הַקָּטֹן יִהְיֶה לְאֶלֶף", 'לְאֶלֶף' דַּיְקָא בְּחִינַת יֹסֶף ה' עֲלֵיכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וְכוּ' 'אֶלֶף' דַּיְקָא, כִּי בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהִתְרַבּוֹת בְּלִי מִסְפָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם יוּכַל אִישׁ לִמְנוֹת אֶת עֲפַר הָאָרֶץ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ לוֹ, מֹשֶׁה, אַתָּה נוֹתֵן קִצְבָה לִבְרָכוֹתֵינוּ וְכוּ' אַף תַּפֵּס מִסְפַּר אֶלֶף, כִּי זֶהוּ עִקַּר מַעֲלַת הָרִבּוּי שֶׁיִּתְרַבּוּ עַד שֶׁיִּגִּיעוּ לִבְחִינַת אֲלָפִים שֶׁיּוּכְלוּ לְהַכְלִיל בִּבְחִינַת אוֹר הָאֲלָפִים וּלְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ מֵאֲלָפִים לְמַאוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִקָּרֵב וְיִחִישׁ בִּיאַת מָשִׁיחַ בְּחִינַת בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק יד

וְעַל כֵּן יֹאבֶ אמַר, "וְיוֹסֵף ה' אֱלֹקֶיךָ אֶל הָעָם כָּהֵם וְכָהֵם מֵאָה פְּעָמִים וְכוּ'" (שְׁמוּאֵל ב כד). וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גְּדוֹלָה בִּרְכָתוֹ שֶׁל יוֹאָב יוֹתֵר מִשֶּׁל מֹשֶׁה וְכוּ', הַיְנוּ כִּי מֹשֶׁה וְיוֹאָב שְׁנֵיהֶם כַּוָּנָתָם אֶחָד לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת, אַךְ בִּרְכָתוֹ שֶׁל יוֹאָב מְבֹאָרֶת יוֹתֵר וְעַל כֵּן הִיא גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, כִּי מֹשֶׁה הִזְכִּיר אֶלֶף פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "יֹסֶף ה' עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים", הַיְנוּ שֶׁיִּתְרַבּוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְכָלֵל בִּבְחִינַת אוֹר הָאֲלָפִים שֶׁמִּשָּׁם הַמְשָׁכַת כָּל הַנְּשָׁמוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַשְׁפָּעוֹת בְּרִבּוּי גָּדוֹל, אֲבָל לֹא הִזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ הַמְשָׁכַת הָרִבּוּי לְמַטָּה בִּבְחִינַת מֵאוֹת שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר, אֲבָל יוֹאָב הִזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ הַהַמְשָׁכָה לְמַטָּה. וְעַל כֵּן הִזְכִּיר הַמֵּאוֹת וְאָמַר, "וְיוֹסֵף ה' כָּהֵם וְכָהֵם מֵאָה פְּעָמִים", הַיְנוּ שֶׁיִּזְכּוּ לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר לִבְחִינַת מֵאוֹת שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר. וְעַל כֵּן בִּרְכָתוֹ גְּדוֹלָה מִשֶּׁל מֹשֶׁה מֻחֶמֶת שֶׁמֹּשֶׁה לֹא הִזְכִּיר רַק הָאֲלָפִים אַף עַל פִּי שֶׁכַּוָּנָתוֹ הָיָה גַּם כֵּן שֶׁיִּמָּשְׁכוּ מִשָּׁם הַבְּרָכָה לְמַטָּה לִבְחִינַת מֵאוֹת, אֲבָל לֹא הִזְכִּיר הַמֵּאוֹת בְּפֵרוּשׁ, אֲבָל יוֹאָב הִזְכִּיר בְּחִינַת הַמֵּאוֹת בְּפֵרוּשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרָכָה כְּשֶׁנִּמְשָׁכֶת לְמַטָּה הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה מֵאֲלָפִים לְמֵאוֹת עַל כֵּן בִּרְכָתוֹ הָיְתָה גְּדוֹלָה מִשֶּׁל מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְעַיֵּן בִּפְרִי עֵץ חַיִּים בְּשַׁעַר רה פֶּרֶק ד מֵבִיא בְּשֵׁם הַתִּקּוּנִים שֶׁשָּׁמַע נֶגֶד בִּינָה, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד נֶגֶד מַלְכוּת, מְבֹאָר כִּדְבָרֵינוּ שֶׁשָּׁמַע בִּבְחִינַת אוֹר הָאֲלָפִים שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ אֶחָד וְזֶה בְּחִינַת בִּינָה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת שֶׁלֹּשׁ רֹאשׁוֹנוֹת שֶׁנֶּחְשָׁבִין כְּאֶחָד שֶׁשָּׁם בְּחִינַת אֲלָפִים, בְּחִינַת 'הַחָרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה', בְּחִינַת שְׁנֵי אֲלָפִים שֶׁקְּדָמָה תּוֹרָה לְעוֹלָם וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד נֶגֶד מַלְכוּת שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת וְהַמְשָׁכַת הָאוֹר לְמַטָּה,

בְּחִינַת חֶלֶקֶת אֲלָפִים לְמֵאוֹת, כִּי מַלְכוּת הִיא בְּחִינַת מֵאָה, בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵאָה אֲדָנִים, כַּמּוּבָא. וּבָזֶה מְבֹאָרִים דִּבְרֵינוּ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה שֶׁאַנְשֵׁי יְרִיחוֹ שֶׁהָיוּ כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן חֲכָמִים, הַפְּגָם הָיָה שֶׁלֹּא הִמְשִׁיכוּ בְּחִינַת חֶלֶקֶת אֲלָפִים לְמֵאוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת יְדִיעַת אֱמִתָּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם עַד תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל כֵּן סוֹד בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד הוּא בְּבְחִינַת צִיקֵי קְדֵרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי צִיקֵי קְדֵרָה הוּא מַאֲכָל מְבֻשָּׁם, אֲבָל מֻנָּח בִּמְקוֹמוֹת נְמוּכִים בַּאֲנָשִׁים כַּפְרִיִּים וְהוּא סוֹד הַקְּדֻשּׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת שֶׁמִּתְבָּרְרִים וְעוֹלִים עַל יְדֵי הַיִּחוּד שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלֶקֶת אֲלָפִים לְמֵאוֹת כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

אֵין עֵדוּת פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר":

עַל פִּי הַתּוֹרָה,כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסוֹפוֹ בְּסִימָן פב, עַיֵּן שָׁם מֵרִישָׁא לְסֵיפָא:

וְהַכְּלָל, שֶׁצְּרִיכִין לִכְלֹל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַחִיּוּת, בְּחִינַת מֶה חַיֵּינוּ מַה כֹּחֵנוּ וְכוּ'. וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּדְלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלֹךְ שֶׁמְּחַלֵּק בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ וְכוּ', עַל כֵּן יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ וְיִהְיֶה בִּבְחִינַת מָה וְכוּ' וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל שֶׁאָז עָשָׂה מֹשֶׁה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לֵילֵךְ בָּהּ וְדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בֶּאֱלוּל הוּא עַל יְדֵי שֶׁקִּשֵּׁר עַצְמוֹ עִם כָּל הַמַּדְרֵגוֹת וְגִלָּה וְהוֹדִיעַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִירִיק נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בִּבְחִינַת וּבְחִירִיק לְאַמְלְכָא לָהּ עַל תַּתָּאִין וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל עֲלִיָּה וַעֲלִיָּה מָצָא שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי יֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁמֻּרְבּוּי הַטּוֹב שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ נִתְרַחֵק וְכוּ', אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ גִּלָּה שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת סָגוֹל נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת עֵדוּת בִּשְׁנַיִם וּתְרֵי כְּמֵאָה, כִּי הָעֵדוּת בָּאִים לְגַלּוֹת הָאֱמֶת וְעִקַּר הָאֱמֶת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין עַצְמָן בִּבְחִינַת מָה עַד שֶׁנִּכְלָל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, כִּי הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָאֱמֶת עִקַּר אֲחִיזָתוֹ מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי הָאֱמֶת בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְשֶׁקֶר הוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁאוֹמְרִים עַל כָּל דָּבָר כְּמוֹ

שֶׁהוּא, כְּגוֹן עַל כֶּסֶף כֶּסֶף וְעַל נְחֹשֶׁת נְחֹשֶׁת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁאוֹמְרִים עָלָיו הָאֱמֶת כְּפִי סֵדֶר הַבְּרִיאָה שֶׁל אֵלּוּ הַדְּבָרִים, אֲבָל הַשֶּׁקֶר הוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁרוֹצֶה לְשַׁנּוֹת סֵדֶר הַבְּרִיאָה שֶׁאוֹמֵר עַל כֶּסֶף שֶׁהוּא נְחֹשֶׁת אוֹ לְהֵפֶךְ. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁקֶר שֶׁאוֹמֵר הַכֹּל הוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁמְּשַׁנֶּה הַסֵּדֶר הָאֱמֶת שֶׁל זֶה הַחֵפֶץ אוֹ הָעֵסֶק וְאוֹמֵר שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיָה. נִמְצָא, שֶׁשֶּׁקֶר הוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. וְעַל כֵּן עִקַּר בְּטוּל הַשֶּׁקֶר הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁעֲשָׂה מֹשֶׁה בֶּאֱלוּל שֶׁהוּא לְכְלֹל נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת כְּשֶׁהָאֱמֶת הוּא בִּשְׁלֵמוּת מֵרֹאשׁ עַד סוֹף, מֵרִישׁ כָּל דִּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, כִּי אֱמֶת הוּא רֹאשׁ, תּוֹךְ, סוֹף כַּמּוּבָא, כִּי הָאָלֶף הוּא רֹאשׁ לְכָל הָאוֹתִיּוֹת. וְהַתָּי"ו הוּא סוֹף כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְהַמֵּ"ם בְּאֶמְצַע כַּמּוּבָא, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁהוּא אֱמֶת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף כַּנַּ"ל, כִּי הָאָלֶ"ף הוּא רֹאשׁ כָּל הָאוֹתִיּוֹת זֶה בְּחִינַת אב כַּסֵּדֶר. וְהַתָּי"ו שֶׁהוּא סוֹף כָּל הָאוֹתִיּוֹת זֶה בְּחִינַת תשר"ק שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתִקּוּנֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁבְּחִינַת כַּסֵּדֶר הוּא בְּחִינַת אב. וּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הוּא בְּחִינַת תשר"ק, הַיְנוּ בְּחִינַת הָאָלֶף שֶׁל אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אב כַּסֵּדֶר, בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְהַתָּי"ו שֶׁל אֱמֶת זֶה בְּחִינַת תשר"ק שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְהַמֵּ"ם שֶׁל הָאֱמֶת שֶׁהִיא בְּאֶמְצַע, זֶה בְּחִינַת הַמְחַבֵּר וְכוֹלֵל נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לְכְלֹל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת וְחִיּוּת וְתִקּוּן הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַמֵּ"ם הוּא בְּחִינַת אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁבְּאֵלּוּ הָאַרְבָּעִים יוֹם עָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם וְעָשָׂה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא לְכְלֹל נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, לְכְלֹל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, לְכְלֹל הַתָּי"ו בְּחִינַת הַסּוֹף, בְּחִינַת תשר"ק שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת הָאָלֶף שֶׁהוּא רֹאשׁ, בְּחִינַת אב כַּסֵּדֶר שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַכֹּל בְּיַחַד עַל יְדֵי הַמֵּ"ם שֶׁבְּאֶמְצַע וְאָז נִשְׁלָם בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם, כִּי בּוֹ חָתַם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים". סוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶ"ת כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת כְּשֶׁהוּא אֱמֶת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא שֶׁבָּעוֹלָם יִמְצָא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת בֵּין בָּעֶלְיָה בֵּין בִּירִידָה וְשֶׁלֹּא יַהֲפֹךְ הָאֱמֶת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הֵן מֵחֲמַת הָעֶלְיָה הֵן מֵחֲמַת הַיְרִידָה, כִּי לִפְעָמִים הָאָדָם מֵחֲמַת עֶלְיָתוֹ בַּעֲשִׁירוּת אוֹ בְּחָכְמָה שֶׁהוּא לְמָדָן מַפְלִיג בַּתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה נוֹטֶה מִן הָאֱמֶת וּמְהַפְּכוֹ מִסִּדְרוֹ הָאֲמִתִּי וְחוֹלֵק עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת וִירֵאִים מֵחֲמַת שֶׁאוֹמֵר סְבָרוֹת הֲפוּכוֹת מִן הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי אֵין קֵץ לְדִבְרֵי רוּחַ שֶׁיּוּכַל לוֹמַר עַל כָּל דָּבָר לְהָפְכוֹ מִן הָאֱמֶת וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר לִסְתֹּר כָּל הַטָּעוּתִים וְכָל הַסְּבָרוֹת הַהֲפוּכוֹת רַק הָאֱמֶת עֵד לְעַצְמוֹ וּמִי

שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב יִשְׂרָאֵל וּמְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּבְחִינַת מַה וְחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ יָכוֹל לֵידַע וּלְהָבִין הָאֱמֶת הֵיטֵב. וְכֵן לִפְעָמִים מֵחֲמַת יְרִידָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁנָּפַל וְיָרַד בְּגָלוּת הַתַּאֲוֹות מְאֹד כָּל אֶחָד כְּפִי יְרִידָתוֹ עַד שֶׁמֵּחֲמַת זֶה נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה עַד שֶׁהַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לְהַפִּילוֹ שֶׁיִּתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁלִּפְעִ֫ מֶת כְּבָר אָבְדָה תִּקְוָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁמְּהַפֵּךְ הָאֱמֶת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא כָּךְ הוּא הָאֱמֶת הָאֲמִתִּי, כִּי כְּבָר גִּלָּה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ רִבּוּי רַחֲמָיו שֶׁאֵינָם כָּלִים עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְעַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁאַחֲרָיו שֶׁגִּלּוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ גִּלָּה שֶׁאֶפְלּוּ בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת כְּשֶׁהוּא אֱמֶת בְּכָל דַּרְגָּא מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְכַנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁנִּכְלָל נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדוּת, כִּי כְּשֶׁשְּׁנַיִם מְכַוְּנִין עֵדוּתָן זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּכְלְלוּ שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת יַחַד, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁנַיִם מִיִּשְׂרָאֵל מֵאִיר בָּהֶם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִים וּבְוַדַּאי הָאֶחָד גָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה לְעִנְיַן שְׁנֵי עֵדִים מַכְנִיסִין אֶת הַגָּדוֹל תְּחִלָּה וְכוּ' (וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה) וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ גָּדוֹל וְקָטָן הֵם נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וּכְשֶׁאֵלּוּ הַשְּׁנַיִם נִכְלָלִים יַחַד וְאוֹמְרִים עֵדוּתָן בְּשָׁוֶה הֶאֱמִינָה לָהֶם הַתּוֹרָה כְּמוֹ לְמֵאָה, כִּי בְּוַדַּאי דִּבְרֵיהֶם אֱמֶת, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא רַק עַל יְדֵי זֶה, עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִים שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת יַחַד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים שֶׁמְּכַוְּנִים דִּבְרֵיהֶם וּשְׁנֵיהֶם אוֹמְרִים בְּשָׁוֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּכְלְלוּ שְׁנֵי הַנְּקֻדּוֹת יַחַד, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה, "עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְכוּ' יָקוּם דָּבָר", 'יָקוּם דָּבָר' דַּיְקָא, כִּי דָּבָר זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת חַוָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כְּשֶׁמְּחַלְּקִים, חַס וְשָׁלוֹם, הַמַּלְכוּת לְעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְהָרִים וּלְהָקִים אֶת הַדִּבּוּר בְּחִינַת חַוָּה, בְּחִינַת מַלְכוּת, לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שְׁנֵי הָעֵדִים שֶׁאוֹמְרִים עֵדוּת אֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְזֶה, "עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְכוּ' יָקוּם דָּבָר", שֶׁמְּקַיְּמִין וּמְרִימִין בְּחִינַת דָּבָר, בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר, עַל יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין הָאֱמֶת שֶׁבֵּין הַבַּעֲלֵי דִּינִים וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם וּגְנוּת הַמַּחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שָׁנְאוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְגָדוֹל הַשָּׁלוֹם. כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּכְלָלִין יוֹתֵר כַּמָּה אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל יַחַד בְּשָׁלוֹם וְאַהֲבָה, נִכְלָלִים בְּיוֹתֵר הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל יַחַד וְנִכְלָל בְּיוֹתֵר בְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר בְּבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בַּשְּׁבִיל זֶה וְכַמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּכָל פַּעַם שֶׁהָיָה מַחֲלֹקֶת עָלָיו וְעַל אַהֲרֹן אָמַר, "וְנַחְנוּ מָה". וְכֵן, "וְאַהֲרֹן מַה הוּא כִּי תַלִּינוּ עָלָיו", כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת מַה, כִּי כָּל הַחוֹלְקִים הַנִּלְחָמִים נֶגְדּוֹ הֵם מִבְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר שְׁרוֹצִים לְהַפֵּךְ הָאֱמֶת מִסִּדְרוֹ הָאֲמִתִּי וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן לָזֶה בְּחִינַת מָה שֶׁצְּרִיכִין לְבַטֵּל עַצְמוֹ בִּבְחִינַת מָה וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר וְיִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטְּלוּ וְיִפֹּלוּ כָּל הַשּׂוֹנְאִים וְהַחוֹלְקִים שֶׁיּוֹנְקִים מִשָּׁם מִבְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר, כִּי הַכֹּל נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי בְּחִינַת מַה שֶּׁהוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת טְבִילַת מִקְוֶה, כִּי כָּל הַטֻּמְאוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמִשָּׁם כָּל הַטֻּמְאוֹת וּכְשֶׁרוֹצִים לְטַהֵר עַצְמוֹ צְרִיכִים לְבַטֵּל עַצְמוֹ בִּבְחִינַת מָה וּלְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר וְזֶה עַל יְדֵי טְבִילַת הַמִּקְוֶה, כִּי שִׁעוּר מ"ם סְאָה כְּנֶגֶד מ"ם יוֹם שֶׁבָּהֶם עָלָה מֹשֶׁה וְעָשָׂה דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה לַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁנִּכְנָס בְּמֵימֵי הַמִּקְוֶה שֶׁל מ"ם סְאָה בְּחִינַת מ"ם הַנַּ"ל וְנִתְעַלֶּם וְנִתְכַּסֶּה שָׁם בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְנִתְבַּטֵּל שָׁם, עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת מַה, בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר וְעוֹלֶה מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, כִּי נִכְלָל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר וְכַנַּ"ל:

וְעַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת מְבֹאָר שֶׁמ"ם סְאָה שֶׁבַּמִּקְוֶה הֵם כְּנֶגֶד מ"ם יוֹם שֶׁעָלָה מֹשֶׁה:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת וְאֶעְיְדָה בָּם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. כִּי שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים כַּנַּ"ל:

וּבוֹ עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּנֶגֶד בְּחִינַת יוּד הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָל בְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם וְכָל הָעוֹלָם נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּת עַל יְדֵי הָאָדָם וְעַל כֵּן כָּל הָעֲבוֹדָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְכְלֹל בְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁזֶּהוּ

בְּחִינַת הַמְּתָקַת הַדִּינִים שֶׁעוֹסְקִין בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, כִּי כָּל הַדִּינִים הֵם מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים, כִּי כְּלַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם תִּשְׁרֵי הוּא בְּחִינַת תשר"ק, שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי בְּוַדַּאי גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נֶגֶד חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה-כֹּחַ מַה, כִּי בְּוַדַּאי גַּשְׁמִיּוּת הוּא הַהֶפֶךְ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נֶגֶד בְּחִינַת מַה, אַךְ בָּאֱמֶת הֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו וְנוֹרְאוֹתָיו שֶׁבָּרָא יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא, עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יַאֲמִין בֶּאֱמֶת וְיבַטֵּל עַצְמוֹ עִם כָּל הָעוֹלָם הַתְּלוּי בּוֹ בִּבְחִינַת מַה וְיקַשֵּׁר תָּמִיד אֱלֻקוּתוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בִּבְחִינַת חֲשׁוֹב-מַה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַחֲזִיר בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת וְהַמְּלוּי וְקִיּוּם הָעוֹלָם, בְּחִינַת לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְזֶה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים כַּנַּ"ל שֶׁאָז עוֹסְקִין לְפָרְסֵם מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בַּכֹּל מָשָׁלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, הַכֹּל נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר, כִּי אֵין אָנוּ חוֹלְקִין חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמֵנוּ חָלִילָה, רַק אָנוּ מוֹדִים וּמוֹדִיעִים, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מוֹשֵׁל וּמוֹלֵךְ בַּכֹּל, מֵרוּם כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, עַד תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי אֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא מוֹשֶׁלֶת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּכָל הַבְּרָכוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְכוּ' וְכֵן, מְלֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר מוֹשֶׁלֶת בַּכֹּל בְּחִינַת לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ שֶׁאוֹמְרִים בְּכִנְיַסַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא כְּלַל הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְּתָקַת הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִים בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת הַעִדּוֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ שֶׁקּוֹרִין פָּרָשָׁה זֹאת תָּמִיד סָמוּךְ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי צְרִיכִים שְׁנֵי עֵדִים דַּיְקָא לְגַלּוֹת הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׁקֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעְלָה וּמַטָּה, נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, כִּי כְּלַל הַתּוֹרָה הוּא אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת שֶׁהוּא אֱמוּנָה וְעִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בָּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר הוּא בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יָחִיד קַדְמוֹן הָיָה, הוֹוֶה וְיִהְיֶה וּכְמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בִּמְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כֵּן צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא, הוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַמַּנְהִיג

מֶלֶךְ שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל וּמַשְׁגִּיחַ עַל כָּל דָּבָר מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מוֹשֵׁל בַּכֹּל תָּמִיד וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, הוּא כּוֹפֵר וּמְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְעַל כֵּן עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בִּבְחִינַת וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד, כִּי צְרִיכִין לְהַמְלִיכוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת לְהַאֲמִין שֶׁמַּלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי ה' זֶה בְּחִינַת מַה, כִּי הויה בְּמִלּוּי אָלֶ"ף בְּגִימַטְרִיָּא מַה כַּנַּ"ל וֵאלֹקִים בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וֵאלֹקִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם". הֵינוּ לְיַחֵד בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת מַה עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים שֶׁמַּלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב" בְּחִינַת שְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת 'שְׁנֵי' דַּיְקָא, כִּי צְרִיכִים שְׁנֵי עֵדִים דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן שְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת נִתְּנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם גְּמַר הָאַרְבָּעִים יוֹם הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם עָלָה מֹשֶׁה וְעָשָׂה דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה לַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בִּשְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים, בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, מַעְלָה וּמַטָּה שֶׁמְּנַלִּים הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ, תּוֹךְ, סוֹף, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁיּוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא עִמּוֹ תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל מְקוֹמוֹת שֶׁהוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ". וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, כִּי עִקַּר הַיֵּצֶר הָרַע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל כֹּחָם עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "אֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא" (סִימָן נא). כִּי בִּתְחִלָּה מַחֲטִיא אֶת הָאָדָם עַל יְדֵי שִׁקְרוֹ שֶׁמַּטְעֶה אוֹתוֹ בְּכַמָּה מִינֵי הַטְעָאוֹת וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא עַל דַּעְתּוֹ לָשׁוּב, מַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ וּמַכְנִיס בְּלִבּוֹ שֶׁכְּבָר נִסְתַּלֵּק ה' יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ וְהוּא רָחוֹק כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב וּבֶאֱמֶת הוּא לְהֶפֶךְ, כִּי בֶּאֱמֶת מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה אֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם טְמֵאִים שְׁכִינָה עִמָּהֶם וְעַל כֵּן צְרִיכִין לֵידַע שֶׁזֶּה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בֶּאֱלוּל. וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְהַכְּרוּכִים אַחֲרֵיהֶם מַמְשִׁיכִים זֶה הַדֶּרֶךְ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁהָעִקָּר הוּא בַּמָּה שֶׁיּוֹדְעִים וּמוֹדִיעִים בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת וְאַזְהָרוֹת וּכְרוּזִים הַרְבֵּה בְּלִי מִסְפָּר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עֲדַיִן עִמָּנוּ עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ עִם הַחוֹטֵא הַגָּרוּעַ שֶׁבְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם חוֹזֵר זֹאת בְּדַעְתּוֹ וְלִבּוֹ וּמַכְנִיס זֹאת בְּלִבּוֹ בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אֲזַי בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גְּדוֹלָה כָּל יְמֵי חַיָּיו לִזְכּוֹת לְדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת, כִּי זֶה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה וְהַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרָיו וְכַנַּ"ל בְּחִינַת

הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה, שֶׁזֶּה הַפָּסוּק הוּא סוֹד כַּוָּנוֹת אֱלוּל כַּמּוּבָא. שֶׁהַכַּוָּנָה הַפַּשְׁטִיּוּת שֶׁיּוֹצֵא מִזֶּה לְכָל בְּנֵי אָדָם הַפְּשׁוּטִים הוּא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הוֹדִיעַ לָנוּ עַל יְדֵי צַדִּיקָיו הָאֱמִתִּיִּים שֶׁהוּא נוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ מְצוּלוֹת יָם הָרַבִּים מְאֹד מְאֹד הַשּׁוֹטְפִים עַל הָאָדָם כַּהֲמוֹן גַּלֵּי הַיָּם מַמָּשׁ בִּבְחִינַת כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ, בְּחִינַת וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים, בְּחִינַת שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֻלּוֹת, וְכֵן בִּפְסוּקִים הָרַבֶּה, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ הָאָדָם בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו וּלְהֵיכָן יָרַד וְנִשְׁלַךְ עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו אַף עַל פִּי כֵן גַּם שָׁם יֵשׁ דֶּרֶךְ וְנָתִיב תָּמִיד לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הַדֶּרֶךְ נַעֲשָׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנַּ"ל, עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁזֶּהוּ סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּל, בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ הַנַּ"ל שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת אֵלָיו בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, בִּפְרָט בֶּאֱלוּל אִם יַאֲמִין בְּכָל זֶה בֶּאֱמֶת וּבִפְשִׁיטוּת וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה, "עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי". הַיְנוּ מִי שֶׁמְּשִׂים לֵב שֶׁעֵדוּת ה' שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, נֶאֱמָנָה בְּוַדַּאי שֶׁכָּל דִּבְרֵיהָ נֶאֱמָנִים, עַל יְדֵי זֶה מַחְכִּימַת פֶּתִי, עַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי יִתְחַכֵּם הַפֶּתִי שֶׁהוּא מִי שֶׁחָטָא וּפָגַם וְנִתְפַּתָּה אַחֲרֵי תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְנִתְעָה לְמָקוֹם שֶׁנִּתְעָה שֶׁבְּוַדַּאי יִתְחַכֵּם לָשׁוּב אֶל הָאֱמֶת מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין בְּעֵדוּת ה' שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בִּשְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז נִגְמַר הַדֶּרֶךְ לַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, שֶׁמּוֹדִיעַ וּמֵעִיד שֶׁמַּלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם וְכוּ' וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים שֶׁמְּגַלִּים הָאֱמֶת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת שְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי, כִּי כָּל הַפִּתְאִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם הַמִּתְפַּתִּים אַחֲרֵי יִצְרָם, חַס וְשָׁלוֹם, יְכוֹלִים לְהִתְחַכֵּם עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ לְלִבָּם בְּכָל עֵת שֶׁעֲדַיִן ה' אִתָּם וּבְוַדַּאי יֵשׁ לָהֶם דֶּרֶךְ וְנָתִיב אֵיךְ לָשׁוּב אֶל הָאֱמֶת גַּם עַתָּה, כִּי הַדֶּרֶךְ שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ הוּא דֶּרֶךְ וּמַסְלוּל וּנְתִיב אֱמֶת גַּם לָהֶם וּבִלְבַד שֶׁיַּאֲמִינוּ בְּעֵדוּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּעִידָה עַל כָּל זֶה שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ לָהּ נֶאֱמָנוּת בְּחִינַת עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ח) וְאָעִידָה לִי עֵדִים נֶאֱמָנִים אֶת אוּרִיָּה וְאֶת זְכַרְיָה וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אוּרִיָּה סִימָן לְזַכַּרְיָה, כִּי אוּרִיָּה הִתְנַבֵּא וְהֵעִיד עַל הַחֻרְבָּן, וּזְכַרְיָה עַל הַגְּאֻלָּה וְהַבִּנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּכְשֶׁתִּרְאוּ נְבוּאַת אוּרִיָּה נִתְקַיֵּם, שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, תְּאַמְּינוּ וּתְצַפּוּ שֶׁיִּתְקַיְּמוּ עֵדוּת וּנְבוּאוֹת זְכַרְיָה, שֶׁיַּחֲזֹר וְיִבָּנֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶה רָמַז לְכָל אָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי מַעֲשָׂיו כֵּן עוֹבֵר עָלָיו בְּחִינַת גָּלוּת וְחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי מַעֲשִׂים רָעִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת

חֲרִבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל מִי שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. וּלְהֵפֶךְ כְּפִי מַה שֶּׁמְּתַקֵּן מַעֲשָׂיו וְזוֹכֶה לִתְשׁוּבָה, כֵּן מֵאִיר עָלָיו בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, בְּחִינַת קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי גְּאָלָהּ, כַּמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. וְעַל כֵּן כְּשֶׁרוֹאֶה הָאָדָם אֹרֶךְ גָּלוּת נַפְשׁוֹ וְחֶרְבָּנוֹ עַד שֶׁנִּסְתָּם מִמֶּנּוּ קֵץ גְּאֻלַּת נַפְשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּסְתָּם קֵץ הַגְּאֻלָּה שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּבְחִינַת קֵץ הַפְּלָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁצּוֹעֵק הַנָּבִיא, "עַד מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת". אֲבָל צָרִיךְ לְשׂוּם לְלִבּוֹ כָּל הַנַּ"ל שֶׁבְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ גַּם עַתָּה בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי תָּבוֹא גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִוא בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכְּמוֹ שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל כֵּן יְכוֹלִין לְתַקֵּן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ וּמוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאַדְרַבָּה, מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, כִּי סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי נָשׁוּב אֶל ה' וְיִבָּנֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחָנוּ כַּמָּה נְבִיאִים וְצַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ". וּכְתִיב: "וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וַהֲסִרֹתִי לֵב הָאֶבֶן וְכוּ'". וְכֵן בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה, מִכָּל שֶׁכֵּן רִבּוּי הַיְעוּדִים וְהַהַבְטָחוֹת שֶׁהַזְהִירָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "טוֹב וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת ה' וְכוּ'". וְהָעִקָּר שֶׁיַּאֲמִין בְּהָעֲדִים נֶאֱמָנִים שֶׁהֵם הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַמְחַזְּקִים וּמְזָרְזִים אוֹתָנוּ עַל כָּל זֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵדִים נֶאֱמָנִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת אוּרִיָּה וּזְכַרְיָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְקַיְּמִים דִּבְרֵי אוּרִיָּה וְנֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כֵּן בְּוַדַּאי יִתְקַיְּמוּ דִּבְרֵי זְכַרְיָה וְיַחֲזֹר וְיִבָּנֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. וּכְמוֹ כֵן בְּכָל אָדָם שֶׁכְּמוֹ שֶׁיְּכוֹל לִגְרֹם בְּמַעֲשָׂיו לְעַכֵּב בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ הֶחֱרִיבוֹ, כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ תִּקְוָה שֶׁיַּחֲזֹר וְיִבָּנֶה עַל יְדֵי תִּקּוּן מַעֲשָׂיו, כִּי בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְיִתַּקֵּן גַּם נַפְשׁוֹ וְיָשׁוּב אֶל ה' וִירֻחֲמֵהוּ וְהָעִקָּר עַל יְדֵי בְּחִינַת עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף שֶׁצָּרִיךְ לְשׂוּם לִבּוֹ אֶל נְקֻדַּת הָאֱמֶת תָּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה, "עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ ה' לְאֹרֶךְ יָמִים". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, עֵדֹתֶיךָ, שֶׁהֵעִידוּ וְהִבְטִיחוּ נְבִיאֶיךָ לְבֵיתְךָ שֶׁהוּא נַאֲוָה קֹדֶשׁ, נֶאֶמְנוּ לְבֵיתְךָ מְאֹד וּלְאֹרֶךְ יָמִים הוּא מְצַפֶּה לָהֶם וְאַף עַל פִּי שֶׁאָרְכוּ הַיָּמִים נֶאֶמָנִים הֵם לַהּ' מְאֹד, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְזֶהוּ "עֵדֹתֶיךָ", 'עֵדֹתֶיךָ' דַּיְקָא בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה שֶׁמְּחַזְּקִים וּמְזָרְזִים אֶת יִשְׂרָאֵל לְקִוּוֹת וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל

מָשָׁלָה וְכוּ' וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲלוּ הָעֵדוּת הֵם נֶאֱמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ שֶׁהוּא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁבְּוַדַּאי יִבָּנֶה אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְאָרְכִין הַיָּמִים כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן בְּוַדַּאי יָשׁוּב הַדַּעַת לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הַמַּאֲמִינִים בָּזֶה וּמְצַפִּים לִישׁוּעָה תָּמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל:

גַּם ה' לְאֹרֶךְ יָמִים מְרַמֵּז עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּקְרָא אֹרֶךְ יָמִים בְּחִינַת שְׁנֵי יָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּיוֹמָא אֲרִיכְתָּא נִינְהוּ (כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ מֶמְשָׁלָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א). כִּי כָּל הַנַּ"ל נִתְתַּקֵּן בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא אָדָם וְחַוָּה וְהָיוּ צְרִיכִין לַחֲזֹר וְלִכְלֹל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה מִתְתַּקֵּן הַכֹּל (וְעַיֵּן מִזֶּה בִּדְבָרֵינוּ בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית הֲלָכָה ג, עַיֵּן שָׁם) אַף הֵם חָטְאוּ אָז וְנִפְגַּם וְנִתְקַלְקֵל כָּל הָעוֹלָם וְנַעֲשָׂה הַכֹּל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, אַף ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְהוֹרָה דַּרְכּוֹ לִתְשׁוּבָה לָאָדָם אָז בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְהִתְחִיל לְהִתְתַּקֵּן אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לַעֲסֹק בְּכָל שָׁנָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כַּמּוּבָא, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְיַגְּעִים הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהַמְשִׁיךְ דַּרְכּוֹ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד וְכוּ'. בְּחִינַת עֵדוּת אֱמֶת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּרְכּוֹ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. זֹאת הָעֵדוּת הָאֱמִתִּיוֹת בְּחִינַת דַּרְכּוֹ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל נִתְגַּלָּה וּמֵאִיר בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּבְחִינַת ה' לְאֹרֶךְ יָמִים שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹמָא אֲרִיכְתָּא שֶׁאָז עוֹסְקִין הַצַּדִּיקִים לְהַמְתִּיק הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִים מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְלִכְלֹל הַכֹּל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר וְהַכֹּל עַל יְדֵי דַּרְכּוֹ הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁמַּתְחִיל לְהָאִיר בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁאָז חוֹתְרִין הַצַּדִּיקִים לְגַלּוֹת דַּרְכּוֹ הַנַּ"ל בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי יָדוּעַ שֶׁרֹּאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ הֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, כִּי הַשָּׁנִים נִמְנִים לַחַמָּה וְהֶחֳדָשִׁים לַלְּבָנָה, כַּמּוּבָא. וְחַמָּה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ וְזֶה בְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהִלּוּכוֹ כַּסֵּדֶר, אֲבָל יֶרַח לֹא יָדַע מְבוֹאוֹ, כִּי פְּעָמִים שֶׁהוּא בָּא בַּאֲרֻכָּה וּפְעָמִים שֶׁהוּא בָּא בְּקִצָּרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכָל עֲבוֹדָתֵנוּ תָּמִיד הוּא לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה כַּיָּדוּעַ שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי קִטְרוּג הַיֶּרַח שֶׁאָמְרָה, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהַלְּבָנָה, בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, לֹא רָצְתָה לְהִתְכַּלֵּל בְּהַחַמָּה בְּכֶתֶר אֶחָד וְרָצְתָה לִמְלֹךְ בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת 'אֲנָא אֶמְלֹךְ', וְעַל יְדֵי זֶה נִתְמַעֲטָה וְנִפְגְּמָה וְנַעֲשָׂה הַכֹּל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי כְּשֶׁנֶּחֱלָק בְּחִינַת לְבָנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת מִבְּחִינַת חַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר, אָז נַעֲשָׂה הַכֹּל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכַנַּ"ל וְאָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן זֹאת. וְזֶה סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה כְּדֵי שֶׁיִּכְלֹל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכֹּל.

וְעִקַּר הַתִּקּוּן עוֹסְקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִכְלָלִים שְׁנֵיהֶם יַחַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁנִּכְלָלִים יַחַד, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְזֶה צְרִיכִין בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הָיָה קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ עַל יְדֵי שְׁנֵי עֵדִים דַּיְקָא וְכָל דִּינֵי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ עַל פִּי עֵדִים סִדְּרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהַכֹּל בְּכַוָּנָה מְדֻיֶּקֶת בְּוַדַּאי לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל סוֹד קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים עִקָּרוֹ נַעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִכְלָלִים רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא חַג שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי קוֹבְעִין יוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז הַלְּבָנָה מִתְכַּסָּה, כִּי הוּא אָז בְּתַכְלִית הַמִּעוּט וְאָז מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלְּאוֹת, שֶׁכָּל זֶה מְרַמֵּז עַל עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא לְהַכְלִל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, שֶׁהוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמַּגִּיעִים לְתַכְלִית הַמִּעוּט, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּמַעֲטִים וּמַקְטִינִים עַצְמָם וּמְשַׁבְּרִים הַגַּדְלוּת בְּתַכְלִית וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר, שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן נַעֲשָׂה עִקָּרוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב", כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לִשְׁפֹּט וְלָדוּן אֶת כָּל בָּאֵי עוֹלָם וְעִקַּר הַמִּשְׁפָּט לְתַקֵּן כָּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁהֵם עַל יְדֵי כָּל הַקְּלִקּוּלִים וְהָעִוְּלוֹת הַנַּעֲשִׂים בָּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁאֵינָם מִתְנַהֲגִים כַּסֵּדֶר הָרָאוּי שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְנַהֵג הָעוֹלָם שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה דָּנִים וְשׁוֹפְטִים עַל זֶה הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר הַכֹּל כַּסֵּדֶר. וְעַל כֵּן נִסְמָךְ אַחַר זֶה מִיָּד:

"עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וְכוּ'". יוֹסֵף מְרַמֵּז עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד שֶׁבְּוַדַּאי יִתְתַּקֵּן הַכֹּל בְּקָרוֹב עַל יְדֵי דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה שֶׁעוֹסְקִים הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְחַתְּרוֹ וּלְגַלּוֹתוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁצָּעַק דָּוִד, "אַל תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר וְיִפַּח חָמָס וְכוּ'", כִּי הַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו הֵם בְּחִינַת עֵדֵי שֶׁקֶר, כִּי כָּל כֹּחָם עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהֵם לְהֵפֶךְ מִשְּׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה, בְּחִינַת שְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת שֶׁהֵם מַזְכִּירִין וּמְזָרְזִין אֶת הָאָדָם בְּכָל פַּעַם לְבַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִתְּנוּ שְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא עֵת רָצוֹן, יוֹם סְלִיחָה וּמְחִילָה, יוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל הָאַרְבָּעִים יוֹם הַנַּ"ל הַמַּתְחִילִין מֵאֱלוּל שֶׁבָּהֶם עָשָׂה מֹשֶׁה דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה הַנַּ"ל וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא עִקַּר הַגְּמַר שֶׁבָּהֶם נִתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ

לְמֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה וְאָמַר לוֹ, "סָלַחְתִּי", שֶׁהִסְכִּים עִמּוֹ שֶׁיִּהְיֶה נִגְמָר דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לְיִשְׂרָאֵל עֲוֹונוֹתֵיהֶם בְּכָל שָׁנָה בְּזֶה הַיּוֹם, כִּי זֶה מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיּוֹם כִּפּוּר אֵינוֹ מְכַפֵּר אֶלָּא לַשָּׁבִים. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי מֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִתְרַצָּה לְמֹשֶׁה לִמְחֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, בְּוַדַּאי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲזֹר גַּם זֹאת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיְּשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה כְּדֵי שֶׁיִּמְחֹל לָהֶם וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים מוֹעִיל בְּכָל הַבְּחִינוֹת, כִּי הוּא יוֹם סְלִיחָה וּמְחִילָה וְהוּא יוֹם הַגְּמַר שֶׁל הַמַּ"ם יוֹם הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם נַעֲשָׂה דֶּרֶךְ הַנַּ"ל לִתְשׁוּבָה וְעַל כֵּן נִתְּנוּ אֵז דַּיְקָא שְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים הַמְעִידִין לְיִשְׂרָאֵל אֱמִתַּת טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שׁוֹכֵן אִתָּנוּ תָּמִיד וִימִינוֹ פְּשׁוּטָה תָּמִיד לְעָזְרֵנוּ לָשׁוּב וּלְקָרְבֵנוּ אֵלָיו, רַק אָנוּ צְרִיכִין לָשׁוּם לִבֵּנוּ לָזֶה וּלְהַאֲמִין בָּזֶה בְּכָל עֵת בְּכָל עֵת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תֹּרִין סַהֲדִין שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם בְּחֹל מִילָה וּתְפִלִּין, וּבְשַׁבָּת שַׁבָּת וּמִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים הַנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם שְׁנֵי עֵדִים הַנַּ"ל מִילָה וּתְפִלִּין אוֹ שַׁבָּת, הֵם מְעִידִין וּמַבְטִיחִין לוֹ בְּכָל עֵת שֶׁעֲדַיִן חֲבִיבוּתֵיהּ גַּבָּן אֲפִלּוּ אִם יַרְדְנוּ כְּמוֹ שֶׁיֵּרָדְנוּ מֵאַחַר שֶׁאָנוּ זוֹכִין עֲדַיִן לִשְׁנֵי עֵדִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ, שֶׁאָנוּ חֲתוּמִים בְּחוֹתָמוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּנוּפֵנוּ בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ וּמְכֻתָּרִין וּמְעֻטָּרִין בַּעֲטָרֶת תִּפְאֶרֶת הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים, וְיֵשׁ לָנוּ מַתָּנָה טוֹבָה שֶׁהָיְתָה גְּנוּזָה אֲצָלוֹ בְּבֵית גְּנָזָיו וְשַׁבָּת שְׁמָהּ:

אֲבָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו, הֵם בְּחִינַת עֲדֵי שֶׁקֶר, שֶׁהֵם מַכְנִיסִין בְּלֵב הָאָדָם הַהֵפֶךְ מִכָּל זֶה וְהוּא הַמַּסִּית הוּא הַמַּדִּיחַ הַמַּסְטִין שֶׁבִּתְחִלָּה מַסִּית לָאָדָם מַה שֶּׁמַּסִּית וְאַחַר כָּךְ הוּא מַסְטִין לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּכְמוֹ שֶׁהוּא מַסְטִין וּמְקַטְרֵג לְמַעְלָה לְהַרְחִיק רַחֲמָיו מִיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן הוּא מַסְטִין בְּיוֹתֵר בְּלֵב הָאָדָם כְּאִלּוּ כְּבָר אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ אֵינָם כָּלִים כַּאֲשֶׁר הִבְטִיחָנוּ כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי מִסְפָּר וְכַנַּ"ל וְעַל זֶה הִתְפַּלֵּל דָּוִד, "אַל תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר". שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם עֵדֵי שֶׁקֶר שֶׁרוֹצִים לְהָעִיד בְּלֵב הָאָדָם הֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת שֶׁמְּעִידִים שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים הַנַּ"ל, כְּדֵי לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה, "לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב ה' וְכוּ'". 'לוּלֵא' אוֹתִיּוֹת אֲלוּל, כַּמּוּבָא לְרַמֵּז שֶׁלּוּלֵא הַכֹּחַ שֶׁל סוֹד כַּוָּנוֹת אֲלוּל שֶׁהֵם בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים הֵפֶךְ עֵדֵי שֶׁקֶר הַנַּ"ל. לוּלֵא זֹאת כְּבָר קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר וְכִלּוּנִי, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הָיָה בְּעֶזְרֵנוּ שֶׁגִּלָּה לָנוּ עַל יְדֵי צַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים סוֹד כַּוָּנַת אֲלוּל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ הַנַּ"ל לַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵעֵדֵי שֶׁקֶר הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה כָּל הִתְחַזְּקוּתֵנוּ לָנֶצַח כְּמוֹ שֶׁסִּיֵּם שָׁם, "קַוֵּה אֶל ה' חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ

וְקַוֵּה אֶל ה'". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְאִם לֹא נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתְךָ חֲזַק וֶאֱמַץ וְחַזֵּר וְקַוֵּה אֶל ה', כִּי ה' אִתָּנוּ תָּמִיד וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אוֹמְרִים כָּל זֶה בְּכָל חֹדֶשׁ אֱלוּל עַד גְּמַר הַחֲתִימָה לְטוֹבָה שֶׁהוּא שְׁמִינִי עֲצֶרֶת:

רָאשֵׁי פְּרָקִים מֵהִלְכוֹת עֵדוּת הַנַּ"ל:

רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, חַמָּה וּלְבָנָה כַּסֵּדֶר וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ בְּחִינַת כַּסֵּדֶר, אֲבָל יָרֵחַ וְכוּ'. קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ עַל יְדֵי שְׁנֵי עֵדִים. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מְקַבְּלִים עֵדוּת הַחֹדֶשׁ בְּכָל יוֹם וְכוּ' וְאִם בָּאוּ מִן הַמִּנְחָה וְכוּ' שֶׁמַּחֲמַת זֶה עוֹשִׂים שְׁנֵי יָמִים רֹאשׁ הַשָּׁנָה. עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ וְכוּ' ה' לְאֹרֶךְ יָמִים שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר וְכוּ' וְסָמִיךְ לֵיהּ 'עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וְכוּ' עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה', עַל יְדֵי זֶה 'מַחְכִּימַת פֶּתִי', כִּי בְּוַדַּאי יִתְחַכֵּם עַל יְדֵי עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה שֶׁמַּעִיד כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה אֲפִלּוּ וְכוּ', כִּי זֶה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאֹעִידָה לִי עֵדִים נֶאֱמָנִים אֶת אוּרִיָּה וְאֶת זְכַרְיָה. אוּרִיָּה סִימָן לִזְכַרְיָה כְּמוֹ שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל וּלְהַחֲרִיב אֶת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ בַּעֲוֹנוֹתָיו, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כֵּן יְכוֹלִין לְתַקֵּן וְלַחֲזֹר וְלִבְנוֹתוֹ, וְזֶה בְּוַדַּאי יִתְקַיֵּם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב וְיִבָּנֶה בִּנְיַן עוֹלָם בְּחִינַת עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ וְכוּ' וְאַתֶּם עֵדַי נְאֻם ה' וַאֲנִי אֵל. עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם, כְּעִנְיַן בֹּעַז וְרוּת, כִּי מֵהֶם יָצָא הַגּוֹאֵל צֶדֶק שֶׁהוּא דָּוִד. תֵּרִין סַהֲדִין בְּכָל יוֹמָא תְּפִלִּין וּמִילָה, וּבְשַׁבָּת וְכוּ' כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא תְּפִלִּין כְּאִלּוּ מֵעִיד וְכוּ':

הלכות הלואה

פרק א

חלק א

הַמַּלְוֶה בִּשְׂטָר, גּוֹבֶה מִן הַמְשֻׁעְבָּדִים. אֲבָל מַלְוֶה בְּעַל פֶּה, אֵין גּוֹבֶה מִן הַמְשֻׁעְבָּדִים:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן קעג) שֶׁעַל יְדֵי הַכְּתָב יְכוֹלִין לְהַכִּיר הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוּת שׁוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת אָנֹכִי אֲנָא נַפְשִׁי כְּתָבִית יְהָבִית שֶׁבְּהַכְּתָב נוֹתֵן וּמְגַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְנִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁכָּל הַקְּנָיָנִים וְהַשִּׁעְבּוּדִים עִקַּר גְּמַר קְנָיָנָם וְשִׁעְבּוּדָם הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי הַכְּתָב, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַשְׁטָרוֹת וְזֶה בְּחִינַת גֵּט כְּרִיתוּת שֶׁהוּא עַל יְדֵי כְּתָב דַּיְקָא, כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "גְּוִלָּה" (סִימָן סט) שֶׁעִקַּר הָעֲשִׁירוּת הוּא בִּבְחִינַת הָאִשָּׁה, בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁרְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת. וְזֶה בְּחִינַת כֶּסֶף קְדוּשִׁין, כִּי הַכֶּסֶף הִיא שְׁלֵמוּת נַפְשָׁהּ וְשָׁרְשָׁהּ. וְעַל כֵּן נִקְנֵית עַל יְדֵי הַכֶּסֶף, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַקְּנָיָנִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם שֶׁהֵם הָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ, כֻּלָּם הֵם שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹ. וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּמִקָּח וּמִמְכָּר וְהַלְוָאוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁזֶּה מוֹכֵר לוֹ בְּחִינַת נֶפֶשׁ

כָּזוֹ וְלוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ תְּמוּרָתוֹ בְּחִינַת נְפָשׁוֹת אֲחֵרִים וְכַמּוּבָא זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַדִּבּוּר לְבַד רָאוּי לְקַיֵּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כִּי הַדִּבּוּר הוּא מָקוֹם מוֹצָא הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן סה). וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּדַבֵּר וְאוֹמֵר שֶׁמּוֹכֵר אוֹ נוֹתֵן לוֹ אוֹתוֹ הַדָּבָר עַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבָּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר, עַל יְדֵי זֶה הַדִּבּוּר מֵרְשׁוּת מוֹכֵר לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ בִּבְחִינַת נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר לַחֲזֹר מִדִּבּוּר וְנִקְרָא מְחֻסַּר אֲמָנָה. וּמִכָּל שֶׁכֵּן עַל יְדֵי הַכֶּסֶף שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁוֹת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הוּא קוֹנֶה מִדְּאוֹרַיְתָא, כִּי הַכֹּל תְּאֵבִים אֶל הַמָּמוֹן שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ. וְעַל כֵּן תֵּכֶף שֶׁמְּקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ כֶּסֶף בְּוַדַּאי הוּא גּוֹמֵר וּמַקְנֵי לוֹ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתָן הַחֲפָצִים הַנִּמְכָּרִים, כִּי כֻּלָּם בְּטֵלִים לְגַבֵּי הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלָּהֶם, דְּהַיְנוּ הַכֶּסֶף, אַךְ עִם כָּל זֶה גְּמַר וְחִזּוּק כָּל הַקִּנְיָנִים הוּא רַק עַל יְדֵי הַכְּתָב, דְּהַיְנוּ הַשְׁטָר, כִּי הַכְּתָב הוּא בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹתֵן לוֹ כְּתָב וּמַגָּלָה דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּהַכְּתָב שֶׁהוּא מוֹכֵר אוֹ נוֹתֵן לוֹ אֵיזֶה חֵפֶץ אָז מוֹצִיא הַדָּבָר לְגַמְרֵי מֵרְשׁוּתוֹ עִם פְּנִימִיּוּת שָׁרְשׁוֹ, כִּי מַגָּלָה פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי הַכְּתָב שֶׁרוֹצֶה לְהוֹצִיא אוֹתוֹ הַדָּבָר מֵרְשׁוּתוֹ וּלְמָסְרוֹ לְאַחֵר. נִמְצָא, שָׁעַל יְדֵי הַכְּתָב נִגְמָר וְיוֹצֵא הַדָּבָר לְגַמְרֵי מֵרְשׁוּתוֹ וְאֵין לוֹ שׁוּם אֲחִיזָה וְשַׁיְכוּת אֲצִלּוֹ כְּלָל, כִּי יוֹצֵא אֲפִלּוּ מִפְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי הַכְּתָב שֶׁהוּא מְגַלֶּה שָׁם פְּנִימִיּוּת מְשֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁמְּרָצֶה לְהוֹצִיאוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן חִזּוּק וּגְמַר כָּל הַקִּנְיָנִים עַל יְדֵי הַכְּתָב כַּנַּ"ל, כִּי הוּא תַּכְלִית גְּמַר הָאַחֲרוֹן, כִּי קֹדֶם הַכְּתָב אַף שֶׁמָּכַר לוֹ בְּאֶחָד מִדְּרָכֵי הַקִּנְיָן, עִם כָּל זֶה אֵינוֹ יוֹצֵא מִפְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הַכְּתָב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַגֵּט כְּרִיתוּת, כִּי אַף שֶׁנִּקְנֵית לוֹ בְּכֶסֶף, עִם כָּל זֶה אַחַר כָּךְ אַחַר שֶׁנִּקְנֵית לוֹ נִכְלָלִין זֶה בָּזֶה וְנִשְׁרֶשֶׁת בְּנַפְשׁוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָהּ לְגַמְרֵי מִפְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הַכְּתָב, דְּהַיְנוּ הַגֵּט שֶׁשָּׁם מְגַלֶּה פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁרְצוֹנוֹ לְהוֹצִיאָהּ וַאֲזַי הוּא כְּרִיתוּת לְגַמְרֵי, כִּי שׁוּב אֵין לָהּ שׁוּם שַׁיְכוּת אֲצִלּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא גֵּט כְּרִיתוּת, כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר הַכּוֹרֵת רַק הַכְּתָב שֶׁשָּׁם נִתְגַּלֶּה פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְׁטָר הוּא בְּקַרְקָעוֹת, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הוּא קַרְקָעוֹת וְעִקַּר שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת הוּא בִּבְחִינַת קַרְקָעוֹת, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הוּא לְנָשִׂים בִּבְחִינַת כִּי כָל הָעשֶׁר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (סִימָן ס), עַיֵּן שָׁם וְכַנַּ"ל. וְאִשָּׁה קַרְקַע עוֹלָם, כַּמּוּבָא שָׁם (בְּסִימָן ס) וְעַל כֵּן הַקַּרְקָעוֹת נִקְרָאִין אַחֲרִיוּת. וּפֵרְשׁוּ שֶׁהוּא מִלְּשׁוֹן וְלֹא לְאַחֲרִיתִי, דְּהַיְנוּ בָּנִים, כִּי הַקַּרְקָעוֹת עוֹמְדִין לְבָנָיו, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשָׁם, כִּי שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת בָּנָיו הוּא בַּעֲשִׁירוּת. וְעַל כֵּן הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ גּוֹזֵל נֶפֶשׁ בָּנָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בַּמַּאֲמָר "גְּזֵלָה" הַנַּ"ל.

וְעִקַּר שָׁרְשָׁם הוּא בִּבְחִינַת קַרְקָעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, כִּי שָׁם כָּל הַנְּפָשׁוֹת. וְעַל כֵּן נִקְרָאִין אַחֲרִיוּת, כִּי הֵם עוֹמְדִין לְבָנָיו, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשָׁם. וְעַל כֵּן הַקַּרְקָעוֹת עִקַּר הַנַּחֲלָה שֶׁמּוֹרִישׁ לְבָנָיו, כִּי הַיְרֻשָּׁה הוּא לְהַשְׁלִים הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעִקָּרָם בְּקַרְקָעוֹת כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת יְרֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מֻחֶמֶת שֶׁעִקַּר שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת הוּא בַּעֲשִׁירוּת שֶׁל קַרְקָעוֹת, עַל כֵּן קְשֶׁה לְהוֹצִיא הַקַּרְקַע מֵרְשׁוּתוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הַכְּתָב שֶׁשָּׁם נִתְגַּלֶּה הַפְּנִימִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֶפְלוּ אִשָּׁה יוֹצֵאת מִבַּעְלָהּ כַּנַּ"ל וְכֵן בְּהַלְוָאָה שֶׁהַלְוָוֶה נִשְׁתַּעְבֵּד לַמַּלְוֶה עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁלָּוָה מִמֶּנּוּ וְכָל נְכָסָיו מְשֻׁעְבָּדִין לוֹ, אַף אֵין נִגְמָר הַשִּׁעְבּוּד לְגַמְרֵי בְּתַקֶּף שֶׁיּוּכַל לִטְרֹף אֶפְלוּ מִלְּקוּחוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַכְּתָב, דְּהַיְנוּ הַשְׁטָר כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַשִּׁעְבּוּד הוּא בְּקַרְקָעוֹת, כִּי עַל זֶה עִקַּר הַסְּמִיכָה, כִּי שָׁם עִקַּר שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁטָר אִית לֵיהּ קָלָא. כִּי הַכְּתָב הוּא בִּבְחִינַת הַקּוֹל, כִּי הַכְּתָב הוּא בַּיָּדַיִם שֶׁמִּשָּׁם תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית כז) הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב, בְּחִינַת (שָׁם מט) מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּחִינַת קוֹל. וְעַל כֵּן הַכְּתָב הוּא בִּבְחִינַת דְּכוֹרָא, בְּחִינַת קוֹל, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִין. וַעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת נוּקְבָא בְּחִינַת נֶפֶשׁ. וְעַל כֵּן הַכְּתָב הוּא פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, כִּי שְׂמֹאל נִכְלָל בְּיָמִין וְשֹׁרֶשׁ הַשְּׂמֹאל הוּא בְּיָמִין, כִּי שֹׁרֶשׁ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הוּא בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְכֵן שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נוּקְבָא, בְּחִינַת עֲשִׁירוּת הוּא בִּבְחִינַת הָרוּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל, בְּחִינַת יָמִין, בְּחִינַת דְּכוֹרָא, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְשָׁם פְּנִימִיּוּת שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת כִּי מִשָּׁם חִיּוּתָם:

חלק ד

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סְתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד, כִּי קִנְיָן סוּדָר הוּא קִנְיָן גָּמוּר שֶׁעַל יָדוֹ נִקְנֶה הַכֹּל וְאִי אֶפְשָׁר לְחַזֵּר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְהוּא מַדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהַחִיצוֹנִים סְמוּכִים לְשָׁם וְיוֹנְקִים מִשָּׁם וְהֵם עוֹלָם הַשֶּׁקֶר וְעַל כֵּן רְגִילִים לַחֲזֹר וּלְשַׁנּוֹת הַדִּבּוּר מֵאַחַר שֶׁהוּא סָמוּךְ לָהֶם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן לֹא סָמְכָה דַּעְתָּא עַל הַדִּבּוּר, כִּי אַף שֶׁהוּא אִסּוּר גָּדוֹל לְשַׁנּוֹת הַדִּבּוּר, עִם כָּל זֶה הָרַבֵּה נִכְשָׁלִים בָּזֶה מֵאַחַר שֶׁהוּא סָמוּךְ לָהֶם כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁקּוֹנִין בְּסוּדָר הוּא גְּמַר הַקִּנְיָן וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עוֹד, כִּי הַבְּגָדִים הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בִּינָה:

שֶׁהִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֱמֶת וְאֵין שָׁם שׁוּם שִׁנּוּי וְשֶׁקֶר. וְהַבְּגָדִים נִמְשָׁכִים מִשָּׁם רַק בִּשְׁבִיל זֶה, דְּהַיְנוּ כְּדֵי לְכַסּוֹת עַל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁקֶר, בְּסוֹד הַחַשְׁמַ"ל כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן דֶּרֶךְ לְהַקְנוֹת עַל יְדֵי

הַבֶּגֶד, דְּהַיְנוּ קְנָיִן סוּדָר שֶׁהוּא קִיּוּם וְחִזּוּק שֶׁלֹּא לַחֲזֹר עוֹד כַּנַּ"ל, כִּי הַבְּגָדִים הֵם שְׁמִירָה מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, כִּי הֵם מִבְּחִינַת בִּינָה עוֹלָם הַבָּא שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם שֶׁקֶר כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְתָם קְנָיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד, כִּי הַכְּתָב שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יָד כּוֹתֶבֶת וְכוּ' וּמִשָּׁם יוֹצֵא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּמּוּבָא, וְעַל כֵּן הַקְנָיָן סוּדָר שֶׁעַל יְדֵי הַבְּגָדִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בִּינָה כַּנַּ"ל עוֹמֵד לְכְתִיבָה, כִּי מִשָּׁם יוֹצֵא בְּחִינַת הַכְּתָב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַקְנָיָן בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן קוֹל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כִּי מִשָּׁם תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִרְמָז הַכְּתָב שֶׁהוּא פְּנִימִיּוּת שׁוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בְּמִלַּת אָנֹכִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת אָנָא נֶפְשִׁי כְּתָבִית יְהֶבִית כַּנַּ"ל, כִּי אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' זֶה בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי כַּמּוּבָא וּמִשָּׁם יוֹצֵא הַכְּתָב שֶׁהוּא פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן הַלְוָאָה וְהַחלּוֹק שֶׁבֵּין מַלְוֶה בְּשִׁטָּר לְמַלְוֶה עַל פֶּה, שֶׁמַּלְוֶה בְּשִׁטָּר טוֹרֵף מִמְּשֻׁעְבָּדִים, אֲבָל מַלְוֶה עַל פֶּה אֵינוֹ טוֹרֵף מִמְּשֻׁעְבָּדִים:

עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "תִּקְעוּ-מָמְשָׁלָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א:

וְאִיתָא שָׁם שֶׁעַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה שֶׁנִּשְׁלָם עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין כָּרָאוּי הַשֶּׁלֶשׁ רְגָלִים, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה. וְעַל יְדֵי הַנְּבוּאָה נִפְקֶדֶת הַתְּפִלָּה מִן הַגָּלוּת וְכוּ' וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכִין לִתְפִלָּה אֲזַי אֵין צְרִיכִין לִשּׁוּם רְפוּאוֹת עַל יְדֵי עֲשָׂבִים, כִּי יְכוֹלִין לְהִתְרַפְּאוֹת עַל יְדֵי לֶחֶם וּמַיִם שֶׁאוֹכֵל, כִּי כָּל הָעֲשָׂבִים מְקַבְּלִים כֹּחָם מִן הַכּוֹכָבִים וְהַכּוֹכָבִים מֵהַגְּבֹהַּ מֵהֶם. וְהַגְּבֹהַּ מֵהַגְּבֹהַּ מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְכֻלָּם הֵם בְּחִינַת לוֹוִין זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, כָּל כּוֹכְבַיָּא לוֹוִין דָּא מִן דָּא סִיהֲרָא לָוֵי מִן שִׁמְשָׁא וְכוּ' עַד הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא דִּבּוּר ה'. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה שֶׁהִיא דִּבּוּר ה', אֲזַי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ כֹּחָם וְהוּא בִּבְחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, כִּי כֻּלָּם הֵם לוֹוִין אֶצְלוֹ, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים כֹּחָם מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִתְפִלָּה אֲזַי מְחֻיָּבִים כָּל הָעֲשָׂבִים וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה שֶׁיַּחֲזִירוּ כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁתְּפִלָּתוֹ הָיְתָה עִם שִׂיחַ הַשָּׂדֶה שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה כֻּלָּם עָלוּ וְנִכְלְלוּ בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי הֶחֱזִירוּ כֹּחָם לְשָׁרְשָׁם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא דִּבּוּר ה' וַאֲזַי יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ הָרְפוּאָה לְתוֹךְ לֶחֶם וּמַיִם וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת לוֹוִין זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה עַד הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּעַל תְּפִלָּה. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה כֻּלָּם

מַחֲזִירִים כֹּחָם לְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה וְאָז יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ הָרְפוּאָה אֲפִלּוּ בְּלֶחֶם וּמַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם עִנְיָן זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַלְוָאָה, כִּי כְּשֶׁאֶחָד עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם חֲבֵרוֹ וּמַלְוֶה לוֹ, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה זֶה הַמַּלְוֶה בְּבְחִינַת הַמַּלְוֶה הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ וְהַקַּבָּלָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַבַּעַל תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל צְבָא מַעְלָה כֻּלָּם יוֹנְקִים וּמְקַבְּלִים כֹּחָם מֵהַתְּפִלָּה, הַכֹּל נִקְרָא בְּשֵׁם הַלְוָאָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל כּוֹכְבַיָּא לוֹוִין דָּא מִן דָּא וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶחָד מַלְוֶה לְחֲבֵרוֹ מָעוֹת אוֹ כַּיּוֹצֵא בָּזֶה וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ גְּמִילוּת חֶסֶד עַל יְדֵי זֶה שֶׁהוּא מַלְוֶה לְחֲבֵרוֹ, עַל יְדֵי זֶה בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא וַאֲזַי גַּם לְמַעְלָה כָּל צְבָא מַעְלָה כָּל אֶחָד מַלְוֶה לַחֲבֵרוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד מַשְׁפִּיעַ לַחֲבֵרוֹ עַד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה שֶׁכָּל זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם הַלְוָאָה כַּנַּ"ל, כִּי גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֲסָדִים יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סַכָּה מט). וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַשֶּׁפַע לְמַעְלָה עַד שֶׁתֵּרֵד מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה עַד לְמַטָּה עִקְּרוֹ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁכְּשֵׁם שֶׁבְּנֵי אָדָם מְרַחֲמִין זֶה עַל זֶה וּמַשְׁפִּיעַ אֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְנוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, כְּמוֹ כֵן מִתְעוֹרֵר הַשֶּׁפַע לְמַעְלָה וּמַשְׁפִּיעִים גַּם לְמַעְלָה כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְכָל צְבָא מַעְלָה מִזֶּה לָזֶה וּמִזֶּה לָזֶה עַד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה מַמְשִׁיכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׁפָּעוֹת לְמַטָּה וּגְמִילוּת חֶסֶד דְּהַיְנוּ הַלְוָאַת חֵן גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה וְעַל יָדָהּ מְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר הַשֶּׁפַע שֶׁתֵּרֵד מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד לְמַטָּה. כִּי הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע מַה שֶּׁכָּל צְבָא מַעְלָה מְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה נִקְרָא בְּשֵׁם הַלְוָאָה כַּנַּ"ל כָּל כּוֹכְבַיָּא לוֹוִין דָּא מִן דָּא וְכוּ' וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַלְוָאָה שֶׁמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ גְּמִילוּת חֶסֶד מְעוֹרֵר גַּם לְמַעְלָה שֶׁגַּם כָּל צְבָא מַעְלָה יִהְיוּ מַלְוִין זֶה לָזֶה וְזֶה לָזֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד יַשְׁפִּיעַ לַחֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַלְוָאָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַלְוָאָה שֶׁאֶחָד מַלְוֶה לְחֲבֵרוֹ שֶׁהִיא מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה אֶת עַמִּי". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁ'אִם' זֶה חוֹבָה, עַל יְדֵי זֶה הוּא בְּבְחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הַבַּעַל תְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן כָּל נִכְסֵי הַלּוֹוֶה מְשֻׁעְבָּדִים לְהַמַּלְוֶה וַאֲפִלּוּ מַה שֶּׁמָּכַר וְנָתַן אַחַר הַהַלְוָאָה הַכֹּל מְשֻׁעְבָּד לְהַמַּלְוֶה מִדִּינָא, כִּי כָּל הַלּוֹקְחִים שֶׁלָּקְחוּ מֵהַלּוֹוֶה וּבָאִים בְּכֹחוֹ שֶׁל לוֹוֶה כֻּלָּם צְרִיכִים לְהַחֲזִיר כֹּחָם לְהַמַּלְוֶה בְּעֵת הַפֶּרָעוֹן. כְּמוֹ שֶׁהַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁצְּרִיכִים כָּל הָעֲשָׂבִים לְהַחֲזִיר כֹּחָם לְשָׁרְשָׁם שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הַכֹּחַ

שֶׁמְּקַבְּלִין כָּל צְבָא מַעְלָה אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ וְגַם הַכֹּחַ שֶׁיּוֹנְקִים וּמְקַבְּלִים הָעֲשָׂבִים מֵהַכּוֹכָבִים שֶׁעֲלֵיהֶם, הַכֹּל נִקְרָא בְּשֵׁם הַלְוָאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּשֵׁם הַזֹּהַר. וְלִכְאוֹרָה הֵיא תְּמִיָּה מָה עִנְיָן שֵׁם הַלְוָאָה לְכָאן וּמָתַי הוּא הַפַּרְעוֹן, כִּי הַלְוָאָה עוֹמֶדֶת לִפְרֹעַ. אַךְ בֶּאֱמֶת עַל פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל הוּא מְכֻוָּן הֵיטֵב, כִּי הוּא בְּחִינַת הַלְוָאָה מַמָּשׁ וּבֶאֱמֶת עוֹמֶדֶת לִפְרֹעַ תָּמִיד, כִּי כָּל הַכֹּחוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין כֻּלָּם זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה עַד לְמַטָּה הַכֹּל הוּא רַק בְּבְחִינַת הַלְוָאָה כַּנַּ"ל וְעוֹמֶדֶת לִפְרֹעַ, דְּהַיְנוּ שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים לְהַחֲזִיר וּלְהַעֲלוֹת כֹּחָם בְּעֵת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה הַנַּ"ל שֶׁבִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא שִׂרְשָׁם בִּבְחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל אֲזַי צְרִיכִים כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִלְּמַעְלָה מִזֶּה לָזֶה וְכוּ' עַד לְמַטָּה כֻּלָּם צְרִיכִים לְהַחֲזִיר כֹּחָם אֶל הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פִּרְעוֹן כָּל הַהַלְוָאוֹת הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֲלִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כַּיָּדוּעַ, כִּי כָּל הַכֹּחוֹת כֻּלָּם מִלְּמַטָּה עַד לְמַעְלָה כֻּלָּם חוֹזְרִים לְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא דִּבַּר ה' בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּרְעוֹן כָּל הַהַלְוָאוֹת כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ הוּא חוֹזֵר הַבַּעַל תְּפִלָּה וּמוֹרִיד הַשֶּׁפַע לְכָל הָעוֹלָמוֹת עַד לְמַטָּה וְאָזַי הֵם חוֹזְרִים וְנַעֲשִׂים לוֹוִין אֲצִלּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּמוֹ שֶׁהַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל יָכוֹל לְטָרֹף כָּל הַכֹּחוֹת לְמָקוֹם שֶׁנִּמְשָׁכִין הוּא יָכוֹל לְטָרֹף וְלִקַּח מִשָּׁם הַכֹּחַ וּלְהַעֲלוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי כֻּלָּם מֻכְרָחִים לְהַחֲזִיר כֹּחָם לְשָׁרְשָׁם שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וּלְכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְשְׁכוּ הַכֹּחוֹת מִזֶּה לָזֶה וּמִזֶּה לָזֶה עַד לְמַטָּה מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא צְרִיכִים לְהַחֲזִיר הַכֹּחַ לְמַעְלָה לְשָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ כָּל הַלְּקוּחוֹת שֶׁלְּקָחוּ מֵהַלְוֶה כֻּלָּם צְרִיכִים לְהַחֲזִיר לְהַמַּלְוֶה בִּשְׁעַת הַפֶּרְעוֹן, כִּי כֻּלָּם בָּאִים בְּכֹחוֹ שֶׁל לוֹוֶה וּבִשְׁעַת הַפֶּרְעוֹן הַכֹּל צְרִיכִים לְהַחֲזִיר כֹּחָם לַמַּלְוֶה כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִים כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁל מַטָּה לְהַחֲזִיר כֹּחָם לְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל. אַךְ שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין מַלְוֶה בִּשְׁטָר לְמַלְוֶה עַל פֶּה, כִּי זֶה הַכֹּחַ שֶׁיּוֹכַל הַמַּלְוֶה לִטְרֹף הַכֹּחַ מִמְּקוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ לְשָׁם אֲפִלּוּ אִם נִמְשָׁךְ לִרְשׁוּת אַחֵר זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַמַּלְוֶה וְכֹחַ הַמַּלְוֶה הוּא עַל יְדֵי הַשִּׁטָּר בְּעֵדִים:

חלק ד

כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִיא עַל יְדֵי בְּחִינַת נְבוּאָה, כִּי עַל יְדֵי נְבוּאָה נִפְדֵּית וְנִגְאֶלֶת הַתְּפִלָּה מִן הַגָּלוּת, עַיֵּן שָׁם. וְהַנְּבוּאָה נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁנִּשְׁלֶמֶת עַל יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁאֵין לְהַבַּעַל תְּפִלָּה כֹּחַ לְהַעֲלוֹת כָּל הַכֹּחוֹת לְשָׁרְשָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי הַנְּבוּאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַלְוֶה בִּשְׁטָר וּמַלְוֶה עַל פֶּה, כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ תּוֹרָה, כִּי הַכֹּל מְקֻבָּל כֹּחַ מֵהַתּוֹרָה וּמַלְוֶה עַל פֶּה אֲחִיזָתוֹ מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה וּמַלְוֶה בִּשְׁטָר אֲחִיזָתוֹ מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי בְּהַשִּׁטָּר יֵשׁ כַּמָּה דִּינִין שֶׁלְּמֵדִין מִלְּשׁוֹן הַשִּׁטָּר וּמְדַקְדְּקִין בִּכְתַב הַשִּׁטָּר בְּחָסֵר וְיָתֵר. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ

תּוֹרָה וְדִינִין בִּכְתַב הַשְּׁטָר. וְעַל כֵּן הַשְּׁטָר הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְזֶהוּ בְּחִינַת נְבוּאָה, כִּי נְבוּאָה הִוא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי כָּל הַנְּבוּאוֹת הֵם בִּכְלַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי עִקַּר הַשְּׁטָר הוּא עַל יְדֵי הָעֵדִים וּתְרֵין סַהֲדֵי הֵם בְּחִינַת תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, כִּי הֵם מְקַיְּמִים הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר". בִּמְקַיְּמֵי דָּבָר הַכָּתוּב מְדַבֵּר. 'מְקַיְּמֵי דָּבָר' זֶה בְּחִינַת תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, כִּי הַדָּבָר נִסְמָךְ וְנִתְקַיֵּם עַל יָדָם וְזֶה בְּחִינַת נְבִיאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן הַנְּבוּאָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם עֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָעִידָה בָּם וְכוּ' הַעֲדֹתִי בָכֶם". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֵךְ רֵד הָעֵד בָּעָם וְכוּ'":

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בִּישַׁעְיָה (סִימָן ח), "וְאָעִידָה לִי עֵדִים נֶאֱמָנִים אֶת אוּרִיָּה וְאֶת זְכַרְיָה הַנְּבִיאִים". כִּי הַנְּבִיאִים הֵם בִּבְחִינַת עֵדִים בְּחִינַת תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַשְּׁטָר בְּעֵדִים עַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּל הַמַּלְוֶה כֹּחַ לִטְרֹף מֵהַלּוֹקְחִים, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל מְקַבֵּל כֹּחַ עַל יְדֵי נְבוּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵדִים וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִטְרֹף מִכָּל מָקוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ לְשָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טְרֵפָה מֵהַלָּקוֹחוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהָאֱמוּנָה מְבָרֶרֶת בֵּרוּרִים וְאֵי אֶפְשָׁר לְהָאֱמוּנָה לְבָרֵר כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֶּלֶת כֹּחַ מֵהַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם עַל פָּסוּק, כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה וְכוּ' (סִימָן רפ לְקוּטֵי א). כְּמוֹ כֵן הוּא עִנְיַן הַנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַבַּעַל תְּפִלָּה לְהַעֲלוֹת כָּל הַכֹּחוֹת לְשָׁרְשָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּרִים גַּם כֵּן, כִּי כְּשֶׁמַּעֲלֶה כָּל הַכֹּחוֹת לְשָׁרְשָׁם אָז יֵשׁ גַּם כֵּן כַּמָּה כֹּחוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ לִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּבִשְׁעַת הַתְּפִלָּה הוּא מַעֲלֶה גַּם כָּל הַכֹּחוֹת מִשָּׁם וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי נְבוּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל, כִּי הַנְּבוּאָה נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם תִּלַּת אֲבָהָן וְעַל יְדֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ תִּלַּת אֲבָהָן וּנְבִיאִים שֶׁהֵם כְּלַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּיָּדוּעַ, עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִפְדּוֹת הַתְּפִלָּה מִן הַגָּלוּת וְאָז יָכוֹל הַבַּעַל תְּפִלָּה לְהַעֲלוֹת כָּל הַכֹּחוֹת אֲפִלּוּ מֵרְשׁוּת אַחֵר וַאֲפִלּוּ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר מֵאַחַר שֶׁהַתְּפִלָּה בְּעַצְמָהּ הִוא כְּבָיְכוֹל בַּגָּלוּת וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "כִּי תֵצֵא", עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן. נִמְצָא, שְׁאִי אֶפְשָׁר לְהַבַּעַל:

תְּפִלָּה, שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַכֹּחוֹת לְשָׁרְשָׁם, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הַמַּלְוֶה שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל יְדֵי נְבוּאָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַלְוֶה בְּשֶׁטָר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמַּלְוֶה לִטְרֹף מֵהַלּוֹקְחִים שֶׁלָּקְחוּ הַכֹּחַ מֵהַלּוֹוֶה כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְּׁטָר בְּעֵדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְבִיאִים, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַלְוֶה בְּשֶׁטָר יֵשׁ לוֹ קוֹל וְעַל כֵּן טוֹרֵף מִמֻּשְׁעָבְדִים, אֲבָל מַלְוֶה עַל פֶּה אֵין לוֹ קוֹל, כִּי קוֹל זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִוא בְּחִינַת קוֹל. וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא בְּחִינַת דִּבּוּר כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן גַּם עִקַּר

קִיּוּם הַשְּׁטָר בְּעֵדִים הוּא רַק עַל יְדֵי הַבֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה, כִּי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה הֵם כְּנֶגֶד תְּלָת אֲבָהָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי שָׁלֹשׁ רְגָלִים הֵם כְּנֶגֶד הַשִּׁלְשָׁה אָבוֹת, כַּמּוּבָא וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַבֵּית דִּין נִתְקַיֵּם הַשְּׁטָר בְּעֵדִים, כִּי הָעֵדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְבִיאִים כַּנַּ"ל, הֵם נִתְקַיְּמִים עַל יְדֵי הַבֵּית דִּין שֶׁל שִׁלְשָׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַבֵּית דִּין צֶדֶק נִשְׁלָם הַיְרָאָה, כִּי הַבֵּית דִּין הֵם בִּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּין וְעַל כֵּן הֵם שִׁלְשָׁה כְּנֶגֶד הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁעַל יָדָם נִשְׁלָם הַיִּרְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יָדָם נִמְשָׁךְ וְנִתְקַיֵּם הַנִּבּוּאָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִיּוּם הָעֵדִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת נְבִיאִים עַל יְדֵי הַבֵּית דִּין שֶׁל שָׁלֹשׁ כַּנַּ"ל וַאֲזַי יֵשׁ כֹּחַ לְהַמַּלְוֶה לִטְרֹף מֵהַלְקוּחוֹת שֶׁבָּאִים בְּכֹחוֹ שֶׁל לוֹוֶה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם נֶאֱמַר, "דַּבֶּר נָא כוּ' וְיִשְׁאֲלוּ כְּלִי כֶסֶף וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה תְּלוּיָה בָּזֶה לִזְכּוֹת כָּל רְכוּשׁ מִצְרַיִם לְהַעֲלוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כְּשֶׁחוֹזְרִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וִיצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת שֶׁנִּגְאֶלֶת הַתְּפִלָּה וְעֶלְתָה מִן הַגָּלוּת, כְּמוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי בְּמִצְרַיִם הָיָה הַדִּבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה בַּגָּלוּת וְכוּ' כַּיָּדוּעַ וּכְשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם שֶׁאָז הָיוּ צְרִיכִים לְהוֹצִיא הַתְּפִלָּה מֵהַגָּלוּת בִּבְחִינַת פֶּה סָח. וַאֲזַי צְרִיכִים לְהַחֲזִיר כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְזֶה בְּחִינַת בְּזַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל וּמֻחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה לָהֶם תּוֹרָה עַל כֵּן לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לִקַּח הַהַשְׁפָּעוֹת מֵהֶם כִּי אִם בְּתוֹרַת שְׁאֵלָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִקַּח הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַכֹּחוֹת מֵהֶם כִּי אִם כְּשֶׁהַתְּפִלָּה מְקֻבֶּלֶת כֹּחַ מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּמִצְרַיִם שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכוּ לַתּוֹרָה הֻכְרְחוּ לִקַּח מֵהֶם בִּשְׁאֵלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּשְׁאֲלוּ כוּ'":

וְזֶה בְּחִינַת הַחִפָּזוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָז הַכֹּל מֻחֲמַת שֶׁלֹּא קִבְּלוּ הַתּוֹרָה עֲדַיִן הָיָה קָשֶׁה לָצֵאת מִשָּׁם וְהֻכְרְחוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁאָז כְּשֶׁיֵּצְאוּ מֵהַגָּלוּת יִהְיֶה זְכוּת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן לֹא יִצְטָרְכוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים, עַל כֵּן אָז יַעֲלוּ כָּל הַכֹּחוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת אֶל שָׁרְשָׁם שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה מֵאֲלֵיהֶם, כִּי אָז יַעֲלֶה הַתְּפִלָּה מֵהַגָּלוּת וַאֲזַי כָּל הַכֹּחוֹת חוֹזְרִים לְשָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְהָבֵן:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר "חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם" סִימָן כב, עַיֵּן שָׁם וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר, כִּי יֵשׁ עַזִּי פָּנִים רַבִּים שֶׁהֵם מוֹנְעִין מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד וְהֵם הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁעִקַּר גְּדֻלָּתָם וְהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁלָּהֶם הוּא עַל

יְדֵי עַזּוּת, כִּי עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מֵהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת לַעֲמֹד נֶגֶד עַזּוּתָם שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְאָז יוּכַל לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים בִּבְחִינַת נַהֲלֹתָ בְעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין הָאֱמוּנָה לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְאָז זוֹכִין לְתַקֵּן שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת שֶׁהֵם חוֹתַם הַיָּדִין שֶׁנִּתְתַּקֵּן וְזוֹ הָאֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נִשְׁמָר וְנִתְתַּקֵּן חוֹתַם הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁל מוֹכִיחֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם עוֹשִׂין שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל תּוֹכָחָה כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יָדַיִם לְקַבֵּל עַל יְדֵי זֶה הַתּוֹכָחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְלִזְכּוֹת לְעַזּוּת הוּא עַל יְדֵי שִׁמְחָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשָׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדָיִים שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּחוֹרֵב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וּבָזֶה אֶפְשָׁר לִמְצֹא רֶמֶז קָצָת לְמַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר ה-א"ב הֶחָדָשׁ בְּאוֹת תּוֹכָחָה סִימָן ג וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ תּוֹכָחָה וְאֵינוֹ נִתְקַבֵּל אֲצָלוֹ יֵדַע שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְלִוּוֹת אֵצֶל אֲחֵרִים וְסִימָן לַדָּבָר (מִשְׁלֵי כט), "בִּדְבָרִים לֹא יִוָּסֵר עָבֶד". וּכְתִיב (מִשְׁלֵי כב), "עֶבֶד לְוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה". עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים סְתוּמִים וַחֲתוּמִים מְאֹד עַד עֵת קֵץ, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הָאב הֶחָדָשׁ גָּבְהוּ וְנֶעְלְמוּ מְאֹד מְאֹד מֵעַיִן כָּל חַי, אַךְ עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל אֶפְשָׁר לְמְצֹא אֵיזֶה רֶמֶז קָצָת, כִּי זֶה שֶׁאֵין מְקַבֵּל תּוֹכָחָה זֶהוּ מֵחֲמַת פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדִין שֶׁעַל יָדָהּ מְקַבְּלִין הַתּוֹכָחָה וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בָּאֱמוּנָה שֶׁהוּא חוֹתָם הַחִיצוֹן, נִפְגָּם חוֹתָם הַפְּנִימִי שֶׁהוּא חוֹתָם הָרַגְלַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹכָחָה. נִמְצָא, זֶה שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל תּוֹכָחָה בְּוַדַּאי פְּגַם בָּאֱמוּנָה וְעִקַּר פְּגַם הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הָעַזּוּת שֶׁפְּגַם בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפְּגַם בָּאֱמוּנָה בְּוַדַּאי פְּגַם בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה זוֹכִין עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁאֵין נִתְקַבֵּל אֲצָלוֹ הַתּוֹכָחָה שֶׁזֶּהוּ עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא פְּגַם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. נִמְצָא, שֶׁפְּגַם בָּעַזּוּת וְעַל כֵּן עָנְשׁוֹ שֶׁמְּכָרָח לִלְוּוֹת מֵאֲחֵרִים וְנַעֲשָׂה עֶבֶד לְוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה וְנִכְנָע אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנָיו בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁפְּגַם בָּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְלֹא הָיָה עַז כַּנָּמֵר לְהָעֵז נֶגֶד הַמַּלְעִיגִים עָלָיו בַּעֲבוֹדַת ה' וְלִבְלִי לְהִתְבַּיֵּשׁ מֵהֶם כְּלָל, רַק שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת גָּדוֹל נֶגְדָּם וְיִהְיֶה מִצְחוֹ חָזָק לְעֲמֹת מִצְחָם כְּעַמּוּד בַּרְזֶל וּכְחוֹמַת נְחֹשֶׁת לְבִלְי לִשְׁמֹעַ כְּלָל לְשׁוּם בִּלְבּוּל וְלֵיצָנוּת שֶׁל הַמַּלְעִיגִים וְהַמִּתְלוֹצְצִים מִדַּרְכֵי הַתְּמִימִים וְהַיְשָׁרִים וְאָז אִם הָיָה לוֹ עַזּוּת כָּזֶה שֶׁהוּא

עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הָיָה זוֹכֶה לְהִנָּצֵל מִמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וּלְהִתְקָרֵב לְמַנְהִיגִים אֲמִתִּיִּים וְהָיָה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יָדָם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה זוֹכֶה לְקַבֵּל תּוֹכָחָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל תּוֹכָחָה כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁפְּגַם בָּעַזּוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגַּם הָאֱמוּנָה אֲצִלּוֹ, עַל כֵּן עָנְשׁוֹ שֶׁיִּהְיֶה עֶבֶד לְוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הָעַזּוּת, בְּחִינַת אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנָיו בְּפָנֵי בַּעַל חוֹבוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד לִבְלִי לְהַלְוֹוֹת בְּלֹא שְׁטָר וְעֵדִים, כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה לְקַבֵּל תּוֹכָחָה, שֶׁאָפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת לֹא רָצָה לְהַלְוֹוֹת בְּלֹא עֵדִים וּשְׁטָר וְכוּ', כִּי מֵאַחַר שֶׁזֶּה הַלְוָוֶה שֶׁבָּא לִידֵי כָּךְ שֶׁמֻּכְרָח לִלְוֹוֹת מֵאֲחֵרִים שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם אֱמוּנָה, פְּגַם הָעַזּוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן שָׂכִיחַ מְאֹד שֶׁיָּבוֹא, חַס וְשָׁלוֹם, לִידֵי אֵיזֶה כְּפִירָה וְהַכְחָשָׁה מֵאַחַר שֶׁנִּפְגַּם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְהָאֱמוּנָה אֲצִלּוֹ כַּנַּ"ל. עַל כֵּן יָכוֹל לָבוֹא, חַס וְשָׁלוֹם, לִידֵי הַכְחָשָׁה וּכְפִירָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁא וְלִתֵּן בֶּאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא תְּלוּיָה בַּמָּמוֹן כְּשֶׁנִּשְׁמָרִין מִמַּאֲוַוֹת מָמוֹן לִבְלִי לִגְּע חַס וְשָׁלוֹם, בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁוֶה פְּרוּטָה וּמֵאַחַר שֶׁזֶּה שֶׁבָּא לִידֵי הַלְוָאָה זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁבָּא עַל יְדֵי פְּגַם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁלֹּא יִפְגֹּם בָּאֱמוּנָה לְגַמְרֵי וְיִכְחַשׁ בַּעֲמִיתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה וְהָעִקָּר הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּפְגַּם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה אֲצִלּוֹ כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָכוֹל לָבוֹא לִידֵי הַכְחָשָׁה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רַבָּה, מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תּוֹרָה מוֹדֶה בְּמִקְצַת הַטַּעֲנָה יִשְׁבַּע חֲזָקָה אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנָיו בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ וְהַאי בְּכֻלֵּי בָּעֵי דְּלוֹדֵי לֵיהּ וְכוּ' וְהַאי בְּכֻלֵּיהּ בָּעֵי דִּלְכַפְּרֵיהּ וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מְאֹד מַהוּ נְתִינַת טַעַם מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תּוֹרָה מוֹדֶה בְּמִקְצַת הַטַּעֲנָה יִשְׁבַּע חֲזָקָה אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנָיו וְכוּ', אַדְרַבָּא, מֵחֲמַת זֶה הָיָה רָאוּי לְהַאֲמִינוֹ בְּלֹא שְׁבוּעָה. וּבֶאֱמֶת הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה תּוֹסְפוֹת וְהַמְפָרְשִׁים וּפֵרְשׁוּ שָׁם שֶׁהָיָה רָאוּי:

לְהַאֲמִינוֹ בְּמִיגוֹ וְכוּ', אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב עַל נָכוֹן, כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָעֵז בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ, מֵחֲמַת זֶה אָנוּ חוֹשְׁדִין אוֹתוֹ שֶׁכּוֹפֵר מָמוֹן חֲבֵרוֹ וּפוֹגֵם בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר פְּגַם הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁקֹל דְּרָכָיו מְאֹד בָּזֶה בְּעִנְיַן הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַמְבֹאָר בְּסוֹף מַאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי יֵשׁ עַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא מִדָּה רָעָה מְאֹד שֶׁצְּרִיכִין לִבְרֹחַ מִמֶּנָּה מְאֹד מְאֹד, כִּי עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם וּלְהֵפֶךְ בַּקְּדֻשָּׁה אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב בְּשׁוּם אֹפֶן אֶל הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְפַלֵּס דְּרָכָיו וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת בִּשְׁבִיל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה מְאֹד בְּחִינַת הֱוֵי

עַז כַּנָּמֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ לְהִתְרַחֵק מֵעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא מְאֹד, כִּי יֵשׁ בּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּלְהֵפֶךְ יֵשׁ בּוּשָׁה דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּבְחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁל בּוּשָׁה וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּלְהַבְדִּיל דְּסִטְרָא אָחֳרָא הֵם בְּכָל הַבְּחִינוֹת הֵן כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם וְהֵן כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, וּצְרִיכִין לִזָּהֵר בָּזֶה מְאֹד לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל מִדָּה כָּרָאוּי בִּקְדֻשָּׁה וְלֹא לַהֶפֹךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים חַס וְשָׁלוֹם:

וּנְבָאֵר קְצָת מְעַט מִזֶּה וּמִמֵּילָא יָבִין הַמַּשְׂכִּיל הַשְּׁאָר דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, כִּי כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם בּוּשָׁה גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה כְּנֶגֶד רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין וְהַבּוּשָׁה הִיא מַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵחֲטָאִים מֵחֲמַת שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זוֹ הַבּוּשָׁה. וּכְמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַעֲלַת הַבּוּשָׁה, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם עַזּוּת גָּדוֹל כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי לְפִי גֹּדֶל הַבּוּשָׁה מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ לֹא יוּכַל לְהָרִים יָדוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְלֹא יוּכַל לִפְתֹּחַ פִּיו כְּלָל לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו עַל צָרְכָיו מִגֹּדֶל הַבּוּשָׁה וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה צְרִיכִין לְסַלֵּק הַבּוּשָׁה מֵעַל פָּנָיו וּלְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת גָּדוֹל נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַעֲז פָּנָיו לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ כָּל צָרְכָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , "בְּךָ בָטְחוּ אֲבוֹתֵינוּ וְכוּ' בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ". כַּמְבֹאָר (בְּסִימָן לָמֶד). וּבִפְרָט מִי שֶׁנִּכְשַׁל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּאֵיזֶה פְּגָם שֶׁפָּגַם נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, מִכָּל שֶׁכֵּן אִם חָטָא, חַס וְשָׁלוֹם, חֵטְא גָּמוּר, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁמְּלֻכְלָכִים בַּעֲוֹונוֹת רַבִּים מְאֹד, וּבְוַדַּאי צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁחָטְאוּ כְּנֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִפְּלוּ בְּדַעְתָּם, חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת הַבּוּשָׁה. דְּהַיְנוּ שֶׁמֵּחֲמַת הַבּוּשָׁה שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁין לְהָרִים פְּנֵיהֶם נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ יִסְתְּמוּ פִּיהֶם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא יְבַקְּשׁוּ מִחִילָה כְּלָל וְלֹא יִתְוַדּוּ חֲטָאֵיהֶם וַעֲוֹונוֹתֵיהֶם מֵחֲמַת שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁין מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי מִזֶּה צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד, כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ עַל גֹּדֶל עֲוֹונוֹתָיו, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּעַזּוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה לְהַעֲז פָּנָיו נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לְהִתְוַדּוֹת לְפָנָיו עֲוֹונוֹתָיו וּלְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה וּמְחִילָה מִלְּפָנָיו, כִּי זֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כח), "מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם". וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּהַוִּדּוּי, שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ הַדָּבָר מְאֹד, לָמָּה לָנוּ לְבָאֵר זֹאת שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים וְכוּ' לוֹמַר צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, אֲבָל וְכוּ', הֲלֹא אָנוּ מִתְוַדִּין בְּפֵרוּשׁ הַחֲטָאִים וְלָמָּה לָנוּ לוֹמַר תְּחִלָּה הַלָּשׁוֹן שְׁלִילָה, שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים וְכוּ'. אַךְ אָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם הַוִּדּוּי הִתְנַצְּלוּת

עַל גֹּדֶל הָעַזּוּת מֵצַח שֶׁיֵּשׁ לָנוּ נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לָבוֹא לְפָנָיו בַּחֲטָאֵינוּ וּלְהִתְוַדּוֹת לְפָנָיו וְלוֹמַר חָטָאנוּ וְכוּ', כִּי אֵיךְ אָנוּ יְכוֹלִין לְהָרִים פָּנֵינוּ וְלִפְתֹּחַ פִּינוּ לְפָנָיו לְדַבֵּר זֹאת לְפָרֵשׁ חֲטָאֵינוּ לְפָנָיו שֶׁחָטָאנוּ נֶגֶד טוֹב וּמֵיטִיב לַכֹּל שֶׁעָשָׂה לָנוּ חֲסָדִים וְטוֹבוֹת כָּאֵלֶּה וְכוּ' וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר וְכָל דְּרֵי מַעְלָה וְדַרֵי מַטָּה כֻּלָּם יִרְעֲדוּן לְפָנָיו וְכֻלָּם עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּבְאַהֲבָה וְאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיְּלוּד אִשָּׁה טִפָּה סְרוּחָה יַמְרֶה רְצוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ חַס וְשָׁלוֹם, וְהָיָה רָאוּי לָנוּ לִפֹּל עַל פָּנֵינוּ אַרְצָה וְלִבְלִי לִפְתֹּחַ פִּינוּ לְפָנָיו כְּלָל לְהִתְוַדּוֹת לְפָנָיו חֲטָאֵינוּ. וּבֶאֱמֶת כְּךָ רָאוּי לְכָל בַּר דַּעַת וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֵין זֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּסְתֹּם פִּינוּ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת הַבּוּשָׁה, כִּי צָרִיךְ לְפָרֵשׁ אֶת הַחֵטְא. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לָבוֹא לְעַזּוּת גָּדוֹל מִתּוֹךְ הַבּוּשָׁה הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי כֵן יִבְטַח בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים בְּלִי שִׁעוּר וְעֶרֶךְ וְיִסְלַח הַבּוּשָׁה מֵעַל פָּנָיו וְיַעֵז פָּנָיו נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְוַדֶּה לְפָנָיו כָּל חֲטָאָיו וְיִבַקֵּשׁ מְחִילָה, כִּי כָּךְ הוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. כִּי אִם יִשָּׁאֵר חַס וְשָׁלוֹם, בְּבוּשָׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִתְוַדֶּה כְּלָל וְלֹא יְבַקֵּשׁ מְחִילָה וְכַפָּרָה כְּלָל מֵחֲמַת הַבּוּשָׁה אָז, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר הָעַזּוּת שֶׁמַּעֵז פָּנָיו לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ מוֹדֶה עַל הָאֱמֶת לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הִנְנִי נִשְׁפָּט אוֹתְךָ עַל אָמְרְךָ לֹא חָטָאתִי". וְגַם אִם לֹא יִתְגַּבֵּר לְבַקֵּשׁ מְחִילָה וּלְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּצִיתֵנוּ מֵחֲטָאָיו, חַס וְשָׁלוֹם, יוּכַל לְהִכָּשֵׁל לְהַבָּא בַּחֲטָאִים שֶׁהֵם עִקַּר הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמַּעֵז פָּנָיו בְּפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה חֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁמְּצִינוּ כַּמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּכְשָׁלִים בָּזֶה שֶׁהֵם מְהַפְּכִים דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, כִּי בִּתְחִלָּה הוּא חוֹטֵא נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ וְיֵשׁ לוֹ עַזּוּת כָּזֶה לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, לְמֵרוֹת עֵינֵי כְּבוֹדוֹ חַס וְשָׁלוֹם. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת גָּדוֹל מְאֹד וְאַחַר כָּךְ אַחַר שֶׁעָשָׂה הַחֵטְא וְהֶעָוֹן הוּא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ מְאֹד מְאֹד וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּכְלַל בּוּשָׁה שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ מְאֹד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל אֲפִלּוּ לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל. וְלַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מֵחֲמַת גֹּדֶל הַנְּפִילָה שֶׁנָּפַל בְּדַעְתּוֹ מְאֹד מֵחֲמַת הָעַוּוֹנוֹת שֶׁנִּכְשַׁל בָּהֶם וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁל כַּמָּה וְכַמָּה אֲנָשִׁים שֶׁנּוֹפְלִים לְמַה שֶּׁנּוֹפְלִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת הַבּוּשָׁה הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַחַר הַחֵטְא וּמֵחֲמַת זֶה נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם וּמִתְבַּיְּשִׁים לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה יוֹרְדִין מַטָּה מַטָּה עַד שֶׁבָּאִים לְמַה שֶּׁבָּאִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן:

וּבֶאֱמֶת הֵם מְהַפְּכִים הַדֶּרֶךְ מֵהִפּוּךְ אֶל הִפּוּךְ כִּי, אַדְרַבָּא, צְרִיכִים לְהִתְנַהֵג בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי בִּתְחִלָּה בְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְיִהְיֶה מוֹרָא שָׁמַיִם עָלָיו כְּמוֹרָא בָּשָׂר וָדָם לִבְלִי לַעֲשׂוֹת שׁוּם חֵטְא וְעָוֹן נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אִם כְּבָר הִתְגַּבֵּר עָלָיו

הַבַּעַל דָּבָר וְנִכְשָׁל בַּמֶּה שֶׁנִּכְשָׁל, חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת גָּדוֹל מְאֹד נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְאַמֵּץ בְּכָל עֹז לְבִלִּי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל רַק לְבָטֵחַ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים בְּלִי שִׁעוּר וּלְהִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ וְלֹא יִסְתַּכֵּל כְּלָל עַל מַה שֶּׁעָבַר עַד הֵנָּה, רַק יִשְׁתַּטַּח לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וִיבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו וְיִתְוַדֶּה לְפָנָיו עֲוֹונוֹתָיו וִיבַקֵּשׁ מְחִילָה עֲלֵיהֶם וְיִתְחַנֵּן מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל לְהַבָּא שֶׁיַּצִּילֵהוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים בְּלִי שִׁעוּר, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הָעַזּוּת הוּא בּוּשָׁה, כִּי נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בֹּשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הָעַזּוּת הַזֶּה יִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵהֶחֳטָאִים לְהַבָּא וְלִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בּוּשָׁה שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ מֵעַתָּה לְפָנָיו לְבִלִּי לַעֲבֹר עַל מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם, זֶה הַבּוּשָׁה, לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ וְכַנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ הַבּוּשָׁה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ לְדַבֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּלְהָרִים עַצְמוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת גֹּדֶל עֲוֹונוֹתָיו זֶהוּ עִקַּר הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבּוּשָׁה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי הֲלֹא עַל יְדֵי בּוּשָׁה זוֹ, אַדְרַבָּא, הוּא מֵעֵז פָּנָיו מְאֹד נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ עוֹבְדוֹ כְּלָל וְחַס וְשָׁלוֹם, יָבוֹא לְמַה שֶּׁיָּבוֹא חָלִילָה אִם יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ מִתְנַצְּלִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁיֵּשׁ לָנוּ עַזּוּת כָּזֶה לְהִתְוַדּוֹת לְפָנָיו חֶטְאֵינוּ וּפִשְׁעֵינוּ, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הָעַזּוּת הוּא בּוּשָׁה כַּנַּ"ל וּלְהֵפֶךְ מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְוַדֶּה עַל חֶטְאָיו זֶה עִקַּר הָעַזּוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים, שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ וכו' צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, הֵינוּ שֶׁלִּפְעָמִים מֵחֲמַת הַבּוּשָׁה שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁים מֵחֲבֵרוֹ עַל שֶׁחָטָא נֶגְדּוֹ, עַל יְדֵי זֶה כּוֹפֵר נֶגְדּוֹ לְגַמְרֵי וְאוֹמֵר לֹא חָטָאתִי וּבֶאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הָעַזּוּת כַּנַּ"ל. מִכָּל שֶׁכֵּן נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ כָּל תַּעֲלוּמוֹת וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים, שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים וכו'. כְּלוֹמַר כִּי בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁאָנוּ מִתְוַדִּים אֵין זֶה עַזּוּת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים לוֹמַר צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה דַּיְקָא הוּא עַזּוּת מִי שֶׁאוֹמֵר לֹא חָטָאתִי אַף שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא אוֹמֵר לֹא חָטָאתִי מֵחֲמַת בּוּשָׁה, אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶה דַּיְקָא עִקַּר הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל. אֲבָל אֲנַחְנוּ אֵין לָנוּ זֶה הָעַזּוּת חַס וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁאָנוּ מִתְגַּבְּרִין בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְוַדּוֹת וְלוֹמַר לְפָנֶיךָ חָטָאנוּ. וְזֶהוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ וכו'. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא עַזּוּת גָּדוֹל, אֲבָל זֶה הָעַזּוּת אַתָּה חָפֵץ וְזֶה הָעַזּוּת נִמְשָׁךְ מִבּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה הָעַזּוּת מֻכְרָח מְאֹד לְעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ, מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תּוֹרָה מוֹדֶה בְּמִקְצַת הַטַּעֲנָה יִשְׁבַּע חֲזָקָה אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנָיו בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ", כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת זֶה שֶׁפָּגַם בָּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁבָּא לִידֵי הַלְוָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד לוֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה שֶׁמֵּחֲמַת זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֵז פָּנָיו נֶגֶד בַּעַל חוֹבוֹ, מֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא

אָנוּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁכּוֹפֵר לְגַמְרֵי בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר פְּגַם הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הָעַזּוּת כַּנַּ"ל וְגַם עַל פִּי פְּשׁוּטוֹ מְבִינִים זֹאת, כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי אֵין רָאוּי לְהָעֵז פָּנָיו בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ שֶׁעָשָׂה לוֹ טוֹבָה כָּזֶה, אֲבָל אִם כֵּן וְכִי מִפְּנֵי זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָעֵז פָּנָיו יִכְפֹּר לוֹ לְגַמְרֵי, כִּי בְּוַדַּאי זֶה שֶׁכּוֹפֵר מָמוֹן חֲבֵרוֹ עַל פִּי רֹב הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ לְשַׁלֵּם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם, אִשְׁתְּמוּטֵי הוּא דְּקָמְשְׁתַּמֵּיט, סָבַר עַד דַּהֲוֵי לֵי זוּזֵי וּפָרַעְנָא לֵיהּ, רַק מֵחֲמַת בּוּשָׁה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָעֵז פָּנָיו בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ לוֹמַר הַמְתֵּן לִי עַד שֶׁיִּהְיֶה לִי מָעוֹת, עַל כֵּן כּוֹפֵר בּוֹ לְגַמְרֵי. נִמְצָא, שֶׁמֵּחֲמַת בּוּשָׁה בָּא לִידֵי עַזּוּת גָּמוּר לְכָפֹר בַּחֲבֵרוֹ וְזֶהוּ עִקַּר פְּגַם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. כִּי צְרִיכִים לְהַפֵּךְ מַמָּשׁ שֶׁמֵּאַחַר שֶׁאֵין לְךָ לְשַׁלֵּם טוֹב לְךָ אִם תֵּעָז פָּנֶיךָ נֶגֶד בַּעַל חוֹבְךָ וּתְסַלֵּק הַבּוּשָׁה מִפָּנֶיךָ וְתֹאמַר לוֹ, אֱמֶת שֶׁלָּוִיתִי מִמְּךָ וּגְמַלְתַּנִי טוֹבָה גְּדוֹלָה, אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה כִּי אֵין לִי לְשַׁלֵּם עַכְשָׁו, הַמְתֵּן לִי עַד שֶׁיִּהְיֶה לִי וַאֲשַׁלֵּם לְךָ. נִמְצָא, שֶׁדַּיְקָא מֵחֲמַת פְּגַם הָעַזּוּת, מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָעֵז פָּנָיו מֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא, כּוֹפֵר בּוֹ. וְכַנַּ"ל לְעִנְיַן הָעַזּוּת נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ, כְּבֵיכוֹל, כִּי פְּגַם הָעַזּוּת הוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא צָרִיךְ לִשְׁבֹּעַ מֵחֲמַת שֶׁאֵין אָדָם מֵעֵז פָּנָיו בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ שֶׁמֵּחֲמַת זֶה יָכוֹל לִכְפֹּר לְגַמְרֵי מֵחֲמַת בּוּשָׁה שֶׁזֶּהוּ פְּגַם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל כֵּן אָסוּר לְהַלְוֹוֹת בְּלֹא עֵדִים וּשְׁטָר, כִּי הָעֵדִים מְבָרְרִים הָאֱמֶת וְשׁוֹמְרִים אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמֶת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר כִּי שְׁנֵי הָעֵדִים שֶׁאוֹמְרִין אֱמֶת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדָיִים הַמְבֹאָרִין בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָא עֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה", כִּי מִשְּׁנֵי עֲדָיִים הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מִקְרָא זֶה עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה לְעִנְיָן זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַשְּׁנֵי עֵדוּת שֶׁמַּעִידִין אֱמֶת הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי עֲדָיִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה וְהֵם מַצִּילִין מִשֶּׁקֶר שֶׁלֹּא יִכְפֹּר אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר תִּקּוּן עֵזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, הוּא עַל יְדֵי שְׁנֵי עֲדָיִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל כֵּן הָעִקָּר הוּא כְּשֶׁהָעֵדִים חוֹתְמִין חֲתִימַת יָדָם בִּשְׁטָר שֶׁאָז עִקַּר שְׁמִירַת הָאֱמוּנָה, כִּי אָז אֵינוֹ יָכוֹל לְכָפֹר כְּלָל, אֲבָל מַלְוֶה בְּעֵדִים בְּלֹא שְׁטָר הוּא מַלְוֶה עַל פֶּה, וְיָכוֹל לִטְעֹן, "פָּרַעְתִּי", כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הָאֱמוּנָה הוּא בִּבְחִינַת יָדִים, בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדִין, בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲתִימַת יְדֵי הָעֵדִים, כִּי שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת שֶׁל שְׁנֵי הָעֵדִים זֶהוּ בְּחִינַת 'חוֹתָם' 'וְחוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם', שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁמִירַת הָאֱמוּנָה וְהַתּוֹכָחָה, שֶׁהוּא

תִּקּוּן הַהַלְוָאָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַתּוֹכָחָה, פְּגַם הָאֱמוּנָה, פְּגַם הָעַזּוּת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁלֹּא יִכְפֹּר לְגַמְרֵי בַּחֲבֵרוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי חֲתִימַת שְׁנֵי הָעֵדִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתֵּי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל נִתְתַּקֵּן כָּל זֶה כַּנַּ"ל, כִּי הָעֵדִים כְּלוּלִים מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת חוֹתָם הָרַגְלַיִן וְחוֹתָם הַיָּדַיִן, כִּי אֵין עֵדוּת אֶלָּא בַּעֲמִידָה כוּ'. "וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וְכוּ' לִפְנֵי ה' וְכוּ'". זֶה בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת חוֹתָם הָרַגְלַיִן וַחֲתִימַת יְדֵי הָעֵדִים זֶה בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן. וְעַל כֵּן הָעִקַּר הַשְׁמִירָה מִשֶּׁקֶר שֶׁלֹּא יִכְפֹּר אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ הוּא עַל יְדֵי שְׁטָר שֶׁחוֹתְמִין בּוֹ הָעֵדִים בְּיָדָם, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת שְׁתֵּי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי חוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁחוֹתָם הַיָּדַיִן הוּא כְּלוּל מִשְּׁתֵּי הַחוֹתָמוֹת מֵחוֹתָם הָרַגְלַיִן וְחוֹתָם הַיָּדַיִן, כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא חוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁשּׁוֹמֵר הַכֹּל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲתִימַת יָדָם שֶׁל שְׁנֵי הָעֵדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁבָּהֶם כָּלוּל שְׁתֵּי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל חוֹתָם עַל חוֹתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי חֲתִימוֹת דַּוְקָא שֶׁל שְׁנֵי עֵדִים כְּנֶגֶד שְׁתֵּי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל שֶׁכָּלוּל בְּחוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה מֵהַכְחָשָׁה וּכְפִירָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁקָלִים שֶׁנִּתְקַשֶּׁה מֹשֶׁה בָּהֶם עַד שֶׁהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַטְבֵּעַ שֶׁל אֵשׁ וְאָמַר לוֹ, זֶה יִתְּנוּ. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ בִּשְׁלָמָא קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וּמַעֲשֵׂה מְנוֹרָה שַׁיָּךְ לְהִתְקַשּׁוֹת עֲלֵיהֶם, כִּי יֵשׁ בָּהֶם חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת וַעֲמֻקּוֹת, אֲבָל שְׁקָלִים שֶׁצְּרִיכִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִתֵּן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּכָל שָׁנָה מַה קְּשׁוּי הֲבָנָה שַׁיָּךְ כָּאן? אַךְ בֶּאֱמֶת נִתְּנַת שְׁקָלִים לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הָעַזּוּת הוּא בְּמָמוֹן בְּחִינַת עָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת, בְּחִינַת הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ. וְיִשְׂרָאֵל בָּאוּ לִידֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהוּא עַזּוּת גָּדוֹל מְאֹד הָעִקָּר הָיָה עַל יְדֵי רִבּוּי הַזָּהָב שֶׁהָיָה לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְדֵי זָהָב". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מֵרֹב זָהָב שֶׁהִשְׁפִּיעָתְ לָהֶם וְכוּ'. וּשְׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין לְמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וּלְקָרְבָּנוֹת צִבּוּר הֵם תִּקּוּן חֵטְא זֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַשְּׁקָלִים וְנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן הָיָה לְכַפֵּר עַל עֲוֹון הָעֵגֶל. נִמְצָא, שֶׁשְּׁקָלִים הֵם תִּקּוּן הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל זֶה נִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה מְאֹד, כִּי לְכְאוֹרָה הָיוּ צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהָעַזּוּת עַד קָצֶה הָאַחֲרוֹן מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי הָעַזּוּת בָּאוּ לִידֵי חֵטְא זֶה וּבֶאֱמֶת לֹא כֵן הַדָּבָר, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהָעַזּוּת מְאֹד מְאֹד, כִּי עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם, אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁקֹל דְּרָכָיו מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה דַּיְקָא וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא יִהְיֶה נִכְשָׁל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעַל זֶה הִתְפַּלֵּל הַתַּנָּא:

יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּבָּנֶה עִירְךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. כִּי הֵם תַּרְתֵּי דְסַתְרֵי אַהֲדָדֵי לְכְאוֹרָה, כִּי עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם וְכוּ' וּבֶאֱמֶת בִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין דַּיְקָא עַזוּת, בְּחִינַת הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְכוּ'. וְעַל זֶה הִתְפַּלֵּל הַתַּנָּא, יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּבָּנֶה עִירְךָ וְכוּ' שֶׁיִּזְכֶּה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּמֶּנּוּ נִבְנֵית יְרוּשָׁלַיִם קְרִיָּה נֶאֱמָנָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן נִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל זֶה אֵיךְ לְהַשִּׂיג זֹאת וּלְהַכְנִיס דֶּרֶךְ זֶה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי שְׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין מִמָּמוֹנָם לִנְדָבַת הַמִּשְׁכָּן וְהַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת עַזּוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאוּ לַחֵטְא הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן הָיָה רָאוּי עַכְשָׁו לְהַרְחִיק הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת לְגַמְרֵי וְלִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עוֹד עִמּוֹ כְּלָל וְה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה לְהֵפֶךְ וְדַיְקָא בַּדָּבָר שֶׁקָּלְקְלוּ, בּוֹ יִתְתַּקְּנוּ וְצִוָּה עֲלֵיהֶם שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת יִתְתַּקְּנוּ חֶטְאָם, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁיִּתְּנוּ מִמָּמוֹנָם לִנְדָבַת הַמִּשְׁכָּן, עַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנָם וְיֵחָזֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הָעַזּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וְיִזְכּוּ לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְכֵן מָרְמָז שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁצְּדָקָה הִוא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה:

כִּי אִיתָא שָׁם שֶׁכָּל הַקּוֹלוֹת הֵם בְּחִינַת עַזּוּת. וְאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אָז בְּפֵרוּשׁ שֶׁגַּם קוֹל קִשְׁקוּשׁ הַמַּטְבְּעוֹת שֶׁל מְעוֹת צְדָקָה הוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בְּהַשְׁמָטוֹת שֶׁלֹּא נִדְפְּסוּ עֲדַיִן. וְכֵן נִרְאֶה וּמוּבָן בַּחוּשׁ כִּי הָעֹשֶׁר, בַּעַל מָמוֹן הַרְבֵּה יֵשׁ לוֹ עַזּוּת הַרְבֵּה וּכְשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו אֲזַי יֵשׁ לוֹ עַזּוּת נֶגֶד אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וְנֶגֶד עֲנִיִּים הֲגוּנִים וְכַיּוֹצֵא. וְזֶהוּ עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְעֹשֶׁר כָּזֶה הוּא עֹשֶׁר שְׁמוּר לְבַעֲלָיו לְרָעָתוֹ וּמָמוֹן כָּזֶה הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנָה שֶׁנִּפְגָּם עַל יְדֵי פְּגַם הָעַזּוּת, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה מִמָּמוֹנוֹ אָזַי נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְזוֹכֶה עַל יְדֵי מָמוֹנוֹ לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הוֹן עָשִׁיר קְרִיַּת עָזּוֹ, דְּהַיְנוּ לַעֲמֹד בְּעַזּוּתוֹ נֶגֶד הָרְשָׁעִים וְנֶגֶד הַמּוֹנְעִים מִדַּרְכֵי ה' הָאֲמִתִּיִּים לְהַצִּיל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ הַנִּרְדָּפִים לְהַצִּילָם מִיַּד רוֹדְפֵיהֶם וְכוּ' כְּפִי דַּרְכֵי ה' בֶּאֱמֶת וְזֶהוּ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל יָדָהּ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁשְּׁקָלִים, דְּהַיְנוּ צְדָקָה זֶהוּ בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה:

וְעַל כֵּן נִקְרָאִים שְׁקָלִים, כִּי יֵשׁ בָּזֶה מִשְׁקָל גָּדוֹל שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁקֹל דְּרָכָיו מְאֹד בָּזֶה לִבְלִי לְהִכָּשֵׁל, חַס וְשָׁלוֹם. בְּעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא רַק לְהִתְגַּבֵּר לְהַכְרִיעַ הַמִּשְׁקָל אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְהַעֲלוֹת כָּל הָעַזּוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה' וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְכַפָּרָה וְלִסְלִיחָה עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו בְּחִינַת לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵיכֶם הַנֶּאֱמַר בַּשְּׁקָלִים. כִּי מִי שֶׁנִּכְשָׁל בַּעֲוֹונוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן וְלִזְכּוֹת לְכַפָּרָה וְלִסְלִיחָה כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה דַּיְקָא, כִּי עָלָיו מִתְגַּבְּרִים הַמּוֹנְעִים וְהַמְעַכְּבִים מְאֹד מְאֹד וּבוֹ מִתְגָּרִים הָעַזֵּי פָּנִים וְהַלֵּיצָנִים בְּיוֹתֵר לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים בֶּאֱמֶת וְגַם בְּדַעְתּוֹ יָכוֹל לִפֹּל מְאֹד מְאֹד מֵחֲמַת גֹּדֶל פְּשָׁעָיו וְגַם צָרִיךְ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו אֲלָפִים עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת וּמֵחֲמַת

כָּל זֶה וְיוֹתֵר מִזֶּה אִם לֹא יִהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְיִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, מְנֻוָּל וְרוֹעֵ מַזָּל שֶׁקּוֹרִין שְׁלִימַזְלְנִיק וְיִתְבַּטֵּל לִפְנֵי כָּל הַמּוֹנְעִים אוֹתוֹ מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהֵם טוֹבִים וְצַדִּיקִים מִמֶּנּוּ בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהַחֲזִיק כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ, וּבִפְרָט מִי שֶׁחָטָא בֶּאֱמֶת, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן לִפְעָמִים מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר עַל הָרַחוֹק הַבָּא לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּמִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ דַּיְקָא בְּאֵיזֶה אִישׁ שֶׁהוּא טוֹב מִמֶּנּוּ עַד שֶׁזֶּה הָאִישׁ רוֹצֶה לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים וְזֶה הַדָּבָר שָׁכִיחַ מְאֹד מְאֹד, בִּפְרָט עַכְשָׁו בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָזֶה הָרָחוֹק הַבָּא לְהִתְקָרֵב עַזּוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה מְאֹד מְאֹד שֶׁזֶּה הָעַזּוּת נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת בּוּשָׁה דַּיְקָא וְיֹאמַר בְּלִבּוֹ, וְכִי מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי טוֹב מִמֶּנִּי תִּרְצֶה לִמְנֹעַ אוֹתִי חַס וְשָׁלוֹם, מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים, כִּי לֹא בְּאֵלֶּה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ חָלִילָה, כִּי, אַדְרַבָּא, אִם הָיִיתָ טוֹב בֶּאֱמֶת כָּרְאוּי לִהְיוֹת בְּוַדַּאי הָיִיתָ מִתְגַּבֵּר בְּכָל עֹז לְקָרְבֵנִי לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא לְרַחֵק, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּבְכָל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם תָּמִיד בִּשְׁבִיל הָרְחוֹקִים דַּיְקָא הַבָּאִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּשׁוּם אֹפֶן וְלִזְכּוֹת לִמְחִילָה וְכַפָּרָה כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת גָּדוֹל מְאֹד לַעֲמֹד נֶגֶד הַמּוֹנְעִים מִדַּרְכֵי ה'. וְזֶה בְּחִינַת לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם הַנֶּאֱמַר בַּשִּׁקְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמּוֹנְעִים, הֵן שֶׁהֵם צַדִּיקִים מִמֶּנּוּ אוֹ בֵּינוֹנִים, אוֹ רְשָׁעִים, יְהֶיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה מֵאַחַר שֶׁהֵם אֵינָם מְקָרְבִים אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ רַק לְפִי דִּבְרֵיהֶם יִמְנְעוּ אוֹתוֹ מִלְּהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים הָרוֹצִים לֶאֱחֹז בְּיָדוֹ לְקָרְבוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ לִבְלִי לְהִתְבַּיֵּשׁ לַחְתֹּר חֻתִּירָה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו תָּמִיד, אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל כַּמָּה פְּעָמִים וְרָצָה לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כָּךְ נָפַל, אַף עַל פִּי שֶׁנָּפַל לְמַה שֶּׁנָּפַל אֲפִלּוּ אִם הָיָה כָּךְ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר אַף עַל פִּי שֶׁהִבְטִיחַ כַּמָּה פְּעָמִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה עוֹד מַה שֶּׁעָשָׂה וְלֹא קַיֵּם דְּבָרוֹ וְהָיָה גָּרוּעַ מִבִּתְחִלָּה, כִּי כָּךְ דֶּרֶךְ הַבַּעַל דָּבָר, כִּי כָּל הַגְּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ אַף עַל פִּי כֵן אַל יִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל וְיִסַּלֵּק הַבּוּשָׁה מֵעַל פָּנָיו יָעֵז פָּנָיו נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם וְיִשְׁתַּטַּח וְיִבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו בְּכָל עֵת תָּמִיד שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁיבֵהוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם אוּלַי יָחוּס אוּלַי יְרַחֵם וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין בְּכָל יוֹם וָיוֹם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְכוּ' וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. וְאִם יִהְיֶה לוֹ עַזּוּת כָּזֶה וְיוֹתֵר מִזֶּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל בְּפֵרוּשׁ. אָז יִזְכֶּה בְּוַדַּאי שֶׁיִּמְחֹל לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כָּל

עֲוֹונוֹתָיו בְּחִינַת לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵיכֶם שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי שְׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְיָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ט

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "וַעֲשֻׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל וְכוּ'". שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רָשָׁע, כְּבָר קִדְּמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָמָן עֲמָלֵק הוּא עַל יְדֵי עֲזוּת שֶׁהוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תְגָא, כִּי עֲמָלֵק הָיָה עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָשָׁל לְאַמְבַּטִי רוֹתַחַת וְכוּ' בָּא בֶּן בְּלַיַּעַל וְקָפַץ לְתוֹכָהּ. נִמְצָא, שֶׁהָיָה לוֹ עֲזוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מִכָּל הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵעֵז פָּנָיו לְהִזְדַּקֵּק לְיִשְׂרָאֵל תְּחִלָּה בְּעֵת גְּדֻלָּתָם, וְכֵן הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת רִשְׁעוּתוֹ הָיָה עַל יְדֵי עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהָיָה עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיֹּאמֶר מְמוּכָן". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה הָמָן. מִכָּאן, שֶׁהֶדְיוֹט קוֹפֵץ בְּרֹאשׁ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא מַלְכוּתָא בְּלָא תְגָא, שֶׁקָּפַץ בְּרֹאשׁ קֹדֶם לְכָל הַשָּׂרִים. וְעַל כֵּן הִתְפָּאֵר בְּעָשְׁרוֹ וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי עָשְׁרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמַר, "וַעֲשֻׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל וְכוּ'". כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה עַל יְדֵי זֶה, עַל יְדֵי רִבּוּי מָמוֹן שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲזוּת וְכַנַּ"ל, כִּי סָבַר שֶׁכָּל הָעֲזוּת אֲצָלָם מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֶשִׁירוּת הַרְבֵּה שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲזוּת כַּנַּ"ל. וְסָבַר שֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם עֲזוּת כְּלָל. וְעַל כֵּן לֹא יוּכְלוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָעֲזֵי פָּנִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְהֵם סוֹבְרִין שֶׁכָּל הָעֲזוּת אֲצָלָם וְאֵין לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים וְהַתְּמִימִים שׁוּם עֲזוּת כְּלָל מֵחֲמַת שֶׁהֵם הוֹלְכִים בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת. עַל כֵּן סוֹבְרִים הָעֲזֵי פָּנִים שֶׁאֵין לְהַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוּם עֲזוּת וְעַל כֵּן רוֹצִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בַּעֲזוּתָם הָרָעָה לְבַלְבְּלָם מֵעֲבוֹדָתָם, חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְהָמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזֵי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, רָשָׁע, כְּבָר קִדְּמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ, כִּי נְתִינַת הַשְּׁקָלִים שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא צְדָקָה עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁכְּבָר הִקְדִּימוּ וְנָתְנוּ יִשְׂרָאֵל שְׁקָלִים. שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לְקַבֵּל עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם וְכוּ', בְּחִינַת ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. הַיְנוּ כִּי, אַדְרַבָּא, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים יֵשׁ לָהֶם עֲזוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלִכָּנֵס בְּהַקְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי עֲזוּתָן דִּקְדֻשָּׁה בְּוַדַּאי יוּכְלוּ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָמָן הָרָשָׁע וְכֵן כְּנֶגֶד כָּל הָעֲזֵי פָּנִים שֶׁבְּכָל דּוֹר הַלֵּיצָנִים וְהַמַּלְעִיגִים הַמּוֹנְעִים מִדַּרְכֵי ה', כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר סוֹף מַפַּלְתּוֹ שֶׁל הָמָן הָיָה כְּשֶׁאָמְרָה אֶסְתֵּר, "אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה". שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

עַזּוּת גָּדוֹל דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵעָזָה פָּנֶיהָ מְאֹד כְּנֶגְדּוֹ וְאָמְרָה בְּפָנָיו וּבְעֵינָיו לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, 'אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרַע הַזֶּה' וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר מַפַּלְתּוֹ הָיָה עַל יְדֵי עַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּבָר הִקְדִּימוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵרוֹ בִּשְׁטָר גּוֹבֶה מִמְּשֻׁעְבָּדִים, אֲבָל מַלְוֶה עַל פֶּה אֵינוֹ גּוֹבֶה מִמְּשֻׁעְבָּדִים גַּם מַלְוֶה עַל פֶּה יָכוֹל לִכְפּוֹר, אֲבָל נֶגֶד שְׁטָר אֵינוֹ נֶאֱמָן:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ שֶׁהַלְוָוה מֵחֲבֵרוֹ הוּא בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, כִּי עֻבָּד לְוָה לְאִישׁ מַלְוֶה. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲשָׂרָה קַבִּין שֵׁנָה יָרְדוּ לָעוֹלָם וְתִשְׁעָה נָטְלוּ עֲבָדִים וְשֵׁנָה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, עַיֵּן שָׁם:

וּבִשְׁבִיל זֶה הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד שֶׁלֹּא לִלְווֹת בְּלֹא שְׁטָר, כַּמְבֹאָר כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת בַּגְּמָרָא שֶׁלֹּא רָצָה לְהַלְווֹת לַחֲבֵרוֹ הַתַּלְמִיד חָכָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת עַד שֶׁיָּבִיא שְׁטָר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַהַלְוָאָה הִיא בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַכְּפִירָה וְהַשֶּׁקֶר וְהַשִּׁכְחָה, הִיא בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים, עַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַלְווֹת בְּלֹא שְׁטָר כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי כְּפִירָה וְהַכְחָשָׁה אוֹ שִׁכְחָה מֵחֲמַת שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים שָׁם בְּהַהַלְוָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין שְׁטָר דַּיְקָא וְלָא סַגִּי בְּעֵדִים לְחוּד, כִּי שְׁטָר מַמְתִּיק בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, כִּי הַשֶּׁטָר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִכְתָּב כְּדִין וּכְדַת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וּצְרִיכִין לְדַקְדֵּק בּוֹ כְּמוֹ בִּכְתִיבַת סְפָרִים קְדוֹשִׁים, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן מב סָעִיף ג שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְבּוֹנֵן בְּווִין וְזַיְנִין וְכוּ' וְיִהְיֶה הַכְּתָב מְיֻשָּׁר וְשָׁוֶה בְּכָל דְּבָרָיו וְכוּ', כִּי הַשֶּׁטָר הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי עַל פִּיו אָנוּ דָּנִין הַדִּין תּוֹרָה בֵּין הַלּוֵוה וְהַמַּלְוֶה. וְזֶה מֻרְמָז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ, מַלְוֶה הַכְּתוּבָה בַּתּוֹרָה כִּכְתוּבָה בִּשְׁטָר דָּמֵי, כִּי הַשֶּׁטָר הַנִּכְתָּב כְּדִין תּוֹרָה הוּא בִּבְחִינַת כְּתִיבַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הַשֶּׁטָר מַמְתִּיק וּמְבַטֵּל בְּחִינַת הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהַלְוָאָה שֶׁמִּמֶּשֶׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֶּׁטָר, הוּא מְתַקֵּן וּמַמְתִּיק בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת בִּבְחִינַת בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים לַמִּקְרָא שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, כִּי הוּא קָטָן עֲדַיִן וּמֹחוֹ בְּקַטְנוּת, אָז צְרִיכִין לְלַמְּדוֹ מִקְרָא שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְהַמְתִּיק בְּחִינַת הַמֹּחִין דְּקַטְנוּת, וְכֵן מוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִמְשֶׁכֶת מִמָּקוֹם שֶׁנִּמְשֶׁכֶת וְיוֹרֶדֶת לְמַטָּה עַד הָעֲשִׂיָּה וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת מֹחִין דְּקַטְנוּת הוּא בַּעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא תַּכְלִית הַנַּשְׁמִיּוּת, הֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל כֵּן מַלְוֶה בִּשְׁטָר גּוֹבֶה מִמְּשֻׁעְבָּדִים וְדַיְקָא מִקַּרְקָעוֹת שֶׁהֵם נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַחֲרָיוּת וְלֹא מִמְּטַלְטְלִים, אֲבָל מַלְוֶה עַל פֶּה אֵינוֹ גּוֹבֶה מִמְּשֻׁעְבָּדִים אֲפִלּוּ מִקַּרְקָעוֹת, כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה, דְּהַיְנוּ בְּהַתּוֹרָה שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ וְחִיּוּת שֶׁל כָּל הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ וְשֹׁרֶשׁ קַרְקָעוֹת וּמְטַלְטְלִין הֵם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָאָרֶץ הִיא שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, כִּי כָּל הַפֵּרוֹת וְכָל הַבְּגָדִים וְכָל הַמְּטַלְטְלִין וְהַחֲפָצִים שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְאַף עַל פִּי כֵן מֵהֶעָפָר עַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לֶהֱנוֹת וְלִטְעֹם מִפֵּרוֹתָיו שֶׁכֻּלָּם מֻשְׁרָשִׁים בָּהּ כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹרְעִין וְנוֹטְעִין אוֹתָהּ וְעוֹבְדִין עֲבוֹדָתָהּ, עַד שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוֹת וְאָז דַּיְקָא רוֹאִין גְּדֻלַּת הָאָרֶץ וּמַעֲלָתָהּ שֶׁמְּגַדֶּלֶת פֵּרוֹת נִפְלָאוֹת כָּאֵלּוּ, וְאָז דַּיְקָא נֶהֱנִין וּמִתְעַנְּגִין מִמֶּנָּה בְּכָל טוּב הָאָרֶץ שֶׁהִצְמִיחָה. כְּמוֹ כֵן הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, שֹׁרֶשׁ כָּל הַדִּינִים וְהַמִּצְוֹוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה עִם כָּל דִּקְדּוּקֵיהֶם וּפְרָטֵיהֶם וְעַנְפֵיהֶם וְכַוָּנוֹתֵיהֶם וְכוּ', כִּי לֵיכָּא מִידֵּי דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרַיְתָא, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּעַצְמָהּ בְּלֹא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אִי אֶפְשָׁר לְיַדַּע וּלְקַיֵּם שׁוּם מִצְוָה כְּלָל, כִּי מִצְוֹת תְּפִלִּין לֹא נֶאֶמְרוּ כִּי אִם בְּפָסוּק אֶחָד 'וּקְשַׁרְתָּם' וְאֵין יוֹדְעִין אִם עַל כַּף הַיָּד אוֹ עַל הַקְּבָרֶת, וְאִם צְרִיכִין לְהַנִּיחַ הַפָּרָשִׁיוֹת בְּבָתִּים וְעַל מַה יִהְיוּ נִכְתָּבִין וְכֵן שְׁאָר דִּינֵי הַתְּפִלִּין וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹוֹת וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַאֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ בָּזֶה בְּכַמָּה סִפְרֵי קְדוֹשִׁים עַל כֵּן בְּוַדַּאי מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּעַצְמָהּ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם, כִּי אֵין יוֹדְעִין לְקַיֵּם שׁוּם מִצְוָה רַק עַל יְדֵי חָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁחָרְשׁוּ וְזָרְעוּ וְנָטְעוּ וְהִצְלִיחוּ וְעָשׂוּ פֵּרוֹת וּבֵרְרוּ לָנוּ כָּל דִּינֵי הַתּוֹרָה בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּכְפִי הַדְּרָשׁוֹת שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פִּי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן שֶׁנִּמְסַר לָהֶם אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁצְּרִיכִין לִדְרֹשׁ הַתּוֹרָה בְּאֵלּוּ הַשִּׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וּמִפִּיהֶם אָנוּ חַיִּין, כִּי עַל יָדָם אָנוּ יוֹדְעִין כָּל דִּינֵי הַמִּצְוֹוֹת בִּפְרָטִיּוּת שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין כָּל יָמֵינוּ אֲשֶׁר הֵם חַיֵּינוּ וְכוּ' וְעַל יָדָם קִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת. נִמְצָא, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם בִּבְחִינַת הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ שֶׁהֵם קַרְקָעוֹת וּמְטַלְטְלִין שֶׁשָּׁרְשָׁם וְחִיּוּתָם נִמְשָׁךְ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר כֹּחַ הַשִּׁטָר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִקָּרוֹ עַל קַרְקָעוֹת דַּיְקָא שֶׁיָּכוֹל לְהוֹצִיאָם אֲפִלּוּ מִלְּקוֹחוֹת, כִּי עִקַּר תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הוּא בִּבְחִינַת הָאָרֶץ שֶׁהוּא קַרְקָעוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַלְוֶה בִּשְׁטָר קֹלָא אִית לֵיהּ, כִּי שֹׁרֶשׁ הַשִּׁטָר מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַּ"ל שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים וְהַקּוֹל בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת הַכְּתָב בְּחִינַת קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, שֶׁהַיְנוּ הַקּוֹל נִכְתָּב עַל הַלּוּחוֹת אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַקּוֹלוֹת הָיָה בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי הַקּוֹל הוּא הַכְּתָב כַּנַּ"ל, אֲבָל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְּנָה אָז גַּם כֵּן, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הֶרְאָה אָז לְמֹשֶׁה אֲפִלּוּ מַה שֶּׁתַּלְמִיד וָתִיק עָתִיד לְחַדֵּשׁ, אֲבָל עִקַּר נִתְּנָתָהּ הָיָה מִפֶּה לְאֹזֶן, כִּי זֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הוּא בְּחִינַת סוֹד שֶׁאֵין הָאֻמּוֹת הָעוֹלָם יוֹדְעִין מִמֶּנָּה, אֲבָל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִתְּנָה בְּפַרְהֶסְיָא וְנִכְתְּבָה בְּסֵפֶר לְעֵין כֹּל, וְעַל כֵּן גַּם אֻמּוֹת הָעוֹלָם יוֹדְעִין מִמֶּנָּה וְלוֹמְדִין אוֹתָהּ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל וְכַמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן כח, עַיֵּן שָׁם:

חלק ד

וְהִנֵּה מְבֹאָר שָׁם, שֶׁמִּי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַבְחִין וּלְהַכִּיר בֵּין הַתּוֹרוֹת אֵיזֶה נִתְּנָה לִכְתֹּב וְאֵיזֶה לֹא נִתְּנָה לִכְתֹּב, הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר אֶת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בֵּין הָאֻמּוֹת וַאֲפִלּוּ אִם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹמֵד בֵּין כַּמָּה אֻמּוֹת יָכוֹל לְהַכִּירוֹ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לָאֻמּוֹת הוּא בִּבְחִינַת מַה שֶּׁלֹּא נִתַּן לִכְתֹּב, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כְּמוֹ דְּאִיתָא שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מֻחְמֶּסֶת שֶׁצָּפָה שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת וְיִעְתִּיקוּ הָאֻמּוֹת לְעַצְמָן תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, עַל כֵּן נָתַן לָנוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁזֶּה אֵינָם יְכוֹלִים לְהַעְתִּיק מֻחְמֶּסֶת שֶׁהוּא בְּעַל פֶּה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַהֶבְדֵּל וְהַיִּתְרוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל הָאֻמּוֹת הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁלֹּא נִתַּן לִכְתֹּב וְיֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חֵלֶק מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁלֹּא נִתַּן לִכְתֹּב וְעַל כֵּן מִי שֶׁמַּכִּיר בֵּין הַתּוֹרוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לִכְתֹּב וְשֶׁלֹּא נִתְּנוּ לִכְתֹּב הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר בֵּין יִשְׂרָאֵל לָאֻמּוֹת, כִּי זֶה עִקַּר הֶבְדֵּלָם כַּנַּ"ל, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ בְּסִימָן כח הַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכָל עֲבוֹדָתֵנוּ בַּיָּמִים הָהֵם עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה. כִּי עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הַכֹּל לְהָקִים וּלְבָנוֹת אֶת בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, לְהִתְוַדַּע וּלְהִגָּלוֹת, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וּמַנְהִיג וּמַשְׁגִּיחַ בָּעוֹלָמוֹ בְּכָל עֵת וָרֶגַע כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי בְּשֵׂכֶל אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלֹא דַּרְכֵי הַנְהָגָתוֹ, כִּי גָּבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ וְכוּ'. עַל כֵּן עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא וְזֶה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת לְנַסֵּר וְלִבְנוֹת בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבַּלְנוּ בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַכּוֹת כד):

בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁבָּזֶה עִקַּר הַהֶבְדֵּל שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל הָאֻמּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם

הָאֱמוּנוֹת כֻּלָּם יֵשׁ לָהֶם אֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וַאֲפִלּוּ הָעוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה אוֹ שֶׁנָּפְלוּ לִשְׁאָר מִינֵי כְּפִירוֹת בְּעִנְיְנֵי הַנְהָגָתוֹ יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי כֵן מַאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ יָחִיד נִמְצָא הַמְחֻיָּב יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּכָל מָקוֹם מֶקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דְּקָרֵי לֵיהּ אֱלָהָא דֶּאֱלָהַיָּא, כִּי בְּעִקַּר הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ רַבָּם כְּכֻלָּם מוֹדִים. רַק שֶׁבִּפְרָטִיּוּת הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ וּמַשְׁגִּיחַ בּוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית וְכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה בָּעוֹלָם בְּכָל עֵת וָרֶגַע הַכֹּל עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי גַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הוּא מַנְהִיג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּעִנְיָן זֶה הֵם נְבוֹכִים בְּדֵעוֹת זָרוֹת וּכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁמַּחֲמַת זֶה נִמְצְאִים בֵּינֵיהֶם קְצָת כּוֹפְרִים גְּמוּרִים, אֲבָל הֵם בְּטֵלִים בְּמִעוּטָם, כִּי הֵם מְבֻזִּים בֵּינֵיהֶם בְּעַצְמָן כִּכְלָבִים וְכֻלָּם מְחָרְפִים אוֹתָם וְהַכֹּל מוֹדִים בְּעִקַּר הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ. כַּמְבֹאָר בְּהַסְפָּרִים שֶׁמְּבִיאִים דִּיעוֹתֵיהֶם, אֲבָל אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִבְדִּילָנוּ הוּא יִתְבָּרַךְ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה וַאֲנוּ זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת, כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְשֶׂכֶל הַנְהָגַת הָעוֹלָם בְּכָל עֵת הַכֹּל עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם". וּכְתִיב, "וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל". וְכֵן הַרְבֵּה וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב זֶה בְּחִינַת עִקַּר הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה זֶהוּ בְּחִינַת הָאֱמוּנָה בִּפְרָטִיּוּת לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַהַנְהָגוֹת הָעוֹלָם בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בְּכָל עֵת הַכֹּל עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמְּבָאֶרֶת כָּל דִּינֵי וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה בִּפְרָטִיּוּת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה בִּפְרָטִיּוּת, אֲבָל בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מְבֹאָר הַכֹּל רַק בְּדֶרֶךְ כְּלָל. וְעַל כֵּן מִשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הָאֱמוּנָה בִּכְלָל, כִּי הָאֱמוּנָה נִמְשֶׁכֶת כְּפִי הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הָאֱמוּנוֹת שֶׁאֵין לָהֶם רַק הָאֱמוּנָה הַכְּלָלִיּוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בִּפְרָטִיּוּת יֵשׁ לָהֶם כְּפִירוֹת גְּדוֹלוֹת עַל כֵּן עִקַּר אַחִיזָתָם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַכְּלָלִית, אֲבָל עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה חוֹלְקִים מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת אֱמוּנָה בִּפְרָטִיּוּת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִמֶּנָּה וְכוֹפְרִים בָּהּ כַּנַ"ל וּבֶאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, הַיְנוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה בִּכְלָל וֶאֱמוּנָה בִּפְרָט שְׁנֵיהֶם אֶחָד וְאִי אֶפְשָׁר לָזֶה בְּלֹא זֶה וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הָאֱמוּנוֹת וְהַכּוֹפְרִים שֶׁכּוֹפְרִים בָּאֱמוּנָה הַפְּרָטִית וְאוֹמְרִים דֵּעוֹת זָרוֹת בְּהַנְהָגָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן גַּם אֱמוּנָה הַכְּלָלִית נִפְגָּמָה אֶצְלָם מְאֹד רַק שֶׁבְּהֶעְלֵם גָּדוֹל יֵשׁ לָהֶם אֵיזֶה נְקֻדָּה שֶׁל אֱמוּנָה הָעִקָּרִית וְכֵן בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אֵינָם מַאֲמִינִים גַּם כֵּן בְּשֶׁלֵּמוּת, כִּי אֵינָם מְקַיְּמִים כְּלָל אֲפִלּוּ, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, רַק שֶׁלּוֹמְדִים אוֹתָהּ וְיֵשׁ לָהֶם מְעַט אַחִיזָה בָּהּ, אֲבָל מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי וְחוֹלְקִים עָלֶיהָ מְאֹד. וְעַל כֵּן עִקַּר הַהֶבְדֵּל וְהַיִּתְרוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל הָאֱמוּנוֹת הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית וְכַנַ"ל:

חלק ו

וְזֶה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּאֵלּוּ הַיָּמִים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת לְהַשְׂלִים וְלִבְנוֹת אֶת בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה בִּבְחִינַת פַּרְצוּף שָׁלֵם בִּשְׁלֵמוּת, הַיְנוּ מַה שֶּׁהָיְתָה בִּבְחִינַת נְקֻדָּה שֶׁזֹּאת הַנְּקֻדָּה שֶׁל הָאֱמוּנָה נִשְׁאֶרֶת תָּמִיד וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם מוֹדִים בְּעִקַּר נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ יָחִיד נִמְצָא יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. אֲבָל אָנוּ צְרִיכִין לִבְנוֹת וּלְהַשְׂלִים אֶת בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁתִּהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת פַּרְצוּף, הַיְנוּ שֶׁתִּגְדַּל וְתִתְגַּלֶּה אֱמוּנָתוֹ לְעֵין כֹּל שֶׁכָּל הַנֶּהֱנֶת הָעוֹלָם בְּכָל עֵת וֶרֶגַע בִּפְרָטִיּוּת הַכֹּל עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַכִּיר מַעֲלַת וַחֲשִׁיבוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּבְדָּלִים מִן הָאֻמּוֹת בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְעַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַדִּינִים וְכָל הַגְּזֵרוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי אִיתָא בְּסֵפֶר הָאֹב שֶׁעִקַּר כֹּחַ הָאֻמּוֹת הָעוֹלָם לִגְזֹר גְּזֵרוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים, הַיְנוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל הַחֲטָאִים הֵם בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָאֹב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, הַפֻּשָּׁט מַכְנִיס כְּפִירָה בָּאָדָם, כִּי כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְכָל מִי שֶׁפּוֹגֵם בְּאֵיזֶה מִצְוָה הֵן עֲשֵׂה, הֵן לֹא תַּעֲשֶׂה, הוּא פּוֹגֵם בֶּאֱמוּנָה וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וּבָזֶה הֵם מֻבְדָּלִים מִשְּׁאָר הָעַמִּים כַּנַּ"ל. כִּי שֹׁרֶשׁ נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה הַכְּלָלִית הִיא נִשְׁאֶרֶת תָּמִיד וְעִקַּר הַפְּגָם בִּבְחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּכְּתָבִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ פְּגָמִים בָּעוֹלָם אֲזַי הָאֱמוּנָה בְּחִינַת מַלְכוּת נִקְטָנַת שֶׁנִּסְתַּלְּקִין מִמֶּנָּה כָּל הַהַשָּׁעָ סְפִירוֹת וְנִשְׁאֶרֶת בִּבְחִינַת נְקֻדָּה אַחַת לְבַד, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהָבֵן:

וְזֶה עִקַּר הַדִּין שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאָז עֹשָׂו בָּא מִצֵּידוֹ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבָּא לְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי אוֹמֵר שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, כְּכָל הַגּוֹיִים בֵּית יְהוּדָה מֵאַחַר שֶׁחָטְאוּ וּפָגְמוּ בָּאֱמוּנָה הַפְּרָטִית בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְלֹא נִשְׁאַר לָהֶם כִּי אִם נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה הַכְּלָלִית, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁשָּׁם יֵשׁ גַּם לְהָאֻמּוֹת הָעוֹלָם אֲחִיזָה וְעַל כֵּן הֵם רוֹצִים לְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל מַהוּ חֶשְׁבּוֹנָם וּמִפְּנֵי מָה בָּחַר ה' בָּהֶם מִכָּל הָעַמִּים מֵאַחַר שֶׁפְּגָמוּ בָּאֱמוּנָה בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְעַל כֵּן הֵם רוֹצִים לְהַשְׁווֹת, חַס וְשָׁלוֹם, יִשְׂרָאֵל כִּשְׁאָר הָאֻמּוֹת וְלִמְשֹׁל עֲלֵיהֶם וְלִגְזֹר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יֵשׁ לָהֶם גַּם כֵּן אֲחִיזָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל בָּאֱמֶת הֶבֶל יִפְצֶה פִּיהֶם, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִים, חַס וְשָׁלוֹם, עֲדַיִן יֵשׁ הֶבְדֵּל גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם לִשְׁאָר הָאֻמּוֹת הָעוֹלָם, כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹות כְּרִמּוֹן וְלֹא זוֹ

אַף זוֹ, כִּי גַּם הָעֲוונוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הַנְּסִירָה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת שֶׁבִּתְחִלָּה הֵם בִּבְחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר וְכֹתֶל אֶחָד לִשְׁנֵיהֶן, דְּהַיְנוּ שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שְׁנֵיהֶן נִכְלָלִין וּמְעֹרָבִין יַחַד וְזֶה מֻחְמָת פְּגַמֵי הָעוֹלָם, מֻחְמַת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְבָּרְרוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁמֻּחְמַת זֶה חוֹזְרִין בְּכָל שָׁנָה לִתְחִלַּת מְצִיאוּתָן שֶׁהָיָה אָחוֹר בְּאָחוֹר, כִּי צְרִיכִין בְּכָל שָׁנָה לְחָזֹר וּלְבָרֵר נִיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וְקֹדֶם הַבֵּרוּר מֻחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כַּמְבֹאָר בְּאָחוֹר, הַיְנוּ שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עֲדַיִן מְחֻבָּרִין וּמְעֹרָבִין יַחַד וְאָז הַתּוֹרָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם לְמַטָּה הִיא מְעֹרֶבֶת יַחַד וְאֵין נִכָּר בֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְאָז אֵין יוֹדְעִין מַה לִּכְתֹּב וּמַה שֶּׁלֹּא לִכְתֹּב, וְאָז אֵין נִכָּר בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים כַּנַּ"ל, וְאָז נִתְעוֹרֵר הַדִּין וְהַקְּטָרוּג שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא עֶשְׂוָ וְכוּ', מֻחְמַת שֶׁאֵין נִכָּר וְנִרְאֶה מַעֲלַת וַחֲשִׁיבוּת יִשְׂרָאֵל, מֻחְמַת שֶׁאֵין מַכִּירִין מַה לִּכְתֹּב וּמַה שֶּׁלֹּא לִכְתֹּב וְכַנַּ"ל וְאָז יִשְׂרָאֵל צוֹעֲקִים כָּל הַקּוֹלוֹת מֵעִמְקֵי עֲמָקִים בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה' וּמַרְבִּין בִּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּצְעָקוֹת וְשַׁוְעוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְתוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר וְאָז מְעוֹרְרִין הַקּוֹלוֹת שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, וְאָז חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא בְּתוֹסֶפֶת אוֹר יוֹתֵר וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל עִנְיַן מַתַּן תּוֹרָה בְּבִרְכַּת שׁוֹפָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין, "אַתָּה נִגְלֵיתָ וְכוּ'". וְאָז עַל יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֵׂית הַנְּסִירָה, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ שֶׁאָז נִסָּר וְנִבְנֶה בִּבְחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין אָז אוֹר הַתּוֹרָה בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא עַד שֶׁזּוֹכִין לְנַסֵּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכִּיר בֵּין בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבֵין תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לֵידַע מַה לִּכְתֹּב וּמַה שֶּׁלֹּא לִכְתֹּב וְאָז יוֹדְעִין לְהַכִּיר אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל בֵּין אֻלְפִים מֵהָאֻמּוֹת, וְאָז הַכֹּל רוֹאִין מַעֲלַת וַחֲשִׁיבוּת וּגְדֻלַּת יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ הַנִּבְחָר מִכָּל הָעַמִּים וְעַל כֵּן אָז עַל יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִין מִיִּשְׂרָאֵל מֵאַחַר שֶׁאָז רוֹאִין וּמַכִּירִין חֲשִׁיבוּת יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן אֵין לָהֶם עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה לְהַלְשִׁין וּלְקַטְרֵג וְלִגְזֹר גְּזֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יִשְׂרָאֵל מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל רוֹאִין מַעֲלוֹת וַחֲשִׁיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ שֶׁל הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַתָּה תּוֹרָה בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁיְּנַסֵּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַד שֶׁיּוֹדְעִין מַה לִּכְתֹּב וּמַה שֶּׁלֹּא לִכְתֹּב שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכִּירִין הַגָּרוּעַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל בֵּין אֻלְפִים מֵהָאֻמּוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ח

כִּי עַל יְדֵי הַקּוֹלוֹת אָנוּ מְבַטְּלִין כָּל כֹּחַ אֲחִיזָתָם וִינִיקָתָם מִשָּׁרְשׁוֹ, כִּי כָּל כֹּחָם לִגְזֹר, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּנַ"ל מֵחֲמַת שֶׁבִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יֵשׁ לָהֶם אֵיזֶה אֲחִיזָה כַּנַ"ל וְכָל זֶה הוּא רַק כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגָמִים וְכָל הַפְּגָמִים מַגִּיעִים עִקָּרָם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בִּבְחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית וְאָז נִתְעַלֵּם אוֹר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְנִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְנַעֲשִׂים שְׁנֵיהֶם בִּבְחִינַת אַחוֹר בְּאַחוֹר וְכֹתֶל אֶחָד לִשְׁנֵיהֶן וַאֲזַי גַּם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב חוֹגֶרֶת שַׂק וְנִפְגָּמָה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שְׁלֵמוּת וְאוֹר לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי אִם עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וַאֲזַי מֵחֲמַת שֶׁאוֹר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נֶעְלָמֶת וְגַם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִפְגָּמָה עַל יְדֵי זֶה אֲזַי הָאֱמוּת הָעוֹלָם שֶׁאֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הֵם מִתְגַּבְּרִים וְרוֹצִים לְפָרֵשׁ הַתּוֹרָה כְּדַעְתָּם הָרָעָה וְחוֹלְקִים עַל יִשְׂרָאֵל וְרוֹצִים לִגְזֹר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם יִשְׂרָאֵל בְּעֵצָמָן וְכַנַ"ל וְהָעִקָּר מִכְּתוֹת הַנִּמְשָׁכִין אַחַר דַּרְכֵי הַמְחַקְּרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁנִּתְפַּשְּׁטוּ עַתָּה מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְרוֹצִים לַהֲפֹךְ הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעוֹשִׂים בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת לְרָעָה לְחַנֵּךְ נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכָּם וּבְלִמּוּדָם הָרָע וְהַטָּמֵא לְנַחֵרָם וּלְעַקְּרָם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אוֹי לְעֵינַיִם שֶׁכָּךְ רוֹאוֹת, אוֹי לְאָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת, אוֹי לָנוּ עַל הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַצָּרוֹת בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּעוּקְבָא דִּמְשִׁיחָא, אוֹי מֶה הָיָה לָנוּ מַה נֹּאמַר מַה נְּדַבֵּר וְכָל הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁל אֵלּוּ הַכְּתוֹת הוּא בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לוֹמְדִים בְּפֵרוּשֵׁיהֶם הָרָעִים, אֲבָל עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה חוֹרְקִים שִׁנֵּיהֶם כַּיָּדוּעַ, וּמֵחֲמַת זֶה רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר הָאֱמוּת שֶׁאֲחִיזָתָן בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כְּשֶׁאֵין בָּהּ שְׁלֵמוּת עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר וְלִגְזֹר גְּזֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן כָּל גְּזֵרָתָם הוּא לְהַרְחִיק יִשְׂרָאֵל מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְעִקָּר מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ. אֲבָל אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְאָנוּ תּוֹפְסִין אֱמֻנּוּת אֲבוֹתֵינוּ לִצְעֹק וְלִזְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסַף עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם, וְעַל יְדֵי הַקּוֹלוֹת שֶׁאָנוּ צוֹעֲקִין, בְּפֶרֶט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַל יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מְעוֹרְרִין רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְעוֹרֵר זְכוּת וְכֹחַ מַתַּן תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹלוֹת וַאֲזַי חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ לָנוּ אוֹר הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּתוֹסֶפֶת אוֹר נִפְלָא, וַאֲזַי נַעֲשֵׂית בְּחִינַת הַנִּסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּכוֹלִין לְהַכִּיר בֵּין בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבֵין בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַיִּחוּד וְהַחִבּוּר וְהַשְׁלֵמוּת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמִּתְחַבְּרִין וּמְאִירִין זֶה לָזֶה בְּאוֹר נִפְלָא כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לָזֶה בְּלֹא זֶה וַאֲזַי הַכֹּל רוֹאִין מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. וַאֲזַי אֵין לָהֶם כֹּחַ לִגְזֹר שׁוּם גְּזֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין חֲשִׁיבוּת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלָּה אוֹר בְּחִינַת תּוֹרָה

שֶׁבְּעַל פֶּה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַ"ל, וַאֲזַי נִתְבַּטֵּל אֶחְיָזָתָם וִינִיקָתָם גַּם מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁלֵמוּת לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִתְבַּטֵּל אֶחְיָזָתָם וִינִיקָתָם הָרָעָה וְכַנַּ"ל:

וּבְתִקּוּן זֶה אָנוּ עוֹסְקִין מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִגְמֶרֶת הַנְּסִירָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא עִקַּר נְתִינַת הַתּוֹרָה, כִּי אָז נִתְּנוּ הַלּוּחוֹת שְׁנִיּוֹת, כִּי אָז נִגְמַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַכִּיר חֶשְׁבּוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עוֹלָה הַמַּלְכוּת בַּעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת. וּמַלְכוּת הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית שֶׁנִּתְעַלֶּה אָז מְאֹד שֶׁשָּׁם נִכָּר הֶהֱבֵדֵל שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל הָאֻמּוֹת וְעַל כֵּן אָז ה' יִתְבָּרַךְ מִתְרַצֶּה לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים וּמוֹחֵל לָעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה מֵחֲמַת שֶׁאָז נִכָּר חֶשְׁבּוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִוא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת סֻכּוֹת שֶׁאָז ה' יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּה לְעֵין כֹּל חֶשְׁבּוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי אָז אִמָּא מְסַכְּכָא עַל בְּנִין וְהַכֹּל רוֹאִין שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִצְחוּ הַמִּלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, מָאן נָצַח? מָאן דְּאִתְיְחִיד מָאנֵי:

קָרְבָא בְּיָדֵיהּ, וְהַכֹּל רוֹאִין אָז כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְכוּ', כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר. כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּנְעָר וְנִבְנֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, עַל יְדֵי זֶה הַכֹּל רוֹאִין חֶשְׁבּוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּסֻכּוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ מֵחָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ חוֹזְרִין וּמַתְחִילִין הַתּוֹרָה בְּתוֹסֶפֶת אוֹר נִפְלָא שֶׁזָּכִינוּ לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיכָהּ מֵחָדָשׁ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. וְהָעִקָּר הוּא שֶׁחָזַרְנוּ וְהִמְשַׁכְנוּ הַתּוֹרָה בְּתוֹסֶפֶת אוֹר בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכִּיר בֵּין מַה שֶּׁנִּתָּן לִכְתֹּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בֵּין מַה שֶּׁלֹּא נִתָּן לִכְתֹּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכָּר חֶשְׁבּוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

וְזֶה כָּל עִנְיַן סֵדֶר "וְזֹאת הַבְּרָכָה" שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ בֵּרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ וְהִזְכִּיר וְגִלָּה מַעֲלָתָם וַחֲשִׁיבוּתָם עַל כָּל הָאֻמּוֹת לְעֵין כֹּל לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק וְנַחֲלָה בָּנוּ אֲפִלּוּ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי הֵם לֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ רַק אָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּהַתְחָלַת הַבְּרָכָה, "ה' מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן וְכוּ'". דְּהַיְנוּ שֶׁהֶחֱזִיר הַתּוֹרָה עַל בְּנֵי שֵׂעִיר וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם כְּלֵל כָּל הָאֻמּוֹת וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ רַק אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ קִבַּלְנוּהָ מִיָּדוֹ לְיָדֵינוּ. וְזֶהוּ, "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב" שֶׁהַתּוֹרָה צִוָּה לָנוּ דַּיְקָא וְלֹא לָהֶם וְאֵין לָהֶם חֵלֶק וְנַחֲלָה בָּנוּ וְאֵין לָהֶם כֹּחַ לְפָרֵשׁ וּלְבָאֵר שׁוּם מִקְרָא כְּדַעְתָּם הָרָעָה, כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה רַק לָנוּ וּכְפִי אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מְפָרְשִׁים אוֹתָהּ כְּפִי קַבָּלָתֵנוּ כֵּן יָקוּם.

וְכָל יְנִיקָתָם וְחִיּוּתָם שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה שֶׁמְּקַיֶּמֶת הַכֹּל, צְרִיכִין לָבוֹא אֵלֵינוּ וּלְקַבֵּל מֵאִתָּנוּ דֵּי חִיּוּתָם, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה הַכֹּל שֶׁלָּנוּ. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם:

"אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ וְכוּ'". שֶׁמַּזְכִּיר חֲשִׁיבוּת יִשְׂרָאֵל עַל הָאֻמּוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וְאַתָּה עַל בָּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ". שֶׁאָנוּ נִמְשָׁל בָּהֶם וְהֵם יִהְיוּ תַּחְתֵּינוּ, כִּי כָּל חִיּוּתָם אָפִלּוּ מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הַכֹּל שֶׁלָּנוּ וְהֵם צְרִיכִין לִשְׁמֹעַ אֵלֵינוּ וּכְמוֹ שֶׁנִּזְכָּה לֶעָתִיד, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַנֶּחָמוֹת יְשַׁעְיָה וְיִרְמְיָה וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם, "וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁשִּׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת לְעֵינֵיהֶם. וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ מָה עִנְיָנוֹ לְכָאן שֶׁרוֹצֶה לְהַזְכִּיר גְּדֻלַּת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל שֶׁמַּזְכִּיר שִׁבְירַת הַלּוּחוֹת?! אַךְ בָּאֱמֶת עַל יְדֵי שִׁבְירַת הַלּוּחוֹת הֶרְאָה מֹשֶׁה גֹּדֶל מַעֲלַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁאֵין שׁוּם שְׁלֵמוּת לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי אִם עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי הֵם עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל וְעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה וּפָגְמוּ בֶּאֱמוּנָה וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה בִּבְחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית שֶׁהִוא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁזֶּהוּ הַפְּגָם שֶׁל כָּל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי בֶּאֱמוּנָה הַכְּלָלִית, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הֵם מוֹדִים קְצָת בִּבְחִינַת בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָן שָׁם מֵעִנְיָנוֹ בְּפָרָשַׁת הָעֵגֶל שֶׁאָמְרוּ, "קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ וְכוּ'", שֶׁאָמְרוּ שֶׁצְּרִיכִין אֱמְצָעִי בֵּין ה' יִתְבָּרַךְ וּבֵינֵיהֶם, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "וַיַּסֵּב" (בְּסִימָן סב). וְעַל כֵּן עִקַּר טָעוּתָם הָיָה בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי מֹשֶׁה שֶׁאָמַר, "לְסוֹף שֵׁשׁ אֲנִי בָּא". וְטָעוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁטָּעוּ וּפָגְמוּ בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִוא פֵּרוּשׁ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְעַל כֵּן טָעוּ אָז בְּהַפֵּרוּשׁ שֶׁל דִּבְרֵי מֹשֶׁה שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְפָרְשׁוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת שֶׁל בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה וּפֵרְשׁוּ כְּדַעְתָּם הָרָעָה שֶׁל הָעֵרֶב רַב וְעַל יְדֵי זֶה עָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁיָּרַד מֹשֶׁה וְרָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרָע הַזֶּה שֶׁנִּמְשַׁךְ לָהֶם עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן מִיָּד שִׁבֵּר אֶת הַלּוּחוֹת לְעֵינֵיהֶם, לְהוֹרוֹת לָהֶם שֶׁמֵּאַחַר שֶׁכָּפְרוּ בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שׁוּב אֵין קִיּוּם לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי אֵין שׁוּם קִיּוּם לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי אִם עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִיָּד הָיוּ הַלּוּחוֹת כְּבֵדִים עַל יָדוֹ וְשִׁבְּרָם מִיָּד, לְהוֹרוֹת שֶׁלְּפִי דִּבְרֵיהֶם שֶׁכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כָּל הַתּוֹרָה נִתְבַּטְּלָה, חַס וְשָׁלוֹם, אָפִלּוּ שֶׁבִּכְתָב, כִּי אֵין קִיּוּם לָזֶה בְּלֹא זֶה וְכַנַּ"ל:

וּבָזֶה תִּקֵּן מֹשֶׁה תִּקּוּן גָּדוֹל וְה' יִתְבָּרַךְ הִסְכִּים לִדְבָרָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ'-יִישַׁר כֹּחֲךָ שֶׁשִּׁבַּרְתָּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִשְׁאָר לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת יְנִיקָה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם. וַאֲזַי אַחַר כָּךְ מִיָּד

כְּשֶׁהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְחָזַר וּפִיְּסוֹ שֶׁיִּמְחֹל לְיִשְׂרָאֵל אָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּחֲזֹר וְיִפְסֹל לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת וְיַחֲזֹר וְיִכְתֹּב עֲלֵיהֶן מֵחָדָשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁעַתָּה צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְקַבֵּל גַּם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מֵחָדָשׁ, כִּי צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ הַכֹּל לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לֵידַע מַה לִּכְתֹּב וְכוּ' כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית, כְּדֵי לְהַכִּיר חֲשִׁיבוּת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִתְעָרְבוּ עוֹד עִם הָעֵרֶב רַב וְלֹא יִטְעוּ אַחֲרֵיהֶם וְעַל כֵּן לֹא נִתְּנוּ הַלּוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז נִגְמַר תִּקּוּן זֶה כַּנַּ"ל וְנִקְבַּע לָנוּ לְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַתָּה נָכוֹן הַיטֵב מַה שֶּׁאָנוּ מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה בָּזֶה שֶׁשָּׁבַר מֹשֶׁה הַלּוּחוֹת, כִּי זֶהוּ שֶׁבַח מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, כִּי עַל יְדֵי זֶה סִלֵּק וּבִטֵּל יְנִיקַת הָאֻמּוֹת מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִמְשֹׁל עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי גִּלָּה שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּלֹא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַתָּה דַּיְקָא אָנוּ חוֹזְרִין וּמַתְחִילִין הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, 'בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים' וְכוּ', כִּי עַתָּה שֶׁנִּתְגַּלָּה מַעֲלַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַתָּה יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת וְעַתָּה אָנוּ חוֹזְרִין וּמַתְחִילִין הַתּוֹרָה בְּתוֹסֶפֶת אוֹר שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְעַתָּה דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף בִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְהוֹלֵךְ וּמְבָאֵר כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה אַחַר כְּךָ הַכֹּל עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּנְהִיג הָעוֹלָם כְּפִי הָעֲבוֹדָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁל בְּנֵי אָדָם הַתְּחִתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים וְאָדָם אַיִן וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, עַד שֶׁבָּא אָדָם וְהִתְפַּלֵּל וְכוּ'. כִּי עַתָּה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת אֱמוּנָה הַכְּלָלִית וֶאֱמוּנָה הַפְּרָטִית שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֶחָד בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק י

וְעִקַּר הַהַלְוָאָה נִמְשָׁכָת מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְזַר אָז "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת הַפַּרְנָסָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַלְוָאוֹת. וְעַל כֵּן בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם נֶאֱמַר בַּבְּרָכָה, "וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה וְהַעֲבַטְתָּ וְכוּ'". וְעִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה כַּמּוּבָא. שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת פְּגִימַת הַיָּרֵחַ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲנִיּוּת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כַּיָּדוּעַ, כִּי חַמָּה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, בְּחִינַת מַלְוֶה וְלוֹוֶה, בְּחִינַת סַהֲרָא לְוֵי מִן שִׁמְשָׁא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן מד דַּף עט), מֵחֲמַת שֶׁהַלְּבָנָה נִפְגְּמָה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמִשָּׁם כָּל הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת וְהַהַלְוָאוֹת, עַל כֵּן שָׂכִיחַ מְאֹד הַהַכְחָשׁוֹת וְהַכְּפִירוֹת בֵּין הַמַּלְוֶה

וְהַלּוָֹוה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִן הַסְּטָרָא אָחֳרָא שֶׁיּוֹנֶקֶת מִבְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְקַטְנוּתָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלּוָֹוה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר פְּגַם הַלְּבָנָה שֶׁמִּמֶּנָּה הַהַלְוָאָה הוּא בִּבְחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה הַפְּרָטִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת לְבָנָה, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם בִּבְחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּיָּדוּעַ. וּמַחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ אָסוּר לְהַלְווֹת בְּלֹא שְׁטָר וְעִקַּר כֹּחוֹ שֶׁל הַמַּלְוֶה עַל הַלּוָֹוה הוּא עַל יְדֵי הַשְּׁטָר, כִּי זֶה הַלּוָֹוה שֶׁבָּא לְמִדָּה זוֹ שֶׁצָּרִיךְ לִלְווֹת זֶה בָּא מִבְּחִינַת מְעוּט הַיָּרֵחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה הַפְּרָטִית וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין לְהַמַּלְוֶה לִסְמֹךְ עַל דִּבְרֵי הַלּוָֹוה בְּעַל פֶּה שֶׁמַּבְטִיחוֹ לְשַׁלֵּם לוֹ מֵאַחַר שֶׁבְּחִינַת הָאֱמוּנָה הַפְּרָטִית בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִפְגָּמָה אֶצְלוֹ שֶׁמִּשָּׁם בָּא שֶׁמַּכְרִח לִלְווֹת וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ שְׁטָר דַּוְקָא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה הָעִקָּרִית שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה עֲדַיִן נִשְׁאֶרֶת אֶצְלוֹ, כִּי זֹאת הַבְּחִינָה נִשְׁאֶרֶת תָּמִיד כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ אִם הַלּוָֹוה אִישׁ כָּשֵׁר וְתַלְמִיד חָכָם, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁכָּל בְּחִינַת הַהַלְוָאָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אֵין לִסְמֹךְ עַל דְּבָרִים בְּעַל פֶּה רַק לִקַּח שְׁטָר וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר כֹּחוֹ שֶׁל הַמַּלְוֶה עַל הַלּוָֹוה הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי שְׁטָר, כִּי עִקַּר סְמִיכוּת בִּטְחוֹנוֹ שֶׁל הַמַּלְוֶה הוּא רַק עַל הַשְּׁטָר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּחִינַת אֱמוּנָה הָעִקָּרִית שֶׁזֶּה נִשְׁאָר תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּעֵת הַמְּעוּט שֶׁל הַיָּרֵחַ, אֲבָל עַל דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה אֵין לִסְמֹךְ, כִּי בִּבְחִינַת הַהַלְוָאָה נִפְגַּם בְּחִינַת בְּעַל פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית וְכַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת רָאוּי לְכָל אָדָם שֶׁיַּעֲמֹד בְּדִבּוּרוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹמֵר בְּעַל פֶּה בְּלֹא שְׁטָר, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ נֶאֱמָנוּת אֲפִלּוּ בְּעַל פֶּה שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁהַהַלְוָאָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה זֹאת. עַל כֵּן אָסוּר לִסְמֹךְ עַל דְּבָרָיו בְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין רַק לְקַבֵּל שְׁטָר בִּכְתָב שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּחִינַת אֱמוּנָה הָעִקָּרִית שֶׁזֶּה נִשְׁאָר תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּעֵת הַפְּגָם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר סְמִיכוּת הַמַּלְוֶה הוּא עַל קְרָקָעוֹת שֶׁהֵם נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַחֲרָיוּת, כִּי קַרְקָעוֹת הֵם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּחִינַת אֱמוּנָה הָעִקָּרִית שֶׁהִיא קַיֶּמֶת תָּמִיד בִּבְחִינַת וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת בְּחִינַת שָׁכֵן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה:

חלק יא

וּבָזֶה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת, שֶׁעַל כֵּן הָעַכּוּ"ם שֶׁאֲחִיזָתָן הוּא רַק בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן הֵם מַחֲמִירִים בְּיוֹתֵר לִבְלִי לִסְמֹךְ כְּלָל בְּשׁוּם דָּבָר עַל דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה וְאֵין מְקַבְּלִין שׁוּם טַעֲנָה וַאֲפִלּוּ שׁוּם בַּקָּשָׁה אֵין מְקַבְּלִין כִּי אִם בִּכְתָב דַּיְקָא כַּיָּדוּעַ דַּרְכֵיהֶם בָּזֶה, כִּי אֶצְלָם נִפְגַּם מְאֹד בְּחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עַל כֵּן אֵין אֶצְלָם שׁוּם

נֶאֱמָנוּת בְּעַל פֶּה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ סוֹמְכִין בְּכַמָּה דְּבָרִים גַּם עַל דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה כִּי הֵם חֲזָקִים גַּם בָּאֱמוּנָה הַפְּרָטִית שֶׁהִוא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל. רַק בְּעִנְיַן הַלְוָאוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן וְכֵיוֹצֵא צְרִיכִין שְׁטָר מֻחֲמַת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת פְּגַם הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי גַּם שְׁאָר מַשָּׂא וּמַתָּן נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִשָּׁם שֶׁצְּרִיכִין לְבֵרֵר נִיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַלְּבָנָה, פְּגַם הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן צְרִיכִין כְּתָב דְּיִקָּא וְכַנַּ"ל. אֲבָל אֵין מַחֲמִירִין כָּל כָּךְ שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בִּכְתָב דַּיְקָא כְּמוֹתָם, כִּי אֵצֶל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת הַפְּגָם, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא נִפְגַּם כָּל כָּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ אָצְלָם וְעַל כֵּן בְּכַמָּה דְּבָרִים סוֹמְכִים אָצְלֵנוּ גַּם עַל דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם נֶאֱמָנוּת גַּם בְּעַל פֶּה, כִּי הֵם חֲזָקִים גַּם בִּבְחִינַת אֱמוּנָה הַפְּרָטִית שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכַנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים:

פרק ה

חלק א

עִנְיַן מַלְוֶה בְּשְׁטָר שֶׁצְּרִיכִין לְזַהֵר לְהַלְוֹות בְּשְׁטָר דַּיְקָא שֶׁאָז אֵינוֹ יָכוֹל לִכְפֹּר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה מְאֹד, כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא:

עַל פִּי הַתּוֹרָה "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם:

כִּי הַהַלְוָאָה נִמְשָׁכָת עַל יְדֵי שֵׁשׁ יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע, כִּי הַהַלְוָאָה מֻחֲמַת חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁאֵין לוֹ עַתָּה וּמְצַפֶּה שֶׁלְּאַחַר אֵיזֶה יָמִים יוּכַל לְשַׁלֵּם לוֹ וְזֶה מֻחֲמַת שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁעַתָּה הַזְּמַן אֶצְלוֹ בְּחִינַת יְמֵי רַע שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה. וְעַל כֵּן הוּא לוֹוֶה מֻחֲבֵרוֹ שֶׁיַּמְתִּין לוֹ עַד שֶׁיַּעַבְרוּ הַיְמֵי רַע (כְּמוֹ שֶׁרָגִיל בְּפִי הָעוֹלָם לוֹמַר בְּכָל פַּעַם שֶׁהַזְּמַן רַע עַתָּה, "דִּי צַייט אִיז שְׁלֶעכְט" וּבֶאֱמֶת כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם אוֹמְרִים כֵּן, וּמֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם אֲנִי זוֹכֵר שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל פַּעַם כֵּן, וְכֵן בַּדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים הָיוּ אוֹמְרִים בְּכָל פַּעַם כֵּן) וְאָז יוּכַל לְסַלֵּק לוֹ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַרְחִיק עַצְמוֹ מְאֹד מֵהַלְוָאוֹת, כִּי צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁגַּם בְּהַיְמֵי רַע בְּעַצְמָם יֵשׁ טוֹב בְּחִינַת יְמֵי טוֹב, בִּבְחִינַת וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה, 'רְאֵה' דַּיְקָא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְאָז בְּוַדַּאי יוּכַל לְהַשִּׂיג פַּרְנָסָתוֹ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ וְלֹא יִצְטָרֵךְ לָבוֹא לִידֵי הַלְוָאוֹת וְחוֹבוֹת, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בַּגּוֹיִים צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּכָל לְשׁוֹנוֹת וְכוּ' מְלֻבָּשִׁין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכוּ'. וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בָּזֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ וְכוּ' בְּוַדַּאי לֹא יֶחְסַר לוֹ פַּרְנָסָתוֹ, כִּי הוּא יוּכַל לִמְצֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּכָל הַלְּשׁוֹנוֹת וְכוּ' וְלִבְנוֹת תּוֹרָה מֵהֶם בִּבְחִינַת עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ וְכוּ' וְאָז בְּוַדַּאי יִהְיֶה נִמְשָׁךְ לוֹ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּבָרֵר וּבוֹנֶה מִשָּׁם, כִּי הַתּוֹרָה הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה

וְהַשֶּׂפַע וְכוּ', אַךְ עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַיְמֵי רַע עַל הַיְמֵי טוֹב עַד שֶׁנֶּעֱלָם מִמֶּנּוּ שֶׁגַּם שָׁם בְּהַיְמֵי רַע בְּעַצְמָם נִמְצָא טוֹב, עַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֵסֶק שֶׁלּוֹ וַאֲזַי יוֹרֶדֶת הַשֶּׂפַע בְּצִמְצוּם גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם שֶׁזֶּהוּ סוֹד עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה מַכְרָח לָבוֹא לִידֵי הַלְוָאוֹת שֶׁסּוֹבֵר שֶׁעַתָּה הֵם יְמֵי רַע וְהַיְמֵי טוֹב יָבוֹאוּ אַחֲרֵי כֵן וְיִסַּלֵּק לוֹ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כֵּיוָן שֶׁבָּא לִידֵי הַלְוָאוֹת קָשֶׁה לוֹ מְאֹד שֶׁיֵּצֵא מֵהֶם וְעַל פִּי רֹב אֵינוֹ מְסַלֵּק בִּזְמַנּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַלְוָאי שֶׁיִּפָּרַע בִּזְמַנּוֹ. "הַלְוָאי" וַדַּאי, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁגַּם שָׁם בְּהַיְמֵי רַע בְּעַצְמָם יֵשׁ טוֹב אֵיךְ יַשִּׂיג יְמֵי טוֹב. כִּי בֶּאֱמֶת הַיְמֵי טוֹב וִימֵי רַע הֵם בְּכָל יוֹם וְיוֹם רַק כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר עַל יְצָרוֹ לְהַגְבִּיר הַטּוֹב עַל הָרַע כֵּן נִמְשָׁךְ עָלָיו בְּחִינַת יְמֵי טוֹב וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם. וְהָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל הֵיטֵב וּלְהַאֲמִין שֶׁגַּם בְּהָרַע בְּעַצְמוֹ, בְּחִינַת יְמֵי רַע, גַּם שָׁם יֵשׁ טוֹב, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל זֶה שֶׁנִּפַּל לְהַלְוָאוֹת עַל יְדֵי זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא הַיְמֵי טוֹב בְּתוֹךְ הַיְמֵי רַע, בְּוַדַּאי קָשֶׁה לוֹ לָצֵאת מֵחוֹבוֹת, כִּי הָרַע בְּכָל פַּעַם מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל וּמִסְתַּכֵּל לִמְצֹא הַטּוֹב בְּתוֹךְ הַיְמֵי רַע בְּעַצְמָם, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרַע וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הִזְהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה, שֶׁיִּזְהֵר מִלְּהִיּוֹת בַּעַל חוֹב, וּבִפְרָט מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָאֵב הַקָּדוֹשׁ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב יִזָּהֵר מִלִּהְיוֹת בַּעַל חוֹב, כִּי מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁחָטָא וְהִגְבִּיר הָרַע עַל הַטּוֹב וְעַתָּה רוֹצֶה לָשׁוּב וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא הַטּוֹב בְּתוֹךְ הָרַע בְּעַצְמוֹ וּמַאֲמִין שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ טוֹב וְיֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לָשׁוּב בִּבְחִינַת וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. 'מִשָּׁם' דַּיְקָא מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּפְזַּר שָׁם בֵּין הָעַכּוּ"ם, כַּמּוּבָן שָׁם בַּפָּרָשָׁה. עַל כֵּן צָרִיךְ בְּוַדַּאי לְזַהֵר מִלִּהְיוֹת בַּעַל חוֹב שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל שֶׁגַּם בִּימֵי רַע יֵשׁ טוֹב שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַלְוָאוֹת וְהַחוֹבוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל כֵּן אָסוּר לְהַלְוֹות בְּלֹא כְּתָב, דְּהַיְנוּ שְׁטָר. כִּי הַכְּתָב הוּא בִּשְׁבִיל זִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן וְכוּ'". וְעִקַּר הַשִּׂכְחָה וְהַזִּכָּרוֹן הוּא בְּתוֹךְ הַזְּמַן. כִּי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בִּבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שָׁם אֵין שַׁיָּךְ שִׂכְחָה וְזִכָּרוֹן מֵאַחַר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי הַשִּׂכְחָה הוּא רַק בִּרְבוֹת הַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בִּרְבוֹת הַיָּמִים הַכֹּל נִשְׁכָּח. וְעִקַּר הַשִּׂכְחָה הַתְּלוּיָה בַּזְּמַן הוּא מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַיְמֵי רַע עַל הַיְמֵי טוֹב שֶׁמִּשָּׁם הַשִּׂכְחָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מֵהָרַע שֶׁנֶּאֱחָז מֵהִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַשִּׂכְחָה וְעַל כֵּן צְרִיכִין כְּתָב לְזִכָּרוֹן. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַכְּתָב שֶׁהוּא לְזִכָּרוֹן, הוּא לְהַגְבִּיר הַטּוֹב וּלְהַכְנִיעַ הַיְמֵי רַע עַל כֵּן אָסוּר לְהַלְוֹות בְּלֹא שְׁטָר. כִּי עִקַּר סִלּוּק הַחוֹבוֹת הוּא עַל יְדֵי שֶׁהִגְבִּיר הַטּוֹב עַל הַיְמֵי רַע שֶׁזֶּה

נַעֲשָׂה עַל יְדֵי כְּתָב דַּיְקָא שֶׁהוּא לְזִכָּרוֹן וְכַנַּ"ל. כִּי סִלּוּק הַחוֹב הוּא מִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב מִצְוָה, כִּי סִלּוּק הַחוֹב נַעֲשָׂה עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה לְסַלֵּק הַחוֹב שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהִתְגַּבְּרוּת הַטּוֹב עַל הָרַע שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת כְּתָב שֶׁהוּא לְזִכָּרוֹן וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן זֶה שֶׁנּוֹפֵל לְהַלְוָאוֹת נוֹפֵל לַעֲבֹדוּת בְּחִינַת עֶבֶד לְוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה , כִּי עֲבֹדוּת בְּחִינַת אֲרוּר כְּנַעַן, בְּחִינַת אָרוּר הַנֶּאֱמַר אֵצֶל הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲרוּרָה הָאֲדָמָה וְכוּ', בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיְגִיעוֹת וְהַעֲבֹדוּת שֶׁל הַפְּרָנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא הִתְגַּבֵּר לְהַכְנִיעַ הַיְמֵי רַע כְּנֶגֶד הַיְמֵי טוֹב וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "אֱוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעֲסוֹ". 'בַּיּוֹם' דַּיְקָא בְּחִינַת כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' 'בְּיוֹם' דַּיְקָא. כִּי עִקַּר הַפֶּגָם הִגִּיעַ בְּהַיּוֹם שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל לְמָצֹא הַטּוֹב שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם לְהַגְבִּירוֹ עַל הָרַע וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַהַלְוָאוֹת שֶׁהֵם מֵחֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד עַל יְדֵי הַשְּׁטָר שֶׁאָז יָכוֹל לְהוֹצִיא מִמַּשֶּׁעְבָּדִים, כִּי הַכְּתָב מַכְנִיעַ הָרַע לְגַבֵּי הַטּוֹב עַד שֶׁמַּכְרִחַ לְסַלֵּק לוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְכָפֹר בּוֹ, כִּי כָּל עִכּוּב הַסִּלּוּק וְהַהַכְחָשׁוֹת נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁהָרַע מִתְגַּבֵּר אַחַר כָּךְ:

כָּל כָּךְ עַד שֶׁמּוֹנְעוֹ מִלְּסַלֵּק בִּשְׁעָתוֹ בִּבְחִינַת לְוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם שֶׁמְּכַנֶּה הַפְּסוּק כָּל רִשְׁעַת הָרָשָׁע בְּשֵׁם לְוֶה רָשָׁע וְכוּ', כִּי עִקַּר הָרִשְׁעָת נִמְשָׁךְ מֵהִתְגַּבְּרוּת הַיְמֵי רַע עַל הַיְמֵי טוֹב שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַלְוָאוֹת וְעִכּוּב הַסִּלּוּק וְכַנַּ"ל וּלְהַכְנִיעַ כָּל זֶה עַד שֶׁיֵּכָרַח לְסַלֵּק וּלְהַכְנִיעַ הַיְמֵי רַע לְגַבֵּי הַטּוֹב הוּא עַל יְדֵי הַכְּתָב לְזִכָּרוֹן שֶׁהוּא הַשְּׁטָר וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה, "אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה וְכוּ' אֶת הֶעָנִי וְכוּ' לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנוֹשֶׁה לֹא תְשִׂימוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ", כִּי צְרִיכִין לְרַחֵם עַל הֶעָנִי שֶׁלֹּא לְהָיוֹת עָלָיו כְּנוֹשֶׁה לְהוֹצִיאוֹ מִכְּלַל בַּעַל חוֹב וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּה וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה: כִּי מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם כִּפּוּר הֵם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת וּבְיוֹם רִנָּה רְאֵה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצְאִין הַטּוֹב בְּכָל מָקוֹם עַל יְדֵי הַקּוֹל שׁוֹפָר בְּחִינַת עֹשֶׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, הַנֶּאֱמַר לְעִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת וְכָל זֶה לְיַחֵד הַקּוֹל בַּדִּבּוּר וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה בּוֹנִין אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִין אֶל הַשָּׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת סֵכֶת שָׁלוֹם, בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי זֶה, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה עַד שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי זֶה לְאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת לְהָאִיר הָאַהֲבָה

שֶׁבַּדַּעַת לְתוֹךְ הַיָּמִים שֶׁזֶּהוּ כָּל כַּוָּנַת הַנִּעְנוּעִים בְּאַרְבָּעָה מִינִים בְּסֻכּוֹת, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה בְּחִינַת וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת הֵם מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָא חֹסֶן יְשׁוּעֹת וְכוּ', אֲבָל הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה וְכוּ' הֵם בְּחִינַת מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁמִינִי עֲצֶרֶת לְשׁוֹן כְּנִישׁוֹ וַאֲסֵפָה שֶׁאוֹסְפִין וְכוֹלְלִין הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת עִם הָאַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה. וְזֶה בְּחִינַת חִבּוּר סִיּוּם הַתּוֹרָה בְּהַתְחָלָתָהּ. בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת רֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה, בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְכוּ'. לְכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה שֶׁהִיא לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֶרְאָה אַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְכוּ', אֲבָל הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת כִּי אִם לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּיהּ, אֲבָל כָּל הַהִתְגַּלּוּת הָאַהֲבָה עַל יְדֵי הַמּוֹפְתִים נוֹרָאִים שֶׁהֶרְאָם מֹשֶׁה, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהֵאִיר לְתוֹךְ הָאַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים עַל יְדֵי שֶׁשִּׁדֵּד הַמַּעֲרָכוֹת בַּיָּמִים וּבַזְּמַן דַּיְקָא שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, עַל כֵּן צְרִיכִין בְּכָל שָׁנָה בְּסוֹף הַתְּקוּפָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִכְלֹל הַתּוֹרָה סוֹפָהּ בִּתְחִלָּתָהּ, לִכְלֹל הָאַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים בְּהָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית וְכוּ':

חלק ד

וְזֶה שֶׁמְּבָרְכִין גֶּשֶׁם בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כִּי אָז נִכְלָל וּמֵאִיר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת לְהָאַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים וְעַל כֵּן אָז עִקַּר הָאַהֲבָה שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם כַּאֲשֶׁר הִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם עַכְבוּ עִמִּי עוֹד יוֹם אֶחָד וְכוּ'. בְּחִינַת יוֹם אֶחָד הוּא יְוֵדַע לַה' וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת וְכוּ'. וְעַל כֵּן מְבָרְכִין אָז גֶּשֶׁם, כִּי אָז נִמְשֶׁכֶת הַשֶּׁפַע שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַגֶּשֶׁם וּבְרָכָה בִּבְחִינַת יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב וְכוּ', כִּי בָּאַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים בְּחִינַת יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת בָּהֶם יֵשׁ אֲחִיזָה קְצָת לְהַיְמֵי רַע שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, רַק שֶׁבְּסֻכּוֹת זוֹכִין יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הָעֲבוֹדָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֶל הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל, כִּי כְּבָר זָכִינוּ לִמְצֹא הַטּוֹב שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַיְמֵי רַע בְּעֶצְמָן, דְּהַיְנוּ הַטּוֹב שֶׁבְּתוֹךְ שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת הָאֻמּוֹת וְעַל יְדֵי זֶה שָׁאָנוּ מִתְקָרְבִים אֶל הַשָּׁלוֹם עַד שֶׁיֵּשׁ לָנוּ שָׁלוֹם גָּדוֹל עִם הָאֻמּוֹת מֵאַחַר שֶׁזָּכִינוּ לִמְצֹא גַּם בְּתוֹכָם תּוֹרָה וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּרֵי הֶחָג וְכוּ'. וְאָז בְּסֻכּוֹת עוֹסְקִים עַל יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים לְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי הַנִּעְנוּעִים הָאָרָה מֵהָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת לְתוֹךְ הָאַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים. וְזֶה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָעַרְבֵי נַחַל עִם

הָאַרְבָּעָה מִינִים, כִּי עַרְבֵי נַחַל מְרַמֵּז עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עַכְשָׁו אָנוּ מוֹצְאִין גַּם הַטּוֹב שֶׁבְּכָל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּבְהוֹשַׁעְנָא רַבָּה בְּגִמַר הַחֲתִימָה אָנוּ עוֹשִׂין עֲבוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת עִם הָעַרְבֵי נַחַל בְּעַצְמָן וְחוֹבְטִין אוֹתָן בַּקַּרְקַע לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל מֵהֶם הַדִּינִים וְהַהַסְתָּרוֹת וְהַהַעְלָמוֹת לְהוֹרוֹת שֶׁגַּם בְּהָעַרְבֵי נַחַל בְּעַצְמָן מוֹצְאִין תּוֹרָה וַעֲבוֹדָה אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם בִּכְנֵי עַצְמָן, כִּי נִתְגַּלָּה הַתּוֹרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַיְמֵי רַע וְכוּ'. וְעַל יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלָם בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא כָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתָם הוּא כְּשֶׁמַּאִיר בִּשְׁלֵמוּת הָאַהֲבָה שֶׁבַּיָּמִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְאָז נִתְבַּטְּלִין הַיְמֵי רַע לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן אֵין שׁוּם אֶחָיזָה לְהָעַכּוּ"ם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רַק יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן מִתְיַחֲדִין וּמִתְחַבְּרִין עִם ה' יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה יְתֵרָה עַל יְדֵי הָהָאָרָה שֶׁמַּאִיר עֲלֵיהֶם אָז הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה. וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין גְּשָׁמֵי בְּרָכָה שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הַנֶּאֱחָזִים בְּצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִים בַּתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה, כִּי בְּסֻכּוֹת אֵין הַגְּשָׁמִים סִימָן בְּרָכָה שֶׁלֹּא לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לְהָעַכּוּ"ם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה אֶחָיזָה עֲדַיִן כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז לֹא יִתְעָרֵב זָר בְּשִׂמְחָתָם, אָז אָנוּ מַמְשִׁיכִין גְּשָׁמֵי בְּרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרֵכַת גָּשֶׁם בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כִּי אָז נִתְבַּטֵּל כָּל יְנִיקָתָם מֵחֲמַת שֶׁמַּאִיר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת בְּהֶאָרָה גְּדוֹלָה. וְעַל כֵּן אָז נִמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע בְּחִינַת גְּשָׁמֵי בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים לְבַדָּם וְעַל כֵּן מְבָרְכִין אָז גֶּשֶׁם וּמַתְפִּלְלִין שֶׁיִּהְיוּ לִבְרָכָה וְלֹא לִקְלָלָה וְכוּ' שֶׁלֹּא יַחְזְרוּ וְיִתְעוֹרְרוּ הַיְמֵי רַע, חַס וְשָׁלוֹם, לִינֹק מֵהֶם וְכָל אֶחָד כְּפִי הִתְקָרְבוּתוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּכְפִי תִּקּוּנוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת כֵּן זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לִבְרָכָה לְיִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִים בְּכָל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה בִּשְׁלֵמוּת:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו הַנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּחֲזָרָתוֹ פָּרַע הֶקְפּוֹתָיו. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהֶקְפּוֹת וְהַלְוָואוֹת, כִּי כָּל הַהַלְוָואוֹת נִמְשָׁכִין מֵהִתְגַּבְּרוּת הַיְמֵי רַע וְכוּ' כַּנַּ"ל, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן לִפְעָמִים גַּם הַצַּדִּיק מֻכְרָח לָבוֹא לִידֵי הַלְוָואוֹת וְזֶה לְטוֹבַת הָעוֹלָם בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהַיְמֵי רַע מִתְגַּבְּרִין כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם הַצַּדִּיק אֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע מִיָּד וּמֻכְרָח לָבוֹא לִידֵי הַלְוָואָה, עַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק מִתְגַּבֵּר אַחַר כָּךְ בְּיוֹתֵר וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ וּמוֹצֵא טוֹב הַרְבֵּה בְּתַקֶּף הִתְגַּבְּרוּת הַיְמֵי רַע שֶׁהִתְגַּבְּרוּ בְּיוֹתֵר, כִּי זֶה בְּחִינַת הַמַּלְחָמָה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בִּפְרָט שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁאֵינוֹ נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וְאֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ בְּכָל הַיְמִים רָעִים וְהָעִתִּים רָעוֹת הָעוֹבְרִים

עָלָיו. רַק, אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין הַיְמֵי רַע יוֹתֵר וְיוֹתֵר הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ גַּם בָּהֶם עַד שֶׁמּוֹצֵא גַּם בָּהֶם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וּבוֹנֶה מֵהֶם תּוֹרָה בִּבְחִינַת הַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מָקוֹם נָמוּךְ וְיָרוּד בָּעוֹלָם וְלֹא שׁוּם יוֹם וְעֵת וּזְמַן בָּעוֹלָם שֶׁאֵין שָׁם דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקוּתוֹ הַמְחַיֶּה אוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן. וְעַל כֵּן זֶה הָאִישׁ שֶׁכָּבָר נָפַל לְהַלְוָאוֹת עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַיְמֵי רַע תִּקּוּנוֹ שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְשַׁלֵּם וּלְסַלֵּק הַהַלְוָאוֹת וְעַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁלֵּם, מְקַיֵּם פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב מִצְוָה, כִּי מְתַקֵּן הַרְבֵּה בָּזֶה עַל יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר אַחַר הַהַלְוָאָה וּמָצָא יְמֵי טוֹב בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַיְמֵי רַע עַד שֶׁהִמְשִׁיךְ הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע לְסַלֵּק הַחוֹב וַאֲזַי אִם הוּא אִישׁ חַיִל יְכוֹל אַחַר כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע יוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁמּוֹצֵא טוֹב בְּתוֹךְ תֹּקֶף הִתְגַּבְּרוּת הַיְמֵי רַע בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הוּא עוֹשֶׂה וּבוֹנֶה תּוֹרָה יוֹתֵר בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל וּמַמְשִׁיךְ שֶׁפַע וּבְרָכָה יוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם שֶׁהִזְכִּירָנוּ לְמַעְלָה, לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי פְּגָמִים שֶׁבִּתְחִלָּה הָיָה לוֹוֶה רָשָׁע, כִּי לֹא הִשְׁתַּדֵּל לְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא הַטּוֹב בְּתוֹךְ הַיְמֵי רַע עַד שֶׁבָּא לִידֵי הַלְוָאוֹת כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ הוֹסִיף עוֹד רִשְׁעוּת בְּיוֹתֵר וְלֹא יְשַׁלֵּם, כִּי אֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ עַתָּה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם, שֶׁמִּזֶּה בָּא שֶׁעַל פִּי רֹב נַעֲשִׂים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁנִּקְרָאִים בַּעֲלֵי יְשִׁיבוֹת "אֵן זֶעצִירס". אֲבָל וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הוּא לְהֶפֶךְ לֹא מִבָּעְיָא שֶׁאֵינוֹ בַּעַל חוֹב, אֶלָּא גַּם מְשְׁתַּדֵּל בְּכָל פַּעַם לִמְצֹא הַטּוֹב בְּתוֹךְ הָרַע עַד שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּרָכָה וְשֶׁפַע טוֹבָה תָּמִיד עַד שֶׁחוֹנֵן וְנוֹתֵן וּמַשְׁפִּיעַ לַכֹּל עַל יְדֵי זֶה, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּא לִידֵי הַלְוָאָה לְפָעָמִים מִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא לְחַפֵּשׂ יוֹתֵר עַד שֶׁמּוֹצֵא טוֹב יוֹתֵר וּמַמְשִׁיךְ וְנוֹתֵן שֶׁפַע טוֹבָה יוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶה גַּם כֵּן מֶרֶמֶז בְּפָסוּק זֶה "וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן", הַיְנוּ כִּי גַּם יִתְפָּרֵשׁ תֵּבַת וְצַדִּיק מְחֻבָּר וּמְקֻשָּׁר לְמַעְלָה לְתֵבַת לוֹוֶה וְכוּ' כְּלוֹמַר וְצַדִּיק, הַיְנוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק מֻכְרָח לִהְיוֹת לוֹוֶה לֹא מִבָּעְיָא שֶׁמְּשַׁלֵּם בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ בְּוַדַּאי אַף גַּם הוּא חוֹנֵן וְנוֹתֵן, כִּי עַל יְדֵי שֶׁבָּא לִידֵי הַלְוָאָה שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵהִתְגַּבְּרוּת הַיְמֵי רַע עַד שֶׁקָּשָׁה לִמְצֹא שָׁם הַטּוֹב, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הִתְגַּבֵּר בְּהִתְגַּבְּרוּת יוֹתֵר עַד שֶׁמָּצָא שָׁם דַּיְקָא טוֹב הַרְבֵּה, עַד שֶׁהִמְשִׁיךְ בְּרָכָה וְשֶׁפַע הַרְבֵּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא חוֹנֵן וְנוֹתֵן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ הָיָה בִּבְחִינָה זֹאת, בִּבְחִינַת אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ תֹּאמַר לוֹ בְּכָרְךָ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי וְכוּ'. כִּי אָז הָיָה כָּל הָעוֹלָם רְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרֵךְ וּבְכָל הַמָּקוֹמוֹת שֶׁנִּתְגַּדֵּל שָׁם הָיָה מְלֵאִים גִּלּוּלִים וְהוּא הִתְגַּבֵּר עַל יְצָרוֹ בִּבְחִינַת עֹשֶׁר דָּבָר לְשָׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ וְכוּ' עַד שֶׁהִתְחִיל לִבְנוֹת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה, כִּי הִתְחָלַת בִּנְיַן הַתּוֹרָה הָיָה מֵאַבְרָהָם כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל כֵּן נֶאֱמַר בְּאַבְרָהָם, "וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו". בַּחֲזָרָתוֹ פָּרַע הֶקְפּוֹתָיו, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נִסָּה אוֹתוֹ עַד שֶׁהֻכְרַח לֵירֵד מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם

שֶׁמְּלֵאָה זִמָּה וְגִלּוּלִים בְּיוֹתֵר וְהוּא הִתְגַּבֵּר שָׁם עַד שֶׁמְּצָא שָׁם גַּם כֵּן הַטּוֹב עַד שֶׁעָלָה מִשָּׁם כְּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֶה בְּכֶסֶף וְזָהָב וכו' וְעַל יְדֵי זֶה "וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו", שֶׁפָּרַע הַקְּפוֹתָיו, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַצַּדִּיק בְּחִינַת וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו, שֶׁלָּן בָּאַכְסַנְיָא שֶׁלּוֹ, זֶה בְּחִינַת שִׁתִּי לִבֵּךְ לַמְסִלָּה דֶּרֶךְ הָלָכְתְּ (יִרְמְיָהוּ לא), כִּי הַצַּדִּיק וְהָאִישׁ הַכָּשֵׁר כְּשֶׁיּוֹרֵד לַמְּקוֹמוֹת הַמְּגֻנִּים כְּאֵלּוּ כְּשֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר לְחַפֵּשׂ גַּם שָׁם אֱלֹקוּתוֹ שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְשׁוּב בַּדֶּרֶךְ שֶׁיָּרַד שָׁם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם בְּעֵת הַיְרִידָה לְהָשִׁיב הַכֹּל אֶל מָקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה וְכוּ':

חלק ו

וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ לְפָסוּק לוֹ"ה וכו' וְצַדִּיק וכו', כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ אֶרֶץ וּמְקֻלָּלָיו יִכָּרֵתוּ. 'כִּי מְבֹרָכָיו', שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים, 'יִירְשׁוּ אֶרֶץ' עַל יְדֵי זֶה שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים לְחַפֵּשׂ תָּמִיד הַטּוֹב בְּתוֹךְ תֻּקְפָּהּ הַיְמֵי רַע כַּנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי זֶה זָכָה אַבְרָהָם לִירַשׁ אֶת הָאָרֶץ בִּבְחִינַת אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם וַיִּירַשׁ אֶת הָאָרֶץ (יְחֶזְקֵאל לג). וְזֶהוּ, "מֵה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ וכו'" שֶׁנִּסְמָךְ לוֹ"ה. 'כִּי מֵה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ', שֶׁמַּפִּיל לִפְעָמִים אֶת הָאָדָם לִמְקוֹמוֹת נְמוּכִים כְּאֵלּוּ בִּשְׁבִיל נִסָּיוֹן אִם יִתְגַּבֵּר שָׁם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ כְּרָאוּי אֶת הַטּוֹב בְּתוֹךְ מָקוֹם וּזְמַן רַע כָּזֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ", כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ לִרְאוֹת דַּרְכּוֹ שֶׁל הָאָדָם אִם יִתְגַּבֵּר לִבְחֹר דֶּרֶךְ הַטּוֹב לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ עַד שֶׁיִּמְצָא גַּם שָׁם אֶת טוּב ה' עַד שֶׁיָּשׁוּב לִמְקוֹמוֹ בְּיֶתֶר שְׂאֵת. וְזֶהוּ, "כִּי יִפֹּל לֹא יוּטָל כִּי ה' סוֹמֵךְ יָדוֹ וכו'". זֶהוּ בְּחִינַת הַתִּקּוּן עַל כָּל הַנַּ"ל בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלָיָה, בְּחִינַת לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַכּוּ"ם אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּתּוֹסְפוּ עֲלֵיהֶם גֵּרִים וכו', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ וכו'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"כִּי שֶׂבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם וכו'". כִּי לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק, כִּי ה' סוֹמֵךְ יָדוֹ בְּכָל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה, "נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וכו'". רַק, אַדְרַבָּא, כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה, כִּי זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לִהְיוֹת מַלְוֶה וְלֹא לוֹוֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה וכו'". וְכָל זֶה עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם בְּכָל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל הָעִתִּים וְהַיְמֵי רַע שֶׁהִתְגַּבְּרוּ וְהִתְפַּשְּׁטוּ כְּמוֹ שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ גַּם שָׁם בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁמָּצָא גַּם שָׁם הַטּוֹב שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא אֱלֹקוּתוֹ הַמְחַיֶּה אוֹתָם. וְעַל יְדֵי זֶה תִּקֵּן הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר וְעָשָׂה דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה לְכָל הָעוֹלָם לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלִּקֵּט וּבֵרֵר וּבָנָה מִמְּקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ וְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם אוֹר נִפְלָא מִלְּמַעְלָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה הֵאִיר בְּכָל הָעוֹלָם דֶּרֶךְ זֶה שֶׁיָּשׁוּב כָּל אֶחָד, אֲפִלּוּ הַגְּרוּעִים שֶׁבַּגְּרוּעִים, לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם

שֶׁהוּא וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה לְכָל הַנִּלְוִים אֵלָיו בִּבְחִינַת כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל:

הלכות טוען ונטען

פרק א

חלק א

מוֹדֶה בְּמִקְצַת הַטַּעֲנָה-יִשְׁבַּע, אֲבָל כּוֹפֵר בַּכֹּל-פָּטוּר מִשְּׁבוּעָה, רַק חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תִּקְנוּ הֶסֵּת:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" סִימָן יט, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהִנֵּה יִשְׂרָאֵל זָכוּ לִשְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר עַל יָדוֹ רוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן, עַיֵּן שָׁם, כִּי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל כֵּן כּוֹפֵר בַּכֹּל פָּטוּר מִן הַשְּׁבוּעָה, כִּי כְּשֶׁהוּא מוֹדֶה בְּמִקְצַת נִמְצָא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע, כִּי הַשֶּׁקֶר וְהַהֶכְחָשָׁה הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים, פְּגַם הַבְּרִית. בִּבְחִינַת יִלְדֵי שֶׁקֶר זֶרַע מְנָאֵף וְכוּ' (יְשַׁעְיָה נז). וְעַל כֵּן הָעַכּוּ"ם כֻּלָּם מְלֵאִים שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב וְכוּ', כִּי הֵם כֻּלָּם זֶרַע אֱמֶת. בְּחִינַת שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית, בְּחִינַת וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְעַל כֵּן אֵין אָנוּ חוֹשְׁדִין אֶת יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁקֶר גָּמוּר שֶׁיִּהְיֶה כּוֹפֵר בַּכֹּל שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל לְגַמְרֵי. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֲזָקָה אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנָיו בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ, כִּי הָעַזּוּת הוּא גַּם כֵּן זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ רַע לְגַמְרֵי, בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינַת וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה וְכוּ'. וְכַמּוּבָא שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחֲצִיפוּת וְהָעַזּוּת הֵפֶךְ הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֹּשֶׁת פָּנִים, בְּחִינַת יִרְאָה בֹּשֶׁת. וּבְוַדַּאי לֹא נֶחֱשָׁד יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּשַׁקֵּר וְיַעֵז פָּנָיו שֶׁהוּא תִּקֻּף הַזֶּהֱמָא שֶׁל בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעַמְּמִין, וּבִפְרָט נֶגֶד בַּעַל חוֹבוֹ שֶׁעָשָׂה לוֹ טוֹבָה. וְהוּא יַעֵז נֶגְדּוֹ וְיִהְיֶה כְּפוּי טוֹבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁבָּא עַל יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיְתָה כְּפוּי טוֹבָה, כִּי אִז כְּפַר בָּעִקָּר, בְּחִינַת כּוֹפֵר בַּכֹּל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פְּסִקָה זֶהֲמָתָן, כִּי זָכוּ לִשְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל יָדוֹ בָּחַר בָּנוּ אָז מִכָּל לָשׁוֹן. וְעַל כֵּן הֵם בְּחֶזְקַת שֶׁאֵינָם כְּפוּי טוֹבָה וְלֹא יַעֲזוּ פְּנֵיהֶם לְשַׁקֵּר לְגַמְרֵי, אֲבָל כְּשֶׁהוּא מוֹדֶה בְּמִקְצָת, נִמְצָא, שֶׁבְּקִצָּת הוּא מוֹדֶה עַל הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב. וּקְצָת מְשַׁקֵּר, שֶׁהוּא הָרַע. וְנִמְצָא, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁהוּא כָּרוּךְ תָּמִיד אַחַר בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן רְמִי רַחֲמָנָא שְׁבוּעָה עֲלֵיהּ, כִּי הֵיכִי דְּלוֹדֵי. אֲבָל זֶה

רָחוֹק שֶׁיִּפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מֵאִיגֶּרֶת רָמָא וְכוּ', דְּהַיְנוּ מִקְדֶּשֶׁת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֶל הָרַע לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ כּוֹפֵר בַּכֹּל, רַחֲמָנָא לְצַלַּן. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם), וּבְכָלֵי בָּעֵי דְּלוֹדֵי לֵיהּ וּבְכָלֵי בָּעֵי לְכַפְּרֵיהּ זֶה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע. וְהוּא בְּחִינַת מַתְקְלָא, כַּמּוּבָא שָׁם שֶׁהוּא נוֹטֶה לְכָאן וּלְכָאן, כִּי הוּא סָמוּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וּמִלְמַטָּה סָמוּךְ אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי הוּא בֵּין שְׁנֵיהֶם. וְעַל כֵּן חַיָּב שְׁבוּעָה, כִּי הַשְּׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁבוּעוֹת שֶׁבְּחִינַת הַשְּׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת שֶׁמְּקַשֵּׁר הַדִּבּוּר אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְאָז אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹתוֹ. בִּבְחִינַת לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ-לֹא יַעֲשֶׂה דְּבָרוֹ חִלִּין וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם. כִּי הַשְּׁבוּעָה הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת כַּמּוּבָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְזֶה בְּחִינַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי (תְּהִלִּים פט) שֶׁעִקַּר הַשְּׁבוּעָה הוּא שֶׁמְּחַבֵּר הַדִּבּוּר אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּוַדַּאי יוֹדֶה עַל הָאֱמֶת, כִּי דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם לַעֲלוֹת אֶל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁהָרַע נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל וְהַטּוֹב עוֹלֶה אֶל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעָה לְהַכְחִישׁ אֶת הָעֵד שֶׁהִיא גַּם כֵּן שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא, כִּי עִקַּר הָעֵדוּת בִּשְׁנַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת וְיִהְיוּ נָא פִּי שְׁנַיִם, בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יֵשׁ לָהֶם נֶאֱמָנוּת שֶׁמְּדַבְּרִים אֱמֶת, כִּי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הִיא בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, אֲבָל כְּשֶׁהוּא אֶחָד לְבַד הוּא בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם, בִּבְחִינַת וְאֶחָד תַּרְגּוּם, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. הוּא בִּבְחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא, בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהַלָּשׁוֹן שֶׁהוּא הַדִּבּוּר:

מְחֻבָּר אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא הַחָכְמָה בְּחִינַת רוּחַ עִלָּאָה וְרוּחַ תַּתָּאָה, בִּבְחִינַת הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְאָז אֵין לְהַשֵּׂקֶר שֶׁהוּא הָרַע שׂוּם אֲחִיזָה, אֲבָל כְּשֶׁהוּא אֶחָד נִפְרָד וְאֵין שְׁנֵי בֶּן זוּגוֹ, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת אֶחָד תַּרְגּוּם, בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת, כִּי כְּשֶׁבְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה יוֹרֶדֶת וְנִפְרֶדֶת מִלְּמַעְלָה, אֲזַי מִתְלַבֶּשֶׁת לְמַטָּה וְהֵם נֶאֱחָזִין בָּהּ וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע. וְזֶה בְּחִינַת טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד (קֹהֶלֶת ד) כִּי לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהוּא עַד אֶחָד אֵין הָאֱמֶת בָּרוּר, כִּי כְּשֶׁהוּא אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְכֵן מָצִינוּ שֶׁאָדָם אָסוּר לְצֵאת יְחִידִי בַּלַּיְלָה, אֲבָל שְׁנַיִם רַשָּׁאִים, כִּי כְּשֶׁהֵם שְׁנַיִם הֵם נִשְׁמָרִים מֵהֶם, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה בָּהֶם. בִּבְחִינַת טוֹבִים הַשְּׁנַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין לְעֵד אֶחָד נֶאֱמָנוּת לְגַמְרֵי, כִּי הוּא בִּבְחִינַת אֶחָד תַּרְגּוּם. שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל. וְגַם אֵין יָכוֹל הַבַּעַל דָּבָר לְהַכְחִישׁוֹ לְגַמְרֵי מֵאַחַר שֶׁהוּא סָמוּךְ אֶל

הַקְּדֻשָּׁה וְיֵשׁ שָׁם טוֹב כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁבַע כְּנֶגְדּוֹ, וְעַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה נֶאֱמָן לְהַכְחִישׁ אֶת הָעֵד, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַתַּרְגּוּם, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר הַדִּבּוּר אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁכְּשֶׁכּוֹפֵל דְּבָרָיו הֲוֵי לְשׁוֹן שְׁבוּעָה לְעִנְיַן שְׁבוּעַת בִּטּוּי, כִּי כֶּפֶל הַדְּבָרִים הוּא בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא, בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁבוּעָה כַּנַ"ל, בְּחִינַת שָׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךְ (תְּהִלִּים קיט), הַיְנוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּהִלּוֹת וּתְפִלּוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם נֶאֱמָן, נֶגֶד הָעֵד שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶחָד תַּרְגּוּם כַּנַ"ל:

וּבַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים תִּקְּנוּ גַּם לְכוֹפֵר הַכֹּל שְׁבוּעַת הֶסֵת, כִּי בְּתִקֻּף הַגָּלוּת שֶׁהִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר. מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל גָּלוּ בֵּינֵיהֶם, עַל כֵּן תִּקְּנוּ שְׁבוּעָה אֲפִלּוּ לְכוֹפֵר בַּכֹּל, כִּי עַכְשָׁו אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְאַחֲז בּוֹ גַּם הַשֶּׁקֶר לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַ"ל, דְּהַיְנוּ לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ שְׁבוּעָה, וְעַל כֵּן קָרָאוּהָ שְׁבוּעַת הֶסֵת, כִּי הִיא כְּנֶגֶד זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר לְגַמְרֵי וְהוּא הַנִּקְרָא מֵסִית. וְעַל כֵּן חָכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֵסִיתוּ בּוֹ וְהִתְגָּרוּ בּוֹ וְתִקְּנוּ שְׁבוּעָה, כִּי הֵיכִי דְּלוֹדֵי כְּדֵי לְהַכְנִיעוֹ, כִּי בְּוַדַּאי עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה יוֹדֶה כִּי לֹא נֶחֱשָׁד עַל הַשְּׁבוּעָה, אַף שֶׁהוּא כּוֹפֵר בַּכֹּל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִשְׁתְּמוּטֵי קָא מִשְׁתַּמִּיט. וְגַם מַחֲמַת שֶׁמָּא מִלְוֶה יֶשְׁנָה יֵשׁ לוֹ עָלָיו. וְעַיֵּן בַּפּוֹסְקִים הַדִּינִים הַלָּלוּ, כִּי אֲפִלּוּ בַּגְּלוּת שֶׁמִּתְגַּבֵּר אֲפִלּוּ הָרַע לְגַמְרֵי כַּנַ"ל, דְּהַיְנוּ לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים כַּנַ"ל אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְגַּבֵּר כִּי אִם עַל יְדֵי מְעַט הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּרְאֶה לוֹ הֶתֵּר אֲפִלּוּ בְּהָרַע לְגַמְרֵי. וְאַף שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין זֶה הֶתֵּר כְּלָל, עִם כָּל זֶה מֵאַחַר שֶׁתַּחְלַת פִּתְחוֹ לְפִתּוֹתוֹ הוּא עַל יְדֵי זֶה. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ שָׁם גַּם כֵּן קְצָת וּמְעַט דִּמְעַט טוֹב. וְעַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְהַכְנִיעוֹ, מֵאַחַר שֶׁאֵין הִתְגַּבְּרוּתוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת מְעַט טוֹב שֶׁיֵּשׁ שָׁם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה וְהַטּוֹב לְגַמְרֵי אָז הָרַע נִכְנָע וְנוֹפֵל לְגַמְרֵי. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ הַכּוֹפֵר בַּכֹּל מֵאַחַר שֶׁאֲפִלּוּ גַּם עַתָּה אֵין אָנוּ חוֹשְׁדִין יִשְׂרָאֵל לְכָפֹר לְגַמְרֵי כִּי אִם עַל יְדֵי אֵיזֶה הֶתֵּר כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁמָּא מִלְוֶה יְשְׁנָה וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה שָׁם קְצָת טוֹב כַּנַ"ל. עַל כֵּן עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּוַדַּאי יוֹדֶה עַל הָאֱמֶת וַאֲזַי הָרַע נִכְנָע בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם וְכוּ', כַּמּוּבָא. כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו הָרַע וְהַשֶּׁקֶר כַּנַ"ל עַכְשָׁו מוֹדֶה עַל הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה. וּמְבַטֵּל דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁדִּבֵּר מִקֹּדֶם:

אֲבָל בְּוַדַּאי כְּשֶׁמִּתְבָּרֵר לָנוּ שֶׁהוּא כּוֹפֵר בְּלִי שׁוּם הֶתֵּר אֵין נוֹתְנִין לוֹ שְׁבוּעָה, כִּי הַכּוֹפֵר בְּפִקָּדוֹן חָשׁוּד עַל הַשְּׁבוּעָה, כִּי הָרַע לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ שֶׁקֶר גָּמוּר אִי אֶפְשָׁר לַהֶפֵּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה,

דְּהַיְנוּ אֶל הָאֱמֶת עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, רַק מִן הַסְּתָם אָנוּ מְבַקְּשִׁין לְהַפֵּךְ בְּזְכוּתוֹ וְלִמְצֹא לוֹ הֶתֵּר בְּחִינַת קְצָת טוֹב כַּנַּ"ל. וַאֲזַי אֶפְשָׁר לְהָפְכוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ אֶל הָאֱמֶת, עַל יְדֵי הַשְׁבּוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁעוֹלֶה אֶל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי עַכְשָׁו עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת לְשׁוֹנוֹת הַעֲמָמִין עַל יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי מְעַט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם, עַל יְדֵי זֶה נִתְהַפְּכִין לְשׁוֹנוֹת הַעֲמָמִין לִבְחִינַת תַּרְגּוּם, מֵאַחַר שֶׁכָּבְשׁוּ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת טוֹב בֵּינֵיהֶם. נִמְצָא, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מְעֹרָב טוֹב וָרַע, בְּחִינַת תַּרְגּוּם. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהַכְנִיעָם. בִּבְחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁמַּכְנִיעִין הָרַע שֶׁבּוֹ וְהַטּוֹב עוֹלֶה אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט וְכוּ' כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל. כִּי מֵחֲמַת שֶׁהֵם שׁוֹלְטִין עַל הָאָדָם דִּקְדֻשָּׁה, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַכְנִיעִין אוֹתָם מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ טוֹב הַרְבֵּה בֵּינֵיהֶם יֵשׁ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר וּלְהַכְנִיעַ הָרַע וּלְהוֹצִיא הַטּוֹב:

וְזֶה בְּחִינַת כַּמָּה מִצְווֹת שֶׁאֵינָם נוֹהֲגִים בְּחוּץ לָאָרֶץ מִדְּאוֹרַיְתָא, כְּגוֹן מִצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ וְאַף עַל פִּי כֵן חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תִּקְּנוּ שֶׁיִּנָּהֲגוּ גַּם בְּחוּץ לָאָרֶץ, כִּי חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהוּא אֶרֶץ הָעַמְמִין בְּוַדַּאי אֵין רָאוּי שֶׁיִּנָּהֲגוּ בְּאַרְצָם מִצְווֹת, כִּי הֵם רַע לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. רַק מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין בֵּינֵיהֶם, עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִמְצָא עַתָּה גַּם שָׁם טוֹב וְעַל כֵּן תִּקְּנוּ גַּם שָׁם הַמִּצְווֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵאֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁמַּחֲמַת שֶׁעַכְשָׁו יוֹשְׁבִין יִשְׂרָאֵל אֲצַל עַכּוּ"ם יְדוּעִים, עַל יְדֵי זֶה נֶחֱלָשׁ הָרַע שֶׁלָּהֶם וְנִכְנָע. ה' יִתְבָּרַךְ יְמַהֵר גְּאֻלָּתֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן וְאָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

שָׁמַעְתִּי מֵאֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ שֶׁיֵּשׁ טִקְלָא שֶׁנִּלְכְּדוּ בָּהּ כַּמָּה גְּדוֹלֵי הַדּוֹר וְעַל כֵּן לִפְעָמִים מִתְפַּלְּלִין כָּרָאוּי כְּדֶרֶךְ הַגְּדוֹלִים וְגַם עוֹשִׂים טוֹב הַרְבֵּה. וְאַף עַל פִּי כֵן לִפְעָמִים לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה עַל יְדֵי אֱמֶה יְדוּעָה שֶׁלָּכְדָה וְכָבְשָׁה אֶת הַמְּדִינָה. וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָיָה לוֹ לְעֵזֶר לְהַנָּצֵל מִזֶּה. עַל יְדֵי שֶׁגַּם מִקֹּדֶם הָיָה סָמוּךְ אֶל הַסֵּפֶר, אַךְ עַכְשָׁו מֵחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל הַרְבֵּה יוֹשְׁבִין אֶצְלָם, עַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ רַע כָּל כָּךְ כְּמִקֹּדֶם, ה' יִשְׁמְרֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ מְהֵרָה, אָמֵן:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא שֶׁחִיְּבָה תּוֹרָה בְּמוֹדֶה בְּמִקְצָת וְכוֹפֵר בַּכֹּל פָּטוּר. וְרֹב נַחְמָן תִּקֵּן הֶסֵּת אֲפִלּוּ לְכוֹפֵר בַּכֹּל:

עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, בְּטַח בַּה' וְעֲשֵׂה טוֹב וְכוּ', סִימָן עט שֶׁתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה הִיא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהוֹלְכִים כָּל הַיּוֹם וְעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּבְאֻמְצַע נוֹפְלִים לָהֶם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים כְּבַתְּחִלָּה. זֶה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁכְּלוּלִים מֵאִסּוּר וְהֶתֵּר, טָמֵא

וְטָהוֹר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, כִּי הוּא פַּעַם כָּשֵׁר פַּעַם פָּסוּל, כִּי נוֹפֵל לוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לַעֲסָקָיו וְזֶה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, אֲבָל שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת נַיָּחָא. זֶה בְּחִינַת כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת נַיָּחָא. וְהָרַע נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, וְאִי עָבַר עַל אוֹרַיְתָא, אִתְשַׁקְיָא מִמְּרִירוּ דְּאֵילָנָא וְכוּ' וְאִי תָּב בִּתְיוּבְתָּא אִתְמַר, "וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיְמְתְּקוּ הַמָּיִם". וְדָא עֵץ הַחַיִּים וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְעַל יְדֵי שַׁבָּת יָכוֹל כָּל אֶחָד לִרְאוֹת אֶת שִׁפְלוּתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ, עַיִן שָׁם כָּל זֶה:

חלק ב

וְהִנֵּה הַמּוֹדֶה בְּמִקְצַת הַטַּעֲנָה. הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִכָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ', בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. כִּי הוּא גַּם כֵּן מְעֹרָב מִטּוֹב וָרָע, כִּי אֵינוֹ רוֹצֶה לִכְפֹּר לְגַמְרֵי מֵחֲמַת בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁבּוֹ. וְכֵן לְהֶפֶךְ אֵינוֹ מוֹדֶה לְגַמְרֵי וְזֶה מֵחֲמַת הָרַע שֶׁמְּסִיתוֹ לְכַחֵשׁ בַּעֲמִירוּתוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַמּוֹדֶה בְּמִקְצָת וְהַאי בְּכֻלָּא בָּעֵי דְּלוֹדֵי לֵיהּ וְכוּ' וְהַאי בְּכֻלֵּי בָּעֵי דְּלִכַּפְּרֵיהּ. נִמְצָא, שֶׁהוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל פַּעַם כָּשֵׁר פַּעַם פָּסוּל וְלֵית לֵיהּ נַיָּחָא, כִּי רוֹצֶה לְכַפֹּר וְאֵינוֹ יָכוֹל מֵחֲמַת הַטּוֹב וְרוֹצֶה לְהוֹדוֹת וְאֵינוֹ יָכוֹל גַּם כֵּן וְזֶה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּחִינַת שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא הַשְׁבּוּעָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְרִמֵּי רַחֲמָנָא שְׁבוּעָה עֲלֵיהּ כִּי הֵיכִי דְּלוֹדֵי, כִּי הַשְׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי שְׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת בְּרִית, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כַּמּוּבָא וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּרִית עוֹלָם וְכוּ'. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא שְׁבוּעָה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁכָּלוּל מִשְּׁבָעַת הַיָּמִים. וְעַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בְּחִינַת שַׁבָּת, עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הָרַע וְנִתְגַּלֶּה הַטּוֹב כְּמוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁעוֹלֶה הַטּוֹב וְהָרַע נִדְחֶה וְנִתְבַּטֵּל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה יוֹדֶה בְּוַדַּאי, כִּי נִתְבַּטֵּל הָרַע וְנִתְגַּלֶּה הַטּוֹב עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁהִוא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת צַדִּיק כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְׁבוּעָה הִוא רַק לְמוֹדֶה בְּמִקְצָת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טוֹב וָרָע, כָּשֵׁר וּפָסוּל כַּנַּ"ל, אֲבָל הַכּוֹפֵר בַּכֹּל שֶׁזֶּה בְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טוֹב לֹא הִטִּילָה עָלָיו הַתּוֹרָה שְׁבוּעָה. כִּי בְּאֹם הוּא שַׁקְרָן וְהָאֱמֶת אֵינוֹ כִּדְבָרָיו רַק שֶׁהוּא מְשַׁקֵּר בַּחֲבֵרוֹ וְכוֹפֵר בַּכֹּל אֲזַי לֹא יוֹעִיל לוֹ שְׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת לְהוֹדוֹת עַל יָדָהּ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא כּוֹפֵר בַּכֹּל. הוּא בִּבְחִינַת הָרַע לְגַמְרֵי וְזֶה הָרַע לְגַמְרֵי אֵינוֹ חוֹזֵר אֶל הַטּוֹב עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁבוּעָה, כִּי כְּשֶׁבָּא שַׁבָּת נַיָּחָא, אֲזַי הַטּוֹב שֶׁבִּבְחִינַת שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל עוֹלֶה אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ, אֲבָל בְּחִינַת הָרַע לְגַמְרֵי נִדְחֶה וְנִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי שֶׁלְּהוֹבָא דְּאֶשָּׁא כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן לֹא חִיְּבָה הַתּוֹרָה שְׁבוּעָה לְכוֹפֵר בַּכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי, כִּי לֹא יַחֲזֹר אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי הָרַע לְגַמְרֵי אֵינוֹ חוֹזֵר אֶל

הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, רַק בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּשֵׁר וּפָסוּל, דְּהַיְנוּ תַּעֲרֹבֶת טוֹב וָרָע זֹאת הַבְּחִינָה נִתְבָּרֵר וְעוֹלֶה הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּיָּדוּעַ:

חלק ד

אֲבָל בַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים רָאוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְתַקֵּן שְׁבוּעָה גַּם לְכוֹפֵר בַּכֹּל, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל זְמַן הַגָּלוּת עִקַּר עֲבוֹדוֹת שֶׁל כָּל צַדִּיקֵי אֱמֶת, בִּפְרָט הַצַּדִּיקִים הַנּוֹרָאִים הַמַּפְלָגִים בְּמַעֲלָה הוּא רַק לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כְּדֵי לְקָרֵב בִּיאַת מָשִׁיחַ, כִּי בָּזֶה תָּלוּי בִּיאַת מָשִׁיחַ כְּשֶׁיִּשְׁלַם הַבֵּרוּר כַּיָּדוּעַ. וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר מְבָרְרִים נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת מֵעֹמֶק עֹמֶק יוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת עִקְבוֹת מְשִׁיחָא כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ אָז יְבָרֵר גְּמַר הַבֵּרוּר מִתַּכְלִית עֹמֶק עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וְאָז יִהְיֶה הַגְּאֻלָּה. וְעַל כֵּן בַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שְׁבוּעַת הֶסֵת גַּם לְכוֹפֵר בַּכֹּל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת רַע לְנַמְרֵי שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, אֲבָל חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הִטִּילוּ גַּם עָלָיו שְׁבוּעָה, כִּי רָאוּ אָז בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר שֶׁעַכְשָׁו צְרִיכִין לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה גַּם מִשָּׁם. אֲפִלּוּ מִבְּחִינַת הָרַע לְגַמְרֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת כּוֹפֵר בַּכֹּל. וְעַל כֵּן טָרְחוּ וּמָצְאוּ זְכוּת גַּם לְכוֹפֵר בַּכֹּל שֶׁיּוּכַל לִהְיוֹת שֶׁכָּפַר בַּכֹּל וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ רָשָׁע וְחָשׁוּד לְגַמְרֵי רַק מֵחֲמַת סָפֵק מִלְוֶה יִשְׁנָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם בְּטַעַם הַשְּׁבוּעָה שֶׁל כּוֹפֵר בַּכֹּל. וְעַל כֵּן תִּקְנוּ גַּם עַל הַכּוֹפֵר בַּכֹּל, כִּי הֵיכִי דְּלוֹדֵי, כִּי רָאוּ שֶׁגַּם הוּא יָכוֹל לְהִתְבָּרֵר וְלָצֵאת מִן הָרַע וְהַשֶּׁקֶר עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי מָצְאוּ זְכוּת גַּם לְכוֹפֵר בַּכֹּל שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּד לְגַמְרֵי רַק מֵחֲמַת סָפֵק מִלְוֶה יִשְׁנָה כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר עִנְיַן עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק שֶׁרוֹצֶה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת נְשָׁמוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי מַה שֶׁנָּפְלוּ. וְהוּא מַעֲלֶה אוֹתָם עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא לָהֶם זְכוּת, אֲפִלּוּ לְרְשָׁעִים מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ וּמוֹצֵא אֵיזֶה זְכוּת כָּל שֶׁהוּא, וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה אוֹתָם אֲפִלּוּ מֵרַע גָּמוּר. וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שְׁבוּעָה גַּם לְכוֹפֵר בַּכֹּל. אַף עַל פִּי שֶׁמִּדְּאוֹרַיְתָא אֵין צָרִיךְ שְׁבוּעָה, כִּי מִמַּה נַפְשָׁךְ אִם נֹאמַר שֶׁהוּא אוֹמֵר שֶׁקֶר וְכוֹפֵר בַּכֹּל מַה יּוֹעִיל לוֹ הַשְּׁבוּעָה. מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הָרַע לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, אֲבָל חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים תִּקְנוּ גַּם עָלָיו שְׁבוּעָה, כִּי בַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים אָז מְבָרְרִים גַּם מֵעֹמֶק הָרַע כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן חִפְּשׂוּ וּמָצְאוּ זְכוּת גַּם לְכוֹפֵר בַּכֹּל כַּנַּ"ל וְהִטִּילוּ גַּם עָלָיו שְׁבוּעָה כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר אֶל הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת שַׁבָּת כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב גַּם מֵעֹמֶק הָרַע מִבְּחִינַת כּוֹפֵר בַּכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן רַב נַחְמָן דַּיְקָא תִּקֵּן הֶסֵת, כִּי רַב נַחְמָן הוּא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁהִתְפָּאֵר בְּעַצְמוֹ. כְּמוֹ דְּאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צח), אָמַר רַב נַחְמָן, אִי מִן חַיָּא הוּא, כְּגוֹן אֲנָא, שְׁנָאֲמַר, "וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנּוּ וְכוּ'". וְעִקַּר בְּחִינָה

זוֹ לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמָּק הָרַע הוּא רַק עַל יְדֵי מָשִׁיחַ. וְכָל צַדִּיק אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ הוּא עוֹסֵק בָּזֶה. וְעַל כֵּן רַב נַחְמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן תִּקֵּן שְׁבוּעָה גַּם לְכוֹפֵר בַּכֹּל. שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָרֵר הַטּוֹב גַּם מֵעִמָּק הָרַע. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁיַּעֲלֶה נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וְיַקְבֵּץ נִדְחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק ה

וְעַל כֵּן בְּרֹב הַטְּעָנוֹת וְהַסְּכָסוּכִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין בְּנֵי אָדָם בְּעִסְקֵי מַשָּׂא וּמַתָּן עַל פִּי הָרֹב צְרִיכִים שְׁבוּעָה, כִּי עֶשְׂיַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, כִּי כָּל הָעֲסָקִים וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כָּלוּל בְּל"ט מְלָאכוֹת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה סִימָן ד לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) וְל"ט מְלָאכוֹת בָּהֶם נֶאֱחָז זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הֵם בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל, דְּהַיְנוּ יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה. שֶׁזֶּה בָּא עַל יְדֵי עֵץ הַדַּעַת וְעַל כֵּן עַל פִּי הָרֹב יְכוֹלִים לִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לִבְחִינָה זוֹ, לִבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ לִהְיוֹת כּוֹפֵר בַּחֲבֵרוֹ וְלִמְצֹא לוֹ אֵיזֶה הֶתֵּר אוֹ דְּחִיָּה כְּמוֹ מוֹדֶה בְּמִקְצָת אוֹ כּוֹפֵר בַּכֹּל לְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, הֵם בִּבְחִינָה זוֹ כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ', פַּעַם כָּשֵׁר פַּעַם פָּסוּל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִים לִהְיוֹת זָהִיר בְּנַפְשׁוֹ מְאֹד מְאֹד לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה. לְבִלְי לִפֹּל לְשֶׁקֶר וְרָע, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִי שֶׁנָּפַל, חַס וְשָׁלוֹם, לְאֵיזֶה שֶׁקֶר וְיֵשׁ טַעֲנָה בֵּינוֹ וּבֵין חֲבֵרוֹ. הַתִּקּוּן הוּא שְׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת נִיחָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִים וְנִתְבָּרְרִים מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת מִבְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְזוֹכִים לִבְחִינַת עֵץ הַחַיִּים. בִּבְחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַנַּ"ל, וְאִי עָבַר עַל אוֹרַיְתָא אִתְשַׁקְיָא מִמְּרִירוּ דְּאִילָנָא זֶה בְּחִינַת מַר מָוֶת וְכוּ', בְּחִינַת עַצְבוּת וְיגִיעוֹת הַפַּרְנָסָה. בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁאֵינוֹ בֶּאֱמוּנָה וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "צִוִּיתָ צֶדֶק" (סִימָן כג), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְכֵד תֵּב בִּתְיוּבְתָּא אִתְמַר, "וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ"-דָּא עֵץ הַחַיִּים וְכוּ'. הַיְנוּ עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבוּעָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַטּוֹב וְנִדְחֶה הָרַע. וְנִמְתָּק הַמְּרִירוּת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת וַיְמָתְקוּ הַמַּיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ו

וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְּׁבוּעָה הִיא בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי הַסֵּפֶר תּוֹרָה הִיא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק מְרִירוּת הַנַּ"ל וְנִדְחֶה הָרַע. וְעַל יְדֵי זֶה יוֹדֶה בָּאֱמֶת, כִּי נִתְבָּרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע כַּנַּ"ל עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת נִיחָא כַּנַּ"ל. בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ז

וְעַל כֵּן נִקְרָא שְׁבוּעַת הַכּוֹפֵר בַּכֹּל שְׁבוּעַת הֶסֵת, כִּי עַל יְדֵי זֶה דּוֹחִין עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁנִּקְרָא מֵסִית, כִּי הוּא הַמֵּסִית הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָרַע הַגָּמוּר. וְעַל יְדֵי שְׁבוּעַת הֶסֵת שֶׁל הַכּוֹפֵר בַּכֹּל עַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַטּוֹב מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ, כִּי אָנוּ רוֹצִים לְהַחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה אֲפִלּוּ הַכּוֹפֵר בַּכֹּל עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִטִּילוּ עָלָיו, כִּי אָנוּ מְחַפְּשִׂין וּמוֹצְאִין בּוֹ זְכוּת שֶׁמָּא סָפֵק מִלְוָה יֵשׁ לוֹ עָלָיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי שְׁבוּעָה זוֹ מְבָרְרִין הַטּוֹב מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּמַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִין זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הַמֵּסִית הָרִאשׁוֹן עַל כֵּן נִקְרָא שְׁבוּעַת הֶסֵת שֶׁהוּא לְשׁוֹן הֶסְתָּה כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ הַפּוֹסְקִים, כִּי עַל יְדֵי שְׁבוּעָה זוֹ דּוֹחִין זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הַמֵּסִית כַּנַּ"ל. עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצְאִין נְקֻדָּה טוֹבָה גַּם בְּהַכּוֹפֵר בַּכֹּל וּמַטִּילִין שְׁבוּעָה עָלָיו כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וְיוֹדֶה בָּאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

הַנּוֹשֶׂה בַּחֲבֵרוֹ מָנֶה וַחֲבֵרוֹ בַּחֲבֵרוֹ מוֹצִיאִין מִזֶּה וְנוֹתְנִין לָזֶה מִדְּרַבִּי נָתָן, שֶׁנֶּאֱמַר, "וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ":

זֶה מְבֹאָר עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל תִּקְעוּ, הַמְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה. עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר מֵעִנְיַן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְאִיתָא שָׁם (בַּסּוֹף) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל וּבֶאֱמֶת הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְהַשְׂלִיךְ מֵאִתּוֹ כָּל הַחָכְמוֹת וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא אֲבַע מֵימֶיךָ, שֶׁהוּא הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת וְיִגַּל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט, הַיְנוּ הַמִּשְׁפָּט שֶׁנָּפַל עַד הַתְּהוֹם בִּבְחִינַת מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה, כִּי מַעֲלִין הַמִּשְׁפָּט מִן הַתְּהוֹמוֹת עַל יְדֵי הַתְּמִימוּת וְכוּ':

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מוֹצִיאִין מִדְּרַבִּי נָתָן שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּמִשְׁפָּט דְּקֻדָּשָׁה שֶׁל הַבֵּית דִּין צֶדֶק שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט מֵעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת בִּבְחִינַת תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמּוֹצִיאִין מִזֶּה וְנוֹתְנִין לָזֶה, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְהַבֵּית דִּין שֶׁהוּא מִשְׁפָּט דְּקֻדָּשָׁה לְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט מִכָּל מָקוֹם שֶׁנָּפַל לְשָׁם מִתְּהוֹם לִתְהוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבֵּית דִּין נוֹתְנִין שְׁטָר לְמַלְוֶה בִּתְחִלַּת הַגְּבִיָּה שֶׁיֵּלֵךְ וְיִחַפֵּשׂ בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּמְצָא נִכְסֵי הַלּוֶה שֶׁיּוֹצִיאֵם לְעַצְמוֹ, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט דְּקֻדָּשָׁה שֶׁל הַבֵּית דִּין צֶדֶק שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט מֵעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת מִכָּל מָקוֹם שֶׁנָּפַל לְשָׁם הַמִּשְׁפָּט וְזֶה בְּחִינַת מוֹצִיאִין מִזֶּה וְנוֹתְנִין לָזֶה, כִּי זֶה בְּחִינַת תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא אֲבַע מֵימֶיךָ, דְּהַיְנוּ הַחֲזַר וְהוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט שֶׁנָּפַל אֲלֶיךָ, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן שֶׁל הַמַּלְוֶה הָאֶחָד הַמַּגִּיעַ לוֹ עַל פִּי דִּין וּמִשְׁפָּט צֶדֶק שֶׁנָּפַל לְהַלּוֶה וּמֵהַלּוֶה לְהַלּוֶה שֵׁנִי שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְפִילַת הַמִּשְׁפָּט מִתְּהוֹם לִתְהוֹם.

וְהַבַּיִת דִּין מַעֲלִין וּמוֹצִיאִין הַמִּשְׁפָּט מִן הַתְּהוֹמוֹת. וּמַחֲזִירִין הַמָּמוֹן הַמַּגִּיעַ עַל פִּי מִשְׁפַּט צֶדֶק לִבְעָלָיו הָרִאשׁוֹנִים וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ". שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲמִיד הַמִּשְׁפָּט עַל מְכוֹנוֹ וּלְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט מֵעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַלְוָואוֹת נִמְשָׁכִין מִפְּגַם נְפִילַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָעֲנִיּוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֻכְרָחִים לִלְווֹת אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, כִּי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאֵין יוֹדְעִין הַהַשְׁגָה שֶׁל צַדִּיק וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ וְכוּ'. וְעִנְיָן זֶה נִמְשָׁךְ מִסּוֹד גִּלְגּוּלֵי הַנְּשָׁמוֹת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זֶה שֶׁאָמְרוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, אִי בְּעִית דְּאֵחֲרוּב עָלְמָא וְאֶפְשָׁר דְּאִבְּרִית בְּשַׁעֲתָא דְּמָזוֹנָא. וְאִיתָא בַּתִּקּוּנִים שֶׁזֶּה סוֹד הַגִּלְגּוּל שֶׁיִּתְגַּלְגֵּל בְּגוּף אַחֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם אַחֵר וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וְהָעֲנִיּוּת וְהַהַלְוָואוֹת הוּא רַק מִצַּד הַגִּלְגּוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּלְגֵּל שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן יד) עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא, גַּלְגַּלָּא הוּא דְּהָדַר שֶׁהִיא גִּלְגּוּלָא דְּנִשְׁמָתִין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה עֲנִיּוּת וְהַלְוָואוֹת בָּעוֹלָם. וְכָל הַכְּפִירוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁרוֹצֶה לִגְזֹל מָמוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט. זֶה נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִסּוֹד גִּלְגּוּלֵי הַנְּשָׁמוֹת, כִּי מַה שֶּׁאֶחָד חוֹמֵד מָמוֹן חֲבֵרוֹ וְרוֹצֶה לְגָזְלוֹ, כָּל זֶה הִיא מֻחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה שַׁיְכוּת לְזֶה הַמָּמוֹן בְּסוֹד הַגִּלְגּוּל שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁמָּא סָפֵק מְלֻוֶּה יְשָׁנָה יֵשׁ לוֹ עָלָיו, הַיְנוּ מְלֻוֶּה יְשָׁנָה בְּסוֹד הַגִּלְגּוּל, כִּי עִקַּר כָּל הַתַּאֲווֹת בְּשָׁרְשָׁן הֵם דְּבָרִים קְדוֹשִׁים וּגְבוֹהִים מְאֹד, רַק לְמַטָּה נִתְגַּשֵּׁם וְאָסוּר לָנוּ לִקַּח שׁוּם דָּבָר קֹדֶם זְמַנּוֹ וְעִקַּר כָּל הַחֲטָאִים וְהַפְּגָמִים נִמְשָׁכִין מִמַּה שֶּׁמְּמַהֲרִין לִקַּח הַדָּבָר קֹדֶם זְמַנּוֹ. וְאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר עַל תַּאֲוָתוֹ לְהַמְתִּין עַד יָבוֹא עִתּוֹ בְּהֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּמַסֶּכֶת יוֹמָא), בְּשִׁמְךָ יִקְרְאוּךָ וּבְמִקּוֹמְךָ יוֹשִׁיבוּךָ וּמִשֶּׁלְךָ יִתְּנוּ לְךָ וְכוּ'. וְעַל כֵּן עִקַּר הַחֵטְא הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה רַק מַה שֶּׁלֹּא נִגְמַר עֲדַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲבוֹת אָכְלוּ בֹסֶר". כִּי עִקַּר הַחֵטְא הוּא מֻחֲמַת שֶׁלּוֹקֵחַ הַדָּבָר בְּלֹא עִתּוֹ וּבָאֱמֶת עִקַּר הָעֵת לְהַשִּׂיג טַעַם הַטּוֹב הָאֱמִתִּי הוּא רַק לֶעָתִיד לָבוֹא. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּמְתִּין וּמִתְאַפֵּק עַל תַּאֲוָתוֹ כָּל יְמֵי עוֹלָם הַזֶּה וְסוֹתֵם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי וּמַמְתִּין לַטּוֹב הַנִּצְחִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (צְפַנְיָה ג), "לָכֵן חַכּוּ לִי לְיוֹם קוּמִי לָעַד". כִּי בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לַתַּעֲנוּג הָאֱמִתִּי, לַתַּעֲנוּג הַנִּצְחִי, אֲבָל גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁעִקַּר הָאִסּוּר הוּא מַה שֶּׁאֵינוֹ מַמְתִּין. וְאִם יַמְתִּין עַד בּוֹא עִתּוֹ יְקַבֵּל בְּהֶתֵּר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אוֹתָן מַצָּעוֹת שֶׁהִצִּיעָה לוֹ בְּאִסּוּר הִצִּיעָה לוֹ בְּהֶתֵּר וְכוּ':

וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמֵּסִית אֶת הָאָדָם לְתַאֲוָה אוֹ לְדָבָר עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק מֻחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לְזֶה הָאָדָם אֵיזֶה שַׁיְכוּת לְזֶה הָעִנְיָן כְּפִי שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת רַק שֶׁהוּא צָרִיךְ

עַכְשָׁו לְהִתְאַפֵּק עַל תַּאֲוָתוֹ עַד יָבוֹא עִתּוֹ. אוֹ שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיָּבוֹא עִתּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיְּקַבֵּל דָּבָר זֶה בְּהֶתֵּר, אוֹ לִפְעָמִים אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל זֶה כִּי אִם בָּעוֹלָם הַבָּא, הַיְנוּ כְּשֶׁיִּזְכֶּה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וּלְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ מִזֶּה עַכְשָׁו, עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָעָתִיד בָּעוֹלָם הַבָּא לְקַבֵּל וּלְהִתְעַנֵּג מִשֹּׂרֶשׁ הַתַּעֲנוּג הַזֶּה בְּשָׁרְשׁוֹ בָּרוּחָנִיּוּת. שֶׁהוּא אוֹר צַח וּמְצֻחְצָח תַּעֲנוּג רוּחָנִי, תַּעֲנוּג אֲמִתִּי. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "לֹא תַעֲשֹׂק אֶת רֵעֶךָ". 'רֵעֶךָ' דַּוְקָא. וְכֵן, "לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ". 'רֵעֶךָ' דַּיְקָא. כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ חֶמְדָּה לְבֵית רֵעֵהוּ דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁהוּא רֵעֵהוּ וַחֲבֵרוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ כְּפִי גִּלְגּוּלֵי הַנְּשָׁמוֹת וּמֵחֲמַת שֶׁבַּגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן הָיָה זֶה הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת מֵחֲמַת זֶה יֵשׁ לוֹ תַּאֲוָה וְחֶמְדָּה לְזֶה הַבַּיִת וְהַמָּמוֹן שֶׁהוּא עַכְשָׁו שֶׁל חֲבֵרוֹ, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה הִזְהִירָה אוֹתָנוּ עַל זֶה. כִּי אָסוּר לִגַּע בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חֲבֵרוֹ וְרֵעֵהוּ בְּשָׁרְשׁוֹ מִצַּד הַגִּלְגּוּל, אַף עַל פִּי כֵן זֶה הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹקִים. וְה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת אֵיךְ לְסַדֵּר הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וְאָסוּר לִגְזֹל וְלַעֲשֹׂק אֶת חֲבֵרוֹ, וַאֲפִלּוּ לַחְמֹד הוּא אִסּוּר חָמוּר, רַק צְרִיכִין לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'. וּלְקַבֵּל מִשְׁפָּטוֹ בְּאַהֲבָה וְלִשְׁמֹחַ בְּחֶלְקוֹ אֲשֶׁר נָתַן לוֹ ה':

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַגְּזֵלָה וְהַכְּפִירָה שֶׁרוֹצִין לִכְפֹּר מָמוֹן חֲבֵרוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מִצַּד קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵין מַאֲמִינִים בְּיִשְׁרַת דַּרְכֵי ה' אֲשֶׁר דְּרָכָיו וּמִשְׁפָּטָיו נִפְלָאִים מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיֵּשׁ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ סוֹד גִּלְגּוּלֵי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעֲנִיּוּת וְהַהַלְוָאוֹת וְכָל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל כָּל הַחֶמְדּוֹת וְהַתַּאֲוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַתְמִימוּת בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי צְרִיכִין לְהִתְנַהֵג רַק בִּתְמִימוּת עַל פִּי הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת מִשְׁפָּט בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. נִמְצָא, כְּשֶׁהַלְוָה גּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מְסַלֵּק לוֹ זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט. וְהַבַּיִת דִּין שֶׁעוֹשִׂין הַמִּשְׁפָּט וּמְחַפְּשִׂין בְּנִכְסֵי הַלּוָֹה לִמְצֹא מָקוֹם לְהַגְבּוֹת לַמַּלְוֶה חוֹבוֹ זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁמַּעֲלִין הַמִּשְׁפָּט מִן הַתְּהוֹמוֹת מִכָּל מָקוֹם שֶׁנָּפַל לְשָׁם אֲפִלּוּ מִן הַלְּקוּחוֹת וּמִלְּקוּחוֹת דְּלְקוּחוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת מוֹצִיאִין מִדְּרַבִּי נָתָן שֶׁמּוֹצִיאִין מִזֶּה וְנוֹתְנִין לָזֶה. זֶה בְּחִינַת תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא שֶׁמּוֹצִיאִין הַמִּשְׁפָּט מִזֶּה לָזֶה מִכָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁנָּפַל לְשָׁם וּמַעֲמִידִין הַמִּשְׁפָּט עַל תִּלּוֹ, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ד

חלק א

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסִימָן קפח שֶׁצְּרִיכִין לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק לַחֲזוֹר אַחַר אֲבֵדָתוֹ, כִּי כָּל הָאֲבֵדוֹת הֵם אֶצֶל הַצַּדִּיק וְכוּ':

"עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹקִים יָבֹא וְכוּ'". אֱלֹקִים בְּחִינַת בֵּית דִּין סְמוּכִין שֶׁנִּסְמְכוּ זֶה מִזֶּה עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הַמַּסְמִיךְ הָרִאשׁוֹן בְּחִינַת וַיִּסְמֹךְ מֹשֶׁה יָדָיו וְכוּ', הֵינוּ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁאָצְלוֹ כָּל הָאֲבֵדוֹת וְהוּא יָכוֹל לָדוּן בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ לְמִי שַׁיָּךְ הַחֵפֶץ אוֹ הַמָּעוֹת שֶׁהֵם טוֹעֲנִין עָלָיו, כִּי כָּל הַהַכְחָשׁוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָאֲבֵדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשּׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר בֵּרוּר הָאֱמֶת בֵּין הַבַּעֲלֵי דִּינִים הוּא עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁלְּמִדּוּ מִפָּסוּק זֶה, "וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹקִים וְכוּ' עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה וְכוּ'" כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא. כִּי שְׁבוּעָה בְּשֵׁם ה' בְּחִינַת זְכָרוֹן, בְּחִינַת זֶה שְׁמִי וְזֶה זִכְרִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַזְכִּירִין אוֹתוֹ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לְמִי שַׁיָּךְ זֶה הַחֵפֶץ וְכוּ'. וְעַל כֵּן קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא לָאֲוִיר הָעוֹלָם מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ הֱוֵי צַדִּיק וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה יִזָּכֵר וְלֹא יוּכַל לְהַעֲבִירֵהוּ הַשִּׁכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֲבֵדָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו כְּשֶׁיּוֹצֵא לָאֲוִיר הָעוֹלָם וְעַל כֵּן הַמּוֹצֵא מְצִיאָה לֹא יִשְׁבַּע מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁמּוֹצֵא הָאֲבֵדוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵינוֹ חָשׁוּד עַל הַשֶּׁקֶר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשִּׁכְחָה וְהָאֲבֵדוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדְּקוּ שָׁם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בִּנְדָה דַף לְמֶד עַמּוּד ב), וְכֵיוָן שֶׁבָּא לַאֲוִיר הָעוֹלָם בָּא מַלְאָךְ וּסְטָרוֹ עַל פִּיו וּמְשַׁכְּחוֹ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכוּ' וְאֵינוֹ יוֹצֵא מִשָּׁם עַד שֶׁמַּשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ וְכוּ'. הֵינוּ כַּנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁיֵּצֵא לָאֲוִיר הָעוֹלָם יִשְׁכַּח הַכֹּל, עַל כֵּן מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא, כִּי הַשְׁבוּעָה בְּחִינַת זָכְרוֹן שֶׁהִיא תִּקּוּן הַשִּׁכְחָה וְהָאֲבֵדָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁהִתְחִיל הַתַּנָּא מַסֶּכֶת בָּבָא מְצִיעָא בְּדִין שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּטַלִּית זֶה אוֹמֵר אֲנִי מְצָאתִיהָ וְכוּ' זֶה יִשְׁבַּע וְכוּ'. כִּי עִקַּר דִּינֵי מַשָּׂא וּמַתָּן שְׁנוּיִים בְּמַסֶּכֶת בָּבָא מְצִיעָא (כִּי בָּבָא קַמָּא מְדַבֶּרֶת מִדִּינֵי נְזִיקִין וּבָבָא בַּתְרָא מִדִּינֵי קַרְקָעוֹת. וְדִינֵי מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל מִטַּלְטְלִין הֵם בְּמַסֶּכֶת בָּבָא מְצִיעָא) עַל כֵּן הִתְחִיל, שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּטַלִּית, שֶׁהֵם דִּינֵי מְצִיאוֹת, כִּי עִקַּר הַדִּין וּדְבָרִים שֶׁבֵּין בְּנֵי אָדָם בְּמַשָּׂא וּמַתָּן הֵם בִּבְחִינַת מְצִיאוֹת הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא כַּנַּ"ל. וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּינֵיהֶם הֵם בִּבְחִינַת זֶה אוֹמֵר, אֲנִי מְצָאתִיהָ. וְזֶה אוֹמֵר, אֲנִי מְצָאתִיהָ. שֶׁזֶּה אוֹמֵר שֶׁהוּא זָכָה לְבָרֵר מָמוֹן זֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצִיאָה שֶׁמָּצָא אֲבֵדָתוֹ שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצִין הַשַּׁיָּכִין לְשׁוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁנֶּאֱבְדוּ מִמֶּנּוּ בְּצֵאתוֹ לָאֲוִיר הָעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה אוֹמֵר שֶׁהֵם מְצִיאָה שֶׁלּוֹ, כִּי הוּא בֵּרְרָם וּמְצָאָם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּטַלִּית, טַלִּית זֶה בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת לְבוּשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּא עִמּוֹ לָעוֹלָם שֶׁעַל יָדוֹ כָּל הַבֵּרוּרִין שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּבִגְדוֹ בָהּ, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר וּבַכְּתָבִים כַּמָּה פְּעָמִים סוֹדוֹת נוֹרָאוֹת בְּעִנְיָן זֶה, עַיֵּן שָׁם:

פרק ה

חלק א

וּבוֹ עִנְיַן חֲנֻכָּה:

עִנְיַן מוֹדֶה בְּמִקְצָת שֶׁחַיָּב שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא. וְרַב נַחְמָן תִּקֵּן שְׁבוּעַת הֶסֵּת גַּם לְכוֹפֵר הַכֹּל: עַל פִּי הַתּוֹרָה "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׂקֵּיהֶם" וְכוּ' בְּסִימָן יז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה. וְהַכְּלָל, שֶׁעַל יְדֵי הוֹן יֹסְיף רֵעִים רַבִּים, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי צְדָקָה, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ. וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָע הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ לְמֵרָחוֹק עַד שֶׁשּׁוֹמְעַ הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנִתְעוֹרֵר וְחוֹזֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וְנַעֲשִׂים בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וְאַהֲבָה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמְּגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת וְכוּ'. שֶׁמּוֹצֵא הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטֵי אֲפִלּוּ בְּהַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצֵא הָרְצוֹנוֹת שֶׁהָיָה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַבְּרִיאָה וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ יִרְאָה וְאַהֲבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְהִנֵּה זֶה הַכּוֹפֵר בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ בְּוַדַּאי הוּא פּוֹגֵם בִּבְחִינַת הוֹן יֹסְיף רֵעִים הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי כְּפִירוֹת מָמוֹן חֲבֵרוֹ הוּא פּוֹגֵם הָרִבְּה וְהוּא בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ מֵהַתִּקּוּן הַנִּזְכָּר שָׁם הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדָּקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹן יֹסְיף רֵעִים רַבִּים, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה הוּא קוֹנֶה לוֹ רֵעִים וְאוֹהֲבִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ אָוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הָאַהֲבָה שֶׁרוּחָם נוֹחִים זֶה עִם זֶה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָע הַדִּבּוּר לְמֵרָחוֹק וְכוּ' וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנִּזְכָּר שָׁם. אֲבָל זֶה שֶׁכּוֹפֵר מָמוֹן חֲבֵרוֹ הוּא בְּהֵפֶךְ מִזֶּה מַמָּשׁ, כִּי לֹא דַי שֶׁאֵינוֹ מַגְדִּיל הָאָוִיר הַנָּח עַל יְדֵי אַהֲבַת רֵעִים עַל יְדֵי רִבּוּי צְדָקָה, אַף גַּם הוּא מְכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה מְרִיבָה עִמּוֹ. וּבְוַדַּאי אֵין רוּחוֹ נוֹחָה עִם חֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ הֵהֵפֶךְ מֵאָוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ הַנַּ"ל, כִּי הַכְחָשַׁת מָמוֹן חֲבֵרוֹ הוּא פְּגַם הַמָּמוֹן בְּחִינַת פְּגַם הוֹן יֹסְיף רֵעִים הַנַּ"ל הֵהֵפֶךְ הַצְּדָקָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמָּמוֹן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַרְבֶּה רֵעִים בְּחִינַת הוֹן יֹסְיף וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הָאָוִיר הַנָּח וְכוּ'. וְהַמְכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ הוּא בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִזֶּה, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְיִהְיֶה דִּבּוּרוֹ בְּנַחַת עִם הַבְּרִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה טוֹב לַכֹּל וַאֲפִלּוּ עִם בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם צְרִיכִים לְקַבֵּל צְדָקָה צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לִשָּׂא וְלִתֵּן עִמָּהֶם בְּנַחַת וּבְאַהֲבָה וְלִגְמֹל חֶסֶד וּלְוַתֵּר מִשֶּׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁשִּׁבַּח הַתַּנָּא אֶת עַצְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ יָמִים עַל שֶׁהָיָה וַתְּרָן בְּמָמוֹנוֹ וְכוּ', כִּי כָּל זֶה בִּכְלַל צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁעוֹשֶׂה עִם הַבְּרִיּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה אַהֲבָה רַבָּה עִם הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם וְנִתְרַבֶּה הָאָוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הַמְבֹאָר שָׁם. אֲבָל זֶה לֹא דַי שֶׁאֵינוֹ מְוַתֵּר מִשֶּׁלּוֹ אַף גַּם הוּא מְכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ וְעוֹשֶׂה מְרִיבָה עִם חֲבֵרוֹ וְנִמְשָׁךְ שִׂנְאָה בֵּינֵיהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ רָעָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁהוּא הֵהֵפֶךְ הָאָוִיר

הַנָּח פְּגַם הַהוֹן יִסּוּרֵי רַעִים הַנַּ"ל וּבָזֶה פּוֹגֵם הַרְבֵּה, כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הוֹן יִסּוּרֵי רַעִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהוֹדִיעַ לַטּוֹב הַכָּבוּשׁ לְעוֹרְרוֹ לִתְשׁוּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הַנִּזְכָּר שָׁם עַד שֶׁזּוֹכִין לִירְאָה וְאַהֲבָה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן זֶה הַכּוֹפֵר בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ פּוֹגֵם בְּכָל זֶה, כִּי מַרְבֶּה שִׂנְאָה הֵפֶךְ הוֹן יִסּוּרֵי הַנַּ"ל וְאֵין יְכוֹלִין לְהוֹדִיעַ וּלְעוֹרֵר הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכֹּל עַד שֶׁנִּפְגָּם הַהִתְפָּאֲרוּת הַנַּ"ל, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁיִּשְׁבַּע, כִּי הַשְּׁבוּעָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁנּוֹתְנִים בְּיָדוֹ סֵפֶר תּוֹרָה וּבָזֶה מַזְכִּירִין אוֹתוֹ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל בְּכֻלָּל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת עַד שֶׁיִּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ שֶׁבְּוַדַּאי גַּם בּוֹ יֵשׁ הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי מֵאַחַר שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, כִּי כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל בְּכֻלָּל וּבִפְרָט וְכוּ', הַכֹּל כָּלוּל בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה שֶׁהִיא תִּפְאַרְתֵּנוּ וְחִיּוּתֵנוּ, כִּי הַתּוֹרָה הִיא הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וּבִשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה מַתְחֶלֶת מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ'". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאִים "רֵאשִׁית", הַיְנוּ בִּשְׁבִיל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיִּקְבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם. וְשָׁם בְּהַתּוֹרָה נִרְשָׁם הַהִתְפָּאֲרוּת גַּם בִּפְרָטִיּוּת וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת בַּתּוֹרָה. וְכָל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ אֲחִיזָה בְּאוֹתוֹ הָאוֹת. וּכְשֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת הַפְּרָטִי שֶׁל אֵיזֶה אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲזַי מֵאִיר זֶה הָאוֹת כְּפִי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ, כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הַכֹּל נִרְשָׁם וְכָלוּל בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם כָּל הִתְפָּאֲרוּתֵנוּ. וְעַל כֵּן נוֹתְנִין בְּיָדוֹ סֵפֶר תּוֹרָה לִשְׁבַּע. וּבָזֶה מַזְכִּירִין אוֹתוֹ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמַרְאִין לוֹ מַה שֶּׁרוֹצֶה לִפְגֹּם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל יְדֵי הַכְחָשַׁת מָמוֹן חֲבֵרוֹ רוֹצֶה לִפְגֹּם חַס וְשָׁלוֹם בְּהַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה רָאוּי בְּוַדַּאי שֶׁיִּוָּדֶה עַל הָאֱמֶת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו בְּוַדַּאי יֵשׁ בּוֹ הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי כַּנַּ"ל. וּבְוַדַּאי כְּשֶׁמַּזְכִּירִין אוֹתוֹ הַהִתְפָּאֲרוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט עַל יְדֵי הַסֵּפֶר תּוֹרָה, בְּוַדַּאי יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם. וּבְוַדַּאי יוֹדֶה עַל הָאֱמֶת שֶׁלֹּא יַעֲקֹר עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כָּל חִיּוּתוֹ וְחִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּכְלָל וּבִפְרָט, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן מִדְּאוֹרַיְתָא אֵינוֹ חַיָּב שְׁבוּעָה כָּל אֶחָד מוֹדֶה בְּמִקְצָת, אֲבָל לֹא כּוֹפֵר בַּכֹּל, כִּי מוֹדֶה בְּמִקְצָת אִם נַחֲשַׁד אוֹתוֹ שֶׁמְּשַׁקֵּר וְכוֹפֵר מָמוֹן חֲבֵרוֹ עֲדַיִן לֹא עָקַר עַצְמוֹ מֵהַהִתְפָּאֲרוּת

לְגַמְרֵי מֵאַחַר שֶׁמּוֹדֶה בְּמִקְצָת עֲדַיִן. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַמּוֹדֶה בְּמִקְצָת לֹא חַשְׁדִינָן לֵיהּ שֶׁמְּשַׁקֵּר לְגַמְרֵי, רַק אִשְׁתְּמוּטֵי הוּא דְּקָמַשְׁתַּמֵּיט כִּדְאָמַר רַבָּה, מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תּוֹרָה וְכוּ'. וְעַל כֵּן אָמְרָה תּוֹרָה, יִשָּׁבַע, כְּדֵי לְהַזְכִּירוֹ הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹדֶה עַל הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל, אֲבָל הַכּוֹפֵר בַּכֹּל אִם נַחֲשֹׁד אוֹתוֹ שֶׁמְּשַׁקֵּר אֵיךְ יוֹדֶה עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה עַל יְדֵי שֶׁיְּזַכִּירוּ אוֹתוֹ הַהִתְפָּאֲרוּת, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר רָחוֹק מִכָּל הַהִתְפָּאֲרוּת, מֵאַחַר שֶׁכּוֹפֵר בַּכֹּל, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֲחִזָּה בַּהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לֹא יָבוֹא לִידֵי הֶעָזָה זֹאת לִכְפֹּר לְגַמְרֵי, כִּי שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב וְכוּ'. עַל כֵּן מִדִּינָא אֵינוֹ חַיָּב שְׁבוּעָה, אֲבָל רַב נַחְמָן תִּקֵּן שְׁבוּעַת הֶסֵּת גַּם לְכוֹפֵר בַּכֹּל, כִּי רַב נַחְמָן רָאָה שֶׁהַגָּלוּת מִתְאָרֵךְ מְאֹד וְהַטּוֹב נִכְבָּשׁ מְאֹד מְאֹד בְּתוֹךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל כֵּן הִשְׁתַּדֵּל כָּל כָּךְ לְחַפֵּשׂ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּהַגְּרוּעִים בְּיוֹתֵר עַד שֶׁרָאָה וּמָצָא שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי בְּיִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּהַכּוֹפֵר בַּכֹּל, כִּי מֵעֹצֶם אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁהַטּוֹב נִכְבָּשׁ מְאֹד מְאֹד יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיּוֹרֶה הֶתֵּר לְעַצְמוֹ עַד שֶׁיִּכְפֹּר בַּכֹּל, אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא יָצָא עֲדַיִן מֵהַהִתְפָּאֲרוּת חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן הִטִּיל גַּם עָלָיו שְׁבוּעָה כְּדֵי שֶׁיּוֹדֶה, כְּדֵי לְהַזְכִּירוֹ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹדֶה כַּנַּ"ל, כִּי גַּם בּוֹ יֵשׁ עֲדַיִן הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא כּוֹפֵר בַּכֹּל, כִּי לֹא בָא לְהַכְפִּירָה וְהַהַכְחָשָׁה כִּי אִם מֵחֲמַת שֶׁהַטּוֹב נִכְבָּשׁ בְּתוֹךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוֹרָה הֶתֵּר לְעַצְמוֹ גַּם לְכוֹפֵר בַּכֹּל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם בַּגְּמָרָא שֶׁתִּקֵּן שְׁבוּעָה גַּם לְכוֹפֵר בַּכֹּל מֵחֲמַת שֶׁמָּא סָפֵק מִלְוֶה יְשָׁנָה יֵשׁ לוֹ עָלָיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹרֶה הֶתֵּר לְעַצְמוֹ, הֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁבֶּאֱמֶת גַּם הוּא לֹא יָצָא מִכְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת סָפֵק מִלְוֶה יְשָׁנָה וְכוּ', זֶה בְּחִינַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בְּיוֹתֵר מִכַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים עַד שֶׁנִּתְיַשֵּׁן הָרִבִּית בֵּינֵיהֶם וּמֵחֲמַת שֶׁהָרַע חוֹפֶה עָלָיו מְאֹד עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִטְעוֹת בְּיוֹתֵר עַד שֶׁיִּכְפֹּר בַּכֹּל, אֲבָל בֶּאֱמֶת יֵשׁ בּוֹ גַּם כֵּן הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי וְכַנַּ"ל, כִּי מוּבָן בַּכְּתָבִים שֶׁמִּלְוֶה יְשָׁנָה הוּא סוֹד בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת טוֹב הַכָּבוּשׁ הַמְגֻלְגָּלִים מִכַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים שֶׁמִּרְבּוּי הָרַע הַחוֹפֶה עֲלֵיהֶם בָּאִים הַהַכְחָשׁוֹת וְכוּ'. וְעַל כֵּן רַב נַחְמָן שֶׁהָיָה שָׁנִים הַרְבֵּה אַחַר הַחֻרְבָּן הוּא דַּיְקָא תִּקֵּן שְׁבוּעַת הֶסֵּת לְהוֹרוֹת שֶׁגַּם בְּהָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר כְּמוֹ הַכּוֹפֵר בַּכֹּל גַּם בָּהֶם יְכוֹלִים לִמְצֹא הִתְפָּאֲרוּת רַק עַל יְדֵי שֶׁנִּתְיַשְּׁנוּ בְּהַגָּלוּת שֶׁמִּתְאָרֵךְ מְאֹד עַל יְדֵי זֶה נִתְרַחֲקוּ כָּל כָּךְ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן עֲדַיִן יֵשׁ תִּקְוָה לְהַזְכִּירוֹ עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה, עַל יְדֵי שֶׁיְּזַכִּירוּ אוֹתוֹ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּשְׁבָּע בְּלִי נְקִיטַת חֵפֶץ הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זֹאת שֶׁמַּזְכִּירִין אוֹתוֹ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה, כִּי הַשְׁבוּעָה הִיא בְּשֵׁם ה'. וְשֵׁם ה' הִיא רַק עַל יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת

שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל וְאוֹרַיְתָא כֻּלָּא חַד, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה לֹא הָיָה שַׁיָּךְ לִקְרוֹתוֹ בְּשֵׁם כְּלָל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׁמוֹת רַק מֵאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל שֶׁצָּפָה שֶׁיְּקַבְּלוּ שַׁעֲשׁוּעִים וְהִתְפָּאֲרוּת מַעֲמוֹ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה צִמְצֵם בְּכַמָּה צִמְצוּמִים עַד שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם כְּדֵי לְהַגְדִּיל שֵׁם תִּפְאַרְתּוֹ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כָּלוּל מִכָּל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִיא בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל יְדֵי זֶה יוֹדֶה, עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכִּיר עַצְמוֹ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן, שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, יִהְיֶה נִפְגָּם בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי הַכְחָשַׁת מָמוֹן חֲבֵרוֹ עַל יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בִּבְחִינַת הוֹן יֹסִיף הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁמְּאַיְּמִין בְּיוֹתֵר בִּשְׁעַת הַשְּׁבוּעָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַשְּׁבוּעָה לְגַלּוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה וּפַחַד גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּתּוֹרָה נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין וְאֵלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין הַשָּׂכִיר וְהַנִּגְזָל וְכוּ'. כִּי זֶה הַשָּׂכִיר שֶׁהִשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַחֲבֵרוֹ וְנָפַל לִבְחִינַת עֲבֵדוּת זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הוֹן יוֹסִיף רֵעִים הַנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַהִתְפָּאֲרוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁבְּוַדַּאי מֵאַחַר שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, בְּוַדַּאי יֵשׁ בּוֹ עֲדַיִן הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ. וְכֵן צָרִיךְ לְהַאֲמִין בִּפְרָטוּת בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי אֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וּבְכָל יוֹם וְיוֹם עוֹלֶה הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִיִּים מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כִּפְי מַעֲשֵׂיהֶם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהַכֹּל עַל יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם בְּפָרָט, כִּי כְּמוֹ שֶׁתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה בִּכְלָל וּבְפָרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת לֹא הָיְתָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, כְּמוֹ כֵן עַתָּה ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם רַק בִּשְׁבִיל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכוּ'. אַדְּרַבָּא, עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא עַתָּה אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה לֹא הָיוּ עֲדַיִן יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם, רַק שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל שֶׁצָּפָה שֶׁיְּקַבֵּל הִתְפָּאֲרוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכוּ' מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן עַתָּה שֶׁכְּבָר נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים בָּעוֹלָם שֶׁכָּל קִיּוּם הָעוֹלָם וְכָל חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם הַכֹּל כְּפִי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכוּ'. וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים וְהַנִּפְלָאִים שֶׁבְּכָל יוֹם כַּנִּרְאֶה גַּם בַּחוּשׁ רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּכָל יוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן הַשִּׁנּוּיִים הַנִּפְלָאִים שֶׁנַּעֲשִׂים בְּכָל הָעוֹלָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם

בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת עַד אֵין חֵקֶר וְאֵין מִסְפָּר כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל זֶה בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד וְכוּ'. מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ד' וְכוּ'". וְכֵן אוֹמְרִים בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית, בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וְכוּ'. עֹשֶׂה גְּדֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר. וְכָל הַשִּׁנּוּיִים הַנִּפְלָאִים הָרַבִּים וְהָעֲצוּמִים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם בִּפְרָטִיּוּת. הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ עַל יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כַּנַּ"ל:

וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בָּזֶה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּוַדַּאי לֹא יִדְאַג עַל פַּרְנָסָה, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יָבוֹא לָזֶה שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְהַשְׁכִּיר עַצְמוֹ לְעֶבֶד וּלְשָׁכִיר בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ, כִּי בְּוַדַּאי יִבְטַח בַּה' שֶׁיְּמַשִּׁיךְ לוֹ שֶׁפַע דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ עַל יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל מִכָּל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכוּ'. עַד שֶׁבְּוַדַּאי מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן אֵיזֶה הִתְפָּאֲרוּת בְּכָל יוֹם כְּפִי חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם וּמִתְחַדֵּשׁ זֶה הַחֵלֶק בָּעוֹלָם אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע וְהַחִיּוּת לְכָל הָעוֹלָם, כִּי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בְּחִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּוַדַּאי יִהְיֶה נִמְשָׁךְ לוֹ חִיּוּת וְשֶׁפַע בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמֹס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל יוֹם וְיוֹם תֵּן לוֹ מֵעֵין בִּרְכוֹתָיו, הַיְנוּ שֶׁתִּרְאֶה שֶׁיַּעֲלוּ מִמְּךָ שַׁעֲשׁוּעִים וְהִתְפָּאֲרוּת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם מֵעֵין הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּכָל יוֹם, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כְּפִי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעוֹלֶה מִמֶּנּוּ כֵּן זוֹכֶה לְקַבֵּל שֶׁפַע הַרְבֵּה וּכְמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ לְבָרֵךְ וּלְפָאֵר יוֹתֵר לְיוֹצְרוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ לוֹ עוֹד שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה הַרְבֵּה, אֲבָל מֵחֲמַת פְּגַם הוֹן יִסּוּרִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה קָשֶׁה לְהוֹצִיא הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בְּמָקוֹם שֶׁכָּבוּשׁ בְּגָלוּת זֶה כַּמָּה. וַאֲזַי קָשֶׁה לְגַלּוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת מֵחֲמַת כְּסִילוּת הַשֵּׂכֶל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נֶחְשָׁךְ אוֹר הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל. עַל יְדֵי כָּל זֶה נָפַל בְּדַעְתּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁנָּפַל לִבְחִינַת עֲבָדוּת לְהַשְׁכִּיר עַצְמוֹ לִמְלָאכָה וַעֲבָדוּת שֶׁהוּא בְּזִיּוֹנוֹת הֵפֶךְ הִתְפָּאֲרוּת, כִּי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵין עֲבָדוּת שַׁיָּךְ לְיִשְׂרָאֵל כְּלָל, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, כִּי יִשְׂרָאֵל עֶלְיוֹנִים בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְהֵמָּה הַיּוֹצְרִים יוֹשְׁבֵי נְטָעִים עִם הַמֶּלֶךְ בְּמַלַאכְתּוֹ שֶׁבָּהֶם נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל אָנָא בְּרִיָּה קַלָּה שֶׁבָּיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לְעוֹרֵר עַצְמְךָ הֵיכָן אַתָּה בָּעוֹלָם, כִּי זֶה נֶאֱמַר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל:

עַל כֵּן זֶה הַשָּׂכִיר שֶׁהִשְׂכִּיר עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הִזְהִירָה תּוֹרָה מְאֹד לְתֵּן שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ". וְכֵן "לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר". כִּי הֶעָנִי מָסַר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל שְׂכִירָתוֹ מֵחֲמַת שֶׁנִּפְגַּם

בִּבְחִינַת הוֹן יֹסִיף וְאֵין גּוֹמְלִין חֶסֶד אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ לְהַחֲזִיק אֶת הֶעָנִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַהִתְפָּאֲרוּת עַד שֶׁבָּא לָזֶה לְהַשְׂכִּיר עַצְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נֶעְלָם הַהִתְפָּאֲרוּת בְּיוֹתֵר, אֲבָל תִּקּוּנוֹ הוּא עַל יְדֵי הַשְׂכִּירוּת בְּעַצְמוֹ שֶׁקִּבֵּל מֵהַבַּעַל הַבַּיִת, כִּי בְּהַמָּמוֹן שֶׁיְּקַבֵּל יְחַיֶּה אֶת נַפְשׁוֹ וְנֶפֶשׁ בֵּיתוֹ וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ אַהֲבָה וְרָצוֹן בְּחִינַת אָוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ כְּפִי מָמוֹן הַשְׂכִּירוּת שֶׁיְּקַבֵּל, כִּי בְּתַחְלָה הָיְתָה שִׂנְאָה וּמְרִיבָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מֵחֲסָרוֹן הַפַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָמִי וְאָתֵי תִּגְרָא בְּבֵיתֵיהּ מִכִּי מִישְׁלַם שַׁעְרָא מִכַּדֵּא. וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ אֵיזֶה שֶׁפַע נִמְשָׁךְ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַשֵּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ". גַּם זֶה הַבַּעַל הַבַּיִת אִם לֹא זָכָה לְתַקֵּן הַהוֹן כָּרָאוּי כַּנַּ"ל עַל כָּל פָּנִים כְּשֶׁיְּקַיֵּם מִצְוַת בִּיּוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ, עַל יְדֵי זֶה גַּם כֵּן יִהְיֶה נֶחְשָׁב לְתִקּוּן הַהוֹן הַנַּ"ל. עַל יְדֵי שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לְהֶעָנִי עַל כָּל פָּנִים דְּמֵי שְׂכִירוּתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם בְּחִינַת אָוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִירָה תּוֹרָה מְאֹד, "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ", 'בְּיוֹמוֹ' דַּיְקָא, "וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ וְכוּ'". כְּדֵי לְתַקֵּן נֶפֶשׁ הֶעָנִי הַשָּׂכִיר בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁיִּזָּכֶה שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו הַדַּעַת עַד שֶׁיִּרְגִּישׁ עֹצֶם רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם עָלָיו שֶׁמְּקַבֵּל הִתְפָּאֲרוּת בִּפְרָטִיּוּת גַּם מִמֶּנּוּ, כִּי זֶה נִתְתַּקֵּן דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת הוֹן יֹסִיף הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁפַע הַמָּמוֹן שֶׁמְּקַבֵּל בִּשְׂכִירוּתוֹ. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת אָוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּת וְתִקּוּן נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן הַזֹּהַר 'בְּיוֹמוֹ' דַּיְקָא "תִּתֵּן שְׂכָרוֹ". כִּי צְרִיכִין לְהַאִיר וּלְגַלּוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כְּפִי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן נֶפֶשׁ הֶעָנִי הַשָּׂכִיר עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל שְׂכִירוּתוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא עַד שֶׁיִּרְגִּישׁ הַהִתְפָּאֲרוּת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל כֵּן תִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה דַּיְקָא שֶׁהַשָּׂכִיר נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל אַף עַל פִּי שֶׁכָּל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּתּוֹרָה נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין, כִּי הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה, אֲבָל הַשָּׂכִיר נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. וְדַוְקָא אִם תְּבָעוֹ בִּזְמַנּוֹ, כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא וּפוֹסְקִים, כִּי כְּשֶׁתְּבָעוֹ בִּזְמַנּוֹ כְּפִי הַדִּין שֶׁל בַּל תַּלִין וְלֹא נָתַן לוֹ מִיָּד הֲרֵי כָּל חִיּוּתוֹ וְנַפְשׁוֹ שֶׁל הַשָּׂכִיר אֵצֶל הַבַּעַל הַבַּיִת בִּבְחִינַת וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ בַּזֹּהַר בְּעִנְיָן זֶה. וְהָעִקָּר מַה שֶּׁלֹּא נָתַן לוֹ מִיָּד בְּיוֹמוֹ, בְּעִתּוֹ וּבִזְמַנּוֹ וְעִכֵּב הֶאָרַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל זֶה הַשָּׂכִיר כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא. וְעַל יְדֵי זֶה פָּגַם מְאֹד בִּבְחִינַת הַהוֹן הַנַּ"ל שֶׁהִיא פְּגַם הַהִתְפָּאֲרוּת, עַל כֵּן אֵין מַאֲמִינִים לוֹ עוֹד בִּשְׁבוּעָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַזְכִּיר עַצְמוֹ בְּהַהִתְפָּאֲרוּת וְכַנַּ"ל מֵאַחַר שֶׁהַטּוֹב נִכְבָּשׁ כָּל כָּךְ עַל יְדֵי שֶׁלֹּא תִּקֵּן בְּחִינַת הַהוֹן הַנַּ"ל בְּיוֹמוֹ לְגַלּוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא. וְעַל כֵּן יָכוֹל לְהִיוֹת שֶׁיִּשְׁכַּח, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּעַל הַבַּיִת טָרוּד בְּפוֹעֲלָיו וְחַשְׁדִינָן לֵיהּ

שֶׁשָּׂכַח שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁנִּתַּן לוֹ שְׂכִירוּתוֹ וּבֶאֱמֶת לֹא נִתַּן לוֹ. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁטָּרוּד בְּפוֹעֲלָיו דַּיְקָא. מַה שֶּׁלֹּא מָצִינוּ כֵּן בְּשׁוּם מָקוֹם, כִּי בִּשְׁאָר חוֹב אִם אָמַר "פָּרַעְתִּי", אֲפִלּוּ אִם יָבִיא עָלָיו עֵדִים שֶׁהָיָה טָרוּד בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁאָמַר שֶׁפָּרַע בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי עֲסָקִים, אַף עַל פִּי כֵן לֹא יִפָּסֵל מִשְּׁבוּעָה וְיִהְיֶה לְעוֹלָם פָּטוּר בִּשְׁבוּעָה. רַק בְּפוֹעֵל אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּעַל הַבַּיִת טָרוּד בְּפוֹעֲלָיו וּמְשׁוּם חִיּוּתוֹ דְּשָׂכִיר נָטְלוּ הַשְּׁבוּעָה מִבַּעַל הַבַּיִת וּנְתָנוּהָ עַל הַשָּׂכִיר, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי טָרְדָּא דְּפוֹעֲלִים הִיא טָרְדָּא עֲצוּמָה, מֵאַחַר שֶׁכָּל נַפְשׁוּת וְחִיּוּת וְהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל נַפְשׁוֹת הַפּוֹעֲלִים הֵם אֶצְלוֹ, כִּי נִשְׁכְּרוּ אֶצְלוֹ וְהָיוּ אֶצְלוֹ בְּגָלוּת וְעַבְדוּת שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת הַטּוֹב שֶׁנִּכְבָּשׁ מְאֹד בַּגָּלוּת. וּמֵאַחַר שֶׁהֵם בְּגָלוּת אֶצְלוֹ בְּוַדַּאי הוּא מֻכְרָח לִהְיוֹת טָרוּד לְשַׁלֵּם לָהֶם בְּמוֹעֲדָם וּזְמַנָּם בְּיוֹמָם דַּיְקָא. וְעַל כֵּן חַשְׁדִינָן לֵיהּ שֶׁשָּׂכַח שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הֶחֱזִיר הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מִיָּד מֵאַחַר שֶׁהַשָּׂכִיר תְּבָעוֹ בִּזְמַנּוֹ וְלֹא נִתַּן לוֹ. עַל כֵּן לֹא הֶאֱמִינוּהוּ בִּשְׁבוּעָה וְהִטִּילוּ הַשְּׁבוּעָה עַל הַשָּׂכִיר מִשּׁוּם חִיּוּתוֹ דְּשָׂכִיר, כִּי כָּל חִיּוּתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהִתְפָּאֲרוּת הַפְּרָטִי שֶׁבְּכָל יוֹם תְּלוּי בָּזֶה וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה אִישׁ חֶסֶד וְעָשָׂה חֶסֶד וּצְדָקָה הַרְבֵּה, כִּי אַבְרָהָם וְכָל הָאָבוֹת עָסְקוּ בָּזֶה לְהוֹדִיעַ לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בַּמְּקוֹמוֹת הַמְּגֻנִּים מַעֲלָתוֹ לְעוֹרְרוֹ לְתִשׁוּבָה. וְעַל יְדֵי זֶה עָשׂוּ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים רַבִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן וְכוּ'". וְכֵן יִצְחָק וְיַעֲקֹב גִּיְרוּ רַבִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וּמֵחֲמַת שֶׁאַבְרָהָם הָיָה הָרֹאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לַעֲסֹק בָּזֶה לְעוֹרֵר וּלְהוֹצִיא וּלְתַקֵּן הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵחֵטְא עֵץ הַדַּעַת, עַל כֵּן עָשָׂה כָּל יָמָיו צְדָקָה וָחֶסֶד הַרְבֵּה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אָוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהוֹדִיעַ לַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מַעֲלָתוֹ וְהֵיכָן הוּא עַתָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבְכָלְלִיּוּת הָעוֹלָם הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת הֵם בְּבְחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתְּקוּנִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אַבְרָהָם הוּא בְּבְחִינַת תִּקּוּן הוֹן יִסּוּרִים רַעִים רַבִּים שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי צְדָקָה הָרַבֵּה, כִּי אַבְרָהָם עָשָׂה חֶסֶד וּצְדָקָה הַרְבֵּה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה מוֹדִיעִין לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מַעֲלָתוֹ וְנַעֲשִׂין גֵּרִים בְּחִינַת וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם מְפֹרָשׁ יוֹתֵר מִבִּשְׁאָר הָאָבוֹת מֵחֲמַת שֶׁהוּא הָרֹאשׁוֹן וְהוּא הִתְחִיל הַתִּקּוּן עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ וְנִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת יִצְחָק שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְאַחַר כָּךְ הִקְרִיבוֹ אַיִל תַּחְתָּיו שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָאָבוֹת הֵם הָיוּ הַתְּחָלַת הַתִּקּוּן לְתַקֵּן פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא פְּגַם הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעָבְדוּ הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים מְאֹד, עַל כֵּן הָיָה הַהֶכְרֵחַ לְתַקֵּן פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ עַל יְדֵי יִצְחָק אֲבִינוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּתְרַצּוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק לְהַקְרִיב אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, כִּי מִגֹּדֶל הַפְּגָם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל יְדֵי יִצְחָק

בְּעַצְמוֹ. וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל וְנִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת, כִּי יַעֲקֹב נִקְרָא יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל:

חלק ט

וְזֶה שֶׁטָּעָה יִצְחָק בְּעֵשָׂו וְאָהַב אוֹתוֹ וְרָצָה לְבָרְכוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו". וְתַרְגּוּמוֹ, אֲרֵי מְצַיְּדֵהּ הֲוָה אָכִיל. כִּי מֵחֲמַת שֶׁיִּצְחָק עִקַּר עִסְקוֹ הָיָה לְתַקֵּן הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁרָאָה שֶׁעֵשָׂו מֵבִיא לוֹ לֶאֱכֹל. וַאֲכִילַת יִצְחָק בְּוַדַּאי הָיָה בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, בְּחִינַת שֻׁלְחָן מְכַפֵּר כְּמִזְבֵּחַ, עַל כֵּן אָהַב אוֹתוֹ, כִּי סָבַר שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁבְּעֵשָׂו הָיָה נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים גְּבוֹהִים מְאֹד שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים שֶׁיָּצְאוּ אַחַר כָּךְ מִזַּרְעוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה 'כִּי צַיִד בְּפִיו', שֶׁמְּרַמֵּז עַל אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת, כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן סָבַר יִצְחָק שֶׁמַּה שֶׁמֵּבִיא לוֹ לֶאֱכֹל שֶׁמִּפְרָשׁ גַּם כֵּן בָּזֶה הַפָּסוּק כִּי צַיִד בְּפִיו שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְשַׁמְּחַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֶצְלוֹ שֶׁעוֹסֵק לְהוֹצִיא וּלְהַחֲזִירוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא עוֹסֵק לְהַאֲכִיל אֶת אָבִיו שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָהַב אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן רָצָה לְבָרְכוֹ. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, "וַתִּכְהֶין עֵינָיו מֵרְאֹת". בְּחִינַת שֶׁנֶּחֱשַׁךְ אוֹר הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

בַּעֲשָׂנָן שֶׁל אֵלּוּ שֶׁהֵיוּ מַקְטִירוֹת לַעֲבוֹדָה זָרָה, דְּהַיְנוּ פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נֶחֱשַׁךְ אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדוֹ עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וּמֵרִבּוּי הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל בֵּית עֵשָׂו שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ נֶחֱשַׁךְ הָאוֹר כָּל כָּךְ בְּחִינַת וַתִּכְהֶין עֵינָיו עַד שֶׁלֹּא רָאָה יִצְחָק עֹצֶם הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי יַעֲקֹב דַּיְקָא, עַד שֶׁרָצָה לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו, כִּי סָבַר שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּן הַמִּזְבֵּחַ עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲכִילוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר לוֹ, "הָבִיאָה לִי צַיִד וְאֹכְלָה וְכוּ'". כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁיַּאֲכִיל אוֹתוֹ שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הוֹן יִסּוּרִין וְכוּ'. עַל יְדֵי זֶה רָצָה לְבָרְכוֹ, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁרָצָה לְבָרְכוֹ הָיָה בַּעֲשִׁירוּת גָּדוֹל, כִּי סָבַר שֶׁצְּרִיכִים לִתֵּן לוֹ הָעֲשִׁירוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲסֹק יוֹתֵר בְּתִקּוּן הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁנּוֹתְנִין מִמָּמוֹנוֹ צְדָקָה הַרְבֵּה לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים בֶּאֱמֶת וְכַנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת עֵשָׂו לֹא חָפֵץ בַּבְּרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ, כִּי כָּל כַּוָּנַת עֵשָׂו מַה שֶּׁהֶאֱכִיל אֶת אָבִיו לֹא הָיָה לְטוֹבָה כִּי אִם לְרַמּוֹת אֶת אָבִיו כְּדֵי שֶׁיֹּאהַב וִיכַבֵּד אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן לוֹ עֲשִׁירוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִכָּבֵשׁ הַטּוֹב בַּגָּלוּת עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי לֹא חָפֵץ כְּלָל לְהוֹצִיא הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֶצְלוֹ וּלְתַקֵּן הַמִּזְבֵּחַ, רַק כָּל כַּוָּנָתוֹ הָיָה בְּהֶפֶךְ לִכְבֹּשׁ הַטּוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. וְכֵן נִמְצְאִים אֲנָשִׁים שֶׁנּוֹתְנִים צְדָקָה, אֲבָל אֵין כַּוָּנָתָם לְטוֹבָה כְּלָל רַק לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם

וְנוֹתְנִים רַק בְּמָקוֹם שֶׁיִּתְכַּבְּדוּ וְיִתְיַקְּרוּ וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מִתְגַּבְּרִים וּמְשְׁתַּרְרִים עַל עַם דַּל עַל הַכְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת. וּצְדָקָה כָּזוֹ בְּוַדַּאי אֵינָהּ מְתַקֶּנֶת כְּלָל רַק מְקַלְקֶלֶת הַרְבֵּה, כִּי הֵם מַרְבִּים שִׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת עַל יְדֵי הוֹן וְעֻשְׁרוּת כָּזֶה רַק אֲצֶל יִשְׂרָאֵל הָרַב הוּא לְטוֹבָה וְיֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ שֶׁטּוֹעִים עַצְמָן שֶׁסּוֹבְרִים שֶׁנּוֹתְנִים לַהֲגוּנִים וְהוּא לְהֵפֶךְ, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים כַּוָּנָתָם לְטוֹבָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַתְרָא יב) אַחֲרֵי שֶׁהִפְלִיגוּ שָׁם הַרְבֵּה בְּגֹדֶל מַעֲלַת מִצְוֹות הַצְּדָקָה. אָמְרוּ שָׁם, שֶׁמָּא תֹּאמַר כָּל הַבָּא לִקְפֹּץ קוֹפֵץ? תַּלְמוּד לוֹמַר, "מַה יָקָר חַסְדְּךָ אֱלֹקִים וְכוּ'". כִּי צְרִיכִים זְכוּת גָּדוֹל לִזְכוֹת לִתֵּן לָעֲנִיִּים הֲגוּנִים אֲמִתִּיִּים בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְקַיֵּם עֻשְׁרוּתוֹ עַל יְדֵי זֶה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי צְדָקָתוֹ בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזְּךָ שֶׁיּוּכְלוּ לְהוֹדִיעַ לַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מַעֲלָתוֹ וְכוּ' עַד שֶׁיֵּשְׁלַם הַמִּזְבֵּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה וְאַהֲבָה וְכוּ', אֲבָל עֻשְׁרוֹ הָרָשָׁע בְּוַדַּאי כָּל כַּוָּנָתוֹ הָיָה לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה כְּלָל, עַל כֵּן הִשְׁתַּדְּלָה רִבְקָה שֶׁיִּקַּבֵּל יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ כָּל שֶׁפַע הַהוֹן וְהָעֲשִׁירוּת לְיַעֲקֹב הַצַּדִּיק הָאֱמֶת דַּיְקָא, כִּי יַעֲקֹב דַּיְקָא צָרִיךְ לְקַבֵּל כָּל הָעֲשִׁירוּת כְּדֵי שֶׁיִּתַּקֵּן כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּזְכָּרִים שָׁם עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מְכִירַת הַבְּכוֹרָה שֶׁמָּכַר עֵשָׂו לְיַעֲקֹב עַל יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַלְעִיטֵנִי נָא וְכוּ'". וְאָז אָמַר לוֹ יַעֲקֹב, "מִכְרָה כַיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי". כִּי הָעֲבוֹדָה בִּבְכוֹרוֹת. וְהָעֲבוֹדָה, דְּהַיְנוּ קָרְבָּנוֹת הוּא תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ. וְעַל כֵּן תֵּכֶף שֶׁאָמַר עֵשָׂו לְיַעֲקֹב: "הַלְעִיטֵנִי נָא", שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ. עַל כֵּן תֵּכֶף אָמַר לוֹ יַעֲקֹב כַּדָּת וְכַדִּין, "אִם כֵּן מִכְרָה לִי אֶת בְּכֹרָתְךָ", כִּי לָמָּה לְךָ עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, מֵאַחַר שֶׁאַתָּה פּוֹגְמוֹ כָּל כָּךְ עַל יְדֵי רִבּוּי תַּאֲוַת אֲכִילָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמַר יִצְחָק, "גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה", שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמֵּאַחַר שֶׁשָּׁמַע יִצְחָק שֶׁאָמַר, אֶת בְּכֹרָתִי לָקַח וְכוּ', אָמַר יִצְחָק, אִם כֵּן כַּדִּין בֵּרַכְתִּי אֶת יַעֲקֹב וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁמֵּאַחַר שֶׁמָּכַר הַבְּכוֹרָה שֶׁהִיא תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ, אִם כֵּן נוֹדָע לִי עַתָּה שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק כְּלָל בְּתִקּוּן הַמִּזְבֵּחַ וְכָל עִסְקוֹ שֶׁהָאֲכִיל אוֹתִי, כִּי כַּוָּנָתוֹ הָיָה לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה מֵאַחַר שֶׁבְּזֶה אֶת הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּזְבֵּחַ. עַל כֵּן בְּוַדַּאי מַגִּיעַ הַבְּרָכוֹת שֶׁל הָעֲשִׁירוּת רַק לְיַעֲקֹב, עַל כֵּן גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה, כִּי רַק יַעֲקֹב שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת צְרִיכִים לְקַבֵּל אֶת הָעֲשִׁירוּת כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֶת מַעֲלָתוֹ עַל יְדֵי זֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה אֲמִתִּיִּים בָּעוֹלָם, כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ עַד שֶׁיֵּשְׁלַם הַשֵּׂכֶל וְיָאִיר אוֹר הַצַּדִּיקֵי

אֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִים יִרְאָה וְאַהֲבָה עַל יְדֵי עִצָּם הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּגַלִּים הִתְפָּאֲרוּת אֲפִלּוּ מֵהַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר חִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת חֲנָכָה, כִּי מַלְכוּת הָרִשְׁעָה גָּזְרָה אָז הַגְּזֵרוֹת רָעוֹת עַל יִשְׂרָאֵל הַמּוּבָאִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁלֹּא יָמוּלוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְשֶׁיְּחַלְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ' וְהֶחֱשִׁיכוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּצָרוֹתֵיהֶן שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּבְשׁוּ בְּיוֹתֵר אֶת הַטּוֹב בַּגָּלוּת. וּכְשֶׁגָּבְרוּ הַכֹּהֲנִים חַשְׁמוֹנָאִי וּבָנָיו וְנִצְּחוּם, עַל יְדֵי זֶה הוֹצִיאוּ הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מֵהֶם וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלַם הַמִּזְבֵּחַ. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנִּשְׁלַם עַל יְדֵי הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שֶׁהוֹצִיאוּ מִן הַגָּלוּת. וְעַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ, עַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם אוֹר הַשֵּׂכֶל וְרוֹאִין אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁמְּגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת. וְזֶה בְּחִינַת אוֹר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁדָּלַק הַנֵּר בְּנֵס שְׁמוֹנָה יָמִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה וְחִיּוּתָהּ וְקִיּוּמָהּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַנֵּר שֶׁיַּדְלִיק בְּנֵס כְּזֶה, כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בְּחִינַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ, שֶׁמִּתְרוֹמֵם, כְּבְיָכוֹל, כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְגָדְלוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר אוֹר גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כִּי כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ". וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמַּדְלִיקִין בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הוֹן יֹסִיף רַעִים רַבִּים, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי רִבּוּי צְדָקָה לַעֲנִיִּים רַבִּים לְקָנוֹת לוֹ רֵעִים רַבִּים, וְעַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ וּמַשְׁלִים הַמִּזְבֵּחַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל וּמֵאִיר אוֹר הַצַּדִּיק וְנִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַכָּבוֹד שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר גָּדוֹל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת אוֹר נֵרוֹת הַמְנוֹרָה שֶׁהֵם עֵדוּת שֶׁהַשְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי מִמֶּנָּה הָיָה מַתְחִיל וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל וְעוֹשֶׂה נִסִּים בִּשְׁבִילָם וּמַנְהִיג הָעוֹלָם כִּרְצוֹנָם, כִּי בִּשְׁבִילָם נִבְרָא הַכֹּל וּבִשְׁבִילָם מִתְקַיֵּם הַכֹּל, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וּבְכָל יוֹם וָיוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאוּ "רֵאשִׁית", הַיְנוּ בִּשְׁבִיל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ מִיָּד, "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם". זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּחְשַׁךְ אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין מִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַחֲשֵׁכוּת עַל יְדֵי רִבּוּי הַגָּלֻיּוֹת שֶׁכּוֹבְשִׁין הַטּוֹב בֵּינֵיהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת שֶׁכָּבְשׁוּ הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר

הַחֹשֶׁךְ מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁאֵין רוֹאִין אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁמְּגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת. וּבִפְרָט הַגְּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא תְּהוֹם וְגַם כָּל הַחֲשֻׁכוֹת שֶׁל גָּלֻיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת כְּלוּלִים בּוֹ. בִּבְחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. שֶׁהַחֹשֶׁךְ מַחֲשִׁיךְ עַד הַתְּהוֹם. עַד שֶׁרוֹצֶה לְהַסְתִּיר וּלְהַחֲשִׁיךְ הָאוֹר לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. מַיִם זֶה בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שְׁלַח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמָּיִם". (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי קָדְשׁוֹ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם) רוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת, דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל יְדֵי זֶה "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר". שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה, אוֹר נֵר הַמְּנוֹרָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאוֹר הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה אִישׁ וּבֵיתוֹ, זֶה בְּחִינַת אוֹר הִתְפָּאֲרוּת בִּכְלָל. וְהַמְּהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד זֶה בְּחִינַת אוֹר הִתְפָּאֲרוּת בִּפְרָטִיּוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְרָטִיּוּת. וְהַמְּהַדְּרִין מִן הַמְּהַדְּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם, זֶה בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִכָּל אֵיבָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ מֵהַגְּרוּעִים שֶׁבַּגְּרוּעִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְהַאִיר וּלְגַלּוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהוֹסִיף אוֹר בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם מוֹצֵא אֵיזֶה הִתְפָּאֲרוּת בְּאֵיזֶה אֵיבָר מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל לְעִנְיַן לֹא תָלִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁדָּלַק שֶׁמֶן מֵעָט שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, הַיְנוּ כִּי שֶׁמֶן הוּא בְּחִינַת אוֹר הִתְפָּאֲרוּת, כִּי שֶׁמֶן לְשׁוֹן גְּדֻלָּה וְהִתְפָּאֲרוּת, בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְכוּ', בְּחִינַת לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, בְּחִינַת עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹקִים שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ וְכוּ', דְּהַיְנוּ גְּדֻלַּת וְהִתְפָּאֲרוּת הַמֶּלֶךְ, הַיְנוּ כִּי הַיְוָנִים טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים, שֶׁרָצוּ לְהַחֲשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיק וּלְטַמְּאוֹת וּלְקַלְקֵל כָּל מִינֵי הִתְפָּאֲרוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁגָּזְרוּ, כְּתֹבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל דְּהַיְנוּ שֶׁרָצוּ לְהַמְשִׁיךְ כְּפִירוֹת כְּאִלּוּ לֹא נִבְרָא הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְאֵין ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם. וּכְשֶׁגָּבְרוּ מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי וְנִצְחוּם, מָצְאוּ פַּךְ שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, כֹּהֵן בְּחִינַת אַהֲבָה וָחֶסֶד, בִּפְרָט כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד גָּדוֹל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַהוֹן יֹסִיף עַל יָדוֹ, עַל יְדֵי שֶׁהוּא עוֹסֵק לְקַבֵּל כָּל הַצְּדָקוֹת וְכָל הַנְּדָבוֹת לֵב שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַתְּרוּמוֹת וְהַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִם הַכֹּהֵן, בִּפְרָט הַכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁמְּמֻנֶּה עַל כָּל הַכֹּהֲנִים וּמְצֻוִּים יִשְׂרָאֵל לְעַשְּׂרוֹ, כִּי הוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל הוֹן גָּדוֹל מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי עַל יָדוֹ עִקַּר תִּקּוּן הַהוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ מִן

הַגָּלוּת, מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁכָּל זֶה עֲבוֹדַת הַכֹּהֵן לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין וּמוֹצִיאִין הַטּוֹב מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנָּפַל לְשָׁם בַּעֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ. וְהָיָה אָז תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁמָּצְאוּ הַשָּׁמֶן שֶׁחָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּגֹדֶל כֹּחַ צִדְקָתוֹ יָכוֹל לְהָאִיר אוֹר הִתְפָּאֲרוּת אֲפִלּוּ בְּעֹמֶק הַחֹשֶׁךְ מְאֹד, אֲבָל לֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם לְיוֹם אֶחָד שֶׁלְּפִי הָאֱמֶת־נָא, לְפִי דַּעַת הָאָדָם נִדְמֶה שֶׁאֵין כֹּחַ בָּזֶה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיָּאִיר וַיַּדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים. וּבָזֶה הֶרְאָה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ גֹּדֶל עִצָּם אַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים לָנוּ נִסִּים כָּאֵלֶּה, כִּי הֵם דּוֹרְשִׁים וּמְחַפְּשִׂים וּמְבַקְּשִׁים וּמוֹצְאִים הִתְפָּאֲרוּת בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר מִיִּשְׂרָאֵל עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצְאִים הִתְפָּאֲרוּת בְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי עוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה תֹּקֶף הַנֵּס הַזֶּה שֶׁדָּלַק הַשֶּׁמֶן הַמַּעַט שְׁמוֹנָה יָמִים לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין הַהִתְפָּאֲרוּת נִפְסָק לְעוֹלָם. כִּי שְׁמוֹנָה יָמִים מְרַמְּזִין עַל כָּל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּכְלָלִין בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, לְהוֹרוֹת שֶׁהֵם יְכוֹלִין לְלַמֵּד זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיָּאִיר וַיַּדְלִיק זְמַן מַעַט בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת מַעַט יוֹסִיף אוֹר וְיָאִיר לָעוֹלָם עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי. כִּי מְעַט הַהִתְפָּאֲרוּת מֵאִיר לָהֶם עַד שֶׁמּוֹצְאִים עַל יְדֵי הִתְפָּאֲרוּת בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת עוֹד יוֹתֵר וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַד שֶׁמְּגַלִּין הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֶפְסַק לְעוֹלָם עַד הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר חִיּוּת הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ בְּכָל יוֹם עַד אֲשֶׁר יִזְכּוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִירְאָה וְאַהֲבָה בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז יִהְיֶה הַהִתְפָּאֲרוּת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְיִתְקַיֵּם "כִּי ה' יִהְיֶה לְךָ לְאוֹר עוֹלָם וְאֵלֹקַיִךְ לְתִפְאַרְתֵּךְ":

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַשָּׁבַת הָעֲבוֹט. כְּסוּת יוֹם-מַחֲזִיר בַּיּוֹם. וּכְסוּת לַיְלָה-בַּלַּיְלָה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָסוּר לִכְנֹס לְבֵית הַלְוֶוה לִטֹּל מִשְׁכָּנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי תַשֶּׁה בְרֵעֲךָ וְכוּ'. לֹא תָבֹא אֶל בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ וְכוּ'". כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִים לִידֵי הַלְוָאוֹת נְמִשָּׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, כְּשֶׁאֵין מְתַקְּנִין הַתִּקּוּן שֶׁל הוֹן יִסּוּף רַעִים רַבִּים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין מוֹצִיאִין וּמַעֲלִין הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָעַכּוּ"ם. וַאֲזַי כְּשֶׁהַטּוֹב כָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם, אֲזַי נִמְשָׁכֶת הַשֶּׁפַע לָהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל עֲשִׁירוּתָם נִמְשָׁךְ מֵהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם כַּיָּדוּעַ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כָּל הָעֲשִׁירוּת וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית. וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַהוֹן, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מֵהֶם כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן מַחֲזִירִין הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת לְיִשְׂרָאֵל. וְהָעִקָּר, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַטּוֹב כַּנַּ"ל וְנַעֲשִׂין גֵּרִים וְנִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ, עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אוֹר הַצַּדִּיק וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּכְשֶׁמִּתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁבְּשִׁבְיל זֶה נִבְרָא

הַכֹּל וּמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, אֲזַי בְּוַדַּאי נִמְשָׁךְ כָּל הַשְׁפָּעַת שֶׁל פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל חִיּוּת הָעוֹלָם וְהַשְׁפָּעָתוֹ שַׁיָּךְ בְּוַדַּאי לְיִשְׂרָאֵל, כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ כָּל הַשֶּׁפַע וְהַחִיּוּת עַל יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר בָּהֶם וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר עִכּוּב הַשֶּׁפַע שֶׁמִּשָּׁם בָּא הָעֲנִיּוּת וְהַהַלְוָאוֹת בָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַהוֹן הַנַּ"ל שֶׁל הָעֲשִׁירִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין צְדָקָה וָחֶסֶד בְּמָמוֹנָם. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁעוֹסֵק בִּצְדָקָה וָחֶסֶד וּמְתַקֵּן בְּחִינַת הַהוֹן הַנַּ"ל בְּבְחִינָה הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל וְהָעִקָּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה תּוֹרָה לְהִתְנַהֵג בְּחֶסֶד גָּדוֹל עִם הַלּוֹוֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשֶׁה וְכוּ'," וְהֶחֱמִירָה מְאֹד בַּהַשָּׁבַת הָעֲבוֹט בַּיּוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן שֶׁלֹּא לִכְנֹס אֶל בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבוֹטוֹ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לְבַטֵּל הָעֲנִיּוּת וְהַלְוָאוֹת הוּא עַל יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁגּוֹמֵל עִם הַלּוֹוֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה אַהֲבָה וְשָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. שֶׁמּוֹצִיא הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ וּמַשְׁלִים הַמִּזְבֵּחַ וְכוּ' עַד שֶׁמִּתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֶרֶת הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה עִקַּר מְצוּוֹת צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד יְבַטֵּל הָעֲנִיּוּת מֵהֶעָנִי וְהַלּוֹוֶה עַל יְדֵי שֶׁיִּגָּלֶה הַהִתְפָּאֲרוּת עַל יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר לִכְנֹס לְבֵית הַלּוֹוֶה לַעֲבֹט עֲבוֹטוֹ, כִּי הַחֲפָצִים שֶׁל כָּל אָדָם הֵם בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּתוֹ וְשַׁעֲשׁוּעָיו, כִּי הֵם חִיּוּתוֹ שֶׁבָּהֶם מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ וּמִתְפָּאֵר:

וְשֹׂרֶשׁ חִיּוּתָם נִמְשָׁךְ מֵהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ עִם הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים שֶׁמִּשָּׁם שֹׂרֶשׁ הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע שֶׁל כָּל הַחֲפָצִים שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּתוֹ כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְהַחֲפָצִים הַיְקָרִים אֵצֶל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, אַךְ מֵחֲמַת חֲטָאֵי הַדּוֹרוֹת הִתְגַּבְּרוּ הַיִּכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁכָּבְשׁוּ הַטּוֹב לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה עַל פִּי הָרֹב הוּא לְהֵפֶךְ. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן כָּל הַחֲפָצִים שֶׁיֵּשׁ אֲפִלּוּ לְהָעָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֹׂרְשָׁם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא בְּבֵית הָאָדָם בִּבְחִינַת כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, כִּי כָּל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֹׂרְשָׁם הוּא מִבְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ (כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר "בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל", עַיֵּן שָׁם). שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ וְכוּ'". וְכֵן "יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ" וְכוּ', כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכֹּל עוֹלֶה אֶל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְשָׁם ה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל כָּל הַהִתְפָּאֲרוּת מֵהֶם, כִּי שָׁם שַׁעַר הַשָּׁמַיִם. וְעַל כֵּן שָׁם עוֹמֵד הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנִּשְׁלָם עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ וְנַעֲשִׂין גֵּרִים בִּבְחִינַת עַמִּים הַר יִקָּרְאוּ שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם, מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נִמְשָׁךְ קִיּוּם שֶׁל כָּל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם בִּבְחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל כָּל

אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בָּאִים לִידֵי הַלְוָאוֹת עַד שֶׁמַּכְרָחִים לְמַשְׁכְּנָם זֶה בְּחִינַת חֶרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא מַשְׁכוֹן, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ נִקְרָא מִשְׁכָּן עַל שֵׁם שֶׁנִּתְמַשְׁכֵּן בַּעֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "אֱלֶה פִּקּוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן וְכוּ'", כִּי בִּזְמַן שֶׁהָיָה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם הָיָה כָּל הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא הָיוּ צָרִיכִים לְשׁוּם הַלְוָאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה וְכוּ'. וְהַעֲבָטָתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט וְכוּ'". רַק עַל יְדֵי חֶרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עַל יְדֵי זֶה נִתְעַלֵּם הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְנִמְשַׁךְ רֹב הַשֶּׁפַע לָהֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁמַּכְרָחִין לָבוֹא לְהַלְוָאוֹת וּלְמַשְׁכּוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּתְמַשְׁכֵּן בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד עַל הַמַּלְוֶה לְהָקֵל עַל הַלּוֹוֶה, בְּפֶרְט בְּעָנְיַן הַמַּשְׁכּוֹן כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה שֶׁיִּגְמֹל עִמּוֹ, יִהְיֶה חוֹזֵר וְנִמְשָׁךְ הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַחֲזֹר הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן אָסוּר לְכָנֵס לְבֵיתוֹ לַעֲבֹט עֲבוֹטוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַחֲזִיר כְּסוּת יוֹם-בַּיּוֹם. וּכְסוּת לַיְלָה- בַּלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הִוא כְסוּתָה לְבַדָּהּ הִוא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ וְכוּ'". כִּי הַכְּסוּת וְהַשִּׂמְלָה הוּא עִקַּר בְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הָאָדָם, כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא, כִּי הַחֲפָצִים שֶׁל הָאָדָם, בְּפֶרְט הַבְּגָדִים הֵם מְכַבְּדִין וּמְפָאֲרִין אֶת הָאָדָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעִנְיַן בִּגְדֵי כְהֻנָּה, "וְעָשִׂיתָ בִּגְדֵי קֹדֶשׁ וְכוּ' לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת". וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַחֲזִיר כְּסוּת יוֹם בַּיּוֹם וּכְסוּת לַיְלָה בַּלַּיְלָה, כִּי כָּל שִׁנּוּי הָעִתִּים שֶׁהֵם יוֹם וְלַיְלָה וְכוּ', הַכֹּל עַל יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַיּוֹם צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ כְּסוּת יוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר אוֹר יוֹם וְכֵן כְּסוּת לַיְלָה בַּלַּיְלָה, כִּי שִׁנּוּי הָעִתִּים שֶׁל יוֹם וְלַיְלָה נִמְשָׁךְ מֵהַהִתְפָּאֲרוּת פְּרָטֵי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל בְּכָל יוֹם עֶרֶב וְבֹקֶר מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת כְּסוּת יוֹם וְלַיְלָה. וְעַל כֵּן מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים, וְעַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לְהַחֲזִיר הַמַּשְׁכּוֹן כְּסוּת יוֹם בַּיּוֹם וְכוּ', כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְהָאִיר בְּחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל הָעֲנִיּוּת וְהַהַלְוָאוֹת לְגַמְרֵי, כִּי יַחֲזֹר הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הִתְפָּאֲרוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, "כִּי הִוא כְסוּתָה לְבַדָּהּ הִוא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ"-דָּא צִיצִית וּתְפִלִּין. כִּי צִיצִית וּתְפִלִּין הֵם עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן הֵם מְרֻמָּזִים בְּפָסוּק זֶה כִּי הִוא כְסוּתָה לְבַדָּהּ וְכוּ', שֶׁמְּדַבֵּר מִמִּצְוַת הַשַּׁבָּת הָעֲבוֹט בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, כִּי

הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי מִצְוַת הַשַּׁבָּת הָעֲבוֹט הוּא בְּשָׁבִיל תִּקּוּן הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁמְּרֻמָּזִים בְּפָסוּק זֶה, כִּי הוּא כְּסוּתוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

הלכות גבית מלוה

פרק א

חלק א

אָסוּר לִכָּנֵס לְבֵית הַלְוָוֶה לְקַח עֲבוֹטוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, "בַּחוּץ תַּעֲמֹד וְכוּ'".:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר שֶׁל "גְּזֵלָה" סִימָן סט, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.:

וְהַכְּלָל, שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת שִׁרְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת. וְעַל כֵּן עִקַּר הָעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת הָאִשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת נֶפֶשׁ שֶׁשָּׁרְשָׁהּ וְחִיּוּתָהּ עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת. וְעַל כֵּן הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשׁוֹ וְעַיֵּן שָׁם. וְאִיתָא שָׁם שֶׁלִּפְעָמִים הַגַּזְלָן אֵינוֹ נוֹטֵל אֶת נַפְשׁוֹ אַף עַל פִּי שֶׁגָּזַלוֹ מָמוֹן, כִּי כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ רוֹאָה שֶׁזֶּה הַגַּזְלָן עוֹמֵד לְגָזְלוֹ וְלִקַּח אֶת חִיּוּת נַפְשׁוֹ, אֲזַי הַנֶּפֶשׁ מְצַמְצֶמֶת וּמְכַוֶּצֶת עַצְמָהּ וְאֵינָהּ מַנַּחַת לִקַּח אוֹתָהּ וְאַף שֶׁלּוֹקֵחַ מָמוֹנוֹ אֵין בּוֹ שׁוּם חִיּוּת הַנֶּפֶשׁ וְהוּא רַק עַפְרָא בְּעָלְמָא, מֵאַחַר שֶׁהַנֶּפֶשׁ הִתְגַּבְּרָה וְלֹא הִנִּיחָה לִקַּח אוֹתָהּ, עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַתּוֹרָה חָסָה עַל נֶפֶשׁ הַלְוָוֶה הֶעָנִי וְהַדַּל שֶׁלָּוָה מֵחֲבֵרוֹ וְאֵין לוֹ לְשַׁלֵּם וְהוּא מֻכְרָח לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ יֶתֶר הַפְּלֵטָה מִעֵט הַמִּטַּלְטְלִין הַנִּשְׁאֲרִין לוֹ שֶׁבָּהֶם תָּלוּי כָּל חִיּוּתוֹ, דְּהַיְנוּ שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא תָּלוּי בַּעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְאִם יוֹצִיא הַכֹּל מִתַּחַת יָדוֹ יִהְיֶה נֶחֱשָׁב כְּמֵת מַמָּשׁ, כִּי הוּא מַמָּשׁ יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ מֵאַחַר שֶׁשָּׁרְשָׁהּ בְּהַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עָנִי חָשִׁיב כְּמֵת. כִּי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִוא חִיּוּת הָאָדָם, תָּלוּיָה בַּעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְאַף עַל פִּי כֵן זֶה הַלְוָוֶה מֻכְרָח לְשַׁלֵּם מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְוֶה רָשָׁע וְכוּ'. וְעַל כֵּן חָסָה הַתּוֹרָה עָלָיו וְצִוְּתָה כַּמָּה מִצְווֹת בָּזֶה לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּחֶסֶד, כְּדֵי לְהַשְׁאִיר לוֹ אֵיזֶה חִיּוּת לְהַנֶּפֶשׁ, כִּי בְּוַדַּאי עַל פִּי הַדִּין הָיָה רָאוּי שֶׁיּוֹצִיא כָּל אֲשֶׁר לוֹ עַד הַחֲלוּק, כְּדֵי לְסַלֵּק לְמִי שֶׁלָּוָה מִמֶּנּוּ וְהוּא יַחֲזֹר עַל הַפְּתָחִים, אֲבָל הַתּוֹרָה חָסָה עָלָיו וְצִוְּתָה לְסַדֵּר לְבַעַל חוֹב וּלְהַשְׁאִיר לוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְנַפְשׁוֹ חִיּוּת וְלֹא יִהְיֶה כַּמֵּת, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בְּהַמָּמוֹן כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁאָסוּר לְמַשְׁכֵּן כֵּלִים שֶׁעוֹשִׁין בָּהֶם אֹכֶל נֶפֶשׁ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם סְמוּכִין לְהַנֶּפֶשׁ, עַל כֵּן הַנֶּפֶשׁ תָּלוּי בָּהֶם בְּיוֹתֵר, עַל כֵּן אָסוּר לְמַשְׁכֵּן אוֹתָם כְּדֵי שֶׁלֹּא לִקַּח שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ, כִּי כָּל אֵלּוּ הַמִּצְווֹת כֻּלָּם כְּדֵי לְהַשְׁאִיר לְהַלְוָוֶה אֵיזֶה שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כַּמֵּת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁסְּמוּךְ יוֹתֵר לְהַנֶּפֶשׁ, וּבְוַדַּאי הַנֶּפֶשׁ נִשְׁרֶשֶׁת שָׁם בְּיוֹתֵר, צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְהַנִּיחַ לוֹ. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁאָסוּר לִכָּנֵס לְבֵיתוֹ לַעֲבֹט עֲבוֹטוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבוֹא עָלָיו פִּתְאֹם. וְלַחֲטֹף אֶצְלוֹ כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְיוּכַל לְהָמִית אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בָּזֶה מֵאַחַר שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בְּהַמָּמוֹן כַּנַּ"ל, רַק שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יוֹצִיא לוֹ אֶת הָעֲבוֹט כְּדֵי שֶׁהַלְוָוֶה יוּכַל לִבְחֹר לוֹ

וּלְהַשְׁאִיר לְעַצְמוֹ מַה שֶּׁהַנֶּפֶשׁ תְּאֵב לוֹ וְנִשְׁרֶשֶׁת שָׁם בְּיוֹתֵר וּמַה שֶּׁאֵין תְּאֵב לוֹ כָּל כָּךְ וְאֵין הַנֶּפֶשׁ נִשְׁרֶשֶׁת שָׁם כָּל כָּךְ, יוֹצִיא לוֹ לְמַשְׁכּוֹן, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁהָאָדָם תְּאֵב לוֹ וְהוּא צָרִיךְ לוֹ בְּיוֹתֵר, הַנֶּפֶשׁ מֻשְׁרֶשֶׁת שָׁם בְּיוֹתֵר. וַאֲפִלּוּ אִם אֵין לְהַלְוֹוֶה כִּי אִם זֶה הַמַּשְׁכּוֹן לְבַד, אַף עַל פִּי כֵן בְּתוֹךְ כָּךְ יוּכַל הַנֶּפֶשׁ לְהִתְגַּבֵּר וּלְצַמְצֵם עַצְמָהּ שֶׁלֹּא יִקְחוּ אוֹתָהּ כַּנַ"ל כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר לוֹ חִיּוּת כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת בַּחוּץ תַּעֲמֹד. וְלֹא יְכַנֵּס לְבֵיתוֹ לְפָנִימָה לְקַח מַשְׁכּוֹנוֹ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ, רַק שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ הֶעָבוֹט הַחוּצָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁאִיר לְעַצְמוֹ שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ בְּפָנִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאִסּוּר לִכְנֹס לַבַּיִת דַּיְקָא, כִּי בַּיִת הוּא מְקוֹם הָעֲשִׁירוּת, כִּי שָׁם מֻנָּחִים כָּל הַחֲפָצִים וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁל הָאָדָם. וְזֶה בְּחִינַת בֵּיתוֹ זוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁמִּשָּׁם הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין דַּף צה), בַּיִת וְאִשָּׁה סִימָן לְהַצָּלָחָה, כִּי בָּהֶם תְּלוּי הַהַצָּלָחָה, דְּהַיְנוּ הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. כִּי הַשֶּׁפַע יוֹרֶדֶת לְתוֹךְ הַחֲדָרִים שֶׁל בֵּיתוֹ בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ. וּכְמוֹ שֶׁהֵבַנְתִּי מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בְּמָה שֶׁאָמַר עַל פָּסוּק, "וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, (סִימָן רסו). וְעַל כֵּן מִי שֶׁבּוֹנֶה בֵּיתוֹ בְּלֹא דַּעַת וּפוֹגֵם בִּבְנְיַן בֵּיתוֹ, עַל כֵּן מִתְמַסְכֵּן. הֵפֶךְ הָעֲשִׁירוּת שֶׁבָּא לְתוֹךְ הַבַּיִת כְּשֶׁהוּא נִבְנֶה כְּתִקּוּנוֹ בְּדַעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְעַל כֵּן מְזוּזָה שֶׁהִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבַּיִת, בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל הַבַּיִת, עַל כֵּן הַמְּזוּזָה הִיא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר "צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ" (סִימָן כג). וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהִלְכוֹת מְזוּזָה. נִמְצָא, שֶׁשֹּׁרֶשׁ הָעֲשִׁירוּת הוּא בַּבַּיִת וְשָׁם שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת. וְעַל כֵּן אָסוּר לְכָנֵס לְבֵיתוֹ לִקַּח עֲבוֹטוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא לִקַּח גַּם שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹ מִבִּפְנִים שֶׁבְּתוֹךְ בֵּיתוֹ כַּנַ"ל רַק הוּא בְּעַצְמוֹ יוֹצִיא לוֹ הֶעָבוֹט הַחוּצָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁאִיר לוֹ שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹ בִּפְנִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַ"ל, כִּי יֵשׁ כֹּחַ בְּהַנֶּפֶשׁ לְצַמְצֵם עַצְמוֹ וּלְהַשְׁאִיר לוֹ חִיּוּת כַּנַ"ל. וְכָל זֶה עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ לוֹקֵחַ הַמַּשְׁכּוֹן פִּתְאֹם מִיַּד הַלּוֹוֶה, רַק הַלּוֹוֶה בְּעַצְמוֹ נוֹתְנוֹ לוֹ וְגַם עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ לוֹקְחוֹ מִבֵּיתוֹ, רַק הוּא מוֹצִיאוֹ אֵלָיו אֶל הַחוּץ כַּנַ"ל. עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלָה הַנֶּפֶשׁ לְהַשְׁאִיר לְעַצְמָהּ חִיּוּתָהּ וְלֹא תֵּצֵא נַפְשׁוֹ מִמֶּנּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַשַּׁבָּת הָעֲבוֹט. כְּסוּת יוֹם, בַּיּוֹם. וּכְסוּת לַיְלָה, בַּלַּיְלָה. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ לַחֲזֹר לוֹ כָּל פַּעַם, כִּי בְּכָל לַיְלָה עוֹלָה נַפְשְׁךָ אֵלַי וְאֵינִי מְעַכְּבָהּ עַל כַּמָּה חוֹבוֹת שֶׁאַתָּה חַיָּב לִי. כִּי הַשַּׁבָּת הָעֲבוֹט הוּא הַשַּׁבָּת הַנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ כַּנַ"ל מֵאַחַר שֶׁהוּא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ הִוא כְּסוּתוֹ לְבַדּוֹ וְסָמוּךְ לְנַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן מְצָוָה לְהָשִׁיב לוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לוֹ, כִּי הַנֶּפֶשׁ נִשְׁרֶשֶׁת שָׁם בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ לוֹ בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּתוֹרַת צְדָקָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה". כִּי הִיא צְדָקָה מַמָּשׁ, כִּי הוּא מְחַיֶּה

אוֹתוֹ מַמָּשׁ, שֶׁמַּשְׁאִיר לוֹ שׁוֹרֶשׁ לְנַפְשׁוֹ. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהִיא גַּם כֵּן לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ הֶעָנִי לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ:

וְעַל כֵּן אַלְמָנָה אֵין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתָהּ כְּלָל, אֲפִלּוּ הִיא עֲשִׁירָה, כִּי הָאִשָּׁה עִקַּר חִיּוּתָהּ הִיא עֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וְכָל שְׁלֵמוּתָהּ וְחִיּוּתָהּ מְקַבֶּלֶת רַק עַל יְדֵי בַּעְלָהּ שֶׁהוּא מִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְהַשְׁלִים נַפְשָׁהּ עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת שֶׁהוּא מַרְוִיחַ. וּכְשֶׁמֵּת בַּעְלָהּ אֵין לָהּ מִי שֶׁיַּשְׁלִים נַפְשָׁהּ. וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה מַזְהֶרֶת כַּמָּה פְּעָמִים לְרַחֵם בְּיוֹתֵר עַל הָאַלְמָנָה, כִּי הִיא נֶפֶשׁ אֻמְלָלָה וַעֲנִיָּה מְאֹד, כִּי נִטַּל מִמֶּנָּה שְׁלֵמוּת חִיּוּתָהּ. וְעַל כֵּן אָסוּר לְמַשְׁכֵּן אוֹתָהּ כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁחִיּוּתָהּ מֻעָט מְאֹד וְכָל עֶצֶם חִיּוּת הוּא בְּהַנִּכְסִים שֶׁנִּשְׁאַר לָהּ מִבַּעְלָהּ. וּכְשֶׁמְּמַשְׁכְּנִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ נוֹטְלִין נַפְשָׁהּ מַמָּשׁ, כִּי אֵין לָהּ שׁוּם חִיּוּת אַחֵר וְחִיּוּתָהּ מֻעָט מְאֹד כַּנַ"ל:

וְזֶה שֶׁכְּשֶׁהוֹכִיחַ הַנָּבִיא אוֹתָם עַל גְּזֵלָה. אָמַר לָהֶם, "נְשֵׁי עַמִּי תְּגָרְשׁוּן מִבֵּית תַּעֲנֻגֶיהָ מֵעַל עֹלָלֶיהָ תִּקָּחוּ הֲדָרִי וְכוּ'" (מִיכָה ב). כִּי הַגְּזֵלָה נוֹגַעַת בְּיוֹתֵר לְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן הֶשְׁבֵּת הֶעָבוֹט. כְּסוּת יוֹם-בַּיּוֹם. וּכְסוּת לַיְלָה-בַּלַּיְלָה. וְעִנְיַן אִסּוּר לִכָּנֵס לְבֵית הַלְוָוֶה לַעֲבֹט עֲבוֹטוֹ:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר עַל פָּסוּק "וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן וְכוּ' וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכּוֹת" סִימָן רסו, עַיֵּן שָׁם.:

עַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת, עַל יְדֵי זֶה עוֹלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה וְהַלְוָאַת חֵן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין אֶת הֶעָנִי מִבְּהֵמָה לְאָדָם. כִּי חָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה (קֹהֶלֶת ט) וְעַל כֵּן כְּשֶׁהוּא עָנִי נִמְצָא שֶׁנִּפְגָּם חָכְמָתוֹ. וְעַל כֵּן הוּא נִקְרָא בְּחִינַת בְּהֵמָה שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת. כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים עג), "וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ". כִּי דָּוִד הָיָה קוֹרֵא אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד עָנִי וְאֶבְיוֹן, כִּי הָיָה עוֹסֵק תָּמִיד בִּתְפִלָּתוֹ לְתַקֵּן מִדָּה זוֹ כַּיָּדוּעַ וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן לז) שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה נַעֲשִׂין בְּנֵדֶר אָדָם, כִּי זֶה מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה אֶת הֶעָנִי מִבְּהֵמָה לְאָדָם, עַל כֵּן זוֹכֶה גַּם הוּא שֶׁעוֹלֶה לְנֶדֶר אָדָם עַל יְדֵי זֶה. וְהַדַּעַת הוּא בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַ"ל. וְסֻכָּה הִוא נוֹהֶגֶת בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, כִּי הַסֻּכָּה הִוא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁכָּתוּב בָּהֶם, "לֹא יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת חִבּוּר חֶסֶד וּגְבוּרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה. וְסֻכָּה הִוא בְּחִינַת הַדַּעַת וְעַל כֵּן עַמּוּד הֶעָנָן מַשְׁלִים וְכוּ', כִּי עִקַּר הַדַּעַת, שֶׁהִיא בְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד, הוּא בְּחִינַת חִבּוּר יוֹם וְלַיְלָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהָשִׁיב אֶת הָעֲבוֹט בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה,

דְּהַיְנוּ כְּסוּת יוֹם בַּיּוֹם וְכוּ', כְּדֵי לְהַשְׂלִים וּלְחַבֵּר יוֹם וָלַיְלָה, כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הַדַּעַת שֶׁל הֶעָנִי, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֲנִיּוּת הוּא עַל יְדֵי חִבּוּר יוֹם וָלַיְלָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. כִּי הַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה הוּא שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ, כִּי הַנֶּפֶשׁ שָׂרְשָׁהּ בְּמָמוֹן וְצָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל עִם הֶעָנִי לְהַשְׂלִים נַפְשׁוֹ וְדַעְתּוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מֵעֲנִיּוּת לַעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ". עַל יְדֵי הַלְוָאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "אַל תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְכוּ'". כִּי צְרִיכִין לְהַחֲזִיק בְּיָדוֹ וְכוּ':

כָּל זֶה לֹא נִכְתַּב בִּשְׁלֵמוּת רַק בְּקִצּוּר רְאשֵׁי פְּרָקִים, כִּי לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ וְנִשְׁכַּח רֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ:

פרק ג

חלק א

"לֹא תָבֹא אֶל בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ בַּחוּץ תַּעֲמֹד וְכוּ'" וְעֵנְיַן לֹא תַחֲבֹל אַלְמָנָה:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' בַּלִּקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן נט עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְזֶה בְּחִינַת הָאִסּוּר לִכְנֹס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל לוֹוֶה לִקַּח הַמַּשְׁכּוֹן וְגַם אָסוּר לְמַשְׁכְּנוֹ כִּי אִם עַל פִּי בֵּית דִּין, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת הִיא מֵחֲמַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ בַּיִת וְחוֹמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת יָד וָשֵׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְכִסֵּא הַנַּ"ל, בְּחִינַת רִבּוּעָא וְעִגּוּלָא הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר קִיּוּמָם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. כִּי זֶה שֶׁרוֹצֶה לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא בּוֹנֶה הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ. שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד, כַּמְבֹאָר שָׁם, אֲבָל הוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הָרַע שֶׁל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא עוֹסֵק לְקָרְבָם, כִּי אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הֵם בִּבְחִינַת זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׁמְתִּיהָ וְכוּ'. יְרוּשָׁלַיִם הוּא הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא שׁוֹכֶנֶת בֵּין הַגּוֹיִים וְהַקְּלִפּוֹת. וְהָעֵצָה לָזֶה הוּא עַל יְדֵי מִשְׁפָּט שֶׁצָּרִיךְ זֶה הָאִישׁ הַמְקָרֵב נְפָשׁוֹת וּבוֹנֶה מֵהֶם הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, הוּא צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְלַחֲשֹׁב דְּרָכָיו וְלָדוּן וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אִם רָאוּי לַעֲשׂוֹת כָּךְ. וְעַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, עַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְשׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבָן מִלְּהִתְאַחֵז בּוֹ, וְגַם הוּא שׁוֹרֵף אֶת הָרַע מִן אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבָן שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז עוֹד הָרַע גַּם בְּהַנְּפָשׁוֹת בְּעַצְמָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, בְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בִּנְיָן וְקִיּוּם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, בְּחִינַת כִּסֵּא הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגָרֵשׁ וְשׁוֹרֵף אֶת הָרַע מִבְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, שֶׁלֹּא יַחֲרִיב הָרַע אֶת יְרוּשָׁלַיִם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט הוּא שׁוֹרֵף אֶת הָרַע מֵהַנְּפָשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִים הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, בְּחִינַת כִּסֵּא כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי כִּסֵּא הַנַּ"ל בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, בְּחִינַת עִגּוּלָא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ

בְּחִינַת כָּבוֹד כַּנַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, עַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם הַחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַ"ל, שֶׁחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנִּתְגַּדֵּל עַל יְדֵי הָאִישׁ הַנַ"ל שֶׁמְּקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבּוֹנֶה הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעֲשִׁירוּת הוּא עַל יְדֵי מִשְׁפָּט הַנַ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִבְנֶה וּמִתְקַיֵּם הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל, כִּי בְּלֹא מִשְׁפָּט, חַס וְשָׁלוֹם, מִתְאַחֲז, חַס וְשָׁלוֹם, הָרַע וְנֶחֱרָב, חַס וְשָׁלוֹם, הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת (יִרְמְיָה יז) עֹשֶׁה עֹשֶׁר וְלֹא בְמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמָו יַעַזְבֶנּוּ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעֲשִׁירוּת הוּא עַל יְדֵי מִשְׁפָּט דַּיְקָא שֶׁעַל יָדוֹ מִתְקַיֵּם הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ אַחַר פָּסוּק עֹשֶׂה וְכוּ'. כְּפֵא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן וְכוּ', כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא מִבְּחִינַת כִּסֵּא כָבוֹד וְכוּ' כַּנַ"ל, שֶׁקִּיּוּמוֹ עַל יְדֵי מִשְׁפָּט כַּנַ"ל:

חלק ב

כִּי זֶה שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן וּלְהַרְוִיחַ מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת, הוּא צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד לַחֲשֹׁב דְּרָכָיו וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו בְּכָל עֵת, כִּי עַל יְדֵי מִשְׁפָּט הַנַ"ל דַּיְקָא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּצְלִיחַ בּוֹ, כִּי זֶה שֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת מְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי יֵשׁ בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁמְּבָרְרִין אוֹתָן עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּמַחֲזִירִין אוֹתָן אֶל הַקְּדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה הַנַ"ל, כִּי מַעֲלִין וּמַכְנִיסִין הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הַחוּץ לִפְנִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה. נִמְצָא, שֶׁהָעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי הוּא מְגַיֵּר גֵּרִים, גַּם עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא מַרְוִיחַ מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא מַגְדֶּלֶת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַנְּפָשׁוֹת תְּאֵבִים לִכְלֹל בִּשְׁמוֹ וּבְנַפְשׁוֹ, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַרְוִיחַ מָמוֹן, עַל יְדֵי זֶה הוּא מְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ זֶה הָעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְאַחֲז בּוֹ הָרַע שֶׁל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהוּא מְבָרֵר וּמַעֲלֶה עַל יְדֵי עֲשִׂית הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַקְּדֻשּׁוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הֵם בִּבְחִינַת גְּלוּת הַשְּׁכִינָה וְשׁוֹכְנִין בֵּין הַגּוֹיִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. עַל כֵּן צָרִיךְ זֶה הָעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן לְזָהֵר בְּנַפְשׁוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְאַחֲז בּוֹ הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהוּא מְבָרְרָם עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁהֵיוֹצְאִין לַשּׁוּק וְעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן נִכְשָׁלִין לִפְעָמִים וְנִתְרַחֲקִין מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה מֵחֲמַת הָרַע הַנַ"ל שֶׁנִּתְאַחֲז בְּהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַ"ל. אֲבָל

בֶּאֱמֶת מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, רַק שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְמַשְׁפָּט הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת וְיִתְבּוֹדֵד וְיִפָּרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְיִסְתַּפֵּק בְּמַעֲשָׂיו וְיָדִין וְיִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לַעֲשׂוֹת וּלְבַלּוֹת יְמֵי חַיָּיו בְּמַעֲשִׂים כָּאֵלֶּה וְעַל יְדֵי זֶה הַמִּשְׁפָּט מְעוֹרֵר הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ. וְעַל יְדֵי הָאֵשׁ הַזֶּה הוּא שׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ, וְגַם שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא עוֹסֵק לְבָרְרָם עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַּ"ל. וַאֲזַי זוֹכֶה לְהַגְדִּיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה וּבוֹנֶה בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וַאֲזַי זוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כִּי הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד הַנַּ"ל, עַל יְדֵי בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁאֵין מִשְׁפָּט אָז חַס וְשָׁלוֹם, נֶאֱחָז הָרַע וַאֲזַי אֵין יָכוֹל לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת וְלִבְנוֹת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ וַאֲזַי אֵין לוֹ עֲשִׁירוּת, כִּי נִתְקַלְקֵל הָעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי הַכַּעַס שֶׁמַּזְמִין לוֹ הַיֵּצֶר, כִּי הַכַּעַס הוּא הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁבַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת יא), "וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ". עַל כֵּן צְרִיכִין מִשְׁפָּט הַנַּ"ל כְּדֵי לִשְׁרֹף אֶת הָרַע וַאֲזַי נִתְבַּטֵּל הַכַּעַס, וַאֲזַי זוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנִּבְנֶה עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁמְּבָרְרִין עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת (שַׁבָּת מט) מִמִּשְׁכָּן גַּמְרִינָן. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבֵּרְכָם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּעֵת שֶׁנִּגְמַר הַמִּשְׁכָּן וִיהִי נֹעַם כוּ' וְאָמַר שְׁתֵּי פְּעָמִים וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה בְּרָכָה בְּמִלָּאכֶת הַמִּשְׁכָּן וּכְדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי ל"ט מְלָאכוֹת הוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי כָּל הָעָסְקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת וְהֵם בְּחִינָה אַחַת עִם מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, כִּי עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִבְנֶה הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא מִשְׁכַּן כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁל"ט מְלָאכוֹת וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הֵם בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן מַמָּשׁ שֶׁהוּא הֵהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ וְעַל כֵּן ל"ט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גַּמְרִינָן. וְעַל כֵּן בֵּרְכָם בִּשְׁעַת גְּמַר הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם. כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל:

וְזֶה טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹן. כִּי הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִקְרֵאת מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת וְכוּ'" (תְּהִלִּים יט). וְכֵיוָצֵא בָּזֶה בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה, הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהוּא מַשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁעַל יְדֵי זֶה שׁוֹרְפִין אֶת הָרַע הַנֶּאֱחָז בְּהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁמְּבָרְרִין עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹן. וְעָוֹן הוּא הָרַע שֶׁנִּשְׁכָּח וְנִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי יְגִיעַת שְׁנֵיהֶם, הַיְנוּ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁשּׁוֹרֵף אֶת הָרַע מִלְּהִתְאַחֵז בְּלִבּוֹ בִּבְחִינַת כִּי בָאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט (יְשַׁעְיָה סו). וְכֵן נִשְׂרָף הָרַע וּמִתְבַּטֵּל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהֵאָחֵז גַּם בְּהַנִּיצוֹצוֹת

שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ. שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כִּסֵּא כָבוֹד, בְּחִינַת הֵיכַל הַקָּדוֹשׁ, בִּבְחִינַת וּכְבוֹד ה' כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁמִּשְׁפָּט וְכִסֵּא הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וְדֶרֶךְ אֶרֶץ, שְׁנֵיהֶם, מַשְׁכִּיחִין וּמְבַטְּלִין אֶת הָעָוֹן, שֶׁהוּא הָרַע, כִּי הֵם שׁוֹרְפִין אֶת הָרַע וּמְבַטְּלִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי אֵשׁ שֶׁל הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁמִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קִיּוּם הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, כִּי כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת נִקְרָאִין מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם", שֶׁמְּדַבֵּר מִדִּינֵי מָמוֹנוֹת וְכֵן כָּל הַחֹשֶׁן מִשְׁפָּט הוּא רַק עַל דִּינֵי מָמוֹנוֹת, כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַיֵּן לְמַטָּה בְּסוֹף הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא עַל שֶׁעִוְּתוּ בָהּ אֶת הַדִּין וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הֻפַכְתֶּם לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט". וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה פְּסוּקִים רַבִּים, כִּי חֻרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁאָז נֶאֱחַז הָרַע, חַס וְשָׁלוֹם, וְנֶחֱרַב הַהֵיכָל קֹדֶשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֻרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא עַל יְדֵי מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה". וּכְתִיב, "וַאֲרַשְׁתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וְכוּ'". כִּי בִּנְיַן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, הוּא עַל יְדֵי מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הוֹן בֵּיתוֹ, כִּי הַהוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעִקַּר הָעֲנִיּוּת, שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מֵעֲשִׁירוּת, הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַהֵיכָל הַקֹּדֶשׁ וְנִתְקַלְקֵל הַחוֹמָה הַנַּ"ל. וַאֲזַי אֵין לוֹ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת וּמִשָּׁם בָּא עֲנִיּוּת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה צָרִיךְ אֶחָד לְלְוֹוֹת מֵחֲבֵרוֹ. וְעַל כֵּן הַזְהִירָה תּוֹרָה מְאֹד לְיִשְׂרָאֵל שֶׁאֶחָד יַעֲזֹר לַחֲבֵרוֹ בִּצְדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד. וּגְדוֹלָה גְּמִילוּת חֶסֶד יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה מט), כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַצְּדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים הוּא עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת הוּא מִפְּגַם הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי מִשְׁפָּט תָּלוּי בְּדַעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְהֶעָנִי דַּעְתּוֹ מְבֻלְבָּל כְּשִׂכּוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָאֵב (אוֹת מ מָמוֹן סִימָן עה), כִּי עַל יְדֵי הָעֲנִיּוּת נִתְבַּלְבֵּל הַדַּעַת בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ט) חָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּמֵחֳמַת קִלְקוּל הַדַּעַת נִתְקַלְקֵל הַמִּשְׁפָּט. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָעֲנִיּוּת מַעֲבִיר עַל דַּעַת קוֹנוֹ, כִּי הֶעָנִי מִגֹּדֶל עֲנִיּוּתוֹ וְדָחְקוֹ, חַס וְשָׁלוֹם,

הוּא מִתְרַעֵם עַל מִדּוֹתָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת מֵעֲנִיִּים שֶׁהָיוּ מִתְרַעֲמִין וְכוּ', וְהַתַּעֲרוֹמוֹת שֶׁמִּתְרַעֵם, חַס וְשָׁלוֹם, עַל מִדּוֹתָיו זֶה בְּחִינַת פֻּגַם הַמִּשְׁפָּט, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אָדָם רָאוּי לִשְׂפֹּט אֶת עַצְמוֹ וּלְהָבִין כִּי ה' הַצַּדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלָיו וַעֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ מֵיטִיב עִמּוֹ מְאֹד לְפִי מַעֲשָׂיו, אַף בְּגֹדֶל דָּחְקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם דִּקְדּוּקֵי עֲנִיּוּת, חֲלִילָה, אַף עַל פִּי כֵן רָאוּי לוֹ לְהָבִין שֶׁלְּפִי מַעֲשָׂיו עֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ מֵיטִיב עִמּוֹ וּמֵקֵל מִשְׁפָּטוֹ עָלָיו בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים, כִּי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו, אַךְ מֵחֲמַת חֶסְרוֹן וּבִלְבּוּל הַדַּעַת שֶׁל הֶעָנִי, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מְהַרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו כְּאִלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם אֵינוֹ מִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּמִשְׁפָּט. נִמְצָא, שֶׁהוּא פּוֹגֵם בַּמִּשְׁפָּט וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבֵּר הָעֲנִיּוּת בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר הָעֲנִיּוּת יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, מִתְגַּבֵּר פֻּגַם הַמִּשְׁפָּט בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם. וְכֵן יָכוֹל לִהְיוֹת חוֹזֵר חֲלִילָה, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן בָּתַר עַנְיָא עֲנִיּוּתָא אָזֵל, עַל כֵּן הַזְהִירָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד כַּמָּה פְּעָמִים לְרַחֵם מְאֹד עַל הֶעָנִי וְלַעֲזֹר לוֹ בְּכָל כֹּחוֹ, בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּרַחֵם עַל הֶעָנִי וְנוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, עַל יְדֵי זֶה מַרְחִיב דַּעְתּוֹ וַאֲזַי מֵבִין צְדָקַת ה' כִּי יָשָׁר מִשְׁפָּטָיו, כִּי כְּךְ דַּרְכּוֹ הֶעָנִי שֶׁאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹתְנִין לוֹ וְיֵשׁ לוֹ הַרְחָבָה קְצָת אָז הוּא מוֹדֶה וּמְשַׁבֵּחַ לַה' יִתְבָּרַךְ וּמַצְדִּיק אֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד עַל כָּל הַבָּא עָלָיו וְדָן וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ רָאוּי וּכְדַאי אֶת כָּל הַחֶסְדִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה.:

נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לֶעָנִי מֵאִיר בּוֹ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לֶעָנִי שֶׁרְשׁוֹ הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לֶעָנִי שֶׁמְּלֻבָּשׁ בּוֹ בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ, עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר וּמַמְשִׁיךְ לְהֶעָנִי בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְאָז גַּם הֶעָנִי זוֹכֶה לִבְחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשֹּׂפַע. וְעַל כֵּן יָכוֹל לְפָעָמִים לַעֲזֹר לְהֶעָנִי עַל יְדֵי מַה שֶּׁנּוֹתֵן לוֹ שֶׁיִּנָּצֵל מֵעַתָּה מִן הָעֲנִיּוּת לְגַמְרֵי, כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת מִשְׁפָּט עַל יְדֵי הַרְחָבַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהִנָּצֵל מִן הָעֲנִיּוּת, כִּי עַל יְדֵי מִשְׁפָּט זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמַךְ מִשְׁפָּט אֵצֶל צְדָקָה כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צט), "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט". וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּפָסוּקִים רַבִּים, כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִזְהִירָה תּוֹרָה, "וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ וְכוּ'". כִּי רַע לֵבָב זֶה בְּחִינַת פֻּגַם הַמִּשְׁפָּט הַתָּלוּי בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁבַּלֵּב, עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הָרַע שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִירָה תּוֹרָה לָתֵת צְדָקָה בְּכָל לִבּוֹ וְלֹא יֵרַע לְבָבוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֻּגַם הַמִּשְׁפָּט, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַצְּדָקָה הוּא עַל יְדֵי

מִשְׁפָּט, שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵרֹעַ הַלֵּב כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁהָעָשִׁיר יִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ וְיָבִין כִּי בְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד גָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ כְּלָל וְנוֹתֵן לוֹ שֶׁפַע מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת מַה שֶּׁכַּמָּה אֲנָשִׁים צַדִּיקִים וְטוֹבִים מִמֶּנּוּ אֲלָפִים פְּעָמִים חַיֵּיהֶם תְּלוּיִים מִנֶּגֶד וְאֵין לָהֶם שׁוּם פַּרְנָסָה וּבְבֵיתָם אֵין לֶחֶם וְשִׂמְלָה וְסוֹבְלִים דּוֹחַק גָּדוֹל, רַחֲמָנָא לִצְלַן, בְּוַדַּאי אֵי אֶפְשָׁר אֶלָּא שֶׁאֲהֵיֶה כְּפוּי טוֹבָה נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ וּבְוַדַּאי רָאוּי לִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הוּא נָתַן לִי כָּל הָעֹשֶׁר הַזֶּה וּבְיָדוֹ לְחַסֵּר אוֹ לְהוֹסִיף לִי כִּרְצוֹנוֹ. עַל כֵּן בְּוַדַּאי חוֹבָה לָתֵת לַה' יִתְבָּרַךְ חֶלְקוֹ אֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ לִתֵּן חֶלְקוֹ לָעֲנִיִּים, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל שֶׁלּוֹ, וּבֶאֱמֶת אִם יָשִׂים הָאָדָם לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ הֵיטֵב בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְיִזְכֹּר הֵיטֵב אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְיוֹתֵר מִזֶּה בְּוַדַּאי יִתֵּן צְדָקָה הַרְבֵּה בְּשִׂמְחַת יָדַיִם בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת וּבְשִׂמְחָה רַבָּה וְלֹא יֵרַע לְבָבוֹ כְּלָל בְּתִתּוֹ לְהָאֶבְיוֹן, כִּי יָבִין שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן כְּלָל לְהֶעָנִי, אַדְרַבָּא, הַכֹּל שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, רַק ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל וְלֹא הִכְבִּיד עָלָיו לָתֵת אַרְבָּעָה חֲלָקִים לְהֶעָנִי וְחֵלֶק מֵחֻמָּשׁ לוֹ, כִּי בְּוַדַּאי כָּךְ הָיָה הַמִּדָּה, כִּי הָאָדָם הָעוֹבֵד עֲבוֹדַת פֶּרֶךְ אֵצֶל חֲבֵרוֹ וּמַכְנִיס רֶוַח גָּדוֹל לַחֲבֵרוֹ, אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ שְׂכַר עֲבוֹדָתוֹ אֲפִלּוּ חֵלֶק מֵחֻמָּשׁ רַק אֵיזֶה שְׂכַר קְצוּב בְּכָל שָׁבוּעַ כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם, מִכָּל שֶׁכֵּן הָאָדָם אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חַיִל וַאֲנַחְנוּ שֶׁלּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְנוּ שֶׁלּוֹ. וְגַם הוּא מַבְטִיחֵנוּ לִתֵּן לָנוּ בְּרָכָה בְּכִפְלַיִם בִּזְכוּת הַצְּדָקָה. וְגַם בָּעוֹלָם הַבָּא לֹא יִקֻּפַּח שְׂכָרֵנוּ וַאֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְחַסְּדוֹ וּלְטוֹבָתוֹ וְלִישׁוּעָתוֹ בְּכָל עֵת וָרֶגַע, בְּוַדַּאי רָאוּי לָנוּ לְהַחֲזִיר הַפְּקִדּוֹן לִבְעָלָיו וּלְחַלֵּק כָּל מַה שֶּׁמַּרְוִיחַ לִצְדָקָה, רַק לְקַח לְעַצְמוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּצִמְצוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט". (תְּהִלִּים קיב), שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁצְּדָקָה נוֹתֵן בְּהַרְחָבָה גְּדוֹלָה וְצַרְכֵי בֵּיתוֹ מִתְנַהֵג בְּמִשְׁפָּט וּבְצִמְצוּם, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מֵקֵל עוֹד יוֹתֵר שֶׁיִּתְּנוּ עַל כָּל פָּנִים מַעֲשֵׂר אוֹ חֹמֶשׁ, בְּוַדַּאי רָאוּי לִתֵּן חֵלֶק ה' יִתְבָּרַךְ לָעֲנִיִּים בְּשִׂמְחָה רַבָּה אִם יַחֲשֹׁב דְּרָכָיו וְיִשְׁפֹּט עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת וְאָז יִזְכֶּה לְהַכְנִיעַ רֹעַ הַלֵּב עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וִיקַיֵּם, "וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ". וְאָז הַצְּדָקָה בְּשִׂלְמוּת, כִּי אָז מֵאִיר בַּצְּדָקָה בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהַצִּיל אֶת הֶעָנִי מִן הָעֲנִיּוּת לְגַמְרֵי עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁהֵאִיר בּוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִזְהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד עַל מִשְׁפַּט הֶעָנִי בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט אֶבְיֹנְךָ בְּרִיבוֹ". וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי הֶעָנִי צָרִיךְ לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הָעֲנִיּוּת כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִשְׁיחַ, "וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים". וּכְתִיב (בְּתְהִלִּים עב):

"יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם וְכוּ' מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ וְכוּ' יָדִין עַמְּךָ בְצֶדֶק וַעֲנִיֶּיךָ בְּמִשְׁפָּט". כִּי עַל יְדֵי מִשְׁפָּט מַצִּילִין אֶת הֶעָנִי מִן הָעֲנִיּוּת, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט,

שֶׁעַל יְדֵי זֶה בּוֹנִין הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁתִּהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיִּבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל כֵּן גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֶסֶד יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה, כִּי כְּשֶׁנּוֹתֵן לוֹ צְדָקָה אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ רַק מְעַט כְּדֵי מַתְּנַת יָדוֹ, אֲבָל הַלְוָאַת חֵן הוּא מַלְוֶה לוֹ אֵיזֶה סַךְ מְסֻיָּם, וְעַל יְדֵי שֶׁמַּלְוֶה לוֹ לְשָׁעָה, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה עַכְשָׁו הַמָּעוֹת אֲצֶל הַלּוֶוה כְּשֶׁלּוֹ וַאֲזַי מֻחֲמַת זֶה הַמָּעוֹת שֶׁל הַהַלְוָאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁנֶּחֱשָׁב כְּשֶׁלּוֹ, כִּי מִלְוֶה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה, עַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּל זֶה הַלּוֶוה בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁמְּלַבֵּשׁ בְּזֶה הַמָּמוֹן שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה הַמִּשְׁפָּט שֶׁזּוֹכֶה, עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהַרְחִיב יָדוֹ לְהַנְצֵל מִן הָעֲנִיּוּת לְגַמְרֵי עַל יְדֵי שֶׁהִשְׁפִּיעַ לוֹ הַמַּלְוֶה אֵיזֶה עֲשִׁירוּת שֶׁנֶּחֱשָׁב כְּשֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַזְהִירָה הַתּוֹרָה, "לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשֶׁה", שֶׁלֹּא לְהָיוֹת עַל הַלּוֶוה, כְּמַלְוֶה. רַק כְּאֲשֶׁר נָתַן לוֹ בְּמַתָּנָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נֶחֱשָׁב זֶה הַמָּמוֹן כְּשֶׁלּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְבְחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהַרְחִיב יָדוֹ, כִּי יָכוֹל לִזְכּוֹת לַעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי זֶה לְבְחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט דַּיְקָא. שֶׁעִקַּר טוֹבַת וְחֶסֶד הַהַלְוָאָה לָעָנִי הוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁמֵּאִיר בּוֹ עַל יְדֵי זֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַצִּילוֹ מִן הָעֲנִיּוּת לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר מִצְוַת הַהַלְוָאָה לָעָנִי לִרְאוֹת לַעֲזֹר לְהָעָנִי בְּאֹפֶן שֶׁיִּנָּצֵל מִן הָעֲנִיּוּת לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכִי יָמוּךְ אָחִיךָ עִמָּךְ וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אַל תַּנִּיחֵהוּ לִפֹּל וְכוּ', כִּי עַד שֶׁלֹּא נָפַל, אֶחָד יָכוֹל לַהֲקִימוֹ וְכוּ'. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר רִבִּית, כִּי עִקַּר הָאִסּוּר הוּא שֶׁנּוֹטֵל שְׂכַר מְעוֹתָיו שֶׁהִלְוָה לוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְהַלְווֹת לוֹ בְּתוֹרַת מַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשֶׁה". רַק כְּאֲשֶׁר נָתַן לוֹ זֶה הַמָּמוֹן בְּמַתָּנָה גְּמוּרָה, רַק שֶׁאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר הַלּוֶוה וִישַׁלֵּם לוֹ כְּשֶׁיַּגִּיעַ זְמַן הַפֵּרָעוֹן. אֲבָל כָּל זְמַן הַהַלְוָאָה הַמָּעוֹת שֶׁל הַלּוֶוה לְגַמְרֵי וְאָסוּר לוֹ לִהְיוֹת כְּנוֹשֶׁה מִכָּל שֶׁכֵּן לְקַח מִמֶּנּוּ שְׂכַר מְעוֹתָיו, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ רִבִּית, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ כְּנוֹשֶׁה עַל הַלּוֶוה, אֲזַי הַמָּעוֹת כְּשֶׁלּוֹ וְיָכוֹל לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לִבְחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִנָּצֵל מִן הָעֲנִיּוּת לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַמִּצְוָה שֶׁל צְדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד כְּדֵי לְבַטֵּל הָעֲנִיּוּת מִיִּשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי עַל יְדֵי צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת לֹא תָבֹא אֶל בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ. כִּי בַּיִת זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק "וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם", עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְרַחֵם עַל הַלּוֶוה אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין לוֹ לְשַׁלֵּם וְצָרִיךְ לִתֵּן מַשְׁכּוֹן, צְרִיכִים לְרַחֵם לְבִלְתִּי לַעֲקֹר הַמַּשְׁכּוֹן מִבֵּיתוֹ, כִּי הַחֵפֶץ שֶׁל הַמַּשְׁכּוֹן שֶׁהוּא הַמָּמוֹן שֶׁל הַלּוֶוה שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת, שֶׁעַל יְדֵי מְעַט הַמִּשְׁפָּט שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן הוּא מְקֻוֶּה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לוֹ וְיַרְחִיב יָדוֹ וְיַצִּילוֹ מִן

הָעֲנִיוּת. וְעַל כֵּן עַתָּה שֶׁהוּא מֻכְרָח לִתֵּן הַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ לְמַשְׁכּוֹן, לְהַמַּלְוֶה אָסוּר לוֹ לִכְנֹס לְבֵיתוֹ לְמַשְׁכְּנוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא לַעֲקֹר הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ חִיּוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת, בְּחִינַת מִשְׁפָּט. שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּעוֹקֵר הָאִילָן מִשָּׁרְשׁוֹ, שְׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְגַּדֵּל עוֹד, רַק צְרִיכִין לְרַחֵם עַל הַלּוָוֶה וּלְהַשְׁאִיר שָׁרֶשׁ חִיּוּת הַמַּשְׁכּוֹן בְּבֵיתוֹ, רַק בַּחוּץ תַּעֲמֹד וְכוּ', כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר שָׁרֶשׁ חִיּוּתוֹ בְּפָנִים, בַּבַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט. אוּלַי יַעֲזֹר ה' יִתְבָּרְךְ שֶׁיַּחֲזֹר וְיִצְמַח לוֹ עֲשִׂירוּת עַל יְדֵי שֹׁרֶשׁ הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת וְלֹא תַחֲבֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה, כִּי מְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "גְּזֵלָה" (סִימָן סט) שֶׁהוּא שַׁיָּךְ לְמַאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַמָּמוֹן הוּא בִּבְחִינַת הָאִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נָפֶשׁ, בְּחִינַת שֵׁם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְהִיא בְּחִינַת הָאִילָן שֶׁחִיּוּתָהּ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׂירוּת שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לָהּ בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ הַשֶּׁקֶת הָאִילָן, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ לָהּ כָּל הַשֶּׁפַע שֶׁל הָעֲשִׂירוּת שֶׁהוּא חִיּוּתָהּ. וְכָל זְמַן שֶׁבַּעְלָהּ חַי, הוּא מַמְשִׁיךְ לָהּ שֶׁפַע עֲשִׂירוּת בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ שֶׁהוּא חִיּוּתָהּ, כִּי שֹׁרֶשׁ חִיּוּת הָאִשָּׁה תָּלוּי בְּבַעְלָהּ. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי הַבַּעַל הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט תָּלוּי בּוֹ לְבַד, כִּי אִשָּׁה פְּסוּלָה לָדוּן וְהִיא בִּבְחִינַת שֵׁם, בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת עֲשִׂירוּת, בְּחִינַת חוֹמָה, בְּחִינַת כִּסֵּא, בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְהָאִישׁ הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי הוּא שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ וְשׁוֹפֵט אֶת כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ וְהַתְּלוּיִים בּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ עֲשִׂירוּת שֶׁתָּלוּי בַּמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא חִיּוּת הָאִשָּׁה כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁנַּעֲשֵׂית אַלְמָנָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵין לָהּ מִי שֶׁיַּמְשִׁיךְ לָהּ בְּחִינַת הָאָרַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁמִּשָּׁם הָעֲשִׂירוּת וְאֵין לָהּ חִיּוּת כִּי אִם מֵהָעֲשִׂירוּת שֶׁהִשְׁאִיר לָהּ בַּעְלָהּ בִּכְתֻבָּתָהּ. וְעַל כֵּן אָסוּר לְמַשְׁכֵּן הָאַלְמָנָה, כִּי כְּשֶׁלּוֹקֵחַ מִמֶּנָּה מַשְׁכּוֹן, לוֹקֵחַ כָּל חִיּוּתָהּ, כִּי אֵין לָהּ עוֹד מִי שֶׁיַּמְשִׁיךְ לָהּ בְּחִינַת הָאָרַת הַמִּשְׁפָּט, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ תִּקְוָה לְדָחוֹת הָעֲנִיוּת וּלְשַׁלֵּם לְהַמַּלְוֶה וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַמַּשְׁכּוֹן שֶׁלּוֹקֵחַ הוּא שֶׁמַּמְתִּין לְהַלּוָוֶה עַד אֲשֶׁר יַרְחִיב ה' יָדוֹ. וְעַל כֵּן אָסוּר לִקַּח הַמַּשְׁכּוֹן מִבֵּיתוֹ אוֹ לַחֲבֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

חלק ח

כִּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת קְרוּיִים אַלְמָנָה, (אֵיכָה א) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"הָיְתָה כְאַלְמָנָה". כִּי בֵּית קָדְשֵׁנוּ נִלְקַח מִמֶּנּוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ בִּבְחִינַת מַשְׁכּוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִשְׁכָּן שֶׁנִּתְמַשְׁכֵּן בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהִיא הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בִּזְכוּת שֶׁמְּקַיְּמִין לֹא תַחֲבֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה יְרַחֵם ה' יִתְבָּרְךְ עַל עֲנִיֵּי

עַמּוֹ וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה וְיַחֲזִיר לָנוּ הַמַּשְׁכּוֹן שֶׁלָּקַח מֵאִתָּנוּ וְיַחֲזִיר וְיִבְנֶה לָנוּ בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה". בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק ט

עַל פִּי הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִיּוּם וּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּעַ. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם הָעִגּוּלָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת שַׁבָּת שֶׁאָז הוּא בִּטּוּל הָרַע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁמְּבַטֵּל הָרַע, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ כַּמָּה פְּעָמִים שַׁבָּת אֵצֶל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ". כִּי עִקַּר בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שְׁמִירַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת סְמִיכַת הַפָּרָשָׁה (בִּישַׁעְיָה נו) "שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה וְכוּ' אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ וְכוּ' שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְכוּ' כִּי כֹה אָמַר ה' לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וְכוּ' וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם וְכוּ'". וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, 'לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי' אִלֵּין אִנּוּן דִּמְסָרְסִין גַּרְמַיְהוּ וְלָא מְזַדְּוְגִין כִּי אִם מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת וְכוּ', כִּי זִוּוּג דְּקֻדְשָׁה הוּא בִּבְחִינַת יָד וָשֵׁם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא מִשְׁפָּט וְכִסֵּא הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה שׁוֹרְפִין אֶת הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בַּלֵּב, כִּי עַל יְדֵי כָּל זִוּוּג מְבָרְרִין בֵּרוּרִין וּמוֹלִידִין נְפָשׁוֹת וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת מֻחְמָת שֶׁמִּתְבָּרְרִין מִן הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן נֶאֱחָזִין בָּהֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְעַל כֵּן צְרִיכִין הִתְנַבְּרוּת גָּדוֹל לְכְבֹשׁ אֶת יִצְרוֹ הָרָע שֶׁעִקָּרוֹ מִתְגַּבֵּר עַל תַּאֲוָה זֹאת מֻחְמָת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַנְּפָשׁוֹת מִן הַקְּלִפּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִשְׁמִירַת הַבְּרִית כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ הָרְבֵּה וְיִתְבּוֹדֵד בְּכָל עֵת וְיִפָּרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְיִצְעַק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְעוֹרֵר הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ, וְשׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְבָרְרָם. וְעִקַּר הָרַע הִיא הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי הַתַּאֲוָה הַזֹּאת הִיא בְּחִינַת אֵשׁ וְנִכְנַעַת עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם (יְחֶזְקֵאל טו). וְזֶהוּ (דְּבָרִים ז), "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְכוּ'". הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁתִּזְכֶּה לַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה "וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית", שֶׁתִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יִשְׁמֹר אוֹתְךָ עַל יְדֵי שֶׁתַּעֲסֹק בַּמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. (מֵעַיִן זֶה רָאִיתִי אֵצֶל הַחֲבֵרִים בְּשֵׁם רַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק זֶה). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה

נִתְבַּטֵּל הָרַע. וְעַל כֵּן עִקַּר הַזִּוּוּג בְּקִדֻּשָּׁה הוּא רַק בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז מִתְבַּטֵּל הָרַע לְגַמְרֵי, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁשְּׁמִירַת שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל. וּמֵעָתָּה מְבֹאָר הֵיטֵב סְמִיכַת כָּל הַפָּרָשָׁה הַנַּ"ל, 'שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה', מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הַנַּ"ל, 'אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ וְכוּ' שֹׁמֵר שַׁבָּת וְכוּ'', כִּי הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל זֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'כִּי כֹה אָמַר ה' לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתָי', הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר דִּמְסָרְסִין גַּרְמַיְהוּ מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. שֶׁאָז הוּא בִּטּוּל הָרַע בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה צְרִיכִין לְסָרֵס עַצְמוֹ בִּימֵי הַחֹל, שֶׁאָז יָכוֹל, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְאַחֵז הָרַע שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בְּתַאֲוָה זֹאת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מִלְּהִזְדַּוֵּג בִּימֵי הַחֹל כִּי אִם בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז הוּא בִּטּוּל הָרַע בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן סִיֵּם עַל כָּל זֶה, "וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם". כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, יְעַיֵּן שָׁם:

חלק יא

שַׁיָּךְ לְמַאֲמָר הַנַּ"ל שָׁם מְבֹאָר שֶׁעַל יְדֵי מִשְׁפָּט שׁוֹרְפִין אֶת הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבִין שֶׁנִּבְנֶה מֵהֶם הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא מַלְבּוּשׁ לְהָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב. וְעִקַּר הַלְבָּשָׁתוֹ לְרַגְלֵי הָרוּחַ, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ (תְּהִלִּים לז), "פִּי צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט". הַיְנוּ מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ וְדָן וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, עַל יְדֵי זֶה, "תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו". 'אֲשֻׁרָיו' דַּוְקָא, הַיְנוּ רַגְלֵי הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב שֶׁאֵינָם נִמְעָדִין וְנִפְגָּמִין, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי שֶׁמְּקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שׁוֹרֵף הָרַע שֶׁלָּהֶם וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְאַחֵז בְּלִבּוֹ. וְאָז 'תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו' כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְעַל כֵּן אָסוּר לִקַּח הַמַּשְׁכּוֹן בְּעַצְמוֹ כִּי אִם עַל פִּי בֵּית דִּין, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה עַל פִּי מִשְׁפָּט, כִּי צְרִיכִין לְהָאִיר הָאָרַת הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי לִדְחוֹת הָעֲנִיּוּת כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

"לֹא תָבֹא אֶל בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ וְכוּ'":

כִּי אִיתָא בְּהַתּוֹרָה "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים" בְּסִימָן י, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כְּשֶׁמַּעֲלִין אוֹתָהּ מֵהַר וְשָׁדֶה לְבָחִינַת בַּיִת, כִּי אַבְרָהָם קָרָאוֹ הַר, וְיִצְחָק שָׂדֶה, שֶׁשָּׁם אֵין בּוֹ תְּפִיסָה עֲדַיִן כָּל כָּךְ, אֲבָל יַעֲקֹב קָרָאוֹ בַּיִת, שֶׁשָּׁם יֵשׁ תְּפִיסָה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, שֶׁאֲפִלּוּ כָּל הָרְחוֹקִים וְכָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם יֵדְעוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מְאֹד מַכִּירִין אוֹתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה יָדוּעַ, שֶׁבְּכָל הַחֲפָצִים וּמָמוֹן שֶׁל אָדָם יֵשׁ בָּהֶם נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, כִּי עִקַּר רֹב הַנִּיצוֹצוֹת נָפְלוּ לַמָּמוֹן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַסְּתָרָה" בְּסִימָן נו וּבְשֹׁאָר מְקוֹמוֹת. וְעִקַּר הָעֲנִיּוּת וְחֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין אֶל הַהֶלְוָאוֹת, נִמְשָׁכִין מֵהַנִּיצוֹצוֹת הַנִּפּוּלִין שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן, מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר עָלָיו בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲנִיּוּת וְכָל הַהֶלְוָאוֹת. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לַחֲפָצִים וּמָמוֹן שֶׁנִּתְבָּרְרוּ, כְּמוּבָן, נִצּוֹל מֵעֲנִיּוּת וְהַלְוָאוֹת:

וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ רְשָׁעִים אוֹ אֲנָשִׁים גַּסִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֲשִׁירוּת וַחֲפָצִים הַרְבֵּה. וְהַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים הֵם עֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים וּמְמַשְׁכְּנִים חֲפָצֵיהֶם, זֶה מֻחְמָת שֶׁהַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים סוֹבְלִים עֲנִיּוּת וְיִסּוּרִים עֲבוּר עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נג) אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יג), צַדִּיקִים מְהַנֵּי זְכוּתַיְהוּ אַעֲלָמָא אַדַּיְדְהוּ לָא וְכוּ'. וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה דְּבָרִים, אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשֶּׁפַע נִמְשָׁךְ כְּפִי בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד:

וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים הוּא בִּבְחִינַת בֵּרוּר הַתְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר הַבֵּרוּר כַּיָּדוּעַ. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "אַשְׁרֵי הָעָם זַרְקָא, (בְּסִימָן לה), שֶׁמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הוּא בִּבְחִינַת הַקְרָבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּמָקוֹם קָרְבָּנוֹת. עַל כֵּן עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל כָּל הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים שֶׁל הָאָדָם הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְבָרְרָן וּלְהַעֲלוֹתָן עַד שֶׁמַּכְנִיס אוֹתָן לִבְחִינַת בַּיִת שֶׁשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי בַּיִת הוּא מָקוֹם מְשֻׁמָּר לְכָל הַחֲפָצִים וּמָמוֹנוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּכְנִרְאֶה בְּחוּשׁ. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּגַשְׁמִיּוּת כֵּן הוּא בְּרוּחָנִיּוּת, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר שֶׁל כָּל הַחֲפָצִים הוּא כְּשֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָם וּמַכְנִיס אוֹתָם לִבְחִינַת בַּיִת שֶׁשָּׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּכָל הַחֲפָצִים קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל לְבָרְרָם הֵם בִּבְחִינַת דְּבָרִים אֲבוּדִים, (כַּמְבֹאָר לְעֵיל) וְעַל כֵּן עִקַּר הַבֵּרוּר הוּא כְּשֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָן לִבְחִינַת בַּיִת שֶׁהוּא מָקוֹם מְשֻׁמָּר מַמַּזִּיקֵי עָלְמָא, כִּי כְּשֶׁאֵין מְבָרֵר וּמַעֲלֶה אוֹתָם רַק בִּבְחִינַת הַר וְשָׂדֶה, עֲדַיִן:

אֵין הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת, מַאַחַר שֶׁאֵין הַמָּקוֹם מְשֻׁמָּר עֲדַיִן וַהֲרֵי הוּא כְּמוֹ מִי שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַחַר אֲבֵדוֹת עַד שֶׁמּוֹצְאָם, אֲבָל אַחַר שֶׁמְּצָאָם עֲדַיִן הֵם מֻנָּחִים בַּחוּץ בָּהָר וּבַשָּׂדֶה וַעֲדַיִן לֹא אָסַף אוֹתָם הַבַּיְתָה, שֶׁאָז אַף עַל פִּי שֶׁזָּכָה לִמְצֹא הָאֲבֵדוֹת, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ בָּטוּחַ מֵהֶזֵּק, מַאַחַר שֶׁעֲדַיִן אֵין הָאֲבֵדוֹת בְּמָקוֹם מְשֻׁמָּר, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְיַגֵּעַ עַד שֶׁמְּאַסֵּף וּמַכְנִיס הָאֲבֵדוֹת לְתוֹךְ הַבַּיִת, אָז הוּא בָּטוּחַ מִכָּל הֶזֵּק, כִּי בַּבַּיִת שָׁם הוּא מָקוֹם מְשֻׁמָּר:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַחֲפָצִים שֶׁל הָאָדָם הוּא כְּשֶׁמַּכְנִיס אוֹתָן לְתוֹךְ הַבַּיִת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָסוּר לְמַשְׁכְּנוֹ מִתּוֹךְ הַבַּיִת, כִּי בִּבְחִינַת בַּיִת אֵין שְׁלִיטָה לְהָעֲנִיּוּת וְהַהֶלְוָאוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִמַּשְׁכְּנִין, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת וְהַהֶלְוָאָה שֶׁעָלֶיהָ מְמַשְׁכְּנִין נִמְשָׁכִין רַק מֵהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, אֲבָל בִּבְחִינַת בַּיִת שָׁם שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר, עַל כֵּן אָסוּר לִכְנֹס לְשָׁם לְמַשְׁכְּנוֹ, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּשָׁם בָּא לִידֵי זֶה עַד שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְמַשְׁכְּנוֹ אֵין לוֹ אֲחִיזָה כִּי אִם כְּשֶׁהַבֵּרוּר לֹא נִשְׁלַם עֲדַיִן, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַר וְשָׂדֶה, כִּי הַר וְשָׂדֶה הֵם כְּנֶגֶד בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי שֶׁנֶּחְרְבוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְחֻרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי הוּא בְּחִינַת מַשְׁכּוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכָּנִי", רֶמֶז עַל שְׁנֵי מִקְדָּשׁוֹת שֶׁנִּתְמַשְׁכְּנוּ בַּעֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן בִּבְחִינַת חֻרְבָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַר וְשָׂדֶה, שָׁם אֲחִיזַת הַמַּשְׁכּוֹן, אֲבָל בִּבְחִינַת בַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל עָתִיד שֶׁיִּבָּנֶה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁלֹּא יֵחָרֵב וְלֹא יִתְמַשְׁכֵּן לְעוֹלָם, שָׁם אֵין לְהַמַּשְׁכּוֹן שׁוּם אֲחִיזָה, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד נֶאֱמַר, "וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִים רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט". כִּי אָז יִתְבַּטֵּל הָעֲנִיּוּת וְהַהֶלְוָאוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא יְמַשְׁכְּנוּ אוֹתָם, כִּי אָז יִבָּנֶה הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ בִּבְחִינַת יַעֲקֹב שֶׁקְּרָאוֹ בַּיִת שֶׁלֹּא יֵחָרֵב לְעוֹלָם, כִּי אָז יִשְׁלַם הַבֵּרוּר בִּבְחִינַת בַּיִת וְכַנַּ"ל:

הלכות גבית חוב מהיתומים

פרק א

חלק א

מְטַלְטְלֵי דְיַתְמֵי לָא מְשַׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב עַל פִּי הַדִּין, כִּי עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד עַל קַרְקָעוֹת:

עַל פִּי מַה שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת הַלְוָאָה הֲלָכָה א, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָעֲשִׁירוּת, שֶׁשָּׁם שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת, הוּא קַרְקָעוֹת, כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת בָּא מִן הָאָרֶץ, כִּי הַכֹּל יוֹצֵא מִן הָאָרֶץ וַאֲפִלּוּ כֶּסֶף וְזָהָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וְכוּ'" (אִיּוֹב כח). וּמִשָּׁם כָּל הַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שָׁם לְעֵיל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁנִּפְטַר הָאָדָם שֶׁאָז פָּקַע שִׁעְבּוּד הַמַּלְוֶה מֵעַל הַלּוֹוֶה, כִּי פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב-מְצָוָה. וְהַמֵּת הוּא חָפְשִׁי מִן הַמִּצְווֹת, וּמִמֵּילָא אֵין לוֹ שׁוּם שִׁעְבּוּד, כִּי הַשִּׁעְבּוּד עַל הַנְּכָסִים שֶׁל הַלּוֹוֶה הוּא רַק בְּתוֹרַת עֲרֵבוּת. וְהָעִקָּר הַשִּׁעְבּוּד הוּא עַל הַגּוּף שֶׁל הַלּוֹוֶה. וְכַמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים לְעִנְיַן הַמּוֹכֵר שְׂטַר חוֹב לַחֲבֵרוֹ וְחָזַר וּמְחָלוֹ מָחוּל, שֶׁהוּא מִטַּעַם זֶה, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, כְּשֶׁפָּקַע הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל הַגּוּף הַלּוֹוֶה מִמֵּילָא אֵין לוֹ שׁוּם שִׁעְבּוּד, כִּי הַנְּכָסִים הֵם עַכְשָׁו בְּחֶזְקַת הַיּוֹרְשִׁים, אַךְ עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד שֶׁיֵּשׁ לְהַמַּלְוֶה עַל נִכְסֵי הַמֵּת הוּא רַק מֵחֲמַת

שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ הָיָה שָׁם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן גַּם עַכְשָׁו אַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק נֶפֶשׁ הַלּוֹוֶה, עִם כָּל זֶה עֲדַיִן נִשְׁאָר קְצָת וּמְעַט חִיּוּת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ בְּהָאָדָם הַנִּפְטָר כַּמּוּבָא. נִמְצָא, שֶׁנִּשְׁאָר עֲדַיִן מְעַט מֵהַנֶּפֶשׁ בְּתוֹךְ נְכָסָיו, כִּי הַנְּכָסִים הֵם שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן חוֹזֵר הַמַּלְוֶה עֲלֵיהֶם מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ שָׁם מְעַט מִנֶּפֶשׁ הַלּוֹוֶה, וְעַל כֵּן עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד עַל קַרְקָעוֹת מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל, עַל כֵּן יֵשׁ שָׁם גַּם עַכְשָׁו קְצָת וּמְעַט חִיּוּת כַּנַ"ל, אֲבָל בְּהַמִּטַּלְטְלִין שֶׁלֹּא נִשְׁרְשָׁה הַנֶּפֶשׁ כָּל כָּךְ כַּנַ"ל, עַל כֵּן עַתָּה אַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ אֵין נֶחֱשָׁבִין שֶׁל הַלּוֹוֶה כְּלָל וְאֵינָם נִקְרָאִין עַל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ שֶׁל הַלּוֹוֶה כְּלָל, מַאַחַר שֶׁנִּסְתַּלְּקָה הַנֶּפֶשׁ מִשָּׁם וְגַם בְּחַיָּיו לֹא נִשְׁרְשָׁה שָׁם כָּל כָּךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁהַקַּרְקָעוֹת נִקְרָאִין עַל שֵׁם הַמֵּת, כִּי הִיא עִקַּר הַנַּחֲלָה שֶׁנִּקְרֵאת עַל שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ". אֲבָל הַמִּטַּלְטְלִין אֵינָן נִקְרָאִים עַל שְׁמוֹ כְּלָל אַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן נט), וּלְאַחַר מוֹתוֹ לֹא נֶחֱשָׁב הַשְׁאָרַת הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׁם, כִּי אִם בַּקַּרְקָעוֹת שֶׁשָּׁם עִקַּר שָׁרְשָׁהּ כַּנַ"ל:

אֲבָל הַמִּטַּלְטְלִין נֶחֱשָׁבִין תֵּכֶף אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ בְּחֻזְקַת הַיְתוֹמִים, כִּי לֹא נִשְׁאָר שָׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ כְּמוֹ בַּקַּרְקָעוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ כַּנַ"ל. וְהַמִּטַּלְטְלִין הֵם שַׁיָּכִים בְּיוֹתֵר אֶל הַיְתוֹמִים עַל פִּי הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר "גְּזֵלָה" הַנַ"ל, שֶׁהַנֶּפֶשׁ וְהָעֲשִׁירוּת וְנַפְשׁוֹת בָּנָיו הֵם בִּבְחִינַת אִילָן וַעֲנָפִים וּפֵרוֹת. וְהַבָּנִים הֵם הֵם הַפֵּרוֹת שֶׁל הָאִילָן, וְהוּא בְּעַצְמוֹ הוּא הַמֵּיניק אֶת הָאִילָן וּמַשְׁפִּיעוֹ וּכְשֶׁנִּפְטַר וְאֵין מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְהֵינִיקָם וּלְהַשְׁפִּיעַ בָּעֲשִׁירוּת שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשָׁם, עַל כֵּן הֵם נוֹטְלִים יְרֻשָּׁה, כְּדֵי שֶׁהֵם בְּעַצְמָם יַעַסְקוּ עִם הַמָּעוֹת וְיִשְׁלְמוּ אֶת נַפְשָׁם עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת. וְלִפְעָמִים הַבָּנִים נוֹטְלִים יְרֻשָּׁה מִמָּעוֹת שֶׁלָּהֶם בְּעַצְמָם, כִּי לִפְעָמִים יֵשׁ לְהָאָב מָעוֹת בִּשְׁבִיל הַבָּנִים וְהוּא מָעוֹת שֶׁל הַבָּנִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל, וְזֶה בְּחִינַת יְרֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן רְאוּיִים הַמִּטַּלְטְלִין לְהֵיתּוֹמִים לְאַחַר מוֹתוֹ, כִּי הַבָּנִים הֵם בְּחִינַת הַפֵּרוֹת שֶׁל הָאִילָן. וְהַפֵּרוֹת הֵם בְּחִינַת מִטַּלְטְלִין, כִּי לְאַחַר שֶׁתּוֹלְשִׁין הַפֵּרוֹת הֵם מִטַּלְטְלִין. נִמְצָא, שֶׁכָּל חִיּוּת הַבָּנִים הוּא בִּבְחִינַת פֵּרוֹת, בְּחִינַת מִטַּלְטְלִין. נִמְצָא, שֶׁכָּל חֵלֶק הַבָּנִים שַׁיָּשׁ לָהֶם אֲצֶל הָאָב בָּעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ הוּא בְּחִינַת מִטַּלְטְלִין נֶגֶד קַרְקָעוֹת, כִּי כָּל עִצְמָן הֵם רַק בְּחִינַת פֵּרוֹת כַּנַ"ל, אֲבָל הָאָב הוּא עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָאִילָן וַהֲנָקָתוֹ נִמְצָא שֶׁשֹּׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ נֶגֶד הַבָּנִים הוּא בְּחִינַת קַרְקָעוֹת שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַמִּטַּלְטְלִין וְהַפֵּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נַפְשׁוֹת בָּנָיו. וְעַל כֵּן עִקַּר שֹׁרֶשׁ נֶפֶשׁ הָאָב הוּא בִּבְחִינַת קַרְקָעוֹת. וְעִקַּר שֹׁרֶשׁ נֶפֶשׁ הַבָּנִים הוּא בִּבְחִינַת מִטַּלְטְלִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֵּרוֹת כַּנַ"ל. וּבִשְׁעַת חַיָּיו הַכֹּל הוּא בִּרְשׁוּת הָאָב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם כַּנַ"ל, אֲבָל אַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק, אֲזַי נִסְתַּלֵּק נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר מֵהַמִּטַּלְטְלִין, כִּי לֹא נִשְׁרְשָׁה שָׁם נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל וְהֵם שַׁיָּכִים לְהַבָּנִים, כִּי הֵם בִּבְחִינַת שֹׁרֶשׁ נַפְשָׁם,

שֶׁהֵם בְּחִינַת פֵּרוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִטַּלְטְלֵי דְיַתְמֵי לָא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב, כִּי שִׁעְבּוּדוֹ פָּקַע מֵהֶם, מֵאַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק נֶפֶשׁ הַלּוָוֶה מֵהֶם כַּנַּ"ל וְהֵם שַׁיָּכִים לְהַיְתוֹמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת פֵּרוֹת, בְּחִינַת מִטַּלְטְלִין כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁקָּרָאם מִטַּלְטְלֵי דְיַתְמֵי דַיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי הֵם שַׁיָּכִים לָהֶם כַּנַּ"ל, אֲבָל הַקַּרְקָעוֹת שֶׁשָּׁם עִקַּר שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל עַל כֵּן גַּם אַחַר הַהִסְתַּלְקוּת נִשְׁאָר שָׁם קְצָת מְעַט מֵחִיּוּת נַפְשׁוֹ. וְעַל כֵּן חָל עֲלֵיהֶם שִׁעְבּוּד הַמַּלְוֶה, כִּי עִקַּר שִׁעְבּוּדוֹ עַל נֶפֶשׁ הַלּוָוֶה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן עַכְשָׁו שֶׁעִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְהַנְּכָסִים הֵם רַק מִטַּלְטְלִין, עַל כֵּן כָּל שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת הוּא בְּמִטַּלְטְלִין, כִּי עַכְשָׁו אֲנוּ נָעִים וְנָדִים וּמְטַלְטְלִים עַל כֵּן גַּם שָׁרְשֵׁי נְפָשׁוֹת הֵם מִטַּלְטְלִים. וְעַל כֵּן עַל הָרֹב אֵין לָנוּ קַרְקָעוֹת רַק מִטַּלְטְלִין, וְעַל כֵּן שָׁם כָּל שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא בַּעֲשִׁירוּת. וְעַל כֵּן אֶפְלּוּ מִטַּלְטְלֵי דְיַתְמֵי מִשְׁתַּעְבְּדֵי, כִּי מֵאַחַר שֶׁעַכְשָׁו עִקַּר שֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בַּמִּטַּלְטְלִין, כִּי אֵין לָנוּ קַרְקָעוֹת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן חָל עֲלֵיהֶם הַשִּׁעְבּוּד. אֶפְלּוּ לְאַחַר הַהִסְתַּלְקוּת, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם קְצַת חִיּוּת מִנֶּפֶשׁ הַלּוָוֶה מֵאַחַר שֶׁשָּׁם כָּל שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת עַכְשָׁו כַּנַּ"ל:

הַנְּכָסִים שֶׁל הָאָדָם הֵם עֲרֵבִים בְּעַד הַלּוָוֶה לִפְרֹעַ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת רַגְלוֹהִי דְּבַר אִינָשׁ אנוּן עָרְבִין לֵיהּ, כִּי הָעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת רַגְלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נָרוֹ יָאִיר (סִימָן סט) בְּחִינַת וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם-זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו:

פרק ב

חלק א

מִטַּלְטְלֵי דְיַתְמֵי לָא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב מִדִּינָא דִּגְמָרָא:

עַל פִּי הַמּוּבָא בְּשֵׁם רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּשִׂיחוֹת הָר"ן שֶׁיֵּשׁ עֲבֵרָה שֶׁגּוֹרֶמֶת שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת תָּמִיד בַּעַל חוֹב. וְהַתִּקּוּן לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל עֲבֵרָה זוֹ בִּכְלָלִית. וְהַזְּמַן לָזֶה הוּא כְּשֶׁהָאָדָם הוּא בְּמֹחִין דְּגַדְלוּת, כִּי בַּעַל חוֹב הוּא בִּבְחִינַת עֶבֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה". וְעֶבֶד הוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת שֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, עֶשְׂרָה קַבִּין שֵׁנָה יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נָטְלוּ עֲבָדִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן הַתְּשׁוּבָה לְתַקֵּן הָעֲבֵרָה שֶׁעַל יָדָהּ נַעֲשִׂין בַּעַל חוֹב. הוּא בְּעֵת שֶׁהוּא בְּמֹחִין דְּגַדְלוּת, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל הַחוֹב חָל דַּיְקָא עַל קַרְקָעוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל חוֹב הוּא בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּחִינַת עֶבֶד לֹוֶה וְכוּ'. וְעִקַּר הָעַבְדוּת הוּא חָל בְּיוֹתֵר עַל קַרְקַע דַּיְקָא. שֶׁהוּא נִכְנָס בְּיוֹתֵר בְּגֶדֶר הָעַבְדוּת, כִּי הָעַבְדוּת הוּא מֵחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם יָצָא חָם מְזֶהֻמַּת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּתְקַלֵּל, אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן בְּחִינַת הָעַבְדוּת שֶׁל הַבַּעַל

חוֹב, בְּחִינַת עֶבֶד לְוֶה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַהַלְוָאָה שֶׁצָּרִיךְ אֶחָד לִלְוֹות מֵחֲבֵרוֹ הוּא מֵחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלֵּל בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. וְעַל כֵּן צְרִיכָה הַפְּרָנָסָה לָבוֹא בִּיגִיעָה רַבָּה. וּמֵחֲמַת כֹּבֶד הַפְּרָנָסָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּלְוֶה אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כג) שֶׁהַלְוָאוֹת וְחוֹבוֹת הֵם בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁהִיא הַקְּלָלָה הַבָּאָה מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּחִינַת עֶבֶד עֲבָדִים כַּנַּ"ל. וּמִזֶּה בָּא בְּחִינַת עֶבֶד לְוֶה וְכוּ'. שֶׁהִיא גַּם כֵּן מֵהַקְּלָלָה שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהַהַלְוָאוֹת וְחוֹבוֹת בָּאִים מֵאֵיזֶה עֲבֵרָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בָּאֵר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אֶת הָעֲבֵרָה בְּפֹרְטִיּוּת, אַף עַל פִּי כֵן כָּל הָעֲבֵרוֹת כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי מִשָּׁם בָּאִים כָּל הָעֲבֵרוֹת. נִמְצָא, שֶׁעִנְיַן חוֹבוֹת, שֶׁהוּא עִנְּשׁ לְאֵיזֶה עֲבֵרָה, הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְקַלֵּל בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, שֶׁעַל כֵּן צְרִיכִים לִהְיוֹת בַּעַל חוֹב, בְּחִינַת עֶבֶד לְוֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת הַנַּ"ל שֶׁבָּא מִזֶּהַמַּת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת, חָל עַל קַרְקָעוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי קַרְקַע נִכְנָס בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת עַבְדוּת, כִּי עִקַּר הַקְּלָלָה שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם בָּא בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּחִינַת אֲרוּר כְּנַעַן, הִיא נֶאֱחֶזֶת בְּיוֹתֵר בַּקַּרְקַע שֶׁנִּתְקַלְּלָה גַּם כֵּן מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג):

"אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ". וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע נִכְנָסֶת יוֹתֵר בְּגֶדֶר הָעַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרוּר כְּנַעַן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל הַבַּעַל חוֹב הוּא עַל קַרְקָעוֹת בְּיוֹתֵר, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמּוֹכְרִם לְאַחֵר חָל עֲלֵיהֶם הַשִּׁעְבּוּד לְעוֹלָם מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמִטַּלְטְלֵי, כִּי עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד, בְּחִינַת עַבְדוּת, נֶאֱחָז בַּקַּרְקַע בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, כִּי מִטַּלְטְלֵי הֵם חֲשׁוּבִים בְּחִינַת טוֹב לְגַבֵּי קַרְקַע בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִטַּלְטְלֵי כָּל מִלֵּי מֵיטַב הוּא. כִּי אֵין נֶאֱחָז בָּהֶם זֶהַמַּת הַנָּחָשׁ כָּל כָּךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת וְשִׁעְבּוּד. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱחָז בַּקַּרְקַע בִּבְחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְאַחַר מִיתָה עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד הוּא רַק עַל קַרְקָעוֹת, אֲבָל מִטַּלְטְלֵי דְּיַתְמֵי אֵינָם מְשֻׁעְבָּדִים עַל פִּי הַדִּין כִּי עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד הוּא רַק עַל קַרְקָעוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל. כִּי לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּת הָאָדָם נִשְׁאָר הָאָדָם רַק בִּבְחִינַת עָפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי עָפָר אַתָּה וְכוּ'". וְעַל כֵּן אָז עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד שֶׁיֵּשׁ עָלָיו הוּא רַק עַל קַרְקָעוֹת כִּי קַרְקַע וְעָפָר הוּא בִּבְחִינַת מִיתָה וְהִסְתַּלְּקוּת, כִּי שָׁם אֲחִיזַת זֶהַמַּת הַנָּחָשׁ בְּיוֹתֵר, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה גַּם בַּחַיִּים הַשִּׁעְבּוּד חָל יוֹתֵר עַל קַרְקַע, כִּי הַבַּעַל חוֹב הוּא בִּבְחִינַת עֶבֶד, בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. וְשֵׁנָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן חָל הַשִּׁעְבּוּד עַל קַרְקַע יוֹתֵר, כִּי הַקַּרְקַע הוּא בְּחִינַת עֶבֶד, בְּחִינַת

מִיתָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָאָדָם מַמָּשׁ אֲזַי נִשְׁאָר הַשִּׁעְבּוּד רַק עַל קַרְקַע כַּנַ"ל, אֲבָל מִטַּלְטְלֵי הֵם בִּבְחִינוֹת חִיּוּת כְּנֶגֶד קַרְקַע. וְאֵין עֲלֵיהֶם שִׁעְבּוּד אָז:

וְזֶה בְּחִינַת הַבָּא לִפְרַע מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים לֹא יִפְרַע אֶלָּא בְּשִׁבּוּעָה, כִּי הַשְּׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת חִיּוּת, כִּי הַשְּׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת כְּרִיתוּת בְּרִית וְעַל כֵּן הַשְּׁבוּעָה הִוא בִּבְחִינַת צַדִּיק חֵי עָלְמִין וְכַמּוּבָא בְּסֵפֶר "שַׁעֲרֵי אוֹרָה". וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה בֵּין שְׁנֵי אֲנָשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְטָרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּיָּדוּעַ, אֲזַי הַתִּקּוּן לָזֶה שְׁבוּעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּרֵר הָאֱמֶת וְנִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר, שֶׁהֵיא סְטָרָא דְּמוֹתָא, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם גַּם בִּשְׁבוּעָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ מַחֲרִיב כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שְׁבוּעוֹת לט). כִּי עִקַּר חִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁבוּעָה בִּבְחִינַת אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר עוֹד מֵי נֹחַ עַל הָאָרֶץ וְכוּ', כִּי לֹא הָיָה קִיּוּם לְהָעוֹלָם אַחַר הַמַּבּוּל עַד שֶׁנִּשְׁבַּע ה' יִתְבָּרַךְ. כִּבְיָכוֹל, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁשְּׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם, בְּחִינַת צַדִּיק חֵי עָלְמִין כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ 'לֹא תִשָּׂא' נִזְדַּעְזַע הָעוֹלָם (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁבוּעוֹת לט עַמּוּד א) כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁבוּעָה כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם, בְּחִינַת חִיּוּת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַבָּא לִפְרַע מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים לֹא יִפְרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַבַּעַל חוֹב וְשַׁלִּיט סְטָרָא דְּמוֹתָא עַל כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל הַמַּלְוֶה לְהוֹצִיא חוֹבוֹ, לְהַעֲלוֹתוֹ:

מִבְּחִינַת סְטָרָא דְּמוֹתָא כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁבוּעָה. שֶׁהֵיא בְּחִינַת חַיִּים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָכוֹל לִגְבּוֹת חוֹבוֹ מִשָּׁם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הֶחֱמִירוּ בִּשְׁבוּעָה זוֹ בְּיוֹתֵר. וְאָמְרוּ בִּשְׁבוּעָה זוֹ דַּיְקָא, אֵין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו, כַּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים, כִּי דַּיְקָא שְׁבוּעָה זוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹרִישׁ לְבָנָיו, מֵאַחַר שֶׁמֵּת לוֹוֶה בְּחַיֵּי מַלְוֶה וְשָׁלַט סְטָרָא דְּמוֹתָא מַמָּשׁ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַמָּמוֹן כִּי אִם בִּשְׁבוּעָה שֶׁהֵיא בְּחִינַת חִיּוּת, עַל כֵּן כְּשֶׁהוּא נִסְתַּלֵּק אַחַר כָּךְ גַּם כֵּן וְנִסְתַּלֵּק חִיּוּתוֹ, בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹרִישׁ מָמוֹן כָּזֶה לְבָנָיו מַה שֶּׁהוּא בְּעַצְמוֹ הָיָה מֻכְרָח לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה. וְעַכְשָׁו נִסְתַּלֵּק חִיּוּתוֹ וְעַל כֵּן אֵין יָכוֹל לְהוֹרִישׁ מָמוֹן כָּזֶה לְבָנָיו מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר שְׁבוּעוֹת. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁבָּאִים גַּם כֵּן לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת סְטָרָא דְּמוֹתָא שֶׁהֵיא בְּחִינַת הַכְחָשָׁה וְשֶׁקֶר כַּנַ"ל, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁלֹּא שָׁלַט סְטָרָא דְּמוֹתָא מַמָּשׁ, עַל כֵּן לֹא הֶחֱמִירוּ בִּשְׁבוּעוֹת אֲחֵרוֹת כָּל כָּךְ. כְּמוֹ בַּשְּׁבוּעָה שֶׁל הַבָּא לִפְרַע מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר הַשְּׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת חִיּוּת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַנִּשְׁבָּע, כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ. 'בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ' דַּיְקָא, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת לַה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בִּשְׁמוֹ נִשְׁבָּעִין. וְהוּא יִתְבָּרַךְ הוּא חֵי הַחַיִּים. וְעַל כֵּן עַל פִּי הָרֹב נִקְרֵאת

הַשְּׁבוּעָה בַּמִּקְרָא חַי ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא יֹאמְרוּ עוֹד חַי ה' אֲשֶׁר הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם". כִּי אִם חַי ה' אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא וְכוּ' בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

:

פרק ג

חלק א

מִטַּלְטְלֵי דְּיַתְמֵי לָא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב מִדִּינָא וְהָאִדָּנָא גּוֹבִין מִמִּטַּלְטְלֵי דְּיַתְמֵי:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר עַל פָּסוּק "וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יב, הַמַּתְחִיל, כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר שִׂכְלוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב וְהָבֵן מְאֹד מְאֹד, כִּי הֵם דְּבָרִים עֲמֻקִּים מְאֹד מְאֹד:

וְהַכְּלָל, שֶׁכְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לְמָקוֹם שֶׁנּוֹפֵל, אֲפִלּוּ אִם נוֹפֵל לִדְבָרִים מְגֻנִּים מְאֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנּוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לִסְפֵקוֹת וְהִרְהוּרִים וּמְהַרְהֵר אַחַר ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁבִּמְקוֹמוֹ אֵין נִמְצָא שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ כְּלָל, חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁנָּפַל לִמְקוֹמוֹת מְטֻנָּפִים כְּאֵלּוּ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, אַף עַל פִּי כֵן יֶחֱזַק וְיִתְאַמֵּץ וְיִתְגַּבֵּר מְאֹד לִדְרֹשׁ וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁשּׁוֹאֵל וְדוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ אַחַר כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ. וּמִצְטַעֵר וּמִתְגַּעְגֵּעַ וְצוֹעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ וְנִכְסָף לַחֲזֹר אֵלָיו, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם דֶּרֶךְ וְנָתִיב וְעֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת וְלַחֲזֹר מִמְּקוֹמוֹת כְּאֵלּוּ הָרְחוֹקִים מַה' יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ, אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ בְּעַצְמוֹ שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי אַיֵּה הוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל הַמַּאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם. וּמִגֹּדֶל הַסְתָּרָתוֹ וְהֶעְלֵמוֹ שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם הַגָּבוֹהַּ מִכֻּלָּם. עַל כֵּן מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ דַּיְקָא חִיּוּת וְקִיּוּם כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וְכָל הַדְּבָרִים רָעִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹפְלִין, חַס וְשָׁלוֹם, לִמְקוֹמוֹת אֵלּוּ וּמְבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׂין אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. עַל יְדֵי זֶה הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זוֹכֶה לַעֲלוֹת אֶל שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן בְּכָל חֵלֶק וְחֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת מְלֻבָּשׁ בּוֹ חֵלֶק כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כֻּלָּם נִמְשְׁכוּ רַק בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַבְּרִיאָה וְיֵשׁ גְּבוּל לְכָל כָּבוֹד וְכָבוֹד שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר מֵעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט לִמְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים שֶׁהֵם מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים בִּבְחִינַת וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. וְאַף עַל פִּי שֶׁמִּלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ גְּבוּל לְהַכָּבוֹד שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט לִמְקוֹמוֹת הַנַּ"ל, אֲבָל

בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי גַּם מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וּבָתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה גַּם הֵם צְרִיכִין לְקַבֵּל חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אַךְ הֵם מְקַבְּלִים מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ'. עַל כֵּן מִי שֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁשּׁוֹאֵל וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זוֹכֶה לְבְחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַמַּאֲמָרוֹת שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְאַיֵּה הַשֵּׂה לְעֹלָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁאָדָם מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְרוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁרָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִתְגַּעְגֵּעַ וְשׁוֹאֵל וּמְצַטַּעֵר אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ וְזֶה בְּעַצְמוֹ תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ וְכוּ'. וְיֵשׁ בָּזֶה עוֹד הַרְבֵּה דְּבָרִים, כִּי כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ' וְלִפְנֵי כָּל תּוֹרָה יֵשׁ סְפֵקוֹת הַנַּ"ל וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן הוּא אֱלֹהֶיךָ, תֹּאמַר לוֹ בָּרוּךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מְטַלְטְלֵי דַיְתְמֵי לָא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב, כִּי עִנְיַן הַנַּ"ל הִיא עֵצָה נִפְלָאָה וְדֶרֶךְ יְשָׁרָה מְאֹד לְכָל אָדָם. לֹא מִבַּעְיָא לְהָאֲנָשִׁים הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה, וּבִפְרָט מִי שֶׁנָּפַל, חַס וְשָׁלוֹם, מֵעֲבוֹדַת ה'. וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁנָּפַל, חַס וְשָׁלוֹם, לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל שֶׁבְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי עִנְיַן הַנַּ"ל. שֶׁגַּם בְּמָקוֹמוֹ יְבַקֵּשׁ וִיחַפֵּשׂ אַחַר ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְאָז יִזְכֶּה לַעֲלוֹת מִן הַיְרִידָה וְהַנְּפִילָה הַגְּדוֹלָה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל, אַךְ אֲפִלּוּ אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת, וַאֲפִלּוּ הַגְּבוֹהִים בְּמַעֲלָה יִתָּרֵה צְרִיכִים גַּם כֵּן לְעִנְיַן הַנַּ"ל, כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲלוֹת תָּמִיד מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי הָאָדָם אָסוּר לוֹ לִהְיוֹת עוֹמֵד כַּמּוּבָא. וּכְשֶׁצָּרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, אָז בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה כַּמּוּבָא. וַאֲזַי בְּעֵת שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַיְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה. וְאָז הוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ וְאָז הוּא צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה בְּחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא עוֹלֶה לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא הַמַּאֲמָר הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם בְּרֵאשִׁית, שֶׁכָּל הָעֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ. כִּי כְּשֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא זֶהוּ בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּשָׁמָה שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ עַכְשָׁו וְנַעֲשֶׂה כְּאִישׁ אַחֵר עַל יְדֵי שֶׁיָּצָא מִמַּדְרֵגָה הָרִאשׁוֹנָה וְנִכְנַס לְמַדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה וְאִי אֶפְשָׁר לְחַדֵּשׁ עַצְמוֹ וְלָצֵאת מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁחוֹזֵר וְעוֹלֶה לְתַכְלִית הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַנְּשָׁמוֹת וְכָל מַדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לַחֲזוֹר וּלְהִכָּלֵל בִּתְחִלַּת הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁהוּא

בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַכֹּל שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים יַחַד כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְשָׁם יְכוֹלִין לְחַדֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ וְלָצֵאת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֻכְרָחִין שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי עַל יְדֵי הַיְרִידָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה כְּשֶׁזּוֹכֶה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הֵיטֵב, אָז זוֹכֶה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל. וַאֲזַי חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת אַיֵּה שֹׂרֶשׁ הַכֹּל, הוּא מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם חִיּוּת בִּבְחִינַת מַדְרֵגָה גְּבֹהָה יוֹתֵר וְעוֹלֶה לְמַדְרֵגָה הַגְּבֹהָה יוֹתֵר:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם שְׁנֵי בְּחִינוֹת עֲבוֹדוֹת. עֲבוֹדָה אַחַת הִיא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁמְּלֻבָּשׁ בָּהֶם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הַכְּלוּלָה בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת אֲשֶׁר קִיּוּם הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה. וְצָרִיךְ הָאָדָם לַעֲסֹק תָּמִיד בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְיִמָּלֵא כְּבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר אִם יֵשׁ בּוֹ כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, יַעֲשֶׂה. וְאִם לָאו, לֹא יַעֲשֶׂה, כִּי הָעִקָּר הוּא שֶׁיִּהְיֶה כָּל מַעֲשָׂיו בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הַנַּ"ל, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת דָּבוּק בְּהַתּוֹרָה תָּמִיד יוֹמָם וָלַיְלָה בְּלִי בִּטּוּל כְּלָל, כִּי לִפְעָמִים צְרִיכִין לְבַטֵּל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה פְּעָמִים בִּטּוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ. וְגַם צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְדֶרֶךְ אֶרֶץ וְאָז אֵין רוֹאִין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רַק בְּהַתּוֹרָה וּמִצְוֹות. וְאָז צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בַּבְּחִינָה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׂין אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ וְעַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכָל דָּבָר וּבְכָל מָקוֹם. אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי חֹל, כְּגוֹן מַשָּׂא וּמַתָּן וְכַיּוֹצֵא. וְגַם אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפְלִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְדָבָרִים רָעִים לְגַמְרֵי גַּם שָׁם אִם יִזְכֶּה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ וְיִקַּיֵּם כָּכָל הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז יִזְכֶּה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה, לִבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְכַּפְּרִין וְנִתְתַּקְּנִין כָּל הָעַוְונוֹת בִּבְחִינַת וְאַיֵּה הַשָּׁה לְעֹלָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת פב), טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹן. כִּי תּוֹרָה וְדֶרֶךְ אֶרֶץ הֵם שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דְּהַיְנוּ הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות. וְדֶרֶךְ אֶרֶץ, הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן וְעִסְקֵי חֹל שֶׁאֵינָם דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, שֶׁשָּׁם אֵין רוֹאִין הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל צְרִיכִין לַעֲסֹק גַּם

בָּהֶם. וְשָׁם צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָז מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא מַאֲמַר סָתוּם, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, שֶׁמִּמֶּנּוּ הַסְתָּרָתוֹ מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ חִיּוּת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהָעַוָּונוֹת, אֲבָל כְּשֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׁין אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, אָזַי עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְשׁוֹרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה, וְאָזַי נִתְבַּטְּלִין כָּל הָעַוָּונוֹת וְהַקְּלִפּוֹת. וְזֶהוּ, שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹון, כִּי צְרִיכִין שְׁנֵיהֶם תּוֹרָה וּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהֵם שְׁתֵּי הָעֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא מְבַטְּלִין הָעַוָּונוֹת, כִּי מַשָּׂא וּמַתָּן לְבַד בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיְּכוֹלִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ גַּם שָׁם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הוּא מְקוֹם סַכָּנָה מְאֹד וְיכוֹלִין לִהְיוֹת נִלְכָּד וְנִכְשָׁל שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת מִבְּחִינַת אַיֵּה מְקַבְּלִין כֹּחַ כָּל הַחִיצוֹנִים מִגֹּדֶל הַסְתָּרָתוֹ וְהֶעְלֵמוֹ. וְעַל כֵּן בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁמְּקַבֵּל חִיּוּת מִבְּחִינַת אַיֵּ"ה עַל כֵּן הַקְּדֻשָּׁה נֶעְלֶמֶת שָׁם מְאֹד. וּמֵחֲמַת זֶה בְּקַל יוּכַל לִהְיוֹת נִלְכָּד, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְדֶרֶךְ אֶרֶץ וְחַס וְשָׁלוֹם, יִשְׁכַּח אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לָךְ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ וְכוּ'". כִּי שָׁם הַקְּדֻשָּׁה נֶעְלֶמֶת בִּבְחִינַת אַיֵּה. וּכְשֶׁנִּכְנָסִין לְשָׁם, הַיְנוּ לִבְחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהֵם עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ שָׁם מְאֹד מְאֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְמָצְאוֹ וְלַעֲלוֹת לִבְחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל. אֲבָל אִם, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יִזְכֶּה לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ כָּרָאוּי אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, יִשְׁכַּח אוֹתוֹ לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְדֶרֶךְ אֶרֶץ הוּא מֻכְרָח לַעֲשׂוֹת תּוֹרָתוֹ קֶבַע וּמְלַאכְתּוֹ עֲרַאי, כִּי בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שָׁם הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה אָפְלוּ כְּשֶׁיֵּצֵא לַשּׁוּק לַעֲסֹק בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וּמַשָּׂא וּמַתָּן לֹא יִהְיֶה נִלְכָּד שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יִזְכֶּה לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ גַּם שָׁם אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁהוּא מִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי תּוֹרָתוֹ קֶבַע שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָפְלוּ בְּעֵת שֶׁהוּא רָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁעוֹסֵק בְּדִבְרֵי חֹל, גַּם שָׁם יְחַפֵּשׂ בְּוַדַּאי אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל. וְגַם תּוֹרָה לְבַד בְּלִי שׁוּם דֶּרֶךְ אֶרֶץ גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר, כִּי בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וְאָז מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, וְאָז בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּחְיֶה עַצְמוֹ בִּבְחִינַת הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְדֶרֶךְ אֶרֶץ כַּנַּ"ל. שֶׁשָּׁם מְבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׂין אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הָעַוָּונוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹון, כִּי עַל יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל נִתְבַּטְּלִין הָעַוָּונוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ מְרֻמָּז בְּסוֹף מַאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵעִנְיַן דְּרָכִים וּכְשֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אֲזַי הַתּוֹרָה הוֹלֶכֶת לְפָנָיו וְלִפְנֵי כָּל תּוֹרָה יֵשׁ סְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים הַנַּ"ל. כִּי שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת בְּשָׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ, כִּי עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ, שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם, זֶהוּ בְּחִינַת בְּשָׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ, כִּי זֹאת הַקְּדֻשָּׁה קְבוּעָה וְקַיֶּמֶת לָעַד, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְרַחֲקִים מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִתְרַחֲקִין מִן הַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי הוּא בְּחִינַת נָע וָנָד וּמְטַלְטָל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם קֶבַע, רַק הוּא נָע וָנָד וְלֹא נוֹדָע מְקוֹמוֹ אַיֵּה, כִּי הַיּוֹם מְקוֹמוֹ כָּאן וּמָחָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְאֵין יוֹדְעִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינָה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן וְדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁרֹב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי דְּרָכִים שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת נָע וָנָד בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וְאָז צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת נֹדֶד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה (אִיּוֹב טו), כִּי אָז צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל הוֹלְכִין בַּגּוֹלָה וְהֵם נָעִים וְנָדִים כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ. וּכְמוֹ שֶׁהֵם נָעִים וְנָדִים כְּמוֹ כֵן, כְּבֵיכוֹל, קְדֻשַּׁת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ נָע וָנָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ", שֶׁהֵם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. "כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ", שֶׁאָז צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אַחַר כְּבוֹדוֹ וְלִשְׁאֹל וְלִדְרֹשׁ בְּכָל עֵת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְאָז, אִם תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ בְּוַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהֵפִיץ ה' אֶתְכֶם בָּעַמִּים וְכוּ' וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ וְכוּ'". כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, בְּעֵת הַגָּלוּת, וּבִפְרָט עַכְשָׁו בְּסוֹף הַגָּלוּת בְּעִקְבָא דִּמְשִׁיחָא אֲשֶׁר עַכְשָׁו הַהַסְתָּרָה מִתְגַּבֶּרֶת מְאֹד מְאֹד בַּאֲלָפִים וּרְבָבוֹת הַסְתָּרוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה אֲשֶׁר כָּל נְבִיאֵנוּ מֵימוֹת מֹשֶׁה וְכָל הָאָבוֹת כֻּלָּם הִסְתַּכְּלוּ וְהִתְנַבְּאוּ עַל הַדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ עַל עִקַּם הַצָּרוֹת אֲשֶׁר יִקְרֶה לָנוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים חַס וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר שֶׁל כָּל הַצָּרוֹת הוּא צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר נִתְרַחַקְנוּ עַכְשָׁו מֵה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כְּזֹאת מִימֵי קֶדֶם, כִּי בֶּאֱמֶת צָרוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי עוֹבְרִים עַכְשָׁו עַל יִשְׂרָאֵל צָרוֹת רַבּוֹת מְאֹד וּמִסִּים וְאַרְנוֹנִיּוֹת רַבִּים, אַף עַל פִּי כֵן צָרוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת כְּבָר סָבְלוּ יִשְׂרָאֵל בַּדּוֹרוֹת הַקְּדֻמוֹנִים צָרוֹת רַבּוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי הָיָה כַּמָּה גֵּרוּשִׁין וּשְׁמָדוֹת וַהֲרִיגוֹת וּבְרִיחוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה הַרְבֵּה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, מֵעַתָּה. אֲבָל הָעִקַּר שֶׁהִתְנַבְּאוּ כָּל הַנְּבִיאִים עַל יָמִים הָאֵלֶּה עַל חֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, אֲשֶׁר כַּמָּה תַּנָּאִים אָמְרוּ, יֵיתֵי וְלָא אֶחְמִינָא וְכַיּוֹצֵא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעִצָּם הַצָּרוֹת שֶׁל אַחֲרִית הַיָּמִים, הָעִקַּר הוּא צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ וְגֹדֶל הַסְתָּרַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא הָיְתָה כְּזֹאת בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, כִּי אָזְלַת יָד וְאָפֵס עָצוּר וְעָזוּב. וְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים

נִסְתַּלְּקוּ, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וְהַשֶּׁקֶר הוֹלֵךְ וּמִתְגַּבֵּר וְהָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת וְנַעֲשָׂה עֲדָרִים עֲדָרִים שֶׁל אֱמֶת, כִּי בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִתְרַבֶּה הָאֱמֶת מְאֹד מְאֹד, כִּי כָּל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֲצִלּוֹ הָאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ נִגְעֵי לִבּוֹ וְכָל מַה שֶּׁחָטָא וּפָגַם, אַף עַל פִּי כֵן הוּא מִתְפָּאֵר בְּגַדְלוּת שֶׁהוּא הִשִּׂיג דֶּרֶךְ אֱמֶת וְיוֹדֵעַ חָכְמוֹת חֲדָשׁוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' וּמַטָּעָה וּמְעַקֵּם וּמְבַלְבֵּל כַּמָּה וְכַמָּה אֲנָשִׁים מִדַּרְכֵי ה' הָאֱמִתִּיִּים מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁן אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וְהַמְצָאוֹת כְּלָל. כְּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה רַבּוֹת אֲשֶׁר עָצְמוּ מִסַּפֵּר בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי אֲפָנִים אֲשֶׁר הִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר עַל הָאֱמֶת בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וְנִתְקַיֵּם, "וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה" וּבִפְרָט הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַצָּרוֹת אֲשֶׁר הִתְגַּבְּרָה עַכְשָׁו חָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפְיָא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְהִתְחִילוּ לְלַמֵּד נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָכְמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם אֲשֶׁר הַלְוַאי הָיוּ קוֹבְרִים אוֹתָם בְּחַיֵּיהֶם בְּוַדַּאי הָיָה טוֹב לָהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי הֵם הוֹרְגִים אוֹתָם וְאֶת עַצְמָם בַּיָּדִים וְעוֹקְרִים אֶת עַצְמָן וְאֶת בְּנֵיהֶם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת וּמַעֲבִירִים אֶת בְּנֵיהֶם לַמֹּלֶךְ וַעֲבוֹדָה זָרָה וְלִמְקוֹם הַטֻּנְפָּת וְשׁוֹחֲטִים יַלְדֵיהֶם בִּשְׁאָט בְּנָפֶשׁ בְּזָדוֹן וּבְמֵעַל וְצוֹדִים נְפָשׁוֹת רַבּוֹת שֶׁפּוֹרְחוֹת לְגֵיהִנֹּם עֲדֵי אוֹבֵד עַל יְדֵי זֶה, כִּי אֵין רָעָה וְצָרָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ:

וְאִם הָיָה לָנוּ לֵב כָּשֵׁר לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים שֶׁל דּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים, הָיָה רָאוּי לָנוּ לִפֹּל עַל פָּנֵינוּ אַרְצָה וּלְהַכּוֹת רָאשֵׁינוּ בַּכֹּתֶל יוֹמָם וָלַיְלָה עַל כָּל הַצָּרוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא הָיָה כָּזֹאת מִימוֹת עוֹלָם. מַה נֹּאמַר מַה נְּדַבֵּר אוֹ לְעֵינֵינוּ שֶׁכָּךְ רוֹאוֹת, אוֹ לְאָזְנֵינוּ שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת וְלֹא זוֹ אַף זוֹ כִּי אִם עוֹד הֵעֵזוּ פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ לָנוּ בְּפֶה מָלֵא, כִּי הֵם עוֹשִׂים טוֹבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְרוֹצִים לְחַנְּכָם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר. אוֹי וַאֲבוֹי! אוֹי וַאֲבוֹי עַל רֹאשָׁם! אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי גָּמְלוּ לָהֶם רָעָה, כִּי הֵם מְמִירִין וּמַעֲבִירִין עַל דָּת בְּנֵיהֶם בְּיָדָם. כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּכְנָס בְּדַרְכֵיהֶם וְלוֹמֵד לְשׁוֹנוֹתֵיהֶם וְחָכְמוֹתֵיהֶם הוּא פּוֹרֵק עֹל לְגַמְרֵי וּמִתְלוֹצֵץ מִכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְהֵם אֶפִּיקוֹרְסִים גְּמוּרִים מִלִּבַּד מַה שֶּׁמְּבַטְּלִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּמַחֲטִיאִין הֶבֶל פִּיהֶם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן וַעֲדַיִן הֵם רוֹצִים לְהַטְעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ עוֹשִׂין טוֹבוֹת, יְהִי כֵן ה' עִמָּהֶם וְיֵעָשֶׂה לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ טוֹבוֹת כָּאֵלֶּה כַּאֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂין לְנַעֲרֵי יִשְׂרָאֵל. וּבַעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים כְּבָר נִשְׁקְעוּ כָּל כָּךְ בְּטָעוּתָם עַל יְדֵי רִשְׁעָתָם הַגְּדוֹל אֲשֶׁר הֵבִיאוּ נַפְשָׁם מִקֹּדֶם בַּעֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי נָאֲפוּ וְהִרְבּוּ מַמְזֵרִים בְּיִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיבָם עוֹד מִדַּרְכָּם הָרָעָה, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים". וְעַל צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ כָּאֵלּוּ וְכָאֵלּוּ אֲשֶׁר נִתְרַבּוּ עַכְשָׁו בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עֲלֵיהֶם הִתְנַבְּאוּ כָּל נְבִיאֵינוּ וַחֲכָמֵינוּ מִקֹּדֶם עַל דּוֹרוֹת הַלָּלוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּנִיֵּאל, "וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים וְלֹא יָבִינוּ וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ". וּכְתִיב, וּמִן הַמַּשְׂכִּילִים יִכָּשְׁלוּ לִצְרֹף בָּהֶם וּלְבָרֵר וּלְלַבֵּן עַד עֵת קֵץ, כִּי

עוֹד לַמּוֹעֵד. אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּזְכֶּה בַּדּוֹרוֹת הָאֵלֶּה לְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ וְלֵילֵךְ בְּדַרְכָּיו הַיְשָׁר וְהָאֱמֶת בִּתְמִימוּת וּבַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁן אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם וְיַחֲנֵךְ אֶת בָּנָיו בְּתוֹרַת ה' בְּלִמּוּד גְּמָרָא וּפוֹסְקִים וּמְעַט מִקְרָא כְּמוֹ שֶׁנָּהֲגוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם וַאֲזַי זֶה וְזֶה יִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ. וְלֹא כְּמוֹ הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁעוֹשִׂין עִקַּר מִלִּמּוּד הַמִּקְרָא וְחָכְמַת הַדִּקְדּוּק וּמְבַטְּלִים עִקַּר הַלִּמּוּד שֶׁהוּא גְּמָרָא וּפוֹסְקִים. וְרִבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָמְרוּ, מִנְעוּ בְּנֵיכֶם מִן הֶהְגְּיוֹן וְאָמְרוּ שֶׁתַּלְמוּד בַּבְלִי בְּלוּל מֵהַכֹּל מִקְרָא וּמִשְׁנָה וּגְמָרָא. וּבִפְרָט שֶׁבֶּאֱמֶת עִקַּר כַּוָּנוֹת הָאֶפִּיקוֹרְסִים הוּא רַק לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה אֱמֶת, כִּי כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת בִּתְחִלָּתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם וְכוּ'. עַל כֵּן מַטְעִין אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים שֶׁהֵם עוֹשִׂין לָנוּ טוֹבָה שֶׁמְּלַמְּדִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִקְרָא וּלְעֵת עַתָּה מְבַטְּלִין אוֹתָן מֵעִקַּר הַלִּמּוּד מִגְּמָרָא וּפוֹסְקִים וְאַחַר כָּךְ מְבַטְּלִין אוֹתָן לְגַמְרֵי וְלוֹמְדִים אוֹתָם הֶבֶל מַעֲשֶׂה תַּעְתּוּעִים שֶׁהֵם חָכְמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת שֶׁיֵּדַע הֵיכָן כּוֹשׁ עוֹמֵד בְּמַפַּת הָעוֹלָם. אוֹי לָהֶם, אוֹי לְנַפְשָׁם שֶׁהֵם אוֹמְרִים שֶׁדִּין הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַמַּחֲלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר אֵין צָרִיךְ הַנַּעַר לֵידַע. וּשְׁטוּת הַזֶּה כַּמָּה זְנָבוֹת יֵשׁ לְהַתּוֹלָעִים הַמְּשֻׁנִּים הַנִּמְצָאִים בָּאֲרָצוֹת הָרְחוֹקִים זֶה צָרִיךְ הַנַּעַר לֵידַע, כִּי הֵם מַדְפִּיסִים זֹאת בַּלּוּחוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁחִבְּרוּ בַּבֵּית חִנּוּךְ שֶׁלָּהֶם הָפְכָם וְראוּ כִּי ה' מָסַךְ בְּקִרְבָּם רוּחַ תַּעְתּוּעִים (מִלְּשׁוֹן הַכָּתוּב יְשַׁעְיָה יט, כט). ה' בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים יְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל זַרְעֵנוּ וְעַל פְּלֵטַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְיַצִּיל אוֹתָנוּ וְאֶת זַרְעֵנוּ מֵהֶם וּמֵהֲמוֹנָם:

חלק ו

עַל כֵּן עַכְשָׁו בְּתֹקֶף הַגְּלוּת הָאַחֲרוֹן בְּסוֹפוֹ צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְזָהֵר מְאֹד לֵילֵךְ עִם הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְקַיֵּם כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ לִדְרשׁ וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד מְאֹד בְּכָל עֵת וּבְכָל מָקוֹם אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׂאַל וְיבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְאָז אִם יְבַקְּשֻׁנוּ וְיִדְרְשֻׁנוּ הֵיטֵב, יוּכַל בְּוַדַּאי לְמָצְאוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם הוּא הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, אֲפִלּוּ אִם עָבַר מַה שֶׁעָבַר וְגַם עַכְשָׁו הוּא בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי כֵן יְחַזֵּק יָדוֹ תָּמִיד לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּמָקוֹמוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁנִּפַּל לַמְּקוֹמוֹת הָרָעִים לְגַמְרֵי שֶׁהֵם מְקוֹמוֹת הַמְּטַנְּפוֹת שֶׁכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ רָחוֹק מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי כְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן". אַף עַל פִּי כֵן יִצְטַעֵר וְיִתְגַּעְגַּע וְיִדְרֹשׁ וִיבַקֵּשׁ וְיַחֲפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וַאֲזַי יִזְכֶּה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא מַאֲמַר סָתוּם, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין חִיּוּת כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת וְכָל הַמַּדְרֵגוֹת כֻּלָּם כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּצְטַוּוּ אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁזּוֹכִין לְמִצְאוֹ עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ שֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׁין בְּעֵת שֶׁרְחוֹקִין מִן הַקְּדֻשָּׁה וְהוֹלְכִין נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל. כִּי הַמִּשְׁכָּן לֹא הָיָה לוֹ קְבִיעוּת מָקוֹם

וְאָז הָיְתָה, כְּבְיָכוֹל בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה מְטֻלְטֶלֶת וְלֹא נוֹדַע אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, רַק בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן שָׁם הֶעָנָן שָׁם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְיֵשׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הֶעָנָן וְכוּ', כִּי אִלְמָלֵא לֹא חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל הָיוּ נִכְנָסִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִיָּד שֶׁשָּׁם עִקַּר קְבִיעוּת מְקוֹם קְדֻשָּׁתוֹ. וְשָׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שָׁם כָּל הָעֲשָׂרָה קְדֻשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם בָּרָא הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ עַל יְדֵי שֶׁחָטְאוּ בָּעֵגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, וְנָפְלוּ מְאֹד וְנִתְרַחֲקוּ מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד, עַל כֵּן הָיָה תִּקּוּנָם עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, עַל יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַיִּין אֶת עַצְמָן אֲפִלּוּ אִם נוֹפְלִין לַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁצִּוָּה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּבְנוּ מִשְׁכָּן מִכֶּסֶף וְזָהָב וּנְחֹשֶׁת וּשְׁאָר חֲפָצִים שֶׁל חֹל, אֲשֶׁר עַל יְדֵי רִבּוּי הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְדֵי זָהָב". כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְצִוָּה עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבַּמֶּה שֶׁקִּלְקְלוּ בּוֹ יִתְתַּקְּנוּ וְשֶׁיְּחַפְּשׂוּ וִיבַקְּשׂוּ הַקְּדֻשָּׁה שָׁם דַּיְקָא וְכָל אִישׁ יְבַקֵּשׁ וְיַחֲפֵשׂ אִם נִמְצְאוּ אֲצְלוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וְכוּ' וְיָבִיא אוֹתוֹ לִמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא בָּנוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָלַךְ עִמָּהֶם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁעָמַד, שָׁם קָנָה קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה שָׁם וְהָיוּ נוֹהֲגִים שָׁם כָּל הַדִּינִים הַנּוֹהֲגִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶר הָיָה אָסוּר לִכָּנֵס לְמָקוֹם שֶׁעָמַד שָׁם הַמִּשְׁכָּן וְכָל הַדִּינִים. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁפֵּרְקוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן מִשָּׁם הָיוּ מַתִּירִים כָּל הַזָּרִים וַאֲפִלּוּ טְמֵאִים לִכָּנֵס לְשָׁם, כִּי זֹאת הַקְּדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי הוּא קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה וְנֶעְלֶמֶת מְאֹד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע מְקוֹמוֹ אַיֵּה, רַק בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹכִין לְמָצְאוֹ כְּפִי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ, שָׁם זוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלֶּה קְדֻשָּׁתוֹ. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה לְהַמִּשְׁכָּן מָקוֹם קָבוּעַ, כִּי הוּא בִּבְחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִבְנָה הַמִּשְׁכָּן מִכֶּסֶף וְזָהָב וּשְׁאָר חֲפָצִים שֶׁהֵם עִסְקֵי חֹל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים, מִמִּשְׁכָּן גַּמְרִינָן, כִּי קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָ שֶׁהִיא בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁזֹּאת הַקְּדֻשָּׁה נֶעְלֶמֶת בְּמַשָּׂא וּמַתָּן:

וְל"ט מְלָאכוֹת בְּכֶסֶף וְזָהָב וּשְׁאָר חֲפָצִים כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה בַּמִּדְבָּר דַּיְקָא. וְיִשְׂרָאֵל הָלְכוּ שָׁם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה. וּבְכָל אֵלּוּ הָאַרְבָּעִים שָׁנָה הָלַךְ הַמִּשְׁכָּן עִמָּהֶם וְשָׁם נִדְבַּר ה' יִתְבָּרַךְ עִם מֹשֶׁה וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי וּבְאֹהֶל מוֹעֵד". וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁכֻּלָּהּ כְּלוּלָה בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁעַל יָדָם הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּלָלִיּוּת כָּל עֲשָׂרָה חֶלְקֵי הַכָּבוֹד כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל

שֶׁהִיא בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה, שֹׂרֶשׁ הַכָּבוֹד, שֹׂרֶשׁ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְאֵיזֶה הִתְגַּלּוּת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה מְקֻדָּם כַּמָּה בִּלְבּוּלִים וּסְפֵקוֹת וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת תַּאֲוַת וּטָרְדוֹת וְכַיּוֹצֵא. כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵעִצָּם הַסְּתָרַת וְהַעְלָמַת הַמַּאֲמָר סָתוּם בְּחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף מַאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁקֹּדֶם כָּל תּוֹרָה יֵשׁ אֵלּוּ הַבִּלְבּוּלִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וַאֲזַי כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הָאָדָם אֵלּוּ הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהַתְּאָוֹת וְכוּ' וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם דֶּרֶךְ אֵיךְ לְצֵאת מֵהֶם וְאֵיךְ לִמְצֹא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שָׁם וְשׁוֹאֵל וְדוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, אֲזַי הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, וַאֲזַי זוֹכֶה לִבְחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה שֹׂרֶשׁ הַתּוֹרָה וְהַמַּאֲמָרוֹת כֻּלָּם. וַאֲזַי זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם תּוֹרָה, כִּי עִקַּר כָּל הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, כִּי מַמְשִׁיכִין הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה מֵאַיִן לְיֵשׁ. וְעִקַּר חִיּוּת כָּל הַכָּבוֹד וְהַתּוֹרָה וְהַמַּאֲמָרוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא הַתְּחָלַת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל, כִּי הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵעִצָּם הֶסְתֵּרוֹ וְהֶעְלֵמוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַסְתִּיר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַכְנִיס כְּפִירוֹת וּבִלְבּוּלִים וּסְפֵקוֹת בַּלֵּב שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁנִּקְרָא אֵל אַחֵר, אֲבָל מִי שֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם, חַס וְשָׁלוֹם. וְהוּא שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ שָׁם אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲזַי זוֹכֶה לַעֲלוֹת לְשָׁרֶשׁ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, לְשָׁרֶשׁ הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, וּמַמְשִׁיךְ וּמְקַבֵּל הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה מִשָּׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בַּמִּדְבָּר דַּיְקָא אַחַר תֹּקֶף גָּלוּת מִצְרַיִם, כִּי בְּתֹקֶף הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל גָּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהָיָה גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, אָז "וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'", כִּי לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לְהִנָּצֵל מֵהֶם רַק תְּפִסוּ אֱמוּנוֹת אֲבוֹתָם וְצָעֲקוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְהָיוּ מְצַפִּים וּמְבַקְּשִׁים לִמְצֹא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לִגְאֻלָּה וְאָז הָלְכוּ בַּמִּדְבָּר מָקוֹם נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים הָרְחוֹקִים מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְשָׁם דַּיְקָא בִּקְּשׁוּ וְחִפְּשׂוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בַּמִּדְבָּר, שֶׁזֶּהוּ יְרִידָה תַּכְלִית עֲלִיָּה, כִּי בַּמִּדְבָּר דַּיְקָא שֶׁהוּא מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים כְּשֶׁמְּבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׂין שָׁם אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז דַּיְקָא שָׁם זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אַיֵּה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ בַּמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדְבָּר כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה שֶׁנִּפְלוּ יִשְׂרָאֵל לִסְפֵקוֹת קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן". וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבָּחֲנוּ אִם בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הַנִּקְרָא 'יֵשׁ' שׁוֹרָה בְּקִרְבָּם. אִם בְּחִינַת

'אַיִן', הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הַקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּבְחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל הֵם בְּחִינוֹת יֵשׁ וְאַיִן. וּמֵחֲמַת הַיִּסּוּרִים שֶׁהָיָה לָהֶם אָז שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מַיִם. הִתְחִילוּ לִפֹּל לִסְפֵקוֹת וְלֹא יָדְעוּ אִם ה' בְּקִרְבָּם, וְאָז הֵבִיא ה' יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם עֲמָלֵק. וְאָז הִסְתַּכְּלוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה, כִּי כָּךְ דֶּרֶךְ הָאָדָם לְפָעָמִים כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר עָלָיו כָּל כָּךְ עָדִין הוּא מִתְרַשֵּׁל לְחַפֵּשׂ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְפַּשֵּׁט עַל הָאָדָם מְאֹד וְרוֹצֶה לְהַפִּילוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי מִתְעוֹרֵר קְדֻשַּׁת נֶפֶשׁ הָאָדָם. וְאָז דַּיְקָא הוּא מַתְחִיל לִדְרֹשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק קוֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עֲמָלֵק הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן רַק צְרִיכִין לִצְעֹק אֶל ה' בְּקוֹל חָזָק מְאֹד לִדְרֹשׁ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה, אֵיפוֹא כְּבוֹד קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָז מִתְגַּבְּרִין עָלָיו וְעוֹלִין בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

בִּזְמַן שֶׁהָיָה מֹשֶׁה מַגְבִּיהַּ יָדָיו וְיִשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה הָיוּ נוֹצְחִין. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה עָשָׂה מֹשֶׁה זֹאת עַל יְדֵי הֶרֶמַת יָדָיו דַּיְקָא, הָיָה לוֹ לוֹמַר לָהֶם בְּפֶה מָלֵא שֶׁיִּשְׂעְבְּדוּ לְבַם לַמָּקוֹם וְיַעְזֹר לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ, אַךְ בֶּאֱמֶת הוּא עִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁבְּעֵת שֶׁמִּתְגַּבֵּר תֹּקֶף זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן אָז אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר כְּלָל מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ רַק לְרַמֵּז בְּיָדָיו כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהֵרִים יָדָיו לְרַמֵּז לָהֶם שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ לְמַעְלָה, הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַכְשָׁו מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר וּלְגַלּוֹת שָׁם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי כֵן שְׂאוּ עֵינֵיכֶם לַמָּרוֹם וְהִסְתַּכְּלוּ לְמַעְלָה וְתִדְרְשׁוּ וּתְבַקְּשׁוּ וּתְחַפְּשׂוּ אַיֵּה אֵפוֹא הוּא יִתְבָּרַךְ. וְאָז הָיוּ יִשְׂרָאֵל נוֹצְחִים, כִּי עַל יְדֵי זֶה עוֹלִין בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זָכוּ אַחַר זֶה מִיָּד לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַהַכְבָּדָה שֶׁהִכְבִּיד עֲלֵיהֶם פַּרְעֹה יוֹתֵר אַחַר שֶׁבָּא אֵלָיו מֹשֶׁה וְאָמַר לוֹ שֶׁיְשַׁלְּחֵם. וְאָז שָׁאַל מֹשֶׁה, לָמָּה הֲרֵעֹתָ לָעָם הַזֶּה וְכוּ'. כִּי הַגְּאֻלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת מִבְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵל הַגָּדוֹל, שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁמִּשָּׁם נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל. עַל כֵּן בְּסוֹף הַגְּלוּת סָמוּךְ לְהַגְּאֻלָּה מָמָּשׁ הִסְתִּיר ה' יִתְבָּרַךְ עַצְמוֹ, כְּבָיְכוֹל, כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ לֹא הֵבִין דְּרָכָיו וְשָׁאַל קֻשְׁיוֹת שֶׁהוּא לָמָּה הֲרֵעֹתָ וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. אַיֵּה הַבְטָחָתְךָ שֶׁהִבְטַחְתָּ לְגָאֳלָם וְעַכְשָׁו הוּא לְהֵפֶךְ?! וְאָז עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִגְאֲלוּ, כִּי אָז נִתְגַּלָּה ה' יִתְבָּרַךְ עוֹד לְמֹשֶׁה עַד שֶׁגְּאָלָם עַל יָדוֹ, כִּי מְרֻמָּז בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁגַּם הַצַּדִּיק

הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה צָרִיךְ שֶׁיְּיַבְּאוּ עָלָיו סְפֵקוֹת מִתְּחִלָּה עַד שֶׁיִּשְׁאַל אַיֵּה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה, כִּי הַגְּאֻלָּה הִיא הַתְּחָלַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְגַם אָז זָכוּ לְכַמָּה מִצְווֹת, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הִיא גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל כֵּן אַחַר כָּל הַגְּלֻיּוֹת זָכוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, כִּי אַחַר גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְכֵן אַחַר גָּלוּת בָּבֶל זָכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. וְכֵן אַחַר גָּלוּת זֶה אָז יִהְיֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה יִהְיֶה בִּימֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, כִּי עַל יְדֵי הַגָּלוּת שֶׁגּוֹלִין בֵּין הָאֻמּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים. וְשָׁם מְחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׁין אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה, לִבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁעִקַּר הַשִּׂעְבּוּד שֶׁל בַּעַל חוֹב הִיא עַל קַרְקָעוֹת. וְעַל כֵּן מַטַּלְטְלֵי דְּיַתְמֵי לֹא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב, כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם מְלֻבָּשׁ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתָם. וְהַקְּדֻשָּׁה וְהַחִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְלֻבָּשׁ בְּקַרְקָעוֹת וּמַטַּלְטְלִין הֵם בִּשְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי קַרְקָעוֹת הֵם בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הַקְּבוּעָה עוֹמֶדֶת וְקַיֶּמֶת. בִּבְחִינַת וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אֲבָל מַטַּלְטְלִין שֶׁהֵם מְטֻלְטָלִין וְנָעִים וְנָדִים, שָׁם הַקְּדֻשָּׁה נֶעֱלֶמֶת בִּבְחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי אֵין לָהֶם מָקוֹם קָבוּעַ שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיָה מְטֻלְטָל וְהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בִּבְחִינַת הָאָרֶץ דַּיְקָא בִּבְחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, מִלֹּא כָל הָאָרֶץ דַּיְקָא, כִּי שָׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ כִּשְׁרָצָה לִבְרֹא הָעוֹלָמוֹת כְּדֵי לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְאָז רָאָה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלְּגַדֶּל עֹצֶם אוֹר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי תַּכְלִית הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַגַּשְׁמִי הֶזֶּה שֶׁהוּא הָאָרֶץ וְהֶעָפָר שֶׁהוּא חֹמֶר עָב וּמְגֻשָּׁם בְּתַכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הַצִּמְצוּם. וְעַל יְדֵי תַּכְלִית הַצִּמְצוּם הַזֶּה שֶׁל הָאָרֶץ הַזֹּאת, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא גִּלָּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּלֹּא זֶה הָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת עֹצֶם הָאוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִבְרָא הָאָדָם בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הֶזֶּה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי הָאָדָם דַּיְקָא, שֶׁהוּא תַּכְלִית כָּל הַנִּבְרָאִים שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל. וְעַל כֵּן נִבְרָא הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, כִּי לְגַדֵּל עֹצֶם בְּהִירַת אוֹר נִשְׁמַת הָאָדָם שֶׁהוּא חֵלֶק אֱלוֹ"הַּ מִמַּעַל וְנִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ וְעֶלְיוֹן מְאֹד מְאֹד, כִּי יִשְׂרָאֵל עֶלְיָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, עַל כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיּוּכַל שׁוּם עוֹלָם לְסָבֹל אוֹר קְדֻשַּׁת נִשְׁמָתוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בַּגּוּף הַנַּעֲשֶׂה מֵעָפָר הָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי הֶזֶּה שֶׁהוּא

תַּכְלִית הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וַיִּיצֶר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה". אָז דַּיְקָא, "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים". כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁנּוֹצַר בְּגוּף עָכוּר כָּזֶה שֶׁהוּא עָפָר מִן הָאֲדָמָה, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְקַבֵּל נִשְׁמַת חַיִּים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמָּקוֹר עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסִבֵּל אוֹר כָּזֶה בְּשׂוּם עוֹלָם כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בְּצִמְצוּם כָּזֶה עָפָר מִן הָאֲדָמָה הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּהָאָרֶץ דַּיְקָא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ". וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה. אֲבָל מְטַלְטְלִין שֶׁהֵם נְעִים וְנָדִים וְלֹא נוֹדָע מְקוֹמָם אַיֵּה, כִּי אֵין לָהֶם מָקוֹם קָבוּעַ, שָׁם צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁצְּרִיכִין לְטַלְטֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּלְהוֹלִיךְ הַסְּחוֹרָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם עַד אֲשֶׁר יִמְצְאוּ אֶת מְקוֹמוֹ לְמָכְרוֹ שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אֶת מְקוֹמָם, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁמְּקַבְּלִין חִיּוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר שָׁם יְכוֹלִין לְהִשְׁתַּכֵּר בָּהֶם, אֲבָל אֵין יוֹדְעִין אֶת מְקוֹמָם אַיֵּה, כִּי הַיּוֹם חָשׁוּב הַסְּחוֹרָה כָּאן וּלְמָחָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְטַלְטְלֵי כָּל מִלֵּי מֵיטָב הוּא, דְּאִי לָא מִזְדַּבְּנָן הָכָא מִזְדַּבְּנָן בְּמָתָא אַחֲרִיתָא. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ לְהַקַּרְקַע שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם וְכָל הַנִּבְרָאִים הוּא מִקַּרְקָעוֹת כִּי הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְכָל הַמַּאֲכָלִים וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל מִן הֶעָפָר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַף עַל פִּי כֵן בִּבְחִינָה אַחַת יֵשׁ מַעֲלָה בְּמְטַלְטְלִין עַל קַרְקָעוֹת, כִּי שָׁם בַּקַּרְקָעוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין חִיּוּת מִבְּחִינַת הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּין בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. עַל כֵּן שָׁם יֵשׁ צְמְצוּמִים רַבִּים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁכָּל כָּבוֹד וְכָל מַאֲמָר יֵשׁ לוֹ צְמְצוּם וּגְבוּל לְבַדּוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצָרִים שֶׁיֵּשׁ לְכָל קַרְקַע וְקַרְקַע מֵצַר שֶׁלּוֹ. וּמֶחֱמַת הַצְּמְצוּמִים וְהַגְּבוּלִין שֶׁיֵּשׁ לְכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר מֵעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁעִקָּרָן מִלֶּבָּשִׁין בְּקַרְקַע הָאָרֶץ. עַל כֵּן יֵשׁ שְׁנוּיִים רַבִּים בְּמַעֲלוֹת הַקַּרְקָעוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִדִּית וּבֵינוֹנִית וְזִבּוּרִית, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצַע שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁל כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל מְטַלְטְלִין הֵם גְּרוּעִים מִצַּד אֶחָד מֵחֲמַת שֶׁהֵם מְטֻלְטָלִים וְנָעִים וְנָדִים וְהַקְּדֻשָּׁה נִסְתֶּרֶת וְנֶעְלֶמֶת בָּהֶם וְאֵין יוֹדְעִין מְקוֹמָם אַיֵּה. אֲבָל כְּשֶׁמְּחַפְּשִׂין אֶת מְקוֹמָם יְכוֹלִין לִמְצֹא הַטּוֹב וְהַחִיּוּת שֶׁבָּהֶם בְּכָל דָּבָר וְדָבָר, כִּי מְטַלְטְלֵי כָּל מִלֵּי מֵיטָב הוּא, כִּי מֵאַחַר שֶׁחִיּוּתָם מִבְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְשָׁם אֵין שַׁיָּךְ גְּבוּל וְצִמְצוּם עַל כֵּן בְּמְטַלְטְלִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם אֵין שַׁיָּךְ שָׁם כְּלָל עִדִּית וּבֵינוֹנִית וְכוּ', כִּי שָׁם אֵין שׂוּם צִמְצוּם וּגְבוּל כְּלָל, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ הַקְּדֻשָּׁה הַהוּא, כִּי אֵין יוֹדְעִין מְקוֹמוֹ אַיֵּה. אֲבָל כְּשֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמוֹצְאִים הַחִיּוּת וְהַקְּדוּשָׁה הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, אָזַי הַכֹּל טוֹב וְאֵין שׂוּם דָּבָר שֶׁלֹּא יָכוֹל לִמְצֹא

בּוֹ טוֹב בְּהַקְדָּשָׁה הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אַיֵּה. וְעַל כֵּן מִטַּלְטְלֵי כָּל מִלֵּי מֵיטָב הוּא דְּאִי לָא מִזְדָּבָן הָכָא מִזְדָּבָן בְּמָתָא אַחֲרִיתָא, הַיְנוּ שֶׁשָּׁם בִּבְחִינַת מִטַּלְטְלִין בְּחִינַת אַיֵּה הַכֹּל טוֹב. וְכָל מִלֵּי מֵיטָב הוּא רַק שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ שָׁם הַקְדָּשָׁה מְאֹד מְאֹד, כִּי אֵין שָׁם מָקוֹם קָבוּעַ. וְזֶהוּ דְּאִי לָא מִזְדָּבָן הָכָא וְכוּ', כִּי בִּמְקוֹם הִתְגַּלּוּת קְדֻשַּׁת הַדָּבָר, שָׁם זוֹכִין לְהַצָּלִיחַ וּלְהִשְׂתַּכֵּר בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל כֵּן הַמִּטַּלְטְלִין צְרִיכִין שְׁמִירָה יְתֵרָה מְגֻנָּבוֹת וְהֶזֵּקוֹת, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת מִטַּלְטְלִין שָׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה יְתֵרָה, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים הוּא מִבְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא הַמַּאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּמִטַּלְטְלִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם שְׁכִיחַ בָּהֶם הַכָּחֲשׁוֹת וּכְפִירוֹת בְּיוֹתֵר וּגְנֵבוֹת וַאֲבֵדוֹת וְהֶזֵּקוֹת שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִן הַחִיצוֹנִים שֶׁאֲחִיזָתָם מֵהַסְתָּרָתוֹ שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְשָׁמְרָם מְאֹד וְלִשּׂוּם עַיִן עֲלֵיהֶם מְאֹד וּלְבָלְבֵּל לְהָעֲלִים עֵינוֹ מֵהֶם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין תָּמִיד לָשׂוּם עֵינוֹ וְלִבּוֹ לִבְחִינַת הַקְדֻשָּׁה הַנַּעֲלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ בְּכָל עֵת בְּחִינַת הַקְדֻשָּׁה הַהִיא שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַעֲלִים הַקְדֻשָּׁה הַהִיא, מֵחֲמַת שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם וְנַעֲלָם. וְעַל יְדֵי הַסְתָּרָה שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם מִשָּׁם נִמְשָׁכִין אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת וְהַהַכְחָשׁוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ בְּכָל עֵת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וּלְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נַעֲלָם וְנִסְתָּר בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וּלְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נַעֲלָם וְנִסְתָּר בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִשְׁמָר מֵהֶם וְיִזְכֶּה לִמְצֹאוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע אֵינָהּ נִגְזֶלֶת, כִּי שָׁם אֵין נֶאֱחָזִין כָּל כָּךְ הַגְּזֵלוֹת וְהַכְחָשׁוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אַיֵּה וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל כֵּן מִטַּלְטְלֵי דְּיַתְמֵי לָא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב, כִּי כָּל הַמִּטַּלְטְלִין הֵם בְּרִשׁוּת הָאָדָם שֶׁהֵם תַּחַת רְשׁוּתוֹ וּצְרִיכִין לְקַבֵּל חִיּוּת וּשְׁמִירָה וְקִיּוּם מֵהָאָדָם, כִּי חִיּוּתָם נַעֲלָם וְנִסְתָּר כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעַסֵּק בָּהֶם תָּמִיד וּלְשָׁמְרָם וּלְהַמְשִׁיךְ לָהֶם חִיּוּת, הַיְנוּ לְבַקֵּשׁ הַחִיּוּת וְהַטּוֹב הַנַּעֲלָם בָּהֶם וְכַנַּ"ל. וְתֵכֶף כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָאָדָם אֲזַי נִשְׁמָתוֹ עוֹלֶה לְמַעְלָה וְלֹא נוֹדָע מְקוֹמוֹ אַיֵּה, כִּי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ הוּא מִבְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וַאֲזַי שׁוּב אֵין הַמִּטַּלְטְלִין בִּרְשׁוּתוֹ כְּלָל, כִּי שֹׁרֶשׁ חִיּוּתָם שֶׁקִּבְּלוּ מִמֶּנּוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיוּ בִּרְשׁוּתוֹ נִסְתַּלֵּק עִכְשָׁו לְמַעְלָה בִּבְחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל, אֲבָל קַרְקַע לְעוֹלָם בִּרְשׁוּת בְּעָלֶיהָ עוֹמֶדֶת, כִּי חִיּוּתָהּ קְבוּעָה וְקַיָּמָא. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָאָדָם הִיא בִּרְשׁוּת נַפְשׁוֹ, כִּי הָאָדָם כָּלוּל מֵהַכֹּל וְיֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה. וְהַנֶּפֶשׁ נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְהַנְּשָׁמָה הִיא בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְהָרוּחַ מְחַבֵּר שְׁנֵיהֶם יַחַד כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן כָּל זֶה בַּכְּתָבִים וְדִבְרֵי

רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָאָדָם, אֲזַי הַנֶּפֶשׁ נִשְׁאָר בְּזֶה הָעוֹלָם וְהַנְּשָׁמָה מִסְתַּלֶּקֶת לְמַעְלָה לִבְחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְהָרוּחַ מְחַבְּרָם יַחַד אִם זוֹכֶה. עַל כֵּן הַמַּטַּלְטְלִים שֶׁשָּׁרְשָׁם מִבְּחִינַת אַיֵּה נִסְתַּלֵּק חִיּוּתָם מֵהָאָדָם בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ, וְעַל כֵּן יוֹצְאִין מֵרְשׁוּתוֹ מִיָּד בְּעֵת הַהִסְתַּלְּקוּת וְנִכְנָסִין תֵּכֶף בִּרְשׁוּת הַיּוֹרְשִׁים, כִּי הַמַּטַּלְטְלִין צְרִיכִין תָּמִיד לִהְיוֹת בִּרְשׁוּת הָאָדָם שֶׁיְּחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ וַיַּמְשִׁיךְ לָהֶם חִיּוּת וְכַנַּ"ל, אֲבָל הַקַּרְקַע חִיּוּתָהּ קְבִיעָה, כִּי מְקַבֶּלֶת מִבְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶפֶשׁ הָאָדָם שֶׁנִּשְׁאָר בָּאָרֶץ הַזֹּאת עַל כֵּן הַקַּרְקַע תָּמִיד נִקְרֵאת עַל שֵׁם הַמֵּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ". וְעַל כֵּן עִקַּר שִׁעְבּוּדוֹ שֶׁל הַבַּעַל חוֹב הוּא רַק עַל הַקַּרְקַע, כִּי הַמַּטַּלְטְלִין כְּבָר יָצְאוּ מֵרְשׁוּתוֹ בְּעֵת הַהִסְתַּלְּקוּת וְהֵם עַכְשָׁו שֶׁל הַיּוֹרְשִׁים מַמָּשׁ, כִּי מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהֶם, כִּי צְרִיכִין לְקַבֵּל חִיּוּת חָדָשׁ בְּכָל עֵת מֵחֲמַת שֶׁהַקְּדֻשָּׁה נֶעֱלֶמֶת שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַמַּטַּלְטְלִין צְרִיכִין שְׁמִירָה וְהַשְׁגָּחָה וְנִעוּר וְשִׁטּוּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם חִיּוּת מִשָּׁרְשָׁם מֵחֲמַת שֶׁהַקְּדֻשָּׁה נֶעֱלֶמֶת וְלֹא נוֹדָע מְקוֹמוֹ. עַל כֵּן אֵין חָל עֲלֵיהֶם שִׁעְבּוּד הַבַּעַל חוֹב, כִּי אֵין לָהֶם חִיּוּת קְבוּעָה רַק עַל יְדֵי הָאָדָם שֶׁמַּמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַחִיּוּת בְּכָל עֵת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הֵם עַכְשָׁו שֶׁל הַיּוֹרְשִׁים מַמָּשׁ וְאֵינָם שַׁיָּכִים לְהַבַּעַל חוֹב כְּלָל, אֲבָל הַקַּרְקַע כָּל הַחִיּוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם עַל יְדֵי הָאָדָם בְּעֵת שֶׁקְּנָאם קִבּוּעַ בָּהֶם לְעוֹלָם, כִּי שָׁם הַחִיּוּת קִבּוּעַ כַּנַּ"ל. וְגַם חִיּוּתָם הוּא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ הָאָדָם שֶׁנִּשְׁאָר בָּאָרֶץ גַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּת, עַל כֵּן הֵם שַׁיָּכִים לְבַעַל חוֹב שֶׁל הַנִּפְטָר, כִּי עֲדַיִן הֵם בִּרְשׁוּתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁהָאִדָּנָא גּוֹבִין מִמַּטַּלְטְלֵי דְּיֵתְמֵי. כִּי עַכְשָׁו בְּסוֹף גָּלוּת הָאַחֲרוֹן שֶׁעַכְשָׁו גָּבְרָה הַהִסְתָּרָה מְאֹד וְה' יִתְבָּרֵךְ נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ מְאֹד מְאֹד בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר". וְאֵין לָנוּ עַכְשָׁו בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ כִּי אִם עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ שֶׁאָנוּ מְחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׁין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וּמִצְטַעֲרִין וּמִתְגַּעְגְּעִין לְנֶאֱלַת הַנֶּפֶשׁ לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וּמָצָאתָ וְכוּ'". שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם אַחֲרִית הַיָּמִים שֶׁנִּזְכַּר שָׁם בַּפָּרָשָׁה הַהִוא. וְעִקַּר תִּקָּף וַאֲרִיכוּת גָּלוּתֵנוּ הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כִּדֵי שֶׁנְּבַקֵּשׁ וּנְחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין עַכְשָׁו לַעֲלוֹת לְעֶלְיָה גְּדוֹלָה לִזְכוֹת לַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאָז יַעֲלוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הָעֶלְיָה, עַל כֵּן הִתְגַּבֵּר הַגָּלוּת מְאֹד בַּאֲרִיכוּת גָּדוֹל עַד אֲשֶׁר כָּל אֶחָד שׁוֹאֵל אַיֵּה הַבְטָחָתוֹ וְעַד מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת. וְעַל יְדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת כְּבוֹדוֹ הֵיטֵב, נִזְכֶּה לְתַכְלִית הָעֶלְיָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁאָז תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה כא) שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה, שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה וְכוּ' אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ שֻׁבוּ אֱתָיוּ. כִּי הַכֹּל קוֹרְאִין וְצוֹעֲקִין

לַה' יִתְבָּרַךְ שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה מַה יְהֵיֶה הַסּוֹף מִגָּלוּת וְחֹשֶׁךְ הַזֶּה וּמָתַי נִזְכֶּה לִגְאֻלַּת הַמָּשִׁיחַ. וְה' יִתְבָּרַךְ מֵשִׁיב 'אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ' שֶׁהוּא לְשׁוֹן בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ, הַיְנוּ אִם תְּבַקְּשׁוּ וּתְחַפְּשׂוּ הֵיטֵב אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, שֵׁבוּ אֵתָיו, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְאָז תִּזְכּוּ לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הָאִדָּנָא גַּם מְטַלְטְלֵי דְּיַתְמֵי מִשְׁתַּעְבְּדֵי, כִּי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי רִבּוּי גָּלוּתָם שֶׁסָּבְלוּ כְּבָר כַּמָּה שָׁנִים וְהָיוּ מְטֻלְטָלִים וְנָעִים וְנָדִים בְּגָלֻיּוֹת רַבּוֹת, וּבִפְרָט בְּעֹצֶם גָּלוּת הַמַּר הַזֶּה עַל יְדֵי טִלְטוּלָם הַקָּשֶׁה, עַל יְדֵי זֶה קִדְּשׁוּ כָּל הַמָּקוֹמוֹת וְהִמְשִׁיכוּ קְדֻשָּׁה לְכָל בְּחִינוֹת הַמְטֻלְטָלִים, כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְטֻלְטָלִים וְנָעִים וְנָדִים בְּגָלוּת, עַל יְדֵי זֶה הֵם מְבַקְּשִׁין וּמְחַפְּשִׁין בְּכָל עֵת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ עַד שֶׁזּוֹכִין בְּכָל עֵת לִקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה הַזֹּאת, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַדְּשִׁין כָּל הַטִּלְטוּלִים שֶׁלָּהֶם. וְעַל כֵּן עַכְשָׁו שֶׁיִּשְׂרָאֵל סָבְלוּ גָּלֻיּוֹת כָּל כָּךְ כְּבָר נִתְקַדְּשׁוּ כָּל בְּחִינוֹת הַנִּיצוֹצוֹת הַמְטֻלְטָלִים עַד שֶׁעַכְשָׁו גַּם בָּהֶם הַקְּדֻשָּׁה קְבוּעָה וְקַיָּמָא, כִּי כְּבָר הִמְשִׁיכוּ הַקְּדֻשָּׁה בְּקִבְיעוּת עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ שֶׁל רִבּוּי הַגָּלֻיּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין קְדֻשָּׁתוֹ בְּכָל מָקוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַכְשָׁו מְטַלְטְלֵי כִּמְקַרְקְעֵי לְכָל דָּבָר, כִּי כְּבָר הַקְּדֻשָּׁה קְבוּעָה גַּם בָּהֶם כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל כֵּן אֵין נִפְרָעִין מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה צְרִיכִין שְׁבוּעָה, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה וּכְפִירָה שֶׁהוּא מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַחִיצוֹנִים, שֶׁהֵם סִטְרָא דְּנוּקְבָא שֶׁיְּנִיקָתָם מֵהַסְתָּרַת הַמַּאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל וְאָז צְרִיכִין שְׁבוּעָה, כִּי שְׁבוּעָה וְנֶדֶר הֵם בְּבְחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּאֲמָרוֹת וְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְעַל כֵּן כָּל אָדָם יָכוֹל לֶאֱסֹר עַל עַצְמוֹ כָּל מַה שֶּׁרוֹצֶה עַל יְדֵי שְׁבוּעָה וְנֶדֶר, כִּי מִשָּׁם מִבְּחִינַת שְׁבוּעָה וְנֶדֶר נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַנּוֹדֵר וְנִשְׁבָּע כְּאִלּוּ נוֹדֵר וְנִשְׁבָּע בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי מִשָּׁם חִיּוּת הַכֹּל, כִּי הֵם בְּבְחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד יָכוֹל לֶאֱסֹר עַל עַצְמוֹ כָּל מַה שֶּׁרוֹצֶה עַל יְדֵי שְׁבוּעָה וְנֶדֶר. כִּי כְּשֶׁעוֹלֶה לְשָׁם הוּא מַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ מְצוּוֹת חֲדָשׁוֹת כִּרְצוֹנוֹ, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מֵהֶתֵּר אִסּוּר וּלְחַיֵּב עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁאֵינוֹ חַיָּב עַל יְדֵי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה. נִמְצָא, שֶׁעַכְשָׁו יֵשׁ לוֹ מִצְוּוֹת חֲדָשׁוֹת לְקַיֵּם מַה שֶּׁנָּדַר אוֹ נִשְׁבַּע, כִּי מִנֶּדֶר וּשְׁבוּעָה, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ לוֹ אוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוּוֹת כִּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה שֶׁאֵחִיזָתָם מִבְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁאָז צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה וְכוּ' כְּדֵי לַעֲלוֹת לְשֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין שְׁבוּעָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין וּמִתְקַשְּׁרִין לִבְחִינַת אַיֵּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין כָּל הַחִיצוֹנִים וְכָל הַהַכְחָשׁוֹת וְהַכְּפִירוֹת הַבָּאִין מֵהֶם וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אֵין נִשְׁבָּעִין עַל הַקַּרְקָעוֹת, כִּי הֵם בִּבְחִינַת הַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְעַל כֵּן אֵין שַׁיָּךְ שָׁם שְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין נִפְרָעִין מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה, כִּי כְּשֶׁמֵּת וְשָׁלַט סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִבְּחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק וְלֹא נוֹדָע מְקוֹמוֹ אַיֵּה. עַל כֵּן אָז יָכוֹל לְהִתְאַחֵז הַשֶּׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיְּנִיקָתוֹ מֵהַסְתָּרַת הַמַּאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין שְׁבוּעָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין לְשֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה לִבְחִינַת אַיֵּה בְּחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם. וּמַמְשִׁיכִין הָאָרָה הַקְּדוֹשָׁה מִשָּׁם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל יְנִיקָתָם וְנִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר וּבְחִינַת פֶּסַח שֵׁנִי וּבְחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, כִּי קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה צְרִיכִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם כְּדֵי לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה כַּמּוּבָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה הוּא עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ שֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׁין אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁסּוֹפְרִין וּמוֹנִין הַיָּמִים מִיּוֹם אֶל יוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַיֵּה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה לג) אַיֵּה סֹפֵר, כִּי הַסְּפִירָה וְהַמְּנָיָן הוּא כְּמִי שֶׁמּוֹנֶה וְסוֹפֵר וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ עַד שֶׁיִּמְצָא לִגְּעַ לְתַכְלִית מְבֻקָּשׁוֹ. וְעַל יְדֵי הַסְּפִירָה שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם מִימֵי הַסְּפִירָה זוֹכִין לָצֵאת מִשַּׁעַר אֶחָד שֶׁל טֻמְאָה לְשַׁעַר אֶחָד שֶׁל קְדֻשָּׁה. וּמַמְשִׁיכִין מֹחַ וְדַעַת דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הַסְּפִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ כַּנַּ"ל. עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. כִּי בְּעֵת שֶׁהָאָדָם רָחוֹק מִקְּדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְהוּא נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל וְדוֹחִין אוֹתוֹ מִקְּדֻשָּׁתוֹ מִדְּחִי אֶל דְּחִי, רַחֲמָנָא לִצְלַן. אַף עַל פִּי כֵן אִם הוּא חָזָק וְאַמִּיץ לְבַקֵּשׁ וְלִדְרֹשׁ וּלְחַפֵּשׂ וְלַחְתֹּר בְּכָל עֵת וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ וְלִכְסֹף וּלְבַקֵּשׁ אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשׁוֹ לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. אָזַי אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן עוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְמָצְאוֹ יִתְבָּרֵךְ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו אַף עַל פִּי כֵן יֵדַע וְיַאֲמִין כִּי בְּכָל עֵת וָעֵת עַל יְדֵי כָּל בַּקָּשָׁה וּבַקָּשָׁה. וְעַל יְדֵי כָּל דְּרִישָׁה: וּדְרִישָׁה שֶׁדּוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ לִמְצֹא כְּבוֹד קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְעַל יְדֵי כָּל הַבָּטָה וְנַעֲנוּעַ שֶׁמַּבִּיט וְתוֹלֶה עֵינוֹ לְרַחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ וְעַל יְדֵי כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁפּוֹנֶה לְהַקְּדֻשָּׁה, עַל יְדֵי כָּל זֶה זוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְשַׁבֵּר חוֹמוֹת בַּרְזֶל וְדַלְתוֹת נְחשֶׁת אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ מִתְגַּבְּרִין עָלָיו בְּכָל פַּעַם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, אַף עַל פִּי כֵן אֵין יְגִיעוֹ לָרִיק, חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵין שׁוּם תְּנוּעָה שֶׁפּוֹנֶה לְהַקְּדֻשָּׁה נֶאֱבֶדֶת חַס וְשָׁלוֹם. וְאִם הוּא חָזָק וְאַמִּיץ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ יוֹתֵר אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁסּוֹפְרִין וּמוֹנִין עֲדַיִן אֵין זוֹכִין לָצֵאת לְגַמְרֵי מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, אַף עַל פִּי כֵן בְּסוֹף הַסְּפִירָה זוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי

הַכֹּחַ וְהַזְּכוּת שֶׁסָּפְרוּ אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי הַסְּפִירָה מְקַבְּלִין מֹחַ וְדַעַת עַד שֶׁנִּשְׁלָם הַדַּעַת בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים וּמְקַבְּלִין אֶת הַתּוֹרָה אָז. כְּמוֹ כֵן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן שֶׁצָּרִיכִין לַעֲבֹר עָלָיו עִדָּן וְעִדָּנִים הַרְבֵּה וְכַמָּה יְמִים וּנְהָרוֹת וּתְהוֹמוֹת וּמֵימוֹת מְחֻלָּפִים צְרִיכִין לַעֲבֹר עָלָיו וּבְכַמָּה מִדְבָּרוֹת הַמְלֵאִים נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים צָרִיךְ לַעֲבֹר בָּהֶם עַד אֲשֶׁר זוֹכֶה לִכְנֹס לְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת. וְזֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לַפֶּה לְדַבֵּר וּלְבָאֵר וּלְסַפֵּר אֶחָד לַחֲבֵרוֹ עַד הֵיכָן הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק. וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר גִּלָּה רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה תּוֹרוֹת גְּבוֹהוֹת וְנוֹרָאוֹת עַל זֶה וְכַמָּה שִׂיחוֹת נָאוֹת עַל זֶה שֶׁמֵּהֶם יוּכַל הַמַּשְׂכִּיל לְהָבִין קְצָת אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד וְלִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְעַט הַטּוֹב שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ אִם נָפַל לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת מַמָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְבָר דִּבַּרְנוּ בָּזֶה הַרְבֵּה, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן צְרִיכִין לְמוֹדְעֵי וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹדִיעַ וּלְבָאֵר הַכֹּל, כִּי לְכָל אֶחָד נִדְמֶה שֶׁעָלָיו אֵין אָנוּ מְכַוְּנִים בִּדְבָרֵינוּ, כִּי הוּא יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת כָּאֵלֶּה וְנִתְפָּס בְּתַאֲוָתוֹ וּבְמִצְוָדָתוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁלְּאִישׁ כְּמוֹתוֹ אִי אֶפְשָׁר לָשׁוּב בֶּאֱמֶת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּבָר נִלְכַּד יָמִים וְשָׁנִים בַּמֶּה שֶׁנִּלְכַּד עַד אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ, כָּךְ נִדְמֶה לְכָל אֶחָד. וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָיָה קוֹרֵא תְּגֹר עַל זֶה מְאֹד וְאָמַר בָּזֶה הַלָּשׁוֹן, גֵּיוַואלְד! זַייט אַייךְ נִיט מְיַאֵשׁ וּמְשַׁךְ מְאֹד תֵּבת "גֵּיוַואלְד". כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ עַל יְדֵי מַאֲמָר זֶה הַנַּ"ל לְבַד, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל כָּל פָּנִים יְחַפְּשׂוּ וִיבַקְּשׁוּ וְיִצְטַעֲרוּ וְיִתְגַּעְגְּעוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָז יִרְאֶה שֶׁאֵין שׁוּם תְּנוּעָה נֶאֱבֶדֶת חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי כָּל תְּנוּעָה וּבַקָּשָׁה שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ זָכָה לְעָשׂוֹת אֵיזֶה תִּקּוּן. עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, שֶׁזֶּהוּ סוֹד סְפִירָה וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁסּוֹפְרִין לַהֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי שְׂעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנָחַת קְנָאוֹת שֶׁל הַסּוֹטָה, כִּי הִיא עָשְׂתָה מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה, אַף קָרְבָּנָהּ מַאֲכַל בְּהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל יְדֵי הֲנָפַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים מְרַמְּזִין שֶׁיְּכוֹלִין לְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹת, בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אֵיֵה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֵׁנִי שֶׁמְּצָוָה זוֹ לֹא נִתְּנָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַד שֶׁשָּׁאֲלוּ הַטְּמֵאִים, לָמָּה נִגָּרַע לְבִלְתִּי הַקְרִיב אֶת קָרְבַּן ה' וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁבָּזֶה מְרַמְּזִין שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא טָמֵא אוֹ בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְרִיב אֶת קָרְבַּן ה' בְּמוֹעֲדוֹ שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ תָּמִיד כַּסֵּדֶר בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ כָּרָאוּי לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל, אַף

עַל פִּי כֵן אִם אֵינוֹ מְיֻאָשׁ עַצְמוֹ מֵחֲמַת זֶה וְהוֹלֵךְ אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, לְדָרֹשׁ אֶת ה' וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ לָמָּה נִגָּרַע:

לְהַקְרִיב אֶת קָרְבַּן ה' וְכוּ', כִּי אַף עַל פִּי שֶׁטִּמֵּאתִי אֶת נַפְשִׁי וְנִתְרַחַקְתִּי מֵה' יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי שׁוֹאֵל עֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ עֵצָה גַּם בִּשְׁבִילִי אֵיךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי שֶׁהָיִיתִי טָמֵא וּבְדֶרֶךְ רְחוֹקָה מֵה' יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים עָלַיו וְזוֹכֶה עַל יְדֵי זֶה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה, וְזוֹכֶה עַל יְדֵי זֶה לְהוֹסִיף פְּרִשָׁה בַּתּוֹרָה. כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּבַקֵּשִׁין וּמְחַפְּשִׂין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת אַיֵּה וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פָּרְשַׁת פֶּסַח שֶׁנִּי שֶׁנִּתַּן דַּיְקָא עַל יְדֵי שְׁאֵלַת הַטְּמֵאִים "לָמָּה נִגָּרַע"?. שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁאֵלָה וּבַקָּשָׁה אַיֵּה, אֵיפֹה מוֹצְאִין עֵצָה לְהִתְקָרֵב לִכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁרָחוֹק מֵאֹד מְאֹד. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי הִבְטִיחַ כִּי לֹא תִּשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ-שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִּשְׁתַּכַּח מִפִּי יִשְׂרָאֵל עַל יָדוֹ, כִּי בַּזֹּהַר דָּא יִפְקוּן מִן גָּלוּתָא (זֹהַר נָשֹׂא דַּף קכד ע"ב) כִּי תַּנָּא אֶחָד אָמַר, עָתִידָה תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אָמַר שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קלח). וּבֶאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וּשְׁנֵיהֶם אֱמֶת עַל פִּי הַנַּ"ל כִּי אַף עַל פִּי שֶׁתִּשְׁתַּכַּח, לֹא תִּשְׁתַּכַּח, כִּי כְּשֶׁנּוֹפְלִין, חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים הָרְחוֹקִים מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת שִׁכְחַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי שֶׁמְּחַפְּשִׂין וְדוֹרְשִׁין גַּם שָׁם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְשׁוֹאֲלִין אַיֵּה אֵיפֹה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַחֲזֹר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְהוֹרָנוּ עֵצוֹת מֵרַחוֹק שֶׁגַּם בְּתוֹךְ עֹצֶם הַשִּׁכְחָה אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי הַשִּׁכְחָה בְּעַצְמוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁאֵין יוֹדְעִין מֵהַתּוֹרָה וּמִכְּבוֹדוֹ כְּלָל, אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יְכוֹלִין לַחֲזֹר לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ לְבַד כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה בְּכֹחַ וּזְכוּת תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁהוּא גִּלָּה סִתְרֵי תּוֹרָה וְכָל הַסִּתְרֵי תּוֹרָה הֵם בִּבְחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁשָּׁם כָּל רָזִין וּסְתִימִין דְּאוֹרַיְתָא. וְעַל כֵּן חִבֵּר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי אֶת הַתִּקּוּנִים שֶׁהוּא שִׁבְעִים אֲנָפִין עַל תֵּבַת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא הַמַּאֲמָר סָתוּם, שֶׁשָּׁם כָּל הָרָזִין סְתִימִין כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי כֹּחַ הַזֶּה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּתַכְלִית גְּלוּת הַנֶּפֶשׁ, אֲפִלּוּ אִם נִתְרַחַקְנוּ מִכְּבוֹדוֹ מְאֹד, כִּי יְכוֹלִין לְחַפֵּשׂ אַיֵּה וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּכֹחַ וּזְכוּת

הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזָּכוּ עַל יְדֵי קְדֻשָּׁתָם לַעֲלוֹת לְשָׁם לִבְחִינַת אַיֵּה בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַד שֶׁהִשִּׂיגוּ שָׁם רָזִין סְתִימִין כַּנַּ"ל כְּמוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי וַחֲבֵרָיו, וּבְכֹחָם יֵשׁ כֹּחַ אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁנּוֹפֵל לְמָקוֹם שֶׁנּוֹפֵל לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ' עַד שֶׁעוֹלֶה לִבְחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁזָּכוּ לָאוֹר הַזֶּה עַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְהַנּוֹפְלִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ עַד שֶׁנִּתְתַּקְּנִין גַּם כֵּן, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר כֹּחָם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת אַיֵּה בְּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי שֶׁזָּכָה לְרָזִין סְתִימִין שֶׁהֵם בְּחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל. כִּי לוּלֵא זְכוּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לֹא הָיָה לָנוּ כֹּחַ אֲפִלּוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ כְּלָל וְחַס וְשָׁלוֹם הָיוּ נִטְבָּעִין, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא הָיָה תְּקוּמָה, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַנּוֹפְלִים וְנִתְרַחֲקוּ מִן הַקְּדֻשָּׁה, וּבִפְרָט עַכְשָׁו שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּפְלוּ מְאֹד לַחֲטָאִים וַעֲבֵרוֹת גְּמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּמֵהֵיכָן הָיוּ מְקַבְּלִין חִיּוּת וְכֹחַ לְהִתְעוֹרֵר עוֹד לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו, בְּוַדַּאי חַס וְשָׁלוֹם, הָיָה אוֹבֵד תִּקְוָתָם חָלִילָה, אַךְ בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי וַחֲבֵרָיו שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת אַיֵּה, עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְכָל הַנּוֹפְלִים אֲפִלּוּ לַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים שֶׁיְּחַפְּשׂוּ אַיֵּה וְכוּ' עַד שֶׁיַּעֲלוּ בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אַיֵּה, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הָיוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא סִתְרֵי תוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לָעַד כִּי לֹא תִּשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ. כִּי עִקַּר הַשִּׁירָה הוּא שֶׁמּוֹדִיעַ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאַחֲרִית הַיָּמִים יִהְיוּ רְחוֹקִים מַה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב". וְאָז נֶאֱמַר, "אֵי אֱלֹהֵימוֹ וְכוּ'". זֶה בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׁין אַיֵּה ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה לֹא תִּשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ, כִּי עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְמָצְאוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר, כִּי אָז פָּסְקוּ לָמוּת תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא וְאָז נִסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וְהוּא יוֹם הִלּוּלָא רַבָּא דִּידֵיהּ. כִּי רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה דּוֹרֵשׁ כִּתְרֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, בְּחִינַת סִתְרֵי תוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל עִנְיָנוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא סָתוּם וְנֶעְלָם וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין עַד שֶׁגַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הָיָה יָכֹל לְהָבִין וְשָׁאַל:

זוֹ תּוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָהּ וְכוּ'. וְהֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, שְׁתֹק, כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְנָחוֹת כט). שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שָׁם דַּרְכֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת סִתְרִין וּגְנִיזִין דְּמַלְכָּא. וּמֵחֲמַת זֶה לֹא הָיוּ תַּלְמִידָיו נוֹהֲגִין כָּבוֹד זֶה בָּזֶה מֵחֲמַת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מֵרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ עַל כֵּן פָּגְמוּ בְּהַכָּבוֹד, כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִנְהֹג כָּבוֹד גָּדוֹל בַּחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל הִיא כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁמְּכַבְּדִין אֶת יִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ מְכַבְּדִין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר

הַבְּרִיאָה כַּנַ"ל, אֲבָל הֵם פָּגְמוּ בָּזֶה וְלֹא נָהֲגוּ כָּבוֹד זֶה בָּזֶה. וְזֶה נִמְשַׁךְ מֵחֲמַת שֶׁשָּׁרְשָׁם הָיָה מִבְּחִינַת אַיִּה, כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת אַיֵּה לִבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי הָעִקָּר לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁשָּׁרְשָׁם הָיָה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד מִבְּחִינַת אַיֵּה, פָּגְמוּ בָּזֶה וְלֹא הִשְׁתַּדְּלוּ לְהַמְשִׁיךְ הַכָּבוֹד וּלְגַלּוֹת מִבְּחִינַת אַיֵּה לִבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְלֹא נָהֲגוּ כָּבוֹד בְּחַבְרֵיהֶם הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וּמֵחֲמַת זֶה נִסְתַּלְּקוּ בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת שֶׁאָז עוֹסְקִין לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּלְגַלּוֹתָהּ מִבְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי תוֹרָה, לִבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִגְלוֹת, לְגַלּוֹת הַתּוֹרָה מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, עַל כֵּן נִסְתַּלְּקוּ. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי וַחֲבֵרָיו הָיוּ הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי הֵם גִּלּוּ לָנוּ סִתְרֵי תוֹרָה וְהִמְשִׁיכוּ וְהֵאִירוּ תּוֹרָה הָרַבֵּה בָּעוֹלָם. וּבְלַ"ג בָּעֹמֶר נִסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְהַהִסְתַּלְּקוּת הוּא בְּחִינַת שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַנְּשָׁמָה מִן הַגּוּף לְמַעְלָה. וְאָז נִסְתַּלֵּק בְּחִינַת אַיֵּה מִבְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ מְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ הָאָרֶץ הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף הָאָדָם, אֲבָל בְּחִינַת אַיֵּה זֶהוּ בְּחִינַת נְשָׁמָה שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְעִקַּר הַחַיִּים כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם מְחֻבָּרִים יַחַד וּבְחִינַת אַיֵּה מֵאִיר בִּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְהַמִּיתָה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת וּפְרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וְאָז לֹא נוֹדָע מְקוֹמוֹ אַיֵּה, אֲבָל הַצַּדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי קֹדֶם הִסְתַּלְּקוּתוֹ, לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ, רַק שֶׁאֲנִי הֶנֵי דְּאִקְרוֹן חַיִּים וְכַנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי אַף עַל פִּי כֵן הוּא מֵאִיר גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הוּא חַי מַמָּשׁ. אַדְרַבָּא, עַכְשָׁו הוּא מֵאִיר יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, צַדִּיקַיָּא שְׁכִיחֵי יָתִיר בְּהַאי עָלְמָא בָּתַר דְּאִסְתַּלְּקוּ וְכוּ'. כִּי הַצַּדִּיק כָּל מַה שֶּׁעוֹלֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר לִבְחִינַת אַיֵּה, הוּא מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הָאָרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר לִבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ הוּא לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְכָל מַה שֶּׁנִּסְתַּלֵּק וְעוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לִבְחִינַת אַיֵּה. הוּא מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם יוֹתֵר וְיוֹתֵר הָאָרָה לְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת שֶׁנִּתְגַּלָּה וְיֵאִיר יוֹתֵר בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי בְּיוֹם לַ"ג בָּעֹמֶר שֶׁנִּסְתַּלֵּק, כִּי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁאָז נִסְתַּלֵּק בְּיוֹם הִלּוּלָא דִּלֵּיהּ עוֹלֶה לְמַעְלָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְעִקַּר כָּל הָעֲלִיּוֹת הֵם בְּחִינַת אַיֵּה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנִים שֶׁבְּסוֹף הַזֹּהַר חָדָשׁ דַּף קט), כַּד אִיהִי סְלִיקַת מַלְאָכֵי שַׁאֲלִין בְּגִינֵיהּ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְכָל מַה שֶּׁנִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה יוֹתֵר הוּא מֵאִיר לָנוּ אֱלֹקוּתוֹ בְּהִתְגַּלּוּת יוֹתֵר וּמַמְשִׁיךְ הָאָרָה יְתֵרָה מִבְּחִינַת אַיֵּה לִבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ יוֹתֵר לְחַפְּשׂוֹ וּלְבַקְּשׂוֹ תָּמִיד עַד שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ נִזְכֶּה לְמָצְאוֹ וְלֹא נִשְׁכַּח אוֹתוֹ וְתוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו לְעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחַ לָנוּ שֶׁבַּזֹּהַר דְּא יִפְקוּן

מִן גְּלוּתָא כַּנַ"ל. וְזֶהוּ לַ"ג בָּעֹמֶר בְּחִינַת גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כַּנַ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו. "עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת" שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, מִקְּדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ. וַאֲזַי צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. שֶׁזֶּהוּ בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, אֲבָל "בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו", כִּי נָפַל לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לוֹ לְיֵאָשׁ עַצְמוֹ רַק לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְזֶהוּ "אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְּשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְכוּ'". 'בָּעִיר, בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת'. זֶה בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הַנַּ"ל, בְּחִינַת אַיֵּה שְׁזֹאת הַקְּדֻשָּׁה נֶעְלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת בְּכָל עִסְקֵי חֹל. שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲסָקִים וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹשִׂין בָּעִיר, בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחוֹבוֹת, הַיְנוּ שֶׁהוּא שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ שֶׁנִּסְתָּר וְנֶעְלָם בְּכָל עִנְיְנֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְעִסְקֵי חֹל שֶׁעוֹשִׂין בָּעִיר, בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחוֹבוֹת. וְזֶה 'אֲבַקְּשָׁה אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי' בְּחִינַת בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ הַנַּ"ל, אֲבָל עֲדַיִן בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּסְתָּר מְאֹד כַּנַ"ל. "מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם", הַיְנוּ עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַף עַל פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שָׁם, אֲבָל עַל יְדֵי זֶה זָכָה לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְחַבֵּר לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בָּעִיר, כִּי הֵם נְטוּרֵי קַרְתָּא. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁהֵם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, וְעַל יָדָם זוֹכִין, עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ הַנַּ"ל, לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם", הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים יוֹדְעִין מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל מַה שֶׁעוֹלִין הֵם בְּמַעֲלָה יְתֵרָה יוֹתֵר לְבְחִינַת אַיֵּה, הֵם מְגַלִּים כְּבוֹדוֹ יוֹתֵר כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עַל יָדָם זוֹכִים כָּל הַנּוֹפְלִים לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ לְבַד כַּנַ"ל. וְזֶהוּ "כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם", הַיְנוּ אַחַר שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק, אַף עַל פִּי כֵן יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַהּ' יִתְבָּרַךְ עַל יָדוֹ, אַדְרַבָּא, עַכְשָׁו יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב עַל יָדוֹ יוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר לִבְחִינַת אַיֵּה, הוּא מְגַלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וּכְבוֹדוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ "עַד שֶׁהֵבִיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְכוּ'", הַיְנוּ הַמִּשְׁכָּן וּכְמוֹ שֶׁנִּסְמַךְ לְשָׁם, "אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה", שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁקָּאֵי עַל הַמִּשְׁכָּן, הַיְנוּ כַּנַ"ל. כִּי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין לְמְצֹא עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַחַר כְּבוֹדוֹ כַּנַ"ל זֹאת הַקְּדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיָה מְהֻלָּךְ

עִם יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר שֶׁשָּׁם קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל כֵּן קַרְקָעוֹת נִקְנִין בְּקִנְיַן חֲלִיפִין שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי מִטַּלְטְלִין דַּיְקָא, כִּי קִנְיַן סוּדָר שֶׁקּוֹנֶה הַכֹּל נַעֲשֶׂה בִּכְלִים שֶׁהֵם מִטַּלְטְלִין דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁרוֹצֶה לִקְנוֹת קַרְקַע שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל מִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת סג). כִּי כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק בְּהָאָרֶץ שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ לְפִי חֶלְקוֹ בְּכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת קִנְיַן קַרְקַע כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁעוֹלִין לִבְחִינַת אַיֵּה שֶׁמִּשָּׁם מַמְשִׁיכִין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַיִן לְיֵשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְנֶה הַקַּרְקַע עַל יְדֵי מִטַּלְטְלִין בְּקִנְיַן חֲלִיפִין, כִּי קְדֻשַּׁת הַמִּטַּלְטְלִין הֵם בִּבְחִינַת אַיֵּה וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה מֵאַיִן לְיֵשׁ לִבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקַּרְקַע וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא "חֲלִיפִין", כִּי הַקְּדֻשָּׁה הַנַּעֲלָמֶת הַהִיא שֶׁהִיא בְּחִינַת אַיֵּה שָׁם יְכוֹלִין לְהַחֲלִיף כֹּחוֹ. בִּבְחִינַת וְקֹוֵי ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ וְכוּ', כִּי כָּל מִי שֶׁצָּרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּלְהַחֲלִיף כֹּחוֹ, הוּא צָרִיךְ לַעֲלוֹת לְשָׁם לִבְחִינַת אַיֵּה אֲשֶׁר שָׁם עִקַּר הַתִּקְוָה וְהַבִּטָּחוֹן שֶׁהַכֹּל מְקֻוִּין וּמְצַפִּין וּמִסְתַּכְּלִין אֵלָיו וְתוֹלִין עֵינֵיהֶם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְשָׁם מַחֲלִיפִין כֹּחוֹ, כִּי הוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וְאִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, מִצְמְצוּם זֶה לְצִמְצוּם אַחֵר גָּבוֹהַּ, לְהַחֲלִיף קַרְקַע בְּקַרְקַע טוֹבָה מִמֶּנָּה. כִּי אִם כְּשֶׁעוֹלִין עַד הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם גְּבוּל וְצִמְצוּם וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַגְּבוּלִין וְהַצִּמְצוּמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן שָׁם יְכוֹלִין לְהַחֲלִיף כֹּחוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִנְיַן סוּדָר שֶׁהוּא קִנְיַן חֲלִיפִין שֶׁעַל יָדוֹ קוֹנִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲלָם בִּבְחִינַת מִטַּלְטְלִין שֶׁשָּׁם זוֹכִין לְהַחֲלִיף וּלְחַדֵּשׁ כֹּחוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ קִנְיָן וְחִיּוּת חָדָשׁ. בִּבְחִינַת וְקֹוֵי ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ. וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל כֵּן לֹא גָלָה ה' יִתְבָּרַךְ מְקוֹם הַמִּקְדָּשׁ עַד שֶׁחִפְּשׂוּ וּבִקְּשׂוּ אוֹתוֹ עַל יְדֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה'". כִּי צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד. וְאָז זוֹכִין לַעֲלוֹת לִבְחִינַת אַיֵּה וּמַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת אַיֵּה לִבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה קִבּוּעַ וְקַיָּם לְעוֹלְמֵי עַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד וְכוּ'". כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה לְקְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כִּי אִם עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ, בְּחִינַת אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי וְכוּ' עַד אֶמְצָא מָקוֹם וְכוּ':

חלק כג

וְזֶה: בְּחִינַת מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק "עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ" שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַתְעֶה אֶת הַצַּדִּיקִים וְאֵינוֹ מְגַלֶּה לָהֶם תַּכְלִית וְכוּ'. וְכֵן "וּקְרָא אֶת הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ וְכוּ'". כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁאֵין זוֹכִין לְמְצֹא קְדֻשָּׁתוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ מַה שֶּׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד, כִּי אִם עַל יְדֵי חִפּוּשׂ וּבַקָּשָׁה הַרְבֵּה כַּנַּ"ל. וְאָז זוֹכֶה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אַיֵּה וּמְשָׁם זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא הָיָה עוֹסֵק בְּיוֹתֵר בְּבַקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ לִמְצֹא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהוּא תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְצַעֲקוֹת וְזֶעֱקוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה מִינֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל תְּחִנָּה וּבַקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח ה' וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפַּי וְכוּ' פָּרַשְׂתִּי יָדַי כָּל הַיּוֹם נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה וְכוּ' עֵינַי תָּמִיד אֶל ה' וְכוּ' וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְכוּ'" וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה. וּמֵחֲמַת שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם עָסַק בָּזֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַל כֵּן הוּא דַּיְקָא זָכָה לִמְצֹא מָקוֹם קְבִיעוּת קְדֻשָּׁתוֹ לְעוֹלְמֵי עַד שֶׁהוּא מָקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּתְגַּלָּה לְדָוִד דַּיְקָא. כִּי עַד יְמֵי דָּוִד נֶאֱמַר, "וְאַהֲיֶה מִתְהַלֵּךְ מֵאֹהֶל אֶל אֹהֶל וְכוּ'", רַק בִּימֵי דָּוִד נִתְגַּלָּה מָקוֹם קְבִיעוּת הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר יָגַע עַל זֶה מְאֹד בְּתִמִּימוּת וּבִפְשִׁיטוּת בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת, רַק עַל יְדֵי תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְגַעְגּוּעִים וּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד, "ה' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְכוּ' אִם לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כַּגָּמָל וְכוּ' יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל ה' וְכוּ'". וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה הוּא דַּיְקָא לִמְצֹא מָקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הַקְּדֻשָּׁה קְבוּעָה לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד". וּמִמֶּנּוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְיִבְנֶה בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

וְיֵשׁ עוֹד הַרְבֵּה בְּעִנְיָן זֶה עִנְיַן מְחִיקַת פָּרָשַׁת סוֹטָה וּמִן הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּקַּרְקַע הַמִּשְׁכָּן. וְעִנְיַן תֵּבַת נֹחַ, וְעִנְיַן כָּל נִדְרֵי שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְעִנְיַן בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ' וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. ה' יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ שֶׁנִּזְכֶּה לְהָבִין דִּבּוּר אֶחָד שֶׁל רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

חלק כד

וְזֶה, "אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי עֶזְרִי מֵעִם ה' עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ". שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם בַּדִּיּוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, חַס וְשָׁלוֹם, וּמֵנַּח בְּמָקוֹם שֶׁמַּנַּח וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן לָשׁוּב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ מֵעֹצֶם הִתְגַּבְּרוּת עֲוֹונוֹתָיו שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁשָּׂכִיחַ זֶה הַדָּבָר מְאֹד בְּרֹב בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁאוֹבְדִין שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת הוּא מֵחֲמַת חֲלִישׁוּת דַּעְתָּם וְיֵאוּשָׁם מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין רְחוֹקִים וְנִפְלָתָם הָעֲצוּמָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת בְּכָל יוֹם יוֹתֵר. אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁאֹב עֵינָיו לַמָּרוֹם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וּלְחַפֵּשׂ

וּלְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בֶּאֱמֶת אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיָּבוֹא לוֹ עֵזֶר וִישׁוּעָה, מֵאַחַר שֶׁבְּכָל יוֹם יִצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו. וְעַל פִּי רֹב הוּא מוֹסִיף חֻטְא עַל פֶּשַׁע, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁמְּקַיֵּם הָעֵצָה הַנַּ"ל וְשׁוֹאֵל וְדוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ וְנוֹשֵׂא עַיִן לַמָּרוֹם בְּחִינַת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי כַּנַּ"ל, אֲזַי תֵּכֶף עֶזְרִי מֵעִם ה' עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי בְּוַדַּאי יָבוֹא לוֹ יְשׁוּעָה עַל יְדֵי זֶה, עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ לְבַד כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

וּבוֹ עִנְיַן חֲנֻכָּה:

עַל פִּי הַתּוֹרָה "אָנֹכִי" בְּסִימָן ד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה וּמַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל דִּבְרֵי רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וּמִלְּאוּ מֵחַד גַּלְגַּלָּא דְּעֵינָא תְּלַת מְאָה גַּרְבֵי מִשְׁחָא זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל וְכוּ' וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה שְׁמִצְוָתוֹ בְּשֶׁמֶן, כִּי נֵר שֶׁל מִצְוָה גָּבוֹהַּ מְאֹד, כְּגוֹן נֵר שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְנֵר תְּפִלָּה, וּבִפְרָט נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה, כִּי הַדְּלָקַת נֵר מִצְוָה זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת אוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁיָּאִיר לְהַדַּעַת לֵידַע כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם כְּדֵי לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ. וְאִי אֶפְשָׁר לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה, עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּפְתַּח לוֹ אוֹר הָאֵין סוֹף בְּחָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וַאֲזַי מֵאִיר הָרִשְׁימָה לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. וְזֶה בְּחִינַת הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת וּמִשָּׁם הַדְּלָקַת כָּל הַנֵּרוֹת שֶׁל מִצְוָה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים יח) כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי ה' אֱלֹקַי וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, בְּאָהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַדְּלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הוּא בְּאֹהֶל מוֹעֵד סָמוּךְ לָאָרוֹן הָעֵדוּת שֶׁהָיָה בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף לְבְחִינַת רָצוֹא דְּרַעֲוִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים דְּכָל רְעוּתִין תְּקִיעִין תַּמָּן בְּחִינַת רָצוֹא דְּרַעֲוִין שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת מְצִיּוֹן מִכְלַל יְפִי אֱלֹקִים הוֹפִיעַ וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין הָאוֹר לְהַדְלִיק נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בִּטּוּל הַנַּ"ל לְהַכְלֵל בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן וּלְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן הַזֶּה,:

מְבֹאָר שָׁם מִתְּחִלַּת הַתּוֹרָה עַד סוֹפָהּ. וְהַכְּלָל, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ צָרִיךְ לְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְהַצַּדִּיק. וַעֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ מְהַלֵּךְ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְוַדּוֹת וְדִוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה אַתָּה נִכְלָל בָּאֵין סוֹף וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וַאֲזַי כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וְשׁוֹב מֵאִיר הָרְשִׁימָה לְהַדַּעַת שֶׁכָּלוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַקֶּשֶׁר וְהַבְּנְיָן הַנִּפְלָא וְהַנִּשְׁגָּב שֶׁל הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת:

חלק ג

וְזֶה הָיָה גֹּדֶל הַנֵּס הַנִּפְלָא שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי אָז גָּבְרָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ מַלְכוּת הַקְּדֻשָּׁה. וּמִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּתָם רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ מִיִּשְׂרָאֵל הַתּוֹרָה וּלְהַעֲבִירָם עַל חֻקֵּי רְצוֹנוֹ. כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר מַלְכוּתָם הָרְשָׁעָה בְּיוֹתֵר, כִּי עַל יְדֵי וּדּוּי דְּבָרִים שֶׁהֵם תִּקּוּן הַחֲטָאִים זוֹכִין לָשׁוּב וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ עַד שֶׁזּוֹכִין לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁזֶּה קָם וְכוּ' כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְרִין, חַס וְשָׁלוֹם, עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְאֵין מִתְוַדִּין וְשָׁבִין, חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי מִתְגַּבְּרֶת, חַס וְשָׁלוֹם, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִיא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַמְבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֱלֹקִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמַּר וְהָאָרֹךְ הַזֶּה וְאֵין הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה, הֵינוּ וּדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ וְאָז תָּשׁוּב הַמַּלְכוּת לְבֵית דָּוִד וְיִמְלֹךְ עָלֵינוּ מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן הִתְגַּבְּרוּ אָז בְּיוֹתֵר מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה לְבַטֵּל הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי לְהַגְבִּיר כֹּחַ מַלְכוּתָם הָרְשָׁעָה וְכַנַּ"ל וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים עָמַד לָנוּ בְּכָל צָרוֹתֵינוּ וְעָשָׂה לָנוּ נֵס גָּדוֹל וְנוֹרָא וְעָמְדוּ מְעַט אֲנָשִׁים מִבֵּית חַשְׁמוֹנָאִי וְנִצְחוּם וְהִכְנִיעוּ וְהִפִּילוּ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְהִגְבִּירוּ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן הָיָה תִּקּוּן הַנֵּס עַל יְדֵי צְלוּחִית שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁמָּצְאוּ חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל וְכוּ', כִּי הַיְוָנִים, שֶׁהֵם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדְשׁ שֶׁהוּא הַדַּעַת. וְאָז אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל וּלְהִתְבַּטֵּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף, כִּי כָּל זָר וְכָל טָמֵא אִי אֶפְשָׁר לְכָנֵס וּלְהִכָּלֵל שָׁם וְהַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי פַּךְ הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל. זֶה בְּחִינַת שֶׁעִקַּר הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהֶכְנִיעוּ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְהִפִּילוּ אוֹתָם מַפָּלָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ גַּם כֵּן כֹּחַ לְהַכְנִיעַם וּלְהַשְׁפִּילָם וּלְהַפִּילָם, עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס הַזֶּה נַעֲשָׂה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמְּקֻרָבִים אֲנָשִׁים לַה' יִתְבָּרַךְ וּמַכְנִיסִים בָּהֶם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה עַד שֶׁמִּתְוַדִּים וּדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵיהֶם. וְעַל יְדֵיהֶם נִמְשָׁךְ אוֹר

גָּדוֹל וְנוֹרָא לְכָל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיֵּדְעוּ כֻּלָּם אֶת ה' לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְאֵבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה נַס נִפְלָא וְנוֹרָא עַל יְדֵי מְעַט הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ, הַיְנוּ כִּי הַכֹּהֵן גָּדוֹל זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת כָּל הַוִּדּוּי דְּבָרִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלַעֲלוֹת וְלִכְנֹס וּלְהַכְלֵל עַל יְדֵי זֶה בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְנָס וְנִכְלָל, דְּהַיְנוּ בְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם הוּא נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁעָמַד עָלָיו הָאָרוֹן וְהַכְּרוּבִים, וְשָׁם נִכְלָל בָּאֵין סוֹף, בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכַנַּ"ל, אֲבָל לֹא הָיָה כֹּחַ וּרְשׁוּת לְהַכֹּהֵן גָּדוֹל לִכְנֹס לְשָׁם כִּי אִם אַחַת בְּשָׁנָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּכֹחַ הַוִּדּוּי דְּבָרִים שֶׁהִתְוַדָּה תְּחִלָּה עֲבוּר כָּל יִשְׂרָאֵל עַל הַפָּר וְעַל הַשָּׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ וּבְזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לְשָׁם לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לִבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁשָּׁם נִפְתַּח אוֹר הָאֵין סוֹף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". כִּי אִם עַל יְדֵי הַוִּדּוּי דְּבָרִים שֶׁהִתְוַדָּה תְּחִלָּה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, כַּמְבֹאָר בַּפָּרָשָׁה שָׁם, כִּי גַּם כָּל יִשְׂרָאֵל הִתְוַדּוּ:

אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הַמְּצָוָה מִן הַתּוֹרָה לְהִתְוַדּוֹת בְּפֶה מָלֵא, וּבִפְרָט בְּעֵת שֶׁהִתְוַדָּה הַכֹּהֵן גָּדוֹל וְהִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא שֶׁאָז הָיוּ כּוֹרְעִים וְכוּ' וְאָז הָיוּ מִתְוַדִּים, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּעֹצֶם כֹּחוֹ הָיָה לוֹ כֹּחַ עַל יְדֵי הַוִּדּוּיִים שֶׁהִתְוַדָּה לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַוִּדּוּיִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הִתְוַדּוּ לְפָנָיו הַתַּלְמִיד חָכָם וּכְעֵין מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי גָּרַם לִרְאוּבֵן שֶׁיְּהוּדָה יְהוּדָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי שֶׁזָּכַר מֹשֶׁה הַוִּדּוּי נֶחֱשַׁב כְּאִלּוּ הִתְוַדָּה לְפָנָיו, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁכֹּחַ הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים לִבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין הָיָה עַל יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בִּבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁהִדְלִיקוּ מִמֶּנּוּ נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁמֵּאִיר לְכָל יִשְׂרָאֵל לְדַעְתָּם, לְהוֹדִיעָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכַנַּ"ל. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁעַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמְעַט אֲנָשָׁיו שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ בִּתְשׁוּבָה עַד שֶׁהִתְוַדּוּ וִדּוּי דְּבָרִים לְפָנָיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלוּ בָּאֵין סוֹף, כִּי הוּא פָּתַח לָהֶם אוֹר הָאֵין סוֹף עַד שֶׁהֵאִיר בְּדַעְתָּם מַה שֶּׁהֵאִיר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאֶחָד לְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ, כִּי הִתְנוֹצְצוּת אוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁמֵּאִיר בְּדַעַת הַיִּשְׂרְאֵלִי הַזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק הָאֱמֶת זֶהוּ בְּחִינַת נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ, כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּיהּ וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה, כִּי בִּשְׁעַת הַבִּטּוּל הוּא עַצְמוֹ לֹא יָדַע כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁמְּדַבְּרִים מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא מִבְּחִינַת וְשׁוֹב שֶׁאָז כְּשֶׁשָּׁב לְיֵשׁוּתוֹ מַרְאֶה הָרְשִׁימָה לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַזֶּה וַאֲנָשָׁיו נִמְשָׁךְ הָאוֹר לְכָל יִשְׂרָאֵל

שֶׁיִּזְכּוּ כֻּלָּם לָדַעַת אַחְדוּת הָאֵין סוֹף וְטוּבוֹ, שֶׁיִּזְכּוּ כֻּלָּם שֶׁיִּהְיֶה נִפְתָּח לָהֶם אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב עַד שֶׁיִּזְכּוּ לָדַעַת כָּל אֶחָד מַה שֶּׁיֵּדַע וְיִתְנוֹצֵץ בְּמֹחוֹ, עַד שֶׁיֵּדְעוּ כֻּלָּם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵרוֹת חֲנֻכָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְנוֹרָה שֶׁהָיוּ דּוֹלְקִין בְּגֵס נִפְלָא שְׁמוֹנָה יָמִים עַל יְדֵי פַּךְ הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַוּוּי דְּבָרִים שֶׁנִּכְנַס בָּהֶם לִפְנֵי וּלְפָנִים וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִקְבַּע לְדוֹרוֹת שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר בְּבֵיתוֹ בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמַּדְלִיק כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְאַנְשֵׁיהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל, בְּחִינַת כֹּחַ הַוּוּי דְּבָרִים שֶׁהִתְוַוּוּ לְפָנֵיהֶם כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר בְּבֵיתוֹ נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נֵרוֹת הַמְנוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִבֵּית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְהָאִיר לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּדַעְתָּם, הַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁיִּפְתַּח לָהֶם אוֹר הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב עַד שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אֶחָד. וְכָל הַמְּאֹרָעוֹת, כֻּלָּם לְטוֹבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּמִלְּאוּ מֵחַד גַּלְגַּלָּא דְּעִינָא תְּלַת מְאָה גַּרְבֵי מִשְׁחָא וְכוּ', בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמְנוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ מוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בַּסּוֹף עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא, כִּי הֲדָרָן לְבָתַר תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא חֲזִינָן דְּהָווּ מְנַסְּרָן מִגַּרְמֵיהוּ וְיַהֲבֵי לְבַנְיָנָא הֲנָךְ מְחוֹזֵיהּ, שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם שֶׁאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁהֵם אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה לְגַמְרֵי גַּם הֵם נִתְעוֹרְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְחָזְרוּ לֵהּ' יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הַזֶּה שֶׁשָּׁב בֶּאֱמֶת וְקִיֵּם כָּל הַמְּבֹאָר שָׁם עַד שֶׁנִּצּוֹל מִן הַקּוֹצִים וְהַפְּחָתִים וְכוּ' וְזָכָה לְהִתְוַודּוֹת וּדְוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת עַד שֶׁנִּכְלָל בְּאֵין סוֹף. וְעַל יָדוֹ גַּם אוֹתָם שֶׁהֵם אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה לְגַמְרֵי נַעֲשׂוּ מֻרְכָּבָה לְהַקְּדֻשָּׁה וַאֲזַי גַּם הֵם יוֹדְעִים מֵה' יִתְבָּרֵךְ בִּידִיעָה חֲדָשָׁה וְנִפְלָאָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי כֹּחַ הַוּוּי דְּבָרִים שֶׁל אֵלּוּ שֶׁזָּכוּ לְהִתְוַודּוֹת לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת, עַל יְדֵי זֶה הָאוֹר מֵאִיר לְכָל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה נִפְתָּח לוֹ אוֹר הָאֵין סוֹף, שֶׁמִּשָּׁם הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְנוֹרָה שֶׁמַּדְלִיק כָּל אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל כֵּן הָיָה עִקַּר הַנֵּס עַל יְדֵי שֶׁדָּלַק מְעַט הַשֶּׁמֶן שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאוֹר הָאֵין סוֹף אֵינוֹ נִפְתָּח לְכָל אֶחָד בְּשָׁוֶה כִּי אִם כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה בְּחֶמְלַת ה' עָלָיו, וְכָל כָּךְ תֵּבוֹת הוּא אוֹמֵר בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ וּבְהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל מִי שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה נִפְתָּח לוֹ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר אוֹר הָאֵין סוֹף בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר לְהָאִיר לַאֲחֵרִים וּלְהוֹדִיעָם גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְאָז בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ

כֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה תִּקֵּף הַנֵּס שֶׁמְּעַט הַשֶּׁמֶן וְהָאוֹר שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד דָּלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּפְתַּח לָהֶם אוֹר הָאֱין סוֹף בְּאוֹר נִפְלָא וְנוֹרָא כָּל כָּךְ עַד שֶׁדָּלַק הַנֵּר שְׁמוֹנָה יָמִים, עַד שֶׁמִּגְדֶּל נִפְלְאוֹת הָאוֹר שֶׁנִּפְתַּח אָז בְּהִתְפַּתְּחוּת גָּדוֹל מְאֹד וְנִמְשַׁךְ הָאוֹר שֶׁל הַדִּבּוּר וְהִזְרִיחָה כָּל כָּךְ, עַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ הָאוֹר לְכָל יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתָם. עַד שֶׁאָנוּ זוֹכִין בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהָאִיר עָלֵינוּ הָאוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁמִּמֶּשׁ הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְנוֹרָה שֶׁהָיוּ דּוֹלְקִים נֶגֶד בֵּית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בְּחִינַת אוֹר הָאֱין סוֹף וְכַנַּ"ל בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ו

וְעַל כֵּן מַטַּלְטְלֵי דְּיַתְמֵי לָא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַכְלֵל בְּאוֹר הָאֱין סוֹף שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית וְזֶה עִקַּר תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְלֵל שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר עַצְמוֹ מִכָּל הַתַּאֲווֹת עַד שֶׁמַּכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּהֶן וּמְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבָּהֶן. וְהָעִקָּר הָעוֹלֶה עַל הַכֹּל הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲנָוָה וְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי, כִּי עֲנָוָה גְּדוֹלָה מַהַכֹּל וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְלֵל בָּאֱין סוֹף כִּי אִם עַל יְדֵי עֲנָוָה בִּשְׁלֵמוּת בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל בִּבְחִינַת עֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה וְכַמּוּבָן לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא עָנָו בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים לְפָנָיו, כִּי עֲנָוָה גְּדוֹלָה מֵהַכֹּל. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַעֲנָוָה אֲמִתִּית כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהָיָה עָנָו מִכָּל הָאָדָם וְאָז זוֹכֶה לְכָלֵל בָּאֱין סוֹף, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּכְלִית הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה. וְכָל עִסְקֵי הָאָדָם, כָּל מַה שֶּׁעוֹסֵק בּוֹ בְּחַיָּיו, אֲפִלּוּ בִּמְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן, הַכֹּל בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְרוּ אֵלּוּ הַדְּבָרִים עַל יְדֵי זֶה עַד שֶׁיַּעֲלוּ וְיִכָּלְלוּ כֻּלָּם בְּשָׁרְשָׁן וְיִכָּלְלוּ עִמּוֹ יַחַד בְּאוֹר הָאֱין סוֹף שֶׁשָּׁם הוּא תַּכְלִית וְסוֹף שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל אָדָם כְּפִי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וּכְפִי קְדֻשָּׁתוֹ וְטָהֳרָתוֹ בְּכָל הָעֲסָקִים שֶׁעָסַק כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהִכָּלֵל שָׁם, כִּי מִי שֶׁזָּכָה לְהֵיטִיב מַעֲשָׂיו וּלְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַד שֶׁבִּטֵּל אֶת גּוּפוֹ בְּחַיָּיו בְּתַכְלִית בִּבְחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הוּא זוֹכֶה תֵּכֶף בְּמִיתָתוֹ לְהִכָּלֵל בָּאֱין סוֹף וּלְהִתְעַנֵּג עַל ה' וְיִכָּלֵל כֻּלּוֹ שָׁם אַשְׁרֵי לוֹ, אֲבָל מִי שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּל כָּךְ וְנִשְׁאַר בּוֹ עֲדַיִן אֶחִיזַת הַזֻּהֲמָה שֶׁל הַגּוּף, הוּא צָרִיךְ לְהִתְבַּלּוֹת בָּעָפָר וְלִסְבֹּל שָׁם מַה שֶּׁסּוֹבֵל עַד שֶׁיְּזַדַּכֵּךְ לְגַמְרֵי. וְאָז יִהְיֶה נִכְלָל מַה שֶּׁיִּהְיֶה נִכְלָל מִמֶּנּוּ בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִכָּלֵל. וְכֵן כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ לְפִי עֲבוֹדָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ, כִּי מִי שֶׁטָּרַח בָּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ'. וְעַל כֵּן הַכֹּל צְרִיכִין לַחֲזֹר אֶל הֶעָפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר". כִּי שָׁם בֶּעָפָר נִבְחָן וְנִצְרָף וְנִזְדַּכֵּךְ כָּל אֶחָד, כִּי עָפָר כְּלוּל מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת, כִּי הוּא בְּחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, בְּחִינַת אַיִן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָנֹכִי עָפָר

וְאֵפֶר". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו. וְגַם עָפָר הוּא תַּכְלִית הַיֵּשׁוּת וְהַגַּשְׁמִיּוּת וְכָל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כֻּלָּם כְּלוּלִים בֶּעָפָר, כִּי עָפָר מָאנָא דְּכֻלְּהִי (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן ע קך). וְהָאָדָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה עָפָר מִן הָאֲדָמָה כְּדֵי שֶׁיִּזָּכֶה לַעֲלוֹת וּלְהִכָּלֵל מִבְּחִינַת עָפָר תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת וְהַיֵּשׁוּת לִבְחִינַת בְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף עַל יְדֵי שֶׁיִּזָּכֶה לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁיָּבוֹא לַעֲנָוָה בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל וְיִשִּׁים עַצְמוֹ כְּעָפָר וְאָז יִזָּכֶה לְהִתְפַּשְּׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת גַּם בְּחַיָּיו עַד שֶׁיִּזָּכֶה בְּמוֹתוֹ מִיָּד לְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וַאֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁיִּהְיֶה נִקְבָּר בֶּעָפָר יִהְיֶה נִכְלָל בַּעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר, וְאָז יִזָּכֶה לִשְׁלֵמוּתוֹ מִיָּד לְהִכָּלֵל בָּאַיִן סוֹף בִּבְחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁלֹּא זָכָה לָזֶה בְּשִׁלֵּמוּת צָרִיךְ לְהִתְבַּלּוֹת בֶּעָפָר שֶׁהוּא תַּכְלִית הַיֵּשׁוּת וְהִיא מָאנָא דְּכֻלְּהִי. שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְשָׁרְשׁוֹ עֲנָוָה בְּחִינַת אַיִן, כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. וְשָׁם צָרִיךְ לְהִזְדַּכֵּךְ כָּל אֶחָד עַד שֶׁיָּשׁוּב לִבְחִינַת בְּטוּל בְּחִינַת עֲנָוָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הֶעָפָר בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה. וְכָל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא וְכֻלָּם נִקְרָאִים צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ":

וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל תֵּכֶף כְּשֶׁמֵּת וְהוּא שָׁב אֶל הֶעָפָר אֲזַי חוֹזֵר וְשָׁב עִמּוֹ אֶל הֶעָפָר כָּל הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַחֲפָצִים וְהַמַּטַּלְטְלִים שֶׁעָסַק בָּהֶם בְּחַיָּיו, כִּי הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל צָרִיךְ לָשׁוּב אֶל הֶעָפָר לְהִזְדַּכֵּךְ שָׁם עַל יְדֵי הָאָדָם שֶׁעָסַק בָּהֶם עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין עִמּוֹ בְּמָקוֹם שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין. וְעַל כֵּן מִטַּלְטְלֵי דְּיַתְמֵי לָא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב, כִּי הַמַּטַּלְטְלִין יוֹצְאִין מֵרְשׁוּת אֲבִיהֶם שֶׁמֵּת תֵּכֶף מִיָּד בְּמִיתָתוֹ וְשׁוּב אֵין לוֹ עֵסֶק בָּהֶם כְּלָל, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּנָם עַל יָדוֹ, כִּי כָּל הַמַּטַּלְטְלִין הֵם מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּבְחַיָּיו עָסַק בָּהֶם בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ בְּמְלָאכָה. וְעַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְבָרְרָם וְלָבוֹא עִמָּהֶם אֶל הַתַּכְלִית וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו בְּמִיתָתוֹ גָּמַר כָּל תִּקּוּנוֹ וְזִכּוּךְ שֶׁלּוֹ הוּא עַל יְדֵי הֶעָפָר שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲנָוָה וּבִטּוּל וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ כֵן כָּל הַמַּטַּלְטְלִים וְהַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ צְרִיכִין לָשׁוּב עִמּוֹ לְשָׁם לִבְחִינַת עָפָר כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּכְּכוּ שָׁם עִמּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁיִּזָּכֶה, עַל כֵּן אֵין הַמַּטַּלְטְלִין שֶׁל הַמֵּת מְשֻׁעְבָּדִים עוֹד לְהַבַּעַל חוֹב, כִּי אֵין לוֹ עוֹד חֵלֶק בָּהֶם, כִּי עַתָּה כָּל תִּקּוּנוֹ שֶׁלּוֹ וְשֶׁל כָּל הַחֲפָצִים שֶׁעָסַק בָּהֶם הוּא רַק עַל יְדֵי הֶעָפָר וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין לְהַבַּעַל חוֹב שִׁעְבּוּד עֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל הַקַּרְקָעוֹת שֶׁהֵם אֶרֶץ וְעָפָר שֶׁשָּׁם עַתָּה כָּל מְקוֹמוֹ וְזִכּוּךְ שֶׁלּוֹ וְתִקּוּנוֹ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַהַלְוָאוֹת וְהַחוֹבוֹת שֶׁהָאָדָם חַיָּב לַחֲבֵרוֹ הֵם נִמְשָׁכִין מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִזְדַּכֵּךְ עֲדַיִן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְזַר עָלָיו בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה וְכוּ' בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה (בְּרֵאשִׁית ג) שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַחוֹבוֹת וְהַהַלְוָאוֹת. וְעַל כֵּן עֶבֶד לְוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה (מִשְׁלֵי כב) מֵחֲמַת שֶׁלֹּא בֵּרַר עֲדַיִן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מְזֻהָמְתָן שֶׁהֵם נִקְרָאִים

עֲבָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "מִבֵּית עֲבָדִים", שֶׁהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִקְרָאִים עֲבָדִים, וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר וּלְזַכֵּךְ כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַד שֶׁיֵּצֵא מִכָּל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶם וְאָז יוֹצֵא מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵרוּבִין נד) שֶׁאֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ הַיֵּצֶר הָרָע וְהָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם פָּגַע בְּךָ מְנַוָּל זֶה מָשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ אִם אֶבֶן הוּא נְמוֹחַ וְכוּ'. אֲבָל מִי שֶׁלֹּא עָסַק בַּתּוֹרָה וְלֹא זִכֵּךְ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא בְּחִינַת עֶבֶד וּמִשָּׁם בָּאִין כָּל הַהֶלְוָאוֹת שֶׁשָּׁם בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּחִינַת עֶבֶד לְוֶה וְכוּ'. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מֵחוֹבוֹת וְהַלְוָאוֹת. וּבְיוֹתֵר צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ שֶׁלֹּא יָמוּת בַּעַל חוֹב חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַחוֹבוֹת הוּא בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּחִינַת פְּגַם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְנַפְּשׁוֹ לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם עַד שֶׁיֵּצֵא מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּצֵא מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבָדִים וְיִהְיֶה נִכְלָל בְּאֵין וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמֵּת וְנִשְׁאָר בַּעַל חוֹב שׁוּב אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְתַקֵּן הַחוֹב עַל יְדֵי הַמְטַלְטְלִין שֶׁלּוֹ, כִּי כְּבָר יָצְאוּ מֵרְשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי בְּמוֹתוֹ, כִּי צְרִיכִין לְשׁוּב וְלַחֲזֹר עִמּוֹ אֶל הֶעָפָר, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אֲחִיזָתוֹ בָּהֶם וְכָל מַה שֶּׁעָסַק בָּהֶם הַכֹּל חוֹזֵר עִמּוֹ עַתָּה אֶל הֶעָפָר שֶׁשָּׁם גְּמַר הַתִּקּוּן וְהַזִּכּוּךְ. וְעַל כֵּן אֵין לְהַבַּעַל חוֹב שִׁעְבּוּד עֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל הַקַּרְקָעוֹת שֶׁהֵם עָפָר וְאֶרֶץ שֶׁשָּׁם גְּמַר תִּקּוּנוֹ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַקַּרְקָעוֹת שֶׁהֵם עָפָר, יוּכַל לְסַלֵּק הַחוֹב וּלְתַקֵּן פְּגַם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁלֹּא זִכֵּךְ מִשְּׁפָּטוֹ עַד שֶׁיִּבָּרֵר מַה שֶּׁהָיָה צָרִיךְ לְבָרֵר וְאָז יָשׁוּב לְהִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת עָפָר. וְעַל כֵּן אֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, הֵם מְקֻשָּׁרִים עֲדַיִן בְּהַמְטַלְטְלִים וְהַחֲפָצִים שֶׁלָּהֶם גַּם אַחַר מִיתָתָם, כִּי אֵינָם שָׁבִים עִמּוֹ אֶל הֶעָפָר, כִּי גַּם הוּא אֵין לוֹ מְנוּחָה שָׁם מֵחֲמַת שֶׁפְּגַם הַרְבֵּה וּמֵת בַּעַל חוֹב. עַל כֵּן תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הָאִדָּנָא שֶׁיִּגְבּוּ מִמְּטַלְטְלִין שֶׁל הַמֵּת, כִּי לֹא יָצְאוּ מֵרְשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי כְּמוֹ בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁלֹּא הָיוּ פְּגוּמִים כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל וְגַם עַל יְדֵי זֶה שֶׁגּוֹבִין מֵהַמְטַלְטְלִין

חלק ז

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְהָאִדָּנָא גּוֹבִין מִמְּטַלְטְלֵי דְּיַתְמֵי. כִּי עַכְשָׁו בַּעֲווֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הַדּוֹרוֹת פְּגוּמִים בְּתִקֻּף הַגָּלוּת וְשָׁכִיחַ הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם שֶׁמֵּתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת וְגַם הֵם פְּגוּמִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַרְבֵּה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָּא כַּנַּ"ל, וְאָז אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן מִיָּד בָּעֲפָר קְבוּרָתוֹ וְצָרִיךְ לְהִתְגַּלְגֵּל הַרְבֵּה וְעָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ כג), "גַּם שָׁם לֹא יָנוּחַ לָךְ". שֶׁאֵין לוֹ מְנוּחָה בַּקֶּבֶר וְצָרִיךְ לְשׁוֹטֵט וּלְהִתְגַּלְגֵּל בַּמֶּה שֶׁיִּתְגַּלְגֵּל כְּפִי מִשְׁפָּטוֹ עַד שֶׁיִּבָּרֵר מַה שֶּׁהָיָה צָרִיךְ לְבָרֵר וְאָז יָשׁוּב לְהִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת עָפָר. וְעַל כֵּן אֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, הֵם מְקֻשָּׁרִים בְּהַמְטַלְטְלִים וְהַחֲפָצִים שֶׁלָּהֶם גַּם אַחַר מִיתָתָם, כִּי אֵינָם שָׁבִים עִמּוֹ אֶל הֶעָפָר, כִּי גַּם הוּא אֵין לוֹ מְנוּחָה שָׁם מֵחֲמַת שֶׁפְּגַם הַרְבֵּה וּמֵת בַּעַל חוֹב. עַל כֵּן תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הָאִדָּנָא שֶׁיִּגְבּוּ מִמְּטַלְטְלִין שֶׁל הַמֵּת, כִּי לֹא יָצְאוּ מֵרְשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי כְּמוֹ בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁלֹּא הָיוּ פְּגוּמִים כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל וְגַם עַל יְדֵי זֶה שֶׁגּוֹבִין מֵהַמְטַלְטְלִין

שֶׁל הַמֵּת הַחוֹבוֹת שֶׁחַיָּב הוּא לוֹ טוֹבָה וְתִקּוּן גָּדוֹל, כִּי עַל יְדֵי סִלּוּק הַחוֹב נִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ בְּחִינַת הָעַבְדוּת שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּנוֹ. עַל כֵּן הָאִדָּנָא גּוֹבִין מִמַּטַּלְטְלֵי דְּיָתְמֵי, כִּי עֲדַיִן לֹא נִפְרַד מֵהֶם לְגַמְרֵי. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי עֲדַיִן הַשִּׁעְבּוּד עֲלֵיהֶם וַאֲזַי בְּוַדַּאי הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה לְפָנָיו כְּשֶׁיִּגְבּוּ מֵהֶם הַחוֹבוֹת שֶׁלּוֹ וִיבַטְּלוּ הָעַבְדוּת מִמֶּנּוּ עַל כֵּן עַתָּה גּוֹבִין מֵהֶם:

חלק ח

וְעַל כֵּן אֵין נִפְרָעִין מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. שְׁבוּעָה הִוא הִתְקַשְּׁרוּת וּבְטוּל אֶל אוֹר הָאֵין סוֹף בְּחִינַת וּבוֹ תִּדְבָּק וּבְשָׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ. וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁבוּעָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִכְלָלִין וְנִתְדַּבְּקִין שָׁם וְכָל הַהַכְחָשׁוֹת הֵם לְמַטָּה בְּשִׁנּוּי הָרְצוֹנוֹת וְהַתְּמוּנוֹת בְּבְחִינַת הַיֵּשׁוּת שֶׁשָּׁם יֵשׁ אֲחִיזַת הָרַע וְהַשֶּׁקֶר וְהַחִלּוּף וְהַתְּמוּרוֹת, אֲבָל לְמַעְלָה בְּשֹׁרֶשׁ הַכֹּל בְּרָצוֹן אֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ תְּמוּנָה שָׁם כֻּלּוֹ טוֹב שָׁם כֻּלּוֹ אֱמֶת. וְעַל כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה צְרִיכִין שְׁבוּעָה שֶׁהִיא הִתְקַשְּׁרוּת וּבְטוּל אֶל הָאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ אֱמֶת וְעַל כֵּן אֵין גּוֹבִין מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים כִּי אִם בִּשְׁבוּעָה, וְהַטַּעַם שֶׁמָּא צְרָרֵי אַתְפְּסֵיהּ, כִּי אָנוּ מְחֻיָּבִים לְהַחֲזִיק כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחֶזְקַת כַּשְׁרוּת שֶׁבְּוַדַּאי לֹא מֵת בַּעַל חוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִכָּלֵל בְּשֹׁרֶשׁוֹ בָּאֵין סוֹף כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִסְתָּמָא סִלֵּק הַחוֹב בְּחַיָּיו וְנִכְלַל בְּמִיתָתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיךְ לְהִכָּלֵל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שָׁב בִּתְשׁוּבָה וּמִתְוַדֶּה קֹדֶם מִיתָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמּוּמָתִין מִתְוַדִּין. וּבְוַדַּאי הִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ לְסַלֵּק כָּל הַחוֹבוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ בָּאֵין סוֹף וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֵין אָדָם נֶאֱמָן לְגַבּוֹת מֵהֶם אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת אֶל הָאֵין סוֹף, וְאָז בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ הַנֶּאֱמָנוּת מֵאַחַר שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עַתָּה עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה לְאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ אֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל כֵּן הִשְׁבִּיעַ יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף שֶׁיִּשָּׁא אוֹתוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֵן יוֹסֵף הִשְׁבִּיעַ לְאֶחָיו. כִּי עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת וּבְטוּל אֶל הָאֵין סוֹף הוּא עַל יְדֵי קְבוּרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הֶעָפָר קֹדֶשׁ וְשָׁם זוֹכִין בְּלֹא צַעַר לְהִכָּלֵל שָׁם, אֲבָל יַעֲקֹב וְיוֹסֵף מֵחֲמַת שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁהוּא בֵּית עֲבָדִים, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא פְּגַם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּקְרָאִים עֲבָדִים, בִּפְרָט אָז שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל הַגָּלוּת שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת מֻמְשַׁלְתָּם שֶׁל הַמִּצְרִים שֶׁהֵם הַפְּגָם שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, בְּחִינַת עֲבָדוּת הַהֵפֶךְ מִמָּשׁ מֵהַבְּטוּל וְהַכְּלָלִיּוּת בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן לֹא רָצוּ לִסְמֹךְ עַל הַבְטָחָה לְבַד שֶׁיִּבְטְחוּם לְהַעֲלוֹתָם מִשָּׁם, כִּי חָשְׁשׁוּ שֶׁמֵּחֲמַת תֹּקֶף הִתְגַּבְּרוּת זֻהֲמָתָם יִתְגַּבְּרוּ וְלֹא יַנִּיחוּ אוֹתָם לַעֲלוֹת וּלְהִקָּבֵר בָּאָרֶץ לְהִכָּלֵל שָׁם בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לְהִכָּלֵל עַל כֵּן תִּקְּנוּ זֹאת עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה דַּיְקָא שֶׁהִשְׁבִּיעַ יַעֲקֹב לְיוֹסֵף וְכֵן יוֹסֵף לְאֶחָיו, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּבְטוּל אֶל הָאֵין סוֹף כַּנַּ"ל.

וְעַל עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה דַּיְקָא בְּוַדַּאי יִתְקַיְּמוּ דִּבְרֵיהֶם לְהַעֲלוֹתָם וּלְקָבְרָם בָּאָרֶץ וּלְהִכָּלֵל שָׁם בָּאֵין סוֹף, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִיא בִּבְחִינָה זֹאת וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי הַחֲבֵרִים שֶׁשָּׁמְעוּ מֵרַבֵּנוּ הַנּוֹרָא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עֵצָה עַל אַחַר הִסְתַּלְּקוּת שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לְמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לָבוֹא. שֶׁיִּשְׁבַּע שְׁבוּעָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ וְכוּ', כִּי הַשְּׁבוּעָה דַּיְקָא הוּא תִּקּוּן לָזֶה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֶקְדֵּשׁ חָמֵץ וְשִׁחְרוּר מַפְקִיעִין מִידֵי שִׁעְבּוּד. כִּי עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגַם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבָדִים כַּנַּ"ל שֶׁמְּשַׁעְבְּדִים נִמְשָׁךְ דַּחֲקוּת הַפַּרְנָסָה, שֶׁמְּשַׁעְבְּדִים כָּל הַהַלְוָאוֹת בְּחִינַת עֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶקְדֵּשׁ וְכוּ' מַפְקִיעִין מִידֵי שִׁעְבּוּד, כִּי אֵלּוּ הַשָּׁלְשָׁה: הֶקְדֵּשׁ וְכוּ', הֵם הַהֶפֶךְ מִשִּׁעְבּוּד, כִּי הֵם בִּבְחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּבְטוּל אֶל הָאֵין סוֹף שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מֵעַבְדוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְבַּטֵּל וּלְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְכַנַּ"ל. כִּי הֶקְדֵּשׁ זֶה בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף שֶׁזֶּה עִקַּר הַהֶקְדֵּשׁ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיַד הָאָדָם לְהַקְדִּישׁ קְדֻשַּׁת הַגּוּף הַבְּהֵמָה וְכַיּוֹצֵא. וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל דָּבָר שָׁרְשׁוֹ וְחִיּוּתוֹ מֵאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא. וְכָל דָּבָר צָרִיךְ לְחַזֵּר לְשָׁרְשׁוֹ וְהַכֹּל בְּיַד הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל כִּדֵי שֶׁיְּחַזֵּר וְיִכְלֹל הַכֹּל בְּשָׁרְשׁוֹ בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְעַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד הָאָדָם לְהַקְדִּישׁ כָּל דָּבָר, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמַּקְדִּישׁ הַדָּבָר בְּדִבּוּרוֹ נִתְקַשֵּׁר הַדָּבָר מִיָּד לְאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְשָׁם כֻּלּוֹ קָדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'". וְזֶה עִקַּר הַהֶקְדֵּשׁ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיַד הָאָדָם לַעֲשׂוֹת מִדִּבְרֵי חֹל קֹדֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרוֹ וּמְבַטְּלוֹ בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא כָּל דָּבָר כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר וְיִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְהַכֹּל עַל יְדֵי הָאָדָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַהֶקְדֵּשׁ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, כִּי כָּל הַדְּבָרִים נִבְרְאוּ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, הַיְנוּ עַל יְדֵי תְּמוּנוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיְּשׁוּת וְכָל הָרְצוֹנוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵרָצוֹן אֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ תְּמוּנָה, שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ קָדֹשׁ. וְעַל כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁקּוֹרֵא עָלָיו שֵׁם קֹדֶשׁ בְּדִבּוּרוֹ נִתְקַשֵּׁר הַחִיּוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא תְּמוּנַת אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רְצוֹנוֹת. בִּרְצוֹן אֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ תְּמוּנָה, שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ קָדוֹשׁ, שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים וְשָׁם חוֹזֵר וְנִכְלָל הַכֹּל וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהֶקְדֵּשׁ הוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּבְטוּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁהוּא הֶפֶךְ הָעַבְדוּת, הֶפֶךְ פְּגַם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּקְרָאִים עֲבָדִים וְעַל כֵּן הֶקְדֵּשׁ מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד שֶׁל הַחוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּחִינַת עֶבֶד לֹוֶה וְכוּ'. וְכֵן חָמֵץ מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד, כִּי אִסּוּר חָמֵץ הוּא בְּפֶסַח שֶׁאָז הוֹצִיאָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ

מִמִּצְרַיִם. וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל מִצְרַיִם הָיְתָה עַל יְדֵי שֶׁאָז נִתְגַּלָּה אוֹרוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם". וְתַרְגּוּמוֹ, וְאִתְגְּלֵיתִי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאָז נִפְתַּח לָהֶם אוֹר הָאֵין סוֹף בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא. וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לַגְּאֻלָּה וְאָז נֶאֱסַר הֶחָמֵץ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאָז לֹא הָיוּ רְאוּיִים עֲדַיִן לִגְאֻלָּה כַּמּוּבָא. רַק ה' יִתְבָּרַךְ פָּסַח וְדִלֵּג עַל הַקֵּץ וּגְאָלָם קֹדֶם זְמַנָּם וְנִתְגַּלָּה לָהֶם אוֹר הָאֵין סוֹף קֹדֶם שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ כָּרְאוּי לָזֶה, עַל כֵּן אֱסוּרִים בְּחָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפָּגְמוּ כְּלֵי הַמַּחְיִן עַל יְדֵי אֲכִילַת חָמֵץ, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא יוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימָה מֵהַבְּטוּל אַף גַּם יִתְחַמֵּץ לְבָבָם עַל יְדֵי זֶה יוֹתֵר, מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם רְאוּיִים עֲדַיִן לָזֶה, עַל כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר אָז מֵחָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַכְלִל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה. וְעַל כֵּן חָמֵץ:

מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד, כִּי אִסּוּר חָמֵץ הוּא כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַכְלִל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז בְּפֶסַח בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הוּא מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבָדוּת, שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִזֶּה כַּנַּ"ל. וְכֵן שְׁחִרוּר מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד, כִּי שְׁחִרוּר הוּא בְּטוּל הָעֲבָדוּת, כִּי מְשֻׁחְרָר הָעֶבֶד וְיוֹצֵא לְחֵרוּת. וְאָז יוֹצֵא הָעֶבֶד מִידֵי עֲבָדוּת וְנַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל. וּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הִיא בִּבְחִינַת בְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים בְּמַשֶּׁה עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא זָכָה לְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְעִמּוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ בְּהַתּוֹרָה וּבְמַשֶּׁה כֵּן זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף וְעַל כֵּן שְׁחִרוּר שֶׁהוּא בְּטוּל הָעֲבָדוּת וְזוֹכֶה לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנִם הָעֲבָדוּת וְכַנַּ"ל:

וּבְעִנְיַן אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח יֵשׁ עֲדַיִן הַרְבֵּה לְבָאֵר. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּהִלְכוֹת אַפּוֹתֵיקֵי הֲלָכָה ב, עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר קְצָת מֵעִין זֶה:

פרק ה

חלק א

הַבָּא לִפְרֹעַ מְנֻכֶּסֶי יְתוֹמִים לֹא יִפְרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. וְעִנְיַן הַדִּין אֵין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה נֶגֶד יְתוֹמִים לְבָנָיו אִם מֵת לוֹוֶה בְּחַיֵּי מַלְוֶה עַל פִּי הַתּוֹרָה "כִּי מְרֻחָמָם יְנַהֲגֵם" וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז:

וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִכְּלָלִיּוּת הַשָּׂגוֹת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרַת דְּרֵי מַטָּה וְדַרֵי מַעְלָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת וְהָאָרוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין לְכָלְלָם וּלְיַחֲדָם זֶה בָּזֶה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעִקַּר הַהָאָרָה בְּדַרֵי מַעְלָה הוּא בְּחִינַת אַיֵּה וְכוּ', אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְכָלְלָם בִּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ

כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. וְכֵן בְּדִבְרֵי מַטָּה אַף עַל פִּי שֶׁעִקַּר הֶאָרָתָם הוּא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ וּלְהַחֲיוֹת אֶת כָּל הַשּׁוֹכְנֵי עָפָר הַמֻּנָּחִים בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד מְאֹד אֲפִלּוּ אוֹתָם שֶׁהֵם בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ וְכוּ' לְהָאִיר לָהֶם וּלְגַלּוֹת לָהֶם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עֲדַיִן עִמָּם וְכוּ', כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ', אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְהָאִיר עֲלֵיהֶם גַּם בְּחִינַת אַיֵּה, בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת מֶה חָמִית מַה פְּשַׁפְּשֶׁתְּ מַה יָּדַעְתְּ, בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יִרְאָה וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְעַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלְמוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שְׁנֵי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל יַחַד, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִמְשָׁךְ הַפְּרָנְסָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה, עַיִן שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׁבוּעָה שֶׁצְּרִיכִין לִשָּׁבַע כְּשִׁשִּׁ הַכְחָשָׁה בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר הַשֶּׁקֶר וְהַכְחָשָׁה נִמְשָׁךְ מִפֶּגֶם שֶׁפּוֹגֵם בִּבְחִינַת יְחוּד וּכְלָלִיּוּת שְׁנֵי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל, שֶׁפּוֹגֵם וְעוֹשֶׂה פֵּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּינֵיהֶם, שֶׁזֶּה עִקַּר פֶּגֶם הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעַוְונוֹת וְהַפְּגָמִים שֶׁבָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְקִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ בְּנוּיָה וּמְיֻסֶּדֶת עַל זֶה לִכְלֹל שְׁנֵי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל יַחַד, שֶׁהֵם, הַשָּׂגַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ סְתִים וְנַגְלֶה וְאוֹרַיְתָא סְתִים וְנַגְלֶה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נֶעְלָם מִצַּד עַצְמוֹ וְנִגְלֶה מִצַּד פְּעֻלּוֹתָיו וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. עַל כֵּן עִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַאֲמִין כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת וְכוּ'". הַיְנוּ כְּלָלִיּוּת הַשָּׂגוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כִּי ה' זֶה בְּחִינַת סְתִים וְנֶעְלָם, בְּחִינַת זֶה שְׁמִי לְעֹלָם, בְּחִינַת הַשָּׂגַת אַיֵּה, בְּחִינַת נֶעְלָם וְנִסְתָּר, בְּחִינַת מֶה חָמִית וְכוּ'. וֵאלֹקִים בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת וֵאלֹקִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם, בְּחִינַת כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹקִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׂגַת דְּרֵי מַטָּה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְצָרִיךְ לְכָלְלָם יַחַד לֵידַע וּלְהַאֲמִין כִּי הַכֹּל אֶחָד בְּחִינַת וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה. וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּרֵי מַטָּה כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וּבָזֶה תָּלוּי כָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי בָּזֶה תָּלוּי כָּל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁל הָאָדָם וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁהַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, הַכֹּל בְּעִנְיָן זֶה, כִּי דֶּרֶךְ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּאִיר פָּנָיו בְּכָל פַּעַם וּבְתוֹךְ כָּךְ מַסְתִּיר פָּנָיו וְזֶה הוּא בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת, וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת. בִּכְלָלִיּוּת-זְמַן כָּל הָעוֹלָם. וּבִפְרָטִיּוּת-בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְכֵן בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, וְעַל יְדֵי זֶה כָּל הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אָדָם בְּכָל עֵת כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּמִי שֶׁמַּשִּׂים

לֵב לָזֶה יָכוֹל לִרְאוֹת קְצָת מִזֶּה בְּכָל הַהַרְפַּתְקָאוֹת וְהַתְּלָאוֹת וְהַהַצָּלוֹת וְהַהַרְחָבוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת הַנִּפְלָאוֹת הָעוֹבְרִין עָלָיו בְּכָל יְמֵי חַיָּיו וּבְיוֹתֵר בְּעִנְיַן הַפְּרָנָסָה. וּכְמוֹ שֶׁרָאִינוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם מִיּוֹם שֶׁנִּתְגַּלָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה לְגָאֳלָם עַד הַסּוֹף, שֶׁבִּתְחִלָּה הֵאִיר ה' פָּנָיו לְמֹשֶׁה בְּהֶאָרָה נִפְלָאָה וּשְׁלָחוֹ לְגָאֳלָם וּמָסַר בְּיָדוֹ מוֹפְתִים וְאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וּלְגָאֳלָם כִּדֵי שֶׁיַּאֲמִינוּ יִשְׂרָאֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה. וְכֵן הָיָה שֶׁבָּא מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל וַיַּעַשׂ הָאוֹתֹת לְעֵינֵי הָעָם וַיַּאֲמֵן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקֹד ה' אֶת עַמּוֹ וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה לְפַרְעֹה לְגָאֳלָם, וּפַרְעֹה הִקְשָׁה אֶת רוּחוֹ וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא הִנִּיחָם לָצֵאת מִמִּצְרַיִם, אַף גַּם הִכְבִּיד עֲלֵיהֶם הָעֲבוֹדָה בְּיוֹתֵר לְבִלְי לִתֵּן לָהֶם תֶּבֶן וְכוּ' אֲזַי תֵּכֶף נִתְעוֹרֵר כְּפִירוֹת בְּדָתָן וַאֲבִירָם וְהַכְּרוּכִים אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁיָּצְאוּ נִצָּבִים לִקְרַאת מֹשֶׁה וְאָמְרוּ, "יֵרֶא ה' עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט וְכוּ'". וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהָיָה הַסְתָּרַת פָּנִים כָּזֶה שֶׁלֹּא דַּי שֶׁלֹּא זָכוּ לְגָאֳלָה כַּאֲשֶׁר הִבְטִיחָם מֹשֶׁה, אַף גַּם הִכְבִּיד עֲלֵיהֶם הָעֲבוֹדָה כָּל כָּךְ. וְכֵן הִתְנַהֵג אַחַר כָּךְ בְּכָל פַּעַם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּכָל הַפָּרָשִׁיּוֹת הַמְדַבְּרִים מִיצִיאַת מִצְרַיִם, וּבִפְרָט בְּפָרָשַׁת בְּשַׁלַּח. שֶׁאַחַר שֶׁגָּמַר ה' יִתְבָּרַךְ מַעֲשֵׂהוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה וְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה וּכְבָר רָאוּ דָּתָן וַאֲבִירָם וְכָל הַכְּרוּכִים אַחֲרֵיהֶם שֶׁהָיָה לָהֶם טִינָא בַּלֵּב עַל מֹשֶׁה כֻּלָּם רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם שֶׁדִּבֵּר ה' אֱמֶת בְּפִי מֹשֶׁה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁפַּרְעֹה הִכְבִּיד עֲלֵיהֶם הָעֲבוֹדָה אַחַר שֶׁבָּא מֹשֶׁה לְגָאֳלָם, אַף עַל פִּי כֵן 'דִּבֶּר אֱלֹקִינוּ יָקוּם לְעוֹלָם' כַּאֲשֶׁר רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם שֶׁהוֹצִיאָם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּיַד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה בְּאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁבָּאוּ עַל הַיָּם וְרָאוּ 'וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם' וְרֹב יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים וְהַתְּמִימִים עָשׂוּ כַּהֹגֶן וְכָרָאוּי וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' כִּי תָּפְסוּ אֱמָנוּת אֲבוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, אַךְ הָיוּ בָּהֶם כִּתּוֹת הַמְבַקְּשִׁים תּוֹאֲנָה וְהַכֹּל הָיָה עַל פִּי דִּבּוּרִים רָעִים וְדֵעוֹת רָעוֹת שֶׁל רָאשֵׁי הַחוֹלְקִים שֶׁהֵם דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁהִטְעוּ אוֹתָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁאָמְרוּ הֲמִבְּלִי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקָחְתָּנוּ לָמוּת בַּמִּדְבָּר וְכוּ':

וְכֵן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהֶרְאָה ה' יִתְבָּרַךְ אֶת יָדוֹ הַגְּדוֹלָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה וּבָקַע לָהֶם אֶת הַיָּם וְהִטְבִּיעַ אֶת מִצְרַיִם. וְיִשְׂרָאֵל עָבְרוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וּבָזְזוּ מֵהֶם הוֹן רַב מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן אַחַר כָּךְ הִסְתִּיר ה' יִתְבָּרַךְ פָּנָיו עַד שֶׁהָלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מַיִם וְאַחַר כָּךְ וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם וְכוּ'. וְאָז "וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה נִּשְׁתֶּה וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁרָאוּ בִּתְחִלָּה הֶאָרַת פָּנִים כָּל כָּךְ שֶׁהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם וְקָרַע לָהֶם אֶת הַיָּם בְּנִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה, אַף עַל פִּי כֵן תֵּכֶף כְּשֶׁהִסְתִּיר ה' יִתְבָּרַךְ פָּנָיו מֵהֶם בִּשְׁבִיל נִסָּיוֹן וְלֹא מָצְאוּ מַיִם בָּאוּ בִּתְלוּנוֹת וּמְרִיבוֹת וְכֵן הָיָה בְּכָל פַּעַם, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַמָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם

וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא". וְהַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי דָּתָן וַאֲבִירָם, כִּי הֵם שֶׁיָּצְאוּ לִקְרַאת מֹשֶׁה בְּמִצְרִים כְּאִלּוּ מְקַנְּאִים בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, "יֶרֶא ה' עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט וכו'". וְהֵם שֶׁעוֹרְרוּ כָּל הַתְּלוּנוֹת וּמְרִיבוֹת עַל ה' וְעַל מֹשֶׁה, וְהֵם שֶׁהוֹתִירוּ מִן הַמָּן אַף עַל פִּי שֶׁרָאוּ נֵס נוֹרָא כָּזֶה שֶׁיּוֹרֵד לָהֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע כָּזֹאת וְלֹא נִרְאָה כָּזֹאת מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם. וּמֹשֶׁה הִזְהִירָם, "אִישׁ אַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר", אַף עַל פִּי כֵן הִתְחַזְּקוּ בְּרִשְׁעוּתָם וּכְפִירוּתָם וְהוֹתִירוּ מִן הַמָּן וְאַף עַל פִּי שֶׁרָאוּ שֶׁהִבְאִישׁ וְיָרַם תּוֹלְעִים וכו' וְאַחַר כָּךְ בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי מָצְאוּ לֶחֶם יוֹמַיִם וְלֹא הִבְאִישׁ כַּאֲשֶׁר אָמַר מֹשֶׁה אַף עַל פִּי כֵן יָצְאוּ לְלַקֵּט בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכֵן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁלֹּא הָיָה מַיִם בִּרְפִידִים לִשְׁתּוֹת, כְּתִיב:

"וַיָּלֶן הָעָם עַל מֹשֶׁה לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָמִית אֹתִי וְאֶת בָּנַי וְאֶת מִקְנָי בַּצָּמָא וכו'". וְאָז נָתַן לָהֶם אֶת הַבְּאֵר וכו' וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מַסָּה וּמְרִיבָה עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נַסֹּתָם אֶל ה' לֵאמֹר הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן וְעַל יְדֵי זֶה וַיָּבֹא עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְכֵן אַחַר כָּךְ כָּל יְמֵי מֹשֶׁה הִתְנַהֵג כָּךְ כַּמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה. וְכֵן אַחַר כָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בִּימֵי הַשּׁוֹפְטִים וְהַמְלָכִים שֶׁבְּכָל פַּעַם הֵאִיר ה' פָּנָיו וְעָשָׂה לָהֶם אוֹתוֹת גְּדוֹלוֹת. וְאַחַר כָּךְ הִסְתִּיר פָּנָיו וְאָז הָיוּ לָהֶם נִסְיוֹנוֹת וְרַבִּים עָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וְזָכוּ לִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת לָנֶצַח, וְרַבִּים נִכְשְׁלוּ וְסָרוּ מִדַּרְכֵי ה' עַל יְדֵי זֶה. וּקְצָת פָּרְקוּ עֹל לְגַמְרֵי עַד שֶׁגָּרְמוּ לְהַחֲרִיב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ פְּעָמַיִם וַעֲדַיִן הַגָּלוּת מִתְאָרֵךְ עַל יְדֵי זֶה, כִּי גַּם עַתָּה בְּתֹקֶף אֲרִיכוּת מְרִירוּת גָּלוּתֵנוּ הִתְגַּבְּרָה הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה מְאֹד מְאֹד וְנִתְקַיֵּם בָּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא וכו'", אַף עַל פִּי כֵן מִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הוּא רוֹאֶה גַּם עַתָּה בְּכָל פַּעַם הֶאָרַת פְּנֵי ה' וַחֲסָדָיו וְנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאוֹת בְּתוֹךְ עֹצֶם הַהַסְתָּרוֹת הָרַבּוֹת מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵן הֵן גִּבּוֹרוֹתָיו הֵן הֵן נוֹרְאוֹתָיו שֶׁה אֶחָד בֵּין שִׁבְעִים זְאֵבִים וכו'. וּכְמוֹ כֵן הוּא בִּפְרָטִיּוּת וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם וּבְכָל עֵת וּבְכָל יוֹם וְיוֹם. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה, רַק הַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְהָבִין וְלִרְאוֹת כָּל זֶה כַּמָּה נִסִּים וְנִפְלְאוֹת ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ גַּם עַתָּה בְּכָל עֵת עִם כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָטִיּוּת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בִּכְלָלִיּוּת כָּל יְמֵי חַיָּיו, וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל עֵת כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, "עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם וכו'":

חלק ד

וְהַכְּלָל, שֶׁכָּל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁל הָאָדָם, בִּפְרָט בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה שֶׁזֶּה כִּמְעַט הָעִקָּר שֶׁמַּטְרִיד וּמְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם מִלְּהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ, עִקַּר הַנִּסָּיוֹן הוּא

בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל. מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַרְאֶה פְּנֵי חַסְדּוֹ וִישׁוּעָתוֹ בְּכָל פַּעַם וְתַכְלִית מַסְתִּיר פָּנָיו. וַאֲזַי הַמַּסְכִּית שֶׁבְּלֵב הָאָדָם מַכְנִיס בּוֹ דְּאָגוֹת וְיִגּוֹנוֹת וְתוֹאֲנוֹת בַּלֵּב כְּאִלּוּ אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה מֵחֲמַת עֹל הַפַּרְנָסָה. כַּאֲשֶׁר יָכוֹל לְהָבִין כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ. אִם יָשִׂים לֵב בֶּאֱמֶת עַל כָּל דְּרָכָיו וּלְהָבִין כָּל דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה, לְהָבִין מִזֶּה רְמָזִים לְעַצְמוֹ בְּכָל עֵת, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנֵי הַהַשְׁגּוֹת הַנַּ"ל שֶׁל בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְלֹא וְאַיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת סְתִים וְגַלְיָא, גַּלְיָא וּסְתִים שֶׁמְּגַלֶּה וּמַאִיר פָּנָיו בְּכָל פַּעַם עַל יְדֵי עִצָּם הַחֲסָדִים וְהַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וּמַסְתִּיר פָּנָיו וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר וּמְגַלֶּה פְּנֵי חַסְדּוֹ. וְכֵן מִתְנַהֵג בְּכָל עֵת. וּבֶאֱמֶת גַּם בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַהַסְתָּרָה עַצְמָהּ מֵאִיר פָּנָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ' וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ'. שֶׁהִבְטִיחַ שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מה), "אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ". שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה עַצְמָהּ הוּא יִתְבָּרַךְ אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ. וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בָּזֶה בִּשְׁלֵמוּת זוֹכֶה לְפַרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִזֶּה, כִּי זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשָּׂגַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת יַם הַחָכְמָה שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקֹבָּל הַמַּלְכוּת הַפַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכָל הַשְּׁקָרִים וְהַהַכְחָשׁוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ בְּעִנְיַן הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִפֶּגֶם שֶׁפּוֹגֵם וְעוֹשֶׂה פֵּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין שְׁנֵי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַיְּגוֹנוֹת וְהַדְּאָגוֹת וְהָעַצְבוּת שֶׁל חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה עַד שֶׁבָּא לִידֵי הַכְחָשׁוֹת לְכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקָּדוֹן אוֹ בִּתְשׂוּמֶת יָד וְכוּ'. כִּי אִם הָיָה מַאֲמִין בֶּהֱאֶמֶת כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְהוּא יִתְבָּרַךְ הַזָּן וּמְכַלְכֵּל כָּל הָעוֹלָם בְּטוּבוֹ. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאֶה בְּעֵינָיו שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הֶחָיָה וְזָן וְכִלְכֵּל אוֹתוֹ בְּחַסְדּוֹ עַד הֵנָּה. בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא לִידֵי כְּפִירָה וְהַכְחָשָׁה לְכַפֵּר מָמוֹן חֲבֵרוֹ. וְגַם לֹא הָיָה דּוֹאֵג כָּל כָּךְ עַל הַפַּרְנָסָה, רַק הָיָה בּוֹטֵחַ בַּה' כַּאֲשֶׁר זָן אוֹתוֹ עַד הֵנָּה בְּכַמָּה וְכַמָּה שְׁנוּיִים וּדְרָכִים נִפְלָאִים. כֵּן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת גַּם עַתָּה לְפַרְנְסוֹ בְּיֶתֶר שְׂאֵת, כִּי כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם יָכוֹל לִרְאוֹת נִפְלָאוֹת ה' בְּפַרְנָסָתוֹ. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁפַּרְנָסָתוֹ דְּחוּקָה וּמְצֻמְצֶמֶת מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן גַּם זֶה מְעַט הַמָּזוֹן וְהַכְּסוּת שֶׁבְּצִמְצוּם, הַכֹּל בָּא לוֹ בְּדְרָכִים נִפְלָאִים וּבְהַשְׁגָּחָה גְּדוֹלָה מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי סִבּוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁסִּבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁפִּרְנֵס וְזָן אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם:

וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה רַק כָּל הַמַּאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמֵשִׂים לֵב לִדְרָכָיו יָכוֹל לְהָבִין כָּל זֶה. וְצָרִיךְ לָשׂוּם לֵב לִזְכֹּר הֵיטֵב כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו עַד הֵנָּה. בְּכַמָּה סִבּוֹת שׁוֹנוֹת עָזַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה. וּבְכָל פַּעַם הָיוּ לוֹ חֶסְרוֹנוֹת הַרְבֵּה

וְה' יִתְבָּרַךְ לֹא עָזַב חַסְדּוֹ בְּכָל יוֹם וּפְרָנֵס אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּהַשְׁגָּחָה נִפְלָאָה וְאִם עַתָּה נִדְמֶה לוֹ שֶׁנִּתְעַכֵּב הַפַּרְנָסָה יִבְטַח בַּה', כִּי גַּם עַתָּה לֹא יַעֲזֹב חַסְדּוֹ וּמָאן דְּבָרָא יוֹמָא בָּרָא מְזוֹנָא וְכוּ' וְיִבְטַח בַּה' וְיִשָּׁעֵן בֵּאלֹקָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה". וְכֵן בִּפְסוּקִים הָרְבֵּה, כִּי עִקַּר נִסָּיוֹן הַפַּרְנָסָה הוּא מַמָּשׁ כְּמוֹ הַנִּסָּיוֹן שֶׁל הַמָּן שֶׁיָּרַד בְּכָל יוֹם וְלֹא יָרַד בְּפַעַם אַחַת עַל כָּל הַשָּׁנָה וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל נִסָּיוֹן וּבְחִירָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כְּדֵי שֶׁיִּתְלוּ עֵינֵיהֶם לַמָּרוֹם. וּכְמוֹ כֵן מִתְנַהֵג עַכְשָׁו. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַדּוֹר אַתֶּם רְאוּ דְּבַר ה'". רְאוּ בַּמֶּה נִתְפָּרְנְסוּ אֲבוֹתֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיִּרְמְיָה הוֹצִיא לָהֶם צִנְצֶנֶת הַמָּן וְכוּ'. וּבָזֶה גִּלָּה לָנוּ וְהֶרְאָה לָנוּ כִּי גַּם עַתָּה אֲנָן נְזוֹנִין בִּבְחִינַת מָן מַמָּשׁ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁמַּאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁפַּרְנָסָתוֹ בִּבְחִינַת יְרִידַת הַמָּן מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר), אֲבָל מִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְרוֹצֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְגַלֶּה לוֹ פְּנֵי חַסְדּוֹ בְּכָל עֵת וְתֵכֶף כְּשֶׁנִּדְמֶה לוֹ אֵיזֶה הַסְתָּרַת פָּנִים עַל יְדֵי הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁחָסֵר לוֹ בְּכָל פַּעַם, עַל יְדֵי זֶה בָּא בְּלִבּוֹ תְּלוּנוֹת וּדְאָגוֹת וְיגוֹנוֹת וּמִתְבַּטֵּל מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה עַד שֶׁיּוּכַל לָבוֹא לִידֵי הַכְחָשָׁה לִכְפֹּר מָמוֹן חֲבֵרוֹ, עַל יְדֵי זֶה שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲכּוּ"ם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הוּא בְּחִינַת כְּפִירָה מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי אִם הָיָה מַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי לֹא הָיָה כּוֹפֵר בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ וְעִקַּר הַכְּפִירָה נִמְשֶׁכֶת מִפֶּגֶם הַנַּ"ל שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוּד בֵּין מִלֹּא וְאַיֵּה. וְרוֹצֶה לִרְאוֹת וּלְהָבִין הַכֹּל בְּעֵינָיו, אֲבָל בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהָבִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ סְתִים וְנַעֲלָיא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלֹּא וְאַיֵּה, שֶׁבֶּאֱמֶת כֻּלּוֹ אֶחָד רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל זֶה וּצְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה גְּדוֹלָה בְּכָל זֶה, בִּפְרָט בְּעֵת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ אֵיזֶה הַסְתָּרַת פָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַאֲמִין שֶׁגַּם שָׁם מֻסְתָּר ה' יִתְבָּרַךְ וְהַשְׁגָּחָתוֹ וְחַסְדּוֹ כִּי חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וּבְוַדַּאי יַעֲזֹר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְיַחֲזֹר וְיגַלֶּה פְּנֵי חַסְדּוֹ כַּאֲשֶׁר כֵּן עָבַר עָלָיו כַּמָּה פְּעָמִים וְכַנַּ"ל:

חלק ה

נִמְצָא, שֶׁכָּל הַהַכְחָשׁוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת פֶּגֶם וּפֵרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת כְּלָלִיּוּת שְׁתֵּי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם וְנֶחְסָר הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה צְרִיכִים שְׁבוּעָה, כִּי הַשְׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת חִבּוּר וּכְלָלִיּוּת שְׁתֵּי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת 'כֹּל', בְּחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי הַשְׁבוּעָה בִּבְחִינַת יְסוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּל הַנַּ"ל, בְּחִינַת בְּרִית וּשְׁבוּעָה, כִּי הַשְׁבוּעָה הִיא בְּשֵׁם ה' וּבִנְקִיטַת חֵפֶץ שֶׁהוּא הַסֵּפֶר תּוֹרָה, וְעִקַּר הַחִבּוּר וְהַכְּלָלִיּוּת שֶׁל שְׁתֵּי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא גַּם כֵּן סְתִים וְנַעֲלָיא, כִּי עַל יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁבַּתּוֹרָה אָנוּ מַמְשִׁיכִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ

לְמַטָּה בְּתוֹךְ הָאָרֶץ הַזֹּאת בִּבְחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּי אָנוּ לוֹקְחִין הַצִּיצִית הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּשָׁרְשָׁם הֵם אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא וְנִשְׂגָּב מְאֹד מְאֹד וְאָנוּ מַמְשִׁיכִין אוֹר גָּבוֹהַּ כָּזֶה עָלֵינוּ לְתוֹךְ זֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מִתְעַטְּפִין בְּצִיצִית. נִמְצָא, שֶׁעַל יָדָם אָנוּ מְגַלִּים כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לֵידַע כִּי עֲדַיִן אוֹר הַצִּיצִית נוֹרָא וְנִשְׂגָּב וְנֶעְלָם מֵאִתָּנוּ מְאֹד, כִּי שִׂכַּר מִצְוָה בְּהַאי עָלְמָא לֵיכָּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג סוֹד טַעַם הַצִּיצִית שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכַּר הַמִּצְוָה בְּזֶה הָעוֹלָם. וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹות וּבְכָל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין אֱלֹקוּתוֹ עָלֵינוּ בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי בִּבְחִינַת סְתִים וְנַגְלֶה הַנַּ"ל, בְּחִינַת מִלֹּא וְאֵיהּ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁהוּא גַּם כֵּן סְתִים וְנַגְלֶה, כִּי עַל יְדֵי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אָנוּ קוֹרְאִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיכִים אֱלֹקוּתוֹ לְמַטָּה בִּבְחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן הַשָּׂגַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ נֶעְלָם מֵאִתָּנוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בְּחִינַת זֶה שְׁמִי לְעֹלָם. "לְעֶלֶם" כְּתִיב וְזֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר. שֶׁצְּרִיכִין לְקָרוֹתוֹ בְּשֵׁם אֲדנָ"י בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אַדְנוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמָּלֵא כָּל הָעוֹלָם וּלְכֵן בְּשֵׁם הַוָיָה שֶׁהוּא בְּחִינַת סְתִים וְנֶעְלָם, בְּחִינַת אַיֵּה וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה כּוֹלְלִין הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יַחַד וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַנַּ"ל, כִּי נִשְׁבָּעִין בְּשֵׁם ה' וּבְנֶקְיטַת חֵפֶץ, עַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הָאֱמֶת וְנִתְבַּטֵּל הַהַכְחָשָׁה וְהַכְּפִירָה שֶׁנִּמְשָׁכַת מִפֶּגֶם וּפְרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין שְׁתֵּי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בְּסִפְרֵי קַבָּלָה שֶׁשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת יְסוֹד, בְּחִינַת 'כָּל' הַנַּ"ל, הֵיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל כֵּן הַבָּא לִפָּרַע מִנֹּכְסֵי יְתוֹמִים לֹא יִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַכְחָשָׁה, כִּי מֵאַחַר שֶׁשִּׁלְטָה סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁמֵּת הַלּוָוֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת שְׁתֵּי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִמְשֶׁכֶת מִפֶּגֶם הַנַּ"ל שֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחֶטְאוֹ וְעָשָׂה פְּרוּד בֵּין שְׁתֵּי הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הַמִּיתָה שֶׁמַּפְרִיד בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף בְּחִינַת כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד, כִּי שֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אַיֵּה, וְהַגּוּף נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מִלֹּא בְּחִינַת מַלְכוּת וּצְרִיכִים לְחַבְּרָם וּלְכָלְלָם יַחַד, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים, אֲבָל עַל יְדֵי פֶּגֶם אָדָם הָרִאשׁוֹן וַחֲטָאֵי הַדּוֹרוֹת גּוֹרְמִים פֵּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁמְּכָרַח הַנֶּפֶשׁ לִפְרֹד מִן הַגּוּף שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֵּרוּד בֵּין הַהַשָּׂגוֹת הַנַּ"ל וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּמִיתָתָם קְרוּיִים חַיִּים, כִּי הַמָּוֶת אֵינוֹ מַפְרִיד בֵּינֵיהֶם בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף עַל יְדֵי שֶׁקִּיְּמוּ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַחִבּוּר וְהַכְּלָלִיּוּת. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמַּשְׁאִיר אַחֲרָיו הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר הַחֲלִיפוּת עַל יְדֵי שֶׁגַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ לְמַעְלָה הוּא מֵאִיר בְּדִבְרֵי מַטָּה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכֵן

כָּל אָדָם כְּפִי קִיּוּמוֹ אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וּכְפִי הִתְקָרְבוּתוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת כֵּן מְבַטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא וְזוֹכֶה לְחַיִּים גַּם אַחַר מִיתָתוֹ. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁשָּׁלְטָה סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּרוּד, שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הֶפֶךְ הָאֱמֶת, שֶׁהוּא סַמָּא דְּחַיֵּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן אַתְרָא דַּהֲווּ קָרוּ לֵיהּ קֻשְׁטָא שֶׁלֹּא הָיוּ מֵתִים שָׁם עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם שֶׁקֶר. נִמְצָא, שֶׁמִּיתָה הוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר. עַל כֵּן כְּשֶׁשָּׁלְטָה סִטְרָא דְּמוֹתָא אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּרֹב הַשְׁבוּעוֹת נִזְכָּר לְשׁוֹן חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "חַי ה' וְכוּ'". אוֹ עַל כָּל פָּנִים חֵי נַפְשִׁי, כִּי הַשְׁבוּעָה בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל כֵּן כְּשֶׁמֵּת לוֹוֶה בְּחַיֵּי מַלְוֶה. וְאַחַר כָּךְ מֵת הַמַּלְוֶה, וּבָאִים הַיְתוֹמִים לִגְבוֹת מִן הַיְתוֹמִים, אֵין יְכוֹלִים לִגְבוֹת כְּלָל, כִּי אֵין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו, כִּי הַשְׁבוּעָה נֶגֶד יַתְמֵי הַלּוֹוֶה אֵין יָכוֹל לִשְׁבֹּעַ כִּי אִם הַמַּלְוֶה כְּשֶׁהוּא בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ שֶׁיָּכוֹל לְבָרֵר הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁשָּׁלְטָה הַמִּיתָה גַּם בְּהַמַּלְוֶה וְנִפְרַד חִיּוּתוֹ מִגּוּפוֹ כְּמוֹ הַלּוֹוֶה שֶׁמֵּת גַּם כֵּן אֵין מִי שֶׁיַּכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, מֵאַחַר שֶׁשָּׁלְטָה הַמִּיתָה בִּשְׁנֵיהֶם וְנִשְׁאָרִים הַנִּכְסִים בְּחֶזְקַת יַתְמֵי הַלּוֹוֶה כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה, כִּי כְּנֶגֶד יְתוֹמִים אֵין יָכוֹל לְהוֹרִישׁ שְׁבוּעָה, כִּי עִקַּר הַיְרֻשָּׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לַבָּנִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁכָּל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁמַּשְׁאִיר אַחֲרָיו לְבֵן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל. עַל כֵּן מַגִּיעַ מָמוֹן הַיְרֻשָּׁה לְהַבָּנִים שֶׁעֲלֵיהֶם נִמְשָׁךְ הָאֲרַת הַדַּעַת שֶׁל אֲבִיהֶם, כִּי עִקַּר הַדַּעַת מְקַבֵּל הַבֵּן שֶׁכָּל עַצְמוֹ נִמְשָׁךְ מֵאָבִיו, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה סוֹד טַעַם יְרֻשַּׁת הַבָּנִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַשְׁאֲרַת הַדַּעַת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְבֵן וְתַלְמִיד שֶׁמִּשָּׁם כָּל שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת. וְעַל כֵּן שַׁיָּךְ הַיְרֻשָּׁה לַבָּנִים וַאֲפִלּוּ אִם הָאָב וְהַבֵּן אֵינָם בְּנֵי דַּעַת הַתּוֹרָה, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהֵם מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, בְּוַדַּאי מֻשְׁרָשׁ נַפְשָׁם בְּהַתּוֹרָה וּבְהַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בְּפֶרֶט שֶׁבְּוַדַּאי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק בַּתּוֹרָה אֲפִלּוּ עַם הָאָרֶץ עַל יְדֵי הַמִּצְוֹות וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָאִים בָּהֶם. וְזֶה כָּל הַשְׁאָרָתוֹ אַחַר מוֹתוֹ. וּמִשָּׁם כָּל שֹׁרֶשׁ הַשְׁפָּעַת מָמוֹנוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ. וּכְשֶׁמֵּת נִשְׁאַר הַמָּמוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזֶּה הַדַּעַת בְּשָׁרְשׁוֹ לְבָנָיו אַחֲרָיו, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מִכְּלָלִיּוּת הַשָּׂגוֹת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁזֶּה עִקַּר הַחֲלִיפוּת וְהַהַשְׁאָרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין יָכוֹל לְהוֹרִישׁ כִּי אִם הַמָּמוֹן שֶׁבֵּרֵר בְּחַיָּיו שֶׁנִּמְשָׁךְ מִכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל, אֲבָל הַמָּמוֹן שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ זְכוּת כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁבוּעָה נֶגֶד יְתוֹמִים שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְבָרֵר עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים וּכְלָלִיּוּת כַּנַּ"ל וּבְתוֹךְ כָּךְ נִפְטַר וְשָׁלְטָה גַּם בּוֹ סִטְרָא

דְּמוּתָא שׁוּב אֵין לוֹ זְכוּת בּוֹ לְהַשְׁאִיר לְבָנָיו אַחֲרָיו מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לֹא זָכָה לְבָרֵר הָאֱמֶת בַּחַיִּים עַד שֶׁנִּפְטַר. וְנִשְׁאָרִים הַנִּכְסִים בְּחֶזְקַת יַתְמֵי הַלּוֹוֶה:

הלכות גבית חוב מהלקוחות ואפותיקי

פרק א

חלק א

אֲפִלּוּ אַפּוֹתֵיקֵי מְפֹרָשׁ שֶׁאָמַר לוֹ, לֹא יְהֵא לְךָ פֵּרָעוֹן אֶלָּא מִזֶּה, אֵינוֹ חָל כִּי אִם אַקַּרְקַע. וְכֵן עֶבֶד יֵשׁ לוֹ קוֹל וְדִינוֹ כְּקַרְקַע, אֲבָל בְּמִטַּלְטְלִין אֲפִלּוּ עֲשָׂאָם אַפּוֹתֵיקֵי אֵינוֹ מוֹעִיל וְאֵין הַבַּעַל חוֹב טוֹרְפָם מֵהַלּוֹקֵחַ, כִּי מִטַּלְטְלִין אֵין לָהֶם קוֹל. וְעַיֵּן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הַדִּינִים אֵלּוּ, כִּי עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד עַל קַרְקָעוֹת:

עַל פִּי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בַּהֲלָכוֹת הַקּוֹדְמִים, שֶׁעִקַּר שֹׁרֶשׁ הָעֲשִׁירוּת הוּא קַרְקָעוֹת וְעַל כֵּן הֵם סְמוּכִים בְּיוֹתֵר לְהַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַשִּׁעְבּוּד הוּא עַל גּוּף הַלּוֹוֶה בְּעַצְמוֹ וּמֵחֲמַת שִׁעְבּוּד עַצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה נִשְׁתַּעְבְּדִין כָּל הַנִּכְסִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבַּעַל חוֹב טוֹרֵף מִן הַקַּרְקָעוֹת אֲפִלּוּ מִיַּד הַלּוֹקֵחַ, כִּי אֵין הַמְכִירָה מַפְקִיעַ מִיַּדֵי הַשִּׁעְבּוּד שֶׁיֵּשׁ לְהַמַּלְוֶה עַל הַלּוֹוֶה מִנְּכָסָיו, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַקַּרְקָעוֹת נִשְׁרָשִׁים בְּנַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְמָכְרָם לְגַמְרֵי לַחֲלוּטִין וְתָמִיד נִשְׁאָר פְּנִימִיּוּת שָׁרְשָׁם, דְּהַיְנוּ פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ אֲצֶל הַמּוֹכֵר. וְזֶה שֶׁמָּצִינוּ שֶׁבִּזְמַן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג. שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְמְכֹּר קַרְקַע לְצִמִיתַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִיתוּת כִּי לִי הָאָרֶץ". וְהָיָה בְּיַד הַמּוֹכֵר לְגָאֳלָהּ אַחַר הַמְכִירָה כְּפִי הַדִּין הַמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה. וְאֲפִלּוּ אִם לֹא הָיָה גְּאֻלָּה, הָיְתָה חוֹזֶרֶת אֵלָיו בַּיּוֹבֵל, אֲבָל לַחֲלוּטִין וְלִצְמִיתוּת אִי אֶפְשָׁר לְמָכְרָהּ כְּלָל. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת שָׁם. וְעַל כֵּן הֵם נִשְׁרָשִׁים עִם הָאָדָם בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן תָּמִיד נִשְׁאָר פְּנִימִיּוּת שָׁרְשָׁם אֲצֶל הַמּוֹכֵר הַשָּׁוֶה שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ מִנֶּחֱלַת אֲבוֹתָיו, כִּי הִיא עִקַּר הַנַּחֲלָה, כִּי שָׁם שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְמָכְרָהּ לְעוֹלָם. וּמֵאַחַר שֶׁנִּשְׁאָר פְּנִימִיּוּת שָׁרְשָׁהּ אֲצָלוֹ עַל כֵּן בְּיָדוֹ לְגָאֳלָהּ, כִּי עֲדַיִן לֹא יָצְאָה לְגַמְרֵי מִיָּדוֹ וּרְשׁוּתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בַּיּוֹבֵל שֶׁאָז חוֹזְרִים כָּל הַדְּבָרִים לִמְקוֹרָם וְשָׁרְשָׁם עַל כֵּן הַשְּׁדוֹת חוֹזְרוֹת לַבְּעָלִים אָז, כִּי פְּנִימִיּוּת מְקוֹרָם וְשָׁרְשָׁם נִשְׁאָר אֵצֶל הַמּוֹכֵר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַקַּרְקָעוֹת נִשְׁאָר שָׁרְשָׁם תָּמִיד אֵצֶל הַמּוֹכֵר וְאִי אֶפְשָׁר לְמָכְרָם לְגַמְרֵי לְהוֹצִיאָם לְגַמְרֵי עִם פְּנִימִיּוּת שָׁרְשָׁם, עַל כֵּן לְעוֹלָם חָל עֲלֵיהֶם שִׁעְבּוּד הַבַּעַל חוֹב אֲפִלּוּ אַחַר הַמְכִירָה, כִּי שִׁעְבּוּד הַבַּעַל חוֹב עַל גּוּף הַלּוֹוֶה עַצְמוֹ וְהַנִּכְסִים מִמֵּילָא מְשֻׁעְבָּדִין כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁבִּבְחִינַת הַלּוֹוֶה בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן יֵשׁ אֶצְלוֹ בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נִכְסֵי הַקַּרְקָעוֹת, עַל כֵּן בְּוַדַּאי מִמֵּילָא מְשֻׁעְבָּדִין לְהַמַּלְוֶה הַקַּרְקָעוֹת אַף אַחַר הַמְכִירָה, כִּי עֲדַיִן נִשְׁאָר שָׁרְשָׁם

אֵצֶל הַלּוֹוֶה. וְעִקַּר שִׁעְבּוּדוֹ עַל הַלּוֹוֶה וְהַנְּכָסִים מְשֻׁעְבָּדִים מִמֵּילָא כַּנַּ"ל, אֲבָל הַמִּטַּלְטְלִין שֶׁהֵם בִּבְחִינַת פֵּרוֹת. וְאֵינָם סְמוּכִים וְנִשְׁרָשִׁים עִמּוֹ כָּל כָּךְ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הַמִּטַּלְטְלִין נִמְכָּרִין מִכִּירָה חֲלוּטָה לְעוֹלָם, כִּי תֵּכֶף יוֹצְאִין מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם נִשְׁרָשִׁין עִמּוֹ כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמְּכִירָה מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד, כִּי אַחַר הַמְּכִירָה תֵּכֶף יוֹצְאִין מֵרְשׁוּת הַמּוֹכֵר. וְעַל כֵּן אֵין עֲלֵיהֶם שׁוּם שִׁעְבּוּד הַמַּלְוֶה, כִּי עִקַּר שִׁעְבּוּדוֹ עַל הַלּוֹוֶה בְּעַצְמוֹ, אֲבָל הַנְּכָסִים בְּוַדַּאי יֵשׁ בְּיַד הַלּוֹוֶה לְמָכְרָם וּלְנָתְנָם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנוֹ, רַק בְּעֵת שֶׁבָּא הַמַּלְוֶה לִגְבּוֹת הַחוֹב. כְּשֶׁאֵין הַלּוֹוֶה פּוֹרֵעוֹ גּוֹבֶה מִנְּכָסָיו שֶׁהֵם מְשֻׁעְבָּדִין לוֹ אַגַּב הַלּוֹוֶה בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל וּמֵאַחַר שֶׁקִּדֵּם וּמְכָרָם. וְהַמְּכִירָה שֶׁל הַמִּטַּלְטְלִין הִוא מְכִירָה גְּמוּרָה וְיוֹצְאִין מִיָּדוֹ וּרְשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. עַל כֵּן נִפְקָע שִׁעְבּוּד הַמַּלְוֶה מֵהֶם וְאֵין לוֹ עֲלֵיהֶם שׁוּם שִׁעְבּוּד. וַאֲפִלּוּ אִם עָשָׂאָם אַפּוֹתֵיקִי, עִם כָּל זֶה הָאַפּוֹתֵיקִי הוּא רַק שִׁעְבּוּד וְאֵינָהּ מְכִירָה גְּמוּרָה אֲפִלּוּ אַפּוֹתֵיקִי מְפֹרָשׁ, כִּי יָכוֹל לְסַלְקוֹ בְּמָעוֹת. עַיֵּן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְעַל כֵּן הַמְּכִירָה הִיא גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר וּמַפְקִיעַ הַשִּׁעְבּוּד, כִּי הַמְּכִירָה שֶׁל הַמִּטַּלְטְלִין הִיא מְכִירָה גְּמוּרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֶקְדֵּשׁ, חָמֵץ וְשִׁחְרוּר מַפְקִיעִין מִידֵי שִׁעְבּוּד. וְהֶקְדֵּשׁ דְּמִים אֵין מַפְקִיעַ הַשִּׁעְבּוּד כִּי אִם קֹדֶשׁ הַגּוּף, כִּי כְּשֶׁמַּקְדִּישִׁין קֹדֶשׁ הַגּוּף עַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַדָּבָר לְגַמְרֵי מֵרְשׁוּתוֹ מֵאַחַר שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ הַגּוּף נֶאֱסַר עָלָיו לְגַמְרֵי, כִּי קֹדֶשׁ הַגּוּף, הַיְנוּ בְּחִינַת קָרְבָּן שֶׁמַּקְדִּישׁוֹ לְקָרְבָּן וּבְהַקְרָבָן יוֹצֵא כֹּחַ פְּנִימִיּוּת שֹׂרֶשׁ נֶפֶשׁ הַבְּהֵמָה שֶׁהִיא אֵצֶל הָאָדָם. וְזֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּן שֶׁמַּקְרִיב גַּם נַפְשׁוֹ עִם הַקָּרְבָּן. וְכַמּוּבָא שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּן שֶׁיַּעֲלֶה גַּם נַפְשׁוֹ עִמּוֹ וְזֶהוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַקָּרְבָּן הוּא מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁשָּׁם שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹ. וּכְשֶׁמַּעֲלֶה וּמַקְרִיב הַקָּרְבָּן נִמְצָא שֶׁעוֹלֶה וְנִקְרָב גַּם נַפְשׁוֹ עִמּוֹ בִּבְחִינַת מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וְכוּ' תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם 'קָרְבַּנְכֶם' דַּיְקָא כַּמּוּבָא. שֶׁגַּם נַפְשׁוֹ עוֹלָה עִמּוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַסְּמִיכָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עָלָיו", 'יָדוֹ' דַּיְקָא, כִּי שָׁם פְּנִימִיּוּת כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהָרוּחוֹת בִּבְחִינַת בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי, בְּחִינַת אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר סִימָן נד חֵלֶק א. הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת הָרוּחַ הוּא בְּהַיָּדַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נָרוֹ יָאִיר, כַּמָּה פְּעָמִים. וְהָרוּחַ הִיא פְּנִימִיּוּת שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַסְּמִיכָה שֶׁהוּא בַּיָּדַיִם דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁסּוֹמֵךְ יָדָיו עַל הַקָּרְבָּן וְאָז מַסְמִיךְ עַל הַקָּרְבָּן גַּם בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא בַּיָּדַיִם שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הָרוּחַ כַּנַּ"ל. וְאָז מַעֲלֶה וּמַקְרִיב גַּם פְּנִימִיּוּת נֶפֶשׁ הַקָּרְבָּן שֶׁהָיָה אֶצְלוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה גַּם נַפְשׁוֹ עוֹלָה עִם הַקָּרְבָּן כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁהַקָּרְבָּן שֶׁהוּא קֹדֶשׁ הַגּוּף. אָז הוּא מַקְדִּישׁ וּמוֹצִיא מִיָּדוֹ גַּם פְּנִימִיּוּת שֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִשְׁאַר אֵצֶל הַלּוֹוֶה שׁוּם שֹׂרֶשׁ וְשֹׁרֶשׁ כּוֹל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁחְרוּר שֶׁמַּפְקִיעַ גַּם כֵּן מִידֵי שִׁעְבּוּד כִּי עֲבָדִים הוּקְשׁוּ לְקַרְקָעוֹת.

וְעַל כֵּן גַּם עֲלֵיהֶם חָל שִׁעְבּוּד הָאַפּוֹתֵיקִי וְאִם מָכָרָם מוֹצִיא מִיַּד הַלּוֹקֵחַ, כְּמוֹ שֶׁנִּפְסַק בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. כִּי עֶבֶד דּוֹמֶה לְאִשָּׁה, כִּי חַיָּב בַּמִּצְווֹת שֶׁהָאִשָּׁה חַיֶּבֶת בָּהֶן. וְעַל כֵּן דּוֹמֶה לְקַרְקָעוֹת בִּבְחִינַת אִשָּׁה, קַרְקַע, עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר רֶמֶז זֶה וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הָעֶבֶד כִּי אִם עַל יְדֵי גֵּט שִׁחְרוּר כְּמוֹ הָאִשָּׁה עַל יְדֵי גֵּט כְּרִיתוּת, כִּי הַגֵּט שִׁחְרוּר הוּא בִּבְחִינַת גֵּט כְּרִיתוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה, בְּכַמָּה דְּרָכִים שָׁוֶה הַגֵּט לְשִׁחְרוּר, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁהָעֶבֶד הוּא בְּחִינַת קַרְקַע וְנִשְׁרָשׁ בְּנַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר. עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי גֵּט שִׁחְרוּר, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי כְּתָב שֶׁעַל יָדוֹ יוֹצֵא פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ. וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת הַלְוָאָה בִּבְחִינַת גֵּט שֶׁהוּא בִּכְתָב דַּיְקָא, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַשִּׁחְרוּר מוֹצִיא גַּם כֵּן מִיְּדֵי שִׁעְבּוּד מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׁחְרוּר מוֹצִיא גַּם פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְקָע הַשִּׁעְבּוּד כַּנַּ"ל. וְכֵן חָמֵץ וּשְׁאָר אִסּוּרֵי הֲנָאָה מוֹצִיא גַּם כֵּן מִיְּדֵי שִׁעְבּוּד כְּמוֹ שֶׁנִּפְסַק בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. מֵאַחַר שֶׁמּוֹצִיאוֹ לְגַמְרֵי מֵרְשׁוּתוֹ וְלֹא נִשְׁאָר לוֹ בָּהֶם הֲנָאָה שֶׁל כְּלוּם. עַל כֵּן מַפְקִיעַ הַשִּׁעְבּוּד גַּם כֵּן וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעִנְיָן זֶה שֶׁהַטַּעַם הוּא שֶׁהַקַּרְקָעוֹת וְכֵן הָעֶבֶד יֵשׁ לוֹ קוֹל וְעַל כֵּן מוֹעִיל שִׁעְבּוּד הָאַפּוֹתֵיקִי , אֲבָל מְטַלְטְלִין אֵין לָהֶם קוֹל, כִּי הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת הָרוּחַ כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַקַּרְקָעוֹת שֶׁהֵם עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ. וְכֵן הָעֶבֶד שֶׁהוּא דּוֹמֶה לְאִשָּׁה שֶׁהִיא עִקַּר בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת הָעֲשִׂירוּת. וְעַל כֵּן יֵשׁ לָהֶם קוֹל, כִּי הַקּוֹל סְמוּךְ לְהַדִּבּוּר תָּמִיד שֶׁזֶּה בְּחִינַת רוּחַ וְנֶפֶשׁ. וּמֵאַחַר שֶׁהֵם עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, עַל כֵּן הַקּוֹל שֶׁהִיא בְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ סְמוּךְ אֲלֵיהֶם, כִּי הַקּוֹל הוּא פְּנִימִיּוּת שָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יֵשׁ לָהֶם קוֹל, אֲבָל מְטַלְטְלִין שֶׁהֵם עַנְפֵי הַשֹּׁרֶשׁ וְאֵינָם סְמוּכִים לְהַקּוֹל כָּל כָּךְ, עַל כֵּן אֵין לָהֶם קוֹל, וְעַל כֵּן אֵין הַשִּׁעְבּוּד חָל עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן בַּיּוֹבֵל עַל יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר חוֹזְרִים הַשָּׂדוֹת וְכֵן שְׁאָר הַדְּבָרִים [אֵינָם חוֹזְרִים] לְשָׁרְשָׁם כִּי אִם בַּיּוֹבֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת. וְזֶה נִתְגַּלָּה עַל יְדֵי הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אָז חוֹזְרִים כֻּלָּם לְשָׁרְשָׁם עַל יְדֵי הַקּוֹל שׁוֹפָר כַּנַּ"ל:

פֵּרוּשׁ אַפּוֹתֵיקִי אַפּוֹ תְּהֵא קָאֵי, כִּי הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת רֶגֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמִידָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קיט), וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם-זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו. וְזֶה אַפּוֹ תְּהֵא קָאֵי מִכָּאן יִהְיֶה מָמוֹנְךָ שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלָיו כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

אִסּוּר הֲנָאָה מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד כְּמוֹ קְדֵשַׁת הַגּוּף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּשֶּׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "אָנכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים" בְּסִימָן ד, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, מֵעִנְיַן הַעֲלָאַת הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן, כִּי הַמַּלְכוּת הִוא בְּחִינַת רָצוֹן, בְּחִינַת תְּמוּנַת אוֹתִיּוֹת הַמְלַבָּשִׁים בְּכָל הַיְּשׁוּת. וְכָל הָרְצוֹנוֹת מְקַבְּלִין מֵרְצוֹן אֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת. בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב דַּיְקָא, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מְגוּשֵׁי עָפָר וְכוּ'". וּכְשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל, אֲזַי הָרְשִׁימוּ מֵאִיר לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים. שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְדִיעָה שְׁלֵמָה וְכוּ'. וְכָל זֶה עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ עַל יְדֵי וּדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם. וְעַל יְדֵי תִּקּוּן כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַבָּאִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּבְסוֹף סִיּוּם הַפְּסוּק שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִבֵּית עֲבָדִים שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כֻּלָּם תַּחַת גַּלְגַּל הַיְרֵחַ שֶׁמְּכַנֶּה בְּשֵׁם עֶבֶד, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי, דָּא סַהֲרָא, (עַיֵּן שָׁם בַּזֹּהַר בְּפָרָשַׁת וַיֵּשֶׁב):

חלק ב

וְהִנֵּה יָדוּעַ לְכָל מֵבִין שֶׁהַלּוָֹה הוּא בִּבְחִינַת מִעוּט הַיְרֵחַ שֶׁמִּשָּׁם בָּא הֶעָנְיוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה צָרִיךְ אֶחָד לְלָווֹת מֵחֲבֵרוֹ. כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַנַּ"ל שֶׁבִּפְגִימוּתָא דְּסַהֲרָא-מִסְכְּנוּתָא וְכוּ'. וְעַל כֵּן עֶבֶד לוָֹה לְאִישׁ מַלְוֶה (מִשְׁלֵי כב) זֶה בְּחִינַת סַהֲרָא הַנַּ"ל שֶׁנִּקְרֵאת עֶבֶד כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַדָּבָר מֵחֲמַת פְּגַם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל יְדֵי פְּגַם מִדּוֹת וְתַאֲווֹת רָעוֹת הַבָּאִים מֵהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא עֲנִיּוּת בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֵּאָכֲלֶנָּה (בְּרֵאשִׁית ג), דְּהַיְנוּ חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה צְרִיכִין לִפֹּל לִבְחִינַת עֶבֶד, בְּחִינַת עֶבֶד לוָֹה לְאִישׁ מַלְוֶה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָעַבְדוּת מַה שֶּׁנִּקְרֵאת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּשֵׁם עֶבֶד כַּנַּ"ל הָעִקָּר הוּא רַק מֵחֲמַת פְּגִימוּתָהּ וּמְעוּטָהּ שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת וְלִכָּלֵל בְּשָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת וְכוּ', כִּי אֲזַי כְּשֶׁהַלְּבָנָה בְּחִינַת מַלְכוּת עוֹלָה לְשָׁרְשָׁהּ אֲזַי נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת עַבְדוּת לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר הָעַבְדוּת הוּא בִּבְחִינַת יֵשׁוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וּכְשֶׁמַּגְבִּיר הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲווֹת שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַמְכֻנִּים בְּשֵׁם עֲבָדִים, כִּי הֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְיֵשׁוּת, בְּחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל אֲזַי הוּא, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּמִעוּטָהּ מֵחֲמַת שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת לְשָׁרְשָׁהּ וּלְקַבֵּל מִשָּׁם שֶׂפַע וְרֹב טוּב עַל יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר הַחֹמֶר וְיֵשׁוּת עַל הָרְצוֹנוֹת הַמְלַבְּשִׁין בָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל

וְאָזַי, כְּבְיָכוֹל, גַּם הַלְּבָנָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם עֶבֶד כַּנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ בְּחִינַת עֲבדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת יֵשׁוּת כַּנַּ"ל, וְאָזַי מִפְּגִימַת הַלְּבָנָה בָּא עֲנִיּוּת. שֶׁעַל יְדֵי זֶה צְרִיכִין לִלְווֹת אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן נִקְרָא הַלּוָוֶה עֶבֶד כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת זֶה הָאִישׁ שֶׁבָּא לִידֵי מִדָּה זוֹ שֶׁמַּכְרָח מֵחֲמַת דָּחְקוֹ לִלְווֹת מֵחֲבֵרוֹ כְּשֶׁחֲבֵרוֹ גּוֹמֵל עִמּוֹ חֶסֶד וּמַלְוֶה לוֹ הוּא עוֹשֶׂה בָּזֶה מִצְוָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֶכָּה מ"ט ע"ב), גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֲסָדִים יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה וְכוּ', כִּי הַמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ גְּמִילוּת חֶסֶד הוּא עוֹשֶׂה בָּזֶה תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד וְעוֹשֶׂה טוֹבָה גְּדוֹלָה לַחֲבֵרוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, כִּי זֶה הַצָּרִיךְ לִלְווֹת הוּא בִּבְחִינַת מִעוּט הַיָּרֵחַ כַּנַּ"ל וְהָעוֹזֵר לוֹ וּמַלְוֶה לוֹ הוּא מַשְׂלִים וּמְמַלֵּא אוֹתוֹ מִפְּגִימוּתוֹ בִּבְחִינַת מִלּוּי הַיָּרֵחַ. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיֵּעָזֵר לַחֲבֵרוֹ שֶׁיּוּכַל לְהִנָּצֵל מֵהֶעָנְיוּת לְגַמְרֵי עַל יְדֵי שֶׁמְּמַלֵּא חֶסְרוֹנוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינָם יְכוֹלִים הַחִיצוֹנִים לִינֹק מִמֶּנּוּ כָּל כָּךְ וְאֵינָם יוֹנְקִים הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לָצֵאת מֵעֲנִיּוּת לַעֲשִׁירוּת, כִּי הַמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ הוּא מְתַקֵּן בָּזֶה בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הָעֲנִיּוּת:

וְעַל כֵּן נַעֲשֶׂה מִזֶּה תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד כְּשֶׁמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ גְּמִילוּת חֶסֶד, כִּי הוּא מְמַלֵּא פְּגִימַת הַיָּרֵחַ שֶׁזֶּה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים, אֲבָל גַּם הַלּוָוֶה צָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב לְשַׁלֵּם לַחֲבֵרוֹ וּבָזֶה הוּא מַעֲלֶה אֶת הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ, כְּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן, כִּי הַמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ בָּזֶה מְעוֹרֵר, כְּבְיָכוֹל, הַשֶּׁפַע לְהַשְׁפִּיעַ לִבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁתִּתְמַלֵּא מֵחֶסְרוֹנָהּ כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר וּלְבָרֵר מַה שֶּׁצְּרִיכָה לְבָרֵר כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לַעֲלוֹת וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁהַלּוָוֶה חוֹזֵר וּמְשַׁלֵּם מַה שֶּׁלָּוָה מֵחֲבֵרוֹ בָּזֶה מְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב וְעַל יְדֵי מִצְוָה זוֹ, כְּבְיָכוֹל, חוֹזֵר וְעוֹלָה הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ. כִּי הַמַּלְוֶה הוּא בִּבְחִינַת הָרָצוֹן בְּחִינַת נְדִיב לֵב וְעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן לְהַשְׁפִּיעַ לַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בַּעֲנִיּוּת וּכְשֶׁחוֹזֵר וּמְשַׁלֵּם מַה שֶּׁלָּוָה. נִמְצָא, שֶׁחוֹזֵר וּמַעֲלֶה אֶת הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינַת מַלְכוּת הוּא חוֹזֵר אוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ וְעַל יְדֵי זֶה גַּם לְמַעְלָה חוֹזֵר בְּחִינַת הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ לְרָצוֹן הָעֶלְיוֹן. וּכְשֶׁחוֹזֵר וְעוֹלָה הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ אֲזַי הִיא עוֹלָה עִם כָּל הַבְּרוּרִים שֶׁבֵּרְרָה בָּעֵת שֶׁהָיְתָה לְמַטָּה בִּבְחִינַת עֲנִיּוּת וְעִקַּר הַבְּרוּרִים נַעֲשׂוּ עַל יְדֵי הַסִּיּוּעַ שֶׁסִּיַּע וְעַל יְדֵי הַגְּמִילוּת חֶסֶד שֶׁגָּמַל אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְמַלְּאִין פְּגִימָתָהּ קְצָת וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְבָרֵר וְזֶה עִקַּר מְצוַת הַהַלְוָאָה, כִּי זֶה הַלּוָוֶה שֶׁנָּפַל לַעֲנִיּוּת עַד שֶׁצָּרִיךְ לִלְווֹת וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין בּוֹ כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַשַּׁיָּכִים לְשׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וְהֵם נֶאֱחָזִים בָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה בָּא עֲנִיּוּת וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ מִי שֶׁיְּחַזֵּיק בְּיָדוֹ" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכִי יָמוּךְ אָחִיךָ וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ אַל

תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְכוּ'". כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיקִין בְּיָדוֹ בְּהַלְוָאַת חֵן עַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִימִין אוֹתוֹ קְצָת וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ לְבָרֵר וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִנָּצֵל מִן הָעֲנִיּוּת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְנַחֲזֹר לְעִנְיָן הַנַּ"ל עִנְיַן קְדֻשַּׁת הַגּוּף שֶׁמַּפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד וְכֵן אִסּוּר הֲנָאָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל נִכְסֵי הַלּוָיָה מְשֻׁעְבָּדִים לַמַּלְוֶה, כִּי בָּאוּ בִּבְחִינַת עֲבָדוּת, כִּי כָּל הַדְּבָרִים הֵם מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכָל הַנִּכְסִים שֶׁל אָדָם שֶׁהֵם הָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת וּמֵאַחַר שֶׁהֶצְרֵךְ לְלָווֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת מִעוּט הַיֶּרַח, בְּחִינַת עֶבֶד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל נִכְסָיו הֵם בִּבְחִינַת עֲבָדוּת וְעַל כֵּן קְדֻשַּׁת הַגּוּף מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד, כִּי קְדֻשַּׁת הַגּוּף הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַיֵּשׁוּת וְהַגּוּף, כִּי נִכְלָל הַדָּבָר בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם צְרִיכִים לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשָׁם בִּבְחִינַת אַיִן. וּכְשֶׁמַּקְדִּישׁ הַדָּבָר קְדֻשַּׁת הַגּוּף אָזַי נִכְלָל מִיֵּשׁ לְאַיִן, כִּי נִקְרָא עָלָיו שֵׁם קֹדֶשׁ וְקֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת חָכְמָה כַּמּוּבָא וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד, כִּי נִתְבַּטֵּל הָעַבְדוּת לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר הָעַבְדוּת בִּבְחִינַת גּוּף וְיֵשׁוּת עַל יְדֵי שֶׁמַּגְבִּיר, חַס וְשָׁלוֹם, הַחֹמֶר עַל הַצּוּרָה, אֲבָל עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַגּוּף שֶׁנִּכְלָל הַגּוּף בַּקְּדֻשָּׁה וְעוֹלֶה מִיֵּשׁ לְאַיִן בְּחִינַת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל אָזַי נִתְבַּטֵּל הָעַבְדוּת לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל וְהָבֵן:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הֲנָאָה שֶׁמַּפְקִיעַ גַּם כֵּן מִידֵי שִׁעְבּוּד כְּמוֹ קְדֻשַּׁת הַגּוּף, כִּי עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד שֶׁנִּכְסֵי הַלּוָיָה מְשֻׁעְבָּדִים לַמַּלְוֶה זֶה בְּחִינַת בֵּרוּרִים שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַהַלְוָאָה, כִּי הַלּוָיָה צָרִיךְ לְבָרֵר מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְבָרֵר עַד שֶׁיִּתְתַּקֵּן בְּחִינַת מִעוּט הַיֶּרַח וְעַל יְדֵי זֶה יֵצֵא מֵעֲנִיּוּת וְיִשַּׁלֵּם לַחֲבֵרוֹ. וְעַל כֵּן כָּל נִכְסָיו מְשֻׁעְבָּדִים לַחֲבֵרוֹ, כִּי כֻּלָּם מְשֻׁעְבָּדִים לַחֲזֹר וְלַעֲלוֹת לְשָׁרְשָׁם בְּעֵת שֶׁיֵּגָמֵר זְמַן בֵּרוּרִם שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁעְבּוּד נִכְסֵי הַלּוָיָה לְהַמַּלְוֶה עַד שֶׁיְּשֻׁלַּם לוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַעֲלָאַת הַבֵּרוּרִים לְשָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל (כִּי הַכְּלָל כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא) וְעַל כֵּן אִסּוּר הֲנָאָה מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד וְכַנַּ"ל, כִּי זֶה יָדוּעַ, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְבָרֵר כִּי אִם בַּמֶּה שֶׁהַתּוֹרָה, אֲבָל הַדְּבָרִים שֶׁאָסְרָה הַתּוֹרָה לָנוּ אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם לְשָׁרְשָׁם, וּבִפְרָט אִסּוּרֵי הֲנָאָה שֶׁאֵין לָנוּ בָּהֶם שׁוּם תְּפִיסַת יָד וַאֲפִלּוּ בַּהֲנָאָה אֲסוּרִים לָנוּ. מֵחֲמַת שֶׁאֵין בָּנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם כְּלָל וְלֹא זוֹ אַף זוֹ, כִּי גַּם הַתּוֹרָה מָסְרָה בְּיָדֵינוּ שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לֶאֱסֹר עַל עַצְמֵנוּ כָּל דָּבָר שֶׁנִּרְצֶה וַאֲפִלּוּ בַּהֲנָאָה, כִּי הַבּוֹרֵא הוּא בִּבְחִירַת הָאָדָם וְכָל הָעוֹלָם וּמְלֹאָהּ נָתַן ה' לִבְנֵי אָדָם וְהַכֹּל בִּבְחִירַת הָאָדָם לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם אוֹ לְהַפֵּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לֶאֱסֹר עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה דָּבָר אֲפִלּוּ בַּהֲנָאָה הֵיכֹלֶת בְּיָדוֹ, כִּי הַדָּבָר בִּרְשׁוּתוֹ לְסַלֵּק יָדוֹ וּרְשׁוּתוֹ מֵאֵיזֶה דָּבָר שֶׁיִּהְיֶה עָלָיו כְּמוֹ אִסּוּר וַאֲזַי אֵינוֹ מְבָרְרוֹ וְעַל כֵּן כְּשֶׁאוֹסֵר הַדָּבָר בַּהֲנָאָה מִמֵּילָא נִפְקָע הַשִּׁעְבּוּד, כִּי עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד הוּא בִּבְחִינַת בֵּרוּר. וּכְשֶׁאוֹסְרוֹ בַּהֲנָאָה אֵין בּוֹ בֵּרוּר וְאֵין חָל עָלָיו הַשִּׁעְבּוּד, כִּי עִקַּר שִׁעְבּוּד הַנִּכְסִים

הוּא בִּשְׁבִיל לְשַׁלֵּם לַבַּעַל חוֹב שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת הַחֲזָרַת הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּרִים שֶׁעוֹלִים כָּל הַבֵּרוּרִים לְמַעְלָה וְעַל כֵּן כְּשֶׁאוֹסֵר בַּהֲנָאָה אֵין בּוֹ בֵּרוּר. וְעַל כֵּן מַפְקִיעַ מִיַּדֵי שִׁעְבּוּד כְּמוֹ קְדֻשַּׁת הַגּוּף שֶׁמַּפְקִיעַ מִיַּדֵי שִׁעְבּוּד מֻחְמַת שֶׁכְּבָר עָלָה לְמַעְלָה לְבְחִינַת קֹדֶשׁ בְּחִינַת אֵין עַל יְדֵי הַהֶקְדֵּשׁ וְאֵין חָל עָלָיו שׁוּם שִׁעְבּוּד, כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ אִסּוּר הֲנָאָה מַפְקִיעַ מִיַּדֵי שִׁעְבּוּד, כִּי אֵין בּוֹ בֵּרוּר. מֵאַחַר שֶׁאִסּוּר בַּהֲנָאָה וְהַכֹּחַ בְּיַד הַלּוֹוֶה לְהַקְדִּישׁ אוֹ לֶאֱסֹר בַּהֲנָאָה וּלְהַפְקִיעַ הַשִּׁעְבּוּד אַף עַל פִּי שֶׁכָּל נְכָסָיו מְשֻׁעְבָּדִים לְהַמַּלְוֶה, בִּפְרָט בְּשֶׁעָשָׂאוֹ אַפּוֹתִיקִי, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד הַלּוֹוֶה עַל זֶה, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים תְּלוּי בִּבְחִירַת הָאָדָם, בִּבְחִירָתוֹ דַּיְקָא כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא בִּבְחִינַת לוֹוֶה כִּי שָׁם עִקַּר הַבֵּרוּר בִּבְחִינַת מְעוּט הַיְרֵחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנִיּוּת וְהַלְוָאָה וְעַל כֵּן שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה וְעַל כֵּן נָתְנוּ הַבְּחִירָה לְהַלּוֹוֶה לְהַקְדִּישׁ אוֹ לֶאֱסֹר אַף עַל פִּי שֶׁעוֹשֶׂה שֶׁלֹּא כַּדִּין, אַף עַל פִּי כֵן הַבְּחִירָה בְּיָדוֹ עַל זֶה מֵאַחַר שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבֵּרוּר וְעִקַּר הַהַלְוָאָה הָיְתָה כְּדֵי לְעָזְרוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְבָרֵר כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַבֵּרוּר תְּלוּי בַּבְּחִירָה דַּיְקָא וְעַל כֵּן הַבְּחִירָה בְּיַד הַלּוֹוֶה עַל זֶה כַּנַּ"ל וְהָבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת הֶעָבוֹט כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הָשֵׁב תָּשִׁיב" כַּמָּה פְּעָמִים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֲרֵי נַפְשְׁךָ עוֹלָה בְּכָל לַיְלָה וְאֵינִי מְעַכְּבָהּ עַל כַּמָּה עֲוֹונוֹת, אַף אַתָּה הָשֵׁב תָּשִׁיב. כִּי בֶּאֱמֶת הֶעָבוֹט הוּא הַשְׁבַּת הַנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי הַמָּמוֹן הוּא הַנֶּפֶשׁ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְצָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת הַמַּשְׁכּוֹן וּלְהַחֲזִיר אֲפִלּוּ כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי כְּשֶׁהַלּוֹוֶה מְשַׁלֵּם לַחֲבֵרוֹ הוּא מַחֲזִיר הַמָּמוֹן שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ לְשָׁרְשָׁהּ וּבָזֶה מַעֲלֶה הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהַלּוֹוֶה הוּא עָנִי עֲדַיִן וְאֵין לוֹ בַּמָּה לְשַׁלֵּם וְאֵין לוֹ רַק כְּסוּתוֹ לְבַדָּהּ לִתֵּן לְמַשְׁכּוֹן. נִמְצָא, כְּשֶׁנּוֹתֵן לוֹ הַמַּשְׁכּוֹן כְּאִלּוּ נוֹתֵן נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ כִּי הַנֶּפֶשׁ שָׁרְשָׁהּ בַּעֲשִׁירוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן סט) וְזֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַנֶּפֶשׁ, אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ וְכוּ' וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת בִּטּוּל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַבִּטּוּל בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב. כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. כִּי צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר שָׁם בְּעֵת הַבִּטּוּל עַד עֵת שֶׁיָּבוֹא ה' יִתְבָּרַךְ לְטֹל פִּקָּדוֹנוֹ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ, אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ לַחֲזֹר אֶל הַיְשׁוּת וְהַגּוּף כְּדֵי לְבָרֵר עוֹד בֵּרוּרִים, כִּי כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הַצַּדִּיק חַי הוּא מְבָרֵר בֵּרוּרִים, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא בְּחִינַת הֶעָבוֹט כַּמָּה פְּעָמִים זֶה בְּחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב, כִּי כְּשֶׁאַחַר כָּךְ מַחֲזִיר לוֹ הַמַּשְׁכּוֹן לְהֶעָנִי הַלּוֹוֶה אֲזַי מַחֲזִיר לוֹ חִיּוּתוֹ וְנַפְשׁוֹ וְנִשְׁלָם מֵחְסָרוֹנוֹ קְצָת וְיֵשׁ כֹּחַ לְנַפְשׁוֹ לְבָרֵר וְיָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיּוּכַל לָצֵאת מֵהֶעָנְיוּת לְגַמְרֵי עַל יְדֵי זֶה וְכֵן צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ כַּמָּה

פְּעָמִים אוּלַי יוּכַל לְהַחֲזִיק בְּיָדוֹ לְסָמְכוֹ מִנְּפִילָתוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ מֵהָעֲנִיּוּת. עַל יְדֵי שֶׁמְּמַלֵּא פְּגִימוּתוֹ בְּכָל פַּעַם. וּבָזֶה אֶפְשָׁר לְתַרֵּץ קֻשְׁיַת רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם כֵּן לָמָּה מְקַבֵּל אֶת הַמַּשְׁכּוֹן? מֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ בְּכָל פַּעַם, אַךְ בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל אֶת הַמַּשְׁכּוֹן מֵהַלּוָֹה עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְעוֹלֶה הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן יָכוֹל לְהַגִּיעַ טוֹבָה לְהַלּוָֹה כְּשֶׁאַחַר כָּךְ מַחֲזִיר לוֹ אֶת הַמַּשְׁכּוֹן, כִּי נִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁשָּׁרְשׁהּ בַּמָּמוֹן עַל יְדֵי שֶׁעָלְתָה לְשָׁרְשָׁהּ וְחָזְרָה בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ כִּי הַחְזָרַת הַמַּשְׁכּוֹן הוּא מַמָּשׁ הַחְזָרַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲלֹא אֲנִי מַחֲזִיר לְךָ אֶת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל הַמַּשְׁכּוֹן וּמַחֲזִירוֹ מִזֶּה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַנֶּפֶשׁ וְעַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ יוֹתֵר בְּיָדוֹ לְבָרֵר וְיוּכַל לָצֵאת מֵהָעֲנִיּוּת, כִּי זֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב הַנַּ"ל, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם לְשָׁרְשׁוֹ בְּרָצוֹא וְשׁוֹב כְּדֵי לְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה' לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁמְּחַדֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ בְּכָל פַּעַם עַל יְדֵי הַבִּטּוּל בְּרָצוֹא וְשׁוֹב. וְהָבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב הֵיטֵב וְעַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר "אָנֹכִי" הַנַּ"ל כָּל הַדְּבָרִים עַל מַתְכֹּנְתָּן הֵיטֵב:

זֶה הַסִּיּוּם נִכְתַּב בְּקִצּוּר קָצֹת וְהָבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן אַפּוֹתֵיקֵי לְבַעַל חוֹב שֶׁאֵינוֹ חָל כִּי אִם עַל קַרְקָעוֹת וְלֹא עַל מִטַּלְטְלִין, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר "אַחֲוֵי לָן מָנָא דְּלָא שָׁוְיָא לְחַבָּלָה וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר בְּלִקּוּטֵי הֲרַאשׁוֹן סִימָן כה:

וְהַכְּלָל, כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לְשַׁבֵּר אֶת הַמִּדָּמָה שֶׁהוּא תַּאֲווֹת הַבַּהֲמִיּוּת וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְשֵׂכֶל צָרִיךְ לְהוֹצִיא מְתִיקוּת שִׂכְלוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לִזְכּוֹת לַשֵּׂכֶל הַנִּקְנֶה, כִּי יֵשׁ שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל הַפֹּעַל וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאָדָם יוֹדֵעַ הַרְבֵּה דְּבָרִים בִּידִיעָה אַחַת וְכוּ'. וְעִקַּר קִיּוּמוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה. וְזֶה הַשְּׁאֵרוֹתָיו לְאַחַר מִיתָה וְכוּ'. וְדַע, שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וּבְכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה יֵשׁ שָׁם דְּמְיוֹנוֹת אֵלּוּ וְכוּ'. וּכְשֶׁאָדָם נֶעָתָק מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה אָז צָרִיךְ לוֹ לֵילֵךְ דֶּרֶךְ אֵלּוּ הַדְּמְיוֹנוֹת כְּדֵי לְהַגִּיעַ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת וְכוּ' שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה אֶלָּא עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְעָנִי הָגוּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הַגָּנוּנִין עִלָּאִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב וְכוּ'. כִּי מְקוֹם הַגָּנוּנִין אֵינָן אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. וְעַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן

מִמָּמוֹנוֹ נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְנִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וּמְאִירִין. נִמְצָא הַכְּלָל, שֶׁעַל יְדֵי מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ מָמוֹן יִשְׂרָאֵלִי, הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לְתַקֵּן וּלְקַדֵּשׁ מָמוֹנוֹ עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים, עַל יְדֵי מָמוֹן זֶה נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשַׁבֵּר הַקְּלִפּוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה. וְזוֹכִין לָצֵאת בְּכָל פַּעַם מִן הַמַּדְמֶה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹן וְכוּ'. (אָבוֹת פב). כִּי הַתּוֹרָה הִוא הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הִוא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּקְרֵאת "רֵאשִׁית חָכְמָה" (תְּהִלִּים קיא) "רֵאשִׁית דַּעַת" (מִשְׁלֵי א) אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַתּוֹרָה שֶׁהִוא הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין תְּחִלָּה הַמַּדְמֶה וְהַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפֵּירֵי בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כַּנַּ"ל. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הַגְּוָנִין הַמְאִירִין בְּכֶסֶף וְזָהֳב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהוּא מַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן דִּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּכַוָּנָה זוֹ שֶׁיְּכַוֵּן שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן זֶה לְהַרְוִיחַ מָמוֹן כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ צְדָקָה. וּלְהַחֲזִיק יְדֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וַעֲנִיִּים הֲגוּנִים כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא עַל יְדֵי מָמוֹנוֹ עַל יְדֵי הַגְּוָנִין שֶׁיֵּאִירוּ בָּהֶם כַּנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִהְיוֹת עוֹמֵד עַל מַדְרֵגָה אַחַת וּבְהֶכְרֵחַ צָרִיךְ שֶׁיַּעֲלֶה בְּכָל פַּעַם מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה. וּבְכָל פַּעַם שֶׁרוֹצֶה לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה אֲזַי מִתְגַּבְּרִין בְּכָל פַּעַם הַקְּלִפּוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אוֹתָם עַל יְדֵי הֶאָרַת הַגְּוָנִין שֶׁבְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה. עַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲסֹק גַּם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, דְּהַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהָאִיר הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהֳב כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפֵּירֵי וְאָז יִזְכֶּה לַתּוֹרָה, שֶׁהִוא הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹן', כִּי הַתּוֹרָה הִוא הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַמַּדְמֶה שֶׁהֵם תַּאֲוֹוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲוֹונוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהוּא מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהֳב שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת הַמַּדְמֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת עָוֹון הוּא עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת הַמַּדְמֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְרַיִם וּפַרְעֹה. שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּדְמֶה שֶׁהוּא כֹּחַ בְּטֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פַּרְעֹה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְמָה תַּפְרִיעוּ אֶת הָעָם וְכוּ'". כְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סד) וְעַל כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם זָכוּ לִרְכוּשׁ גָּדוֹל וְה' יִתְבָּרֵךְ הֵזְהִיר עַל זֶה אֶת מֹשֶׁה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "דַּבֶּר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וְיִשְׁאֲלוּ וְכוּ' כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב

וּשְׁמָלוֹת וְכוּ'". כִּי הַכֶּסֶף וְזָהָב וְהָעֲשִׂירוּת הַגָּדוֹל שֶׁבָּא לְיַד יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, עַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁהִיא שְׁבִירַת הַמְּדַמָּה שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה לְשַׁבֵּר הַמְּדַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וְלִזְכּוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה". נִמְצָא, שֶׁיְּצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת הַמְּדַמָּה, וְלִזְכּוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הִזְהִירָם ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּשְׁאֲלוּ כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא הַמָּמוֹן אֶל הַקְּדֻשָּׁה כְּדֵי לְהָאִיר הַגְּוָנִין עִלְּאִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב. הַמְאִירִין אֲצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי דַּיְקָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁבִירַת הַמְּדַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְאָז זָכוּ אַחַר כָּךְ אֶל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה. וְהַשֵּׂכֶל יֵשׁ בּוֹ שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁהֵם:

שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל בְּפֹעַל וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁהַתּוֹרָה מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּכָל הַבְּחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח), בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהֵיב לָן אוֹרָיְן תְּלִיתָאָה עַל יַד תְּלִיתָאָה וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל בְּפֹעַל וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה בִּינָה וָדַעַת, כִּי חָכְמָה הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל בְּכֹחַ כַּיָּדוּעַ. כִּי חָכְמָה הִיא בְּחִינַת כֹּחַ הַשֵּׂכֶל לְבַד קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְבּוֹנֵן דָּבָר בְּשִׂכְלוֹ. וְעַל כֵּן נִקְרָא חָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כ"ח מַה, הַיְנוּ שֵׂכֶל בְּכֹחַ שֶׁנִּקְרָא מַ"ה, כִּי עֲדַיִן אֵין בּוֹ שׁוּם תְּפִיסָה. וּבִינָה הוּא שֵׂכֶל בְּפֹעַל, דְּהַיְנוּ מַה שֶׁמִּתְבּוֹנֵן בְּחָכְמָתוֹ וּמוֹצִיא מְתִיקוּת שִׂכְלוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וּמֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְעַיֵּן וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּשִׂכְלוֹ וּלְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, אֲבָל לֹא הִשִּׂיג תַּכְלִית מְבֻקָּשׁוֹ מַה שֶּׁרָצָה לִפְעֹל בְּשִׂכְלוֹ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה וּמַשִּׂיג תַּכְלִית מְבֻקָּשׁוֹ זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דַּעַת, כִּי דַּעַת הוּא הַשֵּׂכֶל הַנּוֹלָד עַל יְדֵי הַחָכְמָה וְהַבִּינָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶׁהִשִּׂיג וְיָדַע דָּבָר עַל מְכוֹנוֹ עַל יְדֵי תְּבוּנוֹת שִׂכְלוֹ. וְזֶה בְּחִינַת אוֹרָיְן תְּלִיתָאָה שֶׁהֵם:

מִקְרָא, מִשְׁנָה, תַּלְמוּד, כִּי מִקְרָא הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל בְּכֹחַ, כִּי שָׁם בַּמִּקְרָא אֵין רוֹאִין תְּבוּנוֹת הַשֵּׂכֶל, רַק שָׁם הַשֵּׂכֶל בְּכֹחַ. וּצְרִיכִין לְהוֹצִיא הַשֵּׂכֶל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁנָה שֶׁשָּׁם מְפֹרָשִׁין כָּל הַהֲלָכוֹת הַיּוֹצְאִין מִן הַמִּקְרָא, אֲבָל עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין מִשָּׁם גְּמַר הַהֲלָכָה עַד שֶׁזּוֹכִין לְתַלְמוּד שֶׁשָּׁם מְפַלְפְּלִין, עַד שֶׁמְּבַקְּרִין שְׁמַעְתְּתָא אַלְבָּא דְּהִלְכְתָא, עַד שֶׁזּוֹכִין לֵידַע גְּמַר הַפְּסַק דִּין אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וּלְקַיֵּם מִצְוֹות הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקִּיּוּם וְהַהַשְׁאָרָה שֶׁל הָאָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְבּוֹנֵן בְּשִׂכְלוֹ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע וּלְהַשִּׂיג דָּבָר עַל מְכוֹנוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּדַע עֵצָה טוֹבָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר:

אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁזּוֹכִין עַל יְדֵי תְּבוּנַת שִׂכְלוֹ לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג אֵיזֶה עֲבֵדָה טוֹבָה אֵיךְ לַעֲשׂוֹת וּלְהִתְנַהֵג בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם הַשֵּׂכֶל. וְזֶהוּ עִקַּר הַהַשְׁאָרָה שֶׁל הָאָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנּוּ עֲצוֹת טוֹבוֹת וּדְרָכִים יְשָׁרִים לַעֲבוֹדַת ה' וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת לְעוֹלָם יְשַׂלֵּשׁ אָדָם מְעוֹתָיו שְׁלִישׁ בְּיָדוֹ שְׁלִישׁ בַּפְּרַקְמַטְיָא שְׁלִישׁ בְּקַרְקַע (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּבָא מְצִיעָא מב), כִּי עַל יְדֵי מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי זוֹכִין לְשַׁבֵּר הַמְּדָמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁכְּלוּל מִשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁהֵם שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל בְּפֹעַל וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּשׁ מְעוֹתָיו כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. כִּי שְׁלִישׁ:

בְּיָדוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מָעוֹת בְּעֵין זֶה כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל בְּכֹחַ, כִּי הַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ אֵין בּוֹ שׁוּם פְּעֻלָּה עֲדַיִן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל אֶת הַמָּמוֹן וְלֹא לְהִתְכַּסּוֹת בּוֹ רַק הוּא בְּחִינַת כֹּחַ, כִּי הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל שֶׁכָּל דָּבָר יְכוֹלִין לִקְנוֹת עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְזֶה כְּנֶגֶד בְּחִינַת שֵׂכֶל בְּכֹחַ. וּשְׁלִישׁ בְּמַטְלְטְלִין זֶהוּ בְּחִינַת שֵׂכֶל בְּפֹעַל, כִּי שָׁם כְּבָר יָצָא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי בְּמַטְלְטְלִין יֵשׁ בָּהֶם פְּעֻלּוֹת צָרְכֵי הָאָדָם שֶׁיְּכוֹלִין לַעֲשׂוֹת בָּהֶם. וּשְׁלִישׁ בְּקַרְקַע זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּם וְהַשְׁאָרָה שֶׁל הָאָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַרְקָעוֹת שֶׁנִּקְרָאִים נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַחֲרָיוּת עַל שֵׁם שֶׁהֵם מִתְקַיְּמִים אַחֲרָיו שֶׁל אָדָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׁאָרָתוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ. כְּמוֹ הַקַּרְקָעוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַנַּחֲלָה וְהַהַשְׁאָרָה שֶׁל הָאָדָם. וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה כָּל מָמוֹנוֹ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת מָמוֹנוֹ לְהַכְנִיעַ הַמְּדָמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁכְּלוּל מִשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הַזְּהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיְּשַׁלֵּשׁ אָדָם אֶת מְעוֹתָיו שְׁלִישׁ בְּיָדוֹ וכו'. כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּשֵּׂכֶל, כִּי הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מָמוֹנוֹ בִּקְדֻשָּׁה כָּל כָּךְ וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה עַד שֶׁיִּהְיֶה מָמוֹנוֹ בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל מַמָּשׁ. שֶׁהוּא מְשֻׁלָּשׁ בִּשְׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי מָמוֹנוֹ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה זוֹכֶה לִשְׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁל הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל כֵּן עִקַּר סְמִיכָה שֶׁל הַבַּעַל חוֹב הוּא עַל קַרְקָעוֹת וְאֵין הָאַפּוֹתֵיקִי חָל כִּי אִם עַל קַרְקָעוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁעִקַּר הַפֵּרָעוֹן שֶׁל הַבַּעַל חוֹב הוּא בְּמָעוֹת דַּיְקָא, כַּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים, אֲבָל עִקַּר סְמִיכָתוֹ שֶׁל הַבַּעַל חוֹב הוּא עַל קַרְקָעוֹת שֶׁעֲלֵיהֶם עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד וְהַסְּמִיכָה, כִּי כָּל הַהַלְוָאוֹת וְהַחוֹבוֹת הֵם נִמְשָׁכִים עַל יְדֵי הִתְנַגְּרוּת הַמְּדָמֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַחוֹבוֹת וְהַהַלְוָאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבָדִים, בְּחִינַת עֶבֶד לְוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה, וְעַבְדוּת הוּא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא כֹּחַ הַמְּדָמֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעֲבָדִים הֵם עַם הַדּוֹמָה לַחֲמוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר

וְכוּ'". וְעַל כֵּן עִקַּר פִּרְעוֹן הַחוֹב עַל יְדֵי כֶּסֶף דַּיְקָא, כִּי לְבַטֵּל וּלְסַלֵּק הַחוֹב הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי מָמוֹן. שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַמְדַמֶּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחוֹבוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עִקַּר סְמִיכָה שֶׁל הַבַּעַל חוֹב הוּא עַל קַרְקָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁכָּל הַנִּקְנֶה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לַשֵּׂכֶל הַנִּקְנֶה דִּקְדֻשָּׁה אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל הַשֵּׂכֶל, כִּי עֲדַיִן יְכוֹלִין הַקְּלִפּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְאַחֵז בּוֹ וּלְקַלְקֵל הַשֵּׂכֶל הַזֶּה. וְעַל כֵּן הַכְּסָפִים שֶׁהֵם בְּבְחִינַת שֵׂכֶל בְּכֹחַ צְרִיכִין שְׁמִירָה יְתֵרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הַקִּיּוּם וְהַשְׁמִירָה מִן הַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לַשֵּׂכֶל הַנִּקְנֶה, דְּהַיְנוּ לִזְכוֹת לְהַשִּׂיג אֱיזֶה עֲבוֹדָה עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשֵּׂכֶל כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיא), "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'". שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה לִזְכוֹת עַל יָדָהּ לְיִרְאַת ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אָז תָּבִין יִרְאַת ה'" (מִשְׁלֵי ב). שֶׁעִקַּר הַהִתְבּוֹנְנוּת הוּא לִזְכּוֹת לְיִרְאַת ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה' שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עוֹשֵׂיהֶם". לְלוֹמְדֵיהֶם לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא 'לְעוֹשֵׂיהֶם', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַטּוֹב וְהַמְתִיקוּת שֶׁל הַשֵּׂכֶל הוּא כְּשֶׁבָּא לִידֵי מַעֲשֶׂה, כִּי עִקַּר הַלִּמּוּד דִּקְדֻשָּׁה הוּא לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת לא), וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן וְכוּ' שֶׁהֵם שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. וְאַף עַל פִּי כֵן אִי אֶיכָּא יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ אֵין וְאִי לָא לָא, כִּי עִקַּר הָאוֹצָר וְהַשְׁמִירָה וְהַקִּיּוּם וְהַהַשְׁאָרָה שֶׁל הַשֵּׂכֶל הוּא הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּמַעֲשֶׂה, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בַּיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה וְכוּ' לִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹת ה' וְכוּ'". כִּי יִרְאָה הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁנִּקְרָא יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל בְּפֹעַל וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה בִּינָה וְדַעַת כַּנַּ"ל הֵם בְּחִינַת תִּלַּת אֲבָהָן שֶׁהֵם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כַּנּוֹדָע. וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא הַשֵּׂכֶל לִידֵי מַעֲשֶׂה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה, עֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזָה לַחִיצוֹנִים חַס וְשָׁלוֹם, וּצְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מֵהֶם וְעַל כֵּן אַבְרָהָם יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל וְיִצְחָק יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו, כִּי הֵם בִּבְחִינַת שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל בְּפֹעַל שֶׁשָּׁם עֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה, אֲבָל יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה, בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּמָן וּכְלָלוּתָן שֶׁל הָאָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם, "כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע". וְלֹא כָּל יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַהַשְׁאָרָה וְהַקִּיּוּם שֶׁל הָאָבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת עַל שֵׁם יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב":

וְעַל כֵּן קַרְקָעוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה הֵם נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַחֲרָיוּת שֶׁעֲלֵיהֶם עִקַּר הַסְּמִיכָה שֶׁל הַבַּעַל חוֹב שֶׁיִּסָּלֵק מֵחוֹבוֹ וַעֲלֵיהֶם חָל הָאַפּוֹתֵיקִי שֶׁהוּא אַפּהּ תְּהֵא קָאֵי, כִּי עִקַּר הַקִּיּוּם הוּא עַל בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת קַרְקָעוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ו

עַל כֵּן אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל נִצְטַוּוּ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד אֵיךְ בָּאוּ יִשְׂרָאֵל לִידֵי עִוָּוֹן זֶה אַחַר קִבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכוּ אָז לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָּ וְעֶלְיוֹנָה מְאֹד מְאֹד, לְהַשָּׂגַת נְבוּאָה פָּנִים בְּפָנִים וְכוּ', וְאֵיךְ יָבוֹאוּ אַחַר כָּךְ לִידֵי חֵטְא כָּזֶה? ! אַךְ הוּא עַל פִּי הַנַּ"ל, כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת מִדְּרֵגָא לְדַרְגָּא מִתְגַּבֵּר מֵחָדָשׁ הַמַּדָּמָה שֶׁהֵם הַקִּלְפּוֹת וְכוּ' וְלִפְעָמִים כְּשֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר מֵחָדָשׁ כָּל הַקִּלְפּוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְכוּ' יוּכַל לִפֹּל מֵאֹד, חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֵת שֶׁצְּרִיךְ לַעֲלוֹת לַמַּדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ וְכוּ'. וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ שֶׁיִּשְׂרָאֵל בָּאוּ לִידֵי מִכְשׁוֹל זֶה בְּסוֹף הָאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְלֹא הִשְׁתַּדְּלוּ לְשַׁבֵּר מֵחָדָשׁ אֶת הַכֹּחַ הַמַּדָּמָה עַד שֶׁנִּכְשְׁלוּ. וְאָז כְּשֶׁנִּתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה צִוָּהוּ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, דְּהַיְנוּ שֶׁגִּלָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה הָעֵצָה אֵיךְ לִזְכּוֹת לְשַׁבֵּר הַקִּלְפּוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה שֶׁהוּא עַל יְדֵי מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת צָדְקָה נִדְבַת לֵב, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְאִירִין הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁשָּׁם הָיוּ מְאִירִין כָּל הַגְּוָנִין הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה עָשָׂר דְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמְרוּ בִּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵם, זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכוּ', שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַגְּוָנִין הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁכֻּלָּם הָיוּ מְאִירִין עַל יְדֵי מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה וְנִדְבַת לֵב שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשַׁבֵּר הַקִּלְפּוֹת שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא וְעַל כֵּן הָיָה הַמִּשְׁכָּן הוֹלֵךְ עִמָּהֶם בַּמִּדְבָּר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כִּי בְּכָל פַּעַם הָיוּ צְרִיכִין לְטַהֵר מָקוֹם חָדָשׁ מִקְּלִפּוֹת כְּפִי הַמַּדְרֵגָה שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, כִּי בְּאֵלּוּ הַמַּסָּעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים כָּל הָעֲלִיּוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁבְּכָל עֲלִיָּה וַעֲלִיָּה שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא צְרִיכִין לְגַלּוֹת הַגְּוָנִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְטַהֲרִין אֶת הַמָּקוֹם וְהַמַּדְרֵגָה מִן הַקִּלְפּוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיוּ מְקִימִין אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם בְּכָל מַסָּע וּמַסָּע כְּדֵי לְהָאִיר הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהָיוּ מְאִירִין בַּמִּשְׁכָּן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְטַהֲרִין כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹשִׂין בְּקְדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד), כִּי כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן בְּקְדֻשָּׁה אֲזַי מְאִירִין הַגְּוָנִין בְּהַמָּמוֹן שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם הָיוּ מְאִירִין הַגְּוָנִין

שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְשַׁבְּרִין הַמְנִיעוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה וְכוּ' כַּנַּ"ל.
שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל:
שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְעַל כֵּן נִסְמְכָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְפָרָשַׁת מִשְׁפָּטִים מִלְּפָנֶיהָ וּמִלְּאַחֲרֶיהָ, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשַׁת יִתְרוֹ, כִּי עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁעוֹשִׂין בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא יִגְזֹל וְלֹא יַעֲשֹׁק אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ, עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַמָּמוֹן וַאֲזַי הַמָּמוֹן בִּקְדֻשָּׁה. וּמְאִירִין בּוֹ הַגְּוָנִין שֶׁאֵינָם מְאִירִין כִּי אִם בְּמָמוֹן יִשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא מָמוֹן כָּשֵׁר עַל פִּי דָּת וּמִשְׁפָּט. שֶׁאֵין בּוֹ גֶּזֶל וְעֹשֶׁק וְעַוְלָה. וְעַל כֵּן הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צט), "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב וְכוּ'". כִּי מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הֵם בְּחִינָה אַחַת. שֶׁעַל יְדֵם נִתְתַּקֵּן הַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה וּמְאִירִין בּוֹ הַגְּוָנִין, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשַׁבֵּר הַמְדַמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִסְמַךְ קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְפָרָשַׁת וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְכוּ' וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם וְכוּ' וּלְפָרָשַׁת מִשְׁפָּטִים כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

הִלְכוֹת גְּבִיַּת חוֹב מֵהַלְקוּחוֹת ואפותיקי ד:

בְּהִלְכוֹת גְּבִיַּת חוֹב מֵהַיְתוֹמִים הֲלָכָה ד עַל פִּי "אָנֹכִי" מֵעַיִן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בַּהֲלָכָה ב הַנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל פִּי הַתּוֹרָה תִּקְעוּ א בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁעִקַּר הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל הַחוֹב חָל עַל הַקַּרְקַע דַּיְקָא, כִּי כָּל הַהַלְוָאוֹת נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי שָׁם מְבֹאָר שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָעוֹסֵק תָּמִיד בִּתְפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת הוּא בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהַכֹּל מְקַבְּלִים וְלוֹוִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, כָּל כּוֹכְבַיָּא לוֹוִין:

דְּא מִן דְּא סָהֲרָא לְוֵי מִן שִׁמְשָׁא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכָל הַכֹּחוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶם וְכָל הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עֲלֵיהֶם גְּבוֹהַּ מַעַל גָּבוֹהַּ, כֻּלָּם מְקַבְּלִים וְלוֹוִים מִדִּבֵּר ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, כִּי הַכֹּל לוֹוִים וּמְקַבְּלִים כֹּחָם מֵהֶם מֵרוּם כָּל דַּרְגִּין עַד תַּכְלִית הָאָרֶץ הַנִּשְׁמִי הַזֹּאת שֶׁעָלֶיהָ גְּדֵלִים כָּל הָעֲשָׂבִים וְהַצְּמָחִים וְכוּ'. וּמֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת לוֹוִים מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הַבַּעַל תְּפִלָּה, בְּוַדַּאי צְרִיכִים לְסַלֵּק לוֹ הַהַלְוָאָה שֶׁלּוֹוִים מִמֶּנּוּ. וְהַסִּלּוּק הוּא שֶׁמַּחֲזִירִים כֹּחָם לְהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל וּמְסַיְּעִין לוֹ וְעוֹזְרִים לוֹ שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס כָּל כֹּחוֹתָם לְתוֹךְ דִּבּוּר הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה, שֶׁתְּפִלָּתוֹ הָיְתָה עִם כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה שֶׁהֶחֱזִירוּ כֹּחָם

לְתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּל בָּאֵי עוֹלָם. וְעִקַּר הוּא הָאָדָם כְּשֶׁמְּקַבֵּל אֵיזֶה כֹּחַ וְחִיּוּת מִזֶּה הָעוֹלָם, כְּגוֹן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה אוֹ מַלְבּוּשִׁים וְכֶסֶף וְזָהָב וְכוּ', צָרִיךְ לְיַדֵּעַ וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִדִּבֵּר ה' שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה הַשְּׁלֵמָה שֶׁעוֹסְקִים בָּהּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר שֶׁמִּשָּׁם גָּדֵל וְצוֹמֵחַ הַכֹּל. וְכֵן כָּל הַכֶּסֶף וְזָהָב וּנְחֹשֶׁת וְכוּ', הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר. וְהֶעָפָר מְקַבֶּלֶת הַכֹּל מִן הַכֹּחוֹת הַנַּ"ל. שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים וְלוֹוִים זֶה מִזֶּה עַד הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הַבַּעַל תְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל מִי שֶׁמְּקַבֵּל אֵיזֶה דָּבָר מֵהָעוֹלָם הַכֹּל בִּבְחִינַת הַלְוָאָה מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ לִרְאוֹת לְסַלֵּק לְהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הַחוֹב שֶׁלָּוֶה מִמֶּנּוּ בְּכָל עֵת וְשָׁעָה. וְהַסִּלּוּק הוּא שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַחֲזִיר כָּל הַכֹּחוֹת לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁיִּתְפַּלֵּל עִם כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁלָּוֶה וּמְקַבֵּל בְּכָל עֵת מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, וּלְקַשֵּׁר כָּל תְּפִלּוֹתָיו אֵלָיו עַד שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת תְּפִלָּתוֹ עִם כָּל הַכֹּחוֹת הַנַּ"ל בְּתוֹךְ תְּפִלַּת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁתְּפִלָּתוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וַאֲזַי נִשְׁלָם וְנִתְעַלֶּה תְּפִלַּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל בְּשִׁלֵּמוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁיִּשְׁרָאֵל מִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה וּבְכֹחַ יוֹתֵר וּמְקַשְּׁרִים תְּפִלָּתָם וְכֹחוֹתָם לְהַצַּדִּיק הַנַּ"ל נִשְׁלָם וְנִתְעַלֶּה תְּפִלַּת הַצַּדִּיק יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַצַּדִּיק נִתְעַלֶּה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה כִּי אִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל (בְּרָכוֹת לב ע"א). וַאֲזַי כְּשֶׁתְּפִלַּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הַנַּ"ל נִתְעַלֶּה יוֹתֵר, אֲזַי תֵּכֶף חוֹזֵר וּמַשְׁפִּיעַ כָּל הַכֹּחוֹת מִדְּרֻגָּה לְדַרְגָּה מִלְּמַעְלָה מַעְלָה עַד תַּכְלִית הָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי וְחוֹזְרִים וְנִשְׁפָּעִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת לְיִשְׂרָאֵל הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּן זֶה עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתָם שֶׁמְּקַשְּׁרִים לְהַצַּדִּיק. נִמְצָא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁמַּסְלִיקִים הַחוֹב וְהַלְוָאָה לְהַצַּדִּיק הַמַּלְוֶה הַנַּ"ל תֵּכֶף וּמִיָּד חוֹזֵר וְנוֹתֵן וּמַשְׁפִּיעַ לָהֶם וּמַלְוֶה לָהֶם בְּכִפְלֵי כִפְלַיִם וַאֲזַי הֵם צְרִיכִים עוֹד לַחֲזֹר כָּל הַכֹּחוֹת אֵלָיו כַּנַּ"ל. וַאֲזַי חוֹזֵר וּמַשְׁפִּיעַ לָהֶם וּמַלְוֶה לָהֶם. וְכֵן חוֹזֵר חְלִילָה לְעוֹלָם בְּבְחִינַת כִּי בְּגַלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה' וְכוּ', גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם. כִּי הוּא חוֹזֵר חְלִילָה כְּמוֹ גַּלְגַּל הַחוֹזֵר וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן צְדָקָה, יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהַבַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי, הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם הַבַּעַל הַבַּיִת:

וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה "אִית לָן בִּירָא" (סִימָן לֹא לִקּוּטֵי א) וְכוּ' בְּעִנְיַן שְׁתֵּי הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַגַּלְגַּל מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב וּמִמַּעֲרָב לְמִזְרָח וְכוּ'. וְזֶה אֲפִלּוּ בְּעִנְיַן סְתָם. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בָּעִנְיַן הַנַּ"ל. כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין עַצְמָן לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הֵן בְּעִנְיַן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. הֵן כְּשֶׁזּוֹכִין לִתֵּן לוֹ מָמוֹן אוֹ חֲפָצִים שֶׁבְּכָל זֶה מַחֲזִירִין אֵלָיו הַכֹּחוֹת שֶׁקִּבֵּלוּ וְלָווּ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל וַאֲזַי תֵּכֶף חוֹזֵר וּמַשְׁפִּיעַ לָהֶם בְּכִפְלֵי כִפְלַיִם עַל יְדֵי שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל עִם כָּל הַכֹּחוֹת הָאֵלּוּ בְּשִׁלֵּמוּת יוֹתֵר וַאֲזַי חוֹזֵר וּמַשְׁפִּיעַ לָהֶם בְּכִפְלֵי כִפְלַיִם

וַאֲזַי צְרִיכִים עוֹד לְהַחֲזִיר כָּל הַכֹּחוֹת לְהַצַּדִּיק הַמַּלְוֶה הַנַּ"ל וַאֲזַי הַצַּדִּיק חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל בְּשִׁלֻּמוּת יוֹתֵר וּמַשְׁפִּיעַ לָהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה לְעוֹלָם. וְאִם הָיָה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג כָּךְ, הָיוּ חוֹזְרִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת לְיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהָיָה חוֹזֵר כָּל הַגְּדֻלָּה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְצַפִּין לִזְכוֹת לָזֶה כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, כִּי תְּפִלָּה בְּשִׁלֻּמוּת הַנַּ"ל הִוא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ מְקַיֵּם כָּל זֶה וּמְקַבֵּל כֹּחוֹת הַשֶּׁפַע לְעַצְמוֹ וְאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְסַלֵּק וּלְהַחֲזִיר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לְהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וּמִזֶּה הַטַּעַם בְּעַצְמוֹ קָרָא דָּוִד אֶת הָרָשָׁע בְּשֵׁם לוֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם, כִּי כָּל הַפְּגָמִים כְּלוּלִים בָּזֶה, כִּי כָּל מַה שֶּׁפּוֹגֵם בְּהַחיּוּת וְהַכֹּחַ וְהַשֶּׁפַע שֶׁמְּקַבֵּל וְאֵינוֹ מַחֲזִירָם לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, הוּא בִּכְלַל לוֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ לוֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, הַיְנוּ שֶׁהַכָּתוּב מִתְפַּלֵּא וּמִתְמִיהַּ עַל פְּגַם הַלּוֹוֶה רָשָׁע שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם וּמַחֲזִיר הַכֹּחוֹת לְהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָעוֹסֵק בִּתְפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי הֲלֹא הַצַּדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת וְתֵכֶף כְּשֶׁתַּחֲזִיר וּתְשַׁלֵּם וּתְסַלֵּק לוֹ הַכֹּחוֹת, תֵּכֶף וּמִיָּד הוּא חוֹזֵר וּמַשְׁפִּיעַ לְךָ בְּכִפְלֵי כִּפְלַיִם כַּנַּ"ל וְאֵיךְ תַּעֲז פָּנֶיךָ בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבְךָ הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַחוֹנֵן וְנוֹתֵן לְךָ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת תָּמִיד לִבְלִי לְהִשְׁתַּדֵּל לְטוֹבָתְךָ לְהַחֲזִיר לוֹ כָּל הַכֹּחוֹת תָּמִיד עַל יְדֵי תְּפִלָּה וּצְדָקָה וְכוּ' כַּנַּ"ל? וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמְּזֻמוֹר בְּסָמוּךְ בְּשֶׁבַח הַצַּדִּיק, "כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְכוּ'". כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא חוֹנֵן וּמַלְוֶה כָּל הַיּוֹם תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְכָל הַהַלְוָאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מִזֶּה, מִפְּגַם הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל וְאֵינוֹ מְסַלֵּק הַהַלְוָאָה לְהַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה בָּא לִידֵי הַלְוָאָה מַמָּשׁ שֶׁמָּכָרח לִלְווֹת מָמוֹן מֵאֲחֵרִים, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם בִּשְׁלֵמוּת אֵין צְרִיכִין לָבוֹא לִידֵי הַלְוָאָה כְּלָל, אַדְרַבָּא, הוּא מַלְוֶה לַאֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה וְכוּ'". וְהַכֹּל הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, אֲזַי הוּא נִכְלָל בּוֹ וְאָז הוּא זוֹכֶה גַּם כֵּן לִהְיוֹת מַלְוֶה וְלֹא לוֹוֶה בְּחִינַת וְהִלְוִיתָ וְכוּ' וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה. וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ הוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹוֶה עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל וְלֹא הֶחֱזִיר כָּל הַכֹּחוֹת לִהְיוֹת נִכְלָל בְּהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל וְכַנַּ"ל:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁכָּל הַהַלְוָאוֹת בָּאִים מִפְּגַם הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל. וּפְגַם הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי שָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַמְבֹאָרִין שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְכוּ', עַיֵּן

שָׁם. שֶׁהֵם נִקְרָאִים עֲבוֹדוֹת הַפֶּה עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַלּוֹוֶה נִקְרָא בְּשֵׁם עֶבֶד, בְּחִינַת עֶבֶד לוֶֹה לְאִישׁ מַלְוֶה, כִּי עִקַּר הַהַלְוָאָה נִמְשָׁךְ מִפֶּגֶם הַתְּפִלָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי פֶּגֶם שְׁלֹשׁ הָעֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ פֶּגֶם הָאֱמוּנָה וּפֶגֶם הַבְּרִית וְכוּ'. וְעַל כֵּן עִקַּר הָעַבְדוּת וְהַשִּׁעְבּוּד חָל עַל הַקַּרְקַע, כִּי שָׁם מַגִּיעַ עִקַּר פֶּגֶם הָעֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם בָּא יְגִיעַת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲבֹד וְלַעֲמֹל בְּשִׂכְלִיל הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בַּתְּפִלָּה וּפָגַם בִּבְחִינַת שְׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם, עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחֶטְאוֹ פָּגַם בְּכָל זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַפֶּגֶם הִגִּיעַ לְהַקַּרְקַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ'". שֶׁהֵם רִבּוּי הַיְגִיעוֹת שֶׁצְּרִיכִין בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת הָאֲדָמָה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הָאֲדָמָה דַּיְקָא, כִּי מִשָּׁם, מֵעֲפַר הָאֲדָמָה, מִשָּׁם דַּיְקָא צְרִיכִין לְהַחֲזִיר כָּל הַכֹּחוֹת עַד לְמַעְלָה כַּנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף בִּשְׁבִיל הָאָדָם דַּיְקָא שֶׁהוּא עוֹמֵד עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת. וְעַל כֵּן כָּל הַכֹּחוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִדִּבּוּר ה' מִמַּעְלָה מַעְלָה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁכֻּלָּם בִּבְחִינַת לוֹוִין זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה, כָּל פְּעָלָתָם אֵינָהּ נִשְׁלֶמֶת עַד שֶׁמַּגִּיעִין הַכֹּחוֹת עַד לְמַטָּה, עַד תַּכְלִית הֶעָפָר הַגַּשְׁמִי הַזֶּה כְּשֶׁצּוֹמְחִין הַצְּמָחִים עַל יְדֵי הַכֹּחוֹת, אָז דַּיְקָא נִשְׁלָם פְּעֻלּוֹת כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁקִּבְּלוּ וְלָווּ זֶה מִזֶּה עַד דְּבַר ה' כַּנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִים לְהַחֲזִיר וּלְסַלֵּק כָּל הַהַלְוָאוֹת בְּבְחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִירִים כָּל הַכֹּחוֹת לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת דְּבַר ה' שֶׁמִּשָּׁם הַתְּחָלַת הַמְשָׁכַת כָּל הַכֹּחוֹת הַנַּ"ל. וּלְשָׁם צְרִיכִין לְהַחֲזִירָם, אֲבָל אֵין יְכוֹלִים לְהַחֲזִירָם לְשָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סִלּוּק הַהַלְוָאָה כַּנַּ"ל כִּי אִם כְּשֶׁמַּגִּיעִים הַכֹּחוֹת עַד הָאָרֶץ דַּיְקָא וּפוֹעֲלִים פְּעֻלָּתָם בָּאָרֶץ לְהַצְמִיחַ צְמָחִים שֶׁהֵם חִיּוּת כָּל בָּאֵי עוֹלָם. וּכְשֶׁבְּנֵי אָדָם מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים מֵאֵלּוּ הַצְּמָחִים שֶׁגָּדְלוּ בָּאָרֶץ עַל יְדֵי כָּל הַכֹּחוֹת הַנַּ"ל אָז הֵם מְחַיְּבִים לְהוֹדוֹת וּלְבָרֵךְ לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַחֲזִירִים כָּל הַכֹּחוֹת לְשָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּאוּ וְהִגִּיעוּ הַכֹּחוֹת לְאָרֶץ עֲדַיִן לֹא נִשְׁלָם פְּעֻלָּתָם, וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְסַלֵּק הַהַלְוָאוֹת, דְּהַיְנוּ לְהַחֲזִיר כָּל הַכֹּחוֹת לְשָׁרְשָׁם לִדְבַר ה' כִּי אִם כְּשֶׁמַּגִּיעִים הַכֹּחוֹת עַד הָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ ב), "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נְאֻם ה' אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ. וְהָאָרֶץ תַּעֲנֶה אֶת הַדָּגָן וְאֶת הַתִּירוֹשׁ וְאֶת הַיִּצְהָר וְהֵם יַעֲנוּ אֶת יִזְרְעֶאל". וְעַיֵּן הַפֵּרוּשׁ בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י וּמְצוּדוֹת דָּוִד, שֶׁפֵּרְשׁוּ שֶׁכְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ בְּכֹחוֹ לְצֹאן אֶל הַשָּׁמַיִם מִפֶּלֶג הַטּוֹב הַתְּלוּיִים בְּמַאֲמָר נֶחֱשָׁב שֶׁעוֹנֶה לָהֶם עַל בַּקָּשָׁתָם שֶׁמְּבַקְּשִׁים תָּמִיד לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע הַטּוֹב מִמֶּנּוּ. וְכֵן הַשָּׁמַיִם כְּשֶׁמַּשְׁפִּיעִים כֹּחָם עַל הָאָרֶץ נֶחֱשָׁב שֶׁהֵם עוֹנִים לָהֶם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַבְּלִים הַשֶּׁפַע מֵהָאָרֶץ נֶחֱשָׁב

שֶׁהָאָרֶץ עוֹנָה לָהֶם, וְאָזַי תֵּכֶף צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִיר כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁקִּבְּלוּ מֵהָאָרֶץ. וְהָאָרֶץ קִבְּלָה מִלְמַעְלָה מַעְלָה לְהַחֲזִיר הַכֹּל לְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא דִּבֵּר ה' עַל יְדֵי שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ בְּכֹחוֹת אֵלּוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בִּבְחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁזּוֹכֶה לְהַכֹּל בְּדִבֵּר ה' כַּנַ"ל, כִּי מִשָּׁם, מִתְּפִלָּה, שֶׁהוּא דִּבֵּר ה', נִמְשְׁכוּ כָּל הַכֹּחוֹת הָאֵלּוּ וּלְשָׁם צְרִיכִים לְהַחֲזִירָם. וּכְמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם יוֹנָתָן עַל פָּסוּק זֶה, "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה וְכוּ'"-וִיהֵי:

בְּעִדְנָא הַהִיא אֲקַבֵּיל צְלוֹתְכוֹן אָמַר ה' אַפְקִיד אֶת שְׁמַיָּא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת כִּי כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן הַשָּׁמַיִם וְכוּ', עַיֵּן לְקַמָּן:

וְזֶה בְּחִינַת מִכְנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ, 'מִכְּנַף הָאָרֶץ' דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים וְכוּ' וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ. שֶׁדַּיְקָא כְּשֶׁהָאָרֶץ נוֹתֶנֶת יְבוּלָהּ שֶׁמַּחֲזֶרֶת כָּל הַכֹּחוֹת לְשָׁרְשָׁם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ בְּסִימָן יא שֶׁיְּבוּל הוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת, וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. דְּהַיְנוּ, שֶׁכָּל יְבוּל הָאָרֶץ חוֹזְרִים וְנוֹתְנִים כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְאָז דַּיְקָא וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, שֶׁכֻּלָּם יִרְאִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וּמוֹדִים וּמִתְפַּלְּלִים אֵלָיו, כִּי יִרְאָה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁקִּיּוּן פֶּגֶם בְּכָל הָעֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים כִּי הָרֹג אֶת הֶבֶל זֶהוּ שְׁפִיכוּת דָּמִים. וְקִנְאָתוֹ הָיָה עַל הַתְּאוֹמָה יְתֵרָה זֶהוּ גִּלּוּי עֲרָיוֹת וְאָמַר לְהַ' יִתְבָּרַךְ, לֹא יָדַעְתִּי, הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי?! וְנָנַב דַּעַת הָעֶלְיוֹנָה, זֶהוּ בְּחִינַת פֶּגֶם אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. עַל כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ:

"אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לֹא תֹסֶף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ". זֶהוּ עִקַּר הַפֶּגֶם וְהַקִּלְקוּל הֶעָצוּם הַמַּגִּיעַ עַל יְדֵי פֶּגֶם שְׁלֹשׁ הָעֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה פּוֹגְמִים בַּתְּפִלָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין הָאֲדָמָה נוֹתֶנֶת כֹּחָהּ לָהָאָדָם לְהַחֲזִיר הַכֹּל לְדִבֵּר ה' לְסַלֵּק כָּל הַהֶלְוָאוֹת כַּנַ"ל בִּבְחִינַת אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ, בְּחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה וְכוּ' שֶׁפֶּגֶם בָּזֶה עַל יְדֵי פֶּגֶם שְׁלֹשׁ הָעֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם מַפְסִידִין אֶת הַתְּפִלָּה, נֶאֱמַר בּוֹ הַהֵפֶךְ מִזֶּה מַמָּשׁ שֶׁהוּא, "כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לֹא תֹסֶף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ". וְכַנַ"ל:

חלק ה

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל סִלּוּק הַהֶלְוָאוֹת שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִירִים כָּל הַכֹּחוֹת לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי הָאָרֶץ כְּשֶׁמַּגִּיעִים הַכֹּחוֹת עַד הָאָרֶץ וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר שִׁעְבּוּד שֶׁל הַהֶלְוָאָה הוּא עַל הַקַּרְקַע דַּיְקָא, כִּי הַשִּׁעְבּוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁבָּא עַל יְדֵי הַהֶלְוָאָה שֶׁנִּמְשְׁכָה עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּשָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הֶפְסֵד הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נָפַל לְעַבְדוּת שֶׁל הַהֶלְוָאָה בְּחִינַת עֶבֶד לְוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא סִלֵּק הַהֶלְוָאָה שֶׁל הַכֹּחוֹת שֶׁכָּל הַכּוֹכָבִים וְכוּ' לְוִוין זֶה מִזֶּה וְכוּ' שֶׁלֹּא סִלְּקָם עַל יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַ"ל. כָּל

וְזֶה הַשִּׁעְבּוּד וְהָעֲבָדוּת עִקָּרוֹ נוֹפֵל עַל הַקַּרְקַע שֶׁעַד שָׁם צְרִיכִים שֶׁיְּגִיעוּ הַכֹּחוֹת מִלְּמַעְלָה מַעְלָה, כִּי אָז דַּיְקָא כְּשֶׁמַּגִּיעִים עַד הָאָרֶץ הַנַּשְׁמִי, אָז דַּיְקָא צְרִיכִים לַחֲזֹר לְשָׁרְשָׁם עַל יְדֵי שֶׁחוֹזְרִים וּמִתְפַּלְּלִים בָּהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סִלּוּק הַהַלְוָאוֹת הַנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁפּוֹגְמִים בַּתְּפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁלֹּשׁ הָעֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִים לְעַבְדוּת וְשִׁעְבּוּד שֶׁל הַהַלְוָאָה כַּנַּ"ל, עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד חָל עַל הַקַּרְקַע, כִּי מִשָּׁם דָּוְקָא סִלּוּק כָּל הַחוֹבוֹת וְהַהַלְוָאוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ו

עַל כֵּן אֵין כֹּחַ לְהַלּוָֹה לְמִכֹּר הַקַּרְקַע לְאַחֵר וּכְשֶׁמּוֹכְרהּ, אָזַי הַמַּלְוֶה טוֹרֵף הַקַּרְקַע מֵהַלָּקוֹחוֹת, כִּי הַקַּרְקַע תָּמִיד בְּחֶזְקַת הַמַּלְוֶה, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מַלְוֶה לַחֲבֵרוֹ הוּא נֶגֶד חֲבֵרוֹ בִּבְחִינַת מַשְׁפִּיעַ שֶׁכֹּחוֹ בִּבְחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁהַכֹּל לוֹוִין מִמֶּנּוּ וְהַכֹּל מְשֻׁעְבָּדִים אֵלָיו וְעִקַּר הַשִּׁעְבּוּד עַל הָאָרֶץ, כִּי הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ מְשֻׁעְבָּד לְהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל לְהַחֲזִיר כָּל הַכֹּחוֹת אֵלָיו כַּנַּ"ל וְזֶה הַמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ מְקֻבָּל כֹּחַ מִשָּׁם. וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע שֶׁל הַלּוָֹה מְשֻׁעְבֶּדֶת לוֹ לְהוֹצִיאָהּ אֲפִלּוּ מֵהַלָּקוֹחוֹת, כִּי הַקַּרְקַע דַּיְקָא מְשֻׁעְבֶּדֶת לְסַלֵּק הַהַלְוָאוֹת בְּרוּחָנִיּוּת לְהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן גַּם בַּגַּשְׁמִיּוּת סִלּוּק כָּל הַחוֹבוֹת וְהַהַלְוָאוֹת חָל עַל הַקַּרְקַע דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הֶקְדֵּשׁ, חֻמָּץ וְשִׁחְרוּר מוֹצִיאִין מִידֵי שִׁעְבּוּד, כִּי אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֹשׁ הָעֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁמַּפְסִידִין אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַשִּׁעְבּוּד וְהָעֲבָדוּת כַּנַּ"ל, כִּי הֶקְדֵּשׁ זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּחִינַת וְעַם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. כִּי הֶקְדֵּשׁ הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדוֹת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה. כִּי 'הֶקְדֵּשׁ' הֵינוּ קְדֻשַּׁת הַגּוּף, כְּגוֹן שׁוֹר לְקָרְבָּן שֶׁהוּא עֲבוֹדוֹת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ, בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. וְעַל כֵּן שָׁם עִקַּר עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה". כִּי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמַּפְסִיד הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְחֻמָּץ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן גִּלּוּי עֲרָיוֹת שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ, בְּחִינַת כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכְלוּ תַּמָּן חָמֵץ תַּמָּן מֵת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי עִקַּר זֹאת הַתַּאֲוָה בָּאָה עַל יְדֵי חִמּוּץ הַמֹּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה בַּחֲצֻצְרוֹת (סִימָן ה). וְעַל כֵּן אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח, שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ וּלְבַעֵר חִמּוּץ הַמֹּחַ, לְבַטֵּל זֹאת הַתַּאֲוָה זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן גִּלּוּי עֲרָיוֹת. וְשִׁחְרוּר זֶה בְּחִינַת אַל תְּהִי בָז לְכָל אָדָם, שֶׁהוּא הֵפֶךְ שְׁפִיכַת דָּמִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם כִּי אֵינוֹ מְבַזֶּה וּמְמָאֵס אֲפִלּוּ אֶת עַבְדּוֹ בִּבְחִינַת אִם אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי (אִיּוֹב לא) וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁמְּשַׁחְרֵר עַבְדּוֹ הוּא בִּשְׁבִיל אֵיזֶה נַחַת רוּחַ שֶׁעָשָׂה לוֹ וַאֲפִלּוּ שֶׁעַבְדּוֹ מְשֻׁעְבָּד לוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ

מְבַזֶּה אוֹתוֹ וּמְשַׁחְרְרוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם'. נִמְצָא, שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה, הֶקְדֵּשׁ וְחָמֵץ וְשִׁחְרוּר, הֵם הַהֵפֶךְ מִשָּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם מַפְסִידִין עֲבוֹדוֹת הַתְּפִלָּה. עַל כֵּן הֵם מַפְקִיעִין מִידֵי שִׁעְבּוּד שֶׁבָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלָּה, שֶׁבָּא עַל יְדֵי שָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשִּׁעְבּוּד וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כִּי הָמָן עֲמָלֵק, יְמַח שְׁמָם, הֵם הַהֵפֶךְ מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם זוֹכִים לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים שֶׁתִּתְקַיֵּם מֻמְשַׁלְתָּם עַל הַמַּלְאָכִים, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מֵרֹאשׁ הַתּוֹרָה עַד סוֹפָהּ, כִּי עֲמָלֵק כָּלוּל מִכָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרִין אָחֳרָנִין שֶׁכָּל כֹּחָם נִמְשָׁךְ מִקְּנָאַת הַמַּלְאָכִים שֶׁרוֹצִים לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא תִּתְקַיֵּם מֻמְשַׁלְתּוֹ עֲלֵיהֶם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּרַם קְלָקוּל וּמִיתָה לְדוֹרוֹת שֶׁהָיָה עַל יְדֵי קִנְאַת הַמַּלְאָכִים שֶׁהִתְקַנְּאוּ בּוֹ הַרְבֵּה עַל שֶׁהָיוּ רוֹאִין גְּדֻלָּתוֹ שֶׁהָיוּ הַמַּלְאָכִים צוֹלִין לוֹ בָּשָׂר וּמְצַנְּנִין לוֹ יַיִן וְנִתְקַנְּאוּ בּוֹ עַד שֶׁרָכַב הַס"ם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עִקַּר כֹּחַ הַס"ם וְחֵילוֹתָיו הָרוֹצִים לְהַחֲטִיא אֶת הָאָדָם וּלְהַפִּילוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, נִמְשָׁךְ מִקְּנָאַת הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל. וּמִשָּׁם יְנִיקַת עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׂרֵי הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם בְּחִינַת רֹאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהוּא חוֹתֵר תָּמִיד לְקַלְקֵל כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם שֶׁעַל יָדָם יְכוֹלִין לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא כָּבוֹד לְהַנְצֵל מִקְּנָאָתָם, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי יִרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל יְדֵי שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁמַּכְנִיעִין הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה שְׁלֹשָׁה מֵינֵי חֹשֶׁךְ שֶׁהֵם תַּאֲוֹת מָמוֹן וְתַאֲוַת נְאוּף וְתַאֲוַת אֲכִילָה. וַעֲמָלֵק בְּהֵפֶךְ מִכָּל זֶה. בְּחִינַת וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים, כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּתַאֲוַת אֲכִילָה בְּחִינַת הַלְּעִיטֵנִי נָא הַנֶּאֱמָר בְּעֵשָׂו שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא עֲמָלֵק:

וְעַל כֵּן חָתַר הַבַּעַל דָּבָר לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּפִגַּם אֲכִילָה שֶׁהוּא מַה שֶּׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדַּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר הָמָן עֲמָלֵק. וְכֵן תַּאֲוַת נְאוּף עַל יְדוֹ בִּבְחִינַת אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ כַּיָּדוּעַ. וְכֵן תַּאֲוַת מָמוֹן בִּבְחִינַת וְלַחוֹטָא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסֹף וְלִכְנוֹס וְכוּ'. זֶה הָמָן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן נו בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים". וְהַתִּקּוּן לְכָל זֶה הֵם הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁכֻּלָּם הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וַעֲמָלֵק הוּא הַהֵפֶךְ מֵהַשְּׁלֹשָׁה רְגָלִים, כִּי הוּא שֶׁכּוֹפֵר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַל כֵּן הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָשָׁל לְאַמְבַּטְיוֹ רוֹתַחַת בָּא בֶּן בְּלִיַּעַל וְקִפֵּץ לְתוֹכָהּ

וְכוּ', כִּי הוּא בֶּן בְּלִיַּעַל וְחָצוּף וְעַז פָּנִים כָּזֶה אַף עַל פִּי שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים כָּאֵלֶּה אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיעַ עַצְמוֹ נֶגֶד הָאֱמֶת וְהוּא הֵפֶךְ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁמַּכְנִיעַ וּמְבַטֵּל רְפוּאוֹת הָרוֹפְאִים וְהַדְּאִקְטוֹרִים, כִּי עָמָלֵק הוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת וַחֲקִירוֹת הַפִּילוֹסוֹפְיָא שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ הָעֲבוֹדוֹת שֶׁהֵם מַפְסִידִין עֲבוֹדוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁהֵם, עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, דְּהַיְנוּ הֵפֶךְ אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם, כִּי הוּא מְבַזֶּה וּמְבַיֵּשׁ הַכֹּל, כִּי הוּא כּוֹפֵר גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. וְכֵן גִּלּוּי עֲרָיוֹת נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. וְכֵן שְׁפִיכַת דָּמִים כִּי בָּא לְהַלְחֵם עִם יִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם וְלִשְׁפֹּךְ דָּמָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הוּא מְבַזֶּה כָּל אָדָם וְאֵין שׁוּם אָדָם נֶחְשָׁב בְּעֵינָיו, אֲפִלּוּ הָעַכּוּ"ם וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם כִּי אִם הָיָה נֶחְשָׁב בְּעֵינָיו לְכָלוּם אֵיזֶה אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא לְהַלְחֵם עִם יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי שֶׁפַּרְעֹה וְחֵילוֹ, שֶׁהָיָה מֶלֶךְ אַדִּיר וְחָזָק כָּזֶה, נִכְנַע וְנָפַל לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ וּפֶה שֶׁאָמַר, מִי ה' וְכוּ', אָמַר, ה' הַצַּדִּיק וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל עָמָלֵק בְּרִשְׁעָתוֹ הַגְּדוֹלָה לֹא דַּי שֶׁהָיָה שׂוֹנֵא וּמְבַזֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל, אַף גַּם פַּרְעֹה וְכָל הָאֻמּוֹת הָיוּ מְבַזִּין בְּעֵינָיו וְלֹא הָיוּ נֶחְשָׁבִין בְּעֵינָיו לְכְלוּם. וְאָמַר בְּלִבּוֹ, פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו הֵם נִבְזִים וּשְׁפָלִים וַחֲסוֹרֵי דֵּעָה שֶׁהִכְנִיעוּ עַצְמָן נֶגֶד מֹשֶׁה, אֲבָל הוּא חָכָם וּמֵבִין בְּיוֹתֵר וְאֵינוֹ מַכְנִיעַ דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּשׁוּם אוֹת וּמוֹפֵת וְכוּ' עַד שֶׁבָּא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת קְלִפּוֹת הֶמָן שֶׁבְּזֶה הַכֹּל, כִּי לֹא דַּי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּכָל תַּאֲווֹת רָעוֹת, אַף גַּם הוּא מְבַזֶּה הַכֹּל כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דַּעַת נָגְדּוֹ בְּחִינַת לֹא חָשַׁב אֱנוֹשׁ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהֶמָן, "וַיִּבְז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ וַיְבַקֵּשׁ הֶמָן לְהַשְׁמִיד וְכוּ'". הֲרֵי שֶׁהָיָה מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק מְבֻזֶּה בְּעֵינָיו כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא נֶחְשַׁב בְּעֵינָיו אֲפִלּוּ לְהִנָּקֵם בּוֹ לְבַדּוֹ לְהָרְגוֹ וּלְאַבְּדוֹ, כִּי כָּל כָּךְ הָיָה מְבֻזֶּה בְּעֵינָיו וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, דְּהַיְנוּ שְׁפִיכַת דָּמִים שֶׁהוּא הֵפֶךְ מִבְּחִינַת אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם, כִּי הוּא בְּזֶה הַכֹּל בְּיוֹתֵר. וְכַמְבֹאָר בְּרִשְׁעַת הַמְסִירָה שֶׁלּוֹ כַּמָּה בְּזֶה אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים וְכוּ'". וְכַמְבֹאָר בַּגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים. וְעַל כֵּן עִקַּר פְּגַם הַכִּסֵּא כְּבוֹד עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת, 'כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ' שֶׁאֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם וְכִסֵּא שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכִּסֵּא כְּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר לְהַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם אוֹחֲזִין בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה שְׁלֵמוּת הַכִּסֵּא, כִּי כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל אוֹחֲזִין שָׁם בְּיוֹתֵר וּמְקֻשָּׁרִין עַצְמָן לְשָׁם, מְאִירִין יוֹתֵר שָׁרְשֵׁי הַנִּשְׁמוֹת וְנִשְׁלָם וְנִגְדָּל הַכִּסֵּא כָּבוֹד בְּיוֹתֵר, כִּי 'בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ' וְעַל כֵּן מַתְחֶלֶת הַמְּגִלָּה לְסַפֵּר מִכִּסֵּא מַלְכוּת שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ". כִּי כִּסְאוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשָׁעָה,

הוּא הַהֶפְךָ מִכִּסֵּא דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אֶת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים וְעַל כֵּן רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר בְּכִסֵּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, וְעַל כֵּן אָז הִכְשִׁילוּ אוֹתָם בְּכָל הַקְּלִקּוּלִים הַנַּ"ל שֶׁהֵחֱטִיאוּם בְּסִעֻדָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁאָז הִתְקַלְקְלוּ בְּזִנּוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן פִּגְמוּ בֶּאֱמוּנָה עַל יְדֵי שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַכֹּל כְּדֵי לְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִתְאַחֵז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְהַתִּקּוּן הָיָה עַל יְדֵי מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת מָר דְּרוֹר מָרֵי דַּכְיָא. שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא דִּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת שֶׁהוּא הַהֶפְךָ מִבּוּזוּי אֲנָשִׁים, כִּי הוּא מְקַיֵּם 'אַל תְּהִי בָז לְכָל אָדָם' וְחוֹתֵר בְּכָל כֹּחוֹ לְהוֹצִיא אֶת הַכֹּל מֵהֲרְפּוּת וּבְזִיּוֹנוֹת וּלְהַכְנִיסָן לְתוֹךְ כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הוּא מְקַיֵּם אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. כִּי מָר דְּרוֹר בְּשָׂמִים רֹאשׁ שֶׁהוּא שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין כָּל הַדְּבָרִים לְתוֹךְ הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה נִמְשְׁחוּ כָּל עֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְכָל הַכֹּהֲנִים וְהַמְּלָכִים שֶׁכֻּלָּם קִבְּלוּ כְּבוֹדָם וְיָצְאוּ מֵחֹל לְקֹדֶשׁ, מִבִּזּוּי לְכָבוֹד עַל יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁמְּקַדֵּשׁ הַכֹּל, כִּי כָּל הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה הָיָה בַּמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִשְׁכַּן כְּבוֹדוֹ", וּכְתִיב, "וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן". וְכֵן הַכֹּהֲנִים וּבִגְדֵיהֶם שֶׁהָיוּ לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת כֻּלָּם נִתְקַדְּשׁוּ וְזָכוּ לִכְבוֹדָם עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשְׁחוּ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהִקְרִיבוּ בַּמִּשְׁכָּן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה בִּטְּלוּ מִיִּשְׂרָאֵל כָּל הַבִּזְיוֹנוֹת וְהַחֲרָפוֹת וְהַבּוּשׁוֹת שֶׁהֵם הָעֲוֹונוֹת וְהֶעֱלוּ אֶת הַכֹּל מִבִּזָּיוֹן לְכָבוֹד וְהַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה כָּל קְדֻשָּׁתוֹ. וְכֵן כָּל הַכָּבוֹד שֶׁל הַמְּלָכִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה עַל יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. וְעַל כֵּן הַגּוֹאֵל צֶדֶק נִקְרָא בְּשֵׁם מָשִׁיחַ עַל שֵׁם שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כִּי מָשִׁיחַ יַעֲסֹק בָּזֶה בְּיוֹתֵר לְהַעֲלוֹת הַכֹּל מִבִּזָּיוֹן לְכָבוֹד וּלְקַיֵּם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת אַל תְּהִי בָז לְכָל אָדָם, לִבְלִי לְבַזּוֹת שׁוּם אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, רַק לַעֲסֹק עִם הַכֹּל לְתַקְּנוֹ, לְהַעֲלוֹתוֹ מִבִּזָּיוֹן לְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יְחֹס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ מִתּוֹךְ וּמֵחָמָס יִגְאַל נַפְשָׁם וְיֵיקַר דָּמָם בְּעֵינָיו". 'וְיֵיקַר' דַּיְקָא הֶפֶךְ וַיִּבָז וְכוּ' וְעַל כֵּן הוּא נִקְרָא בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל עַל שֵׁם שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כִּי נִקְרָא מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁמַּעֲלֶה הַכֹּל מִבִּזָּיוֹן לְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם הָיָה שֹׂרֶשׁ מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹר דְּרוֹר בְּשָׂמִים רֹאשׁ שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁזֶּה הֶפֶךְ הָמָן שֶׁהָיָה מְבַזֶּה אֶת הַכֹּל, כִּי הוּא מְשַׁתֵּדֵל לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל אָדָם מִבִּזָּיוֹן לְכָבוֹד כַּנַּ"ל, כִּי הוּא אוֹחֵז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲווֹת וּלְתַקֵּן כָּל הַקְּלִקּוּלִים הַבָּאִים עַל יְדֵי קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכֶה

לִבְחִינַת כָּבוֹד יַנְחִלֵם וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת קֳדֶשֶׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמָּקוֹם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, כִּי שָׁם:

נִכְלָלִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי שָׁם עִקַּר הַדְּבֵקוּת וְהַכְּלָלִיּוּת לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם:

חלק י

כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְאֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הָרוּחָנִיִּים וְהַזַּכִּים בְּתַכְלִית זַכוּת הָרוּחָנִיּוּת עַד שֶׁכָּל דְּרֵי מַעְלָה שׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, אֲבָל מֵאַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקָּרָם הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁשִּׁבְּרוּ אֶת תַּאֲוָתָם וְזָכוּ לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הוּא מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, עַד שֶׁמַּשְׂרֶה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי דַּיְקָא עַד שֶׁנִּקְרָא מְקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה' מִשְׁכָּנוֹת וְכוּ'". וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים הֵם מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבּוֹחֵר בַּעֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּזֶה הָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי דַּיְקָא וּמִשָּׁם דַּיְקָא הֵם נִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַד שֶׁנֶּחְשָׁב שֶׁכָּאן בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא הוּא מְקוֹמוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, בְּחִינַת עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה' הַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה הֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁמְּצַיְּלִים יִשְׂרָאֵל מִשִּׁפְכַת דָּמִים שֶׁרָצָה הָמָן, יִמַּח שְׁמוֹ, לְהַשְׁמִידָם וּלְאַבְּדָם עַל יְדֵי רִבּוּי הַקְּלִקּוּלִים וְהַקִּטְרוּגִים שֶׁמָּצָא עֲלֵיהֶם. אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מְרְדְּכַי מֹר דְּרוֹר טָרַח וְיָגַע וּבְזֶה עָצְמוֹ בְּכָל הַבְּזָיוֹנוֹת, כִּי מָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. וְעַד הֵיכָן הַדָּבָר מַגִּיעַ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּקְרַע אֶת בִּגְדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה. וְכֵן הִכְנִיס בְּכָל יִשְׂרָאֵל לָצוּם וְלִזְעֹק הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְדִבְרֵי הַצֻּמוֹת וְזַעֲקָתָם". כִּי הַצַּדִּיק מְבַזֶּה אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס, אֲבָל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם כֻּלָּם חֲשׁוּבִים בְּעֵינָיו מְאֹד אֲפִלּוּ הַגְּרוּעַ וְהַפָּחוּת מְאֹד, כִּי הוּא מְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם, כִּי הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שָׁדָן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה הִצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל וְנַעֲשָׂה תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מָר דְּרוֹר לְשׁוֹן חֵרוּת, הֵפֶךְ הָעֲבוֹדוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנַּ"ל שֶׁהֵם פֶּגֶם הַתְּפִלָּה, כִּי חֵרוּת הֵפֶךְ הָעֲבָדוּת וְהַשִּׁעְבּוּד הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יוֹבֵל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל יֹשְׁבֶיהָ". שֶׁהָעֲבָדִים יוֹצְאִים לְחֵרוּת וְהַשָּׂדוֹת חוֹזְרִים לְבַעֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בִּשְׁנַת

הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ". וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהַעֲבַרְתָּם שׁוֹפַר תְּרוּעָה". שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁתּוֹקְעִין בְּכָל שָׁנָה, כִּי שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְשֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁל יוֹבֵל הֵם בְּחִינָה אַחַת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , נֶאֱמַר תְּרוּעָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּתְרוּעָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁל יוֹבֵל. וְהֵם לְמַדִּים זֶה מִזֶּה לִתֵּן אֶת שֶׁל זֶה בָּזֶה, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבְּזוּיִים וְהַגְּרוּעִים הָאוֹבְדִים וְנִדָּחִים בְּחֶרְפַּת עֲוֹונוֹתֵיהֶם וְכֻלָּם יָשׁוּבוּ וְיָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי ה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה שֶׁשּׁוֹפָר כָּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַמְּבֹאָרִים שָׁם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם עַל פָּסוּק תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר, עַיֵּן שָׁם:

חלק יב

וְעַל כֵּן עֲשָׂה הַמָּן עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה לְקַלְקֵל וְלִכְפֹּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת יוֹבֵל שֶׁהוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שֶׁאָז מַעֲבִירִין שׁוֹפָר תְּרוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִבְּזוּי אֲנָשִׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת בְּתִקֻּף כֹּחוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי נִתְהַפֵּךְ הַגַּלְגַּל עָלָיו וְתָלוּהוּ עָלָיו, כִּי לֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מָרְדְּכַי רוֹצֶה לְזַכּוֹת אֶת הַכֹּל אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, כִּי הוּא מְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת אַל תְּהִי בָז לְכָל אָדָם כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל זֶה אִם זֶה הַבָּזוּי רוֹצֶה בְּתִקּוּנוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, אֲבָל כְּשֶׁזֶּה הַבָּזוּי אֵינוֹ חָפֵץ בִּבְרָכַת תִּקּוּן שֶׁל הַצַּדִּיק אַדְרַבָּה, הוּא מְבַזֶּה וּמְחָרֵף אֶת הַצַּדִּיק בְּכָל הַבְּזָיוֹנוֹת וְשׁוֹפֵךְ דָּמוֹ בְּבוּשׁוֹת וּבְזָיוֹנוֹת רַבּוֹת עַד שֶׁרוֹצֶה גַּם לִשְׁפֹּךְ דָּמוֹ מַמָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, עִם כָּל הַנִּלְוִים אֵלָיו, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ הָמָן שֶׁבִּזָּה אֶת מָרְדְּכַי כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא נֶחְשַׁב בְּעֵינָיו אֲפִלּוּ לִנְקֹם בּוֹ לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּבְז בְּעֵינָיו וְכוּ'" כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אִישׁ כְּזֶה בְּוַדַּאי אָסוּר לְזַכּוֹתוֹ. וְאָסוּר לַחֲמֹל עָלָיו כִּי הַבָּא לְהָרְגְךָ וְכוּ'. וּבָזֶה פָּגַם שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ שֶׁלֹּא שָׁמַר מִצְוַת ה' עַל יְדֵי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְהֶחֱיָה אֶת אֲגָג וְכוּ'. כִּי סָבַר שֶׁגַּם אוֹתוֹ אֵין לְבַזּוֹת, עַד שֶׁחָמַל עָלָיו וְעָבַר עַל מִצְוַת ה', כִּי שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ הָיָה קָטָן בְּעֵינָיו מְאֹד כִּי הָיָה נָחְבָּא אֶל הַכֵּלִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּבְזֵהוּ וְכוּ' וַיְהִי כְּמַחֲרִישׁ". אֲבָל בָּאֱמֶת פָּגַם בָּזֶה גַּם כֵּן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִכָּל שֶׁכֵּן בַּמָּה שֶׁהֶחֱיָה אֶת אֲגָג שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא הָמָן, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְקַיֵּם אַל תְּהִי בָז לְכָל אָדָם וְכוּ', אֲבָל זֶה הַמְבַזֶּה כָּל אָדָם וְרוֹצֶה לְאַבֵּד אֶת הַכֹּל בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהָרְגוֹ שֶׁלֹּא יַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת זְכִירַת מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק לִמְחוֹת זִכְרוֹ מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן מָרְדְּכַי תִּקֵּן כָּל זֶה, כִּי הוּא הָיָה מְקַיֵּם אַל

תְּהִי בָּז וְכוּ' בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁבָּא הָמָן לְיָדוֹ נָקַם בּוֹ הַרְבֵּה וְקִיֵּם, וְאַתָּה עַל בָּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְלֹא רָצָה לַחֲמֹל עָלָיו וְעַל בָּנָיו וּבָזֶה תִּקֵּן פְּגַם שֶׁאוּל שֶׁחָמַל עַל אֲגָג, כִּי אָסוּר לִסְמֹךְ עַל דַּעְתּוֹ נֶגֶד מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁצִּוְּתָה לִמְחוֹת אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי זֶה הַמְבַזֶּה כָּל אָדָם, וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מַכְנִיס בְּלֵב שְׁאָר בְּנֵי אָדָם לְבַזּוֹת כָּל אָדָם, כִּי בְּהִתְגַּבְּרוּתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מִתְפַּשֶּׁטֶת זֻהֲמַת קְלִפָּתוֹ בָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, בְּוַדַּאי צְרִיכִים לְשָׁרְשׁוֹ מִן הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִשְׁאֵר זִכְרוֹ בָּעוֹלָם כְּדֵי שֶׁתִּתְבַּטֵּל קְלִפָּתוֹ מִן הָעוֹלָם שֶׁמְּבַזֶּית הַכֹּל כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹכַל לְקַיֵּם אַל תְּהִי בָז לְכָל אָדָם, כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּכְנִיעִין וְעוֹקְרִים יוֹתֵר קְלִפַּת הָמָן שֶׁמְּבַזֶּה הַכֹּל. כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁמְּקַיֵּם אַל תְּהִי בָז וְכוּ'. שֶׁמְּכַבֵּד וּמְזַכֶּה אֶת הַכֹּל וּמַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַשּׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹבֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה דָּנִים אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל כֵּן כָּל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכְּלוּתָם הוּא הָמָן עֲמָלֵק, יִמַּח שְׁמָם, כֻּלָּם מִתְגָּרִים עַל הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אָמְרוּ בְלִבָּם נִינָם יַחַד שָׂרְפוּ כָל מוֹעֲדֵי אֵל בָּאָרֶץ". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם:

מַחֲשָׁבָה אַחַת לָהֶם הָרִאשׁוֹנִים כְּאַחֲרוֹנִים לְהִזְדַּוֵּג לְפַטְרוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תְּחִלָּה וְכוּ' שֶׁהֲרֵי שָׂרְפוּ כָּל מוֹעֲדֵי אֵל בָּאָרֶץ וְכוּ' פְּלִשְׁתִּים הֶחֱרִיבוּ שִׁילֹה נְבוּכַדְנֶצַּר הֶחֱרִיב בֵּית רִאשׁוֹן, טִיטוּס הֶחֱרִיב בֵּית שֵׁנִי. וְכֵן הָמָן וּבָנָיו, יִמַּח שְׁמָם, בִּתְחִלַּת מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כָּתְבוּ שִׂטְנָה לְעַכֵּב בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה בָּאָרֶץ הַזֹּאת דַּיְקָא. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ נִתְאַוָּה לִקְבֹּעַ דִּירָתוֹ בַּתַּחְתּוֹנִים וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "ד' אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ". וְעִקַּר מְקוֹמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא בִּמְקוֹם הַמִּשְׁכָּן וְהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שָׁם נִקְרָא מְקוֹמוֹ בִּבְחִינַת עַד אֲמָצָא מָקוֹם לַה' וְכוּ', בְּחִינַת מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. שֶׁכְּךָ הָיָה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ שֶׁדַּיְקָא בָּזֶה הָאָרֶץ הַגַּשְׁמִי בְּתַכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת, שָׁם דַּיְקָא יַמְשִׁיכוּ הַצַּדִּיקִים אֱלֹקוּתוֹ לְמַטָּה עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם דַּיְקָא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכַנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר בְּחִינָה זֹאת זוֹכִים רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַמָּקוֹם עַד שֶׁנִּכְלָלִין דֶּרֶךְ שָׁם בִּמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְעַל כֵּן הִתְגָּרוּ הַשּׂוֹנְאִים לְהַחֲרִיב הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּלְהַגְלוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי לְסַלֵּק שְׁכִינָתוֹ מֵהַתַּחְתּוֹנִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה כָּל תִּשּׁוּקָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבֶאֱמֶת גָּרְמוּ חֻרְבָּן גָּדוֹל וְצָרָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר עַל זֶה אָנוּ צְרִיכִין לְקוֹנֵן הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם עַל אֲשֶׁר גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ וְנֶחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ, אֲבָל

אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא אָבְדָה תִּקְוָתֵנוּ וְתוֹחַלְתֵּנוּ מֵה', כִּי בְּעַבְדוּתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹקֵינוּ. וַיֵּט עָלֵינוּ חֶסֶד בְּתֹקֶף מְרִירוּת גָּלוּתֵנוּ שֶׁנָּתַן לָנוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת בְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת מָרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים אֱלֹקוּתוֹ לְמַטָּה בָּאָרֶץ הַזֹּאת גַּם בְּתֹקֶף הַגָּלוּת, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל שְׁכִינָה עִמָּהֶם וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי הַצַּדִּיקִים אוֹחֲזִים בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בְּמִקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה דַּיְקָא, כִּי זֶה כָּל מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁזָּכוּ לְמַה שֶׁזָּכוּ שֶׁהַכֹּל הָיָה מֻחְמָת שֶׁהֵם בְּמָקוֹם גַּשְׁמִי כְּזֶה. וּמְקֻדָּשִׁין עַצְמָן כָּל כָּךְ וּפוֹרְשִׁין עַצְמָן מִכָּל הַתַּאֲוֹות עַד שֶׁזּוֹכִין לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד עַד שֶׁנִּכְלָלִין מִזֶּה הַמָּקוֹם שֶׁבָּאָרֶץ הַגַּשְׁמִי הַזֹּאת דַּיְקָא, בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַ"ל.

וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַגְבִּיהִין אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים וְכוּ'. כִּי הֵם דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת עַל יְדֵי שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיוֹדְעִין מָקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּמַגְבִּיהִין כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹ הַגַּשְׁמִי לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶשׁ מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יַחְזְרוּ לִמְקוֹמָם הַקָּדוֹשׁ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בִּבְחִינַת וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' הַנַּ"ל וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעִצְמוֹ יִזְכּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים שֶׁיִּהְיֶה מְחִצָּתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, כִּי הַמַּלְאָכִים אֵינָם יְכוֹלִים כָּל כָּךְ לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם מֻחְמָת שֶׁלֹּא הָיוּ בַּמָּקוֹם הַגַּשְׁמִי שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְלֹא נִבְחֲנוּ בְּנִסָּיוֹן בְּגַשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם הָאַרְצִי הַזֶּה, אֲבָל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בַּמָּקוֹם הַגַּשְׁמִי שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְנִבְחֲנוּ וְנִצְטָרְפוּ, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכֻלְלוּ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם עַד שֶׁיִּהְיֶה מְחִצָּתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת:

חלק יד

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאָדָם הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁהוּא בָּאָרֶץ הַגַּשְׁמִי הַזֶּה. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו. זוֹכֶה עַל יְדֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת דַּיְקָא לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם. וְאִם לֹא הָיָה חוֹטֵא בְּעֵץ הַדַּעַת הָיָה זוֹכֶה לָזֶה בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ, אֲבָל מֻחְמָת שֶׁחָטָא מִיָּד נִגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת שֶׁלֹּא יוּכַל לִזְכּוֹת לָזֶה אֶפִלּוּ אִם יְתַקֵּן מַעֲשָׂיו כִּי אִם לְאַחַר מִיתָתוֹ כְּשֶׁיְּשׁוּב אֶל הֶעָפָר דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב". כִּי מֻחְמָת קִלְקוּל חֶטְאוֹ הוּא צָרִיךְ לֵירֵד יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְתוֹךְ גַּשְׁמִיּוּת הֶעָפָר, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּמוּת וְיִהְיֶה נִקְבָּר בְּתוֹךְ הָאָרֶץ עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ גּוּפוֹ לְעָפָר מַמָּשׁ. וְאָז דַּיְקָא יָשׁוּב מִן הֶעָפָר דַּיְקָא לַחֲזֹר וְלִחְיוֹת בְּתַחְיַת הַמֵּתִים וְלָשׁוּב לְשָׁרְשׁוֹ מַמָּשׁ דַּיְקָא, לִהְיוֹת נִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בִּבְחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר דַּיְקָא. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים

שֶׁתִּקְּנוּ מַעֲשֵׂיהֶם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַד שֶׁגַּם בְּחַיֵּיהֶם הָיוּ אוֹחֲזִים בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָדוּן הַכֹּל לְכַף זְכוּת עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִים בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל, אֲבָל גַּם הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ הֵם גְּדוֹלִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי אַחַר מִיתָתָם הַקְּדוֹשָׁה דַּיְקָא כְּשֶׁהֵם שׁוֹכְנִים בְּתוֹךְ הֶעָפָר הַנִּשְׁמִי דַּיְקָא, מִשָּׁם דַּיְקָא הֵם נִכְלָלִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא הֵם מַמְלִיצִים טוֹב בְּיוֹתֵר עַל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל קִיּוּמָנוּ עַתָּה עַל יָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אִלְמָלֵא תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים הַמֵּתִים עַל הַחַיִּים לָא אִתְקַיֵּם עָלְמָא רִגְעָא חָדָא. כִּי אַחַר מִיתָתָם כְּשֶׁהֵם שׁוֹכְנִים בְּתוֹךְ הֶעָפָר מַמָּשׁ, אָז דַּיְקָא הֵם נִכְלָלִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל, וְאָז יְכוֹלִים בְּיוֹתֵר לְהַמְלִיץ טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל לְזַכּוֹתָם לְפִי מְקוֹמָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הוֹלְכִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּיְקָא עַל קִבְרֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ, כִּי אָז אַחַר מִיתָתָם הַקְּדוֹשָׁה, אָז דַּיְקָא הֵם עוֹשִׂים רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כִּי עַתָּה עַל יְדֵי קְבוּרָתָם הַקְּדוֹשָׁה בָּאָרֶץ הַנִּשְׁמִי הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הֵם נִכְלָלִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַחֶסֶד הַנִּפְלָא שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם עוֹשִׂין רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא חֶסֶד נִפְלָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה שֶׁדִּקְדֵּק הַפָּסוּק כְּשֶׁהִזְכִּיר הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכָּל תִּקְוָתֵנוּ עֲלֵיהֶם. דִּקְדֵּק לְהַזְכִּיר שָׁם שֶׁהֵם בָּאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם". 'אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה' דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁהֵם שׁוֹכְבִים בְּתוֹךְ הָאָרֶץ הֶעָפָר הַנִּשְׁמִי אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם שֶׁשָּׁם תַּכְלִית נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז הַנִּשְׁמִי מְאֹד. מִשָּׁם דַּיְקָא עוֹלִין לְמַעְלָה מַעְלָה מַה שֶּׁאֵין שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף יָכוֹל לַעֲלוֹת לְשָׁם כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם, מִתּוֹךְ הָאָרֶץ הַנִּשְׁמִי שֶׁנִּקְבְּרוּ שָׁם, מִשָּׁם דַּיְקָא הֵם מַעֲלִין וּמְתַקְּנִים הַכֹּל יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה וּמֵיטִיבִין עִמָּנוּ בְּכָל הַטּוֹבוֹת בִּבְחִינַת וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם וְכַנַּ"ל:

חלק טו

עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה יִתְבָּאֵר קְצָת רְמָזִים בְּהִלְכוֹת הָעוֹשֶׂה שָׁלִיחַ לְגָבוֹת חוֹבוֹ. וּבְהִלְכוֹת הַרְשָׁאָה שֶׁהֵם שַׁיְכִים זֶה לָזֶה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּחשֶׁן מִשְׁפָּט בְּסִימָן קכא וקכב. וְזֶה לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּתְחִלַּת סִימָן קכא, שָׁלַח לוֹ חוֹבוֹ אוֹ פִּקָּדוֹנוֹ עַל יְדֵי שָׁלִיחַ אִם אָמַר לוֹ הַמַּלְוֶה לְשָׁלְחוֹ עַל יָדוֹ וְנֶאֱבַד פָּטוּר, אֲפִלּוּ לֹא אָמַר לוֹ פֶּה אֶל פֶּה, אֶלָּא שֶׁשָּׁלַח לוֹ בִּכְתָב, שְׁלַח לִי עַל יְדֵי פְּלוֹנִי וּשְׁלָחָם עַל יָדוֹ וְנֶאֱבְדוּ, פָּטוּר. וְהוּא שֶׁיַּכִּיר שֶׁהוּא כְּתַב יָדוֹ וְכוּ'. וְעַיֵּן שָׁם בְּסָעִיף א וְסָעִיף ב וְסָעִיף ג וּבְסָעִיף ד, עַיֵּן שָׁם:

כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹבֵד ה' יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא עִקַּר עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב, הַכֹּל צְרִיכִים לְקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁצְּרִיכִים לְסַלֵּק לוֹ כָּל הַחוֹבוֹת וְהַהַלְוָאוֹת שֶׁלּוֹוִין וּמְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה שֶׁהֵם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁהָאָדָם מְקַבֵּל. וְהַסִּלּוּק הוּא עַל יְדֵי הַכִּחוֹת שֶׁהָאָדָם מַכְנִיס בַּעֲבוֹדָתוֹ, בִּפְרָט בַּתְּפִלָּה כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, עַל יְדֵי זֶה מְקַיֵּם בְּחִינַת סִלּוּק כָּל הַחוֹבוֹת וְהַהַלְוָאוֹת שֶׁלָּוָה וּמְקַבֵּל בְּכָל עֵת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְלִפְעָמִים הָאָדָם רָחוֹק מְאֹד מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת יְדֵי חוֹבָתוֹ לְסַלֵּק חוֹבוֹ הַנַּ"ל כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁלִיחַ שֶׁהֵם שְׁאָרֵי צַדִּיקִים אוֹ כְּשֵׁרִים וְיִרְאִים הַמְקֹרָבִים לְהַצַּדִּיק הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הַנַּ"ל. שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק הַנַּ"ל כִּי אִם עַל יָדָם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלִיחִים וְרוֹצֶה לְסַלֵּק חוֹבוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁלִיחוּת חוֹב הַהַלְוָאָה עַל יְדֵי שָׁלִיחַ. אֲזַי הַדִּין, אִם הָאֱמֶת שֶׁהוּא שְׁלוּחוֹ, כְּגוֹן שֶׁאָמַר לוֹ בְּפֵרוּשׁ שֶׁרָאוּי לִסְמֹךְ עָלָיו, אוֹ שֶׁשָּׁלַח לוֹ כְּתַב יָדוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹרוֹת וְהַחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים שֶׁגִּלָּה שֶׁכֻּלָּם מְסוּרִים בְּיַד שְׁלוּחוֹ זֶה, אֲזַי אֶפְלוּ אִם נֶאֱבְדוּ בַּדֶּרֶךְ קֹדֶם שֶׁבָּאוּ לְיַד הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל אֵין הָאַחֲרָיוּת עַל הַלּוֹוֶה וּכְבָר נִפְטַר מֵחוֹבוֹ, כִּי הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כֹּחוֹ גָּדוֹל וְעָצוּם וְיוּכַל לִמְצֹא חוֹבוֹתָיו בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם, וּבִלְבַד כְּשֶׁנִּשְׁלְחוּ עַל יְדֵי שְׁלוּחוֹ הַנֶּאֱמָן בֶּאֱמֶת, אֲבָל אִם שִׁלְּחָם עַל יְדֵי שְׁלִיחַ שֶׁלֹּא נִשְׁלַח מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כְּלָל, רַק הוּא בְּעַצְמוֹ עָשָׂאוֹ לְשָׁלִיחַ בְּעַצְמוֹ, כִּי נִדְמֶה אֵלָיו לְאִישׁ צַדִּיק וְנִתְקָרֵב אֵלָיו וְקִשֵּׁר כָּל עֲבוֹדָתוֹ אֵלָיו, כִּי סָבַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָבִיא הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לְהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל וּבֶאֱמֶת לֹא נִשְׁלַח מִמֶּנּוּ כְּלָל וְנֶאֱבַד בַּדֶּרֶךְ, אֲזַי הָאַחֲרָיוּת עַל הַלּוֹוֶה, מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת לֹא נִשְׁלַח מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כְּלָל. כִּי זֶה יָדוּעַ בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁבְּכָל הָעֲבוֹדָה שֶׁל הָאָדָם, וּבִפְרָט הָעֲבוֹדוֹת הַתְּפִלָּה צְרִיכִין זְכוּת גָּדוֹל שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ לַמָּקוֹם הַצָּרִיךְ שֶׁתַּעֲשֶׂה הַתִּקּוּן הַצָּרִיךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּבִפְרָט בְּשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְקֹדֶם שֶׁהַתְּפִלָּה וְהָעֲבוֹדָה עוֹלֶה לְשָׁם יֵשׁ לָהּ סְכָּנוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת בַּדֶּרֶךְ מֵרִבּוּי הַמְקַטְרְגִים הָאוֹרְבִים עַל הַדְּרָכִים כַּיָּדוּעַ בַּסְּפָרִים. עַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הָעֲבוֹדָה, וּבִפְרָט עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה הִיא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִים הַכֹּל לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל, אֲבָל זֶה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל רָחוֹק מְאֹד מְאֹד מֵהָעוֹלָם עַד שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו בְּעַצְמוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁלוּחָיו שֶׁהֵם אֲנָשָׁיו וְתַלְמִידָיו הָאֲמִתִּיִּים. וְאָז כָּל הָאַחֲרָיוּת עַל הַמַּלְוֶה בְּעַצְמוֹ, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ נִזְהָר וּמַנִּיחַ עַצְמוֹ לִטְעוּת וּמְקַשֵּׁר עֲבוֹדָתוֹ לְמִי שֶׁאֵינוֹ שְׁלוּחוֹ שֶׁל הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כְּלָל, אֲזַי כָּל הָאַחֲרָיוּת עָלָיו בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת דִּינֵי הַרְשָׁאָה. וְזֶה לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן קפב סָעִיף א:

אַף עַל פִּי שֶׁלּוֹוֶה שָׁשָׂלַח לַמַּלְוֶה חוֹבוֹ בְּצִוּוּיוֹ עַל יְדֵי שְׁלוּחוֹ וְנֶאֱבְדוּ, פָּטוּר. כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אִם יִרְצֶה הַלּוֹוֶה לֹא יְשַׁלְּחֶנּוּ לוֹ עַל יְדֵי שְׁלוּחוֹ וְכוּ', עַד שֶׁיָּבוֹא בְּהַרְשָׁאָה וְכוּ'. וְעִקַּר הַדִּין הוּא, שֶׁאֵין הַשְּׁלִיחַ יָכוֹל לְהַכְרִיחַ אֶת הַלּוֹוֶה לְהַעֲמִידוֹ בְּדִין שֶׁיְּסַלֵּק לוֹ חוֹבוֹ כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ הַרְשָׁאָה, אֲבָל בְּלֹא הַרְשָׁאָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת שָׁלִיחַ שֶׁנִּשְׁלַח מֵהַמַּלְוֶה לְגַבּוֹת חוֹבוֹ יָכוֹל הַלּוֹוֶה לוֹמַר, לָאו בַּעַל דְּבָרִים דִּידִי אַתְּ וְיָבוֹא הַמַּלְוֶה בְּעַצְמוֹ וְיִתְבָּעֵנִי בְּדִין, הַיְנוּ כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא בֶּאֱמֶת בְּחִינַת שְׁלִיחַ מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת מֵאַנְשֵׁי הַצַּדִּיק וְהַצַּדִּיק צִוָּהוּ שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְגַבּוֹת חוֹבוֹתָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּלֵךְ וְיַזְהִיר וְיַזְכִּיר אֶת הַכֹּל שֶׁיַּעַסְקוּ בָּעֲבוֹדַת ה', וּבִפְרָט בִּתְפִלָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת סִלּוּק חוֹבוֹת הַהַלְוָאָה כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן אֵין לוֹ כֹּחַ לָדוּן אֶת הָעוֹלָם בְּעַצְמוֹ לְהַכְרִיחָם בְּדִינָא וְדִינָא שֶׁיְּסַלְּקוּ הַחוֹבוֹת הַנַּ"ל, כִּי לִשְׁפֹּט וְלָדוּן אֶת הָעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹמָא דְּדִינָא, אֵין כֹּחַ לְשׁוּם אָדָם כִּי אִם לְהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל בְּעַצְמוֹ שֶׁיָּכוֹל לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהֵם שָׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא דַּיְקָא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם לְפִי מְקוֹמָם וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. אֲבָל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם אַף עַל פִּי שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלוּחָיו לֹא נַעֲשׂוּ שְׁלוּחִים כִּי אִם לְזַרֵז וּלְהַזְכִּיר שֶׁיְּסַלְּקוּ חוֹבוֹתָם כַּנַּ"ל, אֲבָל לֹא לְהַכְרִיחָם וּלְדוּנָם בְּדִין וּמִשְׁפָּט, כִּי מִי יוֹדֵעַ מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֵיךְ לְדוּנָם וּלְשָׁפְטָם לְפִי מְקוֹמָם, כִּי זֶה אֵין יוֹדֵעַ כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל בְּעַצְמוֹ שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל כֵּן אֵין לְהַשְׁלִיחַ כֹּחַ לְתָבְעָם בְּדִין וּמִשְׁפָּט כִּי אִם כְּשֶׁבָּא בְּהַרְשָׁאָה שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל כֵּן הוּא נִקְרָא אֲשֶׁר לֹא טוֹב עָשָׂה בְּעֵמָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, "וַאֲשֶׁר לֹא טוֹב עָשָׂה בְּעֵמָיו", זֶה הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה וְכוּ', כִּי אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לִשְׁפֹּט וְלָדוּן אֶת הָעוֹלָם כִּי אִם בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, כִּי הוּא יוֹדֵעַ לָדוּן הַכֹּל לְכַף זְכוּת בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים לְפִי מְקוֹמָם, כִּי הוּא יוֹדֵעַ מָקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ', אֲבָל מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁלִיחַ, אֵינוֹ יָכוֹל לָדוּן וְלִשְׁפֹּט כְּלָל, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת הָעוֹלָם כִּי אִם מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ'. וְיוֹתֵר מִזֶּה מְבֹאָר בְּסוֹד נוֹרָאוֹת הַמַּעֲשֶׂה הַשַּׁיָּכָה לַתּוֹרָה הַזֹּאת הַכְּתוּבָה בְּרָמָז בְּעֶלְמָא מְעַט רָאשֵׁי פְּרָקִים בַּסֵּפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן:

חלק יז

וְעַל כֵּן לֹא נִתְרַצָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּשְׁלִיחוּת הַשְּׁלִיחַ כְּשֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ , הִנְנִי שֹׁלֵחַ לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ וְכוּ'. וּבִקֵּשׁ מֹשֶׁה וְאָמַר, אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה וְכוּ'. וְה' יִתְבָּרַךְ הוֹדָה לוֹ וְאָמַר לוֹ, פָּנַי יֵלֵכוּ וַהֲנִחֹתִי לָךְ וְכוּ'. כִּי אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְשָׁפְטֵנוּ בְּרַחֲמִים וְחֶסֶד כִּי אִם ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְכֵן הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה הַנִּכְלָל בּוֹ וְכוּ'

כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק "הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו אַל תַּמֵּר בּוֹ כִּי לֹא יִשָּׂא לְפִשְׁעֲכֶם". כִּי אֵין בְּיָדוֹ לִסְלֹחַ, כִּי הוּא רַק שָׁלִיחַ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה שֶׁלֹּא יִשְׁלַח שָׁלִיחַ, רַק שֶׁיֵּלֵךְ בְּעַצְמוֹ עִם יִשְׂרָאֵל, אָז גְּלָה לוֹ מִדַּת טוּבוֹ וְרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים שֶׁאֵינָם כָּלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי עַל פָּנֶיךָ וְכוּ' וְחַנֹּתִי וְכוּ' וְרִחַמְתִּי וְכוּ'". אָז אָמַר לוֹ, הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי, שֶׁדְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ וְכוּ', הַיְנוּ כִּי זֶה עִקַּר גְּדֶלֶ נִפְלְאוֹת רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו שֶׁאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם מֵחֲמַת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ'. עַל כֵּן הוּא יוֹדֵעַ מָקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְעַל יְדֵי זֶה הוּא דָּן אֶת הַכֹּל בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. וְנִסְמַךְ לָזֶה מִיָּד, הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הֱוֵי מְתוּנִים בַּדִּין וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה. כִּי זֶה יָדוּעַ בַּמִּדְרָשִׁים וּבְכָל הַסְּפָרִים מִגֹּדֶל קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָמְרוּ, מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וְכוּ'. וְכֵן בִּבְרִיאַת אָדָם הָרִאשׁוֹן קִטְרְגוּ הַמַּלְאָכִים מְאֹד וְאָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ, בַּר נָשׁ דְּאַתְּ עָתִיד לְמֵיבְרֵי עָתִיד לְמֶחֱטָא קָמָךְ וּלְאַרְגָּזָא קָמָךְ וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁהַמַּלְאָכִים מִתְקַנְּאִים וּמִתְגָּרִים מְאֹד בְּהָאָדָם שֶׁנִּבְרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם, כִּי מִגֹּדֶל הַקִּנְאָה קִטְרְגוּ עַל בְּרִיאָתוֹ וְאַחַר כָּךְ קִטְרְגוּ עַל מֹשֶׁה כְּשֶׁרָצָה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. וְכֵן בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן הֵם מְקַטְרְגִים וּמִתְגָּרִים בְּכָל אֶחָד, בִּפְרָט בְּמִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' לְהִתְנַדֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לָבוֹא לְזֶה הַתַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם, הֵם מִתְגָּרִים וּמִתְקַנְּאִים בּוֹ מְאֹד וְרוֹצִים לְהַפִּילוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל מַה שֶּׁחוֹתֵר יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ הֵם מִתְגָּרִים בּוֹ בְּיוֹתֵר. וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַנְּפִילוֹת וְהַהִתְרַחֲקוּת שֶׁל רֹב בְּנֵי אָדָם, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא, כִּי כָּל כֹּחַ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו שֶׁמִּתְגָּרִים עַל כָּל אָדָם בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהוּא, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִקִּטְרוּג הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל. וּמִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל וְרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו וְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי הוּא מִתְגַּבֵּר כָּאֲרִי וְעָז כַּנָּמֵר בְּכָל פַּעַם וְאֵינוֹ מַנִּיחַ עַצְמוֹ לִפֹּל בְּכָל פַּעַם, אֲבָל עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת הוּא עַל יְדֵי כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּאָחֵז אֶת עַצְמוֹ בְּכֹסֶא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שְׁרָשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְאַחֲזֵי פְּנֵי כִסֵּה וְכוּ' הַנֶּאֱמַר בְּמֹשֶׁה כְּשֶׁקִּטְרְגוּ עָלָיו הַמַּלְאָכִים בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ'. וְלִזְכּוֹת לָזֶה צְרִיכִים לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם,

דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב עַל יְדֵי תִּקּוּן הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת שֶׁהֵם תַּאֲוּוֹת אֲכִילָה וּמִשְׁגָּל וּמָמוֹן וְכוּ' שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִים כָּרָאוּי הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשְׁפָּעַת נְבוּאָה וְעַל יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה זוֹכִין לִתְפִלָּה וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת עַל יְדֵי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹדֵעַ מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְיָכוֹל לְקַיֵּם, אַל תִּדִּין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וְכַנַּ"ל:

וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה קָשֶׁה לְהָבִין הָעִצָּה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲמֹד כְּנֶגֶד קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים עַל יְדֵי שֶׁיֹּאחֲזוּ עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ', כִּי הֲלֹא זֶה בְּעַצְמוֹ קָשֶׁה עָלֵינוּ מְאֹד בְּיוֹתֵר. וְאִם אָמְנָם בְּרַחֲמָיו לֹא הֶעֱלִים מֵאִתָּנוּ כָּל הָעֵצוֹת וְהַדְּרָכִים אֵיךְ לִזְכּוֹת לָזֶה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שִׁבְירַת הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל. וְהָעֵצָה לְשַׁבְּרָם הוּא עַל יְדֵי קַבָּלַת הַשָּׁלֹשָׁה רְגָלִים כָּרָאוּי וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה וְכוּ' עִם כָּל זֶה גַּם הָעֵצוֹת בְּעַצְמָן קָשִׁים עָלֵינוּ לְקַיְּמָם. (וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ זֶה בְּמָקוֹם אֶחָר כַּמָּה פְּעָמִים), וּבִפְרָט שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל הִתְגָּרוּת הַמַּלְאָכִים שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל כֹּחוֹת הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו הוּא בְּעִנְיַן הַתַּאֲוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם תַּאֲוֹת מָמוֹן וּמִשְׁגָּל וַאֲכִילָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁשׁ מִשְׁמָרוֹת, שֵׁשׁ מֵינֵי חֹשֶׁךְ וְכוּ', וּבִפְרָט גֹּדֶל הַהִתְגָּרוּת עַל הַתְּפִלָּה כִּידוּעַ רִבּוּי הַבִּלְבּוּלִים מְאֹד בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה. וְאִם כֵּן מֵאַיִן יָבוֹא עֻזְּרֵנוּ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁמֵּהֶם כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁכּוֹרֵה שֵׁנָה שָׁחַת בְּכָל עֵת עַל כָּל אָדָם לְהַפִּילוֹ וּלְהוֹרִידוֹ מְאֹד, חַס וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְעַל כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּכָל עֵת חִדּוּשִׁים אֲמִתִּיִּים הַמְּבִיאִין לִידֵי מַעֲשֶׂה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא עִקַּר כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר, שֶׁהוּא כְּבָר נִצַּח הַמִּלְחָמָה וְזָכָה לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹת הַנַּ"ל וְכוּ' עַד שֶׁזָּכָה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַד שֶׁזָּכָה לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְלַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִקִּנְאַת הַמַּלְאָכִים, עַד שֶׁגָּבְרָה יָדוֹ וְחָטַף הַתּוֹרָה לְיָדוֹ וְהוֹרִידָהּ לְמַטָּה וּמְסָרָהּ לְיִשְׂרָאֵל. וּמִגֹּדֶל כֹּחוֹ הֶעָצוּם הוּא מִתְגַּבֵּר עַד שֶׁיָּכוֹל לְהַצִּיל אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בֶּאֱמֶת לְהַצִּילוֹ מִקִּנְאַת הַמַּלְאָכִים לְבַל יַפִּילוּ אוֹתוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם. וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לָדוּן אֶת הַכֹּל לְזִכּוּת בְּחֶסֶד נִפְלָא עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדֵעַ מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַכְנִיס אֶת כָּל אֶחָד לְכַף זְכוּת בֶּאֱמֶת וּמוֹצֵא נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּכָל מִדָּה וּבְכָל תִּקּוּן מֵהַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל אֲפִלּוּ בְּהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים עַד שֶׁיָּכוֹל לְזַכּוֹת גַּם אוֹתוֹ לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְפִי בְּחִינָתוֹ לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, עַד שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַפִּילוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי

הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לוֹחֵם בַּעֲדוֹ מִלְחֶמֶת ה'. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק זוֹכֶה לִהְיוֹת נִכְלָל בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹדֵעַ מְקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בַּמַּסֶּכְתָּא הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁבֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת, שֶׁאָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת מַעֲתָּה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ, שֶׁזֶּה הָעִקָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל כֵּן הִתְחִיל הַתַּנָּא בַּמַּסֶּכְתָּא הַזֹּאת, שֶׁהִיא אָבוֹת, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי דַּיְקָא, כִּי סִינַי הוּא בְּחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי מִפְּנֵי שֶׁהוּא הַר נָמוּךְ, לְהוֹרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּלְהוֹרִידָהּ לְיִשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ כִּי אִם עַל יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי כְּמוֹ מֹשֶׁה, כִּי עַל יְדֵי עֲנָוָה אֲמִתִּיִּית שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן מַמָּשׁ, הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לַעֲלוֹת וְלִכְלֹל בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁשָּׁם דַּיְקָא יוֹדְעִים מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְיכוֹלִים לְזַכּוֹת אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַ"ל. כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ בְּתַכְלִית הָעֲנָוָה הַזֹּאת וְאֵינוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל רַק עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה יֵשׁוּת, עֲדַיִן הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת מָקוֹם וְאֵינוֹ נִכְלָל בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, וְעַל כֵּן אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאֵינוֹ יָכוֹל לָדוּן אֶת כָּל אֶחָד לִזְכוּת לְפִי מְקוֹמוֹ וְכַנַּ"ל, רַק זֶה הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עָנָו כְּמֹשֶׁה, שֶׁהוּא אַיִן מַמָּשׁ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל בֶּאֱמֶת וּמֵאַחַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַיִן בֶּאֱמֶת אֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם כְּלָל, עַל כֵּן הוּא נִכְלָל בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהַיְנוּ לִזַּכּוֹת אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ כַּנַ"ל, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ מָקוֹם כָּל אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִכָּל הַמַּעֲלוֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אָדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים וְהַחֲכָמִים, לֹא שִׁבְּחָה הַתּוֹרָה אוֹתוֹ כִּי אִם בְּמַעֲלַת הָעֲנָוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד וְכוּ'". כִּי זֶה הָעִקָּר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וּלְמָסְרָהּ לִיְשׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכָה מֹשֶׁה הָיָה עִקַּר הַגְּבוּרָה וְהַמִּלְחָמָה שֶׁיְּקַבְּלָהּ בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְמָסְרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ שֶׁיּוּכַל לְמָסְרָהּ לְיִשְׂרָאֵל מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם, כִּי עַל מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ לֹא הָיוּ הַמַּלְאָכִים מִקַּטְרְגִים כָּל כָּךְ, כִּי יָדְעוּ גֹּדֶל קְדֻשָּׁתוֹ הָעֲצוּמָה שֶׁכְּבָר נִצַּח וְשִׁבֵּר הַיֵּצֶר הָרַע בְּתַכְלִית, אַךְ כָּל עִקַּר קִטְרוּגָם הָיָה עַל שֶׁרָצָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּלְמָסְרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ שֶׁתִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת לְיִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת עוֹלָם. וְעַל זֶה סָבְרוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְקַטְרֵג מֵחֲמַת שֶׁרָאוּ שֶׁאֵין מַעֲשֵׂי הַדּוֹרוֹת עוֹלִים יָפֶה וְעַל כֵּן

סָבְרוּ שֶׁיְּכוֹלִים לְקַטְרֵג כְּמוֹ שֶׁקִּטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵחֲמַת שֶׁרָאוּ שֶׁסּוֹפוֹ לַחֲטֹא. וְאַף עַל פִּי שֶׁעַכְשָׁו כְּבָר רָאוּ מַעֲשֵׂה ה' שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גָּמַר כִּרְצוֹנוֹ וּכְבָר הָיוּ בָּעוֹלָם הָאָבוֹת אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְהַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים עַד שֶׁיָּצָא אוֹר נִפְלָא כָּזֶה שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהִתְגַּבֵּר וְנִצַּח הַמִּלְחָמָה כָּרָאוּי, אַף עַל פִּי כֵן קִטְרְגוּ עַל מַה שֶּׁרוֹצֶה לְמָסְרָהּ לְיִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת, כִּי רָאוּ שֶׁעֲתִידִים לַחֲטֹא בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, מִכָּל שֶׁכֵּן בַּדּוֹרוֹת הָאֲחֵרִים, בִּפְרָט בְּסוֹף הַדּוֹרוֹת, אֲבָל מֹשֶׁה בְּעֹצֶם כֹּחוֹ לֹא דַּי שֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְקִבֵּל אֶת הַתּוֹרָה אַף גַּם קִבְּלָהּ בְּכֹחַ כָּזֶה עַד שֶׁיּוּכַל לְמָסְרָהּ לְיהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיכָהּ מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם. וְכָל זֶה זָכָה עַל יְדֵי שֶׁקִּבְּלָהּ מִסִּינַי שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁפְלוּת אֲמִתִּי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהַטּוֹת כְּלַפֵּי חֶסֶד וּלְזַכּוֹת אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהַצִּיל אֲפִלּוּ אֶת הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים מִקִּטְרוּג הַמַּלְאָכִים עַד שֶׁגַּם הוּא יִזְכֶּה לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וּלְהַמְשִׁיכָהּ לְדוֹרוֹת, כִּי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה מִדּוֹר לְדוֹר חוֹבָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם וכו' וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם וכו'". וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "כִּי מְרַחֲמָם" וכו' שֶׁהַחִיּוּב עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲסֹק בִּישׁוּב הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לְדַבֵּר עִם חֲבֵרָיו לְעוֹרְרָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וכו', אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה עַל כָּל אָדָם וְאֵינוֹ מַנִּיחוֹ לַעֲסֹק בָּזֶה וְאִם יִרְצֶה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ, הוּא מִתְגָּרֶה בּוֹ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עָנָו כְּמֹשֶׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לַעֲלוֹת וְלִכְלֹל בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מְזַכֶּה אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּמַצִּילוֹ מִקִּטְרוּג הַמַּלְאָכִים עַד שֶׁמְּזַכֶּהוּ שֶׁגַּם הוּא יֹאחֵז עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וכו' וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל עִקַּר תַּכְלִיתָם הוּא עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַכֹּל כַּיָּדוּעַ, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּנָיִן יְרוּשָׁלַיִם, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב וְעִקַּר תַּכְלִית הַיִּרְאָה הוּא עֲנָוָה בִּבְחִינַת עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה', שֶׁעַל יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכֵן כֻּלָּם:

חלק כ

וְזֶה, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא קִבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ לְמָסְרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לֹא הָיָה לוֹ זֶה הַכֹּחַ בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁהֵצַרְתָּ מֹשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל עָלָיו, יְהֹ יוֹשִׁיעֲךָ מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים, שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יְהוֹשֻׁעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בְּכָל הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִכָּל

הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל קְדֻשַּׁת הַשַּׁלְשׁ רְגָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ וְכוּ'". וְעַל כֵּן שָׁם עִקַּר מְקוֹם הַנְּבוּאָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים וְכוּ'. וְשָׁם עִקַּר הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה". וְשָׁם שַׁעַר הַשָּׁמַיִם לַעֲלוֹת וְלִכְלֹל דֶּרֶךְ שָׁם, לַעֲלוֹת מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּשֵׁם מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וְכוּ' מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה". כִּי שָׁם נִכְלָלִין בְּמָקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְעַל כֵּן שָׁם מָקוֹם הַמִּשְׁפָּט, כִּי שָׁם יָשְׁבוּ הַסַּנְהֶדְרִין בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, כִּי הַמִּשְׁפָּט צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּרַחֲמִים לְהַטּוֹת כְּלַפֵּי חֶסֶד לְהַפֵּךְ בְּזְכוּת כָּל אֶחָד. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה וְהִצִּילוּ הָעֵדָה", וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן הָיָה עִקַּר הַמִּשְׁפָּט בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין בְּמָקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לָדוּן אֶת הַכֹּל לִזְכוּת כַּנַּ"ל (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר).:

וְהַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן פָּגְמוּ בְּכָל זֶה, וְעַל כֵּן לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד קְטָרוּג הַמַּלְאָכִים עַד שֶׁהִפִּילוּ אוֹתָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ , וְשָׁם רָאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים שֶׁהֵם בְּנֵי הַמַּלְאָכִים שֶׁמְּחַזְאֵי וַעֲזָאֵל שֶׁנָּפְלוּ מִלְּמַעְלָה עַל יְדֵי שֶׁקִּטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם. וַעֲדַיִן הֵם מְקַטְרְגִין, וְהֵם הִתְגָּרוּ בְּהַמְרַגְּלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וַנְּהִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם". כִּי הַמְרַגְּלִים נָפְלוּ בְּעֵינֵיהֶם כְּנֶגְדָּם. וְזֶה הָיָה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם, כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בְּעֹצֶם תֹּקֶף נִפְלְאוֹת כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבָּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַצִּילָם מִקִּטְרוּג הַמַּלְאָכִים וּלְזַכּוֹתָם בְּקִדֻּשַׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְדוֹרוֹת וּלְהַנְחִילָם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְיהוֹשֻׁעַ נְצוֹל מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים עַל יְדֵי גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבּוֹ שֶׁלֹּא מָשׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל וּבֵרְכוֹ, יָהּ יוֹשִׁיעֲךָ מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים. וְלֹא דַּי שֶׁנִּצּוֹל מֵהֶם, אַף גַּם זָכָה לְקַבֵּל אֶת כָּל הַתּוֹרָה מִמֹּשֶׁה וּלְהַמְשִׁיכָהּ לְדוֹרוֹת. וְהַכֹּל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַל יְדֵי שֶׁהָיָה עָנָו כָּזֶה עַד שֶׁזָּכָה לְהִכָּלֵל בִּשְׁלֵמוּת בְּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁפְלוּת וַעֲנָוָה. וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ', כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת סִינַי הָיָה לוֹ כֹּחַ לְקַבְּלָהּ וּלְמָסְרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ תָּמִיד לְהַמְשִׁיכָהּ לְדוֹרוֹת כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה, וַיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. זֶה רָמַז עַל כָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין שֶׁיּוּכַל לֶאֱחֹז אֶת עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִקִּנְאַת הַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים, זְקֵנִים הֵם בְּחִינַת הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁנִּקְרָאִים זְקֵנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם, "וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים". וְכֵן בְּיִצְחָק, "וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק" וְכֵן בְּיַעֲקֹב כְּתִיב, "וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן". וְכַמּוּבָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה. וְהַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת הֵם בְּבְחִינַת הַשֶּׁלֶשׁ רְגָלִים כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי הַשֶּׁלֶשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת

הָאָבוֹת, בְּחִינַת זְקֵנִים שֶׁעַל יָדָם מְתַקְּנִים הַשָּׁלֹשׁ תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְזֶה, וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים. וְעַל יְדֵי נְבוּאָה זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. וְזֶה, וּזְקֵנִים מְסָרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל תִּקּוּן הַתְּפִלָּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי אַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁהֵם סִדְּרוּ לָנוּ כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל צָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַיְּמָם כְּדֵי לִזְכּוֹת לָאֱחֹז עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן זֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים הֵם בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת. וְעַל כֵּן כָּל צַדִּיק יֵשׁ לוֹ מִדָּה וְתִקּוּן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי הוּא כָּלוּל מִכָּל תִּקּוּנֵי הַמִּדּוֹת כְּמוֹ מִדַּת חֶסֶד לְאַבְרָהָם וּגְבוּרָה לְיִצְחָק, אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי הָיָה לְאַבְרָהָם שְׁלֵמוּת בְּכָל הַמִּדּוֹת, אַךְ עִקַּר תִּקּוּן מִדַּת הַחֶסֶד נֶחֱשָׁב לְאַבְרָהָם וּגְבוּרָה לְיִצְחָק וְכוּ'. וּכְמוֹ כֵן בָּעִנְיָן הַנַּ"ל וְהָבֵן:

חלק כב

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ מִיָּד לְמִשְׁנָה זֹאת, הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, הֱוֵי מְתוּנִים בַּדִּין, הֵינוּ שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת מָתוּן בַּדִּין לְבַלִּי לַחֲטֹף לְדוּן אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹקִים הוּא וּצְרִיכִין לִהְיוֹת מָתוּן מָתוּן הֵיטֵב הֵיטֵב אַיִךְ לְדוּן אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָדוּן אֶת חֲבֵרוֹ כִּי אִם כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְהַעֲמִידוּ תַלְמִידִים הַרְבֵּה, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְהַעֲמִידוּ תַלְמִידִים הַרְבֵּה, כִּי לֹא יִרְחַק שׁוּם תַּלְמִיד אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי לְפִי מַעֲשָׂיו לְקָרְבוֹ, אַף עַל פִּי כֵן יִמְצָא בּוֹ אֵיזֶה זְכוּת וּנְקֻדָּה טוֹבָה עַל יְדֵי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ:

וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה, כִּי אַף עַל פִּי כֵן הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת סְיָג וְגָדֵר וּמְחִצָּה לַתּוֹרָה לְרַחֵק אֶת מִי שֶׁהוּא לְהֵפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת לְפִי מְקוֹמוֹ, אַף עַל פִּי כֵן מִי שֶׁהוּא חוֹלֵק גָּמוּר, וְהָעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מְבַטֵּל גַּבְהוּ וְגַאֲוָתוֹ שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה זְמָרִי כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ, וְאַף עַל פִּי כֵן מַטָּעָה אֶת עַצְמוֹ וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ נֶגֶד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלֵק עָלָיו וּמְבַזֶּה אוֹתוֹ. וַאֲזַי הַבָּא לְטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ, שֶׁמְּגָרְשִׁין אוֹתוֹ מִלְּהִתְקָרֵב אֶל נְקֻדַּת הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַסְּיָגִים וְהַגְּדָרִים שֶׁעוֹשֶׂה הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ לְתוֹרָתוֹ שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב אֲלָיו זָר. וְעִקַּר הַהִתְרַחֲקוּת הוּא מֵחֲמַת הַגַּסּוּת וְהַגַּאוּת שֶׁהוּא הֵהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִבְּחִינַת סִינַי שֶׁהוּא עֲנָוָה וְהַשְׁפָּלוּת שֶׁמִּשָּׁם קִבֵּל מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' וְכוּ' לְדוֹרוֹת עוֹלָם, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ הַבְּחִירָה חָפְשִׁיִּת, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לָדוּן אֶת הַכֹּל לִזְכוּת כְּדֵי לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת סְיָג לַתּוֹרָה, לְרַחֵק מִי שֶׁרָאוּי לְרַחֲקוֹ מֵחֲמַת גַּסּוּתוֹ עַד אֲשֶׁר יִכָּנַע לְבָבוֹ הֶעָרֵל וְשָׁב וְרָפָא לוֹ. וְכֵן מוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה

מְקוֹמוֹת שֶׁהַצַּדִּיק אוֹמֵר תּוֹרָתוֹ בִּבְחִינָה זֹאת לְקָרֵב אֶת מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב וּלְרַחֵק הַהֵפֶךְ בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים לֹא זָכָה וְכוּ'. כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַרְחֵק מִן הָעֲרְבוֹנוֹת. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת ג) שֶׁכָּל הַהַלְוָאוֹת נִמְשָׁכִין מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בַּתְּפִלָּה שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כְּרָאוּי וְלֹא קִשֵּׁר תְּפִלָּתוֹ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַגַּלְגַּלִּים וְחַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכָבִים וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן כָּל הָעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְכוּ', כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת לוֹוִים וּמְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ. וְכָל סִלּוּק חוֹבָם וְהַלְוָאָתָם הַכֹּל תָּלוּי בְּהָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּלְקַשֵּׁר תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וְשָׁבִים כָּל הַכֹּחוֹת אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סִלּוּק כָּל הַהַלְוָאוֹת הַנַּ"ל וְכִמְבֹאָר לְעֵיל כָּל זֶה, עַיֵּן שָׁם. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה, עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל לְהַלְוָאוֹת וְחוֹבוֹת וְכוּ' וּמֵחֲמַת זֶה קָשֶׁה לְסַלֵּק חוֹבוֹת הַהַלְוָאוֹת, כִּי עִקַּר סִלּוּק הַחוֹבוֹת וְהַהַלְוָאוֹת כְּתִקּוּנָם הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר סִלּוּק הַהַלְוָאוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבְשִׁבְיל זֶה צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִן הָעֲרְבוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי מִי יוּכַל לְהַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה לְסַלֵּק חוֹבוֹת וְהַלְוָאוֹת שֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי הַלְוַאי שֶׁיַּפְקִיעַ אֶת עַצְמוֹ לְסַלֵּק חוֹבוֹת הַהַלְוָאָה שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּלְקַשֵּׁר תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, שֶׁזֶּה עִקַּר סִלּוּק הַהַלְוָאוֹת שֶׁל כָּל אָדָם, כִּי כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת לוֹוִים מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁהֵם לוֹוִים וּמְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ כָּל הַשְׁפָּעָתָם וְחִיּוּתָם וְכַנַּ"ל. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁיּוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ לְסַלֵּק חוֹבוֹת שֶׁל עַצְמוֹ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כָּרָאוּי כַּנַּ"ל. וְאֵיךְ יוּכַל לְהַכְנִיס עַצְמוֹ לָעֲרֹב בְּעַד חֲבֵרוֹ שֶׁבָּא לִידֵי הַלְוָאָה בְּנַשְׁמִיּוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁנִּפְגַּם בְּיוֹתֵר עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, וְאֵיךְ יוּכַל לַעֲרֹב בַּעֲדוֹ לְסַלֵּק חוֹבוֹת הַהַלְוָאָה מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַסִּלּוּק כְּתִקּוּנוֹ הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁיְּקַשֵּׁר תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי לְהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל עַד שֶׁיְּשׁוּבוּ כָּל הַכֹּחוֹת וְהַחִיּוּת לְשָׁרְשָׁם לְדַבֵּר ה' שֶׁשָּׁם בְּחִינַת סִלּוּק כָּל הַהַלְוָאוֹת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם, וְזֶה מַטֶּל עַל כָּל אָדָם בְּעַצְמוֹ. שֶׁכְּפִי הַשָּׁפַע וְהַחִיּוּת שֶׁמְּקַבֵּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלְוָאָה מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, כֵּן יִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתוֹ עַד שֶׁיַּחֲזֹר וְיַעֲלֶה הַכֹּחַ לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא עִקַּר סִלּוּק הַהַלְוָאָה בְּרוּחָנִיּוּת וְעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן גַּם הַהַלְוָאָה בְּנַשְׁמִיּוּת. וְזֶה חוֹבָה עַל כָּל אָדָם בְּעַצְמוֹ, אֲבָל אִישׁ אַחֵר קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לְסַלֵּק חוֹבוֹת וְהַלְוָאוֹת שֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ שְׁבִיל וְצִנּוֹר מְיֻחָד שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מְקַבֵּל הַשְׁפָּעָתוֹ וְחִיּוּתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַלְוָאָה, וְדֶרֶךְ הַצִּנּוֹר שֶׁלּוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת כָּל הַכֹּחוֹת וְהַחִיּוּת לְשָׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סִלּוּק

הַהַלְוָאָה. וְעַל כֵּן קָשֶׁה לְאַחֵר לְסַלֵּק בְּעַד חֲבֵרוֹ, כִּי אֵיךְ יוּכַל לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ הַצְּנוֹר שֶׁל חֲבֵרוֹ לְסַלֵּק חוֹבוֹתָיו:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת הַדִּין הַמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עֶרֶב בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת, מְשׁתַּעְבֵּד. שֶׁלֹּא בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת, אֵינוֹ מְשׁתַּעְבֵּד, אֶלָּא בְּקִנְיָן. וּמְקוֹרוֹ בְּהַמִּשְׁנָה בְּסוֹף בָּבָא בַתְרָא שֶׁאָמַר שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס, הֲרֵי הַחוֹנֵק אֶת חֲבֵרוֹ בַּשּׁוּק וְכוּ', שֶׁכֵּן לֹא עַל אֱמוּנָתוֹ הִלְוָהוּ. וְהַתַּנָּא שִׁבַּח מְאֹד אֶת דְּבָרָיו וְאָמַר, הֲרוֹצֶה שֶׁיַּחְכִּים וְכוּ', עַד יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס:

חלק כה

וְזֶה, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָעֲרֵבוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה לָזֶה. וְזֶה מֻחֲמַת שֶׁבְּשֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל נֶחֱשָׁבִים כֻּלָּם כְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק:

"כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב וְכוּ'", שְׁנִקְרָאִים נֶפֶשׁ אֶחָד, כִּי נִמְשָׁכִים מִמָּקוֹר הָאַחְדוּת וְעַל כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה לָזֶה בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה, אֲבָל תִּקּוּן זֶה הָעֲרֵבוּת, דְּהַיְנוּ לְסַלֵּק הַחוֹב שֶׁחַיָּב כָּל אֶחָד, עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁתְּפִלָּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה לְכָל אֶחָד. וְהוּא הֶעָרֵב בְּעַד כָּל אֶחָד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יְסַלֵּק חוֹבוֹת הַלְוָאוֹתָיו בִּשְׁלֵמוּת, כִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשׂוּ עֲרֵבִים זֶה לָזֶה רֶבֶם כְּכֻלָּם אֵינָם יְכוֹלִים לְסַלֵּק חִיּוּב הָעֲרֵבוּת, כִּי הַלְוַאי שֶׁיְּפַקִּיעַ אֶת עַצְמוֹ. וְעַל כֵּן הָעִקָּר הוּא הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא אוֹחֵז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל וְהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָדוּן אֶת כָּל אֶחָד לְכַף זְכוּת לְפִי מְקוֹמוֹ מֻחֲמַת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהוּא הַמַּלְוֶה וְהוּא בְּעַצְמוֹ הֶעָרֵב בְּעַד כָּל אֶחָד שֶׁבְּוַדַּאי יְסַלֵּק הַלְוָאָתוֹ, כִּי זֶה הַצַּדִּיק הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הוּא טוֹב לַכֹּל תָּמִיד וְאֵינוֹ מַפְסִיק טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ לְעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁלָּוָה מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ מְסַלֵּק לוֹ הוּא מַלְוֶה לוֹ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּלִי מִסְפָּר עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יַרְחִיב יָדוֹ וִיסַלֵּק לוֹ הַכֹּל. וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן יִמְרֹד בּוֹ וְלֹא יִרְצֶה לְסַלֵּק לוֹ יֵשׁ כֹּחַ לָזֶה הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל לְגָבוֹת חוֹבוֹתָיו מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם וְיוּכַל לִמְצֹא אוֹתוֹ וְלֹא יוּכַל לְהִסָּתֵר מִמֶּנּוּ. וַאֲפִלּוּ בְּמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם יֵשׁ דֻּגְמָא זֹאת בְּגַשְׁמִיּוּת. כְּמוֹ לְמָשָׁל שֶׁנִּמְצָא מֶלֶךְ אַדִּיר חָסִיד וְטוֹב מְאֹד גּוֹמֵל חֶסֶד בְּלִי שִׁעוּר וְהוֹנוֹ וּרְכוּשׁוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ גְּדוֹלָה וּרְחָבָה מְאֹד מְאֹד וְדַרְכּוֹ לִגְמֹל חֶסֶד לְהַלְווֹת לְכָל הַבָּאִים וּמְבַקְּשִׁים לְקַבֵּל טוֹבָתוֹ, וְתֵכֶף כְּשֶׁמְּסַלְּקִים לוֹ, הוּא מַלְוֶה לָהֶם עוֹד בְּכַפְלֵי כִּפְלַיִם. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ מְסַלֵּק כָּרָאוּי תֵּכֶף כְּשֶׁבָּא וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עוֹד הַלְוָאָה הוּא מַלְוֶה לוֹ עוֹד, כְּדֵי שֶׁיְּרַחֵיב יָדוֹ וְכֵן לְעוֹלָם. אֲבָל מִי שֶׁמּוֹרֵד בּוֹ וְאֵינוֹ מַכְנִיעַ עַצְמוֹ תַּחְתָּיו, הוּא יָכוֹל לְמָצְאוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְגוֹבֶה מִמֶּנּוּ חוֹבוֹתָיו מִכָּל מַה שֶּׁמּוֹצֵא אֶצְלוֹ וְאִם אֵינוֹ

מַסְפִּיק, הוּא מְיַסְּרוֹ וּמַעֲנִישׁוֹ כְּפִי הַחוֹבוֹת הַמַּגִּיעִים מִמֶּנּוּ. אַךְ בְּמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לְיַסְּרוֹ רַק עַד שֶׁתֵּצֵא נִשְׁמָתוֹ. וְעַל כֵּן לִפְעָמִים אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרַע מִמֶּנּוּ כָּרָאוּי כְּפִי חוֹבוֹתָיו. וְגַם לִפְעָמִים הוּא בּוֹרֵחַ בְּמָקוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמָצְאוֹ, אֲבָל אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כְּתִיב, "אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן". וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ יִתְבָּרַךְ, "מִי כָמֹהוּ מוֹרֶה". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִים לִדְבַר ה', שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ הַכֹּל, נִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְיֵשׁ לָהֶם מֶמְשָׁלָה נִצְחִיִּית שֶׁהִוא מֶמְשֶׁלֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל. וְזֶה הַצַּדִּיק הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הוּא מַלְוֶה תָּמִיד לְכָל הָרוֹצֶה לְקַבֵּל טוֹבָתוֹ בִּבְחִינַת כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ מְשֻׁלָּם לוֹ כָּרָאוּי הוּא מַלְוֶה לוֹ עוֹד עַד שֶׁיְּרַחֵיב יָדוֹ וִיסַלֵּק. וְאִם עֲדַיִן אֵינוֹ מְסַלֵּק, הוּא מַלְוֶה לוֹ עוֹד כְּדֵי לְהַרְחִיב יָדוֹ. וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר. בִּבְחִינַת 'לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן' שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְשֻׁלָּם הַצַּדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁיְּרַחֵיב יָדוֹ וִישַׁלֵּם וְכֵן לְעוֹלָם, כִּי טוּבוֹ אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, כִּי זֶה הַצַּדִּיק הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁדָּן אֶת הַכֹּל לְזִכּוּת כְּפִי מְקוֹמוֹ וְעַל כֵּן מוֹצֵא בּוֹ זְכוּת תָּמִיד לְהוֹסִיף וּלְהַשְׁפִּיעַ לוֹ רַב טוּב וְחֶסֶד מִמְּקוֹם עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְהַרְחִיב יָדוֹ לְסַלֵּק חוֹבוֹתָיו. וְאִם אַף עַל פִּי כֵן יִתְעַקֵּשׁ הַלָּוֶה רָשָׁע וְיִמְרֹד בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא יִרְצֶה עוֹד לְהַכְנִיעַ תַּחְתָּיו לְקַבֵּל טוֹבָתוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ וּמֶמְשָׁלָה לִגְבּוֹת וּלְהַפְרַע מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם כִּי מֶמְשֶׁלְתּוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּיָדוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "אֵין חֹשֶׁךְ וְכוּ' לְהִסָּתֵר שָׁם". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאִם יַחְתְּרוּ בִשְׁאוֹל מִשָּׁם יָדִי תִּקָּחֵם וְכוּ'". אֲבָל דַּרְכּוֹ לְהֵיטִיב תָּמִיד וְהוּא מְסַבֵּב סִבּוֹת וְגִלְגּוּלִים שׁוֹנִים בְּלִי שִׁעוּר בְּדַרְכֵי טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ הַנִּפְלָא עַד שֶׁיִּתְרַצֶּה לְהַכְנִיעַ עַצְמוֹ לְקַבֵּשׁ מִמֶּנּוּ טוֹבָתוֹ, וַאֲזַי הוּא מַשְׁפִּיעַ לוֹ בְּכָל פַּעַם עוֹד חֶסֶד וְטוּב מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּבוּ הַכֹּל אֶל ה' וִיסַלְּקוּ חוֹבוֹתָם כָּרָאוּי. וְעַל כֵּן רַק צַדִּיקִים כְּאֵלּוּ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מַלְוֶה הַגָּדוֹל, בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מְשִׁיחַ, הֵם יְכוֹלִים לִהְיוֹת עֵרֶב בְּעַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לַעֲזֹר לְכָל אֶחָד עַד שֶׁיְּסַלֵּק לָהֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הֲעַרְבוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁבָּא מִיהוּדָה שֶׁאָמַר, "אָנֹכִי אֶעֱרָבֶנּוּ וְכוּ'". כִּי יְהוּדָה בְּחִינַת מָשִׁיחַ, עִקַּר הֶעָרֵב בְּעַד כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲרֵבִים זֶה בָּזֶה, כִּי הוּא יְתַקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת מָה הֶעֱרַבוֹן אֲשֶׁר אֶתֵּן לָךְ וַתֹּאמֶר חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ וּמַטֶּךָ וְכוּ'. כִּי הֵם הָיוּ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמַת מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל כֵּן הִזְכִּירָה עֵרָבוֹן, כִּי הוּא הֶעָרֵב בְּעַד כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּסַלְּקוּ כָּל חוֹבוֹתָם, כִּי הוּא יְתַקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַשֵּׁשׁ עֲבוֹדוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם שֶׁהֵם

אֱמוּנָה הֵפֶךְ עֲבוֹדָה זָרָה וְתִקּוּן הַבְּרִית וְתִקּוּן שְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֹתָמְךָ וּפִתִּילֶךָ וּמַטֶּךָ. 'חֹתָמְךָ', זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַחוֹתָם אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין הַמְרֻמָּזִים בְּחֹתָמְךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי תִּקּוּן חוֹתַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה עַיִן שָׁם). 'וּפִתִּילֶךָ' זֶה בְּחִינַת צִיצִית, תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּבוֹד, כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵיהּ מְכַבְּדוּתָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם, בְּחִינַת אֵיזֶה מְכֻבָּד הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת וְכוּ'. 'וּמַטֶּךָ' זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה נִתְגַּלָּה עַל יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּמַטֵּהוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאֶת הַמַּטֶּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדֶךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הָאֹתֹת". שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּעַשׂ הָאֹתֹת לְעֵינֵי הָעָם וַיַּאֲמֵן הָעָם וְכוּ'". וְעַל כֵּן נִקְרְאוּ הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים בְּשֵׁם מַטּוֹת, כִּי הֵם כְּלַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה מֹשֶׁה. עַל כֵּן 'וּמַטֶּךָ' זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה. נִמְצָא, שֶׁאֵלּוּ הַשִּׁלְשָׁה חֹתָמְךָ וּפִתִּילֶךָ וּמַטֶּךָ הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֹשׁ הָעֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר סִלּוּק כָּל הַחוֹבוֹת, שֶׁזֶּהוּ הַשְׁלֵמוּת יִהְיֶה נִשְׁלָם עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הֶעָרֵב בְּעַד הַכֹּל לְסַלֵּק הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְקֻחָה הֶעֱרֻבוֹן אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה חֹתָמְךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְעַל כֵּן עֶרֶב בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד, כִּי זֶה הַמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ וְגוֹמֵל עִמּוֹ חֶסֶד, עַל יְדֵי זֶה הוּא נִכְלָל בִּבְחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁשָּׁם כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַכֹּל אֶחָד, שֶׁמַּחֲמַת זֶה כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה לָזֶה וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הֶעָרְבוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד הֶעָרֵב, כִּי הֶעָרֵב אֵין יָכוֹל לְהִשְׁתַּעְבֵּד בְּעַד חֲבֵרוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מִשֹּׁרֶשׁ הֶעָרְבוּת הַנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת שֶׁהַמַּלְוֶה נוֹתֵן מָעוֹת וּמַשְׁפִּיעַ לְהַלּוָֹה אָז עַל יְדֵי הַמְּצוָה הַזֹּאת נִתְעוֹרֵר שֹׁרֶשׁ הַחֶסֶד שֶׁל הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד, שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הֶעָרְבוּת. וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא יָכוֹל לְהַכְנִיס עֶרֶב תַּחְתָּיו מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל, אֲבָל לְאַחַר מַתַּן מָעוֹת אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר לָוָה הַלּוָֹה וְאֵינוֹ מְסַלֵּק שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֵק מִשָּׁרְשׁוֹ:

וְאֵינוֹ יָכוֹל לְסַלֵּק הַלָּוָאוֹתָיו וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז אִי אֶפְשָׁר לְהֶעָרֵב לְהִשְׁתַּעְבֵּד, כִּי אֵיךְ יוּכַל אֶחָד לַעֲרֹב בְּעַד חֲבֵרוֹ, כִּי הֲלֹא הוּא בְּמָקוֹם אַחֵר לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ וְאֵין יָכוֹל לַעֲרֹב בַּעֲדוֹ כִּי אִם כְּשֶׁעוֹלִים וּמִתְקַשְּׁרִים לְשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד וְשָׁם נִכְלָלִים כָּל הַמְּקוֹמוֹת וְכָל הַצְּנוֹרוֹת יַחַד וְעַל כֵּן מִשָּׁם דַּיְקָא יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן לְסַלֵּק אֲפִלּוּ חוֹבוֹת חֲבֵרוֹ שֶׁלָּזֶה מַכְנִיס עַצְמוֹ הֶעָרֵב. וְזֶה אֵין זוֹכֶה

כִּי אִם הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת עַל יְדֵי הַמְצָוָה שֶׁל הַהַלְוָאָה נִכְלָל שָׁם בִּבְחִינַת הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן אָז דַּיְקָא הֶעָרֵב מְשֻׁעְבָּד בְּלֹא קִנְיָן, אֲבָל אַחַר כָּךְ אֵין יָכוֹל לְהִשְׁתַּעְבֵּד לַעֲרֹב בְּעַד חֲבֵרוֹ, כִּי אַחַר כָּךְ נִתְרַחֵק מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְעַל כֵּן אַחַר מַתַּן מָעוֹת אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד אֶלָּא בְּקִנְיָן, כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים הֵם בִּבְגָדִים וּלְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה וְכוּ', שְׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְכוּ'". כִּי הַקִּנְיָן הוּא שֶׁלֹּא יְשַׁנֶּה עוֹד. וְכָל הַשִּׁנּוּיִים הֵם לְמַטָּה בְּשִׁנּוּי הַמְקוֹמוֹת שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְהַשִּׁנּוּי, אֲבָל לְמַעְלָה בִּבְחִינַת שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד, אֵין שׁוּם שִׁנּוּי וְשֶׁקֶר בִּבְחִינַת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְכוּ'. וְעַל כֵּן מְקַבְּלִין קִנְיַן סוּדָר, כִּי הַבְּגָדִים וְהַלְּבוּשִׁין הֵם בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְבוּשִׁין תְּקִינַת לְהוֹן דְּמִנַּיְהוּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין לִבְנֵי נָשָׁא וְכוּ'". וְעַל כֵּן כָּל הַקִּנְיָנִים עַל יְדֵי הַבְּגָדִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין עַצְמָן לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם שִׁנּוּי וְשֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן אַחַר הַקִּנְיָן אֵין יְכוֹלִין לְשַׁנּוֹת עוֹד, וּמִי שֶׁמְּשַׁנֶּה אַחַר כָּךְ כְּאִלּוּ עוֹקֵר עַצְמוֹ מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן בְּקִנְיָן מִשְׁתַּעְבֵּד הֶעָרֵב גַּם לְאַחַר מַתַּן מָעוֹת, כִּי עַל יְדֵי הַקִּנְיָן עוֹלִים לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת כְּלוּלִים יַחַד זֶה בָּזֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל אֶחָד עֵרֶב בְּעַד חֲבֵרוֹ שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֲרֻבוּת וְכַנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה מְרֻמָּז בַּמֶּה שֶׁאָמַר שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס עַל זֶה הַדִּין שֶׁעֵרֵב שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד, הֲרֵי הַחוֹנֵק אֶת חֲבֵרוֹ בַּשּׁוּק וְכוּ' וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ לְכְאוֹרָה לָמָּה הִזְכִּיר דָּוְקָא מַה שֶׁחֲבֵרוֹ תּוֹבְעוֹ וְאֵינוֹ מְסַלֵּק בְּשֵׁם הַחוֹנֵק אֶת חֲבֵרוֹ וְכִי לֹא סַגֵּי בְּלֹאו הָכֵי?! אַךְ כָּל דִּבְרֵיהֶם רָזִין עִלָּאִין וַעֲמֻקִּין וְכָל מַה שֶׁיְּכוֹלִין לִמְצֹא אֵיזֶה רְמָזִים לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּדִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים מְחֻיָּב כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ לַחְתֹּר וְלִמְצֹא כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל. וְעַל פִּי הַנַּ"ל מְקֻשָּׁר הֵיטֵב, כִּי זֶה הַלּוָֹה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הֶחֱזִיר כָּל הַכֹּחוֹת וְהַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע שֶׁקִּבֵּל מֵהַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל לֹא הֶחֱזִירָם לְשָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל. שֶׁמִּזֶּה הַפְּגָם נִמְשָׁךְ שֶׁהוּא לוָֹה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ נָחְנָק בִּגְרוֹנוֹ, כִּי הַצַּוָּאר וְהַגָּרוֹן שֶׁל הָאָדָם שֶׁשָּׁם תָּלוּי כָּל חִיּוּת הָאָדָם, דֶּרֶךְ שָׁם מְקַבְּלִין כָּל הַהַלְוָאוֹת שֶׁהֵם הַחִיּוּת וְהַכֹּחוֹת, וְדֶרֶךְ שָׁם צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ לְהַעֲלוֹתָם לְשָׁרְשָׁם, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַכֹּחוֹת שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד, כֻּלָּם הֵם בִּשְׁבִיל חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ שֶׁתְּלוּי בְּצַוָּארוֹ, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מְקַבֵּל הַמַּאֲכָל לְתוֹךְ גּוּפוֹ שֶׁהוּא חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל עָמֵל הָאָדָם לְפִיהוּ", שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מְקַבֵּל הַחִיּוּת לְכָל גּוּפוֹ וְדֶרֶךְ שָׁם צָרִיךְ לְהַחֲזִיר הַחִיּוּת לְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סִלּוּק הַחוֹבוֹת, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא דִּבֵּר ה' שֶׁיּוֹצֵא מִצַּוָּארוֹ וּגְרוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "קְרָא בְגָרוֹן אַל תַּחְשֹׂךְ".

וּכְתִיב, "רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְכוּ'". שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנוֹ וְצַוָּארוֹ, עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַעֲלֶה כָּל הַחִיּוּת וְהַכֹּחוֹת שֶׁקִּבֵּל דֶּרֶךְ שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סִלּוּק הַחוֹבוֹת כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְסַלֵּק הַחוֹבוֹת הוּא נֶחְשָׁב שֶׁנֶּחְנָק בִּגְרוֹנוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַכְנִיס הָרוּחַ חַיִּים וּלְהוֹצִיא הָרוּחַ חַיִּים שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם כַּיָּדוּעַ בִּבְחִינַת הֶבֶל סָלִיק הֶבֶל נָחִית וְכַנַּ"ל. וְזֶה הַלְּוָוֹה שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְסַלֵּק נֶחְשָׁב כְּנֶחְנָק בִּגְרוֹנוֹ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר הַתַּנָּא עַל הֶעָרֵב שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד. הֲרֵי הַחוֹנֵק אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ', כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא תּוֹבְעוֹ וְאֵינוֹ מְסַלֵּק הֲרֵי הוּא בִּבְחִינַת חֶנֶק מַמָּשׁ וּמֵחֲמַת זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲרֹב בַּעֲדוֹ עוֹד מֵאַחַר שֶׁכְּבָר רָחוֹק מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד, שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֲרֵבוּת כַּנַּ"ל. אֲבָל עַתָּה שֶׁכְּבָר נִפְסָק מֵחִיּוּתוֹ עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מַעֲלֶה הַחִיּוּת לְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶנֶק כַּנַּ"ל, אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיַּעֲרֹב בַּעֲדוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֲחִיתֹפֶל שֶׁמָּרַד בְּמַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁעַל יָדוֹ תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָם לְהַחֲזִיר וּלְסַלֵּק הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ. וַאֲחִיתֹפֶל שֶׁפָּגַם בָּזֶה, עַל כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ בְּחֶנֶק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּצְו אֶל בֵּיתוֹ וַיֵּחָנָק". כִּי הִפְסִיק הַחִיּוּת מִשָּׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי שֶׁמָּרַד בְּדָוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶנֶק כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְעַל כֵּן כָּל הַקְּנִינִים נִלְמָדִים מִפָּסוּק, וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ' שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְכוּ' שֶׁזֶּה נֶאֱמַר בְּעֵת שֶׁנָּשָׂא בֹּעַז אֶת רוּת שֶׁמִּשָּׁם נוֹלַד דָּוִד שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא יְתַקֵּן הַכֹּל וְיַעֲלֶה הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ אֱמֶת וְאֵין שׁוּם שִׁנּוּי שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקְּנִינִים שֶׁיְּקַיְּמִים דְּבָרוֹ וְלֹא יְשַׁנֶּה עוֹד כַּנַּ"ל:

חלק לא

וְעַל כֵּן קֹדֶם שְׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, קוֹרִים פָּרָשַׁת בְּמִדְבַּר שֶׁנִּצְטַוּוּ לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סִימָן, מְנוּ וְעִצְּרוּ, כִּי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָבוֹא אֶל הַתַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים, אֲבָל צְרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה לְהַמֶּמְשָׁלָה קִיּוּם שֶׁלֹּא יַפִּילוּ אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, הַמַּלְאָכִים הַמִּתְקַנְּאִים בָּזֶה, וְלָזֶה צְרִיכִין לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּכֹסֶא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת אִם כָּל חַי וְכוּ'. וְעַל כֵּן קוֹרִין קֹדֶם לָזֶה פָּרָשַׁת בְּמִדְבַּר שֶׁהוּא מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּצְטַוּוּ לְשֵׂאת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱסֹף וּלְקַבֵּץ כֻּלָּם לַהֶבְיאָם בְּמִסְפָּר וּבְמִנְיָן כְּדֵי לְעוֹרֵר כָּל שָׂרְשֵׁי נַפְשׁוֹתָם הַחֲצוּבוֹת מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד כְּדֵי לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בָּהֶם, כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִקְּנָאַת הַמַּלְאָכִים וְעַל כֵּן נִצְטַוּוּ לִמְנוֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ" (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), כְּדֵי לְעוֹרֵר שָׂרְשֵׁי נַפְשׁוֹתָם שֶׁזֶּה צְרִיכִין קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁאָז מִתְעוֹרֵר קִנְאַת הַמַּלְאָכִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְקַנְּאוּ

בְּמִשֶּׁה כְּשֶׁעָלָה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁנִּתַּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עֻצָּה לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר. וְעַל כֵּן נִצְטַוּוּ לִמְנוֹתָם לַהֲבִיאָם כֻּלָּם בְּמִנְיָן וּבְמִסְפָּר אִישׁ מֵהֶם לֹא יֵעָדֵר בִּבְחִינַת הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם אִישׁ מֵהֶם לֹא נֶעְדָּר וְלִמְנוֹתָם בִּשְׁמוֹתָם דַּיְקָא, כְּדֵי לְעוֹרֵר כָּל שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹתָם, כְּדֵי לְהַנְצֵל מִקְּנָאַת הַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל זֶה הַמִּסְפָּר נִצְטַוּוּ אַחַר שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת, כִּי מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן נִצְטַוּוּ לְתַקֵּן חֵטְא הָעֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַחֵטְא נִמְשַׁךְ מִקְּנָאַת הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּתְגָּרוּ בָּהֶם כָּל כָּךְ עַל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁהֶחֱטִיאוּם, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ נִצּוֹל מֵהֶם עַל יְדֵי שֶׁאָחַז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, אֲבָל בִּשְׁאָר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִתְגָּרוּ עַד שֶׁהֶחֱטִיאוּם כָּל כָּךְ. וְעַל כֵּן נִצְטַוּוּ לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וְלִמְנוֹתָם כֻּלָּם וְשֶׁיִּלְכּוּ כֻּלָּם סְבִיב הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן עִם כָּל תִּקּוּנוֹ וְכֵלָיו וְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָלְכוּ סָבִיב, הַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַנַּ"ל שֶׁהוּא הֶאָרַת שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַמִּשְׁכָּן בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מָקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ". וְהַכֹּל כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל הַנַּ"ל לְהַנְצֵל מִקְּנָאַת הַמַּלְאָכִים עַל יְדֵי שֶׁנֹּאחֲזִין עַצְמֵנוּ כֻּלָּנוּ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וְכָל תִּקּוּנָיו עִם כָּל יִשְׂרָאֵל סְבִיבָיו בְּמִסְפַּר שִׁמּוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן קוֹרִין פָּרָשָׁה זֹאת קֹדֶם שָׁבוּעוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶה בְּחִינַת נְסִיעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהָלְכוּ בַּמִּדְבָּר מִמַּסָּע לְמַסָּע עִם הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְכָל יִשְׂרָאֵל סְבִיבָיו. וְזֶה בְּחִינַת מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ שֶׁנִּסְמַךְ לְפָסוּק לוֹזֶה רָשָׁע וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל יְקָרַת מַעֲלַת הֲלִיכַת יִשְׂרָאֵל וּנְסִיעָתָם לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְלִדְבַר מִצְוָה, בִּפְרָט כְּשֶׁהוֹלְכִים לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת עִמְּדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָיִם הַבְּנוּיָה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים וְכוּ' חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים וְכוּ' אֵלּוּ הַשִּׁיתִין שֶׁמְּחוּלָּלִין וּמְנֻקָּבִין עַד הַתְּהוֹם מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן, מַעֲשֵׂה יְדֵי אֻמָּנוּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. וְזֶה כְּשֶׁכָּרָה דָּוִד שִׁתִּין קַפָּא תְּהוֹמָא כוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נֶחְנַק אֲחִיתֹפֶל. וְזֶה כִּגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו, כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב וְכוּ', כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ וְכֵן אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו וְכוּ' עַד בְּכָל מְקוֹמוֹת מֻמְשַׁלְתּוֹ וְכוּ'. וְזֶה הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְכוּ', כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֵּרֵד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן וְכוּ'. וְזֶה בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת כ' סִיוָן, וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ פָּרָשַׁת נְסָכִים לְפָרָשַׁת הַמַּרְגְּלִים:

חלק לג

וּלְבָאֵר הָעִנְיָן, כִּי הַכְּלָל הוּא שֶׁעִקַּר גְּדֻלַּת הָאָדָם שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם יָרַד לְמָקוֹם נָמוּךְ וּמְגֻשָּׁם כָּזֶה שֶׁהוּא גַּשְׁמִיּוּת הֶעָפָר, שֶׁהוּא תַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם, וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה וְנִסְיוֹנוֹת הַרְבֵּה וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו אָז זֶה הָאָדָם דַּיְקָא יָכוֹל לִזְכּוֹת לַעֲלוֹת לְבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְלִמְשֹׁל עַל הַמַּלְאָכִים. וְעִקַּר זְכוּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ הוּא דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּתַכְלִית תַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶה הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בֶּאֱמֶת יָכוֹל לָדוּן לְכַף זְכוּת גַּם אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְשָׁל בַּמֶּה שֶׁנִּכְשָׁל, חַס וְשָׁלוֹם, וְיָכוֹל לְזַכּוֹתוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וּלְתַקֵּן הַכֹּל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר וּמוּבָן כָּל זֶה לְעֵיל. וְלִזְכּוֹת לְכָל זֶה הוּא עַל יְדֵי שֶׁאוֹחֵז אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁכָּן וְכָל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל סְבִיבָיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל שָׂרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ חֲדַר הַמִּטּוֹת עַל שֵׁם שֶׁהוּא פְּרִין וְרִבְיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל שָׂרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה. וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, זֶה הַמִּשְׁכָּן. שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לְהּ פֵּרַשׁ רַשִׁ"י שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁכָּל הַשִּׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין מֵהַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כִּי שָׁם שָׂרְשָׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה וְכוּ', כִּי כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לִהְיוֹת מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה, לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יַפִּילוּ אוֹתָם קִנְאַת הַמַּלְאָכִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחוֹת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁל כָּל אָדָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים כֻּלָּם יוֹצְאֵי צְבָא, כַּמְבֹאָר בְּפָרָשַׁת בְּמִדְבַּר, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל הוּא מֻכְרָח וּמְחֻיָּב לִהְיוֹת אִישׁ מִלְחָמָה לָצֵאת בַּצָּבָא לְלֹחֶם מִלְחֶמֶת ה' בְּזֶה הָעוֹלָם וְעִקַּר הַכֹּחַ עַל יְדֵי שֶׁיִּקָּשֵׁר עַצְמוֹ עִם כְּלַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְכַנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל עִם הַמִּשְׁכָּן בְּכָל מַסְעֵיהֶם, כִּי כָּל נְסִיעוֹת יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר עִם הַמִּשְׁכָּן הָיָה כְּדֵי לְהָרִים אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַחֲרֵבִים מִקּוֹם נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן, לְהָרִים הַכֹּל שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְקֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁשָּׁם הַסֶּלַע מֻצָּע אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם נִכְלָלִין בְּמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַגְּלֻיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וְכָל הַטִּלְטוּלִים וְהַנְּסִיעוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְרָטִיּוּת, הַכֹּל כְּדֵי לְהָרִים וּלְהַגְבִּיהַּ כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁזֶּהוּ עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵל בְּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר

כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אוֹ נוֹסֵעַ לְדָבָר מִצְוָה לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְכֵיוֹצֵא. וְהָעִקָּר בְּיוֹתֵר כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל שֶׁאָז בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה מְתַקֵּן הַרְבֵּה, כִּי מֵרִים וּמַגְבִּיהַּ:

אֶת הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם מֵאַחַר שֶׁהוֹלֵךְ לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מה' מִצְעָדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ שֶׁנִּסְמָךְ לְפָסוּק לְוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן שֶׁמְּדַבֵּר מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל וְכַנַּ"ל שֶׁהוּא אוֹחֵז בְּכֻסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא נִכְלָל בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְזֶהוּ "כִּי מְבָרְכָיו יִירְשׁוּ אָרֶץ" בְּוַדַּאי בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ, כִּי כָּל מְקֹרָבָיו וְהַמִּתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ יוֹרְשִׁים הָאָרֶץ כִּי הֵם מַגְבִּיהִים הָאָרֶץ הַנִּשְׁמִי לְמַעְלָה לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל. "וּמְקַלְלָיו יִכָּרֵתוּ", כִּי זֶה עִקַּר הַכָּרֵת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁל הַחוֹטְאִים בָּזֶה הָעוֹלָם וְלֹא דַּי לָהֶם בָּזֶה אַף גַּם הֵם חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד שֶׁהֵם בִּכְלַל מְקַלְלָיו, שֶׁהֵם נִכְרָתִין מִשָּׁרְשָׁם, כִּי נִשְׁאָרִים קְבוּרִים בְּנִשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהַגְבִּיהַּ עַצְמָן לְמַעְלָה, שֶׁזֶּה עִקַּר סוֹד הַכָּרֵת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים:

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ מִיָּד "מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ". כִּי זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הֵכִין מִצְעֲדֵי גֶּבֶר בָּזֶה הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי. וְשָׁם דַּיְקָא דַּרְכּוֹ יֶחְפָּץ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ יֵלֵךְ, כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִקְרָא בְּשֵׁם דֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹקֵיכֶם אֶתְכֶם תֵּלֵכוּ". וּכְתִיב, "כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם". וּכְתִיב, "כִּי יוֹדֵעַ ה' דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד". כִּי כָּל זֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר הוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ שֶׁהָאָדָם יָרֵד מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן מְאֹד מְאֹד לָזֶה הָעוֹלָם, לֶעָפָר הַנִּשְׁמִי הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ וְיַעֲבֹר בּוֹ מִסְפַּר יְמֵי חַיָּיו וְשָׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה. וְאִם יִזְכֶּה יָרִים הוּא דַּיְקָא גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם לְמַעְלָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, שֶׁכָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁהָאָדָם צוֹעֵד בְּרַגְלָיו, כֻּלָּם כּוֹנָנוּ מֵה'. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם הֵכִין בְּנִפְלְאוֹתָיו מִצְעֲדֵי גֶּבֶר בֶּעָפָר הַנִּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁהוּא עִקַּר תַּכְלִית הַמָּקוֹם שֶׁצִּמְצֵם הוּא יִתְבָּרַךְ בְּצִמְצוּמִים רַבִּים מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם עַד שֶׁבָּרָא הַמָּקוֹם הַנִּשְׁמִי הַזֶּה לְהָכִין בּוֹ מִצְעֲדֵי גֶּבֶר. וְדַיְקָא עַל יְדֵי מִצְעֲדֵי גֶּבֶר בֶּעָפָר הַנִּשְׁמִי הַזֶּה, שֶׁהוּא תַּכְלִית הַמָּקוֹם, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא צָרִיךְ הָאָדָם הַנִּשְׁמִי לְדַבֵּק עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁיַּעֲלֶה מִנִּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם דַּיְקָא לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁבְּכָאן, בֶּעָפָר הַנִּשְׁמִי הַזֶּה, הוּא עִקַּר הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הֵכִין מִצְעֲדֵי גֶּבֶר שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה בְּחִינַת וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּדֶרֶךְ הָאָדָם שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ דַּיְקָא יִבְחֹר וְיִבָּרֵר לוֹ דֶּרֶךְ הַטּוֹב וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל, שֶׁכָּל סִלּוּק הַחוֹבוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ

אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁמַּגִּיעַ כָּל כֹּחוֹת הַשֶּׁפַע לְזֶה הֶעָפָר הַנַּשְׁמִי דַּיְקָא, כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִים כָּל כֹּחוֹת הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע עַד תַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם וּמִשָּׁם דַּיְקָא מִתַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם יַעֲלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁיַּעֲלוּ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן נִסְמַךְ 'מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ וְכוּ'' לְפָסוּק 'לוֹזָה וְכוּ'' (וְכַנַּ"ל) וְהָבֵן הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק לה

וְזֶה "כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו". 'כִּגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ' דַּיְקָא כְּמוֹ כֵן 'גָּבַר חַסְדּוֹ וְכוּ'', כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁנִּכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם הוּא מַמְשִׁיךְ חֶסֶד נִפְלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָדוּן אֶת כָּל אֶחָד לִזְכוּת לְפִי מְקוֹמוֹ מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהֵיכָן יָרַד וּמֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ וְכוּ'. וְזֶהוּ 'כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ', מֵחֲמַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ כַּמָּה וְכַמָּה גָּבוֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ וְהָאָדָם הַזֶּה יָרַד מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ כָּזֶה לְמָקוֹם גַּשְׁמִי כָּזֶה שֶׁהוּא עֶפֶר הָאָרֶץ, וְעַל כֵּן מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ גָּבַר חַסְדּוֹ וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחֶסֶד שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם יָרַד מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ 'גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו', כִּי זֶה הַחֶסֶד מַמְשִׁיכִין הַיְרֵאִים דַּיְקָא שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזּוֹכִין לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְלַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה תָּלוּי בַּיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּנָיִן יְרוּשָׁלַיִם, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא מְקֻשָּׁר יָפֶה הַפָּסוּק 'כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם מֵעַל הָאָרֶץ' כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ 'גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו', כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַיְרֵאִים שֶׁעוֹלִים לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, מַמְשִׁיכִין הַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַנַּ"ל שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם יָרַד מִשָּׁמַיִם שֶׁהֵם גְּבוֹהִים כָּל כָּךְ לָאָרֶץ הִירוּדָה הַנַּשְׁמִי הַזֶּה וְכַנַּ"ל. וְלֹא דַּי לָנוּ בָּזֶה כִּי אִם גַּם בַּמָּקוֹם הַנַּשְׁמִי הַזֶּה הֵפִיץ אוֹתָנוּ בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְאָנוּ רְחוֹקִים מִמָּקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ כָּל כָּךְ וְהַ' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו יוֹדֵעַ לְכַמָּה פְּשָׁעִים בָּאוּ בְּנֵי אָדָם עַל יְדֵי הַפִּזּוּר הַזֶּה לִמְקוֹמוֹת רְחוֹקִים כְּאֵלֶּה וְעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר הַצַּדִּיק חֲסָדִים וְרַחֲמִים רַבִּים לִמְחֹל עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ וּלְהַכְנִיסֵנוּ לְכַף זְכוּת וּלְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ "כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת פְּשָׁעֵינוּ" וְהוּא מוּבָן לְמַשְׂכִּיל מֵאֵלָיו, כִּי עַל יְדֵי זֶה הַמֶּרְחָק בְּעַצְמוֹ שֶׁרְחוֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב וְיִשְׂרָאֵל נְפוּצִים בְּכָל אַרְבַּע קְצָווֹת בְּמִזְרָח וּבְמַעֲרָב וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת פְּשָׁעֵינוּ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ", 'עָפָר' דַּיְקָא שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ זוֹכֵר שֶׁיֵּרַדְנוּ מִשָּׁמַיִם עַד עֶפֶר הָאָרֶץ הַנַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁשָּׁם כָּל כֹּחוֹת הַיְצָרִים רָעִים, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא דָּן אוֹתָנוּ בְּרַחֲמִים וְחֶסֶד גָּדוֹל, מֵחֲמַת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ יִצְרֵנוּ עַל יְדֵי שֶׁהוּא זוֹכֵר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ, שֶׁיֵּרַדְנוּ לְמָקוֹם גַּשְׁמִי כָּזֶה מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו

כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ וְכוּ'". כִּי הָאָדָם הוּא מַמָּשׁ כֶּחָצִיר וּכְצִיץ וְצֶמַח הַשָּׂדֶה, שֶׁכָּל תַּכְלִיתָם כְּשֶׁיֵּשׁ צַדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹת כָּל כֹּחוֹתָם לְמַעְלָה בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל.:

וְזֶהוּ, "כִּי רוּחַ עָבְרָה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ". וְהוּא נִדְרָשׁ לִשְׁנֵי פָּנִים, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה נֶאֱמַר עָלָיו כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁרוּחַ קַמְּעָא עוֹבֶרֶת עַל הָאָדָם וְנַעֲשֶׂה אַיִן וְאֶפֶס כְּמוֹ חָצִיר יָבֵשׁ וּכְצִיץ נוֹבֵל וְלֹא נִכָּר כְּלָל מְקוֹם עָשְׂרוֹ וְגַדְלוּתוֹ שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בָּזֶה הָעוֹלָם כְּאִלּוּ יִחְיֶה לָנֶצַח. וּכְמוֹ שֶׁצּוֹעֵק דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכָל הַצַּדִּיקִים עַל זֶה בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל וְכוּ'". "קְרֻבָם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם וְכוּ'". "וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין וְכוּ'". וְכֵן הָרַבֵּה. אֲבָל אִם זוֹכֶה לְהֵיטֵב מַעֲשָׂיו אֲזַי הוּא מַעֲלֶה כָּל הַכֹּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְעוֹלֶה דַּיְקָא מִגַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם הַזֶּה לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְנִכְלָל בְּאֵין סוֹף. וְעָלָיו מִתְפָּרֵשׁ הַפָּסוּק לְטוֹבָה כִּי רוּחַ עָבְרָה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ, שֶׁהָרוּחַ חַיִּים עוֹבֵר דֶּרֶךְ הָאָדָם דַּיְקָא שֶׁבּוֹ תְּלוּי הַכֹּל, וְעַל יְדֵי זֶה 'וְאֵינֶנּוּ', שֶׁנִּכְלָל בְּאֵין סוֹף. וְזֶהוּ "וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ", כִּי נִכְלָל הַמָּקוֹם בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל זֶה יָרַד לַמָּקוֹם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו", הַיְנוּ בְּחִינַת הַחֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַיְרֵאִים שֶׁעוֹלִין לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, "בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כ-ח עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ וְכוּ'", שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם גִּבּוֹרֵי כֹּחַ שֶׁזּוֹכִין לְדַבֵּר ה' בְּחִינַת עֹשֵׂי דְבָרוֹ וְכוּ' עַד בָּרְכוּ ה' כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ וְכוּ'. 'בְּכָל מְקוֹמוֹת' דַּיְקָא, כִּי הַצַּדִּיקִים מַגְבִּיהִין כָּל הַמְקוֹמוֹת לְמֶמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁנִּכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִזְכִּיר שָׁם מִקֶּדֶם, "ה' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה", כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁאוֹחֲזִים בּוֹ הַצַּדִּיקִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַכֹּל עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין מַלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעוֹסְקִין אָז לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה עַל זֶה וְתִמְלֹךְ וְכוּ' וּמְלֹךְ כּוּ' עַד וְיֹאמַר כָּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וּמְסִימִין מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק לו

וְזֶה בְּחִינַת עִמְּדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָיִם, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הָעֲלִיָּה מֵהַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם הוּא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל, וְצָרִיךְ הָאָדָם לְכַוֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּתְפַּזֵּר לְשָׁם בְּכָל מָקוֹם שֶׁמַּעֲמִיד רַגְלָיו כְּאִלּוּ הוּא עוֹמֵד בִּירוּשָׁלַיִם, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִתְפַּזֵּר וְנִגְלָה לְשָׁם כְּדֵי שֶׁיָּרִים וְיַגְבִּיהַּ זֶה הַמָּקוֹם הַגַּשְׁמִי וְהָרָחוֹק מְאֹד לִבְחִינַת

יְרוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עוֹלִים לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר בַּה' יִתְבָּרֵךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוֹרֵךְ שָׁם רַגְלוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ שָׁם, כִּי כָּל הָעֲבוֹדוֹת וְהַתְּפִלּוֹת צְרִיכִין לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת וְהִתְפַּלְּלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם. וְזֶהוּ "עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָיִם", שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁעוֹמְדוֹת שָׁם רַגְלֵינוּ, בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו", שֶׁהוּא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי דֶּרֶךְ יְרוּשָׁלַיִם עוֹלִין מֵהַמָּקוֹם הַגַּשְׁמִי לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וְזֶהוּ "שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ וְכוּ' לְהֹדוֹת לְשֵׁם ה' וְכוּ'", הַיְנוּ הוֹדָאָה וּתְפִלָּה בְּחִינַת דִּבֵּר ה', שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִים מֵהַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט וְכוּ'". 'כִּי שָׁם' דַּיְקָא יוֹשְׁבִין כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט, כִּי שָׁם שׁוֹפְטִין וְדָנִין אֶת הַכֹּל לִזְכוּת, מֵחֲמַת שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַחֶסֶד לִשְׁפֹּט הַכֹּל בְּחֶסֶד לְפִי מְקוֹמוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד". דָּוִד הוּא מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"מָשִׁיחַ אֱלֹקֵי יַעֲקֹב", הַיְנוּ שֶׁהַכִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט הֵם רַק לִזְכוּת וּלְחֶסֶד בִּבְחִינַת כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא זוֹכֶה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְדוּן אֶת הַכֹּל לִזְכוּת לְפִי מְקוֹמוֹ מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁאוֹחֵז אֶת עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְכַנַּ"ל:

חלק לז

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ פָּרָשַׁת נְסָכִים לְפָרָשַׁת מְרַגְּלִים, כִּי הַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ וְכָפְרוּ בְּכָל הַנַּ"ל, כִּי הֵם פָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֲלִיָּה וְהַכְּלָלִיּוּת שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹ דַּיְקָא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר סִלּוּק הָעַוְונוֹת מֵחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה דָּנִין אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ', 'אַדְמָתוֹ' דַּיְקָא שֶׁעַל יְדֵי אַדְמָתוֹ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַדְמַת קֹדֶשׁ עַל יְדֵי זֶה נִתְכַּפֵּר עַמּוֹ, כִּי עַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּסְתַּכֵּל לְדוּן כָּל אֶחָד בְּרַחֲמָיו לְפִי מְקוֹמוֹ שֶׁיִּזְכֹּר כִּי אֲדָמָה וְעָפָר אֲנַחְנוּ שֶׁיְּרַדְנוּ לְמָקוֹם מְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ וְכַנַּ"ל כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁאוֹחֵז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל שֶׁנִּצּוֹל כְּבָר מִקְּנָאַת הַמַּלְאָכִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּגֹדֶל כֹּחַ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּכוֹלִים שָׁם לִזְכּוֹת לְכָל זֶה, כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַל כֵּן אָמְרוּ שֶׁהָאָרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ. אֲפֵס כִּי עַז הָעָם וְכוּ' עָמֶלֵק יוֹשֵׁב וְכוּ' כִּי חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְבֹּשׁ וְלָבוֹא לִקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא כְּלַל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ, כִּי הַמִּלְחָמָה חֲזָקָה מְאֹד מְאֹד. וְזֶה הָיָה מֵחֲמַת שֶׁהִתְגָּרָה בָּהֶם בְּחִינַת קִנְאַת הַמַּלְאָכִים שֶׁמְּקַטְרְגִין עַל הָאָדָם שֶׁהֵם

הַנְּפִילִים שֶׁרָאוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. 'וְשָׁם רָאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק שֶׁהֵם שַׂמְחָזַאי וַעֲזָאֵל שֶׁנָּפְלוּ מִן הַשָּׁמַיִם עַל שֶׁקִּטְרְגוּ עַל הָאָדָם וַעֲדַיִן עַתָּה הֵם בְּחִינַת יְצָרִים רָעִים הַמְפַתִּים אֶת הָאָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁרֶשׁ הַקְּנָאָה, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים. וּבָזֶה הִפְחִידוּ בְּיוֹתֵר הַמְרַגְּלִים אֶת יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָן בַּפָּסוּק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַנְּהִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכוּ'". כִּי אָמְרוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה מִגֹּדֶל הַהִתְגָּרוּת שֶׁלָּהֶם וְכַנַּ"ל. אֲבָל כָּל זֶה מֵחֲמַת גַּסּוּתָם שֶׁנָּפְלוּ לְתַאֲוַת הָרִאשׁוּת וְהַמַּנְהִיגוּת וְהַהִתְמַנּוּת שֶׁל שֶׁקֶר וְהֵעָזוּ פְּנֵיהֶם נֶגֶד בַּעַל חוֹבָם שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּגֹדֶל כֹּחוֹ, עַל כֵּן נָפְלוּ כָּל כָּךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁנְּפִילָתָם הָיָה מֵחֲמַת תַּאֲוַת הָרִאשׁוּת וְהַמַּנְהִיגוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּמִדְבָּרָא זָכִינוּ לְמֶהֱוֵי רֵישִׁין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (פָּרָשַׁת שְׁלַח דַּף קנח עא). אֲבָל יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב הִתְחַזְּקוּ וְעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וְאָמְרוּ, עֲלֹה נַעֲלֶה וְיָרַשְׁנוּ אֹתָהּ, אֲפִלּוּ אוֹמֵר לָנוּ עֲשׂוּ סֻלָּמוֹת וַעֲלוּ לַשָּׁמַיִם וְכוּ'. כִּי יְהוֹשֻׁעַ נִתְבָּרֵךְ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁאָמַר לוֹ, יָהּ יוֹשִׁיעֲךָ מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים וְכוּ', עַד שֶׁזָּכָה עַל יְדֵי זֶה שֶׁנִּמְסַר לוֹ כָּל הַתּוֹרָה עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְמָסְרָהּ לְכָל יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְכָלֵב הִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי שֶׁהָלַךְ וְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרֵי אָבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִבְרֵי צַדִּיקִים שֶׁהוֹלְכִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִסְמַךְ פָּרָשַׁת נְסָכִים לְפָרָשַׁת מְרַגְּלִים, כִּי הַנְּסָכִים מְרַמְּזִים בְּיוֹתֵר עַל גֹּדֶל כֹּחַ קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם עוֹסְקִים בְּבִנְיַן הַמִּשְׁכָּן וְהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם עוֹלִין לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם מְכַפְּרִין עֲוֹונוֹת וּמַעֲלִין כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹ הַנַּשְׁמִי לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהָיוּ עַל מִזְבַּח אֲדָמָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי אוֹ מִזְבַּח אֲבָנִים". שֶׁהוּא גַּם כֵּן תַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם, כִּי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא עִקַּר הַמְחִילָה וְהַסְלִיחָה שֶׁמְּכַפֵּר הַמִּזְבֵּחַ מֵחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִים מֵהַמָּקוֹם הַגַּשְׁמִי שֶׁל הֶעָפָר וַאֲדָמָה לְמַעְלָה לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ וַחֲסָדָיו גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים מְאֹד מְאֹד עַד אֵין חֵקֶר וְצִוָּה בְּרַחֲמָיו לְנַסֵּךְ נְסָכִים לְתוֹךְ הַשִּׁיתִין שֶׁמְּחוּלָּלִין וְיוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם, כִּי יֵשׁ נְפָשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם הַגְּדוֹלִים וְהָרַבִּים מְאֹד עַד הַתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת מַמָּשׁ, כִּי לֹא דַּי לָהֶם שֶׁנָּפְלוּ מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ, אַף גַּם נָפְלוּ נְפִילוֹת אַחַר נְפִילוֹת עַד אֲשֶׁר יָרְדוּ בְּתוֹךְ הָאָרֶץ, עַד הַתְּהוֹם מַמָּשׁ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֻלּוֹת', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר עַל תִּקֶּף הַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁעִקְּרוֹ גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ. וְגַם מִשָּׁם צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנִי וְזֶה בְּחִינַת נְסָכִים שֶׁיּוֹרְדִין לְתוֹךְ הַשִּׁיתִין שֶׁמְּחוּלָּלִין וְיוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם. שֶׁבִּשְׁעַת הַקָּרְבָּנוֹת מְנַסְּכִים נְסָכִים שֶׁיּוֹרְדִים עַד הַתְּהוֹם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת גַּם מִתְּהוֹם

תַּחְתִּיּוֹת וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא אוֹמְרִים הַלְוִיִּים שִׁיר עַל הַדּוּכָן, כִּי אָז עִקַּר הַשִּׁיר וְהַתְּהִלָּה לַה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁעוֹלִין מִתַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם מִנְּקֻדַּת הַמֶּרְכָּז מַמָּשׁ שֶׁבְּבֶטֶן הָאֲדָמָה, שֶׁהוּא בֶּטֶן שְׁאוֹל, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, "מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי-וַתַּעֲלֶה שַׁוְעָתִי לְפָנֶיךָ אֶל הֵיכַל קָדְשֶׁךָ". שֶׁהוּא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר שִׁבְחוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁעוֹלִין מִתַּכְלִית תַּכְלִית הָרְחוּק, מִתַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת דְּגַשְׁמִיּוּת לְמַעְלָה לְמַעְלָה מִכָּל הַמַּלְאָכִים הָרוּחָנִיִּים עַד לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם וְכַנַּ"ל:

חלק לח

וְעַל כֵּן דָּוִד שֶׁעָסַק וְיָגַע כָּל יָמָיו עַד שֶׁמָּצָא מָקוֹם לַה' שֶׁהוּא מְקוֹם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, מְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, וְהֵכִין כָּל הַהִצְטָרְכוּת לַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, עַל כֵּן הִתְיַגַּע לְכָרוֹת אֶת הַשִּׁיתִין עַד הַתְּהוֹם, כִּי זֶה הָיָה כָּל עֶסֶק דָּוִד לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת מִתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת כְּמוֹ שֶׁצָּעַק עַל זֶה בְּכַמָּה מִזְמוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וְכוּ' הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה וְכוּ'". וּכְתִיב, "וַיַּעֲלֵנוּ מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וְכוּ' וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנִי וְכוּ' יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת וְכוּ' וַיִּצְעָקוּ וְכוּ'". וְכֵן הַרְבֵּה. כִּי דָּוִד הוּא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא יַעֲסֹק בָּזֶה בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן כָּרָה אֶת הַשִּׁיתִין שֶׁיּוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת גַּם מִשָּׁם. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה פֶּרֶק הֶחָלִיל), כְּשֶׁכָּרָה דָּוִד שִׁיתִין קָפָא תְּהוֹמָא וּבָעֵי לְמִשְׁטְפֵיהּ עָלְמָא, אָמַר, מִי אִיכָּא דְּיָדַע וְכוּ', עַד הֲוָה שָׁם אֶחִיתֹפֶל וְכוּ' וְקִלְקְלַת חָכָם אֶפְלוּ עַל תְּנַאי בָּאָה עַל כֵּן נֶחְנַק בְּגִרוֹנוֹ. כִּי צְרִיכִין לָזֶה אָמָּנוּת גָּדוֹל וְנִפְלָא לְהַעֲלוֹת מִתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁעִקָּרוֹ הוּא הַבְּחִירָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְקַיֵּם גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה עַל כֵּן כְּשֶׁכָּרָה דָּוִד שִׁיתִין עַד הַתְּהוֹם וְרָצָה לְהַעֲלוֹת מֵהַתְּהוֹם עַד לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם תֵּכֶף קָפָא תְּהוֹמָא וּבָעֵי לְמִשְׁטְפֵיהּ עָלְמָא, כִּי אָמַר, אִם כֵּן יִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם לְגַמְרֵי עַל כֵּן הֶכְרְחוּ לִכְתֹּב שָׁם וּלְהַשְׁלִיךְ לְשָׁם, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַחִיּוּת שֶׁהוּא מַגְבִּיל הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם עַד תַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה "הַסְתָּרָה" (סִימָן נו, עַיֵּן שָׁם). וְעַל יְדֵי זֶה הַשֵּׁם בְּעַצְמוֹ קוֹרִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּמְדַבְּקִין עַצְמָן אֵלָיו בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כָּל הַיָּמִים שֶׁצְּרִיכִין לְחִיּוּת עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁיִּתְקַיְּמִים הָאָדָם וְלֹא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן אֶחִיתֹפֶל שָׁהָיָה שָׁם וְלֹא גִּלָּה זֹאת מִיָּד עַד שֶׁקִּלֵּל דָּוִד הָיָה עָנְשׁוֹ שֶׁנֶּחְנַק כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה', כִּי אֶחִיתֹפֶל הָיָה מוֹרֵד בְּמַלְכוּת בֵּית דָּוִד וּפָגַם בְּכָל הַנַּ"ל, כִּי לֹא הֶאֱמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְהַעֲלוֹת מֵהַתְּהוֹם וּמִתַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם עַד שֶׁעַל

יְדֵי זֶה הִפִּיל הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת עַד שֶׁרָצָה לְהַפִּיל, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת דָּוִד בְּעַצְמוֹ וְחֵרֵף אֶת דָּוִד עַל עָוֹן בַּת שֶׁבַע כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת דָּוִד לֹא חָטָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַךְ אַף לְפִי טָעוּתוֹ שֶׁחָטָא בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי קֹדֶשׁ וְהוּא רָצָה לְהַפִּיל אֶת דָּוִד וְכָל הַתְּלוּיִים בּוֹ כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה לְהַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק, "מַה תִּתְהַלֵּל בָּרָעָה הַגִּבּוֹר וְכוּ'" שֶׁמַּבִיא הַמָּשָׁל כְּשֶׁאֶחָד עוֹמֵד אֵצֶל הַבּוֹר שֶׁאֵין זֶה גִּבּוֹרָה לְהַפִּילוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, רַק עִקַּר הַגִּבּוֹרָה לְהַעֲלוֹת הָאָדָם מִן הַבּוֹר וְכוּ'. וְעַל כֵּן אָמַר דָּוִד, מַה תִּתְהַלֵּל בָּרָעָה הַגִּבּוֹר, שֶׁאֵין זֶה גִּבּוֹרָה וְאֵין לְהִתְהַלֵּל בָּזֶה מַה שֶּׁאַתָּה רוֹצֶה לְהַפִּיל, חַס וְשָׁלוֹם, וְגַם לֹא תַּעֲלֶה בְּיָדֶיךָ זֹאת, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפִּילֵנוּ חָלִילָה, כִּי חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם, כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו. וְכָל זֶה הָיָה מֵחֲמַת שֶׁאֶחִיתֹפֶל בְּעַצְמוֹ הָיָה מֵהַנְּפִילִים שֶׁנָּפַל בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי רִבּוּי חֲטָאָיו וְלֹא רָצָה לָשׁוּב וּמָצָא תּוֹאֲנָה לְעַצְמוֹ שֶׁכְּבָר אֶפֶס תִּקְוָה עַל כֵּן רָצָה לְהַפִּיל גַּם אֶת אֲחֵרִים, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְּצוּי זֹאת הָרָעָה בָּעוֹלָם עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁמְּצוּיִים הָרְבֵּה שֶׁנָּפְלוּ בְּעַצְמָם כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ עַד שֶׁמַּפִּילִים גַּם אֲחֵרִים חַס וְשָׁלוֹם (וְעַיֵּן בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ שֶׁנֶּחְנַק בִּגְרוֹנוֹ, כַּמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֲרֵי הַחוֹנֵק אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי דֶּרֶךְ הַגָּרוֹן נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת מִמַּעְלָה לְמַטָּה וְדֶרֶךְ שָׁם עוֹלֶה הַתְּפִלָּה וְהַשִּׁיר וְהַשֶּׁבַח מִמַּטָּה לְמַעְלָה וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הַגָּרוֹן בִּבְחִינַת הַשִּׁיתִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמְמַלֵּא גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים יַיִן, כְּאִלּוּ מְנַסֵּךְ יַיִן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁיּוֹרֵד לְתוֹךְ הַשִּׁיתִין שֶׁמְּחוֹלְלִין וְיוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם (סִימָן מט לִקּוּטֵי א). וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא צָוְארוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַד צַוָּאר יֶחֱצֶה". (יְשַׁעְיָה ל), כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן". כִּי עִקַּר הַמִּשְׁכַּת כָּל כֹּחוֹת הַשֶּׁפַע וְהַחִיּוּת מִמַּעְלָה לְמַטָּה הוּא דֶּרֶךְ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכֵן עָלַיִת כָּל הַתְּפִלּוֹת:

שֶׁנִּמְשָׁכִין מִכֹּחוֹת אֵלּוּ לְמַעְלָה, לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם הַכֹּל מֵהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל עַל כֵּן נִקְרָא צַוָּאר וְכַנַּ"ל. וַאֲחִיתֹפֶל שֶׁפָּגַם בָּזֶה עַל כֵּן נֶחְנַק בִּגְרוֹנוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמַךְ פָּרָשַׁת נְסָכִים אַחַר פָּרָשַׁת הַמְרַגְּלִים לְהוֹרוֹת כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ בְּחַסְדּוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁפָּגְמוּ הַמְרַגְּלִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, אַף עַל פִּי כֵן אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה', כִּי סוֹף כָּל סוֹף יַעֲלֶה הַכֹּל אֲפִלּוּ מִתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת שֶׁעַל זֶה מְרַמֵּז פָּרָשַׁת נְסָכִים שֶׁיּוֹרְדִין לְתוֹךְ הַשִּׁיתִין שֶׁמְּחוֹלְלִין עַד הַתְּהוֹם לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

חלק לט

וְזֶהוּ "מַה יְּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב וְכוּ'", שֶׁנֶּאֱמַר עַל הָעוֹלִים לָרֶגֶל. וְכֵן עַל כָּל הוֹלְכִים לִדְבַר מִצְוָה, בִּפְרָט כְּשֶׁהוֹלְכִים לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבָּם הָאֱמִתִּי שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹתָם מִתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה "חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵלּוּ הַשִּׁיתִין שֶׁמְּחוּלָּלִין וְיוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הַהֲלִיכָה לְדָבָר מִצְוָה מַעֲלִין בְּכָל פְּסִיעָה גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם עַד שֶׁמַּעֲלִין מִתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת לְמַעְלָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשִּׁיתִין וְכַנַּ"ל. וְזֶה מַעֲשֶׂה יְדֵי אָמָן-מַעֲשֶׂה יְדֵי אָמָנוּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, כִּי יֵשׁ בָּזֶה אָמָנוּת גָּדוֹל וְנִפְלָא לְהַעֲלוֹת מֵהַתְּהוֹם וְאַף עַל פִּי כֵן יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְלֹא יֶחֱרַב כְּמוֹ שֶׁרָצָה הַתְּהוֹם לִשְׁטֹף בִּימֵי דָוִד, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה וַיִּשְׁלַח פָּרְשָׁה עח, כָּל אוֹתָן הַשָּׁנִים שֶׁעָשָׂה יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּבֵית אֵל לֹא נִמְנַע מִלְּנַסֵּךְ. אָמַר רַבִּי חָנָן, כָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ כַּמָּה נְסוּכִים נִסֵּךְ אָבִינוּ יַעֲקֹב בְּבֵית אֵל יוֹדֵעַ לְחַשֵּׁב אֶת מֵי טְבֶרְיָה וּפַרְשׁ ה'מַּתְנוֹת כְּהֻנָּה', כְּלוֹמַר כְּשֵׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר מֵי טְבֶרְיָה, כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לֵידַע מִסְפַּר נְסָכָיו, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. כִּי יַעֲקֹב בָּחַיר שֶׁבַּאֲבוֹת עָסַק בָּזֶה בְּיוֹתֵר לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת עַל כֵּן הִרְבָּה מְאֹד מְאֹד בִּנְסָכִים בְּלִי שִׁעוּר כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתָם בְּיוֹתֵר מֵעִמְקֵי עִמְקֵי עֲמָקִים הוּא עַל יְדֵי הַנְּסָכִים שֶׁיּוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן סוֹף עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁאֵין אַחֲרִיתָהּ גְּלוּת יִהְיֶה עַל יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁעַל יָדוֹ יִבָּנֶה הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁלֹּא יֵחָרֵב לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַגְּאֻלָּה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה אַחֲרִיתָהּ גָּלוּת הוּא כְּשֶׁהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת:

יַעֲלוּ הַנְּפָשׁוֹת לַהֲשִׁיבָם בִּתְשׁוּבָה בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַפִּילָם עוֹד שֶׁזֶּה עִקַּר קִבּוּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְכוּ'. עַל כֵּן עָסַק יַעֲקֹב בְּנִסָּכִים דַּיְקָא בְּיוֹתֵר, כִּי עַל יְדֵי נְסָכִים מַעֲלִין בְּיוֹתֵר מִתְּכִלִּית הַיְרִידָה עַד הַתְּהוֹם בְּלִי קֵץ. וְגוֹמְרִים הַגְּאֻלָּה עַד שֶׁיִּהְיֶה בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּבָּנֶה בִּזְכוּתוֹ שֶׁלֹּא יֶחֱרַב לְעוֹלָם, שֶׁשָּׁם יַקְרִיבוּ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת וּנְסָכִים וְכַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת וְיִתְקַיֵּם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ לְעוֹלָם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק מ

וְזֶה בְּחִינַת הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ שֶׁהוּא שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. כִּי עַל פִּי כָּל הַמְבֹאָר לְעֵיל מוּבָן מִמֵּילָא גֹּדֶל מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּזֶה הַרְבֵּה בְּעִנְיַן מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם שֶׁעוֹלֶה עַל הַכֹּל, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָאָדָם וְתִקּוּנוֹ הִנְצָחִי הוּא עַל יְדֵי שֶׁיֹּאחֲזוּ עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שְׁרָשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי צְרִיכִין לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם גָּדוֹל

עִם כָּל יִשְׂרָאֵל וְשֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין כָּל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ יַחַד בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם כָּל שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם שׁוּם פֵּרוּד עַל יְדֵי אֵיזֶה שִׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְאַחֵז בְּשָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹתָם הַנִּכְלָלִים יַחַד עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם:

חלק מא

וְקֹרַח פָּגַם בְּכָל זֶה עַל יְדֵי תַּאֲוַת הַהִתְנַשְּׂאוּת וְהָרְאשׁוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַנְהִיגוּת שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁהִתְאַוָּה לִנְשֹׂיאוּת אֱלִיצָפָן מַה שֶּׁלֹּא הָיָה רָאוּי לָזֶה וְעַל יְדֵי זֶה חָלַק עַל מֹשֶׁה רַבּוֹ שֶׁכָּל תִּקּוּנוֹ וְחִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ עַל יָדוֹ. וְעַל כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ מִדָּה בְּמִדָּה שֶׁנִּבְלַע בְּתוֹךְ הָאָרֶץ בְּחַיָּיו וְיָרַד חַיִּים שְׁאוֹלָה לַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל שְׁאוֹל, כִּי קֹרַח הָיָה מִנּוֹשְׁאֵי הָאָרוֹן וּבְכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה זוֹכֶה לְהִתְאַחֵז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְלַעֲלוֹת עַל יְדֵי זֶה מֵהַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל, אַף עַל פִּי שֶׁמִּצַּד מַעֲשָׂיו לֹא הָיָה רָאוּי לָזֶה, אֲבָל גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה עָצוּם מְאֹד עַד שֶׁהָיָה יָכֹל לְזַכּוֹת אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לָזֶה וְגַם קֹרַח הָיָה זוֹכֶה לָזֶה, בְּפָרַט שֶׁהָיָה מִנּוֹשְׁאֵי הָאָרוֹן הָעֵדוּת שֶׁעַל יָדוֹ דַּיְקָא עוֹלִים לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי מְקוֹם הָאָרוֹן אֵינוֹ מִן הַמִּדָּה, כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְעַל כֵּן עָמַד הָאָרוֹן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָעוֹלָם, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלֶה הַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה-בְּהִלְכוֹת צִיצִית הֲלָכָה ג'). אֲבָל כָּל זֶה הָיָה זוֹכֶה קֹרַח אִם הָיָה מַכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ אֵיךְ אֵינוֹ רָאוּי לָזֶה מִצַּד מַעֲשָׂיו רַק בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבּוֹ. וְהָיָה צָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל עַד שֶׁיְּחַזְּקוּ זֶה אֶת זֶה שֶׁיּוּכְלוּ לְהִכָּלֵל בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּבְתוֹךְ כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְהָיָה זוֹכֶה בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה לִכְלֹל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל עַד שֶׁהָיָה זוֹכֶה שֶׁהָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַעֲלֶה עַל יָדוֹ הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת מֵאַחַר שֶׁזָּכָה אוֹתוֹ לִהְיוֹת מִנּוֹשְׁאֵי הָאָרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל, אֲבָל קֹרַח מֻחָמַת גַּאֲוָתוֹ וְתַאֲוַת הַמַּנְהִיגוּת וְהַנְּשִׂיאוּת לֹא חָפֵץ בַּבְּרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ, כִּי הִתְקַנֵּא בְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְאָמַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְכָל הַמַּעֲלוֹת עַד שֶׁהֵסִית וְהִדִּיחַ כַּמָּה רָאשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְשִׂיאֵי עֵדָה שֶׁיִּחְלְקוּ עַל מֹשֶׁה, כִּי רָצָה לְהִתְאַחֵז עִמָּהֶם שֶׁהֵם רָאשֵׁי הַדּוֹר לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה מֻחָמַת שֶׁיָּדַע שֶׁכֹּחַ מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם רָאשֵׁי הַדּוֹר וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הָאַחִיזָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי רָאשֵׁי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁכְּלוּלִים מִכַּמָּה נְשָׁמוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן רָצָה קֹרַח לְחַלֵּק רָאשֵׁי הַדּוֹר מִמֹּשֶׁה וְלַחֲלֹק עָלָיו וּבָאֱמֶת הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה. וְזֶהוּ "וַיִּקַּח קֹרַח"-וְאִתְפַּלֵּג קֹרַח. שֶׁלָּקַח עַצְמוֹ לְצַד אֶחָד לִהְיוֹת נֶחֱלָק מִתּוֹךְ הָעֵדָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֶחֱלִיק וְהִפְרִיד בֵּין הַמָּקוֹם וּבֵין לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי רַק מֹשֶׁה יָכוֹל בְּכֹחוֹ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי רָאשֵׁי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים הַכְּלוּלִים בּוֹ, כִּי מֹשֶׁה זָכָה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְעַל כֻּלָּם מַה

שֶׁהָיָה עָנָו מִכָּל הָאָדָם וְהָיָה אַיִן מַמָּשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָלָה לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְהוּא מְזַכֶּה אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּלוּלִים בּוֹ שֶׁיַּעֲלוּ לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל עַל הַמִּשְׁנָה, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי דַּיְקָא, אֲבָל קֹרַח וַעֲדָתוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים עַל הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר הֵם הַהֵפֶךְ מִכָּל זֶה, כִּי לֹא זָכוּ לְשׁוּם תִּקּוּן מִתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, כִּי פָּגְמוּ בַּבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵם חָטְאוּ עַל נַפְשׁוֹתָם, וּבִפְרָט קֹרַח שֶׁאִשְׁתּוֹ הִטְעָתוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְלֹא דַּי לָהֶם בָּזֶה אַף גַּם הִתְגָּאוּ הַרְבֵּה נֶגֶד מֹשֶׁה וְאָמְרוּ כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ וְכוּ'? כְּאִלּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן חֲפֵצִים, חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָבוֹד וְהִתְנַשְּׂאוּת לְתַאֲוָתָם, חָלִילָה, כִּי הֵם מְהַפְּכִים מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ וְעַל כֵּן הָיָה מַפַּלְתָּם עַל יְדֵי קְטֹרֶת שֶׁרָצוּ לְהַקְטִיר קְטֹרֶת זָרָה, כִּי רֵיחַ הַקְּטֹרֶת הוּא עִקַּר תִּקּוּן וְעֲלִיַּת כָּל הַקְּרָבָנוֹת שֶׁבְּמִשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכֻּלָּם הָיוּ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ, אֲבָל הָעוֹלָה עַל כֻּלָּם הָיָה רֵיחַ הַקְּטֹרֶת, כִּי לֵית קָרְבָּנָא חֲבִיבָא קָמֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּקְּטֹרֶת, כִּי כָּל הַקְּרָבָנוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁמַּעֲלָה כָּל כֹּחוֹת שֶׁל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה לִשָּׁרְשָׁם בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה וְהָעִקָּר הוּא הָרֵיחַ שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה וְכוּ' וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (בְּאוֹת י"ב) וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מָטָר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן חָבִיב מֵהַכֹּל הַקְּטֹרֶת שֶׁהָיָה רַק לְרֵיחַ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַקְּרָבָנוֹת וְהַתְּפִלּוֹת הֵם בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת רֵיחַ אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁהָיָה בָּהֶם חֶלְבְּנָה שֶׁהֵם מַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלִין מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא מַמָּשׁ וּמַעֲלִין אוֹתָם לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא, כִּי סִלּוּקָא דְּקְטֹרֶת עַד אֵין סוֹף, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הָעֲלִיָּה מִתַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם הוּא עַל יְדֵי רֵיחַ הַקְּטֹרֶת. וְקֹרַח בְּגַאֲוָתוֹ טָעָה וְאָמַר שֶׁגַּם הוּא יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת, אֲבָל בֶּאֱמֶת הָיָה כָּל מַפַּלְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה, כִּי לְהַעֲלוֹת רֵיחַ הַתְּפִלָּה וְהַקְּרָבָנוֹת לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא זֶה אֵין זוֹכֶה כִּי אִם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל:

חלק מב

וְעַל כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ מִדָּה בְּמִדָּה שֶׁפָּתְחָה הָאָרֶץ פִּיהָ וּבָלְעָה אוֹתָם בְּחַיֵּיהֶם לְתוֹךְ בֶּטֶן הָאָרֶץ הַנַּשְׁמִי, כִּי יִשְׂרִים דְּרָכֵי ה', כִּי מִבֹּאר לְעֵיל סוֹד הַקְּבוּרָה בָּאָרֶץ, שֶׁהוּא שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה שֶׁהָאָדָם נִקְבָּר בְּתוֹךְ הָאָרֶץ הַנַּשְׁמִי, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁיַּעֲלֶה לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיּוֹרְדִים דַּיְקָא לְתַכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם, אֲבָל הָעִקָּר אֵין זוֹכִין לָזֶה כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּנֵי הָעֲלִיָּה הַמֻּבְחָרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת הַהֲלִיכָה עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְכַנַּ"ל, אֲבָל שְׁאָר הָעוֹלָם אֲפִלּוּ הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁאֵינָם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת אֵין זוֹכִין לָזֶה כִּי אִם

בְּכֹחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא יָכוֹל לְזַכּוֹת וּלְהַעֲלוֹת אֶפִלּוּ אֶת הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, כִּי הוּא מְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת, אַל תִּדִּין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן קֹרַח שֶׁפָּגַם בָּזֶה מְאֹד וְחָלַק עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וּבָזֶה הֶחֱלִיק וְהִפְרִיד מְאֹד מְאֹד אֶת הַמָּקוֹם מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, עַל כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ שֶׁיָּרַד מִיָּד לְתוֹךְ בֶּטֶן הָאָרֶץ לְתוֹךְ תַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ, לְהוֹדִיעַ וּלְהוֹרוֹת שֶׁנִּפְסַק מִשָּׁרְשׁוֹ בְּחַיָּיו, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אָדָם הוּא כְּפִי הַתּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁמְּסַגֵּל בְּחַיָּיו, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה אַחַר כָּךְ בְּעֵת מִיתָתוֹ שֶׁנִּשְׁמָתוֹ עוֹלֶה לְמַעְלָה וּגוּפוֹ יוֹרֵד לָאָרֶץ אֲבָל נִשְׁאָר בּוֹ רֹשֶׁם מֵחִיּוּת נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא סוֹד הַבְּלֵי דְגַרְמֵי הַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא סוֹד הַשֵּׁם שֶׁשּׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אַחַר מִיתָתוֹ מַה שְׁמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַפְשׁוֹ הַנִּשְׁאֶרֶת עִמּוֹ בַּקֶּבֶר, וְכָל תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי שֶׁמִּתְקַשֵּׁר מִתּוֹךְ קְבוּרָתוֹ בָּאָרֶץ לְשׁוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ עַד שֶׁיְּזַכֶּה עַל יְדֵי קְבוּרָתוֹ בָּאָרֶץ דַּיְקָא לַעֲלוֹת וְלִכְלֹל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. אֲבָל כָּל זֶה בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁזָּכָה בְּחַיָּיו לְשַׁבֵּר כָּל תַּאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה וְכוּ' וְכוּ' עַד שֶׁזָּכָה לִכְלֹל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעַל הַשַּׂדֶה שֶׁכָּל הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל, אֲבָל קֹרַח שֶׁהָיָה הֵהֵפֶךְ מִכָּל זֶה וְחָלַק עַל מֹשֶׁה, עַל כֵּן חָזַר עָלָיו הַגִּלְגֻּל בְּהֵהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִכָּל הַנַּ"ל, כִּי נִפְסַק מִשָּׁרְשׁוֹ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ וְיָרַד חַיִּים שְׁאוֹלָה לְתוֹךְ גַּשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ. וְשָׁם נָפַל עִם כָּל חִיּוּתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד הַכָּרֵת, בְּחִינַת וּמְקֻלָּלָיו יִכָּרֵתוּ וְכַנַּ"ל, כִּי אֵין מִי שֶׁיַּעֲלֵהוּ מִגַּשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ לְמַעְלָה, מֵאַחַר שֶׁחָלַק עַל מֹשֶׁה שֶׁכָּל הָעֲלִיָּה עַל יָדוֹ דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק מג

וְעַל כֵּן סוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִשְׁמָרוֹת לְוִיָּה שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ שֶׁעַל זֶה הִתְנַבְּאָה חַנָּה:

ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל. כִּי הַלְוִיִּים עוֹסְקִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן בִּשְׁעַת הַנְּסָכִים דַּיְקָא שֶׁמְּחוּלָּלִין וְיוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַעֲלִין מִתְּהוֹם תַּחְתִּיּוֹת אֶת הַיְרוּדִים מְאֹד מְאֹד לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה וְהָבֵן מַה שֶּׁאֹבֶד וְהִפְסִיד קֹרַח וַעֲדָתוֹ עַל יְדֵי גַּאֲוָתוֹ וְעַל יְדֵי נְסָיוֹן שֶׁל הַמַּנְהִיגוּת וְהַנְּשִׂיאוּת, כִּי הוּא טָעָה עַל יְדֵי זֶה, מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁשְּׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְכָל הַנַּ"ל יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ, עַל כֵּן הִתְגָּאָה בְּטָעוּתוֹ וּשְׁטוּתוֹ לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה, אֲבָל עֵינוֹ הִטְעָתוֹ, כִּי אִם לֹא הָיָה חוֹלֵק עַל מֹשֶׁה הָיָה זוֹכֶה לָזֶה מִיָּד בְּיֶתֶר שְׁאֵת וְיֶתֶר עֹז אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת פְּעָמִים וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לִסְבֹּל צַעַר קָשֶׁה וָמַר שֶׁל גֵּיהִנֹּם כָּל כָּךְ יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְעַתָּה סָבַל מַה שֶּׁסָּבַל אַלְפַּיִם שָׁנָה וְסוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה עָלָיְתוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל יְדֵי מֹשֶׁה, כִּי כָּל הַתִּקּוּן שֶׁל הַלְוִיִּים בְּשִׁיר עַל דּוּכָן עַל יַד הַנְּסָכִים וְכוּ'

הַכֹּל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהוּא תִּקֵּן לָנוּ הַכֹּל וְסוֹף כָּל סוֹף אַחַר כָּל הַמְּרִירוּת דִּמְרִירוּת שֶׁסָּבַל וַחֲרָפוֹת וּבוּשׁוֹת בְּלִי שִׁעוּר יִצְטָרֵךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ הַרְבֵּה לִפְנֵי מֹשֶׁה לְקַבֵּל הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ:

חלק מד

וְזֶהוּ "הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד", דְּהַיְנוּ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ יַחַד אַחִים וְרֵעִים שֶׁהֵם נַפְשׁוֹת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל קִיּוּם מֶמְשֶׁלֶת הָאָדָם עַל הַמַּלְאָכִים הוּא עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְכוּ', שֶׁהוּא שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְקַדֵּשׁ כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו לְדוֹרוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָאַחִיזָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן" בְּחִינַת טַל וּמָטָר שֶׁמְּגַדְּלִין כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה שֶׁמַּעֲלִין כֻּחוֹתָם עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וְזֶהוּ 'שֶׁיֹּרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן' דַּיְקָא שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין מֵהַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וְזֶהוּ 'כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְכוּ'', כִּי שָׁם מְקוֹר הַבְּרָכָה בְּחִינַת כִּי מְבָרְכָיו יִירְשׁוּ אֶרֶץ הַנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַחַיִּים כְּשֶׁעוֹלִין וְנִכְלָלִין לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי שָׁם מְקוֹר הַבְּרָכָה וְהַחַיִּים. וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּכָל הַתּוֹרָה תִּקְעוּ הַנַּ"ל מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא וּמִסֵּיפָא לְרֵישָׁא וְתָבִין בִּדְבָרֵינוּ אֵיךְ הַכֹּל מְקֻשָּׁר יָפֶה עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. אַךְ לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה מִי יִתֵּן שֶׁנִּזְכֶּה לְכָל הַנַּ"ל לָצֵאת מִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּזְכָּרִים שָׁם וְלִזְכּוֹת לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וְהַכֹּל בְּכֹחַ שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲלוֹת לִמְקוֹר נִשְׁמוֹתֵינוּ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק מה

וְעַל כֵּן סִיְּמָה חַנָּה בִּתְפִלָּתָהּ שֶׁהִתְפַּלְּלָה כְּשֶׁנּוֹלַד שְׁמוּאֵל שֶׁהוּא תִּקּוּן קֶרַח, "וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם. כִּי לַה' מְצֻקֵי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל", שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִים לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

שַׁיָּךְ לְעִנְיַן נְסָכִים בְּאוֹת ל"ז וְכוּ':

חלק מו

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה וַיִּקְרָא פָּרָשָׁה א' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חָבִיב לְפָנַי שְׁמוֹתָן שֶׁל גֵּרִים כְּיֵין נָסֵךְ שֶׁקָּרֵב לְפָנַי עַל גַּבֵּי מִזְבֵּחַ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל, כִּי עַל יְדֵי נְסָכִים מַעֲלִין נְפָשׁוֹת שֶׁיָּרְדוּ עַד הַתְּהוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּרְדוּ מְאֹד עַד שֶׁנּוֹלְדוּ בֵּין הָעַכּוּ"ם, עַל כֵּן חֲבִיבִים הַגֵּרִים כִּנְסָכִים דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

הלכות העושה שליח לגבות חובו

פרק א

חלק א

כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַשָּׁלִיחַ בְּעֵדִים אֲזַי אִם נֶאֱבַד הוּא עַל אַחֲרָיוּת הַמַּלְוֶה, כִּי שְׁנֵי עֵדִים הֵם בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא הַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, כִּי כָּל הָעוֹלָם נִבְרָא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב , "וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים לָעַד". וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים יט), "עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר". שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם, עַל יְדֵי זֶה יָקוּם דָּבָר בְּחִינַת וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַשָּׁלִיחַ שֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַלּוֶה יָכוֹל לַחֲזֹר. וְאִם נֶאֱבַד, הוּא עַל אַחֲרָיוּת הַלּוֶה, אֲבָל כְּשֶׁעָשָׂאוֹ בִּפְנֵי עֵדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל, אֲזַי הַדָּבָר קַיָּם וְאֵין יָכוֹל לַחֲזֹר. וְעַל כֵּן אִם נֶאֱבַד, הוּא עַל אַחֲרָיוּתוֹ שֶׁל הַמַּלְוֶה כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

הַמָּעוֹת בְּאַחֲרָיוּת הַלּוֶה עַד שֶׁנִּפְרָעִין לְיַד הַמַּלְוֶה אוֹ לְיַד שְׁלוּחוֹ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט בְּסִימָן ק"כ וקכ"א:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר "בַּחֲצֹרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר וְכוּ'" בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן ה, עַיֵּן שָׁם. וְהַכְּלָל, כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לוֹמַר, כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִילִי, וְעַל כֵּן אֲנִי צָרִיךְ לִרְאוֹת וּלְעַיֵּן בְּכָל עֵת בְּתִקּוּן הָעוֹלָם וְכוּ'. וּצְרִיכִין לֵידַע בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין וְכוּ' וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא וְהוּא הַחִלּוּק שֶׁבֵּין נְבוּאַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְבֵין נְבוּאַת שְׁאָר נְבִיאִים וְכוּ', כִּי מִי שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְווֹת בִּשְׁבִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא זֶה בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה כְּמוֹ אָדָם שֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה דָּבָר מֵרָחוֹק, כֵּן הוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְווֹת בִּשְׁבִיל שְׂכָרָהּ הַבָּא לְעֵת רָחוֹק, הַיְנוּ אַחַר עוֹלָם הַזֶּה וְשִׁלּוּם שְׂכָר נִקְרָא בְּשֵׁם נְבִיא וְכוּ', אֲבָל זֶה שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְווֹת וְיֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה מֵהַמִּצְווֹת בְּעַצְמָהּ עַד שֶׁמְּמָאֵס בְּכָל מִין שָׂכָר וְכוּ' זֶה בְּחִינַת נָבִיא בִּבְחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה וְכוּ' וְאָז הוּא יָכוֹל לֵידַע בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין וְכוּ', כִּי הַמִּצְווֹת הֵם אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְווֹת בְּעַצְמָהּ. נִמְצָא, כְּשֶׁנִּכְנָס בְּהַשִּׂמְחָה שֶׁבַּמִּצְווֹת הוּא נִכְנָס בְּשִׂמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמְּשַׂמֵּחַ בְּמַעֲשָׂיו וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לֵידַע בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם וּלְמַלְאוֹת חֶסְרוֹן הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וְכוּ'.:

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאָדָם הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא לְמַדְרֵגָה זוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּל הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִיל הַמִּצְווֹת רַק הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ יִהְיֶה

בְּהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְאָז הוּא נִכְלָל בַּה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה, כִּי הַמִּצְוֹות הֵם אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְוֹות רַק בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ לֹא בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ כְּלָל, כִּי אֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם שָׂכָר רַק יֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁהוּא אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁנִּכְלָל בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ. וַאֲזַי הוּא יוֹדֵעַ בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְתַקֵּן הָעוֹלָם וּלְמַלְּאוֹת חֶסְרוֹן הָעוֹלָם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת סִלּוּק הַחוֹב שֶׁל הַלּוָֹה לַמַּלְוֶה. שֶׁאֵינוֹ נִפְטָר מֵחוֹבוֹ עַד שֶׁיְּסַלֵּק לְיַד הַמַּלְוֶה בְּעַצְמוֹ אוֹ לְיַד שְׁלוּחוֹ שֶׁהוּא כְּמוֹתוֹ. כִּי כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין הֵם בְּחִינַת סִלּוּק הַחוֹב מַה שֶּׁאָנוּ חַיָּבִים לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיְּקַיְּמוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א), "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ'". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאִין רֵאשִׁית וְכוּ'. וְקֹדֶם שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה. אָזַי כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל הָיָה מִתְקַיֵּם רַק בִּבְחִינַת הַלְוָאַת חֵן וּגְמִילוּת חֶסֶד, בִּבְחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה הַנֶּאֱמָר בִּבְרִיאַת עוֹלָם, בְּחִינַת גְּמִילוּת חֶסֶד וְהַלְוָאַת חֵן, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין קִיּוּם לָעוֹלָם בְּלֹא הַתּוֹרָה וְאֵין הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם אֲפִלּוּ רֶגַע אַחַת בְּלֹא הַתּוֹרָה וְכָל קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה בִּבְחִינַת הַלְוָאָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ גָּמַל חֶסֶד עִמָּנוּ וְהִלְוָה לָנוּ הַלְוָאָה גְּדוֹלָה כָּזוֹ וּבָרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף בְּחַסְדּוֹ לְבַד בְּלִי שׁוּם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל שֶׁצָּפָה שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים בָּעוֹלָם שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים הֵם מְסַלְּקִין לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְשַׁלְּמִין לוֹ, כְּבָיְכוֹל, כָּל מַה שֶּׁהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, דְּהַיְנוּ כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא בְּהַלְוָאָה בִּשְׁבִילָם, כִּי הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי מִצְוֹותָם וּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים הֵם מַעֲלִין וּמְנַשְּׂאִין וּמְרִימִין כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ לְשָׁרְשָׁהּ לְמָקוֹמָהּ-לַמָּקוֹר אֲשֶׁר חֻצְבָה מִשָּׁם, כִּי זֶה עִקַּר סוֹד כַּוָּנַת שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹות כֻּלָּם, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁהֵם קוֹמָה שְׁלֵמָה כְּנֶגֶד קוֹמַת הָעוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ, כִּי הֵם שֹׁרֶשׁ הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַקּוֹמוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין הַמִּצְוֹות, עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הָעוֹלָם בְּשָׁרְשׁוֹ כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְקַיֵּם מִצְוֹות הַתּוֹרָה וּבְזֶה הוּא מֵרִים וּמַגְבִּיהַּ וּמַעֲלֶה אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּמַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁוֹ הָרִאשׁוֹן לַמָּקוֹר אֲשֶׁר חֻצְבָה מִשָּׁם. נִמְצָא, שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם וּמְסַלֵּק לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַהַלְוָאוֹת שֶׁהַלְוָה בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ כַּנַּ"ל, כִּי עַכְשָׁו הַצַּדִּיק מַעֲלֶה וּמַחֲזִיר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְסַלֵּק כָּל הַהַלְוָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מַעֲלֶה וּמַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם וְכָל כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי מִצְוֹותָיו שֶׁעוֹשֶׂה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה וְחוֹזֵר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁכָּל הַמִּצְוֹות הֵם בְּחִינַת פְּרִעוֹן חוֹב הַהַלְוָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן נִקְרְאוּ הַמִּצְוֹות בִּלְשׁוֹן חִיּוּבִים וְחוֹבוֹת כַּמָּרְגָּל הַלָּשׁוֹן אֵצֶל כָּל הַמִּצְוֹות. יוֹצֵא אָדָם יְדֵי חוֹבָתוֹ לְעָנְיַן מַצָּה וְשׁוֹפָר וְסֻכָּה. וְכֵן אֵצֶל כָּל הַמִּצְוֹות, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹות הוּא בַּעַל חוֹב לְשַׁלֵּם לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל הוֹצָאוֹת הַבְּרִיאָה שֶׁהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בְּתוֹרַת הַלְוָאָה בִּשְׁבִילוֹ. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת הוּא יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ, כִּי מְסַלֵּק חוֹב הַהַלְוָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מַחֲזִיר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי הַמִּצְוֹות כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָרָשָׁע שֶׁאֵינוֹ מְקַיֵּם הַמִּצְוֹות נִקְרָא לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם, כִּי לְכְאוֹרָה תָּמוּהַּ, מִפְּנֵי מָה מְכַנֶּה דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֶת הָרָשָׁע בְּשֵׁם לֹוֶה רָשָׁע וכו', וְכִי אֵין הָאָדָם נִקְרָא רָשָׁע כִּי אִם בִּשְׁבִיל עֲבֵרָה זוֹ לְבַד שֶׁלָּוָה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם, וַהֲלֹא מְצִינוּ כַּמָּה רְשָׁעִים שֶׁפּוֹרְעִין בְּמוֹעֲדָם וּבִזְמַנָּם וְאַף עַל פִּי כֵן הֵם רְשָׁעִים גְּדוֹלִים מְאֹד וְעוֹבְרִים עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, רַחֲמָנָא לִצְלַן?! אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְכֻוָּן וּמְדֻקְדָּק הֵיטֵב, כִּי כָּל מִי שֶׁהוּא רָשָׁע בִּשְׁבִיל אֵיזֶה עֲבֵרָה שֶׁהוּא, נִקְרָא לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם, כִּי מֵאַחַר שֶׁעוֹבֵר עַל מִצְוֹות הַתּוֹרָה וְאֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ לְשַׁלֵּם לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל חוֹב הַהַלְוָאָה שֶׁל הַבְּרִיאָה הַמֻּטָּל עָלָיו וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי נִקְרָא לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם, כִּי אֵינוֹ מְשַׁלֵּם לַה' יִתְבָּרַךְ יְדֵי חוֹבָתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁכָּל הַמִּצְוֹות שֶׁעוֹשִׂין הֵם בִּבְחִינַת פְּרִיעַת חוֹב, אֲבָל הַלְוָוֶה אֵינוֹ נִפְטָר מִן הַחוֹב עַד שֶׁיְּסַלֵּק לְיַד הַמַּלְוֶה בְּעַצְמוֹ. וְהַמַּלְוֶה בְּעַצְמוֹ הוּא ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲזִיר לְיָדוֹ מַמָּשׁ, כִּבְיָכוֹל, כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁכְּלוּל בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרָא הַכֹּל בִּבְחִינַת 'תְּנָה לוֹ כְּמוֹ שֶׁנְּתָנָהּ לָךְ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר הַכֹּל לְיַד ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בִּשְׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל שׂוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה וְאָז כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בִּשְׂמְחָה כָּזוֹ אָז הוּא נִכְלָל בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, בְּשָׁעָה עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות שֶׁהֵם אַחְדּוּתוֹ כַּנַּ"ל, וְאָז נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ עִמּוֹ וְנִכְלָלִין כֻּלָּם בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַמִּצְוֹות שֶׁהֵם חִיּוּת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְנִכְלָל הַכֹּל יַחַד בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל. נִמְצָא, שֶׁהֶחֱזִיר כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאָהּ לְיַד ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הַכֹּל בְּשָׁרְשׁוֹ וְכַנַּ"ל, אֲבָל לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה כָּזוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַכֹּל בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בִּשְׁבִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת נָבִיא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה כְּמוֹ מִי שֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה דָּבָר מֵרָחוֹק כְּמוֹ כֵן הוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בִּשְׁבִיל שְׂכָרָהּ הַבָּא לְעֵת רָחוֹק וּכְמוֹ כֵן אֵינוֹ נִכְלָל בְּעֶצֶם בַּה' יִתְבָּרַךְ רַק עוֹמֵד מֵרָחוֹק וּצְרִיכָה הַמִּצְוָה עִם

כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאָהּ הַתְּלוּיִים בָּהּ לְהִשְׁתַּלֵּחַ בִּשְׁלִיחוּת מֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד שֶׁיִּתְבָּרֵר וְיִתְעַלֶּה וְיֶכְלַל בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סִלּוּק הַחוֹב וְאָז יֵשׁ אַחֲרִיּוּת הַדֶּרֶךְ, כִּי יֵשׁ אַחֲרִיּוּת גָּדוֹל בַּדֶּרֶךְ מִכַּמָּה מְקַטְרְגִים הַמְקַטְרְגִים וּמוֹנְעִים הַמִּצְווֹת מִלַּעֲלוֹת וְלִכְלֹל בְּמְקוֹמָם וְשָׁרְשָׁם וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְווֹת עַל דַּעַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּלְקַשֵּׁר עַצְמֵנוּ בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, בְּחִינַת נְבִיא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לָזֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בְּשׂוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה. וְזֶה הַצַּדִּיק נִכְלָל בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מִצְוֹתָיו כַּנַּ"ל וְעָמוֹ נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאָהּ בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁאָנוּ מְקַשְּׁרִין כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים לְצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים כָּאֵלּוּ אֲזַי אָנוּ שׁוֹלְחִין מִצְוֹתֵינוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת סִלּוּק חוֹבוֹתֵינוּ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו, הַיְנוּ עַל יְדֵי שָׁלִיחַ נֶאֱמָן שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו, "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא". כִּי הוּא נִקְרָא שְׁלִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלִיחַ הַמַּלְוֶה כַּנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁמְּסַלְּקִין לְיָדוֹ הוּא כְּאִלּוּ מְסַלְּקִין לְיַד הַמַּלְוֶה בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו וְתֵכֶף שֶׁבָּאָה הַמִּצְוָה שֶׁלָּנוּ לְיָדוֹ הוּא מַעֲלֶה אוֹתָהּ וּמַחֲזִירָהּ מִיָּד לַה' יִתְבָּרַךְ וְנִכְלָל כָּל חֶלְקֵי הָעוֹלָם הַתְּלוּיִים בָּנוּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִכְלָל הַכֹּל בַּה' יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי אָנוּ יוֹצְאִים יְדֵי חוֹבָתֵנוּ וּמְסַלְּקִים הַחוֹב בִּשְׁלֵמוּת וְנִצּוֹלִין מִכָּל הָאַחֲרִיּוּת, כִּי שׁוּב אֵין הָאַחֲרִיּוּת עָלֵינוּ מֵאַחַר שֶׁמְּסַלְּקִנוּ הַכֹּל לְיַד שְׁלִיחַ הַמַּלְוֶה כַּנַּ"ל. וְגַם כְּשֶׁשּׁוֹלְחִין עַל יְדֵי שְׁלִיחַ כָּזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה אֵין חֲשַׁשׁ שׁוּם אַחֲרִיּוּת הַדֶּרֶךְ כְּלָל, כִּי הוּא מְסַלֵּק הַכֹּל מִיָּד לְיַד הַמַּלְוֶה בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא נִכְלָל תָּמִיד בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מִצְוֹתָיו בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְעַל יָדוֹ נִכְלָל הַכֹּל בַּה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל, עַל יָדוֹ דַּיְקָא נִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם וְכוּ', כִּי הוּא מְמַלֵּא חֶסְרוֹן הָעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת מִצְוֹתָיו בְּשִׂמְחָה וַאֲזַי בְּוַדַּאי נִצּוֹל הָעוֹלָם מִכָּל מִינֵי אַחֲרִיּוּת וְנִתְתַּקֵּן מִכָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְנִצּוֹלִין מִכָּל הַקְּטָרוּגִים, כִּי כְּבָר הֶחֱזִיר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וּמִי הוּא זֶה עָרֵב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלַי אָמַר ה':

חלק ו

וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנּוּ וּמֹשְׁלוֹ מִקִּרְבּוֹ יֵצֵא וְהִקְרַבְתִּיו וְנִגַּשׁ אֵלָי כִּי מִי הוּא זֶה עָרַב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלַי נְאֻם ה'" (יִרְמְיָה לְמֶד). כִּי זֶה הַמִּקְרָא נֶאֱמַר עַל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מֹשֶׁה כַּמּוּבָא שֶׁיּוּכָה לַבְּחִינָה הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת לְבְחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִכְלָל בַּה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת וְכָל הָעוֹלָם יִהְיֶה נִכְלָל עִמּוֹ וְעַל כֵּן יִהְיֶה עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם עַל יָדוֹ. וְזֶהוּ וְהִקְרַבְתִּיו וְנִגַּשׁ אֵלַי דַּיְקָא שֶׁיִּהְיֶה

נִכְלָל בִּי וְעִמּוֹ יִהְיֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם אֲזַי בְּוַדַּאי יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם הַמִּקְרָא וּמִי הוּא זֶה עָרַב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלַי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא אַדִּיר וּמוֹשֵׁל, כִּי הוּא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, כִּי אֵינוֹ בְּחִינַת מְקַבֵּל כְּלָל כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר לְקַמָּן, עַיֵּן שָׁם:

חלק ז

וְעַל כֵּן אֵין נָבִיא רַשַּׁאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר מֵעַתָּה, כִּי אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מִצְוָה וְהַנְהָגָה כִּי אִם עַל פִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא נָבִיא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה, שֶׁעַל יְדֵי מִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁקִּבֵּל מִפִּי הַגְּבוּרָה בִּנְבוּאָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה וְגַם עַכְשָׁו אָנוּ עוֹשִׂין כָּל הַמִּצְוֹות עַל דַּעְתּוֹ וּמְקַשְּׁרִין כָּל הַמִּצְוֹות עָלָיו כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּרֹב הַמִּצְוֹות, כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָנִי עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ וְכוּ'. וְעַל יָדוֹ יָדְעוּ אָנוּ יְכוֹלִין לְמַלְאוֹת רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ וּלְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָם לְשָׁרְשׁוֹ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מִצְוָה עַל פִּי נָבִיא, כִּי אֵין נָבִיא רַשַּׁאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר מֵעַתָּה, כִּי כָּל הַנְּבִיאִים הִתְנַבְּאוּ בְּאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה לְבַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִתְנַבֵּא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁעַל יָדוֹ דַּיְקָא יְכוֹלִין לְקַיֵּם רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁהֵם חִיּוּת וְתִקּוּן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק ח

כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם לְמַלְאוֹת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת נָבִיא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה שֶׁהוּא מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ עַד שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בְּעַד הַמִּצְוָה, כִּי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ הוּא בְּהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַזֶּה לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה לָהָאָדָם שִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה עַצְמָהּ עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם עוֹלָם הַבָּא שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה, וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא עוֹלֶה כָּל הָעוֹלָם וּמִלֹּאוֹ בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְנִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ וְנִתְתַּקֵּן כָּל הָעוֹלָם וְנִתְמַלֵּא כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר כְּלַל כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל הָיָה רַק בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לַעֲבֹד וּלְהִשְׂתַּכֵּר שְׂכָרוֹ מְשֻׁלָּם עַל פִּי עֲבוֹדָתוֹ אֲשֶׁר יַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם עַל פִּי בְּחִירָתוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל זֶה הָיָה כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ כַּיָּדוּעַ וּמוּבָא בַּסְּפָרִים, כִּי מִתְּחִלָּה הָיְתָה הַנְּשָׁמָה אוֹכֶלֶת נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא וּמָאן דְּאָכַל דְּלֵיהּ בְּהִית לְאִסְתַּכּוֹלֵיהּ בַּאֲפֵיהּ. וְה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְהֵיטִיב וְחָפֵץ לְהֵיטִיב לְהַנְּשָׁמָה שֶׁלֹּא תֹּאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא וּבִשְׁבִיל זֶה בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. וְעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא הַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַשָּׂכָר וְהָאשֶׁר הָאַחֲרוֹן, שֶׁאָז נִזְכֶּה לְשִׂמְחָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹקֵינוּ וְכוּ' נָגִילָה

וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית לא), עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא וְכוּ'. כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְכוּ' שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים טז), "שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שִׂמְחָה שֶׁאֵין לָהּ קֵץ הִיא הַשִּׂמְחָה שֶׁל עָתִיד וְכוּ'. וְכֵן מְבֹאָר בַּפְּסוּקִים רַבִּים מְאֹד, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא עֶצֶם הַשִּׂמְחָה, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם צז), "הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ". וְרָצָה בְּחַסְדּוֹ וְטוּבוֹ לְזַכּוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכּוּ לַשִּׂמְחָה הַזֹּאת, הַיְנוּ לַשִּׂמְחָה שֶׁלּוֹ שֶׁכְּפִי שִׂמְחָתוֹ כֵּן תִּהְיֶה שִׂמְחָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא, אִיהוּ בְּזִקְיָפָא וַאֲנַן בְּשִׁפּוּלֵי כְּפֵי שִׂמְחָתוֹ כֵּן שִׂמְחָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו". אַךְ לַשִּׂמְחָה הַזֹּאת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי מִצְוֹוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל הָאָדָם הַשָּׁפָל בָּעוֹלָם הַזֶּה דַּיְקָא שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה שֶׁזּוֹכֶה לְהִשְׁתַּכֵּר שְׂכָרוֹ עַל יְדֵי מִצְוֹוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים שֶׁעוֹשֶׂה בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה עַל יְדֵי כְּפִיַּת יִצְרוֹ הָרָע מֻחֲמַת שֶׁהוּא בַּעַל בְּחִירָה, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת לַשִּׂמְחָה הַזֹּאת שֶׁאֵין לָהּ קֵץ שֶׁהִיא שִׂמְחַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מִשְׁתַּכְּרִין הַשָּׂכָר עַל פִּי עֲבוֹדָתוֹ רַק שֶׁמְּקַבְּלִין הַשָּׂכָר בְּמַתָּנַת חִנָּם, אַף עַל פִּי שֶׁטָּבַע הַטּוֹב לְהֵיטִיב וְה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ לְהֵיטִיב לוֹ כָּל טוּב, אַף עַל פִּי כֵן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּזְכֶּה לְשִׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִשְׁתַּכֵּר שְׂכָרוֹ עַל פִּי עֲבוֹדָתוֹ הוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּלּוּת וַעֲנִיּוּת, שֶׁהֵם מְקַבְּלִים, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַעֲצָבוּת, כִּי מָאן דְּאָכִיל דְּלָיו דְּלִיהּ בָּהִית לְאִסְתַּכּוֹלֵי בְּאַפֵּיהּ וְכָל אֲכִילָתוֹ הוּא לֶחֶם עֲצָלוּת וַעֲצָבוּת בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁנֶּאֱמַר עַל הֶעָנִי הַמְקַבֵּל. וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ שֶׁהַכֹּל הָיָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תֹּאכַל הַנְּשָׁמָה נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא, הַיְנוּ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה לִזַּכּוֹת אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁתִּזְכֶּה לְהַשָּׂכָר הַמְקֻוֶּה שֶׁהוּא שִׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ שִׂמְחָה שֶׁאֵין לָהּ קֵץ שֶׁלִּשְׂמְחָה זוֹ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם כְּשֶׁאֵינוֹ בְּכֹלֶל מְקַבֵּל כְּלָל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּבְחִינַת מְקַבֵּל נֶאֱחָז בּוֹ בְּחִינַת עֲצָבוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנִיּוּת, בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהָאוֹר הָאֲחָרוֹן, הַיְנוּ לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל כִּי אִם עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁאָז אֵינוֹ מְקַבֵּל כְּלָל וְאֵין נֶאֱחָז בּוֹ שׁוּם עֲצָבוּת, וְאָז יִזְכֶּה עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ לְשִׂמְחָה שֶׁאֵין לָהּ קֵץ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם מִי שֶׁאֵינוֹ בְּחִינַת מְקַבֵּל כְּלָל כַּנַּ"ל:

חלק ט

וּכְשֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַבְּרִיאָה וְאָז לֹא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם עֲבוֹדָה וְשׁוּם אִתְעֲרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל וְהֶצְרֵךְ לִבְרֹא אֶת הַבְּרִיאָה בְּחַסְדּוֹ בְּתוֹרַת חֶסֶד לְבַד וְעַל כֵּן הָיָה אָז הָעוֹלָם בִּבְחִינַת:

מְקַבֵּל, מֵאַחַר שֶׁנִּבְרָא רַק בְּחֶסֶד חִנָּם לְבַד בְּלִי שׁוּם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה אֲחִיזַת הַדִּין בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם. וְאִיתָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַדִּין הוּא רַק עַל יְדֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כַּמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל, הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁנִּשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל, רַק בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ לְבַד בְּמַתָּנַת חִנָּם. נִמְצָא, שֶׁהָיָה כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְקַבֵּל שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת כַּנַ"ל וְעַצְבוּת הוּא סִטְרָא דְּדִינָא כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ הָיָה אֲחִיזַת הַדִּין בִּשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם מֻחֶמֶת שֶׁלֹּא הָיָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, הַיְנוּ כִּי מֻחֶמֶת זֶה הָיָה הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְקַבֵּל שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת, בְּחִינַת דִּין כַּנַ"ל. וּמֵהַדִּין הַזֶּה נִשְׁתַּלְשְׁלִין וּבָאִין כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְכָל הַגְּזֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, הַבָּאִין עַל הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק הַדִּין הַזֶּה וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם וּלְמַלְאוֹת חֶסְרוֹן הָעוֹלָם כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק דַּיְקָא יָכוֹל לְתַקֵּן הָעוֹלָם מִכָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וּלְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים, כִּי זֶה הַצַּדִּיק אֵינוֹ בִּבְחִינַת מְקַבֵּל כְּלָל וְאֵין בּוֹ שׁוּם אֲחִיזַת הָעַצְבוּת וְהַדִּין כְּלָל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לִבְחִינָה זוֹ רַק הוּא רוֹצֶה עֲדַיִן שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בְּעֵד מִצְוֹתָיו, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּמוּר בֶּאֱמֶת וְיֵשׁ לוֹ עוֹלָם הַבָּא הַרְבֵּה וְחֶלְקוֹ בַּחַיִּים אַשְׁרֵי לוֹ, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת בְּחִינַת מְקַבֵּל קְצָת שֶׁהוּא אֵיזֶה אֲחִיזָה מִבְּחִינַת עַצְבוּת, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁזָּכָה לְהִשְׂתַּכֵּר שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ בִּשְׂכַר מִצְוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, אַף עַל פִּי כֵן הַכֹּל הוּא מַתָּנַת חִנָּם וְהוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל, כִּי מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם כְּתִיב. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ וַיִּקְרָא פָּרָק כז), כְּלוּם עָשָׂה לִי מְזוּזָה עַד שֶׁלֹּא נָתַתִּי לוֹ בַּיִת? כְּלוּם עָשָׂה לִי צִיצִית עַד שֶׁלֹּא נָתַתִּי לוֹ בֶּגֶד? כַּנַ"ל. וְגַם הַמְּזוּזָה בְּעַצְמָהּ וְהַצִּיצִית בְּעַצְמָן הֵם גַּם כֵּן שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְגַם כָּל כֹּחַ הָאָדָם וְחִיּוּתוֹ וְגוּפוֹ וְאֵיבָרָיו הַכֹּל שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ, כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ. וְאִם כֵּן בַּמֶּה זָכָה הָאָדָם לְהִשְׂתַּכֵּר שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַעֲשִׂים הַטּוֹבִים הַכֹּל מֵאִתּוֹ לְבַד?. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה שְׂכַר בִּשְׂכִיל מִצְוֹתָיו אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת יִזְכֶּה לְשָׂכָר טוֹב הַצָּפוּן אַף עַל פִּי כֵן הוּא בִּבְחִינַת מְקַבֵּל, כִּי מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם כַּנַ"ל וּמֵאַחַר שֶׁהוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת מְקַבֵּל, עַל כֵּן אֵין לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק הַדִּין הַנֶּאֱחָז בָּהָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִשְׁתַּלְשֵׁל מֵהַדִּין הַנֶּאֱחָז מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה. שֶׁהוּא רַק מֻחֶמֶת שֶׁהָיָה הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְקַבֵּל שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת הֵפֶךְ הַשִּׂמְחָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן זֶה הַצַּדִּיק בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל הַדִּין לְגַמְרֵי מֵאַחַר שֶׁהוּא גַּם כֵּן עֲדַיִן בִּבְחִינַת מְקַבֵּל מֵאַחַר שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל עוֹלָם הַבָּא וְכוּ' וְכַנַ"ל וּבְוַדַּאי אֵין שִׂמְחָתוֹ מֻחֶמֶת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא

כְּשֶׁאֵינוֹ בִּבְחִינַת מְקַבֵּל כְּלָל, כִּי בִּבְחִינַת מְקַבֵּל שָׁם נֶאֱחָז הָעַצְבוּת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַשִּׂמְחָה וְכַנַּ"ל וּבְשָׁבִיל זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְמַלְּאוֹת חֶסְרוֹן הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לְהַמְתִּיק הַדִּין כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל כֵּן עִקַּר הַהַמְתָּקָה וּבְטוּל הַדִּינִים לְגַמְרֵי הוּא רַק עַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת כָּל הַמְּצִוּוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׂמְחָה מֵהַמְּצִוָּה בְּעַצְמָהּ עַד שֶׁאֵין רוֹצֶה שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׂכַר הַמִּצְוָה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק אֵינוֹ שׁוּם בְּחִינַת מְקַבֵּל כְּלָל, כִּי אֵינוֹ רוֹצֶה בֶּאֱמֶת לְקַבֵּל שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא כְּלָל וְהוּא יָגֵעַ וְעוֹבֵד ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יוֹמָם וָלַיְלָה בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה וּבַעֲבוֹדָה רַבָּה מְאֹד וְאֵינוֹ נֶהֱנֶה מִן הָעוֹלָם כְּלָל אֲפִלּוּ בְּאֶצְבַּע קְטַנָּה. כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ לִפְנֵי מִיתָתוֹ , גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁיָּגַעְתִּי בְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹתַי וְכוּ' וְלֹא נֶהֱנֵיתִי אֲפִלּוּ בְּאֶצְבַּע קְטַנָּה. וּכְמוֹ שֶׁרָמַז רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בָּעטְלֶיְרשׁ שֶׁהוּא מְדַבֵּר מִן הַצַּדִּיקִים הַקְּדְמוֹנִים, שֶׁמִּרְמָז שָׁם שֶׁהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים אֵין לָהֶם שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בָּעֶלְמָא בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל. וְגַם אֵין שׁוֹמְעִין שׁוּם קוֹל שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְגַם אֵין מְדַבְּרִים שׁוּם דִּבּוּר בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ שִׂבְחִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְגַם אֵין רוֹצִים לְהַנִּיחַ שׁוּם הֶבֶל וּנְשִׁימָה בְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ' וְכַיּוֹצֵא בִּשְׁאָר הָאֵיבָרִים וְהַחוּשִׁים, וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ:

זַכָּאָה מָאן דְּלָא אִיתְהָנֵי מִדִּילֵיהּ כְּלוּם. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים אֵינָם מְבַקְּשִׁים וְנֶהֱנִים מִזֶּה הָעוֹלָם אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה דַּק מִן הַדַּק, וְהֵם עוֹבְדִים וּמְיַגְּעִים בְּכָל כֹּחָם כָּל יְמֵיהֶם בַּעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת. וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינָם חָפֵצִים שׁוּם עוֹלָם הַבָּא כְּלָל, רַק כָּל שִׂמְחָתָם הוּא בְּהַמְּצִוָּה בְּעַצְמָהּ, שֶׁעִקַּר שִׂמְחָתָם הוּא מַה שֶּׁהֵם זוֹכִים בְּחַיֵּיהֶם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁיִּלּוּד אִשָּׁה טִפָּה סְרוּחָה קְרוּיָה מֵחֹמֶר יְזֻכֶּה לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ אֵל מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם אֲדוֹן כֹּל אֲשֶׁר לְגָדְלָתוֹ אֵין חֵקֶר. וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל יְדֵי הַבְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמַּפְשִׁיט עַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת רְעָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכֹחַ לְהִתְפַּלֵּל עִם כָּל הַכֹּחוֹת וְכוּ', וּבִלְבַד שֶׁיִּזָּהֵר מֵחִמּוּץ הַמֹּחַ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם.:

נַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ, כִּי זֶה הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מֵהַמְּצִוָּה בְּעַצְמָהּ עַד שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בֶּאֱמֶת שׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא כְּלָל, זֶה הַצַּדִּיק אֵינוֹ בְּחִינַת מְקַבֵּל כְּלָל, וְעַל כֵּן הוּא זוֹכֶה לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה לְשִׂמְחָה בְּתַכְלִית, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁאֵינוֹ בְּחִינַת מְקַבֵּל כְּלָל שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הָעַצְבוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה הַצַּדִּיק דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים מִן הָעוֹלָם וּלְמַלְּאוֹת חֶסְרוֹן הָעוֹלָם, כִּי כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְהַדִּינִים, חַס וְשָׁלוֹם, נִמְשָׁכִין מִשֹּׁרֶשׁ הַדִּין שֶׁנֶּאֱחַז בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעַצְבוּת מֵחֲמַת שֶׁהָיָה הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְקַבֵּל

וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה נִמְתָּק וְנִשְׁלָם הַכֹּל, כִּי עַכְשָׁו עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁאֵינוֹ בְּחִינַת מְקַבֵּל כְּלָל. שֶׁזְּכָה לְתַכְלִית הַשִּׂמְחָה, עַל יָדוֹ עוֹלֶה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִילוֹ, כִּי עַכְשָׁו כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֵינוֹ בְּחִינַת מְקַבֵּל כְּלָל. כִּי בְּוַדַּאי הָיָה רָאוּי לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל כְּלָל, שֶׁזְּכָה לְתַכְלִית הַשִּׂמְחָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לַשִּׂמְחָה הַזֹּאת שֶׁאֵין זוֹכִין אֵלֶיהָ כִּי אִם כְּשֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל כְּלָל כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה, כִּי אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית פָּרָק יא) שֶׁהַמִּינִין שְׁאָלוּ, מַדּוּעַ לֹא נִבְרָא הָאָדָם מָהוּל? וְהֵשִׁיבוּ שָׁם, כִּי הַכֹּל צָרִיךְ תִּקּוּן. הַתּוּרְמוֹסִין צָרִיךְ תִּקּוּן, הַחִטִּין צְרִיכִין תִּקּוּן וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁהָאָדָם יִהְיֶה נִבְרָא עִם עָרְלָה וְאַנַחְנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה נִתְקַן עַצְמֵנוּ עַל יְדֵי מִצְוַת מִילָה, כִּי הָאָדָם בְּעֵת שֶׁהוּא יוֹצֵא לָעוֹלָם עֲדַיִן אֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת שֶׁיָּצָא לָעוֹלָם וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בְּמַתָּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת מְקַבֵּל כַּנַּ"ל. שֶׁמִּשָּׁם אֶחְיֶזֶת הָעַצְבוּת וְהַדִּין כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם אֶחְיֶזֶת הָעָרְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לְפִּירֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כִּי עָרְלָה הוּא פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת, שֶׁהוּא עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁתִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה. וּפְגַם הַבְּרִית הוּא עַצְבוּת. וְעַל כֵּן עִקַּר אֶחְיֶזֶת הָעָרְלָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, הוּא מִבְּחִינַת עַצְבוּת הַנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת מְקַבֵּל כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם בְּתְחִלַּת יְצִירָתוֹ הוּא בִּבְחִינַת מְקַבֵּל, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת עֲדַיִן, רַק הוּא נִבְרָא וְיוֹצֵא לָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ לְבַד בְּמַתָּנַת חִנָּם כְּמוֹ בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה, וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּצֵא לָעוֹלָם עִם הָעָרְלָה וַאֲנַחְנוּ בָּזֶה הָעוֹלָם צְרִיכִין לְתַקֵּן אוֹתוֹ, וְעַל יְדֵי שֶׁאֲנַחְנוּ מְלִין עַצְמֵנוּ, כִּי אָנוּ כּוֹרְתִין אֶת הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאָדָם, כִּי מִקֹּדֶם לָזֶה לֹא הָיָה בְּגֶדֶר אָדָם כְּלָל, כִּי עִקַּר צֶלֶם דְּמוּת אָדָם הוּא בֶּן יִשְׂרָאֵל הַמָּהוּל. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת מִילָה אָנוּ בְּעַצְמֵנוּ מְתַקְּנִין עַצְמֵנוּ, וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הָעָרְלָה בְּשָׁרְשָׁהּ, כִּי עִקַּר אֶחְיֶזְתָהּ מִבְּחִינַת עַצְבוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם נִבְרָא עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, אֲבָל עַכְשָׁו כְּאִלּוּ אֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ עָשִׂינוּ אֶת הָאָדָם הַזֶּה עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מָלִין אוֹתוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם וּכְשֶׁנַּעֲשֶׂה הָאָדָם עַל יָדֵינוּ נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת מְקַבֵּל וְנִתְבַּטֵּל הָעַצְבוּת, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הָעָרְלָה בְּשָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה הַבְּרִית שֶׁהוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ, בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן הֵפֶךְ בְּחִינַת מְקַבֵּל, כִּי עַד עַכְשָׁו הָיְתָה הָעָרְלָה חוֹפָה עַל הַבְּרִית שֶׁאֶחְיֶזְתָהּ מִבְּחִינַת עַצְבוּת, בְּחִינַת מְקַבֵּל וְעַל כֵּן לֹא נִתְגַּלָּה הָאֶרֶת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ, אֲבָל עַכְשָׁו עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ

בְּעַצְמֵנוּ זָכִינוּ לְתַקֵּן אֶת הַיֶּלֶד הַזֶּה וְלַעֲשׂוֹתוֹ בְּרִיָּה חֲדָשָׁה עַל יְדֵי מִצְוַת מִילָה וְהַתִּינוֹק בְּעַצְמוֹ סָבַל צַעַר גָּדוֹל שֶׁל הַמִּילָה בִּשְׁבִיל שֶׁיִּזְכֶּה לִכְנֹס בִּבְרִית יִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עָשָׂה אֶת עַצְמוֹ וְעַל כֵּן עַכְשָׁו יָצָא מִבְּחִינַת מְקַבֵּל, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הָעָרְלָה בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁאֶחִיזָתָהּ מִבְּחִינַת מְקַבֵּל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַכְשָׁו נִתְגַּלֶּה הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ הֵפֶךְ בְּחִינַת מְקַבֵּל כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל כֵּן מִצְוַת מִילָה הִיא מִצְוָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה וַעֲדַיִן עוֹשִׂין אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מִצְוָה זוֹ הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ הֵפֶךְ בְּחִינַת מְקַבֵּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעָרְלָה שֶׁכּוֹרְתִין אוֹתָהּ וְנִתְגַּלֶּה הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק מַשְׁפִּיעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה וּפְרִיעָה וּמָל וְלֹא פָּרַע כְּאִלּוּ לֹא מָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עוֹר הָעָרְלָה וְעוֹר הַפְּרִיעָה הַחוֹפִים עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי קְלִפּוֹת הַחוֹפִין עַל הַצַּדִּיק שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ לְחָתְכָם וּלְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם, כִּי עוֹר הָעָרְלָה הוּא בְּחִינַת רַע גָּמוּר כַּיָּדוּעַ זֶה בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַגְּמוּרָה שֶׁמַּסִּית אֶת הָאָדָם מִדַּרְכֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְרוֹצֶה לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים לְגַמְרֵי וּלְבַטְּלוֹ מִמִּצְווֹתָיו יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר, אֲבָל אֶפְלּוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לַחְתֹּךְ וּלְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה הַזֹּאת וְזוֹכִין לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת מִצְווֹתָיו יִתְבָּרַךְ לְטוּב מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן צְרִיכִין לְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה הַדַּקָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת עוֹר הַפְּרִיעָה שֶׁאֶחִיזָתָהּ נִשְׁתַּלְשֵׁל מִמִּי שֶׁלֹּא זָכָה לְזַכֵּךְ עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וְרוֹצֶה עֲדַיִן שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִיל מִצְווֹתָיו שֶׁהוּא מְקַבֵּל עֲדַיִן, שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת הָעַצְבוּת וְהַדִּין, שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחִיזַת הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק אֵינוֹ מְקַבֵּל גָּמוּר, כִּי אַף עַל פִּי כֵן זָכָה לְהִשְׂתַּכֵּר שָׂכָר מְשֻׁלָּם בִּשְׂכַר מִצְווֹתָיו רַק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶחִיזָה דַּקָּה מִבְּחִינַת מְקַבֵּל בְּחִינַת עַצְבוּת, עַל כֵּן נִשְׁתַּלְשֵׁל עַל יְדֵי זֶה קְלִפָּה דַּקָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הַפְּרִיעָה, שֶׁצְּרִיכִין לְקָרְעָהּ, וּלְגָרְשָׁהּ כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאָרַת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאָרַת הַצַּדִּיק בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ כִּי אִם כְּשֶׁמְּזַכְּכִין עַצְמוֹ עַד שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם אֶחִיזַת מְקַבֵּל כְּלָל, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּבַטֵּל שְׁתֵּי הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּבַטֵּל גַּם אֶחִיזַת הַקְּלִפָּה הַדַּקָּה הַשְּׁנִיָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל אֶפְלּוּ שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִיל מִצְווֹתָיו וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה הָאָרַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִקְרָא פְּרִיעָה לְשׁוֹן פְּרִיעָה וְשִׁלּוּם, בְּחִינַת פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב, כִּי עַל יְדֵי כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁעוֹשִׂין, פּוֹרְעִין וּמְשַׁלְּמִין לַה' יִתְבָּרַךְ אֶת חוֹב הַהַלְוָאָה שֶׁחַיָּבִין לוֹ מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל בְּתְחִלַּת הָעִנְיָן עַיֵּן לְעֵיל, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִפְרֹעַ וּלְשַׁלֵּם לַה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַחוֹב כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא עוֹלֶה כָּל הָעוֹלָם וְחוֹזֵר לְשָׁרְשׁוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִצְוֹת פְּרִיעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁמַּכְנִיעַ הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה כַּנַּ"ל. עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל שׁוּם עוֹלָם הַבָּא, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא פּוֹרְעִין וּמְשַׁלְּמִין לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל חוֹב הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא פְּרִיעָה בְּחִינַת פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת כּוֹס יַיִן שֶׁמְּבִיאִין לְבָרֵךְ אַחַר הַמְּזוֹנָה, זֶה בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי מִצְוַת מְזוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי שִׂמְחָה שֶׁל עֶתִיד מְכֻנֶּה בְּשֵׁם יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּר לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים א), "נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן" כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁם שֶׁנּוֹתְנִין לַתִּינוֹק אַחַר הַמְּזוֹנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאָדָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים לִכְלֹל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה, לְבַטֵּל הָעַצְבוּת וְהַדִּין מִן הָעוֹלָם, לְבַטֵּל בְּחִינַת וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ הַנֶּאֱמָר כְּשֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְנַהֵג כַּשּׁוּרָה, חַס וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁיִּתְקַיֵּם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּכְלֹל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה, הַיְנוּ שֶׁיִּחָזֵר הָעוֹלָם לְשָׁרְשׁוֹ. כִּי אִם עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית מֵהַמִּצְוָה:

בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא אַחְדוּתוֹ, כִּי אֵין עַצְבוּת לִפְנֵי הַמָּקוֹם, וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁהָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת מְקַבֵּל וְיֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה אֲחִיזָה מִבְּחִינַת עַצְבוּת אֵינוֹ יָכוֹל לִכְלֹל בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, כִּי אֵין לָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק, כִּי שָׁם אֵין שׁוּם עַצְבוּת כְּלָל רַק עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ, וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ אֲחִיזָה לְהָעוֹלָם מִבְּחִינַת עַצְבוּת אִי אֶפְשָׁר לִכְלֹל שָׁם בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי שָׁם רַק שִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְאֵין שׁוּם עַצְבוּת לִפְנֵי הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. וּכְלָלְיוּת הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין ה' יִתְבָּרַךְ נוֹדָע כִּי אִם מִצַּד פְּעֻלּוֹתָיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה לְבַד אָנוּ יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה. וּכְשֶׁהָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ נִכְלָל בַּה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה כַּנַּ"ל אָז נִתְקַיֵּם ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד". הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאַחַר הַבְּרִיאָה נִכְלָל בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה

בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּשִׂיחוֹת הָר"נ) שֶׁעַל יְדֵי הָעַצְבוּת אֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ מִשְּׁמוֹ וְעַל יְדֵי זֶה הָאָדָם שׁוֹכֵחַ שְׁמוֹ לְאַחַר מִיתָתוֹ וְהַכֹּל עַל יְדֵי הָעַצְבוּת, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לִזְכֹּר אֶת שְׁמוֹ לְאַחַר מִיתָתוֹ, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם לִכְלֹל זָכוֹר וְשָׁמוֹר יַחַד, אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, בְּחִינַת שָׁמוֹר, בְּחִינַת מְקַבֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הָעַצְבוּת, לִזְכּוֹת עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים בְּשִׂמְחָה מֵהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ, עַד שֶׁיְּבַטֵּל כָּל בְּחִינוֹת הַמְקַבֵּל וְהָעַצְבוּת מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁיִּקָּיְמִים מִקְרָא שֶׁכָּתוּב, "אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים". שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה נִכְלָל בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי הַצַּדִּיק הֶאֱמֶת עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים זוֹכֶה עַד שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת אֵינָם:

נִקְרָאִים בְּשֵׁם מְקַבְּלִים כְּלָל, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילוֹ וְכֻלָּם כְּלוּלִים בּוֹ שֶׁהוּא מַשְׁפִּיעַ בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נִתְבָּרֵר וְנִמְתָּק בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה, כִּי נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה. וְזֶה בְּחִינַת זְכִירַת הַשֵּׁם לְאַחַר מִיתָתוֹ, כִּי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַשֵּׁם נִכְלָל בִּבְחִינַת זָכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ סִטְרָא דִּדְכוּרָא, וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֵר אֶת שְׁמוֹ שֶׁנִּכְלָל הַשֵּׁם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, בִּבְחִינַת זְכָרוֹן, שֶׁהוּא סִטְרָא דִּדְכוּרָא, בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא כַּנַּ"ל, כִּי זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' בְּשָׁרְשָׁן, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַצְבוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין זוֹכֶה לְשִׂמְחָה וְאֵין זוֹכֶה לִכְלֹל אֶת הַשֵּׁם בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הַבְּרִיאָה לְשָׁרְשׁוֹ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן שׁוֹכֵחַ אֶת שְׁמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַצְבוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל עַל כֵּן נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא סִטְרָא דִּדְכוּרָא, בְּחִינַת זָכוֹר כַּיָּדוּעַ וְאֵינוֹ זוֹכֶה לִכְלֹל אֶת הַשֵּׁם בִּבְחִינַת זְכָרוֹן, כִּי אֵינוֹ זוֹכֶה לִכְלֹל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת מַשְׁפִּיעַ מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ שִׂמְחָה וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אַחַר הַמִּילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה נוֹתְנִין הַשֵּׁם לְתִינוֹק כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַשֵּׁם בְּשָׁרְשׁוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִזְכֹּר אֶת הַשֵּׁם שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַשֵּׁם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁרְשׁוֹ, בִּבְחִינַת צַדִּיק בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ, בְּחִינַת שִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעָנְיַן שַׁבָּת, לְוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת מְצָוָה בִּשְׂמְחָה מֵהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ בְּהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ, כִּי שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כִּי שַׁבָּת הוּא יוֹם שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְכַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת:

זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוָה בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ. נִמְצָא, שֶׁשַּׁבָּת הוּא בְּחִינַת מִצְוָה בְּשִׂמְחָה הַנַּ"ל בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל הָעוֹלָמוֹת לְשָׁרְשָׁן כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת לְשָׁרְשָׁן הוּא עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְסַלְקִין וּמְשַׁלְּמִין כָּל הַחוֹבוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, וַאֲזַי מוֹצִיאִין אֶת הָעוֹלָם מִבְּחִינַת לוֹוֶה וּמְקַבֵּל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל שַׁבָּת, לְוּוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ. כִּי עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כְּבָיְכוֹל, נַעֲשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת לוֹוֶה, כִּי עַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם עוֹלָם הַבָּא רַק יֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה שְׁלֵמָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם לוֹוֶה וּמְקַבֵּל כְּלָל, אַף גַּם לְהֵפֶךְ הוּא זוֹכֶה לִהְיוֹת נִקְרָא בְּשֵׁם מַלְוֶה, כְּאִלּוּ הוּא מַלְוֶה וּמַשְׁפִּיעַ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מַלְוֶה ה' חוֹנֵן דַּל, כִּי זֶה הַצַּדִּיק הוּא חוֹנֵן דַּל שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד וַחֲנִינָה עִם כָּל הָעוֹלָם שֶׁהָיָה נִקְרָא עָנִי וָדָל עַד הֵנָּה בִּבְחִינַת מְקַבֵּל, וְעַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה נִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְהוּא נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ מַלְוֶה וּמַשְׁפִּיעַ לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַצַּדִּיק מוֹשֵׁל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל בְּיִרְאַת אֱלֹקִים. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי מוֹשֵׁל בִּי? צַדִּיק, כִּי הוּא נִקְרָא מוֹשֵׁל וּמַלְוֶה וּמַשְׁפִּיעַ לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּבָיְכוֹל, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בַּשַּׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַנַּ"ל, בְּחִינַת בְּרִית עוֹלָם בֵּיני וּבֵין בְּנֵי:

יִשְׂרָאֵל וְכוּ', נֶאֱמַר בּוֹ, לְוּוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ. כִּי עַל יְדֵי שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוָה בְּשִׂמְחָה הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּבְחִינַת לוֹוֶה כַּנַּ"ל:

חלק יז

עַל כֵּן עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת עוֹלִין כָּל הָעוֹלָמוֹת לְשָׁרְשָׁן וְנִכְלָל זָכוֹר וְשָׁמוֹר יַחַד בְּחִינַת זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֱמְרוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא שִׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּקַבָּלַת שַׁבָּת וְהָא אוּקִימְנָא דְּה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת לִכְלֹל שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת בְּיַחַד אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ לִבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּעָשׂוּ הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְאָז נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁכְּלִלְיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מְקַבֵּל כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כֻּלָּם נִבְרְאוּ עַל יָדוֹ וּמְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וָרֶגַע, וּמֵחֲמַת שֶׁהֵם מְקַבְּלִים נֶאֱחָז בָּהֶם אֵיזֶה בְּחִינַת עַצְבוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין כַּנַּ"ל, אֲבָל הַצַּדִּיק עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ הַשְׁלֵמָה בְּשִׂמְחָה אֲמִתִּיִּת הַנַּ"ל שֶׁבְּשָׁבִיל זֶה נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, הוּא מַעֲלֶה אֶת הָעוֹלָם לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי עַכְשָׁו אֵין הָעוֹלָם בִּכְלַל מְקַבֵּל

מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי הַכֹּל נִכְלָל בְּהַצַּדִּיק מוֹשֵׁל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ. נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת מְקַבֵּל בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, נִכְלָל בִּבְחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים. וְעַל כֵּן כָּל הַנְּבִיאִים אַף עַל פִּי שֶׁנִּבּוּאָתָם הָיְתָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וְעַל כֵּן אֵין נָבִיא רַשַּׁאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת שׁוּם מִצְוָה וְהַנְהָגָה עַל יָדָם כַּנַּ"ל. אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ צְרִיכִין נְבוּאָתָם הָאֲמִתִּיִּת, כִּי כָּל עִקַּר נְבוּאָתָם הוּא רַק לְקַיֵּם וּלְחַזֵּק וּלְזָרֵז וּלְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַיְּמוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁסִּיֵּם מַלְאָכִי, שֶׁהוּא סוֹף כָּל הַנְּבִיאִים, זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה וְכוּ'". כִּי זֶה עִקַּר כָּל נְבוּאַת הַנְּבִיאִים לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַיְּמוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה וּבָזֶה כָּל נְבוּאָתָם נֶחֱשָׁב בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה, כִּי כֻּלָּם מְקַשְּׁרִים עַצְמָן לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְכֻלָּם כְּלוּלִים בּוֹ וּמְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ, כִּי כָּל הַנְּבִיאִים עָמְדוּ עַל הַר סִינַי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַהִתְקַשְּׁרוּת וּכְלָלִיּוּת כָּל הַנְּבִיאִים בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָא מְאִירָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁרְשָׁן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים תִּקְנוּ אֶת הָעוֹלָם וְהִשְׁלִימוּ אֶת הָעוֹלָם מִן הַחֻסְרוֹנוֹת. וְהַכֹּל בְּכֹחַ וּזְכוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל כֵּן מָל וְלֹא פָּרַע כְּאִלּוּ לֹא מָל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר עֲדַיִן קְלִפָּה דַּקָּה הַזֹּאת שֶׁל הַפְרִיעָה שֶׁאֶחִיזָתָהּ מִבְּחִינָה שְׁנִיָּה הַנַּ"ל שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל עוֹלָם הַבָּא בִּשְׂכָרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר חָתַךְ אֶת הָעָרְלָה עֲדַיִן יְכוֹלָה לְהִתְאַחֵז, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָעָרְלָה וְהַקְּלִפּוֹת הוּא מִבְּחִינָה זוֹ. מִבְּחִינַת מְקַבֵּל כַּנַּ"ל. וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הָעוֹלָם וּלְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם עוֹלָם הַבָּא שֶׁעַל יָדוֹ דַּיְקָא נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּרִיעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה הַבְּרִית בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַכֹּל צְרִיכִין לְהִתְקַשֵּׁר עַצְמָן לְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁבְּכָל דּוֹר יֵשׁ צַדִּיקִים הַמִּסְתַּכְּלִים בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה, כִּי רַק עַל יְדֵי צַדִּיקִים אֵלּוּ יְכוֹלִין לְבַטֵּל כָּל הַקְּלִפּוֹת וּלְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים וּלְהַשְׁלִים כָּל הַחֻסְרוֹנוֹת וְלַעֲבֹד אֶת ה' בֶּאֱמֶת בְּשִׂמְחָה אֲמִתִּיִּת, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יט

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב הֶחָדָשׁ (אוֹת מוֹהֵל סִימָן וָאוֹ) שֶׁטּוֹב לַעֲשׂוֹת חֶסֶד קֹדֶם שֶׁנּוֹתֵן הַשֵּׁם לַתִּינוֹק, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם הַשֵּׁם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אָז חֶסֶד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת צַדִּיק הָעוֹשֶׂה צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִקְרָא הָאָדָם צַדִּיק בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַשֵּׁם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת בְּסִטְרָא דִּדְכוּרָא, בִּבְחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ הֶפֶךְ, בְּחִינַת מְקַבֵּל, שֶׁשָּׁם נֶאֱחָז הַדִּין, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר לְהַמְתִּיק הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת מְקַבֵּל כַּיָּדוּעַ, כִּי לֵית לֵיהּ מִגַּרְמֵיהּ כְּלוּם, לְהַמְתִּיקוֹ שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת זְכִירַת הַשֵּׁם, בְּחִינַת ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כִּי בֶּאֱמֶת כֻּלָּא חַד וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּיִרְמְיָה (לא) בְּהַנָּחֳמוֹת שֶׁהִתְנַבֵּא עַל יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה, כִּי בָרָא ה' חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁהַנְּקֵבָה תְּסוֹבֵב לִהְיוֹת גֶּבֶר, הַיְנוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת גֶּבֶר שֶׁיּוֹרֵשׁ הַכֹּל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר כָּל הַצָּרוֹת וְהַגְּזֵרוֹת שֶׁסָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל כָּל יְמוֹת הַגָּלוּת הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשָּׁרֶשׁ הַדִּין שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה מִבְּחִינַת עַצְבוּת, בְּחִינַת וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֻחָמַת שֶׁהָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת מְקַבֵּל כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם בִּשְׂלֵמוּת בְּשִׂמְחָה מֵהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ וְכַנַּ"ל. אֲבָל לֶעָתִיד בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ אֲזַי יִתְגַּדֵּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכָל הַפְּסוּקִים הַמְדַבְּרִים מִגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁמַּפְלִיגִים מְאֹד בְּעִנְיַן רִבּוּי הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁיִּהְיֶה אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְכוּ'". "שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה". "כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְכוּ'". וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, הַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה אָז לְשִׂמְחָה הַנַּ"ל לִשְׂמֹחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ". בְּחִינַת יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו, הַיְנוּ שֶׁנָּגִיל וְנָשִׂישׂ מֵהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁהוּא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הָעוֹלָם, כִּי יוֹצֵא מִבְּחִינַת מְקַבֵּל לִבְחִינַת מַשְׁפִּיעַ, לִבְחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "כִּי בָרָא ה' חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר", הַיְנוּ שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף שֶׁהָיָה עַד עַכְשָׁו בִּבְחִינַת נְקֵבָה, בְּחִינַת מְקַבֵּל שֶׁמִּשָּׁם הָיָה אֲחִיזַת כָּל הַדִּינִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַכְשָׁו נְקֵבָה תְּסוֹבֵב לִהְיוֹת גֶּבֶר בְּחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא שֶׁהוּא מַשְׁפִּיעַ בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל עַל יְדֵי עֹצֶם הַשִּׂמְחָה בְּמִצְוֹתָיו וְכַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בִּכְתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל שֶׁלֶּעָתִיד לָבוֹא יִתְקַיֵּם אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁמַּלְכוּת בְּחִינַת שֵׁם בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת יִהְיֶה כִּבְיָכוֹל,

לְמַעְלָה בִּבְחִינַת מַשְׁפִּיעַ בִּבְחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל בִּבְחִינַת אִתְלְבְּשַׁת בְּמָאנֵי דְּכוּרָא וְכוּ' כִּבְיָכוֹל, כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מֵאִתָּנוּ עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת מִצְוֹותֵינוּ בְּשִׂמְחָה שֶׁאֵין רוֹצִים שׁוּם עוֹלָם הַבָּא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵיזֶהוּ חָסִיד הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ וְכַנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק כב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִצְוַת הַלְוָאַת חֵן וּגְמִילוּת חֶסֶד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה אֶת עַמִּי" וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא חוֹבָה. כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְדַּבֵּק בְּמִדּוֹתָיו וּכְמוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הָיָה מְקַיֵּם עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד בְּתוֹרַת הַלְוָאָה מִיּוֹם הַבְּרִיאָה עַד מַתַּן תּוֹרָה שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ מִתְקַיְּמִין רַק בְּתוֹרַת הַלְוָאָה וָחֶסֶד וְכַנַּ"ל וְגַם אַחַר מַתַּן תּוֹרָה בְּכָל עֵת שֶׁעוֹבְרִין רְצוֹנוֹ חַס וְשָׁלוֹם, הָיָה רָאוּי שֶׁיַּחֲזֹר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ כִּי אֵין קִיּוּם לָהָעוֹלָם בְּלֹא הַתּוֹרָה וְאָז הָעוֹלָם וּבִפְרָט הָאָדָם הַחוֹטֵא מִתְקַיֵּם רַק בְּחַסְדּוֹ בִּבְחִינַת הַלְוָאָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב לוֹ זְמַן עַד שֶׁיָּשׁוּב וְיִשַּׁלֵּם וְיִסָּלֵק לוֹ מַה שֶּׁנִּתְחַיֵּב חוֹבוֹת הַרְבֵּה עַל יְדֵי עֲוונוֹתָיו שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם בְּחִינַת אָרְכָּא אִתְיְהִיב לֵיהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרְחָבַת הַזְּמַן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל חֶסֶד עִם הָאָדָם וּמַמְתִּין וּמַרְחִיב לוֹ זְמַן זְמַן אַחַר זְמַן זְמַנִּים טוֹבָא עַד שֶׁיָּשׁוּב שֶׁאָז יְסַלֵּק הַכֹּל כִּי עַל יְדֵי זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה "זַרְקָא" עַל שֵׁם דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן שְׁמַחֲזִיר וּמֵשִׁיב הַדָּבָר לְמָקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לה). נִמְצָא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם מִצְוַת גְּמִילוּת חֶסֶד וְהַלְוָאַת חֵן הַרְבֵּה מְאֹד בְּכָל עֵת וְשָׁעָה, כְּמוֹ כֵן אָנוּ חַיָּבִים לְהִתְדַּבֵּק בְּמִדּוֹתָיו וּלְרַחֵם עַל הָעֲנִיִּים וּלְהַלְווֹת לָהֶם וְלִבְלִי לְהִיוֹת לוֹ כְּנוֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּקְרָא הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ נוֹגֵשׂ אוֹתָנוּ וּמַאֲרִיךְ לָנוּ עַד שֶׁנְּסַלֵּק לוֹ מְעַט מְעַט עַד שֶׁנְּזַכֶּה לְסַלֵּק הַכֹּל, אָמֵן:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת אֵם הַבָּנִים שִׂמְחָה הַלְלוּיָהּ (תְּהִלִּים קיג קיד) בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְכוּ' הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת אֵם הַבָּנִים שֶׁהָיָה לָהֶם בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז גָּדְלָה הַשִּׂמְחָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת דַּף פח), וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, שֶׁזֶּהוּ נֶאֱמַר עַל הַכָּתָרִים שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁאָמְרוּ בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה זְכוּ לִבְחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו, כִּי עַל יְדֵי גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה זוֹכִין לִבְחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו שֶׁיִּשְׂרָאֵל מוֹשְׁלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל כִּי הוּא גּוֹזֵר גְּזֵרָה וְהֵם מְבַטְּלִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפִּיֵּם, "הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס וְכוּ'", הַיְנוּ לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה לָזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה

בְּכֹחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְעָמִים, בְּחִינַת יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בָּאֵר הֵיטֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל פָּסוּק, "וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ", שֶׁהוּא בְּחִינַת רְעָמִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַשִּׂמְחָה הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עַל פִּי הַתּוֹרָה "רָאִיתִי מְנוֹרַת זָהָב וְכוּ'" בְּסִימָן ח, עַיֵּן שָׁם.:

וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת עַל יְדֵי אֲנָחָה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁדִּבּוּק בְּהַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְהַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי אֲנָחָה וְכוּ', אֲבָל הָרְשָׁעִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק הֵם מְקַבְּלִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי הָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְהִנֵּה הַמַּלְוֶה שְׁגוֹמֵל חֶסֶד עִם הַלּוֶֹה וּמַלְוֶה לוֹ מְעוֹתָיו. הוּא בִּבְחִינַת הַצַּדִּיק הַמַּשְׁלִים הַחִסָּרוֹן, כִּי הַהַלְוָאָה שֶׁהֶכְרַח הַלּוֶֹה לְלְוֹות מֵהֶבְרוֹ וְזֶהוּ מֵחֲמַת הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁחִסֵּר לוֹ מִמּוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ. וְהַמַּלְוֶה שֶׁמְּרַחֵם עָלָיו וּמַלְוֶה לוֹ וְגוֹמֵל עִמּוֹ חֶסֶד וּמַשְׁלִים לְהַלּוֶֹה חֶסְרוֹנוֹ הוּא בִּבְחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רַב חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, שֶׁהוּא מַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל הַלּוֶֹה צָרִיךְ לִזָּהֵר לְשַׁלֵּם בִּזְמַנּוֹ לְהַמַּלְוֶה וְצָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיְּשַׁלֵּם לוֹ בְּעַצְמוֹ מִיָּדוֹ לְיָדוֹ וְלֹא יִשְׁלַח עַל יְדֵי שָׁלִיחַ שֶׁאָז יֵשׁ אַחֲרָיוּת הַדֶּרֶךְ וְהָאַחֲרָיוּת עַל הַלּוֶֹה, כַּמְבֹאָר הַדִּינִים בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם. הַיְנוּ, כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיק שֶׁדִּבּוּק בְּהַתּוֹרָה וְהוּא מַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים לְכָל בָּשָׂר לְהַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם. עִקַּר כַּוָּנָתוֹ הוּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ לָהֶם רוּחַ חַיִּים וּמַשְׁלִים הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם כְּדֵי שֶׁהֵם יַעַבְדוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַחִיּוּת שֶׁמַּמְשִׁיךְ לָהֶם וּבְכָל מַה שֶּׁמַּשְׁפִּיעַ לָהֶם וּמַשְׁלִים לָהֶם, כִּי רַק זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם וּמְחַיֶּה אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעַל יָדָם מַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים לַכֹּל. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁהֵם יַחְזְרוּ וְיַעַבְדוּ אֶת ה' בַּחִיּוּת הַזֹּאת:

שֶׁמַּמְשִׁיךְ לָהֶם הַצַּדִּיק בְּכָל עֵת וָרֶגַע. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כֹּל פָּעַל ה' לְמַעֲנֵהוּ". וְעַל כֵּן הָעִקָּר לִהְיוֹת מִקָּרֵב לְהַצַּדִּיק וְדָבוּק בּוֹ בֶּאֱמֶת בְּכָל עֵת וָרֶגַע וּבְכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה שֶׁהוּא נוֹשֵׂם וּמַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים יְזִכֹּר תֵּכֶף שֶׁהַנְּשִׁימָה הַזֹּאת שֶׁהִיא הַחִיּוּת שֶׁלּוֹ נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁדָּבוּק בְּהַתּוֹרָה וּבַה' יִתְבָּרַךְ וְיִזָּהֵר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַתּוֹרָה וּלְהַצַּדִּיק בְּכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה, וְלַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ"-עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה תְּהַלֵּל יָהּ. וְזֶה בְּחִינַת הֶבֶל נָחֵית הֶבֶל סָלִיק

(תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן סט צו), כִּי הָאָדָם בִּנְשִׁימָתוֹ שֶׁהוּא חִיּוּתוֹ הוּא מַכְנִיס רוּחַ וּמוֹצִיא רוּחַ כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיֵּדַע וְיִזְכֹּר בְּכָל עֵת שֶׁבְּכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה הוּא מַמְשִׁיךְ וּמַכְנִיס רוּחַ חַיִּים מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְתֵכֶף וּמִיָּד צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהַעֲלוֹת וּלְהוֹצִיא הָרוּחַ חַיִּים בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבְּקְדֻשָּׁה בְּתוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ כְּסוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וּרְצוֹנוֹת טוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַיּוֹצֵא בְּבְחִינַת כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ-עַל כָּל נְשִׁימָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק הוּא בְּבְחִינַת מַלְוֶה, כִּי הָרוּחַ חַיִּים שֶׁמַּמְשִׁיךְ הוּא בְּבְחִינַת:

הַלְוָאָה שֶׁהוּא מַלְוֶה לְהָאָדָם הָרוּחַ חַיִּים כְּדֵי שֶׁאַחַר כָּךְ יְסַלֵּק וִישַׁלֵּם חוֹבָתוֹ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה שֶׁכֵּן 'חוֹבַת' כָּל הַיְצוּרִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וּמִי שֶׁהוּא דָּבוּק בְּהַצַּדִּיק בֶּאֱמֶת בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, הוּא מְסַלֵּק חוֹבָתוֹ מִיָּד, לְיַד הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא דָּבוּק בְּהַצַּדִּיק בֶּאֱמֶת וּמַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים מֵהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ וְכֵן מַחֲזִיר הַחִיּוּת וּמַעֲלֵהוּ לְהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא דָּבוּק בְּהַצַּדִּיק וְכָל כַּוָּנַת עֲבוֹדָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ הוּא שֶׁתַּגִּיעַ הָעֲבוֹדָה וְהַתְּפִלָּה לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְהוּא יַעֲלֶה אוֹתָהּ לְמָקוֹם הַצָּרִיךְ. וְכַמְבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה וְהָעֲבוֹדָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּהִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ דָּבוּק וּמְקֹרָב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת אָז אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק עָלָיו אָז אֵינוֹ מַחֲזִיר הָרוּחַ חַיִּים תֵּכֶף לְהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת שָׁלִיחַ וְיֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת, כִּי זֶה שֶׁהוּא חוֹלֵק לְגַמְרֵי עַל הַצַּדִּיק וְדוֹבֵר עַל הַצַּדִּיק עָתָק בְּנַאֲוָה וּבוּז, זֶהוּ רָשָׁע שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל חִיּוּת כְּלָל מֵהַצַּדִּיק רַק מֵהָרַב שֶׁבַּקְלִפָּה מִבְּחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר. וְכֵן עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים הוּא מַחֲזִיר וְנוֹתֵן כֹּחַ וְחִיּוּת לְרַבּוֹ שֶׁבַּקְלִפָּה, כִּי יָדוּעַ שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַמַּעֲשִׂים רָעִים, חַס וְשָׁלוֹם, נוֹתְנִים כֹּחַ וְחִיּוּת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, אֲבָל יֵשׁ כְּשֵׁרִים קְצָת שֶׁאֵינָם חוֹלְקִים לְגַמְרֵי עַל הַצַּדִּיק רַק שֶׁאֵינָם מְקֹרָבִים אֵלָיו וְעוֹשִׂים מִצְוֹת וְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, אֲבָל אֵינָם מְקֻשָּׁרִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת אָז עֲבוֹדָתָם וְכָל עִסְקָם הוֹלֵךְ דֶּרֶךְ כַּמָּה בְּחִינוֹת שְׁלוּחִים עַד שֶׁחוֹזְרִים וּמַגִּיעִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְאָז הָאַחֲרִיּוּת עַל הַלּוֹוֶה שֶׁהוּא הַמְקַבֵּל הַחִיּוּת לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹנוֹ, כִּי אָז יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת אַחֲרִיּוּת בַּדֶּרֶךְ שֶׁלֹּא יִגְזְלוּ אוֹתוֹ הָאוֹרְבִים עַל הַדֶּרֶךְ וְיָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיַּגִּיעַ סִלּוּק הַחוֹב הַנַּ"ל לְיַד מִי שֶׁיַּגִּיעַ, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַב דִּקְלִפָּה, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הָרַב דִּקְלִפָּה בְּעַצְמוֹ כָּל חִיּוּתוֹ יוֹנֵק בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין הַחִיּוּת מֵהַצַּדִּיק וְאֵינָם עוֹבְדִים בּוֹ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹשִׂין חַס וְשָׁלוֹם, עֲבֵרוֹת עִם זֶה הַחִיּוּת מְזֻהֶּה יוֹנֵק חַס וְשָׁלוֹם, חִיּוּת הָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁהוּא עֵשָׂו שֶׁכָּל חִיּוּתוֹ מֵעֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁאֵינוֹ מְקֹרָב לְהַצַּדִּיק אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר קְצָת מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מְקֹרָב לְהַצַּדִּיק וַאֲזַי מַחֲזִיר הַחִיּוּת לְהַצַּדִּיק עַל

יְדֵי בְּחִינַת שְׂלִיחַ, וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהוֹלְכִים כַּמָּה שְׁלוּחִים (שֶׁקּוֹרִין שְׁטַאפֶּעטִין) מִזֶּה לָזֶה וּמִזֶּה לָזֶה עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְהַצַּדִּיק וְכוּ'. וְאָז יֵשׁ כַּמָּה סַכָּנוֹת בַּדֶּרֶךְ כַּנַּ"ל וְהָאַחֲרָיוּת עַל הַלּוָּיָה שֶׁהוּא הַמְקַבֵּל הַחִיּוּת מֵהַצַּדִּיק לְהַשְּׂלִים חֶסְרוֹנוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת לוָּיָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא מְחִיַּת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא גָּדוֹל מִכָּל הַמּוֹעֲדִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים וְימֵי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים.:

כִּי בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר כָּל עִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמַתַּן תּוֹרָה. וְכַמְבֹאָר בַּסּוֹף עַל פָּסוּק, "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ הַמּוֹצִאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ", עַיֵּן שָׁם, כִּי בְּמִצְרַיִם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה בְּחִינַת מִקְצָר רוּחַ שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְּׂלִים הַחִסָּרוֹן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וּמִזֶּה הָיָה עִקַּר הַגְּלוּת, כִּי הִתְגַּבְּרוּ הַמִּצְרִיִּים וּפַרְעֹה שֶׁהָרוּחַ שֶׁלָּהֶם הָיָה גָּדוֹל בִּשְׁעָתָם אָז וְהִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה תָּפְסוּ אוֹתָם בַּגָּלוּת כָּל כָּךְ, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם שֶׁמּוֹשְׁלִים עַל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁהָרוּחַ שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל בִּשְׁעָתָם וְעַל יְדֵי זֶה מוֹשְׁלִים עַל יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי הַגָּלוּת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת עַל עִמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיַעֲצוּ עַל צְפוּנֶיךָ. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל עֲנִיָּה סֹעָרָה מֻחֲמַת שֶׁהָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הָעַכּוּ"ם שֶׁהוּא רוּחַ סְעָרָה מוֹשֵׁל עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּמִצְרַיִם הָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לָצֵאת מֵהֶם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ דִּבֵּר עִמָּהֶם וְנִצְטַוּוּ כַּמָּה מִצְווֹת וְכֵן מֹשֶׁה בְּעֹצֶם נִפְלְאוֹת כֹּחַ קְדֻשָּׁתוֹ זָכָה שֶׁנִּתְגַּלָּה אֵלָיו ה' יִתְבָּרַךְ בְּמִצְרַיִם וְהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּמִצְרַיִם וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה מֹשֶׁה גַּם בְּמִצְרַיִם לְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה וְעַל כֵּן שְׁלָחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לִגְאֹל אֶת בָּנָיו. וּבִשְׁבִיל זֶה מַאן מֹשֶׁה הַרְבֵּה לֵילֵךְ וְטָעַן הַרְבֵּה עִם ה' יִתְבָּרַךְ, מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ וְכִי אוֹצִיא. וּפֵרַשׁ רַשׁ"י, מַה זְּכוּת וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁחָשַׁב מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ חַיִּים לְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם שֶׁשּׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם. וְהֵשִׁיב ה' יִתְבָּרַךְ, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן. וּפֵרַשׁ רַשׁ"י, וּמַה שֶּׁשְּׁאַלְתָּ מַה זְּכוּת, זְכוּת גָּדוֹל יֵשׁ לִי עֲלֵיהֶם. בְּהוֹצִיאֲךָ וְכוּ', שֶׁעֲתִידִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה שֶׁעֲתִידִין לְקַבֵּל אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבְּלוּהָ וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּתְגַּלָּה לוֹ תְּחִלָּה מִתּוֹךְ הַסְּנֶה עַל שֵׁם עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה, כִּי הַצַּדִּיק וְהַתּוֹרָה וְה' יִתְבָּרַךְ אֶחָד, כִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּבָזֶה מְחַיֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל

וּמַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם וּכְשֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעַ אֶת הָרְשָׁעִים הַמּוֹשְׁלִים עֲלֵיהֶם צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ הַמַּדָּה רָעָה שֶׁהֵם שְׁקוּעִין בָּהּ בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא הַצְּנוֹר שֶׁלָּהֶם שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מְקַבְּלִין חִיּוּת. וְהַצַּדִּיק נִכְנָס לְשָׁם דַּיְקָא וּמְשַׁבֵּר אוֹתוֹ הַצְּנוֹר שֶׁהִיא הַמַּדָּה רָעָה שֶׁלָּהֶם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם עַל פָּסוּק, "מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אֶרֶץ". רָאשֵׁי תֵּבוֹת, אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, עַיִן שָׁם. וְעַל כֵּן נִתְגַּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה מְשׁוּם עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה לְהוֹרוֹת שֶׁכְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּצָרָה בַּגָּלוּת תַּחַת הָעַכּוּ"ם שֶׁמּוֹשְׁלִין עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי הַצְּנוֹר שֶׁל הַמַּדָּה שֶׁלָּהֶם, צְרִיכִין לִהְיוֹת עִמָּם בְּצָרָה לִכְנֹס בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַצְּנוֹר דַּיְקָא שָׁמָּשָׁם עִקַּר הַצָּרָה שֶׁלָּהֶם וּלְשַׁבֵּר אוֹתוֹ כַּנַ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת נִקְרָאִין כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים שֶׁהַקּוֹצִים מְנַקְּבִין אוֹתָהּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ שֶׁהָעַכּוּ"ם שֶׁמְּצָרִין אֶת יִשְׂרָאֵל הֵם הַחוֹחִים וְקוֹצִים בְּחִינַת סְנֶה, וּלְשָׁם צָרִיךְ הַצַּדִּיק שֶׁכָּלוּל בָּהּ' יִתְבָּרַךְ לֵירֵד וּלְשַׁבֵּר אוֹתוֹ הַצְּנוֹר שֶׁמְּצַעֵר אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת סְנֶה, בְּחִינַת חוֹחִים וְקוֹצִים כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת הוּא הַמַּדָּה רָעָה בְּעַצְמָהּ שֶׁהוּא הַצְּנוֹר שֶׁלָּהֶם, דְּהַיְנוּ מַה שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל יִשְׂרָאֵל בַּמַּדָּה רָעָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁזֶּה הוּא עִקַּר הַגָּלוּת בְּחִינַת וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וְכוּ'.:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָעֻשָּׁר מַכּוֹת שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה שֶׁהֶרְאָה לָהֶם שֶׁכָּל הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם אֶצְלוֹ, וְעַל כֵּן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה וּלְשַׁנּוֹת מִמַּיִם לְדָם וְאַחַר כָּךְ לַחֲזֹר מִדָּם לְמַיִם וְכוּ', כִּי מִמֶּנּוּ כָּל הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי יָכוֹל לִמְשֹׁל בָּעוֹלָם וּלְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע כִּרְצוֹנוֹ וְעַל כֵּן בִּתְחִלָּה הֶרְאָה לָהֶם מוֹפֵת הַמַּטֶּה שֶׁנֶּהְפַּךְ לְנָחָשׁ וְאַחַר כָּךְ מִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, כִּי מַטֵּה מֹשֶׁה מְרַמֵּז שֶׁכְּבָר שָׁבַר הַבְּחִירָה וְקִדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מֵאֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְאֵין נֶאֱחָז בּוֹ שׁוּם רַע מִשּׁוּם מִדָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּמַטֵּה הָאֱלֹקִים בְּיָדִי, כַּמְבֹאָר בַּתִּקּוּנִים וּבִדְבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן עט. וְעַל כֵּן הֶרְאָה לָהֶם עַל יְדֵי הַמַּטֶּה דַּיְקָא שֶׁהוּא יָכוֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ הַצְּנוֹר הָרַע שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכָל הַצְּנוֹרוֹת שֶׁל כָּל הָרְשָׁעִים. וְאַחַר כָּךְ יֵצֵא מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם, כִּי אַחַר כָּךְ יַחֲזֹר מִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, רַק שֶׁיֵּרֵד לְשָׁם לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הָרַע שֶׁלָּהֶם בִּבְחִינַת 'וַיִּבְלַע מַטֵּה אַהֲרֹן אֶת מַטֹּתָם'. וְזֶה שֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ יוֹחֲנִי וּמַמְרֵא, תֶּבֶן אַתָּה מַכְנִיס לַעֲפָרִים? וְהֵשִׁיב לָהֶם, לְמָתָא יַרְקָא יַרְקָא שְׁקוּל (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְנָחוֹת פה). כִּי כָּךְ צְרִיכִין דַּיְקָא לִכְנֹס בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַצְּנוֹר וְהַהַנְהָגָה שֶׁל הָרְשָׁעִים הַמּוֹשְׁלִים וּלְהַכְנִיעָם וּלְשַׁבְּרָם, כִּי מִנֵּיהּ וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְנָא. בְּחִינַת לְמָתָא יַרְקָא יַרְקָא שְׁקוּל, כִּי צְרִיכִין לֵירֵד לְתוֹךְ מִדָּתוֹ הָרָעָה דַּיְקָא, שֶׁהוּא הַצְּנוֹר שֶׁלָּהֶם, כְּדֵי לְשַׁבְּרָם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הֵבִיא עֲלֵיהֶם כַּמָּה מִינֵי מַכּוֹת לְהוֹרוֹת

שֶׁכָּל הַחַיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל בְּיָדוֹ, כִּי בְּהָעֶשֶׂר מַכּוֹת הָיוּ שְׁנוּיִים וּמוֹפְתִים נִפְלָאִים בְּכָל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת דצח"מ (דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר), כִּי נִלְקוּ בַּמַּיִם בְּחִינַת יְסוֹד הַמַּיִם. וַעֲפַר הָאָרֶץ הָיָה כִּנִּים זֶה בְּחִינַת יְסוֹד הֶעָפָר. וְרוּחַ הַקָּדִים נָשָׂא אֶת הָאַרְבֶּה זֶה בְּחִינַת יְסוֹד הָרוּחַ וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרָד זֶה בְּחִינַת יְסוֹד הָאֵשׁ. וְכֵן נִלְקוּ הַדּוֹמְמִים שֶׁהוּא עֲפַר הָאָרֶץ וְהַצּוֹמֵחַ שֶׁהֵם כָּל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה שֶׁהִכָּה הַבָּרָד וְכוּ'. וְכֵן הַחַי שֶׁהוּא הֶעָרֹב שֶׁבָּא עֲלֵיהֶם וְכֵן הַדֶּבֶר שֶׁהָרַג כָּל מִקְנֵיהֶם. וְכֵן נִלְקָה הַמְדַבֵּר שֶׁהוּא הָאָדָם בְּכָל הַמַּכּוֹת, בְּפָרָט בְּשְׁחִין וּמַכַּת בְּכוֹרוֹת. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הֶעָשֶׂר מַכּוֹת הֶרְאָה לָהֶם שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם בְּכָל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר וּבְכָל הַדּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, כִּי מִמֶּנּוּ הַחַיּוּת לְכֻלָּם וְעַל כֵּן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ וְעַל כֵּן בְּכָל פַּעַם הֶרְאָה גְּבוּרָתוֹ שֶׁיָּכוֹל לְבַטֵּל הַמַּכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הִתְפָּאֵר עָלַי לְמָתַי אַעְתִּיר לְךָ וְכוּ' לְמַעַן תֵּדַע כִּי לַה' הָאָרֶץ", הַיְנוּ שֶׁהֶרְאָה לָהֶם שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת עַל יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלּוֹ, כִּי כָּל הַמַּכּוֹת הֵם חֶסְרוֹנוֹת וְהוּא יָכוֹל לְהָסִיר הַמַּכּוֹת וּלְהַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי מִמֶּנּוּ הָרוּחַ חַיִּים לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם:

וְעַל כֵּן לֹא נִכְנְעוּ עַד שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם מַכַּת בְּכוֹרוֹת שֶׁהִיא עִקַּר צְנִוּר הַחַיּוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים לְטָלֶה שֶׁהוּא בְּכוֹר לַמַּזָּלוֹת, כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים. וְעַל כֵּן לָקָה הַמַּיִם תְּחִלָּה לְפִי שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים לָהֶם. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִפְרָע מֵאֱמָה, נִפְרָע מֵאֱלֹהֶיהָ תְּחִלָּה. כִּי הַצְּנוֹר הָרַע שֶׁלָּהֶם שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם זֶה בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וֵאלֹהִים אֲחֵרִים שֶׁלָּהֶם, וְעַל כֵּן נִפְרָע מֵאֱלֹהֵיהֶם תְּחִלָּה, שֶׁהוּא הַצְּנוֹר הָרַע שֶׁלָּהֶם שֶׁמִּשָּׁם וְהֶכְנִיעַ וּבִטֵּל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלוּ הַמִּצְרִיִּים מִמֵּילָא וְיָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם:

חלק ה

וְזֶה שֶׁאָמַר יִתְרוֹ, "עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָּדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹקִים כִּי בַדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם", 'בַּדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ' דַּיְקָא, הַיְנוּ דַּיְקָא עַל יְדֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ שֶׁהוּא הַמִּדָּה רָעָה שֶׁהֵם מַרְשִׁיעִים וּמְזִידִים בָּהּ שֶׁהוּא הַצְּנוֹר שֶׁלָּהֶם, עַל יָדָהּ דַּיְקָא נִשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ עַל יְדֵי שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה יָכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ הַצְּנוֹר הָרַע שֶׁלָּהֶם שֶׁהִיא הַמִּדָּה רָעָה שֶׁלָּהֶם לְשַׁבְּרָהּ וּלְבַטְּלָהּ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה מַפַּלְתָּם כַּנַ"ל:

חלק ו

וְהִנֵּה אַף עַל פִּי שֶׁרָאוּ אָז כָּל יִשְׂרָאֵל גְּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁכָּל הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֶצְלוֹ וְכַנַ"ל. וְכֵן רָאוּ בְּכָל הַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם בַּמִּדְבָּר שֶׁהִסְפִּיק לָהֶם כָּל צָרְכָּם אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמַלְבּוּשִׁים שֶׁהֵם בְּאֵר וְעָנָן וּמָן וְכוּ' שֶׁמִּזֶּה רָאוּ שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁהוּא מֹשֶׁה מַשְׁלִים לָהֶם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא חָסַרְתָּ דָּבָר". אַף עַל פִּי כֵן הָיוּ מִתְלוֹנְנִים

בְּכָל פַּעַם וְנִסּוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עֶשֶׂר נִסְיוֹנוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִקְּלִפַּת זֶהֱמַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו, שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע דִּקְלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עֲמָלֵק כָּלוּל מִכָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַצְּנִנּוֹרוֹת הָרָעִים שֶׁל כָּל הָעַכּוּ"ם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק". שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הָרַע שֶׁל כָּל הַגּוֹיִים וְהוּא הָרֹאשׁ וְהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל כֻּלָּם, וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁשִּׁבֵּר מֹשֶׁה הַצִּנּוֹר הָרַע שֶׁל פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וְעַל יְדֵי זֶה הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם בְּנִשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כִּי כְּמוֹ שֶׁהוֹצִיאָם בְּנִשְׁמִיּוּת מִגָּלוּת מִצְרַיִם, כֵּן הוֹצִיא נַפְשׁוֹתָם מִזֶּהֱמַת מִצְרַיִם, מֵהָרַע שֶׁלָּהֶם, כִּי הוֹצִיא אוֹתָם מִמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְהִכְנִיסָם בְּמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן הִתְגָּרָה בָּהֶם הַבַּעַל דָּבָר שֶׁיִּתְלוֹנְנוּ עַל מֹשֶׁה וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהֶחָמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁבַּר שׁוֹרֶשׁ וּכְלָל שֶׁל כָּל הַצְּנִנּוֹרוֹת רָעִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהִיא קְלִפַּת עֲמָלֵק וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נַסֹּתָם אֶת ה'. לֵאמֹר הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן וַיָּבֹא עֲמָלֵק וְכוּ'". כִּי מֵהֶחָמַת שֶׁנִּשְׁאַר אֶת ה' וְלֹא הֶאֱמִינוּ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁמֹּשֶׁה יָכוֹל לְהַשְׁלִים לָהֶם כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת, כִּי אֶצְלוֹ כָּל הָרוּחַ חַיִּים כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה הַפֶּגֶם שֶׁל אֱמוּנָה נִמְשָׁךְ מִקְּלִפַּת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל, עַל כֵּן וַיָּבֹא עֲמָלֵק, שֶׁבָּא עֲלֵיהֶם גַּם בְּנִשְׁמִיּוּת לְהִלָּחֵם עִמָּהֶם. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, 'וַיָּבֹא עֲמָלֵק וְגוֹ'', סְמַךְ פָּרָשָׁה זוֹ לְמִקְרָא זֶה לוֹמַר, תָּמִיד אֲנִי בֵּינֵיכֶם וּמְזֻמָּן לְכָל צָרְכֵיכֶם וְאַתֶּם אוֹמְרִים, הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, חַיֵּיכֶם שֶׁהַכֶּלֶב בָּא וְנוֹשֵׁךְ אֶתְכֶם וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בָּא עֲמָלֵק קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת בְּחִינַת יוּד מִינֵי דְּפִיקִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וַעֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֵב דִּקְלִפָּה, בְּחִינַת הָרוּחַ דְּסִטְרָא אָחֳרָא רָצָה לְמָנְעָם וּלְעַכְּבָם מִזֶּה, אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָמַד כְּנֶגְדּוֹ עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלָּה שֶׁהִרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה". וְתַרְגּוּמוֹ, פְּרִיסָן בְּצָלוֹ, וְזֶהוּ 'וַיְהִי יָדָיו' אֱמוּנָה, 'יָדָיו' הוּא בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיּוּד מִינֵי דְּפִיקִין שֶׁעִקָּרָם בַּיָּדַיִם שֶׁשָּׁם כָּל הַדֹּפֶק, כָּל הַיּוּד מִינֵי דְּפִיקִין, הַיְנוּ שֶׁהִתְפַּלֵּל כָּל כָּךְ עַד שֶׁהִמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא הָרֵב דִּקְלִפָּה שֶׁמִּתְנַגֵּד אֶל הָרֵב דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. וְאָז וַיֶּחֱלַשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְכוּ' חָתַךְ רָאשֵׁי גִּבּוֹרָיו וְכוּ' וְלֹא הֲרָגָם כֻּלָּם. מִכָּאן, שֶׁעָשׂוּ עַל פִּי הַדִּבּוּר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת עֲמָלֵק לְגַמְרֵי בְּפַעַם אַחַת, כִּי הוּא בְּחִינַת הַס"ם וְהַבַּעַל דָּבָר בְּעַצְמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי, כִּי אִם כֵּן יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה וְעַל כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם נֶגֶד יִשְׂרָאֵל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל עַמּוֹ וְלוֹחֵם עִמּוֹ בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר". נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְכִסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, זֶה בְּחִינַת,

שֶׁכְּבָיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מוֹרִיד אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמוֹ לְתוֹךְ הַצְּנוֹרוֹת הָרָעִים שֶׁל קְלִפַּת עֲמָלֵק כְּדֵי לְהַכְנִיעוֹ וּלְשַׁבְּרוֹ וְכוּ'.:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים, כִּי הָמָן מִזֶּרַע עֲמָלֵק חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם, כִּי רָאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּגָלוּת זֶה כַּמָּה שָׁנִים שֶׁאָז הָרוּחַ דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הַעַכּוּ"ם מוֹשֵׁל עֲלֵיהֶם שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "תַּחֲרִישׁ כְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ", שֶׁזֶּה אָמַר חֲבַקּוּק עַל גָּלוּת בָּבֶל, כִּי בְּעֵת הַגָּלוּת שֶׁאָז הָעַכּוּ"ם מוֹשְׁלִים עַל יִשְׂרָאֵל נֶחְשָׁבִים יִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ בָּלְעוּ אוֹתָם הָעַכּוּ"ם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּרוּחַ חַיִּים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁלְּהֶם שֶׁהוּא גָּדוֹל אָז בִּשְׁעָתָם וְסָבַר הָמָן, יִמַּח שְׁמוֹ, עַל יְדֵי שֶׁהוּא יִשְׁתַּתֵּף עִם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְהוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַצְּנוֹרוֹת הָרָעִים שֶׁל כָּל הָעַכּוּ"ם, וְעַל כֵּן יוּכְלוּ לִבְלֹעַ אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן קִבֵּץ אֶת כָּל כֹּחוֹת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם כָּל הָעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא שֶׁהֵם עֲשֶׂרֶת בָּנָיו, וְכַמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים. וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְהַאֲבִידָם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְגָזַר לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ', כִּי רָצָה לִגְזֹל מֵהֶם כָּל הָרוּחַ חַיִּים שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהָרַב דְּקְדֻשָּׁה וּלְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּרוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁל רוּחַ דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְלִבְלֹעַ אוֹתָם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי סָבַר שֶׁאֵין נִמְצָא מִי שֶׁיּוּכַל לִירֵד לְתוֹךְ הָרַע שֶׁלּוֹ לְשַׁבֵּר הַצִּנּוֹר שֶׁלּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַצְּנוֹרוֹת רָעִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת הָיְתָה אָז סַכָּנָה גְּדוֹלָה עַד צָרָה אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא נִהְיָתָה, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ וְשָׁלַח לָהֶם אֶת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר אֲשֶׁר בְּעֹצֶם כֹּחָם יָרְדוּ גַּם לְתוֹךְ הַצְּנוֹרוֹת הָרָעִים שֶׁל הָמָן וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּשְׁבָרוּם וְהִכְנִיעוּם וְהִצִּילוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ וְכוּ'. וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ זֶה בְּחִינַת סוֹד הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר הָרַע שֶׁל הָרָשָׁע וְכוּ' שֶׁהוּא הַמִּדָּה רָעָה שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַצִּנּוֹר הָרַע שֶׁכּוֹלֵל כָּל הָרָעוֹת הוּא תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל וְדֶרֶךְ שָׁם עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, כִּי הוּא בְּחִינַת רוּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ". וּמִשָּׁם עִקַּר הַהוֹלָדָה שֶׁנִּמְשָׁךְ רוּחַ הַחַיִּים מִדּוֹר לְדוֹר מֵאָב לְבֵן וְכוּ', כִּי הוּא בְּחִינַת צַדִּיק חַ"י עָלְמִין, אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָרוּחַ דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וּמֵחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרְבוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת מְטוֹב וָרַע וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ וּלְהוֹלִיד שׁוּם נְשָׁמָה בְּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹרְדִין וְעוֹבְרִין דֶּרֶךְ הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם וּמְשַׁבְּרִין הַצִּנּוֹר שֶׁלָּהֶם וּמוֹצִיאִין הַנְּשָׁמָה מִשָּׁם. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁשִּׁבְּרוּ אֶת הַתַּאֲוָה הַזֹּאת לְגַמְרֵי, כִּי יָרְדוּ וְעָבְרוּ בְּכָל הַצְּנוֹרוֹת הָרָעִים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְשִׁבְּרוּ אוֹתָם לְגַמְרֵי לְהוֹצִיא כָּל הַנְּשָׁמוֹת מִשָּׁם. וַעֲמָלֵק, שֶׁהוּא רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁל הֶרֶב דְּקִלְקָפָּה, הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ" כַּמּוּבָא. וְכָל עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא בְּתַאֲוָה זֹאת, עַל כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל יְדֵי

שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ וְזֶה בְּחִינַת שֶׁיִּרְדָה לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר הָרַע שֶׁלָּהֶם לְשַׁבְּרוֹ וּלְהַכְנִיעוֹ, כִּי לֹא נָגַע בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת לְקִיחַת שָׂרָה לְבֵית פַּרְעֹה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרָע לוֹ. וְכָל זֶה הָיָה עַל יְדֵי עֹצֶם כֹּחוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְכוּ' וּבְכָל יוֹם וָיוֹם וְכוּ' לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר, כִּי בְּעֹצֶם כֹּחַ קְדֻשַּׁת שְׁנֵיהֶם שֶׁל מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שִׁבְּרוּ הַצִּנּוֹר הָרַע שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵיתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרִידַת הַצַּדִּיק לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר הָרַע שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַכְנִיעוֹ וּלְהַשְׁפִּילוֹ עַד אֶרֶץ, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה זֶרַח וְצַח וְלֹא הָיָה בּוֹ שׁוּם אֲחִיזַת הָרַע כְּלָל בִּבְחִינַת 'מָר דְּרוֹר' מָרַי דַּכְיָא שֶׁהָיָה טָהוֹר וְזַךְ לְגַמְרֵי וְהָיָה יָכֹל לִשְׁמֹר אֶת אֶסְתֵּר שֶׁהִיא עֶצֶם מַעֲצָמָיו שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהּ זָר רַק, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶצְלוֹ תַּכְנִיעוֹ וְתַשְׁפִּילוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן הִתְגַּבְּרוּת שֶׁל מָרְדְּכַי כְּנֶגֶד הָמָן הָיָה עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בֶּן קִישׁ שֶׁהִקִּישׁ עַל דַּלְתֵי רַחֲמִים. כִּי עִקַּר הִרְוּחַ חַיִּים מִקַּבָּלִים מֵהַתּוֹרָה וְהַתּוֹרָה מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי מַעְיַן הַחָכְמָה שֶׁל הַתּוֹרָה יוֹצֵא מֵהַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵדֶן עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְעַל כֵּן כְּנֶגֶד עֲמָלֵק אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים מְאֹד מְאֹד כְּדֵי לְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם שֹׁרֶשׁ הַמַּעְיָן שֶׁל הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הִרְוּחַ חַיִּים שֶׁל הַתּוֹרָה מִשָּׁרְשׁוֹ, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת עֲמָלֵק, כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם מֵחָמַת שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַצִּנּוֹרוֹת רָעִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁבְּרוֹ לְגַמְרֵי בְּפַעַם אַחַת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְעוֹרֵר כְּנֶגְדּוֹ שֹׁרֶשׁ הַמַּעְיָן שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה שֶׁמְּשָׁם יוֹצֵא מַעְיַן הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגַּן שֶׁמְּשָׁם כָּל הָרוּחַ חַיִּים וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמַשְׁפִּילִין אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם וְעַל כֵּן גַּם מֹשֶׁה עָמַד כְּנֶגְדּוֹ בִּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיָהִי יָדָיו אֱמוּנָה כַּנַּ"ל":

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת וּמְרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְכוּ' וְרֶמֶז עַל תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת רוּחַ חַיִּים שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מִתְגַּבֵּר עַל הָרַב דִּקְלִפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק, בְּחִינַת עֲשָׂו אַדְמוֹנִי כְּאַדֶּרֶת, כְּטַלִּית וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק י

כְּלַל הַדָּבָר, שֶׁמִּלְחֶמֶת הָמָן עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הוּא הָעִקָּר בְּעִנְיַן הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא הָרַב הָאֱמֶת שֶׁאֲצִלּוֹ כָּל הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא מַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְהוּא מְכַפֵּר כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַחֶסְרוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים". וּפֵרֵשׁ

רַשִׁ"י, חֲסֵרִים. כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת (סוֹטָה ג) שֶׁהוּא רוּחַ הַטֻּמְאָה, רוּחַ דְּהָרַב דִּקְלִפָּה וְרוּחַ שְׁטוּת הוּא הֵפֶךְ הַדַּעַת וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי דַּעַת חָסְרָתְּ מֶה קָנִיתְ (נְדָרִים מא). וְהַצַּדִּיק הָרַב הָאֱמֶת יָכוֹל לְתַקֵּן כָּל זֹאת בְּחִינַת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה, כִּי הוּא יָכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ הָרַע שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּלְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם וּלְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב וּלְהַמְשִׁיךְ עָלָיו בְּכָל עֵת וֶרֶגַע רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה, בְּפֹרָט עַל יְדֵי אֲנָחָה וּלְהַשְׁלִים לוֹ כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וּלְהַחֲיוֹתוֹ בְּכָל עֵת בְּבַנַּשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְתַכְלִית הָאֱמֶת שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב בְּאֵין מַחְסוֹר דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְדֹרְשֵׁי ה' לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב". וְעַל כֵּן עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עָלְמָא עַל מַה קָאֵי? עַל עַמּוּד חַד וְצַדִּיק שְׁמֵהּ. אֲבָל לְעֻמַּת זֶה יֵשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִתְנַגְּדִים וְחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת הָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו, בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק, בְּחִינַת יֵשׁ לִי רָב, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בְּהָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אוֹמֵר יֵשׁ לִי רַב שֶׁבּוֹחֵר לוֹ רַב מִי שֶׁטּוֹב בְּעֵינָיו שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְלַהֲקִימוֹ מִנְּפִילָתוֹ, אַדְרַבָּא, הוּא מְרַחֲקוֹ מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֱמֶת, כִּי הוּא יוֹנֵק מִבְּחִינַת הָרַב דִּקְלִפָּה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַלּוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו וְאֵלּוּ הַחוֹלְקִים מַמְשִׁיכִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם מֵהֶם, דְּהַיְנוּ מֵהָרַב דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנַּ"ל וְהוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ וּמַצְלִיחַ מְאֹד, כִּי נִדְמֶה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּל הַגְּדֻלָּה, אֲבָל הוּא רַק לְפִי שָׁעָה, כִּי לְסוֹף כָּלָה וְנֶאֱבָד, כִּי אַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וְכָל הַחִיּוּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְהַשְׁלִים הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁנִּשְׁלַם הַחִסָּרוֹן שֶׁלָּהֶם בְּרִבּוּי גְּדוֹל יוֹתֵר מִדַּאי, אֲבָל הוּא רַק לְשָׁעָה קַלָּה, כִּי תֵּכֶף וּמִיָּד חָסֵר לָהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי דַּעַת חָסַרְתְּ מֶה קָנִיתְ. כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר וְיָשָׁר בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הוּא רוֹדֵף כָּל יָמָיו אַחַר פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת וְכָל יָמָיו מָלֵא חֶסְרוֹנוֹת וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר חָסֵר לוֹ יוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יֵשׁ לוֹ מָנָה מְבַקֵּשׁ מָאתַיִם וְכוּ'. וְעַל פִּי רֹב חָסֵר לוֹ בִּפְשִׁיטוּת, כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁמַּרְוִיחַ וּמַרְוִיחַ וּלְבַסּוֹף כְּשֶׁבָּא אֶל הַחֶשְׁבּוֹן אֵין בְּיָדוֹ מְאוּמָה וְנִשְׁאָר בַּעַל חוֹב גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ". וְהוּא בִּבְחִינַת וְהַמִּשְׁתַּכֵּר מִשְׁתַּכֵּר אֶל צְרוֹר נָקוּב, וּבִפְרָט עַתָּה שֶׁשָּׁכִיחַ זֹאת הַמַּעֲשֶׂה הַרְבֵּה בֵּין הָעֲשִׁירִים שֶׁעַל פִּי רֹב נִשְׁאָרִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ בַּעַל חוֹב חָסֵר לוֹ הַרְבֵּה לְפִי רִבּוּי הוֹצָאוֹתָיו שֶׁמַּנְהִיג בֵּיתוֹ בְּכָל פַּעַם בְּגְדוֹלוֹת יוֹתֵר עַד שֶׁאֵין מַסְפִּיק לוֹ כָּל מַה שֶּׁמַּרְוִיחַ וְרֹאשׁוֹ כָּבֵד עָלָיו בְּכָל פַּעַם מֵרִבּוּי הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁחָסֵר לוֹ מֵהֶהְכְרֵחִיּוּת שֶׁלּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁמַּנְהִיג עַצְמוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ וְכָל זֶה נִרְאֶה בַּחוּשׁ לְמִי שֶׁבָּקִי קְצָת בְּהַנְהָגַת הָעוֹלָם שֶׁאֵינָם מִסְתַּכְּלִים עַל הַתַּכְלִית בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאֵינָם מִתְקָרְבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַמְּשֻׁכַת הַחִיּוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁלְמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת נִמְשָׁךְ לָהֶם מֵהָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ כֻּלּוֹ חִסָּרוֹן,

כִּי לִבּוֹ חָסֵר מִכֹּל, כִּי יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת מְאֹרַת חָסֵר, בְּחִינַת מְאֹרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע, בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה שֶׁהֵם אֵינָם שְׂבֵעִים לְעוֹלָם מֵהָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם וּלְעוֹלָם חָסֵר לָהֶם הָרַבֵּה וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁיּוֹנְקִים מֵהָרַב דְּקְלִפָּה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה הֵמָּה רֹעִים וְכוּ', שֶׁהֵם הָרוֹעִים וְהַמַּנְהִיגִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶם לְהַשְּׂלִים הַחֶסְרוֹנוֹת הוּא כֻּלּוֹ בְּחִינַת חִסָּרוֹן, לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת הַמָּן שֶׁהוּא עֲמָלֵק מִזֶּרַע עֵשָׂו שֶׁהוּא עִקַּר הָרַב דְּקְלִפָּה שֶׁרּוּחוֹ הָיָה גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בִּשְׁעָתוֹ. כַּמְבֹאָר בְּהַמְּגִלָּה מֵעִצָּם גְּדֻלָּתוֹ בִּשְׁעָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "גִּדֵּל הַמֶּלֶךְ אֶת הָמָן וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת כִּסְאוֹ וְכוּ' וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְכוּ' כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן וְכוּ'". מֵחֲמַת שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשַׁךְ לָהֶם כָּל הַחִיּוּת לְהַשְּׂלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם, אֲבָל "וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה", כִּי יָדַע שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת הָרַב דְּקְלִפָּה שֶׁבֶּאֱמֶת חִיּוּת שֶׁלּוֹ אֵינוֹ חִיּוּת כְּלָל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְּׂלִים שׁוּם חִסָּרוֹן בֶּאֱמֶת רַק מְרַמֶּה וּמַטְעֶה בְּנֵי אָדָם לְפִי שָׁעָה קַלָּה. וְעַל כֵּן נִתְקַנֵּא בּוֹ הָמָן הָרַבֵּה. וְזֶהוּ, "וַיִּסְפֹּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו". 'וְרֹב' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁבָּנָיו שֶׁהֵם עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בְּחִינַת עֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה. וּבָנָיו עֲשָׂרָה הָיוּ לְעֻמַּת זֶה בְּקִלְפָּה שֶׁמִּשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָרַב דְּקְלִפָּה בְּחִינַת וְרֹב בָּנָיו, 'רֹב' דַּיְקָא, בְּחִינַת הָרַב דְּקְלִפָּה. וְזֶהוּ כְּבוֹד עָשְׁרוֹ, כִּי הָעֲשִׁירוּת מִצָּפוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה". וְצָפוֹן חָסֵר. וּמִשָּׁם צְרִיכִין לְהַשְּׂלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת. וְהִתְפָּאֵר בָּעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֹשֶׁר גָּדוֹל לְהַשְּׂלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל וְכָל מַה שֶּׁחָסֵר לָאָדָם יָכוֹל לִקְנוֹת בְּכֶסֶף. נִמְצָא, שֶׁעֲשִׁירוּת הוּא בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת, אֲבָל בֶּאֱמֶת הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן דְּסִטְרָא אָחֳרָא אֵינוֹ עֲשִׁירוּת כְּלָל, כִּי בְּכָל פַּעַם חָסֵר לוֹ יוֹתֵר בִּבְחִינַת מַרְבֶּה נָכְסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין מְנִיהּ וּבֵיהּ בְּהָמָן עַצְמוֹ, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁאָפְלוּ בְּעֵת עֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ בִּשְׁעָתוֹ שֶׁהָיְתָה הַשָּׂעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ מְאֹד וְהִתְפָּאֵר וְהִתְגָּאָה הַרְבֵּה לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ וְאוֹהֲבָיו בְּכִבּוּד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו, סִפֵּר לָהֶם בְּעֹצֶמוֹ גֹּדֶל מַכָּתוֹ וּכְאֵבוֹ וְחֶסְרוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי בְּכָל עֵת וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁאָפְלוּ בְּעֵת גְּדֻלָּתוֹ הָרָמָה הָיָה מֻלָּא כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת. וְכֵן הוּא מַכָּה מְהַלֶּכֶת בְּרֹב בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם מִסְתַּכְּלִים עַל הַתַּכְלִית כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁלֹּא טָהֵר אֶת עַצְמוֹ עַדַיִן מִקְּלִפַּת וְזֶהֳמַת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ כְּמוֹ כֵן הוּא מָלֵא יִסּוּרִים וְחֶסְרוֹנוֹת תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּעֵת גְּדֻלָּתוֹ, וּבִפְרָט מִי שֶׁיֵּשׁ קִנְאָה בְּלִבּוֹ עַל גְּדֻלַּת וַעֲשִׁירוּת חֲבֵרוֹ שֶׁאָז כָּל הוֹן דְּעָלְמָא אֵינוֹ מַסְפִּיק לוֹ, כִּי יֵשׁ שֶׁעֵינָם רָעָה כָּל כָּךְ שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא מַרְוִיחַ אֲלָפִים, נַפְשׁוֹ מָרָה לוֹ עַל מַה שֶּׁחֲבֵרוֹ מַרְוִיחַ אֵיזֶה רֶוַח,

מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁרוֹאֶה מִי שֶׁמַּרְוִיחַ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁאוֹמֵר, "וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שָׁוֶה לִי בְּכָל עֵת וְכוּ"׃

חלק יב

כִּי הָמָן נִתְקַנֵּא מְאֹד עַל שֶׁרָאָה שֶׁמַּרְדְּכַי אֵינוֹ כּוֹרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים מִמֶּנּוּ, כִּי סָבַר שֶׁכְּבָר כָּל הָרוּחַ חַיִּים אָצְלוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם צַדִּיק בְּחִינַת מָרְדְּכַי לְקַבֵּל חִיּוּת כִּי אִם מִמֶּנּוּ וְעַל כֵּן נִתְמַלֵּא חֵמָה עַל מָרְדְּכַי וְרָצָה לְהָרְגוֹ, כִּי סָבַר שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לַהֲמִיתוֹ וְלִגְזֹל הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלּוֹ, כִּי סָבַר שֶׁכָּל הָרוּחַ חַיִּים הוּא אֲצָל סִטְרָא דִּידֵהּ, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן יָעֲצוּ אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה זֶה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, "הֲמִן הָעֵץ וְכוּ'". כִּי יֵשׁ שְׁנֵי אִילָנוֹת אִילָנָא דְּחַיֵּי וְאִילָנָא דְּמוֹתָא, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, "וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם. וְאִילָנָא דְּחַיֵּי הוּא בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, וְאִילָנָא דְּמוֹתָא לְהֵפֶךְ בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים אֵין מִי שֶׁיַּשִּׂיג כִּי אִם מֹשֶׁה צִדְקֵנוּ וְאַפְלוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הִשִּׂיג כִּי אִם מ"ט פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹקִים". כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כא). כִּי מֹשֶׁה בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל הָיָה יָכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ כָּל הַמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה שֶׁמִּשָּׁם יָנְקוּ פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וְשִׁבֵּר כָּל הַצִּנּוֹרוֹת רָעִים שֶׁלָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָם בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, כִּי הוֹצִיא אוֹתָם מִבְּחִינַת מ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְהִכְנִיסָם בְּמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם". וַחֲמִשִּׁים פְּעָמִים נִזְכָּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּתּוֹרָה, כִּי מִסִּטְרָא דְּיוֹבְלָא נָפְקוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, בְּחִינַת 'שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים', כִּי אַף עַל פִּי שֶׁמִּשָּׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הִשִּׂיג שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, אַף עַל פִּי כֵן בְּעֹצֶם כֹּחוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ הִמְשִׁיךְ הַחֲרוּת וְהַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם לְכָל הַמ"ט שְׁעָרִים שֶׁכְּלָם מְקַבְּלִים מִשָּׁם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְוַסֵּף בָּהֶם אוֹר גָּדוֹל וְהִתְגַּבְּרוּ כְּנֶגֶד מ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְשִׁבְּרוּ אוֹתָם וְהִכְנִיעוּם, וְעַל יְדֵי זֶה הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים אַחֲרֵי שֶׁסָּפְרוּ מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה וְכַנַּ"ל, כִּי פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם עִקַּר כֹּחָם וִינִיקָתָם הָיָה מִמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְעַל כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה הָאָרָה מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים, הִתְגַּבְּרוּ הַמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה וְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, אֲבָל הָמָן, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁהוּא עֲמָלֵק, הוּא בִּבְחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה, שֶׁשָּׁם נֶאֱמַר, "וַתֵּרֶד פְּלָאִים", שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁהַקֵּץ סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד וְסָבַר הָמָן שֶׁיִּתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד מָרְדְּכַי בְּכָל הַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְעַל כֵּן נִתְיַעֵץ לַעֲשׂוֹת עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וְלִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי עָלָיו, שֶׁרָצָה לְהַשְׁלִיכוֹ וּלְהַפִּילוֹ, חַס

וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁל שַׂעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁמִּשָּׁם יָנַק הָמָן שֶׁלְּשָׁם אֵין מִי שֶׁיֵּרֵד לִשְׁבֹּר הַצִּנּוֹר הָרַע הַזֶּה שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַצִּנּוֹרוֹת רָעִים שֶׁל כָּל הַסִּטְרִין אָחֳרָנִין שֶׁכֻּלָּם יוֹנְקִים מִשָּׁם:

וְזֶה בְּחִינַת הַתְּלִיָּה דַּיְקָא שֶׁרָצָה דַּיְקָא לִתְלוֹתוֹ, כִּי אִלּוּ הַשַּׁעֲרֵי טֻמְאָה שֶׁכְּנֶגֶד שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה, כִּי זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְפִי בְּחִינָתוֹ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יִגַּע בְּהָרַע וְהַטֻּמְאָה רַק לִבְחֹר בַּטּוֹב, אֲבָל יֵשׁ צַדִּיקִים בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁכְּבָר קִדְּשׁוּ עַצְמָן לְנִמְרֵי מִכָּל אֲחִיזַת הָרַע וְהֵם כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ עַד שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם בְּחִירָה בְּשׁוּם דָּבָר תַּאֲוָה, אֲבָל כָּל בְּחִירָתָם הוּא רַק בִּבְחִינַת מֹשֶׁה הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאֵין יְכוֹלִין לָשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשָׁם אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, כִּי אֵינָם יוֹדְעִים אֵיךְ הוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר בְּחִירַת מֹשֶׁה וְהַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינָתוֹ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיַּעֲנוּ כָל הָעָם" (בְּסִימָן קצ וּבְהַשִּׂיחָה הַשַּׁיָּךְ לָזֶה הַנִּכְתָּב בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֹאת הַבְּחִירָה נִמְשֶׁכֶת מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה שֶׁלֹּא הִשִּׂיגוּ מֹשֶׁה, וּמֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הַהַשָּׂגָה לֹא הִשִּׂיג עֲדַיִן, עַל כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לָתֵת עֵצָה בְּנַפְשׁוֹ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְשָׁם וּמִשָּׁם כָּל בְּחִירָתוֹ. וְעַל כֵּן הָמָן, יְמַח שְׁמוֹ, שֶׁיָּנַק מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה רָצָה לְהִתְגַּבֵּר לְהַעֲלוֹת אֶת מַרְדְּכַי עַל הָעֵץ שֶׁגָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וְלִתְלוֹתוֹ עָלָיו, הַיְנוּ שֶׁהַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁכְּנֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה רָצָה לְהַעֲלוֹת אֶת הַצַּדִּיק עַד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַבִּינָה וּלְהַכְנִיסוֹ שָׁם בְּעִיּוּן דַּק וְנָעֲלָם מְאֹד עַד שֶׁיִּפֹּל בִּסְפֵקוֹת וְלֹא יֵדַע בְּעַצְמוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּלִיָּה כְּמוֹ מִי שֶׁתּוֹלֶה בְּסָפֵק, כִּי הַסָּפֵק נִקְרָא תְּלִיָּה כְּמוֹ אִשָּׁם תָּלוּי שֶׁבָּא עַל הַסָּפֵק, כִּי אֵלּוּ הַסְּפֵקוֹת הֵם עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי. וְהָמָן בְּעֹצֶם הִתְגַּבְּרוּתוֹ בַּקְּלִפָּה רָצָה לְהַשְׁלִיכוֹ מִשָּׁם, כִּי רָצָה לְעַקֵּם אֶת לִבּוֹ וּלְהַטְעוֹתוֹ עַד שֶׁיִּפֹּל עַל יְדֵי זֶה לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן עָמֶלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר הוּא מַה שֶּׁמַּרְבֶּה מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם חוֹלְקִים שֶׁיְּנִיקָתָם מֵהָרַב דְּקִלְפָּה בְּחִינַת יֵשׁ לִי רַב וְכַנַּ"ל. וְיֵשׁ בְּעִנְיָן הַזֶּה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת בְּחִינוֹת לְאֵין קֵץ, כִּי בְּוַדַּאי יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הֵם וְרֻבָּם אֵינָם נֶאֱחָזִים וּמִתְקָרְבִים לְהָרַב דְּקִלְפָּה מַמָּשׁ, רַק שֶׁיֵּשׁ מַנְהִיגִים שֶׁאֵינָם זַכִּים וּטְהוֹרִים לְגַמְרֵי מֵאֲחִיזַת הַזֻּהֲמָא שֶׁל הָרַב דְּקִלְפָּה, כִּי מִי יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי (מִשְׁלֵי כ). וְהֵם חוֹלְקִים וּמִתְנַגְּדִים עַל הַצַּדִּיק וְעַל כָּל הַנִּלְוִים אֵלָיו שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק הוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ בְּחִינַת מָרְדְּכַי 'מָר דְּרוֹר'-מָרֵי דַּכְיָא, זַךְ וְטָהוֹר לְגַמְרֵי בְּלִי שׁוּם אֲחִיזַת הַזֻּהֲמָא כְּלָל, שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת וְהַקְּדֻשָּׁה עַל יָדוֹ דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וּמֵעֹצֶם בִּלְבּוּל הַמַּחֲלֹקֶת עַד שֶׁהָעוֹלָם נִתְעָרְבֵב לְגַמְרֵי עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָרַב דְּקִלְפָּה שֶׁהִכְנִיס זֶה הַמַּחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל. לֹא זוֹ אַף זוֹ כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא

בְּחִינַת זֶהֳמַת הֶמָּן עֲמָלֵק מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ עַד שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס סְפֵקוֹת גַּם בְּלֵב הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה מְסֻפָּק אִם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ עוֹד לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהַחֲזִירָם לְמוּטָב מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה גֹּדֶל הִתְפַּשְׁטוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְרִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת מִכָּל צַד. וְעַל יְדֵי זֶה רוֹצֶה לְהַפִּיל אֶת הַצַּדִּיק, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם לֹא יַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, יֵרֵד מִגְּדֻלָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה כִּי אִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתְּלִיָּה שֶׁרָצָה הֶמָּן לִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁכֻּלּוֹ זַךְ וְקָדוֹשׁ שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיסוֹ בְּסֵפֵקוֹת שֶׁלֹּא יַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל:

וּבֶאֱמֶת הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר כְּמֹהוּ לֹא נִהְיְתָה וְכָל הָעוֹלָם הָיָה מִתְמוֹטֵט כְּמַעַט כְּמַעַט שֶׁיִּכְלֶה אִם, חַס וְשָׁלוֹם, הָיָה מַצְלִיחַ מַעֲשֵׂה שָׂטָן שֶׁהַצַּדִּיק יַסְתִּיר פָּנָיו וְיַעֲלִים עֵינָיו מִיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת הָמָן הָיָה רוֹצֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל כָּלִים מִמֶּילָא, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ', כִּי כָּל חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּמְנוּ נִמְשָׁךְ כָּל הָרוּחַ חַיִּים לְכֻלָּם כַּנַּ"ל:

חלק יג

אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ "וְלֹא דִּבֶּר ה' לִמְחוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל" וְנָתַן בְּלֵב מָרְדְּכַי בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ, כִּי "מָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה" עַד הֵיכָן הַדָּבָר מַגִּיעַ, וְרָאָה שֶׁאֵין עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד קְלִפָּה קָשָׁה וַחֲזָקָה כָּזֹאת מִכָּל הַצַּדִּיקִים כִּי אִם עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְצֵעָקוֹת וְזֵעָקוֹת וְשַׁוְעוֹת. וּמֵיָּד "וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה" וְכוּ' וְכֵן בְּכָל עִיר וָעִיר וְכוּ'. כִּי כְּנֶגֶד קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכוּת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁנִּקְרָא גָּלוּת אֱדוֹם אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה כִּי אִם לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּצְעָקוֹת וְשַׁוְעוֹת וּזְעָקוֹת בְּלִי שִׁעוּר עַד יַשְׁקִיף וְכוּ', כִּי תְּפִלָּה לְמַעְלָה מֵהַכֹּל וְכוֹלֵל כָּל הַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת עֵדֶן עַיִן לֹא רָאֲתָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּעְיָנוֹת הַחָכְמָה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּבְחִינַת נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁאֵין מִי שֶׁהִשִּׂיג אוֹתוֹ, הַיְנוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בִּתְפִלָּה וּמִתְחַזֵּק בְּכָל עֹז לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הוּא מְעוֹרֵר עֵדֶן. הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, בְּחִינַת נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט, כִּי אֵין שׁוּם שֵׂכֶל שֶׁיּוּכַל לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין עַד הֵיכָן מַגִּיעַ הַכֹּחַ שֶׁל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים, בִּפְרָט מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל כָּל אֶחָד עַל צָרַת נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֲפִלּוּ הַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּקַבֵּל תְּפִלּוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְקוֹשֵׁר מֵהֶם כְּתָרִים לְרַבּוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהֵיכָן לְהַעֲלוֹת הַכֶּתֶר הַנּוֹרָא הַזֶּה רַק הוּא מַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ שֶׁיַּעֲלֶה מֵעַצְמוֹ וְיֵשֵׁב בְּרֹאשׁ

קוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן תָּפַס מָרְדְּכַי בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר אֱמָנוּת אֲבוֹתֵינוּ לְצַעֵק אֶל ה' הַרְבֵּה זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וּבְתַחֲנוּנִים, וְעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר גַּם כְּנֶגֶד קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק וְהֵשִׁיב לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְתָלָה אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ שֶׁזָּכָה לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל עַד אֶרֶץ אֶת כָּל הָרַב דְּקִלְקָפָה וְכָל אַלּוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו, כִּי הִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה כְּתִיב, "בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם". כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הַשְׁלֵמָה הָעֲתִידָה לָבוֹא הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'". אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכַמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים מִגֹּדֶל מַעֲלַת הַתְּפִלָּה עַד אֵין קֵץ, כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הַמְשִׁיךְ מַעְיַן הַחָכְמָה אֶל הַתּוֹרָה וְזָכָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה יוֹם וָלַיְלָה עַד שֶׁמְּבָרֵר כָּל הַהֲלָכוֹת לַאֲמִתָּתָן בִּבְחִינַת דֹּרֶשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר פְּסַק הַהֲלָכָה נִקְרָא וְדֹרֵשׁ רָעָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לַתּוֹרָה לְבָרֵר פְּסַק הַהֲלָכָה עַל יְדֵי זֶה הוּא בִּבְחִינַת דֹּרֶשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, כִּי עַל יְדֵי בֵּרוּר הֲלָכָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי לְמוּד פּוֹסְקִים זָכָה לְבָרֵר הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה בֵּרַר הַטּוֹב מֵהָרַע שֶׁהוּא בֵּרַר עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין סִטְרָא דְּמוֹתָא וּמַמְשִׁיכִין רוּחַ חַיִּים שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמַשְׁפִּילִין הָרְשָׁעִים עֲדֵי אֶרֶץ שֶׁהֵם הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה הַנֵּס עַל יְדֵי נִדּוּד הַשֵּׁנָה, כִּי רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד הוּא לְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם, וְהָיָה דָּוִד קָם וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְרוּחַ צְפוֹנִית הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְׂלִים הַחִסָּרוֹן כַּנַּ"ל, כִּי בְּשָׁעַת שֵׁנָה הַחִיּוּת מִסְתַּלֵּק, כִּי שֵׁנָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה וְאָז מִתְעוֹרֵר רוּחַ הַטֻּמְאָה כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא הָרוּחַ שֶׁל הָרַב דְּקִלְקָפָה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מַפְקִידִים רוּחָם קֹדֶם הַשֵּׁנָה בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם הָרוּחַ דִּמְסָאֲבָא שֶׁלָּהֶם, עַל כֵּן צְרִיכִין לִטֹּל הַיָּדַיִם דַּיְקָא כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם בַּיָּדַיִם שֶׁשָּׁם עִקַּר רוּחַ הַהֹפֶךְ שֶׁבַּלֵּב וְעַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַפְקִידִים רוּחָם בְּיַד ה' יִתְבָּרַךְ וּמִתְגַּבְּרִים לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַחַיִּים הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא רוּחוֹ שֶׁל עֵשָׂו בְּחִינַת הָמָן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה מַפֶּלֶת הָמָן עַל יְדֵי נִדּוּד הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מְצָוֹת סְעָדַת פּוּרִים, כִּי אָז הָאֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת לָאָדָם כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ, אֲבָל עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁמְּקַבֵּל הָאָדָם עַל יְדֵי הָאֲכִילָה הוּא עַל יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהָאָדָם בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִּי ה' וְכוּ'", הַיְנוּ הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהוּא מוֹצָא פִּי ה', כִּי הָרוּחַ חַיִּים בְּשָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מֵרוּחַ פִּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעֵצְמוֹ בִּבְחִינַת וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְכוּ'. וּמָאן דְּנָפַח מִתּוֹכִיהּ נָפַח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְעַל כֵּן הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים הוּא בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי הָאֲכִילָה הִיא לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן שֶׁנֶּחְסַר לְהָאָדָם בְּכָל עֵת עַל יְדֵי הָאֵשׁ הַבּוֹעֵר בְּקִרְבּוֹ שֶׁמְּשָׁם הָרְעָבוֹן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לֶאֱכֹל לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹן הַשַּׁמְנוּנִית וְהַלֵּחוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִכְלֶה עַל יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁבּוֹעֵר בּוֹ כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת ה' רֹעִי לֹא אֶחְסָר, כִּי הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן וְעַל כֵּן בְּשֶׁבַח בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אָנוּ מְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁמַּצִּיל אוֹתָנוּ מֵחֶסְרוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין, "וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאַל יֶחְסַר לָנוּ וְכוּ' וְכֵן וְכָל טוֹב וּמִכָּל טוּב לְעוֹלָם אַל יְחַסְּרֵנוּ". אֲבָל עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים כַּנַּ"ל וְאָז זוֹכֶה לִשְׂבִיעָה בִּבְחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ, כִּי הַשֹּׂבַע שֶׁל הַצַּדִּיק הוּא בִּבְחִינַת אוֹר מְלֵא בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן, אֲבָל הָרְשָׁעִים כָּל מַה שֶּׁאוֹכְלִין יוֹתֵר נֶחְסָר לָהֶם יוֹתֵר בִּבְחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר, כִּי הֵם בִּבְחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת מְאוֹרֹת חָסֵר וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם מִתְגַּבְּרִין וְגוֹזְרִין גְּזֵרוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, גּוֹזְרִין תַּעֲנִית, כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּת הָעַכּוּ"ם הוּא עַל יְדֵי אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם שֶׁגָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפִּגַּם הָאֲכִילָה כַּנַּ"ל מִבְּחִינַת פִּגַּם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל יְדֵי זֶה פִּגַּם בְּעֵץ הַחַיִּים שֶׁמִּשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, וְנִמְשָׁךְ מִיתָה לָעוֹלָם שֶׁהוּא הֶפֶךְ הָרוּחַ חַיִּים. וְאָז מִתְגַּבֵּר הָרוּחַ שֶׁל הָעַכּוּ"ם שֶׁיְּנִיקָתָם מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא מִבְּחִינַת רוּחַ הַטֻּמְאָה. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, גּוֹזְרִין תַּעֲנִית לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה כְּדֵי לְשַׁבֵּר הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הָעַכּוּ"ם שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן בְּפוּרִים שֶׁאָז נִכְנַע וְנָפַל הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא מַפָּלָה גְּדוֹלָה וְאָז נִכְנַע וְנִתְבַּטֵּל הָרוּחַ חַיִּים דִּקְלִפָּה וְנִתְגַּבֵּר הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל בְּחִינַת מָרְדְּכַי, אָז מְצָוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל וּלְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה, כִּי אָז הַחִיּוּת שֶׁל הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן עַל יְדֵי הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת ה' רֹעִי לֹא אֶחְסָר, בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, כִּי הַמָּנוֹת שֶׁל פּוּרִים שֶׁהֵם הָאֲכִילָה שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק כַּנַּ"ל הֵם נִשְׁלָחִין מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת, כִּי יֵשׁ כַּמָּה שֶׁרְחוֹקִים מֵהַצַּדִּיק וְאֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים מֵהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ עַל כֵּן מְקַבְּלִין אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ מֵחֲבֵרוֹ וּמְקַבְּלִין זֶה מִזֶּה וּמְאִירִין זֶה לָזֶה הָרוּחַ חַיִּים עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ לְכֻלָּם הָרוּחַ חַיִּים מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁמַּאִיר אֲז בְּאוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא לְכָל הָעוֹלָם עַד שֶׁמַּגִּיעַ הַהֶאָרָה לְתַכְלִית הָעֲשִׂיָּה (כְּמוּבָא בִּפְרִי עֵץ חַיִּים) עַד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מֵהַצַּדִּיק מְאֹד מְקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ כַּנַּ"ל, כִּי אֲז בְּפוּרִים הַשְׁלִיחוּת בָּטוּחַ מֵהֶזֵּק, כִּי אֲז נִכְנַע וְנִפַּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְאֹד וְאֵינָם יְכוֹלִים לְגָזֹל וּלְהַעֲלִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה מְאֹד בְּפוּרִים, כִּי עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת לְהַצַּדִּיק הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁבָּזֶה אוֹחֵז בְּמִדָּתוֹ שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא נִקְרָא צַדִּיק עַל שֵׁם הַצְּדָקָה שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לַכֹּל בִּבְחִינַת צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמַּרְבֶּה בִּצְדָקָה כֵּן הוּא מִתְקַשֵּׁר בִּבְחִינַת צַדִּיק שֶׁמְּמֶנּוּ הָרוּחַ חַיִּים. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה זוֹכִין לְחַיִּים בִּבְחִינַת כֵּן צְדָקָה לְחַיִּים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת". וְעַל כֵּן בְּפוּרִים שֶׁאָז נִמְשָׁךְ וּמֵאִיר הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה מַפֶּלֶת הָמָן כַּנַּ"ל עַל כֵּן צְרִיכִין אָז לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֵלָיו, עַל יְדֵי זֶה הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁעִקְּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים, בְּחִינַת שִׂמְחָה וּמְשׂוּשָׂה וְיוֹם טוֹב, כִּי הָרוּחַ חַיִּים הוּא בִּבְחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת הוּא שִׂמְחָה, בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, בְּחִינַת שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, כִּי הָרוּחַ חַיִּים הוּא בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מְנַגֵּן מֵאֵלָיו. וְנִגּוּן וְזִמְרָה הוּא עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נֵבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶיךָ וכו'". וּמֵחֲמַת שֶׁאָז נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הַצַּדִּיק בְּחִינַת מָרְדְּכַי בְּשֶׁפַע גָּדוֹל וּבְהֶאָרָה נִפְלָאָה עַל כֵּן אָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, כִּי עִקַּר הַגְּדֻלַּת וְהִתְגַּבְּרוּת הָרוּחַ חַיִּים הוּא שִׂמְחָה וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה נִתְחַיְּבוּ וכו'? מִפְּנֵי שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע. כִּי עַל יְדֵי אֲכִילָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֵּר הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחָם

עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיְתָה עִקַּר הַיְשׁוּעָה עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁנָּזְרוּ אָז שְׁלֹשָׁה יָמִים וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה שִׁבְּרוּ תַּאֲוַת אֲכִילָה וְהִכְנִיעוּ הָרוּחַ חַיִּים דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין בְּפוּרִים שֶׁנִּמְשָׁךְ וּמֵאִיר הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל וְאָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּכְּתָבִים וּמוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁמְּרַדְּכַי בְּגִימַטְרִיָּא רַב חֶסֶד, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים וְכוּ' שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת רַב חֶסֶד הֵפֶךְ עֵשָׂו שֶׁהוּא אַדְמוֹנִי וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּה כָּל עִנְיַן פּוּרִים שֶׁנִּמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים מֵהָרַב דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מָרְדְּכַי, בְּחִינַת רַב חֶסֶד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָע וְנוֹפֵל הָמָן עָמָלֵק שֶׁהוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו אַדְמוֹנִי שֶׁהוּא הָרַב דִּקְלִפָּה וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל כֵּן מִצְוָה לְהִשְׁתַּכֵּר בְּיַיִן בְּפוּרִים לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ שֶׁל הָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת 'וְדַמֵּי כְּמָאן דִּמְבַסְּמֵי'-פְּנֵיהֶם צְהֻבּוֹת כְּשִׁתְוֵי יַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו אַדְמוֹנִי, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַיַּיִן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל שִׂחְתַּת פּוּרִים מַכְנִיעִין אוֹתָם בְּשָׁרְשָׁם, כִּי הַיַּיִן דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּבְחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁעַל יָדָהּ הָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַיִן שֶׁמְּשַׂמֵּחַ כָּל הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן, כִּי אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי רוּחַ צְפוֹנִית נִמְשָׁךְ מִגְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), שֶׁהֵם חִיּוּת שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם וְזֶה בְּחִינַת יַיִן שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת גְּבוּרוֹת. וְעַל כֵּן הַיַּיִן כְּשֶׁהוּא בִּקְדֻשָּׁה, כְּגוֹן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, בִּפְרָט בְּפוּרִים עַל יְדוֹ דַּיְקָא מַמְתִּיקִין הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן וּמְבַטְּלִין הָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו אַדְמוֹנִי, בְּחִינַת וְדַמֵּי כְּמָאן דִּמְבַסְּמֵי שֶׁזֶּה כָּל עִנְיַן פּוּרִים לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַב דִּקְלִפָּה נֶגֶד הָרַב דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מָרְדְּכַי שֶׁהוּא רַב חֶסֶד וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, כִּי הַמְּגִלָּה הִיא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּזְכּוּ אָז לְקַבְּלָהּ מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ וְכוּ'". כִּי הַמְּגִלָּה צְרִיכָה לְהִכָּתֵב כִּכְתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כַּאֲמִתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ', הַיְנוּ, כִּי עִקַּר הַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וְהַזְּעָקוֹת וְהַשִּׁוְעוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה לְבָרֵר פְּסַק הֲלָכָה בֶּאֱמֶת. וְעַל כֵּן אָז זָכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ מֻחְלֶטֶת שֶׁזָּכוּ לְעוֹרֵר אֶת הָעֵדֶן כַּנַּ"ל עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּתָם וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּפוּרִים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמַּעְיָן שֶׁיּוֹצֵא מִבֵּית ה' מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן בְּשֶׁפַע גָּדוֹל וְנִפְלָא עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מְסַיְּמִין הַמְגִלָּה, "דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ". זֶה בְּחִינַת בֵּרוּר פְּסַק הַהֲלָכָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת מָרְדְּכַי, כִּי קֹדֶם הַבֵּרוּר הוּא בְּבְחִינַת וְדוֹרֵשׁ רָעָה, אֲבָל כְּשֶׁמְבָרְרִין הַמֻּתָּר מֵהָאָסוּר וְכוּ' הַטּוֹב מֻהָרַע אֲזַי הוּא בְּבְחִינַת דּוֹרֵשׁ טוֹב, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה:

:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וַעֲטָרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן. וּמוֹנֶה שִׁשָּׁה לְבוּשִׁים שֶׁהֵם לְבוּשׁ מַלְכוּת א, תְּכֵלֶת ב, וְחוּר ג, וַעֲטָרֶת זָהָב גְּדוֹלָה ד, וְתַכְרִיךְ בּוּץ ה, וְאַרְגָּמָן. כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִשִּׁשָּׁה בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּשֶׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר, אָסוּר וּמֻתָּר. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין מְבָרְרִין אוֹתָן הֵם בִּבְחִינַת תַּעֲרֹבֶת טוֹב וָרָע שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵר הַטּוֹב מֻהָרַע עַל יְדֵי שֶׁמִּתְיַגֵּעַ בַּתּוֹרָה עַד שֶׁמְּבָרֵר הַפְּסַק הֲלָכָה שֶׁמְּבָרֵר הָאָסוּר מֵהַמֻּתָּר, הַטָּהוֹר מֵהַטָּמֵא, הַכָּשֵׁר מֵהַפָּסוּל. וְאָז נַעֲשִׂין מִזֶּה לְבוּשִׁין קְדוֹשִׁים לִנְשָׁמְתּוֹ בְּחִינַת חֻלּוּקָא דְּרַבָּנָן כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן הֵם שִׁשָּׁה לְבוּשִׁים כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁכְּלוּלִים מִשִּׁשָּׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם אָסוּר וּמֻתָּר וְכוּ' כַּמּוּבָא, כִּי אַחַר שֶׁמְּבָרְרִין אוֹתָן נִכְלָלִין כֻּלָּם בַּקְּדֻשָּׁה וְנִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹב וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת שִׁשָּׁה לְבוּשִׁין הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין אֵיזֶה אָסוּר וְאֵיזֶה מֻתָּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה פּוֹרְשִׁין מֵהָאִסּוּר עַל כֵּן נַעֲשֶׂה גַּם מִידִיעַת הָאִסּוּר לְבוּשׁ קָדוֹשׁ מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹדְעִין לִפְרֹשׁ מִמֶּנּוּ, כִּי יָשַׁב וְלֹא עָבַר עֲבֵרָה כְּאִלּוּ עָשָׂה מִצְוָה, וְעַל כֵּן מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַב דְּקְדֻשָּׁה רַב חֶסֶד שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר הַפְּסַק הֲלָכָה עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמָּרְדְּכַי הָיָה גָּדוֹל בַּתּוֹרָה מְאֹד, כִּי הָיָה פּוֹתֵחַ בְּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן וְהָיָה רֹאשׁ הַסַּנְהֶדְרִין שֶׁהֵם פּוֹסְקִין לְיִשְׂרָאֵל כָּל הֲלָכוֹת, עַל כֵּן זָכָה לְכָל הַלְּבוּשִׁין הַנַּ"ל בְּחִינַת וּמָרְדֳּכַי יָצָא וְכוּ' שֶׁהֵם שִׁשָּׁה כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה לְהִתְגַּבֵּר עַל הָרַב דְּקְלִפָּה בְּחִינַת הָמָן וְכוּ' הוּא עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְבָרֵר פְּסַק הֲלָכָה עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

הָרוּחַ חַיִּים הוּא בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת וְכוּ'. וְעַל כֵּן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָיָה הָרוּחַ חַיִּים, כִּי שָׁם עָמַד הָאָרוֹן עִם הַיִּוּד הַדִּבְּרוֹת עַל כֵּן עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ הָיָה בַּצָּפוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן:

חלק כד

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׁם הָרוּחַ חַיִּים, כִּי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים וְעַל כֵּן לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת וְעַל כֵּן נִקְרֵאת אֶרֶץ הַחַיִּים, כִּי שָׁם אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמַּחְכִּים שֶׁהוּא

עִקַּר הַנְּשִׁימָה שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהוּא הָאֲוִיר הַמַּחְכִּים, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. כָּל הַכָּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלָיִם. וְעַל כֵּן עִקַּר מְחִיַּת עָמָלֵק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בָּאָרֶץ אֲשֶׁר ה' כו' תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק וְכוּ'". כִּי כָּל הַקְּרָבָנוֹת הֵם בְּחִינַת בְּרוּר רוּחַ הַחַיִּים לְבָרֵר הָרוּחַ חַיִּים מִבְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי בְּהֵמָה יֵשׁ בָּהּ רוּחַ חַיִּים, אֲבָל הוּא רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הָעֲבֵרוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם תַּאֲוֹוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ וְחִיּוּת הָרַב דְּקְלִפָּה בְּחִינַת עָמָלֵק שֶׁדִּמָּה עַצְמוֹ לִבְהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא שְׁוֵה נִמְשָׁךְ מֵהָרוּחַ שְׁטוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת מֵבִיא קְרְבָּן מִבְּהֵמָה כְּדֵי לְבָרֵר רוּחַ הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם מֵהַבְּהֵמָה וְעַל כֵּן הָיוּ מַקְרִיבִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מִכָּל הַהוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, מִכָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הָרְשָׁעִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בֵּית חַיֵּינוּ, כִּי שָׁם עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בַּצָּפוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְכוּ', כִּי שָׁם עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַחֻסְרוֹנוֹת, כִּי צָפוֹן חֶסֶר וְשָׁם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים הַצָּפוּן בַּלֵּב לְהַשְׂלִים כָּל הַחֻסְרוֹנוֹת הַתְּלוּיִים בְּהָרוּחַ הַחַיִּים הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיוּ הַלְוִיִּים מְנַצְּחִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן וְשִׁיר לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו. וְעַל כֵּן כָּל הָעכו"ם שֶׁרָצוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל הִתְגַּבְּרוּ בִּיּוֹתֵר לְהַחֲרִיב אֶת הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ וְכוּ' אָמְרוּ בְלִבָּם נִינָם יָחַד שָׂרְפוּ כָל מוֹעֲדֵי אֵל בָּאָרֶץ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כָּל מוֹשְׁלֵיהֶם מַחֲשָׁבָה אַחַת' לָהֶם הָרִאשׁוֹנִים כְּאַחֲרוֹנִים וְכוּ' פִּלְשְׁתִּים הֶחֱרִיבוּ שִׁילֹה, נְבוּכַדְנֶצַּר הֶחֱרִיב בַּיִת רִאשׁוֹן, טִיטוּס הֶחֱרִיב בַּיִת שֵׁנִי, מַחֲמַת שֶׁרָצוּ לְבַטֵּל חֹס וְשָׁלוֹם, הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר וְלִמְשֹׁל עֲלֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַמֶּמְשָׁלָה וְהַגְּלוּת שֶׁל הָעַכּוּ"ם הוּא כְּפִי חֲלִישׁוּת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְפִי הִתְגַּבְּרוּת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר הָמָן בְּסוֹף הַגָּלוּת הָרִאשׁוֹן וְכָל הִתְגַּבְּרוּת שֶׁלּוֹ וְשֶׁל עֲשֶׂרֶת בָּנָיו הִטְמִאִים הָיָה תְּחִלָּה לְבַטֵּל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּדֵי לְבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בַּאֲדָר שֶׁבּוֹ מֵת מֹשֶׁה שֶׁהוּא הָרַב דְּקְדֻשָּׁה וְסָבַר שֶׁעַכְשָׁו אֵין עוֹד מִי שֶׁיַּמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ, אֲבָל אֵין דּוֹר יָתוֹם, כִּי מָרְדְּכַי הָיָה גָּדוֹל מֹאד וְהָיָה זַךְ וְטָהוֹר בְּתַכְלִית הַזַּכּוּת עַד שֶׁהָיָה יָכוֹל לֵירֵד אֲפִלּוּ לְתוֹךְ הַצְּנוֹרוֹת

הָרָעִים שֶׁל הָמָן עֲמָלֵק, יִמַּח שְׁמָם, לְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם, כִּי הָיָה בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר-מָרֵי דַּכְיָא, זֶה וְטָהוֹר. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ, כִּי עִקַּר הַנְּשִׁימָה שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים הוּא בַּחֹטֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו וְכוּ'". וְעִקַּר הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה הוּא הָרֵיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת מג) עַל פָּסוּק, "כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ", אֵיזֶה דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵית מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וּמֵרִדְכֵי הָיָה בְּחִינַת רֹאשׁ לְכָל הָרֵיחוֹת שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הַנְּשָׁמָה, הַיְנוּ שֶׁהוּא הָיָה עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ וְהָיָה זֶה וְטָהוֹר בְּלִי שׁוּם אֲחִיזַת הָרַע, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה יָכוֹל לֵירֵד אֲפִלּוּ לְתוֹךְ הַצְּנוֹרוֹת הָרָעִים שֶׁל הָמָן עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמָם, לְהַכְנִיעָם וּלְהַפִּילָם עָדֵי אָרֶץ כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת פָּרָה שֶׁקּוֹרִין אַחַר פּוּרִים, כִּי מִתְּחִלָּה הוּא פּוּר וְאַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה פָּרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (בְּסִימָן עד). כִּי פָּרָה מְטַהֶרֶת מְטַמְּאַת מֵת שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק וְאָז שׁוֹלֵט רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא רוּחַ שֶׁל הָרַב דִּקְלִפָּה, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים וּפָרָה מְטַהֶרֶת מִזֶּה. וְעַל כֵּן הוּא אֲדֻמָּה תְּמִימָה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל בְּחִינַת עֲשָׂו אַדְמוֹנִי שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא הָרוּחַ דִּקְלִפָּה כַּנַּ"ל, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי צָרִיךְ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ הַמַּדָּה רָעָה שֶׁל הָרָשָׁע שֶׁהוּא הַצְּנוֹר שֶׁלּוֹ לְהַכְנִיעוֹ וּלְבַטְּלוֹ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל עִנְיַן מַעֲשֵׂה פָּרָה וְשָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ וְעֶגְלָה עֲרוּפָה שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם בַּחוּץ, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹצְאִין לַחוּץ שֶׁשָּׁם יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה וּמוֹרִידִין אֶת עַצְמָם לְתוֹךְ הַצְּנוֹר שֶׁלָּהֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין תֹּקֶף אֲחִיזָתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁמְּטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁהוּא עִקַּר הַטֻּמְאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכֵן עֶגְלָה עֲרוּפָה שֶׁמְּכַפֶּרֶת עַל הַמֵּת שֶׁהוּא הֶחְלֵל הַנִּמְצָא וְכֵן שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ שֶׁמְּכַפֵּר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל כְּלַל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק כו

כִּי הָמָן רָצָה לִפְגֹּם עַל יְדֵי הַפּוּר וְהַגּוֹרָל שֶׁלּוֹ. בְּהַגּוֹרָל שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנָּתַן הַכֹּהֵן גָּדוֹל עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל כְּדֵי לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי כָּל הָעֲוֹנוֹת נִמְשָׁכִין מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשַׁךְ מִיתָה לָעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם הוּא מֵהֲמַת שֶׁיֵּשׁ טוֹב וָרָע, אֲבָל שֹׁרֶשׁ הַטּוֹב וְהָרַע מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ זֶה אִי אֶפְשָׁר לְדַעַת בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׁוּם אֹפֶן רַק אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב צִמְצֵם עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בְּחָכְמָה נִפְלָאָה בְּצִמְצוּמִים נִפְלָאִים וְשׁוֹנִים עַד שֶׁנִּתְהַוָּה שֹׁרֶשׁ הַדִּין שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָרַע. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה לָאָדָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר

לְהַכִּיר וְלֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא כַּיָּדוּעַ, אֲבָל לְהָבִין בְּשֵׂכֶל אֵיךְ נִמְשָׁךְ זֹאת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשׂוּם אֹפֶן. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁרָצָה לְכְנֹס לָדַעַת זֹאת וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע עַל יְדֵי זֶה פָּגַם מְאֹד וְגָרַם מִיתָה לְדוֹרוֹת. וּמִיתָה הִיא הֵפֶךְ הָרוּחַ חַיִּים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים מִשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵדֶן עַיִן לֹא רָאֲתָה, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַמַּעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה' מִבֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁהוּא נָתִיב לֹא יָדְעוֹ עַיִט שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּשׂוּם שֵׂכֶל. וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ מַעְיָן הַחָכְמָה מִשָּׁם לְבָרֵר פְּסַק הַהֲלָכָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְבָרְרִין עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרְרִין הַטּוֹב מֵהָרַע הַמָּתֹר מֵהָאָסוּר וְכוּ', כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה דַּיְקָא שֶׁהוּא תְּפִלָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַגּוֹרָל שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנָּתַן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִים בְּקוֹמָתָם וּבְמַרְאֵיהֶם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם לֵידַע מִי לַה' וּמִי לַעֲזָאזֵל כִּי אִם עַל יְדֵי גּוֹרָל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, כִּי בְּהַשֵּׂכֶל אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל מֵהֵיכָן נִתְחַלְּקִין הַטּוֹב וְהָרַע שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים שֶׁבִּתְחִלָּה שְׁנֵיהֶם שָׁוִים לְגַמְרֵי וְאַחַר כָּךְ נִתְחַלְּקִין זֶה לַה' לִפְנֵי וְלִפְנִים וְזֶה לַחוּץ לְגַמְרֵי לַעֲזָאזֵל, אֲבָל אָנוּ מַאֲמִינִים אַף עַל פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בְּשֵׂכֶל, אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל מֵאֵת ה' מִי לַה' צְבָאוֹת יָצָאָה, כִּי בַּחֵיק יוֹטֵל הַגּוֹרָל וּמֵה' כָּל מִשְׁפָּטוֹ שֶׁהַגּוֹרָל יוֹצֵא מֵאֵת ה' מִי לַה' וּמִי לַעֲזָאזֵל כְּפִי דְּרָכָיו הַנִּפְלָאִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ הַטּוֹב וְרַע וְכַנַּ"ל, אֲבָל הָמָן רָצָה לִפְגֹּם בָּזֶה, כִּי הוּא כָּפַר וְאָמַר שֶׁהַגּוֹרָל בְּמִקְרֶה, חַס וְשָׁלוֹם, וְהָיָה מְכַשֵּׁף גָּדוֹל. וְאָמַר שֶׁיָּכוֹל בִּכְשָׁפִים וּבְשָׁמוֹת הַטֻּמְאָה לְהַמְשִׁיךְ הַגּוֹרָל כְּמוֹ שֶׁהוּא רוֹצֶה, כִּי אָמַר שֶׁהָרוּחַ חַיִּים יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהַמְשִׁיךְ כִּרְצוֹנוֹ לְכָל מַה שֶׁהוּא רוֹצֶה שֶׁזֶּה:

הָיָה בְּחִינַת חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהִצְלִיחַ מַעֲשֵׂה שָׂטָן וְהָיָה בּוֹ רוּחַ חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הֵינוּ כִּי זֶה הָיָה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁבְּגֹדֶל הַכִּשָּׁפִים שֶׁל הָעֵרֶב רַב הָיוּ יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים לְכָל מַה שֶּׁרָצוּ אֲפִלּוּ לְדוֹמְמִים וְצוֹמְחִים, כִּי הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא גָּדוֹל בְּשִׁעְתָּם מְאֹד בִּבְחִינַת רוּחַ סְעָרָה רוּחַ הַטֻּמְאָה עַד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים לְכָל מַה שֶּׁרוֹצִים לְפִי שָׁעָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן לָהֶם כֹּחַ כָּזֶה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי מְנַסֶּה ה' אֱלֹקֵיכֶם אֶתְכֶם וְכוּ'". וּמִגֹּדֶל כֹּחַם הָרַע לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים לְכָל דָּבָר הֵם כּוֹפְרִים לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ הֵם בִּרְשׁוּתָם וְיכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שֶׁיִּרְצוּ וּלְמַלְאוֹת כָּל שְׁרִירוּת לִבָּם הָרַע שֶׁזֶּה כָּל כַּוָּנָתָם הָרָעָה בְּכָל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם וּבְכָל מִינֵי כְּפִירוֹת שֶׁלָּהֶם. וּפָרָה אֲדֻמָּה מְכַפֵּר עַל כָּל זֶה, כִּי בָּזֶה אָנוּ מַרְאִין שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לְבָרֵר הָרוּחַ חַיִּים מִתּוֹקֶף

הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיּוֹנֵק מִתֹּקֶף הַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲדָמָה תְּמִימָה, בְּחִינַת עֵשָׂו אִדְמוֹנִי, כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה יָכוֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ גַּם לְשָׁם וּלְשַׁבֵּר הַצִּנּוֹר הָרַע שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת טֻמְאַת מֵת וּלְשַׁבְּרוֹ וּלְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא פָּרָה אֲדֻמָּה מְטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת, הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי הַצִּנּוֹר שֶׁלָּהֶם מַכְנִיעִין אוֹתָם כַּנַ"ל:

וְעַל כֵּן עָשׂוּ הָעֵגֶל שֶׁל זָהָב, כִּי זָהָב מִצָּפוֹן יֶאֱתֶה וְרָצוּ לְפַגֵּם בִּבְחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַנַ"ל עַל כֵּן עָשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב דַּיְקָא, אֲבָל מֹשֶׁה שִׁבֵּר וּבִטֵּל אוֹתוֹ וְהֶעְקֵר עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְחַל מֹשֶׁה". וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה חָזַר וְהִמְשִׁיךְ קְבָלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, דְּהַיְנוּ הַלּוּחוֹת שְׁנִיּוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקֵּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין דִּינֵי הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ שֶׁמִּשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרִין קֹדֶם פֶּסַח, כִּי כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מֵחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה מִבְּחִינַת מְאוֹרֹת חָסֵר, וְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי מִצְוֹת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הֵם מְמַלְּאִין וּמַשְׁלִימִין חֶסְרוֹן וּפְגִימַת הַלְּבָנָה וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין וְנִתְמַלְּאִין כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים מִבְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד הַנַּ"ל לְמַלְּאוֹת וּלְהַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי כָּל עִנְיַן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה לְהַשְׁלִים פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי מַלְכוּתוֹ נִמְשָׁל לְלְבָנָה כַּמּוּבָא וּבְיָמָיו קַיְמָא סְהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא. וְעַל כֵּן בְּעֵת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת וְחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה אוֹמְרִים אָז דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם, כִּי בְּוַדַּאי הוּא חַי וְקַיָּם תָּמִיד, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ תָּמִיד הָרוּחַ חַיִּים לְמַלְּאוֹת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִצְטַוּוּ מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי כָּל יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה מֹשֶׁה לְהִתְגַּבֵּר בְּרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה שֶׁהָיָה עָתִיד לְקַבֵּל וְעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר עַל הָרוּחַ חַיִּים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הַמִּצְרִיִּים וְעַל יְדֵי זֶה הִכְנִיעַ וְהִשְׁפִּיל אוֹתָם בִּבְחִינַת מַשְׁפִּיל רָשָׁעִים עֲדֵי אֶרֶץ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז נִצְטַוּוּ עַל מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגִימַת וְחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת עַל יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיְתָה הַגְּאֻלָּה בַּחֲצוֹת דַּיְקָא, כִּי אָז הָרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמַךְ פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם לְפָרָשַׁת כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח, בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת, בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁמְּכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם הוּא עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת רוּחַ חַיִּים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו וַאֲנָשָׁיו, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁמִּתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד הָרַב דִּקְדֻשָּׁה הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבְּלִים

מֵהַתּוֹרָה עַל יְדֵי הָרֵב דִּקְדֻשָּׁה. כִּי הָרוּחַ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ בִּבְחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לִרְאוֹת וּלְהִשְׁתַּדֵּל לָצֵאת מֵהַגָּלוּת, דְּהַיְנוּ לָצֵאת מִכָּל הַתַּאֲווֹת וּמִכָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַגָּלוּת, כִּי עִקַּר כֹּחַ וִינִיקַת הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו וְכַת דִּילֵיהּ הוּא מֵהָרַע שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הַצְּנוּרוֹת הָרָעִים שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהִתְפַּלֵּל הָרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרֵב דִּקְדֻשָּׁה שֶׁכְּבָר זָכוּ לְבָרֵר בִּשְׁלֵמוּת כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַד שֶׁיְּכוֹלִים לִלְחֹם עִם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ לֵירֵד לְתוֹךְ כָּל הַצְּנוּרוֹת הָרָעִים שֶׁלָּהֶם וּלְשַׁבְּרָם וּלְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָם עַד שֶׁיִּזְכּוּ גַּם כָּל הַמְקֹרָבִים אֲלֵיהֶם לְבָרֵר הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת לְצֵאת מִכָּל הַתַּאֲווֹת וּמִכָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת. וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי לִמּוּד פּוֹסְקִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְבָרֵר פְּסַק הַהֲלָכָה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה נִמְשָׁךְ הַמַּעְיָן מִבֵּית ה' אֶל הַגַּן שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אִתְרַבִּיאוּ עִשְׁבִּין וּדְשָׁאִין שֶׁבַּגַּן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנְּשָׁמוֹת בְּחִינַת רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁבָּהֶם וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּשָׁרְשָׁן שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁהֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הָאָדָם נִתְהַוֶּה מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכָל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲווֹת כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים וְכָל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְבָרֵר הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל עַד שֶׁיִּהְיוּ בִּבְחִינַת אַרְבָּעָה רָאשִׁים כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְכָל זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַיִם בְּפָרְשַׁת יְצִירַת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וַיִּיצֶר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְכוּ' וַיִּטַּע ה' אֱלֹקִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם וְכוּ' וַיַּצְמַח ה' אֱלֹקִים כָּל עֵץ נֶחְמָד וְכוּ' וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן וְכוּ' אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב וְכוּ' וַיִּקַּח ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. וַיְצַו ה' אֱלֹקִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ הַגָּן וְכוּ' וּמֵעֵץ הַדַּעַת וְכוּ'". כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל פָּסוּק וְנָהָר 'יֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' הַנַּ"ל בְּבֵאוּר הֵיטֵב עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעְיַן הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הַיּוֹצֵא מֵהַתְּפִלָּה אֶל הַתּוֹרָה, כִּי הַתְּפִלָּה בְּחִינַת עֵדֶן וְהַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת הַגַּן וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מַפְרִידִין הָרַע מִן הַטּוֹב מִכָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּחִינַת וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּשָׁרְשָׁן

בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הֲוָי"ה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, עַיִן שָׁם. וְאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה מִן הַתּוֹרָה לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂו, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיִן שָׁם. וְכָל זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב בְּכָל הַפָּרָשָׁה הַנַּ"ל לַמְעַיֵּן שָׁם, כִּי מִתְחִלָּה מְדַבֶּרֶת הַפָּרָשָׁה מֵעִנְיַן הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְכוּ'". וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל לְדַבֵּר תֵּכֶף מֵעִנְיַן הַגַּן עֵדֶן וּמֵעִנְיַן הַנָּהָר הַנַּ"ל וְשֶׁהִנִּיחַ שָׁם אֶת הָאָדָם לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ וְצִוָּהוּ שֶׁלֹּא לְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל הָאָדָם הוּא שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ הַמַּעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה' שֶׁהוּא הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן כְּדֵי לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגַּן שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל וְיִרְבֶּה בְּכָל יוֹם בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ אֵלָיו שֵׂכֶל וְחָכְמָה אֶל הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרֵר פְּסַק הֲהֶלָכָה וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְבָרֵר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַד שֶׁיִּהְיוּ לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְאָז יִזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ אֵלָיו בְּכָל עֵת הָרוּחַ חַיִּים בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל לְהַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בִּתְחִלַּת הַפָּרָשָׁה, "וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכוּ' כִּי לֹא הִמְטִיר וְכוּ' וְאָדָם אַיִן וְכוּ'". וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, לְפִי שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן אָדָם לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁבִּלֹּא הַתְּפִלָּה כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וְאֵין צוֹמְחִין כָּל עֲשָׂבִים וּדְשָׁאִין שֶׁל הַגַּן עַד שֶׁמִּתְפַּלֵּל הָאָדָם שֶׁאָז מַמְשִׁיךְ הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה צוֹמְחִין עִשְׂבִּין וּדְשָׁאִין דְּאִתְרַבְּיָאוּ בַּגַּן כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע צִיצִית, בְּחִינַת מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, בְּחִינַת בְּרוּר הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת כַּמָּה מִצְווֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַרְבָּעָה כְּמוֹ אַרְבַּע מִינִים שֶׁבְּלוּלָב וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת בִּתְפִלִּין וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת שֶׁקּוֹרִין קֹדֶם פֶּסַח וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן בְּפֶסַח וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן שֶׁבַּחֹשֶׁן. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה, וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה רָאשֵׁי שָׁנִים וְכָל בְּחִינוֹת אַרְבַּע שֶׁחָשַׁב בַּפִּיּוּט שֶׁל פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ וְעוֹד כַּיּוֹצֵא בָּהֶן הַכֹּל כְּנֶגֶד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הֲוָיָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים, בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמִּבְרְרִין אוֹתָן עַל יְדֵי מִצְווֹת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד. וְזֶה בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁל הָאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל פֶּסַח, כִּי הַיַּיִן דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן, כִּי הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַנַּ"ל הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, 'לְבַב' דַּיְקָא שֶׁשָּׁם שְׁלֵמוּת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת

שֶׁעִקָּרָן בַּלֵּב שֶׁכָּל זְמַן הַחִסָּרוֹן הוּא עֲצָבוּת, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁנִּתְמַלֵּא וְנִשְׁלָם הַחִסָּרוֹן הוּא שִׂמְחָה וְעַל כֵּן הַיַּיִן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת זָכָה-נַעֲשָׂה רֹאשׁ, לֹא זָכָה-נַעֲשָׂה רָשׁ. כִּי הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סָחֲטָה עֲנָבִים וְנָתְנָה לוֹ. וְעַל כֵּן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁתִּתְקַן מַעֲשָׂיו וּכְבָר בֵּרַר כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מֵהָרַע שֶׁבָּהֶן עַד שֶׁהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים כַּנַ"ל אָז נַעֲשָׂה רֹאשׁ, 'רֹאשׁ' דַּיְקָא בְּחִינַת אַרְבָּעָה רָאשִׁים הַנַ"ל. לֹא זָכָה, שֶׁלֹּא בֵּרַר הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְאָז אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׂלִים הַחִסָּרוֹן, אָז נַעֲשָׂה רָשׁ, דְּהַיְנוּ עֲנִיּוּת שֶׁהוּא חֶסְרוֹנוֹת, כִּי הֶעָנִי בִּבְחִינַת חִסָּרוֹן שֶׁחָסֵר לוֹ הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "דַּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ". וְעַל כֵּן בְּפֶסַח, שֶׁאָז הוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז זוֹכִין לָצֵאת מִגְּלוּת הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, עַל כֵּן אָז הַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַנַ"ל, שֶׁמְּשָׁם כָּל הַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ, בְּחִינַת אַרְבָּעָה רָאשִׁים הַנַ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן בְּפֶסַח וְכַנַ"ל:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי, כִּי בְּפֶסַח מֻחֲמַת שֶׁעֲדַיִן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ בִּשְׂלֵמוּת הָרוּחַ חַיִּים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר בְּהָאֲכִילָה שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל חָמֵץ רַק מַצָּה וְחָמֵץ אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי חָמֵץ הוּא הָרוּחַ דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ, כִּי הַחִלּוּק בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה הוּא רַק בִּבְחִינַת הָרוּחַ וְהָאֲוִיר שֶׁהֶחָמֵץ עוֹלֶה בִּנְפִיחָה וְיֵשׁ בּוֹ רוּחַ וַאֲוִיר הַרְבֵּה מַה שֶּׁאֵין כֵּן מַצָּה שֶׁנֶּאֱפֵית מִיָּד קֹדֶם שֶׁנִּכְנָס בְּהָעִסָּה הָרוּחַ וְהָאֲוִיר, הַיְנוּ מֻחֲמַת שֶׁאָז לֹא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן הָרוּחַ חַיִּים עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו וַעֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הַמִּצְרִים שֶׁיָּצְאוּ מִשָּׁם בִּגְנֵבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים נֵלֵךְ וְכוּ'". וְהֵם מִתְגָּרִים עֲדַיִן בָּהֶם לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם, עַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה אוֹתָנוּ לְבִלְתִּי לֶאֱכֹל חָמֵץ שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ הָרוּחַ דְּקְלִפָּה שֶׁגָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁעוֹלֶה בִּנְפִיחָה, בְּחִינַת כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם, כִּי הוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ וְעַל כֵּן צְרִיכִין אִז לֶאֱכֹל רַק מַצָּה שֶׁאֵין בּוֹ אֲחִיזַת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם שֶׁגָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי , בְּחִינַת עֲנִיּוּת שֶׁהוּא חֶסְרוֹנוֹת כַּנַ"ל, הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַמַּצָּה מַמְשִׁיכִין עַתָּה הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְׂלִים הַחִסָּרוֹן לְבַטֵּל הֶעָנִיּוּת. וְזֶהוּ שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הָרַבֵּה, הַיְנוּ שֶׁעַתָּה בְּפֶסַח עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי עֲדַיִן הוּא קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר עֲדַיִן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ, עַל יְדֵי בֵּרוּר הַפְּסַק הֲלָכָה, כִּי עֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכָל הַבֵּרוּר עַתָּה הוּא רַק מִן הַשָּׁמַיִם עַל יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּרַחֲמָיו רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְעַל יְדֵי זְכוּת אָבוֹת. וְעַל כֵּן שׁוֹבְרִין אֶת הַמַּצָּה, כִּי מַה דְּרִכּוֹ שֶׁל עָנִי בִּפְרוּסָה. שְׁבִירַת הַמַּצָּה זֶה בְּחִינַת חִסָּרוֹן שֶׁמְּשַׁבְּרִין וּמְחַסְּרִין אֶת הַמַּצָּה בְּכַוָּנָה כְּמוֹ עָנִי שֶׁדַּרְכּוֹ בִּפְרוּסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנִיּוּת וְחֶסְרוֹנוֹת לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין

בָּנוּ כֹּחַ לְהַשְׂלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת עַל יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ כִּי אִם בְּרַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי תְּפִלָּה וּצְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִשְׁלָם הַחִסָּרוֹן. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַפִּיקוֹמָן שֶׁנִּקְרָא "צָפוּן" בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת. וְעַל כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ מַצּוֹת וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת, כִּי אֲכִילַת מַצּוֹת מָרְמֵז עַל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה. וּשְׁתִיַּת הַיַּיִן שֶׁל הָאַרְבַּע כּוֹסוֹת הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן וְכֵן מָרְמָז בְּשִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָמַר, אַשְׁרֵי מִי שֶׁאוֹכֵל כַּמָּה פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת וְשׁוֹתֶה כַּמָּה קַפִּיטֶלֶיךְ תְּהִלִּים וְכוּ'. שֶׁתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת אֲכִילָה. וּשְׁתִיָּה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת תְּהִלִּים, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ תְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. וְעַל כֵּן הַמַּצּוֹת הֵם שָׁלֹשׁ כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ רוּחוֹת הָעוֹלָם, כִּי צָפוֹן חֶסֶר וְהַיַּיִן הֵם אַרְבַּע כּוֹסוֹת כְּנֶגֶד כָּל הָאַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁמִּשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת בְּחִינַת מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, הַיְנוּ כִּי עַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיַּיִן כַּנַּ"ל, אֲבָל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה לֹא קִבַּלְנוּ עֲדַיִן וְעַל כֵּן עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הֶחָמֵץ שֶׁשָּׁם הָרוּחַ לְבָרְרוֹ מֵהַקְּלִפָּה וְעַל כֵּן הוּא אָסוּר בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַמַּצָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה. וְעַל כֵּן בְּהַמַּצָּה מְרַמְּזִין הַחֶסְרוֹנוֹת בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי, בְּחִינַת שְׁבִירַת הַמַּצָּה הָאֶמְצָעִית שֶׁהוּא בְּחִינַת חִסָּרוֹן וְעַל כֵּן הֵם רַק כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ רוּחוֹת, כִּי צָפוֹן חֶסֶר עַד שֶׁזּוֹכִין לַעֲנוֹת הַהַגָּדָה וּלְקַיֵּם מִצְוַת סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וּשְׁאָרֵי מִצְוֹות שֶׁל לַיְלָה הַזֹּאת. וְאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵלֶק הַמַּצָּה הַפְּרוּסָה שֶׁהִצְנִיעוּ לָאֲפִיקוֹמָן שֶׁנִּקְרָא צָפוּן, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזְרִין וּמַשְׁלִימִין הַחִסָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת צָפוּן עַל יְדֵי הָרוּחַ צְפוֹנִית שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ עַל יְדֵי שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק לב

וְעַל כֵּן חָמֵץ אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ זֶה בְּחִינַת דִּלְמָא שַׁקְלִית מִידִי מִינַיְהוּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁאָסוּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שׁוּם אֲחִיזָה כָּל שֶׁהוּא מֵהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא, עַיֵּן שָׁם וְעַל כֵּן אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ וְהָבֵן:

וְעַיֵּן בְּאָרַח חַיִּים הִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ג שָׁם מְבֹאָר גַּם כֵּן הִלְכוֹת פֶּסַח עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּלֹא חִדּוּשׁ, וּמַה שֶּׁחִסֵּר זֶה גִּלָּה זֶה.:

וַעֲדַיִן מִי יוֹדֵעַ אִם נַגִּיעַ כְּטִפָּה מִן הַיָּם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי דְּבָרָיו הַנִּשְׂגָּבִים זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה עֲמֻקִּים וּרְחָבִים מִנִּי יָם וּמְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו. וְהַמְעַיֵּן בִּדְבָרָיו בֶּאֱמֶת וּבִדְבָרֵינוּ שֶׁחִדַּשְׁנוּ עֲלֵיהֶם בְּעֶזְרַ ה' יִתְבָּרַךְ יָבִין מְעַט עִצְּם נִשְׂגְּבוֹת עֲמֻקּוּת דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית ה' יָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ בֶּאֱמֶת:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת גְּבִיּוֹת חוֹב הֲלָכָה ה אוֹת טו:

הלכות כח והרשאה

פרק א

חלק א

אַף עַל פִּי שֶׁיָּכוֹל לִתֵּן בְּיַד הַשְּׁלִיחַ אַף עַל פִּי כֵן אִם אֵינוֹ רוֹצֶה אֵינוֹ צָרִיךְ לִתֵּן כִּי אִם כְּשֶׁיִּשׁ לוֹ כֹּחַ וְהַרְשָׁאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּזַכָּה לוֹ הַתְּבִיעָה וְכוֹתֵב לוֹ פּוּק וְדוּן וּזְכֵי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר "עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי" וְכוּ' סִימָן מה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל, שֶׁכְּשֶׁנִּפְגָּם כֹּחַ אַתְוָן דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת סָכָּה, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲזַי מִתְגַּבְּרִים רִיב לְשׁוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִין שָׂקֶר, אֲבָל סָכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הַנַּ"ל, הוּא מַצֶּלֶת מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת בִּבְחִינַת תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת, כִּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִיהִי רַבִּי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי יִהְיֶה רִיב בֵּין אֲנָשִׁים וְנִגְּשׁוּ אֶל הַמִּשְׁפָּט, כִּי הָרִיב שֶׁבֵּין אֲנָשִׁים עַל עִסְקֵי גְּזֵלוֹת. שֶׁזֶּה תּוֹבְעוֹ מָמוֹן וְהוּא מַכְחִישׁוֹ וְרוֹצֶה לְגָזְלוֹ, הוּא בְּחִינַת פְּגַם כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית, כִּי לְפִי כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּסְדַּר כָּל אֶחָד עַל מְקוֹמוֹ. וְזֶה הָאָדָם יִהְיֶה לוֹ כָּךְ וְכָךְ מָמוֹן וּנְכָסִים. וְזֶה כָּךְ וְכָךְ הַכֹּל לְפִי סֵדֶר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית. וּכְשֶׁאֶחָד גּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ, הוּא מְשַׁנֶּה סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית. נִמְצָא, שֶׁפּוֹגֵם בַּכֹּחַ הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּמֵיד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי הָעֹשֶׁק וְהַגְּזֵלָה נִפְגָּם הַכֹּחַ, כִּי הַמָּמוֹן וְהַנְּכָסִים נִקְרָא כֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל". וּכְשֶׁגּוֹזֵל חֲבֵרוֹ נִפְגָּם הַכֹּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ, לְסָטִים אַתֶּם. לְפִיכָךְ כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ', כִּי בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הוּא הֶפֶךְ הַגְּזֵלָה וְתִקּוּנָהּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶחָד גּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ וַאֲזַי נִפְגָּם הַכֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל, אֲזַי מִתְעוֹרֵר רִיב לְשׁוֹנוֹת יְמִין שָׂקֶר כַּנַּ"ל, כִּי נַעֲשֶׂה רִיב בֵּינֵיהֶם וְאֶחָד מַכְחִישׁ אֶת חֲבֵרוֹ. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן הוּא, וְנִגְּשׁוּ אֶל הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת סָכָּה, בִּבְחִינַת וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה (בְּרֵאשִׁית לג). וְיַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן ב) וְעַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת סָכָּה, נִתְתַּקֵּן רִיב לְשׁוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמִּשְׁפָּט לִפְנֵי הַיְחִיד מֻמְחֶה שֶׁנִּסְמַךְ בְּשֵׁם רַבִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין סְמִיכָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן רִיב לְשׁוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְכֵן שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת רַבִּי. כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נְדָרִים, כִּי בִּשְׁלֹשָׁה יִשְׂרְאֵלִים יֵשׁ בְּחִינַת נְקֻדָּה כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל. שֶׁהִיא בְּחִינַת רַבִּי, כִּי מִן הַנְּקֻדָּה כְּלָלִיּוּת מְקַבְּלִין כָּל הַנְּקֻדּוֹת. גַּם שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים

הֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת סָכָה כַּנַּ"ל, כִּי יַעֲקֹב בָּחִיר שֶׁבָּאָבוֹת וְכָלוּל מִשְּׁלָשְׁתָּן. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת דַּף י), כָּל דַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת נַעֲשֶׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית, כִּי עַל יְדֵי הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט נִתְתַּקֵּן כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית. עַל יְדֵי שֶׁמַּצִּילִין עָשׁוּק מִיַּד עוֹשְׁקֵי כֹּחַ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת כֹּחַ וְהַרְשָׁאָה, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁאֶחָד יָכוֹל לָכֹף חֲבֵרוֹ שֶׁיָּבוֹא לְדִין הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת כֹּחַ הַנַּ"ל, כְּדֵי לְתַקֵּן כֹּחַ הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין הַשְּׁלִיחַ יָכוֹל לְכֻפּוֹ לְדִין כִּי אִם כְּשֶׁהַתּוֹבֵעַ מְזַכֶּה לוֹ הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ. וְאָז מְחֻיָּב לָבוֹא עִמּוֹ לְדִין וּמִשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּחַ בִּבְחִינַת סָכָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַרְשָׁאָה. 'כֹּחַ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מִן הַדִּין עִקַּר זְכוּת כֹּחַ הַרְשָׁאָה הוּא עַל גַּבֵּי קַרְקַע, כִּי עִקַּר כֹּחַ אַתְוָן דְּמַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית הוּא בְּהַקַּרְקַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֵאשִׁית וְכוּ' וְאֶת הָאָרֶץ". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה 'וְאֶת הָאָרֶץ', לְרַבּוֹת תּוֹלְדוֹתֶיהָ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הוּא הָאָרֶץ וְכָל הַדְּבָרִים הֵם תּוֹלְדוֹת הָאָרֶץ וּטְפֵלִים אֵלֶיהָ. וְעַל כֵּן הַשִּׁעְבּוּד וְהַזְּכוּת הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר הוּא עַל גַּבֵּי קַרְקַע. שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁעְבֵּד לוֹ הַקַּרְקַע, שֶׁהוּא עִקַּר הַבְּרִיאָה שֶׁל כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית, עַל יְדֵי זֶה מְמַלְּא נִשְׁתַּעְבֵּד לוֹ כֹּחַ אַתְוָן שֶׁבְּתוֹלְדוֹת הָאָרֶץ, דְּהַיְנוּ הַתְּבִיעָה שֶׁתּוֹבְעוֹ כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן הַרְשָׁאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא תְּבִיעָה מִיַּד הַנִּתְבָּע עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, כִּי יָכוֹל לוֹמַר לוֹ, לְאוֹ בַּעַל דְּבָרִים דִּידִי אַתְּ כִּי אִם כְּשֶׁבָּא בְּהַרְשָׁאָה שֶׁכָּתַב לוֹ דּוֹן וּזְכִי וְאַפִּיק לְנַפְשָׁךְ וְכוּ'. וְגַם עַל יְדֵי הַרְשָׁאָה אִי אֶפְשָׁר לְתָבְעוֹ מִדִּינָא כִּי אִם מִתַּקָּנְתָּא דִּשְׁלִיחוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' סִימָן ו, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְאִיתָא שָׁם, שֶׁעַל יְדֵי תְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְקֵדָה תַּתָּאָה וּנְקֵדָה עִלָּאָה וְהַוּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָל"ף וְכוּ'. וְאָז נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין חַמָּה לְלְבָנָה. שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר לַלְּבָנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִצְוֹוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסָתָן לָאָרֶץ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְהִנֵּה כָּל הַמִּשְׁפָּטִים שֶׁבֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ כְּשָׁעוֹשִׂין מִשְׁפַּט צֶדֶק בֵּינֵיהֶם זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי מְשִׁיבִין הַדָּבָר לִמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ, כִּי זֶה רָצָה לִגְזֹל אֶת חֲבֵרוֹ וּלְהוֹצִיא הַדָּבָר מִשָּׁרְשׁוֹ וּלְהַכְנִיסוֹ לַמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים עַל יְדֵי הָעֲבֵרָה שֶׁל גְּזֵלָה וּכְפִירָה. וּכְשָׁעוֹשִׂין מִשְׁפַּט אֱמֶת וָצֶדֶק וּמְבָרְרִין הַדִּין אֱמֶת אָזַי חוֹזֵר הַמָּעוֹת אוֹ הַחֵפֶץ לִמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ. וְזֶה

בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. וְעַל כֵּן נַעֲשָׂה הַתִּקּוּן הַנַּ"ל שֶׁל בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא מִשְׁפַּט צֶדֶק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק". כִּי מִשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה עִלָּאָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. צֶדֶק הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה תַּתָּאָה כַּיָּדוּעַ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "צֶדֶק יְקָרְאֵהוּ לְרַגְלוֹ". רַגְלִין זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה תַּתָּאָה, בְּחִינַת וְתַחַת רַגְלָיו דְּא חִירִיק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְהַשְּׁלֹשָׁה דִּינִים שֶׁעוֹשִׂין הַמִּשְׁפַּט צֶדֶק וּמַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין עַל יְדֵי זֶה נְקֻדָּה תַּתָּאָה בִּנְקֻדָּה עִלָּאָה הֵם בְּחִינַת הַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָל"ף, כִּי הַשְּׁלֹשָׁה דִּינִים הֵם בְּחִינַת תְּלָת אָבָהָן וְהָעִקָּר הוּא הַשְּׁלִישִׁי הַמַּכְרִיעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלָשְׁתָּן וְזֶה בְּחִינַת וָא"ו, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת וָא"ו כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט צֶדֶק נַעֲשָׂה הַיִּחוּד הַנַּ"ל הַנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא בְּחִינַת מִשְׁפַּט שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ", כִּי עִקַּר הַמִּשְׁפָּט הוּא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין הַתּוֹבֵעַ וְהַנִּתְבָּע כִּי 'יִקֹּב 'הַדִּין 'אֶת 'הָהָר. וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם עַל יְדֵי הַמִּשְׁפַּט אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ". וּכְשֶׁנַּעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם בֵּין הַתּוֹבֵעַ וְהַנִּתְבָּע עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט צֶדֶק מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה לְמַעְלָה בְּחִינַת יִחוּד הַנַּ"ל, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא, כִּי הַתּוֹבֵעַ וְהַנִּתְבָּע, שֶׁהֵם מַלְוֶה וְלוֹוֶה וְכַיּוֹצֵא, הֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה עִלָּאָה וּנְקֻדָּה תַּתָּאָה, כִּי מַלְוֶה וְלוֹוֶה שֶׁהֵם תּוֹבֵעַ וְנִתְבָּע, שֶׁזֶּהוּ תּוֹבְעוֹ מַה שֶּׁנִּתְחַיֵּב לוֹ הֵם בְּבְחִינַת חָמָה וּלְבָנָה כַּיָּדוּעַ, כִּי הַחָמָה הִוא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ, בְּחִינַת נְקֻדָּה עִלָּאָה, בְּחִינַת מַלְוֶה. וְהַלְּבָנָה הוּא בְּחִינַת לוֹוֶה, בְּחִינַת מְקַבֵּל, בְּחִינַת נְקֻדָּה תַּתָּאָה וּכְשֶׁנַּעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם הַכְחָשָׁה וּקְטָטוֹת זֶה בְּחִינַת פֵּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין שְׁתֵּי' הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמִּשְׁפָּט הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד וְעָלָיו הָעוֹלָם עוֹמֵד, כִּי עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂין שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. וַאֲזַי נִתְעוֹרֵר גַּם לְמַעְלָה, כִּבְיָכוֹל, הַיִּחוּד בֵּין חָמָה וּלְבָנָה, בֵּין נְקֻדָּה עִלָּאָה לְנִקֻדָּה תַּתָּאָה, כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן עִקַּר הַמִּשְׁפָּט הוּא רַק כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר לְפָנֵינוּ, אֲבָל עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט צֶדֶק. וְעַל כֵּן יָכוֹל לְדַחוֹתוֹ וְלוֹמַר לוֹ לָאו בַּעַל דְּבָרִים דִּידִי אַתְּ, כִּי עִקַּר הַהַכְחָשָׁה וְהַכְּפִירָה שֶׁנַּעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם בֵּין הַמַּלְוֶה וְהַלּוֹוֶה, בֵּין הַתּוֹבֵעַ וְהַנִּתְבָּע שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֵּרוּד כַּנַּ"ל, עִקָּרוֹ נַעֲשֶׂה רַק מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשֶּׁקֶר הַבָּא מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵבִיא הַשֶּׁקֶר בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה פֵּרוּד, כִּבְיָכוֹל, כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת הוּא מִבְּחִינַת מט"ט וְכַמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, כִּי מט"ט הוּא בְּחִינַת מַטֵּה מֹשֶׁה הַמִּתְהַפֵּךְ וְכוּ', כִּי מִשָּׁם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וּמט"ט הוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ, בְּחִינַת

שְׁלִיחַ. וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַסְתִּיר פָּנִים, כִּבְיָכוֹל, אֲזַי הַהַנְהָגָה עַל יְדֵי הַשְּׁלִיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת מט"ט וְעַל כֵּן אַחַר הַחֵטְא שֶׁל יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר, "הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ וְכוּ'". וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא רָצָה לְקַבֵּלוֹ וְאָמַר, "אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים וְכוּ'". כִּי לֹא רָצָה מֹשֶׁה בִּבְחִינַת הַנְהָגָה זוֹ, כִּי מִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל, חַס וְשָׁלוֹם, אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְהָלְכוּ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִשִּׁבְעָה עַמְמִין זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעִקֵּר תִּקּוּנוֹ הָיָה עַל יְדֵי גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ שָׁם וּבֵרְרוּ שָׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעָלוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל, דְּהַיְנוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל, לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִיר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ. וְגַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ הוֹצִיאוּ מֵהַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁחָפָה עָלֶיהָ עַל יְדֵי חֵטְא הַנַּ"ל שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הָיָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּיַד כְּנַעַן תְּחִלָּה. וְיִשְׂרָאֵל תִּקְּנוּ כָּל זֶה וְהִכְנִיעוּ שִׁבְעָה עַמְמִין וְהוֹצִיאוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵהַקְּלִפָּה וְהֶעֱלוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אֶל הַקְּדֻשָּׁה. נִמְצָא, שֶׁכְּנִיסַת יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְעַל כֵּן נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ מִצְוֹות בִּכְנִיסָתָן לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר כְּנִיסָתָן לָאָרֶץ הָיָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשָׂה, כִּבְיָכוֹל, יִחוּד בֵּין הַנְּקֻדּוֹת, בֵּין חַמָּה וּלְבָנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַיִּחוּד בִּשְׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל וַאֲזַי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְיַחֶדִין עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי הַיִּחוּד בִּשְׁלֵמוּת, אֲבָל כְּשֶׁהַהַנְהָגָה הִוא עַל יְדֵי בְּחִינַת מט"ט זֶה בְּחִינַת הַסְתָּרָה כַּיָּדוּעַ, וְאָז אֵין הַיִּחוּד בִּשְׁלֵמוּת, וַאֲזַי אֵין בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה בִּשְׁלֵמוּת וְיוּכַל, חַס וְשָׁלוֹם, לַחֲזֹר וּלְהִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתָהּ מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֹא רָצָה מֹשֶׁה בָּזֶה וְאָמַר, אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה, כִּי לֹא רָצָה לְכַנֵּס כְּלָל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי בְּחִינַת הַהַנְהָגָה זוֹ, כִּי יָדַע שֶׁלֹּא יִתְקַיְּמוּ יִשְׂרָאֵל שָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיִּכְנְסוּ עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ וּכְמוֹ שֶׁהָיָה בֶּאֱמֶת, כִּי אַחַר כָּךְ בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהֻכְרַח לְקַבֵּל הַהַנְהָגָה זוֹ, כַּמְבֹאָר בַּפְּסוּק שָׁם שֶׁאָמַר לוֹ הַמַּלְאָךְ, "עַתָּה בָּאתִי". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל בִּימֵי מֹשֶׁה רַבְּךָ בָּאתִי וְלֹא רָצָה לְקַבֵּלוֹ וְכוּ'. וּלְבַסּוֹף נִתְקַלְקֵל הַדָּבָר שֶׁלֹּא נִתְקַיְּמוּ יִשְׂרָאֵל שָׁם, כִּי אִיתָא שֶׁאָלוּ הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ לֹא גָּלוּ מִשָּׁם לְעוֹלָם, וְהַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי בִּימֵי מֹשֶׁה הָיָה הַהַנְהָגָה עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט צֶדֶק בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַבַּעַל דָּבָר לְפָנֵינוּ. וְאָז יוֹצֵא הַדִּין לַאֲשׁוּרוֹ וּמְבַטְּלִין הַשֶּׁקֶר וְהַכְּפִירָה הַבָּא מֵעֵץ הַדַּעַת וְכוּ' וְעוֹשִׂין שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וְנַעֲשֶׂה יִחוּד שָׁלֵם מִזֶּה, כִּבְיָכוֹל, אֲבָל עַל יְדֵי שְׁלִיחַ קָשֶׁה לְבָרֵר הַדִּין לַאֲמִתּוֹ, כִּי יוּכַל

לְהִתְגַּבֵּר הַכְּפִירָה וְהַשֶּׁקֶר שֶׁיְּנִיקָתָהּ מֵעֵץ הַדַּעַת שֶׁאֲחִיזָתוֹ מִשְׁתַּלְשֶׁלֶת מִבְּחִינַת מט"ט שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂלִיחַ כַּנַּ"ל. וְגַם כְּשֶׁיּוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט אֵינוֹ בִּבְחִינַת מִשְׁפַּט שָׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עַל יְדֵי שָׂלִיחַ מְעוֹרְרִין, חַס וְשָׁלוֹם, הַהַנְהָגָה עַל יְדֵי שָׂלִיחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ נַעֲשֶׂה הַתְּקוּן וְהַיִּחוּד בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֵעִקַּר הַדִּין אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט כְּלָל עַל יְדֵי שָׂלִיחַ כִּי אִם כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם לְפָנֵינוּ, כִּי עַל מָלְוֶה דִּכְתַב בֵּיהּ חֲבֵרֵיהּ אֵין מוֹעִיל הָרְשָׁאָה מִדִּינָא רַק מִצַּד תַּקָּנוֹת הָרְשָׁאָה, כַּמְבֹאָר בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט וְעַיֵּן בַּשַּׁ"ךְ שָׁם, רַק מֵחֲמַת הַתַּקָּנָה תִּקְּנוּ שֶׁיּוֹעִיל הָרְשָׁאָה מֵחֲמַת תִּקּוּן הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּל אֶחָד חוֹטֵף מָמוֹן חֲבֵרוֹ וְיֵלֵךְ לְמֶרְחַקִּים, כַּמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים, עַיֵּן שָׁם, כִּי בֶּאֱמֶת הַנְהָגָה זוֹ עַל יְדֵי שָׂלִיחַ אַף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְּתָרָה הוּא תִּקּוּן הָעוֹלָם, כִּי לִפְעָמִים הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת הָרְחָקָה גְּדוֹלָה מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַנְהִיג הָעוֹלָם בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל, וְהַהֶכְרֵחַ שֶׁיַּנְהִיג הָעוֹלָם, כִּבְיָכוֹל, עַל יְדֵי בְּחִינַת הַסְּתָרָה עַל יְדֵי בְּחִינַת שָׂלִיחַ הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְּקִרְבְּךָ פֶּן וְכוּ'". וְעַל כֵּן בֶּהֱכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה הַהַנְהָגָה עַל יְדֵי שָׂלִיחַ, כִּבְיָכוֹל, כִּי נִמְסַר לוֹ כָּל הַכֹּחַ וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לָדוּן כָּל הָעוֹלָם, כִּי, כִּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בּוֹ וּמַנְהִיג הָעוֹלָם עַל יָדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה לָדוּן וּלְהוֹצִיא לְהַצִּיל עָשׁוּק מִיַּד עוֹשְׁקוֹ, כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וַאֲזַי הַמָּרְשֶׁה צָרִיךְ לָבוֹא בְּכֹחַ הַמַּלְוֶה שֶׁיִּמְסֹר לוֹ כָּל כֹּחוֹ וְאָז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהוֹצִיא הַתְּבִיעָה וְלַהֲשִׁיבָהּ לְהַמַּלְוֶה לִמְקוֹמָהּ וְשָׁרְשָׁהּ הַכֹּל בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל וְהָבֵן. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וַאֲשֶׁר לֹא טוֹב עָשָׂה בְּעַמָּיו", זֶה הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה, כִּי מִבְּחִינַת הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה מִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה לֹא טוֹב, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מַעֲשֵׂינוּ רַק לְעוֹרֵר בְּחִינַת הַהַנְהָגָה עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, וַאֲזַי נִתְחַבְּרִין שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת וְהָעִקָּר בְּשָׁעַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת יִחוּד הַנַּ"ל, בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִתְקַיְּמִים, "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה" בְּלִי שׁוּם מִעוּט שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַחוֹבוֹת וְהַתְּבִיעוֹת עַל יְדֵי מִעוּט הַיָּרֵחַ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי מִשְׁפַּט אֱמֶת הַכֹּל חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ וְנִתְתַּקֵּן כָּל זֶה וְעַל יְדֵי זֶה יְשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה". וַאֲזַי יִתְקַיֵּם, "וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ וְכוּ' בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד". בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן הָרְשָׁאָה:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְכוּ'. מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם טַעַם אוֹר הַגְּנוּז וְכוּ', עַיֵּן שָׁם סִימָן טו:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁעַל יְדֵי מִשְׁפָּט מַעֲלִין אֶת הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁן, כִּי כְּשֶׁאֵין מִשְׁפָּט וְאֵין דִּין לְמַטָּה יֵשׁ דִּין לְמַעְלָה, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁשּׁוֹפְטִין אֶת הָאָדָם בְּמִשְׁפָּט דִּלְעֵלָּא אֲזַי הַדִּין נִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים וְכָל הַדְּבָרִים נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לַמָּקוֹם לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָאִישׁ מִשְׁפָּט כָּתוּב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ אֲזַי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ לַעֲשׂוֹת דִּין בְּזֶה הָאָדָם. אֲבָל עַל יְדֵי מִשְׁפָּט שֶׁהָאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, הַיְנוּ מַה שֶּׁהָאָדָם מִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּמְחַשֵּׁב דְּרָכָיו וּמְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְשׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁעוֹשֶׂה אִם כְּדַאי רָאוּי לוֹ לַעֲשׂוֹת וּלְבַלּוֹת יָמָיו, חַס וְשָׁלוֹם, בְּמַעֲשִׂים כָּאֵלֶּה וְשׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה מְבַטֵּל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁלֹּא יָבוֹא עָלָיו, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה וְאָז אֵין הַיִּרְאָה וְהַדִּין מִתְלַבֵּשׁ בְּשׁוּם דָּבָר לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ נִתְעוֹרֵר. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה הַיִּרְאָה עוֹלָה מֵהַקְּלִפָּה, הַיְנוּ עַל יְדֵי מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי מִתְּחִלָּה הָיְתָה הַיִּרְאָה נִתְלַבֵּשׁ בַּקְּלִפָּה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָאָדָם מְפַחֵד אֶת עַצְמוֹ מֵאֵיזֶה שֵׂר אוֹ מִגַּנָּבִים וּשְׁאָר פְּחָדִים, זֶה הוּא שֶׁהַיִּרְאָה נִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר וְכוּ' וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת שֶׁלֹּא שָׁפַט אֶת עַצְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ דִּין שֶׁל מַעְלָה שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים וְכַנַּ"ל, אֲבָל עַל יְדֵי מִשְׁפָּט שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, עַל יְדֵי זֶה אֵין דִּין לְמַעְלָה וְאָז אֵין הַדִּין וְהַיִּרְאָה מִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּשׁוּם דָּבָר וְאָז עוֹלָה הַיִּרְאָה הַנְּפוּלָה לְשָׁרְשָׁהּ וְכוּ' וְשׁוֹרֶשׁ הַיִּרְאָה הוּא הַדַּעַת וְכוּ' וְעַל יְדֵי שֶׁעוֹלָה הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ, שֶׁהוּא הַדַּעַת, עַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדַּעַת. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְתוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה. וְעַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה זוֹכֶה לִתְפִלָּה בְּמִסְירַת נֶפֶשׁ, וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכֶה לְתוֹרָה שֶׁבְּנִסְתָּר, שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת כֹּחַ וְהַרְשָׁאָה, שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דִּין וּמִשְׁפָּט עַל חֲבֵרוֹ מֵחֲמַת אֵיזֶה תְּבִיעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְתָבְעוֹ לְמִשְׁפָּט בְּעַצְמוֹ מֵחֲמַת הֶרְחֵק הַדֶּרֶךְ אוֹ מֵאֵיזֶה סִבָּה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַתּוֹבֵעַ בַּעַל הַמִּשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת מֶרְשָׁה לְמָסֹר הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט לַחֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ יִתְבָּעֶנּוּ לְמִשְׁפָּט עַל יְדֵי הַכֹּחַ וְהַרְשָׁאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵהֶם, הַיְנוּ מֵהֶם עִנְיַן הַנַּ"ל הַמְבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין מִשְׁפָּט יֵשׁ כֹּחַ לְהַמִּשְׁפָּט לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ, אֲזַי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְהַתּוֹבֵעַ בַּעַל הַמִּשְׁפָּט לִמְסֹר מִשְׁפָּטוֹ וּתְבִיעָתוֹ לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה וְלִתֵּן לוֹ כֹּחַ וְהַרְשָׁאָה וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ כֹּחוֹ, כִּי כָּךְ הוּא חֹק הַמִּשְׁפָּט שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּכָל אָדָם וּבְכָל הַדְּבָרִים כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יְכוֹלִים לִתֵּן כֹּחַ וְהַרְשָׁאָה עַל כָּל הַתְּבִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ עַל תְּבִיעַת מָלְוֶה דְּכָפַר בֵּיהּ אַף עַל פִּי שֶׁמִּדִּין הַקְּנָאָה אֵין יְכוֹלִין לְהַקְנוֹת לַחֲבֵרוֹ תְּבִיעָה כָּזוֹ בְּשׁוּם קִנְיָן, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּסְּמַ"ע וְשַׁ"ךְ. וְהָעִקָּר הוּא כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זֶה כֹּחַ הַרְשָׁאָה יְכוֹל לְהַרְשׁוֹת אוֹתוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּסְּמַ"ע וְשַׁ"ךְ. וְהָעִקָּר הוּא כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זֶה

הוּא כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הוּא רָאוּי שֶׁכָּל אָדָם יִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד עַל כָּל דָּבָר בְּוַדַּאי לֹא יִצְטָרֵךְ לָבוֹא לְדִין לִפְנֵי בֵּית דִּין לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ מָמוֹן בְּדִין, כִּי בְּוַדַּאי יַקְדִּים לְסַלֵּק לַחֲבֵרוֹ מַה שֶּׁמַּגִּיעַ לוֹ עַל פִּי הָאֱמֶת, כִּי בְּוַדַּאי כָּךְ רָאוּי לְכָל אָדָם שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר, וּבִפְרָט בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ אֵיזֶה מָמוֹן שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ וְיסַלֵּק לַחֲבֵרוֹ קֹדֶם שֶׁיִּתְבָּעֶנּוּ לְדִין, וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "שִׁנְאֵי בָצַע", הַאי דַּיָּנָא דְּמַפְקִין מִנַּיהּ מָמוֹנָא בְּדִינָא לָאו דַּיָּנָא הוּא. וּכְמוֹ כֵן רָאוּי לְכָל אָדָם. נִמְצָא זֶה שֶׁהוּא נִתְבָּע וְלֹא סִלֵּק לַחֲבֵרוֹ בְּעַצְמוֹ קֹדֶם שֶׁיָּבוֹא לְמִשְׁפָּט נִמְצָא שֶׁפָּגַם בַּמִּשְׁפָּט וּכְשֶׁאֵין מִשְׁפָּט, הַיְנוּ שֶׁאֵין הָאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ אֲזַי יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמִּשְׁפָּט שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְהַתּוֹבֵעַ לְמֹסֵר מִשְׁפָּטוֹ לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה וְלִתֵּן לוֹ כֹּחַ וְהַרְשָׁאָה אֲפִלּוּ עַל דָּבָר שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַקָּנוֹת לַחֲבֵרוֹ בְּתוֹרַת הַקִּנְאָה גְּמוּרָה, אַף עַל פִּי כֵן בְּחָק הַמִּשְׁפָּט יָכוֹל לְהַרְשׁוֹת אוֹתוֹ שֶׁיּוּכַל לִתְבֹּעַ אֶת חֲבֵרוֹ וְלֹא יוּכַל לוֹמַר לוֹ לָאו בַּעַל דְּבָרִים דִּידִי אַתְּ, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אָדָם הוּא בַּעַל דָּבָר דִּידֵיהּ כְּשֶׁמְּקַבֵּל כֹּחַ מֵהַתּוֹבֵעַ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים בִּבְחִינַת לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ אֲזַי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן כָּל אָדָם הוּא בַּעַל דָּבָר דִּידֵיהּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קָנָה הַתְּבִיעָה בְּקִנְיָן גָּמוּר, אַף עַל פִּי כֵן הוּא בַּעַל דָּבָר דִּידֵיהּ לְתָבְעוֹ עַל יְדֵי כֹּחַ וְהַרְשָׁאָה שֶׁקִּבֵּל מִבַּעַל הַמִּשְׁפָּט, כִּי הַמִּשְׁפָּט יָכוֹל לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וַאֲשֶׁר לֹא טוֹב עָשָׂה בְּעַמָּיו", זֶה הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה, כִּי הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בּוֹ בַּמִּשְׁפָּט. וּכְשֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בּוֹ הַמִּשְׁפָּט בְּאֵיזֶה דָּבָר זֶהוּ בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים וְעַל כֵּן כָּל אֵלּוּ שֶׁנִּמְסָר וְנִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם הַמִּשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת דִּין בָּאָדָם הֵם נִקְרָאִין חִיצוֹנִים וּמַזִּיקֵי עֲלְמָא, כִּי מֵאַחַר שֶׁנָּפְלָה הַיִּרְאָה שֶׁלְּמַעְלָה עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט וְנִתְלַבְּשָׁה בְּדָבָרִים חִיצוֹנִיִּים מִזֶּה יֵשׁ לְהַקְלִפּוֹת יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מִקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּיָּדוּעַ. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ הָאָדָם לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְלִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ הַדִּין, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְלַבֵּשׁ בַּמֶּה שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָז יִתְגַּבְּרוּ הֵם, חַס וְשָׁלוֹם וְחַס וְשָׁלוֹם. יְהִיֶה דִּין אַכְזָרִי, חָלִילָה, כִּי אַכְזָרִים הֵמָּה וְלֹא יְרַחֲמוּ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְסָר הַדִּין לְמִי שֶׁיִּהְיֶה נִמְסָר חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט מֵהַתּוֹבֵעַ וְלִתְבֹּעַ אֶת הַנִּתְבָּע וְלַעֲשׂוֹת בּוֹ מִשְׁפָּט כַּדָּת, אַף עַל פִּי כֵן נִקְרָא 'לֹא טוֹב עָשָׂה', כִּי בְּוַדַּאי

הוּא לֹא טוֹב מֵאַחַר שֶׁנִּמְסַר וְנִשְׁתַּלְשֵׁל הַמִּשְׁפָּט לְאַחֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִרְאָה הַנִּפּוּלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁכָּל כֹּחָם מִיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן נִקְרָא לֹא טוֹב עֲשֵׂה כַּנַּ"ל:

חלק ד

כִּי אֵין טוֹב אֶלָּא אֶחָד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁעִקַּר הַטּוֹב בְּעֶצֶם הוּא בְּחִינַת אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נ) עַל פָּסוּק, "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד" וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁאָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁיִּבָּרְכוּ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב. וְכָל הַצָּרוֹת וְהָרָעוֹת וְהַגְּזֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין רַק מֵחֲמַת הָרַחוּק מֵאֶחָד, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא טוֹב וּמֵיטִיב לַכֹּל וְעִקַּר אֲחִיזַת הָרַע הוּא רַק מֵחֲמַת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת וְהָרִחוּק מֵאֶחָד שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁאֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת בְּקִשּׁוּ חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן נא. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא כְּשֶׁאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּמְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁיְּקַבֵּל מֵעָלָיו מִשְׁפָּטָיו וְדִינָיו וּמַצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין וְאוֹמֵר, וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וְכוּ' לְךָ ה' הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים וְכוּ' וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה וּמִשְׁתַּטֵּחַ וּמְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמּוֹ לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין. וְאָז כְּשֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ וְאֵין הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה צָרִיךְ לְהִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁאָר דְּבָרִים אֲזַי אֵין לָהֶם שׁוּם יְנִיקָה כְּלָל וְאָז ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹפֵט אוֹתוֹ בְּרַחֲמִים בְּחֶמְלָה וַחֲנִינָה אוֹ מוֹחֵל לוֹ לְגַמְרֵי, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חַנּוּן וְרַחוּם וּמַרְבֶּה לְהֵיטִיב, אֲבָל כְּשֶׁאֵין שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ אֲזַי יֵשׁ דִּין לְמַעְלָה וַאֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, הַדִּין מִתְלַבֵּשׁ בִּשְׁאָר דְּבָרִים וְנוֹתְנִין מִלְּמַעְלָה כֹּחַ וְהַרְשָׁאָה לְמִי שֶׁנּוֹתְנִין שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ מִשְׁפָּט כָּתוּב. וְכָל מַה שֶּׁיּוֹרֵד הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט וּמִתְלַבֵּשׁ יוֹתֵר מִזֶּה יֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּיוֹתֵר. וְאָז כֵּיוָן שֶׁנִּתַּן רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית, חַס וְשָׁלוֹם, ה' יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם וְיַצִּיל כָּל יִשְׂרָאֵל מִדִּינִים כְּאֵלֶּה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, רַחֲמָנָא לִישַׁזְּבַן:

חלק ה

וְזֶה שֶׁבְּקֵשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, "שָׁפְטֵנִי ה' וְכוּ', מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא". וּבְמָקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר, "אַל תָּבוֹא בְּמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ". וּכְמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מֵיָּשָׁב הֵיטֵב עַל נָכוֹן, כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בִּקֵּשׁ שֶׁיִּהְיֶה מִשְׁפָּטוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שָׁפְטֵנִי ה' מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא וְכוּ'". וְאָז בְּוַדַּאי יִהְיֶה הַמִּשְׁפָּט בְּרַחֲמִים וּבְחֶמְלָה גְּדוֹלָה, אֲבָל לֹא יִתְלַבֵּשׁ הַמִּשְׁפָּט, חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁאָר דְּבָרִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "אַל תָּבוֹא בְּמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ", שֶׁהוּא בְּחִינָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּא בְּהִתְלַבְּשׁוּת בִּבְחִינַת הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב הֶעָנָן, בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת, כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֵר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ שׁוֹכֵחַ אוֹתוֹ אֲפִלּוּ שָׁעָה קַלָּה

נִמְצָא הוּא קָרוֹב לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְהוּא שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְאָז מִשְׁפָּטוֹ יוֹצֵא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְאָז בְּוַדַּאי הוּא נִצּוֹל מִכָּל הַמִּשְׁפָּטִים וְהַדִּינִים כַּנַּ"ל. וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם:

"מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא וְכוּ'" כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵין הָאָדָם מִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ לַחֲשֹׁב עַל דְּרָכָיו וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר. נִמְצָא, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָחוֹק מִבֵּין עֵינָיו וְשׁוֹכֵחַ, חַס וְשָׁלוֹם, לִפְנֵי מִי הוּא עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. וּכְמוֹ שֶׁהוּא מִתְרַחֵק מֵה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ כֵן, כִּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ מִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יוֹם תַּעֲזֹבֵנִי יוֹמִים אֶעֱזָבֶךָּ, וַאֲזַי בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ הַמִּשְׁפָּט עָלָיו אָזַי, כִּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ וּבָא אֵלָיו בְּדִין וּמִשְׁפָּט כְּמוֹ מִי שֶׁבָּא מֵרָחוֹק וּמִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּלְבוּשִׁים אֲחֵרִים שֶׁאָזַי אֵין הָאָדָם מַכִּיר אוֹתוֹ. כְּמוֹ כֵן ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו עַל שֶׁלֹּא חִשֵּׁב דְּרָכָיו וְלֹא שָׁפַט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת. הוּא יִתְבָּרַךְ בָּא אֵלָיו בְּמִשְׁפָּט. כְּמוֹ מִי שֶׁבָּא מֵרָחוֹק. בִּבְחִינַת ה' בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא, הַיְנוּ שֶׁהַמִּשְׁפָּט מִתְלַבֵּשׁ בִּשְׁאָר דְּבָרִים וְכַנַּ"ל וְאָז קָשֶׁה לְהַכִּיר אוֹתוֹ. וּצְרִיכִין אָז לְהַבִּיט הֵיטֵב לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ אִם אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ מִקֹּדֶם עַד שֶׁבָּא הַדִּין עָלָיו, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים אַחַר כָּךְ לְשׁוּב עַד הַמָּכֹּהוּ וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַיְּרִאוֹת הַנְּפוּלוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ:

שֶׁיִּתְבּוֹנֵן שֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיּוֹכַל לְיָרְאוֹת וּלְהַפְחִיד אוֹתוֹ אוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ דִּין וְיִסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם עַל פִּי מִשְׁפָּט שֶׁלְּמַעְלָה עַל יְדֵי חִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הַדָּבָר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִרְאָה עִלָּאָה שֶׁיְּרֵדָה מִכִּסְאָהּ בַּעֲוֹונוֹתָיו וְנִתְלַבְּשָׁה בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּחַד וְיִסּוּרִים מֵהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז כְּשֶׁמִּתְבּוֹנֵן כָּל זֹאת הֵיטֵב בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים וּמְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ עַכְשָׁו עַל כָּל פָּנִים וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לַה' יִתְבָּרַךְ אֲזַי זוֹכֶה לְהַעֲלוֹת כָּל הַיְּרִאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד אָז לְהַעֲלוֹתָן וּלְבָרְרָן כִּי אִם בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה וּבְרַחֲמִים רַבִּים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין יז), "לְעוֹלָם יַקְדִּים אָדָם תְּפִלָּה לְצָרָה וְכוּ'". וּבִפְרָט מִי יוֹדֵעַ אִם יִזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר אָז לְשׁוּב בֶּאֱמֶת, כִּי לִפְעָמִים אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַיִּסּוּרִין בָּאִין עַל הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ זוֹכֶה לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִפְעָמִים הַיִּסּוּרִין מְעַקְּמִין אֶת לִבּוֹ יוֹתֵר מֵה' יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הֵם בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לִפְעָמִים אִם אֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר הֵם מַטְעִין וּמְעַקְּמִין אֶת לִבּוֹ יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן טוֹב לַגֶּבֶר שֶׁיַּקְדִּים לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ מִקֹּדֶם כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ הַדִּין לְהִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ, "אַל תָּבוֹא בְּמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ", שֶׁלֹּא יָבוֹא בְּמִשְׁפָּט, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְלַבֵּשׁ הַמִּשְׁפָּט בְּדְבָרִים אֲחֵרִים רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז בְּוַדַּאי 'לֹא יִצְדַּק לְפָנָיו כָּל חָי', אֲבָל כְּשֶׁקְּרוֹבִים לַה'

יִתְבָּרַךְ וְהַמִּשְׁפָּט מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ אֲזַי הַמִּשְׁפָּט הוּא רַק רַחֲמִים וְחֶמְלָה וַחֲנִינָה, כִּי מִשְׁפָּט הוּא רַחֲמֵי, כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת בֵּין הַמְצָרִים שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִשְּׁבָעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז עַד תִּשְׁעָה בְּאָב. כִּי עִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַהֹפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט" (עָמוֹס ה). וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּפְסוּקִים רַבִּים וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל עִנּוּי הַדִּין וְעַל עִוּוּת הַדִּין וְכוּ'. כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּלוּל מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, הַנֶּאֱמָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי שָׁם הָיְתָה יוֹשֶׁבֶת סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵא מִשְׁפַּט צֶדֶק לְכָל הָעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה עוֹלָה הַיִּרְאָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאֶה וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב, "מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה". וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יְרוּשָׁלַיִם בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה זוֹכִין לְדַעַת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל יְדֵי הַדַּעַת זוֹכִין לְתוֹרָה שֶׁבִּנְגָלֶה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין דָּם לְדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ' עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל פִּי הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה". וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁבִּנְגָלֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה". וְדֶרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת אֲשֶׁר יִתְפַּלְּלוּ אֶל הַבַּיִת הַזֶּה, כִּי הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה זוֹכִין לְתוֹרָה שֶׁבְּנִסְתָּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא סִתְרֵי אוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל:

עַל פָּסוּק, "הַר זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ", עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה כְּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כֻּלָּם תְּלוּיִים בַּמִּשְׁפָּט שֶׁבּוֹ תְּלוּי הַכֹּל כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַהִתְחַלָּה הוּא מִמִּשְׁפָּט, הַיְנוּ הִתְבּוֹדְדוּת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלָה הַיִּרְאָה, כִּי נִתְבַּטְּלִין הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְדַעַת וּלְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁפְּגָמוּ בַּמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְנִתְבַּטְּלוּ כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי נִתְלַבֵּשׁ הַדִּין וְהַיִּרְאָה בְּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁל בָּבֶל וְנִתַּן לָהֶם רְשׁוּת לְהַחֲרִיבוֹ וְהַכֹּל עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הָרֶשַׁע וְכוּ'" הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הָרֶשַׁע בָּא בְּמָקוֹם הַמִּשְׁפָּט, כִּי מֵחֲמַת שֶׁלֹּא עָשׂוּ מִשְׁפָּט וּפָגְמוּ בַּמִּשְׁפָּט עַל כֵּן נִתְלַבֵּשׁ הַמִּשְׁפָּט בְּהָרֶשַׁע נְבוּכַדְנֶצַּר וַחֲבֵרָיו וּבְמָקוֹם הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הָרֶשַׁע, כִּי הוּא בָּא בְּמָקוֹם

הַמִּשְׁפָּט, בְּכֹחַ וְהַרְשָׁאָה שֶׁקִּבֵּל מֵהַמִּשְׁפָּט כְּמוֹ הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה שֶׁהוּא בָּא בִּמְקוֹם הַתּוֹבֵעַ, כֵּן הוּא בָּא בִּמְקוֹם הַמִּשְׁפָּט, כִּי הַמִּשְׁפָּט נִתְלַבֵּשׁ בּוֹ כַּנַ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁנִּזְרוּ אַרְבָּעָה תַּעֲנִיּוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, גַּם נוֹהֲגִין לְהִתְאַבֵּל בֵּין הַמְצָרִים וְלוֹמַר חֲצוֹת לְבְכּוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּמְסַגְּפִין עַצְמָן מִבָּשָׂר וְיַיִן וְכֵיוֹצֵא כָּל אֶחָד כְּפִי מִנְהָגוֹ, כִּי כָּל הַתַּעֲנִיתִים וְהַסְּגוּפִים שֶׁהַיְרֵאִים עוֹשִׂין, הַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁשּׁוֹפְטִין אֶת עַצְמָם קֹדֶם שֶׁיָּבוֹא הַדִּין שֶׁל מַעְלָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי לְבַטֵּל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ כַּנַ"ל. כִּי לִפְעָמִים הָאָדָם רוֹאֶה שֶׁאֵין דַּי לוֹ בְּדִבּוּרִים מַה שֶּׁהוּא שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ וַאֲזַי הוּא בְּעַצְמוֹ נוֹתֵן מִשְׁפָּט עַל עַצְמוֹ שֶׁיִּתְעַנֶּה וְיִסַּגֵּף עַצְמוֹ כָּךְ וְכָךְ עַל מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה וְאַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין זֶה מַסְפִּיק אֲפִלּוּ חֵלֶק מֵאֶלֶף כְּנֶגֶד מַה שֶּׁפָּגַם, כִּי כָּל יְמֵינוּ לֹא יַסְפִּיקוּ לְהִתְעַנּוֹת וְלִסְגֹּף עַצְמֵנוּ עַל פְּגַם הָרִהוּר וּמַחֲשָׁבָה זָרָה אַחַת לְמִי שֶׁמַּאֲמִין בְּעֹצֶם הַפְּגָם הַנּוֹגֵעַ בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹגֵעַ כַּנַ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁעָשָׂה אֵיזֶה עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁקִּלְקֵל הַרְבֵּה מְאֹד, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְּבוּאָר עַכְשָׁו בְּדִוּרוֹת הַלִּלּוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וְאִם כֵּן לְכְאוֹרָה מַה יּוֹעִילוּ לוֹ אֵלּוּ הַתַּעֲנִיתִים וְהַסְּגוּפִים כְּנֶגֶד מַעֲשָׂיו, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל לִזְכּוֹת לְכַפָּרַת עֲוונוֹתָיו עַל יָדָם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא הַמִּשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהוּא בְּעַצְמוֹ שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ וְאֵינוֹ מַמְתִּין עַל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְבַטֵּל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה עַל יְדֵי תַּעֲנִיתִים וְסִגּוּפִים שֶׁלּוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָדָם יָכוֹל לְהַנְצֵל עַל יְדֵי סִגּוּף אוֹ תַּעֲנִית אֶחָד מִדִּינִים קָשִׁים וּמָרִים הַרְבֵּה מְאֹד וְגַם לִזְכּוֹת עַל יָדָם לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, כִּי אִיתָא שֶׁכָּל הַיִּסּוּרִין שֶׁבָּעוֹלָם אִם יִתְקַבְּצוּ יַחַד עַל אָדָם אֶחָד כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֵינָם נֶגֶד רֶגַע אַחַת נֶגֶד כְּוִיָּה אַחַת שֶׁל גֵּיהִנֹּם, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁשּׁוֹפְטִין אֶת הָאָדָם שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּגֵיהִנֹּם, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיּוֹרְדִין עֲלֵיהֶם וְאֵין עוֹלִים, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה מִינֵי עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים יוֹתֵר מִצַּעַר שֶׁל גֵּיהִנֹּם הַקָּשֶׁה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, וְאַף עַל פִּי כֵן עַל הַכֹּל מוֹעִיל תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שֶׁאָדָם מִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה וּמְעוֹרֵר עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם וְעַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ מִשְׁפָּט לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה כַּנַ"ל, וּבִפְרָט אִם זוֹכֶה לְהִתְעוֹרֵר עַד שֶׁעוֹשֶׂה מִשְׁפָּט בְּעַצְמוֹ מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְעַנֶּה וּמְסַגֵּף עַצְמוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה לְכָלוּם נֶגֶד מַעֲשָׂיו כַּנַ"ל, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ עוֹשֶׂה הַדִּין בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה מְבַטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים שֶׁלְּמַעְלָה, אַף עַל פִּי שֶׁעֹשֶׂה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת יוֹתֵר בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ, אַף

עַל פִּי כֵן מְבַטֵּל כֻּלָּם עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁלּוֹ שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתַּעֲנִיתִים וְהָאֲבֵלוּת שֶׁמְּסַגְּפִין עַצְמָן בְּתַעֲנִיּוֹת וּבְמִנְיַעַת בָּשָׂר וְיַיִן וּרְחִיצָה וְכוּ' בִּשְׁבִיל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בִּשְׁבִיל פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אָנוּ עוֹשִׂין עַכְשָׁו תְּשׁוּבָה וּמִתְקַנִּין זֹאת וְאָנוּ עוֹשִׂין מִשְׁפָּט בְּעַצְמֵנוּ וּמִתְעַנִּין וּמְסַגְּפִין עַצְמָן כְּדֵי לְבַטֵּל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתַּעֲנִית הוּא הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחְשֹׁב דְּרָכָיו וְיִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הֲלוֹא זֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה וְכוּ'". דְּהַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ וְלִפְתֹּחַ לְנַתֵּק כָּל הַקְּשָׁרִים וְהַחֲרָצֹבוֹת שֶׁל רֶשַׁע הַטָּמוּן בְּקִרְבּוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיוּ נוֹהֲגִין בְּיוֹם הַתַּעֲנִית לוֹמַר דִּבְרֵי כִבּוּשִׁין לָעָם וּלְעַיֵּן וּלְהַשְׁגִּיחַ לְתַקֵּן כָּל הַקִּלְקוּלִים שֶׁבָּעִיר וּלְחַפֵּשׂ אִם יֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה חֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת בָּעִיר לְתַקְּנָם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק "קָרְאוּ צוֹם" בְּמַעֲשֶׂה דְּנְבוֹת (מְלָכִים-א), כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתַּעֲנִית. וּכְמוֹ כֵן צָרִיךְ כָּל אָדָם לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּבְפָרָט בְּיוֹם הַתַּעֲנִית לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַתַּעֲנִית כַּנַּ"ל:

חלק ט

כִּי בֵּין הַמְצָרִים דִּינִים שׁוֹרִין, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיְרָאוֹת הַנִּפּוּלוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לָצֵאת יְחִידִי מִד' וְעַד ט', כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת. וְעַל כֵּן צְרִיכִין אֲז לְהִשְׁתַּדֵּל בְּיוֹתֵר לְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת, וְזֶה עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי אֲמִירַת חֲצוֹת שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְעִקַּר אֲמִירַת חֲצוֹת הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן קמט), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ". כִּי עִקַּר הָאֲבֵלוּת הוּא לְהִתְאַבֵּל עַל מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה שֶׁהֵם גָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל מִי שֶׁלֹּא נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו כְּאִלּוּ נֶחֱרַב בְּיָמָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְצָרִיךְ לְהִתְאַבֵּל עַל עֲוֹנוֹתָיו וְלִבְכּוֹת עֲלֵיהֶם מְאֹד מְאֹד וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ וּלְכַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וּלְתַקְּנָם מֵעַתָּה וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִבְנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּשִׂמְחָתָהּ, כִּי עַל יְדֵי הָאֲבֵלוּת שֶׁמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם וּמְכַשְּׁפִין בְּמַעֲשָׂיו וְתוֹלֶה הַחֻרְבָּן בְּעַצְמוֹ, כִּי כָּל אָדָם לְפִי חֲטָאָיו כֵּן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ וְזוֹכֶה לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו כֵּן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּבָּנֶה לֶעָתִיד בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמַּעֲשִׂים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְכוּ'". כִּי

עִקַּר הַחֻרְבָּן הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי זֶה יַחֲזֹר הַמִּקְדָּשׁ עַל מְכוֹנוֹ:

חלק י

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַאי בַּר יִשְׂרָאֵל דְּאִית לֵיהּ דִּינָא בַּהֲדֵי עַכּוּ"ם לְשְׁתַּמֵּיט מִנֵּיהּ קוֹדֶם תִּשְׁעָה בְּאָב וְכוּ', כִּי אָז הֵם יְמֵי חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט וְאָז נָפַל הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין אֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אָז קָשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל לְהַצְלִיחַ בְּמִשְׁפָּט נֶגֶד עַכּוּ"ם, מֵאַחַר שֶׁמִּשְׁפָּט דִּקְדֻשָּׁה נָפַל אָז וְנִתְלַבֵּשׁ בֵּין הָעַכּוּ"ם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין אָז יְגִיעָה גְּדוֹלָה בְּתַעֲנִית וְדִינֵי אֲבֵלוּת שֶׁמְּסַגְּפִין עַצְמָן מִבָּשָׂר וְיַיִן וְכוּ' כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט וְהַיְרָאָה הַנְּפוּלָה לְשָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל כֵּן מִתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי בְּשַׁבָּת אָז עוֹלִין כָּל הַיְרָאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם כָּל הַדִּינִין וְהַצָּרוֹת הַמַּפְחִידִין אֶת הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּשַׁבָּת נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִין. בִּבְחִינַת וְכָל שׁוּלְטָנֵי רוּגְזִין וּמְאֹרֵי דְּדִינִין כֻּלְּהוּ עַרְקִין וְאִתְעַבְּרוּ מִנֵּהּ וְלֵית שׁוּלְטָנָא אֶחֳרָא בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין וְכוּ', כִּי אָז אֵין רְשׁוּת לְשׂוּם מַשְׁחִית וּמַזִּיק לְהַפְחִיד לַעֲשׂוֹת שׂוּם דִּין כְּלָל, כִּי אָז בְּשַׁבָּת בְּטֵלִין כָּל הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וְאָז עוֹלָה הַיְרָאָה לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא הַדַּעַת, כִּי בְּשַׁבָּת אָז הוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּמּוּבָא שֶׁשַּׁבָּת הִוא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי אָז עוֹלָה הַיְרָאָה לְשָׁרֶשׁ הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן יז). וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן בְּנֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא עֲלִיַּת הַיְרָאָה וְכוּ' כַּנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ". כִּי בְּשַׁבָּת נִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים וְכָל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וְאָז עוֹלָה הַיְרָאָה לְשָׁרֶשׁ הַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקִּדּוּשׁ עַל כּוֹס יַיִן בְּשַׁבָּת, שֶׁכְּשֶׁרוֹצִין לָצֵאת מִן שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל וְלִכְנֹס לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס יַיִן, כִּי כּוֹס יַיִן זֶה בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁיִּרְאָה הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, אִלְמְלֵא מוֹרָאוֹ שֶׁל מַלְכוּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כּוֹס הַיַּיִן שֶׁל קִדּוּשׁ, כְּמוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, כִּי כּוֹס בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹקִים זֶה בְּחִינַת אֱלֹקִים יְרָא, בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת. וְזֶה בְּחִינַת יַיִן, בְּחִינַת יַיִן אָדֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם". שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת יִרְאָה, הַיְנוּ שֶׁבִּכְנִיסַת שַׁבָּת כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵחֹל לִשַּׁבָּת עִקַּר הַהַתְחָלָה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ הוּא עַל יְדֵי שֶׁתֵּכֶף בִּכְנִיסַת שַׁבָּת אָנוּ מְרִימִין כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁם שֶׁבַּדַּעַת

שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, כִּי הַדַּעַת נִקְרָא קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ עַל הַכּוֹס יַיִן שֶׁמַּעֲלִין וּמְרִימִין אֶת בְּחִינַת כּוֹס, בְּחִינַת יַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה מַעֲלִין אוֹתָהּ לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְקַבֵּל הַכּוֹס בִּשְׁתֵּי יָדָיו, כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שֶׁכָּלוּל מִתְּלָת שֶׁהֵם הַגּוּף וְהַיָּדַיִם כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדָיו. וְאֵלּוּ הַיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט הֵם מְקַבְּלִין אֶת הַכּוֹס וּמַעֲלִין אוֹתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עָלַיִת הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹחֲזִין אֶת הַכּוֹס כְּנֶגֶד טַבּוּרָא דְּלִבָּא, כִּי שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה שֶׁהוּא דָּבָר הַמָּסוּר לַלֵּב, כְּמַבֹּאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְאָז אוֹמְרִין הַקִּדּוּשׁ וּמְעִידִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְשָׁבַת בְּשַׁבָּת, שֶׁבָּזֶה מְבַטְּלִין כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וְכָל הַפְּחָדִים, כִּי ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם, כִּי מֵאַחַר שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל בִּרְשׁוּתוֹ מַה לִּי לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם אָדוֹן וּמִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בִּלְתִּי רְשׁוּתוֹ מִי יוּכַל לַעֲשׂוֹת לִי דָּבָר, כִּי הַכֹּל בִּרְשׁוּתוֹ לְבַד וְאֵין לִי לְהִתְיָרֵא כִּי אִם מִבַּעַל הָרְשׁוּת שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן נִקְרָא קְדוּשׁ, כִּי עַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַיִּרְאָה לְהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל וְשָׁם כְּשֶׁנִּכְלֶלֶת הַיִּרְאָה בְּדַעַת הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי זֶה עוֹלִין וְנִכְלָלִין בְּתַכְלִית קְדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז סְתָרֵי אוֹרַיְתָא שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, שֶׁאָז נִזְכֶּה לְאוֹר הַגָּנוּז שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת הָרְשׁוּת שֶׁמְּקַבְּלִין קֹדֶם בִּרְכַּת הַיַּיִן שֶׁל הַקִּדּוּשׁ שֶׁאוֹמְרִים "סַבְרִי". אוֹ "בִּרְשׁוּת". כְּדֵי לְקַבֵּל רְשׁוּת מִכָּל הַמְסֻבִּים , כִּי כְּשֶׁרוֹצִים לְבַטֵּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וּלְהַעֲלוֹת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא הַדַּעַת בְּחִינַת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל צְרִיכִין שֶׁיְּכֻלְלוּ כָּל הָרְשֻׁיּוֹת יַחַד כְּדֵי לְהִכָּלֵל בְּאֶחָד שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל וְשָׁם כָּל הַדִּינִים בְּטֵלִים כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַדִּינִים וְהַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת הוּא רַק מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בָּעֶגֶל וּבִקְּשׁוּ הָרִבָּה רְשֻׁיּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר כָּךְ אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה, "הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ וְכוּ'". שֶׁמָּסַר רְשׁוּתוֹ, כִּבְיָכוֹל, לְמַלְאָךְ לְהוֹלִיךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן לֹא חָפֵץ מֹשֶׁה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה וְכוּ'". כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתַּן רְשׁוּת לְאַחֵר אֲפִלּוּ לַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל הָרְשׁוּת וְנִתְרַחֵק מֵאֶחָד, מִזֶּה יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְיָכוֹל לְהַגִּיעַ, חַס וְשָׁלוֹם, רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית שֶׁהֵם הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהַזִּיק, חַס וְשָׁלוֹם, רַק עַל יְדֵי רִבּוּי הָרְשֻׁיּוֹת וְהַמַּלְכֻיּוֹת כְּשֶׁנִּתְרַבּוּ עַל יְדֵי עֲוֹונוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ, כִּי מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַיְצֶר הָרַע שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם מִכְּפִירוֹת שֶׁנִּמְשְׁכִין רַק מֵחֲמַת שֶׁלִּפְעָמִים ה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן רְשׁוּת לְשָׂלִיחַ וּלְמַלְאָךְ שֶׁמִּזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַכְּפִירוֹת

וְהַדִּינִים שֶׁאוֹמְרִים, חַס וְשָׁלוֹם, שְׁתֵּי רְשָׁיוֹת יֵשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל אַחֵר שֶׁטָּעָה עַל יְדֵי זֶה כִּדְאִיתָא שָׁם בַּחֲגִיגָה, אַחֵר מַאי חָזָא? חָזָא מט"ט דְּיַהֲבֵי לֵיהּ רְשׁוּתָא וְכוּ' אָמַר שְׁמַע מִנָּהּ וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לִשְׁלֹחַ מַלְאָךְ וְלִתֵּן לוֹ רְשׁוּת לְהוֹלִיךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. הִזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזָּהֲרוּ מְאֹד לִבְלִי לִטְעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם, "הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ וְכוּ' הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו וְכוּ' אַל תַּמֵּר בּוֹ". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ, כִּי צָרִיךְ אַתָּה לְזֶהֵר שֶׁלֹּא תִּטְעֶה מֵאַחַר שֶׁנִּתַּן לוֹ רְשׁוּת שֶׁלֹּא תִּטְעֶה, חַס וְשָׁלוֹם, בִּכְפִירוֹת כְּמוֹ שֶׁטָּעָה אַחֵר, כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לוֹ שׁוּם רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּלָל רַק כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הוּא בִּרְשׁוּתִי וּבִשְׁלִיחוּתִי כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל רְשׁוּת יוֹתֵר אֲפִלּוּ בַּקְּדֻשָּׁה אֲפִלּוּ לְמַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, אַף עַל פִּי כֵן מִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזָתָם, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קֹדֶם הַקְּדֻשָּׁה כּוֹלְלִין הַמַּלְאָכִים רְשׁוּתָם יַחַד כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהִכָּלֵל בְּאֶחָד שֶׁזֶּהוּ תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב, וְנוֹתְנִים בְּאַהֲבָה רְשׁוּת זֶה לָזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם וְכוּ' קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָל כָּל רְשׁוּתָם יַחַד וְנִתְבַּטְּלִין הַרְבֵּה רְשָׁיוֹת עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַחִיצוֹנִים וְכָל הַיְרֵאוֹת הַנְּפוּלוֹת, כִּי אֵין רְשׁוּת לְשׁוּם מַשְׁחִית מַחֲמַת שֶׁכָּל הָרְשָׁיוֹת נִכְלָלִין בְּאֶחָד וְאָז עוֹלָה הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ. וְעַל כֵּן אָז כְּשֶׁנּוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה וְנִכְלָלִין יַחַד בְּאֶחָד כַּנַּ"ל אָז כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה קָדוֹשׁ, 'בְּיִרְאָה' דַּיְקָא, כִּי אָז הַיִּרְאָה בִּשְׁלֵמוּת וְנִכְלֶלֶת בַּקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַיִּרְאָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת נְטִילַת הָרְשׁוּת קֹדֶם הַקִּדּוּשׁ, כִּי אָז עוֹלָה הַיִּרְאָה הַנְּפוּלָה עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִכָּלֵל כָּל הָרְשָׁיוֹת יַחַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיְרֵאוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עוֹלָה הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ לִבְחִינַת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקִּדּוּשׁ כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים 'אֱלֹקִים' וְשֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים 'שְׁבִיעִי' שֶׁאוֹמְרִים בַּקִּדּוּשׁ. זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ, הַיְנוּ יִרְאָה וּמִשְׁפָּט וְדַעַת, כִּי הַיִּרְאָה עוֹלָה עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט אֶל הַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ שֶׁלֹּשׁ בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים שְׁבִיעִי וְשֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים אֱלֹקִים שֶׁבַּקִּדּוּשׁ, כִּי אִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁשֶּׁלֹּשׁ פְּעָמִים שְׁבִיעִי וֵאלֹקִים הַנַּ"ל הֵם כְּנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ עֶלְיוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁעוֹלָה בְּנֶצַח הוֹד יְסוֹד וּבְחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת וּבְחָכְמָה בִּינָה דַּעַת שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁלֹּשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. כִּי מַלְכוּת הִוא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל וּמִתְּחִלָּה בִּימֵי הַחֹל שֶׁהָיוּ שׁוֹלְטִין הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת אָז הָיוּ נִיצוֹצֵי הַמַּלְכוּת בֵּין הַחִיצוֹנִים וְעַכְשָׁו עוֹלִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁהָיוּ מְלֻבָּשִׁין בַּיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת

וְנִכְלָלִין בַּיִּרְאָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּבְתְחִלָּה כְּשֶׁהַיִּרְאָה נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת נֶצַח הוֹד יְסוֹד שֶׁהִיא בְּחִינַת רַגְלִין שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַיִּרְאָה וּמַלְכוּת שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְאֶרֶץ הִיא בְּחִינַת רַגְלִין בִּבְחִינַת וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי בְּחִינַת נֶצַח הוֹד יְסוֹד הַנַּ"ל. וְעִקַּר עֲלִיַּת הַיִּרְאָה הוּא עַל יְדֵי מִשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם, בְּחִינַת תִּאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי, בְּחִינַת עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּחִינַת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת בְּחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת. וְעַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט עוֹלָה הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא יִרְאָה עִלָּאָה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ בַּדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ וְאָז עוֹלָה הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא הַיִּרְאָה וְנִכְלֶלֶת בְּחָכְמָה בִּינָה דַּעַת שֶׁהוּא שָׁרְשָׁהּ וְעַל כֵּן אוֹמְרִים גַּם בַּתְּפִלָּה קְדֻשָּׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעִקַּר עַל יְדֵי הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנוֹתְנִים רְשׁוּת וְכוּ' עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ". כִּי עַל יְדֵי עֲלִיַּת הַיִּרְאָה, הַקְּדוֹשָׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל:

חלק טו

וְאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁעִקַּר עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת בְּשַׁבָּת הוּא לְהַכְלֵל בָּהֶם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ סְעֻדוֹת שֶׁאוֹכְלִים בְּשַׁבָּת שֶׁהֵם תִּלַּת אֲבָהָן כַּיָּדוּעַ. כִּי אַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת יָמִין, בְּחִינַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ, כִּי מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרְתָּא כְּכַסְפָּא. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, הַר זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ, שֶׁעַל יְדֵי אַבְרָהָם בְּחִינַת יָמִין, זוֹכִין לְסִתְרֵי תוֹרָה בְּחִינַת קֹדֶשׁ וְכוּ'. וְיִצְחָק הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פא), "מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב". כִּי יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, הוּא מְקַשֵּׁר וּמַעֲלֶה בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק, בְּחִינַת יִרְאָה לִבְחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשַּׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהַאֲכַלְתִּיךְ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּעֲקֹב שָׁמַר אֶת הַשַּׁבָּת. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַמַּעֲלֶה הַיִּרְאָה לְהַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ נַחֲלַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ בְּחִינַת בְּטוּל כָּל הַמַּזִּיקִין שֶׁהֵם הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם עִקְּרֵי מְצָרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּצָרִין לְיִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת כָּל רִדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים. וְעַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּצָרִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם כָּל הַדִּינִים וְכָל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, כִּי אָז כָּל שׁוּלְטָנֵי רוּגְזִין וּמָארֵי דְּדִינִין כַּלְּהוּ עַרְקִין וְאִתְעַבְּרוּ מִנָּהּ וְכוּ' וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי יַעֲקֹב, כִּי אַבְרָהָם יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל וְיִצְחָק יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו. וְיַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסוּל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט עֲדַיִן לֹא נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי שִׁלְיטַת מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁיְּנִיקָתָם מִיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנַּ"ל וְעַל כֵּן יָצְאוּ מֵהֶם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם

מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ מְקוֹם הַיִּרְאָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, וְהַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה הַמִּשְׁפָּט עַל מְכוֹנוֹ וְכַנַּ"ל, עַד שֶׁבָּא יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָקַת וַעֲלִיַּת פַּחַד יִצְחָק לְבְחִינַת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַכֹּל, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הַמַּבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, כִּי הוּא מַכְרִיעַ וְכוֹלֵל אַבְרָהָם וְיִצְחָק, כִּי הוּא מְקַשֵּׁר בְּחִינַת יִצְחָק, בְּחִינַת יִרְאָה לִבְחִינַת אַבְרָהָם בְּחִינַת דַּעַת עַל יְדֵי מִדָּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה כְּנֶגֶד יַעֲקֹב לֹא יֵחָרֵב לְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן בְּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב כְּשֶׁרָאָה מְקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, "מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְכוּ'". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים פח) עַל פָּסוּק זֶה:

שֶׁיַּעֲקֹב קָרָאוֹ בַּיִת שֶׁלֹּא יֵחָרֵב לְעוֹלָם. וְהַשְׁתָּא מְדַיָּק הֵיטֵב שֶׁנִּסְמַךְ סוֹף הַמִּקְרָא לְרֹאשׁוֹ, כִּי זָכָה לְהַשִּׂיג הַיִּרְאָה בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא מִדָּתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָמַר, מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, הֵינוּ שֶׁהִפְלִיג בְּעִצָּם שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִשִּׂיג כָּאן וְעַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה בְּחִינַת מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם, עַל יְדֵי זֶה לֹא יֵחָרֵב עוֹד לְעוֹלָם. וְזֶהוּ שֶׁסֵּיֵם, "אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים", 'בֵּית' דַּיְקָא בְּחִינַת בַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּהְיֶה בִּזְכוּת יַעֲקֹב שֶׁלֹּא יֵחָרֵב לְעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, עַל יְדֵי זֶה הַיִּרְאָה בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת מַה נּוֹרָא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, כִּי לֹא יוּכְלוּ עוֹד לְשְׁלֹט בּוֹ יְדֵי זָרִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם עָשׂוּ וְיִשְׁמְעֵאל מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁיְּנִיקָתָם מִיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, כִּי כְּבָר הַיִּרְאָה בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְמַטָּה שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסוּל כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים בְּחִינַת בַּיִת שֶׁלֹּא יֵחָרֵב לְעוֹלָם כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר, וְחוֹשֵׁב אוֹתָם לְמַפְרֵעַ וּמַתְחִיל מִיַּעֲקֹב, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה וּבְנְיַן שֶׁל עָתִיד עַל יָדוֹ, כִּי פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר אַחַר הַתּוֹכָחָה שֶׁהִזְהִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, "וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ וְכוּ' וְאִם אֶת מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם וְכוּ'". שֶׁאָז יָבוֹא עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁיָּבוֹא, חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל אֵלּוּ הַדִּינִים הֵם בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁמֵּהֶן בָּאִין כָּל הַצָּרוֹת וְהַגְּזֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ, חַס וְשָׁלוֹם, מִפְּגַם הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת וְאִם אֶת מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם. וְעַל כֵּן בְּסוֹף כְּשֶׁהוּא מְנַחֵם אוֹתָם הוּא מְבַשֵּׂר אוֹתָם שֶׁבִּזְכוּת אָבוֹת יִנָּצְלוּ מִכָּל הַצָּרוֹת וְעִקַּר עַל יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק לִבְחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגְּזֵרוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מַתְחִיל מִיַּעֲקֹב כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ, "וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר". בְּחִינַת עֲלִיַּת הַיִּרְאָה שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, בְּחִינַת אֶרֶץ יֶרְאֶה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַהַמְתָּקָה עַל יְדֵי עֲלִיַּת הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת שִׁלְשָׁה סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת, כִּי סְעֻדַּת הַלַּיְלָה הִיא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. וּסְעֻדַּת הַבֹּקֶר הִוא בְּחִינַת אַבְרָהָם, וּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית הִיא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָז בְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת כָּל הַדִּינִים בְּטֵלִים לְגַמְרֵי וְרַעֲוָא דְּרַעֲוִין אִשְׁתַּכַּח, כִּי בְּחֹל שׁוֹלְטִין הַדִּינִים בְּמִנְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק, אֲבָל בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה אָז הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁמַּעֲלֶה כָּל הַיִּרְאוֹת וְכָל הַדִּינִים לְשָׁרְשָׁם. וְאָז נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים וְכָל הַיִּרְאוֹת וְעַל כֵּן אָז כָּל הַדִּינִים בְּטֵלִים לְגַמְרֵי וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָז רַעֲוָא דְּרַעֲוִין אִשְׁתַּכַּח שֶׁעוֹלִין אָז בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת סִתְרֵי אוֹרַיְתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן, בְּחִינַת עַתִּיק שֶׁעוֹלִין לְשָׁם בְּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים-בְּלִי גְּבוּל, שֶׁהוּא סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁאֵינָם נִתְפָּסִים בִּגְבוּל. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז מְחַדְּשִׁין וּמְגַלִּין חִדּוּשֵׁי אוֹרַיְתָא, כִּי אָז נִתְגַּלִּין סִתְרֵי אוֹרַיְתָא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בִּבְחִינַת הַמִּשְׁפָּט, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק וְעוֹלֶה הַכֹּל כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת שִׁלְשָׁה שְׁבוּעוֹת שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחֱרַב וְנִפְגַּם שִׁלְשָׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם פְּגַם הַיִּרְאָה וְהַמִּשְׁפָּט וְהַדַּעַת, כִּי שְׁאָר בְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים שָׁם מַה שֶּׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַדַּעַת הַכֹּל זוֹכִין אַחַר כָּךְ מְמֵילָא וְהָעִקָּר הוּא לְהַעֲלוֹת הַיִּרְאָה עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט אֶל הַדַּעַת וְאָז בָּאִין אַחַר כָּךְ בְּנֶקֶל לִשְׁאָר הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם חֲשׁוּבִין כְּאֶחָד, כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּהַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁלְשָׁה רְאשׁוֹנוֹת חֲשׁוּבוֹת כְּאֶחָד:

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין שִׁלְשָׁה שְׁבוּעוֹת דַּיְקָא כְּנֶגֶד שִׁלְשָׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי שִׁלְשָׁה שְׁבוּעוֹת יֵשׁ בָּהֶם שִׁלְשָׁה שַׁבָּתוֹת וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁלְשָׁה הַפְּטָרוֹת שֶׁקּוֹרִין בְּשֶׁלֹּשׁ שַׁבָּתוֹת שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים שֶׁהֵם דש"ח, 'דִּבְרֵי' 'שִׁמְעוּ' 'חָזוֹן', 'דִּבְרֵי' זֶה בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, 'שִׁמְעוּ' זֶה בְּחִינַת עֲלִיַּת הַיִּרְאָה אֶל הַלֵּב שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַיִּרְאָה עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁמְעוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה, "וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט וכו'". 'חָזוֹן' זֶה בְּחִינַת רְאִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק, "עֵינַי בְּנֶאֱמָנֵי אֶרֶץ וכו'". שֶׁעֵינַיִם הֵם בְּחִינַת דַּעַת, הֵינוּ עֲלִיַּת הַיִּרְאָה אֶל הַדַּעַת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ צָרִיךְ שִׁיְּתֵן עֵינָיו בּוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַיִּרְאָה בְּחִינַת כּוֹס יַיִן, אֶל הַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקִּדּוּשׁ כַּנַּ"ל.:

וְעַל כֵּן בְּסוֹף שְׁלֹשׁ הַהַפְטָרוֹת הַנַּ"ל מְסַיְּמִין בַּשַּׁבָּת הַשְּׁלִישִׁי, "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה", כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה וּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ יִהְיֶה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:
שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חלק יח

לְעִנְיַן סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב הוּא בִּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית, עַל כֵּן אָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כִּי אָז עִקַּר בִּטּוּל הַדִּינִים לְגַמְרֵי, כִּי אָז מַעֲלִין בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה כָּל הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָז נִשְׁלָם הַדַּעַת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, וְעַל כֵּן זוֹכִין אָז לְכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אָז זוֹכִין לִבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּמִנְחָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁנִּשְׁלָם עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קוֹרִין אָז שְׁלֹשָׁה, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא בִּשְׁלֹשָׁה, כִּי אֵין בֵּית דִּין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה דְּאִנּוּן תְּלָת אֲבָהָן כַּמּוּבָא. וְעַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה בְּמִסְתָּרַת נֶפֶשׁ, וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁאָז צְרִיכִים לְמִסֹּר נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כְּשֶׁאוֹמְרִים, וְעַל מְנוּחָתָם יַקְדִּישׁוּ אֶת שְׁמֶךָ, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאוֹר הַגְּנוּז שֶׁהוּא סִתְרֵי אוֹרַיְתָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג וּלְחַדֵּשׁ בִּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית, כִּי אָז עוֹלִין עַד עַתִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי אוֹרַיְתָא כַּיָּדוּעַ:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת קִנְיָן בְּמַעֲמַד שְׁלָשְׁתָּן שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ לְרָאוּבֵן מָנֶה בְּיַד שִׁמְעוֹן וְהִמְחָהוּ לְלֵוִי בְּמַעֲמַד שְׁלָשְׁתָּן קָנָה וְהוּא הִלְכְתָא בְּלָא טַעֲמָא. וְדַוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מָנֶה בְּיַד שִׁמְעוֹן, אֲבָל אִם לֹא הָיָה מָנֶה בְּיָדוֹ רַק צִוָּה לְשִׁמְעוֹן שֶׁיִּתֵּן לְלֵוִי מָנֶה מִשֶּׁלּוֹ וְהוּא יַחֲזֹר וְיִתֵּן לוֹ לֹא קָנָה, וְכָל אֶחָד מִשְּׁלָשְׁתָּן יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ, כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים הֵם בִּבְחִינַת הַדַּעַת, כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן עַל יְדֵי הַדַּעַת בִּבְחִינַת דַּעַת קָנְיָתָ מֶה חִסַּרְתָּ דַּעַת חִסַּרְתָּ מֶה קָנְיָתָ (נְדָרִים מא). וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקִנְיָן שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי קִנְיָן שֶׁתִּקְּנוּ, כְּגוֹן מְשִׁיכָה אוֹ הַגְבָּהָה אוֹ קִנְיָן סוּדָר וְכַיּוֹצֵא, כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי רָאוּי לָאָדָם שֶׁיִּקְנֶה בְּדִבּוּרוֹ לְבַד, כִּי בְּוַדַּאי אָסוּר לְשַׁנּוֹת דִּבּוּרוֹ, אַךְ מַה שֶּׁיְּכוֹלִים לַחֲזֹר בְּלֹא קִנְיָן הוּא מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִמְשַׁךְ הַדַּעַת בִּמְכִירָה זֹאת כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ קִנְיָן גָּמוּר וְכַמּוּבָא בִּלְשׁוֹן רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. עֲדַיִן לֹא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ, כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן הוּא בְּדַעַת דַּיְקָא כַּנַּ"ל וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעָרוּ בְּדַעְתָּם וְהִשְׂגָתָם עַל יְדֵי אֵיזֶה קִנְיָן נִמְשַׁךְ הַדַּעַת אֶל הַקִּנְיָן וְעַל פִּי זֶה תִּקְּנוּ כָּל הַקִּנְיָנִים לְכָל דָּבָר וְדָבָר כְּדִינוֹ, כִּי שָׁעֲרוּ שֶׁזֶּה הַדָּבָר נִגְמָר בְּקִנְיָן זֶה, כִּי עַל יְדֵי זֶה הַדָּבָר סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ וְנִגְמָר וּמְקֻבָּל בְּלֵב שָׁלֵם וּבְדַעַת שְׁלֵמָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַקִּנְיָן וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַקִּנְיָן הוּא עַל יְדֵי הֶאָרַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן קוֹנֶה בִּלְי שׁוּם קִנְיָן, כִּי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָמוֹן בְּיַד חֲבֵרוֹ וְיָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ מִיָּדוֹ עַל פִּי מִשְׁפָּט, עַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמִּשְׁפָּט לְהוֹצִיא הַדָּבָר מֵהַלּוֹוֶה וּלְהַקְנוֹתוֹ לְלַוֵּי בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן בִּלְי שׁוּם הִקְנָאָה כְּלָל, כִּי כְּשֶׁרְאוּבֵן מְצַוֶּה לְשִׁמְעוֹן הַלּוֹוֶה שֶׁיִּתֵּן הַמָּעוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיָדוֹ, לְלֵוִי בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן, זֶהוּ בְּחִינַת עֲלִיַּת הַיִּרְאָה הַנִּפּוּלָה לְשֹׁרֶשׁ הַדַּעַת עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְנֶה מִיָּד, כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים הֵם עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת בְּחִינַת דַּעַת קִנְיָתָ כַּנַּ"ל:

חלק כ

כִּי זֶה שֶׁחַיָּב לַחֲבֵרוֹ מָעוֹת הוּא 'עֶבֶד לוֶֹה לְאִישׁ מַלְוֶה' וְכָל זְמַן שֶׁהוּא מְשֻׁעְבָּד לַחֲבֵרוֹ וְחַיָּב לוֹ אֵיזֶה חוֹב זֶה בְּחִינַת יִרְאָה נְפוּלָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָעֲנִיּוּת וְהַחוֹבוֹת, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְיִרְאָה בִּשְׁלֵמוּת אֵין חָסֵר לוֹ שׁוּם דָּבָר בִּבְחִינַת כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו, כִּי עַל יְדֵי יִרְאָה נִשְׁלָם הַדַּעַת כַּנַּ"ל וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת אֵין חָסֵר לוֹ דָּבָר כַּנַּ"ל בְּחִינַת דַּעַת קִנְיָתָ מָה חָסַרְתָּ, כִּי כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְהָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם הוּא רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַבִּטָּחוֹן כִּי אִם הָיָה לוֹ בִּטָּחוֹן שָׁלֵם בַּה' יִתְבָּרַךְ לֹא הָיָה דּוֹאֵג כְּלָל וְלֹא הָיָה חָסֵר לוֹ דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּה' וְהָיָה ה' מִבְטַחוֹ וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם וְכוּ' וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג". וְעִקַּר הַבִּטָּחוֹן הוּא בְּחִינַת יִרְאָה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּשְׁמָר מִיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וְאֵין לוֹ שׁוּם יִרְאָה נְפוּלָה מִשּׁוּם דָּבָר רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ אָז הוּא בְּוַדַּאי בּוֹטֵחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר הַבִּטָּחוֹן שֶׁלֹּא יִירָא וְיִפְחַד מִשּׁוּם דָּבָר רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה יב) אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד, בְּחִינַת בַּה' בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי (תְּהִלִּים נו), הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּטָּחוֹן שָׁלֵם בַּה' יִתְבָּרַךְ וְאֵין לוֹ שׁוּם יִרְאָה נְפוּלָה וְשׁוּם פַּחַד כְּלָל וְאֵינוֹ דּוֹאֵג כְּלָל מַה יֹּאכַל לְמָחָר שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת יִרְאוֹת נְפוּלוֹת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָעֲנִיּוּת, כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת, כִּי מִי שֶׁהוּא עָנִי מִן הַדַּעַת וְאֵין דַּעְתּוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְזֶהוּ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הֶעֱלָה אֶת הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת אֶל הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יִרְאוֹת נְפוּלוֹת הוּא בְּוַדַּאי עָנִי מַמָּשׁ, אֲפִלּוּ אִם יֵּשׁ לוֹ כָּל הוֹן דְּעָלְמָא, כִּי דַּעַת חָסַרְתָּ מָה קִנְיָתָ, כִּי אֲפִלּוּ אִם הוּא עָשִׁיר גָּדוֹל הוּא מָלֵא דְּאָגוֹת וְצַעַר וְיִסּוּרִים וּפְחָדִים תָּמִיד וְכָל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְאֵין לוֹ שׁוּם נַחַת וּמְנוּחָה וְשׁוּם חִיּוּת כְּלָל וְהוּא חַי חַיֵּי צַעַר יוֹתֵר מִכָּל הָעֲנִיִּים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הוּא מָלֵא דְּאָגוֹת וּפְחָדִים יוֹתֵם לֹא יָנוּחַ לַיְלָה לֹא יִשְׁקֹט מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל יוֹם נִתְחַדְּשִׁין לוֹ דְּאָגוֹת וּפְחָדִים חֲדָשִׁים מֵאֲדוֹנִים וְשָׂרִים וַחֲשַׁשׁ גַּנָּבִים וְלִסְטִים וּשְׂרֵפוֹת וְהֶזֵּקוֹת וְכַמָּה מִינֵי הֶפְסֵדִים הַשְׁכִּיחִים וְשֶׁאֵינָם שְׁכִיחִים. וְגַם מִצְטַעֵר בְּכָל עֵת עַל רִבּוּי הַהוֹצָאוֹת שֶׁל בֵּיתוֹ, כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁהַהוֹצָאָה יְתֵרָה עַל הָרֶוַח וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה רַבּוּ מִסַּפֵּר רִבּוּי הַדְּאָגוֹת מִדְּאָגוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת בְּלִי שִׁעוּר בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְאֵין רֶגַע בְּלֹא פֻּגַע:

וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אבות פב), מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה, וְכָל זֶה מֵחֲמַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ בִּטָּחוֹן שָׁלֵם בַּה' יִתְבָּרַךְ. כִּי אִם הָיָה לוֹ בִּטָּחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת בְּוַדַּאי לֹא הָיָה מִתְפַּחֵד כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי הַכֹּל בְּיַד ה' יִתְבָּרַךְ וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְאִם יִרְצֶה ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה עָנִי בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן וְכֵן לְהֶפֶךְ רַק הוּא מְחַיֵּב לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן וְה' יִתְבָּרַךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה וּמָאן דְּיָהִיב חַיֵּי יָהִיב מְזוֹנָא. נִמְצָא, כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּטָּחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ דּוֹאֵג כְּלָל מַה יֹּאכַל לְמָחָר זֶהוּ עִקַּר הָעֲשִׁירוּת בִּבְחִינַת אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ (אבות פד). כִּי אֵין לוֹ שׁוּם דְּאָגָה וּפַחַד כְּלָל, כִּי הוּא בָּטוּחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יַעַזְבֵנוּ לְעוֹלָם, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ דּוֹאֵג מַה יֹּאכַל לְמָחָר נִמְצָא שֶׁאֵין לוֹ יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וַאֲזַי הַיִּרְאָה עוֹלָה לְשָׁרְשָׁהּ וְנִשְׁלָם הַדַּעַת וַאֲזַי בְּוַדַּאי אֵין חָסֵר לוֹ שׁוּם דָּבָר, כִּי דַּעַת קָנְיָתָ מָה חָסַרְתָּ, בְּחִינַת כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעֲנִיּוּת הוּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַבִּטָּחוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאוֹת נְפוּלוֹת שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הוּא צָרִיךְ לָבוֹא לְחוֹבוֹת וְהַלְוָאוֹת וְנַעֲשֶׂה עֶבֶד לַוֶּה לְאִישׁ וְכוּ' וְקוֹנֶה אָדוֹן לְעַצְמוֹ שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת יִרְאוֹת נְפוּלוֹת שֶׁהוּא מַה שֶּׁיְּרֵאִים מֵאָדוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הוּא גַּם כֵּן יֵשׁ לוֹ אָדוֹן, דְּהַיְנוּ הַמַּלְוֶה, וְהוּא יָרֵא מִמֶּנּוּ בְּכָל עֵת פֶּן יָבוֹא וְיִתְבָּעֶנּוּ כְּדֶרֶךְ כָּל מִי שֶׁחַיָּב חוֹבוֹת שֶׁהוּא מָלֵא דְּאָגוֹת וּמִתְיָרֵא בְּכָל עֵת מִזְּמַן הַפְּרָעוֹן שֶׁמְּמַשְׁמֵשׁ לְבוֹא. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַהַלְוָאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲנִיּוּת, בְּחִינַת עַבְדוּת הֵם בְּחִינַת יִרְאוֹת נְפוּלוֹת. וְהַמַּלְוֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט לְהוֹצִיא הַהַלְוָאָה מִיַּד הַלּוֶה בְּמִשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה הַיִּרְאָה הַנְּפוּלָה לְשָׁרְשָׁהּ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַמַּלְוֶה שֶׁהוּא בַּעַל הַמִּשְׁפָּט מְצַוֶּה לְתֵת תְּבִיעָתוֹ לְהַשְּׁלִישִׁי הַמֻּמְחֶה, נִקְנֶה מִיָּד בְּמַעֲמַד שְׁלָשְׁתָּן, כִּי כָּל זֶה מֵחֲמַת כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט, כִּי כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט שֶׁיֵּשׁ לְהַמַּלְוֶה עַל הַלּוֶה לְהוֹצִיא תְּבִיעָתוֹ כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ בַּאֲמִירָה בְּעָלְמָא לִמְסֹר תְּבִיעָתוֹ וְחוֹבוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּיַד הַלּוֶה לְמָסְרוֹ לְלֵוִי, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהִמְחָהוּ אֵלָיו עוֹלָה הַיִּרְאָה עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט אֶל הַדַּעַת, כִּי זֶה הַמַּלְוֶה הוּא בְּחִינַת בַּעַל הַמִּשְׁפָּט שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְתָבְעוֹ לְמִשְׁפָּט אֶת הַלּוֶה. וְהַלּוֶה הַחַיָּב הַתְּבִיעָה זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהָרִים וּלְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַיִּרְאָה הַנְּפוּלָה שֶׁמִּמֶּשֶׁךְ שְׁנַעֲשָׂה לוֹוֶה וּבַעַל חוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶה הַשְּׁלִישִׁי הַמֻּמְחֶה שֶׁמַּקְנִין אֵלָיו הַמַּלְוֶה הוּא בְּבְחִינַת הַדַּעַת, כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם קוֹנֶה הוּא בְּבְחִינַת הַדַּעַת, בְּבְחִינַת דַּעַת קָנְיָתָ וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם קוֹנֶה נִתְרוֹמֵם וְנִתְרַחֵב דַּיְעתּוֹ כַּיָּדוּעַ בַּחוּשׁ. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִקְנוֹת כָּל הַקִּנְיָנִים דִּקְדֻשָּׁה בְּשִׁבִיל עֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת נִתְרוֹמֵם דַּעְתּוֹ דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה וּלְהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. נִמְצָא, כְּשֶׁהַמַּלְוֶה שֶׁהוּא בַּעַל הַמִּשְׁפָּט מַקְנֶה תְּבִיעָתוֹ לְהַשְּׁלִישִׁי בְּמַעֲמַד שְׁלָשְׁתָּן, נַעֲשֶׂה בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁעוֹלָה הַיִּרְאָה אֶל הַדַּעַת עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדַּעַת. וְעַל כָּרְחֵךְ בְּוַדַּאי נִקְנֶה מִיָּד

בְּמַעֲמַד שְׁלָשְׁתָּן בְּלִי קִנְיָן אַחַר מֵאַחַר שֶׁבְּחֵינָה זוֹ הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁכָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא, עַל יְדֵי הָאָרַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת רְשׁוּת שֶׁנּוֹטְלִין מִגְּדוֹלִים כְּשֶׁיּוֹצְאִין לַדֶּרֶךְ, כִּי כָּל הַדְּרָכִים בְּחֶזְקַת סַכָּנָה וְכָל הַסַּכָּנוֹת וְהַפְּחָדִים שֶׁבַּדֶּרֶךְ זֶהוּ בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁמִּתְיָרְאִין פֶּן יִפְגְּעֻנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה עֲלִילָה מִשֹּׂר וְאָדוֹן אוֹ אֵיזֶה חַיָּה רָעָה וְגַנָּבִים וְלִסְטִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹטְלִין רְשׁוּת מִצַּדִּיקִים וַחֲשׁוּבִים, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מָסַר רְשׁוּתוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם מַנְהִיגִין הָעוֹלָם בִּבְחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי יִשְׂרָאֵל אֲחִידָן בְּמַלְכָּא וּכְלוּלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁנּוֹטְלִין רְשׁוּת מִיִּשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט מִגְּדוֹלִים וְצַדִּיקִים בָּזֶה נוֹטְלִין רְשׁוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִים מִכָּל סַכָּנוֹת הַדְּרָכִים, כִּי עִקַּר חֲשַׁשׁ סַכָּנַת הַדְּרָכִים שֶׁהֵם יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁמִּתְיָרְאִין מֵהֶם בְּדֶרֶךְ יוֹתֵר הוּא מֵחֲמַת שִׁנּוּי הָרְשֻׁיּוֹת שֶׁיֵּשׁ כְּשֶׁיּוֹצְאִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַכְשָׁו בְּגָלוּת הַשִּׁבְעִים שָׂרִים שֶׁמּוֹשְׁלִים, שֶׁמֵּהֶם שְׁלִיטַת הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וּבְכָל מָקוֹם וּמָקוֹם מְמֻנֶּה שַׂר אַחֵר, וְיִשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם שׁוּם שַׂר רַק ה' יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ מוֹשֵׁל עֲלֵיהֶם בְּלִי שׁוּם הִתְלַבְּשׁוּת רְשׁוּתוֹ בְּשׁוּם שַׂר, רַק בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בִּשְׁעַת הַגָּלוּת מוֹשְׁלִים עָלֵינוּ. וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְשָׁלִים בַּגָּלוּת, זֶהוּ רַק מֵחֲמַת שֶׁרְשׁוּת הָעַכּוּ"ם שֶׁהוּא רְשׁוּת הַשָּׂרִים מוֹשְׁלִים וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּל מֶמְשַׁלְתָּם הוּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְאֵין לָהֶם שׁוּם רְשׁוּת בִּלְעָדוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ הָרְשׁוּת בָּהֶם מִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַכְּפִירוֹת שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין הַחֲטָאִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מִטַּלְטֵל עַצְמוֹ וְנָע וְנָד בַּדֶּרֶךְ, וּבְכָל מָקוֹם וּמָקוֹם יֵשׁ שַׂר אוֹ פָּקִיד אֶחָד וְהַכֹּל כְּפִי יְנִיקָתָם מִשֹּׂרֶשׁ שֶׁל מַעְלָה, שֶׁיֵּשׁ שָׁם גַּם כֵּן שָׂרִים וּפְקִידִים שְׁנֵיִם וּשְׁלִישִׁים, כִּי מַלְכוּתָא דְּאַרְעָא כְּעֵין מַלְכוּתָא דְּרָקִיעַ (בְּרָכוֹת נח). וּמֵחֲמַת שִׁנּוּי הָרְשֻׁיּוֹת שֶׁבַּדֶּרֶךְ מֵחֲמַת זֶה עִקַּר סַכָּנַת הַדֶּרֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת רִבּוּי הָרְשֻׁיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיּוֹצְאִין חוּץ לַסָּפָר לִמְקוֹם מַלְכוּת אַחֶרֶת לְגַמְרֵי, עַל כֵּן שָׁם הָרְשׁוּת מְשֻׁנֶּה יוֹתֵר שֶׁמִּזֶּה יְנִיקָתָם בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן הַחֲשַׁשׁ סַכָּנָה מִיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, עַל כֵּן קֹדֶם שֶׁיּוֹצְאִין לַדֶּרֶךְ צְרִיכִין לֵאָמְלָכָא בֵּיהּ בְּקֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְגַם לְקַבֵּל רְשׁוּת מִגְּדוֹלִים וְצַדִּיקִים שֶׁאֶצְלָם רְשׁוּת ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, לוֹמַר שֶׁהוֹלֵךְ בִּרְשׁוּתָם שֶׁהוּא רְשׁוּת ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי אֵין שׁוּם שְׁלִיטָה עָלַי מִשּׁוּם רְשׁוּת שֶׁבָּעוֹלָם כִּי אִם בִּרְשׁוּתְכֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁהוּא רְשׁוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי הוֹלֵךְ לַדֶּרֶךְ לְשָׁלוֹם וְשׁוּב אֵין

לִי שׁוּם פַּחַד וּמוֹרָא מִשּׁוּם סַכָּנָה שֶׁבָּעוֹלָם מֵאַחַר שֶׁאֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַכֹּל בִּרְשׁוּת ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וּבִרְשׁוּתוֹ לְבַד אֲנִי הוֹלֵךְ לְדַרְכּוֹ, עַל כֵּן אֵין לִי שׁוּם פַּחַד כִּי 'בַּה' בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי'. וְעִקַּר מַה שֶּׁהָאָדָם מֻכְרָח פְּעָמִים לָצֵאת לַדֶּרֶךְ הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּבָּרֵר וְיַעֲלֶה כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת הַשְׁכִיחִים בְּדַרְכּוֹ יוֹתֵר וּכְשֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי וּמְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ שְׁכִינָה מַקְדֶּמֶת לְפָנָיו, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבָזֶה מַעֲלֶה כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁם, כִּי קֹדֶם שֶׁהוֹלֵךְ לְדַרְכּוֹ צָרִיךְ לְאַמְלְכָא בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהַיְנוּ לְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת הַשְׁכִיחִים בְּדַרְכּוֹ יוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ סוֹד מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְהַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁמֵּאָז נִגְזְרָה גְּזֵרָה זֹאת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי אָז רָצוּ לָסוּר מֵרִשׁוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבִקְּשׁוּ שְׁתֵּי רָשֵׁיוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל אֶחָיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַדִּינִים וְעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁנִּגְזַר שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה הַכְּרִחוּ לְסַבֵּב בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְהָיוּ מְטַלְטְלִים מִמָּסָע לְמַסָּע כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם בַּמִּדְבָּר בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה מְקוֹם נָחָשׁ וְשָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן וְכוּ'". שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת. וְאִיתָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּהֲלִיכָתָם בַּמִּדְבָּר דָּרְכוּ עַל הַקִּלְפּוֹת הַמַּנָּחִים שָׁם, כִּי הֵם בְּגֹדֶל קְדֻשָּׁתָם שֶׁזָּכוּ לְמִשְׁפָּט דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל עֵת שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם בַּמִּדְבָּר כָּל הָאַרְבָּעִים שָׁנָה וְהַתּוֹרָה נִקְרֵאת מִשְׁפָּט, וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְשָׁרְשָׁם שֶׁבַּדַּעַת וְעַל כֵּן נִקְרְאוּ דּוֹר דֵּעָה וְעַל יְדֵי זֶה הִכְנִיעוּ כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם בְּחִינַת 'נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב', שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, כִּי הֵם הֶעֱלוּ הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ אָז כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶהוּ בְּחִינַת נְטִילַת רְשׁוּת שֶׁנּוֹטְלִין הָרַמְנָא וּרְשׁוּת קֹדֶם שֶׁאוֹמְרִין אֵיזֶה דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ בַּתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַשְׁגַּת הַתּוֹרָה זוֹכִין עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי עֲלִיַּת הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין נְטִילַת רְשׁוּת כְּדֵי שֶׁיְּכֻלְּלוּ כָּל הָרְשֵׁיוֹת יַחַד בְּדַעָה אַחַת בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, בִּרְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם. וּכְשֶׁנִּכְלָלִין כָּל הָרְשֵׁיוֹת יַחַד עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל וְעוֹלֶה הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשְׁגַּת הַתּוֹרָה בְּנֻקְּלָה וְנִסְתָּר כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת אָסוּר לְהוֹצִיא מֵרִשׁוּת לִרְשׁוּת וְהַתַּנָּא הִקְדִּים הוֹצָאָה בְּרֵישָׁא, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְבַטֵּל שִׁנּוּי הָרְשֵׁיוֹת שֶׁיְּכֻלְּלוּ כָּל הָרְשֵׁיוֹת יַחַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין

הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּנַּ"ל, כִּי בְּחֹל שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה אֶחָיזָה לַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשְּׁנוּי הָרְשָׁיוֹת, שֶׁכְּבָיְכוֹל, נִתְלַבֵּשׁ וְנִסְתָּר וְנֶעְלָם רְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּהֶרְבֵּה רְשָׁיוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׂרִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם יְגִיעָה גְּדוֹלָה בְּמָלְאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן וּלְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְהַכְנִיס הַכֹּל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, כִּי אָפִלּוּ מַה שֶּׁאָדָם מוֹצִיא בְּחֹל אֵיזֶה דָּבָר מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים בְּוַדַּאי עִקַּר כַּוָּנָתוֹ הוּא לַחֲזֹר וּלְהַכְנִיסוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁשָּׁם כָּל חֶפְצָיו שֶׁל אָדָם רַק שֶׁהוּא מוֹצִיאוֹ עַכְשָׁו לִרְשׁוּת הָרַבִּים, כְּגוֹן לַשּׁוּק לִמְכֹּר וְלִסְחֹר בִּשְׁבִיל שֶׁיִּרְוִיחַ כְּדֵי לְהַכְנִיס וְלֶאֱסֹף אַחַר כָּךְ לְבֵיתוֹ שֶׁהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד בְּרֶוַח יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְכָל מַה שֶּׁיִּזְכֶּה לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר בְּקָדְשָׁה הוּא מְבָרֵר נִיצוֹצוֹת מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וּמַעֲלֶה בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת וּמַכְנִיסָם לְשָׁרְשָׁם לִרְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁהוּא רְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְכָל זֶה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּחֹל שֶׁאָז יֵשׁ בֵּרוּר מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ אָז אֶחָיזָה לְהַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת שֶׁאָז הַשְׁכִינָה שׁוֹבֶתֶת, כִּי אָז מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, כִּי אָז עוֹלָה הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָסוּר לְעוֹרֵר שׁוּם שִׁנּוּי רְשׁוּת, וְעַל כֵּן אָסוּר אָז בְּשַׁבָּת לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, וְעַל כֵּן הַתַּנָּא הִתְחִיל מַסֶּכֶת שַׁבָּת בְּאִסּוּר זֶה שֶׁל הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, כִּי בְּשַׁבָּת כָּל הָרְשָׁיוֹת בְּטֵלִין לְגַמְרֵי, כִּי אָז ה' יִתְבָּרַךְ מַפְשִׁיט, כְּבָיְכוֹל, לְבוּשִׁין דִּחֹל וְאֵינוֹ מִתְלַבֵּשׁ בְּשׁוּם רְשׁוּת רַק נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ וְרָשׁוּתוֹ לְבַד בְּלִי שׁוּם הִתְלַבְּשׁוּת בְּשׁוּם רְשׁוּת אַחֵר כְּלָל. וְעַל כֵּן כָּל הַדִּינִים שֶׁהֵם הַיִּרְאוֹת נְפוּלוֹת בְּטֵלִים אָז לְגַמְרֵי, כִּי הַיִּרְאָה עוֹלָה לְשָׁרְשָׁהּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה יִרְאָתוֹ עַל הַכֹּל שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהִתְיָרֵא כִּי אִם מִמֶּנּוּ לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן הָרְשָׁאָה שֶׁאֵין הַשָּׁלִיחַ יָכוֹל לְתָבֵעַ אֶת הַלּוֹוֶה עַד שֶׁיָּבוֹא בְּהָרְשָׁאָה שֶׁיִּכְתֹּב לוֹ, דִּוֹּן וּזְכֶה וְאַפִּיק לְנַפְשָׁךְ וְכָל דְּמִתְעַנֵי לָךְ מִן דִּינָא עָלַי הָדַר:

עַל פִּי הַתּוֹרָה "הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ" בְּסִימָן נט, עַיֵּן שָׁם. מְבֹאָר שָׁם שֶׁמִּי שֶׁמְּקֻרָב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא בּוֹנֶה בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, וּמֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ נַעֲשֶׂה מֵאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ רְחוֹקִים עַד הֵנָּה וְיֵשׁ קְלִפּוֹת רַבּוֹת הַשּׁוֹכְנִים סְבִיבָם בִּבְחִינַת זֹאת יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' וְאֶפְשָׁר שֶׁיִּתְאַחֲזוּ בִּלְבּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צְרִיכִין מִשְׁפָּט שֶׁיִּשְׁפֹּט הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד וְעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב בְּחִינַת לַבַּת אֵשׁ וְאֵשׁ הַזֶּה שׁוֹרֵף אוֹתָם שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּלִבּוֹ וְלֹא בְּהַהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' וְאָז יוֹצֵא לְאוֹר מִשְׁפָּט, הַיְנוּ שֶׁנִּתְלַהֵב הַלֵּב וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא בִּבְחִינַת כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד הַנַּ"ל,

בְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בַּיִת וְחוֹמָה, יָד וָשֵׁם, עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא דִּלְגוֹ, חָכְמָה וַעֲשִׁירוּת. וְהַיּוֹצֵא מִשָּׁם לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁלַּעֲשִׁירוּת זוֹכִין עַל יְדֵי כְּבִישַׁת כַּעַס וְעַל יְדֵי זֶה נִגְדָּל הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִים נְפָשׁוֹת הָרַבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ, וְהוּא בְּחִינַת חוֹמָה, בְּחִינַת עִגּוּלָא, בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְכָל הַהַכְחָשׁוֹת וְהַדִּין וּדְבָרִים שֶׁשָּׁכִיחַ בֵּין בְּנֵי אָדָם בְּעִנְיְנֵי מָמוֹן הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁהוּא הָעֲשִׁירוּת שֶׁל הָאָדָם נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד הַנַּ"ל בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הַקְּדֻשָּׁה שׁוֹכֶנֶת תָּמִיד בֵּין הַקְּלִפּוֹת לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת מִשָּׁם בִּבְחִינַת זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת, וְזֶה עִקַּר כָּל עִסְקֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת, עַל כֵּן שְׁכִיחַ הַרְבֵּה הַכְחָשׁוֹת וְדִין וּדְבָרִים בְּעִסְקֵי הַמָּמוֹן, כִּי זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַקְּלִפּוֹת הַשּׁוֹכְנִים סְבִיב הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן לָזֶה הוּא מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לָבוֹא לְמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי יִהְיֶה רִיב בֵּין אֲנָשִׁים וְנִגְּשׁוּ אֶל הַמִּשְׁפָּט". כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת אֵשׁ כַּנַּ"ל וְהוּא שׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁסְּבִיב הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מֵהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מְבַטֵּל כָּל הַהַכְחָשׁוֹת וְכָל הַגְּזֵלוֹת שֶׁרָצָה אֶחָד לִגְזֹל אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵרַע הַנַּ"ל שֶׁסְּבִיב הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, כִּי עַתָּה נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי אֵשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט צֶדֶק שֶׁפּוֹסְקִין הַדַּיָּנִים. וְזֶה וּכְשֶׁיִּהְיוּ בַּעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כִּרְשָׁעִים, וּכְשֶׁנִּפְטָרִין מִלְּפָנֶיךָ יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כְּזַכָּאִין כְּשֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם:

אֶת הַדִּין, כִּי קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט לָאוֹר גַּם הַזַּכַּאי שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ נֶחְשָׁב כִּרְשָׁע מֵאַחַר שֶׁהֶכְרַח לָבוֹא לְמִשְׁפָּט שֶׁזֶּה מוֹרֶה שֶׁהָרַע שֶׁסְּבִיב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נֶאֱחַז בְּהַחַיָּב הַכּוֹפֵר מָמוֹן חֲבֵרוֹ עַד שֶׁהֶבִיאוֹ לִידֵי כְּפִירָה וְהַכְחָשָׁה וְאָז בְּוַדַּאי נִתְאַחֵז גַּם בּוֹ אֵיזֶה מִעַט מֵהָרַע, כְּמִבֹּאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהָרַע שֶׁסְּבִיב הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ יָכוֹל לְהִתְאַחֵז גַּם בְּלֵב הַמְקָרְבָן, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גַּם זֶה שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן הוּא בִּבְחִינַת מְקָרֵב וּמַעֲלֶה נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּהַמָּמוֹן וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁצָּרִיךְ לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הֵם עִסְקֵי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהֵלְכוֹת גְּבִיּוֹת מִלְוֶה הֲלָכָה ג עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַיֵּן שָׁם). וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל הָעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הָרַע שֶׁל הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם סְבִיב הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְהָעֵצָה לָזֶה הוּא

מִשְׁפָּט שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת, דְּהַיְנוּ לְהִתְבּוֹדֵד וּלְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְלִשְׁפֹּט וְלָדוּן אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה וְכוּ'. וְאָז בְּוַדַּאי יִתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְיִשְׂרֹף אֶת הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּלִבּוֹ וְלֹא יִתְאַחֵז גַּם בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וַאֲזַי בְּוַדַּאי יִשְׁמְרֵהוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לָבוֹא לִפְנֵי דַּיָּנִים לְמִשְׁפָּט, כִּי אֵשׁ שֶׁל הַמִּשְׁפָּט שֶׁלּוֹ שֶׁשָּׂפַט אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ יִשְׂרֹף אֶת הָרַע הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים כָּל הַהַכְחָשׁוֹת שֶׁבַּמַּשָּׂא וּמַתָּן וַאֲזַי בְּוַדַּאי יִנָּצֵל מִדִּין וּדְבָרִים וְלֹא יִצְטָרֵךְ לָבוֹא אֶל הַמִּשְׁפָּט לִפְנֵי דַּיָּנִים. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁבָּא לִפְנֵי דַּיָּנִים אַף עַל פִּי שֶׁהוּא זַכַּאי נֶחֱשָׁב גַּם הוּא כְּרָשָׁע בְּשַׁעָה שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַדַּיָּן מַחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לְגָרֵשׁ וּלְבַעֵר הָרַע שֶׁסְּבִיב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁלּוֹ בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנִּפְטָרִין מִלִּפְנֵיךְ אָזַי שְׁנֵיהֶם כְּזַכָּאִין, כִּי עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט צָדֵק שֶׁיֵּצֵא מִלִּפְנֵי הַדַּיָּנִים נִשְׂרָף וְנִתְבַּטֵּל הָרַע שֶׁסְּבִיב זֶה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַד שֶׁגַּם הַחַיָּב נֶחֱשָׁב כְּזַכַּאי מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו אֶת הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׂרָף וְנִתְבַּטֵּל הָרַע שֶׁסְּבִיב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁנִּתְאַחֵז בּוֹ בְּיוֹתֵר עַד שֶׁבָּא לִידֵי הַכְחָשָׁה, וְעַכְשָׁו כְּבָר נִשְׂרָף הָרַע וְנִתְבַּטֵּל גַּם מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתָבְעוֹ לְדִין עַל יְדֵי שְׁלִיחַ סְתָם כִּי אִם כְּשֶׁבָּא בְּהַרְשָׁאָה, כִּי יָכוֹל לוֹמַר לוֹ, לָאו בַּעַל דְּבָרִים דִּידִי אַתְּ, כִּי אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְעוֹרֵר וּלְהַזְמִין אֶת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁיְּבַטֵּל אֶת הָרַע הַנַּ"ל כִּי אִם בַּעַל הַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּבְחִינַת בֵּרוּר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּנָיִן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא כָבוֹד הַנַּ"ל, שֶׁהוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְעוֹרֵר אֶת הַמִּשְׁפָּט עַד שֶׁיֵּשֵׁב הַמִּשְׁפָּט עַל כִּסְאוֹ בִּבְחִינַת כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּאוֹת ב, כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בִּבְחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ וְהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא אֶל הַמִּשְׁפָּט וּכְפִי הֲכָנַת הַכִּסֵּא כֵּן הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ. כִּי הַמִּשְׁפָּט בַּלֵּב וְהַכִּסֵּא הַנַּ"ל בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ וְכָל הַנַּ"ל הֵם מָלְבּוּשִׁים לִבְחִינַת רַגְלֵי הַלֵּב, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, נִמְצָא שֶׁהֵם אֶחָד בְּשָׁרְשָׁן. עַל כֵּן אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל כִּי אִם זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא עוֹסֵק בִּבְחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁיָּבוֹא אַחֵר יָכוֹל לוֹמַר לוֹ לָאו בַּעַל דְּבָרִים דִּידִי אַתְּ, כִּי אֵין אַתָּה שַׂיָּךְ אֶל הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה, כִּי אֵין לְךָ כֹּחַ לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה לְבַעֵר הָרַע לְבַטֵּל הַהַכְחָשָׁה שֶׁבֵּינֵינוּ, כִּי אֵין לְאַחֵר כֹּחַ לָזֶה כִּי אִם בַּעַל הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בַּעַל הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְעוֹרֵר אֶת הַמִּשְׁפָּט שֶׁיֵּשֵׁב עַל כִּסְאוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְבַּטֵּל הָרַע שֶׁסְּבִיב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁמִּשָּׁם הַהַכְחָשָׁה כַּנַּ"ל, אִם לֹא שֶׁבָּא בְּכֹחַ וְהָרְשָׁאָה מִבַּעַל הַמָּמוֹן שֶׁכּוֹתֵב לוֹ בְּפֵרוּשׁ שֶׁמּוֹסֵר לוֹ כָּל כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט שֶׁלּוֹ, כִּי כָּךְ כּוֹתֵב לוֹ, דּוֹן וּזְכִי וְאַפֵּיק לְנַפְשָׁךְ וְכָל דְּמִתְעַנֵי לָךְ מִן דִּינָא עָלַי הָדַר, דְּהַיְנוּ שֶׁכּוֹתֵב לוֹ

שֶׁמּוֹסֵר לוֹ כָּל כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט שֶׁלּוֹ כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ לִפְנֵי הַדַּיָּנִים וְכָל דְּמֵתְעַנֵי לָךְ מִן דִּינָא וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁכָּל הַחֲשָׁשׁוֹת וְהַסְּפֵקוֹת שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְעוֹרֵר עָלֶיךָ עַל יְדֵי דִּין הַזֶּה שֶׁאַתָּה נִכְנָס בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה לִלְחֹם עִם הָרַע שֶׁסְּבִיב הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁשּׁוֹכֵן בֵּינֵיהֶם תָּמִיד וְכָל הַחֲשָׁשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה הַכֹּל עָלַי הָדָר, כִּי אֲנִי יֵשׁ לִי כֹּחַ לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְלִשְׂרֹף וּלְבַטֵּל אֶת הָרַע הַזֶּה וְכַנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁכּוֹתֵב לוֹ כָּךְ אֲזַי יָכוֹל לְעוֹרֵר אֶת חֶבְרוֹ שֶׁיַּעֲמֹד עִמּוֹ לְמִשְׁפָּט, כִּי אָז הוּא מְקַבֵּל כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט שֶׁל בַּעַל הַמָּמוֹן כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עוֹמֵד שָׁם שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן לט לְעִנְיַן הוֹדָאָה בִּפְנֵי בֵּית דִּין שֶׁאֵין נֶחֱשָׁב בֵּית דִּין כִּי אִם כְּשֶׁקִּבְּעוּ דֶּכְתָּא וְאַזְמְנֵיהּ. קָבְעוּ דֶּכְתָּא זֶה בְּחִינַת הֶכְנַע הַכֹּסֶא לְמִשְׁפָּט בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט שֶׁעִקַּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַבֵּית דִּין הוּא כְּפִי הֶכְנַע הַכֹּסֶא הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קָבְעוּ דֶּכְתָּא וְאַזְמְנֵיהּ. וְאָז דַּיְקָא יֵשׁ לָהֶם דִּין בֵּית דִּין שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט לָאוֹר וְשׁוֹרֵף וּמְבַטֵּל אֶת הָרַע שֶׁסְּבִיב הַהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "אֲשֶׁר לֹא טוֹב עָשָׂה בְּעַמָּיו", זֶה הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה, כִּי בְּוַדַּאי לֹא טוֹב עָשָׂה מֵאַחַר שֶׁמַּכְנִיס עַצְמוֹ בְּסַכָּנָה כָּזֹאת לִלְחֹם עִם הָרַע שֶׁסְּבִיב הַמָּשָׁא וּמַתָּן וְכוּ' כַּנַּ"ל, בִּפְרָט שֶׁאֵינוֹ שַׂיָּךְ לָזֶה. וּבְוַדַּאי אַף עַל פִּי שֶׁהַבַּעַל הַמָּמוֹן נוֹתֵן לוֹ כֹּחַ וְהַרְשָׁאָה, אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל בֵּין בַּעַל הַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ בֵּין אַחֵר הַבָּא בִּמְקוֹמוֹ בְּכֹחַ וְהַרְשָׁאָה, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַכֹּחַ לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט לִשְׂרֹף אֶת הָרַע הַנַּ"ל שֶׁסְּבִיב הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת, הוּא עַל יְדֵי בַּעַל הַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּלְבִּישׁ בִּבְחִינַת הָעֲשִׁירוּת בִּבְחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ אֶת רַגְלֵי הָרוּחַ הַחִיּוּנִי שֶׁבַּלֵּב שֶׁשָּׁם אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וּכְפִי הַלְּבָשָׁתוֹ כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט לִשְׂרֹף הָרַע שֶׁסְּבִיב הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת כִּסֵּא לְהַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, אֲבָל אַחֵר אַף עַל פִּי שֶׁבָּא בְּהַרְשָׁאָה בְּשָׁלִיחוּתוֹ בְּוַדַּאי אֵין לוֹ כֹּחַ כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה לֹא טוֹב עָשָׂה, כִּי קָשֶׁה לוֹ לְהִמָּלֵט שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ מֵהָרַע שֶׁסְּבִיב הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן שֶׁחוֹלְקִין עָלָיו שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶכְחָשׁוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶם וּכְנִרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁעַל פִּי רֹב אֵין נִמְלָט הַבָּא לְדִין, אֲפִלּוּ הַזַּכַּאי מִקְּטָטוֹת וּמְרִיבוֹת וְכַעַס וּפְעָמִים טוֹעֵן שֶׁקֶר, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא זַכַּאי בְּלֹא זֶה וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהָרַע שֶׁסְּבִיב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמָּמוֹן שֶׁנִּתְאַחֵז גַּם בְּלֵב הַזַּכַּאי וְכוּ' כַּנַּ"ל. מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמִּתְעַבֵּר עַל רִיב לֹא לוֹ, שֶׁהוּא הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה, שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט כְּמוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ, עַל כֵּן בְּוַדַּאי לֹא טוֹב עָשָׂה וְכַנַּ"ל:

עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל יְבֹאַר עִנְיַן פֶּסַח וְאִסּוּר חָמֵץ וּמִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה וְכוּ':

חלק ו

כִּי פֶּסַח הוּא הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁעָסַק בָּזֶה כָּל יָמָיו לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן בִּתְחִלַּת הִתְגַּלּוּת בְּמַרְאֵה הַסְּנֶה נֶאֱמַר, "וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ ה' בְּלַבַּת אֵשׁ". שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁזָּכָה שֶׁנִּתְעוֹרֵר מַלְאֲכֵי לִבּוֹ שֶׁהוּא אֵשׁ הַמְּשִׁפָּט שֶׁשּׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁסְּבִיב הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקָרְבָן שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פְּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם בַּעֲשִׁירוּת גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחַ לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ, "וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר וְכוּ' וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל". וְה' יִתְבָּרַךְ הִזְהִירָם עַל כָּךְ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "דַּבֶּר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וְיִשְׁאֲלוּ אִישׁ וְכוּ'". כִּי כָּל הַגְּאֻלָּה הָיְתָה תְּלוּיָה בָּזֶה, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁרְשָׁם בָּעֲשִׁירוּת וְכוּ' וְעַל כֵּן הַכֹּל נִמְשָׁכִים וּמִתְאַוִּים אַחַר הֶעָשִׁיר וְכוּ'. וְעַל כֵּן עִקַּר הַגְּדֻלַּת הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ הוּא עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס שֶׁהוּא פְּגַם הָעֲשִׁירוּת, פְּגַם הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ, כִּי כְּשֶׁיּוֹרֵד לְהָאָדָם שֶׁפַע עֲשִׁירוּת אֲזַי מִתְגָּרֶה הַיֵּצֶר הָרָע לְהָסִית אֶת הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה בְּכַעַס כְּדֵי לְהַפְסִיד עַל יְדֵי זֶה אֶת הָעֲשִׁירוּת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי לְמַעְלָה בְּשָׁרְשׁוֹ הַמָּמוֹן עִם הַכַּעַס הֵם בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת אַךְ לְמַטָּה כְּשֶׁיּוֹרֵד הַשֶּׁפַע לְמַטָּה מִתְגָּרֶה בּוֹ הַבַּעַל דָּבָר לַהֲפֹךְ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת לְכַעַס, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל יְדֵי זֶה טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ כִּי הַנֶּפֶשׁ שָׁרְשָׁהּ בָּעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס מְאֹד כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הַגְּדֻלַּת הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ, כִּי הָעֲשִׁירוּת בְּחִינַת חוֹמָה, בְּחִינַת הוֹן עָשִׁיר וְכוּ' וּכְחוֹמָה וְכוּ', אֲבָל עַל יְדֵי כַּעַס נִפְגָּם הַחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת, בְּחִינַת עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצָר לְרוּחוֹ, כִּי עוֹשֶׂה מֵחוֹמָה בְּחוֹלָם חֻמָּה בְּצֵירֵי, שֶׁהוּא כַּעַס, שֶׁהוּא הַשֶּׁפַע שֶׁל הָעֲשִׁירוּת בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְכַעַס וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָאִסּוּר שֶׁל חָמֵץ, כִּי עִקַּר גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הָיָה תְּלוּי בְּהָעֲשִׁירוּת שֶׁזָּכוּ לְהוֹצִיא מִמִּצְרַיִם שֹׂרֶשׁ נַפְשָׁם כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהוֹצִיאוּ הָעֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ נַפְשָׁם כַּנַּ"ל, מִמִּצְרַיִם עַל יְדֵי זֶה יָצְאוּ מִמֵּילָא נַפְשׁוֹתָם מִשָּׁם. וְגַם עַל יְדֵי הָעֲשִׁירוּת נִגְדַּל שְׁמָם וְנַפְשָׁם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְאַוּוּ נְפָשׁוֹת רַבִּים לְהִכָּלֵל בָּהֶם, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לַעֲסֹק בִּבְנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ לָצֵאת מִגָּלוּת נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ לַעֲסֹק לְהוֹצִיא אֲחֵרִים עִמּוֹ לְקָרֵב נְפָשׁוֹת הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ". שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַתַּלְמִידִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה עִקַּר מְצוַת זְכִירַת וְסִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא עִקַּר הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ

אָז וְעַל כֵּן מִצְוָה לְזָכֹר זֹאת וּלְסַפֵּר מִזֶּה בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו". כְּדֵי לְקָרֵב כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַמּוֹפְתִים הַגְּדוֹלִים וְהָאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ וְלֹא נִרְאוּ מִימוֹת עוֹלָם, הַכֹּל כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ וְאַדְנוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ". וּכְתִיב, "וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ וְכוּ'". וְעַל כֵּן כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל בִּתְחִלַּת הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ", מִצְרַיִם וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁהִזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכַמָּה וְכַמָּה מְצִוּוֹת, כִּי עִקַּר הִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּסַפְּרִין גְּבוּרוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו שֶׁרָאִינוּ בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וַאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים מֵאָז וְעַד הֵנָּה, כִּי כָּל הַנִּסִּים וְכָל הַיְשׁוּעוֹת הֵם בְּבְחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁמְּכֻנִּים בַּשֵּׁם מִצְרַיִם. נִמְצָא, שֶׁיְּצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, עַל כֵּן הֶזֶהֲרוּ אָז מְאֹד לִשְׁאֹל אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְכוּ' כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וְכוּ' כְּדֵי לִזְכּוֹת לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל בְּחִינַת רְכוּשׁ גָּדוֹל, כִּי הָעֲשִׂירוּת שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁהוּא הִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָאָסוּר שֶׁל חָמֵץ שֶׁהוּא אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי חָמֵץ בְּחִינַת כַּעַס, בְּחִינַת כִּי יִתְחַמֵּץ לִבָּבִי, כִּי חָמֵץ עוֹלֶה בִּנְפִיחָה עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹלֵט בּוֹ אֲוִיר וְרוּחַ הָעוֹלָם, זֶה בְּחִינַת כַּעַס שֶׁהוּא חֲרוֹן אַף, שֶׁהוּא בְּחִינַת עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצוֹר לְרוּחוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין עוֹצְרִין וְכוֹבְשִׁין אֶת הָרוּחַ שֶׁבָּאַף וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ לְהִתְחַמֵּץ בְּכַעַס וַחֲרוֹן אַף שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ בְּחִינַת כִּי יִתְחַמֵּץ לִבָּבִי, כִּי עַתָּה צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הָאֲכִילָה מְאֹד שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט בָּהּ רוּחַ הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְהַפֵּךְ שֶׁפַע הָעֲשִׂירוּת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַתָּה שֶׁבָּזֶה תְּלוּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁלֹּא יִתְהַפֵּךְ לְכַעַס וַחֲרוֹן אַף, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין מַעְצָר לְרוּחוֹ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְעַכֵּב אֶת הָרוּחַ מְאֹד, דְּהַיְנוּ לִשְׁמֹר אֶת הָעִסָּה מְאֹד מֵרוּחַ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא תִּתְחַמֵּץ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגָּרוֹת עַתָּה, חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁעַתָּה נִמְשָׁךְ שֶׁפַע הָעֲשִׂירוּת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּזֶה תְּלוּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן חָמֵץ בְּפֶסַח בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי הוּא תְּלוּי בְּמַשֶּׁהוּ בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה, כִּי לְמַעְלָה הַכֹּל קָדֵשׁ רַק לְמַטָּה בְּמַשֶּׁהוּ בְּעָלְמָא כְּשֶׁפּוֹגְמִין, חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵינָם נִזְהָרִין מִכַּעַס אָז נִתְהַפֵּךְ שֶׁפַע הָעֲשִׂירוּת לְכַעַס, חַס וְשָׁלוֹם, וְנַעֲשֶׂה מֵחוֹמָה חֲמָה. נִמְצָא, שֶׁהַדָּבָר תָּלוּי בְּמַשֶּׁהוּ, וְעַל כֵּן חָמֵץ אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי הַלֶּחֶם שֶׁהוּא עִקַּר הָאֲכִילָה שֶׁל הָאָדָם הוּא בְּחִינַת הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׂירוּת, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׂירוּת הָעִקָּר הוּא אֲכִילַת הָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר

חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ". וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל כֵּן עַתָּה צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הָאֲכִילָה שֶׁהוּא הַלֶּחֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפָּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת, צְרִיכִין לִשָּׁמְרוֹ מְאֹד מִכַּעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ וְכַנַּ"ל, כִּי זֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר בַּזֹּהַר וּבַכַּוָּנוֹת שֶׁבִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עֲדַיִן זֶהֱמַת מִצְרַיִם נֶאֱחָז בָּהֶם בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן הָיָה קָשֶׁה לָהֶם לָצֵאת אִם לֹא עַל יְדֵי שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא בְּיוֹתֵר וְכוּ', אֲבָל צְרִיכִין לִשְׁמֹר הָאוֹר הַנִּפְלָא הַזֶּה מְאֹד מְאֹד וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הָאַזְהָרָה עַל שְׁמִירַת הַמִּצּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָעֶלְיוֹן וְהַנִּפְלָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצוֹת". כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רְחֵם עָלֵינוּ בְּחֶמְלָתוֹ הַגְּדוֹלָה וּמֵאִיר עָלֵינוּ עַתָּה אוֹר גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע עֲשִׁירוּת גָּדוֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל וְכוּ'. וּמֵאַהֲבָתוֹ הַגְּדוֹלָה אוֹתָנוּ צִוָּה עָלֵינוּ לֶאֱכֹל מַצָּה וְלִזָּהֵר מֵחָמֵץ מְאֹד כְּדֵי שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִיל אוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת לֵירֵד לָנוּ לְזֶה הָעוֹלָם תֵּכֶף וּמִיָּד נְצַיֵּר אוֹתוֹ בִּבְחִינַת מַצָּה קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל לִשְׁלֹט בּוֹ אֲוִיר וְרוּחַ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יַהַפְכוּ אוֹתוֹ לִבְחִינַת חָרוֹן אַף, לִבְחִינַת כַּעַס, כִּי הֵם מִתְגָּרִים מְאֹד לַהֲפֹךְ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת לְכַעַס, בִּפְרָט עַתָּה בְּהַתְחָלַת הַהִתְקָרְבוּת וְגַם עֲדַיִן לֹא נִטְהַרְנוּ לְגַמְרֵי מִזֶּהֱמַת מִצְרַיִם וְגַם כִּי יוֹרֵד אוֹר גָּדוֹל וְשֶׁפַע עֲשִׁירוּת גָּדוֹל מְאֹד עַל כֵּן הֵם יִרְצוּ לְהִתְגָּרוֹת בָּזֶה, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַפְכוֹ לְכַעַס, עַל כֵּן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְהִזְהִירָנוּ לִשְׁמֹר אֲכִילָתֵנוּ מֵחָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ כְּדֵי לִשְׁמֹר הָאֲכִילָה וְהַפָּרְנָסָה בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת מִכַּעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ, בְּחִינַת חָרוֹן אַף, בְּחִינַת אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצָר לְרוּחוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן הֶחָמֵץ אָסוּר שִׁבְעַת הַיָּמִים עַד קְרִיעַת יַם סוּף. וְאַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁנִּקְרַע הַיָּם הֲתַר הֶחָמֵץ, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁזּוֹכִין לְחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת אֲזַי הַחוֹמָה הַזֹּאת שׁוֹמֶרֶת אֶת הָאָדָם מִכַּעַס רַק בְּתִחִלָּה כְּשֶׁיּוֹרֵד הַשֶּׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוּת הוּא מִתְגָּרֶה מְאֹד לַהֲפֹךְ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת לְכַעַס וְלִפְעָמִים מִתְגָּרֶה בּוֹ בְּכַעַס גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיּוּכַל לְהַפְסִיד לוֹ גַּם הַחוֹמָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר זָכָה לַעֲשִׁירוּת וְזָכָה לִבְחִינַת חוֹמָה, אַף עַל פִּי כֵן יְקַלְקֵל הַחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַכַּעַס בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן בְּפֶסַח שֶׁאָז מַתְחִיל הַשֶּׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוּת לֵירֵד אָז צְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מֵחָמֵץ שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּעַס. וְעַל כֵּן עִקַּר מִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה הוּא בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּעֵת שֶׁמְּקַבְּלִין הָרְכוּשׁ גָּדוֹל שֶׁאָז צְרִיכִין לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִכַּעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ, אֲבָל אַחַר הַהַתְחָלָה שֶׁהוּא לַיְלָה הָרִאשׁוֹנָה אֵין חִיּוּב לֶאֱכֹל מַצָּה, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵחָמֵץ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לַעֲשִׁירוּת בְּעֵת

יְצִיאַת מִצְרַיִם עֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ הָעֲשִׁירוּת בִּשְׁלֵמוּת וַעֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַחוֹמָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עֲדַיִן אָנוּ יְרֵאִים מֵהַמִּצְרִים שֶׁרוֹצִים לִרְדֹּף אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז נִקְרַע הַיָּם וְאָז נָפְלוּ הַמִּצְרִיִּים לְגַמְרֵי וְאָז זָכִינוּ לְהָעֲשִׁירוּת בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי גְּדוֹלָה הָיְתָה בִּזַּת הַיָּם מִבִּזַּת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹרֵי זָהָב וְכוּ'". עַל כֵּן אָז הֶתֵּר הֶחָמֵץ, כִּי אָז כְּבָר נִשְׁלַם לָנוּ הַחוֹמָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי קְרִיעַת יַם סוּף בְּבְחִינַת וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה עַד שֶׁאֵין יְרֵאִים עוֹד מֵהֶם שֶׁלֹּא יַהַפְכוּ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת לְכַעַס, עַל כֵּן אָז אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח, שֶׁהוּא קְרִיעַת יַם סוּף, הֶתֵּר הֶחָמֵץ, כִּי כְּבָר זָכִינוּ לְחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל וְנִפְלָא עַד שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְקַלְקֵל הַחוֹמָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי הֶחָמֵץ, וּכְבָר נִטְהַר רוּחַ וַאֲוִיר הָעוֹלָם שֶׁאֲפִלּוּ הָרוּחַ הַגָּדוֹל הַשּׁוֹלֵט בֶּחָמֵץ אֵין בּוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיס בּוֹ כַּעַס וַחֲרוֹן אַף, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּבָר זָכִינוּ לְהַחוֹמָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בְּחִינַת וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה וְכַנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי מַה שֶּׁהֵם יְכוֹלִים לִפְעָמִים לְהִתְגָּרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם חוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת הוּא רַק כְּשֶׁאֵין שְׁלֵמוּת בְּהַחוֹמָה, אֲבָל בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁזָּכִינוּ לְקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁאָז נִשְׁלַם בְּחִינַת הַחוֹמָה, בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל, עַל כֵּן אֵין אָנוּ מִתְיָרְאִים עוֹד מֵחָמֵץ וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן אַחַר כָּךְ הֶתֵּר הֶחָמֵץ וְכַנַּזְכָּר לְעֵיל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם עֹנִי וְעִקַּר הַמְצָוָה בְּמַצָּה עָנְיָה, אֲבָל בְּמַצָּה עֲשִׁירָה אֵין יוֹצְאִין, כִּי מַצָּה עֲשִׁירָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּלּוֹשָׁה בְּשֶׁמֶן וּדְבַשׁ וּמֵי פֵּרוֹת אֵינָהּ בָּאָה לִידֵי חִמּוּץ, כִּי אֵין לְהֶחָמֵץ שְׁלִיטָה בִּבְחִינַת עֲשִׁירוּת וְכַנַּ"ל, אֲבָל אֵין אָנוּ יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבָה בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה בָּזֶה, כִּי עַתָּה אָנוּ צְרִיכִין לֶאֱכֹל דַּיְקָא לֶחֶם עֹנִי שֶׁמַּזְכִּיר אֶת הָעֹנִי שֶׁבְּמִצְרַיִם, לְהוֹרוֹת שֶׁעַתָּה עֲדַיִן אֵין לָנוּ עֲשִׁירוּת, כִּי עֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים הָיִינוּ בְּמִצְרַיִם, רַק עַתָּה ה' יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ מַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת, עַל כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל לֶחֶם הַמְשֻׁמָּר דַּיְקָא מֵחָמֵץ, דְּהַיְנוּ לֶחֶם הַנִּלּוֹשׁ בְּמַיִם לְשֻׁמְרוֹ הֵיטֵב מֵחָמֵץ כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירָה הַזֹּאת נִשְׁמֹר אֶת שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת הַבָּאָה עָלֵינוּ עַתָּה לְשָׁמְרָהּ מֵאֲחִיזַת הַכַּעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁמִירָה מֵחָמֵץ הוּא מֵעֵת נְתִינַת מַיִם בָּעִסָּה, כִּי מַיִם הוּא בְּחִינַת שֶׁפַע הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִים וּגְדֵלִים עַל יְדֵי הַמַּיִם שֶׁמְּגַדְּלִין וּמַצְמִיחִין הַכֹּל, וְאֶפְלּוּ עֲשִׁירוּת וְאוֹצָרוֹת נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ' לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן" (בְּסִימָן ס), עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹתְנִין מַיִם בְּעִסָּה זֶה בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת. וְעַתָּה בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיּוֹרֵד שֶׁפַע גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מְאֹד, תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִיל לֵירֵד שֶׁפַע הַזֹּאת בְּזֶה הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ בְּעֵת נְתִינַת הַמַּיִם תֵּכֶף צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הָעִסָּה

מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ אֲוִיר וְרוּחַ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא נִטְהַר עֲדַיִן מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁלֹּא יַהֲפֹךְ הָאוֹר וְהַשֶּׁפַע הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת לְכַעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ, כִּי מַיִם כּוֹלְלִים שְׁתֵּי בְּחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בָם יָדִין עַמִּים". כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם:

מָשָׁל לְנַחְתּוֹם וְכוּ', כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת יוֹרְדִין עַל יְדֵי מַיִם, וְכָל הֶעָנָשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲרוֹן אַף הֵם עַל יְדֵי מַיִם. עַל כֵּן מֵעֵת נְתִינַת הַמַּיִם צְרִיכִין לִשְׁמֹר הָעִסָּה שֶׁהִוא הַלֶּחֶם, שֶׁהִוא בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת לְשָׁמְרוֹ מְאֹד מֵאֲחִיזַת הַכַּעַס, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל כֵּן חָמֵץ בְּפֶסַח בְּמַשֶּׁהוּ מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָר אִסּוּרִים שֶׁבְּטֵלִים בְּשִׁשִּׁים, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עִנְיַן בִּטּוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא, בְּחִינַת מֵם וְסָמֶךְ שֶׁבַּלּוּחוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט, עַיִן שָׁם הֵיטֵב, אֲבָל אִסּוּר חָמֵץ נִמְשָׁךְ מֵהָרְשָׁעִים שֶׁאֵין אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט מוֹעִיל לָהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵרֶב רַב, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יְחִילוּ דְרָכָו בְּכָל עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מְנֻגָּדוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּמִשָּׁם עִקַּר אִסּוּר חָמֵץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְכוּ' וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה וְכוּ'". הֵינוּ שֶׁעִקַּר אִסּוּר הֶחָמֵץ הוּא מֵחֲמַת הָעֵרֶב רַב שֶׁעָלָה אִתָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא יָכְלוּ לְהִטָּהֵר בִּשְׁלֵמוּת מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם וְעַל כֵּן הֻצְרְכוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל וְעַל כֵּן הֻכְרְחוּ לְמַהֵר וּלְזָרֵז וּלְצַיֵּר הַשֶּׁפַע מִיָּד בִּבְחִינַת מַצָּה קֹדֶם שֶׁתִּשְׁלֹט בּוֹ הָרוּחַ הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא תַּחְמִיץ עַל יָדוֹ שֶׁלֹּא תִּתְהַפֵּךְ לְכַעַס, חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁהָרוּחַ וְהָאֲוִיר אֵינוֹ טָהוֹר מֵחֲמַת זֻּהֲמַת הָעֵרֶב רַב שֶׁיָּצְאוּ עִמָּהֶם שֶׁהָרַע שֶׁלָּהֶם לֹא נִכְנַע וְנִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט, וְעַל יְדֵי זֶה צְרִיכִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמָם מְאֹד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֲזָהָרָה מֵחָמֵץ וְכַנַּ"ל (וְהֵבֵן הַדְּבָרִים מְאֹד וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהֵבֵן שָׁם וְכָאן מְאֹד). וְכֵן מוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁפֶּגֶם הָעֵרֶב רַב הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הֶחָמֵץ בְּחִינַת וַיֵּרֶא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה-בָּא שֵׁשׁ, 'דְּאִפְרְשׁוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע', בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁנֶּאֱסָר בָּרֵגַע שֶׁבֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, בְּחִינַת כִּי בֹשֵׁשׁ, בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי אִחוּר וּשְׁהִיָּה. וְעַל כֵּן אֵין חָמֵץ מִתְבַּטֵּל בְּשִׁשִּׁים, כִּי בְּטוּל שִׁשִּׁים הוּא רַק בְּמָקוֹם שֶׁמּוֹעִיל אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל חָמֵץ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָעֵרֶב רַב שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט, עַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵינוֹ מִתְבַּטֵּל בְּשִׁשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא הַנַּ"ל, עַל כֵּן אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל יִדְרֹשׁ וְכוּ' יְחִילוּ דְרָכָו בְּכָל עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מְנֻגָּדוֹ, זֶה בְּחִינַת הָעֵרֶב רַב שֶׁמְּרוֹם מִשְׁפָּטָיו מֵהֶם, כִּי אֵין מוֹעִיל לָהֶם אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יָחִילוּ, דְּהַיְנוּ הַצְּלָחָה שֶׁגַּם הֵם עֲשִׁירִים גְּדוֹלִים. וְזֶהוּ רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ וְכוּ', כִּי

הָעֲשִׁירוּת שֶׁל הָרְשָׁעִים בְּחִינַת עֵרֶב רַב הוּא בְּחִינַת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף הֵפֶךְ הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ רַק עַל יְדֵי כְּבִישַׁת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף, אֲבָל אֶצְלָם הָעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי חֲרוֹן אַף, וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת נֶאֱמַר בָּהֶם, "גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת". כִּי הַגְּדֻלָּה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּעַצְמוֹ כַּעַס מַמָּשׁ וְעַל עֲשִׁירוּת כָּזֶה נֶאֱמַר, "עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ", זֶה בְּחִינַת כַּעַס שֶׁנִּקְרָא רָעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ". כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וּמֵחֲמַת זֶה עַתָּה רֹב הָעֲשִׁירוּת אֲצֶל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים רֻבָּן עֲנִיִּים, כִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים אֵינָם יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לַעֲשִׁירוּת כִּי אִם עַל יְדֵי כְּבִישַׁת כַּעַס, כִּי עֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי כְּבִישַׁת כַּעַס דַּיְקָא, אֲבָל הָרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת עֵרֶב רַב כָּל עֲשִׁירוּתָם הוּא בְּעַצְמוֹ כַּעַס כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ עֲשִׁירוּת כְּלָל, כִּי כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְהוּא רַק לְפִי שָׁעָה כְּמוֹ הַכַּעַס שֶׁהוּא חֲרוֹן אַף הַמִּתְגַּדֵּל וּמִתְגַּבֵּר לְפִי שָׁעָה בִּבְחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְאַחַר כָּךְ כָּלָה וְנֶאֱבָד, כִּי רַגְזָן לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ אֶלָּא רַגְזָנוּתוֹ, כִּי עֲשִׁירוּתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹגֶז וְכַעַס אֵינוֹ נִשְׁאָר בְּיָדָם, אַדְרַבָּא, עוֹקֶרֶת אוֹתָם מִשָּׁנֵי עוֹלָמוֹת, כִּי הוּא לֹא יָלִין בַּעֲמָלוֹ וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בְּיָדוֹ, אֲבָל עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי כְּבִישַׁת כַּעַס הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְזוֹכֶה עַל יְדֵי זֶה לִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, כִּי מַרְבֶּה בִּצְדָקָה עַל יְדֵי עֲשִׁירוּתוֹ וְגַם מְגַדֵּל הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׁם דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי הָעֲשִׁירוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקָרְבִים נְפָשׁוֹת רַבִּים לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל וְעַל עֲשִׁירוּת כְּזֹאת נֶאֱמַר, "הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה וְכוּ'". וְעַל כֵּן נִסְמַךְ, "רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ וְכוּ'" לְפָסוּק, "יָחִילוּ דְּרָכָו וְכוּ'", שֶׁהוּא הַצְלָחַת הָרָשָׁע בַּעֲשִׁירוּת גָּדוֹל, כִּי עֲשִׁירוּתוֹ בְּחִינַת כַּעַס כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּל עִנְיַן הַמִּזְמוֹר מְדַבֵּר שָׁם מִזֶּה מִגְּדֶל הַצְלָחַת הָרָשָׁע שֶׁהוּא מָלֵא כַּעַס תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "כִּי אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶיךָ וְכוּ'". הֵינוּ שֶׁהַכָּתוּב מִתַּמֵּהַּ שֶׁהָרָשָׁע שֶׁמָּלֵא כַּעַס וְאַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לוֹ בְּיָדוֹ עֲשִׁירוּת כָּזֶה וְכוּ', אֲבָל בַּסּוֹף מְסַיֵּם, "לִשְׁפֹּט יָתוֹם וְדָךְ". כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּבֵּר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁל מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְיַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ מִן הָאָרֶץ, דְּהֵינוּ שֶׁיְּשַׁבֵּר וְיַכְנִיעַ אֶת הָרְשָׁעִים וְיַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עַתָּה עֲנִיִּים יַצִּילֵם מֵהֶרַע שֶׁלָּהֶם וְיַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל כָּל הָעֲשִׁירוּת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּשְׁפָּט יִהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם וְכוּ'". וּכְתִיב:

"וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים". וּכְתִיב, צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְכוּ'". וְכֵן הַרְבֵּה, הֵינוּ כַּנַּ"ל. וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּהַהוֹרָה הַנַּ"ל וְהָבֵן:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן כְּנֶגֶד אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט

וְשׁוֹרֵף וּמְכַלֶּה אֶת הָרַע שֶׁסְּבִיב הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה שֶׁנִּגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִפַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ:

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁנִּגְאֲלִין הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִבְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע הַנַּ"ל שֶׁסְּבִיב הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמּוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמְקָרְבִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעִקַּר גְּאֻלָּתָם מֵהָרַע אֶל הַטּוֹב לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם שֶׁמְּשִׂיחִין אֶת כָּל לִבָּם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְשׁוֹפְטִין וְדָנִין אֶת עַצְמָן עַל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם וְעִנְיְנֵיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵיהֶם וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִתְלַהֵב הַלֵּב וְנִתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט לִשְׂרֹף אֶת כָּל הָרַע שֶׁסְּבִיב הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁם בְּהַתּוֹרָה נֶאֱמַר עִנְיַן הַמִּשְׁפָּט עַל הָעוֹסֵק לְקָרֵב נְפָשׁוֹת, אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי גַּם כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִין עִקַּר הִתְקָרְבוּתָם לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַעֵר וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁלָּהֶם הוּא מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם כַּנַּ"ל כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ עַל זֶה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, כִּי כְּשֶׁהַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּתְקָרְבִין עוֹסְקִין גַּם כֵּן בַּמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל אָז הֵם מְעוֹרְרִין וּמוֹסִיפִין כֹּחַ בְּאֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁעוֹסֵק לְקָרְבָן וְאָז מִתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְשׁוֹרֵף אֶת כָּל הָרַע שֶׁסְּבִיב נַפְשׁוֹתָם שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּלֵב הַצַּדִּיק וְלֹא בְּלִבָּם כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין בְּכָל הַדְּבָרִים אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, דְּהַיְנוּ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְגַבֵּי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא כְּנֶגְדָּם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, וְגַם כְּבָר אֲמַרְנוּ לְמַעְלָה שֶׁגַּם כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּתְקָרְבִין צְרִיכִין לַעֲסֹק כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקָרֵב עוֹד נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל אֶחָד בְּפִי בְּחִינָתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיוּ עֲצֵים יְבֵשִׁים, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי זֶה סִימָן בֶּאֱמֶת כְּשֶׁנִּתְקָרְבִין בּוֹ עוֹד נְפָשׁוֹת, כִּי יֵשׁ אִילָן וְעַנָּפִים, וְעַנָּפִים לָעֲנָפִים וְכוּ'. וְהַצַּדִּיק הוּא גּוּפָא דְּאִילָנָא וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּתְקָרְבִין הֵם בְּחִינַת עֲנָפִים וְצָרִיךְ שֶׁיֵּצְאוּ מֵהֶם עוֹד עֲנָפִים וְכוּ' עַד שֶׁיִּצְמְחוּ עוֹד עִמָּהֶם כַּמָּה וְכַמָּה אִילָנוֹת עַד שֶׁתִּתְמַלֵּא פְּנֵי תֵּבֵל תְּנוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְבוּאָה וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה מִגָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת, הָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְזֶה בְּחִינַת וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים, כִּי הָרַע שֶׁל הָעַכּוּ"ם שֶׁתּוֹפְסִין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הוּא בְּחִינַת אֱלֹהִים אֲחֵרִים שֶׁלָּהֶם שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַשֹּׂר שֶׁלָּהֶם וְעַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל מַכְנִיעַ וּמְבַעֵר הָרַע הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹהֵיהֶם הָאֱלִילִים, בְּחִינַת וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן בְּלֵיל פֶּסַח, כִּי יַיִן בְּחִינַת הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי הַמִּשְׁפָּט בֵּין לְטוֹב וּבֵין לְהֶפֶךְ נִקְרָא בְּשֵׁם שְׁתִיַּת כּוֹס יַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט וְכוּ' כִּי כוֹס בְּיַד ה' וְיַיִן חָמַר וְכוּ'". וּלְהֶפֶךְ לְטוֹבָה נִקְרֵאת הַיְשׁוּעָה בְּשֵׁם כּוֹס יְשׁוּעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וְכוּ'". וּכְתִיב, "תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרַי וְכוּ' כּוֹסִי רְוָיָה". וְעִקַּר קִבּוּל הַשֶּׂכָר שֶׁיְּקַבֵּל כָּל אֶחָד בְּיוֹם הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁיַּיִן בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְזֶה בְּחִינַת אַדְמִימִיּוּת הַיַּיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם וְכוּ'". בְּחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט. וְעַל כֵּן יַיִן יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת זָכָה-נַעֲשֶׂה רֹאשׁ. לֹא זָכָה-נַעֲשֶׂה רֶשׁ. כִּי זָכָה, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְשִׁפּוֹט אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט דִּקְדֻשָּׁה לִשְׂרֹף וּלְבַעֵר הָרַע שֶׁסְּבִיב הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם גַּם כֵּן אֵשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת חֲמִימוּת אֵשׁ שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת רָעוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְשָׂרְפוֹ עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וּמִי שֶׁזָּכָה לְאֵשׁ הַמִּשְׁפָּט דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל אָז הַיַּיִן בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, בְּחִינַת רֹאשׁ וּמֹחִין, כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁךְ הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. בִּבְחִינַת כִּי חָכְמַת אֱלֹקִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. וְזֶה בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁל קִדּוּשׁ בְּכְנִיסַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כִּי כָּל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל צְרִיכִין לַעֲסֹק בִּמְלֶאכְתְּ וּבִנְיַן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר בֵּרוּרִים לְקָרֵב וּלְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וְניצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק "אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ". עַיֵּן שָׁם שֶׁבִּימֵי הַחֹל הַשְּׂכִינָה מְבָרֶרֶת בֵּרוּרִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן כָּל יְמֵי הַחֹל צְרִיכִין לְעוֹרֵר בְּכָל יוֹם אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל לְבַעֵר וְלִשְׂרֹף אֶת הָרַע הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת הַשְּׂכִינָה שׁוֹבֶתֶת וְאֵין מְבָרֶרֶת בֵּרוּרִים, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָרַע. וְעַל כֵּן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת שֶׁאָז עוֹלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבֵּרְרוּ כָּל יְמֵי הַחֹל אָז מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאָז זוֹכִין עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁל יְמֵי הַחֹל שֶׁעַתָּה יִתְלַהֵב הַלֵּב בְּשַׁלְהוּבִין דְּרַחֲמוּתָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַיִן שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְחַמֵּם וְנִתְלַהֵב הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהִתְעוֹרְרוּת וּדְבֵקוּת גָּדוֹל בִּבְחִינַת נַזְכִּירָה דֶּרֶךְ מְיַיֵּן מֻיְשָׁרִים אֲהֵבוּךָ, 'מֻיְשָׁרִים' דַּיְקָא, בְּחִינַת אַהֲבַת מִישׁוֹר בְּלִי שׁוּם עַקְמוּמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, בְּחִינַת וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישׁוֹר". וּכְתִיב, "וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק וּלְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים". וּכְתִיב, "אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב וְכוּ'":

כִּי בְּחֹל שֶׁיֵּשׁ אֶחִיזַת הָרַע אָז מִתְגַּבֵּר הָרַע בְּכָל פַּעַם לְעַקֵּם אֶת הַלֵּב, חַס וְשָׁלוֹם, בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי עַקְמִימִיּוּת לְהַטּוֹת מֵה' יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְבַעֵר

וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁסְּבִיב הַלֵּב שֶׁהוּא עַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְעִקֵּר בְּעוּרוֹ וּבְטוּלוֹ הוּא עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת כַּנַּ"ל. וְאָז זוֹכִין בְּשַׁבָּת שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָרַע שֶׁאָז נִתְיַשֵּׁר הַלֵּב לְגַמְרֵי מֵעַקְמִימוּתוֹ וְאֵין צְרִיכִין עוֹד לִלְחֹם עִם הָרַע לְבַעֲרוֹ רַק זוֹכִין שֶׁמֵּאֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל זוֹכִין לַחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב דְּקֻדֻשָּׁה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת כּוֹס יֵין שֶׁל קִדּוּשׁ, שֶׁעַל יָדוֹ מְקַבְּלִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּקְרָא מֵישָׁרִים כַּנַּ"ל, בְּחִינַת 'מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ', בְּחִינַת הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הַיַּיִן דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב וְכוּ', כִּי זֶהוּ עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁמִּתְגַּבֵּר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט עַד שֶׁשּׁוֹרֵף אֶת כָּל הָרַע שֶׁסְּבִיב הַלֵּב עַד שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת מִתְקָרְבִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, בְּחִינַת סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ וְאָז מִתְגַּדֵּל הַשִּׂמְחָה בְּלִי שִׁעוּר, כִּי זֶהוּ עִקַּר שִׂמְחָתוֹ וְשַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. וְכֵן מְבֹאָר בְּכָל הַמִּזְמוֹרִים שֶׁאוֹמְרִים בִּכְנִיסַת שַׁבָּת שֶׁאָז עוֹלִים כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְבָּרְרוּ בִּימֵי הַחֹל שֶׁכֻּלָּם מְדַבְּרִים מֵהַגְדָּלַת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה וּמֵהַפְלָגַת הַשִּׂמְחָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ וְכוּ'", דְּהַיְנוּ כְּשֶׁגַּם הַגּוֹיִם בְּחִינַת הָרְחוֹקִים אוֹמְרִים ה' מָלָךְ, אָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, בְּחִינַת יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וְכוּ' פּוּק עַיֵּן וְתִשְׁכַּח בְּכָל הַמִּזְמוֹרִים שֶׁאוֹמְרִים בִּכְנִיסַת שַׁבָּת שֶׁמְּדַבְּרִים מִגְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ וְגֹדֶל כְּבוֹדוֹ שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד בְּיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת בְּעֵת גְּמַר הַבֵּרוּר שֶׁאָז יֵדְעוּ כָּל הַגּוֹיִם וְכָל הָרְחוֹקִים אֶת גְּדֻלָּתוֹ וּכְבוֹדוֹ וְאָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד, בְּחִינַת ה' מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ וְכוּ', בְּחִינַת עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ הָבוּ לַה' מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים וְכוּ'. וְנִסְמַךְ לְפָסוּק זֶה, "סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ" בְּמִזְמוֹר אֶחָד, כִּי זֶה הַמִּזְמוֹר שִׁירוּ לַה' מְדַבֵּר מִזֶּה בְּיוֹתֵר וְכֵן כָּל הַמִּזְמוֹרִים, כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים הַנְּפָשׁוֹת הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים זֶה בִּכְנִיסַת שַׁבָּת שֶׁאָז עוֹלִים כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְבָּרְרוּ בִּימֵי הַחֹל לַה' יִתְבָּרַךְ, וְאָז זוֹכִין לְכוֹס יְשׁוּעוֹת בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ שֶׁהוּא הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת כּוֹס יֵין שֶׁל קִדּוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין שַׁבָּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן שֶׁל פֶּסַח, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, בְּחִינַת וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ ה' בְּלַבַּת אֵשׁ. וְאָז זוֹכִין לִשְׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן שֶׁל יְשׁוּעָה וּגְאֻלָּה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, בְּחִינַת הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן הֵם אַרְבַּע כּוֹסוֹת כְּנֶגֶד בְּחִינַת רִבּוּעַ, בְּחִינַת מֵם סְתוּמָה שֶׁבַּלּוּחוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בְּטוּל הָרַע שֶׁסְּבִיב הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סָמֶךְ, בְּחִינַת עִגּוּלָא, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְבַּטֵּל וְנִתְבַּעֵר

הֶחָמֵץ וּשְׁאוֹר שֶׁהֵם הָרַע וְזוֹכִין לִבְחִינַת סָמֶךְ הַנַּ"ל, בְּחִינַת עִגּוּלָא, בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁיַּיִן שֶׁל אַרְבַּע כּוֹסוֹת וְשֶׁלֹּשׁ מַצּוֹת הֵם בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא הַנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּחִינַת רִבּוּעַ הַנַּ"ל וְשָׁלֹשׁ מַצּוֹת בְּחִינַת עִגּוּלָא, כִּי הָעִגּוּל בִּבְחִינַת שְׁלֹשָׁה קְוִין, כִּי הָעִגּוּל פָּחוֹת מִן הָרִבּוּעַ חֵלֶק רְבִיעִית כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַיַּיִן, לֹא זָכָה-נַעֲשָׂה רָשׁ, דְּהַיְנוּ עֲנִיּוּת, כִּי כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא זָכָה לַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל וְאָז אֵינוֹ שׁוֹרֵף הָרַע שֶׁסְּבִיב הַהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת, וְאָז בְּוַדַּאי נַעֲשָׂה רָשׁ, דְּהַיְנוּ עֲנִיּוּת שֶׁהוּא הֶפֶךְ הָעֲשִׂירוּת, כִּי אָז הַיַּיִן מְחַמֵּם אוֹתוֹ בַּחֲמִימוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּבָא לְכַעַס וּמְדָנִים וְרִיב שֶׁהוּא הֶפֶךְ הָעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמִי אוֹי? לְמִי אֲבוֹי? לְמִי מְדָנִים וְכוּ'? לַמְאַחֲרִים עַל הַיַּיִן. וּכְנִרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי שִׁכְרוּת שֶׁאֵינוֹ בִּקְדֻשָּׁה בָּאִים לְכַעַס וְרִיב וּמַחֲלֹקֶת, אֲבָל זָכָה-נַעֲשָׂה רֹאשׁ, דְּהַיְנוּ חָכְמָה וּמֹחִין שֶׁהוּא מִשְׁפָּט דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, "וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם", שֶׁנֶּאֱמַר עַל שְׁמִירַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

"כֹּה אָמַר ה' לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וְכוּ'. וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת אֲכִילַת מָרוֹר וְצָרִיךְ לְטָבְלוֹ בַּחֲרֹסֶת כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל הָאֶרֶס שֶׁבּוֹ וַאֲכִילַת מָרוֹר הוּא עַל שֵׁם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִיִּים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְכוּ'". כִּי גָּלוּת מִצְרַיִם זֶה בְּחִינַת טִרְחַת וְיגִיעַת הַפַּרְנָסָה, שֶׁזֶּה עִקַּר מְרִירַת זֶה הָעוֹלָם, בְּחִינַת וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה, שֶׁהוּא הַפַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַהוֹרָה "צוּיתָ צֶדֶק" (בְּסִימָן כג). וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵין הָאָדָם חָס עַל עַצְמוֹ וְאֵינוֹ נִזְהָר מִכַּעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה אוֹבֵד עֲשִׂירוּתוֹ וּבָאָה לוֹ הַפַּרְנָסָה בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה וּבִמְרִירוּת גָּדוֹל כִּי אִם הָיָה שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס הָיָה זוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל, וַאֲזַי לֹא הָיָה צָרִיךְ לִטְרֹחַ כְּלָל בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה, כִּי הָיָה נִמְשָׁךְ לוֹ שֶׁפַע הָעֲשִׂירוּת מִן הַשָּׁמַיִם בְּלִי יְגִיעָה וְטִרַּח כְּלָל. וְזֶה בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ-בְּשִׁטּוּתָא, שֶׁעִקַּר יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי שְׁטוּת, דְּהַיְנוּ חֶסְרוֹן הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ עַל יְדֵי הַכַּעַס שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, כִּי כָּל הַכּוֹעֵס חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ (פִּסְחִים סו). וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר 'בְּזֵעַת אַפֶּיךָ' דַּיְקָא, בְּחִינַת חֶרוֹן אַף וְכַעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ עַל הַפַּרְנָסָה בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פְּגַם בָּזֶה שֶׁלֹּא שָׁמַר אֶת הַשֶּׁפַע הָעֶלְיוֹנָה מֵחָמֵץ [מֵהִתְחַמֵּץ] לְמַטָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת הַשֶּׁפַע

הָעֶלְיוֹנָה שֶׁפַּע שֶׁל עֲשִׁירוּת וּבְרָכָה וְכָל טוֹב שֶׁלֹּא יְקַלְקְלָהּ עַל יְדֵי הַכַּעַס, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת הַשֶּׁפַע לְמַטָּה יֵשׁ בָּהּ אֶחָיזַת טוֹב וָרָע, כִּי יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיכָהּ בִּבְחִינַת עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַשֵּׁם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. וְכֵן יְכוֹלִין, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפֵּךְ שְׁמִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס וַחֲרוֹן אַף, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִתְהַפֵּכֶת הַשֶּׁפַע לְרַע גָּמוּר שֶׁהוּא הַכַּעַס שֶׁנִּקְרָא רָעָה כַּנַּ"ל. וְה' יִתְבָּרַךְ הִזְהִיר אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא יֹאכַל כְּלָל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁלֹּא יִינַק וְיֹאכַל מֵהַשֶּׁפַע הַנִּמְשָׁכֶת לְמַטָּה בְּמָקוֹם שֶׁיְּכוֹלָה לְהִתְהַפֵּךְ לְכַעַס, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל, כִּי לְמַטָּה עוֹמֵד הַשֶּׁפַע עַל הַמִּשְׁקָל לְטוֹב אוֹ לְרַע אוֹ שֶׁיְּזָכֶה לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְכָל טוֹב אוֹ שֶׁתִּתְהַפֵּךְ לְכַעַס, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא רַע וְכַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן אָז בְּיוֹם בְּרִיאָתוֹ שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא רַק הַשֶּׁפַע יָרְדָה מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא כַּיָּדוּעַ, עַל כֵּן לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר אוֹר הַשֶּׁפַע בַּמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱחַז בָּהּ טוֹב וָרָע הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס וִיקַבֵּל הַשֶּׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוּת, עַל כֵּן צִוָּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יֹאכַל כְּלָל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, רַק שֶׁיְּקַבֵּל הַשֶּׁפַע מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן מְאֹד, דְּהַיְנוּ קֹדֶם שֶׁמַּתְחֶלֶת לֵירֵד לַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הַכַּעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַצָּה וְאָסוּר חָמֵץ, כַּמּוּבָא שֶׁחָמֵץ הוּא בְּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין עַתָּה לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע בִּבְחִינַת מַצָּה, שֶׁהִיא אוֹר עֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ מְאֹד, קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל לֵירֵד לְמַטָּה בְּמָקוֹם שֶׁיְּכוֹלָה לְהִתְהַפֵּךְ לְכַעַס, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַתָּה אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְבָרְרָהּ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּעַס, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אֱוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעְסוֹ", שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא וְהֶרְאָה כַּעֲסוֹ מִיָּד בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי אִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא בְּבְחִינַת צֶלֶם שֶׁרָאָה נְבוּכַדְנֶצַּר:

רֵאשִׁהּ דִּי דְהַב טָב חָדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כְסַף מְעוֹהִי וְיַרְכָתֵהּ דִּי נְחָשׁ וְכוּ', הַיְנוּ כִּי עִקַּר בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא בִּבְחִינַת הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת, שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַטּוֹב וָרָע, כִּי שָׁם תְּלוּי בְּמַשֶּׁהוּ בְּחוּט הַשַּׂעֲרָה שֶׁאִם יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס יִזְכֶּה לַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁכּוֹלֵל כָּל טוּב וּלְהֵפֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, יוּכַל לְהִתְהַפֵּךְ לְכַעַס וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה יָדוּעַ שֶׁגָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, הַיְנוּ כִּי גָּלוּת וְעַבְדוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת יְגִיעַת וְטִרְחַת וּמְרִירַת הַפַּרְנָסָה, בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה

וְכוּ' שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מְמָרֶרֶת אֶת חַיֵּיהֶם שֶׁל בְּנֵי אָדָם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּכַמָּה מִינֵי יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה הַכֹּל בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, וְהַכֹּל בָּא לְהָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס וַחֲרוֹן אַף שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלְקֵל וְנִפְגַּם שֶׁפַּע הָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ וְנוֹפֵל לַעֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת וְחֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם. 'בְּזַעַת אַפֶּיךָ' דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בַּחֲרוֹן אַף וְכַעַס כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נוֹפֵל לְכַעַס, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי אוֹבֵד הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה אֲזַי נִמְשָׁךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ לְהָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים בְּחִינַת עֵרֶב רַב וְכַנַּ"ל, כִּי הָרְשָׁעִים הֵם בְּעַצְמָם בִּבְחִינַת כַּעַס, כִּי מַכְעִיסִים אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כַּעֲסוּנִי בְּהַבְלֵיהֶם". וּכְשֶׁנִּפְגָּם הָעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי כַּעַס אֲזַי נִמְשֶׁכֶת לָהֶם וְכַנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת, בְּפֶרֶט הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁכָּל הַשֶּׁפַע וְכָל הָעֲשִׁירוּת הוּא אֶצְלָם וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית, וְעַל יְדֵי זֶה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת אֶצְלָם, כִּי הָעֲשִׁירוּת שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּעֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכַּעַס וְכֵן עַל יְדֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָר מִכַּעַס וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי שֶׁהוֹצִיאוּ הָעֲשִׁירוּת מִמִּצְרַיִם בְּחִינַת וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן קִבְּלוּ כָּל הָעֲשִׁירוּת מֵהַמִּצְרַיִם בְּעַצְמָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְשַׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי כֶסֶף וְכוּ'". כִּי זֶה הָיָה עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי עֲשִׁירוּת שֶׁל הַמִּצְרַיִם הָיָה בֶּאֱמֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת וְכָל טוּב יוֹרֵד רַק לְיִשְׂרָאֵל שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם הַכֹּל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל". שֶׁכָּל הַטּוֹב הוּא רַק לְיִשְׂרָאֵל רַק עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּכַעַס יָרַד הָעֲשִׁירוּת לְמִצְרַיִם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגְּלוּ וְיָרְדוּ גַּם נַפְשׁוֹתָם לְמִצְרַיִם, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁלֹּא שָׁבְרוּ אֶת כַּעֲסָם וְחֶרוֹן אַפָּם שֶׁהָיָה לָהֶם עַל יוֹסֵף וּמְכָרוּהוּ לְמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , "כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ וְכוּ'". עַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ שֶׁיָּרַד כָּל הָעֲשִׁירוּת לְמִצְרַיִם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגְּלוּ גַּם הֵם לְמִצְרַיִם וּכְשֶׁזָּכוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּלְתַקֵּן זֹאת עַד שֶׁחָמַל עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ וּגְאָלָם וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה בִּזְכוּת אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד הֵפֶךְ כַּעַס וַחֲרוֹן אַף, אֲזַי זָכוּ שֶׁהוֹצִיאוּ כָּל הָעֲשִׁירוּת מִמִּצְרַיִם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְקִבְּלוּ הָעֲשִׁירוּת מֵהַמִּצְרַיִם בְּעַצְמָם דַּיְקָא, כִּי בֶּאֱמֶת הוּא עֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם רַק שֶׁיָּרַד לָהֶם עַל יְדֵי עָוֹן הַכַּעַס וְעָכְשָׁו עַל יְדֵי זְכוּת חֶסֶד לְאַבְרָהָם חָזַר הָעֲשִׁירוּת לִמְקוֹמוֹ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא שֶׁלָּהֶם מִתְּחִלַּת הַשֹּׁרֶשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת מָרוֹר עַל שֵׁם וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעַתָּה יוֹצְאִין מִגָּלוּת מִצְרַיִם וּמַעֲלִין אֶת הָעֲשִׁירוּת מִמְּרִירוּת הַכַּעַס שֶׁמִּשָּׁם מְרִירַת וִיגִיעַת הַפְּרָנָסָה כַּנַּ"ל, כִּי

עַתָּה זָכִינוּ לְמַצָּה שֶׁהִיא הַשְׁפָּעַת אוֹר הַגָּדוֹל מִלְּמַעְלָה שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין אוֹתוֹ בִּבְחִינַת מַצָּה קוֹדֶם שֶׁבָּא לִידֵי אֲחִיזַת הַכַּעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ חוֹזְרִין וְלוֹקְחִין כָּל הַשֶּׁפַע מֵהַגְּלוּת וּמִפַּרְעֹה וּמִצָּרִים, כִּי חוֹזֵר הָעֲשִׁירוּת לִמְקוֹמוֹ לְיִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מָרוֹר כְּדֵי לְזָכֹר אֶת מְרִירוּת הַשִּׁעְבּוּד שֶׁהוּא מְרִירוּת הַפַּרְנָסָה לְמַעַן יֵדְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמָם מִכַּעַס שֶׁהוּא טוֹרֵף הַנֶּפֶשׁ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה אוֹבְדִין הָעֲשִׁירוּת וְנוֹפְלִין לְמְרִירוּת יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה וּבָזֶה שֶׁאוֹכְלִין מָרוֹר בְּלֵיל פֶּסַח מַמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין מְרִירַת הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהוּא מְרִירַת הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִכַּעַס, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת וּמְרִירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּנִיֵּאל יא), "וְיִתְמַרְמַר מֶלֶךְ הַנֶּגֶב". שֶׁפֵּרוּשׁוֹ לְשׁוֹן כַּעַס. וְעַתָּה אָנוּ יוֹצְאִין מִכָּל זֶה וּמְהַפְּכִין הַכֹּל וּמַעֲלִין הַכֹּל לִמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ, כִּי מַעֲלִין הָעֲשִׁירוּת לִמְקוֹמוֹ לְיִשְׂרָאֵל, כִּי מָרוֹר שֶׁאוֹכְלִין עִם הַמַּצָּה מְרַמֵּז שֶׁמְּרִירַת הַשִּׁעְבּוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנִיּוּת וְחֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה נִתְהַפֵּךְ עַתָּה לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל, כִּי חָזְרוּ וְהֶעֱלוּ הָעֲשִׁירוּת מִמִּצְרַיִם שֶׁלָּקְחוּ וְנָזְלוּ לְעַצְמָן הָעֲשִׁירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמֵרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה שֶׁהוּא יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה וְכַנַּ"ל וְעַתָּה חָזַר הַכֹּל לְיִשְׂרָאֵל. וְגַם עַל יְדֵי אֲכִילַת מָרוֹר יִזְכֹּר כָּל אֶחָד כַּמָּה צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס כְּדֵי לִזְכּוֹת לַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִמְּרִירוּת שֶׁסָּבַלְנוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרִירַת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת הַטְבּוּל בַּחֲרֹסֶת שֶׁהוּא זֶכֶר לַטִּיט שֶׁנִּתְעַנּוּ בּוֹ בְּמִצְרַיִם, כִּי כְּשֶׁנּוֹפְלִין, חַס וְשָׁלוֹם, לִמְרִירַת יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי פְּגַם הַכַּעַס, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, זֶהוּ בְּחִינַת טִיט הַיָּוֵן, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן נִקְרָא בּוֹר אֵין מַיִם בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן", שֶׁנֶּאֱמַר עַל גָּלוּת מִצְרַיִם. עַל כֵּן כְּשֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מֵסִית לָאָדָם שֶׁיִּכְעֹס צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ כַּמָּה וְכַמָּה יַפְסִיד עַל יְדֵי זֶה בְּנִשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, כִּי יַפְסִיד עַל יְדֵי הַכַּעַס אֶת הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת. וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יַעֲצֹר בְּרוּחוֹ וְיִכְעֹס, חַס וְשָׁלוֹם, יֹאבַד הַכֹּל וְיִפֹּל לִיגִיעוֹת וְטִרְחוֹת וּמְרִירוּת הַפַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת טִיט הַיָּוֵן, שֶׁהוּא עִקַּר מְרִירַת הַגָּלוּת, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וְכוּ'". כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל בַּעַל תְּפִלָּה , שֶׁמִּכָּל הַתַּאֲוּוֹת יְכוֹלִין לְהוֹצִיא חוּץ מִתַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ' אִם לֹא וְכוּ' וְעַל כֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בְּחִינַת 'יָוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד' בְּחִינַת 'טִיט הַיָּוֵן'. וְזֶה בְּחִינַת חֲרֹסֶת זֶכֶר לַטִּיט לִזְכֹּר עֳנִי וְשִׁעְבּוּד מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרִירַת הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת טִיט הַיָּוֵן כַּנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס

כְּדֵי לִזְכּוֹת לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל וַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בִּבְחִינַת חֻרְסָּת שֶׁנַּעֲשָׂה מִפֵּרוֹת שֶׁנִּמְשְׁלוּ בָּהֶם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שָׁרְשָׁם בָּעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם כָּל הַגְּוָנִין שֶׁמְּאִירִין בְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל עַל שֵׁם אֵלּוּ הַפֵּרוֹת הַחֲשׁוּבִים שֶׁהֵם תַּפּוּחִים וֶאֱגוֹזִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַגְּוָנִין שֶׁבָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת וְכוּ' הֶפְרִיחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים". שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַגְּוָנִין וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן עַל יְדֵי הַחֻרְסָּת שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאֵלּוּ הַפֵּרוֹת שֶׁנִּמְשְׁלוּ בָּהֶם יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּבָזֶה מְבַטְּלִין וּמַמְתִּיקִין בְּחִינַת טִיט הַיָּוֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנִיּוּת וְכוּ' כַּנַ"ל. וּבְאֵלּוּ הַחֻרְסָּת טוֹבְלִין אֶת הַמָּרוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכַּעַס, לְהוֹרוֹת שֶׁכְּשֶׁבָּא לְכָלֵל כַּעַס יִזְכֹּר אֶת יְקַר תִּפְאֶרֶת הַגְּוָנִין שֶׁל שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל יְדֵי זֶה יַעֲצֹר אֶת רוּחוֹ וְיִכְבֹּשׁ כַּעֲסוֹ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשִׂירוּת הַזֹּאת. נִמְצָא, שְׁמִבְטֵל הַכַּעַס, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרוֹר, עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶר בָּעֲשִׂירוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּוָנִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֻרְסָּת, שֶׁנַּעֲשָׂה מִפֵּרוֹת שֶׁנִּמְשְׁלוּ בָּהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּהֶם כָּל הַגְּוָנִין וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת טִבּוּל הַמָּרוֹר בַּחֻרְסָּת וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהוּא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא עִקַּר הִתְקָרְבוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי בְּפֶסַח, שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז יוֹצְאִין מִזֶּהֲמַת מִצְרַיִם, אָז הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָז מֵאִיר וּמַשְׁפִּיעַ ה' יִתְבָּרַךְ אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא מְאֹד שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה כְּדֵי לִגְאֹל וּלְהוֹצִיאָם מִתֹּקֶף זֻהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָם מִשָּׁם כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה, עַל יְדֵי שֶׁגִּלָּה וְהֵבִיא עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל מְאֹד וְכוּ' כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, אֲבָל אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן נִסְתַּלֵּק זֶה הָאוֹר וְלֹא נִשְׁאַר רַק רְשִׁימָה וְאָז צְרִיכִין לְטַהֵר עַצְמָן מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כַּמּוּבָא, הַיְנוּ שֶׁבְּסִפְירָה אֲנוּ מַתְחִילִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֲנָפַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת חֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת מַנְצְפַּ"ךְ, כַּמּוּבָא שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיּוֹצְאִין מִגְּבוּרוֹת כַּיָּדוּעַ, (וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן סח וְסט שֶׁשַּׁיָּךְ לְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) וְאָז בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל סְפִירָה אָז הוּא הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ לְהָכִין עַצְמָן לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, אָז מְנִיפִין הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַקָּרְבָּן אָז בִּבְחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה, כִּי מַעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת מִזֶּהֲמָתָם שֶׁהָיוּ מְשֻׁקָּעִין בְּמַעֲשֵׂה בַּהֲמִיּוּת, וּמַעֲלִין אוֹתָם מִשָּׁם וּמְרִימִין אוֹתָם וּמְקָרְבִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן אָז צְרִיכִין לְהַתְחִיל לִסְפֹּר הַיָּמִים וְהַשָּׁבוּעוֹת, כִּי

מִכָּאן וּלְהָלְאָה חֲשָׁבְנָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי הַסְּפִירָה זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין כְּשֶׁמְּקָרְבִין הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מִשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת חֶשְׁבּוֹן וּמִסְפָּר וּמְנָיָן שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְשַׁפֵּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמַעַן יִזָּהֵר מֵעַתָּה לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב, כִּי עִקַּר הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּבְחִינַת חֶשְׁבּוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מְמָאֲרֵי דְּחֶשְׁבְּנָא שָׁחוֹשֵׁב וְשׁוֹפֵט אֶת כָּל דְּרָכָיו בְּכָל יוֹם וְיוֹם:

כִּי צָרִיךְ לֵידַע שֶׁכָּל יָמָיו חֲרוּצִים וּקְצוּבִים וּמְנוּיִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב יד):

"אִם חֲרוּצִים יָמָיו מִסְפַּר חֳדָשָׁיו וְכוּ'". וְצָרִיךְ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁצְּרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים וְהַשָּׁבוּעוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁיִּזְכֶּה לְשַׁפֵּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁיִּהְיוּ שְׁלֵמִים וּתְמִימִים לַה' יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר מִיּוֹם הֲנָפַת הָעֹמֶר עַד עֲצֶרֶת, דְּהַיְנוּ מִתְּחִלַּת הִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁאָז מַתְחִילִין לִבְנוֹת הַהֵיכָל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַתְחִיל לַעֲסֹק בַּמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירָה כַּנַּ"ל כְּדֵי לְכַלּוֹת וְלִשְׁרֹף אֶת הָרַע שֶׁסְּבִיב הַנְּפָשׁוֹת. עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת אַחַר גְּמַר הַסְּפִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁאָז נִתְלַהֵב וְיוֹצֵא לָאוֹר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט, וְאָז זוֹכִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת מִשְׁפָּט שֶׁמְּקַבְּלִין אוֹתָהּ עַל יְדֵי הָאֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּדְבָרָיו שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ". כִּי לְהָאֵשׁ שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה זָכוּ עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה וְכַנַּ"ל, וְאָז הוּא גְּמַר בִּטּוּל הָרַע, וְאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֲהֲמָתָן עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁזָּכוּ עַל יְדֵי הַסְּפִירָה כַּנַּ"ל, רַק עַל יְדֵי הָעֵרֶב רַב שֶׁנִּתְקָרְבוּ גַּם כֵּן, שֶׁלָּהֶם אֵין מוֹעִיל מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ אַחַר כָּךְ מַה שֶּׁגָּרְמוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹקִים אַתֶּם וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִזְמוֹר פב שֶׁמְּדַבֵּר כֻּלּוֹ מִמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט עַד מָתַי תִּשְׁפְּטוּ עָוֶל וְכוּ' שִׁפְטוּ דָל וְיָתוֹם וְכוּ'". כִּי עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט נִתְבַּטֵּל הָרַע עַד שֶׁהָיוּ דּוֹמִין לְמַלְאָכִים, כִּי פְּסָקָה זֲהֲמָתָן. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹקִים אַתֶּם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַךְ עַל יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁגָּרְמוּ הָעֵרֶב רַב שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם מִשְׁפָּט, עַל יְדֵי זֶה "אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וְכוּ'". וְעַל כֵּן מְסֵיִם, "קוּמָה אֱלֹקִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ שֶׁעַתָּה אָנוּ צְרִיכִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט לְכַלּוֹת וּלְבַעֵר הָרַע שֶׁל הָעֵרֶב רַב שֶׁאֵין בָּנוּ כֹּחַ לְבַעֲרוֹ עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁלָּנוּ כִּי אִם ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְסַיֵּעַ לָנוּ וּלְהַמְשִׁיךְ הַמִּשְׁפָּט שֶׁלּוֹ עֲלֵיהֶם כְּדֵי לְבַעֵר הָרַע שֶׁלָּהֶם גַּם כֵּן עַד שֶׁכָּל הַגּוֹיִים יִתְקָרְבוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְכַבֵּשׁ

וְלִנְחֹל כָּל הַגּוֹיִים לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁל כֻּלָּם כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בֶּאֱמֶת לֶעָתִיד שֶׁיִּתְקַיֵּם, "כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם ה' וְכוּ'":

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף בְּשִׁבְיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁהוּא יוֹם שִׁשִּׁי לִסְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי יוֹם הַשִּׁשִּׁי לַסְּפִירָה הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, בְּחִינַת יְסוֹד, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּמּוּבָא. וְיוֹסֵף הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וְכוּ', כִּי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף כַּחֲדָא חֲשִׁיבֵי וְיַעֲקֹב הוּא בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִקְרָא זֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ". וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה יוֹסֵף לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן גָּדוֹל וְלֹא פָּגַם בַּבְּרִית, כִּי עִקַּר כְּבִישַׁת הַיֵּצֶר זוֹכִין עַל יְדֵי מִשְׁפָּט, עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹפְטִין וְדָנִין אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ שֶׁבְּוַדַּאי אֵינוֹ בַּדִּין לַחֲטֹא נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ הַגּוֹמֵל לוֹ כָּל הַטּוֹבוֹת וְעָתִיד לְהַפְרַע מִמֶּנּוּ עַל הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאָמַר יוֹסֵף אָז, "וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹקִים", וְעַל יְדֵי זֶה כָּבַשׁ אֶת יִצְרוֹ וּמָנַע אֶת עַצְמוֹ מִן הָעֲבֵרָה, כִּי זֶה עִקַּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אֵיךְ רָאוּי לוֹ לְהִתְנַהֵג בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּבִפְרָט כְּשֶׁבָּא לִידֵי אֵיזֶה נִסָּיוֹן וּמִשְׁקָל שֶׁהַיֵּצֶר מְסִיתוֹ לְאֵיזֶה תַּאֲוָה אוֹ מִדָּה רָעָה שֶׁאָז עִקַּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לַעֲשׂוֹת. וְעִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַמִּשְׁקָל הוּא בְּתַאֲוַת נאוּף, שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל, וְשָׁם עִקַּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִתְיַיֵּרא מְאֹד מִמִּשְׁפָּטוֹ וְדִינוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ וְלִבְרֹחַ מִן הָעֲבֵרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, הֱוֵי מְחַשֵּׁב הֶפְסֵד מִצְוָה כְּנֶגֶד שְׂכָרָהּ וּשְׂכַר עֲבֵרָה כְּנֶגֶד הֶפְסֵדָהּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "חִשַּׁבְתִּי דְרָכַי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם יִשּׁוּב הַדַּעַת שֶׁיְיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב מַה תַּכְלִית מִכָּל הַתַּאֲוֹת וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרוֹ הוּא בַּתַּאֲוָה הַנַּ"ל. וְיוֹסֵף זָכָה לִבְחִינַת מִשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וּבָזֶה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת מַה שֶּׁהֵאִיר ה' עֵינַי שֶׁמָּצָאתִי בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיּוֹסֵף עָמַד בַּנִּסָּיוֹן עַל יְדֵי מִשְׁפָּט דַּיְקָא, כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו נִזְדַּמְּנָה לוֹ. וְאָמַר לוֹ, עֲתִידִין אַחֶיךָ שֶׁיִּהְיוּ נִכְתָּבִין עַל הַחֹשֶׁן וְכוּ' רְצוֹנְךָ וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה עָמַד בַּנִּסָּיוֹן. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר כְּבִישַׁת יִצְרוֹ הָיְתָה עַל יְדֵי שֶׁהִזְכִּיר לוֹ אֶת הַחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּעָא הַנַּ"ל, בְּחִינַת רִבּוּעַ הָיָה כָּפוּל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא מְבֹאָר שֶׁיּוֹסֵף עָמַד בַּנִּסָּיוֹן עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁהִזְכִּיר לוֹ אֶת חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט שֶׁשָּׁם יִהְיֶה נֶחֱקָק שְׁמוֹ בְּתוֹךְ שְׁמוֹת שְׁאָר הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכֻּלָּם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְזָכוּ לַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי הָיוּ

בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ כֻּלָּם לְהֶחָקֵק עַל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט, וְעַל יְדֵי זֶה נִקְרָא מָנַע יוֹסֵף אֶת עַצְמוֹ מִלַּחֲטֹא כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם, שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהָעַכּוּ"ם מְסִיתִין אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּטְעוּ אַחֲרֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, מְשִׁיבִין יִשְׂרָאֵל, "מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם", שֶׁהֵם דִּגְלֵי הַמִּדְבָּר, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ, כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְהֹלְכִין בְּאַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּעָא, בְּחִינַת רִבּוּעַ הָיָה כָּפוּל כַּנַּ"ל וּבָזֶה הַכֹּחַ הָיוּ הוֹרְגִין כָּל הַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים וְכָל הַשּׁוֹנְאִים וְכָל הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרִין אָחֳרָנִין שֶׁעָמְדוּ כְּנֶגְדָּם בַּמִּדְבָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדוֹל הַזֶּה נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן", שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע קְלִפּוֹת שֶׁעָמְדוּ כְּנֶגְדָּם כַּמּוּבָא. וְיִשְׂרָאֵל הָרְגוּ וְהִכְנִיעוּ אוֹתָם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁמְּבֹאָר הָרַע כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּעָא, בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָרַע, שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם, מְסִיתִין אֶת יִשְׂרָאֵל לִנְטוֹת אַחֲרֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, הֵם מְשִׁיבִין לָהֶם, "מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם". שֶׁהֵם אַרְבָּעָה דִּגְלֵי הַמִּדְבָּר, כִּי עַל יְדֵי אַרְבָּעָה דְּגָלִים, בְּחִינַת רִבּוּעָא, בְּחִינַת מִשְׁפָּט, עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין אֶת הָרַע עַד שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְהִתְאַחֵז בְּלֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַטּוֹתָם מֵה' יִתְבָּרֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים, "שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וּנְמַנֵּי מִנָּךְ מְמֻנִּים וְשׁוֹטְטִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְכוּ'", הַיְנוּ שֶׁהָעַכּוּ"ם רוֹצִים לְקַלְקֵל וְלִכְפֹּג, חַס וְשָׁלוֹם, מִשְׁפָּט דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁלָּהֶם, אֲבָל יִשְׂרָאֵל מְשִׁיבִין שֶׁהַמִּשְׁפָּט שֶׁלָּנוּ חָזָק וְתַקִּיף עַל יְדֵי כֹּחַ הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רִבּוּעָא, בְּחִינַת מִשְׁפָּט דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב נִזְדַּמְּנָה לוֹ לְיוֹסֵף וְאָמַר לוֹ, עֶתִידִין אַחֶיךָ שֶׁיִּכָּתְבוּ עַל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט וְכוּ'. כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל כֵּן אָז בַּשִּׁשִּׁי לַסְּפִירָה שֶׁהוּא שִׁבְעִי שֶׁל פֶּסַח, אָז זוֹכִין לִקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁאָז הוּא גְּמַר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, כִּי אָז נָפְלוּ הַמִּצְרִיִּים לְגַמְרֵי עַל יְדֵי בִּטּוּל הָרַע שֶׁזָּכוּ אָז עַל יְדֵי שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם אָז תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא עִקַּר הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס וַיַּצֵא הַחוּצָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאָז זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל בְּחִינַת בִּזַּת הַיָּם שֶׁהָיְתָה גְּדוֹלָה מִשֶּׁל מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עַל יְדֵי הַכְנָעַת הָרַע עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הַכַּעַס, שֶׁהוּא הָרַע שֶׁרוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם

וְלַהֲפֹךְ שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת לְכַעַס, וְאָז כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל הָרַע, שֶׁהוּא הַכַּעַס, אָז זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמָה, שֶׁזָּכוּ בִּקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁהוּא בִּזַּת הַיָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה, כִּי זָכוּ לְחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת וְכַמְבֹאָר לְעֵיל. וְעַל כֵּן מֵאָז וְהָלְאָה הַתּוֹרָה הֶחָמֵץ, כִּי אֵין מִתְיָרְאִין עוֹד מִכַּעַס אֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹכְלִין חָמֵץ, כִּי כְּבָר זָכוּ לְחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת בִּשְׁלֵמוּת וְכַמְבֹאָר לְעֵיל. וְעַל כֵּן בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע שֶׁל בְּרָכָה וַעֲשִׁירוּת, כִּי בִּימֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם יְמֵי נִיסָן וְאִיָּר, אָז גְּדֵלִין וְצוֹמְחִין כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הָעֲשִׁירוּת, כִּי אָז בִּימֵי הַסְּפִירָה הוּא הִתְקָרְבוּת הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרְבוּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים אַחַר הַסְּפִירָה, "יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים אֱלֹקֵינוּ וְכוּ'", הַיְנוּ שֶׁיְּמַשִּׁיךְ לָנוּ בְּרָכָה וְשֶׁפַע עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים תְּחִלָּה, "לַדַּעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ". שֶׁנִּזְכֶּה לֵידַע בָּאָרֶץ דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ אֵיךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו עַד שֶׁגַּם כָּל הַגּוֹיִים יֵדְעוּ יְשׁוּעָתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁכֻּלָּם יִתְקָרְבוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַיְשׁוּעָה מִכָּל הַיְשׁוּעוֹת. וְזֶהוּ, "יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וְכוּ'". 'כִּי תִשְׁפֹּט' דַּיְקָא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיְּמִין, "יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ". הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְבָרְכֵנוּ וְיִתֵּן לָנוּ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה, וְאָז בְּוַדַּאי 'וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ', כִּי כְּשֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים זוֹכִין לַעֲשִׁירוּת וּבְרָכָה, אֲזַי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּקִצֵּה אָרֶץ מִתְקָרְבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לַעֲבוֹדָתוֹ וְיִרְאָתוֹ בְּבְחִינַת לְשָׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ וְכוּ', כִּי הַגְּדֻלַּת הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ הוּא עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וְכוּ' שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה וְכוּ' עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית וְכוּ'. כִּי עִקַּר בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר הוּא לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הָרַע בִּבְחִינַת 'אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ' דְּאִ עְגּוּלָא וְרִבּוּעָא וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט וַעֲשִׁירוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָד וָשֵׁם, בְּחִינַת בַּיִת וְחוֹמָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת גְּבִיּוֹת חוֹב הֲלָכָה ה אוֹת טו:

הלכות ערב

פרק א

חלק א

עָרֵב בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת-מִשְׁתַּעְבֵּד מִיָּד. לְאַחַר מַתַּן מָעוֹת-אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד אֶלָּא בְּקִנְיָן:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה" סִימָן רפ שֶׁצָּרִיךְ לְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבֶּלֶת הָאֱמוּנָה כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת עַל יְדֵי אֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וֶאֱמוּנָה וּשְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ מָצִינוּ בְּגוּף הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן, כִּי רֹב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמָּעוֹת וְהַחֲפָצִים. וְהַמָּעוֹת הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה כַּמָּרְמָז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (סִימָן רד) שֶׁכָּתַב, כִּי מָעוֹת רָאשֵׁי תֵּבוֹת, וְ'אֵין עֵ'בֶרָה מְ'כַבָּה תּ'וֹרָה. גַּם כָּתַב בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ס) שֶׁמָּמוֹן רָאשֵׁי תֵּבוֹת מִ'שָּׁם נִ'תְעַשֵּׁר מִ'שָּׁה, דְּהַיְנוּ מִן הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם הַתּוֹרָה. וְהַחֲפָצִים הֵם בְּבְחִינַת אֱמוּנָה, כִּי שָׁם הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן רֹב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נַעֲשִׂין עַל יְדֵי מָעוֹת דַּוְקָא וְעַל יְדֵי מָעוֹת יְכוֹלִין לִקְנוֹת הַכֹּל וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י), "וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל". כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא לְנַשֵּׂא וּלְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת וְלִתְּנָם לִמְקוֹמָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, אַךְ אֵין לְהָאֱמוּנָה כֹּחַ לְהִתְנַשֵּׂא וְלַעֲלוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת תּוֹרָה, מְנַשְּׂאִין כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְיכוֹלִין לִקְנוֹת כָּל הַסְּחוֹרוֹת עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, כִּי כָּל בְּחִינוֹת נִיצוֹצֵי אֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל הַסְּחוֹרוֹת קָשֶׁה לָהֶם לְהִתְנַשֵּׂא וְלַעֲלוֹת כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מִבְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, תֵּכֶף מִתְנַשְּׂאִין וְעוֹלִין וְעַל כֵּן נַעֲשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, דְּהַיְנוּ בֵּרוּר נִיצוֹצֵי אֱמוּנָה עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן מִדְּאוֹרַיְתָא כֶּסֶף קוֹנֶה, כִּי עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה, מְקַבֶּלֶת הָאֱמוּנָה כֹּחַ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַאֲמִין דְּבָרָיו לְקַיֵּם הַמְּקֻחַ:

וְזֶהוּ בְּחִינַת עֶרֶב בְּשָׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד מִיָּד, כִּי צָרִיךְ לְקַיֵּם וּלְהַאֲמִין דְּבָרָיו, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְהָאֱמוּנָה עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִבְּחִינַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַמַּתַּן מָעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וּכְשֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּהָאֱמוּנָה צָרִיךְ לְקַיֵּם דְּבָרָיו, אֲבָל לְאַחַר מַתַּן מָעוֹת אֵין מִשְׁתַּעְבֵּד מֵהֶמַת שֶׁאֵין לְהָאֱמוּנָה כֹּחַ מִבְּחִינַת תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ הַמָּעוֹת וְעַל כֵּן יָכוֹל לְשַׁנּוֹת הַדִּבּוּר שֶׁהִבְטִיחַ לִהְיוֹת עֶרֶב וַאֲזַי אֵין מִשְׁתַּעְבֵּד כִּי אִם בְּקִנְיָן, כִּי הַקִּנְיָן סוֹדָר הוּא גַּם כֵּן בְּבְחִינָה זוֹ, כִּי הַבְּגָדִים הֵם מִבְּחִינַת בִּינָה, כַּיָּדוּעַ. וּמִשָּׁם יוֹצֵאת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, וְאִם לַבִּינָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ שֶׁהַתּוֹרָה הוּא בְּבְחִינַת לְבוּשִׁים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ קִנְיָן סוֹדָר שֶׁנִּלְקָח הַבֶּגֶד בְּיָדוֹ וַאֲזַי הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בַּיָּדִים בִּבְחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם, מְקַבֶּלֶת כֹּחַ מִן הַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל, וַאֲזַי יֵשׁ כֹּחַ לְהָאֱמוּנָה, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְקַיֵּם וּלְהַאֲמִין דְּבָרָיו, וְעַל כֵּן קִנְיָן סוֹדָר מוֹעִיל בְּכָל דָּבָר, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה

כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד הֶעָרֵב, שֶׁכֵּן עַל אֱמוּנָתוֹ הִלְוָהוּ, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַמָּעוֹת כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עֵרֶב בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד בְּלֹא קִנְיָן, שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת צָרִיךְ קִנְיָן:

עִנְיַן עֵרֶב עַל פִּי הַמַּאֲמָר "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים" בְּסִימָן יוּד הַמְדַבֵּר מֵהַמְחָאַת כַּף וְרִקּוּדִין, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב:

וְאִיתָא שָׁם שֶׁתִּקּוּן הַגַּאֲוָה, שֶׁהִיא הָעֲבוֹדָה זָרָה, הִיא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהִיא בְּחִינַת רוּחַ שֶׁבַּלֵּב דְּנָשִׁיב בְּשִׁית פְּרָקִין דְּיָדִין וּבְשִׁית פְּרָקִין דְּרַגְלִין, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָאֳרַת הַיָּדַיִם וְהָרַגְלַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, בְּחִינַת רַגְלֵי עֲמָדָה בְּמִישׁוֹר, הֶפֶךְ כְּפִירוֹת, בְּחִינַת נָטְיוּ רַגְלַי, בְּחִינַת רַגְלֵי חֲסִידָיו, חֲסִדֵּי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים. וְעִקַּר הַהֶאָרָה הִיא בָּרַגְלַיִן מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים, בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. וְזֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמְרָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר הֵם בְּחִינַת יָדַיִן וְרַגְלַיִן, אַךְ עִקַּר הַהֶאָרָה בָּרַגְלַיִן בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְהִנֵּה הֶעָרֵב בְּעֵד הַלּוָֹה הוּא בִּבְחִינַת רַגְלַיִן, בִּבְחִינַת רַגְלוֹהִי דְּבַר אִינָשׁ אִנּוּן עָרְבִין לֵיהּ, כַּמּוּבָא שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי הַלּוָֹה הוּא בְּחִינַת עָנִי, בְּחִינַת מְקַבֵּל נֶגֶד הַמַּלְוֶה הַגּוֹמֵל עִמּוֹ חֶסֶד. וְעַל כֵּן הַלּוָֹה הוּא בִּבְחִינַת רַגְלַיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקַבֵּל, כַּמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר הֶעָנְיוּת וְהַהַלְוָאָה הוּא רַק מֵחֲמַת פְּגַם הָרַגְלַיִן, הַיְנוּ פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּמֵחֲמַת זֶה הֶכְרַח לִלְווֹת, כִּי הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם" זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו. וּכְשֶׁנִּפְגָּמִין הָרַגְלַיִן, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי כְּפִירוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, פְּגַם אֱמוּנָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת 'נָטְיוּ רַגְלַי' חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה נִתְמַעֵט הַפַּרְנָסָה וְנַעֲשֶׂה עָנִי, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כּוֹשֵׁל, בְּחִינַת בִּרְכַּיִם כּשְׁלוֹת, בְּחִינַת נָטוּי רַגְלַיִן, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא חִזּוּק הָרַגְלַיִן כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִכְשָׁלִין הָרַגְלַיִן וְאֵינוֹ יָכוֹל לָקוּם עַל רַגְלָיו, הַיְנוּ שֶׁנִּתְמַעֵט הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ הַמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַמָּמוֹן הוּא מֻכְרָח לִלְווֹת וַאֲזַי הַמַּלְוֶה הַגּוֹמֵל עִמּוֹ חֶסֶד וּמַלְוֶה לוֹ הוּא מַעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמַּלְוֶה לוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת יְקוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַלּוָֹה הוּא בִּבְחִינַת רַגְלַיִן וְעַל יְדֵי הַמְצָוָה שֶׁל הַלְוָאוֹת גְּמִילוּת חֶסֶד, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד וְהַהַמְתָּקָה הַנַּ"ל שֶׁל בְּחִינַת הַמְחָאַת כַּף וְרִקּוּדִין, כִּי עַל יְדֵי הַנְּדָבַת לֵב שֶׁל הַמַּלְוֶה שֶׁמִּתְנַדֵּב לִבּוֹ לִגְמֹל עִמּוֹ חֶסֶד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה, עַל יְדֵי זֶה מִתְעוֹרֵר בְּחִינַת רוּחוֹ

שֶׁל הַצַּדִּיק. כִּי רוּחַ הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא רוּחַ שֶׁבַּלֵּב, הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת צַדִּיק הוּא עַל שֵׁם שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה וָחֶסֶד, כִּי הַצַּדִּיק הוּא נָדִיב לֵב וְרוּחַ הַצַּדִּיק שֶׁבַּלֵּב הוּא בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה, בְּחִינַת נְדִבַת לֵב, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר בְּיָדִין וְרַגְלִין וּמַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת וּמְגַלֶּה בְּחִינַת אֱמוּנָה וּמַעֲלֶה הָרַגְלִין מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת צְדָקָה, בִּבְחִינַת וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, כִּי רוּחַ הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה וּמְתַקֵּן וּמֵאִיר הַיָּדִין וְהָרַגְלִין וּמַמְשִׁיךְ בָּהֶם צְדָקָה וְחַיִּים וּמַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת. וְעַל כֵּן מִי שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה אוֹ גְּמִילוּת חֶסֶד הוּא מְעוֹרֵר רוּחַ הַצַּדִּיק עַל יְדֵי הָרוּחַ הַנִּדִיבָה שֶׁבְּלִבּוֹ, וְהַאי רוּחָא נְשִׁיב בְּיָדִין וְרַגְלִין וּמֵאִיר הָאַרַת הַיָּדִים וְהָרַגְלִין, כִּי הַנּוֹתֵן וְהַמְקַבֵּל הֵם בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, אִישׁ וְאִשָּׁה, יָדִין וְרַגְלִין הַמְבָאָרִים בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי הַנּוֹתֵן מַשְׁפִּיעַ מַתָּנַת יָדוֹ עַל יְדֵי הָרוּחַ נְדִיבָה שֶׁבְּלִבּוֹ, שֶׁהוּא רוּחַ הַצַּדִּיק לְהָעָנִי הַמְקַבֵּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין כַּנַּ"ל, וּמַחֲזִיקוֹ וּמַעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, וּמַעֲלֶה אוֹתוֹ מִבְּחִינַת נָטְיוּ רַגְלַי, מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת הָאַרַת הַיָּדִים וְהָרַגְלַיִם, עַל יְדֵי הַאי רוּחָא דְּנָשִׁיב בְּהוֹן שֶׁהוּא רוּחַ הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה שֶׁבְּלֵב לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד, אַךְ גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֲסָדִים מִן הַצְּדָקָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה מט), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְכִי יָמוּךְ אָחִיךָ וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַד שֶׁלֹּא נָפַל, אֶחָד יָכוֹל לְהָקִימוֹ. מִשֶּׁנָּפַל, עֶשְׂרָה אֵין יְכוֹלִין לְהָקִימוֹ, כִּי כְּשֶׁהוּא כְּבָר עָנִי וּמֻכְרָח לְקַבֵּל צְדָקָה, אָז הוּא מְקַבֵּל מַמָּשׁ, וְאָז הִיא בִּבְחִינַת רַגְלִין, וְאָז קָשֶׁה לְהָקִימוֹ, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת רַגְלִין, שָׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמַּלְוֶה לוֹ גְּמִילוּת חֶסֶד, אָז יָכוֹל לְהַחֲזִיקוֹ עַד שֶׁיַּרְחִיב יָדָיו וְיִסַּלֵּק לוֹ וְאָז יַצִּילוֹ מִלְּהִיוֹת מְקַבֵּל כְּלָל. וְזֶה טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי יַעֲלֶהוּ מִבְּחִינַת רַגְלִין, כִּי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהַלּוֶה חוֹזֵר וּמְסַלֵּק לְהַמַּלְוֶה, אָז הַלּוֶה שָׁוֶה לַמַּלְוֶה. נִמְצָא, שֶׁזֶּה הַלּוֶה שֶׁהָיָה בִּתְחִלָּה בְּשָׁעַת הַהַלְוָאָה בִּבְחִינַת מְקַבֵּל בִּבְחִינַת רַגְלִין, עַכְשָׁו שֶׁהִרְחִיב יָדוֹ עַל יְדֵי הַהַלְוָאָה וְזוֹכֶה לְסַלֵּק, עַכְשָׁו יָצָא מִבְּחִינַת מְקַבֵּל מִבְּחִינַת רַגְלִין וְהוּא שָׁוֶה לַמַּלְוֶה. וְזֶה בְּחִינַת לִבּוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו, כִּי עַל יְדֵי הָרוּחַ נְדִיבָה שֶׁבְּלֵב הַמַּלְוֶה, עַל יְדֵי זֶה נָשָׂא אֶת שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת רַגְלִין וְעַכְשָׁו הוּא שָׁוֶה אֲלָיו, וְזֶה בְּחִינַת הֱשִׁוּוּ אִשָּׁה לְאִישׁ הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל. הֱשִׁוּוּ דַּיְקָא בְּחִינַת לִבּוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו, שֶׁמְּנַשְּׁאִין הָרַגְלִין לְמַעְלָה עַד שֶׁהָרַגְלִין שָׁוִין לְהַיָּדִין בִּבְחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַהַלְוָאַת גְּמִילוּת חֶסֶד עוֹשֶׂה טוֹבָה גְּדוֹלָה לְהַלּוֶה וּזְכוּת מִצְוָה זוֹ גָּדוֹל מְאֹד כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת עֶרֶב, כִּי הֶעָרֶב הוּא בְּחִינַת רַגְלִין, בְּחִינַת רַגְלוֹהִי דְּבַר אִינָשׁ אִנּוּן עָרְבִין לֵיהּ כַּנַּ"ל, כִּי הוּא עֶרֶב בְּעַד הַלּוֹוֶה וְעוֹמֵד בִּמְקוֹם הַלּוֹוֶה. וְעַל כֵּן הֶעָרֶב הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת רַגְלִין כְּמוֹ הַלּוֹוֶה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הָעַרְבוּת הוּא מֵחֲמַת בְּחִינָה זוֹ, בְּחִינַת רַגְלִין הַנַּ"ל, כִּי זֶה הַמַּלְוֶה שֶׁרוֹצֶה לִגְמֹל חֶסֶד עִם הַלּוֹוֶה וּמֵאִיר בָּרוּחַ הַנְּדִיבָה שֶׁבְּלִבּוֹ לְהַלּוֹוֶה וּמַלְוֶה לוֹ מְעוֹתָיו כְּדֵי לְהָקִימוֹ עַל רַגְלָיו כְּדֵי שֶׁאַחַר כָּךְ יַחֲזִיר זֶה הַלּוֹוֶה וְיִסָּלֵק לוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תִּקּוּן הָרַגְלִין כַּנַּ"ל, בְּחִינַת לִבּוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁזֶּה שֶׁבָּא לִלְווֹת כְּבָר נִמְצָדוּ אֲשׁוּרָיו קְצָת וְנִפְגְּמוּ בְּחִינַת הָרַגְלִין עַד שֶׁהֶכְרַח לִלְווֹת עַל כֵּן הַמַּלְוֶה מִתְיָרֵא לְהַלְווֹת לוֹ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַלּוֹוֶה הוּא בִּבְחִינַת רַגְלִין כַּנַּ"ל וְשָׁם הוּא אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל. עַל כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ גַּם הֵם, חַס וְשָׁלוֹם, גַּם בָּזֶה הַמָּעוֹת שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לוֹ בְּרוּחַ נְדִיבָה וְלֹא יוּכַל לְסַלֵּק לוֹ. אוֹ שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁהֵם יִתְאַחֲזוּ בּוֹ יִהְיֶה נִפְגָּם אֱמוּנָתוֹ וִיכַחֵשׁ בַּחֲבֵרוֹ וְלֹא יִרְצֶה לְסַלְּקוֹ מֵאַחַר שֶׁהֵם סְמוּכִים אֵלָיו מֵחֲמַת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת רַגְלִין, מֵאַחַר שֶׁהוּא עַכְשָׁו בִּבְחִינַת מְקַבֵּל כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַלְווֹת לוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה הֶעָרֶב שֶׁהוּא עֶרֶב בְּעַד הַלּוֹוֶה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת רַגְלִין שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִשְׁקָע שָׁם הַמָּעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ', רַק הוּא מְחֻיָּב לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַעֲלוֹת הַמָּעוֹת מִשָּׁם וּלְהַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁוֹ לְהַמַּלְוֶה, וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת רַגְלִין, כִּי זֶה עִקַּר הָעַרְבוּת לְהַעֲלוֹת הַמָּעוֹת מִבְּחִינַת רַגְלִין, דְּהַיְנוּ מֵהַלּוֹוֶה שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִשְׁקָע שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַרְחֵק מִן הָעֲרֻבוֹנוֹת, כִּי זֶה הוּא מְקוֹם סַכָּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לָמָּה לוֹ לַצָּרָה הַזֹּאת לְהַכְנִיס עַצְמוֹ לִבְחִינַת רַגְלִין, אֲשֶׁר הֵם נֶאֱחָזִין שָׁם בְּיוֹתֵר וְהוּא מְקוֹם סַכָּנָה עַל כֵּן טוֹב לְהִתְרַחֵק מִזֶּה:

חלק ד

וְעַל כֵּן הֶעָרֶב בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד מִיָּד בְּלֹא קִנְיָן, אֲבָל שֶׁלֹּא בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת צָרִיךְ קִנְיָן, כִּי עִנְיַן הַקִּנְיָן בְּכָל דָּבָר הוּא רַק מֵחֲמַת בְּחִינָה הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁהָאֱמוּנָה הוּא בִּבְחִינַת רַגְלִין וְשָׁם נֶאֱחָזִים הַחִיצוֹנִים בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ', בִּבְחִינַת זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ. יְרוּשָׁלַיִם הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, הִיא תְּמִיד בֵּינֵיהֶם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּמֵחֲמַת זֶה כְּשֶׁעוֹשִׂין אֵיזֶהוּ מַשָּׂא וּמַתָּן אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ לְבַד וְאֵין קִיּוּם לַדָּבָר בְּלֹא קִנְיָן, כִּי בֶּאֱמֶת הָיָה רָאוּי שֶׁלֹּא לְהַצְרִיךְ קִנְיָן בְּשׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם, כִּי רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה הַהֵן הֵן וְהַלְּאוּ לָאו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּמֵאַחַר שֶׁמַּבְטִיחַ לַחֲבֵרוֹ בְּדִבּוּר לְבַד לְקַיֵּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמִּקָּח וְכֵיוֹצֵא, בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיְּקוּם בֶּאֱמוּנָתוֹ וִיקַיֵּם דִּבּוּרוֹ אֲפִלּוּ בְּלֹא קִנְיָן כְּלָל, אֲבָל מַה שֶּׁעַל פִּי הַדִּין אֵין קִיּוּם לַדָּבָר בְּלֹא קִנְיָן הוּא מֵחֲמַת בְּחִינָה הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁהָאֱמוּנָה צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת

אוֹתָהּ תָּמִיד וְכָל זְמַן שֶׁאֵין מְחַיִּין וּמַחֲזִיקִין וּמְקַיְּמִין אֶת הָאֱמוּנָה הַשׁוֹכֶנֶת תָּמִיד אֵצֶל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל הָאֱמוּנָה שֶׁל חֲבֵרוֹ לְבַד, כִּי עַל פִּי הָרֹב אֵצֶל כָּל אֶחָד יֵשׁ בְּחִינַת אֱמוּנָה נְפוּלָה, כִּי אֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת גָּמוּר אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵחֲמַת שֶׁהָאֱמוּנָה שׁוֹכֶנֶת תָּמִיד בֵּין הַגּוֹיִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וּבִפְרָט הָאֱמוּנָה שֶׁבְּמַשָּׁא וּמַתָּן שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (שַׁבָּת לא), נָשְׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה. וְשָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה וְהַבֵּרוּר, כִּי בְּכָל עִנְיְנֵי מַשָּׂא וּמַתָּן יֵשׁ הַרְבֵּה קְדֻשּׁוֹת נְפוּלוֹת מְאֹד שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן רפ) בַּמַּאֲמָר "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה". וּמֵחֲמַת שֶׁהָאֱמוּנָה שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן שׁוֹכֶנֶת שָׁם בֵּין הַגּוֹיִים אֵצֶל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת, עַל כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ חָזָק בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָתוֹ, כִּי לִפְעָמִים נִפְגֶּמֶת הָאֱמוּנָה בְּעַצְמָהּ עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹכֶנֶת בֵּינֵיהֶם, וּבִפְרָט הָאֱמוּנָה שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן. שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה וְהַבֵּרוּר וְכַנַּ"ל וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר מֵחֲמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל הָאֱמוּנָה לְבַד וְאֵין קִיּוּם לְשׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִם עַל יְדֵי קִנְיָן וְעִקַּר הַקִּנְיָן הוּא לְהַחֲיוֹת אֶת בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי הַקִּנְיָן מְחַיִּין וּמַחֲזִיקִין אֶת בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה שֶׁל חֲבֵרוֹ וּכְשֶׁמַּחֲזִיקִין וּמַעֲלִין אֶת הָאֱמוּנָה אָז הָאֱמוּנָה נִתְחַזֶּקֶת וְנִתְקַיֶּמֶת, וַאֲזַי צָרִיךְ לְקַיֵּם דְּבָרוֹ וְאָסוּר לְשַׁנּוֹת אֶת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הֶחֱיוּ אֶת הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַקִּנְיָן, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עוֹד:

וְזֶה בְּחִינַת קִנְיָן סוּדָר שֶׁמּוֹעִיל בְּכָל דָּבָר וּלְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל הָיָה הַקִּנְיָן עַל יְדֵי מְנָעָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל, עַל הַגְּאוּלָה וְכוּ', שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל". כִּי הַבְּגָדִים וְהַמְּנָעָלִים הֵם דְּבָרִים גְּבוֹהִים מְאֹד וְהֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירָה שֶׁל הָאֱמוּנָה בְּסוֹד הַחַשְׁמַ"ל כַּיָּדוּעַ, וְהֵם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל, כִּי מִבְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב שֶׁמְּחַיֶּה אֶת הַיָּדַיִם וְהָרַגְלַיִם וּמַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת וּמֵאִיר אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, מִשָּׁם יוֹצֵא בְּחִינַת הַהֶאָרָה לַחוּץ בִּבְחִינַת בְּגָדִים בִּבְחִינַת חַשְׁמַ"ל כִּדֵי לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִפְגֶּמֶת עַל יְדֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה צְרִיכִין בָּרַגְלַיִן כַּנַּ"ל, עַל כֵּן שָׁם צְרִיכִים מְנָעָלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה יְתֵרָה. שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִכְשָׁלִין הָרַגְלַיִן בִּכְפִירוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְטוּי רַגְלַיִן, בְּחִינַת כִּשְׁלוֹן הָרַגְלַיִן, כִּי הַמְּנָעָלִים הֵם בְּחִינָה גְּבוֹהָּ מְאֹד וְשָׁרְשָׁם מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן מִבְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב (כִּי בִּינָה לִבָּא וּמִשָּׁם בְּחִינַת הַבְּגָדִים בְּסוֹד הַחַשְׁמַ"ל וְהַמְּנָעָלִים כִּי נַעַל בְּגִימַטְרִיָּא קנ"א וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים(בִּבְחִינַת כִּתְפִלִּין כָּךְ מְנָעָלִים, וְעַל כֵּן מְבָרְכִים עֲלֵיהֶם בְּרָכָה מְיֻחֶדֶת, "שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי". וְעַל כֵּן הַזְהִירוּ עֲלֵיהֶם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יִמְכֹּר כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מְנָעָלִים לְרַגְלָיו. כִּי

עִקָּר לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה וְעִקָּר הוּא לִשְׁמֹר אֶת הָרַגְלִין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִנְעָלִים שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵהָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב דְּנָשִׁיב בָּרַגְלִין וּמִשָּׁם יוֹצְאִין הַמִּנְעָלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לְהָרַגְלִין כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִיוּ רוֹצִין לְהַחֲזִיק אֶת הָאֱמוּנָה כְּדֵי לְקַיֵּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלֹּא יִשָּׁנֶה חֲבֵרוֹ אֶת אֱמוּנַת דִּבּוּרוֹ, הָיוּ נוֹהֲגִין לְקַיֵּם כָּל דָּבָר עַל יְדֵי הַמִּנְעָל שֶׁהָיָה שׁוֹלֵף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, וְעַל יְדֵי שֶׁקִּבֵּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ אֶת הַמִּנְעָל, עַל יְדֵי זֶה הָיָה מְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ אֶת הַחִיּוּת וְהַשְׁמִירָה שֶׁל הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה וְלֹא הָיָה יָכֹל לְשַׁנּוֹת עוֹד נֶגֶד חֲבֵרוֹ מֵאַחַר שֶׁמְּמֻנּוּ קִבֵּל חִזּוּק הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמִּנְעָל, עַל כֵּן נִתְקַיֵּם הַדָּבָר עַל יְדֵי זֶה וְלֹא הָיָה יָכֹל לְשַׁנּוֹת עוֹד. וְכֵן עַכְשָׁו נוֹהֲגִין לְקַיֵּם כָּל דָּבָר עַל יְדֵי קִנְיָן סוּדָר שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי הַבְּגָדִים הֵם הַשְׁמִירָה וְהַחִיּוּת שֶׁל הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק וְנִתְקַיֵּם הָאֱמוּנָה וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עוֹד כַּנַּ"ל: וְעַל כֵּן הֶעָרֵב בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת אֵין צָרִיךְ שׁוּם קִנְיָן כְּלָל רַק בְּדִבּוּר בְּעָלְמָא נִשְׁתַּעְבֵּד, כִּי בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת, דְּהַיְנוּ בִּשְׁעַת הַגְמָלַת חֶסֶד אָז שׁוֹפֵעַ הָרוּחַ נְדִיבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב שֶׁמְּחַיֶּה אֶת הָאֱמוּנָה דְּנָשִׁיב בַּיְדִין וְהָעִקָּר בָּרַגְלִין כַּנַּ"ל. וְעִקָּר הָאֶרֶת הָרוּחַ נְדִיבָה שֶׁבַּלֵּב נִתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הֶעָרֵב שֶׁסּוֹמֵךְ עָלָיו וּמַלְוֶהוּ וְעַל יְדֵי הַהַלְוָאָה זוֹ מֵאִיר הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב בְּיָדִין וְרַגְלִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן גַּם הֶעָרֵב בִּשְׁעַת הַהַלְוָאָה מְקַבֵּל חִיּוּת וְהָאָרָה מִבְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב דְּנָשִׁיב עִקְּרוֹ בָּרַגְלִין וְהֶעָרֵב הוּא בְּחִינַת רַגְלִין כַּנַּ"ל וּמְקַבֵּל חִיּוּת וְהָאָרָה מֵהָרוּחַ נְדִיבָה שֶׁבְּלֵב הַמַּלְוֶה שֶׁמֵּאִיר עַל יָדוֹ בָּרַגְלִין כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן הֶעָרֵב מִשְׁתַּעְבֵּד מִיָּד, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְקַיֵּם הַטָּעָתוֹ וְאָסוּר לְשַׁנּוֹת עוֹד, כִּי נִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ עַל יְדֵי הָרוּחַ נְדִיבָה הַנַּ"ל דְּנָשִׁיב בָּרַגְלִין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עוֹד כְּאִלּוּ הָיָה מְקַבֵּל קִנְיָן, כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן הוּא רַק בִּשְׁבִיל בְּחִינָה זוֹ לְהַחֲיוֹת וּלְהַחֲזִיק אֶת הָאֱמוּנָה וְעַכְשָׁו נִתְחַזֵּק וְנִחְיֶה הָאֱמוּנָה מִמֵּילָא אֲפִלּוּ בִּלֹּא קִנְיָן עַל יְדֵי הָרוּחַ נְדִיבָה שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הֶעָרֵב הַזֶּה וּמֵאִיר בָּרַגְלִין כַּנַּ"ל, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת צָרִיךְ קִנְיָן, כִּי אָז כְּשֶׁתּוֹבֵעַ הַמַּלְוֶה אֶת הַלּוֹוֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם לוֹ וְזֶה נַעֲשָׂה אָז עֶרֶב וְאָז שׁוּב אֵין מֵאִיר הָרוּחַ נְדִיבָה הַנַּ"ל, אַדְרַבָּא, כְּבָר נִשְׁקַע בְּחִינַת הַהֶאָרָה שֶׁהֵאִיר הַמַּלְוֶה בְּהַלּוֹוֶה עַל יְדֵי הָרוּחַ נְדִיבָה כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁו כְּשֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם הַלּוֹוֶה לְהַמַּלְוֶה וְאֵינוֹ קַיָּם בֶּאֱמוּנָתוֹ הֲרֵי כְּבָר נִשְׁקַע בְּחִינַת הַהֶאָרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵאִיר הַמַּלְוֶה בְּהַלּוֹוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ', שֶׁמֵּחֲמַת זֶה אֵינוֹ קַיָּם בֶּאֱמוּנָתוֹ וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם לוֹ מֵחֲמַת שֶׁהֵם נִתְאַחֲזוּ שָׁם, וּמֵחֲמַת זֶה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם לוֹ, וּמֵחֲמַת שֶׁעַכְשָׁו אֵין מֵאִיר הָרוּחַ נְדִיבָה הַנַּ"ל, אַדְרַבָּא, כְּבָר נִשְׁקַע הַהֶאָרָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן עַכְשָׁו אֵין הֶעָרֵב מִשְׁתַּעְבֵּד בְּדִבּוּר לְבַד רַק בְּקִנְיָן כְּמוֹ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁצְּרִיכִין קִנְיָן כְּדֵי לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת הָאֱמוּנָה וּבִלֹּא זֶה אֵין קִיּוּם לְשׁוּם דָּבָר עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲבֵרוֹ לְבַד וְכוּ', אֲבָל בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת, אָז

מֵאִיר הָרוּחַ נְדִיבָה בִּבְחִינַת רַגְלַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעָרֵב, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עוֹד, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת קִנְיָן מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל עֶרֶב שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת, הֲרֵי הַחוֹנֵק אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ', עַיֵּן לְמַטָּה:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת יִבּוּם וַחֲלִיצָה, כִּי כָּל אָדָם עִקַּר עֲבוֹדָתוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הָרַגְלַיִן שֶׁנֶּאֱחָזִין שָׁם הַחִיצוֹנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר הָעֲבוֹדָה לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן הָרַגְלַיִן עַל יְדֵי בֵּרוּר וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק הוּא צָרִיךְ שֶׁיְּיַבֵּם אֲחֵרָיו בְּרָכָה בֵּן שֶׁיְּמַלֵּא מְקוֹמוֹ, שֶׁיְּתַקֵּן גַּם כֵּן בְּחִינַת הָרַגְלַיִן עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת. וְעִקַּר תִּקּוּן הָרַגְלַיִן הוּא עַל יְדֵי הַבֵּן שֶׁמַּנִּיחַ בִּבְחִינַת בְּרָא כַּרְעֵיהּ דַּאֲבוּהּ וְהוּא נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי רוּחַ הַצַּדִּיק דְּנָשִׁיב בְּיָדִין וְרַגְלִין וְעִקַּר בָּרַגְלַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּת זוּגוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר". 'רַגְלֵי', דָּא אִתְּתָא (זֹהַר וַיֵּרָא קיג) וְעַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי הַהוּא רוּחָא, עַל יְדֵי זֶה נוֹלָד הַבֵּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת בְּרָא כַּרְעֵיהּ דַּאֲבוּהּ. וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָרַגְלַיִן בְּחִינַת לִבּוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו, כִּי אִלּוּ חַיָּה אֶלֶף שָׁנִים אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בִּשְׁלֵמוּת אֶת בְּחִינַת הָרַגְלַיִן, כִּי צָרִיךְ לְבָרֵר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי שֶׁנִּשְׁאָר אַחֲרָיו בָּנִים וּבָנוֹת לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ מְבָרֵר וּמְתַקֵּן אֶת בְּחִינַת הָרַגְלַיִן לְפִי בְּחִינָתוֹ לְפִי הָעֵת וּלְפִי הַדּוֹר. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָרַגְלַיִן בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַאי רוּחָא דְּנָשִׁיב וְכוּ' כַּנַּ"ל-הוּא רַק עַל יְדֵי בָּנִים, וּכְשֶׁמֵּת, חַס וְשָׁלוֹם, בְּלֹא בָּנִים אֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת וְלִכְלֹל בִּצְרוֹרָא דְּנִשְׁמָתִין שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא תִּקֵּן אֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן. עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ אַחֲרָיו בָּנִים. עַל כֵּן הַתִּקּוּן שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי אָחִיו שֶׁמְּיַבֵּם אֶת אִשְׁתּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁל הַנִּפְטָר, וְשָׁם נִשְׁאַר הַאי רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוָּהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַנַּ"ל דְּנָשִׁיב, עִקָּרוֹ בָּרַגְלַיִן וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל הָאָח לְתַקֵּן אֶת אָחִיו הַנִּפְטָר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָדַיִן בָּעוֹלָם לְתַקֵּן בְּחִינַת הָרַגְלַיִן וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי הַאי רוּחָא הַנַּ"ל דְּנָשִׁיב בָּרַגְלַיִן. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם אָז "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ", 'נַעֲלוֹ' דַּיְקָא, שֶׁהוּא הַשְׁמִירָה שֶׁל הָרַגְלַיִן. וְנִמְשָׁךְ מֵהָרוּחַ הַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ מָקוֹם לְהַאי רוּחָא לְהִתְלַבֵּשׁ עַל יְדֵי חֲלִיצַת הַנַּעַל, שֶׁהוּא הַלְּבוּשׁ וְהַשְׁמִירָה שֶׁל הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וְכוּ' וְהַבֵּן כָּל זֶה. וְעַל כֵּן נִזְכַּר בְּרוּת, "שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ". לְעִנְיַן קִיּוּם מַשָּׂא וּמַתָּן כִּי חֲלִיצַת נַעַל לְעִנְיַן מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת חֲלִיצָה מַמָּשׁ וְכוּ' וְשָׁם בְּרוּת מְרַמֵּז עַל סוֹד יִבּוּם וַחֲלִיצָה כַּיָּדוּעַ. וְעַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאָר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכָּל סוֹד יִבּוּם וַחֲלִיצָה הוּא בִּבְחִינַת הַאי רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוָּהּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהָבֵן:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הֶעָרֵב, שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת, שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד בְּלֹא קִנְיָן. הֶרֵי הַחוֹנֵק אֶת חֲבֵרוֹ בַּשּׁוּק וְכוּ', כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִלְוָה לוֹ וְהַלְוָוֶה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם לְהַמַּלְוֶה וְזֶה מֵחֲמַת בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, שֶׁמֵּחֲמַת בְּחִינָה זוֹ אֵין הַלְוָוֶה מְשַׁלֵּם לְהַמַּלְוֶה, מֵחֲמַת שֶׁנִּתְאַחֲזוּ שָׁם הַחִיצוֹנִים בְּהַלְוָוֶה אוֹ בְּמָמוֹנוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין וְכוּ', וּמֵחֲמַת זֶה אֵין הֶעָרֵב אָז מִשְׁתַּעְבֵּד, כִּי כְּבָר אֵינוֹ מֵאִיר הָרוּחַ נְדִיבָה, אַדְרַבָּא, כְּבָר נִשְׁקַע שָׁם בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ, הֶרֵי הַחוֹנֵק וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁכְּבָר הִתְגַּבֵּר סִטְרָא דְמוֹתָא בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ', מֵאַחַר שֶׁאֵין הַלְוָוֶה מְשַׁלֵּם לְהַמַּלְוֶה כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ אֵין הֶעָרֵב מִשְׁתַּעְבֵּד אָז, מֵאַחַר שֶׁאֵין שׁוֹפֵעַ עָכְשָׁו הָרוּחַ נְדִיבָה וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ שָׁם הַחִלּוּק שֶׁבֵּין עֵרֶב בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת לְשֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת שֶׁכֵּן עַל אֱמוּנָתוֹ הִלְוָהוּ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהֶעָרֵב בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת הָיְתָה הַהַלְוָאָה, הַיְנוּ הַשְׁפָּעַת וְהֶאָרַת הָרוּחַ נְדִיבָה עַל סְמַךְ אֱמוּנַת הֶעָרֵב, וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ קִבְּלָה הָאֱמוּנָה שֶׁל הֶעָרֵב חִיּוּת וְחִזּוּק מֵהָרוּחַ נְדִיבָה שֶׁנִּבַּלֵּב מֵחֲמַת שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת, לֹא עַל אֱמוּנָתוֹ הִלְוָהוּ, וְלֹא קִבְּלָה אֱמוּנָתוֹ חִזּוּק וְקִיּוּם מִזֶּה, כִּי, אַדְרַבָּא, כְּבָר נִשְׁקַע שָׁם בְּחִינָה הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת הֶרֵי הַחוֹנֵק, בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד בְּלֹא קִנְיָן, שֶׁהוּא קִיּוּם כָּל דָּבָר וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה מִדָּתוֹ אֱמוּנָה בְּחִינַת מַלְכוּת וְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הָרַגְלִין בִּבְחִינַת רַגְלֵי עָמְדָה בְּמִישׁוֹר וְכָל תְּפִלָּתוֹ הָיָה תָּמִיד לְהִנָּצֵל מִסִּטְרָא דְמוֹתָא שֶׁהָיָה סָמוּךְ לְשָׁם בִּבְחִינַת כְּפֶשַׁע בֵּיני וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וְכוּ'". וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים, עַל כֵּן בַּקֵּשׁ דָּוִד, "עָרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב". כִּי הָיָה צָרִיךְ בְּחִינַת עֲרֵבוּת לְהִנָּצֵל מִבְּחִינַת סִטְרָא דְמוֹתָא, מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ'. וְעַל כֵּן בִּקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ, "עָרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב וְכוּ'":

כִּי עִקַּר עֲרֵבוּת הוּא בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁהוּא עֵרֶב שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִשְׁקָע, בְּחִינַת הַהֶאָרָה הַנַּ"ל דְּנָשִׁיב בָּרַגְלִין, בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, יִהְיֶה עֵרֶב בַּעֲדוֹ לְהַצִּילוֹ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חלק ט

רוּחַ נְדִיבָה שֶׁל צְדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד הוּא בְּחִינַת רוּחַ הַצַּדִּיק דְּנָשִׁיב בְּיָדִין וְרַגְלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הָמָן הָרָשָׁע שֶׁרָצָה לְבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, הֶאָרָה זוֹ, עַל כֵּן אָמַר, "וַעֲשֶׂרֶת אַלְפֵי כִּכַּר כֶּסֶף וְכוּ'". כְּדֵי לְבַטֵּל הַשִּׁקְלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דְּהַיְנוּ כְּדֵי לְבַטֵּל כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יָדָהּ מֵאִיר הָרוּחַ הַצַּדִּיק בַּיָּדִין וְרַגְלִין שֶׁהֵם מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁרָצָה לְבַטֵּל כֹּחַ הָאָרָתָם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁזָּכוּ לְהַפִּילוֹ צְווּ לְקַיֵּם בְּפוּרִים, וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים. זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַנַּ"ל הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי צְדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד, כִּי מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים זֶה צְדָקָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין אֶת הָעָנִי מִבְּחִינַת נָטָיו רַגְלָי וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אֲבָל צְרִיכִין גַּם כֵּן שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת הִשְׁווּ אִשָּׁה לְאִישׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, לְבַטֵּל בְּחִינַת מְקַבֵּל, רַק יִהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִין, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, כִּי זֶה שׁוֹלֵחַ לָזֶה וְזֶה לָזֶה. נִמְצָא, שֶׁכָּל אֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל אֵצֶל חֲבֵרוֹ אַחַר כָּךְ הוּא נַעֲשֶׂה נוֹתֵן, כִּי חוֹזֵר וְשׁוֹלֵחַ לַחֲבֵרוֹ. נִמְצָא, שֶׁהַמְקַבֵּל וְהַנּוֹתֵן שָׁוִין וְזֶה בְּחִינַת הִשְׁווּ אִשָּׁה לְאִישׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַלְוָאַת גְּמִילוּת חֶסֶד וְכַנַּ"ל וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה בְּרוּחַ הַשֵּׁם לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עֶרֶב בְּשַׁעַת מַתַּן מָעוֹת-מִשְׁתַּעְבֵּד בְּלֹא קִנְיָן. שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת מַתַּן מָעוֹת-אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד אֶלָּא בְּקִנְיָן:

עִנְיַן עֲרֻבוּת עַל פִּי הַמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים-וְאֶת הָעֲרֻבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ" וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

כִּי עִקַּר הוּא הָרָצוֹן. שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְכִסֵּף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ בְּכָל עֵת לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וּמִצְווֹתָיו וּלְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד שֶׁיִּהְיוּ לוֹ רְצוֹנוֹת טוֹבִים חֲזָקִים דִּקְדֻשָּׁה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה עִמָּנוּ בְּאוֹתָהּ הָעֵת שֶׁגָּלָה הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אָז שָׁמַעְנוּ הַשִּׂיחָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּדְפֶּסֶת בְּהַשִּׂיחוֹת הָר"ן הַמַּתְחֶלֶת, עוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם, שֶׁמְּבַאֵר שָׁם עִצֶּם מַעֲלַת הָרָצוֹן אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי אָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת ה' הוּא הָרָצוֹן, כִּי לַעֲבֹד ה' אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי הוּא זֶה שֶׁיּוּכַל לוֹמַר שֶׁיַּעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ מַלְאָךְ וְשָׂרָף אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפָּאֵר שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד ה' וְכוּ', רַק הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן לַה' יִתְבָּרַךְ וַאֲפִלּוּ עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁהַכֹּל רוֹצִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל חֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ, אַף עַל פִּי כֵן לָא מִבָּעְיָא שֶׁאֵין אָדָם אֶחָד דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּעִנְיַן הָרָצוֹן כִּי אִם גַּם בְּאָדָם אֶחָד אֵין יוֹם אֶחָד דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּעִנְיַן הָרָצוֹן וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן דִּבֵּר מִזֶּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת, שֶׁהָעִקָּר הוּא רַק הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין

שֶׁיִּרְצֶה וְיִכְסֹף תָּמִיד בְּרָצוֹן חָזָק לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְאִם אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ זוֹכֶה מַה לַּעֲשׂוֹת וְיִתְגַּבֵּר לִבְלִי לְהַפְסִיק וּלְבַטֵּל הָרָצוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, רַק יִרְצֶה יוֹתֵר בְּרָצוֹנוֹת חֲזָקִים יוֹתֵר וְיִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן חָזָק וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל עֵת לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן:

חלק ב

כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתַּכְלִית הַטּוֹב שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא שֶׁתִּזְכֶּה לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת שֶׁתִּזְכֶּה הַנְּשָׁמָה שֶׁיִּהְיוּ לָהּ רְצוֹנוֹת חֲזָקִים אֲמִתִּיִּים לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְהַכְלֵל בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת שֶׁזֶּהוּ הַשְׁלֵמוּת וְהַמַּעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה מִכָּל הַמַּעֲלוֹת. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא מִבְּחַר מִין הָאֱנוֹשִׁי וּמִי לָנוּ גָּדוֹל מִמֹּשֶׁה רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת, וּבַסּוֹף בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁאָז זָכָה בְּוַדַּאי לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַמַּעֲלָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, וְכָל עִקַּר עִצֶּם הַפְלָגַת מַעֲלָתוֹ הוּא שֶׁזָּכָה בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְהִכָּלֵל בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תְּרוּמָה) שֶׁהִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה הָיָה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין. נִמְצָא, שֶׁשְּׁלֵמוּת הָרָצוֹן הוּא גָּבוֹהַּ מִן הַכֹּל וְכָל עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת הוּא לִזְכּוֹת לְרָצוֹן וּלְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ גִּימַטְרִיָּא תִּתְרֵי"ג, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת תִּתְרֵי"ג מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה, וְתַכְלִית שְׁלֵמוּת מַעֲלַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא שֶׁנִּכְלָל בָּרָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁתַּכְלִית כָּל הַמִּצְוֹוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כַּנַּ"ל, עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לִזְכּוֹת לְרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַמִּצְוֹוֹת אָנוּ עוֹשִׂין שֶׁיִּהְיֶה לְרָצוֹן לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "נַחַת רוּחַ לְפָנַי", שֶׁאָמַרְתִּי וְנַעֲשָׂה רְצוֹנִי, הֵינוּ שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵי הַמִּצְוֹוֹת לְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ג

כִּי עִקַּר יְרִידַת הַנְּשָׁמָה לָזֶה הָעוֹלָם הֶעָכוּר וְהַשָּׁפָל הוּא רַק בִּשְׁבִיל הָרָצוֹן, כְּדֵי שֶׁתִּזְכֶּה לְרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת וּבִשְׁבִיל זֶה הֻכְרְחָה הַנְּשָׁמָה לֵירֵד וּלְהִתְרַחֵק מִמְּקוֹם מַעֲלָתָהּ וְלָבוֹא בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הֶעָכוּר וְהַשָּׁפָל וּלְהִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף גַּשְׁמִי בְּחֹמֶר עָב וּמְגֻשָּׁם בָּזֶה הָעוֹלָם הָעַשְׂיָה בְּתַכְלִית הָרִחוּק מִמְּקוֹם כְּבוֹדָהּ. וְכָל זֶה הָיָה בִּשְׁבִיל הָרָצוֹן, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה לִזְכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכּוּ לְכָל טוֹב, לְטוֹב הָאֲמִתִּי בִּשְׁלֵמוּת הָעוֹלֶה עַל הַכֹּל. וְה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שֶׁעִקַּר תַּכְלִית הַטּוֹב הוּא לִזְכּוֹת לְרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הֻכְרְחָה הַנְּשָׁמָה לְהִתְרַחֵק מִמְּקוֹם כְּבוֹדָהּ וְלֵירֵד לָזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר, כִּי זֶה יָדוּעַ בַּחוּשׁ שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּתְרַחֲקִין יוֹתֵר מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר, כִּי הַבֵּן כָּל זְמַן שֶׁהוּא אֵצֶל אָבִיו אַף עַל פִּי שֶׁאַהֲבָתוֹ

חֲזָקָה מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ רָצוֹן וְנַעֲנוּעִים לְאָבִיו מֵאַחַר שֶׁהוּא אָצְלוֹ תָּמִיד, אֲבָל כְּשֶׁהַבֵּן נוֹסֵעַ מֵאָבִיו לְאֵיזֶה מָקוֹם אָז הוּא מִתְנַעְנֵעַ בְּרָצוֹן חָזָק לְאָבִיו. וְכָל מַה שֶּׁהַבֵּן נִתְרַחֵק יוֹתֵר מֵאָבִיו, מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר הָרְצוֹנוֹת וְהַכִּסּוּפִים וְהַנַּעֲנוּעִים לְאָבִיו. וְעַל כֵּן הֶכְרְחָה הַנְּשָׁמָה לֵירֵד מִמְּקוֹמָהּ הַגָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד וּלְהִתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הָרָחוֹק בְּתַכְלִית הָרִחוּק מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָרָצוֹן שֶׁל הַנְּשָׁמָה בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁהִיא רְחוֹקָה מְאֹד מִשֶּׁלְחַן אָבִיהָ, כִּי כָּל מַה שֶּׁרְחוֹקִין יוֹתֵר מֵאָבִיו מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן יוֹתֵר כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל מַה שֶּׁרְחוֹקִין יוֹתֵר הָרָצוֹן מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר, וְכָל זְמַן שֶׁהָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי בְּוַדַּאי יִזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה הַהִתְרַחֲקוּת דַּיְקָא לְמַעֲלָה נִפְלָאָה, כִּי יִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, בָּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת עַל יְדֵי רְצוֹנוֹ הֶחָזָק מְאֹד שֶׁזָּכָה בְּזֶה הָעוֹלָם הָרָחוֹק דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהִתְרַחֲקוּת זָכָה לָרָצוֹן חָזָק בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל זֶה יָרַד לָזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי לִזְכּוֹת כָּאן דַּיְקָא לָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, מֵחֲמַת שֶׁזֶּה הָעוֹלָם רָחוֹק בְּיוֹתֵר בְּתַכְלִית הָרִחוּק כַּנַּ"ל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן בְּחִירָה לָאָדָם וְעַל כֵּן אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, כִּי בָּרָא בְּזֶה הָעוֹלָם כַּמָּה דְּבָרִים וְהִלְבִּישׁ בָּהֶם חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְנָתַן בְּחִירָה לְהָאָדָם, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ גַּם רְצוֹנוֹת לְתַאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁאֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת הֵם מִתְנַגְּדִים כְּנֶגֶד רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר כָּל הַתַּאֲווֹת הֵם רְצוֹנוֹת נְפוּלִים וְעַל כֵּן נִקְרָאִים 'תַּאֲווֹת' שֶׁהוּא בְּחִינַת חֻמְדָּה וְרָצוֹן וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, הַתַּאֲווֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם רְצוֹנוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא אֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, נִפְגָּם הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה. עַד, שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לִשְׁכֹּחַ לְגַמְרֵי אֶת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁיִּשְׁכַּח מִלְּכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ.:

וּבֶאֱמֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם תַּאֲוָה אֲלֵיהֶם בָּרָא הַכֹּל לְטוֹבָתֵנוּ בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָאָדָם, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם הַזֶּה אֲפִלּוּ שָׁעָה קַלָּה לְגֹדֶל רָצוֹן וְכִסּוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבָּאָדָם אֲשֶׁר הִיא מִשְׁתּוֹקֶקֶת תָּמִיד לָשׁוּב אֶל דּוֹדָהּ לְמָקוֹר חֶצְבָּהּ בְּרָצוֹן חָזָק וְתַקִּיף מְאֹד, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמָה לְמַעְלָה הוּא מִמְּקוֹר הָרָצוֹן. מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּלוּלִים בְּמַשֶּׁה רַבֵּנוּ אֲשֶׁר טָבַע הַנְּשָׁמָה תָּמִיד לִכְסֹף בְּרָצוֹן חָזָק מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט בְּבוֹאָהּ לְעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל וְהַגַּשְׁמִי הָרָחוֹק בְּתַכְלִית הָרִחוּק מִמְּקוֹם קְדֻשָּׁתָהּ, אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבֵּר כָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה הָרָצוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן מִגֹּדֶל הַפְּלָגַת עִצָּם הָרָצוֹן הֶחָזָק שֶׁיֵּשׁ לְהַנְּשָׁמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה לָשׁוּב לְמַעְלָה לְשָׁרְשָׁהּ לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַנְּשָׁמָה שֶׁתִּתְקַיֵּם בְּהַגּוּף אֲפִלּוּ שָׁעָה קַלָּה, עַל כֵּן לְמִחְיָה שָׁלַח אֱלֹקִים כָּל עִנְיְנֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכֵיוֹצֵא אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים בְּזֶה הָעוֹלָם, אֲשֶׁר עַל יְדֵיהֶם יְכוֹלָה הַנְּשָׁמָה לְהִתְקַיֵּם בְּהַגּוּף בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי בְּכָל הַתַּאֲווֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם מְלֻבָּשׁ בָּהֶם רְצוֹנוֹת עֶלְיוֹנִים, כִּי יֵשׁ בְּכֻלָּם נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת

עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, וּמֵחֲמַת שֶׁהַנְּשָׁמָה מוֹצֵאת גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם רְצוֹנוֹת עֶלְיוֹנִים הַמְלֻבָּשִׁין בְּכָל דָּבָר, עַל כֵּן הִיא מְרֻצָּה קְצָת לְהִתְמַהְמֵהַּ בָּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּתּוֹסֵף עָלֶיהָ אוֹר הָרָצוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁתִּזְכֶּה לְהַעֲלוֹת כָּל הָרְצוֹנוֹת הַנִּפּוּלִים הַמְלֻבָּשִׁין בְּכָל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכַיּוֹצֵא. נִמְצָא, שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם רָצוֹן וְתַאֲוָה אֲלֵיהֶם הַכֹּל הוּא לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִתְקַיֵּם נֶפֶשׁ הָאָדָם בְּקִרְבּוֹ עַל יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה מֻחֲמַת שֶׁבָּהֶם מְלֻבָּשׁ רְצוֹנוֹת עֶלְיוֹנִים, אֲשֶׁר רַק עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ קִיּוּם לְהַנְּשָׁמָה בָּזֶה הָעוֹלָם מֻחֲמַת שֶׁמּוֹצֵאת גַּם כָּאן רְצוֹנוֹת עֶלְיוֹנִים כַּנַּ"ל, אֲבָל מֻחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת מְלֻבָּשִׁים בְּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים יֵשׁ בָּהֶם אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתַאֲוָה, לָרְצוֹן גַּשְׁמִי, חַס וְשָׁלוֹם, אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, יִהְיֶה נִפְגָּם הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִסְתַּפֵּק בְּמוּעָט מְאֹד בְּכָל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וַאֲפִלּוּ מִעַט הַמֻּכְרָח צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם עַל יְדֵי זֶה הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה רַק אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי כָּל מַה שֶּׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְכַיּוֹצֵא יִזְכֶּה לְרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה יָכוֹל לְקַבֵּל בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא הֶאָרַת הָרָצוֹן:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁהַכְּלָל הוּא הָרָצוֹן לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם הַזֶּה וְהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל הָאָדָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁגְּדוֹלָה מְאֹד. עַד שֶׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁיִּתְהַפְּכוּ הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְרִידָה קוֹדֶם הָעֲלִיָּה שֶׁקּוֹדֶם שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם עֲלִיָּה בַּעֲבוֹדַת ה' צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קוֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּמּוּבָא. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ וְאֵינוֹ מוּבָן מַדּוּעַ עַל יְדֵי הַיְרִידָה דַּיְקָא יִזְכֶּה לַעֲלִיָּה?! אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מוּבָן הֵיטֵב כִּי עִקַּר מַה שֶּׁבָּא הָאָדָם לָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בִּשְׁבִיל הָרָצוֹן אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הֻכְרְחָה הַנְּשָׁמָה לֵירֵד לָזֶה הָעוֹלָם הָרָחוֹק בְּיוֹתֵר. כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר לְגֹדֶל הַהִתְרַחֲקוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן כְּשֶׁיּוֹרֵד וְנוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לְאֵיזֶה תַּאֲוָה אוֹ עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי נִתְרַחֵק יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאָז אִם זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲזַי אַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֻחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ גֹּדֶל רְחוּקוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו עַל כֵּן בְּוַדַּאי רְצוֹנוֹ חָזָק וְתַקִּיף וְאַמִּיץ מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וְעַל כֵּן יָכוֹל לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא לְמַעֲלָה יְתֵרָה, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִין לַעֲמֹד, כִּי הֵם זוֹכִין לְרָצוֹן חָזָק יוֹתֵר מֻחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֲקוּ יוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קוֹדֶם שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲלוֹת לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה

יוֹתֵר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה מִקֹּדֶם, כִּי כָּל הָעֲלִיּוֹת וְהַמַּדְרֵגוֹת הֵם בִּבְחִינַת הָרָצוֹן, כַּמּוּבָן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲלוֹת לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה יוֹתֵר, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְרָצוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לַעֲלִיָּה לְמַדְרֵגָה גְּבֹהָה יוֹתֵר, כִּי הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן יוֹתֵר זֶהוּ בְּעַצְמוֹ הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל:

וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה הוּא אָז בְּסַכָּנָה עֲצוּמָה, כִּי הַרְבֵּה נִשְׁקָעוּ בִּירִידָתָם רַחֲמָנָא לִצְלַן כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעַל יְדֵי הַיְרִידָה וְהַהִתְרַחֲקוּת מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר, הַיְנוּ אִם יִזְכֶּה לִזְכֹּר אֶת מַעֲלָתוֹ וְלִבְלִי לִשְׁכֹּחַ לִכְסֹף בְּרָצוֹן חָזָק תָּמִיד לַהּ' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל יָכוֹל לִהְיוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁיָּרַד וְנִתְרַחֵק יִשְׁכַּח, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְיִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, לִרְצוֹנוֹת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה. עַד שֶׁיּוּכַל לִשְׁכֹּחַ אֶת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה לְנַמְרֵי וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אַשְׁרֵי מִי שֶׁלֹּא חָטָא, כִּי גַּם הָאָדָם מַה שֶּׁהוּא מְלֻבָּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה לְבַד הוּא גַּם כֵּן בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה שֶׁיּוּכַל לִשְׁכֹּחַ אֶת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הָרְצוֹנוֹת הַפְּגוּמִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲפִלּוּ עַל יְדֵי הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הֶתֵּר, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם נִכְשָׁל בְּאֵיזֶה עָוֹן וְחֵטְא וְנִתְרַחֵק יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בְּוַדַּאי הוּא מְסֻכָּן מְאֹד, כִּי יָכוֹל חַס וְשָׁלוֹם, לִשְׁכֹּחַ לְנַמְרֵי אֶת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה מֻחְלָט שֶׁנִּתְרַחֵק מְאֹד, אֲבָל מִי שֶׁכְּבָר נִכְשַׁל בְּאֵיזֶה חֵטְא וְעָוֹן וַאֲפִלּוּ אִם הִרְבָּה לִפְשֹׁעַ מְאֹד מְאֹד, וַאֲפִלּוּ אִם עָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה, אַף עַל פִּי כֵן אִם יִתְגַּבֵּר אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים לִבְלִי לִשְׁכֹּחַ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל כָּל פָּנִים יִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם וְיַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לַהּ' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק תָּמִיד זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה. וְיָכוֹל לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְכָל הָעָוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת, כִּי יָכוֹל לִזְכּוֹת לְרָצוֹן חָזָק מְאֹד מְאֹד מֻחְלָט שֶׁנִּתְרַחֵק יוֹתֵר כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְהַכְּלָל הוּא, שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וַאֲפִלּוּ אִם הָאָדָם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא כָּל זְמַן שֶׁעֲדַיִן הוּא זוֹכֵר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְיֵשׁ לוֹ רָצוֹן לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה כַּמָּה אֲשֶׁר הוּא כּוֹסֵף לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וַעֲדַיִן לֹא זָכָה לִתְשׁוּבָה, אַדְרַבָּא, פָּגַם יוֹתֵר וְהוֹסִיף חֵטְא עַל פֶּשַׁע, חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן יְחַזֵּק עַצְמוֹ לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לַהּ' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל עֵת, וְעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לָצֵאת מִשְּׁטוּתָיו, וְיִזְכֶּה בְּוַדַּאי לִתְשׁוּבָה בְּלִי סָפֵק וְדֶרֶךְ זֶה הוּא עֵצָה טוֹבָה וּנְכוֹנָה לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן. הֵן צַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד אוֹ אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת הַצָּרִיךְ לָצֵאת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא גְּבֹהָה יוֹתֵר. וְהֵן אֲנָשִׁים הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה מְאֹד, וַאֲפִלּוּ הַמַּנָּחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת הַמְלֻכְלָכִים בְּמַעֲשִׂים רָעִים מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי

בְּחִינַת רָצוֹן הַכֹּל יְכוֹלִים לַעֲלוֹת מִתַּכְלִית דִּיוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַד רוּם הַמַּעֲלוֹת. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב עִצֶּם מַעֲלַת הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כְּפִי מַה שֶּׁהֵבִינוּ מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּפִי מַה שֶּׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ, כִּי בִּכְתָב אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֲפִלּוּ קְצָה אֶפִלּוּ חֵלֶק מֵאֶלֶף. וּכְבָר גִּלָּה כַּמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת גְּבוֹהוֹת עַל זֶה אֲשֶׁר נִדְפְּסוּ כְּבָר , אֲבָל יוֹתֵר מִזֶּה הֵבִנּוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ וּמִתְּנוּעוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וּרְמִיזוֹתָיו הַנִּפְלָאִים בְּעֵת שֶׁדִּבֵּר מִזֶּה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם כְּפִי מַה שֶּׁהוּא לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ מְאֹד בָּזֶה לְכִסּוֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק וְתַקִּיף וְדָבָר זֶה יָכוֹל בְּוַדַּאי כָּל אָדָם לְקַיֵּם אֲפִלּוּ הַפָּחוּתִים שֶׁבַּפָּחוּתִים וְאִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל וְלִסְתֹּר עֲצָה הַזֹּאת בְּשׁוּם אֹפֶן מִי שֶׁיִּרְצֶה לְקַיְּמָהּ, כִּי בִּשְׁלָמָא כָּל הַדְּבָרִים וְהָעֲצוֹת שֶׁבָּעוֹלָם יָכוֹל הַבַּעַל דָּבָר לְהִתְגַּבֵּר לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת הָאָדָם לַעֲשׂוֹתָם, אֲבָל רָצוֹן לְבַד זֶה אִי אֶפְשָׁר לִסְתֹּר בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי רוֹצֶה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק, כִּי מִי פֶּתִי וּמְשֻׁגָּע שֶׁלֹּא יִרְצֶה טוֹב הָאֲמִתִּי וְהַנִּצְחִי רַק שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הָרָצוֹן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הַמַּאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי חָזָק מְאֹד מְאֹד לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, רַק מֻחֲמַת שֶׁאֵין יוֹדְעִין מַעֲלַת הָרָצוֹן שֶׁהָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ טוֹב מְאֹד. עַל כֵּן כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים רָצוּ בְּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ וְאַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא זָכוּ לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְגַם קְצָת פָּגְמוּ יוֹתֵר עַל כֵּן הֵם מִתְיָאֲשִׁים בְּעַצְמָן וְשׁוֹכְחִים לִכְסֹף יוֹתֵר עַד שֶׁנִּתְעַלֵּם הָרָצוֹן אֶצְלָם. וּבֶאֱמֶת זֶה הַפְּגָם קָשֶׁה יוֹתֵר מִן הַכֹּל, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים אַל יַרְפֶּה אֶת הָרָצוֹן וְלֹא יִטֹּשׁ וְלֹא יַעֲזֹב אֶת הָרָצוֹן, אַדְרַבָּא, יַרְגִּיל עַצְמוֹ לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּרָצוֹן חָזָק יוֹתֵר וְיוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וְזֶה הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ טוֹב מְאֹד וְיָכוֹל לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת וְלַעֲלוֹת לְכָל הַמַּעֲלוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ". הַיְנוּ שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לְהָאֻמּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם נִקְרָאִים צְבָאוֹת וְאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַכְמֵי הַטֶּבַע, שֶׁהֵם פֶּגֶם הָרָצוֹן, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם עִקַּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת כַּיָּדוּעַ. וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים אוֹמְרִים לָהֶם שֶׁלֹּא יוֹעִיל לָהֶם שׁוּם דָּבָר שֶׁהֵם עוֹשִׂין וּמִשְׁתַּדְּלִין לְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, הָאַהֲבָה שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַל יְדֵי הַפִּתּוּיִים וְהַסָּתוֹת שֶׁמְּפַתִּין וּמְסִיתִין אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בַּמֶּה שֶׁמְּסִיתִין אוֹתוֹ לְרַחֲקוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכָּל זֶה לֹא יוֹעִיל לָהֶם, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר נִכְשְׁלוּ בָּנוּ כַּמָּה וְכַמָּה, אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ עֲדַיִן חָפֵצִים וּמִשְׁתּוֹקְקִים לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחֵפֶץ וְרָצוֹן וּתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה

מְאֹד מְאֹד. וְזֶהוּ, 'מַה תְּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ', כִּי לֹא יוֹעִיל לָכֶם מַה שֶּׁאַתֶּם עוֹסְקִים לַעֲשׂוֹת שִׁנְאָה וְקִלְקוּל, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי לֹא יוֹעִיל כְּלוּם מֵאַחַר שֶׁלְּעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי בְּוַדַּאי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁהוּא עֲדַיִן הוּא חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וּמֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם רָצוֹן וְכִסּוּפִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי לֹא יוּכְלוּ לְהַרְחִיק יִשְׂרָאֵל מֵה' יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּבוּ כֻּלָּם אֵלָיו מֵאַחַר שֶׁלְּעוֹלָם הָרָצוֹן חָזָק לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

כִּי הָרָצוֹן הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'עַתִּיקָא קַדִּישָׁא', שֶׁשָּׁם אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגָם כַּיָּדוּעַ, שֶׁשָּׁם נֶאֱמַר, "אִם חָטָאתָ מַה תִּפְעַל בּוֹ וְכוּ'". כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן כְּנֶגֶד הָרָצוֹן אֵין יָכוֹל לְקַלְקֵל שׁוּם פְּגָם וְחֵטְא, כִּי הָרָצוֹן מִתְגַּבֵּר עַל הַכֹּל, כִּי שָׁם אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגָם וְהָבֵן.:

כִּי בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין זֶה בְּחִינַת אוֹר הָאֵין סוֹף, וְעַל כֵּן בְּחִינַת הָרָצוֹן אִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי אוֹר הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת אוֹר אֵין סוֹף שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, כִּי אֵין לוֹ סוֹף וְתַכְלִית, כִּי אַחַר כָּל הַקִּלְקוּלִים חַס וְשָׁלוֹם, סוֹף כָּל סוֹף אָנוּ מִשְׁתּוֹקְקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק, כִּי אוֹר הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת אוֹר אֵין סוֹף שֶׁאֵין לוֹ סוֹף כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ עִקָּם גְּדֻלַּת מַעֲלוֹת קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁעוֹלֶה עַל הַכֹּל, כִּי שַׁבָּת הוּא כֻּלּוֹ רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, "וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחַלְתָּנוּ". כִּי בְּשַׁבָּת מֵאִיר רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, וְעַל כֵּן אָז בְּשַׁבָּת בְּטֵלִים כָּל הַל"ט (שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע) מְלָאכוֹת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קיט), כִּי עַל יְדֵי הָרָצוֹן נִתְהַפְּכִין כָּל הָעֲוֹונוֹת לִזְכֻיּוֹת, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא הַחֲרָטָה שֶׁמִּתְחָרֶטֶת מְאֹד עַל שֶׁעָשָׂה הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת וְעִקַּר הַחֲרָטָה הִיא הָרָצוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַכְשָׁו רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מִתְחָרֶט מְאֹד עַל מַה שֶּׁעָשָׂה, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה מֻרְצֶה מְאֹד אִם לֹא הָיָה עוֹשֶׂה זֹאת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַחֲרָטָה הוּא הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁעַכְשָׁו אֵינוֹ רוֹצֶה אֶת הָעֲבֵרָה כְּלָל רַק רְצוֹנוֹ הוּא הַלְוַאי וְלֹא הָיָה עוֹשֶׂה אֶת הָעֲבֵרָה וְעַל יְדֵי הַחֲרָטָה הַזֹּאת שֶׁהוּא רַק רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, עַל יְדֵי זֶה מוֹחֲלִין לוֹ. וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁאָז זוֹכִין לְרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּחִינַת וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר אַחַר הַחֵטְא אִם

זוֹכֶה לְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַיִּרִידָה לַעֲלִיָּה וְהָעֲוונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, כִּי עַל יְדֵי הָעֲוונוֹת שֶׁזָּכָה אַחַר כָּךְ לָשׁוּב עֲלֵיהֶם, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְרָצוֹן חָזָק יוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קיח), כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִין לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים. כִּי קְדֻשַּׁת עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, זֶהוּ בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים שֶׁאֵין שׁוֹלֵט וְנוֹגֵעַ שָׁם שׁוּם מֵצַר, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא אָחֳרָא וְדִינִים שֶׁהֵם נִקְרָאִים מְצָרִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי בִּבְחִינַת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה אֵין יָכוֹל לִגַּע שָׁם שׁוּם סִטְרָא אָחֳרָא וּקְלִפּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵין יְכוֹלִין לְבַטֵּל לְעוֹלָם, כִּי לִפְעָמִים, חַס וְשָׁלוֹם, יְכוֹלִין לְהִתְגַּבֵּר לְבַטֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאֵיזֶה מְצִוָה אוֹ לְהַכְשִׁילָם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּאֵיזֶה מִכְשׁוֹל עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּתָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הָרָצוֹן אֵין יְכוֹלִין לְבַטֵּל לְעוֹלָם, כִּי אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ רוֹצִים בְּרָצוֹן חָזָק לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה תְּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, כִּי כְּנֶגֶד הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה אֵין שׁוּם מֵצַר דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּקְלִפּוֹת שֶׁיּוּכַל לְקַלְקְלוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת מַה תְּעִירוּ וְכוּ' עַד שֶׁתֶּחְפָּץ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְהִנֵּה הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַהַתְחָלָה בַּעֲבוֹדַת ה' וְהַסּוֹף וְהַתַּכְלִית הַכֹּל הוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן, כִּי עִקַּר הוּא הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הַנְּשָׁמָה הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי כְּלִלְיוּת נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה נִקְרָא נֶפֶשׁ, וְנֶפֶשׁ הוּא לְשׁוֹן רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם וְכוּ'". כִּי הַנְּשָׁמָה שָׁרְשָׁהּ מִבְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְעִקַּר תַּכְלִיתָהּ שֶׁתַּחֲזֹר לַמָּקוֹם אֲשֶׁר חָצְבָה מִשָּׁם, שֶׁתִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת בִּבְחִינַת נְשָׁמַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁהַנְּשָׁמָה מְלֻבֶּשֶׁת בְּגוּף הַגַּשְׁמִי בְּעוֹלָם הָעַשִׂיָּה הָרָחוֹק וּמְגֻשָּׁם מְאֹד עַל כֵּן הִיא בְּסַכָּנָה וּבְנִסָּיוֹן, כִּי, חַס וְשָׁלוֹם, תּוּכַל לִשְׁכֹּחַ אֶת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי גֹּדֶל רְחוּקָהּ וְעַל יְדֵי הָרְצוֹנוֹת הַנִּפְוּלִים הַמִּלְבָּשִׁים בְּתַאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה וְכוּ', עַל כֵּן חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ וּמִצְווֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם נִקְרָאִים תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אֲשֶׁר עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת אֵלּוּ הַמִּצְווֹת הַקְּדוֹשִׁים אָנוּ זוֹכִין לְקַדֵּשׁ אֶת גּוּפֵנוּ וְאֶת כָּל הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, כִּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה נִמְשֶׁכֶת מֵרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי רְצוֹנוֹ הָיָה שֶׁנַּעֲשֶׂה הַמִּצְוָה הַזֹּאת בְּאֹפֶן זֶה כְּגוֹן צִיצִית שֶׁל צֶמֶר וּפְשִׁתִּים עַל כְּנַף הַבֶּגֶד דַּיְקָא וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַמִּצְווֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לג, לד). וְעַל יְדֵי שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין הַמִּצְוָה הַזֹּאת בְּגוּפֵנוּ הַגַּשְׁמִי בְּדָבָרִים גַּשְׁמִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה דַּיְקָא, עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מְקַדְּשִׁין חֵלֶק מִגּוּפֵנוּ. וּכְמוֹ כֵן חֵלֶק מִן הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד הַמִּצְוָה הַזֹּאת, וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין כְּפִי בְּחִינַת הַמִּצְוָה לְהַזְכִּיר

עַצְמֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַגּוּף הַזֶּה לִכְסֹף לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק וְאָז נִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, כִּי זֶה עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת מִצְווֹתֵינוּ לְהַכְלִית תַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן. שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי הַמִּצְווֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם רְצוֹנוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין אוֹתָם עַל יְדֵי דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים דַּיְקָא שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וּבְנוּף הַגַּשְׁמִי, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן הוּא כְּשֶׁעוֹלֶה הָרָצוֹן מִזֶּה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הָרָחוֹק בְּיוֹתֵר, כִּי זֶה הָרָצוֹן חָזָק וּמֵאִיר בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת גֹּדֶל הָרִחוּק כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן הִיא עַל יְדֵי צְדָקָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין פְּגַם נְפִילַת הַיְמִים שֶׁל הַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם כָּרְאוּי שֶׁמֵּהֶם יוֹנֵק, חַס וְשָׁלוֹם, מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא מִתְנַגֵּד לִבְחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת. וְעַל יְדֵי צְדָקָה מְבַטְּלִין יְנִיקַת מֵצַח הַנָּחָשׁ וְאָז מִתְגַּבֵּר וּמִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן זוֹכִין לִירְאָה וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה נִשְׁפָּע חֶסֶד, כִּי עַל יְדֵי הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה חֲקִיקָה וּכְלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד. וְאָז כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ הַחֶסֶד, אֲזַי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבֹדָא וְעֵסֶק בִּשְׁבִיל פְּרָנְסָה, כִּי נִתְקַיֵּם "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרֵאוּ". 'כֹּהֲנֵי ה'' דַּיְקָא בְּחִינַת חֶסֶד, כִּי מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁגַּם הַל"ט מְלָאכוֹת הֵם בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, כִּי ל"ט מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גְּמָרִינָן וְכָל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת, כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹתָם בִּקְדֻשָּׁה, וְצִיּוּרָא דְּמִשְׁכְּנָא כְּצִיּוּרָא דְּעָבְדָא דִּבְרֵאשִׁית וְכוּ'. אַף עַל פִּי כֵן אִם הָיָה שׁוֹפֵעַ חַסְדּוֹ לֹא הָיִינוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק כְּלָל וְכוּ'. וְעִקַּר הַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד הוּא עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הִיא בִּבְחִינַת וְאֶת הָעֲרֻבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֶךָ, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּהֲפֹךְ הָאִכְזָרִיּוּת לְרַחֲמָנוּת, כִּי מִי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה בְּטִבְעוֹ שֶׁהוּא רַחֲמָן אֵינוֹ חָשׁוּב כָּל כָּךְ, רַק הָעִקָּר לְשַׁבֵּר לֵב הָאַכְזָר לְרַחֲמָנוּת כְּמוֹ הָעוֹרֵב שֶׁהוּא אַכְזָר בְּטִבְעוֹ וְנִתְהַפֵּךְ לְרַחֲמָנוּת לְכַלְכֵּל אֶת אֵלְיָהוּ, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לַהֲפֹךְ הָאַכְזָרִיּוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּטִבְעוֹ לְרַחֲמָנוּת וּלְפַזֵּר צְדָקָה יוֹתֵר מִטִּבְעוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כִּי מְנִיהּ וּבְיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְהַפֵּךְ הָרֹגֶז וְהָאַכְזָרִיּוּת שֶׁבְּטִבְעוֹ לְרַחֲמָנוּת וְלִתֵּן צְדָקָה, עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הָרֹגֶז, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָרָצוֹן וְנִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְכוּ', וְעַל

יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הָעֲסָקִים וְהָעַבְדוּת וְכָל הַל"ט מְלָאכוֹת, כִּי נִתְקַיֵּם "וְעָמְדוּ זָרִים וְכוּ'" כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק י

וְהִנֵּה עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב כִּי עִקַּר הָרָצוֹן הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לִרְצוֹן אֱמֶת בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַזֶּה, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה יָרְדָה הַנְּשָׁמָה לְזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא וְאָז כְּשֶׁזּוֹכִין לִרְצוֹן בָּזֶה הָעוֹלָם הָרָחוֹק בְּיוֹתֵר. שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָרָצוֹן חָזָק וּמֵאִיר בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, אֲזַי נִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן וְנִתְהַפֵּךְ עֲשִׂיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹגֶז וְדִין, לָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן לְהַפֵּךְ רֹגֶז לְרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל לְהַפֵּךְ עֲשִׂיָּה לְרָצוֹן, כִּי עֲשִׂיָּה, הַיְנוּ כָּל הָעֲבָדוֹת דְּחֹל וְכָל הָעֲסָקִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, הֵם הֵפֶךְ הָרָצוֹן מַמָּשׁ, כִּי הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת בְּטוּל, בְּחִינַת שַׁבָּת. וְכָל הָעֲשִׂיּוֹת הֵם בְּהֵפֶךְ מִמֶּנּוּ מַמָּשׁ, כִּי הָעֲשִׂיָּה הֵם בְּחִינַת רֹגֶז וְדִין, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת כָּל הַדִּינִים הוּא בַּעֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ, כִּי כָּל הָעֲשִׂיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, הֵם נִמְשָׁכִין מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלֵּל, "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם", שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֻכְרָחִין לְהִתְיַגֵּעַ בְּאֵלּוּ הַל"ט מְלָאכוֹת וּצְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד לַעֲשׂוֹת הַל"ט מְלָאכוֹת בְּקָדֵשָׁה גְּדוֹלָה כִּדֵי לְבָרְרָם מִזֹּהַמַּת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא ל"ט קְלִפּוֹת שֶׁנִּתְקַלְּלוּ אָז בְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מַלְקִיּוֹת, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹגֶז וְדִין. וְעִקַּר הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה עַל כָּל הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה וְעַל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת הוּא עַל יְדֵי הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁנִּכְסָפִין לַה' יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַזֶּה בְּרָצוֹן חָזָק וְתַקִּיף מְאֹד יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַהֲפֹךְ עֲשִׂיָּה לְרָצוֹן עַד שֶׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת לְבַטֵּל מִיִּשְׂרָאֵל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת וְכָל הָעֲסָקִים וְהַכֹּל עַל יְדֵי הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַצַּדְּקָה שֶׁמְּהַפֵּךְ רֹגֶז לְרָצוֹן כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן בָּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, לְבַטֵּל וְלַהֲפֹךְ עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה לְרָצוֹן שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת וְכָל הָעֲסָקִים מִיִּשְׂרָאֵל, וְיִזְכּוּ רַק לִכְסֹף וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק וְתַקִּיף מְאֹד כָּל יְמֵיהֶם לְעוֹלָם:

חלק יא

כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לָעָנִי. וְהֶעָנִי הוּא בִּבְחִינַת הָעֲשִׂיָּה, כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲנִיּוּת, כַּיָּדוּעַ שֶׁבְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה נִקְרָא עָנִי, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל פִּי הָרֹב הֶעָנִי הוּא בְּכַעַס וּבְרֹגֶז תָּמִיד, כִּי הוּא בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַדִּין וְהָרֹגֶז. וְזֶה הַנָּדָבָן הַמְהַפֵּךְ אַכְזְרִיּוּתוֹ וּמִתְנַדֵּב לִתֵּן צְדָקָה. זֶהוּ בְּחִינַת רָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה נְדִבַת לֵב שֶׁמִּתְרַצֶּה בְּרָצוֹן וְנִדְבַת לִבּוֹ הַטּוֹב לִתֵּן צְדָקָה. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה, בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לֶהָעָנִי. שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת רֹגֶז, עַל יְדֵי זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן

לְבְחִינַת עֲשִׂיָּה, וְעַל יְדֵי זֶה מְהַפֵּךְ עֲשִׂיָּה וָרֶגֶז לְרָצוֹן. וְגַם בַּחוּשׁ רוֹאִין זֹאת, כִּי מִתְחִלָּה הָיָה הֶעָנִי בְּצַעַר וָרֶגֶז מֵחֲמַת גֹּדֶל עֲנִיּוּתוֹ וְדָחְקוֹ וְהָיָה מִתְרַעֵם, חַס וְשָׁלוֹם, עַל ה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁנָּתַן לוֹ דֵּי מַחְסוֹרוֹ, עַל יְדֵי זֶה רוּחוֹ נָחָה וּמִתְרַצֶּה וּמִתְפַּיֵּס וְנִתְבַּטֵּל הָרֶגֶז שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ בַּתְּחִלָּה וְנִמְשָׁךְ עָלָיו בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן. וְזֶה עִקַּר מְצוַת הַצְּדָקָה לְבַטֵּל הָרֶגֶז, לַהֲפֹךְ הָרֶגֶז לְרָצוֹן. כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁעִקַּר הַזְהָרַת הַצְּדָקָה לְבַטֵּל תַּרְעֹמֶת הֶעָנִי, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּהַהוּא עַנְיָא דַּהֲוָה מִתְרַעֵם וְכוּ'. שֶׁהָיָה, חַס וְשָׁלוֹם, דִּין גָּדוֹל עַל יְדֵי זֶה, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לֶעָנִי, עַל יְדֵי זֶה מְהַפֵּךְ בְּחִינַת הָרֶגֶז, בְּחִינַת עֲשִׂיָּה לְרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְרִידַת הָאָדָם לָעוֹלָם הַזֶּה וְזֶה עִקַּר כְּלָלִיּוּת כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן שְׁקוּלָה מִצְוַת צְדָקָה כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה וְכָל מָקוֹם שֶׁנִּזְכָּר מִצְוָה סְתָם הִיא מִצְוַת צְדָקָה כַּמּוּבָא. כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיַּת כָּל הַמִּצְווֹת בְּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה דַּיְקָא הוּא לַהֲפֹךְ עֲשִׂיָּה לְרָצוֹן שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי צְדָקָה בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהַזְהִירָה תּוֹרָה, "וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ", כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא הָרָצוֹן טוֹב, לַהֲפֹךְ הָרֶגֶז וְהָאַכְזְרִיּוּת לְרָצוֹן כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן צְדָקָה בְּרָצוֹן טוֹב בְּלִי שׁוּם רַע הַלֵּב כְּדֵי לְבַטֵּל הָרֶגֶז וּלְהַמְשִׁיךְ הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַצְּדָקָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבַטֵּל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁל חֹל, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֶחָיזַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת ל"ט קְלָלוֹת. וְזֶהוּ "כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה'", יְבָרֶכְךָ ה' דַּיְקָא הֵפֶךְ הַקְּלָלוֹת שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה בְּרָצוֹן טוֹב זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן עַל עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה וְנִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל הָעֲשִׂיּוֹת וְכָל הַל"ט מְלָאכוֹת, כִּי נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכָה וְחֶסֶד כַּנַ"ל. "כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ", כִּי נִמְשָׁךְ בְּרָכָה וְחֶסֶד עַל כָּל הָעֲשִׂיּוֹת עַל יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן עַד שֶׁזּוֹכִין לְבַטֵּל כָּל הָעֲשִׂיּוֹת לְגַמְרֵי, כִּי נִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַ"ל. וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁמְּהַפֵּךְ רֶגֶז, בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, לְרָצוֹן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ 'יְבָרֶכְךָ ה'-בְּמָמוֹן וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי הָרָצוֹן זוֹכִין לִבְחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תְּקֹרָאוּ כַּנַ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת עֶרֶב, כִּי הֶעָרֵב שְׁנִכְנָס בֵּין הַלּוֹוֶה לְהַמַּלְוֶה וּמַבְטִיחַ לְהַמַּלְוֶה שֶׁהַלּוֹוֶה יִפְרַע לוֹ זֶהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל. שֶׁמְּחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ לַחֲזֹר הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁנִּלְקַח מִמֶּנּוּ לְהָעֲלוֹת עֲשִׂיָּה לְרָצוֹן, כִּי הַלּוֹוֶה הוּא בְּבְחִינַת עֲשִׂיָּה וְעַבְדוּת, בְּחִינַת עֶבֶד לוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה, כִּי עִקַּר כָּל הַהַלְוָאוֹת וְהַחוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁמַּחֲמַת זֶה הוּא כָּל חֶסְרוֹן הַפְּרָנְסָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֻכְרָחִין

לַעֲשׂוֹת כָּל הָעֲסָקִים וְכָל מִי שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ בְּיוֹתֵר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ נוֹפֵל לְטָרְדוֹת וְעַבְדוּת וַעֲסָקִים יוֹתֵר, עַד שֶׁנּוֹפְלִים לְחוֹבוֹת וְהַלְוָאוֹת שֶׁהֵם עַבְדוּת מַמָּשׁ תִּקֶּף הָעֲשִׂיָּה. בְּחִינַת עֶבֶד לַוֶּה לְאִישׁ מַלְוֶה כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ הַלּוֶה לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב-מִצְוָה, לְהִשְׁתַּדֵּל לְפָרֵעַ לְהַמַּלְוֶה בִּזְמַנּוֹ. וַאֲזַי מְבַטֵּל בְּחִינַת הָעַבְדוּת, בְּחִינַת הַהַלְוָאָה וְהַחוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה. וְחוֹזֵר וְנִכְלָל בָּרָצוֹן, כִּי חָזַר הַדָּבָר לְמְקוֹמוֹ לְהַמַּלְוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי גָּמַל עִמּוֹ חֶסֶד בְּנִדְבַת לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב, כִּי גְּמִילוּת חֶסֶד הוּא בְּחִינַת צְדָקָה וּגְדוֹלָה יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה דַּף מט), גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֶסֶד יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה. כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא הַמָּמוֹן כֶּסֶף לְשׁוֹן כִּסּוּפִין וְרָצוֹן, כִּי מִשָּׁם שָׁרְשׁוֹ בַּקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן, (מִשְׁלֵי יט) "אֹהֲבֵי עֶשֶׁיר רַבִּים" (שָׁם יד). וְהַכֹּל מִשְׁתּוֹקְקִים וְנִכְסָפִין אֵלָיו וּמִתְחַבְּרִים עִם הֶעָשִׁיר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן סח). כָּל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן מְזוֹנֵי לָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא כִּי אִם בְּמַזָּלָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַזָּל הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּקְנָא קַדִּישָׁא כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהָאֳרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי בְּחִינַת הַזָּקֵן הַקָּדוֹשׁ, עַיִן שָׁם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַלּוֶה מְסַלֵּק הַחוֹב לְהַמַּלְוֶה. וּמְקַיֵּם פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב מִצְוָה, עַל יְדֵי זֶה מְבַטֵּל בְּחִינַת הָעֲבְדוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹב וְעוֹלָה הָעַבְדוּת וְהָעֲשִׂיָּה וְחוֹזֵר וְנִכְלָל בָּרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּלְוֶה הַגּוֹמֵל חֶסֶד בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל:

אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁלִּפְעָמִים אֵין הַמַּלְוֶה רוֹצֶה לְהַאֲמִין לְהַלּוֶה שֶׁיְּפָרְעֶנּוּ כָּרָאוּי עַל כֵּן נִכְנָס הֶעָרֵב וּמְבַטֵּחַ לְהַמַּלְוֶה שֶׁיְּפָרְעֶנּוּ הַלּוֶה בִּזְמַנּוֹ. נִמְצָא, שֶׁהֶעָרֵב מַבְטִיחַ עַל סִלּוּק הַחוֹב מֵהַלּוֶה לְהַמַּלְוֶה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בָּרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָרוֹחֵץ מִן הָעֲרֵבוֹנוֹת. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא גְּדוֹלָה לְהַלְוֹוֹת לֶעָנִי וְאִם כֵּן גַּם זֶה הֶעָרֵב בְּוַדַּאי עוֹשֶׂה מִצְוָה, כִּי עַל יָדוֹ הִלְוָה הַמַּלְוֶה לְהַלּוֶה, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִזֶּה בְּכָל הָאֶפְשָׁר, כִּי מִי יוֹדֵעַ אִם יִמָּלֵט מֵהֶפְסֵד, כִּי זֶה שֶׁבָּא לִידֵי כָּךְ עַד שֶׁצָּרִיךְ לִלְווֹת וְלִהְיוֹת בַּעַל חוֹב קָשֶׁה מְאֹד שֶׁיִּזְכֶּה לִפְרֹעַ כָּרָאוּי, מֵאַחַר שֶׁנִּפַּל לְעַבְדוּת מַמָּשׁ בְּחִינַת עֶבֶד לַוֶּה וְכוּ' וְהָעַבְדוּת הוּא תִּקֶּף הָעֲשִׂיָּה. שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲנִיּוּת וְכָל מַה שֶּׁיּוֹרְדִים, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר לִבְחִינַת עֲשִׂיָּה לְעַבְדוּת, חַס וְשָׁלוֹם, הָעֲנִיּוּת מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן זֶה הַלּוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד לַוֶּה, בְּחִינַת עַבְדוּת מַמָּשׁ קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לְבַטֵּל הָעֲנִיּוּת בְּחִינַת עַבְדוּת וּלְסַלֵּק הַחוֹב, כִּי סִלּוּק הַחוֹב הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בָּרָצוֹן כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה יָרְדָה הַנְּשָׁמָה לָזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה כְּדֵי לְכְלֵל עֲשִׂיָּה בָּרָצוֹן כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר לְעֵיל (בְּהִלְכוֹת

הָעוֹשֶׂה שֶׁלִּיחַ) שֶׁכְּלָלִיּוּת הָעֲבוֹדָה בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּחִינַת סִלּוּק הַחוֹב שֶׁאָנוּ מְסַלְּקִין חוֹבָתֵנוּ לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָנוּ מְחֻיָּבִים לְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, עַיֵּן שָׁם:

וּבֶאֱמֶת גַּם הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא מְסֻכָּן מְאֹד מְאֹד. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא מִשֶּׁנִּבְרָא. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁמַּה שֶּׁיָּרַד לָזֶה הָעוֹלָם הָרָחוֹק הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה אֲלָיו אִם זָכָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת וְלִכְלֵל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו וְתַעֲנוּגָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל מִי יוֹדֵעַ אִם יִזְכֶּה לָזֶה, כִּי מֵעִצָּם גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַזֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לִשְׁכֹּחַ לְגַמְרֵי אֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהַרְחִיק מִן הָעַרְבוּת שֶׁהוּא בְּחִינָה שֶׁמְּחַיֵּב עַצְמוֹ לִהְיוֹת עֶרֶב שֶׁבְּוַדַּאי יְסַלֵּק הַלְוָוֶה לְהַמַּלְוֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי מִי יוֹדֵעַ אִם יְקַיֵּם הַלְוָוֶה מִצַּוַּת פֶּרַעוֹן, כִּי מֵאַחַר שֶׁיָּרַד לִבְחִינַת הַלְוָאָה וְחוֹב קָשֶׁה מְאֹד לִפְרֹעַ. וְצָרִיךְ יְגִיעָה גְּדוֹלָה לָזֶה כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ שֶׁמִּי שֶׁחַס וְשָׁלוֹם נַעֲשֶׂה בַּעַל חוֹב קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לָצֵאת מִן הַחוֹבוֹת כְּמַעַט כָּל יָמָיו וְעַל פִּי רֹב הֵם מֵתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת, וְכָל הַכְּפִירוֹת וְהַהֲכָחָשׁוֹת שְׁכִיחִים בְּיוֹתֵר בֵּין הַבַּעֲלֵי חוֹבוֹת. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּלְוַאי, שֶׁיִּפָּרַע בִּזְמַנּוֹ. 'וּלְוַאי' בְּוַדַּאי, כִּי קָשֶׁה מְאֹד לָצֵאת מִן הַחוֹב, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה זְכוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

הַרְחֵק מִן הָעֲרֻבוֹנוֹת כַּנַּ"ל:

חלק יג

עַל כֵּן כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה נִקְרָא בְּשֵׁם עַרְבוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ו):

"בְּנִי אִם עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ וְכוּ' עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא בְּנִי וְהִנָּצֵל. כִּי בָאתָ בְכַף רֵעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י. 'בְּנִי, אִם עָרַבְתָּ', עֲרֵבוּת מָמוֹן כְּמַשְׁמָעוֹ וְכוּ'. דָּבָר אַחֵר, 'בְּנִי, אִם עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ' אַחַר שֶׁנַּעֲשֵׂיתָ עֶרֶב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רֵעֶךָ, כְּדִכְתִיב, "זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי". וְקִבַּלְתָּ עָלֶיךָ בְּסִינַי וּבְעַרְבוֹת מוֹאָב בְּאָלָה וּבִשְׁבוּעָה לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו, 'תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ' שֶׁתִּשּׁוּב וְתָסוּר מִדְּרָכָיו וְתִדְבַּק בְּאֶפִּיקוֹרְסִין וְכוּ'. 'עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא בְּנִי וְהִנָּצֵל וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁהַחִיּוּב וְהַקַּבָּלָה שֶׁקִּבַּלְנוּ עָלֵינוּ לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים נִקְרָא עַרְבוּת כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הוּא בְּחִינַת עֵרְבוֹן מָמוֹן מַמָּשׁ וְהַכֹּל אֶחָד וּשְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים שֶׁל רַשִׁ"י כְּלוּלִים יַחַד, כִּי עֲשִׂיַּת כָּל הַמִּצְוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא לְכְלַל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַרְבוּת מָמוֹן מַמָּשׁ כַּנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁהֶעָרֵב מְחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ שֶׁיְּסַלֵּק הַלְוָוֶה וְהוּא מְחֻיָּב לְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה, כִּי נַעֲשָׂה עָרֵב עַל זֶה שֶׁיְּסַלֵּק הַלְוָוֶה לְהַמַּלְוֶה. שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן כָּל אָדָם מְחֻיָּב אֶת עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּירִידָתוֹ לָזֶה הָעוֹלָם שֶׁיַּעֲלֶה וְיִקַּשֵּׁר כָּל הָעֲשִׂיָּה לָרָצוֹן שֶׁיַּחֲזֹר וְיִכָּלֵל הָעוֹלָם בְּשָׁרְשׁוֹ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

סְלוּק הַחוֹב, כַּמְבאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁיִּחָזֵר וְיִכְלַל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהָאָדָם חַיֵּב אֶת עַצְמוֹ בְּחִיּוּב עֲרֵבוּת מַמָּשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם עָרֵב כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת עֶרֶב בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד בְּלֹא קִנְיָן, אֲבָל לְאַחַר מַתַּן מָעוֹת אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד אֶלָּא בְּקִנְיָן:

כִּי עִקַּר מַה שֶּׁצְּרִיכִין אֵיזֶה קִנְיָן דַּיְקָא לְקַיֵּם כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ הוּא רַק כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַיְּמִין כָּל הַדְּבָרִים וְלֹא יוּכַל לְשַׁנּוֹת עוֹד, כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי רָאוּי לְאָדָם לַעֲמֹד בְּדִבּוּרוֹ וּכְשֶׁמּוֹכֵר אוֹ קוֹנֶה חֵפֶץ מֵחֲבֵרוֹ בְּדִבָּרִים בִּלְבַד בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ לְקַיֵּם אֱמוּנַת דִּבּוּרוֹ, אַךְ מַה שֶּׁשְּׁכִיחִים שִׁנּוּיִים וְהַכְחָשׁוֹת בְּמַשָּׂא וּמַתָּן זֶה נִמְשָׁךְ רַק מִפְּגַם הָרָצוֹן, כִּי הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָרָצוֹן הוּא שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כַּמְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

וְאַף עַל פִּי שֶׁלְּעֵיל דִּבַּרְנוּ בְּעִנְיַן הָרָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּבְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְדַבֵּר מֵעִנְיַן הָרָצוֹן שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי מִי שֶׁמַּאֲמִין בֶּאֱמֶת בָּרָצוֹן הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, בְּוַדַּאי הוּא מִשְׁתּוֹקֵק וְרוֹצֶה וְכוֹסֵף אֵלָיו וְלַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק מְאֹד וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם נָפַל חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלַן, אַף עַל פִּי כֵן כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, בְּוַדַּאי עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ רָצוֹן חָזָק מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפוֹ, כִּי אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם פְּעָלֵי אָוֶן כִּי בְּוַדַּאי רִבּוּי עֲוֹונוֹתָיו, רַחֲמָנָא לִצְלַן, לֹא יוּכְלוּ לְהַסְתִּירוֹ מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ וְסוֹף כָּל סוֹף יִצְטָרֵךְ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לְפָנָיו כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וּמַה יַּעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה. עַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁיְּכוֹל לִהְיוֹת לִפְעָמִים שֶׁהָאָדָם מֻשְׁלָם כָּל זֶה אֶל לִבּוֹ וְיוֹתֵר מִזֶּה. וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עַל תַּאֲוָתוֹ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים רָצוֹן חָזָק מְאֹד מְאֹד יֵשׁ לוֹ תָּמִיד לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִין בְּרָצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְה' יִתְבָּרַךְ יְשַׁלֵּם לְכָל אָדָם כְּפָעֳלוֹ וּכְמַעֲשֵׂה יָדוֹ, מִי פֶּתִי שֶׁלֹּא יִכְסֹף וְיִרְצֶה בְּרָצוֹן חָזָק מְאֹד מְאֹד בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְהִנָּצֵל מִן הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִשְּׁאָר עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְלִזְכוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא וּלְנֶצַח? נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל שֶׁמַּאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ לְבַד, עַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ רָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ וְכָל זֶה שֶׁזּוֹכֶה לְרָצוֹן אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עֲדַיִן לֹא אָבְדָה תִּקְוָתוֹ מֵה', כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי

הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן אִם יַתְמִיד וְיִרְגִּיל עַצְמוֹ בָּזֶה הַרְבֵּה לְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ וְכַנַּ"ל. וְעִנְיָן זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב מִמַּשְׁמָעוּת הַשִּׂיחָה שֶׁשָּׁמַעְנוּ בְּעֵת שֶׁגָּלָה הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

וְכָל הַכְּפִירוֹת וְהַהֶכְחֵשׁוֹת וְהַשִּׁנּוּיִים שֶׁבֵּין בְּנֵי אָדָם בְּמַשָּׂא וּמַתָּן הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כְּפִירוֹת מִפְּגַם אֱמוּנָה, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד בְּוַדַּאי עוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שָׁלוֹ גַּם כֵּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְאֵינוֹ מְשַׁנֶּה דִּבּוּרוֹ לְעוֹלָם. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל הָעֲסָקִים וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת הֵם בִּבְחִינַת פְּגַם הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה. כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁזּוֹכִין לְרָצוֹן בְּשִׁלֵּמוּת, אָז אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וְשׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן כְּלָל, כִּי מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁאִם הָיִינוּ זוֹכִין לְרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת לֹא הָיִינוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת שׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן וְעֵסֶק כְּלָל וְעַל כֵּן שְׁכִיחִים בְּיוֹתֵר כְּפִירוֹת וְהַכְחָשׁוֹת וְשִׁנּוּיִים בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן מֵחֲמַת שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגַם הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה. וּמִפְּגַם אֱמוּנָה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַכְחָשׁוֹת וְהַכְּפִירוֹת וְהַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁיִּהְיֶה הַהֵן הֵן וְהַלְּאוּ לְאוּ וְלֹא יְשַׁנֶּה וְלֹא יַחֲלִיף דִּבּוּרוֹ לְעוֹלָם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁשְּׁכִיחִים שָׁם כְּפִירוֹת וְשִׁנּוּיִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מִפְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, עַל כֵּן כָּל מִי שֶׁמַּכְרִיחַ לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל לְהִנָּצֵל מִכְּפִירוֹת וְהַכְחָשׁוֹת הַשְּׁכִיחִים שָׁם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָעֵצָה לִזְכּוֹת לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה מַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ בֶּאֱמוּנָה הוּא לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה מַמְשִׁיכִין הָאַרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה וְרָצוֹן בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְאָז יִזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה מַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ בֶּאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת אִם הָיִינוּ כֻּלָּנוּ זוֹכִין לִתֵּן צְדָקָה כָּרָאוּי כְּבָר הָיָה מִתְבַּטֵּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְגַמְרֵי וְלֹא הָיִינוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה וְעֵסֶק כְּלָל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה מֵאִיר וְנִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל עֲשִׂיּוֹת הַל"ט מְלָאכוֹת וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל, כִּי הָיָה מִתְקַיֵּם וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל גַּם כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לָזֶה לְבַטֵּל הַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְגַמְרֵי וּמַכְרְחִין עֲדַיִן לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין עַל כָּל פָּנִים לִרְאוֹת וְלַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּקֻדָּשָׁה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְזֶה זוֹכִין גַּם כֵּן עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וּכְפִי הָאַרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת אֱמוּנָה עַל יְדֵי צְדָקָה, כְּמוֹ כֵן נִדְחִין כְּפִירוֹת מֵהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ הַנֶּאֱחָזִין בַּל"ט מְלָאכוֹת, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה מְבַטֵּל מֵצַח הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. וְאָז זוֹכֶה שֶׁיִּהְיוּ הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הָאַרַת הָרָצוֹן, כִּי הַמִּשְׁכָּן

נַעֲשָׂה מִנְּדָבַת לֵב וְרָצוֹן הַטּוֹב שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי". שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְדָקָה נְדָבַת לֵב, בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַל"ט מְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן אֵינוֹ נוֹפֵל לַעֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת רַק, אַדְרַבָּא, הוּא מְקַדֵּשׁ בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה וּמַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן אֲפִלּוּ בָּעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן וּמַעֲלָה עֲשִׂיָּה לָרָצוֹן כַּנַּ"ל עַד שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת לְבַטֵּל עֲשִׂיַּת הַל"ט מְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן לְגַמְרֵי וְאָז יִזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַמְשִׁיךְ הָרָצוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁנִּתְבַּטֵּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל:

חלק טו

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לִזְכּוֹת לַעֲשִׂיַּת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה לִבְלִי לְשַׁנּוֹת דִּבּוּרוֹ זוֹכִין עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת זֶה תִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרְכָה שֶׁאֵין הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נְקֻנָּה כִּי אִם בְּקִנְיָן הַשַּׁיָּךְ לְכָל דָּבָר, כָּל זֶה מֵחֲמַת שֶׁשְּׁכִיחִים כְּפִירוֹת וְשִׁנּוּיִים בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁנִּמְשָׁכִין מִפְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל עַל כֵּן עָמְדוּ עַל סוֹף דַּעְתָּן שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין גּוֹמְרִין הַמֶּקַח בִּרְצוֹנָם בְּשִׂלְמוּת כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ קִנְיָן גָּמוּר, כִּי הַדַּעַת וְהָרָצוֹן שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן הוּא פְּגוּם קְצָת כַּנַּ"ל עַל כֵּן שְׁכִיחִים בּוֹ שִׁנּוּיִים וּרְצוֹנוֹת מִתְחַלְּפִים הָרְבֵּה שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל עַל כֵּן אָמְרוּ שֶׁאֵין הַמֶּקַח נִגְמָר כִּי אִם בְּקִנְיָן שֶׁתִּקְּנוּ לְכָל דָּבָר, כִּי עַל יְדֵי הַקִּנְיָן נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן לְתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְאָז אֵי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עוֹד:

וְזֶה בְּחִינַת קִנְיָן סוּדָר שֶׁקּוֹנֶה בְּכָל הַדְּבָרִים, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּבְחִינַת הֶאָרַת הַצְּדָקָה, בִּבְחִינַת צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה מְהַפֵּךְ הָרֹגֶז, בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, לְרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשִׂיַּת כָּל הַמִּצְוֹוֹת שֶׁצְּבוּתּוֹרָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹת עֲשִׂיָּה לְרָצוֹן, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַלְבּוּשִׁין, בְּחִינַת חֲלוּקָא דְרַבָּנָן שֶׁכָּל הַמִּצְוֹוֹת וְהַזְּכֻיּוֹת שֶׁעוֹשִׂין בָּעוֹלָם הַזֶּה נַעֲשֶׂה מֵהֶם חֲלוּקָא דְרַבָּנָן שֶׁהוּא לְבוּשִׁין לְהַנְּשָׁמָה שֶׁתּוּכַל לַעֲשׂוֹת וְלִכְלֹל בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכָה לַעֲלוֹת וְכָל זְמַן שֶׁאֵין לְבוּשִׁין לְהַנְּשָׁמָה אֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת לִמְקוֹמָהּ. וְלִכְאוֹרָה תִּמְהַּ, הֲלֹא עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לִזְכּוֹת לְהַכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ אַפִּין בְּאַפִּין וּלְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בְּרַעֲוָא דְרַעֲוִין, וְלָמָּה צְרִיכָה הַנְּשָׁמָה לִבּוּשִׁין דַּיְקָא כִּי הֲלֹא הַלְבּוּשׁ הוּא בְּחִינַת הַסְתָּרָה וְצִמְצוּם שֶׁמַּסְתִּירִין וּמַלְבִּישִׁין הָאוֹר בִּלְבוּשִׁין?! אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מִבֹּאָר הֵיטֵב, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנְּשָׁמָה הוּא שֶׁתִּזְכֶּה לְרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעִקַּר הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי הִתְרַחֲקוּת כַּנַּ"ל אֲשֶׁר בְּשִׁבְיל זֶה יְרִדָה הַנְּשָׁמָה לְזֶה הָעוֹלָם הָרָחוֹק דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁתִּזְכֶּה כָּאן לְרָצוֹן בְּשִׂלְמוּת כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה זוֹכָה לְהֵיטִיב מַעֲשֶׂיהָ בְּזֶה הָעוֹלָם, אָז נַעֲשֶׂה מִכָּל מִצְוָה וּמַעֲשֶׂה הַטּוֹב

שֶׁעָשְׂתָה בְּזֶה הָעוֹלָם נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ לְבוּשׁ לְהַנְּשָׁמָה וְהַלְּבוּשׁ הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכָה הַנְּשָׁמָה עַל יְדֵי הַמִּצְוָה, הַיְנוּ שֶׁהוּא זוֹכָה בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לְאוֹר הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מָטֵי וְלָא מָטֵי' בְּחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, כִּי עִקָּר הוּא רַק כְּשֶׁיֵּשׁ מְנִיעָה בְּחִינַת לְבוּשׁ הַמַּעֲלִים וּמוֹנֵעַ הָאוֹר, אֲבָל בָּעוֹלָם הַזֶּה הַלְּבוּשׁ עָב וְגַשְׁמִי מְאֹד עַד שֶׁאֵין רוֹאִין הָאוֹר כְּלָל, אֲבָל בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן זוֹכִין לִלְבוּשִׁים רוּחָנִיִּים דַּקִּים שֶׁהַלְּבוּשִׁים בְּעַצְמָן הֵם בְּחִינַת רְצוֹנוֹת, הַיְנוּ שֶׁהַלְּבוּשִׁים מְצַמְצְמִין וּמַעֲלִימִין הָאוֹר רַק בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָרָצוֹן וְהַלְּבוּשׁ בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת אוֹר הָרָצוֹן, בְּחִינַת אַרְבַּע מַאוֹת עָלְמִין דְּכִסּוּפִין דְּיִרְתִּין צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי יֵשׁ לְבוּשִׁין וְעוֹלְמוֹת שֶׁל רָצוֹן בְּחִינַת עָלְמִין דְּכִסְיפִין, כִּי יֵשׁ כַּמָּה חִלּוּקִים בְּרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶהוּ מַעֲלַת הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַצַּדִּיק עַל הַמַּלְאָכִים, כִּי מֻחְמֶּת שֶׁהָיְתָה בָּעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה וְזָכְתָה לְהָאָרַת הָרָצוֹן בְּזֶה הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיהָ הַטּוֹבִים, עַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לִשְׁלֵמוּת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא עַל יְדֵי לְבוּשִׁין רַבִּים בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן וְכָל מַה שֶּׁזּוֹכִין לְמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים יוֹתֵר נִתְרַבִּין לְבוּשִׁין יוֹתֵר וּכְמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהָאָרַת הָרָצוֹן יוֹתֵר, כִּי עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת לְבוּשִׁין קְדוֹשִׁים כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַלְּבוּשִׁין הֵם בִּבְחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, בְּחִינַת צְדָקָה וְעַל כֵּן עַל יְדֵי קִנְיָן סוּדָר כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהַלְּבוּשִׁין הֵם בִּבְחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, בְּחִינַת צְדָקָה וְעַל כֵּן עַל יְדֵי קִנְיָן סוּדָר מַמְשִׁיכִין הָאָרַת הָרָצוֹן בְּהַמַּשָּׁא וּמַתָּן עַל יְדֵי שְׁלוּקְחִין כְּנַף בִּגְדּוֹ, כִּי הַלְּבוּשִׁין הֵם בִּבְחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נִגְמָר הַמִּקָּח וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת, כִּי נִתְבַּטְּלִין כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מִפְּגַם הָרָצוֹן, כִּי כְּבָר נִמְשַׁךְ הָאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַלְּבוּשִׁין עַל יְדֵי קִנְיָן סוּדָר כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְעַל כֵּן הָעֶרֶב שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד כִּי אִם בְּקִנְיָן, כִּי בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת נִשְׁתַּעְבֵּד מִיָּד, כִּי בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת, הַיְנוּ כְּשֶׁהַמַּלְוֶה נוֹתֵן הַמָּעוֹת לְהַלּוָֹה אָז הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, כִּי עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה וּגְמִילוּת חֶסֶד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת הַלְוָאָה וּמַתַּן מָעוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַמַּלְוֶה לַלּוָֹה זֶהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָרָצוֹן מֵהַמַּלְוֶה הַגּוֹמֵל חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְדִיב לֵב, בְּחִינַת רָצוֹן, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הַמָּמוֹן בַּתּוֹרָה כֶּסֶף לְשׁוֹן כִּסּוּפִין, כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן מִבְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת מֵהַמַּלְוֶה לַלּוָֹה נִמְשָׁךְ הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּוַדַּאי נִשְׁתַּעְבֵּד הֶעָרֵב בְּלֹא קִנְיָן כְּלָל, כִּי אֵין צְרִיכִין שׁוּם קִנְיָן מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ כָּאן הָאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקִּנְיָנִים כַּנַּ"ל, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת אָז אֵין מִשְׁתַּעְבֵּד אֶלָּא בְּקִנְיָן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ הָאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְמָרִים כָּל הַקִּנְיָנִים וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עוֹד כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבַּת נַחֲמוּ, כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה מִכָּל הַצָּרוֹת הוּא שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר כָּל הַצָּרוֹת הֵם צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁאֵין זוֹכִין לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בֶּאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְחוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל כִּי מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וּבֵין שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמוֹן בֵּין לָאו בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יְבֵלֶּה יָמָיו בְּשָׁוְא וּבְשֶׁכְבָר הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכָּח וְסוֹף כָּל סוֹף מַה יִּתְרוֹן לֶעָשִׁיר מִן הֶעָנִי וְאֵין מִלְוִין לוֹ לָאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבַד. וּבְוַדַּאי מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִהְיוֹת פֶּתִי וּכְסִיל וַחֲסַר דֵּעָה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ לִבְלִי לְשׁוּם אֶל לִבּוֹ שׁוּם צַעַר וּדְאָגָה כְּנֶגֶד הַצַּעַר הַזֶּה שֶׁל צָרַת הַנֶּפֶשׁ וְרָאוּי לוֹ לְהִשְׁתּוֹקֵק כָּל יָמָיו לִזְכּוֹת לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְלִבְלִי לִרְצוֹת שׁוּם רָצוֹן אַחֵר רַק לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אֵין לָנוּ שׁוּם נֶחָמָה לְנַחֵם עַצְמֵנוּ עַל צָרַת הַנֶּפֶשׁ. שֶׁאָנוּ רוֹאִין גֹּדֶל הִתְרַחֲקוּתֵנוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל חֲפֵצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ וַעֲדַיִן אֵין אָנוּ זוֹכִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בֶּאֱמֶת וְעַל כֵּן כָּל נֶחָמוֹתֵינוּ הוּא רַק שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, הַיְנוּ עַל יְדֵי שַׁבָּת אָנוּ זוֹכִין לִרְצוֹן בִּשְׁלֵמוּת לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְזֶה עִקַּר הַנֶּחָמָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁרוֹצִים בְּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי יֵשׁ תִּקְוָה עֲדַיִן, כִּי סוֹף כָּל סוֹף נִזְכֶּה לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל בְּחִינַת מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ כַּנַּ"ל. וְזֶה, 'נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי וְכוּ' דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ', 'כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ' דַּיְקָא. כִּי תִּקְוּן הֶעָוֹן עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל וְאָז נִתְהַפֵּךְ הֶעָוֹן לִזְכוּת, כִּי נַעֲשָׂה מֵהֶעָוֹן בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, כִּי עַל יְדֵי הֶעָוֹן שֶׁזָּכָה לָשׁוּב עָלָיו זָכָה לְהָאָרַת הָרָצוֹן יוֹתֵר כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ". כִּי נִתְהַפֵּךְ הֶעָוֹן לִזְכוּת וְנִכְלָל בִּבְחִינַת רָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל:

חלק יח

כִּי שַׁבַּת נַחֲמוּ הוּא הַנֶּחָמָה עַל הַחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְאַבְּלִין עָלָיו בֵּין הַמְצָרִים מִשִּׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז עַד תִּשְׁעָה בְּאָב. וְעִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָרָצוֹן שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, כִּי שָׁם הָיוּ מַקְרִיבִים כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לִרְצֹנְכֶם תִּזְבְּחֻהוּ". וְעַל יְדֵי זֶה נִקְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, כִּי זֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּרָצוֹן חָזָק כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁנִּקְרָאִים מֻחְמַת זֶה מִקְרָא קֹדֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא מִבְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, כִּי קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת, כִּי הָרָצוֹן נִקְרָא קֹדֶשׁ וְעַל כֵּן בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת הוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים, וְעַל כֵּן עִקַּר הַיִּרְאָה נִמְשֶׁכֶת

מֵהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא יִרְאָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה". כִּי הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים הָיוּ צְרִיכִין לַעֲלוֹת לְרֶגֶל לִרְאוֹת פְּנֵי ה' בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שָׁלֹשׁ רְגָלִים הֵם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁאָז הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲלוֹת אָז לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת בְּחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לִבְחִינַת הָרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת וְזֶה זוֹכִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה'". 'פְּנֵי ה'' דַּיְקָא זֶהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּקְרָא פָּנִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ "וְלֹא יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם". כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִצְרִיכוּ אָז בְּיוֹם טוֹב לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת נְדָרִים וּנְדָבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה נְדָבַת לֵב, בְּחִינַת רָצוֹן, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת פָּנִים, שֶׁזּוֹכִין בָּרְגָלִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעוֹלִין שָׁם בָּרֶגֶל כַּנַּ"ל: וְזֶהוּ "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב", 'בַּת נָדִיב' דַּיְקָא בְּחִינַת נִדְבַת לֵב, בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין כְּשֶׁעוֹלִין בָּרֶגֶל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר מִקְרָא זֶה, 'מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה תּוֹרָה בְּיוֹתֵר לָתֵת צְדָקָה בָּרְגָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה וְכוּ'". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם אַתָּה מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלִּי אֲנִי מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלְּךָ. כִּי עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב הוּא כְּפִי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּחִינַת יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזֶה נָקָם פְּעָמָיו יִרְחַץ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּיוֹם טוֹב שֶׁאָז צְרִיכִין לְגַלּוֹת הָרָצוֹן, עַל כֵּן צְרִיכִין אָז לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אִם אַתָּה מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלִּי, דְּהַיְנוּ שֶׁאַתָּה נוֹתֵן צְדָקָה, אֲנִי מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלְּךָ, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל:

חלק יט

נִמְצָא, שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעִקַּר חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הָרָצוֹן שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קיט), לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא עַל שֶׁפָּסְקוּ מִמֶּנָּה אַנְשֵׁי אֱמֶנָה גַּם לֹא הָיָה לָהֶם רַחֲמָנוּת זֶה עַל זֶה וְלֹא נָתְנוּ צְדָקָה, כִּי, אַדְרַבָּא, הָיוּ גּוֹזְלִים אֶת הָעֲנִיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ה), "הוֹי מַגִּיעֵי בַיִת בְּבַיִת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֶאֱכֹל עֲנִיִּים מֵאֶרֶץ וְכוּ'". וְכֵיוָצֵא בָּזֶה בְּכַמָּה פְּסוּקִים. וּמֵחֲמַת זֶה נִפְגַּם הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל עַד שֶׁגָּבְרוּ הַחַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם הַכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן וְהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת

הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שָׁאֲגוּ צֹרְרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ וְכוּ'". וְעַל פִּי פְּשׁוּטוֹ כָּוְנַת הַפָּסוּק עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהֶחֱרִיבוּ הַצּוֹרְרִים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה פֵּרֵשׁ הַמִּקְרָא הַזֶּה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַל שַׁאֲנַת הַצּוֹרְרִים שֶׁהֵם הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁנִּקְרָאִים חַיּוֹת רָעוֹת הַכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי שַׁאֲנַת הַצּוֹרְרִים הַכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וּמִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ עָרְבָה כָּל שִׂמְחָה, כִּי "שָׂבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְחוֹלֵנוּ", כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִשְׁבָּת הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְאַבֵּל וְלִבְכּוֹת מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעִקַּר הַבְּכִיָּה עַל פְּגַם הָרָצוֹן עַל מַה שֶּׁאֵין אָנוּ זוֹכִין עַכְשָׁו לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הָאֲבֵלוּת וְהַבְּכִיָּה עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מַמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין כֹּחַ הַבְּכִיָּה שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה הָיָה חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְעִקַּר אֲרִיכוּת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כַּמּוּבָא, כִּי עֵשָׂו הָרָשָׁע הוּא בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת גַּשְׁמִיּוֹת וְעַל כֵּן נִקְרָא עֵשָׂו לְשׁוֹן עֲשִׂיָּה, כִּי הוּא עִקַּר תִּקֻּף זֶהֳמַת הָעֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיִּית שֶׁהִוא זֶהֳמַת הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט קְלָלוֹת, ל"ט מַלְקִיּוֹת שֶׁהֵם טְרֵדוֹת וְיִגִיעַת וּרְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי. וְאֵלּוּ הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו הֵם בְּחִינַת עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה בְּחִינַת בְּעִצְּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲצָבוּת הוּא בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת, בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, הֵפֶךְ הָאֶרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְיַעֲקֹב שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל בְּחִינַת שִׂבְעַ שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מְבַקְּשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה". כִּי הֶאָרַת פָּנִים הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם לִשְׂמֹחַ תָּמִיד עַל שֶׁזָּכִינוּ לִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ יִתְבָּרַךְ. וּלְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים בֶּאֱמֶת שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד בְּוַדַּאי שְׂמֵחִים וְשָׂשִׂים תָּמִיד, כִּי כַּוָּנָתוֹ וּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּוַדַּאי לְטוֹבָה תָּמִיד, כִּי כָּל מַה דְּעָבֵד רַחֲמָנָא לְטַב עָבֵד. וְעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו הֵם בִּבְחִינַת עֲצָבוּת וּבְכִיָּה וַאֲבֵלוּת, כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי לָהֶם לְהִתְעַצֵּב וּלְהִתְאַבֵּל כָּל יְמֵיהֶם עַל חֶלְקָם הָרַע, כִּי רוֹדְפִים כָּל יְמֵיהֶם אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי שֶׁהוּא מָלֵא דְּאָגוֹת וַעֲצָבוּת וְכָל יְמֵיהֶם כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וּרְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמֵהַתַּכְלִית הַנִּצְחִי:

חלק כא

וְהִנֵּה עִקַּר בְּכִיתוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע הָיָה עַל עִנְיַן הַבְּרָכוֹת שֶׁלָּקַח יַעֲקֹב מִמֶּנּוּ בְּמִרְמָה, כִּי יִצְחָק רָצָה לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר פֶּלֶא, אֵיךְ טָעָה יִצְחָק אָבִינוּ לֶאֱהֹב אֶת עֵשָׂו

הָרָשָׁע עַד שֶׁרָצָה לְבָרְכוֹ וַאֲפִלּוּ אִם הִטְעָה אוֹתוֹ עֶשָׂו עַל כָּל פָּנִים בְּוַדַּאי הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיַּעֲקֹב צַדִּיק מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה, כִּי הָיָה אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים. וְלֹא תִּהֵא כֹּהֶנֶת כְּפוּנְדָקִית, עַל כָּל פָּנִים הָיָה רָאוּי לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב הַצַּדִּיק תְּחִלָּה בְּכַוָּנָה, אַךְ בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי יָדַע יִצְחָק אֲבִינוּ שֶׁחֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הוּא בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת ה' וְחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא רְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הָיָה יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה, אַךְ עֵשָׂו הָרָשָׁע הִטְעָה אֶת אָבִיו עַד שֶׁסָּבַר שֶׁגַּם הוּא חָפֵץ בְּהַתַּכְלִית וְאוֹהֵב לוֹמְדֵי תוֹרָה וְרוֹצֶה לְהַחֲזִיק אוֹתָם כִּי בֶּאֱמֶת עֵשָׂו הָרָשָׁע, אַף עַל פִּי שֶׁחֶלְקוֹ הָיָה הָעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי וְלֹא לִשָּׂא עָלָיו עֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹות, אַף עַל פִּי כֵן אִם הָיָה רוֹצֶה הָיָה יָכֹל לִהְיוֹת מֻרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה אִם הָיָה אוֹהֵב אֶת יַעֲקֹב, כִּי הָיָה רָאוּי לוֹ לְהַחֲזִיק אֶת יַעֲקֹב. וְלַעֲמֹל וְלַעֲבֹד כָּל יָמָיו בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב אָחִיו כְּדֵי לְהַחֲזִיקוֹ שֶׁיּוּכַל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּמוֹ זְבוּלוּן וְיִשָּׂשכָר שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו:

"שְׂמַח זְבֻלוּן וְכוּ'". כִּי בֶּאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל הַהֶמּוֹן עַם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְעוֹסְקִים בְּפַרְנָסָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּל"ט מְלָאכוֹת הֵם צְרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחָם לְהַחֲזִיק לוֹמְדֵי תּוֹרָה הַכְּשֵׁרִים וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁלָּהֶם, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל. וְהֵם עוֹסְקִים בַּעֲשִׂיָּה, דְּהַיְנוּ בַּעֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְל"ט מְלָאכוֹת. וְעַל יְדֵי שֶׁהֵם מַחֲזִיקִים הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מֵהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל:

וְעֵשָׂו הָרָשָׁע הִטְעָה אֶת אָבִיו בְּרַמָּאוּת גָּדוֹל עַד שֶׁסָּבַר שֶׁהוּא אוֹחֵז בְּמִדָּה זוֹ שֶׁהוּא אוֹהֵב תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְרוֹצֶה לְהַחֲזִיקָם. וְזֶהוּ, "וַיְאַהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו". וְתַרְגּוּמוֹ, אֲרֵי מְצַדֵּיהּ הֲוָה אָכִיל. וְהַדָּבָר תְּמוּהַּ שֶׁצַּדִּיק כְּמוֹ יִצְחָק אֲבִינוּ יֹאהַב אֶת הָרָשָׁע בִּשְׁבִיל שֶׁנּוֹתֵן לוֹ לֶאֱכֹל, אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר אַהֲבָתוֹ הָיָה, כִּי סָבַר שֶׁעֵשָׂו הָרָשָׁע אוֹהֵב אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם וְרוֹצֶה לְהַחֲזִיקוֹ. וְעַל כֵּן הָיָה אוֹהֲבוֹ בִּשְׁבִיל הָאֲכִילָה שֶׁנָּתַן לוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה סָבַר שֶׁרוֹצֶה לְהַחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל עֵשָׂו אִם הָיָה עוֹשֶׂה זֹאת בֶּאֱמֶת. וְזֶה שֶׁהָיָה מְרַמֶּה אוֹתוֹ וְשָׁאַל לוֹ, אַבָּא, אֵיךְ מְעַשְּׂרִין אֶת הַמֶּלַח וְאֶת הַתֶּבֶן? כִּי תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה נְדִבַת לֵב שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֲנִים חֵלֶף עֲבוֹדָתָם אֲשֶׁר הֵם עוֹבְדִים בְּאֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְהַתַּלְמִיד חָכָם שֶׁנִּקְרָא כֹּהֵן הָעוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאֶרֶת הָרָצוֹן לִבְחִינַת עֲשִׂיָּה כְּדֵי לְבַטֵּל זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ כְּדֵי שֶׁיִּכְלַל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת וּמַתָּנוֹת עֲנִיִּים הֵם מִתְּבוּאוֹת הַשָּׂדֶה, כִּי עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה הוּא עִקַּר הַל"ט מְלָאכוֹת, כִּי רֹב הַמְּלָאכוֹת הֵם בַּשָּׂדֶה, כִּי הַשָּׂדֶה הִיא עִקַּר בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיִּית וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ וְעַל כֵּן הִזְהִירָה תּוֹרָה אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת הַתְּבוּאָה

הַיּוֹצְאָה מִן הַשָּׂדֶה עַל יְדֵי תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת וּמַתָּנוֹת עֲנִיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַדְּשִׁין בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאָרַת הָרָצוֹן בָּעֲשִׂיָּה וְנִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הָעֲשִׂיָּה לְהִכָּלֵל בְּרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם. 'מַעֲשֵׂה' דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְקַדֵּשׁ הָעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל. וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין שְׁנֵי הַפָּכִים, כִּי עֲשִׂיָּה נִכְלָל בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עֵשָׂו שֶׁהָיָה מְרַמֶּה אֶת אָבִיו עַד שֶׁסָּבַר שֶׁהוּא רוֹצֶה לְחַזֵּק הַתַּלְמִיד חָכָם עַל כֵּן שָׁאַל אוֹתוֹ, אַבָּא, אֵיךְ מְעַשְּׂרִין וְכוּ'? כְּאִלּוּ הוּא חָפֵץ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בִּתְרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת עַד שֶׁמְּסַפֵּק אֲפִלּוּ אִם לְהַפְרִישׁ מַעֲשְׂרוֹת מִתֶּבֶן וּמֶלַח, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל זֶה הָיָה רַמָּאוּת כִּי, אַדְרַבָּא, לֹא דַּי שֶׁלֹּא רָצָה לְחַזֵּק אֶת יַעֲקֹב אָחִיו הַצַּדִּיק אַף גַּם, אַדְרַבָּא, הָיָה שׂוֹנֵא גָּדוֹל לְהַצַּדִּיק יַעֲקֹב וּמֵחֲמַת הָרַמָּאוּת הַזֶּה שֶׁהִטְעָה אֶת אָבִיו עַל כֵּן רָצָה יִצְחָק לְבָרְכוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁרָצָה לִתֵּן לוֹ שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ". שֶׁזֹּאת הַבְּרָכָה רָצָה לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו הָרָשָׁע, כִּי סָבַר שֶׁהוּא רוֹצֶה לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה בְּל"ט מְלָאכוֹת וּלְחַזֵּק אֶת אָחִיו הַתַּלְמִיד חָכָם, עַל כֵּן אָמַר שֶׁטּוֹב לְבָרֵךְ אוֹתוֹ בִּבְרָכָה זוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה וְיַחֲזֵיק אֶת אָחִיו הַתַּלְמִיד חָכָם, כִּי יַעֲקֹב אֵין צָרִיךְ כְּלָל לִבְרָכָה זֹאת, כִּי הוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּשׁוּם עֵסֶק כְּלָל רַק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' וְעֵשָׂו אָחִיו יַחֲזִיק אוֹתוֹ. כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָעָתִיד בֶּאֱמֶת שֶׁיִּקְיָם, "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'", כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁלָּהֶם הוּא לְחַזֵּק אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרֵךְ. וְעַל כֵּן אָמַר יִצְחָק, "הַבִּיאָה לִי צַיִד וְאֹכְלָה וְכוּ", כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה שֶׁיָּבִיא לוֹ צַיִד לֶאֱכֹל לְהַחֲזִיק הַתַּלְמִיד חָכָם עַל יְדֵי זֶה יְקֻבַּל הַבְּרָכוֹת, כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיָה עֵשָׂו רוֹצֶה בְּכָךְ בֶּאֱמֶת שֶׁהוּא יַעֲבֹד בַּעֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה וְיַחֲזִיק אֶת יַעֲקֹב אָחִיו הַתַּלְמִיד חָכָם בְּוַדַּאי הָיָה מַגִּיעַ לוֹ הַבְּרָכָה בִּזְכוּת יַעֲקֹב כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַחֲזִיק אוֹתוֹ, אֲבָל בֶּאֱמֶת הָרָשָׁע בְּחִינַת עֲשָׂו אֵינוֹ חָפֵץ בָּזֶה כְּלָל רַק רוֹצֶה לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת בִּשְׁבִיל תַּאֲוֹת לִבּוֹ הָרַע כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְמַלְּאוֹת כָּל תַּאֲוָתוֹ, וְאַדְרַבָּא, רוֹצֶה לִרְדֹּף, חַס וְשָׁלוֹם אֶת הַצַּדִּיק אָחִיו:

חלק כב

"וְרִבְקָה שֹׁמַעַת בְּדַבֵּר יִצְחָק", כִּי רִבְקָה יָדְעָה כָּל זֹאת הֵיטֵב שֶׁעֵשָׂו הוּא רָשָׁע גָּמוּר וְכַוָּנָתוֹ לְהָרַע, עַל כֵּן שָׂלְחָה אֶת יַעֲקֹב לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת בְּרַמָּאוּת מֵאָבִיו, כִּי יַעֲקֹב הַצַּדִּיק אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת שֶׁהֵם שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי רַמָּאוּת הַזֹּאת שֶׁמַּכְרָח לְהַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל פַּרְנָסָה. וְזֶהוּ שֶׁהִלְבִּישָׁה אוֹתוֹ בִּלְבוּשֵׁי עֵשָׂו וְלֹא הִכִּירוּ, 'כִּי הָיוּ יָדָיו כִּידֵי עֵשָׂו אָחִיו שְׂעִרֹת וַיְבָרְכֵהוּ', כִּי בֶּאֱמֶת יַעֲקֹב בְּשָׁרְשׁוֹ רָחוֹק מִפַּרְנָסָה גַּשְׁמִיִּית, כִּי חֶלְקוֹ רַק תּוֹרָה וּמִצְוֹות

בְּחִינַת הָאָרַת הָרְצוֹן שֶׁהוּא הֵפֶךְ עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיִּית. וּבֶאֱמֶת לֶעָתִיד כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ לֹא יַעַסְקוּ יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּם עֵסֶק, כִּי יִתְקַיֵּם, "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'". וְעַל כֵּן אִם הָיָה יַעֲקֹב נִכְנַס לְיִצְחָק בְּלִי לְבוּשֵׁי עֵשָׂו וְהָיָה מְבַקְּשׁוֹ שֶׁיְּבָרְכוֹ שֶׁיִּתֵּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁפַע וְהַצְלָחָה בְּעִסְקֵי פַּרְנָסָתוֹ לֹא הָיָה יִצְחָק מַרְצֶה לָזֶה, כִּי הָיָה אוֹמֵר לוֹ, לָמָּה לְךָ לַחֲשֹׁב פַּרְנָסָה כְּלָל, כִּי אַתָּה צָרִיךְ רַק לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּפַרְנָסָתְךָ תִּהְיֶה נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים. וְהֵם צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ עַל פַּרְנָסָה כְּדֵי לְהַחֲזִיק אוֹתְךָ, כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁלָּהֶם, אֲבָל אַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת רַק יוֹשֵׁב אֹהֶל. וְלִבְלִי לַחֲשֹׁב שׁוּם פַּרְנָסָה כְּלָל כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בֶּאֱמֶת שֶׁיִּתְקַיֵּם, "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, אֶפְשָׁר אָדָם חוֹרֵשׁ בְּשָׁעַת חֲרִישָׁה וְזוֹרֵעַ בְּשָׁעַת זְרִיעָה וְכוּ' תּוֹרָה מַה תְּהֵא עָלֶיהָ? אֶלָּא בְּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם מְלַאכְתָּן נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים, כִּי יִצְחָק רָצָה שֶׁיִּתְנַהֵג הָעוֹלָם תֵּכֶף כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בַּסּוֹף כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַיִּרְאָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם, כִּי אַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי נִקְרָא נָדִיב לֵב הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ". כִּי כָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה רַק עַל יְדֵי הָרְצוֹן שֶׁהָיָה מְשְׁתּוֹקֵק וְנִכְסָף תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק מְאֹד עַד שֶׁזָּכָה לְמָה שֶׁזָּכָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הוּא הָיָה רֹאשׁ לַגֵּרִים. וַעֲדַיִן לֹא הָיָה שׁוּם תּוֹרָה וּמִצְוָה וְלֹא הָיָה לוֹ שׁוּם עֲבוֹדָה רַק הָרְצוֹן לְבַד וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ זָכָה שֶׁגִּלָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַתּוֹרָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. נִמְצָא שֶׁאַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת רָצוֹן. וְעַל כֵּן הוֹלִיד אֶת יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כִּי הַיִּרְאָה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הָרְצוֹן וְעַל כֵּן רָצָה יִצְחָק שֶׁיִּתְנַהֵג הָעוֹלָם מִיָּד כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בְּעֵת הַגְּאֻלָּה שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת יִצְחָק, בִּבְחִינַת וּשְׂבוּעָתוֹ לְיִצְחָק כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁתִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הָאָרַת הָרְצוֹן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן כְּתִיב בְּמָשִׁיחַ, "וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה'". כִּי עִקַּר הַחֶסֶד שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד בְּחִינַת וְעָשָׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד יִהְיֶה עַל יְדֵי הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְכָל זֶה יִהְיֶה עַל יְדֵי עֹצֶם הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, כִּי אָז כֻּלָּם יֵדְעוּ אוֹתוֹ לִמְקֻטַּנָּם וְעַד גְּדוֹלָם, כִּי תִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' וְכוּ'. וְכֻלָּם יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בְּרָצוֹנוֹ וְהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד, וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל, כִּי אֲפִלּוּ הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ שֶׁל עַכְשָׁו הִיא גַּם כֵּן הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ וְהַשְׁגָּחָתוֹ בְּכָל עֵת וָרֶגַע וְהַטֶּבַע בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וָרֶגַע כְּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַטֶּבַע וְהוּא מַנְהִיג וּמְחַיֶּה אֶת הַטֶּבַע וְהוּא בִּרְצוֹנוֹ מְשַׁנֶּה אֶת הַטֶּבַע

בְּכָל עֵת שֶׁרוֹצֶה, כִּי הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ לְבַד. וְיִצְחָק אֲבִינוּ רָצָה שֶׁיִּתְנַהֵג הָעוֹלָם תֵּכֶף בִּבְחִינָה זוֹ בִּבְחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה מְרֻצֶּה לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב בְּטֶרֶם וּמָטָר בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כִּי פַּרְנָסָתוֹ תִּהְיֶה נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים וְלָמָּה לוֹ לַחֲשֹׁב כְּלָל צָרְכֵי טַל וּמָטָר גַּשְׁמִיִּים שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה שֶׁזֶּה אֵין שַׁיָּךְ לוֹ כְּלָל רַק אוֹתָן שֶׁיַּעַסְקוּ בְּפַרְנָסָתוֹ הֵם יְקַבְּלוּ הַבְּרָכָה הַזֹּאת בִּזְכוּת יַעֲקֹב כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַחֲזִיק אוֹתוֹ וְכַנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת אָז עֲדַיִן לֹא נִזְדַּכֵּךְ וְלֹא נִטְהַר הָעוֹלָם לְגַמְרֵי מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְנִתְדַּבֵּק אָז תִּקֻּף זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּעֵשָׂו הָרָשָׁע עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים. עַד שֶׁנַּעֲשָׂה שׁוֹנֵא לְאָחִיו הַצַּדִּיק יַעֲקֹב וְלֹא הָיָה רוֹצֶה לְהַחֲזִיקוֹ כְּלָל, אַדְרַבָּא, רָצָה לְרָדְפוֹ אוֹתוֹ וְלֹא הָיָה חָפֵץ לְקַבֵּל בִּרְכַּת הַפְּרָנָסָה גַּשְׁמִיּוּת כִּי אִם בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ וְתַאֲוָתוֹ לְמַלְאוֹת תַּאֲוֹת בִּטְנוֹ וּכְדֵי לִרְדֹּף יוֹתֵר אֶת יַעֲקֹב וְעָלָיו נֶאֱמַר , "וַיֶּאֱהַב קָלָלָה וַתִּבוֹאֵהוּ וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ". כִּי הָיָה אוֹהֵב קְלָלָה שֶׁהוּא הַקְּלָלוֹת שֶׁנִּתְקַלֵּל מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן ל"ט קְלָלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת גַּשְׁמִיּוֹת בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. וְהוּא אָהַב קְלָלָה זֹאת וְכִי בָּחַר זֹאת לְחֶלְקוֹ כִּי הָיָה אִישׁ שָׂדֶה. וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה כְּלָל, כִּי לֹא הָיָה חָפֵץ כְּלָל לִהְיוֹת מָרְכָּבָה לְיַעֲקֹב לְהַחֲזִיק אוֹתוֹ כְּדֵי לְכַלֵּל בַּבְּרָכָה וְעַל יְדֵי זֶה בָּאֱמֶת וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ הַבְּרָכָה, כִּי יַעֲקֹב קִבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן עֲדַיִן זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ לְגַמְרֵי וְאֵין הַהֶמְוֹן עִם הָעוֹסְקִים בְּמְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן מַחֲזִיקִים אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין עֲדַיִן לַעֲסֹק בְּמְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי כְּפִי מַה שֶּׁמַּרְבִּין יִשְׂרָאֵל בִּצְדָקָה. וְעִקַּר הַצְּדָקָה לְהַחֲזִיק תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כְּמוֹ כֵן הֵם דּוֹחִין זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת וְנִתְמַעֲטִין הַטְּרָדוֹת וְהָעֲסָקִים, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת לָאוּ הַכֹּל שָׁוִין, כִּי לִפְעָמִים הַפְּרָנָסָה בָּאָה בְּנָקֵל בְּסִבָּה קַלָּה בְּלִי יְגִיעָה רַבָּה וְלִפְעָמִים צְרִיכָה יְגִיעָה גְּדוֹלָה וְהַשָּׂכָר מוּעָט. וְהַכֹּל כְּפִי זְכוּת הַצְּדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ נִדְחֶה זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ ל"ט מְלָאכוֹת וּכְמוֹ כֵן נִתְמַעֵט הָעֵסֶק. עַד לֶעָתִיד שֶׁיִּתְקַיֵּם, "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה", אָז יִתְגַּלֶּה הָרְצוֹן וְאָז לֹא נִצְטָרֵךְ לַעֲסֹק בְּשׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכוֹת כְּלָל, כִּי נִתְקַיֵּם, וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ', אֲבָל עַכְשָׁו כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לָזֶה צְרִיכִין גַּם יִשְׂרָאֵל לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁיַּעֲקֹב אֲבִינוּ הִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בִּלְבוּשֵׁי עֵשָׂו כְּדֵי לְקַבֵּל הַבְּרָכָה מֵאֲבִיו שֶׁהִיא בִּרְכַּת טַל וּמָטָר בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כִּי עֵשָׂו הוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת, בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל. וְיַעֲקֹב הוּא בֶּאֱמֶת רָחוֹק מִזֶּה, כִּי הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאֵין הָעוֹלָם מְתֻקָּן וְאֵין הָרָשָׁע רוֹצֶה לְהַחֲזִיק הַצַּדִּיק עַל כֵּן צְרִיכִין גַּם יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשֵׁי עֵשָׂו בַּעֲשִׂיּוֹת גַּשְׁמִיּוֹת שֶׁהֵם עִסְקֵי מַשָּׂא וּמַתָּן וְל"ט

מְלָאכוֹת בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה וְזֶהוּ וְלֹא הִכִּירוּ, כִּי הָיוּ יָדָיו כִּידֵי עֲשָׂו אָחִיו שְׂעִרַת וְכוּ', כִּי שְׂעָרוֹת הֵם מוֹתְרֵי מִחִין שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת הָרֹגֶז וְהַדִּינִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סט), כִּי הַמֹּחַ הוּא בְּחִינַת רַחֲמָנוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן וּשְׂעָרוֹת הֵם בְּחִינַת מוֹתְרֵי מִחִין בְּחִינַת רֹגֶז וְדִינִים. וְעַל כֵּן עֲשָׂו שֶׁהוּא תֹּקֶף הָעֲשִׂיָּה תֹּקֶף הָרֹגֶז וְהַדִּין, עַל כֵּן הָיָה מָלֵא שְׂעָרוֹת כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר וְעַל כֵּן קָרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו, עֵשָׂו דַּיְקָא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹגֶז כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂעָרוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֻכְרַח יַעֲקֹב לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בִּבְחִינַת לְבוּשֵׁי עֵשָׂו. בִּבְחִינַת שְׂעָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, זֶהוּ רָמְז כִּי גַּם יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה עֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה עַכְשָׁו מֻחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה הָאֶרֶת הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁיַּעֲקֹב בְּחִינַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים מִתְלַבְּשִׁין עַצְמָן בִּלְבוּשֵׁי עֵשָׂו בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹסְקִין בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כַּנַּ"ל הֵם מְקַדְּשִׁין וּמְטַהֲרִין אֶת הָעֵסֶק וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַל"ט מְלָאכוֹת בְּקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה, כִּי עוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וַאֲזַי כָּל הָעֲסָקִים וְהַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁלָּהֶם הֵם בִּבְחִינַת ל"ט מַלְאֲכוֹת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בִּחִינַת וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בִּגְדָיו וְכוּ' וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא רֵיחַ גַּן עֵדֶן שֶׁנִּכְנַס עִמּוֹ זֶה בִּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי צִיּוּרָא דְּמַשְׁכְּנָא כְּצִיּוּרָא דְּגַן עֵדֶן, הַיְנוּ כְּשֶׁיַּעֲקֹב בִּחִינַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים בָּאֱמֶת. כְּשֶׁמַּלְבִּישִׁין עַצְמָן בִּבְגָדֵי עֵשָׂו הַיְנוּ כְּשֶׁעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וַעֲסָקִים שֶׁזֶּהוּ בִּחִינַת בִּגְדֵי עֵשָׂו, אֲזַי עִסְקֵיהֶם וּמְלַאכְתָּם מַעֲלֶה רֵיחַ טוֹב כְּרֵיחַ גַּן עֵדֶן שֶׁהוּא בִּחִינַת צִיּוּרָא דְּמַשְׁכְּנָא, כִּי כָּל מְלַאכְתָּם וְעִסְקֵיהֶם הֵם בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל וְאָז קִבֵּל יַעֲקֹב הַבְּרָכוֹת שֶׁל טַל וּמָטָר וְכוּ' שֶׁהוּא בְּרָכַת הַפַּרְנָסָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין שׂוֹפֵעַ הַחֶסֶד בִּשְׁלֵמוּת. צְרִיכִין עֲסָקִים וְל"ט מְלָאכוֹת לַעֲשׂוֹתָן בְּקֻדֻּשָּׁה. בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כִּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי רַק הַצַּדִּיקִים וְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַכְּשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים זוֹכִין קְצָתָם לִבְחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁיִּתְקַיֵּם, "וְעָמְדוּ זָרִים וְכוּ'", דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין עוֹשִׂין שׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה כְּלָל, אֲבָל שְׁאָר יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה בְּקֻדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּנָם שֶׁיְּכוֹנוּ בְּעִסְקָם בְּמַשָּׂא וּמַתָּן לְהַחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד לְפִי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְהַתַּלְמִיד חָכָם לְבַטֵּל זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם ל"ט מְלָאכוֹת עַד שֶׁיִּזְכּוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לַעֲסֹק בְּשׁוּם עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן כְּלָל. וְזֶה הַתִּקּוּן יִהְיֶה נִגְמָר בִּשְׁלֵמוּת כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. שֶׁאָז יִתְקַיֵּם, "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'". וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַעַסְקוּ בְּשׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה כְּלָל וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי, כִּי עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת הָיְתָה מִתְּחִלָּה בַּבְּכוֹרוֹת וְאַחַר כָּךְ נִתְּנָה לַכֹּהֲנִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם נִדְבַת לֵב בְּחִינַת רָצוֹן וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת, "לִרְצֹנְכֶם תִּזְבְּחֻהוּ" כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַקָּרְבָּן מַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם כַּיָּדוּעַ, הֵינוּ שֶׁמְּבָרְרִין וּמַעֲלִין בְּחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, מַעֲלִין אוֹתָהּ לִבְחִינַת רָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת אָדָם, כִּי עִקַּר נֶפֶשׁ הָאָדָם הוּא בְּחִינַת אוֹר הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָאִין מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת עֲבוֹדָה, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר הָעֲבוֹדָה לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת עֲבָדוּת בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת לִבְחִינַת רָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם קְרוּיִים "אָדָם". וְזֶה שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין "רְצֵה" עַל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁיִּתְקַבְּלוּ לְרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת". וְעַל כֵּן נִקְרָא בִּרְכַּת רְצֵה עֲבוֹדָה, כַּמְבֹאָר בִּגְמָרָא וּפוֹסְקִים, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁיִּכְלְלוּ בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, הֵינוּ שֶׁיִּכְלַל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן וְעַל כֵּן הָיוּ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָאֶרֶת הָרָצוֹן. וְעִקַּר עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים וּצְרִיכִין לִהְיוֹת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּים בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרְאֵל בְּמַעֲמָדָם, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּמְשָׁכִין מִפֶּגֶם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן הָיוּ צְרִיכִין יִשְׂרְאֵל בְּמַעֲמָדָן שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כִּי הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הִיא רְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת רְצוֹנוֹ הוּא עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, כִּי שָׁם מְלֻבָּשׁ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לג). וְעַל כֵּן הָיוּ עוֹסְקִין בְּמַעֲמָדָן בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כִּי מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית מְגַלִּין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁהָיוּ מְגַלִּין הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְוִיִּים בְּדוּכָנָם, כִּי יִרְאָה הוּא סִטְרָא דִּלְוָאֵי כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה נִמְשָׁךְ חֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה נִתְקַיֵּם, "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ", 'כֹּהֲנֵי ה'' דַּיְקָא בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְעַל כֵּן עִקַּר הָעֲבוֹדָה בַּכֹּהֲנִים, כִּי עִקַּר מַעֲשֵׂה הָעֲבוֹדָה הוּא לְטַהֵר עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה שֶׁיִּכְלַל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא מְבַטֵּל זֶהֲמַת הַל"ט מְלָאכוֹת בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְאָז נִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָדָם חוֹטֵא מֵבִיא קָרְבָּן, כִּי כָּל הַחֲטָאִים נִמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא תַּקָּף הָעֲשִׂיָּה בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, בְּחִינַת עֲצָבוּת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲטָאִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַקָּרְבָּן שֶׁמַּקְרִיב הַכֹּהֵן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה

מְבַטְּלִין בְּחִינַת הַל"ט מְלָאכוֹת וְנִתְבַּטֵּל זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ מֵעוֹלַם הָעֲשִׂיָּה וְנִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן, עַל יְדֵי זֶה נִתְכַּפְּרִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְנִתְהַפְּכִין הָעֲוונוֹת לִזְכֻיּוֹת, כִּי נִכְלָלִין הָעֲוונוֹת בִּבְחִינַת רָצוֹן, בִּבְחִינַת כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְעַל כֵּן בָּרְגָלִים שֶׁאָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, עַל כֵּן הָיוּ אָז מַרְבִּין בְּקָרְבָּנוֹת צִבּוּר וְיָחִיד. וְכָל אֶחָד הָיָה מְחֻיָּב לְהָבִיא עוֹלַת רְאִיָּה וְשַׁלְמֵי שִׂמְחָה כְּפִי נִדְבַת לִבּוֹ, כִּי אָז בָּרְגָלִים צְרִיכִין לְגַלּוֹת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בְּקָרְבָּנוֹת, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב עַל יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ מַעֲשֵׂר וְכוּ' וְשָׂמַחְתָּ וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין שִׂמְחָה אֶלָּא בִּבְשַׂר בְּהֵמָה שֶׁמְּבִיאִין מִמֶּנָּה קָרְבָּן. כִּי עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב כְּפִי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁקָּרְבָּנוֹת הֵם מְטַהֲרִין בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וּבִשְׁבִיל זֶה אוֹמְרִים הַקָּרְבָּנוֹת בְּתִחִלַּת הַתְּפִלָּה, שֶׁאָז הוּא תִּקּוּן וַעֲלִיַּת הָעֲשִׂיָּה. וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁסִּלּוּקָא דְּקָרְבָּנִין עַד אֵין סוֹף, כִּי אֵין סוֹף זֶה בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כִּידוּעַ, כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּנוֹת לְטַהֵר וּלְזַכֵּךְ עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן כְּשֶׁזּוֹכִין לְרָצוֹן חָזָק בְּעוֹלַם הָעֲשִׂיָּה. וְאָז נִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן וְעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין וְנִכְלָלִין בְּאֵין סוֹף בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל בְּאֵין סוֹף בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין כִּי אִם כְּשֶׁמְּזַכְּכִין וּמְטַהֲרִין בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְכוֹלְלִין עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה יָרַד הָאָדָם לָעוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל:

חלק כה

נִמְצָא, שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן, הַיְנוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן וּבִתְחִלָּה הָיְתָה הָעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת וְעִשָּׂו הָיָה בְּכוֹר. וְאִם הָיָה זוֹכֶה לְהֵיטִיב מַעֲשָׂיו הָיָה זוֹכֶה לַעֲבֹד עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי בְּוַדַּאי הָיָה לוֹ בְּחִירָה לִבְחֹר בַּטּוֹב, אַף אֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנָּטָה לְדֶרֶךְ אַחֵר וְלֹא רָצָה לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָה תַּמָּה כְּמוֹ יַעֲקֹב אָחִיו אִם הָיָה חָפֵץ עַל כָּל פָּנִים בְּאַהֲבַת אָחִיו. וְהָיָה מַחֲזִיק אוֹתוֹ, וְהָיָה נוֹתֵן לוֹ כָּל הִצְטָרְכוּתוֹ. הָיָה זֶה נֶחְשָׁב גַּם כֵּן לַעֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת מַמָּשׁ שֶׁמְּחֻיָּב הַבְּכוֹר לַעֲבֹד כַּנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁמַּחֲזִיק תַּלְמִיד חָכָם נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הִקְרִיב כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי אֲכִילַת הַצַּדִּיק גָּדוֹל יוֹתֵר מִקָּרְבָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב הֶחָדָשׁ (אוֹת א אֲכִילָה סִימָן ז'). כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמֵּבִיא דּוֹרוֹן לְתַלְמִיד חָכָם כְּאִלּוּ הִקְרִיב בִּכּוּרִים וְכוּ' גַּם אִיתָא (בְּרָכוֹת יוּד), כָּל הַמְאָרֵחַ תַּלְמִיד חָכָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ כְּאִלּוּ הִקְרִיב תְּמִידִין, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְתַלְמִיד חָכָם וּמַחֲזִיק אוֹתוֹ, עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, אֲבָל עֲשָׂו לֹא חָפֵץ בָּזֶה, אַדְרַבָּא, רָדַף אֶת יַעֲקֹב, כִּי לֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה, כִּי לֹא רָצָה כְּלָל לְהִתְקָרֵב

לַה' יִתְבָּרֵךְ וּלְצַדִּיקִים, רַק כָּל חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ הָיָה רַק לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ כָּל תַּאֲוֹוֹת לִבּוֹ הָרַע וְעַל כֵּן מָכַר אֶת הַבְּכוֹרָה בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת אֲכִילָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף וַיֹּאמֶר הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם וְכוּ'". כִּי הַמַּעֲשֶׂה הָיָה דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁבָּא מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה עָיֵף וְיָגֵעַ מִזֶּהֶמַת עֲבֵדוּת הָעֲשִׂיָּה שֶׁרָדַף אַחַר עֲבוֹדַת הָעוֹלָם הַזֶּה הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי וְלֹא הִמְשִׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הָרְצוֹן דִּקְדֻשָּׁה כְּלָל רַק אֶל הַהֶפֶךְ מִמֶּנּוּ לְתִקֻּף הָעֲשִׂיָּה וּרְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וְהוּא עָיֵף"-מִן הָרְצִיחָה וּשְׁאָר עֲבֵרוֹת שֶׁחָשְׁבוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַכֹּל כָּלוּל בִּבְחִינַת וְהוּא עָיֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁהִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַקְּלִפָּה בְּעִצְּבוֹן תֹּאכֶלֶנָּה בְּחִינַת זֶהֱמַת הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הָעֲוֹונוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הֵם זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הַכֹּל בִּכְלַל וְהוּא עָיֵף כַּנַּ"ל וְאָז אָמַר לְיַעֲקֹב, "הַלְעִיטֵנִי נָא וְכוּ'". וּבֶזֶה הֶרְאָה רִשְׁעוּתוֹ הַגְּדוֹלָה, כִּי לֹא דַּי שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם בְּחִינַת יַעֲקֹב, אַף גַּם הוּא רוֹצֶה לְגָזֹל אֶת הַצַּדִּיק וְרוֹצֶה שֶׁהַצַּדִּיק יִטְרַח בִּשְׁבִילוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְיִתֵּן לוֹ לֶאֱכֹל לְמַלְאוֹת בִּטְנוֹ הָרַע וְעַל כֵּן קָיֵם יַעֲקֹב אָבִינוּ עִם עֵקֶשׁ תִּתְפַּתָּל. וְאָמַר לוֹ:

"מִכְרָה כַיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי". כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין חֵפֶץ בְּשׁוּם עֲבוֹדָה כְּלָל. וְאֵין אַתָּה רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ עַצְמְךָ אֶל הָרְצוֹן דִּקְדֻשָּׁה וּלְהַחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם שֶׁיִּזְהוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת הַשַּׁיָּךְ לְהַבְּכוֹר כַּנַּ"ל וְאַתָּה אֵינְךָ חֵפֶץ בָּזֶה כְּלָל רַק כָּל רְצוֹנְךָ הוּא לְהִפּוּךְ מַמָּשׁ, רַק לְמַלְאוֹת בִּטְנְךָ וְלִרְדֹּף אַחַר זֶהֱמַת הָעֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת בְּחִינַת וְהוּא עָיֵף, עַל כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לְךָ לְמָכֹר לִי הַבְּכוֹרָה, כִּי אֵין לְךָ עוֹד שׁוּם חֵלֶק בְּהַקְּדֻשָּׁה כְּלָל וְאָז מָכַר לוֹ הַבְּכוֹרָה בְּרָצוֹן שָׁלֵם כִּי לֹא חֵפֶץ בִּבְרָכָה וּבִבְכוֹרָה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לָמָּה זֶּה לִי בְּכֹרָה". כִּי הַבְּרָכָה וְהַבְּכוֹרָה הֵם בְּחִינַת רָצוֹן, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן, שֶׁיִּזְהוּ עִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְזֶה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, בְּחִינַת בְּכוֹרָה. וְהוּא לֹא חֵפֶץ בָּזֶה כְּלָל רַק, אַדְּרַבָּא, כָּל חֶפְצוֹ הָיָה, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפֵּךְ הָרָצוֹן לַעֲשִׂיָּה, כִּי כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁלּוֹ הָיוּ רַק אַחַר תַּאֲוֹוֹת וְחֶמְדּוֹת הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה עַל כֵּן לָקַח יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת הַבְּכוֹרָה מִמֶּנּוּ כַּדִּין וְנָתַן לוֹ בַּעֲדָהּ תַּאֲוֹוֹת אֲכִילָה גַּשְׁמִיּוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים וְכוּ' וְנִשְׁאַר כָּל אֶחָד בְּחֶלְקוֹ, כִּי יַעֲקֹב קִבֵּל לְעַצְמוֹ כָּל הַטּוֹב שֶׁהָיָה כְּבוּשׁ אֲצַל עֵשָׂו בְּגִלּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת נִיצוֹצֵי אוֹר הָרָצוֹן שֶׁהָיָה אֲצָלוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹרָה כַּנַּ"ל. וְיַעֲקֹב נָתַן לוֹ הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה שֶׁהוּא תִּקֻּף הַדִּין, תִּקֻּף הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִיּוּת, שֶׁהוּא פְּסֹלֶת הָאֲכִילָה, פְּסֹלֶת הָעֲשִׂיָּה בְּחִינַת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְסִלֵּק הַפְּסֹלֶת מִמֶּנּוּ וְנָתַן הַכֹּל לְעֵשָׂו וְנִשְׁאַר כָּל אֶחָד בְּחֶלְקוֹ אֲשֶׁר בָּחַר לוֹ:

חלק כו

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַשִׁ"י שֶׁיִּצְחָק הָיָה מְצַעֵר בִּתְחִלָּה וְאָמַר אוּלַי עָשִׂיתִי שֶׁלֹּא כַּדִּין שֶׁבֵּרַכְתִּי אֶת יַעֲקֹב תְּחִלָּה, אַךְ כְּשֶׁשָּׁמַע מִפִּמּוּ שֶׁגַּם הַבְּכוֹרָה מָכַר לוֹ אָז אָמַר, "עַל זֶה הָיִיתִי מִצְטַעֵר וְכוּ' עַכְשָׁו גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַטָּעוּת שֶׁל יִצְחָק הָיָה שֶׁהָיָה סָבוּר שֶׁעֵשָׂו אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רָשָׁע הוּא אוֹהֵב אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם וְרוֹצֶה לְהַחֲזִיקוֹ וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְבָרְכוֹ בְּפַרְנָסָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁשָּׁמַע יִצְחָק שֶׁעֵשָׂו הָרָשָׁע מָכַר הַבְּכוֹרָה וּבָזֶה הֶרְאָה זְדוֹנוֹ שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בִּבְרָכָה, כִּי אֵינוֹ חָפֵץ כְּלָל לִכְלֹל בְּרָצוֹן עַל יְדֵי הַתַּלְמִיד חָכָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּכוֹרָה, בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל וְהוּא אֵינוֹ חָפֵץ בִּבְחִינָה זוֹ כְּלָל רַק, אַדְרַבָּא, מָכַר בְּכוֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת אֲכִילָה הַנִּשְׁמְיֵית עַל כֵּן אָמַר יִצְחָק, עַל זֶה הָיִיתִי מִצְטַעֵר וְכוּ' עַכְשָׁו בְּוַדַּאי גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה, כִּי בְּוַדַּאי מַגִּיעַ הַבְּרָכָה רַק לְיַעֲקֹב, כִּי הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע נִמְשָׁךְ מִמְּקוֹר הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב רַק מַה שֶּׁרָצִיתִי לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לְהַחֲזִיק וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁאֵין אַתָּה חָפֵץ בָּזֶה בְּוַדַּאי מַגִּיעַ הַבְּרָכָה וְהַבְּכוֹרָה לְיַעֲקֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כז

וְאָז, "וַיִּשָּׁא עֵשָׂו קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ", 'וַיֵּבְךְּ' דַּיְקָא, כִּי הַבְּכִיָּה הִיא מוֹתְרוֹת הַמָּרָה שְׁחוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקֶּף זֶהֳמַת הָעֶשְׂיָה בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, כִּי עֲצָבוּת הִוא מָרָה שְׁחוֹרָה שֶׁמִּמֶּנָּה הַבְּכִיָּה וְהַדְּמָעוֹת וְעַל כֵּן עֵשָׂו הָרָשָׁע עַל יְדֵי בְּכִיָּתוֹ הָרָעָה הָיָה מְעוֹרֵר תִּקֶּף זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ תִּקֶּף הָעֶשְׂיָה שֶׁהָיָה נֶאֱחָז שָׁם. וְצָעַק צְעָקָה גְּדוֹלָה שֶׁיִּתֵּן לוֹ תַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וְאָז הֶכְרַח יִצְחָק לִסְתֹּם אֶת פִּיו וְיִתֵּן לוֹ תַּאֲוָתוֹ הָרָעָה, כִּי אָז עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם וְהָיָה עֲדַיִן אַחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בָּעוֹלָם וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְבַּטֵּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי צְרִיכִין בְּהֶכְרֵחַ לִתֵּן לָהּ חִיּוּתָהּ כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר עֵשָׂו בְּתִקֶּף אֲחִיזָתוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּכִיָּה וְעִצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה שֶׁהוּא תִּקֶּף זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ תִּקֶּף הָעֶשְׂיָה אָז הֶכְרַח יִצְחָק לְמַלְּאוֹת בִּטְנוֹ כַּנַּ"ל. וְכָל הַצָּרוֹת וְהַגָּלוּת וְחָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּכִיָּתוֹ הָרָעָה כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל יְדֵי בְּכִיָּתוֹ הָרָעָה הָיָה מְעוֹרֵר זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה, בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת הָעֶשְׂיָה וְכוּ' שֶׁהֵם פְּגַם הָרָצוֹן וְעֶשְׂוֹ הוּא הַס"מ בְּעַצְמוֹ. וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי זֶה עַד שֶׁהִכְנִיס מִזֶּהֳמָא שֶׁלּוֹ בָּעוֹלָם וּפָגַם בָּרָצוֹן וְהִכְנִיס כְּפִירוֹת בַּלֵּב עַד שֶׁגַּם קְצָת מִיִּשְׂרָאֵל נִלְכְּדוּ בְּרִשְׁתּוֹ, כִּי הוּא עִקַּר מֵצַח הַנָּחָשׁ אֲשֶׁר כָּל הַחַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים רַבִּים מִבְּנֵי עַמֵּנוּ שֶׁהֵם הָאֶפִּיקוֹרְסִים הַמַּכְנִיסִים כְּפִירוֹת וְדֵעוֹת זָרוֹת גַּם בְּקְצַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם הֵם יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ. וְעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר עַד שֶׁהֶחֱרִיב בֵּית קָדְשֵׁנוּ, כִּי עִקַּר הַחָרְבָּן עַל יְדֵי פְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרְקְתָּ עָלּוֹ. תָּרִיד הוּא לְשׁוֹן יְלָלָה וְעִצְבוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה טו), "יֹרֵד בַּבֶּכִי". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ כַּאֲשֶׁר תִּתְגַּבֵּר, חַס

וְשָׁלוֹם, וְתַכְנִיס עַצְבוּת בְּיִשְׂרָאֵל אָז וּפָרַקְתָּ עֲלֵיהֶן, כִּי אָז תּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו הָרָשָׁע הוּא עַל יְדֵי עַצְבוּת, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁמַּכְנִיסִין, חַס וְשָׁלוֹם, עַצְבוּת בְּיִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הָעַצְבוּת הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל יְדֵי עַצְבוּת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא פְּגַם הָרָצוֹן:

חלק כח

וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ צְרִיכִין לִשְׂמֹחַ תָּמִיד, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין מִמְּקוֹר הַשִּׂמְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי תְּהִלָּה לְאֵל חַי יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָעַד יֵשׁ לָנוּ לִשְׂמֹחַ כָּל יָמֵינוּ לְעוֹלָם אֲשֶׁר בָּרָאנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וכו' וְלֹא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם' וכו'. אַךְ מֵאַחַר שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הָעַצְבוּת וְהַבְּכִיָּה שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע עַל כֵּן אָנוּ מֻכְרָחִין לְהִתְאַבֵּל בְּכָל יוֹם עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּבִפְרָט בֵּין הַמְּצָרִים וְלִבְכּוֹת מְאֹד מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי לְבַטֵּל עַל יְדֵי זֶה הַבְּכִיָּה שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וּמְנִיחַ וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא, כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא עַל יְדֵי זֵהֲמַת הָעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת בְּחִינַת עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה וּבְכִיָּה שֶׁכָּל זֶה הוּא הֵפֶךְ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְאַבֵּל וְלִבְכּוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבָזֶה אָנוּ מַמְתִּיקִין וּמְבַטְּלִין הַבְּכִיָּה וְהָעַצְבוּת עַל יְדֵי הַבְּכִיָּה בְּעַצְמוֹ, כִּי מְנִיחַ וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא:

כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל דָּבָר יֵשׁ בּוֹ טוֹב וָרַע וְיִשָּׂרִים דְּרָכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, כִּי יֵשׁ בַּבְּכִיָּה שְׁנֵי בְּחִינוֹת, טוֹב וָרַע, כִּי עֶצֶם הַבְּכִיָּה וְהָעַצְבוּת הוּא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעַצְבוּת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַבְּכִיָּה שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע הָיָה עַל תַּאֲוֹת לִבּוֹ הָרַע, כִּי כָּל חֶפְצוֹ שֶׁיִּתֵּן לוֹ אָבִיו כָּל תַּאֲוֹת לִבּוֹ וּבָכָה עַל זֶה וְזֹאת הַבְּכִיָּה הִיא תַּכְלִית הַזֵּהֲמָא שֶׁהוּא תַּקֶּף הָעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא עֶצֶם הָעַצְבוּת וכו' וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַבְּכִיָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ הוּא בְּהִפּוּךְ מַמָּשׁ, כִּי כָּל בְּכִיּוֹתֵינוּ הוּא עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּתְרַחֲקָנוּ מֵאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְאֵין אָנוּ זוֹכִים לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהָיָה מֵאִיר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְעִקַּר הַבְּכִיָּה הוּא שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד בּוֹכֶה עַל עֲוֹנוֹתָיו, כִּי מַה דַּהֲוָה הֲוָה, כִּי כְּבָר נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְהֶעָבָר אֵין רַק הַבְּכִיָּה הוּא שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהִתְאַבֵּל וְלִבְכּוֹת מְאֹד מְאֹד עַל עֲוֹנוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו הָרָעִים שֶׁהֵם גּוֹרְמִים חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי כָּל מִי שֶׁלֹּא נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו כְּאִלּוּ נֶחֱרַב בְּיָמָיו. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַבְּכִיָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי אָנוּ בּוֹכִים וּמִצְטַעֲרִים עַל שֶׁנִּתְרַחֲקָנוּ מֵרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָנוּ מִתְגַּעְגְּעִים וּמִשְׁתּוֹקְקִים בְּרָצוֹן חָזָק לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְזֶה כָּל עִקַּר בְּכִיָּתֵנוּ

וְעַל כֵּן הַבְּכִיָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת רָצוֹן. נִמְצָא, שֶׁהֵם מְהַפְּכִים הַבְּכִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל, מְהַפְּכִים אוֹתָהּ לְרָצוֹן וּמַמְתִּיקִים הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי מְהַפְּכִים הַבְּכִיָּה לְרָצוֹן, כִּי בּוֹכִים מִתּוֹקֶף הָרָצוֹן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ וּלְבֵית מִקְדָּשֵׁנוּ וְכוּ' וְהוּא מֵהֶפֶךְ אֶל הִפּוּךְ שֶׁל בְּכִיַּת עֵשָׂו הָרָשָׁע שֶׁבָּכָה בִּשְׁבִיל תַּאֲוֹוֹת הָעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַבְּכִיָּה דַּיְקָא מְבַטְּלִין כֹּחַ הַבְּכִיָּה שֶׁל עֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, כִּי אָנוּ מְהַפְּכִים הַבְּכִיָּה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה לְרָצוֹן. וְעַל כֵּן הַבְּכִיָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל גְּדוֹלָה וְיִקָּרָה מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם". כִּי הַבְּכִיָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבְּכִיָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לִהְיוֹת כְּמוֹ תִּינוֹק הַבּוֹכֶה מִגֹּדֶל הַגַּעְגּוּעִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְאָבִיו כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, מִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, כִּי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בּוֹכִים כְּמוֹ תִּינוֹק הַבּוֹכֶה לָשׁוּב לְאָבִיו אָז בְּוַדַּאי 'וַתַּחְמֹל עָלָיו', כִּי זֶהוּ בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁמְּהַפְּכִים עֲשִׂיָּה לְרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין רְצוֹנוֹ הַטּוֹב וְרַחֲמָנוּתוֹ עָלֵינוּ וְכַנַּ"ל:

חלק כט

וְעַל כֵּן אַחַר אֲבֵלוּת וְהַבְּכִיָּה שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים וְתִשְׁעָה בְּאָב זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְשִׂמְחַת נִחָמוּ, 'שִׂמְחַת נַחֲמוּ' דַּיְקָא, כִּי שִׂמְחַת עִקַּר הַנֶּחָמָה, כִּי עִקַּר הַנֶּחָמָה הוּא הָאַרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַבְּכִיָּה דַּיְקָא בְּחִינַת שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ. כִּי עַל יְדֵי הַבְּכִיָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל יְדֵי הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בּוֹכִין לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה מְהַפְּכִים הַבְּכִיָּה לְרָצוֹן וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ מְהַפְּכִין הָאֲבֵלוּת וְהַבְּכִיָּה לְשִׂמְחָה בְּחִינַת שִׂישׂוּ אִתָּהּ וְכוּ' כָּל הַמִּתְאַבְּלִים וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא עַל יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל:

חלק ל

וְעַל כֵּן שְׁנַיִם שֶׁלָּווּ מֵאֶחָד כָּל אֶחָד נַעֲשֶׂה עֵרֶב בְּעַד חֲבֵרוֹ, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה, כִּי כְּלָלִיּוּת קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת הוּא בְּחִינַת עֲרֵבוּת כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּנִי אִם עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ וְכוּ'" כַּנַּ"ל. כִּי הֶעָרֵב מְחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ שֶׁיַּחֲזֹר הַלְוָוֶה וְיסַלֵּק לַמַּלְוֶה שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת שֶׁהַכֹּל הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן לְכָלֵל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת ה' הוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְחַזֵּק רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפָיו וְגַעְגּוּעָיו לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הוּא זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וּלְמִצְוֹוֹתָיו. וְכָל הָעֲלִיּוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמִמַּעֲלָה לְמַעֲלָה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲלוֹת בְּכָל עֵת הַכֹּל הוּא כְּפִי הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן,

כִּי עִקָּר הוּא הָרָצוֹן כַּנַ"ל. וְעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא הָרָצוֹן, כִּי גַּם עִקַּר הַתַּכְלִית הִוא לְהַכְלֵל בָּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַ"ל, כִּי הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ וְסוֹף הַתַּכְלִית הוּא הַכֹּל בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי הַהַתְחָלָה וְהַסּוֹף הַכֹּל הוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַ"ל. וּלְהַכְלֵל בָּרָצוֹן אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי אַחְדוּת וְאַהֲבָה וְשָׁלוֹם שֶׁיְּכֻלְלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל יַחַד בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת גָּדוֹל, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְהַכְלֵל בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹן הָאֶחָד הַפָּשׁוּט לְבַד וְאֵין שׁוּם רָצוֹן בָּעוֹלָם רַק רָצוֹן אֶחָד שֶׁל הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ אֲשֶׁר הוּא לְבַדּוֹ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בִּרְצוֹנוֹ הַמְיֻחָד וּכְמִצְבְּיוֹ עֶבֶד בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְלֵית דִּי יְמַחֵא בְּיָדֵיהּ. וּכְפִי אֱמוּנָתוֹ בִּרְצוֹן הָאֶחָד יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה כָּל אֶחָד לָרָצוֹן, דְּהַיְנוּ לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק בָּרָצוֹן חָזָק לְהִתְקָרֵב וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת אַחְדוּת וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל נִכְלָלִים בְּיַחַד בְּיוֹתֵר זוֹכִין בְּיוֹתֵר לְהִכָּלֵל בְּאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָלִין בְּהָרָצוֹן כַּנַ"ל וְעַל כֵּן וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ הוּא כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הוּא הָרָצוֹן וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָרָצוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי אַהֲבָה וְאַחְדוּת כְּדֵי לְהִכָּלֵל בְּרָצוֹן הָאַחְדוּת יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַחְדוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּעֲקֹב הָיוּ לוֹ שִׁבְעִים נֶפֶשׁ וְנִקְרָאִים נֶפֶשׁ בִּלְשׁוֹן יָחִיד וְעָשָׂו שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נְפָשׁוֹת הָיוּ לוֹ וְנִקְרָאִים נְפָשׁוֹת בֵּיתוֹ לְשׁוֹן רַבִּים, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם מְמֻקוֹר הָאַחְדוּת וְכָל יִשְׂרָאֵל חֲשׁוּבִים כְּאִישׁ אֶחָד. עַל כֵּן זָכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי בְּשָׁבוּעוֹת נִתְגַּלֶּה לָהֶם כְּזֵקֶן שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּקְנָא קַדִּישָׁא, בְּחִינַת מֹצַח הָרָצוֹן, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הָאַחְדוּת הַמַּפְלָא שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'וַיִּחַן', כְּלָם כְּאֶחָד בְּאַחְדוּת גָּדוֹל וכו'. וְעַל כֵּן זָכוּ לְהִכָּלֵל בְּשָׁבוּעוֹת בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה קִבְּלוּ כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה לְעִנְיַן קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות.:

וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מַדּוּעַ יִהְיֶה כָּל אֶחָד מְחֻיָּב לִהְיוֹת עֶרֶב בְּעַד חֲבֵרוֹ. הֲלֹא דַּי לְהַפְקִיעַ אֶת עַצְמוֹ? וְגַם קָשֶׁה הֲלֹא עֲרֵבְךָ עָרְבָא צָרִיךְ, כִּי כָּל אֶחָד אֵינוֹ בָּטוּחַ בְּעַד עַצְמוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לָצֵאת בְּשָׁלוֹם מִן זֶה הָעוֹלָם וְאֵיךְ יַטִּיל עָלָיו גַּם חוֹב הָעֲרֵבוּת בְּעַד חֲבֵרוֹ? אַךְ בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות כִּי אִם עַל יְדֵי הָעֲרֵבוּת שֶׁכָּל אֶחָד נַעֲשֶׂה עָרֵב בְּעַד חֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן כַּנַ"ל הוּא עַל יְדֵי הָאַחְדוּת כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁהָעִקָּר עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּלֵל בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל בְּאַחְדוּת גָּדוֹל כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן בְּשָׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּוַדַּאי נַעֲשׂוּ מִיָּד עֲרֵבִים

זֶה לָזֶה, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה צְרִיכִים תֵּכֶף לְהִכָּלֵל יַחַד כֻּלָּם כְּאֶחָד. כְּדֵי לְכָלֵל בָּרָצוֹן כַּנַ"ל וַאֲזַי בְּוַדַּאי כָּל אֶחָד עֵרֶב בְּעַד חֲבֵרוֹ. מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל חֲשׁוּבִים כְּאֶחָד. וְדַיְקָא עַל יְדֵי זֶה שֶׁכָּל אֶחָד עֵרֶב בְּעַד חֲבֵרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחְדוּת עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִים לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וּבְלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר כְּלָל לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי הָאַחְדוּת שֶׁנֶּחֱשָׁבִין כֻּלָּם כְּאֶחָד כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי הָעֲרָבוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁכֻּלָּם נֶחֱשָׁבִין כְּאֶחָד עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, כִּי אַהֲבָה וְאַחְדוּת הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן". כִּי עִקַּר הָאַהֲבָה וְאַחְדוּת הוּא בְּבְחִינַת הָרָצוֹן שֶׁכָּל אֶחָד מְרֻצֶּה לַחֲבֵרוֹ וְאֵין שׁוּם שִׁנּוּי רָצוֹן בֵּינֵיהֶם וְנִכְלָלִים כֻּלָּם בְּרָצוֹן אֶחָד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא תַּכְלִית הָאַחְדוּת כַּנַ"ל:

חלק לא

וּבֶאֱמֶת גַּם הָעֲרֵבוּת בְּעַצְמוֹ שֶׁכָּל אֶחָד עֵרֶב בְּעַד חֲבֵרוֹ גַּם בָּזֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם וְלִצְאֵת יְדֵי חוֹבָתוֹ שֶׁל הָעֲרֵבוּת כִּי אִם עַל יְדֵי הָרָצוֹן, כִּי עִקַּר הָעֲרֵבוּת מַה שֶּׁכָּל אֶחָד עֵרֶב בְּעַד חֲבֵרוֹ הוּא שֶׁכָּל אֶחָד חַיָּב לְהוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּבֶאֱמֶת מִי יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה שֶּׁחָסֵר לַחֲבֵרוֹ וְגַם מִי יוֹדֵעַ אִם חֲבֵרוֹ יִשְׁמַע לְדָבָרוֹ וַאֲפִלּוּ אִם יִשְׁמַע מִי יוֹדֵעַ אִם יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן בְּוַדַּאי קָשֶׁה מְאֹד לְקַיֵּם מִצְוַת תּוֹכָחָה וְלִצְאֵת יְדֵי חוֹבַת עֲרֵבוּתוֹ שֶׁנִּתְעָרֵב בְּעַד כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלָּאוּ כָּל אָדָם רָאוּי לְהוֹכִיחַ וְכוּ'. וּמֵאַחַר שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכִין לְקַיֵּם מִצְוַת תּוֹכָחָה וְלִצְאֵת יְדֵי חוֹבַת הָעֲרֵבוּת וְהַלְוַאי שֶׁנַּפְקִיעַ אֶת עַצְמֵנוּ עַל כֵּן אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַיֵּם מִצְוָה זֹאת כִּי אִם עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹנֵנוּ חָזָק מְאֹד לְרָאוֹת בְּטוֹבַת חֲבֵרֵינוּ וּבְטוֹבַת כָּל יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכּוּ כֻּלָּם לְטוֹבָה הָאֲמִתִּית וְהַנִּצְחִית שֶׁיִּזְכּוּ לָשׁוּב אֶל ה' בֶּאֱמֶת וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר רַק זֶה הוּא טוֹבָה וְהַצָּלָחָה אֲמִתִּית וְחוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל, כִּי בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ הַמִּצְוֹות שֶׁאֶפְשָׁר לְקַיְּמָם אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַיְּמָם כִּי אִם עַל יְדֵי הָרָצוֹן כְּגוֹן מִצְוַת צִיצִית וּתְפִלִּין וְעֵסֶק הַתּוֹרָה וּצְדָקָה וְכוּ', בְּוַדַּאי מִי שֶׁמַּאֲמִין וְיוֹדֵעַ מְעַט בְּגָדְלַת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הַמִּצְוֹות רְחוֹקִים מֵאִתָּנוּ מְאֹד מְאֹד, וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת יֵשׁ לָנוּ כַּמָּה מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִים קֹדֶם שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְקַיֵּם אֵיזֶה מִצְוָה כְּמַאֲמָרָהּ, כִּי מִתְּחִלָּה יֵשׁ כַּמָּה מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִין וּבִלְבּוּלִים קֹדֶם שֶׁמַּנִּיחִין הַטַּלִּית וּתְפִלִּין וְאַחַר כָּךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּנִּיחִים אוֹתָם יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁעֲדַיִן מֹחוֹ מְבֻלְבָּל בְּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל אִם לָבוּשׁ בִּלְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא בְּכַנְפֵי מִצְוָה שֶׁל הַטַּלִּית הַקָּדוֹשׁ וְהַצִּיצִית הַקְּדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים מְאֹד וּמֻכְתָּר בְּכִתְרֵי דְמַלְכָּא בַּעֲטָרֶת תִּפְאֶרֶת הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים וְלִבּוֹ רָחוֹק מְאֹד מִקְּדֻשָּׁתָם. נִמְצָא, שֶׁאָנוּ רְחוֹקִים מְאֹד מִקִּיּוּם מִצְוָה בִּשְׁלֵמוּת אֲפִלּוּ הַמִּצְוֹות

הָרְגִילִים מְאֹד, מִכָּל שֶׁכֵּן הַמִּצְוֹוֹת שֶׁאֵינָם רְגִילִים כָּל כָּךְ בְּכָל יוֹם בְּוַדַּאי יֵשׁ עֲלֵיהֶם מְנִיעוֹת רַבּוֹת בְּלִי שִׁעוּר קֹדֶם שֶׁמְּקַיְּמָם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּקַיְּמָם צְרִיכִים זְכוּת גָּדוֹל לְקַיְּמָם כָּרָאוּי:

עַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת אֲפִלּוּ מִצְוֹוֹת הָרְגִילִים כִּי אִם עַל יְדֵי הָרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הוּא הָרָצוֹן לְכַסֵּף תָּמִיד בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת וְרָצוֹן חָזָק לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹךְ כָּךְ לוֹמְדִין כְּאִלּוּ לוֹמְדִין וּמִתְפַּלְּלִין כְּאִלּוּ מִתְפַּלְּלִין וְעוֹשִׂין מִצְוֹוֹת כְּאִלּוּ עוֹשִׂין מִצְוֹוֹת וְאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, נָאר וֶועלִין דֶּער וַויִיל דַּאוּינְט מֶען קְלֵאמִירְשְׁט דֶּער וַויִיל לֶערִינְט מֶען קְלֵאמִירְשְׁט דֶּער וַויִיל טוּט מֶען מִצְוֹוֹת קְלֵאמִירְשְׁט. וְכָל זֶה אֲפִלּוּ בְּהַמִּצְוֹוֹת הָרְגִילִים שֶׁאֶפְשָׁר לְקַיְּמָם גַּם כֵּן הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן הַמִּצְוֹוֹת שֶׁאֵין בְּיַד הָאָדָם לְקַיְּמָם, כְּגוֹן מִצְוַת תּוֹכָחָה הַנַּ"ל, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְקַיְּמָהּ כִּי אִם עַל יְדֵי הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד מְחֻיָּב לֶאֱהֹב אֶת חֲבֵרוֹ וְכָל יִשְׂרָאֵל כְּנַפְשׁוֹ מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ". וּכְמוֹ שֶׁהָאָדָם בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי אִם יֵשׁ לוֹ מֹחַ בְּקָדְקָדוֹ, בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם רָצוֹן אַחֵר רַק לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁרַק זֶה הוּא טוֹבָה אֲמִתִּית וְחוּץ מִזֶּה אֵין שׁוּם טוֹבָה בָּעוֹלָם כְּלָל. וּכְמוֹ כֵן מְחֻיָּב כָּל אֶחָד לְהִתְנַעְנֵעַ וְלִכְסֹף שֶׁיִּזְכּוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹךְ כָּךְ אִם אֶפְשָׁר לוֹ לְדַבֵּר אֵיזֶה דִּבּוּר עִם חֲבֵרוֹ מֵעִנְיַן עֲבוֹדַת ה' בְּוַדַּאי מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְחֻיָּב לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲבָל הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרֵעֵיא מְהֵימְנָא עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּבְגִין דַּהֲוָיַת חָשִׁיב בְּחַיָּיךְ דְּאִלּוּ הֲוָה אֶפְשָׁר לָךְ הֲוָית מְהַדֵּר כֻּלָּא עָלְמָא תְּחוֹת קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, שֶׁמְּבֹאָר שָׁם גֹּדֶל מַעֲלַת מֹשֶׁה בִּשְׁבִיל זֶה שֶׁהָיָה חוֹשֵׁב כָּל יָמָיו שֶׁאִלּוּ הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ הָיָה מַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עִקַּר מַצַּוַת תּוֹכָחָה הָיָה מְקֻיָּם עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁהָיָה כּוֹסֵף תָּמִיד לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לְמוּטָב וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְמַה שֶּׁזָּכָה וְזֶה בְּחִינָה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵין מוֹכִיחִין אֶת הָאָדָם אֶלָּא סָמוּךְ לַמִּיתָה, שֶׁכֵּן מֹשֶׁה לֹא הוֹכִיחַ אֶלָּא סָמוּךְ לַמִּיתָה וְכֵן יַעֲקֹב אָבִינוּ וְכוּ', הֵינוּ כִּי עִקַּר הַתּוֹכָחָה שֶׁהוּא לְקַיֵּם מִצְוַת עֲרֵבוּת הוּא עַל יְדֵי הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הָעֲרֵבוּת הוּא לְכְלֹל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתּוֹכָחָה הוּא רַק סָמוּךְ לַמִּיתָה שֶׁאָז מַתְחִילִין לְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן וְאָז מֵאִיר בּוֹ הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר. מֵחֲמַת שֶׁהוּא סָמוּךְ לַהִסְתַּלְּקוּת, כִּי הַהִסְתַּלְּקוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הוּא שֶׁיִּהְיֶה נִסְתַּלֵּק וְנִכְלָל בִּבְחִינַת רָצוֹן כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁנִּכְלַל בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁסָּמוּךְ לְמִיתָתוֹ מַתְחִיל לְהָאִיר בּוֹ בְּחִינַת הָרָצוֹן עַל כֵּן אָז דַּיְקָא יָכוֹל לְהוֹכִיחָם, כִּי עִקַּר הַתּוֹכָחָה, בְּחִינַת עֲרֵבוּת, הוּא הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים צְדָקָתְךָ שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה. כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה צַדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ אָז שֶׁהֵם, יוֹסֵף, מֹשֶׁה, דָּוִד, כִּי הֵם נִסְתַּלְּקוּ בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז מֵאִיר רַעֲוָא דְּרַעֲוִין בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן וְעַל כֵּן אוֹמְרִים כְּנֶגְדָּם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים צְדָקָתְךָ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן מֵצַח הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי הַצְּדָקָה דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה מַכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ וְאָז מֵאִיר מֵצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּחִינַת הֶאָרַת דִּקְנָא קַדִּישָׁא, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה הוּא עַל יְדֵי הַצְּדָקָה וְעַל כֵּן אוֹמְרִים אָז שָׁלֹשׁ פְּעָמִים צְדָקָתְךָ דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הֶאָרַת מֵצַח הָרָצוֹן בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמְּתַגְּלֶה עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה צַדִּיקִים אֵלּוּ, יוֹסֵף, מֹשֶׁה, דָּוִד, עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם קוֹרְאִים וּמְגַלִּים אֶת הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַשָּׁלֹשָׁה רְגָלִים הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה צַדִּיקִים אֵלּוּ וּבָהֶם נַעֲשִׂים כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בְּהַהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר, שֶׁעַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּיוֹם טוֹב נַעֲשֶׂה הַיְרָאָה, אַךְ שֶׁיֵּשׁ חֵיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁהֵם הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁפּוֹגְמִים בָּרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב וְכוּ', עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמֵּאִיר בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וְכוּ', אַךְ שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ וְכוּ' שֶׁרוֹצֶה לְהַטְיֵל פְּגָם וּכְפִירוֹת אֲפִלּוּ בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן וְכוּ', עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ וְאָז נִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, וְאָז נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב טוֹב שֶׁמְּגַלֶּה הָרָצוֹן. וְעַל יְדֵי הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְעַל יְדֵי הַיְרָאָה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל אֶת הַחֶסֶד וְאָז אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק, כִּי נִתְקַיֵּם, "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'". עַל יְדֵי גֹּדֶל הַשִּׂפְעַת הַחֶסֶד בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים, פֶּסַח, שָׁבוּעוֹת וְסֻכּוֹת וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא וְכֻלָּם מְקֻבָּלִים מִשַּׁבָּת, שֶׁהוּא תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ:

חלק לג

כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא בְּפֶסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ לָרְגָלִים, שֶׁאָז הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּמַסּוֹת בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים נוֹרָאִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה שֶׁהַכֹּל רַק בִּרְצוֹנוֹ לְבַד, כַּמְבֹאָר בְּהַהַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְעִנְיַן כָּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁכֻּלָּם קוֹרְאִים וּמַכְרִיזִין אֶת הָרָצוֹן מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת וְכוּ'. אֲבָל עִקַּר הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים נוֹרָאִים הָיוּ בְּפֶסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ לָרְגָלִים שֶׁאָז יָצְאנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ לְבַד. וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא פֶּסַח, הָיָה בִּזְכוּת יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ". וְכַמּוּבָא, כִּי אִלְמָלֵא יָרַד יוֹסֵף לְמִצְרַיִם תְּחִלָּה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לָצֵאת מִשָּׁם מִגֹּדֶל הַזֻּהֲמָא שֶׁהָיָה שָׁם, אַךְ עַל יְדֵי

שֶׁיֵּרֵד יוֹסֵף תְּחִלָּה וְנִמְכַּר לְשָׁם לְעֶבֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת תִּקֻּף הָעַשְׂיָה, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בִּבְחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל וְעִקַּר בְּחִינַת הָעַבְדוּת הוּא בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה מִזֶּרַע חָם שֶׁנִּתְקַלֵּל זַרְעוֹ לִהְיוֹת עֶבֶד עֲבָדִים וְנִתְדַּבֵּק בְּכָל זַרְעוֹ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ. וְיוֹסֵף בְּגֹדֶל קְדֻשָּׁתוֹ הָעֲצוּמָה שֶׁיֵּרַד לְתוֹךְ תִּקֻּף זֻהֲמַת מִצְרַיִם לְתוֹךְ בְּחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל. וְהָיָה לוֹ נִסָּיוֹן גָּדוֹל שָׁם, וְאַף עַל פִּי כֵן כָּבַשׁ אֶת יִצְרוֹ מֵאֵשֶׁת אֲדוֹנָיו, עַל יְדֵי זֶה שָׁבַר וְהִכְנִיעַ וּבִטֵּל אֶת הַזֻּהֲמָא שֶׁל מִצְרַיִם וְרַק עַל יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בְּמִצְרַיִם וְלִבְלִי לְהִשְׁתַּקֵּעַ שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹקִים לִפְנֵיכֶם וְכוּ'". כִּי רַק עַל יָדוֹ זָכוּ יִשְׂרָאֵל לָצֵאת מִשָּׁם לְהִנָּצֵל מִתִּקֻּף זֻהֲמָתָם. נִמְצָא, שֶׁיְּצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיָּצָאנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁהִכְנִיעוּ בְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַזֻּהֲמָא כַּנַּ"ל וְהֵם הִכְנִיעוּ זֹאת עַל יְדֵי גֹּדֶל רְצוֹנָם שֶׁהָיָה לָהֶם תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לָצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת וְהִכְנִיעוּ בְּחִינַת עַבְדוּת וְזָכוּ לִכְלַל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן, כִּי זָכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִכְלְלוּ בָּרָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ, "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים". וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הוּא תּוֹלֶה קִיּוּם הַתּוֹרָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּכְמוֹ שֶׁמַּקְשֶׁה הַזֹּהַר וְכוּ', כִּי קִיּוּם הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּחִינַת עֲשִׂיָּה עַל יְדֵי הָרְצוֹן שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל כְּדֵי לִכְלֹל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּכָל דּוֹר חַיָּב אֵדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לָצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל זֻהֲמַת הָעֲשִׂיָּה בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּחִינַת עֹל הַטִּרְדָּא שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת וְלִזְכּוֹת לְהַכְלֵל בָּרָצוֹן לְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל לַהֲפֹךְ עֲשִׂיָּה לְרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּזְכוּת אַרְבָּעָה דְּבָרִים נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא שִׁנּוּ אֶת שְׁמָם וְלֹא שִׁנּוּ אֶת לְשׁוֹנָם וְהָיוּ גְּדוּרִים מִן עֲרָיוֹת וּמִן הָעֲבוֹדָה זָרָה. (אָמַר הַמְסַדֵּר כְּבָר מְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה הִלְכוֹת דָּם הֲלָכָה א, שֶׁאַל יִתְפַּלֵּא הַמְעַיֵּן מַה שֶּׁחוֹשֵׁב גַּם הַזְּכוּת שֶׁל פְּרִישַׁת עֲבוֹדָה זָרָה אֲשֶׁר נִמְצָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַהֵפֶךְ מִזֶּה, אֲבָל נִמְצָא מְבֹאָר בְּמִדְרָשׁ רַבָּא בְּמִדְבַּר פֶּרֶק ג עַל פָּסוּק "מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת", שֶׁבִּזְכוּת הַכְּשֵׁרִים שֶׁבָּהֶם שֶׁלֹּא עָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה, עַל יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים שֶׁנִּגְאֲלוּ גַּם בִּזְכוּת פְּרִישַׁת עֲבוֹדָה זָרָה. עַתָּה מָצָאתִי עוֹד בְּמִדְרָשׁ רַבָּה הַנַּ"ל פֶּרֶק יג, שֶׁכָּל הַשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים, רְאוּבֵן, שִׁמְעוֹן, לֵוִי, לֹא עָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְלָכֵן זָכוּ לִמָּנוֹת לְעַצְמָם בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, עַיֵּן שָׁם. הֲרֵי מְבֹאָר קִשְׁטָ אֲמָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁגַּם בִּזְכוּת פְּרִישַׁת עֲבוֹדָה זָרָה נִגְאֲלוּ), כִּי כָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה דְּבָרִים הֵם מוֹרִים עַל גֹּדֶל הָרְצוֹן

שֶׁהָיָה לָהֶם תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ גַּם בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא שִׁנּוּ אֶת שְׁמָם, כִּי הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא לְשׁוֹן רָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֵּׁם בְּחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן שְׁמוֹ בְּגִימַטְרִיָּא רָצוֹן, כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נֶפֶשׁ. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי שָׁרְשׁוֹ בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ שֵׁם יִשְׂרְאֵלִי וּכְמוֹ כֵן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר תָּמִיד לְהָאִיר עַל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ וּשְׁמוֹ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "לְעוֹלָם יִלְמַד אָדָם בְּמָקוֹם שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ". כִּי מְקוֹם הַתּוֹרָה שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ בְּיוֹתֵר, שָׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ וּשְׁמוֹ וְעַל כֵּן אַחַר מִיתָתוֹ שׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם, מַה שְׁמוֹ, כִּי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם שֶׁלֹּא פָּסְקוּ רְצוֹנָם מִלְּכְסֹף לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן לֹא שִׁנּוּ אֶת שְׁמָם, שֶׁזֶּה מוֹרֶה עַל גֹּדֶל הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לַגְּאֻלָּה לָצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵלּוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים הַשְׁכִּיחִים עַכְשָׁו שֶׁהֵם פּוֹגְמִים בָּרָצוֹן כַּנַּ"ל, עַל כֵּן עַל פִּי רֹב הֵם מְשַׁנִּים אֶת שְׁמָם וְקוֹרִין אֶת עַצְמָם בְּהַכְנוּיִים הָרָעִים שֶׁכִּנּוּ לָהֶם אוֹי לָהֶם, אוֹי לְנַפְשָׁם, בְּוַדַּאי לֹא יִזְכּוּ לַגְּאֻלָּה אִם לֹא יָשׁוּבוּ, כִּי גַּם בְּמִצְרַיִם הָיוּ רְשָׁעִים שֶׁלֹּא זָכוּ לַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "וַחֲמֻשִׁים עָלוּ וְכוּ'"-אֶחָד מֵחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְכוּ':

וְזֶהוּ 'שֶׁלֹּא שִׁנּוּ אֶת לְשׁוֹנָם', כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּהַדִּבּוּר בִּבְחִינַת נַפְשִׁי יְצָאָה בְדַבְּרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל מוֹרֶה עַל הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת נֶפֶשׁ שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּתָהּ הִיא בְּהַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי הַלָּשׁוֹן הִיא קֶלְמוֹס הַלֵּב וְכָל אֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִם טוֹב אִם לְהֶפֶךְ, כְּמוֹ כֵן יְכוֹלִין לְהָבִין וְלִשְׁמֹעַ מִדִּבּוּרָיו שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּחִינַת רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל כֵּן בָּזֶה שֶׁלֹּא שִׁנּוּ אֶת לְשׁוֹנָם וְכָל דִּבּוּרָם הָיוּ דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בָּזֶה הוֹרוּ עַל גֹּדֶל רְצוֹנָם הַקָּדוֹשׁ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁהָיוּ גְּדוּרִים מִן הָעֲרָיוֹת וּמִן הָעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי עֲבוֹדָה זָרָה הוּא כְּפִירוֹת שֶׁהוּא פְּגַם הָרָצוֹן, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ לְבַד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ הֵפֶךְ עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּדוּרִים מִן הָעֲרָיוֹת, כִּי עַל יְדֵי הָרְצוֹנוֹת דִּסְטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם תַּאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה, נִפְגָּם הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶׁנּוֹפֵל לִרְדִיפוֹת אַחַר תַּאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ כֵן נִפְגָּם אֶצְלוֹ הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה וְהֶעְקֵר הוּא לִגְדֹּר עַצְמוֹ מִתַּאֲוַת נְאוּף שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן דִּסְטְרָא אָחֳרָא וְעַל כֵּן:

"נֹאַף אִשָּׁה חָסַר לֵב", כִּי נֶחְסָר וְנִפְגָּם אֶצְלוֹ הַלֵּב שֶׁהוּא רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא נֶחְסָר וְנִפְגָּם עַל יְדֵי תַּאֲוַת נאוּף. וְעַל כֵּן כְּפִירוֹת וְנאוּף תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כְּפִי מַה שֶׁגּוֹדֵר עַצְמוֹ מִתַּאֲוַת נאוּף, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְכֵן לְהֵפֶךְ. נִמְצָא, שֶׁכָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה דְּבָרִים הֵם בְּחִינַת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה' דְּבָרִים שֶׁלֹּא שִׁנּוּ אֶת שְׁמָם וְכוּ', בָּזֶה הֶרְאוּ גֹּדֶל הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלָּהֶם וְעֹצֶם רְצוֹנָם דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה דְּבָרִים דִּיְקָא זָכוּ לָצֵאת מִמִּצְרַיִם מַעֲבְדוּת לְחֵרוּת וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְכָל זֶה הָיָה בִּזְכוּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל:

שְׁבוּעוֹת הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁאָז קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, וְאָז נִתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם כְּזָקֵן מָלֵא רַחֲמִים בְּחִינַת רָעָוא דְּרַעֲוִין וְעַל כֵּן שְׁבוּעוֹת הוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת כַּמּוּבָא , כִּי בְּשָׁבוּעוֹת אָז הוּא בְּחִינַת שֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לְבְחִינַת רָעָוא דְּרַעֲוִין שֶׁמֵּאִיר בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל:

חלק לה

וּבָעָוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אַף עַל פִּי שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת וְזָכוּ לְהֶאָרַת רָעָוא דְּרַעֲוִין, אַף עַל פִּי כֵן אַחַר כָּךְ הָיָה מַה שֶׁהָיָה, כִּי פָּגְמוּ בֶּאֱמוּנַת הָרָצוֹן וְעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת מַצַּח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם הָעֵרֶב רַב שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל וְהִטְעוּ אוֹתָם עַד שֶׁפָּגְמוּ בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן בְּמֵצַח הָרָצוֹן, וְעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת פְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הִתְגַּבְּרוּ בְּרִשְׁעוּתָם וְנִקְבְּצוּ עַל אַהֲרֹן דַּיְקָא, כִּי אַהֲרֹן הוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַהֲרֹן הַכֹּהֵן, "וְהָיָה עַל מִצְחוֹ לְרָצוֹן". כִּי הֵם פָּגְמוּ אָז בְּמֵצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל עַד שֶׁנֶּגַע הַפֶּגֶם גַּם בְּמֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֵךְ רֵד וְכוּ'". כִּי מֹשֶׁה שָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת רָעָוא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל. וְהַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם הִגִּיעַ עַד שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, עַד שֶׁהִגִּיעַ הַפֶּגֶם לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן מִיּוֹם שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל, שֶׁהוּא שִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז, וּפָגְמוּ אָז בָּרָצוֹן, נִגְזַר אָז עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַגְּזֵרָה שֶׁנִּגְזַר עַל יְדֵי הַמְרַגְּלִים:

אַתָּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם וְכוּ', הִתְחִילָה מִיּוֹם שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל, שֶׁמֵּאָז הִתְחִילוּ כָּל הַגְּזֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְיוֹם פָּקְדִי וְכוּ'". כִּי חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִתְפַּלֵּל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ אַרְבָּעִים יוֹם. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁאַרְבָּעִים יוֹם הָאֶמְצָעִיִּים הָיוּ בְּכַעַס, כִּי כַּעַס וָרֹגֶז הוּא הֵפֶךְ הָרָצוֹן, כִּי הֵם פָּגְמוּ בָּרָצוֹן כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וְהַהַפְצָרוֹת שֶׁל מֹשֶׁה, עַל יְדֵי זֶה נִתְפַּיֵּס לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְהִפֵּךְ הַרְגֶּז לְרָצוֹן וְנִתְרַצָּה לְיִשְׂרָאֵל בְּאַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים,

שֶׁהֵם מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַל כֵּן אֵלּוּ הַיָּמִים הֵם יְמֵי רָצוֹן, 'יְמֵי רָצוֹן' דַּיְקָא, כִּי בָּהֶם מֵאִיר הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְאָז צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יְרָאָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵלּוּ הַיָּמִים נִקְרָאִים "יָמִים נוֹרָאִים" שֶׁהֵם אֱלוּל וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עַד יוֹם כִּפּוּר, כִּי אָז עִקַּר הִתְגַּלּוּת עֹצֶם הַיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה אָז בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה מְאֹד בְּאֵלּוּ הַיָּמִים, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה, כִּי עִקַּר הַקִּלְקוּל הוּא עַל יְדֵי מֵצַח הַנָּחָשׁ כוּ' כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין עַכְשָׁו לְהַכְנִיעוֹ וּלְבַטְּלוֹ וְעִקַּר הַכְנָעָתוֹ הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין אָז בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים לְהַרְבּוֹת מְאֹד בִּצְדָקָה לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ כְּדֵי לְגַלּוֹת הָאֲרַת הָרָצוֹן כְּדֵי לִזְכּוֹת לְיִרְאָה שֶׁהִוא עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ וְכוּ':

חלק לו

וְזֶה שֶׁנִּתְּנוּ הַקַּדְמוֹנִים סִימָן לְיָמִים אֵלּוּ, אַרְיֵה שְׁאָג מִי לֹא יִירָא (עָמוֹס ג ח), כִּי אָז נִתְעוֹרֵר יִרְאָה גְּדוֹלָה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ אַרְיֵה שְׁאָג דַּיְקָא, כִּי יֵשׁ חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים. שֶׁהֵם הָאֶפִּיקוֹרְסִים הַכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת וּבָא הָאֲרִי וְהַדֹּב וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַעֲשֵׂה דְּוִד עִם גָּלְיָת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַכְשָׁו בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים עַל יְדֵי רִבּוּי הַצְּדָקָה זוֹכִין לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ עַד שֶׁנִּתְבַּטֵּל הָאֶרֶס הָרַע שֶׁל הַחַיּוֹת הָרָעוֹת שֶׁהֵם הַכּוֹפְרִים וְאָז נִתְהַפֵּךְ לֵב הַכּוֹפְרִים מֵרַע לְטוֹב, עַד שֶׁכֻּלָּם מוֹדִים בָּרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֱוֵה צַפֵּרִי מְלִיחֵי בַּהֲדָן פְּרַחוּ לְהוּ, שֶׁאוֹתָן שֶׁהָיוּ נְבוֹכִים בִּתְחִלָּה בַּטָּעוּת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים פָּרְחוּ וְיָצְאוּ מִטָּעוּתָם עַל יְדֵי גֹּדֶל הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְאָז נִתְהַפְּכִין הַחַיּוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם הַכּוֹפְרִים, מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, כִּי מַה שֶּׁבִּתְחִלָּה הָיוּ שׂוֹאֲגִים בְּקוֹלָם כְּנֶגֶד הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּיוֹם טוֹב, כִּי הָיוּ שׂוֹאֲגִים בִּסְבָרָתָם הַמֻּטְעֵית וְהָיוּ כּוֹפְרִים בָּרָצוֹן וַעֲכְשָׁו נִתְהַפְּכוּ עַד שֶׁהֵם בְּעַצְמָם שׂוֹאֲגִים וְקוֹרְאִים הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְיֵה שְׁאָג מִי לֹא יִירָא, שֶׁהָאֲרִי בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא רֹאשׁ הַחַיּוֹת רָעוֹת הַשּׂוֹאֲגִים כְּנֶגֶד הָרָצוֹן בְּחִינַת וּבָא הָאֲרִי וְהַדֹּב כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁו נִתְהַפֵּךְ עַד שֶׁהָאֲרִי בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחַיּוֹת רָעוֹת, בְּחִינַת הַכּוֹפְרִים, הֵם בְּעַצְמָן שׂוֹאֲגִים וּמַכְרִיזִים אֶת הָרָצוֹן וּמוֹדִיעִין בְּעַצְמָם שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה כַּנַּ"ל בְּחִינַת אַרְיֵה שְׁאָג מִי לֹא יִירָא כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְגַּלֶּה עֹצֶם הַיִּרְאָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק, בְּחִינַת הַיִּתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יֶחֱרָדוּ, שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה אָז, כִּי הֵם יְמֵי רָצוֹן כַּנַּ"ל. וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים

אָז הוּא גְּמַר וְסוֹף הָאַרְבָּעִים יְמֵי רָצוֹן, וְאָז הוּא גְּמַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנִּקְרָא "שַׁבָּת שַׁבָּתוֹן", שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמֵּאִיר אָז, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְאָז מוֹחֵל ה' יִתְבָּרַךְ כָּל עֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הָעֲוֹונוֹת נִתְהַפְּכִין לְרָצוֹן בְּחִינַת כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר מַרְבִּין בִּצְדָקָה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי אָז עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת מֹצַח הָרָצוֹן. וְעַל כֵּן כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵינָהּ כְּשֵׁרָה כִּי אִם בְּכֹהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בְּיוֹתֵר כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מֹצַח הַנָּחָשׁ וְכוּ' וּלְגַלּוֹת מֹצַח הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכִין לְחָמֵשׁ תְּפִלּוֹת, כִּי אָז הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא כְּפִי הֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת דִּבּוּר, בְּחִינַת רָצוֹן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ רָצוֹן הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל הַתְּפִלּוֹת:

'יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ וְכוּ', יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְהָאִיר הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הוּא עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי אָז נִתְהַפְּכִין כָּל הָעֲוֹונוֹת לְרָצוֹן כַּנַּ"ל, אָז הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין אָז חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּהוּ בִּבְחִינַת הֵה שֶׁל צְדָקָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי צְדָקָה וּתְפִלָּה הֵם בְּחִינָה אַחַת כִּיְדוּעַ, וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה הוּא בְּחִינַת הַה' שֶׁל צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַדִּין וְהָרֹגֶז וְנִתְהַפֵּךְ לְרָצוֹן וְנַעֲשֶׂה מִצְּדָק שֶׁהוּא דִּינָא, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ צְדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים וְרָצוֹן עַל יְדֵי שֶׁהָפַךְ לִבּוֹ הָאַכְזָר מֵרֹגֶז לְרָצוֹן, עַל יְדֵי זֶה זָכָה לַהֲפֹךְ מִצֶּדֶק לִצְדָקָה כַּנַּ"ל וְזֹאת הֵה הִיא בְּחִינַת ה תְּפִלּוֹת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק לז

וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים עַל יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד גָּדוֹל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת סֻכּוֹת שֶׁאָז מְאִירִין כָּל הַחֲסָדִים הַפְּנִימִים וְהַמַּקִּיפִים שֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְגַּלּוֹת וּלְהָאִיר תֵּכֶף אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים וְעִקַּר הֶאָרָתָם בְּיוֹם טוֹב שֶׁל סֻכּוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד שֶׁשּׁוֹפֵעַ עַל יְדֵי הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל. וְסֻכּוֹת הוּא בִּבְחִינַת דָּוִד, בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהָקִים עַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת וְכוּ', כִּי דָּוִד הוּא מָשִׁיחַ. שֶׁאָז יֶשְׁלְמוּ כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְאָז נִזְכֶּה לַחֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻכּוֹת בִּבְחִינַת וְעָשָׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וְאָז תִּתְגַּדֵּל הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְכוּ' שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא סֻכּוֹת זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ, כִּי אָז הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה

עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל, וַאֲזַי כָּל הָאֻמּוֹת טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתֵנוּ בִּבְחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'. וְעַל כֵּן בְּסֻכּוֹת אָנוּ מַקְרִיבִין שִׁבְעִים פָּרִים בִּשְׁבִיל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי אָז יֵשׁ לָנוּ שָׁלוֹם עִמָּהֶם, כִּי כְּבָר הִכִּירוּ כֻּלָּם הָאֱמֶת, כִּי סֻכּוֹת מְרַמֵּז עַל יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ כַּנַּ"ל שֶׁאָז יִתְקַיֵּם "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה", וְאָז יַכִּירוּ כֻּלָּם הָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְגַדֵּל יִקָּרֶת קְדֻשַּׁת חֻשִּׁיבוּת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁכֻּלָּם יִתְבַּטְּלוּ אֵלֵינוּ וְיַעֲשׂוּ כָּל מְלַאכְתֵּנוּ בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ', כִּי יֵדְעוּ שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁלָּהֶם וְעַל כֵּן אָנוּ מַקְרִיבִין אָז שִׁבְעִים פָּרִים בִּשְׁבִילָם, זֶה מוֹרֶה עַל גֹּדֶל הַשָּׁלוֹם גַּם עִמָּהֶם מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִכִּירוּ הָאֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק לח

וְאַחַר כָּךְ עוֹשִׂין הוֹשַׁעְנָא רַבָּה וְאָז הוּא גְּמַר הַחוֹתָם בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בִּנְעִילָה נַעֲשֶׂה חוֹתָם אֶחָד וְעַכְשָׁו עוֹשִׂין חוֹתָם עַל חוֹתָם וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדָּקָה שֶׁנּוֹתְנִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַשָּׁנָה וּבִפְרָט בְּאֵלּוּ הַיָּמִים, כִּי צְרִיכִין שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַצַּדָּקָה, כִּי הַכְנָעַת מֵצַח הַנָּחָשׁ הוּא עַל יְדֵי הַצַּדָּקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת הָרְצוֹן שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וֶאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת חוֹתָם כַּיָּדוּעַ, הֵינוּ שֶׁעוֹשִׂין חוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְבַל יִשְׁלְטוּ עוֹד זָרִים וְלֹא יוּכְלוּ לְפָגֵם עוֹד בָּרְצוֹן וְזֶה הַתִּקּוּן שֶׁל הַחוֹתָם נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדָּקָה, כִּי צְדָקָה הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ, אֲבָל אֶפְלּוּ כְּשֶׁמַּכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ עַל יְדֵי הַצַּדָּקָה וּמְגַלִּין הָרְצוֹן אִם אֵין הָרְצוֹן חָזָק עֲדַיִן הֵם יְכוֹלִין לְהַטִּיל סָפֵק, חַס וְשָׁלוֹם, בָּרְצוֹן וְעַל יְדֵי זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, יוּכַל לַחֲזֹר וּלְהִתְגַּבֵּר מֵצַח הַנָּחָשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן צְרִיכִין עוֹד לִתֵּן צְדָקָה, כִּי תָּמִיד הַכְנָעָתָם עַל יְדֵי הַצַּדָּקָה כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנֵי חוֹתָמוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לַחְתֹּם אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרְצוֹן הַנַּ"ל, צְרִיכִין לַחְתֹּם בִּשְׁנֵי חוֹתָמוֹת עַל יְדֵי הַצַּדָּקָה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִגְּעוּ בָּהּ הַכִּפּוּרוֹת וְהַסְּפֵקוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הוּא חוֹתָם הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לְחֶסֶד שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הַיְרָאָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָרְצוֹן. וְאָז יֵשׁ לָנוּ שָׁלוֹם גָּדוֹל עִם הָאֻמּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי נִתְקַיֵּם, "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'" וְכַנַּ"ל. וְאָז אָנוּ מִתְיָרְאִים מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר נִתְחַבְּרוּ עִמָּנוּ אוּלַי, חַס וְשָׁלוֹם, יַחְזְרוּ וְיַטִּילוּ אֵיזֶה סָפֵק בָּרָצוֹן, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר נִכְנְעוּ וְאֵין לָהֶם עוֹד כֹּחַ לְהִלָּחֵם וּלְהַכְנִיס כְּפִירוֹת, אַף עַל פִּי כֵן יְכוֹלִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַכְנִיס סְפֵקוֹת בַּלֵּב כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין עוֹד לְעוֹרֵר כֹּחַ הַצַּדָּקָה בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא. וְאָז חוֹתְמִין חוֹתָם עַל חוֹתָם. שֶׁחוֹתְמִין עוֹד הַפַּעַם אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכֹחַ הַצַּדָּקָה כְּדֵי לְבַטֵּל כָּל הַסְּפֵקוֹת וּלְחַזֵּק אֶת אֱמוּנַת הָרְצוֹן בְּתֹקֶף גָּדוֹל:

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּהַהוּא יוֹמָא, "וַיִּשָּׁב יִצְחָק וַיִּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו וַיְסַתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים וְכוּ'". בְּאֵרֹת הַמַּיִם זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁנִּקְרָא מַיִם, בְּחִינַת שִׂחַ לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמָּיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְיִצְחָק הוּא בְּחִינַת הַיִּרְאָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא אָז חוֹזֵר יִצְחָק שֶׁהוּא הַיִּרְאָה, וּמְעוֹרֵר כֹּחַ זְכוּת הַצְּדָקָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לַחְתֹּם חוֹתָם עַל חוֹתָם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ עוֹד לִפְגֹּם אֶת הָרָצוֹן כְּלָל כַּנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַיִּרְאָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהִיא מִדָּתוֹ שֶׁל יִצְחָק כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז לוֹקְחִין עַרְבֵי נַחַל שֶׁמְּרַמְּזִין לִפּוּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָוָה צַפְּרֵי מְלִיחֵי בַּהֲדָן פָּרְחוּ לְהוּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּלְכְּדוּ בְּרֶשֶׁת הַטָּעוּת שֶׁל הַפִּילוֹסוֹפִים, עַכְשָׁו יוֹצְאִין לְשָׁלוֹם וְחוֹזְרִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז כַּנַּ"ל וְעִקַּר כֹּחַ הָעַרְבֵי נַחַל לְכְלֹל בַּקְּדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל, בְּחִינַת עוֹרֵב הַנַּ"ל, בְּחִינַת וְאֶת עֲרָבָתָם תִּקָּח, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה בְּחִינַת עוֹרֵב עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל, 'עַרְבֵי' דַּיְקָא, וְאָז אוֹמְרִים מִשְׁנֶה תּוֹרָה שֶׁהִיא הַתּוֹכָחָה שֶׁהוֹכִיחַ מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל סְמוּךְ לְמוֹתוֹ בְּעַרְבוֹת מוֹאָב, כִּי הַתּוֹכָחָה סְמוּךְ לְמוֹתוֹ זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁאוֹמְרִים אָז, כִּי תְּהִלִּים הוּא כֻּלּוֹ רָצוֹן וּדְבֵקוּת נִפְלָא, כִּי כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים כֻּלָּם הֵם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין וְרָצוֹן מֻפְלָג לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁכָּלוּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רָצוֹן נִפְלָא לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לְשִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת אָז עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז קוֹרִין בַּתּוֹרָה הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בְּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת שִׂמְחַת תּוֹרָה נִמְשָׁךְ מֵהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁזָּכִינוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הֵאִיר עֵינֵינוּ וְגִלָּה לָכָל הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר שָׁלְחוֹ ה' וְכוּ' וּלְכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה נִתְגַּלָּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה מֹשֶׁה לְהַכְלֵל בָּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה מְאֹד בְּחִינַת שִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב:

חלק לט

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁסָּמְכוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֶת חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה, לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים

וְכוּ'. כִּי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הָרָצוֹן, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאָז הִתְחִילוּ אַרְבָּעִים יָמִים הָאֶמְצָעִים שֶׁהָיוּ בְּכַעַס הֵפֶךְ הָרָצוֹן, אֲבָל עִקַּר הַכַּעַס לֹא נִמְשַׁךְ כִּי אִם עַד תִּשְׁעָה בְּאָב וַאֲחַר כָּךְ הִתְחִיל הַכַּעַס וְהָרֶגֶז לְהִתְמַתֵּק וּלְהִתְהַפֵּךְ לְרָצוֹן, כִּי בְּאֵלּוּ הָאַרְבָּעִים יָמִים הָאֶמְצָעִים אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה בְּכַעַס, אַף עַל פִּי כֵן בָּהֶם נִתְרַצָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה עַד שֶׁאָמַר לוֹ בְּסוֹף אֵלּוּ הָאַרְבָּעִים יוֹם, פְּסָל לְךָ שְׁנֵי לֻחוֹת וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁבְּסוֹף הָאַרְבָּעִים יָמִים אֶמְצָעִים הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְרַצּוֹת לְמֹשֶׁה וְעִקַּר הַמְּתִקָּה הִיא בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבּוֹ כָּלוּ מֵתֵי מִדְבָּר, וּמֵתֵי מִדְבָּר זֶה בְּחִינַת פְּגַם הָרָצוֹן, כִּי עִקַּר מֵתֵי מִדְבָּר הָיוּ מֵחֵטְא הָעֶגֶל. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמֵּאז נִגְזְרָה גְּזֵרָה זוֹ. וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב כָּלוּ מֵתֵי מִדְבָּר. נִמְצָא, שֶׁהָרֶגֶז שֶׁהָיָה עַל יְדֵי חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁהוּא פְּגַם הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה מֵתֵי מִדְבָּר זֶה הָרֶגֶז נִפְסַק וְנִתְבַּטֵּל בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב. נִמְצָא, שֶׁחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב אָז נִפְסַק הָרֶגֶז, כִּי אָז הוּא סָמוּךְ לְסוֹף הָאַרְבָּעִים יוֹם אֶמְצָעִים שֶׁאָז הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְרַצּוֹת לְמֹשֶׁה וּלְהֵפֵךְ הָרֶגֶז לְרָצוֹן עַד שֶׁאָמַר לוֹ, פְּסָל לְךָ וְכוּ'. שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְקַבֵּל לוּחוֹת אֲחֵרוֹנוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. נִמְצָא, שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים וַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז קִבֵּל לוּחוֹת אֲחֵרוֹנוֹת זֶה הָרָצוֹן הִתְחִיל לְהָאִיר מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם יָמִים טוֹבִים, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיָּמִים טוֹבִים הוּא עַל יְדֵי הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, "צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן וְכוּ' בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ"-זֶה מַתַּן תּוֹרָה. "וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ"-זֶה בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הַתּוֹרָה וּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הֵם בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁמַּתְחִיל לְהָאִיר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב כַּנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק מ

וְזֶהוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהִקְדִּימוּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, זֶה מוֹרֶה עַל עִצָּם תְּשׁוּקַת רְצוֹנָם שֶׁהָיָה אֵז בְּתַכְלִית גָּדוֹל עַד שֶׁהִקְדִּימוּ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמַע וְהָיוּ מְרֻצִּים לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה ה' יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים עֲדַיִן מַה לַּעֲשׂוֹת, אַף עַל פִּי כֵן הָיוּ מְרֻצִּים לַעֲשׂוֹת, כִּי עִקַּר הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת רָצוֹן מֻפְלָג בְּלִי שׁוּם יְדִיעָה כְּלָל, רַק תְּשׁוּקָה וְרָצוֹן נִפְלָא וְחָזָק מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְזֶהוּ נַעֲשֶׂה קֹדֶם לְנִשְׁמַע, כִּי נִשְׁמַע הוּא בְּחִינַת רָצוֹן הַלֵּב, כִּי שְׁמִיעָה תַּלְיָא בְּלִבָּא, הַיְנוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁאָנוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה וְעִקַּר הַתַּכְלִית כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהָאֲרַת הָרָצוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁהִיא עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב, בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן קָרְאוּ

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם". כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן כב), כִּי עִקַּר הַפְּלָגַת הַשִּׂמְחָה הוּא עַל יְדֵי גְּדֶל הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק מא

וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת "וִיהִי נֹעַם וְכוּ' וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ". כְּדֵי לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת עֲשָׂו שֶׁאַחִיזָתוֹ בָּעֲשִׂיָּה, כַּיָּדוּעַ, כְּדֵי לְקַדֵּשׁ אֶת הָעֲשִׂיָּה וְלִכְלֹל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן וּלְהַמְשִׁיךְ מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, "וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים", שֶׁהִיא בִּרְכַּת יַעֲקֹב, שֶׁקִּבֵּל מִיִּצְחָק וְגֵרֵשׁ אֶת עֵשָׂו מִן הַבְּרָכָה, כִּי עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, בְּחִינַת רָצוֹן, אָנוּ מְגָרְשִׁין וּמְבַטְּלִין זֶהֳמַת עֵשָׂו, שֶׁהוּא זֶהֳמַת הַל"ט מְלָאכוֹת, וְאָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לְקַדֵּשׁ הַל"ט מְלָאכוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ בִּרְכַּת יַעֲקֹב לִבְחִינַת עֲשִׂיָּה לְקַדֵּשׁ אֶת הָעֲשִׂיָּה כְּדֵי שֶׁיִּכָּלֵל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִלְיוּת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ רָצוֹן וְשִׂמְחָה וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן בִּפְרִי עֵץ חַיִּים כַּוָּנַת וִיהִי נֹעַם וְכוּ':

חלק מב

וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי טז) בִּרְצוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ, 'בִּרְצוֹת ה'' הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל אֲזַי נִתְבַּטְּלִין כָּל הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַשּׂוֹנְאִים הוּא מִבְּחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת רֹגֶז, בְּחִינַת שְׂעָרוֹת וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר וְכַנַּ"ל, אֲבָל עַל יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן נִתְבַּטֵּל זֶהֳמַת הָעֲשִׂיָּה וְנִתְבַּטֵּל הָרֹגֶז וְנִתְהַפֵּךְ לְרָצוֹן וַאֲזַי נִתְבַּטְּלִין כָּל הַשּׂוֹנְאִים, כִּי נִתְקַיֵּם, "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'". שֶׁהַשּׂוֹנְאִים נִתְהַפְּכִים לְאוֹהֲבִים וְטוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתֵנוּ, כִּי נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם גָּדוֹל בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ' וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן וְכוּ'". כִּי נִתְבַּטְּלִין כָּל הַחַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים, כִּי חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם הָאֶפִּיקוֹרְסִים נִקְרָאִין חַיּוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת כָּל יְנִיקַת הַחַיּוֹת רָעוֹת מִמָּשׁ הוּא מֵהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהֵם כּוֹפְרִים בָּרָצוֹן. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הָרֹגֶז כַּנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַכַּעַס וְהָרֹגֶז שֶׁל הַחַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְהַטּוֹרְפִים, אֲבָל עַל יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁאָז נִתְבַּטֵּל הָרֹגֶז, אָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַחַיּוֹת רָעוֹת, כִּי יִתְבַּטֵּל כַּעֲסָם וְרָגְזָם וְיִהְיֶה שָׁלוֹם גָּדוֹל בָּעוֹלָם בְּחִינַת וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "בִּרְצוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ" עַל יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן, עַל יְדֵי זֶה "גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ". בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ יַשְׁלִם דַּיְקָא בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָרָצוֹן בְּחִינַת וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ כַּנַּ"ל:

חלק מג

וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הַצְּדָקָה בְּשֵׁם עַרְבוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאֶת עֲרֻבָתָם תִּקַּח". שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עוֹרֵב, עַיִן שָׁם. כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה נִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַרְבוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל צָרְכֵי הָאָדָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם עַרְבוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בִּיחֶזְקֵאל כז), "כָּל אֳנִיוֹת הַיָּם וּמַלָּחֵיהֶם הָיוּ בָךְ לַעֲרֹב מַעֲרָבֵךְ". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, לַעֲרֹב מַעֲרָבֵךְ לְשׁוֹן עֲרֻבָּה הֵם כָּל צָרְכֵי הָאָדָם שֶׁהוּא חַי בָּהֶם וּמְמוֹנוֹ הוּא עֲרֻבָּתוֹ וְהַצָּלָתוֹ וְחַיָּיו, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. כִּי הִתְקַשְּׁרוּת וְחִבּוּר הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף הוּא עַל יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר צָרְכֵי הָאָדָם הַמְּכָרְחִים שֶׁהוּא חַי בָּהֶם, כִּי בְּלִי זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הָאָדָם לְהִתְקַיֵּם בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד לְגַדֵּל תְּשׁוּקָתָהּ וּרְצוֹנָהּ לְשׁוּב לַמָּקוֹר אֲשֶׁר חָצְבָה מִשָּׁם, כִּי הִיא נִמְשֶׁכֶת מֵהָרְצוֹן הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל, אַךְ עַל יְדֵי שֶׁהַנֶּפֶשׁ מוֹצֵאת גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם רְצוֹנוֹת עֶלְיוֹנִים הַמַּלְבְּשִׁין בְּכָל צָרְכֵי הָאָדָם בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר הֶכְרֵחִיּוּת, עַל כֵּן מִתְקַיֶּמֶת בְּגוּף הָאָדָם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בְּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה כְּדֵי לְכְלֵל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן עִקַּר קִיּוּם הַנֶּפֶשׁ בְּקִרְבּוֹ הוּא עַל יְדֵי אֲכִילָה דַּיְקָא מַחֲמַת שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשִׁין רְצוֹנוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם הַנֶּפֶשׁ בְּהַגּוּף כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן נִקְרָא הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר צְרָכִים בְּשֵׁם עֲרֻבוּת כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּפְּסוּק וְאֶת עֲרֻבָתָם תִּקַּח הַנַּ"ל עַל פִּי פְּשׁוּטוֹ שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שָׁם עַל הַצְּטָרְכוּת הָאָדָם, עַיִן שָׁם, כִּי עַל יְדֵי צָרְכֵי הָאָדָם שֶׁהֵם חַיֵּי הָאָדָם מִתְקַיֵּם הַנֶּפֶשׁ בְּקִרְבּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן, כִּי הָאָדָם נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם כָּל יְמֵי חַיָּיו רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְכְלֵל הַכֹּל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל צָרְכֵי חִיּוּתוֹ הֵם בִּבְחִינַת עֲרֻבוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה כָּל אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ וּשְׁאָר צָרְכָיו בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁיִּהְיֶה כָּל כַּוָּנָתוֹ רַק בִּשְׁבִיל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְכוּ'". כְּדֵי לְכְלֵל הַכֹּל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה יָרַד לְזֶה הָעוֹלָם לְהַגְבִּיר הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה עַל הָעֲשִׂיָּה וּלְכְלֵל עֲשִׂיָּה בְּרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִסְתַּפֵּק בְּמֵעֵט מְאֹד בְּכָל צָרְכָיו הַגַּשְׁמִיִּים וְלִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כִּי אִם בַּהֶכְרֵחִיּוּת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּרָצוֹנוֹת הַנִּפּוּלִים וְהַפְּגוּמִים הַמְלֻבָּשִׁין בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהֵם פּוֹגְמִין, חַס וְשָׁלוֹם, בָּרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי בְּאֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת הַמְלֻבָּשִׁים בְּצָרְכֵי הַגַּשְׁמִיִּים שָׁם הוּא מְקוֹם סַכָּנָה מְאֹד וּצְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהֶם בִּבְחִינַת הַרְחֵק מִן הָעֲרֵבוֹנוֹת וְכַנַּ"ל כִּי אִם מַה שֶּׁמֻּכְרָח מְאֹד עַל פִּי הַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה מְקֻדָּשִׁין וּמְטֻהָרִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְנִכְלָלִין כֻּלָּם בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן עַרְבוּת עַל פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת, יֵשׁ צַדִּיקִים גְּנוּזִים בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן לב, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל, כִּי הַסֵּפֶר הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה'. וְשָׁם רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֶפֶת וְכוּ' וּבְחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי קְדֻשָּׁתוֹ בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית וְכוּ'. וּבְחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ נַעֲשָׂה רוּחַ קְנָאָה עַל פְּגַם הַבְּרִית וְכוּ', אַף יֵשׁ יְחוּדָא תַּתָּאָה בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁהוּא יָקָר מְאֹד שֶׁתְּלוּי בּוֹ יְחוּדָא עִלָּאָה וְשָׁם הָרוּחַ קְנָאָה שֶׁל מָשִׁיחַ בִּשְׁבִיל אַהֲבָה וְכוּ', אַף מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּזֶה הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם שֶׁבֵּינֵיהֶם עַל יְדֵי הָרוּחַ קְנָאָה וְכוּ' וְעַל כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לְהַעֲלִים תּוֹרָתָם לְשָׁרְפָם לִפְעָמִים וְכוּ' כְּדֵי לְסַלֵּק הָרוּחַ קְנָאָה שֶׁשּׁוֹרָה עַל אַנְפֵּי אוֹרַיְתָא, שֶׁהֵם הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים. וּכְשֶׁנִּשְׂרָפִין וְנִתְעַלְּמִין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, נִתְעַלֵּם הָרוּחַ קְנָאָה וְלֹא יִתְקַלְקֵל הַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁבֵּין הַזּוּג הַכְּשֵׁרִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בְּקֻדֻּשָּׁה יִמְחֶה וְכוּ' וְאָז נוֹשְׁאִין קַל וָחֹמֶר לְמַעְלָה לִשְׂרֹף לְמָחוֹת וּלְאַבֵּד וְלַעֲקֹר וּלְכַלּוֹת וּלְבַטֵּל כָּל סִפְרֵי הַמִּינִין וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהֵם סִפְרֵי הַמְחַקְּרִים פִּילוֹסוֹפְיָא שֶׁיֹּאבַד וְיִמָּחֶה שְׁמָם וְזִכְרָם מִן הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ בַּתּוֹרָה וְעִנְיַן עַרְבוּת שָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הָעַרְבוּת צְרִיכִין בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲשַׁשׁ שִׁנּוּי וּכְפִירָה וְכוּ' וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה צְרִיכִין רַק בְּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה דַּיְקָא וְזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הַרְבֵּה, כִּי זֶה הָעוֹלָם הוּא בְּבְחִינַת רַגְלִין, בְּחִינַת 'וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי' וּבְרַגְלִין עִקַּר אֲחִיזָתָם, בִּבְחִינַת 'עָוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵנִי', כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן הָאָדָם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, עַל כֵּן צָרִיךְ עֲרֵבוּת גָּדוֹל שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן לֹא נָתַן ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם כְּשֶׁיִּהְיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִין זֶה בָּזֶה. וְעַל כֵּן הָעַרְבוּת בִּבְחִינַת רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רַגְלוֹהִי דְּבַר אִינָשׁ אִנּוּן עַרְבִין לֵיהּ. כִּי עִקַּר הָעַרְבוּת הוּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲשַׁשׁ שֶׁיִּשְׁנֶה וְיִכְפֹּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רַגְלִין, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַרְחֵק מִן הָעֲרֵבוֹנוֹת. כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִן הָעַרְבוּת שֶׁל עִסְקֵי חֹל, מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הָעַרְבוּת הוּא בִּבְחִינַת רַגְלִין בְּמָקוֹם שֶׁשְּׁכִיחַ שִׁקְרִים וְהַכְחָשׁוֹת וּכְפִירוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְהִנֵּה עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָעַרְבוּת הוּא עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה, כַּנַּ"ל, אַךְ עִקַּר סְמִיכַת הָעַרְבוּת הוּא עַל הָאֲנָשִׁים הַבְּטוּחִים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עֲרֵב בְּעַד חֲבֵרוֹ עֲדַיִן אֵין בְּטוּחִים בָּזֶה, כִּי עֲרֻבָתְךָ עֲרֻבָא צָרִיךְ וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים פָּגְמוּ רֹב יִשְׂרָאֵל בְּהַמִּצְוֹוֹת, אַךְ עִקַּר הַבְּטוּחוֹת וְהַסְּמִיכָה שֶׁל הָעַרְבוּת הוּא עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם עוֹמְדִים בַּפֶּרֶץ וּמַזְהִירִים וּמוֹכִיחִים וְשׁוֹמְרִים אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲבֵרוֹת וּמַחֲזִירִים אוֹתָם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּמַצִּילִים אוֹתָם מִכָּל הַצָּרוֹת. וּמִגֹּדֶל הַסַּכָּנָה שֶׁבִּזֶּה הָעוֹלָם וּמִגֹּדֶל הַהִתְגָּרוּת שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר וְחֵילוֹתָיו גַּם הַצַּדִּיקִים אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲמֹד בְּהָעַרְבוּת בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ לְהָשִׁיב כָּל יִשְׂרָאֵל אֶל הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר הָעַרְבוּת שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה, כִּי גַּם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים עֲדַיִן לֹא גָּמְרוּ עִנְיָן זֶה בִּשְׁלֵמוּת וּמֵחֲמַת זֶה עָבַר עָלֵינוּ מַה שֶּׁעָבַר בַּחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כִּי נֶחֱרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ פַּעֲמַיִם וְגָלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ וְכוּ' וַעֲדַיִן לֹא שַׁבְנוּ מִטָּעוּתֵינוּ. וְעַל כֵּן אָנוּ כְּבוּשִׁים בַּגּוֹלָה עֲדַיִן וְאָרַךְ עָלֵינוּ הַגָּלוּת וּמְרִירוּת הַצָּרוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַל כֵּן כָּל עִקַּר הַסְּמִיכָה שֶׁל הָעַרְבוּת עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁבָּזֶה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, הַכֹּל הוּא עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיָּבוֹא וְיִגְאָלֵנוּ בְּקָרוֹב. שֶׁהוּא עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת וְהוּא יִגְמֹר עִמָּנוּ לְטוֹבָה כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁהִתְחִילוּ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת, כִּי רַק הוּא יִגְמֹר הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הוּא יָשִׁיב אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְקִיּוּם הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת וְיִגְאַל אוֹתָנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעַרְבוּת וְהַסְּמִיכָה עָלָיו. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר עַל גְּדֻלַּת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לְשׁוֹן עֲרֵבוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּיִרְמְיָה ל):

"וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנּוּ וְכוּ' כִּי מִי הוּא זֶה עָרַב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלַי וְכוּ'". שֶׁפֵּרוּשׁוֹ, מִי יְמַלֵּא אֶת לִבּוֹ לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְקָרָא אֶת הִתְגַּבְּרוּת שְׁלָהֶם שֶׁל הָעַכּוּ"ם בִּלְשׁוֹן עֲרֵבוּת, כִּי הֶעָרֵב הוּא מִי שֶׁמַּכְנִיס עַצְמוֹ לְקַיֵּם וְלִגְמֹר הַדָּבָר. וְעַל כֵּן הַמֶּלֶךְ שֶׁמַּנְהִיג חֵילוֹ וּמְדִינָתוֹ וּבוֹ תְּלוּיִים כֻּלָּם נִקְרָא עֵרֶב, כִּי הוּא עָרַב לְעַמּוֹ שֶׁיִּשְׁמְרֵם וְיַצִּילֵם מִיָּד כָּל אוֹיֵב וְשׂוֹנֵא. וְזֶה שֶׁכָּתוּב:

"וְכָל מַלְכֵי הָעֵרֶב וְכוּ'". וְעַל כֵּן לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּטֹּל מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ אֶת הַמְּלוּכָה עַל כָּל הָעוֹלָם אָז לֹא יִתְעָרֵב שׁוּם אֶחָד לוֹמַר שֶׁיִּסְמְכוּ עָלָיו לַעֲמֹד כְּנֶגֶד מָשִׁיחַ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת כִּי מִי הוּא זֶה עָרַב אֶת לִבּוֹ וְכוּ' וְאָז יִגְמֹר מָשִׁיחַ אֶת הָעַרְבוּת בֶּאֱמֶת, כִּי עָלָיו יִסְמְכוּ הַכֹּל וְהוּא יַצִּיל וְיִגְאַל אֶת יִשְׂרָאֵל גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְיָשִׁיב אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ

שֶׁיְקַיְּמוּ כֻּלָּם אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם הָעֲרָבוּת שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה לִשְׁמֹר וּלְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא יִגְמֹר זֶה הָעֲרָבוּת בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

חלק ד

כִּי כְּשֶׁה' יִתְבָּרֵךְ רָצָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם נִמְלַךְ בִּנְשָׁמוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הֲמָה הַיּוֹצְרִים וְכוּ'". וְעִנְיַן מַה שֶּׁנִּמְלַךְ ה' יִתְבָּרֵךְ עִם הַצַּדִּיקִים הוּא מַחֲמַת שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ צָפָה שֶׁעֲתִידִין בְּנֵי אָדָם לַחֲטֹא וּלְהַרְגִּיז לְפָנָיו אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה בָּאֱמֶת קִטְרְגוּ הַמַּלְאָכִים עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְאָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ', כִּי עֲתִיד לַחֲטֹא קַמָּךְ וּלְאַרְגָּזָא קַמָּךְ. וּמֵחֲמַת זֶה נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ ה' יִתְבָּרֵךְ עִם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים וְנִגְמַר הָעֵצָה בֵּינֵיהֶם לִבְרֹא אֶת הָאָדָם וְכָל הָעוֹלָם הַתָּלוּי בּוֹ, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ רָאָה בְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם יַעַמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן בָּזֶה הָעוֹלָם, אַף גַּם בְּגַדֶּל כֹּחָם יָשִׁיבוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם אֲלָיו וְיִתַּקְנוּ כָּל הַקִּלְקוּלִים שֶׁיְּקַלְקְלוּ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם וְעִקַּר הַסְּמִיכָה הָיְתָה עַל נִשְׁמַת מֹשֶׁה שֶׁקִּדֵּם לָעוֹלָם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כְּלַל כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁהוּא יִגְמֹר כָּל הַתִּקּוּנִים וְיִתַּקֵּן כָּל הַקִּלְקוּלִים שֶׁקִּלְקְלוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת. נִמְצָא, שֶׁמֹּשֶׁה הוּא עִקַּר הֶעָרֵב שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר הַדִּין בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּהִלְכוֹת עֵרֶב שֶׁמִּי שֶׁמִּתְיַעֵץ עִם אֶחָד אִם לְהַלְוֹוֹת לְאֵיזֶה אָדָם וְהוּא אוֹמֵר לְהַלְוֹוֹת לוֹ, הוּא נַעֲשֶׂה עֵרֶב, וְעַל כֵּן מֹשֶׁה וְכָל הַצַּדִּיקִים הַכְּלוּלִים בּוֹ שֶׁיְּעָצוּ אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ לִבְרֹא הָעוֹלָם עַל כֵּן הֵם נַעֲשׂוּ עֲרֵבִים בַּדָּבָר כַּנַּ"ל. וְסוֹף כָּל סוֹף יִגְמְרוּ וְיקַיְּמוּ הָעֲרָבוּת בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא מֹשִׁיחַ, מְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרֵךְ:

"עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב וְכוּ'". 'עֲרֹב' דַּיְקָא, כִּי מְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּעָזְרוֹ לִגְמֹר וּלְקַיֵּם הָעֲרָבוּת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אוֹמֵר, הֲלֹא אֲנִי נַעֲשֵׂיתִי עֵרֶב בְּעַד הַכֹּל כַּנַּ"ל וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בְּעֶזְרִי כִּי אִם אַתָּה לְבַד. וְעַל כֵּן מְבַקֵּשׁ, "עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב". 'עֲרֹב' דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֹשִׁיחַ סְבִיל מַרְעִין עֲבוּר כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא מֻכְרָח לְסָבֹל מַרְעִין וְכוּ', מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה עֵרֶב בְּעַד כֻּלָּם וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל כֵּן תְּחִלַּת הַזְכָּרַת שֵׁם עֲרֵבוּת בְּהַתּוֹרָה לֹא נִזְכַּר כִּי אִם אֵצֶל יְהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם תִּתֵּן עֲרֻבוֹן וְכוּ'". כִּי מִתְּחִלַּת הַתּוֹרָה עַד כָּאן לֹא נִזְכַּר שֵׁם עֲרֵבוּת, כִּי עִקַּר הָעֲרֵבוּת מַתְחִיל מִיהוּדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ וְזֶה בְּחִינַת מָה הָעֲרֻבוֹן וְכוּ' וַתֹּאמֶר חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ וּמַטֶּךָ אֲשֶׁר בְּיָדֶךָ, זֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַיִּחוּד שֶׁל יְהוּדָה וְתָמָר הָיָה יָקָר מְאֹד, כִּי עַל יָדָם נִמְשַׁךְ נִשְׁמַת מֹשִׁיחַ כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת מֵאֵת ה' הָיָה כָּל עִנְיַן הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "צָדְקָה מִמֶּנִּי". כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי כַּוָּנַת

תָּמָר הָיְתָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְגַם יְהוּדָה הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל וְכָל כַּוָּנָתוֹ הָיְתָה לְשַׁמַּיִם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמַת מָשִׁיחַ, אַךְ תָּמָר הָיְתָה מִתְיָרֵאת מֵעִנְיָן הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת הָרוּחַ קְנְאָה, שֶׁהוּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁמְּלֻבָּשׁ בִּיהוּדָה וְהָיְתָה מִתְיָרֵאת פֶּן עַל יְדֵי גֹּדֶל הָרוּחַ קְנְאָה שֶׁמְּלֻבָּשׁ בּוֹ יְקַלְקֵל אַחַר כָּךְ אֶת הַבִּנְיָן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כַּאֲשֶׁר הָיָה אַחַר כָּךְ בֶּאֱמֶת שֶׁהָיְתָה בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה, כִּי אָמַר, "הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף". וְזֶה הָיָה מִגֹּדֶל קְנְאָתוֹ עַל פְּגַם הַבְּרִית, כִּי יְהוּדָה הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁמְּקַנֵּא מְאֹד עַל זֶה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אָמְרָה שֶׁיִּתֵּן לָהּ לְעֵרָבוֹן חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ וּמַטֶּךָ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר בִּנְיָן הַזֶּה כִּי אִם כְּשֶׁיִּסָּלֵק מֵעַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא הָרוּחַ קְנְאָה, כְּדֵי שֶׁזֶּה הָרוּחַ קְנְאָה לֹא יְקַלְקֵל בִּנְיַן שֶׁל הַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ שֶׁהֵם בְּחִינַת טַלִּית וּתְפִלִּין, כַּמּוּבָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין עַל עַצְמָן בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי הַנָּחַת טַלִּית וּתְפִלִּין. כִּי צִיצִית כְּלַל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְכוּ'". וְכֵן תְּפִלִּין כְּתִיב בָּהֶם, "לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הוּקְשָׁה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לִתְפִלִּין וְכָל דִּינֵי כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה לְמֵדִים מִתְּפִלִּין. 'וּמַטֶּךָ אֲשֶׁר בְּיָדֶךָ' זֶה בְּחִינַת הַקֶּלְמוֹס שֶׁבּוֹ כּוֹתְבִין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּזֹּהַר, וּבְגִלּוּיָא קַדְמָאָה בְּמַטֶּה דִּילָךְ בָּזַע יַמָּא, בְּגִלּוּיָא בַּתְרָאָה בְּקָנֶה דִּילָךְ דְּאִיהוּ קֶלְמוֹס בָּזַע יַמָּא דְּאוֹרַיְתָא, הַיְנוּ שֶׁבְּקִשָּׁה מִמֶּנּוּ שֶׁעָתִיד יַעֲלִים וְיִסַּלֵּק מֵעַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְיִמְסֹר בְּיָדוֹ כְּדֵי שֶׁיִּסְתַּלֵּק עַל יְדֵי זֶה הָרוּחַ קְנְאָה שֶׁשּׁוֹרֶה עַל הַסְּפָרִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, בִּנְיַן הַזֶּה כַּנַּ"ל כַּאֲשֶׁר הָיָה בֶּאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִצְּלָה:

חלק ז

וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ שֶׁשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁהֵם, חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ וּמַטֶּךָ הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל סֵפֶר קָדוֹשׁ, כִּי כָּל סֵפֶר הַנִּכְתָּב נִגְמָר עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁהֵם, הַקֻּלְמוֹס וְהַדְּיוֹ וְהַקֻּלְמוֹס וְהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם חֹתָמְךָ וְכוּ', כִּי חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ הֵם בְּחִינַת הַדְּיוֹ וְהַקֻּלְמוֹס, כִּי פְּתִילֶךָ שֶׁהוּא טַלִּיתְךָ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית, וְזֶה בְּחִינַת יְרִיעוֹת הַקֻּלְמוֹס שֶׁל הַסֵּפֶר בִּבְחִינַת עִטָּה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה , כִּי צִיצִית כְּלוּל מִכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בִּבְחִינַת חֻלּוּקָא דְּרַבָּנָן , בְּחִינַת יְרִיעוֹת הַקֻּלְמוֹס שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מַלְבּוּשׁ, בְּחִינַת עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וְכוּ', כִּי כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה בַּצִּיצִית הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת כֹּחַ כְּמוֹ הַקֻּלְמוֹס שֶׁבּוֹ נִצְטַיְּרִין כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, אֲבָל בְּהַקֻּלְמוֹס עַצְמוֹ אֵין בּוֹ שׁוּם צִיּוּר, רַק הוּא כְּלִי לְצַיֵּר בּוֹ כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כֵּן צִיצִית הוּא מִצְוָה שֶׁאֵין בְּגוּפָהּ קְדֻשָּׁה רַק כָּל הַמִּצְוֹת נִצְטַיְּרִין בָּהּ, כִּי כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁעוֹשִׂין נִצְטַיְּרִין בְּהַלְבּוּשִׁין כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּיהוֹשֻׁעַ כֹּהֵן גָּדוֹל (זְכַרְיָה ג):

"הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו וְכוּ' וְהַלְבֵּשׁ אוֹתְךָ מַחֲלָצוֹת". וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּצִיצִית, "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם וְכוּ' לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'". כִּי הֵם בְּבְחִינַת הַקְּלָף שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם סֵפֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר. 'חֹתָמְךָ' זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שְׁחוֹרוֹת, בְּחִינַת שַׁחֲרוּת הַדְּיוֹ שֶׁל הַסֵּפֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם, כִּי הַדְּיוֹ מְצַיֵּר וְחוֹתֵם עַל הַקְּלָף אֶת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן בִּתְפִלִּין כְּתוּבִים כַּמָּה פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי הַדְּיוֹ הוּא צִיּוּר שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹתָם. 'וּמַטָּךְ' זֶה הַקֶּלְמוֹס כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא הַמְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת עַל יְדֵי הַדְּיוֹ עַל הַקְּלָף, וְזֶה בְּחִינַת הַלְּשׁוֹן' שֶׁהוּא קֶלְמוֹס הַלֵּב, בְּחִינַת לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר. וּכְשֶׁאָדָם מִתְלַבֵּשׁ בְּטַלִּית וּתְפִלִּין הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַקְּלָף וְהַדְּיוֹ שֶׁל הַסֵּפֶר תּוֹרָה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּפִיו וּמוֹדִיעַ וּמְגַלֶּה אֶלְקוּתוֹ בְּפִיו וּבִלְשׁוֹנוֹ אָז הוּא מְצַיֵּר וְחוֹקֵק אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּדְיוֹ עַל הַקְּלָף וְאָז דַּיְקָא נִגְמָר וְנִשְׁלָם הַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת כְּתִיבַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁכָּלוּל מֵהַכֹּל, כִּי עִקַּר הַסֵּפֶר תּוֹרָה וְכֵן כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם, הָעִקָּר הוּא לְהוֹדִיעַ וּלְסַפֵּר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָאָרֶץ וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא סֵפֶר, לְשׁוֹן סִפּוּר, בְּחִינַת וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ:

וְזֶה עִקַּר מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בְּטַלִּית וּתְפִלִּין כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁלֵם עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת סֵפֶר הַנַּ"ל שֶׁכָּלוּל מִשִּׁשׁ בְּחִינוֹת כְּדֵי לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֱלְקוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּלּוּת עַל יְדֵי הַדִּבּוּר בְּחִינַת תְּהִלַּת ה' יְדַבֶּר פִּי, בְּחִינַת אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי. וְעַל כֵּן הָעִקָּר הוּא הַדִּבּוּר שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וְטַלִּית הַתְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת כֵּלִים שֶׁעַל יָדָם נִצְטַיֵּר וְנֶחְתָּם וְנֶחְקָק הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת סֵפֶר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהַדִּבּוּר עַל יְדֵי בְּחִינַת סֵפֶר שֶׁהוּא נִכְתָּב לְזִכָּרוֹן לְדוֹרוֹת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לְמַעַן יֵדְעוּ כֻּלָּם מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וְכוּ' (וְכוּ' מוּבָן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמֹּחִין וְהַדַּעַת הוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה וְכוּ'). וְשִׁשָּׁה בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁכְּלוּלִים בְּכָל סֵפֶר הֵם שִׁשָּׁה סְפָרִים הַנִּזְכָּרִים בְּסֵפֶר יְצִירָה שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּמִשְׁנָה א, בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָקַק יָתְבָּרַךְ וְכוּ' אֶת עוֹלָמוֹ בִּשְׁלֹשָׁה סְפָרִים בְּסֵפֶר וְסוֹפֵר וְסִפּוּר, שֶׁהֵם שֶׁלֹּשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכֻּלָּם וְעַל כֵּן כָּל בְּחִינָה מֵהֶם נִקְרָא סֵפֶר. וְזֶה בְּסֵפֶר וְסוֹפֵר וְסִפּוּר, כִּי סֵפֶר וְסוֹפֵר זֶה בְּחִינַת הַקְּלָף וְהַדְּיוֹ שֶׁכָּל אֶחָד הוּא עִקַּר הַסֵּפֶר. וְסִפּוּר הוּא בְּחִינַת הַקֶּלְמוֹס הַמְצַיֵּר הַדְּיוֹ עַל הַסֵּפֶר וְהוּא נִקְרָא סִפּוּר, כִּי מְגוּף הַקֶּלְמוֹס לֹא נִשְׁאָר כְּלוּם בְּהַסֵּפֶר, כִּי אֵין נִשְׁאָר בְּהַסֵּפֶר כִּי אִם הַקְּלָף וְהַדְּיוֹ, וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד מֵהֶם נִקְרָא בְּשֵׁם סֵפֶר בְּחִינַת סֵפֶר וְסוֹפֵר, אֲבָל מֵהַקֶּלְמוֹס אֵין נִשְׁאָר בּוֹ כְּלוּם בְּהַסֵּפֶר, אֲבָל כָּל עִקַּר הַסֵּפֶר לֹא נַעֲשָׂה וְנִצְטַיֵּר כִּי אִם עַל יְדֵי הַקֶּלְמוֹס וְהִיא בִּבְחִינַת סִפּוּר כִּי הַקֶּלְמוֹס הוּא בִּבְחִינַת הַלָּשׁוֹן וְהַדִּבּוּר בְּחִינַת לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר, כִּי עִקַּר הַסִּפּוּר מַה שֶּׁהַסֵּפֶר

מְסַפֵּר גְּדֻלָּתוֹ וּגְבוּרָתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי הַקֶּלְמוֹס שֶׁהוּא הַמְצַיֵּר וְחוֹקֵק הָאוֹתִיּוֹת בִּדְיוֹ עַל הַקְּלָף וְהוּא בְּחִינַת הַלָּשׁוֹן-קֶלְמוֹס הַלֵּב, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּצְטַיֵּר וְנַעֲשָׂה וְנִגְמַר הַסֵּפֶר אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין לוֹמְדִים בּוֹ, אֵין בּוֹ תּוֹעֶלֶת וַהֲרֵי הוּא כְּגֹלֶם, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַסֵּפֶר הוּא כְּשֶׁקּוֹרְאִים וְלוֹמְדִים בּוֹ וְהָעִקָּר הוּא לְלַמֵּד וּלְהַשְׁמִיעַ לָרַבִּים שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם כְּדֵי לְהוֹדִיעַ וּלְסַפֵּר כְּבוֹדוֹ וְגָדְלוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל בָּרָא לִכְבוֹדוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו". וְכֵן הָרִבֵּה. וְאָז כְּשֶׁלּוֹמְדִים אֶת הַתּוֹרָה בָּרַבִּים אָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הַסֵּפֶר, כִּי חוֹזְרִים וְלוֹקְחִים אוֹתִיּוֹת הַסֵּפֶר בְּדַעְתּוֹ וּמוֹדִיעִים וּמְסַפְּרִים אוֹתָם לְהַשּׁוֹמְעִים וְנֶחְקָקִים בְּלִבָּם עַל יְדֵי הַלָּשׁוֹן שֶׁהוּא קֶלְמוֹס וְנִכְתָּבִים עַל לוּחַ לִבָּם וְחוֹזֵר וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת סֵפֶר שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה סְפָרִים כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְזֶהוּ "אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר". וְזֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַסֵּפֶר שֶׁנִּשְׁלָם עַל יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת סֵפֶר וְסוֹפֵר וְסִפּוּר. וְעִקָּר הוּא הַסִּפּוּר לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם נִבְרָא בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה סְפָרִים הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה הַנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם נִבְרָא לִכְבוֹדוֹ, כִּי בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלִים לִרְאוֹת גְּבוּרוֹת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו וְנוֹרְאוֹתָיו וּלְסַפֵּר וּלְהַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ עַל יְדֵי זֶה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא זֶה הַדָּבָר וְעַל כֵּן כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה סְפָרִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם, סֵפֶר וְסוֹפֵר וְסִפּוּר, כִּי בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם נִכְתָּב וְנֶחְקָק גְּדֻלָּתוֹ וּגְבוּרָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ בְּהַסֵּפֶר מַמָּשׁ, אַךְ הָעִקָּר תָּלוּי בָּהָאָדָם שֶׁיָּשִׂים לִבּוֹ לְעַיֵּן וּלְהַבִּיט בָּזֶה וּלְסַפֵּר כְּבוֹדוֹ וּגְדֻלָּתוֹ שֶׁמֵּבִין מִכָּל הַבְּרוּאִים, לְסַפֵּר לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כִּי כֵן גַּם בְּהַסֵּפֶר עִקַּר שְׁלֵמוּת כְּשֶׁלּוֹמְדִים וּמְבִינִים בּוֹ וּמְסַפְּרִים וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ לַאֲחֵרִים כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה שֶׁאָמַר יְהוּדָה, "אַנְכִי אֶעֱרָבֶנּוּ וְכוּ' כִּי עַבְדְּךָ עָרַב אֶת הַנַּעַר". כִּי יְהוּדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, הוּא עִקַּר הֶעָרֵב כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ פָּרָשַׁת יְהוּדָה וְתָמָר לְפָרָשַׁת מְכִירַת יוֹסֵף, כִּי הַשָּׁבָטִים שֶׁמָּכְרוּ אֶת יוֹסֵף בָּזֶה פָּגְמוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כִּי יוֹסֵף הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת בְּרִית, כַּיָּדוּעַ , וְהֵם מְכָרוּהוּ לְמִצְרַיִם, עַל כֵּן פָּגְמוּ בַּבְּרִית שֶׁהַכְנִיסוּ הַצַּדִּיק בְּחִינַת בְּרִית, לְמִצְרַיִם וְעַל כֵּן אָז בָּעֵת הַהִיא "וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו וְכוּ'", שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ וְנוֹלַד מָשִׁיחַ, כִּי אָז נִתְעוֹרֵר רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁמְּקַנֵּא עַל פְּגַם הַבְּרִית. וְעַל כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמִדְרָשׁ רַבָּה וַיֵּשֶׁב, שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ, אַתֶּם עוֹסְקִים לְמַכֵּר אֶת הַצַּדִּיק וַאֲנִי עוֹסֵק לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמַת מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מְכִירַת יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית וְעַל כֵּן עָסַק ה' יִתְבָּרַךְ לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמַת מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם שֶׁהוּא

הַתִּקּוּן לָזֶה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִסְמַךְ אַחַר כָּךְ פָּסוּק, "וְיוֹסֵף הוֹרַד מִצְרַיְמָה" שֶׁשָּׁם מְבֹאָר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק כִּי יוֹסֵף זָכָה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וּלְשָׁמְרוֹ הֵיטֵב, וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן בְּתַאֲוָה זֹאת, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הַבְּרִית זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל כֵּן עֶרֶב בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד בְּלֹא קִנְיָן אֲבָל שֶׁלֹּא בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד אֶלָּא בְּקִנְיָן. וְכֵן הֶעָרֵב לְבֵית דִּין מִשְׁתַּעְבֵּד בְּלֹא קִנְיָן, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעַרְבוּת עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הָעַרְבוּת שֶׁל מָשִׁיחַ עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָעַרְבוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת אָז אֵינוֹ צָרִיךְ קִנְיָן, כִּי בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת שֶׁאָז גּוֹמֵל חֶסֶד הַמַּלְוֶה עִם הַלּוֹוֶה וְעַל יְדֵי הַגְּמִילוּת חֶסֶד מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁמִּמֶּנּוּ הַמְשָׁכַת כָּל הַחֲסָדִים בִּבְחִינַת וְעָשָׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ וְכוּ', כִּי אָז כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ יִתְקַיֵּם, כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְכוּ' שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵעִנְיַן מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ. עַל כֵּן בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִתְקַיֵּם הָעַרְבוּת בְּלֹא קִנְיָן כַּנַּ"ל, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת צְרִיכִין קִנְיָן, כִּי קִנְיָן, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם הַדָּבָר וְלֹא יִשְׁתַּנֶּה, הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא יַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה גְּדוֹלָה בָּעוֹלָם בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תָּבִאי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה". וּכְתִיב:

"וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ וְכוּ'", וְכֵן הָרַבֵּה. וְעַל כֵּן הַקִּנְיָן עַל יְדֵי כְּנַף הַבְּגָדִים כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּבְחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, הַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שֶׁהוּא מַלְכוּת שְׁלֵמָה. וְזֶה, וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ הַנֶּאֱמָר בְּבֹעַז שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא מָשִׁיחַ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַקִּנְיָן סוּדָר שֶׁהוּא עַל יְדֵי כַּנְפֵי הַבְּגָדִים מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמוּנָה כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם הָעִסָּק בֶּאֱמוּנָה וְלֹא יִשָּׁנֶה עוֹד אֶחָד מֵהֶם. וְעַל כֵּן עִקַּר קִנְיַן סוּדָר אָנוּ לְמֵדִים מִפָּרָשַׁת בֹּעַז וְרוּת שֶׁמֵּהֶם נוֹלַד מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ לְמֵדִים מִפָּסוּק, "וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְכוּ'", שֶׁמִּשָּׁם לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרָכָה קִנְיַן סוּדָר וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן סוּדָר שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בְּהֶעְסֵק שֶׁלֹּא יִשְׁתַּנֶּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָעֶרֶב שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת צָרִיךְ קִנְיָן כִּי אָז אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְקַיֵּם הָעַרְבוּת כִּי אִם עַל יְדֵי קִנְיָן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָעַרְבוּת וְעַל יָדוֹ עִקַּר קִיּוּם הָעַרְבוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶעָרֵב לְבֵית דִּין מִתְקַיֵּם גַּם כֵּן בְּלֹא קִנְיָן כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיּוֹשְׁבִין בֵּית דִּין שָׁם רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֶפֶת, כִּי

עִקַּר הַמִּשְׁפָּט צֶדֶק עַל יְדֵי בְּחִינַת מֶלֶךְ הַמַּשִׁיחַ שֶׁמְּמֻנּוּ עִקַּר הַמִּשְׁפָּט צֶדֶק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְכוּ'". וּכְתִיב, "מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן וְכוּ' יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם וְכוּ'". כִּי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים הַשּׁוֹרָה בֵּין הַדַּיָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹקִים יִשְׁפֹּט וְכוּ'", כִּי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת"-דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין בֵּית דִּין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה, כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה סְפָרִים שֶׁכְּלוּלִים בְּכָל סֵפֶר קָדוֹשׁ שֶׁשָּׁם רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֶפֶת, כִּי הַדַּיָּנִים צְרִיכִין לְקַשֵּׁר עַצְמָם לְסִפְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ לִפְסֹק דִּין תּוֹרָה. וְעַל כֵּן הֶעָרֵב לְבֵית דִּין אֵינוֹ צָרִיךְ קִנְיָן כִּי שָׁם בַּבֵּית דִּין רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שׁוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעֲרֻבוּת כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת, מַמְשִׁיכִין הָרוּחַ קְנָאָה שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מְקַנֵּא עַל תַּאֲוַת נאוּף, שֶׁהוּא עִקַּר זֻהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָעֹמֶר וּסְפִירָה כְּדֵי לְטַהֵר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִזֻּהֲמָתָם, הַיְנוּ מִזֻּהֲמַת תַּאֲוַת נאוּף, שֶׁהוּא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, עִקַּר טֻמְאַת מִצְרַיִם, כִּי כָּל גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל פִּגּוּם הַבְּרִית, עַל פִּגּוּם טִפֵּי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ. וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי הָעֹמֶר וּסְפִירָה אָנוּ צְרִיכִין לְהִטָּהֵר מִזֶּה עַל כֵּן מְבִיאִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים מִנְחַת קְנָאוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ קְנָאָה שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מְטַהֵר מִטֻּמְאָה זֹאת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה לְשׁוֹן סֵפֶר, כִּי אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי הַסְּפִירָה קְדֻשַּׁת הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁשָּׁם בְּהַתּוֹרָה שׁוֹרָה רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הָרוּחַ קְנָאָה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי סְפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר הוּא בְּחִינַת סֵפֶר, שֶׁהוּא לְשׁוֹן סִפּוּר שֶׁמְּסַפֵּר גְּדֻלַּת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו כְּדֵי שֶׁנִּזְכֹּר נִפְלְאוֹתָיו וְלֹא נִשְׁכָּחֵם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּא לְשׁוֹן סִפּוּר, כִּי הַסֵּפֶר הוּא לְזִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְכוּ'". וּכְתִיב, "תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן". שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹר אַחֲרוֹן יְקוּמוּ וִיסַפְּרוּ לִבְנֵיהֶם וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הוּא לְגַלּוֹת יִחוּדוֹ וְאַחְדּוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וּקְדֻשָּׁה זֹאת אָנוּ מַמְשִׁיכִין בִּימֵי הַסְּפִירָה, כִּי בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח מֵאִירִין כָּל הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּאוּ בְּבַת אַחַת בְּלֵיל פֶּסַח, כִּי אָז נִתְגַּלָּה גְּדֻלָּתוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו וְנוֹרְאוֹתָיו עַל יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת וּבְמוֹפְתִים נִפְלָאִים וְנִשְׂגָּבִים מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע וְלֹא נִרְאָה כָּזֹאת מִימוֹת עוֹלָם וּכְפִי הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהָיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם בְּרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח הָיָה רָאוּי לָנוּ

לִהְיוֹת דָּבוּק בַּהּ' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק, אַךְ אַחַר כָּךְ תֵּכֶף בְּיוֹם שֵׁנִי מִסְתַּלְּקִין הַמּוֹחִין, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, הַיְנוּ שֶׁאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמּוֹחִין, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּשְׂבִיל הַבְּחִירָה וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה עַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְהֵאִיר עָלֵינוּ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא מְאֹד שֶׁהָיָה רָאוּי לָנוּ לִהְיוֹת דְּבוּקִים בּוֹ תָּמִיד, אֲבָל בִּשְׂבִיל הַבְּחִירָה הִמְשִׁיךְ שִׂכְחָה בָּעוֹלָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִי שֶׁאֵינוֹ מֵשִׂים לֵב הֵיטֵב אֶל הָאֱמֶת הוּא יָכוֹל לִשְׁכֹּחַ הַכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַשִּׂכְחָה עַל יְדֵי תַּאֲוַת נאוּף, שֶׁהוּא תַּאֲוַת נָשִׁים, שֶׁהוּא לְשׁוֹן שִׂכְחָה בְּחִינַת כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹקִים וְכוּ', כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא, בְּחִינַת זָכָר לְשׁוֹן זְכָרוֹן, אֲבָל תַּאֲוַת נאוּף הוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה, כִּי מֵעִצָּם הַתַּאֲוָה שׁוֹכֵחַ הַכֹּל. וּבִשְׂבִיל זֶה בָּא מִנְחַת קְנָאוֹת בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁהוּא מִנְחַת זְכָרוֹן, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא רוּחַ קְנָאָה, שֶׁהוּא מְקַנֵּא עַל תַּאֲוָה זֹאת כְּדֵי לְהַגְבִּיר הַזִּכָּרוֹן עַל הַשִּׂכְחָה, הָאֱמֶת עַל הַשֶּׁקֶר, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֹּר בְּכָל עֵת נִפְלְאוֹתָיו וְנִוְרְאוֹתָיו וְנִזְכֹּר מוֹרָאוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי זֶה עַל הַתַּאֲוָה, כִּי הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה רוֹצֶה לְהַעֲלִים הָאֱמֶת, כִּי מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה שׁוֹכֵחַ הָאֱמֶת שֶׁיּוֹדֵעַ בְּלִבּוֹ מֵעִצָּם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא וְאוֹתוֹתָיו אֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ, אֲבָל עַל יְדֵי כֹּחַ רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא רוּחַ קְנָאָה, מִתְגַּבֵּר הָאֱמֶת עַל הַתַּאֲוָה, כִּי זֶהוּ כֹּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיְּכוֹל לְיָרֵד לְתוֹךְ עֹמֶק הַגְּלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁנִּפַּל לְמָקוֹם שֶׁנִּפַּל וּלְהָאִיר בּוֹ הָאֱמֶת שֶׁיִּזְכֹּר אֶת ה' וְעִוְּזוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה עַד שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָאֱמֶת עַל הַתַּאֲוָה עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב אֶל ה' בֶּאֱמֶת וִירַחֲמֵהוּ:

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה הוּא עַל יְדֵי רִבּוּי הַיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּשָׁכְבָהּ הַיָּמִים הַכֹּל נִשְׁכָּח". וְעַל כֵּן הִזְהִיר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, "זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם". וְעַל כֵּן תֵּכֶף שֶׁמְּבִיאִין הָעֹמֶר, שֶׁהוּא מִנְחַת קְנָאוֹת, בְּמָחֳרַת הַפֶּסַח, אָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר הַיָּמִים כְּדֵי לִשְׁמֹר כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁיִּהְיֶה מְקֻשָּׁר אֶל הָעֹמֶר, שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם נַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כְּדֵי שֶׁנִּזְכֹּר וְלֹא נִשְׁכַּח אֶת הָרִשְׁימָה שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁרָאִינוּ בּוֹ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַיִן בְּעַיִן וְעַל כֵּן נִקְרָא סְפִירָה לְשׁוֹן סֵפֶר שֶׁהוּא לְזִכָּרוֹן לְסַפֵּר גְּדֻלָּתוֹ וּגְבוּרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת סְפִירָה כְּדֵי לְקַשְּׁרָם כֻּלָּם אֶל הָעֹמֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ קְנָאָה שֶׁל מָשִׁיחַ כְּדֵי שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח גְּבוּרוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו כַּנַּ"ל עַל יְדֵי רִבּוּי הַיָּמִים, חַס וְשָׁלוֹם, רַק, אַדְרַבָּא, כָּל יוֹם וְיוֹם יוֹדִיעַ לַחֲבֵרוֹ גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בִּבְחִינַת יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְכוּ'. בְּחִינַת יָמִים יְדַבֵּרוּ. וְהַכֹּל זוֹכִין עַל יְדֵי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא רוּחַ קְנָאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁמְּטַהֵר מִזֶּהֱמַת

נְאוּף שֶׁמְּשַׁם הַשִּׁכְחָה, וּמְבַטֵּל כָּל הַמִּינוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסִית מִן הָעוֹלָם, כִּי הוּא מַזְכִּיר אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד גְּדֻלָּתוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

בָּרָאתִי יֵצֶר הָרָע בָּרָאתִי תּוֹרָה תַּבְלִין. 'תַּבְלִין' דַּיְקָא בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁשּׁוֹרָה עַל אַנְפֵּי אוֹרַיְתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ, כַּמּוּבָא כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁהוּא הָרוּחַ קְנָאָה שֶׁמְּבַטֵּל תַּאֲוָה זֹאת שֶׁהִיא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת גְּבִיּוֹת חוֹב הֲלָכָה ה אוֹת כג:

הלכות חזקת מטלטלין

פרק א

חלק א

כשאין אחד מוחזק כההיא ארבא וכו' כל דאלים גבר ופירשו כי מי שהוא שלו בודאי ימסור נפשו ביותר ויתגבר:

והענין ע"פ מ"ש רבינו (סי' ס"ט) ומובא לעיל כי שורש הנפש הוא בהממון נמצא זה שהחפץ הוא שלו שם הוא שורש נפשו וע"כ בודאי יתגבר על החפץ ויטלו כי נתוסף לו כח וגבורה וחיות ע"י החפץ עצמו מאחר ששם שורש נפשו וחיותו וע"כ כשבא אל החפץ אזי נתוסף לו כח וחיות ע"י החפץ עצמו מאחר ששם שורש נפשו וחיותו וע"כ כשבא אל החפץ אזי נתוסף לו כח וחיות ע"י החפץ כנ"ל ועי"ז בודאי יוכל להתגבר על חבירו שאינו שלו ואין שם שורש נפשו, אדרבא טבע הנפש לצמצם עצמו לבלי להניח עצמו להגזלן ליטול כמבואר שם במאמר גזילה וע"כ בודאי לא יהי' כח לחבירו הגזלן ליטלו מידו כי אין שם שורש נפשו כנ"ל:

גם כי עיקר הכח וגבורה הוא ע"י בחי' שמירת הברית כי הברית נקרא בועז בו עז בו תוקפא בבחי' כי כאיש גבורתו וזה שרוצה לגזול הוא בבחי' פגם הברית. כי הגזלן הוא כאלו בא על אשתו ממש כמבואר במאמר הנ"ל ע"ש נמצא שהוא בבחי' פגם הברית שמשם החלישות כנ"ל וע"כ בודאי לא יוכל להתגבר נגד חבירו שהוא שלו שהוא בבחי' שמירת הברית נגדו כי העשירות הוא בבחי' שמירת הברית שהוא שלימות הנפש וע"כ פסקו כל דאלים גבר כי בודאי יתגבר זה שהוא שלו כנ"ל:

פרק ב

חלק א

כל דבר מטלטל שהוא ביד האדם בחזקת שהוא שלו וכו' וישבע וכו' וכנ"ל:

על פי המאמר ויהי מקץ המדבר מזכרון (סי' נ"ד) ע"ש כי צריך לאדבקא מחשבתו בעלמא דאתי בכלל ובפרט כי בחי' רגלי הקדושה מלובשין בזה העולם בבחי' והארץ הדום רגלי

כוו' והקב"ה מצמצם אלקותו ית' ומזמין לכל אדם מחשבה דיבור ומעשה וכנ"ל וצריך להגדיל דעתו בזה וכו' והמון עם נעשה אצלם כ"ז ממילא ע"י שינה וכו' ומשא ומתן. כי כל המו"מ הוא בבחי' נוטה שמים כיריעה כי בכל דבר יש בו נצוצות וצריך שישהא זה הדבר אצל זה האדם ששיכים אלו הניצוצות לחקלי נר"נ שלו ואח"כ יוצא לרשות אחר ששייכים הנצוצות לנר"נ שלו. ולפעמים חוזר הדבראליו וכו' ע"ש. ולבא לזכרון צריך לשמור עצמו מרע עין שהוא מיתת הלב וכו' ואפילו מי שאינו רע עין צריך ליזהר מכח המדמה שלא יטעה אותו עינו ע"י המדמה שמדמה לפעמים היפך האמת וכו' וזה בא ע"י לשון הרע וכו' כי נפגם הדעת ונפגם אהבה דקדושה בי' כהן וכו'. וזה בחי' שבע שני השבע ושבע שני הרעב וכו' ולהכניע המדמה הוא ע"י בחי' יד בחי' שמחה וכו' היינו בחי' מנגן ביד ללקט הרוח טובה מעצבות רוח כי עיקר פקדונות הרוחות הוא ביד בחי' אשר בידו נפש כל חי ורוח וכו' וזה בחי' ויוסף ישית ידו על עיניך וכו' ע"ש כ"ז היטב:

חלק ב

והנה כל הבאים לדין וכופרים זה את זה, הנה זה שטוען שקר ומכחש בעמיתו ורוצה לגזול את חבירו הוא בחי' רע עין שעינו רעה בשל חבירו ורוצה לגוזלו וע"י הרע עין נפגם אצלו הזכון שהוא בחי' לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי שהוא בחי' מו"מ באמונה. כי עיקר בחי' לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי דהיינו להעלות רגלי הקדושה לשרשם הוא ע"י מו"מ שע"ני נעשה בחי' נוטה שמים כיריעה שזה עיקר התכלית והשלימות. כי עיקר בחי' הרגלין הם מלובשין במו"מ כי הממון הוא בחי' רגלין גה"ל וע"כ ע"י מו"מ באמונה עי"ז מעלה בחי' רגלי הקדושה לשרשם שזהו בחי' לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי. וע"כ נעשה ע"י המו"מ דייקא בחי' נוטה שמים כיריעה שזהו גמר התיקון של בחי' לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי שהואבחי' זכרון. אבל עיקר הדבר שיעשה המו"מ באמונה כראוי כי בודאי כשמשקר ח"ו במו"מ א"א שיהי' נעשה התיקון הנ"ל ע"י מו"מ פגום ח"ו. ועיקר הדבר שיעשה מו"מ באמונהו עי"ז בעצמו נעשה היחוד הנ"ל של צדיק וכנס"י שהוא בחי' נוטה שמים כיריעה כי עיקר האמונה היא בחי' צדק כד אתחברת באמת כמובא בדברי רבינו ז"ל בשם הזוה"ק כ"פ. צדק כד אתחברת באמת שהיא בחי' אמונה. זהו בעצמו בחי' היחוד הנ"ל בחי' נוטה שמים כיריעה כידוע. וע"כ עיקר האמונההיא במו"מ דייקא כ"ש (שבת לא) נשאת ונתת באמונה כי על ידי המו"מ נעשה בחי' נוטה שמים כיריעה שזהו בחי' אמונה, צדק כד אתחברת באמת כנ"ל. וע"כ צריך האדם ליזהר מאד מאד לעשות מו"מ באמונה שהוא דבר גדול מאד מאד ונעשה עי"ז תיקונים ויחודים גדולים מאד למעהל בשורש נשמתו וזה עיקר עבודת האדם כל

ימי חייו. כי עיקר עבודת האדם כל ימי חייו הוא לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי ועיקר בחי' זו בשלימות הוא ע"י מו"מ באמונה שהוא בחי' נוטה שמים כיריעה כנ"ל וע"כ אחר תיתת האדם שואלין אותו תיכף נשאת ונתת באמונה כי אז אחר הסתלקותו והנשמה רוצה לעלות לאדבקא בעלמא דאתי אבל לא כל אדם זוכה לזה כ"א מי שטרח בע"ש וכנ"ל. וכפום מה דאתדבק ואתמשך בר נש בהאי עלמא הכי משכין ל י' וכו' ה יינו מי שדיבק מחשבתו בעלמא דאתי בהאי עלמא שפילה זוכה שגם אחר מיתתו יתדבק מיד בעלמא דאתי, וכן להיפך ח"ו. וע"כ שואלין לו אז נשאת ונתת באמונה שהוא בחי' לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי כנ"ל ואז הוא כדאי להתדבק ולעלות לעלמא דאתי גם אח"כ דהיינו אחר הסתלקותו:

חלק ג

נמצא כשאלו השני בעל דינין באים לדין וכופרים זה את זה ואחד מהם ודאי משקר וזה שמשקר הוא פגם במו"מ באמונה ופגם בבחי' הנ"ל בחבחי' לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי שהוא בחי' זכרון. והפגם בא ע"י בחי' רע עין שעינו רעה בשל חבירו וכנ"ל אם ע"י כח המדמה וכו'. כי באמת אנחנו אין חושדין את אחד מישראל שישקר לגמרי בלי שום צד היתר רק יתכוון לגזילה גמורה ח"ו, שזהו בחי' רע עין ממש כי ישראל לא נחשדו ע"ז רק אנו דנין את המשקר שנכשל בעסק ע"י הכח המדמה שהוא מטעה את עין האדם ומדמה לו מילתא למילתא ומורה לו איזה היתר בטעות ע"י הדמיונות של הכח המדמה ועי"ז נכשל בשקר זה לכחש בעמיתו. כי המדמה מטעה לפעממים את האדם היפך האמת כנ"ל ומחמת זה נפגם המו"מ באמונה שהוא בחי' לאדבקא וכנו' בחי' זכרון וכו'. נמצא שאחד מאלו הבעלי ד ינים פגם בבחי' זכרון הנ"ל ע"י הכח המדמה כנ"ל אבל אין יודעין איזהו. וע"כ פסקו חז"ל שכל מי שהמטלטלין בידו הם בחזקתו כי עיקר תיקון והכנעת המדמה הוא ע"י בחי' היד בבחי' וביד הנביאים אדמה וכו' כמבואר שם היטב. כי ע"י היד דהיינו בחי' ניגון שמברר הרוח טובה מן הרוח נכאה וכו' עי"ז זוכין לבחי' זכרון הנ"ל שהוא זמרה ותנו תוף כמבואר במ"א וע"כ מי שהדבר בידו הוא בחזקתו כי אנו מאמינין את זה שהדבר בידו כי הוא מוחזק ביותר באמונה המו"מ הזה כי עיקר הדבר תלוי בבחי' היד שע"י מכניעין המדמה שעי"ז זוכין לבחי' זכרון לאדבקא וכו' שהוא בחי' מו"מ באמונה כנ"ל. כי באמת אין אנו חושדין את אחד מהם לבחי' רע עין כנ"ל רק שזה שמשקר נכשל ע" י הכח המדמה שהטעה אותו ומראה לו היתר בטעות כנ"ל. וזה שאר"ל על שבועת מודה במקצת חזקה אין אדם מעיז וכו' אלא אשתמוטי הוא דקא משתמיט, היינו שאינו בבחי' רע עין לגמרי שהוא סטרא דמותא בחי' עזות

ושקר גמור רק שאנו חושדין אותו שמשתמט וממציא לו היתר מאחר שבדעתו לפורעו לבסוף רק שמשתמט לעת עתה ע"כ אינו עושה איסור. וזה בחי' כח המדמה שמטעה את האדם היפך האמת כנ"ל. כי באמת אסור לכפור כלל אפילו לפי שעה. וכן ארז"ל על שבועת היסת שתיקנו בכופר בכל מחמת ספק מלוה ישנה שיש לו עליו, זהו ג"כ בחי' כח המדמה ממש שמדמה לו בספיקות כאלו חבירו חייב לו וע"כ מותר לו לכפור בו, וזהו ממש בחי' כח המדמה. כי הכלל שאין אנו חושדין אותו רק שנכשל ע"י בחי' כח המדמה כנ"ל, וע"כ ההלכה רווחת המוציא מחבירו עליו הראיה כי חזקה כל מה ששי ביד האדם הוא שלו כי אנו מאמינין יותר את זה שבידו שמדבר אמת ולא נכשל ע"י המדמה כי עיקר הכנעת המדמה ע"י בחי' היד כנ"ל. וע"כ עיקר חזקת המטלטלין הוא תיכף כשבא לידו כי כל המטלטלין היוצאים מיד אחד ליד חבירו על ידם נעשה התיקון הנ"ל שהוא בחי' נוטה שמים כיריעה שהוא בחי' זכרון כנ"ל. וזה תלוי ביד ד ייקא שהוא הכנעת המדמה שבו תלוי הזכרון כנ"ל. וע"כ עיקר חזקת מטלטלין הוא ביד דייקא:

חלק ד

וזה בחי' השבועה שהטילו חז"ל על המוחזק שישבע שהוא כדבריו ויפטר. כי היד הנ"ל שעל ידה מכניעין המדמה וכו' כנ"ל לאו כל אדם זוכה לזה לבחי' יד הנ"ל שיוכל להכניע המדמה על ידה וכמובן שם בדברי רבינו הנ"ל שצריך שיהי' המנגן ביד לעשות תיקון הנ"ל שצריך שיהי' המנגן ביד לעשות תיקון הנ"ל אדם גדול מאד, וזה בחי' יוסף הצדיק שזכה לזה בבחי' ויוסף ישית ידו על עיניך ע"ש. וזה בחי' שבועה הנ"ל כי השבועה הוא בחי' יוסף שהוא בחי' צדיק יסוד עולם כמובא בספרים. וע"י השבועה זוכין לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי שזה עיקר בחי' נדר ושבועה שהם עולים עד עלמא דאתי שהוא בחי' יוה"כ שמתירים אז נדרים ושבועות, כי יוה"כ הוא בחי' עוה"ב שאין בו איכלה ושתיה כידוע כל זה. כי זה עיקר בחי' נדר ושבועה לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי. כי עיקר בחי' לאדבקא וכו' הנ"ל נעשה ע"י שמגדילין השכל בכל דבר להעלות הרגלין של הקדושה לשרשם וכו' כנ"ל, וזה נעשה ביותר ע "י בחינת נדר ושבועה של ידם אנו יכולין לעשות תורה ומצוות מכל הדברים שבעולם אפילו מדבר הרשות אנו עושין תורה ומצוות ע"י נדר ושבועה (וכמובא מזה במ"א בהלכות נדרים ושבועות ע"ש). וזה בחי' לאדבקא הנ"ל להעלות החיות והרגלין הנ"ל לשרשם כנ"ל. כי כל התורה כולה ניתנה בשביל בחי' זו לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי. כי עיקר הקדושה הוא רק בשביל זה להתדב ק באור החיים בעלמא דאתי. כ"ש וחי בהם לעולם שכולו טוב וכו', ובשביל זה נתן לנו הש"י את כל מצוות התורה. כי הש"י שיער בדעתו כביכול שע"י רמ"ח מצוות

אלו נוכל לדבק מחשבתינו בעלמא דאתי לפי העת והזמן והאדם והמקום. כי בפסח אנו מדבקין מחשבתינו בעלמא דאתי ע"י אכילת מצה וד' כוסות וכו'. ובסוכות ע"י סוכה ולולב וכיוצא בזה. בר"ה ע"י שופר וביה"ע ע"י התענית וכן בשאר הזמנים. וכן בכל יום ויום אנו מתדבקין בעלמא דאתי ע"י ציצית ותפילין ושאר מצוות הנוהגים בכל יום. וכן לפי האדם כי כהנים ולוים יש להם מצוות מיוחדות לאדבקא על ידם וכן בשאר ב"א. וכן לפי המקום כי בא"י יש מצוות מיוחדות לאדבקא על ידם וכו' וכיוצא בזה. כי כלל כל המצות הוא רק לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי כנ"ל. וכל השס"ה לא תעשה הם בשביל לשמור את הזכרון ע"י שנשמרין מבחי' רע עין שהוא מיתת הלב שהם בחי' כלל כל השס"ה ל"ת שכולם נמשכין מבחי' הרע עין שהוא מיתת הלב כ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו'. וכל זה הוא לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי ע"י תרי"ג מצוות התורה. אבל גם בכל דבר יש חיות אלקות וכו' וזה נמסר לכל אדם בפרט לפי מדריגתו שזוכה לאדבקא מחשבותיו גם בכל דברי הרשות בעלמא דאתי. והתורה האירה עיניו וגילתה לנו זאת שנוכל לדבק מחשבותינו בעלמא דאתי בכל הדברים שבעולם ולעשות מהם תורה וגילתה לנו זאת ע"י מצוות נדר ושבועה, שבזה הראה לנו התורה בפירוש/ שאנו יכולין לעשות בעצמינו תורה ומצוות מכל הדברים שבעולם אפילו מדבר הרשות. כי זה הדבר הרשות מתחילה לא היה בו שום מצוה. ועכשיו ע"י הנדר ושבועה שחייב בעצמו בנדר או שבועה לעשות או שלא לעשות עכשיו נעשה מזה הדבר הרשות תורה ומצוות. נמצא שע"י נדר ושובעה הוא עיקר בחי' לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי מכל הדברים שבעולם, כי שם עיקר השורש של נדר ושובעה, בבחי' עלמא דאתי כנ"ל:

חלק ה

וע"כ כשיש הכחשה בין שני בני אדם וזה מורה שהתגבר המדמה באחד מהם ופגם בזכרון בבחי' מו"מ באמונה כנ"ל. ע"כ אנו מטילין שבועה על המוחזק, כי ע,י השבועה שהוא בחי' יוסף כנ"ל עי"ז יש כח ביד זה שמוחזק בידו להכניע המדמה ע"י בחי' היד כנ"ל שעי"ז זוכין לאדבקא שהוא בחי' מו"מ באמונה וכו' כנ"ל. וע"כ מוסרין השבועה ברוב הדינים למי שמוחזק בידו, זה בחי' ויוסף ישית ידו על עיניך וכו' הכל כנ"ל ועיין כל המאמר הנ"ל והבן היטב.:

חלק ו

ואת ה' אלקיך תירא אותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע. את ה' אלקיך תירא זה בחי' ניגון הנ"ל ביד שע"י מכניעין המדמה וזוכין לזכרון כנ"ל, כי יראה סטרא דלוי ששם הניגון וע"כ על ידי זה מכניעין המדמה שהוא פגם האהבה הקדושה שהוא בחי' כהן כ"ש שם. כי ע"י יראה סטרא דלוי זוכין לאהבה בבחי' בעל אבידה מחזיר על אבידתו

בבחי' קדמה ליה איהו המובא בדברי רבינו ז"ל בסוף מאמר בחצוצרות (סי' ה'). וזהו אותו תעבוד זהו בחי' עבודה שבבל היפך מיתת הלב, להכניע רע עין שהוא מיתת הלב שהוא פגם הזכרון ולזכות לעבודה שבלב ועי"ז זוכין ובו תדבק היינו לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי שהוא זכרון כנ"ל. ובשמו תשבע כי שבועה הוא בחי' לאדבקא מחשבתא בעלמא דאתי כנ"ל:

פרק ג

חלק א

כל דבר שהוא ביד האדם היא בחזקת שהוא שלו וכו':

חלק ב

ע"פ המאמר ויהי מקץ כי מרחמם ינהגם וכו' (בלק"ת סי' ז') ע"ש. ומבואר שם שכל אדם צריך לדבר עם חבירו ביראת שמים כדי להשאיר חליפות אחריו בן ותלמיד וכו'. וע"י שמאירין הדעת בבן ותלמיד עי"ז זוכה להשגת המקיפים וכו' וזה החכם כשזוכה להשגת המקיפים צריכם לעשות סייג לדבריו שלא יכנוס בתוך קושיות ותירוצים שהם למעלה מהזמן וכו'. כי יש דברים שאסור לגלותם כי אם יגלה וזה התירוץ בפני התלמיד יכנוס בו מקיף חדש שעל ידו התי' הקושיא חזקה ורחבה יותר מבתחילה עד שיוכל ליכנוס בהשגת המקיפים שהם למעלה מהזמן שאין הזמן מספקי לבאר הקושיות והתירוצים שיש שם כי הם למעילה מהזמן כי כל מה שהוא מגלה איזה שכל קושיא או תירוץ יכנס בו שכל חדש שהוא בחי' מקיף כנ"ל. ע"כ מוכרח החכם לעשות סיג לדבריו לדקדק וליזהר מה לגלות ומה שלא לגלות באופן שלא יכנוס בתוך קושיות ותירוצים שאין הזמן מספיק לבארם וכו'. וע"י כלליות בן ותלמיד עי"ז מי שהוא איש חיל ואינו ההיפך שקורין שלימזלניקר הוא יכול לקבל בעת האכילה הארת הרצון וכו' כי הפרנסה נמשך מהמלכות וכו' והמלכות מקבל הפרנסה מן בחי' הידים שיש בים החכמה שמגלה הרב לבן ותלמיד אשר שם מאירין המקיפים שהם בחי' הארת הרצחן וכו' ע"ש כ"ז היטב:

חלק ג

וזה בחי' פגם איסור גזילה ופגם תאוות ממון כי כל הממון והפרנסה נמשך מהארת המקיפים אלו שנמשכין ע"י דשמאירין בבן ותלמיד כנ"ל. וכמו שבאלו המקיפים כשזוכין להשיגם צריכין לדקדק לעשות סיג לדבריו שלא להמשיך מקיפים שאין צריכין להשיג כדי שלא יכנוס המקיפים שהם למעלה מהזמן וכו' כנ"ל, כמו כן בהממון והפרנסה הנמשכת משם צריך כ"א וא' שמקבל איזה ממון ופרנסה משם ליזהר מאד שיהיה שמח בחלקו ולא יהי אץ להעשיר, ויתאמץ ויתגבר מאד שלא יתאוה ולא יחמוד בכל פעם יותר ויותר כי באמת דרכי ה' ישרים מאד אך הם נפלאים מאתנו. וא"א לנו

להשיגם כי מי יבין אורחותיו הקדושים. כי באמת הש"י עושה צדקות עם כל בשר ורוח וברחמיו הוא נותן לחם ופרנסה לכ"א בעתו כרצונו, לזה הוא משפיע לחם בדוחק ולזה תבשילין ולזה בגדים וזה יש לו איזה סך ממון וזה יש לו יותר וקצת יש להם עשירות וקצת יש להם עשירות יותר ויש שיש להם עשירות גדול וכיוצא בזה חילוקים רבים בענין הפרנסה והעשירות שנמשך להעולם מהארת הרצון העליון. וכ"א וא' כל מי שאינו מסתכל באמת על התכלית האחרון האמיתילכולם חסר הרבה ואין א' מהם שיסתפק במה שחננו ה' כשרז"ל אין אדם מת וחצי תאוותו בידו ולכל אחד וא' נדמה שחסר לו באמת הרבה ואלו היה לו עוד כך וכך היה די לפניו וכששי לו גם זה חסר לו עוד הרבה יותר כשרז"ל יש לו מנה מבקש מאתים יש לו ר' וכו' נמצא שכ"א וא' קשה לו קושיות הרבה בעיני פרנסתו, דהיינו מה שחסר לו בכל פעם ומתאוה יותר שזהו בחי' קושיות שהוא חסרון הדעת. כי הקושיא הוא חסרון הדעת שאינו מבין זה הענין היטב. שזהו בחי' כל החסרונות שנמשכין מחסרון הדעת כ"ש (נדרים מא) דעת קנית מה חסרת דעת חסרת מה קנית כי כל החסרונות הם רק מחסרון הדעת כמובא בדברי רבינו ז"ל במ"א (סי' ס"א) ע"כ ראוי לאדם להיות שמח בחלקו ויסתפק במה שיש לו במה שחננו ה' ואעפ"י שנדמה לו שחסר לו מהצטרכותו המוכרח לו אף עפ"כ ידע ויאמין כי הוא לטובתו כי אם יתן לו הש"י מה שחסר לו יחסר לו יותר ויותר וכן לעולם. כמו בענין המקיפים של השכל הנ"ל שכל מה שמגלין לו איזה תירוץ יותר נכנס בו מקיף חדש עד אשר נתחזקה הקושיא יותר ויותר עד שיכולין ליכנוס בקושיות ותירוצים שאין הזמן מספיק לבארם. ועל כן צריכין לעשות סייג לדבריו כנ"ל, כמו כן ממש הוא בעינין הממון והפרנסה הנמשך מהארת המקיפין הנ"ל כ"א וא' יש לו גבול בענין הממון והפרנסה לפי נשמתו ודעתו ואסור לו לצאת מן הגבול קודם זמנו כי כל הדוחק את השעה השעה דוחקתו וכל הנדחה מפני השעה השעה נדחית מפניו. היינו כי אסור לו לדחוק את השעה לחמוד ולהתאוות ולדאוג על חסרונו שימלא לו הש"י מיד מה שנדמה לו שחסר לו. כי באמת מה שהש"י אינו ממלא לו חסרונו מיד הוא לו לטובה גדולה כי תיכף שימלא הש"י חסרונו שזהו בחי' תירוץ על קושיא כנ"ל תיכף ומיד יהיה קש לו קושיא אחרת יותר גדולה שיהיה קשה יותר לתרצה, וכן אם ירצה אח"כ שיתרץ לו הש,י גם חסרון וקושיא זאת וימלא לו חסרוונ, תיכף ומיד יהיה קשה לו עוד קושיא אחרת יותר גדולה כי יחסר לו עוד הרבה יותר ויותר וכן לעולם כמו למשל איש העני והאביון ביותר שאין לו לחם כ"א בדוחק גדול אזי אינו חושב על מלבושים כלל מכ"ש על מלבושים נאים אינו עולה על דעתו לדאוג ולהסתכל עליהם רק שהוא חושב ודואג שיתן לו השי"ת לחם בריוח

ונדמה לו שאלו היה לו לחם בריווח לא היה דואג. אך תיכף כשהש"י מזמין לו איזה פרנסה ויש לו לחם בריווח אזי תיכף מתחיל להסתכל שיהיה לו מלבוש שזה החסרון והקושיא יותר גדולה מבתחילה. ותיכף שיש לו גם מלבוש הוא מתאוה ומסתכל שיהיו לו מלבושים נאים ואח"כ מתאוה לדירה נאה ולכלים נאים ואח"כ לכלי כסף ותכשיטין ואח"כ לתכשיטין יקרים. ובכל פעם דאגתו וחסרונו יותר גדול עד שי שדאגתם על חסרון הפרנסה הוא שצריכין להוציא בכל שבוע עשרים אדומים וגם צריכין ליתן נדן לבניהם לפחות ארבע מאות אדומים ואין הכנסתם מספיק לזה. ויש שחסר להם עוד יותר ויותר בכפלי כפליים עד אין קץ. נמצא שכל מה שמתרצין לו איזה קושיא דהיינו שממלאין לו חסרונו תיכף ומיד קשה לו קושיא אחרת יותר גדולה וחזקה מבתחילה כי חסר לו עכשיו יותר ויותר מהכרחיו הצריכין לו עכשיו מה שלא עלה על דעתו חסרון זה מבתחילה כנ"ל עד שיכול להיות שיחסור לו ויתאוה לבלי חק מה שאי אפשר למלאות לו עד שיכול למות מרוב דאגתו מעוצם החסרונות והדאגות שבאים עליו בכל פעם יותר ויותר. וזה מחמת שהממון נמשך מהמקיפים הנ"ל וכמו שבהמקיפים הנ"ל כל מה שנתגלה לו איזה מקיף ומתרץ לו איזה קשיא אזי קשה לו קשיא יותר חזקה מבתחילה אשר בשביל זה צריכין לעשות סייג לדבריו וכו' כנ"ל, כמו כן בהממון ופרנסה הנמשך משם כל מה שרוצה למלאות חסרונו שזהו בחי' תירוץ על הקשיא שהיא חסרון הדעת שמשם כל החסרונות כנ"ל, תיכף ומיד נכנס בו קשיא אחרת יותר גדולה שנמשכת ממקיף יותר גבוה שא,א לו להשיג וכן להלן יותר. וכ"ז הוא רק מחמת שהוא דוחק את השעה ורוצה שימלא לו הש"י חסורון מיד ובאמת לא בא זמנו עדיין. ע"כ מי שרוצה לחיות שיהיה לו חיים בעוה"ז ובעוה"ב צריך להתחזק באמונה יתירה ולהיות שמח בחלקו ויאמין כי יבא עתו כי לכלכ עת וזמן לכל חפץ תחת השמים.:

חלק ד

כי יש מקיפים שהם למעלה מהזמן שא"א להשיגם בזמן ובימים כלל, אך גם המקיפים שאפשר להשיגם בהזמן בעוה"ז יש זמן לכל דבר לפי האדם לפי חלקי נר"נ שיש לו כי הכל לפי מה שהוא אדם כי כל אדם יש לו מקיפים לפי מדריגתו ויש שהוא מקיף לזה ואצל אדם אחר הגבוה ממנו הוא נמוך משכל פנימי כמבואר במאמר הנ"ל. וכן בענין הזמן הוא ג"כ ממש כך כי יש מקיפים שאצל הגבוה במעלה הם בבחי' בתוך הזמן ואצל הנמוך במדריגה ממנו אלו המקיפים הם אצלו למעלה מהזמן ויכולין להבין דבר זה בפשיטות כמו שרואין בענין השכליות הפשוטים שיש דבר חכמה שבעל שכל יכול להבין אותלו בחצי שעה אבל הקטן ממנו א"א לו להבין זה הדבר כ"א בשתי שעות והקטן

ביותר צריכין ללמוד עמו כל השבוע עד שמסבירין לו זה הדבר ויש דבר חכמה שהגדול במעהל מבין אותו היטב אבל איש הפשוט אי אפשר לו להבינו ואם נרצה להקדים לו הקדמות רבות ולסבב לו סיבובים רבים כדי שיבינו יכלה הזמן של כל ימי חייו ועדיין לא יבין כי לפי קטנות שכלו וקוצר המשיג ועומק המושג צריכין לו סיבובים והקדמות רבות מאד כדי שיבינו עד שלא יספיק הזמן להסביר לו זה הדבר הרחוק ממנו מאד. נמצא שיש שכל המקיף שהוא למעלה מהזמן לזה ואצל הגבוה ממנו הוא בתוך הזמן. וכמו כן בהאדם בעצמו שלפעמים לפי מדריגתו עכשיו א"א לו להשיג בשום אופן שכל המקיף הזה כי הוא אצלו בבחי' למעלה מהזמן לפי מדריגתו עכשיו לפי חלקי נר"נ שיש לו עכשיו אבל אם יזכה ברבות הימים למדריגה גבוה יותר לחלק נר"נ גבוהים יותר אזי יהיה זה המקיף אצלו בבחי' בתוך הזמן ויכול להשיגו. ע"כ העיקר הוא האמונה ואסור ליכנוס בחקירות בקושיות ובתירוצים כלל בעיני הנהגות הבורא ית' כי צדיק וישר הוא וכל דרכיו משפט ולא עולתה בו. רק שא"א לנו להבין דרכי ה' וצריכין להתחזק רק באמונה לבד כמו שהאריך רבינו ז,ל בשיחתו הקדושה שהשיח בעת שגילה המאמר הנורא הנ"ל הנדפסת בשיחות הר"ן דף י"א ע"ג המתחיל צריך לחזק א"ע באמונה וכו' כי אם ירצה לתרץ איזה קושיא יהיה קשה אח"כ קושיא אחרת יותר חזקה מבתחלה. ובזה שגו מאד כמה ספרי מחקרים שמביאים בספריהם כמהוכמה קושיות בעיני הנהגות הבורא ית' ורוצים לתרצם והתירומים חלושים מאד כי אחר התירוץ אם ירצה להקשות יותר יוכל להקשות עוד קשיא יותר חזקה מבתחילה והדרא קושיא לדוכתא ביתר עוז אשר בביל זה הזהיר רבינו ז"ל מאד מאד לבלי להביט בספריהם כלל אפילו בספרים שחיברו גדולי ישראל. כי הם פוגמים ומזיקים את האמונה מאד מאד רק העיקר לבלי להתחיל ליכנוס בחקירות וקושיות כלל ואם לפעמים בא עליו על דעתו איזה חקירה וקושיא ירחיקנה מדעתו ויאמין בה' כי צדיק ה' וא"א להבין דרכיו כי גבהו מחשבותיו וכו' ואז אם יחזק א"ע תמיד באמונה יתירה ולא ידחוק את השעה לתרץ דייקא קושייתו אזי יזכה עי"ז שיגיע למדריגה גבוה יותר ואז יאיר עליו ה' ויזכה להבין היטב מה שלא היה מבין תבחילה כי ע"י אמונה זוכין אח"כ לשכל כמובא במ"א בדברי רבינו ז"ל. וכמו כן בענין הפרנסה הנמשך מהארת המקיפים הנ"ל צריך להסתפק במה שיש לו ואף אם נדמה לו שחסר לו מהכרח חיות שלו יאמין כי הוא לטובתו ולא ידחוק את השעה רק ימתין ויצפה לתשועת ה' לבד ואז יזכה שיתן לו הש"י וימלא חסרונו בעתו ואז יהי' חייו חיים טובים תמיד מאחר שלעולם אינו חסר לו כלום רק תמיד הוא שמח בחלקו אשר חחנו ה'. אבל אם ירצה שהש"י יתן לו חסרונו מיד דווקא וידחוק השעה אז

אפילו כשמשיג מה שחסר לו תיכף ומיד יחסר לו יותר וכו' כנ"ל עד שבכל פעם תגדל דאגתו יותר ויותר בכפלי כפליים עד שיכול ליכנוס בדאגות וצסרונות שלא יוכל לסובלם שיקצרו ימיו וימות בלא עתו מרוב הדאגות שיהי' לו אח"כ בלי שיעור כי הם בבחי' למעלה מהזמן וכנ"ל. כי צריך להמתין עד יבא עתו כי הש"י נותן לכל אחד את אכלו בעתו וכ"ש עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, היינו השי"ת יודע ומשער מתי ליתן ולהשפיע לכ"א ממון ופרנסה באופן שלא יזיק לו כי צריכין להמתין לקבל הפרנסה בעת שיהיה ראוי לה דהיינו שיהיו לו חלקי נר"נ כאלו שיוכל לקבל העשירות והפרנסה שלא יזיק לו שדלא יהיה אצלו בבחי' למעלה מהזמן שאז חסר לו יותר מבתחילה כמו בענין המקיפים הנ"ל והבן היטב:

חלק ה

וע"כ תאוות ממון הוא בחי' ע"ז פגם אמונה. כ"ש רבינו ז"ל במאמר צוית צדק וכו' (סי' כג). היינו כנ"ל כי תאוות ממון שחומד ומתאוה בכ"פ יותר זהו ממש פגם האמונה הנ"ל שנכנס בכ"פ בקושיות יותר ע"י שאינו מתחזק באמונה ורוצה דווקא להבין דרכי השם ית' ולתרץ הקושיות בשכלו שעי"ז נכנסין בו בכ"פ קושיות יותר ויותר עד שבא לכפירות ממש. וזה וממש תאוות ממון כנ"ל שכל מה שרוצה למלאות תאוותו וחסרונו בממון שזדהו בחי' תירוץ על הקושיא כנ"ל נכנס בו מיד קושיא וחסרון יותר גדול מבתחילה וכו' כנ"ל. כי הממון נמשך מהשגת המקיפים וכו' כנ"ל וכשיש להאדם עשירות כזה שניתן לו קודם זמנו שעי"ז מתאוה בכ"פ יותר זהו בחי' עושר שמור לבעליו לרעתו. כי האדם הוא בעל בחירה ויכול לפעמים להתגבר בתאוותו עד שימשיך איזה ממון ועשירות קודם זמנו אבל הוא מזיק לו כי חסר לו בכ"פ יותר ויותר וע"כ מרבה נכסים מרבה דאגה כי בכ"פ דאגתו וחסרונו גדול יותר מבתחילה כי נכנסין בו קושיות אחרות חזקות יותר מבתחילה וכנ"ל:

חלק ו

וזהו בחי' איסור גזילה החמור מאד כי גזילה הוא כפירות ממש כי כ"א יש לו גבול מגודר בשכלו שאסור לו לצאת מן הגבול וכפי שכלו כמו כן ממשיך לו הש"י פרנסה כי הש"י בוחן לבבות וכל העולם ומלואו לא נברא כ"א בשביל הבחירה והש"י מנסה כל אחד לפי מדריגתו באופן שיוכל לעמוד בו אם ירצה ע"כ הוא מזמין לו פרנסתו באופן דייקא כפי מה שהש"י נותן לכ"א וא' כי הוא ית' יודע שבזה המעט פרנסה שיש לו אע"פ שחסר לו מהכרחיות שלו עדיין יוכל להתחזק ולישאר בעבודת ה'. אבל אם היה לו פרנסה יותר ואז היה חסר לו יותר לא היה יכול לעמוד בעבודתו כלל והיה מתרחק ממנו ית' יותר. כי קשיא זאת שקשה לו עתה היינו החסרון שיש לו עכשיו יכול להתגבר

ולסבול אם ירצה להתגבר כי האדם יש לו בחירה על כל דבר. אבל אם יתן לו עכשיו יותר יחסר לו יותר ותגדל הקושיא והחסרונות יותר ואז לא יוכל לעמוד כלל ע"כ הוא מוכרח להסתפק במה שיש לו ויסבול ויקבל באהבה הכל ולא יסתכל על מה שחסר לו. רק ישמח במה שיש לו מעט פרנסה בחסדו הגדול. ואז כשיהיה חזק ואמיץ לסבול החסרון שלו. אז ייטיב עמו הש"י וימלא לו חסרונו כי כל הנדחה מפני השעה השעה נדחית מפניו כי אז לא יזיק לו מה שיתן לו הש"י יותר כי לעולם יוכל לעמוד ולהסתפק במה שיהיה לו ולא יסתכל על יותר, מאחר שגם עכשיו אינו דוחק את השעה רק שמח בחלקו תמיד. אבל מי שנופל לתאוות ממון ח"ו וחומד ומתאוה את שאינו שלו מכ"ש כשח"ו הואמכחש בעמיתו ורוצה ליגע בממון חבירו ח"ו נמצא שהוא פורץ גדר וסייג שיש לו שנמשך מגבול וגדר השכל שלו. וע"כ הוא פוגם באמונה ממש כי ע"י שיוצא מגדר השכל ורוצה להסתכל ולחקור במה שאין לו רשות עי"ז עיקר הכפירות ופגם האמונה וזה הפגם נעשה ע"י גזילה ג"כ שעי"ז פורץ הגדר כנ"ל. כי הממון נמשך מהארת הרצון בחי' פותח את ידיך ומשיבע לכל חי רצון שהוא בחי' הארת המקיפים שצריכין לדקדק מאד לעשות סייג לדבריו כוו' כנ"ל. וכשפורץ גדר השכל ומסתכל במה שאין לו רשות לפי בחינתו ורוצה שיתורצו לו דייקא כל הקושיות שקשה לו על הש"י. עי"ז פוגם באמונה ובא לכפירות גורות, כמו כן ממש בענין הממון (חסר) שגזילה ותאוות ממון הוא ע"י וכפירות ממש. כי פורץ הגדר שיש לו כוו' כנ"ל:

חלק ז

וע"כ כל מה שהוא ביד האדם בחזקת שהוא שלו. כי עיקר הממון והפרנסה נמשך מהידים שיש בים החכמה שמשם מקבל המלכות הפרנסה כמבואר במאמר הנ"ל. וע"כ זה שהממון והחפצים בידו הוא נאמן שהוא שלו ואין חבירו יכול להוציא מידו בלא ראיה כי כל ההכחשות הם בחי' פגם הרצון כי כשמכחיש את חבירו ורוצה להרוב הגבול שלו. וליגע בממון חבירו נמצא שהוא פוגם בהרצון הנ"ל. שהוא בחי' המקיפים הנ"ל שיש להם גדר וסייג כנ"ל. ועי"ז נפגמים הידים שיש בים החכמה שמשם הפרנסה שמארי בה הארת הרצון בחי' פותח את ידך ומשיבע לכל חי רצון כנ"ל. וע"כ זה שהממון בידו נאמן נגד חבירו שאומר אמת והממון שלו ולא פגם ברצון מאחר שהממון בידו שמשם מאיר הרצון שמשם נמשך הממון וכנ"ל:

חלק ח

וזה בחי' כל דאלים גבר בממון שאין מוחזק ביד א' מהם כההיא ארבא וכו'. כי מבואר שם בהתורה הנ"ל. שמי שרוצה להמשיך פרנסה צריך שיהיה איש חיל ולא ההיפך כי הפרנסה נמשך מהמלכות שמקבלת מהידים שיש בים החכמה. ששם מאיר הרצון כנ"ל.

וע"כ כשיש הכחשה ואין מוחזק ביד א' מהם אמרו רז"ל כלן דאלים גבר. כי מי שהוא איש שיל ביותר. ויתגבר ביותר ויתפסנו בידו זה מורה שהוא שלו באמת כשרז"ל כי באמת א"א להמשיך הממון והפרנסה כ"א ע"ז שהוא זריז ואיש חיל שהוא דייקא זוכה להמשיך הפרנסה ששם מאיר הרצון כנ"ל וע"כ זה שהוא עאישר חיל ומתגבר ביותר הוא שלו בוודאי כי אנו רואין שיש לו כח להמשיך הארת הרצחן שמאיר בה הפרנסה שצריכין לזה איש חיל דייקא כי זה שהוא שלו באמת הוא בבחי' הארת הרצון שמאיר בממון הכשר של איש הישראלי כי אצלו רצון השם יתברך כביכול. כי רצון השם יתברך שיהיה לו זה החפץ שהשפיע לו הש,י ברצונו מהידים הנ"ל. בחי' פותח וכו' ומשביע לכל חי רצון כנ"ל אבל זה המכחיש ורוצה לגזול את חבירו הוא פוגם ברצון הנ"ל בידים הנ"ל. וע"כ הוא בוודאי שלו כי אנו רואין שיש לו כח להמשיך זה הממון משרשו ע"י שהוא איש חיל ביותר שעי"ז נמשך הפרנסה וכו' כנ"ל:

חלק ט

וזה בחי' ראש השנה ויוה"כ כי מבואר שם בהתורה הנ"ל שעיקר הורא הדעת להאיר הדעת בעולם לגלות לכל באי עולם כי ה' הוא האלקים ולהוציא את ישראל מעוונות שבאים על ידי רוח שטות. ע"כ צריך כל אחד להשאיר ברכה אחריו בנים ותלמידים להאיר בהם דעתו. ולהודיע להם השגת אלקותו ורוממותו ית'. ומבואר שם שצריך שיהיה לזה הצדיק המאיר לבן ותלמיד בחי' כל וכו' שיוכל להאיר בדרי מעלה ודרי מטה דהיינו שלגדולים במעלה שהם בחי' דרי מעלה יהיה מראה להם שעדיין אינם יודעים בידיעתו ית' כלל. בחי' מה חמיטת מה פשפת בחי' איה מקום כבודו. ולהיפך לדרי מטה שהם בני אדם הנמוכים מאד ומונחים בשאול תחתיות ממש. יהיה מראה להם שעדיין הש"י אצלם ועמם וקרוב אליהם מאד ויחזקם ויעוררם שלא יתייאשו בחי' הקיצו ורננו שוכני עפר כי מלא כל הארץ כבודו וכו'. ואלו הב' בחי' שהם בחי' אי"ה ובחי' מל"א הם בחי' השגת בן ותלמיד שהוא בחי' אספקלריא המאירה שראה משה רבינו ע"ה שהוא בחי' השגת איה השגת הבן וכו'. ובחי' אספקלריא שאינה מאירה שראו שאר נביאים שהוא בחי' השגת מכה"כ שהוא בחי' השגת התלמיד. וצריך לכלול העולמות העליון בתחתון ותחתון בעליון שדדרי מעלה שהשגתם בחי' מה בחי' איה ישיגו הארה גם מהשגת מכה"כ כדי שיהיה להם יראה וכו'. וכן דרי מטה שהשגתם בחי' מכה,כ צריך לכלול בהם הארה מבחי' השגת איה כדי שלא יתבטלו במציאות כדי שיהי' להם יראה וכו' ע"ש כ"ז היטב:

חלק י

וזה בחי' ר"ה ויוה"כ. כי אנו עוסקין אז לגלות מלכותו ית' בעולם להארי הדעת הנ"ל בעולם להודיע לבני האדם שיש אלקים שליט ומושל בעולם שזהו עיקר עסקינו ועבודתינו בר"ה ויוה"כ. כמו שאנו אומרים בכל התפילות ובכן תן פחדך י"י אלקינו על כל מעשיך וכו' ותמלוך וכו' ותמלוך אתה ה' לבדך וכו' וידע כל פעול כי אתה פעלתו וכו' וכיוצא בזה הרבה כי אז הוא עיקר התגלות מלכותו ית' כי בר"ה נבראה העולם ועיקר הבריאה בגין דישתמודעין ליה כי לא תהו בראה לשבת יצרה ועיקר ישוב העולם הוא כשהעולם יודעין ממנו ית' כמבואר בהתורה הנ"ל ע"ש. כי בר"ה מתחילין עשי"ת ששבין ישראל מעונותיהם שהם הרוח שטות וממשיכין על עצמן הדעת הקדוש שהוא בחי' התגלות אלקותו ומלכותו עלינו וע"כ ר"ה הוא בר"ח ונכלל ר"ח ור"ה יחד כי זה עיקר התגלות אלקותו ית'. כי עיקר התגלות אלקותו ית' הוא ע"י הדעת שמאירין בבן ותלמיד שהוא השגת איה מקום כבודו והשגת מכה"כ וצריכין לכלול ב' ההשגות יחד כדי שיהי' להם יראה כנ"ל. כי באמת א"א לידע ולהאמין בהש"י כ"א ע"י ב' בחי' ההשגות הנ"ל יחד דהיינו השגת איה ומלא שהיא השגת הבן והתלמיד כי הש"י כביכול סתוך וגליא כי הוא נסתר מצד עצמו ונגלה מצד פעולותיו. וסתום וגליא זה בחי' שני ההשגות הנ"ל סתום זה בחי' איה מקום כבודו וגליא זה בחי' מכה"כ וצריכין לכלול שניהם יחד שזהו עיקר הדעת אותו ית' ומי שמפריד ח"ו זה מזה הוא נרגן מפריד אלוף שמפריד אלופו של עולם ומשם נמשכין כל הכפירות והאפיקורסית וכל האמונות כוזבות ועבודות זרות. כי ע"י בחי' איה לבד יכול ליפול לכפירות ואפיקורסית גמור מחמת שרואה שא"א להשיגו בשום אופן וכל הכפירות והאפיקורסית נמשך במחי' זו ע"י שמפרידין בחי' אי"ה מבחי' מכה"כ ולהיפך ע"י בחי' השגת מכה"כ לבד נמשכין ח"ו אמונות כוזבות ועבודות זרות שנמשכין מריבוי אור וכו'. כי ע"י שיודעין שמכה"כ והש"י נמצא בכל דבר. עי"ז נפלו לשטות של ע"ז ועובדים עץ ואבן וכל זה ע"י הפירוד שעושין בין בחי' איה ובין בחי' מכה"כ כי באמת צריכין לכלול שני השגות אלו יחד להאמין שמכה"כ ואעפ"כ הוא סתום ונעלם בתכלית ההעלם וא"א להשיגו ולידע ממנו כלל ואסור לנו לעבדו שום דבר בלתי לה' לבדו:

וע"כ בר"ה שאנו צריכין לגלותל מלכותו ית' ע"כ נכללין אז ב' הבחי' אלו ביחד שזהו בחי' כלליות ר"ה ור"ח יחד ביום זה. כי כל החדשים הם ללבנה והשנים הם לחמה כידוע וחמה ולבנה הם אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה כידוע שהם בחי' בן ותלמיד בחי' השגת איה ומלא. ועכשיו בר"ה נכללין חמה ולבנה. אספקלריא המאירה

ושאינה מאירה יחד שהם בחי' השגת איה ומלא כנ"ל שזהו בחי' ר"ח ור"ה שנכללין אז יחד כי עיקר התגלות אלקותו הוא ע"י כלליות דייקא ע"י שנכללין שני ההשגות אלו ביחד כנ"ל:

חלק יא

וזהו בחי' התעוררות השינה שנעשה בר"ה שזהו בח"י השופר שזהו בחי' הנסירה כמבואר בכוונות, זהו בחי' והי' ר' אליעזר ישן ור' יהושע ניעור שמבואר שם בהתורה הנ"ל ע"ש היטב. ומבואר שם ששינה זהו בחי' איה מקום כבודו בחי' "עין "לא "ראתה "אלהים "זולתך "יעשה וכו' שזהו בחי' ר' אליעזר ישן בחי' השגת הבן וכו'. ור' יהושע ניעור זה בחי' נבלתי "יקומון "הקיצו "ורננו "שוכני "עפר בחי' התעוררות השינה שמקיצין ומעוררין את הנופלים שלא יתייאשו עצמן כי מכה"כ שזהו בחי' השגת התלמיד וכו' ע"ש כ"ז היטב. וע"כ בר"ה שאז צריכין לגלות מלכותו בעולם להמשיך הדעת הנ"ל להודיע לכל באי עולם שיש אלקים שליט ומושל שזהו א"א להאיר ולהודיע בעולם כ"א ע"י שני בחי' ההשגות הנ"ל יחד שהם איה ומלא וכנ"ל. שהם בחי' שינה והתעוררות השינה כנ"ל. וע"כ בר"ה נעשים ב' הבחי' הנ"ל דהיינו הפלת דורמיטא בחי' שינה והתעוררות השינה ע"י השופר כדי להמשיך ולהאיר שני הה שגות הנ"ל שהם בחי' אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה חמה ולבנה שהוא ר"ח ור"ה שנכללין שניהם יחד בר"ה כי זכרון א' עולה לכאן ולכאן כשרז"ל כי עיקר התגלות אלקותו ומלכותו ית' בעולם הוא ע"י כלליות שני השגות אלו ביחד שהם בחי' כלליות העולמות דרי מעלה ודרי מטה עליונים ותחתונים יחד כנ"ל:

חלק יב

וזהו בחי' הנסירה שצריכין בר"ה לנסר בחי' מלכות מז"א כדי להביאם ולייחדם פב"פ כמבואר בכוונות וזה נעשה ע"י השינה והתעוררות השינה כמבואר שם היינו כנ"ל. כי ז"א זה בחי' שמים בחי' דרי מעלה בחי' אספקלריא המיארה. ומלכות היא בחי' ארץ בחי' אספקלריא שאינה מאירה בחי' מלא כה"כ וצריכין לנסרם כדי ליחדם פב"פ היינו כדי שיהיה יחוד וכלליות העולמות עליון בתחתון ותחתון בעליון שיוכללו שני ההשגות יחד בחי' איה ומלא כדי לגלות מלכותו בעולם. כי עיקר התגלות אלקותו יתברך הוא על ידי שנכללין ב' ההשגות אלו יחד כנ"ל. שזהו בחינת הדעת שהאיר משה בישראל בחי' אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים, ה' הוא האלקים זה בחי' כלליות ב' ההשגות הנ"ל כי ה' הוא בחי' אי' מקום כבודו כי שם הוי' ב"ה הוא סתום ונעלם בתכלית ההעלם בבחי' זה שמי לעלם ודרשו רז"ל עלם לשון העלמה כי הוא סתום ונעלם בחי' איה מקום כבודו. אלקים זה בחי' מלכות כידוע שהוא בחי' מכה"כ וצריכין לכוללם יחד שזהו עיקר

ידיעתו ית' בבחי' אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים בחי' ה' אחד ושמו אחד שזהו תכלית היחוד שאנו מייחדין בכל המצות ומע"ט. כי ע"י כלליות שני ההשגות אלו יחד עי"ז עיקר התגלות אלקותו ומלכותו בעולם ואז יכולין לידע ממנו ולהאמין בו ית' שזה ועיקר תכלית הבריאה בגין דישתמודעין לי' וכנ"ל:

ועוד יש בזה דברים הרבה בענין השופר ושאר עניני ימים הנוראים אך נשכח כי לא נכתב בזמנו:

חלק יג

וע"כ נקראין ימים הנוראים כי עיקר כלליות שני ההשגות הנ"ל יחד הוא בשביל היראה כ"ש במאמר הנ"ל וע"כ בר"ה ויוה"כ שאז נכללין יחד שעי"ז עיקר התגלות מלכותו ית' כנ"ל ע"כ נמשך אז יראה גדולה. וע"כ נקראים ימים נוראים בחי' ובכן תן פחדך וכו' ואימתך וכו' שאומרים אז כי עיקר הוא היראה כנ"ל:

חלק יד

וכן מרומז בהתורה הנ"ל שכל בחי' התיקונים המבוארים שם נעשין בר"ה ויוה"כ כי מבואר שם שכפי הסלח נא שפועלין ביהו"כ כן זוכין לבחי' חנוכה שהוא בחי' חנוכת הביהמ"ק שכלול מכל הבחי' הנ"ל ע"ש נמצא שהכל תלוי ביהו"כ. וזה ידוע שיוה"כ ור"ה קשורים יחד וכל ענין יה"כ מתחיל בר"ה ונגמר ביהו"כ נמצא מבועאר שכל בחי' התיקונים המבוארים בהתורה הנ"ל הכל מתחיל מר"ה ויוה"כ היינו כנ"ל כי בר"ה ויוה"כ נעשה כל הנ"ל כנ"ל:

חלק טו

(שייך לעיל) וזהו (משלי ל:ח') ריש ועושר אל תתן לי הטריפני לחם חקי, לחם חוקי דייקא כי צריכין לקבל הפרנסה בדרך חק שלא להקשות קושיות מפני מה חסר לו עדיין זה המלבוש או כלי זאת וכיוצא בזה כי קשיות אלו שהם חסרונות של בני אדם שהם בחי' קשיות כנ"ל אלו הקשיות א"א לתרצם בשום אופן למי שנכנס באלו הקשיות כי כל מה שהש"י יתן לו ויתורץ לו איזה קשיות קשה לו קושיות אחרים יותר ויותר, חזקים יותר מבתחילה כי יחסר לו חסרונות יותר מבתחילה כגון כלי כסף וכלי זהב ואבנים טובות ומרגליות ובנינים וארמונים וכלי בית הרבה וכיוצא בזה בלי שיעור ובכל פעם ידמה לו שחסר לו באמת אלו הדברים. וכאלו הם מוכרחים לו וא"א לו בלעדם כמו שאנו רואין בחוש אלו הדברים ברוב בני אדם שאתמול היה לו מאה אדומים ולא היה עולה על דעתו לדאוג על שאינו קונה מרגליות לאשתו או מנורות של כסף רק שהיה דואג שיהיה לו בגד נאה לשבת שגם זה קשה לעשות מסך כזה ואח"כ הזמיחן לו הש"י שהרויח פתאום שין או תי"ו אדומים ואזי תיכף יש לו דאגות וקטטות בביתו מחמת שאשתו רוצה שיקנה

לה מרגליות וכיוצא בזה שאר הכרחיות שנתחדשו לו עתה עד שא"א לתרצם כי אם יתן לו הש"י עוד יקשה לו עוד קשיות אחרות חזקות יותר ויותר וכנ"ל. ע"כ צריכין לקבל הפרנסה בדרך חק בבחי' הטריפני לחם חקי וכן בכמה מקומות נקראת הפרנסה בלשון חק כי חק הוא דבר שאין מבינים אותו ואסור להקשות עליו כשרז"ל חקה חקקתי גזירה גזרתי אין לך רשות להרהר אחריו כי כך צריכין לקבל הפרנסה להיות שמח בחלקו תמיד ולהסתפק במה שה' חונן אותו אם בלחם ומים. אם באיזה מלבוש פחות ואם הש"י משפיע לו איזה ממון או עשירות או עשירות גדול לעולם אל יהרוס מצבו להסתכל על יותר אע"פ שנדמה לו עכשיו שחסר לו זה הדבר המוכרח כי יזכיר א"ע שגם זה אינו ראוי שיתן לו השי"ת לפי מעשיו ואיך יעיז פניו לדאוג על יותר כי לפי מעשינו גם לחם צר ומים לחץ ג"כ אין אנו ראויים והכל בחסדו לבד כ"ש נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. ע"כ צריכין לקבל הפרנסה בדרך חק. בחי' הטריפני לחם חוקי כי הפרנסה נמשכת מרצון העליון מהמקיפים עליונים ששם צריכין לשתוק ולבלי ליכנוס בקשיות ותירוצים כי א"א לתרצם בתוך הזמן של העוה"ז ע"כ צריכין לשתוק ולבלי להרהר בהם כלל שזהו חקה כנ"ל:

פרק ד

חלק א

כל דבר שהוא ביד האדם הוא בחזקת שהוא שלו ע"פ התורה ויהי ביום השמיני (בסי' ע') ע"ש. והכלל שהעפר יש לה כח המושך וכו' והצדיק האמת הוא עניו כמשה ומשים עצמו כעפר ע"כ הוא יסוד עולם שיש לו כח המושך והוא ממשיך כל ההשפעות לעולם הוא ממשיך אלקותו ית' למטה כי הוא מקים את המשכן ששם נמשך אלקותו וכבודו ית' בחי' וכבוד ה' מלא את המשכן. וכל בני אדם שבעולם ראויים שיומשכו לזה הצדיק שהוא יסוד ושורש הכל אך שיש כח המכריח שמפסיק ומרחיק ממנו היינו שיש בני אדם שע"י דיבורם ומעשיהם הם מכריחים את בני אדם להפסיקם ולהרחקים מהצדיק ולפי כח המכריח כן מרחיק מהצדיק ואח"כ כשיופסק כח המכריח יחזיר וימשיך עצמו ויתקרב להצדיק שהוא בחי' עפר שיש לו כח המושך וכו' ע"ש כל זה היטב:

חלק ב

והנה הממון והחפצים וכל ההשפעות שיש לאדם הכל הוא כפי כח המושך שיש לו שמקבל מהצדיק שממנו נמשך הכל וע"כ כל דבר שהוא ביד האדם הוא בחזקת שהוא שלו כי מאחר שהיא בידו נמצא שיש לו כח המושך שממשיך השפעה זאת אליו ע"כ הוא בוודאי שלו כי עיקר כל ההשפעות שהם כל העשירות וכל החפצים נמשכין לכ"א כפי כח המושך שיש לו וכנ"ל. ובזה מובן היטב טעם הדין של כל דאלים גבר בדבר

שאין שום אחד מוחזק כההי' ארבא וכו' שהוא לכאורה תמוה וכי' מפני שהוא גבור יזכה בדבר שאינו שלו וכאשר נדחקו הפוסקים בטעם דין זה. אך ע"פ הנ"ל מובן היטב כי זה שהוא שלו בוודאי יתגבר ויזכה בו מאחר שהוא יש לו כח המושך של זה הדבר כי מאחר שבאמת הוא שלו ע"כ אצלו הכח המושך של אותו הדבר שעי"ז זוכה וקונה כל החפצים שלו כנ"ל. ע"כ זה שהוא שלו באמת בודאי יתגבר ויזכה בו מאחר שאצלו כח המושך של זה הדבר ע"כ בודאי יהיה נמשך זה הדבר אליו יתגבר ויזכה בו ע"כ אמרינן כל דאלים גבר:

חלק ג

וזה בחי' שודא דדייני שרשאי הדיין ליתנו למי שנראה בעיניו היינו ג,כ כנ"ל כי מי שהוא שלו באמת בודאי יהי' נמשך רצון הדיין אחריו ליתנו לו כי מאחר שזה החפץ הוא באמת שלו נמצא שיש לו כח המושך בזה החפץ להמשיך זה החפץ אליו כנ"ל. ע"כ בוודאי יהיה נמשך רצון הדיין אליו ליתנו לו. וזה בחי' בתר מרי נכסין ציבי משוך שהרצון נמשך אחר בעל הנכסים כי עיקר כח המושך הוא כפי חלקי הכבוד שלו כמובן בהתורה הנ"ל שהצדיק בחי' עפר ממשיך אלקותו ית' למטה שהוא בייי כבודו ית' בבחי' וכבוד ה' מלא את המשכן ועי"זממשיך כל ההשפעות. כי כל העשירות וההשפעות נמשכין מבחי' כבוד ה' בבחי' והעושר והכבוד מלפניך וכו'. וכן בכל מקום נסמך עשירות אצל כבוד. כי כל ההשפעות שהם בחי' עשירות נמשכין מכבודו ית' וכבודו ית' נמשך אל הצדיק שהוא בחי' עפר בחי' אשכון את דכא ולשם נמשכין כל ההשפעות וכל בני אדם שבעולם וכנ"ל וכבודו הוא בחי' רצון כ"ש רצונו של אדם זהו כבודו כ"ש רבינו ז"ל במ"א וע"כ בתר מרי נכסי ציבי משיך כי כפי חלקו בעשירות כן חלקו בכבוד שעי"ז יש לו כח המושך להמשיך שפע העשירות אליו וכמו כן נמשך הרצון אחריו כי הרצון הוא בחי' הכבוד שמשם כח המושך שמשם כל העשירות כנ"ל וע"כ מי שרצון הדיין נמשך אחריו בוודא יהוא שלו כנ"ל, וזהו בחי' שודא דדיינא שפוסקין בכמה דברים שא"א לעמוד עליהם:

חלק ד

וזה בחי' שבועות שהוא קבלת התורה. כי עיקר קבלת התורה הוא כדי להמשיך אלקותו ית' למטה כי מוום שברא הקב"ה את עולמו נתאוה להיות שכינתו בתחתונים וכו' כשרז"ל. כי דורות הראשונים שהם דור המבול ודור הפלגה וכו' סילקו את השכינה מן הארץ וכו' עד שבא משה והורידה לארץ כשרז"ל. וזה עיקר קבלת התורה כדי להמשיך שכינת אלקותו למטה כי על ידי התורה ממשיכין אלקותו ית' למטה כי התורה הוא אחדותו ית' וכשהתורה אצלינו כביכול הוא ית' בעצמו שוכן אצלינו וכ"ש בזוה"ק על

פסוק ויקחו לי תרומה. תרומה הוא התורה היינו כשאתם רוצים ליקח אותי תקחו אותי ע"י תרומה שהוא תורה מ"ם כמובא (בלק,ת בס' סו). וע"כ ניתנה התורה בהר סיני שהוא הר השפל והנמוך שבכל ההרים כשרז"ל כי התורה נמשכת אחר מי שהוא עניו ושפל. וכן ניתנה ע"י משה רבינו שהיה עניו מאד מכל האדם היינו כנ"ל כי עיקר התורה הוא בחי' כח המושך להמשיך אלקותו יתב' למטה שזה זוכין ע"י ענוה ושפלות דייקא כנ"ל:

חלק ה

וזה בחי' הנפת עומר שעורים וספירה כדי להמתיק ולבטל הכח המכריח המספיק ומרחק מהצדיק והתורה שהם ב' כח המושך להמשיך את העאדם לקרבו להשי"ת ולהמשיך אלקותו למטה. כי ע"י הנפת עומר שעורים נמתק ונתבטל הכח המכריח והמפסיק בשרשו כי באמת בשרשו גם הכח המכריח והמפסיק בשרשו כי באמת בשרשו גם הכח המכריח והמספיק בשרשו כי באמת בשרשו גם הכח המכריח והמספיק הוא לטובה גדולה כדי שיוכל לקבל הואר בהדרגה ובמדה שלא יהיה' ריבוי השמן גורם כיבוי הנר ח"ו כידוע. כי כפי גודל כח המושך היו מתבטלים במצאיות כי כל דבר נמשך לשרשו בפרט האדם שיש לו דעת לדעת ולהכיר את בוראו ית' שזה עיקר הדעת. ע"כ הי' נמשך להשי"ת יותר מדאי עד שהי' מתבטל במציאות, ע"כ הוא טובה גדולה מה שברא השי"ת בחי' כח המכריח המספיק שהוא מונע ומעכב רדיפת הדעת להכלל בו יתב' יותר מדאי כדי שיוכל לקבל האור בהדרגה ובמדה בבחי' והחיות רצוא ושוב, רצוא ע"י כח המושך, ושוב ע"י כח המכריח. אבל מחמת שכח המריח נמשך מבחי' צמצומים ודינים ע"כ כשנשתלשל למטה לפעמים נתהוים דינים גמורים שמהם יניקת הס,א והקליפות עד שתנהוה מהם כח המכריח ומפסיק יותר מדאי שהם כל המונעים והמפסיקים והמעכבים מלהתקרב להתורה ולצדייקם אמתיים ואינם מניחים להתקרב כלל. כי מהם נמשכים כמה בני אדם בעלי מחלוקת שהם מונעים ומפסיקים בכמה וכמה מניי מניעות מלהתקרב ולהצדיק האמת ולהתורה ולדרך האמת ע"י דיבוריהם ומעשיהם שהם מרבים בדברי חכמות של הבל בכמה מיני לשונות של שקר וערמימיות ומתלבשים עצמם במצוות וחסידות כאלו הם רוצים בתקנתו וכו' אשר א"א לבאר עוצם ריבוי דרכי דבריהם הרעים אשר באים בשליחות הבע"ד להכריח ולמנוע ולהפסקי את הישר הולך, מלהתקרב להש"י ולתורתו באמת. וכל זה הוא בחי' כח המכריח המפסיק מלהיות נמשך אחר הצדיק האמת שהוא בחי' עפר וכו' כנ"ל. אבל הכח המכריח המפסיק הזה בהכרח שיופסק ויתבטל כי אם יעהל לשמים שיאו וכו' כגללו לנצח יאבד ואז בסור המכריח ישוב ויתקרב במהירות גדול אל הצדיק האמת שיש

לו כח המושך וכמבואר שם בהתורה הנ"ל. וזה אנו מתקנים ע"י הנפת עומר שעורים וספירה שהם הכנה לקבלת התורה בשבועות שהוא בחי' כח המושך להמשיך אלקותו ית' למטה ולהמשיך כל ישראל וכל העולמות התלוים בהם אליו ית'. אבל מקודם צריכין לתקן ולהמתיק בחי' הכח המכריח המפסיק שלא יוכל להתגבר כנגד כח המושך הנ"ל להפסיק ממנו יתב' כנ"ל, ע"כ מביאין עומר שעורים ומניפין אותו שעי"ז ממתיקין כל הדינים בשרשן כמבואר בכוונות כי שעורה הם בחי' ה"ג מנצפ"ך כפולים שמשם שורש כל הדינים (כמובא) שהם בחי' כח המכריח והמספיק שנמשך מגבורתו ודינים כנ"ל וע"י הנפת עומר שעורים ממתיקין הדינים בשרשן ועי"ז נמתק הכח המכריח שלא ישתלשל ממנו ח"ו הכח המכריח והמספיק דס"א שרוצה למנוע ולהפסיק ולהרחיק לגמרי מהצדיק ומהתורה ומהשי"ת וכנ"ל. רק אדרבא שיהיה' כח המכריח לטובה גדולה כדי שיוכל לקבל האור בהדרגה ובמדה בבחי' רצוא ושוב וכו' כנ"ל.ף וזה בחי' ספירה שסורפין הימים לעומר כי הימים הם בחי' מדות כ"ש ומדת ימי. וע"י שסופרין הימים לעומר מתקנים הימים והמדות כדי לקבל על ידם האור הגדול בשבועות בהדרגה ובמדה ע"י כח המושך וכח המכריח המפסיק בשרשם בקדושה ששם שניהם לטובה גדולה כי הם בחי' רצוא ושוב כנ"ל שזהו בחי' האזהרה הגדולה שהזהיר והתרה בהם הרבה שלא יהרסו לעלות אל ה' כ"ש רד העד בהעם וכו' והגבלת את ההר וכו' פן הרסו לעלות וכו' שכל זה הוא בחי' כח המכריח המפסיק בשרשו בקדושה שאנו ממתיקין אותו בכל ימי הספירה. כדי שנוכל על ידו דייקא לקבל האור בהדרגה ובמדה כ"א לפי ערכו בלי הריסה חוץ מהמדה ח"ו, ושאל ישתלשל מהכח המכריח דקדושה ח"ו כח המכריח דס"א שרוצה למנוע ולהפסיק לגמרי מהאמת וכנ"ל:

חלק ו

וע"כ מביאין תחילה העומר משעורים ואח"כ בשבועות מביאין שתי הלחם מחטים כי שעורים מאכל בהמה וחטים מאכל אדם, אדם ובהמה הם בחי' דעת וכסילות בחי' חסד ודין כי הדעת והחכמה בחי' חסד, וכסילות והעדר הדעת בחינת דינים כמובא כ"פ והם בבחי' הכח המכריח והמספיק שנמשך מכסילות והעדר הדעת מבחי' דינים, וכח המושך הנמשך מחסדים ודעת, והם בבחי' שמאל דוחה וימין מקרבת, שמאל דוחה זה בחי' הכח המכריח המפסיק ומרחק קצת, וימין מקרבת זה בחינת הכח המושך ומקרב, ובקדושה שניהם צריכין דייקא כנ"ל. כי כח המושך בחי' אדם בחי' אהבה וחסד כ"ש בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה בחי' על כן משכתיך חסד שהוא בחי' חכמה בחינת ומשך חכמה מפנינים. אבל כח המכריח המפסיק הואבחי' בהמה העדר

הדעת כנ"ל, ועקיר המתקתו ע"י בעצמו שידע האדם עכ"פ שאין לו שום דעת ויעשה עצמו כבהמה. כי עיקר כחם של המונעים והחולקים שהם בחי' כח המכריח הוא ע"י חכמות של הבל שהכסיל רוצה להתחכם שנדמים בעיניהם כאלו הם חכמים גדולים ויודעים דרכים בעבודת הבורא ית' ורוצים בחכמות שקר למנוע מהצדיק האמת ומדרך האמת הכבוש מכבר. וע"כ ע"י עומר שעורים בעצמו שמביאין לקרבן ממתיקין אותו כי זוכין עי"ז להמתיק הדינים שמהם המניעות עד שנזכה לידע האמת שאין לנו שום דעת כבהמה ונבטל עצמינו לגמרי ונכיר שפלותינו באמת ואז נזכה להכיר גדולת הצדיק האמת ולהתקרב ולהמשך אליו ע"י כח המושך:

חלק ז

וע"כ אסור לקצור התבואה קודם העומר ועיקר מצות ספירה תלתה התורה בקצירת התבואה כ"ש שבעיה שבועות תספר לך מהחל חרמש בקמה תחל לספרו וכו'. כי עיקר גידול התבואה הוא ע"י כח המושך (כ"ש אדמו"ר ז"ל במ"א). כי התבואה מקבלת הכח המושך מהארץ והעפר ששם עיקר כח מושך של כל הדברים כי השי"ת ברא את הארץ ונתן בה כח המושך שתוכל להמשיך חיות לכל הדברים שבעולם כי הכל היה מן העפר. וכל דבר שבעולם מקבל כח המושך מהעפר ועי"ז ממשיך לעצמו חיות. וע"כ התבואה שגדילה מהעפר ומקבלת כח המושך ממנה ועיקר כח המושך הוא החיות האלקות שנתן הש"י בהארץ שיסדה בחכמתו שנתן בה חיות כזה שיהי' לה כח המושך של כל הדברים שבעולם. ועיקר החיות האלקות הוא בחי' מ"ה בחי' ענוה ושפלות שזהו בחי' עפר כ"ש בהתורה הנ"ל. כי א,א להמשיך חיות אלקות בשלימות כ"א ע"י בחי' ענוה ושפלות בחי' מ"ה. וכל מי שהוא בבחי' ענוה בחי' מ"ה ביותר שוכן אצלו חיותו יתב' יותר בבחי' אשכון את דכא כנ"ל. וע"כ מחמת שהעפר הואבחי' ענוה ושפלות ע"כ שם נעלם חיותו ית' יותר וע"כ שם הכח המושך של כל הדברים כנ"ל. וזהו בחינת תולה ארץ על בלימה, שעיקר קיום הארץ שתלוין באויר באמצע הגלגלים בגזירת הבורא ית' שנתהן בה כח המושך כידוע להמחקרים, וכל עיקר קיומה תולה ארץ על בלימה דהיינו בחי' שפלות וענוה כנ"ל. וע"כ כשקוצרין את התבואה מהעפר כדי שתהיה למאכל אדם כי השי"ת נתן כח בהארץ שתתן כח בהתבואה שמגדלת עד שיהיה כח המושך להתבואה להמשיך חיות להאדם ע"י שיאכל אותה כידוע בחוש שחיות האדם על ידי אכילתו ועיקר האכילה הוא לחם שנעשה מהתבואה מה' מיני דגן. ועיקר החיות שמקבל האדם על ידי האכילה הוא ע"י כח המושך שיש בהאכילה שנתן בה הש"י כח המושך כזה שתוכל להמשיך חיות להאדם. וכל הכח הזה של הלחם והתבואה שהוא כח המושך

להמשיך חיות להאוכלה הוא מקבלת מהארץ ששם כח המושך של כל הדברים כנ"ל. ועיקר כחה הוא מהצדיק יסוד עולם שבו תלוי הכל כי הוא עניו מכל, בחי' מה שעל זה תולה הארץ וכל אשר בה כנ"ל וע"כ כשקוצרין את התבואה והקצירה הוא בחי' כח המכריח והמפסיק כי קוצרין ומפסיקין את התבואה מהארץ. וע"כ חוששין שלא יתגבר ויתאחז ח"ו הכח המכריח המפסיק דסט"א שהוא רוצה להפסיק ולמנוע מהצדיק לגמרי דהיינו שלא יפסיק את התבואה מבחי' עפר לגמרי דהיינו מבחי' ענוה ושפלות שלא תתאחז הסט"א, שלא תביא את האדם האוכלה לידי גסות וגבהות כ"ש פן תאכל ושבעת ורם לבבך ושכחת וכו' וכ"ש ואכלת ושבעת השמרו לכם וכו' כשפרש"י שם ואז ח"ו ועצר את השמים וכו' והאדמה לא תתן את יבולה וכו' כי מאחר שמתגבר כח המכריח דס"א שהוא גסות כנגד כח המושך שהוא ענוה אזי בוודא יהארץ לא תתן את יבולה כי עיקר מה שהארץ נותנת יבולה הוא ע"י כח המושך כנ"ל. אבל עכשיו ע"י רום שבא ע"יע אכילה דסט"א שעי"ז נפתה לבו כנגד השי"ת עד שבא לידי ע"ז שהיא בחי' גסות כשרז,ל שזהו בחינת כח המכריח שהתגבר כנגד כח המושך ע"כ בוודאי הארץ לא תתן את יבולה. מאחר שהגבירו הכח המכריח על כח המושך וכנ"ל ע"כ הזהירנו התורה שבשעת הקציר שהוא בחי' כח המכריח לא נתחיל חרמש בקמה לקצור עד שיקדש את הקצירה תחילה ע"י קצירת העומר והנפותיו וקרבנותיו שעי"ז ממתיקין הדינים וממתיקין כח המכריח בשרשם כנ"ל שלא יתאחז ממנו הכח המכריח המפסיק דסט"א רק יהי' הכח המכריח רק לטובה ואז הותר הקציר שהוא בחי' כח המכריח, כי לא יתאחז בו עוד כח המכריח דסט"א כי כבר נמתק ע"י העומר כנ"ל:

חלק ח

ואז מתחילין לספור הימים. כי עיקר הספירה והמנין הוא במקום שיש ישות כי בבחי' מה אין שייך מנין. ועיקר הישות ששם המנין הוא ע"י בחי' כח המכריח שהוא הצמצום והגבול של הדבר שלא יחזור ויתבטל במציאות. כי באמת גשמיות העפר וכל אשר בה נמשך מכח המכריח שנתהוה בגזירתו יתב' שעי"זיצאו כל הדברים ונתגשמו ממ"ה ואין ליש בשביל בריאת העולם וקיומו. ועל כן כח המכריח בעצמו תולה בבחי' מה שהוא בחי' כח המושך. כי באמת שניהם אחד כי א"א שיתקיים כח המושך כ,א ע"י כח המכריח כדי שלא יתבטל במציאות כנ"ל וע"כ באמת א"א להבין זאת בדעת ושכל כ"א באמונה שאנו מאמינים שכל הגשמיות והישות וכל הזמן נתהוו בגזירתו יתב' מבחי' מה ואין מבחי' למעלה מהזמן. נמצא שהמספר והמנין שהוא רק בזמן ובישות הועא בבחי' כח המכריח כנ"ל. ואנו צריכין להמתיק הכח המכריח שמשם כל הישות והזמן

ששם כל המנין והמספר, לקשר הכל לבחי' מה לבחי' כח המושך כדי שלא יפסיק ח"ו הכח המכריח מכח המושך להש"י ולתורתו ולצדיקים האמתיים, רק שהכח המכריח בחי' ישות ומנין בחי' זמן יהיו כלים לקבל על ידו כח המושך. כי א"א לקבל החיות ע"י כח המושך כ"א ע"י כלים וצמצומים שנעשים ע"י כח המכריח. וזה בחי' ומדת ימי מה הוא, ומדת ימי זה בחי' המדות והצמצומים שנעשים על ידי כח המכריח, צריכין לקשרם לשרשם לבחיט' מה שהוא כח המושך. כי שניהם אחד בשרשם כנ"ל. וזה שאנו מבקשים למנות ימינו כן הודע ונביא לבב חכמה, למנות ימינו, היינו שבימינו המנויים והספורים שהם בזמן ובמדות נזכה להמשיך ולהביא לשם דעת וחכמה עד שנקשר כל הימים והזמן והישות שהוא בחי' כח המכריח, לקשר הכל לבחינת חכמה שהוא כח מה בחי' כח המושך שיהיו הכל רק כלים לקבל על ידם חיות אלקות ע,י כח המוש דוכנ"ל. וזה ובחי' ספירה שצריכין לספור הימים לעומר כי ע"י קצירת העומר ותנופתון וכו' המתיקו הכח המכריח שמשם כל הזמן והישות ואז מתחילין לספור הימים כדי להמתיק מנין ומספר הימים בחי' זמן בחי' ישות בחי' כח המכריח, לקשר הכל בלי' מה לבחי' כח המושך שאנו צריכין עתה להכין עצמינו לזכות לקבל התורה בשבועות שהיא בחי' כח המושך להמשיך אלקותו יתב' עלינו תמיד וכנ,ל. וע"כ תלתה התורה מצוות הספירה בקצירת התבואה כ"ש מהחל חרמש בקמה תחל לספור וכו' היינו כנ,ל. וע"כ אומרים אחר הספירה ארץ נתנה יבולה, היינו כנ"ל כי בכל יום ויום של ימי הספירה כפי מה שממתיקין בכל יום כח המכריח כן ממשיכין עלינו כח המושך שהוא בחי' קבלת התורה בשבועות כנ"ל ועי"ז ארץ נתנה יבולה כנ"ל:

חלק ט

כלל הדבר למעשה שעיקר מה שרחוקים מהצדיק האמת שהיה יכול להמשיך ולקרב הכל להשי"ת ולהתורה כנ"ל העיקר הוא ע"י כח המכריח המפסיק שהם ב"א המונעים בדיבוריהם ומעשיהם מלהתקרב אל האמת. ועיקר כח המכריח המפסיק הוא ע"י גסות וגבהות שמשם באים כל הדיבורים רעים שלהם שמדברים על הצדיק האמת כדי להפסיק ולמנוע ממנו כ"ש תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק בגאוה ובוז וכ"ש פימו דברו בגיאות. ע"כ כל מי שנכנס ארס דבר יהם הרעים בלבו ובלבול דעתו עד שאינו יודע האמת, תקנו שישפיל א"ע באמת כעפר ויזכור שפלותו ופחיתותו היטב וגודל ריחוקו מהשי"ת וכל המ שעבר עליו מעודו. וכשירגיל א"ע לידע שפלותו ופחיתותו באמת אז בוודאי יתגלה לו האמת בחסדי השי"ת וחמלתו הגדולה כי יתבטל הכח המכריח המפסיק שכל כחו ע"י גאות וגסות הרוח כנ"ל. ויתגבר הכח המושך שהוא

בחי' שפלות וענוה ועי"ז יזכה להיות נמשך במהירות גדול אל האמת לאמתו כמבואר בהתורה הנ"ל:

חלק י

וזהו שנוהגין בליל שבועות שאומרים ההתחלה והסיום של כל ספר. כי ההתחלה הוא בחי' כח המושך. והסיום הוא בחי' כח המכריח המספקי כי התחלת הספר של הנביא או התנא שהוא בחי' התחלת השגתו הוא בחי' כח המושך, שע"י כח המושך המשיך השראת שכינתו עליו עד שזכה להשגה זאת בבחי' (איוב כ,כ) ומשך חכמה מפנינים. אבל כפי גודל תשוקת הצדיק להמשיך כחמתו יתב' אליו היה בלי גבול עד שח"ו היה מתבטל חכמתו לגמרי כי ריבוי השמן גורם כיבוי הנר כנ"ל, ע"כ צריכין כח המכריח שהוא בחי' הצמצום כדי שיקבל החכמה וההשגה בגבול ובמדה שזהו בחי' גמר וסיום הספר שבהכרח שכל ספר יהיה לו סיום וגמר. והגמר והסיום נשמך מבחי' הכח המכריח המפסיק שהוא בחי' הצמצום והגבול כנה"ל. וע"י שני כחות אלו עיקר השגת הדעת האמת שהוא בחי' קבלת התורה כנ"ל. ע"כ אומרים בשבועות ההתחלה והסיום של כל ספר כדי להמשיך בחי' כח המושך וכח המכריח דקדושה כי שניהם צריכים כי על ידם עיקר קבלת התורה כנ"ל:

חלק יא

וזה שנעורין בליל שבועות כי כל אדם כלול מבחי' כח המושך וכח המכריח הנ"ל. כי עיקר החיות שהוא הנשמה הוא בבחי' כח המושך כי הנשמה נמשכת תמיד אחר כח המושך שהוא הצדיק והתורה שמושכין את האדם להשי"ת והיא מקבלת מכח המושך לעצמה ועי"ז ממשכת חיות וקיום להגוף ומתגברת בכל עת להמשיך גם את הגוף להשי"ת שזהו העיקר שבשביל זה נברא האדם בגוף ונפש כדי שגם הגוף יתהפך אל הנפש שיהי נמשך אחר רצון הנפש שנמשכת תמיד אחר כח המושך להשי"ת ולתורתו. אבל הגוף הוא בבחי' כח המכריח כי הוא נוטה אחר תאוות עוה"ז והבליו ורוצה להכריח את הנפש להפסיקה מהשי"ת ותורתו ח"ו. ועיקר שלימות האדם הוא שיגביר כח המושך על כח המכריח שיגביר הנפש על הגוף עד שגם הגוף יהיה נמשך אחר כח המושך להשי"ת ותורתו כנ"ל ואז הגוף הוא טובה גדולה להנפש שעי"ז תוכל להתקיים ולקבל האור בהדרגה ובמדה וכמבואר לעיל. ואם לא היה חוטא אדה"ר היה האדם יכול לזכות בחייו לבא לזה שיתהפך הגוף לנפש, הכח המכריחלכח המושך עד שהיה זוכה להיות נמשך אחר השם ית' ולהכלל בו כראוי ברצוא ושוב בתכלית השלימות בחיים חיותו. אבל מחמת שאכל מעץ הדעת נאחז בהגוף הגשמיות עד שא"א לו בחייו שיתהפך הגוף בשלימות לבחינת כח המושך ע"כ נגזר עליו המיתה שאז צריך לשוב אלא העפר כ"ש כי

עפר אתה ואל עפר תשוב, אל עפר דייקא כי שם בעפר דייקא יתבלה הזוהמא מן הגוף עד שישוב גם הגוף לבחינת עפר שהוא בחי' שפלות שהוא בחי' כח המושך כמבואר לעיל ואז יקום בתחיה בגוף חדש זך וצחו ואז יתהפך הגוף לבחי' כח המושך ויזכה להשיג את השי"ת בגוף ונפש ויחי' חיי עולם לעד ונצח. ועל כן עיקר התחי' יהיה להשפלות של כל אחד כ"ש אדמו"ר ז"ל (בלק"ת בסי' ע"ב) בהתורה חיים נצחיים וכשרז"ל הקיצו ורננו שוכני עפר מי שנעשה שכן לעפר בחייו, היינו כנ"ל כי ע"י שנעשה שכן לעפר שזכה לשפלות אמתי עי"ז עיקר התחי' כי דייקא ע"י השפלות בחי' עפר יזכה להכלל בבחי' כח המושך כנ"ל שזה עיקר התיקון של תחיית המתים שאז יתתקן בשלימות חטא אדה"ר ש הביא מיתה לעולם. כי עיקר התיקון כשזוכין שגם הגוף יהיה נמשך בשלימות אחר כח המושך שזה זוכין ע"י שפלות דייקא כי עיקר כח המושך הוא בחי' שפלות שהוא בחי' עפר כנ"ל. ושינה הוא א' מס' במיתה וגם עיקר השינה הוא מחמת המלחומה שיש בין כח המושך וכח המכריח שהם בחי' גוף ונפש שמחמת זה צריכין שינה שהוא נייחא למוחין שאז הגוף נח מתאוותו ואז המוח שהוא הנשמה יש לה נייחא קצת ונמשכת למעלה לשורשה מחמת שאין כח המכריח כנגדה כ"כ. אבל אין זה שלימות הנשמה כי עיקר שלימותה הוא שתהפוך את הגוף זשהוא בחי' כח המכריח לבחי' כח המושך כדי שתקבל אור הש,י בהדרגה ובמדה כראוי וכנ"ל וע"כ ארז"ל שינה לרשעים הנאה להם וכו' לצחדיקים רע להן וכו'. כי הרשעים שאצלם מתגבר כח המכריח על כח המושך השינה טובה להם שאז הנשמה נייחא ואינו מתגבר הכח המכריח כנגדה. אבל לצדיקים השינה רע להם מחמת שבהקיצם הם לוחמים מלחמת ה' ומגבירים הכח המושך על כח המכריח שזה עיקר עבודת האדם אבל בשינה הנשמה נייחא ונמשכת כרצונה אחר כח המושך בלי מלחמה עם כח המכריח ואין זה שלימות הצדיק וכנ"ל. וע"כ השינה רע לצדיקים כ"א מה שמוכרחים לישן בשביל קיום הגוף. וע"כ בשבועות נעורין הכל כי אז הוא קבלת התורה שאז מתגבר כח המושך כנ"ל עד שנתהפך גם כח המכריח לכח המושך כי גם כח המכריח נמתק בכל ימי הספירה וכנ"ל ע"כ אין צריכין שינה שהוא א' מס' במיתה כי אז זוכין לבחי' תחיית המתים שזכו ישראל בשעת קבלת התורה כשרז"ל שעיקר התחי' הוא בחי' זאת שנתהפך כח המכריח לכח המושך ואז בוודאי אין צריכין לשינה שנמשכת רק מהמלחמה שיש בין כח המושך לכח המכריח וכנ"ל:

חלק יב

(שייך לעיל) וזה בחי' ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר. יצ"ט הוא בחינת כח המושך להשי"ת ולצדיקי אמת וכו'. ויצה"ר הוא להיפך בחי' כח

המכריח המתגבר להפסיק מהם ח"ו. ועיקר עבודת האדם שיזכה לאהוב את ה' עם שני היצרין דהיינו שיהפוך גם כח המכריח לכח המושך להש"י שזהו בחי' אהבה כ"ש (הושע י"א:ד') בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה וכנ"ל. כי כשזוכין להגביר כח המושך על כח המכריח אזי גם הכח המכריח לטובה גדולה כי דייקא על ידו יכולין לקבל האור בהדרגה ובמדה להיות נמשך אחר השי"ת כראוי ואם לא היה כח המכריח היה כח המושך מתבטל לגמרי כי היה בטל במציאות וכנ"ל וזה עבודתינו כל ימי הספירה להמתיק כח המכריח להפכו לטובה וכנ"ל וזה עובדתינו כל ימי הספירה להמתיק כח המכריח להפכו לטובה וכנ"ל וע"כ נעורין בשבועות וכנ"ל:

חלק יג

ועקיר חטא אדה"ר היה ע"י האכילה שאכל מעץ הדעת טו"ר כי ע"י האכילה נמשך חיות האדם ועיקר החיות הוא חיבור הנפש והגוף שהם בחי' שני הפכים כידוע כי הם בבחי' כח המושך וכח המכריח כנ"ל וע"י האכילה נמשך חיות ומתחברים וע"כ יש בהאכילה שני בחי' כי אכילת הצדיק הוא רק בשביל הנפש דהיינו שבאכילתו מקיים הנפש בהגוף כדי שגם הגוף יהיה נמשך להשי"ת ויתהפך כח המכריח לכח המושך וזה בחי'צדיק אוכל שבוע נפשו וזה עיקר החיות באמת כי עיקר החיות כשזוכין להיות נמשך תמיד אחר הש"י ותורתו וצדיקיו שהם עיקר החיים. כ"ש כי הוא חייך וכו'. אבל הרשעים אכילתם בשביל הגוף לבד ואז ע"י אכילתם מתגבר כח המכריח על כח המושך וע"כ נפסק ונחסר החיות ע"י אכילתם כי עיקר החיות ע"י כח המושך שממשיך החיות מהשי"ת. ומאחר שהרשעים ע"י אכילתם מגבירים כח המכריח על כח המושך ע"כ נפסק ונחסר החיות ע"י אכילתם וזה בחי' ובטן רשעים תחסר כי כל מה שאוכלים יותר נחסר להם באמת החיות ביותר מחמת שעל ידי אכילתם מחלישים בכל פעם כח המושך דקדושה שמשם עיקר החיות באמת וע"כ רשעים בחייהם קרויים מתים. וזה בחי' אכילת עץ הדעת טו"ר שנאמר בו ביום אכלך ממנו מות תמות כי אכילה של איסור בחי' אכילת עץ הדעת טו"ר שנאטמר בו ביום אכלך ממנו מות תמות כי אכילה של איסור בחי' אכילת עץ הדעת טו"ר הוא התחלת המיתה כי ע"י אכילה הזאת מתגבר כח המכריח המפסיק. ונחלש כח המושך שמשם עיקר החיות כנ"ל. וע"כ אסור לישראל לאכול לחם מתבואה חדשה עד שיקרב העומר כי לחם עיקר אכילת האדם ואסורים לאוכלו עד שמקריבין העומר שעורים שעי"ז ממתיקין כח המכריח בשרשו עד שנתפהך לכח המושך כנ"ל ואז דייקא הותר הלחם לאכילת ישראל כי אז האכילה בקדושה בבחי' צדיק אוכל לשובע נפשו דהיינו שזוכין ע"י האכילה שגם הגוף שהוא בחי' כח המכריח

יתהפך לבחי' הנפש שהוא בחי' כח המושך וכנ"ל כי אכילת ישראל צריכה להיות בבחי' זאת שזה עיקר החיות באמת כנ"ל:

חלק יד

וזה בחי' לעשות רצונך אלקי חפצתי ותורתך בתוך מעי (תהילים מ׳:ט׳) ופרש"י כל מאכלי על פיך. לעשות רצונך אלקי חפצתי זה בחי' כח המושך שאני חפץ ומשתוקק ונמשך תמיד אליך לעשות רצונך וזה ע"י ותורתך בתוך מעי ע"י שכל מאכלי על פיך כי ע"י שישראל מקדישים אכילתם ע"פ התורה עי"ז זוכים להפוך גם כח המכריח לכח המושך עד שהם נמשכים להשי"ת בגוף ונפש לעשות רצונו תמיד בחי' לעשות רצונך אלקי חפצתי וכו' כנ"ל:

חלק טו

וזה בחי' משכני אחריך נרוצה. משכני לשון יחיד נרוצה לשון רבים היינו כי ע"י בחי' כח המושך שמאיר מלמעלה בנפש האדם עי"ז הנפש נמשכת תמיד אחר השי"ת אבל הגוף הוא בחי' כח המכריח הרוצה להפסיק כנ"ל. אבל העיקר שיעמוד האדם במלחמה זאת עד שיגביר הכח המושך על הכח המכריח עד שגם הגוף ישיש כגבור לרוץ אורח. ויהיה נמשך אחר השי"ת וכנ"ל. וזהו משכני לשון יחיד כי עיקר כח המושך מלמעלה הוא מאיר רק בהנפש אבל אנחנו מתגברים להפוך גם הגוף שהוא בחי' כח המכריח לבחי' כח המושך כנ"ל וזהו אחריך נרוצה לשון רבים היינו שאנחנו נרוץ אחריך בשני הכחות יחד בכח המכריח וכח המושך בגוף ונפש בבחי' ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך כנ"ל. כי זה עיקר הבחירה והנסיון של האדם שיגביר כח המושך על הכח המכריח עד שיעבוד השי"ת בשני הכחות דייקא כי אין קיום לכח המושך כ"א ע"י כח המכריח וכנ"ל. וזהו בחי' מ"ש אדמו"ר ז"ל (בסי' מ"ט) בלק"ת שהוא טובה גדולה מה שי יצה"ר לאדם כי עיקר שלימות העבודה עי"ז דייקא וכו' היינו כנ"ל:

פרק ה

חלק א

כל מה שהוא ביד האדם הוא בחזקה שהוא שלו :

כי איתא בסי' מ"ב שצריכין להאמין בחכמים אמתיים שכל דיבוריהם ומעשיהם אינם פשוטים אלא יש בהם רזין ועי"ז ממתיקין כל הדיינים כ"ש בזוה"ק מי שעובדוהי לאפשטא משכינתא לבושין דקדרינותא דפשטין ולאלבשא בלבושין דנהירין דרזין דאורייתא דאור רז איתקרייא וכו' כדין וראיתיה לזכור ברית עולם שזהו עיקר ביטול והמתקת כל הדינין ע,ש בסי' הנ"ל על פ' וירא בצר להם בשמעו את רנתם מ"ש בתחילה בענין הנגינה ואח"כ כתב שעי"ז שעושין לבוש נאה לצדיק ממתיקין הדינים וכן ע"י

אמונת חכמים הנ"ל שמאמין שכל דיבוריהם ומעשיהם אינם פשוטים וכו'. והכלל כי הצדיק הוא בחי' קשת בחי' השכינה וכשעושה לו לבוש נאה וכן ע"י שמאמין בו שכל דבריו אינו פשוט אלא יש בהם רזין בזה מפשיט מהשכינה מבחי' קשת לבושין דקדרינותא שהם בחי' פשטין ומלבישין אותה בלבושין דנהירין שהם בחי' רזין שעי"ז נתעוררין רחמיו ית' לבטל כל הדינים מישראל בבחי' וראיתיה לזכור ברית עולם וכו' ע"ש. ומ"ש שם עוד שזהו בחי' התקיעות שסימנם קש,ת שהם בחי' תלת גוונין דקש"ת בחי' האבות. וזהו בחי' והיו שדי בצריך שין בחי' תלת אבהן י"ד הם בחי' י"ד אותיות של י"י אלקינו י"י שהם ר"ת אברהם יצחק יעקב שהם בחי' תלת גוונין דקש"ת שהם בחי' לבושין דנהירין הנ"ל שעי"ז וראיתיה וכו' בחי' ביטול כל הדינים מישראל וכו' ע"ש:

חלק ב

כי בענין זה של אמונת חכמים הנ"ל תלוי קיום כל התורה כולה. כי א,א לזכות לקיום התורה ולהכיר את הבורא ית' כ"א ע"י אמונת חכמים שהם הצסיקים אמתיים שכבר שברו את יצרם לגמרי עד שזכו להשיג רזי עולם להבין ולהשיג את כל המעשה הנעשה תחת השמש. כי באמת כל העולם ומלואו מלאה רזין וסודת נוראות ונשגבות מאד. ואפי' מי שאינו צדיק רק הוא בר דעת אמתי ומאמין בהאמת יוכל להבין מרחוק נפלאות הבורא ונוראותיו שהם מלאים כל העולם. כי בכל הבריאה בכלליות ובפרטיות ובכל מה ש נעשה בכל יום בכולם יש חכמה עמוקה ונפלאה כ"ש כולם בחכמה עשית וכו' דהיינו חכמת התורה שהיא עיקר החכמה. נמצא שיש בכל דבר חכמות התורה הקדושה. והתורה מלאה רזין ורזין דרזין עד אין קץ. והיא מלובשת בכל הדברים שבעולם. ע"כ בוודאי בכל דבר שבעולם בכלל ובפרט יש בהם רזין נשגבין מאד מאד ועל זה התפלא דוד ואמר מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך וכתיב מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית וכו'. ועיקר הכוונה על חכמות התורה שמלאה רזין עילאין (לא כמו שטועים המחקרים שנאמר ח"ו על חכמותיהם כי באמת גם בתוך כל החמות יש פנימיות ופנימות דפנימיות וע"כ נקראים חכמותיהם אפי' מה שמשיגין לפעמים איזה אמת הכל נקרא חכמות חיצוניות כמו למשל כשמשיג בחכמתו שהעולם הוא כדורי או טבע האויר שמתפשט וברוח ע"י חום האש וכיוצא בזה אינו משיג כ"א הדבר כמו שהוא שנודע לו האמת שהאויר ברוח ומתפשט מפני האש ועי"ז עושה כמה כלים ותחבולות נפלאות אבל טעם הדבר מדוע הוטבע כך באויר, זה נעלם מכל החכמים מאד כי טעמי הטבע נעלם מכל החכמים וע"כ נקראים כח חכמתם חכמות החצוניות כי בפנימיות אין יודעין דבר. ומרוב טעותם הם רוצים להטעות את הבריות כאלו גם כל סודות הקבלה

הקדושה כלולה בחכמותיהם החיצוניות המוטעת ע"פ רוב כידוע להם בעצמן שעדיין לא השיגו שום דבר בבירור כ"א חכמת ההנדסה והמספר כמובא במ"א וכאשר הם בעצמם מוכרחים להודות על זהאוי לטועים כאלה. ואין צריכין לסתור שטותים כאלה שהם כנגד אמונת ישראל). כי אנו מאמינים בפנימות התורה שבכל מצוה ובכל אות ואות מהתורה יש רזין ורזין דרזין נוראים ונשגבים עד אין קץ כ"ש לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד וכתיב פלאות עדותיך וכו' (ועיין במ"א מזה) וכתיב ארוכה מארץ מדה וכו'. ואפי' בכל הדברים שבעולם יש בהם רזין נפלאים כי כל דבר מקבל חיות מחכמת התורה שמלאה רזין כי הד' יסודות ארמ"ע שהם בחי' דצח,מ שהם כלל הבריאה הם בחי' ד' אותיות שם הוי' ב"ה בחי' טנת"א וכו'. ויש טעם נפלא וכמוס לכל דבר ודבר מפרטי הטבע כי באמת אין שום טבע כלל כי הטבע מתנהגת בחכמתו ית' בהשגחה נפלאה רק שהש"י העלים זאת מדעת הבריות בשביל הבחירה. כי עיקר הבחירה תלויה בזה מה שאין רואין ההשגחה באתגליא ויכול הטועה לטעות שיש טבע ח"ו. אבל אנו בני ישראל קדשנו במצוותיו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת ע"י משה רבינו ע"ה וע"י צדיקיו האמתיים שפרשו לנו התורה כפי קבלתינו מחכמי המשנה והתלמוד לידע ולהאמין שהכל בהשגחה פרטיית והקב"ה ברא את העולם ומנהיגו בכל עת בחכמה נפלאה בהשגחה פרטיית ע"י אותיות התורה הקדושה שבהם ברא ומנהיג הכל בנפלאותיו הנוראות וע"כ בכל דבר שבעולם בכלל ובפרט יש בו רזין עילאין אך מחמת שכל זה נעלם מהעולם מאד מחמת גשמיית עכירות מעשיהם שעי"ז נתעכר השכל ע"כ אין שום אדם יודע מה נעשה בעולם בכל עת. ע"כ העיקר הוא אמונת חכמים אמתיים שהם צדייק אמת ששברו את גופם לגמרי עד שזכו להשיג רזי עולם. עד שכל מעשיהם ודיבוריהם יש בהם רזין נפלאים ואינו פשוט כלל כי הם יודעים מה שעושים ומדברים לא כמו המון עם שעושים ומדברים ואינם יודעים כלל פנימיות מעשיהם ודיבוריהם עד היכן הדברים מגיעים. ע"כ ע"י שמאמינים בהם כנ"ל שכל דיבוריהם ומעשיהם אינו פשוט אלא יש בהם רזין עי"ז עיקר יחוד קוב"ה ושכינתיה שזה עיקר תיקון כל העולמות ומבטל כל הדינים כי בזה תלוי קיום כל התורה כי עי"ז מאמין שבכל הדברים שבעולם יש בהם רזין רק שאין אנו מבינים אותם מחמת גשמיות גופינו כי הלא זה הצדיק ששיבר את גופו יודע באמת מה שעושה ומדבר כי בכולם יש רזין כנ"ל:

חלק ג

וכל ההכחשות והגזילות שבמו"מ הכל נמשך מפגם א מונה הנ"ל כי אם היה מאמין שבכל דבר ישרזין בוודאי לא היה מכחיש את חבירו ולא היה עולה על דעתו לשלוח

יד בממון וחפצים של חבירו כי בוודא יהש"י יודע מה שעושה שנתן לזה כ"כ חפצים ועשירות ולרש אין כל כי הכל ע"פ חכמתו האמיתית שיודע שהכל לטובתו הנצחית. ואיך יעלה על דעתו לשנות רצון הבורא ית' ויגע בממון חבירו שלא כדת התורה הנ"ל וכמו שכתוב בהתו' אחוי לן מא וכו' ובהתו' צוית צדק על מארז"ל מילחא כי סריא וכו' שבהממון והחפצים יש גוונין עילאין ומי שמסתכל על שורש הממון ששורשו גוונין עילאין בוודאי לא יתאוה לגשמיות הממון כלל מכ"ש שלא יגע בשל חבירו כלל (ע"ש בסי' כ"ג וכ"ה לק"א). נמצא שעיקר פגם המשא ומתן שמכחיש את חבירו הוא ע"י פגם האמונה הנ"ל שפוגם בגוונין הנ"ל בבחי' תלת גוונין דקשת שהם בחי' לבושין דנהירין דרזין דאורייתא וכנ"ל. וע"כ התיקון הוא שבועה שכל מקום שיש הכחשה צריכין שבועה כי השבועה בבחי' אבות בבחי' אשר נשבע לאבותיך בחי' ברית עולם. היינו כי ע"י השבועה בשם ה' ובהתורה הקדושה מעוררין הגוונין הנ"ל שהם בחי' אבות בחי' תלת גוונין דקשת שמאירין ע"י הברית והשבועה שנשבע הש"י לנח הצדיק. וע"י שמאירין גווני הקשת בחי' לבושין דנהירין דרזין הנ"ל שהוא בחי' אמונת חכמים הנ"ל עי"ז נתבטל ההכחשה שבממון כי ע"י הארת הגוונין עי"ז נתבטל חמדת הממון כנ"ל. וע"כ תקנו שהשבועה מגיע למי שהחפץ מוחזק בידו כי יד האדם הוא בחי' י"ד אותיות הנ"ל ש להג' שמות יי אלקינו יי כנ"ל (וכ"ש בשערי ציון בתיקון הנפש) שאלו הג' שמות הם ר"ת אברהם יצחק ויעקב בחי' הגוונין הנ"ל שנתעוררין ע"י השבועה כנ"ל וע"כ מי שהממון והחפץ בידו הוא בחזקתו ומגיע לו השבועה כי בבחי' י"ד שם בחי' הגוונין ששם בחי' השבועה שהיא בחי' ברית עולם בחינת ברית ושבועה שעי"ז מתבטל חמדת הממוחן ונתברר האמת ע"י התגלות הגוונין וכו' וכנ"ל:

חלק ד

וזהו בעצמו מ"ש שם אדמו"ר ז"ל שמי שעושה לבוש נאה לצדיק הוא ג"כ ממתיק הדינים על ידי שמפשיט מהצדיק שהוא בחי' השכינה לבושים גסים ומקולקלים ומלבישו בלבושין נאים שזהו בחי' הנ"ל שמפשיט מהשכינה לבושין דקדרינותא ומלבישה בלבושין דנהירין דרזין דאורייתא שעי"ז נתעוררין רחמיו ית' לזכור ברית עולם בבחי' וראיתיה וכו' כנ"ל כי עיקר תיקון כל העולמות הוא ע"י תיקן הלבושין ובשביל זה המצוה הראשונה שבכל יום הוא מצות ציצית שהוא תיקון הלבושין שכ"א מישראל עוסק בזה בכל יום בבקר בהתחלת עובדתו שבכל יום ויום וכן התינוק כל התחלת חינוכו במצות התורה הקדושה הוא מצות ציצית כי הכל תלוי בתיקון הלבושין כי כל הצמצומים הנ"ל שמצמצם הש"י אלקותו כדי שיוכלו הבריאים לקבל אורו יתב' הכל הואבחי' לבושין

וכמו שקרא הזוה"ק הצמצום הראשון בשם לבוש כ"ש כההיא קמצא דלבושיה מיניה ובי'. וכן כל הצמצומים וכל העולמות שנתהוו על ידם כולם הם בחי' לבושין שע"י שצמצם והלביש אורו בלבושין אלו עי"ז יכולין לקבל ולינק מאורו הגדול בבחי' עוטה אור כשלמה וכו' וכ"ש עוז והדר לבושה וכו' וכתיב ה' מלך גאות לבש, לבש ה' עוז התאזר, שעי"ז שהלביש גאוותו וגדלו בלבושין אלו שהם העולמות שנתהוו ע"י צמצום אותיות התורה הקדושה עי"ז דייקא ה' מלך כי רק עי"ז נתגלה מלכותו ית' ועי"ז אף תכון תבל בל תמוט כי בלא זה לא היה קיום להעולם כלל כי ריבוי האור א"א לקבל כידוע. ומחמת שצמצם אורו ית' בלבושין כנ"ל עי"ז נתהוה כל הבחירה והנסיון של כל אדם שבזה תלויים כל העולמות כידוע וברור לכל שהכל נברא בשביל האדם שבו תלויים כל העולמות. והכל מחמת שהוא בעל בחירה ועיקר הבחירה מחמת בחי' הלבושין הנ"ל כי הש"י צמצם האור בלבושין לטובת העולם כדי שתוכל להתקיים ולינק מאורו כי ריבוי האור א"א לקבל כנ"ל. אבל מחמת שצמצם האור בלבושין אלו עי"ז נתעלם ונתכסה האור בכמה כיסויים ולבושים עד אין קץ עד שיכול הטועה לטעות כאלו חיצוניות הלבוש הוא עיקר ואין בו פנימיות כלל ח"ו וכ"ש בזוה"ק דטפשאי לא מסתכלין אלא בלבושין וכו'. ומי שטועה בזה ח"ו הוא כופר בכל התורה כולה ר"ל ומשם כל כח היצה"ר. כי עיקר היצה"ר נמשך בשרשו מכפירות שנמשכין מתוקף הדינים שנתהוו ע"י הצמצומים שתוכל העולם להתקיים כשמאמינים בהפנימיות וכנ"ל אבל כשאין מסתכלין כ"א על הלבוש חס ושלום מתגברין הדינים ומשם כל כח היהצ"ר. אבל הצדיקים והכשרים הנלוין אליהם מסתכלים רק על הפנימיות ומתיגעים בכמה יגיעות ועבודות עד שמשיגים מה שמשיגים בפנימיות הלבושים שהוא בחי' השגות חכמות התורה הקודשה ועדיין הם מאמינים שיש עוד פנימיות דפנימיות רזין דרזין עד אין קץ וכנ"ל. ואפי' מי שאינו יכול להשיג כלל זוכה ע"י התקרבותו להצדיק להאמין באמונהשלימה וחזקה כ"כ כאלו רואה בעיניו ממש שיש פנימיות נפלא ורזין עמוקין מאד מאד בכל דבר שבעולם, כי מי שיש לו מוח אמיתי בקדקדו ומסתכל על האמת לאמתו יכול להבין מרחוק מה גדלו מעשי ה' שנבראו הכל ע"י אותיות התורה הק' וכן עתה מתנהג הכל על ידם. ובכול יש נפלאות ורזין עד אין חקר ובפרט ריבוי השינויים הנעשים בכל עת בכל שנה ובכל חדש ובכל שבוע ובכל יום ובכל שעה שהכל נעשין ע"י הלבושין הנ"ל כ"ש בזוה"ק ולבושין דלביש ביומא דא לא לביש ביומא אוחרא ולבושין דלביש בצפרא לא לביש ברמשא ולבושין דלביש ביומא דשבתא לא לביש ביומי' דחול וכו' שעי"ז מתנהג העולם ונעשין השינויים הרבים בכל יום ובכל עת וכ"ש מזה בע"ח בתחליתו ומובא בדברינו כ"פ ע"ש.

ועיקר הכל הוא הצדיק האמת שהש"י שוכן אתו כי הצדיקים הם מרכבות של מקום וע"כ הצדיק הוא בחי' השכינה כנ"ל והוא יודע ומבין את המעשה הנעשה בעולם וכל מי שמקורב אליו ומאמין בו כנ"ל שכל דבריו ומעשיו אינו פשוט אלא יש בהם רזין. הוא זוכה לאמונה שלימה להאמין שבכל הדברים שבעולם יש בהם רזין. רק שסתם בני אדם אינם יודעים מה הם עושים אבל הצדיק יודע. ע"כ כל דבוריו ומעשיו הוא עושה ומדבר ברזין עילאין ועי"ז מפשיט מהשכינהלבושין דקדרינותא וכו' וממתיק דינים. וזהו בעצמו מ"ש שם שע"י שעושה לבוש נאה להצדיק הוא ממתיק דינים כי היינו הך כי כל הלבושים גשמיים שבעולם שרשם נמשך מהלבושין הנ"ל שהם הצמצומים הנ"ל. וע"כ באמת הבגדים והלבושים של אדם הם גבוהים מאד כמובן ומבואר בדבריו ז"ל (בסי' כ"ט לק"א) כמה צריכין לכבד את הלבושים כי הם גבוהים מאד וכנ"ל. וע"כ הצדיק שכבר כפה והכריע בחירתו לטוב והעלה הכל לשרשו ע"כ לבושיו יקרים מאד מאד כי לבושיו הם בחי' לבושי השכינה כנ"ל וע"י שעושין לו לבוש נאה מפשיטין מהשכינה לבושין דקדרינותא ומלבישין יתה בלבושין דנהירין דרזין וכו' וכנ"ל:

חלק ה

נמצא שעיקר הבחירה נמשכת ע"י הלבושין שהם בחי' כתנות עור שעשה לאדה,ר אחר החטא שעי"ז הי' התחלת תקונו. וע"כ עיקר תאוות ממון שה העיקר שמבלה ימי האדם שטרוד כל ימיו בפרנסתו עד שיש שבאים לידי גזילות והכחשות ליגע ח"ו בממון חבירו ע"י ערמות ותחבולות הכל הוא ע"י פגם הלבושין הנ"ל. כי באמת מלובש בהממון גוונין עילאין מאד כנ"ל אך שנתעלם ונתכסה ונתלבש מאד מאד. כי גם התורה הקודשה היא בחי' לבושין כנד פנימיות התורה וגם הפנימיות הוא לבוש וכו' כי עצם אורו ית' סתום ונעלם מאד מאד. מכש"ש וכ"ש בדברים חיצונים שהם ממון וחפצים אע"פ שיש בהם גוונין עילאין אבל הם סתומים ונעלמים שם מאד מאד ע"י עוצם ריבוי הלבושים עד שאותיות התורה נתלבשו בלבושין גשמיים וחיצונים כאלו שהם הממון והחפצים. וכל הגזילות וההכחשות נמשכין עי"ז ע"י הכפירות שאינו מאמין בפנימיות שבאמת נעלם בהם אור גדול גוונין עילאין בוודאי לא הי' מתאוה לממון הגשמי מכ"ש שלא הי' בא לידי ערמה ומרמה ליגע בממון חבירו ח"ו וע"כ נקראים ע"פ רוב הגזילות ע"ש פגם הבגדים כ,ש (מלאכי ב׳:ט"ז) וכסה חמס על לבושו וכתיב (איוב כ"ד:ז׳) ערום ילינו בלי לבוש וכן הרבה. וזהו בחי' ובגד בוגדים בגדו (ישעיהו כ"ד:ט"ז) שנקראת הגזילה בשם בגד כי עיקר הגזילות והרמאות נמשכין מפגם הבגדים והלבושין כנ"ל. וע"כ מצות צדקה שהוא ההיפך מגזילות והוא עיקר תיקון תאוות ממון, נקראת כ"פ ע"ש תיקון הבגדים

כ"ש (יחזקאל י"ח:ט"ז) וערום יכסה בגד וכתיב כי תראה ערום וכסיתו וכו' וכן הרבה. וזהו בחי' גודל מעלת המצוה של הלבשת ערומים והעיקר לעשות מלבוש נאה להצדיק או עכ"פ להכשירם הנלוים לצדיקי אמת כי עי"ז מתקן הלבושין הנ"ל שבהם תלויים תיקון כל העולמות כנ"ל:

חלק ו

וע"כ רוב תאוות ממון הוא בשביל הלבושים והבגדים. כאשר יכול כ"א להבין בעצמו שרוב יגיעות וטירדות הפרנסה הוא בשביל הבגדים והמלבושים של כבוד לו ולאשתו ולבניו ולבנותיו ובפרט בעת הנשואין שצריך להשיאם שכל ריבוי ההוצאה הוא על המלבושים והוא המטריד את רוב בני אדם בפרנסתם מחמת שכל אחד רודף אחר הכבוד ורוצה מלבושים גבוהים מערכו ועי"ז נעשה בע"ח ומכחיש ממון חבירו וכמו ששדמעתי מפיו הק' שהמלבושים מטרידין מאד את האדם כי אכילה ושתי' יכול האדם להתפרנס בהוצאה קלה אבל המלבוש מטריד מאד וכ"ש על פסוק ותתפשהו בבגדו שהס"א תופסת את האדם בבדו דייקא וכו' ע"ש בספר שיחות הר"ן. היינו כנ"ל כי עיקר פגם תאוות ממון שמכלה ימי האדם נמשך מפגם הלבושין כנ"ל ועיקרו מחמת חסרון אמונתו שאינו מאמין שבכל דבר יש פנימיות הרבה וכנ"ל וסומך על חכמתו וערמתו כאלו כבר השיג את כל החכמה ויודע איך למצוא להשיג ממון ע"י תחבולות וערמות האלו. כי אם היה שם לבו אל דבר ה' המלובש בכל דבר, והיה מאמין שהכל בהשגחה פרטיית ואע"פ שהאדם צריך לעשות איזה עסק בשביל פרנסה כ"ש וברכך ה' אלקי' בכל מעשה ידיך אעפ"כ אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים וכו' כי לא בכח יגבר איש וכו' וכמ"ש ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל וכו' ותרגומו ארי הוא יהיב לך עיטא וכו' כי הכל מאת הש,י לבד והעסק והסיבה בעצמה שעוסק בה צריך להשליך הכל על הש"י כ"ש גול על ה' מעשיך וכו' וכתיב השלך על ה' יהבך וכו' כי צריכין להאמין שבהסיבות והעסק בעצמו יש בהם רזין עמוקים מדוע הש"י מסבב שזה יתפרנס מסחורה זאת ובמקום זה וזה מסחורה אחרת, זה בחטים וזה בשעוה וזה בפשתן וכו' והכל מאת ה' ובכולם יש רזין נפלאים כי רק הוא ית' יודע רזי עולם ותעלומות סתרי כל חי ויודע לפרנס כ"א וא' כפי שורש נשמתו וכפי מעשיו וכפי גלגוליו וכו' שע"י כל זה צריך להתפרנס ע"י סחורות אלו אבל יש לו בחירה והעיקר הוא האמונה להאמין שכל תחבלותיו לא יועילו לו באל הש,י כ"ש אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו וכו'. וע"כ צריך לעסוק במו"מ באמונה ולעשות ע"פ התורה ולבלי לשכוח את הש"י ח"ו

בשעת המו"מ מכ"ש וכ"ש שלא יתחכם בחכמות רעות ומרמות ליגע בממון חבירו ח"ו אפילו שוה פרוטה כי היא לא תצלח כ"ש לא יחרוך רמי' צידו:

חלק ז

ועתה תראה נפלאות שבשביל זה התחיל התנא המסכתא בבא מציעא המדברת מדיני מו"מ והכחשות שבין אדם לחבירו (כי מס' ב"ק מדברת מדיני נזיקין וב"ב מדיני קרקעות. ועיקר דיני ממונות שבמו"מ מבואר במס' ב"מ) התחיל אותה בדין שנים אוחזין בטלית והוא פלא שהתחיל בדין שאינו שכיח כלל כאשר יבין כל אדם שאינו מצוי שיבואו שנים לב"ד ואחזין בטלית א' ומכחישין זא"ז. וע"כ באמת הפוסקים לא כתבו זה הדין בלשון זה כמבואר בה' חזקת מטלטלין בס' קל"ח ע"ש. אך התנא כתב הכל ע"פ סודות ורזין עמיקין מאד כידוע וע"כ התחיל בזה ורמז לנו שזה כלל כל ההכחשות והמרמות שבממון שבין אדם לחבירו שהכל נמשך מפגם הלבושין כנ"ל וע"כ בכוונה התחיל דיני ממונות בדין שנים אוחזין בטלית להורות לנו שכל ההכחשות כולם ע"י פגם הטלית והלבושין וכנ"ל. ועיקר הפגם מחמת שכ"א סומך על חכמתו כאלו יוכל להצליח ולמצוא ממון ע"י תאוותו ורוצה להמשיך כל הממון שבעולם לעצמו כי עיניו לא תשבע עושר (קהלת ד':ח') וכתיב ועיני האדם לא תשבענה (משלי כ"ז:כ'). ע"כ נתעה כ"כ עד שהולך ותוקף בטליתו של חבירו ורוצה לגזול את חבירו בחכמתו המוטעת וערמימיות וזה בחי' זה אומר אני מצאתיה וזה אומר וכו'. מציאה ל' השגה כשרז"ל לענין השגת חכמת התורה יגעתי ומצאתי תאמין וכו' וכעין מ"ש ומצא כדי גאולתו וכו' ומצא את רעהו וכו' וכן הרבה שפירושו שהשיב ומצא את הדבר (ובל"א גיגרייכט) היינו שעיקר פגם תאוות ממון שבא לידי עון כזה לאחוז בשל חבירו ולהכחישו הכל מחמת פגם הלבושין הנ"ל עד שטעה בעצמו כאלו מצא להשיג את החכמה כאלו ח"ו אין שום חכמה למעלה משטות חכמתו שרוצחה להשיג ממון ע"י הכחשה ומרמה כזאת. ואיש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת כי היא לא תצליח כי אלקים שופט זה ישפיל וכו' ומה הועיל רמאי ברמאותי'. וזה שרמז לנו התנא שכלל את כל ההכחשות שבעולם בתחלת המס' בשם זה אומר אני מצאתי את הטלית והלבוש, כאלו מצא והשיג את הלבוש שהוא הממון והחפץ שבאמת הוא לבוש חיצון דחיצון אשר אם היה שת לבו להסתכל על פנימיות שיש שם בוודאי לא היה נוגע בממון חבירו כנ"ל. אבל הוא חכם בעיינו ואינו רוצה לסמוך על אמונה ונתעה בחכמתו המוטעת עד שרוצה לרמות הבריות ולאחוז במה שאינו שלו. ע"כ התיקון לזה ה ישבע וזה ישבע כי ע"י השבועה נתגלין הגוונין עילאין שעי"ז יודה על האמת ויתתקן הכל וכנ"ל.:

חלק ח

וע"כ קרח שחלק על משה הי' כל פגמו ע"י פגם הטלית כי הלבישם טליתים שכולם תכלת וכו' כשרז"ל. כי כל כפירותיו הי' שלא הי' מאמין במשה רבינו בחי' הצדיק האמת שכל דבריו ומעשיו עאינם פשוטים אלא יש בהם רזין מכ"שמשה בעצמו שנתן לנו התורה הק' שכולה מליאה רזין עילאין וכו'. וקרח כפר כאלו אין במצות ציצית שהם תקון הלבושים שום סוד ופנימיות רק משה רוצה לשנות מלבושיהם בשביל אות וסימן לכבוד כדרך הטעמים של שטות והבל ושקר שנותנין המחקרים למצות ציצית ולשארי מצוות הק'. ע"כ אמר שהוא ילבישם בלבושים נאים ומסומנים יותר שהם טליתות שכולם תכלת כי קרח סמך על חכמתו ולא האמין בפנימיות שבהלבושין כאלו חיצונית הלבוש הוא עיקר שמשם כל הכפירות והפגמים כי התקנא בלבושי כבוד של אהרן הכהן כשרז"ל שאמר על אהרן שקישטו ככלה וכו'. כי רוב הקנאה של בני אדם זה בזה הוא בענין המלבושי כבוד וכנ"ל, ועי"ז בא לידי כפירות כאילו ע"י שחלק על משה ואהרן שהם בחי' צדיקי אמת ולא האמין בהם שהם מלאים רזין בכל מעשיהם ודיבוריהם ותנועותיהם, ועי"ז ירד לשאול תחתיות ע"י תוקף הדינים הקשים שהתגברו עליו שכל המתקתם ע"י אמונת חכמים כנ"ל ומאחר שפגם באמונה כ"כ ע"כ נתהפך עליו הגלגל והתגברו עליו תוקף הדינים הקשים כ"כ כי עיקר המתקת הדינים ע"י אמונת חכמים כנ"ל:

חזקת קרקעות ה :

חלק ט

וזה בחי' חזקת קרקעות שהוא בשלשה שנים כי שלשה שני חזקה הם כנגד בחי' תלת גוונין הנ"ל המאירין ע"י שלימות האמונה שהוא אמונת חכמים. כי כששנים מכחישין זא"ז במטלטלין או בקרקעות זה שהאמת אתו הוא בבחי' אמונה כי הבריו כנים ונאמנים ושכנגדו המכחיש האמת הוא בבחי' פגם אמונה כי אמונהואמת הם בחי' אחת כ"ש במ"א וע"כ כשהכחשה במטלטלין מעמידין הדבר ביד מי שהוא בידו. כי היד היא בבחי' תלת גוונין הנ"ל המאירין ע"י אמונה. וע"כ הוא נאמן בשבועה שהוא בחי' התגלות הגוונין וכנ"ל. אבל בקרקעות שאינם נתפסים ביד ע"כ אין לו חזקה כ"א בשבל שנים כנגד תלת גוונין הנ"ל כי בכל שנה ושנה מאירין הגוונין מחדש. כי בכל שנה יש ר"ה שאז עירק הארת הגוונין ע"י תקיעת שופר כ"ש שם בהתורה הנ"ל שזהו בחי' תקיעת שופר כ"ש שם בהתורה הנ"ל שזהו בחי' תקיעת שופר שתוקעין ג' קולות שסימנם קשת שהם בחי' תלת גוונין קדשת וכו' ע"ש. כי התלת גוונין הם בחי' חסד ודין ורחמים כידוע שזהו שורש כל העולמות כידוע. ובר"ה שאז נברא העולם כי זה היום תחלת מעשיך אז כל עבודתינו לעורר ולהא יר הגוונין הנ"ל כדי להמתיק עי"ז כל הדינים כ"ש שם

בהתורה הנ"ל. וע"כ נוסעין לצדיקים על ר"ה. כי עיקר תיקון זה נמשך ע"י אמונת חכמים ע"י שמאמין שהם מלאים רזין בכל תנועותיהם ומעשיהם ודיבוריהם שזה צריכין ביותר בר"ה שאז נברא האדם שעיקרו נברא בשביל זה כדי שהוא יפרסם ויודיע אלוקותו ע"י שישיג ויכוין נפלאות נוראות רזי חכמתו ית' שבכל הבריאה בכלליו ובפרטיו ושהכל נברא בשבילו כדי שהוא יתנהג בכל דבר כפי הצריך לתיקונו כפי הרזין והסודות שיש בכל דבר. אבל אין זוכה לזה כ"א הצדיק האמת ואנחנו צריכין להתקרב להם ולהאמין בהם ולהתנהג בכל מעשינו כפי אשר הם מצווים אותנו כ"ש לא תסור מן הדבר וכו' נמצא שבכל ר"ה נתעורר מחדש הארת הגוונין הנ"ל ע"כ כשהקרקע בידו שלש שנים שכבר עברו עליו שלשה ראשי שנים ע"כ הוא בחזקתו ויש לו נאמנות שהקרקע שלו כי קיום כל דבר הוא ע"י הגוונין הנ"ל שהם שורש הבריאה ומארח שברשותו היתה הקרקע כל הג' שנים שהם כנגד תלת גוונין ע"כ מאמינים לו כי האמונההיא בבחי' הארת הגוונין כנ"ל:

חלק י

כי השדה והקרקע של איש הישראלי זה שהוא שלו באמתהוא בבחי' א,י כי בכל מקום שישראל מחזקי הוא בחי' א"י כ"ש אדמו"ר ז"ל במ"א בהתו' חדי ר"ש. כי ישראל ממשיכין קדסושת א"י גם לחו"ל לכל המקומות שיושבים שם וע"כ תקנו רז"ל כמה מצות התלויות בארץ גם בחו"ל כדי להמשיך קדושת א"י גם לחו"ל, וזה שרוצה לערער על הקרקע בשקר הוא בחי' מערער על א"י כי אמת הוא סטרא דקדושה בחי' א"י ושקר הוא סטרא אחרא סטרא דמסאבותא הנאחזת בחו"ל וא"י מקודשת בי' קדושות ע"כ צריכין ג' שני חזקה זה בחי' תלת כלולין מתלת כי בכל שנה מאירין בר"ה השלש גוונין ע"י הג' קולות של שופר וע"כ בג' שנים הוא תלת כלול מתלתת והכלליות של הכל עולה עשר בחי' העשר קדושות של א"י וכנ"ל שהם כנגד עשר אצבעות כידוע. וע"כ במטלטלין כשמוחזק בידיו שהם בחי' עשר אצבעות הוא בחזקת שהוא שלו שמאמינים לו שדבריו אמתיים שזהו בחי' קדושת א"י כנ"ל אבל בקרקע אין מאמינים לו כ"א בחזקת ג' שנים כנגד תלת גוונין הנ"ל שכ"א כלול משלש שעי"ז נמשכים כל העשר קדושות של א"י וכו' וכנ"ל:

חלק יא

וכל זה הוא בחי' ר"ה כי כל עבודתינו בר"ה הוא לגלות ולהאיר ולהמשיך עלינו קדושת א"י שהוא נחלתנו ומקור קדושתינו כמו שמתחננים וצועקים כל ישרא לקודם תקיעת שופר יבחר לנו את נחלתינו וכו' וכמו שמבקשים בברכת שופרות תקע בשופר גדול לחירותינו וכו' שיקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ לארצינו וכ"ש והי' ביום ההוא יתקע

בשופר גדול ובאו האובדים וכו' והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים. כי עיקר קדושת איש הישראלי הוא בא"י שיש לכל אחד וא' מישראל חלק שם וכפי מה שמקדש ומטהר עצמו כן ממשיך עליו קדושת א"י וכן זוכה להחזיק ולכבוש חלק מא"י וכן להיפך ח"ו כפי חטאיו ופגמיו כן פוגם בקדושת א"י וכן נתרחק משם כ"ש ופני חטאינו גלינו מארצינו וכו'. כי עיקר התגלות מלכותו ית' שיתגלה ע"י מלכות משיח שיבא ב"ב הוא בא"י וירושלים ומשם התחיל בריאת העולם ומשם כל התגלות אלקותו בעולם כ"ש כי מציון מכלל יופי אלקים הופיע ועל זה מתפללין בר"ה שמחה לארצך וששון לעירך וצמיחת קרן לדוד וכו'. אבל לכבוש א"י א"א כ"א ע"י צדיקי אמת וע"כ נוסעין על ר"ה לצדיקים כי צדיקים ירשו ארץ והעיקר ע"י אמונת חכמים הנ"ל שמאמין שכל דבריהם וכו' יש בהם רזין שעי"ז נתגלה שכל הבריאה מליאה רזין עמיקין וכנ"ל שזה נתגלה בא"י ששם כל הקדושות וכל ההתגלות אלקות בחי' מציון מכלל יופי אלקים הופיע וכנ"ל:

חלק יב

ואע"פ שאנו צועקין ומתחננים כ"כ שנים לשוב לא"י ועדיין אנו רחוקים משם אעפ"כ אין שום תפילה וצעקה נאבדת אפי' של הפחות שבפחותים כי בכל צעקה ותפילה כובשין איזה חלק או נקודה מא,י עד שבעתה יחישנה שיתקבצו כל הנקודות שכבשנו בתפילותינו ונשוב לא,י וכעין מ"ש אדמו"ר ז,ל על מאמר רבב"ח כד חם גביה אתהפיך וכו' (סי' ב' ל"א). ואפי' מי שהוא פגום מאד ואין לו כח בצעקתו ותפילתו לכבוש איזה נקודה וחלק מא"י אעפ"כ צעקתו פועל הרבה כי צעקתו שצועק ומתפלל לשוב לארצינו היא בבחי' מחאה המבואר בדין חזקת קרקעות שכל זמן שהוא מוחה אין חזקת המחזיק מועלת כלום. ע"כ אע"פ שהם גזלו מאתנו א"י שהוא ארצינו ונחלתינו ואין בנו כח להוציאה מאתם מחמת פגם מעשינו הרעים אעפ"כ מתפללים וצועקים בכל פעם וביותר בר"ה שא"י הוא שלנו כי היא נחלתינו ובזה אנו עושים בחי' מחאה להס"א שלא יטעו שא"י תשאר כבושה בידם ח"ו כי אין חזקתם חזקה כלל כי אנו מוחים בהם ע"י שאנו צועקים ומפרסמין בכל פעם ובפרט בר"ה לכל דרי מעלה ומטה שא"י הוא שלנו מאבותינו וסוף כל סוף נוציחא אותה מידם:

חלק יג

ומזה יכול כל אדם להבין רמזים לעצמו להתחזק בכל פעם בתפילה ותחנונים וצעקה להש"י יהי' איך שיהי' אפי' אם יעבור עליו מה כי אפי' אם רואה שאינו פועל ח"ו בתפילתו אדרבא הרע מתגבר עליו ביותר אעפ"כ ידע ויאמין שפועל הרבה בתפילתו וצעקתו כי עכ"פ תפילתו וצעקתו הוא בחי' מחאה הנ"ל. כי כבר מבואר שקדושת של כ"א מישראל הוא בחי' א"י וכשהרע מתגבר על האדם בתאוות רעות ומדות רעות זה

בחי' שרוצה לגרשו ח"ו מהסתפח בנחלת ה' שהוא א"י וכל מה שחותר לשוב לקדושתו אין מניחין אותו מעוצם ההתנגדות שמתגרין בו והוא אינו מתגבר כראוי נגדם. ע"כ כשמתגבר אעפ"כ בתפילה וצעקה להש"י אז לא יוכלו לגרשו ולכבוש חלקו בא"י ח"ו בשום אופן כי תפילתו וצעקתו בנחלתו בשום אופן כי אין חזקה מועלת כשיש מחאה נגדו וכנ"ל:

חלק יד

וזה בחי' מלכיות וזכרונות ושופרות וזה בחי' שירת האזינו שהוא לעד כי לא תשכח מפי זרעו אפי' בתוקף ההסתרה שבתוך הסתרה כ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני מהם וכו' וענתה השירה הזאת לפניו לעד וכו'. כי כלל השירה הזאת הוא להזכיר ולהודיע את כל מעשה ה' אשר עשה עמנו ואשר הוא עתיד לעשות עמנו נפלאות ונוראות עד שסוף כל סוף יגמור כרצונו להחזיר לנו א"י עם כל הקדושות ותפארת הגוונין המאירין שם כמו שהתחיל בהנחל עליון גוים וכו' יצב גבולות עמים למספר בני ישראל כי חלק ה' עמו וכו' ירכיבהו על במתי ארץ וכו' דהיינו ארץ ישרא לוכן הולך וסוב כל סיפור השירה הנוראה הזאת את כל אשר עבר ואת כל אשר יעבור על ישראל בכל העתידם שיעברו עליהם עד שסיים שסוף כל סוף וכפר אדמתו עמו שהש"י ירצה אדמתו ועמו כי הם בחי' אחת. וכל זה יגמור הש"י ע"י הצדיקי אמת שדבריהם ומעשיהם מלאים רזין שכולם כלולים במשה שהודיע מקודם ריבוי ההסתרות שיהיו הסתרות בתוך הסתרות עד שיהי' קשה למצורא האמת לאמתו אבל אעפ"כ יגמרו הצדיקי אמת בחי' משה את שלהם ויודיעו אלקותו בעולם כ"ש שם ראו עתה כי אני אני הוא אני אמית ואחיה וכו' ואין מידי מציל. וזה שהתחיל האזינו השמים ואדברה לומר דעו כי דברי אינם פשוטים כי הם עמוקים מאד מאד והם מלאים רזין עמוקין עד אשר אני קורא את השמים שהם כלליות הדרי מעלה שיאזינו מה שאדבר מכ"ש ותשמע הארץ אמרי פי, שצריכין כל באי עולם שבארץ הזאת לשמוע ולהבין היטב אמרי פי כי יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי וכו' היינו שדברי אינם פשוטים רק הם כמטר וכטל שנראים שהם מים ולחלוחית פשוט אבל באמת יש בהם כחות נפלאים ונוראים כי הם מגדלים כל יני צמחים ועשבים שונים לאין מספר וכמו שאמר שם כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב וכו' כמו כן הם דברי כי אע"פ שנראים כפשוטים אבל הם עמוקים מאד ומלאים רזין ויש בהם כח לגדל ולחזק את כל אחד וא' ולהצמיח אותו עד שיתפאר וישתעשע הש"י עם כל א' וא' בהתפארות ושעשועים נפלאים. כי שם ה' אקרא. היינו דעו והאמינו שכל מה שאני מדבר ומוציא מפי בכולם שם ה' אקרא שכל דברי ושיחותי הם רק לקרות שם ה'

לגדל ולקדש שמו בעולם וע"כ אתם הבו גודל לאלקינו כי ע"י שתאמינו בכל זה עי"ז תתנו גודל לאלקינו שתבינו ממני גדולתו ונוראתו ית' לעד. כי ע"י צדיקי אמת ע"י חדושי תורתם הק' וע"י שיחותם הנפלאות יכולים להבין גדולות ה' כמבואר במ"א וכמובן כ"ז לכל הזוכים להתקרב אליהם. כי הצור תמים פעלו וכו' ובוודאי פעל ועשה ויצר וברא הכל בחכמה נפלאה כ"ש כולם בחכמה עשית והכל נברא בשביל הצדיקים העושים רצונו שהם יודעים רזי עולם עד שכל מעשיהם ודבוריהם מלאים רזין ועל ידם יכולים להבין גדולת ה' וכנ"ל:

(מהדורא תנינא):

חלק טו

וזה בחי' ד' מינים שעיקר ההידור הוא בהאתרוג שהואפרי עץ הדר אבל אין מברכין כ"א על הלולב. כי הלולב שהוא כפת תמרים זה בחיט' הצדיק בעצמו כמובא בחי' צדיק כתמר יפרח, והוא מקשר אליו ענף עץ עבות שהם בחי' תלת אבהן שהם בחי' שורש וכלל שאר כל הצדיקים, וערבי נחל שהם בחי' פושעי ישראל כמובא, ועי"ז הוא מאיר בהאתרוג שהואמלכות דקדושה שהוא התגלות אלקותו ית' בחי' כבוד הדר מלכותו שמתגלה ע"י תלמידיו הכשרים ע"י תורתו ושיחותיו הק' שמאיר בהם. וע"כ עיקר ההידור הוא בהאתרוג כי הצדיק בעצמו אין לנו בו שום תפיסא כלל רק משיחותיו הק' ותורתו הק' הוא מוריד עצמו אלינו בכמה מיני השתלשלות, עי"ז מבינין שראוי להאמין בו שעי"ז נתחזק האמונה הק' בהש"י ותורתו הק'. כי בכל דור ודור עיקר האמונה נמשכת ע"י הצדיק האמת הגדול במעלה, וע"כ בהלולב אין לוקחין עיקר הפרי כ"א העילן שהוא הלולב שהוא כפת תמרים כי בהצדיק בעצמו בחי' צדיק כתמר יפרח אין לנו בו שום תפיסא רק כל הארתו בהעלם הוא ע"י העלין והלולבין שהם בחי' שיחת חולין כשדרז"ל ע"פ ועליהו לא יבול שאפי' שיחת חולין של ת"ח צריכין לימוד, היינו כנ"ל כי כל דיבוריו ומעשיו הנראין כפשוט יש בהם רזין וגם אפי' התורה שהוא מגלה נחשבת ג,כ בערך קדושת השגת הצדיק בעמו בפנימיותו בבחי' עלין ולולבין שאצל הפרי. כי פנימיות עצם השגתו גבוה ומרומם ונעלה מאד מאתנו וכמ וששמעתי מפיו הק'. ודייקא ע"י בחי' לולב שהוא בחי' עלין אצלו בחי' שיחות בחי' כי עדותך שיחה לי עי"ז מקשר עליונים ותחתונים כנ"ל עד שמאיר בהעולם כבוד הדר מלכותו שהוא בחי' הידור האתרוג שהוא בחי' מלכות כידוע. וזה בחי' משארז"ל פרי עץ הדר זה אתרוג הדר באילנו משנה לשנה זה בחי' התלמידים הכשרים שהם בבחי' יהושע בחי' יוהשע בן נון נער לא ימוש מתוך האהל ולכאורה אינו מובן כי הלא הי' צריך לאכול ולשתות ולעשות צרכי הגוף בוודאי

מכ"ש בדורות אלו איך אפשר לקיים זאת והלא התורה היא בכל אדם ובכל זמן. אך ע"י אמונת חכמים בבחי' הנ"ל שמאמין שכל דברי רבו ומעשיו הם מלאים רזין עי"ז אפי' בעת שאינו אצל רבו אינו מש מתוך אהלו והוא תמיד בבחי' לא ימוש מתוך האהל וזה בחי' אתרוג הדר באילנו משנה לשנה שדר באילנו שהוא בחי' רבו בחי' אילנא רבא ויקירא שמשם כל גידולו וצמיחתו הוא דר בו תמיד משנה לשנה בחי' לא ימוש מתוך האהל הנ"ל וכל זה ע"י אמונת חכמים הנ"ל שיודע ומאמין שכל דבריו ותנועותיו הם מלאים רזין שעי"ז בכל מה שמתנהג עצמו מוצא בו דברי רבו ורמזיו כ"ש בסי' (קפ"ו לק"א) על ענין החסידים הכשרים שבמדינות קיר"ה ע"ש וכ"ש מזה בס' ח"מ בהמעשה של הצדיק ר' מרדכי זצ"ל, ועי"ז הוא תמיד מקושר לרבו בבחי' הדר באילנו משנה לשנה וזה עיקר ההידור בחי' פרי עץ הדר שהוא בחי' כבוד הדר מלכותו כי ע"י תלמידים כשרים כאלו נתגלה הדר כבוד מלכותו ית' לכל באי עולם וזה בחי' למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלקים אין עוד:

חלק טז

וזה בחי' בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. בראשית בחוכמתא ובוודאי נעלם בחכמתו ית' רזין עילאין בכלל וברפט בכל פרטי הבראיה בכל אבר ואבר של כל בעל חי ובכל עשב ועשב ובכל פרט ופרט. אבל והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום בחי' ד' מלכיות כשדרז"ל שהם יונקים מחכמות נפולות שמהם כל החכמות חיצוניות של העולם הן של המחקרים והפלוסופים הן חכמות של שטות ושקר של שאר העולם ומשם כל הגליות שבאו עי"ז כידוע וכמבואר במ"א (סי' מ"א). ועיקר הוא ע"י החשך שעל פני תהום שמרמז על הגלות הארוך הזה הנקרא תהום כ"ש במדרשים כי עכשיו נתפשטו חכמות רעות הנ"ל מאד והם בחי' תהום ממש כנ"ל. וע"י כל זה ע"י בחי' תהו ובהו וחשך וכו' הנ"ל עי"ז נסתר ונעלם מאד מאד כל הרמזים ורזין עילאין המאירין בכל הבריאה בכלל ובפרט. אבל ורוח אלקים דא רוחו של משיח שהם בחי' צדיקי אמת בחי' משה משיח כ"ש כמה פעמים מרחפת על פני המים דא אנפי אורייתא, עי"ז ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. אור דא רז כ,ש בתיקונים כי ע"י צדיקים אלו נתגלין ומאירן רזין בכל פרטי הבריאה שעי"ז כל תיקון הבריאה שעומדת על אמונה כשרז"ל בא חבקוק והעמידן על אחת וכו':

חלק יז

כלל הדבר כי עיקר עובדתינו תמיד בפרט בר"ה ויו"כ וכל חודש תשרי ירח האתנים הוא להמתיק הדיינם כידוע. ועיקר המתקת הדינים נעשה עי בחי' וראיתיה לזכור ברית עולם הנזכר במאמר הזוהר הנ"ל שהוא על ידי מי שעובדוהי לאפשטא משכינתא

לבושין דקדרינותא דפשטין ולאלביש יתה בלבושין דנהירין דרזין וכו' כנ"ל. וזה נעשה ע"י כל בחי' המבוארים במאמר הנ"ל שהם ע"י שמנגן אותיות התפילה וקול הניגון בזכות ובבהירות וכו' וע"י שעושין לבוש נאה להצדיק וע"י אמונת חכמים שמאמין שכל דבריהם ומעשיהם אינו פשוט אלא יש בהם רזין וכו' וכל זה הוא בחי' התקיעות כמבואר כל זה לעיל, וכל התיקונים הנ"ל אנו עוסקים בהם בר"ה ובכל חודש תשרי שאז עיקר המתקת הידינם מכל השנה הבאה עלינו לטובה וכנ"ל. וזה בחי' תיקון הברית בחי' תיקון חטא אדה,ר שנברא ביום זה בר"ה. ופגם בברית כמובא שאנו צריכין לתקן זאת בר"ה.ו העאיקר ע"י התקיעות ע"י הר"ע טרמוטי' כמובא. וכן צריך כ"א לתקן פגמים שלו שנעשים ע"י השחתת זרע ח"ו שהואבחי' פגם המבול כשרז"ל. וזה שאנו מתחילין הפסוקים של ברכת זכרונות בזה בענין נח שניצול מהמבול כ"ש וגם את נח באהבה זכרת ותפקדהו וכו' כי זה הפסוק הנ"ל וראיתיה לזכור ברית עולם נאמר לנח לענין תיקון חטא המבול כש"ש בפרשת הקשת והיתה הקשת בענן וראיתיה לזכור ברית עולם שעי"ז לא יהי' עוד מבול לשחת וכו'. ע"כ בר"ה שאז הי' התחלת הפגם של אהד"ר, והוא ראשון לתשובה ועיקר התשובה הוא על פגם הברית שהוא עיקר ויסוד הכל כידוע ע"כ אנו עוסקין אז בכל התיקונים הנ"ל שעל ידם זוכין לבחי' וראיתיה לזכרו וכו'. וזה בחי' ריבוי הנגונים הנפלאים של ימי ר"ה ויוה"כ שכל ישראל עוסקין בהם בתפילות, שמנגנין התפילות הקדושים והפיוטים בנגונים מתוקים ונוראים וכל זה כדי לזכות לבחי' וראיתיה לזכור וכו' כ,ש בתחילת התורה הנ"ל מי שמנגן אותיות התפילה וכו'. וע"כ באמת צריכין לחזור ולהדר מאד אחר חזן וש"ץ שיהי איש כשר וישר וקולו נעים כ"ש בש"ע כי כל המתקת הדינים על ידו כנ"ל. וזה בחי' ריבוי הצעקות והקולות הנוראות שצועקין כל ישראל בימים האלו, הכל כדי לעורר קול הנגינה הנ"ל שהוא בחי' תיקון הקשת לזכות שיהיה הקול בזכות ובבהירות כדי להמתיק הדינים בבחי' וראיתיה הנ"ל. כי מחמת שרוב בני אדם אינם זוכים שיהיה קול נגינתם בזכות ובבהירות מריבוי פגמיו וכאשר יודע כ"א בנפשו, ע"כ צריכין לצעוק הרבה מן הלב בקולות רבים אדירים עד שיעורר רחמי הש"י שיסתכל על פנימיות דפנימיות הקולות שנעלם בהם טוב הרבה בחי' קול זך ובהיר ועי"ז ירחם עליו וימתיק ממנו הידינם וכנ"ל. וזה בחי' ממעמקים קראתיך ה' שאומרים בר"ה ועשי"ת, שאומרים לפניו ית' אע"פ שאין קולינו עולה יפה אעפ"כ בעמקי עמקות הקול היוצא מעומק הלב בוודאי הקול צח וזך כי בפנימיות דפנימיות כ"א מישראל זך וצח בעיניו ית' מאד אפילו הפגום והמלוכלך במעשיו מאד. כי בכל אחד מישראל יש נקודות טובות ירות וזכות מאד כידוע. וזהו ה' שמעה בקולי תהינה אזניך

קשובות לקול תחנוני היינו שאנו מבקשים שאע"פ שאין אנו זכאים אעפ"כ ישמע בקולנו ויקשיב אזניו לקול תחנונינו כי צריך כביכול לשמוע ולהקשיב אזניו היטב לקולינו כדי שיברר משם קול זך וצח מעמקי עמקים כדי להמתיק דינים וכנ"ל. וזה בחי' וישמע אלקים את נאקתם ויזכור אלקים את בריתו את אברהם וכו', היינו שבמצרים שהיו ישראל משוקעים במ"ט ש"ט שבוודאי לא היה קולם זך כראוי, אעפ"כ ע"י ריבוי הצעקות שצעקו אז כ"ש שם ויצעקו בני ישרא לאל ה' על ידי זה וישמע אלקים את נאקתם ויזכור אלקים את בריתו את אברהם את יצחק וכו' שהוא זכות אבות שהוא בחי' וראיתיה לזכור ברית וכו' הנ"ל שזוכין לזה ע"י קול נגינה כשהוא בזכות ובבהירות. אבל במצרים שלא זכו עדיין לקול כזה עוררו רחמי הש"י ע"י ריבוי הצעקות עד ששמע אלקים את נאקתם ויזכור את בריתו את אברהם וכו' דהיינו זכות אבות שהוא בחי' וראיתיה הנ"ל וכנ"ל. וכן הוא בכל זמן בפרט בר"ה ויו"כ וימים נוראים שמחמת שאנו יודעין שאין קולינו זך וצח, צריכין לצעוק בקולות הרבה עד שישמע ה' ויבחר משם קול נעים וזך להמתיק כל הדינים מעלינו. וזהו בחי' מה שאומרים העולם שיכולין לבא לקול נגינה נאה ע"י צעקה והרמת קול הרבה כמו שנוהגין המנגנים שקורין בל"א (ער רייסט זיך אויס אה קול) וכמו שהוא בגשמיות כן הוא ברוחניות שאפי' מ ישהוא פגום מאד ואין קולו זך וצח כלל יכול לבא לקול זך ובהיר ע"י ריבוי צעקות בקולות הרבה עד שירחם עליו הש"י וימתיק מעליו הדינים ע"י בחי' וראיתיה הנ"ל:

חלק יח

וזה בחי' הקיטול שלובשין המתפללין והתוקעים בימים הנוראים. כי הקיטול הוא בגד לבן שהוא בחי' לבושין דנהירין הנ"ל, כי הש,ץ והתוקע הוא בבחי' צדיק כי צריך להיות המובחר מתוך הקהל וע"כ לובשים בגדים לבנים שהוא הקיטול כי לבן מקבל כל הגוונין ועי"ז ממשיכין בחי' לבושין דנהירין הנזכרים בתורה הנ"ל שעי"ז המתקת הדינים וכ"ש שם. ועיקר המתקת הדינים הוא ע"י אמונת חכמים בבחי' הנ"ל שמאמין שכל דיבוריהם ומעשיהם אינם פשוט אלא יש בסה רזין וכו'. וע"כ צריכין לנסוע לצדיקים על ר"ה כי עיקר המתקת הדינים על ידיהם וכמבואר כבר לעיל מזה:

וזה בחי' בגדים לבנים של יוה"כ שהכל לובשין בגדים לבנים בחי' לבושי' כתלג חוור ללבן עונות ישראל בחי' בגדים לבנים של הכהן גדול ביום כפור שעל ידם עיקר הסליחה על העוונות שגרמו לבושין דקדרינותא בחי' לבשו שמים קדרות ושק וכו'. כי בגדים לבנים שמקבלים כל מיני גוונין מתקנים כל זה ע"י העבודה של יו"כ. וזה בחי' יקרה היא מפנינים שדרז"ל שהת"ח יקר יותר מכה"ג שנכנס לפני ולפנים ומחמת זה ממזר

ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ. ועיקר ת"ח הוא ע"י אמונת חכמים בבחי' הנ"ל ויש בזה הרבה לדבר:

חלק יט

ועיקר כל זה נעשה בר"ה שהוא התחלת השנה ואז דייקא צריכים ביותר ליסע לצדיקים ולהתקרב אליהם ולהאמין שכל מעשיהם ודיבוריהם יש בהם רזין כי זה היום תחילת מעשיך וכל מעשהו באמונה וכתיב כולם בחכמה עשית ובאמת הכל א' כי החכמה מ קבלים ע"י אמונה דייקא כ"ש במ"א כ"ש וארשתיך לי באמונה וידעת את ה' (וכ"ש עוד ויהי' ידיו אמונה בסי' צ"א). וזה בחי' התקיעות כנ"ל בחי' עורו ישנים מתרדמתכם וכו' שאל תטעו כאלו העולם ישן והכל בפשיטות ע"פ טבע ח"ו. שזהו בחי'שינה סטרא דמותא כי הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל כי באמת כולם בחכמה עשית ומאד עמקו מחשבותיך. וכן מנהיג העולם בכל עת בחכמה נפלאה ויהיב חכמתא וסכלנותא למביני מדע שהם הצדיקי אמת שלהם נתגלו כל הרזין שכל מעשיהם ודיבוריהם יש בהם רזין ועל ידם יכולין להבין גדולת ה' מי שבוחר באמת להבין ולהשכיל שכל העולם ומלואו מלא רזין עמיקין בכלל וברפט בכל עת ועת וכנ"ל:

חלק כ

וע"י כל זה מתקנין הלבושין בחי' לבושין דנהירין וכו' וכנ"ל. וזה בחי' תיקון חטא אדה"ר הנ"ל וכן תיקון פגם הברית של כ"א וא' שגורם נשמות ערטילאין כמובא כי מתתקנין ע"י הלבושין דנהירין שממשיכין ע"י בחי' הנ"ל והעיקר בר"ה על ידי אמונת חכמים בבחי' הנ"ל כנ"ל. כי עיקר תיקון הברית ע"י הצדיקי אמת שמלאים רזין כשזוכה להאמין בהם בשלימות שעי"ז יוכל להמשיך לבושין לתוך נשמות ערטילאין הנ"ל שגרם ע"י חטאיו כי כל מה שהצדיק האמת עושה ומדבר הכל בשביל תקון הנשמות הנ"ל שבזה עוסק ביותק (כמובא במ"א) וא"א לבאר כל זה כי יש בזה נסתרות הרבה.אך כלל הדבר שעיקר התיקון ע"י אמונה בשלימות בהצדיקי אמת בבחי' הנ"ל וכנ"ל:

חלק כא

וגמר התיקון שהתחיל בר"ה הוא בש"ע כידוע כי אז עיקר שלימות היחוד שנעשה ע"י התיקונים שמתקנין הצדיקים בכל שנה מר"ה עד ש"ע כי עיקר היחוד הוא ע"י בחי' וראיתיה לזכור הנ"ל כידוע ליו"ח. כי בש"ע הוא בחי' מלכות דוד משיח שהוא מלכות דקדושה בחי' זה יעצור בעמי וע"כ עוסקים בהושענא רבא בס' תהלים כי דוד בחי' מלכות דקדושה כל עסקו הואבבחי' תקונים הנ"ל לקשט למטרינותא בבחי' לבושין דנהירין דרזין דאורייתא שעי"ז עיקר תיקון המלכות בחי' לבוש מלכות בחי' ד' מלך גאות לבש וכו' והוא נעים זמירות ישראל בחי' תיקון קול הניגון שיהי' בזכות ובבהירות

וכו' וכנ"ל וע"כ הוא יסד ס' תהלים שעיקרו לגלות גדולת הבורא ית' וגדולת התורה וגדולת הצדיקים כמבואר בכל ס' תהלים, והכל להודיע לכל באי עולם גדולתו של יוצר בראשית שברא הכל בחכמה נפלאה ויש רזין ועמקות נפלא בבריאתו ובהנהגתו את העולם כ"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית וכו' וכתיב מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך איש בער לא ידע וכו' עד צדיק כתמר יפרח וכו' וכן בפסוקים הרבה וכן מרבה לדבר בשבח הצדיקים ובשבח התורה כמו שהתחיל ס' תהלים אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך וכו' ובמושב לצים לא ישב שהם הרשעים החטאים בנפשותם שלא די להם שעושים מה שעושים ר"ל כאשר הם יודעים בעצמם וכמפורסם לעין כל אפף גם הם לצים ומתלוצצים מאנשי אמת וספרי אמת המלאים רזין וכופרים בפנימיות רזי התורה לגמרי ורוצים לפרש הכל ע"פ פשוטו עד שבאים עי"ז לכפירות גמורות כידוע ומפורסם. וע"כ התחיל בזה ס' תהלים הקדוש להודיע שהעיקר להתרחק מהם כ"א בתורת ה' חפצו וכו' והי' כעץ שתול וכו' ועליהו לא יבול ודרז"ל אפי' שיחת חולין של ת"ח צריכין לימוד היינו כנ"ל שכל דיבוריהם ומעשיהם של צדיקים צריכים לימוד כי מלאים רזין כנ"ל. וכן מרבה לשבח את הצדיקים כ"פ כ"ש אור זרוע לצדיק וכו' צדיקים ירשו ארץ וכו' וצדיקים ישמחו ויעלצו לפני אלקים וכו' קול רנה וישועה באהלי צדיקים וכו' וכן הרבה. כי כל ס' תהלים נתיסד בשביל קיום התורה שבזה עסק דוד שהוא בחי' משיח וע"כ הוא חמשה פרים כנגד ה' חומשי תורה כי כל עסקו בס' תהלים לצעוק ולהתפלל להש"י לזכות לקיים את התורה. וכל תפילותיו ושבחיו ותהלותיו הם בנגונים נפלאים בזמר וניגון השייך לכל תפלה ושבח ותהלה, ומרבה לדבר בשבח התורה והצדיקים שהם מאירים ומזהירים מאד כ"ש אור זרוע לצדיק וכו' וכתיב תאל מנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק בגאוה ובוז, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וכו'. וביותר מרבה בשבח התורה בתמניא אפי כמבואר למעיין שם שכולטו מלא משבח התורה והשתוקקות נפלא לזכות לקיום התורה. וכל זה בחי' תיקון הלבושין של התורה בחי' עוז והדר לבושה וכו' שעי"ז זוכין לקיימה ע"י שמאמינים בעוצם נפלאות פנימיות אורה הגדול וכ"ש פלאות עדותיך ע"כ נצרתם נפשי (כמבואר במ"א על פסוק זה). וע"כ הם תמניא אפי דהיינו שמונה א"ב, כי הכ"ב אתוון מא' עד תי"ו נמשכין מסוד עולם המלבוש כמבורר בכתבים וזהו מעלת המזמורים שיסד בא"ב וכן הפיוטים שיסדו הקדמונים בא"ב להמשיך לבושין קדושים לבושין דנהירין הנ"ל שעל ידי זה עיקר המתקת הדינים. וזהו בחי' תמני אפי בחי' שמונה חוטים שבציצית וכל חוט כפול שמונה, וזה בחי' שמונה בגדים של הכה"ג. וזה בחי' ויהי ביום השמיני

דייקא קרא משה לאהרן וכו' והבלישו בשמונה בגדי כהונה, וזהו בחי' שמיני עצרת, הכל להשמיך תיקון לבושין דנהירין שעוסקין בתיקון זה מר"ה עד ש"ע כנ"ל שעי"ז עיקר המתקת הדינים ויחוד קוב"ה ושכינתי' כנ"ל:

חלק כב

וזה בחי' ברכת גשם בש"ע. כי כל התורה הנ"ל נאמרה ע"פ וראיתיה לזכור וכו' שנאמר על הקשת הנראה בענן ביום הגשם. וע"כ בש"ע שאז בחי' גמר התיקון של בחי' וראיתיה הנ"ל. ע"כ אז מברכין גשם הגשמים יורדין רק על ידי המתקת הדינים שנעשה על ידי הצדיקים שעוסקין ליחד קודשא ושכינתי' כמבואר בזוהר הקדוש. וכ"ש יגיד עליו רעו וכו' שכל זה נעשה על ידי בחי' ורא יתיה לזכרו וכו' הנ"ל שהצדיקים גומרים תיקון זה בשמיני עצרת כנ"ל. וע"כ גדולים הגשמים כתחיית המתים שאז יהי' עיקר התיקון של חטא אדם הראשון שגרם מיתה לדורות על ידי שפגם בכתנות אור וגרם כתנות עור כי בתחלה היו שניהם ערומים כי לא היו צריכים למלבושים גשמיים כי היו מלובשים באורות עליונים כמבואר בדרז"ל. ומחמת שפגם בזהנגזר מיתה שהוא בחי' הפשטת הלבוש שהוא הגוף של עכשיו. כי גם הגוף הוא בבחי' לבוש לגבי הנשמה ומחמת הפגם צריכין להפשיט הלבוש הזה שיזדכך בארץ עד שיתהפך ללבוש זך ומאיר ואז יקום בתחיית המתים וכ"ש וכולם כבגד יבלו כלבוש תחליפם ויחלופו. וכ"ש ויתיצבו כמו לבוש (איוב ל"ח:י"ד).:

ומחמת שהגשמים נמשכין רק ע"י תיקון זה שהוא בחי' תיקון הקשת בלבושין דנהירין וכנ"ל. ע"כ גדולים הגשמים כתחיית המתים שאז יהי' עיקר תיקון הלבושין וכנ"ל. כי הגשמים הם היפוך המבול שירד על ידי פגם הברית שגרמו נשמות ערטילאין כנ"ל. וע"כ יום הגשמים הוא בחי' דינים כ"ש בזוה"ק. כי נתעורר ח"ו הקיטרוג של המבול ח"ו. והתיקון ע"י הקשת הנראה בענן שעל ידם הגשם. והעיקר ע"י הצדיק האמת שהוא בחי' קשת הברית וע"כ עד ש"ע אין הגשמים סימן ברכה כי עדיין לא נגמר תיקון הלבושין דנהירין, כי בסוכות ממשיכין בחי' ענני כבוד שהם בחי' לבושין דנהירין בחי' בשומו ענן לבושו (כ"ש בדבריו ז"ל במ"א). אבל עיקר גמר תיקונם הוא בש"ע שאז גמר כל התיקונים הנ"ל ואז הגשמים לברכה כי כבר תקנו הצדיקים וכל ישראל המאינים בהם את בחי' הקשת בגוונין נהירין שעי"ז הגשמים לברכה:

חלק כג

וזה מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ואומר רזי לי רזי לי וכו'. בפסוק זה מבואר כל החבי' הנ"ל. מכנף הארץ היינו א"י ששם עיקר הארת הגוונין כנ"ל, זמירות שמענו בחי' זמר וניגון הנ"ל. שעי"ז מלבישין בחי' הקשת בגוונין נהירין כנ"ל. וזהו צבי לצדיק

כי הכ לתלוי בהצדיק שהוא בחי' קשת וכו' כנ"ל. וזה ואומר רזי לי רזי לי. היינו שנודע לו שהצדיק מלא רזין כנ"ל. וזהו שסיים או לי בוגדים בגדו ובגד בוגדים בגדו (ישעיהו כ"ד:ט"ז) היינו פגם הבגדים והלבושים ע"י הבוגדים שהם הכופרים בכל זה שעי"ז נפגם כנ"ל. וכל הפגמים הם בחי' פגם הבגדים והלבושין וכנ"ל. אבל סוף כל סוף פחד ופחת ופח עליך וכו'. כי כל הבוגדים יכרתו כמו שסיים שם עד ונגד זקיניו כבוד. בחי' תיקון הלבושין בשלימות שיזכו הצדיקים לעתיד בחי' מלבושי כבוד. כי ר' יוחנן קרי למאני' מכבדותא. כי כל האושר המקוה שיקבלו הצדיקים והכשרים הכל יהי' כפי הלבושין שיזכו שהוא סוד חלוקא דרבנן כמובא וכנ"ל:

ראשי פרקים מהלכה הנ"ל וזה בחי' בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. בראשית בחוכמתא ובוודאי נעלם בחכמתו ית' רזין עילאין בכל פרטי הבריאה בכל אבר ואבר של כל בעלי חי ובכל עשב ועשב בכל פרט ופרט. אבל והארץ היתה תוהו ובהו וחשך על פני תהום בחי' ד' מלכיות כשדרז"ל שהם יונקים מחכמות נפילות שמהם כל חכמות החיצוניות של כל באי עולם הן של המחקרים והפילוסיפים הן חכמות של שטות ושקר של שאר בני העולם. ומשם כל הגליות שבאו עי"ז כידוע וכמבואר במ"א והעיקר הצרה היא ע"י החשך שעל פני תהום שמרמז על הגלות הארוך הזה שנקרא תהום כ"ש במדרשים. כי עכשיו נתפשטו חכמות רעות הנ"ל מאד והם בחי' תהום ממש ר"ל. אבל ורוח אלקים דא רוחו של משיח שהם בחי' צדיקי אמת שהם בחי' משה משיח כ"ש בתי', מרחפת על פני המים, על אנפי אורייתא כי הם בחי' שרשי התורה וגבוהין מהתורה כי כל התורה נמשכת מהם כשרז"ל כמה טיפשאי אינשי דקיימו מקמי אורייתא ולא קיימו מקמי צורבא מרבנן, כי הם יודעים רזין עילאין עד שכל דבריהם ומעשיהם אינו פשוט אלא יש רזין בכל שיחות חולין שלהם בכל דיבור ובכל תנועה והכל בשביל תיקון העולם שא"א לתקנם ולהעלותם ולהחזירם בתשובה כ"א ע"י שיחת חולין דייקא כ,ש במ"א. ועי"ז ויאמר אלקים יהי אור דא רז כ"ש בתיקונים וכו'. כי על ידי אלו הצדיקים נתגלין ומאירין רזין בכל פרטי הבריאה ע"י שמכניסין אמונה גדולהבלב כל המתקרבין אליהם ועי"ז ויהי אור וכו' כי עי"ז כל תקון הבריאה שעומדת על אמונה כ"ש בא חבקוק והעמידן על אחת וכו' וכנ"ל:

וזה בחי' סוכה שמסככין בפסולת גורן ויקב, בפסולת דייקא בחי' פסולת של א"י שהוא בחי' שיחת חולין של צדיקי אמת כ"ש בהתורה עלו זה בנגב בסי' פ"א לק"א:

וזה בחי' ד' מינים שהעיקר הוא האתרוג שצריך להיות שלם והדר מאד אבל אין מברכין כ"א על הלולב כי הלולב שהוא כפות תמרים זה בחי' הצדיק בעצמו כמובא

בחי' צדיק כתמר יפרח והוא מקשר אליו ענף עץ עבות שהם תלת אבהן שהם שורש וכלל כל הצדיקי אמת וערבי נחל שהם בחי' פושעי ישראל ועי"ז הוא מאיר בהאתרוג שהוא מלכות דקדושה שהוא התגלות אלקותו ית' בחי' כבוד הדר מלכותו שמתגלה על ידי תלמידיו הכשרים ע"י תורתו ושיחותיו הק' שמאיר בהם. וע"כ עיקר ההידור הוא בהאתרוג כי הצדיק בעצמו אין לנו בו שום תפיסה כלל רק משיחותיו הק' ותורתו הק' מבינין שראוי להאמין בו שעי"ז נמשך עירק האמונה בהש"י ותורתו הק' שנמשך בכל דור ודור רק ע"י הצדקי האמת הגדול במעלה:

וזה בחי' הדר באילנו משנה לשנה בח'י ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל ובוודאי בפשיטות אינו מובן כי הלא היה צריך לאכול ולעשות צרכי גופו בוודאי אך מגודל אמונתו שכל דברי רבו הם רזין. עי"ז אפילו כשלא היה אצלו לא היה ימוש מתוך אהלו כי בכל מה שעשה ודיבר היה זוכר את רבו. וזה בחי' אתרוג פרי עץ הדר שעיקר ההידור מה שדר באילנו בחי' אילנא רבא ויקירא שהוא רבו הקדוש הוא דר בו משנה לשנה בחי' לא מש מתוך אהלו. ועיקר ע"י אמונת חכמים בבחי' הנ"ל שיודע שכל דבריו ותנועותיו הם מלאים רזין עילאין שעי"ז בכל מה שמתנהג עמו מוצא בו דברי רבו ורמזיו כ"ש בסי' קפ"ו על ענין החסידים הכשרים שבמדינת קיר"ה וכו' ע"ש:

וזה בחי' תיקון הברית שעיקר התיקון צריכין להנשמות דאזלין ערטילאין הנפזרים והנפוצים וכו' שצריכין לקבץ נדחיהם לא"י וכו' שבזה עוסק ביותר הצדיק האמת ע"י שיחותיו הק' וכו' כי הם צריכין לבושין דנהירין שזה עיקר התיקון:

לבושיה כתלג חוור ללבן עוונות ישראל בחי' בגדים לבנים של הכה"ג ביו"כ וחמש פעמים היה מחליף מבגדי זהב לבגדי לבן וכו'. בגדים לבנים מקבלים כל הגוונין ועל ידם עיקר הסליחה על העוונות שגרמו לבושין דקדרינותא בחי' לבשו שמים קדרות ושק וכו' כי בגדים לבנים שמקבלים כל מיני גוונין מתקנים כל זה ע"י העבודה של יו"כ. יקרה היא מפנינים מכה,ג שנכנס לפי ולפנים שדרז"ל לענין ממזר ת"ח קודם לכה"ג ע"ה עיקר תלמיד חכם ע"י אמונת חכמים בבחי' הנ"ל:

ר"ה זה היום תחילת מעשיך. וכל מעשהו באמונה צריכים להמשיך אמונת חכמים הנ"ל. וזה בחי' התקיעות כ"ש שם בחי' עורו ישנים מתרדמתכם שלא תטעו ח"ו כאלו העולם ישן כי הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל כי באמת כולם בחכמה עשית וכן מנהיג העולם בכל עת בחכמה ויהיב חכמתא וסוכלנותא למביני מדע שהם הצדיקי אמת שלהם נתגלו כל הרזין כמו שהודה גם נ"נ וכו' וכן בכל דור ודור רואין נפלאות ה' ונוראותיו ע"י הצדיקי אמת וכו':

וְעוֹד צְרִיכִין לְדַבֵּר בָּזֶה וּלְבָאֵר כָּל זֶה:

הלכות חזקת קרקעות

פרק א

חלק א

חֶזְקַת הַקַּרְקָעוֹת שָׁלֹשׁ שָׁנִים עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, סִימָן סט וּמוּבָא לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בַּעֲשִׂירוּת וְעִקַּר הָעֲשִׂירוּת הֵם הַקַּרְקָעוֹת, כִּי כָּל מִינֵי עֲשִׂירוּת וַאֲפִלּוּ כֶּסֶף וְזָהָב, הַכֹּל יוֹצֵא מִן הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה". נִמְצָא, כְּשֶׁקּוֹנֶה קַרְקַע נִתְוַסֵּף לוֹ חִיּוּת וָנֶפֶשׁ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת סג.), כָּל מִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ אָדָם. כִּי גֶּדֶר הָאָדָם הוּא מְדַבֵּר, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַדִּבּוּר וּבָזֶה הוּא מֻבְדָּל מִן הַחַי וְנִקְרָא אָדָם וְהַדִּבּוּר הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה". וְתַרְגּוּמוֹ, לְרוּחַ מְמַלְלָא וְשֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ הוּא בַּעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר כֹּחַ הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִקְרָא אָדָם הוּא עַל יְדֵי עֲשִׂירוּת. וְזֶה בְּחִינַת (קֹהֶלֶת) וְהֶעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוּת, כִּי עַזּוּת וְתֹקֶף הַדִּבּוּר הוּא עַל יְדֵי עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ח) שִׁמְעוּ כִּי נְגִידִים אֲדַבֵּר שֶׁעַל יְדֵי הַנְּגִידוּת וְהָעֲשִׂירוּת עַל יְדֵי זֶה הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וְשֹׁרֶשׁ הָעֲשִׂירוּת וְהַנֶּפֶשׁ הַכֹּל הָיָה מִן הָאָרֶץ כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת וַיְהִי אָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ אָדָם, כִּי עִקַּר גֶּדֶר הָאָדָם, שֶׁהוּא מְדַבֵּר, הוּא עַל יְדֵי הַקַּרְקַע כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע אֵין לָהּ חֶזְקָה עַד שְׁלֹשָׁה שָׁנִים, כִּי זֶה יָדוּעַ כְּשֶׁנּוֹלַד וְנִתְחַדֵּשׁ לָאָדָם חִיּוּת וְנֶפֶשׁ חֲדָשָׁה אֲזַי הַקִּלְקָפָּה קָדְמָה לְפֵירֵי תָּמִיד וְהַקִּלְקָפָּה מְחַפָּה עַל הַפֵּרִי וּמְקַטֶרֶגֶת וְאֵינָהּ מַנַּחַת לְקַבֵּל הַפֵּירֵי עַד שֶׁמְּשַׁבְּרִין אוֹתָהּ. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁבָּהֶם יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְעֵרְעֵר לְעַרְעֵר וְהֵם בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה שֶׁאָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַקִּלְקָפָּה וְעַל כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ שָׁנִים כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי וְצָרִיךְ לְהַמְתִּין אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּלֶּה הַפֵּירֵי וְיכוֹלִין לֶאֱכָלָהּ. וּכְמוֹ כֵן לְעִנְיַן חֶזְקַת קַרְקַע בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְעַרְעֵר, כִּי כָּל הָעֲרְעוּרִים וְהַהַכְחָשׁוֹת הֵם מִן שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם טְמֵאוֹת לְגַמְרֵי, כִּי הַשֶּׁקֶר הוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה לְגַמְרֵי וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (סִימָן נא) וְעַל כֵּן בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִים יֵשׁ כֹּחַ לְעַרְעֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ שׁוּב אֵין לָהֶם כֹּחַ וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה וְנִתְבַּסֵּס הָאֱמֶת, וַאֲזַי הַקַּרְקַע בְּחֶזְקָתוֹ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר עָבְרוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עֲרְלָה כַּנַּ"ל. וְגַם מֵחֲמַת זֶה הֵם שָׁלֹשׁ שָׁנִים כְּנֶגֶד בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁהוּא כְּלוּל מִשָּׁלֹשׁ כַּיָּדוּעַ, כִּי אֱמֶת הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הַשִּׁלְשָׁה אָבוֹת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַחֲזִיק שָׁלֹשׁ שָׁנִים שֶׁכְּשֶׁעוֹבְרִים שָׁלֹשׁ שָׁנִים בְּלֹא עֵרְעוּר אֲזַי נִכְנָע הָרַע וְהַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל וְנִתְבַּסֵּס

הָאֱמֶת שֶׁכְּלוּל מִשָּׁלֹשׁ כַּנַּ"ל, וְאָזַי אַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים הַקַּרְקַע בְּחָזְקָתוֹ, כִּי כְּבָר עָבְרוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים שֶׁבָּהֶם יְנִיקַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל וְאָזַי נִתְגַּלֶּה וְנִתְבַּסֵּס הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

עַד תְּלָת שְׁנִין אִינִישׁ מְזַדְּהֵר בִּשְׁטָרֵיהּ טְפֵי לָא מִזְדְּהֵר, כִּי עַד שָׁלֹשׁ שָׁנִים הוּא מֻכְרָח בְּוַדַּאי לִהְיוֹת נִזְהָר בִּשְׁטָרוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל הַמְעַרְעֵר לְעַרְעֵר, כִּי בַּשָּׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ כֹּחַ לְהַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת נִזְהָר בִּשְׁטָרוֹ, כִּי הַשִּׁטָר הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ, כִּי הַשִּׁטָר הוּא כְּתַב אֱמֶת שֶׁנִּכְתַּב לֶאֱמֶת וְלִרְאָיָה וְהוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתוּב יִשַּׁר דִּבְרֵי אֱמֶת (קֹהֶלֶת יב), בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כַּמּוּבָא שֶׁיַּעֲקֹב הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְעַל כֵּן הַכְּתָב עוֹמֵד לֶאֱמֶת וְלִרְאָיָה, כִּי הַכְּתָב הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁהוּא מְבַטֵּל וּמַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר וְעַל כֵּן עַד שָׁלֹשׁ שָׁנִים, שֶׁאָז יֵשׁ אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר, הוּא מְחֻיָּב לִהְיוֹת נִזְהָר בִּשְׁטָרוֹ כְּדֵי לְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָז אֲחִיזָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַכְּתָב מְבַטְּלוֹ כַּנַּ"ל, כִּי הַכְּתָב הוּא גַּם כֵּן כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה כַּנַּ"ל, כִּי הַכְּתָב הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּכָל הַבְּחִינוֹת מְשֻׁלָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח), בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אוֹרָיְן תְּלִיתָאָה בְּיוֹם תְּלִיתָאָה וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁכְּלוּל מִשָּׁלֹשׁ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בַּשָּׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה, בְּחִינַת קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לְפֵּירֵי מְחֻיָּב לְהַזְהֵר בִּשְׁטָרוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלָם וּמַכְנִיעָם, אֲבָל טְפֵי לָא מִזְדְּהֵר, כִּי כְּשֶׁעוֹבְרִים שָׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים בְּלִי עֵרְעוּר כְּבָר נִכְנַע וְנִתְבַּטֵּל וְאַחַר כָּךְ אֵין לוֹ אֲחִיזָה וְעַל כֵּן אֵין צָרִיךְ לִהְיוֹת נִזְהָר בִּשְׁטָרוֹ עוֹד כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן שָׁלֹשׁ שָׁנִים חֲזָקָה בְּקַרְקָעוֹת עַד שָׁלֹשׁ שְׁנִין אִינָשׁ מִזְדַּהֵר בִּשְׁטָרֵיהּ וְכוּ' וְעִקַּר הַחֲזָקָה הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי אֲכִילַת פֵּרוֹת הַקַּרְקַע בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר 'וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים' הַמְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה בְּסִימָן ז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר. כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תְּפִלָּה וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת. וְלִזְכּוֹת לֶאֱמֶת הוּא עַל יְדֵי הָעֵצוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק, כִּי כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת וְכוּ' וְעַל יָדָם מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק בְּחִינַת כֻּלָּהּ זֶרַע אֱמֶת, וְעַל יְדֵי זֶה בָּאִים לֶאֱמוּנָה, וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה וְזֶה בְּחִינַת וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלָּהּ זֶרַע אֱמֶת וְכוּ'.

וְטִפֵּי הַשֵּׂכֶל שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק עַל יְדֵי הָעֵצוֹת הֵם מִתְחַלְּקִין לִתְלָת טִפִּין, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְהִנֵּה כָּל הַקְּרָקָעוֹת הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה (תְּהִלִּים לז), כִּי כָּל הָאֲרָצוֹת מִתַּמְצִית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם שׁוֹתִין וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כַּנַּ"ל, וּבִפְרָט הַקַּרְקַע שֶׁהוּא בְּרִשּׁוּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִין שָׁם הִיא קְצָת בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אֶחָד וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע שֶׁהִיא בְּרִשּׁוּת יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ הוּא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר קְנִיַּת הַקַּרְקַע וְחֶזְקָתָהּ הוּא עַל יְדֵי שְׁטָר דַּיְקָא, כִּי הַשְּׁטָר הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת כֻּלָּהּ זֶרַע אֱמֶת הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הַשְּׁטָר הוּא עַל יְדֵי שְׁנֵי עֵדִים הַמֵּחֲתוּמִין בּוֹ. וּתְרֵין סַהֲדִין הֵם בְּחִינַת תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, כְּמוּבָן בַּתִּקּוּנִים בִּבְחִינַת עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים יָקוּם דָּבָר, 'יָקוּם דָּבָר', דַּיְקָא כִּי הֵם סוֹמְכִין וּמְקַיְּמִין הַדָּבָר, כִּי הֵם בְּחִינַת סַמְכֵי קְשׁוֹט. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין עֵדוּת אֶלָּא בַּעֲמִידָה. וּתְרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט זֶה בְּחִינַת כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּיָּדוּעַ. וְהַשְּׁטָר הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי הַשְּׁטָר עוֹמֵד לֶאֱמֶת וְלִרְאָיָה, כִּי אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב שֶׁל הַשְּׁטָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָעוֹמֵד לֶאֱמֶת וְלִרְאָיָה הֵם בִּבְחִינַת כֻּלָּהּ זֶרַע אֱמֶת הַנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק, כִּי בְּחִינַת כֻּלָּהּ זֶרַע אֱמֶת הוּא בְּחִינַת כ"ב אַתְוָן כַּיָּדוּעַ, אֲבָל עִקַּר קִיּוּם הַשְּׁטָר אֵינוֹ אֶלָּא בְּחוֹתְמָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם הַשְּׁנֵי עֵדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת סַמְכֵי קְשׁוֹט בְּחִינַת כְּלָיוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם דַּיְקָא יְכוֹלִין לְקַבֵּל בְּחִינַת כֻּלָּהּ זֶרַע אֱמֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת כ"ב אַתְוָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת:

הַכְּתָב שֶׁל הַשְּׁטָר. וְעַל כֵּן עַל יָדָם דַּיְקָא עִקַּר קִיּוּם הַשְּׁטָר כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת וְכָתוּב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת (קֹהֶלֶת יב). כִּי שְׁטָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת כְּתַב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת, הַיְנוּ בְּחִינַת כֻּלָּהּ זֶרַע אֱמֶת הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת הַכְּלָיוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרֵין סַהֲדִין כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי כְּתַב הַשְּׁטָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, עַל יָדוֹ דַּיְקָא קוֹנִין הַקַּרְקַע וּמַחֲזִיקִין בָּהּ, כִּי הַקַּרְקַע הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי כְּתַב הַשְּׁטָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת, כִּי כַּמָּה דִּינֵי תּוֹרָה יֵשׁ בְּהַשְּׁטָר וְכַמָּה דִּינִים נִלְמָדִין מִלְּשׁוֹן הַשְּׁטָר וְעַל כֵּן הַשְּׁטָר נִקְרָא סֵפֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה לב), "וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם". וְעִקָּרוֹ עוֹמֵד לֶאֱמֶת וְלִרְאָיָה, וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עִקַּר קְנִיָּתָהּ וְחֶזְקָתָהּ עַל יְדֵי

הַשְּׁטָר, כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מֵאִיר לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי כָּל הַמַּטְלְטְלִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת נִיצוֹצֵי נְשָׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵאֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה מְקוֹר כָּל הַנְּשָׁמוֹת וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבָּעוֹלָם מַה שֶּׁאֶחָד קוֹנֶה וּמוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל בֵּרוּרֵי הַנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה מְבָרֶרֶת הַבֵּרוּרִים, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן בְּקִנְיַת הַמַּטְלְטְלִין אֵין צָרִיךְ כְּתָב לְרְאָיָה, כִּי עִקַּר קִנְיָתָם, שֶׁהוּא בֵּרוּרָם וְתִקּוּנָם, הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְעַל כֵּן אֵין צָרִיךְ כְּתָב עַל מַטְלְטְלִין, אֲבָל הַקַּרְקַע הִיא בְּעַצְמָהּ בִּבְחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְשָׁם אֵין שַׁיָּךְ בֵּרוּר, אַדְרַבָּא, כָּל הַבֵּרוּרִים עַל יָדָהּ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּקַרְקָעוֹת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמּוֹכְרִין וְקוֹנִין קַרְקָעוֹת הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁהָאֱמוּנָה בְּעַצְמָהּ הִיא, כִּבְיָכוֹל, בְּגָלוּת וְעִקַּר גָּלוּתָהּ כְּדֵי שֶׁתִּבָּרֵר בֵּרוּרִים כַּיָּדוּעַ וּבִשְׁבִיל זֶה יֵשׁ מְכִירָה וְקִנְיָן בַּקַּרְקָעוֹת בְּעַצְמָן, כִּי עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁקּוֹנִין וּמוֹכְרִין אֶת הַקַּרְקַע וְיוֹצֵאת מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, עַל יְדֵי זֶה הִיא מְבָרֶרֶת בְּכָל פַּעַם בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים וְעוֹלָה מִן הַגָּלוּת. וְזֶה בְּחִינַת וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִיתוּת כִּי לִי כָל הָאָרֶץ, 'כִּי לִי' דַּיְקָא, כִּי הָאָרֶץ הִיא בִּבְחִינַת אֱמוּנָה וְעַל כֵּן לֹא תִמָּכֵר לִצְמִיתוּת כִּי אִם לְפִי שָׁעָה עַד הַיּוֹבֵל כְּדֵי לְבָרֵר בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים אֲצֶל הַלּוֹקֵחַ, כִּי כָּל הַבֵּרוּרִים הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַרְקַע כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נְכָסִים שְׁאֵין לָהֶם אַחֲרָיוּת נִקְנִין עִם נְכָסִים שִׁיֵּשׁ לָהֶם אַחֲרָיוּת, דְּהַיְנוּ קִנְיַן מִטַּלְטְלִין אַגַּב קַרְקַע שֶׁהוּא הַקִּנְיָן הַמּוֹעִיל בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל קִנְיוֹת הַמַּטַּלְטְלִין הוּא בִּשְׁבִיל בֵּרוּרֵי הַנִּיצוֹצוֹת וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְעַל כֵּן נִקְנִין הַמַּטַּלְטְלִין עַל יְדֵי הַקַּרְקַע, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת מִתְבָּרְרִין עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע בְּעַצְמָהּ אֵינָהּ נִקְנֵית וְנֶחְזֶקֶת כִּי אִם בְּשָׁטָר, דְּהַיְנוּ כְּתַב יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כִּי הַקַּרְקַע בְּעַצְמָהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּעַצְמָהּ, כִּבְיָכוֹל, אֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת וְלָצֵאת מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׁטָר, כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁהַקַּרְקַע יוֹצֵאת מֵרְשׁוּת הַמּוֹכֵר לְהַקּוֹנֶה הִיא בְּחִינַת עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה, כִּי יוֹצֵאת מֵרְשׁוּת הַמּוֹכֵר לִרְשׁוּת הַקּוֹנֶה כְּדֵי לְבָרֵר שָׁם בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים וְעַל יְדֵי זֶה הוּא עִקַּר עֲלִיָּתָהּ מִן הַגָּלוּת כְּשֶׁתִּגְמֹר לְבָרֵר. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁיּוֹצֵאת הַקַּרְקַע מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת הוּא בְּחִינַת גְּאֻלָּה, כִּי מְבָרֶרֶת עַל יְדֵי זֶה בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּשְׁלַם הָאֱמוּנָה וְתָבוֹא הַגְּאֻלָּה. וְזֶה שֶׁמְּזְכִּר בַּתּוֹרָה כַּמָּה פְּעָמִים לְשׁוֹן הַגְּאֻלָּה בְּקִנְיַת וּמְכִירַת קַרְקַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "גְּאֻלָּה תִּהְיֶה לוֹ וְכוּ'". וְכֵן הַרְבֵּה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי הוּא בְּחִינַת גְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁיּוֹצֵאת הַקַּרְקַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כְּדֵי לְבָרֵר בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים כַּנַּ"ל, הִיא מִתְקָרֶבֶת אֶל הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁרָמַז ה' יִתְבָּרַךְ לְיִרְמְיָה הַנָּבִיא עִנְיַן הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי קִנְיַת קַרְקַע, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּיִרְמְיָה שֶׁבְּעֵת שֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (יִרְמְיָה לב):

"הִנֵּה חֲנַמְאֵל בֶּן דֹּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ לֵאמֹר קְנֵה אֶת שָׂדִי וְכוּ'". וְקָנָה אֶת הַשָּׂדֶה וּבִשְּׂרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה שֶׁעֲתִידִין לְהִגָּאֵל וְיִקְנוּ שָׂדוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"שָׂדוֹת בְּכֶסֶף יִקְנוּ וְכוּ'". וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, מִפְּנֵי מָה רָמַז לוֹ אֶת הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא, עַל יְדֵי קְנִיַּת שָׂדֶה?! אַךְ בֶּאֱמֶת קְנִיַּת שָׂדֶה בְּעַצְמָהּ מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, אֵינָהּ נִקְנֵית וְנֶחְזֶקֶת בְּיַד הַקוֹנֶה כִּי אִם בְּשִׁטָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִים לֶאֱמוּנָה:

חלק ד

וזה בחי' שלש שני חזקה שאז נאמן בלא שטר כי אמונה הוא בחי' תפלה וע"י התפלה מתנהגין כל הכוכבים והמזלות שהם י"ב מזלות כנגד י"ב נוסחאות כמובא בדברי רבינו ז"ל (סי' ט') והי"ב מזלות שמקבלין מהתפילה הם כנגד י"ב חדשי השנה. נמצא שהתפילה שכלולה מי"ב שבטים י"ב נוסחאות היא כלולה מי"ב מזלות י"ב חדשי השנה. ויש ג' תפילות ביום והם כנגד שלש טפין שמתחלקת הטיפה בחי' כולה זרע אמת לתלת ועי"ז הוא קיום האמונה שהיא בחי' תפלה כנ"ל וכנגד זה הם שלשה תפילות כנ"ל כי כל התפילות הם בחי' כולה זרע אמת הנמשכין מהצדיק חי עולמין וכנגד זה הם ח"י ברכאן דצלותא כי הם בחי' אמת שהוא כלול מתלת אבהן כי אמת הוא בחי' יעקב שכלול מתלת אבהן שהם בחי' שלש תפלות כמובא. נמצא שהג' תפלות הם בחי' אמת בחי' כולה זרע אמת הנ"ל הנמשך מהצדיק היינו בחי'תלת טפין הנ"ל וזה בחי' שלש שני חזקה שעל ידם מחזיקין בקרקע שהיא בחי' אמונה כי ששלש שני חזקה הם כנגד שלש תפילות תלת טפין הנ"ל כי כל תפלה כלולה מי"ב חדשי השנה כנ"ל נמצא ששלש שנים כנגד שלש תפילות שהם כנגד תלת טפין הנ"ל וכשהוא מוחזק בהקרקע שלש שנים כנ"ל זה ראיה שהקרקע שהוא בחי'אמונההיא בחזקתו מאחר שהיא כבר אצלו שלש שנים שהם בחי' שלש תפילות כנגד שלש טפין שעי"ז עיקר קיום האמונה כנ"ל נמצא ששלש שני חזקה הם בבחי' ג' תפילות בחי' תלת טפין שהם בחי' כולה זרע אמת כנ"ל. וע"כ אין צריך עוד לשטר כי השטר הוא בחי' אמת כנ"ל והשלש שני חזקה הם ג"כ בחי' זו ממש בחי' כולה זרע אמת שהוא בחי' השטר כנ"ל ועיקר החזקה בג' שנים הוא ע"י אכילת פירות דייקא כי הפירות גדילים על ידי הגשמים והגשמים באים ע"י אמונה כמבואר שם במאמר הנ"ל גם פירות הקרקע בעצמם דהיינו מה שהארץ עושה פירות הוא רק ע"י אמונה כמובן בדברי רבינו ז"ל במ"א (סי' ה' ליקוטי ב') כי אמונה הוא בחי' ארץ זרועה וכן להיפך כי פגם אמונה הוא בחי' ארץ לא זרועה וכו' וע"כ אכילת פירות הקרקע בג' שנים היא לראיה שזכה לבחי' אמונה כנ"ל וע"כ עי"ז הקרקע בחזקתו:

פרק ג

חלק א

חזקת קרקעות הוא בג' שנים כשאוכל פירות הקרקע שלש שנים רצופים בלא מחאה אז הקרקע הוא בחזקתו ואין שום מערער יכול לערער עוד:

ע"פ התורה המתחלת החצוצרות וקול שופר בליקוטי מוהר"ן הראשון (סי' ה') ע"ש כל התורה והכלל שע"י שעושין המצות בשמחה מהמצוה בעצמה עי"ז זוכין לידע בין קודם גזר דין לאחר גז"ד כי המצות הם קומה שלימה והם מחיין כל השלשה קומות שהם עולם שנה נפש וכו'. ולבא לשמחה הוא ע"י רעמים שהם מפשיטין עקמימיות שבלב ואז זוכה לישרת לב שעי"ז זוכין לשמחה כ"ש ולישרי לב שמחה. ורעמים הם בחי' תפלה בכח וכו' ועיקר הרעמים הם מגבורות וכו' וצריך לפנות את המוחין מחכמות חצוניות וממחשבות זרות מחמץ שלא יחמיץ את חכמתו בחכמות חיצוניות ובתאוות כדי כשיוציא את הקול ויפגע במוחו יתעביד ממנו רעם אבל כשאין מוחו פנוי ממחשבות חיצוניות מחמץ אין קולו נשמע ואין נעשה מקולו בחי' רעמים, גם ישמור יראתו שממנו תוצאות הקול וכו' והעיקר לשמור מוחו שלא יחמיץ וזהו גער חית קנה כדאיתא בזוהר קנה חי"ת תשבר ותעשה ממנה ה"א ותעשה מאותיות חמץ מצה היינו שלא תחמיץ חכמתך וכו' וכו' וצריך לשתף הגבורות בחסדים שמאלא בימינא וכו' כי עיקר התגברות ע"י האהבה כ"ש שב לימיני וכו' ע"ש כל זה היטב:

חלק ב

וזה בחי' חזקת קרקעות שלש שנים כי כל העירעורים והסכסוכים שיש על קרקע ישראל הם נמשכין מבחי' העירעורים שיש על ארץ ישראל כי בכל מקום שישראל דרים שם הוא בחי' א"י כי הם מקדשין כל המקומות שהם יושבים בהם בבחי' א"י כ"ש רבינו ז"ל בהתורה חדי' ר' שמעון (סי' ס"א) וכ"ש כי הפיצותים בגוים וזריתים בארצות ואהי להם למקדש מעט וכמבואר בדרז"ל בכמה מקומות. וע"כ בכל מקום שאחד מישראל קונה איזה קרקע ומחזיק בה הוא בחי' א"י כנ"ל וכל העירעורים שיש על הקרקע הם בחי' הערעורים שיש על א"י כי יש ז' עממין שהם הקליפות החופין על א"י שמהם נמשכין כל הערעורים והסכסוכים וכל המריבות שיש על קרקע איש הישראלי שהוא בחי' א"י כנ"ל וזהו בחי' ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט והכנעני והפריזי אז בארץ שע"י שהיה אז עדיין אחיזת הז' עממין בארץ עי"ז הי' ריב ומחלוקת שהם ערעורים וסכסוכים שיש על א"י. וכן הוא תמיד בכל דור ודור שצריכין לגרש אחיזת הקליפות מא"י ועי"ז מבטלין ריב ומחלוקת משם וזוכין להחזיק בחלקו שיש לו בארץ כי כ"א מישראל יש לו חלק בארץ ואפי' עכשיו בגלות שאנו רחוקים מא"י אעפ"כ בכל מקום

שישראל יושבין שם אפי' בחו"ל הוא ג"כ בחי' א"י כנ"ל. וע"כ אפי' בחו"ל א"א להחזיק בקרקע בשלוה בלי ערעור ומחלוקת עד שמגרשין אחיזת הקליפות משם היינו בחי' הקליפות החופין על א"י כנ"ל ולגרש המערערים מארץ ישראל הוא ע"י בחי' רעמים הנ"ל שעיקרם ע"י קדושת המוח על ידי ששומרים את המוח מחמץ היינו ממחשבות זרות וכו' כנ"ל ועי"ז זוכין לא,י ולגרש הקליפות המערערים משם בבחי' צדיקים ירשו ארץ וצדיק הוא מאן דנטיר ברית. ועיקר שמירת הברית הוא ע"י קושת המחשבה היינו לשמור מוחו מחמת שלא יחמיץ את חכמתו במחשבות זרות והרהורים ח"ו כי מחשבות רעות הם בחי' חמץ בחי' חית קנה כמבואר שם שזה ובחי' גער חית קנה ע"ש. נמצא שמחשבות זרות הם בחי' חית קנה וחית קנה הם עשו וישמעאל כמבואר בדרז"ל ועשו וישמעאל הם הקליפות החופין על א"י בגלות הזה שעיקר יניקתן מפגם הברית פגם המחשבה שנקרא חמץ בחי' חית קנה הנ"ל כי שני הפירושים על חית קנה הנ"ל הם אחד וזה תלוי בזה כי חית קנה שהוא קנה החית של חמץ שהוא בחי' חימוץ המוח היינו מחשבות זרות זהו בעצמו בחי' עשו וישמעאל שנקראין חית קנה שיניקתם רק משם מבחי' חימוץ המוח מפגם המשחבה וכמ"ש בתיקונים אוקירו לנשייכו וכו' ואוקירו דלהון לנטרא טפה קדמאה לבת זוגי' וכו' דפסולת דאברהם ויצחק גרם שיתעבדון אומין דעלמא בבניהון וכו'. נמצא שע"י פגם המחשבה נמשך גלות עשו וישמעאל שהם שולטין עכשיו על א"י וע"כ א"א להחזיק בקרקע ולגרש הערעורים משם כ"א ע"י שמגרשין הקליפות החופין עכשיו על א"י שהם בחי' עשו וישמעאל וזה תלוי בקדושת המחשבה ע"י שנזהרין מחמץ היינו מחימוץ המוח בחי' גער חית קנה וכו' כנ"ל:

חלק ג

וע"כ סמכה התורה ירושת א"י למצות אכילת מצה ואיסור חמץ כ"ש והי' כי יביאך ה' אל ארץ הכנעני והחתי וכו' שבעת ימים תאכל מצות וכו' ולא יראה לך חמץ וכו'. היינו כנ"ל כי א"א ליקחו א"י מיד הז' עממין שהם הכנעני וכו' שהיתה הארץ בידם אז כ"א ע"י מצות מצה ואיסור חמץ שהוא בחי' שנזהרין שלא להחמיץ המוח במחשבות רעות כנ"ל: וע"כ תיכף כשיוצאין ממצרים דהיינו בפסח צריכין ליזהר ממשהו חמץ כי עיקר יציאת הוא לצאת ממצרים ולבא לא"י כי עיקר יצ"מ הי' בשביל זה כדי שיבואו לא"י כ"ש אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען וכו' וכמבואר עוד במכה פסוקים כי מצרים הוא היפך א"י וצריכין לצאת ממצרים ולבא לא"י וע"כ צריכין אז לאכול מצה וליזהר מחמץ כי א"א לבא לא"י כ"א ע"י שנזהרין מחמץ כנ"ל:

חלק ד

וכשנזהרין מחמץ היינו מחימוץ המוח עי"ז נעשין רעמים ועי"ז זוכין לשמחה של מצוה שמחיה כל השלשה קומות שהם עולה שנה נפש כנ"ל. וזה בחי' ג' שני חזקה שהם כנגד שלשה קומות הנ"ל שמקבלין חיות ע"י השמחה של מצה שזוכין ע"י רעמים שעיקרן תלויים בקדושת המוח מחמץ שעי"ז זוכין להחזיק בא"י ולגרש כל הערעורים והמריבות משם שנמשכין כולם מהקליפות החופין על א"י שהם בחי' ז' עממין ובגלות הזה הם בחי' עשו וישמעאל כנ"ל. כי עיקר חזקת הקרקע הוא אכילת פירות והפירות שבקרקע הם החיות של הקרקע ועירק גידולם וחיותם הוא ע"י השמחה שהוא החיות של כל דבר. וז"ש (תהילים ס"ז:ז') ישמחו וירננו לאומים וכו' ארץ נתנה יבולה כי יבול הארץ הוא ע"י השמחה שמחי' הכל וע"כ בשעת גידול הפירות ואסיפתם הוא שמחה גדולה כמבואר בכמה פסוקים כ"ש ביואל ובני ציון שמחו וגילו בה' כי נתן לכם את הגשם וכו' וכ"ש (ישעיהו ט':ב') שמחו לפניך כשמחת בקציר וכ,ש בא יבא ברנה נושא אלומותיו. וע"כ כשאוכל פירות הקרקע ג' שנים זהו בחי' שכבר נמשך בחי' החיות הנמשך מהשמחה כנ"ל שעי"ז עיקר גידול הפירות ונמשך ג' שנים רצופים שהם כנגד השלש קומות הנ"ל וכשנמשך השמחה בכל הג' קומות כבר נתבטלו כל הערעורים וכל המריבות, כי א"א להמשיך השמחה כ"א על ידי רעמים שנעשין על ידי קדושת המוח מחמץ על ידי שמשברין חית קנה הנ"ל שעי"ז משברין ומבטלין קליפת עשו וישמעאל שעי"ז שמשברי אותן נתבטלין כל הערעורים כנ"ל. נמצא כשאוכל פירות הקרקע ג' שנים זה מורה שכבר נתבטלין מקרקע זו כל הערעורים הנמשכין מחית קנה מעשו וישמעאל שהם בחי' חמץ כנ"ל כי כבר זכה לבחי' השמחה המחי' כל הג' קומות שהם בחי' ג' שנים שכל החיות וכל הפירות נמשכין משם שזה נמשך מרעמים שתלויים בביטול החמץ בחי' חית קנה הנ"ל כנ"ל:

חלק ה

כי עיקר א"י תלויה ברעמים כי רעמים הם בשביל הגשמים וכ"ש שם בזוהר המובא בהתורה הנ"ל כדין אפיק טפין טפין וכו' ועיקר הגשמים הם בא"י כשרז"ל (תענית יו"ד) א,י שותה תחילה כ"ש למטר השמים תשתה מים ארץ אשר ד' אלקיך דורש אותה ודרז"ל וכי כל הארצות אינו דורש וכו' אלא העיקר הוא א"י וע"י אותה דרישה וכו'. נמצא שעיקר הגשמים שהם בחי' רעמים הם בא"י כי הרעמים הם בחי' תפילה בכח כ"ש שם ותפילה בכח הוא בחי' כח מעשיו שעיקר קדושת א"י הוא עי"ז וכמבואר בהמאמר על אשר מעלתם (סי' מ"ח) וכו'. כי עיקר התפלה הוא בא"י כי שם עיקר עליות התפילות. ועיקר

הרעמים נעשין כשנזהרין מחמץ דייקא וע"כ א"א לזכות לא"י כ"א ע"י קדושת המחשבה שעי"ז מגרשין הקליפות המערערין משם שמשם נמשכין כל הערעורים וכו' כנ"ל:

חלק ו

וזה בחי' ר"ה יוה"כ סוכות ש"ע. כי בר"ה אז נעשין הרעמים הנ"ל שהם בחי' תפלה בכח וכמבואר בהתורה הנ"ל שזהו בחי' שופר של איל אילו של יצחק בחי' בקולות וברקים עליהם נגלית ובקול שופר וכו' ע"ש. וע"כ עיקר קדושת א"י תלוי' בר"ה כ"ש למטר השמים תשתה מים ארץ אשר ד' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה כי הרעמים שהם בחי' גשמים בחי' למטר השמים תשתה וכו' שעי"ז עיקר קדושת א"י כנ"ל אלו הרעמים נעשין בר"ה שהוא בחי' בגורות שמשם הרעמים שהם בחי' קול שופר שעי"ז נמשך קדושת א"י חבי' תמיד עיני ה'אלקיך בה מראשית השנה וכו':

חלק ז

וביוה"כ אז נפשט עקמימיות שבלב שזהו בחי' סליחה וביטל עוונות שהם בחי' עקמימיות שבלב בחי' לבי סחרחר (תהילים ל"ח:י"א). וביהו"כ אז נתבטלין ונמחלין כל העוונות שהם עקמימיות שבלבל. כי ר"ה התחלת התשובה כי ר"ה הוא יום ראשון לעשי"ת ואז מעוררין הרעמים ע"י השופר כנ"ל ועי"ז מתחילין להפשיט העקמימיות שבלב דהיינו לבטל העוונות ע"י התשובה של עשי"ת. וביוה"כ הוא הגמר והסוף ואז נמחלין כל העוונות ונתבטלין לגמרי ואז זוכין לישרת לב בחי' ולישרי לב שמחה שזה נמשך מקדושת המחשבה שזהו עיקר קדושת הברית בחי' צדיק. וזהו שאומרים בכניסת יוה"כ אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה, אור זרוע לצדיק זהו בחי' שמירת הברית כידוע שזהו זוכין רק כשנזהרין מאד מחמץ היינו שלא יתחמץ מוחו בהרהורים ומחשבות זרות, ועי"ז נעשין רעמים. שמפשיטין עקמימיות שבלב וזוכין לישרת לב בחי' ולישרי לב שמחה כנ"ל:

וע"כ עיקר שלימות התפילה הוא ביוה"כ כי אז זוכין לה' תפלות שהם בחי' ה' עינוים שהם בחי' ה' קולות כמבואר בכוונות וכ"ז נמשך ע"י הרעמים שזוכין בר"ה שנעשין ע"י שנזהרין מחמץ ועושין מחית של חמץ ה' של מצוה וה' הזאת היא בחי' קולות הנ"ל שהם בחי' ה' גבורות כמבואר בכוונות שזהו בחי' קול הרעמים שהוא בחי' גבורות שזהו בחי' הה' תפילות ה' עינוים שכולם הם בחי' ה' גבורות ה' קולות בחי' קול הרעמים שנעשין ע"י הה' של מצה ע"י שמשברין מחשבות רעות והרהורים שהם חימוץ המוח שזהו בחי' שמירת הברית שעי"ז זוכין לשמחה כנ"ל בחי' אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה וכנ"ל:

חלק ח

ובסוכות זוכין לקבל השמחה הגדולה שנמשכת ע"י הישרת לב שזוכין בר"ה ויוה"כ בחי' ולישרי לב שמחה כנ"ל וע"כ תיכף אחר ר"ה ויוה"כ נעשה סוכות שהוא זמן שמחתינו היינו השמחה הנ"ל שזוכין ע"י הרעמים שמפשיטין עקמימיות שבלב שזוכין לזה בר"ה ויוה"כ כנ"ל:

חלק ט

ועיקר השמחה היא שיהי' שמחתו מהמצוה בעצמה ויהי העוה"ב שלו בהמצוה בעצמה עד שלא ירצה שום שכר עוה"ב בשביל המצוה רק העוה"ב שלו הוא תיכף ומיד בעוה"ז בהמצוה בעצמה שעושה כ"ש שם וזהו בחי' סוכה שאז עיקר השמחה בחי' זמן שמחתינו כי סוכה הוא בחי' עוה"ב כ"ש וסוכה תהיה לצל יומם (ישעיהו ד':ו') שזהו נאמר על עלמא דאתי כי סוכה הוא בחי' בינה אימא דמסככא על בנין ובינה הוא עלמא דאתי כידוע היינו שבאלו הימים אחרי ריוה"כ אנו זוכין לישב בסוכה ולשמוח אז בתכלית השמחה כי אנו זוכין עכשיו להמשיך בחי' עוה"ב שהוא בחי' סוכה בעוה"ז שזהו עיקר השמחה כשזוכין להמשיך העוה"ב בעוה"ז שזהו בחי' סוכה שהוא בחי' עוה"ב שאנו זוכין עכשיו לישב בה בעוה"ז ובזה אנו מראין מה שזכינו בר"ה ויוה"כ לסליחת עוונות ולהפשיט עקמימיות שבלב עד שאנו זוכין להרגיש שמחמת העוה"ב בהמצוות בעצמן שעושין בעוה"ז שזהו בחי' סוכה שהוא בחי' עוה"ב שאנו זוכין עכשיו לישב בה וע"כ אז הוא זמן שמחתינו כי זה עיקר השמחה כשמרגישין העוה"ב עכשיו בחי' ביומו תתן שכרו וכו' כנ"ל בהתורה הנ"ל:

כי עיקר השמחה זוכין בסוכות כי אז נמשכין כל החסדים הפנימיים והמקיפים של כל הבחינות כמבואר בכוונות ועיקר ההתגברות הוא ע"י החסדים כמבואר בהתורה הנ"ל בסופו ע"ש וע"כ אז עיקר השמחה ע"י שממשיכין אז כל החסדים שעי"ז ההתגברות כנ"ל:

חלק י

וזהו בחי' ש"ע שאז כביכול הש"י שמח עמנו כמבואר בכוונות כ"ש בפרש"י (פנחס) בבקשה מכם עכבו עמי עוד יום א' היינו כי אז נכללין כל השמחות יחד בחי איהו בזקיפו ואנן בשיפולי כפי שמחתו כן שמחתינו בחי' ישמח ה' במעשיו ישמח ישראל בעושיו כמבואר שם בהתורה הנ"ל. כי באתערותא דלתתא אתער לעילא היינו כי בכל ז' ימי הסוכות זכינו להמשיך השמחה עלינו לשמוח בה' לשמוח בהמצוות בעצמן להמשיך שמחת העוה"ב בחי' סוכה בעוה"ז לתוך המצוות. וזהו בחי' שמחת בית השואבה ששמחין מאד בעת ששאבו המים לנסוך החג שאז היה עיקר השמחה שלא נראה

דוגמתה כשרז"ל מי שלא ראה שמחת בית השואבה וכו'. כי עיקר השמחה נמשכת מהמים שהם בחי' רעמים בחי' אל הכבוד הרעים ה' על מים רבים (תהילים כ"ט:ג') שמשם עיקר השמחה וע"כ מרבין בשמחה גדולה אז בשאיבת המים דייקא כי משם עיקר השמחה כנ"ל ואח"כ בש"ע וש"ת אז הש"י שמח עמנו בחי' ישמח ה' בעמשיו שאומרין אז בשעת הקפות ואז נכללין כל השמחות יחד שתופסין התורה ושמחין עמה כי אנו שמחין עמו והוא שמח עמנו יחד. בחי' איהו בזקיפו ואנן בשיפולי כפי שמחתו כן שמחתינו כנ"ל כי אנו אוחזין התורה בשעת השמחה להורות שכל שמחתינו הוא רק התורה בעצמה כי כל שמחתינו הוא מצוות התורה בעצמן שאנו זוכין לעשות ובזה לבד אנו שמחין שזהו עיקר שלימות השמחה כנ"ל:

חלק יא

וזה בחי' נטילת ד' מינים בסוכות זמן שמחתינו כדי להמשיך השמחה של מצוה הנ"ל שהוא בחי' עוה"ב לתוך הלב. כי אע"פ שזוכין להמשיך בחי' עוה"ב בעוה"ז ומרגישין בדעתו בחי' עוה"ב העיקר הוא להרגיש השמחה בחי' עוה"ב בתוך הלב כ"ש במאמר הנ"ל ועיקר השמחה הוא בלב כ"ש נתת שמחה בלבי. כי האדם בעצמו כלול מכל העולמות כידוע ויש בהאדם בחי' עוה"ב ועוה"ז שהם בחי' ראש וגוף כי הראש שהוא הדעת הקודש שבמוח הוא בחי' עוה"ב. כי עיקר עוה"ב הוא השגת הדעת בחי' כי תמלא הארץ דעה לדעת את ה' וכו'. והגוף הוא בחי' עוה"ז. וע"כ עיקר הבחירה הוא בתוך הלב שהוא בתוך הגוף שיש בו שני חללים חלל הימיני וחלל השמאלי ששם משכן שני היצרין, יצר טוב ויצה"ר שהם בחי' יצר משחבו תלב כידוע וע"כ העיקר להמשיך הדעת הקדוש לתוך הלב בבחיט' וידעת היום והשבות אל לבבך שצריכין להמשיך הדעת לתוך הלב כ"ש רבינו ז"ל במ"א. וזהו בחי' סוכה וד' מינים שמקיימין בסוכות זמן שמחתינו כי הכל בשביל השמחה. כי סוכה הוא בחי' עוה"ב כנ"ל שאנו ממשיכין ע"י מצוות סוכה בחי' עוה"ב לתוך העוה"ז כדי שנזכה לשמחה הנ"ל להרגיש השמחה בחי' העוה"ב בתוך המצוות בעצמן. אבל עדיין אנו צריכין להמשיך השמחה לתוך הלב כי אשפר שירגיש בחי' עוה"ב במוחו ודעתו אבל לא בלבו והעיקר הוא להרגיש השמחה בלב כ"ש רבינו ז"ל שם ועיקר השמחה הוא בלב כנ"ל. ולזה אנו נוטלין ד' מניים ומנענעין בהם בכל הו' קצוות וכל הנענועים עד הטבורא דלבא כדי להמשיך השמחה מהמוח אל הלב כדי להרגיש השמחה בעוה"ז ממש שהוא בחי' הגוף שהוא בחי' שש קצוות כי ע"י הנענועים ממשיכין הארת החסדים לתוך הגוף ומשם אל האתרוג בחי' מלכו תכמבואר בכוונות. ועיקר התגלות השמחה הוא ע"י החסדים כנ"ל ועכשיו ממשיכין החסדים לתוך הגוף

והלב שהוא בחי' אתרוג כי אתרוג דא לבא כ"ש בזוה"ק. וע"י המשכת החסדים לתוך הלב עי"ז ממשיכין השמחה לתוך הלב כי עיקר השמחה ע"י החסדים כנ"ל ואז כשזוכין להרגיש השמחה בלב. זהו עיקר שלימות השמחה שזוכין לשמחה של עוה"ב בעוה"ז ממש בתוך הלב שבחלל הגוף שהוא בבחי' עוה"ז כנ"ל. וז"ש ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכו' ושמחתם לפני ה' אלקיכם וכו' כי עיקר השמחה ע"י הד' מניים שעי"ז ממשיכין השמחה של מצוה לתוך העוה"ז לתוך הגוף שנזכה לעשות כל המצוות בכל השנה בשמחה גדולה מהמצוה בעצמה עד שלא נרצה שום עוה"ב בשכר המצוה. רק כל שמחתינו יהיה המצוה בעצמה שזה עיקר השמחה כנ"ל:

חלק יב

ועיקר הוא האתרוג שהואפרי עץ שטעם עצו ופריו שוה היינו שזוכין שהעוה"ב והעוה"ז הכל א'. כי מרגישין בהמצוות העוה"ב בעוה"ז, כי עוה"ז שעושין בו המצוות הוא בחי' העץ שעושה פירות ועיקר איכלת וטעם הפירות מקבלין בעוה"ב כי היום לעשותם ומחר לקבל שכרם וע"כ העוה"ז כמו שזורעין או נוטעין עץ עושה פרי ואח"כ לעתיד בעת קבול השכר יזכה לקבל פירותיו מהעץ החיים ע"י המצוות ומע"ט שזכה לסגל בעוה"ז הוא הזריעה והנטיעה ובעוה"ב הוא זמן אסיפת הפירות אבל מי שזוכה לעשות המצוות בשמחה הנ"ל עד שאין רוצה שום עוה"ב רק כל העוה"ב שלו הוא המצוה בעצמה נמצא שמרגיש טעם הפרי בתוך העץ הנטוע בעצמו שזהו בחי' אתרוג שטעם עצו ופריו שוה. כי מרגישין טעם הפרי שהוא בחי' עוה"ב בתוך העץ הנטוע בעצמו שהוא בחי' עוה"ב כנ"ל כי ע"י מצוות אתרוג ומיניו זוכין לזה כנ"ל:

חלק יג

וע"כ סוכות הוא חג האסיף בזמן שאוספין הפירות לבית, זהו בחי' בא יבא ברנה נושא אלומותיו שהוא ר"ת נבי"א בחי' קיבול שכר כמבואר בהתורה הנ"ל כי אנו ממשיכין השמחה הנ"ל בזמן האסיף להורות שאנו מרגישין עכשיו בעוה"ז את השמחה של המצוה בעצמה בחי' עוה"ב שהוא בחי' אסיפת הפירות בחי' בא יבא ברנה כוו' כנ"ל ואנו זוכין להשמיך זאת בעוה"ז כי אנו שמחין בהמצוה בעצמה ומרגישין העוה"ב שהוא בחי' אסיפת הפירות גם בעוה"ז כנ"ל:

וע"כ מסככין בפסולת דייקא כי הפסולת והאוכל מרמז על העוה"ז והעוה"ב כי עיקר הפירות והאוכל נזכה לעוה"ב כ"ש (ישעיהו ס"ה:י"ג)הנה עבדי יאכלו וכ,ש תערוך לפני שלחן ורכו'. אבל העוה"ז הוא בח'י פסולת בחי' מוץ ותבן שחופין על המאכל שהוא בחי' קליפה הקודמת לפירי שצריכין לשבר הקליפה שהוא בחי' העוה"ז כעדי לזכות להפרי שהוא קדושת המצוות בחי' עוה"ב שאז יקבלו הצדיקים שכרן שהוא בחי' גוף

הפרי כנ"ל. וע"כ סוכה שמרמז על עוה"ב שזוכין בעוה"ז להרגיש בעשיית המצות בעצמן את העוה"ב כנ"ל, ע"כ מסככין בפסולת ואסור לסכך בהאוכל בעצמו, להורות שאין אנו רוצין שום שכר עוה"ב שהוא בחי' אכילת הפירות רק אנו מרגישין בהעוה"ז בעצמו שהוא בחי' פסולת אנו מרגישין א ת שמחת העוה"ב שהוא בחי' סוכה שעושין מפסולת דייקא כנ"ל:

וע"כ סכך הסוכה וד' מינים כולם הם ממין הצומח מן הארץ כי צמיחת הארץ היא בחי' שמחה בחי' ישמחו וירננו וכו' ארץ נתנה יבולה כנ"ל:

וזה בחי' משארז"ל שאתרוג דר באילן ג' שנים. כי אתרוג הוא בחי' שמחה הנ"ל שמחיה כל הג' קומות עולם שנה נפש כנ"ל שזהו בחי' ג' שני חזקה שבהם נתבטלין כל המערערים שזהו בחי' ג' שני ערלה שצריכין לעבור על האילן קודם שאוכלין מפירותיו כי קודם שעוברין ג' שנים יש עדיין אחיזת הקליפו הנמשכין מחית קנה הנ"ל. אבל כשהפירות גדילין כבר ג' שנים כבר נתבטל חית קנה שהוא בחי' הקליפות שהם המערערים וכו' כנ"ל ואז נמשך השמחה בשלימות בכל הג' קומות ואז הפירות ראוים לאכילה כי הפירות הם בחי' השמחה שאין מתבררים מאחיזת עשו וישמעאל בחיט' חית קנה הנ"ל כ"א בג' שנים שהם בחי' ג' קומות כי כל שנה הוא קומה שלימה וג' שנים הם ג' קומות כנגד בחי' עולם שנה נפש כנ"ל כי כל קומה כלולה מכל הג' כידוע. וע"כ צריכין לעבור על הפירות ג' שנים כדי לדחות בחי' חית קנה הנ"ל ולהמשיך השמחה בכל הג' קומות שאז דייקא ראוים לאכלם כי נתבררים מן הקליפות שהם בחי' בעצבון תאכלנה כי בג' שנים הם ג' ראשי שנים והעיקר הוא ר"ה שאז נדחה חית קנה כנ"ל כי אז נעשין רעמים הנ"ל כנ"ל. וזהו בחי' ג' שני חזקה שבהם נדחין המערערים והחולקים כנ"ל וע"כ אתרוג דר בא ילן ג' שנים להורות שע"י אתרוג נמשך חיות לכל ג' קומות הנ"ל שחיותם ע"י שמחת המצות שזהו בחי' אתרוג כנ"ל:

פרק ד

חלק א

חזקת קרקעות הוא בשלש שנים כי עד תלת שנין מזדהר בשטריה טפי לא מזדהר:

הענין כי איתא בסי' פ"ב (לקוטי ח"א) כי כל החרפות נמשכין מהג' קליפות שהם בחי' שלש שני ערלה וע"י השתיקה ששותקין ואינם משיבים למחרפיהם עי"ז נכללים בבחי' חשמ"ל שהוא מכניע הג' קליפות בחי' שלש שני ערלה הנ"ל. וע"כ החזקה הוא בשלש שנים כי בשלש שנים הראשונים עדיין צריך לחוש מערעורים וסכסוכים שהם בחי' חרפות קטטות ומריבות הבאים מבחי' שלש שני ערלבה בחי' ג' קליפות שמשם

כל החרפות כהנ"ל שהם בחי' ערעורים כנ"ל ע"כ צריך לשמור השטר. אבל אחר שלש שנים אין צריך ליזהר בשטר כי כבר נכנעו השלש שני ערלה באלו הג' שנים ואז השדה מוחזקת בידו והעיקר הוא כששתק המערער כל הג' שנים ולא ערער ולא מיחה כלל שאז דייקא יש לו חזקה כי ע"י השתיקה ששתק שלשה שנים על ידי זה כבר נתבטל אחיזת השלש שני ערלה שהם בחי' חרפה מקרקע זאת כי השתיקה היא בחי' חשמ"ל שמבטל החרפה שמשם כל הערעורים כנ"ל וע"כ עיקר החזקה כששתק כל הג' שנים ולא מיחה כלל אבל אם עשה מחאה אפילו בעירוב ברחוק מאה פרסאות נתבטלה החזקה כי עיקר החזקה ע"י השתיקה שמבטלת החרפה שמשם כל הערעורים כנ"ל ומאחר שלא שתק ומיחה אפילו בריחוק מקום כבר נתבטלה החזקה וכנ"ל:

פרק ה

חלק א

הלכה ה בהלכות חזקת מטלטלין הלכה ה אות ט:

הלכות נזקי שכנים

פרק א

חלק א

תקנו חכמים כמה הרחקות שצריך האדם להרחיק מחבירו שאסור לו לעשות בשלו עד שירחיק שיעור הראוי כגון להוציא זיז משום היזק ראיה או העמדת סולם אצל שובכו של חבירו וכיוצא כפי הדינים המבוארין בש"ע:

כי איתא בדברי רבינו במאמר ויאמר בועז (סי' ה') שיש שדה שגדילים בה אילנות דהיינו נפשות והבעל השדה משגיח עליהם להשקותם ולגדלם וכו' ולהרחיקם שיעור הראוי שלא יכחישו זה את זה ע"ש. והנה אלו האילנות שהם שרשי הנפשות הם בחי' עשירו תכדאיתא במאמר גזילה (סי' סט) שהעשירות הוא בבחי' ענפשי האילנות ובהם גדילים הנפשות וזהו בחי' הרחקות שגזרו חכמים שצריך האדם להרחיק ממונו מממון חבירו כדי שלא יזיק אותו דהיינו מאחר שהממון הוא שורש הנפש בחי' האילנות ע"כ צריך להרחיק בינו ובין ממון חבירו כדי שלא יכחיש אחד את חבירו ע"י שיתקרבו ביותר משיעור הראוי וע"כ רוב אלו הרחקו תהם בקרקעות כי שם עיקר שרשי הנפשות בבחי' תוצא הארץ נפש חיה כנ"ל וזהו ג"כ איסור גזילה, כדי שלא יכנוס אחד בגבול חבירו צריך לעשות גבול והרחקה בין ממונו לממון חבירו שהיא בחי' הרחקות האילנו שלא יכחישו זה את זה כנ"ל וזה בחי' (ישעיהו ה':ח') הוי מגיעי בית בבית שדה בשדה יקריבו

וכו' שהנביא מוכיח אותם על שהתקרבו זה לזה ולא עשו גבול והרחקה ביניהם כשיעור הראוי כנ"ל:

וזה בחי' איסור השגת גבול שהוא דייקא בא"י כי עיקר שרשי הנפשות ישראל הם בא"י כידוע. וע"כ שם צריך ליזהר ביותר שלא יכנוס אחד בגבול חבירו ח"ו כי הוא כלאים וערבוביא שמערבבין יניקת האילנות כנ"ל:

חלק ב

וביותר עשו הרחקה מהזיק ראיה כי איתא שם במאמר גזילה שיש כח בהחמדה לגזול ממון חבירו עש"ש ועיקר התאוה והחמדה הוא ע"י ראיית העין כ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. כי העין רואה והלב חומד כשארז"ל. וע"כ ע"י ראיית העין יוכל לגזול חבירו ולהזיקו ע"י הקנאה והתאוה והחמדה שבאה ע"י ראיית העין כי יש כח בהחמדה לגוזלו ולהזיקו ח"ו כנ"ל. גם עיקר פגם הברית תלוי בעינים והוא עיקר הרע וזה בחי' רע עין שמזיק מאד כי הרע נאחז ביותר בעינים מחמת ששם נאחז פגם הברית כנ"ל וע"י פגם הברית באין כל הקללות כמ"ש רבינו שם ע"פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. וע"כ בלעם שהי' רע עין בכל מה דאסתכל אתלטייא כנ"ל. וע"כ יוסף שהיה שומר הברית ע"כ לא שלט בזרעו עין הרע כנ,ל. גם איתא שם במאמר ויאמר בועז הנ"ל שכשהאילנות שהם הנפשות הם כתיקונן ועושין רצונו ית' אזי עיני בעל השדה מאירות בבחי' שדה צופים ולהיפך נחשכין עיניו ח"ו בבחי' שדה בוכים ע"ש וע"כ ביותר צריכין האילנות שיהיו נשמרין מרע עין כדי שלא לפגום ולהחשיך עיני בעל השדה ח"ו כנ"ל. כי אור עיניו הם כפי תיקון האילנות כנ"ל:

חלק ג

וזה שסמכו רז"ל נזיקין אצל נשים כי העשירות הוא בבחי' האשה כדאיתא שם בכל הדרוש של גזילה. והגוזל את חבירו כאלו בא על אשתו ממש ע"ש וע"כ נסמך סדר נזיקין שהוא דיני ממונות והרחקת הנזק אצל סדר נשים. כי דם בחי' אחת כי הן הן האילנות והענפים כמבואר שם היטב ע"ש וזה שארז"ל (שבת לא) חוסן זה סדר נשים כ יחוסן הוא ממון כ"ש והיה החסון לנעורת ופרש"י הממון, הממון הוא בבחי' האשה בחי' נפש כנ"ל:

חלק ד

הלכות שותפים בקרקע :

וזהו ג"כ שהצריכו לבנות כותל בין השותפין שחלקו משום היזק ראיה כנ"ל. וזהו שאמרו הכל כמנהג המדינה כי יש שבונין כותל עבה ו' טפחים ויש ה' טפחים וכו'. כי ההרחקה שבין החולקין היא בבחי' הרחקת האילנות שלא יכחישו זה את זה וע"כ משתנה לפי המקום כי יש מקום שצריך הרחקה ביותר כדי שלא יכחיש זא"ז. ויש שא"צ הרחקה כ"כ

כדרך האילנות כנראה בחוש שאין כל האילנות ולא כל המקומות שוין בהרחקה שבין האילנות. כי יש מקומות ואילנות שהם מכחישים ביותר זה את זה וצריך הרחקה יתירה וכן להיפך, כמו כן לענין הרחקה בין השותפים החולקים שהוא ג"כ בבחי' הרחקת האילנות כנ"ל ע"כ משתנה ההרחקה לפי המקום. וזה שאמרו כמנהג המדינה כנ"ל. כי לכאורה קשה מה ישתנה המנהג בין המקומות בעובי הכותל הלא א"צ הכותל כ"א שלא יראו זא"ז ודי במחיצה כ"שאך הוא בבחי' הנ"ל בשביל הרחקה שלא יכחיש זה את זה וזה משתנה לפי המקום כנ"ל:

ויש לרמז בזה במה שאמרו רז"ל במשנה השותפין שרצו כו' בונין את הכותל וכו' והטעם משום היזק ראיה ע"פ מ"ש רבינו ז"ל (סי' כ"ג) שתיקון להנצל מתאוות ממון הוא להסתכל על שורש השפעת הממון ושם וא כולו אור צח ומי פתי יסור להתאוות לממון הגשמי וכו' ע"ש גם איתא בדברי רבינו במ"א במאמר בודאי שבסבי דב"א (בסי' כה) שבהממון מלובש גוונין עילאין והם בחי' כותל בחי' כ"ו ת"ל שהוא בחי' שם הקדוש שמשם הגוונין והוא תל שהכל פונין בו והכל תאיבין להסתכל בו. וזהו השותפין שרוצין לחלוק ואזי צריכין לשמור מהיזק ראיה אזי בונין את הכותל הנ"ל, שצריכין לתקן ולבנות בחי' הכותל הנ"ל. שכל עיניהם יביטו ויסתכלו רק על אותו הכותל דהיינו בחי' הגוונין עילאין המלובשין בהממון כנ"ל ואזי בוודאי לא יזיק אחד את חבירו בהיזק ראיה כי היזיק ראי' הוא רק מרע עין דהיינו שהוא מקנא את חבירו ומזיקו וע"כ התיקון הוא בנין הכותל הנ"ל שהוא בחי' גוונין עילאין בחי' השורש שבקדושה וכשיסתכל לשם בוודאי לא יסתכל ולא יחמוד כלל ממון חבירו ולא יזיק אותו בעין רעה כנ"ל וע"כ דייקא כשרוצין לחלוק אז צריכין תיקון משום היזק ראי' שהוא רע עין שיניקתו ממחלוקת אבל כשהם באחדות ובשותפות אזי אין לו כח כנ"ל:

חלק ה

הלכות חלוקת שותפות :

וכן כל המחיצות קרוין כתלים על שם זה, כי איתא בדברי רבינו (שם סי' ס"ה) שכשרוצין להסתכל על התכלית שהוא כולו טוב כולו אחד אזי צריכין לצמצם ולכווין הראות לבלי להסתכל מן הצדלבלי להסתכל כלל על חיזו דהאי עלמא. ואזי יכולין להסתכל על התכלית ע"ש היטב. וע"כ המחיצות שהם כוגאים כגא ומצמצמין הראות לבלי להסתכל על החוץ לבלי לפזר הראות בחיזו דהאי עלמא רק לכוין ולצמצם הראות אל הבית פנימה ועי"ז יכולין להסתכל על התכלית כנ"ל, וע"כ הבית הואמקום משומר. ושם הוא השראת הקדושה כי בחוץ הוא מקום שליטת החיצונים אבל בבית שורה הקדושה

כמובא וכדאיתא בדברי רבינו ז"ל (סי' י) שיש בחי' הר שדה ובית ועיקר הקדושה היא בבחי' בית ע"ש וכ"ש (ישעיהו כ"ו:כ) לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך בעדך. כי הבית המוקף מחיצות שמצמם הראות ועי"ז מסתכלי על התכלית כנ"ל וזה עיקר הקדושה כי משם נשפעות ונמשכות כל הקדושות וע"כ בבית שורה הקדושה וע"כ הוא מקום משומר מן החיצונים כי ע"י שמצמצמין הראות ומסתכלין על התכלית נמשך קדושה ונתגרשין החיצונים, ובשביל זה נקראת המחיצה כותל בחי' כ"ו ת"ל הנ"ל שהוא בחי' הגוונין עילאין בחי' שם הקדוש, תל שהכל פונין ומסתכלין בו שהוא בחי' הסתכלות על התכלית שהוא נעשהעל ידי המחיצה שמצמצמת הראות כנ"ל ובשביל זה נקראת המחיצה כות"ל. על שם התכלית שיכולין להסתכל בו ע"י מחיצת הכותל כנ"ל:

חלק ו

וז"ש רבינו נ"י (סי' רס"ו) שצריך לבנות הבית בחכמה בבחי' בחכמה יבנה בית ואזי נשפעין לשם כל ההשפעות. וכשפוגמין בזה ואין בונין הבית בחכמה אזי מתמסכן ע"ש. היינו שצריך לבנות הבית בכוונה זו כדי להמשיך לתוכו חכמה דהיינו שע"י מחיצות הבית יכוין הראות להסתכל על התכלית ומשם נמשכין כל החכמות כידוע ומשם נשפעין כל ההשפעות. כי כל ההשפעות באין ע"י חכמה שהוא שורש הכל כ"ש החכמה תחיה. וכ"ש (תהילים ק"ד:כ"ד) כולם בחכמה עשית. וע"כ הבית מסוגל לעשירות כשנבנה כראוי בחכמה כנ"ל וכן איתא לעיל שבית הוא מקום העשירות כנ"ל. וזה בחי' המזוזה שקובעין בבית שהוא בחי' המשכת החכמה אל הבית כי המזוזה היא בחי' תורה כי צריכה שירטוט וכל תיקוני כתיבת ס"ת וגם הב' פרשיות הם כלליות התורה שהם קבלת עול מלכות שמים ועול מצוות. והתורה מחכ מה עילאה נפקת ועי"ז ממשיכין בחי' חכמה אל הבית כדי שיהיה בבחי' בחכמה יבנה בית כנ"ל. וע"כ המזוזה מסוגל לעשירות כדאיתא בדברי רבינו נ"י (סי' כג) כי חיות העשירות ע"י חכמה כנ"ל וכמובא עוד בכמה מקומות בדברי רבינו ע"ש שחיות עשירות שהוא בחי' מלכות ע"י חכמה ע"ש. וע"כ המזוזה אצל הפתח כי דרך שם יוצאין אל החוץ ששם אחיזת החיצונים כי בחוץ מתפזר הראות כנ"ל וע"כ הם סמוכין אצל הפתח כמובא וע"כ צריך לקבוע שם המזוזה שהיא בחי' חכמה שעי"ז נתגרשין כי חכמה היא שמירה מן החיצונים כמובא:

חלק ז

וזה בחי' ד' אות שהוא שעירו הבית ושיעור מקום לכל דבר, ולענין חלוקת החצר של השותפין. כי איתא שד' אמותח הם בחי' ד' אלפין הנמשכין מד' מוחין שהם בחי' מוחי המלכות וע"כ הבית שהוא מקום ההשפעה והעשירות ועיקר ע"י החכמה כנ"ל, ע"כ שיעורו ד' אמות שהוא בחי' ד' מוחין שעל ידם שלימות הבית והשפעת השפע והעשירות

כנ"ל. וע"כ אם אין בבית ד' אמות אינו חייב במזוזה כי אין ראוי להמשיך לתוכו בחי' החכמה כי אין בו שיעור הראוי שהוא ד' אמות בחי' ד' מוחין כנ"ל. וזה בחי' ד' אמות שצריך ליתן לכל פתח כשחולקין החצר כי דרך הפתח נמשכת ההשפעה בבחי' ודלתי שמים פתח וע"כ שם קביעות המזוזה שהיא בחי' חכמה שהוא שורש וחיות העשירות כנ"ל. והיא מגרשת החיצונים שהם סמוכים תמיד אצל מקום ירידת ההפשעה לינק משם ח"ו. והמזוזה מגרשת אותם וממשכת ההשפעה רק לפנים אל הקדושה וע"כ צריך ל יתן לפני הפתח ד' אמות כדי שיהיה מקום מוכן להמשיך השפע שתרד ונתכנס דרך הפתח כנ"ל. כי זה כלל שהקדושה צריך מקום והכנה כמובא וע"כ לפני הפתח שדרך שם נכנסת השפע צריך מקום ד' אמות כדי שיהיה מקום מוכן להשפע, והשיעור ד' אמות שהוא בחי' המוחין כנ"ל כי הקדושה צריך מקום והכנה כנ"ל. כי הסט"א הוא בבחי' אוירא דעלמא ואין להם על מה שיסמוכו, אבל התורה והחכמה שבקדושה יש לה קביעות מקום וכמובא במאמר בני לן ביתא באוירא דעלמא (סי' כח) ע"ש היטב. ומובן שם שה תורות וחכמות שבקדושה הם בחי' ד' אלפין והם בחי' בית בקביעות ע"ש. וזהו שיעור בית ד' אמות בחי' ד' אלפין כנ"ל. אבל הסט"א אין להם מקום ואין להם על מה שיסמוכו. וע"כ צריך להמשכת השפע מקום ד' אמות והוא לפני הפתח כנ"ל. וכן שיעור חלוקת החצר הוא ג"כ ד' אמות כי החצר הוא ג"כ מקום תשמישו של בני אדם שמונחין שם קניניו ועשירות של אדם וע"כ השיעור ד' אמות שאזי ראוי לקבל ההפשעה והעשירות כנ"ל כי ד' אמות הם מקום ראוי להמשיך המוחין שהם שורש ההשפעה כנ"ל. וזה שארז"ל שד' אמות שלפני הפתח כדי להניח שם חפציו מקודם שמכניסין אל הבית כי קודם שנכנסין החפצים והעשירות דהיינו השפע לתוך הבית דרך הפתח כנ"ל צריך מקודם ד' אמות כנ"ל:

גם אפשר לומר שד' אמות של הפתח וד' אמות שבחצר הם בחי' שני דלתין שדרך שם יורדת השפע בבחי' ודלתי שמים פתח כמובא בדברי רבינו נ"י (סי' קל"ד) וזה בחי' ד' אמות של אדם קונות לו. כי כל הקנינים ע"י בחי' חכמה בבחי' קנה חכמה קנה בינה שע"י חכמה ובינה קונין הכל וכשארז"ל (נדרים יא) אם דעה חסרת מה קנית וכו' וע"כ הד' אמות שהם בחי' המוחין ובכל מקום שאדם עומד מתפשטין המוחין שלו שהם ד' על ד' אמות וע"כ הם קונין לו כי כל הקנינים ע"י חכמה כנ"ל כי חכמה שורש הכל כנ"ל וע"כ גם חצירו וביתו של אדם קונה לו. כי הם בבחי' חכמה בבחי' בחכמה יבנה בית כנ"ל:

חלק ח

וזהו ג,כ בחי' קנין סודר כי הבגדים הם ג"כ בבחי' חכמה כמובא במאמר האי מאן דאזיל (סי' כט) ששלימות הבגדים ע"י המוחין ע"י קנה חכמה וקנה בינה בבחי' כנשר יעיר קנו ע"ש וע"כ על ידי הבגדים נקנין כל הקנינים כנ"ל. וזה שמובא שם שמו"מ הוא ג"כ תיקונו ע"י בחי' קנה חכמה קנה בינה ע"ש וע"כ כל המו"מ וכל הקנינים נעשים ע"י הבגדים כי הם בחי' אחת כנ"ל:

חלק ט

וזהו אין לו להקב"ה אלא ד"א של הלכה בלבד, ד' אמות דייקא היינו בחי' התורות וההלכות שיש להם קביעות מקום. לא התורות שהם בחי' אוירא דעלמא כנ"ל:

וע"כ בית שאין בו ד"א, אין לו ד"א לפני הפתח. כי אינו מקום לקבל שפע כי אין בו ד"א שהם בחי' המוחין כנ"ל וע"כ אינו בית כלל לשום דבר ואינו חייב במזוזה כנ"ל וע"כ אין לו ג"כ ד' אמות לפני הפתח שהם בשביל המשכת השפע לתוך הבית כנ"ל:

פרק ב

חלק א

ע"פ המאמר המתחיל בקרוב עלי מרעים וכו' המדבר מק"ש (סי' ל"ו) ע"ש כי יש עי"ן נפש בית יעקב ע' פנים לתורה וכל נפש מישראל לקודם שיש לה התגלות בתורה או בעבודה צריך להצטרף בגלות של עי"ן אומות היינו בתאותיהן, וכלליות התאוה של ע' אומין היא תאות ניאוף וקודם שוזכין לאיזהו התגלות בהכרח להתנסות ולהצטרף בתאוה הכלליות של ע' אומין אח"כ זוכין להתגלות התורה, בשביל זה שקורין ק"ש צריך להעצים עיניו בבחי' עולימתא שסערצא דחעצ חה עייניו, כי ק"ש הוא בחי' מלכות דקודשה וכו' שעומדת על שנים עשר בקר שהם יב"ב שבטי י"ה שהם י"ב תיבין שיש בשמע וברוך שם ע"ש כל זה היטב, וע"כ ע"י ק"ש מלכות דקדושה נכנע מלכות הרשעה שהיא תאוות ניאוף וע"כ אז סותמין עינים להורות שנכנעין על ידי זה העין אומות דהיינו תאוה הכלליות הנ"ל וז"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכן שמשון הלך אחר עיניו וכן נאמר בבלעם שתום העין. כי תאווה הנ"ל הוא בחי' פגם העין כי היא תאוה הכלליות של ע' אומות וכו' ע"ש וע"י התגלות התורה מוריד נשמתין חדתין לכ"א לפי בחינתו לפי תפיסת המוחין שלו כי תיקון המוחין ע"י תיקון הברית וכו' ע"ש. כי זה כלל שמפי עליון לא תצא כי אם אור פשוט. רק כ"א לפי הכלי שלו כן הוא מצייר האור לטוב ולברכה או להיפך ח"ו. וע"כ היה בלעם חפץ לצייר האור לבחי' קללה ח"ו ע"י קלקול הכלי שלו כי היה משוקע מאד בתאוה הנ"ל שעי"ז הוא קילקול הכלי כנ"ל. אבל לא היה יכול מחמת שישראל היו שמורים מתאוה הנ"ל כמו שהעיד עליהם הכתוב שבטי

י"ק וכו' וע"כ נצטייר הואר לברכה וז"ש הנה ברך לקחת י וברך ולא אשיבנו ע"ש כל זה היטב היטב:

חלק ב

וזה בחי' מצוות הרחקת הנזק על כ"א מישראל שמוטל עליו להרחיק הנזק מחבירו ואפילו ברשותו אסור עליו לעשות דבר שיגרום בו נזק לחבירו וחייב להרחיק כמו שנתנו רז"ל שיעור ההרחקה על כל דבר ודבר והעיקר הוא היזק ראיה. כי ענין היזק ראיה שיכולין להזיק ע"י ראיית העין זה מבואר היטב ע"פ המאמר הנ"ל כי כל ההיזיקות שבעולם באין ע"י בחי' הע' אומות כי הן הן מזיקי דעלמא היינו ע"י תאוה הכלליות הנ"ל שהיא תאוות ניאוף, שהוא פגם הדעת ונפגמין כלי המוחין ועי"ז באים כל ההזיקות כי כשנפגמין כלי המוחין ע"י פגם התאוה של הע' אומות כנ"ל אזי נמשך ונצטייר השפע בבחי' מארת חסר בבחי' מארת ה' בבי תרשע כמבואר שם ע"ש ומשם באים כל ההיזקות ע"י הקללה ח"ו השורה שם ע"י שמנשך ונצטייר השפע בבחי' קללה ח"ו ע"י פגם הכלי שנפגם ע"י פגם תאווה הנ"ל של ע' אומות. וזה בחי' היזק ראיה שיכולין להזיק בראיה עצמה, כי תאוה הנ"ל של ע' אומות נאחז בעינים כנ"ל וע"כ יכולים העינים בעצמם להזיק על ידי הסתכלותם לבד מאחר ששם נאחז הע' אומות היינו תאוה הנ"ל שמשם הוא עיקר קילקול הכלי שעי"ז נמשך קללה והיזק ח"ו. וזה בחי' ההיזק הבא ע"י ראיית העינים כשארז"ל על בלעם בכל מה דאסתכל אתלטייא כי עיקר הקללה וההיזק ח"ו הוא רק ע"י קלקול הכלי כנ"ל וזה תלוי בעינים ששם נאחז התאוה של הע' אומות כנ"ל וע"כ בלעם שהיה משוקע מאד בתאוה זו ע"כ היה רע עין ובכל מה דאסתכל אתלטייא כנ"ל. וע"כ זרעא דיוסף שהיה שומר הברית והיה הכלי שלו בשלימות ע"כ אין עין הרע שולט בהם כ,ש בן פורת עלי עין כשדרז"ל וע"כ צריך כ"א מישראל להרחקי עצמו שלא להסתכל בשל חבירו שלא להזיקו בראי' ח"ו כי כ"א כפי מה שעדיין לא נזדכך בשלימות מתאוה הנ"ל של ע' אומות כ"א לפי בחינתו כן יכול ח"ו לגרום היזק בראיית העינים כנ"ל. וכשסותם עיניו לבלי להסתכל בשל חבירו זה בחי' תיקון הברית כי עיקר תקיון הברית הוא בחי' סתי מת העינים כנ"ל וכשמזיק את חבירו בראיה ח"ו הוא בחי' פגם הברית כי נתן אחיזה להע' אומין ע"י הסתכלותו בשל חבירו שעי"ז בא ההיזק כי עיקר ההיזק בא משם כנ"ל. אבל כשסותם עת עיניו שלא להסתכל בשל חבירו כדי שלא ליתן אחיזה להע' אומין החפצים להזיק תמיד זה הוא בעצמו בחי' תיקון הברית כי עירק תקיון הברית להכניע הע' אומין שלא ליתן להם שו כח ואחיזה שהו בחי' סתימת העינים להכניע הע' אומין כנ"ל וזשרז"ל על פ' וירא את ישראל שוכן לשבטיו

וכו' בקש להכניס בהם עין הרע. וראה שאין פתחיהן מכוונים זה כנגד זה ואין עין הרע שולטת בהם. וע"כ אמר מה טובו אוהליך יעקב וכו'. ולכאורה איך מרומז בפסוק שוכן לשבטיו שאין פתחי אהליהם מכוונין ואין עין הרע וכו'. אך ע"פ הנ"ל כי מה שאין פתחי אהלי ישראל מכוונין כדי שלא תשלוט עין הרע ח"ו זה בחי' תיקון הברית כנ"ל. ותיקון הברית הוא בחי' שבטי יה עדות לישראל שעליהם שוכן מלכות דקדושה העומדת על שנים עשר בקר כמבואר שם במאמר הנ"ל וזהו וירא את ישראל שוכן לשבטיו, לשבטיו דייקא בחי' תקון הברית בחי' שבטי יה שעליהם שכינת עוזו כביכול כנ"ל וזהו שוכן בחי' ושכנתי בתוך בני ישראל וע"כ דרשו רז"ל ע"ז הפסוק ראה שאין פתחי אהליהם מכוונים ואין עין הרע שולטת בהם כי זהו בעצמו בחי' תיקון הברית בחי' שוכן לשבטיו מה שנזהרין מלהסתכל בשל חבירו ואין עושי' פתחיהן מכוונים כי מעלימין וסותמין העין משל חבירו כדי שלא ליתן אחיזה להע' אומין להזיק ח"ו שזהו בעצמו בחי' תיקון הברית כנ"ל:

חלק ג

נמצא שהרחקת היזק ראיית העין משל חבירו הוא בחי' תיקון הברית כנ"ל וזה בחי' הרחקת כל הנזיקין כי כל ההיזקות שבעולם באים משם מבחי' פגם הברית פגם הכלים שעי"ז נמשך היזק ח"ו ועיקר סילוק ההיזק משל חבירו הוא ע"י ההרחקה. וענין הרחקה יש לרמז ג"כ ע"פ הנ"ל כי עיקר ההיזק בא מפגם הכלים ח"ו שעי"ז נצטייר האור להיפך ח"ו לבחי' קללה והיזק וזה בא ע"י פגם הברית כנ"ל וע"כ צריכין להרחיק מחבירו כדי לסלק הנזק כי עיקר תיקון הכלים הם ע"י בחי' ההרחקה כי פגם כלי המוחין שמשם באים כל ההיזקות שהיא בחי' מלכות הרשעה בחי' ע' אומין ומשם כל ההיזקות והעיקר ע"י פגם הכלים. כי תיקון הברית הוא תיקון כלי המוחין כנ"ל כי תיקון הברי תהוא בחי' תיקון שבירת כלים כידוע (כי עיקר השבירה היה באור העינים והתקון היה על ידי מלך השמיני בחי' תיקון הברית כידוע והבן). כי עיקר השבירה היא על ידי בחי' ריבוי אור ועיקר התיקון על ידי שמקבלין האור במדה כביכול וע"כ העיקר ע"י שנתרבין כביכול הרבה כלים וצנורות לקבל האור במדה כי כשנתרבין בחי' הכלים אזי יכולין לקבל האור במדה על ידי ריבוי הכלים כביכול ואזי נתתקן פגם בחי' שבירת כלים ונתבטל אחיזת הס"א אחזית הרע של הע' אומין ונתבטלין כל הקללות וההיזקות ונמשכך ברכה ושפע טובה בכל העולמות ע"י תיקון ריבוי הכלים כביכול שעי"ז נמשך האור במדה כנ"ל. וע"כ עיקר תיקון זה נעשה ע"י תיקון הברית הוא בחי' המשכת האור לתוך כלים כביכול כי עיקר הכלים כביכול נעשים רק ע"י התחתונים כמובן ומבואר שם במאמר

הנ"ל שהאור היורד מלמעלה הוא אור פשוט ולמטה נצטייר כפי בחי' הכלי שמתקן כ"א כי עיקר תיקון הכלי הוא תלוי במעשה התחתונים וע"כ עיקר התיקון תלוי בישראל עם קדוש. כי כ"א ואחד מישראל הוא בחי' כלי להמשכת אלקותו ית' למטה ע"י מעשיו הטובים וע,כ כל מה שנתרבין ישראל נתרבין הכלים כביכול ונתרבה שפע הקדושה ונתגלה ביותר אור גדולת אלקותו ית' וע"כ לא קבלו ישראל את התורה עד שהי' ס' רבוא כנגד ששים רבוא אותיות התורה. כי עיקר התיקון הוא ע"י ישראל שקיבלו את התורה כי הש,י שיעור בדעתו שא"א לגלות אור אלקותו יתברך למטה כ"א ע"י ששים רבוא אותיות התורה שיקבלו ששים רבוא ישראל כי כל אות מהתורה וכ"א מישראל הם בחי' כלים וצמצומים להמשכת אלקותו ית' וע"י כל הכלים האלו כביכול דייקא אז יכולים לקבל אור התגלות אלקותו ית' וע"כ כל זמן שלא היה ששים רבוא ישראל לא היה אפשר לקבל אור התורה למטה כדי שלא יזיק ריבוי האור ח"ו וזה שנאמר במצרים ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעמצו וכו' כי ז היה עיקר התיקון והתחלת הגאולה מגלות מצרים. כי עיקר קלות מצרים היה בשביל תיקון הברית להכניע תאוה הכלליות של ע' אומין שהיא תאוות ניאוף שהיא זוהמת מצרים ערות הארץ שהיו משוקעים בתאוה זו ביותר. כי מצרים היה ראש לכל הממלכות והיו כלולים מכל הע' אומין וע"כ היו משוקעים ביותר בהרע הכולל של הע' אומין היינו תאוה הנ"ל וע"כ כל הגליות מכונים בשם מצרים כמובא כי הגליות של כל הע' אומן הם כלולים במצרים שהיו משוקעים בהרע הכולל של כל הע' אומין כנ"ל וע"כ קודם שקיבלו ישראל את התורה הוכרחו להתנסות ולהצטרף בגלות מצרים שהוא בחי' רע הכולל של הע' אומין כדי לזכות אח"כ להתגלות התורה כמבואר שם במאמר הנ"ל שכ"א מישראל צריך להתנסות ולהצטרף בגלות של ע' אומין שהיא תאוה הנ"ל קודם שבא להתגלות התורה. כמו כן ממש הוכרחו ישראל להיות בגלות מצרים שהיא בחי' גלות ע' אומין. ולהתנסות ולהטצרף שם כדי לזכות אח"כ להתגלות התורה וע"כ הנסיון של יוסף הצדיק היה במצרים דייקא כי שם עיקר הגלות והצירוף הנ"ל וע"כ ירדו בשבעים נפש בית יעקב הם כנגד רע הכולל של ע' אומין הנ"ל. וישראל זכו לתקן שם פגם התאוה הנ"ל של הע' אומין שנמשך מבחי' שבירת כלים. וע"כ נאמר שם ובני ישראל פרו וישרצו וירבו וכו' זה בחי' התיקון, כי ע"י שנתרבו ישראל נתרבו ונתוספו כביכול כלים וצנורות דקדושה לקבל האור במדה שזהו עיקר התיקון כנ"ל:

וע"כ כשנתרבו ישרא לעד שהיו ששים רבוא ואז נגמר התיקון ויצאו מגלות מצרים וזכו להתגלות התורה וע"כ הזכירה התורה מנינם כמה פעמים ובפרט בשעת יציאת ממצרים

כ"ש ויסעו מרעמסס כשש מאות אלף רגלי וכו' כי עיקר הגאולה ושלימות הקדושה תלוי בזה כנ"ל. וזה בחי' תיקון הכלים הנעשים ע"י תיקון הברי תכי עיקר תיקון הברית הוא בחי' זווג דקדושה כדי שיתרבו ישראל והיא המצוה הראשונה שבתורה כי כל עיקר התגלות התורה תלוי בזה ע"י שנתרבין ישראל ונתרבין הכלים דקדושה. ויכולין לקבל האור במדה שזהו עיקר התיקון וזהו שארז"ל לענין השראת השכינה שאין השכינה שורה בפחות מב' אלפים וב' רבבות מישראל הרי שהיו ישראל פחותים א' אין השכינה שורה. כי השראת השכינה היינו התגלות אלקותו ית' א"א כ"א ע"י ריבוי הכלים כביכול שהם נפשות ישראל וע"כ צריכים דייקא שלא יחסר א' מהמנין כי דייקא ע"י כל אלו הכלים יכולים לקבל התגלות אלקותו שהוא בחי' השראת השכינה. וזה בחינת ואהבת לרעך כמוך וארז"ל זה כלל גדול בתורה כי צריכים לאהוב את רעהו כנפשו כדי שיכלל בכל נפשות בית ישראל ואז אפשר להמשיך התגלות אלקותו ית' למטה שזה עיקר כלל התורה כדי לגלות אורו ית' וזה א"א כ"א ע"י כל ישראל כי כ"א בעצמו א"א בשום אופן להמשיך האור כדי שלא יזיק לו הריבוי ח"ו אבל ע"י כלל ישראל יכולין לקבל הואר במדה כנ"ל וע"כ צריכים לאהוב כ"א מישראל כנפשו כדי להיות נכלל עם כולם כדי שנוכל להמשיך האור הגדול כביכול כנ"ל ע"י ריבוי הכלים כביכול הנעשין ע"י כ"א וא' משישראל כנ,ל. נמצא שעיקר התיקון הוא ע"י ריבוי הכלים הנעשין ע"י כלל ישראל ועי"ז נסתלק ההיזק ונמשך ברכה כי זה תלוי רק בתיקון הכלים כנ"ל, וזה בח'י ההרחקה שצריך להרחיק עצמו כדי לסלק ההיזק, זה בחי' התרחקות תחלת ההתקרבות כי עיקר תיקון הכלים כביכול נעשה ע"י בחי התרחקות כי גודל ההתקרבות הוא בחי' ריבוי אור ח"ו וע"כ צריכין בחי' התרחקות כדי שיהיו נעשין הכלים כי עיקר הכלים ע"י בחי' התרחקות וזהו התרחקות תכלית התקרבות כי עי"ז דייקא נעשין הכלים כביכול שעי"ז מקבלין האור שהוא עיקר ההתקרבות. וכן בין ישראל בעצמן צריכין בחי' זו כי קוב"ה ואורייתא וישראל כולו חד וכ"א מישראל הוא חלק אלקי ממש וע"כ לפעמים צריכין הרחקה בין ישראל לחבירו בשביל סילוק ההיזק כי ריבוי ההתקרובת יכול להזיק ח"ו כי ריבוי ההתקרבות הוא בחי' ריבוי האור שמשם עיקר ההיזק ח"ו הבא משבירת כלים כנ"ל כי עיקר הכלים נעשין מבחי' ההרחקה כנ"ל וזה בחי' ההרחקה כדי לסלק ההיזק כדי שיהיו נעשין הכלים במדה שעי"ז ממשיכין ברכה ונסתלק ההיזק כנ"ל:

חלק ד

וע"כ צריך כ"א מישראל להרחיק הנזק מחבירו כדי שלא לקלקל הכלי. כי כזגורם היזק לחבירו הוא בחי' קלקול הכלי. כי משם עיקר ההיזק והוא בחי' פגם הברית וזה עיקר

עבודת ישראל לתקן בחי' תיקון הברית לתקן בחי' הכלים דקדושה כדי להמשיך השפע בשלימות בחי' אור מלא כדי לגלות אלקותו ית'. וזה שארז"ל האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין ואמרו לה מילי דברכות ואמרו לה מילי דאבות. היינו הך וחדא באידך תליא כי על ידי שמרחיקין הנזק מחבירו ע"י זה הכלי בשלימות ואזי נמשך שפע וברכה היפך קללה והיזק כנ"ל וכשהכלי בשלימות ועי"ז מסלק ההיזק וממשיך ברכה עי"ז יכול לקבל ולתפוס דברי הצדיק כי א"א לקבל התורה של הצדיק כ"א ע"י תיקון הכלי בבחי' ברכה כמבואר שם במאמר הנ"ל וזהו לקיים מילי דנזיקין וזה בחי' תיקון הכלי כנ"ל ועי"ז ממשיך ברכה כנ"ל וזהו בחי' לקיים מילי דברכות כנ"ל ואזי יכול לקבל התורה מהצדיק וזהו בחי' מילי דאבות כי הצדיקים הם אבות העולם כ"ש (מלכים ב ב':י"ב) אבי אבי רכב ישראל. וזהו מסכת אבות שמדברת מהשתלשלות הקבלה מהצדיק שבכל דור לתלמידיו וכן מדור לדור כ"ש משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו' שמעי ' ואבטליון קבלו מהם וכו', ועש"ז נקרא המסכת אבות כנ"ל היינו שמילי דאבות דהיינו בחי' קבלת התורה מהרבי והצדיק שבדור שזה בחי' קבלת התורה מהרבי והצדיק שבדור שזה בחי' קבלת התורה מהרבי והצדיק שבדור שזה בחי' מסכת אבות שנאמר שם קבלת התורה מהרבי והצדיק לתלמידיו שבכל דור ודור כנ"ל וזה א "א לקבל ולקיים כ"א ע"י בחי' מילי דנזיקין ומילי דברכות היינו תיקון הכלי לסלק ההיזק שעי"ז ממשיכין ברכה ואזי יכולין לקבל דברי הצדקי שזה ובחי' מילי דאבות כנ"ל ואזי נקרא חסיד בחי' כהן איש חסד שממשיך ברכה בחי' ברכת כהנים וזה בחי' האי מאן דבעי למהוי חסידא בחינת כהן איש חסד כנ"ל. וע"כ אחר ברכת התורה אומקים תיכף ברכת כהנים כי עיקר קבלת התורה הוא ע"י בחי' ברכת כהנים דהיינו תיקון הכלים בבחי' ברכה שעי"ז יכולין לקבל את התורה כנ"ל:

חלק ה

וזהו יהי ממון חבירך חביב עליך כשלך והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך וכל מעשיך יהיו לש"ש. כי צריך לשמור ממון חבירו כשלו שזהו בחי' תיקון הכלי כנ"ל ועי"ז והתקן עצמך ללמוד תורה כי עיקר קבלת התורה עי"ז ע"י תיקון הכלי כנ"ל, וזהו שאינה ירושה לך כי לכאורה קשה הלא מקרא מלא, תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב וא"כ הרי העיד הכתוב שהתורה ירושה לנו ומדוע אמר התנא שאינה ירושה לך. אך באמת כלל התורה היא ירושה לכלל ישראל כ"ש מורשה קהלת יעקב להכלל דייקא אך כ"א וא' בפרט א"א לו לקבל את התורה כ"א כפי מה שמתקן עצמו שעי"ז מתקן הכלי לקבל אור התורה בבחי' ברכה בבחי' צדיקים ילכו בם. וזהו והתקן עצמך ללמוד תורה

שאינה ירושה לך כי צריך לתקן עצמו דייקא דהיינו לתקן הכלי המוחין שלו כדי ללמוד תורה כנ"ל שאינה ירושה לך כי אע"פ שהתורה ירושה לכלל ישראל אעפ"כ צדיקים ילכו בם וכו' כי כ"א כפי מה שמצייר האור ע"י הכלי שלו כן זוכה לקבלת התורה. וזה ושאינה ירושה לך כי לך בעצמך אין התורה ירושה אע"פ שהיא ירושה להכלל כי אם לא תתקן עצמך ח"ו יוכל להתהוות אצלך אור התורה ח"ו בבחי' ופושעים יכשלו וכו' כנ"ל וע"כ התקן עצמך כנ"ל וזה תלוי בתיקון הכלי שהוא בחי' סילוק ההיזק כנ"ל. וע"כ הקדיסש יהי' ממון חבירך חביב וכו' שזהו בחי' תיקון הכלי שעי"ז יכולין לקבל התורה כנ"ל כי צריך לשמור ממון חבירו כשלו כדי שיהיו הכלים הנעשים ע"י ישראל בשלימות שזהו עיקר התיקון. כי צריכין הרבה כלים לקבל בשלימות כנ"ל וע"כ הזהיר יהי ממון חבירך חביב עליך כשלך. כי הממון הוא השפע ועיקר הברכה בממון כ"ש יברכך ה' בממון כי ממון דקדושה של ישראל הוא בחי' גבוה מאד והממון הוא עיקר בחי' הכלי כי שם עיקר הברכה והשפע שהוא בחי' עשירות ששם מתגלין גוונין עילאין שהם התגלות גדולת הבורא ית' כמבואר במ"א ושמירת הממחון הוא שמירת השם והנפש שהוא בחי' כלי להתגלות אלקותו כמובן ומבואר כל זה במ"א. וע"כ סילוק ההיזק מממון חבירו מכ"ש כששומרו ומצילו אפילו מהיזק דעלמא כגון השבת אבידה וכיוצא עי"ז מתקן בחי' הכלים דקדושה שעל ידם עיקר התגלות אלקותו ית'. וזהו שסיים וכל מעשיך יהיו לשם שמים כי צריך שיהיה כל כוונות האדם בעבודתו רק לשם שמים דהיינו רק בשביל לגלות אלקותו ית' בעולם בגין דישתמודעין לי' וזה נעשה רק ע"י תיקון הברית ע"י תיקון הכלי ע"י שמירת ממון ישראל מההיזק כנ"ל וזהו הסמיכות יהי ממון חבירך וכו' והתקן עצמך ללמוד תורה וכו' וכל מעשיך יהיו לשם שמים כי הא בהא תליא כנ"ל:

חלק ו

(שייך למעלה) ההרחקה בשביל סילוק ההיזק. כי ע"י ההרחקה נעשין הכלים כנ"ל וזה בחי' מה שמובא בתיקונים כל אתוון חזרין אנפין דא מן דא ב' חזרת אנפהא מן א' ג' מן ב' וכו' ע"ש וכל דא בגין עריין דאינון לקבליהון ורזא דמלא ואיש כי יקח את אחותו וכו' ע"ש עוד ואמאי אלא רזא דמלה וראית את אחורי ואמאי חוזרין אנפין בגין עריין דאינון לקבלייהו א' לקבלי' ארור דאיהו ערוה ועליה אתמר ארור שוכב עם אחותו וכו' אבל אתוון קדושין חזרין אנפייהו וכו' ע"ש בתקון ל"ד. כי האותיות הם צמצומים והם בחי' כלים להתגלות אלקותו ית' כי עיקר התגלות ע"י אותיות התורה וע"כ הם מחזירין אנפשין דא מן דא בבחי' וראית את אחורי וכו' שזה בחי' התרחקות כדי שלא יזיק ריבוי האור כנ"ל וזה בחי' איסור עריות שרוב איסור עריות הוא בקרובות דייקא כי זווג

דקדושה הוא בחי' המשכת האור לתוך כלים וצמצומים כנ"ל וע"כ אסור בקרובות כדי לשא יתגברו העריין זוהמת הנחש שאחיזתם משבירת כלים הבא ע"י ריבוי האור וע"כ הקרובות אסורות באיסור ערוה כי הם פגם הברית פגם הכלים כנ"ל וכל זה מרומז בלשון התיקונים הנ"ל ע"ש והבן גם בסוף התיקון הנ"ל מדבר מקוצא דאות ד' דאחד וסוד אחר אל תגל שכ"ז הוא בחי' תיקון הברית המבואר בדברי רבינו במאמר הנ"ל כמובן בלשון רבינו ז"ל שמצאנו אח"כ וזהו ג"כ בחי' ההרחקה בשביל סילוק ההיזק כדי שיהיו הכלים כתיקונם שעי"ז נסתלק ההיזק ונמשך שפע טובה וברכה בכל העולמות. בילא"ו:

פרק ג

חלק א

ענין ההרחקה שתיקנו חז"ל שצריך כ"א להרחיק עצמו מחבירו שלא יזיק את חבירו כמבואר כש"ע כל הדינים ושיעור ההרחקה של כל דבר וענין הרחקת היזק ראיה:

על פי התורה המתחיל ויהי נא פי שנים ברוחך אלי בליקוטי מוהר"ן הראשון (סי' ס"ו) ע"ש כל המאמר מראשו לסופו. ומבואר שם שיש שני רוחו רוח דלעילא ורוח דלתתא וכו' וע"כ מי שהוא בשעת הסתלקות הצדיק הוא טובה גדולה אליו וביותר להתלמדיים שיכולין לקבל אז פי שנים וכו' כמבואר שם הענין בביאור היטב וע"ש ענין מוציא מכח אל הפועל כי יש בחינת חרון אף וכו' שהוא בחי' עשן בחי' עלה עשן באפו וזה העשן מזיק לעינים שהם בחי' פרנסה בחי' עיני כל אליך ישברו כוו' וצריך להמתקי החרון אף וכו' עד שיהיה נעשה ממנו רוח אוירי וכו' וזה הרוח הוא בחי' רוחו של משיח בחי' רוח אפינו משיח ה' וכו' וכו' ואח"כ צריכין להוציא מכח אל הפועל כי קודם שמוציאין מכח אל הפועל אזי הכח והפועל נקשרים ביחד ואין הפרש ביניהם וכו' וצריך לראות להוציא מכח אל הפועל ואז נפתחין ונבדלין הכח והפועל וכו' וזה בחי' אלף שהיא ב' יודין וואו באמצע שהוא בחי' פתח ואלו השני יודין הם בחי' יוד בראש ויוד ב בסוף שהם בחי' כח ופועל וכו' והואו שבתוך האלף הוא בחי' הו' אותיות שיש בין שני היודין וכו' שהם בחי' פתח בחי' פותח את ידיך אל תקרי ידיך אלא יודיך וכו' ע"ש כל זה היטב. ולהוציא מכח אל הפועל הוא ע"י שלימות הדיבור שנעשה ע"י אמת שזוכין ע"י פרנסה וכו' וגם צריכין לעשות נקודות להאותיות וזה נעשה ע"י הכיסופין והחשק הגדול והחזק שחושקין וכוספין ומתגעגעין לעבודת ה' שעי"ז החשקר משברין המניעה כי כל המניעות שיש לאדם מדברים שבקדושה שצריך לעשות כולם הם רק בשביל התגברות החשק כדי שיתגבר ביותר החשק ע"כ אם יתגבר בחשק גדול ורצון חזק כפי המניעה בוודאי ישבר המניעה וכו'.כי העיקר שיוציא מכח אל הפועל כל מה שחפץ לעשות בעבודת ה'

ובפרט כשצריך לעשות דבר שכל יהדותו תלוי בו דהיינו להתקרב לצדיק האמת שאז מתגברות המניעות מאד בלי שיעור והכל בשביל החשק כדי שיחשוק יותר להתקרב אליו ואם יהי' לו חשק חזק כפי המניעה בודאי יזכה לשבר כל המניעות ויזכה להתקרב אליו כי העיקר הוא החשק והרצון שעי"ז זוכין לשבר כל המניעות ולהוציא מכח אל הפועל כל מה שצריכין לעבודת ה' וכו' ע"ש כל זה היטב. וכל המצות ועבירות תלויין ג"כ בזה בבחי' התפתחות הידים הנ"ל בחי' כח ופועל כנ"ל וכו' ע"ש:

חלק ב

וזה בחי' הרחקות שתקנו חז"ל בין אחד לחבירו כדי שלא יזיק את חבירו כי כל ההיזקות נמשכין מהקליפות שנמשכין מבחי' ריבוי אור שגורם שבירת כלים שמשם אחיזת הקליפות שמשם באין כל ההיזקות שבעולם. ושבירת כלים זה בחי' פגם ההתפתחות הידים הנ"ל בזה תלויים כל העבירות בבחי' כמו חללים שוכבי קבר והמה מידך נגזרו וכו' ע"ש. כי עיקר התיקון הוא להמשיך חיות מלמעלה למטה לכל העולמות כולם בהדרגה ובמדה באופן שיוכלו לקבל שזהו בחי' התפתחות ב' הרוחות הנ"ל רוחא דלתתא מן רוחא דלעילא שהם בחי' ב' יודין הנ"ל שזהו בחי' פותח את ידיך כנ"ל. כי כשיש ריבוי אור ח"ו אזי אין הכלים יכולין לסבול ריבוי האור ואזי נסתלק כל האור למעלה שזהו עיקר בחי' המיתה בחי' שבירת כלים כידוע. והכלל שע"י כל המצות שאנו עושין עי"ז אנו עושין כלים לקבל האור ועי"זאנו מוציאין מכח אל הפועל ולהיפך ע"י עבירות ח"ו מקלקלין הכלים ואין יכולין לקבל הואראזי חוזר ונכללת בהיוד דלעילא וחוזר הפועל עד הכח וכאלו מחזיר העולם לתהו ובהו ח"ו וע"כ הפגם בבחי' התפתחות הידים הנ"ל שהם בח'י מוציא מכח אל הפועל כנ"ל:

חלק ג

וזה בחי' הרחקת הנזק כי צריך כ"א להרחיק עצמו מחבירו כדי שלא יזיק את חבירו כי כ"א מישרא לעם חבירו הם בבחי' ב' הרוחות הנ"ל כי אין שני בני אדם שווין וכל הנשמות הם זה למעלה מזה כמבואר במ"א (בה' עדות הלכה א') והתחתון נגד העליון הוא בבחי' רוח דלתתא נגד רוח דלעילא וכשנכללין ונתקרבין זל"ז יותר מדאי הוא בחי' ריבוי אור שגורם שבירת כלים ח"ו שמשם כל ההיזקות כנ"ל כי נפגמין בחי' התפתחות הידים ש הוא בחי' מוציא מכח אל הפועל שזה עיקר התיקון וזה נפגם ע"י ריבוי ההתקרבות יותר מדאי וע"כ תיקנו חז"ל הרחקות בין אחד לחבירו שזה ובחי' התפתחות הידים בחי' פתח והבדל והרחקה בין הרוחות כדי שלא יהי' ריבוי אור כדי שלא יזיק א' את חבירו כי משם כל ההיזקות כנ"ל:

חלק ד

וזה בחי' היזק ראיה כי העיקר תלוי בעינים כי העיקר התפתחות ב' הרוחות הנ"ל שהם ב' יודין הנ"ל הם בח"י עינים כי איתא ששני העינים הם בחי' שני יודין והחוטם שביניהם הוא ואו היינו בחי' אלף הנ"ל שהוא שני יודין ווא"ו שזהו בחי' פותח את ידיך הנ"ל כנ"ל וע"כ מבואר שם שעיקר היזק העשן שהוא בחי' רקון אף הוא לעינים בבחי' כעשן לעינים כי עיקר התפתחות ב' הרוחות הנ"ל ב' היודין בחי' כח ופועל הנ"ל הוא בחי' שני עינים שהם בחי' שני יודין כנ"ל והחוטם שביניהם הוא בחי' וא"ו כנ"ל וע"כ שם בחוטם עיקר רוח החיים כי שם כלולים ב' הרוחות כי עיקר החיות תלוי בבחי' הוא"ו שהיא בחי' פתח שהוא פותח וממשיך חיות מרוח דלעילא לרוח דלתתא וע"כ בהוא"ו שהוא בחי' החוטם כלולים ב' הרוחות הנ"ל כי הוא מבריח מן הקצה אל הקצה וזהו בחי' רוח אפינו משיח ה' המבואר שם, רוח אפינו דייקא כי הרוח חיים הוא בחוטם שהוא בחי' ואו שבין שני היודין שהם בחי' שני עינים כנ"ל כי שם בבחי' הוא"ו כלול הכל כי הוא ממשיך חיות מלמעלה למטה שזהו העיקר שזהו בחי' פותח את ידיך ר,ת אפי בחי' רוח אפינו משיח ה' כנ"ל ע"ש כי מקודם הי' חרון אף. חרון אף דייקא בחי' פגם הרוח חיים שבחוטם ואח"כ כשנמתק עיקר התיקון כשזוכין לפתוח ע"י בחי' הפתח הנ"ל בחיט' וא"ו הנ"ל ולהמשיך החיים מרוח דלעילא בחי' יוד בראש לרוח דלתתא בחי' יוד בסוף שזה ובחי' רוח החיים שבחוטם שהוא בחי' וא"ו בחי' רוח אפינו וכו' כנ"ל:

חלק ה

נמצא ששני עינים הם בחי' ב' היודין הנ"ל שהם בחי' כח ופועל וכו' כנ,ל וע"כ עיקר ההרחקה שהוא בשביל התפתחות ב' הרוחות הנ"ל כנ"ל עיקר ההרחקה היא להרחיק מהיזק ראיה שלא יזיק בראיית עיניו כי בעיניו יכול להזיק ביותר וע"כ צריכן לשמור עצמו מעין הרע שזה היזק ראי' כי עיקר החיות של האדם ושל כל דבר שבעולם הוא ע"י הרוח דלתתא שהואבחי' פועל שמקבל ומושך חיות מהרוח דלעילא ואם ח"ו יסתלק מאיזה דבר בחי' הרוח דלתתא זהו שבירתו ומיתתו כי נסתלק החיות ממנו וע"כ עיקר המשכת החיות של כל הדברים שבעולם הוא מבחי' התפתחות ב' הרוחות הנ"ל כנ"ל וכשנפגם ח"ו התפתחות ב' הרוחות הנ"ל שזהו בחי' פגם העבירות בחי' והמה מידך נגזרו אזי נסתלק החיות כי רשעים בחייהן קרויים מתים כנ"ל וע"כ הכל תלוי בעינים שהם בחי' ב' הרוחות כנ"ל שכשמביט בחבירו ח"ו בעין רעה שהוא בחי' כעס שנקרא רעה כ"ש (קהלת י"א:י') והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך שזהו בחי' כעשן לעינים שהוא החרון אף שמקלקל העינים שמקלקל תיקון הבריאה שהוא בחי' התפתחות ב' הרוחות הנ"ל וע"כ ע"י עין הרע יכולין להזיק לחבירו הרבה כי ע"י ההבטה בעין רעה

יכול ח"ו להוציאולסלק החיות מהדבר שמביט בו כי כל החיות נמשך מבחי' העינים כנ"ל כי עיקר השבירה היתה באור העינים כידוע וע"כ כל התורה כולה תלוי' בעינים כי התחלת התורה בראשית שהוא תלת גוונין דעינא ובת עין כי תמן ראשי תמן בת כ"ש רבינו ז,ל במ"א וכ"ש (במדבר ט"ו:ל"ט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו' כי עיקר כלל כל התורה שהוא בחי' התפתחות ב' הרוחות הנ"ל להוציא החיות הנמשך מלמעלה מכח אל הפועל כנ"ל זה נמשך ע"י תיקון עינים שהיא בחי' ב' יודין כנ"ל:

חלק ו

וז"ש וירא את ישרא לשוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלקים ודרז"ל ביקש להכניס בהם עין רעה וראה שאין פתחיהן מכוונין זה לזה ואו' כי בלעם הי' לו עין רעה וע"כ נאמר בו שתום העין כי פגם בהתפתחות ב' הרוחות שהם בחי' ב' עינים וחזר היוד דלתתא למעלה וע"כ נסמית עינו ולא נשאר לו רק עין אחת שזהו עיקר הפגם כשנסתלק החיות שלמטה כנ"ל אבל מחמת שראה שישרא לנזהרין להרחיק א' מחבירו כראוי כי אין פתחיהן מכוונין זה כנגד זה. פתחיהן דייקא בחי' פתח הנ"ל שלא לפגום בבחי' הפתח הנ"ל ע"י ריבוי אור ח"ו ע"כ הי' נזהרין שלא יהי' פתחיהן מכוונין כדי להרחיק אחד מחבירו מהיזק ראיה כדי לקבל האור בהדרגה ובמדה ע"כ לא היה יכול להכניס בהם עין רעה. וזהו וירא את ישראל שוכן לשבטיו שאין פתחיהן מכוונין כנ"ל ומרחיקין עצמן כראוי כנ"ל אזי ותהי עליו רוח אלקים רוח אלקים דייקא בחי' הרוח והחיות הנ"ל שהו בחי' רוח אלקים בחי' רוחו של משיח הנזכר לעיל שהוא בחי' ורוח אלקים מרחפת על פני המים דא רוחו של משיח כידוע כי רוח הנ"ל היא בחי' רוח של משיח שנמשך אז כדי להפוך הקללה לברכה ע"י שלא היו פתחיהן מכוונין והיו נשמרין מעין רעה היינו לקבל האור שהוא בחי' יוד דלתתא רוח דלתתא שנפתח מיוד דלעילא שהוא בחי' ב' עינים ב' יודין לקבל זה האור בהדרגה ובמדה שלא יחזור ויסתלק הרוח דלתתא למעלה ע"י ריבוי הראי' שהוא בי' ריבוי אור שבשביל זה צריכין להתרחק עצמו מלהסתכל על חפציו של חבירו וכנ"ל:

חלק ז

וזה שארז"ל על ענין היזק עשן וריח רע אין מועיל חזקה כי עשן וריח רע מהם צריכין להתרחק ביותר כי משם עיקר ההיזק שבא ע"י פגם העינים והחוטם שהם בחי' האלף הנ"ל כי עשן הוא פגם העינים בחי' כעשן לעינים כנ"ל. וריח רע היא פגם החוטם ששם משכן הרוח וע"כ צריכין להתרחק מהם ביותר כי הכל תלוי בעינים וחוטם כנ"ל ע"כ אין מועיל להם חזקה:

וגם על היזק ראיה י"א שאין מועיל חזקה. כי כל ההיזקות מפגם העינים שמשם עיקר המשכת ב' הרוחות הנ"ל שמהם החיות של כל דבר וכנ"ל:

חלק ח

וזה בחי' המחיצה שצריכין השותפין לבנות כשחולקין עצמן כדי שלא יזיקו זה את זה בראיה. כי המחיצה הוא בחי' ואו שבתוף האלף שמפסקת בין שני היודין שעל ידה עיקר התיקון כי ע"ז נמשך האור מכח אל הפועל מרוח דלעילא לרוח דלתתא כנ"ל שזהו בחי' המחיצה שבין השותפין שהם בחי' ב' הרוחות ב' יודין. כי בכ"א מישראל מלובש בח'י יוד שהוא בחי' הנשמה הקדושה המלובשת בו שהיא בחי' יוד וע"כ אלו השותפין שהם בח'י שני יודין שני רוחות צריכין להרחיק ביניהם כדי שלא יזיקו זא"ז בראיה ע"י ריבוי האור ח"ו כנ"ל. וע"כ צריכין לעשות מחיצה ביניהם שהוא בחי' ואו שעל ידה מוציאין מכח אל הפועל כי א"א להוציא מכח אל הפועל כ"א ע"י החשק והכיסופין שנעשין ע"י המניעות כי המניעה היא בשביל החשק וכל מה שמתגברים על האדם המניעות ביותר ח"ו צריך שיגביר החשק ביותר וע"י התגברות החשק והרצון ע"ז משבר המניעות כנ"ל. נמצא שדייקא ע"י המניעות מוציאין מכח אל הפועל כי על ידם מתגבר החשק שע"ז מוציאין מכח אל הפועל כנ"ל. ואלו המניעות הם בחי' מחיצות כי המניעה היא כמו מחיצה שחוצצת ומפסקת בפני האדם ואין מנחת אותו לעשות הדבר שבקדושה שרוצה לעשות שזהו בחי' ט' רקיעין המבואר שם כי המניעות הם בחי' רקיעין שהם בחי' מסך המבדיל בחי' מחיצה המפסקת כנ"ל וע"י אלו המניעות שהם בחי' מציצות המפסיקות על ידם דייקא מוציאין מכח אל הפועל כי על ידם מתגבר החשק כנ"ל. כי באמת המניעות הם טובה גדולה להאדם כי בלעדם לא הי' אפשר להוציא מכח אל הפועל כי עיקר התיקון להוצאי מכל אל הפועל הוא בחי' התפתחות ב' הרוחות הנ"ל ולפתוח ולחתוך יוד תתאה מיוד אעילאה וזה א"א כ"א ע"י כלים דקדושה שעושין כדי לקבל האור בהדרגה ובמדה כדי שלא יהי' ריבוי השמן שגורם כיבוי הנר ח"ו. ואל והכלים נעשין ע"י המניעות שע"י שיש להאדם מניעות קודם שמוציא מכח אל הפועל איזה דבר שבקדושה והוא מתגבר ומשברם ע"י התגברות החשק אזי נעשין מכל המניעות מחיצות וכלים דקדושה לקבל בתוכם האור בהדרגה ובמדה שזהו עיקר התיקון של בחי' התפתחות ב' הרוחות הנ"ל שהוא בחי' מוציא מכל אל הפועל כנ"ל. כי המניעות שהם בחי' רקיעין בחי' מחיצות המפסיקות ומונעין מן הקדושה, אח"כ כשזוכין לשברם אזי נתהפכין המניעות ונעשה מהם מחיצות קדושות שעל ידם עיקר התיקון שעל ידם מקבל האור בתוך הכלים בהדרגה ובמדה. וכל מה שהיה לו מניעות

יותר בתחלה זוכה אח"כ שיהיו לו כלים קודשים הרבה יותר לקבל האור בתוכם. וכמו שאמר רבינו ז"ל שע"י שהאדם נתקרב להש"י על ידי מניעות רבות שהתגברו עליו ושברם. עי"ז נעשה כלי אח"כ לקבל בתוכו הקדושה היינו כנ"ל. וכן אמר עוד שמכל המניעות שיש להאדם בתחלה קודם שזוכה לעשות הדבר שבקדושה אח"כ כשזוכה לגומרו ולעשותו נעשה מכל מניעה ומניעה דברים גבוהים מאד וכנזכר לעיל כמבואר בשיחות הר"נ, היינו כנ"ל כי אח"כ נעשין מהמניעות דייקא כלים יקרים וקדושים לקבל האור בתוכו בהדרגה ובמדה שזהו עיקר התיקון כנ"ל. וע"כ א"א להוציא מכח אל הפועל שום דבר שבקדושה כ"א ע"י מניעות. כי עיקר התיקון לעשות כלים לקבל האור כדי שלא יחזור הואר למעלה והכלים נעשין ע"י המניעות כנ"ל ובשביל זה נשלח האדם לעוה"ז השפל העכור והמגושם שהוא מלא מניעות המונעין מעבודת ה' כדי שישבר המניעות ויזכה אח"כ לקבל אורות גדולין ע"י ריבוי הכלים והמחיצות דקדושה שזכה לעשות ע"י המניעות דייקא שזכה לשברם. וזהו מעלת הצדיקים על המלאכים כי המלאך אינו יכול לזכות לקבל אור כזה כמו הצדיק מחמת שאין לו כלים לקבל בתוכו מחמת שלא הי' להם מניעות אבל הצדיקים שהיו בזה העולם והי' להם מניעות רבות בלי שיעור בכל יום ויום ו התייגעו עצמן ביגיעה גדולה ושברו המניעות, ע"י זה זוכין שנעשין מהמניעות כלים ומחיצות קדושות לקבל בתוכם האור הגדול שיזכו כ"א ואחד כפי ריבוי המניעות שזכה לשברם כי לפום צערא אגרא (אבות פ"ה). וע"כ כל השכר של הצדיקים נקרא בשם היכלות ומחיצות כשרז"ל שזוכין לכמה היכלות ועולמות. ואמרו כל צדיק וצדיק יש לו מחיצה בפני עצמו וכ"ש הרוגי לוד אין לכ בריה יכולה לעמוד במחיצתן כי עיקר כל קיבול השכר של הצדיקים והכשרים הכל הוא בשביל המניעות שהיו להם שסבלו צער גדול קודם ששברו אותם, והמניעות הם מחיצות המבדילות כנ"ל וע"כ זוכין אח"כ שנעשין מהמניעות דייקא מחיצות קדושות שזהו עיקר קיבול שכרם כנ"ל וזהו שארז"ל ירושלמי שבת פ' ב' עתידין צדיקים שיהיו מחיצתם לפנים ממלאכי השרת וכו', מחיצתן דייקא כי מחמת שהיו להצדיקים בעוה"ז מניעות רבות שהם מחיצות המפסיקות מן הקדושה וזכו לשברם ע"כ יזכו שיהיו נעשין מהם בעוה"ב מחיצות מצוחצחות, מחיצות קדושות לפנים ממלאכי השרת כי לא היו להם מניעות כנ"ל:

פרק ד

חלק א

ע"פ התורה תקעו תוכחה (בלק"ת סי' ח') ע' מ"ש שם ע"פ ובל יאמר שכן חליתי באות ו'. שכשנתוסף שכן מישראל וכו' אזי נתרבה ונתגדל התפילה במאד מאד. כי נתוסף נפש

אל הקיבוץ וע"י ריבוי התפילה עי"ז סליחת העון שהוא בחי' רפואה וכו' ע"ש מענין הנפלא והנורא המבואר שם מענין ריבוי הבתים עד אין חקר שנעשין ע"י שנתוסף שכן דהיינו שנתוסף נפש אחד וכו' ע"ש היטב כי נורא הוא:

חלק ב

וע"כ צריכין לשמור א"ע מאד מלהזיק לשכיניו ואפילו לעשות בביתו דבר המזיק לשכניו אסור כמבואר כמה דינים בש"ע. כי צריכין לשמור מאד שיהי' אהבה ואחדות בין השכנים ולא יהיה ביניהם שום שנאה והיזק כלל כדי שיוכלו השנכים להצטרף ולהתחבר יחד לכל דבר שבקדושה כדי שיתרבה בית התפילה בריבוי מופלג מאד כנ"ל. כי צריכין להתרחק משכן רע כשרז"ל הרחק משכן רע וכמו שאנו מבקשים בכל יום שתצילינו וכו' ומשכן רע ומכ"ש שלא יהי' הוא בעצמו שכן רע לגבי חבירו כי צריכין להיות שכן ט וב בבחי' טוב שכן קרוב וכו' כי צריכין להאמין שהכל מאת ה' וכל מה שהשי"ת מסבב עם האדם הכל מאת ה' בשביל בחירתו ובוודאי גם זה מאת ה' צבאות יצאה שהוא יהיה שכן אצל פלוני והכל כדי שיתקבצו יחד ויצטרפו יחד בבחי' צרופים הנ"ל כדי שיתרבה בית התפילה וכו' וכנ"ל. ע"כ צריכין להשתדל לדבר עם שכנו ביראת שמים כדי שיהיה טוב לצדיק טוב לשכנו. ולא ההיפך ח"ו כי אם הוא יודע יותר מחבירו צריך להאיר ולהודיע דברי אמת לחבירו ואם להיפך שחבירו גדול ממנו צריל לקבל האמת מבחירו השכן אצלו ולפעמים שניהם מקבלים זה מזה בבחי' ומקבלין דין מן דין. ואם חבירו שכן רע לגמרי שא"א לקרבו כלל ויכול להיות שיקלקל אותו ח"ו בבחי' אוי לרשע אוי לשכנו צריכין להתרחק ממנו לגמרי כ"ש הרחק משכן רע כנ"ל. ע"כ צריכין לשמור א"ע מאד מלהזיק לשכיניו כי ההיזק הוא בחי' שנאה ומחלוקת שהוא פירוד לבבות שעי"ז אינם יכולים להתחבר ולהצטרף יחד להרבות בנין בית התפלה. אבל כשנשמר מלהזיק לשכניו רק שיהי' ביניהם אהבה ואחדות אזי יצטרפו יחד לכל דבר שבקדושה עד שיתגדל הקיבוץ של ישראל שעי"ז יתרבה בין בתים הרבה של התפלה לאין קץ וכו' כ"ש שם ע"ש:

חלק ג

וזה בחי' גודל האיסור של היזק ראיה כי יכולין להזיק הרבה לשכנו בראייתו לבד כי כל הכלים והחפצים שהם העשירות של האדם כולם נעשו ונבנו מצירופי אותיות והכל נבנה ונעשה כפי ריבוי הצירופים של בחי' התפלה הנ"ל. כי כל מעשי בראשית ברא השי"ת באותיות התורה שהם כ"ב אותיות כפי הצירופים שצרפם ברל"א שערים לאין קץ. ושורש התורה היא התפילה שהוא שורש המעין היוצא מבית ה' כ"ש במ"א וכל ל"ט מלאכות ממשכן גמרינן כי עיקר שלימות המלאכה הוא כפי צירופי האותיות שנתן

השי"ת חכמה בלב האדם בבחי' ובלב כל חכם לב נתתי חכמה לדעת לעשות וכו' דהיינו שנתן חכמה בלבו שידע לצרף כמה וכמה דברים עד שיוציא כלי למעשיהו. והכל כפי צירופי האותיות שצריכין לצרפם בכל פעם בכמה וכמה מיני צרופים לאין קץ כדי להוציא ותקן כל מיני אומנות שבעולם. כי כל דבר אומנות נעשה מכמה דברים מורכבים ובדבר זה יש אלו האותיות ובזה אלו האותיות והשי"ת נתן חכמה בלב האדם שידע וישכיל לצרף ולחבר דבר זה עם זה שיהיה נעשה המורכב מהם והכל כפי צרופי אותיות. וע"כ באמת עיקר שלימות המלאכה הוא מי שיודע הדבר בשרשו לצרף האותיות כתיקונם שזהו בחי' בצלאל שהי' יודע חכמת כל האומנות כ"ש ואמלא אותו וכו' לעשות כל מלאכת וכו' כי יודע הי' בצלאל לצרף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ, והיה יודע האותיות שיש בכל דבר שבעולם וע"כ היה יודע כל מיני אומנות שבעולם וכנ"ל. וזהו לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויבקש רחמים וכו' שאין העניות והעשירות מן האומנות וכו' כי העיקר כפי מה שמבקש רחמים שעי"ז מצרף בתי התפילה בצרופים נפלאים שמשם כל האומנות כנ"ל. וע"כ כל ל"ט מלאכות ממשכן גמרינן כי המשכן שהוא הביהמ"ק הוא בית התפילה ששם נצטרפו כל האותיות שמשם כל המלאכות כנ"ל:

חלק ד

וזהו חסידים הראשונים היו שוהין וכו' ומתפללין וכו' מתוך שחסידים היו וכו' ומלאכתן מתברכת וכו' כי ע"י שלימות תפילתם נתרבו הצרופים כ"כ שמשם שלימות כל המלאכות בחי' ומלאכתן מתברכת וכנ"ל. וזהו בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים כי המלאכה נעשית מאליו ע"י צירופי האותיות וכנ"ל וע"כ נקרא משכן לשון שכן כי עיקר בנין המשכן שהם שורש כל הל"ט מלאכות כיהוא בית התפילה כנ"ל, עיקר בנינו ע"י השכנים של ישראל ע"י שנתרבה בכל פעם שכן להקיבוץ שעי"ז נתרבו בתי התפילה בריבוי עצום לאין קץ מריבוי הצרופים כנ"ל:

חלק ה

ועיקר צרופי האותיות הוא ע"י בחי' הראי' שכלולה מטנת"א שהוא בחי' תלת גוונין דעינא ובת עין. כי האותיות שבכל דבר שבהם נברא כלולים מטנת"א שהם בחי' ראיה. וע"כ עיקר האומנות ע"י ראיות עינים כ"ש וראה ועשה בתבניתם וכו' כי הראי' בחי' חכמה כ"ש ותפקחנה עיני שינהם. וע"כ צריך להיות טוב עין בחי' טוב עין הוא יבורך. כי ההיזק בחי' שבירת כלים פיזור ובלבול הצירופי אותיות שנמשך מקלקול הראות וע"כ יכולין להזיק בראי' לבד כי ע"י רע עין נתבלבלין ונתפזרין הצרופים שעי"ז ממילא נשבר ונתקלקל ונתפזרין הצרופים שעי"ז ממילא נשבר ונתקלקל הכלי או החפץ ח"ו.

וזה וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלקים. ופרש"י ראה שאין פתחיהן מכוונין עלה בלבו שלא לקללם ואז אמר מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל ופרש"י שם מה טובו אוהליך על שראה פתחיהם שאינן מכוונין וכו'. ד"א מה טובו אוהליך שילה ובית עולמים וכו' שני הפירושים אחד. כי ע"י שאין פתחיהן מכוונין והם בבחי' שכן טוב ואין שכן מזיק לחבירו בראייתו. ועי"ז נתרבה בית התפילה בריבוי עצום ע"י השכנים כנ"ל עי"ז בעצמו מה טובו אוהליך וכו' משכנותיך וכו' דהיינו הביהמ"ק שהוא בית התפילה כל בנינו דייקא ע"י השכנים טובים ע"י שאין פתחיהן מכוונין ואין מזיקין זה לזה בראייתן. כי ע"י שכן טוב לצדיק טוב לשכינו וכן להיפך כמובא בפירש"י בפ' במדבר בפסוק משפחות בני קהת וכו' ובפסוק משה ואהרן ובניו וכו' ע"ש כי עיקר המשכן שהוא בית התפילה נבנה מתוספת שכן טוב על קיבוץ ישראל שעי"ז נתרבו בתי התפילה לאין קץ כנ"ל:

חלק ו

וז"ש ופקדתי על כל שכני הרעים הנוגעים בנחלה ודרז"ל זה שיש לו ביה"כ בעירו ואינו נכנס בתוכו להתפלל. שכני דייקא היינו כנ"ל כי זה שנכנס להתפלל ונתוסף ונצטרף להקיבוץ הקודש של ישראל שבביה"כ הוא נקרא שכן כנ"ל שעי"ז נתרבה בית התפילה לאין קץ כנ"ל. וע"כ מי שאינו נכנס לביה"כ להתפלל נקרא שכן רע בוודאי כי גורם להפסיד ולמנוע בתים הקדושים הרבה לאין קץ כנ"ל:

חלק ז

וזה בחי' גודל המעלה לעשות מתורות תפילות. כי עיקר פגם כל העבירות הוא בהצרופי אותיות של כל מצוה שקלקל הצירוף הקדוש של אותה המצוה כמובא בהתורה אנכי (בסי' ד) ע"ש. ועיקר הצירופים קדושים נתהווים ע"י התפילה כמובן בהתורה הנ"ל. כי התפילה היא שורש התורה כנ"ל כי כל התפילה היא כלולה בעשרה מיני נגינה שבהם יסד דהמע"ה ס' תהלים שכלול מכל התפילות ושירות ותשבחות שבעולם כי הוא נעים זמירות ישראל. ועשרה מני נגינה הם בחי' טעמים בחי' נגינת הטעמים, והטעמים הם תכלית שורש העליון של כל בחי' טנת"א, כי הנקודות מנהיגין להתגין והאותיות, והטעמים לנקודות כמובן בתיוקנים, היינו שכל הצרופים של האותיות שנתהוים ע"י הנקודות (כמובא בסי' ל"א) הכל נעשה ע"י הטעמים שהם שורש הכל. והטעמים הוא בחי' תפלה כנ"ל וע"כ עיקר התהוות הצירופים מהם נארגה כל התורה הוא ע"י התפילה וע"כ א"א לבא לשום השגה בתורה כ"א על ידי תפלה כ"ש בסי' כ' ע"כ צריכין לעשות מהתורות תפילות דהיינו כשלומד איזה תורה והוא רחוק עדיין מאותה התורה כי עדיין לא התחיל לקיימה או שעדיין לא קיימה בשלימות וכו' הוא צריך להתפלל הרבה ע"ז

להשי"ת שיזכה לקיימה. כמ"ש כשיודע בעצמו שעבר על איזה תורה הוא צריך בוודאי להתפלל הרבה להשי"ת ולעשות מהתורה תפילה להתפלל הרבה להשי"ת שיזכה מעתה לקיים כל מה שכתוב בהתורה הזאת. כי ע"י תפילה יזכה לתקן הכל. כי ע"י התפילה יחזור ויתקן ויעשה הצירופים ויחזירם על מכונם ביתר שאת. כי עיקר התהווה הצרופים שהם בחי' התהוות הבתים נפלאים הוא ע"י התפילה כנ"ל וע"כ התורה מתחלת בבית דבראשית וגם בראשית הוא ראש בית כ"ש בתי"ז. כי עיקר בנין התורה הוא ע"י התהוות הבתים הנוראים הנ"ל שנעשים ע"י התפילה כנ"ל שכולם נעשים ונבנים ע"י הראש בית שהוא הבעל הבית של העולם שהוא עוסק לקבץ הנפשות ולבנות מהם הבתים הנפלאים והנוראים הנ"ל לאין קץ ולהעלות שעשועים גדולים לפני השי"ת בלי ערך וכו'. כמובן משיחותיו הק' בענין זה. וזה הצדיק הוא הבעל הבית של כל הבתים הנ"ל ונקרא ראש בית בחי' בראשית שמשם בנין כל התורה כנ"ל וכל נפש ונפש שבא אצלו ונתוסף להקיבוץ הקדוש נקרא שכן וע"י ריבוי השכנים נתרבין בתי התפילה לאין קץ כנ"ל:

חלק ח

ובוא וראה גבורת ה' שלא כמדת בשר ודם מדת הקב"ה כי אצל האדם כשבא אצלו שכן והוא מכניסו לביתו צר לו המקום כי נעשה דוחק בביתו מחמת שנתוספו דיורים מכ"ש כשמאסף שכנים הרבה לתוך ביתו שכל מה שנתוסף שכן יותר צר במקום יותר. אבל בקדושה בענין תפילה הנ"ל כל מה שנתוסף שכן להראש בית על הקיבוץ הקדוש לא די שאין המקום צר אף גם אדרבא כל מה שנתוסף שכן נתרבו ונתוספו בתי התפילה יותר ויותר כפלי כפליים הרבה יותר מבתחילה וגם כל בית ובית גדול יותר מבתחילה. כי למלשלכשמתחילה לא היה רק ה' א בנים ולא בנו רק ק"ך בתים כשניתוסף עליהם עוד אבן אחד דהיינו נפש אחת אזי נתוספין הבתים הרבה ונעשים ששה פעמים ק"ך דהיינו תש"ך צרופים (כמבואר אצלינו ביאור ענין זה במ"א) נמצא שע"י אות א' הששי דהיינו נפש א' שנתוסף נתרבו ששה פעמים כמו כל הבתים שהיה מתחילה שהם ששה פעמים ק"ך דהיינו תש"ך וגם כל בית ובית גדול מבתחילה כי בתחילה לא היה כל בית ובית מהק"ך בתים כ,א של חמשה חמשה אבנים. ועכשיו ע"י אות ונפש הששית שניתוספה שנתרבו הבתים עד תש"ך, עכשיו כל בית ובית הוא של ששה אבנים. וכן להלן כשנתוסף על הששה אבנים עוד אבן א' אז נתרבין הבתים ונעשין ז' פעמים תש"ך דהיינו ה' אלפים וארבעים וגם כל בית גדול יותר כי עשכיו כל בית ובית של שבעה אבנים. וכן להלן יותר ויותר מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב כמובא בס' יצירה

לענין האותיות והתיבות ומשם תלמוד נוראות ה' ונפלאותיו עד אין חקר לענין הנפשות כמה וכמה שעשועים ובנינים נפלאים נתוספים ונתרבים ע"י שנתוסף שכן להקיבוץ של ישראל הקדוש וכמה וכמה צריכין לרוץ בכל כחו כהרף עין לבתי כנסיות ובתי מדרשות ולכל מקום שאומרים שם דבר שבקדושה כד י שיזכה להיות שכן ולהצטרף להקיבוץ הקדוש של ישראל כי ע"י שיתוסף הוא עליהם יתרבו בנן הבתים לאין קץ מכ,ש וכ"ש כשבלעדו לא היה מנין ועל ידו יתהוה מנין עשרה שאז בוודאי אין שיעור למה שמרויח על ידי זה כי כל ה בנין של הקדושה יוגמר על ידו. ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום חבר אני לכל אשר יראוך ולשומרי פקודיך כשדרז"ל שאמר שלכל דבר שבקדושה שנמנו חבריו נתחבר אליהם כדי שיתגדל ויתרבו בניני הבתים הקדושים עד אין חקר וכנ"ל ולהיפך ח"ו להיפך ועליו נאמר מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות ודרז"ל זה שנמנו חבריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם, בוודאי זה הקילקול וההפסד א"א לתקן כי אפילו אם יעשה אח"כ המצוה לבדו אע"פ שגם זה טוב מאד אעפ"כ אינו דומה מועטים המקיימין את התורה למרובים וכו' כשפרש"י בפ' בחקותי כי אם היה מצטרף ונמנה עמהם היו מתרבים הבתים לאין קץ כנ"ל ומחמת זה בעצמו ארז"ל אינו דומה מועטין המקיימין את התורה למרובים וכו' כשפרש"י ע"פ ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו וכו' שהקשה וכי כך הוא החשבון, כי בוודאי כל מה שהם הרבה יותר נתרבין הבתים בלי שיעור לא לפי חשבון הפשוט שנתרבו האנשים שלפי חשבון זה מאה הוא עשרים פעמים חמשה וראוי שירדפו ב' אלפים כמו שהקשה רז"י שם אבל באמת אינו דומה מועטין המקימין התורה למרובין כי כשיש מאה יתרבו הבתים אלפי אלפים ורובי רובי רבבות עד אין חקר מה שאין הפה יכול לדבר וכנ"ל לפי חשבון של הצרופים הנ"ל ע"כ יכולין לרדוף הרבה הרבה יותר מכפי החשבון הפשוט וכנ"ל והבן:

חלק ט

וזה עיקר הפגם של קרח במחלקותו בחי' ויקח קרח ות"א ואיתפליג קרח שלקח א"ע לצד אחר היינו שחלק א"ע מהקיבוץ הקדוש של ישראל ולא רצה להיות שכן טוב לבית התפילה שהוא המשכן שנתהוה המקיבוץ של ישראל כנ"ל וע"כ ממנו דייקא למדו רז"ל אוי לרשע אוי לשכנו כשפרש"י ע"פ משפחות בני קהת וכו' ובפ' קרח. כי עיקר הפגם שלו הוא שהיה שכן רע כי חלק א"ע מהקיבוץ הקדוש כנ"ל:

חלק י

וזה ותקראנה לו השכינות שם הנאמר בעובד אבי ישי אבי דוד, השכינות דייקא, כי עובד בחי' הגואל צדק שהוא משיח שיצא ממנו כמובא בסוף התורה הנ"ל כ"ש ברוך ה' אשר לא השבית לך גואל היום ותקראנה שמו עובד. ועיקר התקרבות משיח הוא ע"י

התפילה הנ"ל שנתרבה ונתגדל מאד ע"י השכנים מכבואר בהתורה הנ"ל ע"ש היטב כל הקשר של בנין התורה הזאת. וע"כ השכינות דייקא קראו לו שם. וזה הקטלן יהי' לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה. כי ע"י ריבוי השכנים יתרבה הקטן והצעיר בריבוי עצום לאין קץ כנ"ל. כי אז יהי' קיבוץ גליות ואפי' או"ה יתוספו על בית ישראל כ"ש ונלוו גוים רבים אל ה' וכמבואר בפ' והביאותים אל הר קדשי וכו' כי ביתי בית תפילה וכו' עוד אקבץ עליו לנקבציו ועי"ז יתרבו ישראל גם בבנים ובנות בפשיטות כי ע"י ריבוי הצרופים של אותיות התפילה עי"ז המשכות כל הנשמות וכל התלוים בהם כי הכל נמשך מבחי' טנת"א ע"י ריבוי הצירופים כי הנשמה היא בחי' הדיבור שמתהוה מצירופי אותיות הנ"ל כ"ש ויהי האדם לנפש חיה ותרגומו לרוח ממללא וע"כ עי"ז בעתה אחישנה כי הגאולה תלוי בזה כנ"ל:

חלק יא

הכלל מי שרוצה לחוס על חייו ולהסתכל על התכלית למען ייטב לו לעד צריך להשתדל בכל כחו שיהי' עכ"פ שכן לכל מקום שמוצא איזה קיבוץ של כשרים ויראי ה' המקורבים לצדיקי אמת העוסקים לגשת אל הקוד שולהתפלל בכוונה ובכח וכו' כי צריכין ליזהר מאד להיו תנטפל לעושי מצוה כשרז"ל ק"ו שישלם שכר לנטפל לעושי מצוה וכו' וכ,ש דוד חבר אני לכל אשר יראוך ולשומרי פקודיך וכנ"ל כי אין ערך להעבודה שיעבוד האדם בעצמו אפילו כל היום אם הוא חלוק מיראי ה' האמתיים לנקודה טובה אחת שעושה כשמצטרף ומתחבר לקיבוץ היראים באמת כי טוב לצדיק טוב לשכנו כי כשמתחבר לקיבוץ הכשרים והיראים הוא בבחי' תוספץ שכן אליהם שעי"ז מתרבה ומתגדל בית התפילה אלפי אלפים ור"ר לאין קץ כנ"ל. וע"כ מתגבר ומתגרה הבע"ד מאד מאד לארכו ולרוחבו להרבות מחלוקת על הצדיק הגדול האמתי העוסק בזה לצרף ולבנות עוצם ריבוי בתים הקדושים הנפלאים הנ"ל ע"י שמקבץ ומוסיף בכל פעם נפשות השכנים על הקיבוץ הקדוש כנ"ל כי אם לא הי' מחלוקת היו מתרבין הבתים של התפלה כ"כ ע"י תוספת שכנים הרבה עד שכבר היו כל הטובות לישראל. וזה עיקר מחלוקת קרח ועדתו על משה רבינו שהוא בכל דור ודור כי בכל מקום שיש מחלוקת יש בהם ניצוצי קרח דתן ואבירם כמובא. כי כל צדיק אמתי הוא בחי' משה והחולקים עליו הם בחי' קרח ועדתו שהי' בהם ר"נ ראשי סנהדראות וכ"ש נשיאי עדה וכו':

חלק יב

כי הצדיק הגדול האמתי הוא בחי' כלל התורה והתפילה בחי' בראשית ראש בית שהוא ראש של כל בית התפילה שהיא הביהמ"ק (כמובא בהתור' לכ"י בלק"ת סי' ס"ז) שכלול מכל ריבוי הבתים לאין קץ שנעשים ע"י כל השכנים של הקיבוץ הקדוש כי זה הצדיק

הוא העיקר והראש שעוסק לקבץ כל הנפשות השכנים הנ"ל ובונה ומצרף מהם כל עוצם ריבוי הבתים הנ"ל, וע"כ כולם נקראים שכנים אצלו כי זה הצדיק הוא הראש בית בחי' הבעל הבית של כולם וכולם הם שכנים אצלו ואשרי מי שהוא שכן אצלו עליו נאמר טוב לצדיק טוב לשכנו כי תיכף כשמתחבר אצלו ולהקיבוץ הקדוש שלו אפילו בנגיעה כל שהוא ונטפל להקיבוץ שלו כמו שכן בעלמא תיכף נתרבים ונכפלים הבתים של התפילה א"א ור"ר לאין קץ כנ"ל. וע"ז נאמר (משלי ח׳:ל״ד) אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזות פתחי, דלתותי דייקא, פתחי דייקא בי' דלתות ופתחי הבתים שאפילו מי שהוא שוקד לעמוד אצל הדלתים והפתחים של הבתים של הקיבוץ הקדוש אשרי לו כי על ידו נתרבים הבתים לאין קץ כנ"ל. וע"כ דרז"ל (סנהדרין ק"י) לענין מחלוקת קרח ועדתו חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און בן פלת, ואולת בידיה תבהרסנה זו אשתו של קרח, בנתה ביתה דייקא וכן להיפך תהרסנה דייקא כי מחלוקת קרח גרם להרוס אלפים ורבבות בתים ע"י שעקר כמה שכנים מהקיבוץ הקדוש של משה רבינו ע"י מחלוקותו בבחי' אוי לרשע אוי לשכנו כשרז"ל אבל אשתו של און שהצילה אותו מהמחלוקת נאמר עלי' בנתה ביתה דייקא כי כשאין מחלוקת נבנים בתים רבים מאד כנ"ל:

חלק יג

וע"כ צוה להם משה שיביאו קטרת. כי עיקר הפגם שלהם היה בבחי' קטרת כי קטרת הי' בהם חלבנה שהוא רמז לצרף עמנו פושעי ישראל בתפילתינו כשדרז"ל היינו כי על ידי הצירוף בבחי' תוספת שכן על הקיבוץ של ישראל יכולים גם הפושעי ישראל להתתקן כי המחובר לטהור טהור כי ע"י שיהי' שכן להקביוץ הקדוש יתרבו הבתים מאד עד שגם הוא יתתקן עי"ז ויוכלל עמהם כמו חלבנה בקטרת שע"י הצירוף שנצטרפה עם שאר יו"ד סמני הקטרת גם היא בכלל הקטרת העולים ומעלים כל הניצוצות מעמקי עמקי הקליפות למעלה למעלה עד א"ס כידוע. ובכל זה פגם קרח במחלוקותו שרצה מחמת גסותו ורדיפת הכבוד לחלוק עצמו עם כמה נפשות מהקבוץ הקדוש כנ"ל ולא רצה להאמין במשה שכל התיקונים וכל הקדושות והתפילות של ישראל הכל על ידו ואמר לו. כי כל העדה כולם קדושים וכו' ומדוע תתנשאו על קהל ה' ועי"ז הרס את ביתו כנ"ל ונאבד מתוך הקהל כ"ש ויאבדו מתוך הקהל, מתוך הקהל דייקא כי הוא לא רצה להיות טפל לקהל ה' ורצה דייקא להיות נשיא עליהם ועי"ז התגרה במחלוקת נגד משה כשרז"ל ע"כ נאבד מתוך הקהל דייקא כי נאבד ונפרד מן הקהל והקיבוץ הקדוש שלהם מחמת שלא רצה להיות שכן וטפל עליהם ועליו דרז"ל במדרש אח נפשע מקרית עוז

כי ע"י הקיבוץ הנ"ל ע"י ריבוי השכנים נתרבים הבתים עד שנעשים מהם ערים רבים נפלאים ונוראים בחי' קרית עוז שהוא קיבוץ של הרבה בתים. וקרח שפגם בזה נאמר בו אח נפשע מקרית עוז (מ"ר במדבר פ' י"ח):

חלק יד

וע"כ כל תיקונו לעתיד הוא ע"י בניו הצדיקים שיצאו ממנו כי הם עסקו בתפילה הרבה כי יסדו כמה מזמורים בספר תהלים והם משוררים בשיר על הדוכן כשרז"ל. כי כל התפילות והשירות והתשבחות הם נעשים ע"י קיבוץ הנ"ל ע"י בחי' שכנים הנ"ל. וזהו תיקון למה שפגם כנ"ל. וזהו צדיק כתמר יפרח שהוא ס"ת קרח שמרמז שעתיד להתתקן כמובא בכתבי האר"י ז"ל ע"כ נסמך מיד שתולים בביטת ה' בבית ה' דייקא כי אז יחזרו ויהיו נבנים הבתים הנפלאים ע"י קיבוץ דקדושה שיהי' בשלימות שזהו תיקונו כנ"ל:

וע"כ אמרו בני קרח גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו. בעיר אלקינו דייקא שהוא ירושלים ששם הבית המקדש ששם בית התפילה כי ירושלים בנויה מכל הבתים של כל ישראל שנעשים ע"י הצירופים של התפילות הנ"ל בחי' ירושלים הבנויה כעיר וכו' ששם עלו שבטים להודות לשם ה' היינו שכל בנינה הוא בבחי' בית התפלה הנ"ל בחי' להודות לשם ה' וזה שאמרו שם קרית מלך רב וכו' בחי' קרית עוז הנ"ל שאביהם פגם בה בבחי' אח נפשע מקרית עוז והם בשירתם אמרו שעתיד הש"י לחזור ולתקן בתי התפילה הבנויים מהצירופים של הקיבוץ הנ"ל. כי כל ישראל יתקבצו ויתאספו יחד עם כל השכנים ובאו כל האובדים והנדחים והשתחוו לה' וכו' בירושלים, ואז יתקיים בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס כי כל הנסחים והאובדים שהם בחי' תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות, יתכנסו ויתאספו לתוך ירושלים הבנויה להודות לשם ה' שהם בחי' ריבוי הבתים הנפלאים הנבנים מהצירופים הנ"ל. שע"י ריבוי הבתים מאד מאד נתקבצין ונתכנסין השוכבין בחוץ ממילא לתוך הבתים כי מקיפין ומסבבין אותן בירבוי הבתים הבנויים מריבוי הצירופים מאד כמבואר בשיחותיו הק' בענין זה. ואז תהיה ירושלים קרית מלך רב כי אז יתגלה ויתפרסם גדולתו ית' ע"י נפלאות וגבורת וריבוי הבתים הנוראים הנ"ל ואז יתתקן מה שפגם קרח ונפשע מקרית עוז כנ"ל. וזהו שמספרים שם בכל המזמור מנפלאות הבתים והארמנות של ירושלים כ"ש אלקים בארמנותי' נודע למשגב וכו' המה ראו כן תמהו וכו' כאשר שמענו כן ראינו בעיר אלקינו וכו' כשמך אלקים כן תהלתך על קצוי ארץ וכו' סבו ציון והקיפוה ספרו מגדלי' וכו' פסגו ארמנותי' למען תספרו לדור אחרון כי כל מה שמשבח ומפאר ומספר מנפלאות בנין ירושלים והבתים והמגדלים והארמנות שלה הכל כוונתו על בחי' הבתים הנ"ל הנפלאים הנבנין

ע"י קיבוץ הקדוש ע"י תוספת שכנים שהם כל הנדחים שיחזרו ויתכנסו לתוכה כנ"ל. כי ירושלים היא מקום התפלה כנ"ל וע"כ מעולם לא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלים כי ירושלים כל בנינה מבחי' קיבוץ הנדחים שהם בחי' שכנים הנז,ל בבחי' בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס כנ"ל וע"י תוספת השכנים הנ"ל אין צר ודוחק לשום אדם מחמצת שכל מה שנתוסף שכן לקיבוץ של התפילה נתרבין הבתים מאד מאד כמבואר לעיל שלא כמדת ב"ו וכו' כנ"ל ומשם נמשך הארה גדולה גם לבתי ירושלים הגשמיים שלא אמר אדם מעולם צר לי המקום בירושלים:

חלק טו

כי קרח היה לוי מסטרא דדינא וכל בנין בתי התפילה, הנ"ל מריבוי הצירופים ע"י השכנים הוא בבחי' התפילה בבחי' דין של הבעל כח כמבואר היטב בהתורה תקעו תוכחה הנ"ל ע"ש היטב. ומחמת שקרח הי' ראש הלוים ונאחז בו הדין ביותר. ע"כ התגרה בו הבע"ד עד שבלע אותו לגמרי בחי' ותבלע אותם הארץ כי כל יניקתם מבחי' דינים, אך מי שהוא בעל כח גדול לא די שאינו בולע אותו אף גם התפילה שלו עומדת לו בבית הבליעה שלו עד שמוכרח להוציא כל מה שבלע מהקדושה בבחי' חיל בלע ויקיאנו. אבל קרח לא היה לו כח הזה בעצמו והיה צריך רק לבטל עצמו נגד משה ואהרן שהם היו גבורי כח גדולים וכל מלחמתם עם פרעה ומצרים ועמלק בגשמיות וברוחניות עם הסט"א והקליפות והשרים שלהם הכל הי' ע"י בחי' הנ"ל ע"י התפילה בבחי' דין הנ"ל בבחי' והשלך לפני פרעה יהי' לתנין הנאמר במטה אהרן. ואם היה מבטל עצמו כנגדם כראוי היו מוציאים על ידו דיקא כל הקדושות מהס"א כנ"ל כי זה עבודת הלוים שהם מסטרא דדינא לנצח בשיר על הדוכן, ושיר משמאלא כמובא בתיקונים, ברכה לימינא ושיר משמאלא וכל כח הלוים שהם בבח'י שיר בחי' שמאלא דקדושה הוא ע"י הכהנים שהם בחי' ברכה מימינא. כי הלוים צריכין להיות נלוים אל הכהנים ולשרתם כ"ש ונלוו עליך וכו' כי עיקר ההתגברות ע"י הימין שהוא חסד בבחי' שב לימיני כמבואר במ"א (בהתורה בחצוצרות בסי' ה'). וע"כ זה הצדיק שעוסק ללחום עם הסט"א ע"י התפילה בבחי' דין הנ"ל בוודאי קשור בימינא תמיד וכולל שמאלא בימינא תמיד כראוי. וע"כ באמת צריך להיות בעל כח גדול מאד שידע איך ללחום עמהם, וע"כ צריכים הלוים שהם בבחי' דין בבחי' התפילה בבי' דין הנ"ל, להתחבר עמצן עם הכהנים שהם בחי' חסד בחי' ימין ולהיות טפלים אליהם כי עיקר כח הלוים ע"י הכהנים בחי' ימין כנ"ל. וקרח שפגם בזה וחלק על הכהונה בפרט שחלק על הכהן הראשון שהוא אהרון הכהן שנתקדש ע"י משה ע"פ הדיבור. ע"כ נשאר קרח בבחי' דין קשה עד שנאחז בו דינא

דמסאבא ובלעה אותו לגמרי בחי' ותבלע אותם הארץ, וע"כ נבלע דייקא. וע"י שנבלעו קיבלו עונשים כראוי, אבל סוף כל סוף אחר שכבר נבלעו יתהפך גם זה לטובה כי נתקדש שם שמים עי"ז וגם קרח ועדתו לא ישארו נבלעים ח"ו בתוכם לעולם כי הצדיקים הגדולים שעוסקין בתיקון העולמות ע"י התפילה בבחי' דין הנ"ל יוציאו מהס"א בלעו מפיו ואז יתקיים גם על עדת קרח חיל בלע ויקיאנו כי יוכרח להקיא אותם ויחזרו אל הקדושה בתוספת כמה גרים וניצוצות רבים שיעלו עמהם שע"ז נאמר צידק כתמר יפרח וכו' כנ"ל:

חלק טז

וע"כ אחר בליעת קרח צוה השי"ת ליקח המטות ומטה אהרן בתוך מטותם, מטות דייקא להראות גודל כחו של מטה אהרן שהוא בחי' התפילה בבחי' דין של הבעל כח הנ"ל כנ"ל וע"כ פרח מטה אהרן שהוא בחי' התפילה בבחי' דין של הבעל כח הנ"ל כנ"ל וע"כ פרח מטה אהרן וכו' ויצץ ציץ. כי גידול של כל הצמחים הוא ע"י התפילה שהוא שורש הכל וכש"ש וכל עשב השדה טרם יצמח ואדם אין כוו' ופירש"י לפי שלא היה אדם להתפלל וכו'. ועיקר שלימות התפילה היא ברוב עם הדרת מלך היינו ע"י קיבוץ הרבה נפשות שנתרבין הצירופין ונבנין בתי התפילה בריבוי עצום וכמו כן צומחים צמחים רבים וע"כ הראה השי"ת פלא גדול ומופת נורא ע"י מטה אהרן דייקא שהוא בחי' התפילה בבחי' דין שהוא בחי' התפילה של ריבוי הנפשות כנ"ל והראה שהמטה פרח ויצץ ציץ וכו' להורות שכל הצמחים שבעולם גדלים רק ע"י דבר ה' שהוא התפילה הנ"ל שהוא בחי' מטה אהרן כנ"ל. וע"כ פרח מטה אהרן בעצמו בתוך המשכן להודיע ולגלות שמשם כח כל הפרחים והצמחים ע"י ריבוי התפילות שהמשכן כלול מהם שהוא בחי' מטה אהרן כנ"ל וע"כ בודאי יש לו כח לפרוח בעצמו מאחר שממנו כח כל הפרחים והצמחים כנ"ל:

פרק ה

חלק א

מה שהזיהרו רז"ל להרחיק ההיזק מחבירו וביותר על היזק ראי' ומחמת זה אסור לעשות חלון נגד חלון. ופתח נגד פתח:

ע"פ התורה תהומות יכסימו בסי' ט' מ"ש ע"פ צהר תעשה לתיבה וכו' שעיקר תיקון התפילה ע"י אמת וכו' ע"ש היטב:

כיכל הזיקות נמשכין מפגם האמת כי חיות כל הדברים שבעולם הוא מהתפילה שמשם מקבלין הכל חיות כ"ש שם וההיזק הוא היפך החיות כי ההיזק הוא קילקול ושבירה בחי' מיתה שמקלקל וזיק החיות שבאותו הדבר וע"כ ההיזק הוא ע"י פגם התפילה שמשם

כל החיות של כל הדברים שבעולם, ופגם התפילה הוא כפי פגם האמת שמשם כל תיקון התפילה. כי כשאדם עומד להתפלל הקליפות מסבבין אותו בבחי' סביב רשעים יתהלכון ועי"ז נשאר בחשך וא"א לו להתפלל והתיקון לזה אמת כ"ש שם כי אמת הוא אור הש, ישעי"ז רואה הפתחים שבחשך לצאת משם ועי"ז זוכה להתפלל אפי' אם הוא בתכלית החש ח"ו. ע"ש היטב למעשה כיהוא עצה נפלאה בדוקה ומנוסה וכבר זכו רבים ע"י עצה זאת להתפלל בכונות הלב אע"פ שהיו בחשך גדול מאד ונדמה להם שא"א להם להרים עצמם להתפלל בכונה, ועל ידי שקיימו עצה זאת בפשיטות שחתרו והתייגעו לדבר הדיבור עכ"פ באמת כמו שהוא עי"ז נפתח להם אורו יתב' והתחילו פתאום להתפלל בהתלהבות וחית גדול. אבל מי שפוגם בזה ואינו מושך עצמו אל האמת עי"ז נפגם תפילתו ואינו יכול להתפלל ומשם נמשכין כל ההיזקות שהם היפך החיות שנמשך מהתפילה שיהא בחי' אמת כנ"ל. נמצא שכל ההיזקות ע"י פגם האמת וז"ש כי הוא יצילך מפח יקוש וכו' צנה וסוחרה אמתו, כי תנצל מפח יקוש וכו' ומכל מזיקי עלמא ע"י האמת בחי' צנה וסוחרה אמתו כי האמת מגין ושומר מכולם וכנ"ל:

חלק ב

ובשביל זה צריכין ליזהר מאד מלהזיק את חבירו בין בגופו בין בממונו כי כל ההיזיקות נמשכין ממזיקי עלמא שהם הקליפות והחשך המונעים מהתפילה שהיא חיות הכל כנ"ל. וזה שהזהירו רז"ל ביותר על היזק ראיה ואסור לעשות חלון כנגד חלון וכו' כי עיקר האור הוא הש"י כ"ש ה' אורי וישעי וממנו ית' נמשכין כל האורות שבעולם ועיקר הואר הוא אמת כ"ש שם ומשם כל אור העינים בחי' שלח אורך ואמתך. וע"כ השקר שהוא היפך האמת מזקי לעינים בגשמיות ורוחניות כ"ש בהתו' אר"ע בסי' נ"א. אבל אור האמת של רוב העולם הוא בבחי' חלון. כי עצם האמת שהוא בחי' אבן טוב אין מי שישיגו כ"א הצדיקים האמתיים הגדולים במעלה מאד. אבל שאר העולם אפילו הכשרים והצדיקים קצת כל האמת שלהם הוא בבחי' חלון שאע"פ שהוא אמת אבל אין האמת ברור בתכלית הברירות. וע"ש מ"ש שם על מארז"ל י"א אבן טוב וי"א חלון ע"ש. וכל החלונות והפתחים שבבית שדרך שם נכנס האור נמשכין בשרשן מבחי' האמת הנ"ל שהוא בחי' חלון שהוא תיקון התפילה שמשם כל החיות והאור של כל הדברים שבעולם. וע"כ צריכין ליזהר מאד ביותר מלהזיק בראייתו כי עיקר היזק ראיה נמשך מחמת ששם באור העינים כרוך הבע"ד ביותר להתאחז שם שיסתכל מן הצד היפך האמת ועיקר החיזתו בהאמת שהוא בחי' חלון שהוא בחי' האמת של רוב העולם כי מחמת שהאמת אינו בתכלית הבירורו ע"כ יש לו כח להתאחז בו להפוך האמת לשקר.

וע"כ באמת אין תקנה לזה כ"א שיקשר עצמו לצדיקי אמת שהאמת שלהם בתכלית הבירור והזיכוך שהוא בבחי' אבן טוב ששם אין להשקר שום אחיזה והוא יכול להאיר גם בהאמת שלו עד שיצא מתוך עומק החשך ע"י האמת שלו שהוא בחי' חלון. וע"כ אסור לעשות חלון נגד חלון כי החלון שהואבחינת האמת של כ"א מישראל הוא משונה הרבה מהחלון והאמת של חבירו כי כ"א מישראל כפי שרשו משבטו שמשם נוסח וסדר תפילתו וכפי מעשיו כן האמת שלו. ומזה נמשכים ריבויי השינויים שבין אחד לחביור אפי' הכשרים והישירים כי זה מתפלל בארוכה וזה במהירות זה בקול רם וזה בקול נמוך וכיוצא בזה שינויים בענין תפילתם ועבודתם לאין מספר אע"פ ששניהם כוונתם רצויה באמת וכשרז"ל אחד המרבה וא' הממעיט ובלבד שיכווין לבו לשמים. כי אע"פ ששניהם כוונתם באמת אע"פ שנדמה לו לפי האמת שלו שחבירו אינו מתנהג באמת ואינו מתפלל באמת כי מי יודע האמת של חבירו כי רק הצדיק האמת בחי' אבן טוב יכול להסתכל ולהאיר בהאמת שהוא בחי' חלון של כ"א וא' מישראל אבל שאר בני ישראל אפי' הכשרים שהאמת שלהם בבחי' חלון אינו יכול להסתכל בהאמת של חבירו כי לפי דעתו יכול לטעות שאין בחבירו אמת מחמת שאינו מתנהג כפי דעתו אבל באמת גם חבירו כוונתו אל האמת לפי מדריגתו ושרשו וכנ"ל. וזהו בחי' האזהרה שהזהירו מאד שלא לעשות חלון נגד חלון שלא יסתכל א' בחלון חבירו שלא יזיקנו ע"י ראייתו כי החלון שעל ידו מגיע האור שהוא בחי' אור האמת הנ"ל אסור שיהיה כנגד חלון שהוא בחי' אור האמת של חבירו שלא יסתכלו זה בזה שלא יסתכל כ"א בהאמת של חבירו שלרא יזיקו זא"ז כי משם כל ההיזיקות שבעולם ר"ל. כי מי שמים לב להסתכל בעולם בענין ריבוי המחלוקת שבעולם שמשם כל ההיזיקות ואריכות הגלות בעו"ה הכל נמשך בשרשו מהאמת של כ"א וא' מחמת שלכל אחד וא' דמנה לו שכוונתו באמת ואין חבירו מתנהג באמת ומשם התחלת המלוקת ח"ו עד שאח"כ נמצח מזה שבאים לשקרים גמורים ומחפים אותו באמת כאשר מצוי כ"ז בעו"ה. וע"כ הזהירו רז"ל מאד שלא לעשות חלון ופתח, שלא יסתכלו עם האמת שלו שהוא בחי' חלון ופתח בהאמת שהוא בחי' חלון ופתח של חבירו שלא יזיקו זה את זה על ידי זה חס ושלום וכנ"ל:

חלק ג

וז"ש וירא את ישראל שוכן לשבטיו וכו' ופרש"י ראה שאין פתחיהן מכוונין זה כנגד זה עלה בלבו שלא לקללם. כי בלעם רצה להכניס בהם עין רעה ח"ו, כי בלעם כנגד תיקון התפלה דקדושה כשרז"ל ע"פ ויאמר מואב אל זקני מדין מנהיגם של אלו במדין נתגדל וכו' אמרו אין כחו אלא בפה אף אנו נבא עליהם באדם שכחו בפה. כי ראה שהצלחת

ישראל רק ע"י תפילה שכל תיקונה ע"י אמת כנ"ל ורצה להביא את בלעם שכל כחו להיפך הוא בפה. שהיה מסתכל תמיד בעין רעה על כ"א למצוא בו מום וחסרון והיה גומר בפיו הטמא לרעה עד שהיה לו כח לקלל ולהזיק ח"ו. אבל כשראה שאין פתחי ישראל מכוונין זה כנגד זה, עלה בלבו שלא לקללם כי זה ידוע שעיקר אחיזת הס"א שהוא מחלוקת דס"א הוא ממחלוקת שבין ישראל בעצמן כשיש ח"ו ביניהם מחלוקת ומסתכל כ"א על חבירו לרעה מחמת שאין טוב בעיניו האמת של חבירו, משם נתאחז הס"א להכניס עין רעה ח"ו ולהזיק חלילה. וע"כ ע"י שראה שאין פתחיהן מכוונים זה כנגד זה ואין מסתכל כ"א בהאמת של חבירו ואין לו עין רעה בחבירו, עי"ז לא היה לו כח לקללם כי נתבטל אחיזתו. וע"כ נתהפך לברכה ואמר מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל ופרש"י שם על שראה שאין פתחיהן מכוונים וכנ"ל. וזהו שפירש"י שם ד"א מה טובו אוהלך אהל שילה וכו' ובית עולמים שהם בחי' בית התפילה כ"ש כי ביתי בית תפילה יקרא וכו'. כי הכל אחד כי ע"י שאין פתחיהן מכוונים ואין פוגמים באמת עי"ז יכולים להתפלל כנ"ל שזהו קדושת אהלים ומשכנות של ישראל כנ"ל. ועיקר הוא קדושת הבהמ"ק ששם מתקבצים כל הי"ב שבטים כל הי"ב נוסחאות התפילה כי דרך שם מעלה הצדיק שהוא בחי' אבן טוב את כל התפילות של ישראל שהם בבחי' חלון ע"י נקודת האמת שמוצא בהתפילה של כ"א, שכל זה היפך הקלקול הבא ע"י שמסתכל א' בחבירו שהוא בחי' פתח נגד פתח וכנ"ל. וע"כ שני הפירושים אחד ותלויים זה בזה, שע"י שאין פתחיהן מכוונים ואין פוגמין בהאמת שהוא תיקון התפילה שזהו בחי' מה טובו אהליך יעקב שהם הדירות והבתים של ישראל, עי"ז בעצמו מה טובו אהליך ומשכנותיך שהם בחי' בתי כנסיות ובתי מדרשות של ישראל. ועיקרם הבית המקדש, שהם בתי התפילה של ישראל שתקונם ע"י האמת וכנ"ל:

הלכות שותפים בקרקע

פרק א

חלק א

הלכה א' נכלל בהלכות שכנים הלכה א' אות ד' :

פרק ב

חלק א

כופין השותפין זה את זה לעשות נגר ומנעל לחסר. כופין השותפין זה את זה לעשות לחי וקורה למבוי:

ע"פ מה דאיתה בדברי רבינו ז"ל במאמר המתחיל ימי חנוכה הם בחי' שעשוע עוה"ב (בלק"ת סי' ב) ע"ש קרוב לסוף המאמר איאת שם שע"י שממשיכין הקדושה של שבת לתוך ששת ימי החול עי"ז נתגלה בחי' אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות כי בחול הם בחי' פעולות משתנות וכו' ובשבת נתגלה בחי' אחדות הפשוט ית' וע"י שממשיכין הקדושה והשמחה של שבת לתוך ששת ימי החול עי"ז מתגלה בחי' אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות וכו'. וזאת הבחי' דהיינו התגלות אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות היא יקר מאד ואפי' בעיני הש"י יקר מאד בחי' זו כי כשמתגלה אחדו תהפשוט למטה מתגלה גם למעלה אחדותו הפשוט ית' כ"ש אתה אחד ושמך אחד ומי כעמך ישראל וכו' ע"ש ובשביל זה הלכה כרבים כי כשרבים מסכימים לדעה אחת זה ביח' התגלות אחדות השפוט מתוך פעולות משתנות וגם כדי שלא יתרבה מחלוקת וכו' ע"ש כ"ז היטב. וכל זה נעשה ע"י בחי' תודה הלכה שהם בחי' שעשוע עוה"ב שעי"ז מאיר ג' קוי האמת ברבוע הדיבור ונשלים הדיבור וכו' ועי"ז ממשיכין השמחה והקדושה של שבת לתוך ששת ימי החול ועי"ז מתגלה בחי' אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות וכו' כנ"ל ע"ש:

חלק ב

וזה בחי' שותפות. כי כששנים או שלשה וכיוצא מבני ישראל משתתפים יחד זה בחי' שנכללים יחד פעולות משתנות ועי"ז מתגלה גם למעלה בחי' אחדות הפשוט וכו' כנ"ל כי הכל תלוי בישראל למטה כנ"ל וע"כ הם יכולים לכפות זא"ז על כל תיקוני החצר כגון לעשות נגר ומנעל או לעשות לחי וקורה להתיר לטלטל בשבת כי החצר הוא רשות היחיד וצריך לשומרו ולעשות לו נגר ומנעול לשומרו מהזיקות הבאים מבחוץ מבני רשותהרבים. כי רשות היחיד הוא בחי' רשות יחידו של עולם וע"כ גבהו עשרה ורחבו ארבע כנגד ד' אותיות השם יקו"ק. ורשות הרבים הוא בחי' רשות דס"א וכו' כמבואר בתיקוהנים ובזוהר כ"פ. כי עיקר יניקת הסט"א היא מבחי' פעולות משתנות וע"כ הרשות הרבים שהוא בחי' פעולות משתנות משם יניקת הסט"א אבל רה"י היא בחי' רשות יחידו של עולם ושם אין להם שום יניקה וע"כ הבית והחצר וכיוצא שהם רשות היחיד הם מקומות משומרים מהיזק כי אין אחיזת החיצונים והס"א כ"א מבחי' פעולות משתנות שהיא בחי' רה"ר ומשם באים כל ההיזיקות. כי כל ההיזיקות שבעולם מכל הגניבות והגזילות כולם באים מן החיצונים והס"א כי כל הגנבים והגזלנים וכל המזיקים שבעולם כולם הם מסטרא דילהון שאחיזתם מבחי' פעולות משתנות מבחי' רה"ר וע"כ הבית והחצר וכיוצא שהם רה"י ואין שם אחיזתם כנ"ל צריכים לתקן להם

נגר ומנעול לשומרם מהיזק כי צריכים לשמור את בחי' הרה"י ולעשות לו משמרת שלא יתאחזו בו החיצונים ח"ו ולא יקלקלו ח"ו את בחי' רה"י. כי בני רה"ר דהיינו הס"א והחיצונים הנאחזים ברה"ר שהוא בחי' פעולות משתנות שמשם אחיזתם הם חפצים ומצפים תמיד להתאחז ברה"י ח"ו. ע"כ צריך לעשות גדר ומחיצה לרה"י לותקנו ע"י נגר ומנעול כדי שלא יהי' להם שום אחיזה בו. וזה בחי' מחיצות של שבת שהם שלש מחיצות דאורייתא וחכמים תקנו לחי וקורה לרוח רביעית הפתוחה. כי בשבת קודש אסור לטלטל מרה"ר לרה"י או להיפך כי שבת היא בחי' התגלות אחדות הפשוט ואסור לעורר אז שום פעולה משונה ח"ו, כי שם אחיזת החיצונים בבחי' פעולות משתנות שהם ל"ט מלאכות שהם פעולות משונות ששם נאחז זוהמת הנחש כידוע וע"כ אסור בשבת להכניס ולהוציא מרה"ר לרה"י או להיפך כדי שלא לעורר פעולות משתנות ח"ו בשבת כי רה"ר הוא בחי' פעולות משתנות כנ"ל. כי בכל שת ימי החול אז מבררין כל הדברים מאחיזת הס"א וזה בחי' הל"ט מלאכות של ימי החול שצריכין להמשיך עלהים גם בימי החול הקדושהשל שבת כדי לבררם מזוהמת הנחש כי כל ששת ימי המעשה הם בחי' בירורים שמבררים כל הדברים ע"י הל"ט מלאכות כשעושין אותם כראוי. וע"י שזוכין לקדש ימי החול כראוי דהיינו שממשיכין הקדושה של שבת לתוך ששת ימי החול עי"ז נתגלה אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות וכנ"ל כי כשזוכין בימי החול להמשיך הקדושה של שבת עי"ז יש כח לברר כל העובדין דחול מאחיזת הסט"א ואזי כשמבררין אותם הם נכללים כולם באחד הפשוט ית'. וזה בחי' התגלות אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות כי כולם נכללים באחד הפשוט ית' ע"י שממשיכין עליהם הקדושה של שבת שעי"ז מבררין אותם מן החיצונים ועי"ז נתגלה שכולם נמשכים מאתו ית' ונכללים כולם בשרשם באחד הפשוט ית', ונתגלה אחדות הפשוט מפעולות משתנות. וכ"ז נעשה בימי החול שאז יש בירורים וע"כ אז מטלטלין מרה"ר לרה"י ולהיפך כי זהו עובדין דחול להכניס ולהוציא מרשות לרשות לברר כל הדברים מבחי' פעולות משתנות להכניסם ברשות היחיד וכנ"ל, או שצריכין להוציא מרה"י לרה"ר כדי לברר עוד בירורים ברה"ר ואח"כ להכניס הכל אל הקדושה לבחי' רה"י וכל זד נעשה בחול ע,י שממשיכין הקדושה של שבת לתוך ימי החול שעי"ז נכללין הפעולות משתנות באחד הפשוט ית' ע"י שמבררין אותן מזוהמת הנחש וכנ"ל. אבל בשבת קודש היא שביתה לגמרי מכל המלאכות כי אז אין שום בירור כלל ואז נתגלה בחי' אחדות הפשוט ית' ע"י השביתה והנייחא מכל המלאכות כי עי"ז ע"י השביתה והניחא של שבת מכל המלאכות שהם פעולות משתנות עי"ז עולין כל הפעולות משתנות שנתבררו בימי החול ונכלין בקדושה

בבחי' אחדות הפשוט המתגלה בשבת. כי מי שטרח בע,ש יאכל בשבת כשרז"ל כי בששת ימי החול צריכן לבברר כל הדברים ע"י שממשיכין הקדושה של שבת לימי החול כנ"ל ואזי בשבת ע"י קדושת היום ע"י השביתה והנייחא מכל המלאכות שהוא בחי' ביטול בחי' אחדות הפשוט ית' שהוא החיות של כל הדברים כי חיות כל הדברים מבחי' שבת שהוא בעצמו בחי' אחדות הפשוט ית' שמחיה את כולם כי שבת שמא דקוב"ה וע"כ בשבת קודש ע"י השביתה והנייחא מכל הפעולות משתנות שזהו חיותם כנ"ל ע"ז דייקא נכללים כולם בא' הפשוט ית' אבל אסור לעורר אז שום פעולה משונה ועובדין דחול שהוא ככופר בעיקר ח"ו כשרז,ל כל המחלל שבת כעובד ע"ז. כי עיקר התגלות אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות הוא ע"י השביתה של שבת דייקא שעי"ז נתגלה שכולם נמשכין מאחד הפשוט ית' כמבואר שם במאמר הנ"ל. וע"כ פתח התנא מסכת שבת יציאות השבת והתחיל בהוציאה איידי דחביבא לי' אקדמה ברישא, כי כל הל"ט מלאכות נכללים בהוצאה מרשות לרשות מרה"ר לרה"י או להיפך כי זה עיקר עובדין דחול כנ,ל, ובשבת אסור כי אז נכללין פעולות משתנות באחד הפשוט ע"י השביתה דייקא כנ"ל. כי כל הביררים של ימי החול ע"י הל"ט מלאכות הם כולם בחי' ברור הפעולות משתנות כדי שיוכלו להכלל כביכול באחד הפשוט ית' בשבת קודש ע"י הקדושה של שבת וזה בחי' הוצאה מרשות הרבים שהיא פעולות משתנות לרשות היחיד כנ"ל. ובשבת אסורים כל המלאכות וכולם נכללים בבחי' הוצאה מרשות לרשות מרה"ר לרה"י מרשות דס"א לרשות הקדושה שזה עאסור בשבת כי בשבת אסור לברר ע"י עובדין דחול כי אז הואשביתה ונייחא ואז נכללים פעולות משתנות באחד הפשוט ע"י הבירור של ימי החול וע"י השביתה ממלאכה של שבת כי מי שטרח בע"ש יאכל בשבת כ"ש ששת ימים תעשה מלאכתך ויום השביעי שבת וכו':

חלק ג

וזה בחי' ד' מחיצות של רה,י שהם ג' מחיצות דאורייי' וחכמים תקנו לחי' וקורה לרוח רביעית הפתוחה. כי ד' מחיצות של רה"י הם כנגד ד' אותיות השם ועיקר השם הוא בחי' ג' אותיות כי אות רביעית היא כפולה והוא בחי' אמונה כידוע והוא בחי' פתח בבחי' פתחו ל ישערי צדק כידוע ושם המחיצה פתוחה כדי שיוכלו כולם ליכנס אל הקדושה. כל מי שרוצה ליכנס לרשות יחודו של עולם ולהכלל בקדושה יכול ליכנס ע"י אמונה שהוא הפתח ליכנוס ולהתקרב אליו ית' וע"כ מחיצה רביעית פתוחה. אבל חכמים תקנו לחי וקורה משום היכר לבל יתקרב זר של א לחלל שבת קודש ע"י הפעולות משתנות שלא להוציא מרה"ר לרה"י. כי החכמים היינו תורה שבע"פ הם בחי' אמונה

בחי' שבת והם צריכים לשמור את האמונה לבל יתקרב זר כי א"א לכנוס מרה"ר לרה"י כ"א בע"ש בששת ימי החול ע"י הקדושה של שבת שממשיכין בימי החול כנ"ל אבל בשבת אסור להכניסשום פעולה משונה מרה"ר לרה"י כי מחלליה מות יומת מאן דעייל זר בחלל דילה וכנ"ל. וע"כ החכמים דייקא שהם בחי' תורה שבע"פ בחי' אמונה הם דייקא איתקנו היכרא לרוח רביעית לבל יתקרב זר כי אם מי שטרח בע"ש וכו' וכנ"ל. וזשארז"ל (שבת קמ"ט ע"א) רב נחמן בר יצחק מכתף מכתף ועייל מכתף ונפיק בע"ש, כי בע"ש דייקא זאז צריכים להכניס ולהוציא מרה"ר לרה"י כי אז דייקא יכולים לברר כל הפעולות משתנות ע"י הקדושה של שבת שממשיכין בימי החול ולהכניס הכל לרה"י כנ"ל. אבל בשבת היא שביתה ונייחא וכו' וכנ"ל וע"כ צריכים היכר לבל יתקרב זר:

חלק ד

וזה בחי' עירובי חצירות ושיתופי מבואות שאסרו חכמים אפילו בחצר ומבוי עצמו לטלטל כ"א ע"י עירוב ושיתוף כי בשבת אסור לעורר שום פעולה משונה וכנ"ל וע"כ אפילו בני החצר והמבוי מאחר שהם רבים והם בחי' פעולות משתנות ע"כ אסרו עליהם לטלטל כ"א ע"י עירוב ושיתוף בפת וכו'. כי עיקר העירוב והשיתוף הוא ע"י הלחם שעי"ז נכללין פעולות משתנות באחד הפשוט ית' כי על הלחם יחיה האדם וחיות האדם הוא חיבור הגוף והנפש כי הנפש מחי' הגוף, והנפש הוא בחי' חלק אלוקי ממעל בחי' אחדות הפשוט ית' והגוף הוא בחי' פעולות משתנות וע"י המאכל מתקשרים יחד הגוף והנפש בחי' פעולות משתנות שנכללים באחד הפשוט. וע"כ צריכים לאכול בכונה זו בבחי' צדיק אוכל לשובע נפשו שעיקר האכילה צריכה להיות בשביל הנפש דייקא דהיינו כדי שיתגלה אחדות הפשות ית'. והגוף הוא בחי' פעולות חיות האדם. כי באמת חיות האדם הוא דבר נפלא שמקשר רוחני בגשמי כמו שפירשו חז"ל על ומפליא לעשות שקושר דבר רוחני בגשמי היינו בחי' התגלות אחדות הפשוט שהוא עיקר החיות בחי' הנפש כנ"ל מתוך פעולות משתנות שהיא הגוף שכלול מכמה פעולות משונות מד' יסודות וכיוצא. ובשביל זה צריכה להיות עיקר אכילת האדם כדי שיתגלה בחי' אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות וכנ"ל. כי כשאוכל ח"ו בשביל הנאם הגוף אז ח"ו מתגבר הגוף על הנפש ואזי מתגברים ח"ו פעולות משתנות שבהם נאחזים הסט"א ונתעלם ח"ו בחי' התגלות אחדות הפשוט בבחי' פן תאכל ושבעת וכו' ושכחת את ה' וכו' ואכילה כזו היא בחי' אכילת עץ הדעת טו"ר שנאמר בו כי ביום אכלך ממנו מות תמות. כי עיקר אחיזת טו"R היא מבחי' פעולות משתנות כנ"ל וזה בחי' מיתה. כי עיקר החיות ע"י התגלות אחדות הפשוט שהוא חי החיים, אבל כשמתגברים פעולות משתנות ואין

מתגלה בח"י אחדות הפשוט ח"ו הוא בחי' מיתה ח"ו וע"כ צריכים לברך על כל דבר כדי שיוכלל המאכל באחד הפשוט ית' ע"י הברכה כדי שיתגלה ע"י המאכל הזה שהוא חיות האדם, בחי' אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות וכנ"ל. וזה בחי' אכילת שבת כי ע"י הקדושה של שבת מתגלה אחדות הפשוט ית' מתוך פעולות משתנות כנ"ל ע"כ אז מצוה גדולה לאכול ועיקר כבוד שבת היא האכילה. כי ע"י אכילת שבת קודש שהיא אכילה דקדושה בחי' אז תתענג על ה' עי"ז מתגלה בחי' אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות כנ"ל. וע"כ צריכים לאכול תמיד אפילו בימי החול לכבוד שבת כשארז"ל כי עיקר התגלות אחדות הפשוט וכו' הוא ע"י שממשיכין הקדושה של שבת לתוך ימי החול כנ"ל. וע"כ צריכים לאכול בימי החול לכבוד שבת כי ע"י האכילה דייקא מתגלה בחי' אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות כי האכילה היא חיות האדם, קישור הנפש והגוף וכו' כנ"ל:

חלק ה

וזה בחי' לחמי תודה כי ע"י תודה הלכה מתגלה בחי' אחדות הפשוט וכו' וע"כ מביאין עם התודה לחם כי הלחם מרמז על בחי' זו, בחי' התגלות אחדות הפשוט וכו' כנ"ל וע"כ מביאין עם התודה לחם חמץ ומצה. כי מצה הוא בחי' מוחין דגדלות בחי' שם יקו"ק ב"ה כמובא שזהו בחי' התגלות אחדותו הפשוט ית'. וחמץ הוא מוחין דקטנות בחי' דינים בחינת מחלוקת בחינת פעולות משתנות. וע"כ בפסח שאי היה תחילת התקרבות ישראל לאביהם שבשמים תחילת התגלות אלקותו ית' ע"כ צריכין לאכול רק מצה שהוא בחי' התגלות אחדות הפשוט ית' ואסור לאכול חמץ כלל כדי לשדד המערכות שהם בחי' פעולות משתנות וע"כ אסור לאכול חמץ אז כדי שלא יתגבר ח"ו פעולות משתנות כי צריכים להכניע אז בחי' פעולות משתנות שזהו בחי' שידוד המערכות רק לגלות אחדותו הפשוט ית' שזהו ע"י בח'ימצה כנ"ל. אבל אח"כ אחר שכבר נתגלה אחדות הפשוט ית' בפסח ביציאת מצרים אזי יכולים לאכול חמץ כי אז כבר הי' שידוד המערכות ונכנעו אח יזת הסט"א שנאחזים בפעולות משתנות ואז יכולים לגלות אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות. וע"כ בשבועות מביאים שתי הלחם מחמץ. וזהו בחי' לחמי תודה שהי' בהם חמץ ומצה כי ע"י תודה נתגלה אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות כנ"ל וזהו בחי' לחמי תודה חמץ ומצה כנ"ל. כי ע"י הלחם בחי' אכילה שהוא חיות האדם מתגלה אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות כנ"ל. וזהו בחי' עירובי חצירות בפת כי ע"י פת של שבת שהוא בחי' אכילה דקדושה כנ"ל עי"ז מתגלה בחי' אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות וע"כ עי"ז נתערבים ונשתתפים יחד כל בני החצר שהם בחי' פעולות

משונות ונכללים יחד ע"י הפת של שבת שעי"ז נכללים פעולות משונות באחד הפשוט כנ"ל בבחי' אז תתענג על ה'. וזה בחי' המן שהי' משתנה לכמה טעמים כשרז"ל, זה בחי' אכילה של שבת שהיא בחי' לחם משונה בחי' מן בחי' התגלות אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות כי בהמן נתגלה בחי' זו כי דבר אחד היה משתנה לכמה טעמים שזהו בחי' פעולות משונות שנמשכין מאחד הפשוט וכו' כנ,ל. נמצא שע"י המן נתגלה בחי' אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות, וזהו בחי' אכילת שבת אכילה דקדושהשהיא בחי' מן וכנ"ל. וזהו עירובי חצירות בפת כדי להתיר הטלטול כי נכללים יחד ע"י הפת וכו' וכנ"ל וזהו שארז"ל לא ניתנהתורה אלא לאוכלי המן כי כלל כל התורהכולה הוא בשביל לגלות אחדות הפשוט ית' וזה א"א כ"א כשזוכין לאכול בבחי' אכילת מן דהיינו שתהי' האכילה בשביל התגברות הנפש כדי שיתגלה אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות שזהו בחי' מן שהי' מין אחד משתנה לכמה טעמים וכו' כנ"ל:

חלק ו

וע"כ השותפין בחצר כופין זה את זה על כל תקוני החצר כי השותפן בחצר זה בחי' פעולות משתנות ששנכללין ביחד' וע"כ מוכרחים להסכים יחד על כל תיקוני החצר כדי שיהיה נשמר החצר שהוא רה"י בחי' רשות יחידו של עולם שלא יגיע לו היזק ח"ו מרה"ר מהס"א שנאחזת מבחי' פעולות משתנות כשאין נכללים ח"ו באחדות הפשוט כנ"ל ע"כ הם צריכים להסכים יחד על כל תיקוני החצר כדי שיהי' נכללים יחד כדי שיתגלה בחי' אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות שזה יקר מאד בעיני השי"ת וע"כ הזכירו בפירוש שכופין זה את זה לעשות לחי וקורה כדי לתקן הרה"י לשבת כדי שיוכללו יחד ברשות היחיד בבחי' שבת, בחי' פעולות משתנות שנכללין באחד הפשוט ית' והבן כל זה. בילא"ו:

פרק ג

חלק א

הלכה ג' בה' נזקי שכנים הלכה ג' אות ח':

פרק ד

חלק א

חצר השותפין שיש בה דין חלוקה וכו' יש לכ"א מהם לכוף את חבירו לבנות הכותל באמצע כדי שלא יראהו חבירו בשעה שמשתמש בחלקו אפי' וכו'. ודינים אלו נובעים מהמשנה ריש ב"ב וז"ל המשנה. השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר, בונין את הכותל באמצע. גויל זה נותן שלשה טפחים וזה וכו' עד בלבנין זה נותן טפח ומחצה וזה וכו':

וידוע שבכל דיבור ודיבור של כל בעלי התלמוד יש בהם רזין עילאין וכ"ש בזוה"ק. דהא מארי מתניתין כל תלמודא דילהון על רזין עילאין סדרו להון ובפרט בלשון המשניות בעצמן שחיברו רבינו הק' ברוה"ק גבוה ונורא מאד כי הם עצם התורה שבע"פ אשר אורכה מארץ מדה וכו'. וכל מעיין יראה בעיניו ברוב המשניות שהלשון אינו מיושב כלל בשלימות ע"פ פשוטו אפילו לאחר כל התירוצים שמיישבין בעלי הש"ס כי האם הי' מהנמנע לרבינו הק' לחבר המשניות בלשון בורר וקל שלא נצטרך לתרץ ולשבר ולחסר ולהוסיף ולהפך בדבריו הק'. אך בוודאי דברים בגו כי כפלים לתושיה ולא היה אפשר לבאר ולהמיש בזה העולם כל דיני ומשפטי התורה הק' כ"א בענין זה דייקא שבו מרומז כל חילוקי הידינם למעשה ובו נעלם ונסתר כל שרשי הדינים וטעמם ע"פ סוד הנסתר והנעלם. מכ"ש בכל דיבור ודיבור של המקרא שבכל ספרי תנ"כ שבוודאי כולם מלאים סודות נוראות ונשגבות שא"א לתפוס במוח. אבל על פי פשוטו אין להם קשר וחיבור וסדר כלל ע"פ דרכי המליצה והם מלאים פליאות ותמיהות נשגבות ואע"פ שארז"ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו היינו שבוודאי כוונות בפשיטות אמת. אבל מה שאמר בל' זה שמלא קושיות ותמיהות זה א"א לתרץ בשלימות בשום אופן כ"א ע"י סודות הנשגבות הנסתרות ונעלמות בהם בכל דיבור ובכל פסוק ובכל אות ונקודה וכו'. ואין צורך לבאר כל זה וגם כי אין כאן מקומו אך הוכרחתי לצאת מן הענין לדבר קצת מחמת כי אש תוקד בקרבי מעוצם הצרות שנתפשטו עכשיו ע"י פריצי בני ישראל שהם כתות האפיקורסים המצויים עכשיו ביותר שהם חותרים לפרש המקרא רק ע"פ פשוטו ע"פ דרכי המליצה והבל יפצה פיהם ואם לשונם תימק בפיהם מריבוי דבריהם של ה בל לא יוכלו להכניס בלב בעל שכל אמת שהמקרא מתפרש בלימות ע"פ דרכי המליצה וכי יעלה על הדעת שמשרע"ה שהי' ראש לכל הנביאים ולכל בעלי מליצה של אמת כאשר הם בעצמם מוכרחים להודות ע"ז ומשבחים ומפארים מאד מאד המליצה הקודשה של משה רבינו, כתב על פי דרכי המליצה ח"ו בהתורה הק' ששת ימים תאכל מצות. וסותר דברי עצמו שכתב כ"פ שבעת ימים תאכל מצות וכן ובשלת ואכלת והלא כתיב אל תאכלו ממנו נא ו בשל מבושל כ"א צלי אש וכו'. וכן הרבה וכן בהסיפורים למה לו להאריך לחזור ולספר באריכות כזה כל דברי אליעזר עבד אברהם מה שכבר מבואר בפרשה היטב וכן בהרבה מקומות מאריך הרבה ובכמה מקומות מקצר מאד. וכל מקרא ומקרא מלא פליאות נשגבות אשר א"א בשום אופן לתרצם בשלימות ע"פ פשוטו כ"א ע"פ י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן שדרשו בהם רז"ל בתלמוד. ולהאמין שיש בהם סודות נוראות ונשגבות בכל תיבה ובכל אות והיה מוכרח ע"פ סוד לכתוב ששת ימים תאכל מצות

ולסמוך על רז"ל שמסר להם לדרוש בזה מדה מי"ג מדות שהוא דבר שהיה בכלל, וכן בכל התורה כולה. וכל זה מבואר ומיוסד בלב כל אחד מישראל באמונה שלימה כי כל קיום התורה תלויה בזה. אך הכתוב הרעים הנ"ל רוצים להפוך הקערה על פיה ח"ו. וכבר הטעו כמה נערי בני ישראל בהבליהם השי"ת יציל השאר מהם ומהמונם ומהמהם ע"כ לא יכולתי להתאפק מלדבר כאן בזה קצת ועוד נתבאר במ"א בעזרה"י:

חלק ב

והנה המשנה הזאת תמיהא מאד כי למה האריך כ"כ ותפס ד' דברים אלו גויל גזית כפיסין לבינים. ולבאר כמה נותן כ"א על המחיצה מאחר שעיקר תמצית הדין הוא שהכל כמנהג המדינה ואפי' אם נהגו בהוצין וקנים די בזה כמבואר בגמ' ובש"ע וע"כ באמת בש"ע לא כתב כ"א בקיצור (בסי' ק"ז ס"ד) רוחב כותל זה כמנהג המדינה שנוהגים השותפים לבנות שחולקים ביניהם ואפילו נהגו לעשות מחיצה בינהם בקנים והוצין ובלבד שלא יהיה בה אויר שיסתכל ויראה א' את חבירו. וא"כ התנא שדרכו לקצר כשרז"ל תנא א"צ לפרש דבריו וכו' מדוע ביאר כאן ביותר גויל וגזית וכו' מאחר שהכל תלוי במנהג כמו שסיים שם בעצמו הכל כמנהג המדינה. אך יש לרמז בזה סוד שורש הדין שצריכין לעשות מחיצה ביניהם להנצל מהיזק ראיה:

ע"פ מ"ש רבינו ז"ל בהתורה תקעו תוכחה (בלק"ת סי' ח') ע"ש כל התורה מתחילתה עד סופה. והכלל היוצא משם בקיצור לענייננו הוא, כי א"א להוכיח את ישראל כ"א ע"י קולו של משה שהוא בחי' שיר של חסד שיתער לעתיד כו' שיחדש את עולמו בבחי' עולם חסד יבנה שעי"ז העוונות נתהפכין לזכיות ולא די שאין נתעורר הריח רע של העוונות אף גם נתוסף עי"ז ריח טוב בבחי' נרדי נתן ריחו עזב לא נאמר אלא נתן וכו' ולזה זוכין על ידי התפילה בבחי' דין של הבעל כח שעי"ז מוציא מהס"א כל החיות שבלע המקדושה אף גם עצמות חיותו וכו'. וזה בחי' ויעמוד פנחס ויפלל כשהי' מעשה זמרי, כי כשהסטרא אחרא יונקת מהרחמנות כו'. וזה בחי' תאוות ניאוף שהוא קלקול המוח ע"י כעס ודין, כיט המוח היא מחיצה פרוסה בפני תאות ניואף. כי יש ג' מוחין שהם ג' מחיצות פרוסות בפני זאת התאוה אבל כשנתקלקל המוח ע"י כעס ושנאה בחי' דין אז מתגבר ח"ו תאוות ניאוף ואז צריכין התפילה בחי' דין הנ"ל ועי"ז נעשין גרים וכו' ונתרבה כבודו יתב' ועי"זנמשך ונתפשט נבואה שהיא בירור המדמה שעי"ז עיקר האמונה וכו'. וע"כ צריכין להשתדל מאד ולבקש מאד מאד מהש,י בכל יום ויום שיזכה להתקרב לצדיק אמתי שיש לו בחי' רוה"ק באמת כדי שיזכה לאמונה שלימה שהיא כל היהדות שעיקרה תלויה בהצדיק האמת. כי כל צדיק אמת אפילו עכשיו יש לו איזה בחי'

רוה"ק בחי' רוח נבואה שעי"ז בירור המדמה שעי"ז עיקר קיום האמונה הקדושה בחי' אמונת חידוש העולם שזה בחי' קבלת התורה ע"י משה רבינו שהי' ראש לנביאים שאז זכינו לאמונת חידוש העולם כיכל העולם הי' תלוי עד ששה בסיון שבו ניתנה התורה. היינו שאמונת חידוש העולם היה תלוי עד קבלת התורה כי א"א לזכות לאמונה שלימה שהוא אמונת חידוש העולם שהוא עיקר האמונה. כ"א ע"י התורה שהיא כלל הנבואה וכו' כנ"ל. וכן צריכין בכל דור ודור להתקרב להצדיקהאמת שיש לו בחי' רוה"ק רוח נובאה כי עיקר שלימות וקיום האמונה על ידו כנ"ל וע"י אמונה זוכין לחידוש העולם שלעתיד בחי' עולם חסד יבנה ואז יתעורר השיר של נפלאות בחי' השיר של חסד הנ"ל שהוא קול של המוכיח ההגון שמוכיח בבחי' קולו של משה שעי"ז העוונות נתהפכין לזכיות מגודל החסד בבחי' נרדי נתן ריחו וכו' כנ"ל:

חלק ג

וזה בחי' המחיצה הנ"ל המבוארת במשנה שצריכין לעשות בשביל לשמור מהיזק ראיה. כי עיקר היזק ראי' נמשך מרע עין היינו מפגם תאוות ניאוף שתלויה בעינים שמשם עיקר פגם העינים ומשם אחיזת הרע עין להזיק בראייתו כשרז"ל על בלעם שהי' רע עין ובכל מה שאסתכל אתלטייא וזה מחמת שהי' שטוף בזימה מאד כ"ש ההסכן הסכנת כשדרז"ל. וע"כ כשצריכין לעשות מחיצה ע"פ דת תוה"ק להנצל מרע עין שמשם נמשך כל היזק ראיה, צריכן להמשיך תיקון המחיצה משרשה דהיינו מבחי' תיטקון תאוות ניאוף שהוא ע"י מחיצות המוחין שהם ג' מחיצות פרוסות בפני זאת התאוה כנ"ל, ומשם צריכין להמשיך בחי' תיקון המחיצה הנ"ל שהיא שמירה מרע עין מהיזק ראיה. כי עיקר התקון על ידי מחיצות המוחין ששומרים מתאות ניאוף שהוא פגם העינים וכנ,ל. ותיקון תאות ניאוף הוא ע"י התפלה בבחי' דין הנ"ל. שעי"ז כל הבחי' המבוארים שם נתתקן הכל. כי זוכין לבחי' נבואה שהוא בחי' התורה שעי"ז עיקר האמונה שעי"ז חידוש העולם שלעתיד בחי' עולם חסד יבנה שעי"ז זוכין לקול תוכחה של המוכיח הראוי שעי"ז נעונות נתהפכין לזכיות וכו' כנ"ל. ואז חוזר ונתתקן כל הפגמים והקלקולים שהי' בתחלה שהם פגם התפילה ופגם תאוות ניאוף וכו'. כי עכשיו נתתקן הכל ע"י קול המוכיח הנ"ל שנמשך מבחי' התפילה בבחי' דין הנ"ל שמשם כל התיקונים המבוארים שם עד שנתתקן הכל. כי עכשיו זוכין לחסד גדול שכל העולם נבנה רק ע"י חסד בבחי' עולם חסד יבנה עד שלא יתקלקל עוד החסד והרחמנות לעולם בבחי' ובחסד עולם רחמתיך, חסד עולם דייקא שיהי' החסד לעולם ולא תוכל עוד הסט"א לינק ממנו לקלקלו שיהי' נאחז בו הדין ח"ו כי אז יהי' החסד לעולם בבחי' ובחסד עולם כנ"ל בחי' וחסדי מאתדם לא ימוש.

וכשלא יתקלקל עוד החסד ע"י הסט"א כנ"ל ממילא יתתקנו כל הפגמים הנ"ל שעיקרם פגם תאוות ניאוף שהכל בא מאחזית הדיטן ע"י פגם החסד והרחמים כמבואר שם. כי עתה יהיה בנין העולם מחדש ע"י חסד עולם שלא יתקלקל ולא ימוש לעולם כנ"ל. וע"כ אלו השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר וזה מחמת שנתקלקל השלום שביניהם שהוא בחי' אהבה וחסד עד שצריכין לחלוק כי בוודאי אם הי' אהבה ושלום ביניהם כתיקונו ולא היו מקפידין זה על זה ולא היו עין כל א' צרה בחבירו, כראוי להיות בין כל ישראל חבירים שהם אחים ורעים זה לזה בוודאי לא היו צריכין לחלוק ולעשות מחיצה אך מה שבאו לזה שצריכין לחלוק זה נמשך מקלקול האהבה והשלום שהוא בחי' חסד ורחמנות כי נאחז בהם אחיזת הדין שהוא בחי' כעס ושנאה ומחלוקת ואז כשבאין לחלוק צריכין לעשות מחיצה משום היזק ראיה שאחיזתו מבחי' דין ומחלוקות וכעס כנ"ל. והמצחיצה היא בחי' תיקון להזיק ראיה שבא מפגם הדין והכעס והמחלוקת שמשם אחיזת תאוות ניאוף שמשם עיקר ההיזק ראיה כנ"ל. וע"כ מרחר שצריכין לתקן זה הפגם צריכין להמשיך התיקון מבחי' כל התיקונים הנ"ל הנמשכין על ידי התפילה בבחי' דין שעי"ז נתתקנין כל התיקונים הנ"ל עד שנתתקן פגם תאוות ניאוף שהוא העיקר. שעי"ז נתבטל היזק ראיה. וע"כ צריכין להמשיך תיקון בנין המחיצה הנ"ל מבחי' בנין העולם מחדש בי' עולם חסד יבנה שנמשך מכל התיקונים הנ"ל שעי"ז נתתקן הכל וניצולין מהיזק ראיה שבא ע"י תאות ניאוף כנ"ל:

חלק ד

וזה רמז התנא במשנה השותפין שרצו לעשות מחיצה בחמר וזה במחמת שרצו לחלוק ע"י כפי' זה לזה או ברצונם כדמפרש בגמ'. וזה מחמת קילקול הרחמנות והשלום כנ"ל ואז צריכין להמשיך בנין המחיצה להציל מהיזק ראיה מבחי' התיקונים הנ"ל כנ"ל. וזהו בונין את הכותל באמצע, מקום שנהגו לבנות גויל גזית כפיסין לבנים בונין וכו' גויל גזית כפיסין לבנים מרמז על תקונים הנ"ל שעל ידם נבנה העולם מחדש שעי"ז נתתקן הכל שמשם ממשיכין תיקון המחיצה לבטל היזק ראיה שנמשך מרע עין מפגם תאוות ניאוף וכנ"ל. כי עיקר בנין העולם מחדש בבחי' חסד בחי' עולם חסד יבנה הוא ע"י הצדיק האמת שזוכה לבחי' רוח נבואה שהוא התורה שעי"ז נתתקן האמונה שעי"ז נמשך בחי' חידוש העולם של עתיד וכו' וזהו בחי' גויל גזית וכו'. גויל זה בחי' התורה בחי' רוח נבואה בחי' אין כותבין ס"ת אלא על הגויל. גזית זה בחי' הצדיקי אמת שממשיכין בכל דור חידושי תורה בחי' רוח נבואה וכו' כנ"ל. וזה בחי' גזית בחי' כלליות הצדיקי אמת שמהם התורה יוצאה לישראל שעליהם נאמר לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין

ושמאל מן המקום ההוא וכו' שהם בחי' סנהדרי גדולה שהיו יושבין בלשכת הגזית שמהם התורה יוצאה כי עליהם נאמר מקרא זה לא תסור וכו'. וכן בכל דור ודור עיקר האמונה שהוא עיקר קבלת התורה צריכין לקבל מהצדיקי אמת שזוכין לבחי' רוח נבואה רוה"ק, שהם ממשיכין התורה לישראל בכל דור וכנ"ל. וזהו בחי' גזית בחי' סנהדרין שהם בחי' כלליות הצדיקים שהיו יושבין בלשכת הגזית, ועי"ז זוכין לבנין העולם מחדש בחי' חידוש העולם שלעתיד שעי"ז זוכין לקול תוכחה דקדושה הנ"ל. וזה בחי' כפיסין זה בחי' תוכחה ומוסר דקדושה של המוכיח הראוי בחי' כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה (חבקוק ב':י"א) שזה עיקר התוכחה והמוסר שצריך האדם לזכור א"ע כל ימי חייו שעתיד ליתן דין וחשבון לפני ממ"ה הקב"ה ואז רהיטין ואבני ביתו מעידין בו בשעת הדין שנאמר כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ וכ'ו כשדרז"ל וע"כ רהיטי' ואבני ביתו דייקא מעידין בו. ולכאורה תמוה וא"כ אם אחד עבר עבירה ח"ו בחוץ או בשדה שאין בו מחיצות מי מיעד בו אך באמת עיקר העדות הם בחי' מחיצות הבית בגשמיות ורוחניות כי כל העבירות והתאוות באים ע"י פגם העינים על שהלך אחר עיניו כ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו' ועיקר הוא תאוות ניאוף שהוא עקרא דיצרא בישא שעיקרה ע"י ראיית העינים בגשמיות והעיקר ע"י ראיית עיני המחשבה ע"י שמניח מחשבתו לצאת להרהר ולהסתכל במחשבתו במה שמהרהר ח"ו כי בכל מה שהאדם מעיין במחשבתו לטוב או להיפך נקרא ראיה כי עינים ע"ש החכמה נאמר. וצריך האדם לחוס על נפשו לשמור עיינו בגשמיות ורוחניות שלא יסתכל ח"ו בשום דבר המביא לידי הרהור ובמה שמוכרח לראות בעיניו צריך ליזהר מאד שלא יניח עיני מחשבתו להסתכל ולעיין בזה ח"ו עד שיבא לידי הרהור ח"ו רק צריכין תיכף לפרוס מחיצות המוחין כנגד התאווה הזאת כי המוחין הם מחיצות פרוסות בפני זאת התאוה, כי כל ההרהורים של תאוה הזאת באים רק מהרוח שטות אבל עצם המוחין האמתיים הם בהיפך מזאת התאוה. והבחירה ביד האדם לתפוס מחשבתו ולפרוס מחיצות המוחין לחשוב בדבר אחר ולהנצל מתאוה זאת כי מה שנדמה לקצת בני אדם שהם כאילו אנוסים ומוכרחים בהרהורים שלהם זהו רק מחמת שאינם תופסין מחשבתם בידם להטותה למחשבה אחרת. ובוודאי כל זמן שמניח מחשבתו ח"ו לשוטט בזה חלילה בוודאי כמעט אין בידו אבל החכם עיניו בראשו לתפוס מחשבתו מיד כשעולה עליו איזה הרהור לתפוס המחשבה ולהטותה למחשבה אחרת לחשוב בתורה או מו"מ ולפעמים צריכין לשוח במילי דעלמא כדי לפקח דעתו. והכל לפי העת והזמן. והעיקר ליזהר מאד מאד לתפוס מחשבתו בידו כי המחשבה ביד האדם כמבואר בלק"ת (סי' נ"ג) ומבואר שם שאפילו

אם ח"ו נתעה מחשבתו ויצאה לחוץ כמו שיצאה אעפ"כ יש בידו לתופסה. כמו שתופסין סוס באפסר ומטין אותו בע"כ לדרך הישר ע"ש נמצא שעיקר השמירה מתאות ניאוף שהם כלל העוונות ח"ו הוא ע"י מחיצות המוחין כנ"ל וע"כ ארז"ל קורותיו ואבני ביתו דייקא מעידין עליו בשעת הדין שהם בחי' המחיצות של האדם היינו על שלא שמר א"ע לבלי לפרוץ מחיצות המוחין שעי"ז בא לעונות שלו ח"ו וע"כ הקירות ואבני הבית שהם בחי' המחיצות הם דייקא מעידין. גם המחיצות של בית האדם בגשמיות הכל ברא השי"ת בשביל שמירה כי השי"ת ברא כמה מיני מחיצות להאדם לפני עיניו כדי שיוכל לשמור עיניו מראות ברע ח"ו. כי ברא על העין שתי מחיצות לכסות עליה שהם ריסי ועפעפי העינים (כמו שפרש"י ע"פ שמרני כאישון בת עין) וכן ברא מחיצות הבתים בהם צריך האדם להיות נסתר ברוב העיתים כדי להשמר מהיזק ראיית עינים שבחוץ ועיקר השמירה על כל השמירות הוא מחיצות המוחין כנ"ל כי אפילו כשיושב בבית צריך להזהר שלא לפגום מחיצות המוחין ח"ו שלא יבא לידי הרהור ח"ו. ואז כשישמור מחיצות המוחין אז אפי' כשמוכרח לצאת לשוק יהי' נשמר ג"כ ע"י מחיצות המוחין שהם מחיצות פרוסות בפני תאוה זאת כנ"ל. ומי שפגם באיזה עון ח"ו שבא ע"י פגם העינים שהוא ע"י פגם המחיצות הנ"ל ע"כ קורותיו ואבני ביתו דייקא שהם בחי' מחיצות הם מעידין בו על שפגם בהם ופרץ גדרי המחיצות ח"ו וע"כ התורה מתחלת בבית כ"ש בראשית ברא וגם בראשית הוא אותיות ראש בית כ"ש בתי"ז כי עיקר קיום התורה הוא ע"י בחי' מחיצות הבית שהם בחי' מחיצות המוחין הנ"ל בחי' בחכמה יבנה בית וע"כ בראשית הוא בחי' טנת"א בחי' תלת גוונין דעינא ובית עין כ"ש במ"א (בהתורה להמשיך השגחה בסי' י"ג). כי עיקר קיום התורה ע"י שמירת העינים ע"י המחיצות שהם בחי' בית כנ"ל. וע"כ הצדיקים ששמרו היטב מחיצות מוחם הקדוש וזוכין להמשיך תיקון המוחין לכל ישראל שהם בחי' תיקון המחיצות פרוסות כנ"ל. ע"כ הם נקראים גודרי גדר ועומדים בפרץ כי זה עיקר התיקון לתקן פרצות מחיצות המוחין ולגדור גדר לשמור גדרי ומחיצות המוחין של ישראל מעתה שלא יופגמו עוד. ועיקר התיקון נמשך ע"י הצדיקים שיש להם בחי' רוח נבואה רוה"ק כנ"ל. ולהיפך ע"י מפורסמים של שקר שהם בחי' נביאי השקר על ידם נתקלקל המדמה ונתקלקל האמונה ונתקלקלין ח"ו כל הבחי' הנ"ל ואז ממילא מתקלקלין מחיצות המוחין וכנ"ל. וזה שהוכיח יחזקאל את נביאי השקר (בסי' קי"ג) הוי על הנביאים הנלבים וכו'. כשעלים בחרבות נביאיך ישראל היו לא עליתם בפרצות ותגדרו גדר על בית ישראל וכו' כי ע"י הנביאי שקר בחי' מנהיגים של שקר. נתקלקלין בחי' הגדרים והמחיצות שהם מחיצות המוחין שמשם כל

הפגמים כנ"ל וזה שכתב שם יען וביען הטעו את עמי וכו' והוא בונה חיץ והנם טחים אותו תפל וכו' והנה נפל הקיר וכו'. כי עיקר פגם נביאי השקר שפוגמין בכל הבחינות הנ"ל הוא בחי' פגם הקירות והמחיצות שהם מחיצות המוחין שהיו צריכין לגדור גדר ולעמוד בפרץ לתקן מחיצות המוחין ע"י נבואת אמת כנ"ל. והם בהיפך מזה כי פגמו בכל זה, והוסיפו קלקולים ופרצות וחורבות במחיצות המוחין וכנ"ל. וכן בקפיטל כ"ב שמוכיח שם ג"כ נביאי השקר כ"ש שם קשר נביאיה בתוכה וכו' אמר שם ג"כ ואבקש מהם איש גודר גדר ועמד בפרץ, היינו כנ"ל. ולהיפך בצדיקי אמת כתיב (בישעיה נז) וקורא לך גודר גדר היינו כנ"ל. לבינים זה בחי' החסד הנפלא שזוכין ע"י התוכחה של חסד הנ"ל בחי' מושכין עליו חוט של חסד המבואר שם שעי"ז העוונות נתהפכין לזכיות ונותנין ריח טוב בבחי' נרדי נתן ריחו כנ"ל. שכל זה בחי' לבנונית בחי' לובן החסד בחי' ראם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו שזהו עיקר שלימות התיקון כמובן בהתורה הנ"ל שאז יתתקן כל הקלקולים הנ"ל ואז יהיו מחיצות המוחין מתוקנים בשלימות כנ"ל ומשם ממשיכין תיקן המחיצה הנ"ל לבטל היזק ראי' שהוא בחי' ביטול פגם תאוות ניאוף. נמצא שרמז התנא באלו התיבות גוויל גזית כפיסין לבינים בחי' תיקון המחיצה בשרשה כנ"ל:

חלק ה

וע"כ בלעם שהוא עיקר הרע עין כי היה שטוף בזימה מאד כנ"ל. ע"כ כשהלך נגד ישראל נאמר שם ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה ותרא ותרא וכו' ותלחץ אל הקיר ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר. כי המלאך ה' ראה שרוצה לפגום ח"ו מחיצות המוחין הקדושים של ישראל שהם בחי' גדרים ומחיצות גדולות בפני תאוה זאת כי הוא רצה להכניס בהם תאוות ניאוף שזה היה עיקר כוונתו הרעה כאשר היה בסוף, והראה לו המלאך ועכבו במקום שיש גדר מזה וגדר מזה עד שנלחץ אל קיר הגדר והמחיצה, להראות לו שגדרים ומחיצות של ישראל קיימים וחזקים מאד ובוודאי ישארו בקדושתם כי בישראל כתיב סוגה בשושנים ודרז"ל שהם גדורים בסייג של שושנים כמובא בפרש"י שם הרי חתן נכנס לחופה וכו' בא ליזקק לה אמרה לו טיפת דם כחרדל ראיתי הרי הופך פניו לצד אחר וכו'. כי אע"פ שברשעתו הגדולה קלקל והזיק לכמה נפשות מישראל שנתפסו בתאוה זאת ע"י עוצם רשעתו ועצתו הרעה שהסיתם להפקיר בנותיהם בהפקירות גדול כ"כ שאין נמצא בעולם כמבואר בדרז"ל. אבל סוף כל סוף תיפח רוחו ונשמתו וה' הפיר עצתו כי פנחס עמד בפרץ כ"ש ויעמוד פנחס ויפלל ותעצר המגפה והמשיך תיקון התפילה בבחי' דין הנ"ל שעי"ז כל התיקונים הנ"ל שעי"ז לא

די שיחזיר ויקיא כל הקדושות שבלע ע"י פגם הניאוף שלו שהכניס בעולם, אף גם יהיה מוכרח להיקא ולהוציא עצמות חיותו ממש עד שיהיו נמשכין כל התיקונים המבאורים שם שעי"ז נתתקן הכל. ומחיצות וגדרים של ישראל יהיו נשארין בשלימות וע"כ הראה לו גדר מזה וגדר מזה וכנ"ל. וזה בחי' כי הכיתני זה שלש רגלים, ופרש"י רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת ג' רגלים בשנה כי ג' רגלים הם בחי' הג' מוחין (כ"ש בסי' א' בלק"ת) שהם בחינת המחיצות פרוסות בפני תאוותו הרעה שלא תשלוט על ישראל וע"כ רמז לו מצוות שלש רגלים דייקא. וזהו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלקים ופרש"י ראה שאין פתחיהן מכוונין וכו' עלה בלבו שלא לקללם כי כל כוונתו הרעה לקלל את ישראל ח"ו היה ע"י פגם הראי' שהוא בחי' פגם המחיצות וכנ"ל וע"כ אמר אז מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל ופרש"י ג"כ על שאין פתחיהן מכוונין. היינו כנ"ל, וע' מזה לעיל בה' נזקי שכנים הלכה ד':

חלק ו

וע"כ הזכיר התנא בפירוש כמה טפחים נותן כ"א על המחיצה לרמז שעיקר תיקון המחיצה להציל מהיזק ראי' נמשך במחי' תיקון הברית שנעשה ע"י כל הבחי' הנ"ל שהם בחי' גויל גזית וכו' כנ"ל וע"כ הזכיר הטפחים. זה בחי' תיקון הברית שכלול משה טפחים כמבואר בסי' ס"ג וע"כ פרט ד' מיני מחיצות שמחילין מהיזק ראי' כנגד ד' בחי' טנת"א שהם בחי' תלת גוונין דעינא ובת עין. וע"כ התחיל ממחיצה של ששה טפחים וסיים במחיצה של שלשה טפחים כי בהם כלולים כל המחיצות להציל מהזיק ראיה שהם בח' תיקון הברית כנ"ל כי תיקון הברית כלול בבחינת ששה טפחים כנ"ל כמבואר שם בסימן הנ"ל אבל אלו הששה טפחים עיקרם הם בחי' שלשה טפחים רק שכ"א ואחד מהם כלול משנים כמבואר שם היטב שזהו בחי' בשתים יכסה פניו ובשתים וכו'. וע"כ כלל התיקונים של תיקון הברית כלול משלשה טפחים עד ששה טפחים וע"כ הזכיר התנא המחיצות ששיעורם משלשה עד ששה טפחים וכנ"ל:

פרק ה

חלק א

ע"פ התורה כי מרחמם ינהגם וכו' בלק"ת סי' ז' ע"ש כל התורה ומבואר שם שצריך כל אדם לעסוק בישוב העולם דהיינו להמשיך הדעת הקדוש בעולם שיודיע ויזכיר כ"א את חבירו את התכלית הנצחי שלא בא לזה העולם בשביל התאוות ח"ו ולדאוג ולחשוב בכל עת על הפרנסה וכו'. רק כל ביאתו לזה העולם העובר הוא רק להכיר את הבורא ית' ע"י תורה ומצוות וכו' וזה עיקר החליפות וההשארה של האדם לאחר מיתתו וכו' כי צריך כ"א להאיר הדעת בבנים ותלמידים וכו' ע"ש כל זה היטב. ומבואר שם שזה שעוסק

להאיר הדעת בחבירו ותלמידיו צריך שיהי' לו בחי' שתיקה שישתוק במקום שצריך לשתוק כדי שלא יכנוס בקשיות ותירוצים שהם למעלה מהזמן שאין הזמן מספקי לבאר הקשיות והתירוצים שיש שם וכו' שזהו בחי' ועשו סיג לתורה בחי' סיד לחכמה שתיקה וכו' ע"ש כל זה היטב:

חלק ב

וזה בחי' מה שהחמירו רז"ל מאד על היזק ראי' כמבואר בש"ע הרבה דינים בזה שהשותפין שחלקו צריכים לעשות מחיצה ביניהם גבוה ד' אמות כדי שלא יסתכל זה על זה כי עיקר היזק ראי' שנמשך מהרע עין כל יניקתו נמשך ע"י זה שלא נזהר לצמצם דעתו בבחי' שתיקה לבלי ליכנוס בקשיות ותירוצים שאסור לו להסתכל בהם לפי בחינתו כי עינים ע"ש החכמה נאמר כ"ש ותפקחנה עיני שניהם כשרז"ל. וכ"ש ולבי ראה הרבה חכמה ודעת. וע"כ כשמסתכל בדעתו במה שאין לו רשות זה בחי' רע עין. כי גם הרע עין בעצמו מה שעינו רעה בשל חבירו שיש לו עשירות או איזה כלי וחפץ נאה וכדומה, גם זה נמשך רק מבחי' ריבוי הקשיות הנ"ל שמסתכל במה שאין לו רשות. כי אם הי' לו מחיצה בדעתו לבלי ליכנוס להסתכל ולחקור במה שמופלא ממנו רק להאמין באמונה שלימה כי צדיק ה' ודרכיו ישרים ונכונים מאד כ"ש להגיד כי ישר ה' צורי טולא עולתה בו וכתיב אל אמונה ואין עול וכו', בוודאי לא הי' לו שום עין רעה בשל חבירו כלל. כי מי יבא אחר המלך מלכו של עולם יתב"ש אשר משפטו אמת וישר והשפיע לזה אלו הכלים והבגדים והחפצים וכו' ומה לו להסתכל על זה כלל מאחר שהכל ע"י השגחתו ומשפטו האמת. ועיקר העין רעה מה שנמצא שעינו רעה בשל חבירו נמשך רק מקשיות כנ"ל שקשה לו מדוע יהי' לחבירו כל העשירות והגדולה הזאת שזה נמשך מקשיות של צדיק וטוב לו צדיק ורע לו רשע וטוב לו רשע ורע לו שבאלו הקשיות אסור ליכנוס ולחקור כלל כי הם בחי' דרכי ה' הנעלמים שא"א להבינם כמובא וכ"ש במ"א:

חלק ג

וע"כ הזהירו רז,ל לעשות מחיצה בין השותפין שחלקו שלא יבואו להיזק ראיה. כי המחיצה נמשכת שרשה מבחי' סיג לחכמה שתיקה בחי' ועשו סיג לתורה הנ"ל. כי סיג פירושו גדר ומחיצה. כי השתיקה היא בחי' סיג וגדר ומחיצה להשכל והחכמה שלא תתפזר ותתקלקל לגמרי. כי כשאין לו מחיצת השתיקה הנ"ל לבלי ליכנוס להסתכל במה שאין לו רשות עי"ז יהי' נהרס ונחרב שכלו לגמרי. וזה בחי' המחיצה הנ"ל שהזהירו רז"ל לעשות בין השותפים בקרקעמשום היזק ראי'. כי עיקר השמירה מהרע עין נמשך ע"י בחי' המחיצות הנ"ל שהם בחי' סיג לחכמה שתיקה וכנ"ל:

חלק ד

וע"כ הצריכו רז"ל שתהי' המחיצה גבוה ארבע אמות. כנגד ד' בחי' שאסור להסתכל בהם כשרז"ל כל המסתכל בד' דברים ראוי לו שלא בא לעולם שהם מה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור. שעל זה נאמר כי אין מלה בלשוני בחי' שתיקה הנ"ל הן ד' ידעת כולה. אחור וקדם צרתני וכו' בחי' מה לפנים ומה לאחור. אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך זה בחי' מה למעלה מה למטה, שעל כל זה אסור לחקור כלל רק לשתוק בחי' סיג לחכמה שתיקה הנ"ל. שזהו בחי' כי אין מלה בלשוני וכו' כנ"ל. ומבחי' אלו הד' דברים מה למעלה וכו' מזה נמשך כל הנהגות דרכיו ית' הנפלאים ונעלמים מאד שהם בחי' צדיק וטוב לו צדיק ורע לו רשע וטוב לו רשע ורע לו שהם ד' בחי' ג"כ. וכנגד זה צריך שתהי' המחיצה גבוה ד' אמות לשמור מהיזק ראי' שנמשך ע"י הקשיות שנמשכין מבחי' ד' דברים הנ"ל וכנ"ל. שכנגד זה צריכין לעשות מחיצה בדעתו. בחי' סיג לחכמה שתיקה שלא להסתכל בהקשיות הנמשכין מד' דברים הנ"ל. וע"כ הצריכו שתהי' המחיצה גבוה ארבע אמות וכנ"ל:

חלק ה

וע"כ המשכת הדעת הנ"ל נקרא חנוכת הבית כמבואר שם היטב בהתו' הנ"ל. שהדעת הנ"ל הוא בחי' חנוכה בחי' חנוכת הבית המקדש שכלול מבן ותלמיד וכו' ע"ש. כי הדעת הקדוש הוא בחי' הביהמ"ק. וכשרז"ל כל מי שיש בו דעה כאלו נבנה ביהמ"ק בימיו וכו'. כי עיקר שלימות הדעת דקדושה שהוא להכיר ולידע את הבורא ית' כל חד כפום מה דמשער בלבי', הוא בחי' בנין הבית המקדש שנבנה ע"י מחיצות קדושות שבתוכם ממשיכין הדעת הק' הזה שאלו המחיצות נמשך שרשן בחי' השתיקה הנ"ל בחי' סיג לחכמה שתיקה. היינו שהשתיקה היא בחי' סיג שהוא גדר ומחיצה מכל צד שעי"ז נשמר ומתקיים החכמה שזהו עיקר פירוש של סיג. וכמו שאמרו מקודם מעשרות סיג לעושר. שהפי' שהצדקה ומעשרות שומרים את העשירות שלא יתפזר ויאבד. כן הפירוש סיג לחכמה שתיקה שהשתיקה הוא בחי' גדר ומחיצה סביב החכמה שתתקיים ולא תתפזר ותאבד י חכמתו ית' מלא כל העולם כי הכל נברא בחכמה כ"ש כולם בחכמה עשית. אך מחמת ריבוי האור א"א לקבל אור חכמתו ית' כ"א ע"י צמצומים רבים שהם בחי' שתיקה ומשם נמשכים גדרים ומחיצות שבתוכם נמשך ומתקיים החכמה לדעת אותו ית' שזה בחי' קדושת הביהמ"ק. כי הביהמ"ק נבנה ברוה"ק בקדושה כזאת שע"י המחיצות הקדושות של הביהמ"ק. עי"ז נמשך הדעת הקדוש לכל העולם להכיר אותו ית'. כי עיקר מעין החכמה יוצא משם מנקודת האבן שתי' כ"ש ומעין מבית ה' יצא. אך א"א לינק מזה המעין החכמה כ"א ע"י מחיצות הקדושות של הביהמ"ק. ומשם נמשך הדעת הקדוש

לכ"א מישראל שהוא בחי' בית. כי א"א לקבל הדעת הקדוש כ"א ע"י מחיצות הנעשים ע"י בחי' השתיקה הנ"ל בחי' סיג לחכמה שתיקה וכנ"ל. ומשם מבחי' הביהמ"ק נמשך הקדושה לכל בתי ישראל. כי כ"א צריך לקדש ביתו בבחי' קדושת הביהמ"ק וכ"ש במ"א וכמובן בהתרוה בראשית ראש בית לעיני כל ישראל בסי' ס"ז ע"ש. וזה בחי' נר חנוכה סמוך לפתח הבית. כי הדעת צריכין להקיפו במחיצות השתיקה כנ"ל שרק ע"ז נמשך ומתקיים הדעת כנ"ל. אך מאחר שהוא מוקף מחיצות השתיקה מהיכן נוכל לקבל ולינק מהדעת. אך כל יניקת והמשכת הדעת הוא דרך הפתח והפתח הוא בחי' אמונה שמתגלה ע"י הדיבור כ"ש אודיע אמונתך בפי. שזהו בחי' פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים בחי' פתחי פיך בחי' פתח דבריך יאיר. כי האמונה שממשיכין ע"י הדיבור הקדוש. הוא בחי' פתח ושער שעל ידה נכנסין לתוך בית החכמה הנ"ל להמשיך הדעת. שעל זהביקש דוד שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד. שיתנשאו ויפתחו השערים והפתחים של הדעת שהם בחי' שעירי הביהמ"ק שבתוכם יתגלה בדעת כל אחד אלקותו וממשלתו ית' שזהו בחי' ויבא מלך הכבוד. וע"כ צריכין לשמור מאד את הפתח כי הס"א אורבים על הפתח ליכנוס ח"ו דרך שם. דהיינו שיכנוס בדעתו קשיות ובלבולי אמונה ח"ו. וע"כ צריכין לעשות בחי' דלתות להפתחים ולסוגרם בבריחים ומנעלים שלא יכנוס לתוכם זר להחריב בית החכמה ח"ו רק ליכנוס לשם בקדושה להמשיך הדעת הק' בהדרגה ובמדה כ"א לפי ערכו. וזהו בחי' מצות מזוזה אצל הפתח שצריכין לקבוע הב' פרשיות שמע והי' שמוע אצל הפתח כי ב' פרשיות אלו הם עיקר אמונת היחוד וקבלת עול מצוות שצריכים לקובעם אצל הפתח דייקא לשמור את הפתח וכמבואר מזה במ"א בה' מזוזה. וזה בחי' נר חנוכה סמוך לפתח. כי נר חנוכה שהוא בחי' המשכת אור הדעת הקדוש בעולם בחי' שמן משחת קודש להכניע ולעקור ולשבר ולבטל דעות מלכות הרשעה שרצו להשכיח תורתו ע"י התגברות חכמתם הרעה המוטעת והנבוכה מאוד. ע"כ צריכין להדליק אור נר חנוכה הקדוש הזה אצל פתח הבית כי עיקר צריכין לשמור הפתח שדרך שם נכנסין ויוצאין אל הדעת להשמיך הארתו לכל באי עולם וכנ"ל:

חלק ו

וזה בחי' נר חנוכה אסור להשתמש לאורו, זה בחי' סיג לחכמה שתיקה הנ"ל. כי עיקר האור הוא החכמה שנקראת אור כ"ש כי יתרון לחכמה וכו' כיתרון האור וכו'. וכל מה שמשתמשין באור הנר לראות ולהסתכל על ידו, כל זה נמשך מבחינת החכמה שהוא עיקר שרש אור הנר. וע"כ בנר חנוכה אסור להשתמש ולהינות באורו. כי אור נר

חנוכה נמשך ממקום גבוה מאד מאד עד שיכולין על ידו להאיר הדעת בכל העולם אפי' בהנמוכים והירודים במעשיהם מאד מאד. אפי' להמונחים רחמנא ליצלן, להאיר בכולן כי מלא כל הארץ כבודו וכו' כ"ש שם. וע"כ אסור להשתמש וליהנות לאורו בעסקי חול, שאסור להסתכל ולחקור בזה הדעת הקדוש להבין מה שנעשה בעולם כי על זה נאמר סיג לחכמה שתיקה הנ"ל כי הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם, להסתכל בזה הדעת הקדוש להבין הקשיות והתירוצים שאין הזמן מספיק להבינם כי אם לראותן בלבד כדי להודות ולהלל וכו' על ניסך ועל נפלאותיך וכו'. כי צריכין רק להסתכל על נר חנוכה לזכור תוקף הנס שעשה עמנו הש"י בגשמיות שעמדו מתתיהו ובניו מספר אנשים מועטים כנגד המון רב כזה. ונוסף לזה תוקף הנס שדלק מעט שמן שמונה ימים שבזה רואים שהש"י מושל בעולם וחפץ בעמו ישראל ובתורתו הק'. וכמ וכן צריכין להסתכל על גודל אור הדעת שהמשיכו הצדיקים אמתיים בעולם מאז ועד הנה עד שגילו ומצאו מצות נר חנוכה מרומזת בהתורה הקדושה שמסר לנו משה רבינו כמה מאות שנים מקודם, וגילו דעת כזה בעולם שכל מי שרוצה להסכתל על זה יכול להבין מרחוק גדולת הבורא ית' וגדולת צדיקיו האמתיים וגדולת התורה הק'. אבל אסור להסתכל לחוץ לרצות לחקור ולידע ולהבין הכל תרץ לו כל הקשיות וכו' כי על זה נאמר סיג לחכמה שתיקה וכנ"ל וע"כ אסור להשתמש לאורו וכנ"ל:

חלק ז

וזה בחי' ויקרא יעקב אל בניו וכו' שביקש לגלות את הקץ ונסתלקה הימנו שכינה וכו' כי כל הברכות שבירך יעקב את בניו הכל הי' בחי' המשכת הדעת הקדוש הנ"ל. כי יעקב בחיר שבאבות שהיתה מטתו שלימה שהוליד י"ב שבטי י"ה שהיו כולם צדיקים קדושים בקדושת ישראל שמהם יצאו כל זרע בית ישראל שקיבלו אתהתורה הקדושה שהוא הדעת הקדוש הנ"ל להכיר ולידע את הבורא ית"ש, ע"כ קיבץ את בניו קודם מותו כדי לצוות להם להמשיך ולהאיר בהם הדעת הקדוש הזה להודיעם כי ה' הוא האלקים שזה הדעת הק' התחיל אברהם אבינו להודיעו בעולם בפרט לבניו כ"ש כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו כו' ושמרו דרך ה' וכן יצחק אחריו. אבל אברהם ויצחק עדיין לא היתה מטתם שלימה אבל יעקב שהיתה מטתו שלימה עסק בזה ביותר ובפרט קודם הסתלקותו וע"כ קיבצם וציוום וברכם. כי כל הברכות הם בחי' המשכת הדעת הנ"ל להודיעם האמונה הקדושה שזה עיקר כלל הברכות שבעולם בחי' אשר המתברך בארץ יתברך באלקי אמן. כי כל הטובות והברכות וכל ההשפעות שבעולם בגשמיות ורוחניות כולם נמשכים מהדעת הנ"ל בבחי' דעת קנית מה חסרת, כי תכלית הדעת הנ"ל לידע

ולהכיר את הבורא ית', הוא הברכה. דהיינו להודות ולהלל ולברך אותו ית' בכל עת על כל דבר כמו שתיקנו לנו רז"ל ברכות על כל הדברים שבעולם שכל אלו הברכות הם בחי' המשכת הדעת הנ"ל, שאנו צריכין להודיע לכל באי עולם בכל פעם כי ה' הוא האלקים והוא ברא ויצר ועשה הכל ומקיים הכל ומנהיג ומשגיח בכל עת. והוא ברחמיו מזמין ומשפיע לנו כל דבר ודבר בפרטי פרטיות. (וכן מבואר בהתו' ימי חנוכה הם ימי הודאה שעיקר התכלית הוא הודאות וברכות וכו' ע"ש). וע"י הברכות שאנו מברכין אותו ית' עי"ז נמשכין עלינו כל הברכות וכל ההשפעות טובות כי המברך מתברך כשרז"ל בבחי' טוב עין הוא יברך, יבורך כשרז"ל. וזה בחי' כל הברכות שבירך יעקב ומשה את ישראל קודם הסתלקותם שכולם הי' בחי' המשכת הדעת הק' הנ"ל. וע"כ כל כלליות ברכותיהם את ישראל הי' שיתגברו לכבוש את ארץ ישראל ולהכניע ולשבר השונאים המונעים מקדושת ישראל כמובן בפרש"י ובכל דברי רז"ל שזהו בחי' מה שבירך את יהודה. גור ארי' יהודה שיצא ממנו דוד שילחום מלחמות ה' להכניע העכו"ם שהם כנגד א"י וכן גד גדוד יגודנו וכו' וכן כולם וכן בברכתו של משה שהי' מעין ברכתו של יעקב כשרז"ל. כי עיקר הדעת הנ"ל נמשך רק בא"י ששם הביהמ"ק ששם עיקר הדעת של בחי' בן ותלמיד וכנ"ל:

חלק ח

וע"כ קודם שבירך יעקב את כל בניו עסק תחילה במנשה ואפרים לברכם כמבואר בפרשה. כי יוסף הצדיק הוא בחי' צדיק יסוד עולם שהוא בחי' הצנור הקדוש שעל ידו נמשך ברכת הדעת לכל ישראל כי בן זקונים הוא לי', בר חכים שכל הדעת הקדוש שקיבל משם ועבר מסר לו. וע"כ יוסף הוא א' משבעה רועים שהם ממשיכים זה הדעת בעולם להודיע כי ה' הוא האלקים. וע"כ יצאו מיוסף מנשה ואפ[רים שהם בחי' כלליות הדעת הנ"ל שהוא בחי' הדעת של בחי' בן ותלמיד. כי מנשה זה בחי'השגת הדעת הבן שהוא בחי' מה חמית מה פשפשת בחי' איה מקום כבודו וכו' שזהו בחי' מנשה בחי' כי נשני ה' את כל עמלי ואת כל בית אבי, היינו בחי' אי' הנ"ל בחי' מה חמית וכו' כמ"ש בזוהר בתר דחמא ופשפש וכו' אחווין ליה מה חית מה פשפשת כי עדיין אין יודעין כלל שזהו בחי' כי נשני ה' וכו'. כי עדיין אינו יודע כלל כאלו הכל נשכח ממנו וכמ ושראינו זאת בכל פעם מרבינו הנורא זצוק"ל שבכל פעם אמר שאינו יודע כלל וכמו שמרומז זאת בהתפארות של העוור שאמר שזוכר כלאלו המעשיות ואינו זוכר כלל ע"ש היטב והבן. ואפרים זה בחי' השגת התלמיד שהוא בחי' מלא כלהארץ כבודו שאפילו בשאול תחתיות ואפי' בעוצם עניינו ודוחקינו בגוף ונפש וממון גם שם נמצא הש"י ועוזר לנו

בכל עת וזה בחי' אפרים בחי' כי הפרני אלקים בארץ עניי שאפי' בעניי ומרורותי העצום גם שם הפרני ה' ומקרב אותי ומרחם עלי בכל עת כי מלא כל הארץ כבודו, וטובו וגדלו ורחמיו לא כלים לעולם:

ועפ"ז יש להבין איזה רמז קצת בענין הפלפול והשינוי דיעות שהיו בין יעקב אבינו ע"ה ובין יוסף אם להקדים את מנשה לאפרים או את אפרים למנשה כמבואר בפרשה. כי יוסף רצה להקדים את מנשה כי הוא הבכור כי הוא בבחי' השגת הבן הנ"ל שזה עיקר ההשגה בחי' השגת הרב כ"ש שם שזאת ההשגה גבוה יותר, אבל יעקב מיאן בזה ואמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וכו'. ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וכו'. כי אעפ"כ עיקר שעשועיו ית' ועיקר קיום העולם הוא ע"י בחי' השגת התלמיד שהוא בחי' מלא כל הארץ כבודו, שמודיע ומגלה אלקותו ית' לכל שוכני עפר המונחים למטה מאד וכו' כמ"ש בהתו' הנ"ל. שזה עיקר שעשועיו ית'. כי יש להש"י מלאכים ושרפים וכו'. וע"כ העיקר הוא מה שמאירין בדרי מטה הנמוכים מאד בבחי' ואבית תהלה מגושי עפר וכו'. וע"כ הקדים יעקב את אפרים לפני מנשה. כי זאת ההשגה של בחי' אפרים להאיר בדרי מטה בחי' מלא, זה יקר יותר כנ"ל וזה ושאמר וזרעו יהיה מלא הגוים, מלא דייקא. וכשרז"ל שיצא ממנו יהושע שיתמלא שהם ה' על ידו בכל הגוים, בכל העולם כולו הבט וראה נפלאות ה'. כי דייקא מחמת בחי' יהושע שיצא ממנו עי"ז הקדימו לפני מנשה. כי יהושע הוא בחי' השגת התלמיד בחי' הקיצו ורננו שוכני עפר כע"ש שם שהוא מגלה כי מלא כה"כ וע"כ ראוי להקדימו כי זהעיקר הארת הדעת הנ"ל להמשיכו למטה לכל מדרגיות התחתונות וכו' וכנ"ל. נמצא שאפרים ומנשה הם בחי' כלליות הדעת של בן ותלמיד שזה כלל כל הברכות שרצה לברך את בניו ע"כ הקדים לברך אותם תחילה. וזה שברכם בך יברך ישראל לאמר ישימך אלקים כאפרים וכמנשה, שכל הברכות שירצה אחד מישראל בלרך את חבירו שהוא המשכת הדעת הקדוש הנ"ל שהוא עיקר הברכה, כל הברכות יהיו כלולים במה שיברכו ישימך אלקים כאפרים וכמנשה שהם בחי' הארת הדעת של בן ותלמיד שהם כלל הדעת הקדוש שהוא כלל כל הברכות כולם כנ"ל:

חלק ט

ואחר שבירך את מנשה ואפרים. שהם כלל הדעת כנ"ל. אח"כ קיבץ את בניו לברכם כולם להמשיך ולהאיר הדעת בכולם. ומחמת שראה כל מטתו שלימה וכולם צדיקים קדושים ויודעים את הש"י וראויים לקבל הדעת הקדוש כראוי ע"כ חשב לגלות את הקץ. כי באמת כל קץ הגאולה יהי' ע"י הדעת הזה כשיאיר בעולם בשלימות כי זה עיקר תכלית הגאולה להכיר ולידע אותו ית' כ"ש כי כולם ידעו אותי וכו' וכתיב כי תמלא

הארץ דעה לדעת את ה' וכו'. אבל תיכף כשחשב לגלות את הקץ נסתלקה הימנו שכינה כי עדיין לא הגיע העת לגלות. וזה בחי' סיג לחכמה שתיקה הנ"ל שזה עיקר קיום הדעת כנזכר לעיל כי זה הדעת עמוק מאד עמוק עמוק מי ימצאנו וכל מה שעוסקין להמשיך ולהאיר הדעת הזה צריכין בכל פעם לשתוק כדי שלא ליכנוס בקשיות ותירוצים שהם למעלה מהזמן וכו'. וע"כ עיקר הדעת הנ"ל הוא לחזק את הכל באמונה שלימה להאיר הדעת בכל החפצים באמת שידעו ויבינו שראוי להאמין בהאמת (וכמבואר מזה הרבה בדברינו ע"ש). וע"כ עיקר קיום הדעת הוא ע"י שתיקה כנ"ל וע"כ אפי' יעקב אבינו שזכה לדעת כזה להאיר בבניו אעפ"כ תיכף כשרצה להגיע הסוף והקץ, כי רצה להאיר הדעת כ"כ עד שיתגלה קץ הגאולה תיכף נסתלקה הימנו שכינה. כי א"א לגלות הדעת בפעם אחד רק צריכין לשתוק בכל פעם שזה עיקר קיום הדעת בחי' סיג לתורה, בחינת סיג לחכמה שתיקה וכנ"ל:

חלק י

וכן אברהם אמר במה אדע כי אירשנה כי ראה שרחוק מאד לכבוש א,י שתהי' בידינו לעולם ועד, וצריכין להמתין על זה הרבה. ע"כ רצה לידע בשלימות איך תתקים א"י אצלינו ששם כל המשכת הדעת הנ"ל. ותיכף גילה לו הש"י כל הגליות כשרז"ל, וגמר הגאולה מרומז שם ברמז ובהעלם גדול כמו שדרז"ל ע"פ וגם את הגוי וכו' כי אברהם שגה בזה במה ששאל במה אדע כמו שאמרו רז"ל כי אסור לרדוף להשיג הדעת הזה בפעם אחד כי צריכין לשתוק בכל פעם וכנ"ל:

חלק יא

וזה בחי' מה שנאמר לענין הקץ האחרון ישב בדד וידום וכו' דום לה' והתחולל לו וכו' וכתיב אך לאלקים דומי נפשי וכו' וכתיב (עמוס ה':י"ג) לכן המשכיל בעת ההיא ידום. כל זה בחי' שתיקה הנ"ל שצריכין לידום ולשתוק ולבלי לחקור במה שאין לו רשות ולצפות לישועת ה' בבחי' טוב ויחיל ודומם לתשועת ה'. וזה בחי' לך דומי' תהלה אלקים בציון היינו כנ"ל:

חלק יב

הלכות חלוקת שותפות :

וזה בחי' ד' אמות שהם שיעור בית לענין מזוזה ולענין ליתן לפתחו ד' אמות כשחולקין את החצר וכן שיעור חצר הוא לפחות ד' אמות. כי אין חולקין את החצר עד שיהי' בו ד' אמות לכל אחד. וכן צריכין ליתן ד' אמות לכ"א לפני כל פתח של הבית כדי לפרק שם משאו כשרז"ל. כי כבר מבואר שהדעת הקדוש הוא בחי' הביהמ"ק וכל אחד צריך להמשיך קדושת הביהמ"ק וכל אחד צריך להמשיך קדושת הביהמ"ק לתוך ביתו כי

עיקר קדושת איש הישראלי הוא בתוך ביתו שעוסק שם בתורה ותפילה. ואפי' איש פשוט בוודאי עיקר קדושת יהדותו הוא בתוך ביתו שמדבר שם כמה ברכות ותפילות הוא ובניו הגדולים והקטנים שמחנכם לברך על כל דבר תחילה וסוף ובפרט בהמ"ז וק"ש וכו' ומקבל שם שבת ויו"ט ואורחים וכו'. מכ"ש הכשרים והיראים העוסקים בתורה ותפילה עיקר קדושתם בתוך ביתם שזהו בחי' יעקב שהי' איש תם יושב אהלים היפך עשו שהי' איש שדה וכמבואר מזה כ"פ ובפרט בה' מזוזה (הלכה ה' הנכלל בה' ס"ת) ע"ש. וע"כ שיעור בית הוא ד' אמות כי הדעת שהוא בחי' בית בחי' בחכמה בינה בית וכנ"ל הוא כלול מד' בחי', חכמה בינה ודעת וכל מלאכה, שהם בחי' ד' מוחין ששרשם ד' אותיות השם שמהם נמשכין כל הד' יסודות שהם כלל העולם שהם בחי' תלת גוונין דעינא ובת עין וכמבואר כ"ש בהתו' בראשית (סי' ס"ז ל"ת) וכו' ע,ש ומשם נמשכין בחי' ד' אמות שיש לכל אדם. וזהו בחי' מה ששיעור בית הוא ד' אמות בחי' ד' מוחין הנ"ל שהם בחי' בית כי המוחין שהוא הדעת הנ"ל צריכין לקבלם בהדרגה ובמדה שלא לצאת חוץ מהגבול כנ"ל ע"כ הם נקראים ד' אמות, בחי' אמות ומדות כי צריכין לקבל המוחין באמה ובמדה שזהו בחי' אמות ומדות של הביהמ"ק בחי' מסכתא מדות. כי עיקר קיום המוחין וקבלתם הוא באמה ובמדה דייקא בבחי' סיג לחכמה שתיקה וכנ"ל:

חלק יג

וזה בחי' מה שצריכין ליתן ד' אמות לפני כל פתח כדי לפרק שם משאו. כי מבואר בהתו' הנ"ל שעי"ז הדעת של בן ותלמיד נמשך כל הפרנסה והעשירות ועיקר הדעת הזה הוא להוציא את ישראל מעוונות שזה עיקר הרחמנות על איש ישראלי להוציאו מעוונות שהם בחי' משא כבד בחי' כמשא כבד יכבדו ממני וכו' ע"ש כ"ז בהתחלת התורה הנ"ל. וזה בחי' כל היגיעות והטירחות מה שכ"א מתייגע וטורח הרבה בשביל הפרנסה ונושא כמה משאות עליו בשביל הפרנסה, הכל נמשך מחת שלא בירר ותיקן עדיין חטא אדה"ר וריבוי החטאים והעוונות של עצמו שהם בחי' משאוי כבד כנ"ל שזאת המשאוי ש להעוונות ר"ל נמשכין כפי חסרון הדעת הקדוש הנ"ל של בן ותלמיד, שכמו כן נחסר ונתמעט הפרנסה ח"ו שנמשכת מהדעת הזה כנ"ל. ומחמת זה צריך לטרוח ולהתייגע הרבה ולישא עליו עול משאוי הפרנסה בדעתו ובגופו ממש, שלפעמים נושא משאות ממש בגופו ובידו בשביל פרנסה. או שנושא וסובל בדעתו ולבו כאב משאוי הפרנסה שזאת המשאוי קשה עוד יותר מנשיאת משאוי בגשמיות כידוע לכל אחד מהשנושא על עצמו. וכל זה נמשך ממשאוי העוונות ר"ל שנמשכין מחסרון הדעת הקדוש של בן ותלמיד הנ"ל. וזה הדעת הנ"ל הוא בחי' בית בחי' קדושת הביהמ"ק וכל אחד צריך

להתייגע בפרנסתו לישא משאות כנ"ל הכל בשביל בירור ותיקון משאוי העוונות. ועיקר התיקון להכניס כל שפע הפרנסה מחוץ לפנים שזה בחי' כל המו"מ והעסקים שע"י פגם הדעת הנ"ל מוכרחין לצאת לחוץ לעשות מו"מ בשביל פרנסה כדי לברר החפצים של המו"מ מחוץ לפנים להכניסם לתוך הבית ששם עיקר קדושת איש הישראלי כנ"ל ושם מתבררין החפצים מבחי' משאוי העוונת כי כשחוזר להתפרנס בקדושה ע"י החפצים אלו, והפרנסה נמשכת מתיקון הדעת הנ,לנמצא שפורקין המשאוי של העוונות שעל ידם היו טירחות ויגיעות משאוי הפרנסה שבא מחסרון הדעת. וזה בחי' מה שצריכין ליתן לפני כל פתח ד' אמות לפרק שם משאוי כי כבר מבואר שעיקר המשכת הדעת הוא דרך הפתח כנ"ל באות ה'. וע"כ צריכין ליתן ד' אמות שנמשכין במחי' ד' מוחין לפני הפתח כדי להמשיך הארת הדעת מבפנים מהבית לתוך החצר כדי שעי"ז יתבטל פגם אחיזת העוונות שנאחז במשאוי החפצים של המו"מ שנושא שזהו בחי' לפרק שם משאו. לפרק ולבטל בחי' המשא כבד של החפצים שנמשל ע"י העוונות שבאים מחסרון הדעת שכל זה נתתקן ע"י בחי' קדושת הבית שהוא בחי' תיקון הדעת שהוא בחי' ד' אמות כנ"ל שצריכין להמשיך בחי' ד' אמות מפתח הבית לתוך החצר שמשם המשכת הפרנסה שהוא תיקון משאוי העוונות שמשם כל כבידת המשאות שבעולם שזהו בחי' לפרק שם משאוי וכנ"ל כי הד' אמות הם בחי' הד' מוחין בחי' הדעת הנ"ל שעי"ז פורקין משאוי העוונות שמשם כל כבידות של כל המשאות שבעולם וכנ"ל:

חלק יד

הלכות מצרנות :

וזה בחי' מה שתיקנו חז"ל דין בן המיצר שהוא קודם לקנות השדה או הבית הסמוך למיצר שלו ולמדו מפסוק ועשית הטוב והישר וכו'. כי מבואר בהתורה הנ"ל שצריך כל אדם לדבר עם חבירו ביראת שמים להכניס בו הדעת הקדוש וכו' כי בכ"א מישראל יש נקודה טוב שהוא בחינת רבי לגבי חבירו וכן חבירו נגדו בבחינת ומקבלין דין מן דין וכו', אבל כמו שהוא חיב לדבר עם חבירו בי"ש כמו כן צריך כ"א לקיים מ"ש שם ועשו סיג לתורה שהוא בחי' סיג לחכמה שתיקה שצריכין לשתוק במקום שצריכין לשתוק כדי שלא יכנוס בקשיות ותירוצים שאין הזמן מספיק לתרצם כ"ש שם לענין הרב האמת העוסק להכניס הדעת וכו'. וכמו כן צריך כ"א העוסק בזה לדבר מהדעת הקדוש האמתי עם חביריו שיאחז גם במדת השתיקה במקום שמבין שא"א לבאר ולתרץ לו הקשיות והבלבולים שבמוחו. וזאת השתיקה היא בחי' סיג וגדר להחכמה כדי שעי"ז תתקיים החכמה והדעת דקדושה בבחי' סיג לחכמה שתיקה וכנ"ל. כי כ"א מישראל יש לו גבול

וגדר בפ"ע בדעתו להשיג ולהבין עד הגבול דייקא מה שאפשר לו להבין ואסור לו להרוס את הגבול בבחי' במופלא ממך אל תדרוש וכו'. ומחמת זה יש שינוי דעות הרבה מאד בין כל אדם לחבירו כשרז"ל שאמר משה להש"י גלוי וידוע לפניך שאין דעתו של כ"א שוה לחבירו. תן להם מנהיג שידע להלוך כנגד רוח של כאו"א כמו שדרשו על פסוק יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר וכו' וכשרז,ל לענין ברכת ברוך חכם הרזים וכו' וכמו שאמר בן זומא כשראה אוכלסא בהר הבית וכו'. כי עיקר תכלית הדעת הוא לידע ולהכיר בלבו את הש"י בבחי' וידעת היום והשבות אל לבדך כי ה' הוא האלקים וכו'. וזה הדעת הוא רק לכל אחד כפום מה דמשער בלבי' כ"ש בזוה"ק ע"פ נודע בשערים בעלה. וכ"ש בתור' תקעו אמונה על מארז"ל יש די באלקותו לכל ברי'. שכל ברי' יש לה די וגבול באלקותו להבין ולהשיג עד הגבול דייקא ע"ש היטבץ. ונוסף לזה יש שינויים רבים מצד המעשים והפעולות והמדות של כ"א וא'. כי כ"א כפי מעשיו ומדותיו של כ"א וא'. כי כ"א כפי מעשיו ומדותיו כן מתקן או מקלקל כלי המוחין שלו שהם בחי' הגבול והמיצר של כל אחד להשיג בהם הדעת הקדוש הזה:

חלק טו

וכל אחד כפי הגבול שבדעתו. כן יש לו חלק בא"י כי כל אחד מישראל יש לו חלק בא"י. כי עיקר הדעת הזה לידע ממנו ית' הוא בא"י ששם הביהמ"ק שהוא כלול מבחי' הדעת של בן ותלמיד הנ"ל שזה הדעת מאיר בכל א"י שמתפשט לשם קדושת הביהמ"ק כידוע וע"כ אוירא דא"י מחכים ואין חכמה כחכמת א"י. כי שם עיקר הדעת הקדוש הנ"ל להכיר אותו ית' כשרז"ל כל הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה וכו'. וכ"א מישראל כפי שרשו וכפי עבודתו בהשגת הדעת הזה עד הגבול שלו כמו כן יש לו חלק בא"י. ובשביל זה חתרו ויגעו הרבה כ"א מישראל שיהי' לו נחלה וחלק גדול בא"י כמבואר בכמה מקומות, הכל בשביל להשיג יותר הדעת הקדוש הזה שהוא בחי' נחלת א"י. וזה בחי' לא תסיג גבול רעך נחלתך אשר תנחל שהוזהרנו ביותר בא"י כשרז"ל ומובא בפרש"י כי שם עיקר איסור השגת גבול חבירו שלא להרוס ולכנוס בדעתו בגבול חבירו כי עי"ז יכול לבא לידי הריסה ח"ו להרוס ולקלקל דעתו לגמרי ח"ו וכנ"ל. וע"כ צריך כל אדם לי זהר מאד שלא יסתכל הרבה בחבירו וכמבואר לעיל מזה כי אע"פ שהוא מצוה גדולה לדבר עם חבירו בכל פעם בי"ש ולחרם עליו להוציאו מעוונות ופגמים וקלקולים שלו כי זה עיקר ישוב העולם וכו' וכ"ש בהתו' הנ"ל, אעפ"כ צריך ליזהר מאד שיהי' העסק לטובה ולא לרעה לתקן ולא לקלקל יותר ח"ו שלא יתגלגל מזה מה שכ"א מסתכל שלא בעין ח"ו. כי רוב המריבות והקטטות והשנאת חנם נמשך מזה מה שכ"א מסתכל שלא בעין

יפה בחבירו ורואה בו פגמים ומדות רעות הרבה עד שנדמה לו שא"א לסובלם. וכמו כן מסתכל בו חבירו להיפך כי כמים הפנים לפנים עד שנתעורר שנאת חנם וקטטות ביניהם וזה הנגע מצוי הרבה מאד והיא שהחריבה את ביתינו כמו שארז"ל (יומא פ' שבעה ימים) שחורבן בית שני הי' רק ע"י שנאת חנם שבא ע"י הנ"ל ע"י שמסתכל ביותר בחבירו. כי באמת צריכין לדון את כל אדם לכ"ז וכשרז"ל אל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו ומי הוא זה שיודע להגיע למקום חבירו כפי גבול הדעת של חבירו שמשם נמשכו ונתגלגלו כל מדותיו ופעולתיו ומעשיו. וע"כ צריכין לקים מ"ש לעיל שהוא ועשו סיג לתורה בחי' סיג לחכמה שתיקה. ועיקר הדבר לשתוק במקום שצריכין לשתוק בענין חקירות וקשיות שיש בדרכיו ית' שא"א להבינם. כי זה ידוע שהש"י בעצמו א"א להשיגו כ"ש לית מחשבה תפיסא בך כלל ואמר עוד ולית דידע בך כלל רק ניתן רשות לדבר בנפלאותיו ומדותיו ית' עד מקום שיכול כ"א להבין ולדבר. כי גם מדותיו ודרכיו ית' א"א להשיג כ"א עד הגבול שיש לכל אחד בדעתו, וכמו כן אם זוכה מתנוצץ לו בדעתו התנוצצות אלקותו ית' כפי כלי הדעת שלו בבחי' נודע בשערים בעלה כל חד כפום מה דמשער בלבי' וזה א"א לספר לחבירו. ואפי' לעצמו א"א לספר מיום לחבירו כ"ש הוא ז"ל בשיחות הר"נ בתחילתו ע"ש. וע"כ הזיהרו רז"ל אין דורשין במרכבה ביחיד אא"כ הי' חכם ומבין בדעתו. כי השגת אלקות זהבחי' מעשה מרכבה כי הצמצומים שעל ידם באים לעשגת אלקות (כ"ש בתחילת התו' סי' ל') הם בחי' מעשה מרכבה. ע"כ אע"פ שמצוה גדולה לדבר עם חבירו בהדעת הקדוש לידע ולהכיר אותו ית' אעפ"כ צריך להיות בבחי' רצוא ושוב כי צריכין רק לדבר בנפלאותיו ית' כ"ש שיחו בכל נפלאותיו שעי"ז נתחזק האמונה הקדושה כ"ש לדור ודור אודיע אמונתך בפי וכתיב חי חי הוא יודך וכו' אב לבנים יודעי אל אמתך. כי מצוה גדולה שידבר כ"א עם חבירו בנפלאות הש"י שכבר עשה עמנו בכל דור ודור מימות אברהם עד הנה. ובפרט מה שעשה עמנו נפלאות ונוראות ביצ"מ ומת תורה באותות נוראות ע"י משה רבינו וכן בדורות שאחריו. ונפלאות נעימות חידושי תורה שגילה לנו בכל דור ע"י צדיקי אמת שעל ידם רואין ומבינים כל חד כפום מה דמשער בלבי' התנוצצות אלקותו ית' ועי"ז יכול כ"א להכניס אמונה שלימה בלב חבירו וכן לקבל מחבירו. אבל עצם ההתנוצצות א"א לדבר ולגתלות לחבירו ועל זה נאמר יהי לך לבדך ואין לזרים אתך (משלי ה'). וע"כ צריכין לקיים סיג לחכמה שתיקה הנ"ל שלא להרוס הגבול ח"ו וכמו שהזיה קודם מתן תורה ועלית אתה ואהרן והכהנים והעם אל יהרסו לעלות אל ה' וכו' ופרש"י שם אתה מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו

והעם כל עיקר אל יהרסו וכו' וכמו כן יש לכ"א ואחד גבול מיוחד בדעתו שאסור להרוס הגבול וכנ"ל:

חלק טז

כי עיקר המצוה והחיוב לדבר עם חבירו ביראת שמים שזה עיקר הדעת כ"ש ראשית חכמה יראת ה', הוא רק להרחיב דעתו. כי העיקר להוציא את עצמו ואת חבירו מבחי' מוחין דקטנות לבחי' מוחין דגדלות כ"ש במ"א בסי' כ"ב לק"ת. כי צריכין לראות ולהשתדל שיתגדל ויתרחב הדעת ביותר בכל העם שזהו בחי' הרחבת גבול א"י שהוא בחי' הדעת הקדוש כנ"ל בבחי' והרחבתי את גבולך וכו' וכתיב כי ירחיב ה' את גבולך וכו' שזהו בחי' מן המצר קראתי יה שהוא בחי' מוחין דקטנות שמשם כל היסורים והצרים המצירים לכל אחד ח"ו, ענני במרחב יה שיצאתי ממיצר למרחב שנתרחב הדעת שעי"ז נמתקין ונתבטלין כל המצרים המצירים ח"ו. כי עיקר כל היסורים והמניעות מעבודת הש,י הם המצרים בבחי' כל רודפיה השיגוה בין המצרים. שזהו בחי' זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה וסביבותיה ארצות שה מבחי' הע' עכו"ם הסובבין א"י שהם המצרים והגבולים שסביב א"י שהוא בחי' כלל קדושת ישראל כנ"ל. ואלו המצרים חותרים תמיד על א"י להרוס הגבול ח"ו לכנוס לא"י עד שבעו"ה גברה ידם והחריבו את הביהמ"ק וגלו ישראל מארצם וכלן זה נמשך מחמת שישרא בעצמן לא שמרו את עצמן מלהרוס הגבול שבין אדם לחבירו עד שהתקנא אחד בחבירו ונתרבה שנאת חנם בבית שני שעי"ז נחרב הבית וגלו מא"י כשרז"ל. אבל עדיין לא אבדה תקותינו כי קדושת א"י והביהמ"ק קיימת לעד עד שאנו ממשיכין קדושת א"י גם בחו"ל בבחי' כי הפיצותים בגוים וכי' זריתים בארצות ואהי להם למקדש מעט כי בכל מקום שישראל דרים שם הוא בחי' קדושת א"י כשרז"ל. וכ"ש אדומו"ר ז"ל (בהתו' חדי ר"ש בסי' ס"א ע"ש). ועתה אנו צריכין לתקן מה שקלקלנו ע"י שנאת חנם וקנאה ומחלוקת, ע"כ צריכין ליזהר בכל הנ"ל דהיינו לאהוב א"ע עם חבירו ולרחם עלי ומאד ולהשתדל בכל כחו לדבר עמו בי"ש להכניס בו הדעת הקדוש אבל שיהי' העסק לטובה ולא לרעה ח"ו שלא להרוס הגבול ח"ו שזהו בחי' ועשו סיג לתורה הנ"ל בחי' סיג לחכמה שתיקה וכנ"ל:

חלק יז

וזה בחי' דין בעל המצר שקודם לקנות השדה הסמוכה אליו כדי להרחיב גבולו. כי בכל מקום שישראל דרים שם הוא בחי' קדושת א"י כנ"ל, וע"כ צריך כ"א לוותר נגד חבירו ולכנוס עמו לפנים משורת הדין להשתדל להרחיב גבול חבירו בכל מה דאפשר וע"כ מאחר שצריך למכור נחלתו הוא חוייב למכור לחבירו הסמוך למיצר שלו כדי שיתרחב גבול חבירו בהיתר ובכשרות כי כל מה שאפשר להרחבי גבול חבירו בלי הריסה ח"ו

הוא מצוה גדולה כדי שיתרחב דעתו וכנ"ל שזה עיקר הרחמנות שהוא ישוב העולם וכנ"ל, וע"כ למדו רז"ל דין זה מפ' ועשית הטוב והישר ומשם בעצמו למדו רז"ל שצריכין ליכנוס לפנים משורת הדין. כי הכל א', כי מה שמדברין עם חבירו להכניס בו הדעת להרחיב דעתו בקדושה זה בחי' דין ומשפט בבחי' הוו מתונים בדין וכו' שפירוש שם לענין זה ע"ש. א בל צריכן שיתגבר הרחמנות ליכנוס עם חבירו לפנים משורת הדין לבלי להסתכל בו לרעה כ"א לטובה ולדונו לכ"ז תמיד כדי שיוכל לדבר עמו וכ"ש אצלינו בזה הרבה וכ"ש הוא ז"ל ע"פ ועוד מעט ואין רשע וכו' וכן הרבה וזהו בעצמו בחי' דין בן המצר שהוא קודם שהוא בשביל להרחבי גבול איש הישראלי כדי להרחיב המצר שלו שלא יבא לידי הריסה ח"ו כי שניהם בחי' אחת וכנ"ל:

חלק יח

וזה בחי' פורים. שהוא הכנעת קליפת המן עמלק שהוא בחי' כפירות ובלבולי האמונה הקדושה הבאים ע"י חקירות חכמתם הרעה כי עמלק הי' פלסוף וכופר כמובא במ"א וע"כ הוא עומד תמיד להלחם עם ישראל כי מלחמתו קשה מכולם עד שהש"י בעצמו צריך ללחום עמו כ"ש מלחמה לה' בעמלק מדור דור. וזה שאמר המן ימ"ש ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים וכו', שאמר שיוכל להתגבר על ישראל מחמת שהם מפוזרים ומפורדים בין העמים, והמצרים של העמים סובבים את כ"א וא' מכל צד בבחי' כל גוים סבבוני וכו' סבוני גם סבבוני וכו' סבוני כדבורים וכו'. ובאמת ישראל בגלות הם בצרה גדולה מאד מחמת זה ובפרט אז כשקם עליהם המן הרשע ימ"ש שאמר שע"י שישראל מפוזרים בין העמים והמצרים של העמים מסבבים את כ"א מכל צד בגשמיות וברוחניות בדעות זרות היפך הדעת הקדוש המבואר בתורה הנ"ל. כי עיקר הדעת הקדוש הוא להודיע אמונתו הק' לכל בבחי' אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים וכו' והם השתחוו לצלם שהוא ההיפך מזה וכ"זד נמשך מפגם הערב רב הנ"ל. כי הצלם של נבוכדנצר, וב' עגלי זהב של ירבעם בן נבט, ופסל מיכה, והעגל שעשו הער"ר במדבר הכל בחי' רעה אחת שאז הביאה אותם טעות חכמתם הרעה לעבוד ע"ז כי הי' להם כמה סברות רעות מהופכות ומזוייפות בזה עד שבקל הי' יכולים לטעות מי שלא חשב באמת על תכליתו הנצחי ונטה אחר תאוות עוה"ז ולא ביטל דעתו נגד קדושי עליון צדיקי אמת. וכמו כן עכשיו כל טעות חכמותיהם הנבוכות של הפלסופים הנמשכין מחכמת יוונית הכל נמשך מחכמי קדם שמהם קיבלו חכמי מצרים כמובא בספרים. וכל הטעותים והכפירות של דורות הקודמים שעבדו ע"ז ושל עכשיו הכל נמשך ע"י תאוות רעות ובפרט תאוה הכלליות שהם משוקעים בזה ביותר. כאשר רואין בחוש.

וע"כ הם רוצים לפרוק עול לגמרי ע"כ הם נוטים אחר סברות מהופכות ומזויפות כשרז"ל לא עבדו ישראל ע"ז אלא כדי להתיר להם עריות בפרהסיא, אם ישראל קדושים נכשלו עי"ז מכ"ש וכ"ש עכשיו שרואים בחוש שכל מי שנוטה ארח דרכיהם הוא פורק עול בפרהסיא ויוצא מן הכלל לגמרי ועדיין הם מחציפים פניהם ואומרים שרוצים בתקנת ישראל אוי להם אוי לנפשם מי פתי יאמין לדבריהם הרעים. כ"א מי שרוצה לאבד ולעקר עצמו ואת בניו משני עולמות וכבר צווחו על זה קמאי ובתראי. והם מתפשטים בכל פעם. אבל דבר אלקינו יקום לעולם. כי איש הישראלי החפץ באמת לישאר בנקודת יהדותו בוודאי לא יאבה ולא ישמע לדבריהם ולהסתות ופתויים שלהם שמהפכים דברי אלקים חיים. ומגלים פנים בתורה ובכל ספרי תנ"כ מהיפך אל היפך מן האמת. ולא די להם בזה. כ"א עתה בסמוך הם רוצים לה כניס גם בדברי התלמוד הקדוש ובספרי קבלה הק' טעות חכמותיהם הרעות. מה שרז"ל הזיהרו על זה הרבה פעמים אין מספר מלהגות בספריהם. עד שאמרו בפ' חלק שאין לו חלק לעולם הבא הקורא בספרי חיצונים. שהם ספרי חכמותיהם הרעות. וע"כ באמת בדורות הקודמים היו הפילוסופים כופרים בדברי חכמי התלמוד וגם עכשיו אנו יודעים באמת שהם כופרים לגמרי בדבריהם כנשמע מפיהם ומפי ספריהם הרעים כמה מיני ליצנות מדברי רז"ל בגמ' ומדרשים וספרי קבלה. אך בסמוך התנכלו בערמימיות הרבה ומדפיסים בספריהם הרעים דברי שטות ומרמה להשוות ח"ו גם דעת חכמי ישראל בתלמוד הקדוש עם דעותיהם הרעות. ומי פתי וכסיל שלא יבין דעתיהם הרעה בזה. ואיך יעלה על דעתם לפתות עם קדוש בשטותים כאלה. עד שנמצא א' מהם שהדפיס זה סמוך איזה קונטרס להוכיח את ישראל על שמדברים בביה"כ ובב"מ כאלו הוא מקנא קנאת ה' צבאות. מה שידוע שהם פורקים עול לגמרי ומגלחים זקנם ומחללים שבת בפרהסיא והוכלים עם נכריות לטייל בפרהסיא ומרבים ממזרים וכו' וכו'. וכל זה ידוע לכל. וכל מי שיש לו מוח בקדקדו מבין שמתחיל תחלה בתוכחה על שמשיחין בביהמ"ד כדי שיתקבלו דברי וכשרז,ל כל שקר שאין בו אמת בתחילתו וכו'. ואח"כ בתוך דבריו רוצה להוכיח שצריכין לילך בגילוי הראש בביה"כ ובביהמ"ד. ומדבר נגד הקדושים חמכי הפוסקים המפורסמים הרש"ל והט"ז ז"ל כאלו מתווכח עמהם באיזה דין. הנשמע שטות וכסילות כזה. וכן נמצא אחד שהדפיס טעם על הסדר של פסח שהוא כמו שנוהגים העכו"ם בשעת סעודה באיזה מדינה רחוקה וכן שטותים הרבה כאלה וכאלה עד שאומרים שכל חכמת הקבלה מרמז על חכמתם הרעו. ברוך ה' שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים כאלה:

חלק יט

וכל זה נמשך מבחי' קליפת עמלק. ובפורים מכניכעין כל זה ע"י בחי' קדושת מרדכי ואסתר שהם בחי' קדושת הדעת הקדוש הנ"ל של בן ותלמיד שהוא בחי' יובל בחי' חירות כ"ש שם על פסוק אשרך ארץ שמלכך בן חורין וכו' ע"ש. וזהו בחי' מרדכי מר דרור לשון חירות כ"ש במ"א בחי' יובל שהוא בחי' וכל בניך לימודי ה'. בחי' הדעת של בן ותלמיד הנ"ל. כי כבר מבואר שהמן רצה להתגבר אז ע"י ג' עיברות הנ"ל שהם ע"ז שהשתחוו לצלם שזהו בחי' כפירות פגם אמונה שהוא בחי' ע"ז כ"ש במ"א שהואהיפך הדעת הקדוש הנ"ל כנ"ל. וכן מה שנכשלו בנשים נכריות שהוא פגם תאוות ניאוף הוא ג"כ היפך הדעת כנ"ל. כי עיקר הרוח שטות שהוא היפך הדעת הוא בתאוה הנ"ל. כשרז"ל איש כי תשטה אשתו וכו'. וכן מה שנהנו מסעודות של אותו רשע הוא ג"כ היפך הדעת הנ"ל שעיקר קיומו הוא כשזוכין להארת הרצון בשעת האכילה כ"ש שם וכמובא לעיל מזה וע"י פגם אכילה פוגמין בזה. נמצא שע"י ג' עבירות הנ"ל פגמו בהדעת הנ"ל הרבה שהוא עיקר קיום וישוב העולם. כי לא נברא ונתקיים העולם כ"א בשביל המשכת הדעת הזה להודיע כי ה' הוא האלקים כ"ש שם. וע"כ דבר המן הרשע ימ"ש שעי"ז יוכל להתגבר עליהם ח"ו להשמיד להרוג ולאבד ח"ו. מאחר שפגמו בהדעת כ"כ שהוא חיות וקיום העולם כנ"ל עד שאפס תקוה ח"ו. אבל איש בער לא ידע וכסיל יבין את זאת שנמצא מרדכי בעולם שהוא בחי' הצדיק האמת שיש לו כח להשמיך הדעת הנ"ל אפי' כשישראל בתלכית הירידה וההסתרה ח"ו. כי מרדכי הוא בחי' מר דרור כשרז"ל דרור לשון חירות (כ"ש במ"א) שזהו בחי' יובל שהוא ר"ת וכל בניך לימודי ה' כ"ש שם על פסוק אשרך ארץ שמלכך בן חורין שזהו בחי' הדעת של בן ותלמיד כ"ש שם. וזהו בחי' מר דרור. מר בחי' יראה כשרז"ל על פסוק נוטפות מר עובר כל ת"ח שאין שפתותיו נוטפות מר. דהיינו יראה וכו' כי עיקר הדעת הנ"ל שהוא בחי' דרור בחי' חירות של יובל הוא ע"י יראה שעי"ז מתקיים החכמה והדעת כ"ש שם. וזהו בחי' אסתר בחי' ואנכי הסתר אסתיר כשרז"ל היינו שזהו גודל עוצם נפלאות נוראות כחו של הצדיק בחי' מרדכי יש שלו כח להאיר הדעת הנ"ל בישראל אפי' כשהם בתכלית הירידה בתכלית ההסתרה שבתוך הסתרה בכלליות ישראל ובפרטיות בכל אחד ואחד. כי זה עיקר עוז ותעצומות כחו של הצדיק הקדוש הנ"ל שהוא בחי' מרדכי מר דרור בחי' חירות של יובל הגדול להאיר ולהופיע הדעת הנ"ל אפי' בדיוטא התחתונה, לגלות כי מכה"כ בחי' הקיצו ורננו שוכני עפר שהוא התעוררות והתחזקות נפלא ועצום עד א"ס ואין תכלית, לכל הגרועים והרחוקים שבעולם. אפי' אם מונחים במקום שמונחים כמובא שם במקומו. וכמבואר

בדברינו מזה במכה מקומו. וע"כ התגבר מרדכי גם אז להכניס בישראל שיצעקו ויתפללו ויתחננו להש"י כ"ש ומרדכי ידע את כל אשר נעשה. שהוא יודע את כל אשר נעשה בעולם ומה שנעשה אצל כל אחד ואחד בפרטיות בכל עת ובכל יום ויום. ויודע היטב היטב להיכן נפל ונתעה כ"א וא'. וכמה וכמה מתפשטים ומשתטחים על כ"א להרחיקו ולאבדו ח"ו. וע"כ ויקרע מרדכי את בגדיו ויצא בתוך העיר ויזעק זעקה גדולה ומרה. עד שהכניס בכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע שיזעקו הרבה להש"י כ"ש ודברי הצומות וזעקתם. וזהו בחי' אין אסתר מגדת וכו'. בחי' שתיקה הנ"ל בחי' סיג לחכמה שתיקה הנ"ל. שהוא עיקר קיום הדעת כנ"ל. וע"כ אחזה פלך השתיקה היא וכל משפחתה הקדושה רחל אמנו ובנימין ושאול כשרז"ל. כי עיקר קיום הדעת ע"י השתיקה כנ"ל. עד שזכו להמשיך הדעת הנ"ל לכל באי עולם עד שרבים מעמי הארץ מתיהדים ונעקר המן וזרעו מן העולם:

חלק כ

כי המן עמלק הוא מעולם רצועה מרדות לישראל. וע"כ המרגלים שפגמו בא"י ופגמו בהדעת הנ"ל וגרמו חורבן ביהמ"ק שהוא בחי' קדושת הדעת הנ"ל כמבואר שם כל זה היטב. כל פגמם של המרגלים נמשך על ידי הפחד של עמלק כמ"ש שם בפ' המרגלים עמלק יושב בארץ הנגב. כי עמלק מתגבר תמיד נגד הדעת הנ"ל שהוא בחי' קדושת א"י והביהמ"ק. וכן אח"כ כשנגזר עליהם למות במדבר והם רצו להתגבר לעלות לא"י שלא ברשות. כתיב והעמלקי והכנעני ויושב בהר וכו'. ואח"כ כתיב וירד העמלקי וכו' ויכום וכו'. וע"כ סבר המן עמלק שגם עתה יתגבר נגד ישראל לבלי להניחם לעלות לא"י ולבנות הביהמ"ק וכשרז"ל שרצה לבטל בנין ביהמ"ק. ומגודל הפגמים שהיו אז רצה לכלותם לגמרי ח"ו. אבל ה' לא יעזבנו בידו. כי הצדיק הגדול בחי' מרדכי מתגבר בכל דור להכניס בישראל שיצעקו אל ה' תמיד יהי' איך שיהי'. ועי"ז נתהפך הגלגל על המן וזרעו ותלו אותו ואת בניו על העץ:

חלק כא

וע"כ פורים הוא בחי' יום כפורים כ"ש בת"ז. כי המן הפיל פור לבטל ח"ו קדושת הגורל של יו"כ. וכן עשה עץ גבוה חמשים אמה כנגד בחי' שנת החמשיסך שהוא יובל. כי מבואר בהתורה הנ"ל שעי"ז הסלח נא שפועלין ביו"כ ממשיכין חנוכת הבית שהוא בחי' קדושת הדעת הנ"ל. בחי' ודובר שלום לכל זרעו. כי הדעת שהוא התורה נקרא שלום כ"ש וכל נתיבותי' שלום. וזה בחי' דברי שלום ואמת. כי עיקר שלום הוא שלום של אמת. לא שלום של רשעים שהם ההיפך מדעת האמתי שעליהם נאמר אין שלום אמר

ה' לרשעים (וכמ"ש בזה במ"א). אבל מרדכי ממשיך דעת אמתי בעולם שהוא בחי' דברי שלום אומת בחי' ודובר שלום לכל זרעו. בח"י וכל בניך לימודי ה' וכנ"ל:

חלק כב

וזה שנאמר בגאולה האחרונה כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם ה' ומאספכם אלקי ישראל. כי בגלות מצרים יצאו בחיפזון כעבדא דברח מרבוני' ולא אית לי' שטר חירות אבל פורקנא בתרייתא לא תצאו כצאת העבדים וכו' אלא תיפוק בת חורין וכו' כ"ש כ"ז בתיקונים. כי עיקר תקון הגאולה האחרונה הוא ע"י בחי' חירות הנ"ל שהוא בחי' יובל שמשם כל הגאולות והחירות מהגלות. אבל בגלות הראשון כשנגאלו ממצרים לא נמשך הדעת הזה בשלימות מחמת שעדיין לא קיבלו התורה שהוא הדעת הנ"ל רק שנמשך עליהם הארה מבחי' יובל שהוא הדעת הנ"ל. וע"כ יצאו בחיפזון כעבדא דברח מרבוני'. ועיקר הבריחה והחיפזון הי' מחמת שלא נכנע והנתבטל עדיין קליפת עמלק שהוא ראשית גוים שהוא ראשית ושורש כל הע' עכו"ם שהם כלל כל התאוות והזוהמות שמהם כל הגליות בגשמיות ורוחניות. וע"כ כתיב ויוגד למלך מצרים כי ברח העם. וע,כ המגיד כי ברח העם הי' עמלק כ"ש במדרשים כי מחמת שלא ביטלו זוהמתו עדיין ע"כ ברחו. וע"כ קודם מ,ת כתיב ויבא עמלק כי הואלא נכנע עדיין רק משה רבינו בגודל כחו צוה ליהושע ללחום עמו להחלישו לפי חרב אבל לא לגמרי ואז צוה הש,י כתוב זאת זכרון בספר וכו' מלחמה לה' בעמלק מדור דור ודרז"ל עד דורו של מרדכי ומשם עד דורו של מלך המשיח. ועיקר הכנעתו ומפלתו בכל דור ודור הוא ע"י צדיקי אמת שממשיכין זה הדעת הנ"ל שהוא בחי' חירות של יובל שהוא בחי' וכל בניך לימודי ה', להכניס הלימוד הקדוש של הדעת הזה לכל בני ישראל שיהי' כולם לימודי ה' עד שיצאו כולם מהרוח שטות ושגעון ובלבול הדעת הנמשך מזוהמת קליפת עמלק וישובו כולם אל הש"י באמת. וע"כ כתיב בגלותא בתראה כי לא בחפזון תצאו וכו', כי זה הדעת הנ"ל הוא בחי' מתינות גדול ונפלא בחי' הוו מתונים בדין שמרמז על הדעת הנ"ל כ"ש שם, מתונים דייקא היפך חפזון כי צריכין מתינות עצום לזה הדעת להאיר בדרי מעלה בחי' מה, ובדרי מטה בחי'מלא כה"כ. וזהו כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולם לפניכם ה' ומאספכם אלקי ישראל. כי הולך לפניכם ה' זה בחי' השגת דרי מעלה שהוא בחי' מה שהוא בחי' שם הוי' במילוי אלפין בגימ' מ"ה שהוא בחי' סתום ונעלם בתכלית ההעלם בחי' מה חמית מה פשפשת וכו' בבחי' זה שמי לעילום הנאמר בשם הוי' ב"ה. וזה כי הולך לפניכם ה' שמרמז על הגדולים במעהל בחי' דרי מעלה שהוכלים להתקרב להש"י, וה' הולך לפניהם, אבל כל מה שרוצים להשיגו הוא נעלם מהם בבחי'

מ"ה וכו' וכנ"ל. ומאספכם אלקי ישראל, בחי' מלא כה"כ שהוא בחי' שם אלקים שהוא בחי' מלכות בחי' ואלקים מלכי וכו'. וזהו ומאספכם היינו בחי' מאסף לכל המחנות לכל הנחלשים והנדחים בעוונותיהם ורוצים לדחותם חוץ ממחנה ישראל, והש"י מרחם עליהם ואמספם לפנים כי הולך אחרי כ"א וא' ומגלה לו ומאיר לו כי הוא ית' עדיין עמו בבחי' מלא כל הארץ כבודו בחי' הקיצו ורננו שוכני עפר וכנ"ל. ומחמת זה כי לא בחפזון תצאו כי יאיר עליכם בשלימות הדעת הנ"ל של בחי' מ"ה ומלא שהוא בחי' השגת הבן ותלמיד שהוא בחי' כי הולך לפניכם ה' ומאספכם וכו' שזה הדעת הוא בחי' מתינות בחי' הוו מתונים בדין וכו', ועשו סיג לתורה שעושים בכל פעם סייגים וגדרים להדעת הזה ע"י בחי' שתיקה כדי שלא לכנוס במקיפים שאסור להמשיכם כדי שלא יכנוס בקשיות ותירוצים שאין הזמן מספקי לבארם וכו' כמ"ש שם. וע"כ לא בחפזון תצאו וכנ"ל. וע"כ בגלות הראשון כתיב ולא יכלו להתמהמה ובגלות האחרון כתיב (חבקוק ב':ג') אם יתמהמה חכה לו. כי צריכין להתמהמה כדי שלא לצאת בחפזון בחי' הוו מתונים בדין הנ"ל. וע"כ הערב רב שהם מסטרא דעמלק הכשילו את ישראל ע"י החפזון הרע שלהם שתיכף כשראו כי בושש משה וכו' ונתמהמה קצת, תיכף מיהרו וחפזו ועשו את העגל כי גם החפזון שהי' בשעת יציאת מצרים הי' על ידם כ"ש שם בפ' בא וגם ערב רב עלה אתם וכו' וסמוך לי' ויאפו את הבצק עוגות מצות כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וכו'. כי עיקר כל הפגמים ע"י הקשיות של המחקרים והפילוסופים שהם מסטרא דעמלק מסטרא דערב רב שממהרים להקשות קשיות שא"א ליישבם כי נמשכים מהמקיפים שא"א להמשיכם בזה העולם כ"ש בהתו' הנ"ל ובהתו' עתיקא וכו' סי' כ"א לק"א:

חלק כג

וְעַל כֵּן תִּקּוּן חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁהָיָה עַל יְדֵי הַקָּשְׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁל הָעֵרֶב רַב שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וּמְדְרָשִׁים, שֶׁהָיוּ מְעֹרָבִים מֵעֲמָלֵקִים וְכוּ', עִקַּר הַתִּקּוּן הָיָה עַל יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַמִּשְׁכָּן בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, נִבְנָה וְנַעֲשָׂה בִּמְחִצּוֹת וּגְדָרִים וְכֵלִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִקְּדֻשַּׁת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁל בְּחִינַת חֲרוּת הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַמְּחִצּוֹת נַעֲשִׂים מִבְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל, שֶׁבְּתוֹךְ הַמְּחִצּוֹת וְהַגְּדָרִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ נִמְשָׁךְ הַדַּעַת הַנַּ"ל. כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַקָּשְׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת הַנַּ"ל שֶׁלָּהֶם בְּחִינַת חֵטְא הָעֶגֶל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים שֶׁקּוֹרִין קֹדֶם פּוּרִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הֶמָּן עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֵרֶב רַב הַנַּ"ל, וְעַל כֵּן נִקְרָאִים שְׁקָלִים, בְּחִינַת מִשְׁקָל שֶׁצְּרִיכִין לְזַהֵר לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַדַּעַת בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל וְלִשְׁתֹּק בְּמָקוֹם

שֶׁצְּרִיכִין לְשְׁתֹּק בְּחִינַת וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט, זֶה רֶמֶז עַל בְּחִינַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה שֶׁצָּרִיךְ לְהָאִיר בְּדֶרֶי מַעְלָה בְּחִינַת מָה וְכוּ' וּבְדֶרֶי מַטָּה בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה, 'הֶעָשִׁיר' הֵם בְּחִינַת הַגְּבוֹהִים בְּמַעֲלָה. 'לֹא יַרְבֶּה', כִּי צָרִיךְ לְזַהֵר שֶׁלֹּא יִטְעֶה שֶׁכְּבָר יֵשׁ לוֹ חֵלֶק גָּדוֹל בְּהַדַּעַת הַזֹּאת, כִּי צְרִיכִים לְהַרְאוֹת לוֹ שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל בְּחִינַת מָה חְמִית וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ 'הַדַּל לֹא יַמְעִיט', הַדַּל בְּחִינַת הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה, 'לֹא יַמְעִיט' כְּאִלּוּ חֶלְקוֹ קָטָן וּמֵעֵט בְּבִנְיַן הַדַּעַת הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, כִּי אַדְרַבָּא, ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹכֵן עִם הַנִּמּוּכִים וְהַדַּלִּים דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֶשְׁכּוֹן אֶת דַּכָּא כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'". כִּי בְּכָל דַּרְגָּא וּבְכָל בְּחִינָה יֵשׁ בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' וְעַל כֵּן הֶעָשִׁיר וְהַדַּל הֵם בְּבְחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדֶרֶי מַטָּה, כִּי הֶעָשִׁירוּת וְהַשֶּׁפַע נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ג' אוֹת ט' מְבֹאָר שָׁם מֵעֵין זֶה עַל פְּסוּק הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת הַמִּנְיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּצְטַוּוּ לִמְנוֹתָם עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקוּדֵיהֶם וְכוּ'". כִּי הַמִּנְיָן הוּא כְּדֵי לְצָרְפָם וּלְחַבְּרָם וּלְכָלְלָם יַחַד כָּל שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיָּאִירוּ זֶה בָּזֶה הַדַּעַת הַנַּ"ל וְיִקַּבְּלוּ זֶה מִזֶּה, כִּי זֶה הַדַּעַת גָּבֹהַּ וְנִשְׂגָּב מְאֹד, שֶׁהוּא לְיַדֵּעַ וּלְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא הַיָּחִיד הַקָּדְמוֹן יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּזֶה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ וּלְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ כְּפִי מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו הָאֲרָה מֵרִבּוֹ בְּחִינַת מֹשֶׁה. וְכַמּוּבָן וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִמְנוֹתָם וּלְכָלְלָם וּלְצָרְפָם יַחַד, אֲבָל עַל יְדֵי הַמִּנְיָן, חַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לִשְׁלֹט הַנֶּגַע, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יִרְצֶה הַבַּעַל דָּבָר לְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, לְהָרֹס הַגָּבוּל, שֶׁכָּל אֶחָד יִרְצֶה לִכְנֹס בִּגְבוּל חֲבֵרוֹ מַה שֶּׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ לוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לִכְנֹס בְּקֻשְׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְפִי דַּעְתּוֹ לְיַשְּׁבָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ וּלְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ הָאֲרַת הַדַּעַת הַזֶּה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לְזַהֵר לַעֲמֹד עַל מְקוֹמוֹ לְבִלְתִּי לַהֲרֹס הַגְּבוּל, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה, בְּחִינַת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, שֶׁהוּא בְּכָל בְּחִינָה וּבְחִינָה וּבְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא. שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הָרַב וְהֶחָכָם שֶׁכָּל הַדַּעַת נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ, צָרִיךְ לְזַהֵר לַעֲשׂוֹת הַסְיָג לַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַשְׁתִיקָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְנֹס בַּמַּקִּיפִים שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהַשִּׂיג וְכוּ' כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מֵהַדַּעַת הַזֶּה צָרִיךְ לְזַהֵר בְּנַפְשׁוֹ לְבַל יַחְפֹּז וְיִבָּהֵל לְהַקְשׁוֹת מַה שֶּׁאֵין רָאוּי לוֹ

כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּלְבֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי. וּכְמוֹ כֵן כְּשֶׁמְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם לְהַכְנִיס הַדַּעַת הַזֶּה בַּחֲבֵרוֹ וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, צָרִיךְ לְזָהֵר גַּם כֵּן מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ הַמְחָצָה הַנַּ"ל שֶׁל שְׁתִיקָה לְבַל יַהֲרֹס הַגְּבוּל, חַס וְשָׁלוֹם, וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל בַּחֲבֵרוֹ יוֹתֵר מִדַּאי וְכֵן שֶׁלֹּא לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ יוֹתֵר מִדַּאי מַה שֶּׁאֵין רָאוּי לוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל אָדָם מְשֻׁנֶּה מְאֹד מֵחֲבֵרוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן בְּרִכַּת חָכָם הָרוֹאֶה לְפִי שֶׁאֵין דַּעְתָּן שֶׁל בְּנֵי אָדָם דּוֹמוֹת זוֹ לָזוֹ וְכוּ'. עַל כֵּן צָרִיךְ לְזָהֵר בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הָאֲמִתִּי שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ שֶׁיִּהְיֶה בְּהַדְרָגָה וּבְמִשְׁקָל וּלְקַיֵּם "וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה" הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנִּזְהָרוּ לְמָנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּהֶם סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מִכְּפִירוֹת שֶׁל עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא זְהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא זְהֲמַת עֲמָלֵק שֶׁגָּרַם מִיתָה לָעוֹלָם, שֶׁהַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי רִבּוּי הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁהִכְנִיס בְּאָדָם וְחַוָּה עַד שֶׁהֶבִיאָם לִידֵי כְּפִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהַתִּקּוּן לָזֶה עַל יְדֵי בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעִקַּר בִּנְיַן מְחִצּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת הָאֵלּוּ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל יְדֵי שְׁתִיקָה וְכַנַּ"ל. וְכֵן צָרִיךְ לְזָהֵר כָּל אֶחָד בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְּׁקָלִים, בְּחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל דַּיְקָא שֶׁצָּרִיךְ לַעֲמֹד עַל הַמִּשְׁקָל דַּיְקָא וְכָל אֶחָד יִתֵּן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל דַּיְקָא וְהֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכָּל אֶחָד נוֹתֵן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, 'מַחֲצִית' דַּיְקָא שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לַחֲבֵרוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ יַשְׁלִימוֹ וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד אֵינוֹ נוֹתֵן רַק מַחֲצִית דַּיְקָא, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר שֶׁיִּתֵּן אֶחָד בְּעַד חֲבֵרוֹ, כִּי נִזְהָרוּ הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט, כִּי הָאֱמֶת שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהַשְׁלִים חֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כַּוָּנַת הַמִּנְיָן כִּדֵי לְכָלְלָם וּלְצָרְפָם וּלְחַבְּרָם זֶה בָּזֶה כִּדֵי שֶׁיֵּאִירוּ זֶה בָּזֶה הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹמֵד בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְצָרִיךְ לִזָּהֵר לִבְלִי לַהֲרֹס הַגְּבוּל רַק כָּל אֶחָד יְקַבֵּל וְיִמְשִׁיךְ הַדַּעַת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וּבְמִשְׁקָל לְקַבֵּל וּלְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל זֶה מִזֶּה. וּמַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וּלְהָאִיר צְרִיכִין לִשְׁתֹּק וּלְקַיֵּם וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁתְּפִין, כִּי עִקַּר בְּחִינַת שֶׁתְּפוּת שֶׁבֵּין בְּנֵי אָדָם בְּאֵיזֶה עֵסֶק נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וְכוּ'. בִּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֲרַת הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכָל הַפְּרָנְסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם, שֶׁהָעֲשִׁירוּת וְהַפְּרָנְסָה נִמְשָׁךְ מֵהַמַּקִּיפִים שֶׁבָּיִם הַחָכְמָה שֶׁמְּאִירִין עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל וְכוּ'. וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שֻׁתָּפוּת שֶׁרֹב הָעֲסָקִים שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן, בִּפְרָט הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הַגְּדוֹלִים נִגְמָרִים עַל יְדֵי שֻׁתָּפוּת דַּיְקָא,

כִּי שֹׁרֶשׁ הַשֻּׁתָּפוּת וְהַהִתְחַבְּרוּת שֶׁבֵּין אֲנָשִׁים לִגְמֹר אֵיזֶה עֵסֶק נִמְשָׁךְ מֵחָמַת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְכֵן חֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהָאִיר בּוֹ הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְזֶה עִקַּר יִשּׁוּב וְקִיּוּם הָעוֹלָם וְכוּ' וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ שֶׁמִּתְחַבְּרִין בְּנֵי אָדָם לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בְּשֻׁתָּפוּת, וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהַצְלִיחַ בְּיוֹתֵר אִם יִתְנַהֲגוּ כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַזְלָא דְּבֵי תְּרֵי עָדִיף. כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ בַּתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת וְהַשֻּׁתָּפוּת שֶׁבֵּיניֵהֶם לִגְמֹר יַחַד אֵיזֶה עֵסֶק הוּא מֵחָמַת שֶׁבְּשֹׁרֶשׁ הַחִיּוּת שֶׁל כָּל אֶחָד, שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא וְנִתְקַיֵּם הַכֹּל, שָׁם בְּהַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַזֶּה צְרִיכִים יַדְּיָקָא לְהִתְחַבֵּר וּלְהִשְׁתַּתֵּף יַחַד אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ וּלְדַבֵּר וְלַעֲסֹק כָּל אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ בְּכָל עֵת מֵהַדַּעַת הַזֶּה שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית, כִּי צְרִיכִין לְהָאִיר וּלְקַבֵּל זֶה מִזֶּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שֶׁגַּם בְּכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים מִתְחַבְּרִים וּמִשְׁתַּתְּפִין יַחַד וְעַל יְדֵי זֶה נִגְמָרִים בְּיוֹתֵר רֹב הָעֲסָקִים, כִּי הַכֹּל מְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַדַּעַת הַנַּ"ל, שֶׁשָּׁם צְרִיכִין לְהִתְחַבֵּר וּלְהִשְׁתַּתֵּף שֶׁיָּאִיר זֶה בָּזֶה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁהוּבָא לְעֵיל, שֶׁכָּל הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מֵהַמַּקִּיפִים שֶׁבָּיִם הַחָכְמָה שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַזְלָא דְּבֵי תְּרֵי עָדִיף וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד. וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, טוֹבִים הַשְּׁנַיִם לְכָל דָּבָר מִן הָאֶחָד, לְפִיכָךְ יִקָּנֶה לוֹ הָאָדָם חָבֵר וְיִשָּׂא אִשָּׁה, אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶן יוֹתֵר רֶוַח בַּעֲמָלָם. הַרְבֵּה מְלָאכוֹת נַעֲשׂוֹת בִּשְׁנַיִם שֶׁאֵין הַיָּחִיד מַתְחִיל בָּהּ לְבַדּוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר קִיּוּם וְיִשּׁוּב הָעוֹלָם נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין הִתְחַבְּרוּת וְשֻׁתָּפוּת דַּיְקָא הֵן לְהוֹלִיד בָּנִים, הֵן לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים וַחֲבֵרִים שֶׁיְּקַבְּלוּ זֶה מִזֶּה וְכוּ', הֵן לִגְמֹר אֵיזֶה עֵסֶק מַשָּׂא וּמַתָּן גָּדוֹל אוֹ מְלָאכָה גְּדוֹלָה. וְכַמְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י הַנַּ"ל הַרְבֵּה מְלָאכוֹת נַעֲשׂוֹת בִּשְׁנַיִם וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁאֵין הַשֻּׁתָּפוּת נִגְמָר בִּדְבָרִים כִּי אִם בְּקִנְיָן. וּכְדֶרֶךְ הַקִּנְיָן לְעִנְיָן מִקָּח וּמִמְכָּר כֵּן הוּא לְעִנְיָן שֻׁתָּפוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסִימָן קע"ו. כִּי בֶּאֱמֶת רָאוּי לְאָדָם לַעֲמֹד בְּדִבּוּרוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּמַה שֶּׁנִּמְצָאִים שִׁנּוּיִים עַד שֶׁצְּרִיכִין קִנְיָן זֶה נִמְשָׁךְ מֵהָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעִוְּונוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁקְרִים וְהַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעִקַּר הָרוּחַ שְׁטוּת נִמְשָׁךְ מֵהַחָכְמוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד מַה שֶּׁנִּדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה אֲחִיזָה בְּהַחָכְמָה וְהַיְדִיעָה בִּבְחִינַת רְאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לְכְסִיל מִמֶּנּוּ (מִשְׁלֵי כג). כִּי עִקַּר הַחָכְמָה שֶׁיַּשְׂכִּיל שֶׁרָחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה בִּבְחִינַת אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדָע. וּבֶאֱמֶת כְּבָר מָרְגָּל זֶה הַלָּשׁוֹן תַּכְלִית הַיְדִיעָה וְכוּ' בְּפִי רֹב בְּנֵי אָדָם יוֹדְעֵי סֵפֶר, וְאַף עַל פִּי כֵן

כָּל אֶחָד חָכָם בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ כְּבָר הִשִּׂיג הַכֹּל עַד שֶׁהִגִּיעַ אֶל הַתַּכְלִית שֶׁל הַיְדִיעָה שֶׁהוּא דְּלָא נָדַע. וּבֶאֱמֶת הוּא כְּסִיל וְאֵינוֹ מֵבִין שֶׁהוּא לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן לֵידַע כְּלָל, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר זֶה הַתַּכְלִית אֲשֶׁר לֹא נָדַע אֵין מִי שֶׁמַּשִּׂיגוֹ כִּי אִם הַצַּדִּיק הֶחָכָם הַגָּדוֹל בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה שֶׁיּוֹדֵעַ וְהִשִּׂיג כְּבָר הַשָּׂגָה עֲצוּמָה גָּבוֹהַּ מְאֹד וְכוּ', עַד שֶׁהִגִּיעַ אֶל הַתַּכְלִית אֲשֶׁר לֹא נָדַע, אֲבָל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם אֲפִלּוּ הַחֲכָמִים הַגְּדוֹלִים אֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל בִּפְשִׁיטוּת, מִכָּל שֶׁכֵּן סְתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל, בְּוַדַּאי הֵם רְחוֹקִים מְאֹד מֵהַתַּכְלִית הַיְדִיעָה הַזֹּאת רַק צְרִיכִים לֵידַע שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים בִּפְשִׁיטוּת שׁוּם דָּבָר (וְיֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר בָּזֶה וְעַיֵּן בִּמְקוֹם אַחֵר). וְכָל הָרַמָּאוּת וְהַשְּׁנוּיִים נִמְשָׁכִין רַק מֵהַחָכְמוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל הוּא רוּחַ שְׁטוּת מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר כָּל הַשְּׁנוּיִים וְהָרַמָּאוּת שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא מֵחֲמַת שֶׁאוֹמֵר בְּדַעְתּוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה דָּבָר יַרְוִיחַ עַד שֶׁאוֹמֵר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁיְּשַׁנֶּה דִּבּוּרוֹ אוֹ יַעֲשֶׂה רַמָּאוּת יַרְוִיחַ בְּהֶעֵסֶק, כִּי בְּוַדַּאי אֵין אָדָם מְשַׁנֶּה דִּבּוּרוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן לַעֲשׂוֹת רַמָּאוּת כִּי אִם בִּשְׁבִיל אֵיזֶה רֶוַח שֶׁנִּדְמֶה לוֹ. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהוּא חָכָם בְּעֵינָיו בְּחִינַת חָכָם לְהָרַע. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל שְׁטוּת, כִּי לֹא יַחְרוֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ, וְעַל יְדֵי הַשְּׁנוּי וְהָרַמָּאוּת לֹא יַרְוִיחַ וְלֹא יַצְלִיחַ כְּלָל, כִּי אֵין אָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה מִשְׁתַּכֵּר רַק הָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְכוּ', כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. וְעִקַּר הָרֶוַח וְהָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה הוּא רַק מֵהַמַּקִּיפִים שֶׁבְּיָם הַחָכְמָה שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהָרַבִּי הָאֱמֶת וּמֵאִיר כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ. שֶׁאֵלּוּ הַמַּקִּיפִים שְׁרָשָׁם בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נָדַע שֶׁמַּשִּׂיג הָרַבִּי הָאֱמֶת בְּתַכְלִית תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַשְּׁנוּיִים הוּא מֵחֲמַת הָרוּחַ שְׁטוּת, מֵחֲמַת שֶׁאֵין עוֹסְקִים בַּדַּעַת הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ הַמַּקִּיפִים שֶׁמְּשָׁם כָּל הַפַּרְנָסָה בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְקַנְיָן. וְרֹב הַקַּנְיָנִים הֵם בַּבְּגָדִים שֶׁהוּא קִנְיָן סוּדָר, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּבְחִינַת הַמַּקִּיפִים כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי קִנְיַן סוּדָר שֶׁהוּא בַּבְּגָדִים בְּחִינַת מַקִּיפִים, עַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם הַמִּקָּח שֶׁלֹּא יִשָּׁנוּ עוֹד, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הַמַּקִּיפִים אֵין שׁוּם שִׁנּוּי, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁזֶּהוּ הָעִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת וְהַשֻּׁתָּפוּת וְשָׁם כָּל הַנְּפָשׁוֹת כְּלוּלִים יַחַד. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם הַשֻּׁתָּפוּת שֶׁלֹּא יִשָּׁנוּ עוֹד וְכַנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים שַׂיְכִים לְהִלְכוֹת פּוּרִים הַנִּכְלָל בְּהִלְכוֹת שֻׁתָּפִים בְּקַרְקַע עַל פִּי הַתּוֹרָה 'כִּי מְרֻחָמִם יְנַהֲגֵם':

"לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים", עַיֵּן מַה שֶּׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים. "כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ" וּבְגָלוּתָא בַּתְרָאָה, "כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וְכוּ' כִּי הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם ה' וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל". רָאשֵׁי תֵּבוֹת, אֵלִיָּהוּ. כִּי הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ שֶׁיָּבוֹא לְבַשֵּׂר תְּחִלָּה אֶת הַגְּאֻלָּה. 'כִּי הוֹלֵךְ

לִפְנֵיכֶם ה'", זֶה בְּחִינַת מָ"ה הֲוָיָה בְּמִלּוּי אַלְפִין בְּגִימַטְרִיָּא מָ"ה. 'וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל', בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ אֱלֹקִים בְּגִימַטְרִיָּא פ"ו, פ"ה עִם הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת מִלֹּא הוּא עַל יְדֵי דִּבּוּר פֶּה שֶׁהוּא שִׂיחָה וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְצִעֲקָה וְשַׁוְעָה וְתַחֲנוּנוֹת וּפִיּוּסִים וּבַקָּשׁוֹת וְכוּ'. כִּי הַדִּבּוּר הוֹלֵךְ עִם הָאָדָם לְכָל מָקוֹם כְּמוֹ אֵם הַבָּנִים, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי בַּגְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה כְּתִיב, "וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ". וּבְסוֹף כְּתִיב, "אִם יִתְמַהְמַהּ חַכֵּה לוֹ וְכוּ'". וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל:

מָר דְּרוֹר מָרְדְּכִי. נִטְפוֹת מֹר עוֹבֵר. בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁאֵין שִׂפְתוֹתָיו נוֹטְפוֹת מֹר וְכוּ' בִּתְחִלָּה אָמַר מִלְּתָא דִּבְדִיחוּתָא לְשַׂמֵּחַ וּלְפַקֵּחַ דַּעַת הַתַּלְמִידִים, כִּי הוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם מְאֹד מְאֹד כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל וְאַחַר כָּךְ יְתִיב בְּאֵימָתָא וְכוּ', כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַנַּ"ל עַל יְדֵי יִרְאָה. דְּרוֹר לְשׁוֹן חֵרוּת בְּחִינַת אַשְׁרֵךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים:

"וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם". שֶׁלֹּא תֹּאמַר אֶשְׁנֶה לָהֶם הַפֶּרֶק פַּעַם אַחַת וּשְׁתַּיִם עַד שֶׁתְּהֵא שְׁגוּרָה בְּפִיהֶם וְכוּ' אֶלָּא עָרֹךְ לִפְנֵיהֶם כְּשֻׁלְחָן הֶעָרוּךְ לִפְנֵי הָאָדָם וְכוּ' וּמוּכָן לֶאֱכֹל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּלִמּוּד שֶׁל קָיוּם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹות וְכוּ'. פָּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאַחַר כָּךְ, כִּי עִקַּר הוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁלֹּא יִכְנֹס וְיִסְתַּכֵּל בַּחֲבֵרוֹ לְרָעָה כִּי אִם לְטוֹבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, בִּדְבָרֵינוּ שָׁם בַּפָּרָשָׁה הַנַּ"ל:

כִּי מוּבָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁהַגּוֹרָל שֶׁל הָמָן הוּא שֶׁרְצָה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הָיָה הַגּוֹרָל שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרוּךְ מָרְדְּכַי וְאָרוּר הָמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזָאזֵל שֶׁיָּנַק מִבְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "הֲמִן הָעֵץ וְכוּ'". וְעִקַּר הָרַע הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת עז"א ועוא"ל שֶׁהֶשְׂלִכוּ מִשָּׁמַיִם וְחָטְאוּ וְכוּ'. שֶׁכָּל הַקִּטְרוּג שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת נִמְשָׁךְ עַל יָדָם, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם נִכְנָע הָמָן. וְעַל כֵּן עִקַּר שֵׁם יוֹם טוֹב זֶה הוּא פּוּרִים, עַל שֵׁם הַפּוּר, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים פּוֹעֲלִין בַּקָּשַׁת סְלַח נָא עַל חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְנִרְמוּ הַחֶרְבָּן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם, כִּי עִקַּר פְּגַם הַמְרַגְּלִים שֶׁנִּכְשְׁלוּ עַל יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם הַפַּחַד שֶׁל עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב וְכוּ'". וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁיְּכוֹל לְהַכְנִיעוֹ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁכִּבֵּר נִגְזַר עֲלֵיהֶם הַגְּזֵרָה לָמוּת בַּמִּדְבָּר רָצוּ אָז לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִלָּחֵם, אֲבָל אָז לֹא הוֹעִיל עוֹד. וְאָז נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר שֶׁמֹּשֶׁה בְּעַצְמוֹ הִתְרָה בָּהֶם שֶׁלֹּא יַעֲלוּ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, כִּי וְהָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב בָּהָר וְכוּ', כִּי עֲמָלֵק מֵעוֹלָם רְצוּעָה

מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל. וּבְפוּרִים צְרִיכִין לְתַקֵּן כָּל זֶה, וְעַל כֵּן אִיתָא בַּתִּקּוּנֵי זֹהַר שֶׁפּוּרִים הוּא בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים:

"הֻוּוּ מְתוּנִים בַּדִּין". בְּחִינַת כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ. תִּקּוּן בְּחִינַת כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ וְכוּ', מָרְדְּכַי בְּחִינַת חֲרוּת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין שֶׁבְּכָל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַקַּל וְהַגָּרוּעַ וְכוּ' מְאֹד מְאֹד. וּבִכְלָלִיּוּת הַזְּמַנִּים וּבִפְרָטִיּוּת בְּשִׁנּוּי הַזְּמַנִּים וְכוּ'. אֲפִלּוּ בְּעִקְּבוֹת מְשִׁיחָא בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תֹּקֶף הַהֶסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּשְׁלֵמוּת גְּמַר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁתִיקָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֶחָזָה אֶסְתֵּר פֶּלֶךְ הַשְׁתִיקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת". וְכֵן רָחֵל אִמֵּנוּ וּבִנְיָמִין וְשָׁאוּל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

כִּי צְרִיכִין מְתִינוּת גָּדוֹל לְהַמְשָׁכַת הַדַּעַת הַנַּ"ל:

לְגַלְגְּלוֹתָם בְּחִינַת גַּלְגַּל הַחוֹזֵר בְּחִינַת מַה שֶׁמְּבֹאָר עַל דְּרֵידְל, עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה תַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה בְּחִינַת מָאן דְּזְעֵיר הוּא רַב מָאן דְּרַב הוּא זְעֵיר, וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת גִּלְגּוּלָא דְּנִשְׁמָתִין, כַּמּוּבָא בְּשִׂיחוֹת הָרַ"ן, עַיֵּן שָׁם:

חלקת שתפים הֲלָכָה א, בְּהִלְכוֹת נִזְקֵי שְׁכֵנִים הֲלָכָה א', אוֹת ה':

הלכות חלקת שתפים

פרק א

חלק א

כָּל דָּבָר שֶׁאִם יַחֲלֹק שְׁמוֹ עָלָיו כּוֹפִין לַחֲלֹק וְכוּ'. כָּל חָצֵר שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת חוּץ אַרְבַּע' אַמּוֹת שֶׁלְּפָנֶי פֶּתַח הַבַּיִת אֵין שְׁמוֹ חָצֵר וְכָל בַּיִת שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבַּע' אַמּוֹת אֵין נוֹתְנִין לְפָתְחוֹ אַרְבַּע' אַמּוֹת, עַיֵּן שָׁם:

עַל פִּי הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר עַל סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא 'בְּנִי לָן בֵּיתָא בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא' אֲמַר שֵׁם, וְקָם וְתָלָא בֵּין שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכוּ' בְּסִימָן כ"ח. כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרוֹת הַנְּפוּלוֹת הַבָּאִין מִד' אַלְפִין הַנְּפוּלִים שֶׁמְּקַבְּלִים מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁדִּין יְהוּדְאִין עַל יָדָם בָּאִים כְּפִירוֹת וְכוּ' וְהַתִּקּוּן לָזֶה הַכְנָסַת אוֹרְחִים צַדִּיקִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים עַל יְדֵי זֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הִקְרִיב תְּמִידִין, תְּמ"ד הוּא בְּחִינַת הַד' אַלְפִין הַנַּ"ל שֶׁעוֹלִין תְּמ"ד, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין הָאַלְפִין הַנְּפוּלִין שֶׁעַל יָדָם נִבְנָה בְּחִינַת בַּיִת בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא, כִּי אֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ, אֲבָל עַל יְדֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים בּוֹנֶה בֵּיתוֹ בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא בִּבְחִינַת אָמַר שֵׁם וְקָם וְתָלָא בֵּין

שְׁמַיָּא לְאַרְעָא כוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וּמְתַקֵּן וּמַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְעַל כֵּן שִׁעוּר בַּיִת לְכָל דָּבָר הוּא אַרְבַּע אַמּוֹת, כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לִבְנוֹת בֵּיתוֹ בְּקֶרֶשָׁה שֶׁיִּהְיֶה בֵּיתוֹ בְּבְחִינַת בַּיִת הַנִּבְנֶה בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא שֶׁלֹּא יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּבְחִינַת בַּיִת בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא שֶׁהוּא מְקוֹם הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם אֲוִירָא דְּעָלְמָא כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת הוּא כְּדֵי לְהַשְׁמֵר מֵהֶם, כִּי הַבַּיִת הוּא מָקוֹם מְשֻׁמָּר מֵהַחִיצוֹנִים שֶׁמְּקוֹמָן בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא, וּבַבַּיִת נִסְתָּרִין מֵהֶם, כִּי הַבַּיִת הוּא מָקוֹם מְשֻׁמָּר מֵהַחִיצוֹנִים שֶׁשּׁוֹרִים בַּחוּץ שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא וְעַל כֵּן עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַד' אַלְפִין הַנַּ"ל בַּקֶּרֶשָׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וְכוּ' (מִשְׁלֵי כד), כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת בְּחָכְמָה כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן רסו). וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, כִּי הַתְחָלַת הַתּוֹרָה בְּ'ב', כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת הוּא עַל יְדֵי חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶהוּ "בְּרֵאשִׁית", כִּי רֵאשִׁית חָכְמָה (תְּהִלִּים קיא). וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית-בֵּי"ת רֵאשִׁית בְּחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וּבֵית כָּזֶה הוּא בְּחִינַת בַּיִת הַנִּבְנֶה בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". בְּחִינַת בַּיִת הַנִּבְנֶה בְּחָכְמָה דְּקֹאִים בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא וְזֶהוּ אֲמַר שֵׁם וְכוּ', כִּי אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבֵית הַנִּבְנֶה עַל יְדֵי חָכְמַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי ד' אַלְפִין דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת בַּיִת הַנִּבְנֶה בְּשֵׁם ה', וְעַל יְדֵי זֶה הַבַּיִת מְשֻׁמָּר מִן הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא כַּנַּ"ל, כִּי הַבַּיִת הַנִּבְנֶה בְּחָכְמָה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַד' אַלְפִין הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה מִתְקַנִּין וּמַעֲלִין הָאַלְפִין הַנִּפּוּלִין וְעַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת וְהַכְּפִירוֹת בְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שִׁעוּר הַבַּיִת אַרְבַּע אַמּוֹת, כִּי אַרְבַּע' אַמּוֹת זֶה בְּחִינַת הַד' אַלְפִין הַנַּ"ל, כַּמּוּבָא וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּהַבַּיִת אַרְבַּע' אַמּוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּתוֹכוֹ הַד' אַלְפִין הַנַּ"ל בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בַּיִת קַיָּם וּמְשֻׁמָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבַּיִת בִּשְׁבִיל שְׁמִירָה מִן הַחִיצוֹנִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בַּחוּץ בִּבְחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה, בְּחִינַת ד' גְּדוֹלָה דְּאֶחָד שֶׁקּוֹבְעִין בְּפֶתַח הַבַּיִת, כִּי פֶּתַח הַבַּיִת הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּתַח כַּיָּדוּעַ וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לִפְנֵי פֶּתַח הַבַּיִת כְּשִׁשִּׁ בְּהַבַּיִת אַרְבַּע אַמּוֹת. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּדֵי לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ. כִּי פֶּתַח הַבַּיִת הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה. וּכְשִׁשִּׁ בְּהַבַּיִת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת ד' אַלְפִין הַנַּ"ל אָז עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וּמַכְנִיעִין הַכְּפִירוֹת הַבָּאִין מֵאֲוִירָא דְּעָלְמָא

כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַפֶּתַח שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה נוֹתְנִים לִפְנֵי הַפֶּתַח גַּם כֵּן אַרְבַּע אַמּוֹת כְּנֶגֶד ד' אַלְפִין הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּתַח עִקַּר תִּקּוּנָהּ עַל יְדֵי ד' אַלְפִין הַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְבָרֵר וּלְהַכְנִיעַ כָּל הַכְּפִירוֹת הַנֶּאֱחָזִין בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּדֵי לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ. 'מַשָּׂאוֹ' זֶה בְּחִינַת כְּפִירוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (שִׂיחוֹת הָר"ן דַּף י"ג עָמוּד ב) מִפְּסוּק מַשָּׂאֲכֶם וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְלַמֵּד, שֶׁהָיוּ אֶפִּיקוֹרְסִים, עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הַכֹּל הוּא כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם מֵהַחִיצוֹנִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעִקַּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא כְּפִירוֹת וְעַל כֵּן עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה בִּבְחִינַת נִשְׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שַׁבָּת לא), כִּי עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְעִיקָּר בֵּירוּר הָאֱמוּנָה הִיא דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַד' אַלְפִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה וְיֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְבָרֵר וּלְהַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּכָל דָּבָר כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁנּוֹתְנִין אַרְבַּע אַמּוֹת לִפְנֵי הַפֶּתַח שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּדֵי לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת הַנֶּאֱחָזִין בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהֵם בְּחִינַת מַשָּׂאוֹי כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי הַפֶּתַח שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה מַכְנִיעִין הַכְּפִירוֹת עַל יְדֵי הָאַרְבַּע' אַמּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' אַלְפִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וּמַכְנִיעִין הַכְּפִירוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֶחָצֵר, כִּי הֶחָצֵר הוּא שְׁמִירָה לְהַבַּיִת. וְהֶחָצֵר בְּכָלָל הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהוּא שְׁמִירָה לְהַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה. כִּי הֶחָצֵר לִפְנֵי הַבָּתִּים, כִּי מִקֹּדֶם צְרִיכִין לִכְנֹס לֶחָצֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְאַחַר כָּךְ אֶל הַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה וְעַל כֵּן גַּם שְׁעוּר הֶחָצֵר אַרְבַּע' אַמּוֹת כְּנֶגֶד הַד' אַלְפִין הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַד' אַלְפִין הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת עַל יָדָם וְעַל כֵּן חֲצֵרוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנֶה לוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ, כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל שֶׁהִיא מְבֻרֶרֶת הַכֹּל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֶחָצֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה קוֹנָה לְהָאָדָם כָּל הַקִּנְיָנִים, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁבָּאִין הַחֻפָּצִים שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְתוֹךְ חֲצֵרוֹ עַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרְרִין עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲצֵר כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה נִקְנִין לוֹ, כִּי עִקַּר כָּל הַקִּנְיָנִים עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמְּבֻרֶרֶת הַכֹּל, וְעַל יְדֵי זֶה נִקְנִין כָּל הַקִּנְיָנִים מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר אֵיזֶה דָּבָר, וְעַל יְדֵי זֶה נִקְנֶה הַדָּבָר אֵלָיו וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲצֵר כַּנַּ"ל. וְעִקַּר עַל יְדֵי בְּחִינַת הַד' אַלְפִין הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לֶהָאֱמוּנָה לְבָרֵר כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר מִזֶּה גַּם בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הֶחָצֵר לִפְנֵי הַבָּתִּים, כִּי הַבַּיִת הוּא הֵפֶךְ לְגַמְרֵי מֵאֲוִירָא דְּעָלְמָא, כִּי שָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַד' אַלְפִין הַנַּ"ל בִּבְחִינַת

בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת כַּנַּ"ל, אֲבָל הֶחָצֵר הוּא פְּתוּחַ לָאֲוִירָא דְּעָלְמָא, רַק שֶׁמַּקֵּף מְחִצּוֹת, וְזֶה בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁסְּמוּכָה אֶל הַחוּץ כִּדֵּי לְבָרֵר בֵּרוּרִים מֵאֲוִירָא דְּעָלְמָא בִּבְחִינַת זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וְכוּ', כַּמְבֹאָר וּמוּבָן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת פֶּתַח הַבַּיִת שֶׁסְּמוּכָה לַחוּץ גַּם כֵּן לַאֲוִירָא דְּעָלְמָא וְשָׁם עִקַּר הַבֵּרוּר. וְעַל כֵּן צְרִיכִין שָׁם שְׁמִירָה מִן הַחִיצוֹנִים מִבְּחִינַת אֲוִירָא דְּעָלְמָא, כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה ד' גְּדוֹלָה דְּאֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה מֵאֲוִירָא דְּעָלְמָא, שֶׁהֵם הַחִיצוֹנִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת הַד' אַלְפִּין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת, ד' גְּדוֹלָה דְּאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה' כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת אֲמַר שֵׁם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ עִנְיַן כָּל הַחֲפָצִים שֶׁהֵם כָּל הַקִּנְיָנִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהָאָדָם יוֹצֵא לַחוּץ וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן וּמְבָרֵר בֵּרוּרִים, עַל יְדֵי זֶה וּמֵבִיא הַכֹּל אֶל הֶחָצֵר וּמְפָרֵק מַשָּׂאוֹ לִפְנֵי פֶּתַח הַבַּיִת, כִּי שָׁם עִקַּר הַבֵּרוּר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כָּל הַקִּנְיָנִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְעַל כֵּן הֶחָצֵר קוֹנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֶחָצֵר וְשֶׁלִּפְנֵי פֶּתַח הַבַּיִת, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' אַלְפִּין כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ בַּבַּיִת אַרְבַּע אַמּוֹת. כִּי בְּלֹא זֶה אֵינוֹ נִקְרָא בַּיִת, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַד' אַלְפִּין הַנַּ"ל הֵם בִּבְחִינַת בַּיִת כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַבַּיִת נִבְנֶה עַל יָדֶם כַּנַּ"ל וְאָז דַּיְקָא יֵשׁ כֹּחַ לִבְחִינַת פֶּתַח הַבַּיִת וְהֶחָצֵר שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה לְבָרֵר. וְעַל כֵּן נוֹתְנִים לָהֶם גַּם כֵּן אַרְבַּע אַמּוֹת, כִּי הֵם מְקַבְּלִין מִד' אַלְפִּין הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר כֹּחַ הָאֱמוּנָה לְבָרֵר עַל יְדֵי בְּחִינַת הַד' אַלְפִּין כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת 'כָּל שְׁאֵלוּ יַחֲלֹק שְׁמוֹ עָלָיו' שְׁמוֹ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הוּא הַשֵּׁם בִּבְחִינַת אֲמַר שֵׁם וְקָם וְתֹלֶא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא. כִּי הַבַּיִת הַנִּבְנֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַד' אַלְפִּין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת כַּנַּ"ל. זֶה בְּחִינַת בַּיִת הַנִּבְנֶה בְּשֵׁם ה' בְּחִינַת מְזוּזָה כַּנַּ"ל (כִּי שֵׁם בְּחִינַת מַלְכוּת עִקָּרוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת הַד' אַלְפִּין כַּיְּדוּעַ), כִּי עִקַּר הַשֵּׁם הוּא בִּבְחִינַת בַּיִת, בִּבְחִינַת וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם (יְשַׁעְיָה נו), כִּי אֲוִירָא דְּעָלְמָא הַנַּ"ל אֵין לָהֶם שֵׁם בִּבְחִינַת לֹא שֵׁם לוֹ וְכוּ' (אִיּוֹב יז), בִּבְחִינַת וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב (מִשְׁלֵי כא) וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהַדֶּרֶךְ מְמַעֲטָת אֶת הַשֵּׁם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁנּוֹסֵעַ בַּדֶּרֶךְ וְנָע וָנָד בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא, עַל יְדֵי כָּךְ נִתְמַעֵט הַשֵּׁם, כִּי עִקַּר הַשֵּׁם בַּבַּיִת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִבְטִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם "וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ". כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם:

לְפִי שֶׁהַדֶּרֶךְ מְמַעֶטֶת אֶת הַשֵּׁם וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹסֵעַ בַּדֶּרֶךְ וְנָע וָנָד בַּאֲוִיר הָעוֹלָם, עִם כָּל זֶה הַכֹּל לְטוֹבַת הָעוֹלָם כִּדֵּי לְבָרֵר מִשָּׁם נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּפְּלוּ וְנִדְחוּ בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא. וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר הִלּוּכוֹ וּנְסִיעָתוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכֶה לְבָרְרָם עַל יְדֵי זֶה, אַדְרַבָּא, יִגְדַּל שְׁמוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי נִתְגַּדֵּל שֵׁם ה' עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁמְּלַקֵּט וּמַעֲלֶה

אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְעַל יְדֵי זֶה יִגְדַּל שְׁמוֹ גַּם כֵּן וְזֶהוּ בְּחִינַת הַכְנָסַת אוֹרֵחַ תַּלְמִיד חָכָם הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה בּוֹנֶה בֵּיתוֹ בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא, בִּבְחִינַת אֲמַר שֵׁם, 'וְקָם וְתָלָא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא כַּנַּ"ל' וּמַכְנִיעַ בְּחִינַת אָווֹירָא דְּעָלְמָא כַּנַּ"ל. כִּי זֶה הָאִישׁ קָדוֹשׁ הָעוֹבֵר תָּמִיד וְהוּא נוֹסֵעַ בַּאֲווֹירָא דְּעָלְמָא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. שֶׁזּוֹכֶה אֶחָד לְהַכְנִיס הָאוֹרֵחַ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְזֶה הָאוֹרֵחַ הַנַּ"ל מַכְנִיס כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכָל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵעֱלָה מִבַּחוּץ וְהוּא מַכְנִיס כֻּלָּם לְתוֹךְ הַבַּיִת, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִים לֶאֱסֹף וְלִכְנֹס הַבַּיְתָה, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּנָם לִכְנֹס מִבַּחוּץ מֵאֲווֹירָא דְּעָלְמָא לְתוֹךְ הַבַּיִת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה זֶה הַמַּכְנִיס אוֹרְחִים כָּאֵלּוּ, לְהַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת הַבָּאִין מֵאֲווֹירָא. וְזוֹכֶה שֶׁיִּבָּנֶה בֵּיתוֹ בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא עַל יְדֵי שֵׁם ה' בְּחִינַת ד' אַלְפִּין הַנַּ"ל, כִּי שֵׁם ה' יִגְדַּל עַל יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל שֶׁהִכְנִיס לְתוֹךְ הַבַּיִת עַל יְדֵי שֶׁהִכְנִיס הָאוֹרֵחַ הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, כִּי הָעִקָּר הוּא הַשֵּׁם, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר בִּבְחִינַת 'נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ'. וְעִקַּר תִּקּוּן הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ הוּא לְהַחֲזִיר לָהֶם אֶת שְׁמָם וְעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וְנִכְלָלִים בְּשֵׁם ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲבֹדַת הַשֵּׁם שֶׁהָרָשָׁע אוֹבֵד וְשׁוֹכֵחַ שְׁמוֹ לְאַחַר מִיתָתוֹ וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ כְּשֶׁיַּחֲזֹר לִשְׁמוֹ שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מִשֵּׁם ה'. וְעַל כֵּן שִׁעוּר הַחֲלָקָה שֶׁל כָּל דָּבָר הוּא שֶׁאִם יַחֲלֹק שְׁמוֹ עָלָיו, אַךְ עִקַּר הַשֵּׁם הוּא בִּבְחִינַת בַּיִת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שִׁעוּר הַבַּיִת וְהֶחְצֵר אַרְבַּע' אַמּוֹת. שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' אַלְפִּין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת דִּקְדֻשָּׁה. בִּבְחִינַת אֲמַר שֵׁם וְקָם וְתָלָא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן כָּל הַנַּחֲלָה שֶׁל אָדָם נִקְרָא שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְנַחֲלָה. כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים שֶׁל אָדָם הֵם בְּחִינַת שֵׁם, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן נט) וְעִקַּר הוּא הַבַּיִת, כִּי זֶה עִקַּר הַנַּחֲלָה וְשָׁם עִקַּר הַשֵּׁם בִּבְחִינַת וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת נִזְקֵי שְׁכֵנִים הֲלָכָה ג':

חֲלֻקַּת שְׁתָּפִים ד:

אֵין חוֹלְקִין הֶחָצֵר עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ כְּדֵי אַרְבַּע אַמּוֹת לָזֶה וְלָזֶה. וְגַם אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל פֶּתַח וּפֶתַח לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ:

כִּי אִיתָא בְּהַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת "תְּהוֹמֹת יְכַסְיֻמוּ" וְכוּ' (סִימָן ט) עַל פָּסוּק צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְהַכְּלָל שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם מְשֻׁקָּע בְּחֹשֶׁךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת אָז עִקַּר תַּקָּנָתוֹ שֶׁיְּמַשִּׁיךְ עַצְמוֹ לְהָאֱמֶת. וְיַבִּיט רַק עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכֵן בִּתְפִלָּה כְּשֶׁהָאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל. וְאָז הַקְּלִפּוֹת מְסַבְּבִין אוֹתוֹ וּמְבַלְבְּלִים אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן וְכוּ'". אָז עִקַּר עֲצָתוֹ שֶׁיִּרְאֶה לוֹמַר דִּבּוּר הַתְּפִלָּה בֶּאֱמֶת בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים

יֹאמַר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת בִּפְשִׁיטוּת. וַאֲזַי זֶה הַדִּבּוּר הָאֱמֶת יָאִיר לוֹ לָצֵאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, כִּי אֱמֶת הוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת ה' אוֹרִי, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא עֶצֶם הָאֱמֶת וְכוּ'. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הָאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לוֹ וְזוֹכֶה לִרְאוֹת הַפְּתָחִים אֵיךְ לָצֵאת מִן הַחֹשֶׁךְ, כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ שָׁם פְּתָחִים הַרְבֵּה בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ', רַק שֶׁאֵין רוֹאִין אוֹתָן. וְעַל יְדֵי הָאֱמֶת מֵאִיר לוֹ הָאֱמֶת לִרְאוֹת הַפְּתָחִים לָצֵאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְתִפְלָה וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכֶה לְפַרְנָסָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן לִפְנֵי הַפֶּתַח, כִּי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע אֲמוֹת זוֹכִין לוֹ כָּל הַקִּנְיָנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. כִּי עִקַּר כָּל הַזְּכִיּוֹת וְהַקִּנְיָנִים שֶׁל הָאָדָם הוּא עַל יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁמְּבָרֵר, כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים. וְעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת, וּכְפִי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁמְּבָרֵר כֵּן זוֹכֶה לְקִנְיָנָיו וַחֲפָצָיו, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּתוֹךְ חֻפְצֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הֵם מְנֻחָין וּמְפֻזָּרִין בֵּין הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחֹשֶׁךְ גָּדוֹל. עַל כֵּן קָשֶׁה לְבָרְרָם מְשָׁם. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה (שַׁבָּת לא). וֶאֱמוּנָה הוּא אֱמֶת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מֵאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, [צָדֶק] כַּד אִתְחַבַּר בָּהּ אֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה, הַיְנוּ כְּשֶׁהָאָדָם נִכְנָס בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁשָּׁם יֵשׁ חֹשֶׁךְ גָּדוֹל שֶׁמְּסַבֵּב אֶת הַקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַד שֶׁמְּגַדֵּל הַחֹשֶׁךְ קָשֶׁה מְאֹד לִרְאוֹת לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְגַם יָכוֹל לְהָיוֹת שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, יִשְׁתַּקַּע הוּא בְּעַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וְיִשְׁכַּח אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְיִתְרַחֵק מֵעֲבוֹדָתוֹ עַל יְדֵי טִרְדַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכָל זֶה מִגֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ שֶׁיֵּשׁ שָׁם כַּנַּ"ל, עַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן וְהָעֵצָה לָזֶה הוּא אֱמֶת. שֶׁיִּרְאֶה לִזְהֵר מְאֹד מְאֹד לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה. וְיִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד לְבִלְתִּי לְהַחֲלִיף וְלִבְלִי לְשַׁנּוֹת דִּבּוּרוֹ כְּלָל, רַק כָּל דְּבָרָיו וְכָל עִנְיָנָיו בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן יִהְיוּ אֱמֶת וָצֶדֶק. וַאֲזַי עַל יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמֶת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, זֶה הָאֱמֶת יָאִיר לוֹ לִרְאוֹת הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל שֶׁסְּבִיב הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַכְּלוּאִים שָׁם, שֶׁמֵּחֲמַת גֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ אֵינָם יְכוֹלִים לָצֵאת מִשָּׁם, אֲבָל עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁבַּמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לִרְאוֹת הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם, וְעַל יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לְהוֹצִיא כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִשָּׁם, וְעַל יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לְרֵוַח גָּדוֹל לְפַרְנָסָה וּלְעֶשִׁירוּת, כִּי עַל יְדֵי בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת זוֹכִין בְּכָל הַקִּנְיָנִים וְהָעֶשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה זוֹכִין לְפַרְנָסָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ח

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹאֶה הַפְּתָחִים לְבָרֵר וּלְהוֹצִיא הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל חֵפֶץ וְחֵפֶץ שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וְעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ נִשְׁקָע בְּעַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כִּי הָאֱמֶת מֵאִיר לוֹ כָּל הַפְּתָחִים אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁיֵּשׁ שָׁם וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ בְּרְשׁוּת הָרַבִּים, כִּי רְשׁוּת הָרַבִּים הוּא רְשׁוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים כַּיָּדוּעַ. אֲבָל אֶפְלּוּ כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים, גַּם שָׁם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. וְאֶלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַוָיָה כַּמּוּבָא. הַיְנוּ כִּי בְּכָל אָדָם יֵשׁ בּוֹ שָׁם הַוָיָה בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ, דְּלֵית אֵיבָר דִּלָּא שַׁרְיָא בֵּהּ שֵׁם הַוָיָה וְשֵׁם ה' זֶה בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת. בְּחִינַת ה' אוֹרִי, כִּי אֱמֶת ד' לְעוֹלָם, כִּי בְּכָל אָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֶפְלּוּ בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה אֶפְלּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים גַּם שָׁם בְּוַדַּאי עֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה הַמֻּשְׁרֶשֶׁת בּוֹ. וְזֹאת הַנְּקֻדָּה הִיא בְּחִינַת שֵׁם הַוָיָה בָּרוּךְ הוּא הַמֻּשְׁרָשׁ בְּכָל אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת וּמִבְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם בֶּן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. מֵאוֹר הַזֶּה נִמְשָׁכִין אַרְבַּע אֲמּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם בְּכָל מָקוֹם לְהוֹרוֹת שֶׁאֶפְלּוּ אִם הָאָדָם בְּמָקוֹם שֶׁהוּא אֶפְלּוּ בְּמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים בִּבְחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים גַּם שָׁם יֵשׁ לוֹ מָקוֹם וְאֵין שׁוּם מְנִיעָה וּבִטּוּל בָּעוֹלָם, כִּי אֶפְלּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בִּמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים יֵשׁ לוֹ מָקוֹם בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵאוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא מִתְפַּשֵּׁט עַד אַרְבַּע אַמּוֹת. וְנוֹתֵן לוֹ מָקוֹם אֲפִלּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְעַל כֵּן אֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת קוֹנִין לוֹ כָּל הַקִּנְיָנִים, כִּי עַל יְדֵי אֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת, עַל יְדֵי זֶה רוֹאֶה הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ בְּתוֹךְ בְּחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים. וַאֲזַי כְּשֶׁרוֹאֶה הַפְּתָחִים אֲזַי יָכוֹל לְהוֹצִיא וּלְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַמְשֻׁקָּעִים שָׁם בְּתוֹךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַחֹשֶׁךְ. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת, עַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה כָּל הַקִּנְיָנִים כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לִפְנֵי הַפֶּתַח לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ, כִּי עִקַּר כָּל הַקִּנְיָנִים וְהַחֲפָצִים שֶׁל אָדָם הֵם בְּבֵיתוֹ. שֶׁשָּׁם הוּא מָקוֹם מְשֻׁמָּר. וְשָׁם הֵם בִּרְשׁוּתוֹ, אֲבָל כָּל עֲשִׂירוּתוֹ וְהוֹן בֵּיתוֹ צָרִיךְ לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ מִחוּץ לִפְנִים. שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת לַחוּץ אֶל הַשּׁוּק שֶׁהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים לַעֲשׂוֹת שָׁם מַשָּׂא וּמַתָּן. וּלְבָרֵר הָעֲשִׂירוּת שָׁם וּלְהַכְנִיסוֹ מִחוּץ לִפְנִים. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן צֵאתְךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְכוּ'". וְכָל זְמַן הוּא בְּשִׁבְיל בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּפְלוּ לִמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים. לְבָחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים, עַל

כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הָעֲשִׁירוּת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיּוֹצֵא קְצָת לַחוּץ לִרְשׁוּת הָרַבִּים לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שָׁם. וּלְהַכְנִיס כָּל מַה שֶּׁיְּרוּיחַ שָׁם מִחוּץ לִפְנִים וְעַל כֵּן נוֹתְנִין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת לִפְנֵי הַפֶּתַח, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְכָנֵס לְתוֹךְ הַפֶּתַח, כִּי עִקַּר מַאֲרָב שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת הוּא אֵצֶל הַפֶּתַח דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם הֵם רוֹבְצִים וְאוֹרְבִים וְשׁוֹמְרִים לְבַלִּי לְהַנִּיחַ לִכְנֹס לְתוֹךְ פְּתְחֵי הַקְּדֻשָּׁה. כִּי הַקְּלִפּוֹת נִקְרָאִים נְטוּרֵי תֵּרְעָא שֶׁעוֹמְדִים אֵצֶל הַפֶּתַח. שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ לִכְנֹס מִחוּץ לִפְנִים עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה לְשַׁבְּרָם וְזֶה בְּחִינַת לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ. שֶׁהַחַטָּאת שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹבֵץ אֵצֶל הַפֶּתַח, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יד), "וּרְשָׁעִים עַל שַׁעֲרֵי צַדִּיק". שֶׁהָרְשָׁעִים שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת עוֹמְדִים עַל שַׁעֲרֵי צַדִּיק, שֶׁהֵם שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְאֵינָם מַנִּיחִים לִכְנֹס. וְעִקַּר הַכְנָעָתָם הוּא עַל יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת רוֹאִין אֶת הַפֶּתַח לִכְנֹס מִחוּץ לִפְנִים כַּנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לִכְנֹס לִפְנִים מוֹנְעִין אוֹתוֹ הַנָּטוּרֵי תֵּרְעָא לִכְנֹס. וְעִקַּר כֹּחָם לִמְנֹעַ הוּא מַה שֶּׁמִּתְפַּשְּׁטִין לִפְנֵי הַפֶּתַח וּמַחֲשִׁיכִין לִפְנֵי הָאָדָם עַד שֶׁאֵין רוֹאֶה הַפֶּתַח, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְנִיעָה כְּלָל, רַק הָעִקַּר הַמְנִיעָה הוּא הַחֹשֶׁךְ שֶׁנִּקְרָא מְנִיעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא חָשַׂכְתָּ וְכוּ'". הַיְנוּ מַה שֶּׁמְּרַמִּין אֶת הָאָדָם בְּבִלְבּוּלִים וּשְׁטוּתִים. וּמַחֲשִׁיכִין לִפְנֵי עֵינָיו בַּאֲחִיזַת עֵינַיִם. עַד שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁאֵין שׁוּם פֶּתַח לְפָנָיו לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בֶּאֱמֶת דֶּרֶךְ הַחַיִּים נָתוּן לִפְנֵי כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. רַק שֶׁהָאָדָם הוּא עִוֵּר וְאֵין רוֹאֶה אֶת הַפֶּתַח עַל יְדֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים חֹשֶׁךְ, שֶׁהֵם עִקַּר הַמְנִיעוֹת, שֶׁהֵם מַחֲשִׁיכִין אוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם עַד שֶׁאֵין רוֹאֶה הַפֶּתַח. בִּבְחִינַת וְאֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פֶּתַח הַבַּיִת הִכּוּ בַּסַּנְוֵרִים וְכוּ' וַיִּלְאוּ לִמְצֹא הַפֶּתַח. שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי לִכְנֹס מַחֲשִׁיכִין אֶת עֵינָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סַנְוֵרִים עַד שֶׁהוּא לוֹאֶה לִמְצֹא הַפֶּתַח. וְעַל כֵּן אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֱמֶת. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ רַק אֶל הָאֱמֶת בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם וּלְדַבֵּר דִּבְרֵי אֱמֶת בִּתְפִלָּתוֹ וּתְחִנָּתוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהוּא, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כְּלָל, אַף עַל פִּי כֵן יִרְאֶה עַל כָּל פָּנִים לְדַבֵּר הַדִּבּוּר שֶׁיְּדַבֵּר בֶּאֱמֶת, כְּגוֹן שֶׁיֹּאמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הוֹשִׁיעֵנִי! וְיֹאמַר אֵלּוּ הַתֵּבוֹת בֶּאֱמֶת, עַל כָּל פָּנִים. וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר דִּבּוּרִים, עַל כָּל פָּנִים יֹאמַר אוֹתָם בֶּאֱמֶת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אוֹתָם בְּחִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת כָּרָאוּי, עַל כָּל פָּנִים יֹאמַר אוֹתָם בִּפְשִׁיטוּת בֶּאֱמֶת וַאֲזַי הָאֱמֶת יָאִיר לוֹ וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת הַפֶּתַח. וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי אֵין שׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְתֵכֶף כְּשֶׁרוֹאִין הַפֶּתַח נִכְנָסִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְבֶטַח:

חלק י

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹתְנִין אַרְבַּע אַמּוֹת לִפְנֵי הַפֶּתַח לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ, כִּי הָאַרְבַּע אַמּוֹת הֵם בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת. שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשֵּׁם ה'. שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּזוּזָה שֶׁאֲצָל הַפֶּתַח, שֶׁהִיא שֵׁם ה', כִּי עִקַּר קְבִיעוּת הַמְּזוּזָה הוּא בִּשְׁבִיל לְגָרֵשׁ הַחִיצוֹנִים שֶׁשּׁוֹרִין אֲצָל הַפֶּתַח כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמְּזוּזָה מְסֻגָּל לַעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר 'צִוִּיתָ צֶדֶק' וְכוּ' (סִימָן כג), כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִין הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִחוּץ לִפְנִים מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹךְ הַבַּיִת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ זוֹכִין רַק עַל יְדֵי מְצָוֹת מְזוּזָה, כִּי הָעִקָּר הוּא לְהַכְנִיסָם לְתוֹךְ הַפֶּתַח שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה עִם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרוֹצֶה אֲצָל הַפֶּתַח דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי מְזוּזָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגָרְשִׁין אוֹתָן מִן הַפֶּתַח, וְאָז יְכוֹלִין לְהַכְנִיס נִיצוֹצוֹת הַרְבֵּה מִחוּץ לִפְנִים, עַל כֵּן זוֹכִין עַל יְדֵי זֶה לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת מִבְּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹתְנִין לְכָל אֶחָד אַרְבַּע אַמּוֹת לִפְנֵי הַפֶּתַח שֶׁחַיָּב בְּמְזוּזָה, כִּי בַּיִת שֶׁאֵין חַיָּב בְּמְזוּזָה אֵין נוֹתְנִין אַרְבַּע אַמּוֹת לְפִתְחוֹ, כִּי אֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת הֵם בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת הַנִּמְשָׁךְ מִשֵּׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּזוּזָה שֶׁאֲצָל הַפֶּתַח, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת לַחוּץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִרְאוֹת הַפֶּתַח לִכְנֹס בּוֹ וּלְהַכְנִיס בּוֹ מַשָּׂאוֹ שֶׁהוּא הָעֲשִׁירוּת שֶׁבַּרַר בַּחוּץ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיסוֹ לִפְנִים לְתוֹךְ הַפֶּתַח, כִּי אִם עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת לִפְנֵי הַפֶּתַח נוֹתְנִין לוֹ לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ, הַיְנוּ שֶׁהַמַּשָּׂאוֹ שֶׁהוּא הָעֲשִׁירוּת שֶׁבֵּרַר בַּחוּץ. וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא הִכְנִיסוֹ בִּפְנִים נִקְרָא מַשָּׂאוֹ. מֻחְמָת שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ מְשֻׁמָּר לְגַמְרֵי, כִּי עֲדַיִן הַחִיצוֹנִים נֶאֱחָזִין בּוֹ וְאוֹרְבִים עָלָיו וְהֵם נִקְרָאִים "מַשָּׂאוֹי". שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲוֹנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי עֲוֹנוֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי". גַּם הַקְּלִפּוֹת הֵם בְּחִינַת אֶל אַחֵר-כְּפִירוֹת שֶׁנִּקְרָאִים מַשָּׂאוֹי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּשִׂיחוֹת הָר"ן) שֶׁהַכְּפִירוֹת נִקְרָאִים מַשָּׂא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מַשָּׂאֲכֶם". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י:

מְלַמֵּד, שֶׁהָיוּ אֻפִּיקוֹרְסִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן צְרִיךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לִפְנֵי הַפֶּתַח לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ, כִּי בְּאֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת מֵאִיר אוֹר הָאֱמֶת מִשֵּׁם ה' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְפָרֵק הַמַּשָּׂא מֵעָלָיו, כִּי עַל יְדֵי זֶה מְבַטֵּל אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאַרְבַּע אַמּוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַכְנִיס חֲפָצָיו מִחוּץ לִפְנִים עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר לוֹ לַחוּץ עַד אַרְבַּע אַמּוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹאֶה הַפֶּתַח, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת, לְהַכְנִיסָם מִחוּץ לִפְנִים כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בְּשַׁבָּתשֶׁבְּאֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת מֻתָּר לְטַלְטֵל כְּמוֹ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם אֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא חוּץ לַתְּחוּם, כִּי אֲפִלּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא מְקוֹם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁשָּׁם אָסוּר לְטַלְטֵל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא חוּץ לִתְחוּם הַקְּדֻשָּׁה, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּכָל מָקוֹם. שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת יֵשׁ לָהֶם דִּין רְשׁוּת הַיָּחִיד הַמֻּקָּף מְחִצּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁגָּבְהוֹ יוּד וְרָחְבּוֹ ד', שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הָוָיָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, כִּי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא שֵׁם ה' מֵאִיר לְהָאָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. אֲפִלּוּ אִם יָצָא בַּעֲוֹנוֹתָיו חוּץ לִתְחוּם הַקְּדֻשָּׁה. אַף עַל פִּי כֵן עַדַיִן אֵין יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי בְּכָל מָקוֹם יֵשׁ לוֹ ד' אַמּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי הָאֱמֶת יֵשׁ לוֹ מָקוֹם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִילּוּ חוּץ לִתְחוּם הַקְּדֻשָּׁה, וְגַם מִשָּׁם יָכוֹל לְדַבֵּק עַצְמוֹ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בְּכָל מָקוֹם כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

שֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן קע"א סָעִיף ג':

אֵיזֶהוּ דִּין חֲלָקָה? כָּל שֶׁאֵלּוּ יֵחָלֵק לְפִי הַשַּׁתְּפִים יַגִּיעַ לַפָּחוֹת שֶׁבָּהֶם חֵלֶק שֶׁשָּׁם הַכֹּל נִקְרָא עָלָיו וְכוּ'. כֵּיצַד? כָּל חָצֵר שֶׁאֵין בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת מְרֻבָּעוֹת, חוּץ מֵאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הַפְּתָחִים אֵינָהּ קְרוּיָה חָצֵר וְכוּ'. וּבְרֵישׁ סִימָן קע"ב מְבֹאָר, שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן בֶּחָצֵר לְכָל פֶּתַח וּפֶתַח שֶׁל הַבָּתִּים אַרְבַּע אַמּוֹת לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ, עַיֵּן שָׁם:

עַל פִּי הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סז), עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב. וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁיֵּשׁ רֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ'. שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין וּמִתְקַיְּמִים כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ. וְזֶה הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֵן וְהַפְּאֵר וְהַהֲדוּר וְהַיְּפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְכָל מִי שֶׁנִּכְלָל בּוֹ בְּהַפְּאֵר וְהַהֲדוּר וְהַחֵן הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ הוּא מְסֻתָּכָל עַל כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ לְשׁוּב לַהּ' יִתְבָּרַךְ לְתַקֵּן כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁנִּכְלוֹלִים בְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁהוּא רֹאשׁ בַּיִת. וְכָל מַה שֶּׁנִּגְדַּל וְנִתְפָּאֵר שֵׁם זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, נִגְדָּל וְנִתְפָּאֵר וְנִתְרוֹמֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בְּשֵׁם הַצַּדִּיקִים וְכוּ', כִּי שֵׁם ה' הוּא בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וּמִשְׁתַּלְשֵׁל מֵהֶם בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כַּמּוּבָא. וּמִקֹּדֶם הוּא נִמְשָׁךְ לִבְחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ בְּחִינַת תִּלְתָּ גְּוָנִין דְּעִינָא וּבַת עַיִן שֶׁהֵם ד' בְּחִינוֹת וְאַחַר כָּךְ מִשְׁתַּלְשֵׁל אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הַבַּיִת

הַמִּקְדָּשׁ. כִּי הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת עֵינַיִם וְכוּ'. וְשַׁבָּת מֵאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מֹחִין, כִּי מִתְּחִלָּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֵׂכֶל ה' שֶׁהוּא אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת בְּחִינַת אַרְבָּעָה מֹחִין, בְּחִינַת וָאֶמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה. וְהַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת שֶׁמֵּאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן לְכָל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי קִיּוּם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכֵן קִיּוּם כָּל דִּירוֹת וּבָתֵּי יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא הָרֹאשׁ וְהַמֹּחִין הַמְאִירִין לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וּלְכָל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמַצִּילִן מֵהַמְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת וּשְׂרֵפוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוֹת הַחִיצוֹנִים. הִפּוּךְ שֵׂם הַצַּדִּיקִי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂם ה', כִּי הֵם בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, הֶפֶךְ רֹאשׁ בַּיִת. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֵׂם הָרָאשִׁים וְהַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר. שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַצַּדִּיקִי אֱמֶת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית רֹאשׁ בַּיִת כְּלָלְיוּת הַתּוֹרָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּבֵית וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁקִּיּוּם וְחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבּוֹ מְשֻׁתָּף שֵׂם ה' שֶׁהוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל. כִּי כָּל הַדְּבָרִים נִמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם הָאַרְבַּע רָאשִׁים הַנִּמְשָׁכִין מֵהַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאַרְבָּעָה מֹחִין כָּל הָאַרְבָּעָה גְּוָנִין דְּעֵינָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ. שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַדְּבָרִים עִקַּר חִיּוּתָם מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שֶׁהוּא חִיּוּתָם בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ. וְעַל כֵּן הֵבִיא ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַבְּרוּאִים לִפְנֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁיִּקְרָא לָהֶם שֵׁמוֹת. "וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ". כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִילוֹ. וְהַכֹּל צְרִיכִין לָבוֹא אֵלָיו שֶׁיִּקְרָא לָהֶם שֵׁמוֹת שֶׁהֵם חִיּוּתָם, כִּי הוּא יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם חִיּוּת מִשֵּׁם ה' הַמְחַיֶּה הַכֹּל וּכְפִי הַחִיּוּת שֶׁמַּמְשִׁיךְ לָהֶם מִשֵּׁם ה' כְּמוֹ כֵן הוּא שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר. כִּי הַשֵּׁם הוּא הַחִיּוּת כַּנַּ"ל, וְדֶרֶךְ הַשֵּׁם מְקֻבָּל חִיּוּת מִשֵּׁם ה' כַּנַּ"ל (וְכַמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּהַתּוֹרָה 'וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים' בְּסִימָן נו וּבְשָׁאַר מְקוֹמוֹת עַיֵּן שָׁם), וְעַל כֵּן אֵין חוֹלְקִין שׁוּם דָּבָר כִּי אִם כְּשֶׁיִּשָּׁאֵר שְׁמוֹ עָלָיו, ' שְׁמוֹ' דַּיְקָא, כִּי הַשֵּׁם הוּא עִקַּר הַחִיּוּת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר שְׁמוֹ עָלָיו כְּאִלּוּ מַפְסִידוֹ וּמַזִּיקוֹ לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת וְהַקִּיּוּם שֶׁל הַדָּבָר הוּא הַשֵּׁם שֶׁל הַדָּבָר שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מְקֻבָּל חִיּוּת מִשֵּׁם ה' עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָרֹאשׁ בַּיִת הַמְקַיֵּם הַכֹּל שֶׁיּוֹדֵעַ הֵיטֵב שֹׁרֶשׁ הַשֵּׁם שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן אֵין חוֹלְקִין שׁוּם דָּבָר כִּי אִם כְּשֶׁיִּשָּׁאֵר לְכָל אֶחָד חֵלֶק שֶׁנִּקְרָא שֵׁם כֻּלּוֹ עָלָיו, כִּי עִקַּר הוּא הַשֵּׁם וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁאֵין חוֹלְקִין אֶת הֶחָצֵר עַד שֶׁיִּשָּׁאֵר לְכָל אֶחָד אַרְבַּע אַמּוֹת חוּץ אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל פֶּתַח וּפֶתַח שֶׁל הַבַּיִת. כִּי הֶחָצֵר הוּא לִפְנֵי הַבָּתִּים וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַחֲפָצִים וְכָל הָעֲשִׁירוּת שֶׁל הָאָדָם עִקַּר קִיּוּמוֹ הוּא כְּשֶׁבָּא לְתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁאָז עִקַּר שְׁמִירָתוֹ מֵהֶזֵּק כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהוּא בַּחוּץ אֵינוֹ מְשֻׁמָּר כְּלָל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הֶחָצֵר אֵינוֹ מְשֻׁמָּר כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הַבַּיִת דַּיְקָא, כִּי עִקַּר דִּירָתוֹ וִישִׁיבָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כִּי כָּל הַבָּתִּים שָׁרְשָׁם וְקִיּוּמָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַבָּתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכֻלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּתָם מֵהַצַּדִּיק הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא הָרֹאשׁ שֶׁל הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וְשֶׁל כָּל הַבָּתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן וְכוּ', שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֲפָצִים וְכָל הָעֲשִׁירוּת וְהַכֹּל כָּלוּל בִּבְחִינַת בַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי הָעוֹלָם דּוֹמֶה לְבַיִת וְכֻלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּתָם מֵהָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאוֹר וְהַגְּוָנִין הַמְאִירִין לְהַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַבָּתִּים וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן כָּל הָעֲשִׁירוּת עִקַּר קִיּוּמוֹ כְּשֶׁבָּא לְתוֹךְ הַבַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, שֶׁשָּׁם מְאִירִין הַגְּוָנִין עַל יְדֵי הָרֹאשׁ בַּיִת, שֶׁהוּא מַשְׁגִּיחַ וְשׁוֹמֵר הַכֹּל, כִּי מִמֶּנּוּ חִיּוּת הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שִׁעוּר בַּיִת אַרְבַּע אַמּוֹת, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן מְזוּזָה וּשְׁאָר דְּבָרִים, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת כְּנֶגֶד כָּל בְּחִינוֹת ד' הַנַּ"ל, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִשֵּׁם ה' שֶׁהוּא אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הָאַרְבָּעָה מֹחִין אַרְבָּעָה גְּוָנִין הַנַּ"ל אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ', שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת בַּיִת שֶׁשָּׁם מֵאִיר הָרֹאשׁ בַּיִת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בַּבַּיִת אַרְבַּע אַמּוֹת דַּיְקָא:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הַפְּתָחִים שְׁנוֹתְנִין בֶּחָצֵר לִפְנֵי כָּל פֶּתַח כְּדֵי לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי זֶה יְדוּעַ שֶׁעִקַּר הָעֵסֶק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלֶאכוֹת הוּא בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ לִמְקוֹר חֶצְבָּם, אֶל מָקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלָם בִּתְחִלָּה. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה בְּקֶדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּרָאוּי כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת. שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ וְחִיּוּת הַכֹּל וּבְכֹחָם יָכוֹל כָּל אֶחָד לַעֲסֹק בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעִקַּר הָעֵסֶק לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים מֵרְשׁוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל הָעֲשִׁירוּת הוּא שָׁם הֵם בִּבְחִינַת תִּשְׁתַּפְּכָנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חֻצוֹת. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבָרְרָם מִשָּׁם עַל יְדֵי עִסְקוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, לְהוֹצִיאָם וּלְבָרְרָם מִחוּץ לִפְנִים, דְּהַיְנוּ לְהוֹצִיאָם מֵהָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת לְהַכְנִיסָם

לְתוֹךְ הַבַּיִת דְּקֻדָּשָׁה שֶׁהוּא רְשׁוּת דְּקֻדָּשָׁה בְּחִינַת רְשׁוּת שֶׁל הָרֹאשׁ בַּיִת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְכַוֵּן בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּכָל תְּנוּעָה וּבְכָל הִלּוּךְ וּבְכָל דִּבּוּר שֶׁהוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר בִּשְׁעַת הָעֵסֶק שֶׁמַּפְנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיְּרוִיחַ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה לָעֲנִיִּים הֲגוּנִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. וְאָז זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן גָּדוֹל עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ, כִּי מְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִבְּחִינַת הַחִיצוֹנִים מִבְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, וּמַכְנִיסָם לְתוֹךְ הַבַּיִת, דְּהַיְנוּ לְהָרֹאשׁ בַּיִת. מֵאַחַר שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁכָּל כַּוָּנַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא לְהַכְנִיס הַנִּיצוֹצוֹת מִחוּץ לִפְנִים כַּנַּ"ל. וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁעִקַּר קִיּוּם כָּל הַחֲפָצִים וְכָל הָעֲשִׂירוּת הוּא כְּשֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתוֹ מִחוּץ לִפְנִים, לְתוֹךְ הַבַּיִת, שֶׁהוּא מָקוֹם מְשֻׁמָּר. וְהוּא עִקַּר דִּירַת הָאָדָם. וְשָׁם עִקַּר חִיּוּתוֹ וְתַעֲנוּגָיו מֵהָעֲשִׂירוּת וְהַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ, אֲבָל צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיס הָעֲשִׂירוּת לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת. וַאֲפִלּוּ בְּגַשְׁמִיּוּת רוֹאִין בְּחוּשׁ כַּמָּה יְגִיעוֹת יֵשׁ לְהָאָדָם קֹדֶם שֶׁמַּכְנִיס הַשֶּׂפַע וְהָרֶוַח שֶׁמְּרוִיחַ לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת, כִּי כַּמָּה פְּעָמִים נִמְצָא שֶׁהָאָדָם מְרַוִּיחַ וּמַרְוִיחַ וְאַחַר כָּךְ קֹדֶם שֶׁבָּא לְיָדוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ אֵין בְּיָדוֹ מְאוּמָה כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּעִקַּר הָעֲשִׂירוּת הָאֲמִתִּי, שֶׁהוּא בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁבְּשִׁבְיל זֶה עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כַּמָּה וְכַמָּה יְגִיעוֹת צְרִיכִין קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת עַד שֶׁיַּכְנִיסֵם וְיֶאֱסְפוּ לְבֵיתוֹ בֶּאֱמֶת, שֶׁיִּכָּנְסוּ לְרֹאשׁ בַּיִת, שֶׁאָז יִתְקַיֵּם גַּם עֲשִׂירוּתוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת גַּם כֵּן. וְכֵן בִּכְלַל עֲבוֹדַת ה' אֲפִלּוּ שֶׁל הַיּוֹשְׁבִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּאָהֳלֵי תוֹרָה. כַּמָּה וְכַמָּה יְגִיעוֹת צְרִיכִין קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לִכְנֹס לְתוֹךְ הַבַּיִת דְּקֻדָּשָׁה בֶּאֱמֶת, כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהִתְחִילוּ קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה', אֲבָל עֲדַיִן הֵם עוֹמְדִין בַּחוּץ, וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁנִּתְיַגְּעוּ וְטָרְחוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁנִּכְנְסוּ קְצָת לִפְנִים, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַבַּיִת וְהֵם עוֹמְדִים עֲדַיִן בֶּחָצֵר, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא זְכִיָּה גְּדוֹלָה, אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּכְנָסִין לַחֲצַר הַקֻּדָּשָׁה, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן אֵין מְקוֹם הֶחָצֵר מְשֻׁמָּר הֵיטֵב. וְעִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁיִּכָּנֵס לְתוֹךְ הַבַּיִת וּלְתוֹךְ כָּל הַהֵיכָלוֹת דְּקֻדָּשָׁה, אֲבָל קֹדֶם שֶׁרוֹצֶה לִכָּנֵס לְתוֹךְ הַבַּיִת צְרִיךְ יְגִיעָה גְּדוֹלָה מֵחָדָשׁ. וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁכַּמָּה בְּנֵי אָדָם הִתְחִילוּ קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת בִּיגִיעוֹת וְטִרְחוֹת וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן:

חלק ה

וְהָעִנְיָן עַל פִּי מַה שֶּׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת מִבַּאן שָׁם. שֶׁעַל יְדֵי הַתָּמִיד מַעֲלִין חִיּוּת הַקֻּדָּשָׁה מִמַּטָּה לְמַעְלָה וְעוֹשִׂין מֵחִיצוֹנִיּוּת פְּנִימִיּוּת, וּמַעֲלִין מֵעֲשִׂיָּה לִיצִירָה. וְנַעֲשֶׂה חִיצוֹנִיּוּת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת דִּיצִירָה פְּנִימִיּוּת לְפָנִימִיּוּת חָכְמָה בִּינָה דַּעַת דַּעֲשִׂיָּה וכו', עַיֵּן שָׁם. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים קְטֹרֶת. וּבָזֶה מַעֲלִין נִיצוֹצֵי הַקֻּדָּשָׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּמַלְבִּישִׁין מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל עֲשִׂיָּה וְאָז עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת כְּסִדְרָם, עַיֵּן שָׁם.

וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, כִּי לְפִי זֶה נִרְאֶה הַסֵּדֶר מְהֻפָּךְ, כִּי הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאמְרוּ קְטֹרֶת קֹדֶם פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, כְּדֵי לְבָרֵר תְּחִלָּה הַנִּיצוֹצוֹת מֵּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת וּלְהַלְבִּישׁ בְּחִינַת רַגְלֵי הָעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא מַלְכוּת דַּעֲשִׂיָּה. וְאַחַר כָּךְ יַעֲלוּ כְּסֵדֶר שֶׁמַּלְכוּת יַלְבִּישׁ נֶצַח הוֹד יְסוֹד וְנֶצַח הוֹד יְסוֹד חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת וְכוּ'. עַד שֶׁיַּעֲלֶה רֹאשׁ הָעֲשִׂיָּה לִיצִירָה עַל יְדֵי פָּרָשַׁת הַתָּמִיד. וּמַדּוּעַ אָנוּ עוֹשִׂין לְהֵפֶךְ שֶׁבְּתְחִלָּה אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה צְרִיכִין לַעֲלוֹת רֹאשׁ הָעֲשִׂיָּה לִיצִירָה, וְאַחַר כָּךְ קֹדֶם שֶׁעוֹלֶה בְּשִׁלֻּמּוּת אוֹמְרִים קְטֹרֶת לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת מֵּהַקְּלִפּוֹת לְהַלְבִּישׁ רַגְלֵי הָעֲשִׂיָּה. וְאָז דִּיְקָא עִקַּר עֲלִיַּת הָעוֹלְמוֹת כְּסֵדֶר וְהָיָה רָאוּי לְהַתְחִיל מִזֶּה, אַךְ אִם אָמְנָם יְסוֹד פְּנִימִיּוּת הַכַּוָּנוֹת שָׁגְבוּ מֵאִתָּנוּ מְאֹד. וְנָעֲלָם מֵאִתָּנוּ דַּרְכֵיהֶם הַנִּפְלָאִים, עִם כָּל זֶה מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לִמְצֹא בָּהֶם רְמָזִים לְדַרְכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל פִּי הַקְּדָמוֹת אֲמִתִּיּוֹת אָנוּ מְחֻיָּבִים לִמְצֹא כְּפִי שִׂכְלֵנוּ אֲשֶׁר חָנָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָעַד:

חלק ו

וְהָעִנְיָן הוּא לְפִי עִנְיוּת דַּעְתִּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה, כִּי יֵשׁ חָצֵר וּבַיִת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶחָצֵר שֶׁלִּפְנֵי הַמִּשְׁכָּן וְאַחַר כָּךְ הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיָה מְכֻסֶּה בִּיְרִיעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת. וְכֵן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיְתָה תְּחִלָּה הָעֲזָרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָצֵר, כִּי לֹא הָיָה עָלֶיהָ תִּקְרָה. וְאַחַר כָּךְ הַהֵיכָל וּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁהֵם עִקַּר הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּיִת, כִּי הָיָה עֲלֵיהֶם תִּקְרָה וְהִסְתַּכֵּל וּרְאֵה שֶׁקָּרְבַּן הַתָּמִיד וְכֵן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הָיָה עִקַּר מַעֲשֵׂיהֶם בְּתוֹךְ הֶחָצֵר, שֶׁהוּא הָעֲזָרָה, שֶׁשָּׁם הָיָה עוֹמֵד מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אֲבָל קְטֹרֶת הָיְתָה נַעֲשֵׂית בִּפְנִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת, שֶׁהוּא הַהֵיכָל. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה הַתָּמִיד קֹדֶם לַקְּטֹרֶת. וְכֵן מִתְנַהֵג עִם כָּל אָדָם בַּעֲבוֹדָתוֹ, כִּי בִּתְחִלָּה כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' אָז ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חוֹמֵל עָלָיו וּמְקַל עָלָיו וּמַנִּיחַ אוֹתוֹ לִכָּנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ. וְאָז הוֹלֵךְ לוֹ קְצָת כְּסֵדֶר, וְאָז עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ הוּא מַתְחִיל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמַתְחִיל לִכְנֹס קְצָת מְחוּץ לִפְנִים, אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְנַס לִפְנִים לֹא נִכְנַס כִּי אִם לִבְחִינַת חָצֵר. וַעֲדַיִן הוּא עוֹמֵד מְחוּץ לַבַּיִת. וּכְשֶׁרוֹצֶה לִכָּנֵס לְתוֹךְ הַבַּיִת, שֶׁהוּא הָעִקָּר, אֵין מַנִּיחִים אוֹתוֹ הַשּׁוֹמְרִים, שֶׁהֵם נְטוּרֵי תֵּרָעָא וְאָז אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכָּנֵס לְתוֹךְ הַבַּיִת עַד שֶׁיַּחֲזֹר וְיֵצֵא לַחוּץ לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים מֵּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. וְיִתַּקֵּן מֵהֶם תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים בִּבְחִינַת קְטֹרֶת. וְאָז דִּיְקָא יְכֻנַּס לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת, כִּי לִכְנֹס לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת אֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיַּחֲזֹר וְיָבֹרַר וְיַעֲלֶה וְיִתַּקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲלֶה הַנִּיצוֹצוֹת מֵּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהוֹרִידָם לְשָׁם בַּעֲוֹנוֹתָיו, אֲבָל זֶהוּ מֶחֱמַלְתּ ה' מַה שֶּׁלֹּא גָּזַר עָלָיו מִתְּחִלָּה שֶׁיְּבָרֵר וְיִתַּקֵּן תְּחִלָּה לְגַמְרֵי מַה שֶּׁפָּגַם. וְאַחַר כָּךְ יַתְחִיל לִכְנֹס לְחַצְרוֹת הַקֻּדֻּשָּׁה, כִּי אִם כֵּן הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לְכָל אָדָם לְהִתְקָרֵב, כִּי בְּתְחִלָּה בְּוַדַּאי אֵין בּוֹ שׁוּם כֹּחַ לְהַתְחִיל לִלְחֹם מִלְחָמָה כָּזֹאת לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת הָעֲשׁוּקוֹת

בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וּבִפְרָט שֶׁעֲדַיִן לֹא רָאָה מְאוֹרוֹת מִימָיו וְאֵין בּוֹ שׁוּם תְּשׁוּקָה עֲדַיִן לְעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי, עַל כֵּן מֵחֲמַלַת ה' שֶׁמַּנִּיחַ אוֹתוֹ תְּחִלָּה לִכְנֹס לַעֲבוֹדַת ה' אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא תִּקֵּן עֲדַיִן מַה שֶּׁקִּלְקֵל. עַד שֶׁנִּמְצָאִים קְצָתָם שֶׁנִּכְנָסִים בְּתוֹךְ שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה עַד שֶׁבָּאִים לְתוֹךְ בְּחִינַת הֶחָצֵר. וְאָז כְּבָר רָאוּ קְצָת יִפְּי וְנֹעַם וְיִקְרַת קְדֻשָּׁתוֹ וַחֲפֵצִים וּמִשְׁתּוֹקְקִים לִכְנֹס לַבַּיִת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית, אֲבָל אֵין מַנִּיחִין אוֹתָם לִכְנֹס לַבַּיִת. עַד שֶׁיַּחְזְרוּ וְיֵצְאוּ לַחוּץ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. וְאָז דַּיְקָא יִכָּנְסוּ לְתוֹךְ הַבַּיִת לִפְנִים מַמָּשׁ, כִּי לְתוֹךְ הַבַּיִת לִפְנִים אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס כִּי אִם כְּשֶׁמַּעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת מִמֶּרְחַקִּים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת:

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת. מַה שֶּׁבִּתְחִלָּה מַקְרִיבִין הַתָּמִיד לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְאַחַר כָּךְ הַקְּטֹרֶת שֶׁהוּא לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהָיָה רָאוּי לְכַאוֹרָה לִהְיוֹת בְּהֵפֶךְ כַּנַּ"ל, אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְיֻשָּׁב הֵיטֵב, כִּי קֹדֶם הַקְרָבַת הַתָּמִיד לֹא הָיָה לָנוּ שׁוּם כֹּחַ עֲדַיִן לְהַתְחִיל לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. עַל כֵּן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְצִוָּנוּ תְּחִלָּה לְהַקְרִיב קָרְבַּן הַתָּמִיד וְנָתַן לָנוּ כֹּחַ לְהַתְחִיל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַל יְדֵי הַתָּמִיד, אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא בֵּרַרְנוּ הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת, אֲבָל כְּשֶׁרוֹצִין לְגָמֹר הָעֲלִיָּה בִּשְׁלֵמוּת וְלִכְנֹס לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת, זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי קְטֹרֶת שֶׁצְּרִיכִין לַחֲזֹר וּלְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת. וְגַם הַכֹּחַ שֶׁל הַתָּמִיד שֶׁהִקְרַבְנוּ קֹדֶם מְסַיֵּעַ לָזֶה, כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת וּבְסֵדֶר הַמַּעֲרָכָה שֶׁהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְאָז דַּיְקָא עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁהוּא הַבֵּרוּר מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִכְנָסִין לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁהוּא עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת. וְאָז עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת כְּסֵדֶר בִּשְׁלֵמוּת. וְכֵן הוּא בַּעֲבוֹדַת הָאָדָם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ אֶחָד שֶׁהוּא אֵצֶל הַפֶּתַח שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְחוֹזֵר לַאֲחוֹרָיו, חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לִכְנֹס עַד שֶׁיַּחֲזֹר וִיבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחֲזֹר וְיֵלֵךְ דֶּרֶךְ כָּל אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת הָרָעִים שֶׁהָיוּ בָּהֶם בִּתְחִלָּה וְיָשׁוּב מֵהֶם בְּשָׁלוֹם. עַל כֵּן מִי שֶׁהוּא פֶּתִי נִדְמֶה לוֹ שֶׁמְּרַחִיקִין אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וּבִפְרָט שֶׁזֶּה הַדָּבָר צָרִיךְ לְהִתְמַהְמֵהַּ הַרְבֵּה וְהַכֹּל לְפִי הַפְּגָמִים שֶׁלּוֹ וּכְפִי הָעֲלִיָּה שֶׁצְּרִיךְ לַעֲלוֹת, עַל כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ חַס עַל עַצְמוֹ וּמְבַקֵּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, עֲלִילָה לִפְרֹשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם. מִדַּמֶּה בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, מֵעֹצֶם צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבְּאִין עָלָיו. שֶׁחוֹזְרִין וְעוֹלִין עַל לִבּוֹ מַחֲשָׁבוֹת וְתַאֲוֹת וְהִרְהוּרִים וְכוּ' מַה שֶּׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁזֶּה כַּמָּה יָמִים אוֹ שָׁנִים שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהֶם. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, וְהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא לְרָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אֱלֹקִים חָשְׁבָהּ לְטוֹבָה, כִּי זֶהוּ נִסְיוֹנוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא עִקַּר תִּקּוּנוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁלִּפְעָמִים הוּא נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לְאֵיזֶה דְּבָרִים רָעִים מַמָּשׁ עַל יְדֵי עֹצֶם הַהִתְגָּרוּת שֶׁמִּתְגָּרִין בּוֹ כְּשֶׁצְּרִיךְ לִכָּנֵס, אַף עַל פִּי כֵן כְּבָר אָנוּ מַזְהִירִים הַרְבֵּה שֶׁאָסוּר לִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר

שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה דְּבָרִים עֲמֻקִּים הַרְבֵּה וְחַסְדֵי ה' אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם. וְהָעִקָּר הוּא הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁמַּאֲמִין בְּהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַכְּלוּלִים בְּהָרֹאשׁ בֵּית הָאֱמוּנִי שֶׁמְּמֻנוּ נִמְשָׁךְ הַכֹּל יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם, כִּי הוּא יָכוֹל לְתַקֵּן הַכֹּל, לְהַעֲלוֹת כָּל הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַבְנֵי קֹדֶשׁ, מִמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים מִבְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, וְלַחֲזֹר וּלְהַכְנִיס כֻּלָּם לִפְנִים-לְתוֹךְ הַבַּיִת פְּנִימָה:

חלק ז

וְכֵן הוּא בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְהָרֶוַח וְהַעֲשִׁירוּת שֶׁל הָאָדָם שֶׁבָּאֱמֶת עִקַּר הָרֶוַח הָאֱמִתִּי נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת וּמַכְנִיסִים אוֹתָם לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּמַרְבֶּה בִּצְדָקָה וּמְכַוֵּן בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁיְּרוִיחַ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה לְעוֹסְקִים בַּעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת, שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּהָרֹאשׁ בֵּית כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן לִפְעָמִים הָרֶוַח מְזֻמָּן לְנֶגֶד עֵינָיו וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר הִרְוִיחַ, וְקֹדֶם גְּמַר הָעֵסֶק בִּשְׁלֵמוּת נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל עַל יְדֵי תְּנוּעָה קַלָּה וְאֵינוֹ מַרְוִיחַ כְּלוּם וְלִפְעָמִים מַפְסִיד גַּם הַקֶּרֶן. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי מַה שֶּׁהִתְחִיל לְהַרְוִיחַ זֶה בְּחִינַת שֶׁהַכְנִיס הָרֶוַח לִבְחִינַת הֶחָצֵר, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִכְנַס לִבְחִינַת הַבַּיִת, שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וְקֹדֶם שֶׁמַּכְנִיסוֹ לַבַּיִת צָרִיךְ תְּחִלָּה לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. וְלִפְעָמִים אֵין לוֹ כֹּחַ לָזֶה וְנֶאֱחָזִין בּוֹ הַקְּלִפּוֹת וּמַפְסִיד הַכֹּל וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן לָזֶה צְדָקָה לָעֲנִיִּים הֲגוּנִים וְכַנַ"ל, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה בִּבְחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, שֶׁצְּדָקָה מַצֶּלֶת וּמַעֲלֵית הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, רַגְלַיִן הוּא בְּחִינַת הַמָּמוֹן וְכוּ'. וְעַל יְדֵי צְדָקָה מַעֲלִין אוֹתָם מִשָּׁם. (כַּמּוּבָא כָּל זֶה בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר) וְאָז דַּיְקָא יִזְכֶּה לְהַכְנִיס הָעֲשִׁירוּת לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁתִּתְקַיֵּם בְּיָדוֹ וְכַנַ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן בֶּחָצֵר לִפְנֵי פֶּתַח הַבַּיִת. כְּדֵי לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ, הַיְנוּ כִּי הָאַרְבַּע אַמּוֹת הֵם בְּחִינַת הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁמְּאִירִין בְּכָל אָדָם שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתוֹ. וּמִשָּׁם הָאַרְבָּעָה מֹחִין וְכָל הַגְּוָנִין דְּעֵינָא וְכָל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁלּוֹ, וּמִשָּׁם כָּל הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה שֶׁלּוֹ. וְעַל כֵּן אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ בְּכָל מָקוֹם , כִּי הֶאָרַת הָאַרְבָּעָה מֹחִין וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם מְאִירִין לוֹ בְּכָל אַרְבַּע אַמּוֹתָיו וּמְזַכִּין לוֹ כָּל הַקִּנְיָנִים עַל יְדֵי הַמֹּחִין. בִּבְחִינַת דַּעַת קָנִיתָ וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר כָּל הַקִּנְיָנִים הֵם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁשָּׁם עִקַּר קִיּוּם כָּל הַקִּנְיָנִים, שֶׁהֵם כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ. וְעַל כֵּן נִמְשָׁכִין הָאֶרַת הָאַרְבָּעָה מֹחִין מִתּוֹךְ הַבַּיִת אֶל הֶחָצֵר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלְּפְנֵי פֶּתַח הַבַּיִת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֶּחָצֵר, שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר

לוֹ לִזְכוֹת בְּשׁוּם חֵפֶץ וְעַשְׁירוּת כִּי אִם כְּשֶׁיַּעֲבִירֻנוּ תְּחִלָּה דֶּרֶךְ בְּחִינַת הֶחָצֵר וְיִפָּרֵק שָׁם הַמַּשְׁאוֹי, כִּי כְּשֶׁהוּא בָּחָצֵר נִקְרָא עֲדַיִן בְּשֵׁם מַשְׁאוֹי, מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר בִּשְׁלֵמוּת מֵאֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁנִּקְרָאִים מַשְׁאוֹי (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשִׂיחוֹת הָר"נ דַּף כ"ז עַל מַשְׁאֲכֶם וְכוּ' מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ בָּהֶם אֶפִּיקוֹרְסִים, כִּי עִקַּר הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת הֵם כְּפִירוֹת). וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אַרְבַּע אֵמוֹת בָּחָצֵר לִפְנֵי הַפֶּתַח כְּדֵי לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ, כִּי קֹדֶם שֶׁמַּכְנִיס הָעֲשִׁירוּת לְתוֹךְ הַבַּיִת צָרִיךְ לְפָרְקוֹ בְּבְחִינַת חָצֵר וְיִהְיֶה מֻנָּח שָׁם עַד שֶׁיְּשׁוּב וְיִבָּרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת קְטֹרֶת. וְאָז דַּיְקָא יִזְכֶּה לְהַכְנִיס הָעֲשִׁירוּת לִפְנִים-לְתוֹךְ הַבַּיִת וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן קְטֹרֶת מַעֲשֶׂרֶת. קְטֹרֶת דַּיְקָא, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲשִׁירוּת הוּא כְּשֶׁמְּבָרְרִין הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת קְטֹרֶת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת הַקְּרֻבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אַשְׁרֵי זַרְקָא (בְּסִימָן ל"ה) וְעִקַּר הוּא הַקְּטֹרֶת שֶׁהִיא דַּיְקָא מַעֲשֶׂרֶת, כִּי הַקְּטֹרֶת הָיְתָה בִּפְנִים, בְּתוֹךְ הַהֵיכָל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה וְהַקִּיּוּם שֶׁל הָעֲשִׁירוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לִפְנֵי הַפֶּתַח דַּיְקָא בֶּחָצֵר, כִּי דֶּרֶךְ הַפֶּתַח נִכְנָסִין לִפְנִים וְדֶרֶךְ שָׁם מַכְנִיסִין וּמַעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מִחוּץ לִפְנִים, לְתוֹךְ הַבַּיִת, שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאֶרֶת הָרֹאשׁ בַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, אַרְבָּעָה מֹחִין, אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין אַרְבַּע אַמּוֹת לְהַמְשִׁיךְ הָאֶרֶת הָרֹאשׁ בַּיִת בָּאַרְבַּע אַמּוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר וּלְהַכְנִיס הָעֲשִׁירוּת מֵחָצֵר לִפְנִים, וְעַל כֵּן שָׁם צָרִיךְ לְפָרֵק מַשָּׂאוֹ שֶׁתִּהְיֶה מֻנַּחַת שָׁם עַד שֶׁיְּבֹרַר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. וְאָז יִתְבָּרֵר הָעֲשִׁירוּת עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְיַכְנִיסֶנּוּ לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה וְהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבְּרוּר בַּחוּץ הוּא עַל יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁמְּקַבֵּל מֵהָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁבִּפְנִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְעַל כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְהָרֹאשׁ בַּיִת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֵהַבַּיִת נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הָאַרְבַּע אַמּוֹת בֶּחָצֵר שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן לִפְנֵי הַפֶּתַח, כִּי הָאַרְבַּע אַמּוֹת נִמְשָׁכִין מֵהָאֶרֶת הָאַרְבָּעָה מֹחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשֵּׁם ה' שֶׁמְּאִירִין בְּהַבַּיִת עַל יְדֵי הָרֹאשׁ בַּיִת. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת הָאַרְבַּע אַמּוֹת לִפְנֵי פֶּתַח הַבַּיִת לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הָאֶרֶת הָרֹאשׁ בַּיִת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת בַּחוּץ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַכְנִיס הָעֲשִׁירוּת לִפְנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ. וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ "אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ". שֶׁהַפְּסוּק מַזְכִּיר כֻּלָּם חָצֵר וּבַיִת וְהֵיכָל. וְאָמַר 'אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב שֶׁיִּשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ', שֶׁיִּשְׁכֹּן וְיֻחֲנֶה שָׁם עַד שֶׁיִּזְכֶּה, 'נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ', שֶׁנִּכְנָס אַחַר כָּךְ לַבַּיִת, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׁבִיעָה מִטּוּב הָאֱמִתִּי,

שֶׁהוּא קָדֵשׁת הַהֵיכָל בְּחִינַת קֹדֶשׁ הֵיכָלֶךָ. וְעַל כֵּן בָּחָצֵר הַזְּכִיר, בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא. וּבַבַּיִת הַזְּכִיר אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי בָּחָצֵר אָמַר בִּלְשׁוֹן 'תִּבְחַר וּתְקָרֵב', שֶׁמְּדַבֵּר לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יָקָרֵב וְיִבְחַר בָּנוּ, אֲבָל בַּבַּיִת אָמַר הַלָּשׁוֹן עַל עַצְמֵנוּ, דְּהַיְנוּ 'נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ', שֶׁאֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ נִתְעוֹרֵר וְנִתְגַּבֵּר לִשְׂבֹּעַ מִטּוּב בֵּיתוֹ. כִּי כֵן הַדָּבָר, כִּי לֶחָצֵר מַנִּיחַ ה' יִתְבָּרַךְ בִּתְחִלָּה לִכְנֹס, כִּי הוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הָעֲבוֹדָה. שֶׁאָז מְקָרְבִין אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּתַח שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס לִפְנִים מִמָּשׁ, דְּהַיְנוּ לְתוֹךְ הַבַּיִת אָז אֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר וְיִתְגַּבֵּר בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּתַב בִּלְשׁוֹן נִשְׂבְּעָה שֶׁמְּדַבֵּר עָלֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לָזֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר שָׁם תְּחִלָּה, 'דִּבְרֵי עֲוֹונוֹת גָּבְרוּ מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם'. הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַחְמֹל עָלֵינוּ וִיכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וַעֲוֹונוֹתֵינוּ, כִּי גָּבְרוּ מֵאֹתָנוּ וְאֵין בָּנוּ כֹּחַ לְתַקְּנָם וּלְבָרְרָם, רַק בְּחֶמְלַת ה' שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ וִיכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לִשְׂכֹּן בֶּחָצֵר עַד שֶׁנִּכְנֹס לְתוֹךְ הַבַּיִת לִשְׂבֹּעַ בְּטוּב בֵּיתוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר שָׁם אַחַר כָּךְ, "נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹקֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל קַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים וְכוּ". כִּי בְּוַדַּאי אָנוּ צְרִיכִין שֶׁיַּעֲנֵנוּ נוֹרָאוֹת, לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת עַד שֶׁנִּזְכֶּה אֲנַחְנוּ לִשְׂכֹּן בְּחֶצְרוֹ וְלִשְׂבֹּעַ בְּטוּב בֵּיתוֹ וְכוּ', כִּי צְרִיכִים לָזֶה לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, מִמְּקוֹמוֹת רְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, מִקְצֵה הָאָרֶץ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "מִבְטָח כָּל קַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים", הַיְנוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לָנוּ שֶׁאַתָּה מְגָרֵשׁ אוֹתָנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּקַצְוֵי אֶרֶץ וּבְיָם רְחוֹקִים. כִּי אָנוּ רְחוֹקִים מִקְּדֻשַּׁת בֵּיתֶךָ מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ בְּטוּחִים שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְטוּב בֵּיתֶךָ כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עֵינֵינוּ לְךָ תְּלוּיוֹת שֶׁתַּעֲנֵנוּ נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִשְׂבֹּעַ מִטּוּב בֵּיתֶךָ, כִּי אַתָּה מִבְטָח כָּל קַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים, דְּהַיְנוּ לְכָל אוֹתָן שֶׁנִּתְרַחֲקוּ בְּקַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים אַתָּה מִבְטָח לָהֶם שֶׁהוּא לְטוֹבָתָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִכָּנֵס לַבַּיִת כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיְּבָרְרוּ נִיצוֹצוֹת מִמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר, וּבְחֶמְלָתְךָ הַגְּדוֹלָה תּוֹשִׁיעֵם לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַכֹּל וְלָשׁוּב לְתוֹךְ חַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ וְלִשְׂבֹּעַ מִטּוּב בֵּיתֶךָ וּמִקְדֻּשַּׁת הֵיכָלֶךָ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּתוֹךְ הַהֵיכָל שֶׁמְּבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וְזוֹכִין עַל יָדָם לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וּלְכָלֵל בָּאֵין סוֹף, כִּי לֵית קֻרְבָּנָא חֲבִיבָא קֳמֵהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמוֹ קְטֹרֶת, כִּי זֶה עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמַּעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. וְעַל כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהָאָדָם כְּשֶׁנִּתְרַחֵק בְּיוֹתֵר וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם שֶׁיַּעֲשֶׂה נַחַת רוּחַ לַה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִצַּדִּיק גָּדוֹל מֵאַחַר שֶׁהוּא בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד וּכְשֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ מִשָּׁם לַה' יִתְבָּרַךְ, אָז בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה וּבְכָל הַמְשָׁכָה

וְהַמְשָׁכָה הוּא גּוֹרֵם שֶׁעֲשׂוּעִים גְּדוֹלִים לַה' יִתְבָּרַךְ. (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) וְאִם יִהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ לְמָשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה סוֹף כָּל סוֹף יַחְמֹל עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ וְיִכְנֹס עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא לִפְנִים לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁהָיָה בָּהֶם גַּם חֶלְבְּנָה שֶׁחָבִיב מְאֹד לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִסְמַךְ "נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק וְכוּ' מַבְטִיחַ כָּל קְצֵוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים". לְפָסוּק "נִשְׂבְּעָה מִטּוּב בֵּיתֶךָ וְכוּ'". כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׂבֹּעַ מִטּוּב בַּיִת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּרַחֲקִין אוֹתוֹ לְקַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים. וּכְשֶׁהוּא בָּטוּחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ גַּם מִשָּׁם, אָז יִזְכֶּה לִשְׂבֹּעַ מִטּוּב בֵּיתוֹ וְכוּ', אָמֵן:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָמוֹ אֶלָּא ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה. כִּי עַכְשָׁו אַחַר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת נִסְתַּלְּקוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבְּכָל דּוֹר, כִּי קָשֶׁה סִלּוּקָן יוֹתֵר מֵחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּבַעֲוֹונוֹתֵינוּ אֵין לָנוּ לֹא רֹאשׁ וְלֹא בַּיִת, וְהָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת מִתְגַּבֵּר מְאֹד, אֲשֶׁר עַל זֶה נֶאֱמַר, "תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת וְכוּ'", כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַתָּה אֵין לָנוּ שׁוּם חִיּוּת וְנֶחָמָה כִּי אִם בְּחִינַת הַד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְחִדּוּשֶׁיהָ הַנּוֹרָאִים שֶׁהִשְׁאִירוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, בִּבְחִינַת זֹאת נֶחָמָתִי בְּעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי. כִּי אֵלּוּ הַד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה יֵשׁ לָנוּ תָּמִיד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אִם יִרְצֶה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ ד' אַמּוֹת שֶׁקּוֹנִין לוֹ כָּל הַקִּנְיָנִים וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹצֵא חוּץ לִתְחוּם שַׁבָּת יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהָאָדָם בָּא לְשָׁם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה, כִּי אֵין דִּבְרֵי תוֹרָה מְקֻבָּלִין טֻמְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

"פִּתַּח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ". אֵין דִּבְרֵי תוֹרָה וְכוּ', כִּי בְּכָל מָקוֹם יְכוֹלִין לְנַחֵם אֶת עַצְמָם וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמָם בְּהַדִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁהִשְׁאִירוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהֵם נִסְתַּלְּקוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְאֵין לָנוּ לֹא רֹאשׁ וְלֹא בַּיִת וְאָנוּ כְּעוֹמְדִים בַּחוּץ וְאֵין מְאַסֵּף אוֹתָנוּ הַבַּיְתָה, אַף עַל פִּי כֵן הַד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה נִשְׁאֲרוּ לָנוּ דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה הַנִּפְלָאָה שֶׁגִּלּוּ לָנוּ שֶׁהִנִּיחוּ לָנוּ יְרֻשָּׁה טוֹבָה כָּזֹאת הַשְׁאָרָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה כָּזֹאת וּבָזֶה אָנוּ מְנַחֲמִים עַצְמֵנוּ בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה בִּבְחִינַת זֹאת נֶחָמָתִי בְּעָנְיִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אֵלּוּ הַד' אַמּוֹת בְּחִינַת ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה יֵשׁ לְכָל אָדָם תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם אִם יִרְצֶה לִזְכּוֹת בָּהֶם לְחַיֵּי עוֹלָם וְהֵם בִּבְחִינַת ד' אַמּוֹת שֶׁלִּפְנֵי פֶּתַח הַבַּיִת שֶׁשָּׁם מִתְבָּרֵר הַכֹּל וְדֶרֶךְ שָׁם מַכְנִיסִין

כָּל הַשֶּׁפַע וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה לִפְנִים וְכַנַּ"ל. כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת אֵין לָנוּ שׁוּם תְּפִיסָה בּוֹ וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לִינֹק מִמֶּנּוּ וְלִשְׁאֹב חִיּוּת מִמֹּחוֹ הַקָּדוֹשׁ כִּי אִם דֶּרֶךְ הַפֶּתַח שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּתְחֵי פִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מְגַלֶּה לָנוּ אֱלֹקוּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁמְּגַלֶּה לָנוּ. וְאֵלּוּ הַהֲלָכוֹת הֵיוֹצְאִים מִפִּיו אֵלֵינוּ, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה מֹחִין, מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וּכְשֶׁיּוֹצְאִין מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ אֵלֵינוּ הֵם בְּבְחִינַת אַרְבַּע אָמּוֹת שֶׁלְּפָנָיו הַפֶּתַח, דְּהַיְנוּ לִפְנֵי פִּתְחֵי פִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם יוֹצְאִין מִפְּנִימִיּוּת מֹחוֹ אֵלֵינוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת ד' אָמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה, כִּי הַד' אָמּוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת ד' אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כַּיָּדוּעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' מֹחִין. וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת מְגַלֶּה חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים כְּאֵלֶּה בְּשֵׂכֶל כָּזֶה בְּחָכְמָה נִפְלָאָה אֲמִתִּיִּית כָּזֹאת עַד שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין הַחִדּוּשִׁין וְהַהֲלָכוֹת שֶׁלּוֹ לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל מַדְרֵגָה שֶׁהוּא. בֵּין בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה בֵּין בְּתַכְלִית הַיְרִידָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכֻּלָּם יוּכְלוּ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמָן בָּהֶם תָּמִיד אִם יִרְצוּ לְקַבְּלָם וְעַל כֵּן יֵשׁ לְכָל אָדָם אַרְבַּע אָמּוֹת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי הַד' אָמּוֹת הֵם בְּחִינַת ד' אָמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה. שֶׁיָּכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּהַתּוֹרָה שֶׁגִּלָּה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בַּחוּץ, אֲפִלּוּ אִם יָצָא, חַס וְשָׁלוֹם, חוּץ לְתְחוּם שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁיָּצָא חוּץ לִתְחוּם וּבְטוּל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הָרֹאשׁ בַּיִת קְדֻשַּׁת הָאַרְבָּעָה מֹחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיָּצָא חוּץ לִתְחוּם שַׁבָּת שֶׁיָּצָא, חַס וְשָׁלוֹם, מִתְּחוּם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנַּ"ל וְהוּא עוֹמֵד בַּחוּץ לְגַמְרֵי, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לוֹ ד' אָמּוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת ד' אָמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה, כִּי בְּכָל מָקוֹם יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּהַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁגִּלּוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהֲלָכוֹת הֵיוֹצְאִים מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' אָמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל כֵּן עַתָּה אַחַר הַחֻרְבָּן אֵין לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם ד' אָמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה. כִּי הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ נֶחֱרַב בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ וְהָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת נִסְתַּלְּקוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים וְאֵין לָנוּ לֹא קָרְבָּן וְלֹא קְטֹרֶת וְאֵין מְנַהֵל בְּיָדֵינוּ, וְאֵין יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי אִם עַל יְדֵי ד' אָמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה, כִּי אֵין בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי הַתּוֹרָה גְּדוֹלָה מִן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גְּדוֹלָה תּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר, "זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְכוּ'". כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים וַעֲלִיּוֹת שֶׁל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה לְבָרְרָם מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד אֵין סוֹף כַּיָּדוּעַ. וּבְעִנְיַן הַבֵּרוּר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה יֵשׁ מִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת וְקָשׁוֹת וַעֲצוּמוֹת מְאֹד מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ. וְכַמָּה וְכַמָּה נְפָשׁוֹת שֶׁקָּעוּ בָּזֶה, וְכָל הַצָּרוֹת וְכָל

הַחֲרָבָנוֹת חֲרֵבַן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי וְכָל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנִּפְלוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִזֶּה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא יָכְלוּ לַעֲמֹד בְּמִלְחָמָה זֹאת לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת עַד שֶׁהִתְגַּבְּרָה הַקְּלִפָּה וְגָרַם מַה שֶׁגָּרַם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעִקַּר הַדָּבָר הוּא עִנְיַן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה בְּעִנְיַן כַּוָּנַת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת שֶׁמַּקְדִּימִין תָּמִיד לְקִטֹּרֶת אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה רָאוּי לְהִיוֹת בְּהֵפֶךְ כְּפִי סֵדֶר הַבְּרוּר וְהָעֲלָיָה כַּנַּ"ל וְעִנְיַן לְעֵיל הֵיטֵב מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר בָּזֶה. אֲבָל כְּפָלַיִם לְתוּשִׁיָּה וַעֲדַיִן דְּבָרִים בְּגוֹ, כִּי יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים עֲמֻקִּים הַרְבֵּה, כִּי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים בָּזֶה צְרִיכִין לְהִתְנַהֵג בְּמִלְחָמָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּחָכְמָה נִפְלָאָה, וְהָעִקָּר כִּי אֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְצַוּוֹת אֶת הָעָם הָרוֹצִים לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ שֶׁיַּתְחִילוּ בַּעֲבוֹדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת, כִּי עֲדַיִן אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ לָזֶה וְכֵן אִי אֶפְשָׁר לְצַוּוֹתָם שֶׁיַּעֲלוּ מַעְלָה מַעְלָה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה וְזֶהוּ עִקַּר הַדְּבָרִים שֶׁאֵין יוֹדְעִין בָּהֶם מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה וְכַמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר:

וְעַל כֵּן צָרִיךְ חָכְמָה גְּדוֹלָה לָזֶה וּלְדַלֵּג מֵעִנְיָן לְעִנְיָן פַּעַם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זֹאת וּפַעַם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זֹאת. וּכְמוֹ שֶׁתִּרְאֶה בְּעִנְיַן עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת אִם תְּדַקְדֵּק בָּהֶם וְכַמְבֹאָר בְּסֵדֶר הַמַּעֲרָכָה שֶׁסִּדֵּר אַבַּיֵי מִשְׁמָא דִּגְמָרָא וְכוּ', כִּי מַעֲרָכָה גְּדוֹלָה קוֹדֶמֶת לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת, וּמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לְסִדּוּר שְׁנֵי גְּזָרֵי עֵצִים, וְסִדּוּר שְׁנֵי גְּזָרֵי עֵצִים קוֹדֵם לְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְכוּ'. עַיֵּן הֵיטֵב בְּסֵדֶר זֶה וְתִרְאֶה פְּלִיאוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁנִּרְאֶה לְכְאוֹרָה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הָרָאוּי, כִּי פַּעַם עוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת פָּנִים וּפַעַם בַּעֲבוֹדַת מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן וְגַם כָּל עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה נֶחֱלֶקֶת לַחֲלָקִים רַבִּים וְלֹא עָשׂוּ כַּסֵּדֶר לִגְמֹר עֲבוֹדָה אַחַת כְּסֵדֶר וְאַחַר כָּךְ יַעַסְקוּ בַּשְּׁנִיָּה רַק תְּחִלָּה עָרְכוּ מַעֲרָכָה גְּדוֹלָה וְקוֹדֶם שֶׁסִּדְּרוּ עָלֶיהָ שְׁנֵי גְּזָרֵי עֵצִים, עָרְכוּ תְּחִלָּה מַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת מַה שֶּׁהָיָה רָאוּי לְפִי סֵדֶר הַפְּשׁוּט לִגְמֹר תְּחִלָּה בִּשְׁלֵמוּת הַמַּעֲרָכָה הַגְּדוֹלָה עִם סִדּוּר הַשְּׁנֵי גְּזָרֵי עֵצִים וְאַחַר כָּךְ לְהַעֲרִיךְ מַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת. וְכֵן אַחַר כָּךְ יֵשׁ שְׁנוּיִים רַבִּים וְחִלּוּקִים נִפְלָאִים פַּעַם עוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת חוּץ וְקוֹדֶם שֶׁגּוֹמְרָהּ חוֹזֵר לַעֲבוֹדַת פְּנִים וְכֵן בְּכָל פַּעַם, כִּי סִדּוּר שְׁנֵי גְּזָרֵי עֵצִים קוֹדֵם לְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְדִשּׁוּן וְכוּ' וְגַם הַהֲטָבָה בְּעַצְמָהּ חִלְּקוּ לִשְׁנַיִם, הֲטָבַת חֲמֵשׁ נֵרוֹת, וַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת וְלֹא הֵיטִיבוּ הַכֹּל בְּיַחַד רַק בֵּין הֲטָבַת חֲמֵשׁ נֵרוֹת לַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת עָסְקוּ בְּדַם הַתָּמִיד לְשָׁחֳטוֹ וּלְזָרְקוֹ עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן וְאַחַר זֶה הֵיטִיבוּ הַשְּׁתֵּי נֵרוֹת הַנִּשְׁאָרִים. וְאַחַר כָּךְ הִקְטִירוּ הַקְּטֹרֶת הַנַּעֲשֶׂה בְּפָנִים וְאַחַר הַקְּטֹרֶת עָסְקוּ בָּאֵיבָרִים שֶׁהֶעֱלוּ אוֹתָם עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן וְכוּ' וְכֵן כָּל סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה. וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְדַלֵּג מֵעֲבוֹדַת פָּנִים לַעֲבוֹדַת חוּץ וּמֵעֲבוֹדַת חוּץ לַעֲבוֹדַת פָּנִים כְּפִי הַבְּרוּר וְהָעֲלָיָה. כִּי כָּךְ הוּא סֵדֶר הַמִּלְחָמָה עִם

הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַמְסַבְּבִין אֶת הַקְּדֻשּׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בַּעֲבוֹדַת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ כֵּן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן. וּמֵחֲמַת שֶׁהָעֲבוֹדָה וְהַמִּלְחָמָה חֲזָקָה בְּכָל פַּעַם, בִּפְרָט שֶׁהָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה וּבְכָל עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה מִתְגַּבֵּר מֵחָדָשׁ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת עַל כֵּן רַבִּים נִכְשְׁלוּ וְנָפְלוּ וְלֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה וּמִזֶּה בָּא חֻרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי וְכָל מַה שֶׁעָבַר עַל יִשְׂרָאֵל. עַל כֵּן עִתָּה עִקַּר הַנֶּחָמָה הִיא הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה הַנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת כַּלָּה שֶׁכְּלוּלָה מֵהַכֹּל מִכָּל מִינֵי קְרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת וְכָל הָעֲבוֹדוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁבְּעוֹלָם בְּכָל פְּרָטֵיהֶם. וּכְשֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת עוֹסְקִין בְּכָל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל כָּל הַקְּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת בְּיִחַד וְאֵין צְרִיכִין שָׁם בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה לְכַוֵּן הַסֵּדֶר הַמַּעֲרָכָה שֶׁל הַקְּרְבָּנוֹת, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מֵהַכֹּל וְעַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה לְבַד נַעֲשׂוּ כָּל מִינֵי תִּקּוּנִים בְּשִׁלֵּמוּת כָּל אֶחָד עַל מְקוֹמוֹ וּמְכוֹנוֹ, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מֵהַכֹּל מִכָּל הַקְּרְבָּנוֹת וְעוֹלָה עַל כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְעַל כֵּן אַחַר הַחֻרְבָּן אֵין לוֹ לְהַקְדּוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "יִקָּרֵה הִיא מִפְּנִינִים". שֶׁהַתּוֹרָה יִקָּרֵה מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, כִּי אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה צָרִיךְ הַכֹּהֵן גָּדוֹל עוֹד עֲבוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר וְנִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים וְהָיָה מְשֻׁנֶּה בְּכָל פַּעַם מִפְּנִים לַחוּץ וּמֵחוּץ לִפְנִים, כִּי חָמֵשׁ פְּעָמִים הָיָה מְשֻׁנֶּה מִבִּגְדֵי זָהָב לִבְגְדֵי לָבָן וְכוּ'. כִּי בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים וּלְתַקֵּן שָׁם מַה שֶּׁהָיָה צָרִיךְ הַכֹּהֵן גָּדוֹל לְתַקֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְכַפֵּר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל כָּל עֲוֹנוֹתָם וְכוּ' כִּי אִם עַל יְדֵי סֵדֶר הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲבָל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת הוּא עוֹלֶה עַל כָּל זֶה עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה לְבַד וְנִכְנָס לִפְנִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִבְּחִינַת לִפְנֵי וְלִפְנִים בִּבְחִינַת כִּי יִקָּרֵה הִיא מִפְּנִינִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִכָּל הַתִּקּוּנִים וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל בְּיִחַד. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַתּוֹרָה בְּחִינַת ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה שֶׁהִשְׁאִירוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, הַכֹּל יְכוֹלִים לְהִתְתַּקֵּן, כִּי אֵין צְרִיכִין לְכַוֵּן הַסֵּדֶר כָּל כָּךְ כְּמוֹ בַּקָּרְבָּנוֹת, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִכָּל מִינֵי עֲבוֹדוֹת הַקְּרְבָּנוֹת וְתִקּוּנֵיהֶם וְכוֹלֶלֶת כֻּלָּם בְּיִחַד בְּפַעַם אֶחָד. וְגַם מְעַט שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע אֵיזֶה סֵדֶר בַּעֲבוֹדָתוֹ תּוֹדִיעַ לָהֶם הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְתוֹרֶה אוֹתָם סֵדֶר עֲבוֹדָתָם כָּרָאוּי, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִקְרֵאת תּוֹרָה, כִּי הִיא מוֹרָה דֶּרֶךְ לַשָּׁבִים, לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְעַל כֵּן עִקַּר נֶחָמָתֵנוּ הִיא הַתּוֹרָה בְּחִינַת ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה שֶׁהִשְׁאִירוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אִם יִרְצֶה וְכַנַּ"ל:

חלק יג

כִּי אַף עַל פִּי שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, אֲבָל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם הַהֲלָכוֹת שֶׁגִּלּוּ נִשְׁאֲרוּ לָנוּ וְכֵן אַף עַל פִּי שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל כָּל הַתּוֹרָה וְהַהֲלָכוֹת שֶׁעָסְקוּ בָּהֶם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בִּלְשְׁכַּת הַגָּזִית נִשְׁאֲרוּ לָנוּ, כִּי כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין עַתָּה כֻּלָּם קִבַּלְנוּ מֵהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְכוּ". כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , "כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וְקֻמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ". כִּי עִקַּר בֵּרוּר כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁקִּבַּלְנוּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְבָרְרָם לָנוּ בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁנִּבְנָה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְשָׁם יָשְׁבוּ הַסַּנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה וּבֵרְרוּ לָנוּ כָּל הַהֲלָכוֹת לְחַיּוֹתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְעַל כֵּן שַׁעֲרֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא שָׁלְטָה בָּהֶם יְדֵי אוֹיֵב, בִּשְׁבִיל שֶׁחָלְקוּ כָּבוֹד לְאָרוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , כִּי הִתְגַּלּוּת הַהֲלָכוֹת הֵם בְּחִינַת שְׁעָרִים, כִּי הֵם פּוֹתְחִין שַׁעֲרֵי הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע הַקְּדוֹשָׁה לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "אוֹהֵב ה' שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב". אוֹהֵב ה' שְׁעָרִים הַמְצֻיָּנִים בַּהֲלָכָה וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר". שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. וְעַל כֵּן הַשְּׁעָרִים שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ לֹא שָׁלְטוּ בָּהֶם יְדֵי אוֹיֵב רַק טָבְעוּ בָּאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ, לְהוֹרוֹת שֶׁהַשְּׁעָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהֲלָכוֹת שֶׁנִּתְגַּלּוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לֹא שָׁלְטוּ בָּהֶם יְדֵי אוֹיֵב, כִּי רַק הֵם נִשְׁאֲרוּ לָנוּ, רַק שֶׁטָּבְעוּ בָּאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ, אֲבָל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, הֵם מַעֲלִים וּמַגְלִים לָנוּ בְּכָל דּוֹר כָּל הַשְּׁעָרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהֲלָכוֹת, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה טָבְעוּ בָּאָרֶץ וְלֹא נִמְכְּרוּ בְּיַד אוֹיֵב כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה לְגַלּוֹתָם וּלְהַעֲלוֹתָם מֵעָפָר. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד לָקוּם בַּחֲצוֹת וְלֵישֵׁב עַל הָאָרֶץ וּלְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יֵשְׁבוּ לָאָרֶץ יִדְמוּ זִקְנֵי בַת צִיּוֹן וְכוּ'". וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אֵין לָנוּ עַתָּה לֹא רֹאשׁ וְלֹא בַּיִת לִכְנֹס בּוֹ. וְאָנוּ מֻנָּחִים בַּחוּץ עַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְהוֹרִיד עַצְמֵנוּ לָאָרֶץ וְלִבְכּוֹת וּלְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה שֶׁיָּאִיר עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיִגָּלֶה לָנוּ מֵעָפָר וּמֵאָרֶץ דַּיְקָא אֶת הַשְּׁעָרִים שֶׁטָּבְעוּ בָּאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהֲלָכוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּאֵר וְהַהֲדוּר, שֶׁזֶּהוּ:

בְּחִינַת לָשׁוּם לְאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לְךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּטִים וְהַהֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר הָאֲבֵלוּת וְהַקִּינוֹת שֶׁמִּתְאַבְּלִין בְּסֵדֶר חֲצוֹת כְּשֶׁיּוֹשְׁבִין עַל הָאָרֶץ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁקָּמִים מֵהָאָרֶץ מַתְחִילִין תֵּכֶף "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם" שֶׁעֲלֵיהֶם דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, פִּתְחִים שֶׁקִּדַּשְׁתָּם עוֹלָמִית, כִּי לֹא שָׁלְטוּ בָּהֶם יְדֵי

אוֹיֵב, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם גַּם עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הָרֹאשׁ בֵּית הָאֱמֶת, צְרִיכִין לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְלֵישֵׁב עַל הָאָרֶץ וּלְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ עַל עֲוֹונוֹתָיו שֶׁמְּעַכְּבִין הַבִּנְיָן שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ הֶחֱרִיבוּ. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלּוּ לוֹ הַשְׁעָרִים וְהַפְּתָחִים דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה, שֶׁהוּא הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהִשְׁאִירוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם עִקַּר נֶחָמָתֵנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים, "שְׁאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְכוּ'" תֵּכֶף אַחַר הַקִּינוֹת וְהָאֲבֵלוּת עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי זֶה עִקַּר הַנֶּחָמָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הָאֲבֵלוּת בְּבְחִינַת לְשׁוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, הַיְנוּ הַשְׁעָרִים וְהַפְּתָחִים, שֶׁהֵם הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁהֵם הַהֲלָכוֹת שֶׁהִשְׁאִירוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּאֵר וְהַהִדּוּר וְהַחֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְכוּ'". וּכְתִיב, "אֱיֶלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן", הַיְנוּ כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים, "מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה". הַיְנוּ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַמִּלְחָמָה חֲזָקָה וּכְבֵדָה מְאֹד מְאֹד כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת זֶה כְּבָר הָיָה מַה דְּהָיָה עַד שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הָרִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי, אַף עַל פִּי כֵן ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר וְהוּא גִּבּוֹר מִלְחָמָה, וּבְוַדַּאי יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ בְּקֶרוֹב וְינַצַּח הַמִּלְחָמָה בְּוַדַּאי, כִּי הוּא בְּרַחֲמָיו עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִפְלָאוֹת בְּכָל דּוֹר וְשׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים כְּאֵלּוּ שֶׁפּוֹתְחִין לָנוּ שְׁעָרִים וּפְתָחִים כְּאֵלֶּה עַד שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ יְכוֹלִין לִבְרֹחַ לְתוֹךְ ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה בְּכָל עֵת שֶׁזֶּה עִקַּר נֶחָמָתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׁעָה שֶׁבִּקֵּשׁ שְׁלֹמֹה לְהַכְנִיס הָאָרוֹן לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים דָּבְקוּ שְׁעָרִים זֶה בָּזֶה. אָמַר עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע רְנָנוֹת וְלֹא נַעֲנָה, עַד שֶׁאָמַר "זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ". כִּי הַשְׁעָרִים הַקְּדוֹשִׁים רָאוּ שֶׁעָתִיד הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיֵּחָרֵב וְאָמְרוּ שֶׁאֵין כְּבוֹד לָאָרוֹן שֶׁיִּכָּנֵס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְאַחַר כָּךְ יֵחָרֵב וְלֹא יִהְיֶה כֹּחַ בָּאָרוֹן לְהַצִּיל אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ מִלֵּחָרֵב כִּי הוּא פּוֹגֵם בִּכְבוֹדוֹ הַגָּדוֹל, עַל כֵּן דָּבְקוּ זֶה בָּזֶה וּבְכָל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע תְּפִלּוֹת וּרְנָנוֹת שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה לֹא נַעֲנָה עַד שֶׁאָמַר "זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד וְכוּ'", חַסְדֵי דָוִד זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּקְרָאִים חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים, וּבִשְׁבִילָם נִפְתְּחוּ הַשְׁעָרִים, הַיְנוּ כִּי בִּקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיִּפְתְּחוּ הַשְׁעָרִים בִּשְׁבִיל חַסְדֵי דָוִד בִּשְׁבִיל הַהֲלָכוֹת שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְגַּלּוּ וְיִתְבָּרְרוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבִשְׁבִיל זֶה נִפְתְּחוּ, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בְּוַדַּאי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּכָּנֵס הָאָרוֹן לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים אַף עַל פִּי שֶׁעָתִיד לֵחָרֵב, כִּי אַף עַל פִּי כֵן פָּעֲלוּ הַרְבֵּה בַּמֶּה שֶׁהָיָה הָאָרוֹן בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר מְקוֹם מְנוּחָתוֹ שֶׁל הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ לְהַצַּדִּיקִים וְהַסַּנְהֶדְרִין שֶׁבְּאוֹתָן הַדּוֹרוֹת לְבָרֵר כָּל הַהֲלָכוֹת וְכָל דִּינֵי וּמִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה הַמְצוּיִין עַתָּה בְּיָדֵינוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַסְדֵי דָוִד, כִּי דָוִד

הָיָה רֹאשׁ הַסַּנְהֶדְרִין וּבֵרַר כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה, כִּי זָכָה לַאֲסוּקֵי שְׁמַעְתָּתָא אַלְבָּא דְּהִלְכָתָא, כִּי ה' עִמּוֹ בַּהֲלָכָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי דָּוִד דַּיְקָא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְבָרֵר הַהֲלָכוֹת מֵחֲמַת שֶׁדָּוִד בְּעַצְמוֹ הוּא בִּבְחִינַת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִקְרָא עַל שְׁמוֹ בֵּית דָּוִד, כִּי הוּא מָסַר נַפְשׁוֹ עָלָיו עַד שֶׁמָּצָא מְקוֹמוֹ וְנִלְחַם מִלְחֲמוֹת ה' כָּל יָמָיו כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת וְהַצָּרִים שֶׁסְּבִיב הַקְּדֻשָּׁה בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת כְּדֵי שֶׁתִּתְקַיֵּם (דְּבָרִים יב), "וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל אֹיְבֵיכֶם וְכוּ' וְהָיָה הַמָּקוֹם וְכוּ'". שֶׁלֹּא הָיָה זֶה כִּי אִם בִּימֵי דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְעַל כֵּן הוּא דַּיְקָא זָכָה לְבָרֵר כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת דָּוִד כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַהֲלָכוֹת הוּא בְּכֹחַ הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר מָקוֹם הַתּוֹרָה וּמְנוּחָתָהּ הָאֱמִתִּי הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּמָקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי מִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה". וְעַל כֵּן בְּכָל סֵפֶר דְּבָרִים מַזְהִיר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּמִקּוֹמוֹת אֵין מִסְפָּר, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם מְקוֹם הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת, וְעַל כֵּן הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּבָּנֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וּלְהַכְנִיס לְשָׁם הָאָרוֹן אַף עַל פִּי שֶׁעָתִיד לֶחָרֵב כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּאוֹתָן הַדּוֹרוֹת לְבָרֵר וּלְלַבֵּן לָנוּ כָּל הַהֲלָכוֹת וּמִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה. וְאִם לֹא הָיָה לָנוּ יְרֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁבֵּרְרוּ לָנוּ הִלְכוֹתֶיהָ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִין עַתָּה שׁוּם הֲלָכָה וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה נִפְתְּחוּ הַשְּׁעָרִים בִּשְׁבִיל חַסְדֵי דָּוִד שֶׁהֵם הַהֲלָכוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְבָּרְרוּ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיִּכָּנֵס הָאָרוֹן לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁעַתָּה אַף עַל פִּי שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, נִשְׁאַר לָנוּ יְרֻשָּׁה טוֹבָה וְנִפְלָאָה, שֶׁהֵם הַהֲלָכוֹת בְּחִינַת ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרִים וּפְתָחִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לָנוּ שֶׁבָּהֶם אָנוּ מִתְנַהֲגִים עַתָּה, כִּי בָּזֶה אָנוּ יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין לוֹ בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה כַּנַּ"ל. וְאַף עַל פִּי שֶׁגַּם עַל זֶה הִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהִרְבָּה מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין הֲלָכָה בְּרוּרָה וּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמָקוֹם אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ:

מְשֻׁרְבָּבוּ תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל וְכוּ' וְהָיָה קָשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', אַף עַל פִּי כֵן בְּכֹחַ הַבֵּרוּר שֶׁנִּתְבָּרְרוּ הַהֲלָכוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּעוֹדוֹ קַיָּם יֵשׁ כֹּחַ לְהַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים לְבָרֵר לָנוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּהֶם וְאִם לֹא הָיָה בֵּרוּר הַהֲלָכוֹת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִין עַתָּה כְּלָל שׁוּם דִּין וַהֲלָכָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אֲבָל עַתָּה אָנוּ יוֹדְעִין עַל כָּל פָּנִים עִקְרֵי הַדִּינִים וְהַהֲלָכוֹת שֶׁבְּכָל מִצְוָה רַק שֶׁיֵּשׁ לָנוּ סְפֵקוֹת בְּכַמָּה דְּבָרִים, אֲבָל עִקְרֵי הַהֲלָכוֹת אָנוּ יוֹדְעִים, כְּגוֹן שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין שִׁעוּר מְחִצּוֹת הַסֻּכָּה וּלְבוּד וְדֹפֶן

עֲקֵמָה וְכוּ', וְכֵן בְּכָל מִצְוָה. וְגַם בְּהַדְּבָרִים שֶׁנִּתְרַבָּה בָּהֶן הַמַּחֲלֹקֶת יֵשׁ לָנוּ כְּלָלִים גְּדוֹלִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּהֶם, כְּגוֹן מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֲלָכָה כְּבֵתְרַאי מַאֲבַיֵּי וְרָבָא וְאֵילָךְ וְכוּ' וְסֵפֶר דְּאוֹרָיְתָא לְחֻמְרָא וְכוּ'. וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁאָנוּ יוֹדְעִין מֵהֲלָכוֹת הַתּוֹרָה אַחַר הַחֻרְבָּן הוּא בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְבָּרְרוּ הַהֲלָכוֹת שָׁם. כִּי עִקַּר מְקוֹם הַתּוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עַל שֵׁם מַלְכוּת דָּוִד בְּחִינַת חַסְדֵי דָוִד וְעַל כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה נִפְתְּחוּ הַשְּׁעָרִים וְהַפְּתָחִים וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן נִקְרָאִים "פִּתְחֵי עוֹלָם" שֶׁקִּדֶּשְׁתָן עוֹלָמִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַשְּׁעָרִים וְהַפְּתָחִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהֲלָכוֹת קִדֶּשְׁתָן עוֹלָמִית בְּוַדַּאי, כִּי רַק זֹאת הַקְּדֻשָּׁה נִשְׁאֲרָה לָנוּ יֵרֻשָּׁה אַחַר הַחֻרְבָּן. וְכֵן אַחַר הִסְתַּלְּקוּת כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק אֱמִתִּי, כִּי עִקַּר הַיֵּרֻשָּׁה וְהַהִשְׁאָרָה מֵהֶם הֵם הַהֲלָכוֹת שֶׁהִשְׁאִירוּ לָנוּ שֶׁקִּדֶּשְׁתָן עוֹלָמִית שֶׁבָּהֶן אָנוּ יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד בְּכָל עֵת וָעֵת בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל דֹּרְנָא שֶׁבָּעוֹלָם. וְהֵם כָּל נֶחָמָתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ בִּבְחִינַת זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיִּיתָנִי כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁבְּגָלוּת זֶה הַקְּשֶׁה וְאָרֹךְ מִכָּל הַגָּלֻיּוֹת לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִתְקַיֵּם כְּלָל לוּלֵי הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֵינוּ בְּכָלָל וּבִפְרָט עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת אֵין לָנוּ מָקוֹם לִבְרֹחַ מֵהֶם כִּי אִם לְתוֹךְ ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה, שֶׁהֵם הַהֲלָכוֹת וְהַחִדּוּשִׁין שֶׁהִשְׁאִירוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק טו

נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רַב, מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב. שֶׁהוּא הַשֵּׁם וְהַחֵן טוֹב שֶׁל הָרֹאשׁ בַּיִת וְכוּ':

הלכות מצרנות

פרק א

חלק א

עַל פִּי הַמְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נְזָקֵי שְׁכֵנִים הֲלָכָה א' שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַרְחָקָה בֵּין אִילָנֵי הַשָּׂדֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲשִׂירוּת שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן תִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לַעֲשׂוֹת הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר שֶׁבַּעַל הַמַּצָּר קוֹדֵם לִקַּח הַשָּׂדֶה הַסְּמוּכָה לְשָׂדֶה שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ שְׁדוֹתָיו יַחַד וְלֹא יַפְסִיק אֶחָד בְּאֶמְצַע, כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי כָּךְ שֶׁיִּהְיוּ הָאִילָנוֹת, שֶׁהֵם מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד בְּמָקוֹם אֶחָד, וּלְקָרֵב אוֹתָם בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר וְלֹא יַפְסִיקוּ אִילָנוֹת אֲחֵרִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יַכְחִישׁוּ זֶה אֶת זֶה כַּנַּ"ל, וּבָזֶה עוֹשִׂין טוֹבָה גְּדוֹלָה לְבַעַל הַמַּצָּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל שְׁדוֹתָיו בְּמָקוֹם אֶחָד וַאֲזַי הוּא מְקַבֵּץ שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בַּעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר הֶחָכָם:

הַצַּיָּלְנִי מִפְּזוּר הַנֶּפֶשׁ שֶׁלֹּא יִהְיוּ נְכָסָיו מְפֻזָּרִין בְּמָקוֹמוֹת רַבִּים, כִּי בְּוַדַּאי זֶה הוּא פְּזוּר הַנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בְּהַנִּכְסִים וְהָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁהַבַּעַל מַצְרָא קוֹדֵם עַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּץ בְּיַחַד חֶלְקֵי נַפְשׁוֹ בְּיַחַד. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר". וְלָמְדוּ מִכָּאן, שֶׁבַּעַל מַצְרָא קוֹדֵם, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב, 'הַטּוֹב' דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר הַטּוֹב שֶׁיִּהְיֶה כָּלוֹ אֶחָד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד הוּא, כֻּלּוֹ טוֹב. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ כְּשֶׁהוּא מְכֻנֶּסֶת וּמְקֻבֶּצֶת עִם כָּל חֶלְקֶיהָ בְּיַחַד בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב. כִּי פְּזוּר הַנֶּפֶשׁ הוּא בִּבְחִינַת פְּזוּר לְרָשָׁעִים שֶׁהוּא בְּחִינַת נְפָשׁוֹת עֲשָׂו, שֶׁהֵם נִקְרָאִים נְפָשׁוֹת רַבִּים, אֲבָל כְּשֶׁמְּקַבֵּץ וּמְכַנֵּס חֶלְקֵי נַפְשׁוֹ בְּיַחַד זֶה בְּחִינַת כְּנוּס לַצַּדִּיקִים, בְּחִינַת נְפָשׁוֹת יַעֲקֹב שֶׁהֵם נִקְרָאִים נֶפֶשׁ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הֵם מִבְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב. וְזֶה הַטּוֹב נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי דִּינָא דְּבַעַל מַצְרָא קוֹדֵם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּץ נְכָסָיו וּשְׁדוֹתָיו בְּמָקוֹם אֶחָד שֶׁשָּׁם שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁמְּקַבֵּץ חֶלְקֵי נַפְשׁוֹ בְּיַחַד בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶה "וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, כִּי הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְכָל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב שִׁבְעִים נֶפֶשׁ בִּלְשׁוֹן יָחִיד כַּנַּ"ל, עַל כֵּן נֶחֱלַת יַעֲקֹב נֶחֱלָה בְּלִי מְצָרִים, כִּי נַחֲלָתוֹ כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי אֵין מִי שֶׁיִּפְסִיק וְיַעֲשֶׂה גְּבוּל וּמֵצַר לְנַחֲלָתוֹ מֵאַחַר שֶׁנִּכְלַל נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, כִּי הַמְצָרִים הֵם רַק מִבְּחִינַת רִבּוּי כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב אֵין שׁוּם מֵצַר וּגְבוּל כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה תִּקְּנוּ דִּינָא דְּבַר מַצְרָא כְּדֵי לְהַרְחִיב גְּבוּלוֹ בְּיוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרֵב וְיִכָּלֵל בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב בִּבְחִינַת וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, עַל כֵּן נַחֲלָתוֹ בְּלִי מְצָרִים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּשֶּׁלְחָן עָרוּךְ כְּשֶׁקּוֹנֶה מִנָּכְרִי אֵין בּוֹ דִּינָא דְּבַר מַצְרָא, כִּי אָמַר לוֹ לָא נֵיחָא לָךְ דְּסָלְיקַת אַרְיָא מִנָּךְ. כִּי בְּוַדַּאי זֶה הַקּוֹנֶה הַשָּׁדֶה מֵהַנָּכְרִי עָשָׂה לוֹ טוֹבָה גְּדוֹלָה טוֹבָה מַמָּשׁ, כִּי הִרְחִיב גְּבוּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׂרָאֵל כֻּלָּם בִּכְלָל הֵם בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַמֵּצַר הוּא כְּשֶׁנָּכְרִי אֲצֶל גְּבוּלוֹ שֶׁהוּא עִקַּר הַמֵּצַר, כִּי הֵם מְצָרֵי הַקְּדֻשָּׁה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁזֶּה שֶׁסִּלֵּק הַנָּכְרִי מִן הַמֵּצַר עָשָׂה לוֹ מַמָּשׁ אוֹתָהּ הַטּוֹבָה שֶׁל דִּינָא דְּבַר מַצְרָא, כִּי הִרְחִיב גְּבוּל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב זָר בֵּינֵיהֶם וְיִהְיֶה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל. וְאַדְרַבָּא, אוֹתָהּ הַטּוֹבָה גְּדוֹלָה בְּוַדַּאי בְּיוֹתֵר מִדִּינָא דְּבַר מַצְרָא שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן דַּיּוֹ בְּטוֹבָה זוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

לָא נֵיחָא לָךְ דְּסָלְיקַת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

גַּם זֶה עִקַּר הִסְתַּכְּלוּת שֶׁל בַּעַל הַשְּׁדָה שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֵילָנוֹת לְהָבִיאָם אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר וַיֹּאמֶר בֹּעַז כוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּכְבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁהָאִילָנוֹת הֵם בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן תִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דְּיֵנָא דְּבַר מַצְרָא כְּדֵי לְהָבִיאָם לִבְחִינַת אֶחָד וְטוֹב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל, כִּי גַּם הַתַּכְלִית הַמְבֹאָר שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ בִּבְחִינַת אֶחָד. הוּא שַׁיָּךְ לָזֶה, כִּי הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל א' א'), "וְאֶשְׁפֹּךְ אֶת נַפְשִׁי כוּ'". וְשׁוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בַּעֲשִׂירוּת וְעִקַּר הָעֲשִׂירוּת הֵם הַשְּׁדוֹת כַּמְבֹאָר לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים וּכְשֶׁשְּׁדוֹתָיו בְּמָקוֹם אֶחָד שֶׁבָּזֶה מְקֻבָּץ חֶלְקֵי נַפְשׁוֹ בְּיַחַד כַּנַּ"ל אֲזַי הַתְּפִלָּה הִיא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת אֶחָד, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי צְדָקָה מְתַקֵּן הַמָּמוֹן כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (סִימָן כה). וְתִקּוּן הַמָּמוֹן הוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַמָּמוֹן בִּבְחִינַת מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה בִּבְחִינַת פִּזּוּר הַנֶּפֶשׁ, שֶׁאֲזַי מְכֻלֶּה הַמָּמוֹן יְמֵי חַיָּיו וּמְמִיתָה אוֹתוֹ. וּצְדָקָה מַצִּיל מִזֶּה בִּבְחִינַת וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, כִּי צְדָקָה מְקֻבָּץ נִדָּחִים, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקֻבָּץ פִּזּוּר הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַגְּלֻיּוֹת מִתְכַּנְּסוֹת אֶלָּא בִּצְדָקָה וְכוּ'. וְכַמּוּבָן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר גְּזֵלָה (סִימָן סט) שֶׁצְּדָקָה הוּא תִּקּוּן הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת אַחְדוּת הַפֶּה מַרְבֶּה נְכָסִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נוֹתְנִין צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה לְתַקֵּן שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת אֶחָד וַאֲזַי יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' (סִימָן ד), שֶׁעַל יְדֵי וּדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי הָעֲבֵרָה מְקַלְקֵל הַצִּרּוּף הַטּוֹב שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וּמַכְנִיס אוֹתָם בְּתוֹךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, בְּתוֹךְ מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכוּ', וְעַל יְדֵי וּדּוּי דְּבָרִים מְתַקֵּן הַצִּרּוּפִים וּמַחֲזִיר הַמַּלְכוּת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה אַתָּה נִכְלָל בְּאֵין סוֹף וְזֶה בְּחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן שֶׁמַּחֲזִיר אֶת הַמַּלְכוּת לְאֵין סוֹף בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין. כִּי הַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינַת רְצוֹנוֹת בְּחִינַת תְּמוּנַת אוֹתִיּוֹת וְכָל הַדְּבָרִים וְהַיְשׁוּת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם מֵהָאוֹתִיּוֹת, הַיְנוּ מִמַּלְכוּת שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם מֵאַיִן לְיֵשׁ. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין אֶת הַיְשׁוּת בִּבְחִינַת הִתְפַּשְּׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת, עַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין כָּל הָרְצוֹנוֹת בְּתוֹךְ רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת וְכוּ' וְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אֶחָד. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזְרִין אֶל הַיְשׁוּת בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת

רָצוֹא וְשׁוֹב אֲזַי מֵהָרְשִׁימוּ הַנִּשְׁאַר יוֹדְעִין, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה וְהָבֵן, כִּי הֵם דְּבָרִים אֲרֻכִּים וַעֲמֻקִּים מְאֹד, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ אָרֶץ. 'אָרֶץ' הוּא דִּינָא דְּמַלְכוּתָא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁעוֹלָה לְשָׁרְשָׁהּ לִבְחִינַת אַיִן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וּכְשֶׁבְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ כַּנַּ"ל עוֹלֶה לְשָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ אָרֶץ, זֶה בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי הַיְשׁוּעוֹת עַל יְדֵי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הוֹצִיא אֶת עוֹלָמוֹ מֵאַיִן לְיֵשׁ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַיְשׁוּעוֹת הוּא הָאָרֶץ שֶׁהוּא עִקַּר הַנִּשְׁמִיּוּת וְהַיְשׁוּעוֹת וְכָל הַדְּבָרִים יוֹצְאִין מִמֶּנָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת, "הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְכוּ'". וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי תְּמוּנַת אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים וּגְבוּלִים, כִּי כָּל אוֹת וְאוֹת יֵשׁ לוֹ צְמָצוּם וּגְבוּל, וְכָל הַיְשׁוּעוֹת הַנִּמְשָׁכִים מֵהֶם כֻּלָּם הֵם בַּעֲלֵי גְּבוּל וְצִמְצוּם, וְזֶה בְּחִינַת מְצָרִים שֶׁהֵם צְמָצוּמִים וּגְבוּלִים, אֲבָל עַל יְדֵי הִתְפַּשְּׁטוּת הַנִּשְׁמִיּוּת שֶׁנִּכְלָלִין כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַתְּמוּנוֹת בְּרָצוֹן אֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ תְּמוּנָה, וְשָׁם הוּא בְּחִינַת בִּלְתִּי גְּבוּל בְּחִינַת אֵין סוֹף, עַל יְדֵי זֶה נִכְלֶלֶת כָּל הָאָרֶץ שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת בִּבְחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים בִּבְחִינַת וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ אָרֶץ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִין לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, כִּי בְּשַׁבָּת נִתְגַּלֶּה רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שַׁבָּת בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים כַּנַּ"ל, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת וִדּוּי דְּבָרִים הַנַּ"ל שֶׁעוֹלִין כָּל הַדִּבּוּרִים בִּבְחִינַת מַלְכוּת לְשָׁרְשָׁם, כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל הָעוֹלָמוֹת לְשָׁרְשָׁם, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הִתְפַּשְּׁטוּת הַנִּשְׁמִיּוּת, כִּי אָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיְשׁוּעוֹת עַל יְדֵי הַשְׁבִּיתָה מִמְּלָאכָה וְעֶבְדִּין דְּחֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְשׁוּעוֹת, כִּי שׁוֹבְתִין וּבְטֵלִין מִמְּלָאכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף וַאֲזַי נִכְלָל הַכֹּל בָּאַיִן סוֹף בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין וַאֲזַי זוֹכִין לִבְחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, כִּי שָׁם אֵין שׁוּם מֵצַר וּגְבוּל כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי עַל יְדֵי הַמְצָרִים וְהַגְּבוּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ וּמִזֶּה מִשְׁתַּלְשֵׁל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה. וְעַל כֵּן זֶה עִקַּר וְתַכְלִית הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל הַמִּצְווֹת לִזְכּוֹת לִבְחִינַת הִתְפַּשְּׁטוּת הַנִּשְׁמִיּוּת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הוּא עִם כָּל הָעוֹלָם בְּשָׁרְשָׁם בִּבְחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת שֶׁשָּׁם אֵין גְּבוּל וְצִמְצוּם כְּלַל וְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְנִתְבַּטֵּל כָּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֲחִיזָתָם לְמַטָּה דַּיְקָא בִּבְחִינַת צְמָצוּם וּגְבוּל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַמֵּצַר הוּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה אֲחִיזָה עָדַיִן וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, זָכָה לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, כִּי בְּאַבְרָהָם נֶאֱמַר, "כִּי אֶת

כָּל הָאָרֶץ וְכוּ'". וְכֵן בְּיִצְחָק וְכוּ', כִּי אַבְרָהָם וְיִצְחָק לֹא זָכוּ עֲדַיִן לְבְחִינַת נַחֲלָה בִּלְי מְצָרִים, כִּי מֵאַבְרָהָם יָצָא יִשְׁמָעֵאל וּמִיִּצְחָק עֵשָׂו. נִמְצָא, שֶׁעֲדַיִן לֹא נִזְדַּכֵּךְ אֶצְלָם זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ לְגַמְרֵי. וּמֵהֲמַת זֶה מֵהֲמַת שֶׁהָיָה בָּהֶם אַחִיזָה עֲדַיִן לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל עַל כֵּן עֲדַיִן יֵשׁ מְצָרִים וּגְבוּל לְנַחֲלָתָם כַּנַּ"ל, אֲבָל יַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְלֹא הָיָה בּוֹ שׁוּם פְּסוּל וְלֹא הָיָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ עַל כֵּן זָכָה לְנַחֲלָה בִּלְי מְצָרִים כַּנַּ"ל, כִּי כְּפִי מַה שֶּׁמִּזְכִּכִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם כְּלֹל כָּל הַחֲטָאִים כְּפִי הַזִּכּוּךְ שֶׁל כָּל אֶחָד, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בְּאֵין סוֹף. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּדוּי דְּבָרִים הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּאֵין סוֹף:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת דִּינָא דְּבַר מַצָּרָא שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּדֵי לְהַרְחִיב הַמֵּצַר וְהַגְּבוּל שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַחֵב גְּבוּלוֹ נִכְלָל יוֹתֵר בִּבְחִינַת נַחֲלָה בִּלְי מְצָרִים עַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַחֵב הַמֵּצַר וְנִתְבַּטֵּל בְּיוֹתֵר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֲחִיזָתָהּ בִּבְחִינַת מְצָרִים וְכָל מַה שֶּׁנִּתְרַחֵב וְנִתְרַחֵק הַמֵּצַר שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר, עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל בְּיוֹתֵר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל וְנִכְלָל בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת נַחֲלָה בִּלְי מְצָרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן סָמְכוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה דִּין זֶה עַל פָּסוּק וְעָשִׂית הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב לְפָנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת יָשָׁר וְטוֹב, כִּי עַל יְדֵי דִּינָא דְּבַר מַצָּרָא שֶׁנִּתְרַחֵב גְּבוּל יִשְׂרָאֵל נִכְלָל בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַחֲלָה בִּלְי מְצָרִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹהִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת מְצָרִים מַמָּשׁ, כִּי מִצְרַיִם הוּא תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, כִּי כָּל הַגִּלּוּיוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן הֵם עִקַּר הַמְּצָרִים וְהַגְּבוּל שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי דִּינָא דְּבַר מַצָּרָא שֶׁנִּכְלָלִין בִּבְחִינַת נַחֲלָה בִּלְי מְצָרִים שֶׁזֶּהוּ, בְּחִינַת עָשִׂית הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב, בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, זֶהוּ בְּחִינַת וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹהִים, בְּחִינַת אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן כְּשֶׁקּוֹנֶה מֵהַנָּכְרִי אֵין בּוֹ דִּינָא דְּבַר מַצָּרָא, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַרְחִיב הַמֵּצַר הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְבַטֵּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת הַמְּצָרִים וְהַגְּבוּלִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת כָּל רִדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, 'בֵּין הַמְּצָרִים' דַּיְקָא, כִּי מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁקּוֹנֶה מֵהַנָּכְרִי וּמַרְחִיק הַנָּכְרִי מֵעַל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עִקַּר הַמֵּצַר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁהֵם עִקַּר הַמְּצָרִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן זֶה שֶׁמְּסַלֵּק אֶת הַנָּכְרִי וְקוֹנֶה מִמֶּנּוּ הַשָּׂדֶה אֵין בּוֹ דִּינָא דְּבַר מַצָּרָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם הַטַּעַם, לֹא נִיחָא

לְךָ דְּסָלִיקִית מִנָּךְ אַרְיָא, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל דִּינָא דְּבַר מַצְרָא כְּדֵי לְהַרְחִיב הַמֵּצַר, כְּדֵי לְסַלֵּק אֲחִיזַת הַנָּכְרִי וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁמְּסַלֵּק הַנָּכְרִי מִגְּבוּלוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁנַּעֲשֶׂה תִּקּוּן זֶה עַל יָדוֹ, עַל כֵּן אֵין בּוֹ דִּינָא דְּבַר מַצְרָא:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן מַצְרָנוּת:

עַל פִּי הַתּוֹרָה "וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת" סִימָן סה, כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּבָר בַּדְּרוּשׁ הָרִאשׁוֹן, עַיֵּן שָׁם. וּלְבָאֵר קְצָת יוֹתֵר, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיֹּאמֶר בֹּעַז הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בַּעַל הַשָּׂדֶה, הַיְנוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּתִקּוּן הַנְּשָׁמוֹת הַגְּדֵלִים בְּשָׂדֶה הָעֶלְיוֹן וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּכָל תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה וְכוּ' וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שֶׁיִּהְיוּ הַנְּשָׁמוֹת נִכְלָלִין בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁזֶּה תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתַּכְלִית, עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצְרָנוּת שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבַּעַל הַמֵּצַר קוֹדֵם לִקַּח הַשָּׂדֶה הַסְּמוּכָה לוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ שְׁדוֹתָיו יַחַד, כִּי זֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה שֶׁתִּהְיֶה הַשָּׂדֶה נִכְלֶלֶת בְּאֶחָד, כִּי הַשָּׂדֶה הַתַּחְתּוֹן מְרַמֶּזֶת לְשָׂדֶה הָעֶלְיוֹן שֶׁגְּדֵלִים בָּהּ נְשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי גַּם כָּל גְּדוּלֵי הַשָּׂדֶה הַתַּחְתּוֹן הוּא גַּם כֵּן רַק נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, כִּי כָּל הָעֲשָׂבִים וְהַצְּמָחִים וְהַתְּבוּאוֹת וְהַפֵּרוֹת כֻּלָּם הֵם גִּלְגּוּלֵי נְשָׁמוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה הַשָּׂדֶה נִכְלֶלֶת בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם צִמְחֵי הַשָּׂדֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת דִּין בֶּן הַמֵּצַר שֶׁהוּא קוֹדֵם לִקַּח הַשָּׂדֶה כְּדֵי לְבַטֵּל הַמֵּצַר שֶׁל חֲבֵרוֹ מִן הַשָּׂדֶה, דְּהַיְנוּ לְהַרְחִיב שְׂדֵהוּ יַחַד בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר וּלְהַרְחִיק חֲבֵרוֹ מִמְּצָרוֹ שֶׁכָּל זֶה כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַשָּׂדֶה אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְמָדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה דִּין בַּעַל הַמֵּצַר מִפָּסוּק "וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר", כִּי עִקַּר דִּין בַּעַל הַמֵּצַר הוּא בִּשְׁבִיל וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב כְּדֵי לְהַכְלֵל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמִּתְעַנְיִן בַּיּוֹם שֶׁמֵּת בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁהוּא יָאר צַייט וּמַדְלִיקִין נֵר וְאוֹמְרִים קַדִּישׁ, כִּי כָּל זֶה עוֹשִׂין הַבָּנִים בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת נִשְׁמוֹת אֲבִיהֶם וְאִמָּם וְעַל כֵּן עוֹשִׂין זֹאת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. וְכֵן בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה אוֹמְרִים קַדִּישׁ כָּל הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַנְּשָׁמוֹת הִיא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַשָּׂדֶה, כִּי שָׁם גְּדֵלִים כָּל הַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּנָם עַל יְדֵי הַבַּעַל הַשָּׂדֶה שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּן הַשָּׂדֶה הַקְּדוֹשָׁה לְזָרְעָה וּלְנָטְעָה וּלְהַצְמִיחָהּ וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא תִּקּוּן הַנְּשָׁמוֹת הַגְּדֵלִים שָׁם. וְעִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּשָּׂדֶה הַתַּחְתּוֹן שֶׁכָּל תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה נַעֲשִׂין בְּכָל שָׁנָה

וְשָׁנָה, כִּי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה גְּדֵלִים פֵּרוֹת חֲדָשִׁים וְחוֹרְשִׁין וְזוֹרְעִין וְקוֹצְרִין וְכוּ' פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, כִּי יֵשׁ י"ב גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן שֶׁהֵם י"ב צִרוּפֵי הֲוָיָה וְשָׁרְשָׁם הוּא הֲוָיָה פְּשׁוּטָה וְאֵלּוּ הַי"ב גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן הֵם בְּחִינַת י"ב חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, שֶׁהֵם י"ב מַזָּלוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד י"ב שִׁבְטֵי יָהּ. וְכָל הַנְּשָׁמוֹת כְּלוּלִים בְּי"ב שְׁבָטִים כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד י"ב גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּבוּלֵי וּמְצָרֵי הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּתְחַלֵּק לִי"ב גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן שֶׁהֵם כְּנֶגֶד י"ב נָסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד י"ב שְׁעָרִים בָּרָקִיעַ שֶׁדָּרֶךְ שָׁם עוֹלִין הַתְּפִלּוֹת, כִּי תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּשָּׂדֶה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וּכְלַל הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַבְּחִינוֹת הָאֵלֶּה הוּא שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל נִכְלָל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי כָּל הַי"ב גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן מְקַבְּלִין חִיּוּתָם מִנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית שֶׁהוּא נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הֲוָיָה פְּשׁוּטָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כֻּלָּם וְעִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם כְּשֶׁכָּל הַי"ב גְּבוּלִין נִכְלָלִין בְּאֶחָד בְּשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲוָיָה פְּשׁוּטָה שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם אַחְיָזַת דִּין כְּלָל, כִּי עִקַּר אַחְיָזַת כָּל הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים הֵם בִּבְחִינַת צְמָצוּמִים הַנִּמְשָׁכִין מִי"ב גְּבוּלִים, כִּי מִבְּחִינַת גְּבוּלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים וּמְצָרִים, מִשָּׁם אַחְיָזַת כָּל הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן כְּנֶגֶד י"ב גְּבוּלִים שֶׁהֵם י"ב שְׁבָטִים בַּקְּדֻשָּׁה יֵשׁ י"ב נְשִׂיאֵי יִשְׂמָעֵאל בַּקְּלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים יוֹלִיד". וְכֵן נָחוֹר הוֹלִיד גַּם כֵּן שְׁנֵים עָשָׂר בָּנִים אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה כְּנֶגֶד י"ב שְׁבָטִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק, "הִנֵּה יָלְדָה מִלְכָּה גַּם הִיא וְכוּ', אַף הִיא הִשְׁלִימָה וְכוּ'". וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן לִסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי כְּדֵי לְהַכְלִל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, כַּמְבֹאָר שָׁם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַדִּינִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָלִין כָּל הַי"ב גְּבוּלִים בְּשָׁרְשָׁם בִּבְחִינַת הֲוָיָה פְּשׁוּטָה, בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁשָּׁם נִתְבַּטְּלִין כָּל הַגְּבוּלִים וְהַמְצָרִים שֶׁמִּשָּׁם אַחְיָזַת הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת י"ב חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ב מַזָּלוֹת הַמִּתְנַגְּלִים בָּרָקִיעַ וְכֻלָּם מִתְנַגְּלִים עַל נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם צִיּוּר שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְכָל גִּלְגּוּלָם וְסִבּוּבָם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כָּל יְמֵי עוֹלָם, הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁזֶּהוּ הַתִּכְלִית שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וּמִלּוֹאוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם". 'מְקוֹמוֹ' זֶה בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ'. כִּי כָּל הַגַּלְגַּלִּים סוֹבְבִים וְהוֹלְכִים עַל סְבִיבוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ. וְכָל גִּלְגּוּלָם וְסִבּוּבָם וּמְרוּצָתָם הַכֹּל הוּא לָשׁוּב וּלְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשָׁם, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁהַכֹּל רָצִים וְשָׁבִים וּמִתְנַגְּלְגְּלִים וְחוֹזְרִים לְשָׁם. וְעַל כֵּן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה נַעֲשֶׂה תִּקּוּן הַשָּׂדֶה כַּנַּ"ל, כִּי בְּכָל י"ב חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה חוֹזְרִים כָּל הַגַּלְגַּלִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ב מַזָּלוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּקוּפַת הַשָּׁנָה שֶׁחוֹזְרִים וְעוֹלִים וְנִכְלָלִין

כָּל הי"ב גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ב חֳדָשִׁים, י"ב מַזָּלוֹת, נִכְלָלִים בְּשָׁרְשָׁם בַּנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַשָּׁדֶה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַנְּשָׁמוֹת הַגְּדֵלִים שָׁם שֶׁהֵם צֶמַח הַשָּׁדֶה, כִּי עִקַּר תִּקּוּנָם עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן נַעֲשֶׂה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֶת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה. כִּי הַתְּבוּאָה הַיּוֹצֵא בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, בְּכָל שָׁנָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל צְרִיכִין לְתַקְּנָהּ שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד שֶׁהוּא תִּקּוּן הַשָּׂדֶה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וּמַתָּנוֹת עֲנִיִּים מֵהַתְּבוּאָה. כִּי עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין מֵהַתְּבוּאָה לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּים וְלָעֲנִיִּים כְּמוֹ שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה מְרִימִין כָּל הַתְּבוּאָה וְנִכְלֶלֶת בְּשָׁרְשָׁהּ בְּכֻלּוֹ אֶחָד. כִּי הַחֵלֶק שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֲנִים וְכוּ' וְלָעֲנִיִּים הֵם חֵלֶק ה' יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ נוֹתְנִין לוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כֹּהֲנִים מִשֶּׁלְחָן גְּבוֹהַּ קָא זָכוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲנִי חֶלְקְךָ וְנַחֲלָתְךָ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". וְכֵן כָּל מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לָעֲנִיִּים נוֹתְנִין לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מַלְוֵה ה' חוֹנֵן דַּל וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁבָּזֶה שֶׁמְּקַיְּמִין מִצְוֹת הַמַּתָּנוֹת מִן הַתְּבוּאָה בָּזֶה מְרִימִין וּמַעֲלִין כָּל הַתְּבוּאָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ חֶלְקוֹ שֶׁצִּוָּה לִתֵּן חֶלְקוֹ לַכֹּהֵן וְכוּ' וְלֶעָנִי כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר, שֶׁהוּא בְּסוֹד מַאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַמַּאָה בְּרָכוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מַאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' כַּיָּדוּעַ. שֶׁכָּל זֶה הוּא כְּדֵי לַחֲזֹר וְלִכְלֹל בְּאֶחָד עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין עֶשֶׂר מֵעֶשֶׂר עַד מֵאָה עַד שֶׁנִּכְלָלִין בְּאֶחָד, שֶׁהוּא סוֹד מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר, דְּהַיְנוּ אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן. וְעַל כֵּן כָּל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים שֶׁל תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וּמַתָּנוֹת עֲנִיִּים שֶׁהֵם תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה הַקְּדוֹשָׁה נַעֲשִׂין בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֶת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה". כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בְּאֶחָד, זֶה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁכְּלוּלָה מִי"ב חֳדָשִׁים שֶׁבָּהֶם חוֹזְרִים הַגַּלְגַּלִּים בִּבְחִינַת י"ב גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן וְחוֹזְרִין וְשָׁבִין וְנִכְלָלִין וְעוֹלִין בְּשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּצָרִים וְהַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִין מִבְּחִינַת הַגְּבוּלִים וְהַצִּמְצוּמִים כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁזָּכָה לְהוֹלִיד י"ב שְׁבָטִים בַּקָּדֻשָּׁה, כִּי מִטָּתוֹ הָיְתָה שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסוּל, עַל כֵּן זָכָה לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, כִּי נִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמְּצָרִים וְהַדִּינִים עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה לְהַכְנִיס כָּל הי"ב גְּבוּלִים לִפְנִים בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי אוֹרִיתָא וְיִשְׂרָאֵל וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא חַד:

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָז נִכְלָלִין בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי שַׁבָּת מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב. כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, רָזָא דְּשַׁבָּת אִיהִי שַׁבָּת דְּאִתְאַחֲדַת בְּרָזָא דְּאֶחָד וְכוּ', עַל כֵּן צְרִיכִין לְסַדֵּר בְּשַׁבָּת י"ב לְחָמִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין כָּל הי"ב גְּבוּלִים וְכוּ' בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִין לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת יָאר צַייט שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַשָּׁדֶה, כִּי תִּקּוּן הַשָּׁדֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתַּעֲנִית שֶׁמִּתְעַנִּין בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּיוֹם הַיָּאר צַייט, כִּי תַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת שֶׁסּוֹתְמִין עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּהַתַּכְלִית שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁאֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְכָלֵל בְּהַתַּכְלִית כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁסּוֹתְמִין עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, דְּהַיְנוּ לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מִכָּל תַּאֲוֹוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתַּעֲנִית שֶׁפּוֹרְשִׁין עַצְמָן מֵאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, מִתַּאֲוֹוֹת עוֹלָם הַזֶּה, בִּשְׁבִיל לְהִכָּלֵל נִשְׁמַת הַמֵּת בְּהַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד וְכוּ', שֶׁהוּא תִּקּוּן הַנְּשָׁמוֹת הַנִּדָּלִים בְּהַשָּׁדֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְזִכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל יְדֵי סְתִימוּ דְּעֵינִין מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּעֲנִית כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ הַקִּדּוּשׁ שֶׁאוֹמְרִים כָּל הַשָּׁנָה רִאשׁוֹנָה וְכֵן בַּיּוֹם שֶׁמֵּת בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ. כִּי קִדּוּשׁ הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת כֻּלָּן, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְזוֹכִין עַל יְדֵי אֲמִירַת קִדּוּשׁ בְּכַוָּנָה לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, תִּקּוּן הַשָּׁדֶה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא שֶׁתִּהְיֶה כָּל הַתְּפִלָּה נִכְלֶלֶת בְּאֶחָד עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בְּסוֹף הַתֵּבָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה עֲדַיִן יִהְיֶה עוֹמֵד בַּתְּחִלַּת תֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ, כִּי כָּל הַתֵּבוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁהֵם בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ צְרִיכִין לְכָלְלָם בְּאֶחָד, שֶׁהוּא הַתַּכְלִית, שֶׁשָּׁם הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת, שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ אֶחָד בְּחִינַת וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקִּדּוּשׁ שֶׁהוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא וְתֻשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וּלְעֵלָּא מִן כָּל הַבְּרָכוֹת הוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים הַקִּדּוּשׁ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה כְּלָלָה נִכְלֶלֶת בְּאֶחָד כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר קִדּוּשׁ, שֶׁהוּא לְמַעְלָה עַל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְעַל כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל

הַתְּפִלּוֹת, בְּחִינַת לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין לְשׁוֹרֶשׁ הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, וְאָז נִכְלֶלֶת הַתְּפִלָּה בְּשָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה שֶׁמְּבאָר בַּכַּוָּנוֹת. שֶׁעַל יְדֵי הַקְּדִישׁ עוֹלִין מֵעוֹלָם לְעוֹלָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אוֹמְרִין קְדִישׁ בֵּין תְּפִלַּת הָעֲשִׂיָּה לִתְפִלַּת יְצִירָה כִּדֵי לְהַכְלֵל עֲשִׂיָּה בִּיצִירָה וְכֵן בֵּין יְצִירָה לִבְרִיאָה, כִּי הַקְּדִישׁ הוּא הָעֲמוּד שֶׁבֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁיִּהְיֶה עוֹלֶה וְנִכְלָל הַתַּחְתּוֹן לְמַעְלָה בְּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין בְּהַתַּכְלִית שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב וְשָׁם כָּל הָעוֹלָמוֹת אֶחָד וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לְהִכָּלֵל בָּעֶלְיוֹן וְעַל כֵּן עוֹשִׂין זֹאת עַל יְדֵי הַקְּדִישׁ, כִּי עַל יְדֵי הַקְּדִישׁ נִכְלָלִין בְּהַתַּכְלִית שֶׁהוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה וְנִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד. וְעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה וְנִכְלָל הַתַּחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל כֵּן עִקַּר כַּוָּנַת הַקְּדִישׁ לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל כָּל הַמּוֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהֵם הַדִּינִים. כִּי עַל יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל הַתַּכְלִית נִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים וְהַיְסוּרִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַקְּדִישׁ מְתַבֵּר כָּל גְּזִיזִין דְּפַרְזְלָא וְכוּ', כִּי נִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקְּדִישׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אוֹמְרִים קְדִישׁ עַל אֲבִיו וְאִמּוֹ, כִּי עַל יְדֵי הַקְּדִישׁ נִכְלָל נִשְׁמָתָם בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַנִּשְׁמוֹת, תִּקּוּן הַשֵּׁדָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנֵּר שֶׁמַּדְלִיקִין בְּיוֹם הַיָּאר צַייט, כִּי כָּל תִּקּוּנֵי הַנִּשְׁמָה הוּא עַל יְדֵי בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתַּעֲנִית וְהַקְּדִישׁ כַּנַּ"ל עַל כֵּן מַדְלִיקִין הַנֵּר, כִּי הַנֵּר נִדְלָק וּמֵאִיר מֵאוֹר הַזְּרִיחָה וְהַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל שֶׁמֵּאוֹר הַזְּרִיחָה הַזֶּה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת נֵר וְאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר". הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ מִן הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַתּוֹרָה, כַּמְבאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנֵּר הַנַּ"ל שֶׁל הַיָּאר צַייט שֶׁמֵּאִיר מֵאוֹר הַזְּרִיחָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר שֶׁל תְּפִלָּה, כִּי בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה צְרִיכִין לְהִכָּלֵל וּלְהִתְבַּטֵּל בְּהַתַּכְלִית כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם מֵאִיר הַנֵּר שֶׁל הַתְּפִלָּה מֵאוֹר הַזְּרִיחָה הַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵרוֹת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמַּדְלִיק כָּל אֶחָד נֵר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁנִּכְלֶלֶת בְּכֻלּוֹ אֶחָד שֶׁהוּא הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת

עוֹלָם הַבָּא, כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁאֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה כַּיָּדוּעַ. כִּי אָז אָנוּ סוֹתְמִין עֵינֵינוּ מֵחֲיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, כִּי מִתְעַנְּין חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים וּפוֹרְשִׁין עַצְמָן מִכָּל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹסְקִין רַק בִּתְפִלָּה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל. וְעַל כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִכְלֶלֶת הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד וְעַל כֵּן אָז נִשְׁלֶמֶת הַתְּפִלָּה בְּיוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה, כִּי מִתְפַּלְּלִין אָז חֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת, כִּי אָז נִכְלֶלֶת הַתְּפִלָּה בְּאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת נְעִילָה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וּבְיוֹם הַתַּעֲנִית, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וּבְיוֹם הַתַּעֲנִית שֶׁאָז סוֹתְמִין עֵינֵיהֶם מֵחֲיזוּ דְּהַאי עָלְמָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּהַתַּכְלִית שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלֶלֶת הַתְּפִלָּה בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין אָז תְּפִלַּת נְעִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁנוֹעֲלִין וְסוֹגְרִין כָּל הַתְּפִלּוֹת יַחַד וְכוֹלְלִין אוֹתָן בְּאֶחָד עַד שֶׁכָּל הַתֵּבוֹת שֶׁל כָּל הַתְּפִלּוֹת נְעוּלִים וּסְגוּרִים יַחַד וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמְדִים בְּסוֹף הַתְּפִלָּה עֲדַיִן עוֹמְדִים בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה, כִּי הַכֹּל נָעוּל וְסָגוּר בְּיַחַד, כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אַחַר נְעִילָה אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, כִּי אָנוּ מְיַחֲדִים וְכוֹלְלִים עַל יְדֵי זֶה כָּל הַתְּפִלּוֹת בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת נְעִילָה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ, "ה' הוּא הָאֱלֹהִים", כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים זֶהוּ בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתֵי שֶׁהוּא שָׁם מָלֵא כַּיָּדוּעַ, כִּי עוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹהִים, הַיְנוּ שֶׁרַחֲמִים וְדִין הַכֹּל אֶחָד, כִּי נִתְבַּטְּלִין וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מַדְלִיקִין נֵרוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְהוֹרוֹת שֶׁאָז נִכְלָל כָּל אֶחָד בְּעָלְמָא דְּאַתֵי שֶׁהוּא הַתַּכְלִית שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁעַל יְדֵי אוֹר הַזְּרִיחָה שֶׁל הַבִּטּוּל הַזֶּה מֵאִיר הַנֵּר כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִתְּנָה הַתּוֹרָה, כִּי הַלּוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת נִתְּנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת מֵאוֹר הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז מוֹחֲלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל כָּל הַיִּסּוּרִין שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין יִסּוּרִין בְּלֹא חֵטְא וְאָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִכְלָלִין בְּהַתַּכְלִית שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁשָּׁם נִתְבַּטְּלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וְכָל הַיִּסּוּרִין, כִּי אֵין שָׁם שׁוּם דִּין כְּלָל, כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יד

וּשְׁנֵי הַלּוּחוֹת הֵם כְּלוּלִים מִי"ב שְׁבָטִים, כִּי הַלּוּחוֹת אֲרֻכָּן וָא"ו וְרָחְבָּן וָא"ו (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּבָא בַּתְרָא י"ד). נִמְצָא, שֶׁשְּׁנֵי הַלּוּחוֹת אֲרֻכָּן י"ב וְהֵם כְּלוּלִים וְנִמְשָׁכִים מֵאוֹר הַבִּטּוּל הַנַּ"ל שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת י"ב שְׁבָטִים, י"ב גְּבוּלֵי

אֲלַכְסוֹן שֶׁכְּלוּלִים בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאֶבֶן אֶחָד, כִּי יַעֲקֹב זָכָה לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים וּגְבוּלִים, כִּי נִכְלְלוּ כָּל הַי"ב גְּבוּלִים כָּל הַי"ב שְׁבָטִים בְּאֶחָד בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד שֶׁאָמְרוּ הַי"ב שְׁבָטִים לְיַעֲקֹב בִּשְׁעַת הִסְתַּלְקוּתוֹ כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד כָּךְ אֵין בְּלִבֵּנוּ אֶלָּא אֶחָד (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה), הַיְנוּ כַּנַ"ל אַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ י"ב שְׁבָטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ב גְּבוּלִים י"ב נָסָחְאוֹת הַתְּפִלָּה וְכוּ', אַף עַל פִּי כֵן הַכֹּל אֶחָד, כִּי אֵין בְּלִבֵּנוּ אֶלָּא אֶחָד, כִּי אָנוּ מִסְתַּכְּלִים רַק עַל הַתַּכְלִית שֶׁשָּׁם הַכֹּל אֶחָד כַּנַ"ל:

חלק טו

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע קֹדֶם הַתְּפִלָּה כְּדֵי לִכְלֹל הַתְּפִלָּה בְּאֶחָד שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְתִימַת עֵינַיִם בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, הַיְנוּ לִכְלֹל בְּאֶחָד כִּי אִם עַל יְדֵי סְתִימַת עֵינַיִם מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' בִּשְׁעַת אֲמִירַת אֶחָד, כִּי מִסְּירַת נֶפֶשׁ זֶהוּ בְּחִינַת סְתִימַת עֵינַיִם מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא שֶׁמִּסְתַּלְקִין מִזֶּה הָעוֹלָם לְגַמְרֵי וּמְדַבְּקִין עַצְמָן לַה' יִתְבָּרַךְ וּמוֹסְרִין נַפְשָׁם לְגַמְרֵי בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁכְּלוֹ טוֹב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית כִּי אִם עַל יְדֵי סְתִימַת עֵינַיִם מֵהַאי עָלְמָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ כַּנַ"ל:

חלק טז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו, כִּי עַל יְדֵי עֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכַוָּנָה נִכְלָל לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא שֶׁהוּא הַתַּכְלִית שֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם אֲחִיזַת דִּין וְעָוֹון כְּלָל, רַק הַכֹּל נִמְחָל שָׁם, כִּי מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַתַּכְלִית בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא מִשָּׁם עִקַּר מְחִילַת עֲוֹונוֹת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד שֶׁמּוֹחֲלִין אָז הָעֲוֹונוֹת עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין אָז שָׁם כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַמַּעֲנֵג אֶת הַשַּׁבָּת מוֹחֲלִין לוֹ עֲוֹונוֹתָיו. כִּי עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת נִכְלָלִין גַּם כֵּן בְּהַתַּכְלִית הַזֶּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים וְכַנַ"ל, וְעַל כֵּן מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו כַּנַ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת י"ב תֵּבוֹת שֶׁבְּפָרָשַׁת שְׁמַע וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כְּנֶגֶד י"ב גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן בְּחִינַת י"ב שְׁבָטִים וְכָל בְּחִינַת י"ב הַנַ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְכָלְלָן בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת חֲלֻקַּת שֻׁתָּפוּת הֲלָכָה ה', יְבֹאַר עִנְיַן מַצְרְנוּת שֶׁבַּעַל הַמַּצָר קוֹדֵם לִקְנוֹת הַשָּׂדֶה הַסְמוּכָה לִגְבוּלוֹ. מִשּׁוּם וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר קִיּוּם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא עַל יְדֵי יְסוֹד הַפָּשׁוּט שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכַמּוּבָא מִזֶּה לְעֵיל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הוּא מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּמֵהֶם הִרְכִּיב וְהִמְזִיג כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ, שֶׁהֵם דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר, שֶׁבְּכָל אֶחָד מֵעַרְבִים כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת רַק שֶׁבְּדוֹמֵם הָעִקָּר הוּא בְּחִינַת עָפָר וּבוֹ כְּלוּלִים הַשְּׁאָר. וְהַצּוֹמֵחַ עִקָּרוֹ בִּבְחִינַת מַיִם וְכוּ', אֲבָל כָּל אֶחָד כָּלוּל מִכֻּלָּם כַּמּוּבָא כָּל זֶה בַּסְּפָרִים. וְעִקַּר קִיּוּם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְהַוּוּ מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא עַל יְדֵי סֵדֶר הַהַרְכָּבָה שֶׁנִּתְמַזְּגוּ וְנִרְכְּבוּ בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה כְּפִי הֶרְאוּי לְאוֹתוֹ הַדָּבָר, כִּי הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְשֻׁנֶּה הַרְבֵּה מֵחֲבֵרוֹ, כִּי הֶעָפָר מְשֻׁנֶּה מְאֹד מֵרוּחַ וַאֲוִיר, וְאֵשׁ מִמַּיִם וְכֵן כֻּלָּם רַק ה' יִתְבָּרַךְ בְּחָכְמָתוֹ הַנִּפְלָאָה בָּרָאָם בְּחָכְמָה כָּזֹאת שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְעָרֵב וּלְהִתְמַזֵּג זֶה עִם זֶה עַד שֶׁיִּתְהַוֶּה מֵהֶם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְיִתְקַיְּמוּ וְיִחְיוּ כָּל זְמַן קִיּוּמָם עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁיִּכְלוּ וְאָז חוֹזְרִין וּמִתְפָּרְדִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כָּל אֶחָד לִמְקוֹמוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַמִּיתָה וְהַכִּלָּיוֹן וְהַהֶפְסֵד שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחוֹת מְמַצְּעִים בֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְמַזֵּג זֶה עִם זֶה, כִּי עָפָר קַר וְיָבֵשׁ וּמַיִם שֶׁסָּמוּךְ לוֹ הוּא קַר וְלַח וְיֵשׁ לוֹ שַׁיְכוּת עִם הֶעָפָר עַל יְדֵי שֶׁשְּׁנֵיהֶם קָרִים וְכֵן מַיִם הוּא קַר וְלַח וְרוּחַ לַח וְחַם וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קִיּוּם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנִּתְהַוּוּ מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עִקַּר קִיּוּמָם עַל יְדֵי הַחִבּוּר וְהַהַרְכָּבָה שֶׁלָּהֶם כְּשֶׁהֵם מְמֻזָּגִים בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה כְּפִי הֶרְאוּי לְאוֹתוֹ הַדָּבָר. עַל כֵּן עִקַּר קִיּוּם כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיְסוֹד הַפָּשׁוּט שֶׁהוּא הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, כִּי הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כֻּלָּם, כִּי מִמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כֻּלָּם, וְהוּא מְחַבְּרָם וּמַרְכִּיבָם וּמְמַזְּגָם יַחַד בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם כָּל הַדְּבָרִים כַּנַּ"ל. כִּי מֵחֲמַת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יְסוֹד הַפָּשׁוּט, שֶׁהוּא פָּשׁוּט בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת בְּלִי שׁוּם שִׁנּוּי כְּלָל, עַל כֵּן הוּא יָכוֹל לְחַבֵּר כֻּלָּם וּלְכָלְלָם יַחַד לְמֶזֶג בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁהֵם מְשֻׁנִּים מְאֹד כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ וְכֹחוֹתָם מְהֻפָּכִים זֶה מִזֶּה, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל כֹּחוֹתָם הַמְשֻׁנִּים נִמְשָׁכִין מִיְּסוֹד הַפָּשׁוּט שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי, וְשָׁם שׁוֹרֶשׁ כָּל

הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עִם כָּל כֹּחוֹתָם, עַל כֵּן הוּא מֵאִיר בָּהֶם וּמַמְשִׁיךְ בָּהֶם כֹּחַ פְּשִׁיטוּתוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּיניֵהֶם וּמְמַזְּגָם בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מְחֻבָּרִים יַחַד בְּאֵיזֶה דָּבָר וּמִתְנַהֲגִים בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה אָז יֵשׁ קִיּוּם וְחִיּוּת לְאוֹתוֹ הַדָּבָר, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְבַּלְבֵּל הַסֵּדֶר שֶׁבֵּיניֵהֶם וּמִתְגַּבֵּר יְסוֹד אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ מִזֶּה נִפְסָדִים וְנִתְקַלְקְלִים וְנִכְלִים, כִּי הַכְּלָיוֹן הוּא פֵּרוּד הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַחוֹלֵאת שֶׁבָּאָדָם בָּא עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁאֵין מִתְנַהֲגִים בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבֵּר יְסוֹד אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קִיּוּם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפְּשׁוּט וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם. כִּי אָפִלּוּ בְּנִשְׁמִיּוּת עִקַּר קִיּוּם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְהַוּוּ מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמִּתְנַהֲגִים הַיְסוֹדוֹת בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה וְאֵין אֶחָד יוֹצֵא חוּץ לִגְבוּלוֹ וְאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר נֶגֶד חֲבֵרוֹ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם וְכוּ' שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. מִכָּל שֶׁכֵּן בְּרוּחָנִיּוּת לְעִנְיַן הַמִּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכָל מִדָּה כְּלוּלָה מִכֻּלָּם וּצְרִיכִין לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל מִדָּה לְבָרֵר הַטּוֹב מִמֶּנָּה וּלְבַעֵר הָרַע שֶׁבְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל הַמִּדּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפָּשׁוּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ', שֶׁהוּא מַשְׁקֶה אֶת הַגַּן דְּאוֹרַיְתָא שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַמִּדּוֹת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ וְחִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַמִּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְמַזֵּג וּלְחַבֵּרם וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּיניֵהֶם לְבָרֵר מִכָּל מִדָּה וּמִדָּה הַטּוֹב מֵהֶם וּלְהִתְנַהֵג בָּהֶם בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, הַכֹּל בְּעִתּוֹ וּבִזְמַנּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְקַיֵּם וְיִחְיֶה חַיִּים אֲמִתִּיִּים עַל פִּי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁכְּלוּלִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. כִּי גַּם הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הֵם בְּבְחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אבי"ע (אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה) הֵם בְּחִינַת שׂרָ"שׁ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, עַיֵּן שָׁם. עַל כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְהָרֹאשׁ בַּיִת הָאֲמִתִּי, כִּי הָעוֹלָם בְּכְלָל הוּא כְּמוֹ בַּיִת שֶׁעִקַּר קִיּוּמוֹ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ רֹאשׁ, דְּהַיְנוּ רֹאשׁ בַּיִת בְּחִינַת בַּעַל הַבַּיִת כְּדֵי שֶׁיַּנְהִיג הַבַּיִת וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ כָּרָאוּי לְסַדֵּר הַכֹּל עַל מְקוֹמוֹ הָרָאוּי וּלְהַשְׁגִּיחַ עַל תִּקּוּן הַבַּיִת וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ. וְכֵן כָּל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת

הוּא בְּחִינַת עוֹלָם קָטָן, בְּחִינַת בַּיִת וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רֹאשׁ בְּחִינַת בַּעַל הַבַּיִת שֶׁיַּנְהִיג אוֹתוֹ כָּרָאוּי בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת שֶׁיֵּדַע לְהַנְהִיג כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמִּדּוֹת לְהַנְהִיג וּלְסַדֵּר הַכֹּל כָּרָאוּי בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְנַהֵג הַכֹּל עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה מִתְקַיְּמִים הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן שָׁנָאוּי הַמַּחֲלֹקֶת שְׁחוֹלֵק אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ כֵּן נַעֲשֶׂה פֵּרוּד בֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי נִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם שֶׁבֵּינֵיהֶם עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת בֵּין בְּנֵי אָדָם, כִּי כָּל אָדָם וְאָדָם יֵשׁ לוֹ אֶחָיזָה בְּאוֹת מְיֻחָד וּבְמִדָּה מְיֻחֶדֶת וּבִיסוֹד פְּרָטִי אַף עַל פִּי שֶׁכָּל אָדָם כָּלוּל מִכָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּמִכָּל הַמִּדּוֹת, אַף עַל פִּי כֵן עִקַּר אֶחָיזָתוֹ בִּיסוֹד פְּרָטִי וּבְמִדָּה מְיֻחֶדֶת. וְעַל כֵּן יֵשׁ שִׁנּוּיִים גְּדוֹלִים בְּטִבְעֵי בְּנֵי אָדָם וּבְמִדּוֹתֵיהֶם, כִּי זֶה כְּנֶגֶד חֲבֵרוֹ בְּחִינַת אֵשׁ וַחֲבֵרוֹ, בְּחִינַת מַיִם כְּנֶגְדּוֹ וּצְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר). אֲבָל כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר, חַס וְשָׁלוֹם, מַחֲלֹקֶת בֵּינֵיהֶם אָז נִתְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת בְּשָׁרְשֵׁי הַיְסוֹדוֹת שֶׁהֵם נֶאֱחָזִין בָּהֶם. וּכְשֶׁנַּעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת בֵּין הַיְסוֹדוֹת מִזֶּה בָּאִין, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַחֻרְבָּנוֹת וְכָל הַחוֹלָאַת, חַס וְשָׁלוֹם, וכו', רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הַכֹּל כְּפִי פֵּרוּד הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁאֵין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מִתְנַהֲגִין בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי הֵם מְצָרִים זֶה לָזֶה וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נַעֲשֶׂה מֵצַר לַחֲבֵרוֹ, כִּי מִתְגַּבֵּר הָאֵשׁ כְּנֶגֶד הַמַּיִם וְהַמַּיִם נֶגֶד הָאֵשׁ וְכֵן הַשְּׁאָר. וּמִזֶּה כָּל הַחֻרְבָּנוֹת וְכָל הַצָּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם:

וְזֶה בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ כְּנֶגֶד מְאוֹרֵי אוֹר וְהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּל עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּמִדּוֹתֵיהֶם וְתַאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, וּבִפְרָט שֶׁחָלְקוּ עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קיט), לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם עַד שֶׁהָיוּ בָהּ קָטָן וְגָדוֹל וּבזוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וכו'. וְגַם אָמְרוּ שֶׁעִקַּר חֻרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי הָיָה עַל יְדֵי שִׂנְאַת חִנָּם, כִּי עַל יְדֵי שִׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת, בִּפְרָט כְּשֶׁחוֹלְקִין עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמֵּהֶם עִקַּר הַחִבּוּר וְהַהַרְכָּבָה שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הַכֹּל כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁחוֹלְקִין עֲלֵיהֶם אָזַי נַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת בֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וַאֲזַי מְצָרִים זֶה לָזֶה וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַחֻרְבָּנוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת וַיֵּצֵא אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסֹדֹתֶיהָ, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת עֵינַיִם, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל חִיּוּת מֵהָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁיָּאִיר הָרֹאשׁ לְהַבַּיִת, דְּהַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר יָאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְאָז הַבַּיִת עַל מְכוֹנוֹ וְכָל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ מִתְנַהֵג בְּשָׁלוֹם כָּרָאוּי וּכַסֵּדֶר, אֲבָל כְּשֶׁחָלְקוּ זֶה עַל זֶה וּבִפְרָט שֶׁחָלְקוּ עַל הָרֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּהְיוּ

מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי אֱלֹקִים וְכוּ'". עַל יְדֵי זֶה נִתְרַחֵק וְנִתְעַלֶּם הָרֹאשׁ מֵהַבַּיִת וְלֹא נִמְשָׁךְ הַשְׁפָּעַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפָּשׁוּט לְתוֹךְ הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים וְאָז נַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת בֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְנַעֲשִׂים מְצָרִים זֶה לָזֶה וּמִתְגַּבֵּר כָּל אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ וּמִזֶּה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַחֳרָבָנוֹת וְכָל הַצָּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל רִדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, 'בֵּין הַמְּצָרִים דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי הַמְּצָרִים, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא הָיָה שָׁלוֹם בֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְנַעֲשִׂים מְצָרִים זֶה לָזֶה עַל יְדֵי זֶה כָּל רִדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ, כִּי מִזֶּה הָיָה עִקַּר הַחֳרָבָן כַּנַּ"ל, כִּי אִז הִתְגַּבְּרוּ עֲנָנִין דִּמְכַסְיָן עַל עֵינִין שֶׁהֵם עֶשְׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם עִקְּרֵי מְצָרֵי הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן אֱדוֹם שֶׁהוּא הָעִקָּר, וְהַגְּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ, עַל כֵּן הוּא עוֹמֵד עַל הַמֵּצַר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא עִקַּר הַמֵּצַר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, וְנַעֲשִׂין מְצָרִים בֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּמִתְגַּבְּרִין זֶה כְּנֶגֶד זֶה. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁאָז מִתְגַּבְּרִין, חַס וְשָׁלוֹם, מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהוּא פֻּגָם וְקִלְקוּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵינַיִם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם מְצָרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲנָנִין דִּמְכַסְיָן עַל עֵינִין שֶׁהֵם הֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַחֳרָבָן עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִין לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים. כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָרֹאשׁ בַּיִת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שַׁבָּת נִתְבַּטְּלִין הַמְּצָרִים, כִּי עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָרֹאשׁ בַּיִת בְּחִינַת שַׁבָּת, נִמְשָׁךְ הַיְסוֹד הַפָּשׁוּט שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁיִּתְנַהֲגוּ בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, וְלֹא יִהְיוּ מְצֵרִים זֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל. וּכְפִי בִּטּוּל הַמְּצָרִים שֶׁבֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כְּמוֹ כֵן נִתְבַּטְּלִין הַמְּצָרִים שֶׁל גְּבוּלֵי הַקְּדֻשָּׁה וְנִתְבַּטְּלִין כֻּלָּם לְהַרְחִיב גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה לְהַגְדִּיל שֵׁם ה' שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְקַיֵּם:

"וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפוֹנָה וּמִזְרָחָה" שֶׁהוּא בְּחִינַת נַחֲלַת יַעֲקֹב שֶׁשָּׁמַר אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא בְּלִי מְצָרִים, כִּי אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כַּיָּדוּעַ וּכְשֶׁמְתַקְּנִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ כָּרָאוּי בְּכָל הַמִּדּוֹת וְהַהִתְאַוּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אָז הוּא מוֹשֵׁל בְּכָל הָאַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם מֵצַר וּמוֹנֵעַ, כִּי זָכָה לְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַכֹּל בֵּין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁכּוֹלְלִים הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל דִּינָא דְּבַר מַצְרָא שֶׁלֹּא לִקְנוֹת שָׂדֶה עַל מֵצַר חֲבֵרוֹ אִם חֲבֵרוֹ רוֹצֶה בָּהּ, כִּי צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְמַעֵט הַמְצָרִים כְּדֵי לְהַרְחִיב גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַחֵב הַגְּבוּל שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְנִתְמַעֵט הַמֵּצַר כְּמוֹ כֵן נִתְמַעֵט הַמֵּצַר שֶׁבֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְנִמְשָׁךְ שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאֲרַת הַיְסוֹד הַפָּשׁוּט שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר חִיּוּת וְקִיּוּם כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ בְּנִשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל כֵּן כָּבַשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ אֶרֶץ סִיחוֹן וְעוֹג אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁאָר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא כָּבַשׁ, כִּי אֶרֶץ סִיחוֹן וְעוֹג עוֹמֵד עַל הַמֵּצַר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְזֶה עִקַּר תִּקָּף הַמִּלְחָמָה לִכְבֹּשׁ הַמֵּצַר וְאָז מִמֵּילָא כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת לֹא אָבָה סִיחוֹן וְעוֹג לְהַעֲבִירָם בְּאַרְצוֹ, כִּי אָמַר, כָּל עַצְמִי אֵינִי עוֹמֵד כָּאן כִּי אִם בִּשְׁבִיל לִשְׁמֹר הַגְּבוּל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ כִּי כָּל הַשְּׁלֹשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׁכְרוּ אוֹתָם שֶׁיַּעַמְדוּ עַל הַגְּבוּל מֻחֲמָת שֶׁסִּיחוֹן וְעוֹג הָיוּ קְלִפּוֹת קָשׁוֹת וַעֲצוּמוֹת מְאֹד וְעָמְדוּ עַל הַגְּבוּל וְהַמֵּצַר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לִכָּנֵס לְאֶרֶץ. וּמֵעֵצָם כֹּחָם לֹא הָיָה מִי שֶׁיּוּכַל לְכָבְשָׁם כִּי אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ בְּחַיָּיו וְאָז בְּקַל כָּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה לְבַטֵּל הַמֵּצַר וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן רָצָה מֹשֶׁה לַעֲבֹר דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֱדוֹם, כִּי רָצָה לְבַטֵּל עִקַּר הַמֵּצַר הַגָּדוֹל שֶׁהוּא אֱדוֹם שֶׁהַקְּלִפָּה שֶׁלּוֹ קָשֶׁה מִכֻּלָּם וְרָאָה שֶׁעִקַּר חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַאֲרִיכַת הַגָּדוֹל שֶׁהוּא אֱדוֹם שֶׁהַקְּלִפָּה שֶׁלּוֹ קָשֶׁה מִכֻּלָּם וְרָאָה שֶׁעִקַּר חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת יִהְיֶה עַל יָדוֹ וְרָצָה לְבַטְּלוֹ, אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ הִזְהִירוֹ, "כִּי לֹא אֶתֵּן לְךָ מֵאַרְצוֹ עַד מִדְרַךְ כַּף רָגֶל". וְכָל זֶה גָּרְמוּ יִשְׂרָאֵל בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם עַל יְדֵי שֶׁחִלְקוּ כַּמָּה פְּעָמִים עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בַּמְרַגְּלִים וְכוּ'. וְאָמְרוּ "נִתְּנָה רֹאשׁ וְכוּ'", וּפָנְמוּ בְּהָרֹאשׁ בַּיִת וּמֵאָז נִגְזַר עֲלֵיהֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת בְּלֵיל תִּשְׁעָה בְּאָב, שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לִכְבֹּשׁ מֵצַר אֱדוֹם, שֶׁאָז הָיָה מִתְבַּטֵּל הַקְּלִפָּה לְגַמְרֵי. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת דְּבָרִים עַל פָּסוּק "וְנִפְּנֹ֥ו וְנִסְּע֖ו הַמִּדְבָּ֑רָה", אִלּוּ לֹא חָטְאוּ הָיוּ עוֹבְרִים דֶּרֶךְ הַר שֵׂעִיר לִכְנֹס לְאֶרֶץ וְכוּ'. וְכֵן פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י מִקֹּדֶם עַל פָּסוּק "פְּנוּ לָכֶם", שֶׁנֶּאֱמַר בְּעִנְיַן חֵטְא הַמְרַגְּלִים, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפָּרָשָׁה וְגַם שָׁם פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אָמַרְתִּי לְהַעֲבִיר אֶתְכֶם דֶּרֶךְ רֹחַב אֶרֶץ אֱדוֹם לְצַד צָפוֹן לְכָנֵס לָאָרֶץ, קִלְקַלְתֶּם וּגְרַמְתֶּם לָכֶם עִכּוּב. כִּי הָעִקָּר לְבַטֵּל מְצָרֵי הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא מֵצַר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מֻחֲמַת חֶטְאֵיהֶם לֹא יָכְלוּ לִכְבֹּשׁ וּלְבַטֵּל עִקַּר הַמֵּצַר שֶׁהוּא אֱדוֹם רַק נִכְנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁכָּבְשׁוּ הַמְצָרִים שֶׁל סִיחוֹן וְעוֹג וְגַם זֶה בְּגֹדֶל עִצֻּם כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאִיתָא בְּמִדְרָשׁ אֵיכָה (סוֹף פֶּרֶק א), חָטְאוּ בְּרֹאשׁ וְלָקוּ בְּרֹאשׁ וּמִתְנַחֲמִים בְּרֹאשׁ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַחֵטְא וְהַחֻרְבָּן הָיָה עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּהָרֹאשׁ בַּיִת וְאָמְרוּ נִתְּנָה רֹאשׁ וְנָשׁוּבָה מִצְרַיְמָה, וְעַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ כָּל רֹאשׁ לָחֳלִי וְכָל לֵבָב דַּוָי וְכוּ', כִּי כָּל הַחוֹלַאַת וְכָל הַדְּווּיִים וְכָל הַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הַכֹּל עַל יְדֵי קִלְקוּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, עַל יְדֵי שֶׁאֵין בֵּיניֵהֶם שָׁלוֹם, עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּהָרֹאשׁ בַּיִת וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַנֶּחָמָה עַל יְדֵי רֹאשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וה' בְּרֹאשָׁם". (עַיֵּן כָּל זֶה בַּמִּדְרָשׁ שָׁם). 'וה' בְּרֹאשָׁם' דַּיְקָא זֶה בְּחִינַת רְאוּ כִּי קָרָא ה' בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, דְּהַיְנוּ כִּי ה' בְּשֵׁם הַצַּדִּיק, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה 'וַה' בְּרֹאשָׁם' שֶׁה' בְּתוֹךְ רֹאשָׁם וּמַנְהִיגָם, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת, כִּי הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי בְּתוֹכוֹ שְׁכִינַת ה' יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמוֹ כַּנַ"ל. וְזֶה עִקַּר הַנֶּחָמָה שֶׁנִּזְכֶּה לָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי שֶׁעַל יָדוֹ יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַ"ל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק ז

וְעַל כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת דְּבָרִים תָּמִיד בְּשַׁבַּת חֲזוֹן סָמוּךְ לְתִשְׁעָה בְּאָב, כִּי כָּל פָּרָשַׁת דְּבָרִים מְדַבֵּר מַה שֶּׁגָּרְמוּ בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם לְסַבֵּב גְּבוּלֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָכְלוּ לִכְנֹס בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֱדוֹם לְכִבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם נָתְנוּ כֹּחַ לְעִקַּר הַמְצָרִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא אֱדוֹם וְעַמּוֹן וּמוֹאָב וְלֹא יָכְלוּ לִכְבֹּשׁ אֵלּוּ הַמְצָרִים, רַק הֶצְרִכוּ לְסַבֵּב הָרְבֵּה עַד שֶׁבָּאוּ מִמִּזְרַח לְאֶרֶץ סִיחוֹן וְשָׁם כָּבְשׁוּ הַמֵּצַר בְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, עַיֵּן בְּפָרָשַׁת דְּבָרִים שֶׁכָּל הַפָּרָשָׁה מְדַבֵּר מִזֶּה, כִּי מַתְחִיל אַחַד עָשָׂר יוֹם מֵחֹרֵב דֶּרֶךְ הַר שֵׂעִיר וְכוּ' וּמְדַבֵּר מֵעִנְיָן זֶה שֶׁסָּבְבוּ גְּבוּלֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁחָטְאוּ בַּמְרַגְּלִים וְאָמְרוּ נִתְּנָה רֹאשׁ וְכוּ' וּמְדַבֵּר מִזֶּה בְּכָל הַסֵּדֶר כָּל מַה שֶּׁעָבַר בָּזֶה עַד שֶׁבָּאוּ לְאֶרֶץ סִיחוֹן וְעוֹג וּכְבָשׁוּם. וְכָל זֶה גָּרַם חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַ"ל, כִּי אִם לֹא הָיוּ חוֹטְאִים וְהָיוּ כּוֹבְשִׁים הַמֵּצַר שֶׁל אֱדוֹם וְעַמּוֹן וּמוֹאָב, לֹא הָיָה נֶחֱרָב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַ"ל. עַל כֵּן קוֹרִין פָּרָשָׁה זֹאת בְּשַׁבַּת חֲזוֹן סָמוּךְ לְתִשְׁעָה בְּאָב, כִּי עִקַּר הַחֻרְבָּן הָיָה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא כָּבְשׁוּ וְלֹא הִכְנִיעוּ אֵלּוּ הַמְצָרִים בִּבְחִינַת כָּל רִקָּפֵיהּ הִשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְצָרִים כַּנַ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן נִסְתַּלְּקוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל גְּבוּלֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי מֵחֲמַת עֲוונוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא יָכְלוּ לִגְמֹר בְּחַיֵּיהֶם לִכְבֹּשׁ אֵלּוּ הַמְצָרִים, אֲבָל גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם וְסוֹף כָּל סוֹף יִכְבְּשׁוּ כָּל אֵלּוּ הַמְצָרִים עַל יְדֵי שֶׁהֵם נִגְנְזוּ שָׁם וְעַל כֵּן דִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה וּבְאֶרֶה בְּמִיתַת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁהָיוּ בִּגְבוּל אֶרֶץ אֱדוֹם וּבְאֶרֶץ מוֹאָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִיתַת אַהֲרֹן, "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן בְּהֹר הָהָר עַל גְּבוּל אֶרֶץ אֱדוֹם וְכוּ' יֵאָסֵף אַהֲרֹן וְכוּ'". וְכֵן

בְּמִשָּׁה כְּתִיב, "וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּיְא בְּאֶרֶץ מוֹאָב". כִּי עִקַּר גְּנִיזָתָם שָׁם הָיָה מֵחֲמַת שֶׁהֵם מְצָרֵי הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עוֹמְדִים עַל גְּבוּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר הַמִּלְחָמָה לִכְבֹּשׁ הַמְצָרִים הַקָּשִׁים כַּנַּ"ל. עַל כֵּן נִסְתַּלְּקוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנִקְבְּרוּ שָׁם כְּדֵי שֶׁבְּגִדֻּל כֹּחָם יִכְבְּשׁוּ גַּם מְצָרִים אֵלּוּ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לִכְנֹס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְכָבְשָׁהּ לָנוּ לְעוֹלָם בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

חלק ט

וּבָזֶה יִתְבָּאֵר כָּל דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַמּוּבָא לְעֵיל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, (בַּפְּסוּק 'כִּי רַבּוֹת אַנְחֹתַי וְלִבִּי דַוָּי') אַתָּה מוֹצֵא שֶׁבְּדָבָר שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בּוֹ לָקוּ וּבוֹ מִתְנַחֲמִים. חָטְאוּ בְּרֹאשׁ וְלָקוּ בְּרֹאשׁ וּמִתְנַחֲמִים בְּרֹאשׁ. חָטְאוּ בְּרֹאשׁ, דִּכְתִיב, "נִתְּנָה רֹאשׁ וְנָשׁוּבָה מִצְרַיְמָה". וְלָקוּ בְּרֹאשׁ, דִּכְתִיב, "כָּל רֹאשׁ לָחֳלִי". וּמִתְנַחֲמִין בְּרֹאשׁ, דִּכְתִיב, "וְיַעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וה' בְּרֹאשָׁם". חָטְאוּ בְּאָזֶן וְכוּ' וְלָקוּ בְּאָזֶן וּמִתְנַחֲמִים בְּאָזֶן וְכוּ'. חָטְאוּ בְּעַיִן וְלָקוּ בְּעַיִן וּמִתְנַחֲמִין בְּעַיִן. חָטְאוּ בְּאַף וְלָקוּ בְּאַף וּמִתְנַחֲמִין בְּאַף. חָטְאוּ בְּפֶה וְלָקוּ בְּפֶה וּמִתְנַחֲמִין בְּפֶה. חָטְאוּ בְּלָשׁוֹן וְלָקוּ בְּלָשׁוֹן וּמִתְנַחֲמִין בְּלָשׁוֹן. חָטְאוּ בְּלֵב וְלָקוּ בְּלֵב וּמִתְנַחֲמִין בְּלֵב. חָטְאוּ בְּיָד וְלָקוּ בְּיָד וּמִתְנַחֲמִים בְּיָד. חָטְאוּ בְּרֶגֶל וְלָקוּ בְּרֶגֶל וּמִתְנַחֲמִים בְּרֶגֶל. חָטְאוּ בְּהוּא וְלָקוּ בְּהוּא וּמִתְנַחֲמִין בְּהוּא. חָטְאוּ בְּזֶה וְלָקוּ בְּזֶה וּמִתְנַחֲמִין בְּזֶה. חָטְאוּ בְּאֵשׁ וְלָקוּ בְּאֵשׁ וּמִתְנַחֲמִין בְּאֵשׁ. חָטְאוּ בְּיֵשׁ וְלָקוּ בְּיֵשׁ וּמִתְנַחֲמִין בְּיֵשׁ. חָטְאוּ בְּכִפְלַיִם וְלָקוּ בְּכִפְלַיִם וּמִתְנַחֲמִין בְּכִפְלַיִם, דִּכְתִיב, "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם". עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ, רַק שֶׁשָּׁם מְפֹרָשׁ בְּכָל אֶחָד רְאָיוֹת מִן הַמִּקְרָא שֶׁבְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים הַנַּ"ל חָטְאוּ וּבוֹ לָקוּ וּבוֹ מִתְנַחֲמִין, עַיֵּן שָׁם. וְהָעִנְיָן פֶּלֶא מַה שֶּׁפֵּרְטוּ דְּבָרִים אֵלּוּ דַּיְקָא:

אַךְ הַנִּרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי שֶׁבְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים כְּלוּלִים כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגְמוּ בְּכָל הָעַוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם וְעַל כֵּן בָּהֶם לָקוּ וּבָהֶם יִתְנַחֲמוּ, כִּי עִקַּר הַפֶּגֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא מַה שֶּׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת וְהַתִּקְוָה וְהַיְשׁוּעָה וְהַנֶּחָמָה מִכָּל הַצָּרוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְכוּ' שֶׁמִּמֶּנּוּ חִיּוּת וְקִיּוּם שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ. וּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק הוּא הַפֶּאֱר וְהַחֵן וְהַיֹּפִי וְהַהִדּוּר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְכָל מִי שֶׁנִּכְלָל בּוֹ מִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ בְּכָל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲוֹות הַנִּמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ'. וְהִנֵּה אִם תִּסְתַּכֵּל וּתְעַיֵּן הֵיטֵב בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת תִּמְצָא שֶׁמַּזְכִּיר שָׁם כַּמָּה פְּרָטִים מֵעִנְיַן קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק, דְּהַיְנוּ שֵׁם הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַשֵּׁם וְהַפִּרְסוּם שֶׁלּוֹ וְהַפֶּאֱר וְהַחֵן וְהַיֹּפִי וְהַהִדּוּר שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת נִכְלָל בְּשֵׁם הַצַּדִּיק, דְּהַיְנוּ שֶׁשֵּׁם הַצַּדִּיק נִקְרָא עָלָיו, אוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים נִכְנַס בְּלִבּוֹ שֵׁם הַצַּדִּיק וְהוּא מַאֲמִין בּוֹ וְהוּא יָקָר וְחָשׁוּב בְּעֵינָיו וְנִכְלָל בְּהַפֶּאֱר וְהַיֹּפִי וְהַחֵן הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק אוֹ שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ בְּעֵינָיו וְכוּ'. שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה

נִמְשָׁךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ בְּכָל הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה עַד שֶׁזּוֹכֶה לָשׁוּב אֶל ה', כִּי עִקַּר הַחִיּוּת וְהַתְּקוּן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָלָל וּבְפָרָט הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' שֶׁמִּמֶּנּוּ חִיּוּת וְקִיּוּם הַכֹּל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת וּמֵאִיר לְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ בְּבְחִינַת רֹאשׁ בַּיִת שֶׁהָרֹאשׁ בְּחִינַת מֹחִין, דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיק מֵאִיר לְהַבַּיִת שֶׁהוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם וְכוּ'. וּכְשֶׁפָּגְמוּ בְּכְבוֹד הַצַּדִּיק נִתְעַלֵּם וְנִסְתַּלֵּק הָרֹאשׁ מֵהַבַּיִת וְעַל יְדֵי זֶה נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי נִסְתַּלְּקוּ מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצַּדִּיק וְהִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֻּגָם וְקִלְקוּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בְּחִינַת עֲנָנִין דְּמִכְסְיִין עַל עֵינַיִן, בְּחִינַת רוֹמִי רַבְּתָא וְרוֹמִי זְעִירְתָּא, בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁמֵּהֶם יוֹנְקִים הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר, בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַפְּגָם הוּא עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק וְעַל יְדֵי זֶה הָיוּ כָּל הַחֻרְבָּנוֹת וְכָל הַצָּרוֹת. וְעִקַּר הַתִּקּוּן וְהַיְשׁוּעָה הוּא עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהָא"ב בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ תָּלוּי בְּקִרְבַת הַצַּדִּיקִים, וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַדְּבָרִים הַנַּ"ל שֶׁפֵּרֵשׁ בְּמִדְרָשׁ שָׁבוֹ חָטְאוּ וּבוֹ לָקוּ וּבוֹ מִתְנַחֲמִים. וּנְבָאֵר בְּעֶזְרַ ה' יִתְבָּרַךְ הַדְּבָרִים כְּסִדְרָם. 'חָטְאוּ בְּרֹאשׁ וְלָקוּ בְּרֹאשׁ וּמִתְנַחֲמִים בְּרֹאשׁ' וְכוּ', זֶה כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל, כִּי חָטְאוּ וּפָגְמוּ בְּהָרֹאשׁ בַּיִת הַנַּ"ל, שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְרָצוּ לִבְחֹר לְעַצְמָם מַנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נִתְּנָה רֹאשׁ וְנָשׁוּבָה מִצְרַיְמָה". (בְּפָרָשַׁת מְרַגְּלִים) וְעַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת, כִּי מֵאָז נִגְזַר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הָרֹאשׁ מֵהַבַּיִת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן לָקוּ בְּרֹאשׁ כַּנַּ"ל וּמִתְנַחֲמִים בְּרֹאשׁ, דִּכְתִיב, "וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַה' בְּרֹאשָׁם". שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת, כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בְּשֵׁמָם בְּחִינַת וַה' בְּרֹאשָׁם וְכַנַּ"ל. 'חָטְאוּ בְּאָזֶן' וְכוּ' זֶה בְּחִינַת הַפֻּגָם שֶׁפָּגְמוּ בְּשֵׁם הַצַּדִּיק, כִּי הַשֵּׁם נִשְׁמָע לָאָזְנַיִם וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בְּשֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְאֵין חֹשֵׁב בְּעֵינָיו שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּבַזִּין אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת פֻּגָם הָאָזְנַיִם שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְהַכְנִיס בְּאָזְנָם וּלְבָבָם שֵׁם הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲשֶׁר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמוֹ וְכָל מַה שֶּׁנִּתְגַּדֵּל וְנֶחְשָׁב שֵׁם הַצַּדִּיק הַזֶּה, נִתְגַּדֵּל וְנֶחְשָׁב וְנִתְפָּאֵר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה פָּגְמוּ בָּאָזֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָזְנֵיהֶם הִכְבִּידוּ מִשְּׁמוֹעַ". שֶׁמַּכְבִּידִין אָזְנֵיהֶם מִלִּשְׁמֹעַ דִּבְרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲשֶׁר כָּל דְּבָרָיו דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וְעַל כֵּן לָקוּ בְּאָזֶן וּמִתְנַחֲמִין בְּאָזֶן, שֶׁנֶּאֱמַר, "וְאָזְנֶיךָ תִּשְׁמַעְנָה דָּבָר מֵאַחֲרֶיךָ", הַיְנוּ שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יַעֲזֹר ה' יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיַּכִּירוּ הָאֱמֶת וְאָזְנֵיהֶם יִשְׁמְעוּ דִּבְרֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל:

'חָטְאוּ בְּעַיִן וְלָקוּ בְּעַיִן' וְכוּ', זֶה בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם, כִּי צְרִיכִין לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בִּבְחִינַת וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב. וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם פְּגַם הָעֵינַיִם שֶׁל נאוף וְעַל יְדֵי זֶה לָקוּ בְּעַיִן וּמִתְנַחֲמִין בְּעַיִן, דִּכְתִיב:

"כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ וְכוּ'". כִּי כְּשֶׁרוֹאִין אֶת הַצַּדִּיק כְּאִלּוּ רוֹאִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי צַדִּיקֵי"א אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא אִנּוּן. 'חָטְאוּ בְּאַף', שֶׁהוּא הַחֹטֶם, זֶה בְּחִינַת פְּגַם שֶׁפָּגְמוּ בְּהַהִדּוּר וְהַחֵן הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק, כִּי עִקַּר הַחֵן וְהַהִדּוּר הוּא בַּפָּנִים וְעִקַּר הַפָּנִים הוּא הַחֹטֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם"-זֶה הַחֹטֶם. (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה). וּמוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר כִּי עִקַּר הַחֵן הָאֱמֶת הוּא עַל יְדֵי הָרִוּחַ חַיִּים דְּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק שֶׁמֹּשֶׁךְ כָּל הַחֵן וְהַהִדּוּר וְהַיְפִי, כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעִקַּר הָרִוּחַ חַיִּים הוּא בַּחֹטֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו". וְעַל כֵּן עִקַּר הַפָּנִים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחֵן וְהַיְפִי הוּא הַחֹטֶם, כִּי שָׁם הָרִוּחַ חַיִּים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק וְלֹא רָצוּ לִכְלֹל בְּחֵן הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ בְּהַפְּאֵר וְהַיְפִי וְהַהִדּוּר שֶׁלּוֹ, עַל כֵּן פָּגְמוּ בַּחֹטֶם וְזֶהוּ חָטְאוּ בְּאַף וְלָקוּ בְּאַף וּמִתְנַחֲמִין בְּאַף וְכַנַּ"ל. חָטְאוּ בְּפֶה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַצַּדִּיק הוּא עַל יְדֵי הַפֶּה עַל יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִים דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִים מִמֶּנּוּ בַּפֶּה, כִּי הִתְגַּלּוּת הַמֹּחִין שֶׁהֵם שֹׂרֶשׁ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל הוּא בַּפֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מְפִיו דַּעַת וּתְבוּנָה". וְעַל כֵּן כְּשֶׁחָטְאוּ וּפָגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק וְלֹא רָצוּ לְדַבֵּר בְּפִיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁגִּלּוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, עַל כֵּן פָּגְמוּ בַּפֶּה. וְזֶהוּ חָטְאוּ בְּפֶה וְכוּ'. וְזֶה ' חָטְאוּ בְּלָשׁוֹן', כִּי הַלָּשׁוֹן הוּא בְּחִינַת בְּרִית הַלָּשׁוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, כִּי הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן זֶה בְּחִינַת הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵהָרֹאשׁ וְהַמֹּחִ לְתוֹךְ הַלֵּב כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף, כִּי בְּכָלְלִיּוּת הָאָדָם נִקְרָא כְּלָלִיּוּת הָרֹאשׁ שֶׁהוּא הַגֻּלְגֹּלְתָּא בְּחִינַת עֵדֶן, שֶׁשָּׁם שֹׂרֶשׁ הַחָכְמָה וְהַמֹּחִין, שֶׁהֵם שֹׂרֶשׁ הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"הַחָכְמָה תְּחַיֶּה". וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַלֵּב לְהַחֲיוֹת אֶת כָּל הַגּוּף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא הָרִוּחַ חַיִּים הַנִּמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מֵהַמֹּחַ לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן שֶׁהוּא הַלֵּב שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְפָּרְדִין כָּל הַכֹּחוֹת וְכָל הַחִיּוּת לְכָל אֵיבְרֵי הָאָדָם שֶׁכְּלוּלִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מִדּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. וְכֵן בְּעִנְיַן הַמִּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין וְנִתְפָּרְדִין מֵהַלֵּב שֶׁהוּא מְקוֹר כָּל הַמִּדּוֹת לְטוֹב וּלְרַע, כִּי עִקַּר כָּל הַמִּדּוֹת בַּלֵּב (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים בְּסִימָן ל"ג) וְהָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ שֹׂרֶשׁ הַחָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ לְהַחֲיוֹת וּלְהַשְׁקוֹת אֶת הַלֵּב,

שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. כִּי עֶצֶם הַחָכְמָה שֶׁמַּמּוֹחַ רָחוֹק מְאֹד מִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת, וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה לְקַשֵּׁר הַחָכְמָה שֶׁמַּמּוֹחַ עִם הַלֵּב בִּבְחִינַת וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּרְשׁוּת לִבּוֹ, רַק יִהְיֶה לִבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ. וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת נֶגֶד הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ וְהָעוֹלָם נֶגְדּוֹ הֵם בְּחִינַת גּוּף וְעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁזּוֹכִין לִהְיוֹת מְקֹרָב וּמְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק כְּמוֹ הַגּוּף עִם הָרֹאשׁ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, דְּהַיְנוּ הַחִיּוּת מֵהַצַּדִּיק לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן שֶׁהוּא כְּלַל הַגּוּף, שֶׁעִקָּרוֹ הַלֵּב. 'אֲשֶׁר מִשָּׁם יִפָּרֵד וְכוּ'', שֶׁמִּשָּׁם נִפְרָדִין כָּל הַמִּדּוֹת הַכְּלוּלִין בָּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה רָאשִׁים כַּנַּ"ל. וְזֶה הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, שֶׁהוּא מְקֻשָּׁר הַמּוֹחַ עִם הַלֵּב, הָרֹאשׁ עִם הַגּוּף, הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת בְּרִית הַלָּשׁוֹן, כִּי עִקַּר הָאֶרֶת הַצַּדִּיק הוּא עַל יְדֵי דִּבּוּרֵי פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ וְהֵם פָּגְמוּ בְּהַצַּדִּיק עַל כֵּן חָטְאוּ בַּפֶּה וּבַלָּשׁוֹן וְכוּ'. וְזֶהוּ 'חָטְאוּ בְּלֵב', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַלֵּב הוּא מְקוֹר כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁמִּמֶּנּוּ נִפְרָדִין כֻּלָּם כַּנַּ"ל, וְעִקַּר חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ לִזְכוֹת שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ שָׁלֵם עִם ה' לְהִתְנַהֵג בְּכָל הַמִּדּוֹת כָּרָאוּי כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא הָרֹאשׁ הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר לְתוֹךְ הַלֵּב וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה. וְזֶהוּ חָטְאוּ בְּלֵב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ 'חָטְאוּ בְּיָד', כִּי הַיָּדִים הֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבָהֶם מִתְגַּלִּין כָּל הַמִּדּוֹת כְּפִי מַה שֶּׁאוֹחֵז בָּהֶם, כִּי כְּפִי מִדּוֹתָיו וְתַאֲוֹותָיו כֵּן מַעֲשָׂיו לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת יָדִים שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל כֵּן עִקַּר רוּחַ הַחַיִּים שֶׁבַּלֵּב, שֶׁמִּמֶּנּוּ חִיּוּת כָּל הָאֵיבָרִים, מִתְגַּלֶּה בַּיָּדִים, דְּהַיְנוּ בְּהַדֹּפֶק שֶׁדּוֹפֵק בַּיָּדִים דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים שֶׁבַּלֵּב נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַיָּדִים מֻחְמָת שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל כֵּן עִקַּר הִתְגַּלּוּת מִסְפַּר עֲשָׂרָה הוּא בַּיָּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת וְכֵן בָּרַגְלַיִם וְכַמּוּבָא מֻחְמָת שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת פְּעֻלַּת הַמִּדּוֹת שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּעֶשֶׂר כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ חָטְאוּ בְּיָד וְכוּ', כִּי כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגְמוּ בְּכָל הַמִּדּוֹת שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק הַכֹּל מִתְגַּלֶּה בַּיָּדִים דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ חָטְאוּ בְּרֶגֶל, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הוּא לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיק בֶּאֱמֶת כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרָתוֹ, עַד הָרַגְלַיִם, שֶׁשָּׁם עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַצַּדִּיק מֵהָרֹאשׁ אֶל הַלֵּב, שֶׁשָּׁם כָּל הַמִּדּוֹת לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, כְּדֵי לְקַשֵּׁר הַלֵּב לְהַחָכְמָה שֶׁמַּמּוֹחַ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁיִּתְנַהֵג בְּכָל הַמִּדּוֹת בְּקָדְשָׁה כָּרָאוּי וּבָזֶה יִזְכֶּה לְקַדֵּשׁ אֶת יָדָיו שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיוּ כָּל מַעֲשָׂיו וּפְעֻלּוֹתָיו בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּרָאוּי עַל פִּי הַתּוֹרָה. אֲבָל עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה עַד הָרַגְלַיִם, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם מְצָרֵי הַקְּדֻשָּׁה, הוּא בָּרַגְלַיִם בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת וְכוּ', בִּבְחִינַת עָוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵנִי, כִּי לְאַחַר סִיּוּם רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה מַתְחִיל רֹאשׁ הַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא

אַחֶרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת. וְעַל כֵּן עִקַּר אֲחִיזָתוֹ בִּבְחִינַת רַגְלִין, שֶׁהֵם סְמוּכִין אֵלָיו שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַמִּנְעָלִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּינַק הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת רַגְלִין. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק לְתוֹךְ כָּל הַגּוּף עַד שֶׁתִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת גַּם בִּבְחִינַת רַגְלִין כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת לְקַיֵּם "וַעֲסוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם". כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם", הַיְנוּ כִּי הֵם בִּבְחִינַת אֵפֶר, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְרוֹצְצִין, חַס וְשָׁלוֹם, לְכַלּוֹת הַכֹּל וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל כְּעָפָר וַאֲפָר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן לַסּוֹף יִהְיוּ נַעֲשִׂין אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּכְלָלִים בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּהָרֹאשׁ בַּיִת הַנַּ"ל. וְאָז יִתְקַיֵּם "וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ'". וְאָז נִכְבֹּשׁ תַּחַת רַגְלֵינוּ אֶת עֶשְׂוֹ הוּא אֱדוֹם, שֶׁהוּא עִקַּר הַמַּצַּר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו, "כִּי לֹא אֶתֵּן לְךָ מֵאַרְצוֹ יְרֻשָּׁה עַד מִדְרַךְ כַּף רָגֶל". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַד יוֹם דְּרִיסַת הָרֶגֶל שֶׁיִּתְקַיֵּם וְעָמְדוּ רַגְלָיו וְכוּ', הַיְנוּ עַד שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ הָרַגְלִין עַל יְדֵי שֶׁיַּמְשִׁיכוּ הָאָרַת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם הֶאָרַת הָרֹאשׁ בַּיִת עַד הָרַגְלִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא שֶׁסּוֹבְלִין צָרוֹת גְּדוֹלוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּעִקְּבוֹת מְשִׁיחָא מֵחֲמַת שֶׁעַתָּה הַנְּשָׁמוֹת בִּבְחִינַת רַגְלִין שֶׁבָּהֶם עִקַּר אֲחִיזַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר. וְנִתְקַיֵּם, "יִרְהֲבוּ הַנַּעַר בְּזָקֵן וְכוּ' כִּי "הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ". וְנִתְקַיֵּם בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, "מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ אֵין בּוֹ מְתוֹם". וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַצַּדִּיק בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת עַד הָרַגְלִין שֶׁגַּם הַנִּמּוּכִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלִין, יֵדְעוּ גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק וּקְדֻשָּׁתוֹ וְיָאִיר גַּם בָּהֶם עֲצוֹת נְכוֹנוֹת וְנִפְלָאוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ", לְהָשִׁיב וּלְהָרִים בְּחִינַת הָרַגְלִין מִן הַקְּלִפָּה וְאָז יִתְנַחֲמוּ בְּרֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מַה נָּאווּ עַל הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר", כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ 'חָטְאוּ בְּאֵשׁ' וְכוּ', כִּי עִקַּר כָּל הַפְּגָם הַנַּ"ל הוּא שֶׁהִגְבִּירוּ בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן לָקוּ בְּאֵשׁ בְּחִינַת מִמָּרוֹם שָׁלַח אֵשׁ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיֵּצֵת אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסֹדֹתֶיהָ הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּמִתְנַחֲמִין בְּאֵשׁ, דִּכְתִיב:

"וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ חוֹמַת אֵשׁ נְאֻם ה'". כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל קָמִים בַּחֲצוֹת וּמִתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַל יְדֵי זֶה יִתְקַיֵּם "לָשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר", שֶׁבְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ יִתְהַפְּכוּ לִמְאוֹרֵי אוֹר לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ חוֹמַת אֵשׁ נְאֻם ה' וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְּתוֹכָהּ שֶׁמְּאוֹרֵי אֵשׁ יִתְהַפְּכוּ לְחוֹמַת אֵשׁ וּלְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת לְיִשְׂרָאֵל,

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּאֵר וְכָבוֹד כַּנַּ"ל, הַיְנוּ פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, הַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק יא

וְזֶהוּ 'וְחָטְאוּ בְּהוּא' 'וְחָטְאוּ בְּזֶה' 'חָטְאוּ בְּיֵשׁ', וּבָהֶם לָקוּ וְכוּ'. 'הוּא' 'זֶה' 'יֵשׁ', זֶה בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, כִּי עִקַּר הַמֹּחִין שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָרֹאשׁ בַּיִת הוּא לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי רַק זֶה הוּא עִקַּר הַדַּעַת וְהַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי אִם בָּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי וְכוּ'". וְהַדַּעַת וְהַמֹּחִין הָאֱמִתִּיִּים הָאֵלּוּ לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בִּבְחִינַת 'הוּא' 'זֶה' 'יֵשׁ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ'. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ סְתִים וְגָלְיָא, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ סָתוּם וְנֶעְלָם מִצַּד עַצְמוֹ וְנִגְלֶה מִצַּד פְּעֻלּוֹתָיו כַּיָּדוּעַ. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ יְדִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי בִּבְחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ', כִּי עֵדֶן עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סָתוּם וְנֶעְלָם, וְזֶה בְּחִינַת 'הוּא' בְּחִינַת הָעְלָמָה וּמְשָׁם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַמָּקוֹר מַיִם חַיִּים, בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַדַּעַת עַד שֶׁיִּתְגַּדֵּל הַדַּעַת, עַד שֶׁיַּכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ הוּא רוֹאֶה אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעֵינָיו בִּבְחִינַת 'הִנֵּה אֱלֹקֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ' וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיוּ מַרְאִין בְּאֶצְבַּע זֶה ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'זֶה', בְּחִינַת 'זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ', כַּמּוּבָא זֶה הַפָּסוּק שָׁם בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי. וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת יוֹתֵר עַד שֶׁיֵּדְעוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת 'יֵשׁ' שֶׁיֵּדְעוּ בְּדַעַת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבְּכָל הַיֵּשׁוּת וּבְכָל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם בְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ חִיּוּתוֹ וֶאֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּמְשָׁךְ הַנָּהָר לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְכוּ', שֶׁנֻּדַע וְנַאֲמִין שֶׁכָּל הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁהֵם כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ כֻּלָּם מַשְׁקֶה הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁהוּא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וּמְלֻבָּשׁ בְּכֻלָּם וּבְכָל הַיֵּשׁוּת נֶעְלָם הוּא יִתְבָּרַךְ. וְזֶה נִזְכֶּה לֶעָתִיד בִּשְׁלֵמוּת שֶׁנֻּדַע וְנַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַבְּחִינוֹת בִּבְחִינַת הוּא וְזֶה וְיֵשׁ. וְזֶהוּ עִקַּר קִבּוּל שָׂכָר לֶעָתִיד, בְּחִינַת לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְכוּ'. כִּי עַכְשָׁו אֵין יוֹדְעִין זֹאת כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה, אֲבָל לֶעָתִיד נִזְכֶּה לָדַעַת כָּל זֶה בְּדַעַת שָׁלֵם וְזֶהוּ עִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶהוּ 'וְחָטְאוּ בְּכִפָּלַיִם וְלָקוּ בְּכִפָּלַיִם וּמִתְנַחֲמִין בְּכִפָּלַיִם'. 'חָטְאוּ בְּכִפָּלַיִם', כִּי עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק חָטְאוּ בְּכִפָּלַיִם, כִּי פָּגְמוּ שְׁנֵי פְּגָמִים, כִּי פָּגְמוּ בִּבְחִינַת רֹאשׁ וּבִבְחִינַת בַּיִת שֶׁגָּרְמוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק הָרֹאשׁ, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַמֹּחִין. וְגָרְמוּ שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת,

דְּהַיְנוּ הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ. וְכֵן אֵצֶל כָּל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת כְּפִי הַפֶּגֶם שֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק כְּמוֹ כֵן גּוֹרֵם שְׁנֵי פְּגָמִים, דְּהַיְנוּ הַפֶּגֶם שֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּגֶם בְּהָרֹאשׁ. וְגַם גּוֹרֵם פֶּגֶם גָּדוֹל בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ בְּכָל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת, כִּי אֵינוֹ זוֹכֶה לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הַמִּדּוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק שֶׁמַּמְשִׁיךְ עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פֶּגֶם הַבַּיִת, כִּי כְּלַל הָעוֹלָם, כְּלַל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הֵם בִּבְחִינַת בַּיִת נֶגֶד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבָּזֶה שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק חָטְאוּ בְּכִפְלַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְלָקוּ בְּכִפְלַיִם, כִּי גָּרְמוּ הִתְגַּבְּרוּת הַמְאוֹרֵי אֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת וְעַל יְדֵי זֶה בָּאִים חֳלָאִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם כִּי אִם שְׁמוֹת הַחִיצוֹנִים, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְלָקוּ בְּכִפְלַיִם, דְּהַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְזֶהוּ מַכָּה אַחַת. וּמַכָּה שְׁנִיָּה מַה שֶּׁבָּאִים, חַס וְשָׁלוֹם חֳלָאִים מְשֻׁנִּים, רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּנַּ"ל, כִּי נִתְקַלְקְלוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִים חֳלָאִים מְשֻׁנִּים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְזֶהוּ לָקוּ בְּכִפְלַיִם. וּמִתְנַחֲמִים בְּכִפְלַיִם, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמִּתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ זוֹכִין לְשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, דְּהַיְנוּ לֹא דַּי שֶׁיַּחְזְרוּ הַמְאוֹרֵי אוֹר לִמְקוֹמָן וּמַעֲלָתָן, אַף גַּם נִזְכֶּה שֶׁהַמְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵפֶר, יִתְהַפְּכוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְיִהְיוּ נַעֲשִׂים מִמְּאוֹרֵי אֵשׁ, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כִּי גַּם הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת יָשׁוּבוּ אֶל ה' וְיִהְיוּ מֶרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְיִתְהַפְּכוּ לִבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְאָז יַעֲלוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְכָל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהָיוּ בִּבְחִינַת תִּשְׁתַּפְּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, כֻּלָּם יִתְהַפְּכוּ וְיָשׁוּבוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְיִתְקָרְבוּ וְיִכָּלְלוּ כֻּלָּם בָּהָרֹאשׁ בַּיִת וְיִתְתַּקְּנוּ כֻּלָּם וְזֶהוּ בְּחִינַת וּמִתְנַחֲמִין בְּכִפְלַיִם, בְּחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ וְכוּ', כִּי גַּם הֵם הַמְאוֹרֵי אֵשׁ יִתְהַפְּכוּ לִמְאוֹרֵי אוֹר וְכַנַּ"ל:

חלק יג

הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הִתְרַחֲקוּת יִשְׂרָאֵל מֵאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְעִקַּר כְּלַל כָּל הַפְּגָמִים וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא עַל יְדֵי הַפֶּגֶם שֶׁפּוֹגְמִין בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת וּמִתְגַּבְּרִין הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן לָזֶה לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה וּלְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַיְנוּ עַל חֲטָאֵינוּ שֶׁגָּרְמוּ הַחֻרְבָּן אוֹ שֶׁמַּעֲכִּבִין בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לָשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם. וְזֶהוּ "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", 'בְּרֵאשִׁית' הוּא רֹאשׁ בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. עַל יְדֵי זֶה בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, שֶׁהֵם כְּלַל הָעוֹלָם שֶׁכְּלוּל מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁכֻּלָּם נִבְרְאוּ וּמִתְקַיְּמִים עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "בּוֹרַאֲךָ יַעֲקֹב" = עוֹלְמִי עוֹלְמִי מִי בְּרָאֲךָ יַעֲקֹב בָּרָאֲךָ

וכו'". וְזֶהוּ, "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם". זֶה בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַגָּלֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'תֹּהוּ' זוֹ מַלְכוּת בָּבֶל וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם יוֹנְקִים הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁפּוֹגְמִין, חַס וְשָׁלוֹם, בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת וְכַנַּ"ל. "וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם", 'רוּחַ אֱלֹהִים', דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא יְתַקֵּן הַכֹּל, כִּי הוּא הָרֹאשׁ בַּיִת אֲמִתִּי וְכָל יִשְׂרָאֵל יַכִּירוּ אוֹתוֹ וְיַאֲמִינוּ בּוֹ. וְהָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת יִכָּנַע וְיִתְבַּטֵּל לְפָנָיו, אַךְ עַל יְדֵי מָה נִזְכֶּה לָזֶה עַל יְדֵי הַבְּכִיָּה וְהַדְּמָעוֹת שֶׁבּוֹכִין וּמִתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹהִים דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, בְּחִינַת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ וְכוּ' בְּחִינַת עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי וְכוּ'. שֶׁצְּרִיכִין לִבְכּוֹת מְאֹד וּלְהוֹרִיד דְּמָעוֹת כַּמַּיִם עַל כִּי רָחַק מִמֶּנּוּ מְנַחֵם שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְרוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִתְקַיֵּם "לָשׂוּם לַאֲבֶלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר". וְזֶהוּ 'וְרוּחַ אֱלֹהִים', שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, 'מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם', הַיְנוּ עַל יְדֵי הַדְּמָעוֹת, בְּחִינַת עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר", זֶהוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁנִּכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם. וּמִתְגַּבְּרִין הַמְּאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמּוֹחִין, בְּחִינַת תִּקּוּן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ', בְּחִינַת שֵׁם ה' וְכַנַּ"ל בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

הֲלָכָה ה' בְּהִלְכוֹת שֻׁתָּפִים בְּקַרְקַע הֲלָכָה ה':

עַל פִּי הַתּוֹרָה "כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם":

הלכות שתפין

פרק א

חלק א

הַשֻּׁתָּפִין חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה אֶפִלּוּ הִנִּיחַ אֶחָד מֵאָה וְהַשֵּׁנִי מָאתַיִם וְהַשְּׁלִישִׁי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חוֹלְקִין הָרֶוַח בְּשָׁוֶה וְלֹא לְפִי הַמָּמוֹן:

עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (סִימָן סט) וּמוּבָא לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת בַּעֲשִׁירוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן הַשֻּׁתָּפִין כְּשֶׁנִּשְׁתַּתְּפִין יַחַד בְּמָמוֹנָם אֲזַי נִתְחַבְּרִים וְנִתְאַחֲדִים יַחַד כְּמוֹ הָאַחִין, כִּי כְּשֶׁנִּשְׁתַּתְּפִין נַעֲשֶׂה מָמוֹנָם אֶחָד וּכְשֶׁנִּתְאַחֲדוּ וְנִתְחַבְּרוּ בְּמָמוֹנָם אֲזַי נִתְאַחֲדִין בְּנַפְשׁוֹתָם, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בְּהָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁהֵם כְּאַחִין מַמָּשׁ, כִּי הַקְּרֻבַת הָאַחִין מִצַּד נַפְשׁוֹתָם שֶׁיּוֹנְקִים מֵאִילָן אֶחָד, כְּמוֹ כֵן הַשֻּׁתָּפִין בְּמָמוֹנָם נִתְחַבְּרִין וְנַעֲשִׂין אִילָן אֶחָד, כִּי עַנְפֵי הָאִילָנוֹת הֵם הָעֲשִׁירוּת שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִים הַנְּפָשׁוֹת וּכְשֶׁנִּתְחַבְּרִים בְּמָמוֹנָם נִמְצָא

שֶׁנִּתְחַבְּרִין עֲנָפִים שֶׁל אִילָנוֹת נִפְרָדִין וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם אַחְדוּת. וְזֶה שֶׁרָגִיל בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פִּי הָרֹב לוֹמַר הָאַחִין הַשֻּׁתָּפִין, כִּי כָּל הַשֻּׁתָּפִין הֵם כְּאַחִין מַמָּשׁ מִצַּד נַפְשׁוֹתָם שֶׁנִּתְחַבְּרִין עַל יְדֵי הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יָפֶה תִּקְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיְּחַלְּקוּ בְּשָׁוֶה, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ נִתְאַחֲדוּ וְכֻלָּם יוֹנְקִים מִמָּקוֹם אֶחָד עַכְשָׁו עַל יְדֵי הַהִתְחַבְּרוּת, כִּי נִתְחַבְּרִין וְנִתְאַחֲדִין מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּלָם שָׁוִין כְּמוֹ הָאַחִין שֶׁיּוֹנְקִים מִמָּקוֹם אֶחָד וְעַל כֵּן חוֹלְקִין הַיְרֻשָּׁה בְּשָׁוֶה. כְּמוֹ כֵן הֵם כְּאַחִין מַמָּשׁ וְיוֹנְקִים מִמָּקוֹם אֶחָד עַל כֵּן חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה. וְאַף שֶׁבְּוַדַּאי אֵין יְנִיקַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּשָׁוֶה, אַדְרַבָּא, מֻחְלָט זֶה תִּקְנוּ שֶׁיְּחַלְּקוּ בְּשָׁוֶה, כִּי אֵין הַיְנִיקָה מִשְׁתַּנֶּית לְפִי סַךְ הַמָּמוֹן, רַק לְפִי הַכֹּחַ וְהַטֶּבַע וְהַסְּגֻלָּה שֶׁל הָעֲנָפִים, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן, אֲבָל לֹא לְפִי הַסַּךְ וּכְעֵין מַה שֶּׁבֵּאֵר רַבֵּנוּ בְּעִנְיַן הַפֵּרוֹת שֶׁהֵם הַבָּנִים שֶׁאֵינָם לְפִי סַךְ הַמָּמוֹן רַק לְפִי סְגֻלַּת הָעֲנָפִים, כִּי יֵשׁ עֲנָפִים שֶׁאֵינָם עוֹלִים רַק עֲשָׂרָה זְהוּבִים וְאַף עַל פִּי כֵן תְּלוּיִים בָּהֶם בָּנִים הַרְבֵּה וְכֵן לְהֵפֶךְ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוּ בְּמַאֲמָר גְּוָלָה. כְּמוֹ כֵן לְעִנְיַן הוֹלָדוֹת פֵּרוֹת הָרֶוַח לְהַרְוִיחַ בְּהַמָּמוֹן בְּוַדַּאי אֵינוֹ תָּלוּי לְפִי סַךְ הַמָּמוֹן רַק לְפִי סְגֻלַּת הָעֲנָפִים כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁיֵּשׁ אֶחָד מַרְוִיחַ בְּמֵאָה זְהוּבִים יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁאַחֵר מַרְוִיחַ בְּאֶלֶף וְהַכֹּל לְפִי סְגֻלַּת וְטֶבַע הָעֲנָפִים. וְעַל כֵּן אֵלּוּ שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ יַחַד וְיוֹנְקִים מִמָּקוֹם אֶחָד כַּנַּ"ל אִם הָיְינוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת הַחֲלָקָה בֵּינֵיהֶם כָּרָאוּי לִתֵּן לְכָל אֶחָד הַמַּגִּיעַ לוֹ חֶלְקוֹ כְּפִי יְנִיקָתוֹ אֵין הַדִּין הַזֶּה מָסוּר לְבֵית דִּין שֶׁלְּמַטָּה, כִּי בְּוַדַּאי אֵין יְנִיקָתָם שָׁוֶה, אַךְ אֵין מִי שֶׁיֵּדַע זֹאת כִּי אִם יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת וְעַל כֵּן תִּקְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַשְׁוָאָה שֶׁיְּחַלְּקוּ בְּשָׁוֶה חֵלֶק כְּחֵלֶק, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִתֵּן לְכָל אֶחָד כְּפִי הַמַּגִּיעַ לוֹ בֶּאֱמֶת, כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע זֹאת כַּנַּ"ל. וּכְעֵין זֶה אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְעִנְיַן יְרֻשַּׁת הָאָב שֶׁהָאַחִין חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה הַיְרֻשָּׁה אַף שֶׁבֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין יְנִיקָתָם שָׁוֶה, עִם כָּל זֶה מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבֵית דִּין שֶׁלְּמַטָּה לֵידַע זֹאת צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁיְּחַלְּקוּ בְּשָׁוֶה וְיוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת מְסַדֵּר אַחַר כָּךְ כָּרָאוּי שֶׁנּוֹטֵל מִזֶּה וְנוֹתֵן לָזֶה, עַיֵּן שָׁם. כְּמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ בְּכָאן, כִּי הַשֻּׁתָּפִין הֵם כְּאַחִין מַמָּשׁ כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אֵין הַשֻּׁתָּפוּת נִגְמָר בְּדִבּוּר רַק בְּקִנְיָן, דְּהַיְנוּ בְּאוֹתוֹ הַקִּנְיָן שֶׁגּוּף הַחֵפֶץ נִקְנֶה וְנִמְכָּר מֵאֶחָד לְחַבְרוֹ לְגַמְרֵי, אוֹתוֹ הַקִּנְיָן צְרִיכִין לְשֻׁתָּפוּת וְאִם לָאו אֵין הַשֻּׁתָּפוּת חָל, כְּמוֹ שֶׁפָּסְקוּ שָׁם בְּשׁוּלְחָן עָרוּךְ עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַשֻּׁתָּפוּת הוּא קִנְיָן וּמְכִירָה לְגַמְרֵי כִּי עִקַּר הַשֻּׁתָּפוּת שֶׁמָּמוֹן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹצֵא לְגַמְרֵי מֵרְשׁוּתוֹ וְנִכְנָס לִרְשׁוּת הַשֻּׁתָּפִין כִּי צְרִיכִין שֶׁיִּתְחַבְּרוּ וְיִתְאַחֲדוּ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ וְנִתְחַבְּרוּ יָחַד כַּנַּ"ל חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה כְּמוֹ הָאַחִין כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

אֵין הַשֻּׁתָּפוּת נִגְמָר בְּדִבָּרִים אֶלָּא בְּקִנְיָן וְכָל דָּבָר לְפִי קִנְיָנוֹ מִתְקַיֵּם שִׁתּוּפוֹ וְכוּ':

עַל פִּי מַה שֶׁמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל תִּקְעוּ וְכוּ' (סִימָן יד) לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד אֶלָּא עַל יְדֵי בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים. וּלְעוֹרֵר הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּאִירִין לָהֶם אֶל הַמָּקוֹם שֶׁהֵם שָׁם. כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מְאִירִין בְּשֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁעָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְעַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַנְּשָׁמוֹת מְאִירִין וְנוֹלְדִין נִשְׁמוֹת הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם עַיֵּן שָׁם. וְגֵרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין בָּאִין תַּחַת כַּנְפֵי הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת כַּנְפֵי מְצָוָה, בְּחִינַת וְכִבַּדְתּוֹ כַּבְּדֵהוּ בִּכְסוּת נְקֵיָּה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְאִיתָא שָׁם בַּסּוֹף שֶׁכְּשֶׁנִּמְשַׁךְ הַשָּׁלוֹם אֲזַי יִתְבַּטֵּל כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹן הַמּוֹכֵר וְהַקוֹנֶה בְּשָׁוֶה וְכוּ' בִּבְחִינַת וַיְהִי רִיב בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה לוֹט וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְלֶעָתִיד שֶׁיִּתְגַּדֵּל הַשָּׁלוֹם יִתְבַּטֵּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁצְּרִיכִין קִנְיָן דָּוְקָא לְגִמּוֹר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְאֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בְּדִבָּרִים בִּלְבַד, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִמְשָׁךְ מִמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, מֵחֲמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל דִּבָּרִים לְבַד, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיַּחֲזֹר הַקּוֹנֶה אוֹ הַמּוֹכֵר, כִּי הַחֲזָרָה זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַחֲזָרָה וְהַשֵּׁקֶר, כִּי אֱמֶת הוּא בְּחִינַת אַחְדוּת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ". אֲבָל הַשֶּׁקֶר הוּא בְּחִינַת רִבּוּי, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ מַחֲלֹקֶת וְעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא בִּבְחִינַת רִבּוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי זֶה שֶׁהוּא מְשַׁקֵּר וְחוֹזֵר מִדְּבָרָיו, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת דֵּעָה שֶׁאֵינָהּ מְיֻשֶּׁבֶת, כִּי בִּתְחִלָּה נִתְרַצָּה עַל הַמִּקָּח וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר, נִמְצָא, שֶׁלִּבּוֹ חוֹלֵק בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִמְשָׁךְ מִמַּחֲלֹקֶת עַל כֵּן אֵין לוֹ קִיּוּם בְּדִבּוּר לְבַד כִּי אִם בְּקִנְיָן, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּהְיֶה שִׁנּוּי וַחֲזָרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת קִיּוּם לְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי קִנְיָן סוּדָר שֶׁעַל יָדוֹ רֹב הַקִּנְיָנִים, כִּי עִקַּר קִיּוּם וְתִקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמְשָׁכַת שָׁלוֹם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת יֵשׁ מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹתוֹ כְּתִקּוּנוֹ הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל וְהוּא בְּעַצְמוֹ תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְתַקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת דַּיְקָא מַשָּׂא וּמַתָּן, אֲבָל עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ מְתַקְּנִין אֶת בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת,

כִּי עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם, כִּי עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי הוּא מַמָּשׁ בְּחִינַת עֲשִׂיַּת גֵּרִים שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּדֵּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם, כִּי כְּבָר מְבֹאָר וְיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּכָל דָּבָר שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁעַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הֵם בְּחִינַת נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ. וּכְשֶׁמַּעֲלִין אוֹתָן וּמְבָרְרִין אוֹתָן עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, זֶה בְּחִינַת גֵּרִים מַמָּשׁ, כִּי חוֹזְרִין מֵהַקְּלִפָּה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת גֵּרִים. וְגֵרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין בָּאִים תַּחַת כַּנְפֵי הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת כַּנְפֵי מְצִוָּה כְּסוּת נְקֵיָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קִנְיַן סוּדָר שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַנְּשָׁמוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהֵן בְּחִינַת גֵּרִים, מַעֲלִין אוֹתָן אֶל כַּנְפֵי הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּנַף הַבְּגָדִים שֶׁבָּהֶם קוֹנִין בְּקִנְיַן סוּדָר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם מְתַקְּנִין אֶת הַמַּחֲלֹקֶת. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מְתַקְּנִין אֶת הַמַּחֲלֹקֶת וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם וְעַל כֵּן אַחַר הַקִּנְיַן סוּדָר שׁוּב אֵין יְכוֹלִים לַחֲזֹר בָּהֶם, כִּי עַל יְדֵי הַקִּנְיָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלִיַּת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבַּמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרִים, אֶל כַּנְפֵי הַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּבוֹד כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ שָׁלוֹם וְנִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת שׁוּב אֵין שׁוּם חֲזָרָה וְשִׁנּוּי, כִּי עִקַּר הַחֲזָרָה וְהַשִּׁנּוּי הוּא מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ שָׁלוֹם נִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר וְהַחֲזָרָה, כִּי שָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַחֲזֹר אַחַר הַקִּנְיַן סוּדָר כַּנַּ"ל:

חלק ג

כִּי בֶּאֱמֶת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת עֲשִׂיַּת גֵּרִים מַמָּשׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְקַשֵּׁר אֶת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ר"פ). וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת גֵּרִים כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְאִירִין וּמִתְנוֹצְצִין שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת וּמִתְנוֹצְצִין זֶה לָזֶה, וְעַל יְדֵי זֶה נוֹלָדִים הַגֵּרִים, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְקַשֵּׁר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת גֵּרִים עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יִשָּׂשכָר וּזְבוּלוּן, כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּשָּׂשכָר עָסַק בַּתּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ לִזְבוּלוּן לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן וּלְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים, שֶׁהֵם נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב, "שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאָהָלֶיךָ, עַמִּים הַר יִקְרָאוּ וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, עַל יְדֵי סְחוֹרָתוֹ שֶׁל זְבוּלוּן בָּאִים גֵּרִים וּמִתְגַּיְּרִין, כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת עֲשִׂיַּת גֵּרִים מַמָּשׁ וְזֶה דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁנִּתְקַשֵּׁר זְבוּלוּן לְיִשָּׂשכָר שֶׁעָסַק בַּתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁל יִשָּׂשכָר הָיָה כֹּחַ לִזְבוּלוּן לַעֲשׂוֹת גֵּרִים עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּחִינַת שְׂמַח זְבוּלֻן וְכוּ' וְיִשָּׂשכָר וְכוּ', 'עַמִּים

הַר יִקְרָאוּ', הַיְנוּ גֵּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׂנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹן" דְּהַיְנוּ בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁנִּשְׁכָּח וְנִתְבַּטֵּל הֶעָווֹן וְהַקְּלִפָּה וְחוֹזְרִים הַנִּיצוֹצוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְזֶה דַּיְקָא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה עִם הַדֶּרֶךְ אֶרֶץ. שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין גֵּרִים כַּנַּ"ל:

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת שְׁלוֹם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁתָּפוּת, כִּי זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַשִּׁתָּפוּת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרִים, הוּא עַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִוּוּג הַנְּשָׁמוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹלָדִין נְשָׁמוֹת הַגֵּרִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לִפְעָמִים אִי אֶפְשָׁר לְהָרִים וּלְהַעֲלוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים וּמִשְׁתַּתְּפִים יַחַד שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים וְעַל יְדֵי שִׁתָּפוּת שֶׁלָּהֶם מִתְקַשְּׁרִים גַּם נִשְׁמוֹתֵיהֶם וּמְאִירִין זֶה לָזֶה וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהָרִים בְּיוֹתֵר אֶת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרִים, כִּי עִקַּר הַגֵּרִים נִתְהַוִּין עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַזָּלָא דְּבֵי תְּרֵי עָדִיף. מַזָּל זֶה בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁמַּמְחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, בְּחִינַת וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, מִן לְבוֹנָא דְּמוֹחָא, שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁמַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְזֶה בְּחִינַת מַזָּל, וְזֶהוּ מַזָּלָא דְּבֵי תְּרֵי עָדִיף, מֻחֲמַת שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים וּמִזְדַּוְּגִים יַחַד נִשְׁמוֹתֵיהֶם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹלְדִים נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין קִנְיָן אֶל הַשִּׁתָּפוּת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים עֲבוּרוֹ לִבְחִינַת כַּנְפֵי הַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּבוֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם הַשִּׁתָּפוּת. כִּי גַּם הַשִּׁתָּפוּת שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקַיֵּם כִּי אִם עַל יְדֵי הַקִּנְיָן סוּדָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלִיַּת הַכָּבוֹד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשָּׁלוֹם וְנִתְבַּטֵּל הַשִּׂקֽוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי מֵאַחַר שֶׁהַשִּׁתָּפוּת בַּשְּׁבִיל מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמַּחֲלֹקֶת אֵין לוֹ קִיּוּם בְּדִבָרִים בְּעָלְמָא, כִּי יָכוֹל לְהִתְבַּטֵּל הַשִּׁתָּפוּת וּלְהִתְחַלֵּק מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִמְשָׁךְ מִמַּחֲלֹקֶת וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת קִנְיָן כְּמוֹ הַקִּנְיָן שֶׁל כָּל דָּבָר כְּשֶׁקּוֹנִין אוֹתוֹ, דְּהַיְנוּ קִנְיָן סוּדָר שֶׁהוּא עִקַּר הַקִּנְיָן בְּכָל הַדְּבָרִים, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְנִמְשָׁךְ שָׁלוֹם וַאֲזַי אֵין שׁוּם חֲזָרָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת שָׁלוֹם. וְזֶה עִקַּר הַשִּׁתָּפוּת בְּשִׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

אֵין הַשִּׁתָּפוּת נִגְמָר בִּדְבָרִים אֶלָּא בְּקִנְיָן וְכוּ'.:

עַל פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחִיל תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר הַמְדַבֵּר מִתּוֹכְחָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן ח), עַיֵּן שָׁם. וְהַכְּלָל, שֶׁעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל חִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבַּלְּעָה עִם כָּל עַצְמוּת חִיּוּתָהּ מַמָּשׁ, כִּי זֹאת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל עוֹמֶדֶת

בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלֹּה עַד שֶׁהִיא מַכְרַחַת לִתֵּן הֶקְאוֹת בִּבְחִינַת חֵיל בָּלַע וַיְקִאֵנּוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף, בְּחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמַּיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקוֹל הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִמְזוֹנָא דִּנְשָׁמְתָא וּמַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו. עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׁא וּמַתָּן, כִּי עַל יְדֵי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מְבָרְרִין וּמוֹצִיאִין נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בְּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל יָדָהּ מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קיח), קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף. כִּי לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן וּלְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה הוּא קְרִיעַת יַם סוּף מַמָּשׁ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן וּלְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה כִּי אִם עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה קְרִיעַת יַם סוּף, בִּבְחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְזַר עַל יְדֵי זֶה בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה. כִּי בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַפַּרְנָסָה יֵשׁ נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים גְּבוֹהִים מְאֹד וְעַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית אֲזַי יוֹנֶקֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵהֶם כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וַאֲזַי קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה כִּי אִם עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל יָדָהּ מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבְּלִעָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף כַּנַּ"ל שֶׁזָּכוּ אָז לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, שֶׁהוּא בִּיזַת הַיָּם. וְכָל זֶה עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר אָז מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא הֵקִיאָה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבְּלִעָה. וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נ"ו "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים", וּבְמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַפַּרְנָסָה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּבוּרַת גְּשָׁמִים שֶׁמַּזְכִּירִין בְּבִרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר, כִּי הַגְּשָׁמִים הֵם בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וְהֵם נִמְשָׁכִין לָעוֹלָם עַל יְדֵי גְּבוּרוֹת דַּיְקָא, בְּחִינַת גְּבוּרַת גְּשָׁמִים, הַיְנוּ עַל יְדֵי תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת גְּבוּרָה וְדִין, שֶׁשָּׁם מַזְכִּירִין גְּשָׁמִים וּפַרְנָסָה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִין שָׁם, "מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד וְכוּ'". כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא מַטֵּה עֹז, נַעֲשִׂין רְעָמִים, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם, וְהָרְעָמִים הֵם בִּשְׁבִיל הַגְּשָׁמִים,

שֶׁהֵם בְּחִינַת פַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת גַּם כֵּן עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. כִּי הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא צְרִיכָה לַחֲזֹר וּלְהָקִיא עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הֵם בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת שֶׁנִּקְרָאִין חַיִל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל". כִּי הַחַיִל שֶׁהוּא הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי כֹּחַ וּגְבוּרָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקִיאָה הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה. בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת שֶׁנִּקְרָא חַיִל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, "כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל". 'כֹּחַ' דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁתְּפוּת שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִין שְׁנֵיהֶם יַחַד בְּאֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן וּפַרְנָסָה, כִּי מַזָּלָא דְּבֵי תְּרֵי עָדִיף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי מֵחֲמַת שֶׁעֲשִׁיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת מִלְחָמָה גְּדוֹלָה, וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן רפ) עַל פָּסוּק כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה, שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִקְרָא מִלְחָמָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין אָז מִלְחָמָה גְּדוֹלָה לְלָחֹם עִם בְּחִינַת הַמַּטֶּה עֹז הַנַּ"ל. לְהוֹצִיא הַחַיִל וְהָעֲשִׁירוּת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת מִלְחָמָה גְּדוֹלָה, עַל כֵּן עַל פִּי רֹב כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת הַגְּדוֹלִים אֵינָם נַעֲשִׂים עַל יְדֵי אָדָם אֶחָד כִּי אִם עַל יְדֵי שֻׁתָּפוּת וְהִתְחַבְּרוּת כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְחַבְּרִין יַחַד, כִּי צְרִיכִין כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁיִּתְחַבְּרוּ לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה הַזֹּאת לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה, לִפְעָמִים חַס וְשָׁלוֹם נוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וַאֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא בּוֹלַעַת עוֹד נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד שֶׁאִם יִפֹּל הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ (קֹהֶלֶת ד), כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁמְּקְרָא זֶה נֶאֱמַר עַל מַשָּׂא וּמַתָּן גַּם כֵּן, שֶׁטּוֹבִים הַשְּׁנַיִם וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעִקַּר שֹׁרֶשׁ הַשֻּׁתָּפוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִשֻּׁתָּפוּת יִשָּׂשכָר וּזְבוּלוּן שֶׁעָשׂוּ שְׁנֵיהֶם שֻׁתָּפוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאֶחָד יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְהַשֵּׁנִי יַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וִיפַרְנֵס אֶת אָחִיו וְזֶה עִקַּר הַשֻּׁתָּפוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן לְהַחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בֶּאֱמֶת לְפַרְנְסוֹ וְלִתֵּן לְתוֹךְ פִּיו כָּל הִצְטָרְכוּתוֹ, כִּי אָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְנַצֵּחַ אֶת הַמִּלְחָמָה לְגָמֵר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וְיַעֲשֶׂה תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ, כִּי יִזְכֶּה לְהוֹצִיא כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל, כִּי בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז הַנַּ"ל שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעִקַּר כֹּחַ וּגְבוּרָה שֶׁל הַמַּטֶּה עֹז הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת הָעוֹסֵק

בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְקַבֵּל כֹּחַ וּגְבוּרָה לְהוֹצִיא הַנִּיצוֹצוֹת בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז הַנַּ"ל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קי) מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן, 'מִצִּיּוֹן' דַּיְקָא, כִּי צִיּוֹן נִקְרָאִים הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֱמִתִּיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אוֹהֵב ה' שַׁעֲרֵי צִיּוֹן". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁעָרִים הַמְצָיָנִים בַּהֲלָכָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם בְּמִקְרָא זֶה בְּעַצְמוֹ, "מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן", בִּזְכוּת מַעֲשִׂים טוֹבִים הַמְצָיָנִים בְּיָדְךָ וְכוּ'. נִמְצָא מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בְּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שֻׁתָּפוּת עִם הַתַּלְמִיד חָכָם, דְּהַיְנוּ לְהַחֲזִיק אוֹתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יְקַבֵּל כֹּחַ, בְּחִינַת מַטֵּה עֹז, לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה, לְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבַּמַּשָּׂא וּמַתָּן וְלֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר שְׁקוּעַ שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן גַּם בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם נִתְחַבְּרוּ יַחַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְלֹחֹם עִם הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, כִּי רֹב הַמּוֹפְתִים עָשָׂה אַהֲרֹן בַּמַּטֵּה עֹז הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה יְהִי לְתַנִּין". שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּלְחָמָה בְּמַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה הָעִנְיָן עָשָׂה אַהֲרֹן בְּמַטֵּהוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּשְׁלֵךְ אַהֲרֹן אֶת מַטֵּהוּ", וְהַכֹּל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַתָּה תִּהְיֶה לוֹ לֵאלֹקִים וְכוּ'". כִּי בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עָשָׂה אַהֲרֹן מִלְחָמָה עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהוֹצִיא עַל יְדֵי זֶה כָּל הַחִיּוּת וְהַנִּיצוֹצוֹת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וְאִי אֶפְשָׁר לְיָחִיד לְסַבֵּן עַצְמוֹ בְּמִלְחָמָה כָּזוֹ, כִּי אוּלַי יִבְלְעוּ אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, רַק עַל יְדֵי כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה כֹּחַ לְאַהֲרֹן לְהַשְׁלִיךְ אֶת מַטֵּהוּ לִפְנֵי פַּרְעֹה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלְחָמָה הַנַּ"ל. וְגַם פִּינְחָס שֶׁעָשָׂה פְּלִילוֹת עִם קוֹנוֹ וְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין הַנַּ"ל, הַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁצִּוָּהוּ בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּגְמָרָא סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק הַנִּשְׂרָפִין שֶׁאָמַר לוֹ, קַרְיִינָא דְּאִיגַּרְתָּא אִיהוּ לִיהֱוֵי פַּרְוָונָקָא:

חלק ה

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), "שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ עַמִּים הַר יִקְרָאוּ שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וְכוּ'". כִּי מִקְרָא זֶה שְׂמַח זְבוּלֻן דְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל מַה שֶּׁהָיָה זְבוּלוּן עוֹסֵק בְּפִרְקְמַטְיָא וְנוֹתֵן לְתוֹךְ פִּיו שֶׁל יִשָּׂשכָר וְזֶהוּ "שְׂמַח זְבוּלֻן", 'שְׂמַח' דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בִּקְדֻשָּׁה כָּזוֹ שֶׁמַּחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהוֹצִיא עַל יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׁיר וְנִגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁאָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד, וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב עַד הַסּוֹף. וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן י"ג לִקּוּטֵי א') שֶׁמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַנִּיצוֹצוֹת עַל יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׁיר וְנִגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "שְׂמַח זְבוּלֻן", 'שְׂמַח' דַּיְקָא, כִּי הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת

שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צב), "עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה' בְּפָעֳלֶךָ וְכוּ'". וְזֶהוּ, "עַמִּים הַר יִקְרָאוּ שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁיִּתְנַיְּרוּ הָעַמִּים עַל יְדֵי סְחוֹרָה שֶׁל זְבוּלוּן, הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז הַנַ"ל שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הַמַּשָׂא וּמַתָּן בְּקֶדֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים, כַּמְבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה הַנַ"ל. וְזֶהוּ (דְּבָרִים לב), "כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִינָקוּ", 'שֶׁפַע יַמִּים' דַּיְקָא, כִּי הוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁזָּכוּ אָז לְשֶׁפַע גָּדוֹל, שֶׁהוּא בִּיזַת הַיָּם, כִּי מַשָּׂא וּמַתָּן בַּקֶּדֶשׁ הַנַ"ל הוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף מַמָּשׁ כַּנַ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל יָדוֹ לְשֶׁפַע גָּדוֹל שֶׁל עֲשִׁירוּת. וְזֶהוּ 'כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִינָקוּ'. כִּי הַשֶּׁפַע נִמְשָׁךְ מִן הַיָּם מִבְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז הַנַ"ל. וְזֶהוּ (שָׁם) "וּשְׂפֻנֵי טְמוּנֵי חוֹל", שֶׁכָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָיוּ סְפוּנִים וּטְמוּנִים בְּתוֹךְ הַחוֹל, שֶׁהוּא הַפֶּךְ הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחוֹל". וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּקֶדֻשָּׁה עַל יְדֵי שֶׁזְּבוּלוּן מַחֲזִיק לְיִשָּׂשכָר הַתַּלְמִיד חָכָם, עַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהָיוּ סְפוּנִים וּטְמוּנִים בְּתוֹךְ הַחוֹל וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז הַנַ"ל כַּנַ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ מַה שֶּׁנִּפְסַק בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, אֵין הַשֻּׁתָּפוּת נִגְמָר בְּדִבָּרִים אֶלָּא בְּקִנְיָן, לְפִיכָךְ כָּל דָּבָר כְּפִי קִנְיָנוֹ וְכוּ':

כִּי עִנְיַן קִנְיָן שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים. הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא נֶאֱחָזֶת בְּאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּמֵהֶם בָּאִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן. וּמֵחֲמַת זֶה לֹא סָמְכָא דַּעְתָּם. עַד שֶׁעוֹשִׂין אֵיזֶהוּ קִנְיָן וְכָל הַקִּנְיָנִים הֵם עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה בְּיָדַיִם, כְּגוֹן קִנְיַן סוּדָר שֶׁמְּקַבֵּל הַחֵפֶץ בְּיָדָיו אוֹ מְשִׁיכָה וּמְסִירָה וְהַגְבָּהָה וְכוּ'. וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְתוֹךְ עֲשִׂיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם, לֹא נִגְמָר הַקִּנְיָן עַל יְדֵי דְּבָרִים לְבַד עַד שֶׁעוֹשִׂין קִנְיַן בַּיָּדַיִם. הַיְנוּ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִם בְּכֹחַ גָּדוֹל, הַיְנוּ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ כַּנַ"ל. כְּדֵי שֶׁתִּרְצֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְבַלֵּעַ אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת, חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין. אֲבָל עַל יְדֵי עֹצֶם הַכֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, עוֹמֶדֶת לוֹ זֹאת הַתְּפִלָּה בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֻכְרָח הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהוֹצִיא וּלְהַקִּיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְעָה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי אֵיזֶה עֲשִׂיָּה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבֵרַכְךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ". וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהֻכְרַח יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִתְלַבֵּשׁ בִּבְגָדֵי עֵשָׂו בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל פַּרְנָסָה, שֶׁהוּא הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרְכוֹ אָבִיו, "וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְכוּ'". כִּי עֲשִׂיָּה הוּא בְּחִינַת דִּין שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת עֵשָׂו, שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, כִּי בַּעֲשִׂיָּה, בְּחִינַת יָדַיִם, שָׁם אֲחִיזַת עֵשָׂו. וְיַעֲקֹב הָיָה צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ עֵקֶב עֵשָׂו בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה

הַנַּ"ל, וְעַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, עַל כֵּן הֻכְרַח לְהִתְלַבֵּשׁ בְּבִגְדֵי עֵשָׂו וְהִלְבִּישׁ אֶת יָדָיו עַד שֶׁהָיוּ דּוֹמִים לִידֵי עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו". הֵינוּ כִּי יַעֲקֹב הִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת דִּין כְּדֵי לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל חִיּוּתָהּ, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה שֶׁהוּא הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרְכוֹ אָבִיו כַּנַּ"ל. וּמְזֶה נִמְשָׁךְ מַה שֶּׁצְּרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֲשִׂיָּה שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כִּי צְרִיכִין לְהִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת עֲשִׂיַּת הַיָּדַיִם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּין כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה כִּי אִם עַל יְדֵי מַטֶּה עֹז הַנַּ"ל שֶׁהוּא תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְתוֹךְ הַיָּדַיִם עַל יְדֵי אֵיזֶה קִנְיָן, עֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַקִּנְיָן וְיכוֹלִין לְשַׁנּוֹת עֲדַיִן, כִּי עֲדַיִן לֹא נִכְנַע הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתהּ הוּא כְּשֶׁבָּא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְתוֹךְ הַיָּדַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקִּנְיָן, כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת כֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ הוּא בַּיָּדַיִם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כ"ח (עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה) אַתְוָן דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ח פְּרָקִין דְּיָדַיִם. שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְלַחֵם עִם הַמַּטֶּה עֹז הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. לְהוֹצִיא עַל יְדֵי זֶה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַקִּנְיָן שֶׁבַּיָּדַיִם נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְאָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְנִתְקַיֵּם הַמְּקֻח:

חלק ח

וְעִקַּר הַקִּנְיָן הוּא קִנְיַן סוּדָר. שֶׁאָנוּ לוֹמְדִין אוֹתוֹ מִפָּסוּק "וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְכוּ'" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן הוּא בְּנַעַל שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת עֶקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עֵקֶב עֵשָׂו שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעוֹ עַל יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז הַנַּ"ל וְעַל כֵּן הָיוּ נוֹהֲגִין שֶׁהָיָה שׁוֹלֵף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ לְהוֹרוֹת שֶׁנִּתְבַּטֵּל אֲחִיזַת עֶקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עֵקֶב עֵשָׂו, בִּבְחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֹׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ הַנֶּאֱמַר בְּמֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שְׁלִיפַת הַנַּעַל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת עֵקֶב עֵשָׂו כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִתְקַיֵּם הַמְּקֻח כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם אָנוּ לְמֵדִים כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁהֵם דּוּמְיָא דְּנַעַל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַה נַּעַל וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַחֲפָצִים שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הֵם בִּבְחִינַת נַעַל, בִּבְחִינַת רַגְלִין, כִּי הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם", זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו. וְעַל יְדֵי שֶׁבָּא הַחֵפֶץ, שֶׁהוּא דּוּמְיָא דְּנַעַל, לְתוֹךְ הַיָּדַיִם זֶהוּ בְּחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, כִּי עַל יְדֵי הַיָּדַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין אֲחִיזַת עֵקֶב עֵשָׂו שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁקָּרִים

וְהַחִלּוּפִים וְהַשִּׁנּוּיִים שֶׁמְּשַׁנֶּה אֶת דְּבָרוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל יְדֵי כֹּחַ הַיְּדַיִם נִכְנָע אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל וְאָז נִתְקַיֵּם הַמִּקָּח וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְעַל כֵּן גַּם הַשֻּׁתָּפִין אֵין מִתְקַיֵּם הַשֻּׁתָּפוּת כִּי אִם בְּקִנְיָן, כִּי עִקַּר שֻׁתָּפוּתָם הוּא לְהִתְחַבֵּר יַחַד לְמִלְחָמָה, לְהוֹצִיא אֶת הַנִּיצוֹצוֹת עַל יְדֵי מַטֶּה עֹז הַנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין קִנְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַיְּדַיִם, בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם שֻׁתָּפוּתָם וְלֹא יִשְׁנוּ בֵּינֵיהֶם, הַיְנוּ שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עֵקֶב עֵשָׂו, שֶׁמְּשָׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ מִמַּטֵּה הַנַּ"ל עַל יְדֵי הַקִּנְיָן שֶׁבַּיָּדַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַיְּדַיִם כַּנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיעַ עֵקֶב עֵשָׂו וּלְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מִשָּׁם עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשֻּׁתָּפוּת כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

אֵין הַשֻּׁתָּפוּת מִתְקַיֵּם בִּדְבָרִים לְבַד אֶלָּא בְּקִנְיָן וְכָל דָּבָר כְּפִי קִנְיָנוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי הַתּוֹרָה "צוּיתָ צָדֶק" וְכוּ' (סִימָן כ"ג), עַיֵּן שָׁם. וְהַכְּלָל, שֶׁכָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן וּמִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁכָּל הַפַּרְנָסָה וְהָרֶוַח הוּא רַק מֵה' יִתְבָּרֵךְ וְאוֹמֵר כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי וְכוּ' וּמַטְרִיד אֶת עַצְמוֹ בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְסַכֵּן אֶת עַצְמוֹ לְמֻרְחָקִים בִּשְׁבִיל הַמָּמוֹן וְכוּ', הוּא עוֹבֵד כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבָּעוֹלָם, אֲבָל הַנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה וּמְקַיֵּם דִּבּוּרוֹ בַּמַּשָּׂא וּמַתָּן, וְהַהֵן הֵן וְהַלָּאו לָאו וְאֵינוֹ מְשַׁנֶּה וּמַחֲלִיף דִּבּוּרוֹ אֲפִלּוּ בִּשְׁבִיל כָּל הוֹן דְּעָלְמָא וּמַאֲמִין שֶׁכָּל הָרֶוַח הוּא רַק מֵה' יִתְבָּרֵךְ וְהוּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְאֵינוֹ נִבְהָל לְהוֹן וְכוּ' הוּא בִּבְחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת חַיִּים, וּמְקַשֵּׁר בִּבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה, אֲבָל הַמְשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא עוֹבֵד כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל, הוּא מְקַשֵּׁר בְּכָל הַשִּׁבְעִים פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, שִׁבְעִים אִנְפִּין חֲשׁוֹכִין, עֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת מִיתָה, כִּי הַמָּמוֹן מֵמִית אוֹתוֹ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְתַאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית וְעַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי אִלְמָלֵא מִלְחָא לֹא הֲוֵי עָלְמָא יָכוֹל לְמִסְבַּל מְרִירוּתָא, הַיְנוּ שֶׁהָעוֹלָם מָלֵא מְרִירוּת מִדְּאָגוֹת וְטָרְדוֹת וְיִגְיעוֹת וּרְדִיפַת הַפַּרְנָסָה עַד שֶׁלֹּא הָיָה בְּאֶפְשָׁרִי לִסְבֹּל הַמְּרִירוּת הַזֹּאת שֶׁקָּשֶׁה מִמָּוֶת, בְּחִינַת מוֹצָא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה וְכוּ', שֶׁהוּא הַפַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אַךְ עִקַּר הַחִיּוּת וְקִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַשּׁוֹמֵר הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח עוֹלָם, שֶׁהוּא מַמְתִּיק הַמְּרִירוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וּמְבַטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן וּמַכְנִיס אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּמְבֹאָר שָׁם, שֶׁמַּחֲמַת זֶה כָּל מִי שֶׁחוֹלֵק

עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נוֹפֵל בְּיוֹתֵר לְתַאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁמְד, עֲבוֹדָה זָרָה, בִּבְחִינַת 'וַיְגָרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד'. כִּי אֵין לוֹ מֶלַח לְהַמְתִּיק הַמְרִירוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין קְנָיָן דְּוָקָא בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְאֵין מִתְקַיֵּם שׁוּם מִקָּח וְעֵסֶק בִּדְבָרִים לְבַד בִּלְאׇ קְנָיָן. כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְהַחִלּוּפִים שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן נִמְשָׁכִים מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהִיא הָעֲבוֹדָה זָרָה, אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין, שֶׁהֵם סְבִיב הַמָּמוֹן. וְכָל מִי שֶׁיּוֹרֵד לְשָׁם וְלִתֵּן בְּמָמוֹנוֹ, צָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד מְאֹד שֶׁלׇּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁסְּבִיב הַמָּמוֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ לָזֶה יְגִיעָה גְּדוֹלָה וּלְהִתְקַשֵּׁר הַרְבֵּה לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה עַד שֶׁיִּנָּצֵל מִתַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֶדָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. כִּי קֹדֶם שֶׁמַּרְוִיחַ מָמוֹן כָּשֵׁר צָרִיךְ לַעֲבֹר דֶּרֶךְ הַשִּׁבְעִים עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל וְלִצְעֹק ק"ם (מֵאָה אַרְבָּעִים) קְלִין כְּדֵי לְהִנָּצֵל מֵהֶם וְאָז זוֹכֶה לְהַרְוִיחַ מָמוֹן כָּשֵׁר שֶׁרַק זֶה נִקְרָא רֶוַח וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם. וְכָל הַשִּׁנּוּיִים וְהַחִלּוּפִים שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן הַכֹּל מִשָּׁם, מֵהָעֲבוֹדָה זָרָה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם נֶאֱחָזִין בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהֵם הִפִּילוּ אוֹתוֹ לְתַאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁמַּחֲמַת זֶה נִפְתֶּה לִבּוֹ לְהַחֲלִיף דִּבּוּרוֹ וּלְשַׁנּוֹתוֹ שֶׁנֶּחְשָׁב כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמַּחֲלִיף דִּבּוּרוֹ כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וּמַחֲמַת זֶה אֵין הַמִּקָּח נִתְקַיֵּם בְּדָבָרִים לְבַד, כִּי לֹא סָמְכָה דַּעְתָּם שֶׁל הַקּוֹנֶה וְהַמּוֹכֵר עַל דְּבָרִים לְבַד, כִּי אִם כְּשֶׁהָיָה אֵיזֶה קְנָיָן גָּמוּר כְּפִי תַּקָּנַת חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּגוֹן מְשִׁיכָה אוֹ הַגְבָּהָה וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁמִּשָּׁם הַשִּׁנּוּיִים כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל יְדֵי הַיְדִים דַּיְקָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם (בְּסִימָן כ"ב) עַיֵּן שָׁם, שֶׁעִקַּר יְנִיקַת הָעֲבוֹדָה זָרָה מִבְּחִינַת יָדַיִם בִּבְחִינַת וַיִּקַּח אוֹתוֹ מִיָּדָם וְכוּ' וְעִקַּר הַכְנָעַת הָעֲבוֹדָה זָרָה עַל יְדֵי יָדַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּתְּנוּ אֶל יַעֲקֹב וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן אֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים לְבַד, כִּי עַל יְדֵי דְּבָרִים לְבַד אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁסְּבִיב הַמָּמוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים כַּנַּ"ל כִּי אִם כְּשֶׁעָשׂוּ אֵיזֶה קְנָיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה בְּחִינַת יָדַיִם, כִּי כָּל הַקְּנָיָנִים הוּא שֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה מַעֲשֶׂה בַּיָּדַיִם, כְּגוֹן קְנָיַן סוּדָר אוֹ מְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה וּמְסִירָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הָעֲשִׂיָּה בְּחִינַת יָדַיִם אָז דַּיְקָא נִכְנָע הָעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתָהּ עַל יְדֵי יָדַיִם כַּנַּ"ל וְאָז נִתְבַּטְּלִין הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּאִים מִשָּׁם. וְאָז דַּיְקָא מִתְקַיֵּם הַמִּקָּח:

חלק ג

וְעַל כֵּן גַּם הַשֻּׁתָּפִים שֶׁבָּאוּ לְהִשְׁתַּתֵּף אֵין הַשֻּׁתָּפוּת מִתְקַיֶּם בִּדְבָרִים לְבַד כִּי אִם בְּקִנְיָן, כִּי עִנְיַן הַשֻּׁתָּפוּת מַה שֶּׁשְּׁנַיִם מִתְחַבְּרִים וּמִשְׁתַּתְּפִים יַחַד לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא מָקוֹם סַכָּנָה מְאֹד, כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה תְּחוּבִים

שָׁם כַּנַּ"ל וְכָל הַנְּפִילוֹת הֵם שָׁם, כִּי זֶה עִקַּר הַנְּפִילָה כְּשֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וּמַחֲמַת זֶה קָשָׁה הַפְּרָנָסָה וְהָרֶוַח מְאֹד מְאֹד, בְּחִינַת קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו כִּפְלַיִם וְכוּ'. כִּי הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שָׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן-חֶסְרוֹן הַבִּטָּחוֹן וְהָאֱמוּנָה, הֵם מְעַכְּבִים וּמוֹנְעִים הַשֶּׁפַע, כִּי אֵל אַחֵר אִסְתָּרֵס וְלָא עָבֵד פֵּרִין כַּמּוּבָן שָׁם. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁמַּרְוִיחַ מָמוֹן אִם אֵינוֹ בְּקֶדֶשָׁה וּמְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת מָמוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין הָרֶוַח נֶחֱשָׁב לְכָלוּם, כִּי, אַדְרַבָּא, עַתָּה חָסֵר לוֹ בְּיוֹתֵר וּמַלֵּא דְּאָגוֹת וְיִגּוֹנוֹת יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה וְסוֹבֵל מְרִירוּת הָעוֹלָם הַזֶּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה, כִּי עַתָּה חָסֵר לוֹ הָרְבֵּה מְאֹד כְּפִי הַנֶּהֱנָתוֹ עַתָּה וּכְפִי מַחְשְׁבוֹתָיו וּשְׁטוּתָיו עַתָּה כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה. וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְמָקוֹם אַחֵר בִּדְבָרֵינוּ, עַיֵּן שָׁם. וּמַחֲמַת כָּל זֶה מָצוּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם מִשְׁתַּתְּפִין יַחַד, כִּי מַזָּלָא דְּבֵי תְּרֵי עָדִיף זֶה בְּחִינַת 'טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד שֶׁאִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ' וְכוּ', כִּי עִקַּר כָּל הַנְּפִילוֹת הֵם בְּתַאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִתְחַבְּרִים שְׁנַיִם וּמִשְׁתַּתְּפִים יַחַד כְּדֵי שֶׁהָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ, הַיְנוּ, כִּי עִקַּר הַנְּפִילָה בְּתַאֲוַת מָמוֹן הוּא מֵחֲמַת מַחֲלֶקֶת וְהָעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח עוֹלָם שֶׁהוּא מַמְתִּיק מְרִירוּתָא דְּעָלְמָא כַּנַּ"ל וּכְשֶׁחוֹלְקִין עָלָיו אֵין לוֹ בְּחִינַת מֶלַח לְהַמְתִּיק הַמְּרִירוּת, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נוֹפֵל לְמְרִירוּת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר הַנְּפִילָה בִּבְחִינַת וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי הַמַּחֲלֶקֶת עַל הַצַּדִּיק גּוֹרֵם מִינֵי קִלְקוּלִים, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל וּבֵין כָּל הָעוֹלָם בֵּין כָּל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְנִתְרַבִּין מִלְחָמוֹת בָּעוֹלָם, כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּרִית מֶלַח, בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין כָּל הַהֲפָכִים וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בִּכְבוֹדוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלְקִין עָלָיו, אֵין מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלוֹם וְנִתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת מְאֹד, כִּי רֹב דֵּעוֹת בְּנֵי אָדָם מְשֻׁנִּים וּמְהֻפָּכִים זֶה מִזֶּה, כִּי כְּשֵׁם שֶׁמְּשֻׁנִּים בְּצוּרוֹתֵיהֶם כֵּן הֵם מְשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם. וּכְשֶׁאֵין מֵאִיר בָּהֶם הָאֹרַת הַצַּדִּיק, בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, מִמֵּילָא מִתְרַבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת מְאֹד. וְעַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל מִזֶּה מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוַת מָמוֹן בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל אֶחָד מַפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא חוֹלֵק עָלָיו כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּיוֹתֵר יָכוֹל לְהַפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ הַפְּחוּת בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית 'לְתַאֲוַת' מָמוֹן, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁאֵין כָּל יִשְׂרָאֵל שָׁוִין וְנֶחֱשָׁב אֶחָד לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית. וּכְשֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה, הָיָה אֶחָד עוֹזֵר וּמַקִּים אֶת חֲבֵרוֹ מִתַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי עַל יְדֵי הִתְחַבְּרוּתָם יַחַד הָיוּ בִּכְלַל שְׁמִירַת הַבְּרִית:

כִּי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים", הַיְנוּ 'וְעַמֵּךְ כֻּלָּם', כְּשֶׁעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל הֵם כֻּלָּם יַחַד, שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם, אֲזַי הֵם נֶחֱשָׁבִים צַדִּיקִים, כִּי מִתְחַבֵּר יַחַד חֶלְקֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁל כָּל אֶחָד וְעַל יְדֵי זֶה נֶחֱשָׁבִים

כֻּלָּם צַדִּיקִים. וְגַם עַל יְדֵי שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם אֲזַי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל הָאֲרַת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְהוּא מֵאִיר עֲלֵיהֶם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית וְעַל יְדֵי זֶה מַצִּילָם מִמְּרִירוּתָא דְּעָלְמָא, שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן וְכַנַּ"ל, אֲבָל עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל הָאֲרַת הַצַּדִּיק, כִּי הָאֲרַת הַצַּדִּיק גְּדוֹלָה מְאֹד וְקָשֶׁה לְקַבְּלוֹ כִּי אִם בְּהִתְחַבְּרוּת כֻּלָּם יַחַד, שֶׁאָז יֵשׁ לָהֶם כֵּלִים לְקַבֵּל הָאֲרַת הַצַּדִּיק הַגְּדוֹלָה עַד שֶׁיָּאִיר עֲלֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת לְהוֹצִיאָם מִיֵּון מְצוּלַת תַּאֲוַת מָמוֹן הַמְאֻבֶּדֶת רֹב הָעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְגַם כִּי הֵם חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ וְגַם כָּל אֶחָד חוֹלֵק עַל חֲבֵרוֹ וְכָל אֶחָד מַפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל, וּמִזֶּה בָּא הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִתְפַּשְׁטָה מְאֹד מְאֹד בָּעוֹלָם שֶׁמְּמָרֶרֶת חַיֵּי הָאָדָם עַד שֶׁמֵּתִים מִתּוֹךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה וְכַעַס וּמַכְאוֹבוֹת וּמְאוּמָה לֹא יִשְׁאוּ בְּיָדָם לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי כָּל יְמֵיהֶם הָיוּ טְרוּדִים לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָן מְרִירוּת וְיִגּוֹנוֹת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה. וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ שֶׁמִּתְחַבְּרִים שְׁנַיִם יַחַד וּמִשְׁתַּתְּפִים לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן, זֶה בְּחִינַת טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד שֶׁאִם יִפֹּלוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁשְּׁנַיִם מִתְחַבְּרִים יַחַד, לְפִי בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּתָם וְהִתְקַשְּׁרוּתָם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שָׁלוֹם בֵּין נַפְשׁוֹתָם, וּמִתְחַבְּרִים יַחַד בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם. כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל יְדֵי הִתְחַבְּרוּתָם יַחַד נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאֲרַת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ יוֹתֵר לְהִתְחַזֵּק מִלִּפֹּל לְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁמִּשָּׁם קְשֵׁי וּכְבֵדוּת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל, כִּי הֵם מְקַיְּמִים וּמַחֲזִיקִים זֶה אֶת זֶה בְּבְחִינַת שֶׁאִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין הַשֻּׁתָּפוּת מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּקִנְיָן כְּמוֹ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כִּי הִתְחַבְּרוּת הַשֻּׁתָּפִים זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל, שֶׁמִּשָּׁם שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין קִנְיָן, שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה בַּיָּדַיִם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִכְנָע הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִיא תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, שֶׁהִיא מִתְגָּרָה תָּמִיד לְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם וּלְבַטֵּל הַשֻּׁתָּפוּת. עַל כֵּן צְרִיכִין קִנְיָן דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִכְנָע הָעֲבוֹדָה זָרָה וְנִמְשָׁךְ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיִּתְקַיֵּם הַשֻּׁתָּפוּת וְכַנַּ"ל. כִּי אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ:

:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת קִנְיַן סוּדָר שֶׁרֹּב הַקִּנְיָנִים עַל יָדוֹ, כִּי קִנְיַן סוּדָר, שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַבְּגָדִים, עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הָאֲרַת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בִּבְחִינַת 'וּפְרַשְׂתָּ כְנָפֶיךָ עַל

אֲמָתֶךָ' (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר), שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁמִּשָּׁם הַשִּׁנּוּיִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל הָיָה הַקִּנְיָן עַל יְדֵי נַעַל, 'שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ' כוּ', כִּי נַעַל הוּא שִׁמְירָה לְהָרַגְלִין שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמָּמוֹן בִּבְחִינַת 'וְאֶת כָּל הַיְקוּם', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְשָׁם עִקַּר אַחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה בִּבְחִינַת וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם, זֶה עֲבוֹדָה זָרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן שֶׁקֶר אֵין לוֹ רַגְלַיִם וְכוּ', וְהַנַּעַל הוּא שִׁמְירָה לְהָרַגְלִין שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת וְהָעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי הַמְּנָעֲלִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינָה גְּבוֹהָה, מִבְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַמּוּבָא בַּבָּנוֹת). וְעַל כֵּן הָיָה לְפָנִים הַמֹּקֵחַ עַל יְדֵי הַמְּנָעֲלִים שֶׁנָּתַן אִישׁ לְרֵעֵהוּ, לְהוֹרוֹת שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים יַחַד בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַמְּנָעֲלִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מִבְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. כִּי עִקַּר קִיּוּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלֹּא יִשְׁתַּנֶּה הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁרוֹצָה לְהִתְאַחֵז בְּהַמָּמוֹן שֶׁהַכְנָעָתָהּ עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּסְמַךְ פָּסוּק "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְכוּ'", לְפָסוּק "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנֹּפְלִים". כִּי עִקַּר כָּל הַנְּפִילוֹת הֵם לְתַאֲוַת מָמוֹן, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל שֶׁאָז נוֹפֵל לְכָל הַשִּׁבְעִים עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וְזֶה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ הוּא רַק בְּעִנְיַן הַמָּמוֹן מַה שֶּׁלּוֹקְחִים מִסִּים וּנְתִינוֹת הַרְבֵּה מִיִּשְׂרָאֵל וְגַם כָּל אֶחָד מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת מָמוֹן, רַחֲמָנָא לִצְלָן כְּפִי נְפִילָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִפְּנֵי זֶה לֹא נֶאֱמַר נוּ"ן בְּאַשְׁרֵי, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַפָּלָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נָפְלָה לֹא תוֹסִיף וְכוּ'". כִּי עַל הַנּוֹפְלִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן נֶאֱמַר נָפְלָה לֹא תוֹסִיף, קוּם, כִּי מִכָּל הַנְּפִילוֹת אֶפְשָׁר לָקוּם, אַךְ מִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָקוּם מִשָּׁם, כַּמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם, וְעַל זֶה נֶאֱמַר:

"נְתָנַנִי ה' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם". וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל מְרִירוּת הַפְּרָנְסָה שֶׁעָשָׂאוֹ עֶבֶד מְכוּדָּן (הַיְנוּ מְשֻׁעְבָּד) לְעַצְמוֹ וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם בְּמִדְרַשׁ אֵיכָה עַל פָּסוּק זֶה). וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וַאֲפִלּוּ הָכִי בָּא דָּוִד וּסְמָכָן בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר, "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנֹּפְלִים", הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי כְּפִי הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת מָמוֹן וּמְרִירוּת הַפְּרָנְסָה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם כְּלָל בְּרוּחָנִיּוּת וּבְנַשְׁמִיּוּת, אַךְ לוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ עוֹזֵר לָנוּ בְּכָל דּוֹר וְשׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּעֹצֶם כֹּחָם אַף עַל פִּי שֶׁחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם הֵם בְּחָכְמָתָם הַנִּפְלָאָה, סוֹמְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל בְּהֶעֱלֵם גָּדוֹל, וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ קִיּוּם בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הוּא תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁבָּא מִתַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל כַּנַּ"ל

(וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁסָּמְכָה דָּוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנֹּפְלִים". כִּי רַק ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו סוֹמֵךְ אוֹתָנוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ קִיּוּם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמַךְ לָזֶה, "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ וְכוּ'". כִּי זֶה עִקַּר הַסְּמִיכָה מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ סוֹמֵךְ לְכָל הַנּוֹפְלִים, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּצִּילָם מִתַּאֲוַת מָמוֹן וּמַכְנִיס בָּהֶם אֱמוּנָה שֶׁיְּצַפּוּ לִישׁוּעַת ה' וְיִתְלוּ עֵינֵיהֶם אֵלָיו לְבַד לְבָטֵחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמְמֶנּוּ כָּל הַפְּרָנְסָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְכוּ'. וְעַל כֵּן בְּמַעֲרָבָא מְתַרְצֵי לָהּ הָכִי, נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי מֵאַחַר שֶׁבְּחַסְדֵי ה' הוּא סוֹמֵךְ אוֹתָנוּ לְבִלְתִּי לִשָּׁאֵר, חַס וְשָׁלוֹם בִּנְפִילָה זֹאת שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁגָּרוּעַ מִן הַכֹּל עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יְקִימֵנוּ גַּם מִנְּפִילָה זֹאת, בְּוַדַּאי אַחַר כָּךְ לֹא תוֹסִיף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפֹּל עוֹד כְּלָל, כִּי זֶה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת. עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ שֶׁבְּחָכְמָתוֹ יָקִים אוֹתָנוּ מִנְּפִילָה זֹאת שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי יִתְקַיֵּם אָז, "וְהִשְׁלִיכוּ אִישׁ אֶת אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וֶאֱלִילֵי זְהָבוֹ וְכוּ'" וְאָז לֹא יוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל לִפֹּל עוֹד, כִּי אָז יִתְתַּקֵּן הַכֹּל. וְכַמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁתַּאֲוַת מָמוֹן לֹא נִתְתַּקֵּן כִּי אִם עַד שֶׁבָּאוּ כֻּלָּם אֶל הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ וְאָז הֶרְאָה לָהֶם הַדֶּרֶךְ אֶל הַחֶרֶב שֶׁהִיא כָּתוּב עַל הַיָּד וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן, וְאָז נִתְתַּקְּנוּ כָּל הַכִּתּוֹת הָרָעוֹת וְיָצְאוּ מִטָּעוּתָם. נִמְצָא, שֶׁכְּשֶׁיִּתְתַּקֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן אָז יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְאָז יִתְקַיֵּם נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף לִפֹּל עוֹד, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יֹאמַר לָהּ, קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל! הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, יָקִים אוֹתָהּ מִנְּפִילָתָהּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְצֵאת מִתַּאֲוַת מָמוֹן לְגַמְרֵי כִּי אִם בִּישׁוּעַת ה' שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל הַדְּרָכִים אֵיךְ לְהוֹצִיא מִזֶּה, וְכַמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל. ה' יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֵינוּ וְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיּוֹצִיאוּ אוֹתָנוּ מִכָּל הַתַּאֲווֹת וּמִכָּל הַטָּעוּתִים, וּבִפְרָט מִתַּאֲוַת מָמוֹן, וְנָשׁוּב כֻּלָּנוּ לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל חַיֵּינוּ לְעוֹלָם, אָמֵן:

הֲלָכָה ה' בְּהִלְכוֹת 'שֻׁתָּפִים בְּקַרְקַע' הֲלָכָה ה':

הלכות שלוחין

פרק א

חלק א

שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ אֵין שְׁלִיחוּת לְקָטָן וְכוּ':

כִּי יָדוּעַ שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל נַפְשׁוֹתָם אֶחָד, כִּי שָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת א'), "כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב שִׁבְעִים נָפֶשׁ". בִּלְשׁוֹן יָחִיד, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וְעַל כֵּן שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי כֻּלָּא חַד כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אֵין הַנָּכְרִי נַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ, כִּי הֵם מֵאֻחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה וּמְפֹרָדִים וּמֻבְדָּלִים מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן אֵין יְכוֹלִין לוֹמַר עֲלֵיהֶם

שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת אַחְדוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֵין שַׁיָּךְ אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם אֶחָד וְכֻלָּם שָׁוִין בְּשֹׁרֶשׁ הָאַחְדוּת, אֲבָל הָעַכּוּ"ם נִפְרָדִין מִן הָאַחְדוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֵין הָעַכּוּ"ם נַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בָּהֶם שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית, אַף שְׁלוּחֲכֶם בְּנֵי בְּרִית, כִּי הַשְּׁלִיחוּת תְּלוּי בַּבְּרִית, כִּי שָׁם בְּחִינַת הָאַחְדוּת בִּבְחִינַת וּבְרִיתִי נֶאֱמָנָת לוֹ (תְּהִלִּים פט), הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהִיא הָאַחְדוּת שֶׁמַּאֲמִינִין בְּיִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ, הִיא תְּלוּיָה בַּבְּרִית, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן ל"א). וְעַל כֵּן הַשְּׁלִיחוּת, שֶׁהוּא רַק בִּבְחִינַת הָאַחְדוּת, בְּחִינַת שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֵינוֹ נוֹהֵג רַק בִּבְנֵי בְּרִית, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הָאַחְדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין קָטָן עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ וְלֹא נַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ, כִּי אִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁבְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, הוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה הַדַּעַת. וְיִהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּמּוּבָא בִּתְחִלַּת מַאֲמָר אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ (סִימָן ד'), עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַקָּטָן שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ שָׁלֵם עָדַיִן, עַל כֵּן אֵין לוֹ דִּין שְׁלִיחוּת, כִּי עִקַּר דִּין שְׁלִיחוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת הָאַחְדוּת שֶׁהוּא תְּלוּי בְּדַעַת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין שָׁלִיחַ לְדָבָר עֲבֵרָה, כִּי עַל יְדֵי הָעֲבֵרָה נִפְרָד, חַס וְשָׁלוֹם, מִשֹּׁרֶשׁ הָאַחְדוּת וְעַל כֵּן אֵין שַׁיָּךְ בַּעֲבֵרָה שְׁלִיחוּת, כִּי, אַדְרַבָּא, הָעֲבֵרָה הוּא פֵּרוּד וּפְגָם בִּבְחִינַת אַחְדוּת כַּיָּדוּעַ וְעִקַּר הַשְּׁלִיחוּת בִּבְחִינַת אַחְדוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לְתִקּוּנִי שְׁדַרְתִּיךְ וְלֹא לְעָוְותִי, כִּי בְּחִינַת אֶחָד הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל וְאֵין שָׁם עִוּוּת וְקִלְקוּל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן יָכוֹל לוֹמַר לוֹ לְתִקּוּנִי שְׁדַרְתִּיךְ וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁעָשִׂיתִי אוֹתְךָ שָׁלִיחַ שֶׁתִּהְיֶה כָּמוֹנִי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב. עַל כֵּן בְּוַדַּאי הַשְּׁלִיחוּת הָיָה רַק לְתִקּוּן וְלֹא לְעִוּוּת, כִּי הַשְּׁלִיחוּת הוּא רַק בִּבְחִינַת אֶחָד וְטוֹב כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַחַזָּן שֶׁנִּקְרָא שְׁלִיחַ צִבּוּר, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא רַק שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בַּמַּאֲמָר וַיֹּאמֶר בֹּעַז וְכוּ' (סִימָן סה). וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, כִּי הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר כּוֹלֵל כֻּלָּם יַחַד וְעוֹשֶׂה מֵהַתְּפִלָּה אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר, עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲזָרַת הַתְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם, וְעַל כֵּן נִקְרָא 'שְׁלִיחַ צִבּוּר' בְּחִינַת שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גַּם אַתֶּם לְרִבּוֹת שְׁלוּחֲכֶם. מִכָּאן, שֶׁשְּׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי גַּם הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י שֶׁגַּמִּין וְאִתְּין הֵם בְּמַלְכוּת, וְעַל כֵּן הַמֶּלֶךְ עוֹצֵר בָּהֶם וּמְקַבְּצָם יַחַד שֶׁלֹּא יִתְפַּזְּרוּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "זֶה יַעֲצֹר בָּעַמִּי", עַיֵּן שָׁם. כִּי הַמַּלְכוּת הִיא בְּחִינַת הָאַחְדוּת כַּנַּ"ל וְשָׁם שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּאַחְדוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן גַּ"ם מַרְבֶּה הַשְּׁלִיחַ שֶׁשְּׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי זֶה תְּלוּי בְּאַחְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת

מַלְכוּת, בְּחִינַת גַּ"ם כַּנַּ"ל וְעַיִן בַּכְּתָבִים שֶׁגַּ"ם בְּלֵאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד, בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, עַיִן שָׁם:

וְזֶהוּ "מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית אַף שְׁלוּחֲכֶם בְּנֵי בְּרִית". כִּי תִּקּוּן הַמַּלְכוּת בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת הָאַחְדוּת, כָּל זֶה תָּלוּי בַּבְּרִית, כִּי מָאן דְּנָטִיר בְּרִית זָכֶה לְמַלְכוּ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבְרִיתִי נֶאֱמָנָה לוֹ". כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין הַשְׁלִיחוּת נוֹהֵג אֶלָּא בִּבְנֵי בְּרִית שֶׁהֵם בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן שְׁלוּחִין:

שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, אֲבָל לִדְבַר עֲבֵרָה אֵין שָׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵרָה:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, עַיִן שָׁם (בְּסִימָן כב), כִּי יֵשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגְלוֹת וְנִסְתָּרוֹת, תּוֹרָה וּתְפִלָּה, תּוֹרַת ה' וְתוֹרָתוֹ. בְּתְחִלָּה הִיא תּוֹרַת ה' וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֵׂית תּוֹרָתוֹ וְצָרִיךְ לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכוּ', כִּי בְּכָל דַּרְגָּא יֵשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְכוּ' וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. עַד שֶׁבָּא בְּרֵאשִׁית נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהִיא תְּחִלַּת הָאֲצִילוּת וְשָׁם הַנִּשְׁמַע הִיא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ וְכוּ' וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאֵין סוֹף אָז הַנַּעֲשֶׂה הוּא תּוֹרַת ה' וְהַנִּשְׁמַע הִיא תְּפִלַּת ה', כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְקַיֵּם הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנִּיחַ תְּפִלִּין? מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּר חוֹלִים וְכוּ'? וְכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאָז כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאֵין סוֹף, אָז הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ וְכוּ', עַיִן שָׁם:

חלק ב

וְהִנֵּה זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַשְׁלֵמוּת הָאַחֲרוֹן לִזְכוֹת לָבוֹא לִבְחִינָה זוֹ הָעֶלְיוֹנָה לְהִכָּלֵל בְּאֵין סוֹף עַד שֶׁיִּהְיֶה הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שָׁלוּ בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' כַּנַּ"ל אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה וַאֲזַי הַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁהִיא תְּפִלַּת ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּבְרָכוֹת וְזֶה בְּחִינַת 'בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי ' 'אֲזַכִּיר' דַּיְקָא, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת תְּפִלָּה כָּזוֹ, דְּהַיְנוּ תְּפִלַּת ה', נִמְצָא כְּשֶׁמַּזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁנִּכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, נִמְצָא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּבָיכוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי, 'אַזְכִּיר' דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם הוּא בִּשְׁבִיל בְּחִינָה זוֹ שֶׁיַּגִּיעַ לָזֶה הַתַּכְלִית שֶׁיִּזָּכֶה לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה תּוֹרָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָזֶה מִיָּד, כִּי ה'

יִתְבָּרַךְ רָצָה לִבְרֹא אֶת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה וְעִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה תָּלוּי בָּזֶה בַּמֶּה שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בְּחִירָה וּבִשְׁבִיל זֶה שָׁלַח אֶת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם בְּתוֹךְ גּוּף וְחֹמֶר עָכוּר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה. וּמֵאַחַר שֶׁהָאָדָם הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּתוֹךְ גּוּף וְחֹמֶר גַּשְׁמִי, הוּא צָרִיךְ בִּתְחִלָּה לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת בְּתוֹךְ הַגּוּף וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְבַּטֵּל הַגּוּף וְהַחֹמֶר לְגַמְרֵי אָזַי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת וְהַתְּפִלָּה שֶׁמְּקַיֵּם הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ, כִּי עֲדַיִן לֹא נִכְלַל בְּשָׁרְשׁוֹ, בְּאֵין סוֹף, וְכָל מַה שֶּׁמְּקַיֵּם יוֹתֵר אֶת הַתּוֹרָה וְעוֹבֵד אֶת ה', הוּא יוֹצֵא בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמְבַטֵּל בְּכָל פַּעַם אֶת הַגּוּף יוֹתֵר וְנִכְלָל יוֹתֵר בְּשָׁרְשׁוֹ בְּאֵין סוֹף, עַד שֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא אֶל הַתַּכְלִית שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי וְנִכְלָל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוֹף וַאֲזַי זוֹכֶה לִבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁנִּכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ בְּאֵין סוֹף נִמְצָא כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת וְהַתְּפִלָּה שֶׁמְּקַיֵּם הֵם תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ. נִמְצָא, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, עוֹשֶׂה הַמִּצְוֹוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מֵאַחַר:

שֶׁנִּכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל קֹדֶם שֶׁנִּכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל אָזַי הָאָדָם בְּעַצְמוֹ עוֹשֶׂה הַמִּצְוֹוֹת וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת שָׂלִיחַ כְּמוֹ הַשָּׁלִיחַ שֶׁמְּצַוֶּה וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִשְׁתַּלַּח לָזֶה הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת שֶׁהוּא מְצַוֶּה עֲלֵיהֶם, כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם מְכֻנֶּה בְּשֵׁם שְׁלִיחוּת, כַּמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי מוּסָר שֶׁמּוֹכִיחִין וּמַזְהִירִין אֶת הָאָדָם 'מַה יַּעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה וּמַה יָּשִׁיב לְשׁוֹלְחוֹ דָּבָר'. וְאַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין זֶה תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדַת ה' בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת כְּמוֹ הַשָּׁלִיחַ שֶׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּת הַמְשֻׁלָּחַ, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא רַק שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי אֵין הָעֲבוֹדָה שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת כְּלָל מֵאַחַר שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה וּמְקַיֵּם הַמִּצְוֹוֹת הֵם תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ וְכָל הַמִּצְוֹוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹשֶׂה אוֹתָם. נִמְצָא, שֶׁאֵינוֹ בִּבְחִינַת שָׁלִיחַ כְּלָל וְזֶהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּקַיֵּם הָאָדָם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת בִּתְחִלָּה בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא מִיָּד לִבְחִינָה עֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם כֵּן יִתְבַּטֵּל הַחֹמֶר לְגַמְרֵי וְלֹא יִהְיֶה בְּחִירָה כְּלָל אִם הָיָה נִכְלָל בּוֹ מִיָּד וְלֹא הָיָה מָקוֹם לְקִיּוּם הַתּוֹרָה וּבְרִיאַת הָעוֹלָם אִם הָיָה הַכֹּל נִכְלָל בּוֹ בִּתְחִלָּה. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁעִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ בְּחִירָה אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי, עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁבִּתְחִלָּה יְקַיֵּם הָאָדָם הַמִּצְוֹוֹת עִם הַגּוּף וַאֲזַי מְקַיֵּם הָאָדָם בְּעַצְמוֹ הַמִּצְוֹוֹת, וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת שֶׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּת וְצִוּוּי הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ עִם הַגּוּף בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת, אָזַי זוֹכֶה עַל יְדֵי זֶה לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מְקַיֵּם מִצְוַת ה' אֲפִלּוּ עִם הַגּוּף בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת וְצִוּוּי כַּנַּ"ל נֶחְשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹשֶׂה, כִּי

בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּקַיֵּם הַמִּצְוֹות וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁהוּא עוֹשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹשֶׂה אוֹתָם כַּנַ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית לִזְכּוֹת לִבְלִי לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹות בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת וְצִוּוּי כַּנַ"ל רַק בִּבְחִינַת הַמְשַׁלֵּחַ וְהַמְצַוֶּה בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל 'וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה' וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמַע, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. כִּי הָעֲבוֹדָה שֶׁל וַיְדַבֵּר וְכוּ' הוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁל הַמְדַבֵּר וְהַמְצַוֶּה בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשַׁלֵּחַ כַּנַ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל וַיְדַבֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַמְדַבֵּר בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, כִּי הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַמְצַוֶּה בְּעַצְמָהּ, הוּא עֲבוֹדַת הָאָדָם הַמְצֻוֶּה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ, אֲבָל הָעֲבוֹדָה שֶׁל וַיְדַבֵּר הִיא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, שֶׁזֶּה זוֹכִין כְּשֶׁנִּכְלָל הַשְּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ וְהַמְשַׁלֵּחַ בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, מְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וַאֲזַי מְתְקַיֵּם הָעֲבוֹדָה שֶׁל בְּחִינַת וַיְדַבֵּר, שֶׁהִיא תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, שֶׁהוּא הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַמְדַבֵּר וְהַמְצַוֶּה וְהַמְשַׁלֵּחַ בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, וְהָבֵן הַדְּבָרִים:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ בְּכָל הַתּוֹרָה, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת שְׁלִיחוּת, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁלִיחוּת דַּיְקָא כַּנַ"ל, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה כַּנַ"ל, אַךְ מִצָּוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁיִּתְבַּטֵּל בְּחִינַת שְׁלִיחוּת כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשְּׁלִיחוּת מִשְׁתַּלְשֵׁל מִשֹּׁרֶשׁ הַשְּׁלִיחוּת שֶׁהוּא שְׁלִיחוּת שֶׁל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁהָאָדָם מְצֻוֶּה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִשְׁתַּלַּח הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם מִצְוֹותָיו יִתְבָּרַךְ וּמֵאַחַר שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה עוֹלָם גַּשְׁמִי וּבִשְׁבִיל זֶה הֶכְרֵחַ לְקַיֵּם הַמִּצְוֹות בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת דַּיְקָא בִּתְחִלָּה כַּנַ"ל, מִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת שְׁלִיחוּת גַּם בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ בְּחִינַת שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת הַשְּׁלִיחַ כְּמוֹ הַמְשַׁלֵּחַ, וּכְשֶׁהַשְּׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ בְּחִינַת צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו נִכְלָל הַשָּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הַמְשַׁלֵּחַ בְּעַצְמוֹ עוֹשֶׂה, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה הַמִּצְוֹות בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת בִּבְחִינַת תּוֹרָתוֹ כַּנַ"ל נֶחְשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹשֶׂה, כִּי הָעֲבוֹדָה צָרֵךְ גָּבהַּ וּבְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם מִצְוֹותָיו יִתְבָּרַךְ וּמְקַיֵּם שְׁלִיחוּתוֹ, עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל, אַךְ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ אָז נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שְׁלִיחוּת לְגַמְרֵי כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִצָּוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁיִּתְבַּטֵּל בְּחִינַת הַשְּׁלִיחוּת לְגַמְרֵי

כַּנַ"ל, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת שְׁלִיחוּת כִּי אִם לֹא כֵן יִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם וְהַבְּחִירָה כַּנַ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ מַה שֶּׁדִּקְדְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא וְתָפְסוּ דַּיְקָא מִצְוָה זוֹ מַה שֶּׁמִּצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ לְעִנְיַן שַׁבָּת דַּיְקָא, כַּמּוּבָא שָׁם רַב יוֹסֵף מָלֵא רֵישָׁא לְכְבוֹד שַׁבָּת וְכוּ' וּשְׁאָר מַעֲשִׂיּוֹת, כֻּלָּם לְעִנְיַן שַׁבָּת אַף שֶׁבְּכָל הַמִּצְוֹות שַׁיָּכָה מִצְוָה זוֹ שֶׁל בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ, אַךְ בֶּאֱמֶת שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא. וְאָז יִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם וְיִהְיֶה נִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ וְגַם עַכְשָׁו בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ נִכְלָלִין כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁרְשָׁן וּכְשֶׁהָעוֹלָם נִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ אֲזַי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ וַאֲזַי נִתְבַּטֵּל הַשְׁלִיחוּת לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן תָּפְסוּ מִצְוָה זוֹ לְעִנְיַן שַׁבָּת דַּיְקָא, כִּי מִצְוָה זוֹ שֶׁל בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ הִיא בִּבְחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא כְּלִלְיוּת הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁרְשָׁן, שֶׁאָז נִתְבַּטֵּל הַשְׁלִיחוּת כַּנַ"ל:

חלק ו

אַךְ עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁלִיחוּת הוּא בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת, כִּי שְׁלִיחוּת הוּא בְּחִינַת רַגְלִין, כִּי שָׁם הַשְׁלִיחוּת עַל שֵׁם הָרַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "בָּעֵמֶק שַׁלַּח בְּרַגְלָיו" (שׁוֹפְטִים ה'). כִּי הַשְׁלִיחוּת הוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁאָז שַׁיָּךְ שְׁלִיחוּת וְכַנַ"ל. וּכְלַל הַבְּרִיאָה הוּא בְּחִינַת רַגְלִין נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי". וְהָעֲבוֹדָה שֶׁיֵּשׁ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת רַגְלִין נֶגֶד הָעֲבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁהַמִּדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה הוּא בְּחִינַת רַגְלִין נֶגֶד הַמִּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה. וְכֵן בְּחִינַת הַנַּעֲשֶׂה כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת רַגְלִין, כִּי הַנַּעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת בָּרָא, כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְהַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הַנַּעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת רַגְלִין כְּנֶגֶד הַנִּשְׁמַע וְכַנַ"ל וְעִקַּר הַשְׁלִיחוּת הוּא בִּבְחִינַת נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת רַגְלִין כַּנַ"ל, כִּי הַשָּׁלִיחַ הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה שֶׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ וּמְצוּוָתָיו. וְהַמְשֻׁלָּח הוּא בִּבְחִינַת הַנִּשְׁמַע שֶׁשּׁוֹמְעִין דְּבָרָיו שֶׁמְּצַוֶּה לְעָשׂוֹת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַשְׁלִיחוּת הוּא בִּבְחִינַת רַגְלִין וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְׁלִיחוּת בִּבְחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי שָׁם עִקַּר הַשְׁלִיחוּת כְּמוֹ שֶׁמְּשַׁלְּחִין אֶת אֶחָד לְמֶרְחוֹק לְהָבִיא דָּבָר מִמֶּרְחָק כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא בְּחִינַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּשָׁבִיל לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁרְחוֹקִין מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְהוּא בְּחִינַת שְׁלִיחוּת מַמָּשׁ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן שָׁם עִקַּר הַשְׁלִיחוּת כַּנַ"ל. כִּי אֲצֶל כָּל הַמִּצְוֹות אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, אַף עַל פִּי כֵן מִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ, אֲבָל בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שָׁם עִקַּר הַשְׁלִיחוּת וְכַנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לְתִקּוּנֵי שְׁדַרְתִּיךְ וְלֹא לְעַוָּתֵי, כִּי עִקַּר הַשְׁלִיחוּת בְּשָׁבִיל הַתִּקּוּן, כִּי בְּשָׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַוֶּה בְּחִינַת שְׁלִיחוּת

כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה נִשְׁתַּלַּח הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם, הַכֹּל כְּדֵי לְתַקֵּן הָעוֹלָם מִקִּלְקוּלוֹ כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַשְׁלִיחוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הַנַּשְׁמִי בְּגוּף עָכוּר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה שַׁיָּךְ שָׁם שְׁלִיחוּת.:

כִּי בִּתְחִלָּה כְּשֶׁהָיָה נִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ לֹא הָיָה שַׁיָּךְ שָׁם שְׁלִיחוּת. וְעִקַּר הַשְׁלִיחוּת עַל יְדֵי שֶׁנִּשְׁתַּלַּח בָּזֶה הָעוֹלָם הַנַּשְׁמִי וְנִתְרַחֵק מִמָּנּוּ יִתְבָּרַךְ שְׁאָז שַׁיָּךְ שָׁם שְׁלִיחוּת כְּמוֹ שֶׁשּׁוֹלְחִין אֶת בְּנוֹ מֵרָחוֹק. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְנַצֵּחַ מִלְחָמוֹת וּלְתַקֵּן כָּל הַקִּלְקוּלִים לְהָשִׁיב הַכֹּל מְתֻקָּן לַה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַשְׁלִיחוּת בִּשְׁבִיל תִּקּוּן וְלֹא לְעִוּוּת, חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵין שְׁלִיחַ לְדָבָר עֲבֵרָה, כִּי 'שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ' זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָל הַשְׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ כַּנַּ"ל, וְזֶה דַּיְקָא עַל יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִכְלָל הַשָּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ, כִּבְיָכוֹל, עַל כֵּן גַּם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל עַל יְדֵי עֲבֵרָה אַדְרַבָּא, נִפְרָדִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן אֵין בּוֹ דִּין שְׁלִיחוּת. וְאֵין שַׁיָּךְ בּוֹ שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ, כִּי, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי זֶה נִתְרַחֵק וְנִתְפָּרֵד הַשָּׁלִיחַ מֵהַמְשַׁלֵּחַ, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אֵין שְׁלִיחוּת לְעַכּוּ"ם, כִּי הֵם מֵעוֹלָם הַפֵּרוּד, כִּי לֹא קִבְּלוּ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וַיִּגָּרֵשׁ מִפָּנָיו גּוֹיִם וְנִתְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן אֵינָם בִּכְלַל שְׁלִיחוּת, כִּי אֵינָם יְכוֹלִים לְהִכָּלֵל בְּהַמְשַׁלֵּחַ וְעַל כֵּן אֵינָם בְּתוֹרַת שְׁלִיחוּת, כִּי עִקַּר בְּחִינַת שְׁלִיחוּת הוּא שֶׁהַשָּׁלִיחַ נִכְלָל בְּהַמְשַׁלֵּחַ כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו וְכוּ' עִם לָבָן גַּרְתִּי וְתַרְיַ"ג מִצְוֹות שָׁמַרְתִּי וְכוּ'. כִּי הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה וְזָכוּ לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת שֶׁאוֹמְרִים אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְכוּ' וְעַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִכְלָל הַשָּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ, כִּבְיָכוֹל, אָז יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל מַלְאָכִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלוּחִים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחַ הַבְּחִירָה, שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל אָחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמִּשָּׁם אָחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וּמִי שֶׁהוּא צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת, אָז מְזַכֵּךְ בְּחִינַת הַשְׁלִיחוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְאָז נִתְבַּטֵּל אָחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁאָחִיזָתָהּ בְּבְחִינַת שְׁלִיחוּת דַּיְקָא, בִּבְחִינַת מַלְאָךְ, שֶׁמִּשָּׁם אָחִיזַת עֵץ הַדַּעַת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּיָּדוּעַ, וְאָז זוֹכֶה עַל יְדֵי זֶה לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ וְנִכְלָל הַשָּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ כַּנַּ"ל, וְאָז נַעֲשֶׂה הוּא בִּבְחִינַת הַמְשַׁלֵּחַ וְאָז הוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל בְּחִינַת הַשְׁלוּחִים. וְזֶה בְּחִינַת הַמֶּמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים שֶׁיִּהְיֶה לְהַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א'). כִּי הַמַּלְאָכִים הֵם בְּחִינַת שְׁלוּחִים, כִּי מַלְאָךְ לְשׁוֹן שְׁלִיחַ וּכְשֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת בָּזֶה הָעוֹלָם אָז נִכְלָל בְּהַמְשַׁלֵּחַ, כִּבְיָכוֹל, וְאָז הוּא בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת

מְשַׁלֵּחַ וְיֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל כָּל הַשְּׁלוּחִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְאָכִים וַאֲזַי נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים". כִּי יַעֲקֹב זָכָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים וְזָכָה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּת עִם מַלְאָכִים מַמָּשׁ, כִּי הוּא נִכְלַל בְּשָׂרְשׁוֹ בִּבְחִינַת מְשַׁלֵּחַ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן שָׁלַח אוֹתָם אֶל עֵשָׂו, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי עַל יְדֵי זֶה שֶׁזָּכָה לְזַכֵּךְ בְּחִינַת הַשְּׁלִיחוּת עַד שֶׁנִּכְלַל בְּהַמְשַׁלֵּחַ, כְּבְיָכוֹל, עַד שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל הַשְּׁלוּחִים שֶׁהֵם הַמַּלְאָכִים, עַל יְדֵי זֶה נִכְנַע הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא עֵשָׂו, שֶׁאָחִיזָתָם מִשָּׁם מִבְּחִינַת שְׁלִיחוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'עִם לָבָן גַּרְתִּי-וְתַרְיַ"ג מִצְווֹת שָׁמַרְתִּי'. כִּי כָּל זֶה זָכָה עַל יְדֵי שֶׁשָּׁמַר הַתַּרְיַ"ג מִצְווֹת אֵצֶל לָבָן דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּתוֹךְ הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הַצַּדִּיק מֵהַגּוּף הֶעָכוּר וְהָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי. וְעַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמֹר הַתַּרְיַ"ג מִצְווֹת שָׁם דַּיְקָא בִּבְחִינַת לָבָן, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְזַכֵּךְ בְּחִינַת הַשְּׁלִיחוּת, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַשְּׁלִיחוּת כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְווֹת עִם הַגּוּף וּמְשַׁבֵּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחָז בְּהַגּוּף וַאֲזַי דַּיְקָא הָאָדָם בִּבְחִינַת שָׁלִיחַ כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁהוּא צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו בִּבְחִינַת עִם לָבָן גַּרְתִּי וְתַרְיַ"ג מִצְווֹת שָׁמַרְתִּי. עַל יְדֵי זֶה מְזַכֵּךְ בְּחִינַת הַשְּׁלִיחוּת וְנִכְלָל הַשְּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ, וַאֲזַי נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת מְשַׁלֵּחַ וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּת עִם מַלְאָכִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלוּחִים, בִּבְחִינַת וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ וְאֵין שְׁלִיחוּת לְעַכּוּ"ם וְאֵין שְׁלִיחוּת לְקָטָן. גַּם אֵין שְׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵרָה:

עַל פִּי הַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר, "דֹּבֵר שֶׁקָּרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי וְכוּ'" סִימָן נ"א לְקוּטֵי א:

וְהַכְּלָל, שֶׁהַשֶּׁקֶר מַזִּיק לְעֵינַיִם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כִּי עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר נִתְעַכֵּר דָּמָיו וְנִמְשָׁךְ בְּכִיָּה וּדְמָעוֹת שֶׁהֵם קִלְקוּל הָרְאוּת וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַשֶּׁקֶר הוּא מֵחֲמַת הָרְחוֹק מֵאֶחָד, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד וְשֶׁקֶר הוּא רַבִּים וְכוּ'. וְקֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל אֶחָד וַאֲפִלּוּ שָׁם טָהוֹר לֹא הָיָה שַׁיָּךְ לוֹמַר, כִּי טָהוֹר אֵין שַׁיָּךְ אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֶחְיַזַת הַטֻּמְאָה, אֲבָל קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ. אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁיִּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל נִתְהַוָּה מִיָּד בְּחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁמִּשָּׁם אֶחְיַזַת הַשֶּׁקֶר, כִּי תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה הָיָה, כִּבְיָכוֹל, שְׁנֵי דְּבָרִים בְּחִינַת הָאֶחָד וְהַבְּרִיאָה וְאָז שַׁיָּךְ בְּחִירָה, כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ בְּחִירָה רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי דְּבָרִים שַׁיָּךְ בְּחִירָה לִבְחֹר בָּזֶה אוֹ בָּזֶה וּמִשָּׁם עִקַּר

אֲחִיזַת הַשֶּׂקֶר שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מֵרְחוֹק מֵאֶחָד כַּנַּ"ל וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְעַל יְדֵי הַשְׂגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ אֶפְלוּ אַחַר הַפְּעָלָה שֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כָּל הַדְּבָרִים הֵם בְּאַחְדוּת עִמּוֹ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי אֱמֶת הַשְׂגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו וְאָז הַכֹּל אֶחָד אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁקֶר מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ הַשְׂגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ וְאָז מַפְרִיד אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׂקֶר וְכוּ'. וְזֶהוּ כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר וְכוּ' אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּמָעוֹת שֶׁנִּתְהַוֶּה עַל יְדֵי הַשֶּׂקֶר וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב: וְזֶה בְּחִינַת שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל לְכָלֵל בְּאֶחָד, לְכָלֵל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, כִּי זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם כִּדֵי לְכָלֵל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּאֶחָד עַל יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם אַחְדוּתוֹ כַּיָּדוּעַ. וּבִשְׁבִיל זֶה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מִצְוַת ה' בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם". כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מַמְשִׁיכִין עֵינֵי הַשְׂגָּחָתוֹ עָלֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם". כִּי עִקַּר פְּגַם כָּל הָעֲבֵרוֹת הוּא שֶׁפּוֹגֵם בְּעֵינֵי ה', כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי" (תְּהִלִּים נ"א). וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב), "רַע בְּעֵינֵי ה'", הֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי הָעֲבֵרָה שֶׁהוּא רַע בְּעֵינֵי ה', עַל יְדֵי זֶה כִּבְיָכוֹל, מְסַלֵּק עֵינֵי הַשְׂגָּחָתוֹ מִמֶּנּוּ וְעַל יְדֵי זֶה נִפְרָד אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה וְנִתְרַחֵק מִבְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַפְּגָם וְהַפֵּרוּד שֶׁעוֹשֶׂה עַל יְדֵי הָעֲבֵרָה בְּחִינַת וְנָרְגָן מַפְרִיד אַלּוּף, כִּי מַפְרִיד אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי פְּגַם הָעֲבֵרָה, שֶׁהוּא פְּגַם הָעֵינַיִם, כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת בְּאֶחָד, אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֵינַיִם, הֵינוּ עֵינֵי הַהַשְׂגָּחָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: "אַחֲרֵי לְבַבְכֶם", זֶהוּ מִינוּת. "וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם", זֶהוּ נְאוּף, כִּי נְאוּף שֶׁהוּא פְּגַם הָעֵינַיִם הוּא מִינוּת מַמָּשׁ, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הָעֵינַיִם מַפְרִיד הַבְּרִיאָה מֵאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִינוּת וַעֲבוֹדָה זָרָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן:

חלק ב

וְעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְכֻלָּם נִבְרְאוּ בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה הַמְלֻבָּשׁ בְּגוּף עָכוּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִירָה לִבְחֹר בְּטוֹב אוֹ בְּהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה כְּדֵי שֶׁיִּדְעוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ הַכֹּל גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ וְטוּבָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית מִכָּל הַתַּכְלִיתִין וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּגְיַן דְּיִשְׂתְּמוֹדָעִין לֵהּ. וְהוּ' יִתְבָּרַךְ שִׁעֵר בְּדַעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת אֱלֹהוּתוֹ וְגָדְלוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ כִּי אִם עַל

יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה בָּעוֹלָם, כִּי כְּשֶׁרָצָה לְגַלּוֹת אֱלֹהוּתוֹ הֶצְרַךְ לִבְרֹא עוֹלָמוֹת כִּי אִם לֹא יִהְיוּ עוֹלָמוֹת מִי יֵדַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל אֶחָד לְבַד בְּחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְאֵין מִי שֶׁיֵּדַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. עַל כֵּן הֶצְרַךְ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם וּלְהוֹצִיא כָּל הָעוֹלָם מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. אַךְ תֵּכֶף שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל נִתְהַוָּה תֵּכֶף הַבְּחִירָה, כִּי תֵּכֶף אַחַר שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הָיוּ שְׁנֵי דְּבָרִים, בְּחִינַת הָאֶחָד יִתְבָּרַךְ וְהַבְּרִיאָה וְאָז שַׁיָּךְ בְּחִירָה כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה הָיָה מֻכְרָח לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, כִּי אִם לֹא הָיָה נִתְהַוֶּה תֵּכֶף בְּחִינַת הַבְּחִירָה לֹא הָיָה שׁוּם קִיּוּם לְהָעוֹלָם כְּלָל וְהָיָה כָּל הָעוֹלָם חוֹזֵר לְשָׁרְשׁוֹ וְלִמְצִיאוּתוֹ הָרִאשׁוֹן מַיִּד וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ כְּלָל כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, הַיְנוּ שֶׁאִם גַּם אַחַר הַבְּרִיאָה לֹא הָיָה שׁוּם בְּחִירָה, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם אַחַר הַבְּרִיאָה הָיוּ הַכֹּל יוֹדְעִין בִּידִיעָה גְּמוּרָה מֵאֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת לֹא הָיָה שׁוּם קִיּוּם לְהַבְּרִיאָה, כִּי הָיָה חוֹזֵר הָעוֹלָם לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הוּא הַיְדִיעָה, וְעַל יְדֵי הַיְדִיעָה נִכְלָלִין בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְמַאֲמַר הֶחָכָם אִלּוּ יְדַעְתִּיו הָיִיתִיו. נִמְצָא, שֶׁאִם גַּם אַחַר הַבְּרִיאָה הָיוּ הַכֹּל יוֹדְעִין הֶאֱמֶת בְּלִי שׁוּם סָפֵק וְלֹא הָיָה שׁוּם מָקוֹם לְטָעוֹת הָיְתָה הַבְּרִיאָה חוֹזֶרֶת תָּמִיד לְמְקוֹמָהּ הָרִאשׁוֹן וְהָיָה נֶחְרָב הָעוֹלָם לְגַמְרֵי, כִּי הָיָה בָּטֵל בְּמְצִיאוּת עַל יְדֵי הַיְדִיעָה הָאֱמִתִּיִּת שֶׁהִיא אַחְדוּתוֹ כַּנַּ"ל. עַל כֵּן עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא רַק עַל יְדֵי הַבְּחִירָה שֶׁנִּתְהַוָּה תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה, אַחַר שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל. כִּי תֵּכֶף שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הָיוּ שְׁנֵי דְּבָרִים, הָאֶחָד יִתְבָּרַךְ וְאַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְאִם הָיוּ הַכֹּל יוֹדְעִין הָאֱמֶת שֶׁאַחַר הַבְּרִיאָה נִמְשָׁךְ מֵאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הָיָה חוֹזֵר הַכֹּל אֶל הָאַחְדוּת וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַבְּרִיאָה בְּאֹפֶן זֶה שֶׁתֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה יִתְהַוֶּה תֵּכֶף כֹּחַ הַבְּחִירָה, דְּהַיְנוּ שֶׁתֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה יִהְיֶה מָקוֹם לְטָעוֹת אִם יִרְצֶה הָאָדָם, וְאִם יִרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת יִרְאֶה הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁנִּתְהַוָּה אַחַר הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי שֶׁהָיוּ אָז שְׁנֵי דְּבָרִים כַּנַּ"ל, כִּי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לִבְחֹר בָּזֶה אוֹ בָּזֶה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאִם יִרְצֶה לְהַטּוֹת דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת וְלִבְחֹר בַּחַיִּים וְטוֹב שֶׁהוּא הָאֶחָד יִתְבָּרַךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו אָז טוֹב לוֹ, וְאָז יִכְלֹל גַּם אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי שֶׁיֵּדַע וְיַאֲמִין בְּהָאֱמֶת שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה נִמְשֶׁכֶת מֵהָאֶחָד יִתְבָּרַךְ, אֲבָל יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לִבְחֹר בְּהַהֵפֶךְ, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִכְפֹּר, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱחַז אַחַר הַבְּרִיאָה, הַיְנוּ הַכְּפִירוֹת שֶׁהֵם שֶׁקֶר הֵפֶךְ הָאֱמֶת, שֶׁהֵם נֶאֱחָזִין תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁאָז נִתְהַוָּה מִיָּד הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לִכְפֹּר, חַס וְשָׁלוֹם לְמִי שֶׁיִּרְצֶה לָצֵאת, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָרַע וְהַטֻּמְאָה:

כִּי עִקַּר הַיֵּצֶר הָרַע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת, כִּי הַיֵּצֶר הָרַע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִקְרָאִין אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת כַּיָּדוּעַ. וּמֵחֲמַת שֶׁנִּתְהַוָּה תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה כֹּחַ הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל,

מֵחֲמַת זֶה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְאֵינוֹ חוֹזֵר מִיָּד לְשָׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת מָסָךְ מַבְדִּיל בֵּין הָעוֹלָם וּבֵין שָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַסְתָּרַת הַיְדִיעָה מַה שֶּׁאֵין הַכֹּל יוֹדְעִין הָאֱמֶת מִיָּד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַבְּחִירָה. וְהַסְתָּרַת הַיְדִיעָה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי וְכַמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה (סִימָן ס"ד) שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם. כִּי עַכְשָׁו כְּשֶׁיֵּשׁ צִמְצוּם וְהַסְתָּרַת הַיְדִיעָה עַד שֶׁאֶפְשָׁר לְטָעוֹת לְמִי שֶׁיִּרְצֶה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָסָךְ הַמַּבְדִּיל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל, אָז מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְאֵינוֹ חוֹזֵר לְשָׁרְשׁוֹ מֵחֲמַת מָסָךְ הַמַּבְדִּיל הַנַּ"ל, אֲבָל אִם כֵּן יִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם מֵחֲמַת הֶעְדֵּר הַחִיּוּת, כִּי אִם כֵּן מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ מָסָךְ הַמַּבְדִּיל מֵהֵיכָן יְקַבֵּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ חִיּוּת מִמְּקוֹר הַחַיִּים שֶׁהוּא הָאֶחָד יִתְבָּרַךְ הַמְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם? עַל כֵּן הַצַּדִּיקִים הֵם מְקַיְּמִין אֶת הָעוֹלָם, כִּי הַצַּדִּיקִים הַבּוֹחֲרִים בַּחַיִּים וּמַאֲמִינִים שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה נִמְשָׁךְ וְנִבְרָא מֵאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה הֵם כּוֹלְלִין אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה. כִּי עַל יְדֵי יְדִיעָה שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ נִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד כַּנַּ"ל, וְאָז נִכְלָל הָעוֹלָם בְּאֶחָד וְאַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ קִיּוּם לְהָעוֹלָם, כִּי נִכְלָל בְּאֶחָד בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב בְּחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי. מֵאַחַר שֶׁכְּבָר מְשַׁבְּרִין הַכְּפִירוֹת וּמַאֲמִינִים שֶׁגַּם מָסָךְ הַמַּבְדִּיל בְּעַצְמוֹ וְהַבְּחִירָה בְּעַצְמוֹ הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי נִכְלָל הַכֹּל בַּאֲחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, בִּבְחִינַת רְדִיפָא וּמְעַכֵּב הַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כ"ד) שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כֵּלִים וְהֵיכָלִין לְקַבֵּל אוֹר אַחְדוּתוֹ וּלְהִתְעַנֵּג עַל ה' לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי שֶׁכָּל אֵלּוּ הַהֵיכָלִין הַזַּכִּים וְהָרוּחָנִיִּים נַעֲשִׂים עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה לְשַׁבֵּר הַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל, עַל יְדֵי שֶׁבָּחַר בַּחַיִּים עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל וְנַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ הֵיכָלִין עִלָּאִין לְקַבֵּל הָאוֹר עַל יָדוֹ לִכְלֹל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹא וְשׁוֹב בְּאֹפֶן שֶׁיֶּכְלַל בּוֹ בֶּאֱמֶת בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא יִתְבַּטֵּל בַּמְצִיאוּת רַק יִזָּכֶה לֵידַע אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי, אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּזָּכֶה לָזֶה:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי הַבְּחִירָה שֶׁנִּתְהַוָּה אַחַר שֶׁיָּצְאָה הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל דַּיְקָא. וְהָעִקָּר הוּא הָאֱמֶת שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת שֶׁגַּם אַחַר הַבְּרִיאָה ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִיּוּת עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הוּא בָּרָא הַכֹּל וְהוּא מְקַיֵּם הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ וְגַם כָּל הַטֶּבַע הוּא הַשְׁגָּחָה רַק שֶׁהֻכְרַח שֶׁיִּהְיֶה דֶּרֶךְ הַטֶּבַע בָּעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִטָּעוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל וַאֲזַי עַל יְדֵי הָאֱמֶת נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה וַאֲזַי כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן נִקְרָא הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם שָׁלִיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל ב' כ"ד):

"מָה אָשִׁיב שִׁלְחֵי דָּבָר". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו". כִּי הָאָדָם נִשְׁלַח מִלְּמַעְלָה בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה כָּל הָעוֹלָמוֹת לְשָׁרְשָׁן לְכָלְלָן בְּאֶחָד כַּנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה נִכְלָל בְּאֶחָד כַּנַּ"ל. כְּמוֹ הָאָב שֶׁשּׁוֹלֵחַ אֶת בְּנוֹ בְּדֶרֶךְ לְמֶרְחוֹק כְּדֵי שֶׁיִּכְבֹּשׁ מִלְחָמוֹת וְיָשִׁיב לוֹ אֶת כָּל הַמְּדִינוֹת שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ, כְּדֵי שֶׁיְּגַדֵּל וְינַשֵּׂא אֶת בְּנוֹ אַחַר כָּךְ בְּרֹב עֹז וְתִפְאֶרֶת עַד אֵין קֵץ אִם יִזְכֶּה לַעֲמֹד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר שִׁלּוּחוּת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא שֶׁיִּרְאֶה לִהְיוֹת צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו שֶׁיַּעֲשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּשִׁיב הַשְּׁלִיחוּת לְהַמְשַׁלֵּחַ שֶׁיַּחֲזֹר וְיַגְבִּיהַּ וְיַעֲלֶה וְינַשֵּׂא כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לְשָׁרְשָׁן לְכָלְלָן בְּאֶחָד וְאָז נִכְלָל הַשְּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ. הַיְנוּ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה בִּכְלָלִיּוּת, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת שְׁלִיחוּת שֶׁנִּשְׁלְחָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְנִתְרַחֲקָה מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מָסָךְ הַמַּבְדִּיל שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה בּוֹחֵר בַּטּוֹב אָז מַחֲזִיר הַשְּׁלִיחוּת לְמֶרְחַק קָמָא, כִּי מַחֲזִיר וּמַעֲלֶה כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁנִּשְׁלְחָה וְנִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְשָׁרְשָׁהּ וְלִמְקוֹמָהּ עַל יְדֵי אֱמוּנָתוֹ הַחֲזָקָה בְּהָאֱמֶת בְּהָאֶחָד יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בָּרָא הַכֹּל שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִכְלָל הַכֹּל בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

חלק ה

כִּי עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת שְׁלִיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ שֶׁנִּקְרָא שָׁלִיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מט"ט שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה כַּיָּדוּעַ. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה הוּא עַל יְדֵי הַטֶּבַע. כִּי אִם לֹא הָיָה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג כִּי אִם בְּהַשְׁגָּחָה לְבַד תָּמִיד לֹא הָיָה בְּחִירָה כְּלָל רַק עִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁרוֹאִין שֶׁיֵּשׁ דֶּרֶךְ הַטֶּבַע בָּעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ מָקוֹם לִטְעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, לְמִי שֶׁרוֹצֶה לָצֵאת וְלַעֲקֹר עַצְמוֹ מֵחַי הַחַיִּים, כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁגַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הִיא הַשְׁגָּחָה, וּבִפְרָט שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לִרְאוֹת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְשִׁנּוּי הַטֶּבַע בְּכַמָּה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וְכוּ' וְכוּ' וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְגַם עַכְשָׁו מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת רוֹאֶה שִׁנּוּיִים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאוֹת רַבּוֹת בְּכָל עֵת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַבִּינָם עַל פִּי הַטֶּבַע כְּלָל אִם לֹא כִּי יַד ה' עָשְׂתָה זֹאת. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם טֶבַע בָּעוֹלָם, כִּי הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ הוּא הַשְׁגָּחָתוֹ, כִּי הוּא בָּרָא אֶת הַטֶּבַע וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג אֶת הַטֶּבַע כִּרְצוֹנוֹ וְהַטֶּבַע הוּא רַק בִּבְחִינַת שָׁלִיחַ, בְּחִינַת מַלְאָךְ שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַטֶּבַע כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן הַטֶּבַ"ע בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹקִי"ם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ כַּיָּדוּעַ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים". וְעִקַּר הַנְהָגַת הָעוֹלָם עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, עַל יְדֵי בְּחִינַת הַטֶּבַע, הוּא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהָאָדָם מַאֲמִין בְּהָאֱמֶת וְיוֹדֵעַ שֶׁגַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ וְכָל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, נִמְצָא, שֶׁחוֹזֵר

וְכוֹלֵל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקוֹדֶם הַבְּרִיאָה, כְּלָלִיּוּת הַשְּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת בְּאֶחָד הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ. כִּי זֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות כְּדֵי שֶׁיֵּכָלֵל הַשָּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ שֶׁיִּהְיֶה הַשָּׁלִיחַ וְהַמְשַׁלֵּחַ הַכֹּל אֶחָד, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּקוֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל כֵּן אִם שִׁנָּה הַשָּׁלִיחַ כָּל שֶׁהוּא-הַשְׁלִיחוּת בְּטֵל. כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַשָּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקוֹדֶם הַבְּרִיאָה הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אִם שִׁנָּה הַשָּׁלִיחַ, שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמֶת-הַשְׁלִיחוּת בָּטֵל, כִּי עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר בְּחִינַת שִׁנּוּי מַפְרִיד, חַס וְשָׁלוֹם אַחַר הַבְּרִיאָה מֵהָאֶחָד. וְאָז נִפְרָד הַשָּׁלִיחַ מֵהַמְשַׁלֵּחַ וְאֵינוֹ נִכְלָל בּוֹ וְאָז שְׁלִיחוּתוֹ בָּטֵל, כִּי הָרְשָׁעִים מְאַבְּדִין אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁמַּפְרִידִין הָעוֹלָם מִשָּׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא כְּלַל רִשְׁעוּתָם, כִּי הַשֶּׁקֶר הוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה כְּלָלִיּוּת כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַשְׁלִיחוּת הוּא עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הַשְׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ וְכָל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַשָּׁלִיחַ כְּאִלּוּ הַמְשַׁלֵּחַ עוֹשֶׂה בְּחִינַת 'שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ', שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִשֹּׁרֶשׁ הַשְׁלִיחוּת הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הָאָדָם וְהַבְּרִיאָה הַכְּלוּלָה בּוֹ שֶׁנִּשְׁלְחוּ מֵהַמְשַׁלֵּחַ הָרִאשׁוֹן הָאֶחָד יִתְבָּרַךְ שֶׁעִקַּר קִיּוּם שְׁלִיחוּתָם הוּא עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וְנִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק מַנְהִיג הָעוֹלָם כִּרְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַתִּגְזֹר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ". כִּי הוּא נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַצְּדָקוּת וְהַכַּשְׁרוּת שֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים וְכָל מַעֲשֵׂי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הֵם מַעֲשֵׂי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אֵין שָׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵרָה, כִּי עַל יְדֵי הָעֲבֵרָה עוֹשִׂין פֵּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, וּמַפְרִידִין, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר הַבְּרִיאָה מִקּוֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל הַשְׁלִיחוּת כַּנַּ"ל:

חלק ז

וּמֻחְלָט זֶה בְּעַצְמוֹ אֵין שְׁלִיחוּת לְעַכּוּ"ם, כִּי הָעַכּוּ"ם הֵם בְּבְחִינַת פֵּרוּד מֻחְלָט שֶׁאֵין מַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל כֵּן אֵינָם יוֹנְקִים כִּי אִם מֵאֲחוֹרֵי כַּתְּפָא כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם רְחוֹקִים מֵאֶחָד כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן הֵם נִקְרָאִים רַבִּים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל עֶשֶׂו שֶׁהָיוּ לוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נְפָשׁוֹת וְנִקְרָאִים נְפָשׁוֹת בִּלְשׁוֹן רַבִּים, וְיַעֲקֹב הָיוּ לוֹ שִׁבְעִים נֶפֶשׁ וְנִקְרָאִים בִּלְשׁוֹן יָחִיד, כִּי הָעַכּוּ"ם הֵם שֶׁקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּקִשּׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים וְהֵם רְחוֹקִים מֵאֶחָד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין שְׁלִיחוּת לְעַכּוּ"ם, כִּי עִקַּר הַשְׁלִיחוּת, בְּחִינַת שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת, בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקוֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין שְׁלִיחוּת אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל שֶׁכְּלוּלִים בְּאֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן אֵין שְׁלִיחוּת לְקָטָן, כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת בְּאֶחָד הוּא עַל יְדֵי הַיְדִיעָה שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "סַפְּרָה לִי אֶת הַגְּדֹלוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלִישָׁע", שֶׁכָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה אֱלִישָׁע, שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵם נִקְרָאִים גְּדוֹלוֹת בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו". שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאִים גּוֹי גָּדוֹל עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְקוֹרְאִים וּמִתְפַּלְּלִים תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִמְשָׁכִין מֹחִין דְּגַדְלוּת כַּיָּדוּעַ, כִּי הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה שֶׁמַּחֲמַת זֶה מִתְפַּלֵּל וְקוֹרֵא לַה' יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וִידִיעַת הַהַשְׁגָּחָה זֶהוּ בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עֻשָּׂו שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָה נִקְרָא קָטָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "קָטֹן נָתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם וְכוּ'". כִּי הוּא בְּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת אֱלֹקִים, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹקִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן הַקָּטָן שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ שְׁלֵמָה וְנֶאֱחָזִין בּוֹ עֲדַיִן מֹחִין דְּקַטְנוּת, וְעַל כֵּן אֵין דַּעְתּוֹ שְׁלֵמָה עֲדַיִן בִּידִיעַת הַהַשְׁגָּחָה, וְעַל כֵּן אֵין יָכוֹל לִכְלֹל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד שֶׁזֶּה זוֹכִין רַק עַל יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַקָּטָן פָּטוּר מִכָּל הַמִּצְוֹות, כִּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הוּא רַק לִכְלֹל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד שֶׁזֶּה זוֹכִין רַק עַל יְדֵי יְדִיעַת הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין שְׁלִיחוּת לְקָטָן, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשְּׁלִיחוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עָמְדוּ עַל יִשְׂרָאֵל לְבַטְּלָם מֵהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, כִּי הַיְוָנִים הֵם אֶפִּיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים וְאֵין מַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל חָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת נִקְרָאִים חָכְמוֹת יָוָן שֶׁמֵּהֶם כָּל הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַכְּפִירוֹת וְעַל יְדֵי זֶה מַפְרִידִין בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה מֵאֶחָד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן רָצוּ לְבַטֵּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן כְּשֶׁזָּכוּ לְנִצָּחָם הָיָה הַנֵּס בְּנֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וְקִבְּעוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה. הֵינוּ עַל יְדֵי שֶׁזָּכִינוּ לְנִצָּחָם וּלְשַׁבְּרָם, עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן קָבְעוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, כִּי הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת אוֹר עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין אוֹר הַהַשְׁגָּחָה עַל יְדֵי הַהַדְלָקָה שֶׁאָנוּ מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה, כִּי אוֹר נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עַכְשָׁו, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל כֵּן מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כִּי לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים אֵין הַשְׁכִינָה שׁוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַכְשָׁו מֵעֵצֶם הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה אָנוּ זוֹכִין לְגַלּוֹת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה גַּם לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, לְהוֹרוֹת שֶׁבְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ וַאֲפִלּוּ בְּכָל מְקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כֻּלָּם מִתְנַהֲגִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְזֶה עִקַּר כְּלִלְיוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה כְּשֶׁמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים נִכְלָלִים בְּאֶחָד עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁגַּם שָׁם מֵאִיר הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי עִקַּר הָאָדָם נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לִכְלֹל כָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחֹר בַּטּוֹב כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה כְּדֵי שֶׁאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר וְיִכְלַל הַכֹּל בְּאֶחָד עַל יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה אֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. כִּי אִם לֹא הָיְתָה הַבְּרִיאָה יוֹצֵאת מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, לֹא הָיוּ יוֹדְעִין מֵאֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹהוּת הוּא עַל יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּוְקָא כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁהַמָּקוֹם נָמוּךְ יוֹתֵר וְרָחוֹק יוֹתֵר מִקְדֻּשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁשָּׁם מִתְגַּבֵּר הַיֵּצֶר הָרָע בְּיוֹתֵר וְהַבְּחִירָה חֲזָקָה בְּיוֹתֵר כְּשֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר הַקְלִפָּה שָׁם וּלְהַטּוֹת הַבְּחִירָה לְטוֹב, זֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת כְּלִלְיוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהַבְּרִיאָה סְמוּכָה עֲדַיִן לְשָׁרְשָׁהּ אֵין מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לִכְלֹל שָׁם בְּאֶחָד מַחֲמַת שֶׁסָּמוּךְ אֶל הָאֶחָד עֲדַיִן. רַק הָעִקָּר הוּא בְּמָקוֹם הָרָחוֹק בְּיוֹתֵר לְהִתְגַּבֵּר שָׁם לִכְלֹל בְּאֶחָד, וְהָעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁגַּם שָׁם מֵאִיר הַשְׁגָּחָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּאֶחָד כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְרֻחוֹק ה' נִרְאָה לִי, 'מֵרָחוֹק' דַּיְקָא. וְזֶהוּ "נִרְאָה לִי", ' נִרְאָה לִי' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר עַל יְדֵי הָרְאִיָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל גַּם הָרָחוֹק בַּאֲחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּכְלִית הַבְּרִיאָה כַּנַ"ל. כִּי זֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר שְׁבִים אֵלָיו וְנִכְלָלִין בַּאֲחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקְלִפָּה שֶׁקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי תָּמִיד כִּי אִם לֹא הָיְתָה קְלִפָּה קֹדֶם לֹא הָיָה הַבְּרִיאָה רְחוֹקָה כְּלָל מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה וְלֹא הָיָה בְּחִירָה כְּלָל וְהָיָה הַכֹּל אֶחָד כְּבַתְּחִלָּה, וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם לְגַמְרֵי כַּנַ"ל וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הַקְלִפָּה קֹדֶם לַפְּרִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה אַחַר הַבְּרִיאָה רְחוֹקָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְשַׁבֵּר הַקְלִפָּה אָז חוֹזֵר וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּכְלִית הַבְּרִיאָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר מַעֲלַת הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁגְּדוֹלָה מִצַּדִּיק גָּמוּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִין לַעֲמֹד. כִּי הַצַּדִּיק גָּמוּר מֵעִקָּרוֹ לֹא נָפַל עֲדַיִן לִבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה לְגַמְרֵי, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד עַל יְדֵי יְדִיעַת הַהַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל וְעִקַּר הַמַּעֲלָה הוּא כְּשֶׁיּוֹדְעִין מֵהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר לִטְעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן

הַצַּדִּיק גָּמוּר שֶׁלֹּא חָטָא מֵעוֹלָם לְפִי בְּחִינָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ, אֵין חִלּוּק בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה וְעַל כֵּן אֵין מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ בַּמֶּה שֶׁכּוֹלֵל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, מֵאַחַר שֶׁאָצְלוֹ אֵין שַׁיָּךְ אַחַר הַבְּרִיאָה כְּלָל, כִּי הוּא דָּבוּק בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אֲבָל זֶה שֶׁבָּא כְּבָר לִידֵי חֵטְא, חַס וְשָׁלוֹם, וְנִפְרַד מֵה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי עַל יְדֵי חֶטְאוֹ נִפְרְדָה הַבְּרִיאָה מִשָּׁרְשָׁהּ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה וּכְשֶׁזּוֹכֶה אַחַר כָּךְ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָז חוֹזֵר וּמֵשִׁיב וּמַעֲלֶה הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, כִּי הוּא זוֹכֶה בְּיוֹתֵר לְכְלֹל אַחַר הַבְּרִיאָה מַמָּשׁ בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, מֵאַחַר שֶׁאָצְלוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ כְּבָר נִתְרַחֲקָה הַבְּרִיאָה מִשָּׁרְשָׁהּ עַל יְדֵי חֶטְאָיו וְעַכְשָׁו זָכָה לָשׁוּב שֶׁהוּא מַחֲזִיר אַחַר הַבְּרִיאָה מַמָּשׁ לְשָׁרְשָׁהּ לְכְלֹל בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

חלק יא

אַךְ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין רַק עַל יְדֵי אֱמֶת, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְרַחֵק עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי קָשֶׁה לוֹ לָשׁוּב, וּבִפְרָט אִם, חַס וְשָׁלוֹם, הִרְבָּה לִפְשֹׁעַ. אַךְ עִקַּר תִּקּוּנוֹ אִם רוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת הוּא רַק עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁיִּסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְיִבְחֹר רַק בָּאֱמֶת וְלֹא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל יְדֵי הָאֱמֶת יִזְכֶּה לֵידַע שֶׁגַּם שָׁם בִּמְקוֹמוֹ מְאִירָה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּכָל מָקוֹם עֵינֵי ה' צוֹפוֹת רָעִים וְטוֹבִים". וְעַל יְדֵי אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה יְכוֹלִין לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא וְלִכְלֹל הַכֹּל בְּאֶחָד מֵאַחַר שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא גַּם שָׁם בִּמְקוֹמוֹ, עַל כֵּן בְּוַדַּאי יָכוֹל לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּקֶל וּכְשֶׁזּוֹכִין לִתְשׁוּבָה עַל יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה מַמָּשׁ בְּאֶחָד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה סְמוּךְ לְפֶתַח הַבַּיִת, כִּי הַבַּיִת הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁשָּׁם מִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַתּוֹרָה מַתְחֶלֶת בְּבֵית מִבְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא רֹאשׁ בַּיִת וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִכְלָלִין בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל בַּחוּץ הוּא רְשׁוּת הָרַבִּים וְשָׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים וְעַל כֵּן בַּחוּץ הוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה כְּנֶגֶד הַבַּיִת שֶׁהוּא כְּנֶגְדּוֹ בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, מֵאַחַר שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַשְׁלֵמוּת לְכְלֹל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל גַּם כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁמִּבַּחוּץ לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה בִּפְנִים וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה תּוֹרָה לִזְכֹּר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה תָּמִיד הֵן בְּבֵיתוֹ הֵן חוּץ לְבֵיתוֹ בַּדֶּרֶךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וְכוּ'". כִּי צְרִיכִין לִכְלֹל יַחַד הַדֶּרֶךְ שֶׁהוּא בְּמְקוֹמוֹת שֶׁמִּבַּחוּץ, לְכָלְלוֹ בַּבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשַּׁלְיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ, בְּחִינַת שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי הַשַּׁלְיחַ

הוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ, שֶׁזֶּהוּ לְשׁוֹן שְׁלִיחוּת שֶׁנִּשְׁלַח בְּדֶרֶךְ, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁכְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הוּא לִכְלֹל הַדֶּרֶךְ בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַבַּיִת כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כַּנַּ"ל עַל כֵּן שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה "בְּשָׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ" בַּפָּרָשָׁה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהוּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וְכוּ' וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשָׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת בְּאֶחָד הוּא עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָל הַדֶּרֶךְ בַּבַּיִת שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁכָּל הַדְּרָכִים שֶׁחוּץ לַבַּיִת וְכָל מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּפְנִים, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהָאֶחָד יִתְבָּרַךְ וְהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "בְּשָׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ". כִּי אוֹר יוֹם הוּא בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׂגָּחָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה גַּם אַחַר הַבְּרִיאָה כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, אֲבָל בַּלַּיְלָה נֶחֱשָׁךְ הָאוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַסְתָּרַת יְדִיעַת הַהַשְׂגָּחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם יֵשׁ בְּחִירָה. וּצְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת (תְּהִלִּים צב) לְהַאֲמִין בֶּאֱמֶת שֶׁגַּם בַּלַּיְלָה בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה גַּם שָׁם מְאִירָה הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר (שָׁם קל"ט) וְזֶהוּ בְּחִינַת לְכָלֹל מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה וּמִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע לְיַדֵּעַ וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל אֶחָד אַחַר הַבְּרִיאָה וְקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹם וְלַיְלָה בַּיִת וָדֶרֶךְ בְּחִינַת בְּשָׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל כֵּן נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׂגָּחָה שֶׁאָנוּ מְגַלִּין גַּם לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן מַנִּיחִין נֵר חֲנֻכָּה עַל פֶּתַח הַבַּיִת מִבַּחוּץ לְהָאִיר הַהַשְׂגָּחָה גַּם בַּחוּץ בִּבְחִינַת דֶּרֶךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל כֵּן מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה בְּתְחִלַּת הַלַּיְלָה כְּדֵי לִכְלֹל לַיְלָה בַּיּוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁזְּמַן הַהַדְלָקָה הוּא מִשְּׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק, יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים הוּא בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׂגָּחָה, כִּי יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לְכוֹכָבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהִנְּכֶם הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב". וְיִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה כַּנַּ"ל, כִּי הַהַשְׂגָּחָה הוּא בְּחִינַת אוֹר, בְּחִינַת אוֹר הָעֵינַיִם. וְהַטֶּבַע הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת חֶשְׁכַת עֵינַיִם שֶׁאֵין יוֹדְעִין מֵהַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲחִיזָתוֹ הוּא מִבְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת, בְּחִינַת וְעֵינֵי לְאָה רַכּוֹת. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל מִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם, אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁגַּם הַטֶּבַע הִיא הַשְׂגָּחָה, כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְהַכּוֹכָבִים הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כְּמוֹ

שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַלְבָּנָה שֶׁתִּתְמַעֵט וְנָתַן לָהּ הַכּוֹכָבִים לְהָפִיס דַּעְתָּהּ. הַיְנוּ כִּי הַכּוֹכָבִים הֵם בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשְׁלוּ לְכוֹכָבִים, שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין אוֹר הַהַשְׁגָּחָה גַּם בַּלַּיְלָה בְּעֵת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַכּוֹכָבִים שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנַת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה גַּם בַּלַּיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חשֶׁךְ, בְּחִינַת טֶבַע שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל רַק בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל לַיְלָה בְּיוֹם, לְבָנָה בְּחַמָּה, טֶבַע בְּהַשְׁגָּחָה, אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה, מֵעֵת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק, רֶגֶל הוּא בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים טו), "וְלֹא רָגַל עַל לְשֹׁנוֹ". וַאֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא בַּשּׁוּק, בִּמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים, וְאָנוּ צְרִיכִין עַכְשָׁו לְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר מִן הַשּׁוּק וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת גַּם בַּחוּץ לֵידַע הָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל גַּם הַשּׁוּק בִּפְנִים כַּנַּ"ל וְהַכֹּל עַל יְדֵי הָאֱמֶת, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה הוּא עַל יְדֵי הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן כָּל הַבְּנִוֹנוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה הוּא לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת, כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנַת הָאֲרִ"י מֵעֲנְיַן הַשְּׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁל אֱמֶת וְיַצִּיב הַמְאִירִין בִּשְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת (בְּמִדְבַּר יג) שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן. פֵּרוּשׁ:

שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאָמְרוּ, נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל יְדֵי שֶׁרָצוּ לִשְׁלֹחַ שְׁלוּחִים לָתוּר אֶת הָאָרֶץ עַל יְדֵי זֶה פָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַפְּגָם הָיָה עַל יְדֵי הַשְׁלוּחִים שֶׁהֵם הַמְרַגְּלִים, כִּי הַשָּׁלִיחַ הוּא בְּחִינַת טֶבַע שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְאָךְ וְכַנַּ"ל, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע לְגַמְרֵי, כִּי שָׁם הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ וְכוּ'". וּכְשֶׁרָצוּ לִשְׁלֹחַ מְרַגְּלִים פָּגְמוּ בַּהַשְׁגָּחָה וְרָצוּ לְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע לִשְׁלֹחַ מְרַגְּלִים לִרְאוֹת אִם יוּכְלוּ לִכְבֹּשׁ עַל פִּי דֶּרֶךְ הַטֶּבַע וְלֹא הֶאֱמִינוּ שֶׁעַל יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְשָׁכַת בִּיטּוּחַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יוּכְלוּ לַעֲלוֹת אֲפִלּוּ לַשָּׁמַיִם. וּמֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בַּהַשְׁגָּחָה עַל כֵּן הָיָה עִקַּר הַפְּגָם עַל יְדֵי הַשְּׁלוּחִים דַּיְקָא, שֶׁהֵם הַמְרַגְּלִים, כִּי הַשָּׁלִיחַ הוּא בִּבְחִינַת מט"ט, בְּחִינַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לִהְיוֹת צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו לְהַחֲזִיר הַשְׁלִיחוּת לְמָרְא קַמָּא שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַשָּׁלִיחַ בְּהַמְשַׁלֵּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַטֶּבַע בְּהַשְׁגָּחָה אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל. וְהַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בְּהַשְׁלִיחוּת וְלֹא הָיוּ צִירִים נֶאֱמָנִים לְשׁוֹלְחָם וְהוֹצִיאוּ דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה וְאָמְרוּ שֶׁקֶר עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשֶׁקֶר הוּא עִקַּר פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה, כִּי דִּבֵּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָיו, כְּמוֹ

שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן גָּרְמוּ בְּכִיָּה וּדְמָעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּבְכּוּ הָעָם בַּלַּיְלָה הַהוּא". כִּי הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא פְּגַם עֵינֵי הַהַשְׂגָּחָה, גּוֹרֵם דְּמָעוֹת, שֶׁהֵם קִלְקוּל הָעֵינַיִם, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן גָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם, אֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת וְכוּ'. כִּי הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם". כִּי שָׁם עִקַּר הַהַשְׂגָּחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין וְנִכְלָלִין בְּאֶחָד. וְעַל כֵּן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ מִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוונוֹת, כִּי עִקַּר פְּגַם כָּל הָעֲוונוֹת הוּא שֶׁנִּפְרָדִין מֵאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז צָרִיךְ צַדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ גַּם עָלָיו אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה גַּם הוּא לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִי שֶׁחָטָא הָיָה צָרִיךְ לָבוֹא לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִפְנֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהָיָה מְכַפֵּר עָלָיו עַל יְדֵי הַקְרָבָנוֹת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי מִגֹּדֶל אוֹר הַהַשְׂגָּחָה שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הָיוּ שָׁם עֲשָׂרָה נִסִּים, כִּי הַנִּסִּים הֵם הִתְגַּלּוּת הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמִגֹּדֶל הִתְגַּלּוּת הַהַשְׂגָּחָה שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי זֶה הָיָה מַמְשִׁיךְ הַכֹּהֵן אוֹר הַהַשְׂגָּחָה גַּם עַל הָרְחוֹק שֶׁהוּא הַחוֹטֵא עַד שֶׁגַּם הַחוֹטֵא, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל, נִכְלָל גַּם הוּא בְּאֶחָד וְחָזַר לְשָׁרְשׁוֹ וְנִתְתַּקֵּן חֶטְאוֹ עַל יְדֵי זֶה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַהַשְׂגָּחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִכְלָל הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶהוּ אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם אֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת. 'בְּכִיָּה' דַּיְקָא שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא מְקַלְקֵל רְאוּת הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לִבְכּוֹת עַל חֲטָאָיו לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה לא), "בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם וְכוּ'". כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי שֹׁרֶשׁ הַבְּכִיָּה נִתְהַוָּה תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁאָז נִתְהַוָּה תֵּכֶף אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ הַבְּכִיָּה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּמָעוֹת, שֶׁהוּא אֲזָהָרָה עַל שֶׁקֶר כְּמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם שָׁם שֶׁנֶּאֱמַר, "דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי וְכוּ'". עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה סוֹד בְּכִיַּת הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁהָיוּ הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים בּוֹכִין אֲנָן בְּעִינָן לְמֵהֲוֵי קָדֵם מַלְכָּא, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר וּמִדְרָשִׁים. כִּי בֶּאֱמֶת הַבְּכִיָּה הוּא קִלְקוּל הָרְאוּת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַהַשְׂגָּחָה כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶהוּ הָעִקָּר לְכְלֹל אַחַר הַבְּרִיאָה מַמָּשׁ בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, וְעִקַּר בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה הוּא בְּמָקוֹם שֶׁנִּסְתַּר הַשְׂגָּחָתוֹ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה, שֶׁשָּׁם דַּיְקָא צְרִיכִין

לְהִתְגַּבֵּר וְלֵידַע שֶׁגַּם בִּמְקוֹם הַסְתָּרַת הַשְׁגָּחָתוֹ גַּם שָׁם מִתְנַהֵג בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְאָז מַעֲלֶה אַחַר הַבְּרִיאָה מַמָּשׁ בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד. כִּי בִּמְקוֹם הִתְגַּלּוּת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שָׁם הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה, עַל כֵּן אֵין נָחֶשָׁב שָׁם לְמַעְלָה כְּלָל מַה שֶׁנִּכְלָל בְּאֶחָד, מֵאַחַר שֶׁאֵין שָׁם מְנִיעָה וְהַסְתָּרָה. וְעִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְכָלֵל אַחַר הַבְּרִיאָה מַמָּשׁ בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ לְכָלֵל הַטֶּבַע הַסְתָּרַת הַהַשְׁגָּחָה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּמָעוֹת, לְכָלֵל הַכֹּל בְּאֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הַשֶּׁקֶר בְּעַצְמוֹ מְקֻבָּל חִיּוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְזֶהוּ בְּחִינַת דְּמָעוֹת, שֶׁהֵם קִלְקוּל הָרְאוּת, פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה, וּבֶאֱמֶת אֵלּוּ הַדְּמָעוֹת הֵם הֵם כֹּחַ הָרְאוּת בְּעַצְמוֹ, כִּי בְּהַדְּמָעוֹת מְלֻבָּשׁ כֹּחַ הָרְאוּת, כִּי מִשָּׁם נִמְשְׁכוּ הַדְּמָעוֹת. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְשָׁבוּ הָעִבְרִים אַחַר הַגָּשֶׁם, זֶה הָרְאוּת שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַבְּכִי. נִמְצָא, שֶׁהָרְאוּת מְלֻבָּשׁ בְּהַבְּכִי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רנ) עִנְיָן זֶה עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוֹרִיד שְׁנֵי דְּמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל, עַיִן שָׁם, וְעַל כֵּן הַדְּמָעוֹת נִתְהַוּוּ תֵּכֶף אַחַר הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ סוֹד בְּכִיַּת הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה הָעוֹלָם מַיִם בְּמַיִם וְאַחַר כָּךְ הִבְדִּיל ה' יִתְבָּרַךְ בֵּינֵיהֶם וְאֵין בֵּין מַיִם הַתַּחְתּוֹנִים לְמַיִם עֶלְיוֹנִים אֶלָּא כָּל שֶׁהוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהַבְדָּלַת מַיִם הַתַּחְתּוֹנִים מִמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים, זֶה בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְדַּל מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם קְרוֹבִים יוֹתֵר לְשָׁרְשָׁם, הֵם כְּלוּלִים יוֹתֵר בְּאֶחָד וְהֵם בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, לְהַדְּבָרִים שֶׁהֵם לְמַטָּה מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן מַיִם הָעֶלְיוֹנִים וּמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים הֵם בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה וְתֵכֶף שֶׁהָיָה הַבְדָּלָה בֵּינֵיהֶם נִתְהַוּוּ דְּמָעוֹת שֶׁהוּא הַבְּכִיָּה שֶׁל הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים כַּנַּ"ל. כִּי תֵּכֶף שֶׁנִּבְדַּל אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה נִתְהַוֶּה תֵּכֶף אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַדְּמָעוֹת שֶׁהֵם קִלְקוּל הָרְאוּת, פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְּמָעוֹת בְּעַצְמָן שֶׁהֵם חֶלְקֵי הָרְאוּת וְהַהַשְׁגָּחָה, רַק שֶׁנִּפְרְדוּ מִשָּׁרְשָׁם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַוֶּה אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָעַפּוּ"ם יוֹנְקִים מִשְּׁאֵרִית הַהַשְׁגָּחָה מֵאֲחוֹרֵי כַּתְּפָא, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת דְּמָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶלְקֵי הָרְאוּת וְהַהַשְׁגָּחָה שֶׁנִּפְסְקוּ מִשָּׁרְשָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁאֵרִית הַהַשְׁגָּחָה וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וְכוּ' (סִימָן יג), שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הַשְׁגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, הַיְנוּ שֶׁמַּגִּיעַ אוֹר הַהַשְׁגָּחָה עַל יִשְׂרָאֵל וּמַגִּיעַ עֲלֵיהֶם מַמָּשׁ בִּבְחִינַת הַכָּאַת הָאוֹר שֶׁנּוֹגֵעַ אוֹר הַהַשְׁגָּחָה בָּנוּ מַמָּשׁ עַד שֶׁאָנוּ חוֹזְרִין וְנִצְטַיְּרִין בְּעֵינָיו וְכוּ'. אֲבָל

עַל הָעַכּוּ"ם נִתְפַּזֵּר וְנִפְרָד הָאוֹר קֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם וְעַל כֵּן אֵינָם חוֹזְרִין וְנִצְטַיְּרִין בְּעֵינָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא, שֶׁיְּנִיקַת הָעַכּוּ"ם מֵהַפְסָקַת הַהַשְׁגָּחָה מִשָּׁרְשָׁהּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְּמָעוֹת שֶׁהֵם חֶלְקֵי הָרָאוּת שֶׁנִּפְסְקוּ מִן הָעֵינַיִם וּמִשָּׁם אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר. כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא מִבְּחִינָה זוֹ מֵחֲמַת הַפְסָקַת הַהַשְׁגָּחָה, הֵינוּ מַה שֶּׁה' יִתְבָּרֵךְ מַסְתִּיר לִפְעָמִים הַשְׁגָּחָתוֹ עַד שֶׁנִּפְסָק מֵהַדַּעַת לְרָאוֹת בְּעֵינֵי שִׂכְלוֹ הַשְׁגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְשָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה. וּמִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת וּמִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרֵךְ וַאֲפִלּוּ הָעַכּוּ"ם וּמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים שֶׁשָּׁם נִפְסָק וְנִסְתָּר הַהַשְׁגָּחָה גַּם שָׁם מִתְנַהֵג רַק בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַמֻּסְתֶּרֶת שָׁם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְּמָעוֹת, שֶׁנִּסְתְּרוּ שָׁם עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי מִפְּנֵי גֵּוֶה'-מִפְּנֵי גַּאֲוָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְּנָה לָעַכּוּ"ם (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה חֲגִיגָה דַּף ה' עַמּוּד ב). כִּי גַּאֲוָתָן וּגְדֻלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְּנָה לָעַכּוּ"ם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הוּא מִבְּחִינַת הַסְתָּרַת הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּמָעוֹת כַּנַּ"ל שֶׁאֵלּוּ הַדְּמָעוֹת הֵם בֶּאֱמֶת חֶלְקֵי הַהַשְׁגָּחָה שֶׁנִּסְתְּרוּ בֵּין הַטֶּבַע וְהָעַכּוּ"ם. וְזֶהוּ "בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי". 'בְּמִסְתָּרִים' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם יְנִיקַת הָעַכּוּ"ם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת דְּמָעוֹת שֶׁל עֶשְׂו שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת, כִּי יְנִיקָתָם רַק מִבְּחִינַת דְּמָעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְתָּרַת הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל. אֲבָל אָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים שֶׁגַּם בְּתֹקֶף הַגָּלוּת וּמֻמְשָׁלֶת הָעַכּוּ"ם גַּם שָׁם נִסְתָּר הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי הַדְּמָעוֹת בְּעַצְמָן שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקָתָם, אֵלּוּ הַדְּמָעוֹת בְּעַצְמָן הֵם בְּחִינַת חֶלְקֵי הַהַשְׁגָּחָה הַנִּסְתָּר שָׁם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁגַּם הַסְתָּרַת הַהַשְׁגָּחָה הִיא הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה אָנוּ כּוֹלְלִין אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת דַּיְקָא עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכֵן עַל חֲטָאֵינוּ, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי בְּכִיַּת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת בְּכִיַּת הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁבּוֹכִין 'אֲנַן בְּעִינָן לְמֵהֱוֵי קָדָם מַלְכָּא', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּכִיַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁבּוֹכִין עַל חֲטָאָם וַעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אוֹ עִכּוּב בְּנָיְנוֹ וְאָנוּ רְחוֹקִים מֵאֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּמֵאַרְצוֹ יָצָאנוּ וְעַל כֵּן אָנוּ בּוֹכִים כְּבֶן לִפְנֵי אָבִיו, כִּי אֲנַן בְּעִינַן לְמֵהֱוֵי קדם מַלְכָּא וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו בֶּאֱמֶת. וּבִבְכִיָּה זוֹ מַעֲלֶה כָּל הַדְּמָעוֹת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת הַסְתָּרַת הַהַשְׁגָּחָה, מַעֲלֶה הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַדְּמָעוֹת, מֵאַחַר שֶׁבּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלִכְלֵל בּוֹ. נִמְצָא, שֶׁנִּכְלָלִין הַדְּמָעוֹת בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי דְּמָעוֹת אֵלּוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְבַטְּלִין כֹּחַ הַדְּמָעוֹת שֶׁל עֶשְׂו, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּמָעוֹת כַּנַּ"ל.

וְאָז יִפָּסֵק מֶמְשַׁלְתָּם שֶׁכָּל כֹּחָם הוּא רַק מֵהַסְתָּרַת הַהַשְׁגָּחָה, מִבְּחִינַת דְּמָעוֹת כַּנַ"ל, אֲבָל כְּשֶׁהַדְּמָעוֹת, בְּחִינַת הַסְתָּרַת הַהַשְׁגָּחָה, נִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ, בַּהַשְׁגָּחָה, נִתְבַּטְּלִין הָעַכּוּ"ם לְגַמְרֵי וְעוֹלִין יִשְׂרָאֵל וְנִגְאָלִין וְנוֹטְלִין כָּל הַגְּדֻלָּה. כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּבְחִינַת הַהַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל, כִּי הֵם כְּלוּלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלּוֹ חַד וְכַנַ"ל וְעַל כֵּן גַּם ה' יִתְבָּרַךְ בּוֹכֶה עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי וְכוּ'". כַּנַ"ל כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַבְּכִיָּה וּלְהַעֲלוֹת הַדְּמָעוֹת לְשָׁרְשָׁן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּמַמְשִׁיךְ שְׁנֵי דְּמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רנ) שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמַּמְשִׁיךְ חֶלְקֵי הַשְׁגָּחָתוֹ לְהַשְׁגִּיחַ עַל הָעַכּוּ"ם שֶׁמְּצֵרִים לָנוּ לְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַגָּלוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַדְּמָעוֹת כַּנַ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַכְנִיעָם וּלְשַׁבְּרָם עַל יְדֵי דְּמָעוֹת דַּיְקָא, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת דְּמָעוֹת שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְבַּטְּלִין וְנִמְתָּקִין כָּל הַדְּמָעוֹת וְעוֹלִין לְשָׁרְשָׁן וְנִכְלָלִין בַּהַשְׁגָּחָה וְנִמְשָׁךְ וְנִתְגַּלֶּה הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי הַדְּמָעוֹת דְּקֻדְשָׁה דַּיְקָא. וְעַל כֵּן מַעֲלַת הַבְּכִיָּה בַּקֻּדְשָׁה, גְּדוֹלָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּבָכְיָ יָבֹאוּ". וְכַמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים. כִּי כְּשֶׁבּוֹכִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְכְלֹל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲזַי נַעֲשֶׂה תִּקּוּן גָּדוֹל עַל יְדֵי הַדְּמָעוֹת דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כַּנַ"ל וּבָזֶה מְתַקֵּן חֲטָאָיו שֶׁעַל יְדֵי גָּרַם פֶּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין ה' יִתְבָּרַךְ וּבֵין כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה עִקַּר פְּגַם כָּל הַחֲטָאִים כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי הַדְּמָעוֹת חוֹזֵר וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים וְכַנַ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת, שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, 'בּוֹכָה' דַּיְקָא, כִּי מֻחְמֶּצֶת שֶׁעִקַּר יְנִיקָתוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא מִבְּחִינַת הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּמָעוֹת כַּנַ"ל, עַל כֵּן הָיְתָה בּוֹכָה דַּיְקָא שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ רַק תְּזֻכֶּה לְהִכָּלֵל בְּיַעֲקֹב שֶׁמִּדְּתוֹ אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב". וְעַל יְדֵי דְּמָעוֹת אֵלּוּ נִכְלְלוּ הַדְּמָעוֹת בֶּאֱמֶת וְנִתְבַּטְּלוּ כֹּחַ הַדְּמָעוֹת שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁאַחְיָזְתוֹ אַחַר הַבְּרִיאָה. כִּי עֵשָׂו כָּל בְּכִיָּתוֹ עַל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל הַבְּרָכָה בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל תַּאֲוֹת לִבּוֹ וְלֹא חָפֵץ לְכְלֹל בַּה' יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וְאֵלּוּ הַדְּמָעוֹת הֵם בְּחִינַת הַשֶּׁקֶר שֶׁאֲחִיזָתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה וְכַנַ"ל. אֲבָל דְּמָעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּמָעוֹת שֶׁל לֵאָה, הוּא רַק לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא לִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּעַצְמוֹ, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת וּלְהִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי צָרִיךְ לִבְכּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע, כִּי לֵאָה מְרַמֶּזֶת עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לִבְכּוֹת מְאֹד מְאֹד כְּנֶגֶד

שׁוֹטֵף שֶׁלֹּא לִפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֲשָׁו שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִי שֶׁרוֹאֶה שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר עָלָיו יוֹתֵר וּכְבָר נִתְפַּס הַרְבֵּה וְהוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה בְּכָל עֵת הוּא צָרִיךְ לִבְכּוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּמוֹ לֵאָה אִמֵּנוּ שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה כָּל כָּךְ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא לִפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו עַד שֶׁהָיוּ עֵינֶיהָ רַכּוֹת, וְזָכְתָה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתָהּ עַל יְדֵי בְּכִיָּתָהּ הָעֲצוּמָה מְאֹד. כְּמוֹ כֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אִם יִבְכֶּה בֶּאֱמֶת לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בִּלְי שִׁעוּר אָז בְּוַדַּאי יְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְינַצֵּל מִלִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְיִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְלִכְלֹל בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַדְּמָעוֹת דְּקֻדֻּשָּׁה דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת שֶׁצְּרִיכִין לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְלִבְכּוֹת עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַיְנוּ לִבְכּוֹת עַל חֶטְאָיו וְעַל גַּשְׁמִיּוּתוֹ שֶׁמְּעַכֵּב בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחְשָׁב עַל יְדֵי זֶה כְּאִלּוּ הֶחֱרִיבוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַהַשְׁגָּחָה הוּא בְּחִינַת אוֹר הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר יוֹם, בְּחִינַת חֶסֶד. וְהַסְתָּרַת הַהַשְׁגָּחָה בְּחִינַת הַטֶּבַע, בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר וְהַדְּמָעוֹת, הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת לַיְלָה. וְיִשְׂרָאֵל מְחַבְּרִין וְכוֹלְלִין מִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם, כִּי כּוֹלְלִין אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה לִבְכּוֹת עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין בְּחִינַת הַלַּיְלָה וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הָעַכּוּ"ם וְאָנוּ מְשַׁבְּרִין וּמְבַטְּלִין אֲחִיזָתָם עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת לַיְלָה וְאָז בּוֹכִין עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ, כִּי כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּשִׂמְחָתָהּ וְכַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה יִכָּלֵל לַיְלָה בְּיוֹם, אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין אוֹר הַהַשְׁגָּחָה עַל יְדֵי נֵרוֹת חֲנֻכָּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שָׁם מְאִירָה הַשְׁגָּחָתוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְנוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּשְׂכֹּת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת', כִּי כָּל הַשִּׁבְעַת הַנֵּרוֹת צְרִיכִין לִכְלֹל בְּאֶחָד, כִּי עַל יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַנֵּרוֹת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד וְכַנַּ"ל:

וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז') שֶׁחֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַיֵּן שָׁם הֶעְנְיָן. וְעַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹרָר גַּם כֵּן הֵיטֵב עִנְיַן זֶה כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא, שְׁלִיחוּת מִנָּלָן, וְלָמְדוּ מִקְּרִבַּן פֶּסַח וּמִתְּרוּמָה, שֶׁנֶּאֱמַר, "וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". וְכֵן לָמְדוּ מִתְּרוּמָה שֶׁהַשְּׁלִיחַ צָרִיךְ לִהְיוֹת בֶּן בְּרִית וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלָּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם עַל יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים אֲשֶׁר עָשָׂה ה' עִמָּנוּ לְעֵינֵינוּ. וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׁלִיחוּת, בְּחִינַת שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ. וְעַל כֵּן לָמְדוּ מִפֶּסַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, לָמְדוּ מִשָּׁם דִּין שְׁלִיחוּת, כִּי דִּין הַשְׁלִיחוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זוֹ, מִבְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּפֶסַח בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כִּי אָז נִכְלָל לַיְלָה בַּיּוֹם, בְּחִינַת לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר, כִּי אִיתָא שֶׁאוֹתָהּ הַלַּיְלָה הָיְתָה מְאִירָה מְאֹד כְּמוֹ בַּיּוֹם, כִּי נִכְלַל לַיְלָה בַּיּוֹם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל כֵּן מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת יְצִיאָתָן מִמִּצְרַיִם וְשָׁם בְּפָרָשָׁה זֹאת נִזְכַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת, כִּי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת לַיְלָה בְּיוֹם, כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת לַיְלָה לְשַׁבֵּר הַלַּיְלָה לְכָלְלָהּ בַּיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּרוּמָה שֶׁמִּשָּׁם לָמְדוּ גַּם כֵּן דִּין שְׁלִיחוּת, כִּי תְּרוּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, הִיא בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן תְּרוּמָה, עַיִן יָפָה אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ וְנוֹתֵן לַדַּל אֵין מַחְסוֹר, כִּי בְּגַלַּל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרְכוֹ ה', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהֶאֱמַן בַּה' וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה". וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַתְּרוּמָה צְדָקָה מַמְשִׁיכִין עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ עָלֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלִיחוּת, בְּחִינַת שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ. וְדָוְקָא כְּשֶׁהוּא בֶּן בְּרִית, שֶׁהוּא יָכוֹל לִכְלֹל כָּל הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַהַשְׁגָּחָה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמַּעְלִים עַיִן מִן הַצְּדָקָה כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, 'מַעְלִים עַיִן' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא בְּחִינַת עֵינַיִם לְהַמְשִׁיךְ עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ עָלֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמַתְנוֹת עֲנִיִּים (דְּבָרִים כו), "הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת נִמְשָׁךְ מִפְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְעוּט וְהַסְתָּרַת הַהַשְׁגָּחָה. כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת הוּא

בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ה'), "וּמַה כִּשְׁרוֹן לִבְעָלָיו כִּי אִם רְאוּת עֵינָיו". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמה), "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ וְכוּ'". כִּי הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג), "בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד", וּשְׂמֹאל זֶהוּ בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל זְמַן שֶׁאֵין נִכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין נִכְלָל כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל, בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלָּא יְמִינָא, אָז בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שֶׁפַע וּפַרְנָסָה מֵאַחַר שֶׁרְחוֹקִין מֵהַשֹּׁרֶשׁ אֲשֶׁר הוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וַאֲפִלּוּ מְעַט הַשֶּׁפַע שֶׁיּוֹרֵד בְּהֶעְלֵם וּבְהַסְתָּרָה גְּדוֹלָה עַל יְדֵי הַסְתָּרַת הַשְׂגָּחָתוֹ בְּתוֹךְ הַטֶּבַע גַּם זֶה הַמְּעַט מְקַבְּלִים הָרֹב הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה אֲשֶׁר זֶה חֶלְקָם אֲשֶׁר בָּחֲרוּ בוֹ. וְיִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַשְׂגָּחָה, פַּרְנָסָתָם מְעוּטָה מְאֹד. וְעַל כֵּן עִקַּר הַמְּשָׁכַת הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל הוּא כְּשֶׁשְּׂמֹאל נִכְלָל בִּימָנִי, הַיְנוּ כְּשֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר בֶּאֱמוּנַת הַהַשְׂגָּחָה שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וְאֵין שׁוּם דֶּרֶךְ הַטֶּבַע בָּעוֹלָם כְּלָל וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עֵינֵי הַשְׂגָּחָתוֹ עָלֵינוּ וְאָז נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שְׂמֹאל בִּימָנִי כַּנַּ"ל וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמְשִׁיךְ שֶׁפַע וְחִיּוּת לְהַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקִרִיעַת יַם סוּף (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה פְּסָחִים קיח), כִּי בֶּאֱמֶת קֹדֶם הַבְּרִיאָה הוּא בְּחִינַת כֻּלָּא יְמִינָא וְלֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ , קֹדֶם הַבְּרִיאָה כֻּלָּא אֶחָד וְאֵין שַׁיָּךְ שָׁם שֶׁפַע וְחִיּוּת וַעֲשִׁירוּת, כִּי כְּשֶׁאֵין בְּרִיאָה אֵין שַׁיָּךְ שֶׁפַע וְחִיּוּת וְעַל כֵּן עִקַּר הָעֲשִׁירוּת בִּשְׂמֹאל כַּנַּ"ל. כִּי שְׂמֹאל הוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם צְרִיכִין שֶׁפַע וְחִיּוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה, אֲבָל בִּבְחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה לְבַד בְּוַדַּאי אֵין שָׁם פַּרְנָסָה וְחִיּוּת, כִּי הָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם יַפְסִיק הַשְׁפָּעַת חִיּוּתוֹ, אֲפִלּוּ רֶגַע קַלָּה, יֶחְזַר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ וְעַל כֵּן עִקַּר הַשֶּׁפַע הוּא כְּשֶׁתִּכָּלֵל שְׂמֹאל בִּימָנִי, אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁאָז ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ הַשֶּׁפַע מִשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִין, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַשֶּׁפַע הוּא מִיָּמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ". וְחֶסֶד הוּא יָמִין, רַק שֶׁשָּׁם בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה שָׁם הַשֶּׁפַע דַּק וְזַךְ וּמְצֻחְצָח עַד שֶׁאֵין שַׁיָּךְ לְקִרְוֹתוֹ שָׁם בְּשֵׁם שֶׁפַע וַעֲשִׁירוּת, רַק כְּשֶׁאַחַר הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת שְׂמֹאל מְקַבֵּלֶת זֶה הָאוֹר עַל יְדֵי הַהַשְׂגָּחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה אָז נִצְטַיֶּרֶת הַשֶּׁפַע וְנִקְרֵאת בְּשֵׁם עֲשִׁירוּת וְעַל כֵּן עִקַּר הָעֲשִׁירוּת מִשְּׂמֹאל. וְזֶהוּ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שָׁמַיִם הֵם מִיָּמִין וּשְׂמֹאל, כַּמְבֹאָר בְּפָרָשַׁת תְּרוּמָה, מַיָּא אינוּן לִימִינָא וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁפַּעַם אַחַת לֹא הָיָה מָטָר וּבָאוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וְאָמַר

שֶׁצְּרִיכִין לְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּבְחִינַת אַפִּין בְּאַפִּין, זֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי דַּע כְּלָל זֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, נִקְרָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְהַמַּשְׂכַּת חִיּוּתוֹ מַה שֶּׁמְּחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת זֶהוּ בְּחִינַת שְׁכִינָה וּבֶאֱמֶת כֻּלּוֹ חַד, כִּי ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, כִּי חִיּוּתוֹ דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַחְדוּת גָּמוּר, רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נָתַן בְּחִירָה לָאָדָם וְנָתַן מָקוֹם לִטְעוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה עַד שֶׁיֵּשׁ כּוֹפְרִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאֵין מַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ וְעַל כֵּן הֵם עוֹשִׂין פֵּרוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, הֵינוּ בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם עַל יְדֵי שְׁכִינַת עֻזּוֹ כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דָּבָר זֶה אֵיךְ ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְרוֹמָם עַל כָּל מַנְהִיג וּמְחַיֶּה אֶת הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה רַק הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה לְבַד שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִיּוּת עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְיוֹשֵׁב וְזָן וּמְפַרְנֵס מְקֻרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִּנִּים:

חלק כב

כִּי סוֹד כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּדַעַת כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁנִּתְקַשָּׁה בָּהֶם מֹשֶׁה שֶׁהֵם, מַעֲשֵׂה מְנוֹרָה וְקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וּשְׁקָלִים. וְסִימָנָם מֹשֶׁ"ה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי כָּל אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי בְּחִירַת הָאָדָם שֶׁמַּטָּה דַּעְתּוֹ לְהַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ וְעַל כֵּן גַּם מֹשֶׁה נִתְקַשָּׁה בָּהֶם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם בְּדַעַת אֱנוֹשִׁי כְּלָל אִם לֹא מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֹשֶׁה וְגַם הוּא נִתְקַשָּׁה בָּהֶם. כִּי מְנוֹרָה הִיא בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּאֶחָד בִּבְחִינַת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ וְכוּ' שֶׁכָּל הַנֵּרוֹת פּוֹנִין לְנֵר אֶחָד, לִכְלֹל בְּאֶחָד עַל יְדֵי אוֹר הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַנֵּרוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת נֵרוֹת חֲנֻכָּה חֲנ"ו כ"ה דְּאִנּוּן כ"ה אַתְוָן דְּיִחוּדָא, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. כִּי עַל יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ הַהַשְׁגָּחָה לְמַטָּה, וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּאֶחָד, שֶׁהוּא כ"ה אַתְוָן דְּיִחוּדָא, שֶׁהוּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא לְמִלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁקָלִים, שֶׁהֵם צְדָקָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל גַּם כֵּן הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה', כִּי אַחַר הַבְּרִיאָה נִתְהַוָּה תֵּכֶף הַבְּחִירָה וְהַבְּחִירָה הוּא בְּחִינַת מתקלא שֶׁכָּל אָדָם עוֹמֵד עַל הַמִּשְׁקָל וּבְיָדוֹ לִבְחֹר וּלְהַכְרִיעַ עַצְמוֹ לְכָאן אוֹ לְכָאן. וְהוּא בִּבְחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה', שֶׁצְּרִיךְ כָּל אֶחָד לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ לְהָרִים הַמִּתְקַלָּא לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַכְרִיעַ עַצְמוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה':

חלק כג

וְעַל כֵּן קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקִרִיעַת יַם סוּף דַּיְקָא. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִמְשִׁיךְ וּפִרְסֵם הַשְׂגָּחָתוֹ בָּעוֹלָם עַל יְדֵי הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה בְּמִצְרַיִם וְעַל יַם סוּף וְאָז נִתְגַּלָּה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְהַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁנֶּחְשַׁב כְּאִלּוּ נִבְרָא הָעוֹלָם אָז. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁנִּבְקְעוּ הַמַּיִם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז, כִּי בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הִבְדִּיל ה' יִתְבָּרַךְ בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת כְּלָל כַּנַּ"ל. וְזֶה הֶרְאָה מֹשֶׁה בְּקִרִיעַת יַם סוּף שֶׁנִּתְבַּקְּעוּ הַמַּיִם וְהִבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם וְהָפַךְ מַיִם לְיַבָּשָׁה וְאַחַר כָּךְ נָטָה יָדוֹ וְהָפַךְ מִיַּבָּשָׁה לְיָם וְנִטְבְּעוּ הַמִּצְרִים. וּבָזֶה הֶרְאָה שֶׁהַכֹּל אֶחָד מַיִם וְיַבָּשָׁה, יָמִין וּשְׂמֹאל, קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה. 'וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב' , שֶׁהַחִיּוּת הָעֶלְיוֹן נִמְשָׁךְ בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַכֹּל אֶחָד. וְעַל כֵּן קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כְּקִרִיעַת יַם סוּף, כִּי לְהַמְשִׁיךְ מְזוֹנוֹת צְרִיכִין לְהִכָּלֵל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה אָב וּבֵן כַּחֲדָא וְאַף עַל פִּי כֵן תִּתְקַיֵּם הַבְּרִיאָה וְלֹא תִּתְבַּטֵּל בַּמְּצִיאוּת שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה קָשָׁה מְאֹד לְהַשִּׂיג וְגַם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִתְקַשָּׁה בָּזֶה, שֶׁזֶּהוּ סוֹד קְרִיעַת יַם סוּף, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ מְזוֹנוֹת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שְׂמֹאל בְּיָמִין, שֶׁמִּשָּׁם הַמָּטָר וְהַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל:

חלק כד

וְעַל כֵּן עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם נִתְגַּלְגֵּל עַל יְדֵי הַשְׁלִיחוּת שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף בְּנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּשְׁלָחֵהוּ מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן". כִּי כָּל הַדְּרָכִים בְּחֻזְקַת סַכָּנָה, מֵחֲמַת שֶׁהַדְּרָכִים הֵם בְּחִינַת שְׁלִיחוּת כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עֶלְמָא, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן הַדְּרָכִים בְּחֻזְקַת סַכָּנָה וְעַל כֵּן אֶרֶץ מְכִירַת יוֹסֵף בְּעֵת שֶׁהָיָה בַּדֶּרֶךְ בִּשְׁלִיחוּת אָבִיו. כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו, שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ וּמַגַּמְתּוֹ לְכְלֹל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד, כִּי הַצַּדִּיק מְחַבֵּר וְכוֹלֵל הַתַּחְתּוֹנִים בְּעֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד וְהֵם פְּגָמוּ בּוֹ וּמְכָרוּהוּ בְּכֶסֶף, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם בְּנֵי הָאָדָם שֶׁפּוֹגְמִין בְּהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינֵי הַהַשְׂגָּחָה, בְּחִינַת עֵינֵי ה' אֶל צַדִּיקִים (תְּהִלִּים לד), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בֵּן פֹּרָת עָלֵי עָיִן". כִּי הַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה כּוֹלֵל וּמְחַבֵּר אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד, וְהֶמּוֹן עַם פּוֹגְמִין בּוֹ בִּשְׁבִיל הַכֶּסֶף, בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת מָמוֹן הַנֶּאֱחָז בִּשְׂמֹאל שֶׁנִּמְשָׁכִין אַחַר הַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ, וְהַמָּמוֹן הוּא הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם וְאֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁכָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת הַכֹּל רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת הַשְׂגָּחָתוֹ עָלֵינוּ שֶׁעַל יָדוֹ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט כוּ' הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ (בְּרֵאשִׁית מב).

וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר וְיָרְדוּ לְמִצְרַיִם, שֶׁהוּא הֵפֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא מְלֵאָה גִּלּוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁשָּׁם כּוֹפְרִים בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲשֶׁר אָמַר פַּרְעֹה לִי יְאוֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתִנִי וְכוּ'". אֲבָל הֵם חָשְׁבוּ לְרָעָה, "אֱלֹהִים חֲשָׁבָהּ לְטוֹבָה, כִּי לְמַחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם", 'שְׁלָחַנִי' דַּיְקָא, כִּי יוֹסֵף הָיָה צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו. וְאַף שֶׁהִתְגַּבְּרָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל הַשְׁלִיחוּת שֶׁלּוֹ וְרָצָה לְקַלְקְלוֹ, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּשְׁתַּקַּע בְּמִצְרַיִם שֶׁהוּא פֻּגָם הַהַשְׁגָּחָה עַד שֶׁלֹּא יוּכַל, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַחֲזִיר הַשְׁלִיחוּת לְמָרִיה קַמָּא, לְכָלֹל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקוֹדֶם הַבְּרִיאָה. אֲבָל יוֹסֵף הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל וְעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהָיָה שָׁם אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת הָיָה מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ מֵאֵימַת הַבּוֹרֵא הַמַּשְׁגִּיחַ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים". וּבָחַר בַּטּוֹב עַד שֶׁזָּכָה לִכְלֹל בְּאֶחָד, עַד שֶׁהֶעֱלָה וְכָלַל אַחַר הַבְּרִיאָה מַמָּשׁ בְּאֶחָד, כִּי הִכְנִיעַ טֻמְאַת מִצְרַיִם וְזָכָה לְהַחֲיוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי חַיָּיו שָׁם וּלְהוֹצִיאָם מִשָּׁם. כִּי הַכֹּל הָיָה בִּזְכוּת יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וַיְקַח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ", עַד שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל לָצֵאת מִשָּׁם בְּרֻכּוּשׁ גָּדוֹל וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה נִתְגַּלָּה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִכְלַל כָּל הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד, שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל יְדֵי שְׁלִיחוּת יוֹסֵף שֶׁלֹּא נִכְשַׁל בִּשְׁלִיחוּתוֹ וְזָכָה לִכְלֹל הַשְׁלִיחוּת בְּהַמְשַׁלֵּחַ עַל יְדֵי בְּחִירָתוֹ הַטּוֹבָה שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וּבָחַר בַּחַיִּים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלַל כָּל הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּמְכַּר יוֹסֵף וְנֶעֱלַם מֵאָבִיו נִתְעוֹרֵר בְּכִיָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וַיִּבְךְּ אֹתוֹ אָבִיו". כִּי עַל יְדֵי מְכִירָתוֹ גָּרְמוּ פֵּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּין אָב וּבֵן, בֵּין יַעֲקֹב לְיוֹסֵף שֶׁשְּׁנֵיהֶם כַּחֲדָא חֲשִׁיבִי, כַּמּוּבָא. כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת עֵינֵי הַהַשְׁגָּחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַכֹּל אֶחָד, אֲבָל הֵם גָּרְמוּ פֵּרוּד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר בְּכִיָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁחָזְרוּ וְנִתְוַעֲדוּ יַחַד יוֹסֵף וְאֶחָיו כְּתִיב, "וַיִּתֵּן אֶת קֹלוֹ בִּבְכִי". כִּי יוֹסֵף עַל יְדֵי בְּכִיָּתוֹ אָז הִמְתִּיק וְתִקֵּן אֶת בְּחִינַת הַבְּכִיָּה בְּשֶׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק כו

כִּי זֶה יָדוּעַ בַּסְּפָרִים, וּבִפְרָט בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַמִּשְׁקָל שֶׁל הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא תַּאֲוַת נאוּף שֶׁהָאָדָם נִשְׁלָח בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּשְׁבִיל נִסָּיוֹן וּבְחִירָה וְעִקַּר הַנִּסָּיוֹן אִם יוּכַל לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן בְּתַאֲוָה זֹאת וְכָל הָעֲרֻבּוּבִים וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמַּחֲלֹקֶת וְהַשִּׂנְאָה וְהַקִּנְאָה וְהַקֶּטֶגּוֹרְיָא שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, הַכֹּל נִמְשָׁךְ וְנִתְגַּלְגֵּל עַל יְדֵי תַּאֲוָה זֹאת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכָל דֵּעוֹת הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַכּוֹפְרִים וְהַתּוֹעִים שֶׁנֶּעֱקְרוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, הַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וַאֲפִלּוּ הַקֶּטֶגּוֹרְיָא שֶׁבֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וּבֵין

הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים, וּבִפְרָט עַכְשָׁו בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁהַס"מ (סָמָךְ מֵם) עִרְבֵּב אֶת אֶת הָעוֹלָם מְאֹד מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר וַעֲרֶךְ וְהִכְנִיס אֶפִּיקוֹרְסִית גָּדוֹל בָּעוֹלָם מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּזֹאת מִימוֹת עוֹלָם. וַאֲפִלּוּ בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַפְּשׁוּטִים הַכְּשֵׁרִים קְצָת וְרוֹצִים לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַחֲסִידִים הִכְנִיס עַרְבּוּבְיָא וּבִלְבּוּל גָּדוֹל וּמַחֲלֹקֶת עָצוּם עַד שֶׁאֵין אֶחָד יוֹדֵעַ הֵיכָן הָאֱמֶת כַּמְפֹרָסָם כָּל זֶה. וְכָל אֵלּוּ הַצָּרוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת וּבִלְבּוּל הַדַּעַת שֶׁאֵין יוֹדְעִין הֵיכָן הָאֱמֶת הֵם הֵם חֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ אֲשֶׁר כָּל קַדְמוֹנֵנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הָיוּ מִתְיָרְאִים וּמִתְפַּחֲדִים מְאֹד מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יֵיתֵי וְלָא אַחֲמִינֵיהּ וְכוּ'. כִּי אֵין צָרָה גְּדוֹלָה מֵהַצָּרוֹת שֶׁיֵּשׁ עַתָּה בְּדוֹרוֹתֵינוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁהָאֱמֶת נֶעְלָם וְנִסְתָּר מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ רַק מִפְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט עַכְשָׁו בָּעוֹלָם בְּיוֹתֵר. וַאֲפִלּוּ הָרוֹצִים לְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ הַחֲסִידִים אֵינָם נִקְיִים מִתַּאֲוָה זֹאת, וּקְצָתָם הֵם בַּעֲלֵי עֲבֵרוֹת מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵינָם מִסְתַּכְּלִים עַל עַצְמָם לִפֹּל עַל פְּנֵיהֶם אַרְצָה וּלְהִשְׁתַּטֵּחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְהַנְצֵל מִמַּה שֶּׁצְּרִיכִין לְהִנָּצֵל כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו וְעוֹשִׂים מַעֲשֵׂי זִמְרִי וּמְבַקְּשִׁים שָׂכָר כְּפִינְחָס, שֶׁרוֹצִים לִהְיוֹת חֲסִידִים וְלַחֲקֹר בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַרְהֵר וּלְדַבֵּר עַל צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים לוֹמַר זֶה נָאֶה וְזֶה אֵינוֹ נָאֶה. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת רְחוּקִם מֵאֱמֶת וְהַכֹּל עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת פְּגַם הָאֱמֶת. כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית נִקְרָא כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת, וּפְגַם הַבְּרִית נֶאֱמַר עָלָיו, "וְאַתֶּם יִלְּדֵי פֻּשַׁע זֶרַע שֶׁקֶר וְכוּ'". כִּי נְאוּף הוּא פְּגַם הָעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם". כִּי הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה בְּקֹרֹב עָלַי מְרֵעִים (בְּסִימָן לו), שֶׁעִקַּר הַנְּאוּף תָּלוּי בָּעֵינַיִם וְכוּ', עַיִן שָׁם. כִּי הָעֵינַיִם הֵם נִמְשָׁכִין מֵעֵינֵי הַשְּׂגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁהוּא הַמְמֻצָּע בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא הַנַּ"ל, הוּא הָעֵינַיִם, שֶׁהֵם עִקַּר סוֹד הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיַד הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו לְכָאן אוֹ לְכָאן הֵן בְּעֵינָיו הַנִּשְׁמִיִּים הֵן בְּעֵינֵי שִׂכְלוֹ, כִּי עֵינַיִם עַל שֵׂם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וְכוּ'". וְעַל כֵּן הִזְהִיר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, "עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁירוּ נֶגְדֶּךָ". כִּי עִקַּר הַחֲבוּרוֹ וְהַכְּלְלִיּוּת שֶׁבֵּין אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּבֵין הַבְּרִיאָה הוּא עַל יְדֵי הַהַשְׂגָּחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם כַּנַּ"ל וְשָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה, כִּי הוּא בְּחִינַת הַמְמֻצָּע בֵּין הָאֶחָד וְהַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל. הַיְנוּ כִּי יֵשׁ כֹּחַ בָּאָדָם לִבְחֹר בַּטּוֹב לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה, בְּחִינַת 'וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכוּ'', בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה, מִתְגַּבְּרִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲצִים אֶת עֵינָיו וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה

וַהֲבָלָיו, וְהָעִקָּר שֶׁלֹּא יַטֶּה עֵינָיו אַחַר תַּאֲוַת נְאוּף רַק יִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עֵינַי תָּמִיד אֶל ה' כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הִנֵּה כְּעֵינֵי עֲבָדִים וְכוּ' כֵּן עֵינֵינוּ אֶל ה' אֱלֹקֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵנוּ". וּבְאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם מְסִתַּכֵּל בְּעֵינָיו תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ בְּעֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ תָּמִיד וְעַל יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכְּשֶׁהוּא מְסִתַּכֵּל בְּעֵינָיו לְמַטָּה בְּנַאוּף וְתַאֲוֹת, עַל יְדֵי זֶה מֵסִיר הַשְׁגָּחָתוֹ מֵעָלָיו וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל לִכְפִירוֹת וְטָעוּת שֶׁל הַטָּבַע, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְרַחֵק אַחַר הַבְּרִיאָה מֵאֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק כז

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא בָּעֵינַיִם, וּבָזֶה תָּבִין הֵיטֵב לְקַשֵּׁר הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל סוֹפוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְאֶמְצָעִיתוֹ שֶׁכֻּלּוֹ קָשׁוּר וּמְחֻבָּר יַחַד הֵיטֵב וְהָבֵן מְאֹד, כִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹפוֹ שֶׁעַל יְדֵי עֵינֵי הַהַשְׁגָּחָה, אַחַר הַבְּרִיאָה נִכְלָל בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה, אַךְ דִּבֵּר שִׁקְרִים לֹא יִכּוֹן נֶגֶד עֵינָי וּמֵסִיר הַהַשְׁגָּחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. זֶהוּ בְּעַצְמוֹ סוֹד הַבְּחִירָה שֶׁהוּא הַמַּמְצָע בֵּין הָאֶחָד וְהַבְּרִיאָה, הַיְנוּ כִּי הָעֵינַיִם הֵם סוֹד הַמַּמְצָע בְּחִינַת הַבְּחִירָה כְּשֶׁמַּטִּין אוֹתָם לְטוֹב נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד עַל יָדָם וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּלוּלָה בָּעֵינַיִם וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁעִקַּר הַשְׁבִירָה הָיָה בְּאוֹר הָעֵינַיִם, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה הוּא עַל יְדֵי סוֹד הַשְׁבִירָה כַּיָּדוּעַ, וְהַבְּחִירָה הוּא בָּעֵינַיִם כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, "גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת וְכוּ'". כִּי בֶּאֱמֶת סוֹד הַבְּחִירָה הוּא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בַּשֵּׂכֶל בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד, כִּי הוּא בְּחִינַת שִׁלְשָׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל שֶׁנִּתְקַשָּׁה בָּהֶם מֹשֶׁה שֶׁהֵם סוֹד כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד עַל יְדֵי עֵינֵי הַהַשְׁגָּחָה שֶׁשָּׁם סוֹד הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל תְּלוּי בָּעֵינַיִם בְּגִשְׁמִיּוּת שֶׁהֵם רְאִיַּת וְהִסְתַּכְּלוּת עֵינַיִם מַמָּשׁ, וּבְרוּחָנִיּוּת שֶׁהֵם עֵינֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁצְּרִיכִין לְהַטּוֹת עֵינֵי שִׂכְלוֹ אֶל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כַּנַּ"ל. וְזֶה 'גַּל עֵינַי' דַּיְקָא 'וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת וְכוּ'', שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים הַנַּעֲלָמִים בְּאוֹר הָעֵינַיִם שֶׁשָּׁם סוֹד הַבְּחִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִפְלָאוֹת כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ מְכִירַת יוֹסֵף לְמַעֲשֵׂה עֵר וְאוֹנָן. כִּי עֵר וְאוֹנָן הִשְׁחִיתוּ זַרְעָם וּפָגְמוּ בַּבְּרִית וְעַל יְדֵי זֶה פָּגְמוּ בָּעֵינַיִם כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר , "וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'". שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת פְּגַם מְכִירַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל. כִּי יוֹסֵף הוּא הַצַּדִּיק בְּחִינַת עֵינֵי הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהֵם פָּגְמוּ

בוֹ, שֶׁפָּגְמוּ בְּעֵינֵי הַהַשְׂגָחָה וְגָרְמוּ לְהַעֲלִים הַהַשְׂגָחָה וּלְהַסְתִּירָהּ בְּתוֹךְ הָעַכּוּ"ם וְהַמְצָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסְּתָרַת הַהַשְׂגָחָה שֶׁזֶּהוּ מְכִירַת וִירִידַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְמִצְרַיִם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אַךְ בְּתַקֶּף כֹּחוֹ שֶׁל יוֹסֵף נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר מֵרַע לְטוֹב, כִּי שִׁבֵּר טֻמְאַת הַמִּצְרִים וְעָמַד בַּנִּסָּיוֹן בְּתַאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא עִקַּר הַנִּסָּיוֹן, עִקַּר תִּקּוּן הָעֵינַיִם, וְזָכָה לְהִקָּרֵא "בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן", וְעַל יְדֵי זֶה חָזַר וְנִכְלַל הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה בִּזְכוּת וְכֹחוֹ שֶׁל יוֹסֵף כַּנַּ"ל:

חלק ל

כִּי תִּקּוּן הַבְּרִית, דְּהַיְנוּ זִוּוּג דְּקֻדְשָׁה הוּא בְּחִינַת יִחוּד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּאֶחָד שֶׁנִּכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, כַּיָּדוּעַ שֶׁאִם זָכוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם וְנִכְלָלִין בְּאֶחָד עַל יְדֵי זִוּוּגָם בְּקֻדְשָׁה וְכַנַּ"ל בִּבְחִינַת וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד. וְעַל כֵּן עִקַּר זִוּוּג דְּקֻדְשָׁה הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁאָז נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ רָזָא דְּשַׁבָּת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

אִיהִי שַׁבָּת דְּאִתְאַחֲדַת בְּרָזָא דְּאֶחָד וְכוּ'. כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל הָעוֹלְמוֹת לְשָׁרְשָׁן, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כְּלִלְיוּת הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד. וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר שֶׁל שַׁבָּת שֶׁבִּתְחִלַּת כְּנִיסַת שַׁבָּת מַדְלִיקִין נֵרוֹת וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין שַׁבָּת. כִּי הַנֵּרוֹת הֵם בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׂגָחָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין כַּנַּ"ל לְעִנְיַן נֵר חֲנֻכָּה. וְעַל יְדֵי אוֹר הַהַשְׂגָחָה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן בּוֹ עֵינָיו לְהַמְשִׁיךְ עֵינֵי הַהַשְׂגָחָה לְתוֹךְ הַכּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת הַשְׁכִּינָה, בְּחִינַת כְּלִלְיוּת הָעוֹלְמוֹת שֶׁמִּתְנַהֲגִים עַל יָדָהּ לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם עֵינֵי הַהַשְׂגָחָה כְּדֵי לְכָלֵל הַכֹּל בְּאֶחָד עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַזִּוּוּג דְּקֻדְשָׁה בְּשַׁבָּת, כִּי אָז נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד וְזִוּוּג דְּקֻדְשָׁה כַּנַּ"ל. כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲפִלּוּ עַם הָאָרֶץ יָרֵא לְשַׁקֵּר בְּשַׁבָּת. וְעַל יְדֵי אֱמֶת נִמְשָׁךְ הַהַשְׂגָחָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק לא

אֲבָל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית, וּבִפְרָט חֵטְא עֵר וְאוֹנָן שֶׁהֵיוּ מַשְׁחִיתִים זַרְעָם בָּזֶה פָּגְמוּ בָּעֵינַיִם, בָּעֵינַיִם דַּיְקָא, כִּי שִׁכְבַת זֶרַע הוּא מְאוֹר עֵינַיִם וְכֹחַ הַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וּמִי שֶׁמּוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מַפְרִיד אוֹר הָעֵינַיִם מִן כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, וְאַדְרַבָּא, הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מְקַבְּלִים הַטִּפּוֹת שֶׁהֵם אוֹר הָעֵינַיִם, שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עָלְמָא וְהֵם מַזִּיקִים אֶת הָעוֹלָם, כִּי אֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת בָּאִים אַחַר כָּךְ וּמַכְנִיסִים כְּפִירוֹת וּבִלְבּוּלִים וְעַקְמִימִיּוּת בַּלֵּב וְרוֹצִים לְהַסְתִּיר וּלְהַעְלִים וּלְהַרְחִיק הַהַשְׂגָחָה מִן הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁהוּא הִרְחִיק הַטִּפָּה מֵאִשָּׁה יִרְאַת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַרְחָקַת אוֹר הַהַשְׂגָחָה מִכְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה. וְעַל כֵּן נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ וּכְאִלּוּ הֵבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֵק מֵהָאֱמֶת

מְאֹד, כִּי עַל עָוֹן זֶה נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה נז), "וְאַתֶּם יִלְדֵי פֶּשַׁע זֶרַע שָׁקֶר הַנֶּחָמִים בָּאֵלִים וְכוּ'". וְעִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ הוּא בַּמָּה שֶׁקִּלְקֵל יְתַקֵּן. כִּי עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ הוּא הָאֱמֶת, שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהֶם עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת זֶרַע אֱמֶת וְיַסֵּה דַּיְעתּוֹ תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת. וְעַל יְדֵי הָאֱמֶת יִזְכֶּה לֵידַע שֶׁגַּם שָׁם בְּעֹצֶם הַהִסְתָּרָה וְהַהַעְלָמָה וְהַהִתְרַחֲקוּת שֶׁהִרְחִיק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאִתּוֹ, גַּם שָׁם נִסְתָּרָה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. רַק שֶׁהוּא אֵינוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת מִגֹּדֶל הַהַסְתָּרָה עַל יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו. וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמֶת, כִּי בְּוַדַּאי אִם יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, בְּוַדַּאי יַחְתֹּר לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיָּשׁוּב בָּאֱמֶת, כִּי אַף עַל פִּי כֵן מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפוֹ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה מֻכְרָח לְהִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים אֲלָפִים שָׁנִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הֲלֹא טוֹב לוֹ שֶׁיָּשׁוּב מִיָּד, כִּי בָּאֱמֶת אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים. כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיֵּאוּשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם הוּא רַק מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֱמֶת שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל עוֹד לָשׁוּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ", שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ עֲדַיִן לָשׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ וְכָל זֶה מֵחֲמַת הַשֶּׁקֶר, כִּי הוּא מְבַקֵּשׁ לְעַצְמוֹ עֲלִילָה לִפְטֹר עַצְמוֹ מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאוֹנְנִים", מְבַקְּשִׁים עֲלִילָה אֵיךְ לִפָּרֵשׁ מִן הַמָּקוֹם, כִּי כָּל אָדָם בְּטִבְעוֹ יֵשׁ לוֹ רַע הַמּוֹנְעוֹ מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְצָרִיךְ לִסְבֹּל צַעַר וִיגִיעוֹת לְשַׁבֵּר זֶה הָרַע. וְעַל כֵּן הוּא מְבַקֵּשׁ בְּכָל פַּעַם לִפָּרֵשׁ עַצְמוֹ מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת הָרַע שֶׁבְּטִבְעוֹ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אוֹי לוֹ מִיּוֹצְרוֹ אוֹי לוֹ מִיּוֹצְרוֹ, כִּי אֵימַת הַדִּין עָלָיו 'מַה יַּעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה' וְכוּ'. וְעַל כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם הִתְנַצְּלוּת לִפָּרֵשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ רַק עַל יְדֵי שֶׁרוֹאֶה שֶׁמַּתְחִיל כַּמָּה פְּעָמִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בְּשׁוּם נִסָּיוֹן קַל אֲזַי מוֹצֵא לְעַצְמוֹ תֵּרוּץ לוֹמַר מָה אֶעֱשֶׂה, בֶּאֱמֶת הָיִיתִי רוֹצֶה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה כִּי יִצְרִי מִתְגַּבֵּר עָלַי בְּכָל פַּעַם וּמָה אוֹעִיל וּמָה אוֹחִיל עוֹד כִּי כְּבָר נִתְפַּסְתִּי בְּגָלוּת גָּדוֹל עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָשׁוּב עוֹד, חַס וְשָׁלוֹם:

אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל זֶה הוּא פִּתּוּי הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסְתָּת הַבַּעַל דָּבָר מֵעֹצֶם הָרַע שֶׁבְּטִבְעוֹ שֶׁרוֹצֶה לְפָטֹר עַצְמוֹ וְלִפָּרֵשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי דְּחִיָּה וְטָעוּת זֶה. וּבֶאֱמֶת הוּא מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפוֹ, כִּי ' אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן'. וּבְוַדַּאי יִהְיֶה מֻכְרָח לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא יָוְתְּרוּ לוֹ דָּבָר אֶחָד. וְאִם הָאָדָם רַק חָכָם מְעַט רָאוּי לוֹ לִבְלִי לְהַנִּיחַ לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְאֵיךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ לַחְתֹּר וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַצָּלָה וּמָנוֹס מֵעִמְקֵי הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו וְאִם הוּא רוֹאֶה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא חוֹתֵר יָמִים וְשָׁנִים לַה' יִתְבָּרַךְ וַעֲדַיִן לֹא שָׁב מִטָּעוּתוֹ, אַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל מְאֹד וְיִתְאַחֵז

בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ עַקְּשָׁנוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַקְּשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְיִתְעָלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם תָּמִיד שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אוֹ לְהִנָּצֵל מֵעַתָּה מִמַּה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְהִנָּצֵל כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ. וְרָאוּי לְהָאָדָם הַבַּר דַּעַת שֶׁיִּהְיֶה מְרֻצֶּה, שֶׁאֲפִלּוּ אִם לֹא יִפְעֹל בְּכָל עֲבוֹדָתוֹ וְטָרְחוֹ וִיגִיעוֹ, רַק שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִנָּצֵל פַּעַם אַחַת מֵאֵיזֶה עֲבֵרָה גְּמוּרָה אוֹ הִרְהוּר אוֹ תַּאֲוָה כָּל יְמֵי חַיָּיו, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ וְהִתְבּוֹדְדוּתוֹ וְכוּ' יִזְכֶּה שֶׁבְּסוֹף יָמָיו יִהְיֶה לוֹ נֶחְסָר וְנִפְחַת עֲבֵרָה אַחַת, הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ זָכָה שֶׁעַכְשָׁו יֵשׁ לוֹ עֲבֵרָה אַחַת פְּחוּתָה מֵחֶשְׁבּוֹן עֲוֹונוֹתָיו מֵאֲשֶׁר הָיָה לוֹ אִם לֹא הָיָה חוֹתֵר וּמִתְפַּלֵּל לְהִנָּצֵל מֵהֶם גַּם זֶה הָיָה כְּדַאי לוֹ. כִּי סוֹף כָּל סוֹף לֹא נִשְׁאָר לְאָדָם מִכָּל עֲמָלוֹ וִיגִיעוֹ מַה שֶּׁעָמַל וְטָרַח בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם מַה שֶּׁזָּכָה לִפְעָמִים לְהִנָּצֵל מֵרַע וַעֲבֵרוֹת וְלֶחָטְא לִפְעָמִים אֵיזֶה מִצְווֹת. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה כִּי אֲלָפִים וְרִבְבוֹת יְרִיעוֹת לֹא יַסְפִּיקוּ לְבָאֵר עַד הֵיכָן הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא יַנִּיחַ אֶת הָרְצוֹן לְעוֹלָם, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת וּבִלְבּוּלִים אֲחֵרִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּלִי שִׁעוּר. וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמֶת, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד וּמִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וּמִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת שֶׁלֹּא יְאַבֵּד עוֹלָמוֹ הַנִּצְחִי, בְּוַדַּאי יָשׁוּב אֶל ה' מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם וְהֶבֶן הֵיטֵב דְּבָרֵינוּ וְיֶעֱרְבוּ לְךָ לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים:

חלק לב

וְזֶהוּ וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה לִרְאוֹת עֲרֶב וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ וְאִיתָא , שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁמַּדְלִיקִין נֵרוֹת שֶׁל שֶׁמֶן זַיִת. אָז 'וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם' וְכוּ', כִּי נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה, בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, הוּא הַתִּקּוּן עַל מֵי הַמַּבּוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַחֵטְא הוּא שֶׁמַּפְרִיד אוֹר הַהַשְׁגָּחָה עַל יְדֵי חֵטְא הַזֶּה שֶׁהוּא פְּגַם הָעֵינַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת אוֹר הַהַשְׁגָּחָה גַּם לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים לְיַדֵּעַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן זֶה הַחֵטְא וְחוֹזֵר וְנִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה וְנִדְחִין מֵי הַמַּבּוּל וְחוֹזֵר וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ "וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת"-דְּא חֲנֻכָּה. אָז "וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם וְכוּ'", כִּי נִתְתַּקֵּן חֵטְא הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵי הַמַּבּוּל, עַל יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁבִּקְּשָׁה עַל פַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יִהְיוּ מְזוֹנוֹתַי מְרוֹרִין כְּזַיִת וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זוֹ, מִבְּחִינַת כְּלָלִיּוּת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד עַל יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלֶה זַיִת, בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל אֶחָד. וְאַחַר הַבְּרִיאָה הָיוּ שְׁנֵי דְּבָרִים הָאֶחָד וְהַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁמִּמֶּנּוּ אֶחְיַת הַשֶּׁקֶר שֶׁאֶחְיָזָתוֹ

מֵרחוּק מֵאֶחָד, מִבְּחִינַת רַבִּים, בְּחִינַת בְּקֻשׁוּ חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ לְכָלֵל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד, הַיְנוּ לְכָלֵל בְּחִינַת הָרַבִּים בְּאֶחָד לֵידַע שֶׁגַּם בְּחִינַת הָרַבִּים נִמְשָׁכִין מֵהָאֶחָד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, כִּי הַנֵּס הָיָה בַּשֶּׁמֶן שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ אֶלָּא לְהַדְלִיק יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים. הַיְנוּ כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה הוּא רַק בִּבְחִינַת אַחְדוּת, בְּחִינַת יוֹם אֶחָד, שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל עָלְמָא דְּאַתְיָ שֶׁנִּקְרָא "יוֹם אֶחָד", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה יד), "וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לָיְלָה וְכוּ'. כִּי אָז יֵכָלֵל הַכֹּל בְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד", שֶׁאָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב. וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַנֵּס שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁהוּא שֶׁמְּגַלִּין שֶׁגַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַבִּים, בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית גַּם שָׁם מְאִירָה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁהַיּוֹם אֶחָד, בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָ, מֵאִיר בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁבָּאִין יוֹתֵר בְּתוֹךְ בְּחִינַת רַבִּים שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר, שָׁם הַבְּחִירָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר וְשָׁם צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר לְשַׁבֵּר הַבְּחִירָה לְהַאֲמִין שֶׁגַּם שָׁם מְאִירָה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָז זוֹכֶה לְאוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הוּא הַבְּחִירָה וְכָל מַה שֶּׁהַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן גָּדוֹל בְּיוֹתֵר זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְאוֹר גָּדוֹל וְנוֹסָף בְּיוֹתֵר:

וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ הוּא בְּחִינַת רִבּוּי יוֹתֵר שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר, וְאָנוּ מַמְשִׁיכִין אוֹר הַהַשְׁגָּחָה עַל יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה עַד שֶׁיּוּדְעִין שֶׁגַּם בְּחִינַת הָרַבִּים נִמְשָׁכִין מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִתְוַסֵּף הָאוֹר בְּכָל יוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי כָּל מַה שֶּׁזּוֹכִין לְשַׁבֵּר הַבְּחִירָה וּלְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׁגָּחָה לִבְחִינַת רַבִּים יוֹתֵר, הָאוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה, וְהִתְרַחֲקוּת תְּחִלַּת הִתְקָרְבוּת בְּחִינַת מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי, כִּי כָּל מַה שֶּׁבְּחִינַת הָרַבִּים בְּיוֹתֵר וְנִתְרַחֵק מֵאֶחָד בְּיוֹתֵר, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר, כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲמֹד שָׁם בְּנִסָּיוֹן בְּגֹדֶל הַהִתְרַחֲקוּת. אָז זוֹכִין לְאוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ אֲבוֹת פֶּרֶק ה'). וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם מִימֵי חֲנֻכָּה שֶׁנִּתְרַחֵק יוֹתֵר מִיּוֹם אֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת רַבִּים, אָז מוֹסִיפִין נֵר בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם זוֹכִין שֶׁתָּאִיר אוֹר הַהַשְׁגָּחָה בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאוֹר לִבְחִינַת רַבִּים יוֹתֵר, כִּי זֶה הָעִקָּר שֶׁבְּחִינַת רַבִּים יִהְיֶה נִכְלָל בְּאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת הַתְּפִלָּה בְּצִבּוּר וְכֵן בְּתוֹרָה וּמִצְוֹוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה דְּרַבִּים עָדִיף וְאֵינוֹ דּוֹמֶה מַעֲטִין הָעוֹשִׂין אֶת הַמִּצְוָה לְרַבִּים וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ רַבִּים שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל,

כְּשֶׁנִּכְלָלִין בְּאֶחָד עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁעַל יָדָם נִכְלָלִין בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ רַבִּים בְּיוֹתֵר וְנִכְלָלִין בְּאֶחָד, הָאוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְנִכְלָל בְּיוֹתֵר אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד כְּמוֹ, שֶׁכָּתוּב, "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד". אָמֵן וְאָמֵן:

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁאוֹמְרִים בַּחֲנֻכָּה, כִּי הַלֵּל אוֹמְרִים עַל הַנֵּס, כִּי בַּהַלֵּל מְפֹרָשׁ גֹּדֶל הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיג), "מִי כַּה' אֱלֹקֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת וְכוּ'". וּכְתִיב (שָׁם קטו), "וֵאלֹקֵינוּ בַּשָּׁמַיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה". וְעַל כֵּן אוֹמְרִים אוֹתוֹ בַּחֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת:

נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַשְׁגָּחָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַלֵּל כַּנַּ"ל:

חלק לו

וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה בַּכֹּהֲנִים, כִּי כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד, וְחֶסֶד הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת יָמִין. אֲבָל אַחַר הַבְּרִיאָה הוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל, בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת לֵוִי. וְעַל כֵּן הָעֲבוֹדָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָעִקָּר הָיָה עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים, וְהַלְוִיִּים הָיוּ מְסַיְּעִים לָהֶם בְּשִׁיר וְכֵיוֹצֵא. כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָרִים הַבְּרִיאָה לְשָׁרְשָׁהּ, לְכָלְלָהּ בְּאֶחָד, וְעַל כֵּן הָיוּ הַלְוִיִּים מְסַיְּעִים לַכֹּהֲנִים בְּדוּכָנָם וְכוּ' בִּשְׁעַת עֲבוֹדָה כְּדֵי שֶׁיִּכָּלֵל הַלֵּוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל, בְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, בְּכֹהֵן אִישׁ הַחֶסֶד, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁעַל יָדוֹ נִכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד כַּנַּ"ל:

חלק לז

וְעַל כֵּן נוֹתְנִין תְּרוּמָה לַכֹּהֵן, כִּי עַל יְדֵי תְּרוּמָה מְרִימִין הַתְּבוּאָה וְכוֹלְלִין אוֹתָהּ בְּאֶחָד וְכַנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה לָמְדוּ דִּין שְׁלִיחוּת מִתְּרוּמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַתְּרוּמָה לַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד, כִּי הוּא בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְכוֹלֵל הַכֹּל בְּאֶחָד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה בַּכֹּהֲנִים כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

בְּכָל דָּבָר שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, חוּץ מִלְּדַבֵּר עֲבֵרָה:

עַל פִּי הַתּוֹרָה תִּקְּעוּ מֻמְשָׁלָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הַיְטֵב.:

וְזֶה הַכְּלָל, כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִבְרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֻמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים וְזֶה הַתַּכְלִית וְהַסּוֹף שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', אַף צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁתִּתְקַיֵּם מֻמְשַׁלְתּוֹ וְכוּ' וְזֶה עַל יְדֵי כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַדַּעַת בְּשָׁלֹשׁ רַגְלַיִם וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִתְפִלָּה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ' וְאָז תִּתְקַיֵּם מֻמְשַׁלְתּוֹ עַל הַמַּלְאָכִים וְאֵין יְכוֹלִים

לְהַפִּילוֹ וְאָז יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי כְּשֶׁאוֹחֵז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה עִנְיַן הַשְׁלִיחוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זֹאת, מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם בְּשָׁרְשׁוֹ יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא וְזֶה תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ וּמַלְאָכִים הֵם בְּחִינַת שְׁלוּחִים, כִּי מַלְאָךְ פֵּרוּשׁוֹ שָׁלִיחַ. וּמֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם נִבְרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְאָז יִהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה זֹאת לְגַמֵּר חֶפְצוֹ עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, כִּי שָׁלִיחַ בִּבְחִינַת מַלְאָךְ כַּנַּ"ל שֶׁהָאָדָם יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עָלָיו כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם מֶמְשַׁלְתּוֹ עַל הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלוּחִים, הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁשָּׁרֹשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל הוּא מִשָּׁם מִבְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת חֲצוּבוֹת מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אָמְרִינָן שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם הַכֹּל אֶחָד, כִּי עִקַּר שֵׁם שְׁלִיחוּת הוּא רַק בִּבְחִינַת מָקוֹם שֶׁשָּׁם שַׁיָּךְ שְׁלִיחוּת שֶׁיּוֹשֵׁב בִּמְקוֹמוֹ וְשׁוֹלֵחַ הַשְׁלִיחַ לְמָקוֹם אַחֵר. וְשָׁם יֵשׁ אֵיזֶה שִׁנּוּי וְהַרְחָקָה בֵּין הַמְשַׁלֵּחַ לְהַשְׁלִיחַ, אֲבָל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּשָׁרְשׁוֹ נִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהַשָּׁלִיחַ נִשְׁלָח לְשָׁם הוּא שָׁם גַּם כֵּן, כִּי כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִין בּוֹ, כִּי הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁאָמַר לְאִיּוֹב (איוב לח), "הַתְּשַׁלַּח בְּרָקִים וְיֵלְכוּ וְיֹאמְרוּ לְךָ הִנֵּנוּ". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁאֵינָם צְרִיכִים לַחֲזֹר אֵלָיו לְהָשִׁיב לוֹ תְּשׁוּבָה, רַק מִמְּקוֹמָם שֶׁנִּשְׁתַּלְּחִים לְשָׁם הֵם אוֹמְרִים הִנֵּנוּ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ, כִּי כָּל הַמְקוֹמוֹת כְּלוּלִין בּוֹ, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ. וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא בִּבְחִינָה זֹאת, בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַשָּׁלִיחַ נִשְׁתַּלֵּחַ לְשָׁם, הוּא שָׁם גַּם כֵּן וְעַל כֵּן אָמְרִינָן בְּכָל הַתּוֹרָה שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ, כִּי מַה שֶּׁהַשָּׁלִיחַ עוֹשֶׂה, נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עוֹשֶׂה, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַשָּׁלִיחַ נִשְׁתַּלֵּחַ לְשָׁם הוּא גַּם כֵּן שָׁם, כִּי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכָל מְקוֹמוֹת הָעוֹלָם כְּלוּלִין בּוֹ וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהַשָּׁלִיחַ נִשְׁתַּלֵּחַ שָׁם, הוּא גַּם כֵּן שָׁם וְעַל כֵּן שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן אֵין שְׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵרָה, כִּי עַל יְדֵי עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מִתְרַחֵק מִבְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִבְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, כִּי הָאָדָם מִצַּד שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ הוּא בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁמִּשָּׁם חֲצוּבָה נִשְׁמָתוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל שָׁם בְּשָׁרְשׁוֹ אֵין שַׁיָּךְ מְצִוָּה וַעֲבֵרָה, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה בָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא וְעַל כֵּן נִשְׁתַּלַּח הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא

בִּבְחִינַת זְמַן וּמָקוֹם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה. וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, כִּי עַל יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה הוּא מְחַבֵּר וּמְקַשֵּׁר וּמַעֲלֶה בְּחִינַת הַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וּלְהֶפֶךְ עַל יְדֵי כָּל עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם הוּא נִפְסָק וְנִתְרַחֵק, חַס וְשָׁלוֹם, מִבְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְנוֹפֵל תַּחַת הַמָּקוֹם הַגַּשְׁמִי, חַס וְשָׁלוֹם, עַד אֲשֶׁר יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְאָז יַחֲזֹר וְיַעֲלֶה וְיִכָּלֵל בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בִּבְחִינַת גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין שְׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵרָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי עֲבֵרָה נִתְרַחֵק, חַס וְשָׁלוֹם, מִבְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין בּוֹ דִּין שְׁלִיחוּת לוֹמַר שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחָמַת שֶׁהָאָדָם בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל לִדְבַר עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַחֵק מִבְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין בּוֹ דִּין שְׁלִיחוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן אֵין שְׁלִיחוּת לְעַכּוּ"ם, כִּי הָעַכּוּ"ם בְּוַדַּאי אֵין בּוֹ כֹּחַ לְהַגְבִּיהַּ בְּחִינַת הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּזֶה הָעוֹלָם. אֲבָל הָעַכּוּ"ם אֵין לוֹ כֹּחַ לָזֶה, עַל כֵּן אֵין בּוֹ דִּין שְׁלִיחוּת. וְכֵן אֵין שְׁלִיחוּת לְקָטָן, כִּי קָטָן אֵין בּוֹ דַּעַת וְאִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל וּלְהִתְאַחֵז בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם עַד שֶׁזּוֹכִין לִשְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִתְאַחֵז בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַקָּטָן שֶׁאֵין בּוֹ הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת, עַל כֵּן אֵין כֹּחַ לְהַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ עַל יָדוֹ הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל כֵּן אֵין בּוֹ דִּין שְׁלִיחוּת. כִּי עִקַּר דִּין שְׁלִיחוּת מַה שֶּׁאָמְרִינָן בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ הוּא רַק מַה שֶּׁהָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם עַל יְדֵי כָּל עֲבוֹדָתוֹ הוּא מַעֲלֶה וּמַגְבִּיהַּ הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי זֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיַּגְבִּיהַּ וְיַעֲלֶה הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וְזֶה אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל יְדֵי קִיּוּם תּוֹרָה וּמִצְוֹות. וְכֵן אֶפְלוּ עַל יְדֵי עֲבוֹדוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אִם עוֹשִׂין אוֹתָם עַל פִּי הַתּוֹרָה, כְּגוֹן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבְּכֻלָּם יֵשׁ תּוֹרָה, כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מִצְוֹות וְדִינֵי הַתּוֹרָה וּכְשֶׁעוֹשִׂין אוֹתָם עַל פִּי הַתּוֹרָה מַגְבִּיהַּ עַל יָדָם גַּם כֵּן הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וּמֵחָמַת זֶה אַמְרִינָן שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת:

לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם הַשָּׁלִיחַ וְהַמְשֻׁלָּחַ אֶחָד וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהַגְבִּיהַּ הַמָּקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּגוֹן לִדְבַר עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ

כְּשֶׁהַשָּׁלִיחַ קָטָן אוֹ עַכּוּ"ם, אֲזַי נִתְבַּטֵּל דִּין שְׁלִיחוּת וְכַנַּ"ל כִּי בִּבְחִינַת מָקוֹם, הַשָּׁלִיחַ רָחוֹק הַרְבֵּה מֵהַמְשַׁלֵּחַ, כִּי רַב הַמָּקוֹם. וְעִקַּר דִּין שְׁלִיחוּת בְּיִשְׂרָאֵל הוּא מֵחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁעוֹשִׂין עַל פִּי הַתּוֹרָה הֵם מַעֲלִין הַמָּקוֹם לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכֻלָּם נִכְלָלִים שָׁם בְּאַחְדוּת פָּשׁוּט, עַל כֵּן בְּכָל הַתּוֹרָה שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהַשָּׁלִיחַ נִשְׁתַּלֵּחַ לְשָׁם, הוּא שָׁם גַּם כֵּן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתְשַׁלַּח בְּרָקִים וְיֵלְכוּ וְיֹאמְרוּ לְךָ הִנֵּנוּ וְכַנַּ"ל:

חלק ה

כִּי כְּלַל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת שְׁלִיחוּת, כִּי הָאָדָם נִשְׁתַּלַּח מִלְמַעְלָה מִמָּקוֹר שֶׁנֶּחְצָבָה נִשְׁמָתוֹ מִשָּׁם מִבְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, וְיָרַד לָזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּמָקוֹם וּבִזְמַן וְנִתְלַבֵּשׁ בָּזֶה הַגּוּף שֶׁלּוֹ. וְכָל עֲבוֹדָתוֹ בְּתוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הוּא שֶׁיָּזֶכֶּה לָשׁוּב לַמָּקוֹר שֶׁנֶּחְצְבָה נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ מִשָּׁם, שֶׁהוּא שֶׁיְחֻזַּר וְיַעֲלֶה מֵהַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא כָּל הָעֲבוֹדָה בְּשֵׁם שְׁלִיחוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "מָה אָשִׁיב שִׁלְחֵי דָבָר". כִּי עִקַּר שֵׁם שְׁלִיחוּת הוּא כְּשֶׁשּׁוֹלְחִין לְמָרְחַקִּים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עִנְיַן הָאָדָם שֶׁנִּשְׁלַח מִלְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, לִבְחִינַת מָקוֹם הַגַּשְׁמִי וְעַל כֵּן זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם שְׁלוּחִים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן נ"ה בְּסוֹפוֹ, וּבְגִין דָּא שְׁלִיחָא לְעֵלָּא מט"ט וְכַמָּה מָמָנָן דִּתְחוֹת יַדֵּהּ דְּאָנוּן שְׁלִיחָן דִּשְׁכִינְתָּא וְכוּ'. וּבְתִקּוּן נ"ז, וְהָכִי כָּל שְׁמָהָן כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵהּ וְהָכִי כָּל מַלְאָךְ אִישְׁתְּנֵי שְׁמֵהּ כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵהּ וְכוּ' וּלְכָל שְׁלִיחוּתָא וּשְׁלִיחוּתָא דִּילְהוֹן אִית רִגְעָא וּשְׁעָתָא יְדִיעָא וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּעַצְמוֹ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית בְּכָל עֵת, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁשּׁוֹלֵחַ אֵיזֶה מַלְאָךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַמַּלְאָךְ הוֹלֵךְ לְשָׁם ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן שָׁם, וְהָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא לְבַדּוֹ בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּעַצְמוֹ בְּלֹא סִיּוּעַ הַמַּלְאָכִים כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "נוֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי רוֹקַע הָאָרֶץ מִי אִתִּי". כִּי הַמַּלְאָכִים לֹא נִבְרְאוּ עַד יוֹם שֵׁנִי', כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ, מִיכָאֵל מָתַח בַּדְּרוֹם וְגַבְרִיאֵל בַּצָּפוֹן. וּכְמוֹ שֶׁבָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם לְבַדּוֹ בְּלֹא הַמַּלְאָכִים, כֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהַנְהִיג עוֹלָמוֹ לְבַדּוֹ בְּלִי שְׁלִיחוּת הַמַּלְאָכִים אַךְ עִקַּר מַה שֶּׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְאָכִים וְשׁוֹלְחָם בִּשְׁלִיחוּתוֹ לְהַנְהִיג הָעוֹלָם לִפְעָמִים, הָעִקָּר הוּא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא רַק בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. כִּי אִם הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ לְבַדּוֹ תָּמִיד וְהָיוּ הַכֹּל רוֹאִין הַנְהָגָתוֹ בְּכָל עֵת, הָיָה מִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי וְהָיָה מִתְבַּטֵּל מְקוֹם הָעוֹלָם, כִּי הָיוּ מִתְבַּטְּלִים בְּמציאוּת, כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה שְׁרְשָׁהּ נִמְשָׁךְ רַק מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁצִּמְצֵם אֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁנִּתְהַוָּה חָלָל הַפָּנוּי כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם

לָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁצִּמְצֵם וְהֶעְלִים חָכְמַת יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ וְנָתַן מָקוֹם לְטוֹעִים לִטְעוֹת עַל יְדֵי הַקֻּשְׁיוֹת וְהַסְתָּרַת הַיְדִיעָה הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁנִּתְהַוָּה עַל יְדֵי תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ בְּחִירָה לִבְחֹר בְּטוֹב אוֹ בְּרָע, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הָרַע שָׁרְשׁוֹ מִכְּפִירוֹת, כִּי הַיֵּצֶר הָרַע נִקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת, שֶׁנִּמְשָׁכִין כֻּלָּם מֵהַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי, וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלִין וְנֶאֱחָזִין כָּל כֻּחוֹתָם שֶׁל כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת. (וְכַמּוּבָא כָּל זֶה אָצְלֵנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת עַיֵּן שָׁם). וְעִקַּר הִתְהַוּוּת מְקוֹם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי חָלָל הַפָּנוּי שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בְּתִחִלַּת הָעֵץ חַיִּים:

וְעַל כֵּן אִם הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּה הַנָּהָגָתוֹ וְהַשְׁגָּחָתוֹ תָּמִיד שֶׁהָיוּ הַכֹּל רוֹאִין שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מַנְהִיג וּמַשְׁגִּיחַ בָּעוֹלָם, הָיָה מִתְבַּטֵּל הַצִּמְצוּם וְהַהֶסְתָּרָה שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי וְהָיְתָה מִתְבַּטֶּלֶת הַבְּחִירָה וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. עַל כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁבָּרָא הָעוֹלָם בְּעַצְמוֹ בְּיוֹם רִאשׁוֹן, בָּרָא אַחַר כָּךְ תֵּכֶף בְּיוֹם שֵׁנִי הַמַּלְאָכִים בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם, כִּי הַמַּלְאָכִים נִבְרְאוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ שְׁלוּחִים, כְּבָיְכוֹל, בֵּינוֹ וּבֵין הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּנְהִיג הָעוֹלָם עַל יָדָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְאוּ הַכֹּל הַנָּהָגָתוֹ בְּעַצְמוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה וְכַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת גַּם כְּשֶׁמַּנְהִיג הָעוֹלָם עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְאָךְ שֶׁמְּשָׁם אֶחִיזַת הַנְהָגַת הַטֶּבַע, שֶׁמְּשָׁם כָּל הַטָּעוּתִים שֶׁל כָּל הַכּוֹפְרִים וְהַמְחַקְרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, בֶּאֱמֶת גַּם אָז מַנְהִיג הוּא יִתְבָּרַךְ הָעוֹלָם בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ בְּעַצְמוֹ, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם נִשְׁתַּלְּחִים לְשָׁם, שָׁם הוּא בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן, כְּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת הַתְּשַׁלַּח בָּרָקִים וְיֵלְכוּ וְיֹאמְרוּ לְךָ הִנֵּנוּ וְכַנַּ"ל, רַק שֶׁפְּעֻלַּת הַמַּלְאָךְ הוּא שֶׁעַל יָדוֹ, כְּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ מַעְלִים וּמַסְתִּיר עַצְמוֹ בִּפְנֵי הָעוֹלָם עַד שֶׁאֵין רוֹאִין הַנָּהָגָתוֹ בְּעַצְמוֹ, אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ תָּמִיד, רַק שֶׁעַל יְדֵי הַמַּלְאָכִים, שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת הַטֶּבַע, מַסְתִּיר הַנְהָגָתוֹ בְּעַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה. וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה, כְּדֵי שֶׁיִּבְחֹר בַּטּוֹב שֶׁיַּמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת וְיַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל הַנְהָגַת הָעוֹלָם עַל יָדוֹ לְבַד, וְהַנְהָגַת הַטֶּבַע, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְאָךְ, הַכֹּל עַל יָדוֹ לְבַד, רַק שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַעְלִים וּמַסְתִּיר עַצְמוֹ שָׁם בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְעַל כֵּן יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים מֵאַחַר שֶׁהֵם מַאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְבַדּוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם מֵאַיִן לְיֵשׁ וְהוּא לְבַדּוֹ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ וְהַמַּלְאָכִים הֵם רַק שְׁלוּחִים מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְגַם בְּמָקוֹם שֶׁנִּשְׁתַּלְּחִים לְשָׁם גַּם שָׁם הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְעִקַּר שְׁלִיחוּתָם הוּא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁהֵם זוֹכִים לְהַשִּׂיג כָּל זֶה בֶּאֱמֶת, עַל כֵּן בְּוַדַּאי יִהְיֶה לָהֶם מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים שֶׁלֹּא נִבְרְאוּ אֶלָּא בִּשְׁבִילָם, בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, וּמֵאַחַר שֶׁזָּכוּ לִשְׁבֹּר הַבְּחִירָה וְלִבְחֹר בַּטּוֹב לִדְבֹּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵם גְּבוֹהִים מֵהַמַּלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ בִּשְׁבִילָם וְעַל כֵּן יִמְשְׁלוּ עֲלֵיהֶם.:

וְעַל כֵּן הַמַּלְאָכִים מִתְקַנְּאִים בְּאִישׁ כָּזֶה שֶׁיִּמְשֹׁל עֲלֵיהֶם וְרוֹצִים לְדָחְפוֹ, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְקַנְּאוּ בּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה, כִּי עִקַּר בְּחִירָתוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַלְאָךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָעֻצָּה שֶׁיֹּאחַז בְּשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הַטָּעוּת שֶׁבָּא עַל יְדֵי שִׁלּוּחוּת הַשְּׁלוּחִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְאָכִים, כִּי כְּשֶׁאוֹחֲזִין בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, שָׁם יוֹדְעִים שֶׁגַּם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַשְּׁלוּחִים נִשְׁתַּלְּחִים, שָׁם הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת הַתְּשַׁלַּח בָּרָקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד, בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ עוֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ בָּרְכוּ ה' כָּל צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ", בָּרְכוּ ה' כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁדָּוִד מוֹדִיעַ וּמְגַלֶּה לְהָעוֹלָם הָאֱמֶת שֶׁכָּל הַנְהָגַת הָעוֹלָם עַל יָדוֹ בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם תְּחִלָּה, "ה' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה", הַיְנוּ שֶׁמַּלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְהוּא בְּעַצְמוֹ מֶלֶךְ מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל בְּכָל עֵת, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' וְכָל מְקוֹם הָעוֹלָם כָּלוּל בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל הַנְהָגָתוֹ עַל יָדוֹ. וְזֶהוּ "ה' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ". בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, כִּי כָּל מְקוֹמוֹת הָעוֹלָם כְּלוּלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְהַמַּלְאָכִים הֵם רַק שְׁלוּחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן גַּם הַמַּלְאָכִים בְּעַצְמָם צְרִיכִים לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת אֶת ה' שֶׁבָּרָאָם וּמַנְהִיג הָעוֹלָם עַל יָדָם וְזֶהוּ, "בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו וְכוּ' בָּרְכוּ ה' כָּל צְבָאָיו וְכוּ'". כִּי הֵם רַק מְשָׁרְתָיו עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ עוֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ וְכוּ'. וְזֶהוּ, "בָּרְכוּ ה' כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ", 'בְּכָל מְקוֹמוֹת' דַּיְקָא, שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע שֶׁבְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ, כִּי כָּל הַמְּקוֹמוֹת כְּלוּלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהַמַּלְאָכִים הֵם רַק שְׁלוּחִים בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כֻּלָּם צְרִיכִים רַק לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת אֶת ה' אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל זֶה הַמִּזְמוֹר מְדַבֵּר מִזֶּה הָעִנְיָן הַמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ דָּן אוֹתָנוּ בְּרַחֲמִים לְכַף זְכוּת תָּמִיד מֵחֲמַת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהוּא יוֹדֵעַ אֶת הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה הַמִּזְמוֹר מְדַבֵּר מִגֹּדֶל חֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:

"בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכוּ'", "בָּרְכִי נַפְשִׁי וְכוּ'" וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו הַסֹּלֵחַ וְכוּ' הָרוֹפֵא וְכוּ' וְכוּ' כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ וְכוּ'. כִּרְחוֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת פִּשָּׁעֵינוּ כְּרַחֵם וְכוּ'". וְכָל זֶה מֵחֲמַת כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנַחְנוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ יִצְרֵנוּ, כִּי הוּא יוֹדֵעַ מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְזֶהוּ "זָכוּר כִּי עָפָר אֲנַחְנוּ". כִּי עָפָר בְּחִינַת תַּכְלִית גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל אָדָם יוֹרֵד לָזֶה הָעוֹלָם לְמָקוֹם עָפָר הַגַּשְׁמִי וְכָל אֶחָד יָרַד לְמָקוֹם שֶׁיָּרַד כְּפִי מְקוֹמוֹ וְה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מָקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד

וְאֶחָד, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל כֵּן הוּא דָּן אוֹתָנוּ לְכַף, זְכוּת תָּמִיד וּמְרַחֵם עָלֵינוּ בְּכָל מִינֵי רַחֲמָנוּת כְּמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם מְקוֹמָם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנַחְנוּ, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ וְזוֹכֵר הֶעָפָר שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ יִצְרוֹ הָרַע. וְעַל כֵּן הוּא מְרַחֵם עָלֵינוּ תָּמִיד וְדָן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדֵּק תְּחִלָּה "כִּגְבוֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ וְכוּ' גָּבַר חַסְדּוֹ וְכוּ' כִּרְחוֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק וְכוּ'", כִּי זֶה בְּחִינַת כְּלַל הַמָּקוֹם שֶׁגָּדְרוּ הַגְּבָהוּת וְהַשֶּׁטַח, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּבוֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ וּרְחוֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ כְּלַל הַמָּקוֹם שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹבְרִין בּוֹ שֶׁהוּא בֵּין שָׁמַיִם לָאָרֶץ וּבֵין מִזְרָח לַמַּעֲרָב, כְּמוֹ כֵן גָּבַר חַסְדּוֹ עָלֵינוּ וּכְמוֹ כֵן מַרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת פְּשָׁעֵינוּ, מֵחֲמַת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם יוֹדֵעַ אֶת גַּשְׁמִיּוּת וַעֲכִירַת הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל כֵּן הוּא דָּן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת תָּמִיד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמַךְ לָזֶה, "ה' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ וְכוּ' בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו וְכוּ'" עַד שָׁמְסַיֵּם, "בְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ", כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהָעֲצָה לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן בָּזֶה הַמָּקוֹם הַמְגֻשָּׁם שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, לֵידַע שֶׁכָּל הַנְהָגָתוֹ עַל יָדוֹ בְּעַצְמוֹ וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל, כִּי הַטֶּבַע נִמְשָׁכֶת מֵהַמַּלְאָכִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַלְבִּישׁ וּמַסְתִּיר הַנְהָגָתוֹ בָּהֶם בְּשִׁבְיל הַבְּחִירָה וְעַל כֵּן הֵם בְּעַצְמָם מְחַיְּבִים לְהוֹדוֹת אֶת ה', כִּי הַכֹּל עַל יָדוֹ בְּעַצְמוֹ, כִּי בְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל כֵּן בְּכָל הַתּוֹרָה שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עַל פִּי הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיְקַשֵּׁר מְקוֹמוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם שָׁרְשׁוֹ וְעַל כֵּן שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ בְּוַדַּאי, כִּי לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם נִתְבַּטֵּל הַשְׁלִיחוּת בְּחִינַת מַלְאָךְ, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ'. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהַשְׁלִיחַ נִשְׁתַּלֵּחַ לְשָׁם, שָׁם הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ וְעַל כֵּן שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת הָעֲבוֹדָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁלֹּא יְבַלְבֵּל אוֹתוֹ גַּשְׁמִיּוּת מְקוֹמוֹ שֶׁנִּשְׁתַּלַּח לְשָׁם מִלְּמַעְלָה, לְהַעֲלוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹשֶׂה עַל יְדֵי שְׁלִיחַ שֶׁשָּׁם נֶאֱחָז גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַשְׁלִיחוּת בִּבְחִינַת מָקוֹם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה מִמִּכְשׁוֹל, חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן מִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ:

חלק ז

וְעַל כֵּן בַּתְּפִלָּה עִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ דַּיְקָא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, דְּהַיְנוּ הַחַזָּן, שֶׁהוּא שְׁלִיחַ צִבּוּר, כִּי עִקַּר כְּלִלְיוּת בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן שָׁם אֵין חֶשְׁשׁ מִכְּשׁוֹל עַל יְדֵי הַשְׁלִיחַ מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה

עִקַּר הָעֲלִיָּה וְהַהִתְקַשְּׁרוּת לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בַּתְּפִלָּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁמּוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן, כִּי כָּל הַשְׁלוּחִים כָּל שְׁלִיחוּתָם הוּא בְּמָקוֹם, כִּי זֶה עִקַּר שֵׁם שְׁלִיחוּת שֶׁנִּשְׁתַּלְּחִין מִמָּקוֹם לְמָקוֹם כַּנַּ"ל. אֲבָל הַשָּׁלִיחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא הַשְׁלִיחַ צִבּוּר כָּל שְׁלִיחוּתוֹ הוּא מִמָּקוֹם, לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי הַתְּפִלָּה הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ וְכוּ', כִּי עִקַּר קְבִיעַת מָקוֹם הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְקַשֵּׁר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם מְקַשֵּׁר מְקוֹמוֹ לְשָׁם, הוּא נָע וָנָד בָּאָרֶץ, כִּי הָאָדָם הוּא גֵּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְאֵין לוֹ שׁוּם קְבִיעוּת מָקוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ וְכוּ'". וְעַל כֵּן נִקְרָא תָּמִיד "הוֹלֵךְ", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת יב), "כִּי הוֹלֵךְ הָאָדָם אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ", וְאֵין לוֹ שׁוּם מְנוּחָה וּקְבִיעוּת מָקוֹם כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקַשֵּׁר מְקוֹמוֹ בְּכָל עֵת בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם עִקַּר קְבִיעוּת מָקוֹם, כִּי שָׁם עִקַּר הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל כֵּן אָמַר דָּוִד "נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה וְכוּ'". כִּי הָאָדָם תָּמִיד נָע וָנָד בָּאָרֶץ הַזֹּאת כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "בַּה' חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרִי לְנַפְשִׁי נֹדִי". כִּי כְּשֶׁאֲנִי חוֹסֶה בַּה', שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שׁוּב אֵינָכֶם יְכוֹלִים לוֹמַר לְנַפְשִׁי נֹדִי. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁאָדָם חוֹסֶה בַּה' יִתְבָּרֵךְ וּמִתְפַּלֵּל אֵלָיו יֵשׁ לוֹ קְבִיעוּת מָקוֹם, כִּי נִתְקַשֵּׁר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם עִקַּר קְבִיעוּת מָקוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה 'כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ', שֶׁקּוֹבֵעַ הַמָּקוֹם לִתְפִלָּתוֹ, שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמַעֲלֶה וְקוֹבֵעַ הַמָּקוֹם אֶל הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנִּזְכַּר לְעֵיל, עַל יְדֵי זֶה 'אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ'. כִּי אַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּתַח דֶּרֶךְ הַתְּפִלָּה בָּעוֹלָם, כִּי הָיָה נָדִיב לֵב הָרִאשׁוֹן. וְכָל עֲבוֹדָתוֹ הָיָה עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתְּחָלַת בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁבַּתְּפִלָּה מַתְחִילִין אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וּבוֹ דַּיְקָא חוֹתְמִין מָגֵן אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָכוֹל, יְהֵיוּ חוֹתְמִין בְּכֻלָּן וְכוּ'? כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּפִלָּה בָּעוֹלָם וְעַל כֵּן הוּא זָכָה לִמְצֹא קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּזֹּהַר, תְּקִיל בְּתִיקְלָא עַד דְּאִתְגַּלְיָא לֵיהּ. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהָעִקַּר בִּירוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁהוּא נְקֻדַּת מְקוֹם הָעוֹלָם, כִּי שָׁם כְּלוּלִים כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כִּי מִשָּׁם יוֹצְאִין צִנּוֹרוֹת לְכָל מְקוֹמוֹת שֶׁל כָּל מְדִינוֹת הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ כָּל פֶּרִי" (קֹהֶלֶת ב), וְעַל כֵּן שָׁם עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה, כִּי דֶּרֶךְ שָׁם מְקֻשָּׁרִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי כָּל מְקוֹמוֹת הָעוֹלָם נִכְלָלִין שָׁם בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בִּנְקֻדָּה אַחַת, עַד שֶׁנִּכְלָלִין עַל

יְדֵי זֶה לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּשֵׁם "מָקוֹם", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' וְכוּ'". וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם:

"וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק וְכוּ' וַיָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ'". כִּי שָׁם עִקַּר הַמָּקוֹם בֶּאֱמֶת מֵאַחַר שֶׁשָּׁם מִקַּשְׁרִין הַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם עִקַּר קְבִיעוּת מָקוֹם כַּנַּ"ל. כִּי לְהֵפֶךְ מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר הַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם עַל יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בַּתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְנִכְנָס בּוֹ אֵיזֶה כְּפִירוֹת, חַס וְשָׁלוֹם נֶאֱמַר בּוֹ, "כִּי כָּל שֶׁלְּחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם" (יְשַׁעְיָה כח). כִּי אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם מָקוֹם כְּלָל. וְעַל כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ נִקְרָא בְּשֵׁם מָקוֹם בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת הָעֲקֵדָה שֶׁצִּוָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְהַעֲלוֹת אֶת יִצְחָק עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְאַחַר כָּךְ אָמַר לוֹ, "אַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה וְכוּ'". כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת דִּין קָשֶׁה, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁמִּתְקֵף הַדִּינִים בְּיוֹתֵר אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקָן כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְשָׁם דִּנִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְכַף זְכוּת לְפִי מְקוֹמוֹ בְּבְחִינַת אַל תְּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה בְּהֶכְרֵחַ לְהַעֲלוֹת אֶת יִצְחָק עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה שֶׁהוּא מְקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁשָּׁם דַּיְקָא עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַעֲלִיָּה לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁעָלָה לְשָׁם תֵּכֶף נִמְתַּק הַדִּין הַקָּשֶׁה עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן תֵּכֶף אָמַר לוֹ, "אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ וְכוּ' וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה וְכוּ'". כִּי כְּבָר נִמְתַּק הַדִּין עַל יְדֵי הָעֲלִיָּה לְבַד עַל יְדֵי שֶׁעָלָה לְבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם דִּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְשָׁם נִמְתַּק הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁל בְּחִינַת יִצְחָק כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהֵשִׁיב לְאַבְרָהָם שֶׁהָיָה קָשֶׁה לוֹ הָעִנְיָן הַזֶּה מְאֹד, וְאָמַר, "אֲפָרֵשׁ שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ, אֶתְמוֹל אָמַרְתָּ לִי וְכוּ'. וְאָז הֵשִׁיב לוֹ, לֹא אָמַרְתִּי לְךָ אֶלָּא לְהַעֲלוֹת, אַסְקְתֵּיהּ אַחְתֵּיהּ". הֵינוּ שֶׁכָּל כַּוָּנָתִי מִתְּחִלָּה הָיָה רַק שֶׁתַּעֲלֶהוּ לְשָׁם, לְהַר הַמּוֹרִיָּה, שֶׁשָּׁם מְקוֹם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁשָּׁם מִתְקַשְּׁרִין לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַסְקְתֵּיהּ אַחְתֵּיהּ, כִּי תֵּכֶף נִמְתַּק הַדִּין שֶׁל יִצְחָק עַל יְדֵי בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה דִּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת כְּפִי מְקוֹמוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בִּבְחִינַת הָעֲקֵדָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִין, "וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ וְכוּ' תִּזְכּוֹר". וְתוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁל אַיִל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה שֶׁל עֲקֵדַת יִצְחָק שֶׁהָיְתָה הַהַמְתָּקָה עַל יְדֵי שֶׁעָלָה בִּמְקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁשָּׁם נִמְתְּקִין הַדִּינִים הַקָּשִׁים, שֶׁזֶּהוּ כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל יְדֵי שֶׁאָז ה'

יִתְבָּרַךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְרוֹאֶה וּמְסַתֵּכֵל עַל מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל יְדֵי זֶה דָּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק ט

וְעַל כֵּן הַתְּפִלָּה עִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ דַּיְקָא עַל יְדֵי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר, כִּי עַל יְדֵי זֶה הַשְׁלִיחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא הַשְׁלִיחַ צִבּוּר, מְתַקְּנִין וּמַמְתִּיקִין וּמַעֲלִין כָּל הַפְּגָמִים הַנִּמְשָׁכִים עַל יְדֵי בְּחִינַת הַהַנְהָגָה עַל יְדֵי שְׁלִיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַטָּבַע, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַפְּגָמִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁעַל יָדוֹ שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, עַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין הַטֶּבַע, כִּי הַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה הַטֶּבַע. נִמְצָא, שֶׁהַשְׁלִיחַ צִבּוּר מְבַטֵּל הַהַנְהָגָה עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטֶּבַע, עַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי שְׁלִיחַ בְּבְחִינַת אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ:

חלק י

אֲבָל אֵין הַשְׁלִיחַ צִבּוּר עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל כִּי אִם בַּעֲשָׂרָה, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל הֵם כְּלוּלִים מִכָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי 'אַכָּל בי עֲשָׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא וְהַשְׁכִינָה הִיא שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הָעֲמֻסִים מִנִּי בָטֶן וְכוּ'". כִּי עֲשָׂרָה הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי מִנְיַן עֲשָׂרָה הֵם כְּנֶגֶד עֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם, מְלָכִים, צַדִּיקִים, חוֹזִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִי זֹהַר בִּתְחִלָּתוֹ, וּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל מְלָכִים צַדִּיקִים חוֹזִים וְכוּ' וְחוֹשֵׁב שָׁם עֶשֶׂר בְּחִינוֹת. וְזֶה בְּחִינַת אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם וְכוּ' וְחוֹשֵׁב שָׁם עֶשֶׂר בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִגָּדוֹל עַד קָטָן, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת אַתֶּם נִצָּבִים, אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה, כִּי שָׁם עִקַּר הָעֲמִידָה, עִקַּר הַמָּקוֹם בְּחִינַת הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לְתְפִלָּתוֹ, מֵחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה מִתְקַשְּׁרִין לְמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֲמִידָה וְהַקְּבִיעוּת מָקוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ עֲשָׂרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אָז הַשְׁלִיחַ צִבּוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה, כִּי אָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַשְׁלִיחַ צִבּוּר לְהִתְקַשֵּׁר לְשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה כָּל הַמְקוֹמוֹת לְמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁשָּׁם הַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים כַּנַּ"ל, וְנִמְשָׁכִים רַחֲמִים גְּדוֹלִים רַחֲמִים רַבִּים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וּלְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים. וְזֶה בְּחִינַת 'אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים' שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת עַל יְדֵי זֶה כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, לְכָלְלָם בְּמָקוֹם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְקוֹמָן שֶׁל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, וְדֶרֶךְ שָׁם עוֹלִין לְבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְשָׁם עוֹלִין וְנִכְלָלִין בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים, עִקַּר כַּפָּרַת הֶעָוונוֹת שֶׁהֵיָה עַל יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּמָקוֹם קָרְבָּן. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין דַּיְקָא כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל יְדֵי

שֶׁמַּעֲלִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד, עַל יְדֵי מְקוֹמוֹת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמַּזְכִּירִין, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין בִּתְחִלָּה פָּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ' שֶׁהָיָה דָּמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל בֵּין הַבַּדִּים שֶׁהוּא בִּמְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז הַשְׁלִיחַ צִבּוּר מוֹצִיא בְּיוֹתֵר אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דֵּעוֹת שֶׁאָז הַשְׁלִיחַ צִבּוּר מוֹצִיא אֲפִלּוּ אֶת הַבָּקִי וְכוּ', כִּי אָז עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת לִבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְעַל כֵּן אָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַשְׁלִיחַ צִבּוּר בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁיִּהְיֶה הָגוּן בְּיוֹתֵר, בִּפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר צָרִיךְ לִהְיוֹת מֻבְחָר שֶׁבְּעֲדָה שֶׁיּוּכַל לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה. עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לֵירֵד לְתוֹךְ עֹמֶק מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַצִּבּוּר הַמִּתְפַּלְּלִין עִמּוֹ, וּלְהַעֲלוֹתָם מִשָּׁם לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים מֵעֲלֵיהֶם עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּקְרָא הַשְׁלִיחַ צִבּוּר, יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה, 'יוֹרֵד' דַּיְקָא בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', כַּמּוּבָא. כִּי בִּבְחִינַת מָקוֹם שָׁם יֵשׁ כַּמָּה עֲמָקִים עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁיָּרְדוּ בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם וְתַאֲוֹותֵיהֶם לְעֹמֶק גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם בְּיוֹתֵר. וְהָעִקָּר שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יִצְעַק לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק מְקוֹמוֹ בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה' עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם. וְיִפֶּן אֵלָיו בְּרַחֲמָיו מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁשָּׁם מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְרַחֵם עָלָיו וְיִדְיַן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ כְּלַל כַּוָּנוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז צְרִיכִין לָזֶה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה עֲמָקִים וְכוּ', וּכְנֶגֶד זֶה הוּא בְּחִינַת מִנְיַן עֲשָׂרָה הַמִּתְפַּלְּלִין שֶׁאָז אוֹמְרִים דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי אָז יְכוֹלִין לֵירֵד לְתוֹךְ כָּל מִינֵי עֲמָקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם שֶׁנִּפַּל לְשָׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁשָּׁם דָּנִים הַכֹּל בְּרַחֲמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְכוּ' קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ'. זֶה בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. 'קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבֵד גְּבוּרְתֵּהּ'-זֶה בְּחִינַת הַמָּקוֹם. 'קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא'-זֶה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וַעֲלִיַּת הַמָּקוֹם לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁאָז יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל לְעוֹלָם וָעֶד. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁמְּסַיֵּם אַחַר כָּךְ, "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהָאָרֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּקוֹם הוּא מָלֵא מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל חִיּוּת וְקִיּוּם הַמָּקוֹם שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הוּא רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בִּבְחִינַת תּוֹלָה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בְּשִׂכְלֵנוּ הַמְגֻשָּׁם, רַק אָנוּ

מַאֲמִינִים בָּזֶה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְזֶהוּ, "בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ", 'מִמְּקוֹמוֹ' דַּיְקָא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁמִּמֶּשָּׁם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְהַבְּרָכוֹת הַכְּלוּלִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת שֶׁהַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הִיא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁהוּא נְקֻדַּת מְקוֹם הָעוֹלָם, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם נִכְלָל מְקוֹם הָעוֹלָם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים, כִּי עַל יְדֵי הַהֲלִיכָה וְהַנְּסִיעָה שֶׁכָּל אֶחָד הוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ מִמְּקוֹמוֹ לְהַצַּדִּיק עַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה מְקוֹמוֹ, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּבְחִינַת 'וְכִסֵּא כָבוֹד יְנֻחֲלֵם' וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִין וְהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים, בִּפְרָט קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹכֵב הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשָׁם הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי שָׁם מְנוּחַת הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת 'יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם'. וְעִקַּר מְנוּחַת הַצַּדִּיק הוּא כְּשֶׁמְּקֻשָּׁר וְנִכְלָל בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שָׁם בִּמְקוֹם גְּנִיזַת הַצַּדִּיק זוֹכֶה כָּל אֶחָד שֶׁיִּרְחֲמוּ עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְיָדוּנוּ אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הַקּוֹל הוּא בְּחִינָה גָּבוֹהַּ מְאֹד וְעַל יָדוֹ יוֹצְאִין מִבְּחִינַת מָקוֹם, לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּגַשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם הַקּוֹל מַגִּיעַ לְמֶרְחוֹק מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כִּי שְׁנֵי מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים זֶה מִזֶּה אֵין לָהֶם קֶשֶׁר וְחִבּוּר כִּי אִם עַל יְדֵי הַקּוֹל שֶׁנִּשְׁמָע מִמָּקוֹם זֶה לְמָקוֹם רָחוֹק, כֵּן בְּכָלְלִיּוּת הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּמָקוֹם וּזְמַן, עַל יְדֵי הַקּוֹל יְכוֹלִין לְהַגִּיעַ עַד לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָצֵאת מֵהַמָּקוֹם, לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי הַקּוֹל נִשְׁמָע וּמַגִּיעַ לְמֶרְחוֹק מְאֹד. וְזֶה כָּל בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעוֹסְקִין כָּל יִשְׂרָאֵל בְּקוֹלוֹת שֶׁהוּא קוֹל שׁוֹפָר וְשׁוֹאֲגִין וְצוֹעֲקִין הַרְבֵּה כָּל יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּקוֹל גָּדוֹל, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מִגּוֹ קָלִין וְשָׁאגִין וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל יְדֵי קוֹלוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה, כִּי הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁאָז מַתְחִילִין לְצַעֵק כָּל הַקּוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים. וְזֶה בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', ה' שִׁמְעָה בְקוֹלִי וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא לָשׁוּב מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת רָעִים שֶׁנִּדְחָה וְנִתְעָה לְשָׁם, לָשׁוּב מִשָּׁם לְמְקוֹמוֹ, שֶׁזֶּהוּ הַפֵּרוּשׁ הַפָּשׁוּט שֶׁל תְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ לָשׁוּב לִמְקוֹמוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן לה) שֶׁתְּשׁוּבָה הוּא לָשׁוּב הַדָּבָר לִמְקוֹמוֹ בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאַוְזַדְרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן סג, אִיהוּ רָזָא דִּתְיוּבְתָּא דְּיַחֲזֹר וְיָתוּב הַהוּא דְּרָגָא דְּרָחִיק לֵהּ מֵאַתְרֵהּ דְּיַחֲזֹר לֵהּ לְאַתְרֵהּ וְכוּ'. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם,

שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְשָׁם יְכוֹלִין לָשׁוּב הַכֹּל לִמְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם. וּלְהַגִּיעַ לְשָׁם אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי קוֹלוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁצּוֹעֲקִין לַה' יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹ שֶׁנִּתְעָה לְשָׁם. וְה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ בְּרַחֲמִים וּמַגִּיעַ קוֹלוֹ עַד לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי הַקּוֹל נִשְׁמָע לְמֶרְחוֹק כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְשָׁב מִמְּקוֹמוֹ, לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה' קוֹלוֹת שֶׁתּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהֵם, תשר"ת. כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסוֹפוֹ בְּפֵרוּשׁ הַפָּסוּק תִּקְעוּ וְכוּ' וּמְפֹרָשׁ שָׁם שֶׁשּׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת הַלֵּב וְכוּ'. גַּם שׁוֹפָר בְּחִינַת יִרְאָה וְכוּ', גַּם שׁוֹפָר בְּחִינַת נְבוּאָה, גַּם שׁוֹפָר בְּחִינַת תְּפִלָּה, גַּם שׁוֹפָר בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה חוֹזְרִין כֻּלָּם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה רָאשֵׁי תֵּבוֹת, יוֹבֵל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה קוֹלוֹת שֶׁהֵם תשר"ת הַיּוֹצְאִין מֵהַשּׁוֹפָר, כִּי הַשּׁוֹפָר בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת הַלֵּב, כִּי הַלֵּב בְּחִינַת בִּינָה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא, בִּינָה לִבָּא. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת וּבִינָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַבִּנְיָן, כִּי הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שְׁרָשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּבִינָה, שֶׁהִיא אֵם כָּל חַי בְּחִינַת אֵם לַבִּינָה תִּקְרָא. וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן נו בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב יִשְׂרְאֵלִי, אֵין שַׁיָּךְ אֲצִלּוֹ מָקוֹם כְּלָל וְכוּ', כִּי הוּא בְּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהַלֵּב בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּחִינַת בִּינָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַבִּנְיָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר וּמִשָּׁם יוֹצְאִין הָאַרְבָּעָה קוֹלוֹת תשר"ת כְּנֶגֶד הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם אַחַר כָּךְ שֶׁמְּרַמְּזִים בְּתֵבַת שׁוֹפָר שֶׁהֵם יִרְאָה, וּנְבוּאָה, וּתְפִלָּה, וּמַה שֶּׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה חוֹזְרִין כֻּלָּם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה. כִּי 'תְּקִיעָה' זֶה בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת הַיִּתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ. 'תְּרוּעָה בְּחִינַת נְבוּאָה, בְּחִינַת וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן ח' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, עַיֵּן שָׁם. 'שְׁבָרִים' בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּא וְכוּ'. 'תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה' זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה חוֹזְרִים כֻּלָּם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים וְכוּ' וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם. כִּי בְּכָל עֵשֶׂב וְאִילָן וּבְכָל הַצְּמָחִים וּבְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה בְּכֻלָּם מְלֻבָּשִׁים נְשָׁמוֹת רַבּוֹת כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁשּׁוֹכְחִין לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה חוֹזְרִין כֻּלָּם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, אָז חוֹזְרִין וְנִתְעַלִּין כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּתְגַּלְגְּלוּ בָּהֶם וְשָׁבִין לִמְקוֹמָן וְשֹׁרְשָׁן שֶׁהוּא דְּבַר ה' שֶׁל הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ', שֶׁכָּל הָאוֹבְדִים וְהַנִּדָּחִים, שֶׁהֵם הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּתְגַּלְגְּלוּ, כֻּלָּם חוֹזְרִין לִמְקוֹמָן בְּחִינַת

וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', שֶׁהוּא מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי וְכוּ' נְאֻם ה' אֱלֹהִים מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'". וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה, בְּחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע וְכוּ' וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה חוֹזְרִים כֻּלָּם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל:

חלק טז

נִמְצָא, שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לָצֵאת מִבְּחִינַת מָקוֹם, לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר וְכַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הָאַרְבָּעָה קוֹלוֹת תשר"ת מַמְשִׁיכִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה יַחְזְרוּ כֻּלָּם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין עַצְמָן לְשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת הַחֲצוּבוֹת מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַחֲמִשִּׁי מֵהַזּ' בֶּעטְלִירְס (הַמּוּבָא בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת), שֶׁהִתְפָּאֵר אֶת עַצְמוֹ הַבַּעַל חֲטוֹטָרוֹת בְּעַצְמוֹ גְּדֻלָּתוֹ בְּעִנְיַן מְעוּט מַחֲזִיק אֶת הַמֶּרְכָּבָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מֵעִנְיַן הָאֵילָן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה שָׁרָשִׁים, שֶׁהֵם, יִרְאָה וֶאֱמוּנָה וַעֲנָוָה, וֶאֱמֶת הוּא גּוּף הָאִילָן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ הוּא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים דְּמָזוֹן לְכֻלָּא בֵּהּ תחותוהי תטלל וְכוּ' וּבְעַנְפוֹתֵי וְכוּ'. וְזֶה הָאִילָן, שֶׁהוּא הָעֵץ חַיִּים, הוּא עוֹמֵד תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְדֶרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַנְּשָׁמוֹת לְכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל כִּי מֵהָאִילָן הַזֶּה יוֹצְאִין כָּל הַנְּשָׁמוֹת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כָּל נִשְׁמָתִין מֵאִילָנָא רַבְרְבָא נָפְקִין. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל, שֶׁאָז צְרִיכִין הַכֹּל לָבוֹא אֶל הָאִילָן הַזֶּה וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר הַנַּ"ל, כִּי הַשְּׁלֹשָׁה שָׁרָשִׁים כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם, יִרְאָה וֶאֱמוּנָה, וַעֲנָוָה. וְגוּף הָאִילָן, שֶׁהוּא אֱמֶת, הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה קוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהֵם תשר"ת. תְּקִיעָה זֶה בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת הֵיתַּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְכוּ'. אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה-פְּרִישֵׁן בְּצִלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא אֵצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבָרִים כַּנַּ"ל. עֲנָוָה זֶה בְּחִינַת נְבוּאָה, כִּי עִקַּר הַנְּבוּאָה צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵרַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֲשֶׁר לֹא קָם עוֹד נָבִיא וְכוּ' וּמֹשֶׁה הָיָה עָנָו מְאֹד, עַל כֵּן צְרִיכִין כָּל הַנְּבִיאִים לְמִדַּת עֲנָוָה, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל הַנְּבוּאָה מִמֹּשֶׁה רַבָּם. וְזֶה בְּחִינַת 'אֵין הַנְּבוּאָה שׁוֹרָה אֶלָּא עַל חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר', כִּי בְּאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים דָּרֵךְ בְּנֵי אָדָם לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם וּבָהֶם תָּלוּי עִקַּר מִדַּת הָעֲנָוָה, שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר הַגַּאֲוָה בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ עָשִׁיר וְכוּ'". כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַנָּבִיא לִהְיוֹת חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכָּר הָעֲנָוָה, כִּי אִם אֵין בּוֹ חָכְמָה וּגְבוּרָה וַעֲשִׁירוּת אֵין הָעֲנָוָה מַעֲלָה כָּל כָּךְ וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, עֲנָוָה

בְּחִינַת נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּרוּעָה כַּנַ"ל. אֱמֶת, שֶׁהוּא גּוּף הָאֵילָן, הוּא בְּחִינַת תְּקִיעָה הָאֲחֲרוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה חוֹזְרִין כֻּלָּם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמֶת כְּשֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה מַכִּירִין הָאֱמֶת שֶׁכָּל כֻּלָּם נִמְשָׁךְ מִדְּבַר ה', שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה, וּמַחֲזִירִין כֻּלָּם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. וְזֶהוּ בְּחִינַת גּוּף הָאִילָן שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַצְּמָחִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם גִּדּוּלָם עַל יְדֵי אֱמֶת בְּחִינַת אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. וְאָז כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִים בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה חוֹזְרִין כֻּלָּם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, אָז נִכְלָלִין בְּאִילָן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְאָז זוֹכִין לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ שָׁם לְכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, כִּי דֶּרֶךְ זֶה הָאִילָן עוֹלִין לְשָׁם כַּנַ"ל. נִמְצָא, עַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר בָּאִין אֶל הָאִילָן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל, אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ:

"וְהִנֵּה אַיִל אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו". פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, בְּסִבַּךְ אִילָן, הֵינוּ שֶׁאֲחִיזַת קֶרֶן הָאַיִל שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר, הוּא בָּאִילָן הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל. כִּי כָּל הָעֲקֵדָה הִיא בְּחִינָה הַנַּ"ל לְהַמְתִּיק גְּבוּרוֹת יִצְחָק עַל יְדֵי הַר הַמּוֹרִיָּה, עַל יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁזֶּהוּ כָּל בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּחִינַת שׁוֹפָר וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְכָל זֶה צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת וְאָז נֶאֱמַר, "וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן וְכוּ' לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים". וּמַחֲמַת זֶה אֵין יוֹדְעִין הַדֶּרֶךְ לְעֵץ הַחַיִּים שֶׁשָּׁם צְרִיכִין כָּל הַנְּשָׁמוֹת לָבוֹא לְשָׁם, כִּי שָׁם בָּאִים לְתַכְלִית הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם. וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם מְגֹרָשׁ מִגַּן עֵדֶן, מֵעֵץ חַיִּים מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, הוּא נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְאֵין לוֹ שׁוּם מְנוּחָה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל יְדֵי קוֹלוֹת בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', כִּי עַל יְדֵי הַקּוֹל יוֹצֵא כָּל אֶחָד מִכָּל מִינֵי עִמְקֵי יְרִידָתוֹ שֶׁנָּפַל וְנִתְגָּרֵשׁ לְשָׁם וְעוֹלֶה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְשָׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּשְׁמַע אֶת קוֹל ה' אֱלֹקִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן וְכוּ' אֶת קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא, כִּי הַקּוֹל מְחַבֵּר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם עִם בְּחִינַת הַמָּקוֹם, כִּי הַקּוֹל מֻמְצָע בֵּין רוּחָנִיּוּת לְגַשְׁמִיּוּת, כִּי הַקּוֹל אֵינוֹ נִתְפָּס וְהוּא בְּעֶרֶךְ הַגּוּף רוּחָנִי, כִּי הוּא יוֹצֵא מֵהָרֵאָה וְהַקְּנָה, שֶׁשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים, אֲבָל בְּעֶרֶךְ הַנְּשָׁמָה הוּא בְּחִינַת גַּשְׁמִי, כִּי נִתְגַּשֵּׁם וְנִתְעַבֶּה עַל יְדֵי הָאֲוִיר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְהַוֶּה הַקּוֹל כַּיָּדוּעַ. וְאֵין לָנוּ שׁוּם תְּפִיסָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַקּוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוֹלָתִי קוֹל". וּכְתִיב, "וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת" וְהוּא שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל יְדֵי דִּבֻּר ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְכוּ'". וְהַקּוֹל הוּא שֹׁרֶשׁ וְחִיּוּת שֶׁל הַדִּבּוּר וְתַכְלִית כְּשֶׁנִּתְהַוֶּה דִּבּוּרוֹ

יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, תֵּכֶף נַעֲשָׂה הַבְּרִיאָה שֶׁל כָּל דָּבָר. אֲבָל הַקּוֹל שֶׁהוּא רוּחָנִיּוּת הַדִּבּוּר, הוּא מְמֻצָּע בֵּין הַבְּרִיאָה שֶׁנִּתְהַוָּה עַל יְדֵי הַדִּבּוּר וּבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן הַקּוֹל מְחַבֵּר עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן, כִּי כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְהוֹדִיעַ וּלְגַלּוֹת לָנוּ אֱלֹקוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ עַל יְדֵי נְבִיאָיו, הוּא מוֹדִיעַ לָנוּ עַל יְדֵי קוֹלוֹ שֶׁהִשְׁמִיעַ לַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וְכוּ'". וְכֵן כְּשֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ הִצְטָרְכוּתֵנוּ וּמִשְׁאֲלוֹתֵינוּ אָנוּ צוֹעֲקִין וּמִתְחַנְּנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שְׁמַע ה' קוֹלִי אֶקְרָא". וְכֵן הָרַבֵּה וּכְתִיב, "קוֹלִי שָׁמַעְתָּ אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַקּוֹלוֹת, מְתַתָּא לְעֵלָּא וּמֵעֵלָּא לְתַתָּא, כִּי קוֹל הַשּׁוֹפָר מְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת מֵעֵלָּא לְתַתָּא. שֶׁיּוֹצֵא הַקּוֹל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹרְרֵנוּ מִשְּׁנָתֵנוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. גַּם הוּא בְּחִינַת מִתַּתָּא לְעֵלָּא, כִּי עַל יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר עוֹלִים כָּל צַעֲקָתֵנוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ יוֹצְאִים מִבְּחִינַת מָקוֹם לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק יח

שֶׁיִּזְדַּמֵּן לְעֵיל לְעִנְיַן מַעֲלַת הַהֲלִיכָה וְהַנְּסִיעָה לְהַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמָּקוֹם, לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת כָּל הַהֲלִיכוֹת וְהַנְּסִיעוֹת לִדְבַר מִצְוָה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ מִמָּקוֹמוֹ לִדְבַר מִצְוָה, עַל יְדֵי זֶה מְקַשֵּׁר וּמַעֲלֶה מְקוֹמוֹ לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם עַל יְדֵי הַדִּבַּר מִצְוָה וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת בְּזֹאת הַנְּסִיעָה, כִּי עַל יְדֵי כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה נִתְקַשְּׁרִין וְעוֹלִין לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶשׁ כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וְעַל כֵּן כְּשֶׁהוֹלְכִין וְנוֹסְעִין בִּשְׁבִילָם הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי הַהֲלִיכָה וְהַנְּסִיעָה עוֹלִין וּמִתְקַשְּׁרִין לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִצְוָה לָרוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְכוּ', כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַכְּלָלִיּוּת בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, הוּא עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נֵלֵךְ עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִָם. ' עוֹמְדוֹת' דַּיְקָא, כִּי שָׁם עִקַּר הָעֲמִידָה, בְּחִינַת אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּיו", שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי בֵּית ה', שֶׁהִיא בֵּית הַתְּפִלָּה שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, עַל יְדֵי זֶה מִתְקַשְּׁרִים וּמִתְחַבְּרִים בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט וְכוּ'", 'כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט' דַּיְקָא, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלֵינוּ וְקוֹבֵעַ הַכִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט שָׁמָּה דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא דָּן אוֹתָנוּ בְּרַחֲמִים לִזְכוּת תָּמִיד עַל יְדֵי שֶׁשָּׁם הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְרַחֵם עַל כָּל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ בִּבְחִינַת אַל תָּדִין

אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים עַל יְדֵי בְּחִינַת שֶׁאוֹחֲזִין בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בְּחִינַת כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט וְכַנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמִּי שֶׁאוֹחֵז בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַיִן שָׁם):

וְזֶה בְּחִינַת הַמְצָוָה לֵילֵךְ וְלַעֲלוֹת אֶל הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה וְכוּ'". כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי שָׁלֹשׁ רְגָלִים מַכְנִיעִין הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת רָעוֹת וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לִתְפִלָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקַשְּׁרִין בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת וְכוּ', בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, עַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי עַל יְדֵי הַהֲלִיכָה לִירוּשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים מִתְקַשְּׁרִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב וְכוּ'", שֶׁנֶּאֱמַר עַל הָעוֹלִים לָרֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ 'בַּת נָדִיב', בִּתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהוּא נָדִיב לֵב הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקַשְּׁרִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן", ' חַמּוּקֵי' הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר וְנֶעְלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְדוֹדִי חָמַק וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁבְּהֵירֵכִים, שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה הַפְּנִימִיּוּת וְהַנִּסְתָּר שֶׁבַּהֲלִיכַת יְרֵכַיִךְ הוּא גָּבוֹהַּ וְעָמֹק מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי זֶה אַתָּה הוֹלֵךְ וְנִכְלָל לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָנוּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, 'חֲלָאִים' בְּחִינַת חֻלִּ הַפָּנוּי, כְּמוֹ:

שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֲלָאִים לְשׁוֹן חֻלִּ (וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן מ"ט), הַיְנוּ כְּמוֹ הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא מְקוֹם הָעוֹלָם, שֶׁשָּׁם הָיָה כָּל אָמָנוּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּרָא כָּל מַלְאַכְתּוֹ בָּזֶה הַמָּקוֹם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי וּבֶאֱמֶת כָּל הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא מְקוֹם הָעוֹלָם, הַכֹּל מְמֻנּוּ לְבַד, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין וְכוּ', כְּמוֹ כֵּן אַתָּה זוֹכֶה עַל יְדֵי הֲלִיכָתְךָ לְהֶגֶל לְהִכָּלֵל בְּשׁוֹרֶשׁ הַמָּקוֹם, בְּשׁוֹרֶשׁ הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וְזֶה מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן, 'אוֹמֵן', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְתִיב בִּלְשׁוֹן "אָמָן", שֶׁהוּא לְשׁוֹן אֱמוּנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע זֹאת כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹדְעִין שֶׁכָּל הָאֱמָנוּת וּמְלֶאכֶת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבֶּהֱחֶלֶל הַפָּנוּי הַכֹּל מְמֻנּוּ לְבַד, כִּי כָּל הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַמָּקוֹם, הַכֹּל נִתְהַוָּה מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים:

שַׁיָּךְ לְהֲלָכוֹת שְׁלוּחִין הֲלָכָה ד' הַנַּ"ל:

עִנְיַן הָעֲקֵדָה, כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְכוּ' וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ תִּזְכּוֹר כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת הָעֲקֵדָה, כִּי זֶה עִקַּר הַחֶסֶד שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל יְדֵי בְּחִינַת מְקוֹמוֹ וְכוּ' שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁהֶעֱלָה אֶת יִצְחָק בְּהַר הַמּוֹרִיָּה בִּמְקוֹם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עוֹלִין לִמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְעַל כֵּן אַסְקַתְּיָה אַחְתֵּיהּ, כִּי כְּבָר נִמְתַּק הַדִּין בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק וְזֶה צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַ"ל:

"שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נֵלֵךְ. עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ וְכוּ'. כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ וְכוּ'". שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם שֶׁשָּׁם עִקַּר הָעֲמִידָה וְהַמְנוּחָה בְּחִינַת כִּי לֹא בָּאתֶם וְכוּ' אֶל הַמְּנוּחָה, כִּי הָאָדָם נָע וָנָד בָּאָרֶץ כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ נִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְעַל כֵּן אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה בְּחִינַת עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ וְכוּ' וְזֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים יֵרָאֶה וְכוּ', כִּי שָׁלֹשׁ רְגָלִים עַל יָדָם זוֹכִין לִתְפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין לִבְחִינַת מְקוֹמוֹ וְכוּ' וְעַל כֵּן צְרִיכִין אָז לֵילֵךְ לְעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם וְכוּ' כַּנַ"ל:

כִּי עַל יְדֵי כָּל הַהֲלִיכוֹת וְהַנְּסִיעוֹת שֶׁל מִצְוָה נִכְלָלִין בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, מֵחֲמַת שֶׁמְּקַשְּׁרִין וְכוֹלְלִין הַמְקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרְבָם וּלְחַבְּרָם בְּנַשְׁמִיּוּת בְּשׂוּם אֹפֶן כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִין וְהוֹלְכִין מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַבְּרִין יַחַד וְנִכְלָלִין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם אִם הוֹלְכִין לִדְבַר מִצְוָה כְּגוֹן לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וְעַל כֵּן מִצְוָה לָרוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, כִּי כְּשֶׁהוֹלְכִין בְּמִרוּצָה מִתְקָרְבִין יוֹתֵר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּסִימָן ס"א לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). אֲבָל כְּשֶׁהָרִיצָה לְדִבְרֵי עוֹלָם הַזֶּה, אַדְרַבָּא, נִפְגָּם יוֹתֵר, כִּי מַמְשִׁיךְ יוֹתֵר בְּחִינַת הֶאָרַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם לְתוֹךְ גַּשְׁמִיּוּת הַמָּקוֹם שֶׁהוּא תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁרֶץ בִּשְׁבִילוֹ אֲבָל לְדִבַּר מִצְוָה מַעֲלֶה הַמָּקוֹם לְמַעְלָה עַל יְדֵי הָרִיצָה. וְעַל כֵּן מְהַדֵּר לֵהּ בְּקִדּוּשָׁה דְּבֵי שְׁמְשָׁא, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי אָז מְעִידִין בַּקִּדּוּשׁ שֶׁכָּל מְקוֹם הָעוֹלָם בָּרָא הוּא יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הַמָּקוֹם לְמַעְלָה וְכוּ'. וְעַל כֵּן אָז מְתַקֵּן פְּגַם הָרִיצָה לְדִבַּר הָרְשׁוּת, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק, בְּפֶרְט עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְעַל יְדֵי הַהֲלִיכָה מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה הַמָּקוֹם לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַ"ל, וּבְפֶרְט עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁכָּל עִנְיָנוֹ לִזְכּוֹת בַּדִּין הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיק דַּיְקָא שֶׁיְּכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְזֶה בְּחִינַת הִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי מְקוֹמָם שֶׁמֻּנָּחִים שָׁם הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, כִּי זוֹכִים לִנְחֹל הַכִּסֵּא כָּבוֹד בְּחִינַת וְכִסֵּא כָּבוֹד יַנְחִילֵם וְכוּ' וְהָבֵן. וְעַל כֵּן מְקוֹמָם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וְכוּ' כַּנַ"ל:

"מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים", שֶׁעוֹלִין לְרַגְלִים, "בַּת נָדִיב", בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁעִקַּר הַתְחָלָתָהּ מֵאַבְרָהָם שֶׁבּוֹ מַתְחִילִין וְחוֹתְמִין בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁבַּתְּפִלָּה וְהוּא נִקְרָא "נָדִיב לֵב", כִּי

תְּפִלָּה בַּלֵּב. "חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן". 'חַמּוּקֵי' הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר וְנֶעְלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְדוֹדִי חָמַק וְכוּ'". הַיְנוּ שֶׁבְּהֵיְרֵכַיִם, שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה, הַפְּנִימִיּוּת וְהַנִּסְתָּר שֶׁבַּהֲלִיכַת יְרֵכַיִךְ הוּא גָּבוֹהַּ וְעָמֹק מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי זֶה הוֹלֵךְ וְנִכְלָל לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן", 'חֲלָאִים' בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֲלָאִים לְשׁוֹן חָלָל, הַיְנוּ כְּמוֹ הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא מָקוֹם הָעוֹלָם, שֶׁשָּׁם הָיָה כָּל אֻמָּנוּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּרָא מִלַּאכְתּוֹ בָּזֶה הַמָּקוֹם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי. וּבֶאֱמֶת כָּל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא מָקוֹם הָעוֹלָם, הַכֹּל מְמֻנּוּ לְבַד, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן אַתָּה זוֹכֶה עַל יְדֵי הֲלִיכָתְךָ לְהִכָּלֵל בְּשׁוֹרֶשׁ הַמָּקוֹם, בְּשׁוֹרֶשׁ הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. וְזֶהוּ "מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן-אוּמָן. וּכְתִיב לְשׁוֹן "אָמָן", שֶׁהוּא לְשׁוֹן אֱמוּנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵידַע זֹאת כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹדְעִין שֶׁכָּל הָאֻמָּנוּת וּמְלֶאכֶת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבֶּחָלָל הַפָּנוּי הַכֹּל מְמֻנּוּ לְבַד, כִּי כָּל הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ הַמָּקוֹם, הַכֹּל נִתְהַוָּה מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל. "וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה בַּמָּקוֹם וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ". כִּי הֵם כְּשֶׁנּוֹפְלִים אֶל הַמָּקוֹם אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲלוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי הַמַּלְאָךְ נִשְׁתַּהֶא כַּמָּה שָׁנִים בְּזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל שֶׁאָמְרוּ, "כִּי מַשְׁחִיתִים אֲנַחְנוּ", עַד שֶׁבָּא וְכוּ' וְהֶעֱלָהוּ:

עִנְיַן קְדֻשָּׁה, עֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַקְּדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים שֶׁשָּׁם עוֹלִין וְכוּ' וּמִשָּׁם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ מְלֹא כָל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ קְדִישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם. קְדִישׁ עַל אַרְעָא עוֹבֵד גְּבוּרְתֵּהּ בְּחִינַת מָקוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת כַּיָּדוּעַ, קְדִישׁ לְעָלַם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהוּא קָדוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הַמָּקוֹם מְקֻשָּׁר וְכָלוּל בְּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַקְּדֻשָּׁה נִמְשֶׁכֶת עַל כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁל נְעָלֶיךָ וְכוּ' כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. וְזֶהוּ בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ 'מִמְּקוֹמוֹ' בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. עִקַּר קְדֻשָּׁה בְּצִבּוּר עַל יְדֵי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר:

פרק ה

חלק א

בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ.:

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ תּוֹכָחָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח' שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי בֵּרוּר הַמַּדָּמָה שֶׁמִּתְבָּרֵר עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.:

וְזֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר כְּבָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁעִקַּר כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְכוּ. וְעַל כֵּן בְּכָל הַתּוֹרָה שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא

כְּלַל הַתּוֹרָה, הִיא עַל יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל וְהַמְּדַמֶּה הוּא בְּחִינַת שְׂלִיחַ, כִּי הַמְּדַמֶּה הוּא שְׂלִיחַ הַשֵּׂכֶל, כִּי הַשֵּׂכֶל רָחוֹק מִכָּל יְדִיעוֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת רַק עַל יְדֵי הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ שֶׁל הַשֵּׂכֶל, עַל יְדֵי זֶה מַגִּיעַ לְהַשֵּׂכֶל יְדִיעוֹת תְּאֲרֵי הַגַּשְׁמִיּוּת. וְעַל כֵּן שָׁם בִּבְחִינַת הַמְּדַמֶּה, שָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה, כִּי בִּפְנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל הָאֲמִתִּי אֵין שׁוּם בְּחִירָה, כִּי פְּנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל הָאֲמִתִּי רָחוֹק מִכָּל הַתַּאֲווֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת וּמִכָּל הַמִּדּוֹת רַק דָּבוּק בִּשְׁלֵמוּת בַּה' יִתְבָּרַךְ, רַק מֻחֲמַת שֶׁאֵין לְהַשֵּׂכֶל תְּפִיסָה בְּהַגַּשְׁמִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי כֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא שְׂלִיחַ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה כָּל כֹּחַ הַבְּחִירָה, כִּי בְּהַמְּדַמֶּה יְכוֹלִין לְהִתְאַחֵז טָעוּתִים הַרְבֵּה עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא וְהוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי שָׁם בְּהַמְּדַמֶּה עִקַּר אֲחִיזַת הָרַע עַל יְדֵי הַטָּעָיוֹת וְהַשְׁקָרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהִתְאַחֵז בְּהַמְּדַמֶּה, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵינוּ. וְעִקַּר תִּקּוּן הַמְּדַמֶּה, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה, הוּא רַק עַל יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְאָז נִכְלָל הַמְּדַמֶּה בְּהַשֵּׂכֶל, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת וְהַתִּקּוּן שֶׁהַמְּדַמֶּה יִתְקַשֵּׁר וְיִתְבַּטֵּל לְגַבֵּי הַשֵּׂכֶל הָאֲמִתִּי, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שָׁוְוכִין עַל יְדֵי נְבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי זֶה כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁמִּתְקַיֶּמֶת עַל יְדֵי הַשְׁלִיחַ דַּיְקָא דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי כֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא שְׂלִיחַ הַשֵּׂכֶל שֶׁכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה עַל יְדוֹ דַּיְקָא, כִּי כָּל הַמִּצְוֹות הֵם בְּדִבְרִים גַּשְׁמִיִּים, כְּגוֹן צִיצִית וּתְפִלִּין וְאַרְבָּעָה מִינִים וְכוּ' כְּדֵי לְקַשֵּׁר כָּל הַגַּשְׁמִיּוּת לְשָׁרְשָׁן, שֶׁזֶּה עִקַּר יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה לְקַשֵּׁר וּלְכְלֵל הַגַּשְׁמִיּוּת בְּתַכְלִית שׁוֹרֶשׁ הָרוּחָנִיּוּת שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַכֹּל בְּשָׁרְשׁוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל הַמִּצְוֹות נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא שְׂלִיחַ הַשֵּׂכֶל, כִּי הַשֵּׂכֶל בְּעַצְמוֹ רָחוֹק מִתְּאֲרֵי הַגַּשְׁמִיִּים רַק הַשֵּׂכֶל מְצַוֶּה לְהַמְּדַמֶּה שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמִּצְוֹות בְּגַשְׁמִיּוּת. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין טַעַם עַל פִּי שֵׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי לְשׁוּם מִצְוָה רַק כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁאָנוּ זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁנִּטְעוּ בָּנוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרִבּוֹתֵינוּ עַל יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְעַל יְדֵי הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהָרוּחַ נְבוּאָה שֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר, וְעַל יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה וְאָנוּ מְקַיְּמִים כָּל הַמִּצְוֹות וְכָל מַה שֶּׁמְּקַיְּמִים הַמִּצְוֹות יוֹתֵר מִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה שֶׁמִּשָּׁם הָאֱמוּנָה בְּיוֹתֵר. וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ נִכְלָלִים בְּשׁוֹרֶשׁ הַשֵּׂכֶל הַפְּנִימִי, בַּה' יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת וְאַרְשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעְתָּ אֶת ה'. נִמְצָא, שֶׁקִּיּוּם הַתּוֹרָה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׂלִיחַ, שֶׁהוּא הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּכָל הַתּוֹרָה שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׂלִיחַ שֶׁהוּא הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְאַף עַל פִּי כֵן מִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל אֶחָיזַת הַטָּעָיוֹת וְהַשְׁקָרִים הֵם בִּבְחִינַת הַשְּׁלִיחַ שֶׁהוּא הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ כָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי הַבַּעַל בְּחִירָה וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא, שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לְטָעוֹת, וְהוּא מִתְגַּבֵּר לְרַדֵּף אַחַר הָאֱמֶת עַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בְּחִירָה אֵין שַׁיָּךְ תּוֹרָה וּמִצְוָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי מִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ, כִּי אָפְלוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְקַיֵּם הַמִּצְוָה בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל טָעוּת הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלִיחַ, שֶׁבּוֹ אֶחָיזַת הַטָּעוּת כַּנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, כִּי בְּוַדַּאי כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבֶּה הַשְּׁלִיחוּת בְּיוֹתֵר יוֹכַל, חַס וְשָׁלוֹם, הַטָּעָיוֹת לְהִתְאַחֵז בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל אֶחָיזַת הַטָּעָיוֹת בִּבְחִינַת שְׁלִיחַ וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר לְהַשְּׁלִיחַ לְתַקְּנֵי שְׁדַרְתִּיךְ וְלָא לְעַוּוֹתֵי, כִּי עִקַּר הַשְּׁלִיחוּת הוּא שֶׁיִּהְיֶה הַשְּׁלִיחַ נִכְלָל בְּהַמְשַׁלֵּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַמְדַמֶּה בְּהַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי, אֲבָל כְּשֶׁהַשָּׁלִיחַ מְעַוֵּת בִּשְׁלִיחוּתוֹ-בָּטֵל שְׁלִיחוּתוֹ, כִּי כְּשֶׁהַמְדַמֶּה אֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּפִי הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי הוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל וְנֶחְשָׁב גָּרוּעַ מִבְּהֵמָה, כִּי כְּשֶׁהַמְדַמֶּה אֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּפִי הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי הוּא בִּבְחִינַת רוּחַ שְׁטוּת מַמָּשׁ שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הָעֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּמִשָּׁם כָּל הַמְשֻׁגָּעִים מַמָּשׁ. וְכָל מִינֵי שִׁגָּעוֹן שֶׁנִּמְצָאִים בְּרֹב אֲנָשִׁים אֲפִלּוּ לְאֵינָם מְשֻׁגָּעִים מַמָּשׁ רַק שֶׁעוֹשִׂין הַרְבֵּה דְּבָרִים שֶׁהֵם שִׁגָּעוֹן מַמָּשׁ כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַטָּעָיוֹת הַמְדַמֶּה שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּפִי הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי. וְזֶה בְּחִינַת אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ, 'יָלִין' זֶה בְּחִינַת הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, בְּחִינַת שֵׁנָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. 'יְקָר' זֶה בְּחִינַת הַמּוֹחִין תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וִיקָר אֵלּוּ תְּפִלִּין הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין הַמְדַמֶּה נִכְלָל בְּהַשֵּׂכֶל בְּחִינַת אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין, אֲזַי נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמֶה וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה סִימָן ה' אוֹת ט' מְבֹאָר שָׁם מֵעֵין זֶה, עַיֵּן שָׁם וְהוּא פֶּלֶא:

חלק ג

וְעַל כֵּן אֵין שְׁלִיחוּת לְעַכּוּ"ם וְכֵן אֵין שְׁלִיחוּת לִדְבַר עֲבֵרָה, כִּי עִקַּר תּוֹרַת שְׁלִיחוּת הוּא מִבְּחִינַת הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁקִּיּוּם הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא שְׁלִיחַ הַשֵּׂכֶל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל עַכּוּ"ם שֶׁרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה בְּוַדַּאי אֵין בָּהֶם דִּין שְׁלִיחוּת, כִּי הֵם כְּרוּכִים אַחַר הַמְדַמֶּה הַגַּשְׁמִי וּמְרֻחָקִים הַמְדַמֶּה מֵהַשֵּׂכֶל, כִּי נִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וּבֶאֱמֶת כָּל חָכְמָתָם הַכֹּל עַל יְדֵי הַמְדַמֶּה הַמְּטֻעֶה וְהַמְעֹרְבָב מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם רוּחַ נְבוּאָה, כִּי לֹא קִבְּלוּ הַתּוֹרָה מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ וְרַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין בָּהֶם דִּין שְׁלִיחוּת כַּנַּ"ל. וְכֵן אֵין שְׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵרָה, כִּי עַל יְדֵי הָעֲבֵרָה נִתְרַחֵק וְנִפְסָק הַמְדַמֶּה מֵהַשֵּׂכֶל וְנֶחְשָׁב בֶּאֱמֶת מְשֻׁגָּע מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין

אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. כִּי כָּל הָעֲבֵרוֹת בָּאִים עַל יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה, עַל יְדֵי שֶׁאֵין הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא הַשָּׂלִיחַ, מְקַיֵּם צִוּוּי הַשֵּׂכֶל הַמְשַׂלֵּחַ, שֶׁזֶּהוּ הֵפֶךְ מִקְיוּם הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן בָּוַדַּאי אֵין בּוֹ דִּין שְׁלִיחוּת כַּנַּ"ל. וְכֵן אֵין שְׁלִיחוּת לְקָטָן, כִּי עִקַּר הַקָּטְנוּת הוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקָטְנוּת שֶׁשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדַמֶּה כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל שֶׁמִּזֶּה בָּאִים כָּל מַעֲשֶׂה שְׁטוּת שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּטָן שֶׁהוּא מֵחֶמַת הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדַמֶּה עַל הַשֵּׂכֶל. וְעַל כֵּן אֵין לוֹ שְׁלִיחוּת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תּוֹרַת שְׁלִיחוּת נִמְשָׁךְ מִקִּיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ עַל יְדֵי שֶׁהַשָּׂלִיחַ שֶׁהוּא הַמְּדַמֶּה יְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת, דַּעַת הַמְשַׂלֵּחַ, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וּבוֹ עִנְיַן סְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה הַשְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם עַל יָדוֹ, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה וְכוּ' וּבֵרוּר הַמְּדַמֶּה הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ'. וְעַל כֵּן הָיָה כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל ה' דְּהַשִּׁשִּׁי וְכוּ' שֶׁבּוֹ קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ', וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּכְבָר כְּתַבְנוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה קִדֵּם הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁאָז אָמַר זֹאת הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹן וְאָז אַחַר אֲמִירַת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל הִזְהִיר אוֹתִי בְּיוֹתֵר לִכְתֹּב אַזְהָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת, שֶׁצְּרִיכִין לְזַהֵר בְּנַפְשׁוֹ מְאֹד מְאֹד לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ הַרְבֵּה אַחֲרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. כִּי עִקַּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא עִקַּר הַיַּהֲדוּת נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ דַּיְקָא וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ. כִּי כְּבָר כְּתַבְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְזַהֵר בְּזֶה מְאֹד לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי צַדִּיק אֱמִתִּי כָּזֶה. וְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם מִקָּטָן וְעַד גָּדוֹל צָרִיךְ לְזַהֵר בָּזֶה מְאֹד כָּל יָמָיו לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ רַבִּי אֱמִתִּי כָּזֶה, כִּי לֹא דִּבְּרָה תּוֹרָה בְּמֵתִים שֶׁהֵם מִי שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בַּחַיִּים וְאֵינוֹ חָס עַל נַפְשׁוֹ כְּלָל לְבַקֵּשׁ הַצָּלָה לְנַפְשׁוֹ לָנֶצַח לְהַצִּילוֹ מִמַּה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִנָּצֵל בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר הוּא יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ בַּמֶּה הוּא מְבֻלֶּה יָמָיו לַהֶבֶל וְלָרִיק. וְהַלְוַאי הָיָה עַל כָּל פָּנִים לַהֶבֶל וְלָרִיק, אֲבָל עוֹד הוּא חוֹטֵא וּמְקַלְקֵל וּפוֹגֵם כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ. וְלֹא דַּי לוֹ בָּזֶה, אַף גַּם הוּא מְחַפֵּשׂ לִמְצֹא מוּמִים בַּאֲחֵרִים, וּבִפְרָט בְּהַכְּשֵׁרִים וְהַיְרֵאִים הַחְסִים עַל נַפְשָׁם וְלֹא יָשִׁית אֶל לִבּוֹ לֹא דַּעַת וְלֹא תְּבוּנָה לֵאמֹר, אֵיכָה אֲנִי מַטְעֶה אֶת עַצְמִי לִקְרֹא תִּגֹּר עַל הַכְּשֵׁרִים לֵאמֹר לָהֶם סוּרוּ טָמֵא וְכוּ' וְכוּ'? כַּמָּצוּי עַכְשָׁו כַּאֲשֶׁר נִבָּא הַנָּבִיא מִקֶּדֶם עַל אֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הָאוֹמְרִים קְרַב אֵלֶיךָ אַל

תִּגַּשׁ בִּי כִּי קְדֻשְׁתִּיךְ וְכוּ'" (יְשַׁעְיָה סה). וְעַל אֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ אֵין שַׁיָּךְ אַזְהָרָה הַנַּ"ל, כִּי יִשְׂחֲקוּ וְיִתְלוֹצְצוּ גַּם מֵאַזְהָרָה הַזֹּאת גּוּפָא וְכָל מַה שֶּׁיֹּאמְרוּ לָהֶם דִּבְרֵי אֱמֶת וָצֶדֶק וּמוֹסַר הַשֵּׂכֶל וְנִפְלָא, יַפְטִירוּ בְּשָׂפָה יְנִיעוּ רֹאשׁ בְּלֵיצָנוּת כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת לְרָעַת נַפְשָׁם וְכוּ'. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן אֵין דּוֹר יָתוֹם מִן הָאֱמֶת לְגַמְרֵי וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל עֵת נִמְצָאִים תְּמִימִים וּכְשֵׁרִים קְצָת הַחָסִים עַל נַפְשָׁם הַחֲפֵצִים וּמִתְגַּעְגְּעִים לִירְאָה אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר "הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים מְבַקְּשִׁים מַיִם וָאַיִן. וּלְשׁוֹנָם בַּצָּמָא נָשָׁתָּה וְכוּ'" (יְשַׁעְיָה מא), שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל לֶחֶם וּמַיִם שֶׁל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. עֲלֵיהֶם וְעַל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם מִגְדּוֹל שֶׁבַּגְּדוֹלִים עַד קָטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים, עֲלֵיהֶם צְרִיכִים לְהַזְהִיר וּלְהַזְכִּיר אַזְהָרָה זֹאת אֲלָפִים פְּעָמִים שֶׁיִּזְכְּרוּ מְאֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁיּוּכַל לְתַקְּנָם בֶּאֱמֶת לְנֶצַח. וְעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ו

כִּי אֶפְלוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לִמְצֹא לְעַצְמוֹ רַבִּי אוֹ חָבֵר אֲמִתִּי שֶׁקִּבֵּל מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת דִּבְרֵי אֱמֶת הַמּוֹעִילִים לְנַפְשׁוֹ בֶּאֱמֶת, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם, כִּי אֲפִלּוּ אִם הָיוּ כְּבָר מַעֲשָׂיו מְתֻקָּנִים כָּרָאוּי צָרִיךְ גַּם כֵּן לְחַפֵּשׂ עוֹד וְעוֹד, כִּי יָדוּעַ שְׁאֵין הָאָדָם עוֹמֵד וְכוּ'. וּכְתִיב, "לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד". מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁרֹב וְרֹב מַעֲשֵׂיהֶם אֵינָם עוֹלִים יָפֶה, בִּפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, עַל כֵּן צְרִיכִין תָּמִיד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אַחֲרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי אֵין הַחִפּוּשׂ וְהַבַּקָּשָׁה אַחֲרֵי גּוּף הַנִּשְׁמִי שֶׁל הַצַּדִּיק כִּי אִם אַחֲרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁזֶּה תִּקּוּנוֹ, וְזֶה צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ תָּמִיד, כִּי מִמַּה נַּפְשָׁךְ אִם לֹא מְצָאוֹ עֲדַיִן כְּלָל בְּוַדַּאי הוּא צָרִיךְ לֵילֵךְ עַל יָדָיו וְעַל רַגְלָיו לְבַקְּשׁוֹ וּלְחַפְּשׂוֹ בְּכָל כֹּחוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִקְצֵה וְעַד קְצֵה כָּל יָמָיו אֲשֶׁר הוּא חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אוּלַי יוּכַל לִמְצֹא חַיֵּי נַפְשׁוֹ לָנֶצַח, עַל כָּל פָּנִים יוֹם אֶחָד אוֹ שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי מוֹתוֹ. וְאִם כְּבָר נִדְמֶה לוֹ שֶׁמָּצָא אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּוַדַּאי זֶה צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא יוֹשֵׁב אֵצֶל הַצַּדִּיק וַעֲדַיִן אוֹרוֹ חָשׁוּךְ אֶצְלוֹ וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ נְעִימוּת אֱמִתַּת עֲצוּתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ', וּמֵחֲמַת זֶה הוּא רָחוֹק עֲדַיִן מִתִּקּוּנוֹ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי הֵם מְרִיקִים בְּסִימָן י"ז מִזֶּה, עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַחִפּוּשׂ הוּא אַחַר הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל. וְלָזֶה צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה וְחִפּוּשׂ הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּמְצָא. וְאִם יְחַפֵּשׂ בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי יִמְצָא, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בְּטִרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְיַגַּעְתִּי וּמָצָאתִי תַּאֲמִין וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק ז

וַאֲפִלּוּ הָרַב הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה עַד שֶׁיּוּכַל לִמְצֹא וּלְהַשִּׂיג קְדֻשַּׁת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל רַבּוֹ הָאֱמִתִּי שֶׁקִּבֵּל מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיִּמְצָא אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְדַבֵּר וּלְיַעֵץ וּלְהַנְהִיג אֶת עַם עָנִי וְדַל הַחוֹסִים בּוֹ, כִּי לְבַעַל בְּחִירָה קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לַעֲזֹר כִּי אִם בְּחַסְדֵי ה' הַנִּפְלָאִים מְאֹד מְאֹד שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת אֲבוֹת הָעוֹלָם שׁוֹכְנֵי הֶעָפָר בְּכָל יוֹם וְכוּ', אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא. וְעַל כֵּן זֶה הָעֵסֶק לַעֲסֹק עִם בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עָמֹק מְאֹד מְאֹד, עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ וּצְרִיכִין לָזֶה חִפּוּשׂ וּבַקָּשָׁה הַרְבֵּה הֵן מֵהָרַב, הֵן מֵהֶחָבֵר, הֵן מֵהַתַּלְמִיד וְאָז אִם תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא יוֹם הַשִּׁשִּׁי בְּסִיוָן שֶׁכָּל הָעוֹלָם תָּלוּי בּוֹ, הַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא הָעִקָּר, תָּלוּי בַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא וְהַנִּשְׂגָּב הַזֶּה, כִּי בּוֹ קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם וְכוּ'", כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהָאֱרַת קְדֻשָּׁה הַזֹּאת נִמְשָׁךְ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מֵחָדָשׁ. וְעַל יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא וְעַל כֵּן אָנוּ מְכִינִין עַצְמֵנוּ לָזֶה כָּל אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה עַל יְדֵי מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עַל יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים וְהַקְרָבָתוֹ הִתְחִילוּ לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, כִּי שְׂעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁשָּׁם עִקַּר בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה וְעַל יְדֵי הַקְרָבַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים מְבָרְרִין הַמְּדַמֶּה בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת. וְזֶה הַתִּקּוּן נַעֲשֶׂה מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁבּוֹ יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם, שֶׁשָּׁם בְּמִצְרַיִם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַבִּלְבּוּלִים הָרָעִים שֶׁל הַמְּדַמֶּה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים הָרָעִים הַכּוֹפְרִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, יִמַּח שְׁמָם וְזִכְרָם. וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁפַּרְעֹה וּמִצְרַיִם הֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּמְּדַמֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם זֶהֲמַת הַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַנְהִיגֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁבְּכָל דּוֹר הֵן מִכִּתּוֹת הַמְחַקְּרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים הַנּוֹטִים אַחַר חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם רָעִים וְחַטָּאִים לַה' מְאֹד, וַאֲפִלּוּ מִכִּתּוֹת הָרְחוֹקִים מִזֶּה נִמְצָאִים גַּם כֵּן הַרְבֵּה מַנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר כַּיָּדוּעַ, וְכֻלָּם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁבָּא עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זֶהֲמַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַכְּפִירוֹת וְעִקַּר הוּא כְּפִירוֹת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. וּבְפֶסַח יָצָאנוּ מִזֶּה, כִּי בְּיוֹם זֶה יָצָאנוּ מִגָּלוּת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים נוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ וְלֹא נִרְאוּ. שֶׁעַל יְדֵי זֶה רָאוּ הַכֹּל כִּי ה' בָּרָא עוֹלָמוֹ מֵחָדָשׁ יֵשׁ מֵאַיִן וּמַנְהִיג וּמוֹשֵׁל

בְּעוֹלָמוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ כִּרְצוֹנוֹ. וְכָל זֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַצִּיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו, שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים, שֶׁהִמְשִׁיךְ גַּם אָז אֵיזֶה בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל כָּל אֶחָד עַד שֶׁנִּתְבָּרְרוּ קְצָת מִמְּדַמָּה שֶׁלָּהֶם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זוֹכִין בַּיּוֹם שֶׁאַחֲרָיו, שֶׁהוּא מְמָחֳרַת הַשַּׁבָּת, לְהַקְרִיב עֹמֶר הַתְּנוּפָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמָּה כַּנַּ"ל. וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם כֻּלָּם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁהוּא שִׁשִּׁי בְּסִיוָן, שֶׁאָז זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ, שֶׁאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת בֵּרוּר הַמְּדַמָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְהִתְבָּרֵר הַמְּדַמָּה עַל יְדֵי הָעֹמֶר, אֲבָל זֶה יְדוּעַ שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּפֶסַח בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה הַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְשַׁךְ אָז הֶאָרָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת וָעֲבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְתַרְגּוּמוֹ, וְאִתְגַּלֵּיתִי וְכוּ'. אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהָיָה רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בְּלִי שְׁלֵמוּת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, עַל כֵּן הָיָה הַהֶאָרָה רַק לְפִי שָׁעָה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל אֲנַחְנוּ לְהִתְעוֹרֵר מֵעַצְמֵנוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, אֲבָל אַחַר כָּךְ נִסְתַּלֵּק וְלֹא נִשְׁאַר רַק הָרְשִׁימוּ, כַּמּוּבָא. וְעַל יְדֵי כֹּחַ הָרְשִׁימוּ הַזֶּה אָנוּ עֲסוּקִין אַחַר כָּךְ לַעֲסֹק בְּעֹמֶר הַתְּנוּפָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ מְבָרְרִין הַמְּדַמָּה, עַל יְדֵי הָרְשִׁימוּ מֵהָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּמְשַׁךְ עָלֵינוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן' שֶׁל פֶּסַח עַל יְדֵי תֹּקֶף הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָז. וּמֵאָז אָנוּ מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לְטַהֲרֵנוּ מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם בִּלְבּוּלֵי הַמְּדַמָּה, שֶׁהוּא בִּלְבּוּלֵי הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְאָנוּ סוֹפְרִין שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, לְהוֹרוֹת שֶׁכֻּלָּם סְפוּרִים וּמְנוּיִים וּמְתֻקָּנִים רַק לָעֹמֶר, שֶׁהוּא בֵּרוּר הַמְּדַמָּה שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם קְדֻשַּׁת בֵּרוּר הַמְּדַמָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת עַל יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְבֵרֵר הַמְּדַמָּה בִּשְׁלֵמוּת בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא יוֹם הַשִּׁשִּׁי בְּסִיוָן שֶׁכָּל הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם תְּלוּיִ בּוֹ וְכַנַּ"ל. כִּי אָז אָנוּ מְקַבְּלִין אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה, שֶׁהוּא עִקַּר הַמְשָׁכַת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלֵינוּ, עַל יְדֵי בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, עַל יְדֵי מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר וְכַנַּ"ל. כִּי בְּעִנְיַן זֶה שֶׁל אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא יֵשׁ נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים. כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, "כִּי מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם" כְּתִיב. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב בְּנִפְלְאוֹתָיו וַחֲסָדָיו הַנֶּעֱלָמִים מֵאֹד כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהִתְעוֹרֵר. וְאַחַר כָּךְ אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְעוֹרֵר קְצָת בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְגַם זֶה בְּסִיּוּעַ דִּלְעֵלָּא וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וְכוּ' וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בִּדְבָרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה:

חלק ט

אֲבָל גַּם אַחַר כָּךְ שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וְזָכוּ לִבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּפָסְקָה זֶהֱמָתָן זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ אָז, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן הָיוּ צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה עוֹד לִמְצֹא בְּיוֹתֵר שְׁלֵמוּת אֶת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל מֹשֶׁה רַבָּם וְאָז הָיוּ זוֹכִים לְמַה שֶׁהָיוּ זוֹכִים, אֲבָל הַשָּׂטָן הִתְגָּרָה בָּהֶם מְאֹד עַל יְדֵי הָעֵרֶב רַב, שֶׁהֵם הַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁלֹּא נִטְהֲרוּ מִזֹּהַמַּת הַנָּחָשׁ, שֶׁמֵּהֶם נִמְשְׁכוּ בְּחִינַת נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר הַנִּ"ל עַד שֶׁהִסִּית וְהִדִּיחַ אוֹתָם בִּכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת, עַד שֶׁעָשׂוּ אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁל הָעֵגֶל. וְכָל זֶה בָּא לָהֶם עַל יְדֵי שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ בָּאֲזָהָרָה הַנַּ"ל לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ עוֹד וְעוֹד אֶת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מֹשֶׁה רַבָּם כְּדֵי לְבָרֵר עוֹד אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְחַזְּקָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּמֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַשְּׁלוּ בָּזֶה הִתְגָּרָה בָּהֶם הַשָּׂטָן וְהִכְשִׁילָם כָּל כָּךְ בִּכְפִירוֹת כָּאֵלֶּה עַד שֶׁעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ. שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִכְּפִירַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. כַּיָּדוּעַ לִמְבִינִים אֲמִתִּיִּים שֶׁכְּלַל הַכְּפִירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵן שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים שֶׁעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, הֵן שֶׁל הַדּוֹרוֹת שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁטּוֹעִים עַל יְדֵי חָכְמוֹת שֶׁקֶר, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִכְּפִירוֹת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, מֵחֲמַת שֶׁאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם שֵׂכֶל וּמוֹפֵת שִׂכְלִי שֶׁל הִגָּיוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁהָרִאשׁוֹן וְהָרַבִּי שֶׁבְּכֻלָּם הוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה שֶׁבָּאוּ אֶל אַהֲרֹן וְאָמְרוּ לוֹ, "קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ". וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה אַתָּה הַמַּעְיִן הַמִּסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה בְּעֵין הָאֱמֶת, שֶׁמִּפֹּרָשׁ כָּאן שֶׁכָּל טָעוּתָם הָיָה בָּעִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ לְחַפֵּשׂ קְדֻשַּׁת רַבָּם מֹשֶׁה כָּרָאוּי עַד שֶׁנִּפְלוּ לְטָעוּת כָּזֶה עַל יְדֵי הָעֵרֶב רַב, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים מֶה הָיָה לוֹ לְמֹשֶׁה, עַל כֵּן רָצוּ לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְלֹא שָׁתוּ אֶל לִבָּם הָאֱמֶת, כִּי, אַדְרַבָּא, מֵאַחַר שֶׁמֹּשֶׁה עָשָׂה לָהֶם טוֹבוֹת כָּאֵלֶּה וְגִלָּה לָהֶם אֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא וְנוֹרָא כָּזֶה, בִּפְרָט בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה. וְאִם עַכְשָׁו נָעֲלַם מֵהֶם, אַדְרַבָּא, זֶה לְטוֹבָתָם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת קְדֻשַּׁת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁיִּתְבָּרְרוּ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּאֲשֶׁר הָיָה בֶּאֱמֶת שֶׁמֹּשֶׁה עָלָה לַמָּרוֹם כְּדֵי לְקַבֵּל שְׁאָרֵי מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, כְּדֵי לְתַקְּנָם וּלְבָרְרָם בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, רַק הֵם הָיוּ צְרִיכִים לַעֲמֹד עַל עָמְדָם וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת ה' וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ אַחֲרָיו עַד שֶׁהָיָה חוֹזֵר וּבָא אֲלֵיהֶם וְהָיָה מְלַמְּדָם וּמֵאִיר בָּהֶם כָּל הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁעָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁעָמַד אֵצֶל הָהָר וְהִמְתִּין שָׁם עַל מֹשֶׁה רַבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהָיָה תּוֹלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם וּמְצַפֶּה רַק שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְגַּלֶּה אֵלָיו, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לֹא נִזְהֲרוּ בָּזֶה עַד שֶׁנִּכְשְׁלוּ כָּל כָּךְ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֻרְבָּנוֹת וְכָל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי חָזוֹר וְנִמְשָׁךְ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמֵּהֶם

הַכְּפִירוֹת שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ גַּם עַכְשָׁו כַּאֲשֶׁר הֶאֱרִיךְ בָּזֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו מְאֹד בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְמָצְאוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה, "כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן. הֵן בְּעוֹדֶנִּי חַי עִמָּכֶם מַמְרִים הֱיִתֶם וְכוּ' הַקְהִילוּ אֵלַי וְכוּ'. וְאַעִידָה בָּם וְכוּ'", שֶׁהוּא שִׁירַת הָאֲזִינוּ. וְהִקְשָׁה רַשְׁ"י, וַהֲלֹא כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ לֹא הִשְׁחִיתוּ וְכוּ'?! אֶלָּא מִכָּאן, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁתַּלְמִידוֹ קַיָּם כְּאִלּוּ לֹא מֵת וְכוּ'. וְקָשֶׁה, הֲלֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִקְרָא חַי לְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי וְכוּ'?" מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּוַדַּאי חַי וְקַיָּם לְעוֹלָם וְכִמְפֹרָשׁ בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא מֵת, כִּי הוּא עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ בַּמָּרוֹם. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת תְּרוּמָה דַּף קעד), תָּא חֲזֵי מֹשֶׁה לֹא מִית וּמַאי דִּכְתִיב, "וַיָּמָת מֹשֶׁה?" הוּא מִסְטָרָא דִּילֵן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמְבֹאָר שָׁם, דִּבְכָל אֲתַר לְצַדִּיקַיָּא קְרֵי בֵּהּ מִיתָה הוּא מִסְטָרָא דִּילֵן, עַיֵּן שָׁם. אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִיחָא, כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ כַּוָּנַת הַמִּדְרָשׁ שֶׁהֱבִיאוֹ רַשְׁ"י, הַיְנוּ שֶׁרַשְׁ"י בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ מְפָרֵשׁ כַּוָּנַת הַפָּסוּק שֶׁאֵינוֹ כְּפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁאַחֲרֵי מוֹתוֹ הַפָּשׁוּט יַשְׁחִיתוּ כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִין שֶׁלֹּא הִשְׁחִיתוּ אַחֲרֵי מוֹתוֹ הַפָּשׁוּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּעַבְדוּ אֶת ה' כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'". אֶלָּא עַל כֵּן מוּכָח שֶׁפֵּרוּשׁ תֵּבַת מִיתָה הַנֶּאֱמַר אֵצֶל הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּלְמִידִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה אֵינוֹ כְּפִשׁוּטוֹ מִיתָה מַמָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם, כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיק חַי וְקַיָּם תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת אֵין מִסְפָּר, שֶׁהַצַּדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים. רַק פֵּרוּשׁ תֵּבַת מִיתָה הוּא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּסֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַמּוּבָא לְעֵיל שֶׁמֹּשֶׁה לֹא מֵת רַק מַה שֶּׁכָּתוּב אָצְלוֹ וַיָּמָת מֹשֶׁה הוּא מִסְטָרָא דִּילֵן וְכוּ'. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל זְמַן שֶׁתַּלְמִידוֹ שֶׁל אָדָם קַיָּם כְּאִלּוּ לֹא מֵת, אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת אָנוּ רוֹאִין שֶׁכְּבָר מֵת וְנִקְבַּר, אַף עַל פִּי כֵן בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לֹא מֵת כְּלָל, רַק מִצַּדֵּנוּ, שֶׁאֵין אָנוּ רוֹאִין אוֹתוֹ, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁתַּלְמִידוֹ קַיָּם וְאוֹמֵר תּוֹרָתוֹ מִשְׁמוֹ וּמְלַמְּדָהּ לַאֲחֵרִים, בְּוַדַּאי לֹא מֵת גַּם מִצַּדֵּנוּ, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא חָכְמַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הִיא חַיֶּיךָ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה", הַיְנוּ חָכְמַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁרַק הִיא הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית הַמְחַיָּה כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ". וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁתַּלְמִידוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק קַיָּם וּמְגַלֶּה תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּוַדַּאי לֹא מֵת. וְעַל כֵּן מַה שֶּׁכָּתוּב וַיָּמָת מֹשֶׁה, הוּא רַק מִסְטָרָא דִּילֵן, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַנַּ"ל. וְאִם כֵּן לְפִי דַּרְכֵּנוּ עַתָּה

יִתְפָּרֵשׁ הַמִּקְרָא כָּךְ, כִּי יֲדַעְתִּי, אַחֲרֵי מוֹתִי, כִּי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן, הַיְנוּ בְּכָל עֵת שֶׁיִּהְיֶה נִקְרָא אַחֲרֵי מוֹתִי, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא תַּעַסְקוּ כָּרָאוּי בְּתוֹרָתִי וְלֹא תְּחַפְּשׂוּ וּתְבַקְּשׂוּ אוֹתִי הֵיטֵב כָּרָאוּי (כַּאֲשֶׁר הוֹכִיחָם עַל זֶה הַנָּבִיא יְשַׁעְיָה ס"ג, "וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ אַיֵּה הַמַּעֲלֵם מִיָּם וְכוּ'") אָז יִהְיֶה נִקְרָא 'אַחֲרֵי:

מוֹתִי', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּיתָה, שֶׁהוּא מִסְטָרָא דִּידְכוּ וְאָז 'הַשְׁחֵת תַּשְׁחִיתוּ וְכוּ'. אֲבָל כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְהַזְּקֵנִים שֶׁעָסְקוּ הֵיטֵב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה וְסִלְסְלוּ וְחִפְּשׂוּ בָּהּ קְדֻשַּׁת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל מֹשֶׁה, בְּוַדַּאי לֹא הִשְׁחִיתוּ, כִּי עָבְדוּ אֶת ה' כָּל יְמֵיהֶם. וְאָז בְּוַדַּאי נֶחֱשַׁב שְׁמֹשֶׁה חַי, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא מֵת מֹשֶׁה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְכֵן נוֹהֵג מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁנִּמְצָאִים צַדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים כָּרָאוּי בְּתוֹרַת מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ הָעֵת נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ לֹא מֵת מֹשֶׁה גַּם מִסִּטְרָא דִּידָן. וּבְעֵת שֶׁמִּתְרַשְּׁלִים בָּהּ, חַס וְשָׁלוֹם, אָז נִקְרָא, חַס וְשָׁלוֹם, לְגַבֵּי דִּידָן 'אַחֲרֵי מוֹתוֹ':

חלק יב

וְזֶה מַה שֶּׁצּוֹעֵק הַנָּבִיא (יְשַׁעְיָה נז), "הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק". כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת תָּמִיד אֲפִלּוּ הַמְקֻרָבִין אֵלָיו וְכַנַּ"ל שֶׁיִּזְכּוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בִּיגִיעוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדֵי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר עֲצוּת וְכוּ'. כִּי הַצַּדִּיק מִסְתַּתֵּר בְּכָל פַּעַם מֵהָעוֹלָם מֵחֲמַת קִלְקוּלָם:

וְנִתְרַחֵק מֵהֶם הַרְבֵּה עַד שֶׁקָּשֶׁה לָהֶם לְקַבֵּל וְלִינֹק מֵאוֹרוֹ הַגָּדוֹל כִּי אִם עַל יְדֵי יְגִיעוֹת וּבַקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ הַרְבֵּה. וְזֶה גַּם בְּחַיָּיו, מִכָּל שֶׁכֵּן אַחַר הִסְתַּלְּקוּת לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא, צְרִיכִין לְחַפְּשׂוֹ וּלְבַקְּשׂוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְסַלְסֵל וּלְחַפֵּשׂ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְלֵילֵךְ בִּדְרָכָיו וְאוֹרְחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיּוֹרִיד דְּמָעוֹת הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי ה' עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא וּלְהַשִּׂיג פְּנִימִיּוּת כַּוָּנַת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, כִּי עִקַּר הַצַּדִּיק הוּא תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשָּׁם גָּנוּז רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ. וּצְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי נִמְצָא אֶחָד אוֹ רַבִּים שֶׁהֵם תַּלְמִידָיו הָאֱמִתִּיִּים שֶׁקִּבְּלוּ תּוֹרָתוֹ וּדְרָכָיו וַעֲצוֹתָיו וּרְמָזָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיְּכוֹלִים לְהַחֲיוֹת אֶת הַכֹּל, כִּי אֵין דּוֹר יָתוֹם וּבְוַדַּאי לֹא נִסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק עַד שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה, שֶׁהֵם הַתַּלְמִידִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֲלִיפוֹת שֶׁלּוֹ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַהִתְוָרָה כִּי מְרַחֲמִם יְנַהֲגֵם בְּסִימָן ז' לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב), שֶׁכְּשֶׁהֵם מְגַלִּים תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ לֹא מֵת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּסִימָן ז' הַנַּ"ל, שֶׁכְּשֶׁמְּגַלִּים דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה הוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּדִבּוּרֵיהֶם וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הוּא חַי מַמָּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "אֲגוּרָה בְאָהֳלֶךָ עוֹלָמִים", וְכִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לָדוּר בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת?! אֶלָּא כָּל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁאוֹמְרִים דְּבַר הֲלָכָה בִּשְׁמוֹ, שִׂפְתוֹתָיו דּוֹבְבוֹת בַּקֶּבֶר וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר מִזֶּה הַרְבֵּה בַּסְּפָרִים,

בִּפְרָט בְּהַהֶסְפֵּדוֹת שֶׁנִּדְפְּסוּ בְּסִפְרֵי הַדְּרוּשִׁים שֶׁכֻּלָּם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַהַקְדָּמָה הָאֲמִתִּיִּת הַזֹּאת שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַצַּדִּיק הֶחָכָם הָאֲמִתִּי הוּא חַי לְעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַב, אַחִים בְּהֶסְפְּדָאֵי דְּהָתָם קָאֵימְנָא וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ שֶׁבָּא לְבֵיתוֹ בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ'. אֲבָל צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מִמֹּאד מְאֹד אֶת זֶה הַתַּלְמִיד הָאֲמִתִּי שֶׁקִּבֵּל דַּעַת רַבּוֹ כָּרְאוּי עַד שֶׁיֵּשׁ בְּדִבּוּרָיו בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת רוּחַ הַבָּא מִן הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ הַנַּ"ל) שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְּגַלֶּה בֶּאוּרֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל רַבּוֹ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה נִתְבָּרֵר הַמַּדְמֶה שֶׁל כָּל הַמְקֹרָבִין, וְכָל אֶחָד כְּפִי קֵרוּבוֹ וּכְפִי בַּקָּשָׁתוֹ וְחִפּוּשׂוֹ יוֹתֵר מִתְבָּרֵר אָצְלוֹ הַמַּדְמֶה יוֹתֵר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר וּמִתְחַזֵּק יוֹתֵר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁשָּׁה בְּסִיוָן קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהָיָה הָעוֹלָם תָּלוּי בּוֹ כַּנַּ"ל. וְכָל זְמַן שֶׁנִּמְצָאִים אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים שֶׁעוֹסְקִין בָּזֶה כַּנַּ"ל נִקְרָא הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, 'חַי'. וּבְעֵת שֶׁמִּתְרַשְּׁלִים בָּזֶה נִקְרָא אַחֲרֵי מוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי וְכוּ'". הַיְנוּ בְּכָל עֵת בְּכָל דּוֹר שֶׁמִּתְרַשְּׁלוּ בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹשֻׁעַ וְהַזְּקֵנִים שֶׁקִּלְקְלוּ וְהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם וְעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, אָז נֶחֱשַׁב לְגַבֵּי דִּידֵהוּ כְּאִלּוּ מֵת מֹשֶׁה, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, "כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן". אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהֵקִים לָהֶם ה' מוֹשִׁיעַ, כְּגוֹן עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז שֶׁהָיָה הַשּׁוֹפֵט הָרִאשׁוֹן, אָז תֵּכֶף נֶחֱשַׁב מֹשֶׁה חַי. וְכֵן מִשּׁוֹפֵט לְשׁוֹפֵט וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף אַף עַל פִּי שֶׁהַתּוֹרָה הוֹלֶכֶת וּמִתְמַעֶטֶת וּמִשְׁתַּכַּחַת מִיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כַּאֲשֶׁר נִבְּאוּ עַל זֶה מִכְּבָר, אַף עַל פִּי כֵן יִהְיוּ נִמְצָאִים כַּמָּה וְכַמָּה יְחִידֵי סְגֻלָּה שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בְּכָל הַנַּ"ל לְשׁוֹטֵט וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' שֶׁהוּא דִּבְרֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים וִיבַקְּשׁוּ עַד שֶׁיִּמְצְאוּ הַתַּלְמִידִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יְהוֹשֻׁעַ וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

חלק יג

וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁמִּסְתַּלְּקִין הַצַּדִּיקִים מִן הָעוֹלָם בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר, כִּי כָּל צַדִּיק אֱמִתִּי וְתַלְמִידוֹ הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ. כִּי הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֲמִתִּי הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא רַבָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהַתַּלְמִיד הוּא בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ. וְזֶה בְּחִינַת פְּנֵי חַמָּה וּפְנֵי לְבָנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפְנֵי חַמָּה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה. וְעַל כֵּן אַחַר הִסְתַּלְּקוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֲמִתִּי צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ יוֹתֵר, כִּי אַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַמָּה, אָז סְהָרָא שַׁלְטָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה. וְהַלְּבָנָה מִתְמַעֶטֶת

וּמִתְמַלֵּאת בְּכָל עֵת וְהַכֹּל כְּפִי עֲבוֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל עֲבוֹדָתֵנוּ הוּא לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְכוּ' וְעִקַּר מִלּוּי וְתִקּוּן הַלְּבָנָה מִפְּגִימָתָהּ הוּא עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ הַנַּ"ל אַחֲרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבִקַּשְׁתֶּם אֶת ה' אֱלֹקֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מַלְכָּם שֶׁאוֹמְרִים בְּעֵת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים בְּסוֹף בִּרְכַּת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְכוּ' וִיקַיֵּם וּבִקְּשׁוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן אַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת שְׁלִיטַת הַלְּבָנָה, צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ יוֹתֵר הֵיכָן נִמְצָא קְדֻשַּׁת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הָרַבִּי הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנֵי חַמָּה, כִּי הֲלֹא גַּם בְּחַיֵּי הַצַּדִּיק הָיוּ צְרִיכִין לְבַקְּשׁוֹ מְאֹד, אַף עַל פִּי שֶׁבְּהַחַמָּה אֵין בָּהּ שׁוּם מְעוּט, אַף עַל פִּי כֵן לִפְעָמִים הִיא מִתְכַּסִּית עַל יְדֵי עֲנָנִים הַמַּחֲשִׁיכִין אוֹר הַחַמָּה, הֵינוּ שֶׁלִּפְעָמִים נִתְכַּסֶּה וְנֶעְלָם אוֹר הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חַמָּה עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲנָנִין דִּמְכַסְיָן עַל עֵינָיו, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְלִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי הִתְנַגְּדוּת וְהַסְתָּרוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא אֶצְלוֹ צָרִיךְ יְגִיעוֹת לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁצָּרִיךְ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל בְּוַדַּאי אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ אוֹר קְדֻשַּׁת הַשְׁאָרָתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת שְׁלִיטַת הַלְּבָנָה שֶׁמִּתְמַעֶטֶת וּמִתְמַלֵּאת וְהַכֹּל כְּפִי תִּקּוּן אוֹ קִלְקוּל, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְעַל כֵּן אָז צְרִיכִין בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אַחַר אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד שֶׁיּוֹצִיא בְּחִינַת הַלְּבָנָה מִכִּסּוּיָהּ וּפְגִימָתָהּ וְהַעֲלָמָתָהּ. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק "תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ". סְהֲרָא כַּד אִתְכַּסְיָא עַל יְדֵי חוֹבִין, כְּדֵין אָמְרָה, אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּעֵת דְּאִתְכַּסְיָא סְהֲרָא שֶׁמִּתְקָנִים בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה עַל יְדֵי הַתְקִיעוֹת בְּחִינַת תִּקְעוּ וְכוּ' בַּכֶּסֶא וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא:

אֵיזֶהוּ חַג שֶׁהַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא הַלְּבָנָה מִתְכַּסֶּה בּוֹ? הֱוֵי אוֹמֵר זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה. עַל כֵּן תִּקּוּן זֶה הַנַּ"ל נַעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹתֵר, אֲבָל צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ בְּכָל הַשָּׁנָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֲמִתִּי כְּזֶה שֶׁקִּבֵּל הָאֱמֶת בְּחִינַת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל רַבּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת גַּם כֵּן, כִּי שְׁבוּעוֹת וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵם בְּחִינָה אַחַת כְּמוֹ שֶׁמַּזְכִּירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּבְרָכַת שׁוֹפְרוֹת הַשּׁוֹפָר שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִין, "אַתָּה נִגְלֵיתָ וְכוּ'" הֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ "הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב", הֵינוּ שֶׁבֶּאֱמֶת הַצַּדִּיק לֹא מֵת כַּנַּ"ל רַק שֶׁאֹבֵד אֲבֵדָתוֹ, הֵינוּ אֶת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא זָכוּ לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו כָּרָאוּי עַד שֶׁנִּסְתַּלֵּק וְאָז הֵם כַּאֲבוּדִים וּשְׁכוּחִים בְּחִינַת נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב הָיִיתִי כִּכְלִי אוֹבֵד, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י

שָׁם שֶׁהָאֲבֵדָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם הָאוֹבְדָהּ, עַיֵּן שָׁם. כִּי הָאֲבֵדָה בְּעַצְמָהּ אֵין לָהּ דַּעַת לְהָבִין שֶׁנֶּאֱבְדָה מִבַּעְלָהּ וְעַל כֵּן אֵין הָאֲבֵדָה נִקְרֵאת כִּי אִם עַל שֵׁם הָאוֹבְדָהּ שֶׁעַל כֵּן לֹא נֶאֱמַר כִּכְלִי נֶאֱבַד וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כַּנַ"ל רַק הַצַּדִּיק הָאוֹבֵד הוּא מַרְגִּישׁ כְּאֵב הָאֲבֵדָה, כִּי הוּא יוֹדֵעַ הָרְחָמָנוּת שֶׁעֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ 'הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב', שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם מֵשִׂים אֶל לִבּוֹ לְהָבִין מְרִירַת הַצָּרָה שֶׁל הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא אִבֵּד אֲבֵדַת הַנְּפָשׁוֹת הַנַ"ל מַה שֶּׁבֶּאֱמֶת עִקַּר הַצָּרָה לְהַנְּפָשׁוֹת הַנֶּאֱבָדִים אֲבָל אֵין מִתְעוֹרְרִין לְהָבִין מְרִירַת צָרָתָם. וְאַנְשֵׁי חֶסֶד שֶׁהֵם אַנְשֵׁי הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָאִים אַנְשֵׁי חֶסֶד עַל שֵׁם הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת אִישׁ חֶסֶד בֶּאֱמֶת, כִּי הוּא עוֹסֵק לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה הַנַ"ל בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְצוֹעֵק הַנָּבִיא שֶׁגַּם הָאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין, כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק, הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁלֹּא נִסְתַּלֵּק וְלֹא נֶאֱסַף הַצַּדִּיק כְּלָל רַק מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק, הַיְנוּ בְּחִינַת רָעָה הַנֶּאֱמַר בְּחֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁבָּא עַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַשְּׁלוּ לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי מֹשֶׁה כְּשֶׁעָלָה לַמָּרוֹם כַּנַ"ל וְשָׁם נֶאֱמַר, "לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם בְּרָעָה הוֹצִיאָם וְכוּ'". וּכְתִיב, "וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה וְכוּ'". וּבְכָל עֵת שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְרַשְּׁלִים לְחַפֵּשׂ אַחַר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה אֲז מִתְעוֹרֵר, חַס וְשָׁלוֹם קִטְרוּג הָרָעָה הַנַ"ל וְאָז נֶחֱשָׁב שֶׁהַצַּדִּיק מֵת וְנֶאֱסַף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל עַל פָּסוּק "כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי וְכוּ'", וְזֶהוּ 'כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק', הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁאַתֶּם מְרַעִין מַעֲשֵׂיכֶם וְאֵינְכֶם מְחַפְּשִׂים כָּרָאוּי אַחֲרֵי הַצַּדִּיק שֶׁאִבֵּד אֶתְכֶם כַּנַ"ל אָז נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. אֲבָל כְּשֶׁתַּחְזְרוּ וְתִתְעוֹרְרוּ לְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו כָּרָאוּי אֲזַי הוּא נֶחֱשָׁב חַי מַמָּשׁ, כִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת נִקְרָאִים חַיִּים תָּמִיד כַּנַ"ל:

חלק טו

וְזֶהוּ "תְּעִירִי כְּשָׁה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ", כִּי הָאָדָם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֲבֵדָה מֵרֹבוֹ כַּנַ"ל אַף עַל פִּי שֶׁכָּל הָאֲבֵדוֹת נִקְרָאִים עַל שֵׁם הָאוֹבְדָהּ מֵחֲמַת שֶׁאֵין בְּהָאֲבֵדָה דַּעַת לְהָבִין שֶׁנֶּאֱבְדָה, אַף עַל פִּי כֵן הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה וְצָרִיךְ לָשׁוּם אֶל לִבּוֹ שֶׁהוּא כְּשָׂה אוֹבֵד שֶׁנִּקְרָא שֶׂה אוֹבֵד עַל שֵׁם הָאוֹבְדָהּ מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר נִתְרַחֵק כָּל כָּךְ עַד שֶׁכִּמְעַט אֵין לוֹ דַּעַת לְהָבִין שֶׁנֶּאֱבַד וְנִתְרַחֵק מֵהַצַּדִּיק, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן כָּל זְמַן אֲשֶׁר הוּא חַי וּמַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה חִיּוּת כָּל שֶׁהוּא צָרִיךְ לְצַעֵק, עַל כָּל פָּנִים זֶה בְּעַצְמוֹ 'תְּעִירִי כְּשָׂה אֹבֵד', עַד שֶׁאֵין לִי דַּעַת כְּלָל לְהֵיכָן נֶאֱבַדְתִּי וְנִתְרַחַקְתִּי מִבַּעַל הָאֲבֵדָה, אֲבָל אֲנִי מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן 'בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ וְכוּ', הַיְנוּ בַּקֵּשׁ אֹתָהּ אֶת עַבְדֶּךָ עַד שֶׁתִּמְצָאֵנִי, כִּי אֲנִי נִתְרַחַקְתִּי כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין בִּי דַּעַת כְּמוֹ שֶׂה אוֹבֵד (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ר"ו עַל פָּסוּק זֶה תְּעִירִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּתְצָרְפוֹ לְכָאן). וְאָז כְּשֶׁיְּצַעֵק וְיִתְחַנֵּן כָּךְ בֶּאֱמֶת כַּמָּה פְּעָמִים יִהְיֶה נֶחֱשָׁב גַּם כֵּן שֶׁמְּבַקֵּשׁ

וּמְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק וְאָז יִזְכֶּה לִמְצֹאוֹ, כִּי רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְרַחֲמֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם:

חלק טז

הַכְּלָל, שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבָּרֶרֶת הָאֱמוּנָה וְכוּ' שֶׁכָּל הָעוֹלָם תָּלוּי בָּזֶה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה "עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו", 'עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת' זֶה בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה שֶׁשּׁוֹלֵט בְּיוֹתֵר בַּלַּיְלָה וְשֵׁנָה וְעַל כֵּן אָז צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ בְּיוֹתֵר אַחֲרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בִּבְחִינַת אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי, נְגִינָתִי זֶה בְּחִינַת הַנְּגוּן הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא וְהַנְּעִים וְכוּ' שֶׁמִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמְּבָרֵר הַמְּדַמֶּה וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לְקוֹל הַנְּגוּן וְהַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבָזֶה הַנְּגוּן יֵשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיזֶה חֵלֶק בּוֹ, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁעַקֵּר שַׂעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא יִהְיֶה עַל יְדֵי קוֹל הַנְּגוּן וְהַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת מְשִׁיחַ מַזְכִּיר מִזֶּה הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ וְכוּ' אֱלֹקִים שִׁיר חָדָשׁ אֲשִׁירָה לְךָ וְכוּ'" וְכֵן הַרְבֵּה כִּי כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קוֹל הַנְּגוּן וְהַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ'. וְעַל כֵּן הַטּוֹב הַנֶּעְלָם בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֵיזֶה נְקֻדָּה מֵהַנְּגוּן הַזֶּה: וְזֶהוּ 'אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלַּיְלָה' הַיְנוּ בַּלַּיְלָה בְּעֵת הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדַמֶּה הָרוֹצֶה לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא מְבַלְבֵּל אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַּרְכּוֹ, וְאָז הָאָדָם צָרִיךְ לוֹמַר לְנַפְשׁוֹ אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי, הַיְנוּ הַטּוֹב הַנַּ"ל, 'בַּלַּיְלָה', בְּעֵת הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדַמֶּה, 'עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי', שֶׁצָּרִיךְ לְשׂוֹחֵחַ עִם לְבָבוֹ לְחַפֵּשׂ רוּחוֹ הַטּוֹב בְּחִינַת הַחֵלֶק הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכְּלוּל מִכָּל נְפָשׁוֹת וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ מְאֹד אַחֲרֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה כְּדֵי לִמְצֹא רוּחוֹ הַטּוֹב, רוּחוֹ הַקֹּדֶשׁ כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵר בְּחִינַת לַיְלָה בְּחִינַת מְדַמֶּה שֶׁלּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְחֶלְקוֹ הַטּוֹב לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַנְּגוּן הַנַּ"ל. וְזֶהוּ 'עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת', שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדַמֶּה, 'בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי', זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וּכְמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק זֶה: 'אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי', זֶה מֹשֶׁה. 'בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו', כִּי לֹא בְּמְהֵרָה זוֹכִין לִמְצֹא אוֹתוֹ, כִּי צְרִיכִין יְגִיעוֹת הַרְבֵּה וּזְמַן זְמַנִּים הַרְבֵּה עַד שֶׁמּוֹצְאִין אוֹתוֹ וְאֶת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל. 'אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת', וְאֵיתָא בַּמִּדְרָשׁ שָׁם, בַּכְּרַכִּים וּבַמְּדִינוֹת 'אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי' זֶה מֹשֶׁה, 'בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו'. כִּי צְרִיכִין לְבַקְּשׁוֹ וּלְחַפְּשׂוֹ מְאֹד מְאֹד בָּעִיר וּבַשְּׁוָקִים וּבָרְחוֹבוֹת בַּכְּרַכִּים וּבַמְּדִינוֹת, כִּי בְּכָל הָעֲסָקִים שֶׁעוֹשִׂין הֵן

תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְהֵן מַשָּׂא וּמַתָּן וּשְׂאָר עֲסָקִים צְרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל עֲשִׂיָּה שֶׁעוֹשִׂין וּבְכָל דֶּרֶךְ וְעִיר וּכְרָךְ שֶׁהוֹלְכִין אוֹלַי יִזְכֶּה עַל יְדֵי עֵסֶק וּנְסִיעָה זֹאת לִמְצֹא אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשׁוֹ זֶה מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל. כִּי כָּל חִיּוּתוֹ וְתִקְוָתוֹ לָנֶצַח וְזַרְעוֹ וְכָל דּוֹרוֹתָיו עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, וְכָל הַנְּפָשׁוֹת וְהָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ וּבְזַרְעוֹ כֻּלָּם תְּלוּיִים בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל, אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁבְּקִשְׁתּוֹ כָּל כָּךְ, אַף עַל פִּי כֵן בְּקִשְׁתּוֹ וְלֹא מְצָאתִיו. "מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם", 'הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר' הֵם בְּחִינַת נְטוּרֵי קַרְתָּא הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם וְכוּ', שֶׁהֵם עִקַּר הַשּׁוֹמְרִים נְטוּרֵי קַרְתָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר, אַיְיתִי לָן נְטוּרֵי קַרְתָּא וְכוּ'. וְגַם נִקְרָאִים שׁוֹמְרִים, כִּי הֵם בִּבְחִינַת נַפְשִׁי לַה' מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר וְכוּ', כִּי גַּם אֵלּוּ הַתַּלְמִידִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שׁוֹמְרִים הַנַּ"ל שֶׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל גַּם הֵם עֲדַיִן לֹא זָכוּ לִמְצֹאוֹ כָּרָאוּי, כִּי צְרִיכִין לָזֶה חִפּוּשׂ אַחַר חִפּוּשׂ אֲפִלּוּ מִי שֶׁמְּצֹאוֹ קְצָת עַד שֶׁיִּמְצָא בְּחִינַת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם בִּבְחִינַת שׁוֹמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר שֶׁהֵם רַק עוֹמְדִים עַל מִשְׁמַרְתָּם בְּתֹקֶף וְהִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד וְשׁוֹמְרִים וּמַמְתִּינִים לִישׁוּעַת ה' עַד שֶׁיִּמְצָאוּ אוֹתוֹ כָּרָאוּי. כִּי הַמַּמְתִּין נִקְרָא "שׁוֹמֵר", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר". כִּי צְרִיכִין לְזָהֵר בִּשְׁעַת הַהַמְתָּנָה לִבְלִי לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִן הַתִּקְוָה כְּמוֹ הַשּׁוֹמֵר שֶׁצָּרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִן הַשְּׁמִירָה, כְּמוֹ כֵן הַמַּמְתִּין וּמְצַפֶּה לִישׁוּעַת ה' נִקְרָא שׁוֹמֵר, כִּי צָרִיךְ לְהַמְתִּין וְלֹא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִן הַתִּקְוָה כָּל יְמֵי חַיָּיו עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם. וְזֶהוּ "מְשֹׁמְרִים לַבֹּקֶר" 'לַבֹּקֶר' דַּיְקָא. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לִמְצֹא הַצַּדִּיק הַזֶּה כַּנַּ"ל, זוֹכִין לִבְחִינַת בֹּקֶר הַנִּזְכָּר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּחִינַת לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וְכוּ', בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ'. וְזֶהוּ 'מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר' בְּחִינַת שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר הַנַּ"ל. 'אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם 'כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם וְכוּ'', כִּי שְׁאֵלְתִּי אֶת הַשּׁוֹמְרִים הַנַּ"ל, מַה מַּעֲנֶה מְצָאתֶם בְּפִיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י כְּפִי דִּרְכּוֹ, וְהֵם כְּיוֹנַת אֵלֶם וְקָשֶׁה לָהֶם לְהָשִׁיב לְהַשּׁוֹאֲלִים אוֹתָם, כִּי הֵם כְּבָר מָצְאוּ אוֹתוֹ קְצָת וַעֲדַיִן הֵם שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר עַד שֶׁיִּמְצָאוּהוּ כָּרָאוּי בִּשְׁלֵמוּת, עַד שֶׁיָּזוּכוּ לַבֹּקֶר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא גְּאֻלַּת נַפְשָׁם בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה הַשּׁוֹאֵל רוֹצֶה שֶׁיְּשִׁיבוּ לוֹ תֵּכֶף וּימַלְּאוּ לוֹ תִּקְוָתוֹ מִיָּד. וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא הֶשִׁיבוּהוּ כִּרְצוֹנוֹ רָצָה לְהִתְרַחֵק גַּם מֵהֶם, כִּי אָמַר הֲלֹא גַּם בָּהֶם לֹא מָצָאתִי תִּקְוָתִי כָּרָאוּי וְזֶהוּ כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם וְנִתְרַחַקְתִּי מֵהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל בְּרַחֲמֵי וְחַסְדֵי ה' שֶׁאֵינָם כָּלִים חָמַל עָלַי וְלֹא עָבַרְתִּי וְנִתְרַחַקְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, זֶה מֹשֶׁה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּפֵרוּשׁ כִּמְעַט הוּא כְּמוֹ 'לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי'. שֶׁפֵּרוּשׁוֹ, לוּלֵא עֶזְרַת ה' כִּמְעַט נָפַלְתִּי לַגֵּיהִנֹּם,

חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ ה' עָזַר לִי בְּחַסְדּוֹ וְהִצִּילַנִי וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם, הַיְנוּ שֶׁכְּבָר הָיָה כְּפָשַׁע בֵּינִי וּבֵין הַמָּוֶת וְכִמְעַט שֶׁנִּפַּלְתִּי בְּאֵין סוֹמֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהִתְחַלְתִּי לַעֲבֹר מֵהֶם וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶם מֵחֲמַת שֶׁלֹּא מָצָאתִי מַעֲנֶה שְׁלֵמָה בְּפִיהֶם כִּרְצוֹנִי, אֲבָל בְּחָכְמַת ה' לֹא עֲזָבַנִי וְתָמַךְ בְּיָדִי לְבִלִּי לַעֲבֹר וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל. עַד שֶׁהֶבִיאוֹתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי. וּפֵרְשׁוּ בַּמִּדְרָשׁ, זֶה סִינַי וְאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁשָּׁם קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה. שְׁזֻהוּ בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בְּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בְּרוּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. וְכֵן מְרַמְּז בַּמִּדְרָשׁ שָׁם שֶׁהַשּׁוֹמְרִים הֵם בְּחִינַת הַתַּלְמִידִים שֶׁל הַצַּדִּיק הָאוֹחֲזִים בּוֹ וְאֵינָם מַנִּיחִים עַצְמָן לִטְעוֹת בְּבִלְבּוּלִים וְהַטְעָיוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם מִבִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה. כִּי מְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ שָׁם מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסּוֹבְבִים זֶה שִׁבְטוֹ שֶׁל לֵוִי וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל שֵׁבֶט לֵוִי לֹא טָעוּ אַחַר הָעֶגֶל וְנִשְׁאֲרוּ דְּבוּקִים בֶּאֱמֶת בְּמֹשֶׁה רַבָּם וְהֵם טִהֲרוּ אֶת יִשְׂרָאֵל אַחַר כָּךְ מֵחֵטְא הָעֶגֶל וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא שָׁם בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, זֶה שִׁבְטוֹ שֶׁל לֵוִי הֵיךְ מָה דְּאַתְּ אָמַר 'עִבְרוּ וְשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר וְכוּ', שֶׁזֶּה נֶאֱמַר אַחַר חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁצִּוָּה אוֹתָם לַעֲבֹר מִשַּׁעַר לְשַׁעַר לְטַהֲרָם מִפְּגַם הָעֶגֶל. וּכְמוֹ כֵן בְּכָל דּוֹר הַתַּלְמִידִים הַנִּשְׁאָרִים דְּבוּקִים בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הֵם בִּבְחִינַת לֵוִי, בְּחִינַת וְיִלְווּ עָלַיִךְ וְיִשָּׂרְתוּךְ וְכוּ' (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה), הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְהַלְכוֹת שְׁלוּחִין:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ תוֹכָחָה הַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ מִבְּאֵרוֹת בְּנֵי יַעֲקָן מוֹסֵרָה שָׁם מֵת אַהֲרֹן וְכוּ' וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, וַהֲלֹא בְּהֹר הָהָר מֵת?! אֶלָּא שֶׁחָזְרוּ לַאֲחוֹרֵיהֶם עַל יְדֵי מִלְחֶמֶת הַכְּנַעֲנִי וְכוּ' וּבְנֵי לֵוִי הֶחֱזִירוּם וְכוּ' וְאָז חָזְרוּ וְהִסְפִּידוּהוּ וְנִדְמֶה לָהֶם כְּאִלּוּ אָז מֵת וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁהַצַּדִּיק אֵינוֹ מֵת כְּלָל רַק מִצַּדְּנוּ כְּשֶׁאֵין מְחַפְּשִׂין אוֹתוֹ כָּרָאוּי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ 'שָׁם מֵת אַהֲרֹן', כִּי אָז הִרְגִּישׁוּ מִיתָתוֹ כְּאִלּוּ מֵת שָׁם, כִּי אָז הֵבִינוּ קִלְקוּלָם וּפְגָמָם, כִּי כְּשֶׁאַהֲרֹן נִסְתַּלֵּק כְּתִיב:

"וַיִּרְאוּ כָּל הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, אֶפְשָׁר אָדָם שֶׁעָצַר בַּמַּגֵּפָה וְעָמַד כְּנֶגֶד מַלְאַךְ הַמָּוֶת יָמוּת?! וְהֶרְאוּ אוֹתוֹ לָהֶם מֵטָּה בְּמִטָּה וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּתִיב, "וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרָד כִּי מֵת אַהֲרֹן וְכוּ'", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כִּי יִשְׂרָאֵל פָּגְמוּ בָּזֶה שֶׁהִרְהֲרוּ אַחַר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר וְלֹא רָצוּ לְהַאֲמִין שֶׁמֵּת אַהֲרֹן כְּאִלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הִסְתִּירוּ אוֹתוֹ בְּפָנֵיהֶם כְּדֵי לִתֵּן גְּדֻלָּה לְאֶלְעָזָר בְּנוֹ (וְעַיֵּן בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשַׁת חֻקַּת מְבֹאָר שָׁם שֶׁאָמְרוּ נִסְקֹל אֶתְכֶם בִּשְׁבִיל זֶה, עַיֵּן שָׁם). וְאַף עַל פִּי

שֶׁהִזְכִּירוּ גְּדֻלַּת וּמַעֲלַת אַהֲרֹן שֶׁעָמַד נֶגֶד מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְעָצַר הַמַּגֵּפָה וְאִישׁ כָּזֶה אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁיָּמוּת אַף עַל פִּי כֵן פָּגְמוּ כְּנֶגֶד כְּבוֹד מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר שֶׁהִרְהֲרוּ אַחֲרֵיהֶם. וְאָז הֶכְרַח מֹשֶׁה לְהַרְאוֹת לָהֶן אֶת אַהֲרֹן מֵטֶל בְּמִטָּה, לוֹמַר, שֶׁבְּוַדַּאי הָאֱמֶת כֵּן הוּא שֶׁאַהֲרֹן לֹא מֵת וְהוּא חַי וְקַיָּם וּמֵטֶל בְּמִטָּתוֹ בִּמְנוּחָתוֹ בְּשָׁלוֹם, אַשְׁרֵי לוֹ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן מִצַּדְּכֶם הוּא מֵת וְאַתֶּם צְרִיכִים לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן עַל יְדֵי אֶלְעָזָר בְּנוֹ שֶׁצִּוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹסֵר כָּל כֹּחוֹ וּגְדֻלָּתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן לְאֶלְעָזָר, וְעַל יְדֵי אֶלְעָזָר אַתֶּם יְכוֹלִין בְּכָל עֵת לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיכֶם קְדֻשַּׁת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן אִם תְּחַפְּשׂוּ וּתְבַקְּשׁוּ אֶת קְדֻשָּׁתוֹ כָּרְאוּי וְכַנַּ"ל. וּמַחֲמַת הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם גָּרְמוּ שֶׁשָּׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד שֶׁהוּא עֲמָלֵק שֶׁמֵּת אַהֲרֹן וְנִסְתַּלְּקוּ עֲנָנֵי כָּבוֹד כִּי עֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוּעָה מַרְדוּת לְיִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, זֶהֲמַת הָעֲרֶב רַב שֶׁל מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֲמַת הָרַע שֶׁבִּמְדַמֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, בְּחִינַת מַנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁרוֹצִים בְּכָל פַּעַם לְהַסְתִּיר וּלְהַעְלִים אֲמִתַּת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וּבִפְרָט אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר כֹּחוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כְּשֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל מְחַפְּשִׂין אוֹתוֹ כָּרְאוּי וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא בָּא עֲלֵיהֶם הַכְּנַעֲנִי שֶׁהוּא עֲמָלֵק וְכַנַּ"ל וְהָיוּ צְרִיכִים אָז לְשׁוּם אֶל לֵב כָּל זֶה לְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ עַתָּה עַל כָּל פָּנִים כָּרְאוּי, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מְתַגְּרֶה בְּכָל עֵת וְהִסִּיתָם לָשׁוּב לַאֲחוֹרֵיהֶם וְהַכֹּל בַּעֲצַת רָאשֵׁי הַמִּתְנַגְּדִים שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁהֵם דָּתָן וַאֲבִירָם וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם, הֵינוּ שֶׁחָזְרוּ לֵילֵךְ וְלָשׁוּב לְמִצְרַיִם שֶׁהוּא הָרַע שֶׁל הַמְדַמֶּה:

כִּי זֶה עִקַּר הִתְגָּרוּת וְהַסָּתַת הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמְּבַקֵּשׁ תּוֹאֲנוֹת וַעֲלִילוֹת לָשׁוּב לְפֹל, חַס וְשָׁלוֹם, לְזֶהֲמַת הַמְדַמֶּה, בִּפְרָט אַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק שֶׁאוֹמֵר הֲרֵי כְּבָר אָפַס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, וַעֲמָלֵק מִתְגַּבֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת עִצָּם הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּהִתְגַּבְּרוּת עָצוּם בְּכָל פַּעַם וְעַתָּה מַה נַּעֲשֶׂה עוֹד. וְהַכְּסִילִים חוֹזְרִים לַאֲחוֹרֵיהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁקּוֹרִין חֲסִידִים נְפוּלִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁזֶּה גָּרוּעַ מֵהַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, אֲבָל בְּנֵי לֵוִי הֶחֱזִירוּם, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם בְּכָל דּוֹר הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת בְּנֵי לֵוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹתָם שֶׁאֵינָם טוֹעִים בָּעֶגֶל וּבְכָל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁנִּפְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹקִים וְלֹא בָטְחוּ בִּישׁוּעָתוֹ וַיִּתְאַוּוּ תַּאֲוָה בַּמִּדְבָּר וְכוּ'". וּבְנֵי לֵוִי דָּבְקוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה רַבָּם וְלֹא טָעוּ אַחֲרֵי הַמִּתְנַגְּדִים וְהַחוֹלְקִים עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהֵם קִיְּמוּ אֶת כָּל הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת זָכוּ שֶׁהִבְדִּיל ה' יִתְבָּרַךְ אוֹתָם אֵלָיו לַעֲמֹד לְפָנָיו לְשָׁרְתוֹ וְכוּ', וְעַל כֵּן גַּם בַּמִּלְחָמָה הַזֹּאת שֶׁל הַכְּנַעֲנִי שֶׁהוּא עֲמָלֵק שֶׁבָּא עֲלֵיהֶם אַחַר הִסְתַּלְּקוּת אַהֲרֹן שֶׁהִתְגָּרָה בָּהֶם הַבַּעַל דָּבָר כָּל כָּךְ עַד שֶׁחָזְרוּ לַאֲחוֹרֵיהֶם, עָמְדוּ בְּנֵי לֵוִי בַּאֲמִתָּם וְרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְהֶחֱזִירוּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה לָשׁוּב וְלֵילֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאָז שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה וְהִסְתַּכְּלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָם שֶׁפָּגְמוּ הַרְבֵּה וְחָזְרוּ וְהִסְפִּידוּ אֶת אַהֲרֹן כְּאִלּוּ מֵת

אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שָׁם מֵת אַהֲרֹן וְכוּ'". כִּי רָאוּ שֶׁכָּל מִיתָתוֹ הוּא מִצַּדָּם וְרַק עַכְשָׁו הֵם מַרְגִּישִׁים עִנְיַן מִיתַת אַהֲרֹן שֶׁמִּיתָתוֹ הוּא רַק מִצַּדָּנוּ כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת וְלִסְפֹּד עָלָיו הַרְבֵּה בְּכָל עֵת עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ קְדֻשָּׁתוֹ עָלֵינוּ בְּכָל פַּעַם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "וַיִּכֶּהָן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו". וְהוּא פְּלִיאָה עַל פִּי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י כִּי אִם תֵּרֵץ מַה שֶּׁכָּתוּב 'שָׁם מֵת אַהֲרֹן' שֶׁהוּא מֻחָמַת שֶׁחָזְרוּ וְהִסְפִּידוּהוּ וְכוּ' עֲדַיִן קָשֶׁה הַרְבֵּה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם, "וַיִּכֶּהָן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו". וַהֲלֹא כְּבָר נִתְכַּהֵן אֶלְעָזָר תֵּכֶף בְּמִיתַת אַהֲרֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת חֻקַּת? אַךְ הַתּוֹרָה מְרַמֶּזֶת לָנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל הִתְחִילוּ לְתַקֵּן פְּגָמָם הַנַ"ל שֶׁהִרְהֲרוּ אַחַר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר וְכוּ' כַּנַ"ל וְלֹא חִפְּשׂוּ אֶת אַהֲרֹן כָּרָאוּי וְכַנַ"ל. וְעַתָּה עַל יְדֵי הַהֶסְפֵּד שֶׁהִרְגִּישׁוּ מִיתָתוֹ כָּרָאוּי וְכַנַ"ל וְהִתְחִילוּ לְהִתְגַּעְגֵּעַ אַחֲרָיו וּלְחַפְּשׂוֹ כָּרָאוּי אָז דַּיְקָא 'וַיִּכֶּהָן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו', כִּי רַק עַתָּה נִמְשַׁךְ בִּשְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁל הַכְּהֻנָּה הַגְּדוֹלָה שֶׁל אֶלְעָזָר שֶׁנִּתְכַּהֵן תַּחַת אַהֲרֹן אָבִיו. כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁבּוֹכִין עַל הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק וּמְחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׁין אוֹתוֹ כָּרָאוּי, אֲזַי מוֹצְאִין קְדֻשָּׁתוֹ בְּוַדַּאי עַל יְדֵי הַבֵּן אוֹ הַתַּלְמִיד שֶׁמְּמַלֵּא מְקוֹם אָבִיו וְרַבּוֹ:

כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁאֵין הַצַּדִּיק מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁנּוֹלָד אַחֵר תַּחְתָּיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַד שֶׁלֹּא מֵת עֵלִי זְרָחָה שְׁמוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הָרָמָתִי וְכֵן הַרְבֵּה שֶׁחָשְׁבוּ שָׁם. אֲבָל צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר זֶה הַרְבֵּה הַרְבֵּה, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִסְפִּידוּ כָּרָאוּי עַל אַהֲרֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחִפּוּשׂ וְהַבַּקָּשָׁה כָּרָאוּי אַחַר הַצַּדִּיק כַּנַ"ל אָז דַּיְקָא וַיִּכֶּהָן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו, כִּי רַק אָז נִתְכַּהֵן אֶלְעָזָר בִּשְׁלֵמוּת תַּחַת אַהֲרֹן וְזָכוּ לְקַבֵּל הַתִּקּוּנִים הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁמְּכַפֵּר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁאֶלְעָזָר מִצַּדּוֹ כְּבָר נִתְכַּהֵן עַל פִּי הַדִּבּוּר כָּרָאוּי, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁלֹּא קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל קְדֻשָּׁתוֹ כָּרָאוּי, כִּי הִרְהֲרוּ אַחֲרָיו כַּנַ"ל. עַל כֵּן מִצַּד יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן לֹא נִתְכַּהֵן כָּרָאוּי. וְגַם אֲפִלּוּ בְּעַצְמוֹ לֹא הָיְתָה קְדֻשַּׁת כְּהֻנָּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת כָּל זְמַן שֶׁלֹּא קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל קְדֻשָּׁתוֹ כָּרָאוּי. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. אֲבָל עַכְשָׁו וַיִּכֶּהָן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו עַל יְדֵי שֶׁחִפְּשׂוּ אַחַר אַהֲרֹן וְכוּ' וְכַנַ"ל. כִּי כֵן צְרִיכִים בְּכָל עֵת, בִּפְרָט כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁצְּרִיכִין לִבְכּוֹת וְלִסְפֹּד עָלָיו הַרְבֵּה, אֲבָל צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהִכָּשֵׁל עַל יְדֵי זֶה לוֹמַר שֶׁכְּבָר מֵת הַצַּדִּיק וְאֶפֶס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא נִשְׁאַר עוֹד בָּעוֹלָם חֲלִיפָתוֹ וְהַשְׁאָרָתוֹ, כִּי זֶהוּ פְּגָם עָצוּם מְאֹד, כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיק לֹא מֵת וּבְוַדַּאי נִשְׁאַר הַשְׁאָרַת קְדֻשָּׁתוֹ אֵצֶל בָּנָיו וְתַלְמִידָיו, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר זֶה מְאֹד מְאֹד וְכַנַ"ל. וְעַל יְדֵי כָּל חִפּוּשׂ וּבַקָּשָׁה מוֹצְאִין בְּוַדַּאי קְדֻשַּׁת הַשְׁאָרָתוֹ אֵצֶל בָּנָיו וְתַלְמִידָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁם מֵת אַהֲרֹן וַיִּכֶּהָן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו אָז דַּיְקָא וְכַנַ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת שִׁין הֲלָכוֹת שֶׁנִּשְׁתַּכְּחוּ בִּימֵי אֵבְלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְהֶחֱזִירָן עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז בְּפִלְפּוּלוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי בְּוַדַּאי עַל יְדֵי הָאֵבֶל וְהַהֶסְפֵּד הַמַּר עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה נִשְׁכָּחִין כַּמָּה הֲלָכוֹת, כִּי הָאֵבֶל וְהַהֶסְפֵּד הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, כַּמּוּבָא. אֶבֶל אָסוּר לְהִשָּׁאֵר בָּזֶה, חַס וְשָׁלוֹם, רַק צְרִיכִין לְבָכּוֹת וּלְהַסְפִּיד עָלָיו מְאֹד אֲבָל שֶׁיִּהְיֶה הַהֶסְפֵּד לְחַיִּים וְלֹא לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, לְתַקֵּן וְלֹא לְקַלְקֵל עַל יְדֵי זֶה שֶׁלֹּא לוֹמַר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכְּבָר אֶפֶס תִּקְוָה כְּדֶרֶךְ כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁאוֹמְרִים כָּךְ עַל הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיקִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁעַתָּה כְּבָר לֹא נִשְׁאַר לָנוּ כְּלוּם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל בֶּאֱמֶת הֵם שׁוֹגִים בָּזֶה הַרְבֵּה הַרְבֵּה כִּי אַף עַל פִּי שֶׁמְּצַד אֶחָד אוֹמְרִים קְצָת אֱמֶת, כִּי בְּוַדַּאי לֹא נִשְׁאַר מַמָּשׁ צַדִּיק כָּזֶה, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק מֹשֶׁה לֹא נִשְׁאַר עוֹד צַדִּיק מַמָּשׁ כְּמֹשֶׁה, כִּי פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לְשָׁאֵר, חַס וְשָׁלוֹם, בָּזֶה לוֹמַר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה אֶפֶס תִּקְוָה, כִּי נַהֲפֹךְ הוּא, כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ לְעוֹלָם, כִּי מֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וּכְתִיב: "מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדוֹר וָדוֹר". עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּעְגֵּעַ מְאֹד אַחֲרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְסַיֵּם בְּדִבְרֵי נֶחָמָה לְנַחֵם וּלְשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ בְּהַשְׁאָרָתוֹ, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּשְׁאַר מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי סְפָרָיו וְתַלְמִידָיו, כִּי מֵהַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי בְּוַדַּאי נִשְׁאַר הַשְׁאָרָה טוֹבָה לָנֶצַח רַק צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת הַנַּ"ל שֶׁבִּימֵי אֵבְלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה נִשְׁתַּכְּחוּ כַּמָּה הֲלָכוֹת מֵחֲמַת מְרִירוּת הַהֶסְפֵּד שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, אֲבָל עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז בְּעֹצֶם צִדְקָתוֹ וְחָכְמָתוֹ רָאָה שֶׁאֵין זֶה תַּכְלִית טוֹב לַעֲסֹק רַק בְּהֶסְפֵּד וְלוֹמַר שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, אֶפֶס תִּקְוָה עַד שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, יִשְׁתַּכְּחוּ עוֹד הֲלָכוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן הִתְאַמֵּץ בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל לְנַחֵם וּלְשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ שֶׁבְּוַדַּאי עֲדַיִן יֵשׁ תִּקְוָה רַק צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה כַּנַּ"ל, עַד שֶׁהֶחֱזִיר כָּל הַהֲלָכוֹת בְּפִלְפּוּלוֹ, פִּלְפּוּל זֶה בְּחִינַת שִׂמְחָה בְּחִינַת חֲדִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפִלְפּוּלָא, כִּי פִּלְפּוּל שֶׁל אֱמֶת-לְעַיֵּן וּלְחַפֵּשׂ בְּהַתּוֹרָה אֲמִתַּת עֻמְקוּת עֻצּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְעָבְדָא-שֶׁזֶּה הָעִקָּר, זֶהוּ בְּוַדַּאי שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב". וְזֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַחִפּוּשׂ וְהַבַּקָּשָׁה הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לְסַלְסֵל וּלְפַלְפֵּל בָּהּ. נִמְצָא שֶׁהַסִּלְסוּל שֶׁהוּא הַחִפּוּשׂ וְהַבַּקָּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הוּא בְּחִינַת פִּלְפּוּל אֲמִתִּי וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַחֲבַת הַדַּעַת וְהַמֹּחִין, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה הֶחֱזִיר כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁנִּשְׁתַּכְּחוּ עַל יְדֵי הָאֵבֶל וְהַהֶסְפֵּד כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן

לְנַחֵם וּלְשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ אַחַר כָּךְ וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לְסַלְסֵל וּלְפַלְפֵּל בְּתוֹרָתוֹ עַד שֶׁנַּחֲזֹר הַהֲלָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲמִתַּת עַמְקוּת עֲצוּתָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמּוֹצְאִין אֶת הַצַּדִּיק וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶהוּ בְּחִינַת וֶאֱלִישָׁע חָלָה אֶת חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ (מְלָכִים ב' יג). וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁלֹשָׁה חֳלָאִים חָלָה אֱלִישָׁע, אֶחָד שֶׁדְּחָה אֶת גֵּחֲזִי וְאֶחָד שֶׁגֵּרָה דֻּבִּים בְּתִינוֹקוֹת וְאֶחָד שֶׁמֵּת בָּהּ. וְהַכֹּל אֶחָד, כִּי זֶה בָּזֶה תְּלוּי, כִּי אֱלִישָׁע שֶׁהָיָה נָבִיא גָּדוֹל מְאֹד אַף עַל פִּי כֵן גִּלּוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשְּׁגָגָה בָּזֶה שֶׁדְּחָה אֶת גֵּחֲזִי בִּשְׁתֵּי יָדַיִם, כִּי בְּעִנְיַן הַבַּקָּשָׁה וְהַחְפּוּשׂ הַנַּ"ל אַחַר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ יֵשׁ בָּזֶה עַמְקוּת הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי הַמְנִיעוֹת לָזֶה מִתְפַּשְׁטִים וּמִשְׁתַּטְחִים מְאֹד הָעִקָּר מִצַּד פְּגַם הַמְקַבְּלִים, אֲבָל פְּגַם הַמּוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַצְּרִיכִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְקַבֵּל קְרֻשַּׁת הַצַּדִּיק מִתְגַּבֵּר לְפָעָמִים כָּל כָּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁגּוֹרְמִים גַּם אֵיזֶה שְׁגִיאָה לְהַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֲמִתִּי בְּעַצְמוֹ עַד שֶׁהוּא גַּם הוּא נֶעֱלָם מִמֶּנּוּ הַדֶּרֶךְ אֵיךְ יוּכַל לְתַקֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל. וּבָזֶה יֵשׁ דְּבָרִים נִסְתָּרִים הַרְבֵּה וְכַמּוּבָן קְצָת מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה קַרְטָלִיתָא (סִימָן יח לִקּוּטֵי א) וּבִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, וּבִפְרָט בְּכַמָּה שִׂיחוֹת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַטַּעֲנוֹת וְהַוִּכּוּחִים שֶׁהָיָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא הִפְצִיר הַרְבֵּה בְּמֹשֶׁה שֶׁיֵּלֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ לִגְאֹל וּלְתַקֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל וּמֹשֶׁה מֵאֵן בְּמֵאוּן אַחַר מֵאוּן וְהַכֹּל בִּבְחִינַת הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁיָּדַע שֶׁהוּא דָּבָר קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד מְאֹד, כִּי יָדַע שֶׁבְּקָרוֹב יְקַלְקְלוּ וְכוּ' וּמֵחֲמַת זֶה אָמַר, "וְהֵן לֹא יַאֲמִינוּ לִי". וְאָמַר, "מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ אֶל פַּרְעֹה וְכִי אוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם". כִּי רָאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲדַיִן אֵין אֱמוּנָתָם שְׁלֵמָה מֵעִצָּם זֶהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא פְּגַם הַמַּדְמֶה שֶׁנֶּאֱחַז בָּהֶם כָּל כָּךְ. וְגַם תְּלָה הַדָּבָר בְּקַטְנוּתוֹ שֶׁהוּא אֵין בּוֹ כֹּחַ לְבָרֵר וּלְתַקֵּן הַמַּדְמֶה שֶׁלָּהֶם לְהוֹצִיאָם מִפְּגַם אֱמוּנָתָם, וְעַל כֵּן אָמַר וְהֵן לֹא יַאֲמִינוּ לִי, שֶׁטַּעַן שְׁתֵּי טַעֲנוֹת שֶׁמְּצַדְּדוּ וּמְצִדּוּ קָשֶׁה לְהַכְנִיס בָּהֶם הָאֱמוּנָה. וְזֶה וְהֵן דַּיְקָא, לֹא יַאֲמִינוּ לִי דַּיְקָא, כִּי הֵם פְּגוּמִים מִזֶּהֲמַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל וַאֲנִי אֵין בְּכֹחִי לַעֲזֹר, כִּי הָיָה עָנְוָ בְּעֵינָיו מְאֹד, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִקְפִּיד עַל זֶה וְאָמַר, "הֲבֹא נָא יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ וְכוּ' וַיּוֹצִאֵהוּ וְהִנֵּה מְצֹרַעַת וְכוּ'". וְכֵן נָהֲפַךְ הַמַּטֶּה לְנָחָשׁ וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י שֶׁבְּכָל זֶה רָמַז לוֹ שֶׁפְּגַם בְּלָשׁוֹן הָרָע שֶׁדִּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם, הֵינוּ שֶׁרָמַז לוֹ שֶׁמַּה שֶׁהוּא מְמָאֵן כָּל כָּךְ הוּא מֵחֲמַת שֶׁגַּם הוּא בְּעֹצֶם נוֹרָאוֹת קְדֻשָּׁתוֹ עֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת פְּגַם לָשׁוֹן הָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמַּדְמֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ סִימָן נ"ד, עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ שֶׁזֶּה שֶׁאוֹמֵר וְהֵן לֹא יַאֲמִינוּ לִי זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַמַּדְמֶה שֶׁנִּפְגַּם כָּל כָּךְ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ עַד שֶׁנּוֹגֵעַ אֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה מִמֶּנּוּ גַּם בְּהַצַּדִּיק

הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ עַד שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן מוֹפֵת הַמַּיִם שֶׁנֶּהְפְּכוּ לְדָם, כִּי הַדָּם זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדָמֶה שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי הַדָּמִים כַּמּוּבָא שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא מְדָמֶה עַל שֵׁם הַדָּמִים וְכוּ'. וְזֶהוּ כָּל עִנְיַן הַדָּמִים שֶׁנִּזְכַּר בְּכַוָּנַת פֶּסַח שֶׁכָּל אֲחִיזַת מִצְרַיִם הָיָה בְּהַדָּמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת עַל פָּסוּק "וְאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וְכוּ'", הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם הַמְּדָמֶה שֶׁזֶּה עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל שֶׁהָיָה נֶאֱחָז בְּהַדָּמִים שֶׁלֹּא נִזְדַּכְּכוּ אָז. וְעַל כֵּן הֶרְאָה לְמֹשֶׁה זֹאת בְּמוֹפֵת הַדָּם שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲנִישׁ אֶת הַמִּצְרִים בְּדָם לַהֲפֹךְ כָּל הַמַּיִם שֶׁלָּהֶם לְדָם, לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁאֵין לְהַחָכְמִים שֶׁלָּהֶם שׁוּם דַּעַת וְשֵׂכֶל אֲמִתִּי, כִּי הַמַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי תִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה לְדַעַת אֶת ה' כַּמַּיִם וְכוּ'" (יְשַׁעְיָהוּ יא), אֲצָלָם נִפְגַּם כָּל הַדַּעַת הַזֶּה עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמְּדָמֶה שֶׁנֶּאֱחָז בְּהַדָּמִים רָעִים שֶׁלֹּא נִזְדַּכְּכוּ מֵהֲמַת רִבּוּי תַּאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת. וְכָל הַגְּאֻלָּה תָּלוּי בָּזֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַשְׁפִּיעַ נְבוּאָתוֹ וְרוּחַ קָדְשׁוֹ עַל מֹשֶׁה בְּהַשְׁפָּעָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁבְּתֹקֶף קְדֻשָּׁתוֹ יָבֹרר הַמְּדָמֶה שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְאַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ יִפְגְּמוּ עַל יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל וּשְׁאָר הַנִּסְיוֹנוֹת עַד שֶׁיִּגְרְמוּ מַה שֶּׁיִּגְרְמוּ חָרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, אַף עַל פִּי כֵן אַתָּה מֻכְרָח לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתָם, כִּי תִּפְעֹל הָרִבָּה לְטוֹבָה, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁתִּתֵּן לְיִשְׂרָאֵל תִּתְקַיֵּם לָנֶצַח וְאִם יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה, אַף עַל פִּי כֵן הַתּוֹרָה תִּתְקַיֵּם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁיִּהְיוּ בְּכָל דּוֹר שֶׁמַּמְשִׁיכוּ קְדֻשַּׁת קִיּוּם הַתּוֹרָה מִדּוֹר לְדוֹר לָנֶצַח. וְאַף עַל פִּי כֵן מֵאַן מֹשֶׁה אַחַר כָּךְ וְאָמַר:

"שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי גּוֹאֲלָם לֶעָתִיד. וְאָז, "וַיִּחַר אַף ה' בְּמֹשֶׁה" וְהֻכְרַח לֵילֵךְ. כִּי בֶּאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁהֶעוֹלָם צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ גַּם הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ לְחַפֵּשׂ אֶת עַצְמוֹ וְאֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי גַּם הַצַּדִּיק אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵעַצְמוֹ, בִּפְרָט בְּדָבָר גָּדוֹל וְעָמֹק כָּזֶה לַעֲזֹר אֶת יִשְׂרָאֵל לְבָרֵר הַמְּדָמֶה שֶׁלָּהֶם, כִּי לְבַעַל בְּחִירָה קָשֶׁה מְאֹד לַעֲזֹר (כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים). עַל כֵּן מֵאַן מֹשֶׁה וְאָמַר "שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח", מֵאַחַר שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁעִקַּר גְּמַר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה לֹא יִהְיֶה עַתָּה עַל יָדִי. וְהֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, אַדְרַבָּא, עַתָּה שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ הָאֱמֶת כָּל כָּךְ עַל כֵּן מֻחְכָּמַת זֶה דַּיְקָא אַתָּה צָרִיךְ לֵילֵךְ וְתַצְלִיחַ בִּשְׁלִיחוּתִי, כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁגַּם אַתָּה צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לְהַלָּן יוֹתֵר, זֶהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת. עַל כֵּן לֵךְ וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמְּךָ וְתַצְלִיחַ הַרְבֵּה בִּשְׁלִיחוּתִי וְתִגְאָלֵם וְתִתֵּן לָהֶם הַתּוֹרָה שֶׁתִּתְקַיֵּם לָנֶצַח. וְאִם יִהְיֶה אַחַר כָּךְ מַה שֶּׁיִּהְיֶה סוֹף כָּל סוֹף יֶגְמַר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי שֶׁיִּמָּצְאוּ כְּשֵׁרִים וּתְמִימִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּנֵי לֵוִי הַנִּלְוִים אֶל ה' וְאֶל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי בֶּאֱמֶת, שֶׁהֵם יְחַפְּשׂוּ וִיבַקְּשׂוּ אֶת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּכָל דּוֹר עַד שֶׁיִּמְצְאוּ קְדֻשָּׁתוֹ בְּכָל פַּעַם וְעַל יְדֵי זֶה יֶגְמַר הַתִּקּוּן וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל כֵּן גַּם אֱלִישָׁע אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה גָּדוֹל בִּנְבוּאָה מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן מֵעִצָּם רִבּוּי הַקִּלְקוּלִים שֶׁל גֵּחֲזִי תַּלְמִידוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "וַיִּגַּשׁ גֵּחֲזִי לְהָדְפָּהּ וְכוּ'", עַל יְדֵי זֶה גָּרַם שֶׁנָּפַל וְנִתְרַחֵק מֵאֱלִישָׁע וְנִדְחָה מֵעוֹלָמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא אֶחָד מֵהַהֶדְיוֹטוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. וּמֵעִצָּם קִלְקוּלָיו עַל יְדֵי זֶה גָּרַם שְׁגִיאָה גַּם לֶאֱלִישָׁע רַבּוֹ שֶׁנִּתְיָאֵשׁ לְבַקְּשׁוֹ כָּרָאוּי וּדְחָפוֹ בִּשְׁתֵּי יָדַיִם, מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁהוּא פָּגוּם וּמְקֻלְקָל מְאֹד בְּתַאֲוֹת נְאוּף וְתַאֲוֹת מָמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעִנְיַן נַעֲמָן. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשִּׁגָּה אֱלִישָׁע בָּזֶה עַד שֶׁנֶּחְלָה מֵחֲמַת זֶה כַּנַּ"ל, כִּי אַף עַל פִּי כֵן הָיָה צָרִיךְ אֱלִישָׁע לְבַקְּשׁוֹ וּלְחַפְּשׂוֹ עוֹד כִּי רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם וְהָיָה צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ עוֹד רַחֲמָנוּת כָּזֶה אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיּוּכַל לְהָרִים גַּם אֶת גֵּחֲזִי מִזֶּהֱמָתוֹ הַגְּדוֹלָה. וְכֵן מַה שֶּׁגָּרָה דֻּבִּים בְּתִינוֹקוֹת, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֱלִישָׁע הִסְתַּכֵּל בָּהֶם שֶׁאֵין בָּהֶם לַחְלוּחִית טוֹבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "וַיִּפֶּן בָּהֶם וַיְקַלְלֵם וְכוּ'", אַף עַל פִּי כֵן לֹא הָיָה לוֹ לִסְמֹךְ עַל זֶה רַק לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ גְּדֵלַת רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹד עַד שֶׁיּוּכַל לְקָרֵב אוֹתָם גַּם כֵּן כִּי אֵין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל לְרַחֵק שׁוּם בְּרִיָּה רַק לְקָרֵב. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ הַרְבֵּה שֶׁהִקְפִּיד ה' יִתְבָּרַךְ עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַנּוֹרָאִים עַל שֶׁלֹּא לִמְּדוּ זְכוּת כָּרָאוּי עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ אֱלִיָּהוּ כְּשֶׁאָמַר קַנֵּא קִנֵּאתִי וְכוּ' וְכֵן הוֹשֵׁעַ וִישַׁעְיָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק כא

וְזֶהוּ "וֶאֱלִישָׁע חָלָה אֶת חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ". כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי מֵחֲמַת שֶׁדָּחָה אֶת גֵּחֲזִי וְאֶת הַתִּינוֹקוֹת, שֶׁבָּא הָעִקָּר עַל יְדֵי רִבּוּי קִלְקוּלָם שֶׁל גֵּחֲזִי וְתִינוֹקוֹת שֶׁלֹּא בִּקְּשׁוּ אַחַר קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק אֱלִישָׁע כָּרָאוּי עַד שֶׁנִּגְרְמוּ שְׁגִיאָה גַּם אֵלָיו בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא ' חָלָה אֶת חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ', כִּי רַק מִצַּד זֶה נִקְרָא הִסְתַּלְּקוּת אֱלִישָׁע בְּשֵׁם מִיתָה וְכַנַּ"ל, אֲבָל אֱלִישָׁע בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי חַי וְקַיָּם לְעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי הֲלֹא אֲפִלּוּ מֵת גְּמוּר שֶׁנִּקְבַּר אֲצָלוֹ וְנָגַע בְּעַצְמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים חַי וְקָם עַל רַגְלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וַיְהִי הֵם קוֹבְרִים אִישׁ וְכוּ'". הֲרֵי שֶׁאֱלִישָׁע יָכוֹל לְהַחֲיוֹת מֵתִים מַמָּשׁ עַל יְדֵי נְגִיעָה בְּעַצְמוֹתָיו, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לֹא מֵת, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַחֲיוֹת בְּנֵי אָדָם הַחַיִּים עֲדַיִן לְהַחֲיוֹתָם בְּהַשְׁאָרַת תּוֹרָתוֹ וְרוּחַ קָדְשׁוֹ רַק שֶׁצְּרִיכִים לְבַקְּשׁוֹ מְאֹד וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב אֵצֶל אֱלִישָׁע כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ אֵלִיָּהוּ לַשָּׁמַיִם (מְלָכִים ב' ב'), "וַיִּקַּח אֶת הַמַּיִם וַיֹּאמַר אַיֵּה ה' אֱלֹקֵי אֵלִיָּהוּ אַף הוּא וַיַּכֶּה אֶת הַמַּיִם וַיֵּחָצוּ וְכוּ'. וַיֹּאמְרוּ נָחָה רוּחַ ה' עַל אֱלִישָׁע וְכוּ'". כִּי אֱלִישָׁע בִּקֵּשׁ וְחִפֵּשׂ אֶת קְדֻשַּׁת אֵלִיָּהוּ רַבּוֹ כָּרָאוּי

גַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ וְאָמַר אַיֵּה ה' אֱלֹקֵי אֵלִיָּהוּ וְכוּ' וְזָכָה בֶּאֱמֶת שֶׁחָצָה אֶת הַמַּיִם בְּנֵס גָּדוֹל כָּל כָּךְ וְגָלָה אֱמוּנַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם וְנָחָה עָלָיו רוּחַ אֵלִיָּהוּ וְכוּ', אֲבָל שְׁאָר בְּנֵי הַנְּבִיאִים אָמְרוּ, "יֵלְכוּ נָא וִיבַקְשׁוּ אֶת אֲדֹנֶיךָ וְכוּ'". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִכָּאן, שֶׁהִתְחִיל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק אֵלִיָּהוּ לַשָּׁמַיִם. הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי בְּנֵי הַנְּבִיאִים הִתְפַּלְּאוּ אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁיִּסְתַּלֵּק וְיִתְעַלֵּם אֵלִיָּהוּ שֶׁהָיָה גָּדוֹל בִּנְבוּאָה כָּל כָּךְ וְאָמְרוּ שֶׁבְּוַדַּאי הוּא נִמְצָא עֲדַיִן בָּעוֹלָם. וְהִפְצִירוּ בֶּאֱלִישָׁע שֶׁיִּשְׁלַח אֲנָשִׁים לְבַקְּשׁוֹ וְהֶכְרַח אֱלִישָׁע לְמַלֹּאת רְצוֹנָם לִשְׁלֹחַ לְבַקְּשׁוֹ שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲבָל בִּקְּשׁוּ וְלֹא מָצְאוּ כִּי בֶּאֱמֶת שָׁגוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים הָרִבֹּה בָּזֶה אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ נְבִיאִים וּבַעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כִּי לֹא כָּךְ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ, רַק צְרִיכִין לְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ קְרֻשָּׁתוֹ עַל יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְעַל יְדֵי תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וּצְעָקוֹת הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ אַיֵּה הַמַּעֲלֵם מִיָּם וְכוּ'" וְכַנַּ"ל, וְאָז דַּיְקָא יוּכַל לִמְצֹא קְרֻשַּׁת רוּחַ קָדְשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה אֱלִישָׁע שֶׁאָמַר אַיֵּה ה' אֱלֹקֵי אֵלִיָּהוּ וְכוּ' וְזָכָה בֶּאֱמֶת שֶׁנָּחָה עָלָיו רוּחַ אֵלִיָּהוּ וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בְּחִינַת קִנְיָן סוּדָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְשַׁנּוֹת עוֹד. כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא לְבָרֵר נִיצוֹצֵי הָאֱמוּנָה, כִּי יֵשׁ בְּכָל חֵפֶץ שֶׁבָּעוֹלָם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת נִיצוֹצֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּצְרִיכִין לְבָרְרָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה". וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי בֵּרוּר הַמַּדָּמָה, שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁנּוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִים בַּחֲפָצִים וּבְמַעוֹת וּמוֹכְרִין וְקוֹנִין וּמַחֲלִיפִין זֶה בָּזֶה, שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עִקָּרוֹ עַל יְדֵי הַמַּדָּמָה שֶׁבּוֹ כָּל הַחֲמִשָּׁה חוּשִׁים שֶׁהֵם הָרְאוּת וְהַשְּׁמַע וְכוּ' שֶׁעַל יָדוֹ נַעֲשִׂין כָּל הָעֲסָקִים, כִּי כֹּחַ הַשֵּׂכֶל הָאֲמִתִּי, שֶׁהוּא שֹׂכֶל הָעִיוּנִי, הוּא רָחוֹק מִכָּל זֶה כַּנַּ"ל רַק הַמַּדָּמָה הוּא שְׁלִיחַ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַקִּנְיָן הוּא עַל יְדֵי קִנְיַן סוּדָר שֶׁהוּא בִּבְגָדִים, כִּי הַבְּגָדִים וְהַלְּבוּשִׁים שָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת הַדִּמְיוֹנוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם שֶׁהֵם הַתְּאָרִים וְהַשְׁבָּחִים שֶׁאָנוּ מְדַמִּים בָּהֶם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכֻּלָּם בִּבְחִינַת הַמַּדָּמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם עַל פָּסוּק "בַּכָּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַתְּאָרִים וְהַשְׁבָּחִים הֵם הֵם בְּחִינַת הַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁל הַנְּבִיאִים שֶׁמְּדַמִּין בָּהֶם ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, אֲשֶׁר עַל כֵּן עִקַּר בֵּרוּר הַמַּדָּמָה שֶׁל כָּל אָדָם הוּא רַק עַל יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כִּי רַק הַנְּבִיאִים וּבַעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ יוֹדְעִין בֶּאֱמֶת לְדַמּוֹת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְבָרֵר

הַמְדַמֶּה שֶׁל כָּל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְכָל אֵלּוּ הַדִּמְיוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת לְבוּשָׁיו יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וְכוּ' שֶׁהַנְּבִיאִים בְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת מְדַמִּין וּמַלְבִּישִׁין אֱמִתַּת אֱלֹהוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה וְכַמָּה תְּאָרִים וּשְׁבָחִים וְדִמְיוֹנוֹת כִּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִתְפָּס בְּלִבֵּנוּ אוֹר אֱמִתָּתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ לָנֶצַח וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַלְּבוּשִׁים, כִּי קֹדֶם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא הָיוּ שׁוּם לְבוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים וְכוּ'". כִּי אוֹר הַשֶּׂגָתָם הָיְתָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג אֱמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁים שֶׁל עִכּוּשׁ וְעַל כֵּן גַּם לְמַטָּה בַּגַּשְׁמִיּוּת לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְבוּשִׁים כְּלָל, אֲבָל אַחַר הַחֵטְא וְאָדָם בִּיקֵר בַּל יָלִין וְהִגְבִּיר הַמְדַמֶּה עַל הַשֵּׂכֶל, אֲזַי תִּקְּנוּ הָיָה עַל יְדֵי לְבוּשִׁים בְּחִינַת וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם. כִּי הֶכָרַח, כִּבְיָכוֹל, לְהַלְבִּישׁ יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה דִּמְיוֹנוֹת שֶׁל הַנְּבִיאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּדִבָּרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ גַּם הַלְּבוּשִׁים הַגַּשְׁמִיִּים שֶׁל כָּל אָדָם, כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי קִנְיָן סוּדָר שֶׁהוּא בְּלִבּוּשִׁים עַל יְדֵי זֶה נִגְמָר הַמִּקָּח שֶׁלֹּא יִשָּׁנוּ עוֹד, כִּי הַמַּלְבּוּשׁ שָׁרְשׁוֹ מִלְּבוּשִׁים הָעֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁל הַנְּבִיאִים שֶׁעַל יָדָם עִקַּר בְּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁיִּהְיֶה בֶּאֱמוּנָה וְלֹא יִשָּׁנוּ עוֹד, כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן הַכֹּל עַל יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה, כִּי בְּוַדַּאי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲמֹד בְּדִבּוּרוֹ אֲפִלּוּ בְּלֹא קִנְיָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיָן זֶה, כָּל הַמְקַיֵּם דִּבּוּרוֹ רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁעַל פִּי רֹב אֵין הַמְדַמֶּה מְבָרֵר שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה, עַל כֵּן תִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'קִנְיָן סוּדָר' שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּבוּשִׁים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקּוּן וּבְרוּר הָאֱמוּנָה, וְשׁוּב לֹא יִשָּׁנוּ עוֹד וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת חַשְׁמַל שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין, כִּי מַלְבּוּשׁ בְּגִימַטְרִיָּא חשמ"ל, כִּי כָּל הַשָּׂגַת הַנְּבוּאָה שֶׁל הַנְּבִיאִים הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה שֶׁרָאָה יְחֶזְקֵאל וְכֵן יְשַׁעְיָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מַה שֶּׁרָאָה יְחֶזְקֵאל רָאָה יְשַׁעְיָה וְכוּ' וְכֵן כָּל הַנְּבִיאֵי אֱמֶת. וְעִקַּר הַשָּׂגַת הַמֶּרְכָּבָה הָיָה מִתּוֹךְ הַחַשְׁמַל כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפָּסוּק, כִּי קֹדֶם הַחַשְׁמַל רָאָה 'רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב', שֶׁכָּל זֶה הֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין וּמְסַבְּבִין לַפְּרִי שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּלְבּוּלֵי הַמְדַמֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּבִלְבּוּלִים וּכְפִירוֹת וּסְבָרוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּשְׁקָרִים וּכְזָבִים שֶׁל הַמְחַקְרִים וְהַמְכַשְּׁפִים שֶׁמֵּהֶם מִשְׁתַּלְשְׁלִים כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלֵי אֱמוּנָה לִשְׁאֹר

בְּנֵי אָדָם וְכֻלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְכוּ'. וְעִקַּר יְנִיקָתָם עַל יְדֵי בְּחִינַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁמְּעֹרָב טוֹב וָרָע שֶׁשָּׁם הַבְּרוּר קָשֶׁה מְאֹד כַּיָּדוּעַ. וּמִי שֶׁנִּפְתָּה אַחֲרֶיהָ, חַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לִפֹּל לִבְחִינַת שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי שֶׁהֵם רוּחַ סְעָרָה וְכוּ', וְכָל זֶה בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְּדָמֶּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת, יֵשׁ בִּלְבּוּלִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת נֹגַהּ שֶׁמְּעֹרָב טוֹב וָרָע וְיֵשׁ בִּלְבּוּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְכוּ', בְּחִינַת קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת גְּמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהַכֹּל כְּפִי מַעֲשָׂיו וּכְפִי מִדּוֹתָיו שֶׁכֻּלָּם בִּבְחִינַת הַמְּדָמֶּה כַּנַּ"ל וּכְמוֹ כֵן בָּאִים עָלָיו הַבִּלְבּוּלִים הַנַּ"ל וְכֵן לְהֶפֶךְ, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְבַּלְבֵּל מֵחֲשַׁבְתּוֹ בְּבִלְבּוּלֵי הַמְּדָמֶּה הַנַּ"ל בְּיוֹתֵר כְּמוֹ כֵן נוֹפֵל לְמַעֲשִׂים מְקֻלְקָלִים יוֹתֵר וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לְמַה שֶּׁיָּבוֹא לֶאֱבֹד אֶת עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיּוֹנְקִים מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁקִּבְּלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר וְתִקּוּן הַמְּדָמֶּה שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת נְבִיאֵי אֱמֶת נִכְנָסִין וְיוֹצְאִין בְּשָׁלוֹם מִכָּל אֵלּוּ בִּלְבּוּלֵי הַמְּדָמֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְכוּ' הַנַּ"ל, עַד שֶׁמַּשִּׂיגִין בְּחִינַת הַחשמ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שׂרש הַלְּבוּשִׁין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּתּוֹכָם מַשִּׂיגִין כָּל מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, בְּחִינַת הַדְּמִיּוֹנוֹת הַמְבֹרָרִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁמַּשִּׂיגִין הַנְּבִיאִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְּדָמֶּה כַּנַּ"ל. וְכָל הַחָכְמוֹת שֶׁל הַמְחַקְּרִים אֲפִלּוּ מַה שֶּׁחוֹקְרִים חֲקִירוֹת הָאֱלֹהוּת שֶׁנִּקְרָא אֱצְלָם שֵׂכֶל הָעִיּוּנִי כֻּלָּם בַּכֹּחַ הַמְּדָמֶּה הַמְבֻלְבָּל שֶׁלָּהֶם מֵחֲמַת קִלְקוּל מַעֲשֵׂיהֶם, כִּי לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וַעֲדַיִן הֵם מְזֹהָמִים בְּזֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי אֲמִתַּת שֵׂכֶל הָעִיּוּנִי שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֱלֹהוּת בֶּאֱמֶת אֵין מַשִּׂיגִין כִּי אִם הַצַּדִּיקִים שֶׁקִּדְּשׁוּ אֶת גּוּפָם בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַד שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בֶּאֱמֶת. וּשְׁאָר כָּל בְּנֵי אָדָם צְרִיכִין רַק לְקַבֵּל מֵהֶם כְּכָל אֲשֶׁר יוֹרוּ אוֹתָנוּ וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ צַדִּיק כָּזֶה מְאֹד וְכַנַּ"ל, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים לְהַלְבִּישׁ הַשָּׂגַת אֱלֹהוּתוֹ בְּצַמְצוּמִים רַבִּים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַמְּדָמֶּה בִּבְחִינַת וּבְיַד נְבִיאִים אֲדַמֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת נְסִיעוֹת לְדָרָכִים וְעַל כֵּן רֹב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי נְסִיעוֹת, כִּי רֹב הַנְּסִיעוֹת הֵם עַל יְדֵי בְּהֵמוֹת שְׁוָרִים וַחֲמוֹרִים וְסוּסִים שֶׁבָּהֶם הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדָמֶּה כַּיָּדוּעַ. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לִזְכֹּר אֶת ה' בִּנְסִיעָתוֹ בַּדֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד , "וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּכוּ'", הֵינוּ שֶׁיְּכַוֵּן בִּנְסִיעָתוֹ בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי, כְּגוֹן בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁנּוֹסֵעַ לְהַרְוִיחַ מָמוֹן כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר

בְּהַתּוֹרָה הַאי מָאן דְּאָזֵל לְמִינְסַיב סִימָן כ"ט עַיֵּן שָׁם). מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹסֵעַ לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, בִּפְרָט כְּשֶׁנּוֹסֵעַ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֱמֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם וַאֲזַי עַל יְדֵי נְסִיעָתוֹ מְתַקֵּן תִּקּוּן גָּדוֹל, כִּי מַעֲלָה כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁהוּא כֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁנּוֹשְׂאִין אוֹתוֹ, מַעֲלָה הַכֹּל לְשׁוֹרֶשׁ הַשֵּׂכֶל הָאֲמִתִּי מֵאַחַר שֶׁפְּנִימִיּוּת כַּוָּנַת נְסִיעָתוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. נִמְצָא, שֶׁמַּעֲלֶה וּמְקַשֵּׁר וְכוֹלֵל הַמְּדַמֶּה בְּהַשֵּׂכֶל הָאֲמִתִּי שֶׁזֶּה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעַל יְדֵי הַנְּסִיעוֹת בְּקְדֻשָּׁה מְתַקֵּן פְּגַם הָאֱמוּנָה, כִּי עַל יְדֵי הַנְּסִיעוֹת מַעֲלֶה וּמְבָרֵר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְגַם כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּרִגְלָיו נִתְתַּקֵּן בְּחִינָה זֹאת כִּי הָרַגְלִין בְּחִינַת מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת מְדַמֶּה וּכְשֶׁמְּכַוֵּן בְּהִלּוּכוֹ בַּדֶּרֶךְ לְשֵׁם שָׁמַיִם בֶּאֱמֶת אֲזַי מַעֲלֶה אֶת בְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת מְדַמֶּה אֶל הַשֵּׂכֶל בִּבְחִינַת וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב אֶת רַגְלָיו, בְּחִינַת לִבּוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו, הַיְנוּ בְּחִינַת לֵב מֵבִין, בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל נוֹשֵׂא אֶת הָרַגְלַיִן, בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה שֶׁיַּעֲלֶה וְיִכְלֹל בְּהַשֵּׂכֶל וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת רַגְלֵי עֲמָדָה בְּמֵישׁוֹר, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ ה', כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשְׁבָּחִים וְהַתְּאָרִים שֶׁמְּבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כֻּלָּם עַל יְדֵי בְּרוּר הַמְּדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק כו

וּפַרְעֹה וּמְצָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּמְדַמֶּה כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁעִקָּרָם גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהָעִקָּר הוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה. שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת מִתְגַּבְּרִים עַל כָּל אֶחָד בִּבְלִבּוּלֵי הַמְּדַמֶּה שֶׁהֵם בִּלְבּוּלֵי הָאֱמוּנָה. עַל כֵּן פַּרְעֹה כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר לְרָדְפָה אַחַר יִשְׂרָאֵל הָיָה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל יְדֵי הַמֶּרְכָּבוֹת טְמֵאוֹת שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת וַיַּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְכָל רֶכֶב מִצְרָיִם וְכוּ'. וְיִשְׂרָאֵל הִתְיָרְאוּ מְאֹד מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיִּירְאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'". כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא תִּקּוּן הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁיִּגְבִּיר כֹּחַ הַשֵּׂכֶל עַל הַמְּדַמֶּה שֶׁיִּהְיֶה הַמְּדַמֶּה טָפֵל לְהַשֵּׂכֶל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ:

אֵין הָרוֹכֵב טָפֵל לַסּוּס אֶלָּא הַסּוּס טָפֵל לְהָרוֹכֵב. כִּי סוּס הוּא בְּחִינַת תֹּקֶף פְּגַם זְהֲמַת הַמְּדַמֶּה שֶׁעִקַּר בִּלְבּוּלָיו הֵם עַל יְדֵי תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל שֶׁהוּא בְּחִינַת זְהֲמַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם, בְּחִינַת סוּסִים מְיֻזָּנִים מַשְׁכִּים הָיוּ וְכוּ' (יִרְמְיָה ה'). וְשָׁם עִקַּר הַמַּלְחָמָה שֶׁל כָּל אֶחָד כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַשָּׁלֹשׁ מֹחִין הֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִחְצוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תַּאֲוָה זֹאת. אֲבָל כְּשֶׁהֵם נִפְגָּמִים, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי מִתְגַּבֵּר הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִים כָּל הַפְּגָמִים וְהָעֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה הַמְבאָר שָׁם אַחַר כָּךְ (בְּאוֹת ח') עַיִן שָׁם הֵיטֵב קֻשֶׁר הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַנַּ"ל: כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כֹּחַ שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין עַד שֶׁמּוֹצִיא הַנְּפָשׁוֹת וְהַתְּפִלּוֹת וְכוּ' מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וְיָקִאנּוּ וְכוּ', הוּא זוֹכֶה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם, עַד שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן וּמְבָרֵר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, הַיְנוּ שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק מְתַקֵּן הַנְּפָשׁוֹת הַפְּגוּמוֹת שֶׁהַמְּדַמֶּה מְבַלְבֵּל אֶצְלָם שֶׁעִקַּר הַבִּלְבּוּל נִמְשָׁךְ מֵחַטֹּאוֹת נְעוּרֵיהֶם שֶׁהֶעְקֵר פְּגַם תַּאֲוָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד הֶחָס עַל נַפְשׁוֹ לְבַקֵּשׁ צַדִּיק כְּזֶה כָּל יְמֵי חַיָּיו כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵר אֶצְלוֹ הַמְּדַמֶּה בְּכָל פַּעַם וַיַּכְנִיס בּוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַד שֶׁיִּתְקָנוֹ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַרְבֵּה הַרְבֵּה צָרִיךְ לַעֲבֹר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לְהִתְתַּקֵּן מִיָּד, כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעוּרָיו, בִּפְרָט מֵאַחַר שֶׁכְּבָר פָּגַם וְקִלְקֵל הַמְּדַמֶּה שֶׁלּוֹ הַרְבֵּה קֹדֶם שֶׁבָּא אֶל הַצַּדִּיק. וְכָל מַה שֶּׁעוֹסְקִין לְתַקְּנוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאֹד בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ.עַל כֵּן הָרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ וְלַחְשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ לָנֶצַח בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְשׂוּם אֶל לִבּוֹ הֵיטֵב לִהְיוֹת חָזָק בְּדַעְתּוֹ בְּהִתְחַזְּקוּת עָצוּם לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק הַזֶּה הָעוֹסֵק בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹ וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ עַמְקוּת אֱמִתַּת עֲצוֹתָיו וּדְרָכָיו הָאֲמִתִּיִּים וְהַתְּמִימִים וְכַנַּ"ל, וּלְקֵיֵּם אֲחִזָּתוֹ וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד וְכוּ':

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שֶׁיִּהְיֶה הַמְּדַמֶּה טָפֵל לְהַשֵּׂכֶל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהַסּוּס טָפֵל לְהָרוֹכֵב הַמְּזָכֶּה בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וּמִצָּרַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַמְּדַמֶּה הֵם בְּהֵפֶךְ וְזֶה הָיָה תִּקֶּף הִתְגַּבְּרוּתָם בִּבְחִינַת וַיַּקֵּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְיִשְׂרָאֵל הִתְיָרְאוּ מִזֶּה וְתָפְסוּ אֱמֻנּוּת אֲבוֹתָם וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה', כִּי זֶה עִקַּר הָעֵצָה הַכְּלָלִיִּית לִצְעֹק בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה שֶׁבָּא מִמֶּרְכָּבוֹת דִּסְטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מֶרְכָּבוֹת פַּרְעֹה, לִצְעֹק מְאֹד אֶל ה' וְלִצְעֹק וְלִצְעֹק וְכוּ' עַד יַשְׁקִיף וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרוּ רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְלֻחַם בְּעַצְמוֹ עִמָּהֶם וְהִפִּילָם, וְעַל כֵּן הִתְחִיל מֹשֶׁה שִׁירַת הַיָּם בְּנִפְלְאוֹת שֶׁבַּח גְּבוּרָה נִפְלָאָה הַזֹּאת שֶׁהִפִּיל ה' יִתְבָּרַךְ מֶרְכָּבוֹת טְמֵאוֹת שֶׁלָּהֶם. וְזֶהוּ "אָשִׁירָה לַה' כִּי נָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם", 'סוּס וְרֹכְבוֹ' דַּיְקָא שֶׁהִקְדִּים הַסּוּס לְהָרוֹכֵב, כִּי זֶהוּ עִקַּר תִּקֶּף זֻהֲמָתָם שֶׁל בְּחִינַת מִצְרַיִם שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל כָּל אֶחָד בְּגָלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁרוֹצִים לְהַגְבִּיר הַסּוּס עַל הָרוֹכֵב, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ כָּל מְרִירַת הַגָּלוּת שֶׁסּוֹבֵל כָּל אֶחָד מִבִּלְבּוּלֵי מַחְשָׁבוֹתָיו הָרָעִים שֶׁהֵם בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה. וְעַל יְדֵי הַצְּעָקָה לַה' זָכוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִפִּיל סוּס וְרוֹכְבוֹ וְכַנַּ"ל. וְכֵן כָּתוּב בַּסּוֹף, "כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וְכוּ' וַיָּשֶׁב ה' עֲלֵהֶם אֶת מֵי הַיָּם וְכוּ'". כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ כָּל כָּךְ בְּמֶרְכָּבוֹת טְמֵאוֹת שֶׁלָּהֶם עַל כָּל אֶחָד עַד שֶׁרָצוּ

לְהַגְבִּיר הַסּוּס עַל הָרוֹכֵב, אַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ בְּרֹב גַּאֲוָתוֹ וְגָדְלוֹ הִפִּיל סוּס וְרוֹכְבוֹ נֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁפִּילָם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדָמֶה וְזָכוּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ":

חלק כז

כִּי בְּעִנְיַן בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה כְּלוּל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת הֵן תַּאֲוַת מָמוֹן וְחֶסְרוֹן הַבִּטָּחוֹן וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה. וְהַכֹּל הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה וְהַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה וְאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה וְעַל כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְתַקֵּן. וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבִלְבַד שֶׁיְּבַקֵּשׁ אוֹתוֹ מְאֹד עַד שֶׁיִּמְצָאֶנּוּ וַאֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ עוֹד הַרְבֵּה בְּכָל פַּעַם וְכוּ' וְכַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּיוֹתֵר בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁיִּתְתַּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבִּטָּחוֹנוֹת שֶׁל שָׁוְא וְהֶבֶל בְּשֵׁם סוּס, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים, וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר". וּכְתִיב, "לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ וְכוּ'". וּכְתִיב:

"שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וְכוּ'". כִּי בְּחִינַת סוּס הוּא בְּחִינַת תִּקֻּף זֵהֲמַת הַמְּדַמֶּה, בְּחִינַת זֵהֲמַת מְצָרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, "הוֹי הַיֹּרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה וְעַל סוּסִים יִשָּׁעֵנוּ וְכוּ'" (יְשַׁעְיָה לא), שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁךְ פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁרוֹדֵף אַחַר הַמָּמוֹן בִּיגִיעוֹת יְתֵרוֹת בְּחִנָּם וְעוֹשֶׂה מֵהַטָּפֵל עִקָּר וּמֵהָעִקָּר טָפֵל, שֶׁתּוֹלֶה הָעִקָּר בְּהַסְּבּוֹת שֶׁהֵם הַנְּסִיעוֹת וְהַטִּרְחוֹת שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְשׁוֹכֵחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּזְכִּירִין אוֹתוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי הוּא אוֹמֵר, הֲלֹא כְּתִיב, "וּבֵרַכְךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה" שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁלֹּא יְהֵא יוֹשֵׁב בָּטֵל וְכוּ'. וְאֵינוֹ מֵשִׂים אֶל לִבּוֹ לִבְלִי לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, כִּי בְּוַדַּאי הָאֱמֶת הוּא שֶׁצְּרִיכִין אֵיזֶה עֵסֶק, אֲבָל חֲלִילָה לַהֲפֹךְ הַדָּבָר לַעֲשׂוֹת מֵהַסִּבָּה שֶׁל הָעֵסֶק עִקָּר וְלִרְדֹּף אַחַר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בִּיגִיעוֹת וְטִלְטוּלִים וְסַכָּנוֹת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ כָּאֵלֶּה, וּמִתּוֹרָה וּתְפִלָּה עוֹשֶׂה טָפֵל עַד שֶׁהַרְבֵּה מַשְׁלִיכִים עֵסֶק הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי אַף עַל פִּי שֶׁבְּנֵעוּרֵיהֶם הָיוּ לוֹמְדִים מֻפְלָגִים וְכוּ' עַד שֶׁכִּמְעַט שׁוֹכְחִים גַּם אֶת הַתְּפִלָּה וְכוּ', בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ ה' יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם. וְכָל זֶה בִּכְלַל דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַזְהִיר שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָרוֹכֵב טָפֵל לְהַסּוּס רַק הַסּוּס יִהְיֶה טָפֵל לְהָרוֹכֵב וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, "שֶׁקֶר הַסּוּס:

לִתְשׁוּעָה וְכוּ'" שֶׁהוּא פְּגַם הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל, "הִנֵּה עֵין ה' אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ" זֶה בְּחִינַת הַהֶפֶךְ לְגַמְרֵי מִמֶּרְכָּבוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת סוּס וְרוֹכְבוֹ כַּנַּ"ל, כִּי הַכְנָעַת וּבִטּוּל אֵלּוּ הַמֶּרְכָּבוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הֵם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכֶה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכֶה לְקוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁמְּשָׁם גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהֵם הַיְרָאוֹת. שֶׁזֶּה הַנִּגּוּן הוּא בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל חֶסֶד שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּהְיֶה

חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה בְּחִינַת לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְזֶהוּ הִנֵּה עֵין ה', שֶׁהוּא הַשְׁגָּחָתוֹ הַשְּׁלֵמָה אֶל יְרֵאָיו הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ הַנַּ"ל בְּחִינַת לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ. שֶׁהֵם זוֹכִים לִירְאָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְהֵם מַכְנִיעִים הַסּוּס וְרוֹכְבוֹ וּמְגַלִּים לְכָל הָעוֹלָם, כִּי שֶׁקֶר הַסּוּס לְתִשּׁוּעָה, כִּי הֵם מְבָרְרִים וּמְתַקְּנִים הַמְּדַמֶּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ וְלֹא בְּשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה רוֹצֶה ה' אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְעַל כֵּן מֻזְהָר הַמֶּלֶךְ וְלֹא יַרְבֶּה לוֹ נָשִׁים וְלֹא יַרְבֶּה לוֹ סוּסִים וְלֹא יָשִׁיב אֶת הָעָם מִצָּרְיְמָה וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה בְּחִינַת זֶהֳמַת הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל שֶׁהַמֶּלֶךְ מֻזְהָר עַל זֶה בְּיוֹתֵר, כִּי הַמְּדַמֶּה בְּשָׁרְשׁוֹ בַּקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת מִדַּת מַלְכוּת אֱמוּנָה שֶׁמְּמֻשָּׁם כָּל הַתְּאָרִים וְהַשְׁבָּחִים לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' מֶלֶךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ וְכַמּוּבָן לְעֵיל. וְעַל כֵּן הַמֶּלֶךְ מֻזְהָר שֶׁלֹּא לְפַגֵּם בְּחִינַת מַלְכוּת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּי סוּסִים, שֶׁהוּא זֶהֳמַת מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק כט

וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה חָכָם מְאֹד מִכָּל אָדָם וְרָצָה לִסְמֹךְ עַל חָכְמָתוֹ לְהַרְבּוֹת סוּסִים וְנָשִׁים, הִתְחָרֵט אַחַר כָּךְ מְאֹד וְהִתְוַדָּה עַל עַצְמוֹ שֶׁטָּעָה מְאֹד בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי לא), "לְאִיתִיאֵל וְאָכָל". שֶׁטָּעָה וְאָמַר, אִתִּי אֵל וְאוּכַל לַעֲמֹד בָּזֶה, אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא כֵן הוּא. כִּי בַּעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי-מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד כְּמֹשֶׁה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהוֹדָה עַל עַצְמוֹ שֶׁטָּעָה בְּמָה שֶׁרָצָה לְהִתְחַכֵּם כְּנֶגֶד תּוֹרַת מֹשֶׁה וְרָצָה לִסְמֹךְ עַל חָכְמָתוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה אַף שֶׁיִּרְבֶּה נָשִׁים וְסוּסִים. וּבֶאֱמֶת לֹא כֵן הוּא, כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה כִּי אִם עַל פִּי תּוֹרַת מֹשֶׁה דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָאֲמִתִּי שֶׁמִּמֶּשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל הַנְּבִיאִים וְכָל הַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּכָל דּוֹר, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צָרִיךְ לֵילֵךְ רַק בְּדֶרֶךְ תּוֹרַת מֹשֶׁה וְלִבְלִי לָסוּר מִתּוֹרָתוֹ יָמִין וּשְׂמֹאל אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה עַל יְדֵי רוּחַ קָדְשׁוֹ שֶׁשּׁוֹאֵב מִתּוֹרַת מֹשֶׁה דַּיְקָא, אֲבָל שְׁלֹמֹה פָּגַם בָּזֶה וּבִקֵּשׁ לִהְיוֹת כְּמֹשֶׁה וְלַעֲבֹר עַל מִצְוֹתָיו לְהַרְבּוֹת נָשִׁים וְסוּסִים. וְעַל כֵּן הִתְחָרֵט מְאֹד עַל זֶה וְאָמַר אִמְרָתִי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי כִּי בַּעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי, כִּי גַּם אוֹתִי בָּרֹב חָכְמָתִי מְבַלְבֵּל הַמְּדַמֶּה הָרַבֵּה עַד שֶׁטָּעִיתִי כָּל כָּךְ, כִּי הַמְּדַמֶּה מַטְעֶה וּמְבַלְבֵּל גַּם אֶת הַחֲכָמִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד וְכַנַּ"ל, כִּי מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד כְּמֹשֶׁה שֶׁזָּכָה לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם וּלְקַבֵּל אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְזָכָה לְרוּחַ נְבוּאָה כָּזוֹ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא קָם עוֹד נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה וְכוּ'". וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְבִלְי לָסוּר

מִמְּצוּוֹתָיו אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְבֵרוּר הַמְּדַמֶּה עַל יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִתּוֹרַת מֹשֶׁה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְלָעָתִיד יִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַשְׂגָּחָה לְבַד וְיִתְבַּטֵּל הַבִּטָּחוֹנוֹת שֶׁל שָׁוְא וְהֶבֶל עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל עֹסֶק הַסּוֹחֲרִים לְגַמְרֵי. וְזֶהוּ (זְכַרְיָה יד), "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה עַל מְצִלּוֹת הַסּוּס קֹדֶשׁ לַה' וְכוּ' וְלֹא יִהְיֶה עוֹד כְּנַעֲנִי וְכוּ'". כִּי עַכְשָׁו טָעוּת הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַסּוּס מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ עַד שֶׁמַּלְבִּישִׁין גַּם אֶת הַסּוּס בַּעֲשִׁירוּת כֶּסֶף וְזָהָב וְכוּ' הֵיאַךְ שְׁטוּת מְזֻהֶה. אֲבָל לֶעָתִיד יִתְבָּרֵר וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל עַד שֶׁיַּעֲלוּ גַּם מְצִלּוֹת הַסּוּס תֹּקֶף שְׁטוּת זֶהֱמַת הַמְּדַמֶּה, יַעֲלוּ וְיִבָּרְרוּ גַּם כֵּן שֶׁיִּהְיֶה קֹדֶשׁ לַה'. וְאָז בֶּאֱמֶת יִתְבַּטֵּל עֹסֶק הַסּוֹחֲרִים בְּחִינַת וְלֹא יִהְיֶה עוֹד כְּנַעֲנִי וְכוּ', כִּי לֹא יִרְדְּפוּ יִשְׂרָאֵל עוֹד אַחַר טִרְדַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן רַק יָשִׂימוּ בְּטָחוֹנָם בְּהַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד עַד שֶׁיִּתְקַיְּמִים בָּהֶם וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם מְלַאכְתָּן נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ וְהָיָה הַסִּירוֹת בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַה' וְכוּ', כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל זוֹכִין לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא וּלְהַגְבִּיר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, וְזֶה וְהָיָה הַסִּירוֹת שֶׁמְּבַשְּׁלִים בָּהֶם שֶׁהָיָה תְּחִלָּה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא עַתָּה יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַה', כִּי יִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא עַל מְזוֹנָא דְּגוּפָא עַל יְדֵי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַשִּׁיר שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְתָבִין:

חלק לא

וְזֶה "לְסֵסְתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דְּמִיתִיךְ רַעְיָתִי", הֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַמִּלְחָמָה עִם פִּרְעֹה הָיָה לְהַכְנִיעַ מֶרְכָּבוֹת הַטֻּמְאוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַסּוּס עַל הָרוֹכֵב, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת תֹּקֶף זֶהֱמַת הַמְּדַמֶּה עַל הַשֵּׂכֶל, שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר תֹּקֶף צָרַת גָּלוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי מִצְרַיִם כּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמָּהֶם, כִּי הוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וַאֲרֻכָּה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם בִּימֵי חַיָּיו וְצָרִיךְ לִצְעֹק הַרְבֵּה אֶל ה' וְלִתְלוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם בְּכָל פַּעַם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְלַחֵם בַּעֲדוֹ וְיַעְזְרוֹ לְכִבּשׁ מִלְחָמָה זֹאת. וְאָז ה' יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלָיו וְיוֹשִׁיעוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף. וְזֶהוּ 'לְסֵסְתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה' וְעַיֵּן פֵּרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם. הֵינוּ כְּשֶׁיְּצָאתִי עִם סוּס שֶׁלִּי כְּנֶגֶד רִכְבֵי פַּרְעֹה, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וְעַל כֵּן יָצָא ה' יִתְבָּרַךְ כְּנֶגֶד רִכְבֵי פַּרְעֹה עִם בְּחִינַת סוּס שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַסּוּס כְּדֵי לְהַכְנִיעַ רִכְבֵי פַּרְעֹה לְהַפִּיל סוּס וְרוֹכְבוֹ דְּסִטְרָא אָחֳרָא הָרוֹצִים לְהַגְבִּיר הַסּוּס עַל הָרוֹכֵב וְכַנַּ"ל. וְאָז דְּמִיתִיךְ רַעְיָתִי", 'דְּמִיתִיךְ' בְּחִינַת הַמְּדַמֶּה שֶׁלְּךְ נִתְבָּרֵר וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת רַעְיָתִי שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה,

בְּחִינַת וּרְעֵה אֱמוּנָה שֶׁהִיא נִקְרֵאת "אַחַת הִיא רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי" וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָה עִם ה' יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ כְּיוֹנָה תַּמָּה עִם בֶּן זוּגָהּ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לוֹחֵם, כִּבְיָכוֹל, עִם בְּחִינַת סוּסוֹ לְהַפִּיל רִכְבֵי פַּרְעֹה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֶרְכָּבוֹת הַטְּמֵאוֹת הָרוֹצִים לְהַגְבִּיר הַסּוּס עַל הָרוֹכֵב, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז כְּשֶׁהַפִּילָם נִתְבָּרֵר הַמְּדֻמֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דְּמִיתִיךְ רַעְיָתִי וְכוּ' וְכַנַ"ל:

חלק לב

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י וְהוּא מֵהַמִּדְרָשׁ שֶׁהָיוּ הַסּוּסִים מוֹשְׁכִים אֶת הַמִּצְרִיִּים לְתוֹךְ הַיָּם וְזֶה לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ, תְּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, "וַיְנַעֵר ה' אֶת מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם". מְלַמֵּד, שֶׁהַסּוּס הָיָה זוֹרֵק רוֹכְבוֹ לְמַעְלָה וְהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה וְהַסּוּס לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁנֶּעֶנְשׁוּ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה מַמָּשׁ, כִּי תַּחַת שֶׁהֵם הָיוּ רוֹצִים לְהַגְבִּיר הַסּוּס עַל הָרוֹכֵב כַּנַ"ל כְּנֶגֶד זֶה נֶעֶנְשׁוּ שֶׁשָּׂלַל לְעֹשֶׁי הָרָעָה כְּרָעָתָם שֶׁהִגְבִּיר הַסּוּס עַל רוֹכְבֵיהֶם וְהִפִּילָם וְהֶעֱנִישָׁם וַעֲקָרָם מִן הָעוֹלָם. וְעַיֵּן בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק זֶה, לְסֵסְתִּי שָׂמַאֲרִיךְ שָׁם בְּעִנְיַן כֹּבֶד הַמִּלְחָמָה שֶׁלַּחַם ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, עִם פַּרְעֹה לְהַגְבִּיר סוּסוֹ, כִּבְיָכוֹל, עַל פַּרְעֹה וְרוֹכְבוֹ, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁאִיתָא שָׁם, חָזַר וְרָכַב פַּרְעֹה עַל סוּס אָדֹם עַל סוּס לָבָן וְשָׁחֹר, כִּבְיָכוֹל, נִגְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל סוּס לָבָן, אָדֹם, שָׁחֹר, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב, "דַּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ וְכוּ'". וְכָל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַ"ל, כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה הוּא בַּבְּחִינָה הַנַ"ל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לְלָחֹם עִם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁהֵם עֶרְוַת הָאָרֶץ תֹּקֶף זֻהֲמַת הַמְּדֻמֶּה שֶׁרוֹצִים בְּכָל פַּעַם לְהַגְבִּיר, חַס וְשָׁלוֹם, זֻהֲמַת הַמְּדֻמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת זֻהֲמַת הַסּוּס כַּנַ"ל עַל הַשֵּׂכֶל. וּמֵעֹצֶם הַמִּלְחָמָה צָרִיךְ ה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, בְּעַצְמוֹ לִלְחֹם עִמָּהֶם וְזֶה בְּחִינַת סוּס אָדֹם לָבָן שָׁחֹר שֶׁיָּצָא בָּהֶם פַּרְעֹה וְה' יִתְבָּרַךְ יָצָא כֵּן כְּנֶגְדּוֹ, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיַן מִלְחָמָה זֹאת שֶׁל זֻהֲמַת הַמְּדֻמֶּה עִם הַשֵּׂכֶל כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת לִפְעָמִים מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם בְּמַחֲשָׁבוֹת וְרַעְיוֹנִים וְהִרְהוּרִים אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת סוּס אָדֹם וְלִפְעָמִים בִּבְחִינַת סוּס לָבָן וְשָׁחֹר. וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּלוּת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁרָאָה זְכַרְיָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּקַפִּיטֶל ו'), וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַרְבַּע מֶרְכָּבוֹת יֹצְאוֹת מִבֵּין שְׁנֵי הֶהָרִים וְהֶהָרִים הָרֵי נְחֹשֶׁת בַּמֶּרְכָּבָה הָרִאשֹׁנָה סוּסִים אֲדֻמִּים, וּבַמֶּרְכָּבָה הַשֵּׁנִית סוּסִים שְׁחֹרִים. וּבַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁלִשִׁית סוּסִים לְבָנִים, וּבַמֶּרְכָּבָה הָרְבִעִית סוּסִים בְּרֻדִּים אֲמֻצִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע גָּלְיוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ שָׁם אַחַר כָּךְ. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ מַה שֶּׁבַּגָּלוּת הַמַּר מִתְגַּבֵּר מְאֹד הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל הַקְּדֻשָּׁה. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה הוּא בַּמַּחֲשָׁבָה מַה שֶּׁהַחַיּוֹת טְמֵאוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֶרְכָּבוֹת טְמֵאוֹת, שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וְרַעְיוֹנִים מְבֻלְבָּלִים מִתְגַּבְּרִים עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּלִקּוּלִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, (וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן רלג) שֶׁמַּחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת טְהוֹרוֹת וְכֵן לְהֵפֶךְ עַיֵּן שָׁם) וְעַל כֵּן רָאָה הַמֶּרְכָּבוֹת טְמֵאוֹת בִּבְחִינַת סוּסִים בְּכַמָּה גְּוָנִין אֲדֻמִּים לְבָנִים שְׁחוֹרִים, כִּי יֵשׁ בְּעָנְיַן הָרַעְיוֹנִים רָעִים כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי גְּוָנִין וְכֵן הָיָה בְּגָלוּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִין לִצְעֹק הַרְבֵּה לַה' עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּיָדָם רַק יַגְבִּיר הָרוֹכֵב עַל הַסּוּס, כִּי בֶּאֱמֶת הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים הַמַּחֲשָׁבָה יוֹצֵאת מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לַחוּץ, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא יָכוֹל לְתָפְסָהּ כְּמוֹ הַסּוּס שֶׁתּוֹפְסִין אוֹתוֹ בְּמֶתֶג וָרֶסֶן לְהַטּוֹתוֹ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב כָּל זֶה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן מ"ו בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא וּבְמָקוֹם אַחֵר. וְהָבֵן הֵיטֵב לְעֻמְקָא וּלְעֻצָּה לְהַצִּיל נַפְשְׁךָ עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל:

חלק לג

עַל פִּי כָּל הַנַּ"ל יִתְפָּרֵשׁ הֵיטֵב מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּקִדּוּשִׁין פֶּרֶק א וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן בְּנוֹ תּוֹרָה מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ קִבְּלָהּ מֵהַר סִינַי, שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהוֹדַעְתָּם לִבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ". וְסָמִיךְ לֵהּ, "יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בְּחוֹרֵב". רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא אַשְׁכְּחֵהּ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דְּשָׁדֵי רִיסְנָא אַרֵישֵׁהּ וְקָא מְמַטֵּי לֵהּ לְיָנוּקָא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא אָמַר לוֹ, מַאי כּוּלֵי הַאי? אָמַר לוֹ, מִי זוּטָרָא, מַאי דִּכְתִיב, "וְהוֹדַעְתָּם לִבָנֶיךָ". וְסָמִיךְ לֵהּ, "יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בְּחוֹרֵב" מִכָּאן וְאֵילָךְ רַבָּה בַּר הוּנָא לָא טָעֵים אוּמְצָא עַד דְּמַיְיתֵי לֵהּ לְיָנוּקָא לְבֵי מִדְרְשָׁא. רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא לָא טָעֵים אוּמְצָא עַד דְּמַקְרֵי לְיָנוּקָא וּמוֹסְפֵיהּ. כִּי צָרִיכִין לְחַבֵּר סוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּתְחִלָּתָהּ, הַיְנוּ מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסוֹף שֶׁבִּרּוּר הַמַּדָּמָה הוּא עַל יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי בּוֹ וְכוּ' וְזֶה הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ זוֹכִין עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם מִתְּחִלָּה וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מְבֹאָר שָׁם מֵעִנְיַן תִּקּוּן הַשִּׁלְשָׁה מֹחִין שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בְּפָנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וְהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת, בְּחִינַת אִם תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי וּלְנֶכְדִּי עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם וְכוּ'. וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם עַד שֶׁזּוֹכֶה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁאָז זְכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְרוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמְּדָמָה, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַשָּׁגָחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת שִׁיר שֶׁל חֶסֶד שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁעַל יְדֵי קוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָע מְזוֹנָא דְּגוּפָא וּמִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת יִרְאָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

וְעַתָּה מְבֹאָר הֵיטֵב מַאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הַנַּ"ל, כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן בְּנוֹ תּוֹרָה, שֶׁזֻּהוּ בְּחִינַת שֶׁזָּכָה לִשְׁלֹשׁ בְּחִינוֹת רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא הַדַּעַת הָאֱמִתִּי שֶׁל הַתּוֹרָה לְלַמְּדָהּ וּלְהַמְשִׁיכָהּ מֵאָב לְבֵן וּלְבֶן הַבֵּן, כִּי עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁזָּכָה לְבְחִינַת תִּקּוּן הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל עַל כֵּן בְּוַדַּאי נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ קִבְּלָהּ מֵהַר סִינַי שֶׁשָּׁם זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כִּי גַּם הוּא בְּוַדַּאי זוֹכֶה לִבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֹשָׁה מִינֵי מֹחִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הַמֹּחִין הָאֱמִתִּיִּים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אָב וּבֵן וּבֶן הַבֵּן, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ קִבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵהַר סִינַי כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ". וְסָמִיךְ לֵהּ, "יוֹם וְכוּ'", כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה. לְהוֹדִיעַ, שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא לְבָרֵר הַמְדַמֶּה עַל יְדֵי הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבֵּל מֵרַבּוֹ הָאֱמִתִּי כַּנַּ"ל. וְעִקַּר בֵּרוּר הַמְדַמֶּה הוּא לְתַקֵּן הַמְדַמֶּה וּלְבָרְרוֹ בְּכָל פַּעַם מִכָּל הַשְּׁטוּתִים וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁנִּדְבְּקוּ בּוֹ שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת בִּלְבּוּל הָאֱמוּנָה עַד שֶׁיִּתַּקֵּן אֶת מֹחוֹ שֶׁיִּהְיוּ הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת מֵאָב לְבֵן וּלְבֶן הַבֵּן. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לִלְמֹד תּוֹרָה וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַמֹּחַ שֶׁל הַתּוֹרָה עַד בֶּן הַבֵּן, עַל כֵּן בְּוַדַּאי זָכָה לִבְחִינַת הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַל כֵּן נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ קִבְּלָהּ מֵהַר סִינַי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא אַשְׁכְּחֵיהּ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דְּשָׁדֵי רִיסְנָא אַרִישֵׁיהּ וּמַמְטֵי לֵהּ לְיַנּוּקָא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁהָיָה מַלְבּוּשׁ פָּחוֹת שֶׁחָטְפוּ בְּמָקוֹם הַסּוּדָר וְכוּ', אֲבָל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֲמֻקִּים מְאֹד וְיֵשׁ בָּהֶם רָזִין עִלָּאִין: וְעַתָּה עַל פִּי הַנַּ"ל תָּבִין נִפְלְאוֹת ה' שֶׁרָמַז בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים עֵצוֹת עֲמֻקוֹת אֲמִתִּיּוֹת הַמֻּכְרָחִים לְכָל אָדָם הֶחָס עַל נַפְשׁוֹ לְהוֹצִיאָהּ מִבְּלוּת הַתַּאֲווֹת, וּבִפְרָט מֵרַעְיוֹנִים וְהִרְהוּרִים רָעִים הַשּׁוֹטְפִין עַל מֹחוֹ וְרוֹצִים לְבַלֵּעַ אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהָעִקָּר לְבַלּוֹת לְהִתְפַּחֵד מֵהֶם כְּלָל, רַק לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ בְּמֶה שֶׁהוּא עוֹסֵק וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּחֲשַׁבְתּוֹ מוֹרֶדֶת וְיוֹצֵאת לַחוּץ צָרִיךְ לְתָפְסָהּ כְּמוֹ סוּס בְּרֶסֶן לְהַחֲזִירָהּ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, כַּמְבֹאָר שִׂיחוֹת קְדוֹשׁוֹת אֵלּוּ הַרְבֵּה בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה, וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "אַל תְּהִי כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין". שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְזֶהוּ, "בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם", שֶׁצְּרִיכִין לִתְפֹּס הַמַּחֲשָׁבָה כְּמוֹ הַסּוּס בְּמֶתֶג וָרֶסֶן וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין כְּשֶׁשּׁוֹמְרִין אֶת הַמֹּחִין מִפְּגַם הִרְהוּרִים הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה הָעִקָּר. וְאָז זוֹכֶה לְבֵרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין כַּנַּ"ל, שֶׁזֻּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת דְּשָׁדֵי רִיסְנָא אַרִישֵׁיהּ, בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֹּחִין שֶׁבָּרֹאשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רִיסְנָא שֶׁתּוֹפְסִין הַמֹּחִין בְּרֶסֶן

שֶׁלֹּא יֵצְאוּ לַחוּץ וְזֶה הָיָה בִּמְקוֹם הַסּוּדָר שֶׁהוּא מַלְבּוּשׁ חָשׁוּב, הַיְנוּ כִּי עִקַּר מַלְבּוּשׁ חָשׁוּב הוּא רַק כְּשֶׁהַמֹּחַ קָשׁוּר אֲצָלוֹ בִּבְחִינַת רֶסֶן שֶׁלֹּא יֵצֵא לַחוּץ לְהַרְהֵר, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, דְּשָׁדֵי רִיסְנָא אַרֵישֵׁיה וְקָא מַמְטֵי לְיַנּוּקָא וְכוּ'. כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי הַלִּמּוּד עִם הַבָּנִים, שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין כַּנַּ"ל, כָּל זֶה זוֹכִין רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת רִיסְנָא הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִין אֶת הַמֹּחַ מִפְּגַם הַהַרְהוּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לוֹ:

מִי זוּטְרָא מַאי דִּכְתִיב, "וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְכוּ'". וְסָמִיךְ לֵהּ, "יוֹם וְכוּ'". כִּי כָּל זֶה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים סְמִיכוּת וְקֶשֶׁר דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁסָּמַךְ לָזֶה מִכָּאן וְאֵילָךְ רַבָּה בַּר הוּנָא לָא טָעֲיִם אוּמְצָא עַד דְּמִיקָּרֵי לְיַנּוּקָא וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל זוֹכִין לְקוֹל הַשִּׁיר הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָע מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְכוּ' וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי טוֹב וְיָפֶה עָשָׂה שֶׁלֹּא רָצָה לֶאֱכֹל וְלִטְעֹם דָּבָר עַד שֶׁלָּמַד עִם בְּנוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְהַכְנִיעַ מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְזָכָה שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דִּנְשָׁמְתָא, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ רַק בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דִּנְשָׁמְתָא, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹכֵל לֹא תִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁיְּכַוֵּן, חַס וְשָׁלוֹם, בְּשָׁבִיל הֶנַאת גּוּפוֹ רַק כָּל אֲכִילָתוֹ תִּהְיֶה בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דִּנְשָׁמְתָא (וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן לָא טָעֲיִם דָּבָר עַד דְּמִיקָּרֵי לְיַנּוּקָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵם זוֹכִין שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דִּנְשָׁמְתָא כַּנַּ"ל. וְזֶה רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא לָא טָעֲיִם מִידֵי עַד דְּמִיקָּרֵי לְיַנּוּקָא וּמוֹסְפִיה. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, מְהַדֵּר לֵהּ. מַה שֶּׁקָּרָא אֶתְמוֹל וּמְלַמְּדוֹ עוֹד פָּסוּק יוֹתֵר, הַיְנוּ שֶׁרַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא הוֹסִיף לְתַקֵּן בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא רָצָה לִטְעֹם עַד שֶׁקָּרָא עִם הַתִּינוֹק מַה שֶּׁלָּמַד כְּבָר וְעוֹד הוֹסִיף לְלַמְּדוֹ יוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל לִהְיוֹת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל פַּעַם וְלֹא יִסְתַּפֵּק בַּמָּה שֶׁלָּמַד כְּבָר עִם בְּנוֹ אוֹ תַּלְמִידוֹ שֶׁנֶּחֱשָׁב גַּם כֵּן כִּבְנוֹ רַק בְּכָל פַּעַם יוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וּלְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַרְבֵּה בְּשָׁלוֹמֵד עִם בְּנוֹ וְתַלְמִידוֹ לְחַזֵּר עִמָּהֶם מַה שֶּׁלָּמַד כְּבָר וּלְהוֹסִיף לְחַדֵּשׁ לָהֶם עֲצוֹת וְתַחְבּוּלוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְהַנְצִל מִשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. שֶׁזֶּה עִקַּר הַלִּמּוּד הָעוֹלֶה עַל הַכֹּל, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד עַל יְדֵי שֶׁמְּחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם וּמְחַדֵּשׁ לִלְמֹד תּוֹסְפוֹת עֲצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה עִם תַּלְמִידָיו וּבָנָיו בְּכָל פַּעַם שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקוֹל הַשִּׁיר הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לָא טָעֲיִם מִידֵי

עַד דְּמִיקְרֵי לֵינוּקָא וּמוֹסְפִיה, בְּחִינַת תּוֹסָפוֹת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא אֲמִתִּיִּים הַמְבִיאִין לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּ"ל לִזְכּוֹת לְמִזּוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא וְכַנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶהוּ (מְלָכִים ב'), "וַיְהִי הֵמָּה הֹלְכִים הָלוֹךְ וְדַבֵּר וְהִנֵּה רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וַיַּפְרְדוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, טַעֲמָא שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תּוֹרָה. וְאָמַר לוֹ, הָיוּ רְאוּיִים לִשְׂרָף, כִּי שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַמְהַלְּכִים בַּדֶּרֶךְ וְאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תּוֹרָה רְאוּיִין לִשְׂרָף (סוֹטָה דַּף מט), כִּי כְּבָר מְבֹאָר עִנְיַן הַנְּסִיעוֹת שֶׁהוּא לְהַגְבִּיר הָרוֹכֵב עַל הַסּוּס, הָרֹאשׁ עַל הָרַגְלַיִן וְעַל כֵּן שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַהוֹלְכִין בַּדֶּרֶךְ צְרִיכִין לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּרוּר הַמַּדָּמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָרוֹכֵב עַל הַסּוּס וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הֲלִיכַת הַדֶּרֶךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וַיְהִי הֵמָּה הֹלְכִים הָלוֹךְ וְדַבֵּר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וְהִנֵּה רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ" דַּיְקָא "וַיַּפְרְדוּ וְכוּ'". כִּי הַהִסְתַּלְּקוּת מִמֶּנּוּ הָיָה דַּיְקָא עַל יְדֵי רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ, לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא רַבִּי אֱמֶת שֶׁמְּסַר תּוֹרָתוֹ לֶאֱלִישָׁע תַּלְמִידוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָרְדוּ מִלְּמַעְלָה רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ הֶפֶךְ סוּס פַּרְעֹה וְרוֹכְבוֹ שֶׁהוּא פְּגַם הַמַּדָּמָה, כִּי הוּא זָכָה לִבְחִינַת רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ שֶׁהַקְּדִים הָרֶכֶב לְהַסּוּס, כִּי הַסּוּס טָפֵל לָרוֹכֵב. וְהָיוּ כֻּלָּם שֶׁל אֵשׁ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁל הַמַּדָּמָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַמִּיתָה שֶׁנִּגְזַר עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, אֲבָל אֵלִיָּהוּ לֹא מֵת, כִּי זָכָה לֶרֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁלָּהֶם, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ לְחַיֵּי עוֹלָם, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזּוֹכֶה לְכָל הַנַּ"ל אֵינוֹ מֵת. וְזֶה רוֹאִין בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ שֶׁלֹּא מֵת כְּלָל וְהוּא חַי וְקַיָּם לְעוֹלָם, וּמִמֶּנּוּ נִלְמָד לְכָל הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמֵּתוּ וְנִקְבְּרוּ הֵם חַיִּים וְקַיָּמִים לְעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (סִימָן קמד), הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁבְּרַר הַמַּדָּמָה שֶׁשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹות הַבְּהֵמִיּוֹת עַד שֶׁהָיָה גַּם חֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, בְּוַדַּאי אֵינוֹ מֵת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה שֶׁשְּׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַהוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ וְאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת בְּרוּר הַמַּדָּמָה, שֶׁצְּרִיכִין בְּיוֹתֵר בַּדֶּרֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת צֵאתְךָ שֶׁשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲשָׁבוֹת הַמְבַלְבְּלוֹת שֶׁל הַמַּדָּמָה בְּיוֹתֵר, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי דִּבְרֵי תּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן כְּשֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תּוֹרָה רְאוּיִין לִשָּׂרֵף עַל יְדֵי הָרַע שֶׁבְּמַדָּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ, אֲבָל עַל יְדֵי דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶלֶא כֹּה דְּבָרַי כָּאֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּאֵשׁ, בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַמַּדָּמָה וְכוּ' וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָעַק אֱלִישָׁע, "אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו", 'רֶכֶב יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כִּי צָעָקָתוֹ הָיָה עַל שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ

רַבּוֹ שֶׁהִשְׁפִּיעַ עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה עַל יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַכְנִיעַ מֶרְכָּבוֹת הַטְּמֵאוֹת וְזָכָה לְהַגְבִּיר הָרוֹכֵב עַל הַסּוּס וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן יָפֶה צָעַק 'אֲבִי אֲבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל', כִּי מִשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁקִּבֵּל מִמֶּנּוּ וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם יוֹנָתָן, רַבִּי רַבִּי דְּטַב לְהוֹן לְיִשְׂרָאֵל מַרְתִּיכֵי וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּמוֹ אֱלִיָּהוּ, הוּא מְנַצֵּחַ כָּל הַמִּלְחָמוֹת עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁמַּגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת עַל הַהֶפֶךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ כָּל הַמֶּרְכָּבוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת סוּס וְרֹכְבוֹ כוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִים מִמֵּילָא כָּל הַשּׁוֹנְאִים וְהַחוֹלְקִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְעַל כֵּן הוּא בְּוַדַּאי טוֹב לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל מֶרְכְּבוֹת וּפָרָשִׁים שֶׁמְּכִינִים לְמִלְחָמָה, כִּי עִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה הוּא רַק עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מַגְבִּיר הָרוֹכֵב עַל הַסּוּס, הַשֵּׂכֶל עַל הַמְדָּמָה וְכוּ', וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֹא בְגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ וְכוּ', שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וְכוּ', הִנֵּה עֵין ה' אֶל יְרֵאָיו וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּעָה וְכַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁהֵם מַגְבִּירִים הַמֶּרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לה

וְכֵן מְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק "לְסָסְתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה" הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר מִלְחֶמֶת ה' יִתְבָּרַךְ נֶגֶד פַּרְעֹה וּמְצָרַיִם הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁמַּאֲרִיךְ שָׁם בְּעִנְיַן מִלְחֶמֶת ה' יִתְבָּרַךְ עִם פַּרְעֹה שֶׁבְּכָל מַה שֶׁהִתְגַּבֵּר פַּרְעֹה כֵּן יָצָא ה' יִתְבָּרַךְ נָגְדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם חָזַר וְרָכַב פַּרְעֹה עַל סוּס אָדָם וְכוּ' אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֵּן וְכַמּוּבָא לְעֵיל בְּאוֹת ל"ב יָצָא פַּרְעֹה הָרָשָׁע בְּשַׁרְיוֹן וְכוֹבַע, כִּבְיָכוֹל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֵּן וְכוּ' הֵבִיא נֵפֶט, כִּבְיָכוֹל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֵּן וְכוּ' וְכוּ' לְבֶלֶב בְּקוֹלוֹ, כִּבְיָכוֹל, וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ וְכוּ', עַיִן שָׁם שֶׁמַּאֲרִיךְ בָּזֶה. וְאִם כִּי מִן הַנִּמְנָע לַעֲנִיֵּי הַדַּעַת כָּמוֹנוּ לְהַשִּׂיג כַּוָּנַת הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה, כִּי הַדְּבָרִים תְּמוּהִים מְאֹד מַהוּ עִנְיַן כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁעָשָׂה פַּרְעֹה וְה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה כֵּן כְּנֶגְדּוֹ, וְגַם הֲלֹא הָרִבֵּה רֶוַח וְהַצָּלָה לְפָנָיו וּמַה זֶּה קוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה שֶׁפַּרְעֹה הִתְגַּבֵּר נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ וְיִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה מִינֵי הִתְגַּבְּרוּת הַנַּ"ל סוּס אָדֹם וְשָׂחֹר וְלָבָן וְכוּ' וְיָצָא בְּשִׁרְיוֹן וְכוֹבַע וְהֵבִיא נֵפֶט וְאַבְנֵי בַּלִּיסְטְרוֹת וַחֲרָבוֹת וּרְמָחִים וְחִצִּים וְכוּ' וְהִרְעִים בְּקוֹלוֹ וְלִבְלֵב בְּקוֹלוֹ וְכוּ' וְכוּ' וְה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל, הֶכְרַח לְצֵאת כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם בְּכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים, הֲלֹא ה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהַפִּילוֹ כְּרֶגַע בְּפַעַם אַחַת?! אַךְ אִם אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בִּפְרָטִיּוּת דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ לְאַשּׁוּרוֹ, עַל כָּל פָּנִים אָנוּ מְחֻיָּבִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ רְמָזִים אֲמִתִּיִּים לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל מְרֻמָּזִים עַל מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר שֶׁעִקַּר הַמִּלְחָמָה הוּא עַל יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּבִלְבּוּלִים רַבִּים וַעֲצוּמִים שֶׁל הַמְדָּמָה כַּנַּ"ל, שֶׁהִיא בְּחִינַת פַּרְעֹה כַּנַּ"ל. וְעַל פִּי דֶּרֶךְ זֶה יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהָבִין קְצָת דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל לְמִי שֶׁיָּשִׂים אֶל לִבּוֹ לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ תִּקֻּף רִבּוּי הַמִּלְחָמָה שֶׁלּוֹחֵם הַמְדָּמָה עִם הַשֵּׂכֶל. וּמִי שֶׁחָס עַל נַפְשׁוֹ וְעוֹסֵק בְּמִלְחֶמֶת ה', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר

הַמִּלְחָמָה כַּמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי מוּסָר שֶׁכָּל הַמִּלְחָמוֹת הַנַּשְׁמִיּוֹת נִקְרָאִים מִלְחָמָה קְטַנָּה, נֶגֶד מִלְחָמָה זֹאת, שֶׁהִיא מִלְחָמָה אֲרֻכָּה מְאֹד, הוּא יָכוֹל לְהָבִין מְעַט כָּל דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, כִּי פַּרְעֹה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה, מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם בְּשִׁנּוּיִים עֲצוּמִים וּבִלְבּוּלִים רַבִּים וְשׁוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת סוּס אָדֹם וְלָבָן וְשָׁחֹר וְכוּ' וּמַמָּשׁ נִלְחָם נֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ הַיּוֹצֵא בְּשִׁרְיוֹן וְכוֹבַע וְנֶפֶט וְכוּ' וּמַרְעִים וּמְלַבְלֵב בְּקוֹלוֹ, כִּי רַבּוּ מִסַּפֵּר בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים וְהִתְגַּבְּרוּת שֶׁמִּתְעוֹרֵר וּמִתְגַּבֵּר נֶגֶד הָאָדָם הָרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ בִּישׁוּעַת ה', כְּמוֹ כֵן הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בְּכָל פַּעַם בְּשִׁנּוּיִים אֲחֵרִים:

וְלוּלֵא עֶזְרַת ה' וְנִפְלְאוֹת חֲסָדָיו הָעֲצוּמִים הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה וְכוּ'. וְעַל כֵּן מֻכְרָח, כִּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ לְהִלָּחֵם כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל מַה שֶּׁהוּא לוֹחֵם כְּנֶגֶד קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי, כִּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַכְנִיעוֹ וּלְבַטְּלוֹ בְּפַעַם אֶחָד שֶׁלֹּא לְהַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא רַק בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה שֶׁעַל כֵּן הַהֶכְרַחַ שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהָרוּחַ סְעָרָה וְכוּ' שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ל"ח עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּסְעָרָה בִּזְרוֹעַ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, עַל כֵּן מֻכְרָח ה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל, לְלָחֹם בְּעַצְמוֹ בְּתַחְבּוּלוֹת גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת, לְהַכְנִיעַ בְּכָל פַּעַם הָרַע שֶׁבַּמַּדָּמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה. וּבְכָל מַה שֶּׁפַּרְעֹה הָרְשָׁע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּמַּדָּמָה, מִתְעוֹרֵר לְהִתְגַּבֵּר מֵחָדָשׁ בְּדִמְיוֹנוֹת רָעִים וְכוֹזְבִים, שֶׁהֵם רַעְיוֹנִים רָעִים, בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינִים שׁוֹנִים, כְּמוֹ כֵן, כִּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ לוֹחֵם כְּנֶגְדּוֹ בִּבְחִינוֹת אֵלּוּ מַמָּשׁ כִּי ה' עֻזּוֹ וְגִבּוֹר ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשִׁירַת הַיָּם, "ה' אִישׁ מִלְחָמָה". וְעִקַּר גְּבוּרַת מִלְחַמְתּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא כְּנֶגֶד הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּמַּדָּמָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל וְעָצוּם מֵחֲמַת כֹּחַ הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי חָזָק מִמֶּנּוּ, "כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה'" כְּתִיב , וְנֶאֱמַר, "מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'". וְעַל כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ יוֹצֵא לְעֶזְרַת הָאָדָם הַנִּכְנָס לַגֶּשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא הַמַּדָּמָה, מִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם בְּשִׁנּוּיִים עֲצוּמִים כַּנַּ"ל וְה' יִתְבָּרַךְ יוֹצֵא כְּנֶגְדּוֹ בִּבְחִינוֹת אֵלּוּ מַמָּשׁ, שֶׁכָּל זֶה מְרֻמָּז בְּהַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל בְּמִלְחֶמֶת ה' יִתְבָּרַךְ עִם פַּרְעֹה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּדָּמָה הַפָּגוּם וְכַנַּ"ל:

וְהַמַּשְׂכִּיל בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְהָבִין בְּנַפְשׁוֹ דְּבָרִים רַבִּים מִתּוֹךְ דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר מַה שֶּׁעּוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְה' יִתְבָּרַךְ מַצִּיל בְּנַפְלְאוֹתָיו כָּל הַבָּא לִטָּהֵר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם שָׁם בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, כֵּיוָן שֶׁכְּלָה פַּרְעֹה כָּל זֶה הִתְחִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְגָּאֶה עָלָיו אָמַר לוֹ רָשָׁע יֵשׁ לְךָ רוּחַ יֵשׁ לְךָ כְּרוּב יֵשׁ לְךָ כְּנָפַיִם מֵהֵיכָן הֶטִּיסָן הַקָּדוֹשׁ

בָּרוּךְ הוּא? אָמַר רַבִּי יוּדָן, מִבֵּין גַּלְגַּלֵּי הַמֶּרְכָּבָה שְׁמָטָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וֶהֱטִיסָן עֲלֵיהֶם וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר בְּחִינַת מִלְחָמָה זֹאת הוּא לְהַגְבִּיר בְּחִינַת מֶרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה עַל מֶרְכָּבָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב שָׁם אַחַר כָּךְ ארחב"פ בָּשָׂר וָדָם שֶׁהוּא רוֹכֵב עַל טָעוּנוֹ עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ כֵּן טוֹעֵן אֶת רְכוּבוֹ וְרוֹכֵב עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב, "וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף וְכוּ'". הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַמִּלְחָמָה הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁכָּל עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בְּחִינַת אָרוֹן נָשָׂא אֶת נוֹשְׂאָיו, שֶׁזֶּה כָּל עִנְיַן הַמֶּרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהָאוֹפַנִּים נוֹשְׂאִים אֶת הַחַיּוֹת וְהַחַיּוֹת אֶת הַכִּסֵּא וְכוּ' וּבָאֱמֶת הוּא לְהֶפֶךְ, כִּי 'רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים' וְעַל כֵּן הַחַיּוֹת נוֹשְׂאִים אֶת הָאוֹפַנִּים וְכֵן הַכִּסֵּא נוֹשֵׂא אֶת הַחַיּוֹת וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה, כִּי כָּל הַחַיּוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי הוּא, כִּבְיָכוֹל, נָשָׂא וְנוֹשֵׂא, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן ס"ט עַל עִנְיַן בְּרָכָה שֶׁנּוֹתְנִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. וְכָל זֶה הוּא הֵפֶךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרוֹצִים לְהַגְבִּיר הַסּוּס עַל הָרוֹכֵב כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִים לְהַאֲמִין שֶׁכָּל כֹּחַ הַסּוּס שֶׁהוּא בְּחִינַת תֹּקֶף הַמְּדַמָּה הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וְיָכוֹל לְהַנְהִיג הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ, רַק בִּשְׁבִיל כֹּחַ הַבְּחִירָה נָתַן כֹּחַ לְהַמְּדַמָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֶרְכָּבָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, לְהַטְעוֹת אֶת הָאָדָם כְּאִלּוּ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל בֶּאֱמֶת מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו לְהַכְנִיעוֹ וּלְהַנְהִיגוֹ כִּרְצוֹנוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת הַסּוּס טָפֵל לָרוֹכֵב וְכוּ' וְכוּ' עַד הַמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם:

"וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף", שֶׁהוּא טוֹעֵן אֶת רְכוּבוֹ, כִּי הוּא נוֹשֵׂא אֶת נוֹשְׂאָיו וְכַנַּ"ל. וְאִם יַחֲזִיק יָדוֹ בַּה' וְיִצְעַק אֲלָיו וְיַבִּיט אֲלָיו וְיִתְלֶה עֵינָיו אֲלָיו בְּכָל פַּעַם בְּוַדַּאי יַעְזְרוֹ ה' וְיִלְחֹם בַּעֲדוֹ, בְּכָל מִינֵי מִלְחָמוֹת וְתַחְבּוּלוֹת רָעוֹת שֶׁמִּתְגַּבֵּר הַמְּדַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה כְּנֶגְדּוֹ, כִּי בְּכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר בְּחִינַת פַּרְעֹה כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוּס אָדֹם וְלָבָן וְשָׁחֹר וְכוּ' וּמִלְבְלֵב וּמַרְעִים בְּקוֹלוֹ וְכוּ' וְכוּ' בְּכָל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת יוֹצֵא ה' יִתְבָּרַךְ כְּנֶגְדּוֹ, כִּי גַּם כָּל חִיּוּתָם מִמֶּנּוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וְכוּ' "וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם שָׁם בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, "דִּמְיִתִּיךְ רַעְיָתִי", דְּעוֹלְמֵי שֶׁקִּבְּלוּ תּוֹרָתִי, שֶׁאִלּוּ לֹא קִבְּלוּהָ הָיִיתִי מַחֲזִיר עוֹלָמִי לְתֹהוּ וָבֹהוּ וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בְּרוּר הַמְּדַמָּה שֶׁבָּזֶה תָּלוּי כָּל הָעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' דְּהַשֵּׁשִׁי שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד שֵׁשִׁי בְּסִיוָן שֶׁבּוֹ קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמָּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לו

וְזֶה בְּחִינַת כ' סִיָּן שֶׁמִּתְעַנְּיִן בּוֹ עַל הֲרִיגַת הַקְּדוֹשִׁים, כִּי עִקַּר הַהֲרִיגָה הָיָה עַל חֵטְא הַנַּ"ל עַל שֶׁהִתְרַשְּׁלוּ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהָיָה בֵּימֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְבִיאֵי אֱמֶת, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּכָל דּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת בְּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְהַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי יְחוּדָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְעִקַּר הַיִּחוּד עַל יְדֵי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְחַפְּשִׂים וּמְבַקְּשִׁים אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת עַד שֶׁמּוֹצְאִים אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם וּמְשַׁבְּרִים מְנִיעוֹת וּבָאִים בִּיגִיעוֹת אֵלּוּ בְּכָל פַּעַם כְּדֵי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה, כִּי מְקַבֵּץ נַפְשׁוֹתָם בְּחִינַת וְלוֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם וְגוֹרֵם עַל יְדֵי זֶה יִחוּד הַנַּ"ל, כִּי מַעֲלָה הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת מ"נ וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אַשְׁרֵי הַשְּׁגָחָה בְּסִימָן י"ג עַיֵּן שָׁם). אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַנְּפָשׁוֹת מִשְׁתַּדְּלִים לְבַקְּשׁוֹ וְלִילֵךְ אַחֲרָיו אָז אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַיִּחוּד לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וְאָז מִתְגַּבְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, הַדִּינִים הַקָּשִׁים עַד שֶׁמַּכְרִחִין לָמוּת וְלֵהָרֵג עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כַּמָּה וְכַמָּה נְפָשׁוֹת וְאָז עַל יְדֵי מִיתָתָם וַהֲרִיגָתָם נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר (בְּסִימָן רס) בְּעִנְיַן נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמִזֶּה הָיָה כָּל רִבּוּי הַהֲרִיגוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הָרַבֵּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁבִיל זֶה מִתְעַנְּיִן בְּכ' סִיָּן, כִּי הַתַּעֲנִית הוּא תְּשׁוּבָה וְעִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה עִקַּר הַצְּעָקוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין וּמִתְפַּלְּלִין וּמַרְבִּין בִּסְלִיחוֹת בְּיוֹם הַתַּעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַנְשֵׁי אֱמָנָה אָבְדוּ וְכוּ'". "אָבַד חָסִיד מִן הָאָרֶץ וְכוּ'" וְכֵן הַרְבֵּה. וְעַל כֵּן מַרְבִּין לְהַזְכִּיר זְכוּת שׁוֹכְנֵי עָפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זְכֹר לָנוּ בְּרִית אָבוֹת, בְּרִית רְאשׁוֹנִים וְכוּ' וְכוּ' עֲשֵׂה לְמַעַן אוֹהֲבֶיךָ שׁוֹכְנֵי עָפָר", כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כֹּחַ הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וּזְכוּתָם הָרַבִּים עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִמְצֹא הַמַּנְהִיג הָאֲמִתִּי וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן קע"ט עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם נִזְכֶּה לִמְצֹא הַמַּנְהִיג הָאֲמִתִּי. כִּי עִקַּר הָעֶלְמַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא מֵרִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת כַּיָּדוּעַ, גַּם עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית מַכְנִיעִין מְזוֹנָא דְּגוּפָא נֶגֶד מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אָז זוֹכִין עַל יָדוֹ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְכוּ', עַד שֶׁזּוֹכִין לַשִּׁיר שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָע מְזוֹנָא דְּגוּפָא וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לִמְצֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אָז צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת הַרְבֵּה. וְעַל יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוַת אֲכִילָה, עַל יְדֵי זֶה נִכְנָע מְזוֹנָא דְּגוּפָא וּמַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְמָצְאוֹ עַל יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשָּׁתוֹ עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית

שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא, כִּי אָז בְּיוֹם הַתַּעֲנִית הַמּוֹחַ, שֶׁהוּא הַנִּשְׁמָה, נִזּוֹן תְּחִלָּה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל כֵּן תִּקְּנוּ זֶה הַתַּעֲנִית עַל הֲרִיגַת יִשְׂרָאֵל בְּסִיוָן שֶׁאָז קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וְאַחַר כָּךְ קִלְקְלוּ מִיָּד בְּחֵטְא הָעֶגֶל שֶׁבָּא עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ לְחַפֵּשׂ הֵיטֵב כָּרָאוּי אֶת קְדֻשַּׁת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה בָּאוּ כָּל הַחֻרְבָּנוֹת וְכָל הֲרִיגַת יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל כֵּן מִתְעַנִּין אָז בְּסִיוָן שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְתַקֵּן זֹאת:

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת וַיַּחַל שֶׁקּוֹרִין בְּכָל יוֹם שֶׁמִּתְעַנִּין, כִּי כָּל הַתַּעֲנִיתִים עִקָּרָם בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי כָּל הַצָּרוֹת נִמְשָׁכִין מֵחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְבִיאֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וַיְהִיו מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי אֱלֹהִים וְכוּ'". וְעַל כֵּן קוֹרִין "וַיַּחַל", שֶׁמְּדַבֵּר מֵרִבּוּי תְּפִלּוֹת מֹשֶׁה עַל חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַנַּ"ל עַד שֶׁפָּעַל לְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לְקַבֵּל לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי זָכָה לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן לְדוֹרוֹת שֶׁבְּכָל דּוֹר יוֹכֵל כָּל אֶחָד לְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין וּמְעוֹרְרִין עַצְּמָם רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, כִּי רַחֲמָיו לֹא כָלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין כַּמָּה כְּשֵׁרִים וִיחִידֵי סְגֻלָּה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמָצֹא אֶת הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב וְכוּ'". שֶׁהֵם הַשָּׁבִים בֶּאֱמֶת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּכָל דּוֹר כְּמוֹ שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה מִיָּד, "וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אֹתָם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְכוּ' עַד עוֹלָם". הֵינוּ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁסִּיֵּם שָׁם בְּפָרָשַׁת וַיַּחַל, "הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמֶּךָ אֲעֲשֶׂה נִפְלָאֹת אֲשֶׁר לֹא נִבְרְאוּ וְכוּ' וְרָאָה כָל הָעָם אֲשֶׁר אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת מַעֲשֵׂה ה' כִּי נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ". כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי עַצְּמָם הַנִּפְלָאוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל דּוֹר. וְכֵן עָתִיד לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ חֲסָדִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים עַל יְדֵי עַצְּמָם כֹּחַ קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט בְּכָל דּוֹר, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא. וְעַל יְדֵי זֶה יִגְמֹר ה' בַּעֲדֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לִמְצֹא הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וּלְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

וְעַיֵּן בְּסִימָן ר"ס עַל פָּסוּק נָפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ הַנַּ"ל מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּעִנְיַן הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מְפָרְסָם וְאֵינוֹ מְפָרְסָם שְׁמוֹסֵר שְׁמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַצִּיל רְבָבוֹת נְפָשׁוֹת מֵהֲרִיגָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּלִקּוּטֵי א, כִּי סוֹבֵל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים מַמָּשׁ וְכוּ'. וּמִשָּׁם יִלְמַד כָּל אֶחָד הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁצָּרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לִמְסֹר שְׁמוֹ, שֶׁהוּא נַפְשׁוֹ, בִּשְׁבִיל זֶה, הֵינוּ שֶׁיִּתְרַצֶּה לִסְבֹּל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה עַל

יְדֵי שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְיבַטֵּל כְּבוֹדוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹ, בְּחִינַת נַפְשׁוֹ, יְבַטֵּל הַכֹּל בִּשְׁבִיל כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְגַּדֵּל עַל יְדֵי שֶׁיִּתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיִּתְתַּקֵּן נַפְשׁוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְמָצְאוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִחְיֵי עוֹלָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ. וְעִקַּר הַמְּסִירַת נֶפֶשׁ הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל לְבַטֵּל כְּבוֹדוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם, בְּחִינַת נֶפֶשׁ, וְלִסְבֹּל בְּזִיונוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁפִיכוּת דָּמִים מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב וְכוּ'". וְהַכֹּל צְרִיכִין לִסְבֹּל בִּשְׁבִיל בַּקָּשַׁת:

הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְאָז דַּיְקָא יִזְכֶּה לֵידַע הָאֱמֶת לְמִי לְהִתְקָרֵב, כִּי בְּכָרֵס מְלֵאָה, וּרְדִיפַת הַכָּבוֹד וְהַעשֶׁר, וּלְהַרְבּוֹת בְּבִגְדִים וְתַכְשִׁיטִין כָּל אֶחָד יוֹתֵר מִיכָלְתּוֹ בְּכִפְלֵי כִּפְלַיִם וְכוּ' כַּאֲשֶׁר מָצוּי עַכְשָׁו בַּעֲוונוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַל יְדֵי כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא הָאֱמֶת. אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶׁיִּגְלוּ לוֹ דִּבּוּרִים אֲמִתִּיִּים וְנִפְלָאִים, יַהֲפֹךְ הַכֹּל מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ. רַק אִם יַפְקִיר כְּבוֹדוֹ בֶּאֱמֶת וְלֹא יָחוּשׂ עַל כְּבוֹדוֹ בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת אָז יִזְכֶּה לֵידַע הָאֱמֶת, וְכַנַּ"ל:

חלק לז

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר אוֹנָאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְכוּ'". כִּי כָּל הָאוֹנָאוֹת וְהַהַטָּעָיוֹת הֵם בִּבְחִינַת הַמְּדָמֶּה שֶׁשָּׁם כָּל הַטָּעָיוֹת, כִּי עֶצֶם הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי הוּא רָחוֹק מִכָּל הַטָּעָיוֹת וְהָאוֹנָאוֹת רַק הַמְּדָמֶּה כְּשֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר מִשָּׁם כָּל הַטָּעוּתִים וְהָאוֹנָאוֹת וּכְנִרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁהַמְּדָמֶּה עָלוּל לִטְעוֹת וְכַמּוּבָא. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַטָּעָיוֹת הֵן מַה שֶּׁאֶחָד מַטְעֶה וּמְאַנֶּה אֶת חֲבֵרוֹ בְּאֵיזֶה עֵסֶק אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן, אוֹ בְּעֵצָה רָעָה שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר "וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ" כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אוֹ מַה שֶּׁאֶחָד מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ שֶׁזֶּה הַנֶּגַע שָׁכִיחַ בְּרֹב בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁאֵין חוֹשְׁבִין עַל אַחֲרִיתָם וְאֵינָם מִשְׁתַּדְּלִים בְּתַקָּנַת עַצְמָן וְיוֹדְעִים קִלְקוּלָם וַעֲוונוֹתֵיהֶם לְנֶגֶד עֵינֵיהֶם וְאֵינָם מִשְׁתַּדְּלִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ רוֹפֵא נְפָשׁוֹת הָאֱמִתִּי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְהֵם מַטְעִים אֶת עַצְמָן. וּבֶאֱמֶת גַּם כְּשֶׁאֶחָד מְאַנֶּה וּמַטְעֶה אֶת חֲבֵרוֹ בְּאוֹנָאַת מָמוֹן אוֹ בְּאוֹנָאַת דְּבָרִים, הוּא מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, כִּי גּוֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו תָּשׁוּב כִּי ה' יָרִיב רִיב שֶׁל הַמִּתְאַנֶּה בְּמָמוֹן אוֹ בְּדִבָּרִים שֶׁמְּבַיְּשׁוֹ בְּחִנָּם. וְכָל אֵלּוּ הָאוֹנָאוֹת וְהַטָּעָיוֹת הֵם כֻּלָּם עַל יְדֵי כֹּחַ הַמְּדָמֶּה כְּשֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר כָּרָאוּי, הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין מִשְׁתַּדְּלִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדָמֶּה וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר אוֹנָאָה בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַקִּנְיָן שֶׁל מִקָּח וּמִמְכָּר הַכֹּל עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאֶרֶת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן עִקַּר הַקִּנְיָן עַל יְדֵי קִנְיַן סוּדָר שֶׁהוּא בִּלְבוּשִׁים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בֵּרוּר הַמְּדָמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁים שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק וְכַמְבֹאָר לְעֵיל וְעַל כֵּן

עִקַּר הַקִּנְיָן נִלְמַד מִפָּסוּק "וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְכוּ'", שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן בֹּעַז וְרוּת כְּשֶׁקָּנָה בֹּעַז אֶת רוּת עִם כָּל אֲשֶׁר נִשְׁאַר לְמַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וְכוּ', שֶׁזֶּה הַקִּנְיָן הָיָה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַקִּנְיָן שֶׁל הַמַּשָּׁא וּמַתָּן הוּא שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ עַל יְדֵי נִיצוֹצֵי הָאֱמוּנָה הַמִּתְבָּרְרִים עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, וּבִפְרָט בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ זְכָרוֹן (סִימָן נ"ד אוֹת ג'). וְזֶה בְּחִינַת הַקִּנְיָן שֶׁל בֹּעַז וְרוּת שֶׁעַל יָדָם הַיִּחוּד בִּשְׁלֵמוּת. כִּי בֹּעַז הוּא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם וְכוּ', וְעַל כֵּן מִשָּׁם נִמְשַׁךְ תִּקּוּן לְכָל הַקִּנְיָנִים שֶׁבְּכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת בֹּעַז, בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל יָדוֹ כָּל בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד שֶׁלֹּא לְהוֹנוֹת אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי הָאוֹנָאָה הוּא מִבְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאוֹנָאוֹת וְהַהַטְעָיוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר פְּגַם וּבִטּוּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַּ"ל:

חלק לח

וְעַל כֵּן שִׁעוּר הָאוֹנָאָה שְׁתוּת, לְהוֹרוֹת שֶׁפְּגַם הָאוֹנָאָה, שֶׁהוּא בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה, כָּל זֶה הַפְּגַם נִמְשַׁךְ מֵחֲמַת שֶׁפְּגָמוּ בְּכִבּוּד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ כָּל בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה עַל יְדֵי בְּחִינַת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תְּלוּי בַּשִּׁשִּׁי בְּסִיוָן שֶׁבּוֹ קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, כִּי גַּם הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ הוּא בְּבְחִינַת יוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, כַּיָּדוּעַ. וְעַל יָדוֹ עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, כִּי בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְלִפַּת נֹגַהּ שֶׁמִּמַּעֲרָב טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּשֶׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר, אָסוּר וּמֻתָּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁמִּתְבָּרְרִים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, כַּמּוּבָא. וְעִקַּר בֵּרוּרָם עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁבּוֹ נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הַכֹּל אִם לֹא הָיָה אוֹכֵל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת נֹגַהּ, כַּיָּדוּעַ, כִּי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי מַתְחִיל לְהִמָּשֵׁךְ תּוֹסֶפֶת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת דכולהי יומי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לְבָרְרָם מִבִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה, כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת שִׁשִּׁי וּשְׁבִיעִי וְכַמּוּבָא מִזֶּה וְעַל כֵּן שִׁעוּר הָאוֹנָאָה שְׁתוּת, כִּי עִקַּר פְּגַם הָאוֹנָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְּדַמֶּה כַּנַּ"ל, עִקָּרוֹ עַל יְדֵי שֶׁפְּגַם בְּכִבּוּד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשִּׁשִּׁי הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשִּׁי בְּסִיוָן שֶׁבּוֹ תְּלוּי כָּל הָעוֹלָם, כִּי כָּל בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא בֵּרוּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל יָדוֹ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק לט

וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּחוֹת מִשְּׁתוּת מְחִילָה, שְׁתוּת קוֹנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה, יֶתֶר מִשְּׁתוּת בָּטֵל מִקָּח, כִּי יֵשׁ שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת בְּעִנְיָן זֶה הַפְּגָם שֶׁאֵין מִשְׁתַּדְּלִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק כָּרְאוּי

וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין שִׁלְשֶׁת הַדִּינִים הַנַּ"ל הַנֶּאֱמָרִים לְעִנְיַן אוֹנָאָה, שֶׁהֵם שְׁתּוּת וּפָחוֹת מִשְׁתּוּת וְיָתֵר מִשְׁתּוּת, כִּי יֵשׁ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִין קְצָת לְבַקֵּשׁ:

אֶת הַצַּדִּיק עַד שֶׁמּוֹצְאִין אוֹתוֹ, אֲבָל עֲדַיִן אֵין מְבַקְּשִׁין אוֹתוֹ כָּרְאוּי עַד שֶׁיְּבָרֵר אֶת בִּלְבּוּל הַמְּדָמֶּה שֶׁלָּהֶם בִּשְׁלֵמוּת וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה שֶׁאֲפִלּוּ הַמַּתְחִיל לְהִתְקָרֵב צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ עוֹד יוֹתֵר עַד שֶׁיִּמְצְאוּ הֵיטֵב אֶת בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵר לָהֶם הַמְּדָמֶּה בִּשְׁלֵמוּת. וְאֵלּוּ הַמִּתְרַשְּׁלִין בָּזֶה, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הֵם מְקֹרָבִים קְצָת לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל כֵּן הַמְּדָמֶּה שֶׁלָּהֶם מְבֹרָר קְצָת, אֲבָל לֹא בִּשְׁלֵמוּת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הָאוֹנָאָה פָּחוֹת מִשְׁתּוּת שֶׁנִּתָּן לִמְחֹל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַמְּדָמֶּה שֶׁלָּהֶם מְבֹרָר בִּשְׁלֵמוּת בָּאִין לִידֵי אֵיזֶה אוֹנָאָה וְטָעוּת, אֲבָל הוּא פָּחוֹת מִשְׁתּוּת, כִּי עֲדַיִן לֹא נָפְלוּ לִבְחִינַת קְלִפַּת נֹגַהּ לְגַמְרֵי, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין עַצְמָן בְּכָל פַּעַם לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם טָעֲיוֹת קְצָת מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם מְחַפְּשִׂים אוֹתוֹ כָּרָאוּי, אֲבָל הָאוֹנָאָה וְהַטָּעֲיוֹת הֵם בִּבְחִינַת פָּחוֹת מִשְׁתּוּת, כִּי הַצַּדִּיק אֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתָם לִפֹּל לִבְחִינַת נֹגַהּ וְעַל כֵּן זֹאת הָאוֹנָאָה נִתָּן לִמְחִילָה, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְהוּא יוֹדֵעַ יִצְרֵנוּ שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְבָרֵר הַמְּדָמֶּה בִּשְׁלֵמוּת לְהִנָּצֵל מִכָּל הַטָּעֲיוֹת עַל כֵּן נִתָּן לִמְחִילָה, אֲבָל כְּשֶׁהָאוֹנָאָה שְׁתּוּת זֶה בְּחִינַת אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים עַל הַמִּשְׁקָל, שֶׁמְּלַאִים סְפֵקוֹת בְּהַצַּדִּיק וּמֵחֲמַת הִתְרַשְּׁלוּתָם לְבַקֵּשׁ וְלַחֲקֹר הֵיטֵב אַחַר הָאֱמֶת לְאֲמִתּוֹ אֵינָם מִתְקָרְבִים אֵלָיו, אֲבָל אֵינָם חוֹלְקִים עָלָיו וְאֵינָם פּוֹגְמִים בְּכָבוֹדוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וְאֵלּוּ הֵם בִּבְחִינַת נֹגַהּ, שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע, כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹנָאָה שְׁתּוּת וְשָׁם קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה, כִּי הַקְּנָיְנִין מִתְקַיְּמִים, כִּי עֲדַיִן יְכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הָאֶרֶת הַצַּדִּיק שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּנָיְנִים כַּנַּ"ל מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ חוֹלֵק עָלָיו רַק שֶׁצָּרִיךְ לְהַחֲזִיר אוֹנָאָה, כִּי טָעוּת כָּזֶה לֹא נִתָּן לִמְחֹל עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ, אֲבָל יוֹתֵר מִשְׁתּוּת הוּא בְּטוּל מִקָּח, שֶׁהֵם אוֹתָם שֶׁעָוֹונוֹתֵיהֶם הִטְעוּ אוֹתָם עַד שֶׁנָּפְלוּ לְמַטָּה מִנֹּגַהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁנָּפְלוּ לְרַע גָּמוּר בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם עַד שֶׁמְּבַזִּין אֶת הַצַּדִּיק וְשָׁם הוּא בְּחִינַת בְּטוּל מִקָּח, כִּי אֵין יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ הָאֶרֶת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק כְּלָל עַל כֵּן הַמִּקָּח בָּטֵל לְגַמְרֵי, כִּי אֵין קִיּוּם לְהַמִּקָּח כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאֶרֶת הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל הַקְּנָיְנִים שֶׁעַל יָדָם מִתְקַיְּמִים הַמִּקָּח כַּנַּ"ל:

חלק מ

וְזֶה רָמְז שֶׁגַּם כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהֵם עִקַּר הַקְּנָיְן שֶׁל הָאָדָם לָנֶצַח בִּבְחִינַת 'אֱמֶת קִנֵה' יֵשׁ בָּהֶם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ, שֶׁיֵּשׁ שֶׁמְּאַנִּין וּמַטְעִין אֶת עַצְמָן, אֲבָל הָאוֹנָאָה הוּא פָּחוֹת מִשְׁתּוּת, וְיֵשׁ שֶׁאוֹנָאָה וְטָעוּת שֶׁלָּהֶם בִּבְחִינַת שְׁתּוּת, וְיֵשׁ שֶׁמְּאַנִּין וּמַטְעִין אֶת עַצְמָם לְגַמְרֵי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יָתֵר מִשְׁתּוּת בְּטוּל מִקָּח. וְהַכֹּל עַל פִּי הַנַּ"ל, כִּי זֶה כְּלַל וְיסוֹד

כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁצְּרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד לְבִלְי לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁצָּעַק הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה קֹדֶם הִסְתַּלְקוּתוֹ וְאָמַר, אֶת זֶה תְּקַבְּלוּ מֵאִתִּי, שֶׁלֹּא תַּנִּיחוּ עַצְמְכֶם לְהַטְעוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם. כִּי הָעוֹלָם מַטְעֶה אוֹתָנוּ לְגַמְרֵי וְכוּ', כַּנִּדְפָּס בְּשִׂיחוֹת הַר"נ. אֲבָל לְהִנָּצֵל מִטָּעֲיוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁהֵם הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד כְּמַעַט בְּלִי שִׁעוּר אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מֵהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק אֱמִתִּי שֶׁלֹּא הִטְעָה אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא (וְכַמְבֹאָר מִשִּׂיחָה זֹאת מַעַט בַּסֵּפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן). עַל כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְלִשְׁפּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה' שֶׁיִּזְכֶּה לְמָצְאוֹ כִּדֵּי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק לְבָרֵר הַמַּדְמֶה שֶׁלּוֹ כִּדֵּי שֶׁיִּנָּצֵל מִכָּל הַטָּעֲיוֹת וְהָאוֹנָאוֹת הַבָּאִים עַל יְדֵי הַמַּדְמֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמַּאֲמִין בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמַתְחִיל לְהִתְקָרֵב, אֲבָל אֵין הִתְקָרְבוּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת זֶה בְּחִינַת אוֹנָאָה פָּחוֹת מִשְּׁתוּת, כִּי אוֹנָאָה שְׁתוּת זֶה בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁכָּלוּל מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מִבְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, אָסוּר וּמֻתָּר, טָמֵא וְטָהוֹר, שֶׁשָּׁם כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַטָּעֲיוֹת, שֶׁכָּל הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשִּׁשִּׁי הַנַּ"ל, בְּחִינַת שִׁשִּׁי בְּסִיוָן וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְקָרֵב אֵלָיו רַק עוֹמֵד עַל הַמִּשְׁקָל שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק וְאֵינוֹ מִתְקָרֵב, זֶהוּ בְּחִינַת אוֹנָאָה שְׁתוּת וְהוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה אִם לֹא יִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת שֶׁלֹּא יִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם לְרַע גָּמוּר. כִּי יָדוּעַ שֶׁנֹּגַהּ פְּעָמִים נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה וּפְעָמִים לְהֶפֶךְ, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהוּא בִּבְחִינָה זֹאת בִּבְחִינַת אוֹנָאָה שְׁתוּת שֶׁאֵינוֹ מַכְרִיעַ לְכָאן וּלְכָאן הוּא בִּבְחִינַת קְנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה. שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם עִקַּר קִנְיַן הָאָדָם בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת אֱמֶת קְנֵה וְכוּ', וּכְתִיב, "קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה". וְכָל אֵלּוּ הַקִּנְיָנִים יִתְקַיְּמוּ רַק שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְהַחֲזִיר הָאוֹנָאָה, כִּי יִצְטָרֵךְ תִּקּוּן וּבֵרוּר גָּדוֹל לְבָרֵר הַתּוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁלּוֹ מֵהָאוֹנָאָה וְהַטָּעֲיוֹת שֶׁלּוֹ, אֲבָל מִי שֶׁאוֹנָאָה שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת פָּחוֹת מִשְּׁתוּת, שֶׁזֶּהוּ מִי שֶׁיָּצָא קְצָת מִבְּחִינַת נֹגַהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתוּת עַל יְדֵי שֶׁהִתְחִיל לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק מַכְרִיעַ אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם אֶל הַטּוֹב וְאֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעַל כֵּן הָאוֹנָאָה שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת פָּחוֹת מִשְּׁתוּת, עַל כֵּן נִתַּן לְמַחְיֶלָה, כִּי זֶה הַצַּדִּיק שֶׁנִּתְקָרֵב אֵלָיו הוּא בִּבְחִינַת אִישׁ חָכָם יְכֻפְּרֻנָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל זֶה שֶׁטָּעוּתוֹ בִּבְחִינַת יֶתֶר מִשְּׁתוּת שֶׁנִּפַּל כָּל כָּךְ עַד שֶׁחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יֶתֶר מִשְּׁתוּת, בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁנִּכְלָל בַּקְּלִפָּה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שָׁם הוּא בְּחִינַת בְּטוּל מִקָּח, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁלּוֹ כֻּלָּם בְּטֵלִים וְאֵין בַּקְנְיָן שֶׁלּוֹ כְּלוּם. וּצְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְתַקְּנָם מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק, "אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְעַל ה' יִזְעַף לִבּוֹ", שֶׁזֶּה שֶׁחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁלּוֹ הֵם רַק קְקוּף בְּפָנֵי אָדָם וְכוּ', כִּי אֵין מַמָּשׁ בְּהַטּוֹב שֶׁלּוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, כִּי יָדוּעַ לְכָל אֶחָד בְּעַצְמוֹ כַּמָּה וְכַמָּה פְּגָמִים וּפְנִיּוֹת יֵשׁ בְּהַמִּצְוֹות וְהַתּוֹרָה בְּעַצְמוֹ שֶׁל רֹב הָעוֹלָם, כִּי מֵחֲמַת מַעֲשֵׂיהֶם

הָרְעִים גַּם הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם מְקֻלְקָל הַרְבֵּה, אַךְ כְּשֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק עַל כָּל פָּנִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, יִשָּׁאֵר לוֹ מֵהֶם אֵיזֶה בְּחִינַת קִנְיָן לָעוֹלָם הַבָּא בִּבְחִינַת קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה הַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו שֶׁאָז הַטָּעוּת נִתָּן לִמְחִילָה כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁחוֹלֵק עָלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת טָעוּת יוֹתֵר מִשְּׁתוּת שֶׁנָּפַל לְרַע גָּמוּר בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁנִּכְלָל בַּקְּלִפָּה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲזַי קִנְיָנוֹ בָּטֵל לְגַמְרֵי וְעָלָיו נֶאֱמַר, "כַּאֲשֶׁר בָּא כֵּן יֵלֵךְ וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַעֲמָלוֹ". וְיִצְטָרֵךְ לִסְבֹּל מַה שֶּׁיִּסְבֹּל בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִים עַד שֶׁהַצַּדִּיק יַחֲזֹר וְיִתְקָנוֹ מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי, אֲבָל קִנְיָנוֹ בְּעַצְמוֹ שֶׁקָּנָה בָּעוֹלָם הַזֶּה בָּטֵל לְגַמְרֵי, מֵאַחַר שֶׁנִּכְשַׁל עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים וְגַסּוּתוֹ עַד שֶׁחָלַק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁכָּל בֵּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַטָּעֲיוֹת הֵם עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק מא

וְזֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לִבְנֵי גָּד וּבְנֵי רְאוּבֵן, "וְלָמָּה תְנִיאוּן", לְשׁוֹן אוֹנָאָה. וּכְמוֹ שֶׁתִּתְרַגֵּם אוֹנְקְלוֹס, וְלָמָּה תוֹנוּן. כִּי עֵבֶר הַיַּרְדֵּן בִּבְחִינַת נֹגַהּ, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה וְחוּץ לָאָרֶץ בְּהֶפְךְ וְעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הוּא בִּבְחִינַת מְמֻצָּע בֵּינֵיהֶם, בְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁמִּמַּעֲרָב טוֹב וְרַע שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הָאוֹנָאוֹת וְהַטָּעֲיוֹת. וְעַל כֵּן אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה, וְלָמָּה תְנִיאוּן אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁתַּטְעוּ וְתוֹנוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, מֵעֲבֹר אֶל הָאָרֶץ, כִּי כָּל הַטָּעוּתִים נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת נֹגַהּ כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הֵשִׁיבוּ לוֹ שֶׁיַּעַבְרוּ חֲלוּצִים לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁיִּמְסְרוּ נַפְשָׁם בִּשְׁבִיל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי יִהְיוּ נִצּוֹלִים מִטָּעֲיוֹת וְאוֹנָאוֹת הַנַּ"ל, כִּי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּקְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הֵם בִּבְחִינָה אַחַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאָז נִתְרַצָּה מֹשֶׁה לָהֶם וְהִתְנָה עִמָּהֶם תְּנַאי זֶה שֶׁאִם יַעַבְרוּ חֲלוּצִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יִתֵּן לָהֶם עֵבֶר הַיַּרְדֵּן, כִּי אָז אֵין פַּחַד, כִּי עַל יְדֵי מְסִירַת נַפְשָׁם לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה גַּם עֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּחִינַת נֹגַהּ נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַצַּדִּיק, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַכְרִיעַ הַכֹּל לְטוֹב כְּשֶׁזּוֹכִין לִמְסֹר נַפְשׁוֹ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו אַשְׁרֵי לוֹ וְכַנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים:

קִנְיָן סוּדָר. הַלְּבוּשִׁים בְּחִינַת הַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּהֶם הַשֵּׂכֶל כְּדֵי לְהַסְבִּיר אֲמִתַּת הַשֵּׂכֶל בְּחִינַת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַנְּבִיאִים שֶׁהִלְבִּישׁוּ בִּדְמְיוֹנוֹת, בְּחִינַת בְּיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, עַל כֵּן עַל יָדָם כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁלֹּא יְשַׁנּוּ עוֹד, כִּי עֶסֶק הַמַּשָּׁא וּמַתָּן נוֹגֵעַ בִּבְגָדִים וְכוּ'. וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל שֶׁמִּמֶּשֶׁם הַלְּבוּשִׁים:

קִדּוּשִׁין פֶּרֶק א, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן בְּנוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ קִבְּלָהּ מֵהַר סִינַי, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהוֹדַעְתָּם וְכוּ'". וְסָמִיךְ לֵהּ יוֹם וְכוּ'. רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא אַשְׁכְּחֵיהּ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דְּשָׁדֵי רִיסְנָא אַרִישָׁא וְקָא מַמְטֵי לֵהּ לְיַנּוּקָא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא וְכוּ', מִכָּאן וְאֵילָךְ רַבָּה בַּר הוּנָא לָא טָעֵים אוּמְצָא עַד וְכוּ'. רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא לָא טָעֵים וְכוּ' עַד דְּמִקְרֵי לְיַנּוּקָא

וּמוֹסְפִיה. רִיסְנָא דַּיְקָא בְּחִינַת בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם וְזֶה הָיָה בְּמִקּוֹם הַסּוּדָר שֶׁעַל רֹאשׁוֹ, לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר לְבוּשׁ הַכָּבוֹד עַל יְדֵי בְּחִינַת רֶסֶן כְּשֶׁקּוֹשְׁרִין הַמַּחֲשָׁבָה בְּרֶסֶן כְּמוֹ סוּס וְכוּ' לְהַטּוֹתוֹ לְדַרְכּוֹ שֶׁרוֹצֶה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֹּחִין שֶׁיִּהְיֶה מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ כָּל תִּקּוּן שֶׁל בְּרוּר הַמָּדָּמָה, כִּי בִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה מֵחֲמַת שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ מְחִצּוֹת הַמֹּחִין וְהִתְגַּבֵּר הַמָּדָּמָה עַל הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ הַסּוּס עַל הָרוֹכֵב, חַס וְשָׁלוֹם, וְנִמְשָׁל הָעִנְיָן בְּסוּסִים מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּסוּסִים מְזַיָּנִים וְעַל כֵּן רָאָה זְכַרְיָה ה' רוֹכֵב עַל סוּסִים, שֶׁהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כְּלָלְיוּת צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ. וְרָמַז לוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רוֹכֵב עֲלֵיהֶם וְיַכְנִיעֵם. וּלְחַבֵּר לָזֶה עַל מְצִלּוֹת הַסּוּס קֹדֶשׁ לַה' וְכוּ'. הַלְּבוּשִׁים נַעֲשׂוּ אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְהָגֵן בִּפְנֵי הַתַּאֲוָה, אֲבָל יֵשׁ בָּהֶם אֲחִיזָתָם לִפְעָמִים בְּחִינַת הַנֵּי מָאנֵי דְּרַבָּנָן דְּבָלוּ וְכוּ' וְהֵם אוֹרְבִים לְהִתְאַחֵז בָּהֶם דַּיְקָא, חַס וְשָׁלוֹם, בְּכַמָּה בְּחִינוֹת וְזֶה בְּחִינַת וַתִּתְפְּשֵׁהוּ בְּבִגְדוֹ וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ וְכוּ', כִּי לְבוּשׁ כָּזֶה אֵין צְרִיכִין וּצְרִיכִין לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ וְכֵן הַמְנִיעוֹת רֻבָּם מֵחֲמַת הַבְּגָדִים, כִּי עִקַּר מְנִיעוֹת הַמֹּחַ, הַיְנוּ חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, שֶׁבָּא מִבִּלְבּוּל הַמַּדָּמָה, שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה:

"וְכִבְּסוּ שִׂמְלוֹתָם", קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, "וְהִטַּהֲרוּ וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלוֹתֵיכֶם" בִּבְגְדֵי כְּהֻנָּה, בִּגְדֵי כֹּהֵן גָּדוֹל, בְּפֶרֶט הַחֲלִיפוֹת בְּגָדִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. צִיצִית וּפַרְשַׁתְּ כְּנָפֶיךָ וְכוּ'. וְהֶחֱזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים בִּכְנַף אִישׁ יְהוּדִי וְכוּ' נֵלְכָה עִמָּכֶם כִּי שָׁמַעְנוּ אֱלֹקִים עִמָּכֶם. כִּי הַצַּדִּיק, בְּחִינַת גּוֹמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסִיד, בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד לְלַמֵּד לַאֲחֵרִים שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּכָל עֵת, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּנֵנוּ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְכוּ' אַחִים בְּהֶסְפְּדֵאי דְּהָתָם קְאִימְנָא רַבִּי אָתֵי לְבֵיתֵיהּ אַחַר מִיתָתוֹ וְכוּ', בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ מִבְּאֵרוֹת בְּנֵי יַעֲקָן מוֹסֵרָה שָׁם מֵת אַהֲרֹן וַהֲלֹא בְּהֹר הָהָר מֵת? אֶלָּא שָׁם חָזְרוּ וְהִסְפִּידוּהוּ וְכוּ', מֻחְמַת שֶׁנִּכְשְׁלוּ בְּהַנַּ"ל שֶׁחָזְרוּ לַאֲחוֹרֵיהֶם עַל יְדֵי מִיתָתוֹ וְגַם הִרְהֲרוּ עַל מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר. וְאָמְרוּ, אֶפְשָׁר אָדָם שֶׁעָצַר הַמַּגֵּפָה וְעָמַד נֶגֶד מַלְאָךְ הַמָּוֶת וְכוּ', עַד שֶׁהֶרְאָה אוֹתוֹ לָהֶם מֵטָל בְּמִטָּתוֹ, שֶׁעֲדַיִן הוּא חַי וְקַיָּם, אַף אַף עַל פִּי כֵן הוּא מֵת מִצִּדְכֶם וְאַתֶּם צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו כָּרְאוּי וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה. וְאָז, "וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי", זֶה עֲמָלֵק שֶׁאוֹרֵב עַל זֶה לְהַכְנִיס כְּפִירוֹת הַנַּ"ל, כִּי הוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְאָז חָזְרוּ וְהִסְפִּידוּהוּ וְשָׁם נִדְמֶה לָהֶם שֶׁמֵּת וְעַל יְדֵי זֶה בְּעֶצְמוֹ תִּקְּנוּ קְצָת עִנְיַן הַנַּ"ל. וֶאֱלִישָׁע חָלָה אֶת חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

שְׁלֹשָׁה חָלְאִים חָלָה אֱלִישָׁע אֶחָד שֶׁדְּחָה אֶת גֵּחֲזִי וְאֶחָד שֶׁגֵּרָה הַדֻּבִּים בְּתִינוֹקוֹת, שֶׁלֹּא הוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ לְקָרֵב גַּם אֶת גֵּחֲזִי וּלְהַחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה הַנִּעָרִים הַנַּ"ל, אֲבָל לֹא מֵת כִּי אִם מִצַּד גֵּחֲזִי וְכוּ', אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ חַי וְקַיָּם עַד שֶׁאָפְלוּ הָאִישׁ הַמֵּת שֶׁנִּקְבַּר אֶצְלוֹ נֶחְיָה, מִכָּל שֶׁכֵּן הָאָדָם הַחַי כְּשֶׁיָּבוֹא עַל קִבְרוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ, "אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה". מִכָּאן

לְתַחְיַת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה. וַיַּכֶּה אֶת הַמַּיִם וַיֹּאמַר אֵיֵה אֱלֹקֵי אֵלִיָּהוּ אַף הוּא "וַיַּכֶּה אֶת הַמַּיִם וַיֵּחָצוּ וְכוּ' נָחָה רוּחַ אֵלִיָּהוּ עַל אֱלִישָׁע וְכוּ' יֵלְכוּ נָא וִיבַקְשׁוּ אֶת אֲדֹנֶיךָ וְכוּ'". מִכָּאן שֶׁהִתְחִיל הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם, כִּי לֹא כָּךְ מְחַפְּשִׂים אֶת הַצַּדִּיק רַק כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה אֱלִישָׁע שֶׁלֹּא רָצָה לְפַטֵּר מִלְּפָנָיו אַף עַל פִּי שֶׁאֵלִיָּהוּ דָּחָה אוֹתוֹ קְצָת וְאָמַר לוֹ, "שֵׁב נָא פֹּה וְכוּ'". וֶאֱלִישָׁע אָמַר, "חַי ה' וְחֵי נַפְשְׁךָ אִם אֶעֱזָבֶךָ". עַל כֵּן בֶּאֱמֶת זָכָה שֶׁנָּחָה עָלָיו רוּחַ אֵלִיָּהוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. "אֲבִי אֲבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו רֶכֶב יִשְׂרָאֵל" דַּיְקָא בְּחִינַת רוֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרֶךָ, כִּי הָעִקָּר הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת אֲרוֹן נוֹשֵׂא אֶת נוֹשְׂאָיו עַד שֶׁהַמֶּרְכָּבוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כֻּלָּם, עַד הַסּוּס, שֶׁהוּא תֹּקֶף זֶהֱמָתָם, יִהְיֶה נִכְנָע לְרוֹכֵב וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית תִּקּוּן הַמַּלְבּוּשִׁים וּתְפִלִּין תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה, בְּחִינַת רוֹכֵב שָׁמַיִם וְכוּ' וּמְרֻמָּזִים בְּפָרָשַׁת מַרְכָּבוֹת פַּרְעֹה וְכוּ' תְּפִלִּין דְּרֹשׁ"י וּדְרַבֵּנוּ תָּם, כִּי אֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהִתְחָלָה, כִּי פָּרָשַׁת קַדֵּשׁ וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ לְהַכְנִיעַ זֶהֱמַת מִצְרַיִם בְּחִינַת פְּגַם הַמְּדַמֶּה שְׁמַע אֱמוּנָה וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ קַבָּלַת הַמִּצְוֹוֹת הֵינוּ הַתּוֹרָה:

וְעִנְיַן מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַהֲלָכוֹת שֶׁנִּשְׁתַּכְּחוּ בִּימֵי אֵבֶלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְהֶחֱזִירָן עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז בְּפִלְפּוּלוֹ, בְּחִינַת חֲדֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפִלְפּוּלָא, בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁבָּא אַחַר הַהֶסְפֵּד שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְאַבֵּל וּלְהַסְפִּיד עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּכָל עֵת וְעִנְיַן הַצַּדִּיק אֲבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין, כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה הָעֲצוּמָה הַזֹּאת, שֶׁאֵין מְחַפְּשִׂין אַחֲרָיו, שֶׁהוּא עִקַּר הָרָעָה, בְּחִינַת פְּגַם הָעֶגֶל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם בְּרָעָה הוֹצִיאָם". וּכְתִיב, "וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה", בְּחִינַת רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם שֶׁנֶּאֱמַר עַל זֶה וְכוּ', מִפְּנֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נֶאֱסַף הַצַּדִּיק, כִּי רַק אָז הוּא נֶאֱסַף, אֲבָל בְּכָל עֵת שֶׁמְּחַפְּשִׂין אַחֲרָיו הוּא חַי וְקַיָּם תָּמִיד. "נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב הָיִיתִי כִּכְלִי אוֹבֵד תָּעִיתִי כְּשֶׂה אוֹבֵד וְכוּ' בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ". הָאֲבֵדָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם הָאוֹבְדָהּ, כִּי לְהַצַּדִּיק אֵין הֶפְסֵד, כִּי הוּא נִסְתַּלֵּק לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא וְכוּ', אַךְ הוּא נִקְרָא מִיתָה לְגַבֵּנוּ כְּשֶׁאֵין מְחַפְּשִׂין אַחֲרָיו, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה עַל מֹשֶׁה עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ בַּמָּרוֹם. וְזֶהוּ כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי בְּכָל עֵת שֶׁיִּהְיֶה נִקְרָא אַחֲרֵי מוֹתִי, שֶׁהוּא כְּשֶׁלֹּא תְּחַפְּשׂוּ אַחֲרַי, אָזַי כִּי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן וְכוּ', אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁתְּחַפְּשׂוּ אַחֲרַי אֲנִי חַי וְקַיָּם תָּמִיד, כִּי הַצַּדִּיקִים חַיִּים לְעוֹלָם כַּנַּ"ל, וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ אַיֵּה הַמַּעֲלֵם מִיָּם וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת שִׁירַת הָאֲזִינוּ וְאָעִידָה בָּם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְכוּ' הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' כִּי אָזְלַת יָד וְכוּ' וְאָמַר אֵי אֱלֹהֵימוֹ וְכוּ' רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה וְכוּ' וּלְחַבֵּר לָזֶה וְהֵן לֹא יַאֲמִינוּ לִי וְכוּ' וּמוֹפֵת הַמַּטֶּה וְצָרַעַת הַיָּד וְהַדָּם שֶׁכֻּלָּם מְרֻמָּזִים שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה. וְעִנְיַן 'שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח' מֵחֲמַת שֶׁיָּדַע שֶׁעֲתִידִין לַחֲטֹא, וְאַף עַל פִּי כֵן זָרְזוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לֵילֵךְ מֵחֲמַת זֶה, מֵחֲמַת שֶׁאַתָּה

יוֹדֵעַ הַכֹּל, אֲבָל אֲנִי יוֹדֵעַ כָּל זֹאת יוֹתֵר וְאַתָּה מֻכְרָח לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתְךָ וְתַצְלִיחַ עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁגַּם אַתָּה תְּבַקֵּשׁ תָּמִיד אֶת עַצְמְךָ וְאֶת תַּקָּנוֹת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף תִּגְמֹר גְּאֻלָּתָם בִּשְׁלֵמוּת, כִּי מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה כַּיָּדוּעַ. עִנְיַן הַהֶסְפֵּד עַל הַצַּדִּיק וְגַם עַל אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים שֶׁהָיוּ מַאֲמִינִים בְּהַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ". שֶׁהֵם נִקְרָאִים אַנְשֵׁי חֶסֶד. "שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח" הָעִקָּר לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד מְאֹד אַחֲרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' וְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ מְאֹד אַחֲרָיו כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת וּלְהַכְנִיס הָאֱמוּנָה בְּכָל בָּאֵי עוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהַכֹּל לְבָרֵר נִיצוֹצֵי הָאֱמוּנָה וּבְכָל הָעֲסָקִים שֶׁעוֹסְקִין וְנוֹסְעִים לִדְרָכִים רַבִּים הַכֹּל בִּשְׁבִיל זֶה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא הָאֱמוּנָה בְּחִינַת נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה. כָּל הַמְקַיֵּם דְּבָרָיו רוּחַ חָכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ וְאִם לָאו הוּא מְמֻחְצָרֵי אֲמָנָה. הַנְּסִיעוֹת לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה בְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִין עִם בְּהֵמוֹת וְעִקַּר תִּקּוּן הַדֶּרֶךְ וְהַנְּסִיעָה שֶׁיִּזְכֹּר בְּלֶכְתּוֹ בַּדֶּרֶךְ בַּה' יִתְבָּרֵךְ וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁיַּעֲלֶה הַמְּדַמֶּה אֶל הַשֵּׂכֶל, כִּי אֵין הָרוֹכֵב טָפֵל לְהַסּוּס רַק הַסּוּס טָפֵל לָרוֹכֵב, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים, עַיֵּן שָׁם. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּרַגְלָיו צָרִיךְ לְהָרִים הָרַגְלַיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת מְדַמֶּה, אֶל הַשֵּׂכֶל, בְּבְחִינַת וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב אֶת רַגְלָיו לְבוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו, בְּחִינַת רַגְלֵי עָמְדָה בְּמִישׁוֹר: וְזֶהוּ "בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ ה'", כִּי עַל יְדֵי בְּרוּר הַמְּדַמֶּה יְכוֹלִין לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת לַה', אֲבָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת פֶּרְעֹה וּמִצְרַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּמְּדַמֶּה, אֶצְלָם הָרוֹכֵב טָפֵל לַסּוּס, כִּי רָצוּ לְהַגְבִּיר, חַס וְשָׁלוֹם, הַמְּדַמֶּה עַל הַשֵּׂכֶל וְה' יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ לָחֵם עִמָּהֶם וְהִפִּילָם וְאָז סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם וְהִקְדִּים הַסּוּס לָרוֹכֵב, כִּי אֶצְלָם הָרוֹכֵב טָפֵל לַסּוּס וְה' יִתְבָּרֵךְ הִפִּילָם וְרָמָה סוּס וְרֹכְבוֹ דַּיְקָא בַּיָּם וְכוּ', כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וְכוּ' וְזֶה "לְסֵסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי דִּמִּיתִיךְ" בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁלְּךָ הוּא רַעְיָתִי, בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת וּרְעֵה אֱמוּנָה. וְעַיֵּן בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שִׁיר הַשִּׁירִים עַל פָּסוּק זֶה לְסֵסָתִי, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָכַב עַל סוּס כְּנֶגֶד פַּרְעֹה, הֵינוּ כְּנַ"ל שֶׁעִקַּר הַמִּלְחָמָה הָיָה שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ הִגְבִּיר הָרוֹכֵב עַל הַסּוּס הֶפֶךְ פַּרְעֹה וְכוּ' וְכַנַּ"ל בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה עַל מְצִלּוֹת הַסּוּס קֹדֶשׁ לַה' וְכוּ' וְלֹא יִהְיֶה עוֹד כְּנַעֲנִי וְכוּ' שֶׁיִּתְבַּטֵּל טָרְדַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהֵיוּ הַסְּחֹרוֹת קֹדֶשׁ וְכוּ', כִּי יִתְגַּבֵּר מְזוֹנָא דְּנַפְשָׁא עַל מְזוֹנָא דְּגוּפָא שֶׁקֶר הַסּוּס לְתִשּׁוּעָה לֹא בְּגִבּוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ וְכוּ' אֵלָּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַּסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם ה' וְכוּ' דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ. הַגִּידָה לִי שֶׁאֶהֱבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה וְכוּ' צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים וּרְעֵה אֱמוּנָה וְנִסְמַךְ לָזֶה לְסֵסָתִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר עֹמֶר שְׂעוֹרִים מַאֲכַל בְּהֵמָה, בְּחִינַת מְדַמֶּה שֶׁמְּנִיפִין אוֹתוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ זֶה בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, כִּי זֶה בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת לְבָרֵר

הַמְדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה, אַחֲוֵי לָן מָנָא סִימָן כ"ה, עַיֵּן שָׁם וְעַל כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עַד שִׁשִּׁי בְּסִיוָן וְכוּ' וְזֹאת הַבְּחִינָה הוּא בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, עַל כֵּן סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. כָּל הִתְהַוּוּת הַשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הַכֹּל תָּלוּי בְּבֵרוּר הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּשִׁלֵּמוּת בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁזוֹכֶה כָּל אֶחָד בְּחִינַת פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' וְכוּ', כִּי יֵשׁ בָּזֶה נְפָלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים, כִּי מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה, כִּי גַּם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק צְרִיכִין לָזֶה אֲמוּנָה גְּדוֹלָה וְכוּ' (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה) וְתִקּוּן הָעֹמֶר מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא פֶּסַח, שֶׁאָז נִמְשָׁךְ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, בְּחִינַת עֹצֶם הַהֶאָרָה שֶׁל לֵיל א' שֶׁל פֶּסַח וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהָנִיף הָעֹמֶר וּלְסַפֵּר סְפִירָה וְכוּ' שֶׁהוּא בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ אַחַר הַצַּדִּיק, בְּחִינַת יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא וְכוּ' וְאָז זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' שֶׁכָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עַד יוֹם זֶה שֶׁהוּא שִׁשִּׁי בְּסִיוָן וְכוּ', אֲבָל גַּם אַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אֶת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק וְהַכֹּל צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ בְּכָל עֵת וּזְמַן מִקְטָן שֶׁבְּקִטַנִּים עַד גָּדוֹל שֶׁבִּגְדוֹלִים וַאֲפִלּוּ הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד, כִּי צָרִיךְ גַּם כֵּן בֵּרוּר הָאֱמוּנָה לְהַאֲמִין בְּשִׁלֵּמוּת בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים וּלְהַאֲמִין בְּכֹחוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקְּנָם וּלְהַכְנִיס בָּהֶם הָאֱמוּנָה בְּשִׁלֵּמוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּכָל פַּעַם עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁלָּהֶם בְּכָל פַּעַם עַל יְדֵי הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מַרְאֵה הַסְּנֶה שֶׁמֵּאַן לֶלֶכֶת וְה' יִתְבָּרַךְ הִקְפִּיד עַל זֶה וְאָמַר, "מַה זֶּה בְּיָדֶךָ וְכוּ'" וְנֶהְפַּךְ הַמַּטֶּה לְנָחָשׁ, לְהוֹרוֹת שֶׁדִּבֵּר לָשׁוֹן הָרָע עַל יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁאָמַר, וְהֵן לֹא יַאֲמִינוּ לִי וְכוּ' וְכֵן מַה שֶּׁנִּצְטָרְעָה יָדוֹ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי עַל יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע הוּא הִתְגַּבְּרוּת הַמְדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי מְקֹץ:

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּהְפַּךְ הַמַּיִם לְדָם בְּמִצְרַיִם, כִּי מִצְרַיִם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָרַע שֶׁבַּמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּגְבֹּרֶת הַדְּמִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל גִּלּוּת מִצְרַיִם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכָנּוֹת פֶּסַח, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא "מְדַמֶּה" לְשׁוֹן דָּמִים. כַּמּוּבָא וְזֶה בְּחִינַת פֶּגֶם הָעֶגֶל עַל יְדֵי שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה בְּתְחִלָּה בִּתְשׁוּאוֹת וְהוֹמְיוֹת וְכוּ', כִּי עֲדַיִן צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה עַל יְדֵי הָעֵרֶב רַב. עַל כֵּן כְּשֶׁאָמְרוּ כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מָה הָיָה לוֹ וְכוּ'", נִתְעוּ אַחַר עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הָעֶגֶל לֹא לָמַד, הִתְגַּבְּרוּת כְּסִילוּת הַמְדַמֶּה מַה שֶּׁהָיָה רָאוּי בְּהֵפֶךְ שֶׁיְּחַפְּשׂוּ וִיבַקְּשׁוּ מְאֹד מְאֹד אֶת מֹשֶׁה אִם אֵינָם יוֹדְעִים מָה הָיָה לוֹ וְכוּ'. וְזֶה כְּשֶׁאָמַר מֹשֶׁה, שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח, כִּי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי גּוֹאֲלָם לָעֲתִיד, אָז דַּיְקָא אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ, לֵךְ וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמְּךָ, כִּי, אִדְּרַבָּא, מֵאַחַר שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ הָאֱמֶת, שֶׁאֵין תַּכְלִית הַגְּמָר עַל יָדְךָ,

עַל כֵּן עָדַיִן גַּם אַתָּה צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ עַל כֵּן לֵךְ בִּשְׁלִיחוּתִי וְתַצְלִיחַ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי אַתָּה מֻכְרָח לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלְּךָ וְסוֹף כָּל סוֹף הַגְּמָר יִהְיֶה גַּם כֵּן עַל יָדְךָ, כִּי מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה, אַךְ עָדַיִן אֵין אַתָּה בְּעַצְמְךָ יוֹדֵעַ אֵיךְ תִּגְמֹר עֵסֶק נוֹרָא כָּזֶה שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדּוֹ כָּל כָּךְ עַל כֵּן עָדַיִן גַּם אַתָּה צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ כַּנַּ"ל עַד שֶׁתִּגְמֹר וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הִלְכוֹת מְכִירָה כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת הָאֱמוּנָה בְּחִינַת נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה, הַיְנוּ בְּחִינַת בֵּרוּר הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן רֹב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי נְסִיעוֹת שֶׁיִּהְיֶה הַסּוּס טָפֵל לָרוֹכֵב וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי נְסִיעוֹת בְּחִינַת תִּקּוּן עַל פְּגַם אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן רֹב הַקְּנָיָנִים עַל יְדֵי הַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּבְחִינַת הַחַשְׁמַ"ל שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הָאָדָם מִבִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְכוּ', שֶׁהֵם הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי וְשָׁם מְלֻבָּשׁ נֹגַהּ שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרָע וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַ"ל, שֶׁמִּשָּׁם רָאָה כָּל הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִמְשִׁיךְ גַּם בְּתִקֻּף הַגָּלוּת לְבָרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁעַל כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם מֶרְכָּבָה, כִּי עִקַּר הוּא תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה שֶׁיִּהְיֶה הַסּוּס טָפֵל לָרוֹכֵב וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מַפְטִירִין זֹאת בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן הֵם עַל יְדֵי בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה וְזֶה בְּחִינַת וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁלַּף אִישׁ נַעֲלוֹ וְכוּ':

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ שֶׁפּוֹרֵץ גָּדֵר לַעֲשׂוֹת לוֹ דֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "בֶּן מִי זֶה הָעֶלֶם", כִּי הוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד מְאֹד וְהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַנִּפְלָא הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ, כִּי הוּא פּוֹרֵץ גְּדָרִים לַעֲשׂוֹת וּדְרָכִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים שֶׁלֹּא נִתְגַּלּוּ מֵעוֹלָם כְּדֵי לְתַקֵּן הַכֹּל כַּמּוּבָן בְּהַשִּׂיחָה וְכוּ'. פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה שֶׁהִיא מִתְמַעֶטֶת וּמִתְמַלֵּאת, שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מְעוּט וְזֶה עַל יְדֵי גֹּדֶל הַחִפּוּשׂ וְהַבַּקָּשָׁה שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַצַּדִּיק הַשָּׁלֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי גַּם בְּחַיָּיו אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּכָל פַּעַם מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְתִקּוּנוֹ הַנִּצְחִי בְּכָל עֵת כִּי אִם עַל יְדֵי בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ הַרְבֵּה, כִּי לִפְעָמִים עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו נֶחֱשָׁךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ עַל יְדֵי עֲנָנִים וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת פְּנֵי לְבָנָה, שֶׁשָּׁם שְׁכִיחַ הַמְּעוּט וְכוּ' וְאָז אִתְכַּסְיָא סְהָרָא וְכוּ'. וְזֶה מַעֲלַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא וְכוּ'-חֹדֶשׁ שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסֶּה בּוֹ וְעַל יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּחִינַת קִבּוּץ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִתְמַלֵּאת וְנִתְתַּקֶּנֶת וְכוּ':

הלכות מקח וממכר

פרק א

חלק א

הַגְּבָהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם וְהוּא הַקְּנָיָן הֶחְשׁוּב יוֹתֵר מִכָּל הַקְּנִיּוֹת:

עַל פִּי הַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, עַל פָּסוּק כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה וְכוּ' (סִימָן רפ) שֶׁבְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא שֶׁנּוֹשְׂאִין וּמְרִימִין הַדָּבָר וּמְשִׁיבִין וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ, הַיְנוּ שֶׁמְּרִימִין וּמַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת הַמְלֻבָּשִׁין שָׁם שֶׁזֶּה עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת עַיִן שָׁם. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה", דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נֶאֱמָן בְּדִבּוּרוֹ לִבְלִי לְשַׁנּוֹת דִּבּוּרוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְהִנֵּה כָּל הַקְּנִיּוֹת הוּא כְּדֵי לְקַיֵּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלֹּא יִשָּׁנֶה עוֹד וְזֶה הוּא בְּחִינַת הַגְבָּהָה, שֶׁהוּא קִנְיָן חָשׁוּב בְּיוֹתֵר, כִּי הַהַגְבָּהָה הוּא שֶׁמַּגְבִּיהַּ מַמָּשׁ הַדָּבָר וְנוֹשְׂאוֹ וּמְרִימוֹ לְהַשִּׁיבוֹ לִמְקוֹמוֹ בִּבְחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל, כִּי הַהַגְבָּהָה הִיא מִן הָאָרֶץ שֶׁשָּׁם נְפִילַת הַנִּיצוֹצוֹת, כִּי נָפְלוּ מַמָּשׁ מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ וְעִקַּר הַהַגְבָּהָה הִיא בַּיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה". וְעַל יְדֵי הַהַגְבָּהָה שֶׁמַּגְבִּיהוֹ בְּיָדָיו מִן הָאָרֶץ הוּא מַגְבִּיהַּ וּמֵרִים הַנִּיצוֹצוֹת מִנְּפִילָתָם כַּנַּ"ל עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁבַּיָּדַיִם כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִתְקַיֵּם הַמִּקְרָא שֶׁכְּבָר נִתְתַּקְּנָה וְעָלְתָה הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת (דְּבָרִים לב) כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם יָדִי. בִּבְחִינַת שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּגְבִּיהִין הָאֱמוּנָה עִם הַנִּיצוֹצוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וַאֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת הַמִּקָּח עוֹד, דְּהַיְנוּ לְקַלְקֵל אֱמוּנַת דִּבּוּרוֹ וּלְשַׁנּוֹתוֹ, כִּי כְּבָר עָלְתָה הָאֱמוּנָה עִם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְנִתְתַּקְּנָה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַיֵּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כִּי זֶה עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת קִנְיַן סוּדָר שֶׁהוּא קִנְיָן חָשׁוּב מְאֹד וּמוֹעִיל בְּכָל מָקוֹם, כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא חֲלִיפִין, דְּהַיְנוּ שֶׁזֶּה נוֹתֵן לָזֶה דָּבָר זֶה וּמְקַבֵּל בַּעֲדוֹ דָּבָר אַחֵר אוֹ מָעוֹת, הַיְנוּ שֶׁמַּחֲלִיפִין הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַנִּפּוּלִין שָׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁכְּבָר כָּלוּ וְנִפְסְקוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַשַּׁיָּכִים לְחֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַעֲלוֹת עוֹד הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲזַי צָרִיךְ לְמָכְרוֹ לְאַחֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה אֵלּוּ הַשַּׁיָּכִים לְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּשְׁאָרִים וְהוּא מְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ דָּבָר אַחֵר הַשַּׁיָּךְ לְחֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ וְכַמּוּבָא מִזֶּה בַּמַּאֲמָר 'וַיְהִי מִקֵּץ' (סִימָן נד) וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הֵם נִיצוֹצֵי הַמַּלְכוּת, כַּיָּדוּעַ, וְהַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (סִימָן כט). נִמְצָא, שֶׁשָּׁם שָׁרְשֵׁי כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְעַל כֵּן שָׁם בַּבְּגָדִים נֶאֱחָזִים הַקְּלִפּוֹת בְּשִׁפּוּלֶיהָ כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּה בְּחִינַת צִיצִית עַל כַּנְפֵי הַבְּגָדִים כְּדֵי לְגָרְשָׁם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

הֲנֵי מָאנֵי דְּרַבָּנָן דְּבָלוּ מִחוּפְיָא דִּידְהוּ, כִּי שָׁם הֵם נֶאֱחָזִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת 'לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה", וְהַכְּנָפוֹת הֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע כְּנָפוֹת שֶׁל הַטַּלִּית שֶׁמִּשָּׁם נִנְעָרִים וְנִסְתַּלְּקִים הָרְשָׁעִים שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת, כִּי שָׁם הָיוּ נֶאֱחָזִים מִתְּחִלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת

קְנָיָן סוּדָר שֶׁקּוֹנִין מִזֶּה לָזֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁזֶּה לוֹקֵחַ בְּיָדוֹ כְּנַף בִּגְדּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה הַנִּיצוֹצוֹת מִן הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִים בִּכְנַף הַבֶּגֶד כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת שֶׁהָיוּ עַד עַתָּה אֵצֶל חֲבֵרוֹ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלִיפִין כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁלּוֹקֵחַ כְּנַף בִּגְדּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, שֶׁשָּׁם שָׁרְשֵׁי כָּל הַנִּיצוֹצוֹת, וְהוּא מְקַבְּלָם וְקוֹנֶה אוֹתָם וּמַעֲלֶה אוֹתָם מִן הַקְּלִפּוֹת. וְזֶהוּ קִנְיַן סוּדָר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַיֵּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כִּי זֶה עִקַּר קִיּוּם וְתִקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַבְּגָדִים דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמְנַהֵג לִקְנוֹת בִּכְנַף הַבֶּגֶד כַּנַּ"ל וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַיְדִים, כִּי קִנְיַן סוּדָר בַּיָּדַיִם, כִּי עֲלִיַּת הַנִּיצוֹצוֹת עַל יְדֵי הַיָּדַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֻמּוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

גַּם עִנְיַן קִנְיַן סוּדָר עַל פִּי הַמַּאֲמָר 'הַאי מָאן דְּאָזֵל לְמִינְסָב' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל קְצָת בְּהִלְכוֹת שֻׁתָּפִים בְּקַרְקַע, כִּי תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְתִקּוּן הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינָה אַחַת וְתִקּוּנָם הוּא עַל יְדֵי לַבְּנוּנִית הַנִּמְשָׁךְ מִן הַמֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין הַבְּגָדִים בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ גַּם כֵּן תִּקּוּן הַדִּבּוּר וְזֶהוּ גַּם כֵּן תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַבְּגָדִים, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁמְּקַבֵּל קִנְיָן, אָזַי מַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַבְּגָדִים לְתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, וְאָזַי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּתִקּוּנוֹ בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַיֵּם, כִּי פְּגַם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדָּמִים שֶׁל הַשְּׂטָ"ה גִּידִין, בִּבְחִינַת כִּי עָוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה פְּגַם הַבְּגָדִים עַל יְדֵי כֶּתֶם שֶׁהוּא גַּם כֵּן פְּגַם הַדָּמִים בִּבְחִינַת דַּם נִדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּעַצְמוֹ הַפְּגָם שֶׁל הַמְשַׂנֶּה דִּבּוּר וּמְשַׁקֵּר בְּדִבּוּרוֹ, כִּי שֶׁקֶר הוּא עַל יְדֵי עֲכִירַת הַדָּמִים, כְּמוֹ שֶׁבֹּאַר רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁתַּגִּיעַ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ (סִימָן נא). וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע שֶׁאֵינוֹ דִּבּוּר כְּלָל הַנֶּאֱמָר שָׁם בְּרֵישׁ הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְהוּא עַל יְדֵי שֶׁאֵין בּוֹ טוֹב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת שֶׁקֶר דְּהַיְנוּ הַמְשַׂנֶּה דִּבּוּרוֹ כְּאִלּוּ לֹא דִּבֵּר כְּלָל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע כִּי שִׁקְּרָא לֹא קָאֵי וְאֵין שׁוֹמְעִין דִּבּוּרוֹ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּדֵי עָנְשָׁן שֶׁל בַּדְּאִין שֶׁאֲפִלּוּ אוֹמֵר אֱמֶת, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהוּא כֻּלּוֹ שֶׁקֶר, שֶׁאֵין דִּבּוּרוֹ נִשְׁמָע וְאֵינוֹ דִּבּוּר כְּלָל וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁאֵין בּוֹ טוֹב, כִּי הַשֶּׁקֶר הוּא הָרַע וְהַטֻּמְאָה, כְּמוֹ שֶׁבֹּאַר רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַקִּנְיָן הוּא מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, תִּקּוּן הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר אֱמֶת. וַאֲזַי אֵי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עוֹד כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִין, מִי שֶׁפָּרַע מִדּוֹר הַמַּבּוּל וּמִדּוֹר הַפַּלָּגָה הוּא יִפָּרַע מִמִּי שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בְּדִבּוּרוֹ, 'מִדּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפַּלָּגָה' דַּיְקָא, וְזֶה אוֹמְרִין כְּשֶׁהָיָה הַקִּנְיָן רַק עַל יְדֵי

כֶּסֶף, כִּי פְּגַם דּוֹר הַמַּבּוּל הוּא פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ". וְזֶה פְּגַם הַדִּבּוּר מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בְּדִבּוּרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁתִּקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּבְחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַפְּגָם בְּיוֹתֵר הוּא כְּשֶׁמְּעוֹרְרִין הַמֹּחִין וּמַמְשִׁיכִין הַלַּבְנוּנִית לְמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה הוּא פְּגַם גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְזֶה הָיָה פְּגַם דּוֹר הַמַּבּוּל שֶׁהִמְשִׁיכוּ הַלַּבְנוּנִית שֶׁל הַמֹּחַ לְמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ", שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם וְהוֹצִיאוּ זֶרַע לְבַטָּלָה. נִמְצָא, שֶׁהָיוּ מַמְשִׁיכִין לַבְנוּנִית הַמֹּחַ לְמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים וְעַל כֵּן הָיָה עָוֹונָם גָּדוֹל מִנְּשֹׂא. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם דּוֹר הַפַּלָּגָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , "הָבָה נִלְבְּנָה לְבֵנִים". שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת לַבְנוּנִית, בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר כַּוָּנָה שֶׁלָּהֶם לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, "וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֲחָדִים". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר, הוּא בָּבֶל, וּבָבֶל הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כִּי שָׁם הוּא לְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְהֵם רָצוּ לִינֹק וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ לְתוֹךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק (סִימָן יט). וְעַל כֵּן הָיָה עָנְשָׁם שֶׁנִּתְבַּלְבְּלוּ הַלְּשׁוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי שָׁם בָּלַל ה' שִׂפַת כָּל הָאָרֶץ וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁפְּגַם דּוֹר הַפַּלָּגָה הָיָה מַמָּשׁ פְּגַם דּוֹר הַמַּבּוּל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַלַּבְנוּנִית אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי דִּבּוּר הַקֹּדֶשׁ הוּא גַּם כֵּן עַל יְדֵי לַבְנוּנִית הַמֹּחַ כַּנַּ"ל, כִּי תִּקּוּן הַדִּבּוּר וְתִקּוּן הַבְּרִית הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל. וְכֵן אִיתָא שֶׁדּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפַּלָּגָה הֵם בְּחִינָה אַחַת. וְעַל כֵּן בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיוּ שָׁם גִּלְגּוּלֵי נְשָׁמוֹת הַנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וְעַל כֵּן הֻצְרְכוּ לַעֲבֹד בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים כַּמּוּבָא, וְעַל כֵּן עִקַּר הָעֲבוֹדָה הָיָה לְתֵת תִּכֶן לְבֵנִים, כִּי פַּרְעֹה הָיָה רוֹצֶה גַּם כֵּן לְהַמְשִׁיךְ הַלַּבְנוּנִית אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְמִצְרַיִם, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן כְּשֶׁרָאָה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה, גָּזַר לְבִלְתִּי לִתֵּן לָהֶם שׁוּם תֶּבֶן וְאַף עַל פִּי כֵן יַעֲשׂוּ לְבֵנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְתֶכֶן לְבֵנִים תִּתֵּנוּ", כִּי רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם שֶׁיִּהְיוּ מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת לְבֵנִים בְּחִינַת לַבְנוּנִית מֵהֶם בְּעַצְמָן בְּלִי שׁוּם סִיּוּעַ מִצְרַיִם. כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת לְבֵנִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל כָּל זֶה לֹא הוֹעִיל לוֹ, כִּי, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי עֲבוֹדָתָם שָׁם תִּקְנוּ וְהֶעֱלוּ הַלַּבְנוּנִית אֶל הַקְּדֻשָּׁה:

חלק ו

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם הַמְשַׁנֶּה דִּבּוּר שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁכִּבֵּר נִקְנָה בְּכֶסֶף, כִּי הַכֶּסֶף הוּא בְּחִינַת הַמֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), "בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל

הַכֶּסֶף". וְעַל כֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם קוֹנִין עַל יְדֵי כֶּסֶף, כִּי הַכֶּסֶף הוּא בְּחִינַת הַמֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה. וְהוּא בְּחִינַת לַבָּנוֹנִית, בְּבְחִינַת מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא. וּכְשֶׁנַּעֲשָׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי הַכֶּסֶף נִמְצָא, שֶׁכְּבָר נִמְשַׁךְ בְּחִינַת לַבָּנוֹנִית וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּשַׁנֶּה דִּבּוּרוֹ אַחַר כָּךְ נִמְצָא, שֶׁמְּבַטֵּל נְתִינַת הַכֶּסֶף, נִמְצָא, שֶׁנִּמְשָׁךְ הַלַּבָּנוֹנִית לְבַטָּלָה אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ מַמָּשׁ פְּגַם דּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפַּלָּגָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים, מִי שֶׁפָּרַע מִדּוֹר וְכוּ' מִדּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפַּלָּגָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, אֲבָל עַל כָּל זֶה אֵין הַמִּקָּח קַיָּם עֲדַיִן לְגַמְרֵי, כִּי עִקַּר קִיּוּם כָּל הַדְּבָרִים, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה הַדָּבָר קַיָּם וְלֹא יוּכְלוּ הַחִיצוֹנִים לְהִתְאַחֵז בּוֹ וּלְבַטְּלוֹ, הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַדָּבָר וְנִתְלַבֵּשׁ בַּעֲשִׂיָּה בְּמַעֲשֶׂה וּבְעֲבָדָא גְּמוּרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲשִׂית הַמִּצְוֹוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹתָם בְּעֲבָדָא דַּוְקָא, וְכֵן לְהֵפֶךְ פְּגַם הָעֲבֵרוֹת בְּיוֹתֵר הוּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה עֲבָדָא, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּדִבּוּר בְּעָלְמָא אַף שֶׁהוּא פְּגָם גָּדוֹל כְּשֶׁמְּשַׁנֶּה הַדִּבּוּר וְנִקְרָא מְחֻסְּרֵי אֱמָנָה, עִם כָּל זֶה אֵין הַמִּקָּח קַיָּם בָּזֶה מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה רַק דִּבּוּר וְלֹא נַעֲשָׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה עֲדַיִן. וַאֲפִלּוּ אִם נָתַן כֶּסֶף, עִם כָּל זֶה אֵינוֹ נִקְרָא מַעֲשֶׂה, מֵאַחַר שֶׁהַכֶּסֶף הוּא בְּבְחִינַת מֹחַ כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה מַעֲשֶׂה, כְּגוֹן הַגְבָּהָה אוֹ מְשִׁיכָה וְכוּ', אֲזַי אֵי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עוֹד כְּלָל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִנְיַן סוּדָר, שֶׁהוּא קוֹנֶה תָּמִיד, כִּי כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַלַּבָּנוֹנִית אֶל בְּגָדִים וּלְבוּשִׁין מַמָּשׁ אֲזַי הוּא קַיָּם וְלֹא יִתְבַּטֵּל כַּנַּ"ל, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׂיָּה שֶׁעוֹשִׂין גּוּף וּלְבוּשׁ אֶל חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַחִיצוֹנִים, כִּי הֵם נֶאֱחָזִין בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת עַרְטִילָאִין. וְעַל כֵּן אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא נֶאֱמַר וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים כוּ'. כִּי אָז לֹא הָיָה שְׁלִיטוֹת הַחִיצוֹנִים וְהָיוּ יְכוֹלִים לִהְיוֹת עֲרוּמִּים, אֲבָל אַחַר כָּךְ יָדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם וְהֻצְרְכוּ לִתְפֹּר עֲלֵה תְּאֵנָה לְכִסּוּת וּלְהַלְבִּישׁ עַצְמָם שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, כִּי עֲשִׂיָּה הוּא תַּכְלִית הַלְּבוּשִׁין כַּיָּדוּעַ וַאֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עוֹד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת קִנְיַן סוּדָר כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

אֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בְּדִבָּרִים כִּי אִם עַל יְדֵי קִנְיָן וְכוּ', דְּהַיְנוּ מְשִׁיכָה אוֹ מְסִירָה אוֹ הַגְבָּהָה וְכוּ'. וְרֹב הַקִּנְיָנִים הֵם בְּקִנְיַן סוּדָר, וְכָל זֶה בְּמַטַּלְטְלִין, אֲבָל הַקַּרְקַע נִקְנֵית בְּכֶסֶף, כַּמְבֹאָר חִלּוּקֵי הַדִּינִים בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל מִשֻּׁחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' (סִימָן כ"ה), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא מִשָּׁם, כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מֵהַמְדַמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל וְכוּ'. וְדַע שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא יֵשׁ שָׁם דְּמְיוֹנוֹת אֵלּוּ וּכְשֶׁאָדָם נִתָּק וְנֶעְתָּק מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אֲזַי מִתְגַּבְּרִים הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וְאֵינָם מַנִּיחִים אוֹתוֹ לִכְנֹס וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לְשַׁבְּרָם וּלְהַכְנִיעָם וְכוּ'. וְעִקַּר הַכְנָעָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִים כְּשֶׁיּוֹצְאִים מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא הוּא עַל יְדֵי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְהִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב, כִּי שָׁם מְלֻבָּשִׁין גְּוָנִין עִלָּאִין, וְהֵם נִתְגַּלִּין עַל יְדֵי שְׁנוֹתְנִין צְדָקָה לְעָנִי הֲגוּן, עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְנִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁיֵּשׁ שָׁם בְּהַמָּמוֹן, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְנִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַגְּוָנִין אֵין מְאִירִין אֶלָּא בְּיַד אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, אֲבָל אֵצֶל הָעַכּוּ"ם הֵם נִתְעַלְּמִים, וּבִשְׁבִיל זֶה הֵם מִתְאַוִּין לְמָמוֹן יְהוּדִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקְּנָיָנִים שֶׁאֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים בִּלְבַד כִּי אִם בְּקִנְיָן, כִּי כְּבָר מְבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל עִנְיְנֵי מָשָׁא וּמַתָּן וּמִקָּח וּמִמְכָּר הוּא לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת. וּכְשֶׁמַּעֲלִין אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת עַל יְדֵי הַמָּשָׁא וּמַתָּן, נִמְצָא שֶׁהֵם עוֹלִים מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וַאֲזַי מִתְגַּבְּרִים הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה, כִּי בְּכָל דַּרְגָּא יֵשׁ שָׁם דְּמְיוֹנוֹת וּקְלִפּוֹת אֵלּוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים בִּלְבַד, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הוּא בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל, וּבִשְׁעַת גְּמַר הַמִּקָּח כְּשֶׁיּוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת זֶה לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ אֲזַי הוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר. וַאֲזַי נִתְבָּרֵר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְעוֹלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וַאֲזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר וַעֲלִיָּה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, אָז הֵם מִתְגַּבְּרִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִכְנַס הַחֵפֶץ הַנִּקְנֶה לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ אֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים בִּלְבַד, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְרַצָּה לִמְכֹּר לַחֲבֵרוֹ, אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל הַמִּקָּח לַחֲזֹר וּלְהִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּתָם שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים תָּמִיד כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְעַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה קִנְיָן. וְעִקַּר הַקִּנְיָן הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא בְּכֶסֶף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ". כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן הוּא עַל יְדֵי הַכֶּסֶף דַּיְקָא,, כִּי שָׁם מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וְיכוֹלִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וַאֲזַי נִגְמָר הַמִּקָּח, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר וַעֲלִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְזֶה בְּחִינַת וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ, וְ'קָם לוֹ' דַּיְקָא לְשׁוֹן תְּקוּמָה וַעֲלִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיָּקָם שְׁדֵה עֶפְרוֹן וְכוּ'". וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תְּקוּמָה הָיְתָה לוֹ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הַכֶּסֶף דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִגְמָר הַמִּקָּח שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר בְּחִינַת תְּקוּמָה וַעֲלִיָּה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל:

חלק ג

אַךְ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תִּקְּנוּ שֶׁאֵין הַכֶּסֶף קוֹנֶה, כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁהַכֶּסֶף בְּשָׁרְשׁוֹ גָּבוֹהַּ מְאֹד וְיֵשׁ בּוֹ הִתְלַבְּשׁוּת גְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן לְמַטָּה אֵין מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזֶהֶב כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִין הַמָּמוֹן, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי צְדָקָה לְעָנִי הָגוּן וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי יָדוּעַ שֶׁכָּל הַדְּבָרִים נִתְקַלְקְלוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּלֹא הַתִּקּוּן אֵין הַגְּוָנִין מִתְגַּלִּין אֲפִלּוּ בְּיַד אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. וְעַל כֵּן תִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵין הַכֶּסֶף קוֹנֶה, כִּי אֵין לָנוּ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה עַל יְדֵי הַכֶּסֶף, כִּי לְאוּ בְּכָל עֵת מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בַּכֶּסֶף כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁאֵין מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין אֵין נִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה, וְעַל כֵּן אֵין הַמָּקֹח נִגְמָר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ לְרַמֵּז זֹאת בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ מִדְּאוֹרָיְתָא כֶּסֶף קוֹנֶה וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ חֲכָמִים מְשִׁיכָה קוֹנָה? גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמַר לוֹ, נִשְׁרְפוּ חִטֶּיךָ בָּעֲלִיָּה. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ, לָמָּה תִּפְסוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֲלִיָּה דְּוָקָא, הֲיָה לָהֶם לוֹמַר סְתָם נִשְׂרְפוּ חִטֶּיךָ בְּרִשׁוּתִי אוֹ בַּבַּיִת וְחָצֵר, וְלָמָּה תִּפְסוּ עֲלִיָּה דְּוָקָא?! אַךְ יֵשׁ לְרַמֵּז הַנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֵין בָּנוּ כֹּחַ לְגַלּוֹת תָּמִיד הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁיֵּשׁ בַּכֶּסֶף כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עָדִין יוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר הַקְּלִפּוֹת בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה הַמָּקֹח מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁמָּא יֹאמַר לוֹ נִשְׂרְפוּ חִטֶּיךָ בָּעֲלִיָּה, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁעוֹלֶה הַמָּקֹח מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אֲזַי נִזּוֹק וְנִשְׂרָף עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַנַּ"ל שֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּשִׁעַת עֲלִיָּה שֶׁעוֹלִים מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת:

חלק ד

וְעַל כֵּן אֵין הַמָּקֹח נִגְמָר כִּי אִם עַל יְדֵי מְשִׁיכָה אוֹ הַגְבָּהָה וְכַיּוֹצֵא, כִּי הָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ הַחֵפֶץ שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה שָׁעָה בִּרְשׁוּת הַקּוֹנֶה כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, וְתֵכֶף כְּשֶׁנִּכְנַס לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ פַּעַם אַחַת כְּבָר נִכְנְעוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁיּוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת שֶׁאָז נִגְמָר הַבֵּרוּר. וְעַל כֵּן תֵּכֶף שֶׁמְּשַׁכּוֹ הַחֵפֶץ אוֹ כַּיּוֹצֵא וְנִכְנַס בִּרְשׁוּתוֹ שָׁעָה קַלָּה אֲזַי כְּבָר עָלָה הַחֵפֶץ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יָצָא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְעַל יְדֵי זֶה נִגְמַר הַמָּקֹח, כִּי עִקַּר גְּמַר הַמָּקֹח הוּא עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם תֵּכֶף אַחַר הַמְּשִׁיכָה וְכוּ' חָזַר וְהִנִּיחַ הַחֵפֶץ אֵצֶל הַמּוֹכֵר, כְּבָר נִגְמַר הַמָּקֹח, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יָצָא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְנִכְנְעוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִכְנַס לִרְשׁוּתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְעַל כֵּן בְּהֶקְדֵּשׁ קוֹנֶה כֶּסֶף גַּם מִדְּרַבָּנָן, כִּי מְעוֹת הֶקְדֵּשׁ הוּא קֹדֶשׁ וּמִתְגַּלִּין בּוֹ הַגְּוָנִין עִלָּאִין מֵאַחַר שֶׁהוּא קֹדֶשׁ וְאֵין לְהַסְטְרָא אָחֳרָא אֲחִיזָה בּוֹ, עַל כֵּן מִתְגַּלִּין בְּוַדַּאי בִּמְעוֹת הֶקְדֵּשׁ

גְּוָנִין עִלָּאִין וְעַל כֵּן בְּהֶקְדֵּשׁ כָּסֶף קוֹנֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן גַּם כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל קוֹנֶה מֵעַכּוּ"ם גַּם כֵּן כֶּסֶף קוֹנֶה לְכַמָּה דֵּעוֹת, כִּי מְעוֹת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי עַכּוּ"ם הוּא קָדוֹשׁ מְאֹד וּמִתְגַּלֶּה בּוֹ הַגְּוָנִין עִלָּאִין. וְכַמּוּבָן הֵיטֵב שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הֵם תְּאֵבִים לְמָמוֹן יִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ לֹא רָאוּ מָמוֹן מֵעוֹלָם, מֵחֲמַת שֶׁבְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין עִלָּאִין, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁגַּם הַמָּעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ גַּם כֵּן תִּקּוּן כְּדֵי שֶׁיָּאִירוּ בּוֹ הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם בְּוַדַּאי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל קָדוֹשׁ מְאֹד בִּבְחִינַת הָאָרַת הַגְּוָנִין כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ (קֹהֶלֶת ב), כַּמּוּבָן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁאָפְלוּ הָאוֹר שֶׁאֵין בּוֹ כֹּחַ לְהָאִיר בַּיּוֹם כְּגוֹן הַנֵּר, אַף עַל פִּי כֵן בַּלַּיְלָה וּבַחֹשֶׁךְ הוּא מֵאִיר מְאֹד בִּבְחִינַת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם הוּא מֵאִיר מְאֹד בִּבְחִינַת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל מִנָּכְרִי קוֹנֶה בְּכֶסֶף לְכַמָּה דֵּעוֹת, וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַקַּרְקַע נִקְנֶה בְּכֶסֶף. כִּי עִקַּר הַעְלָמַת הַגְּוָנִין שֶׁבַּכֶּסֶף מַה שֶּׁאֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין כִּי אִם עַל יְדֵי הַתִּקּוּן שֶׁל צְדָקָה כַּנַּ"ל, כָּל זֶה הוּא מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַשְּׁכוּ, כִּבְיָכוֹל, וְנִתְעַלְּמוּ אוֹרוֹת הַגְּוָנִין וְאֵין יְכוֹלִין לְהִתְגַּלּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן, כִּי עִקַּר אוֹרוֹת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב הֵם נִמְשָׁכִין רַק מֵהַגַּן עֵדֶן בִּבְחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב, וּזְהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב, שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם, הֵינוּ הַזָּהָב דְּקֻדֻּשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵהַנָּהָר הַיֹּצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת וּזְהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב. טוֹב דַּיְקָא, כִּי שָׁם מִתְגַּלִּין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין בִּבְחִינַת שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין הַמִּתְגַּלִּין בְּהַזָּהָב הַטּוֹב הַנִּמְשָׁךְ מִגַּן עֵדֶן כִּי שָׁם בְּגַן עֵדֶן עִקַּר הַזָּהָב דְּקֻדֻּשָּׁה, כִּי הַזָּהָב נִמְנֶה בְּתוֹךְ הַשִּׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה חֲפוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּגַן עֵדֶן כַּמּוּבָא בְּיֵחֶזְקֵאל, וְהוּא נִכְלָל בְּתוֹךְ כָּל הָאֲבָנִים טוֹבוֹת הַמְנוּיִין שָׁם אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת כָּל אֶבֶן יְקָרָה וְכוּ'. הֵינוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי שָׁם הַזָּהָב כָּלוּל מִגְּוָנִין סַגִּיאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הָאֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי כָּל אֶחָד מֵהָאֲבָנִים טוֹבוֹת גָּוֶן שֶׁלּוֹ מְשֻׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ, כִּי הֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת הַזָּהָב דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁמִּתְגַּלִּין בּוֹ הָאָרַת הַגְּוָנִין הוּא בְּחִינַת הַזָּהָב הַטּוֹב הַנִּמְשָׁךְ מִגַּן עֵדֶן כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם בְּגַן עֵדֶן מִתְגַּלִּין כָּל הָאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁחָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְנִתְגָּרֵשׁ מִגַּן עֵדֶן נִתְעַלְּמוּ כָּל הָאוֹרוֹת דְּהַיְנוּ אוֹרוֹת הַגְּוָנִין עִלָּאִין, כִּי נִפְגַּם הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב בִּבְחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה דְּהַיְנוּ מְעוּט הַפַּרְנָסָה בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ, מֵחֲמַת הָעַלְמַת הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב, כִּי כְּשֶׁהַגְּוָנִין מְאִירִין בְּתוֹךְ הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נִמְשָׁךְ מֵהֶם פַּרְנָסָה וְשֶׁפַע גְּדוֹלָה.

וְעִקַּר מְעוּט הַפַּרְנָסָה בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה הוּא מֵחֲמַת הָעֲלָמַת הַגְּוָנִין. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעֲלָמַת אוֹרוֹת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב הוּא מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְעִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר בְּהָאָרֶץ בִּבְחִינַת אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ וְכוּ'. וְעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן תָּלוּי בְּתִקּוּן הָאָרֶץ, לְהוֹצִיא אֶת הָאֲדָמָה מִקְּלָלָתָהּ, כִּי הָאָרֶץ הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת סג), כָּל מִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ אָדָם. כִּי עִקַּר בְּחִינַת אָדָם הוּא כְּשֶׁמְּתַקְּנִין חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִפְגַּם בְּחִינַת אָדָם בִּבְחִינַת אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ (תְּהִלִּים מט), כִּי עַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמְּדָמֶה כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת. וְכָל זֶה עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעַלְּמוּ הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהָיוּ מְאִירִין בַּפָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת 'צֶלֶם אֱלֹקִים', כִּי הַגְּוָנִין הֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁהֵם צֶלֶם אֱלֹקִים שֶׁהֵם עִקַּר הָאָדָם, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְעַלְּמִין הַגְּוָנִין נִסְתַּלֵּק בְּחִינַת צֶלֶם אֱלֹקִים וְאֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם אָדָם. וְזֶהוּ אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין, "יָקָר" אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּאֵר, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל יְדֵי זֶה 'נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל יְדֵי זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם אָדָם. וְעִקַּר תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַקַּרְקַע כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ אָדָם, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָאָדָם הוּא מְבֻרָר אוֹתוֹ מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, וְעִקַּר הוּא לְבָרֵר וּלְתַקֵּן הַקַּרְקַע, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וְשָׁם עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁמְּתַקֵּן הַקַּרְקַע נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְנִזְדַּכֵּךְ הַכֹּל מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וַאֲזַי נִקְרָא בְּשֵׁם אָדָם כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּתְתַּקֵּן הַקַּרְקַע, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, אֲזַי נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְעַל כֵּן כְּשֶׁקּוֹנֶה קַרְקַע וְזֶה כָּלָל שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַקִּנְיָנִים מְתַקְּנִין וּמְבָרְרִין הַדָּבָר כַּנַּ"ל, נִמְצָא, כְּשֶׁקּוֹנֶה קַרְקַע וּמְתַקֵּן בְּחִינַת קַרְקַע שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְהוֹצִיא הָאֲדָמָה מִקְּלָלָתָהּ מִבְּחִינַת אֲרוּרָה הָאֲדָמָה וְכוּ'. וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת קִנְיַן קַרְקַע מִתְגַּלִּין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן:

וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע נִקְנֶה בִּכְסָף, כִּי בִּשְׁעַת קִנְיַת קַרְקַע מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁבַּכֶּסֶף מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הַפְּרוּטָה כֶּסֶף שְׁנוֹתַן בִּשְׁעַת קִנְיַן קַרְקַע הוּא בְּחִינַת פְּרוּטָה שֶׁל צְדָקָה מַמָּשׁ שֶׁעַל יָדָהּ מְתַקְּנִין כָּל הַמָּמוֹן וּמִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְעָנִי וּמוֹצִיא אֶת הֶעָנִי מִבְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁעִקַּר הַעֲלָמָתָם עַל יְדֵי בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַפְּרוּטָה שֶׁל קִנְיַן קַרְקַע הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ, כִּי מְתַקֵּן עַל יְדֵי זֶה וּמְזַכֵּךְ הַקַּרְקַע מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְנִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ'". וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁמְּתַקֵּן הָאֲדָמָה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת בְּעֻצָּבוֹן וְנִתְגַּלִּין הַגָּוָנִין. וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע נִקְנֶה בְּכֶסֶף, כִּי בִּשְׁעַת קְנִיַּת הַקַּרְקַע נִתְגַּלִּין הַגָּוָנִין כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת קִנְיָן סוּדָר. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַגָּוָנִין הַנַּ"ל הַמִּתְגַּלִּין בְּכֶסֶף וְזָהָב שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת קִנְיָן סוּדָר שֶׁקּוֹנִין עַל יְדֵי הַבְּגָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין, כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא (בָּבָא קַמָּא צא) בְּחִינַת בִּגְדֵי כְּבוֹד וּפְאֵר בְּחִינַת כְּלֵלִיּוּת הַגָּוָנִין. וְעַל יְדֵי זֶה קוֹנִין כָּל דָּבָר, כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגָּוָנִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִין הַמְנִיעוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וְנִקְנֶה הַדָּבָר וְעוֹלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל, כִּי הַגָּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב אֵין מִתְגַּלִּין תָּמִיד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִקְנוֹת עַל יְדֵי הַבְּגָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע כַּנַּ"ל, כִּי הַגָּוָנִין מִתְלַבְּשִׁין בְּהַבְּגָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּבְחִינַת וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם, כִּי מִתְּחִלָּה הָיוּ עֲרוּמִים וְאָז הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹרוֹת הַגָּוָנִין בְּלִי לְבוּשׁ, אֲבָל אַחַר כָּךְ עַל יְדֵי הַחֵטְא נִתְעַלְּמוּ וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְגַּלּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת לְבוּשִׁים בִּבְחִינַת וַיַּעַשׂ וְכוּ' וַיַּלְבִּשֵׁם. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ מִתְגַּלִּין הַגָּוָנִין כַּנַּ"ל כִּי צְדָקָה הִיא בְּחִינַת לְבוּשִׁים בִּבְחִינַת צֶדֶק לְבַשְׁתִּי, בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגָּוָנִין, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הִתְגַּלּוּת אוֹרוֹת הַגָּוָנִין כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלּוּ וְיָאִירוּ, אֲזַי הֵם בִּבְחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִנְיָן סוּדָר שֶׁקּוֹנִין בְּהַבְּגָדִים, שֶׁקּוֹנֶה בְּכָל דָּבָר. וְרֹב הַקִּנְיָנִים הֵם עַל יְדֵי זֶה, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגָּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנִין וּמְתַקְּנִין וּמַעֲלִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן קִנְיַן סוּדָר וּשְׁאָר כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁהֵם מְסִירָה וּמְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה:

עַל פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת דַּע שֶׁיֵּשׁ אֶמְצָעִי (סִימָן קנ"ט) עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל, כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי לְמוּדִים בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, יֵשׁ לְמוּד שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹלֶה לְהַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא אֶמְצָעִי בֵּינוֹ יִתְבָּרַךְ וּבֵין הָעוֹלָם, וְאָז נַעֲשֶׂה מֵהַיְמִין וְהַשְּׂמֹאל שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה שֶׁהֵם אֵשׁ וּמַיִם, נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת, הַיְנוּ מִבְּחִינַת הַיְמִין נַעֲשֶׂה שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת שֶׁהוּא שֶׁפַע עֶלְיוֹן לְכָל דָּרֵי מַעְלָה שֶׁהֵם מַלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְכוּ'. וּמִבְּחִינַת הַשְּׂמֹאל נַעֲשֶׂה שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת לָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים וְכוּ'. אַךְ לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה

שֶׁיִּהְיֶה לְמוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה וְכוּ'. וְאָז כְּשֶׁאֵין לְמוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה אֲזַי כְּשֶׁלּוֹמֵד וְאָז יוֹצְאִים אֵדִים מִפִּיו וְכוּ'. וְטֶבַע הַתּוֹרָה שֶׁגְּבִיהַּ עַצְמוֹ לְמַעְלָה לְהַשְׁכִּינָה כַּנַּ"ל אַךְ שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת מֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַלּוֹמֵד אֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה שֶׁיַּעֲלֶה לְמוּדוֹ לְהַשְׁכִּינָה כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ מִתְרוֹמֶמֶת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, אַךְ אֵינָהּ יְכוֹלָה כַּנַּ"ל. וּבְתוֹךְ כָּךְ נַעֲשֶׂה לַיְלָה וְאָז יוֹצְאִין כָּל הַגַּרְדִּינֵי נִימוּסִין וְכוּ' וּמַכִּין עָלֶיהָ וְכוּ'. וְאָז נִתְפַּזְּרֶת זֹאת הַתּוֹרָה בָּאֲוִיר וְכָל בְּנֵי עוֹלָם שׁוֹאֲבִין מִזֹּאת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְפַּזְּרָה בָּאֲוִיר. וּלְפִי מַהוּת הָאָדָם שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ הַתּוֹרָה הַזֹּאת כֵּן נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה, כִּי אָדָם כָּשֵׁר וְכוּ' אוֹ אָדָם גָּדוֹל וְצַדִּיק כְּשֶׁמְּקַבְּלִין מֵאֵלּוּ הַתּוֹרוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ אֲזַי נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ מִזֶּה טַל תּוֹרָה וְכוּ' לְפִי מִדַּת הַמְקַבֵּל. לִקְצָת נַעֲשִׂים מֵאֵלּוּ הַתּוֹרוֹת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיָּמִין שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה, אֲבָל מִבְּחִינַת הַשְּׂמֹאל נַעֲשֶׂה הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ שֶׁהוּא ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵאֵלּוּ הַתּוֹרוֹת, שֶׁמַּגִּיעַ לִבְנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים נַעֲשֶׂה אֶצְלָם מִזֶּה הַהֵפֶךְ מִבְּחִינַת הַטַּל הַנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהוּא הֵפֶךְ טַ"ל תּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁנִּתְעוֹרֵר אֶצְלוֹ עַל יְדֵי זֶה הִתְעוֹרְרוּת חָדָשׁ לְטָרְדַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּרְדִיפַת הַפַּרְנָסָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה, כִּי בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הָעוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה נַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל שֶׁפַּע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וְכוּ'. וּמִזֶּה הַלִּמּוּד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְהַשְׁכִּינָה נַעֲשֶׂה מֵהַיָּמִין וּשְׂמֹאל וְכוּ' טַל תּוֹרָה אוֹ ל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בִּשְׁבִיל לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַמְלֻבָּשִׁין בְּכָל חֻפְצֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת נִיצוֹצֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לְבָרְרָם מִבְּחִינַת הל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל עִסְקֵי טִרְדַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכָל עִנְיְנֵי הַמְּלָאכוֹת וְכָל הָעֲסָקִים שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בַּל"ט מְלָאכוֹת כַּיָּדוּעַ, אֲשֶׁר שֹׁרֶשׁ הַל"ט מְלָאכוֹת בַּקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים. וּצְרִיכִין לְבָרֵר כָּל אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִתּוֹךְ בְּחִינַת הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כָּל עִסְקֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעִקַּר הַבֵּרוּר מַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ לְבָרְרָם נִמְשָׁךְ מֵאֵלּוּ הַתּוֹרוֹת שֶׁאֵינָם זוֹכִין לַעֲלוֹת לְהַשְׁכִּינָה שֶׁהֵם נִתְפַּזְּרִים בָּאֲוִיר, אֲשֶׁר לִפְעָמִים נַעֲשִׂין מֵהֶם ל"ט מְלָאכוֹת בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּבְמְלָאכוֹת, לְהִתְאַמֵּץ וּלְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לַעֲשׂוֹת כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת וְכָל עִסְקֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. כְּדֵי

שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרֵר מִשָּׁם כָּל נִיצוֹצֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם. שֶׁמֵּהֶם נַעֲשׂוּ אֵלּוּ הַל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִתּוֹךְ הַל"ט מְלָאכוֹת כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִים עַצְמָן לְצַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, כִּי יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית מב) שֶׁכָּל הַמְּכִירוֹת וְקִנְיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְכָל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיְמָה אֶל יוֹסֵף לִשְׁבּוֹר", שֶׁכָּל הָאָרֶץ שֶׁהֵם כָּל הָעוֹלָם הָעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כָּל עֲסָקִים הוּא לְבָרֵר בֵּרוּרִים, לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת אֲשֶׁר כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת יוֹרְדֵי מִצְרַיִם, כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם עַיֵּן שָׁם שֶׁהֵם מִצְרַיִם לְיִשְׂרָאֵל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה טז). וְעִקַּר הַגָּלוּת הוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ מַה שֶּׁהַסִּטְרִין אָחֳרָנִין, שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם, אֵינָם מַנִּיחִין אֶת הַנֶּפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְעַל כֵּן זֶה שְׁנִכְנָס לְתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁשָּׁם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֲחוּזִים וְסוֹבְבִים סְבִיב הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, עַל כֵּן זֶה שְׁנִכְנָס לְשָׁם הוּא בִּבְחִינַת יוֹרֵד לְגָלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְנֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל וּלְהַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַתְּלוּיִים בּוֹ. וַאֲזַי כְּשֶׁנֶּפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵל יוֹרֵד לַגָּלוּת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד שָׁם וְלִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִשָּׁם וְלָצֵאת מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ אָז לְהַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁעַל יָדוֹ כָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'וְכָל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיְמָה אֶל יוֹסֵף לִשְׁבּוֹר', שֶׁכָּל הַסּוֹחֲרִים שֶׁבָּעוֹלָם הָעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן כֻּלָּם מֻכְרָחִים לָבוֹא בְּגָלוּת מִצְרַיִם שֶׁשָּׁם כְּבוּשִׁים כָּל הַנִּיצוֹצוֹת בְּגָלוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן כֻּלָּם מֻכְרָחִים לָבוֹא לְשָׁם בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת מִשָּׁם. וּכְשֶׁבָּאִים לְשָׁם לְגָלוּת מִצְרַיִם צְרִיכִין לָבוֹא אֶל יוֹסֵף בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי לִשְׁבֹּר וְלִסְחֹר וְלַעֲשׂוֹת כָּל הַקְּנָיָנִים עַל יָדוֹ דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נַעֲשִׂין כָּל הַבֵּרוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל:

חלק ה

כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הוּא רַק מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ", בְּרֵאשִׁית זֶה הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת 'רֵאשִׁית חָכְמָה' (תְּהִלִּים קיא), וּבָהּ בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ וְהִיא חִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים וְכָל הַחֲפָצִים שֶׁבָּעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל חֵפֶץ שֶׁבָּעוֹלָם מְלֻבָּשׁ בּוֹ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא חִיּוּתוֹ. וְאִם הָיִינוּ כְּלֵנוּ זוֹכִין לִהְיוֹת כְּרָאוּי כִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת וְלִלְמֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ בֶּאֱמֶת, אָז הָיוּ כָּל הַדְּבָרִים מְבֹרָרִים אֲפִלּוּ כָּל הַחֲפָצִים שֶׁל חֹל, כִּי כֻּלָּם

מְקַבְּלִין חִיּוּתָם מֵהַתּוֹרָה כַּנַ"ל, אַךְ מֵאַחַר שֶׁלָּאוּ כָּל אָדָם זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לְמוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה כַּנַ"ל, וּכְשֶׁאֵין לְמוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה אֲזַי נִתְפַּזְּרֶת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה לְפָעָמִים ל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּלְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, אוּלַי יִזְכֶּה לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַמְלֻבָּשִׁין בְּהַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁאֵין הַלִּמּוּד כָּרָאוּי, שֶׁנִּתְפַּזְּרָה בָּאֲוִיר וְכוּ' כַּנַ"ל:

וְעַל כֵּן עִקַּר הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַ"ל, כִּי הַצַּדִּיק לוֹמֵד תּוֹרָתוֹ לִשְׁמָהּ וְלִמּוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה וְנִמְשָׁכִין עַל יָדוֹ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁפַּע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וְכוּ' כַּנַ"ל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְהַצַּדִּיק אֵלּוּ הַתּוֹרוֹת שֶׁל שְׁאָר הָעוֹלָם שֶׁאֵינָם זוֹכִין שֶׁלִּמּוּדָם יַעֲלֶה לְהַשְׁכִּינָה וְלִמּוּדָם נִתְפַּזֵּר בָּאֲוִיר כַּנַ"ל, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁלִּמּוּדָם מַגִּיעַ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת נַעֲשֶׂה מִזֶּה טַ"ל תּוֹרָה הֵפֶךְ ל"ט מְלָאכוֹת. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק מְבָרֵר גַּם אֵלּוּ הַלִּמּוּדִים שֶׁל שְׁאָר הָעוֹלָם מִבְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, כִּי אֶצְלוֹ נַעֲשֶׂה מֵהֶם טַ"ל תּוֹרָה שֶׁהֵם חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כַּנַ"ל:

חלק ו

וְעַל כֵּן כָּל אָדָם בִּשְׁעַת לִמּוּדוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבַּדּוֹר, כִּי בְּוַדַּאי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לִמּוּדוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה, וַאֲזַי כְּשֶׁאֵין לִמּוּדוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה מִתְפַּזֶּרֶת בָּאֲוִיר וְיכוֹלָה לְהַגִּיעַ לְאִישׁ שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִתּוֹרָתוֹ בְּחִינַת סַם מָוֶת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא ל"ט מְלָאכוֹת בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם כַּנַ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְכַוֵּן בִּשְׁעַת לִמּוּדוֹ וְעַבְדּוּתוֹ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבַּדּוֹר, וְאָז יִזְכֶּה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין לִמּוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה עַל כָּל פָּנִים יִתְפַּזֵּר לִמּוּדוֹ וְיָבוֹא לְתוֹךְ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲשֶׁר אֶצְלוֹ נַעֲשֶׂה מִזֶּה טַ"ל תּוֹרָה. וַאֲזַי כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה אֵצֶל הַצַּדִּיק מִלִּמּוּדוֹ טַ"ל תּוֹרָה שֶׁהוּא חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא אָז כְּשֶׁהַצַּדִּיק הַזֶּה לוֹמֵד וּמְגַלֶּה זֹאת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג מֵאֵלּוּ הַתּוֹרוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ בָּאֲוִיר כַּנַ"ל, אָז חוֹזֵר וְנַעֲשֶׂה מִלִּמּוּדוֹ שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת לְכָל דְּרֵי מַעְלָה וּמַטָּה כַּנַ"ל, כִּי עִכְּשָׁו חָזַר וְנַעֲשָׂה תּוֹרָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק מַמָּשׁ אֲשֶׁר מִתּוֹרָתוֹ נַעֲשָׂה שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת כַּנַ"ל:

נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִתְבָּרְרִים גַּם כָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁל שְׁאָר הָעוֹלָם שֶׁאֵינָם זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה לִמּוּדָם עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה כַּנַ"ל, כִּי אֵצֶל הַצַּדִּיק נַעֲשֶׂה מִלִּמּוּדָם טַ"ל תּוֹרָה הֵפֶךְ הַל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק ז

וְזֶה "אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וְכוּ' כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה וְכוּ'". כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם פָּתַח סִפְרוֹ בְּשֶׁבַח הָעוֹבְדִים אֶת ה' בֶּאֱמֶת

וְלֹא מָצָא מַעֲלָה טוֹבָה לְהָאָדָם כְּמַעֲלַת הִתְרַחֲקוּת מֵעֲצַת רְשָׁעִים וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים, כִּי זֶהוּ הַיְסוֹד וְהָעִקָּר שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ, כִּי עִקַּר הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. וְעַל כֵּן הָעִקָּר לְהִתְרַחֵק מֵעֲצַת רְשָׁעִים וְכוּ' הַחוֹלְקִים וּמִתְנַגְּדִים עַל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי בְּוַדַּאי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לְמוּדוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה כַּנַּ"ל, כִּי אֲפִלּוּ אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים וִיקָרִים בֶּאֱמֶת וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים זְעִירִין אִנּוּן שֶׁיִּזְכּוּ שֶׁיִּהְיֶה לְמוּדָם עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה, כִּי לָזֶה אֵינוֹ זוֹכֶה כִּי אִם צַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד. וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ בְּמַעֲלַת הַצִּדְקוּת כָּל כָּךְ אִם אֵינוֹ מְכַוֵּן לְקַשֵּׁר לְמוּדוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ לְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֲזַי חַס וְשָׁלוֹם תִּתְפַּזֵּר תּוֹרָתוֹ וְתָבוֹא לַאֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִתּוֹרָתוֹ ל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ' שֶׁשָּׁם אֶחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר וְאָז יִזְכֶּה שֶׁתַּעֲלֶה תּוֹרָתוֹ בִּבְחִינַת יָמִין וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִתּוֹרָתוֹ טַ"ל תּוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ "אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וְכוּ' כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה". הַיְנוּ שֶׁטּוֹב לְאִישׁ שֶׁמִּתְרַחֵק מֵרְשָׁעִים וְכוּ', רַק עִקַּר כָּל תּוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ הוּא נִכְלֶלֶת בְּתוֹרַת ה' שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁכָּל חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ אֲלֵיהֶם, וְהוּא מִתְקַשֵּׁר בָּהֶם בְּשָׁעַת עֵסֶק תּוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ. וְזֶהוּ כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי תּוֹרַת ה' נִקְרָא הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁכָּל לְמוּדוֹ עוֹלֶה תֵּכֶף לְהַשְׁכִּינָה שֶׁהִיא כְּלוּלָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל כֵּן תּוֹרָתוֹ וְלִמּוּדוֹ הִיא תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, אֲבָל הַלִּמּוּד שֶׁל שְׁאָר הָעוֹלָם שֶׁאֵין עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה נִקְרָא תּוֹרָתוֹ, כִּי אֵינָהּ עוֹלָה וְנִכְלֶלֶת מִיָּד בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן נִקְרֵאת תּוֹרָתוֹ וְלֹא תּוֹרַת ה', אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן לָזֶה שֶׁיְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּכָל חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁלְּמוּדוֹ הוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' כַּנַּ"ל וַאֲזַי יִתְתַּקֵּן תּוֹרָתוֹ גַּם כֵּן, כִּי תַּגִּיעַ אֵלָיו וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה ט"ו תּוֹרָה, וַאֲזַי יְחַדֵּשׁ הַצַּדִּיק עַל יָדָהּ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא וְאָז תַּחֲזֹר וְתִכָּלֵל וְתַעֲלֶה לְשָׁרְשָׁהּ, כִּי עַכְשָׁו חָזַר וְנַעֲשָׂה מִמֶּנָּה תּוֹרָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהִיא תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה', שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹסֵק וְלוֹמֵד תּוֹרָתוֹ וְאֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁיַּעֲלֶה לְמוּדוֹ לְהַשְׁכִּינָה שֶׁתִּהְיֶה נִקְרֵאת תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, אַף עַל פִּי כֵן בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ, כִּי כָּל יִשְׁעוֹ וְכָל מְגַמָּתוֹ וְכָל חֶפְצוֹ הוּא בְּתוֹרַת ה' שֶׁהוּא תּוֹרָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ אֵלָיו וְנִכְלָל בּוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה גַּם תּוֹרָתוֹ חוֹזֵר וְנִכְלָל בְּתוֹרַת ה', כִּי נַעֲשָׂה מִתּוֹרָתוֹ טַל תּוֹרָה אֵצֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ "וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם וְכוּ'". עֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם' זֶהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹלָה לְהַשְׁכִּינָה, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵץ בְּחִינַת עֵץ חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְכוּ'". וְהַשְׁכִּינָה נִקְרֵאת פַּלְגֵי מָיִם בְּחִינַת (תְּהִלִּים

סה) פֶּלֶג אֱלֹקִים מָלֵא מָיִם. כִּי הַשְּׂכִינָה הִיא בְּחִינַת יָם שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים לְתוֹכָהּ בִּבְחִינַת כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. הַיְנוּ שֶׁזֶּה הָאָדָם שֶׁזּוֹכֶה לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר נֶחְשָׁב תּוֹרָתוֹ כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, כְּמוֹ הַלִּמּוּד שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָעוֹלֶה לְהַשְּׂכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת עֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם כַּנַּ"ל, שֶׁנַּעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת לְעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ', זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת שֶׁהִיא עִקַּר הַפְּרִי, כִּי עִקַּר שְׂכַר הַתּוֹרָה הוּא לְעוֹלָם שֶׁכְּלוֹ אֹרֶךְ כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְזֶהוּ "אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ". 'בְּעִתּוֹ' דַּיְקָא בְּחִינַת כְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל (בְּמִדְבָּר כג), שֶׁהוּא מְרֻמָּז שֶׁהַצַּדִּיקִים מְחַיִּין כָּל הַמַּלְאָכִים וְכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פֶּרֶק ב) מִפָּסוּק זֶה. שֶׁעָתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיֶה מְחִצָּתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְהַמַּלְאָכִים יִשְׁאֲלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל. וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מַאֲמָר זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת, כִּי עִקַּר שֶׁפַע הַמַּלְאָכִים וְעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁהַצַּדִּיק מַשְׁפִּיעַ לָהֶם הוּא מַה שֶּׁמּוֹדִיעַ לָהֶם מֵהַשְׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר חִיּוּתָם וְהַשְׁפָּעָתָם מַה שֶּׁהַצַּדִּיק נוֹתֵן לָהֶם שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת עַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁעוֹלֶה לְהַשְּׂכִינָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁמְּגַלֶּה לָהֶם עַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּתָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת כַּנַּ"ל. "וְעָלֶהוּ לֹא יִבּוֹל וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ" זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת שֶׁיּוֹרֵד לָזֶה הָעוֹלָם מִבְּחִינַת הַשְׂמָאל שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶלְיוֹן, בְּחִינַת שִׂיחַת חֻלִּין שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל כְּנֶגֶד גּוּף הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ 'וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ', שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת, הַיְנוּ שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת שֶׁהוּא פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת, כִּי בְּכֻלָּם מַצְלִיחַ הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְכֹל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת כַּנַּ"ל:

וְאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁזֶּה הָאִישׁ שֶׁמְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וְכוּ' הַמְרַחֲקִים מֵהֶם כַּנַּ"ל, רַק כָּל חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ הוּא לְהִכָּלֵל בָּהֶם וּבְתוֹרָתָם שֶׁנִּקְרָא תּוֹרַת ה' וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲזַי זֶה הָאִישׁ הוּא כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁגַּם לְמוּדוֹ נֶחְשָׁב מַמָּשׁ כְּמוֹ הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא עֵץ שָׁתוּל וְכוּ' אֲשֶׁר פִּרְיוֹ וְכוּ', כִּי גַּם הוּא זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בּוֹ עַל יְדֵי הַהִתְקַשְּׁרוּת אֵלָיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאָה תּוֹרָתוֹ אֵלָיו וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה טַל תּוֹרָה הַיְנוּ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק. נִמְצָא, שֶׁחוֹזֶרֶת וְנַעֲשֵׂית מִתּוֹרָתוֹ, תּוֹרָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהִיא תּוֹרַת ה' שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵץ שָׁתוּל וְכוּ', כִּי נִמְשָׁךְ מִמֶּנָּה שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, "לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ". כִּי תּוֹרָתָם מִתְפַּזֶּרֶת בָּאֲוִיר כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ מַמָּשׁ, כִּי מַכָּה עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּר שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הגרדיני נמוסין הַנַּ"ל וְנַעֲשָׂה מֵהֶם ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם הֵפֶךְ ט"ל תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְל"ט מְלָאכוֹת הֵם בְּחִינַת מֹץ וְתֶבֶן שֶׁהֵם הַפְּסֹלֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי אֲשֶׁר בְּשִׁבְיל זֶה הֵם כָּל הַיְּגִיעוֹת שֶׁל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת כְּדֵי לְבָרֵר הַחִטָּה כ"ב אַתְוָן דְּאוֹרָיְתָא מֹץ וְתֶבֶן שֶׁהֵם הַפְּסֹלֶת בְּחִינַת ל"ט קְלָלוֹת כַּיָּדוּעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', הַיְנוּ כִּי אֲצָל הָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם מְקֻשָּׁרִים לְהַצַּדִּיק נַעֲשָׂה מִתּוֹרָתָם שֶׁמִּתְפַּזֶּרֶת בָּאֲוִיר ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ (בְּרֵאשִׁית), "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר נָא עַבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי וְאַל יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה". יְהוּדָה זֶה בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם יְהוּדִים עַל שֵׁם יְהוּדָה. יוֹסֵף הוּא הַצַּדִּיק הַדּוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה", שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְבַקְּשִׁים מֵהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁכָּל תּוֹרָתָם שֶׁיִּלְמְדוּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם זוֹכִים שֶׁיַּעֲלֶה תּוֹרָתָם לְהַשְׁכִּינָה, עַל כָּל פָּנִים יַעֲלֶה תּוֹרָתָם וְתַגִּיעַ אֵלָיו שֶׁאָז יִהְיֶה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ תּוֹרָתָם עָלְתָה לְהַשְׁכִּינָה מַמָּשׁ. וְזֶהוּ "יְדַבֶּר נָא עַבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי". וּפַרֵשׁ רַשִׁ"י, יְכַנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ, שֶׁיְּהוּדָה בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבַקְּשִׁים שֶׁיְּכַנְסוּ דִּבְרֵי תּוֹרָתָם בְּאָזְנֵי הַצַּדִּיק כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִתּוֹרָתָם ט"ל תּוֹרָה וְלֹא הַהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמֹאל בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲרוֹן אַף תֹּקֶף הַדִּין, בְּחִינַת ל"ט קְלָלוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְאַל "יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ", שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נַעֲשֵׂית מֵהַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת חֲרוֹן אַף בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּךָ וְכוּ' בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל, רַק נִזְכֶּה שֶׁיַּעֲלֶה לְמוּדֵנוּ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְאָז יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ ט"ל תּוֹרָה חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא וְאָז יֶחֱזַר וְיַעֲלֶה הַלִּמּוּד לְהַשְׁכִּינָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה", פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת הַשְׁכִּינָה עֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיִּגַּשׁ דַּף ר"י עַמּוּד א), דְּכָל נָהוֹרִין אִתְפָּרְעִין וְאִתְגַּלְיָין מִנֵּהּ, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה חָשׁוּב אַתָּה בְּעֵינַי כְּמֶלֶךְ שֶׁהוּא הַשְׁכִּינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ. הַיְנוּ שֶׁיְּהוּדָה בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים וּמְבַקְּשִׁים שֶׁתּוֹרָתָם יַעֲלֶה וְיִכְנֹס בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְאָז יִהְיֶה נַעֲשֶׂה ט"ל תּוֹרָה וְלֹא ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲרוֹן אַף כַּנַּ"ל, וְאָז יִהְיֶה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ לִמּוּדָם עָלָה לְהַשְׁכִּינָה מַמָּשׁ בְּחִינַת כָּמוֹךָ כְּפַרְעֹה וְכַנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר כָּל הַבְּרוּרִים שֶׁל הַנִּיצוֹצוֹת הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל:

חלק ט

כִּי עִקַּר נְפִילַת כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לִמְקוֹם הַקְּלִפּוֹת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִגַּדְלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אָנָא אֶמְלֹךְ' שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְּׁבִירָה וּנְפִילַת הַנִּיצוֹצוֹת לַמָּקוֹם שֶׁנָּפְלוּ

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְמוּד תּוֹרָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ כִּי אִם לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר בִּשְׁבִיל שֶׁיִּמְלֹךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה הִתְנַשְּׂאוּת וְרַבָּנוּת, כִּי אֵינוֹ מַכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וְרוֹצֶה לְהִשְׁתָּרֵר וְלִמְלֹךְ וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת תַּחַת הַגְּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה וְכוּ', דְּהַיְנוּ הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּיִרְאָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמא), "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'". וּכְתִיב, "הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרַע בִּינָה":

כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיַּכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוֹת נֹאוּף וְהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי יֵשׁ יָמִין וּשְׂמֹאל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת יָד יָמִין וְיָד שְׂמֹאל שֶׁעַל יָדָם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אַף יָדִי יָסְדָה אָרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם". וְשָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם, בְּחִינַת יָמִין שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ וְכוּ'. וּשְׂמֹאל הוּא בְּחִינַת הָעוֹלָם הַזֶּה דְּרֵי מַטָּה בְּחִינַת אֶרֶץ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְגוּף כַּיָּדוּעַ, וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה דִּרְשׁוּ (סִימָן לז) שֶׁנֶּפֶשׁ וְגוּף הֵם חָכְמָה וְסִכְלוּת שֶׁהֵם אוֹר וְחֹשֶׁךְ בְּחִינַת חֶסֶד וְדִין וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְדִין כַּיָּדוּעַ. וְכָל אָדָם נִבְרָא לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי שֶׁיַּכְנִיעַ סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר אֶת הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהִכָּלֵל שְׂמֹאל בְּיָמִין שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַדַּעַת. וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְאַכְלְלָא שְׂמָאלָא בִּימִינָא כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם:

אֲבָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַדֵּם אֶת הַדַּעַת קֹדֶם זְמַנּוֹ זֶהוּ בְּחִינַת חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ שֶׁרוֹצֶה לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ קֹדֶם שֶׁשָּׁבַר אֶת הַגּוּף, בְּחִינַת שְׂמֹאל, זֶהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁהוּא פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמַּחֲלִיף שְׂמֹאל בְּיָמִין, כִּי הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת שְׂמֹאל שֶׁהוּא הַגּוּף וְתַאֲוֹתָיו, וְרוֹצֶה לִכְנֹס עִם גּוּפוֹ הַמְגֻשָּׁם לְתוֹךְ הֵיכָלִין דְּמַלְכָּא לְתוֹךְ בְּחִינַת יָמִין, לְדַעַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וִידִיעַת הַחָכְמָה שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָהּ עֲדַיִן, כִּי כָּל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ וְכָל אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ וְכוּ', כִּי צְרִיכִין תְּחִלָּה לְשַׁבֵּר וּלְהַמְתִּיק סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא עַל יְדֵי שְׁבִירַת הַגּוּף וְתַאֲוֹתָיו וְאַחַר כָּךְ יְכוֹלִין לְהִכָּלֵל בְּיָמִין שֶׁהוּא הַדַּעַת. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר מְעַט אֶת הַגּוּף עַל יְדֵי מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לוֹ לִכְנֹס לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, כִּי עֲדַיִן אֵינוֹ יָכוֹל לֵידַע וּלְהַשִּׂיג כִּי אִם כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא:

חלק י

וְזֶהוּ בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטָא בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְאִיתָא שֶׁחָטְאוּ הָיָה שֶׁהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ. וְגַם אִיתָא שֶׁבְּחֶטְאוֹ יָרַד לְתַאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה, "וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְכוּ'". כִּי שְׁנֵיהֶם אֶחָד', כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה צָרִיךְ בִּתְחִלָּה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן לִבְלִי לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת וּלְהַמְתִּין בְּזִוּוּגוֹ עַד שַׁבָּת כַּמּוּבָא, וּבָזֶה הָיָה מְשֻׁבָּר אֶת בְּחִינַת הַגּוּף, בְּחִינַת שְׁמֹאל וְהָיָה נִכְלָל שְׁמֹאל בִּימִין וְהָיָה זוֹכֶה לְדַעַת עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד כְּפִי מַה שֶּׁהָיָה מוּכָן לְהַשִּׂיג אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ', כִּי מַעֲלָתוֹ הָיָה גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד כַּיָּדוּעַ, אַךְ הַבַּעַל דָּבָר הִתְגָּרָה בּוֹ וְהִסִּית אוֹתוֹ עַד שֶׁעָשָׂה בְּהֶפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי רָצָה לָדַעַת וּלְהַשִּׂיג מִיָּד הַכֹּל קֹדֶם שֶׁשָּׁבַר בְּחִינַת שְׁמֹאל. וְאָזַיִל בָּתַר אִפְכָּא שֶׁרָצָה לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת וּלְהַשִּׂיג הַדַּעַת עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁהִסִּית אוֹתָם הַנָּחָשׁ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וְכוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל". וְעַל כֵּן הֶחֱלִיף שְׁמֹאל בְּיָמִין, כִּי רָצָה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת יָמִין בְּחִינַת דַּעַת בְּעֵת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁמֹאל, שֶׁעַדַיִן לֹא עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא שָׁבַר אֶת הַגּוּף עֲדַיִן. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִתְעָרְבוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְנִפְּלוּ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם נִקְרָאִים הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, כִּי נִמְשָׁכִין מִתְּמוּרָה וְחִלּוּף הַנַּ"ל שֶׁהֶחֱלִיף שְׂמֹאל בִּימִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת הוּא עַל יְדֵי שֶׁאֵין מַכְרִיעִין בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל. וְעִקַּר הַהַכְרָעָה עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין בְּחִינַת הַשְׂמֹאל וְאָז נִמְתָּק הַשְׂמֹאל וְנִכְלָל בִּימִין בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא שָׁבַר הַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בַּשְּׂמֹאל, כְּשֶׁרוֹצֶה אָז לִכְנֹס לְתוֹךְ הַשָּׂגַת הַדַּעַת וְחָכְמָה, זֶהוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת שְׂמֹאל עַל יָמִין, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, דְּבָעָא לְאַחְלָפָא בֵּין יְמִינָא לִשְׂמָאלָא:

חלק יא

כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְלִבְלִי לַחֲלֹק עָלָיו, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּוַדַּאי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לְשַׁבֵּר בִּשְׁלֵמוּת אֶת הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל. וַאֲזַי הוּא בְּוַדַּאי רָחוֹק מִדַּעַת אֱמִתִּי בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וְלֵידַע רְחוֹקוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ וְהֵיכָן הוּא עוֹמֵד בְּתַאֲווֹתָיו וַהֲבָלָיו. עַל כֵּן צָרִיךְ לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר שֶׁזָּכָה לְשַׁבֵּר בֶּאֱמֶת אֶת הַגּוּף, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְאַכְלְלָא שְׂמָאלָא בִּימִינָא, וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק יָכוֹל לְתַקֵּן וּלְבָרֵר אוֹתוֹ גַּם כֵּן וּלְהַדְרִיכוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה וְלַהֲשִׁיבוֹ לִמְקוֹמוֹ, וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לְאוֹ כֻּלָּם זוֹכִים לְשַׁבֵּר בִּשְׁלֵמוּת אֶת בְּחִינַת הַשְׂמֹאל, וְעַל כֵּן כֻּלָּם צְרִיכִין לְקַבֵּל זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה עַד שֶׁמְּקַבְּלִין כֻּלָּם מֵהָרֹאשׁ הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא חַד בְּדָרָא אֲשֶׁר זָכָה לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת לְשַׁבֵּר הַגּוּף בְּתַכְלִית, אֲשֶׁר הוּא מְקֻשָּׁר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ. וְזֶהוּ מְרֻמָּז בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁלָּאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה שֶׁיַּעֲלֶה לְמוּדוֹ לְהַשְׁכִּינָה וַאֲפִלּוּ

אִם יֹאמַר שֶׁלּוֹמֵד לְאוֹקְמָא שְׁכִינְתָּא מַעַפְרָא מִי יוֹדֵעַ אִם הוּא רָאוּי לָזֶה וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי אֲפִלּוּ גְּדוֹלִים וְצַדִּיקִים לָאו כֻּלָּם זוֹכִין שֶׁיַּעֲלֶה לְמוּדָם לְהַשְׁכִינָה, כִּי זְעִירִין אִנּוּן דְּזַכְיִין לָהּ. וְעַל כֵּן הַכֹּל צְרִיכִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְקַשֵּׁר עַצְמָן לְהַצַּדִּיק הַדּוֹר, שֶׁאָז זוֹכִין שֶׁהַצַּדִּיק יְקַבֵּל תּוֹרָתָם וְעוֹשֶׂה מֵהֶם חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא, וְאָז חוֹזֶרֶת תּוֹרָתָם וְלִמּוּדָם וְנִכְלָל בְּהַשְׁכִינָה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יב

כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַלִּמּוּד שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִינָה, נִתְפַּזֵּר בָּאֲוִיר וְכוּ' וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְהַצַּדִּיק נַעֲשֶׂה מִזֶּה טַ"ל תּוֹרָה שֶׁהוּא חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לִשְׁאָר אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים נַעֲשֶׂה מִזֶּה ל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ'. וּבְוַדַּאי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר כַּוָּנַת הַלֵּב כִּי אֱלֹקֵי מִשְׁפָּט ה' וְכָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, הַיְנוּ מִי שֶׁמְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ בִּשְׁעַת לִמּוּדוֹ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי עֲדַיִן שֶׁיַּעֲלֶה לְמוּדוֹ לְהַשְׁכִינָה עַל כָּל פָּנִים זוֹכֶה שֶׁיִּסָּבֵב ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו בְּתַחְבּוּלוֹתָיו בְּאֹפֶן שֶׁכְּשֶׁיִּתְפַּזֵּר לִמּוּדוֹ בָּהֲאֲוִיר יַגִּיעַ לִמּוּדוֹ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּכְשֶׁרֵי הַדּוֹר כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִלִּמּוּדוֹ טַל תּוֹרָה. וְאָז כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְחַדֵּשׁ תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה הַטַּ"ל שֶׁשָּׁאַב וְקִבֵּל מִלִּמּוּדוֹ אָז הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק עוֹלָה לְהַשְׁכִינָה, כִּי לִמּוּדוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עוֹלֶה לְהַשְׁכִינָה מִיָּד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁחָזַר לִמּוּדוֹ לְהַשְׁכִינָה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל. וּלְהֶפֶךְ מִי שֶׁרָחוֹק מֵהַצַּדִּיק, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלֵק עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם אָזַי בַּדֶּרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ. וַאֲזַי לִמּוּדוֹ כְּשֶׁמִּתְפַּזֵּר בָּאֲוִיר מַגִּיעַ לַאֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה ל"ט מְלָאכוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַשְׁבָטִים שֶׁחָלְקוּ עַל יוֹסֵף עַד שֶׁמְּכָרוּהוּ בְּכֶסֶף. כִּי יוֹסֵף הָיָה אָז צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁכֻּלָּם הָיוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ וְכָל עֲבוֹדָתָם וְלִמּוּדָם הָיָה צָרִיךְ לָבוֹא אֵלָיו וְלַעֲלוֹת עַל יָדוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכֻּלָּם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מְאֹד, אֲבָל הָעִקָּר הָיָה יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּחִינַת נְקֵדַּת הָאֱמֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר יַעֲקֹב מָסַר לוֹ הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ וְכוּ'". וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף מְרַחֵם עַל הַדּוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשְׁבָטִים וּמְסַפֵּר לָהֶם תָּמִיד חֲלוֹמוֹתָיו וּדְבָרָיו כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו, וּמֵעִיר אָזְנֵיהֶם שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו, כִּי כָּל עֲלִיַּת תּוֹרָתָם וַעֲבוֹדָתָם הוּא עַל יָדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁסִּפֵּר לָהֶם חֲלוֹמוֹ שֶׁרָאָה וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי. הַיְנוּ שֶׁרָאָה שֶׁכֻּלָּם עוֹסְקִים בַּעֲבוֹדָתָם וּמְיַחֲדִים יִחוּדִים וּמְקַשְּׁרִים קְשָׁרִים דַּרְגָּא בְּדַרְגָּא וְעוֹלָם בְּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים, שֶׁהֵם קְשָׁרִים וַאֲגֻדּוֹת בְּחִינַת יִחוּדִים וּקְשָׁרִים קְדוֹשִׁים שֶׁנַּעֲשִׂים

בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. "וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֶלְמֹתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי", שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם צְרִיכִין לָבוֹא לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת:

וּלְהָכְלֵל בּוֹ, כִּי עִקַּר תַּכְלִית כָּל הַקְּשָׁרִים וְהַיִּחוּדִים הוּא לְהַעֲלוֹת הַכֹּל לְהַשְׁכִּינָה שֶׁזֶּהוּ נַעֲשֶׂה רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל, אֲבָל הֵם לֹא רָצוּ לְהַאֲמִין בָּזֶה וְאָמְרוּ, "הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ וַיּוֹסִפוּ עוֹד שִׂנְא אֹתוֹ עַל חֲלֹמֹתָיו וְעַל דְּבָרָיו". כִּי אוֹמְרִים שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְגַלֶּה תּוֹרָתוֹ וְחִדּוּשָׁיו וְהַשָּׂגוֹתָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּוָּנָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל הִתְנַשְּׂאוּת לִמְלֹךְ וְלִמְשֹׁל בָּהֶם, וְחוֹלְקִין עָלָיו וְרוֹדְפִין אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי רְדִיפוֹת כְּמוֹ אֲחֵי יוֹסֵף שֶׁרָצוּ לְהָרְגוֹ וּלְהַשְׁלִיכוֹ לַבּוֹר. וַאֲפִלּוּ הָאוֹחֲזִין עִמּוֹ קְצָת וּמְרַחֲמִין עָלָיו אוֹמְרִים לְמָכְרוֹ בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף, דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹכְרִין אֶת הַצַּדִּיק וּמַעֲלִימִין אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַכֶּסֶף בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲזַי אֵינוֹ עוֹלֶה לְמוּדוֹ לְהַצַּדִּיק וְאָז נַעֲשֶׂה מִלְּמוּדוֹ ל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַצַּדִּיק נוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן, וְכַמְבֹאָר עִנְיָן זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה 'צוּיתָ צֶדֶק' (סִימָן כג), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְכִירַת יוֹסֵף בְּכֶסֶף, כִּי נוֹפְלִים לְתַאֲוַת מָמוֹן עַל יְדֵי שֶׁפּוֹגְמִין בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַקִּנְיָנִים וְהָעִקָּר הוּא קִנְיַן סוֹדָר, כִּי עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מְבָרְרִין בֵּרוּרִין מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כָּל עִנְיַן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁנִּפְלוּ נִיצוֹצוֹת בְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַלְּפוּ הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַחֲפָצִים אֲשֶׁר בְּכֻלָּם יֵשׁ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וַחֲפָצִים הַשַּׁיְכִים לְנֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁל זֶה מֻנָּחִים בְּיַד זֶה, וְשֶׁל חֲבֵרוֹ בְּיָדוֹ, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה חִלּוּפִים וּתְמוּרוֹת רַבִּים בְּלִי שִׁעוּר וּמֵחֲמַת זֶה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן. וְעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא חִלּוּף שֶׁזֶּה יֵשׁ לוֹ דָּבָר זֶה וְזֶה יֵשׁ לוֹ דָּבָר אַחֵר וְהֵם מַחֲלִיפִים וְקוֹנִים זֶה מִזֶּה, וְעַל יְדֵי זֶה נֶחֱלָף הַשֶּׁפַע וְהַנִּיצוֹצוֹת מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ עַד שֶׁחוֹזֵר כָּל נִיצוֹץ וְנִיצוֹץ לִמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּנוֹ וּבֵרוּרוֹ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַנִּיצוֹצוֹת בִּמְקוֹמָן רַק שֶׁל זֶה בְּיַד זֶה כַּנַּ"ל יֵשׁ לְהַחִיצוֹנִים אֲחִיזָה בָּהֶם, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים הוּא מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁחוֹזְרִים וְנֶחֱלָפִים וְחוֹזְרִים לְבַעֲלֵיהֶם וּלְשָׁרְשָׁם זֶהוּ תִּקּוּנָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי כָּל מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹשִׂין כַּמּוּבָא, כִּי כָּל מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא חֲלִיפִין כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִין וְנֶחֱלָפִין הַנִּיצוֹצוֹת וְיוֹצְאִין הַנִּיצוֹצוֹת מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַל יְדֵי שֶׁחוֹזֵר הַחֵפֶץ מִזֶּה לָזֶה וּמִזֶּה לָזֶה עַד שֶׁחוֹזֵר וּבָא לְבַעֲלָיו הָרָאוּי לוֹ כְּפִי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה הַחֵפֶץ שֶׁהֵם שַׁיָּכִים לַנְּשָׁמָה שֶׁל זֶה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא עַל יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת יוֹסֵף, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא לְבָרֵר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מֵהַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵהַתּוֹרוֹת שֶׁל הַחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמִּתְפַּזְּרִין בָּאֲוִיר וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם ל"ט מְלָאכוֹת וְכַנַּ"ל (חָסֵר):

פרק ד

חלק א

אֵין הַמִּקָּח נִגְמָר אֶלָּא בְּקִנְיָן וְכוּ':

עַל פִּי הַתּוֹרָה וּלְמִקְנֵהוּ עֶשְׂה סְכוֹת (בְּסִימָן רס"ו), עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל שֶׁעַל יְדֵי שֶׁפּוֹגְמִין בְּמִצְוַת סֻכָּה נוֹפֵל מִשְׁפַּע שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא מִמְּקוֹם בִּינָה, בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בָּנִין, בְּחִינַת אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, וַאֲזַי נוֹפֵל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְיוֹנֵק אֶת חִיּוּתָם וְהַשְׁפָּעָתָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה גּוֹרֵם שֶׁמֵּתִים הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת בְּלֹא זְמַנָּן מֵחֲמַת שֶׁנּוֹטֵל אֶת הַשְׁפָּעָתָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת וּלְמִקְנֵהוּ עֶשְׂה סֻכּוֹת, כִּי הַסֻּכָּה הִיא בְּשָׁבִיל מִקְנֵהוּ כַּנַּ"ל. גַּם הָעוֹסְקִין בְּבִנְיָן מַזִּיק לָהֶם אִם אֵינוֹ בּוֹנֶה הַבַּיִת בְּחָכְמָה וְכוּ', אֲבָל עַל יְדֵי סֻכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל וְדַעַת, בְּחִינַת אִם לַבִּינָה, עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִבְנוֹת בַּיִת, בְּחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת וְכוּ', כִּי הַתּוֹרָה יוֹצֵאת מִבְּחִינַת סֻכָּה וְכוּ' וְעַל כֵּן תֵּכֶף אַחַר סֻכּוֹת שִׂמְחַת תּוֹרָה וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּכְנְסוּ בַּסֻּכָּה נַעֲשִׂים בְּעַצְמָם בִּבְחִינַת תּוֹרָה וְכוּ' וְאָז מַתְחֶלֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת בַּיִת, הַיְנוּ בֵּית דִּבְרֵאשִׁית וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁבְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים, יְמֵי תִּשְׁרֵי, אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרָא, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאָנוּ צְרִיכִים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְתַקֵּן חֵטְא זֶה, שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין בְּתִקּוּן זֶה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲר"י זַ"ל. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל יְדֵי שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע נָפַל מִבְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, כִּי גָּדֵר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת וְהוּא פָּגַם בְּהַדַּעַת עַל יְדֵי שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְנִמְשַׁךְ אַחַר תַּאֲוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה נָפַל מִשֶּׁפַע אָדָם לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה", שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן, אֲנִי וַחֲמוֹר נֹאכַל בְּאֵבוּס אֶחָד. רַק שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ חָמַל עָלָיו גַּם אָז וְאָמַר לוֹ תֵּכֶף, בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה נִזְדַּעְזַע, אָמַר, אֲנִי וַחֲמוֹר נֹאכַל בְּאֵבוּס אֶחָד?! כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן פֶּרֶק א) נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ, הַיְנוּ שֶׁהוּא בְּחֶטְאוֹ גָּרַם שֶׁנָּפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ אֶת

עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה, בְּחִינַת אֲנִי וַחֲמוֹר בְּאֵבוּס אֶחָד. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גַּם בְּעֵת שֶׁקִּלְקְלוּ חָמַל עָלָיו וְרָמַז לוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחוֹ לְתַקֵּן הַפְּגָם וְאָמַר לוֹ מִיָּד, בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם. הֵינוּ שֶׁאֶפְשָׁר לְךָ לַחֲזֹר לְיֹנֶק בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת לֶחֶם, אֲבָל יַגִּיעַ לְךָ בִּיגִיעָה וְטִרְחָא גְּדוֹלָה בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם, שֶׁמַּחֲמַת הַחֵטְא צְרִיכִין לִטְרֹחַ וּלְהִתְיַגֵּעַ הַרְבֵּה מְאֹד עַד שֶׁמְּבָרְרִין הַשֶּׁפַע מִבְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּל הַתְּבוּאָה נִפְלָה לְתוֹךְ מֹץ וְתֶבֶן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַחוֹפְפִין עַל הַפְּרִי, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, כִּי מֹץ וְתֶבֶן הֵם מַאֲכַל בְּהֵמָה וְכֵן סְבִין וּמָרְסָן. וּבָהֶם דַּיְקָא מְלֻבָּשֶׁת הַחִטָּה שֶׁהִיא מַאֲכַל אָדָם. וְצָרִיךְ הָאָדָם יְגִיעָה וְטִרְחָא גְּדוֹלָה קֹדֶם שֶׁמְּבָרֵר הַחִטָּה שֶׁהִיא מַאֲכַל אָדָם בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם, קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרָהּ מִבְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה שֶׁהִיא הַמֹּץ וְהַתֶּבֶן וְהַסְּבִין וְהַמָּרְסָן. וְהַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן וְנָפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, שֶׁלְּפִי חֶטְאוֹ הָיָה רָאוּי לוֹ לִינֹק רַק מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, רַק בְּחֶמְלַת ה' נָתַן בְּיָדוֹ שֶׁיּוּכַל לְבָרֵר שֶׁפַע אָדָם מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּהָאָדָם לְבָרֵר הַמַּאֲכָל מִמֹּץ וְתֶבֶן וּשְׁאָר הַקְּלִפּוֹת וְהַפְּסֹלֶת הַחוֹפִין, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַפְּגָם שֶׁפָּגַם שֶׁנָּפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, אֲבָל צָרִיךְ לָזֶה יְגִיעָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּנַשְׁמִיּוּת כֵּן הוּא בְּרוּחָנִיּוּת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְכַמָּה תְּקוּנִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי פְּגָמָיו שֶׁפָּגַם וְנִמְשַׁךְ אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁצְּרִיךְ לַעֲסֹק בִּתְשׁוּבָה וְתִקּוּן, קֹדֶם שֶׁמְּבָרֵר הַשְּׁפָעָתוֹ מִבְּחִינַת שֶׁפַע בְּהֵמָה לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם. וּבְתִקּוּן זֶה אָנוּ עוֹסְקִים בְּיוֹתֵר מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד סוֹף סֻכּוֹת, שֶׁהוּא שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כִּי אָז אָנוּ עוֹסְקִין לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן (כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל), שֶׁפָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי גֹּדֶל הַתִּקּוּן שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מְתַקְּנִין בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים עַד שֶׁמּוֹחֲלִין לָהֶם עֲוֹונוֹתֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, עַל יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מַרְאֶה גֹּדֶל אַהֲבָתוֹ אֵלֵינוּ וּמַכְנִיס אוֹתָנוּ לְתוֹךְ הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין, בְּחִינַת אִם לַבִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. הֵינוּ שֶׁבָּזֶה מַרְאֶה לָנוּ שֶׁכְּבָר נִמְחֲלוּ עֲוֹונוֹתֵינוּ וּכְבָר תִּקַּנּוּ הַפְּגָם שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנָּפַל בְּחֶטְאוֹ לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, כִּי אָנוּ יוֹשְׁבִים עַתָּה בַּסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא שֶׁפַע שֶׁל בִּינָה וַדַּעַת, לְדַעַת וּלְהַכִּיר עַל יְדֵי הַשְׁפָּעָה זֹאת אֶת בּוֹרְאֵנוּ וְיוֹצְרֵנוּ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גֶּדֶר הָאָדָם. וְעַל כֵּן עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הוּא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשֵׁנָה, וְאֵין מְבָרְכִין אֶלָּא בִּשְׁעַת אֲכִילָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת סֻכָּה לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי אֲכִילָה בַּסֻּכָּה, שֶׁהוּא חִיּוּת הָאָדָם:

חלק ג

וּבִשְׁבִיל זֶה הָיוּ כָּל הַצַּדִּיקִים הַקְּדָמוֹנִים, שֶׁהֵם אֲבוֹת הָעוֹלָם, רוֹעֵי בְּהֵמוֹת, כִּי הֵם עָסְקוּ בְּתִקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן הָיוּ רוֹעֵי בְּהֵמוֹת, כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַמַּרְעֶה וְהַשֶּׁפַע לְהַבְּהֵמוֹת לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנָּפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְהִמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לְעַצְמוֹ וְגָרַם מִיתַת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קֹדֶם זְמַנָּם. וְעַתָּה הֵם מְתַקְּנִים זֹאת עַל יְדֵי שֶׁרְעוּ בְּהֵמוֹת וְחָזְרוּ וְהִמְשִׁיכוּ הַשֶּׁפַע שֶׁל הַבְּהֵמוֹת לְהַבְּהֵמוֹת וְכֵן מוּבָן בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר כַּוָּנָתָם בְּמַרְעֶה בְּהֵמוֹת הָיָה לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ס"ג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. הַיְנוּ לְבָרֵר שֶׁפַע שֶׁל אָדָם מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, כִּי זִכּוּ עַצְמָן מִכָּל תַּאֲוֹוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת וְהֶחֱזִירוּ הַשְּׁפָעוֹת הַבְּהֵמוֹת לִמְקוֹמָן, וְעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיכוּ לְעַצְמָן רַק הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם, זֹאת וְטָהוֹר בְּלִי פְּסֹלֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחַ וָתֶבֶן כַּיָּדוּעַ וְהָבֵן. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים רוֹעִים בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים עַל שֵׁם שֶׁהֶחֱזִירוּ הַשֶּׁפַע וְהַמַּרְעֶה שֶׁל בְּהֵמוֹת לְהַבְּהֵמוֹת, וְלֹא לָקְחוּ לְעַצְמָן מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמוֹת כְּלוּם, כִּי זִכּוּ עַצְמָן לְגַמְרֵי מִתַּאֲוֹוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת וְזָכוּ לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן נִכְנָסִין כָּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים לְתוֹךְ הַסֻּכָּה, כִּי סֻכָּה בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַשִּׁבְעָה רוֹעִים וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הוּא עַל יְדֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא גָּמַר וְיִגְמֹר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁהוּא דָּוִד בְּעַצְמוֹ וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הַסֻּכָּה עַל שְׁמוֹ בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד, כִּי דָּוִד הוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הַשֶּׁפַע נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן הַמֶּלֶךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, כִּי בּוֹ תְּלוּי הַשְׁפָּעַת כָּל יִשְׂרָאֵל. עַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה בְּיוֹתֵר לְבָרֵר הַשֶּׁפַע מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּדָוִד, "מֵאַחַר עָלוֹת הֲבִיאוֹ לְרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ וְכוּ'". הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁהָיָה רוֹעֶה בְּהֵמוֹת זָכָה לִהְיוֹת רוֹעֶה יִשְׂרָאֵל, לְרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה שׁוֹקֵד וּמַשְׁגִּיחַ מְאֹד עַל הַבְּהֵמוֹת, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שֶׁהָיָה מוֹצִיא הַגְּדָיִים תְּחִלָּה וּמַאֲכִילָן רָאשֵׁי הָעֲשָׂבִים וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ הַתְּיָשִׁים וְאַחַר כָּךְ הַזְּקֵנוֹת וְכוּ'. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רָאוּי הוּא זֶה לִרְעוֹת אֶת עַמִּי! וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ שֶׁבִּשְׁבִיל מִרְעֶה בְּהֵמוֹת יִזְכֶּה לִמְלוֹכָה, וְגַם עַל דָּוִד בְּעַצְמוֹ יִקָּשֶׁה לִכְאוֹרָה מַדּוּעַ עָסַק בָּזֶה וְכִי לֹא הָיָה לוֹ מִצְוֹוֹת וּגְמִילוּת חֶסֶד יוֹתֵר לַעֲסֹק בָּהֶם?! הָיָה לוֹ לַעֲסֹק בְּפַרְנָסַת עֲנִיִּים וְכַיּוֹצֵא, שֶׁהֵם בְּוַדַּאי מִצְוָה יְתֵרָה לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, מִלַּעֲסֹק בְּמִרְעֶה בְּהֵמוֹת וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם?! אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר כַּוָּנָתוֹ בָּזֶה הָיָה כְּדֵי לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם

הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא הָיָה צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה בְּיוֹתֵר כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן הֻכְרַח לַעֲסֹק בְּמִרְעֶה בְּהֵמוֹת וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּלְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם הֵיטֵב כְּדֵי לַחֲזֹר לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן, דְּהַיְנוּ לַחֲזֹר הַשְׁפָּעַת הַבְּהֵמוֹת לִמְקוֹמוֹ וּלְהַחֲזִיר לְכָל בְּהֵמָה וּבְהֵמָה הַשְׁפָּעָתָהּ בִּפְרָטִיּוּת, כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ הַבְּהֵמוֹת הַשְׁפָּעָתָם וְחִיּוּתָם הָרָאוּי לָהֶם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּדֵי שֶׁהוּא יַחֲזֹר לְמַעֲלָתוֹ לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכָה לִמְלוֹכָה לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ, כִּי הַמֶּלֶךְ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לְכָל עַמּוֹ. עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִהְיוֹת מֶלֶךְ כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע שֶׁל אָדָם, וְיִהְיֶה נָקִי וְזַךְ מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה עַל יְדֵי מִרְעֶה בְּהֵמוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וּבָזֶה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת שֶׁעַל כֵּן נְבוּכַדְנֶצַּר הָרָשָׁע, שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כִּי זֶה בָּנָה הַבַּיִת וְהוֹשִׁיב יִשְׂרָאֵל עַל אַדְמָתָם, וְזֶה הֶחֱרִיבוֹ וְהִגְלָם מֵאַרְצָם. עַל כֵּן עָנְשׁוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעָנֶשׁ זָר וּמְבֹהָל מְאֹד אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע מֵעוֹלָם, שֶׁהוּא מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בְּהֵמָה וְחַיָּה שִׁבְעָה שָׁנִים, כִּי כָּךְ רָאוּי וְיָפֶה לוֹ, כִּי הוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהִתְגַּבֵּר בַּתְּחִלָּה עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד שֶׁיְּנִיקָתָם מִשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם, כִּי יִשְׂרָאֵל קְרוּיִים אָדָם וְכוּ'. וְעַל כֵּן נַעֲשָׂה בְּהֵמָה מַמָּשׁ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם כָּל כָּךְ בַּמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מַלְכוּת דָּוִד, כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהֶחֱרִיב אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית דָּוִד וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּרִשְׁעוֹ עָמַד כְּנֶגְדָּם כָּל כָּךְ, עַל כֵּן נָפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה בְּהֵמָה מַמָּשׁ שִׁבְעָה שָׁנִים. וְעַל כֵּן הָיָה בְּהֵמָה שִׁבְעָה שָׁנִים דַּיְקָא כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁפָּגַם בָּהֶם, כִּי הֵם כֻּלָּם עָסְקוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל מַלְכוּת דָּוִד כַּנַּ"ל, וְהוּא פָּגַם בָּזֶה כָּל כָּךְ עַל כֵּן נָפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה בְּהֵמָה מַמָּשׁ שִׁבְעָה שָׁנִים וְכַנַּ"ל. וִישָׁרִים דַּרְכֵי ה' כִּי הֵשִׁיב עָמָלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְהֶרְאָה לוֹ מַה שֶּׁפָּגַם וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת וְכוּ' וְנִסְמַךְ לָזֶה, "הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בְּקוֹצֵר וְכוּ' וְהֵטִיפוּ הֶהָרִים עָסִיס וְכוּ'". כִּי סֻכַּת דָּוִד בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁאָז נִמְשָׁךְ בָּרָכָה וְרֹב טוּב וְהַתְּבוּאָה וְכָל הַפֵּרוֹת מִתְבָּרְכִין, בְּחִינַת וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בְּקוֹצֵר וְכוּ' וְהֵטִיפוּ הֶהָרִים עָסִיס, כִּי עִקַּר עִכּוּב הַבְּרָכָה הוּא מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה בִּשְׁבִילוֹ, שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל יְדֵי שֶׁנָּפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ אֶת עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁיְּקִים סֻכַּת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן לָזֶה, בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם וְכַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה וְרֹב טוּב לְכָל הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת. וְעַל כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁמְּנַחֵם אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה הוּא מַזְכִּיר בְּכָל פַּעַם גֹּדֶל הַשֶּׁפַע שֶׁיִּהְיֶה אָז הַגָּפֶן

תִּתֵּן פִּרְיָהּ וְכוּ' וְכוּ', כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה, בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת סָכָּה, בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּחַזֵּר וִיבָרֵר הַשֶּׁפַע מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַקְּלָלָה שֶׁגָּרַם אָדָם הָרִאשׁוֹן וְנִמְשָׁךְ בְּרָכָה גְּדוֹלָה לְכָל הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֲתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁתּוֹצִיא גְּלֻסְקָאוֹת לֶעָתִיד לָבוֹא, כִּי יִהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם מְבֹרָר בְּלִי מִיץ וְתֶבֶן וּפְסֹלֶת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּקְרָא סֻכּוֹת חַג הָאָסִיף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְחַג הָאָסִיף תַּעֲשֶׂה לְךָ בְּאָסְפְּכָם אֶת מַעֲשֶׂיכֶם מִן הַשָּׂדֶה". כִּי כָּל יְמֵי הַקַּיִץ מָנַח הַתְּבוּאָה בַּשָּׂדֶה וְשָׂדֶה הוּא מְקוֹם הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת, וְכָל זְמַן שֶׁהַתְּבוּאָה בַּשָּׂדֶה עֲדַיִן לֹא נִתְבָּרְרָה מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם, כִּי עֲדַיִן מְלֻבֶּשֶׁת בְּמִיץ וְתֶבֶן וְסָבִין וּמֹרָסָן וְכוּ'. וְעִקַּר בֵּרוּרָהּ כְּשֶׁמְּאַסְּפִין אוֹתָהּ מִשָּׂדֶה לַבַּיִת, כִּי בַּבַּיִת מְבָרְרִין אוֹתָהּ מִכָּל הַפְּסֹלֶת עַד שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנָּה לֶחֶם לְמַאֲכַל אָדָם בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם. וְעַל כֵּן אָז בִּזְמַן הָאָסִיף עָלֵינוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לִכְנֹס בַּסֻּכָּה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִסֻּכָּה, כִּי אָז הַזְּמַן לָזֶה מֻחְמַת שֶׁאָז הוּא זְמַן הָאָסִיף שֶׁאוֹסְפִין הַתְּבוּאָה מִשָּׂדֶה לַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם, עַל כֵּן צְרִיכִין אָז לְמִצְוַת סֻכָּה, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה יֵשׁ לָנוּ הַכֹּחַ לָזֶה לְבָרֵר הַשֶּׁפַע מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁעִקַּר הַסֻּכָּה הוּא מִפְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק בְּאָסְפְּכֶם וְכוּ, בִּפְסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב הַכָּתוּב מְדַבֵּר. כִּי בָּזֶה מְתַקְּנִים מַה שֶּׁקִּלְקֵל אָדָם הָרִאשׁוֹן אוֹ כָּל אָדָם בַּחֲטָאָיו שֶׁנָּפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשַׁךְ אַחַר תַּאֲוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת, כִּי עִתָּה מַגְבִּיהַּ וּמַעֲלֶה הַשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב וְעוֹשֶׂה מִמֶּנָּה סֻכָּה דַּיְקָא, שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא אִמָּא מְסַכְּכָא עַל בְּנִין וְזוֹכֶה לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם. נִמְצָא, שֶׁבְּמָה שֶׁקִּלְקֵל נִתְתַּקֵּן, כִּי כֵן צְרִיכִין בְּתִקּוּן כָּל דָּבָר לְתַקֵּן בְּמָה שֶׁקִּלְקֵל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁאָדָם חוֹטֵא וּמֵבִיא בְּהֵמָה לְקָרְבָּן, וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ לְכאוֹרָה, אַף עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי עַל יְדֵי חֶטְאוֹ שֶׁנִּמְשַׁךְ אַחַר תַּאֲוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת נָפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְעַל יְדֵי זֶה גּוֹרֵם מִיתַת הַבְּהֵמוֹת בְּלֹא זְמַנָּן, עַל כֵּן צָרִיךְ לְהָבִיא בְּהֵמָה לְקָרְבָּן. וּבַמָּה שֶׁשּׁוֹחֵט וּמֵמִית הַבְּהֵמָה בִּשְׁבִיל קָרְבָּן בָּזֶה מְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם, שֶׁלִּקַּח הַשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְהוֹצִיא מִמֶּנָּה הַחִיּוּת עַד שֶׁרָאוּיָה לְמוּת בְּלֹא זְמַנָּהּ, כִּי עַכְשָׁו מִמִּיתָהּ עַל יְדֵי הַשְׁחִיטָה לְקָרְבָּן וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה' שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן גָּדוֹל לְהַבְּהֵמָה, כִּי עִתָּה מַחֲזִיר הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לְמַעֲלָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה, כִּי עִלְּתָה לְקָרְבָּן. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַקָּרְבָּן שֶׁל בְּהֵמָה מְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם בְּשֶׁפַע וְחִיּוּת שֶׁל בְּהֵמוֹת. עַל כֵּן הַקָּרְבָּנוֹת מְכַפְּרִים עַל כָּל

הַחֲטָאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת פֶּגֶם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנָּפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְנָטַל חִיּוּתָם וְכוּ' כַּנַּ"ל (כִּי אַף עַל פִּי שֶׁרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּתַב עִקַּר עִנְיָן זֶה עַל מִצְוַת סֻכָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה גּוֹרְמִים מִיתוֹת בְּהֵמוֹת וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַפֶּגֶם תָּלוּי בְּמִצְוַת סֻכָּה כַּמְבֹאָר שָׁם. אֲבָל בְּוַדַּאי גַּם עַל יְדֵי כָּל חֵטְא וְעָוֹן גּוֹרְמִים זֶה, כִּי בְּכָל חֵטְא פּוֹגֵם בְּמִצְוַת סֻכָּה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת הַתּוֹרָה דְּהַיְנוּ שֶׁפּוֹגֵם בְּהַדַּעַת, כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' כִּפְי הַפֶּגֶם.) וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה לְדַבֵּר וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר אִם יִרְצֶה ה':

חלק ט

וְעַל כֵּן בְּסֻכּוֹת מַרְבִּין בְּקָרְבָּנוֹת יוֹתֵר מִבְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, כִּי אָז צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן הַשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְלַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי קָרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַקְרִיבִין בְּסֻכּוֹת שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי הָעַכּוּ"ם נִקְרָאִים בְּהֵמוֹת וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאִין אָדָם. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְכוּ'. וְעִקַּר הַשֶּׁפַע יוֹרֵד רַק בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִין אָדָם, כִּי הַכֹּל נִבְרָא וְנִשְׁפָּע וּמִתְקַיֵּם בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁהָאָדָם שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נוֹפֵל מִבְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְיוֹנֵק הַשֶּׁפַע שֶׁל הַבְּהֵמָה וּמְחַסֵּר מֵהֶם הַשְׁפָּעָתָם כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא יוֹנֵק מִשֶּׁפַע שֶׁל עַכּוּ"ם שֶׁהֵם קְרוּיִים בְּהֵמָה, וְזֶה בְּחִינַת וְכָכָה יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לַחְמָם טְמֵא בַּגּוֹיִם (יְחֶזְקֵאל ד) כִּי כְּשֶׁהֵם בַּגָּלוּת בֵּין הָעַכּוּ"ם אֲזַי הֵם אוֹכְלִים אֶת לַחְמָם טָמֵא, הַיְנוּ הַשְׁפָּעָתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת לֶחֶם טָמֵא שֶׁהוּא הַשֶּׁפַע שֶׁל הַבְּהֵמוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת כַּנַּ"ל וּמִזֶּה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת, כִּי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹפְלִין מִשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם וְיוֹנְקִין מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא הַשֶּׁפַע שֶׁל הָעַכּוּ"ם אֲזַי אֵין לְהָעַכּוּ"ם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת שֶׁפַע וְחִיּוּת. עַד שֶׁיּוּכַל לִגְרֹם לָהֶם מִיתָה בְּלֹא זְמַנָּן כַּנַּ"ל, אֲזַי לִפְעָמִים מִתְגַּבְּרִין הַבְּהֵמוֹת בְּחִינַת עַכּוּ"ם וְיוֹנְקִים מִשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהָיָה אִם זֶרַע יִשְׂרָאֵל וּבָא מִדִּין וַעֲמָלֵק וְכוּ'" (שׁוֹפְטִים ו'). וּמִזֶּה בָּא הִתְגַּבְּרוּת חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת לְהַזִּיק, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשֵׁן בְּהֵמוֹת אֲשַׁלַּח בָּם וְכוּ'". כִּי כְּשֶׁהָאָדָם מְקַבֵּל עִקַּר הַשֶּׁפַע, דְּהַיְנוּ שֶׁפַע שֶׁל אָדָם וְהוּא מַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לְהַבְּהֵמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעַכּוּ"ם, אֲזַי הוּא מוֹשֵׁל בָּהֶם. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁנּוֹפֵל לְהַשְׁפָּעָתָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הֵם מוֹשְׁלִים בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְכָל חַיַּת וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, זָכָה-רוֹדֶה בָּהֶם. לֹא זָכָה-נַעֲשֶׂה יָרוּד לִפְנֵיהֶם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁהַבְּהֵמוֹת, בְּחִינַת עַכּוּ"ם, מִתְגַּבְּרִין וְאוֹכְלִין הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, הוּא מַזִּיק לָהֶם הַרְבֵּה וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ הֵם כְּלִים וּמֵתִים, כִּי מַאֲכַל אָדָם מַזִּיק לִבְהֵמָה כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. וְכֵן מַאֲכַל וְשֶׁפַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל מַזִּיק

לְהַעֲכוּ"ם בִּבְחִינַת 'עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ'. רַק לְפִי שָׁעָה יֵשׁ לָהֶם מֶמְשָׁלָה עַל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁהֵם נוֹטְלִין הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל וּמוֹשְׁלִין עֲלֵיהֶם, מֵחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל פָּגְמוּ וְנָפְלוּ לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ' שֶׁזֶּה הַפְּסוּק וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד אֵין לוֹ שׁוּם פֵּרוּשׁ וְגַם רַשִׁ"י זַ"ל נִדְחַק הַרְבֵּה בְּפֵרוּשׁוֹ עַיֵּן שָׁם. אַךְ עַתָּה מִתְפָּרֵשׁ כִּפְשׁוּטוֹ, 'וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד', הַיְנוּ כַּאֲשֶׁר תָּרִיד מִשֶּׁפַע שֶׁלְּךָ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל יִפְּלוּ לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמוֹת, שֶׁהוּא שֶׁפַע שֶׁל עֵשָׂו כַּנַּ"ל, וְאָז הַבְּהֵמָה בְּחִינַת עֵשָׂו יוֹרֶדֶת מִשֶּׁפַע שֶׁלְּהּ, כִּי אֵין לָהּ שֶׁפַע מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל לָקַח הַשֶּׁפַע‍ָתָהּ, אֲזַי 'וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ', הַיְנוּ שֶׁתִּפְרֹק עֹל הָאָדָם, שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, מֵעָלֶיךָ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בְּךָ תָּמִיד, כִּי תִּתְגַּבֵּר עָלָיו וְתִקַּח הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ. כִּי מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם, שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, שִׁנָּה הַסֵּדֶר וְנָפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְאֵין לַבְּהֵמָה שֶׁפַע וּמֵכְרַחַת הַבְּהֵמָה לֵירֵד לְהַשֶּׁפַע נְמוּכָה יוֹתֵר כְּפִי סֵדֶר הַבְּרִיאָה שֶׁהַבְּהֵמָה נְמוּכָה מֵהָאָדָם וְהִיא תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת הָאָדָם, וּמֵאַחַר שֶׁהָאָדָם יָרַד לְהַשֶּׁפַע‍ָתָהּ, צְרִיכָה הִיא לֵירֵד יוֹתֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד, 'תָּרִיד' מַמָּשׁ שֶׁיְּגָרֵם לְךָ בַּעֲוֹנוֹתָיו שֶׁתֵּרֵד מֵהַשֶּׁפַע‍ָתְךָ כַּנַּ"ל, אָז 'וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ', שֶׁתְּשַׁנֶּה גַּם אַתָּה הַסֵּדֶר וְתִקַּח אַתָּה הַשֶּׁפַע‍ָתוֹ וְתִמְשֹׁל עָלָיו, אֲבָל הוּא רַק לְפִי שָׁעָה בְּעֵת הִתְגַּבְּרוּת הַגְּלוּת שֶׁאָז הֵם לוֹקְחִין עִקַּר הַשֶּׁפַע וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְקַיֵּם כָּךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנוֹת סֵדֶר הַבְּרִיאָה לְעוֹלָם, כִּי יִשְׂרָאֵל יַחְזְרוּ לְמֶמְשַׁלְתָּם וְיִקְחוּ הַשֶּׁפַע‍ָתָם, שֶׁהוּא הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם, וְהַבְּהֵמוֹת וְהָעַכּוּ"ם שֶׁיּוֹנְקִים מֵהַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם יַזִּיק לָהֶם הַרְבֵּה, כִּי שֶׁפַע שֶׁל אָדָם מַזִּיק לִבְהֵמָה כַּנַּ"ל. וְגַם עַתָּה בְּעֵת הַגָּלוּת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת מִצְוֹת סָכָּה, כֵּן הוּא זוֹכֶה גַּם בְּעֵת הַגָּלוּת לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם, כִּי סֻכָּה מְגִנָּה וּמְסַכֶּכֶת עָלָיו וְנִמְשָׁךְ לוֹ מִשָּׁם שֶׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמְּקוֹם בֵּינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַקְרִיבִין בְּסֻכּוֹת שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי עַתָּה עַל יְדֵי מִצְוֹת סֻכָּה אָנוּ מַחֲזִירִין לְהַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת אֶת הַשֶּׁפַע‍ָתָם, כִּי עַתָּה אָנוּ חוֹזְרִין לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם עַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה כַּנַּ"ל, וַאֲזַי חוֹזֵר הַשֶּׁפַע שֶׁל הַבְּהֵמוֹת לְהַבְּהֵמוֹת, וַאֲזַי מִתְקַיְּמִים הַבְּהֵמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעַכּוּ"ם כִּי נֶחְזָר לָהֶם הַשֶּׁפַע‍ָתָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמִּתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין כִּפְרֵי הֶחָג, הַיְנוּ שֶׁגָּדַלְתָּם וּמֶמְשַׁלְתָּם מִתְמַעֵט עַל יְדֵי זֶה, כִּי כָּל מֶמְשַׁלְתָּם הָיָה עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל נָפְלוּ לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבְּרוּ הֵם וְשִׁנּוּ הַסֵּדֶר וְיָנְקוּ מִשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם כַּנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁו חוֹזְרִין יִשְׂרָאֵל לְהַשֶּׁפַע‍ָתָם לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם, וְהֵם חוֹזְרִין לְהַשֶּׁפַע‍ָתָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת, וְאָז הָאָדָם בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל מוֹשֵׁל עַל הַבְּהֵמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעַכּוּ"ם, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הוּא לָהֶם לְטוֹבָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה מִתְקַיְּמִים, כִּי כְּשֶׁיָּנְקוּ

מִשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם אַף עַל פִּי שֶׁהֵיוּ מוֹשְׁלִים עַל יְדֵי זֶה, הָיָה לָהֶם לְרָעָה כִּי שֶׁפַע שֶׁל אָדָם מַזִּיק לִבְהֵמָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל עַכְשָׁו בְּסֻכּוֹת שֶׁחוֹזְרִין הַבְּהֵמוֹת שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם לְהַשְׁפָּעָתָם אֲזַי יֵשׁ לָהֶם קִיּוּם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה עַל שֵׁם סֻכַּת דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה לְבַטֵּל מֶמְשֶׁלֶת הָעַכּוּ"ם וְשֶׁיַּחְזְרוּ יִשְׂרָאֵל לְמֶמְשַׁלְתָּם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשֶׁפַע וְחִיּוּת שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים אֶלָּא בְּקִנְיָן, כִּי כָּל הַמִּקָּח וּמִמְכָּר וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל יְדֵי חֶטְאוֹ שֶׁנִּגְזַר עָלָיו "וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם", צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה קֹדֶם שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה. וְעִקַּר הַיְגִיעָה הוּא קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁאַתָּה צָרִיךְ יְגִיעָה גְּדוֹלָה בְּזֵעַת אַפֶּךָ קֹדֶם שֶׁתְּבָרֵר הַשֶּׁפַע מִבְּחִינַת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה, שֶׁהוּא שֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, לִבְחִינַת לֶחֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם, וְכַמְבֹאָר לְמַעְלָה עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהֵם כֻּלָּם בֵּרוּרִים שֶׁמְּבָרְרִים הַנִּיצוֹצוֹת מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמַעֲלִין אוֹתָן מִבְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לִבְחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם, כִּי הַחִלּוּק בֵּין אָדָם לִבְהֵמָה הָעִקָּר הוּא הַדַּעַת וְכָל דָּבָר כְּשֶׁאֵינוֹ בִּמְקוֹמוֹ וְהוּא בְּגָלוּת הוּא בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן י' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא שֶׁמֵּבִיא שָׁם דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ, זִיל לְעַמּוֹן וּמוֹאָב דִּמְיָתְבָא דַּעְתַּיְהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר, "שַׁאֲנַן מוֹאָב מִנְּעוּרָיו וְכוּ'"). וְעַל כֵּן כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין קֹדֶם שֶׁמִּתְבָּרְרִין וְשָׁבִין לִמְקוֹמָן הֵם בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת מֵחֲמַת שֶׁהֵם בְּגָלוּת וְאֵינָם בִּמְקוֹמָן וַאֲזַי הֵם בִּבְחִינַת שֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה שֶׁהִיא הֶעְדֵּר הַדַּעַת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכָל הַמִּקָּח וּמִמְכָּר שֶׁצָּרִיךְ הַחֵפֶץ וְהַסְּחוֹרָה לַעֲבֹר וְלֵילֵךְ מִזֶּה לָזֶה וּמִזֶּה לָזֶה עַד שֶׁשָּׁב לִמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוּת וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִמְשֶׁכֶת הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה לְהָאָדָם, כִּי כָּל מַה שֶּׁיּוֹצֵא הַחֵפֶץ מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת מִתְבָּרְרִין בְּכָל פַּעַם הַנִּיצוֹצוֹת וְעוֹלִין מִגְּלוּתָם וּמִתְקָרְבִין לִמְקוֹמָם וְעַל יְדֵי זֶה מִתְבָּרְרִין וְעוֹלִין בְּכָל פַּעַם מִבְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לִבְחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים אֶלָּא בְּקִנְיָן וְכָל הַקְּנִינִים הֵם בַּיָּדַיִם, כְּגוֹן מְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת לִמְקוֹמָן לִבְחִינַת שֶׁפַע שֶׁל אָדָם כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת יַדַּיִם, בְּחִינַת וּבְצֵל יָדַי כִּסִּיתִיךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻכָּה כַּיָּדוּעַ. כִּי הַיַּדַּיִם הֵם כְּלֵי הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁהִיא בִּמְקוֹם בִּינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּב

כַּנַ"ל, כִּי הַיְדַיִם סְמוּכִים לְהַלֵּב כַּיָדוּעַ בְּחוּשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת נְשָׁא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם כִּי אִם עַל יְדֵי הַיְדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת סָכָּה וְלֹא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר לְבַד, כִּי הָאָדָם נִבְרָא בַּיָד וְהַכֹּל נִבְרָא בְּמַאֲמָר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק "וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְכוּ'", שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּמַאֲמָר וְהוּא נִבְרָא בַּיָד, שֶׁנֶּאֱמַר, "וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה". הֵינוּ כַּנַ"ל, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת נִזּוֹן וּמִתְקַיֵּם מִשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סָכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם, בְּחִינַת נְשָׁא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם, בְּחִינַת וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת וְשֹׂכֹתִי כַּפִּי עָלֶיךָ, וְשֹׂכֹתִי בְּחִינַת סָכָּה, הֵינוּ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַמֹּקֵחַ, שֶׁהוּא לְבָרֵר מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם, אֵינוֹ נִגְמָר בְּדָבָרִים שֶׁאָז הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת שֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בְּמַאֲמָר, כִּי אִם בַּיָדַיִם. שֶׁאָז נִתְבָּרֵר לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁנִּבְרָא בַּיָד שֶׁהוּא בְּחִינַת סָכָּה בְּחִינַת וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה, בְּחִינַת וְשֹׂכֹתִי כַּפִּי וְכוּ' וְכַנַ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת קְנִין סוּדָר שֶׁקּוֹנֶה בְּכָל הַדְּבָרִים, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בִּבְחִינַת סָכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת עָנְנֵי כְּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁים, בְּחִינַת בְּשׂוּמֵי עָנָן לְבוּשׁוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבָּרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

חלק יב

וְעַל כֵּן חֲצֵרוֹ וּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנִין לוֹ כָּל הַקִּנְיָנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חֲצֵרוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנָה לוֹ וְכוּ'. כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת סָכָּה בִּבְחִינַת וַיִּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן וְכוּ' כַּנַ"ל. כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת סָכָּה שֶׁהִיא בִּזְמַן הָאָסִיף, בִּזְמַן שֶׁאוֹסְפִין הַתְּבוּאָה שֶׁהוּא הַשֶּׁפַע מְשָׁדֶה לַבַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמַּעֲלִין וּמְבָרְרִין אוֹתָהּ מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם, כַּמְבֹאָר לְעֵיל. וְעַל כֵּן הַבַּיִת וְחָצֵר שֶׁל אָדָם קוֹנִין לוֹ כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר כָּל הַקִּנְיָנִים הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַשֶּׁפַע מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת סָכָּה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הָעֲשִׂירוּת וְהַשֶּׁפַע נִקְרָא עַל שֵׁם הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"הוֹן בֵּיתוֹ וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַשֶּׁפַע כְּשֶׁנִּכְנָס לַבַּיִת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סָכָּה שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא עִקַּר הַשֶּׁפַע דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה, שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן מִכָּל הַדְּבָרִים מַתָּנוֹת לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֲנִים קְדוֹשִׁים בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן אֲבִיהֶם, וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן מְמֻנוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת סָכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כְּבוֹד שֶׁהָיוּ בִּזְכוּת אַהֲרֹן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לְאָדָם צָרִיךְ לִתֵּן מִמֶּנּוּ מַתָּנוֹת לַכֹּהֵן כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הַשֶּׁפַע עַל יְדֵי זֶה מִבְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל

בְּהֵמָה לְשֻׁפַּע שֶׁל אָדָם שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל מִצְוַת צְדָקָה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה נַעֲשִׂים בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה אָדָם. וּכְתִיב, "וְשֵׁם הָאִישׁ וְכוּ'". כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשֵׁם הַזֹּהַר, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ, כִּי צְרִיכִין לִזָּהֵר לִתֵּן צְדָקָה מִכָּל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לָאָדָם כְּדֵי לְבָרֵר הַשֻּׁפַּע מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִבְּחִינַת שֻׁפַּע שֶׁל בְּהֵמָה לָאָדָם שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּגֶדֶר הָאָדָם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָעֲנִיּוּת נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל יְדֵי שֶׁנִּפַּל לְשֻׁפַּע שֶׁל בְּהֵמָה בְּחִינַת וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּזֵעַת אַפֶּךָ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי צְדָקָה מְתַקְּנִין הָעֲנִיּוּת וּמְבָרְרִין הַשֻּׁפַּע מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין בְּסֻכּוֹת לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וָחֶסֶד בְּיוֹתֵר, כַּמּוּבָא בְּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁהָיָה מַרְבֶּה בִּצְדָקָה בָּעֶרֶב סֻכּוֹת עַיֵּן שָׁם, וּבִזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַזְמִין אוֹרְחִים בַּסֻּכָּה כְּנֶגֶד הָאֲשְׁפִּיזִין קַדִּישִׁין וְכוּ'. כִּי בְּסֻכּוֹת צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ שֻׁפַּע שֶׁל אָדָם עַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה כַּנַּ"ל. וְלָזֶה צְרִיכִין צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּגֶדֶר הָאָדָם כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן מֵהַתְּבוּאָה לְהַעֲלוֹתוֹ לִירוּשָׁלַיִם, כִּי עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת סֻכָּה בְּשָׁרְשָׁהּ הִיא בִּירוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַיִם. וְעַל כֵּן שָׁם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁהוּא עִקַּר הַבַּיִת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית דִּבְרֵאשִׁית שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת כָּל הַבָּתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה 'בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סז) עַיֵּן שָׁם. כִּי קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ סֻכַּת שָׁלֵם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִפְרֹשׁ מֵהַתְּבוּאָה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּלְהַעֲלוֹתוֹ לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלֵם. כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַשֻּׁפַּע לִבְחִינַת שֻׁפַּע שֶׁל אָדָם שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר אוֹנָאָה שֶׁאָסוּר לְהוֹנוֹת אֶת חֲבֵרוֹ בְּמָמוֹן וַאֲפִלּוּ בִּדְבָרִים, כִּי הָאוֹנָאָה הוּא פְּגַם הַדַּעַת, כִּי מַטְעֶה אֶת דַּעַת חֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן הוּא אִסּוּר גָּדוֹל מִלְּבַד אִסּוּר גְּזֵלָה, כִּי עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַשֻּׁפַּע מִבְּחִינַת בְּהֵמָה, שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, לִבְחִינַת אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, וּכְשֶׁמְּאַנֶּה אֶת חֲבֵרוֹ בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּמַטְעֵהוּ, הוּא פּוֹגֵם בְּהַדַּעַת כַּנַּ"ל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵר הַשֻּׁפַּע מִבְּחִינַת בְּהֵמָה, אַדְרַבָּא, נוֹפֵל יוֹתֵר לְשֻׁפַּע שֶׁל בְּהֵמָה עַל יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַדַּעַת עַל יְדֵי הָאוֹנָאָה כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת שִׁעוּר אוֹנָאָה שְׁתוּת, וּפָחוֹת מִשְׁתוּת מְחִילָה, יוֹתֵר מִשְׁתוּת בִּטּוּל מִקָּח. שְׁתוּת קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר הוּא בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, אָסוּר וּמֻתָּר, טָמֵא וְטָהוֹר כַּיָּדוּעַ. וּבְכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל צְרִיכִין לְבָרֵר הַשֶּׁפַע מֵהַפְסֹלֶת עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת. וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא לְבָרֵר הַשֶּׁפַע מִבְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ בִּשְׁטוּתָא הַנֶּאֱמַר עַל טִרְדוֹת הַפָּרְנָסָה בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי מֵחֲמַת שֶׁבִּימֵי הַחֹל יֵשׁ אֲחִיזָה לְהַפְסֹלֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, עַל כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּרָאוּי יָכוֹל לִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם לִשְׁטוּתִים, שֶׁהוּא חֶסְרוֹן הַדַּעַת, עַל יְדֵי טִרְדַּת הַפָּרְנָסָה וַאֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי קָשֶׁה לוֹ לְבָרֵר הַפָּרְנָסָה שֶׁבָּאָה עַל יְדֵי בֵּרוּר הַשֶּׁפַע מִבְּהֵמָה לְאָדָם כַּנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ חֶסְרוֹן הַדַּעַת וְהַשְׁטוּת הַנֶּאֱחָז בִּימֵי הַחֹל, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ מֵהַפְסֹלֶת וְהַקְלִפּוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל יְדֵי שֶׁנִּפַּל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה הַשָּׁעָה דּוֹחֶקְתּוֹ, כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְיַגֵּעַ יוֹתֵר אַחַר הַפָּרְנָסָה וְאֵינוֹ בּוֹטֵחַ בַּה' שֶׁיּוּכַל לְפַרְנְסוֹ בְּסִבָּה קַלָּה וְאֵינוֹ נִמְשָׁךְ אַחַר הַדַּעַת הָאֱמִתִּי לְמַעֵט בְּעֵסֶק וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, עַל כֵּן הַשָּׁעָה דּוֹחֶקְתּוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁפּוֹגֵם בַּדַּעַת, פַּרְנָסָתוֹ בִּכְבֵדוּת יוֹתֵר, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵר הַשֶּׁפַע מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַפָּרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַבֵּרוּר בְּכָל יְמֵי הַחֹל הוּא עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁצְּרִיכִין:

לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְאָז זוֹכִין לְבָרֵר הַשֶּׁפַע מִבְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת בְּשַׁבָּת כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת. וְסָמִיךְ לֵהּ, שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד, כִּי עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֵר אֶת הַשַּׁבָּת מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַקְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, עַל יְדֵי זֶה שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ, כִּי עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לַעֲסֹק בְּמִלַּאכְתּוֹ כָּרָאוּי, כִּי יוּכַל לְבָרֵר הַשֶּׁפַע מִבְּהֵמָה לְאָדָם עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַדַּעַת מִשַּׁבָּת לִימֵי הַחֹל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַבֵּרוּר מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִצְטַוִּינוּ עַל שְׁבִיתַת בְּהֵמָה בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ כְּמוֹךָ". כִּי בְּחֹל שֶׁיֵּשׁ אֲחִיזָה לְחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּהַדַּעַת וְנָפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְאָז נֶחְסַר הַשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן גַּם הַבְּהֵמָה אֵין לָהּ מְנוּחָה, עַל כֵּן הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה צְרִיכִין לְטָרֹחַ וּלְהִתְיַגֵּעַ בְּל"ט מְלָאכוֹת כְּדֵי לְבָרֵר הַשֶּׁפַע, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵר הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם וְהַשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לִבְהֵמָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבִּימֵי הַחֹל שֶׁהוּא לְבָרֵר

הַתְּבוּאָה מִמֵּץ וָתֶבֶן וְכוּ' בְּבַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּשַׁבָּת שֶׁאָז נִשְׁלָם הַבֵּרוּר וְאָז נִשְׁלָם דַּעַת הָאָדָם בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת אָגִין עֲלוֹהִי, עַל כֵּן אָז הָאָדָם יוֹצֵא מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְחוֹזֵר לַהִשְׁפָּעָה שֶׁל אָדָם בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת וּלְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה, כִּי אָז נִזּוֹן מִשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא שֶׁפַע שֶׁל דַּעַת בִּשְׁלֵמוּת זֶה וְצַח בְּלִי פְּסֹלֶת, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁפַע זֹאת זוֹכִין לְדַעַת שָׁלֵם לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל כֵּן אָז בְּשַׁבָּת צְרִיכִין לִתֵּן נַיְחָא גַּם לְהַבְּהֵמָה, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ לָהּ נַיְחָא עַתָּה, כִּי כְּבָר הֶחְזַר לָהּ הַשְׁפָּעָתָהּ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֵין הָאָדָם נוֹטֵל עַתָּה מֵהַשְׁפָּעָתָהּ כְּלוּם כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מַה נִּמְלְצוּ לַחֵךְ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ, תֵּן לוֹ נַייח שֶׁיְּהֵא תּוֹלֵשׁ וְאוֹכֵל וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי זֶהוּ עִקַּר מְצוַת שְׁבִיתַת בְּהֵמָה, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַנַּיְחָא שֶׁל הַבְּהֵמָה שֶׁלֹּא תַּעֲשֶׂה שׁוּם מְלָאכָה וְתִהְיֶה תּוֹלֶשֶׁת וְאוֹכֶלֶת מַאֲכָלָהּ וְהַשְׁפָּעָתָהּ, כִּי עַתָּה הֶחְזַר לָהּ הַשְׁפָּעָתָהּ בִּשְׁלֵמוּת מֵאַחַר שֶׁאֵין הָאָדָם נִזּוֹן וְלוֹקֵחַ עַתָּה מֵהַשְׁפָּעָתָהּ כְּלוּם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְבָרֵר הַשֶּׁפַע שֶׁל הַבְּהֵמָה לְהַבְּהֵמָה וְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם לְאָדָם וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין שֶׁפַע שֶׁל אָדָם כַּנַּ"ל. כִּי בְּשַׁבָּת נִפְרָס סֻכַּת שְׁלוֹם עָלֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין בְּלֵיל שַׁבָּת, הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַבֵּרוּר בְּכָל יְמֵי הַחֹל עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשַּׁבָּת בְּחִינַת הַ'סֻּכַּת שָׁלוֹם' עַל כָּל יְמֵי הַחֹל. וְעַל כֵּן בְּכָל יְמֵי הַחֹל מִתְפַּלְּלִין בְּבִרְכַת הַשְׁכִּיבֵנוּ, וּפְרוֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. כִּי בְּכָל יְמֵי הַחֹל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַסֻּכַּת שָׁלוֹם מִשַּׁבָּת שֶׁאָז נִפְרָס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַבֵּרוּר מִבְּהֵמָה לְאָדָם וְכַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַפְּרָנָסָה עַל יְדֵי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ 'וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ אַחַר וּפְרוֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ'. כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי הָעֵצָה טוֹבָה. כִּי אִם יִזְכֶּה לֵידַע הָעֵצָה בַּמַּשָּׂא וּמַתָּן מַה לִּקְנוֹת וְלִסְחֹר בְּוַדַּאי יַרְוִיחַ תָּמִיד הוֹן רַב, כִּי בְּוַדַּאי אֵין עֵת וּזְמַן שֶׁלֹּא יִהְיֶה סְחוֹרָה שֶׁיּוּכַל לְהִתְעַשֵּׁר בָּהּ הַרְבֵּה, רַק שֶׁנִּגְזַר שֶׁאֵין אָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה מִשְׁתַּכֵּר. וּכְשֶׁה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לִתֵּן פַּרְנָסָה אוֹ עֲשִׁירוּת לָאָדָם אֲזַי נוֹתֵן בְּלִבּוֹ עֵצָה טוֹבָה מַה לִּסְחֹר וְעַל יְדֵי זֶה מַרְוִיחַ בְּקַל, וְזֶה בָּרוּר לְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִקְדֻּקּוֹ (וְכִמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה שֶׁכָּתוּב לְעִנְיַן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלֹּא יִטְעֶה הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם לוֹמַר כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה, וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל, וְתַרְגּוּמוֹ, אֲרֵי הוּא יְהִיב לָךְ עִיטָא לְמִקְנֵי נְכָסִין, כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי הָעֵצָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל הַיְּגִיעוֹת וְהַטִּרְחוֹת יְתֵרוֹת וְהִדְאָגוֹת וְהַטִּרְדוֹת וְהָעַצְבוּת שֶׁיֵּשׁ לְכַמָּה בְּנֵי אָדָם בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה הֵם כֻּלָּם שְׁטוּת וְהֶבֶל וּכְסִילוּת גָּמוּר, כִּי אֵין מוֹעִיל לָהֶם

כְּלוּם, אַדְרַבָּא, מַזִּיק לָהֶם הַרְבֵּה. וְעִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה בָּא מֵחֲמַת רִבּוּי הַהְּאָגוֹת וְהַטִּרְדוֹת הַיְתֵרוֹת, כִּי לֹא יוֹעִיל לוֹ שׁוּם יְגִיעָה וְטִרְחָא וְחָכְמָה וְתַחְבּוּלָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יִזְכֶּה לֵידַע עֻצָּה שֶׁלֵּמָה בַּמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין רַק לְתִלּוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם בְּכָל יוֹם תָּמִיד וִיבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמִּי שֶׁהָעֵסֶק שֶׁלּוֹ שֶׁיִּתֵּן לוֹ עֵצָה טוֹבָה בְּלִבּוֹ שֶׁיֵּדַע מַה לִּסְחֹר וְאֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְאָז תִּבּוֹא לוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הָעֵצָה טוֹבָה נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת סֵכָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִם לַבִּינָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמַךְ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה אַחַר וּפְרוֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת סֵכָה, בְּחִינַת דַּעַת, זוֹכִין לְעֵצָה טוֹבָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בָּחֹג נִדּוֹנִין עַל הַמַּיִם, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמַּיִם שֶׁעַל יָדָם גְּדֵלִים כָּל הַדְּבָרִים וְעַל כֵּן בְּחַג הַסֻּכּוֹת נִדּוֹנִין עַל זֶה, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי מִצְוַת סֵכָה שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבְּרוּר עַל יְדֵי בְּחִינַת סֵכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּנַּ"ל. כִּי כֻּלָּא בַּמַּחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ, כִּי סֵכָה הִיא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִין לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְהָעֲנָנֵי כָּבוֹד הָיוּ הוֹרְגִין נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים שֶׁבַּמִּדְבָּר וּמְיַשְּׁרִין הַדֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י. כִּי כְּשֶׁיּוֹצְאִין לַשּׁוּק לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדוֹת חִיצוֹנִיּוֹת בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְל"ט מְלָאכוֹת הוּא כְּמוֹ הוֹלֵךְ בַּמִּדְבָּר שֶׁמָּלֵא נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וּצְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת סֵכָה שֶׁהִיא שְׁמִירָה גְּדוֹלָה וְעַל כֵּן מְבַקְּשִׁין 'וּפְרוֹס סֻכַּת שְׁלוֹם' בִּבְרָכַת הַשְׁכִּיבֵנוּ שֶׁהִיא בִּרְכַּת הַשְׁמִירָה, כְּמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין בְּחֹל 'שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד'. וְעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת פְּרִיסַת סֻכַּת שָׁלוֹם שֶׁנִּפְרָס בְּשַׁבָּת שֶׁמִּשָּׁם מַמְשִׁיכִין הַשְׁמִירָה עַל כָּל יְמֵי הַחֹל, כִּי מִבְּחִינַת סֵכָה נִמְשָׁכִין עַל הָאָדָם בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁהוֹלְכִין לְפָנָיו לְיַשֵּׁר הַדֶּרֶךְ וְלַהֲרֹג וּלְבַעֵר כָּל הַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים וְכוּ' שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַפְּסֹלֶת שֶׁסְּבִיב הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיּוֹצְאִין לַשּׁוּק לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן צְרִיכִין לְזָהֵר בְּיוֹתֵר לִזְכֹּר אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל עֵת וּלְכַוֵּן בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי וְלִבְרֹר מָנָה יָפֶה לְשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת. וּכְשֶׁיִּזְכֹּר אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַסֻּכַּת שָׁלוֹם הַנִּפְרָס בְּשַׁבָּת, וְעַל יְדֵי זֶה לֹא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר הַמָּמוֹן הַגַּשְׁמִי רַק יִזְכֹּר בְּכָל פַּעַם אַחֲרִיתוֹ וְסוֹפוֹ שֶׁאֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם לֹא כֶּסֶף וְזָהָב וְכוּ' אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבַד, וְיָשִׂים כָּל מְגַמָּתוֹ אֶל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וּמִצְוֹת בְּעֶסֶק וְיַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְיֵאָמֵן בַּה' שֶׁכָּל פַּרְנָסָתוֹ רַק מֵה' יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי הָעֵצָה טוֹבָה שֶׁיִּתֵּן לוֹ, וְאִם יִרְצֶה ה' יִתְבָּרֵךְ לִשְׁלֹחַ לוֹ עֵצָה טוֹבָה בְּלִבּוֹ יִשְׂתַּכֵּר בְּנָקֵל רֶוַח גָּדוֹל, וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, ה' יִתְבָּרֵךְ לֹא יִרְצֶה לְיַעֲצוֹ

בַּמֶּה יִשְׂתַּכֵּר, לֹא יוֹעִיל לוֹ כָּל הַיְגִיעוֹת וְהַדְּאָגוֹת, וּכְשֶׁיֵּעָשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בִּבְחִינָה זֹאת אָז נָאֱמַר, "יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ":

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת 'לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ' וְיִלְפִּינָן שׁוֹר שׁוֹר מִשַּׁבָּת וְכוּ'. כִּי בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק הַשּׁוֹר בְּמְלֶאכֶת דִּישָׁה וְכֵיוֹצֵא אָזַי הוּא מְבָרֵר הַחִטָּה מֵהַפְּסֹלֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרֵר הַשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי הַדִּין נוֹתֵן שֶׁלֹּא לְחָסְמוֹ אָז שֶׁלֹּא לְמָנְעוֹ אָז מֵהַשְׁפָּעָתוֹ וַאֲכִילָתוֹ מֵאַחַר שֶׁכָּל עִסְקָנוּ עִמּוֹ בַּמְלֶאכָה הוּא בִּשְׁבִיל בֵּרוּר זֶה, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר הַשֶּׁפַע כַּנַ"ל לְהַחֲזִיר לְהַבְּהֵמָה הַשְׁפָּעָתָהּ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַנִּיחוֹ לֶאֱכֹל כִּרְצוֹנוֹ מֵאַחַר שֶׁעַתָּה אָנוּ עוֹסְקִין לְהַחֲזִיר לוֹ הַשְׁפָּעָתוֹ וּמְזוֹנוֹ וְחִיּוּתוֹ וְכַנַ"ל, וְעַל כֵּן יַלְפִּינָן שׁוֹר שׁוֹר מִשַּׁבָּת שֶׁכָּתוּב בּוֹ, "לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְכוּ'". כִּי אִסּוּר חֲסִימַת שׁוֹר בְּדִישׁוֹ וּמִצְוַת שְׁבִיתַת בְּהֵמָה הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכַנַ"ל:

חלק יח

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַבֵּרוּר מִשֶּׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה לְשֶׁפַע שֶׁל אָדָם בִּימֵי הַחֹל הוּא עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין לִימֵי הַחֹל כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר גְּמַר וּשְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁהוּא עֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁאָז נִמְשָׁךְ תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל שֶׁאָז עִקַּר הַבֵּרוּר בִּבְחִינַת 'וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֶת אֲשֶׁר יָבִיאוּ', שֶׁאָז מְבָרְרִין וּמְתַקְּנִין הַשֶּׁפַע וְהָאֲכִילָה מֵחֹל לְשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמְּבָרְרִין אוֹתָהּ מִבְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי חֹל לְגַבֵּי שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת בְּהֵמָה הֶעְדֵּר הַדַּעַת, לְגַבֵּי אָדָם שֶׁהוּא הַדַּעַת, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן נִבְרָא בַּשִּׁשִּׁי. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּדֵי שֶׁיִּכְנֹס לַסְּעֻדָּה מִיָּד, וְאָז נִבְרְאוּ גַּם כָּל הַבְּהֵמוֹת. וְתֵכֶף בִּבְרִיאָתוֹ אָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, "הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב וְכוּ' לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה וּלְכָל חַיַּת הָאָרֶץ וְכוּ' אֶת כָּל יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה". שֶׁהִזְהִירוֹ תֵּכֶף עַל מַאֲכָלוֹ וְעַל מַאֲכַל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת שֶׁיִּהְיֶה מַאֲכָלוֹ לְבַד וּמַאֲכַל הַבְּהֵמוֹת לְבַד, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יֵעָרֵב שֶׁפַע וּמַאֲכַל אָדָם בְּשֶׁפַע וּמַאֲכַל בְּהֵמָה, אֲבָל הוּא לֹא קַיֵּם צִוּוּי ה' יִתְבָּרַךְ וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה נָפַל לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְבָרֵר עַל יְדֵי הַל"ט מְלָאכוֹת בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל וְכַנַ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר הַבֵּרוּר בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁאָז נִבְרָא הָאָדָם וּפֶגֶם אָז, וְעַל כֵּן אָז אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן, לְבָרֵר הַשֶּׁפַע מִבְּהֵמָה לְאָדָם עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ אָז בְּיוֹתֵר עַל הָאָדָם כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן כְּלַל הָעֲבוֹדָה שֶׁל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם נִקְרָא עַל שֵׁם עֶרֶב שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת. כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה הוּא לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מֵהֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעִקְּרוּ הוּא בִּבְחִינַת עֶרֶב שַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם הַשִּׁשִּׁי וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן הוֹסִיף ה' בְּהַשִּׁשִּׁי לוֹמַר שֶׁכָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עַד שִׁשִּׁי בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל חֲמִשָּׁה

חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן נִתְוַסֵּף הַה' שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַתּוֹרָה בַּשִּׁשִּׁי דַּיְקָא, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְעַל כֵּן שְׁעוּר הָאוֹנָאָה שְׁתוּת שֶׁהוּא חֵלֶק שִׁשִּׁית, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִבְּהֵמָה לְאָדָם הוּא בִּבְחִינַת שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הוּא הַשִּׁשִּׁי, דְּהַיְנוּ יוֹם הַשִּׁשִּׁי כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שְׁתוּת קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פָּגַם בְּהַדַּעַת יוֹתֵר מִשְּׁתוּת שֶׁהוּא חֵלֶק שִׁשִּׁית בְּחִינַת יוֹם הַשִּׁשִּׁי עֲדַיִן יֵשׁ תַּקָּנָה בַּחֲזָרָה וְהַמֹּקַח קַיָּם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁיָּכוֹל לְהָשִׁיב וּלְהַחֲזִיר הַדָּבָר לְמְקוֹמוֹ, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בִּבְחִינַת יוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁאָז מְרִימִין וּמַחֲזִירִין שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לְתוֹךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, כִּי יוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁנִּבְרָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן הוּא בִּבְחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן נִבְרָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַתְּשׁוּבָה, כִּי יוֹם הַשִּׁשִּׁי הוּא עִקַּר הַבֵּרוּר מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁשָּׁבִין וּמְתַקְּנִין חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁהָאוֹנָאָה רַק שְׁתוּת, קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה, כִּי שָׁם יֵשׁ תַּקָּנָה בַּחֲזָרָה, כִּי שָׁם עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. אֲבָל יוֹתֵר מִשְּׁתוּת בָּטֵל מֹקַח כִּי כְּשֶׁנִּתְרַחֵק יוֹתֵר מִשְּׁתוּת וְיָצָא מִבְּחִינַת יוֹם הַשִּׁשִּׁי לְגַמְרֵי אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר וְאָז הַמֹּקַח בָּטֵל לְגַמְרֵי, אֲבָל פָּחוֹת מִשְּׁתוּת מְחִילָה, כִּי פָּחוֹת מִשְּׁתוּת מַתְחִיל לִכְנֹס בְּחֵלֶק שְׁבִיעִית. וְשָׁם נִתָּן לִמְחֹל עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁהוּא בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ נִמְחָלִין הָעֲוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, "מֵחַלְלוֹ"-מָחוּל לוֹ:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָסוּר לָאָדָם לֶאֱכֹל קֹדֶם שֶׁיַּאֲכִיל לִבְהֶמְתּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ והדר וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ", כִּי בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהַאֲכִיל לִבְהֶמְתּוֹ תְּחִלָּה קֹדֶם שֶׁיֹּאכַל, כְּדֵי שֶׁיַּחֲזִיר וְיִתֵּן הַמְּזוֹנוֹת וְהַשֹּׁבַע שֶׁל הַבְּהֵמָה לְהַבְּהֵמָה, לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לוֹ אֶחְיָזָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּהַשֹּׁבַע שֶׁל הַבְּהֵמוֹת, כִּי הוּא מַחֲזִיר לָהּ הַשְּׁפָעָתָהּ וְנוֹתֵן לָהּ מְזוֹנוֹתֶיהָ תְּחִלָּה קֹדֶם שֶׁיֹּאכַל בְּעַצְמוֹ, וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לֶאֱכֹל הוּא בְּעַצְמוֹ, כִּי עַתָּה הוּא נִזּוֹן מִשֹּׁבַע שֶׁל אָדָם מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הֶחֱזִיר הַשֹּׁבַע שֶׁל הַבְּהֵמָה לְהַבְּהֵמָה עַל יְדֵי שֶׁקִּיֵּם מִצְוַת הַתּוֹרָה וְנָתַן לְהַבְּהֵמָה אֲכִילָתָהּ תְּחִלָּה וְכַנַּ"ל:

הֲלָכָה ה-בְּהִלְכוֹת שְׁלוּחִין הֲלָכָה ה' אוֹת יד:

הלכות אונאה

פרק א

חלק א

הָאוֹנָאָה שְׁתוּת:

עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר סִימָן ר"פ עַל פָּסוּק כִּי תַצָא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה, שֶׁעוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ לְדַבֵּק פְּנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתּוֹ בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבֶּלֶת הָאֱמוּנָה כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת חָכְמָה בִּינָה דַּעַת דַּעֲשִׂיָה עוֹלָה אֶל הַיְצִירָה שֶׁהוּא ו' שֶׁהוּא הַתּוֹרָה:

(עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב):

וְהִנֵּה יְצִירָה הוּא בְּחִינַת מט"ט שֶׁהוּא ו' שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁמְּבָרֵר הַדִּין כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר, אָסוּר וּמֻתָּר. וְעַל כֵּן מִשָּׁם מְקַבֶּלֶת הָאֱמוּנָה כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת, כִּי בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הוּא בְּחִינַת לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע כַּיָּדוּעַ וְזֶה נַעֲשֶׂה דַּיְקָא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַדִּין הַכָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁזֶּהוּ בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת וְכַמּוּבָא מִזֶּה בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר סִימָן ח'. וְהִנֵּה כְּשֶׁמְּאַנֶּה וּמַטְעֶה אֶת חֲבֵרוֹ הוּא פּוֹגֵם בֶּאֱמוּנָה וְאֵין הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כִּי רְמָה וְהִטְעָה אֶת חֲבֵרוֹ, וְעַל כֵּן הַשּׁעוּר שְׁתוּת בְּחִינַת ו' שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֶּלֶת הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן שְׁתוּת מַחֲזִיר אוֹנָאָה, פָּחוֹת מִשְׁתוּת אֵינוֹ נֶחֱשָׁב כְּלָל, יוֹתֵר מִשְׁתוּת בִּטּוּל מִקָּח, כִּי פְּגַם הָאוֹנָאָה הוּא שֶׁמְּעָרֵב טוֹב וְרַע, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּפְגָּם הָאֱמוּנָה וְאֵין מְבָרֶרֶת הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַו' שֶׁהוּא הַתּוֹרָה בְּחִינַת מט"ט כַּנַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן כָּל שֶׁהוּא שְׁתוּת חוֹזֵר, כִּי בְּחִינַת מט"ט בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַ"ל נֶחֱלָק לְו' בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ' כַּנַ"ל, נִמְצָא כְּשֶׁהַפְּגָם אֵין מַגִּיעַ רַק בִּבְחִינַת חֵלֶק שְׁתוּת וְלֹא הִגִּיעַ עָדַיִן לִבְחִינַת הַיּוֹתֵר מִשְׁתוּת דְּהַיְנוּ לַהֲפֹךְ מִכָּשֵׁר לְפָסוּל וְעַל כֵּן יְשַׁנּוּ בַּחֲזָרָה. אֲבָל כְּשֶׁהַפְּגָם הוּא בִּבְחִינַת יוֹתֵר מִשְׁתוּת אָזַי הוּא בְּחִינַת מֵעָרֵב טוֹב בְּרַע, כִּי מְהַפֵּךְ מִכָּשֵׁר לְפָסוּל וְכוּ', כִּי בִּבְחִינַת מט"ט בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַ"ל אֵין שָׁם רַק ו' בְּחִינַת, שֶׁהֵם שִׁשָּׁה חֲלָקִים לְבַד שֶׁהֵם כָּשֵׁר וּפָסוּל טָמֵא וְטָהוֹר, אָסוּר וּמֻתָּר וְאֵין שַׁיָּךְ שָׁם חֲלָקִים יוֹתֵר, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁיּוֹצֵא מִכָּשֵׁר אָזַי הוּא פָּסוּל וְכוּ'. נִמְצָא כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַפְּגָם מַגִּיעַ רַק בְּחֵלֶק מִשִּׁשָּׁה שֶׁהוּא שְׁתוּת וַעֲדַיִן לֹא נָגַע יוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפְּגַם בִּבְחִינָה אַחַת מֵהַשִּׁשָּׁה, בְּחִינַת לְמָשָׁל בִּבְחִינַת כָּשֵׁר וְלֹא נָגַע יוֹתֵר שֶׁהוּא בִּגְבוּל פָּסוּל, נִמְצָא, שֶׁעֲדַיִן לֹא עֵרֵב כָּשֵׁר בְּפָסוּל רַק שֶׁהוּא סָמוּךְ לָשֶׁם וְעַל כֵּן חוֹזֵר, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהִגִּיעַ הַפְּגָם יוֹתֵר לְהָלְאָה, דְּהַיְנוּ יוֹתֵר מִשְׁתוּת נִמְצָא שֶׁעֵרֵב

כְּשֵׁר בְּפָסוּל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹגֵעַ יוֹתֵר מִשְּׁתוּת נוֹגֵעַ בְּפָסוּל וְהוּא בְּחִינַת מְעָרֵב כָּשֵׁר בְּפָסוּל וְעַל כֵּן הַמִּקָּח בָּטֵל לְגַמְרֵי, כִּי הַמִּקָּח לֹא הָיָה רַק לְבָרֵר וְכֵיוָן, שֶׁאַדְּרַבָּא, עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַמִּקָּח עֵרֶב יוֹתֵר עַל כֵּן בָּטֵל לְגַמְרֵי. אֲבָל בִּפְחוֹת מִשְּׁתוּת אֵין נֶחֱשָׁב כְּלָל, כִּי פְּחוֹת מֵחֵלֶק שִׁשָּׁה אֵינוֹ נֶחֱשָׁב שָׁם כְּלָל, כִּי אֵין שָׁם רַק וָא"ו בְּחִינַת כַּנַ"ל:

פרק ב

חלק א

הָאוֹנָאָה שְׁתוּת וְכוּ':

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְכוּ' סִימָן לד כְּתִיב, "חֶרְפָּה שָׂבְרָה לִבִּי וְכוּ'". כִּי עִקַּר הַמֶּמְשָׁלָה אֵצֶל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַנְּקֻדָּה הַכְּלָלִיּוּת מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר לֵב יִשְׂרָאֵל וּלְהַכְנִיעַ הַחֲרָפוֹת וְהַשְׁבֵּירוֹת הַשּׁוֹרִין עַל הַלֵּב בִּבְחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט וְכוּ'. וְכֵן אֵצֶל כָּל אֶחָד:

מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּחִינַת נְקֻדָּה בְּחִינַת צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים". וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְהַכְּלָל, שֶׁאֵצֶל כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שׁוֹרֶה שָׁם אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אוֹר הַחֶסֶד נִשְׁאָר בִּיסוֹד דַּאֲצִילוּת. וְעַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַלֵּב לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת, עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַחֲרָפָה וְהַשְׁבֵּירָה הַשּׁוֹרָה עַל הַלֵּב שֶׁהֵם הַתַּאֲווֹת וְאַהֲבוֹת רָעוֹת, כִּי עַל יְדֵי אוֹר הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה נִתְבַּטֵּל הַשְׁבִּירָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן, כִּי עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעִקְּרוֹ לְהַגְבִּיהַּ הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, הַיְנוּ לְבַטֵּל הַחֲרָפָה וְהַשְׁבִּירָה הַשּׁוֹרָה עַל הַדָּבָר שֶׁהוּא אַחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר, לְבָרְרוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מֵהֶם לְקִשְׁרוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְזֶה עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כַּמְבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל כֵּן עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה כַּנַ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַנְּקֻדָּה מַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה הַשְׁבִּירוֹת וְהַחֲרָפוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַחִיזַת הַקְּלִפּוֹת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט, הַיְנוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה כַּנַ"ל הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה כַּנַ"ל, עַל יָדוֹ דַּיְקָא נַעֲשִׂין כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּחִינַת הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ כִּי עַל יָדוֹ דַּיְקָא נַעֲשִׂין כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר אוֹנָאָה וּמִקָּח טָעוּת, כִּי עִקַּר אוֹר הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק הַנַ"ל, וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּגְמֹר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִם בְּדֵעָה מְיֻשֶּׁבֶת וּבְרָצוֹן טוֹב, כִּי עַל יְדֵי הַדֵּעָת מֵאִיר הַנְּקֻדָּה וְשָׁם שׁוֹרֶה הָאַהֲבָה

דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן טוֹב שֶׁמִּתְרַצִּים זֶה לָזֶה הַקוֹנֶה וְהַמּוֹכֵר. וְעַל יְדֵי זֶה הֵם יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבֵּינֵיהֶם בִּבְחִינַת עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה, אֲבָל כְּשֶׁאֶחָד מַטָּעֶה אֶת דַּעַת חֲבֵרוֹ. נִמְצָא, שֶׁנַּעֲשָׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּלֹא דַּעַת שָׁלֵם וְעַל כֵּן אֵין נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה, כִּי עִקַּר הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמַּטְעֶה אֶת חֲבֵרוֹ וְאֵין דַּעְתּוֹ שָׁלֵמָה אֵין הַנְּקֻדָּה מְאִירָה וְעַל כֵּן הַמִּקָּח בָּטֵל, כִּי בְּלֹא הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה אֵין מִתְקַיֵּם הַמִּקָּח, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַמִּקָּח הוּא עַל יְדֵי הַנְּקֻדָּה דַּיְקָא הַנִּמְשֶׁכֶת מֵהַדַּעַת שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין הַחֲרָפוֹת וְהַשְּׁבִירוֹת, וּמַעֲלִין הַדָּבָר לְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שְׁעוּר אוֹנָאָה שְׁתוּת, כִּי מְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהַנְּקֻדָּה בְּחִינַת צַדִּיק הִיא בְּחִינַת יוּד, בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהַלֵּב הוּא בְּחִינַת ו' בְּחִינַת וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת עַיִן שָׁם עִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת. וְהַצַּדִּיק עִם הָעוֹלָם הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת יוּד ו', כִּי הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּחִינַת ו' וְהַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת יוּ"ד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

נִמְצָא, שֶׁכְּלַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם מִשְּׁבִירַת לֵב כַּנַּ"ל הֵם בְּחִינַת ו' כַּנַּ"ל שֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִין אוֹתָם עַל יְדֵי הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת יוּד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעִקְּרוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר אֶת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת ו' בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, גַּם כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת וָיו עַמּוּדִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּמְכֵי אוֹרָיְתָא, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת ו' וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל בְּחִינַת צַדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוּד וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, בְּחִינַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַצַּדִּיק, בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת יוּד, בְּחִינַת נְקֻדָּה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר כַּנַּ"ל, וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת ו' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן וַעֲלִיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי הַתּוֹרָה בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יִשָּׂשכָר וּזְבוּלוּן. יִשָּׂשכָר הוּא הַתּוֹרָה בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל, וּזְבוּלוּן הוּא תַּמְכֵי אוֹרָיְתָא וְעוֹסֵק בִּפְרַקְמַטְיָא בְּחִינַת ו' כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁל יִשָּׂשכָר בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה זְבוּלוּן עוֹסֵק בִּפְרַקְמַטְיָא, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּחִינַת ו' בְּחִינַת לֵב הוּא עַל יְדֵי הַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שְׁעוּר אוֹנָאָה שְׁתוּת, כִּי עַל יְדֵי אוֹנָאָה

שְׁתוּת נִפְגָּם בְּחִינַת הָוָא"ו וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַשֵּׁר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת ו' אֶל הַנְּקֻדָּה, כִּי אֵין הַנְּקֻדָּה מְאִירָה מֵחֲמַת שֶׁהִטְעָה אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַנְּקֻדָּה בְּעַצְמָהּ הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת יוּד וָא"ו בְּחִינַת מְלֹאפוּם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁמַּטְעֶה אֶת חֲבֵרוֹ בְּאוֹנָאָה שְׁתוּת אֵין הַנְּקֻדָּה מְאִירָה לְהַוָּא"ו. וְעַל כֵּן שִׁעוּר אוֹנָאָה שְׁתוּת:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת פְּחוֹת מִשְּׁתוּת מְחִילָה, יוֹתֵר מִשְּׁתוּת בְּטוּל מְקַח, שְׁתוּת קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה, כִּי הַנְּקֻדָּה הִיא בְּחִינַת מְלֹאפוּם, בְּחִינַת יוּד וָא"ו וּלְגַבֵּי הָעוֹלָם הִיא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה לְבַד, כִּי הָעוֹלָם כְּנֶגֶד הַנְּקֻדָּה, דְּהַיְנוּ כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק וְהַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת וָא"ו וְהַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיק הֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם הַנְּקֻדָּה בְּעַצְמָהּ, דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיק וְהַתּוֹרָה הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת יוּ"ד ו' בְּחִינַת מְלֹאפוּם, כַּמְבֹאָר וּמוּבָן הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי הַנְּקֻדָּה מְאִירָה בְּהַו' שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מְאִירָה הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, וְהָאָרֹת כָּל יוֹם וְיוֹם מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ, כִּי בְּוַדַּאי אֵין כָּל הַיָּמִים שָׁוִין, כִּי גְּבוּלוֹת חָלַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ וְכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ גְּבוּל בִּפְנֵי עַצְמוֹ כְּפִי הַהֶאָרָה שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוּ"ד ו' שֶׁמְּאִירָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְפִי בְּחִינָתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן כָּל הַקִּלְקוּלִים וְהַפְּגָמִים בְּאוֹתוֹ יוֹם דַּיְקָא שֶׁפָּגַם בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם קֹדֶם שֶׁיִּכְנֹס הַיּוֹם הַשֵּׁנִי, כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת בְּכָל לַיְלָה דַּיְקָא עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, כִּי כָּל יוֹם פְּעָלָתוֹ מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ וְיֵשׁ לוֹ גְּבוּל בִּפְנֵי עַצְמוֹ כַּנַּ"ל וְעִקַּר תִּקּוּן כָּל הַפְּגָמִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל, כִּי כָּל הַחֲטָאִים בָּאִים מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים מֵאַהֲבוֹת נְפִילוֹת. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּנָם עַל יְדֵי הָאָרַת הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת צַדִּיק שֶׁעַל יָדוֹ מְתַקְּנִין וּמַעֲלִין בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וִדּוּי דְּבָרִים שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְוַדּוֹת בַּפֶּה עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, כִּי הָאָרַת הַנְּקֻדָּה הוּא בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִים לְהִתְוַדּוֹת בַּפֶּה בִּבְחִינַת קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה', כִּי עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וּמַעֲלֶה וּמְתַקֵּן אֶת הַחֵטְא שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת לֵב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא, כִּי הָאָרַת כָּל יוֹם מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַפֶּגָם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּעֵת שֶׁמְּאִירָה עֲדַיִן הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא. וְזֶה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בִּתְחִלָּתוֹ שֶׁכָּתַב שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְתַקֵּן הַחֻרְפָּה הַשּׁוֹרָה עַל הַלֵּב עַל יְדֵי הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת עַיֵּן שָׁם. בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל, כִּי בַּיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בִּשְׁלֵמוּת מַה שֶּׁפָּגַם מֵאֶתְמוֹל מֵחֲמַת שֶׁהָאָרַת הַנְּקֻדָּה בְּיוֹם הַמֻּחֱרֶת מְשֻׁנָּה מֵאֶתְמוֹל כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁבְּיוֹם הַמֻּחֱרֶת כְּשֶׁרוֹצִין לְתַקֵּן פְּגַם הַיּוֹם הַקָּדוֹם, צְרִיכִין בִּנְיַן עוֹלָם

מֵחָדָשׁ, לְחַדֵּשׁ לְגַמְרֵי הַיּוֹם שֶׁעָבַר לְהַמְשִׁיךְ עַכְשָׁו הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁל אֶתְמוֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן קָשֶׁה בְּיוֹתֵר, אֲבָל בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן מְאִירָה הַנְּקֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם יוּכַל לְתַקֵּן בְּקַל וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שִׁעוּר אוֹנָאָה הַנַּ"ל, כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת ו' בְּחִינַת שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כְּמִבְּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאוֹנָאָה הוּא פְּחוֹת מִשְּׁתוּת הֲוֵי מְחִילָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא פְּחוֹת מִשְּׁתוּת נִשְׁאָר עֲדַיִן הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה וְעַל כֵּן הֲוֵי מְחִילָה, כִּי עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה כַּנַּ"ל, כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּלוּל מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְעַל כֵּן שִׁעוּר אוֹנָאָה שְׁתוּת, כִּי כְּשֶׁנִּפְגָּם חֵלֶק שְׁתוּת מַגִּיעַ הַפְּגָם בִּבְחִינַת יוֹם אֶחָד מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּכְשֶׁנִּפְגָּם בְּחִינַת חֵלֶק יוֹם אֶחָד מִו' יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם בְּחִינַת הָוָא"ו הַנַּ"ל, כִּי כָּל יוֹם כָּלוּל מִכָּל הַשִּׁשָּׁה יָמִים כַּיָּדוּעַ. אַךְ עִקַּר הַפְּגָם כְּשֶׁהָאוֹנָאָה יוֹתֵר מִשְּׁתוּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁנִּסְתַּלֵּק הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה מִבְּחִינַת יוֹם אֶחָד לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּחִינַת הֶאָרַת אוֹתוֹ הַחֵלֶק וְהַיּוֹם לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּכְנָס הַפְּגָם לְהַלָּן יוֹתֵר בִּבְחִינַת הֶאָרַת וְהַחֵלֶק הַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו, וְאָז בְּוַדַּאי הֲוֵי בְּטוּל מִקָּח מֵאַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה מֵחֵלֶק אֶחָד מִשִּׁשָּׁה לְגַמְרֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵלֶק הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יו"ד ו' מִיּוֹם אֶחָד לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּכְנָס לְהַלָּן יוֹתֵר, יוֹתֵר מִשְּׁתוּת, עַל כֵּן הֲוֵי בְּטוּל מִקָּח, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַמִּקָּח עַל יְדֵי הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל, אֲבָל פָּחוֹת מִשְּׁתוּת הֲוֵי מְחִילָה מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁאַר עֲדַיִן בְּחִינַת חֵלֶק הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת הַיּוֹם וְהַחֵלֶק אֶחָד מִשִּׁשָּׁה וְאֵצֶל הַנְּקֻדָּה שׁוֹרָה אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן הֲוֵי מְחִילָה, כִּי עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה כַּנַּ"ל. אֲבָל שְׁתוּת קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה, כִּי זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּפְגַּם יוֹם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה לְגַמְרֵי רַק שֶׁלֹּא נִכְנַס עֲדַיִן הַפְּגָם לְהַלָּן יוֹתֵר וְלֹא נִכְנַס עֲדַיִן בִּבְּוּל הַחֵלֶק וְהַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו. וְאָז מְהַנֵּי חֲזָרָה עֲדַיִן לְהַחֲזִיר הָאוֹנָאָה וַאֲזַי יְכוֹלִין עֲדַיִן לְהִתְקַשֵּׁר אֶל אוֹר הַנְּקֻדָּה וּלְקַיֵּם הַמִּקָּח, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִכְנַס בִּבְחִינַת גְּבוּל יוֹם הַשֵּׁנִי. בְּקַל יְכוֹלִין לְתַקֵּן עֲדַיִן עַל יְדֵי חֲזָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנִּכְנַס לְהַלָּן יוֹתֵר בִּבְחִינַת גְּבוּל יוֹם הַשֵּׁנִי אֵין מוֹעִיל חֲזָרָה וַהֲוֵי בְּטוּל מִקָּח לְגַמְרֵי שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹתֵר מִשְּׁתוּת בְּטוּל מִקָּח, כִּי אָז צְרִיכִין בְּחִינַת בְּנָיִן עוֹלָם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁלְּעִנְיַן תְּשׁוּבָה עַל חֲטָאָיו בְּוַדַּאי מוֹעִיל תְּשׁוּבָה לְעוֹלָם אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ בְּנָיִן חָדָשׁ לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְעִנְיַן בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן הֲוֵי בְּטוּל מִקָּח, כִּי כְּבָר נִסְתַּלֵּק הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה לְגַמְרֵי מִבְּחִינַת חֵלֶק מִשִּׁשָּׁה וְאָז נִתְבַּטֵּל הַמִּקָּח שֶׁעִקַּר קִיּוּמוֹ עַל יְדֵי הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקַיֵּם כִּי אִם בְּרִצּוּי חָדָשׁ שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְרַצֶּה שֶׁכְּנֶגְדּוֹ אֲבָל הַמִּקָּח הָרִאשׁוֹן נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי מֵאַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הָעִקָּר תְּלוּי בְּהֶאָרַת הַנְּקֻדָּה בְּחֵלֶק אֶחָד מִשִּׁשָּׁה

שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת יוֹם אֶחָד מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וּכְשֶׁנִּפְגָּם לְגַמְרֵי וְנִסְתַּלֵּק בְּחִינַת הֶאָרָה זוֹ עַד שֶׁנִּכְנָס בִּגְבוּל הַחֵלֶק שֶׁלְּאַחֲרָיו הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה לְגַמְרֵי, כִּי הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת יוּד ו' וּכְלוּלָה מִשִּׁשָּׁה בְּחִינַת כְּנֶגֶד שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁמְּאִירָה בָּהֶם וּכְשֶׁנִּפְגָּם בְּחִינַת אֶחָד מִשִּׁשָּׁה כְּאִלּוּ נִפְגַּם לְגַמְרֵי, כִּי כָּל יוֹם כָּלוּל מִכֻּלָּם כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן הֵם מִתְגַּבְּרִים תָּמִיד לְבַטֵּל הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁעָמְדוּ עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתָךְ וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נַעֲשָׂה הַנֵּס בַּשֶּׁמֶן שֶׁהוּא נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה בְּחִינַת נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְזֶה בְּחִינַת הֶאָרַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וְכוּ'". וְעַל יְדֵי הֶאָרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה אוֹר, בְּחִינַת צַדִּיק כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין וּמְתַקְּנִים בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נַעֲשָׂה הַנֵּס עַל יְדֵי כֹּהֲנִים, כִּי כֹּהֲנִים בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְנוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְרַמֵּז בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כְּמוּבָא שֶׁפָּרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ מְרַמֵּז עַל חֲנֻכָּה, כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁהוּא הַנְּקֻדָּה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְזֶה שֶׁנִּקְרָא 'בֵּית הַמִּקְדָּשׁ' עַל שֵׁם הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מְאִירָה הַנְּקֻדָּה. וְזֶה בְּחִינַת נֵר אֶמְצָעִי שֶׁבַּמְנוֹרָה שֶׁאֵלָיו מְאִירִין כָּל הַנֵּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֶל מוּל פְּנֵי הַמְנוֹרָה יָאִירוּ וְכוּ'". כִּי שְׁאָר הַשִּׁשָּׁה נֵרוֹת הֵם בְּחִינַת וָא"ו שֶׁפּוֹנִין אֶל פְּנֵי הַמְנוֹרָה, שֶׁהוּא נֵר אֶמְצָעִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה, בְּחִינַת יוּד הַמְאִירָה בָּהֶו', בְּכָל הַשִּׁשָּׁה נֵרוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת הַבָּאִים מִשְּׁבִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרָה אֵצֶל הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, זֶה בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בַּפֶּה דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיָּאִיר הַנְּקֻדָּה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַלֵּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת, בְּחִינַת הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן בַּחֲנֻכָּה, כִּי צְדָקָה הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה לְעוֹרֵר בְּחִינַת אַהֲבַת חֶסֶד הַשּׁוֹרֶה אֵצֶל הַנְּקֵדָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם:

פרק ג

חלק א

אֵין אוֹנְאָה לְקַרְקָעוֹת:

עַל פִּי הַתּוֹרָה וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' וַאֲצַוֵּנוּ בְּלִקּוּטֵי א סִימָן ו', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַיּוֹצֵא מִשָּׁם לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁהִתְשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה עֲדַיִן אֵין לוֹ הֲוָיָה כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא נִתְהַוָּה בָּעוֹלָם, כִּי טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא מִשֶּׁנִּבְרָא. וּכְשֶׁבָּא לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אָז הוּא בִּבְחִינַת אֶהְיֶה, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם, הַיְנוּ אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי וְכוּ'. וְצָרִיךְ לֶאֱחֹז תָּמִיד בְּמִדַּת הַתְּשׁוּבָה, כִּי מִי יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ אָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה, כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה עָשָׂה לְפִי הַשָּׂגָתוֹ וְאַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּוַדַּאי הוּא מַכִּיר וּמַשִּׂיג יוֹתֵר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא לְפִי הַשָּׂגָתוֹ שֶׁמַּשִּׂיג עַכְשָׁו בְּוַדַּאי הַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה הוּא בִּבְחִינַת גַּשְׁמִיּוּת. נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה שֶׁעַל שֶׁהִתְגַּשֵּׁם אֶת רוֹמְמוּת אֱלֹקוּתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ שַׁבָּת, הַיְנוּ כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה וְכוּ' וְכוּ'. וּכְשֶׁרוֹצֶה אָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת הַיְנוּ בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זַכָּאָה מָאן דְּעָיֵל וְנָפִיק. וְזֶה בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה, זֶה בְּחִינַת עָיֵל בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא. וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, בְּחִינַת וְנָפִיק, בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב וְכוּ'. וְזֶה סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּל וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא וְנַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין חַמָּה לְלָבָנָה, בֵּין מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת אֶהְיֶה, בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה עֲדַיִן לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם הֲוָיָה בָּעוֹלָם כְּלָל כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמַּתְחִיל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אָז הוּא בִּבְחִינַת אֶהְיֶה, כִּי מַתְחִיל לְהַכִּין אֶת עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם בְּחִינַת אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי כַּנַּ"ל. אֲבָל אֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה:

וְזוֹכֶה לִבְחִינַת אֶהְיֶה, כִּי כְּבָר הֵכִין עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר

עָשָׂה תְּשׁוּבָה צָרִיךְ אַחַר כָּךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי, לְהַתְחִיל לְהָכִין עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם הֲוָיָה בָּעוֹלָם וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶהְיֶה שֵׁנִי, בְּחִינַת אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה. כִּי כָּל הַתְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה נֶחְשָׁב כְּלֹא כְּנֶגֶד הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁעוֹשֶׂה עַל תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה עַד שֶׁבְּכָל פַּעַם מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הָיָה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם, וּמַתְחִיל בְּכָל פַּעַם לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶהְיֶה שֵׁנִי כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת גְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה וּגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה, כִּי גְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה מִמִּצְרַיִם הָיָה אַחֲרֶיהָ גְּלוּת, וּגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁיִּהְיֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ לֹא יִהְיֶה אַחֲרֶיהָ הֶפְסֵק, כִּי עַל שְׁנֵי אֵלּוּ הַגְּאֻלּוֹת נֶאֱמַר אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אֶהְיֶה עִמָּכֶם בְּצָרָה זוֹ אֲשֶׁר אֶהְיֶה עִמָּהֶם בְּשִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת וְכוּ'. אָמַר מֹשֶׁה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, דַּיָּהּ לְצָרָה בִּשְׁעָתָהּ וְכוּ'. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר כָּל הַגְּאֻלּוֹת וְכָל הַיְשׁוּעוֹת הֵם רַק יְשׁוּעַת וּגְאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ מִגָּלוּת הַתַּאֲוֹת רָעוֹת הַבָּאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהֵם עִקַּר צָרוֹת וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל, וְהֵם בְּחִינַת קְלִפַּת מִצְרַיִם וּקְלִפַּת שְׁאָר מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּכָל דּוֹר עַל נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְרוֹצִין לֶאֱחֹז אוֹתוֹ בְּגָלוּת כָּבֵד וָמַר וְאֵין רוֹצִין לְהַנִּיחוֹ לָצֵאת מִן גָּלוּת הַתַּאֲוֹת וּלְהִתְקָרֵב לְאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְזֶה עִקַּר צָרוֹת וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר כָּל הַגְּאֻלּוֹת בְּרוּחָנִיּוּת וּבַגַּשְׁמִיּוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט הֵם עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא בְּחִינַת מַ"ה שֶׁ"הָיָה ה"וא שֶׁ"יִּהְיֶה שֶׁהוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת, מֹשֶׁה. כִּי הוּא הָיָה הַגּוֹאֵל הָרִאשׁוֹן וְהוּא יִהְיֶה הַגּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ וְהוּא גַּם כֵּן גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִכָּל צָרוֹתֵיהֶם וּמוֹשִׁיעַ לָהֶם בְּכָל עֵת לְהוֹצִיא אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִגָּלוּת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַתַּאֲוֹת שֶׁהוּא עִקַּר גָּלוּת וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל הֶבֶל וְכָל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין וְכָל הַגָּלֻיּוֹת נֶחְשָׁבִין כְּלֹא נֶגֶד גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא בַּגּוֹלָה בֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַתַּאֲוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בְּדֶרֶךְ הַיִּשְׂרְאֵלִי בֶּאֱמֶת בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, עוֹבְרִין עָלָיו כָּל הַגָּלֻיּוֹת וְכָל הַמִּלְחָמוֹת וְהַסְּפוּרִים הַמְבֹאָרִים בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וּבַנְּבִיאִים וּבַכְּתוּבִים, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּלוּל מִכָּל הַתּוֹרָה וְצָרִיךְ שֶׁיִּעְבְּרוּ עָלָיו כָּל הַמִּלְחָמוֹת וְכָל הַגָּלֻיּוֹת בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם וּגְאֻלָּתָהּ וּשְׁאָר כָּל הַגָּלֻיּוֹת וּגְאֻלָּתָן וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וּמִלְחֶמֶת ל"א מְלָכִים וּשְׁאָר כָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁהָיוּ עַל יִשְׂרָאֵל הַמְבֹאָרִין בְּכָל הַתַּנַ"ךְ, הַכֹּל צָרִיךְ לַעֲבֹר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַד שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת גְּאֻלָּה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ הֶפְסֵק, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקִבּוּץ עֲצָמוֹ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ בְּקִבּוּעוּת גָּדוֹל כְּיָתֵד חָזָק בַּל יִמּוֹט לְעוֹלָם וְזוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי, וְגוֹאֵל נַפְשׁוֹ מִכָּל הַתַּאֲוֹת וּמִכָּל הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ הֶפְסֵק שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְּאֻלָּה בִּפְרָטִיּוּת

אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל בְּחִינַת קָרְבָּה אֶל נַפְשִׁי גְּאָלָהּ. וּכְשֶׁיִּזְכּוּ מָתָא חָדָא אוֹ בֵּי כְּנִישְׁתָּא חָדָא לְתִשּׁוּבָה כָּזוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה אָז נִזְכֶּה שֶׁיָּבוֹא לָנוּ הַגּוֹאֵל צֶדֶק וְיִגְאָלֵנוּ מְהֵרָה, כִּי כֻּלָּא בִּתְיוּבְתָא תַּלְיָא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ:

וְהַכְּלָל, שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֲלָפִים וּרְבָבוֹת עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּלִי שִׁעוּר, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה גִּבּוֹר חָזָק לְחַזֵּק לְבָבוֹ בְּכָל פַּעַם לְבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ מִשּׁוּם יְרִידָה שֶׁבָּעוֹלָם. וְכָל אֵלּוּ הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַמִּלְחָמוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עַל כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל מִימוֹת עוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְהַכְּלָל וְהָעִקָּר הוּא הַהִתְחַזְּקוּת לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין שׁוּם יְרִידָה בָּעוֹלָם, כִּי בְּכָל מָקוֹם יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בַּהֲלָכָה וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוּב, בְּחִינַת עָיֵל וְנָפִיק, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפֵל לַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד וְלִבְלִי לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ לְעוֹלָם, כִּי גַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. וְזֶה עִקַּר הַכְּלָל וְהַיְסוֹד בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בּוֹ, לְבְלִי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְעוֹלָם אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ מִימוֹת עוֹלָם שֶׁזָּכוּ לְמַה שֶׁזָּכוּ אַשְׁרֵי לָהֶם אַשְׁרֵי חֶלְקָם, כֻּלָּם לֹא בָּאוּ לִשְׁלֵמוּתָם כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הָיוּ מְיָאֲשִׁין עַצְמָן לְעוֹלָם, כִּי בֶּאֱמֶת רַבִּים נִכְנְסוּ בָּעֲבוֹדַת ה', כִּי רֹב יִשְׂרָאֵל מִתְנַעֲנְעִין לַה' יִתְבָּרַךְ וּמַתְחִילִין בַּעֲבוֹדָתוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְאַף עַל פִּי כֵן זְעִירִין אִנּוּן שֶׁזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי. אַךְ עִקַּר הַחִלּוּק הוּא רַק מֵחֲמַת עִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁרֹב הַנִּכְנָסִין בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעוֹבְדִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת אֵיזֶה זְמַן אָרֹךְ אוֹ קָצָר, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְגָּרוֹת בּוֹ וּלְהַפִּילוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ הוּא שָׁב לְאָחוֹר וְנוֹפֵל מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִשְׁאָר לְמַטָּה וְעַל כֵּן אֵין זוֹכִין לְמַה שֶּׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת. אֲבָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים זָכוּ לְהִתְחַכֵּם וּלְהִתְגַּבֵּר לִבְלִי לִפֹּל מִשּׁוּם יְרִידָה וּנְפִילָה שֶׁבָּעוֹלָם רַק הִתְחַזְּקוּ עַצְמָן בְּכָל פַּעַם אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעָבַר וְעַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת שֶׁלָּהֶם (שֶׁקּוֹרִין דֶּער הַאלְטִין זִיךְ) זָכוּ לְמַה שֶׁזָּכוּ, אַשְׁרֵי לָהֶם:

חלק ב

וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁיְּזַכֶּה לִשְׁאֹר קַיָּם עַל מַעֲמָדוֹ לְעוֹלָם, לְקַיֵּם אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת מַמָּשׁ לֹא יְתִיאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם, הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא תְּפִלָּה, כִּי עַל פִּי הַתּוֹרָה לֹא הָיָה לְהַבַּעַל עֲבֵרָה שׁוּם תַּקָּנָה בָּעוֹלָם,

כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְרוֹצֶה בַּתְּשׁוּבָה וְהַקְּדִים תְּשׁוּבָה לָעוֹלָם. וּתְשׁוּבָה הִיא לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וּזְדוֹנוֹת נַתְהַפְּכִין לְזְכֻיּוֹת. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא תְּפִלָּה, כִּי תְּפִלָּה גַּם כֵּן לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי תְּפִלָּה הִיא דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם סִימָן כ"ב, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה הִיא עַל יְדֵי תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו מֵעַתָּה וְיַצִּילֵהוּ מֵעֲוֹנוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אָדָם הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה בָּזֶה הָעוֹלָם, וּבִפְרָט הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁכְּבָר נִכְשַׁל בַּמֶּה שֶׁנִּכְשַׁל וְאֵיךְ יִזְכֶּה לָשׁוּב, כִּי בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַבַּעַל דָּבָר הוּא מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ, כִּי הוּא כְּמוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּלְחָמִין זֶה עִם זֶה, שֶׁכְּשֶׁרוֹאֶה הָאֶחָד שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו אֲזַי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר. וְאִם כֵּן אֵיךְ יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מִתְגַּבְּרִין עָלָיו יוֹתֵר:

עַל כֵּן הָעִקָּר הוּא תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם וְיוֹם בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְהַפִּיל תְּחִנָּתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ הַמָּלֵא רַחֲמִים בְּכָל עֵת שֶׁיְּזַכֵּהוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת. וַאֲפִלּוּ אִם רוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ פּוֹעֵל בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי עֲדַיִן מִתְגַּבְּרִים עָלָיו יוֹתֵר, אַף עַל פִּי כֵן יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיִתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ אוּלַי יָחוּס אוּלַי יְרַחֵם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"קַוֵּה אֶל ה' וְכוּ'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וְאִם לֹא נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתְךָ חֲזַק וַיַּאֲמֵץ לִבֶּךָ וְחַזֵּר וְקַוֵּה אֶל ה'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם רוֹאֶה אָדָם שֶׁהִתְפַּלֵּל וְלֹא נַעֲנָה יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר, "קַוֵּה אֶל ה' חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל ה'". וְכָל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם חָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁתָּמִיד יְקַוֶּה לַה' וְיַעְתִּיר אֵלָיו אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, עֲדַיִן אֵין תְּשׁוּבָתוֹ שְׁלֵמָה, כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יוֹלֵד יוֹם אוּלַי יָבוֹא עָלָיו נִסָּיוֹן אוֹ מִכְשׁוֹל וְכוּ' וּמִי יוֹדֵעַ אִם יַעֲמֹד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה, אֲבָל אִם הָאָדָם חָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁאֲפִלּוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, אַף עַל פִּי כֵן יְקַוֶּה תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְאֶצִיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, אָז הוּא בָּטוּחַ שֶׁבְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁחָזַק בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָמַר לָנוּ בְּפֵרוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם רוֹאִין אוֹתִי (כְּלוֹמַר שֶׁאַתֶּם יוֹדְעִין קְדֻשָּׁתִי הַגְּדוֹלָה

שֶׁאֲנִי צַדִּיק גָּמוּר וְכוּ'), אַף עַל פִּי כֵן אִם הָיִיתִי עַכְשָׁו עוֹבֵר עֲבֵרָה גְּדוֹלָה מַמָּשׁ לֹא הָיִיתִי נוֹפֵל בְּדַעְתִּי כְּלָל, רַק הָיִיתִי אִישׁ כָּשֵׁר אַחַר הָעֲבֵרָה כְּמוֹ קֹדֶם, רַק אַחַר כָּךְ הָיִיתִי עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה. וְעַל כֵּן גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה הָיָה אַחֲרֶיהָ הֶפְסֵק, אֲבָל גְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה לֹא יִהְיֶה אַחֲרֶיהָ הֶפְסֵק, כִּי גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה, כִּי אָז זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. וּגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר כְּלִי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הִיא תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה סִימָן ב', כִּי מָשִׁיחַ יִבְנֶה לָנוּ אֶת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהוּא מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים מִתְפַּלְּלִים לַה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיְּזַכּוּ לָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת, כִּי הוּא נָעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַתְּפִלּוֹת נִקְרָאִין עַל שְׁמוֹ, כִּי כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁחִבֵּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם נִתְיַסֵּד עַל עִנְיַן זֶה שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ מִכָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לַעֲמֹד נֶגֶד הַבַּעַל דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הָעֲצוֹת וּלְכָל אֶפְנֵי הַיְשׁוּעוֹת, לִזְכּוֹת לָצֵאת מִגְּלוּת נַפְשׁוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, "תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְּפִלָּה", שֶׁכָּל מַה שֶּׁאֲנִי אוֹהֵב בְּיוֹתֵר אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ וְרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ הֵם מַסְטִינִים עָלַי בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ וְאִם כֵּן אֵיךְ אֶזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, מֵאַחַר שֶׁבְּכָל פַּעַם מִתְגַּבְּרִים וּמִתְגָּרִים בִּי יוֹתֵר. אַךְ 'וַאֲנִי תְּפִלָּה', אֲנִי אֶתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיּוֹצִיאֵנִי מִן הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲנִי אֶתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרֵךְ בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל כָּל תְּהִלָּתֶךָ", שֶׁאוֹסִיף בְּכָל פַּעַם לוֹמַר תְּהִלִּים וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת אוּלַי יְרַחֵם:

וְעַל כֵּן לֹא מָצָא שׁוּם אָדָם אֶת מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַד שֶׁבָּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁיָּגַע וְטָרַח מְאֹד עַד שֶׁמָּצָא מָקוֹם לַה' שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "זְכֹר ה' לְדָוִד אֶת כָּל עֻנּוֹתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַה' וְכוּ' עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה' וְכוּ'". כִּי עַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לֹא הָיָה הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת נִקְרָאִין עַל שְׁמוֹ כַּנַּ"ל, כִּי הוּא חִבֵּר חֲמִשָּׁה סְפָרִים תְּהִלִּים שֶׁהֵם כְּלוּלִין מִכָּל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, כִּי כָּל תְּפִלּוֹתָיו שֶׁל דָּוִד, שֶׁהוּא סֵפֶר תְּהִלִּים, הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה וְעַל כֵּן חִבֵּר כְּנֶגֶד זֶה חֲמִשָּׁה סְפָרִים תְּהִלִּים, כִּי כָּל תְּהִלִּים הוּא רַק בִּשְׁבִיל שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה הָיוּ כָּל תְּפִלּוֹתָיו שֶׁל דָּוִד כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל דָּוִד הָיָה תְּפִלָּה וְעַל כֵּן זָכָה לְמַה שֶׁזָּכָה, עַל כֵּן הוּא דַּיְקָא מָצָא אֶת מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא מְקוֹם הַתְּפִלָּה שֶׁהָיָה סָתוּם מֵעֵין כֹּל, עַד שֶׁבָּא דָּוִד וְיָגַע מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה

עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה'". כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, עֲדַיִן אֵין לוֹ מָקוֹם לַה' וְעֲדַיִן הוּא נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל. וַאֲפִלּוּ אִם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה עֲדַיִן אֵינוֹ בָּטוּחַ שֶׁיִּשָּׁאֵר קַיָּם עַל עָמְדוֹ, כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יַּעֲבֹר עָלָיו. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ כַּמָּה וְכַמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁעָסְקוּ בַּתּוֹרָה בְּהַתְמָדָה גְּדוֹלָה כַּמָּה שָׁנִים וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ מֵאֹד וְנִתְרַחֲקוּ מִן הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי. וּבִפְרָט שֶׁיֵּשׁ אֲנָשִׁים הַרְבֵּה שֶׁנָּפְלוּ לְמַה שֶׁנָּפְלוּ עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁנָּפְלוּ לַעֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהֵם מְשֻׁקָּעִים בְּיַיִן מְצוּלָה בְּטִיט הַיַּוֵן וְהֵם מְצַפִּים וּמְתַגַּעְגְּעִים לָצֵאת מִטִּנּוּפָם וְלִכְלוּכָם, אַךְ אֵין מִי שֶׁיּוֹשִׁיעֵם וְיוֹצִיאֵם:

עַל כֵּן עִקַּר הַמָּקוֹם וְהַמַּעֲמָד דְּקְדֻשָּׁה הוּא תְּפִלָּה, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכִין לִשְׁאָר קַיָּם עַל עָמְדוֹ תָּמִיד אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה כִּי אִם לְתוֹרָה לְבַד אַף עַל פִּי שֶׁטּוֹב מְאֹד וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ, אַף עַל פִּי כֵן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, מִן הַתּוֹרָה אֵין לוֹ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם יַּעֲבֹר עָלָיו מָה. כִּי לִפְעָמִים נוֹפֵל הָאָדָם לִירִידָה עֲמֻקָּה שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מָעֳמָד, וּבִפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל נָפְלוּ מְאֹד עַד שֶׁהֵם בְּעֵינֵיהֶם לְאַחַר יֵאוּשׁ לְגַמְרֵי. וַעֲלֵיהֶם הִתְנַבֵּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם:

"טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפַתְנִי". כִּי עַל גְּלוּת הַזֶּה נֶאֱמַר, "וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין עוֹזֵר לָהּ". וְגֹדֶל הָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ עַל אֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ שֶׁטּוֹבְעִים בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד אֵין לְשַׁעֵר, הַמָּקוֹם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם. וּבַמֶּה אֶפְשָׁר לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלִשָּׁאֵר עַל עָמְדוֹ בִּנְפִילָה וִירִידָה כָּזוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מֵאַחַר שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מָעֳמָד, כִּי נִתְרַחֵק מִכָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְשׁוֹקֵעַ וְטוֹבֵעַ בְּכָל יוֹם בַּמֶּה שֶׁטּוֹבֵעַ. עַל כֵּן הָעִקָּר הוּא תְּפִלָּה וּצְעָקָה וַאֲנָחָה לַה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם דָּוִד אַחַר שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּגֹדֶל צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי עִנְיָנוֹ בְּחִינַת "טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וכו' יָגַעְתִּי בְקָרְאִי וכו' רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שִׂנְאַי חִנָּם וכו'. אַחַר כָּךְ אָמַר, וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן וכו'". שֶׁאֲנִי אַחֲזִיק עַצְמִי לְעוֹלָם בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ אוּלַי יְרַחֵם, שֶׁתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מָעֳמָד וּמָקוֹם אֲפִלּוּ בִּיוֵן מְצוּלָה שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מָעֳמָד, כִּי הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת עֲמִידָה, כִּי אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו' עַמּוּד ב) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, "עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָיִם". כִּי יְרוּשָׁלַיִם שָׁם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בֵּית הַתְּפִלָּה, שָׁם עִקַּר בְּחִינַת הָעֲמִידָה, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רָחוֹק מִכָּל הַקְּדֻשׁוֹת וּמִכָּל הַתּוֹרָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם דָּבָר, אַף עַל פִּי כֵן אִם יִתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם וְיִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה. וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בֶּאֱמֶת

צָרִיךְ שֶׁיֹּאחַז בִּשְׁנֵיהֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים אֲשֶׁר אִם יִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אֵין אוֹנָאָה לְקַרְקָעוֹת, כִּי הַיְצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּחִינַת אוֹנָאָה שֶׁמְּאַנֶּה וּמַטְעֶה אֶת הַבְּרִיּוֹת, כִּי אֵין אוֹנָאָה גְּדוֹלָה בָּעוֹלָם כְּמוֹ הָאוֹנָאָה שֶׁל הַיְצֶר הָרָע שֶׁמְּאַנֶּה וּמַטְעֶה אֶת הָאָדָם לְהַחֲלִיף עוֹלָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם עוֹבֵר, חַס וְשָׁלוֹם, וּמְאַנֵּהוּ וּמַטְעֵהוּ בְּכַמָּה מִינֵי רַמָּאוּת וְעַרְמִימִיּוּת וּבִלְבּוּלִים בְּכַמָּה מִינֵי אוֹנָאוֹת וְטָעֲיוֹת בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ כְּדֵי לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים מֵחַיִּים נִצְחִיִּים, מֵחַיִּים טוֹבִים, מֵחַיִּים אֲרֻכִּים, מֵחַיִּים אֲמִתִּיִּים, וְרוֹצֶה לְהוֹרִידוֹ וּלְהַפִּילוֹ לַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם וּלְעָקְרוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת-מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא חִנָּם עַל לֹא דָּבָר. כִּי יָדוּעַ שֶׁאֵין שׁוּם נַחַת מִכָּל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם כְּלָל לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִדְקֳדוֹ וּבְקִי קְצָת בְּטִיב הָעוֹלָם הַזֶּה וְתַאֲוֹתָיו וְתַעֲנוּגָיו, כִּי כֻּלָּם מְעֹרָבִים בְּכַעַס וּמַכְאוֹבוֹת וִיגוֹנוֹת וְאַחֲרִיתוֹ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיפִיּוֹת גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִלְּבַד אֲשֶׁר בָּעוֹלָם הַבָּא שָׁם בְּוַדַּאי כָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה מָרָה מִכָּל מִינֵי מְרִירוּת וּמִכָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִין שֶׁבָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, זַכָּאָה מָאן דְּלָא אִתְהֲנֵי מִדֵּילֵהּ כְּלוּם. נִמְצָא, שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מְאַנֶּה וּמַטְעֶה אֶת הָאָדָם מְאֹד מְאֹד וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (ומובא בְּשִׂיחַת הָר"נ דַּף י"ד), הָעוֹלָם מַטְעֶה אוֹתָנוּ מְאֹד, כִּי אֵין שׁוּם אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קֶשֶׁר וְסוֹף טוֹב מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהוֹכִיחַ הַנָּבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל קָרָאם הָעִיר הַיּוֹנָה (צְפַנְיָה ג') לְשׁוֹן אוֹנָאָה, כַּמּוּבָא בִּמְצוּדוֹת צִיּוֹן שָׁם עַל שֶׁהִנִּיחוּ לְהוֹנוֹת אֶת עַצְמָן וְלֹא הִשְׁתַּדְּלוּ לְהִנָּצֵל מֵאוֹנָאתוֹ. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהָעַכּוּ"ם מוֹנִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְהַאֲכַלְתִּיךְ אֶת מוֹנֵיךְ אֶת בְּשָׂרָם". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לְשׁוֹן אוֹנָאָה. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּרֵישׁ פָּרָשַׁת חֻקַּת, לְפִי שֶׁהַשָּׂטָן וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל מַה טַּעַם יֵשׁ בְּמִצְוָה זוֹ וְכוּ'. שֶׁרוֹצִין לְהוֹנוֹת וּלְהַטְעוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַרְחִיקָם מֵהַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת מֻחָמַת שֶׁאֵין יוֹדְעִין טַעֲמֵי הַמִּצְווֹת וְכוּ', עַל כֵּן צְרִיכִין לַהֲשִׁיבָן גְּזֵרָה גָּזַרְתִּי חֻקָּה חָקַקְתִּי אֵין לְךָ רְשׁוּת לְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ, כִּי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה נִקְרֵאת גַּם כֵּן חֻקָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַחֻקִּים וְכוּ'". וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם כְּגוֹן לְבִישַׁת שַׁעַטְנֵז וַאֲכִילַת חֲזִיר וְכוּ':

חלק ד

נִמְצָא, שֶׁהַיְצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִקְרָא אוֹנָאָה וְזֶה בְּחִינַת אֵין אוֹנָאָה לְקַרְקָעוֹת, כִּי קַרְקָעוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה", כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עִקַּר הָעֲמִידָה וְהַסְּמִיכָה בָּעוֹלָם הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעָלֶיהָ עוֹמֵד הַכֹּל בִּבְחִינַת אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה וּבִבְחִינַת וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַד שֶׁבָּא חֲבַקּוּק

וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה אֱמוּנָה. זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה". וְתַרְגּוּמוֹ, פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן ז', הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לִתְפִלָּה, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, הַיְנוּ שֶׁהָאָדָם חָזָק וְאַמִּיץ בְּדַעְתּוֹ שֶׁתָּמִיד יִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁיְקָרְבֵנוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת יְהֶיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת וַאֲנִי תְּמִיד אֲיַחֵל וְכַנַּ"ל, אָז בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל הַיֵּצֶר הָרָע לְהוֹנוֹתוֹ וּלְהַטְעוֹתוֹ עוֹד בְּשׁוּם אֹפֶן בִּבְחִינַת אֵין אוֹנָאָה לְקַרְקָעוֹת. כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת גְּאֻלָּה אֲחֵרוֹנָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ הֶפְסֵק כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה שֶׁעִקַּר סְמִיכוּת הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט הִיא לַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר תִּקָּוָתֵנוּ וְסִמְיכָתֵנוּ לְגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כָּל זְמַן שֶׁמְּחַזֵּק וּמְאַמֵּץ אֶת לִבּוֹ לְהִתְפַּלֵּל עֲדַיִן לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּשִׁיבֵהוּ אֲלֵיו וּפוֹרֵשׂ כַּפָּיו לַה' יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא אַף עַל פִּי שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה בְּקִלְקוּלוֹ כָּל אֶחָד לְפִי עִנְיָנוֹ שֶׁנִּתְפַּס בּוֹ אֲפִלּוּ אִם נִתְפַּס בַּמֶּה שֶׁנִּתְפַּס עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ סִמְיכָה וְתִקָּוָה וּמַעֲמָד עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּבַקָּשׁוֹת אֲפִלּוּ בְּהַיְוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֲמָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "קִוִּיתִי אֶל ה' וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרַי וְכוּ'". שֶׁעַל יְדֵי שֶׁשִּׁוַּעְתִּי לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּקִוּוּי אַחַר קִוּוּי, עַל יְדֵי זֶה זָכִיתִי וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן שֶׁעָלִיתִי מִמְּקוֹמוֹת רָעִים וּמְטֻנָּפִים מְאֹד שֶׁנִּקְרָאִים בּוֹר שָׁאוֹן וְטִיט הַיָּוֵן, אֲשֶׁר שָׁם אֵין שׁוּם מָעֲמָד כְּשֶׁנּוֹפְלִים לְשָׁם וְחַס וְשָׁלוֹם יְכוֹלִים לִטְבֹּעַ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֲמָד". וּבֶאֱמֶת כַּמָּה בְּנֵי אָדָם נִטְבְּעוּ שָׁם וְנִטְרְדוּ מִן הָעוֹלָם, אֲבָל אָנכִי שִׁקַּוִּיתִי לַה' יִתְבָּרַךְ בְּקִוּוּי אַחַר קִוּוּי וְשִׁוַּעְתִּי לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, עַל יְדֵי זֶה הֶעֱלַנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן כַּנַּ"ל וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרַי. כִּי עִקַּר הַתְּקוּמָה וְהֶעָמְדָה וְהַסְמִיכָה הוּא עַל תְּפִלָּה לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְשַׁוְעָה וּזְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ יְכוֹלִין לַעֲמֹד אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מָעֲמָד וְכַנַּ"ל:

כִּי עִקַּר הָאוֹנָאָה הוּא בְּמִטַּלְטְלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה קְצָווֹת וְעַל כֵּן הָאוֹנָאָה שְׁתוּת, כִּי עִקַּר הָאוֹנָאָה הוּא בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת מט"ט שֶׁכְּלוּל מִשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כְּשֵׁר וּפָסוּל, טָהוֹר וְטָמֵא, מֻתָּר וְאָסוּר. וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָאוֹנָאָה וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יְאַנֶּה וְיִטְעֶה אוֹתוֹ הַבַּעַל דָּבָר עַל יְדֵי עָרְמָתוֹ, אֲבָל בְּקַרְקָעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת אֱמוּנָה,, בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ סִימָן ל"א), שָׁם אֵין שׁוּם אוֹנָאָה כַּנַּ"ל. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת אַף עַל פִּי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ בָּטוּחַ מֵאוֹנָאַת וְטָעֲיוֹת שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר, כִּי לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ וְכוּ'. וּמִי יוֹדֵעַ כַּמָּה רְשָׁתוֹת הַבַּעַל

דָּבָר פּוֹרֵשׂ עָלָיו, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה כַּנַ"ל, הוּא בָּטוּחַ מִכָּל אוֹנָאוֹת וְטָעֲיוֹת לְעוֹלָם, כִּי עַל הַכֹּל יִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ תְּפִסַּק כַּנַ"ל:

הֲלָכָה ד-בְּהִלְכוֹת מִקַּח וּמִמְכָּר הֲלָכָה ד' אוֹת ט"ו:

הֲלָכָה ה-בְּהִלְכוֹת שְׁלוּחִין הֲלָכָה ה' אוֹת ל"ז:

הלכות מתנת שכיב מרע

פרק א

חלק א

מַתָּנָה בְּאֹנֶס אֵינָהּ מַתָּנָה כְּלָל אֲפִלּוּ לֹא מָסַר מוֹדָעָה, וַאֲפִלּוּ גִּלּוּי דַּעַת לְבַד שֶׁאֵינָהּ נוֹתָנָהּ בְּרָצוֹן מְבֻטָּל הַמַּתָּנָה. אֲבָל מְכִירָה בְּאֹנֶס הֲוֵי מְכִירָה אִם לֹא מָסַר מוֹדָעָה:

עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים דִּבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת שְׁרָשָׁם בָּעֲשִׁירוּת. וּבִשְׁבִיל זֶה הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשׁוֹ וְנֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו, כִּי הֵם תְּלוּיִים בָּעֲשִׁירוּת, עַיֵּן שָׁם בְּמַאֲמַר גְּזֵלָה (סִימָן סט):

וְהִנֵּה לְפִי זֶה הָיָה רָאוּי שֶׁיֵּאָסֵר בְּאִסּוּר גָּדוֹל גַּם לִתֵּן לַחֲבֵרוֹ מַתָּנָה מֵרְצוֹנוֹ מֵאַחַר שֶׁהַנֶּפֶשׁ תְּלוּיָה בְּהַמָּמוֹן וְאֵיךְ יִהְיֶה הָאָדָם רַשַּׁאי לִתֵּן לַחֲבֵרוֹ מָמוֹנוֹ הֲלֹא הוּא נוֹטֵל אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁל עַצְמוֹ. אַךְ בֶּאֱמֶת הִנֵּה עִקַּר מַעֲלַת הָעֲשִׁירוּת הוּא שֶׁמְּגַדֵּל הַשֵּׂם וְהַנֶּפֶשׁ, כִּי הַשֵּׂם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְאָז הַכֹּל תְּאֵבִים לְהִדָּבֵק בְּנַפְשׁוֹ. וְעִקַּר הוּא שֶׁהָעֲשִׁירוּת הוּא חוֹמָה לִשְׁמֹר מִכַּעַס, שֶׁעַל יָדוֹ טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַכַּעַס הֵפֶךְ הָעֲשִׁירוּת, עַיֵּן כָּל זֶה הֵיטֵב בְּסוֹף הַמַּאֲמָר, מִפְּנֵי מָה עֵינֵיהֶם שֶׁל תַּרְמוּדַיִּים טְרוּטוֹת? (סִימָן נט). וְעַל כֵּן אַדְרַבָּא, זֶה עִקַּר מַעֲלַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁיִּרְחִיב יָדוֹ וְיִתֵּן מַתָּנוֹת לֶעָנִיִּים, וַאֲפִלּוּ לַעֲשִׁירִים בְּרָצוֹן טוֹב כְּדֵי לִקְנוֹת אַהֲבָה וְרֵעוּת עִם נְפָשׁוֹת רַבִּים בִּבְחִינַת וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים, בִּבְחִינַת וְכָל הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן. וְאָז יִגְדַּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ מְאֹד עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַכְּלָלוּת שֶׁנִּכְלָל עִם רַבִּים שֶׁאוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּדְבֵקִים בּוֹ עַל יְדֵי מַתְּנַת יָדוֹ הַטּוֹבָה. וְכַמּוּבָא שָׁם שֶׁעִקַּר גְּדוּל הַשֵּׂם וְהַנֶּפֶשׁ הוּא שֶׁרַבִּים יִהְיוּ תְּאֵבִים אֲלֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְגַיֵּר גֵּרִים, עַיֵּן שָׁם, וְזֶה עַל יְדֵי מַתְּנַת יָדוֹ כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יח), מַתַּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי גְדוֹלִים יַנְחֶנּוּ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם שֶׁהוּא עָשִׁיר וְנָדִיב. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַמַּתָּנוֹת יְגַדֵּל הַשֵּׂם שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ. וְכָל זֶה עִקַּר דָּוְקָא עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן שֶׁנּוֹתֵן בְּרָצוֹן טוֹב, שֶׁאָז אַף שֶׁמְּחַסֵּר מָמוֹנוֹ שֶׁהוּא חֶסְרוֹן הַנֶּפֶשׁ, עִם כָּל זֶה, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן יְגַדֵּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ, כִּי הַכֹּל תְּאֵבִים לוֹ וְאוֹהֲבִים אוֹתוֹ כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ גַּם בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר מַעֲלַת נְתִינַת הַצְּדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה לוֹ רֵעִים וְאוֹהֲבִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם (סִימָן יז), עַיֵּן שָׁם. וְעַל

כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹתֵן מַתָּנָה קוֹנֶה לוֹ אוֹהֲבִים וְנִגְדָּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְכֵן אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן סז) שֶׁאַהֲבָה הוּא מְגַדֵּל הַנֶּפֶשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁשּׁוֹמֵר מִכַּעַס שֶׁהוּא רֹגֶז וְשִׂנְאָה, אֲבָל הָעֲשִׁירוּת הִוא בְּחִינַת אַהֲבָה וְרָצוֹן הֵפֶךְ הַכַּעַס. נִמְצָא כְּשֶׁנּוֹתֵן מַתָּנוֹת, אַדְרַבָּא, זֶה עִקַּר מַעֲלַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא אַהֲבָה וְרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, נוֹתֵן, בְּעַיִן יָפָה נוֹתֵן, כִּי בְּוַדַּאי הַנּוֹתֵן מַתָּנָה הוּא בְּעַיִן יָפָה וּבְרָצוֹן טוֹב מְאֹד, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה יָכוֹל לִתֵּן כְּלָל, כִּי הָיָה מְחַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ וּכְאִלּוּ הוֹרֵג אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר תִּקּוּן הַמַּתָּנָה הוּא הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי נוֹתֵן בְּעַיִן יָפָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּצַּדִּיקָה, וְלֹא יֵרַע לְבָבָךְ בְּתִתֵּךְ לוֹ כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ, 'בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁלֹּא יֵרַע לְבָבְךָ וְתִתֵּן בְּעַיִן יָפָה בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה, 'יְבָרֶכְךָ', כִּי עַל יְדֵי אַהֲבָה וְהָרָצוֹן יִגְדַּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל, וְעִקַּר גִּדּוּל הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׂם הוּא עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁמִּמֵּילָא יִהְיֶה מְבֹרָךְ בַּעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי נְתִינָתוֹ בְּאַהֲבָה וְלֹא יֵרַע לְבָבוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּכְרִיחִין אוֹתוֹ לִתֵּן מַתָּנָה אַף שֶׁלֹּא מָסַר מוֹדָעָה עִם כָּל זֶה אֵינָהּ מַתָּנָה כְּלָל וְהִיא גְּזֵלָה גְּמוּרָה מֵאַחַר שֶׁלֹּא נָתַן בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן טוֹב נִמְצָא שֶׁחִסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ בְּמַתָּנָה זוֹ כְּמוֹ בִּגְזֵלָה מַמָּשׁ, כִּי אֵין הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׂם נִגְדָּל וְנִשְׁלָם אֶלָּא עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַכְּלִלוּת כַּנַּ"ל:

חלק ב

אֲבָל בִּמְכִירָה הוּא בְּהֵפֶךְ, כִּי בְּוַדַּאי עַל יְדֵי שֶׁמּוֹכֵר חֲפָצָיו אֵין נִגְדָּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ כְּלָל, כִּי אֵין נִגְדָּל הַשֵּׂם וְהַנֶּפֶשׁ כִּי אִם עַל יְדֵי הַמַּתָּנָה כַּנַּ"ל וְכַנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. נִמְצָא שֶׁעִקַּר תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן שֶׁמְּחַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי שֶׁמּוֹכֵר חֲפָצָיו הוּא עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּקַבֵּל בְּעַד הַחֵפֶץ שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַשְׁלִים אֶת נַפְשׁוֹ. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מוֹכֵר, בְּעַיִן רָעָה מוֹכֵר, כִּי אֵין הַמְּכִירָה בִּשְׁבִיל אַהֲבַת חֲבֵרוֹ לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ כַּנַּ"ל, רַק מֵחֲמַת אֹנֶס מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מוֹכֵר עֶצֶב. נִמְצָא שֶׁגַּם כָּל הַמְּכִירוֹת הֵם רַק בְּאֹנֶס כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם אֲנָסוּהוּ לְמְכִירָה, הַמְּכִירָה קַיֶּמֶת, מַאַחַר שֶׁגַּם כָּל הַמְּכִירוֹת אֵינָם בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן רַק שֶׁנִּתְקַן חֶסְרוֹן הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מָמוֹן בְּעַד הַמְּכִירָה, עַל כֵּן גַּם בְּאֹנֶס מַמָּשׁ הַמְּכִירָה קַיֶּמֶת מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל מָמוֹן שֶׁהוּא מַשְׁלִים חֶסְרוֹן הַנֶּפֶשׁ. אֲבָל מַתָּנָה שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל דָּמִים לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹן נַפְשׁוֹ וְאֵין הַנֶּפֶשׁ נִשְׁלֶמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן כַּנַּ"ל, עַל כֵּן כְּשֶׁהִיא בְּאֹנֶס הִיא גְּזֵלָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן מוֹכֵר:

מַאי טַעְמָא מוֹכֵר קַבֵּל דָּמֵי נוֹתֵן לֹא קַבֵּל וְכוּ', כִּי מֵאַחַר שֶׁהַנּוֹתֵן לֹא קִבֵּל דָּמִים אֵין הַנֶּפֶשׁ נִשְׁלֶמֶת מֵחֶסְרוֹנָהּ כִּי אִם עַל יְדֵי הָרָצוֹן וְהָאַהֲבָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ גִּלּוּי דַּעַת שֶׁאֵין הַמַּתָּנָה בְּרָצוֹן טוֹב מְבַטֵּל הַמַּתָּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנַת בָּרִיא הוּא כְּשֶׁמְּשַׁיֵּר וּכְשֶׁאֵינוֹ מְשַׁיֵּר הִיא מַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע. כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁדַּעְתּוֹ לִתֵּן בְּמַתָּנַת בָּרִיא מֵחַיִּים, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְשַׁיֵּר לְעַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים כָּל שֶׁהוּא בְּהֶכְרֵחַ כְּדֵי לְשַׁיֵּר עַל כָּל פָּנִים שׁוֹרֶשׁ לְנַפְשׁוֹ, כִּי אַף שֶׁעַל יְדֵי הַמַּתָּנָה בְּעַצְמָהּ נִגְדָּל נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל, עִם כָּל זֶה צָרִיךְ שֶׁיִּשָּׁאֵר שׁוֹרֶשׁ כָּל שֶׁהוּא לְנַפְשׁוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָהּ בַּמֶּה לְתָלוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשָּׁאֵיר לְעַצְמוֹ אֵיזֶה שִׁיּוּר מִנְּכָסָיו שֶׁהֵם שָׁרְשֵׁי נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹתֵן כָּל נְכָסָיו לְגַמְרֵי בְּלִי שׁוּם שִׁיּוּר הוּא בְּוַדַּאי מַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע, דְּהַיְנוּ לְאַחַר מוֹתוֹ דַּיְקָא, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יָמִית אֶת עַצְמוֹ מֵחַיִּים לִתֵּן כָּל נְכָסָיו לְגַמְרֵי וְלֹא יַשְׁאִיר לְעַצְמוֹ שׁוּם שׁוֹרֶשׁ לְנַפְשׁוֹ וַהֲרֵי הוּא חָשׁוּב כַּמֵּת וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי כַּוָּנָתוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ. וְעַתָּה נְכוֹנִים מְאֹד דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֲצָרְכוּ שִׁיּוּר. וְאִיתָא הַטַּעַם שֶׁבְּוַדַּאי אֵין אָדָם מַעֲנִי עַצְמוֹ לִבְלִי לְהַשְׁאִיר לְעַצְמוֹ כְּלוּם. וּלְפִי פְּשׁוּטוֹ תָּמוּהַּ, כִּי לְפִי זֶה הָיָה רָאוּי לָתֵת שִׁעוּר גָּדוֹל לְהַשִּׁיּוּר וְכִי יָכוֹל לְפָרְנֵס עַצְמוֹ בְּמֶה שֶׁיְּשַׁיֵּר לְעַצְמוֹ זוּז כָּל שֶׁהוּא. אַךְ הָאֱמֶת כִּי עִקַּר הַשִּׁיּוּר הוּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר שׁוֹרֶשׁ לְנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת דִּבְרֵי שְׂכִיב מְרַע אֵין צְרִיכִין קִנְיָן, כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים הֵם כְּדֵי לְהוֹצִיא הַדָּבָר מֵרְשׁוּתוֹ לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַנֶּפֶשׁ נִשְׁרֶשֶׁת בְּהַמָּמוֹן קְשֶׁה לְהוֹצִיא הַדָּבָר מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן צָרִיךְ קִנְיָן גָּמוּר לָזֶה, דְּהַיְנוּ קִנְיָן סוּדָר וְכֵיוֹצֵא כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵצֵא הַדָּבָר מִשֹּׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ לַחֲבֵרוֹ וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקִּנְיָנִים. וְעַל כֵּן חִזּוּק הַקִּנְיָן עַל יְדֵי הַכְּתָב, כִּי הַכְּתָב הוּא פְּנִימִיּוּת שׁוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וּכְשֶׁכּוֹתֵב לַחֲבֵרוֹ הַקִּנְיָן אֲזַי מְגַלֶּה פְּנִימִיּוּת שׁוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁמְּרֻצֶּה בְּהַקִּנְיָן וַאֲזַי יוֹצֵא הַדָּבָר לְגַמְרֵי מִפְּנִימִיּוּת שׁוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ. וְעַל כֵּן מוֹעִיל הַקִּנְיָן בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי הַכְּתָב וְכִמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל בְּהֶלְכוֹת הַלְוָאָה. וְעַל כֵּן הַשְׂכִיב מְרַע שֶׁמַּתָּנָתוֹ רַק לְאַחַר מוֹתוֹ וַאֲזַי יוֹצֵא הַנֶּפֶשׁ וְנִבְדֶּלֶת מִן הָעֲשִׁירוּת, כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל וְכוּ' (תְּהִלִּים מט), וּמַה חָפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁאָר לוֹ שׁוּם חֵפֶץ וְרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו דְּהַיְנוּ בְּבֵיתוֹ וּרְשׁוּתוֹ שֶׁהֵם נְכָסִים וַעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ, וְעַל כֵּן בְּדִבּוּר בְּעָלְמָא נִקְנֶה הַמַּתָּנָה לַחֲבֵרוֹ בְּמַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע, כִּי בְּקַל הַדָּבָר נִכְנָס לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ לְאַחַר מִיתַת הַשְׂכִיב מְרַע מֵאַחַר שֶׁאֵין שׁוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ שָׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּבְרֵי שְׂכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דָּמֵי, כִּי הֵם כִּכְתוּבִין וּמְסוּרִין מַמָּשׁ, כִּי עַל יְדֵי כְּתִיבָה וּמְסִירָה יוֹצֵא הַדָּבָר לְגַמְרֵי מִפְּנִימִיּוּת שׁוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַתָּנַת הַשְׂכִיב מְרַע שֶׁמְּמֵילָא יוֹצְאִין

הַנְּכָסִים מִפְּנֵי מִיּוּת שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹ אַחַר מוֹתוֹ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן דְּבָרָיו הֵם כְּכְתוּבִין וּמְסוּרִין מַמָּשׁ וּבְדִבּוּר בְּעָלְמָא יוֹצֵא לְרִשּׁוּת חֲבֵרוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵין שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹ שָׁם כְּלָל כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

לְעֵיל בְּמַאֲמָר 'וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם', מְדַבֵּר גַּם כֵּן לְעִנְיַן גֵּרִים שֶׁמּוֹעִיל נְתִינַת הַצְּדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה אוֹהֲבִים וְרֵעִים וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים גֵּרִים, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַתָּנָה גַּם כֵּן כַּנַּ"ל, וְזֶה זֶה מַעֲלַת הָעֲשִׁירוּת כְּדֵי לְהַגְדִּיל הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׂם לַעֲשׂוֹת גֵּרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

פרק ב

חלק א

בִּשְׁטַר מַתָּנָה צָרִיכִין לִכְתֹּב כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא וְאִם לָאו הַשְׁטָר בָּטֵל, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי הַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר, בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל בְּעִנְיַן הַנְהָגַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עח), עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל, כִּי כָּל הַחִיּוּת הוּא מֵהַתּוֹרָה אַף בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה אוֹ הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים שֶׁאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה מֵהֵיכָן הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת הֲלֹא עִקַּר הַחִיּוּת הוּא רַק מֵהַתּוֹרָה. אַף הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִבְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג בְּחַסְדּוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם, כִּי אָז לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה רַק הַתּוֹרָה הָיְתָה בְּהֶעְלֵם בְּתוֹךְ דֶּרֶךְ אֶרֶץ, דְּהַיְנוּ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם נִבְרְאוּ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, וּבְתוֹךְ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כְּלוּלִים עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת נִמְצָא שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ תּוֹרָה נֶעְלֶמֶת. וְאָז קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחֶסֶד חִנָּם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת בְּכָל דָּבָר. וְזֶה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ כִּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אֶרֶץ וְכוּ', לְפִיכָךְ כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת וְכוּ' וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, עַיֵּן שָׁם עִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת שִׁטְרֵי מְכִירָה וּמַתָּנָה, כִּי עִקַּר הַמְּכִירָה וְהַמַּתָּנָה הוּא שֶׁצָּרִיךְ לִמְסֹר וּלְהַקְנוֹת לַחֲבֵרוֹ הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאוֹתָהּ הַקַּרְקַע, כִּי קַרְקַע אֵינוֹ נִמְסָר מִיָּד לְיָד וְעִקַּר הַמְּכִירָה וְהַמַּתָּנָה הוּא שֶׁמּוֹסֵר וּמַקְנֶה לוֹ הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאוֹתָהּ הַקַּרְקַע. וְעַל כֵּן נִקְנֶה הַשָּׂדֶה בְּשִׁטָר, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר הוּא בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּהֶם נִבְרָא זֶה הַדָּבָר שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁטָר, כִּי אוֹתִיּוֹת הַשִּׁטָר הֵם בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר כ"ח אַתְוָן שֶׁהֵם הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הֵם בְּחִינַת

אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהֵם עִקַּר הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים. וְזֶה בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל, כִּי הַשְּׁטָר נִקְרָא סֵפֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָקַח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה וְהַמְּצָוָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם. כִּי הַשְּׁטָר הוּא בְּחִינַת סֵפֶר, בְּחִינַת תּוֹרָה, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּכָּתֵב עַל פִּי דִּינֵי הַתּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁהַשְּׁטָר הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, וְעַל כֵּן אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר הֵם בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר הוּא מוֹסֵר לַחֲבֵרוֹ הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַשָּׂדֶה, כִּי הַשְּׁטָר הוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַזְּכוּת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בְּהַנְּכָסִים שֶׁלּוֹ הוּא רַק בְּהַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר שֶׁמְּקַבֵּל מִכ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל, וּכְשֶׁמַּקְנֶה הַדָּבָר לַחֲבֵרוֹ, הָעִקָּר הוּא שֶׁמַּקְנֶה לוֹ הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר. וְעַל כֵּן כָּל הָעֲשִׂירוּת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם נִקְרָא עַל שְׁמוֹ כְּאִלּוּ עָשָׂה בְּעַצְמוֹ אוֹתָן הַנְּכָסִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבֹד הַזֶּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל, כִּי עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה בְּהַכ"ח אַתְוָן שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר שֶׁהֵם הַחִיּוּת שֶׁל הַדָּבָר שֶׁזֶּה עִקַּר הַזְּכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַדָּבָר, עַל כֵּן נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא עָשָׂה אֶת הַדָּבָר, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל יְדֵי כ"ח אַתְוָן אֵלּוּ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן נִקְרָא ה' יִתְבָּרַךְ קוֹנָהּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי הַקִּנְיָן הוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן עַל יְדֵי כ"ח אַתְוָן שֶׁבָּהֶם נִבְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה מַקְנֶה הַכֹּחַ שֶׁבִּנְכָסָיו לַחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשְּׁטָר עוֹמֵד לְרָאָיָה שֶׁאֵין הַשָּׂדֶה גְּזוּלָה בְּיָדוֹ, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ לִסְטִים אַתֶּם, לְפִיכָךְ כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׁטָר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן, בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִים לְעוֹרֵר עָלָיו וְלוֹמַר לִסְטִים אַתָּה, כִּי הַשְּׁטָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן כֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל, הוּא מֵעִיד שֶׁזָּכָה בְּהַשָּׂדֶה עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל, כִּי מַה שֶּׁקַּרְקַע אוֹ חֵפֶץ אֶחָד הוֹלֵךְ מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ בְּמִכִירָה אוֹ בְּמַתָּנָה, הַכֹּל הוּא עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית, כִּי לְפִי כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב סִבּוּבִים שֶׁיִּתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְהַכֹּל כְּפִי כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית. וְהַשְּׁטָר שֶׁהוּא בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית הוּא מֵעִיד שֶׁהַכ"ח הַנַּ"ל הוּא עַכְשָׁו בְּיָדוֹ, כִּי הוּא זָכָה בְּהַכ"ח הַנַּ"ל, בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה הַדָּבָר עַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר כַּנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר כֹּחַ הַשְּׁטָר הוּא עַל יְדֵי שֶׁאוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר מְקַבְּלִין כֹּחַ מֵאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר וְעַל יְדֵי זֶה נִקְנֶה הַדָּבָר מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ. אַף בְּחִינַת מַתָּנָה הוּא לְכְאוֹרָה

רָחוֹק מֵהַתּוֹרָה וְאֵין לוֹ שׁוֹרֶשׁ בַּתּוֹרָה לְכְאוֹרָה, כִּי עִקַּר נְתִינַת הַתּוֹרָה הָיָה כְּדֵי שֶׁיִּזָּכֶה הָאָדָם לְקַבֵּל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׂכַר עֲבוֹדָתוֹ וְלֹא יְקַבֵּל מַתָּנַת חִנָּם, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה יָרְדָה הַנְּשָׁמָה בְּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִזּוֹנֶת מִנֵּהֶמָא דְּכִסּוּפָא רַק בִּשְׂכַר הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַיֵּם, נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הוּא רַק לְקַבֵּל שְׂכַר עֲבוֹדָתוֹ וְלֹא לְקַבֵּל מַתָּנַת חִנָּם. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל דָּבָר מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שׁוֹרֶשׁ בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר, וְאִם כֵּן בְּחִינַת מַתָּנָה מַה שֶּׁאֶחָד נוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ מַתָּנַת חִנָּם מֵהֵיכָן שָׁרְשׁוֹ שֶׁל בְּחִינַת מַתָּנָה מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הוּא רַק שֶׁלֹּא לְקַבֵּל מַתָּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל. אַךְ עִקַּר בְּחִינַת מַתָּנָה שָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג בְּחַסְדּוֹ בְּבְחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל. וְגַם עַכְשָׁו אֲפִלּוּ לְאַחַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ שֶׁל מַתְּנַת חִנָּם, כִּי יֵשׁ כַּמָּה אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים בָּעוֹלָם וְיֵשׁ כַּמָּה רְשָׁעִים בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם שׁוּם קִיּוּם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מֵאַחַר שֶׁאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְכוּ', רַק עִקַּר קִיּוּמָם עַל יְדֵי בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם וְכַמְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת מַתָּנָה גַּם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בָּעוֹלָם בְּחִינָה זוֹ שֶׁל מַתְּנַת חִנָּם, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה קִיּוּם לְהָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת גַּם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהָיָה מִתְנַהֵג הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בְּמַתְּנַת חִנָּם גַּם אָז הָיְתָה הַתּוֹרָה בִּמְצִיאוּת רַק שֶׁהָיְתָה נַעֲלֶמֶת, כִּי עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת הָיוּ כְּלוּלִים בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת מַתָּנָה שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל, שָׁם הַתּוֹרָה נַעֲלֶמֶת בְּהֶעְלֵם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לִכְתֹּב בִּשְׂטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי הֵיכִי דְּלָא לֶהֱוֵי כְּמִלְתָא דְּטְמִירְתָא, כִּי בְּחִינַת מַתָּנָה צְרִיכִין בְּהֶכְרֵחַ לְפָרְסֵם כְּדֵי לְהוֹצִיא מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת מַתָּנָה הַתּוֹרָה נַעֲלֶמֶת בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין דַּיְקָא לְפָרְסֵם וּלְגַלּוֹת וְלִכְתֹּב הַשְׁטָר מַתָּנָה בַּשּׁוּקִים וּבָרְחוֹבוֹת כְּדֵי לְפָרְסֵם שֶׁגַּם שָׁם בִּבְחִינַת מַתָּנָה יֵשׁ גַּם כֵּן תּוֹרָה נַעֲלֶמֶת וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַמַּתָּנָה, כִּי אֵין לְהַמַּתָּנָה קִיּוּם כִּי אִם עַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַזְּכוּת שֶׁזּוֹכֶה אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֵין לְהַמַּתָּנָה קִיּוּם כִּי אִם כְּשֶׁמְּפָרְסְמִין וּמְגַלִּין הַשְׁטָר מַתָּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שָׁם מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְאָז דַּיְקָא מִתְקַיֶּמֶת הַמַּתָּנָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַתּוֹרָה בְּהֶעְלֵם אֵין לְהָעוֹלָם קִיּוּם בִּבְחִינַת רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה מִתְנַהֵג הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, עִם כָּל זֶה כָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי וְעוֹמֵד עַד יוֹם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח.) וְעַל כֵּן אֵין לְהַמַּתָּנָה קִיּוּם כִּי אִם עַל יְדֵי הַפִּרְסוּם וְהַגִּלּוּי וְכוּ' וְכַנַּ"ל.

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב בִּשְׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא כְּדֵי לְפָרְסֵם וּלְגַלּוֹת שֶׁגַּם שָׁם בִּבְחִינַת מַתָּנָה יֵשׁ תּוֹרָה, כִּי אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר הֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וַאֲזַי דַּיְקָא מִתְקַיֶּמֶת הַמַּתָּנָה, כִּי עִקַּר הַקִּיּוּם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, כִּי גַּם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיְתָה הַתּוֹרָה בַּמְּצִיאוּת, רַק שֶׁהָיְתָה בְּהֶעְלֵם וְאָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט וְתָלוּי וְעוֹמֵד עַד יוֹם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז נִתְגַּלָּה הַתּוֹרָה וְיָצְאָה מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְכוּ' כַּנַּ"ל בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

כָּל מַתָּנָתָא דְּלָא כְּתִיב בָּהּ כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא לָאו מַתָּנָתָא הִיא:

כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת בְּעִנְיַן הַנְהָגַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן עח):

וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר, שֶׁיֵּשׁ אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת הוּא מְקַבֵּל מִשָּׁם וְכוּ', אַךְ אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, הַיְנוּ כִּי אֶפְלּוּ הַצַּדִּיק בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְבַּטֵּל עַצְמוֹ לְפָעָמִים מִן הַתּוֹרָה, כִּי בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ. וְאָז בְּשָׁעָה שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בָּטֵל מִן הַתּוֹרָה וְאָז הוּא אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ שְׁקוּרִין פְּרָאסְטִיק, אָז הוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מִקִּיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ'. וְגַם עַכְשָׁו בָּאִין יִשְׂרָאֵל לִפְעָמִים לִמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד וְהָיוּ יְכוֹלִין לוֹמַר לָהֶם לִסְטִים אַתֶּם, אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּחַסְדּוֹ לְבַד וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין יִשְׂרָאֵל לִכְבֹּשׁ כָּל הַמְּקוֹמוֹת וּלְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב. וְעַיֵּן שָׁם בְּסוֹף מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת וֶאֱמוּנָה וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנָה, כִּי עִקַּר הַמַּתָּנָה מַה שֶּׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם עִנְיַן מַתָּנָה שֶׁאֶחָד נוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ אֵיזֶה מַתָּנָה, זֶה נִמְשָׁךְ מֵאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה, כִּי אֵין לְךָ דָּבָר לְמַטָּה שֶׁאֵין לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה. וְשֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּתָּנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה:

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב בְּהַשְׁטָר מַתָּנָה כְּתָבוּהָ בְּשׁוּקָא וַחֲתָמוּהוּ בְּבָרָא וְאִם לָאו אֵינָהּ מַתָּנָה, כִּי עִקַּר הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הוּא בִּשְׁבִיל לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר כָּל מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים בִּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהוֹצִיאָם מִחוּץ לִפְנִים, לְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָאוֹצַר

מַתְנַת חִנָּם הוּא בִּשְׁבִיל לִגְמֹל חֶסֶד חִנָּם עִם הָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם מְקַיְּמִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאֵין לָהֶם מֵהֵיכָן לְקַבֵּל חִיּוּת, רַק ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיְּמָם בְּחַסְדּוֹ לְבַד בִּבְחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. רַק שֶׁהָרְשָׁעִים אֵינָם יְכוֹלִין לְקַבֵּל מִשָּׁם, כִּי בְּחִינַת הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם הוּא בְּחִינָה גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אֵין מִי שֶׁיְּקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהֵם בְּטֵלִים מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְהֵם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים מַמָּשׁ אֲזַי הֵם מְקַבְּלִים מִשָּׁם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבְמֶה שֶׁהַצַּדִּיקִים מְקַבְּלִים מִשָּׁם בְּזֶה הֵם מְחַיִּין כָּל הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסוֹפוֹ שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל מֵהָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקֻיָּם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, עַל כֵּן יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת אֲפִלּוּ לְהַמֻּנָּחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁעָבְרוּ עַל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם.. כִּי הַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ לָהֶם חִיּוּת דְּקֻדֻּשָּׁה מֵהָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקֻיָּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה בְּעֵת שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם תּוֹרָה בָּעוֹלָם, וּבָזֶה הַצַּדִּיק מְחַיֶּה הַכֹּל אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד מִן הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם הוּא בִּשְׁבִיל לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְקָרֵב הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם עַל יְדֵי מַתְנַת חִנָּם לְבַד. כִּי הַצַּדִּיקִים אֵין צְרִיכִין מַתְנַת חִנָּם, כִּי כְּבָר זָכוּ לְמַה שֶּׁזָּכוּ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, רַק הָעִקָּר מַה שֶּׁהַצַּדִּיקִים מְקַבְּלִים מִן הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם הוּא בִּשְׁבִיל לְקָרֵב אֶת הָרְחוֹקִים שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם זְכוּת וּצְרִיכִין רַק מַתְנַת חִנָּם. אַךְ אֵין נוֹתְנִין לָהֶם מַתְנַת חִנָּם כַּנַּ"ל רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה מֻכְרָח הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לִהְיוֹת אִישׁ פָּשׁוּט לְגַמְרֵי לִפְעָמִים וּלְהִתְבַּטֵּל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל אָז מִן הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם, כַּנַּ"ל. וּבָזֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הָרְחוֹקִים, כָּל הָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ הַמֻּנָּחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִן הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת כָּל מַתַּנְתָא דְּלָא כְּתִיב בָּהּ כִּתְבוּהָ בְּשׁוּקָא וְכוּ' אֵינָהּ מַתָּנָה. כִּי עִקַּר הַמַּתָּנָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרוֹ הוּא בִּשְׁבִיל לְקַדֵּשׁ כָּל מְקוֹמוֹת שֶׁמִּבַּחוּץ, לְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק מְקַדֵּשׁ כָּל מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וְכָל הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה, כֻּלָּם הוּא מְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּמִקְדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם שֶׁהוּא מְקַבֵּל מִשָּׁם בְּשָׁעָה שֶׁבִּטֵּל מִן הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב בְּהַמַּתָּנָה כְּתִבוּהָ בְּשׁוּקָא וַחֲתִמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי עִקַּר

בְּחִינַת הַמַּתָּנָה נִתְגַּלֶּה בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחוֹבוֹת שֶׁהֵם מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה, מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים, וְעַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם אָנוּ מְגַלִּין שֶׁגַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאָנוּ כּוֹבְשִׁים כֻּלָּם וּמְקַדְּשִׁים אוֹתָם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּרִצּוֹנוֹ נִתְּנָה לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נִתָּנָה לָנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין לְהַמַּתָּנָה קִיּוּם כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבֶּלֶת מִשָּׁרְשָׁהּ לְמַעְלָה שֶׁהוּא אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הוּא שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בַּמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵיוּ רְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד, לְגַלּוֹת גַּם שָׁם שֶׁיֵּשׁ אָדוֹן יָחִיד שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּחַסְדּוֹ וְטוּבוֹ לְבַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַדְּשִׁין הַכֹּל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה וְחִיּוּת לְכָל הָעוֹלָם וּמְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם בְּשָׁעָה שֶׁבְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן סִיּם שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהַבַּעַל דָּבָר הִנִּיחַ עַצְמוֹ עַכְשָׁו עַל זֶה מְאֹד שֶׁעֶשָׂה עֵרְבוּבְיָא בָּעוֹלָם שֶׁנַּעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת וְקִטֶגוֹרְיָא בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים וְכוּ' עַד שֶׁאֵין אֶחָד יוֹדֵעַ הֵיכָן הָאֱמֶת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

מְלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, וְנִשְׁבַּע ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא הַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל עַל יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר קִנְאָתוֹ וְקִטְרוּגוֹ הוּא עַל הָרְחוֹקִים הָרוֹצִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵיוּ עַד עַכְשָׁו כְּבוּשִׁים אֶצְלוֹ, וּכְשֶׁהַצַּדִּיק רוֹצֶה לְהוֹצִיאָם מִבֵּין שִׁנָּיו הוּא מִתְקַנֵּא בּוֹ מְאֹד וְיוֹצֵא עִם כָּל חֵילוֹתָיו לְהִלָּחֵם עִם הַצַּדִּיק וַאֲנָשִׁים שֶׁקָּרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים, שֶׁהֵם הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָם, וְרַק עֲלֵיהֶם בָּא עֲמָלֵק לְהִלָּחֵם, כִּי עִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ אָנוּ דְּכָבְשִׁין אֶת יִצְרֵיהוֹן דְּדַמְיָן לְמַלְאָכִין, עִמָּהֶם אֵין לוֹ כֹּחַ לְהִלָּחֵם, כִּי כְּבָר לָחֲמוּ עִמּוֹ הַרְבֵּה מְנַעְוֵרֵיהֶם וְכָבְשׁוּ אוֹתוֹ, רַק הוּא רוֹצֶה לְהִלָּחֵם עִם הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנֶּחֱשָׁלִים וְכוּ'. וְאַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הֵם חַיָּבִים גְּדוֹלִים, כִּי לֹא כָּבְשׁוּ אֶת תַּאֲוָתָם וּבְוַדַּאי הַבְּחִירָה אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאִם הָיוּ רוֹצִים הָיוּ מִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, וְאַתְּ לִמַּדְתְּ אֹתָם עָלַיִךְ אַלֻּפִים לְרֹאשׁ (יִרְמְיָה יג). אַךְ אַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים תָּמִיד וְחָפֵץ חֶסֶד הוּא. וְהוּא שׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל דּוֹר צַדִּיק אֱמִתִּי שֶׁהוּא רַחֲמָן גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר שֶׁהוּא מְרַחֵם מְאֹד עַל אֵלּוּ הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד וּמִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ

לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְלוֹחֵם בִּשְׁבִילָם בְּכָל עֵת מִלְחֶמֶת עַמָלֵק. וּמֵחֲמַת שֶׁעַמָלֵק רוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ עַל אֵלּוּ שֶׁהֵם מִתְקָרְבִים לְהַצַדִּיק הָאֱמֶת, כִּי הַצַדִּיק מְחַיֶּה אוֹתָם בְּכָל הַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְאֵינוֹ מְרַחֲקָם בְּשׁוּם אֹפֶן וּמְקָרְבָם תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם. וְעַל כֵּן הוּא מִתְחַכֵּם בְּעַרְמִימוּתוֹ וְעוֹשֶׂה מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל בְּכָל דּוֹר עַל הַצַדִּיק הָאֱמֶת, וְהוֹלֵךְ וּמְפַתֶּה וּמַסִית אֶת הָעוֹלָם שֶׁיַחֲלְקוּ עַל הַצַדִּיק הָאֱמֶת וּמַטְעֶה אוֹתָם בְּכַמָה רַמָאוּת וּבְכַמָה הוֹכָחוֹת שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק כְּלָל עַד שֶׁכּוֹפְרִין וְחוֹלְקִין עָלָיו. וְזֶה בְּחִינַת קִנְאַת הָמָן עַל מָרְדְּכַי, כִּי אִיתָא בְּהַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל (בְּלִקּוּטֵי תְּנִינָא סִימָן סז), שֶׁיֵּשׁ צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהָיָה יְפֵה תֹאַר וְיְפֵה מַרְאֶה, כִּי הוּא הַחֵן וְהַיֹּפִי וְהַהִדּוּר וְהַפְּאֵר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אֲשֶׁר כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַכְלֵל בְּזֶה הַחֵן וְהַפְּאֵר הָאֱמֶת שֶׁל זֶה הַצַדִּיק, הוּא מִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה וּמִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּכָל הַמִּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי זֶה הַצַדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפְּשׁוּט, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא מְחַיֶּה כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הַיטֵב. וּכְשֶׁזֶּה הַצַדִּיק הָאֱמֶת נִתְפַּרְסֵם בָּעוֹלָם הֵינוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם טוֹב וּמְשֻׁבָּחִין וּמְפָאָרִין אוֹתוֹ בָּעוֹלָם, עַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין בִּתְשׁוּבָה כָּל מִי שֶׁנִּכְלָל בָּזֶה הַשֵּׁם וְהַפְּאֵר, כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמַּאִיר לְהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, כִּי זֶה הַצַדִּיק הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת וְהוּא מַאִיר לְהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, שֶׁהָרֹאשׁ, שֶׁהֵם הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מֹחִין הַכְּלוּלִים בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מְשֻׁתָּף בְּשֵׁם הַצַדִּיק, שֶׁמְּאִירִין הָאַרְבָּעָה מֹחִין נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה הָרֹאשׁ מֵאִיר לְהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּלְכָל דִּירוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַצִּילָן מִשְּׂרֵפוֹת, כִּי יֵשׁ מְאוֹרֵי אוֹר וְיֵשׁ מְאוֹרֵי אֵשׁ וּכְשֶׁמְּאוֹרֵי אוֹר מִתְגַּבְּרִין נִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, וּמְאוֹרֵי אוֹר הֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם וּפְאֵר הַצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבָּעָה מֹחִין, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת עֵינַיִם, בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת דִּקְדֻשָּׁה. וּכְנֶגְדָּם הֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וּכוּ' שֶׁהֵם לְהֵפֶךְ מִכָּל זֶה וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּאִיר זֶה הָרֹאשׁ בַּיִת אֲזַי כֻּלָּנוּ בְּנֵי בַּיִת וַאֲזַי יֵשׁ בַּעַל הַבַּיִת עַל הָעוֹלָם הַמִּסְתַּכֵּל בְּתִקּוּן הָעוֹלָם לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיִן שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק וְנִתְעַלֵּם זֶה הָרֹאשׁ בַּיִת וְנִתְפַּרְסְמִין בָּעוֹלָם מְפָרְסָמִים שֶׁאֵין בָּהֶם שֵׁם ה' כְּלָל שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּחִינַת שֵׁמוֹת הַחִיצוֹנִים הֵפֶךְ שֵׁם ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁמִּזֶּה בָּאִין חַס וְשָׁלוֹם, שְׂרֵפוֹת בָּעוֹלָם וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְהַתִּקּוּן לָזֶה לָקוּם בַּחֲצוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לָשׁוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, 'פְּאֵר', הוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין וְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַ"ל, הֵינוּ שֶׁזּוֹכִין לַפְּאֵר, לְהַגְבִּיר מְאוֹרֵי אוֹר עַל הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם

בְּחִינַת אֵפֶר, וְזֶה פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי הֵם דְּבָרִים עֲמֻקִּים וּגְבוֹהִים וְרָמִים מְאֹד מְאֹד, אַשְׁרֵי אָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת וְכוּ':

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָרְדְּכַי מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, מָר דְּרוֹר וְתַרְגּוּמוֹ, מָרֵי דַכְיָא. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְאַתָּה קַח לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר, שֶׁהוּא מָרְדְּכַי כַּנַּ"ל. וְאֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי לְבַת, אֶלָּא לְבַיִת. כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנָנוּ יָדֶיךָ ה' יִמְלֹךְ וְכוּ':

נִמְצָא שֶׁהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת שֵׁם אד"נ, כַּמּוּבָא, וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת וַתִּלָּבֵשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת. וְהָמָן הָרָשָׁע הוּא כְּנֶגְדָּם, כִּי הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, וְעִקַּר רֵאשִׁיתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל אוֹתָן שֶׁהֵם מִבַּחוּץ לַקְּדֻשָּׁה, כִּי עֲמָלֵק הִתְגַּבֵּר רַק עַל אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן. וְעַל כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, כִּי הֵם מִבַּחוּץ לְעַנְנֵי כָּבוֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת סָכָּה כַּיָּדוּעַ, וְסֻכָּה הִיא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא סֻכַּת שָׁלֵם, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר בְּנִין הַבָּתִּים וְדִירוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת. וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רסו), וְכֵן הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית הַנַּ"ל נֶאֱמְרָה לְעִנְיַן סֻכּוֹת גַּם כֵּן, כַּמּוּבָן לְמִי שֶׁהָיָה אָז בְּעֵת שֶׁנֶּאֱמְרָה תּוֹרָה זֹאת. נִמְצָא שֶׁכָּל אוֹתָן יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בְּתוֹךְ הֶעָנָנֵי כָּבוֹד הֵם בְּתוֹךְ בֵּית וּגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְנִכְלָלִין בְּהָרֹאשׁ בַּיִת, אֲבָל אֵלּוּ שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן שֶׁהֵם מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, מִחוּץ לְבֵית הַקְּדֻשָּׁה, עַל אֵלּוּ מִתְגַּבֵּר הָמָן עֲמָלֵק וְרוֹצֶה לִהְיוֹת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת לְכָבְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ לִבְלִי לְהַנִּיחָם לָשׁוּב אֶל ה', לָשׁוּב לְתוֹךְ מַחֲנֵה הַקְּדֻשָּׁה. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, הוּא לוֹחֵם תָּמִיד מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בִּשְׁבִיל לְהַצִּיל אֵלּוּ הָאֲבֵנֵי קֹדֶשׁ הַנִּשְׁפָּכִים וּמִתְגַּלְגְּלִים בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, לְהוֹצִיאָם מֵרְשׁוּת עֲמָלֵק, לְהַכְנִיסָם אֶל בֵּית הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן זֹאת הַמִּלְחָמָה הִיא מִלְחָמָה קָשָׁה וּגְדוֹלָה מִכָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הַבַּעַל דָּבָר, מְעָרֵב אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לֵידַע הָאֱמֶת הֵיכָן הוּא, כִּי הַשֶּׁקֶר מִתְדַּמֶּה לָאֱמֶת בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת חֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הַקָּטֵגוֹרְיָא בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא רַק תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ לְבַל תֹּאבַד תִּקְוָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּפִי מַה שֶּׁכָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ נִגְעֵי לִבּוֹ וּמַכְאוֹבָיו, הוּא צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בִּתְמִימוּת וּבֶאֱמֶת, וְלִזְעֹק מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁיוֹרֵהוּ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁיֵּדַע בְּמִי לְהִתְדַּבֵּק בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה

לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְזֶה שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא לָקוּם בַּחֲצוֹת וּלְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּגְרַם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי כָּל הַמַּעֲכֵב בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּאִלּוּ הֶחֱרִיבוֹ. וּמִי שֶׁיִּתְנַהֵג בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה, בַּדֶּרֶךְ הַיָּשָׁן אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לָקוּם בַּחֲצוֹת וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וּלְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן נַפְשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ שֶׁגָּרַם חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְיִצְעַק מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי לוֹ לְצָעֵק עַל נַפְשׁוֹ כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ אֹפֶן מַעֲמַד נִשְׁמָתוֹ לִהְיוֹתָהּ הוֹרִידָהּ בְּמַעֲשָׂיו, אָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִידַע הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת מוֹסְרִין לוֹ מַלְאַךְ שֶׁל אֱמֶת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁעָשָׂה מָרְדְּכַי כְּשֶׁרָאָה גֹּדֶל מֶמְשֶׁלֶת הָמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁאָז נֶאֱמַר, וּמָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, כִּי מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר יוֹדֵעַ אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה בָּעוֹלָם, אֵיךְ הַשָּׂטָן מְעַרְבֵּב אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לֵידַע הֵיכָן הָאֱמֶת. וְאָז, וַיִּקְרַע מָרְדְּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה. וְכֵן כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שַׂק וְאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים. 'וְאֵפֶר' דַּיְקָא, לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם הַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לַבְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת לְשׁוֹם לַאֲבֶלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁזָּכוּ אַחַר כָּךְ שֶׁנָּפַל הָמָן לִפְנֵי מָרְדְּכַי, וּמָרְדְּכַי שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמֶת יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. וְזֶהוּ לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר הַנַּ"ל:

חלק ו

כִּי זֶה הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הָיָה סָמוּךְ לְבִנְיַן בַּיִת שֵׁנִי, שֶׁהִתְקַנֵּא בָּהֶם הָמָן עַל שֶׁרְאָה שֶׁרוֹצִים לַחֲזֹר לִבְנוֹת בִּנְיַן הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכַמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת הָאַר"י זַ"ל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מָרְדְּכַי הוּא הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁעוֹסֵק בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הוּא מֵאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִתְקַנֵּא בּוֹ הָמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהוּא רוֹצֶה תָּמִיד לַחֲרֹב אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל כֵּן הִפִּיל פּוּר בַּאֲדָר וְסָבַר שֶׁאָז יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת שֶׁבַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, הוּא בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁנִּסְתַּלְּקִין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְנִתְעַלֵּם הַפְּאֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת שָׁם ה' וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁאָז מִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָמָן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר דַּיְקָא בַּיֶּרַח שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין דּוֹר יָתוֹם וְעַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל

צַדִּיק זֶה זָרְחָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁאַחֲרָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּבָכָל דּוֹר וָדוֹר נִמְצָא צַדִּיק אֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת שֶׁעוֹסֵק בְּבִנְיַן הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁמַּכְנִיעַ הַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ. כִּי בְּז' בַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה וּבְז' בַּאֲדָר נוֹלַד מֹשֶׁה, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה), הַיְנוּ בְּחִינַת הַשֵּׁמֶשׁ וְזָרַח הַשֵּׁמֶשׁ וּבָא הַשֵּׁמֶשׁ עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁבַּיּוֹם שֶׁמֵּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, בּוֹ בַּיּוֹם נוֹלַד צַדִּיק אַחֵר בְּמְקוֹמוֹ, כִּי אָז כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר הָמָן הָיָה מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן נִשְׁבַּע ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי הָמָן עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד רֹאשׁ בַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת רְאוּ כִּי קָרָא ה' בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ שֶׁאֵינָם שְׁלֵמִים עַד שֶׁיִּמְחֶה שֵׁם עֲמָלֵק. שֵׁם וְכִסֵּא זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, רֹאשׁ זֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מֹחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. בַּיִת זֶה בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ. וְעַל כֵּן הַשֵּׁם וְהַכִּסֵּא, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בְּשֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אֵינָם שְׁלֵמִים עַד שֶׁיִּמְחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁמוֹת הַחִיצוֹנִים בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּחִינַת הַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁשָּׁם נִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם נִתְעַלֵּם שֵׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת אֲשֶׁר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמָם כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁקּוֹרִין סְמוּךְ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו, כִּי אֵלּוּ הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין שֵׁם וְזִכְרוֹ עֲמָלֵק, יִמַּח שְׁמוֹ:

כִּי פָּרָשַׁת שְׁקָלִים זֶה בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַשְּׁקָלִים הֵם בְּשִׁבְיל בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אוֹ בִּשְׁבִיל קָרְבָּנוֹת צִבּוּר שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי נְדָבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהֵם הַשְּׁקָלִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹסְקִין בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר רֹאשׁ בַּיִת וְנִכְנָע רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, 'רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' דַּיְקָא, בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת הַנַּ"ל. וּכְשֶׁרוֹצִין לְנַשֵּׂא וּלְהָרִים אֶת הָרֹאשׁ הָאֱמֶת עַל הָרֹאשׁ שֶׁל שֶׁקֶר צְרִיכִין לִתֵּן שְׁקָלִים לִנְדָבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

מִקְדָּשׁ אִקְרֵי מִשְׁכָּן וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִתְגַּבֵּר הָרֹאשׁ בַּיִת, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵם בְּחִינָה אַחַת וּמְאִירִין וּמְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה:

חלק י

וְעַל יְדֵי הַשְׁקָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר רֹאשׁ בַּיִת, עַל יְדֵי זֶה נִכְנָע הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן קוֹרִין אַחַר כָּךְ פָּרָשַׁת זָכוֹר. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בְּהָנִיחַ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ וְכוּ' תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, וּבִבְנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱמַר גַּם כֵּן לָשׁוֹן כָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וְכוּ'. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כְּשֶׁיֵּשׁ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִמְחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת שֶׁהוּא הֶחֱרִיב אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן הָיָה עַל יְדֵי הַשְׁקָלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ:

חלק יא

וּכְשֶׁנִּכְנָע זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּחִינַת הַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, אָזַי נִתְגַּלֶּה שָׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֶרְדְּכַי, בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת. וְעַל כֵּן אַחַר כָּךְ הוּא פּוּרִים, כִּי בְּפוּרִים נִתְגַּלֶּה אוֹר גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד שֶׁאֵינוֹ נִתְגַּלֶּה בְּשׁוּם זְמַן, וְהָאוֹר הַזֶּה הוּא בְּחִינַת מֶרְדְּכַי אֲשֶׁר בְּשׁוּם זְמַן אֵין הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה בְּחִינַת מָרְדְּכַי נִתְגַּלֶּה כָּל כָּךְ כְּמוֹ בְּפוּרִים, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁזֶּה סוֹד וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, עַיֵּן שָׁם בַּכַּוָּנוֹת, הֵינוּ שֶׁאָז בְּפוּרִים אָנוּ זוֹכִין שֶׁנִּתְגַּלֶּה אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל מְאֹד, בִּבְחִינַת וּמָרְדֳּכַי יָצָא וְכוּ', כִּי אָנוּ זוֹכִין עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת פּוּרִים שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּזְכֶּה לִידַע הָאֱמֶת לֵאֲמִתּוֹ וּלְהַכְנִיעַ הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת. וְאָז זוֹכִין לְהִתְקָרֵב הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִן הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים וְכוּ', כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וְיוֹדְעִין מִצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אָזַי הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מְקָרְבִין כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר כֹּחָם לְקָרֵב הָרְחוֹקִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הַנַּ"ל, בְּחִינַת וַחֲנֹתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֹן, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם כְּדַאי לָחֹן, וְרַחֲמְתִּי וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה מֻכְרָח הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְבַטֵּל עַצְמוֹ מִן הַתּוֹרָה וְלַעֲסֹק בְּמִלֵּי דְּשִׁטּוּתָא וְלִהְיוֹת אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ כְּדֵי שִׁיְּחַיֶּה עַצְמוֹ אָז מֵהַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים וַאֲפִלּוּ הַמַּנְחִים בְּשַׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, כִּי הוּא מְחַיֶּה וּמַגְבִּיהַּ כֻּלָּם עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה הַחֶסֶד הוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא וְרֵב חֶסֶד, כִּי הוּא חֶסֶד גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁתָּמִיד הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּהֶעְלֵם, וַעֲכְשָׁו בְּפוּרִים נִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין יִשְׂרָאֵל בְּפוּרִים

לַעֲסֹק בְּמִלֵּי דִּשְׁטוּתָא בְּכַמָּה מִינֵי עִנְיָנִים. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, כִּי הֲלֹא בְּפוּרִים נִתְגַּלָּה אוֹר קָדֶשׁ גָּבוֹהַּ מְאֹד וּמַדּוּעַ עוֹסְקִין אָז בִּדְבָרִים פְּשׁוּטִים בְּמִלֵּי דִּשְׁטוּתָא וּמְבַטְּלִין מִדִּבְרֵי תוֹרָה. אַךְ בֶּאֱמֶת מִנְהָג יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וְהֵם עוֹשִׂים הַכֹּל יָפֶה בְּעִתּוֹ, כִּי אָז נִתְגַּלָּה אוֹר גָּדוֹל כָּזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה מְחַיִּין עַצְמָן בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִין מִדִּבְרֵי תוֹרָה, כִּי הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, כִּי בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם נֶעְלָם תּוֹרָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלָמִין הָעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּפוּרִים הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד, כִּי אָז נִתְגַּלָּה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּעֵת שֶׁבְּטֵל מִן הַתּוֹרָה אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה רַב יִשְׂרָאֵל בְּטֵלִין אָז מִן הַתּוֹרָה כִּי אָז נִתְגַּלָּה אוֹר הַחֶסֶד הַזֶּה מְאֹד וְהַכֹּל מְקַבְּלִין אָז מֵאוֹר הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה. וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת, אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁהוּא מִתְגַּלֶּה בְּפוּרִים כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן בְּפוּרִים הוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ, כִּי בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, כִּי הַצַּדִּיק יָכוֹל לְגַלּוֹת בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהוּא מִתְדַּבֵּק בָּהּ בְּעֵת שֶׁבְּטֵל מֵהַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ קִיּוּם הַתּוֹרָה לְכָל הָרְחוֹקִים. כִּי יֵשׁ רְחוֹקִים שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מִכָּל הַתּוֹרָה מְאֹד עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיּוֹדֵעַ לְקַבֵּל מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה מְחַיֶּה אוֹתָם בְּעֵת נְפִילָתָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כִּי עֲדַיִן חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם, כִּי חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ לְעוֹלָם. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמָם בְּחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה, עַל יְדֵי זֶה הוּא מְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם תּוֹרָה וּמְשִׁיבָם אֶל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה, כִּי הוּא מְגַלֶּה הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הוּא מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁמְּגַלִּין אוֹתָהּ מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי:

וְעַל כֵּן בְּפוּרִים כָּל הַפּוֹשֵׁט יָדוֹ לִטֹּל נוֹתְנִין לוֹ, זֶה בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז לַכֹּל וְעַל כֵּן כָּל הַפּוֹשֵׁט יָדוֹ לִטֹּל נוֹתְנִין לוֹ מַתְּנַת חִנָּם:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת פָּרָה שֶׁקּוֹרִין אַחַר פּוּרִים, כִּי פָּרָה כָּל מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מִתְבַּטֵּל לִפְעָמִים מִן הַתּוֹרָה וְיוֹצֵא מִבֵּית קָדְשָׁתוֹ וּמְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם עִסְקֵי חֹל וּבָזֶה דַּיְקָא הוּא מְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת מַעֲשֵׂיהֶן בְּפָנִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת הַקְּדֻשָּׁה, אֲבָל פָּרָה מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, זֶה בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה

הַנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת בַּיִת, בְּחִינַת בֵּית דִּבְרַאשִׁית, בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, וּכְשֶׁבְּטֵלִין מִן הַתּוֹרָה זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁיּוֹצְאִין לַחוּץ, אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁבְּטֵל מִן הַתּוֹרָה מְחַיֶּה עַצְמוֹ עִם הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה שֶׁכָּל מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת. כִּי פָּרָה אֲדֻמָּה נֶעְלָם מֵעֵין כֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָמַרְתִּי אֶחְכְּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת. וְעַל כֵּן הַפָּרָה מְטַהֶרֶת מְטַמְּאַת מֵת שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַטֻּמְאוֹת, כִּי הוּא אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵבִיא מִיתָה לָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַחֲרִיתָהּ דְּרְכֵי מָוֶת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב , וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה וְכוּ'. אֲשֶׁר מִי שֶׁנּוֹפֵל לְטֻמְאָה זֹאת אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִטָּהֵר כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו חֶסֶד חִנָּם מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל מִשָּׁם בְּעֵת שֶׁבְּטֵל מִן הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁכָּל מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת מְטַמְּאַת מֵת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַפָּרָה מְטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטַמְּאָה טְהוֹרִים, כִּי הַצַּדִּיק כְּשֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ מִן הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים וְכָל הָרְחוֹקִים כַּנַּ"ל, וּמְטַהֵר אוֹתָם מִטֻּמְאָתָם הַגְּדוֹלָה כַּנַּ"ל, אֲבָל אֵצֶל הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת בְּטוּל מִן הַתּוֹרָה וְנִקְרָא אֶצְלוֹ יְרִידָה וְטֻמְאָה קְצָת לְפִי עֶרְךְ גֹּדֶל קְדֻשָּׁתוֹ בְּעֵת שֶׁדָּבוּק בְּהַתּוֹרָה וְכַמּוּבָן בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן לח) בְּהַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל לִפְעָמִים הַצַּדִּיק נוֹסֵעַ וְכוּ', שֶׁמַּה שֶּׁהַצַּדִּיק מוֹרִיד עַצְמוֹ לִפְעָמִים לַעֲסֹק עִם הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת יְרִידָה אֶצְלוֹ לִפְעָמִים שָׁעָה, אַךְ אַחַר כָּךְ חוֹזֵר וְעוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ, אֲבָל לְהָעוֹלָם הוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה לְעוֹלָם וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מְטַמֵּא טְהוֹרִים וּמְטַהֵר טְמֵאִים, כִּי אֵצֶל הַצַּדִּיק נֶחְשָׁב זֶה הַבִּטּוּל לִבְחִינַת טֻמְאָה קְצָת לְפִי שָׁעָה וְאַחַר כָּךְ מְטַהֵר עַצְמוֹ מִיָּד, כִּי הַטֻּמְאָה שֶׁהַפָּרָה מְטַמְּאָה אֶת הָעוֹסְקִים בָּהּ הוּא רַק לְפִי שָׁעָה עַד הָעֶרֶב, אֲבָל הוּא מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים בְּטֻמְאָה גְּדוֹלָה מְאֹד שֶׁהוּא טֻמְאַת מֵת, שֶׁהוּא טֻמְאָה חֲמוּרָה, וְהוּא מְטַהֵר אוֹתָם לְעוֹלָם עַל יְדֵי בְּחִינַת פָּרָה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלּוּי הַיָּרֵחַ, בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְהִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַחַמָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי בַּמִּזְרָח הַחַמָּה זוֹרַחַת וּבַמַּעֲרָב שׁוֹקַעַת וּבַלַּיְלָה בְּעֵת שְׁקִיעַת אוֹר הַחַמָּה אָז הִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְעַל כֵּן כְּתִיב בַּמִּשְׁכָּן,

וְאֵשׁ תִּהְיֶה לַיְלָה בּוֹ. לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי הָאֵשׁ וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, זֶה בְּחִינַת מְעוּט הַלְּבָנָה וּפְגִימָתָהּ, כִּי הַלְּבָנָה שְׁלִיטָתָהּ בַּלַּיְלָה בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּת הַמְּאוֹרֵי אוֹר וְעַל כֵּן רוֹצִים לְהִתְאַחֵז בָּהּ חַס וְשָׁלוֹם, הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁשְּׁלִיטָתָם בַּלַּיְלָה. וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְהַכְנִיעַ הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִתְאַחֵז בַּהַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת אָסְתֵּר שֶׁנִּקְרֵאת עַל שֵׁם הַהִסְתָּרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה בִּזְמַן הַגָּלוּת, כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ הִוא לְמַלְּאוֹת פְּגִימוֹת הַלְּבָנָה, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ וּלְבַטְּלָם מִן הָעוֹלָם וְאָז יִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּנְיַן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאָז תִּתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁמַּלְכוּתוֹ נִמְשָׁל לַלְּבָנָה, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ הֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, בְּחִינַת לְבָנָה, כִּי הֵם בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה. וּכְשֶׁמְּבַטְּלִין הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת וְכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת גַּשְׁמִיִּים, עַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְאָז יִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר. וְאָז יָשׁוּב מַלְכוּת בֵּית דָּוִד לְמָקוֹמוֹ וְיִבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּבַתְּחִלָּה, כִּי הַכֹּל נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר עַל מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ פָּרָשַׁת חֲצוֹת לְפָרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, כִּי עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת נִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ וּמִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁנִּתְקַשָּׁה בָּהֶם מֹשֶׁה, שֶׁהֵם, מַעֲשֵׂה מְנוֹרָה וּשְׁקָלִים וְקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר וְסִימָנָם, מ"שׁ"ה, מְנוֹרָה, שְׁקָלִים, הַחֹדֶשׁ, עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל שָׁלֹשׁ מִצְוֹת אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְהִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁזֶּה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי מַעֲשֵׂה מְנוֹרָה הוּא לְהַדְלִיק נֵר תָּמִיד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְעִקַּר הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְתִּיק וּלְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וּלְהַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיר מְאוֹרֵי אוֹר הַמְאִירִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד וּלְמַעְלָה בְּשָׁרְשׁוֹ גַּם הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ מְקַבְּלִין חִיּוּת מִן הַמְּאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בָּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אָנוּ מְבָרְכִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בּוֹרֵא מְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אַרְבָּעָה גְּוָנִין יֵשׁ בְּאֶשָּׁא, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, עַיֵּן שָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל אֶחָד אַךְ לְמַטָּה נִפְרָדִים הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ מִן הַמְּאוֹרֵי אוֹר, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ נֶאֱחָזִים הַחִיצוֹנִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹת הַבָּאִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת גַּשְׁמִיִּים. וְעַל כֵּן שָׁם בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, שָׁם הוּא סוֹד הַהַבְדָּלָה שֶׁמַּבְדִּילִין עַל הָאוֹר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כִּי כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר

שֶׁמַּכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ, בִּבְחִינַת לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָז בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁאָז מַתְחִילִין לְהִתְעוֹרֵר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁבָּהֶם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, עַל כֵּן אָנוּ מַבְדִּילִין עֲלֵיהֶם אָז וּמְבָרְכִין עַל הָאוֹר בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וּבָזֶה אָנוּ מַבְדִּילִין וּמַעֲלִין הַטּוֹב מִן הָרַע עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שָׁם הוּא סוֹד הַהַבְדָּלָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם לְהַמְתִּיק בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ בְּשָׁרְשָׁן, לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶן עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין מַאוֹרֵי אֵשׁ בְּשָׁרְשָׁן בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא לְהַכְלֵל מִדַּת לְיָלָה בְּיוֹם לְמַלְאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כַּנַּ"ל. כִּי הַלְּבָנָה שֶׁלִּיטָתָהּ בַּלַּיְלָה בְּעֵת אֲחִיזַת מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, עַל כֵּן הִיא פְּגוּמָה לִפְעָמִים וּצְרִיכִין לְבָרְרָהּ וּלְהַעֲלוֹתָהּ מֵאֲחִיזַת הָרַע שֶׁבִּמְאוֹרֵי הָאֵשׁ עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין מְאוֹרֵי אֵשׁ בִּמְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁקָלִים, שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִצְוֹת הֵם בִּשְׁבִיל לְהַגְבִּיר בְּחִינַת הַמְּאוֹרֵי אוֹר עַל הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ וְעַל כֵּן נִתְקַשָּׁה בָּהֶן מֹשֶׁה הַרְבֵּה, כִּי שָׁם סוֹד הַהַבְדָּלָה וְקָשֶׁה לַעֲמֹד עֲלֵיהֶן מְאֹד, כִּי מְאוֹרֵי אוֹר הֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁכָּל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל תְּלוּי בָּהֶן. וּמְאוֹרֵי אֵשׁ הֵם בְּחִינַת הַמַּנְהִיגִים וְהַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר וְאִי אֶפְשָׁר לְהַבְדִּיל וּלְהַפְרִישׁ בֵּינֵיהֶן וְלַעֲמֹד עַל הָאֱמֶת, כִּי גַּם הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, בְּחִינַת הַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּהֶם אֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כִּי כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת בִּתְחִלָּתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל כָּל בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם צַדִּיקֵי אֱמֶת. וְהָיוּ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ נִכְנָעִין אֵלּוּ הַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר תַּחַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וּלְהִתְבַּטֵּל אֲלֵיהֶם וְאָז הָיוּ נִכְלָלִין מְאוֹרֵי אֵשׁ בִּמְאוֹרֵי אוֹר וְהָיָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, אֲבָל הֵם רוֹצִים לְהִשְׁתָּרֵר וּלְמָלְךְ וְנוֹטְלִין גְּדֻלָּה לְעַצְמָן וְרוֹצִים לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת, כִּי הַשֶּׁקֶר חוֹפֶה עַל הָאֱמֶת וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאָצְלוֹ הָאֱמֶת, וְעַל כֵּן גַּם מֹשֶׁה נִתְקַשָּׁה בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִצְוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַכְנָעַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי חָרְבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת וְכָל הַצָּרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכֹּל תָּלוּי בָּזֶה עַל יְדֵי שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִתְנַשְּׂאִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת מְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁהֵם הָרַע לְעֻמַּת הַטּוֹב וְהֵם חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְרוֹצִים לְהַעֲלִימָן. וְזֶה עִקַּר חֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא קְטֵגוֹרְיָא בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וּבִפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁהָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת שֶׁנַּעֲשָׂה עֲדָרִים עֲדָרִים שֶׁל אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְנִתְעָרְבֵב הָעוֹלָם מְאֹד. עַד שֶׁאֲפִלּוּ

בֵּין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת יֵשׁ מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל וְכָל אֶחָד חוֹלֵק עַל חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁגַּם חֲבֵרוֹ רוֹצֶה דֶּרֶךְ אֱמֶת וְאֶפְשָׁר יוֹתֵר מִמֶּנּוּ רַק הוּא סוֹבֵר כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, הַשְּׁאָר נוֹטִין מִן הָאֱמֶת וְאֵין הָאֱמֶת אֶלָּא אֶצְלוֹ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּלְבוּלִים רַבִּים בְּלִי שִׁעוּר. וְכָל מַה שֶּׁאוֹמְרִים אַנְשֵׁי אֱמֶת, מְהַפֵּךְ הַשֶּׁקֶר לְעַצְמוֹ וְאוֹמֵר שֶׁאֶצְלוֹ הָאֱמֶת וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר זֶה, כִּי כָּל מַה שֶּׁנֹּאמַר בְּעִנְיָן זֶה יֹאמַר הַחוֹלֵק גַּם כֵּן, רַק כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ יוּכַל לְהָבִין בְּכָל עֵת וּבְכָל דּוֹר הֵיכָן הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שְׁרוּי:

חלק טו

וְזֶהוּ חַיָּב אֱנָשׁ לִבְסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אְרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי. כִּי בְּפוּרִים מַכְנִיעִין הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְאָז נִתְגַּלֶּה אוֹר הָעֶלְיוֹן מְאֹד וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן וְנִכְלָלִין מְאוֹרֵי אֵשׁ בְּמְאוֹרֵי אוֹר. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְבַּסֵּם בְּפוּרִים עַד שֶׁיַּכְנִיעוּ הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ לְמַטָּה לְגַמְרֵי, שֶׁהֵם בְּחִינַת אְרוּר הָמָן, עַד שֶׁיַּעֲלֶה לַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר אְרוּר הָמָן כְּלָל, כִּי שָׁם לְמַעְלָה בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן נִכְלָלִין הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ בְּמְאוֹרֵי אוֹר, אַךְ לָזֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁתִיָּה שֶׁל פּוּרִים שֶׁאָז הַשְּׁתִיָּה מְצֻוֶּה וְאָז הַיַּיִן בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ, 'רֹאשׁ' דַּיְקָא, בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, שֶׁעַל יְדֵי הַשְּׁתִיָּה שֶׁל פּוּרִים מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת הָרֹאשׁ דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁנִּתְבַּטֵּל וְנוֹפֵל לְגַמְרֵי בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, שֶׁנּוֹפֵל כָּל הָרַע, וּמְעַט הָאֱמֶת שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ שָׁם בַּגָּלוּת עוֹלֶה וְנִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ. וְאָז אֵין יוֹדְעִין בֵּין אְרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי בַּשֹּׁרֶשׁ אֵין שַׁיָּךְ שָׁם אְרוּר כְּלָל, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה וְהַכֹּל בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ שָׁם:

יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, אָמֵן סֶלָה:

פרק ד

חלק א

כָּל מַתָּנָה צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא גְּלוּיָה וּמְפֻרְסֶמֶת וְכוּ'. צְרִיכִין לִכְתֹּב בִּשְׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחָתְמוּהוּ בְּבָרָא וְכוּ':

כִּי אִיתָא בְּהַתּוֹרָה אַחֲוֵי לָן מָנָא דְּלָא שַׁוְיָא לְחַבָּלָא (בְּסִימָן כה), שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וּבְכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה יֵשׁ שָׁם דְּמְיוֹנוֹת וְכוּ' שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי וְסוֹבְבִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ'. וּכְשֶׁאָדָם נֶעֱתָק מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה אָז תֵּכֶף נִתְעוֹרְרִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אוֹתָם וּלְשַׁבְּרָם וְכוּ'. כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין וְכוּ' וְכוּ'. וּפְנִימִיּוּת שֶׁל הַתַּחְתּוֹן נַעֲשֶׂה חִיצוֹנִיּוּת לְחִיצוֹנִיּוּת עֶלְיוֹן וְכוּ'. וְאָז צְרִיכִין לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ הַמָּקוֹם מֻחְדָּשׁ וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת וְכוּ' אֶלָּא עַל יְדֵי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל הוֹדוּ. וְהַהִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְעָנְיֵי הָגוּן, כִּי עִקַּר הַגְּדֻלָּה וְהַכָּאֵר הוּא הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין וְכָסֶף וְזָהָב הֵן הֵן הַגְּוָנִין וְכוּ'. וְאֵין מְאִירִין אֶלָּא כְּשֶׁבָּאִים לְאִישׁ

הַיִּשְׂרְאֵלִי וְכוּ'. וּבְשָׁבִיל זֶה הָעַכּוּ"ם תְּאֵבִים לְמָמוֹן יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּבְשָׁבִיל זֶה נִקְרָאִין רָשָׁעִים כְּמוֹ הֱוֵי זָהִיר בָּרָשׁוּת וְכוּ', אֲבָל דַּע תַּכְלִית וּמֵיד שֶׁהָעַכּוּ"ם מְקַבֵּל מָמוֹן מִיִּשְׂרָאֵל תֵּכֶף וּמִיָּד נִתְעַלֵּם הַפְּאֵר וְהַחֵן בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁאֵין מְקָרְבִין אֶלָּא בִּשְׁעַת הֲנָיָתָן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

גַּם דַּע שֶׁכְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁמִּסְתַּבְּבִין בְּכָל מַדְרֵגָה, עַל זֶה צָרִיךְ שֶׁיְּעוֹרֵר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה עַל עַצְמוֹ, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂמַח עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְזָכָה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים הַמְקָרְבִין אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת הוּא מְשַׁבֵּר הַקְּלִפּוֹת וְנִכְנָס לְמַדְרֵגָה שְׁנִיָּה, עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁבְּכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹשִׂין מְבָרְרִין נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה 'אַשְׁרֵי' (בְּסִימָן לה) וּבְהַתּוֹרָה 'כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה' (בְּסִימָן רפ), שֶׁעַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן כְּתִקּוּנוֹ עוֹלִין מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה מַעֲשָׂיָה לִיצִירָה, כִּי מַשָּׂא וּמַתָּן כְּתִקּוּנוֹ הוּא בִּבְחִינַת הַקְּרֻבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא נִגְמָר כְּשֶׁיּוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת שֶׁאָז נִגְמָר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְאָז עוֹלִין וּמִתְבָּרְרִין הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּכָל דֶּרֶךְ וְדֶרֶךְ יֵשׁ שָׁם הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי הַמְסַבְּבִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה, מֵחֲמַת זֶה צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבִין שָׁם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בְּדִבָּרִים כִּי אִם בְּקִנְיָן עַל יְדֵי מְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין דַּיְקָא שֶׁיִּכָּנֵס הַדָּבָר לִרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַזּוֹכֶה בּוֹ עַל יְדֵי מְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה וְכַיּוֹצֵא, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא לִרְשׁוּתוֹ לֹא נִגְמָר הַבֵּרוּר וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְרַצָּה לְמָכְרוֹ וְנִגְמַר הַמִּקָּח בִּדְבָרִים לְמָכְרוֹ, עֲדַיִן אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ וְיִתְגַּבְּרוּ מֵחָדָשׁ הַקְּלִפּוֹת בְּעֵת שֶׁיְּרָצֶה לְהַכְנִיס הַדָּבָר בִּרְשׁוּתוֹ וְיִקָּלְקְלוּ הַמִּקָּח. כִּי עִקַּר הִתְעוֹרְרוּתָם בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת שֶׁאָז עִקַּר הָעֲלִיָּה וְהַבֵּרוּר וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן אֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים לְבַד עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה קִנְיָן מַמָּשׁ לְהַכְנִיסוֹ בִּרְשׁוּתוֹ עַל יְדֵי מְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה וְכוּ', כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִכְנָס לִרְשׁוּתוֹ יְכוֹלִין לְהִתְעוֹרֵר וּלְקַלְקֵל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּבֵּר תּוֹרָה מָעוֹת קוֹנֶה שֶׁנֶּאֱמַר, וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ חֲכָמִים מְשִׁיכָה קוֹנָה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ, נִשְׁרְפוּ חִטֶּיךָ בָּעֲלִיָּה. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין הוּא בְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל נִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי מִדִּבְרֵי תּוֹרָה כֶּסֶף קוֹנֶה, כִּי עַל יְדֵי הַכֶּסֶף נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וְנִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת וְנִגְמָר הַמִּקָּח, כִּי

אֵין יְכוֹלִין לְקַלְקְלוֹ עוֹד, כִּי כְּבָר נִכְנְעוּ עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת מִדְּאוֹרַיְתָא כֶּסֶף קוֹנֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ, 'וְקָם לוֹ' דַּיְקָא, שֶׁעַל יְדֵי הַכֶּסֶף יֵשׁ תְּקוּמָה וַעֲלִיָּה לְהַמִּקָּח, דְּהַיְנוּ לְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כִּי עַל יְדֵי הַכֶּסֶף נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וְנִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת וְאָז יֵשׁ תְּקוּמָה וַעֲלִיָּה לְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְעַל יְדֵי זֶה נִגְמָר הַמִּקָּח מִדְּאוֹרַיְתָא וְכַנַּ"ל. אַף מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ חֲכָמִים מְשִׂיכָה קוֹנָה וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁבְּהַמָּמוֹן הוּא הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין אֲבָל אֵין זֶה אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְגַם אֶצְלוֹ אֵין מְאִירִין הַגְּוָנִין כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן מָמוֹנוֹ עַל יְדֵי צְדָקָה לְעָנִי הָגוּן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן רָאוּ חֲכָמִים שֶׁעַל פִּי רֹב הָעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אֵין זוֹכִים לְתַקֵּן מָמוֹנָם בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי וַאֲזַי אֵין מְאִירִין אֶצְלָם הַגְּוָנִין בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁקּוֹבֵל הַכֶּסֶף נִתְרַצָּה לִמְכֹּר הַחֵפֶץ לַחֲבֵרוֹ, וְזֶה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מֵהִתְנוֹצְצוֹת הַגְּוָנִין שֶׁבְּהַמָּמוֹן. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא נִכְנְעוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וְיכוֹלִין לְקַלְקֵל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מֵחֲמַת שֶׁתֵּכֶף אַחַר כָּךְ נִתְעַלְּמוּ הַגְּוָנִין מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקֵּן מָמוֹנוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְעִנְיַן הַמָּמוֹן שֶׁבָּא לְיַד הָעַכּוּ"ם שֶׁאֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין רַק לְפִי שָׁעָה וְאַחַר כָּךְ נִתְעַלְּמִין אוֹרָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן לְהַבְדִּיל אֲפִלּוּ אֵצֶל אִישׁ יִשְׂרְאֵל אַף עַל פִּי שֶׁבְּעֵרֶךְ הָעַכּוּ"ם מְאִירִין אֶצְלוֹ הַגְּוָנִין, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁלֹּא תִּקֵּן מָמוֹנוֹ כָּרָאוּי אֵין מְאִירִין גַּם אֶצְלוֹ בִּשְׁלֵמוּת רַק מִתְנוֹצְצִין לְפִי שָׁעָה מִתּוֹךְ הֶעְלֵמָן וּמִתְעַלְּמִין מִיָּד, וְעַל כֵּן אֵין מְאִירִין הַגְּוָנִין עַל יְדֵי הַכֶּסֶף לְבַד, כִּי אֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין בָּהֶם בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן אֵין נִגְמָר הַמִּקָּח עַל יְדֵי הַכֶּסֶף וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר גְּמַר הַמִּקָּח הוּא כְּפִי הַכְנָעַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁאָז נִשְׁלָם הַבֵּרוּר וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שָׁם, וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ חֲכָמִים מְשִׂיכָה קוֹנָה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ, נִשְׁרְפוּ חִטֶּיךָ בָּעֲלִיָּה. כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא תִּקֵּן מָמוֹנוֹ וְלֹא נִתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין עַל יָדוֹ, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּתְגָּרוּ וְיִתְאַחֲזוּ הַקְּלִפּוֹת בְּהַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן מָמוֹנוֹ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה אָזַי נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא עַל יְדֵי מָמוֹנוֹ, וְזוֹכֶה לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה עַל יְדֵי מָמוֹנוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל לְהֶפֶךְ כְּשֶׁאֵין מְתַקֵּן מָמוֹנוֹ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה אָזַי נִתְאַחֲזִין הַקְּלִפּוֹת בְּהַמָּמוֹן דַּיְקָא. מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ שָׁם קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָּ נֶעֱלֶמֶת שֶׁהֵם הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁנִּתְעַלְּמוּ שָׁם, שֶׁכְּשֶׁאֵין מְאִירִין כָּרָאוּי הֵם נֶאֱחָזִין שָׁם בְּיוֹתֵר כִּי הֵם כְּרוּכִים תָּמִיד אַחַר הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָּ בְּיוֹתֵר. וּמִזֶּה בָּא גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ יֵשׁ בּוֹ קְדֻשׁוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד שֶׁהֵם הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁמִּלְּבָּשִׁין בּוֹ. וּכְשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְגַלּוֹת הֶאָרַת הַגְּוָנִין עַל יְדֵי צְדָקָה לְעָנִי הָגוּן אָזַי הַקְּלִפּוֹת נֶאֱחָזִין בְּהַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן. וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַהִרְהוּרִים וְהַשְּׁנוּיִים וְהָעִוְּלוֹת שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן אִם אֵין מִתְגַּבְּרִים עַל תַּאֲוָתוֹ לְמָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ, שֶׁאֵין מָעוֹת

קוֹנָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ נִשְׂרְפוּ חִטֶּיךָ בָּעֲלִיָּה, 'בָּעֲלִיָּה' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַסְּחוֹרָה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, אָז שָׁלְטוּ הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עֲלָמָא. וְהֵם בְּחִינַת אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׂרְפוּ הַחִטִּים וְהַסְּחוֹרָה:

חלק ד

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהַרְחִיק עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר מִלְּקַבֵּל מַתָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה. כִּי עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה קָשֶׁה שֶׁיִּהְיֶה בְּחִנָּם כִּי אִם בְּכֶסֶף מָלֵא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְעִנְיַן קְנִיַּת הַמְּצוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁצְּרִיכִין לִקְנוֹתָם בַּאֲגַר שְׁלִים, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִקְרֵאת חִנָּם כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקַבֵּל הַחֵפֶץ בְּחִנָּם בְּמַתָּנָה קָשֶׁה מְאֹד לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ שָׁם וַאֲזַי יְכוֹלִין לְהִתְאַחֵז בּוֹ הַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבִין שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה וְיכוֹלִין לְהַפְסִיד חִיּוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַקְּלִפּוֹת הֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא וְעַל כֵּן שׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה:

חלק ה

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב בִּשְׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי עִקַּר הָעֲלִיָּה הִוא בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת, שֶׁפְּנִימִיּוּת תַּחְתּוֹן נַעֲשָׂה חִיצוֹנִיּוּת לְחִיצוֹנִיּוּת עֶלְיוֹן וּבִפְרָט עֲלִיַּת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בִּכְלָל הוּא בִּבְחִינַת עֲבוֹדוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, (רַק שֶׁגַּם בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי יֵשׁ פְּנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת). וְעַל כֵּן בְּהַמַּתָּנָה מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם קָשֶׁה לְבָרֵר כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בְּקַל יְכוֹלִין לְהִתְאַחֵז הַקְּלִפּוֹת שֶׁנֶּאֱחָזִין בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת וְיַקְלְקְלוּ הַמַּתָּנָה וְיַכְנִיסוּ בְּלֵב הַנּוֹתֵן שֶׁיִּשְׂנָּה דִּבּוּרוֹ וּרְצוֹנוֹ וְיַקְלְקֵל הַמַּתָּנָה. עַל כֵּן אֵין הַמַּתָּנָה נִגְמֶרֶת עַד שֶׁתִּהְיֶה מְפֹרָסֶמֶת וּגְלוּיָה לְכֹל וְיִכְתֹּב בְּהַשְׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי בַּשּׁוּק וּבַחוּץ שָׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם שֶׁל הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם זֶה חִיצוֹנִים, עַל כֵּן צְרִיכִין לְפָרְסֵם בִּשְׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וּבַחוּץ, כִּי הוּא נוֹתֵן הַמַּתָּנָה בְּלֵב שָׁלֵם כְּדֵי לְבַטֵּל קְטָרוּג הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים עַל יְדֵי שֶׁמּוֹדִיעִים הַמַּתָּנָה בַּשּׁוּק וּבַחוּץ שֶׁשָּׁם מְקוֹם אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַנּוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ. וְלָמְדוּ מִשַּׁבָּת שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ לִתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ מִקֹּדֶם לַחֲבֵרוֹ שֶׁרוֹצֶה לִתֵּן לוֹ מַתָּנָה כְּדֵי שֶׁיָּכִין אֶת עַצְמוֹ לְקַבֵּל הַמַּתָּנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּבֵּר אֶת עַצְמוֹ לְקַבֵּל הַמַּתָּנָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ עַל יְדֵי זֶה לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבְּהַחֵפֶץ שֶׁל הַמַּתָּנָה, כִּי מֻחָמֶת שֶׁבְּמַתָּנָה קָשֶׁה לְבָרֵר כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צָרִיךְ הֲכָנָה מִקֹּדֶם וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהִיא מַתָּנָה טוֹבָה שֶׁהָיְתָה בְּבֵית גְּנָזָיו שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מוֹדִיעַ לָנוּ קֹדֶם שֶׁנִּתָּנָה לָנוּ כְּדֵי שֶׁנִּתְגַּבֵּר לְהָכִין אֶת עַצְמֵנוּ לְקַבֵּל אֶת הַמַּתָּנָה טוֹבָה וְיִקָּרֶה הַזֹּאת. כִּי שַׁבָּת צָרִיךְ הֲכָנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ וְכוּ'. וְעַל כֵּן גַּם עַתָּה שֶׁכְּבָר נָתַן לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו אֶת הַשַּׁבָּת, אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ לְהָכִין אֶת עַצְמֵנוּ לְקַבֵּל מַתָּנָה טוֹבָה הַזֹּאת וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וְזֶהוּ בְּחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ-זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, שֶׁאִם נִזְדַּמְּנָה לְךָ מָנָה יָפָה תְּהֵא מַזְמִינוֹ לְשַׁבָּת, הַיְנוּ בְּחִינַת הֲכָנָה בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל לְקַבֵּל אֶת הַמַּתָּנָה טוֹבָה שֶׁהִיא שַׁבָּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁנִּקְרָא עֶרֶב שַׁבָּת וְהָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת וְכוּ'.

כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם, כְּלוּם עֲשָׂה לִי מְזוּזָה עַד שֶׁלֹּא נָתַתִּי לוֹ בַּיִת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַשִּׁיחָה הַנִּדְפֶּסֶת בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְכָל הָעֲבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁצִּוָּה אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם הֵם רַק הֲכָנוֹת שֶׁצְּרִיכִין אָנוּ לְהָכִין אֶת עַצְמֵנוּ לְקַבֵּל מַתָּנַת יָדוֹ הַטּוֹבָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לִתֵּן לָנוּ בְּרַחֲמָיו לֶעָתִיד. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת קָלִים וּנְעִימִים לַעֲשׂוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכוּ' וּמִן הַדִּין אֵין רָאוּי לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם שָׂכָר וְכָל הַשָּׂכָר טוֹב שֶׁיִּתֵּן הוּא רַק מַתָּנַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּלְךָ ה' הַחֶסֶד כִּי אַתָּה תְּשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ. וְכָל הַמִּצְוֹת הֵם רַק בְּחִינַת הֲכָנוֹת לְקַבֵּל עַל יָדָם מַתְּנַת חִנָּם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הַשָּׂכָר שֶׁל אוֹתָהּ הַמִּצְוָה. כְּגוֹן לְמָשָׁל עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ לוֹבְשִׁין צִיצִית עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לְהִתְעַטֵּף בְּאוֹר הַצִּיצִית וְלִזְכּוֹת לַחֲלוּקָא דְּרַבָּנָן וְכוּ'. וְכֵן עַל יְדֵי מִצְוַת תְּפִלִּין אָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לְהִתְעַטֵּר בְּכִתְרֵי דְּמַלְכָּא שֶׁהֵם אוֹרוֹת הַתְּפִלִּין בְּשָׁרְשָׁם. כִּי בְּוַדַּאי עַל פִּי דִּין אֵין מַגִּיעַ לְהָאָדָם שָׂכָר נִפְלָא וְנוֹרָא כָּזֶה בִּשְׁבִיל צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁהֵם קָלִים וּנְעִימִים לַעֲשׂוֹתָם וְכָל הַשָּׂכָר שֶׁיְּקַבֵּל עֲבוּרָם הוּא רַק מַתְּנַת חִנָּם. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חָמַל עָלֵינוּ וְצִוָּה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם אֵלּוּ הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֵּלִים וְכֹחַ לְקַבֵּל מַתְּנַת חִנָּם שֶׁלּוֹ, וְכֵן בִּשְׁאָרֵי הַמִּצְוֹת. וְכֵן כָּל הַמִּצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה הִזְהִיר אוֹתָנוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא נָבוֹא מְלֻכְלָכִים חַס וְשָׁלוֹם, לְהִלּוֹלֵא דְּמַלְכָּא. וְהוּא כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁמַּזְהִיר וּמוֹדִיעַ מִקֹּדֶם לְאוֹהֲבָיו שֶׁרוֹצֶה לִתֵּן לָהֶם מַתָּנוֹת יְקָרוֹת וּסְגֻלּוֹת נוֹרָאוֹת וְנִשְׂגָּבוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בִּזְמַן פְּלוֹנִי. וּמֵאַהֲבָתוֹ וְחֶמְלָתוֹ הוּא מוֹדִיעָם תְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁיָּכִינוּ עַצְמָם לָזֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ מְלֻכְלָכִים חַס וְשָׁלוֹם, בְּטֵיט וְצוֹאָה לְסְעֻדַּת הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁם הַמֶּלֶךְ וְסִיעָתוֹ, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל מַתָּנוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת כְּשֶׁהֵם

מְלֻכְלָכִים חַס וְשָׁלוֹם. גַּם צְרִיכִים לְהָכִין לְעַצְמָם מַלְבּוּשִׁים נָאִים וְיקָרִים וְכַמָּה מִינֵי רֵיחוֹת טוֹבוֹת נֶרְדְּ וְכַרְכֹּם קִנָּה וְקִנָּמוֹן וְכוּ' וְכַמָּה מִינֵי קִשּׁוּטִים יָפִים וְנָאִים שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְכָנֹס בָּהֶם בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ בֵּין גְּדוֹלָיו וְשָׂרָיו וַעֲבָדָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים וְאָז יוּכְלוּ לְקַבֵּל מַתְּנַת יָדוֹ הַטּוֹבָה. וּבְחָמְלָתוֹ הַגְּדוֹלָה הֵכִין לָהֶם מִקֹּדֶם כָּל הַדְּבָרִים וְהַחֲפָצִים שֶׁצְּרִיכִים לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן מֵהֶם מַלְבּוּשִׁים וּכְתָרִים כְּאֵלּוּ שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לִכָּנֹס בָּהֶם בְּהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא וְכָל מִינֵי בְּשָׂמִים וְרֵיחוֹת טוֹבוֹת שֶׁיִּתְבַּשְּׂמוּ בָּהֶם מִקֹּדֶם. וְצִוָּה לָהֶם וְהִזְהִיר לָהֶם שֶׁבְּכָל הַזְּמַן שֶׁנָּתַן לָהֶם מִקֹּדֶם לְהָכִין עַצְמָן לַסְּעֻדָּה, שֶׁבְּכָל הַזְּמַן הַזֶּה יַעַסְקוּ לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן אֵלּוּ הַמַּלְבּוּשִׁים הַיְקָרִים וְכָל אֵלּוּ הַכְּתָרִים הַקְּדוֹשִׁים. וְשָׁלַח לָהֶם שְׁלוּחָיו הַנֶּאֱמָנִים לְלַמְּדָם וּלְהוֹדִיעָם אֵיךְ לַעֲשׂוֹתָם וּלְתַקְּנָם בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כְּדֵי שֶׁיָּבוֹאוּ לְשָׁם בִּלְבּוּשִׁים וּכְתָרִים וְתַקּוּנִים הַנְּהוּגִים שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּיְּשׁוּ בֵּין כָּל הַקְּרוּאִים לְשָׁם. וּבְיוֹתֵר וְיוֹתֵר צִוָּה לָהֶם וְהוֹדִיעָם עַל יְדֵי שְׁלוּחָיו מִמַּה לְהִתְרַחֵק. וְהִזְהִירָם מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יְטַמְּאוּ וְלֹא יְלַכְלְכוּ עַצְמָן חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל הַדְּבָרִים הַמִּתְעָבִים שָׁם, וּמֵרֹב חָמְלָתוֹ הוֹדִיעָם גַּם כֵּן עַל יְדֵי נֶאֱמָנָיו בְּמַה יִרְחֲצוּ וְיִטַּהֲרוּ עַצְמָן מִלְּכְלוּכִים אֵלּוּ אִם יִכָּשְׁלוּ לִפְעָמִים וְלֹא יִהְיוּ נִזְהָרִין מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וְתַקֵּן לָהֶם כַּמָּה וְכַמָּה מַעְיָנוֹת קְדוֹשׁוֹת וְכַמָּה עֲצוֹת וְתִקּוּנִים לִרְחֹץ וּלְנַקּוֹת עַצְמוֹ מִכָּל זֶה. עַד שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא מְלֻכְלָךְ מְאֹד, וּמְטֻבָּל בְּשַׁחַת וּמְטֻבָּע בִּיוֵן מְצוּלָה וּמְלֻבָּשׁ בִּבְגָדִים צוֹאִים חַס וְשָׁלוֹם, גַּם הוּא יָכוֹל לְנַקּוֹת עַצְמוֹ וּלְרָחְצָן וּלְטַהֵר עַצְמוֹ בְּאֵלּוּ הַמַּעְיָנוֹת הַנּוֹבְעִים שָׁמָּן אֲפַרְסְמוֹן וְכָל מִינֵי רֵיחוֹת נִפְלָאִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לַהֲפֹךְ כָּל מִינֵי רֵיחוֹת רָעִים לְרֵיחוֹת טוֹבִים וְיקָרִים. וְהוֹדִיעָם שֶׁבְּכָל הַזְּמַן שֶׁנָּתַן לָהֶם יֵשׁ בְּיָדָם לִקַּח מִכָּל הַחֲפָצִים וְהַבְּשָׂמִים אֲשֶׁר הֵכִין לָהֶם וּלְהִתְלַבֵּשׁ וּלְהִתְקַשֵּׁט בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁיִּרְצוּ, וְלִטְבֹּל וּלְטַהֵר עַצְמָם בְּכָל הַמַּעְיָנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָאֵלֶּה שֶׁמְּטַהֲרִין וּמְנַקִּין אוֹתָם מִכָּל הַלְּכְלוּכִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לָבוֹא נְקִיִּים וּטְהוֹרִים לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ מְקֻטָּרִים מֹר וּלְבוֹנָה, מְלֻבָּשִׁים בִּלְבוּשִׁים קְדוֹשִׁים וּנְקִיִּים הַנְּהוּגִים שָׁם מֵכְתָּרִים בְּכִתְרֵי דְּמַלְכָּא. וְאָז יוּכְלוּ לְקַבֵּל כָּל הָאוֹצְרוֹת מַתְּנַת חִנָּם אֲשֶׁר הֵכִין לָהֶם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ', אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכֶה לָהֶם. וְהַנִּמְשָׁל מוּבָן מִמֵּילָא. נִמְצָא שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ מִמַּה שֶׁהֵכִין לָנוּ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ. וּכְתִיב, מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם וְאֵין רָאוּי לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם שָׂכָר. רַק שֶׁבְּרַחֲמָיו רָצָה לְזַכּוֹת אוֹתָנוּ לִתֵּן לָנוּ אוֹצְרֵי מַתְּנַת חִנָּם כָּאֵלֶּה, לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָנוּ תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁהֵם כֻּלָּם תִּקּוּנִים וַהֲכָנוֹת לְקַבֵּל עַל יָדָם רַב טוּב הַצָּפוּן, שֶׁהֵם אוֹצְרֵי מַתְּנַת חִנָּם שֶׁרוֹצֶה לִתֵּן לָנוּ בְּחַסְדּוֹ וּבְרַחֲמָיו וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּהְיוּ כָּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁין אֶת הָרַב עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס אֶלָּא וְכוּ', הַיְנוּ כִּי בְּוַדַּאי נְקַבֵּל רַב טוּב אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים, רַק שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לֵידַע

הָאֱמֶת שֶׁכְּפִי שׁוּרַת הַדִּין אֵין מַגִּיעַ לָנוּ פְּרָס מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ וְכַנַּ"ל רַק שֶׁכָּל עֲבוֹדָתֵנוּ הִוא שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, רַק שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדָתֵנוּ וּמַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים יִהְיֶה לָנוּ הֶכְנָה לְקַבֵּל חַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהֵם אוֹצְרֵי מַתְּנַת חִנָּם שֶׁיִּתֵּן לָנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהֵכִין אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם לִסְעוּדְתָּא דְּמַלְכָּא וּגְדוֹלָיו וּמְיֻדָּעָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלַשְׁרִירִים אֲשֶׁר ה' קוֹרֵא וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶהוּ, הָעוֹלָם הַזֶּה דּוֹמֶה לְפִרְוָזְדּוֹר וְהָעוֹלָם הַבָּא לְטְרַקְלִין, הַתְקֵן עַצְמְךָ בַּפִּרְוָזְדּוֹר כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לַטְּרַקְלִין, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁכָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם הִוא רַק בִּבְחִינַת הֶכְנוֹת כְּדֵי לִכָּנֵס בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ בְּחִינַת הַתְקֵן עַצְמְךָ בַּפִּרְוָזְדּוֹר כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לַטְּרַקְלִין וְכַנַּ"ל:

חלק ח

ח וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַמַּעֲלָה שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנָּה שֶׁהוּא הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים וְלִירֵאִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים. כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם מוֹדִיעִים לָנוּ בְּכָל פַּעַם אוֹצְרֵי מַתְּנוֹתָיו הַטּוֹבִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לִתֵּן לָנוּ בְּרַחֲמָיו, וּמוֹדִיעִים לָנוּ בְּכָל עֵת אֵיךְ לְהָכִין אֶת עַצְמֵנוּ לְקַבְּלָם, וְנוֹתְנִים לָנוּ עֵצוֹת אֵיךְ לְנַקּוֹת וּלְטַהֵר עַצְמֵנוּ וּלְבוּשֵׁנוּ מִכָּל מַה שֶּׁנִּכְשַׁלְנוּ עַד הֵנָּה. כִּי כָּל צַדִּיק הַדּוֹר הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ מוֹדִיעַ עַל יָדוֹ לָנוּ אֶת כָּל הַמַּתָּנוֹת טוֹבוֹת שֶׁרוֹצֶה לִתֵּן לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קג): "יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה וְכוּ'", וּכְתִיב (שם עח): "אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם". כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר הוּא חוֹפֵר בְּאֵרוֹת וּמַעְיְנוֹת חֲדָשׁוֹת, מַעְיְנוֹת הַיְשׁוּעָה שֶׁאֵינָם פּוֹסְקִין, בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְטַהֵר בָּהֶם כָּל הַפְּגוּמִים וְהַמְּלֻכְלָכִים וְהַמִּתְעָבִים שֶׁבָּעוֹלָם, וּלְהִתְרַפֵּאוֹת בָּהֶם מִכָּל מִינֵי חֳלָאִים וּמַכְאוֹבוֹת רָעִים בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, וּלְהִתְרַחֵץ וּלְהִתְבַּשֵּׂם עַל יָדָם בְּכָל מִינֵי רֵיחוֹת טוֹבוֹת.

כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מוֹדִיעַ דַּרְכֵי טוּבוֹ וַחֲסָדָיו הַנִּפְלָאִים לְצַדִּיק הָאֱמֶת, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְמַשִּׁיךְ חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וְעוֹשֶׂה חֶסֶד חִנָּם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כִּי אֲפִלּוּ בְּכָל יוֹם וָיוֹם נִמְשָׁכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איכה ג): "חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו, חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ", וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בֹּקֶר, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּכָל שָׁבוּעַ וּבְכָל חֹדֶשׁ וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי סוֹף כָּל סוֹף חַסְדּוֹ יִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ עַד שֶׁיָּבִיא לָנוּ מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַמְּצוּקוֹת שֶׁסָּבַלְנוּ, בִּפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ הַמָּקוֹם יְרַחֵם, וּבְוַדַּאי כָּל שָׁנָה וְכָל יוֹם שֶׁבָּא מֵאַחַר הוּא קָרוֹב יוֹתֵר לְבִיאַת מָשִׁיחַ, וְנִמְשָׁךְ עָלָיו חֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁמַּמְשִׁיךְ מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים יח): "וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ". אַךְ כָּל אֵלּוּ הַחֲסָדִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת אֵין מִי שֶׁיֵּדַע מֵהֶם כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְכָל מִי שֶׁמִּקָּרֵב אֵלָיו הוּא מוֹדִיעַ לוֹ רַחֲמָיו וְטוּבוֹ הַגָּדוֹל עַד אֵין חֵקֶר, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה אֲפִלּוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים יָכוֹל לְהָכִין אֶת

עַצְמוֹ לְקַבֵּל אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁלּוֹ. וְהָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה וְהָרָצוֹן, שֶׁיֵּדַע הָאֱמֶת בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל מַה אָתֵי בְּהַאי עָלְמָא, וְאָז בְּוַדַּאי יִרְצֶה וְיִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיַחְתֹּר בְּכָל כֹּחוֹ לְהִתְקָרֵב לַאֲנָשִׁים שֶׁיּוֹדְעִים לְחַזְּקוֹ וּלְיַעֲצוֹ עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת וּנְכוֹנוֹת כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵרַבּוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה לָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

חלק ט

ט וְכָל זֶה כְּלוּל וּמְרֻמָּז בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם שֶׁכְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, עַל־יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר חֶסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶל הַקָּדֹשׁ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ, מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְּׁטִין נֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם מְאֹד מְאֹד, וְכָל מַה שֶּׁרוֹצֶה לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר, מִתְפַּשְּׁטִין כְּנֶגְדּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בִּבְחִינַת 'פִּשַּׁטוּהוּ וּלְא עָיֵל לְתַרְעָא' הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם הַדִּמְיוֹנוֹת וְהַתַּאֲווֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת וְכוּ' וְכוּ' מִתְפַּשְּׁטִים נֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם מְאֹד מְאֹד וְאֵינָם מַנִּיחִין אוֹתוֹ לִכָּנֵס לְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה. וּמֵחֲמַת זֶה רַבִּים נִכְשָׁלוּ וְנָפְלוּ, כִּי בַּתְּחִלָּה הִתְחִילוּ קְצָת לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה קְצָת וְכוּ', אֲבָל אַחַר־כָּךְ עַל־יְדֵי עֹצֶם הַהִתְפַּשְּׁטוּת וְהַהִשְׁתַּטְּחוּת הַנַּ"ל שֶׁל הַמְּנִיעוֹת וְהַתַּאֲווֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ כְּנֶגְדָּם מְאֹד בְּכָל פַּעַם, עַל־יְדֵי־זֶה טָעוּ בְּעַצְמָן כְּאִלּוּ אָפֵס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם וְנִתְרַחֲקוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֲקוּ.

וּבֶאֱמֶת טָעוּ הַרְבֵּה בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁאָמַר אָז אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁבָּזֶה טוֹעִין הַחֲסִידִים הַרְבֵּה, מַה שֶּׁסּוֹבְרִין שֶׁהִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲווֹת נֶגְדָּם הוּא מֵחֲמַת שֶׁנָּפְלוּ מִמַּדְרֵגָתָם, לֹא כֵן הוּא, אַדְרַבָּא, מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִים לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדָּם הַדִּמְיוֹנוֹת וְהַתַּאֲווֹת וְכוּ' כָּל־כָּךְ, (כַּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף).

אַךְ עִקַּר הָעֵצָה לָזֶה שֶׁיִּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת גֹּדֶל חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְאַל יִשְׁכַּח כָּל גְּמוּלָיו, וְיִזְכֹּר הֵיטֵב אֶת כָּל הַחֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ וְלֹא עָשָׂה גּוֹי וְקֵרְבוֹ לְהַיְשָׁרִים וּתְמִימִים הַיּוֹנְקִים מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת, וְיִשְׂמַח מְאֹד בְּכָל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁזִּכָּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ מֵעוֹדוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם נֶגֶד גֹּדֶל הַהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁל הַקְּלִפּוֹת שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא וְיַעֲבֹר לְבֶטַח עֲלֵיהֶם.

וּכְשֶׁנִּדְקְדֵק בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁבַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁגַּם עֵצָה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת עֵצָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁכָּתַב שָׁם, שֶׁלְּהִתְגַּבֵּר נֶגֶד הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא הוּא עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכַּוָּנוֹת שֶׁל 'הוֹדוּ', שֶׁאָז עוֹלִין מֵעֲשִׂיָּה לִיצִירָה, וְאָז מַזְכִּירִין גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הָעֲצָה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִשְׁמֹחַ בְּחַסְדּוֹ וְטוּבוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל מַה שֶּׁזּוֹכְרִים וּמְגַלִּין חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְגַּדְּלָה גְּדֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל עֵת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי מִדַּת הַחֶסֶד נִקְרָא גְּדֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברי הימים-א כט): "לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה" – זֶה חֶסֶד כַּיָּדוּעַ, וְכָל מַה שֶּׁנִּתְגַּדֶּלָה חַסְדּוֹ יוֹתֵר נִתְגַּדֶּלָה גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר. עַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם מְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל, וּמַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ חֲסָדָיו וְנִפְלְאוֹתָיו שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ, וּמַאֲמִין בַּחֲסָדָיו וְטוּבוֹ הַגָּדוֹל שֶׁעֲדַיִן יֶשׁ לוֹ תִּקְוָה תָּמִיד כַּאֲשֶׁר הוֹדִיעוּנוּ צַדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעַ וּמְשַׁבֵּר הַקְּלִפּוֹת שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדּוֹ וְזוֹכֶה לְבַטְּלָם וְלָבוֹא לַמַּדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה, וְכֵן בְּכָל פַּעַם:

חלק י

י וְהַכְּלָל, שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁחַסְדּוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּלִי שִׁעוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו", וּכְתִיב (ישעיה נד): "כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא יָמוּשׁ", וְכָל הַתִּקְוָה לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁאָנוּ מְצַפִּין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הַכֹּל הוּא רַק מַתְּנַת חִנָּם, רַק שֶׁהוּא בְּרַחֲמָיו רוֹצֶה שֶׁנָּכִין עַצְמֵנוּ לְקַבֵּל מַתְּנָתוֹ הַטּוֹבָה, עַל־כֵּן בְּכָל עֵת וְשָׁעָה וְרֶגַע יֵשׁ בְּיָדֵינוּ לְהַתְחִיל מֵעַתָּה לְהָכִין עַצְמֵנוּ לְקַבֵּל טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ, וְהָעִקָּר עַל־יְדֵי הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁעִקַּר הוּא הָרָצוֹן וְכוּ', וְזֶה יֵשׁ בְּיָדֵינוּ תָּמִיד. כִּי חַסְדּוֹ גָּדוֹל כָּל־כָּךְ עַד שֶׁגַּם הַהֲכָנוֹת בְּעַצְמָם הוּא נוֹתֵן לָנוּ בְּמַתְּנַת חִנָּם, כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁהוּא עוֹזֵר לָנוּ בְּכָל יוֹם לְהָנִיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין וְלִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם, מַה שֶּׁאֵין אָנוּ רְאוּיִם לָזֶה כְּלָל, כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, וְכֵן בִּשְׁאָרֵי מִצְוֹת, עַל־כֵּן רָאוּי לָנוּ בְּכָל עֵת לְהוֹדוֹת לוֹ וּלְבָרְכוֹ עַל כָּל הַחֶסֶד אֲשֶׁר עוֹשֶׂה עִמָּנוּ וַאֲשֶׁר עָתִיד לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, וְלִבְטֹחַ בְּחַסְדּוֹ וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָתוֹ וּלְשַׂמֵּחַ נַפְשֵׁנוּ מְאֹד בְּכָל זֶה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם עַל גֹּדֶל הַהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִין נֶגְדֵּנוּ בְּכָל עֵת, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי גֹּדֶל חֲסָדָיו וְרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים וְהַגְּדוֹלִים שֶׁאֵינָם תַּמִּים וְאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יא

[שַׁיָּךְ לְעֵיל]

יא וְעַל־כֵּן לֹא רָצָה אַבְרָהָם אָבִינוּ לִקַּח הַמְּעָרַת הַמַּכְפֵּלָה בְּמַתָּנָה מֵעֶפְרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כג): "בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי". כִּי לְגֹדֶל עִצָּם הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהָיְתָה שָׁם, וּכְשֶׁהָיְתָה תַּחַת יַד עֶפְרוֹן הָיוּ הַקְּלִפּוֹת מְסַבְּבִין אוֹתָהּ מְאֹד, וְעַל־כֵּן אֵצֶל עֶפְרוֹן הָיְתָה חֹשֶׁךְ אֲפִלָּה כַּמּוּבָא, עַל־כֵּן לֹא הָיְתָה בְּאֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָהּ מֵעֶפְרוֹן בְּמַתָּנָה בְּחִנָּם, כִּי אִם בְּכֶסֶף מָלֵא, כִּי

אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה בְּחִנָּם, בִּפְרָט קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה כָּזֹאת. וְעַל־כֵּן נָתַן לוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף, שֶׁהֵם מְרַמְּזִין עַל אַרְבַּע מֵאוֹת עָלְמִין דִּכְסוּפִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ כִּי מָמוֹן שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה קָדוֹשׁ מְאֹד וְנִתְגַּלּוּ בּוֹ כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבַּע מֵאוֹת עָלְמִין דִּכְסוּפִין שֶׁבָּהֶם מִתְעַנְּגִים הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַגְּוָנִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהַכֹּל תְּאֵבִים וּמִתְעַנְּגִים לִרְאוֹתָם וּלְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם. וְזֶהוּ בְּחִינַת "אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עוֹבֵר לַסּוֹחֵר", וְתַרְגּוּמוֹ: 'דְּמִתְקַבֵּל בִּסְחוֹרְתָא בְּכָל מְדִינְתָּא', הַיְנוּ שֶׁכָּל הַסְּחוֹרוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבְּכָל הַמְּדִינוֹת הַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַכֶּסֶף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת י): "וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל", מֻחֲמַת שֶׁבְּהַכֶּסֶף כְּלוּלִים כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁכְּלוּלִים בְּאַרְבַּע מֵאוֹת עָלְמִין דִּכְסוּפִין שֶׁהֵם בְּחִינַת "אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף". וּבְכֹחַ זֶה קָנָה אַבְרָהָם אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה מֵעֶפְרוֹן, עַל־יְדֵי שֶׁגִּלָּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא עַל־יְדֵי הָאַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף שֶׁלּוֹ שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בָּהֶם כָּל הַגְּוָנִין וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִכְנְעוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁרָצוּ לְהִתְאַחֵז שָׁם וְנָפְלוּ וְנִתְבַּטְּלוּ, וְעָלְתָה הַשְּׂדֶה וְהַמְּעָרָה וְנִקְנָה לְאַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיָּקָם שְׂדֵה עֶפְרוֹן", 'תְּקוּמָה הָיְתָה לוֹ', כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְהַכֹּל עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבַּכֶּסֶף שֶׁל אַבְרָהָם וְכַנַּ"ל. אֲבָל בְּוַדַּאי עֶפְרוֹן לֹא זָכָה לֵהָנוֹת מֵאֵלּוּ הַגְּוָנִין, כִּי אַחַר־כָּךְ כְּשֶׁבָּא הַכֶּסֶף לְיָדוֹ נִתְעַלְּמוּ הַגְּוָנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מֵאוֹת עָלְמִין דִּכְסוּפִין, וְכַמְּבֹאָר לְעֵיל.

וְכֵן דָּוִד לֹא רָצָה לְקַבֵּל גֹּרֶן אֲרַוְנָה בְּחִנָּם, כִּי שָׁם הָיָה מְקוֹם הַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהָיָה בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִנָּם כִּי אִם בְּכֶסֶף מָלֵא, לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁסְּבָבוּהָ עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף וְזָהָב וְכַנַּ"ל. וְעַל־כֵּן נִזְכַּר שָׁם אֵצֶל דָּוִד כֶּסֶף וְזָהָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּדִבְרֵי הַיָּמִים (א כא): "בְּכֶסֶף מָלֵא וְכוּ' וַיִּתֵּן דָּוִיד וְכוּ' שִׁקְלֵי זָהָב", כִּי שָׁם הָיוּ צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָ בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא מְקוֹם הַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ וּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, עַל־כֵּן הֻכְרַח לְגַלּוֹת כָּל הַגְּוָנִין שֶׁבַּכֶּסֶף וְזָהָב, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהָיוּ מְסַבְּבִים שָׁם, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַקְּדֻשָּׁה גְּבוֹהָ יוֹתֵר מְסַבְּבִין שָׁם הַקְּלִפּוֹת בְּיוֹתֵר, וּכְמוֹ כֵן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין יוֹתֵר כְּדֵי לְהַכְנִיעָם וּלְבַטְּלָם עַל־יְדֵי־זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק יב

יב וְזֶהוּ (בראשית כח): "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה", הַיְנוּ כְּשֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי יוֹצֵא מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אָז מִשְׁתַּטְּחִים וּמִתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדּוֹ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַדִּמְיוֹנוֹת וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת חֳרוֹן אַף, כִּי הֵם מִתְקַפְּא דְּדִינָא כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב" שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, "מִבְּאֵר שָׁבַע", הַיְנוּ מֵהַמַּדְרֵגָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהָיָה בָּהּ שֶׁנִּקְרֵאת בְּאֵר שָׁבַע, כִּי כָּל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא דִּקְדֻשָּׁה כְּלוּלָה מִכָּל הַשִּׁבְעָה מִדּוֹת שֶׁהֵם ז' יְמֵי הַבִּנְיָן שֶׁכְּלוּלִים בְּכָל דַּרְגָּא. וּכְשֶׁיַּעֲקֹב

שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי יוֹצֵא מִשָּׁם כְּדֵי לָבוֹא לְמַדְרֵגָה שְׁנִיָּה הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר, אָז "וַיֵּלֶךְ חָרְנָה", שֶׁמַּכְרַח לֵילֵךְ דֶּרֶךְ הַחֲרוֹן אַף שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַדִּמְיוֹנוֹת וְהַתַּאֲווֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים נֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל.

אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּחִינַת יַעֲקֹב חָזָק בְּדַעְתּוֹ וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ, וְאֵינוֹ נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת זֶה, רַק מִתְחַזֵּק בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל עָמְדוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה: "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם", עַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לְהָבִין הָאֱמֶת שֶׁמַּה שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים הַתַּאֲווֹת וְכוּ' כְּנֶגְדּוֹ כָּל־כָּךְ אֵין זֶה נְפִילָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁהוּא מֵחֲמַת שֶׁצָּרִיךְ לָבוֹא לְמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהִתְקָרְבוּת יוֹתֵר, מֵחֲמַת זֶה מִתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדּוֹ כָּל־כָּךְ כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ: "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם", שֶׁזָּכָה בְּתֹקֶף הַחֲרוֹן אַף שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ כְּנֶגְדּוֹ לִפְגֹּעַ שָׁם בְּמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי כָּל מַה שֶׁעוֹלִין לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָּ יוֹתֵר, מִתְקָרְבִין בְּיוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁכָּל הַמְּקוֹמוֹת וְכָל הַדְּרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ. הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב בְּחִינַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי עַל־יְדֵי גֹּדֶל הִתְחַזְּקוּתוֹ זָכָה לְהָבִין הָאֱמֶת שֶׁאֵין זֶה נְפִילָה וְהִתְרַחֲקוּת חַס וְשָׁלוֹם, רַק פָּגַע שָׁם דַּיְקָא בִּמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהֵבִין שֶׁשָּׁם דַּיְקָא צָרִיךְ לָבוֹא לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָּ יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב בְּיוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן מִתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדּוֹ כָּל־כָּךְ.

וְאָז: "וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ", הַיְנוּ, שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ וְסָבַל צַעַר הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, וְלָן שָׁם בְּצַעֲרוֹ שֶׁהָיָה לוֹ מֵרְדִיפַת הַתַּאֲווֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲרוֹן אַף, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ כְּנֶגְדּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהָיָה צָרִיךְ לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה שְׁנִיָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ", שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל וְהַמֹּחִין שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ, כִּי בְּעֵת הִתְגַּבְּרוּתָם וְהִתְפַּשְּׁטוּתָם אֵין הַשֵּׂכֶל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּשָׁם כָּל הַתַּאֲווֹת וְכוּ' הוּא כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ "כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ" – 'שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהָיוּ לוֹ אָז הָיָה שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ, שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ, כִּי לֹא הָיָה בְּדִין שֶׁיִּסְתַּלֵּק שִׂכְלוֹ מִמֶּנּוּ וְיִתְפַּשְּׁטוּ כְּנֶגְדּוֹ כָּל־כָּךְ, כִּי לֹא הָיָה מֵחֲמַת נְפִילָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק מֵחֲמַת שֶׁהָיָה צָרִיךְ לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה שְׁנִיָּה כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ: "וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהָיוּ שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב, שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הֵם בְּחִינַת שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אַבְנֵי הַחֹשֶׁן שֶׁהָיוּ עַל שְׁמוֹת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי כָּל הַגְּוָנִין הָיוּ בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אַבְנֵי הַחֹשֶׁן, שֶׁהֵם אֹדֶם וּפִטְדָה וְכוּ', שֶׁכָּל אֶחָד הָיָה לוֹ גָּוֶן מְיֻחָד, נִמְצָא שֶׁשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה אַבְנֵי הַחֹשֶׁן הֵם כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, הַיְנוּ שֶׁהִמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם

גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הִכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמִּדְרֵגָה, וְזָכָה לְצֵאת מֵהַמְּדַמֶּה שֶׁבַּמִּדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל.

וְזֶהוּ: "וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא", וְאִיתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת 'וַיֵּשׁ כ"ב', שֶׁהֵם כ"ב אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא, הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לְשַׁבֵּר הַמְּדַמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל וּלְהוֹצִיא מְתִיקוּת שִׂכְלוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, עַד שֶׁזָּכָה לְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹפֶת צוּפִים וַאֲמָנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת כ"ב אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא, כִּי זֶהוּ שְׁלֵמוּת הַשֵּׂכֶל, כְּשֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַד שֶׁזּוֹכִין לְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה, דְּהַיְנוּ לְהַשִּׂיג דָּבָר קַיָּם בַּתּוֹרָה, וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשָּׂגַת הַשֵּׂכֶל הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיס הַהַשָּׂגָה בְּתוֹךְ צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ב אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוּכַל לְדַבֵּר וּלְגַלּוֹת זֹאת הַהַשָּׂגָה עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁכְּלוּל מֵעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין יְכוֹל לְהַכְנִיס הַשֵּׂכֶל בְּתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר נֶחְשָׁב בְּחִינַת שֵׂכֶל בְּכֹחַ, וְעִקַּר מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא כְּשֶׁמַּכְנִיסוֹ בְּתוֹךְ עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (שיר השירים ד): "נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ" הַמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְעִנְיָן זֶה, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶהוּ: "וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא" – 'וַיֵּשׁ כ"ב', שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁעָמַד אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי עַל עָמְדוֹ, וְלֹא הִנִּיחַ עַצְמוֹ לִפֹּל עַל־יְדֵי תִּקֻּף הַהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ כְּנֶגְדּוֹ, וְזָכָה לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הַגָּנוּן עַד שֶׁהִכְנִיעַ וְשִׁבֵּר אוֹתָם, עַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁבַּמִּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ יוֹתֵר, עַד שֶׁהוֹצִיא הַשֵּׂכֶל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת כ"ב אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא כַּנַּ"ל.

וְאָז: "וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה", הַיְנוּ שֶׁאָז הֶרְאוּ לוֹ שֶׁכָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינָה זֹאת, בִּבְחִינַת "סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה", הַיְנוּ שֶׁהוּא צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כְּמוֹ שֶׁעוֹלִין בְּסֻלָּם, וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבְּרִין וּמִשְׁתַּטְּחִין וּמִתְפַּשְּׁטִין כְּנֶגְדּוֹ כָּל־כָּךְ בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ: "וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ", "מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים" הֵם הָעוֹבְדֵי ה' שֶׁנִּמְשְׁלוּ לְמַלְאָכִים, "עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ" בָּזֶה הַסֻּלָּם, כִּי כָּל עֲלִיָּתָם וִירִידָתָם הוּא בִּבְחִינַת הַסֻּלָּם הַזֶּה, שְׁמִי שֶׁהוּא פִּקֵּחַ וּמַאֲמִין לְדִבְרֵי הַצַּדִּיק שֶׁאֵין זֶה נְפִילָה כְּלָל וּמִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר כַּנַּ"ל, הוּא עוֹלֶה עַל־יְדֵי־זֶה לְמַדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ יוֹתֵר, וּלְהֵפֶךְ, מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְחַזֵּק הוּא יוֹרֵד חַס וְשָׁלוֹם עַל־יְדֵי־זֶה.

וְזֶהוּ: "וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמַר וכו'", שֶׁהִבְטִיחוֹ בְּכַמָּה הַבְטָחוֹת. כִּי מַחֲמַת שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הַכָּשֵׁר עָמַד בְּנִסָּיוֹן, וְלֹא הִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ עַד שֶׁעָלָה לְמַדְרֵגָה שְׁנִיָּה כַּנַּ"ל, עַל־כֵּן הִבְטִיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה עִמּוֹ וכו' וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וכו',

שֶׁהִבְטִיחוֹ שֶׁאַף־עַל־פִּי שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו עוֹד כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ יִשְׁמְרֵהוּ בְּכָל עֵת בְּכֹל אֲשֶׁר יֵלֵךְ עַד אֲשֶׁר יְבִיאֵהוּ לְמַדְרֵגָתוֹ הָעֶלְיוֹנָה בִּשְׁלֵמוּת, בְּחִינַת: "כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ", 'בִּשְׁבִילְךָ', דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁדִּבֵּר עִם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת אֵת כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁיִּזְכֵּנוּ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים וְכַנַּ"ל.

וְזֶהוּ: "וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי". הַיְנוּ כְּשֶׁהִקִּיץ מִשְּׁנָתוֹ וְצִעֲרוֹ שֶׁהָיָה לוֹ בְּעֵת שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ כְּנֶגְדּוֹ כָּל־כָּךְ, אָז אָמַר: "אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי", כִּי נִדְמֶה לִי כְּאִלּוּ אֵין שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ, וְרָצוּ לְהַפִּיל אוֹתִי חַס וְשָׁלוֹם, וּמַה גָּדְלוּ חַסְדֵי ה' אֲשֶׁר עֲזָרֵנִי עַד כֹּה לַעֲמֹד עַל עָמְדִי עַד שֶׁנּוֹדַע לִי כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא הָיָה נִפְיָלָה כְּלָל, רַק שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ כְּנֶגְדִּי מֵחֲמַת שֶׁהָיִיתִי צָרִיךְ לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּהִתְקָרְבוּת יוֹתֵר כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן נָדַר יַעֲקֹב נֶדֶר לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת וְלִתֵּן צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה וְכוּ', וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ". כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה הוּא עַל־יְדֵי צְדָקָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת שֶׁבְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת נְדִיבוּת לֵב, בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְשַׁבְּרִין הַמְּדַמָּה, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סוטה ט, יב) 'מְשֻׁחָרָב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ', שֶׁשְּׁבִירַת הַמְּדַמָּה הוּא עַל־יְדֵי קָרְבָּנוֹת, עַיֵּן שָׁם:

חלק יג

יג וְזֶהוּ: "וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה וְכוּ' וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל־פִּי הַבְּאֵר וְכוּ'" (בראשית כט). "וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו", הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב נָשָׂא אֶת רַגְלָיו שֶׁהוּא בְּחִינַת מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה וְעָלָה לַמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ בְּכָל פַּעַם. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן כָּל־כָּךְ, וְלֹא הִנִּיחַ לְפֹל עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, עַד שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה הַנַּ"ל שֶׁהַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת מִתְפַּשְּׁטִין בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא וְכוּ', וְשֶׁהַכְנָעָתָם עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַשָּׂגַת הַחֲלוֹם שֶׁרָאָה אָז, מַרְאֶה הַסֻּלָּם וְכוּ', וְשֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִצָּב עָלָיו לְשׁוֹמְרוֹ בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל, אָז "וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו", שֶׁזָּכָה לְנַשֵּׂא וּלְהַגְבִּיהַּ תָּמִיד בְּחִינַת רַגְלִין, הַיְנוּ מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְעָלָה בְּכָל פַּעַם לְמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, כִּי מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה נֶגֶד הַגְּבוֹהָ מִמֶּנָּה הִיא בְּחִינַת רַגְלִין כַּיָּדוּעַ.

וְאָז: "וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם", שֶׁהָלַךְ לְהוֹדִיעַ עִנְיָן זֶה לְכָל הַחֲפֵצִים לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בְּכָל פַּעַם וְלֹא יִפְּלוּ לְעוֹלָם. וְזֶהוּ "אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם", "בְּנֵי קֶדֶם" הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת הַגְּבוֹהוֹת בְּשָׁרְשָׁן שֶׁנִּפְּלוּ לְמַה שֶׁנִּפְּלוּ, לִבְחִינַת אַרְצִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת, כִּי הֵם נִקְרָאִין "בְּנֵי

קֶדֶם" מִכַּמָּה טְעָמִים, כִּי הֵם בְּשָׁרְשָׁן נִקְרָאִין בְּנֵי אֵל חַי, בְּחִינַת (דברים יד): "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם", וְזֶהוּ בְּחִינַת "בְּנֵי קֶדֶם", כִּי ה' יִתְבָּרַךְ קַדְמוֹן לַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם לג): "מְעֹנָה אֱלֹקֵי קֶדֶם", וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. גַּם הַתּוֹרָה נִקְרֵאת קֶדֶם, כִּי אוֹרַיְתָא קַדְמָה לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ח): "מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי אָרֶץ", הַיְנוּ שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הֵם בְּחִינַת בְּנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, בְּנֵי תּוֹרָה. גַּם נַפְשׁוֹתָם בְּעַצְמָם נִקְרָאִים קֶדֶם, כִּי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל קַדְמוּ לָעוֹלָם, כִּי 'יִשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחְשָׁבָה תְּחִלָּה', כִּי בֶּאֱמֶת 'יִשְׂרָאֵל וְאוֹרַיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא חַד'. גַּם קֶדֶם מְרַמֵּז שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת אֵינָם מֵהַדּוֹרוֹת הַלָּלוּ כְּלָל, רַק מִבְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, (כַּאֲשֶׁר הֻבַּנְתִּי מִשִּׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה), הַיְנוּ שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת יְקָרוֹת וּגְבוֹהוֹת בְּשָׁרְשָׁן מְאֹד, אַךְ נָפְלוּ לְאַרְצִיּוּת וְנַשְׁמִיּוּת וּצְרִיכִין לְהַשִּׁיבָם לְשָׁרְשָׁם. וְגַם בִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים "בְּנֵי קֶדֶם", בְּחִינַת (איכה ה): "הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם", כִּי תְּשׁוּבָה קַדְמָה לָעוֹלָם. הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי, עַל־יְדֵי שֶׁכָּבָר נָשָׂא וְהִגְבִּיהַּ כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, הָלַךְ אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל.

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה וְכוּ' וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל־פִּי הַבְּאֵר, שָׁרְאָה אֶבֶן גְּדוֹלָה עַל הַבְּאֵר מַיִם חַיִּים, שֶׁהוּא הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת הַנִּקְרָא 'בְּאֵר מַיִם חַיִּים', כִּי נִמְשָׁךְ מֵהַמַּעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה', שֶׁמִּנַּח עָלָיו אֶבֶן גְּדוֹלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁנִּקְרָא 'לֵב הָאֶבֶן', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל 'בְּטַל הַשֶּׁמִיר וְכוּ' עַיֵּן שָׁם.

וְזֶהוּ: "וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ". שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה מַדְרֵגוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים וּבֵינוֹנִים, וְהֵם שָׁלֹשׁ מַדְרֵגוֹת כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּשֵּׂכֶל, שֶׁהֵם שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל בְּפֹעַל וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה. כִּי יֵשׁ שֶׁשִּׁבְּרוּ קְצָת לֵב הָאֶבֶן שֶׁהוּא הַמְדַמֶּה וְעָלוּ אֶל הַשֵּׂכֶל, אֲבָל הַשֵּׂכֶל עֲדַיִן בְּכֹחַ, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ רַק לְהַשֵּׂכֶל בְּכֹחַ וְאֵינָם מוֹצִיאִים אוֹתוֹ אֶל הַפֹּעַל, וְגַם זֶהוּ מֵחֲמַת לֵב הָאֶבֶן שֶׁלֹּא שִׁבְּרוּ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי. וְיֵשׁ שֶׁכְּבָר הוֹצִיאוּ הַשֵּׂכֶל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אֲבָל עֲדַיִן לֹא בָּאוּ לְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה, וְגַם זֶהוּ מֵחֲמַת הָאֶבֶן הַנַּ"ל, וְהֵם בְּחִינַת בֵּינוֹנִים. וְיֵשׁ שֶׁהִגִּיעוּ גַּם לַשֵּׂכֶל הַנִּקְנֶה אֲבָל עֲדַיִן מַנַּח הָאֶבֶן גְּדוֹלָה לִפְנֵיהֶם עַל הַבְּאֵר בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת אֲלֵיהָ, כִּי בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא יֵשׁ שָׁם דְּמְיוֹנוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֶבֶן גְּדוֹלָה שֶׁעַל־פִּי הַבְּאֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַיּוֹצֵא מֵהַמַּעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה' כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ: "כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים, וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל־פִּי הַבְּאֵר", שֶׁכָּל עֲדָרֵי צֹאן קְדֻשִׁים, שֶׁהֵם נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַמִּתְקָרְבִים לִגְדוֹלִים וּמַנְהִיגִים שֶׁל הַדּוֹר שֶׁהֵם נִקְרָאִים רוֹעִים, שֶׁכֻּלָּם מַשְׁקִים אוֹתָם הָרוֹעִים מֵהַבְּאֵר הַהִיא הַנִּמְשָׁךְ מֵהַמַּעְיָן הַנַּ"ל הַיּוֹצֵא מִבֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, הַיְנוּ מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא כְּבָר הִגִּיעַ עַד

תַּכְלִית מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי כְּבָר פָּגַע בַּמָּקוֹם וְכוּ' שֶׁהוּא מְקוֹם נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא מְקוֹם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַמַּעְיָן יוֹצֵא, שׁוֹרֶשׁ לְכָל הַשִּׁכְלִיּוֹת שֶׁמַּשִּׁיגִין כָּל הָרוֹעִים שֶׁהֵם הַמַּנְהִיגִים לְהַשְׁקוֹת אֶת הַצֹּאן שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁתַּחְתָּם. כִּי מִזֶּה הַמַּעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה' מִבֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, מִתְפַּשְּׁטִים וְנִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ כַּמָּה בְּאֵרוֹת וּנְחָלִים מַעְיָנוֹת וּתְהוֹמוֹת יוֹצְאִים בַּבְּקָעָה וּבְהָר, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁחוֹפְרִין יְכוֹלִין לִמְצוֹא בְּאֵרוֹת וּמַעְיָנוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּגַשְׁמִיּוּת בְּכָל מָקוֹם שֶׁחוֹפְרִין מוֹצְאִין מַיִם, כָּךְ יְכוֹלִים לַחְפֹּר וְלִמְצֹא בְּאֵרוֹת וּמַעְיָנוֹת שֶׁל מֵימֵי הַדַּעַת בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל דַּרְגָּא, רַק שֶׁצְּרִיכִין לַחְפֹּר וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה. וְעַל־פִּי רֹב כְּבָר הַבְּאֵר חָפוּר וּמוּכָן לִשְׁאֹב מִמֶּנּוּ, אֲבָל אֶבֶן גְּדוֹלָה עַל־פִּי הַבְּאֵר, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַתְּאֲוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁכִין מִלֵּב הָאֶבֶן מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְנֶאֱסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל־פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן, וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל־פִּי הַבְּאֵר לִמְקוֹמָהּ. שֶׁמַּחֲמַת כֹּבֶד הָאֶבֶן גְּדוֹלָה צְרִיכִין לְהִתְאַסֵּף כֻּלָּם יַחַד, וְגוֹלְלִין הָאֶבֶן רַק לְפִי שָׁעָה לְהַשְׁקוֹת אֶת הַצֹּאן וְאַחַר־כָּךְ מְשִׁיבִין הָאֶבֶן לִמְקוֹמָהּ. זֶה בְּחִינַת שֶׁאֵין הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִין יְכוֹלִין לְקַבֵּל שֵׂכֶל וְדַעַת כִּי אִם בְּעֵת שֶׁהֵם אֵצֶל הָרוֹעִים וְהַמַּנְהִיגִים, וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁשָּׁבִים לְבֵיתָם אֵין לָהֶם שׁוּם שֵׂכֶל וְעֵצָה אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי כְּבָר הֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל־פִּי הַבְּאֵר לִמְקוֹמָהּ.

וְזֶהוּ: "וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם, וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן אֲנָחְנוּ", שֶׁשָּׁאַל אוֹתָם: "אַחַי", הֲלֹא אַתֶּם אַחַי בְּשׂוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹתֵיכֶם, כִּי אַתֶּם נִמְשָׁכִים מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד, אַךְ עַתָּה "מֵאַיִן אַתֶּם", לְהֵיכָן נִשְׁלַכְתֶּם וּמֵאַיִן בָּאתֶם עַתָּה. וְהֵשִׁיבוּ: "מֵחָרָן אֲנָחְנוּ", שֶׁאָנוּ מֵחָרָן, בְּחִינַת חָרוֹן אַף, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁיְּנִיקָתוֹ מֵחָרוֹן אַף וְדִינִים, שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ וְהִתְגָּרָה בָּנוּ מְאֹד. וַיֹּאמֶר לָהֶם הַיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן בֶּן נָחוֹר. לָבָן בֶּן נָחוֹר זֶה בְּחִינַת כְּלַל כָּל הָרַמָּאוּת וְהָעָרְמוּמִיּוּת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מַכְנִיס בָּעוֹלָם, וּמִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמַנְהִיגִים וּגְדוֹלִים וּמַכְנִיס בְּלִבָּם לַחֲלֹק עַל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל הַצַּדִּיקִים, בְּחִינַת (מיכה ז): "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב". וְעִקַּר כָּל הָרַמָּאוּת וְהָעָרְמוּמִיּוּת שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר הוּא עַל־יְדֵי כֹּחַ הַמְּדַמֶּה כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְבָרְרוֹ כָּרָאוּי. כִּי כָּל הַטָּעוּתִים שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ אֲפִלּוּ בְּדִבָּרִים גַּשְׁמִיִּים, שֶׁכֹּחַ הַמְּדַמֶּה מַטְעֶה לְפָעָמִים אֶת הָאָדָם וְסוֹבֵר עַל עֵץ שֶׁהוּא אֶבֶן וְכַיּוֹצֵא. אֲבָל בִּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים יְכוֹלִין לְבָרֵר הַשֶּׁקֶר וְהַטָּעוּת מִיָּד עַל־יְדֵי חוּשׁ הָרְאוּת, אַךְ בִּדְבָרִים הַנּוֹגְעִים אֶל הַשֵּׂכֶל קָשֶׁה מְאֹד לְבָרֵר הַדָּבָר וְלַעֲמֹד עַל הָאֱמֶת כְּשֶׁכֹּחַ הַמְּדַמֶּה מִתְפַּשֵּׁט וּמַטְעֶה אֶת בְּנֵי אָדָם לַהֲפֹךְ אֶת הָאֱמֶת, כִּי מֵרִבּוּי הַדִּמְיוֹנוֹת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַהֲפֹךְ כָּל דָּבָר מֵהֲפָךְ אֶל הֲפָךְ עַד שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד

לַעֲמֹד עָלָיו, כִּי אִם כְּשֶׁמְּקָרְבִין עַצְמָן לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֵבַת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ.

אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה עַל זֶה בְּיוֹתֵר וּמַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לָאָרֹךְ וְלָרֹחַב לְהַרְבּוֹת מַחְלֹקֶת עַל צַדִּיק כָּזֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֵבַת הָאֱמֶת, שֶׁכְּבָר שָׁבַר וְהִכְנִיעַ וּבִטֵּל אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה לְגַמְרֵי, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מְסַבֵּב בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וּמַכְנִיס בְּלֵב בְּנֵי אָדָם שֶׁיֹּאמְרוּ עָלָיו הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ, כְּאִלּוּ הוּא הֵפֶךְ הָאֱמֶת מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, וּבוֹדֶה עָלָיו כְּזָבִים וּמְחַפֶּה עָלָיו דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן.

וְעִקַּר הִתְגָּרוּת הַבַּעַל דָּבָר הוּא בִּגְדוֹלִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סוכה נב.), הַיְנוּ שֶׁמִּתְגָּרֶה בִּגְדוֹלִים וּמַנְהִיגִים שֶׁל הַדּוֹר שֶׁיִּטְעוּ בּוֹ וְיֹאמְרוּ עָלָיו מַה שֶּׁיֹּאמְרוּ, כְּדֵי לְרַחֵק יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאִם יִתְקָרְבוּ אֵלָיו וְלִדְרָכָיו וּלְעֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים יִקָּרֵב כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל־כֵּן מַרְבֶּה מַחְלֹקֶת עָלָיו, וְהַכֹּל עַל־יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמַּשָּׁם כָּל הָרַמָּאוּת וְהַטָּעוּתִים וְהָעַרְמוּמִיּוּת שֶׁבָּעוֹלָם.

וְזֶה בְּחִינַת "לָבָן בֶּן נָחוֹר", כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה נִקְרָא לָבָן הָאֲרַמִּי עַל שֵׁם שֶׁמַּשָּׁם כָּל הָרַמָּאוּת וְהַטָּעוּתִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן נִקְרָא לָבָן, כִּי דַּרְכּוֹ תָּמִיד לְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל (בסימן א') עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה 'וּמִתְחַזֵּי כִּי צוּצִיתָא דִּנוּרָא חִוָּרָא בְּרֵישֵׁהּ וְכוּ". כִּי מַכְנִיס בַּלֵּב שֶׁמִּצְוָה גְּדוֹלָה לְחַלֵּק עָלָיו, כִּי מְהַפֵּךְ הָאֱמֶת מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ כַּנַּ"ל.

גַּם כִּי הַמֹּחַ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת לָבָן הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת (שיר השירים ד): "בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן" – 'מִן לְבוּנָא דְּמֹחָא', בְּחִינַת 'מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא', כִּי מֹחוֹ הַקָּדוֹשׁ הוּא זַךְ וְנָקִי כְּכֶסֶף צָרוּף, וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא מְגַלֶּה הוּא אֱמֶת בָּרוּר זַךְ וְנָקִי בְּלִי שׁוּם סִיג וּפְסֹלֶת כְּלָל, בְּחִינַת (תהלים יב): "אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף וְכוּ' מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם". וּלְעֻמַּת זֶה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמַּטְעֶה אֶת הָאָדָם נִקְרָא לָבָן הָאֲרַמִּי, כִּי מְרַמֶּה וּמַטְעֶה כָּל־כָּךְ אֶת בְּנֵי אָדָם בְּכַמָּה מִינֵי טָעֲיוֹת וּשְׁקָרִים, עַד שֶׁהַשֶּׁקֶר בָּרוּר אֶצְלָם כְּאִלּוּ אֵין בּוֹ שׁוּם סָפֵק לִנְטוֹת אֶל הָאֱמֶת.

וְזֶה בְּחִינַת לָבָן דִּקְלִפָּה, בְּחִינַת אַרְבַּע מַרְאוֹת נְגָעִים שֶׁכֻּלָּם מַרְאֵיהֶם תַּכְלִית הַלֹּבֶן. הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁמְּבָרְרִין דָּבָר לַאֲמִתּוֹ, הוּא בְּחִינַת שֶׁמְּלַבְּנִים הַדָּבָר וּמְבָרְרִים אוֹתוֹ כְּשִׂמְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ג): "שִׂמְלָה לְכָה וְכוּ'", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (חגיגה יד.): 'דְּבָרִים הַבְּרוּרִין כְּשִׂמְלָה', וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: "וּבִלְבָנִים" – 'לִבּוּן הִלְכְתָא'. אֲבָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגָּרֶה לַהֵפֶךְ הָאֱמֶת עַל־יְדֵי הַטָּעוּתִים שֶׁל כֹּחַ הַמְדַמֶּה, עַד שֶׁמַּלְבִּין הַשֶּׁקֶר כְּאִלּוּ הוּא בָּרוּר וּמְלֻבָּן שֶׁהֵפֶךְ הוּא הַדָּבָר, כְּאִלּוּ אֵין בּוֹ שׁוּם צַד נְטִיָּה אֶל הַהֵפֶךְ שֶׁהוּא הָאֱמֶת, וְעַל־כֵּן נִקְרָא לָבָן הָאֲרַמִּי.

וְזֶה בְּחִינַת "לָבָן בֶּן נָחוֹר", מֵחֲמַת שֶׁעַל יָדוֹ כָּל הַהִתְגָּרוּת וְהַמַּחְלֹקֶת שֶׁחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁבֵּין כָּל הַצַּדִּיקִים, בִּבְחִינַת (שיר השירים א): "בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי". כְּרָמִים הֵם בְּחִינַת מַנְהִיגִים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם. "בְּנֵי אִמִּי" פֵּרֵשׁ רַשְׁ"י: 'אַנְשֵׁי מִצְרַיִם', הַיְנוּ בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה 'וַיְהִי מִקֵּץ' בְּסִימָן נ"ד, עַיֵּן שָׁם). הַיְנוּ שֶׁבְּנֵי אִמִּי שֶׁהֵם כֹּחוֹת הַמְדַמֶּה שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר, הֵם נֶחֱרוּ וְנִתְגָּרוּ בִּי, הַיְנוּ בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַד אֲשֶׁר "שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים", הֵם בְּחִינַת מַנְהִיגִים אֲחֵרִים שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהוֹעִיל לִי. "כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי", "כַּרְמִי שֶׁלִּי" הוּא בְּחִינַת הַמַּנְהִיג הָאֱמֶת הַיְנוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְעַל־כֵּן נִקְרָא "כַּרְמִי שֶׁלִּי", כִּי הוּא יוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְלִתֵּן עֵצָה וְהִתְחַזְּקוּת וְכוּ' לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כָּרָאוּי לוֹ, וְעַל־כֵּן נִקְרָא "כַּרְמִי שֶׁלִּי", כִּי הוּא הַמַּנְהִיג שֶׁלִּי, הַיְנוּ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת, כִּי רַק הוּא יוֹדֵעַ לְהַנְהִיג אוֹתִי וּלְהוֹשִׁיעַ לִי בֶּאֱמֶת. אֲבָל שְׁאָר הַמַּנְהִיגִים הַחוֹלְקִים עָלָיו נִקְרָאִים כְּרָמִים וּמַנְהִיגִים אֲחֵרִים וְאֵינָם שֶׁלִּי, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כַּמָּה שֶׁהֵם צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא שָׁבְרוּ הַמְדַמֶּה לְגַמְרֵי וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהוֹשִׁיעַ לִי, עַל־כֵּן אֵינָם מַנְהִיגִים שֶׁלִּי, מֵאַחַר שֶׁאֵינִי יָכוֹל לְקַבֵּל תּוֹעֶלֶת מֵהֶם.

וְעַל־כֵּן מְבַקֶּשֶׁת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵה' יִתְבָּרַךְ: "הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם וְכוּ', שֶׁלְּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ". הַיְנוּ שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבַקֶּשֶׁת וּמִתְחַנֶּנֶת מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּגִּיד לָהּ וְיַגֶּלֶה לָהּ הָאֱמֶת "אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ", הַיְנוּ אֵיכָה וְאֵיפֹה הוּא הָרוֹעֶה אֶת יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת בְּעֵת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת "בַּצָּהֳרָיִם", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם שֶׁהוּא עֵת הַחֹם שֶׁרַע לְהַצֹּאן, (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה "לָבָן בֶּן נָחוֹר", בְּחִינַת "בְּנֵי אִמִּי נֶחֱרוּ בִּי", מֵחֲמַת שֶׁכָּל הַהִתְגָּרוּת לְחַלֵּק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא עַל־יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמַּטְעֶה אֶת הָאָדָם עַד שֶׁמְּהַפֵּךְ הָאֱמֶת לְשֶׁקֶר וְהַשֶּׁקֶר לֶאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ה): "הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע, שָׂמִים אוֹר לְחֹשֶׁךְ וְכוּ', שָׂמִים מָתוֹק לְמַר וְכוּ'".

וְזֶהוּ שֶׁשָּׁאַל אוֹתָם: "הַיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן בֶּן נָחוֹר", הַיְנוּ שֶׁאָמַר לָהֶם מֵאַחַר שֶׁאֲצַלְכֶם עֲדַיִן מֻנָּח הָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל־פִּי הַבְּאֵר, עַל־כֵּן אֲנִי שׁוֹאֵל אֶתְכֶם: "הַיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן וְכוּ'" שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל. הַיְנוּ כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ לָכֶם יְדִיעָה וְאַהֲבָה וְהַכָּרוּת עִמּוֹ, כִּי יְדִיעָה לְשׁוֹן אַהֲבָה. "וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ", שֶׁהוֹדוּ לוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא שָׁבְרוּ הַמְדַמֶּה וְהֵם יוֹדְעִים וְאוֹהֲבִים עֲדַיִן.

וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם לוֹ, וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם, שֶׁשָּׁאַל אִם שָׁלוֹם לִבְחִינַת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, הֵינוּ אִם יֵשׁ שָׁלוֹם לְהַמַּנְהִיגִים שֶׁלֹּא שָׁבְרוּ עֲדַיִן אֶת הַמְדַמֶּה, אִם שָׁלוֹם לָהֶם, וְהֵשִׁיבוּ "שָׁלוֹם", כִּי לָהֶם בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁלוֹם כִּי אֵין עֲלֵיהֶם מַחְלֹקֶת, כִּי אֵין הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה לְהַרְבּוֹת עֲלֵיהֶם מַחְלֹקֶת, מֵאַחַר שֶׁאֵין בָּהֶם כֹּחַ לַעְזֹר לְיִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב, כִּי הוּא מִתְגָּרֶה רַק לְהַרְבּוֹת מַחְלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהַחֲזִירָם לְמוּטָב. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (כתובות קה:): 'הַאי צוּרְבָא מֵרַבָּנָן דְּמָרַחֲמֵי לֵהּ וְכוּ' מִשּׁוּם דְּלֹא מוֹכַח לְהוּ וְכוּ", נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ שֶׁאֵין מוֹעִילִים לְיִשְׂרָאֵל לָהֶם יֵשׁ שָׁלוֹם. וְזֶהוּ: "וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן", רָחֵל הִיא הַתּוֹרָה, (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר). וּמִי שֶׁאֵין הַמְדַמֶּה שֶׁלּוֹ מְבֹרָר שֶׁמְּדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא, וְהוּא מַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל בְּהַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ. אֲבָל הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ אֵינָהּ יְכוֹלָה לַעְזֹר לָהֶם כְּלָל, וְהַלְוַאי שֶׁלֹּא תְּקַלְקֵל לָהֶם. אַךְ הָעוֹלָם טוֹעִים וְסוֹבְרִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהַנְהִיג וְלִרְעוֹת צֹאן קָדָשִׁים בְּהַתּוֹרָה שֶׁלָּהֶם. וְזֶהוּ "וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן", שֶׁאָמְרוּ שֶׁאֵלּוּ הַמַּנְהִיגִים שֶׁהֵם מִסְטָרָא דְּלָבָן שֶׁעֲדַיִן לֹא בֵּרְרוּ הַמְדַמֶּה יֵשׁ לָהֶם שָׁלוֹם גָּדוֹל כַּנַּ"ל, וְהֵם גְּדוֹלִים בָּעוֹלָם וּמַנְהִיגִים וְרוֹעִים אֶת צֹאן קָדָשִׁים בְּהַתּוֹרָה שֶׁלָּהֶם. וְזֶהוּ "וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן", הֵינוּ שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכָת מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהִיא רָחֵל בִּתּוֹ שֶׁל לָבָן, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁל אֵלּוּ הַמַּנְהִיגִים כַּנַּ"ל, "בָּאָה עִם הַצֹּאן", שֶׁהוֹלֶכֶת עִם צֹאן קָדָשִׁים וְרוֹעָה אוֹתָם, כִּי הֵם גְּדוֹלִים בָּעוֹלָם וְשָׁלוֹם לָהֶם וְתוֹרָתָם מְנֻהֶגֶת וְרוֹעָה עֲדָרֵי צֹאן קָדָשִׁים.

וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה וְכוּ'. וְאִיתָא שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל אֲרִיכַת הַגָּלוּת, שֶׁעוֹד הַיּוֹם וְהַזְּמַן שֶׁל הַגָּלוּת גָּדוֹל, כִּי הַגָּלוּת יִתְאָרֵךְ. הֵינוּ שֶׁיַּעֲקֹב אָמַר לָהֶם שֶׁעַל־יְדֵי תּוֹרָה כָּזֹאת אִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב אֶת הַגְּאֻלָּה. וְזֶהוּ "הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל", שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁהַגָּלוּת יִתְאָרֵךְ חַס וְשָׁלוֹם. "לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה", שֶׁעֲדַיִן אֵין עֵת לֶאֱסֹף וּלְקַבֵּץ הַמִּקְנֶה צֹאן קָדָשִׁים, דְּהֵינוּ נַפְשׁוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לַהֲשִׁיבָם לִנְוֵיהֶם עַל־יְדֵי תּוֹרָה כָּזֹאת שֶׁאֵין בָּהּ כֹּחַ לְתַקֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל לַהֲשִׁיבָם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

הַשְׁקוּ הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ, זֶה בְּחִינַת (שיר השירים א): "אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן, וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים", עַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י שָׁם. הֵינוּ שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין יוֹדְעִין הָאֱמֶת הַבָּרוּר לְמִי לְהִתְקָרֵב, צְרִיכִין לְעֵת עַתָּה לְהִתְקָרֵב לְאֵלּוּ הַמַּנְהִיגִים, כִּי בָּרֻבָּם יֵשׁ טוֹב הַרְבֵּה וְגַם בְּהַתּוֹרָה שֶׁלָּהֶם יֵשׁ טוֹב הַרְבֵּה, רַק שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הַמְדַמֶּה. עַל־כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאֵין יוֹדְעִין מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁשָּׁבַר הַמְדַמֶּה לְגַמְרֵי, צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב לָהֶם, בִּבְחִינַת "אִם לֹא תֵּדְעִי וְכוּ' צְאִי לָךְ וְכוּ' וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים". וְזֶהוּ:

"הַשְׁקוּ הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ", הֵיכָנוּ שֶׁאָמַר לָהֶם שֶׁהַגְּאֻלָּה אִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב עַל־יְדֵי תּוֹרָה כָּזֹאת, אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן "הַשְׁקוּ הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ", מֵאַחַר שֶׁאֵין יוֹדְעִין עֲדַיִן מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן וְכוּ', שֶׁהֵשִׁיבוּ לוֹ וְאָמְרוּ שֶׁגַּם זֶה לֹא נוּכַל עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל הָעֲדָרִים וְכוּ', הֵיכָנוּ שֶׁגַּם הַתּוֹרָה וְהַנְהָגָה הַזֹּאת אֵין אָנוּ יְכוֹלִין כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְאַסְּפִים יַחַד כָּל הָעֲדָרִים, כִּי בְּעֵת הָאֲסִיפָה וְהַקִּבּוּץ שֶׁמִּתְקַבְּצִין הָרַבֵּה מִיִּשְׂרָאֵל אֲצָל כַּמָּה גְּדוֹלִים וּמַנְהִיגִים, אָז "הֵן אֶל כַּבִּיר לֹא יִמְאָס" (איוב לו) וְיכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ לְפִי שָׁעָה אֵיזֶה מֵימֵי הַתּוֹרָה לְהַשְׁקוֹת הַצֹּאן קְדֹשִׁים. אַךְ אַחַר־כָּךְ "וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל־פִּי הַבְּאֵר לִמְקוֹמָהּ", שֶׁחוֹזֵר הַיֵּצֶר הָרַע לִמְקוֹמוֹ. וְכַמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ עַל הַפָּסוּק זֶה: "וְנֶאֶסְפוּ שָׁם כָּל הָעֲדָרִים" – 'זֶה הַצִּבּוּר וְכוּ', "וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן", 'שֶׁכֵּיוָן שֶׁהֵם יוֹצְאִים לָהֶם יֵצֶר הָרַע חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ'.

עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן, שֶׁבְּתוֹךְ שֶׁדִּבֵּר עִמָּם בְּתוֹךְ כָּךְ רָאָה וְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב הַצָּפוּן בְּדִבְרֵיהֶם דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁנִּפְלָה אֶצְלָם. וְזֶהוּ "וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן", שֶׁרָאָה אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רָחֵל שֶׁבָּאָה עִם הַצֹּאן קְדֹשִׁים וּמַנְהֶגֶת אוֹתָם. כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת יַעֲקֹב יָכוֹל לִמְצוֹא תּוֹרָה בְּתוֹךְ כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבֵּר עִם הָעוֹלָם.

וְזֶהוּ: "וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ כִּי רֹעָה הִיא". כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה שֶׁמְּנַחַת בַּגָּלוּת בַּכֹּחַ הַמַּדְמֶה, הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ קְדוֹשָׁה וּטְהוֹרָה מְאֹד, וְה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ, וְכָל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לִמְצֹא נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁהוּא מַנְהִיג הָאֲמִתִּי אָזַי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מַנְהֶגֶת אֶת יִשְׂרָאֵל.

וְזֶהוּ "וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ כִּי רֹעָה הוּא", 'הוּא' דַּיְקָא שֶׁהִיא בְּעַצְמָהּ, שֶׁהִיא רָחֵל, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, הִיא דַּיְקָא רוֹעָה וּמַנְהֶגֶת אֶת הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִים לַמַּנְהִיגִים הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת לָבָן בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּדְמֶה שֶׁאֵין בָּהֶם כֹּחַ לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל. רַק ה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ שֶׁהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת רָחֵל בְּתוֹ מַנְהֶגֶת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִי שָׁעָה, עַד אֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב סִבּוֹת לְטוֹבָה שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב, נוֹתֵן עֵינוֹ עַל זֶה וְעוֹשֶׂה כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַד שֶׁמּוֹצִיא וּמַעֲלֶה אֶת הַתּוֹרָה בְּחִינַת רָחֵל מִתּוֹךְ בֵּית לָבָן, מִתּוֹךְ הַכֹּחַ הַמַּדְמֶה. וְהוּא מִתְיַחֵד וּמִתְחַבֵּר עִם הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַד שֶׁמְּתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם עַל יָדָהּ, כִּי הוּא מְבָרֵר אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לְשָׁרְשָׁהּ וּמְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי זֶה חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים שֶׁהֵם עֲצוּת אֲמִתִּיּוֹת לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי רַק הוּא יָכוֹל לְגֹל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר בְּנָקֵל בִּבְחִינַת וַיְגֹל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר כְּמִי שֶׁמַּעֲבִיר פְּקָק מֵעַל הַצְּלוֹחִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בראשית רבה ע, יב), וְזֶה כְּלַל כָּל הַפָּרָשָׁה שֶׁמְּדַבֶּרֶת אַחַר כָּךְ אֵיךְ לָקַח וְהוֹצִיא יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וְלֵאָה מִבֵּית לָבָן וְהוֹלִיד

מֵהֶם כָּל שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, הֱיוּ שֶׁיַּעֲקֹב בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בֵּרֵר אֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת אֵשֶׁת חַיִל, בְּחִינַת רָחֵל וְלֵאָה, בֵּרֵר הַכֹּל מִבֵּית לָבָן מֵאֲחִיזַת הַמְּדַמָּה וְעַל יְדֵי זֶה הוֹלִיד שִׁבְטֵי יָהּ, כִּי עִקַּר קִיּוּם יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה, וְעַל יְדֵי זֶה הוֹצִיא כָּל הַצֹּאן מִבֵּית לָבָן שֶׁהֵם עֶדְרֵי צֹאן קָדָשִׁים, כִּי הוֹצִיא כֻּלָּם מִנְּגִיעוֹת הַמְּדַמָּה וְהֶשִׁיבָם אֶל הָאֱמֶת, כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב כַּנַּ"ל:

חלק יד

יד וְזֶה בְּחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים, הֵם בְּחִינַת גְּוָנִין בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין כֹּחַ הַמְּדַמָּה, כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צֹאן לָבָן וּמְבָרְרִין הַטּוֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת צֹאן קָדָשִׁים, צֹאן יַעֲקֹב, בְּחִינַת "וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם" (יְחֶזְקֵאל לד). וְעַל יְדֵי הַגְּוָנִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַמְּדַמָּה עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין אֶל הַשֵּׂכֶל בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל בְּפֹעַל וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמִּחִין וְהַשְׂכָלִיּוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף שֶׁכֻּלָּם נִתְהַוּוּ עַל יְדֵי חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ", כִּי אִיתָא בְּעֵץ חַיִּים שֶׁתְּחִלַּת שֹׁרֶשׁ הָאֲצִילוּת וְכָל מַה שֶּׁנִּתְהַוֶּה שָׁם נִקְרָא בְּשֵׁם עוֹלַם הָעֲקֻדִּים. וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ אוֹרוֹת הַשִּׁבְעָה מַלְכִין קַדְמָאִין דְּמִיתוּ, כִּי הָיָה בָּהֶם מִיתָה וּשְׁבִירָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת עוֹלַם הַנְּקֻדִּים. וְאַחַר כָּךְ הָיָה עוֹלַם הַתִּקּוּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְהַוּוּת וְקִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְּחִלַּת הָאֲצִילוּת עַד סוֹף הָעֲשִׂיָּה וְזֶה בְּחִינַת בְּרֻדִּים. וּמֵאֵלּוּ הַשִּׁלְשָׁה בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים, נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת הַשִּׁלְשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּשֵּׂכֶל, שֶׁהֵם שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְכוּ', כִּי שֵׂכֶל בְּכֹחַ זֶה בְּחִינַת עֲקֻדִּים שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם הַשָּׂגָה, כִּי הוּא קֹדֶם הָאֲצִילוּת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שֵׂכֶל בְּכֹחַ. וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיאִין הַשֵּׂכֶל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְאָז נִתְהַוִּין הַשִּׁבְעָה מְלָכִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַשֶּׁבַע מִדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת ז' יְמֵי הַבִּנְיָן, אֲבָל שָׁם יֵשׁ עֲדַיִן בְּחִינַת שְׁבִירָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַשֵּׂכֶל לַאֲמִתּוֹ בְּתְחִלָּתוֹ מִיָּד, וְקֹדֶם שֶׁמּוֹלִידִין וּמְחַדְּשִׁין אֵיזֶה דָּבָר לַאֲמִתּוֹ צְרִיכִין לְהַפְּכוֹ וּלְשַׁבְּרוֹ מִתְּחִלָּה בְּכַמָּה בְּחִינוֹת. וְאַחַר כָּךְ מְבָרְרִין הַשְּׁבָרִים וּמְחַבְּרִין אוֹתָן וּמְתַקְּנִים אוֹתָם עַל יְדֵי תּוֹסֶפֶת הַשֵּׂכֶל חָדָשׁ שֶׁמַּמְשִׁיכִין, וְאָז בּוֹנִין וּמַשְׁלִימִין הַחִדּוּשׁ עַל מַתְכֻּנְתּוֹ כַּיָּדוּעַ, וּמוּבָן כָּל זֶה לְמִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין. אוֹ אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ מְחַדֵּשׁ בְּעַצְמוֹ רַק שֶׁמְּעַיֵּן בַּסְּפָרִים וּמֵבִין דִּרְכֵי הַחִדּוּשׁ, כִּי עַל פִּי רֹב צְרִיכִין מִתְּחִלָּה לוֹמַר כַּמָּה סְבָרוֹת וְלִבְנוֹת כַּמָּה בִּנְיָנִים שֶׁאֵינָם מִתְקַיְּמִים שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר עַל יָדָם הַהֲלָכָה וְהַחִדּוּשׁ לַאֲמִתָּתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, בְּחִינַת שְׁבִירַת הַמְּלָכִים, בְּחִינַת עוֹלַם הַנְּקֻדִּים שֶׁכָּל זֶה נַעֲשָׂה בְּעֵת שֶׁמּוֹצִיאִין הַשֵּׂכֶל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הָעוֹלָמוֹת, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אַף עַל

פִּי שֶׁכָּל הַסְּבָרוֹת וְהַשִּׂכְלִיּוֹת שֶׁהוֹצִיא בִּתְחִלָּה לֹא נִתְקַיְּמוּ וְנִשְׁבְּרוּ, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְחַזֵּק עַצְמוֹ אַחַר כָּךְ וּלְלַקֵּט וּלְבָרֵר מֵהֶם כַּמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כַּמָּה סְבָרוֹת יְשָׁרוֹת שֶׁנִּמְצָאִין וּמְפֻזָּרִין בָּהֶם. וּלְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם שֵׂכֶל חָדָשׁ וּלְחַבְּרָם אֲלֵיהֶם וּלְקַבֵּץ אוֹתָם יַחַד עַד שֶׁנִּשְׁלָם הַבִּנְיָן וְהַחִדּוּשׁ עַל אָמְתָּתוֹ, וְזֶהוּ בְּחִינַת עוֹלַם הַתִּקּוּן, בְּחִינַת עוֹלַם הַבְּרֵרִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּם הַדָּבָר עַל מְכוֹנוֹ, (וְעַיֵּן בְּעֵץ חַיִּים וְתָבִין).

וְיַעֲקֹב עָשָׂה כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת לָזֶה בְּכַמָּה דְּרָכִים עַד שֶׁהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין עַל עֲדָרֵי צֹאן קְדֻשִּׁים שֶׁלּוֹ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מֵהֶם הַמְּדָמֶּה וְלַהֲבִיאָם אֶל הַשִּׂכְלִיּוֹת הַנַּ"ל. וְזֶה, וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקֵּל לִבְנֶה לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן וַיְפַצֵּל בָּהֶם וְכוּ' מַחְשַׁף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, וְאִיתָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת סוֹד הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁהוּקְשָׁה כֻּלָּהּ לִתְפִלִּין כְּלַל הַמּוֹחִין, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב בְּחִינַת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֱמֶת, הִמְשִׁיךְ בְּחָכְמָה נִפְלָאָה כָּל הַמּוֹחִין הַקְּדוֹשִׁים בְּדָרָכִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁהִכְנִיס הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת בְּתוֹךְ הַמּוֹחִין שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּכְנֹס הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת בְּתוֹכָם הֵיטֵב שֶׁיָּבִינוּ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ לְשׁוּם הַטְעָאָה שֶׁל הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה בְּחִינַת לָבָן לְהַעֲבִירָם מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם.

וְזֶהוּ וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים בְּשִׁקֻּתוֹת הַמַּיִם וְכוּ'. 'בָּרְהָטִים', הֵם רְהִיטֵי מֹחִין, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב הִצִּיג וְתָחַב אֶת הַמַּקְלוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁחִדֵּשׁ וְגִלָּה בְּשֵׂכֶל אֱמֶת וְנִפְלָא וְנוֹרָא כָּזֶה, הִצִּיג וְתָחַב אוֹתָם בָּרְהָטִים, בְּתוֹךְ רְהִיטֵי מֹחִין שֶׁל תַּלְמִידָיו הַמִּתְקָרְבִים אֵלָיו. וְזֶהוּ 'וַיַּצֵּג', 'וַיַּצֵּג' דַּיְקָא, שֶׁהִצִּיג וְתָחַב חִדּוּשִׁים שֶׁלּוֹ הָאֱמִתִּיִּים בָּרְהָטִים בְּתוֹךְ רְהִיטֵי מֹחִין שֶׁלָּהֶם שֶׁיִּהְיוּ תְּחוּבִים בָּהֶם בְּעֹמֶק גָּדוֹל. עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ לְשׁוּם טָעוּת שֶׁל הַמְדַמֶּה לְהַעֲבִירָם מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כְּבָר הֵם מְבִינִים הָאֱמֶת הֵיטֵב. וְזֶהוּ "בָּרְהָטִים בְּשִׁקֻּתוֹת הַמָּיִם", בְּרְהִיטֵי מֹחִין בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹתִין מֵימֵי הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת, שָׁם הִצִּיג אֶת הַמַּקְלוֹת הַנִּפְלָאִים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׂכְלִיּוֹת הָאֱמִתִּיִּים שֶׁלּוֹ שֶׁמְּכַוְּנִין אֶת הָאָדָם בְּכָל עֵת לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר כְּמוֹ הַמַּקֵּל שֶׁמְּכַוְּן אֶת הָעֲדָרִים אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הַהַנְהָגָה וְהַמֶּמְשָׁלָה בְּשֵׁם מַטֶּה וּמַקֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל יט) "מַטֵּה עֹז שֵׁבֶט לְמֹשֵׁל" וְכֵן בְּכַמָּה פְּסוּקִים. וְזֶהוּ "אֲשֶׁר תִּבְאַן הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת לְנֹכַח הַצֹּאן וַיֵּחַמְנָה בְּבֹאַן לִשְׁתּוֹת", כְּדֵי כְּשֶׁיָּבוֹאוּ שָׁאר הַצֹּאן קְדֻשִּׁים לִשְׁתּוֹת מִמֵּימֵי הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת לְנֹכַח הַצֹּאן קְדֻשִּׁים שֶׁשָּׁתוּ כְּבָר שֶׁזָּכוּ כְּבָר לְהַכִּיר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וַיֵּחַמְנָה בְּבֹאַן לִשְׁתּוֹת, שֶׁיִּחַמְּמוּ עַצְמָם בַּחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּרִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ, לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל בַּחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת, וְלֹא יֵלְכוּ עִמּוֹ בְּקֶרִי חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת קְרִירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִסִּטְרָא דְּעָמָלֵק שֶׁהוּא סִטְרָא דִּלְבָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ". כִּי כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת הַנַּ"ל אֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר וְעוֹבֵד ה' יִתְבָּרַךְ וּמִתְפַּלֵּל וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה,

אֲבָל כָּל עֲבוֹדָתוֹ הוּא בְּקְרִירוּת בְּלִי שׁוּם חִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת וַחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאֵין לַה' יִתְבָּרַךְ שַׁעֲשׁוּעִים מֵעֲבוֹדָה כָּזֹאת, כִּי הוּא בְּבְחִינַת שֵׁנָה, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן ס'). אֲבָל יַעֲקֹב בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת הַמְשִׁיךְ תּוֹרָה, בְּחִינַת מַקְלוֹת, לְהַנְהִיג הָעוֹלָם בְּשִׂכְלִיּוֹת נִפְלָאִים כְּאִלּוּ עַד אֲשֶׁר הִצִּיג וְתָחַב הַשֵּׂכֶל הָאֲמִתִּי בְּתוֹךְ רְהִיטֵי מֹחִין שֶׁל הַמִּתְקָרְבִין אֵלָיו, עַד שֶׁכָּל הַצֹּאן קְדֵשִׁים שֶׁיָּבוֹאוּ לִשְׁתּוֹת מִמֵּימֵי הַתּוֹרָה לְנֹכַח הַצֹּאן הַקְּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ יִתְחַמְּמוּ עַצְמָן בַּחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל בַּחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר חֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה עַתִּיקָא בְּסִימָן כא).

וְזֶהוּ "וְהָיָה בְּכָל יַחֵם הַצֹּאן הַמְקֻשָּׁרוֹת". וּפֵרֹשׁ רַשִׁ"י, הַבְּכוֹרוֹת וְשָׁם יַעֲקֹב אֶת הַמַּקְלוֹת וְכוּ'. "וּבְהַעֲטִיף הַצֹּאן לֹא יָשִׂים וְכוּ'" וּפֵרֹשׁ רַשִׁ"י לְשׁוֹן אַחוּר וְכוּ', זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ שֶׁהַנְּעָרִים בְּקַל לְהַשִּׁיב אוֹתָם מֵהַזְּקֵנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָא"ב. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק 'תְּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד' (בְּסִימָן רו), הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב שָׂם כָּל מְגַמָּתוֹ לְקָרֵב בְּנֵי הַנְּעוּרִים לְהוֹצִיאָם מִבְּחִינַת לָבָן מֵהַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי עֲדַיִן הֵם רַכִּים בְּשָׁנִים וְלֹא נִשְׁתַּרֵשׁ אֶצְלָם הַסְּבָרוֹת שֶׁל טָעוּת הַמְדַמֶּה. אֲבָל הַזְּקֵנִים שֶׁכְּבָר נִשְׁתָּרְשׁוּ בְּטָעוּתָם שֶׁל הַמְדַמֶּה קָשֶׁה לַהֲשִׁיבָם עַתָּה אֶל נְקֻדַּת הָאֱמֶת עַד יְרֻחַמוּ עֲלֵיהֶם מִן הַשָּׁמַיִם. וְכֵן כָּל הַפָּרָשָׁה סוֹבֶב וְהוֹלֵךְ עַל קֹטֶב זֶה עַל הַמִּלְחָמָה שֶׁבֵּין נְקֻדַּת הָאֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב, לְבֵין כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי בֶּן נָחוֹר כַּנַּ"ל. וְכָל הַמִּלְחָמָה וְהָעֲבוֹדָה וְהַיְגִיעָה שֶׁל יַעֲקֹב הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבָּנִים וְהַצֹּאן שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּנִים וְתַלְמִידִים, כִּי עִם יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ לֹא הָיָה לְלָבָן שׁוּם עֵסֶק וּמְרִיבָה, כַּמּוּבָן בַּפָּרָשָׁה, כִּי יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ כְּבָר שִׁבֵּר הַמְדַמֶּה בְּחִינַת לָבָן לְגַמְרֵי וְנָקִי מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי וְיָדוֹ מְסֻלֶּקֶת מִמֶּנּוּ וְאֵין לוֹ שׁוּם עֵסֶק בּוֹ, רַק יַעֲקֹב מָסַר נַפְשׁוֹ בִּיגִיעוֹת קָשׁוֹת וּטְרָחוֹת וְתַחְבּוּלוֹת כָּאֵלֶּה הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַצֹּאן וְהַבָּנִים, הַיְנוּ לְהוֹצִיא בָּנָיו וְתַלְמִידָיו מִבְּחִינַת בֵּית לָבָן, מִבְּחִינַת הַמְדַמֶּה. וּמֵחֲמַת שֶׁהַמִּלְחָמָה גְּדוֹלָה וַחֲזָקָה מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט וּמִשְׁתַּטֵּחַ מְאֹד בְּכָל דֹּרְגָא וְדַרְגָּא. וְכָל מַה שֶּׁמְּנַצְּחִין אוֹתוֹ מְעַט מִתְפַּשֵּׁט וּמִשְׁתַּטֵּחַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סוכה נב.), כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, עַל כֵּן הֶכְרַח יַעֲקֹב לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ בְּהֶחְבֵּא עִם רָחֵל וְלֵאָה, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, וְעִם כָּל הַבָּנִים וְהַצֹּאן. וְלָבָן רָדַף אַחֲרֵיהֶם וּבִקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים כו): "אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי", כִּי עֲדַיִן לֹא הִכְנִיעוּ אוֹתוֹ כָּרָאוּי לוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ וְכוּ', בְּחִינַת לוּלֵא אֱלֹקֵי אָבִי אַבְרָהָם וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי אֶת עָנְיִי וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה אֱלֹקִים, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב, אוֹמֵר לְלָבָן שֶׁבְּוַדַּאי לְפִי גֹּדֶל רְדִיפָתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל בָּנָיו וְצֹאנוֹ בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרִי לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ לוּלֵי אֱלֹקֵי אָבִי וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ

מֻכְרָח, כְּבָיְכוֹל, לְהַכְנִיס עַצְמוֹ בָּזֶה לַעֲזֹר לְיִשְׂרָאֵל הַמִּתְקָרְבִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהַצִּילָם מִכָּל הָרְדִיפוֹת שֶׁל לָבָן הָאֲרַמִּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, 'אִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ" שֶׁנֶּאֱמַר "ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לוּלֵי ה' עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי", 'דוּמָה' זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי הִתְפַּשְׁטוּתוֹ בְּכָל דֶּרֶךְ לוּלֵא ה' עֶזְרָתָה לִי. וְזֶהוּ "אֶת עָנְיִי וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה אֱלֹקִים" וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת אוֹמֵר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָאָה אֶת עָנְיוֹ וְאֶת יְגִיעַ כַּפָּיו, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ יָגַע וְטָרַח הַרְבֵּה מְאֹד בְּשִׁבְיל הַצֹּאן הַזֶּה לְהוֹצִיאָם מֵהַמְדַמֶּה לְהַעֲלוֹתָם אֶל הַשֵּׂכֶל לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁהֵם לֹא נִצְּחוּ הַמִּלְחָמָה כָּרְאוּי עַד שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ כֹּחַ לְלָבָן בְּחִינַת הַמְדַמֶּה לְרַדֵּף אַחֲרֵיהֶם וּלְהַשִּׂיגָם, וְאַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל הַיְגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת וְהַמְסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ מְאֹד בִּשְׁבִיל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִם לָבָן וּמְגָרְשׁוֹ מִצֹּאן יַעֲקֹב בְּחִינַת אֶת עָנְיִי וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה אֱלֹקִים וַיּוֹכַח אָמֶשׁ. וְזֶה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְלָבָן מַה פִּשְׁעִי וּמַה חַטָּאתִי כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מֵרִיב עִם לָבָן הָאֲרַמִּי וְאוֹמֵר לוֹ, מַה פִּשְׁעִי וּמַה חַטָּאתִי, הַיְנוּ אֵיזֶה חֵטְא וּפֶשַׁע מָצָאתָ בִּי בְּעַצְמִי אֲשֶׁר אַתָּה רוֹדֵף אוֹתִי, הֲלֹא אֵין לְךָ שׁוּם כֹּחַ וְקִטְרוּג עָלַי, כִּי תְּהִלָּה לְאֵל אֲנִי זַךְ וְנָקִי וְצַח לְגַמְרֵי מִכָּל חֵטְא וָפֶשַׁע, כִּי אֵין לִי שׁוּם הִסְתַּכְלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל אֲפִלּוּ כְּהֶרֶף עַיִן וְכוּ' וְכוּ', כִּי מִשֶּׁשְּׁתְּ אֶת כָּל כֵּלַי מַה מָּצָאתְ מִכָּל כְּלֵי בֵּיתֶךָ, כִּי אֵין בִּי שׁוּם אֲחִיזָה וּנְגִיעָה מִמְּךָ, כִּי אֲנִי נָקִי מֵהַמְדַמֶּה לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי, שִׂים כֹּה נֶגֶד אַחַי וְאַחֶיךָ וְיוֹכִיחוּ בֵּין שְׁנֵינוּ, הַיְנוּ שֶׁאָמַר שֶׁהוּא מְרֻצֶּה לַעֲמֹד לְדִין לִפְנֵי כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה הֵן לִפְנֵי אֶחָיו שֶׁל יַעֲקֹב הֵן לִפְנֵי אֶחָיו שֶׁל לָבָן, הַיְנוּ הֵן לִפְנֵי אוֹתָן שֶׁהֵם מִסְטָרָא דִּקְדֻשָּׁה, הֵן לִפְנֵי אוֹתָן שֶׁהֵם מִסְטָרָא אָחֳרָא מִסְטָרָא דְּלָבָן, כִּי לִפְנֵי כֻּלָּם יִצְדַּק בַּדִּין, כִּי כֻּלָּם לֹא יוּכְלוּ לִמְצֹא בּוֹ שׁוּם שֶׁמֶץ וְשׁוּם צַד אֶחָיזָה מִשּׁוּם רֵיחַ שֶׁל אֵיזֶה תַּאֲוָה וּמִדָּה שֶׁבָּעוֹלָם הַנִּמְשָׁכֶת מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי אֲנִי נָקִי וְזַךְ וְצַח לְגַמְרֵי. אַף גַּם הָיוּ לִי יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת גְּדוֹלוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה. שֵׁינָתִי טָרְחָתִי הַרְבֵּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְתוֹרָה וּתְפִלָּה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה בְּתוֹךְ שְׁדוֹת וְיַעְרִים בְּתוֹךְ חֹרֶב וַחֲמִימוּת גָּדוֹל וּבְעֵת הַקֹּר וְהַקֶּרַח בַּלַּיְלָה, שֶׁגַּם אָז הָלַךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְיָגַעְתִּי וְטָרַחְתִּי בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד בַּעֲבוֹדַת ה' וְתַדִּיר שְׁנָתִי מֵעֵינָי, הַכֹּל בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל לְקָרֵב אֵלָיו נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁהַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִין עֲדַיִן לֹא נִצְּחוּ הַמִּלְחָמָה, אֵין לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת לָהֶם מְאוּמָה, כִּי כֹּחִי וְכֹחַ אֲבוֹתַי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים יָגֵן עֲלֵיהֶם לְהַצִּילָם מִמְּךָ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יַעֲמֹד בְּעֶזְרִי עַד שֶׁאֶגְמֹר עִמָּהֶם מַה שֶּׁהִתְחַלְתִּי לְקָרְבָם כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ. עַד שֶׁיִּצְמַח מֵהֶם הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֱמֶת מֵאֶרֶץ

תִּצְמַח וְכוּ'", מֵאוֹתָן שֶׁמַּנָּחִים עַד הָאָרֶץ, מֵהֶם דַּיְקָא יִצְמַח הָאֱמֶת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כִּי שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְקַשְׁטָא קָאֵי׃

חלק טו

מַתְנַת שְׂכִיב מְרַע׃

נַחֲזֹר לְעִנְיָן רִאשׁוֹן וְזֶה בְּחִינַת מַתְנַת שְׂכִיב מְרַע שֶׁמִּתְקַיֶּמֶת בְּלֹא קִנְיָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, 'דִּבְרֵי שְׂכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דָּמוּ'. כִּי עִקַּר כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְהַחֲזָרוֹת הֵם בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה, כִּי עֶצֶם הַשֵּׂכֶל הוּא כֻּלּוֹ אֱמֶת וְאֵין בּוֹ שִׁנּוּי וַחֲזָרָה, כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל הוּא אֱמֶת, דְּהַיְנוּ לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין כָּל דָּבָר לַאֲמִתָּתוֹ וּכְשֶׁאֵין מֵבִין בְּחָכְמָתוֹ וְשִׂכְלוֹ אֲמִתַּת הַדָּבָר, אַף עַל פִּי שֶׁאוֹמֵר בְּזֶה הָעִנְיָן כַּמָּה שִׂכְלִיּוֹת, אֵין זֶה חָכְמָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁלֹּא עָמַד עַל אֲמִתָּתוֹ שֶׁל דָּבָר, כְּגוֹן הָרוֹפֵא הַדְּאִקְטֶיר אִם יֹאמַר כַּמָּה סְבָרוֹת שִׂכְלִיּוֹת שֶׁצְּרִיכִין סַם זֶה לִרְפוּאַת אֵיזֶה חוֹלַאַת, אִם בֶּאֱמֶת סַם זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ, אַדְרַבָּא, יַזִּיק לוֹ, אֵין חָכְמָתוֹ נֶחְשֶׁבֶת לְחָכְמָה כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁהֶמְיִת נֶפֶשׁ בְּחָכְמָתוֹ, וְעַל חָכְמָה כְּזֹאת נֶאֱמַר: "חָכְמָתְךָ וְדַעְתְּךָ הִיא שׁוֹבַבְתְּךָ" (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר מִבְּאֹר יוֹתֵר). וְעַל כֵּן עִקַּר הַחָכְמָה שֶׁיַּשְׂכִּיל בְּתִחִלַּת כָּל דָּבָר שֶׁיִּרְצֶה לַעֲשׂוֹת עַל אַחֲרִית הַדָּבָר וּמַה יִּצְמַח מִזֶּה וְלֹא יַעֲשֶׂה שׁוּם דָּבָר וְלֹא יוֹצִיא מִפִּיו שׁוּם דִּבּוּר שֶׁיִּצְטָרֵךְ אַחַר כָּךְ לַחֲזֹר עָלָיו וּלְשַׁנּוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, 'מֵעוֹלָם לֹא אָמַרְתִּי דָּבָר וְחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי'. וְזֶה בְּחִינַת 'אֵיזֶהוּ חָכָם הָרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד', שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת בְּכָל דָּבָר שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּר אוֹ לַעֲשׂוֹת מַה יִּהְיֶה נוֹלָד מִזֶּה, שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְחָרֵט עָלָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה אוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הוּא אֱמֶת וְאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי וַחֲזָרָה. וְעִקַּר כָּל הַשִּׁנּוּיִים הֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר, כִּי שָׁם מְצוּיִים כָּל הַטָּעוּתִים וְהַשִּׁנּוּיִים, כִּי בִּתְחִלָּה נִדְמֶה לוֹ כָּךְ שֶׁצָּרִיךְ לִמְכֹּר זֶה הַדָּבָר וְאַחַר כָּךְ מִתְהַפֵּךְ סְבָרוֹת הַמְדַמֶּה וּמִתְחָרֵט עַל זֶה. וּבִשְׁבִיל זֶה תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁאֵין הַמַּקַּח נִגְמָר בְּדִבּוּר לְבַד כִּי אִם בְּקִנְיָן, כִּי שֶׁעָרוּ בְּחָכְמָתָם שֶׁאֵין הַדַּעַת נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִם עַל יְדֵי קִנְיָן זֶה, כִּי עִקַּר כָּל הַקִּנְיָנִים הֵם עַל יְדֵי הַדַּעַת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ קִנְיָן אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עַל יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים, כִּי אֵין נִמְשָׁךְ הַדַּעַת לְתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִם עַל יְדֵי הַקִּנְיָן שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל אֶחָד כְּפִי קִנְיָנוֹ. וְעַל כֵּן מַתְנַת שְׂכִיב מְרַע שֶׁהִיא לְאַחַר מִיתָה, מִתְקַיֶּמֶת בְּלֹא קִנְיָן, כִּי אַחַר מִיתָה מִתְבַּטֵּל הַמְדַמֶּה כִּי הוּא כֹּחַ בָּטֵל וְאֵין שְׁלִיטָתוֹ כִּי אִם בְּחַיָּיו בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, אֲבָל אַחַר הַמִּיתָה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה מֵת וּבָטֵל לְגַמְרֵי, כִּי שָׁם עִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא וְאֵין נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כְּלוּם, כִּי אֵין נִשְׁאָר מֵהָאָדָם אַחַר מוֹתוֹ כִּי אִם שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהוּא שֵׂכֶל הָאֲמִתִּי, כַּמְבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנִּ"ל שֶׁעִקַּר הַהִשְׁאָרָה שֶׁל הָאָדָם אַחַר

מוֹתוֹ הוּא שֶׁכָּל הַנִּקְנֶה. וְעַל כֵּן אָז מִתְקַיֶּמֶת הַמַּתָּנָה בְּלֹא קִנְיָן כְּלָל עַל יְדֵי שֶׁכָּל הַנִּקְנֶה שֶׁנִּשְׁאָר מֵהָאָדָם אַחַר מוֹתוֹ, כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּמֻנּוּ כָּל הַשִּׁנּוּיִים כְּבָר נִתְבַּטֵּל כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶפְלּוּ אִישׁ פָּשׁוּט יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנּוּ שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁכָּל הַנִּקְנֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְחֶלְקוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא: וְזֶהוּ דִּבְרֵי שְׁכִיב מְרַע כִּכְתוּבִים וְכִמְסוּרִים דְּמֵי, כִּי כְּתָב מַכְנִיעַ כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי הַכְּתָב הוּא לְזִכָּרוֹן בְּחִינַת (שמות יז) 'כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְכוּ'. וְהַזִּכָּרוֹן וְהַשִּׁכְחָה הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְשֶׁכּוֹתְבִין הַדָּבָר לְזִכָּרוֹן, בָּזֶה מְבָרְרִין הַמְדַמֶּה שֶׁלֹּא יְמַשֵּׁךְ מִמֶּנּוּ שִׁכְחָה וְטָעוּת וְשִׁנּוּי. נִמְצָא שֶׁכְּתָב הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְדַמֶּה. וְזֶה בְּחִינַת מְסִירָה שֶׁמּוֹסְרִין הַדָּבָר לִרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ וְהַמְקַבֵּל, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה, כִּי כְּשֶׁנִּמְסָר וְנִכְנָס הַדָּבָר מֵרְשׁוּת הַנּוֹתֵן לִרְשׁוּת הַמְקַבֵּל אָז נִגְמָר הַבִּרּוּר וְעָלַיִת הַדָּבָר, שֶׁאָז הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁסְּבִיב הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן דִּבְרֵי שְׁכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דְּמוּ, כִּי דְּבָרָיו נִגְמָרִין וְנִתְקַיְּמִין לְאַחַר מוֹתוֹ בְּלֹא קִנְיָן כְּאִלּוּ הָיוּ כְּתוּבִין וּמְסוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְמָר הַקִּנְיָן, כִּי אַחַר מוֹתוֹ נִתְבַּטֵּל הַמְדַמֶּה וְלֹא נִשְׁאָר כִּי אִם בְּחִינַת שֶׁכָּל הַנִּקְנֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין הַשִּׁנּוּיִים וְהַחֲזָרוֹת שֶׁבָּאִין עַל יְדֵי הַמְדַמֶּה וְנִתְקַיֵּם הַקִּנְיָן עַל יְדֵי בְּחִינַת שֶׁכָּל הַנִּקְנֶה שֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

מַהֲדוּרָא בָּתְרָא, רֹאשׁ הַשָּׁנָה תְּיוּ רֵישׁ לְפָרָט קָטָן:

צָרִיךְ לִכְתֹּב בִּשְׂטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי הֵיכִי דְּלָא לֶהֱוֵי מַתָּנָתָא טְמִירְתָּא:

כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה וְשֹׁרֶשׁ עִנְיַן מַתָּנָה מַה שֶּׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם שֶׁאֶחָד נוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶּׁגַּם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצָא אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁלִּפְעָמִים חוֹנֵן וְנוֹתֵן בְּמַתְּנַת חִנָּם אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַגִּיעַ לוֹ עַל פִּי מִשְׁפָּט. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּצִדְקָה וּבְמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וּכְתִיב, מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ. וּבֶאֱמֶת הוּא מִדָּרְכָיו הַנִּפְלָאִים וְהַנֶּעְלָמִים מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג, וּכְמוֹ שֶׁמַּתְמִיהַ וּמִתְפַּלֵּא הַפִּיּוּט עַל זֶה בְּיוֹצֵר שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים שָׁם, וּבִמְקוֹם מִשְׁפָּט אֵין צְדָקָה וּבְאֵין מִשְׁפָּט יֵשׁ צְדָקָה וְאַתָּה בְּמִשְׁפָּט תַּעֲשֶׂה צְדָקָה. כִּי בֶּאֱמֶת הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל שָׂכָר הַטּוֹב הַגָּנוּז בַּמִּשְׁפָּט כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא, כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן

בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּנָּהֵיג הָעוֹלָם בְּמִשְׁפָּט כִּי אִם לָאו אִם כֵּן חָזַר הַדָּבָר לְכְמוֹת שֶׁהָיָה שֶׁיֹּאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא וְאִם כֵּן עַל מַה טֹּרַח כָּל הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ בֶּאֱמֶת עִנְיַן קֻשְׁיוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁקִּטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְאָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ', כִּי עָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ וּלְאַרְגָּזָא קַמָּךְ וְכוּ'. וְהֵשִׁיב לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ, וְכִי לְחִנָּם נִקְרֵאתִי רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ דְּקָאֲרֵי לָהּ מַאי קָאֲרֵי לָהּ וְכִי לֹא יָדְעוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רַחוּם וְחַנּוּן וַהֲלֹא הוּא מֵטִיב וּמְרַחֵם עַל כָּל דְּרֵי מַעְלָה בְּחֶסֶד חִנָּם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבָּרָכָה, שֶׁהֵם אוֹכְלִין בְּחִינַת נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא שֶׁהוּא רַק בְּרַחֲמִים בְּמַתָּנַת חִנָּם, וְאִם כֵּן מַה קּוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה שֶׁהִרְעִישׁוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא, הֲלֹא ה' יִתְבָּרַךְ רַחוּם וְחַנּוּן?! אַךְ כָּל קֻשְׁיָתָם הָיָה עִנְיַן הַנַּ"ל, שֶׁהִקְשׁוּ כְּמוֹ מִמַּה נַּפְשָׁךְ, כִּי הֵם הֵבִינוּ תֵּכֶף שֶׁבְּרִיאַת הָאָדָם הוּא כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל שָׂכָר בְּמִשְׁפָּט וְלֹא יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא כְּמוֹתָם. וְעַל כֵּן הִקְשׁוּ אִם כֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיְּתִקַּיֵּם, כִּי הֲלֹא עָתִיד לֶמְחֱטֵי וְכוּ'. וְאִם תֹּאמַר שֶׁתִּמְחֹל לוֹ בְּרַחֲמֶיךָ, אִם כֵּן יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא בְּבוּשָׁה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה, כִּי קֹדֶם בְּרִיאָתוֹ לֹא חָטָא וְעַכְשָׁו חָטָא וְאַתָּה מְרַחֵם עָלָיו וְנוֹתֵן לוֹ בְּמַתָּנַת חִנָּם אִם כֵּן בּוּשָׁתוֹ יוֹתֵר מְרֻבָּה וְלָמָּה לְךָ לִבְרֹאתוֹ? אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ לֹא הִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם וְהֵשִׁיב לָהֶם, וְכִי לְחִנָּם נִקְרֵאתִי רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'?! הֵינוּ שֶׁהֵשִׁיב לָהֶם שֶׁאֵין אַתֶּם מְבִינִין וּמַשִּׂיגִין דְּרָכַי, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לִבְרֹא הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל שְׂכָרוֹ בְּמִשְׁפָּט, אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי לֹא לְחִנָּם נִקְרֵאתִי רַחוּם וְחַנּוּן, כִּי בְּוַדַּאי לֹא אֶעֱזֹב דְּרָכַי רַחֲמַי וַחֲסָדַי מִן הָאָדָם אַף עַל פִּי שֶׁנִּבְרָא בְּמִשְׁפָּט, כִּי עָלָיו דַּיְקָא יִתְגַּלּוּ רִבּוּי רַחֲמָנוּתִי וַחֲנִינוּתִי, כִּי עַל הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁאֵינָם חוֹטְאִים אֵין נִכָּר עַל יָדָם כָּל כָּךְ רִבּוּי רַחֲמַיו, רַק עַל הָאָדָם דַּיְקָא שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא, עַל יָדוֹ דַּיְקָא יִתְגַּלּוּ רִבּוּי רַחֲמַי עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית. רַק שֶׁבְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָכֶם לְהַשִּׂיג זֹאת אֵיךְ יִתְנַהֵג בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה, כִּי זֶהוּ נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּתְחִלָּה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָמַד וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, הֲלֹא יָדוּעַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ טוֹב וּמֵטִיב וּמָלֵא רַחֲמִים וְכָל בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת רַחֲמָנוּתוֹ וְטוּבוֹ כַּמְבֹאָר בְּכָל סִפְרֵי קַבָּלָה הַקְּדוֹשִׁים, וְאֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁיַּעֲלֶה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין?! אַךְ בֶּאֱמֶת גַּם מַה שֶּׁעָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין הָיָה גַּם כֵּן מִצַּד רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו, כִּי מֵעִצָּם רַחֲמָיו רָצָה לִבְרֹא אֶת הָאָדָם שֶׁיְּקַבֵּל שְׂכָרוֹ בְּמִשְׁפָּט וְלֹא יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא, עַל כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי מִצַּד רַחֲמָיו דַּיְקָא שֶׁיִּבָּרֵא הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין וּמִשְׁפָּט כִּי אִם לֹא כֵּן יִהְיֶה נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם כָּל דִּינָיו וּמִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁכִים רַק מֵחֶסְדּוֹ וְטוּבוֹ, כִּי מִדַּת הַדִּין לֹא נִתְהַוָּה כִּי אִם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה צִמְצוּמִים וְכֵלִים לְקַבֵּל הַחֶסֶד בְּתוֹכָם כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת גַּם הַדִּין הוּא חֶסֶד גָּדוֹל. וְכַמּוּבָא עַל פָּסוּק

אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בִּגְבוּרוֹת יֶשַׁע יְמִינוֹ. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיְקַבֵּל שְׂכָרוֹ הַטּוֹב בְּמִשְׁפָּט וְכַנַּ"ל, אֲבָל רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיְּמִים, עַל כֵּן שִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין וְכוּ' וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם שֶׁיִּתְנַהֵג בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְאֵלּוּ הַשִּׁתֵּי בְּחִינוֹת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם הוּא תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ:

כִּי אִיתָא בְּהַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' סִימָן כב. שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּעַזּוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁכָּל הִתְנַשְּׂאוּתָם רַק עַל יְדֵי עַזּוּת וְכוּ'. וְכֵן צְרִיכִין עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד עַזּוּת הַגּוּף וְכוּ'. וְעַזּוּת הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר וְכוּ'. וְלָבוֹא לְעַזּוּת הוּא עַל יְדֵי שִׂמְחָה בְּחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם. וּלְשִׂמְחָה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם שְׁנֵי הַכַּתָּרִים שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם וְכוּ'. וְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הֵם בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וְתוֹרָתוֹ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא מַאֲמַר וַחֲצִי מַאֲמַר וְכוּ' וְכוּ'. וְצָרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכוּ' עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּתְחִלַּת הָאֲצִילוּת שֶׁהוּא רֵאשִׁית נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה, וְשָׁם הַנִּסְתָּר בְּחִינַת תְּפִלָּה הִוא תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ וְכוּ' וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף שָׁם הַנַּעֲשֶׂה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הִוא תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, וְהַנִּשְׁמָע, בְּחִינַת תְּפִלָּה, הִוא תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ, כִּי גַּם אֵצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מָצִינוּ בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנִּיחַ תְּפִלִּין וְכוּ'? וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל וְכוּ'? וּבְוַדַּאי יֵשׁ חִלּוּק בֵּין תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁלָּנוּ וּבֵין תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְכוּ'. וְקֹדֶם שֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הַנַּ"ל, כִּי תּוֹרָה בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת מִשְׁפָּט, הַיְנוּ בְּחִינַת הַהַנְהָגָה עַל פִּי מִשְׁפַּט הַתּוֹרָה, אֲבָל כְּפִי מִשְׁפַּט הַתּוֹרָה קָשֶׁה לְהָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם, כִּי הַתּוֹרָה מְחַיֶּבֶת לְהַחוֹטֵא עָנְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ תְּשׁוּבָה לֹא הָיָה מוֹעִיל עַל פִּי מִשְׁפַּט הַתּוֹרָה, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ שִׁתֵּף רַחֲמִים בַּדִּין וּמַנְהִיג הָעוֹלָם בִּצְדָקָה וָחֶסֶד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' שֶׁהִוא מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּכְבְּשׁוּ רַחֲמַי אֶת כַּעֲסִי מֵעָלַי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם רַחֲמִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד אַף עַל פִּי שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ

שֶׁחָטְאוּ כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ עַד שֶׁיְּשׁוּבוּ כֻּלָּם בְּרַחֲמָיו, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפַּלֵּל וְכוֹבֵשׁ כַּעֲסוֹ וּמַמְתִּיק הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט בְּרַחֲמִים וּבְצִדָּקָה, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מַחֲלִישׁ וּמְבַטֵּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁכָּל כֹּחוֹ מִדִּינִים וּגְבוּרוֹת וּמַגְבִּיר כֹּחַ הַיֵּצֶר טוֹב שֶׁכֹּחוֹ מֻחֲסָדִים וְרַחֲמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים וּבִפְרָט בְּסִימָן עב, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה יִתְקַיֵּם, וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְכוּ':

חלק ג

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּבוֹ נִדּוֹן הָעוֹלָם אֲבָל הַמִּשְׁפָּט צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּצִדָּקָה כַּנַּ"ל, וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים כָּל יְמֵיהֶם וְהָעִקָּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הוּא לְהַמְתִּיק דִּינִים וּלְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הֵם מַחֲזִירִים אֶת יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה וְכַנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁבָּא לְמַדְרֵגָה גְּבֹהָה בְּיוֹתֵר הוּא זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים וַחֲסָדִים עֶלְיוֹנִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין נֹחַ וְאַבְרָהָם וּמֹשֶׁה וְכוּ'. אֲבָל עַכְשָׁו בְּתִקָּף אֲרִיכַת מְרִירַת הַגָּלוּת שֶׁיִּשְׂרָאֵל יָרְדוּ מְאֹד מַחֲמַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין עוֹזֵר לָהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִין לְתוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁמְּעוֹרְרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ בְּעַד יִשְׂרָאֵל וְיַמְשִׁיךְ רַחֲמִים וַחֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת רַחֲמִים וַחֲסָדִים שֶׁאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם, בְּחִינַת חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו, כִּי הֵם נִכְלָלִין בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם הָרַחֲמִים אֵין סוֹף. וְהָעִקָּר עוֹסְקִים בָּזֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה חוֹזֵר וְנַעֲשֶׂה מַה שֶּׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל, אֲבָל בְּוַדַּאי בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נַעֲשֶׂה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי רַק שֶׁהוּא מֵעֵין שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה אֲבָל בְּוַדַּאי הוּא בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאֵין ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה שְׁתֵּי פְּעָמִים דָּבָר אֶחָד. וְעִקַּר הַהִתְחַדְּשׁוּת הַנִּפְלָא הַנַּעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵעֵין תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה הוּא בְּעִנְיַן הַמְתָּקַת הַדִּינִים, שֶׁבְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מַמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ הַמְּזֻכָּרִים בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהֵם בִּחִינַת הַצַּדִּיקִים שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה עַד שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת. אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה חֲסָדִים וְרַחֲמִים חֲדָשִׁים שֶׁלֹּא הָיָה מֵעוֹלָם, לְהַמְתִּיק כָּל תֹּקֶף הַדִּינִים הַמִּתְעוֹרְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּתְחִלָּה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין שֶׁזֶּה הָיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי עַכְשָׁו עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחֲסָדִים לְהַמְתִּיק הַדִּין וּלְקַיֵּם הָעוֹלָם הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, כִּי בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הִמְשִׁיךְ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מִדַּת הָרַחֲמִים וְשִׁתֵּף בְּמִדַּת הַדִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל,

כִּי אָז לֹא הָיָה שׁוּם צַדִּיק בָּעוֹלָם, אֲבָל עַכְשָׁו הַכֹּל תְּלוּי בְּהִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹן עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֶה הַפְּסוּק לְעִנְיָן נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְזֶהוּ גֹּדֶל הַפֶּלֶא שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה חֲסָדִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים מְאֹד לְבַטֵּל הַקְּטְרוּגִים שֶׁל הַפְּגָמִים שֶׁל אוֹתוֹ הַשָּׁנָה עַד שֶׁמַּמְתִּיקִין כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם. וּמְמַלְּאִים מְבַטְּלִים כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים מִיִּשְׂרָאֵל, וּמַמְשִׁיכִין שֶׁפַע וְרֹב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל. וְהָעִקָּר שֶׁעַל יְדֵי רִבּוּי הַחֲסָדִים חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין וּמַחֲלִישִׁין כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וּמַכְנִיסִין הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְהִתְחַזְּקוּת נִפְלָא בְּיִשְׂרָאֵל לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּמְשִׁיכִין חֲסָדִים יוֹתֵר וּמַמְתִּיקִין דִּינִים יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן מַחֲלִישִׁין כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁכָּל כֹּחָם מִדִּינִים כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע זוֹכִין לְשִׂמְחָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְגַּבֵּר עַל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים וְשֶׁל הַגַּוְּוָה, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַנַּ"ל נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַגְבִּירִין כֹּחַ יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. אֲבָל צְרִיכִין לְדַבֵּר בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי צְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַרְבֵּה הַרְבֵּה עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל יוֹם וְיוֹם יֹצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְכוּ'. כִּי הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת זָקֵן וְיָשֵׁן לְגַמְרֵי, כִּי נִקְרָא זָקֵן וּכְסִיל, רוֹצֶה בְּכָל פַּעַם לְהִתְחַדֵּשׁ וּמְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לִשְׁטוּתָיו וַהֲבָלָיו כְּאִלּוּ הֵם חֲדָשִׁים עַכְשָׁו, וְעֵצוֹת הַתּוֹרָה הַנִּפְלָאִים הוּא רוֹצֶה לְהִתְיַשֵּׁן חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ הֵם יְשָׁנִים חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת הוּא לְהֵפֶךְ וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת גָּדוֹל כְּנֶגְדּוֹ מֵחָדָשׁ וּלְהָבִין וּלְהַאֲמִין בֶּהָאֱמֶת כִּי נַהֲפֹךְ הוּא, כִּי הַתַּאֲוֹת וְהַשְׁטוּתִים וְהַבַּלְבּוּלִים הֵם יְשָׁנִים מִכְּבָר, כִּי אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, אֲבָל לְמַעְלָה מֵהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, שָׁם יֵשׁ חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם, כִּי עֵצוֹת הַתּוֹרָה עֲמֻקִּים מְאֹד מְאֹד וְהֵם מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל פַּעַם וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּהִתְחַזְּקוּת וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵחָדָשׁ בְּכָל פַּעַם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵית לְעָם-בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים וְכוּ'. אֲבָל כָּל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכוּ לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַנַּ"ל. וְהָא בְּהָא תַּלְיָא כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב

אֲלֵיהֶם זוֹכֶה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר הוּא מִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר וְכוּ'. עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לִשְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַשִּׁבְעָה רוֹעִים וְכוּ'. וַעֲדַיִן צְרִיכִין בֵּאוּר גָּדוֹל לָבֹאר אֶת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה קְצָת בְּמָקוֹם אַחֵר אֶבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לְדַבֵּר בָּזֶה הַרְבֵּה בְּעִנְיַן יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה הַמְבֹאָר שָׁם וְכוּ' בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לְהָבִין עֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת נְפָלָא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה, עַל יְדֵי שֶׁקֵּרַבְתָּנִי לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְשַׂמְתָּ חֶלְקִי מְיוּשָׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁלָּהֶם וְכוּ', אֲבָל אֱלֹקִים זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁקָּמִים כְּנֶגְדִּי הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאַתָּה ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מִתְּפִלַּת ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְלַמֵּד שֶׁנִּתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשְׁלִיחַ צִבּוּר וְלִמְּדוֹ סֵדֶר הַתְּפִלָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁאֲנִי מִתְעַטֵּף, הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, גִּלָּה אֹז לְמֹשֶׁה וְלִמְּדוֹ אֵיךְ הוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ וְאוֹמֵר ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'. וְכָךְ יִתְפַּלֵּל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּמְשִׁיךְ רַחֲמִים וַחֲסָדִים מִתְּפִלַּת ה' בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבַקֵּשׁ שָׁם, פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ, שֶׁמִּכָּל הַבַּקָּשׁוֹת שֶׁצָּרִיךְ מְבַקֵּשׁ, תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ, שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ 'תְּנָה עֻזְּךָ' דַּיְקָא הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרָתְךָ וּתְפִלָּתְךָ מִבְּחִינַת אֵל רַחוּם וְחַנּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, הַיְנוּ עַזּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' בֶּאֱמֶת, כִּי ה' עֻזּוֹ וְגִבּוֹר ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה, וְכָל עֻזּוֹ נוֹרָאוֹתָיו וּגְבוּרַת מִלְחֲמוֹתָו הוּא לְהַכְנִיס עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּיִשְׂרָאֵל לְבַטֵּל הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּלְהַגְבִּיר הָרַחֲמִים וְהַחֲסָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נוֹרָא אֱלֹקִים מִמְּקֻדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם וְכוּ'. וְזֶה עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי אֱלֹקִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי, כִּי עִקַּר הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מֵהַחֲסָדִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין לְהִתְחַזֵּק לְקַוּוֹת וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה לִשְׁמֹר וּלְהַמְתִּין עַד אֲשֶׁר יִפֹּל וְיִתְבַּטֵּל הָעַזּוּת הָרַע שֶׁלָּהֶם שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְׁטִין בְּכָל פַּעַם בְּעַזּוּת גָּדוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּכַמָּה בְּחִינוֹת עַד שֶׁכִּמְעַט קָשָׁה לָעֲמֹד כְּנֶגְדָּם וְהִרְבֵּה נָפְלוּ עַל יְדֵי זֶה רַחֲמָנָא לִצְלַן, אֲבָל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִתְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאָמַר, עֻזִּי אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, 'עֻזִּי', הַיְנוּ הָעַזּוּת שֶׁל הַשּׂוֹנְאִים הַחוֹלְקִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כָּל כָּךְ יָמִים וּשְׁנִים הַרְבֵּה, אֲבָל אֲנִי עַל מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹד וְאֶשְׁמֹר וְאַמְתִּין עַד יְרַחֵם ה' וְיַפִּיל עַזּוּתָם נֶגְדִּי בְּחִינַת עֻזִּי אֵלֶיךָ

אֶשְׁמֹרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגְּבִי אֱלֹקֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה, וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וְכוּ'. שֶׁלַּבֹּקֶר, שֶׁהוּא לֶעָתִיד לָבוֹא, אָשִׁיר וַאֲרַנֵּן לְךָ עַל גְּדֶל הַחֶסֶד שֶׁעָשִׂיתָ עִמִּי לְהַגְבִּירֵנִי וּלְחַזְּקֵנִי בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כָּזֶה שֶׁאוּכַל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כָּזֶה, כִּי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִשְׁפַּעְתָּ עָלַי נִמְשָׁךְ מֵהֶחָסָדִים עֶלְיוֹנִים נִפְלָאִים מְאֹד מְאֹד הַנִּמְשָׁכִים עַל יְדֵי תְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל (שֶׁסּוֹד חֲסָדִים אֵלּוּ יִתְגַּלּוּ רַק לֶעָתִיד, כִּי הֵם בְּחִינַת תְּפִלַּת הַנִּסְתָּר הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת תְּפִלַּת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר הָעֶלְיוֹן וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל):

חלק ו

וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ וְנִתְתַּקֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמּוּבָא שֶׁאָז ה' יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּה מַלְכוּתוֹ וְלוֹבֵשׁ בִּגְדֵי גַּאֲוָתוֹ וְזֶהוּ לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁמַּשְׁפִּיעַ בְּיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה כִּי רַק עַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין וּמְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נָמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תָּכַנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶּלָה. וְזֶה, נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז ה' יִתְבָּרַךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ לִשְׁפֹּט בְּצֶדֶק שֶׁאָז עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', כִּי אָז נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת קוֹלוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכָל הַקּוֹלוֹת וְהַשְּׁאָגוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין יִשְׂרָאֵל אָז שֶׁכֻּלָּם בְּחִינַת עַזּוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל יֵשׁ כְּנֶגְדָּם עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת רִבּוּי הַקּוֹלוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. אֲבָל עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ה' נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, הַיְנוּ הָאוֹיְבִים וְהַחוֹלְקִים הַמִּתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדֵּנוּ כְּמוֹ נְהָרוֹת מַמָּשׁ וּמִתְנַשְּׂאִים בְּקוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַמִּתְפַּשֵּׁט וּמִתְגַּבֵּר מְאֹד. אֲבָל מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם שֶׁהֵם קוֹלוֹת בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא (וּכְעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַיֵּן שָׁם) אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה', כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי אַדִּיר וְתַקִּיף עֲלֵיהֶם וְיַכְנִיעֵם וְיַשְׁפִּילֵם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, כִּי עֵדְוָתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד, עֵדְוָתֶיךָ, בְּחִינַת הָעֲדָיִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה, עַיֵּן שָׁם. אֵלּוּ הָעֵדוּת נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נָאֲוָה קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה וְשָׁם עִקַּר מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת נוֹרָא אֱלֹקִים מִמִּקְדָּשֶׁךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְכוּ'. וְזֶהוּ, ה' לְאֹרֶךְ יָמִים. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אַף עַל

פִּי שֶׁאָרְכוּ הַיָּמִים אַף עַל פִּי כֵן עֲדֻתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲדֻתֶיךָ כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה תָּמִיד לְנֶצַח הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הַמִּדְרָשׁ פְּלִיאָה הַמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ, תְּאַנָא, אֵיזֶהוּ חַג שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסֵּית בּוֹ? הֱוֵי אוֹמֵר, זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאַמַּאי מִתְכַּסֵּית הַלְּבָנָה? לְפִי שֶׁבְּיוֹם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִּין וְדָן אֶת הָעוֹלָם וְהַשָּׂטָן בָּא וּמְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל וּמַזְכִּיר עֲוֹנוֹתֵיהֶם. וְאוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

הָבֵא עֵדִים. וְהוּא הוֹלֵךְ וּמֵבִיא אֶת הַחַמָּה וְאוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר וְהוֹלֵךְ לְהָבִיא הַלְּבָנָה וְהִיא מִתְכַּסֵּית וּמְבַקֶּשׁ אוֹתָהּ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְמָצְאָהּ, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וְכוּ' עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, חַמָּה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ' כִּי חַמָּה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת שֶׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י עַל פָּסוּק תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ בְּקֹהֶלֶת. וּלְבָנָה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה. וְעִקַּר הַתְּפִלָּה בְּחִינַת נִשְׁמַע הוּא בְּחִינַת רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין חֲזָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ בְּדִבֵּקוּת וּבְטוּל גָּמוּר אֶל אוֹר הָאֵין סוֹף עַד שֶׁבָּא לְדִבּוּרִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּפוֹתֵחַ פִּיו לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת לְאָדָם מַעַרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן, שֶׁעִקַּר הַהֶכְנָה וַעֲרִיכַת הַלֵּב שֶׁמַּכִּין וּמַעֲרִיךְ לִבּוֹ בְּכִסּוּפִין חֲזָקִים וּבָא לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ, וְה' בְּרַחֲמָיו נוֹתֵן מַעֲנֶה בְּפִיו בְּחִינַת וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל אֶל אוֹר אֵין סוֹף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיַּשִּׂיג תּוֹרַת ה' עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית תּוֹרָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה, מִתְּפִלָּה תּוֹרָה:

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן כה לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה אַף עַל פִּי שֶׁלִּפּוּם רֹהֲטָא נִרְאִים כְּסוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה, כִּי כָּאן כָּתַב לַעֲשׂוֹת מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה וְשָׁם כָּתַב לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, אַךְ בֶּאֱמֶת בִּשְׁנֵיהֶם לְדָבָר אֶחָד נִתְכַּוֵּן, כִּי מַה שֶּׁכָּתַב כַּמָּה פְּעָמִים לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּוָּנָתוֹ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַיְּמָהּ וּלְהַשִּׂיגָהּ, לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה תְּפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ וּלְהַשִּׂיגָהּ, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁכָּתוּב כָּאן לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרַת ה' בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת נִשְׁמַע, לַעֲשׂוֹת מִזֶּה תּוֹרָתוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְכוּ', כִּי הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַיְּמָהּ כְּרָאוּי וּלְהַשִּׂיגָהּ הִיא אֲצִלּוֹ בְּחִינַת תּוֹרַת ה', בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת מִמֶּנּוּ. וְעַל זֶה צָרִיךְ לְבַטֵּל עַצְמוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיְּקַיְּמָהּ וְיַשִּׂיגָהּ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרַת ה' תּוֹרָתוֹ. נִמְצָא שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, הַיְנוּ מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה', שֶׁהוּא הַנִּסְתָּר וְרָחוֹק מִמֶּנּוּ, עוֹשֶׂה מִזֶּה תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל

לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לָזֶה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ וּמַשִּׂיג בְּחִינַת הַנִּסְתָּר, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' אֲזַי נַעֲשֶׂה מִתּוֹרַת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, תּוֹרָתוֹ. נִמְצָא שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֶחָד: וּנְבָאֵר הַדָּבָר קְצָת, כִּי כַּוָּנַת אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהִזְהִיר מְאֹד לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, הָיָה כַּוָּנָתוֹ מֵהַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ הֵן מִצַּד הַקִּיּוּם הֵן מִצַּד הַהַשָּׂגָה וְהָעִקָּר הוּא הַקִּיּוּם כְּמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁלּוֹמֵד בַּתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי מִצְוֹת צִיצִית זוֹכֶה לְהִנָּצֵל מִנְּאוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם, וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נָצוֹל מֵעֲצוֹת הֶפּוּכוֹת שֶׁאֵינָם אֱמֶת וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה וּלְתְפִלָּה וּלְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְיוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ רְחוּקוֹ מִזֶּה הוּא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת תְּפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית כָּרָאוּי בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְכָל הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת הִיא אֲצִלּוֹ בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַיְּמָהּ בַּשְּׁלֵמוּת הָרָאוּי בְּאֹפֶן שֶׁיַּגִּיעַ לְכָל הַנַּ"ל רַק שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁגִּלָּה זֹאת הַתּוֹרָה זָכָה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אֲצִלּוֹ הִיא תּוֹרָתוֹ (וְגַם נְמוּכָה אֲצִלּוֹ בַּאֲלָפִים וְרִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת מִבְּחִינַת תּוֹרָתוֹ, מִבְּחִינַת הַנִּגְלֶה שֶׁלּוֹ, רַק שֶׁהֶכְרַח לְהוֹרִיד עַצְמוֹ בִּשְׁבִילֵנוּ לְאָמְרָהּ כָּךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). אָבָל אֲצִלֵּנוּ הוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה', בְּחִינַת נִסְתָּר מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכִינוּ לְקַיְּמָהּ כָּרָאוּי, מִכָּל שֶׁכֵּן לְהַשִּׂיגָהּ וְעַל זֶה צְרִיכִין תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה הַיְנוּ מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה' תְּפִלָּה עַד שֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא לָזֶה לְקַיֵּם וּלְהַשִּׂיג זֹאת הַתּוֹרָה וְאָז נַעֲשֶׂה מִתּוֹרַת ה', שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, תּוֹרָתוֹ. נִמְצָא שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי מַה שֶּׁכָּתוּב כָּאן לַעֲשׂוֹת מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה, הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַנִּסְתָּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרַת ה', יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁאִיתָא בְּמָקוֹם אַחֵר לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, הַיְנוּ מִתּוֹרַת ה' מַה שֶּׁגִּלּוּ הַצַּדִּיקִים וַאֲנַחְנוּ עֲדַיִן רְחוֹקִים מִמֶּנָּה, לַעֲשׂוֹת מִזֶּה תְּפִלָּה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לָזֶה וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה תּוֹרָתוֹ וַהֲרֵי בִּשְׁנֵיהֶם לְדָבָר אֶחָד נִתְכַּוֵּן וְכַנַּ"ל (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה בְּהִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה וְכָאן מְבֹאָר יוֹתֵר בְּעֶזְרַ ה' יִתְבָּרַךְ):

חלק ח

נִמְצָא שֶׁחַמָּה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְאַף עַל פִּי שֶׁהַלְּבָנָה קְטַנָּה מֵהַחַמָּה וְכָאן מְבֹאָר שֶׁתְּפִלָּה בְּחִינַת נִסְתָּר גָּבֹהַּ יוֹתֵר? אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר קְצָת כִּי הַתְּפִלָּה מְקַבֶּלֶת מֵהַתּוֹרָה, כִּי מִתְפַּלֵּל שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לָבוֹא לָזֶה לַעֲשׂוֹת תּוֹרַת ה' תּוֹרָתוֹ וְכֵן מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא עַד אֵין סוֹף. נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה קְטַנָּה מֵהַתּוֹרָה, הַיְנוּ מֵהַנִּסְתָּר, וְגָבֹהַּ מֵהַתּוֹרָה, הַיְנוּ מֵהַנִּגְלֶה, כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה פּוֹעֲלִין הַכֹּל וְעוֹשִׂין מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה וַאֲזַי הִיא בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, הַמּוּבָא בַּכְּתָבִים. כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה יְכוֹלִין לַעֲלוֹת

מִתַּכְלִית תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַד תַּכְלִית מַעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה עַד אֵין סוֹף עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְתוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה', כַּמּוּבָן לַמְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְמָקוֹם אַחֵר:

חלק ט

וְאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים, כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדָיִים שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּחוֹרֵב כְּשֶׁאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכַנַּ"ל, כִּי הָעֲדָיִים, שֶׁהֵם הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, הֵם בְּחִינַת עֵדִים, כִּי הֵם מְעִידִין עַל מַעֲשֵׂי הָאָדָם בְּבְחִינַת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם מְעִידָה בּוֹ, כִּי כְּפִי מַה שֶּׁמְּקַיֵּם וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן מַכְתֶּרֶת נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה בִּשְׁנֵי הָעֲדָיִים שֶׁהֵם הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב, וַעֲתָּה הוֹרֵד אֶת עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ וְאֵדְעָה מָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לֹא רָצָה לְשַׁפְּטָם עַד שֶׁיּוֹרִידוּ עֲדָיִים, שֶׁהֵם הַכְּתָרִים, וְאָז יֵדַע מַה לַּעֲשׂוֹת לָהֶם כְּפִי אֲשֶׁר יֵעִידוּ עֲלֵיהֶם אֵלּוּ הָעֲדָיִים בְּעַצְמָם אֵיךְ וְכַמָּה פְּגָמוּ בָּהֶם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֵדִים שֶׁנֶּאֱמָנִים בְּכָל דָּבָר, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה זֶה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה, עַל כֵּן מְבִיאִין שְׁנֵי עֵדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי עֲדָיִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם נִבְנֵית הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה הַנַּ"ל, וְעַל כֵּן שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים לְעוֹלָם, כִּי שְׁנֵי עֵדִים הֵם בְּבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁבְּכָל דָּרְגָּא יֵשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְאֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם דּוֹמִין זֶה לָזֶה, עַל כֵּן אֵלּוּ הַשְּׁנֵי אֲנָשִׁים יִשְׂרְאֵלִיִּים הַבָּאִים לְהָעִיד בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּהֶם קָטָן וְגָדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַכְנִיסִין אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶם וְכוּ'. וְגָדוֹל וְקָטָן הֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם נֶאֱמָנִים, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה. וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָתַתָּ אֶל הָאָרֹן אֵת הָעֵדֻת וְכוּ'. וּכְתִיב, לְחֹת הָעֵדֻת וְכֵן הַרְבֵּה. וְגַם הַתְּפִלָּה נִקְרָא עֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת לְשֵׁם ה'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תְּהוֹמוֹת יְכַסְיֻמוּ וְכוּ' סִימָן ט, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל פִּי זֶה יִתְבָּאֵר בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר לְהַשָּׂטָן לְהָבִיא עֵדִים וְהוּא רוֹצֶה לְהָבִיא הַחַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדָיִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם עִקַּר הָעֵדִים, וְרוֹצֶה לְהָבִיאָם לְהַרְאוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל פָּגְמוּ בָּהֶם וְהוּא מֵבִיא אֶת הַחַמָּה בְּחִינַת תּוֹרָה וְהִיא מֻכְרַחַת לְהָעִיד עַל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגְמוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם נֶגֶד הַתּוֹרָה וְאוֹמֵר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ:

עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְכוּ'. וְהוֹלֵךְ לְהָבִיא הַלְּבָנָה בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְהִיא מִתְכַּסֵּית מְאֹד עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹאָהּ. כִּי הַנִּשְׁמָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת רָצוֹן וּבִטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂטִין וְלִמְצֹא וּלְהַשִּׂיג כְּלָל, כִּי רֹב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

רְצוֹנָם וְכִסּוּפָם חָזָק וְאַמִּיץ מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט בְּאֵלּוּ הַיָּמִים אֱלוּל וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, בִּפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז כָּל יִשְׂרָאֵל לִבָּם נִשְׁבָּר בְּקִרְבָּם וּמִתְקַבְּצִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ וּמַרְבִּין בִּתְפִלּוֹת וּרְצוֹנָם וְכִסּוּפָם חָזָק עַד אֵין סוֹף לַה' יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁעַל יְדֵי רְצוֹנָם הֶחָזָק עוֹלִים עַד אֵין סוֹף בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהִשִּׁיגוּ תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְעַל כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא כְּלָל אֶת הַלָּבָנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי הִיא מִתְכַּסֵּית מְאֹד, כִּי הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת נִשְׁמָע שֶׁעוֹלֶה עַד אֵין סוֹף. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ שֶׁכָּתֵר הַנַּעֲשֶׂה אִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל וְכֶתֶר הַנִּשְׁמָע נִשְׁאַר לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי כֶּתֶר הַנַּעֲשֶׂה אִבַּדְנוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, כִּי אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַיֵּם שׁוּם מִצְוָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין הַמִּצְוֹת גַּם בַּגְּלוּת, אֲבָל אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַיֵּם שׁוּם מִצְוָה בַּשְּׁלֵמוּת הָרָאוּי, כִּי כַּמָּה מִצְוֹת אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם כְּלָל בַּגָּלוּת כְּמוֹ קָרְבָּנוֹת וְכוּ' וַאֲפִלּוּ הַמִּצְוֹת שֶׁמְּקַיְּמִין אֵינָם בַּשְּׁלֵמוּת הָרָאוּי וּצְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְקַיֵּם אֵיזֶה מִצְוָה כָּרָאוּי. אֲבָל כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעִקָּרָהּ בְּחִינַת רָצוֹן וּבְטוּל וְכוּ' הַנַּ"ל, זֶה אִי אֶפְשָׁר לִקַּח מִיִּשְׂרָאֵל בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא אַף עַל פִּי כֵן רְצוֹנָנוּ וְכִסּוּפֵנוּ חָזָק וְתַקִּיף מְאֹד מְאֹד לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה תְּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה בְּהִלְכוֹת עֶרֶב הֲלָכָה ג) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה נֶאֱמַר עַל רִשְׁפֵּי שַׁלְהֶבֶת תַּבְעֵרֶת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּעַמְקוּת פְּנִימִיּוּת רְצוֹנוֹ, שֶׁאֲפִלּוּ הַקָּטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד בּוֹעֵר לִבּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ עַד אֵין סוֹף. וְעַל כֵּן כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע לֹא אִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע בְּחִינַת רָצוֹן, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ', אָנוּ מַשְׁלִימִין כָּל הַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם כָּל מִצְוָה, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר קִיּוּמֵנוּ עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע וְכוּ' שֶׁעוֹלֶה עַד אֵין סוֹף, כִּי גַּם בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד יְכוֹלִין לְכַסֵּף עַד אֵין סוֹף אַחַר שֶׁכְּבָר גִּלּוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַשָּׁגוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ תְּפִלַּת ה' שֶׁהִוא בְּחִינַת סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת בְּחִינַת חֶסֶד וּצְדָקָה הַנַּעֲלָם וְנִסְתָּר מְאֹד. עַל כֵּן אֵין הַשָּׂטָן יָכוֹל לִמְצֹא אֶת הַלְּבָנָה כְּלָל וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים עַל יְדֵי תִּקְיַעַת שׁוֹפָר, כִּי כָּל הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל נִדְרָשׁ עַל פָּסוּק תִּקְעוּ וְכוּ', כִּי עִקַּר קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מֵהַשִּׂמְחָה שֶׁעִקָּרָהּ נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת רָצוֹן וּבְטוּל וְכוּ' הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין חֲסָדִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, חֲסָדִים שֶׁלֹּא נִתְגַּלּוּ מֵעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, כִּי נִתְגַּלֶּה הַצְּדָקָה

שֶׁנֶּעֱלָם בְּהַמִּשְׁפָּט שָׁוֶה עִקַּר בְּחִינַת הַתִּקּוּן עַל יְדֵי כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְכוּ':

חלק יא

הַכְּלָל שֶׁכָּל אָדָם בְּכָל זְמַן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כַּמָּה וְכַמָּה עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כִּי אִם עַל יְדֵי יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּמּוּבָא. וּמַחֲמַת אֵלּוּ הַיְרִידוֹת הַרְבֵּה נִכְשָׁלוּ וְנָפְלוּ מְאֹד, כִּי צָרִיךְ אָז הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּלַל הַגָּלוּת הוּא בְּחִינַת יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְיַעֲקֹב כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ לֵירֵד לְמִצְרַיִם בַּגָּלוּת אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה. וּבִפְרָט הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, וַתֵּרֶד פְּלָאִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת, כִּי יֵשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר כְּלָל לַעֲלוֹת מִירִידָתוֹ וְיֵשׁ שֶׁמִּתְעוֹרֵר קְצָת אַךְ מֵרֹבוּי הַיְרִידוֹת שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו לְטוֹבָתוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, הַרְבֵּה נָפְלוּ עַל יְדֵי הַיְרִידוֹת וְכַמּוּבָא מִזֶּה. עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע שֶׁצְּרִיכִין הִתְחַזְּקוּת הַרְבֵּה וְעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וְכוּ'. וְעִקַּר הַכֹּחַ שֶׁיּוּכַל לְהִתְחַזֵּק מִי שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַיְרִידָה, הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מִבְּחִינַת גְּבוּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הַגִּבּוֹרִים שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁשָּׁם הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁשָּׁם הַחֶסֶד מַמְשִׁיכִין בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, כִּי הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַנַּעֲלָם הַזֶּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ, כִּי תְּפִלַּת ה' הוּא בְּחִינַת סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת שֶׁבַּנִּסְתָּרוֹת עַד אֵין קֵץ, כִּי הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּשִּׂיג אֵיךְ הוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה וְכַנַּ"ל. וּבָזֶה יָכוֹל לְהִתְחַזֵּק כָּל אֶחָד בְּכָל עֵת, כִּי עִקַּר נְפִילָתוֹ הוּא מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁכְּפִי מִשְׁפַּט הַתּוֹרָה חָטָא וּפָגַם מְאֹד וְגַם כִּי חִזֵּק עַצְמוֹ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים וְסָמַךְ עַל חִסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה, אֲבָל אַחַר כָּךְ פָּגַם גַּם בָּזֶה מְאֹד מְאֹד עַד אֲשֶׁר חַס וְשָׁלוֹם אֶפֶס תִּקְוָה. אֲבָל כְּשֶׁמַּאֲמִין שֶׁיֵּשׁ תְּפִלַּת ה' שֶׁגִּלּוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה עַד אֵין קֵץ וְהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר גָּבֹהַּ מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַמֻּבְחָרִים שֶׁזָּכוּ לָזֶה, עַל יְדֵי זֶה גַּם הוּא יָכוֹל לְהִתְחַזֵּק בְּכֹחָם, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה גַּם עָלָיו וְכַנַּ"ל. רַק הָעִקָּר שֶׁיַּאֲמִין בְּכֹחָם הַגָּדוֹל וְיִהְיֶה עַז כַּנָּמֵר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה

הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶם, כִּי שָׁם בָּעִנְיַן הָעַזּוּת הוּא הָעִקָּר מַה שֶּׁאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהִתְחָלָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן קמז). כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב אֲלֵיהֶם יוֹתֵר נִמְשָׁךְ עָלָיו הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר, וְכָל מַה שֶּׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר הוּא מִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם יוֹתֵר, כִּי כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְכֵן כָּל הַתּוֹרוֹת נָעוּץ סוֹפָם בִּתְחִלָּתָם וּתְחִלָּתָם בְּסוֹפָם וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְכָל זֶה זוֹכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן הוֹלְכִין וְנוֹסְעִין לְבוֹא עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי נֶעְלָם מִמֶּנּוּ וְלֹא נוֹדַע מִי הוּא זֶה שֶׁיְּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן הַנִּפְלָא הַזֶּה בְּעֹצֶם יְרִידָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּרְאֵה אֶת עָמְּךָ מְרוּדִים מְאֹד, כִּי אִם הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר שֶׁגִּלּוּ כָּל זֹאת וְזָכוּ לָזֶה לְבָחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, טוֹבָתִי בַל עָלֶיךָ לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְכוּ':

חלק יב

יב וְזֶה בְּחִינַת מַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת בלק דף קצא עמוד א): תָּאנָא, מַאי דִּכְתִיב: "אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת?" אֲבָל בְּשַׁעְתָּא דְּאִיהִי גּוֹ רְחִימָא סַגִּיא לְגַבֵּי רְחִימָא דִּילֵהּ אַזְעִירַת גַּרְמַהּ בְּזְעִירוּ סַגֵּי עַד דְּלָא אִתְחֲזֵי אוֹת מִנַּהּ בַּר זְעִירָא דְנָקְדָה חָדָא. וּמַאי אִיהוּ אוֹת י', כְּדֵין אִתְכַּסְיָאת מִכָּל חֵילִין וּמַשְׁרְיָן דִּילַהּ וְאִיהִי אָמְרַת אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, דְּלֵית בְּאוֹת דָּא חִוָּרָא כְּשְׁאָר אַתְוָן וְלֵית אֲתַר לְאַעֲלָא לְכוּ תְּחוֹת גַּדְפָּאי וְכוּ' דַּאֲנָא נְקֻדָּא חָדָא זְעִירָא. מַה עָבְדֵי אִנּוּן גַּבְרִין תַּקִּיפֵי חֵילָא וְכוּ'. וּכְדֵין מִגּוֹ קָלִין וּשְׁאֲגִין דְּאִנּוּן גַּבְרִין תַּקִּיפֵי חֵילָא נָפִיק דּוֹדָהּ רְחִימָא דִּילַהּ מִגּוֹ הֵיכָלֵהּ בְּכַמָּה מַתְנָן וּבְכַמָּה נְבָזְבָזִין וּבְרִיחִין וּבְבוּסְמִין וְאָתֵי לְגַבָּהּ וְאַשְׁכַּח לָהּ בְּלָא דְיוּקְנָא וּשְׁפִירוּ כְּלַל קָרִיב לְגַבָּהּ וּמְנַשֵּׁק לָהּ עַד דְּאִתְעָרִית זְעֵיר זְעֵיר מִגּוֹ רֵיחִין וּבוּסְמִין וּבְחֶדְוָה דְּרְחִימָא דְּעָמָּה אִתְבַּנְיָאת וְאִתְעֲבִידַת בְּתִקּוּנָהָא בִּשְׁפִירוּ דִּילַהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב "גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ" דְּבְתַקְפָּא וּגְבוּרְתָּא דִּילְהוֹן גָּרְמִין דָּא עֹשֵׂי דְבָרוֹ וַדַּאי מְתַקְנִין לָהּ וּמְהַדְּרִין לָהּ דְּיוּקְנָא קַדְמָאָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

וְאִם כִּי דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה עוֹלִים בְּרוּם גָּבְהֵי מְרוֹמִים וְכַמּוּבָן מֵעַט בַּכַּוָּנוֹת וְגַם הַכַּוָּנוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וְכוּ', אֲבָל זֶה צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁעִקַּר דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים נֶאֱמָרִים לְכָל אָדָם בִּפְרָט, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל וְהוּא אֶחָד מֵהַנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּלוּלִים בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָלָיו נֶאֱמָר כָּל הַמַּאֲמָר הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר כָּל זֶה עַל כְּלַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל, כְּמוֹ כֵן נֶאֱמָר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְרָט:

חלק יג

יג הַיְנוּ כִּי בְּעֵת שֶׁנָּפַשׁ מִיִּשְׂרָאֵל יוֹרֶדֶת וְנִקְטֶנֶת, שְׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה הַנַּ"ל שֶׁקִּדֵּם הָעֲלִיָּה, וְאָז הִיא נִקְטֶנֶת בְּעֵינֵי עַצְמָהּ מְאֹד מְאֹד, אֲבָל כָּל זֶה מִגּוֹ רְחִימָא סַגֵּי לְגַבֵּי רְחִימָא דִּילֵהּ שֶׁהוּא ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁבָּשְׁרָשָׁהּ הִיא בּוֹעֶרֶת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרִשְׁפֵּי שַׁלְהֶבֶת הָאַהֲבָה,

עַל יְדֵי זֶה הִיא חֻפְּצָה רַק לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָהּ בִּשְׁלֵמוּת, אֲבָל הַשְּׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה מִתְגַּבֵּר מְאֹד כְּנֶגְדָּהּ עַד שֶׁנִּקְטָנָת וְאָז 'אַזְעִירַת גַּרְמָהּ בְּזְעִירוּ סַגִּי' עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאָר מִמֶּנָּה שׁוּם אוֹת רַק בְּחִינַת נְקֻדָּה שְׁחֹרָה, בְּחִינַת נְקֻדָּה דאוֹת י'.

כִּי מִכָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים נַעֲשִׂים אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּאֵר וְהַיֹּפִי שֶׁל נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁנִּקְרֵאת דָּבָר, כְּמוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֱמַר עַל פָּסוּק "עֹשֵׂי דְבָרוֹ", שֶׁקּוֹרֵא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַנְּפָשׁוֹת בְּשֵׁם דָּבָר, כִּי עִקַּר בְּנִינָהּ וְתַקְּפָהּ וְתִפְאַרְתָּהּ שֶׁל נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, בִּבְחִינַת (בראשית ב) "וַיְהִי אָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה", וְתַרְגּוּמוֹ: לְרוּחַ מְמַלְלָא. אֲבָל בְּעֵת יְרִידָתָהּ נִקְטָנָת מְאֹד עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאָר מִמֶּנָּה שׁוּם אוֹת כִּי אִם בְּחִינַת נְקֻדָּה חֲדָא דְאָת י', שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קָצָא דְאָת ד', שֶׁהִיא בְּחִינַת יו"ד, שֶׁזֶּה הַחִלּוּק שֶׁבֵּין דָּלֶת לְרֵישׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר" וְכַמּוּבָא.

וְאִיהִי אָמְרַת "אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת" וְכוּ' וְאִתְכַּסְיָאת מִכָּל חֵילִין וּמַשְׁרְיָן דִּילֵהּ. כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהּ כַּמָּה חֵילוֹת וּמַשְׁרְיָן קְדוּשִׁין הַתְּלוּיִים בָּהּ כַּיָּדוּעַ. וְגַם כַּמָּה נְפָשׁוֹת תְּלוּיִים בָּהּ, כִּי חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר 'בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם' וְאִם כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר עִם כַּמָּה בְּנֵי אָדָם בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל מֵעֶצֶם קַטְנוּתָהּ הִיא מִתְכַּסֵּית מִכָּל חֵילִין וּמַשְׁרְיָן דִּילֵהּ וְאוֹמֶרֶת: "אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת" וְכוּ' וְלֵית אֲתַר לְאַעֲלָא לְכוֹן תְּחוֹת גַּדְפַּאי וְכוּ' דַּאֲנָא נְקֻדָּה חֲדָא זְעִירָא כִּי אֲנִי בְּקַטְנוּת עָצוּם מְאֹד וְדַי מַה שֶּׁאֲנִי חַי בְּיִרִידָה וְקַטְנוּת כָּזֶה.

מַה עֲבָדֵי אִנּוּן גִּבֹּרֵי תַּקִּיפֵי חֵילָא וְכוּ' וּכְדֵין מִגּוֹ קְלִין וּשְׁאָגִין דְּאִנּוּן גִּבֹּרֵי תַּקִּיפָא חֵילָא נָפִיק דּוֹדָה מִגּוֹ הֵיכְלֵהּ בְּכַמָּה מַתְנָן וּבְרִיחִין וּבְבוּסְמִין וְכוּ' עַד וְעַל דָּא כְּתִיב "גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ", דְּבָתָקְפָא וּגְבוּרְתָא דִּילֵהוֹן גָּרְמִין דָּא וְכוּ'. הֵינוּ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי "גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים גִּבֹּרֵי כֹחַ שֶׁזָּכוּ לְבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵיהֶם מְחַזְּקִין וּמְאַמְּצִין נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אֲפִלּוּ בְּתַּכְלִית הַיְרִידָה וְהַקַּטְנוּת כִּי גּוֹרְמִין שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמֵאִיר בְּדַעְתּוֹ הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דְּנָפִיק דּוֹדָה מִגּוֹ הֵיכְלֵהּ וְכוּ' בְּכַמָּה מַתְנָן וְכוּ' וּבְרִיחִין וּבוּסְמִין שֶׁמֵּאִיר בָּהּ וּמַזְכִּיר אוֹתָהּ כַּמָּה וְכַמָּה טוֹבוֹת וַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמָּהּ וּמְחַיֶּה אוֹתָהּ בְּכַמָּה וְכַמָּה חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַמְחַיִּין וּמְשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחִין וּבוּסְמִין טַבִּין וְכוּ' עַד דְּאִתְעָרִית זְעֵיר זְעֵיר מִגּוֹ רֵיחִין וּבוּסְמִין וְכוּ'.

וְעַל דָּא כְּתִיב "גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ", כִּי הָעִקָּר הוּא מַה שֶּׁעוֹשִׂין וּבוֹנִין אֶת הַדִּבּוּר מַמָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, הֵינוּ מַה שֶּׁחוֹזֶרֶת הַנֶּפֶשׁ וּמִתְחֶלֶת לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, הֵן לְפָנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁחוֹזֶרֶת וּמִתְחַזֶּקֶת וּמִתְאַמֶּצֶת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתָהּ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ, הֵן מַה

שֶׁחוֹזֶרֶת לְדַבֵּר עִם חֲבֵרִים בְּיִרְאַת שָׁמַיִם עַד וְכוּ' וְהַכָּל בְּכֹחַ גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים שֶׁזָּכוּ לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל תִּקְוָתֵנוּ לָנֶצַח וְכַנַּ"ל. וְהַבֵּן הֵיטֵב הֵיטֵב לְהִתְחַזֵּק עַל יְדֵי זֶה בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלֶיךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:

חלק יד

יד וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהַמַּלְאָכִים אָמְרוּ: אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם, שֶׁיִּתֵּן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה וְהֵשִׁיב לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ: לְמִצְרַיִם יְרַדְתֶּם? יֵצֶר הָרַע יֵשׁ בֵּינֵיכֶם? וְכוּ'. כִּי גַּם הַמַּלְאָכִים נִקְרָאִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ שֶׁמַּקְדִּימִין נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: מִי גִּלָּה רָז זֶה לִבְנֵי וְכוּ'? עַל־כֵּן שָׁאֲלוּ שֶׁיִּתֵּן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר כְּלַל הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, נִגְלֶה וְנִסְתָּר כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכוּ', עַל־כֵּן שָׁאֲלוּ הַמַּלְאָכִים מֵאַחַר שֶׁגַּם הֵם עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ וְכוּ' שֶׁמַּקְדִּימִין נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע, עַל־כֵּן רָאוּי שֶׁתִּנָּתֵן לָהֶם הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁהֵם יִזְכּוּ לַעֲלוֹת לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְהֵשִׁיב לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לָבוֹא לָזֶה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְאַתֶּם מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָכֶם יֵצֶר־הָרַע אֵין שַׁיָּךְ אֶצְלְכֶם יְרִידָה וְאִם אוֹרִיד אֶתְכֶם לָזֶה הָעוֹלָם לֹא תוּכְלוּ לַעֲלוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּכְשְׁלוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁיָּרְדוּ, עַל־כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָכֶם לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלִזְכּוֹת לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לָבוֹא לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַגָּבֹהַּ בְּיוֹתֵר. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לָהֶם: לְמִצְרַיִם יַרַדְתֶּם? 'יַרַדְתֶּם' דַּיְקָא, מְרַמֵּז עַל הַיְרִידוֹת שֶׁצְּרִיכִין קֹדֶם הָעֲלִיָּה שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת "אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה" וְכוּ', שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַיְרִידוֹת שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיּוֹת, וּמֵאַחַר שֶׁאֵין שַׁיָּךְ אֶצְלְכֶם יְרִידוֹת מִצְרַיִם, כִּי אֵין בָּכֶם יֵצֶר הָרַע אֵינְכֶם יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה לִזְכּוֹת לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַגָּבֹהַּ בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כִּי אִם עַל־יְדֵי יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה וְכַנַּ"ל:

חלק טו

טו גַּם כִּי הַהִתְחַזְּקוּת בִּשְׁעַת יְרִידָה הוּא עַל־יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בְּעֹצֶם נִפְלְאוֹת חֲסָדָיו עַד אֵין סוֹף שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל, וּמֵאַחַר שֶׁאַתֶּם מְקַטְרְגִים עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְכֵן עַל נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת כַּיָּדוּעַ. וְהַכָּל מֵחֲמַת שֶׁאֵינְכֶם מַאֲמִינִים בְּנִפְלְאוֹת נִסְתָּרוֹת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ אֶצְלוֹ חֲסָדִים נֶעֱלָמִים מְאֹד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לְהַעֲלוֹת מִכָּל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהַפְּכָם לַעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, עַל־כֵּן בְּוַדַּאי אֵינְכֶם רְאוּיִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי עִקַּר הָעֲלִיָּה עַל־יְדֵי הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה בְּעֹצֶם נִפְלְאוֹת חֲסָדָיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם וְיָרַד לָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה הַמָּלֵא קְלִפּוֹת וְהֶסָתוֹת וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא הַחֲסָדִים הַנַּעֲלָמִים מְאֹד מְאֹד מֵהֶהָעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ הוּא הַחֶסֶד שֶׁנִּקְרָא גְּדֻלָּה וְכָל מַה שֶּׁמּוֹצִיאִין חַסְדוֹ מֵהֶהָעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי נִתְגַּלֶּה גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי עַל־יְדֵי הַיְרִידָה וְאַף־עַל־פִּי־כֵן מְחַזֵּק עַצְמוֹ עַל־יְדֵי הֶאֱמוּנָה בְּעֹצֶם חֶסְדָיו יִתְבָּרַךְ עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית עַל־יְדֵי זֶה מְגַלֶּה חֶסְדָיו וּמוֹצִיא הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם בְּחִינַת נִסְתָּר הַנ"ל מֵהֶהָעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא הָעוֹלָם כְּדֵי לְגַלּוֹת רַחֲמָיו וְחֶסְדָיו וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר עֲלִיָּתוֹ שֶׁהוּא מַה שֶּׁהִשִּׂיג בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נִסְתָּר הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁכָּל בְּחִינוֹת אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת חֲסָדִים הַגְּבוֹהִים בְּיוֹתֵר שֶׁהָיוּ נִסְתָּרִים מְאֹד וְכַנַּ"ל, וְזוֹכֶה לְהַשִּׂיגָם עַל־יְדֵי שֶׁהִתְחַזֵּק בְּעֹצֶם הַיְרִידָה לְהִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי גֹּדֶל הָעֲזוּת דְּקֻדְשָׁה שֶׁהִכְנִיסוּ בּוֹ הַצַּדִּיקִים גִּבֹּרֵי כֹּחַ הַנַּ"ל, לְהַאֲמִין בְּחֶסְדָיו הָעֲצוּמִים שֶׁאֵינָם כָּלִים לָעוֹלָם וְכַנַּ"ל.

וּבִשְׁבִיל זֶה בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לַעֲמֹד, כִּי הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה מְגַלִּין וּמְפָרְסְמִין בְּיוֹתֵר חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ עַל־יְדֵי שֶׁהִתְחַזְּקוּ לְבָטֵחַ בְּחַסְדּוֹ בְּעֹצֶם יְרִידוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁעָבְרוּ עֲלֵיהֶם שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק טז

טז וְנַחְזֹר לְעִנְיָן מַתָּנָה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִצְרִיכוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהַנּוֹתֵן יִתֵּן מַתָּנָה גְּלוּיָה דַּיְקָא. וּצְרִיכִין לִכְתֹּב בִּשְׁטַר מַתָּנָה כְּתָבוּהוּ בְּשׁוּקָא וַחֲתָמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי הֵיכִי דְּלָא לֶהֱוֵי מַתְנַתָּא טְמִירְתָּא, כִּי כְּבָר כָּתַבְנוּ שְׁשֹׁרֶשׁ עִנְיַן מַתָּנָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת צְדָקָה בְּחִינַת חֶסֶד עֶלְיוֹן שֶׁעוֹשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִם בְּנֵי אָדָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלַּת ה', בְּחִינַת נִשְׁמָע וְכוּ', שֶׁזֶּה עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַזֶּה עַל־יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלַּת ה'. וְאַנַחְנוּ צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְהַאֲמִין בְּכֹחָם וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הַחֶסֶד הַזֶּה שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה תָּמִיד לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַעֲבוֹדָה בָּזֶה הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד מֵהֶהָעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ טוֹב וּמֵטִיב תָּמִיד קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחַר הַבְּרִיאָה וְטוּבוֹ אֵינוֹ נִפְסָק לָעוֹלָם, אַךְ כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה לְגַלּוֹת טוּבוֹ וְרַחֲמָנוּתוֹ, הַיְנוּ לְגַלּוֹת דַּיְקָא לְהוֹצִיא טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ מֵהֶהָעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְגַּלּוּת גְּדֻלָּתוֹ וְכַנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּכֻלָּם מַזְכִּירִין גְּדֻלָּתוֹ וְחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (תהילים קו) הוֹדוּ לה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, וּכְתִיב: "חַסְדֵי ה' עוֹלָם אָשִׁירָה" וְכוּ'. כִּי עִקַּר תְּהִלָּתוֹ וְשִׁבְחוֹ כְּשֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם בְּרִיּוֹתָיו וּמְגַלֶּה הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם

וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל הַתְּפִלּוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת מֵרִבּוּי חֲסָדָיו. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בַּסְּלִיחוֹת שֶׁל עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה: וּמַה יִתְרוֹן אִם תִּפְקֹד עָלֵינוּ כְּדַרְכֵּנוּ לֹא בְּאֵלֶּה שְׁבָחֶיךָ וְכוּ' אֲבָל הַדָּבָר שֶׁהוּא לְךָ לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה לְהִתְנַהֵג עִם בָּנֶיךָ בְּמִדַּת רַחֲמִים וְכוּ'.

וְעַל־כֵּן אֵין קִיּוּם לְהַשְׁטָר מַתָּנָה כִּי אִם כְּשֶׁנִּכְתָּב בְּאִתְגַּלְיָא, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מַתָּנָה נִמְשָׁךְ מֵאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁלְּמַעְלָה מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁהָעִקָּר לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, וְכָל זְמַן שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם חֶסֶד וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ חֶסֶד דְּאִתְפַּשָּׁט לְבַר. וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב בְּשִׁטַּר מַתָּנָה כַּיְּתִבּוּהוּ בְּשׁוּקָא וְכוּ', כִּי עִקַּר קִיּוּם הַמַּתָּנָה הוּא רַק עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק יז

יז וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁזָּכָה מֹשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לִמְדוֹ סֵדֶר תְּפִלָּה וְנִתְעַטֵּף כְּשֻׁלְּחַן צִבּוּר וְאָמַר לוֹ: כְּדֶרֶךְ שֶׁאֲנִי עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל כָּךְ יִהְיוּ עוֹשִׂין בָּנַי בְּעֵת צָרָה. וְזֶהוּ כָּל עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לִמְדוֹ סֵדֶר תְּפִלָּתוֹ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' וְלִמְדוֹ שֶׁכָּךְ יִהְיוּ עוֹשִׂין בָּנָיו שֶׁיְּזַכִּירוּ כָּל מִדּוֹתָיו שֶׁל רַחֲמִים וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיוּ נַעֲנִין תָּמִיד, כִּי הִבְטִיחוֹ שֶׁאֵינָן חוֹזְרוֹת רֵיקָם, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין מִדּוֹת רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים עַל־יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין הַחֶסֶד מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְהַכֹּל בְּכֹחַ תְּפִלַּת ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִתְעַטֵּף כְּשֻׁלְּחַן צִבּוּר וְהִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ וְלִמְדוֹ שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יִזְכּוּ גַּם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת צָרָתָם בְּכָל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּגוּף וָנֶפֶשׁ לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי עַל־יְדֵי שֶׁיְּזַכִּירוּ בָּפֶה דַּיְקָא מִדּוֹת רַחֲמָיו, כִּי עִקַּר הֶהְתְגַּלּוּת עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר כַּיָּדוּעַ. בְּחִינַת עֹשֵׂי דִּבּוּר הַנַּ"ל. וְזֶהוּ גֹּדֶל מַעֲלַת רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וּבִפְרָט הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחוֹת הָרַבִּים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְהָעִקָּר לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַזְכִּיר בְּכָל פַּעַם רִבּוּי רַחֲמָיו שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ וְעִמּוֹ בִּפְרָטִיּוּת וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְעוֹרֵר רַחֲמָיו וּלְהִתְחַזֵּק בְּעָזּוּת דְּקְדֻשָּׁה בְּכָל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא יָנִיחַ עַצְמוֹ לִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן עַד אֲשֶׁר יָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ.

וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִין שֶׁקּוֹדֶם הַסְּלִיחוֹת אוֹמְרִים פְּסוּקִים הַמְדַבְּרִים מִגְּדֻלָּתוֹ עַד אֵין חֵקֶר שֶׁהֵם הַפְּסוּקִים מִן "לְךָ ה' הַצְּדָקָה וְכוּ' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה" וְכוּ', כִּי אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְהַתְחִיל לְדַבֵּר וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו סְלַח נָא לְעֹצֶם רִבּוּי פְּגָמֵינוּ וְכוּ' כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין עֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ עַד אֵין חֵקֶר כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רִבּוּי רַחֲמָיו וְחֶסְדָּיו וְכַנַּ"ל:

חלק יח

יח וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שבת י:): הַנּוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ. וְלִמְדוּ מִשַּׁבָּת שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ: מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ לִתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לְךָ וְהוֹדִיעָם. וְזֶה לָשׁוֹן רַשַׁ"י: צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ מַתָּן פְּלוֹנִי אֶתֵּן לְךָ. וְזֶה דָּרְךְ כָּבוֹד דְּשָׁמָא יִתְבַּיֵּשׁ לְקַבְּלָהּ וּמִתּוֹךְ כָּךְ מִתְרַצִּין בִּדְבָרִים וְאֵינוֹ בּוֹשׁ בַּדָּבָר וְכוּ'. כִּי ה'

יִתְבָּרֵךְ הִטְבִּיעַ בָּאָדָם שֶׁיִּהְיֶה בּוֹשׁ לְקַבֵּל מַתְּנַת חִנָּם מֵחֲבֵרוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין: וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְכוּ'. וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם עִקָּרוֹ נִבְרָא שֶׁיְּקַבֵּל שְׂכָרוֹ בְּמִשְׁפָּט וְלֹא יֹאכַל נַהֲמָא דְכִסּוּפָא וְכַנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁלֹּא יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל־יְדֵי מִשְׁפָּט לְבַד וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּחִינַת צְדָקָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בָּעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ מַתְּנַת חִנָּם שֶׁאֶחָד נוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ, אֲבָל טֶבַע הָאָדָם שֶׁהוּא בּוֹשׁ לְקַבֵּל מַתְּנַת חִנָּם, כִּי הוּא בְּחִינַת נַהֲמָא דְכִסּוּפָא. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: מַאן דְּאָכִיל דִּלָּאו דִּילֵהּ בָּהִית לְאִסְתַּכּוֹלֵי בְּאַפֵּהּ.

עַל־כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁהַנּוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ מִתְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּיֵּשׁ כָּל־כָּךְ לְקַבְּלָהּ, כִּי בֶּאֱמֶת מֵאַחַר שֶׁזֶּה הַנּוֹתֵן נִתְרַצָּה לִתֵּן מַתָּנָה לְחֲבֵרוֹ, בְּוַדַּאי הוּא אוֹהֲבוֹ וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁרָאָה אֵיזֶה הִתְגַּלּוּת הָאַהֲבָה אֵלָיו מֵחֲבֵרוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: אִי לָאו דְּעָבֵד לָהּ נַיָּח נַפְשֵׁהּ לָא הֲוֵי יָהִיב לֵהּ, רַק שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הַנַּחַת רוּחַ שֶׁעָשָׂה לוֹ לֹא הָיָה מַגִּיעַ לוֹ מַתָּנָה כָּזֹאת רַק שֶׁנִּתְעוֹרֵר אֶצְלוֹ אַהֲבָה לַחֲבֵרוֹ עַד שֶׁנִּתְרַצָּה לִתֵּן לוֹ מַתָּנָה כָּזֹאת, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ וְאָז יַרְגִּישׁ חֲבֵרוֹ וְיַזְכִּיר עַצְמוֹ עִמָּם הָאַהֲבָה שֶׁבֵּינֵיהֶם שֶׁהוּא אוֹהֵב מְאֹד אֶת חֲבֵרוֹ וְחֲבֵרוֹ אוֹהֵבוֹ בְּיוֹתֵר עַד שֶׁנּוֹתֵן לוֹ מַתָּנָה זֹאת בְּאַהֲבָה. וְאָז יִתְרַצּוּ זֶה לָזֶה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ מִתְרַצִּין זֶה לָזֶה בִּדְבָרִים וְאֵינוֹ בּוֹשׁ בָּדָבָר.

כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁהָאַהֲבָה חֲזָקָה מְאֹד בְּאַחְדּוּת גָּמוּר בֵּין שְׁנֵי אֲנָשִׁים בֶּאֱמֶת שׁוּב אֵין אֶחָד בּוֹשׁ מֵחֲבֵרוֹ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ מַתָּנָה מְרֻבָּה בְּחִנָּם מֵאַחַר שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁחֲבֵרוֹ נוֹתֵן לוֹ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְעַיִן יָפָה מְאֹד עַד שֶׁיֵּשׁ לַחֲבֵרוֹ נַחַת גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁחֲבֵרוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ עַד שֶׁנַּחְשָׁב אֶצְלוֹ כְּאִלּוּ הוּא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ מַתָּנָה. וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאִם הַמְקַבֵּל אָדָם חָשׁוּב, נֶחְשָׁב קַבָּלָתוֹ כְּאִלּוּ נָתַן לַחֲבֵרוֹ מַתָּנָה. אַךְ עִקַּר הַבּוּשָׁה מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה וּמַרְגִּישׁ עִצָּם אַהֲבַת חֲבֵרוֹ אֵלָיו, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ מִתְרַצִּין זֶה לָזֶה, כִּי הַמְקַבֵּל בְּוַדַּאי אוֹהֵב אוֹתוֹ מִכְּבָר וְכַנַּ"ל, אַךְ עַתָּה נִתּוֹסֵף אֶצְלוֹ אַהֲבָה בְּיוֹתֵר וַאֲזַי נִתּוֹסֵף הָאַהֲבָה בְּיוֹתֵר גַּם אֵצֶל הַנּוֹתֵן עַד שֶׁנִּגְדֶּלֶת הָאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם כְּאִלּוּ הֵם אַחְדּוּת מַמָּשׁ וְאָז שׁוּב אֵין אֶחָד מִתְבַּיֵּשׁ לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁרָאִינוּ שֶׁהַבֵּן אֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ לְקַבֵּל אֲפִלּוּ מַתָּנָה מְרֻבָּה מֵאָבִיו וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהַבֵּן יוֹדֵעַ עִצָּם אַהֲבַת אָבִיו אֵלָיו וְשֶׁכָּל תְּשׁוּקַת אָבִיו לְהֵיטִיב עִמּוֹ בְּכָל טוּב שֶׁבָּעוֹלָם, עַל־כֵּן אֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ לְקַבֵּל מֵאָבִיו.

וְכָל זֶה לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁאָמַר מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וְכוּ', לְךָ וְהוֹדִיעָם. כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּתָּנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִמַּתְּנַת חִנָּם שֶׁל ה' יִתְבָּרֵךְ כַּנַּ"ל, וה' יִתְבָּרֵךְ מוֹדִיעַ תְּחִלָּה מַתְּנַת חִנָּם שֶׁלּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמּוֹצִיא הַחֶסֶד מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם הַחֶסֶד כַּנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ חָפֵץ מְאֹד בְּטוֹבַת יִשְׂרָאֵל

וְרוֹצֶה לִתֵּן לָהֶם מַתָּנַת חִנָּם וְאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא יִתְבַּיְּשׁוּ לְקַבְּלוֹ וְלֹא יִהְיֶה נַהֲמָא דְכִסּוּפָא. עַל־כֵּן מֵעֹצֶם אַהֲבָתוֹ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, עַל־כֵּן הוּא מוֹדִיעַ לָנוּ עַל־יְדֵי צַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהוּא רוֹצֶה לִתֵּן לָנוּ מַתָּנַת חִנָּם כְּדֵי שֶׁיִּתְוַסֵּף אֶצְלֵנוּ אַהֲבָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְאָז יַחֲזֹר וְיִתְוַסֵּף הָאַהֲבָה אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ, כִּי כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים. וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה עַד שֶׁמִּגְדֵּל הָאַהֲבָה נִהְיֶה נִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אָנוּ קְרוּיִים לְךָ בָּנִים, וְאָז שׁוּב לֹא נֵבוֹשׁ לְקַבֵּל מַתָּנַת חִנָּם שֶׁלּוֹ וְעַל־יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו תָּמִיד מִכָּל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת מַתָּנַת חִנָּם שֶׁלּוֹ שֶׁכְּבָר הוֹדִיעוּנוּ הַצַּדִּיקִים רִבּוּי רַחֲמָיו וְחֶסְדָיו עַד אֵין סוֹף יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בָּיוֹם הַהוּא לֹא תְבוֹשִׁי מִכָּל עֲלִילֹתַיִךְ וְכוּ'. וּכְתִיב: "וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לָעוֹלָם וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אֲנִי וַאֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם וְכוּ' וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לָעוֹלָם". וְכֵן בִּפְסוּקִים רַבִּים.

וְזֶהוּ גֹּדֶל מַעֲלַת הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם מוֹדִיעִים לְכָל אֶחָד בְּכָל פַּעַם אֵיךְ שֶׁהוּא עֹצֶם רִבּוּי רַחֲמָיו וְחֶסְדָיו. וְעַל־יְדֵי הַהוֹדָעָה הַזֹּאת מוֹצִיאִין הַחֲסָדִים מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְעַל־יְדֵי זֶה נִתּוֹסֵף אֲצָלֵנוּ הָאַהֲבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה כַּנַּ"ל וְכָל מַה שֶּׁנִּתּוֹסֵף הָאַהֲבָה בֵּין כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כְּמוֹ כֵּן יוֹצֵא וּמֵאִיר בְּיוֹתֵר הַחֶסֶד מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי. וְעַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לְקַבֵּל מַתָּנַת חִנָּם שֶׁלּוֹ בְּאַהֲבָה וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו עַל־יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק יט

יט וְכָל זֶה נִלְמַד מִשַּׁבָּת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת קֹדֶשׁ כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִשְּׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת נִתְּנָה תּוֹרָה, וּבְכָל שַׁבָּת חוֹזֵר וּמְקַבֵּל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה אֶת הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן בְּכַוָּנוֹת יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ בְּעִנְיַן הָאֶלֶף אוֹרוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל עִקַּר בְּחִינַת מַתָּנַת חִנָּם נִמְשָׁךְ מֵהַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת. וְעַל־כֵּן נִקְרָא שַׁבָּת מַתָּנָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּבֵית גְּנָזָיו יִתְבָּרַךְ וְהוֹדִיעָם מִתְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁיְּכִינוּ עַצְמוֹ לְקַבְּלָהּ וְכַנַּ"ל. וְעַל־כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: שַׁבָּת צָרִיךְ הֲכָנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות טז): וְהֵכִינוּ וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָכִין עַצְמוֹ בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לְקַבֵּל מַתָּנָה טוֹבָה הַזֹּאת וְכֵן צָרִיךְ לְהָכִין עַצְמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁנִּקְרָאִים עֶרֶב שַׁבָּת כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (עבודה זרה ג.): מִי שֶׁטָּרַח בָּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת. כִּי עִקַּר הוּא הַהֲכָנָה, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּדַע שֶׁאִם לֹא יוּכַל לִזְכּוֹת לְקַבֵּל בְּמִשְׁפָּט יֵשׁ

אֲצִלוֹ אוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם וְכַנַּ"ל, שֶׁיְּכוֹלִין לִזְכוֹת עַל־יְדֵי זֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעָלוּ לְשָׁם וְכַנַּ"ל וּכְבָר הוֹדִיעוּ לָנוּ מִזֶּה, אַךְ הָעִקָּר שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים אָנוּ צְרִיכִין לְהָכִין עַצְמֵנוּ לָזֶה לֵידַע וּלְהַאֲמִין בָּכָל זֶה וּלְצַפּוֹת לְחַסְדּוֹ תָּמִיד וְכוּ', עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְדַבֵּר דִּבּוּרִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו שֶׁיְּקָרְבוֹ בְּמַתְּנַת חִנָּם אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא אֵינוֹ כְּדַאי כְּלַל וּכְלַל וְעַל־יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יוֹסִיף לְגַלּוֹת הַחֶסֶד עֶלְיוֹן הַנַּ"ל וּלְהוֹצִיאוֹ בְּיוֹתֵר מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבְּלוֹ וְלִקָּרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת מַתְּנַת חִנָּם וְאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא יִתְבַּיֵּשׁ לָעוֹלָם עַל־יְדֵי עֹצֶם הָאַהֲבָה, כִּי יִזְכֶּה לִהְיוֹת בְּבְחִינַת בֵּן שֶׁאֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ לְקַבֵּל מֵאָבִיו וְכַנַּ"ל, כִּי בִּחְינַת נַעֲשָׂה וְנִשְׁמַע הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת אָב וּבֵן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעִקָּר הוּא הַנִּשְׁמָע בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁשָּׁם הִיא בְּחִינַת אָב וּבֵן כְּחֻדָּא, עַיֵּן שָׁם. וְעִקָּר בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תְּפִלָּה נִשְׁמָע, עַל־כֵּן עַל־יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי אֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ לְקַבֵּל מַתְּנַת חִנָּם מֵאַחַר שֶׁנִּכְלָל הַבֵּן בְּהָאָב שֶׁאָז בְּוַדַּאי מִתְבַּטֵּל הַבּוּשָׁה מִגֹּדֶל הָאַהֲבָה וְהָאַחְדוּת וְכַנַּ"ל:

חלק כ

כ וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִין יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּתְחִילִין לוֹמַר סְלִיחוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִין אָז: בְּמוֹצָאֵי מְנוּחָה קְדֻמְנוּךְ תְּחִלָּה, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לְבוֹא לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בַּחֲטָאֵינוּ הַמְּרֻבִּים וּלְבַקֵּשׁ סְלַח נָא, הוּא רַק בְּכֹחַ שַׁבָּת קֹדֶשׁ שֶׁאָז חוֹזְרִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה הַכָּתָרִים הַנַּ"ל בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחֶסֶד עֶלְיוֹן מֵחָדֶשׁ בְּכָל שָׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתָּנָה טוֹבָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר הַסְּלִיחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר יד): סָלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכוּ':

חלק כא

כא וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הַצַּדִּיק כָּל תְּשׁוּקָתוֹ תָּמִיד לַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָא וְזֶה עֲבוֹדָתוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְאֶפְלוּ כְּשֶׁעוֹלֶה לְמָקוֹם שֶׁעוֹלֶה אֵינוֹ מִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ בָּזֶה כְּלַל רַק חוֹתֵר וּמִתְגַּעְגֵּעַ וְכוּ' לַעֲלוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר (בספר חיי מוהר"ן ועין בספר שבחי הר"ן לג, לד). אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָא כִּי אִם עַל־יְדֵי יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל. וְכָל הַיָּמִים שֶׁהַצַּדִּיק חַי בְּזֶה הָעוֹלָם אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּדוֹל בְּמַדְרֵגָה עֲצוּמָה מְאֹד, אַף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה בְּחִינַת יְרִידָה לְפִי בְּחִינָתוֹ קֹדֶם כָּל עֲלִיָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת כִּי אִם עַל־יְדֵי בְּחִינַת יְרִידָה כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק מִזֶּה הָעוֹלָם וְשָׁם בָּעוֹלָם הַבָּא אֵין שַׁיָּךְ יְרִידָה, וְהַצַּדִּיק מִשְׁתּוֹקֵק אַף־עַל־פִּי־כֵן לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מַדְרֵגָא לְדַרְגָא, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּסְתַּלֵּק לַמָּקוֹם שֶׁנִּסְתַּלֵּק וְזוֹכֶה לְרֹב טוּב אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ', אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא חָפֵץ לַעֲלוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי לְגָדְלָתוֹ אֵין חֵקֶר, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת כִּי אִם עַל־יְדֵי יְרִידָה כַּנַּ"ל וְשָׁם אֵין שַׁיָּךְ יְרִידָה כַּנַּ"ל.

עַל־כֵּן כְּשֶׁבָּא אֶחָד עַל קִבְרוֹ וְצוֹעֵק עַל רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו, שֶׁהֵם בְּחִינַת יְרִידוֹת, אָזַי גּוֹרֵם תַּעֲנוּג גָּדוֹל לְהַצַּדִּיק, כִּי אָזַי הַצַּדִּיק מוֹרִיד עַצְמוֹ לְמָקוֹם יְרִידָתוֹ שֶׁל זֶה שֶׁבָּא עַל קִבְרוֹ לְהוֹשִׁיעַ שָׁם, כִּי כְּבָר הִבְטִיחָנוּ שֶׁאֵין שׁוּם יְרִידָה בַּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל לְהוֹשִׁיעוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִשָּׁם סוֹף כָּל סוֹף וְאָזַי נֶחְשָׁב לְהַצַּדִּיק כְּאִלּוּ יָרַד בְּעַצְמוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק עוֹלֶה עוֹד לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא וְכוּ' לְפִי בְּחִינָתוֹ בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זוֹכֶה לַחְתֹּר וְלִמְצֹא עוֹד חֲסָדִים נִפְלָאִים וְנֶעְלָמִים מְאֹד מְאֹד וּלְגַלּוֹת אוֹתָם מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי בְּאוֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְהוֹשִׁיעַ וּלְהַעֲלוֹת אֶת זֶה גַּם מֵאוֹתָהּ הַיְרִידָה הָעֲצוּמָה שֶׁיָּרַד עַכְשָׁו, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹשִׁיעוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ כִּי אִם עַל־יְדֵי חֲסָדִים חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי מֵאַחַר שֶׁהוֹסִיף לִפְגֹּם וְלַחֲטֹא עוֹד כָּל־כָּךְ. אֲבָל הַצַּדִּיק בְּעֹצֶם כֹּחוֹ מַמְשִׁיךְ עַתָּה חֲסָדִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֲלִיָּה הַבָּאָה עַל־יְדֵי הַיְרִידָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל־יְדֵי אֵלּוּ הַחֲסָדִים מַעֲלֶהוּ וּמוֹשִׁיעוֹ גַּם מִזֹּאת הַיְרִידָה.

וְזֶה עִקַּר תַּעֲנוּג וְשַׂעְשׁוּעַ הַצַּדִּיק יוֹתֵר מִכָּל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַבָּא שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה נִצְחִית לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁיָּרַד לַמָּקוֹם שֶׁיָּרַד, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדָתוֹ בְּחַיָּיו וּלְאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁהוּא עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ בַּמָּרוֹם, שֶׁעִקַּר הָעֲבוֹדָה וְהַשִּׁמּוּשׁ לַעְזֹר לְיִשְׂרָאֵל בְּכָלָל וּבִפְרָט בְּעֵת צָרָתָם, שֶׁעִקַּר הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַצָּרוֹת הוּא צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה 'כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם'. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹשִׁיעַ לְיִשְׂרָאֵל בִּירִידוֹת כָּאֵלֶּה עַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין חֲסָדִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁצָרִיכִין לְגַלּוֹת בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי לְגֹדֶל חָכְמָתוֹ אֵין חֵקֶר וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר תַּעֲנוּג וְשַׂעְשׁוּעַ הַצַּדִּיק כְּשֶׁמַּשִּׂיג יוֹתֵר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא גְּדֻלַּת רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל, שֶׁנִּתְגַּלִּין עַתָּה דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁמְּקָרֵב וּמַעֲלֶה וּמַגְבִּיהַּ אוֹתוֹ מִירִידָה הָעֲצוּמָה הַזֹּאת. נִמְצָא שֶׁדַּיְקָא עַל־יְדֵי הָאִישׁ הַזֶּה שֶׁבָּא מִירִידָה כָּזֹאת עַל קִבְרוֹ, עַל יָדוֹ דַּיְקָא זוֹכֶה הַצַּדִּיק אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ לִבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק כב

כב וְזֶהוּ: אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ וְכוּ', זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעִקְּרוֹ עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמְעָ הַנַּ"ל, בְּחִינַת גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת נֹחַ נֹחַ, נִיחָא לְעֵלָּאִין, נַיְחָא לְתַתָּאִין. נֹחַ לְעֵלָּא, נֹחַ לְתַתָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית דף נח:), הַיְנוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמְעָ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ' שֶׁהוּא עֵלָּא וְתַתָּא, כִּי הַנִּסְתָּר כְּנֶגֶד הַנִּגְלֶה הוּא בְּחִינַת עֵדֶן עֵלָּאָה לְגַבֵּי עֵדֶן תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נִגְלֶה וְכוּ'. וְזֶהוּ אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ, שֶׁכָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁזָּכָה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמְעָ בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹחַ נֹחַ, הֵן הַהוֹלְדוֹת מַמָּשׁ, כִּי כָּל הַדּוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר, הֵן כָּל הוֹלְדוֹת הַהַשְׁפָּעוֹת

וְהַבְּרָכוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא בְּחִינַת עֵדֶן עִלָּאָה וְעֵדֶן תַּתְּאָה שֶׁשָּׁם הַנָּהָר הַיֹּצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם.

וְזֶהוּ: אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו, כִּי הוּא צַדִּיק תָּמִים בְּכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ, כִּי מֵאִיר בְּכֻלָּם צִדְקָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ, כִּי אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ, הָאֱלֹקִים בְּ"ה" הַיְדִיעָה, הַיְנוּ כִּי אֱלֹהִים בְּחִינַת מִדַּת הַדִּין, וּכְפִי מַה שֶּׁהוּא מִדַּת הַדִּין בְּכָל דּוֹר בְּכָל עֵת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'הָאֱלֹקִים'- הַדִּין הַיָּדוּעַ כְּפִי הַדּוֹר וְהָעֵת, הִתְהַלֶּךְ נֹחַ – לְהַמְתִּיקוֹ וּלְבַטְּלוֹ עַל־יְדֵי שֶׁזָּכָה לִנְעָשֶׂה וְנִשְׁמַע הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה', שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יוֹדֵעַ לְבַטֵּל כָּל מִינֵי דִינִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּפִי הַדּוֹר וּכְפִי הָעֵת, כִּי נֹחַ בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּחִינַת נַיְחָא, בְּחִינַת וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'.

וְזֶה שֶׁמַּזְכִּירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּתְחִלַּת בְּרָכַת זִכְרוֹנוֹת וְגַם אֶת נֹחַ בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ, כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁבְּאוֹתוֹ רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל־יְדֵי הַחֶסֶד עֶלְיוֹן שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל־יְדֵי תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹלְדוֹת נֹחַ נֹחַ וְכַנַּ"ל:

חלק כג

הִלְכוֹת מַתְּנַת שְׂכִיב מְרַע

כג וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: דִּבְרֵי שְׂכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וּמְסוּרִין דָּמֵי, וּמִתְקַיֶּמֶת מַתְּנָתוֹ עַל־יְדֵי דִּבּוּרָיו לְבַד. כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְלֻבֶּשֶׁת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי רַק הִיא מְחַיָּה וּמְקַיֶּמֶת הַכֹּל וּכְלִלְיוּת הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל עִסְקֵי הַמָּשָׁא וּמַתָּן נַעֲשִׂים עַל־יְדֵי זֶה, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הַנַּעֲשֶׂה הוּא מַה שֶּׁכְּבָר הִשִּׂיג, וְהַנִּשְׁמָע שֶׁהוּא הַנִּסְתָּר, הוּא מַה שֶּׁאֵינוֹ בְּיַד שִׂכְלוֹ וְצָרִיךְ לְהַשִּׂיגוֹ, כְּמוֹ כֵן הוּא בְּכָל הַחֲפָצִים וְהָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל הָאָדָם שֶׁכֻּלָּם מְקֻבָּלִים מֵהַתּוֹרָה מִבְּחִינוֹת אֵלּוּ, כִּי הַחֲפָצִים שֶׁהֵם כְּבָר בְּיַד הָאָדָם זֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, כִּי כְּבָר הֵם עֲשׂוּיִים וּגְמוּרִים בְּיָדוֹ, אֲבָל הַחֲפָצִים שֶׁאֵינָם עֲדַיִן בְּיָדוֹ וְחָפֵץ לְהַשִּׂיגָם הֵם בְּחִינַת נִשְׁמַע נִסְתָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה רְצוֹן וּדְבֵקוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמָע שֶׁהוּא הַנִּסְתָּר כִּי אִם עַל־יְדֵי רְצוֹן חָזָק וּתְפִלָּה וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּעִנְיַן הַחֲפָצִים שֶׁאֵינָם עֲדַיִן בְּיָדוֹ שֶׁהֵם עֲדַיִן נִסְתָּרִים וּרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיגָם כִּי אִם עַל־יְדֵי הָרְצוֹן. וְעַל־כֵּן בֶּאֱמֶת לְאֲמִתּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל עִסְקֵי הַמָּשָׁא וּמַתָּן שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ שֶׁזֶּה חָפֵץ בְּחֵפֶץ פְּלוֹנִי שֶׁעֲדַיִן אֵינָהּ בְּיָדוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִסְתָּר, כַּנַּ"ל. וְזֶה חָפֵץ בְּחֵפֶץ אוֹ בְּמָמוֹן שֶׁבְּיַד חֲבֵרוֹ וְעַל־יְדֵי זֶה נִגְמָרִים הַקְּנְיָנִים. וְעִקַּר הַקְּנְיָן הוּא שֶׁכָּל אֶחָד יַשִּׂיג בְּחִינַת הַנִּסְתָּר בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע, שֶׁמַּה שֶּׁעֲדַיִן לֹא הָיָה בְּיָדוֹ שֶׁהוּא

בְּחִינַת נִסָּתָר עַתָּה יַגִּיעַ לְיָדוֹ שֶׁאָז יִהְיֶה בִּבְחִינַת נַעֲשָׂה, כִּי מַה שֶּׁכְּבָר בְּיַד הָאָדָם הוּא בְּחִינַת נַעֲשָׂה וְכַנַּ"ל.

נִמְצָא שֶׁגְּמַר קִנְיָן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע וְנַעֲשָׂה יַחַד שֶׁיִּהְיֶה מֵהַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר בְּחִינַת נַעֲשָׂה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל־כֵּן תִּקְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאֵין הַמֶּקַח וְהַמַּתָּנָה נִגְמָר בִּדְבָרִים כִּי אִם בְּקִנְיָן, כִּי בְּוַדַּאי בֶּאֱמֶת רָאוּי לְאָדָם לַעֲמֹד בְּדִבּוּרוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שָׁם (בבא מציעא מח.): כָּל הַמְטַלְטְלִין נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה וְכָל הַמְקֻיָּם דִּבּוּרוֹ רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ, אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא רָצוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְהַחְמִיר עַל הָאָדָם שֶׁיִּתְקַיֵּם הַקִּנְיָן בְּדִבּוּר לְבַד, כִּי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר:

כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּעִקַּר הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ בִּבְחִינַת נִגְלֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא עִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת בְּדִבּוּר דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ שֶׁהַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עוֹשִׂים וּמְתַקְּנִים לְהַאי דָּבָר (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ), וְעַל־יְדֵי זֶה, לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דִּבּוּר, שֶׁזּוֹכִים עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר לִבְחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת לִשְׁמֹעַ וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר הוּא עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּדִבּוּר. וְאִם הָיָה כָּל אָדָם זוֹכֶה לְדִבּוּר הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת בְּוַדַּאי הָיָה כָּל אָדָם זוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְהַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה, וְחָפֵץ לְהֵיטִיב וּלְגַלּוֹת לְכָל אָדָם מִישְׂרְאֵל נִסְתָּרוֹת שַׂבְתּוֹרה, רַק מֵחֲמַת שֶׁלְּאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר וְעִקַּר מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וּלְקַדֵּשׁ דִּבּוּרוֹ כָּרָאוּי עַל־כֵּן לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר.

וּמְזֶה נִמְשָׁךְ מַה שֶּׁתִּקְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאֵין הַמֶּקַח נִגְמָר בִּדְבָרִים לְבַד, כִּי הַחֵפֶץ שֶׁל הַמֶּקַח קוֹדֶם שֶׁנִּקְנֶה לָזֶה הוּא בִּבְחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת נִשְׁמָע כַּנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּגִּיעַ לִרְשׁוּת הַקּוֹנֶה לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה תַּחַת יַד רְשׁוּתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נַעֲשָׂה, כִּי אִם עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּמַשִּׂיג כָּל אֶחָד הַחֵפֶץ אוֹ הַמָּעוֹת שֶׁהָיָה מִתְחִלָּה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ וְכַנַּ"ל, אֲבָל עֲדַיִן אֵין הַמֶּקַח נִגְמָר בִּשְׁלֵמוּת עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר לְבַד וְיָכוֹל עֲדַיִן כָּל אֶחָד לַחֲזֹר וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁרֹב בְּנֵי אָדָם, בִּפְרָט הֲמוֹן עַם הָעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן רֻבָּם אֵין דִּבּוּרִים בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכוּ בְּרוּחָנִיּוּת בְּעִנְיָן עֵסֶק הַתּוֹרָה לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר שַׁבְּתוֹרָה עַל־יְדֵי דִּבּוּרָם, עַל־כֵּן גַּם בְּעִנְיַן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁאֵין מִתְקַיֵּם מִקֶּחָם עַל־יְדֵי דִּבּוּרָם לְבַד, כִּי אֵין דִּבּוּרָם בִּשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיֶה נִגְמָר עַל־יְדֵי דִּבּוּרָם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמַּשִּׂיג כָּל אֶחָד הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת נַעֲשָׂה בְּכֹלֶל מַעֲשֶׂה יָדָיו שֶׁהֵם בִּרְשׁוּתוֹ וְכַנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן בָּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה מִזֶּה שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בְּדִבּוּרוֹ, כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי לְאָדָם שֶׁיִּרְאֶה לְהַשְׁלִים דִּבּוּרוֹ, כִּי בָּזֶה תָּלוּי קִיּוּם הַתּוֹרָה לִזְכּוֹת לְהַשִּׂיג בְּחִינַת נִשְׁמָע וְנַעֲשֶׂה הַגָּבוֹהַ יוֹתֵר בְּכָל פַּעַם, שֶׁזֶּה מֻטָּל עַל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ: אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ, 'רוּחַ חֲכָמִים' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַחֲכָמִים שֶׁהֵם מִתְיַגְּעִים עַד שֶׁמַּשִּׂיגִים בְּכָל פַּעַם חִדּוּשִׁים שֶׁהָיוּ נִסְתָּרִים מֵהֶם, שֶׁזֶּהוּ הַשְּׂגַת הַנִּשְׁמָע שֶׁיִּהְיֶה בְּבְחִינַת נַעֲשֶׂה כַּנַּ"ל, עַל־כֵּן אֵין דַּעְתָּם נוֹחָה מִזֶּה שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בְּדִבּוּרוֹ שֶׁהוּא בְּהֶפֶךְ מִזֶּה וְכַנַּ"ל, אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא רָצוּ לְתַקֵּן שֶׁיִּתְקְנֵם הַמָּקוֹם עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר לְבַד מֵחֲמַת שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁבֶּאֱמֶת רֹב הָעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אֵין לְדִבּוּרָם שְׁלֵמוּת וְאֵינָם אוֹמְרִים הַדִּבּוּר בְּדֶרֶךְ שָׁלֵם וּמֻיָּשָׁב מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם מִשְׁתַּדְּלִים לְהַשִּׂיג הַנִּסְתָּר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, עַל־כֵּן רָאוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְקְנֵם הַמָּקוֹם עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר לְבַד בְּלִי קִנְיָן מֵחֲמַת שֶׁדִּבּוּרָם אֵינוֹ דִּבּוּר שָׁלֵם לְהַשִּׂיג עַל־יָדוֹ הַחֵפֶץ שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע וְכַנַּ"ל. וְעַל־כֵּן תִּקְנוּ שֶׁאֵין הַמָּקוֹם נִגְמָר כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲשִׂיָּה מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ מְשִׁיכָה אוֹ קִנְיָן סוּדָר וְכַיּוֹצֵא שֶׁעַל־יְדֵי עֲשִׂיָּה דַּיְקָא יַמְשִׁיכוּ אֶת הַחֵפֶץ מִבְּחִינַת נִסְתָּר נִשְׁמָע לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת כְּלָלִיּוּת הַנִּשְׁמָע בְּנַעֲשֶׂה הוּא כְּשֶׁבָּא לִידֵי עֲשִׂיָּה, דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי הַשְּׂגַת הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר יִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לַעֲשׂוֹת טוֹב יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה וּלְהַכְנִיס בַּחֲבֵרָיו וְתַלְמִידָיו עֲצוֹת וְהִתְעוֹרְרוּת וְהִתְחַזְּקוּת שֶׁיַּעֲשׂוּ טוֹב (וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּאוֹת כד יִתְבָּאֵר עִנְיָן זֶה בְּיוֹתֵר):

וְעַל־כֵּן בְּשָׁכְיב מְרַע תִּקְנוּ שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו מִתְקַיְּמִין כִּכְתוּבִים וּכְמְסוּרִים כְּשֶׁמַּת מֵאוֹתוֹ הַחֹלִי, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו וְכָל מַה שֶּׁבָּא לָזֶה הָעוֹלָם הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה בִּשְׁבִיל הַשְּׂגַת הַנַּעֲשֶׂה וְהַנִּשְׁמָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְקִיּוּמָהּ שֶׁרַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לְהָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה יָגֵעַ בַּתּוֹרָה עַד שֶׁיַּשִּׂיג הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרַת ה' תּוֹרָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם סֵפֶר תְּהִלִּים בָּזֶה אַשְׁרֵי הָאִישׁ וְכוּ' כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: בִּתְחִלָּה קוֹדֶם שֶׁמִּתְיַגֵּעַ בָּהּ הִיא תּוֹרַת ה' וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֵׂית תּוֹרָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה, מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל אָדָם צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ כָּל יָמָיו לַעֲלוֹת מִדַּרְגָא לְדַרְגָא לְהַשִּׂיג בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַגָּבוֹהַ יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם מֵהַנִּשְׁמָע הַגָּבוֹהַ יוֹתֵר בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת אֲשֶׁרֵי לוֹ, אֲבָל עַל־כָּל־פָּנִים כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁהוּא, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק כָּל שֶׁהוּא בָּזֶה, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה בְּנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

וְכָל אֶחָד כְּפִי שֶׁמְּקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה וּכְפִי מַה שֶּׁמִּתְגַּעְגֵּעַ וְחוֹשֵׁק בְּכִסּוּפִין וּרְצוֹנוֹת טוֹבִים לְהַכִּיר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַשִּׂיג וּלְהָבִין מַה שֶּׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ כֵן הוּא זוֹכֶה לְאַחַר פְּטִירָתוֹ

לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין מַה שֶּׁלֹּא הִשִּׂיג בְּחַיָּיו שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת חֶלְקוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, כִּי עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא הוּא הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. רַק מִי שֶׁזָּכָה עַל־יְדֵי יְגִיעָתוֹ לְהַשִּׂיג גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה סִתְרֵי תּוֹרָה וְזָכָה כָּל יָמָיו לְהַשִּׂיג בְּכָל פַּעַם נִסְתָּרוֹת הַגְּבוֹהִים יוֹתֵר וְכַנַּ"ל, הוּא זוֹכֶה בְּסוֹף לְהַשִּׂיג אַחַר מוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא הַשָּׂגוֹת עֲצוּמוֹת גְּבוֹהוֹת וְנוֹרָאוֹת מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה, אֲשֶׁרֵי לוֹ. אֲבָל עַל־כָּל־פָּנִים אֲפִלּוּ הֶקְטֵן שֶׁבַּקְטַנִּים מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לְכָל אֶחָד חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּשִׂיג לְאַחַר מוֹתוֹ מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּפִי יְגִיעָתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע, כִּי כְּלַל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּבְחִינַת נַעֲשָׂה, כִּי הוּא עוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם". וְהָעוֹלָם הַבָּא בִּכְלָל הוּא בְּבְחִינַת נִשְׁמָע נִסְתָּר, בְּבְחִינַת וּלְמַחַר בָּעוֹלָם הַבָּא לְקַבֵּל שְׂכָרָם וְעִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר הוּא הַשָּׂגַת הַנִּסְתָּר, בְּחִינַת נִשְׁמָע וְכַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁהָאָדָם אַחַר מוֹתוֹ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אֶצְלוֹ בְּחִינַת נִשְׁמָע בְּנַעֲשֶׂה לְפִי בְּחִינָתוֹ וְכַנַּ"ל, וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי דְּבָרָיו שֶׁל שְׂכִיב מְרַע מִתְקַיְּמִין כִּכְתוּבִים וּמְסוּרִים, כִּי עַכְשָׁו בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לִדְבָרָיו, כִּי הוּא הוֹלֵךְ לְבֵית עוֹלָמוֹ שֶׁכָּל תַּכְלִיתוֹ וְתִקְוָתוֹ לִזְכוֹת לְאֵיזֶה חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּנַעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לִדְבָרָיו גַּם בְּכָל מַה שֶּׁצִּוָּה קֹדֶם מוֹתוֹ, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי מַה שֶּׁאֵין הַמָּקוֹם וְהַמַּתָּנָה מִתְקַיְּם עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין לְהַדִּבּוּר שְׁלֵמוּת לְהַמְשִׁיךְ עַל־יָדוֹ מִנִּשְׁמָע לְנַעֲשֶׂה, מִנִּסְתָּר לְנִגְלֶה וְכַנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁו בְּסוֹפוֹ בְּהֶכְרֵחַ לְקַיֵּם דִּבּוּרוֹ שֶׁיִּהְיֶה לְדִבּוּרוֹ שְׁלֵמוּת, כִּי עַתָּה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּשִּׂיג בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר אֶצְלוֹ, כִּי זֶה כָּל תִּקְוָתוֹ וְחֶלְקוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל־כֵּן תִּקְנוּ שֶׁיִּתְקַיְּמוּ דִּבּוּרוֹ בְּכָל מַה שֶּׁצִּוָּה לִתֵּן, כִּי עַל־יְדֵי קִיּוּם הַדִּבּוּר נִמְשָׁךְ כְּלָלִיּוּת הַנִּשְׁמָע בַּנַּעֲשֶׂה בְּעִנְיַן קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁעַתָּה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיָּבוֹא לָזֶה לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי זֶה חֶלְקוֹ מִכָּל עֲמָלוֹ שֶׁיַּשִּׂיג הַנִּשְׁמָע שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּהַנַּעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ בְּכָל מַה שֶּׁעָשָׂה אֵיזֶה מִצְוָה וַעֲבוֹדָה בָּזֶה הָעוֹלָם וְעַל־כֵּן תִּקְנוּ שֶׁיִּתְקַיְּמוּ דִּבּוּרוֹ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקוּ וְאָמְרוּ: דִּבְרֵי שְׂכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דָּמוּ, 'כִּכְתוּבִין וּמְסוּרִים' דַּיְקָא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כִּי הַנַּעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁנִּכְתָּב, בְּחִינַת נִגְלֶה וְהַנִּשְׁמָע הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר, כִּי מַה שֶּׁנִּסְתָּר וְנֶעְלָם בַּתּוֹרָה שֶׁנִּכְתָּב מְגַלִּים הַחֲכָמִים בְּעַל פֶּה. וְזֶה בְּחִינַת כְּתוּבִים וּמְסוּרִין, כְּתוּבִים בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁנִּכְתָּב, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, וּמְסוּרִין, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּמְסָר לְמֹשֶׁה בְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן הַשְׂכִיב מְרַע שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיָּבוֹא לָזֶה בְּאֵיזֶה בְּחִינָה לְאַחַר מוֹתוֹ כַּנַּ"ל עַל־כֵּן דְּבָרָיו כִּכְתוּבִין וּמְסוּרִים דָּמֵי וְכַנַּ"ל:

חלק כד

כד וְעַל־כֵּן נִקְרָא הִתְגַּלּוּת הַנִּסְתָּר בְּשֵׁם נַעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה, מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשָּׂגַת הַנִּסְתָּר הוּא רַק כְּשֶׁבָּא לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה לִבְחִינַת עֲשִׂיָּה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק זוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַנִּסְתָּר בִּשְׁלֵמוּת גָּמוּר עַד שֶׁיִּגָּלֶה עַל־יְדֵי זֶה עֲשִׂיּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיָּבִיא בְּנֵי אָדָם עַל־יְדֵי־זֶה לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, וְעַל־כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק מַשִּׂיג אֵיזֶה הַשָּׂגָה גְּבוֹהָ וְנִסְתָּרֶת מְאֹד אֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת אֶצְלוֹ כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מֵבִין עַל יָדָהּ אֵיךְ לְהָבִיא אֶת בְּנֵי אָדָם לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים עַל־יְדֵי זֶה לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וּלְחַזְּקָם וְכוּ', כַּאֲשֶׁר הֵבַנְנוּ כָּל זֶה מִמָּנּוּ זַ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁזָּכָה לְקַבֵּל אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְהוֹרָה לָנוּ אֵיךְ לְקַיֵּם אֶת כָּל הַמִּצְוֹת וְעַל־כֵּן הוּא עוֹלֶה עַל כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ לְפָנָיו, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁגַּם הָאָבוֹת וְהַצַּדִּיקִים שֶׁלְּפָנָיו הִשִּׂיגוּ הַשָּׂגוֹת וְנִסְתָּרוֹת הַרְבֵּה אֲבָל עֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא זָכוּ עֲדַיִן לְהַכְנִיס קִיּוּם כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת בָּעוֹלָם רַק קְצָת מִצְוֹת הִכְנִיסוּ בְּזֶרַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. אֲבָל מֹשֶׁה זָכָה לְקַבֵּל אֶת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וּמְסָרָהּ לְיִשְׂרָאֵל כִּי זָכָה לְהַשִּׂיג הַנִּסְתָּר בִּבְחִינַה הַנַּ"ל לַהֲבִיאוֹ לִידֵי מַעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וְאַחֲרָיו בָּאִים כָּל הַצַּדִּיקִים וְעוֹסְקִים בָּזֶה לְהַכְנִיס קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בָּעוֹלָם. וְעַל־כֵּן שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק וּמַעֲלָתוֹ הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה עַל־יְדֵי הַשָּׂגָתוֹ נִסְתָּרוֹת לְהַמְשִׁיךְ עַל־יְדֵי־זֶה עֵצוֹת וּדְרָכִים וּנְתִיבוֹת וְתַחְבּוּלוֹת וְכוּ' אֵיךְ לְהָבִיא יִשְׂרָאֵל לִידֵי מַעֲשֶׂה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנִּסְתָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְעַל־כֵּן נִקְרָא הִתְגַּלּוּת הַנִּסְתָּר בְּשֵׁם נַעֲשֶׂה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִנִּשְׁמָע לְנַעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל:

חלק כה

כה וְעִקַּר הַתִּקְוָה הוּא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁזְּכוּ לִבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּבִיכוֹל, עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְעוֹסֵק כְּבִיכוֹל לַעֲשׂוֹת מִתְּפִלָּה תּוֹרָה, מִנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה, הַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים וְחֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם וּלְהַכְנִיסָם בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשִׂים מֵהֶם עֵצוֹת וּדְרָכִים וְכוּ' לְהַכְנִיס קִיּוּם הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה שְׁלֵמוּת הַשָּׂגַת הַנִּסְתָּר לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל וְהַבֵּן הֵיטֵב כִּי עָמֹק הוּא:

חלק כו

כו וְהָעִקָּר שֶׁתָּבִין מִזֶּה עַד הֵיכָן רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ מַגִּיעִים עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית וְתָבִין הֵיטֵב פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק "חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו", הַיְנוּ שֶׁתָּבִין פַּשְׁטִיּוּת הַדִּבּוּרִים לֵילֵךְ בָּהֶם לְהִתְחַזֵּק עַל יָדָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי הַחֲסָדִים הַנִּמְשָׁכִים עַל־יְדֵי תְּפִלַּת ה' בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי אֵינָם כֵּלִים לְעוֹלָם:

חלק כז

כז וְזֶה בְּחִינַת (בראשית יח) כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, כַּמְבֹאָר לְעֵיל הֵיטֵב. וְזֶהוּ: לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת צַוָּאַת שְׁכִיב מְרַע שֶׁמְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַצַּוָּאָה הוּא בְּחִינַת לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְכָלֵל הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַנִּפְטָר, כִּי זֶה כָּל חֶלְקוֹ לְעוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל:

חלק כח

כח וְעַל־כֵּן נִסְמָךְ מִקְרָא זֶה לְעִנְיַן פַּרְשַׁת סְדוֹם שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ: הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר אֲנִי חָפֵץ לַעֲשׂוֹת בִּסְדֹם וְכוּ' וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה וְכוּ' כִּי יְדַעְתִּיו וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ וּמִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים וְהָיָה חָפֵץ מְאֹד שֶׁאַבְרָהָם יִתְפַּלֵּל לְפָנָיו עַל סְדֹם וְכַמּוּבָן בַּמִּדְרָשׁ שֶׁהֵבִיא שָׁם מָשָׁל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הָיָה מִתְעַנֵּג מִתְּפִלַּת אַבְרָהָם. כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁאַבְרָהָם לֹא פָּעַל בַּקָּשָׁתוֹ לְהַצִּיל אֶת סְדֹם מִגְּזֵרָתָם, אַף־עַל־פִּי־כֵן תְּפִלָּתוֹ אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת, וְגַם בֶּאֱמֶת פָּעַל הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי זְכוּת תְּפִלָּתוֹ לְהַצִּיל אֶת סְדֹם פָּעֲלָה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל לוֹט וְזַרְעוֹ שֶׁמֵּהֶם יִשְׁתַּלְשֵׁל וְיֵצֵא הִתְנוֹצְצוּת דָּוִד־מָשִׁיחַ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁכְּבָר נִשְׁתַּלַּח הַמַּלְאָךְ לְהַצִּיל, אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן עֲדַיִן הָיוּ צְרִיכִין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְגָמֹר הַיְשׁוּעָה לְהַצִּיל אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפֵכָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ דָּוִד וּמַשִּׁיחַ. וְעַל־כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה פָּסוּק "כִּי יְדַעְתִּיו" הַנַּ"ל שֶׁמְדַבֵּר מֵעִנְיַן צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הַנַּ"ל, כִּי כָּל כֹּחַ הַתְּפִלָּה לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה הוּא רַק עַל־יְדֵי זֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין מַה' יִתְבָּרַךְ אַף־עַל־פִּי שֶׁרוֹצֶה לְהָבִיא אֵיזֶה דִּין וּגְזֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמַּגִּיעַ כֵּן בְּוַדַּאי עַל־פִּי מִשְׁפָּטוֹ בֶּאֱמֶת, אַף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ אֶצְלוֹ בְּחִינַת צְדָקָה בְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּט שֶׁהַצַּדִּיקִים בִּתְפִלָּתָם יְכוֹלִים לְעוֹרֵר עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ צְדָקָה וְחֶסֶד כָּזֶה לְתוֹךְ הַמִּשְׁפָּט שֶׁיּוּשַׁב לְדִוּן וְלִשְׁפֹּט עַד שֶׁיְּבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה לְגַמְרֵי, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּמִשְׁפָּט עוֹשֶׂה צְדָקָה שֶׁהוּא פְּלָאֵי פְּלָאוֹתָיו הַנִּסְתָּרִים מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן הַזְכִּיר ה' יִתְבָּרַךְ עִנְיָן זֶה דַּיְקָא שֶׁל צְדָקָה וּמִשְׁפָּט קֹדֶם שֶׁגָּלָה לְאַבְרָהָם גְּזֵרַת סְדֹם כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַתְּפִלָּה הוּא רַק עַל־יְדֵי־זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק כט

כט וְזֶה: כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, כִּי הוּא 'דֶּרֶךְ ה" בְּוַדַּאי, 'לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט', דְּהַיְנוּ שֶׁבְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּט יַעֲשֶׂה צְדָקָה שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל כַּנַּ"ל, כִּי הוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי ה' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שֶׁעַל זֶה בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם: הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶיךָ, שֶׁבִּקֵּשׁ לֵידַע דַּרְכֵי ה'

דַּרְכֵי מִשְׁפָּטָיו וְצִדְקָתוֹ אֵיךְ הוּא מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּצִדְקָה וּמִשְׁפָּט כְּדֵי שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל יִשְׂרָאֵל, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם: וְאֶת תַּשְׁלוּם הַשָּׂכָר שֶׁלִּי בָּעֵם הַזֶּה הוֹדִיעֵנִי, שֶׁרָצָה לְהַשִּׂיג אֵיךְ יוּכַל לְבַטֵּל כָּל מִינֵי גְּזֵרוֹת שֶׁאֵינָן טוֹבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל. עַד שֶׁפָּעַל אַחַר־כָּךְ שֶׁהֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ: אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי עַל פָּנֶיךָ וְכוּ'. וְגִלָּה לוֹ כָּל הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּפְלַת ה' וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת י"ז). נִמְצָא שֶׁבְּחִינָה זֹאת שֶׁל צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, כִּי שְׁמִירַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הוּא בְּוַדַּאי דֶּרֶךְ ה' כַּנַּ"ל.

אֲבָל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מִזֶּרַע אַבְרָהָם צָרִיךְ לֵילֵךְ בָּזֶה, כִּי צְרִיכִין לְהִתְדַּבֵּק בְּמִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל־כֵּן אָהַב ה' יִתְבָּרַךְ אֶת אַבְרָהָם לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְכוּ' וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. כִּי כָּל בָּנָיו וְזַרְעוֹ לְדוֹרוֹת עוֹלָם צְרִיכִין לִזָּהֵר לִשְׁמֹר דֶּרֶךְ ה' הַזֶּה לֵילֵךְ בְּדַרְכָּךְ זֶה שֶׁל בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, לְהַאֲמִין תָּמִיד שֶׁיֵּשׁ דַּרְכֵי ה' הַנַּעֲלָמִים מְאֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה תָּמִיד בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁהוּא בְּכָל תִּקֻּף הִתְגַּבְּרוּת הַגָּלוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט, כִּי עַל־יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לה' יִתְבָּרַךְ לְכָל אֶחָד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּאוֹתוֹ הָעֵת וְהַשָּׁעָה, כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט לְבַד קָשֶׁה לְהִתְקָרֵב, כִּי כְּפִי גְּדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ, בְּחוּט הַשַּׂעֲרָה שֶׁפּוֹגְמִין בְּהַתּוֹרָה הָיָה רָאוּי עַל־פִּי הַמִּשְׁפָּט שֶׁיָּבוֹא עַל הָאָדָם מַה שֶּׁיָּבוֹא חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן מט). וּצְרִיכִין לִבְטֹחַ בְּרַחֲמֵי צִדְקָתוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וּמַתְּנַת חִנָּם, אַךְ אִם כֵּן אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כְּלוּם מֵאַחַר שֶׁמְּקַבְּלִין רַק עַל־יְדֵי צְדָקָה וּמַתְּנַת חִנָּם, עַל־כֵּן צְרִיכִין לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגֶד דַּעַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וּלְהַאֲמִין בְּדַרְכֵי ה' שֶׁאוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט שֶׁבְּמִשְׁפָּט בְּעִצְמוֹ עוֹשֶׂה צְדָקָה כַּנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לִשְׁמֹר דֶּרֶךְ ה' לֵילֵךְ בָּזֶה לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בָּהּ יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ תָּמִיד עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מְשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַלֹּא יֵשׁ בְּחִינַת דֶּרֶךְ ה' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדִי לַעֲשׂוֹת עָדַיִן מְעַט דְּמְעַט טוֹב, וּלְהִתְרַחֵק מֵהָרָע, אֲנִי מְחֻיָּב לַחֲטֹף כָּל יְמֵי חַיַּי כָּל מַה שֶּׁאוּכַל כְּדֵי לְקַיֵּם מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כָּל מַה שֶּׁאוּכַל. וְאִם כִּי אֵינִי מְקַיֵּם חֵלֶק אֶלֶף וּרְבָבָה וְגַם פְּגָמַי מְרֻבִּים מְאֹד הֲלֹא יֵשׁ בְּחִינַת צְדָקָה הַנַּ"ל. אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְקַיֵּם בְּכָל יוֹם וְעֵת כָּל מַה דְּאֶפְשָׁר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ מִצְוֹת וּמִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה.

נִמְצָא שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לֵילֵךְ בְּדַרְכָּךְ זֶה לִשְׁמֹר דֶּרֶךְ ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי ה' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שֶׁעַל־יְדֵי זֶה כָּל אֶחָד יוּכַל לִשְׁאֹר קַיָּם בַּעֲבוֹדַת ה' כָּל יְמֵי חַיָּיו וְכַנַּ"ל, אֲבָל כָּל דֶּרֶךְ זֶה הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם, וּעִקְּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה

מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, כַּמּוּבָא בְּמִדְרָשׁ פַּרְשַׁת בְּחֻקֹּתַי, רַבָּנָן אָמְרֵי: לֹא נִבְרָא אַבְרָהָם אֶלָּא בִּזְכוּת יַעֲקֹב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב: "לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְכוּ' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט" וְאֵין צְדָקָה וּמִשְׁפָּט אֶלָּא יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים צט): "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ". וְכֵן הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִים שֶׁבְּכָל דּוֹר מַמְשִׁיכִים זֶה הַדֶּרֶךְ עָלֵינוּ כְּדֵי לְבַטֵּל מֵאִתָּנוּ כָּל מִינֵי גְּזֵרוֹת שֶׁאֵינָן טוֹבוֹת עַל־יְדֵי זֶה, וּלְחַזְּקֵנוּ בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה בְּעֹמֶק יְרִידָתֵנוּ בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת וְהַקִּיּוּם הוּא עַל־יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר בְּחִינָה זֹאת יִהְיֶה נִגְמָר עַל־יְדֵי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (תהילים עב): "מִשְׁפָּטְךָ לְמֶלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן מֶלֶךְ". וְכֵן בְּדָוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ נֶאֱמַר: "וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ", כִּי עִקַּר יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי דָוִד מָשִׁיחַ הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינָה זֹאת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה. שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין כָּל הַגְּזֵרוֹת שֶׁאֵינָן טוֹבוֹת וּמַמְתִּיקִין כָּל מִינֵי דִינִים שֶׁבָּעוֹלָם וּמַכְנִיסִין עֵצוֹת וְדְרָכִים וְהִתְחַזְּקוּת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּה עִקַּר הַיְשׁוּעָה וְכַנַּ"ל:

חלק ל

ל וְזֶה: (תהילים לו) "צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְהוֹם רַבָּה" וְכוּ'. שֶׁאַף־עַל־פִּי שֶׁמִּשְׁפָּטֶיךָ תְהוֹם רַבָּה שֶׁיְּרַדְנוּ בַּגָּלוּת הַזֶּה עַד עִמְקֵי הַתְּהוֹם בִּבְחִינַת "וּחְשֹׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם" שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁאָנוּ בוֹ עַתָּה, אַף־עַל־פִּי־כֵן "צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל", כִּי הַצְּדָקָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּהַמִּשְׁפָּט הוּא גָּבֹהַּ מְאֹד כְּהָרְרֵי אֵל וְעַל־כֵּן גַּם עַתָּה אַף־עַל־פִּי שֶׁמִּשְׁפָּטֶיךָ תְהוֹם רַבָּה, אַף־עַל־פִּי־כֵן צִדְקָתְךָ כְּהָרְרֵי אֵל, נֶעְלָמִים בְּמִשְׁפָּטֶיךָ תְהוֹם רַבָּה, רַק שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים דְּרָכֶיךָ וְאָנוּ כִּבְהֵמוֹת בְּלִי דַעַת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכֶיךָ אֵלֶּה רַק אָנוּ מְחֻיָּבִים לִבְטֹחַ בְּצִדְקָתְךָ וְלִחְיוֹת טוֹב כָּל מַה דְּאֶפְשָׁר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ: "אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: 'בְּנֵי אָדָם שֶׁעָרוּמִים בְּדַעַת וּמְשִׁימִים עַצְמָם כַּבְּהֵמָה', כִּי בֶּאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה וְלֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ 'אָדָם וּבְהֵמָה', שֶׁהָאָדָם הָעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כַּבְּהֵמָה כַּנַּ"ל, תּוֹשִׁיעַ ה' בְּוַדַּאי, כִּי מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹקִים, כִּי חַסְדְּךָ יָקָר וְנֶעְלָם מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין עַד הֵיכָן רַחֲמֶיךָ וְחַסְדְּךָ מַגִּיעִים. וְזֶהוּ: בְּנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן, שֶׁחוֹסִים וּמִסְתַּתְּרִים בְּכָל צָרָתָם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ, בְּצֵל כְּנָפֶיךָ שֶׁאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא תַּעֲזֹבֵם עַל־יְדֵי רַחֲמֵי צִדְקָתְךָ וְכַנַּ"ל. יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם, 'עֲדָנֶיךָ', לְשׁוֹן רַבִּים בְּחִינַת עֵדֶן תַּתְאָה וְעֵדֶן עִלָּאָה דְּסָתִים וְגָנִיז, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הַנַּ"ל, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלּוֹת ה'. וּמִשָּׁם תַּשְׁקֵם בְּרַחֲמֶיךָ לַהֲפֹךְ כָּל הַיְרִידוֹת לְעֲלִיּוֹת וְלַהֲפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְכַנַּ"ל:

חלק לא

לא וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים זֶה הַפָּסוּק צִדְקָתְךָ הַנַּ"ל בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז הוּא רַעֲוָא דְרַעֲוִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל רֻגְזִין וּמָארֵי דְדִינִין וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְיוֹסֵף וְדָוִד, כִּי עִקַּר בְּחִינָה זֹאת נִמְשָׁךְ רַק עַל־יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ וְכַנַּ"ל (באוֹת יָא). וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים אַחַר־כָּךְ וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְּדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ, כִּי צִדְקָתוֹ מַגִּיעַ עַד מָרוֹם, כִּי כְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת, יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת עַל־יְדֵי צִדְקָתוֹ, כִּי אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ לְהָבִין דְּרָכֶיךָ אֵלֶּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם", שֶׁצִּדְקָתוֹ הוּא צֶדֶק לְעוֹלָם, כִּי עוֹשֶׂה תָּמִיד רַק צְדָקָה וָחֶסֶד חִנָּם, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן, וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, הִיא אֱמֶת, אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה תָּמִיד צְדָקָה וָחֶסֶד לִפְנִים מִמִּשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה, כִּי דְּרָכָיו אֵי אֶפְשָׁר לְהָבִין, כִּי דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ הֵם בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה', בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, שֶׁמַּלְבִּישׁ בְּכָל פַּעַם הַנִּשְׁמָע שֶׁלּוֹ בְּהַנַּעֲשֶׂה, הַצְּדָקָה בְּהַמִּשְׁפָּט, הַתְּפִלָּה בְּהַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה וְחֶסֶד נִפְלָא בְּאֹפֶן שֶׁיִּשְׁאֵר כָּל אֶחָד קַיָּם בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה בִּזְכוּת וְכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בְּחִינַת: יוֹסֵף, מֹשֶׁה, דָּוִד, שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְרַעֲוִין, וְעַל־כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים אָז כָּל זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק לב

לב וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סנהדרין צז.): שִׁלְשָׁה דְּבָרִים בָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת: מָשִׁיחַ, מְצִיאָה, עַקְרָב. וְרָמְזוּ בָּזֶה שֶׁאֵין לְהָאָדָם לַחְשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ וְאֶפְלּוּ מִשָּׁעָה לַחֲבֶרְתָּהּ, כִּי אֲפִלּוּ בְּכָל רֶגַע נַעֲשִׂים שִׁנּוּיִים נִפְלָאִים וּמְשֻׁנִּים מְאֹד מְאֹד לְטוֹב, וּלְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב ז): "וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לְרָגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ". וּמִי שֶׁמַּשִּׂים לֵב לָזֶה יָכוֹל לִרְאוֹת נִפְלָאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וְרֶגַע, וְיָבִין כִּי אֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ כְּלַל מַה נַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּכָל עֵת וְרֶגַע, וְיָבִין הֵיטֵב אֲמִתַּת הַפָּסוּק "רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וַעֲצַת ה' הִיא תָקוּם". וּכְתִיב: "אַל תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא תֵדַע מַה יֵּלֶד יוֹם". וּכְתִיב: "לְכָל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ, מַה יִּתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בַּאֲשֶׁר הוּא עָמֵל כִּי לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוּדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח" וְכוּ'. וּכְתִיב: "וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְבָרִים לֹא יֵדַע הָאָדָם מַה שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ" (קֹהֶלֶת י).

וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל הַנַּ"ל, לְלַמֵּד דַּעַת אֶת הָאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ וְתוֹעֶה בְּמַחְשָׁבוֹתָיו הָרַבִּים שֶׁחוֹשֵׁב בְּכָל עֵת תַּחְבּוּלוֹת רַבּוֹת וּדְאָגוֹת שׁוֹנוֹת בְּעִנְיָן פַּרְנָסָתוֹ וַעֲסָקָיו שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְכֻלָּם לַהֶבֶל וְלָרִיק, כִּי פִּתְאֹם בָּאִים עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם פְּגָעִים וּצְרוֹת שֶׁלֹּא עָלוּ עַל דַּעְתּוֹ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת 'עַקְרָב' הַבָּא וְנוֹשֵׁךְ פִּתְאֹם בְּהֶסַח הַדַּעַת. וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ שֶׁדּוֹאֵג עַל פַּרְנָסָתוֹ וְהִצְטָרְכוּתוֹ הָרַבִּים עַד שֶׁדַּאֲגָתוֹ מְכַלָּה חַיָּיו וּפִתְאֹם בָּא לוֹ יְשׁוּעָה שֶׁמַּזְמִין לוֹ ה'

יִתְבָּרַךְ אֵיזֶה רֶוַח גָּדוֹל אוֹ קָטָן אוֹ אֵיזֶה חֵפֶץ וּפִרְנָסַת הַיּוֹם וְכוּ'. וְהַכֹּל בְּהֶסַח הַדַּעַת, כִּי עַל־פִּי רֹב הָרֶוַח וְהַפַּרְנָסָה שֶׁל הָאָדָם בָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת אִם יָשִׂים לִבּוֹ לָזֶה. עַל־כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו וְשֶׁלֹּא יֵיגַע לָרִיק וְלֹא יֵלֵד לַבֶּהָלָה, צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְנַגֵּב מְאֹד עַל רִבּוּי מַחְשְׁבוֹתָיו וְתַחְבּוּלוֹתָיו רַק לִתְלוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם בְּכָל עֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים סב): "אַךְ לֵאלֹקִים דּוֹמִי נַפְשִׁי כִּי מִמֶּנּוּ תִּקְוָתִי" וְכוּ'. וְכָתוּב: "גֹּל עַל ה' דַּרְכֶּךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ" וְכוּ'. וּכְתִיב: "הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ" וְכוּ':

כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ כְּלַל אֵיךְ הוּא מִתְנַהֵג עִם כָּל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת, וְהַשְׁנוּיִים שֶׁעוֹבְרִים עַל אָדָם אֶחָד בְּעַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר, כִּי זֶה יָדוּעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים בָּזֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ כֻּלּוֹ טוֹב וּמֵנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיוֹתָיו בְּרַחֲמִים וְכָל כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי כָּל מַה דְּעָבֵד רַחֲמָנָא לְטָב עָבֵד. אַךְ כָּל הַהַרְפַּתְקָאוֹת וְהַתְּלָאוֹת הָעוֹבְרִים עַל הָאָדָם הַכֹּל מֵחֲמַת עִנְיָן הַנַּ"ל, מֵחֲמַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וְכֹל הַצְּדָקוֹת וְהַחֲסָדִים הָרַבִּים שֶׁעוֹשֶׂה הוּא מַלְבִּישׁ בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט בְּדָרָכָיו הַנִּפְלָאִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל, כִּי בְּמִשְׁפָּט עוֹשֶׂה צְדָקָה וְכַנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן אֵין שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהִנָּצֵל מִפִּגְעֵי הָעוֹלָם כִּי אִם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים שֶׁיְּרֻבֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: לְעוֹלָם יַקְדִּים אָדָם תְּפִלָּה לְצָרָה וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה צָרָה חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ דִּחַק. וְהַתְּפִלָּה מוֹעֶלֶת תָּמִיד, כִּי יְשׁוּעָתוֹ תָּבוֹא כְּהֶרֶף עַיִן בְּהֶסַח הַדַּעַת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁרֹב הַצָּרוֹת בְּחִינַת 'נִשְׁיכַת עַקְרֵב' בָּא בְּהֶסַח הַדַּעַת, וּכְמוֹ שֶׁנִּשְׁמָע מִפִּי כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁצּוֹעֲקִים עַל עַצְמָם וּמוֹדִים עַל אַוְלָתָם וְאוֹמְרִים אוֹי וַאֲבוֹי הֲלֹא אֶתְמוֹל לֹא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיֵּחָלֶה בְּנוֹ הֶחָבִיב עָלָיו אוֹ שֶׁיֵּעָדֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְהָיָה דּוֹאֵג פַּרְנָסָה, וְעַכְשָׁו הוּא רוֹאֶה כְּסִילוּתוֹ. וְכֵן בִּשְׁאָרֵי צָרוֹת וּפְגָעִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּגוֹן עֲלִילוֹת וּשְׁרֵפוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. וְעַל כֻּלָּם אֵין עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהִנָּצֵל מֵהֶם כִּי אִם לִתְלוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם וּלְהַקְדִּים תְּפִלָּה לְצָרָה וּכְמוֹ שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כַּמָּה תְּפִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר תֵּכֶף אַחַר בִּרְכַּת הַשַּׁחַר: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתַּצִּילֵנִי וְכוּ' מֵעַזֵּי פָנִים וְכוּ' מִפֶּגַע רָע מֵעֲלִילָה וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְכַוֵּן הֵיטֵב בַּתְּפִלּוֹת הָאֵלּוּ שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל, וְגַם לְהוֹסִיף בְּעַצְמוֹ תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת כְּפִי הָעֵת וְהַשָּׁעָה, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁיְּחַדֵּשׁ בְּעַצְמוֹ דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ כְּפִי הָעֵת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: אֵיזֶהוּ תְּפִלּוֹת קְבַע, כָּל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה).

כִּי כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת בָּאִים רַק בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ פִּתְאֹם בְּהֶסַח הַדַּעַת בִּבְחִינַת 'מְצִיאָה' הַבָּאָה בְּהֶסַח הַדַּעַת וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם מַנְהִיג ה'

יִתְבָּרַךְ אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה לְעוֹלָם, וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים וּבִטּוּל הַצָּרוֹת, בִּפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מֹשֶׁה שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְעוֹרֵר בִּתְפִלָּתָם. וְכֵן כָּל אָדָם הַכָּרוּךְ אַחֲרֵיהֶם וּמַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא בְּקַטְנוּת, אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵאַחַר שֶׁמִּקְשֵׁר עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזָּכוּ לִתְפִלַּת ה' כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין הַחֲסָדִים הַנִּפְלָאִים הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם כַּנַּ"ל שֶׁעַל־יְדֵי זֶה כָּל תִּקְוָתֵנוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה. וְעַל־כֵּן אֵלּוּ הַחֲסָדִים וְהַיְשׁוּעוֹת בָּאִים פִּתְאֹם בְּהֶסַח הַדַּעַת, כִּי הֵם לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת עַל־כֵּן בָּאִים רַק בִּבְחִינַת 'מְצִיאָה' בְּהֶסַח הַדַּעַת. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁהַצַּדָּקָה וְהַחֶסֶד יִהְיֶה מְלֻבָּשׁ בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, עַל־כֵּן לִפְעָמִים בָּא בְּחִינַת נְשִׁיכַת עֲקֶרֶב חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַפְּגָעִים וְהַתְּלָאוֹת הַבָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת. כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל זֶה כַּנַּ"ל כִּי הֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי ה' כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּוַדַּאי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה תָּמִיד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב הַצְּדָקָה יוֹתֵר מֵהַמִּשְׁפָּט וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט לְגַמְרֵי, כִּי הוּא קִיּוּם הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְתִקּוּן כָּל זֶה הוּא רַק עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה־מָשִׁיחַ (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְהֵם מַמְשִׁיכִים אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם שֶׁעַל־יְדֵי זֶה כָּל הַתִּקּוּן. כִּי רַק מָשִׁיחַ יְתַקֵּן כָּל זֶה בִּשְׁלֵמוּת לְהַצִּילֵנוּ בְּכָל עֵת מִבְּחִינַת נְשִׁיכַת עֲקֶרֶב וְלִזְכּוֹתֵנוּ לְכָל הַטּוֹבוֹת וְהַהַצְלָחוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּחִינַת מְצִיאָה, כִּי מָשִׁיחַ יִזְכֶּה לִבְחִינַת הַשָּׁגַת הַמִּשְׁפָּט וּצְדָקָה וְכַנַּ"ל, כִּי יִזְכֶּה לְעוֹרֵר תָּמִיד בְּחִינַת תְּפִלַּת ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּזְמוֹר: "לִשְׁלֹמֹה מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן מֶלֶךְ" וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר עִקְּרוֹ עַל מָשִׁיחַ. וּמְדַבֵּר שָׁם הַרְבֵּה מִמִּשְׁפָּט וּצְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: "יָדִין עַמְּךָ בְּצֶדֶק" וְכוּ' וּבְסוֹף נֶאֱמַר: "וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ תָּמִיד", שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ, הַיְנוּ תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ הַנַּ"ל שֶׁעִקְּרוֹ יִזְכֶּה מָשִׁיחַ, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה עַל־יָדוֹ, וְעַתָּה מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת חֲסָדִים נִפְלָאִים מִשָּׁם בְּשָׁבִיל לְקַיְּמֵנוּ עַל־יְדֵם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה וְכַנַּ"ל. וְעַל־כֵּן כְּלָלוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בְּיַחַד: מָשִׁיחַ וּמְצִיאָה וְעַקְרֵב (מַה שֶּׁהוּא תָּמוּהַּ מְאֹד לְכְאוֹרָה) וְאָמְרוּ שֶׁהֵם בָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת, כִּי בְּוַדַּאי בָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת מֵחֲמַת שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי ה' הַנַּעֲלָמִים מְאֹד וְהֵם גְּבוֹהִים מֵהַדַּעַת מְאֹד, כִּי הֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הַנַּ"ל, עַל־כֵּן גַּם לְמַטָּה בָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק לג

לג וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בְּהֶסַח הַדַּעַת וְעַיֵּן שָׁם (בְּהַגְּמָרָא סַנְהֶדְרִין צז) שֶׁהֵבִיא שָׁם עִקַּר מֵימְרָא זֹאת רַק לְעִנְיַן מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי זֵירָא שָׁם בְּמַטּוּתָא

מְנַיְּכוּ לָא תַּרְחֲקוּנַהּ דְּתָנִינָא וְכוּ'. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם: אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּתְיָאֲשׁוּ מִן הַגְּאֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב" כִּבְיָכוֹל אֵין סוֹמֵךְ וְאֵין עוֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי הָא דְּרַבִּי זֵירָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן אַחַר כָּךְ הֶאֱרִיכוּ בָּזֶה שֶׁאֵין לְצַפּוֹת לְשׁוּם קֵץ שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁרוֹצִים לְרַמֵּז בְּאֵיזֶה פָּסוּק וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם: תַּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, מִקְרָא זֶה נוֹקֵב וְיוֹרֵד עַד הַתְּהוֹם, כִּי עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד וְיָפִיחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב. אִם יִתְמַהֲמַהּ חַכֵּה לוֹ, כִּי בוֹא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר, לֹא כְּרַבּוֹתֵינוּ שֶׁהָיוּ דּוֹרְשִׁים וְכוּ' וְלֹא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ' וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק: תִּפַּח עַצְמָן שֶׁל מְחַשְּׁבֵי קִצִּין וְכוּ'. וְהִנֵּה אֵלּוּ הַמֵּימְרוֹת קָשֶׁה לְהָבִין וְנִרְאִין לְכְאוֹרָה כְּסוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה, כִּי אֵיךְ שַׁיָּךְ לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַגְּאֻלָּה חַס וְשָׁלוֹם, הֲלֹא צְרִיכִין לְחַכּוֹת בְּכָל יוֹם שֶׁיָּבוֹא וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם אִם יִתְמַהֲמַהּ חַכֵּה לוֹ?

אַךְ אִם כִּי דִּבְרֵיהֶם זְכרוֹנָם לִבְרָכָה עֲמֻקִּים מִנִּי יָם, בִּפְרָט בְּעִנְיָן זֶה שֶׁאָמְרוּ בְּעַצְמָם שֶׁנּוֹקֵב וְיוֹרֵד עַד הַתְּהוֹם, אַךְ עִם כָּל זֶה בְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לְהָבִין מִדִּבְרֵיהֶם אֵיזֶה רְמָזִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בְּתִקְוָתֵנוּ לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם. וְהָעִקָּר הוּא פְּשִׁיטוּת וּתְמִימוּת לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי בּוֹא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר אַךְ אָסוּר לְחַכּוֹת לְשׁוּם קֵץ לוֹמַר שֶׁמַּהֲרָאוּי שֶׁיָּבוֹא בְּשָׁנָה זֹאת כְּמוֹ שֶׁטָּעוּ הַרְבֵּה עַל שָׁנָה זֹאת שְׁנַת ת"ר לִפְרָט קָטָן שֶׁאָמְרוּ שֶׁבְּשָׁנָה זֹאת יִהְיֶה הַקֵּץ וְקִלְקְלוּ הַרְבֵּה בָּזֶה, כִּי גָּרְמוּ כַּמָּה כְּפִירוֹת וְחִלּוּל הַשֵּׁם כַּיָּדוּעַ. וְכֵן בַּשָּׁנִים הַקּוֹדְמִים אָמְרוּ כַּמָּה קִצִּים כְּגוֹן בִּשְׁנַת תקנ"ז וּבִשְׁנַת תק"ס וּבִשְׁנַת תקפ"א וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְשָׁמַעְתִּי שֶׁגַּם עַל שְׁנַת ת"ק אָמְרוּ שֶׁהוּא הַקֵּץ וְכֻלָּם חָטְאוּ בָּזֶה הַרְבֵּה כְּמוֹ שֶׁקִּלְקְלוּ אוֹתָם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ: תִּפַּח עַצְמָן שֶׁל מְחַשְּׁבֵי קִצִּין שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ הַקֵּץ וְלֹא בָּא וְכוּ', אֶלָּא אָנוּ צְרִיכִין לְקַוּוֹת וּלְחַכּוֹת אֲלֵיהֶם תָּמִיד וְאַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה בִּבְחִינַת הֶסַח הַדַּעַת כִּי הוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שׁוּם רֶמֶז וּרְמִיזָא בָּעוֹלָם מָתַי יָבוֹא, כִּי לְבַהּ לְפוּמֵהּ לָא גְּלֵי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן בּוֹא יָבוֹא בְּוַדַּאי בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ פִּתְאֹם בְּהֶסַח הַדַּעַת בְּעֵת שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ עַל אוֹתָהּ הַשָּׁנָה וְעַל אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּלָל, כִּי קֵץ הַגְּאֻלָּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת דְּרָכֵי ה' שֶׁהֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל, כִּי הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה רַק בִּצְדָקָה וְחֶסֶד חִנָּם לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה" וְכוּ', אַךְ אַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט.

וְזֶה בְּחִינַת מֵימְרָא הַנַּ"ל אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּתְיָאֲשׁוּ מִן הַגְּאֻלָּה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁיָּבִינוּ שֶׁלְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם אֵין תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, וְאַף עַל פִּי כֵן יְחַזְּקוּ עַצְמָן בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהַחֲטִיף תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כָּל מַה שֶּׁיּוּכְלוּ לְהַחֲטִיף וּלְקַוּוֹת לְחַסְדֵי ה' שֶׁיַּעֲשֶׂה צְדָקָה בְּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַפְּלָגְתָּא שֶׁהֵבִיא אַחַר כָּךְ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה נִגְאָלִים וְאִם לָאו וְכוּ', אָמַר לָהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'. וְאֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, כִּי בְּוַדַּאי עִקָּר הַגְּאֻלָּה תָּבוֹא רַק עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב" וְכוּ'. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה הַכֹּל רַק בְּחֶסֶד וּבְצִדְקָה, כִּי הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשָּׁבֵי פֶּשַׁע לֹא יִהְיֶה בָּהּ כֹּחַ לְהָבִיא הַגְּאֻלָּה רַק ה' יִתְבָּרֵךְ בְּחַסְדּוֹ וְצִדְקָתוֹ יְקָרֵב הַגְּאֻלָּה לְמַעֲנוֹ כַּנַּ"ל. אַךְ מֻחְמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַצְּדָקָה וְחֶסֶד כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט, עַל כֵּן הַהֶכְרַח לְהַמְתִּין עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ קְצָת תְּשׁוּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל בְּנִפְלְאוֹתָיו לְהַלְבִּישׁ הַצְּדָקָה בְּמִשְׁפָּט. וְגַם מֵעַט הַתְּשׁוּבָה הַכֹּל מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַכְנִיס בְּלִבָּם לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּכָּמְרוּ רַחֲמָיו, כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד וְכוּ' וְיַקְבֵּל מֵעַט דִּמְעַט תְּשׁוּבָתֵנוּ וּתְפִלָּתֵנוּ בְּרָצוֹן בְּאֹפֶן שֶׁיַּלְבִּישׁ בְּנִפְלְאוֹת נִפְלְאוֹתָיו הַצְּדָקָה בְּמִשְׁפָּט וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה. וְיִקָּיֵם: צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה, עַל יְדֵי: וְשָׁבֶיהָ בְּצִדָקָה, כִּי שָׁבֶיהָ לֹא יִהְיֶה כִּדְאִי בִּתְשׁוּבָתָם לְהָבִיא הַגְּאֻלָּה אַךְ עַל יְדֵי תְּשׁוּבָתָם הַמַּעֲטָה יְעוֹרְרוּ צִדְקָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּלְבִּישׁהּ בְּמִשְׁפָּט עַד שֶׁיִּקָּיֵם צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בְּצִדָקָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק לד

לד וְזֶה עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלָיִךְ לְעֵת מְצֹא רַק לִשָּׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ, כִּי עַל פִּי כָּל הַנַּ"ל בְּוַדַּאי עִקַּר רֹב תְּפִלּוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם צְרִיכִים לִהְיוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁיִּנָּצֵל מִכָּל רַע מִבְּחִינַת נְשִׁיכַת עַקֳרֶב שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁטֶף מַיִם רַבִּים שֶׁלֹּא יַגִּיעוּ אֵלָיו, שֶׁלֹּא יָבוֹא בְּחִינַת הָעַקֳרֶב וְיִנָּשְׁכֵנוּ פִּתְאֹם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַמְּצִיאוֹת שֶׁרוֹצֶה הָאָדָם לִמְצֹא, דְּהַיְנוּ לְהַרְוִיחַ פַּרְנָסָה הֵן מוֹתָרוֹת וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל הֵן הֶכְרְחִיּוּת, הַכֹּל בָּא בְּהֶסַח הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְאֵין הָאָדָם פּוֹעֵל כְּלָל בְּרִבּוּי מַחְשְׁבוֹתָיו וְטִרְדוֹתָיו. וְעַל פִּי רֹב הוּא הוֹלֵךְ וְחוֹשֵׁב אֵיךְ לִמְצֹא פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת וְכוּ' וּבְתוֹךְ כָּךְ בָּא עָלָיו בְּכָל פַּעַם הַרְפַּתְקָאוֹת וְצָרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּפְגָעִים מְפֻגָּעִים שׁוֹנִים עַד שֶׁעַל פִּי רֹב אֵינוֹ עוֹבֵר זְמַן מֵעֵט בְּלִי פְּגָעִים וְצָרוֹת וּתְלָאוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת הַרְבֵּה וְכַיָּדוּעַ כָּל זֶה לְמִי שֶׁמַּשִּׂים לֵב לָזֶה. וְכָל אֶחָד נִדְמֶה לוֹ שֶׁרַק עָלָיו עוֹבֵר כּוֹס הַתְּלָאוֹת בְּכָל פַּעַם וּבֶאֱמֶת אֵין בַּנִּמְצָא מִי שֶׁנִּמְלָט מִזֶּה וְכָל זֶה בְּהַתְּלָאוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת הַשְּׂכִיחִים, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם צָרוֹת גְּדוֹלוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁהֵם בָּאִים פִּתְאֹם לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת נְשִׁיכַת עַקֳרֶב מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלַן. וְהָאָדָם הוּא שׁוֹטֶה וֶאֱוִיל וְהוֹלֵךְ וְחוֹשֵׁב אֵיךְ יַשִּׂיג מָמוֹן וּמְקֻנֶּה בַּחֲבֵרוֹ וְכַיּוֹצֵא, וּפִתְאֹם עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ", וְכֵן מְבֹאָר בִּפְסוּקִים וּבְמִקּוֹמוֹת הַרְבֵּה וְכַמּוּבָא לְעֵיל (וְעַיֵּן בַּשֶּׁלְ"ה מַה שֶּׁחוֹשֵׁב שָׁם בְּדֶרֶךְ חֲרוּזִי אֵין רֶגַע בְּלֹא פֶּגַע, אֵין יוֹם בְּלֹא וְכוּ' אֵין

שְׁמִטָּה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם). עַל כֵּן מַזְהִיר אוֹתָנוּ הַפָּסוּק: עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁרוֹצֶה לִמְצֹא וּלְהַרְוִיחַ אֵיזֶה דָּבָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצִיאָה הַנַּ"ל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר תְּפִלָּתוֹ רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת רִבּוּי הַצָּרוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת לָעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשִׁיכַת עַקְרָב שֶׁאֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ חַס וְשָׁלוֹם, פִּתְאֹם בְּהֶסַח הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְאָז יַשִּׂיג מִמֵּילָא בְּחִינַת הַמְּצִיאָה הַבָּאָה בְּהֶסַח הַדַּעַת, כִּי זֶה יָדוּעַ וּכְבָר דִּבַּרְנוּ בָּזֶה לְמַעְלָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ טוֹב וּמֵטִיב תָּמִיד וְרוֹצֶה רַק לְהֵטִיב לְכָל בְּרִיָּה וּמַצְדִּיק לֹא יְבַצֵּר לְתֵת לְכָל אִישׁ רֹב שֹׂפַע וַעֲשִׁירוּת מָפְלָג וְכָל טוֹב. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁהַהֶכְרֵחַ שֶׁיַּנְהִיג הָעוֹלָם גַּם בְּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל דַּרְכֵי ה' שֶׁמּוֹרִישׁ לָזֶה וּמַעֲשִׁיר לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים". וּכְתִיב: "ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם" וְכוּ'. וּבְוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכָיו אֵלּוּ, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁגַּם מֹשֶׁה בִּקֵּשׁ עַל זֶה לְהוֹדִיעוֹ, כִּי נֶעְלָם מִמֶּנּוּ דְּרָכָיו אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת "צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְכוּ'. רָשָׁע וְטוֹב לוֹ" וְכוּ' וְכֵן יִרְמְיָה וְדָוִד וַחֲבַקּוּק וְכוּ' הִתְפַּלְּאוּ עַל זֶה כַּמּוּבָא, כִּי הֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי ה' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי הֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ רַק לְהֵטִיב בִּצְדָקָה וָחֶסֶד עִם כָּל אֶחָד. אַךְ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּלְבִּישׁ הַצְּדָקָה בְּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן לָזֶה הוּא רַק תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל אָזַי יֵשׁ בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִ לְעוֹרֵר הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד בְּדֶרֶךְ נִפְלָא שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ בְּמִשְׁפַּט הַתּוֹרָה וְאַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה כֻּלּוֹ חֶסֶד וּצְדָקָה. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר תְּפִלָּתוֹ שֶׁיִּנָּצֵל מִשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשִׁיכַת עַקְרָב שֶׁנִּמְשָׁךְ מִדִּינִים מִבְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא הוּא הַמְעַכֵּב וְהַמּוֹנֵעַ אֶת הַמְּצִיאָה טוֹבָה שֶׁתָּבוֹא, אֲבָל כְּשֶׁיִּתְפַּלֵּל שֶׁיִּנָּצֵל מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי זֶה יַמְתִּיק וְיבַטֵּל הַדִּינִים וְאָז בְּחִינַת הַמְּצִיאָה מִמֵּילָא תָּבוֹא, כִּי דַּרְכּוֹ לְהֵטִיב תָּמִיד וְכַנַּ"ל וְעַיֵּן מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא אֶצְלֵנוּ בְּלִקּוּטֵי א סִימָן פד, דְּלֵית יוֹם דְּלֵית בּוֹ טוֹב, אַךְ כַּמָּה נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים סָחֲרִין לֵהּ דְּלָא יֵעוֹל לְהַהוּא טוֹב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק לה

לה וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁנְּשִׂים לֵב הֵיטֵב בְּעִנְיַן מַעֲמַדֵנוּ וּמַצָּבֵנוּ לְפִי שָׁעָה בָּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר כְּהֶרֶף עַיִן אֵין אָנוּ יוֹדְעִין כְּלָל מַה לְכַנּוֹת וְלִקְרֹא בְּשֵׁם מְצִיאָה וּמַה לְכַנּוֹת וְלִקְרֹא בְּשֵׁם נְשִׁיכַת עַקְרָב, כִּי יֵשׁ שֶׁמּוֹצֵא עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וּלְבַסּוֹף נֶהְפַּךְ לוֹ לְרָעָה עֲצוּמָה גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם וְעַל כָּל פָּנִים הוּא צָרִיךְ לָמוּת וְלוֹקְחִין אוֹתוֹ מֵהַמָּמוֹן אוֹ שֶׁלּוֹקְחִין הַמָּמוֹן מִמֶּנּוּ בְּחַיָּיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אָדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (כַּנִּדְפָּס בְּסֵפֶר שִׂיחוֹת הָר"ן עַיֵּן שָׁם). וּכְמוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּא

קוֹהֶלֶת עַל זֶה וְאָמַר: "יֵשׁ הֶבֶל וכו' עֹשֶׁר שָׁמוּר לְבָעָלָיו לְרָעָתוֹ וכו' וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיָן רָע" וכו'. וּלְהֵפֶךְ יֵשׁ אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת וְיִסּוּרִים רַחֲמָנָא לִצְלַן וְהוּא לוֹ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה בָּעוֹלָם הַבָּא בְּוַדַּאי, וּלְפָעָמִים וְעַל פִּי רֹב גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם אַחֲרִיתוֹ טוֹב אִם הוּא אִישׁ כָּשֵׁר, כִּי טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֹאשִׁיתוֹ, כִּי צַדִּיקִים תְּחִלָּתָם יִסּוּרִים וְסוֹפָן שַׁלְוָה וכו'.

אַךְ תְּפִלָּה מוֹעִיל עַל הַכֹּל, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַתְּפִלָּה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה שֶׁיִּנָּצֵל מִכָּמָה וְכָמָה נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים הַסּוֹבְבִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְרוֹצִים לְמָנְעוֹ מֵהַטּוֹב הַגָּנוּז בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא טוֹב אֱמִתִּי בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּנָּצֵל מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וְרָעִיוֹנִים מְבֻלְבָּלִים שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים הַנּוֹשְׁכִים אוֹתוֹ בְּכָל עֵת וְרוֹצִים לְכַלּוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, לוּלֵי ה' שֶׁעוֹמֵד בְּעֶזְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים לז): "צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ", וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק זֶה: 'בְּכָל יוֹם וָיוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו' וכו'. אַךְ כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק יוֹתֵר לְהַצִּיל עַצְמוֹ וְהָעִקָּר עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים כַּנַּ"ל, הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּיוֹתֵר צְדָקָתוֹ וְחַסְדּוֹ הָעֶלְיוֹן מְאֹד, וּלְהַמְשִׁיךְ חֲסָדִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בִּבְחִינַת חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וכו' חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וכו'. וְעַל יְדֵי זֶה יִנָּצֵל מִנְּחָשִׁים וְעַקְרַבִּים הַנַּ"ל וְיִזְכֶּה לְהַטּוֹב הַגָּנוּז בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצִיאָה טוֹבָה בֶּאֱמֶת. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד לְעֵת מְצֹא, כְּשֶׁרוֹצֶה לִמְצֹא אֵיזֶה מְצִיאָה כְּגוֹן פַּרְנָסָה וכו' וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה, 'לְעֵת מְצֹא', זוֹ פַּרְנָסָה וכו'. עִקַּר הַתְּפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת רַק לְשֵׁם מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ וְכַנַּ"ל:

חלק לו

לו וֶזֶהוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי וכו'. כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מְלַמֵּד אוֹתָנוּ לִסְמֹךְ רַק עַל ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין כֹּחַ בִּתְפִלּוֹתֵינוּ לְבַד לְהַנְצֵל בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע מִמַּה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִים לְהִנָּצֵל בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל בָּא בְּהֶסַח הַדַּעַת וּבְחִינַת הָעֲקֵרֶב רַחֲמָנָא לִצְלַן אוֹרֵב עָלֵינוּ בְּכָל עֵת וָרֶגַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים י): "יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְסֻכֹּה יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי" וכו'. וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לָבֶשֶׂר וָדָם בִּפְרָט חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁכְּבָר נִכְשְׁלוּ הַרְבֵּה הַרְבֵּה בְּמַה שֶּׁנִּכְשְׁלוּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לָהֶם לְמַלֵּט נַפְשָׁם מִכָּל נְשִׁיכוֹתָיו בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הַבָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת פִּתְאֹם רַחֲמָנָא לִצְלַן, עַל כֵּן מְבַקֵּשׁ וְאוֹמֵר: אַתָּה סֵתֶר לִי, כִּי רַק אַתָּה סֵתֶר לִי לְהַסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים וכו' הַנַּ"ל, וּמִצַּר הַנַּ"ל תִּצְּרֵנִי. וְזֶהוּ: רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה, כִּי בְּוַדַּאי אֲנִי צָרִיךְ לְהוֹדוֹת וּלְרַנֵּן לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל תָּמִיד עַל רִבּוּי הַפְּלֵטוֹת וְהַהַצָּלוֹת הַנִּפְלָאוֹת שֶׁאַתָּה מְפַלֵּט וּמַצִּיל אוֹתִי בְּכָל יוֹם וּבְכָל רֶגַע מַמָּשׁ, כִּי אֵין בַּעַל הַנֵּס מַכִּיר בְּנִסּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (נדה לא.) עַל פָּסוּק: "עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ וּבָרוּךְ שֵׁם

כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם", וּכְמוֹ שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לוֹמַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם עַל נְסֵיךְ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְכוּ'. וְזֶהוּ: רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה וְכַנַּ"ל:

חלק לז

לז וְעַל כֵּן הָיָה הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּקַּבֵּל יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק בְּמִרְמָה וּבְגָנֵבָה מִקְּטָרוּג עֵשָׂו, כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְמַעְלָה בְּאוֹת כח שֶׁבְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הַנַּ"ל, הֵם עִקָּר דֶּרֶךְ ה' שֶׁהִתְחִילוּ הָאָבוֹת לֵילֵךְ בּוֹ. וְעִקַּר הַהִתְחָלָה מֵאַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית יח): "כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט" וְכַנַּ"ל. אַךְ בִּפְרָטִיּוּת הָאָבוֹת כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינָה מְיֻחֶדֶת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאַבְרָהָם שָׁמַר צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, אַף עַל פִּי כֵן בְּחִינָתוֹ הַמְיֻחֶדֶת אֵלָיו הוּא בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד, כִּי אַבְרָהָם מִדָּתוֹ חֶסֶד כַּיָּדוּעַ, וְיִצְחָק בְּחִינָתוֹ הַמְיֻחָד אֵלָיו הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר כְּלָלִיּוּת הַצְּדָקָה וְהַמִּשְׁפָּט יַחַד הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ". וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת מִבֹּאר בַּמִּדְרָשׁ וּמוּבָא לְעֵיל רַבָּנָן אָמְרֵי: לֹא נִבְרָא אַבְרָהָם אֶלָּא בִּזְכוּת יַעֲקֹב וְכוּ'. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לִכְלָל מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בִּשְׁלֵמוּת, עַל כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסוּל, אֲבָל אַבְרָהָם וְיִצְחָק אַף עַל פִּי שֶׁכָּל אֶחָד שָׁמַר דֶּרֶךְ ה' לִכְלָל צְדָקָה וּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל אֲבָל מֻחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִכְלְלוּ בַּשְּׁלֵמוּת וְעַל כֵּן אַבְרָהָם הָיָה עִקַּר מִדָּתוֹ חֶסֶד בְּחִינַת צְדָקָה, וְיִצְחָק עִקַּר מִדָּתוֹ גְּבוּרָה בְּחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט, עַל כֵּן יָצָא מֵהֶם פְּסֹלֶת יִשְׁמָעֵאל מֵאַבְרָהָם וְעֵשָׂו מִיִּצְחָק, כִּי כְּלָלִיּוּת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט יַחַד הֵם עִקָּר בְּחִינַת הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת יִחוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה כְּשֶׁזּוֹכִים שֶׁשְּׁכִינָה בֵּינֵיהֶם.

כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן הָאִשָּׁה טְפִלָּה לְבַעְלָהּ וְאַף עַל פִּי כֵן לִפְעָמִים הִיא לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וְכַמּוּבָא מִזֶּה הַרְבֵּה בְּכְתְבֵי הָאָר"י ז"ל כְּפִי דַּרְכּוֹ הַקָּדוֹשׁ, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא קְטַנָּה מֵהַתּוֹרָה וּגְדוֹלָה מֵהַתּוֹרָה, כִּי הִיא בְּחִינַת עֲקֵרֶת הַבַּיִת שֶׁעוֹמֶדֶת בֵּין תּוֹרַת ה' וּבֵין תּוֹרָתוֹ, כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה זוֹכִין לְגִלּוּת הַנִּסְתָּר וְהַנִּשְׁמָע וְעוֹשִׂין מִתּוֹרַת ה' תּוֹרָתוֹ:

נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה קְטַנָּה מֵהַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּגְדוֹלָה מֵהַתּוֹרָה מִבְּחִינַת תּוֹרָתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁכִינְתָּא בֵּין תְּרִין צַדִּיקַיָּא יָתְבָא, בֵּין צַדִּיק עֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּבֵין צַדִּיק תַּחְתּוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ וְהַשְׁכִינָה הִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה וְהַבֵּן. וְעַל כֵּן גַּם לְמַטָּה יֵשׁ שֶׁזִּוּוּגוֹ קְטַנָּה מִמֶּנּוּ וְיֵשׁ שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. וְזֶה בְּחִינַת אִשָּׁה עוֹלָה עִמּוֹ וְאֵינָהּ יוֹרֶדֶת עִמּוֹ, כִּי צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה עַד שֶׁיַּעֲלֶה בִּתְפִלָּתוֹ

בְּכָל פַּעַם מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא לְהַשִּׂיג הַנֶּעֱלָם וְהַנִּסְתָּר יוֹתֵר, וְאָז אִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל עוֹלִית עִמּוֹ בְּכָל פַּעַם. כִּי הָאָדָם עַל יְדֵי בְּחִירָתוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְמַעֲלוֹת גְּבוֹהוֹת אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יְרֵדָה אֵלָיו מִמָּקוֹם נָמוּךְ. וַאֲזַי אִשְׁתּוֹ עוֹלִית עִמּוֹ, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכַמְבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּה וְרָצוֹן וְכוּ' יְכוֹלִין לַעֲלוֹת מִדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַד רוּם גְּבָהֵי מְרוֹמִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַבְרָהָם שֶׁהָיְתָה עִקַּר מִדָּתוֹ חֶסֶד וּצְדָקָה, וְיָגַע לְכָלְלוֹ בְּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִכְלַל אֶז בַּשְּׁלֵמוּת, עַל כֵּן יָצָא מִמֶּנּוּ פְּסֹלֶת שֶׁהוּא עֵשָׂו שֶׁהָיָה אַדְמוֹנִי שֶׁנִּמְשַׁךְ מִתֹּקֶף הַדִּין. וְעַל כֵּן נִקְרָא יִשְׁמָעֵאל עַל שֵׁם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי שָׁמַע ה' אֶל עָנְיֶךָ", כִּי שֹׂרֵשׁ יִנְיָקָתוֹ מִבְּחִינַת רִבּוּי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁלֹּא נִכְלְלָה כָּרָאוּי בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט. וְעֵשָׂו לְשׁוֹן עֲשִׂיָּה שֶׁשֹּׂרֶשׁ יִנְיָקָתוֹ מֵרִבּוּי דִּקְדּוּק הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁלֹּא נִכְלְלָה כָּרָאוּי בִּבְחִינַת צְדָקָה. כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲשִׂיַּת מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, אֲבָל צָרִיךְ שֶׁתִּתְהֶיֶה נִכְלָל הַתּוֹרָה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת, בִּבְחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל וְרָצוֹן וּדְבֵקוּת לְאֵין סוֹף וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁשָּׁאַל עֵשָׂו: אַבָּא, אֵיךְ מְעַשְּׂרִין אֶת הַתֶּבֶן וְאֶת הַמֶּלַח? שֶׁרְמָה אֶת אָבִיו בָּזֶה, כִּי הֶרְאָה עַצְמוֹ שֶׁמְּדַקְדֵּק הַרְבֵּה בְּכָל מִצְוָה לַעֲשׂוֹתָהּ בְּחֻמְרוֹת יְתֵרוֹת, כִּי מִשָּׁם הָיָה אֲחִיזָתוֹ מִפֶּגֶם רִבּוּי הַחֻמְרוֹת הַיְתֵרוֹת וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה שֶׁחֻמְרוֹת יְתֵרוֹת הֵם גַּם כֵּן פֶּגֶם גָּדוֹל, עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִכְלַל הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת תּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת תְּפִלָּה וּצְדָקָה וְכַנַּ"ל:

חלק לח

לח וּלְבָאֵר הַדָּבָר יוֹתֵר קְצָת שֶׁיִּהְיֶה מוּבָן מִזֶּה לְמַשְׂכִּיל רְמָזִים וְעֵצוֹת לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ ה' הוּא, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ צְדָקָה וְחֶסֶד חִנָּם לְבַד שֶׁאִם כֵּן לֹא יַעֲשֶׂה כְּלוּם חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל גַּם לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ מִשְׁפָּט לְבַד גַּם כֵּן הוּא פֶּגֶם גָּדוֹל, כִּי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל פִּי הַדִּין לְבַד כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁשָּׁכִיחַ הַרְבֵּה שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה נָפְלוּ וְנִתְרַחֲקוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין יוֹתֵר מִדַּאי, שֶׁהֶחְמִירוּ עַל עַצְמָן הַרְבֵּה עַד שֶׁאוֹמְרִים בְּלִבָּם שֶׁאֲפַס תִּקְוָתָם מֵחֲמַת רִבּוּי עֲוֹנוֹתֵיהֶם וְקִלְקוּלָם וּפְגָמֵיהֶם הָעֲצוּמִים וְהָרַבִּים כְּחוֹל יַמִּים. וְאִם כִּי אֱמֶת שֶׁפֶּגְמוּ וְקִלְקְלוּ הַרְבֵּה, אַף עַל פִּי כֵן הֵם צְרִיכִין לִבְטֹחַ בְּחַסְדֵי ה' וְצִדְקָתוֹ וּבְרַחֲמָיו שֶׁאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם שֶׁעֲדַיִן עֲדַיִן יֵשׁ תִּקְוָה בְּכָל פַּעַם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה כָּל יְמֵי חַיָּיו אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וּכְבָר כְּתַבְנוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר נְפִילָתוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל הוּא רַק הֶסְתֵּת הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמְּבַקֵּשׁ לוֹ

תוֹאֲנָה בְּלִבּוֹ לִפְטֹר עַצְמוֹ מִכָּל חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה קִלְקוּלָיו הָרַבִּים. וּכְבָר דִּבַּרְנוּ בָּזֶה הַרְבֵּה וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם צָעַק עַל זֶה: אַל תִּצְדַּק הַרְבֵּה וְאַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל אִם רָשַׁעְתָּ מְעַט, אַל תּוֹסִיף לְהַרְשִׁיעַ, וְאִם כְּבָר הִרְשִׁיעַ הַרְבֵּה מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ גַּם הוּא לְקַיֵּם מִקְרָא זֶה שֶׁלֹּא יוֹסִיף וְיַרְשִׁיעַ עוֹד הַרְבֵּה יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל מַה שֶּׁמְּמַעֵט מִלְּהַרְשִׁיעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּוַדַּאי הוּא טוֹבָתוֹ לָנֶצַח, וְגַם עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לִזְכּוֹת בַּסּוֹף לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֵין יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל כְּמוֹ שֶׁצָּעַק רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל זֶה בְּקוֹל גָּדוֹל וְעָמֹק עָמֹק מְאֹד. כִּי כָּל תְּנוּעָה וְהַעְתָּקָה שֶׁמְּנַתֵּק עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה מִמִּדַּת פֶּרְעָנֻיּוֹת. וּמַה כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם אוֹ עוֹבֵר עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ וּמְסַתֵּכֵל עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ" וְכוּ'. וּכְתִיב: "מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ וְכוּ' הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם". מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּמִדָּה טוֹבָה שֶׁבְּוַדַּאי אֵין שׁוּם תְּנוּעָה טוֹבָה נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁפִּגַּם אֵלּוּ הַנּוֹפְלִים מֵחָמַת רִבּוּי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין כַּנַּ"ל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְלִפַּת עֲשָׂו וְכַנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ מִי שֶׁיִּרְצֶה לִסְמֹךְ רַק עַל חַסְדּוֹ וְיִפְרֹק עֹל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת זְכֵה יַעֲקֹב שֶׁכָּלַל מִשְׁפָּט וּצְדָקָה יַחַד בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל עַל כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסוּל כַּנַּ"ל:

חלק לט

לט וּמֵחֲמַת שֶׁיִּצְחָק הָיָה עִקַּר מִדָּתוֹ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת תּוֹרָה, עַל כֵּן הָיָה קָשֶׁה לוֹ בְּיוֹתֵר לְמָצֹא זִוּוּגוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֹא נוֹלַד זִוּוּגוֹ עַד אַחַר הָעֲקֵדָה שֶׁאָז נִמְתַּק גְּבוּרוֹת יִצְחָק כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה", דְּהַיְנוּ אַחַר הָעֲקֵדָה. "וַיֻּגַּד לְאַבְרָהָם" שֶׁנּוֹלְדָה בַּת זִוּוּגוֹ שֶׁל יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּיִצְחָק "וַיִּעְתַּר יִצְחָק לַה'" וְכוּ' מַה שֶּׁלֹּא נֶאֱמַר לְשׁוֹן זֶה בְּאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב, כִּי יִצְחָק דַּיְקָא הָיָה צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת וּלְהַפְצִיר בִּתְפִלָּה בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ פֵּרוּשׁ וַיֶּעְתַּר כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁמִּדָּתוֹ הָיָה בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִתְּנָה, עַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ בְּכֹחַ גָּדוֹל לִתְפִלָּה וְהָכְרַח לְהַרְבּוֹת וּלְהַפְצִיר בִּתְפִלָּה כְּדֵי שֶׁיִּכְלֹל הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה שֶׁהָיָה רָחוֹק מִזֶּה לְפִי שׂוֹרֶשׁ מִדָּתוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ "וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ" דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ רִבְקָה הַצַּדֶּקֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל שֶׁנּוֹלְדָה אַחַר הָעֲקֵדָה אַחַר שֶׁכְּבָר נִמְתַּק דִּינוֹ קְצָת, עַל יָדָהּ דַּיְקָא וַיֶּעְתַּר יִצְחָק, כִּי עִקַּר תְּפִלָּתוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת רִבְקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' וְכַנַּ"ל:

חלק מ

מ וְעַל כֵּן בֵּית הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בִּזְכוּת אַבְרָהָם וּבֵית הַשֵּׁנִי שֶׁהָיָה בִּזְכוּת יִצְחָק נֶחֱרְבוּ עַל יְדֵי קְלִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כַּמּוּבָא. וּבֵית שְׁלִישִׁי הָאַחֲרוֹן שֶׁאָנוּ מְקַוִּים שֶׁיִּהְיֶה בִּזְכוּת יִצְחָק נֶחֱרְבוּ עַל

יִתְקַיֵּם לְעוֹלָם. כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיִחַד הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי מִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה, כִּי הַלּוּחוֹת כְּלַל הַתּוֹרָה עוֹמְדִים שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְשָׁם מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נו): "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה". וְעִקַּר קִיּוּם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא כְּשֶׁנִּכְלְלוּ צְדָקָה וּמִשְׁפָּט יַחַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁיחַ (שם יא) "וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים". וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. וְעַל כֵּן שְׁנֵי הַבָּתִּים שֶׁהָיוּ בִּזְכוּת אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁאֻצְלָם לֹא נִכְלְלוּ בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט עַל כֵּן נֶחֱרְבוּ וְכַנַּ"ל. אֲבָל בַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּהְיֶה בִּזְכוּת יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לִכְלֹל בִּשְׁלֵמוּת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט עַל כֵּן יִתְקַיֵּם לְעוֹלָם. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן מוּבָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה תִּהְיֶה עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק גְּבוּרוֹת יִצְחָק לִבְחִינַת יִשְׂחָק, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיַּעֲקוֹב וְאַבְרָהָם יַמְתִּיקוּ גְּבוּרוֹת יִצְחָק בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר" וְכוּ' שֶׁמַּתְחִיל תְּחִלָּה מִיַּעֲקֹב, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל יָדוֹ, וְיִזְכֹּר גַּם זְכוּת יִצְחָק וְגַם זְכוּת אַבְרָהָם עַד שֶׁאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב יַמְתִּיקוּ גְּבוּרוֹת יִצְחָק וְיִכְלְלוּ הַצְּדָקָה בַּמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה וּבְנָיִן הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל יַעֲקֹב "וְזָכַרְתִּי" וְכוּ' וְכֵן אֵצֶל אַבְרָהָם כָּתוּב גַּם כֵּן זָכוֹר, וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר, אֲבָל אֵצֶל יִצְחָק לֹא כְּתִיב זָכוֹר, כִּי עִקַּר הַזָּכָרוֹן לְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל לְגָאֳלָם מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַגְּלֻיּוֹת שֶׁהַזְּכִיר מִקֹּדֶם בַּפָּרָשָׁה, הוּא רַק עַל יְדֵי אַבְרָהָם וְיַעֲקֹב שֶׁהֵם יַמְתִּיקוּ גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִגָּאֲלֵם בְּרַחֲמָיו וַחֲסָדָיו הַמְרֻבִּים, כִּי לְעוֹלָם מִדַּת הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה מְרֻבָּה מֵהַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים לג): "אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד ה' מָלְאָה הָאָרֶץ". וּכְתִיב: "כִּי אֲנִי ה' עוֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ". נִמְצָא שֶׁהַזְכִּיר צְדָקָה וָחֶסֶד כְּנֶגֶד מִדַּת הַמִּשְׁפָּט כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה לְעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם וְיַעֲקֹב שֶׁאוֹחֲזִים בְּיִצְחָק לְהַמְתִּיק הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁלּוֹ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי שֶׁיַּמְתִּיקוּ גְּבוּרוֹת יִצְחָק וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִיִּצְחָק יִשְׂחָק כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הַתְּקִיעוֹת הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַכְּתָבִים שֶׁאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב אוֹחֲזִים בְּיִצְחָק לְהַמְתִּיק דִּינוֹ וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים נַעֲשִׂים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הוּא עִקַּר בְּחִינַת צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין אָז הַרְבֵּה עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ" וְכוּ':

חלק מא

מא וּמֵחֲמַת שֶׁיִּצְחָק הָיָה צָרִיךְ יוֹתֵר לְהִתְגַּבֵּר בְּרִבּוּי הַתְּפִלּוֹת בְּחִינַת וַיֶּעְתַּר יִצְחָק וְכוּ' וְכַנַּ"ל עַל כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה מֵרֻמָּז בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת יִצְחָק כַּמֵּרֻמָּז בְּנִשְׁמַת כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְרוֹמָם וּבְשִׂפְתֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ וְכוּ' עַד תִּתְהַלָּל שֶׁהָרֹאשֵׁי תֵּבוֹת הֵם יִצְחָק

רִבְקָה כַּמּוּבָא כִּי שָׁם צְרִיכִים בְּיוֹתֵר לְהִתְגַּבֵּר לִכְלֹל תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד שֶׁהֵם יִצְחָק וְרִבְקָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן יִצְחָק מְרֻמָּז בְּרֹאשֵׁי תֵּבוֹת יְשָׁרִים צַדִּיקִים חֲסִידִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים מְקֻיָּמֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים בְּשֵׁם יְשָׁרִים וְצַדִּיקִים וְכוּ' הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִצְחָק. אֲבָל רִבְקָה מְרֻמֶּזֶת בְּרֹאשֵׁי תֵּבוֹת תִּתְרוֹמָם תִּתְבָּרַךְ וְכוּ' הֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלָּה בְּחִינַת רִבְקָה בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁיִּצְחָק וְרִבְקָה הֵם בְּגִימַטְרִיָּא תקט"ו כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּיִלְקוּט הָרְאוּבֵנִי לְפִי דַּרְכּוֹ, הַיְנוּ כִּי תְּפִלָּה בְּגִימַטְרִיָּא תקט"ו שֶׁהוּא יִצְחָק וְרִבְקָה כַּנַּ"ל. כִּי שָׁם עִקַּר הַתְּפִלָּה לְהַמְתִּיק גְּבוּרוֹת יִצְחָק כַּנַּ"ל:

חלק מב

מב וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה וְכוּ' וְכֵן הִזְהִירוּ בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא לְאַחֵר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַסַּפָּר סָמוּךְ לַמִּנְחָה וְכוּ' שֶׁדַּיְקָא סָמוּךְ לַמִּנְחָה הִזְהִירוּ עַל זֶה בְּיוֹתֵר כַּמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים. כִּי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כְּנֶגֶד יִצְחָק שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל כֵּן אָז צְרִיכִין לְזָהֵר בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל וְשֶׁלֹּא לְאַחֵרָהּ לְבַטָּלָהּ חַס וְשָׁלוֹם. כִּי שָׁם צְרִיכִין הִתְגַּבְּרוּת בְּיוֹתֵר בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁעִקַּר הַמְתָּקָתוֹ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּחִינַת צְדָקָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז כְּשֶׁיָּצָא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה אָז דַּיְקָא נִזְדַּמְּנָה לוֹ רִבְקָה בִּתְפִלָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה כִּי רִבְקָה בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק מג

מג וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁרוֹאֶה הָאָדָם שֶׁהַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר הוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לְהַרְבּוֹת וּלְהַפְצִיר בִּתְפִלָּה וְעֶתֶר יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל תֹּקֶף הַדִּינִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ נֶאֱמַר אֵצֶל יִצְחָק בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה", כִּי עִקַּר הַשִּׂיחָה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת הוּא לְהַמְתִּיק בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְהַדִּין שֶׁל יִצְחָק וְכַנַּ"ל:

חלק מד

מד וְעַל כֵּן רָצָה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו כְּפִי תֹּקֶף דִּינוֹ וּמִשְׁפָּטוֹ, אֲבָל רִבְקָה הַצַּדֶּקֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, הִמְתִּיקָה הַדִּין וְלִמְּדָה אֶת יַעֲקֹב שֶׁיֵּלֵךְ בְּמִרְמָה וּגְנֵבָה לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק דַּיְקָא, כִּי יָדְעָה שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בִּתְפִלָּתָהּ וּבִתְפִלַּת יַעֲקֹב שֶׁיְּכוֹל לִכְלֹל הַצַּדָּקָה בַּמִּשְׁפָּט שֶׁיְּקַבֵּל הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק דַּיְקָא. אֲבָל מִגֹּדֶל הַקְּטָרוּג וְהַהִתְגָּרוּת שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַקְרָב שֶׁאוֹרֵב עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד, בִּפְרָט בְּעֵת שֶׁרוֹצִים לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְצִיאָה

טוֹבָה שֶׁאֲזַי אוֹרֶב וּמְקַטְרֵג בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן הָיָה הַהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּלֵךְ בְּמִרְמָה וְסִבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּשְׁלַח יִצְחָק אֶת עֵשָׂו לָצוּד צַיִד וְכוּ' וּבְתוֹךְ כָּךְ קִבֵּל דִּיקָא יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאֲר"י זַ"ל מִזֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁאָמַר יִצְחָק לְיַעֲקֹב, מַה זֶּה מִהַרְתָּ לִמְצֹא בְּנִי, 'מִהַרְתָּ' דִּיקָא, כִּי יִצְחָק רָאָה וְהֵבִין אָז מֵרָחוֹק שֶׁזֶּה יַעֲקֹב, כַּמּוּבָן בַּפָּרָשָׁה שֶׁאָמַר, גְּשָׁה נָּא וַאֲמֻשְׁךָ וְכוּ', עַל כֵּן אָמַר לוֹ מַה זֶּה מִהַרְתָּ לִמְצֹא מְצִיאָה טוֹבָה כְּזֹאת לְהַאֲכִילֵנִי וּלְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת עַל יְדֵי זֶה, הֵינוּ כִּי אָמַר כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יַגִּיעוּ כָּל הַבְּרָכוֹת אֵלֶיךָ יַעֲקֹב, אַךְ הָיִיתִי סָבוּר שֶׁבִּתְחִלָּה צְרִיכִין לִתֵּן הַבְּרָכוֹת לְעֵשָׂו, כִּי הוּא צָרִיךְ לִמְשֹׁל תְּחִלָּה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ, יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וְכַמּוּבָא, עַל כֵּן רָצִיתִי לְבָרְכוֹ תְּחִלָּה וְעַל כֵּן מַה זֶּה מִהַרְתָּ. 'מִהַרְתָּ' דִּיקָא, 'לִמְצֹא בְּנִי', כִּי לְדַעְתִּי עֲדַיִן אֵין הַבְּרָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְצִיאוֹת טוֹבוֹת שֶׁלְּךָ.

וְהֵשִׁיב: "כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹקֶיךָ לְפָנַי". וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בראשית רבה סה, יט) רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ, חַד אָמַר: אִם לְקָרְבָּנְךָ הִמְצִיא לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל" וְכוּ', לְמַאֲכָלְךָ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְחַד אָמַר: אִם לְזִווּגְךָ הִמְצִיא לְךָ, דִּכְתִיב: "הַקְרֵה נָא לְפָנַי הַיּוֹם". וּכְתִיב: "וַיַּרְא וְהִנֵּה גְּמַלִּים בָּאִים", לְמַאֲכָלְךָ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְהוּא פֶּלֶא לְכְאוֹרָה, כִּי לְפוּם רְהָטָא הוּא קַל וְחוֹמֶר פְּרִיכָא, כִּי בְּוַדַּאי לְהַצִּיל יִצְחָק מִדִּין שְׁחִיטַת הָעֲקֵדָה וְכֵן לְהַזְמִין לוֹ זִווּגוֹ הוּא הַצָּלָה יְתֵרָה מִלְּהַזְמִין לוֹ מַאֲכָלוֹ לְפִי שָׁעָה?

אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל יוּבַן הַמִּדְרָשׁ הֵיטֵב וְיָבוֹא כְּמִין חֹמֶר וְיֶעֱרַב לְנַפְשֶׁךָ מְאֹד בְּעֶזְרַ ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי דִּיקָא זְכוּת הָעֲקֵדָה וּמְצִיאַת זִווּגוֹ הִזְכִּיר אָז כְּשֶׁרָצָה לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת, כִּי אָמַר: הֲלֹא בְּשִׁבִיל קָרְבַּן הָעֲקֵדָה שֶׁהוּא לְהַמְתִּיק גְּבוּרוֹתֶיךָ הִקְרָה ה' אֶת הָאַיִל וְכֵן לְהַמְצִיא זִווּגְךָ רִבְקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁמְּמַתֶּקֶת בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּגְבוּרָה שֶׁל יִצְחָק עָזַר ה' יִתְבָּרַךְ בְּדָרֶךְ נִפְלָא אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה קָשֶׁה מְאֹד לִמְצֹא זִווּגְךָ מֵעִצָּם גְּבוּרוֹתֶיךָ וְכַנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן חָמַל ה' וְהִמְצִיא אוֹתָהּ לְךָ. וְהַכֹּל הָיָה בְּשִׁבִילִי בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמֶּנִּי. וְעַכְשָׁו לְמַאֲכָלְךָ שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְהַאֲכִילְךָ כְּדֵי לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם וּלְהִתְפָּרְנֵס בְּכָל תֹּקֶף וַאֲרִיכַת מְרִירַת גָּלוּתָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁעַזְמִין ה' יִתְבָּרַךְ לְפָנַי. נִמְצָא שֶׁמְּקֻשָּׁר יָפֶה מְאֹד הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה, כִּי דִּיקָא עַל יְדֵי הַמְתָּקַת הָעֲקֵדָה וְעַל יְדֵי זִווּגוֹ רִבְקָה בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה קִבֵּל הַבְּרָכוֹת וְכַנַּ"ל (וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָא"ב אכילה ח"ב אות ז) שֶׁאֲכִילַת הַצַּדִּיקִים גְּדוֹל מִקָּרְבָּנוֹת וּמִזִּווּגָן וְכוּ'. וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק מה

מה וְעַל כֵּן אָמַר יִצְחָק אָז, הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ'. שֶׁהֵבִין אָז עִצָּם כֹּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לְבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע בִּשְׁלֵמוּת לְכָלֹל מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַחַד, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת בְּחִינַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. עַל כֵּן אָמַר אָז יִצְחָק: עַתָּה יָדַעְתִּי, כִּי הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב חָזָק מְאֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּבֵּר עַל הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אֲנִי רוֹאֶה וּמֵבִין שֶׁקּוֹלוֹ הוֹלֵךְ וְחָזָק מְאֹד מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְהַמְתִּיק הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה עַד שֶׁמָּצָא לְהַאֲכִילֵנִי וּלְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִכְּלָלִיּוּת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת דְּקֻדֻּשָּׁה בְּחִינַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל שְׁנֵי קוֹלוֹת, בְּחִינַת קוֹל תּוֹרָה וְקוֹל תְּפִלָּה שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָעַזּוּת דְּקֻדֻּשָּׁה נֶגֶד הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו שֶׁיּוֹנֵק מִבְּחִינַת מִשְׁפָּט כְּשֶׁאֵינוֹ נִכְלָל בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת צְדָקָה, אֲבָל עַל יְדֵי הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב בְּחִינַת שְׁנֵי קוֹלוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד, עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר עַל הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו וּמְבַטְּלִין אוֹתָם וְכַנַּ"ל:

חלק מו

מו וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת הָיָה יַעֲקֹב בְּפַחַד גָּדוֹל כְּשֶׁאָמְרָה לוֹ אִמּוֹ, שֶׁיִּטְעֶה אֶת אָבִיו לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת וְעַל כֵּן אָמַר לְאִמּוֹ אוּלַי יְמַשֵּׁנִי אָבִי וְהָיִיתִי בְעֵינָיו כִּמְתַעְתֵּעַ וְכוּ'. כִּי הָיָה מִתְיָרֵא מִתֹּקֶף הַגְּבוּרוֹת שֶׁל יִצְחָק וְעַל כֵּן אָמַר אוּלַי יְמַשֵּׁנִי אָבִי, הַיְנוּ שֶׁיְּמַשֵּׁשׁ וְיַדְקְדֵּק בַּמִּשְׁפָּט עִמִּי אָבִי יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֶרְצֶה לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת פִּתְאֹם יִתְעוֹרֵר מִשְׁפָּטוֹ עָלַי חַס וְשָׁלוֹם, לְמַשֵּׁשׁ אוֹתִי וּלְדַקְדֵּק בִּי וַאֲזַי חַס וְשָׁלוֹם וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא בְּרָכָה, כִּי כֵּן דֶּרֶךְ קִטְרוּג הַמִּשְׁפָּט, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאָדָם נֹחַ וְשָׁקֵט וְאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ לְמְצֹא מְצִיאוֹת טוֹבוֹת הַרְבֵּה אֲזַי אֵין מִתְעוֹרֵר עָלָיו הַקִּטְרוּג שֶׁל הַמִּשְׁפָּט כָּל כָּךְ, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לְחַטֵּט גְּדֻלָּה וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְכַיּוֹצֵא מִתְעוֹרֵר עָלָיו הַקִּטְרוּג חַס וְשָׁלוֹם, לוֹמַר נְעַיֵּן בְּמַעֲשָׂיו אִם הוּא רָאוּי לָזֶה וַאֲזַי חַס וְשָׁלוֹם יָכוֹל לְהִתְהַפֵּךְ עָלָיו הַגַּלְגַּל לְהֶפֶךְ, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁעִיּוּן תְּפִלָּה מַזְכִּיר עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּעַיֵּן בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁלֹּא כָּרָאוּי שֶׁאוֹמֵר רָאוּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתִי וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁאָז מַזְכִּירִין עֲוֹנוֹתָיו אִם רָאוּי לָזֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלַל דְּבָרֵינוּ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה שֶׁעִקַּר רֹב תְּפִלָּתוֹ תִּהְיֶה רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֲלֵיהֶם לֹא יַגִּיעוּ, לְהִנָּצֵל מֵהָאוֹרֵב וְהַמַּשְׁטִין בְּחִינַת מִצַּר תִּצְּרֵנִי וְכוּ' וְאָז יוּכַל לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים גַּם עַל הֶכְרְחִיּוּת פַּרְנָסָתוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִתְפַּחֵד יַעֲקֹב אוּלַי יְמַשֵּׁנִי אָבִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְדִין שֶׁיְּמַשֵּׁשׁ וִידַקְדֵּק בִּי מֵחֲמַת שֶׁבָּאתִי לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת וַאֲזַי וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא בְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשִׁיכַת עַקְרֶב שֶׁבָּא פִּתְאֹם שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מֵהַמְצִיאָה וְכַנַּ"ל. וְהֵשִׁיבָה לוֹ אִמּוֹ: עָלַי קִלְלָתְךָ בְּנִי אַךְ לֶךְ קַח לִי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאָמְרָה לוֹ רִבְקָה שֶׁהִיא

מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ לְבַטֵּל הַפַּחַד הַזֶּה, כִּי הִיא דַּיְקָא יוֹדַעַת לְבַטֵּל זֹאת, כִּי רִבְקָה הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת הַמְתָּקַת דִּין וּמִשְׁפָּט שֶׁל יִצְחָק כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הִיא דַּיְקָא יְכוֹלָה לְבַטֵּל פַּחַד זֶה. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאָמְרָה לוֹ, עָלַי לְכָנֵס לְיִצְחָק וְלוֹמַר לוֹ, יַעֲקֹב צַדִּיק עֲשֵׂנִי רָשָׁע, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאָמְרָה שֶׁהִיא בִּתְפִלָּתָהּ יְכוֹלָה לְהַמְתִּיק גְּבוּרוֹת יִצְחָק וּלְגַלּוֹת לוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם צַדִּיקִים נֶגֶד עֵשָׂו הָרָשָׁע כִּי אִם הֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם עַדַיִן הֵם צַדִּיקִים כְּנֶגֶד רִשְׁעַת הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּנֵי עֵשָׂו. וְזֶה מִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי רִבְקָה דַּיְקָא שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁמַּמְתִּיק הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל יַעֲקֹב לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק מז

מז וְזֶה בְּחִינַת הַנִּסָּיוֹן שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק בִּשְׁעַת הָעֲקֵדָה, כִּי יָדוּעַ קֻשְׁיוֹת הָעוֹלָם עַל גֹּדֶל הָרַעַשׁ שֶׁל נִסָּיוֹן הָעֲקֵדָה, כִּי לְפִי גֹּדֶל צִדְקָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֵין זֶה נִסָּיוֹן גָּדוֹל כָּל כָּךְ לְכְאוֹרָה, כִּי נִדְמֶה לָנוּ שֶׁגַּם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים יַעַמְדוּ בְּנִסָּיוֹן זֶה שֶׁכְּשֶׁיֹּאמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּפֵרוּשׁ לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ בְּוַדַּאי יְקַיֵּם דְּבָרָיו וְיִשְׁחָטֵהוּ. אַךְ עִקַּר הַנִּסָּיוֹן הָיָה מַה שֶּׁלֹּא הֵרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְכַמּוּבָא מִזֶּה וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י מִמַּה שֶּׁאָמַר אַחַר כָּךְ אֲפָרֵשׁ שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ אֶתְמוֹל אָמַרְתָּ לִי כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זֶרַע וְאַחַר כָּךְ אָמַרְתָּ לִי לְהַעֲלוֹתוֹ לְעוֹלָה וְכוּ'. מוּבָן מִזֶּה וּמִשְּׁאָר מְקוֹמוֹת שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק "וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה" וּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י: אֶרְאֶה הֵיכָן הוּא מַה שֶּׁאָמַר לִי כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ. אֲבָל אַבְרָהָם הִתְחַזֵּק בָּאֱמוּנָה וְלֹא הֵרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו וְאָמַר: אַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי מֵבִין דְּרָכָיו, בְּוַדַּאי כָּךְ הַמִּדָּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דַּרְכֵי ה' וַאֲנִי מְחֻיָּב לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלִּי לְהוֹלִיךְ בְּנֵי יְחִידִי לִשְׁחִיטָה וְאַף עַל פִּי כֵּן אֲנִי מַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְקַיֵּם כָּל דְּבָרָיו שֶׁהִבְטִיחָנִי, כִּי דְּרָכָיו אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל, כִּי הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בָּזֶה הַרְבֵּה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב "וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאֶה אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יֵרָאֶה", כִּי כָּל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים הֵבִינוּ וְרָאוּ מֵרָחוֹק שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית וְהַתִּקְוָה יִהְיֶה רַק בַּסּוֹף הָאַחֲרוֹן כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק "וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ", לְרַבּוֹת שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכֻּלָּם רָאוּ גָּלוּת הַזֶּה הַמַּר הָאַחֲרוֹן הָאָרוֹךְ כָּל כָּךְ, אֲבָל בְּעֹצֶם גְּדֻלַּת הַשָּׂגַת וְרוּחַ קָדְשָׁם לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד עַל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד מֵעֵין כֹּל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב לְבָנָיו" וְכוּ', שֶׁבִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת לָהֶם קֵץ הַגְּאֻלָּה וְנִסְתַּלְּקָה הַיְמֵנוּ שְׁכִינָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם: "וַיִּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק", שֶׁרָאָה הַתִּקְוָה שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת מָקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית חַיֵּינוּ וְשָׁם כָּל תִּקְוָתֵנוּ אֲבָל רָאָה אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק, כִּי אִי אֶפְשָׁר

לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר מָתַי נָשׁוּב לָזֶה הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן רָאָה אוֹתוֹ בִּרְאִיָּה יָפָה וּבָרָה שֶׁבְּוַדַּאי נִזְכֶּה לָזֶה הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ סוֹף כָּל סוֹף רַק הוּא מֵרָחוֹק (וְכַמְבֹאָר בְּדִבָּרֵינוּ בָּזֶה הַרְבֵּה לְהוֹצִיא רְמָזִים מִזֶּה כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ לְעִנְיַן גְּאֻלַּת נַפְשׁוֹ בִּפְרָטִיּוּת, עַיֵּן שָׁם בְּהֶלְכוֹת שִׁלּוּחַ הַקֵּן הֲלָכָה ה). וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה, כִּי בְּחִינַת כֹּה מְרַמֵּז עַל דָּבָר שֶׁרוֹאִין מֵרָחוֹק מְאֹד וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת מַטּוֹת, מֹשֶׁה נִתְנַבֵּא בְּכֹה וְכָל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ בְּכֹה מוּסָף עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה שֶׁנִּתְנַבֵּא בָּזֶה הַדָּבָר, כִּי כָּל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ בְּאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה שֶׁרָאוּ נְבוּאָתָם מֵרָחוֹק מְאֹד אֲבָל מֹשֶׁה הִתְנַבֵּא גַּם בָּזֶה הַדָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁרְאָה הַנְּבוּאָה בִּרְאִיָּה יָפָה וּבָרָה, אֲבָל גַּם מֹשֶׁה הִתְנַבֵּא בְּכֹה, כִּי הָיוּ כַּמָּה נְבוּאוֹת שֶׁגַּם הוּא הֻכְרַח לִרְאוֹתָן מֵרָחוֹק מְאֹד. וְזֶה בְּחִינַת כֹּה אָמַר ה' כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא וְכוּ'. כִּי סוֹד חֲצוֹת לַיְלָה גַּם מֹשֶׁה לֹא יָכֹל לַעֲמֹד עָלָיו בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מִכְּדֵי מֹשֶׁה לֹא יָדַע חֲצוֹת אֵימַת וְאָמַר כַּחֲצוֹת, דָּוִד יָדַע שֶׁאָמַר חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ וְכוּ', הַיְנוּ כִּי מֹשֶׁה יָדַע שֶׁעִקַּר הוּא הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁתִּהְיֶה בִּזְכוּת דָּוִד וְהַנִּלְוִים אֵלָיו שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁרִים הָעוֹמְדִים בַּחֲצוֹת לַיְלָה לְקוֹנָן עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאָז ה' יִתְבָּרַךְ וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן צַיְּתִין לְקַלְיֵיהוּ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה בְּבְחִינַת שִׁישׁוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ'. אֲבָל לֹא יָכֹל לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר מָתַי יִהְיֶה הַקֵּץ, כִּי הוּא סָתוּם מְאֹד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן גַּם בַּגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה רָמַז בִּדְבָרָיו שֶׁאָמַר כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא, כִּי בְּכָל דְּבָרָיו וּשְׁלִיחוּתוֹ הִסְתַּכֵּל עַל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מֵאֵן בַּשְּׁלִיחוּת בַּתְּחִלָּה וְכוּ'. וְעַל כֵּן רָמַז בִּדְבָרָיו וְאָמַר כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם וְכוּ', כִּי כָּל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְעַל כֵּן אָמַר כַּחֲצֹת, כִּי הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן סָתוּם מְאֹד רַק דָּוִד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מָשִׁיחַ אָמַר חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם וְכוּ'. וְעַל כֵּן אָמַר מֹשֶׁה אִז: כֹּה אָמַר ה', כִּי נְבוּאָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת חֲצוֹת שֶׁמְּרַמֵּז עַל קֵץ הָאַחֲרוֹן הִיא רְחוֹקָה מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל זֶה עַל כֵּן אָמַר בִּלְשׁוֹן כֹּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה, הַנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם, כִּי הֶאֱמִין שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמּוֹלִיךְ בְּנוֹ לִשְׁחִיטָה אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי יִתְקַיְּמוּ דְּבָרָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁאָמַר כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע, אַךְ הוּא בְּבְחִינַת כֹּה שֶׁרָחוֹק מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין רַק מֵרָחוֹק רוֹאִין וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִצִּיל ה' יִתְבָּרַךְ אֶת יִצְחָק וְהֶעֱלָה אַיִל תַּחְתָּיו אָז הֵבִין אַבְרָהָם יוֹתֵר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכָיו וְלַעֲמֹד עַל סוֹף דְּבָרָיו בִּפְרָט בְּעִנְיַן הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁכָּל הַהַבְטָחוֹת שֶׁהִבְטִיחוֹ לִתֵּן לוֹ זֶרַע וּלְהַנְחִילָם אֶת הָאָרֶץ הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁרַק אָז יִתְקַיְּמוּ בִּשְׁלֵמוּת כָּל הַהַבְטָחוֹת אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל סוֹף הַדָּבָר בְּשׁוּם אֹפֶן רַק אָנוּ מְחֻיָּבִים בְּכָל יוֹם לְקַיֵּם דִּבְרֵי ה' יִתְבָּרַךְ

וּמִצְוֹתָיו וּלְהַאֲמִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְקָרֵב הַקֵּץ וּלְחַכּוֹת בְּכָל יוֹם שֶׁיָּבוֹא וְאַף עַל פִּי כֵן אִם לֹא יָבוֹא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נֶחְפֶּה בְּיוֹם אַחֵר עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יָבוֹא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ: אִם יִתְמַהֲמַה חַכֵּה לוֹ כִּי בּוֹא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר. וְזֶהוּ: וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאֶה, שֶׁאֵין לוֹ פֵּרוּשׁ לְכְאוֹרָה וְכַאֲשֶׁר נִדְחַק רַשִׁ"י בְּפֵרוּשׁוֹ. אַךְ עַתָּה יִתְפָּרֵשׁ כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁקָּרָא הַמָּקוֹם שֶׁל הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקָּוָה כַּנַ"ל ה' יִרְאֶה. הַיְנוּ כִּי רַק ה' יִרְאֶה זֶה הַמָּקוֹם לְהַשְׁרוֹת בּוֹ שְׁכִינָתוֹ, כִּי רַק הוּא יִתְבָּרַךְ לְבַד יוֹדֵעַ הַסּוֹף אֲבָל אָנוּ אָסוּר לָנוּ לַחֲשֹׁב בָּזֶה שׁוּם קֵץ כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, רַק עָלֵינוּ מֻטָּל בְּכָל יוֹם וְיוֹם לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקָרֶבֶת הַגְּאֻלָּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁשָּׁאַל אֶת אֵלִיָּהוּ: אֵימָתַי יָבוֹא מַר? אָמַר לוֹ: הַיּוֹם, הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ. וְאִם כְּבָר הָיוּ כַּמָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁעָבְדוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְאַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא בָּא, הוּא מֻחֲמַת הַקִּלְקוּל שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁמְּעַכְּבִין בִּיאָתוֹ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן כָּל אֶחָד כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ הוּא מְקָרֵב הַגְּאֻלָּה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ הִתְנוֹצְצוּת הַגְּאֻלָּה שֶׁעוֹרְרוּ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, כַּד חָם גַּבֵּהּ אִתְהַפִּיךְ בְּסִימָן ב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ: אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יֵרָאֶה וּכְמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשִׁ"י שֶׁקְּאֵי עַל כָּל יוֹם שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת הַבָּאִים הַקּוֹרְאִים מִקְרָא הַזֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ הַנַּ"ל, שֶׁבְּכָל יוֹם מִתְקָרֶבֶת הַגְּאֻלָּה כְּפִי הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁעוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה. וְזֶהוּ אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם, הַיְנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַיּוֹם ה' יֵרָאֶה לְעַמּוֹ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי בְּכָל יוֹם מִתְנוֹצֶצֶת הַגְּאֻלָּה וְה' נִרְאֶה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְכַנַּ"ל, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן לַעֲמֹד עַל סוֹף הַדָּבָר מָתַי תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הַשְׁלֵמָה בַּקֵּץ הָאַחֲרוֹן, עַל זֶה אָמַר: ה' יִרְאֶה, כִּי רַק ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יִרְאֶה זֹאת וְכַנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם, הַיְנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּהַר ה' יֵרָאֶה וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן רע"ב עַל פָּסוּק זֶה "הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ" שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֵצָה לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ לַחֲשֹׁב בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁאֵין לוֹ רַק זֶה הַיּוֹם בִּלְבַד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהוּא שַׁיָּךְ לְעִנְיָן הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי אָסוּר לְדָחֹק אֶת הַשָּׁעָה וּצְרִיכִין שֶׁלֹּא לַחֲשֹׁב רַק אוֹתוֹ הַיּוֹם בִּבְחִינַת זֶה הַיּוֹם עֲשָׂה ה' וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ כֵן יִזְכֶּה שֶׁמְּמֵנּוּ לֹא יִהְיֶה עִכּוּב מְשִׁיחַ כָּל כָּךְ וּכְפִי עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל הַמְקַיְּמִים זֹאת וְעוֹבְדִים אֶת ה' בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ כֵן מִתְנוֹצֵץ צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ כָּל עֲבוֹדָתָם יַחַד וְתָבוֹא הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת. וְכָל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ בְּהִתְקָרְבוּת מְשִׁיחַ כֵּן יִזְכֶּה אָז לְהִתְעַנֵּג עַל ה' וְלִשְׂבֹּעַ מִטּוּבוֹ הַגָּדוֹל שֶׁיַּשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ אָז:

חלק מח

מח וְזֶהוּ חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁבַּמִּשְׁפָּט עוֹשֶׂה צְדָקָה שֶׁזֶּה יִהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הַשְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא קֵץ הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ שֶׁבַּחֲצוֹת לַיְלָה כְּשֶׁקָּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקָרְבִין הַגְּאֻלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל וְכַנַּ"ל אָז צְרִיכִין לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקָתוֹ יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ בַּמִּשְׁפָּט עוֹשֶׂה צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת לְקַוּוֹת וּלְחַכּוֹת לִישׁוּעָה וְלִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל עֵת וְכַנַּ"ל: שַׁיָּךְ לְעֵיל לְאוֹת מ"ם, לְעִנְיַן מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם שֶׁלְּעוֹלָם מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה וְכוּ'.

חלק מט

מט וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל, זֶה שֶׁאוֹמְרִים אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְכוּ'. יָכוֹל, יִהְיוּ חוֹתְמִין בְּכֻלָּם? תַּלְמוּד לוֹמַר: וֶהְיֵה בְּרָכָה, בְּךָ חוֹתְמִין וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר חֲתִימַת וּגְמַר הַבְּרָכָה שֶׁל הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וּכְלָלִיּוּת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט יַחַד כַּנַּ"ל, עִקַּר חֲתִימַת הַבְּרָכָה הוּא רַק מָגֵן אַבְרָהָם, כִּי אַבְרָהָם בְּחִינַת צְדָקָה וְחֶסֶד שֶׁבּוֹ עִקַּר חֲתִימַת וּגְמַר הַבְּרָכָה, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק נ

נ וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הוּא כִּי שָׁם הוּא מְקוֹם הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה", כִּי שָׁם עוֹמֵד הָאָרוֹן עִם הַלּוּחוֹת בְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְשָׁם מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה", כִּי דֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהִתְפַּלְּלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ" וְכוּ'. וְהָעִקָּר הוּא כִּי שָׁם הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְשָׁם הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, כִּי שָׁם עוֹמְדִים הַלּוּחוֹת שֶׁנִּתְּנוּ מִיָּדוֹ יִתְבָּרַךְ לְיַד מֹשֶׁה שֶׁהֵם מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים", בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ וְכֵן תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ הוּא שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי", שֶׁמִּזֶּה לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפַּלֵּל כִּי תְּפִלָּתָם לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא תְּפִלָּתִי וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּבְּרָכוֹת. כִּי כָּל קִיּוּמֵנוּ וְחִיּוּתֵנוּ הוּא רַק עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ וְהָעִקָּר עַל יְדֵי תְּפִלַּת ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ בְּרַחֲמָיו הַפְּשׁוּטִים לְעוֹרֵר רַחֲמָיו הָרַבִּים וְהַגְּדוֹלִים, (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ בְּסִימָן קה עַנְיַן זֶה, עַיֵּן שָׁם). וְעַכְשָׁו שֶׁהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִתְקַיֵּם לוּלֵא הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְעוֹרֵר בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' בְּכָל יוֹם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לִבְקָרִים וְכוּ'. שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי עֹצֶם הַחֲסָדִים

שֶׁהִמְשִׁיכוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְכוּ' וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בְּאוֹת ג. שֶׁאֵלּוּ הַחֲסָדִים נִמְשָׁכוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם כִּפּוּר לְהַמְתִּיק הַדִּינִים עַד שֶׁבְּיוֹם כִּפּוּר מִתְרַצֶּה ה' יִתְבָּרַךְ וְסוֹלֵחַ וּמוֹחֵל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנָה. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין הַחֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁבְּלֹא זֶה לֹא הָיָה קִיּוּם לְהָעוֹלָם עַתָּה אַחַר הַחֻרְבָּן כְּמוֹ שֶׁצָּעַק יִרְמְיָה בְּקִנְּתוֹ וְאָמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה' זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וְכָל אֵלּוּ הַחֲסָדִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַנ"ל שֶׁזּוֹכִין לִתְפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל:

חלק נא

נא וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתְךָ וְכוּ' וּלְהַחֲרִיב הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ קֹדֶם זְמַנּוֹ, כִּי רָצוּ לַעֲקֹר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה חוֹזֵר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, כִּי אֵין קִיּוּם לָהָעוֹלָם בְּלֹא הַתּוֹרָה, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה רָאוּ וְהֵבִינוּ שֶׁזֶּה הַבַּיִת הַשֵּׁנִי לֹא יִתְקַיֵּם וְסוֹפוֹ לֵחָרֵב כִּי גַּם אָז בְּבִנְיָנוֹ הָיָה יָדָם תַּקִּיפָה עַל יִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן רָצוּ לְהַחֲרִיבוֹ תֵּכֶף כְּדֵי לְהַגְבִּיר הַחֹשֶׁךְ מְאֹד לְהַחֲשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם, עֵינֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ מִתְיָאֲשִׁין מִן הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה לְגַמְרֵי. כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה רַק בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל הַתּוֹרָה וּבִשְׁבִיל הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בִּשְׁבִיל רֵאשִׁית שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָאִים רֵאשִׁית וְכוּ'. אַךְ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּמִבֹּאָר בְּדִבְרֵיהֶם זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמַּלְכוּת יָוָן הָרִשָּׁעָה הֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וּמַלְכוּת אֱדוֹם שֶׁהוּא הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו הוּא בְּחִינַת תְּהוֹם, נִמְצָא שֶׁמַּלְכוּת יָוָן הָרִשָּׁעָה שֶׁמְּשָׁלָה אָז הֵם בְּחִינַת וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם שֶׁהֵם הַחֹשֶׁךְ שֶׁמְּכַסֶּה עַל פְּנֵי תְהוֹם שֶׁהוּא הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁנִּמְשָׁל לְתְהוֹם. וּכְשֶׁנּוֹפְלִים בְּאוֹר יוֹם לְתְהוֹם גַּם כֵּן מַר מְאֹד וְקָשֶׁה לַעֲלוֹת, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר עוֹד הַחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי הַתְּהוֹם. וְזֶה הָיָה כַּוָּנַת מַלְכוּת יָוָן הָרִשָּׁעָה אָז שֶׁהֵם בְּחִינַת וְחֹשֶׁךְ שֶׁעַל פְּנֵי תְהוֹם, שֶׁרָצוּ לְהַגְבִּיר הַחֹשֶׁךְ מְאֹד לְהַסְמִיךְ הַגָּלֻיּוֹת יַחַד שֶׁיֵּחָרֵב הַבַּיִת מִיָּד כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הַחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי הַתְּהוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲלוֹת וְלִצְאֵת חַס וְשָׁלוֹם. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים נָתַן בְּלֵב הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מַתְּתְיָהוּ וּבָנָיו לְלָחֹם מִלְחֲמוֹת ה'. וְעִקַּר כֹּחָם הָיָה עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִמְשִׁיכוּ מִבְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ כַּמּוּבָא שֶׁיְּהוּדָה בְּנוֹ שֶׁל מַתְּתְיָהוּ הָיָה נִקְרָא יְהוּדָה מ"כ"א"י שֶׁהָיָה צוֹעֵק בַּמִּלְחָמָה מ"י כָּ'מוֹךָ בָּ'אֵ'לִים י'. כִּי עִקַּר הַשֶּׁבַח שֶׁל מִי כָּמוֹךָ וְכוּ' הוּא מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַגְבִּיר הַחֲסָדִים עַל הַגְּבוּרוֹת לַעֲזֹר לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּבוּרוֹת גְּבוּרָתוֹ וּכְמוֹ שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה מִי כָמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא. נוֹרָא תְהִלַּת זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נוֹרָא תְּפִלּוֹת,

כִּי תְּפִלּוֹתָיו הֵם נוֹרָאוֹת מְאֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא עֹשֶׂה פֶּלֶא לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן זָכוּ כְּשֶׁנִּצְחוּם שֶׁהָיָה לָהֶם נֵס גָּדוֹל כָּזֶה בְּנֵרוֹת הַמְּנוֹרָה דַּיְקָא שֶׁעַל זֶה קָבְעוּ לָנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה. לְהוֹרוֹת שֶׁעֲדַיִן ה' עִמָּנוּ וּמֵאִיר לָנוּ אוֹר גָּדוֹל בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ שֶׁל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בִּבְחִינַת אַל תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קַמְתִּי כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי. וְעַל יְדֵי זֶה עָקַר ה' יִתְבָּרַךְ מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה וְנִתְהַפֵּךְ לָנוּ לְטוֹבָה מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ. כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא הִגְבִּירוּ הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל פְּנֵי תְּהוֹם חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, אַף גַּם נִתְהַפֵּךְ שֶׁתְּקָנוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל תִּקּוּן גָּדוֹל וְנִפְלָא לְדוֹרוֹת שֶׁהִמְשִׁיכוּ לָנוּ מְצִוָּה חֲדָשָׁה קְדוֹשָׁה וְנוֹרָאָה כְּזֹאת לְדוֹרוֹת. עַד שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ עַתָּה בְּתֹקֶף אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּהוֹם מַמָּשׁ, זוֹכִין לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁמֵּאִיר לָנוּ בְּתוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵלַת הַתְּהוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה שֶׁלֹּא לְהִתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים, כִּי עֲדַיִן הוּא יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לָנוּ בְּרַחֲמָיו בִּבְחִינַת כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי כַּנַּ"ל. כִּי אוֹר נֵר חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ, וְעִקַּר נִפְלָאוֹת מַעֲלַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָאִיר לְמַטָּה לְמַטָּה בְּתוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵלַת הַתְּהוֹם מַמָּשׁ כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאוֹר גָּבוֹהַּ יוֹתֵר יָכוֹל לְהָאִיר לְמַטָּה לְמַטָּה יוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק נב

נב כִּי הַבַּיִת הַשֵּׁנִי הָיָה בִּזְכוּת יִצְחָק, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תֹּקֶף הַגְּבוּרוֹת וְעַל כֵּן לֹא הָיָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, כִּי הָיָה חָסֵר חֲמִשָּׁה דְּבָרִים וְהֵיוּ מְשֻׁעְבָּדִים תַּחַת מַלְכֵי הָעַכּוּ"ם, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן הָיָה לָנוּ טוֹבָה גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה וְלוּלֵא הַבַּיִת הַשֵּׁנִי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִתְקַיֵּם בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה מֵעִקָּם הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל פְּנֵי הַתְּהוֹם שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק, מִבְּחִינַת וַתִּכְהֶן עֵינָיו מֵרְאֹת, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיקָם בַּחֲסָדִים גְּדוֹלִים הַנִּמְשָׁכִין מִתְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן סָבַב ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁאָז בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי דַּיְקָא, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יִצְחָק שֶׁאָז רָצָה לְהִתְגַּבֵּר הַחֹשֶׁךְ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה שֶׁמָּשְׁלָה אָז, שֶׁאָז דַּיְקָא נִקְבַּע לָנוּ יְמֵי הַחֲנֻכָּה הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּהֶם מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר גָּדוֹל שֶׁנִּקְבַּע לָנוּ לְהָאִיר לְדוֹרוֹת גַּם בְּתוֹךְ הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּהוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק נג

נג וְעַל כֵּן הֵם שְׁמוֹנָה יְמֵי חֲנֻכָּה כְּנֶגֶד בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מִד' ד', שֶׁהֵם בְּחִינַת י'צ'ח'ק וְר'ב'ק'ה', כִּי יִצְחָק אַרְבַּע אוֹתִיּוֹתָיו הֵם בְּחִינַת יְשָׁרִים צַדִּיקִים חֲסִידִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה. וְרִבְקָה בְּחִינַת תִּתְרוֹמָם וְכוּ' עַד תִּתְהַלֵּל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה כְּלוּל מִד' דְּהַיְנוּ אַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה. כִּי קָרְבָּנוֹת וְכוּ' כְּנֶגֶד עֲשִׂיָּה. וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה כְּנֶגֶד יְצִירָה

וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּבַּיְנוֹנוֹת. וְכֵן הַתּוֹרָה כָּלוּל מִד', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: כֵּיצַד סֵדֶר מִשְׁנָה וְכוּ'. נִמְצָא אַרְבַּע פְּעָמִים בְּיַד כָּל אֶחָד וְכַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה מֵישָׁרָא וְכוּ' (סִימָן ל). נִמְצָא שֶׁתּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל יִצְחָק וְרִבְקָה וְכַנַּ"ל. וּכְנֶגֶד זֶה הֵם שְׁמוֹנָה יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁבָּהֶם מֵאִיר אוֹר גָּדוֹל שֶׁעִקְּרוֹ נִמְשָׁךְ מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה, הַיְנוּ מִתּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁמִּשָּׁם הָיָה תִּקּוּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה. וְהֶאָרַת הַנֵּס הַזֶּה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ מִתְקַיְּמִים בַּגָּלוּת הָאָרוֹךְ הַזֶּה. וְעַל כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּף הַנִּסִּים הָאֵלֶּה אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁעֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וּמֵאִיר לָנוּ בְּתִקּוּף חֶשְׁכַּת גָּלוּתֵנוּ וְעַל יְדֵי זֶה אֵין אָנוּ מִתְיָאֲשִׁין מִן הָרַחֲמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה. כִּי עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת בְּכָל שָׁנָה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת בְּכָל יוֹם כִּי בְּכָל יוֹם נִצְמָח צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ כָּל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ וְנִצְמְחוּ עַל יְדֵי תִּפְלַּת יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה בִּבְחִינַת כַּד חַם גַּבֵּהּ אִתְהַפִּיךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר לְעֵיל:

חלק נד

נד וְכָל זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָבִין מִזֶּה רְמָזִים לְעַצְמוֹ שֶׁדַּיְקָא בְּתִקּוּף חֶשְׁכַּת גָּלוּתוֹ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תְּהוֹם מַמָּשׁ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, בְּחִינַת (תהילים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: צָרָה קוֹרֵאת לַחֲבֶרְתָּהּ רַחֲמָנָא לִצְלַן, גַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר בְּחַסְדּוֹ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' שֶׁמִּשָּׁם הַחֲסָדִים שֶׁאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. אַךְ כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַאֲמִין בָּזֶה וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל לְצַעֵק וּלְהִתְפַּלֵּל לַה'. וְהָעִקָּר שֶׁיְּעוֹרֵר תְּפִלַּת ה' בְּעַצְמוֹ שֶׁיְּבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ עֲבוּרוֹ וְכַנַּ"ל, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ יוֹתֵר אֵיזֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מִתְפַּלֵּל מִלְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר כְּבִיכוֹל כֹּחַ תְּפִלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה עִקַּר כְּלַל כָּל כַּוָּנוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וְכָל כַּוָּנוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁעִקַּר הַכַּוָּנָה שֶׁעַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא יִתְעַר לְעֵלָּא כַּיָּדוּעַ. הַיְנוּ כְּשֶׁאָנוּ לוֹמְדִין תּוֹרָה אוֹ מְקַיְּמִין אֵיזֶה מִצְוָה עַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְקַיֵּם אוֹתָהּ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה. וְכֵן כְּשֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֲזַי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מִתְפַּלֵּל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מַמָּשׁ וּכְפִי חֶלְקוֹ וְשָׁרְשׁוֹ בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר מִלְמַעְלָה, אַךְ בְּוַדַּאי יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים, כִּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מָלֵא כָּל הָעוֹלָם מָרוֹם כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין עַד תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה וַאֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּדִבָּרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים (וּבִפְרָט בְּהַתּוֹרָה מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים סימן ל"ג) רַק שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה יוֹתֵר נְמוּכָה שָׁם אֱלֹקוּתוֹ בְּצִמְצוּמִים יוֹתֵר וּמְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשִׁים

יוֹתֵר וְכוּ'. וְעַל כֵּן יֵשׁ חִלּוּקִים וּמַדְרֵגוֹת רַבּוֹת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבְאָדָם עַצְמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְעָלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בָּהּ. שֶׁאֵצֶל כָּל אֶחָד כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ יֵשׁ בְּחִינַת נְגָלֶה וְנִסְתָּר, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וְתוֹרָתוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ אֶחָד שֶׁנָּמוּךְ מְאֹד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְעוֹרֵר בְּתוֹרָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ אֶלָּא חִיּוּת אֶלְקוּת הַמְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשִׁים רַבִּים וְצִמְצוּמִים גְּדוֹלִים שֶׁמְּחַיֶּה אֵיזֶה מַדְרֵגָה מֵעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא.

וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקָּוה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁזּוֹכִין לְתוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁמְּאִירִין בָּנוּ שֶׁגַּם בְּתַכְלִית שִׁפְלוּת דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, מִשָּׁם נִדְבָּק עַצְמֵנוּ בְּרָצוֹן חָזָק לִתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ, כִּי הָרָצוֹן חָפְשִׁי לְעוֹלָם, כַּמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה שֶׁבְּגֹדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים נוֹכַל לְהִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן חָזָק שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ' לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ רַחֲמִים וַחֲסָדִים מִתְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁמְּמָנוּ נִמְשָׁכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם שֶׁאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם:

חלק נה

נה וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל כַּוָּנוֹת הַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם, כִּי מְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁכְּלַל הַכַּוָּנוֹת לְתַקֵּן הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה בְּעֲבָדָא וּבְמִלּוּלָא, כִּי בִּתְחִלָּה צָרִיכִין לְתַקֵּנָם בְּעֲבָדָא עַל יְדֵי: יִפְנֶה וְיִטֹּל יָדָיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה דּוֹחִין הַפְּסֹלֶת וּמְטַהֲרִין עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה. וְעַל יְדֵי צִיצִית מְתַקְּנִים עוֹלָם הַיְצִירָה. וְעַל יְדֵי תְּפִלִּין שֶׁל יָד מְתַקְּנִין עוֹלָם הַבְּרִיאָה. וְעַל יְדֵי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ עוֹלָם הָאֲצִילוּת וְכָל זֶה בְּעֲבָדָא. וְאַחַר כָּךְ בְּמִלּוּלָא עַל יְדֵי בִּרְכַּת הַשַּׁחַר וְקָרְבָּנוֹת וְכוּ' מְתַקְּנִים בְּמִלּוּלָא עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה. וְעַל יְדֵי פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה עוֹלָם הַיְצִירָה. וְעַל יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ עוֹלָם הַבְּרִיאָה וְעַל יְדֵי תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה עוֹלָם הָאֲצִילוּת, הַיְנוּ כִּי עֲבָדָא וּמִלּוּלָא הֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, כִּי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲבָדָא בְּחִינַת תּוֹרָה. וּמִלּוּלָא בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּדִבּוּר דַּיְקָא. וּצְרִיכִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד אֲצִילוּת וְשָׁם צְרִיכִין לְכְלֹל בָּאֵין סוֹף עַד שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁין קֹדֶם הַתְּפִלָּה ה' שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְדַבֵּר כְּלָל וְאֵינִי לְהַמְשִׁיךְ הַחֲסָדִים לְבַטֵּל הַדִּין רַק ה' שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְהוּא בְּעַצְמוֹ כְּבִיכוֹל, יְדַבֵּר בִּי כָּל דִּבְרֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת רוּחַ ה' דִּבֶּר בִּי, הַיְנוּ שֶׁאֱהֶיֶה נִכְלָל בְּךָ עַד שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתִי בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ. וְזֶהוּ: 'וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ', בְּחִינַת הוּא תְּהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹקֶיךָ, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה נִכְלָל בַּאֲחִדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת תְּפִלָּה בְּצִבּוּר שֶׁאָז אֵין תְּפִלָּתוֹ נִמְאֶסֶת בִּבְחִינַת הֵן אֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאַס, כִּי אַכָּל בֵּי עֶשְׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַחַזָּן וְהַשְׁלִיחַ צִבּוּר כְּשֶׁהוּא הָגוּן כָּרָאוּי, כִּי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַמֻּבְחָר שֶׁבַּצִּבּוּר שֶׁיּוּכַל לְלַקֵּט

כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מֵהַצַּבּוּר וְלִכְלֵל עִמָּהֶם בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיֵּעוֹרֵר תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲזָרַת הַתְּפִלָּה בְּצִבּוּר שֶׁאָז אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה, כִּי עַל יְדֵי חֲזָרַת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּץ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר כָּל תְּפִלּוֹת הַצִּבּוּר וְכוֹלְלָם יַחַד וְעוֹלֶה עִמָּהֶם וְנִכְלָל בִּתְפִלַּת ה' שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה עַל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת: קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת נְעָשֶׂה וּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת נִשְׁמָע, וְקָדוֹשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת קְדֻשָּׁתָם יַחַד, כִּי הָעִקָּר לְכְלֹל קְדֻשַּׁת הַנִּשְׁמָע בְּקְדֻשַּׁת הַנַּעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כָּבוֹד זֶה בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ, כִּי עִקַּר כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, הַיְנוּ כִּי כָּל זֶה הוּא עֲדַיִן בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי גַּם בִּבְחִינַת תּוֹרַת ה' כְּלוּל כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל, וְאָז הָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בִּקְדֻשַּׁת כֶּתֶר בְּשַׁבָּת, הַיְנוּ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵין זֶה עִקַּר שֶׁבַח וּכְבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכְּבוֹדוֹ הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט מְלֹא כָּל הָעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל רַק בֶּאֱמֶת אֵין יוֹדְעִין כְּלָל אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי דַּרְכֵי מִשְׁפָּטוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי הַמִּשְׁפָּט כָּלוּל בְּצִדְקָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל, עַל כֵּן עִקַּר שִׁבְחוֹ יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ שֶׁשָּׁם רַחֲמִים גְּדוֹלִים מְאֹד שֶׁאֵין לְשַׂעֵר בְּחִינַת מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶּן בְּרַחֲמִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים הַמַּלְאָכִים זֹאת בְּרַעַשׁ גָּדוֹל, כִּי מִזְּדַעְזְעִים מְאֹד מֵאֵימַת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁמְּבִינִים מֵרָחוֹק עֹצֶם פְּלָאוֹת חֶסְדָּיו עַד אֵין קֵץ שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׂיג כְּלָל כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ בָּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל.

וּמִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר עִקַּר תַּקָּנָתוֹ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר הַנַּ"ל שֶׁזָּכוּ לִתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁכָּל עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל יָדָם, כִּי גַּם הַשְׁלִיחַ צִבּוּר אֵין לוֹ כֹּחַ לְכָל הַנַּ"ל אֲפִלּוּ אִם הוּא אִישׁ כָּשֵׁר וְהָגוּן בֶּאֱמֶת כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַשֵּׁר אֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלַּת הַצִּבּוּר לִבְחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל:

חלק נו

נו וְאַחַר חֲזָרַת הַתְּפִלָּה אָז אוֹמְרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לְעוֹרֵר עַל יְדֵי תְּפִלַּת כָּל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְאָז נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם, וּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁמַּפִּילִין עַצְמָן בְּכַוָּנָה מְשֻׁמָּמִים לָאָרֶץ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּשְׁבִיל הַיִּחוּד, הַיְנוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל וּמוּבָא לְעֵיל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְכְלֹל שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי יְרִידָה מִקֹּדֶם שֶׁהִיא

תַּכְלִית הָעֲלִיָּה שֶׁכְּשֶׁעוֹמְדִין בְּנִסָּיוֹן בְּתַכְלִית הַיִּרְידָה לְהִתְחַזֵּק גַּם שָׁם וּלְהַאֲמִין כִּי רַחֲמָיו לֹא כָּלִים וְכַנַּ"ל, אֲזַי זוֹכִים לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים לְכָלֵל בִּבְחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁשָּׁם נִתְהַפְּכִין כֹּל הָעֲוֹנוֹת וְנִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יִבָּקֵשׁ עֲוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק נז

נז וְאַחַר הַתְּפִלָּה אוֹמְרִים אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן וְכוּ' שֶׁאָז חוֹזְרִים מֵאֲצִילוּת לִבְרִיאָה. וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי תְּפִלָּה לְדָוִד וְשִׁיר שֶׁל יוֹם חוֹזְרִים מִבְּרִיאָה לִיצִירָה. וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי אֵין כֵּאלֹקֵינוּ וּקְטֹרֶת חוֹזְרִים מִיצִירָה לַעֲשִׂיָּה. וְהַכֹּל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע טוֹבָה מֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד עוֹלָם הַנַּשְׁמִי הַזֶּה, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּפָּנִוֹת, הַיְנוּ כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַמְשִׁיךְ הַחֲסָדִים מִתַּכְלִית הַמַּעֲלָה מִבְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ עַד שֶׁיִּהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַמִּשְׁפָּטִים וְהַדִּינִים שֶׁלְּמַטָּה עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע טוֹבָה לִבְרָכָה לָזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת הַחֲסָדִים מִתְּפִלַּת ה' יָאִירוּ עַד לְמַטָּה לְמַטָּה בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה עַד שֶׁיִּתְקָרְבוּ הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ כָּל טוּב בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְכַנַּ"ל, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּמְתָּק הַדִּין בְּיוֹתֵר נִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְזוֹכִין לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְנִמְשָׁךְ כָּל טוּב לְיִשְׂרָאֵל, אָמֵן:

חלק נח

נח וְעַל כֵּן בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה מַתְחִילִין מִפָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה, כִּי עִקַּר כְּלַל הַתְּפִלָּה הוּא לְהַמְתִּיק גְּבוּרַת יִצְחָק שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה, כִּי עַל כֵּן כָּל אַרְבָּעַת חֶלְקֵי הַתּוֹרָה וְאַרְבָּעַת חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה מְרֻמָּזִים בְּיִצְחָק וְרִבְקָה בִּבְחִינַת בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְרוֹמָם וְכוּ' כַּנַּ"ל מֻחְמֶצֶת שֶׁשָּׁם עִקַּר נִפְלְאוֹת פְּעֻלַּת הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל, וְעִקַּר הַמְתָּקַת גְּבוּרַת יִצְחָק הָיָה עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה עַל כֵּן מַתְחִילִין בְּכָל יוֹם סֵדֶר הַתְּפִלָּה מִפָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה וְכַנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל הִתְחַדְּשׁוּת הַחֲסָדִים שֶׁבְּכָל יוֹם מֻמְשָׁכִין בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחֲסָדִים הַחֲדָשִׁים לְהַמְתִּיק הַדִּינִים הוּא עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה וְעַל כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְיוֹם שֵׁנִי שֶׁהֵם כְּיוֹמָא אֲרִיכְתָּא קוֹרִין בָּהֶם לֵדַת יִצְחָק בִּחִינַת פַּחַד יִצְחָק וְהַמְתָּקָתוֹ עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה וְאוֹמְרִים בִּשְׁנֵי הַיָּמִים: וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזָּכֵר. וְתוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר לְהַזְכִּיר עֲקֵדַת יִצְחָק, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים עַל יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין תְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל. וְאָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַבְּרָכוֹת שֶׁמְּקַבֵּל יַעֲקֹב בְּחָכְמָה מִיִּצְחָק עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹלְחִין אֶת עֵשָׂו בְּכַוָּנָה וְכוּ', כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. וְכָל עִקָּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה וְכַנַּ"ל:

חלק נט

נט וְזֶה שֶׁמְּבָרְכִין בְּכָל יוֹם הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכָל יוֹם נִמְשָׁכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל קִיּוּמֵנוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַתָּה מַה יָּפֶה אַף נָעִים מַה שֶּׁסִּדְּרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּרוּחַ קָדְשָׁם לְהִתְפַּלֵּל אַחַר כָּךְ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתַּצִּילֵנִי וְכוּ' מֵעַזֵּי פָּנִים וְעַזּוּת פָּנִים, כִּי עַל יְדֵי הַחֲסָדִים הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרָם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָע וְנוֹפֵל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים. וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא מִתְפַּלְּלִין כָּל זֶה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים עַל יְדֵי הַחֲסָדִים הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

חלק ס

ס וְעַל כֵּן אַחַר הֶקְמַת הַמִּשְׁכָּן נִצְטַוּוּ בָּראשׁוֹנָה מִיָּד עַל מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּתְחִלַּת פָּרָשַׁת וְאַתָּה תְּצַוֶּה וְכוּ' "וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ" וְכוּ' שֶׁנִּסְמָךְ מִיָּד אַחַר פָּרָשַׁת תְּרוּמָה שֶׁמְּדַבֵּר מֵעֲשִׂית הַמִּשְׁכָּן וְכֵן בְּפָרָשַׁת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהִקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִים נִסְמָךְ מִיָּד פָּרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת, כִּי עִקַּר מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הָיָה לְתַקֵּן חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁהוּא פִּגֻּם הָאֱמוּנָה שֶׁאָז אִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁבִּשְׁלֵמוּת לֹא יַחְזְרוּ לָנוּ עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הִתְחִיל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְתַקֵּן מִיָּד וּלְהַחֲזִיר לָנוּ הָאֲרַת קְדֻשָּׁתָם בְּכָל פַּעַם וְזֶה הָיָה עַל יְדֵי הֶקְמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא תִּקּוּן חֵטְא הַנַּ"ל, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְאִירִין בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִתְחִיל מִיָּד מֵהַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה בְּכָל יוֹם, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאוֹר יוֹם בְּחִינַת חֶסֶד, וְחֶשְׁכַת לַיְלָה בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים. וּבְכָל יוֹם עוֹסְקִין בְּהַמִּשְׁכַּת הַחֲסָדִים עַל יְדֵי סֵדֶר הַתְּפִלָּה בְּשַׁחֲרִית וּמִנְחָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי כָּל עֵסֶק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁמְּקַיְּמִין בְּכָל יוֹם. וּבִפְרָט בַּזְּמַן שֶׁהַמִּשְׁכָּן אוֹ הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הָיָה קַיָּם שֶׁאָז עָסְקוּ בָּעֲבוֹדָה בְּכָל יוֹם בְּכָל סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה מִתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר עַד תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה הִמְשִׁיכוּ חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וְכַנַּ"ל.

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ סָמוּךְ לְעֶרֶב כַּד לֵילְיָא פָּרִישׁ גַּדְפָּהָא עַל עָלְמָא אָז צִוָּה לָנוּ בְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לְהַדְלִיק נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, כִּי אוֹר נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעָסְקוּ בַּיּוֹם בִּבְחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, הֵינוּ כִּי אוֹר נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁדּוֹלֶק וּמֵאִיר עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רָצוֹן וּדְבֵקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן זַךְ שֶׁל הַמְּנוֹרָה, כִּי שֶׁמֶן בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יְהִי רְצוּי אֲחִיו וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ". וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה רָאִיתִי מְנוֹרַת זָהָב וְגֻלָּה עַל רֹאשָׁהּ, שֶׁמְּפָרֵשׁ שָׁם שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת

הַמַּעְיָן שֶׁל הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב, עַיֵּן שָׁם. וּמִשָּׁם מֵאִירִים נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, הַיְנוּ מִבְּחִינַת הַתּוֹרָה אוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה שֶׁנִּמְתָּק עַל יְדֵי בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁזֶּה כְּלַל הָעֲבוֹדָה שֶׁבְּכָל יוֹם לִכְלֹל הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה לְהַמְתִּיק הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה בְּהַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין וּמַדְלִיקִין אוֹר הַמְּנוֹרָה בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל, לְהַמְתִּיק לְעֵת עֶרֶב חֶשְׁכַת הַלַּיְלָה שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַמִּשְׁפָּטִים וְהַדִּינִים בַּלַּיְלָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר עַל יְדֵי נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁדּוֹלְקִין וּמְאִירִין בְּכָל הַלַּיְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּמִשְׁפָּטֶיךָ אוֹר יֵצֵא, בְּחִינַת וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקָךְ וּמִשְׁפָּטֶיךָ כַּצָּהֳרָיִם.

וְכָל זֶה הָיָה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי הַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבַמִּשְׁכָּן. וְעַכְשָׁו שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ וְהַיְוָנִים אָז רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר לְהַגְבִּיר הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל פְּנֵי תְּהוֹם לְגַמְרֵי, חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהִמְשִׁיכוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין אוֹר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר תּוֹרָה וּתְפִלָּה עַל יְדֵי מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמַּדְלִיק כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ וּפָרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ בַּחֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל:

חלק סא

סא וְזֶה בְּחִינַת חֲנוּכָּה וְאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת חַנָּ"ה כ"ו בְּחִינַת וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה עַל ה', כִּי וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה עַל ה' זֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַל ה', כַּמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י, שֶׁזֶּהוּ סוֹד שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת שֶׁבִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהֵם ה' ה' שֶׁמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ קַדְמָאָה שְׁלִים, בַּתְרָאָה שְׁלִים יַתִּיר (וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵינוּ בָּזֶה בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם). הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ כְּבָיְכוֹל, הִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ בַּשֵּׁם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים פְּשׁוּטִים לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים מִשֵּׁם הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא שְׁלִים יַתִּיר, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים גְּדוֹלִים רַחֲמִים רַבִּים. וְזֶה הַשֵּׁם הַשֵּׁנִי הוּא בְּחִינַת עַל ה' וּלְשָׁם הִגִּיעָה חַנָּה בִּתְפִלָּתָהּ בְּחִינַת וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה עַל ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה. וְעַל כֵּן מְרֻמָּז בַּחֲנוּכָּה חַנָּה כ"ו שֶׁמְּרֻמָּז עַל כָּל זֶה וְכַנַּ"ל.

כִּי עַל יְדֵי תְּפִלַּת חַנָּה הַנַּ"ל בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' הַנַּ"ל נוֹלַד שְׁמוּאֵל שֶׁמָּשַׁח אֶת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁכָּל הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל יָדוֹ, כִּי הוּא יַשִּׁיג בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאוֹר שֶׁל הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא אוֹר נֵר חֲנֻכָּה בִּבְחִינַת עָרְכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאוֹר הָאֱמֶת הַמֵּאִיר לָנוּ עַתָּה בְּתוֹךְ עֲמָקוּת הַתְּהוֹם וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית הַמּוּבָא לְעֵיל (בְּאוֹת נא) שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְּהוֹם וְכַנַּ"ל. אַךְ וְרוּחַ אֱלֹקִים – דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן

וְהַתְּקָוָה. וְעַל יְדֵי זֶה: "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר", וְיִהְיֶה אוֹר כִּי כָּל הָאוֹרוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַמְּנוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה, נִמְשָׁךְ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁחַנָּה הָיְתָה צְרִיכָה אָז לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמַת שְׁמוּאֵל שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשַׁח דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, עַל כֵּן עָלְתָה בִּתְפִלָּתָהּ לִבְחִינַת תְּפִלַּת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

חלק סב

סב וְעַל כֵּן הָיָה דָּוִד אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם. זֶה בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הָיָה לוֹחֵם מִלְחֶמֶת ה', כִּי עִקַּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת ה' בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן טָעָה יִצְחָק בְּעֵשָׂו שֶׁיָּצָא אַדְמוֹנִי, כִּי סָבַר שֶׁתִּקֵּף הִתְגַּבְּרוּת הַדְּמִים שֶׁבּוֹ הוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵחֲמַת שֶׁהָיָה צַיִד בְּפִיו, שֶׁהָיָה מְרַמֶּה אֶת אָבִיו הַאֵיךְ מְעַשְּׂרִין אֶת הַתֶּבֶן כְּאִלּוּ הוּא צַדִּיק, עַל כֵּן סָבַר יִצְחָק שֶׁגַּם הָאַדְמִימוּת שֶׁבּוֹ שֶׁמַּרְאֶה שֶׁהוּא שׁוֹפֵךְ דָּמִים, הוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר נֶגֶד הָעוֹבְרִים עַל דָּת, כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַבְחִין בֵּין עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדוֹ בְּנֵין יְרוּשָׁלַיִם, וּבֵין עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵז פָּנִים לַגֵּיהִנֹּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּבָּנֶה עִירְךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, שֶׁנִּזְכֶּה בְּאֶמְצַע הַמִּשְׁנָה הֲוֵי עַז כַּנָּמֵר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים יְכוֹלִים לִטְעוֹת בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁטָּעָה יִצְחָק בְּעֵשָׂו וְכַנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ עָלָה עַל דַּעַת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא לִטְעוֹת בְּדָוִד שֶׁהָיָה אַדְמוֹנִי אוּלַי הוּא בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּמִדְרַשׁ פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת (פָּרָשָׁה סג): וְכֵיוָן שֶׁרָאָה שְׁמוּאֵל אֶת דָּוִד אַדְמוֹנִי וְכוּ', נִתְיָרֵא וְאָמַר: אַף זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים כְּעֵשָׂו. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: עִם יְפֵה עֵינַיִם. עֵשָׂו מִדַּעַת עַצְמוֹ הוּא הוֹרֵג, אֲבָל זֶה וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי קָשֶׁה לְהַבְחִין בֵּין עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דְּעֵשָׂו וּבֵין עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל:

חלק סג

סג וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד כַּוָּנוֹת חֲנֻכָּה, כִּי מְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁסּוֹד אוֹר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ נִמְשָׁךְ מִשֵּׁם קָדוֹשׁ נ'ח'ל שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת נַ'פְשֵׁנוּ ח'כְתָה לַ'ה' וְזֶה הַשֵּׁם בְּגִימַטְרִיָּא דַּם אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם מ"ה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי הַדְּלָקַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִתְתַּקֵּן וְנִזְדַּכֵּךְ בְּחִינַת דַּם אָדָם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעַזּוּת, כִּי עִקַּר הָעַזּוּת עַל יְדֵי רְתִיחַת הַדְּמִים שֶׁבָּאָדָם וְשָׁם עִקַּר הַנְּסָיוֹן, כִּי שָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַזִּכּוּךְ וְהַבֵּרוּר לִזְכּוֹת וּלְתַקֵּן דַּם אָדָם שֶׁיִּהְיֶה הָעַזּוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל יָדוֹ בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אַדְמוֹנִי הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד. לֹא הַהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַדְמוֹנִי הַנֶּאֱמַר בְּעֵשָׂו וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׁם נ'ח'ל הַנַּ"ל

שֶׁעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא דַּם אָדָם כַּנַ"ל, (שֶׁהוּא גַּם כֵּן הַגִּימַטְרִיָּא שֶׁל חֲנָכָה מְכֻוָּן מַמָּשׁ), הַיְנוּ כִּי שֵׁם הַנַּ"ל הוּא יוֹצֵא מִפָּסוּק נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַה' וְכַנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת רָצוֹן וּדְבֵקוּת וּבְטוּל בְּחִינַת תְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם סְמִיכָה כִּי אִם לַה' עֵינֵינוּ תְּלוּיוֹת, בְּחִינַת נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַה', שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יִתְפַּלֵּל עָלֵינוּ כִּי עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא לְבַדּוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ חֲסָדִים נִפְלָאִים עָלֵינוּ, וְזֶה: כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה כַּנַ"ל וּמִשָּׁם מִבְּחִינַת נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַה' בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' יוֹצֵא שֵׁם "נַחַל" הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה כַּנַ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִתְתַּקֵּן וְנִזְדַּכֵּךְ דַּם אָדָם שֶׁיִּהְיֶה בְּבְחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק סד

סד וְעַל כֵּן מַפְטִירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּפָרָשַׁת חַנָּה הַנַּ"ל וּמְסַיְּמִין בִּתְפִלָּתָהּ עַד וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִפְקְדָה חַנָּה, כִּי כָּל זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַ"ל, כִּי אָז עִקַּר צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ בְּחִינַת וַעֲרֵיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ, בְּחִינַת שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי וּמִשָּׁם הַדְלָקַת כָּל הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְסַיְּמִין בַּפָּסוּק וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, כִּי עִקַּר הֲרָמַת קֶרֶן מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק סה

סה וְעִקַּר מַעֲלַת נִפְלְאוֹת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹר הָעֶלְיוֹן וְהַנּוֹרָא מְאֹד הַנִּמְשָׁךְ מִתְּפִלַּת ה'. מַמְשִׁיכִין אוֹתוֹ לְמַטָּה מְאֹד עַד לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כִּי זֶה עִקַּר נוֹרְאוֹת נִפְלְאוֹת הַנֵּס הַזֶּה שֶׁבְּכֹחַ תְּפִלַּת ה' יִהְיוּ נִמְשָׁכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים כְּאֵלֶּה עַד שֶׁיָּאִירוּ לְמַטָּה מְאֹד בְּתוֹךְ חֹשֶׁךְ וּתְהוֹם מַמָּשׁ, לְהָאִיר לְכָל נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ מִן הָרַחֲמִים וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם (סִימָן ז בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁכְּפִי הַסְּלַח נָא שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם כִּפּוּר כֵּן זוֹכִין לְקְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה, עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר סְלִיחַת עֲוֹנוֹת שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם כִּפּוּר עַל יְדֵי בַּקָּשַׁת סְלַח נָא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַנַּ"ל בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁמִּשָּׁם כָּל סְלִיחַת הָעֲוֹנוֹת בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ הַנַּ"ל וּמִשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּלָלִיּוּת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל:

חלק סו

סו וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, בְּחִינַת הוּא תְּהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ בְּחִינַת שִׁלֻּמוּת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה. וְזֶה: וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל' שֶׁהִזְכִּיר רַק הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה. כִּי כָּל הַדְלָקַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה וְכָל תִּקֻּף הַנֵּס, הַכֹּל הוּא מִבְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל, בְּחִינַת וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים

תִּתְהַלָּל. כִּי הַלֵּל כְּלָלִיּוּת כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וְהַהִלּוּלִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק "כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ" זֶה הַלֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְשֶׁעָבָר וְלֶעָתִיד לָבוֹא וְלִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְכוּ':

חלק סז

סז וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת הַנַּ"ל בְּעִנְיַן דַּם אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם מ"ה וּמֵהָאָלֶף שֶׁבַּשֵּׁם מ"ה יוֹצֵא שֵׁם אֶהְיֶה בְּרִבּוּעַ שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּא דָּם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אַל תִּקְרֵי מָה אֶלָּא מֵאָה, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁלְּמְדוּ מִזֶּה לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלָּה, הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁמַּכְנִיסִין א' לְתוֹךְ מ"ה נַעֲשֶׂה מֵאָ"ה בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת וְאָז נִזְדַּכֵּךְ הַדָּם הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָא' כַּנַּ"ל וְנִכְלָל בְּתוֹךְ מ"ה בִּבְחִינַת דַּם אָדָם הַנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת עַזּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִדַּם אָדָם שֶׁיִּהְיֶה עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עִקָּרוֹ מִתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַל תִּקְרֵי מָ"ה אֶלָּא מֵאָה, הַיְנוּ מָ"ה וְאָלֶף בְּחִינַת אֶהְיֶה בְּרִבּוּעַ שֶׁעוֹלֶה דָּם וְכוּ', כִּי דַּם אָדָם נִזְדַּכֵּךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק סח

סח וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁנּוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל אָז לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ', תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' וְעִקַּר הוּא הַנִּשְׁמָע בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין הַמִּשְׁפָּט שֶׁיִּהְיֶה בִּצְדָקָה וְחֶסֶד גָּדוֹל וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן מַרְבִּין אָז בִּצְדָקָה כְּדֵי לְעוֹרֵר עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת צְדָקָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כְּדֵי לְהַמְתִּיק כָּל מִינֵי מִשְׁפָּטִים וְיִתְנַהֵג עִמָּנוּ בִּצְדָקָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גֹּדֶל מַעֲלַת הַצְּדָקָה, כִּי הֶעָנִי בִּבְחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט, כִּי הֶעָנִיּוּת נִמְשָׁךְ מִתַּקָּפָא דְּדִינָא וְעִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּין הוּא עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם וְחוֹנֵן אֶת הַדַּל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּין, כִּי אָז דַּיְקָא נִתְעוֹרֵר צְדָקָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְשִׁפְטֵי בִּצְדָקָה וְחֶסֶד גָּדוֹל. וְעַל כֵּן מַלְוֶה ה' חוֹנֵן דָּל, כִּי כִּבְיָכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ קָשֶׁה לוֹ לְבַטֵּל הַדִּין בְּעַצְמוֹ, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר):

חלק סט

סט וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לֵאמֹר לְעֵשָׂו עִם לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד עָתָּה. כִּי יַעֲקֹב רָאָה שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת עֵשָׂו, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, הוּא עַל יְדֵי עַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ שֶׁל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלִא תְּגָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שֶׁעֵשָׂו הָיָה אַדְמוֹנִי וְכוּ'. עַל כֵּן שָׁלַח לוֹ יַעֲקֹב שֶׁכְּבָר זָכָה לְתוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין עַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת עֵשָׂו כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ: עִם לָבָן גַּרְתִּי. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת שָׁמַרְתִּי, זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה. וָאֵחַר עַד עָתָּה, זֶה

בְּחִינַת תְּפִלָּה, הַיְנוּ שֶׁאָמַר לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמַרְתִּי כָּל הַתַּרְיַ"ג מִצְוֹת וְזָכִיתִי לַתּוֹרָה, אַף עַל פִּי כֵן אֵינִי מִסְתַּפֵּק בָּזֶה וַאֲנִי מְחַכֶּה וּמְצַפֶּה וּמִתְגַּעְגֵּעַ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים תָּמִיד לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְאַחַר עַד עָתָּה שֶׁאֲנִי מִתְאַחֵר וּמִתְמַהֲמֵהַּ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים עַד שֶׁזָּכִיתִי לִבְחִינַת עָתָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַל תִּקְרִי מָה אֶלָּא מַאָה, בְּחִינַת מַאָה בְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל הַחֻקִּים", שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת נִשְׁמָע, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ עַל זֶה בַּמָּשָׁל שֶׁהֵבִיא שָׁם (וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן סִימָן ק"ך, עַיֵּן שָׁם). כִּי הַיִּרְאָה בְּחִינַת תְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת עָתָּה בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ הַמּוּבָא לְעֵיל שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֲבוֹדָה תָּמָה עִקַּר הָאֲרִיכוּת יָמִים וְחַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַיִּרְאָה בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים. שֶׁהָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי שֶׁאֵין חוֹשְׁבִין בְּדַעְתּוֹ כִּי אִם אוֹתָהּ הַשָּׁעָה וְהָרֶגַע שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְאֵין חוֹשְׁבִין מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ וְלֹא מִשָּׁעָה לַחֲבֶרְתָּהּ וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה יֵּלֶד יוֹם וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה", 'וְעַתָּה' דַּיְקָא, וְזֶהוּ בְּחִינַת וְאַחַר עַד עָתָּה כַּנַּ"ל.

נִמְצָא שֶׁרָמַז לוֹ שֶׁזָּכָה לְתוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁמִּשָּׁם הָעֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי יוּכַל לְעָשׂוֹ שֶׁהוּא עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ: "וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד", כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ, כִּי זֹאת הַבְּחִינָה בִּשְׁלֵמוּת יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁמַּכְנִיסִין תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁהָעִקָּר הוּא בְּחִינַת עָתָּה, בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ, שֶׁיִּסְתַּכֵּל כָּל אֶחָד לְקַשֵּׁר אוֹתָהּ הָעֵת וְהָרֶגַע שֶׁעוֹמֵד בָּהּ לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַעֲלוֹת הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְזֶה זוֹכִין רַק עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְהָעִקָּר עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים וְגַעְגּוּעִים טוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה צְרִיכִין הַכֹּל בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא הֵן צַדִּיקִים גְּדוֹלִים שֶׁצְּרִיכִים לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וּמִכָּל שֶׁכֵּן הַנִּמּוֹכִים מְאֹד הַמֻּנָּחִים בְּמָקוֹם שֶׁמֻּנָּחִים רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁצְּרִיכִים לְהַחֲיוֹת עַצְמָן בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת רַק בִּבְחִינָה זֹאת בִּבְחִינַת וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מ"ה וְכוּ' וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע וְכוּ'. לְחָטֹף בְּכָל פַּעַם אֵיזֶה עֵת וְרֶגַע שֶׁבְּוַדַּאי מֵהָרַע וְחוֹטְפִין אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וְכֵן בְּכָל פַּעַם, כִּי אִישׁ כָּזֶה אִם יִרְצֶה לַחֲשֹׁב הַרְבֵּה מַה שֶּׁעָבַר וְלִרְאוֹת עַל מַה שֶּׁיִּהְיֶה יוּכַל לָצֵאת מִדַּעְתּוֹ וּלְהִשְׁתַּגֵּעַ מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ הוּא רַק בְּחִינַת עָתָּה הַנַּ"ל, בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ וְכַנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁכָּתַב שָׁם בַּמִּדְרָשׁ 'וְצֹאן' – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, 'וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה' – הִנֵּה כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד וְכוּ', חָנֵּנוּ ה' חָנֵּנוּ כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ: וְצֹאן אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם". כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כַּבְּהֵמָה בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה' וְכַנַּ"ל עַל פָּסוּק "צִדְקָתְךָ", עַיֵּן שָׁם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דַּרְכֵי צִדְקָתוֹ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הֶלּוֹא מֵעַתָּה קָרָאתָ לִי אָבִי אָתָּה וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ע

לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא

ע וְכָל זֶה צְרִיכִין לְקַשֵּׁר לְמַה שֶּׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן סא) עַל פָּסוּק "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ", עַיֵּן שָׁם שֶׁמָּשִׁיחַ יִזְכֶּה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ'. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינָה זֹאת בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַמַּמְשִׁיכִין אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן עַל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁהָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי בְּחִינָה זֹאת שֶׁיַּחֲשֹׁב בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא אוֹתָהּ הָרֶגַע וּכְאִלּוּ נוֹלַד עַתָּה. כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל אֵין הַזְּמַן כְּלוּם, כִּי הֶעָבָר אֵין וְהֶעָתִיד עֲדַיִן וְהַהֹוֶה כְּהֶרֶף עַיִן, כַּמּוּבָא מִזֶּה גַּם אֵצֶל הַמְחַקְּרִים. וְהַמַּשְׂכִּיל יָכוֹל לְהָבִין שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כִּי אִם רֶגַע אַחַת בְּכָל עֵת. וְאוֹתָהּ הָרֶגַע גַּם כֵּן אֵינָהּ כְּלוּם נֶגֶד הַשֵּׂכֶל שֶׁלְּמַעְלָה מִזֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְכַמּבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַהַעֲלָמָה שֶׁהֶעֱלִים ה' יִתְבָּרַךְ הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי מֵהָעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְהַוּוּת הַזְּמַן הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְכַמּבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בִּדְבָרֵינוּ. אֲבָל גַּם בְּשִׂכְלֵנוּ שֶׁנִּדְמֶה שֶׁיֵּשׁ זְמַן יְכוֹלִים גַּם כֵּן לְהָבִין שֶׁכָּל הַזְּמַן הוּא רַק רֶגַע מַמָּשׁ שֶׁהוּא הָרֶגַע קַלָּה שֶׁעוֹמֵד בָּהּ עַתָּה כִּי הֶעָבָר אֵין וְכוּ'. וְעִקַּר לְקַשֵּׁר אוֹתָהּ הָרֶגַע לַה' יִתְבָּרַךְ, לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וּמִי שֶׁמֵּשִׂים לֵב לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה יוּכַל תָּמִיד בְּכָל עֵת וָרֶגַע לְהַתְחִיל לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ וּלְדַבֵּק עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת הַדְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מִצְוַת עֲשֵׂה בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַּעֲבֹד וּבוֹ תִדְבָּק". וּכְתִיב: "אַחֲרֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ וּבְקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ וּבוֹ תִדְבָּקוּן". כִּי עַל פִּי הַנַּ"ל יוּכַל כָּל אֶחָד מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ מִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת מַמָּשׁ לְדַבֵּק עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל רֶגַע שֶׁיִּרְצֶה. וְזֶה בְּחִינַת רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, 'רְאוּ עַתָּה' דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת עַתָּה כַּנַּ"ל תּוּכְלוּ לִרְאוֹת כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. וְדַעַת לְנָבוֹן נָקֵל שֶׁעִנְיָן זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר בַּפֶּה, מִכָּל שֶׁכֵּן בִּכְתָב, רַק כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּהּ יָכוֹל לְתַפֵּס מִזֶּה רְמָזִים אֲמִתִּיִּים לְדַבֵּק עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, "אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי":

חלק עא

עא וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁבָּאִים בְּהֶסַּח הַדַּעַת שֶׁהֵם, מָשִׁיחַ, מְצִיאָה וְעָקְרָב. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בָּרֵגַע. וְזֶה בְּחִינַת "לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דִּלְתְךָ בַּעֲדֶךָ" שֶׁצְּרִיכִין לָבוֹא בְּאֵיזֶה חֶדֶר וְלִסְגֹּר הַדֶּלֶת בַּעֲדוֹ וּלְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, חֲבִי כִמְעַט רֶגַע עַד יַעֲבָר זָעַם, שֶׁהָעִקָּר לְהִתְחַבֵּא עַצְמוֹ רֶגַע קַלָּה וּלְדַלֵּג בְּאוֹתָהּ הָרֶגַע עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְדַלֵּג לְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת נְשִׁיכַת עַקְרָב חַס וְשָׁלוֹם, וְלִזְכּוֹת לִמְצֹא טוֹב אֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ. שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת רָצוֹן וְכִסּוּפִין טוֹבִים זוֹכִין לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים לְבַטֵּל הַחֲרוֹן אַף שֶׁבְּאוֹתוֹ הָרֶגַע שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין בְּכֹחָן שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהִקְדִּים שָׁם, "זַמְּרוּ לַה' חֲסִידָיו" וְכוּ', כִּי רֶגַע וְכוּ' כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי חֲסִידָיו שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה, "וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם ה' בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּ לְהָרְרִי עֹז" וְכוּ'. הַיְנוּ כָּל הַנַּ"ל שֶׁאֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ כְּלָל מַה נַּעֲשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם, כִּי הַכֹּל בָּא בְּהֶסַּח הַדַּעַת כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין רַק לִתְלוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה מִבְּאֹר הֵיטֵב בִּפְסוּקִים אֵלּוּ שֶׁנִּסְמְכוּ אַחַר "כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה. וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם", שֶׁבָּזֶה טוֹעִין הָעוֹלָם הַרְבֵּה שֶׁכְּשֶׁמַּתְחִיל לָהֶם אֵיזֶה בְּחִינַת שַׁלְוָה סוֹבְרִין שֶׁיִּהְיֶה כֵּן לְעוֹלָם, אֲבָל אֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ כְּלָל מַה יֵּלֶד יוֹם, "כִּי ה' בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהָרְרִי עֹז" שֶׁנָּתַתָּ לִי אֵיזֶה שַׁלְוָה וְכוּ', אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל. עַל כֵּן אֵין עֵצָה וְתַחְבּוּלָה כִּי אִם אֶלֶיךָ ה' אֶקְרָא וְכוּ', כִּי אֵין מָנוֹס מִכָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל לַעֲבֹר עַל הָאָדָם כִּי אִם לִתְלוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם וּלְהַקְדִּים תְּפִלָּה לְצָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְאָז הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי וְכוּ' וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נֶאֱמַר בְּמִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת, כִּי כָּל זֶה כָּלוּל בְּהַנַּ"ל:

חלק עב

עב וְזֶה: בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת. שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁמַּכְנִיסִין וּמְאִירִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי שְׁנֵי הַכְּתָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ'. וּכְבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁקָּשֶׁה לְהָבִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה וְכוּ'. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי מֹשֶׁה הוּא אֶחָד מֵהַשִּׁבְעָה רוֹעִים וְכָלוּל מִכֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְהוּא בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיךְ שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁמֹּשֶׁה חָזַר וְזָכָה בְּהַכְּתָרִים הַנַּ"ל, כַּמּוּבָא מִזֶּה בְּכַוָּנַת יִשְׁמַח מֹשֶׁה וְכוּ'. וְהוּא מֵאִיר עָלֵינוּ אוֹר הַכְּתָרִים הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לְשִׂמְחָה בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה

וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר וּמַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְנִתְתַּקֵּן בְּחִינַת חוֹתָם הַיְדִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחוֹתָם הָרַגְלִין וְכוּ', שֶׁהוּא גַּם כֵּן מִתְתַּקֵּן רַק עַל יָדוֹ, כִּי רַק הוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁטּוֹעֵן עִם ה' יִתְבָּרַךְ, לָמָּה ה' יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ וְכוּ'.

נִמְצָא שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל עַל יָדוֹ וְהוּא בְּחִינַת פְּנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁכָּל הַשִּׁבְעַת הַנֵּרוֹת מְאִירִין עַל יָדוֹ. וְזֶהוּ: אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹרָם כִּי אִם עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַדְרֵכָה הַנֵּרוֹת בְּלִשּׁוֹן בְּהַעֲלֹתְךָ וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה מַעֲלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלִין בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית עֲלִיָּה הַנַּ"ל, כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת נֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם". וְכֻלָּם עוֹלִין מִירִידָתָן וּמְאִירִין בְּכֹחַ תִּקּוּן הַמְּנוֹרָה הַנַּ"ל.

וְזֶהוּ: "וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא", 'מִקְשָׁה' פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהָיְתָה כָּל הַמְּנוֹרָה עֲשׂוּיָה מַעֲשֶׂה אֶחָד מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, הַיְנוּ שֶׁכָּל תִּקּוּנֵי הַמְּנוֹרָה כֻּלָּם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכֻלָּם נַעֲשִׂים מַעֲשֶׂה אֶחָד. לְהוֹרוֹת שֶׁכֻּלָּם נַעֲשִׂים מֵהַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. וְזֶהוּ: עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא, שֶׁהַצַּדִּיק הַנַּ"ל מַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁמַּכְנִיס בְּחִינַת עַקְשָׁנוּת וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה גַּם בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד בִּבְחִינַת יַרְכִין וְרַגְלִין בִּבְחִינַת עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא. וְזֶה בְּחִינַת עַד פִּרְחָהּ בְּחִינַת פְּרִיחַת וּזְרִיחַת וְהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמֵאִיר גַּם בִּבְחִינַת רַגְלִין וְיֶרֶךְ, שֶׁמְּגַדֵּל הִעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּכְנִיס בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה פּוֹרֵחַ וּמִתְנוֹצֵץ אוֹר זְרִיחַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בִּבְחִינַת יֶרֶךְ וְרַגְלִין בִּבְחִינַת עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא.

וְזֶהוּ: כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנֹרָה. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה מֹשֶׁה מִתְקַשֶּׁה עַל מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה עַד שֶׁהֶרְאָה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מְנוֹרָה שֶׁל אֵשׁ וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל נַעֲשִׂין עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' בְּעַצְמוֹ כְּבָיְכוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְּנוֹרָה, שֶׁהֶרְאָה לוֹ מִלְּמַעְלָה. וְכֵן עָשָׂה מֹשֶׁה אֶת הַמְּנוֹרָה כִּי הוּא נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶכָה גַּם כֵּן לִבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲסָדִים הָעֶלְיוֹנִים וְנִתְתַּקְּנִים כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הַכְּלוּלִים בַּמְּנוֹרָה. וְעַל כֵּן נִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה מְאֹד עַל מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מֵחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁהַכֹּל נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה אֶחָד וְהַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה וְאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה עַל כֵּן הָיָה קָשֶׁה בְּעֵינָיו מְאֹד אֵיךְ מַכְנִיסִין וּמְאִירִין תִּקּוּנִים אֵלּוּ בְּיִשְׂרָאֵל. עַד שֶׁהֶרְאָה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ רַק הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן הָאֱמֶת שֶׁמִּי שֶׁיִּרְצֶה בֶּאֱמֶת בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ יִזְכֶּה לְכָל זֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף מַרְאֵה

הַמְּנוֹרָה שֶׁל זְכַרְיָה: "לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי" וְכוּ' בְּחִינַת רָצוֹן. כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בְּרָצוֹן טוֹב וְחָזָק יָמִים וְשָׁנִים לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְכָל הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

חלק עג

עג עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר עִנְיַן גְּדֻלַּת קְדֻשַּׁת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כִּי אוֹרָם הַקָּדוֹשׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ בְּחִינַת עֲרָכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי, כִּי הוּא יִזְכֶּה לִבְחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַמְתִּיק הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה בִּדְרָכִים נִפְלָאִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ הַנֶּעְלָם פָּרָשַׁת נֹחַ הוּבָא בְּיַלְקוּט הָרְאוּבֵנִי פָּרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, לוּלֵא שֶׁהֵעִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ הַכְּהֳנִים שֶׁהָיוּ מַדְלִיקִין נֵרוֹת בְּשֶׁמֶן זַיִת אָז אָבְדָה פְּלֵיטַת יְהוּדָה מִן הָעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִיּוּמֵנוּ הוּא עַל יְדֵי הַנֵּרוֹת בְּשֶׁמֶן זַיִת שֶׁל הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, הֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק עד

הִלְכוֹת אֲבֵדָה וּמְצִיאָה

עד וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה. כִּי כָּל הָאֲבֵדוֹת חַס וְשָׁלוֹם נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּחֵטְא הָעֵגֶל שֶׁאָז אִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם עִקַּר הַמֹּחִין וְהַדַּעַת שֶׁהוּא יְדִיעַת הַנִּגְלֶה וְהַנִּסְתָּר וְכוּ'. שֶׁזֶּה עִקַּר דַּעַת הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם. וּמֵהָאֲבֵדָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת שֶׁהִיא אֲבֵדַת הַדַּעַת מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כִּי גַּם הָאֲבֵדוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת עַל שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל בְּשִׂכְלוֹ וְדַעְתּוֹ לִשְׁמֹר אֶת הַדָּבָר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל לְעִנְיַן שׁוֹטֶה מַמָּשׁ, אֵיזֶהוּ שׁוֹטֶה: זֶה הַמְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לוֹ. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָאֲבֵדוֹת הוּא עַל יְדֵי בַּעֲלֵי דֵּעָה הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, שֶׁהֵם הַדַּעַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן קפח) שֶׁהַצַּדִּיק מְחַפֵּשׂ וּמוֹצֵא כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקּוּן כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁבָּאִים מִפְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק לְהַחֲזִיר לְעַצְמוֹ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁאִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עָתִיד לְהַחֲזִירָם לָנוּ עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל פָּסוּק "וּפְדוּיֵי ה' יְשֻׁבוּן וְכוּ' וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם" וְכוּ'. וְגַם עַתָּה כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מִתְיַגְּעִים לְתַקֵּן כָּל הַחֲטָאִים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּחֵטְא הָעֵגֶל. וּלְהַחֲזִיר לְעַצְמָן וּלְכָל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם אֶת בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי יְגִיעָתוֹ וְטָרְחוֹ בַּעֲבוֹדַת ה'. וְהָעִקָּר כְּפִי הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ וְכִסּוּפָיו וּרְצוֹנוֹת טוֹבִים שֶׁלּוֹ וְגַעְגּוּעָיו וְרִבּוּי שִׂיחוֹתָיו וּתְפִלּוֹתָיו לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק עה

עה וְעַל כֵּן עִקַּר הֶשְׁבַּת הָאֲבֵדָה הוּא דַּיְקָא קֹדֶם יֵאוּשׁ, כִּי אֵין יֵאוּשׁ אֶלָּא מִדַּעַת שֶׁמְּיָאֵשׁ דַּיְעָתוֹ מֵהָאֲבֵדָה וְאָז אֵין צְרִיכִין לְהַחֲזִיר לוֹ הָאֲבֵדָה, כִּי כָּל דָּבָר מְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה בְּנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, וְעַל כֵּן בְּכָל דָּבָר וּבְכָל חֵפֶץ יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, כִּי גּוּף הַחֵפֶץ הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִית. וּמַה שֶּׁהַחֵפֶץ מְקֻשָּׁר בְּדַעַת הָאָדָם וְשִׂכְלוֹ זֶה בְּחִינַת נִשְׁמַע בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי שָׁם בְּדַעַת הָאָדָם עִקַּר קִנְיַת הַחֵפֶץ, כִּי כָּל הַחֲפָצִים שֶׁהֵם בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם וְהוּא מִתְעַנֵּג מֵהֶם עִקַּר הָרְשׁוּת הוּא בְּדַעַת וְרָצוֹן שֶׁהַדַּעַת יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵפֶץ זֶה וְעַל כֵּן נִקְרָאִים כָּל הַדְּבָרִים חֲפָצִים, כִּי חֵפֶץ לְשׁוֹן רָצוֹן, כִּי עִקַּר הוּא הָרָצוֹן וְהַדַּעַת שֶׁשָּׁם עִקַּר רְשׁוּת וְהַמֻּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם הַקּוֹנֶה הַחֲפָצִים, כִּי הָרָצוֹן וְהַדַּעַת יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵלּוּ הַחֲפָצִים וְזֶה הָרָצוֹן וְהַדַּעַת שֶׁל הַחֵפֶץ זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַדַּעַת נֶגֶד גּוּף גַּשְׁמִיּוּת הַחֵפֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִית, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם נֶאֱבַד הַחֵפֶץ מֵרְשׁוּתוֹ כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְיָאֵשׁ דַּיְעָתוֹ וּרְצוֹנוֹ מִמֶּנּוּ צְרִיכִים לְהַחֲזִיר לוֹ הָאֲבֵדָה מִי שֶׁמּוֹצְאָהּ, כִּי עִקַּר כֹּחַ כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל כָּל הָאֲבֵדוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הוּא עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא אִבְּדוּ רַק בְּחִינַת כְּתָר הַנַּעֲשֶׂה אֲבָל כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע נִשְׁאַר לָהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְיָאֵשׁ דַּיְעָתוֹ מֵהָאֲבֵדָה עֲדַיִן הִיא בִּרְשׁוּתוֹ וְיֵשׁ תִּקְוָה שֶׁתַּחֲזֹר לוֹ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאִבֵּד גּוּף הָאֲבֵדָה לֹא אִבֵּד רַק בְּחִינַת הַנַּעֲשֶׂה, אֲבָל עֲדַיִן קְשׁוּרָה בְּדַעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ וְאֵינוֹ מְיָאֵשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע שֶׁעֲדַיִן לֹא אִבְּדוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ תִּקְוָה לְהַחֲזִיר גַּם בְּחִינַת כֶּתֶר הַנַּעֲשֶׂה וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הָרָצוֹן וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע שֶׁזֶּה נִשְׁאַר לְיִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁמְּיָאֵשׁ דַּיְעָתוֹ לְגַמְרֵי מֵהָאֲבֵדָה שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגַם כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע שֶׁאֵינוֹ מִשְׂתַּדֵּל בְּהַדַּעַת בִּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים חֲזָקִים לְהָשִׁיב אֲבֵדָתוֹ. אָז הָאֲבֵדָה נֶאֱבֶדֶת לְגַמְרֵי וְאֵין מַחֲזִירִין לוֹ עוֹד, כִּי עִקַּר הֶשְׁבַּת הָאֲבֵדָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע שֶׁנִּשְׁאַר לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּוַדַּאי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהִשְׂתַּדֵּל מְאֹד מְאֹד לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּכָל כֹּחוֹ בִּבְחִינַת כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּחַזִּיק עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד בְּהָרָצוֹן וְכִסּוּפִין טוֹבִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַמּוּבָא לְעֵיל עַל פְּסוּק "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל הַחֻקִּים" וְכוּ' שֶׁהַזְהִיר אוֹתָם מְאֹד שֶׁעַתָּה יִשְׁמְרוּ הֵיטֵב אֶת בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע מֵאַחַר שֶׁאִבְּדָתָם אֶת הַנַּעֲשֶׂה וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק עו

עו וּמֵאֵלֶּיךָ תְּבִין שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. שֶׁבְּכָל עִנְיַן עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם וּבְכָל פְּגָמָיו חַס וְשָׁלוֹם, וְחֶסְרוֹנוֹתָיו שֶׁחָסֵר לוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת אֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל אֲבֵדוֹתָיו צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אַצָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. אֲבָל הָעִקַּר תְּלוּי בְּהָרָצוֹן וְכִסּוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמָע וְכַנַּ"ל שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מֵהָרָצוֹן וְהַתְּשׁוּקָה וּמִצְעָקָה

וּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ עָדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם לְהַחֲזִיר לוֹ כָּל אֲבֵדוֹתָיו. כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר עַל כָּל פָּנִים אֶת הַנְּקֻדָּה מִבְּחִינַת כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַחֲזִיר לוֹ גַּם בְּחִינַת הַנַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱבַד מִמֶּנּוּ וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּרוּחָנִיּוּת כֵּן הוּא בְּגַשְׁמִיּוּת לְעִנְיַן מִצְוַת הֶשְׁבַּת הָאֲבֵדָה מַמָּשׁ, כִּי הַכֹּל אֶחָד כִּי שֹׁרֶשׁ הָאֲבֵדוֹת וְהַשָּׁבָתָם נִמְשָׁךְ מִזֶּה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בִּיחֶזְקֵאל (לד), "וְנָתַתִּי לָהֶם רוֹעֶה אֶחָד אֶת עַבְדִּי דָּוִיד וְכוּ' אֶת הָאֹבֶדֶת אֲבַקֵּשׁ" וְכוּ' כִּי כָּל הָאֲבֵדוֹת יָשׁוּבוּ עַל יְדֵי דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל:

חלק עז

עז וְזֶה בְּחִינַת "עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר" וְכוּ' וְכֵן בְּפָרָשַׁת כִּי תֵצֵא כְּתִיב: "לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְכוּ' וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ". שׁוֹר וַחֲמוֹר בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, כַּמּוּבָא לְעֵיל בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ שֶׁהֵם מַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִים קְלִפּוֹת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר דִּקְלִפָּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת וְהָאֲבֵדוֹת שֶׁהַכֹּל מִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרִין מְשִׁיחִין הַנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת לז לח) שֶׁעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל הֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁנִּכְלָלִים יַחַד בְּשֶׁלֵּמוּת שֶׁזֶּה זָכָה רַק יַעֲקֹב וְכוּ'. וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה זֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁנִּפְגָּמִים חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי שֶׁאֵין נִכְלָלִין יַחַד כָּרְאוּי מִזֶּה יוֹנְקִים חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת קְלִפּוֹת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁמֵּהֶם כָּל הַהֶזֵּקוֹת וְהָאֲבֵדוֹת, כִּי עַל יָדָם אִבַּדְנוּ מַה שֶּׁאִבַּדְנוּ. וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת תְּרֵין מְשִׁיחִין וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַתּוֹרָה חָשְׁבָה לְעִנְיַן הֶשְׁבַּת הָאֲבֵדָה שׁוֹר וַחֲמוֹר וְשֶׂה וְשַׂלְמָה וְכָל אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְכוּ' וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ" וְכוּ'. וְכֵן בְּפָרָשַׁת מִשְׁפָּטִים שֶׁמַּזְכִּיר שָׁם אֲבֵדָה מַזְכִּיר שָׁם גַּם כֵּן כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, "עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה". וּבְוַדַּאי יֵשׁ בָּזֶה רָזִין עֲמֻקִּים מְאֹד וּמַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְרַמֵּז בָּהֶם חוֹבָה עָלֵינוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בָּהֶם אֵיזֶה רֶמֶז.

וְהָעִנְיָן עַל פִּי הַנַּ"ל שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְרַמֶּזֶת לָנוּ בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים שׁוֹר וַחֲמוֹר שֶׂה וְשַׂלְמָה וְכָל אֲבֵדָה, כָּל בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים שֶׁמִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי הֶשְׁבַּת אֲבֵדָה, הַיְנוּ שֶׁמִּתְתַּקְּנִים הַקְּלִקּוּלִים שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה הָאֲבֵדָה, כִּי הָאֲבֵדָה נִמְשֶׁכֶת מֵאֲבֵדוֹת הַכְּתָרִים שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרֵין מְשִׁיחִין מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁמַּכְנִיעִין קְלִפּוֹת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁמְּקַיְּמִין מִצְוַת הֶשְׁבַּת אֲבֵדָה אֲזַי נִמְשָׁךְ עָלָיו הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרֵין מְשִׁיחִין שֶׁהֵם מוֹצִיאִין כָּל הָאֲבֵדוֹת וּמְשִׁיבִין אוֹתָן לְבַעֲלֵיהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת

תִּקּוּן שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחוֹתָם הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם בְּכָל הַבְּחִינוֹת שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי מוֹכִיחֵי הַדּוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל גֵּרוּשׁ וְטִלְטוּל וְכוּ'.

וְזֶה בְּחִינַת עַל שֵׁה וְעַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה. שֵׁה זֶה בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּרָכוֹת שֶׁקִּבֵּל יַעֲקֹב מִיִּצְחָק לְהַכְנִיעַ אֶת עֵשָׂו שֶׁהוּא עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָעַזּוּת עַל יְדֵי עֲשִׂירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת". וּכְתִיב: "הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ". וְעַל כֵּן סָבַב ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁיִּקַּבֵּל יַעֲקֹב בִּרְכַּת הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְשִׂמְחָה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת 'אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ' בְּחֶלְקוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין עַל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֵׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמְּעַשְׁרוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים עַשְׁתְּרוֹת לְשׁוֹן חִזּוּק כְּמוֹ עַשְׁתְּרוֹת קַרְנַיִם. וְעַל כֵּן כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה עַל יְדֵי צֹאן שֶׁמְּרַמְּזִים עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, כִּי הֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלִלִיּוּת צְדָקָה בְּמִשְׁפָּט שֶׁזָּכָה לָזֶה יַעֲקֹב בִּשְׁלֹמוּת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת עַל שַׂלְמָה, בְּחִינַת עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, כִּי אֱמוּנָה הוּא עִקַּר אוֹר הַמְּאִיר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים בְּמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים (סִימָן ז וְכוּ), וְזֶה בְּחִינַת "לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר" שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וֶאֱמוּנָה אֵזוֹר חָלָצָיו", שֶׁהָאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת שַׂלְמָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֲזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עַל כָּל אֲבֵדָה וְכֵן בְּפָרָשַׁת כִּי תֵצֵא כְּתִיב: "וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשַׂלְמָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ" וְכוּ'. זֶה מְרַמֵּז עַל תִּקּוּן חוֹתָם הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי מוֹכִיחֵי הַדּוֹר שֶׁעוֹשִׂים שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּמְכַפְּרִין עָוֹן הָעֶגֶל בִּשְׁלֹמוּת, כִּי אָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מַקְטִינִים הַחֵטְא וְאוֹמְרִים: "לָמָּה ה' יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ" וְאָצַל יִשְׂרָאֵל מַגְדִּילִים הַחֵטְא וּמַחֲזִירִים אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה", שֶׁכָּל זֶה נֶאֱמַר אֵצֶל חֵטְא הָעֶגֶל, וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הַמּוֹכִיחֵי הַדּוֹר עַל יְדֵי זֶה עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֹמוּת, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל נְעוּצָה תְּחִלָּתָהּ בְּסוֹפָהּ וְסוֹפָהּ בִּתְחִלָּתָהּ (וְכַאֲשֶׁר יְבֹאַר קְצָת לְקַמָּן). וְזֶה בְּחִינַת עַל כָּל אֲבֵדָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן כְּלַל כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁהֵם הֶפְסֵד הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן חוֹתָם הָרַגְלַיִן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲשִׂירוּת

בִּבְחִינַת וְאֵת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: 'זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו'. כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן חוֹתָם הָרַגְלַיִן נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם כַּנַּ"ל וְנִתְבַּטֵּל הַגֵּרוּשׁ וְהַטִּלְטוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵכַת הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁעִקְּרוֹ עַל יְדֵי שָׁלוֹם בִּבְחִינַת לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם וְנִתְבַּטֵּל הַגֵּרוּשׁ וְהַטִּלְטוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲבֵדוֹת בִּבְחִינַת תְּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד. נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה רָמְזָה לָנוּ בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁהִזְכִּירָה שׁוֹר וַחֲמוֹר, וְשֶׂה וְשַׂלְמָה וְכָל אֲבֵדָה, אֶת כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּמְשָׁכִים מֵהֶשְׁבַּת אֲבֵדָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תְּרֵין מְשִׁיחִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר וְעַל כֵּן בְּפָרָשַׁת מִשְׁפָּטִים הִזְכִּירָה הַתּוֹרָה רַק שׁוֹר וַחֲמוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֹיִבְךָ אוֹ חֲמֹרוֹ תֹּעֶה הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ", כִּי שָׁם עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

חלק עח

עח וְזֶה "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי" וְכוּ' יְהוּדָה בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ. יוֹסֵף בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בְּזֹהַר וּמִדְרָשִׁים עַל פָּסוּק זֶה "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה", דָּא תִּקְרוֹבְתָּא דְּמַלְכָּא בְּמַלְכָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו" שֶׁעָבְרוּ וְנִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמַּחֲבִּלִים וְהַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁכְּלוּלִים בְּקִלְפּוֹת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁמֵּהֶם עִקַּר הַגָּלוּת הַזֶּה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הוּא עַל יְדֵי שֶׁהֵם מִתְיַגְּעִים תָּמִיד בְּרִצּוֹנוֹת חֲזָקִים לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה עַד שֶׁנִּכְלָלִים בִּתְפִלַּת ה' וּבְתוֹרַת ה' מַמָּשׁ עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִים חֲסָדִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת צְדָקָה הַנִּכְלָל בְּמִשְׁפָּט עַד שֶׁמִּתְבַּטְּלִים כָּל מִינֵי דִינִים וַחֲרוֹן אַף מִיִּשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי יְהוּדָה זֶה בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַנִּשְׁמָע שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'. יוֹסֵף בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה, בִּבְחִינַת תּוֹרָה בִּבְחִינַת אָסַף אֶלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי, בִּבְחִינַת גַּל מֵעָלַי חֶרְפָּה וָבוּז כִּי עַדֹּתֶיךָ נָצָרְתִּי, וְכָתוּב: הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים, מִשְׁפָּט זֶה בִּבְחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁנִּכְלָל יְהוּדָה עִם יוֹסֵף יַחַד שֶׁהֵם בִּבְחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתְּרֵין מְשִׁיחִין יַחַד, שֶׁזֶּהוּ בִּבְחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַפְטָרַת וַיִּגַּשׁ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁיִּכָּלְלוּ שְׁנֵי הָעֵצִים יַחַד יְהוּדָה וְיוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: "וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדֶךָ" וְכוּ'. כִּי כְּלָלִיּוּת יְהוּדָה וְיוֹסֵף זֶה בִּבְחִינַת כְּלָלִיּוּת הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה שֶׁיִּהְיֶה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה, מִתְּפִלָּה תּוֹרָה עַד שֶׁהַצַּדָּקָה יִהְיֶה נִכְלָל בִּכְלָלִיּוּת נִפְלָא בְּהַמִּשְׁפָּט עַד שֶׁיִּהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְהַחֲרוֹן אַף שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בִּבְחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר שֶׁהִתְפָּאֵר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תְּרֵין מְשִׁיחִין כַּנַּ"ל, כִּי שׁוֹר בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַנִּגְלֶה, כִּי שׁוֹר לְשׁוֹן רְאִיָּה וְהִסְתַּכְּלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב", זֶה בִּבְחִינַת הַנִּגְלֶה שֶׁרוֹאִין אוֹתוֹ בְּגָלוּי. חֲמוֹר זֶה בִּבְחִינַת נִסְתָּר, בִּבְחִינַת חֲמָרָא דִּשְׁמַעְתָּתָא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַנִּסְתָּר שֶׁקָּשֶׁה לְהַשִּׂיג כִּי אִם בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה.

וְזֶהוּ: וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת צְדָקָה. וַיֹּאמֶר אֵלָיו, הַיְנוּ לְיוֹסֵף בְּחִינַת תּוֹרָה בִּי אֲדֹנִי יְדַבֵּר נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: יִכָּנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ. 'דָּבָר' זֶה בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה הַמְבֹאָרִים שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת נִסְתָּר וְכוּ' הַנַּ"ל. וְזֶהוּ יִכָּנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ שֶׁמְּבַקֵּשׁ שֶׁיִּכָּנְסוּ הַדִּבְרֵי תּוֹרָה בְּחִינַת הַנִּסְתָּר בְּתוֹךְ הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְגַלּוֹת הַנִּסְתָּר שֶׁהֵם סִתְרֵי תּוֹרָה וּלְהַכְנִיסָם בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה, כִּי לֵיכָא מִלְּתָא דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרַיְתָא, וְהַצַּדִּיק כְּשֶׁמַּשִּׂיג סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת אֵינוֹ מְסַתֵּפֵק בָּזֶה עַד שֶׁמַּכְנִיס אוֹתָם בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה עַד שֶׁיּוּכַל לְגַלּוֹת עַל יָדָם תּוֹרָה לָרַבִּים. וְעִקַּר שֶׁיַּמְשִׁיךְ מֵהֶם עֲצוֹת וּדְרָכִים וְהִתְעוֹרְרוּת וְהִתְחַזְּקוּת לְכָל אֶחָד לְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. שֶׁהוּא עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת כד). וְזֶה בְּחִינַת יְדַבֵּר נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי, יִכָּנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ, שֶׁיִּכָּנְסוּ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נִסְתָּר בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה עַד שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לְהַאֲזִינָם וּלְשָׁמְעָם וְלַהֲבִינָם לְהוֹצִיא מֵהֶם עֲצוֹת לְמַעֲשֶׂה. וְזֶהוּ: וְאַל יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ, כִּי עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הַצְּדָקָה בְּהַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי חָרוֹן אַף וְדִינִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ: כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה. שֶׁהַצְּדָקָה נִכְלֶלֶת בְּמִשְׁפָּט כָּל כָּךְ עַד שֶׁכָּל הַמִּשְׁפָּט הוּא רַק בְּצְדָקָה וְחֶסֶד גָּדוֹל. וְזֶהוּ: כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה, פַּרְעֹה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּכָל נְהוֹרִין אִתְגַּלְיָין מִתַּמָּן, הַיְנוּ שֶׁהַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן מְאֹד נִכְלָל בְּיוֹסֵף בִּבְחִינַת תּוֹרָה בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט בִּכְלָלִיּוּת גָּדוֹל עַד שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֶחָד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִים כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְנִמְשָׁכִין כָּל הַחֲסָדִים עַל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ וְכַנַּ"ל:

הלכות פריקה וטעינה

פרק א

חלק א

כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְכוּ' עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ, וְתַרְגּוּמוֹ, מִשְׁבַּק תַּשְׁבִּיק מַה דִּבְלִבְּךָ עֲלֹהִי וְכוּ'. כִּי כִּבְדַת הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁנִּכְבֶּדֶת וְנוֹפֶלֶת הוּא עַל יְדֵי הַשִּׂנְאָה כִּי שִׂנְאָה הִוא פְּגַם הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַדַּעַת אֲזַי נִכְבֶּדֶת הַמַּשָּׂאוֹי וְנוֹפֶלֶת כִּי הַדַּעַת מֵרִים כָּל הַדְּבָרִים בִּבְחִינַת הַחַי נוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ וְעִקַּר הַחִיּוּת עַל יְדֵי הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וְעַל כֵּן הָאָדָם עַל יְדֵי הַדַּעַת יָכוֹל לְהָרִים כָּל הַמַּשָּׂאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּקַל עַל יְדֵי תַּחְבּוּלוֹת וַעֲצוֹת אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַדַּעַת נִסְתַּלֵּק הַחִיּוּת וַאֲזַי נוֹפֵל הַמַּשָּׂאוֹי וְזֶה בְּחִינַת חֲלִי נוֹפֵל שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר הַאִי מָאן דְּבָעֵי לְמִנְסַב (סִימָן כט) עַיֵּן שָׁם שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגָּם הַדַּעַת עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדְּמִים עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל עַיֵּן שָׁם. וְשִׂנְאָה וְכַעַס הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדְּמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר

(סִימָן נז) כִּי כָבֵד כּוֹעֵס (בְּרָכוֹת סא) וְכָבֵד הוּא מָלֵא דָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂנְאָה וּרְצִיחָה שֶׁהוּא שְׁפִיכוּת דָּמִים וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שִׂנְאָה עַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל בִּבְחִינַת חֻלְיֵי נוֹפֵל כַּנַּ"ל כִּי אָזַי הַמַּשָּׂא נִכְבָּדֶת בִּבְחִינַת כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד וְכוּ' (תְּהִלִּים לח) שֶׁעַל יְדֵי הָעֲוֹנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַדַּעַת וָאָזַי נוֹפְלִים כָּל הַדְּבָרִים עַל יְדֵי הַכְּבֵדוּת בִּבְחִינַת כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי עֵין בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן הַנַּ"ל שֶׁהֵבִיא רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר מִקְרָא זֶה שָׁם עַיִן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ וְכוּ' שֹׂנַאֲךָ דַּיְקָא כִּי עִקַּר נְפִילַת הַמַּשְׂאוֹי הִיא עַל יְדֵי הַשִּׂנְאָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לַעֲזֹר לַחֲבֵרוֹ לְפָרֵק וְלִטְעֹן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אַהֲבָה וְחִבָּה בֵּינֵיהֶם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם נְפִילַת הַמַּשְׂאוֹי שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַשִּׂנְאָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם מְשַׁבַּח תַּשְׁבִּיק מַה דִּבְלִבָּךְ וְכוּ'. כִּי עִקַּר מִצְוָה זוֹ בְּשָׁבִיל הָאַהֲבָה כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן מִצְוָה זוֹ עַל פָּסוּק, אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים שָׁמִי שֶׁרוֹאֶה שׂוֹנְאוֹ שֶׁהוּא פּוֹרֵק וְטוֹעֵן עִמּוֹ בְּוַדַּאי יְחַבְּקֶנּוּ וִינַשְּׁקֶנּוּ כִּי עִקַּר זֹאת הַמִּצְוָה בִּשְׁבִיל הָאַהֲבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם נְפִילַת הַמַּשְׂאוֹי שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַשִּׂנְאָה שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ פָּטוּר כִּי צָרִיךְ לְזַהֵר שֶׁלֹּא לִפְגֹּם הַכָּבוֹד כִּי כָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ וְהוּא בִּבְחִינַת מֹחִין וְחִיּוּת לְהַנֶּפֶשׁ כִּי הַכָּבוֹד הוּא תְּלוּי בְּדַעַת כִּי לֹא נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג), כָּבוֹד חֲכָמִים יְנְחָלוּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן סז) שֶׁהַכָּבוֹד חוֹזֵר אֶל הַמְּבִינֵי מַדָּע כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד וְעַל כֵּן פְּגַם הַכָּבוֹד הוּא פְּגַם הַדַּעַת, גַּם הָאַהֲבָה וְהָאַחְדוּת תְּלוּי בְּכָבוֹד כִּי שָׁם נִתְאַחֲדִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת בְּקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי שֶׁהַכָּבוֹד הוּא בִּבְחִינַת אַחְדוּת כִּי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחְדוּת כַּמּוּבָא לְעֵיל כִּי הַמֶּלֶךְ עוֹצֵר בָּעָם וּמְקַבְּצָם וּמְיַחֲדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶה יְעַצֹּר בְּעַמִּי וְכֵן אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן יד) שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּן הַכָּבוֹד דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד לְיִרְאֵי ה' עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁתִּקּוּן כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְחִיּוּתָם הוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַכָּבוֹד אָזַי נִפְגָּם מֹחָם וְחִיּוּתָם וָאָזַי נוֹפְלִים כַּנַּ"ל כִּי נַעֲשִׂים בִּבְחִינַת מַשָּׂא כָּבֵד כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד כִּי פְּגַם הַכָּבוֹד הוּא שִׁנּוּסְתַּלֵּק הַוָּא"ו שֶׁהוּא בְּחִינַת חִיּוּת וָאָזַי נַעֲשָׂה מִכָּבוֹד כָּבֵד בִּבְחִינַת מַשָּׂא כָּבֵד כְּעֵין מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר בַּמַּאֲמָר אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי (סִימָן יא). וְעַל כֵּן זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ פָּטוּר מִפְּרִיקָה וּטְעִינָה וְיֵשׁ דַּעָה שֶׁאָסוּר כִּי עִקַּר פְּגַם נְפִילַת הַמַּשָּׂא הוּא בִּבְחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְזַהֵר מִכְּבוֹדוֹ שֶׁלֹּא

לִפְגֹּם כְּבוֹדוֹ עַל יְדֵי נְפִילַת הַמַּשָּׂא כִּי אַדְרַבָּא עַתָּה הוּא צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד בִּכְבוֹדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַנְּפִילָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי כְּבוֹד הַזָּקֵן כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים, וְעַל כֵּן הַזָּקֵן שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת בְּחִינַת זֶה קָנָה חָכְמָה, וְזוֹכֶה לְכָבוֹד בִּבְחִינַת כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעִם זְקֵנִים כָּבוֹד עַל כֵּן הוּא יָכוֹל לָשֵׂאת וּלְהָרִים כָּל הַמַּשָּׂאוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן נד) שֶׁהַצַּדִּיק נִקְרָא מַשָּׂא שֶׁהוּא נוֹשֵׂא הַכֹּל בִּבְחִינַת כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק כִּי הַצַּדִּיק מְנַשֵּׂא וּמֵרִים כָּל הַנְּפִילוֹת. וְכָל זֶה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְתִקּוּן הַדַּעַת הוּא תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְכִדְמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת:

חלק ג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה הַפָּסוּק שֶׁשּׁוֹנֵא הָאֲמוּר כָּאן הוּא שֶׁרָאוּהוּ עוֹבֵר עֲבֵרָה הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁל הַשְׂטָ"ה גִּידִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂטָ"ה עֲבֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם, וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הַנְּפִילָה, בִּבְחִינַת כִּי עָוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אָסוּר לִשְׂנֹא יִשְׂרָאֵל אִם לֹא שֶׁרָאָהוּ עוֹבֵר עֲבֵרָה שֶׁאָז מִצְוָה לִשְׂנֹאתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעִנְיָן זֶה כִּי הָעֲבֵרָה עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁל הַשְׂטָ"ה גִּידִין כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם בָּא בְּחִינַת הַשִּׂנְאָה עַל יְדֵי הַדָּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֻתָּר לְשָׂנְאוֹ כִּי הוּא בִּבְחִינַת שִׂנְאָה כַּנַּ"ל, וְאַף עַל פִּי כֵן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְבַל יַנִּיחֶנּוּ לִפֹּל לְגַמְרֵי רַק צָרִיךְ לַעֲזֹב מַה שֶּׁבְּלִבּוֹ עָלָיו וְלַהֲפֹךְ בִּזְכוּתוֹ לַהֲבִיאוֹ לִבְחִינַת אַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, מִשְׂבַּךְ תִּשְׁבּוֹק וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מֵרִים אוֹתוֹ מִנְּפִילָתוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַתָּה יֵשׁ לְרַמֵּז מִצְוָה זוֹ עַל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שׂנַאֲךָ רֹבֵץ וְכוּ' שֶׁכְּשֶׁרוֹאִין חֲמָרוֹ וּגוּפוֹ שֶׁל שׂוֹנְאוֹ שֶׁעָבַר עֲבֵרָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו מַשְׁאוֹי וְעֹל תּוֹרָה וְנוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יָדוּעַ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּשׁוֹר לְעֹל וְכַחֲמוֹר לְמַשְׂאוֹי וּכְשֶׁרוֹאִין הָאָדָם נוֹפֵל מֵעֲבוֹדַת ה' חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה עַל יְדֵי עֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת שׂנַאֲךָ כַּנַּ"ל, צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְבַלִּי לְהִתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ רַק עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְרָאוֹת לַעֲזֹר לוֹ וּלְקָרְבוֹ וְלַהֲרִימוֹ מִנְּפִילָתוֹ וְצָרִיךְ לְאַהֲבוֹ דַּוְקָא כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם מִשְׂבַּק תִּשְׁבּוֹק וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ לָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת וַאֲפִלּוּ בְּרֶשַׁע גָּמוּר צָרִיךְ לִמְצֹא בּוֹ אֵיזֶה זְכוּת וְעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מֵרִשְׁעָתוֹ וּמַכְנִיסִין אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן רפב) עַל פָּסוּק וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ'. וְזֶהוּ מִצְוַת עָזֹב תַּעֲזֹב שֶׁעִקַּר הַמִּצְוָה הִיא הָאַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם כוּ' כַּנַּ"ל. כִּי גַּם לְהָרִים הָאָדָם עַצְמוֹ מִנְּפִילָתוֹ הוּא רַק עַל יְדֵי הָאַהֲבָה דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ פָּטוּר וְיֵשׁ אוֹמְרִים אָסוּר כִּי כְּשֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב

בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ לַהֲרִימָם בִּנְפִילָתָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת כְּבוֹדוֹ מְאֹד דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יְקָרֵב אוֹתָן שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְקָרֵב שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִפְגָּם כְּבוֹדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּבֵּי מֹשֶׁה, לֵךְ רֵד וְכוּ', עַל שֶׁקֵּרֵב אֶת הָעֶרֶב רַב כִּי אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הֵם בִּבְחִינַת עֶרֶב רַב שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו כַּמּוּבָא, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, בָּזוּי אַתָּה מְאֹד שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּכָבוֹד דְּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן אָסוּר לְקָרְבָם כִּי יִפְגֹּם כְּבוֹדוֹ חַס וְשָׁלוֹם עַל יָדָם:

וְזֶה בְּחִינַת זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ שֶׁאָסוּר לַהֲרִימוֹ מִנְּפִילָתוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁיִּפְגֹּם כְּבוֹדוֹ עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הוּא הַכָּבוֹד כִּי כְּשֶׁמְּקָרְבִין לַה' יִתְבָּרַךְ הָרְאוּיִין לְקָרֵב נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מִתְקָרְבִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כָּל זֶה, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ בִּבְחִינַת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד וְזֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ נִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר וְהָרַע שֶׁלָּהֶם. (וְעַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר מִי שֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב וְכוּ' סִימָן נט) וְזֶהוּ בְּחִינַת עָזֹב תַּעֲזֹב דְּהַיְנוּ לְסָמְכוֹ וְלַהֲרִימוֹ מִנְּפִילָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בְּסָמְךְ כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ד), מִפְּנֵי מָה אֵין נוּ"ן בְּאַשְׁרֵי מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נְפִילָה וְכוּ' וַאֲפִלּוּ הָכֵי חָזַר דָּוִד וּסְמָכָהּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים, נִמְצָא שֶׁסָּמְךְ הוּא בְּחִינַת סְמִיכַת הַנְּפִילָה בִּבְחִינַת נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּטוּל כָּל הָאִסּוּרִים בְּסָמְ"ךְ כִּי כָּל הָאִסּוּרִים הֵם מִבְּחִינַת הַדְּבָרִים הַנְּפוּלִים וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרוֹבוֹת עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַמְצָוָה שֶׁל עָזֹב תַּעֲזֹב דְּהַיְנוּ לְסָמְכוֹ וְלַהֲרִימוֹ מִנְּפִילָתוֹ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת סָמְךְ בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם הַסְּמִיכָה לְכָל הַנּוֹפְלִים בִּבְחִינַת סוֹמֵךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹתָן שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִן הַכָּבוֹד וְאֵין לָהֶם עוֹד שׁוּם חֵלֶק בְּהַכָּבוֹד אָסוּר לְקָרְבָם כִּי עִקַּר הוּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יֵשׁ שְׁנֵי דֵּעוֹת, לְדֵעָה אֶחָד פָּטוּר אֲבָל אִם רוֹצֶה מֻתָּר לַעֲזֹב, וּלְדֵעָה שְׁנֵיהֶם אָסוּר. וּמַר אָמַר חָדָא וּמַר אָמַר חָדָא וְלֹא פְּלִיגוּ כִּי הַכֹּל לְפִי רִשְׁעוּתָם וּלְפִי רְחוּקָם מֵהַכָּבוֹד כִּי יֵשׁ שֶׁהֵם רְחוֹקִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ סַכָּנָה גְּדוֹלָה לְקָרְבָם וּמַחֲמַת זֶה פָּטְרָה הַתּוֹרָה לְהַזָּקֵן שֶׁאֵינוֹ מְחֻיָּב לְסַכֵּן נַפְשׁוֹ בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ אַף אַף עַל פִּי כֵן אִם רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין לֵירֵד וּלְהַעֲלוֹת אֶפִלּוּ אוֹתָם בְּוַדַּאי עוֹשֶׂה מִצְוָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד. אֲבָל יֵשׁ שֶׁהֵם רְחוֹקִים עוֹד יוֹתֵר עַד שֶׁיֵּשׁ אִסּוּר גָּמוּר לְקָרְבָם וְאָסוּר לוֹ לְסַכֵּן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפְּנֵי מָה עֵינֵיהֶם שֶׁל

תַּרְמוּדַיִּים טְרוּטוֹת וְכוּ'. אֲבָל אוֹתָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עוֹד אֵיזֶה אֶחְיזָה בְּהַכָּבוֹד אַף עַל פִּי שֶׁהֵם רְחוֹקִים מְאֹד עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עָזֹב תַּעֲזֹב כַּנַּ"ל כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל:
בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ב

חלק א

כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ וְכוּ' עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ:
כִּי אִיתָא בַּמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמִים יְנַהֲגֵם וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן זַיִן שֶׁעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא כְּשֶׁאָחַד מִיִּשְׂרָאֵל נוֹפֵל בַּעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם כִּי זֶהוּ מַשָּׂא כָּבֵד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי לִשָּׂא כְּלָל מַשָּׂאוֹ כָּבֵד כָּזוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ לְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹנוֹת וּלְהַכְנִיס בָּהֶם דַּעַת וְכוּ' כִּי צְרִיכִים לְהָאִיר הַדַּעַת בְּבָנִים וְתַלְמִידִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְעַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת מִיָּם הַחָכְמָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:
וְזֶה מְרֻמָּז בְּמִצְוָה הַנַּ"ל כִּי שׂוֹנֵא פֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁזֶּהוּ מִי שֶׁרָאָה אוֹתוֹ שֶׁעָבַר עֲבֵרָה וְזֶהוּ בְּחִינַת רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ כִּי מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּבֶד הַמַּשָּׂאוֹ שֶׁהוּא הַמַּשָּׂאוֹ שֶׁל עָוֹן וּמֵחֲמַת זֶה הוּא רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשָּׂא כְּלָל מַשָּׂאוֹ כָּזוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ וְכוּ' כִּי הִתְגַּבְּרוּת הֶעָוֹן הוּא בְּבְחִינַת הַחֹמֶר וְרוּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הַמַּשָּׂאוֹ שֶׁל עָוֹן אֲזַי אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם אָדָם כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת רַק הוּא בְּחִינַת חַיָּה בְּדְמוּת אָדָם כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. וְהַזְּהִירָה הַתּוֹרָה עַל כָּל אֶחָד שֶׁיִּרְאֶה אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם הַמַּשָּׂאוֹ שֶׁל עָוֹן כִּי רַק זֶה נִקְרָא מַשָּׂאוֹ כַּנַּ"ל אֲזַי אָסוּר לוֹ לְהַעֲלִים עַיִן רַק מֻטָּל עָלָיו לְרַחֵם עַל חֲבֵרוֹ וְלַעֲזֹר לוֹ לְקַיֵּם עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ כִּי זֶה מֻטָּל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְרַחֵם עַל חֲבֵרוֹ בָּרַחֲמָנוּת הָאֲמִתִּית הַגָּדוֹל מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוּת דְּהַיְנוּ לַעֲזֹר לוֹ לְפָרֵק מֵעָלָיו הַמַּשָּׂאוֹ הַכָּבֵד שֶׁל עָוֹן אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשָּׂא כְּלָל מַשָּׂאוֹ כָּבֵד כָּזוֹ כַּנַּ"ל. כִּי כָּל אֶחָד מְחֻיָּב לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַשְׁגִּיחַ עַל חֲבֵרוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם לְהוֹצִיאוֹ מֵהַמַּשָּׂאוֹ הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת שֶׁהוּא כָּבֵד מִכָּל הַמַּשָּׂאוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ:
וְגַם הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ מַמָּשׁ דְּהַיְנוּ פְּרִיקָה וּטְעִינָה מַמָּשׁ לַעֲזֹר לַחֲבֵרוֹ לְפָרֵק הַמַּשָּׂאוֹ מַמָּשׁ מֵעַל חֲמוֹרוֹ הוּא גַּם כֵּן בְּחִינָה הַנַּ"ל כִּי הַמַּשָּׂאוֹ שֶׁעַל הַבְּהֵמָה שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ הוּא נִמְשָׁךְ מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁבָּא עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הָאָרַת הַדַּעַת בְּבֵן וְתַלְמִיד כְּפִי מַה שֶּׁמּוֹצִיאִין אוֹתָן מִמַּשָּׂאוֹ הַכָּבֵד שֶׁל עָוֹן כַּמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל קְשׁוּר הָעִנְיָן הֵיטֵב עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לָצֵאת מִמַּשָּׂאוֹ הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת וְזוֹכֶה לְדַעַת

שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כְּמוֹ כֵן פַּרְנָסָתוֹ מְעוֹפֶפֶת לוֹ בְּנָקֵל כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם מִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עָוֹן וְאֵין בּוֹ דַּעַת חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בָּאָה לוֹ בִּכְבֵדוּת גָּדוֹל וּבִיגִיעָה גְּדוֹלָה מְאֹד בִּבְחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ-בִּשְׁטוּתָא אֲזַי וְטָחֲנוּ בָּרֵחַיִם אוֹ דָּכוּ בַּמְּדוֹכָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּבֵדוּת הַפַּרְנָסָה לְמִי שֶׁאֵין בּוֹ גֵּרֶשׁ הָרוּחַ שְׁטוּת כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּרַמֵּז עַל כְּבֵדוּת הַפַּרְנָסָה לְמִי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקֶרִיעַת יַם סוּף (פְּסָחִים קיח) כִּי קְרִיעַת יַם סוּף מְרַמֵּז עַל יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁנִּבְקַע וְנִתְגַּלָּה יָם הַחָכְמָה כַּמּוּבָא הַיְנוּ בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל שֶׁנִּתְגַּלָּה כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לָצֵאת מֵעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כִּקְרִיעַת יַם סוּף, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא נִמְשָׁךְ הַמְּזוֹנוֹת וְהַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף מִבְּחִינַת יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַקֹּשִׁי שֶׁהָיָה קָשֶׁה קְרִיעַת יַם סוּף הוּא מֵחֲמַת עֲוֹנוֹת בְּחִינַת הַלֵּלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהַלֵּלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ כֵן קָשִׁין הַמְּזוֹנוֹת כִּי כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לָצֵאת מֵעֲוֹנוֹת כְּמוֹ כֵן זוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלֶּה יָם הַחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וּכְמוֹ כֵן זוֹכִין לִמְזוֹנוֹת וּפַרְנָסָה כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר כְּבֵדַת וְעֹל הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת כְּבֵדַת הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ שֶׁכָּבֵד עָלָיו הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ וְיֵשׁ לוֹ יְסוּרִים וּכְבֵדוּת גָּדוֹל וְזֶה נִמְשָׁךְ רַק מִמַּשְׁאוֹי הַכָּבוֹד שֶׁל עֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שׂנַאֲךָ כִּי אֵין שׂוֹנֵא אֶלָּא זֶה שֶׁעָבַר עֲבֵרָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהִזְהִירָה הַתּוֹרָה לְבִלְתִּי לַחְדֹּל מֵעָזֹב לוֹ רַק צָרִיכִין לַעֲזֹב מִלֵּב מַה שֶּׁעָשָׂה וְלַעֲזֹר לוֹ כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוּס מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מַה דִּבְלִבָּךְ עֲלוֹהִי וּתְפָרֵק עִמֵּהּ:

וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ כִּי בִּשְׁלָמָא אִם הָיָה הַפֵּרוּשׁ שׂוֹנֵא כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁשּׂוֹנֵא אוֹתוֹ מֵחֲמַת עַצְמוֹ מֵחֲמַת רִיב וּמַחֲלֹקֶת וְכַיּוֹצֵא, הָיָה שַׁיָּךְ לוֹמַר מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק וְכוּ' שֶׁצָּרִיךְ לְמְחֹל לוֹ. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשּׂוֹנֵא הָאָמוּר בַּתּוֹרָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁרָאוּהוּ עוֹבֵר עֲבֵרָה אֵיךְ שַׁיָּךְ לוֹמַר מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מַה דִּבְלִבָּךְ עֲלוֹהִי וְכוּ'? אַךְ בֶּאֱמֶת עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְדַוֵּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת וְצָרִיךְ לִמְצֹא זְכוּת אֲפִלּוּ בְּרֶשַׁע גָּמוּר כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה אֵיזֶה מַעַט טוֹב מִיָּמָיו וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְיָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי זֶה כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ וְעַיֵּן שָׁם (סִימָן רפב). וְזֶהוּ עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא שׂוֹנַאֲךָ שֶׁרָאִיתָ אוֹתוֹ עוֹבֵר עֲבֵרָה אַף עַל פִּי כֵן אַל תִּמָּנַע מִלַּעֲזֹר לוֹ רַק אַדְרַבָּה מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מַה דִּבְלִבָּךְ עֲלוֹהִי כִּי אַתָּה צָרִיךְ לִמְצֹא לוֹ זְכוּת

וּלְרַחֵם עָלָיו וְלִמְחֹל לוֹ. כִּי עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ זְכוּת מַכְנִיסוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וּמַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיַד כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִמְחֹל עֲוֹנוֹת חֲבֵרוֹ כִּי יָכוֹל לְהַכְנִיסוֹ לְכַף זְכוּת עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ אֵיזֶה זְכוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶחָד רוֹאֶה שֶׁחֲבֵרוֹ יֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים בְּדֶרֶךְ שֶׁחֲמוֹרוֹ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וּכְבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹי הַזּוֹ הוּא מֵחֲמַת כְּבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן כַּנַּ"ל. הוּא מְחֻיָּב לְרַחֵם עָלָיו וְלִמְחֹל לוֹ דְּהֵינוּ לִמְצֹא לוֹ זְכוּת וּלְהַכְנִיסוֹ לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָרַחֲמָנוּת וְלָעָזוֹר לוֹ לְפָרֵק הַמַּשָּׂאוֹי וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁעוֹזֵב הַשִּׂנְאָה וּמְרַחֵם עָלָיו וּמַכְנִיס בּוֹ רַחֲמָנוּת מֵחֲמַת שְׁמְבַקֵּשׁ וּמוֹצֵא בּוֹ אֵיזֶה זְכוּת עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וּמְפָרֵק מֵעָלָיו הַמַּשָּׂאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מְפָרֵק מֵעָלָיו הַמַּשָּׂאוֹי מַמָּשׁ כִּי עִקַּר כְּבֵדוּת הַמַּשָּׂאוֹי הוּא מֵחֲמַת הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר מְצָוָה זוֹ שֶׁל פְּרִיקָה וּטְעִינָה הוּא בִּשְׁבִיל אַהֲבָה וְרַחֲמָנוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים וְכִי יֵשׁ לְךָ שׁוֹנֵא שֶׁרוֹאֶה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַמְּצָוָה כְּדֵי לְפָרֵק הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן שֶׁזֶּהוּ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת אֲבֵדָה וּמְצִיאָה הֲלָכָה ג אוֹת טו:

פרק ג

חלק א

עַל פִּי מַה מַּה שֶּׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב בְּהַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה (בְּאוֹת ה):

שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת בֵּן בְּחִינַת נִיחָא לְעִלָּאִין וְתַתָּאִין וְכוּ' וִימֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת עֶבֶד וְעַצְבוּת וְכוּ'. וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַמְּנוּחָה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שְׁכָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שְׁכָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי כִּ אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת יָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים כִּי כְּשֶׁרַבִּים מַסְכִּימִים לְדַעַת אֶחָד זֶה בְּחִינַת שֶׁפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִכְלָלִין בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַזְהִיר בְּיוֹתֵר אֵצֶל מִצְוֹת עֲזֹב תַּעֲזֹב שֶׁיַּעֲזֹב הַשִּׂנְאָה שֶׁבִּלְבּוֹ עַל חֲבֵרוֹ וְיִפְרֹק עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעָזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב

עִמּוֹ וְתַרְגּוּמוֹ מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מַה דִּבְלִבָּךְ עֲלוֹהִי וּתְפָרֵק עִמֵּהּ וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא כִּי זֶה עִקַּר מְצוַת פְּרִיקָה וּטְעִינָה. כִּי עִקַּר כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם מִכְּבֵדַת הַמַּשְׂאוֹי הַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי פְּגַם בְּחִינָה הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא זָכָה לְקַשֵּׁר כָּרָאוּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְאַחְדוּת הַפְּשׁוּט עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם חַס וְשָׁלוֹם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן רַחֲמָנָא לִצְלָן, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת מַשָּׂאוֹת כִּי הַיִּסּוּרִים הֵם כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ וְהֵם כְּמַשָּׂאוֹי כְּבֵדָה עָלָיו וְכֻלָּם הֵם מִבְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כְּשֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר בָּהֶם בְּחִינַת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט, שֶׁאָז מִתְגַּבְּרִים רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים וְאֵינָם מִתְנַהֲגִים כַּסֵּדֶר הָרָאוּי לָהֶם מִשָּׁרְשָׁם שֶׁמִּשָּׁם כָּל כְּבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹת וְכָל הַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כִּי נִמְשָׁכִין מִמַּחֲלֹקֶת הַיְסוֹדוֹת זֶה עִם זֶה וְהֵם כְּנֶגֶד דַּעַת הָאָדָם שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה כָּךְ כִּרְצוֹנוֹ שֶׁיִּתְנַהֵג לוֹ כַּסֵּדֶר וְהֵם עוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ וְחוֹלְקִין עָלָיו וּמִתְנַהֲגִים שֶׁלֹּא כִּרְצוֹנוֹ וְכָל מַה שֶּׁהַשִּׁנּוּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ הַיִּסּוּרִים גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁמָחָה וְהַנַּיְחָא שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְלֹא הִמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. כִּי בְּכֹחַ הַסֵּדֶר שֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת מֵאֶחָד הַפְּשׁוּט לְכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת רְאוּי שֶׁיִּתְנַהֵג הַכֹּל כַּסֵּדֶר כִּי מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ לֹא יִבָּצֵר כָּל טוֹב וְהוּא בָּרְחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ בָּרָא עוֹלָמוֹ לְטוֹבָה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט לְכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְכָל פְּעֻלָּה וּפְעֻלָּה כָּרָאוּי כַּסֵּדֶר לְטוֹבָה. רַק מֵחֲמַת שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם שֶׁכְּפִי אֱמוּנָתוֹ הִשְׁלִמָה וּכְפִי מַעֲשָׂיו כֵּן מַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט לְכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי שַׁבָּת שֶׁאָז שְׁבִיתָה וְנַיְחָא שֶׁעַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, וְאָז מִתְנַהֵג הַכֹּל כַּסֵּדֶר. כִּי מִשַּׁבָּת נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שְׁבִיתָה וְנַיְחָא גַּם לְכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁעוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל בְּחִינַת הָעַצְבוּת וְהָעַבְדוּת הַקָּשֶׁה מֵעֲבֹדִין דְּחֹל שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין לוֹ כָּל הָעֲסָקִים וְכָל הָעֲשִׂיּוֹת כַּסֵּדֶר בְּלִי יְגִיעָה וַעֲבוֹדָה קָשָׁה. אֲבָל כָּל אֶחָד כְּפִי הַפְּגָם שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְאֵינוֹ מְגַלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כֵּן מִתְגַּבְּרִים רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְאֵינָם מִתְנַהֲגִים כַּסֵּדֶר וּמִשָּׁם כָּל הַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת מַשָּׂאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ, שֶׁהַמַּשָּׂאוֹי כְּבֵדָה עָלָיו וְהָאָדָם יֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים מִזֶּה שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַנַּ"ל שֶׁהוּא פְּגַם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם שַׁבָּת וְכוּ'. כִּי בְּשַׁבָּת כְּתִיב לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרְךָ כָּמוֹךָ וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תֵּן לוֹ

נַיְחָא וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ נַיְחָא עַל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר וְכַיּוֹצֵא גַּם בִּימֵי הַחֹל, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹשִׂים בָּהֶם מְלָאכָה שֶׁלֹּא תְּהֵא הַמְּלָאכָה כְּבֵדָה עֲלֵיהֶם יוֹתֵר מִדַּאי וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַבְּהֵמָה רוֹבֶצֶת תַּחַת מַשָּׂאָהּ זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגַם שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ' כַּנַ"ל. עַל כֵּן הִזְהִיר הַכָּתוּב שֶׁיַּעֲזֹב הַשִּׂנְאָה שֶׁבְּלִבּוֹ עַל חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עָזֹב תַּעֲזֹב מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק לֵהּ וְתַפְרִיק עִמֵּהּ. כִּי עִקַּר הֶעָזְיבָה וְהֶעָזְרָה שֶׁעוֹזְרוֹ בְּעִנְיַן הַמַּשָּׂאוֹי הוּא עַל יְדֵי עֲזִיבַת הַשִּׂנְאָה וּבַקָּשַׁת הָאַהֲבָה הֵינוּ עַל יְדֵי בְּטוּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַשְׁנוּיִי דֵּעוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין כְּאֶחָד בִּבְחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁכָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל נִכְלָלִין יַחַד בְּיוֹתֵר אַהֲבָה וְרֵעוּת נִתְגַּלֶּה יוֹתֵר בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין כָּל כְּבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹת וְכָל הַיְסוּרִים כִּי נִמְשָׁךְ נַיְחָא עַל הַכֹּל כַּנַ"ל:

הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה. כִּי הַגֵּר שֶׁמִּתְגַּיֵּר זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָל בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד בְּתוֹךְ אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי הַגֵּר שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה עַכּוּ"ם מֵהַשִּׁבְעִים עַמְמִין, הוּא עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כִּי עִם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ וְעַל כֵּן הֵם בִּבְחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם כִּי אוֹרְיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל כּוּלָּא חַד וְעַל כֵּן שִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב נִקְרָאִים נֶפֶשׁ אַחַת וְשֵׁשׁ נַפְשׁוֹת עָשׂוּ נִקְרָאִים נְפָשׁוֹת רַבִּים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם כִּי הֵם רְחוֹקִים מֵהָאַחְדוּת וְהַפָּשׁוּט עַל יְדֵי שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן הֵם עִקַּר בְּחִינַת הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. וּכְשֶׁבָּא אֶחָד מֵהֶם וּמִתְגַּיֵּר זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָלִין בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי בִּתְחִלָּה הָיָה בִּבְחִינַת פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה מְאֹד כַּנַ"ל וְעַתָּה רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ לְהֶאֱחֵד הַפָּשׁוּט וְלִכְלֹל בְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ שֶׁעַל יְדֵם עִקַּר כְּלָלְיוּת כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט. כִּי כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין יוֹתֵר נִכְלָלִין בְּיוֹתֵר בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כַּנַ"ל. וְזֶהוּ גֹּדֶל מַעֲלַת הַגֵּר שֶׁמִּתְגַּיֵּר שֶׁהִזְהִירָה הַתּוֹרָה עָלָיו לְקָרְבוֹ וּלְאָהֲבוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲהַבְתֶּם אֶת הַגֵּר כִּי זֶה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּכְלָלִין פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט. וְכָל מַה שֶּׁהַפְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה וּרְחוֹקָה בְּיוֹתֵר כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר וְלִכְלֹל בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט הוּא יָקָר בְּיוֹתֵר כִּי זֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרְחוֹקוֹת מְאֹד יִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִין לַעֲמֹד כִּי מֻחְמָת שֶׁהָיוּ בְּתִחְלָּה רְחוֹקִים מְאֹד עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר

בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. כִּי עַל יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה נִכְלָלִין בְּאַחְדּוּת הַפָּשׁוּט וּלְהֵפֶךְ עַל יְדֵי כָּל פְּגָם וַעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם נִתְרַחֲקִין מִשָּׁם לְבְחִינַת עָלְמָא דְּפֵרוּדָא חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן כְּשֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה אֲזַי נִתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרְחוֹקוֹת מְאֹד שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וּבִפְרָט הַגֵּר שֶׁהָיָה רָחוֹק בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל כְּלָל עַל כֵּן כְּשֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר וְנִכְלָל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד. הוּא יָקָר בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרְחוֹקוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וּבִפְרָט הַגֵּר שֶׁהָיָה רָחוֹק בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל כְּלָל עַל כֵּן כְּשֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר וְנִכְלָל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד. הוּא יָקָר בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרְחוֹקוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁהַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כֵּן יָקָר יוֹתֵר אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מִשָּׁם אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּד אָתֵי יִתְרוֹ וְאָמַר כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָּדוֹל ה' כִּדֵּין אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלָּא וְתַתָּא וְכַנַּ"ל:

חלק ד

נִמְצָא שֶׁהִתְקָרְבוּת הַגֵּר לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת כְּלִילִיּוּת פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתַּנּוֹת בְּאַחְדּוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לִימֵי הַחֹל שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם שֶׁעִקָּרָם עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדָה בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרָיְתָא שֶׁמְּחַסְּרִים דְּמֵיהֶם וּמָמוֹנָם לְהַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹלָדִים הֲלָכוֹת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתַּנּוֹת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבָּנִים יוֹרְשִׁים מָמוֹן אֲבִיהֶם כִּי כָּל הוֹלָדַת הַבָּנִים נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי הֲלָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרָיְתָא שֶׁמִּמֶּנָּה כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, הֵן בָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים הֵן כָּל הָרָוַח וְהָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה שֶׁכָּל אֶחָד מַרְוִיחַ שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם לֵדָה כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ בָּעוֹלָם עַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁמּוֹלִידִים הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים עַל יְדֵי הַתּוֹמְכֵי אוֹרָיְתָא שֶׁמַּחֲזִיקִים אוֹתָם. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַהַשְׁפָּעָה וְהַהוֹלָדוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַתּוֹרָה (וְאַף עַל פִּי שֶׁעַל פִּי רֹב הָעֲשִׁירוּת אֵצֶל הָרְחוֹקִים מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְכוּ' זֶהוּ מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַגָּלוּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֶׁפַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל לָהֶם וְכוּ' וְכוּ' וְהַכֹּל לְטוֹבָה וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר אֲבָל עַל כָּל פָּנִים כָּל שֹׂרֶשׁ הַשֶּׁפַע הוּא רַק מֵהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים כוּ' כַּנַּ"ל) וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם נִפְטָר שַׂיָּךְ מָמוֹנוֹ לְבָנָיו שֶׁהוֹלִיד כִּי כָּל הוֹלָדָתָם נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מֵהַמָּמוֹן שֶׁל הַתּוֹמְכֵי אוֹרָיְתָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הָעִקָּר שֶׁיְּקַבְּלוּ הַבָּנִים הַמָּמוֹן שֶׁיִּרְשׁוּ וְיַחֲזִיקוּ בָּהֶם הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים

הָאֻמְתִּיִּים שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַחְזְרוּ וְיוֹלִידוּ בָּנִים בִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁיּוֹלִידוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים עַל יְדֵי מָמוֹנָם כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם בִּבְחִינַת וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתֶךָ שֶׁמְּסַיֵּם בָּזֶה מִזְמוֹר לְתוֹדָה שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל זֶה מֵהוֹלָדָה וְתוֹדָה הֲלָכָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַגֵּר שֶׁמִּתְגַּיֵּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֲלָכוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִתּוֹמְכִין אוֹרָיְתָא וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם, וְעַל כֵּן כְּשֶׁמֵּת הַגֵּר חוֹזֵר כָּל מָמוֹנוֹ לְיִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה. כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם נֶגֶד הַגֵּר בִּבְחִינַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם בִּכְלָל קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכָל הִתְקָרְבוּתוֹ הוּא עַל יְדֵי שֶׁעוֹלֶה וְנִכְלָל מָמוֹנוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּשָּׁם הוֹלָדַת נַפְשׁוֹ לִכְלֹל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דְּמֵי וְעַל כֵּן כְּשֶׁמֵּת וְלֹא הִנִּיחַ בָּנִים שֶׁנּוֹלְדוּ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל חוֹזֵר מָמוֹנוֹ לְיִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם זָכָה כִּי מִשָּׁם עִקַּר הִתְקָרְבוּתוֹ לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדָה בְּחִינַת גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְכוּ'. כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֲלָכוֹת הַנּוֹלָדִין עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּכְלָלִין הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּתוֹךְ אַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת הַגֵּר לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת וַיַּקְרֵב אַבְרָם וְכוּ' וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ וְכוּ' שֶׁהֵם הַגֵּרִים. כִּי עִקַּר הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים עַל יְדֵי הָרְכוּשׁ וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁקִּבֵּל אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַתּוֹמְכֵי אוֹרָיְתָא וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גְּדֻלַּת הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקָרְבוּ גֵּרִים רַבִּים שֶׁהֵם יִתְרוֹ וְכוּ' הֵינוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד שֶׁיִּחְזְרוּ כֻּלָּם אֶת הָעֲשִׁירוּת לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תַּחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא כֶּסֶף וְכוּ'. אָז יִתְגַּיְּרוּ כֻּלָּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָז אֶהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וּלְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד כִּי יֵכָלְלוּ כָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הָרְחוֹקִים וּמְשֻׁנִּים מְאֹד מְאֹד בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶפְקֵר כִּי עִקַּר דִּין הֶפְקֵר נִלְמָד מִשְּׁמִטָּה כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא שֶׁלָּמְדוּ מִפָּסוּק וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמְטֶנָּה וּנְטַשְׁתָּהּ וְכוּ' וְכַמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהַפְקִיר כִּשְׁמִטָּה וְכוּ'. וְכָל עִנְיַן שְׁמִטָּה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל כִּי שְׁמִטָּה בְּחִינַת שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁנַת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּמוֹ שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית וְכוּ'. הֵינוּ שֶׁבַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל הָאָרֶץ וְעַל כֵּן כָּל הַפֵּרוֹת וּתְבוּאַת הָאָרֶץ הֵם הֶפְקֵר לַכֹּל כִּי מִתְבַּטְּלִין כָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכָל הַדֵּעוֹת מְשֻׁנּוֹת וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְעַל כֵּן כָּל הַתְּבוּאָה הֶפְקֵר לַכֹּל. כִּי אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה שׁוּם הַקְפָּדָה וְשִׁנּוּי דֵּעָה עַל הַתְּבוּאָה בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית לוֹמַר

שֶׁזֹּאת הַתְּבוּאָה שַׁיָּךְ לְבַעַל שָׂדֶה זֶה וְזֹאת הַתְּבוּאָה שַׁיָּכָה לְבַעַל שָׂדֶה אַחֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְשִׁנּוּי דֵּעוֹת כִּי עַכְשָׁו הַכֹּל שָׁוִין כִּי נִכְלֶלֶת הָאָרֶץ אָז בִּבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין כָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת יַחַד בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁשָּׁם הַכֹּל כְּלוּלִין יַחַד וְאָסוּר שֶׁיִּהְיֶה שׁוּם שִׁנּוּי דֵּעָה וְהַקְפָּדָה בֵּינֵיהֶם. וְעַל כֵּן אָז אֲסוּרִים כָּל עֲבוֹדַת הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכוּ' שְׁנַת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ כִּי אָז בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָז מִתְבַּטֵּל בְּחִינַת עֲבֹד מט"ט וְנִכְלָל בִּבְחִינַת בֵּן בְּחִינַת נַיְחָא. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הָעֲבֹדוּת נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הָאָרֶץ שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲבוֹדוֹת הַקְּשׁוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְזְרָה אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ' עַל כֵּן שָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַתִּקּוּן. עַל כֵּן עִקַּר אִסּוּר עֲבוֹדָה בִּשְׁמִטָּה הוּא בַּעֲבוֹדַת הָאָרֶץ לְבַטֵּל מִשָּׁם בְּחִינַת עֲבוֹדוֹת עַל יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּל בְּטוּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הוּא בִּתְבוּאַת הָאָרֶץ שֶׁאָסוּר לְכָל אֶחָד לְהַחֲזִיק בִּתְבוּאָתוֹ כְּאִלּוּ הִיא שֶׁלּוֹ לְבַדּוֹ וּלְהַקְפִּיד חַס וְשָׁלוֹם עַל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁנּוּי דֵּעָה בְּחִינַת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. וְעַכְשָׁו בִּשְׁמִטָּה אָסוּר כָּל זֶה כִּי עַכְשָׁו צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל הָאָרֶץ כִּי אָז מִתְבַּטְּלִין כָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת וְנִכְלָלִין כְּאֶחָד בִּבְחִינַת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְאָז מִתְבַּטֵּל כָּל הָעֲבֹדוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְעַתָּה מוּבָן הֵיטֵב מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּל גְּלוּת בָּבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה הָיָה עַל שִׁבְעִים שְׁנוֹת הַשְּׁמִטָּה שֶׁבִּטְּלוּ. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ מִפָּסוּק, אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתוֹתֶיהָ וְכוּ' כִּי עִקַּר כָּל הַגָּלֻיּוֹת נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּרִבּוּי שִׁנּוּי דֵּעוֹת וּמַחֲלֶקֶת עַד שֶׁאֵינָם נִכְלָלִים בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁאָז שׁוֹלְטִין הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל, וּמִתְגַּבְּרִין עַל יִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת הוּא לְכְלֹל בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הָעֲבוֹדָה כִּי זֶה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרֵךְ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּמִצְוַת שְׁמִטָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל עַל כֵּן עַל יְדֵי פְּגַם עֲבֵרָה זֹאת נִתְּקָא הַיִּתָּה הַגָּלוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשִּׁנּוּי דֵּעוֹת וּמַחֲלֶקֶת כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר מֹשֶׁה אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר כְּשֶׁרָאָה מַחֲלֶקֶת בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאָז אָמַר עַתָּה נוֹדַע הַדָּבָר מַה נִּשְׁתַּנּוּ יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בַּגָּלוּת כָּל כָּךְ כִּי רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהֵם רְאוּיִים לְכָךְ מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם בַּפָּרָשָׁה, הֵינוּ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר גָּלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהָעַכּוּ"ם מוֹשְׁלִים עֲלֵיהֶם הוּא עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים עַד שֶׁאֵין נִכְלָלִין בְּדֵעָה אֶחָד וְאֵין מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וַאֲזַי מִתְגַּבְּרִין הָעַכּוּ"ם שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵעֶלְמָא דְּפֵרוּדָא מִפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכַנַּ"ל, וְיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בַּגָּלוּת בֵּינֵיהֶם,

וְהַשְׁכִּינָה עִמָּהֶם בַּגָּלוּת כְּבְיָכוֹל כִּי שׁוֹלְטִין הִתְגַּבְּרוּת הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַד שֶׁמַּעֲלִימִין וּמַסְתִּירִין בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד וְכַנַּ"ל. וְכֵן גָּלוּת בָּבֶל הָיְתָה עַל יְדֵי שֶׁהֵיוּ מַלְעִיבִין בְּמַלְאֲכֵי אֱלֹהִים וְכוּ' וְעַל יְדֵי שֶׁבִּטְּלוּ שְׁנוֹת הַשְׁמִטָּה שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה הִתְגַּבְּרוּ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּפְעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד וְכַנַּ"ל, וּבִפְרָט הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁהִתְחִיל מֵחֻרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי שֶׁהָיָה עִקַּר הַחֻרְבָּן עַל יְדֵי שִׂנְאַת חִנָּם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמֵחֲמַת שֶׁאָז הִתְגַּבֵּר הַשִּׂנְאַת חִנָּם בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל כֵּן מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת בְּיוֹתֵר בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כִּי עֲדַיִן הַשָּׂטָן מְרַקֵּד בֵּינָן וּמַרְבֶּה מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה אֲפָנִים וּבִפְרָט בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁכָּל עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר שֶׁאֵין מִתְגַּלֶּה בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְשִׁנּוּי הַדֵּעוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וּבִשְׁבִיל זֶה מֵאַן מֹשֶׁה הַרְבֵּה בִּשְׁלִיחוּתוֹ בְּמַרְאֵה הַסְּנֶה וְה' יִתְבָּרַךְ טָעַן עִמּוֹ שִׁבְעָה יָמִים שֶׁיֵּלֵךְ לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל וְהוּא לֹא רָצָה כְּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַכֹּל מֵחֲמַת זֶה מֵחֲמַת שֶׁרָאָה וְהֵבִין גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַחוֹלְקִים וְהַדִּלְטוּרִים שֶׁהֵם דָּתָן וַאֲבִירָם וְכוּ' עַל כֵּן רָאָה רִבּוּי הַתְּלוּנוֹת וְהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁיְּנַסּוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיָּבוֹאוּ לְחֵטְא הָעֵגֶל עַל יְדֵי זֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵחָרֵב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְיַחְזְרוּ לַגָּלוּת וְכוּ' עַל כֵּן לֹא רָצָה לְהַתְחִיל לֵילֵךְ וְלַעֲסֹק בָּזֶה כְּלָל וְאָמַר, לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְּמוֹל וְכוּ'. שֶׁרָמַז שֶׁעֲדַיִן קָשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֵמוּת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַמְּצָרִים וְכָל הָעַכּוּ"ם הַמּוֹשְׁלִים עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכַנַּ"ל. אֲבָל עֲתָּה עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם הַדִּבּוּר כִּי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי וְכוּ' וְהַמַּחֲלֹקֶת בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מִתְרַבֶּה עַל כֵּן לֹא רָצָה לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ. וַאֲפִלּוּ בַּסּוֹף כְּשֶׁאָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם וְכוּ' הֵשִׁיב שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח כִּי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי גּוֹאֲלָם לֶעָתִיד וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הִסְתַּכֵּל בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ עַל סוֹף הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁיִּתְאָרֵךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מֵאֵן לֵילֵךְ. וְאָמַר לוֹ הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי וְכוּ' הִנֵּה הוּא יוֹצֵא לִקְרָאתְךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ וְכוּ'. הֵינוּ שֶׁגִּלָּה לוֹ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר עֲדַיִן לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת לְהַשָּׁווֹת כָּל הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת יַחַד שֶׁבָּזֶה תְּלוּי הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְתַלְמִידָיו שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין עִמּוֹ בְּאַהֲבָה וְשִׂמְחָה עַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה וְכֵן רָמַז לוֹ עַד הַסּוֹף הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּכָל דּוֹר

וְדוֹר עַל יְדֵי מְעַט הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁנִּכְלָלִים יַחַד בְּהַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי זֶה. וְעַל כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה הָיְתָה עַל יְדֵי אַהֲרֹן עַל יְדֵי שֶׁיָּצָא לִקְרָאתוֹ בְּשָׁלוֹם גָּדוֹל וְכַנַּ"ל וְכֵן הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה תִּהְיֶה עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה יָבוֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ כִּי אֵלִיָּהוּ מְזֻרָּע אַהֲרֹן וְכַנַּ"ל:

חלק י

כִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל נְעוּצָה סוֹפָהּ בִּתְחִלָּתָהּ (וְכֵן כָּל הַתּוֹרוֹת וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וּתְחִלָּתָהּ בְּסוֹפָהּ. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁתּוֹדָה דְּהַיְנוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד זֶהוּ בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכוּ' וְהוּא בְּחִינַת לְמוּד הֲלָכוֹת וְכוּ' וּבְשִׁבְיל זֶה נִקְרֵאת הַתּוֹדָה הֲלָכָה עַל שֵׁם תַּהֲלוּכוֹת הַדְּמִים שֶׁהוֹלְכִים כַּסֵּדֶר כְּשֶׁיּוֹצְאִים מֵהַצָּרָה. כִּי בִּתְחִלָּה בְּשִׁעַת צָרָה הָיוּ הַדָּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצְאִים מֵהַצָּרָה הַדָּמִים הוֹלְכִים כַּסֵּדֶר וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת הוֹלָדָה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר וְכוּ'. וְעַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁמְּקֻשָּׁר לְשַׁבָּת נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲלָכָה כְּרַבִּים. כִּי כְּשֶׁרַבִּים מַסְכִּימִים לְדַעַת אֶחָד זֶה בְּחִינַת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ דֵּעָה מְיֻחֶדֶת וְנִכְלָלִין יַחַד וְכוּ' וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב כִּי זֶה הוּא כְּלַל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא. נִמְצָא שֶׁעִקַּר כְּלָלִיּוּת הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט הוּא עַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲלָכָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ'. כִּי בִּתְחִלָּה כְּשֶׁהַיּוּ הַדָּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב הָיָה בִּבְחִינַת אֲנָשֵׁי דְּמִים יִשְׁנָאוּ תָּם וְכוּ' וְעַכְשָׁו כְּשֶׁהַדָּמִים הוֹלְכִין כְּסִדְרָן וְכוּ' מֵאִיר הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַנַּ"ל עַד שֶׁכָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמִמֵּילָא מוּבָן הַהֵפֶךְ כְּשֶׁהַדָּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב דְּהַיְנוּ בְּשִׁעַת צָרָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאָז אֵין מֵאִיר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְאָז אֵין הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת וְאָז אֵין נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל וַאֲזַי אֵין נִכְלָלִין הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת יַחַד וְכוּ' כִּי מִכְּלַל הֵן אַתָּה שׁוֹמֵעַ לָאו וּבֶאֱמֶת הָא בְּהָא תַּלְיָא כִּי כָּל מַה שֶּׁהַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מִתְגַּבְּרִין יוֹתֵר בְּרִבּוּי שִׁנּוּיִים וְאֵין נִכְלָלִין יַחַד כָּרָאוּי כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבְּרִים הַצָּרוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַצָּרוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת הֵם עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּרִבּוּי שִׁנּוּיִים שֶׁאֵין

נִכְלָלִים יַחַד וְאֵין מֵאִיר בָּהֶם הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם בִּפְרָטִיּוּת:

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים עַל הַלֵּב בִּשְׁעַת הַצָּרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הוּא מֵחֲמַת רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁאֵין מִתְנַהֲגִים הַיְסוֹדוֹת בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הָעוֹלָם בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים וְנִפְלָאִים וְכֻלָּם כְּלוּלִים בְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר שֶׁמֵּהֶם כָּל הַדּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה כַּמּוּבָא. וְכֻלָּם נִמְשָׁכִים מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כִּי בְּשָׁרְשָׁם כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּאֶחָד, אַךְ בְּהִשְׁתַּלְשְׁלָם לְמַטָּה בְּרָאָם בְּשִׁנּוּיִים נִפְלָאִים, כִּי הַיְסוֹדוֹת מְשֻׁנִּים מְאֹד זֶה מִזֶּה זֶה אֵשׁ וְזֶה מַיִם זֶה רוּחַ וְזֶה עָפָר זֶה חַם וְיָבֵשׁ וְזֶה קַר וְלַח וְזֶה קַר וְיָבֵשׁ וְכוּ'. מִכָּל שֶׁכֵּן כָּל הַבְּרוּאִים שֶׁנִּתְהַוּוּ מֵהֶם שֶׁהַשִּׁנּוּיִים בָּהֶם לְאֵין מִסְפָּר. וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהִתְנַהֵג בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה שֶׁיִּתְמַזְּגוּ הַיְסוֹדוֹת בְּשָׁוֶה כְּפִי מַה שֶּׁנִּמְשְׁכוּ מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתָם כָּרָאוּי וְאָז מִתְנַהֵג הַכֹּל כָּרָאוּי. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְרַבִּין הַשִּׁנּוּיִים וְהַיְסוֹדוֹת מִתְגַּבְּרִים זֶה עַל זֶה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכָרָאוּי מֶזֶּה בָּאִים כָּל הַיִּסּוּרִים וְכָל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם כִּי הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם הֵם עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יַצֵּב גְּבוּלוֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַגּוֹיִים הֵם בִּבְחִינַת פֵּרוּד בְּחִינַת בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם וְכַנַּ"ל כִּי הֵם עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁהֵם שִׁבְעִים עַכּוּ"ם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים נֶפֶשׁ בֵּית יַעֲקֹב בְּחִינַת יַצֵּב גְּבוּלוֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וּכְפִי תִּקּוּן הַבְּרִיאָה וּכְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד צְרִיכִים כָּל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם לְהִתְבַּטֵּל וְלִכְלֹל בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ בֵּית יַעֲקֹב שֶׁהֵם חֲשׁוּבִים כְּאֶחָד וְנִכְלָלִים בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט בִּבְחִינַת כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְכוּ' וְזֶה כָּל תִּקּוּן הַבְּרִיאָה. אֲבָל כְּשֶׁהַשָּׁטָן מִתְגַּבֵּר וְאֵין הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִכְלָלִין יַחַד עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת אֲזַי מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְכֵן עַל יְדֵי זֶה בָּאִים חַס וְשָׁלוֹם כַּמָּה וְכַמָּה צָרוֹת וְיִסּוּרִים שֶׁכֻּלָּם בָּאִים עַל יְדֵי שֶׁאֵין הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מִתְמַזְּגִים כָּרָאוּי וְאֵין נִכְלָלִים יַחַד כָּרָאוּי וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַדָּמִים שֶׁשּׁוֹטְפִים עַל הַלֵּב בִּשְׁעַת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל הַחִיּוּת בְּהַדָּמִים וְהַחִיּוּת מִתְפַּשֵּׁט לְכָל הָאֵיבָרִים וְהַחוּשִׁים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁנּוּיִים רַבִּים, וְשֹׁרֶשׁ הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה הוּא כֹּחַ אֶחָד וּמְמֻנֶּה נִמְשָׁכִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁיֵּשׁ בְּאֵיבְרֵי הָאָדָם שֶׁמֻּרְכָּבִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְהַכֹּל בִּבְחִינַת הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּתְנַהֵג הַכֹּל בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, וּכְשֶׁנַּעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת בֵּינֵיהֶם וּמִתְרַבִּים הַשִּׁנּוּיִים מִזֶּה בָּאִים כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם וּמִתְבַּלְבְּלִים הַדָּמִים שֶׁבָּהֶם נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת וַאֲזַי הֵם שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הָיָה בְּחִינַת

הִתְגַּבְּרוּת הַדְּמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲעֶבֵר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וְכוּ' וְכַמְבֹאָר בְּכַוָּנַת הָאֲרִי"ז זַ"ל בַּאֲרִיכוּת. נִמְצָא שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם בְּיוֹתֵר הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁאֵין נִכְלָלִין בְּיַחַד. עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר הַדָּמִים הַשּׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב. וְכֵן לְהֵפֶךְ שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַדָּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב חַס וְשָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבֵּר הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁאֵין נִכְלָלִין יַחַד וְכַנַּ"ל וְכֵן חוֹזֵר חְלִילָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הַתְחָלַת הַגְּאֻלָּה קָשָׁה מְאֹד וְעַל כֵּן מֵאֵן מֹשֶׁה לֵילֵךְ וְכַנַּ"ל:

חלק יא

אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ יִשְׂרָאֵל כְּדַאי וְעָשָׂה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים בְּמִצְרַיִם. וּבְכָל זֶה הֶרְאָה שֶׁכָּל הַפְּעָלוֹת מְשֻׁנּוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְהֵם בְּיָדוֹ כְּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר וְיָכוֹל לְשַׁנּוֹת אוֹתָם בְּכָל עֵת כִּרְצוֹנוֹ כִּי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מִמַּטֶּה נָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ מַטֶּה וּמִמַּיִם דָּם וְאַחַר כָּךְ מִדָּם מַיִם וְכֵן כֻּלָּם, כִּי כָּל הַפְּעָלוֹת מְשֻׁנּוֹת בְּיָדוֹ כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ לְבַד מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט וְעַל יְדֵי זֶה הוֹצִיאָם מִמְּצָרִים וּמִכָּל הַצָּרוֹת מִשְׁטִיפַת הַדְּמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וְכוּ'. וְהַכֹּל הָיָה כְּדֵי שֶׁיּוּדוּ וְיִהַלְלוּ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּלְמַעַן סַפֵּר שִׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ וְכוּ'. וְכֵן עֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּאֲמֶן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עָנְיָם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ, קִדָּה וְהִשְׁתַּחֲוָיָה זֶה בְּחִינַת הוֹדָאָה בְּלֵב שָׁלֵם בְּחִינַת כְּרִיעַת מוֹדִים וְתֵכֶף שֶׁהִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תּוֹדָה הִתְחִיל לְהָאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְחִיל לְהָאִיר בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, וּכְמוֹ כֵן נִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַמִּצְרִים שֶׁיּוֹנְקִים מֵהַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כְּשֶׁאֵין נִכְלָלִים יַחַד. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְבַּטֵּל כֹּחָם וְהָאִיר יוֹתֵר בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט, חָזְרוּ תַּהֲלוּכוֹת דְּמִים לֵילֵךְ כַּסֵּדֶר יוֹתֵר וְכֵן חוֹזֵר חְלִילָה לְטוֹבָה עַד שֶׁזָּכוּ לָצֵאת מִמִּצְרַיִם. וְאָז בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה אָמְרוּ שִׁיר וְהַלֵּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חַג וְאָז הִמְשִׁיכוּ בְּיוֹתֵר בְּחִינַת תּוֹדָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַד שֶׁזָּכוּ לִקְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז הָיָה גְּמַר גְּאֻלָּתָם שֶׁאָז אָמְרוּ שִׁירַת הַיָּם בְּשִׂמְחָה רַבָּה כִּי אָז נִשְׁלַם הַהוֹדָאָה בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא עַל יְדֵי שִׁירַת הַיָּם כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר זְכוּ לָזֶה עַל יְדֵי אַהֲרֹן שֶׁלֹּא חָלַק עַל מֹשֶׁה אַדְרַבָּא יָצָא לִקְרָאתוֹ בְּשִׂמְחָה וְאַהֲרֹן הָיָה נָבִיא וּגְדוֹל הַדּוֹר וְהָרַב יִשְׂרָאֵל סָמְכוּ עָלָיו וְנִכְלְלוּ בְּמֹשֶׁה עַל יָדוֹ וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַל יְדֵי שֶׁרַבִּים מַסְכִּימִים לְדֵעָה אַחַת אֲמִתִּית וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְעִקַּר כַּוָּנַת דְּבָרֵינוּ הוּא שֶׁיָּבִין כָּל אֶחָד מִזֶּה רְמָזִים לְעַצְמוֹ לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ בְּכָל עֵת בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו. כִּי עַל כָּל אָדָם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּעָבֵר עָלָיו כַּמָּה וְכַמָּה

מִינֵי הַרְפַּתְקָאוֹת וּתְלָאוֹת וְכוּ' כִּי אָדָם לְעָמָל יוּלָּד וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כֻּלְּהֵי גּוּפָא דְּרוּפְתְּקֵי נִינְהוּ וְכוּ' בִּפְרָט בַּגָּלוּת הַזֶּה אֲשֶׁר תָּכְפוּ עָלֵינוּ צָרוֹת וְאֵין לָנוּ חִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי הַהַרְחָבוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב לָנוּ בֵּין צָרָה לְצָרָה וְגַם בְּתוֹךְ הַצָּרָה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ הַרְחָבוֹת גְּדוֹלוֹת בִּבְחִינַת בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לִי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן קצה. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּוַדַּאי כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה כְּדֵי לְהַזְכִּירוֹ לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה וּלְמָרֵק הַפֶּשַׁע וּלְהָתֵם חֲטָאוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר כִּי יְשׁוּבוּן מֵאֻוֶּן. אַךְ רַבִּים אוֹמְרִים דְּחִיּוּת שֶׁל שֶׁקֶר וּמַטְעִים אֶת עַצְמָן שֶׁמַּרְבִּוי הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים אֵינָם יְכוֹלִים לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּבֶאֱמֶת הוּא לְהֶפֶךְ שֶׁכָּל הַצָּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ עַל כָּל אָדָם לְכָל אֶחָד כְּפִי עֲוֹונוֹ הַכֹּל הוּא רַק לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק כִּי כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא בְּוַדַּאי לְטוֹבָה וְלֹא לְרָעָה חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁחַיָּב אָדָם לוֹמַר בְּכָל עֵת כָּל מַה דְּעָבֵד רַחֲמָנָא לְטָב עָבֵד. עַל כֵּן עִקַּר הָעֵצָה הוּא דֶּרֶךְ הַנַּ"ל לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בְּתוֹדָה וְהוֹדָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ עַד הֵנָּה וְהוֹצִיאוֹ וּמְלֵט נַפְשׁוֹ מִכַּמָּה צָרוֹת וּתְלָאוֹת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב בְּנִשְׁמַת אֵלּוּ פִּינוּ מָלֵא שִׁירָה וְכוּ' אֵין אָנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ וְכוּ' עַל אַחַת מֵאֶלֶף אֶלֶף אַלְפֵי אַלְפִּים וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת וְכוּ' שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ. וְכֵן אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים נוֹדֶה לְךָ וְכוּ' עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם וְכוּ':

כִּי עַל כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם בְּוַדַּאי כְּבָר עָבְרוּ כַּמָּה צָרוֹת וְנִצֹּל מֵהֶם אוֹ שֶׁנִּצֹּל מִכַּמָּה צָרוֹת שֶׁרָאָה שֶׁבָּאוּ עַל אֲחֵרִים וְהוּא נִצֹּל מֵהֶם מֵעִקָּרָא שֶׁלֹּא בָּאוּ עָלָיו, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם, אֵין בַּעַל הַנֵּס מַכִּיר בְּנִסּוֹ וְכוּ' שֶׁעַל זֶה תִּקְּנוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לוֹמַר בְּכָל יוֹם עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְכוּ' הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ בְּלֵב שָׁלֵם עַל כָּל זֶה. וְהָעִקָּר הוּא לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל עִקַּר הַחֶסֶד וְהַטּוֹבָה הַנִּצְחִיִּית אֲשֶׁר הִפְלִיא חַסְדּוֹ הַגָּדוֹל עִמָּנוּ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וּבָחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ פְּחִיתוּתוֹ וּגְרִיעוּתוֹ אַף עַל פִּי כֵן הוּא חֶסֶד נִפְלָא שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי וְגַם בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת הָרְבֵּה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכוּ'. וּבְכָל זֶה צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלִתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה בְּכָל יוֹם לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה עַל זֶה וּבִפְרָט בְּעֵת שֶׁעוֹבֵר עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם אֵיזֶה צָרָה וְיִסּוּרִים וְכוּ' רַחֲמָנָא לְצִלָּן, שֶׁאָז דַּיְקָא יִזְכֹּר כָּל הַחֲסָדִים וְהַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ עַד הֵנָּה כַּנַּ"ל, וְגַם בְּתוֹךְ הַצָּרָה בְּעַצְמָהּ בְּוַדַּאי יֵשׁ כַּמָּה

הַרְחָבוֹת אִם יִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם בְּעֵין הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְעַל כָּל זֶה יִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה וְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵהַצָּרָה כִּי תֵּכֶף שֶׁיּוֹדֶה וִיהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וַיַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה כַּנַּ"ל, יָאִיר הָאֱמֶת וְיַשְׁלִים הַדִּבּוּר וְיוּכַל לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם קַוִּי הָאֱמֶת וּלְדַבֵּר דִּבּוּרֵי צְדָקָה וּתְשׁוּבָה וְכוּ וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיִתְגַּלֶּה שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין הַצָּרוֹת הַבָּאִים מֵהַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים כַּנַּ"ל, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְבַּטְּלִים הַשִּׁנּוּיִים שֶׁמֵּהֶם הַצָּרוֹת יַגְדִּיל הַהוֹדָאָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּחִינַת הֲלָכוֹת יוֹתֵר בְּחִינַת הֲלִיכוֹת עוֹלָם, שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא עַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת דֶּרֶךְ וְהִלּוּךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו. וְכָל מַה שֶּׁגָּדַל הַתּוֹדָה הֲלָכָה יוֹתֵר מִתְבַּטְּלִים הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט יוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַצָּרָה כַּנַּ"ל, וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה עַד שֶׁיֵּצֵא מֵהַצָּרָה לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל. וְגַם כִּי עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא הַרְחָבָה בְּתוֹךְ הַצָּרָה עַצְמָהּ וְעוֹסֵק לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ מֵעוֹדוֹ וְעַל כָּל הַהַרְחָבוֹת שֶׁמַּרְחִיב לוֹ גַּם עַתָּה, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לְפָנָיו לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנָיו הֲלֹא כְּבָר חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי שֶׁהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת לְהִיוֹת בִּכְלַל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ, חוּס וַחֲמֹל עָלַי גַּם עַתָּה וְהוֹצִיאֵנִי מֵהַצָּרָה וְהַיִּסּוּרִים וְהַדַּחֲקוּת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד עֶזְרָתִי הָיִיתָ אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹקֵי יִשְׁעִי, שֶׁזֶּה עִקַּר טַעֲנָתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם חַס וְשָׁלוֹם אֵין לִי שׁוּם זְכוּת הֲלֹא כְּבָר הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עִמִּי וְעֶזְרָתִי הָיִיתָ, גַּם עַתָּה אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹקֵי יִשְׁעִי (וְעַיֵּן בְּהֲלָכוֹת כִּלְאֵי בְּהֵמָה הֲלָכָה ד עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת שָׁם מְבֹאָר עִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת עַיֵּן שָׁם):

וְזֶהוּ תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ. שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ צוֹעֵק שֶׁהַצָּרוֹת שֶׁהֵם רְחָבוֹת וַעֲמֻקּוֹת מְאֹד כִּתְהוֹמוֹת מַמָּשׁ מִתְגַּבְּרִים מְאֹד וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם צָרָה קוֹרְאָה לַחֲבֵרְתָּהּ וְכוּ'. וְכָל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ שֶׁהֵם רִבּוּי הַהִתְלָאוֹת וְכוּ' עָלַי עָבָרוּ עַד שֶׁכִּמְעַט הָיָה אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ בָּזֶה אֲנִי מְחַיֶּה עַצְמִי וּמְצַפֶּה עֲדַיִן לִישׁוּעָה כִּי יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁרַבּוּ הַצָּרוֹת בִּפְרָט צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁאָנוּ כְּנִזּוּפִים לִפְנֵי אֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם מֵרִבּוּי קִלְקוּלֵינוּ וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. וְיוֹמָם פֵּרוּשׁוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּמָקוֹם אַחֵר (יְחֶזְקֵאל סִימָן יב) הַיְנוּ שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם ה' יִתְבָּרַךְ מְצַוֶּה עָלֵינוּ חַסְדּוֹ כִּי הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בְּכָל יוֹם וָיוֹם וְהֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו הֵן נוֹרְאוֹתָיו שֶׁאָנוּ מִתְקַיְּמִים בְּגָלוּת מַר כָּזֶה בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וּפַרְנָסָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי שֶׁעַל יְדֵי הַחֲסָדִים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַל יְדֵי זֶה גַּם בַּלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי הַיְנוּ גַּם בְּעֵת הַצָּרָה וְהַחֹשֶׁךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה גַּם

אָז אֲנִי אוֹמֵר שִׁירָה וְהוֹדָאָה וְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ וַאֲשֶׁר גַּם עַתָּה מַרְחִיב לָנוּ וְכַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי שֶׁאֲנִי יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל בִּבְחִינַת מוֹדֶה עַל הֶעָבַר וּמְבַקֵּשׁ לְהַבָּא, שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמּוֹדִים עַל הֶעָבַר יְכוֹלִים לְבַקֵּשׁ עַל לְהַבָּא (וְכַמְבֹאָר בְּהִלְכוֹת כִּלְאֵי בְּהֵמָה הַנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת כָּל זֶה עַיֵּן שָׁם),:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ע"א פֶּרֶק א) וְזֶה לְשׁוֹנָם וְהַיְנוּ דְּאָמַר רָבָא מַאי דִּכְתִיב אַף לֹא בְעִי יִשְׁלַח יָד אִם בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁאֲנִי דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל אֵינִי דָּן אוֹתָם כְּעַכּוּ"ם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם עַוָּה עַוָּה אֶשְׁמָנָה אֲבָל יִשְׂרָאֵל אֲנִי פּוֹרֵעַ מֵהֶם מְעַט מְעַט כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין שֶׁמְּנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה, דְּבָר אַחֵר אֲפִלּוּ אֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין מִצְוָה לְפָנַי אֶלָּא מְעַט כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין שֶׁמְּנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה אֲנִי מְצָרְפוֹ לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל שֶׁנֶּאֱמַר אִם בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ, דְּבָר אַחֵר בִּשְׂכַר שֶׁמַּשְׁוִיעִין לְפָנַי אֲנִי אוֹשִׁיעַ אוֹתָם, וְהַיְנוּ דְּאָמַר רָבָא מַאי דִּכְתִיב וְאָנֹכִי אֶפְדֶּם וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים אֲנִי אָמַרְתִּי אֶפְדֵּם בְּמַמּוֹנָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לָעוֹלָם הַבָּא וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים וְהַיְנוּ דְּאָמַר רַב פָּפִּי מִשְּׁמֵהּ דְּרָבָא מַאי דִּכְתִיב וַאֲנִי יִסַּרְתִּי חִזַּקְתִּי זְרוֹעוֹתָם וְאֲלֵי יְחַשְּׁבוּ רַע, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲנִי אָמַרְתִּי אֲיַסְּרֵם בְּיִסּוּרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזְּקוּ זְרוֹעוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא וְאֲלֵי יְחַשְּׁבוּ רַע עַד כָּאן לְשׁוֹן הַגְּמָרָא. וְהִנֵּה הֱיוֹתְקִתִּי לְפָנֶיךָ כָּל מַאֲמַר הַזֶּה וּבוֹ תִּרְאֶה וְתָבִין בָּאֵר הֵיטֵב כָּל דִּבְרֵינוּ הַנַּ"ל שֶׁרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְעוֹרְרִים וּמְזָרְזִים אוֹתָנוּ לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַנַּ"ל שֶׁבֵּאַרְנוּ לְבַל יִהְיֶה הָאָדָם נִדְחֶה חַס וְשָׁלוֹם מִפְּנֵי הַצָּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת וְהַיִּסּוּרִים הָעוֹבְרִים עָלָיו וְעַל בְּנֵי בֵּיתוֹ הֵן יִסּוּרֵי הַגּוּף הֵן יִסּוּרֵי הַפַּרְנָסָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק יַבִּיט בְּכָל עֵת עַל הַהַרְחָבוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב עִמּוֹ בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַצָּרָה בְּעַצְמָהּ וְכָל הַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם בָּאִים בְּחֶסֶד גָּדוֹל מְעַט מְעַט כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְסָבְלָם וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא אִם לֹא יִהְיֶה שׁוֹטֶה וְכוּ' לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין. כִּי אַדְרַבָּא כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין בְּגוּף וּמָמוֹן כֻּלָּם בָּאוּ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה כְּדֵי שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ שֶׁבֵּאֲרוּ וְגִלּוּ לָנוּ שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ עַל יִשְׂרָאֵל יִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְסָבְלָם, לְרַחֲקָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים הֵם רַק כְּתַרְנְגוֹלִין הַמְנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה, כִּי הוּא פּוֹרֵעַ מֵהֶם מְעַט מְעַט וְאֵינוֹ דָּן אוֹתָם כְּעַכּוּ"ם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עַוָּה עַוָּה עַוָּה אֶשְׁמָנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַתָּה תִּרְאֶה אֵיךְ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנַּ"ל מְקֻשָּׁרִים וּמְהֻדָּקִים הֵיטֵב בְּחִבּוּר נִפְלָא וְהֵם דֶּרֶךְ וְעֵצָה טוֹבָה וְהִתְחַזְּקוּת נִפְלָא שֶׁיִּתְקָרֵב הָאָדָם תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו בְּגוּף וּמָמוֹן וְנֶפֶשׁ. כִּי יֵשׁ מִי שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ

שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵרִבּוּי הַיִּסּוּרִים וְהַתְּלָאוֹת וְדַחֲקוּת הַפַּרְנָסָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו וְעַל בְּנֵי בֵּיתוֹ, עַל זֶה מְבֹאָר בְּדִבְרֵיהֶם הַנַּ"ל שֶׁהַיִּסּוּרִים הֵם בְּחֶסֶד גָּדוֹל לְקָרֵב עַל יָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא לְרַחֵק עַל יְדֵי זֶה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ נִפְרָע מִיִּשְׂרָאֵל בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְרִיבֵם לְגַמְרֵי רַק הוּא נִפְרָע מֵהֶם מְעַט מְעַט כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין בְּאֹפֶן שֶׁדִּיקָא עַל יְדֵי זֶה יִזְכְּרוּ וְיָשׁוּבוּ וְיִתְקָרְבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ וְיִזְכּוּ לָעוֹלָם הַבָּא, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּעִצְמוֹ בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם וְהֵינוּ דְּאָמַר רָבָא מַאי דִּכְתִיב וַאֲנִי אֶפְדֶּם וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים אֲנִי אָמַרְתִּי אֶפְדֵּם בְּמָמוֹנָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לָעוֹלָם הַבָּא וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב עִם הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּחֲקוּת בְּמָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ וְהוּא רַק לְטוֹבָה כְּדֵי לְפָדוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה מֵהַגֵּיהִנֹּם וּמֵהַשְׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת שֶׁהָיָה מַגִּיעַ לוֹ לְפִי מַעֲשָׂיו כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ וְלֹא דַּי בָּזֶה גַּם יִזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לָעוֹלָם הַבָּא. כִּי עִקַּר כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ רַק לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁדִּיקָא עַל יְדֵי זֶה יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים שֶׁאוֹמְרִים כְּזָבִים עַל ה' יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵק אוֹתָם וְאוֹמְרִים הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת דַּחֲקוּת הַפַּרְנָסָה אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הוּא לְהֶפֶךְ וְכוּ'. וְכֵן מְבֹאָר שָׁם אַחַר כָּךְ וְהֵינוּ דְּאָמַר רַב פָּפִי מִשְּׁמֵהּ דְּרָבָא מַאי דִּכְתִיב וַאֲנִי יִסַּרְתִּי חִזַּקְתִּי זְרוֹעוֹתֵיהֶם שֶׁהַיִּסּוּרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזְּקוּ זְרוֹעוֹתֵיהֶם לָעוֹלָם הַבָּא, וְאַלֵּי יְחַשְּׁבוּ רַע שֶׁאוֹמְרִים לְהֶפֶךְ כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ שׂוֹלֵחַ לָהֶם הַיִּסּוּרִים לְרָעָתָם חַס וְשָׁלוֹם לְרַחֲקָם חַס וְשָׁלוֹם:

וְאִם יֹאמַר הָאָדָם הָאֱמֶת הוּא כֵּן שֶׁהַיִּסּוּרִים וְדַחֲקוּת הַפַּרְנָסָה בָּא בְּחֶסֶד וְכַוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה כְּדֵי לְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן קָשֶׁה לִי לְהִתְקָרֵב כִּי כְּבָר נִתְעַיַּתִּי מְאֹד וַאֲנִי רָחוֹק מֵהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת מְאֹד וּבַמֶּה אֲזַכֶּה אֶת אָרְחִי לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל זֶה מֵשִׁיב וְאָמַר שָׁם אַחַר כָּךְ דָּבָר אַחֵר אֲפִלּוּ אֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין מִצְוָה לְפָנַי אֶלָּא מֵעַט כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין שֶׁמְּנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה אֲנִי מְצָרְפוֹ לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל. הֲרֵי מְבֹאָר לָנוּ תְּשׁוּבָה הֲגוּנָה עַל כָּל הַנַּ"ל לוֹמַר כִּי אַף עַל פִּי כֵן אִם אַתָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא גַּם אַתָּה תּוּכַל לָשׁוּב מִמְּקוֹמְךָ שֶׁנִּלְכַּדְתָּ בּוֹ וְלַחֲטֹף טוֹב בְּכָל יוֹם וְלִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא כִּי הֲלֹא אֲפִלּוּ אִם אֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין מִצְוֹת אֶלָּא מְעַט כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין שֶׁמְּנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה הוּא גַּם כֵּן מִצְרָפָן לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְשִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב לְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ עַד הֵיכָן הֵם מְחַזְּקִין אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא עֲדַיִן הוּא יָכוֹל לַחֲטֹף תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְלִזְכּוֹת לְחֵלֶק טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת כִּי אִם כְּתַרְנְגוֹל וּמְנַקֵּר בָּאַשְׁפָּה וְכוּ'. וְהֶבֶן הַמָּשָׁל הֵיטֵב לְהָבִין מִמֶּנּוּ הַנִּמְשָׁל (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה וְכוּ') שֶׁהִמְשִׁילוּ הָעִנְיָן לְתַרְנְגוֹל הָעוֹמֵד בְּאַשְׁפָּה וְזֶבֶל וְכוּ' וּמְנַקֵּר מִשָּׁם מְעַט דְּמְעַט מַאֲכָלוֹ שֶׁהוּא חֵלֶק מֵאֶלֶף מִגַּרְעִין חִטָּה אוֹ קְטָנִית אַחַת. וַאֲפִלּוּ אִם יִשְׂרָאֵל אֵין

עוֹשִׂין מִצְוֹת לְפָנָיו רַק כְּמוֹ וֶה הַתַּרְנְגוֹל הַמְנַקֵּר בָּאַשְׁפָּה כַּנַ"ל גַּם וֶה הוּא יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מְצָרֵף לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל, וַהֲרֵי הוֹדִיעַ לְךָ הַתַּנָּא עַד הֵיכָן רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ מַגִּיעִים וְעַל כֵּן גַּם אַתָּה יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לְךָ שֶׁאַתָּה עוֹמֵד בְּאַשְׁפָּה וְזֶבֶל וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן גַּם מִשָּׁם אַתָּה יָכוֹל לְנַקֵּר בָּאַשְׁפָּה וְלַחֲטֹף מְעַט מְעַט טוֹב כִּי גַּם וֶה יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל (וְכָל וֶה מְבֹאָר הֵיטֵב עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכוּ' שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁאֲפִלּוּ אִם גַּם מְעַט הַטּוֹב מְעֹרָב בְּפִסֹּלֶת אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ בּוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַ"ל).

וְאִם תִּטְעֹן עוֹד וְתֹאמַר הֲאֱמֶת הוּא כֵּן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ הַיִּסּוּרִים בְּרַחֲמִים מְעַט מְעַט וְגַם מְבַקֵּשׁ מֵאִתָּנוּ שֶׁעַל כָּל פָּנִים נַחֲטֹף מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים מְעַט מְעַט כְּתַרְנְגוֹל הַמְנַקֵּר בָּאַשְׁפָּה אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה כִּי נִתְרַחַקְתִּי כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵינִי יָכוֹל לְקַבֵּל גַּם אֵלּוּ הַיִּסּוּרִים וְדַחֲקוּת הַפַּרְנָסָה וְהוּא מוֹנֵעַ אוֹתִי הַרְבֵּה עַל וֶה הֵשִׁיבוּ שָׁם בְּדִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאָמְרוּ שָׁם סָמוּךְ לָזֶה דָּבָר אַחֵר בִּשְׂכַר שֶׁמְּשַׁוְּעִין לְפָנַי אֲנִי אוֹשִׁיעַ אוֹתָם. הַיְנוּ כְּאוֹמֵר הֲרֵינִי נוֹתֵן לְךָ עֵצָה טוֹבָה גַּם עַל וֶה שֶׁתִּצְעַק וּתְשַׁוֵּעַ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל וֶה וּבְוַדַּאי יוֹשִׁיעַ אוֹתְךָ וְיוֹצִיאֲךָ גַּם מֵאֵלּוּ הַיִּסּוּרִים וְדַחֲקוּת הַפַּרְנָסָה. הִנֵּה רוֹאֶה שֶׁבְּמַאֲמָר וֶה כְּלוּלִים כָּל דִּבְרֵינוּ הַנַּ"ל שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּרַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּוַדַּאי הַיִּסּוּרִים לְטוֹבָה וּלְהִשְׁתַּדֵּל לִמְצֹא בָּהֶם הַרְחָבוֹת הַרְבֵּה כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ נִפְרָע רַק מְעַט מְעַט וְעַל יְדֵי וֶה יוּכַל לַחֲטֹף עַל כָּל פָּנִים מְעַט מְעַט תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּתַרְנְגוֹל הַמְנַקֵּר בָּאַשְׁפָּה וְעַל יְדֵי וֶה יוּכַל לִצְעֹק וְלִזְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ גַּם מִזֶּה וְיִזְכֶּה לָצֵאת מֵהַצָּרוֹת לְגַמְרֵי וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׂלֵמוּת. כִּי בְּוַדַּאי כַּוָּנוֹת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם הַכֹּל לְטוֹבָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁסִּיֵּם שָׁם אַחַר כָּךְ וְהַיְנוּ דְּאָמַר רָבָא מַאי דִּכְתִיב וְאָנֹכִי אֶפְקֹד וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶהוּ וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' שֶׁהוֹכִיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁאָמַר לְמָה הֲרֵעוֹתָ עַל יְדֵי שֶׁיְּצָאוּ דְּתָן וַאֲבִירָם נִצָּבִים לִקְרָאתוֹ וְאָמְרוּ לוֹ יֵרֶא ה' עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת אִם הָיָה הַכֹּל שׁוֹמְעִים לְקוֹל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לֵילֵךְ בְּדַרְכָּךְ וֶה לְהַאֲמִין תָּמִיד בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה וְלִבְלִי שֶׁבַח וְהוֹדְיָה תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בֵּין בְּטוּבוֹ בֵּין בְּעָקְבוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּה' אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר, בְּוַדַּאי הָיוּ מִתְבַּטְּלִים כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגְּלֻיּוֹת לְגַמְרֵי וּכְבָר הָיְתָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה. אַךְ עִקַּר עִכּוּב הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט הוּא עַל יְדֵי רִבּוּי הַחוֹלְקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁיָּצְאוּ נִצָּבִים לִקְרַאת מֹשֶׁה וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי כְּשֶׁמּוֹדִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי וֶה מִתְבַּטְּלִים כָּל הַצָּרוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' עַד שֶׁמִּתְבַּטֵּל הַצָּרָה לְגַמְרֵי וְכוּ'. אַף עַל פִּי כֵן אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים וְתֵכֶף שֶׁמַּתְחִיל אֵיזֶה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה אָז תֵּכֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַמַּסְטִינִים מִתְגָּרִים בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר לְקַטְרֵג

וּלְהַגְבִּיר הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם הַנִּלְחָמִים זֶה עִם זֶה כְּשֶׁאֶחָד רוֹאֶה שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְגַּבֵּר הוּא מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְכוּ' וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיֹּאמֶר בֹּעַז וְכוּ' סִימָן סה וּבְמָקוֹם אַחֵר. וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַנְּפִילוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן וְהַהִתְרַחֲקוּת שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם וּבִפְרָט שֶׁל הַכְּשֵׁרִים שֶׁהִתְחִילוּ לְהִתְקָרֵב וְנִתְרַחֲקוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה לְגָאֳלָם וַיַּאֲמֵן הָעָם וְכוּ' וַיִּקְדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְחִילָה הַגְּאֻלָּה. אֲבָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִתְגַּבֵּר מְאֹד וְהִכְבִּיד לֵב פַּרְעֹה עַד שֶׁאָמַר מִי ה' וְכוּ' וְאָמַר תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה בִּכְבֵדוּת עָצוּם שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם תֶּבֶן. וְזֶה הָיָה נִסָּיוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק אֱז דַּיְקָא בֶּאֱמוּנָה לְהַאֲמִין כִּי בְּוַדַּאי דִּבֶּר ה' עַל יְדֵי מֹשֶׁה נֶאֱמַן בֵּיתוֹ בְּוַדַּאי יָקוּם לְעוֹלָם כַּאֲשֶׁר בֶּאֱמֶת רֹב הַכְּשֵׁרִים הָלְכוּ בָּזֶה. אֲבָל נִמְצְאוּ חוֹלְקִים דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁהִטְעוּ רַבִּים אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁיָּצְאוּ נְצָבִים לִקְרַאת מֹשֶׁה וְאָמְרוּ יֵרֶא ה' וְכוּ'. כְּאִלּוּ הֵם מְקַנְּאִים קִנְאַת ה' צְבָאוֹת וְטוֹעֲנִים בְּעַד יִשְׂרָאֵל וּמוֹסְרִים דִּין לַשָּׁמַיִם עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמּוֹסֵר כָּל נַפְשׁוֹ בַּעֲדָם עַד שֶׁאוֹמְרִים יֵרֶא ה' עָלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט. וּמֵרִבּוּי מַחֲלוֹקוֹתָם הִתְגַּבְּרוּ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְהַעֲלִים חַס וְשָׁלוֹם הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, וְהַמַּחֲלֹקֶת הָרַע שֶׁלָּהֶם הִתְגַּבֵּר כַּנַּ"ל עַד אֲשֶׁר הֶעוֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְיֹאבֵד אֶת לֵב מַתָּנָה שֶׁהוּא לֵב מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַד שֶׁמֹּשֶׁה מֵעֹצֶם צָרָתוֹ אָמַר לָמָּה הֲרֵעוֹתָה לָעָם וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה טָעַן לָמָּה זֶה שְׁלַחְתָּנִי כִּי הֲלֹא זֶה דְּבָרִי גַּם מִקֹּדֶם שֶׁלֹּא רָצִיתִי לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּת זֶה מֵחֲמַת רִבּוּי הַחוֹלְקִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּוַדַּאי הוּא יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ בְּרַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים וּבִזְכוּת אָבוֹת וּבִזְכוּת אַהֲרֹן וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֵלָיו הַמַּאֲמִינִים בְּמֹשֶׁה בֶּאֱמֶת וּמְבַטְּלִים שִׁנּוּי דַּעְתָּם שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְדֵעָה אַחַת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי כָּל זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' הֵינוּ בְּחִינַת דְּעוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים הַמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הַנִּמְשָׁכִים מִשָּׁם אֱלֹקִים, כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּה' שֶׁהוּא אַחְדוּת הַפְּשׁוּט עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' כִּי הַכֹּל אֶחָד כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כְּלוּלִים בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט וּבְוַדַּאי יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ לְגָאֳלָם, כִּי פַּרְעֹה אָמַר מִי ה' כִּי לֹא הֶאֱמִין בְּשֵׁם ה' כִּי יְנִיקָתוֹ הָיָה רַק מִשֵּׁם אֱלֹקִים כַּמּוּבָא כִּי רָצָה לְהַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם בֵּין שֵׁם ה' לְשֵׁם אֱלֹקִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַפֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם. הֵינוּ כִּי רָצָה לְכַפֵּר וּלְהַפְרִיד הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בַּשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִכָּהוּ מַכּוֹת גְּדוֹלוֹת וְהִצִּיל יִשְׂרָאֵל מִכֻּלָּם וְהֶרְאָה מוֹפְתִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה רָאָה בְּעֵינָיו שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הֵם מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט עַד שֶׁהֻכְרַח לְהוֹדוֹת בְּעַצְמוֹ וְאָמַר ה' הַצַּדִּיק:

חלק טו

וְכֵן מִתְנַהֵג עַתָּה שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְעוֹרֵר אֵיזֶה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה בְּכָל־לְיוּת אוֹ בִּפְרָטִיּוּת אָזַי תֵּכֶף מִתְגַּבֵּר שֶׁכְּנֶגְדּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּמוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם הַנִּלְחָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאִם יִרְצֶה לְהִתְגַּבֵּר עוֹד יוֹתֵר מִתְגַּבְּרִים הֵם עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ' עַד שֶׁנִּתְעַקֵּם לֵב הַרְבֵּה כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר עַכְשָׁו חַס וְשָׁלוֹם לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת שֶׁלּוֹ וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי זְכוּת אָבוֹת וְעַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם הַמַּאֲמִינִים בְּהָאֱמֶת וְהוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ הַנַּ"ל לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה וְלָתֵת שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּשִׂמְחָה וּלְהִתְחַזֵּק עַל יְדֵי זֶה לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יוֹשִׁיעֵנוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיַצִּילֵנוּ וְיוֹצִיאֵנוּ מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַדְּחָקוּת וִימַהֵר לְגָאֳלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק טז

וְעַל כֵּן חוֹבָה עָלֵינוּ לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְכֵן בְּהַתְחָלַת נְתִינַת הַתּוֹרָה הִתְחִיל אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכֵן בְּרֹב הַמִּצְוֹת הִזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי עַתָּה כָּל הַהַתְחָלָה שֶׁלָּנוּ לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' בְּכָל יוֹם וְיוֹם הוּא עַל יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם כִּי עַתָּה תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ הַתְחָלָה טוֹבָה מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל מֵאַחַר שֶׁכְּבָר גָּמַר ה' יִתְבָּרַךְ יְשׁוּעָתוֹ עַל יְדֵי מֹשֶׁה וְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעַל זֶה אָנוּ נוֹתְנִים שֶׁבַח וְהוֹדָיָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' עַד שֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַגָּלוּת שֶׁל הָעַכּוּ"ם וְכוּ' וְכַנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְחֻיָּבִים לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח כִּי כָּל הַתְחָלָתֵנוּ עַתָּה לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה עֲדַיִן וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל. וּמִזֶּה נִלְמָד לְהָבִין גַּם בִּפְרָטִיּוּת הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר עַד שֶׁגַּם בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת עוֹשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ נִסִּים רַבִּים עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁעַל זֶה אָנוּ מוֹדִים לוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹדָה וְכוּ' וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה שֶׁל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אֱמֶת וְיַצִּיב שַׁחֲרִית אֱמֶת וֶאֱמוּנָה עַרְבִית שֶׁשָּׁם מְסַפְּרִים וּמוֹדִים לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הַנִּסִּים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְעַל הַנִּסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה וְכוּ' מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לָהֶם וּלְבָנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כִּי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא שֶׁמּוֹדִים לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַנִּסִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִים לִכְנֹס בִּתְפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת מוֹסִיפִים נִשְׁמַת שֶׁהוּא שֶׁבַח וְהוֹדָאָה נִפְלָאָה כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת

בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט הוּא עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁזֶּה זוֹכִים עַל יְדֵי הוֹדָאָה כַּנַ"ל עַל כֵּן אוֹמְרִים אָז הַשֶּׁבַח וְהוֹדָאָה נִפְלָאָה שֶׁהוּא נִשְׁמַת כָּל חַי תִּתְבָּרַךְ וְכוּ':

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁעַל יָדוֹ תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה סְפָרִים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִים לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְקַיְּמִין הַתּוֹרָה וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן סִיֵּם מֹשֶׁה אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל וּבָזֶה פָּתַח דָּוִד אַשְׁרֵי הָאִישׁ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת וַיְחִי וּפָרָשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה. כִּי מֹשֶׁה יָגַע מְאֹד עַד שֶׁמָּצָא הַהַתְחָלָה כִּי הוּא הָיָה הַגּוֹאֵל הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה קָשֶׁה מְאֹד לִמְצֹא הַדֶּרֶךְ הַזֶּה שֶׁל תּוֹדָה וְהוֹדָאָה מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיְתָה שׁוּם גְּאֻלָּה וּמֵעֵת שֶׁהִתְחִילוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת לְעַם תֵּכֶף יָרְדוּ בְּגָלוּת מִצְרַיִם עַל כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה קָשֶׁה בְּעֵינָיו הַשִּׁלּוּחוּת מְאֹד. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁכְּבָר הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּנוּ כָּל כָּךְ תְּהִלָּה לָאֵל יֵשׁ לָנוּ עַל מָה לְהוֹדוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן סִיֵּם אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה' וְכוּ' לְהוֹרוֹת לָהֶם שֶׁצְּרִיכִין תָּמִיד לְשַׁבְּחַ וּלְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל נְעִימַת גּוֹרָלָם וְלוֹמַר בְּכָל יוֹם בְּשִׂמְחָה אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וְכוּ'. וּבְמַה שֶׁסִּיֵּם מֹשֶׁה פָּתַח דָּוִד סֵפֶר תְּהִלִּים אַשְׁרֵי הָאִישׁ וְכוּ' וְיָסַד כָּל מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים עַל זֶה לְהַכְנִיס בָּנוּ דֶּרֶךְ זֶה לְהַתְחִיל תָּמִיד מִבְּחִינַת תְּהִלִּים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים וְכוּ' כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה וְכַנַ"ל:

וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁתְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה דְּהַיְנוּ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת עַל יְדֵי תּוֹדָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן מֹשֶׁה סִיֵּם בְּאַשְׁרֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה שֶׁמּוֹדִים עַל חֶלְקֵנוּ וְאוֹמְרִים אַשְׁרֵינוּ וְכוּ' כִּי מֹשֶׁה לֹא הָיָה יָכֹל לְהַתְחִיל בָּזֶה מֵחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה הַגּוֹאֵל הָרִאשׁוֹן וּלְפָנָיו לֹא קָדְמָה גְּאֻלָּה וְכַנַ"ל אַךְ אַחַר שֶׁכְּבָר גָּאַל אֶת יִשְׂרָאֵל וְיָגַע כָּל יָמָיו עַד שֶׁהִכְנִיס אֶת הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל אָז סִיֵּם בְּאַשְׁרֵי לְהוֹרוֹת לָהֶם שֶׁיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה לְהוֹדוֹת עַל חֶלְקָם וְכוּ' וְכַנַ"ל וְעַל כֵּן דָּוִד שֶׁהָיָה אַחַר מֹשֶׁה אָמַר אֲנִי אַתְחִיל בָּזֶה בְּמַה שֶׁסִּיֵּם מֹשֶׁה כִּי עַתָּה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לִיצִיאַת מִצְרַיִם וּלְמַתַּן תּוֹרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַתָּה כָּל הַתְחָלָתֵנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת אַשְׁרֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה וְכַנַ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁדָּוִד אָמַר עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם פְּעָמִים אַשְׁרֵי בִּתְהִלִּים כְּנֶגֶד מְקַיְּמֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת. הַיְנוּ כַּנַ"ל כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה עַל

יְדֵי אַשְׁרֵי כַּנַ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לוֹמַר כַּמָּה פְּעָמִים אַשְׁרֵי בְּכָל יוֹם לָתֵת שִׂמְחָה בְּלִבּוֹ עַל חֶלְקוֹ שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי הָעִקָּר הוּא שִׂמְחַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כַּמּוּבָא מִזֶּה הַרְבֵּה בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וּבִפְרָט בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכֵן יָסְדוּ לָנוּ קַדְמוֹנֵינוּ לוֹמַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אַשְׁרֵי בְּכָל יוֹם וְכֵן אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ' אַשְׁרֵינוּ וְכוּ' וְכֵן אוֹמְרִים אַחַר הַתְּפִלָּה בָּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לָשׂוּם לֵב לָזֶה לְשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ בָּזֶה בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כִּי זֶה חַיֵּינוּ כִּי עַל יְדֵי זֶה הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שְׁמוֹת פֶּרֶק כג אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה הָדָא הוּא דִּכְתִיב נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ אַף עַל פִּי שֶׁמַּעוֹלָם אַתָּה לֹא נִתְיַשֵּׁב כִּסְאֲךָ וְלֹא נוֹדַעְתָּ בְּעוֹלְמָךְ עַד שֶׁאָמְרוּ בָּנֶיךָ שִׁירָה וְכוּ' מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁעָשָׂה מִלְחָמָה וְנִצַּח וְכוּ' אֶלָּא כְּבֵיכוֹל עוֹמֵד שֶׁנֶּאֱמַר עָמַד וַיְמוֹדֵד אֶרֶץ אֲבָל מִשֶּׁעָמַדְתָּ בַּיָּם וְאָמְרוּ שִׁירָה לְפָנֶיךָ מֵאָז נִתְיַשְּׁבָה מַלְכוּתְךָ וְכִסְאֲךָ, הֲוֵי נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז בְּאָז יָשִׁיר עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּכְלַל כַּוָּנוֹת הַמִּדְרָשׁ שֶׁקֹּדֶם שֶׁיִּשְׂרָאֵל אָמְרוּ שִׁירָה הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת עוֹמֵד וְלֹא הָיָה נָכוֹן כִּסְאוֹ עָדַיִן שֶׁיֵּשֵׁב עָלָיו הַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְיַשְּׁבָה מַלְכוּתוֹ וְלֹא נוֹדַע בְּעוֹלָמוֹ עַד אַחַר שֶׁאָמְרוּ שִׁירָה אָז הֵכִינוּ כִּסְאוֹ כִּבְיָכוֹל וְאָז הֵשִׁיבוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל עַל כִּסְאוֹ כִּי אָז נִתְיַשְּׁבָה מַלְכוּתוֹ וְנוֹדַע בְּעוֹלָמוֹ וְאָז מַלְכוּתוֹ כִּבְיָכוֹל גָּדוֹל בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת אֲגוּסְטוּס. אֲבָל בִּתְחִלָּה הָיָה רַק בִּבְחִינַת מֶלֶךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁנִּצַּח מִלְחָמָה וְעָשׂוּ אוֹתוֹ אֲגוּסְטוּס וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי הוֹדָאָה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר עַד שֶׁזּוֹכִין לְגִלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁהוּא מַה שֶּׁרַבִּים שֶׁהֵם שִׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת, מְסַכְּימִים לְדֵעָה אַחַת אֲמִתִּיִּת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגְּלִיּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם בְּשֶׁלֵּמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְיַשְּׁבוּת כִּסְאוֹ כִּבְיָכוֹל כַּנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי שִׁירָה דַּיְקָא כִּי שִׁירָה הִוא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַהוֹדָאָה שֶׁאוֹמְרִים הַהוֹדָאוֹת בְּלֵב שָׁלֵם בְּשִׁיר וְשִׂמְחָה שֶׁזֶּה זָכוּ יִשְׂרָאֵל בְּקִרְיעַת יַם סוּף אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר הִתְחִילָה יְשׁוּעָתָם שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וּכְבָר אָמְרוּ הַלֵּל וְהוֹדָאָה בְּפֶסַח עַד שֶׁזָּכוּ לְהַפִּיל אֶת מִצְרַיִם לְגַמְרֵי כִּי נִתְבַּטְּלוּ רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת וְנִתְגַּלָּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְהֶאֱמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְבַּטְּלוּ הַגְּלֻיּוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁל הַמִּצְרִים עַד שֶׁכָּל הָעַכּוּ"ם נִתְבַּטְּלוּ כִּי נָפַל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה בְּיוֹתֵר

אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁאָמְרוּ שִׁירָה בְּלֵב שָׁלֵם בְּחִינַת אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וְאָז דַּיְקָא נִתְיַשְּׁבָה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מֵחֲמַת שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי עִקַּר בְּנִין כִּסְאוֹ כִּבְיָכוֹל הוּא מֵהַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כְּשֶׁנִּקְבָּצִין יַחַד בְּדֵעָה אֶחָד וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִזֶּה נִבְנֶה כִּסְאוֹ כִּבְיָכוֹל שֶׁכְּלוּלָה מִגְּוָנִין סַגְיָאִין כִּי הָעִקָּר הוּא מַה שָּׁרְבִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁנּוּי דֵּעוֹת כֻּלָּם נִכְלָלִין בְּדֵעָה אַחַת אֲמִתִּיּוֹת וְכַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ שֶׁכֻּלָּם הִסְכִּימוּ לְדֵעָה אַחַת וְנִכְלְלוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְכָל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל חֲצוּבִים מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד וּכְשֶׁנִּכְלָלִים יַחַד בְּדֵעָה אַחַת בֶּהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי זֶה נִבְנֶה וְנִגְדָּל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל בְּנֵינָהּ מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַחֲצוּבִים מִשָּׁם וְאָז נִתְיַשֵּׁב מַלְכוּתוֹ כְּמֶלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ בִּבְחִינַת יְשִׁיבָה וְלֹא בִּבְחִינַת עֲמִידָה כִּי נוֹדָע בְּעוֹלְמוֹ הֵיטֵב וְנִתְיַשֵּׁב בְּדַעַת וּבְלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּבְחִינַת יְשִׁיבָה עַל כִּסֵּא כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה זְכוּ עַל יְדֵי שִׁירָה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַהוֹדָאָה בְּלֵב שָׁלֵם כַּנַּ"ל כִּי כָּל הַשִּׁירוֹת כְּלוּלִים מֵעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר שֶׁהוּא מְרֻמָּז בַּפָּסוּק, לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְּמוֹל גַּם מִשִּׁלְשׁוֹם גַּם מֵאָז וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). אִישׁ דְּבָרִים זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, גַּם מִתְּמוֹל הַיְנוּ הַיּוֹם וְאֶתְמוֹל זֶה בְּחִינַת כָּפוּל. גַּם מִשִּׁלְשׁוֹם זֶה בְּחִינַת מְשֻׁלָּשׁ. גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ זֶה בְּחִינַת מְרֻבָּע. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ טָעַן עִם מֹשֶׁה שִׁבְעָה' יָמִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כִּי שִׁלְּשָׁה גַּמִּין רִבּוּיִים וְאֵלּוּ הַשִּׁבְעָה יָמִים הֵם כְּנֶגֶד שִׁלְּשֶׁת קְוֵי הָאֱמֶת שֶׁמְּאִירִין בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי אֵלּוּ הַשִּׁבְעָה יָמִים יָאִירוּ שִׁלְּשֶׁת קְוֵי הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַגְּאֻלָּה. אֲבָל מֹשֶׁה אָמַר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְּמוֹל וְכוּ' וְאַף עַל פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אָמַר לוֹ מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם וְכוּ' הֵשִׁיב שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלַח כִּי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי גּוֹאֲלָם לֶעָתִיד וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַיְנוּ שֶׁאָמַר שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לִגְמַר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה שֶׁמְּרֻמָּז בַּפָּסוּק גַּם מֵאָז שֶׁהוּא בְּחִינַת נְכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז כַּמּוּבָא שָׁם זֶה הַפָּסוּק לְעִנְיָן זֶה כִּי זֶה הַגְּמַר שֶׁל תִּקּוּן רִבּוּעַ הַדִּבּוּר יִהְיֶה רַק עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְלוּכָה דִּקְדֻשָּׁה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ גָּזַר עַל מֹשֶׁה שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הוּא מֻכְרָח לְיַלֵּךְ כִּי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיַּתְחִיל הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְתוֹדָה הוֹדָאָה כְּדֵי לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכוּ' עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה גְּמַר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה עַל יְדֵי זֶה בְּבְחִינַת כִּימֵי צֵאתְךָ מִמִּצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת וְכַמְבֹאָר לְעֵיל:

וְאָז כְּשֶׁגָּמַר מֹשֶׁה הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה וְנָפְלוּ וּמֵתוּ מִצְרַיִם עַל שְׂפַת הַיָּם וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וְכוּ' אָז רָאָה מֹשֶׁה שֶׁדָּבַר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם וְעַל כֵּן אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה שֶׁהַמְשִׁיךְ הַשִּׁירָה מִשִּׁיר שֶׁלָּעָתִיד כִּי יו"ד עַל שֵׁם הֶעָתִיד וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִכָּאן שֶׁעָתִיד מֹשֶׁה לָשִׁיר הַיְנוּ שֶׁהַמְשִׁיךְ שִׁירָה מִשִּׁיר שֶׁל עָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר, שֶׁלָּעָתִיד יִהְיֶה כָּל זֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְעַתָּה הַמְשִׁיךְ הַשִּׁירָה מִשָּׁם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁזֶּה נִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי רִבּוּעַ הַדִּבּוּר כִּי הַשִּׁירָה שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז הוּכַן כִּסְאוֹ וְנִתְיַשֵּׁב מַלְכוּתוֹ בִּבְחִינַת נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן סִיֵּם הַשִּׁירָה שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלֶשֶׁת וְכוּ' וְכוּ' תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאֶבֶן וְכוּ' תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה' מִקְדָּשׁ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּסֶא הַכָּבוֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּסֵּא כָּבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ כִּי שָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וְכָל הַשִּׁירוֹת וְהַשְּׁבָחוֹת שֶׁמְּנַצְּחִים הַלְוִיִּים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן וְשָׁם כָּל הַהֲלָכוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יִפְלֶא מִמְּךָ דָּבָר וְכוּ' וְקָמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ'. וְשָׁם מִתְקַבְּצִים כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׁשָׁם עָלוּ שִׁבְטֵי וְכוּ' לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה' וְכוּ'. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי תִּקֻּף הַנְּסִים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמִּצְרִיִּים וְכָל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם כִּי כֻּלָּם נִבְהֲלוּ וְנִפְחֲדוּ אֵילֵי מוֹאָב וְאַלּוּפֵי אֱדוֹם וְכָל יֹשְׁבֵי כְּנַעַן שֶׁהֵם עִקַּר פְּגַם הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת, שֶׁמִּתְּקֶף הַנְּסִים הֶכְרְחוּ כֻּלָּם לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאֶבֶן שֶׁנִּדְמוּ וְנִתְבַּטְּלוּ בְּבְחִינַת בְּטוּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט. וְזֶהוּ יִדְּמוּ כָּאֶבֶן אֶבֶן זֶה בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא הַיְנוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּנִים לַמָּקוֹם שֶׁנִּכְלָלוּ בַּאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בְּאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט וְאָז מִגְדָּל תִּקֻּף הַנְּסִים וְהַנִּפְלָאוֹת הַנּוֹרָאוֹת אָז גַּם כָּל הָעַמִּים נָפַל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד עַד שֶׁנִּדְמוּ וְנִתְבַּטְּלוּ כְּמוֹ אֶבֶן כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאַחְדוּתוֹ אָז בְּבְחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא כְּמוֹ כֵן נִתְבַּטְּלוּ רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁלָּהֶם וְהֻכְרְחוּ לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת וְזֶהוּ בְּחִינַת יִדְּמוּ כָּאֶבֶן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמַךְ לָזֶה תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתֶךָ וְכוּ' הַיְנוּ בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהוּא מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ דַּיְקָא בְּחִינַת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְכֵן אָמַר שְׁלֹמֹה מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁנִּתְיַשֵּׁב מַלְכוּתוֹ עַל כִּסֵּא כְּבִיכוֹל וְנוֹדַע בְּעוֹלָמוֹ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן כּוֹפְלִין הַפָּסוּק ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד כְּשֶׁאוֹמְרִים

שִׁירַת הַיָּם בְּכָל יוֹם הַיְנוּ בְּחִינַת מֶלֶךְ וַאֲגוּסְטוּס הַנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת יְשִׁיבָתוֹ עַל כִּסְאוֹ כְּשֶׁנִּגְדַּל מַלְכוּתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת אֲגוּסְטוּס כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּתְחִילִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא כִּי אָז עִקַּר הִתְיַשְּׁבוּת מַלְכוּתוֹ עַל כִּסֵּא כִּבְיָכוֹל כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁבְּרָאוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בִּפְעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד. וְזֶה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְגַלּוֹת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן עוֹסְקִין אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרִבּוּי הַהוֹדָאוֹת וְשִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת כְּמוֹ שֶׁיְּסָדוּ לָנוּ קַדְמוֹנֵינוּ בְּהַפִּיּוּטִים הָרַבִּים שֶׁכֻּלָּם הוֹדָאוֹת וְשִׁירוֹת נִפְלָאוֹת כְּמוֹ אַתָּה הוּא אֱלֹקֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְכוּ' מֶלֶךְ עֶלְיוֹן וְכוּ' וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הוֹדָאוֹת נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד לֵישֵׁב עָלָיו כִּבְיָכוֹל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מַתְחִילִין אָז הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא וְאוֹמְרִים בְּלֹא ה' דַּיְקָא לְהוֹרוֹת כִּי אָז עִקַּר הַתְחָלַת יְשִׁיבָתוֹ עַל כִּסֵּא וְכוּ' כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה אוֹמְרִים הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב שֶׁיְּשֵׁב מִכְּבָר הַיְנוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז כִּבְיָכוֹל הוֹשִׁיבוּ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל עַל כִּסְאוֹ. וְעַל כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹמְרִים הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב וְכוּ' כִּי עַתָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז מְגַלִּין יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּרָא הַיּוֹם אֶת הָעוֹלָם וְהִמְשִׁיךְ כָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט וְכַנַּ"ל עַל כֵּן עַתָּה הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּרָכַת מַלְכֻיּוֹת זִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת שֶׁמּוֹסִיפִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַתְחִילִין בְּשֶׁבַח עָלֵינוּ כִּי זֶה עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל וְכוּ' שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַשְׁרֵינוּ הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּשֶׁבַח זֶה שֶׁל עָלֵינוּ כָּבְשׁוּ יְרִיחוֹ וְנִכְנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי עִקַּר כְּנִיסָתָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא לִבְנוֹת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁאָנוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל נְעִימַת גּוּרְלֵנוּ וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשֶּׁבַח הַנִּפְלָא שֶׁל עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְעַל כֵּן אוֹמְרִים עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם אַחַר הַתְּפִלָּה כִּי בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אַשְׁרֵינוּ וְעָלֵינוּ וְכוּ' שֶׁאוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מִזֶּה הַהַתְחָלָה וְזֶה הַסּוֹף וְהַתַּכְלִית וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁנַּעֲוִץ סוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ וּתְחִלָּתוֹ בְּסוֹפוֹ שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּשַׁבְּחִים וּמוֹדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר עַל אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ' כְּמוֹ כֵן נִשְׁלָם הַדִּבּוּר יוֹתֵר וּמִתְגַּלֶּה אַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יוֹתֵר וְכוּ' וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּלֶּה יוֹתֵר נִתְגַּדֵּל הַהוֹדָאָה יוֹתֵר כִּי עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת מִתְבַּטְּלִין הַגְּלֻיּוֹת וְהַצָּרוֹת יוֹתֵר וְכוּ' וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים אַשְׁרֵינוּ וְכוּ' וְכַמָּה שִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת

קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְכֵן אַחַר כָּךְ אוֹמְרִים בָּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ' עַד שֶׁמְּסַיְּמִין בְּעָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ שֶׁהוּא שֶׁבַח נִפְלָא וְנוֹרָא עַל שֶׁזִּכָּנוּ לְקָדֵשַׁת יִשְׂרָאֵל כִּי נָעוּץ סוֹפוֹ בְּתְחִלָּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה הוּא כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהוּא תַּכְלִיתֵנוּ לָעוֹלָם הַבָּא כִּי זֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר הַנַּ"ל וְעַל כֵּן סָמוּךְ לְעָלֵינוּ אוֹמְרִים כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה הַנַּ"ל כִּי תּוֹדָה וַהֲלָכוֹת הֵם בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. וְזֶה וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה עַל יְדֵי זֶה הוּא יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת יוֹשֵׁב וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשּׁוֹפָר מִזְמוֹר כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ' כִּי ה' עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל וְכוּ' מֶלֶךְ גָּדוֹל דַּיְקָא בְּחִינַת אֲגוּסְטוּס הַנַּ"ל. וְזֶה יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּנוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ שֶׁכָּל הָעַמִּים וּלְאֻמִּים שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כֻּלָּם יִהְיוּ נִכְנָעִים וּמִתְבַּטְּלִים אֵלֵינוּ שֶׁאָנוּ נִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר נוֹרָאוֹת גְּדֻלּוֹת מַלְכוּתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מֶלֶךְ גָּדוֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלָתֵנוּ הַיְנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הַזֶּה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה וְכוּ' זַמְּרוּ אֱלֹקִים זַמְּרוּ וְכוּ' הַיְנוּ בְּחִינַת כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר בִּבְחִינַת הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְכוּ' וְזֶהוּ מָלַךְ אֱלֹקִים עַל גּוֹיִם אֱלֹקִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ, יָשַׁב דַּיְקָא וְכַנַּ"ל וְכֵן מְסַיֵּם אַחַר כָּךְ נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ וְכוּ' שֶׁהֵם הַגֵּרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֱלֹקִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ בְּחִינַת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכוּ' הוּא בְּשַׁבָּת וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְשִׁיבָתוֹ עַל כִּסֵּא כְּבָיָכוֹל וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחָד לְעֵלָּא לָא יָתִיב עַל כּוּרְסַיָּא דִּיקָרֵהּ עַד דְּאִתְעֲבִידַת בְּרָזָא דְּאֶחָד וְכוּ' וְכָל הַמַּאֲמָר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ בִּכְנִיסַת שַׁבָּת עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין רְמָזִים נִפְלָאִים עַל פִּי כָּל הַמְבֹאָר לְעֵיל כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְמַטָּה עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהִתְגַּלּוּת אַחְדוּתוֹ הַפְּשׁוּט לְמַטָּה זֶה בְּחִינַת דְּאִתְעֲבִידַת בְּרָזָא דְּאֶחָד שֶׁבְּחִינַת הַשְׁכִּינָה דְּהַיְנוּ שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ בְּדָרֵי מַטָּה מִתְיַחֶדֶת בְּתַכְלִית הַיִּחוּד עַל יְדֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא וְעַל יְדֵי זֶה מִתְתַּקֶּנֶת בְּחִינַת כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ לֵישֵׁב

עָלָיו כַּנַ"ל כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט לְמַעְלָה שֶׁאָז דַּיְקָא מִתְיַשֵּׁב מַלְכוּתוֹ וְנוֹדָע בְּעוֹלָמוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן כִּסְאוֹ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יָתִיב עַל כּוּרְסַיָּא דְּיִקָּרָה לְעֵלָּא עַד דְּאִתְעֲבִידַת בָּרָזָא דְּאֶחָד דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִכְלָלִין בְּאַחְדּוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' וְכַנַ"ל וְכֵן כָּל הַמַּאֲמָר מְדַבֵּר מִזֶּה כִּי זֶהוּ רָזָא דְּשַׁבָּתָא וְכוּ' דְּהָא אִתְאַחַדַת כּוּרְסַיָּא יַקִּירָא קַדִּישָׁא בְּרָזָא דְּאֶחָד וְאִתְתַּקְּנַת לְמִשְׁרֵי עֲלֵהּ מַלְכָּא קַדִּישָׁא וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת סֵדֶר נַחֲלוֹת שֶׁעִקַּר הַיְרֻשָּׁה שַׁיָּךְ לַבֵּן וְאִם אֵין לוֹ בֵּן וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ וְאִם אֵין לוֹ בַּת וְכוּ'. וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל (בְּאוֹת ד) שֶׁמִּצְוֹת יְרֻשָּׁה לְבָנִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁהוֹלָדַת הַבָּנִים הִוא בְּחִינָה אַחַת עִם הוֹלָדַת הֲלָכוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁמַּחֲזִיקִים בְּמָמוֹנָם אֶת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמּוֹלִידִים הֲלָכוֹת עַל יְדֵי זֶה עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל כֵּן בֵּן קוֹדֵם לְבַת כִּי הַבַּת נֶגֶד הַבֵּן הִוא בִּבְחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כִּי כָּל מַה שֶּׁהַבְּרִיאָה רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר הוּא בִּבְחִינַת פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה יוֹתֵר וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה לְעִנְיַן גֵּרִים עַיֵּן שָׁם. כִּי נַפְשׁוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט כַּנַ"ל כִּי הֵם חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל וּכְלוּלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן כָּל הַשִּׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב כֻּלָּם נִקְרָאִים נֶפֶשׁ אַחַת וְכַנַ"ל. אֲבָל הָאִשָּׁה נֶגֶד הָאִישׁ הִיא בִּבְחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כִּי הִיא נִלְקָחָה מִמֶּנּוּ וּבְרִיאָתָהּ בְּשִׁנּוּי גָּדוֹל מֵהָאִישׁ, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם שִׁנּוּיִים מַפְלָגִים מְאֹד וְאַף עַל פִּי כֵן בְּשָׁרְשָׁם הֵם בְּתַכְלִית הָאַחְדּוּת כַּמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאַר"י זַ"ל וּמוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת יוֹצֵא נִשְׁמַת הָאִישׁ וּבַת זוּגוֹ בְּיַחַד כִּי בְּשָׁרְשָׁם הֵם נְשָׁמָה אַחַת רַק לְמַטָּה נִתְחַלְּקִים. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי חִבּוּר אִישׁ וְאִשָּׁה בִּקְדֻשָּׁה עַל פִּי הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה עִקַּר כְּלָלִיּוּת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדּוּת הַפָּשׁוּט. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁכָּל הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּהַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁשָּׁם אֶחִיזָתָם וְהֵם מִתְגָּרִים לְהַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם הִתְגַּלּוּת אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מֵהַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בִּבְחִינַת כְּפִירוֹת הַסְּמָ"ךְ מֵ"ם נִקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת וְכוּ' וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר עַל כֵּן הֵם אוֹרְבִים שָׁם מְאֹד בְּעִנְיַן הַחִבּוּר הַנַ"ל וְעַל כֵּן שָׁם כָּל עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁל הָאָדָם כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הוֹלָדַת הַבָּנִים עַל פִּי הַתּוֹרָה כִּי עַל יְדֵי כָּל הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כִּי הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים הֵם בְּעַצְמָן בִּבְחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה כַּנַ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל הִתְגַּלּוּת שֶׁל אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' כַּנַ"ל כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכֻלָּם מַסְכִּימִים לְדַעַת אַחַת וּמַאֲמִינִים בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּדֵּל בְּיוֹתֵר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמִּתְגַּלֶּה אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַרְבֵּה פְּעֻלּוֹת

מְשֻׁנּוֹת וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין בְּיוֹתֵר הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת וְאַף עַל פִּי כֵן הֵם נִכְלָלִים יַחַד בְּאַחְדוּתוֹ עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי זֶה יָקָר מְאֹד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ גֹּדֶל הַמַּצְוָה לְהוֹלִיד בָּנִים כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל מִדּוֹר לְדוֹר וְכֻלָּם יַסְכִּימוּ לְדֵעַת אַחַת לְהַאֲמִין בְּאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר שִׁנּוּי הַפְּעֻלּוֹת הוּא שִׁנּוּי הַדֵּעוֹת כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹלָם מָלֵא שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר וְכַנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן הָעִקָּר הוּא עֹצֶם נִפְלְאוֹת הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבֵּין בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין אֶחָד דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּפַרְצוּפוֹ וּבִתְנוּעוֹתָיו. וְהָעִקָּר הוּא הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁבֵּין בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּזֶה רוֹאִין בְּיוֹתֵר פְּלִאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁנֵי פְּעָמִים דָּבָר אֶחָד וְעַל כֵּן אֵין שׁוּם בְּרִיָּה דּוֹמָה לַחֲבֶרְתָּהּ וְאֵין שׁוּם אָדָם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּדִמְיוֹנוֹתָיו וּבִפְרָט בְּדֵעוֹתָיו וְכֵן אֵין שׁוּם דּוֹר דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ אָב וּבֵן אֵין דֵּעוֹתָם שָׁוּוֹת וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם שִׁנּוּיִים רַבִּים כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבְּכַמָּה דְּבָרִים הֵם שָׁוִים אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בֵּינֵיהֶם שִׁנּוּיִים רַבִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם. וּמִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַד הַסּוֹף לֹא הָיוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם דּוֹמִים לְגַמְרֵי לֹא בְּדוֹר אֶחָד וְלֹא בְּשְׁנֵי דּוֹרוֹת נִמְצָא כָּל מַה שֶּׁנּוֹלָד אֵיזֶה הוֹלָדָה הוּא בְּחִינַת פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה. וּכְשֶׁכָּל אֵלּוּ הוֹלָדוֹת שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת מַסְכִּימִים לְדַעַת אֶחָד וְאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' וְכוּ' וּמַאֲמִינִים בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁזֶּה יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד. וְעַל כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהוֹלִיד בָּנִים שֶׁיִּתְרַבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר וְכֻלָּם נִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁהַרְבֵּה פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הַמִּשְׁתַּנִּים בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים מְשֻׁנִּים מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַּ"ל וְכֻלָּם נִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מְבֹאָר הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתַב בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה שֶׁחִבֵּר בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה עִם הוֹלָדָה כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבָּנִים כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן בֵּן קֹדֶם לְבַת כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט הוּא עַל יְדֵי הַבֵּן זָכָר שֶׁהוּא סְמוּךְ בְּיוֹתֵר לְאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כַּנַּ"ל וְעַל יָדוֹ עוֹלָה הָאִשָּׁה עִמּוֹ וְנִכְלֶלֶת שָׁם בִּבְחִינַת אִשָּׁה עוֹלָה עִמּוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הַחִבּוּר בְּקִדֻּשָּׁה בִּשְׁבִיל הוֹלָדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהָעִקָּר כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכַנַּ"ל, אֲבָל הַכֹּל עַל יְדֵי הָאִישׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא קוֹדֵם לְיֵרֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְאִם אֵין לוֹ בַּת חוֹזֶרֶת הַנַּחֲלָה לְמַעְלָה לְבֵית אָבִיו. זֶה בְּחִינַת חֲזָרַת הַדְּמִים שֶׁעוֹלִין לְמַעְלָה בְּשָׁעַת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁזּוֹכִין לָצֵאת מֵהַצָּרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה בְּחִינַת הוֹלָדָה אָז חוֹזְרִים הַדְּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָמוֹן וְהוֹלְכִים כַּסֵּדֶר בְּתוֹךְ הָרַגְלִין וְכוּ' כְּמוֹ

שֶׁמִּבֹּאר שָׁם, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהוֹלָדָה חַס וְשָׁלוֹם זֶה בְּחִינַת שֶׁעֲדַיִן נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת צָרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁאָז הַדָּמִים עוֹלִין לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בֵּן לְיוֹרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא עָלָיו עֶבְרָה בְּחִינַת כְּאִשָּׁה עֲבָרָה, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ מוֹלִיד בֵּן לְיוֹרְשׁוֹ נִשְׁאֲרוּ הַדָּמִים לְמַעְלָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת עִבּוּר בְּלֹא הוֹלָדָה חַס וְשָׁלוֹם שְׁמִשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל כֵּן מְקַבְּלִין בֵּית אָבִיו הַנַּחֲלָה וּמָמוֹן הַיֶּרֻשָּׁה כִּי הֵם צְרִיכִין לְתַקֵּן אוֹתוֹ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין הַמָּמוֹן שֶׁתִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת תַּמְכֵי אוֹרַיְתָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יְרֵכוֹ כִּי בִּתְחִלָּה צְרִיכִין לַחֲזֹר אֶל הָאָב שְׁמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנַּחֲלָה וְהַדָּמִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן טָעֲנוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד אִם אֵין אָנוּ חֲשׁוּבוֹת זֶרַע תִּתְיַבֵּם אִמֵּנוּ כִּי זֶה בְּחִינַת יִבּוּם וַחֲלִיצָה. וְזֶה בְּחִינַת הַיִּבּוּם שֶׁל יְהוּדָה עַל פֶּגֶם עֵר וְאוֹנָן שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הוֹלָדַת הַבָּנִים לְהַכְנִיס הַנְּשָׁמוֹת בְּתוֹךְ גּוּפָם דַּיְקָא כִּי אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבָא לְצִיּוֹן גֹּאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאוּם ה' וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם וְכוּ' שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת גּוּף בָּנָיו כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת עַיֵּן שָׁם. כִּי דַּיְקָא כְּשֶׁהַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל בְּחִינַת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט כְּשֶׁהֵם נִמְשָׁכִים לְתוֹךְ גּוּפִים גַּשְׁמִיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת מְאֹד שֶׁבְּגוּף אֶחָד יֵשׁ כַּמָּה אֵיבָרִים וְכֹחוֹת וְחוּשִׁים וְאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְשִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר וְכָל שֶׁכֵּן בֵּין גּוּף לְגוּף. כְּשֶׁכָּל אֵלּוּ הַגּוּפִים מְבַטְּלִים עַצְמָם לְגַבֵּי הַנְּשָׁמָה וְאוֹמְרִים כֻּלָּם בְּלֵב אֶחָד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וְנִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ וְכוּ' בָּא לָזֶה הָעוֹלָם וְאֵינוֹ מִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף חַס וְשָׁלוֹם הוּא פֶּגֶם גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּא לָזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא מְרֻבֶּה בִּקְלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ אֲזַי הֵם נֶאֱחָזִין בָּהּ מְאֹד וּמַמְשִׁיכִין אוֹתָהּ לְתוֹךְ רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחָזִין בְּהַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת לְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט. כִּי מִזֶּה הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַנֶּפֶשׁ שֶׁתַּעֲלֶה וְתֵכָלֵל בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט כִּי אִם דַּיְקָא כְּשֶׁהִיא בָּאָה בְּתוֹךְ גּוּף גַּשְׁמִי שֶׁאָז נִמְשָׁכָה לְתַכְלִית הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת וְאָז דַּיְקָא תּוּכַל לְהִתְרוֹמֵם לְהִכָּלֵל מִשָּׁם דַּיְקָא בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט. כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָאָדָם עִם כָּל הָעוֹלָם הַתַּלוּי בּוֹ בְּגוּפִים גַּשְׁמִיִּים כְּדֵי שֶׁדַּיְקָא מִתַּכְלִית הַגַּשְׁמִיִּים הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִשָּׁם דַּיְקָא יֻכְלְלוּ בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹדוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְעַל כֵּן הַמַּלְאָכִים קִטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְאָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. וְכֵן קִטְרְגוּ עַל נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי כִּי אָמְרוּ, אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם. כִּי

בְּוַדַּאי גַּם כָּל הַמַּלְאָכִים הֵם בִּבְחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מִכָּל הָרוּחָנִיּוּת וּמְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מִכָּל הַמַּלְאָכִים. עַל כֵּן סָבְרוּ שֶׁגַּם עַל יָדָם יִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית בְּרִיאַת הָאָדָם וּנְתִינַת הַתּוֹרָה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ גָּעַר בָּהֶם וְלֹא רָצָה לִשְׁמֹעַ לָהֶם וּבָרָא אֶת הָאָדָם בְּגוּף גַּשְׁמִי דַּיְקָא וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי דַּיְקָא. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט הוּא מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מְאֹד הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם הַמְלֻבָּשִׁים בְּגוּף גַּשְׁמִי דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גֹּדֶל חֹמֶר הֶעָוֹן שֶׁל הַשְׁחָתַת זֶרַע לְבַטָּלָה חַס וְשָׁלוֹם כִּי אֵז נִבְרָאִין רוּחִין וְכוּ' בְּלֹא גּוּף מֻחָמַת שֶׁלֹּא נִמְשְׁכָה הַטִּפָּה לְהָאִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁיִּתְהַוֶּה מִמֶּנָּה בְּחִינַת הוֹלָדָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַטִּפָּה בָּאָה בְּתוֹךְ גּוּף חַס וְשָׁלוֹם נַעֲשִׂין מִמֶּנָּה רוּחִין וְכוּ' חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם קָשֶׁה מְאֹד שֶׁיִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן לָזֶה הוּא עַל יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט עַל יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁזּוֹכִין לוֹמַר בְּכַוָּנָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁעוֹשִׂין גּוּפִין לְהַטִּפּוֹת וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב לָהֶם וְכוּ'. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים מוּבָן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתָם לְתוֹךְ בְּחִינַת גּוּפִים עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה קַפִּיטְל תְּהִלִּים שֶׁתִּקֵּן אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְאָמְרָם בִּשְׁבִיל תִּקּוּן זֶה כִּי הֵם בְּחִינַת יוּד מִינֵי נְגִינָה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת אַתָּה ה' לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר, לְדוֹר וָדוֹר דַּיְקָא כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁעִקַּר תִּקּוּן כִּסְאוֹ לֵישֵׁב עָלָיו הוּא עַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן דַּיְקָא עַל יְדֵי רִבּוּי הַדּוֹרוֹת מְתַקְּנִין וּמְכִינִין לוֹ כִּסְאוֹ לֵישֵׁב בְּחִינַת כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר דַּיְקָא. כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הוֹלָדַת הַדּוֹרוֹת מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר שֶׁנִּשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק. כִּי עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת כּוֹפֵר כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁמִּתְגַּבֵּר תָּמִיד בִּכְפִירוֹת וּבִלְבּוּלֵי אֱמוּנָה וְלוֹחֵם נֶגֶד הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְהַכְּשֵׁרִים הָעוֹסְקִים לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי רִבּוּי הַדּוֹרוֹת כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ שֶׁמְּסַיֵּם בָּזֶה מִזְמוֹר לְתוֹדָה שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל זֶה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הֶכָּנַת כִּסְאוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עֲמָלֵק שֶׁפּוֹגֵם בְּכָל זֶה אֵין

שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְכִסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכִּסֵּא בִּשְׁלֵמוּת הוּא עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַדִּוּרוֹת בִּבְחִינַת כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר. וַעֲמָלֵק שֶׁפּוֹגֵם בְּכָל זֶה עַל כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר דַּיְקָא וְזֶהוּ כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר שֶׁאֵין כִּסְאוֹ כְּבִיכוֹל שָׁלֵם עַד שֶׁיְּנַצַּח מִלְחַמְתּוֹ בַּעֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁאָז יִתְקַיֵּם וְהָ' לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ שֶׁיִּהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם וְכִסְאוֹ שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כִּי יֵשְׁלַם כִּסְאוֹ עַל יְדֵי הַכְּשֵׁרִים שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת בִּבְחִינַת כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְהַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְהָבִין בְּלִבּוֹ עַל פִּי דְּבָרֵינוּ עִצָּם הַמִּלְחָמָה שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבִפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִמּוֹ אוֹתוֹ הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּתוֹכוֹ. כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין שִׂטְיפַת הַדְּמִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַצָּרוֹת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן. כִּי עִקַּר הַצָּרוֹת הֵם הַהִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁמְּמָרְרִין חַיֵּי הָאָדָם וּמְבִיאִין אוֹתוֹ לְמַה שֶּׁמְּבִיאִין חַס וְשָׁלוֹם וּמִשָּׁם כָּל הַיִּסּוּרִים בְּגוּף וּמָמוֹן וּבָנִים וְכוּ' חַס וְשָׁלוֹם. וּבְשָׁעַת הִתְגַּבְּרוּת הַצָּרוֹת אֵין יוֹדְעִין כְּלָל מַה לַּעֲשׂוֹת וְהַדְּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב כְּמוֹ מִי שֶׁמְּבַקֵּשׁ עִצָּה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לָצֵאת מֵהַצָּרָה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מוֹצִיאוֹ מֵהַצָּרָה כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת נִגְלִים וְנִסְתָּרִים עִם כָּל אָדָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל יוֹם וְכוּ' וְלוּלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ' כִּי ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְּיָדוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וְכָל הַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּסִּים כֻּלָּם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּכְנִיסִים בָּנוּ לִצְעֹק וּלְהָרִים עֵינָיו בְּכָל פַּעַם לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּזְהוּ עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּקְרָאנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדָנִי. אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ חֲסָדִים רַבִּים וְנִסִּים וְנִפְלָאוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְעִם כָּל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת. אַף עַל פִּי כֵן הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת עֲמָלֵק חוֹתֵר תָּמִיד לְהַלְשִׁין וּלְקַטְרֵג וּלְהָסִית וּלְהִתְגָּרוֹת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי הוּא הַשָּׂטָן הוּא הַמַּסִּית הוּא הַמְקַטְרֵג כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יוֹרֵד וּמַסִּית וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּעִנְיַן מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק קְרָבָא לְעֵלָּא וּלְתַתָּא הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהָבֵן. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לֵילֵךְ מְאֹד מְאֹד עִם הָעֵצוֹת הַנַּ"ל לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם עַל עִצָּם הַהַרְחָבוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְלִמְצֹא הַרְחָבוֹת גַּם בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת בְּעַצְמָם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה רָגִיל תָּמִיד לְתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרָנוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב הֶקִיצוֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בָּאתִי עַד קֵץ כָּל הַדּוֹרוֹת וְעוֹדִי עִמָּךְ הַיְנוּ שֶׁגַּם עַתָּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁהוּא

בְּחִינַת קֵץ כָּל הַדּוֹרוֹת גַּם עַתָּה וְעוֹדִי עִמְּךָ שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ בָּנוּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּחִינַת עוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכוּ' שֶׁצְּרִיכִין לֵילֵךְ בָּזֶה מְאֹד כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְהָעִקָּר לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה תָּמִיד וּבְיוֹתֵר בְּעֵת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאָז דַּיְקָא יִתְגַּבֵּר לָתֵת לֵב לְהִסְתַּכֵּל עַל נִפְלְאוֹת הַיְשׁוּעוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת וְנִצְחִיּוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁיָּאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' עַד שֶׁיִּמְשִׁיךְ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַצָּרָה וְעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּדֵּל בְּחִינַת הַתּוֹדָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה לְטוֹבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאִם שֶׁכְּנֶגְדּוֹ בְּחִינַת עֲמָלֵק יַחֲזֹר וְיִתְגַּבֵּר הַבְּחִירָה בְּיָדוֹ לַחֲזֹר וּלְהִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל וְתֵכֶף שֶׁיָּשִׂים לֵב לָזֶה יַעְזְרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בָּזֶה מְאֹד כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁיִּזְכֶּה בְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וּבְכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְאָז יִזְכֶּה לְתוֹדָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא אַשְׁרֵי לוֹ וְיקֵיִם בּוֹ אַשְׁרֵי אָדָם עֹז לוֹ בָּךְ וְכוּ' כִּי צְרִיכִין עַזּוּת וְהִתְחַזְּקוּת עָצוּם וְעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר כָּל מִי שֶׁחָפֵץ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק כט

וּבְעָנְיַן יְבוּם וַחֲלִיצָה שֶׁהִזְכַּרְנוּ לְמַעְלָה לֹא בֵּאַרְנוּ הֵיטֵב כִּי אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ:

וְזֶהוּ וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ כִּי שָׁם מְקֻשָּׁר נֶפֶשׁ הַמֵּת כְּמוּבָא כִּי עִקַּר הַפְּגָם בָּרַגְלַיִן שֶׁשָּׁם צְרִיכִין הַדְּמָיִם לֵילֵךְ כַּסֵּדֶר כְּשֶׁזּוֹכִין לְהוֹלָדָה. וְזֶה שֶׁלֹּא זָכָה לְהַשְׁאִיר זֶרַע פָּגַם בָּזֶה וְעַל כֵּן וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ דַּיְקָא. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַהֲלָכוֹת הֲלִיכוֹת עוֹלָם כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַהֲלָכָה שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדָהּ לֵילֵךְ בָּהּ לְהִתְקָרֵב עַל יָדָהּ לַה' יִתְבָּרַךְ לַעֲבוֹדָתוֹ בְּחִינַת הֲלִיכוֹת עוֹלָם שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁאֹר עַל עָמְדוֹ בִּקְדֻשָּׁה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הָעוֹלָם בִּכְלָלוֹ נִקְרָא בְּחִינַת רַגְלַיִן נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. וְהָאִשָּׁה וְהַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַפְּעָלוֹת מְשֻׁתָּנוֹת נִקְרָאִים רַגְלָיו כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי אֵיזֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְכוּ' כִּי עִקַּר תִּקּוּן כִּסְאוֹ בַּשָּׁמַיִם הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי הָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי עַל יְדֵי שֶׁהָרַגְלַיִן שֶׁהֵם הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד שֶׁשָּׁם עִקַּר רִבּוּי הַפְּעָלוֹת מְשֻׁתָּנוֹת כְּשֶׁהֵם נִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת ה' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה שֶׁדַּיְקָא כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁמַּלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכָל הַפְּעָלוֹת מְשֻׁתָּנוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ אָז דַּיְקָא בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבְחִינַת רוֹמְמוּ ה' אֱלֹקֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן יִהְיֶה כְּשֶׁיִּתְקַיְּמוּ וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ' בְּחִינַת עַד דְּמָטֵי רַגְלַיִן בְּרַגְלַיִן הַיְנוּ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן

עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה בְּחִינַת הֲלִיכוֹת עוֹלָם בְּחִינַת תִּקּוּן הָרַגְלִין וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּנָּהוּ אָבִי יְתוֹמִים לֹא יִשְׁבַּע מִנָּהוּ בֵּית דִּין יִשְׁבַּע. כִּי כְּבָר מְבֹאָר עִנְיַן הַיְרֵשָׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לְבָנִים כִּי הוֹלָדַת הַבָּנִים נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַתּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַמָּמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַחִיּוּב לְהַשְׁאִיר בָּנִים הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁהַבָּנִים שֶׁנּוֹלְדוּ עַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁנּוֹלְדוּ עַל יְדֵי תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל יַמְשִׁיכוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁהוּא לְהָאִיר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם וּלְהַשְׁלִים הַדִּבּוּר עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ רִבּוּי פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁהֵם הַבָּנִים שֶׁל זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְרַבּוּ בָּעוֹלָם שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין בְּיוֹתֵר זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְרַבִּין בָּהֶם שִׁנּוּי הַדֵּעוֹת מְאֹד כַּנַּ"ל וּכְשֶׁכֻּלָּם נִכְלָלִים בְּדֵעָה אַחַת וּמְיֻחָדִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרַבֵּה מְאֹד שֶׁזֶּה עִקַּר יִקָּרַת קְדֻשַּׁת הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבָּנִים אוֹמְרִים קְדִישׁ אַחַר מִיתַת אֲבִיהֶם וְאִמָּם כִּי זֶה הָאָדָם שֶׁנִּפְטַר כָּל תַּכְלִיתוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְחֵלֶק עוֹלָם הַבָּא. וְעִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא הוּא תּוֹדָה הוֹדָאָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכוּ' שֶׁבִּשְׁבִיל כָּל זֶה בָּא הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן אַחַר מוֹתוֹ שֶׁצָּרִיךְ לָבוֹא לָזֶה לִבְחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל עַל כֵּן אוֹמְרִים הַבָּנִים אַחֲרָיו קַדִּישׁ שֶׁאֵינוֹ תְּפִלָּה עַל הַמֵּת רַק שֶׁבַח וְהוֹדָאָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ כַּמּוּבָא. כִּי קַדִּישׁ כּוֹלֵל כָּל מִינֵי שְׁבָחִים וּבְרָכוֹת הוֹדָאוֹת וְכוּ' כִּי הוּא שֶׁבַח נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד דְּתְבַר כָּל גְּזֵיזִין דְּפַרְזְלָא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְכוּ' בָּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְכוּ'. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים קַדִּישׁ אַחַר כָּל הַבְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת וְכֵן אַחַר כָּל הֲלָכוֹת שֶׁלּוֹמְדִין כִּי הוּא עַמּוּד שֶׁבֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם כַּמּוּבָא. כִּי קַדִּישׁ כּוֹלֵל כָּל הַהוֹדָאוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַתֻּשְׁבְּחוֹת וּמַעֲלֶה כֻּלָּם לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא עַד אֵין סוֹף. וְעַל כֵּן זֶה הַנִּפְטָר שֶׁכָּל תִּקּוּנוֹ שֶׁיִּתְקַבֵּץ חֶלְקֵי הַטּוֹב שֶׁבּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת טוֹב בָּעוֹלָם שֶׁכָּל הַתַּכְלִית הוּא הוֹדָאָה שֶׁהוּא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁצָּרִיךְ עַתָּה לָבוֹא לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק בְּשַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הוֹדָאָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן בָּנָיו אוֹמְרִים אַחֲרָיו קַדִּישׁ שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַהוֹדָאוֹת וְשִׁירוֹת וְהַתֻּשְׁבְּחוֹת וְכוּ' וּמַעֲלֶה כֻּלָּם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הַבָּנִים מְזַכִּים אֶת אֲבִיהֶם לְעוֹלָם הַבָּא כִּי שַׁבָּת וְהוֹדָאָה, זֶה כָּל שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הָעִקָּר שֶׁהַבָּנִים דַּיְקָא יֹאמְרוּ קַדִּישׁ כִּי עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי בָּנָיו דַּיְקָא שֶׁזְּכָה לְהוֹלִיד בָּעוֹלָם וּלְהַרְבּוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם עוֹסְקִים כָּל יְמֵיהֶם בְּהוֹדָאוֹת וּבְרָכוֹת. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אוֹמֵר בְּכָל יוֹם בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת הַרְבֵּה כַּאֲשֶׁר תִּקְּנוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לוֹמַר בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וּבִפְרָט בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב בְּעֵת הַתְּפִלָּה כִּי הוֹדָאָה הִוא כָּל שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מֵרִבּוּי פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי רִבּוּי הַבָּנִים שֶׁזְּכָה לְהוֹלִיד עַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן הַבָּנִים דַּיְקָא אוֹמְרִים קַדִּישׁ שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַהוֹדָאוֹת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת שֶׁזְּכָה זֶה הַנִּפְטָר לַעֲסֹק בָּהֶם בְּחַיָּיו. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַבָּנִים שֶׁנּוֹלְדוּ עַל יְדֵי זֶה שֶׁעַל יָדָם דַּיְקָא מִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ רִבּוּי פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר גְּמַר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד בְּחַיָּיו קֹדֶם שֶׁמִּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם לְצַוּוֹת לְבָנָיו וּלְסַדֵּר סֵדֶר חֲלֻקַּת נְכָסָיו וּמָמוֹנוֹ לְבָנָיו. כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן וְתִקּוּנוֹ הוּא כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לִתְמֹךְ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעַל יָדָם נוֹלְדוּ הֲלָכוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הוֹלָדוֹת הַבָּנִים כַּנַּ"ל וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּזֶה כְּפִי בְּחִינָתוֹ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְסַדֵּר לְפִי בְּחִינָתוֹ סֵדֶר חֲלֻקַּת מָמוֹנוֹ לְבָנָיו אֲחֲרֵיו שֶׁיְּקַבֵּל כָּל אֶחָד חֶלְקוֹ כָּרָאוּי כְּפִי שׁרֶשׁ חֶלְקוֹ לְמַעְלָה בְּהַתּוֹמְכֵי אוֹרִיתָא שֶׁמּוֹלִידִים הֲלָכוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הוֹלָדָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל תִּקּוּן הַנִּפְטָר. כִּי תּוֹדָה הֲלָכָה וְתוֹמְכֵי אוֹרִיתָא וְתוֹלְדוֹת הַבָּנִים הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה. וְזֶה כָּל תַּכְלִית וְתִקּוּן הַנִּפְטָר לָעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְמַנּוֹת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ בְּחַיָּיו כִּי הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס הַמְמֻנֶּה עַל הַיְתוֹמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲבִי יְתוֹמִים צָרִיךְ שֶׁיִּתְמַנֶּה מִפִּי אֲבִי הַבָּנִים בְּעַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁיְּסַדֵּר נַחֲלָתוֹ כְּפִי דַּעַת הָאָב בְּעַצְמוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה הֲלָכָה כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה בְּמָמוֹנוֹ לִהְיוֹת בְּכְלַל תּוֹמְכֵי אוֹרִיתָא שֶׁזֶּה כָּל תִּקּוּן הַמָּמוֹן שֶׁמִּשָּׁם הוֹלָדוֹת הַבָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק לא

וְעַל כֵּן אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּנָּה אֲבִי יְתוֹמִים לֹא יִשְׁבַּע כִּי אֵינוֹ חָשׁוּד עַל הַשֶּׁקֶר כִּי מֵאִיר בּוֹ הָאֱמֶת בְּוַדַּאי כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ'. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַבַּעַל נֶחֱלָה בְּעַצְמוֹ מִנָּהוּ לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס מֵאִיר בּוֹ בְּוַדַּאי הָאֱמֶת בְּעִנְיָן זֶה כִּי מֵאַחַר שֶׁהַנִּפְטָר בַּעַל הַנַּחֲלָה בְּעַצְמוֹ מִנָּהוּ לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס כְּפִי דַּעְתּוֹ כְּפִי בְּחִינָתוֹ כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְבָרֵר מָמוֹנוֹ לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק בְּהַתּוֹמְכֵי אוֹרִיתָא שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַנַּחֲלָה וְהַמָּמוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבָּנִים וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן בְּוַדַּאי כְּפִי בְּחִינָתוֹ מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרִיתָא בְּחִינַת תּוֹלְדוֹת הַבָּנִים עַל יְדֵי כָּל זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת בִּבְחִינַת

תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם וְכוּ'. וְעַל כֵּן אֵין זֶה הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס חָשׁוּד עַל שֶׁקֶר וְנֶאֱמָן בְּלֹא שְׁבוּעָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁהָאָבִי הַבָּנִים בְּעַצְמוֹ מִנָּהוּ כְּפִי בְּחִינָתוֹ כְּפִי חֶלְקוֹ בְּשַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל אִם לֹא זָכָה לְמַנּוֹת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ, לְמִסֹּר בְּעַצְמוֹ לְהָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס סֵדֶר נַחֲלָתוֹ כְּפִי בְּחִינָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וַאֲזַי הַבַּיִת דִּין צְרִיכִים לִהְיוֹת אֲבִי יְתוֹמִים וּלְמַנּוֹת הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס כִּי רַק הַבַּיִת דִּין יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לָזֶה כִּי הַבַּיִת דִּין מְאִירִין הָאֱמֶת כִּי אֲצָלָם כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל כָּל דִּינֵי וּמִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה שָׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל כִּי זֶה עִקַּר הַבַּיִת דִּין שֶׁיִּדְעוּ כָּל הַהֲלָכוֹת וְיִשְׁפְּטוּ מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת וְצֶדֶק וְעַל כֵּן צְרִיכִין הַבַּיִת דִּין שֶׁיִּהְיוּ שְׁלֹשָׁה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוֵּי הָאֱמֶת הַנַּ"ל. אֲבָל הַבַּיִת דִּין אֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר הָאֱמֶת שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים לִשְׁבוּעָה. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁבָּאִים לָדוּן זֶהוּ מַחֲמַת שֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה בֵּינֵיהֶם וְכָל הַהַכְחָשׁוֹת נִמְשָׁךְ מִשְּׁטִיפַת הַדָּמִים הַנַּ"ל מִבְּחִינַת אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׁנָאוּ תָּם כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פִּגַּם תּוֹדָה הֶלָכָה פִּגַּם הַמָּמוֹן דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁהוּא בְּבְחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא לְהוֹלִיד הֲלָכוֹת כִּי הוּא מַכְחִישׁ בַּעֲמִיתוֹ שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִכָּל זֶה, עַל כֵּן אֵין הַבַּיִת דִּין יְכוֹלִין לְבָרֵר כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה כִּי שְׁבוּעָה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת כְּמוּבָא בְּחִינַת הָאָרַת שִׁלְשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית כְּמוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁבוּעָה לְשׁוֹן שִׁבְעָה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת יְמֵי הַחֹל לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחִינַת אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׁבוּעָה שֶׁהִוא בַּשֵּׁם וּבִנְקִיטַת חֵפֶץ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה שֶׁהוּא פִּגַּם הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַבַּיִת דִּין לְהָאִיר הָאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁכּוֹלֵל כָּל תִּקּוּנֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא הָאָרַת שִׁלְשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר וְכוּ'. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכָה הַנִּפְטָר לְמַנּוֹת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ וְלֹא הֵאִיר בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁזָּכָה לְבָרֵר כְּפִי חֶלְקוֹ, בְּתוֹדָה הֲלָכָה בִּבְחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא כַּנַּ"ל, עַד שֶׁהֶצְרְכוּ הַבַּיִת דִּין לְהַכְנִיס עַצְמָן לְמַנּוֹת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס. עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ שְׁבוּעָה. כִּי כְּשֶׁאֵין הָאֱמֶת מְבֹרָר בִּשְׁלֵמוּת וְהַבַּיִת דִּין צְרִיכִים לְבָרְרוֹ אֵין יְכוֹלִים לְבָרְרוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶה בְּחִינַת כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. כִּי עִקַּר הַצַּוָּאָה שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְצַוּוֹת אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו הוּא שֶׁיִּשְׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, צְדָקָה וּמִשְׁפָּט דַּיְקָא דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְּנוּ צְדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמּוֹלִידִים הֲלָכוֹת שֶׁהֵם מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הַיְנוּ

צָדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעַל יָדָם נוֹלָדִים וְנִתְגַּלִּים מִשְׁפְּטֵי הִלְכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמָּמוֹן שֶׁל זֶה הַנִּפְטָר שֶׁהִתְיַגֵּעַ בּוֹ בִּימֵי חַיָּיו, שֶׁכָּל תִּקּוּנוֹ כְּשֶׁיָּבוֹא הַמָּמוֹן לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיִּהְיוּ נוֹלָדִים מֵהֶם הֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁלָּזֶה צָרִיךְ לִכְנֹס עַתָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּשַׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶה אֱמֶת וּמִשְׁפָּט שְׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם וְכוּ' (זְכַרְיָה ח). כִּי הַדַּיָּנִים צְרִיכִים לִשְׁפֹּט אֱמֶת כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לְשָׁלוֹם שֶׁיִּכְלְלוּ הַכֹּל בְּדֵעָה אַחַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְכוּ'. כִּי כְּתִיב יוֹם אֶחָד וְלֹא יוֹם רִאשׁוֹן לְהוֹרוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ הַיְנוּ לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבַּבְּרִיאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַשִּׁנּוּי שֶׁבֵּין יוֹם לְלַיְלָה בֵּין הָאוֹר לְחֹשֶׁךְ הוּא הַשִּׁנּוּי הַגָּדוֹל שֶׁבְּכָל הַשִּׁנּוּיִים וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע וּבְתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּבְזֶה כָּלוּל כָּל הַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם עַד אֵין חֵקֶר וְהַכֹּל נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ רִבּוּי פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַשִּׁנּוּיִים, יוֹם אֶחָד בְּחִינַת שֶׁהָיָה יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ הַיְנוּ לְגַלּוֹת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהַיָּחִיד קַדְמוֹן בָּרָא הַכֹּל וְכָל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מִיְּחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן הַדַּיָּן הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ זוֹכֶה לָזֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וְכוּ' יוֹם אֶחָד כִּי עַל יְדֵי הָאֱמֶת מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְכַנַּ"ל:

חלק לד

כְּלַל הַדְּבָרִים שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּה' אֶהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּין בְּטוּבוֹ בֵּין בְּעָקוֹ חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ עֵצָה טוֹבָה וְנִפְלָאָה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהָאָדָם נִתְרַחֵק מֵה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק וְגַם בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה צַר לוֹ מְאֹד בְּפַרְנָסָה וּבָנִים וְכוּ' כַּאֲשֶׁר מָצוּי בְּרֹב הָעוֹלָם (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). צָרִיךְ אָז דַּיְקָא לְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא הַרְחָבָה בְּתוֹךְ מְצוּקוֹת הַצָּרָה וְגַם לִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ אֶת כָּל הַטּוֹבוֹת וְנִפְלָאוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ, וְהַעִקָּר מַה שֶּׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ'. וְלִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁאַר מֻמָּנוּ וּמְשׁוּם אָדָם כְּלוּם רַק מַה שֶּׁחְטַף בְּזֶה הָעוֹלָם אֵיזֶה טוֹב מְקֻדָּשֶׁת יִשְׂרָאֵל וְרַק זֶה חֶלְקוֹ מִכָּל עֲמָלוֹ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ הַנִּרְדָּע שֶׁבַּנִּרְדָּעִים לִשְׂמֹחַ בְּזֶה מְאֹד וְיִמָּלֵא פִּיו תְּהִלָּתוֹ וְכוּ' כָּל הַיּוֹם לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ וְכוּ' אֶת יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ וְכוּ'

שֶׁלֹּא שָׁם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְכוּ'. וּמֵאַחַר שֶׁיִּהְיֶה רָגִיל בָּזֶה בְּוַדַּאי יַחֲטֹף בְּכָל יוֹם לִלְמֹד אֵיזֶה הֲלָכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹדְעִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יֵצֵא מִכָּל הַצָּרוֹת וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בְּטוּל הַצָּרָה וְכוּ' וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה לְטוֹבָה. עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְתַכְלִיתוֹ הַטּוֹב שֶׁהוּא שֶׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים. וְהָעִקָּר לָזֶה הוּא אַהֲבַת חֲבֵרִים וְשָׁלוֹם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל עִם כָּל יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָט עִם הַהוֹלְכִים בְּדַרְכּוֹ יִתְבָּרַךְ זֶה וְיִהְיֶה בִּכְלַל תּוֹמְכֵי אוֹרָיְתָא בֵּין בְּמָמוֹנוֹ בֵּין בְּגוּפוֹ שֶׁיְּחַזֵּיק בְּכָל כֹּחוֹ אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בְּדַרְכּוֹ יִתְבָּרַךְ זֶה שֶׁהֵם מוֹלִידִים הֲלָכוֹת. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהוֹלִיד בָּנִים הֲגוּנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְכוּ' וְכוּ' כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁתּוֹדָה הֲלָכָה וְתוֹמְכֵי אוֹרָיְתָא וְהוֹלְדוֹת הַבָּנִים הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה וְצָרִיךְ לְהַתְחִיל מִכָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבָּהֶם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה אַשְׁרֵי לוֹ:

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַאי דִּכְתִיב מִי הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֶן אֶת זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי ה' אֵלָיו וְיַגִּדֶהּ עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְּתָה כַּמִּדְבָּר מִבְּלִי עוֹבֵר, וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי וְכוּ' וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ וּפֵרְשׁוּ שָׁם שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה. וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים כַּאֲשֶׁר הִתְפַּלְּאוּ עַל זֶה כָּל הַמְּפָרְשִׁים וּבִפְרָט מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם דָּבָר זֶה נִשְׁאַל לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים וְלֹא פֵּרְשׁוּהוּ עַד שֶׁפֵּרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וְהוּא פֶּלְאִי מַה קּוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה מִי לֹא יָדַע כָּל זֶה שֶׁחָרְבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל שֶׁעָבְרוּ עַל הַתּוֹרָה וַהֲלֹא כָּל הַתּוֹרָה מְלֵאָה מִזֶּה. כִּי כְּבָר הִתְרָה אוֹתָם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּעַצְמוֹ אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ וְכוּ' וְכֵן בִּמְקוֹמוֹת הַרְבֵּה אֵין מִסְפָּר אָמַר לָהֶם שֶׁאִם יַעַבְרוּ עַל הַתּוֹרָה יֹאבְדוּ מֵעַל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְכֵן כָּל הַנְּבִיאִים הִתְרוּ בָּהֶם עַל זֶה וּמַה זֶּה שֶׁעַתָּה נִשְׁאַל לְכֻלָּם עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ וְלֹא יָכְלוּ לְפָרְשׁוֹ עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ פֵּרְשׁוֹ עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי וְכוּ' וְהָעִקָּר שֶׁלֹּא הָלְכוּ בָּהּ שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁזֶּה הֶעָוֹן שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה גָּדוֹל מֵהַכֹּל וְהוּא פֶּלֶא. אַךְ עִקַּר הַדָּבָר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאַל לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים שֶׁיְּבִינוּ הֵיטֵב זֹאת וְיַגִּידוּ עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ בְּאֹפֶן שֶׁיְּגִיעַ לָנוּ טוֹבָה מִזֶּה שֶׁנָּבִין עַל יְדֵי זֶה עֵצוֹת טוֹבוֹת אֵיךְ לִזְכּוֹת לְהַתְחִיל לְתַקֵּן הַקִּלְקוּלִים שֶׁגָּרְמוּ לָנוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶה עִקַּר חֻמְרוֹת וְעֻמְקוּת הַשְּׁאֵלָה שֶׁשָּׁאַל ה' יִתְבָּרַךְ לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים וְלֹא פֵּרְשׁוּהוּ כִּי מַה דַּהֲוָה הֲוָה וּמַאי נַפְקָא מִנָּהּ אִם נֶחֱרַב עַל יְדֵי מַה שֶּׁנֶּחֱרַב הֲלֹא כְּבָר נֶחֱרַב. אַךְ עִקַּר מַה שֶּׁחָתַר ה' יִתְבָּרַךְ לִשְׁאֹל לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים שֶׁיְּבִינוּ אֶת זֹאת וְיַגִּידוּ עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ הוּא שֶׁיְּפָרְשׁוּ הַדָּבָר הֵיטֵב בְּאֹפֶן שֶׁנָּבִין מִזֶּה עֵצוֹת אֵיךְ לְצֵאת מֵהַקִּלְקוּלִים

שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל כֵּן לֹא יָכְלוּ לְפָרְשׁוֹ כִּי זֶה עָמֹק מְאֹד מְאֹד עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ. עַד שֶׁפֵּרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ הֵינוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר עָבְרוּ עַל עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת מְאֹד עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן בִּפְנִימִיּוּת לִבָּם הָיָה לִבָּם עֲדַיִן בּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ. וְעַל כֵּן הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל פָּנִים לַחֲטֹף אֵיזֶה הֲלָכוֹת לִלְמֹד עַל כָּל פָּנִים מְעַט בְּכָל יוֹם. וְהֵם עָזְבוּ אֶת תּוֹרָתִי לְגַמְרֵי וְלֹא עוֹד אֶלָּא וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי, שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תְּלִיָּא הֵינוּ שֶׁעַל כָּל פָּנִים הָיוּ מְחֻיָּבִים לִשְׁמֹעַ וּלְדַבֵּק עַצְמָם בְּקוֹל ה' הַקּוֹרֵא בְּקוֹל גָּדוֹל בְּלֵב הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁיִּשּׁוּב הָאָדָם אֵלָיו. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַטּוֹת לִבּוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל ה' שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִהְיֶה לוֹ רְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְכִסּוּפִים גְּדוֹלִים לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּה יָקָר מְאֹד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהָעִקָּר וְלֹא הָלְכוּ בָהּ שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה כִּי בְּוַדַּאי לֹא נָפְלוּ בְּפַעַם אֶחָד לִנְפִילוֹת כָּאֵלֶּה לַעֲבֹר עַל דָּת לְגַמְרֵי וְלִפְרֹק עֹל כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז בְּעֵת הַחֻרְבָּן, וּבְוַדַּאי בִּתְחִלָּה עָסְקוּ בַּתּוֹרָה קְצָת רַק שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה דְּהֵינוּ שֶׁלֹּא נָתְנוּ לִבָּם לִשְׁמֹחַ בְּהַתּוֹרָה, וּלְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת עַל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ חֶמְדָּה גְּנוּזָה אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ וְכוּ' וְזֶה כָּל תִּקְוָתֵנוּ לָנֶצַח. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמְּפָרְשִׁים שֶׁזֶּה עִקַּר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה לִשְׁמֹחַ בְּכָל עֹז בִּנְעִימַת חֶלְקֵנוּ וְגוֹרָלֵנוּ וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּרְכַּת הַתּוֹרָה צְרִיכִין לְזָהֵר בָּהּ מְאֹד הֵינוּ כָּל עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁבֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ אִם נָפַל וְנִתְרַחֵק כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי כֵן הוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לִהְיוֹת רָגִיל בְּתוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהוֹדוֹת עַל מְעַט דִּמְעַט הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָצֵאת מִכָּל הַצָּרוֹת וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְלֹא הָלְכוּ בָהּ כִּי זֶהוּ הִלּוּךְ וְדֶרֶךְ נִפְלָא מְאֹד לְהִתְקָרֵב וּלְהָרִים עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מִינֵי נְפִילוֹת וִירִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית. וְאִם הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ זֶה בְּוַדַּאי לֹא הָיוּ נוֹפְלִים כָּל כָּךְ וְלֹא הָיוּ לָהֶם צָרוֹת כְּאֵלֶּה. וְעַתָּה כָּל תִּקְוָתֵנוּ לְשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וּלְבֵית מִקְדָּשֵׁנוּ הוּא עַל יְדֵי זֶה כִּי לֵית מִלְּתָא דְּא תַּלְיָא אֶלָּא בִּתְיוּבְתָא. אֲבָל קָשֶׁה מְאֹד לָשׁוּב כִּי הַבַּעַל דָּבָר אוֹרֵב מְאֹד מְאֹד וּמִתְפַּשֵּׁט לְאָרֵךְ וְלִרְחַב וְהַכֹּל חֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ וְאַף עַל פִּי כֵן רַבָּם רְחוֹקִים מְאֹד מִדַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה. וְהָעִקָּר מֻחֲמַת שֶׁאֵינָם מְשִׂימִים אֶל לֵב לִשְׁמֹחַ בְּמַעַט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם כִּי הָעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה מַזֶּקֶת בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב שֶׁעִקַּר הַחֻרְבָּן וְכָל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן כֻּלָּם מֻחֲמַת שֶׁלֹּא עָבְדוּהוּ יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה, וְכַמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל הֵינוּ כַּנַּ"ל וְהָבֵן מְאֹד. וְעַל כֵּן הֶכְרַח ה' יִתְבָּרַךְ לְפָרְשׁוֹ כְּדֵי לְרַמֵּז לָנוּ עַתָּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר רְמָזִי עֵצוֹת אֵיךְ

לְהִתְקָרֵב עַתָּה לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא לְתַקֵּן הַקְּלִקּוּלִים שֶׁעַל יְדֵי הַחֲרָבָן עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּקָרוֹב. וְעַל כֵּן נִקְרָא הֲלִיכָה כָּל הַנַּ"ל כִּי הוּא תִּקּוּן הָרַגְלַיִן כַּנַּ"ל בְּחִינַת הֲלִיכוֹת עוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְקָרְבוּת הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת וְעָמְדוּ רַגְלָיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל כִּי הוּא הִלּוּךְ וְדֶרֶךְ נִפְלָא לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לו

וְזֶה בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּצְטַוּוּ אַחַר חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁהָיָה עַל יְדֵי רִבּוּי הַזָּהָב שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵסִיתוּ וְהִדִּיחוּ אוֹתָם הָעֵרֶב רַב לְהַפְרִיד הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת חַס וְשָׁלוֹם מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר חֵטְא עֲבוֹדָה זָרָה. וְהַתִּקּוּן הָיָה עַל יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ בְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד מָרוֹם מֵרֹאשׁוֹן בְּחִינַת מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ וְכוּ' הַמּוּבָא לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁקָלִים כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁיְּכֻלְלוּ כֻּלָּם יַחַד עַל יְדֵי הַמִּנְיָן וְלֹא יִגְרַם הַמִּנְיָן בְּחִינַת פֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁיִּתְּנוּ כֹּפֶר נַפְשָׁם בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרִיְתָא וְכוּ'. כִּי הָעֵרֶב רַב פָּגְמוּ בְּהַמָּמוֹן שֶׁעַל יְדֵי רִבּוּי הַמָּמוֹן חָלְקוּ עַל מֹשֶׁה וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא רָצוּ לִהְיוֹת בְּכְלַל תּוֹמְכֵי אוֹרִיְתָא אַף גַּם הָפְכוּ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ שֶׁנִּקְהֲלוּ עַל אַהֲרֹן לַעֲשׂוֹת לָהֶם עֲבוֹדָה זָרָה מֵהַמָּמוֹן. כִּי כְּמוֹ כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה הַמָּמוֹן בְּקֶרֶבֶשֶׁה שֶׁעִקָּרוֹ עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן מָמוֹנוֹ לְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, לִהְיוֹת בִּכְלַל תּוֹמְכֵי אוֹרִיְתָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹלְדִין הֲלָכוֹת וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּהַמָּמוֹן וְרוֹצִים אַחַר הַמָּמוֹן רַק בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת עַצְמָן, אַף גַּם חוֹלְקִים עַל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים לְהוֹלִיד הֲלָכוֹת, אָז מַפְרִידִין הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְגוֹרְמִין כְּפִירוֹת בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּגֶם הָעֵרֶב רַב שֶׁהָיָה עַל יְדֵי רִבּוּי הַמָּמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְדִי זָהָב שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְכָפְרוּ בַּה' וְהִפְרִידוּ בְּדַעְתָּם הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט, שֶׁזֶּה הָיוּ כָּל עִנְיְנֵי הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבַּדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים. מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּדַעַת אֵיךְ כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט, עַל יְדֵי זֶה בָּאוּ לִכְפִירוֹת עַד שֶׁעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְהָיָה לָהֶם הַרְבֵּה חָכְמוֹת שֶׁל שֶׁקֶר בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן הַכְּפִירוֹת הַמְצוּיִים עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַל יְדֵי הַמְּחַקְּרִים וְהַחוֹלְקִים עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת הָעוֹסְקִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִזֶּה מִבְּחִינַת חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁעֲדַיִן לֹא הִטְהַרְנוּ מִמֶּנּוּ וְכָל הַפְּקִידוֹת בָּאִים עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְיוֹם פָּקְדִי וְכוּ' ה' יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר וְיַצִּיל מֵעַתָּה. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן לָזֶה שְׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין לִנְדְבַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵהֶם הָאֲדָנִים שֶׁכָּל הַמִּשְׁכָּן הוּקַם עֲלֵיהֶם שֶׁשָּׁם בַּמִּשְׁכָּן נוֹלְדוּ וְנִתְגַּלּוּ כָּל הֲלָכוֹת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁמֵּיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לֹא נִדְבַּר עִם מֹשֶׁה כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה כִּי אִם בְּאֹהֶל מוֹעֵד. וְעַל כֵּן הַשְּׁקָלִים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשׂוּ הָאֲדָנִים

שֶׁעֲלֵיהֶם עָמַד הַמִּשְׁכָּן הֵם בִּבְחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרִיתָא שֶׁעַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁנּוֹלְדִין מִשָּׁם וְכֵן הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּשְׁכָּן, עַל יְדֵי כָּל זֶה נַעֲשׂוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה מִשָּׁם אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְכוּ' בְּחִינַת וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד וְעַל כֵּן נִצְטַוּוּ לִמְנוֹתָן עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים. כִּי מֹשֶׁה נִתְקַשָּׁה עַל זֶה מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָא בַּפִּיּוּט שֶׁל פָּרָשַׁת שְׁקָלִים כִּי אֵיךְ יִמְנֶה אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַמְּנִין, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְהִכָּלֵל בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי כֻּלָּם כְּאִישׁ אֶחָד וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר וְכוּ'. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה לִמְנוֹתָם דַּיְקָא עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים כִּי עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרִיתָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֲצַל ה' יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת דַּיְקָא, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁהֵם רִבּוּי הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת, כְּשֶׁנִּכְלָלִין יַחַד בְּדֵעָה אַחַת לְהַאֲמִין בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט הוּא יָקָר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר אֲצָלוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן עַל יְדֵי נְתִינַת הַשְּׁקָלִים צְרִיכִין לִמְנוֹתָם דַּיְקָא כִּי הַמְּנִין בְּחִינַת רִבּוּי וְשִׁנּוּי. גַּם צְרִיכִין לִמְנוֹת בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְהַזְכִּיר אֶת כָּל אֶחָד בִּשְׁמוֹ שֶׁהוּא כְּפִי שִׁנּוּי שִׁכְלוֹ וְדַעְתּוֹ. וְעַל יְדֵי רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים יָכוֹל לִשְׁלֹט הַנֶּגֶף חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁאֲחִיזָתָהּ מֵעָלְמָא דְּפֵרוּדָא מֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים, אֲבָל עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ רִבּוּי פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת דַּיְקָא וְכוּ'. עַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה דַּיְקָא תִּקּוּן גָּדוֹל עַל יְדֵי הַמְּנִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלָּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים דַּיְקָא וְכַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁכֻּלָּם מוֹדִים לְדֵעָה אַחַת וְנוֹתְנִים שְׁקָלִים לְנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לז

וְעַל כֵּן נִצְטַוּוּ לָתֵת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל דַּיְקָא לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי חֲבֵרוֹ כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּכָּלְלוּ כֻּלָּם זֶה בָּזֶה בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת וְכָל אֶחָד הוּא בְּחִינַת מַחֲצִית עַד שֶׁנִּכְלָל בַּחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ בַּחֲבֵרוֹ עַד שֶׁנִּכְלָלִין כֻּלָּם בְּרִבּוּי שִׁנּוּי דֵּעָתָם בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֲצַל ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב כִּפֶּר נֶפֶשׁ אִישׁ עָשְׁרוֹ וְרָשׁ לֹא שָׁמַע גְּעָרָה, בְּחִינַת וְלֹא נִכַּר שׁוֹעַ לְפָנַי דָּל כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן הַשְּׁקָלִים שֶׁנָּתְנוּ כָּל אֶחָד בְּשָׁוֶה מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל הֶעָשִׁיר וְהַדַּל וְכוּ'. הֵינוּ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַשְּׁקָלִים הוּא לִזְכּוֹת לִכְלָלִיּוּת וְאַחְדוּת עַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן כֻּלָּם בְּשָׁוֶה שֶׁלֹּא יִהְיֶה חִלּוּק וּפֵרוּד בֵּין הֶעָשִׁיר וְהַדַּל וְלֹא יִתְגָּאֶה וְלֹא יִגְעַר הֶעָשִׁיר בְּהַדַּל, לְהוֹרוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַצְּדָקָה שֶׁעִקָּרָהּ לִהְיוֹת מִתּוֹמְכֵי אוֹרִיתָא שֶׁהָעִקָּר

לִזְכוֹת לְאַהֲבָה וְאַחְדוּת וְלֹא יִתְגָּאֶה הֶעָשִׁיר עַל הֶעָנִי. כִּי הָעִקָּר לְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי עֲנָוָה וּבִטּוּל בְּחִינַת אַהֲבָה וְאַחְדוּת שֶׁכָּל אֶחָד יְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וְזֶה רָמַז לָהֶם בְּהַשְׁקָלִים שֶׁצִּוָּה שֶׁיִּתְּנוּ כֻּלָּם בְּשָׁוֶה הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט בְּחִינַת וְלֹא נָכָר שׁוֹעֵ לְפָנַי דַּל הַנַּ"ל בְּחִינַת וָרֹשׁ לֹא שָׁמַע גְּעָרָה. לְהוֹרוֹת שֶׁכֻּלָּם שָׁוִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְכֻלָּם יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק בַּהֶקְמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת בִּשְׁאָר נְדָבוֹת הַמִּשְׁכָּן נִתְּנוּ כָּל אֶחָד כְּפִי בִּרְכַּת ה' וּכְפִי נְדָבַת לִבּוֹ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם שָׁלֹשׁ תְּרוּמוֹת נֶאֱמְרוּ כָּאן. אַךְ בְּהַשְׁקָלִים הַזְהִירָם שֶׁיִּתְּנוּ כֻּלָּם בְּשָׁוֶה כְּדֵי שֶׁמִּזֶּה יִלְמְדוּ וְיָבִינוּ הָעֲשִׁירִים רְמָזִים לְעַצְמָם שֶׁלֹּא יִתְגָּאוּ לְעוֹלָם בְּמַתְּנַת יָדָם אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹתְנִים הַרְבֵּה כִּי רָאוּי לָהֶם לְהָבִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהָקִים הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי הֶעָנִיִּים כְּמוֹ עַל יְדֵי הָעֲשִׁירִים כִּי הָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנָיו וְיָכוֹל לְהוֹרִישׁ לָזֶה וּלְהַעֲשִׁיר לָזֶה. וּבְוַדַּאי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְעַט דַּעַת אֲמִתִּי רָאוּי לוֹ לְהָבִין שֶׁלֹּא יִתְגָּאֶה אֲפִלּוּ הָעֹשֶׁר הַנּוֹתֵן צְדָקָה הַרְבֵּה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, אַדְרַבָּה רָאוּי לוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ וּלְהִתְבַּטֵּל מְאֹד מִי הוּא כִּי זָכָה לָזֶה שֶׁנָּתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עֲשִׁירוּת כָּזֶה שֶׁזּוֹכֶה לְהַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְגַם עֲדַיִן נִשְׁאַר לוֹ הַרְבֵּה הוֹן וְעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ כִּי בְּוַדַּאי אֵינוֹ נוֹתֵן אֲפִלּוּ הַמֻּחְצָה מֵעָשְׁרוֹ, וְהֶעָנִי וְהַדַּל שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר כְּמוֹתוֹ וְעַל פִּי הָרֹב יוֹתֵר מִמֶּנּוּ אֵין בְּבֵיתוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה וְגַם אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּמָמוֹנוֹ. וְאֵיךְ יִתְגָּאֶה בְּהָעֹשֶׁר שֶׁנָּתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּשְׁאַר אֶצְלוֹ הַרְבֵּה וְגַם מַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קַרְן קַיֶּמֶת לָעַד. וְכָל זֶה רָמַז לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁקָלִים שֶׁצִּוָּה שֶׁיִּתְּנוּ כֻּלָּם בְּשָׁוֶה לְהוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁהָאֲדָנִים שֶׁמִּקְיְמִין הַמִּשְׁכָּן נַעֲשׂוּ עַל יְדֵי נִדְבַת הַשְׁקָלִים שֶׁנִּתְּנוּ כֻּלָּם בְּשָׁוֶה כְּמוֹ כֵן הָיָה יָכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי כֻּלָּם בְּשָׁוֶה אַךְ הוּא חָפֵץ לִזְכּוֹת אֶת כָּל אֶחָד כְּפִי עֶרְכּוֹ כְּפִי אֲשֶׁר לוֹ נִתְּכֻנוּ עֲלִלוֹת. אֲבָל אַתֶּם הָעֲשִׁירִים אַל תִּתְגָּאוּ כִּי מִמֶּנּוּ הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ. כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה לְהַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַמּוֹלִידִים הֲלָכוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֶקְמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעוֹסְקִים הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת מִשֶּׁה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שֶׁהָעִקָּר הוּא אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לח

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא מְחִיַּת הָמָן עֲמָלֵק כִּי עֲמָלֵק פּוֹגֵם בְּכָל הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה (בְּאוֹת כז). כִּי רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת כּוֹפֵר וְרוֹצֶה לְבַלְבֵּל וּלְהַטִּיל פְּגָם בְּהָרֵאשִׁית וְהַתְחָלָה כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ כְּלָל. כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּא לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְהִתְגַּבֵּר בְּרִשְׁעוֹ לַעֲמֹד נֶגֶד יִשְׂרָאֵל שֶׁעָשָׂה לָהֶם

ה' יִתְבָּרַךְ נִסִּים כָּאֵלֶּה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם עַד שֶׁהֶכְרַח פַּרְעֹה לְהוֹדוֹת כִּי ה' הַצַּדִּיק וְגֵרְשָׁם מִמִּצְרַיִם, וַעֲמָלֵק הוּא עַז פָּנִים כָּזֶה וְיָצָא כְּנֶגְדָּם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בְּסֵפֶר וְכוּ' מָשָׁל לְאַמְבַּטְיָה רוֹתַחַת וְכוּ'. כִּי הוּא כּוֹפֵר מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף שֶׁכּוֹפֵר בְּהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל עֵת וּפוֹגֵם בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים לְעֵיל וְהָעִקָּר שֶׁמִּתְגָּרֶה וּמִתְגַּבֵּר שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה חַס וְשָׁלוֹם אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכַנַּ"ל. וְהוּא אוֹרֵב עַל כָּל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד וְהָעִקָּר מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם בְּעֵת הַגָּלוּת וְהַצָּרָה שֶׁאָז רוֹצֶה לְהַטִּיל כְּפִירוֹת בַּלֵּב כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל כְּלָל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הֶמָּן עֲמָלֵק בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁל בָּבֶל שֶׁאָמַר מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִתְגַּבֵּר נְבוּכַדְנֶצַּר וְהֶחֱרִיב אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעָמַד כַּמָּה מֵאוֹת שָׁנִים וְהִגְלָה אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם וְכוּ' שׁוּב אֵין לָהֶם תִּקְוָה לָשׁוּב חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר הוּא וְזַרְעוֹ הַטָּמֵא לְבַטֵּל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כִּי אָמַר שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה לְיִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם וְזֶה שֶׁכָּתוּב יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֱלֹקֵיהֶם יָשַׁן הוּא דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יוֹשִׁיעַ עוֹד חַס וְשָׁלוֹם לְיִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ הוּא יָשַׁן. וְזֶהוּ מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם שֶׁאָמַר שֶׁהֵם מְפֻזָּרִים וּמְפֹרָדִים בֵּין הָעַמִּים בְּחִינַת רִבּוּי שִׁנּוּי דֵּעוֹת וּמַחֲלֹקֶת בְּחִינַת פִּזּוּר וּפִרּוּד בֵּין הָעַמִּים שֶׁנִּפְלוּ לְדֵעוֹת הַשִּׁבְעִים עַמִּים שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ כְּלָלִיּוּת הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת וְכוּ' שֶׁאָמַר שֶׁדַּת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׁנּוּיִים וַהֲפִזּוּר וְהַפֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם כִּי כָּפַר בְּדַת יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל דַּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה הוּא שֶׁעַל יְדֵי דַּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה נִכְלָלִין בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט עַל יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְעַל יְדֵי כָּל אוֹת וְדִבּוּר שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי אוֹרַיְתָא יִשְׂרָאֵל וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא חַד. וְהֶמָּן רָצָה לַהֲפֹךְ הַקְּעָרָה חַס וְשָׁלוֹם וְאָמַר שֶׁהַכֹּל בְּהֵפֶךְ וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ' כִּי הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים בִּשְׁעַת הַצָּרָה כִּי הוּא מִזֶּרַע עֲשָׂו אֲדֹמוֹנִי עַל שֵׁם תִּגְבֹּרֶת הַדָּמִים הָרָעִים שֶׁמִּשָּׁם סְטָרָא דְּמוֹתָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַטָּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֶמָּן מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן שֶׁנֶּאֱמַר הֲמִן הָעֵץ וְכוּ' שְׁאֹז נִגְזַר מִיתָה וְעַל כֵּן רָצָה לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וּבְכָל אָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל כָּל אָדָם בְּכָל עֵת בְּכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת לְהַפִּילוֹ חַס וְשָׁלוֹם כִּי הוּא הַמַּסְטִין הוּא הַמַּסְטִין וְכוּ' כִּי בְּתַחְלָה מַסִּית הָאָדָם לְמָה שֶׁמִּסְתּוֹ וְאַחַר כָּךְ מְקַטְרֵג עָלָיו עַד שֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה צָרָה וְיִסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם. וְהוּא בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּחֲלִישׁ וּמְבַלְבֵּל לֵב הָאָדָם שֶׁלֹּא יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי מַכְנִיס בְּלִבּוֹ כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם וְרוֹצֶה לְהַשְׁכִּיחַ מִדַּעְתּוֹ כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַחֲסָדִים וְהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת:

וְהַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מָר דְּרוֹר-מָרֵי דַּכְיָא שֶׁהוּא בְּשָׂמִים רֹאשׁ שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁבּוֹ נִמְשַׁח כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּבָנָיו שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם בַּמִּשְׁכָּן וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַכֹּל הָיָה לִכְלֹל כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט וְכַנַּ"ל כִּי שָׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹהוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו נִמְשַׁךְ מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהוּא רֵיחַ טוֹב דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִקְּדֻשָּׁה גְּבוֹהָּ מְאֹד מְאֹד שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַדֵּשׁ אֶת כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְכוּ' לְהַעֲלוֹתָם וּלְהַכְנִיסָם מֵחֹל לְקֹדֶשׁ שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא שֶׁנִּכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁשָּׁם כָּל שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת. נִמְצָא שֶׁשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה הָיָה לוֹ כֹּחַ נִפְלָא כָּזֶה לְהַעֲלוֹת כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו שֶׁנַּעֲשָׂה מִזָּהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכוּ' וְכוּ' שֶׁהָיָה בּוֹ רִבּוּי שְׁנוּיִים וּגְוָנִין הַרְבֵּה שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב וְכוּ' שֶׁהֵם כְּלַל כָּל חֶמְדַּת הָעוֹלָם בִּפְרָט חֶמְדַּת הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים וְכוּ' הַנַּ"ל. וְהַמִּשְׁכָּן שֶׁנַּעֲשָׂה מִכָּל זֶה הָיָה תִּקּוּן עַל כָּל זֶה כַּנַּ"ל, וְכָל קְדֻשָּׁתוֹ נִמְשַׁךְ עַל יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁבּוֹ נִתְקַדְּשׁוּ הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְהֶעֱלָה הַכֹּל, כָּל הַגְּוָנִין וְהַשְּׁנוּיִים הָרַבִּים שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט שֶׁשָּׁם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ בַּמִּשְׁכָּן לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְטַהֲרָם מִכָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת פֶּרוּד הַנַּ"ל שֶׁמַּפְרִידִין חֵס וְשָׁלוֹם הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּתִקּוּנִים נִשְׂגָּבִים כָּאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ רֵיחַ טוֹב לְכָל הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַחֲיוֹתָם כִּי אִם בִּבְחִינַת רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת הַנֶּאֱמָר עַל נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַמֻּטָּלִים בְּגָלוּת תַּאֲוֹתֵיהֶן וּמִדּוֹתֵיהֶן חַס וְשָׁלוֹם, סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁהֵם מֵינֵי רֵיחוֹת:

כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּעֹצֶם חֲלִישׁוּתֵנוּ עַתָּה בְּתִקֻּף מְרִירוּת גָּלוּת כְּבָר נֶחֱלַשׁ כֹּחֵנוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין אָנוּ מַרְגִּישִׁין נֹעַם מְתִיקוּת צוּף דְּבַשׁ אִמְרֵי נֹעַם שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַמְחַיִּין אוֹתָנוּ בַּאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כְּאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ בִּבְחִינַת כָּל אֹכֶל תִּתְעַב נַפְשָׁם וְכוּ'. וְאֵין חִיּוּתֵינוּ אֶלָּא מַה שֶּׁאָנוּ מְרִיחִין מֵרֵחוֹק מְעַט הֲרֵיחַ הַטּוֹב הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה וְזֶה בְּחִינַת הֲרֵיחַ שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁבּוֹ נִתְקַדֵּשׁ הַכֹּל וְנִכְנַס מִחוּץ לִפְנִים שֶׁמִּשָּׁם קְדֻשַּׁת מָרְדְּכַי כַּנַּ"ל שֶׁהוּא מַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁרוֹצֶה לְהַטְּיל פְּגָם בְּרֵאשִׁית הַיְשׁוּעָה כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ עֲדַיִן לְהוֹשִׁיעַ כְּלָל. וּמָרְדְּכַי יוֹדֵעַ כָּל זֶה וּמַכְנִיס בְּחָכְמָתוֹ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵאִיר בְּלֵב הָאָדָם וּמַזְכִּירוֹ בְּכָל עֵת כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לִצְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹשִׁיעֵנוּ גַּם עַתָּה וְכַנַּ"ל

שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקָּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁנִּכְנַע וְנָפַל הָמָן עָמְלֵק וּבְרַחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ הֵפִיר אֶת עֲצָתוֹ וְקִלְקֵל אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וְנִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים וְכוּ'. וְקִבְּעוּ יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב לְדוֹרוֹת לְהוֹדִיעַ שֶׁגַּם בְּעַבְדוּתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹקֵינוּ שֶׁזֶּהוּ תִּקָּף הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה הַנִּפְלָאָה שֶׁל פּוּרִים שֶׁגָּדוֹל מִכָּל הַמּוֹעֲדִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי עִקַּר הַנֵּס הוּא מַה שֶּׁרָאִינוּ שֶׁגַּם בְּעַבְדוּתֵנוּ בְּתִקָּף הַגָּלוּת, ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ כָּל כָּךְ בְּהַשְׁגָּחָה נִפְלָאָה וְסִבֵּב סִבּוֹת לְטוֹבָה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי הָמָן תֵּהָרֵג וַשְׁתִּי הַמְרִשַׁעַת וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה תִּקָּף הַנֵּס שֶׁתָּלוּ אֶת הָמָן עַל יְדֵי אֶסְתֵּר בְּהַשְׁגָּחוֹת נִפְלָאוֹת כָּאֵלֶּה כַּמְבֹאָר בַּמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה. וְצָרִיךְ לְשׂוּם לֵב לָזֶה הֵיטֵב לְהָבִין מִזֶּה שֶׁכְּמוֹ כֵן גַּם עַתָּה עֲדַיִן לֹא עָזַב חַסְדּוֹ מֵאִתָּנוּ וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּשִׂמְחָה תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שִׂמְחַת פּוּרִים לְהַאֲמִין כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ גַּם עַתָּה בְּתִקָּף הַגָּלוּת הַזֶּה וְלִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה בְּכָל יוֹם עַל הֶעָבַר וּלְבַקֵּשׁ לְהַבָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק לט

וְזֶה בְּחִינַת דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת זֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּי הָאֱמֶת הַמְאִירִין בְּהַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁהֵיָה דּוֹרֵשׁ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל וּמְבָרֵר כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בְּדָבָרִים וְדוֹרְשָׁן. וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לְכָל זַרְעוֹ דַּיְקָא כִּי הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל הַנּוֹלָדִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בִּבְחִינַת זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַה' לְדוֹר. כִּי עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הוּא בְּכָל דּוֹר מֵחָדָשׁ מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר נִמְשָׁכִין הַנְּשָׁמוֹת בְּחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים מֵחָדָשׁ כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת שָׁוִים וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה (כג). וּמֵחֲמַת רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים וְהַשִּׁכְלִיּוּת הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל דּוֹר רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עֲמָלֵק לְהַפְרִיד בְּמַחֲשָׁבָה חַס וְשָׁלוֹם הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מֵאַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל הַמִּתְעוֹרְרִים מֵחָדָשׁ בְּכָל דּוֹר הֵן חָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם חָכְמַת הַפִּלוֹסוֹפְיָא הַמִּתְגַּבְּרִין בְּיוֹתֵר בְּכָל דּוֹר וְהֵן שְׁאָר חָכְמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל שֶׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד כְּאִלּוּ עַתָּה הָעוֹלָם נִתְחַכֵּם יוֹתֵר כְּאִלּוּ בַּדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים לֹא הָיָה לָהֶם שֵׂכֶל כְּלָל לְהִתְאַוּוֹת לְכֵלִים וְתַכְשִׁיטִין אֵלּוּ וְכוּ' כַּאֲשֶׁר מָצוּי דִּבְרֵי שְׁטוּת כָּאֵלֶּה בֵּין בְּנֵי הַנְּעוּרִים. וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת בְּשׁוֹרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַנְּשָׁמוֹת נִמְשָׁכִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת לְטוֹבָה כִּי עִקַּר כְּבוֹדוֹ

יִתְבָּרַךְ הוּא דַּיְקָא שֶׁבִּרְבּוּי הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת הָעֲצוּמִים יִהְיוּ נִכְלָלִין בְּאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט כַּנַ"ל. וְאֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים עַל כֵּן רוֹצֶה בְּחִינַת זֶהֳמַת עֲמָלֵק לַהֲפֹךְ הַכֹּל כְּאִלּוּ הַיּוֹם הֵם חֲכָמִים לְהָרַע יוֹתֵר. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ לוֹחֵם עִמּוֹ בְּכָל דּוֹר כַּנַ"ל עַל יְדֵי צַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים וּמְגַלֶּה הֶלְכוֹת וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים כְּאֵלֶּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר יוֹתֵר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ רִבּוּי וְשִׁנּוּי דֵּעוֹת הָרִבֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּתְּנוֹת וְכַנַ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְהָבֵן הֵיטֵב לְקַשֵּׁר הַכֹּל מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא וְתָבִין עֲצוּת וְהִתְחַזְּקוּת לְהִתְקָרֵב תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹדוֹת לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכַנַ"ל:

חלק מ

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וְגֹדֶל הַמִּצְוָה שֶׁל סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַמְבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת טז) שֶׁעַתָּה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לָצֵאת מִמִּצְרַיִם וְכוּ' תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ הַתְחָלָה טוֹבָה וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ'. וְזֶה עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה עַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּתְּנוֹת שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּתְּנוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה נִתְגַּלָּה אָז מְאֹד מְאֹד עַל יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים וְהָעֲצוּמִים מְאֹד אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָפַךְ מִמַּיִם לְדָם וּמִדָּם לְמַיִם וְשָׁלַח צְפַרְדְּעִים וּכְשֶׁרָצָה סִלֵּק אוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ. וְכֵן בְּכָל הַמַּכּוֹת שֶׁלָּקָה אֶת פַּרְעֹה וְכוּ' וְהֶרְאָה שֶׁכָּל הַטֶּבַע וְכָל הַנְהָגַת הַפְּעֻלּוֹת הַמְשֻׁנּוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָם הַכֹּל בְּיַד הָאֶחָד הַפָּשׁוּט וְהֵם בְּיָדוֹ כְּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר וּמְגַלֶּה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוּכְלוּ לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם לְהַנְהִיג הַכֹּל כִּרְצוֹנָם, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ אָז עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא כַּמּוּבָא כִּי עֲדַיִן לֹא הָיוּ רְאוּיִים לַגְּאֻלָּה כִּי עֲדַיִן לֹא הִמְשִׁיכוּ הַתִּקּוּנִים הַנַ"ל הַנִּמְשָׁכִים עַל יְדֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה וַהֲלָכוֹת וְכוּ' כִּי הָיְתָה הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה וַעֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם כָּל הַהֲלָכוֹת וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי זְכוּת אָבוֹת וְעַל יְדֵי מְעַט הַטּוֹב שֶׁמָּצָא בָּהֶם עַד שֶׁבִּנְפִלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאוֹת הִכְרִיחַ אֶת מֹשֶׁה לֵילֵךְ לְגָאֳלָם וְהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּתְּנוֹת עַל יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת הַגָּדוֹל קֹדֶם פֶּסַח כִּי עִקַּר הַנִּסִּים שֶׁל פֶּסַח הָיוּ עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכַנַ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא שַׁבָּת הַגָּדוֹל כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּתְּנוֹת כַּנַ"ל שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי שַׁבָּת וְכַנַ"ל. וְזֶה שֶׁמַּתְחִילִין עֲבָדִים הָיִינוּ

וְכוּ' כִּי קֹדֶם הַגְּאֻלָּה בְּעֵת הַגָּלוּת דְּהַיְנוּ קֹדֶם שֶׁזָּכוּ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל אָז הָיִינוּ עֲבָדִים מֻחְלָטִים שֶׁשָּׁלְטוּ בְּחִינַת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶבֶד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וַיּוֹצִיאֵנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ מִשָּׁם וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הוֹצִיאָנוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיִינוּ כְּדַאי כִּי עֲדַיִן לֹא הִמְשַׁכְנוּ בְּעַצְמֵנוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְהוֹצִיאָנוּ בְּעַצְמוֹ בְּכֹחַ רַחֲמָיו הַנִּפְלָאִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם הַיְנוּ כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ בְּחִינַת וְעַד דּוֹר וְדוֹר אֱמוּנָתוֹ, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי תּוֹרָה הֲלָכָה שֶׁמִּמֶּנָּה כָּל הַהוֹלָדוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ. אֲבָל אָז עֲדַיִן לֹא הָיוּ רְאוּיִים לָזֶה רַק ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הִמְשִׁיךְ בָּרְחֲמָיו כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁגְּאָלָם בְּעַצְמוֹ. אֲבָל אִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ' הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וְכוּ' מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ וְכוּ' כִּי עַתָּה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לִיצִיאַת מִצְרַיִם וְיֵשׁ לָנוּ הַתְחָלָה טוֹבָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִים בְּכָל פַּעַם לְבְחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ תּוֹלְדוֹת הַבָּנִים בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לְלַמְּדָם וּלְהוֹדִיעַ לָהֶם מִדּוֹר לְדוֹר מֵאָב לְבֵן אֶת מַעֲשֵׂה ה' כִּי נוֹרָא הוּא בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' עַד שֶׁכֻּלָּם יֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְכוּ' וְלַעֲסֹק בַּהֲלָכוֹת וְכוּ' עַד שֶׁיִּגָּלוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה מֻחְדָּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכַנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן לְבַטֵּל בְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁל יְמֵי הַחֹל. אֲבָל אִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם בְּרַחֲמָיו בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ וְכוּ' כִּי לֹא הָיִינוּ זוֹכִים לְהוֹלָדַת הַבָּנִים בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת בֵּן בְּחִינַת חֵרוּת רַק כָּל הַבָּנִים וּבְנֵי בָנִים הָיוּ בִּבְחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הָיָה כָּל הַגָּלוּת שֶׁל מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ וַאֲפִלּוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים כֻּלָּנוּ זְקֵנִים כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. הַיְנוּ שֶׁלְּכְאוֹרָה קָשֶׁה מַדּוּעַ הִזְהִיר כַּמָּה פְּעָמִים עַל סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הֲלֹא עִקַּר תַּכְלִית יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בִּשְׁבִיל מַתַּן תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה. וְהָיָה רָאוּי לְסַפֵּר רַק בְּהַנֵּס שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה וּמַדּוּעַ הִזְהִיר בְּיוֹתֵר עַל סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְגַם מַתַּן תּוֹרָה בְּעַצְמוֹ הִתְחִיל אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' וְכֵן בְּרֹב הַמִּצְוֹת. אֲבָל עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב כִּי עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס הוּא הַהַתְחָלָה שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה קָשָׁה מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁהָא בְּהָא תְּלֵיָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה וַאֲפִלּוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים

וְכוּ' כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם דַּיְקָא בְּיוֹתֵר אַף עַל פִּי שֶׁעַתָּה כְּבָר אָנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁבַּשְּׁבִיל זֶה יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם כַּנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא הַהִתְחָלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכִינוּ לֵידַע אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֹּאת הַהִתְחָלָה הָיְתָה קָשָׁה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִים אָנוּ עַתָּה לְסַפֵּר בָּזֶה בְּיוֹתֵר כִּי גַּם עַתָּה כָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה תְּלוּי בָּזֶה כִּי כָּל מַה שֶּׁמּוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל גֹּדֶל חַסְדּוֹ שֶׁל הַהִתְחָלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה קָשָׁה מְאֹד, כָּל מַה שֶּׁמְּסַפְּרִים בְּיוֹתֵר וּמוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, כֵּן נִמְשָׁכִים כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִגְדָּל הַהוֹדָאָה בְּיוֹתֵר וְכוּ' וְכֵן חוֹזֵר חְלִילָה לְטוֹבָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה שֶׁהוּא הָעִקָּר לְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא לִשְׂמֹחַ בִּישׁוּעַת ה' וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִים לִכְנֹס לְקִיּוּם הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים וּנְבוֹנִים וּזְקֵנִים וְיוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה וּכְבָר עָבַר עָלֵינוּ מַה שֶּׁעָבַר וְזָכִינוּ לִישׁוּעַת ה' וְנִפְלָאוֹת עֲצוּמוֹת מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז הַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה גַּם עַתָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַרְבּוֹת לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת כַּמָּה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ דַּי שֶׁתִּתְגַּדֵּל הַהוֹדָאָה בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח וְאֵיתָא בַּבַּיְנוֹנוֹת הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח בַּחֲסָדִים הַיְנוּ בְּחִינַת מִי חָכָם וְיִשְׁמֹר אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי ה' בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי תּוֹדָה הוֹדָאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

חלק מא

וְזֶהוּ מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' שֶׁהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָּאוּ תַּלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית, זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע דַּיְקָא כִּי עַל יְדֵי רִבּוּי הַסִּפּוּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט בָּעוֹלָם בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, ה' אֱלֹקֵינוּ הַיְנוּ אֱלֹקוּתוֹ הַשּׁוֹכֵן וּמְלֻבָּשׁ בָּנוּ בְּכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, ה' אֶחָד הַכֹּל כָּלוּל וּמְיֻחָד בְּאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בְּד' דְּאֶחָד כְּדֵי לְהַמְלִיכוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁבְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי ה' אֶחָד וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְכָל זֶה נִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי רִבּוּי הַסִּפּוּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְעַל כֵּן סָבַב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַצַּדִּיקִים הַלָּלוּ סִפְּרוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' עַד שֶׁבָּאוּ תַּלְמִידֵיהֶם שֶׁקִּבְּלוּ מֵהֶם

הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת תּוֹדָה כַּנַ"ל וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ' כִּי עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַ"ל:

וּלְהַמְתִּיק יוֹתֵר לְבָאֵר מַאֲמָר הַנַ"ל כָּל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' הוּא, כִּי כָּל מִינֵי עֲצוֹת שֶׁהֵאירוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיְּכוֹלִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ עַל יָדָם אוֹרֶב תָּמִיד הַבַּעַל דָּבָר לְדָחוֹתוֹ מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם עַל כֵּן צְרִיכִין עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאֹד, וְכֵן הוּא בָּעִנְיָן הַנַ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְהוֹדוֹת תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהַנִּפְלָאוֹת וְכוּ' אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא כִּי אַף עַל פִּי כֵן כְּבָר גָּמַל עָלֵינוּ נִפְלָאוֹת עֲצוּמוֹת. אַךְ הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם לְהַשְׁכִּיחַ וּלְהַסְתִּיר חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר לְהַרְבּוֹת לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' בִּבְחִינָה הַנַ"ל. וְזֶהוּ כָּל הַמַּרְבֶּה, הַמַּרְבֶּה דַּיְקָא שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְבּוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁהוּא יַרְבֶּה הַסִּפּוּר שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם עַל הַמּוּנָּעַ עַד שֶׁיִּרְבֶּה עָלָיו וִיבַטְּלוֹ כְּעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן בִּטּוּל אִסּוּר מַרְבֶּה עָלָיו וּמְבַטְּלוֹ. וְזֶהוּ וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בְּחַסְדֵי ה' וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' כַּנַ"ל שֶׁמַּרְבֶּה הַסִּפּוּר עַל הַמּוּנָּעַ עַד שֶׁמְּבַטְּלוֹ וְכַנַ"ל הֵרֵי זֶה מְשֻׁבָּח וְכַנַ"ל:

חלק מב

וְזֶה וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ אֲנִי ה' אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. הַיְנוּ שֶׁבִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם לְמַעְלָה נִתְגַּלָּה אַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁכְּשֶׁנִּתְגַּלָּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט לְמַטָּה נִתְגַּלָּה אַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט גַּם לְמַעְלָה בְּחִינַת אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ וְכוּ'. וְזֶה וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף וְכוּ' כִּי נִתְבַּטְּלוּ כָּל הַהִסְתָּרוֹת וְהַהַעְלָמוֹת. כִּי לִפְעָמִים ה' יִתְבָּרַךְ מַלְבִּישׁ הַנְהָגָתוֹ עַל יְדֵי הַמַּלְאָכִים בִּבְחִינַת הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ שֶׁנֶּאֱמַר אַחֵר הַחֵטְא שֶׁמִּשָּׁה לֹא חָפַץ בָּזֶה כִּי אָז יְכוֹלִים לִטְעוֹת חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁטָּעָה אַחֵר עַל יְדֵי זֶה וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר שָׁם הַכָּתוּב בְּעַצְמוֹ הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו אַל תַּמֵּר וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אַל תַּמִּירֵנִי בּוֹ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַטָּעוּת שֶׁל כָּל הָעוֹבְדֵי עַכּוּ"ם וְכֵן הַטָּעוּתִים שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁל עַכְשָׁו כִּי הַמַּלְאָךְ נִקְרָא אֱלֹהִים שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא הַטֶּבַע. אֲבָל אָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְגָלָה אַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט לְמַטָּה וּלְמַעְלָה שֶׁאֵין שׁוּם הַנְהָגָה בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל יָדוֹ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף וְכוּ' אֲנִי ה' אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְכַנַ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כִּי בִּרְכַּת הַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת הוֹדָאָה הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים וּמוֹדִים בְּכָל יוֹם תָּכֶף בַּבֹּקֶר עַל נְעִימוּת חֶלְקֵנוּ שֶׁזִּכִּינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַהִלּוּךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת ה) שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּכְלְלוּ כָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאֶחָד הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלוֹם וְאַחְדוּת בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת יִכָּלְלוּ יַחַד וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה זָכָה אַהֲרֹן הַכֹּהֵן יוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִתְקַנֵּא בְּמֹשֶׁה אָחִיו אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ וְיָצָא לִקְרָאתוֹ בְּשִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לַכְּהֻנָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּשְׂכַר וְרָאֲךָ וְכוּ' זָכָה לְחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל לִבּוֹ. עַל כֵּן אוֹמְרִים בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהִוא קְדֻשַּׁת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כִּי הֵם בִּבְחִינָה אַחַת וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְסַיְּמִין בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם כִּי עַל יְדֵי הַהוֹדָאָה הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת בִּרְכַּת הַתּוֹרָה זוֹכִין לְשָׁלוֹם וְאַחְדוּת כַּנַּ"ל וְכָל זֶה זְכִינוּ עַל יְדֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם הֵיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁהִוא בְּרִכַּת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל:

הלכות הפקר ונכסי הגר

פרק א

חלק א

כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה:

עַיֵּן בַּמַּאֲמָר וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם (סִימָן יז) מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף וְדָם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה, כִּי עַל יְדֵי גֵּרִים נִשְׁלָם פְּגָמֵי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה בְּקָדֵשָׁה כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּשְׁלִיכִין הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם וְחוֹזְרִין לַעֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ: וְזֶה בְּחִינַת לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא בְּחֶלְקוֹ שֶׁל טוֹרֵף שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת וְדָם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה בְּחִינַת גֵּרִים כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוּס וְנִכְסֵי עַמְמַיָּא יֵירֹת וְזֶה בְּחִינַת גֵּרִים כִּי כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה כָּל זֶה כָּתַב רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר שָׁם עַיֵּן שָׁם: וּמַחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה כִּי זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא הַשֻּׁלְחָן עַל יְדֵי שֶׁנֶּחֱזָרִין כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה לַעֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר צִוִּיתָ צֶדֶק (סִימָן כג) וְעַל כֵּן כָּל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל כָּל אֻמָּה חֲקוּקָה עַל הַמַּטְבֵּעַ. נִמְצָא שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם הוּא הוּא הָעֲבוֹדָה זָרָה בְּעַצְמוֹ וְהֵם מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים מִן הַמִּזְבֵּחַ דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת

הַשֻּׁלְחָן שֶׁדּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם הַיְנוּ שֶׁיּוֹנְקִים מִשֻּׁלְחָן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא אֲכִילַת וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל. וְהֵם יוֹנְקִים מִשָּׁם וּמְקַבְּלִים פַּרְנָסָה וּמָמוֹן וְנַעֲשֶׂה אֶצְלָם עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ כִּי הַמָּמוֹן דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר מַעֲלַת הַגֵּרִים הוּא מַה שֶּׁחוֹזֵר הַמָּמוֹן שֶׁלָּהֶם אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַחֲזָרַת כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה אֶל הַמִּזְבֵּחַ וְהַשֻּׁלְחָן דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה כִּי יִשְׂרָאֵל זוֹכִים בְּמָמוֹנוֹ כִּי זֶה בְּחִינַת הַחֲזָרַת הָעֲבוֹדָה זָרָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אֶל הַמִּזְבֵּחַ וְהַשֻּׁלְחָן דִּקְדֻשָּׁה כִּי הַמָּמוֹן שֶׁלָּהֶם הוּא הָעֲבוֹדָה זָרָה וְחוֹזֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְפַרְנָסַת וַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׂרָאֵל זוֹכִין בִּנְכָסָיו. וְעַל כֵּן הַפְּסוּק מְרַמֵּז הַגֵּרִים רַק עַל שֵׁם הַנִּכְסִים שֶׁלּוֹ שֶׁיּוֹרְשִׁין יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְדָם חֲלָלִים וְכוּ' וְנִכְסֵי עֲמָמַיָּא יֵירֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּנַּ"ל כִּי זֶה זֶה שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ בְּחִינַת יֹאכַל טֶרֶף שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁחוֹזֵר הַמָּמוֹן שֶׁלָּהֶם לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁכָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם הַיְנוּ הַמָּמוֹן שֶׁמְּקַבְּלִין מִיִּשְׂרָאֵל כִּי כָּל טוֹב גָּנוּז בְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה דְּהַיְנוּ מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן סט) שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת שְׁרָשָׁם בַּעֲשִׁירוּת וְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כֻּלּוֹ טוֹב וְכַמְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה בְּחִינַת וְכָל טוּב אֲדוֹנָיו בְּיָדוֹ שֶׁקָּאֵי עַל הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל טוּב וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעַל שְׁקָלִים שֶׁהֵם מַטְבְּעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה חָקוּק שָׁם קֹדֶשׁ כִּי שָׁם הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַגְּלוּת וְהִתְגַּבְּרוּת הָאֻמּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל הוּא רַק לְקַח מָמוֹנָם בְּמִסִּים וּנְתִינוֹת וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁכָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם בִּבְחִינַת וְכָל טוּב אֲדוֹנָיו בְּיָדוֹ בְּיַד הָעֶבֶד חַס וְשָׁלוֹם כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר. וְעַל כֵּן הַגֵּר שֶׁמִּתְגַּיֵּר שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁחוֹזֵר הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּמוֹשִׁךְ עִמּוֹ גַּם מֵהָרַע עַיִן שָׁם עַל כֵּן נִכְסָיו לְיִשְׂרָאֵל לְאַחַר מוֹתוֹ כִּי זֶה בְּחִינַת הַחֲזָרַת הַטּוֹב כַּנַּ"ל:

חלק ב

נִמְצָא כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה בְּנִכְסֵי הַגֵּר אָז הוּא מַעֲלֶה וּמְבָרֵר הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן הַדִּין לְעִנְיַן הֶפְסֵק רְשׁוּת בְּנִכְסִים הוּא כִּדְאִיתָא לְעִנְיַן שַׁבָּת שֶׁכָּל מַה שֶּׁנֶּחְשָׁב רְשׁוּת לְעִנְיַן שַׁבָּת לְעִנְיַן אִסּוּר הוֹצָאָה הוּא נֶחְשָׁב רְשׁוּת אַחֵר בְּנִכְסֵי הַגֵּר שֶׁאֵין יָכוֹל לִזְכּוֹת בּוֹ עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה שָׁם חֲזָקָה וּזְכִיָּה מְיֻחֶדֶת כִּי הַחֲזָקוֹת וְהַזְּכִיּוֹת בְּנִכְסֵי הַגֵּר הוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁמְּבָרֵר וּמְתַקֵּן הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בּוֹ, וּכְשֶׁיֵּשׁ חִלּוּקֵי רְשֻׁיּוֹת נִמְצָא שֶׁהַטּוֹב כָּבוּשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת חֲלוּקִים עַל כֵּן צָרִיךְ לְכָל אֶחָד זְכִיָּה מְיֻחֶדֶת. וְהַשִּׁעוּר הוּא כְּמוֹ חִלּוּקֵי רְשֻׁיּוֹת שֶׁל שַׁבָּת כִּי יָדוּעַ שֶׁחִלּוּק רְשֻׁיּוֹת שֶׁל שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת הַבְּרוּרִים וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁאֵין בְּרוּר אָז עַל כֵּן אָסוּר לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן מַה שֶּׁנֶּחְשָׁב רְשׁוּת לְעִנְיַן בְּרוּרִים עַד שֶׁאָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל הוּא נֶחְשָׁב רְשׁוּת גַּם כֵּן לְעִנְיַן נִכְסֵי

הַגֵּר שֶׁצָּרִיךְ זְכִיָּה וּבֵרוּר בִּפְנֵי עַצְמוֹ כִּי הָרְשׁוּת מַפְסִיק וְצָרִיךְ בֵּרוּר מְיֻחָד דְּהַיְנוּ הַחֲזָקָה וְהַזְכִיָּה כַּנַּ"ל. וְכֵן רְשׁוּת הַמַּפְסִיק לְעִנְיַן טֻמְאָה מַפְסִיק בְּנִכְסֵי הַגֵּר כִּי גַּם נִכְסֵי הַגֵּר הָיוּ בִּתְחִלָּה בִּגְבוּלֵי הַטֻּמְאָה וְעַל כֵּן מַה שֶּׁהוּא גְּבוּל לְעִנְיַן טֻמְאָה הוּא גַּם כֵּן גְּבוּל מְיֻחָד בְּנִכְסֵי הַגֵּר וְצָרִיךְ זְכִיָּה וּבֵרוּר מְיֻחָד לְהַעֲלוֹתָן מִגְּבוּל הַטֻּמְאָה לִגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה. וְכֵן רְשׁוּת הַמַּפְסִיק לְפֵאָה מַפְסִיק גַּם כֵּן בְּנִכְסֵי הַגֵּר כִּי הַפֵּאָה הִיא הֶפְקֵר לַעֲנִיִּים וְיָדוּעַ שֶׁעִקַּר בֵּרוּר וַעֲלִיּוֹת הַנִּיצוֹצוֹת הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה גַּם כָּל עִקָּרָן שֶׁל גֵּרִים נַעֲשִׂים עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם וְעַל כֵּן רְשׁוּת הַמַּפְסִיק לְעִנְיַן צְדָקָה דְּהַיְנוּ פֵּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּרִים הוּא מַפְסִיק בְּנִכְסֵי הַגֵּר כַּנַּ"ל:

עִנְיַן שֵׁם זְכִיָּה שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם קוֹנֶה הֵן מֵהֶפְקֵר אוֹ מֵחֲבֵרוֹ נִקְרָא זְכִיָּה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן וְכוּ' (סִימָן כט) עַל זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ זָכָה הוּא בְּחִינַת שָׁמְזַכְּךָ הַדְּמִים שֶׁל שְׁסָ"ה גִּידִין בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן מַשָּׂא הוּא הַפֶּגֶם וּמַתָּן הוּא הַתִּקּוּן כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן וְקוֹנֶה אֵיזֶה דָּבָר אוֹ שֶׁקּוֹנֶה מִן הַהֶפְקֵר עַל יְדֵי זֶה הוּא מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה הַדָּבָר הַיְנוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְזֶה הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים בְּחִינַת תִּקּוּן הַדְּמִים וְעַל כֵּן נִקְרָא זְכִיָּה בְּחִינַת שָׁמְזַכְּךָ הַדְּמִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בּוֹ כִּי זֶה עִקַּר הַזְכִיָּה עַל יְדֵי שָׁמְתַקֵּן וּמַעֲלֶה הַחֵפֶץ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דַּיְקָא אֵיזֶה תִּקּוּן כְּגוֹן הַגְבָּהָה אוֹ מְשִׁיכָה אוֹ קִנְיַן סוּדָר אוֹ שְׁאָר דְּרָכֵי הַקִּנְיָן שֶׁעַל יְדֵי אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים וְהַקִּנְיָנִים שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מְתַקֵּן הַחֵפֶץ בִּבְחִינַת זְכוּךְ הַדְּמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא זְכִיָּה כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּקַרְקַע צָרִיךְ דַּוְקָא לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה תִּקּוּן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּקַרְקַע כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְעַל יְדֵי הַתִּקּוּן זוֹכֶה בּוֹ כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

גֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁים, כָּל הַקּוֹדֵם בִּנְכָסָיו זָכָה:

עַל פִּי הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל תִּקְעוּ הַמְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה וְאִיתָא שָׁם שֶׁעַל יְדֵי הָאִישׁ תְּבוּנוֹת זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְאִישׁ תְּבוּנוֹת הוּא מִי שֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְגוּפִים כִּי עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים דְּהַיְנוּ שְׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּפַרְנָסַת הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשָׁךְ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְגוּפִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה עַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשָׁךְ וְאָז הוּא בְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת

וַאֲזַי יָכוֹל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' עַיִן שָׁם:

חלק ב

וּלְקַשֵּׁר הָעִנְיָן קְצָת כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה עַל יְדֵי הָאִישׁ תְּבוּנוֹת דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין גֵּרִים. כִּי בֶּאֱמֶת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁהוּא שִׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא זֶה בְּחִינַת הוֹלָדָה. וְעִקַּר הוֹלָדַת הַצַּדִּיקִים הוּא נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים כִּי הַצַּדִּיקִים מוֹלִידִים נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים בִּבְחִינַת וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים וְזֶה בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין אַחַר כָּךְ גֵּרִים כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן יֶרֶשַׁת הַגֵּר שַׁיָּךְ לְכָל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה. כִּי עִנְיַן יֶרֶשָׁה מְבֹאָר עַל פִּי הַנַּ"ל כִּי עִקַּר הַיֶּרֶשָׁה שֶׁזּוֹכִין בְּנַחֲלַת הַמֵּת הוּא בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת בִּבְחִינַת לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ כִּי עִקַּר הַנַּחֲלָה נִמְשָׁכֶת מִבְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה דְּהַיְנוּ נַחֲלָה וַעֲשִׁירוּת וְעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה וְהַנַּחֲלָה זוֹכִין לִבְחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָאָדָם אֲזַי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁלּוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת הַצַּחְצָחוֹת הַנַּ"ל לְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. וְזֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהִשְׁתַּדֵּל בְּחַיָּיו לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֵלּוּ הַצַּחְצָחוֹת כַּנַּ"ל כִּי זֶה כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. כִּי כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בֵּהּ כְּלָל כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת נַעֲשִׂין צְמְצוּמִים לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעוֹשִׂין מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ בְּחִינַת צְמְצוּם כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמְצוּמִים לֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַצַּחְצָחוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעִקַּר בְּחִינָה זוֹ בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הוֹלָדָה עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְבָנִים כְּשֵׁרִים כִּי הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים דְּהַיְנוּ שִׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא. וְעַל כֵּן אַחַר הַהִסְתַּלְּקוּת אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת לְאִתְחַזְאָה קָמֵי מַלְכָּא כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה לְהַשְׁאִיר בָּנִים אַחֲרָיו בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַנֵּג בְּאוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת הַנַּ"ל כִּי אִם עַל יְדֵי לְבוּשִׁין לְהַלְבִּישׁ נִשְׁמָתוֹ כַּיָּדוּעַ. וְהַלְבּוּשִׁין נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁסִּגֵּל בְּחַיָּיו שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמְצוּמִים כַּנַּ"ל בְּחִינַת לְבוּשִׁין. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים כִּי הַבָּנִים הֵם עִקַּר בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁמַּשְׁאִיר

בָּנָיו אַחֲרָיו עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ לְבוּשִׁין לְהַלְבִּישׁ נִשְׁמָתוֹ כַּמּוּבָא. כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין נַעֲשִׂין עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַבָּנִים כְּשֶׁרִים שֶׁמּוֹלִידִין שֶׁהֵם שִׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא בְּחִינַת חִבּוּר רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת עִם הַצְמָצוּם וְהַגּוּף כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן זוֹכִין לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁין בְּחִינַת צְמָצוּמִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת צַחְצָחוֹת בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ כִּי זֶה זוֹכִין דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבָּנִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵם זוֹכִין לְנַחֲלָה וּפִרְנָסָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְצַחְצָחוֹת כַּנַּ"ל עַל כֵּן הֵם זוֹכִין בְּהַנַּחֲלָה דְּהַיְנוּ הַפִּרְנָסָה שֶׁיְּהֵא לָהֶם כִּי הֵם בְּעַצְמָן הֵם בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְנַחֲלָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן לָהֶם שַׁיָּךְ הַנַּחֲלָה וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁהֵם מְקַבְּלִין נַחֲלַת הַמֵּת עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲלוֹת וּלְהִתְלַבֵּשׁ וְלִזְכּוֹת לִבְחִינַת הַצַּחְצָחוֹת הַנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הַנַּחֲלָה דְּהַיְנוּ פִּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת צַחְצָחוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בָּנָיו מַעֲלִין נַפְשׁוֹ לִבְחִינַת הַצַּחְצָחוֹת עַל יְדֵי נַחֲלָתוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ דַּיְקָא וְכַנַּ"ל כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ:

חלק ג

וּכְשֶׁאֵין זוֹכֶה לְבָנִים חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי הַנַּחֲלָה מְחַזֶּרֶת עַל הָאַכְסַנְיָא שֶׁלָּהּ דְּהַיְנוּ לִבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ וְהָאָב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יְרֵכוֹ כִּי הוּא נִמְשָׁךְ מִשָּׁם. וְהַכְּלָל כִּי עִקַּר הַנַּחֲלָה נִמְשֶׁכֶת לְמָקוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנַּחֲלָה וְהַפִּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הַנַּחֲלָה לִבָּנָיו וְלִבְנֵי בָּנָיו וְכוּ' כִּי זֶהוּ הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִדּוֹר לְדוֹר כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּלְשָׁם נִמְשָׁךְ הַנַּחֲלָה דְּהַיְנוּ הַפִּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הַיְרֻשָּׁה לִבָּנִים כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא זָכָה לְבָנִים חַס וְשָׁלוֹם לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם הַנַּחֲלָה אֲזַי בְּהֶכְרֵחַ לַחֲזוֹר אֶל הַשֹּׁרֶשׁ אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הוּא בְּעַצְמוֹ כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ מֵאֲבִיו גַּם כֵּן בִּבְחִינָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנַּחֲלָה שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל וְעִקַּר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ לְהַלָּן יוֹתֵר מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַּ"ל. אַךְ כְּשֶׁלֹּא זָכָה לָזֶה אֲזַי בְּהֶכְרֵחַ לַחֲזוֹר אֶל הַשֹּׁרֶשׁ לְאָבִיו אֲשֶׁר הוּא נִמְשָׁךְ מִשָּׁם בִּבְחִינָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ נַחֲלָתוֹ וְעַכְשָׁו חוֹזֶרֶת הַנַּחֲלָה לְהַשֹּׁרֶשׁ אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ נַפְשׁוֹ לְתוֹךְ גּוּפוֹ אֲשֶׁר מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנַּחֲלָה כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁו חוֹזֵר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ. וְאִם אֵין אָבִיו קַיָּם נִמְשָׁךְ לְבָנָיו שֶׁל אָבִיו אוֹ לִבְנֵי בָּנָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהַמְשָׁכָה בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ'. וְלָהֶם נִמְשָׁךְ הַנַּחֲלָה כִּי הַנַּחֲלָה שַׁיָּכָא דַּיְקָא לִבְחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ'. דְּהַיְנוּ לְאָבִיו שֶׁהוּא הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ כַּנַּ"ל אוֹ לִבָּנָיו וְיוֹצְאֵי חֲלָצָיו שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ בִּבְחִינָה הַנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן הַגֵּר שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים אֲזַי נִכְסָיו הֶפְקֵר לְכָל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶם זָכָה. כִּי עִקַּר נֶפֶשׁ הַגֵּר נִמְשָׁךְ מִכֹּלַל יִשְׂרָאֵל כִּי יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם נִקְרָאוּ צַדִּיקִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְהֵם בּוֹרְאִים נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים כִּי הֵם מַמְשִׁיכִים רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים בְּחִינַת שִׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדָה בְּחִינַת נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁנִּבְרָאִים עַל יְדֵי זֶה כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כִּי עַל יְדֵי הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ דְּהַיְנוּ נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת וְעַל כֵּן יֵרֵשַׁת הַגֵּר שַׁיָּכָא לְכָלַל יִשְׂרָאֵל כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנַּחֲלָה וְהַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַנַּחֲלָה מְחַזֶּרֶת עַל אַכְסַנְיָא שֶׁלָּהּ דְּהַיְנוּ לְכָלַל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם זָכָה כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ נֶפֶשׁ הַגֵּר אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנַּחֲלָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל מְקַבֵּל וְזוֹכֶה בְּנַחֲלַת הַגֵּר עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְתַקֵּן נַפְשׁוֹ שֶׁל הַגֵּר. כִּי הַנַּחֲלָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁים וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַנַּחֲלָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם יוּכַל לְהַלְבִּישׁ עַל יְדֵי זֶה נֶפֶשׁ הַמֵּת שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַנֵּג בְּאוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יֵרֵשָׁה בְּחִינַת לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת יֵרֵשַׁת הַגֵּר כִּי הוּא נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַנַּחֲלָה שַׁלּוֹ שַׁיָּךְ לָהֶם כַּנַּ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר שֶׁהֵם גַּם כֵּן הֶפְקֵר לְאַחַר מוֹתוֹ וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶם זָכָה:

כִּי כָּל הַקְּנְיָנִים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם עַל יְדֵי הַדַּעַת כִּי עַל יְדֵי הַדַּעַת נַעֲשִׂין כָּל הַקְּנְיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה בִּידִיעָה שְׁלֵמָה וּבְשִׁבְיל זֶה תִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַקְּנְיָנִים שֶׁל כָּל דָּבָר וְדָבָר בְּגוֹן מִטַּלְטְלִין בַּמְּשִׁיכָה אוֹ בְּהַגְבָּהָה וְקַרְקָעוֹת בַּחֲזָקָה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה. כִּי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שִׁעֲרוּ שֶׁעַל יְדֵי כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַנַּחֲלָה שַׁלּוֹ שַׁיָּךְ לָהֶם כַּנַּ"ל:

עַל פִּי דִּין תּוֹרָה כְּגוֹן מְשִׁיכָה אוֹ הַגְבָּהָה וְכוּ' כִּי עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה מִתְקַיְּמִים כָּל הַקְּנָיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַקְנוֹת שׁוּם דָּבָר לַחֲבֵרוֹ בִּמְכִירָה אוֹ בְּמַתָּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי אֵיזֶה קְנָיָן כְּפִי הַדִּין תּוֹרָה כִּי בְּלֹא הַקְּנָיָן הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר עֲדַיִן לֹא נִמְשַׁךְ הַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה לְתוֹךְ אוֹתָהּ הַמְּכִירָה וְכֵיוֹצֵא וְעַל כֵּן עֲדַיִן לֹא נִתְקַיְּמִים הַמִּקָּח וְכַנַּ"ל. אֲבָל עִנְיַן הֶפְקֵר הוּא בְּחִינַת קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי עִקַּר קִיּוּם כָּל הָעוֹלָם הוּא רַק עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח) עַל ה' דְּהַשִּׁשִּׁי שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב נְמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תָּכַנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ נִתְבַּסֵּס הָעוֹלָם אֲבָל קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ בִּבְחִינַת הֶפְקֵר וַאֲפִלּוּ קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה רַק בִּשְׁבִיל הֶעָתִיד שֶׁיְּקַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה. אֲבָל בְּלֹא הַתּוֹרָה נֶחְשָׁב כָּל הָעוֹלָם הֶפְקֵר כַּמִּדְבָּר וְהַכֹּל יְכוֹלִין לִשְׁלֹט בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם. כִּי בֶּאֱמֶת הֵן בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְהֵן בְּכָל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג כַּשּׁוּרָה חַס וְשָׁלוֹם וְאֵינוֹ מְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם אָז הָעוֹלָם וְהָאָדָם הֵם בִּבְחִינַת הֶפְקֵר כִּי אֵין הֶפְקֵר גָּדוֹל מִזֶּה כְּשֶׁאֵין חוֹשְׁבִין עַל אַחֲרִיתוֹ וְתַכְלִיתוֹ וּמַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי לְאַחַר פְּטִירָתוֹ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִמָּלֵט מִן הַמִּיתָה בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אֲפִלּוּ מָשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ יָמוּת לֹא כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִין הָעוֹלָם שֶׁכְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ תִּתְבַּטֵּל הַמִּיתָה כִּי לֹא כֵן הוּא כַּנַּ"ל וְאִם כֵּן מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִמָּלֵט מִזֶּה וְאָז יִהְיֶה עוֹלָם אֹרֶךְ לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים הֲיֵשׁ מֶפְקָר גָּדוֹל מִזֶּה כְּשֶׁהוֹלֵךְ אַחַר תַּאֲוֹת לִבּוֹ וּמַפְקִיר עַצְמוֹ מֵחַיִּים נִצְחִיִּים וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְנִדְפַּס בְּשִׂיחוֹת הָר"נ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהֶפְקֵרוּת אֵין צְרִיכִין לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ כִּי יְכוֹלִין לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בְּלִי הֶפְקֵרוּת. וְאָמַר אַף עַל פִּי שֶׁאֲצִלִּי אֵין זֶה הֶפְקֵרוּת כְּלָל כִּי אַדְרַבָּה לְהֵפֶךְ הוּא מֶפְקָר הַיְנוּ מִי שֶׁאֵינוֹ מַפְקִיר עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ זֶהוּ מֶפְקָר בֶּאֱמֶת. אַף אַף עַל פִּי כֵן אֲפִלּוּ מַה שֶּׁנִּקְרָא אֵצֶל הָעוֹלָם הֶפְקֵרוּת וְכוּ' גַּם זֶה אֵין צְרִיכִין כִּי יְכוֹלִין לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בְּלִי הֶפְקֵרוּת עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁבֶּאֱמֶת זֶה שֶׁאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי ה' זֶהוּ מֶפְקָר בֶּאֱמֶת כִּי אֵין הֶפְקֵרוּת גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁמַּפְקִיר הַחַיִּים נִצְחִיִּים וְטוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי בִּשְׁבִיל שָׁעָה קַלָּה בִּשְׁבִיל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּצֵל עוֹבֵר וְכָל תַּעֲנוּגָיו מְעֹרָבִים בְּמָרִירוּת בְּכַעַס וְיָגוֹן וּמַכְאוֹבוֹת וְאֵין שׁוּם אָדָם שֶׁרוֹדֵף אַחַר עוֹלָם הַזֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ נַחַת וְתַעֲנוּג בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא פְּגָעִים וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים וּדְאָגוֹת וּמְרִירוּת גָּדוֹל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְכַמּוּבָא בַּשָּׁ"ס אֵין רָגַע בְּלֹא פֶּגַע אֵין שָׁבוּעַ אֵין שְׁמִטָּה וְכוּ' וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכַמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין נִמְצָא גַּם אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עוֹלָם הַזֶּה כְּלָל. וּבְוַדַּאי אֵין טוֹב בָּאָדָם

כִּי אִם לִרְדֹּף תָּמִיד אַחַר הַתַּכְלִית הָאֱמִתִּי תַּכְלִית הַנִּצְחִי שֶׁהוּא לַעֲבֹד אֶת ה' תָּמִיד לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב שֶׁזֶּהוּ טוֹב אֱמִתִּי לְנֶצַח נְצָחִים. נִמְצָא מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹת הוּא בְּחִינַת מַפְקָר וּבֶאֱמֶת הוּא הֶפְקֵר כִּי נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ שְׁמִירָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל יְכוֹלִין לִשְׁלֹט בּוֹ וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁחָטְאוּ בִּימֵי בַּיִת רִאשׁוֹן שֶׁנִּבְּאוּ לָהֶם הַנְּבִיאִים שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ הֶפְקֵר וְיִשְׁלְטוּ בָּהֶם הָעַכּוּ"ם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיִרְמְיָה לד הִנְנִי קוֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר נְאוּם ה' אֶל הַחֶרֶב וְכוּ'. וּפָרַשׁ רַשִׁ"י שָׁם הִנְנִי קוֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר מֵאִתִּי שֶׁאֵינִי אָדוֹן לָכֶם וְתִהְיוּ הֶפְקֵר אֶל הַחֶרֶב וְכוּ' וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בְּכַמָּה פְּסוּקִים וְזֶהוּ בְּחִינַת חֻרְבַּן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כִּי מֻחֲמַת עֲוֹנוֹתֵיהֶם הִפְקִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַד שֶׁשָּׁלְטוּ בּוֹ יְדֵי זָרִים: כִּי קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכֵן כְּשֶׁעוֹבְרִין אֶת הַתּוֹרָה חֵס וְשָׁלוֹם וְאֵין מְקַיְּמִין אוֹתָהּ חֵס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הָעוֹלָם חֵס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת הֶפְקֵר כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה. וְיִשְׂרָאֵל זָכוּ בְּכָל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה וּבִשְׁבִיל זֶה קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה בַּמִּדְבָּר כִּי מִדְבָּר הוּא מְקוֹם הֶפְקֵר לְהוֹרוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל זָכוּ בְּכָל הָעוֹלָם מִן הַהֶפְקֵר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כִּי קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה הַכֹּל נֶחְשָׁב כַּמִּדְבָּר שֶׁהוּא הֶפְקֵר וְעַל כֵּן הֶפְקֵר נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי דִּבּוּר בְּעָלְמָא בְּלִי שׁוּם קִנְיָן כִּי כְּשֶׁנּוֹתֵן מַתָּנָה אוֹ כְּשֶׁמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ דָּבָר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא קָנָה חֲבֵרוֹ אֵין הַמְּכִירָה וְהַמַּתָּנָה כְּלוּם וְיָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ אֲבָל בְּהֶפְקֵר תֵּכֶף כְּשֶׁמַּפְקִיר חָל הַהֶפְקֵר וְאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁשּׁוּם אָדָם לֹא הֶחֱזִיק בּוֹ עֲדַיִן כִּי אִם כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ חוֹזֵר וּמַחֲזִיק בּוֹ כְּמוֹ אָדָם אֶחָד שֶׁזּוֹכֶה מִן הַהֶפְקֵר אֲבָל הַהֶפְקֵר חָל מִיָּד בְּלִי שׁוּם קִנְיָן. כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים הֵם בְּבְחִינַת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל אֲבָל הֶפְקֵר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶפְקֵר וְקֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה עֲדַיִן אֵין שׁוּם דַּעַת כְּלָל כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן אֵין שַׁיָּךְ בְּהֶפְקֵר שׁוּם קִנְיָן כְּלָל שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת כִּי הַהֶפְקֵר בִּבְחִינַת קֹדֶם הַמְּשָׁכַת הַדַּעַת שֶׁהוּא קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי הָאָדָם בְּכָל זְמַן יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה אוֹ חֵס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶפְקֵר וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת נִכְסֵי הַגֵּר שֶׁהֵן הֶפְקֵר. כִּי הַגֵּר, יִשְׂרָאֵל זוֹכִין בּוֹ מִן הַהֶפְקֵר כִּי קֹדֶם שֶׁמִּתְגַּיֵּר וּמְקַבֵּל עָלָיו הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הוּא בִּבְחִינַת הֶפְקֵר וְכַנַּ"ל וְאִי אֶפְשָׁר לְהַגֵּר שֶׁיִּתְגַּיֵּר כִּי אִם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי קֹדֶם שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה הָיָה הַכֹּל הֶפְקֵר וְהָיָה רְשׁוּת לְכָל אָדָם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה זוֹכֶה כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ מִן הַהֶפְקֵר. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֲזַי זָכוּ הֵם בַּתּוֹרָה וּבְכָל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ הַתְּלוּיִים בַּתּוֹרָה וַאֲזַי הַכֹּל שֶׁלָּנוּ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִים שֶׁבִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הִתִּיר לָהֶם מָמוֹנָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם כִּי הַכֹּל שֶׁלָּנוּ עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו שֶׁזָּכִינוּ

לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּיֵּר וּלְקַבֵּל עָלָיו אֶת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּיֵּר כִּי אִם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בֵּית דִּין מִיִּשְׂרָאֵל כַּמְבאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְאִם יִרְצֶה הַגֵּר לְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בְּעַצְמוֹ בְּלִי שֶׁיִּתְגַּיֵּר עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ נֶחְשָׁב לְגֵר וְלֹא נִכְנָס עֲדַיִן לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְרָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ קֹדֶם. כִּי עַכְשָׁו שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם גֵּר שֶׁיִּתְגַּיֵּר וְלִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כִּי כְּבָר זָכִינוּ בְּהַתּוֹרָה וְהִיא שֶׁלָּנוּ וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּיֵּר הוּא צָרִיךְ לָבוֹא אֲצָלֵנוּ דַּוְקָא כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְעִנְיַן הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁקֹּדֶם שֶׁיֵּשׁ צַדִּיק אֲמִתִּי בָּעוֹלָם אֲזַי כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב. אֲבָל אַחַר שֶׁכְּבָר נִמְצָא צַדִּיק אֲמִתִּי מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל אֲמִתִּי אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יָדוֹ דַּיְקָא. נִמְצָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל זוֹכִין בַּגֵּרִים מִן הַהֶפְקֵר וְעַל כֵּן נָכְסָיו הֵם הֶפְקֵר לְיִשְׂרָאֵל לְאַחַר מוֹתוֹ. כִּי יִשְׂרָאֵל זָכוּ בּוֹ וּבְנָכְסָיו מִן הַהֶפְקֵר. עַל יְדֵי שֶׁקִּבֵּל אֶת עֹל תּוֹרָה עַל יָדָם, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּהַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת חָרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכָל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל גּוֹלִין מִגּוֹלָה אֶל גּוֹלָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעָבְרוּ אֶת הַתּוֹרָה נַעֲשׂוּ בִּבְחִינַת הֶפְקֵר חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁשָּׁלְטוּ בָּהֶם הָעַכּוּ"ם וְהִגְלוּ אוֹתָם לִמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדְבָּר שֶׁהוּא מָקוֹם הֶפְקֵר. אֲבָל בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי כֵן אֵין דּוֹר יָתוֹם וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר אֲפִלּוּ אַחַר הַחֻרְבָּן נִמְצְאִים צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה וַאֲזַי הֵם חוֹזְרִים וְזוֹכִים בְּהַתּוֹרָה וּבְכָל הָעוֹלָם הַתְּלוּיִים בָּהּ מִן הַהֶפְקֵר וְהֵם מְהַפְּכִים מִדְבָּר לְיִשּׁוּב. כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ בִּתְחִלָּה אֶת הַתּוֹרָה בַּמִּדְבָּר דַּיְקָא לְהוֹרוֹת שֶׁזּוֹכִים הַכֹּל מִן הַהֶפְקֵר כִּי כָּל הָעוֹלָם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא בִּבְחִינַת הֶפְקֵר כַּמִּדְבָּר וְכַנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן עַכְשָׁו בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁהֵם מְאִירִין לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּמְקָרְבִין אֶת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי עֲצוּתֵיהֶם שֶׁמְּגַלִּין לָנוּ בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם עַל יְדֵי זֶה הֵם מְהַפְּכִין מִדְבָּר לְיִשּׁוּב וּמַעֲלִין וּמַגְבִּיהִין אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַחֲרֵבִים שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל לְשָׁם כִּי זוֹכִין בְּכָל אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת מִן הַהֶפְקֵר, וּמַגְבִּיהִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (זְכַרְיָה ט) וְנִשְׂאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ. כִּי זֶה עִקַּר סוֹד הַגָּלוּת כַּמּוּבָא עַד שֶׁנִּזְכֶּה בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ לְבִיאַת מְשִׁיחֵנוּ וְאָז יֶחְזַר כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ לְיָדֵינוּ וּרְשׁוּתֵנוּ כִּי הַכֹּל שֶׁלָּנוּ עַל יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה, שֶׁזָּכִינוּ לְקַיֵּם בְּכָל הַגָּלֻיּוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת שִׁמְטָה וְיוֹבֵל, וְכָל הַגָּלוּת נִגְזַר בְּשִׁבְיל בִּטּוּל שְׁמִטּוֹת וְיוֹבְלוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לו) עַד רָצְתָה הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתוֹתֶיהָ וְכוּ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי בִּשְׁמִטָּה וְיוֹבֵל אֵין הַכֹּל הֶפְקֵר שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מִצְוַת שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל שֶׁיִּהְיֶה אֵז כָּל הַתְּבוּאָה הֶפְקֵר. וְעַל

כֵּן עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה נִגְזַר הַגָּלוּת כַּנַּ"ל כִּי הַגָּלוּת הִוא בְּחִינַת הֶפְקֵר כַּנַּ"ל. כִּי שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל הֵם בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן אָז הַכֹּל הֶפְקֵר כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל הַחֲטָאִים מַה שֶּׁעָבַר כָּל אֶחָד עַל הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִיא בִּבְחִינַת הֶפְקֵר כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי מִצְוֹת הַהֶפְקֵר שֶׁל שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה מְתַקְּנִין פְּגַם הַהֶפְקֵר שֶׁגָּרְמוּ עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם וְכַנַּ"ל. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁבְּכָל דָּבָר יֵשׁ טוֹב וְרַע וְעַל כֵּן עִקַּר הַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶפְקֵר נִגְזַר עַל יְדֵי פְּגַם שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶפְקֵר דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהִפְקִיר אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ בְּהֶפְקֵרוּת גָּדוֹל וְזֶה תִּקּוּנוֹ עַל מַה שֶּׁהִפְקִיר אֶת עַצְמוֹ תְּחִלָּה בִּשְׁבִיל תַּאֲוָתָיו. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל כַּנַּ"ל. וְעוֹד הָיוּ בָּזֶה דְּבָרִים וְנִשְׁכַּח:

פרק ד

חלק א

כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה וְעִנְיַן הֶפְקֵר שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם בּוֹ זָכָה אֲבָל צָרִיךְ לִזְכּוֹת בּוֹ דַּיְקָא בְּאֵיזֶה זְכִיָּה כְּפִי הַקִּנְיָן שֶׁהַדָּבָר נִקְנֶה בּוֹ כְּגוֹן מְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה בְּמִטַּלְטְלִין, וַחֲזָקָה בְּקַרְקַע אֲבָל בְּלֹא זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה בּוֹ כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן רעג סָעִיף יא וְזֶה לְשׁוֹנוֹ דָּבָר הַמֻּפְקָר שֶׁבָּא אֶחָד וְשׁוֹמְרוֹ וְהָיָה מַבִּיט בּוֹ שֶׁלֹּא יִטָּלֶנּוּ אָדָם לֹא זָכָה עַד שֶׁיִּגְבִּיהֶנּוּ אִם הוּא מִטַּלְטֵל אוֹ יַחֲזִיק בְּקַרְקַע כְּדֶרֶךְ שֶׁקּוֹנִים הַלָּקוּחוֹת עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ אֱמוּנָה' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כִּי הִיא תּוֹרָה אֲרֻכָּה מְאֹד אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה וּרְחָבָה מִנִּי יָם. וְהִנֵּה מְבֹאָר שָׁם שֶׁלְּהַעֲלוֹת אֱמוּנָה הַנְּפוּלָה צְרִיכִין לַחְתֹּר הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה. וְהַמַּיִם הֵם בְּחִינַת עֲצוּת בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ וְכוּ' הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הָעֲצוּת בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵיתוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּרֵישָׁא חָשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא בְּחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וְכוּ אַף צְרִיכִין לָזֶה אִישׁ תְּבוּנוֹת וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁמְּצַחְצְחַן נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ עַל יְדֵי הַמְּשֻׁכָּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָאוֹמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם שַׁדַּ"י בְּחִינַת הַמְּשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם בְּצַעֲרוֹ כּוֹפְלִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הַמְּשֻׁכָּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָאוֹמִים נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁיֵּשׁ בְּרִיאָה יֵשׁ פַּרְנָסָה עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה מְצַחְצְחַן נִשְׁמָתוֹ בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַל יְדֵי זֶה הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת בְּחִינַת וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִדְלוֹת וְלִשְׁאֹב הָעֲצוּת עֲמֻקּוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' וְאִלּוּ הַגֵּרִים מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל כִּי מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל שְׁמִזֶּה נַעֲשִׂין הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ

נְאוּף בָּעוֹלָם וְכוּ'. אַף הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַמַּגְנִּי אֶרֶץ שֶׁהֵם מַעֲלִין פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לְבָחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' בְּחִינַת תְּפִלִּין הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין וְכוּ' וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

נִמְצָא שֶׁעֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה הִוא עַל יְדֵי פַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים כִּי עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִשְׁאֹב וּלְגַלּוֹת הָעֲצוּת עֲמֻקוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׁא וּמַתָּן וְכָל הַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים שֶׁעוֹשִׂין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בַּעֲסָקָיו כְּדֵי שֶׁיְּרוִיחַ וְיִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׁא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים כִּי בְּוַדַּאי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה שֶׁיּוּכַל לְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי פַּרְנָסָתוֹ וַאֲכִילָתוֹ עַד שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן כָּל תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם זֶה הַכֹּחַ הַנַּ"ל עַד שֶׁמְּבָרְרִין הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הוּא גַּם כֵּן כִּי עַל יְדֵי עֲלִיַּת וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל (וְכֵן מוּבָן בְּהַשִּׂיחָה הַנִּדְפֶּסֶת בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַשַּׁיָּךְ לְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הַמַּתְחֶלֶת מַעֲלַת הַנּוֹתֵן צְדָקָה לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַנַּ"ל בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְכוּ' הוּא עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְצַדִּיקֵי אֱמֶת עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת נְשֹׂא֣ת וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה שֶׁהִיא הַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁשּׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם כְּשֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתוֹ לְדִין (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שַׁבָּת לא) הַיְנוּ שֶׁשּׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אִם נָשָׂא וְנָתַן בֶּאֱמוּנָה פְּרָנָסָתוֹ בִּשְׁבִיל הָאֱמוּנָה הַיְנוּ אִם הָיָה כַּוָּנָתוֹ בְּכָל עִסְקֵי מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי פַּרְנָסָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל אוֹ אִם עַל כָּל פָּנִים נָתַן צְדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים כְּאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם זֶה הַכֹּחַ שֶׁנִּתְחַשֵּׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עוֹסֵק בָּזֶה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ נָשֹׂא֣ת וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה שֶׁשּׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אִם נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בִּשְׁבִיל הָאֱמוּנָה:

וְזֶה בְּחִינַת יֵרֶשָׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לְבָנִים כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה לְמַעְלָה שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְכָל עִסְקוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְצָרְכֵי פַּרְנָסָתוֹ הַכֹּל בִּשְׁבִיל זֶה לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי פַּרְנָסָתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ, שֶׁכָּל יְגִיעַת וַעֲמַל הָאָדָם בְּצָרְכֵי פַּרְנָסָתוֹ הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָאֱמוּנָה

שֶׁתְּלוּיָה בַּפֶּה שֶׁל אָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם נִפְטָר מִזֶּה הָעוֹלָם יוֹרְשִׁין בָּנָיו אֶת מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ כְּדֵי שֶׁהֵם יַעַסְקוּ לְהַשְׂלִים תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שֶׁמְּקַבְּלִין מִירֻשַּׁת אֲבִיהֶם כִּי תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֱמוּנָה הוּא מִדּוֹר לְדוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ וּכְתִיב:

לְדוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ'. גַּם הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִיד הֵם מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא וְעַל כֵּן הוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה לְהוֹלִיד בָּנִים כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְבָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בָּנָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים. עַל כֵּן כְּשֶׁנִּפְטָר הָאָדָם שַׁיָּךְ מָמוֹנוֹ לְבָנָיו כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ כָּל הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל וְהֵם צְרִיכִין לְקַבֵּל הַמָּמוֹן יְרֻשָּׁה בְּקֻדֻּשָּׁה וְיַעַסְקוּ בּוֹ בֶּאֱמוּנָה עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְבָרֵר וּלְתַקֵּן עַל יְדֵי זֶה אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא מִדּוֹר לְדוֹר בְּחִינַת וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִיר בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְכֵן בְּפָרָשָׁה שְׁנִיָּה וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הַבָּנִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן גֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁים כָּל הַקּוֹדֵם בִּנְכָסָיו זָכָה. כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה שֶׁעוֹלָה עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעִקַּר הִתְהַוּוּת הַגֵּרִים הוּא עַל יְדֵי פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמֵּת בְּלֹא יוֹרְשִׁים מַגִּיעַ כָּל מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ לְכָל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם זָכָה כִּי כָּל נְפָשׁוֹת הַגֵּרִים וְתִקּוּנָם הוּא עַל יְדֵי פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ עַל יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים וּמְבָרְרִים הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן נֶפֶשׁ הַגֵּר שֶׁנִּמְשַׁךְ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל. עִנְיַן זֶה שֶׁל יְרֻשַּׁת הַגֵּר שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם בּוֹ זָכָה עַל פִּי הַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה כַּנַּ"ל כְּבָר מְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל בְּסִגְנוֹן אַחֵר קְצָת וְלֹא נִשְׁנָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל דְּבָרִים הַרְבֵּה שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ תְּהִלָּה לָאֵל יִתְבָּרַךְ:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת הֶפְקֵר שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם בּוֹ זָכָה, כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כַּנַּ"ל, וְדָבָר הַמַּפְקֵר הוּא בְּחִינָה שֶׁהוּא בְּלִי צְמָצוּם, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא מוֹשֵׁל עָלָיו וְעַל כֵּן כָּל אָדָם הוּא בְּחִינַת מֶלֶךְ וּמוֹשֵׁל עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם בִּרְשׁוּתוֹ וְעַל כֵּן נִקְרָא הַמַּלְכוּת עַל שֵׁם עֶשְׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשֹׁל וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְהַמֶּלֶךְ וְהַמּוֹשֵׁל הוּא בְּחִינַת צְמָצוּם, כִּי הוּא שׁוֹמֵר וּמְצַמְצֵם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ שֶׁלֹּא יֵצְאוּ חוּץ לַגְּבוּל וְעַל כֵּן נִקְרָא הַמֶּלֶךְ וְהַמּוֹשֵׁל עוֹצֵר,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶה יַעְצֹר בְּעַמִּי (שְׁמוּאֵל א) וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב, כִּי הַמֶּלֶךְ עוֹצֵר בְּעַמּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם בִּרְשׁוּת הָאָדָם הֵם בִּבְחִינַת צְמָצוּם, כִּי יֵשׁ עֲלֵיהֶם בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהוּא עוֹצֵר וּמוֹשֵׁל שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם כַּנַּ"ל, אֲבָל דָּבָר הַמַּפְקִר הוּא בְּחִינַת בְּלִי צִמְצוּם וְעַל כֵּן כָּל הַקּוֹדֵם זָכָה בּוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בּוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה דַּיְקָא מְשִׁיכָה וְכֵיוֹצֵא כַּנַּ"ל כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בּוֹ אֵיזֶה עֲשִׂיָּה וְעַבְדָּא דַּיְקָא כְּפִי הַקִּנְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְקֵן בְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּמְשֹׁךְ בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמִּשְׁכַּת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר כָּל עֲשִׂיּוֹת וְהַעֲבדּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת צִמְצוּמִים כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מַלְאֲכוֹת הַמִּשְׁכָּן (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים) וְכָל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הָיוּ בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים שֶׁזֶּה כָּל מַעֲשֵׂי הַמִּשְׁכָּן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , וְשָׁכְנתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כָּרָאוּי הוּא מֵכְרָח שֶׁיַּעֲשֶׂה אֵיזֶה עֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָכוֹל, אֲפִלּוּ יוֹשֵׁב בָּטֵל? תַּלְמוּד לוֹמַר, וּבֵרַכְךָ ה' וְכוּ' בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כִּי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים הֵם בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵם בְּחִינַת מְלֶאכֶת מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית (כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּהַתּוֹרָה וְאֶת הָעֲרְבִים צִוִּיתִי וְכוּ' בְּסִימָן ד בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְכָל מְלֶאכֶת מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית הָיוּ בְּחִינַת צִמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה כָּל הַבְּרִיאָה:

אֲבָל מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְעוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבדָּא וְעֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כִּי מְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְעִקַּר עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא אֲמִתִּיִּים, וְכָל הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה, שֶׁכְּשֶׁרוֹצִין לִקַּח וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לוֹקְחִין אוֹתוֹ, כִּבְיָכוֹל, עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת תְּרוּמָה. וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה לְמַטָּה מַמְשִׁיכִין אוֹתָהּ בְּכַמָּה לְבוּשִׁין וְצִמְצוּמִים כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לְהִתְמַשֵּׁךְ לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם הָעַשְׂיָה. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִבְרָאִים עוֹלָמוֹת וּבְרוּאִים חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה, אַל תִּקְרִי עַמִּי (בְּפַתָּח) אֶלָּא עִמִּי (בְּחִירִיק) וְכוּ',

כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּזֹהַר בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם עוֹשִׂין שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל. וְגַם מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה לְחַדֵּשׁ בְּעַצְמוֹ אַף עַל פִּי כֵן גַּם עַל יְדֵי שֶׁעוֹסֵק בְּדִבְרֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה הוּא גַּם כֵּן מַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד בְּפִיו וּמַכְנִיס לְתוֹךְ דִּבּוּרִים הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתָם הַנִּפְלָאָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת. וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְּקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה כֵּן מַעֲבִיר וּפוֹרֵק מֵעַצְמוֹ עֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כִּי זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָחִים עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא מֻכְרָח לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה. וְאִם זוֹכֶה לַעֲשׂוֹתוֹ בִּקְדֻשָּׁה וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה וּמַרְבֶּה בִּצְדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים אֲזַי כָּל עֲסָקָיו בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָחִים, בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָחִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פַּרְנָסַת כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים עַל שֵׁם הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין. (כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן צְדָקָה וְאֵין פַּרְנָסָתוֹ נִמְשֶׁכֶת בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ נִמְשֶׁכֶת מִמָּקוֹם אַחֵר לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלַן). וְזֶה בְּחִינַת בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב וְכוּ', שֶׁעִקַּר הַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וְעַל כֵּן צְרִיכִין רַק לִבְטֹחַ בַּה' בְּחִינַת בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב וְכוּ', אַךְ מַה שֶּׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַעֲשֵׂה טוֹב שֶׁעִקַּר הָעֲשִׂיָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַעֲשֵׂה טוֹב שֶׁעִקַּר הָעֲשִׂיָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים כַּנַּ"ל, כִּי רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת הוּא בְּחִינַת טוֹב, כִּי שָׁם כָּלוֹ טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , טוֹב ה' לַכֹּל. וּכְתִיבְהָ טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'. וּצְרִיכִין לְהַכְנִיס הַטּוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת בְּתוֹךְ עֲשִׂיָּה וְצִמְצוּם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה בָּאָרֶץ הַזֹּאת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי מִיּוֹם שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם נִתְאַוָּה שֶׁיִּהְיֶה שְׁכִינָתוֹ בַּתַּחְתּוֹנִים. וְזֶהוּ, וַעֲשֵׂה טוֹב, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַטּוֹב בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת בְּתוֹךְ עֲשִׂיָּה וְעֲבֹדָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, שְׁכָן אֶרֶץ, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינָתוֹ בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה וַאֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וּרְעֵה אֱמוּנָה, 'וּרְעֵה', הֱיֵנוּ הַשְׁבִּיעָה וְהַפַּרְנָסָה הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה. וְזֶהוּ, וּרְעֵה אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בִּדְבַר הַהֶפְקֵר כִּי אִם עַל יְדֵי אֵיזֶה עֲשִׂיָּה וַעֲבֹדָא דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי הָעֲשִׂיָּה וְהָעֲבֹדָא הוּא בְּחִינַת צְמָחִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ

צְמִצּוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין בְּהָעֲשִׂירוּת וְהַפַּרְנָסָה הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּהַדָּבָר הַמַּפְקִיר שֶׁהוּא כֶּסֶף אוֹ שָׁוֶה כֶּסֶף, הַיְנוּ בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׂירוּת וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁקּוֹנִין, כִּי אֵין הַמַּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים אֶלָּא בְּקִנְיָן שֶׁהוּא עַל יְדֵי אֵיזֶה עֲשִׂיָּה וְעֲבָדָא דַּיְקָא, כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַצְּמִצּוּם הוּא הָעֲשִׂיָּה וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כִּי אִם כְּשֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ קִנְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם חָדָשׁ שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ זֶה הָאָדָם הַקּוֹנֶה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּהַחֵפֶץ, כִּי עִקַּר הַזְּכִיָּה בְּכָל הַחֲפָצִים וְהָעֲשִׂירוּת וְהַפַּרְנָסָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַצְּמִצּוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמִצּוּמִים וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר תַּכְלִית הַצְּמִצּוּם הוּא הָעֲשִׂיָּה וְעַל כֵּן אֵין הַמַּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים וְכֵן אֵין יְכוֹלִין לִזְכּוֹת בְּנִכְסֵי הַגֵּר אוֹ בִּמְצִיאָה וּבְדָבָר הַמַּפְקִיר כִּי אִם עַל יְדֵי אֵיזֶה עֲשִׂיָּה וְעֲבָדָא דַּיְקָא כְּפִי הַקִּנְיָן כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַצְּמִצּוּם הוּא הָעֲשִׂיָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא עוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן בְּחִינַת צִמְצוּם וּמַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמִצּוּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּהַחֵפֶץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְהִנֵּה עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל יִתְבָּאֵר כָּל עִנְיַן סֵדֶר הַתְּפִלָּה וְקִימַת חֲצוֹת וְצִיצִית וּתְפִלִּין וּמְקֻדָּם יִפְנֶה וְיִטֹּל יָדָיו וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים בְּעֲבָדָא וְאַחַר כָּךְ בְּמִלּוּלָא עַל יְדֵי כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה, כְּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת :

כִּי כָּל תִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת אֶת הָאֱמוּנָה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי תְּפִלָּה בְּחִינַת אֱמוּנָה, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים) שֶׁהוּא הָעִקָּר כַּנַּ"ל, כִּי לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה צְרִיכִין לַחְתֹּר וּלְגַלּוֹת הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִין לַה' יִתְבָּרַךְ מִמַּעֲמַקִּים מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁמְּצַחְצְחִין נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמִצּוּמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת, כִּי אָז מַתְחִיל תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁנִּקְטָנַת בְּעֵת חֲשֹׁכַת לַיְלָה וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָהּ וּלְהַגְדִּילָהּ וְעִקַּר תִּקּוּנָהּ מַתְחִיל בַּחֲצוֹת, כִּי קִימַת חֲצוֹת זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמִצּוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַתְחָלַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. כִּי קִימַת חֲצוֹת הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְאָז חוֹזֶרֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַגּוּף שֶׁהוּא תַּכְלִית הַצְּמִצּוּם אֲשֶׁר בְּעֵת הַשֵּׁנָה הָיוּ רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה כִּי שֵׁנָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה מֵהַגּוּף שֶׁהוּא הַצְּמִצּוּם, וְעַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת חוֹזֵר נִשְׁמָתוֹ לְגוּפוֹ בִּבְחִינַת הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמִצּוּם כִּי אֵין חוֹזֶרֶת נִשְׁמָתוֹ לְגוּפוֹ כְּמוֹ שֶׁהָלְכָה מִמֶּנּוּ קֹדֶם הַשֵּׁנָה רַק

הִיא מִתְחַדֶּשֶׁת בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְוַסֵּף עָלֶיהָ אוֹר רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁחוֹזֶרֶת לְגוּפוֹ זֶהוּ בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה לְתוֹךְ הַצְּמְצוּם שֶׁהוּא הַגּוּף כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה קָם בַּחֲצוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, צָפוֹן הוּא בְּחִינַת צְמְצוּם כִּי צָפוֹן הוּא שְׁמֹאל שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת בְּחִינַת צְמְצוּם, וְרוּחַ צָפוֹן זֶה בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת וְחִבּוּר רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת עִם הַצְּמְצוּמִים כִּי הָרוּחַ הוּא רוּחָנִי שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁמְּמַשֵּׁם כָּל הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת כִּי הָרוּחַ וְהַנְּשָׁמָה הוּא רוּחַ אֲוִירִי כִּי שֹׁרֶשׁ הָרוּחַ וְהָאֲוִיר הוּא מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד מִבְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁמְּמַשֵּׁם כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו וְעַל כֵּן רוּחַ צָפוֹן זֶה בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ לְתוֹךְ הַצְּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת צָפוֹן, וְעַל כֵּן מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה כִּי מִשָּׁם עִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָפוֹן חֶסֶר כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּשֶׁלֹּשׁ רוּחוֹת וְצָפוֹן חֶסֶר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי כְּלַל בְּרִיאַת עוֹלָם הוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמְצוּמִים בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כִּי שֹׁרֶשׁ וְחִיּוּת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ הִיא מֵרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם שֶׁצְּמְצֵם וְהִגְבִּיל כִּבְיָכוֹל רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה צְמְצוּמִים שׁוֹנִים וְנִפְלָאִים עַד שֶׁנִּמְשְׁכוּ לְתוֹךְ כָּל הַבְּרוּאִים שֶׁהֵם תַּכְלִית הַצְּמְצוּם. וְכָל זֶה הָיָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. אֲבָל אֱמוּנָה מַלְכוּת אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִתְגַּלּוֹת בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם אַחַר הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם, כִּי אֱמוּנָה אֵין שַׁיָּךְ כִּי אִם בְּדָבָר שֶׁאֵין רוֹאִין וּצְרִיכִין לְהַאֲמִין בּוֹ, דְּהַיְנוּ אַחַר שֶׁנִּתְרַחֲקָה הַבְּרִיאָה מֵהַמְצִיל שֶׁאָז אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת וּלְהָבִין אֶת הַמְצִיל יִתְבָּרַךְ רַק צְרִיכִין לְהַאֲמִין בּוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. אֲבָל קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהָיָה הַמְצִיל לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין שַׁיָּךְ אֱמוּנָה כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ מַעֲצְמוֹ בִּידִיעָה בְּרוּרָה וְכָל זְמַן שֶׁיּוֹדְעִין בִּידִיעָה בְּרוּרָה אֵין זֶה אֱמוּנָה. עַל כֵּן בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה לֹא הָיָה לְהַבְּרִיאָה שְׁלֵמוּת מֻחְלָט שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה מִדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁאֵינָהּ מִתְגַּלֵּית כִּי אִם אַחַר שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וְכָל הַבְּרִיאָה אִי אֶפְשָׁר לְהִתְהַוּוֹת רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה אֲבָל אָז עֲדַיִן לֹא הָיָה שׁוּם אָדָם שֶׁיַּמְשִׁיכוּ הָאֱמוּנָה. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צָפָה שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם אֲבָל לֹא הָיָה לְהַבְּרִיאָה שְׁלֵמוּת עַד שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמְצוּמִים וּמַעֲלִים וּמְתַקְּנִים אֶת

הָאֱמוּנָה בְּכָל עֵת. וְעַל כֵּן נִבְרָא צָפוֹן חָסֵר לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת לְהַבְּרִיאָה עָדַיִן וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם עוֹסְקִים בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם מְנַשֵּׁב רוּחַ צְפוֹנִית כַּנַ"ל שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה נִמְצָא שֶׁנִּבְרָא צָפוֹן חָסֵר לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ צָפוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֶּנֶת הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יָדָהּ הָיָה כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּפוֹן חָסֵר שֶׁאִם יִרְצֶה אֶחָד לִכְפּוֹר בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹדוֹת בַּעֲבוֹדָה זָרָה יֹאמְרוּ לוֹ שֶׁיִּבְרָא רוּחַ צָפוֹן וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁצָּפוֹן חָסֵר הוּא לְהַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה כִּי צָפוֹן נִשְׁאַר חָסֵר בִּשְׁבִיל לְהוֹרוֹת שֶׁהַבְּרִיאָה חֲסֵרָה עַד שֶׁיָּבוֹאוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית וּמְתַקְּנִים וּמַשְׁלִימִים אֶת חֶסְרוֹן הַבְּרִיאָה בְּכָל פַּעַם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה רוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֵּׁב בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו כִּי מִשָּׁם כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַנִּגּוּנִים. כִּי כָּל הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים כִּי עִקַּר הַנִּגּוּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין וּמְצַמְצְמִין אֶת הָרוּחַ טוֹבָה כְּמִבֹּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נד) כִּי עִקַּר קוֹל הַנִּגּוּן הוּא הָאֲוִיר וְהָרוּחַ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקּוֹלוֹת כַּיָּדוּעַ לְמְחַקְּרִים. וְעִקַּר הַנִּגּוּן עַל יְדֵי צִמְצוּם הָרוּחַ וְהָאֲוִיר עַל יְדֵי הָאָדָם אוֹ הַכְּלֵי הַמּוֹצִיא הַקּוֹל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת צָפוֹן שְׂמֹאל תַּכְלִית הַצִּמְצוּם, עַל יְדֵי זֶה הָיָה מְנַגֵּן כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד כִּי מִשָּׁם כָּל הַנִּגּוּנִים כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה דָּוִד קָם בַּחֲצוֹת שֶׁחֲזָרָה נִשְׁמָתוֹ לְגוּפוֹ שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּם כַּנַ"ל. וְזֶהוּ עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר שֶׁנֶּאֱמַר עַל קִימַת חֲצוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְזֶהוּ אָעִירָה שָׁחַר שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן בִּשְׁבִיל לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה שֶׁהִוא בְּחִינַת אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת שַׁחֲרוּת מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא רַק בְּמַה שֶּׁאֵין יוֹדְעִין, וְדָבָר הַנִּסְתָּר וְנֶעְלָם הוּא בְּחִינַת שַׁחֲרוּת וְחֹשֶׁךְ בְּחִינַת יְשֵׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ וְשָׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה עַד שֶׁתָּאִיר לוֹ הָאֱמוּנָה כְּאִלּוּ רוֹאֶה בְּעֵינָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עָלַיִת הַשַּׁחַר בְּחִינַת וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם כִּי הֵם מְתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה מִתּוֹךְ חֶשְׁכַת לַיְלָה עַד שֶׁעוֹלֶה וּמְאִירָה לָהֶם כַּשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם. נִמְצָא שֶׁקִּימַת חֲצוֹת הִוא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שֶׁפַע וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אִישׁ תְּבוּנוֹת וְיִכּוֹלִין לִדְלוֹת הַמַּיִם עֲמֻקִּים עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִין מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵדֶר חֲצוֹת שֶׁהוּא קוֹלוֹת

וּצְעָקוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין מֵעֹמֶק הַלֵּב בְּשָׁבִיל לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ. כִּי עִקַּר הַצְּעָקָה בַּחֲצוֹת הִוא עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִוא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה כִּי לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁפָּסְקוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּאַיִל תַּעֲרֹג עַל אֲפִקֵי מָיִם שֶׁאוֹמְרִים בַּחֲצוֹת זֶה בְּחִינַת צְעָקוֹת מֵעֹמֶק הַלֵּב בְּשָׁבִיל לְדַלּוֹת הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וְזֶה כְּאַיִל תַּעֲרֹג עַל אֲפִקֵי מָיִם, 'אֲפִקֵי מַיִם' דַּיְקָא, לְגַלּוֹת הָעֲצוֹת שֶׁמַּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים בְּחִינַת אֲפִיקֵי מַיִם (כִּי הָעֲצוֹת הֵם בְּחִינַת נ"ה שֶׁנִּקְרָאִים אֲפִיקֵי מַיִם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וּמֵהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי נ"ה כַּיָּדוּעַ וְהֶבֵן):

חלק ה

וְעַל יְדֵי הַצְּעָקָה מֵעֹמֶק הַלֵּב בַּחֲצוֹת עַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין וּמַגְלִין הָעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה אַחַר תִּקּוּן חֲצוֹת כִּי הַתּוֹרָה הִיא כְּלָלוּת עֲצוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין אַחַר חֲצוֹת לַיְלָה עַל יְדֵי זֶה דּוֹלִין וְשׁוֹאֲבִין הָעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת וְעַל יְדֵי זֶה מְגַדְּלִין הָאֱמוּנָה עַד שֶׁנִּגְדֶּלֶת בְּאוֹר הַבֹּקֶר בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ כִּי אָז בְּאוֹר הַבֹּקֶר אָזַי הוּא עִקַּר עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ. וְעַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְהַגֵּרִים יְכוֹלִין לְהַזִּיק עַל יְדֵי הַגַּאֲוָה שֶׁמַּכְנִיסִין שֶׁהִוא בְּחִינַת נְאוּף שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וְכוּ' וּצְרִיכִין כֹּחַ הַמַּגְנִי אֶרֶץ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁלּוֹבְשִׁין בַּבֹּקֶר כְּאוֹר הַיּוֹם שֶׁאָז הוּא עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה. כִּי צִיצִית בְּחִינַת אֱמוּנָה מַלְכוּת כִּי צִיצִית תִּקּוּן הַבְּגָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרֵי לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא. וְעַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת צִיצִית כַּנְפֵי מִצְוָה שֶׁמָּם אֲחִיזַת הַגֵּרִים שֶׁהֵם בָּאִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בְּסִימָן יד). וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהֶחֱזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים וְכוּ' בְּכָנָף אִישׁ יְהוּדִי בְּכָנָף דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁשָּׁם יִתְאַחֲזוּ לְהִתְגַּיֵּר. גַּם הַצִּיצִית מְתַקְּנִים פְּגַם הַגֵּרִים שֶׁהוּא גַּאוּת וְנָאוּף כִּי עַל יְדֵי הַצִּיצִית מַכְנִיעִין הַגַּאֲוָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּמַעֲלִין אֶת הַגַּאֲוָה לְשָׁרְשָׁהּ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' מָלֵךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת וַהֲוֹוּ נָפְצֵי גִּלְימֵיהוּ הַנֶּאֱמָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּאוֹת טו) עַיֵּן שָׁם בְּחִינַת לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה שֶׁעַל יְדֵי כַּנְפוֹת הַצִּיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַגֵּאוּת דִּקְדֻשָּׁה הַיְנוּ גַּאֲוָתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הָרְשָׁעִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת גַּאֲוָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם מֶמְשֶׁלֶת שֶׁל הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁכָּל מֶמְשַׁלְתָּם עַל יְדֵי עַזּוּת וְגַאוּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר הֵם בְּחִינַת מִתְלַבְּשִׁים בְּטַלִּית שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּנְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר וְלֹא יִלְבְּשׁוּ אַדֶּרֶת שֵׂעָר לְמַעַן כַּחֵשׁ (זְכַרְיָה יג) וְעַל יְדֵי

צִיצִית טַלִּית שֶׁל מִצְוָה שֶׁהִוא בְּחִינַת לְבוּשׁוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין אוֹתָם כַּנַּ"ל. גַּם צִיצִית מַכְנִיעַ פְּגַם הַנִּאוּף שֶׁמַּכְנִיסִין עַל יְדֵי הַגֵּאוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן ז):

חלק ו

וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחִין תְּפִלִּין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי הַצִּיצִית הִכְנִיעוּ תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהִוא פְּגַם הַגֵּאוּת וְעַל יְדֵי הַתְּפִלִּין מְתַקְּנִים עוֹד יוֹתֵר שֶׁמְּתַקְּנִים פְּגַם שֶׁל נְאוּף וּמְהַפְּכִין אוֹתוֹ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַזְּקִין אֶת הַמַּלְאָךְ כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִטֻּמְאַת מִקְרֵה לַיְלָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂעָרוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נָקֵא שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשָּׁנָה בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ כִּי מִבֹּאר שָׁם שֶׁלִּפְעָמִים בָּא פְּגַם הַמִּקְרֶה חַס וְשָׁלוֹם מִפְּגַם הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי דַּיָּנִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים וְלָזֶה צְרִיכִין בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה בְּחִינַת מֻרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, תְּפִלִּין שֶׁל יָד זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַחוֹתָם הַנַּ"ל שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יָד בְּחִינַת בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתֹּם תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ זֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה כִּי שֶׁל רֹאשׁ הוּא בְּחִינַת מֻרְכָּבָה בְּחִינַת רֹכֶב שָׁמַיִם (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה מַרְכֹּבֹת פַּרְעֹה בְּסִימָן לח) כִּי הַמֻּרְכָּבָה כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל שֶׁסִּימָנָם אַרְגָּמָן שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַשֶּׂכֶל רֹאשׁ שֶׁהֵם בְּאַרְבַּע בָּתִּים כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת מַלְאֲכֵי הַמֻּרְכָּבָה שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים עַל יְדֵי הַנַּחַת הַשֶּׂכֶל רֹאשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁאָז נִתְתַּקֵּן הַמֹּחַ בְּשִׁלֵּמוּת וְנִצּוֹלִין מִפְּגַם הַבְּרִית מִמִּקְרֵה לַיְלָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְאָז הוּא גְּמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בְּשִׁלֵּמוּת כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת יְפֵנֶה וְיִטֹּל יָדָיו שֶׁצְּרִיכִין מִקֹּדֶם לְדָחוֹת מוֹתְרוֹת הַמַּאֲכָלִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי הַמַּאֲכָלִים שֶׁאָכַל מִקֹּדֶם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְדָלוֹת הַמַּיִם הַנַּ"ל כַּמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי אֲכִילַת הַצַּדִּיק הוּא מְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ וְכוּ' אֲבָל הָאֲכִילָה צְרִיכָה בֵּרוּר. כִּי יֵשׁ בְּהָאֲכִילָה אֲחִיזַת הַפְּסֹלֶת וְעַל יְדֵי שֶׁנִּפְנֶה וְנִדְחֶה הַפְּסֹלֶת לַחוּץ וְאֵין נִשְׁאָר כִּי אִם דְּקוּת וְזַכוּת הָאֲכִילָה שֶׁהוּא שְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם אֲכִילַת וּשְׂבִיעַת הַצַּדִּיק כִּי הַצַּדִּיק אֵינוֹ נִזּוֹן כְּלָל מִפְּסֹלֶת הָאֲכִילָה רַק מִזַּכוּת וְצַחוּת וְרוּחָנִיּוּת הָאֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת

נַפְשׁוֹ. רַק מֵאַחַר שֶׁמַּחֲטִא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרֵב הַכֹּל כַּיָּדוּעַ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּהָאֲכִילָה אֲחִיזַת הַפְּסֹלֶת. וְהַצַּדִּיק בַּאֲכִילָתוֹ מְבָרֵר הַטּוֹב מִן הַפְּסֹלֶת וְהַמּוֹתָרוֹת וְאֵינוֹ נִזּוֹן כִּי אִם מֵהַטּוֹב וְהָרוּחָנִיּוּת וְעִקַּר הַבֵּרוּר נִשְׁלָם עַל יְדֵי שֶׁנִּפְנֶה וְדוֹחֶה הַפְּסֹלֶת וְהַמּוֹתָרוֹת לַחוּץ וְאָז נִשְׁאָר רַק הַטּוֹב וְהַדַּקּוּת וְהָרוּחָנִיּוּת שֶׁבַּמַּאֲכָל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִדְלוֹת הַמַּיִם שֶׁמְּשָׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁזֶּה צְרִיכִין בַּבֹּקֶר בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יִפְנֶה וְיִטֹּל יָדָיו כִּי אַחַר כְּךָ צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמַּיִם הַנַּ"ל מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעְיָן וּמְקֹוֶה מַיִם שֶׁהֵם מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת כִּי כָּל הַטֻּמְאוֹת הֵם מִבְּחִינַת כְּפִירוֹת כִּי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת כְּלוּלִים מִכָּל הַטֻּמְאוֹת כִּי עֲבוֹדָה זָרָה מְטַמְּאָה כַּמֵּת וְכַנִּדָּה. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה הוּא ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא קָדוֹשׁ וְטָהוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם הוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי שׁוֹרִין בּוֹ כָּל הַטֻּמְאוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן וּמִשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת כָּל הַדְּבָרִים הַמְטַמְּאִין כִּי כָּל דְּבָרִים הַמְטַמְּאִין הוּא מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ וּקְדֻשָּׁתוֹ. וְעַל כֵּן עִקַּר הַטָּהֳרָה מִכָּל הַטֻּמְאוֹת הוּא עַל יְדֵי מַיִם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה בִּבְחִינַת וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה שֶׁהֵם מַעְיָן וּמְקֹוֶה הַמְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת בְּחִינַת מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה' מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעוֹת הֵם עֲצוֹת (שֶׁהֵם בְּחִינַת נ"ה שֶׁנִּקְרָאִים יְשׁוּעוֹת כַּיָּדוּעַ) כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שִׁמֶךָ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּתְשׁוּעָה בָּרֹב יוֹעֵץ. וּלְהֵפֶךְ רַחֲמָנָא לִצְלָן כְּתִיב הַאִם אֵין עֻזָּרְתִּי בִי וְתוּשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי (אִיּוֹב ו). וְעַל כֵּן בַּבֹּקֶר עַל יְדֵי מְצוֹת נְטִילַת יָדַיִם בְּמַיִם מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁטּוֹבְלִין בְּמִקְוֶה וּמַעְיָן עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַמַּיִם מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁמִּטַּהֶרֶת מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כְּךָ מַנִּיחִין צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁל יָד וְשֶׁל רֹאשׁ שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה מְתַקְּנִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה עוֹשִׂין בְּעֶבְדָּא וְאַחַר כְּךָ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה בְּמִלּוּלָא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר וּבַכַּוָּנוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּעֶבְדָּא וּבְמִלּוּלָא:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּמִלּוּלָא כִּי בְּתְחִלָּה אוֹמְרִים בִּרְכַּת הַשַּׁחַר תֵּכֶף בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים בְּמִלּוּלָא. כִּי אָנוּ מְבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁהֶחֱזִיר נִשְׁמָתֵנוּ לְתוֹךְ גּוּפֵנוּ כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא

הַנְּשָׁמָה לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגּוּפִים וְאַחַר כָּךְ מְבָרְכִין בִּפְרָטִיּוּת עַל כָּל פְּרָטֵי הַחִיּוּת וְהַפְּעֻלּוֹת וְהַתְּנוּעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַנֶּפֶשׁ מֵרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ הַגּוּף. כִּי כָּל תְּנוּעוֹת הַגּוּף הוּא מֵהַנֶּפֶשׁ כִּי הַנֶּפֶשׁ מַרְאָה פְּעֻלּוֹתֶיהָ בַּגּוּף וְאָנוּ מְבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל פְּעֻלָּה וּתְנוּעָה שֶׁל הַגּוּף שֶׁהִיא עַל יְדֵי הַנֶּפֶשׁ וּבָזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּמִלּוּלָא רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהֵם פְּעֻלּוֹת הַגּוּף כְּגוֹן כַּד פָּתַח עֵינָיו מְבָרֵךְ פּוֹקֵחַ עִוְרִים וּבָזֶה מַמְשִׁיכִין בְּמִלּוּלָא רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַכֹּחַ שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁפּוֹעֶלֶת בַּגּוּף שֶׁיּוּכַל לִפְקֹחַ עֵינָיו. וְכֵן כַּד יָתִיב מְבָרֵךְ מַתִּיר אֲסוּרִים וְכַד זָקִיף זוֹקֵף כְּפוּפִים וְכוּ' שֶׁבְּכָל זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּמְשָׁכִין לְתוֹךְ הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם. נִמְצָא שֶׁבִּבְרָכוֹת אֵלּוּ מַמְשִׁיכִין בִּפְרָטִיּוּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁהֵם שָׁרְשֵׁי כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ לְתוֹךְ פְּרָטֵי הַצְּמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לִפְקֹחַ עֵינָיו וְלֵישֵׁב וְלִזְקֹף וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים כִּי הַצְּמָצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים הֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁים כִּי בָּהֶם מְצַמְצְמִין וּמַלְבִּישִׁין אֶת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים:

וְזֶה בְּחִינַת רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם. אֶרֶץ הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה (כַּמְבֹאָר בְּדָבָרָיו זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), מַיִם הֵם בְּחִינַת הַמַּיִם עֲמֻקִּים שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם כִּי עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ הִיא עַל הַמַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲצוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמֵּכִין מִצְעָדֵי גֶּבֶר כִּי הָרַגְלַיִן הֵם בְּחִינַת עֲצוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָךְ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתָךְ. כִּי עִקַּר הִלּוּךְ הָאָדָם בְּדַרְכֵי ה' הוּא עַל יְדֵי הָעֲצוּת טוֹבוֹת וְעַל כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים בַּעֲצָתְךָ תַּנְחֵנִי. כִּי עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים זוֹכִין לַחְתֹּר הַמַּיִם שֶׁהֵם הָעֲצוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הֲלִיכוֹת הָאָדָם וּמִצְעָדָיו בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַמִּנְעָלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן כִּי הָרַגְלַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲצוּת צְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִכְשָׁל חַס וְשָׁלוֹם בְּעֵצוֹת רָעוֹת שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם הָרוֹדְפִין אַחַר הַמָּמוֹן וְתַאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם אֶבֶן נֶגֶף לְכָל הָרוֹצִים לִכְנֹס בְּדַרְכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי רֹב עֲצוּתֵיהֶם מְקֻלְקָלוֹת. וְעַל כֵּן הִתְחִיל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם סֵפֶר תְּהִלִּים אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים כִּי בְּוַדַּאי אַשְׁרֵי לוֹ אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ מִי שֶׁנִּמְלָט מֵעֲצַת רְשָׁעִים בִּשְׁלֵמוּת כִּי כַּמָּה אֲנָשִׁים נִלְכָּדוּ בָּהֶם כַּצִּפֳּרִים הָאֱחוּזוֹת רַחֲמָנָא לְצְלָן. כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל יְדֵי עֲצוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' נִתְגַּדְּלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ עַל יְדֵי עֲצוּת רָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם נֶחְלְשָׁה הָאֱמוּנָה דִּקְדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם וְנִמְשָׁכִין אֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת וּכְפִירוֹת רַחֲמָנָא לְצְלָן. וְהַמִּנְעָלִים הֵם בְּחִינַת שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מַה

שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מִנְעָלִים לְרַגְלָיו וְעַל כֵּן מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲצוּת שֶׁעַל יָדָם עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת אוֹזֶר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה זֶה בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְגַּדְּלָה עַל יְדֵי הָעֲצוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֶלְצָיו בְּחִינַת לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר הַנִּזְכָּר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל עֲטִיפַת הָרֹאשׁ זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּיָּדוּעַ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה בְּחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְקְרִיאַת אֱמוּנָה כִּי עִקַּר הָעֲצוּת שֶׁעַל יְדֵי גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה נִמְשָׁכִין מֵאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה בְּחִינַת הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ שֶׁמְּבָרְכִין עַל שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה נִשְׁמָתוֹ וּמֹחוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם עַל יְדֵי גְּדוּל הָאֱמוּנָה בַּבֹּקֶר שֶׁנִּתְגַּדְּלָה עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינַי וְכוּ' וּמְסַיְּמִין הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְכוּ'. כִּי בְּעֵת חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הָעֲצָה בְּחִינַת מִי זֶה מַחֲשִׁיךְ עֵצָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם) אָז צְרִיכִין לִישֹׁן וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הָאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם הַנִּמְשָׁכִין מִקְּלִקּוּל הָעֲצוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ שֶׁל לַיְלָה כַּנַּ"ל. אֲבָל צְרִיכִין לְמַעֵט בַּשֵּׁנָה רַק לִישֹׁן מַה שֶּׁמַּכְרַח בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה. וְאָז בַּהַקִיצוֹ כְּשֶׁחוֹזֶרֶת נַפְשׁוֹ לְתוֹךְ גּוּפוֹ חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין כָּל תִּקּוּנֵי הָאֱמוּנָה וּמַגְדִּילִין אוֹתָהּ עַל יְדֵי הָעֲצוּת שֶׁנִּתְגַּלִּין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיְּמִין בְּבִרְכַּת הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, חֲסָדִים טוֹבִים זֶה בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נ"ה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי עַל יְדֵי הָעֲבָרַת הַשֵּׁנָה שֶׁחוֹזֶרֶת נִשְׁמָתוֹ לְתוֹךְ גּוּפוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין עֵצוֹת טוֹבוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲסָדִים טוֹבִים בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כַּד שְׁמַע קוֹל תַּרְנְגוֹלָא מְבָרֵךְ הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה וְכוּ' מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה אוֹ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה (עַיֵּן לְקַמָּן מִבֹּאר הֵיטֵב):

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעֲקֵדָה כִּי לִדְלוֹת הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁהֵם הָעֲצוּת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ וְכוּ' בְּחִינַת צָעַק לִבָּם אֶל ה' וְהַצָּעָקָה מֵעֹמֶק הַלֵּב זֶה בְּחִינַת מִסְירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה' בְּחִינַת אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא וּפֵרֵשׁ רַשַׁ"י לִבִּי אֲכַוְּן. וְזֶה בְּחִינַת הָעֲקֵדָה שֶׁיִּצְחָק מָסַר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' וּפָשַׁט צַוָּארוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צָעָקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִסְירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא שׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִנֵּה אַיִל

אַחַר נָאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו, כִּי קוֹל שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּיָּדוּעַ. כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְתַקֵּן הָאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין אָנוּ לְתִקְעַ בְּשׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַיּוֹצֵא מִן הַלֵּב, שֶׁהוּא קוֹל בְּלֹא דִּבּוּר וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי זְכוּת עֲקֵדַת יִצְחָק שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא מְסִירַת נַפְשׁוֹ בְּשֵׁם עֲקֵדָה, כִּי הָעֲקֵדָה הִיא בָּרַגְלַיִן לְהוֹרוֹת שֶׁעַל יְדֵי מְסִירַת נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנוּ הָרַגְלַיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר הָעֲקֵדָה אוֹמְרִים פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד, כִּי עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק י

וּכְשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת וְנִיצוֹצוֹת שֶׁעוֹלִין מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה:

חלק יא

וּכְשֶׁנַּעֲשִׂין גֵּרִים יְכוֹלִים לְהַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מַכְנִיסִין גַּאֲוָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹטְלִין חֶרֶב הַגַּאֲוָה הַמַּנְהִיגֵי שֶׁקֶר שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ תַּאֲוַת נאוף חַס וְשָׁלוֹם. וּצְרִיכִין לְהַכְנִיעַ אוֹתָם עַל יְדֵי הַמְּגַנֵּי אֶרֶץ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁמַּזְכִּירִין בָּהֶם גְּדֻלַּת ה' וּמַלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ הַגְּדוֹלָה לְהוֹרוֹת כִּי הַגַּאוּת וְהַמְּלוּכָה לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וּבָזֶה מַכְנִיעִין הַגַּאוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמַּכְנִיסִין הַגֵּרִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁירַת, הַיָּם שֶׁאוֹמְרִים בְּסוֹף פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁמַּתְחֶלֶת 'אָשִׁירָה לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְנָעַת הַגַּאוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כִּי מַזְכִּירִין שֶׁהַגַּאוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה הוּא רַק לַה' יִתְבָּרַךְ וְכָל הַמִּתְגָּאִים נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם כִּי גָאֹה גָּאָה אֲרֵי אִתְגַּאִי עַל גַּוְתָנַיָּא וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם, ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי גַּאוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלֹךְ וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין גְּדֻלַּת מַלְכוּתוֹ שֶׁהַמְּלוּכָה שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד וּבָזֶה מַכְנִיעִין וּמַפִּילִין מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאוּת וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ, כִּי לַה' הַמְּלוּכָה וְכוּ' וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ וְכוּ', הַכֹּל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אֵלָיו לְבַד הַמְּלוּכָה בְּחִינַת כִּי לַה' הַמְּלוּכָה וְאֵין לְשׂוּם אָדָם וְנִבְרָא לְהִתְגָּאוֹת וְלִמְלֹךְ וּבָזֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הַגַּאוּת שֶׁמַּכְנִיסִין הַגֵּרִים, גַּם שִׁירַת הַיָּם הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה בִּזְכוּת יוֹסֵף שֶׁשָּׁמַר הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבָזֶה מַכְנִיעִין פְּגַם תַּאֲוַת נאוף שֶׁמַּכְנִיסִין הַגֵּרִים עַל יְדֵי הַגַּאוּת כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים בִּרְכַּת יוֹצֵר אוֹר וּמַזְכִּירִין שָׁם סֵדֶר קְדֻשָּׁה וּגְדֻלַּת הַמַּלְאָכִים שֶׁעוֹמְדִים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּמְקַדְּשִׁין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלִּין שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ ה' צְבָאוֹת וְכוּ'. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין שָׁם גְּדֻלַּת הַמַּלְאָכִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כְּדֵי לִזְכּוֹת לַחֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁפְּגַם הַבְּרִית נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגָּם וְנוֹפֵל הַחֲמִימוּת וְהָאֵשׁ שֶׁל הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ' וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין עִצָּם הָאֵימָה וְהַיִּרְאָה שֶׁל הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהוּא חֲמִימוּת אֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַיִּרְאָה בְּחִינַת אֵשׁ עַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַחֲמִימוּת וְהָאֵשׁ לְשָׁרְשׁוֹ וְנִכְנָע וְנוֹפֵל הָאֵשׁ וְהַחֲמִימוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּמֶּשֶׁם תַּאֲוַת נְאוּף כַּנַּ"ל. אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לְתַקֵּן הַמִּשְׁפָּט וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים וְכוּ' וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ', הָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ הֵם בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה, כִּי הָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ הֵם הֵם הַמֻּרְכָּבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, מִמְּקוֹמוֹ זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אַל תָּדִין אֶת חֲבֶרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי עִקַּר פְּגַם הַמִּשְׁפָּט נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵין יוֹדְעִין בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּה נִרְאֶה כְּעִוָּוּת הַמִּשְׁפָּט וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט וְכוּ', כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ וּמַזְכִּירִין כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לָדוּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ, כְּפִי מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ לְבַד יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמוֹ, עַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי נִתְבַּטְּלִין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת הָאֵלּוּ שֶׁל צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ דָּן וְשׁוֹפֵט אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהוּא לְבַד יוֹדֵעַ מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה הָאָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְכָל טוֹב בָּזֶה הָעוֹלָם וּלְהֶפֶךְ הָאַחֵר אֵינוֹ יָכוֹל לָבוֹא לְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת גָּדוֹל בָּזֶה הָעוֹלָם וְהַכֹּל כְּפִי מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי אִם הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיָכוֹל לָדוּן אֶת כָּל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ בָּזֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֻּרְכָּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֵם הֵם הַמֻּרְכָּבָה, הֵם אוֹמְרִים בָּרוּךְ וְכוּ' מִמְּקוֹמוֹ,

שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּכְשֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה נִצּוֹלִין מֵאַהֲבַת הַנָּפוּלִין וְזוֹכִין לְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁתְּלוּיָה בְּקֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה בְּחִינַת מֻרְכָּבוֹ אַרְגְּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק יג

וְאָז אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנָה, כִּי עַתָּה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי שֶׁזָּכִינוּ לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי בְּאוֹר הַבֹּקֶר אַף עַל פִּי שֶׁאָז אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע דְּקָרְבָּנוֹת מֵחֲמַת שֶׁאָז הִתְחִילָה אֱמוּנָה לְהִתְגַּדֵּל עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְתַּקְּנוּ שְׁאָר הַתִּקּוּנִים עֲדַיִן גַּם הָאֱמוּנָה לֹא נִתְתַּקְּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן אֶחְיַזַת פְּגַם הַגֵּרִים שֶׁבָּאִים מֵעֲלִית הָאֱמוּנָה הַנִּפּוֹלָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַגֵּאוּת וְהַנְּאוּף וְכוּ' כַּנַּ"ל, אָז גַּם הָאֱמוּנָה אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הָא בְּהָא תְּלָיָא, אֲבָל עַתָּה שֶׁכְּבָר נִתְתַּקְּנוּ כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל אָז הָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְעַל כֵּן עַתָּה אוֹמְרִים עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד, כִּי עַתָּה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת ד' גְּדוֹלָה דְּאֶחָד, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן, כִּי ד' דְּאֶחָד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי מָשִׁיחַ יִזְכֶּה לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם וְכוּ'. וּכְתִיב, וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת ד' כְּנֶגֶד אַרְבָּעַת מַלְאֲכֵי הַמֻּרְכָּבָה שֶׁהֵם אוֹרִיאֵל רָפָאֵל גַּבְרִיאֵל מִיכָאֵל, שֶׁמִּימָנָם אַרְגְּמָן בְּחִינַת מֻרְכָּבוֹ אַרְגְּמָן. וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר-בְּסִימָן לו) שֶׁהֵם בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' דְּגָלִים, ד' מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' מַלְאֲכֵי הַמֻּרְכָּבָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת מֻרְכָּבוֹ אַרְגְּמָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכוּ' מֻרְכָּבוֹ אַרְגְּמָן וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיוּ הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים מְסַבְּבִין אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשִׁ"י שָׁם:

שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ הֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם. כִּי הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים הֵם בְּחִינַת הַמֻּרְכָּבָה כַּנַּ"ל וּכְנֶגֶד זֶה הֵם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת שֶׁבְּפִסּוּקִים שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֻּרְכָּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְאָהַבְתָּ אֵת ה', בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשְּׁוָרָה בְּמֻרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת יִרְאָה כַּיָּדוּעַ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ יִרְאָה קְדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ

וַחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה, לְהַנְצֵל מֵחֲמִימוּת וְאֵשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם תַּאֲוַת נְאוּף, כִּי מִתְּחִלָּה קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע הִזְכַּרְנוּ יְרִאַת הַמַּלְאָכִים וְכֵן בְּאַהֲבַת עוֹלָם הִזְכַּרְנוּ אַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ אוֹתָנוּ כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתָּנוּ וְכוּ' וּמְסַיְּמִין הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה. וְעַכְשָׁו אָנוּ מַמְשִׁיכִין הָאַהֲבָה וְהַיִּרְאָה עָלֵינוּ וְאָנוּ מְקַבְּלִין עָלֵינוּ הָאַהֲבָה לֶאֱהֹב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּפָרָשַׁת וְאָהַבְתָּ וְכוּ' וְכֵן מְקַבְּלִין הַיִּרְאָה עָלֵינוּ בְּפָרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אַהֲבוֹת הַנְּפוּלוֹת וּלְבַטֵּל הַחֲמִימוּת וְהָאֵשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַיִּרְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָשַׁת צִיצִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת וּבִטּוּל תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁמַּזְכִּירִין בְּפָרָשַׁת צִיצִית וּבִרְכַת אֱמֶת וְיַצִּיב, כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל עִנְיַן נִיסָּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַמְּלָכִים וְכוּ' עַיֵּן וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל אָז יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁאוֹמְרִים אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי קֹדֶם תִּקּוּן הָאֱמוּנָה אֵין מוֹעִיל תְּפִלָּה וְלֹא זְכוּת אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁו עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה מוֹעִיל תְּפִלָּה וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין אָז תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וּמַתְחִילִין בִּבְרָכַת אָבוֹת כִּי זְכוּת אָבוֹת וּתְפִלָּה אֵין מוֹעִיל כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְנַחֲזֹר עַל הָרִאשׁוֹנוֹת לְבָאֵר מַה שֶּׁהִשְׁמַטְנוּ בְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה וְכוּ' שֶׁמְּבָרְכִין תֵּכֶף כַּד שְׁמַע קוֹל תַּרְנְגוֹלָא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. כִּי קוֹל הַתַּרְנְגוֹל הוּא בְּחִינַת צַמְצוּמִים, כִּי נִמְשָׁךְ מֵהַהוּא שֶׁלְּהוֹבָא דְּאֶשָּׁא דְּבָטִישׁ בְּגַדְפּוֹי, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְצַמְצוּמִים, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ תַּכְלִית הַצַּמְצוּם כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת הָעוֹלָם מִשְּׁנָתָם כְּדֵי שֶׁיַּעַסְקוּ בְּתִקּוּן אֱמוּנָה שֶׁהִיא הָעִקָּר וְעַל כֵּן מְבָרְכִין אָז הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה. כִּי עִקַּר אוֹר הַיּוֹם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲצוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּבְרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא, שֶׁחֹשֶׁךְ הוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הָעֲצָה וְאוֹר הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת עֲמֻקוֹת הָעֲצָה מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן תֵּכֶף בַּהֲקִיצוֹ בַּחֲצוֹת כַּד שְׁמַע קוֹל תַּרְנְגוֹלָא נִתְתַּקֵּן לְבָרֵךְ אָז הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לָזֶה הַבְחָנָה גְּדוֹלָה לְהַבְחִין בֵּין אוֹר יוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצוֹת טוֹבוֹת וּבֵין לַיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִקּוּל הָעֲצוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶשְׁכַת לָיְלָה כַּנַּ"ל. כִּי כַּמָּה בְּנֵי אָדָם טוֹעִים בָּזֶה וְנִכְשָׁלִים בְּעֲצוֹת שֶׁאֵינָן טוֹבוֹת שֶׁמַּטְעִין אוֹתָן

בְּנֵי הָעוֹלָם. כִּי הָעֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם עֲמֻקוֹת מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִים עֵצָה וְכוּ'. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעִקַּר הָעֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת גָּמוּר, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בָּהֶם עֲמֻקוּת גָּדוֹל מְאֹד, כִּי נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִים כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה הַרְבֵּה מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה שֶׁיֵּאִיר לוֹ בְּתוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵלָתוֹ עֲמֻקוּת אֱמִתִּית הָעֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְחַזֵּק בְּדַרְכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה שֶׁמְּבָרְכִין בַּחֲצוֹת לַיְלָה, כִּי אָז צְרִיכִין עִקַּר הַהַבְחָנָה מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן הוּא לַיְלָה מַמָּשׁ וְאַף עַל פִּי כֵן כְּבָר הִתְחִיל לִצְמֹחַ אוֹר הַיּוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָעֵצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלֵינוּ וּמֵאִיר עָלֵינוּ גַּם בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת הָאֶרַת הָעֵצוֹת עֲמֻקוֹת לְהַצִּיל נַפְשֵׁנוּ מִנִּי שַׁחַת, אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה הַבְחָנָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִטְעֶה מִן הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַמְסִיתִים וּמַדִּיחִים בְּעֵצוֹת וּשְׁקָרִים וּכְזָבִים בִּדְבָרִים בְּדוּיִים שֶׁאֵינָם עַל פִּי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה כְּלָל. וּמִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וּמִתְעוֹרֵר לָקוּם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ קוֹל הַכָּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַתַּרְנְגוֹל בַּחֲצוֹת שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשָׁךְ מִשָּׁם וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַבְחִין בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, בֵּין יוֹם לְלַיְלָה, דְּהַיְנוּ בֵּין עֵצוֹת טוֹבוֹת אֶל הַהֶפֶךְ שֶׁהִיא תְּלוּיָה בִּנְקֻדָּה בְּעָלְמָא וּבְחוּט הַשַּׁעֲרָה וְעַל כֵּן נִסְמָךְ בְּמִקְרָא יַחַד 'מִי שָׁת בַּטֻּחוֹת חָכְמָה אוֹ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה'. בַּטֻּחוֹת חָכְמָה שֶׁהֵם הַכְּלָיוֹת זֶה בְּחִינַת עֵצוֹת, כִּי כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה שֶׁהוּא לְהַבְחִין בֵּין עֵצוֹת טוֹבוֹת לְהַהֶפֶךְ וְכַנַּ"ל וְשֶׂכְוִי פֶּרֶשׂ רַשׁ"י זֶה הַלֵּב. דְּבָר אַחֵר זֶה הַתַּרְנְגוֹל וּשְׂנֵי הַפְּרוּשִׁים אֶחָד, כִּי עַל יְדֵי קוֹל הַתַּרְנְגוֹל שֶׁמְּעוֹרֵר בַּחֲצוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחוּמִים עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין עֵצוֹת עֲמֻקוֹת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַבְחִין הַלֵּב בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה בֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ, דְּהַיְנוּ בֵּין עֵצוֹת טוֹבוֹת לְהַהֶפֶךְ וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁמִּי שָׁת בַּטֻּחוֹת חָכְמָה שֶׁהֵם כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת וּמִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה הֵם בְּחִינָה אַחַת עַל כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת בְּרִכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁאוֹמְרִים אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע מִיָּד אַחַר פָּרָשַׁת צִיצִית, כִּי שְׁמַע_וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ_וַיֹּאמֶר הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לְבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם נִזְכָּרִין בִּשְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ. וְכֵן צִיצִית הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַגַּאֲוָה הַכְנָעַת תַּאֲוַת נאוף וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּאוֹת יוד) שֶׁבְּנִיסָן רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטֵּל זֶה הַפֶּגֶם לְגַמְרֵי, עַיֵּן שָׁם וְעַל כֵּן נִזְכָּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּהַיְנוּ בְּפָרָשַׁת צִיצִית וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעֶצְמוֹ תִּקְנוּ פָּרָשַׁת צִיצִית בְּקְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקְרִיאַת שְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה.

כִּי כָּל בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע הִיא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז וְאָז נִתְגַּיְּרוּ גֵּרִים רַבִּים וְאָז זָכוּ לְתִקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין תִּקּוּן הַמֹּחִין אֲזַי נַעֲשִׂין בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת וּלְהַשִּׁיב הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת בִּבְחִינַת שִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת אֱמֶת וְיַצִּיב וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת מְזֻקָּקוֹת שִׁבְעָתַיִם לְהַחֲיוֹת וּלְהַשִּׁיב בָּהֶם הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת. כִּי כָּל בִּרְכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב וְכוּ' הִיא כְּלִלהּ רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַמְּשִׁיבִין וּמְחַיִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ מְאֹד מְאֹד, כִּי כּוֹפְלִין וְשׁוֹנִין וּמְשַׁלְּשִׁין וּמְרַבְּעִין וְכוּ' וְכוּ' אֶת חֲבִיבוּת נְעִימוּת עֲרֵבוּת יְדִידוּת מְתִיקוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּדִבּוּרִים נִפְלָאִים וּמְתוּקִים מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְכוּ' וְכוּ' שֶׁחוֹזְרִין בְּכַמָּה וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת יְקָרַת חֲבִיבַת נִפְלְאוֹת עֲרֵבוּת אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֲמָרִים יְקָרִים בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת וּלְהַשִּׁיב בָּהֶם כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת. כִּי אַחַר שֶׁהֶעֱלִינוּ הָאֱמוּנָה בְּכָל תִּקּוּנֶיהָ עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁתִּקַּנָּנוּ עַל יְדֵי כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה עַד הֵנָּה בְּעֲבָדָא וּבְמִלּוּלָא עַתָּה יוֹצְאִים אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת וּלְהַשִּׁיב הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת בִּבְחִינַת סַמְכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כְּמוֹ הַחוֹלֶה שֶׁהָיָה מֻטָּל עַל עֶרֶשׂ דְּוַי אַחַר כְּךָ כְּשֶׁהִתְחִיל לְהִתְרַפֵּא צְרִיכִין לְהַחֲיוֹתוֹ וּלְהַבְרוֹתוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי מַטְעַמִּים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ כֵן מֻחֲמַת שֶׁעַתָּה הֶעֱלִינוּ הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה שֶׁהִיא רְפוּאָה לְכָל הַחֳלָאִים וּלְכָל הַמַּכּוֹת וּלְכָל הַמַּכְאוֹבִים בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, עַתָּה צְרִיכִין אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת וּלְהַשִּׁיב אֶת הַנְּפָשׁוֹת מֵחֲלִישׁוּתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַיְקָרִים שֶׁל בִּרְכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁכֻּלָּם הֵם דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַמְחַיִּין וּמְשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ מְאֹד מְאֹד לְמִי שֶׁמְּשִׂים לִבּוֹ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וְכוּ':

חלק יז

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁאוֹמְרִים בַּבְּרָכָה זֹאת, כִּי כָּל אֵלּוּ הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַמַּגִּנֵי אֶרֶץ עַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה וְתִקּוּן הַבְּרִית וְכוּ' כַּנַּ"ל. כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲצוֹת הָעֲמֻקוֹת שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֶׁמֶּשֶׁם עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל שֶׁאֵלּוּ הָעֲצוֹת הֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יְדַלֶּנָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בִּבְרָכָה זֹאת שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת, כִּי עִקַּר הָעֲצוֹת הֵם אֱמֶת, כִּי מֶשֶׁם נִמְשָׁכִין הָעֲצוֹת הָאֱמִתִּיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּלֶה זֶרַע אֱמֶת, בְּחִינַת הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת כַּנַּ"ל (כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה וְאֵלּוּ הַמִּשְׁפָּטִים אֱמוּנָה בְּסִימָן ז). (כִּי הָעֲצוֹת הֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתִּפְאֶרֶת

שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁעִקַּר גִּדּוּל הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא אֱמוּנָה עַל יְדֵי כִּי כָּל גִּדּוּלָהּ עַל יְדֵי נֶצַח הוֹד יְסוֹד, כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים). וּמֵאֵלּוּ הָעֲצוֹת הָעֲמֻקוֹת בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים אֲשֶׁר עַל יָדָם עָלְתָה הָאֱמוּנָה וְנִתְתַּקְּנוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, מֵהֶם נִמְשָׁכִין הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי אֱמֶת לְהַחֲיוֹת בָּהֶם כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא סַמָּא דְּחַיֵּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַתְרָא דַּהֲוָה שְׁמֵהּ קוּשְׁטָא לָא מִיתוּ תַּמָּן. וְעַל כֵּן כּוֹפְלִין וְשׁוֹנִין הָאֱמֶת עַד שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים, כִּי הָעֲצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּלֶה זֶרַע אֱמֶת נִמְשָׁכִין מֵעֲמָקוּת נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ כִּי אִם מִי שֶׁהוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת בֶּאֱמֶת בְּחִינַת וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יְדַלֶּנָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָעֲצָה נִמְשָׁךְ מִבִּינָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבְּנָיָן, הַיְנוּ עַל יְדֵי אִישׁ תְּבוּנוֹת הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִתְבּוֹנְנוּת אֱמִתִּי לְהַמְשִׁיךְ עֲצוֹת אֱמִתִּיּוֹת מִמַּעֲמַקִּים כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם (וְזֶה בְּחִינַת בִּינָה עַד הוֹד אִתְפַּשְׁטַת שֶׁשָּׁם מְקוֹם הָעֲצוֹת כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל וְהָבֵן). וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲצוֹת הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַעֲלוֹת וּלְגַדֵּל הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי בְּבְחִינַת עֲצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אֹמֶן, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוֹת מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְאִישׁ תְּבוּנוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ מִבְּחִינַת בִּינָה עִלָּאָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבְּנָיָן וְעַל כֵּן הֵם שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים אֱמֶת, כִּי מִבִּינָה עַד אֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, הֵם שְׁמוֹנֶה בְּחִינוֹת כַּיָּדוּעַ. כִּי הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְגַּדְּלָה עַל יְדֵי הָעֲצוֹת שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין אֵלּוּ הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִמַּעֲמַקִּים מִבְּחִינַת בִּינָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַבְּנָיָן שֶׁמִּשָּׁם עַד בְּחִינַת אֱמוּנָה מַלְכוּת הֵם שְׁמוֹנָה, בְּחִינוֹת שְׁמוֹנָה סְפִירוֹת וּכְנֶגֶד זֶה הֵם שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים אֱמֶת דַּיְקָא בִּבְרִכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת וְתִקּוּן הָעֲצוֹת הוּא כְּשֶׁהֵם אֱמֶת בְּכָל הַבְּחִינוֹת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בִּבְחִינַת וֶאֱמֶת ה' לְעוֹלָם בִּבְחִינַת כֶּלֶה זֶרַע אֱמֶת שֶׁיִּהְיוּ הָעֲצוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אֱמֶת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְעַל כֵּן הֵם שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים אֱמֶת לְהוֹרוֹת שֶׁבְּכָל מִדָּה וּבְחִינָה שֶׁנִּמְשָׁכִין וְעוֹבְרִים שָׁם הָעֲצוֹת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲצוֹת שֶׁעַל יְדֵי עוֹלָה הָאֱמוּנָה, כִּי כָּל הַשְּׁקָרִים וְכָל הָרַמָּאוּת וְכָל מִינֵי הַהַטְעָאוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת וּמְעַכְּבִים שֶׁמַּטְעִין וּמְעַכְּבִין וּמְבַלְבְּלִין וּמְרַמִּין אֶת הָאָדָם מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכֻלָּם יֵשׁ בָּהֶם אֱמֶת כִּי אִם לֹאו לֹא הָיָה בָּהֶם כֹּחַ לְהַטְעוֹת וּלְרַמּוֹת אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת מִתְּחִלָּתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם בְּסוֹפוֹ. וְלִפְעָמִים יֵשׁ בָּהֶם אֱמֶת הַרְבֵּה, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה שֶׁנּוֹטִים מֵהָאֱמֶת בְּאֵיזֶה בְּחִינָה נִצְמָחִים מֵהֶם עֲצוֹת רָעוֹת מְאֹד הַמְאַבְּדִין אֶת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, בִּבְחִינַת יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת, שֶׁהַתְּחִלַּת הַדֶּרֶךְ הוּא בֶּאֱמֶת דֶּרֶךְ יָשָׁר, אֲבָל בְּסוֹף וְאַחֲרִית

נוֹטֶה מֵהָאֱמֶת וּמְהַפֵּךְ הָעֵצָה וְעַל כֵּן אַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת. וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֵצָה הִיא רַק כְּשֶׁהִיא כֻּלָּהּ אֱמֶת בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת, הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה אֱמֶת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְכָל זֶה בָּרוּר וּמוּבָן לְכָל מַשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת:

וְנִתְפַּס לְדֶגְמָא אֵיזֶה דְּבָרִים וּמֵהֶן יוּבַן הַשְּׁאָר לְמָשָׁל שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁאֲבִיהֶם שׂוֹכְרִים לָהֶם אֵיזֶה רַבָּנוּת אוֹ שֶׁבְּעַצְמָם מִשְׁתַּדְּלִים בָּזֶה (וּכְבָר מְבֹאָר גְּנוּת הַשּׂוֹכְרִים אֶת הָרַבָּנוּת בְּסִפְרֵי הַקְּדְמוֹנִים וְעַיֵּן בַּמַּהֲרְשָׁ"א וכו') וּכְשֶׁשּׂוֹאֲלִין אוֹתָם עַל זֶה הֵם מְשִׁיבִים שֶׁכַּוָּנָתָם לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּכָבוֹד וְלֹא יִתְבַּטֵּל מִלִּמּוּדוֹ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הָעֵצָה הַזֹּאת לְרַדֵּף אַחַר הָרַבָּנוּת אֵינָהּ עֵצָה טוֹבָה כְּלָל, כִּי הֶפְסֵדוֹ מְרֻבֶּה מִשְּׁכָרוֹ מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁבֶּאֱמֶת כַּוָּנָתוֹ לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר וְהוּא רוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד וּלְבַסּוֹף מִתְבַּטֵּל מִלִּמּוּדוֹ גַּם כֵּן כַּאֲשֶׁר רְאִינוּ בְּעֵינֵינוּ כַּמָּה וְכַמָּה. וְגַם כָּל לִמּוּדוֹ כָּל יָמָיו הוּא שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הַמְגֻשָּׁם שֶׁהוּא לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר נֹחַ לוֹ שֶׁנֶּהְפְּכָה שִׁלְיָתוֹ עַל פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ בַּתּוֹסְפוֹת שָׁם. וְאִם נִרְצֶה לִטְעֹן עִמָּהֶם יִמְצְאוּ כַּמָּה טְעָנוֹת וַאֲמִתָּלָאוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁל אֱמֶת לְפִי דִּבְרֵיהֶם. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ אֱמֶת, כִּי לֹא בְּעֵצָה כָּזֹאת מַצִּילִין אֶת הָאָדָם מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת. וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה דְּרָכִים כְּאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הָרִבּה אֱמֶת אַף עַל פִּי כֵן אֵין זֶה עֵצָה טוֹבָה.

וְכֵן בְּעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנִּתְעוֹרֵר בֵּין בְּנֵי אָדָם וְכָל אֶחָד רוֹדֵף אֶת חֲבֵרוֹ וּמְבַלֶּה יָמָיו וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִפַּרְנָסָתוֹ לְרַדֵּף אֶת חֲבֵרוֹ וּכְשֶׁנִּשְׁאַל אוֹתוֹ עַל זֶה יָשִׁיב וְיַצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְכִי בְּחִנָּם אֲנִי שׂוֹנְאוֹ וְרוֹדְפוֹ, הֲלֹא כָּךְ וְכָךְ עָשָׂה לִי וּמִתְּחִלָּה בָּא עָלַי וְקִפַּח פַּרְנָסָתִי וְעָשָׂה לִי עַוְלוֹת גְּדוֹלוֹת כָּאֵלֶּה. וְיָכוֹל לְהָיוֹת שֶׁכָּל דְּבָרָיו אֱמֶת, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הָעֵצָה שֶׁלּוֹ כְּנֶגֶד זֶה הִיא עֵצָה רָעָה וְנִבְעָרָה מְאֹד, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנִּתְיַעֵץ לְחַלֵּק עִמּוֹ וּלְרָדְפוֹ, כִּי עַל פִּי רֹב מְאַבֵּד פַּרְנָסָתוֹ עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וּמְבַלֶּה יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו לַהֶבֶל וְלָרִיק וַחֲבֵרוֹ קִפַּח לוֹ פַּרְנָסָה אַחַת אוֹ גּוֹזְלוֹ מָנָה אוֹ שְׁתַּיִם וְהוּא בְּמַחְלֹקְתּוֹ מְאַבֵּד מֵאָה פַּרְנָסוֹת וּמְאַבֵּד כָּל הוֹנוֹ וּרְכוּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה אִבְּדוּ הוֹנָם וּרְכוּשָׁם וְגַם נֶאֱבְדוּ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהִתְחִילָה מִדָּבָר קָטָן עַל עֶסֶק מָנֶה אוֹ מָאתַיִם אוֹ פָּחוֹת אוֹ בִּשְׁבִיל נִצָּחוֹן הַקִּנְטוּר וְכָבוֹד וְכַיּוֹצֵא:

וְכֵן בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה שֶׁיֵּשׁ שֶׁמִּתְרַחֲקִים מִבֵּיתָם כַּמָּה וְכַמָּה זְמַנִּים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וְהֵם מִתְנַצְּלִים מַה יַּעֲשׂוּ כִּי טַפְלֵי תְּלוּיִים בָּהֶם וְהֵם צְרִיכִים פַּרְנָסָה. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֵין זֶה עֵצָה טוֹבָה לִהְיוֹת נָע וָנָד כָּל כָּךְ וּמְאַבֵּד עוֹלָמוֹ הַנִּצְחִי וְעַל פִּי רֹב מְאוּמָה לֹא יִשְׁאוּ בַּעֲמָלָם וְכֵן כְּאֵלֶּה רַבּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד טְעָנוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הָרִבּה אֱמֶת עַל כָּל דְּרָכָיו שֶׁאֵינָם טוֹבוֹת, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עֲצָתָם רָעוֹת, כִּי לֹא זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא זֶה הָעֵצָה לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְעַל זֶה נֶאֱמַר, אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה'. כִּי כְּשֶׁהוּא נֶגֶד ה' אֵין זֶה עֵצָה כְּלָל וְעִקַּר

הָעֵצָה לְפַרְנָסָה הִוא רַק בְּטָחוֹן לְהִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְפַרְנְסוֹ בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְכוּ':

וְכֵן לְעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת עִקַּר הָעֵצָה שָׁלוֹם, לְרַדֵּף אַחַר הַשָּׁלוֹם וְלַעֲבֹר עַל מִדּוֹתָיו כַּאֲשֶׁר הִזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים עִקַּר הָעֵצָה הַשְׁלֵמָה הִוא כְּשֶׁהִיא אֱמִתִּית מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה עָשָׂר וָוִי"ן שֶׁבֶּאֱמֶת וְיַצִּיב, כִּי כָּל דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מֵהָעֵצוֹת הַנַּ"ל וְהָעֵצוֹת הֵם בְּחִינַת וָוִין, בְּחִינַת וָוֵי הָעַמּוּדִים, בְּחִינַת עֲצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד. כִּי עִקַּר עֲמִידַת הָאָדָם וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל יְדֵי עֵצוֹת טוֹבוֹת כַּיָּדוּעַ לְכָל מַשְׂכִּיל. וְעַל כֵּן הֵם חֲמִשָּׁה עָשָׂר וָוִין כְּנֶגֶד שִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הָעֵצוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמַּעֲמַקִּים שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁבִּבְרָכָה זֹאת כַּנַּ"ל וְהַכֹּל בְּיִחַד הוּא חֲמִשָּׁה עָשָׂר וּכְנֶגֶד זֶה הֵם חֲמִשָּׁה עָשָׂר וָוִין אֵלּוּ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ'. וּמוֹנֶה כָּאן שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל וְכוּ' עַד וּלְקַיֵּם שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָעֵצוֹת מִבִּינָה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֵצָה דֶּרֶךְ שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁהֵם עִקַּר הָעֵצוֹת הָאֱמִתִּיּוֹת, כִּי הֵם תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה:

וְזֶה בְּחִינַת שִׁמְיני עֲצֶרֶת שֶׁאָז תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא גְּמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְתַּקְּנָה עַל יְדֵי הָעֵצוֹת, (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּאוֹת יד). וְעַל כֵּן גְּמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁמִיני עֲצֶרֶת דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הָעֵצָה הוּא דֶּרֶךְ שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁבֶּאֱמֶת וְיַצִּיב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁבֶּאֱמֶת וְיַצִּיב, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי חֲנֻכָּה נֶצַח וְהוֹד בְּחִינַת עֵצוֹת כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הֵם שְׁמוֹנָה יָמִים לְהָאִיר בָּהֶם שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֵצָה הוּא כְּשֶׁהִיא אֱמֶת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בִּבְחִינַת שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה בַּשְׁמִיני, כִּי מִצְוַת מִילָה הִוא לַחְתֹּךְ וּלְהַעֲבִיר הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָנִין דְּמַכְסְיָן עַל עֵינִין בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַכְּפִירוֹת וּפֻגַם הַבְּרִית וְקִלְקוּל הָעֵצוֹת. כִּי בְּמָקוֹם הַבְּרִית קֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם הָרַגְלַיִן, שָׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָעֵצָה כַּנַּ"ל וְשָׁם חוֹפָה הָעָרְלָה שֶׁהִוא בְּחִינַת עֵצוֹת רָעוֹת עֲצַת רְשָׁעִים שֶׁהֵם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁעַל יְדֵי עֲצָתָם הָרָעוֹת בָּאִים כָּל הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין

לָמוּל וְלַחְתֹּךְ הָעָרְלָה בַּשְּׁמִינִי דַּיְקָא, כִּי תִּקּוּן הָעֲצוֹת הוּא בִּבְחִינָה שְׁמִינִית כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית. וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל מִילָה שֶׁנִּתְּנָה בַּשְּׁמִינִי וְשָׁם מִתְפַּלֵּל עַל תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, הוֹשִׁיעָה ה' כִּי גָּמַר חָסִיד כִּי פַּסּוּ אֱמָנִים וְכוּ'. כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הָעֲצוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמִינִית, בְּחִינַת מִילָה שֶׁנִּתְּנָה בַּשְּׁמִינִי כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְהִנֵּה מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁקְּדֻשָּׁה דְּיוֹצֵר הִיא בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין (וְכֵן מְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁבִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע הֵם כְּנֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל יָד) וְעַל כֵּן קָבְעוּ קְדֻשָּׁה בִּבְרָכַת יוֹצֵר אוֹר, כִּי יוֹצֵר אוֹר אָנוּ מְבָרְכִין עַל אוֹר יוֹם שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָעֲצוֹת הָעֲמֻקוֹת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לָנוּ בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְגַדֵּל וּלְהַעֲלוֹת אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קָבְעוּ בִּבְרָכָה זֹאת סֵדֶר קְדֻשָּׁה, כִּי כְּשֶׁמַּעֲלִין אֶת הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הָעֲצוֹת מִמַּעֲמַקִּים צְרִיכִין אָז לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֵדֶר קְדֻשָּׁה שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹצֵר כַּנַּ"ל שֶׁמַּזְכִּירִין קְדֻשַּׁת הַמַּלְאָכִים שֶׁעוֹמְדִים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּמַעֲרִיצִין וּמַקְדִּישִׁין וְכוּ'. כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָאֵשׁ וְהַחֲמִימוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּלְהַכְלִל בִּקְדֻשַּׁת הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר מִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם וְאוֹמְרִים יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בְּאוֹר יוֹם שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁמַּעֲלִין לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן גַּם לְחֶשְׁכַת לַיְלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ הַמּוֹחִין בִּשְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה עַד שֶׁנִּזְכֶּה גַּם בַּלַּיְלָה לִבְחִינַת חָלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁבַּיּוֹם בְּעֵת תִּקּוּן הַמּוֹחִין צְרִיכִין לְתַקֵּן מִדַּת לַיְלָה לְקַדֵּשׁ אֶת הַמּוֹחִין שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי טֻמְאָה בַּלַּיְלָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא תְּהַרְהֵר בַּיּוֹם וְתָבוֹא לִידֵי טֻמְאָה בַּלַּיְלָה, כִּי צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַמּוֹחִין לְבַטֵּל וּלְבַעֵר כָּל הַהַרְהוּרִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין הִתְנוֹצְצוּת הַמּוֹחִין עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַחֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ. עַל כֵּן צְרִיכִין לִכְלֹל מִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם, כִּי תִּקּוּן הַלַּיְלָה תְּלוּיָה בַּיּוֹם וְכַמְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁכְּפִי שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בַּיּוֹם כֵּן עוֹלָה נִשְׁמָתוֹ בַּלַּיְלָה וְכוּ'. וְכֵן צְרִיכִין לִכְלֹל מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה וְאוֹמְרִים גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר וְכוּ', כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְעִקַּר חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הוּא מַה שֶּׁעוֹלָה וּמִתְבָּרֶרֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל יוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה

נַעֲשֶׂה וּמִתְקַיֵּם כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. כִּי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְגַדּוּלָהּ הוּא בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ וּבְכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וּבְכָל שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר וְגַם בְּיוֹם אֶחָד יֵשׁ כַּמָּה שִׁנּוּיִים, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל יוֹם נַעֲשִׂים בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים כְּפִי הַיּוֹם עַד שֶׁנִּשְׁלָם אֵיזֶה בֵּרוּר בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּכָל יוֹם הָיָה בֵּרוּר חָדָשׁ כְּפִי חִלּוּקֵי הַיָּמִים, עִם כָּל זֶה בִּכְלָלִיּוּת כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ נֶחְשָׁבִין לְבֵרוּר אֶחָד. וְאַחַר כָּךְ בַּשָּׁבוּעַ הַשֵּׁנִיָּה נַעֲשֶׂה בֵּרוּר חָדָשׁ וְגַם אָז יֵשׁ שִׁנּוּיִים גְּדוֹלִים בֵּין כָּל יוֹם וְיוֹם אַךְ כְּלָלִיּוּת הַשָּׁבוּעַ נֶחְשָׁב בֵּרוּר חָדָשׁ שֶׁל הַשָּׁבוּעַ כְּנֶגֶד הַשָּׁבוּעַ הַקּוֹדֵם, וְכֵן בְּחֳדָשִׁים וְשָׁנִים וְכוּ'. וְכֵן יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים בֵּין כָּל אָדָם וְאָדָם וְכָל אֶחָד מְבָרֵר כְּפִי בְּחִינַת נִשְׁמָתוֹ וּכְפִי עֲבוֹדָתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. וְכֵן יֵשׁ בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּם כִּי אִם עַל הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וְכָל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב בְּעוֹלָמוֹ הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְבָרֵר וּלְגַדֵּל אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּאנוּ לָעוֹלָם. וְעִקַּר עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הָעֲצוֹת עֲמֻקוֹת הַנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם עֲצוֹת עֲמֻקוֹת חֲדָשׁוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה עַל יָדָם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ וּלְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַבֵּרוּר בְּפַעַם אַחַת, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, עַל כֵּן צְרִיכִין בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם בֵּרוּר חָדָשׁ וְעַל כֵּן צְרִיכִין עֲצוֹת עֲמֻקוֹת בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲשֻׁכַת לַיְלָה שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהִיא גַּם כֵּן טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי הִיא נֵיחָא לַמֹּחִין, כִּי בְּכָל יוֹם יוֹצְאִין עֲצוֹת עֲמֻקוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר יוֹם שֶׁעַל יָדָם מִתְגַּדֶּלֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ נִפְסָקִין וְנִסְתַּלְּקִין הָעֲצוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין בְּעֵת חֶשְׁכַת לַיְלָה כַּמּוּבָא. וְאָז צְרִיכִין שֵׁנָה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, כִּי הַשֵּׁנָה הִיא בְּחִינַת בִּטּוּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַנְּשָׁמָה מֵהַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת וְהִתְרַחֲקוּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה מֵהַצְּמְצוּם שֶׁהוּא הַגּוּף, רַק שֶׁבְּשָׁעַת שֵׁנָה אֵינָהּ מִסְתַּלֶּקֶת הַנְּשָׁמָה חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי כְּמוֹ בְּשָׁעַת מִיתָה רַק נִשְׁאֶרֶת קְשׁוּרָה קְצָת כַּיָּדוּעַ. וְכָל זֶה לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה וְתִתְחַדֵּשׁ בִּבְחִינַת עִבּוּר כְּדֵי שֶׁתַּחֲזֹר מֵחָדָשׁ לְתוֹךְ גּוּפוֹ בְּתוֹסֶפֶת אוֹר כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר וְיַמְשִׁיךְ מֵחָדָשׁ בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁהוּא הַתַּחְלַת הַמְשָׁכַת הָעֲצוֹת שֶׁעַל יָדָם עוֹלֶה הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל וְהַכֹּל כְּדֵי לַחֲזֹר לְהַמְשִׁיךְ עֲצוֹת עֲמֻקוֹת חֲדָשׁוֹת כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּפִי הַבֵּרוּר שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְכָלֵל מִדַּת יוֹם בְּלַיְלָה כִּי הִתְגַּלּוּת הָעֲצוֹת שֶׁהֵם אוֹר יוֹם שֶׁעַל יָדָם מִתְגַּדֶּלֶת הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי חֶשְׁכַת לַיְלָה בִּבְחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ שֶׁדִּיקָא עַל יְדֵי הַחֹשֶׁךְ מִתְגַּלִּין עֲצוֹת

עֲמֻקוֹת, כִּי מִי שֶׁחָפֵץ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְחוֹתֵר בְּכָל פַּעַם לִמְצֹא עֵצוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֲזַי חֶשְׁכַת הָעִצָּה הִוא לוֹ טוֹבָה, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁנֶּחֱשָׁךְ דַּעְתּוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא עֵצָה לְנַפְשׁוֹ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא חוֹתֵר וּמִתְגַּעְגֵּעַ יוֹתֵר וּמַרְבֶּה בְּהַפְצָרוֹת וּבַקָּשׁוֹת יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּאִיר לוֹ עֵצוֹת עֲמֻקוֹת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו בְּכָל פַּעַם וּמֵאִיר עָלָיו עֵצוֹת עֲמֻקוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל פַּעַם שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מִתְבָּרֶרֶת הָאֱמוּנָה מֵחָדָשׁ בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת קֶל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה וְכוּ', שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אַתְוָן שֶׁהַטִּפָּה כְּלוּלָה מֵהֶם כַּיָּדוּעַ שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָהּ מִבְּחִינַת הֶחִתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמַּזְכִּירִין גְּדוֹל דֵּעָה לְהַעֲלוֹת הַגַּאֲוָה וְהַגְדָּלָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַטֵּל הַגְּדֻלָּה וְהַגַּאֲוָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְהִנֵּה מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁקְּרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהִיא אֱמוּנָה, עִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ הִיא כְּשֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא גִּמַר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ד' גְּדוֹלָה דְּאֶחָד', שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁאוֹמְרִים בְּלַחַשׁ, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאוֹמְרִים בְּהֵיכַל אַהֲבָה אַחַר בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם, דְּהַיְנוּ אַחַר שֶׁזָּכִינוּ לְאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', שֶׁהֵם הֵם הַמֶּרְכָּבָה וְכַנַּ"ל, כָּל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלִּין בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין מִלְּהַעֲלוֹת אֶל הַמֹּחַ טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם קְלִקּוּל הַמֹּחִין פְּגַם הַתְּפִלִּין, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, כִּי אָז נִזְכֶּה לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַרְחָקַת הַגֵּרִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ בְּחִינַת טִפּוֹת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הַמֹּחִין בְּחִינַת הַתְּפִלִּין וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד שֶׁאָנוּ מְיַחֲדִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הוּא ה' אֱלֹקֵינוּ וְאָנוּ לְבַד מְיַחֲדִין וּמְקַשְּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה לֹא יִקָּרֵב אֵלֵינוּ בְּחִינַת אֶת ה' הֶאֱמַרְתָּ וְה' הֶאֱמִירְךָ וְכוּ', בְּחִינַת כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְכוּ'. וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן כְּדֵי לְרַחֵק וּלְגָרֵשׁ מֵאִתָּנוּ בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הַתְּפִלִּין וְהַמֹּחִין חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְתִקּוּן הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבְּפָסוּק שְׁמַע אָנוּ מְרַחֲקִין מֵאִתָּנוּ הַגֵּרִים שֶׁאֵין לְקַבְּלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְכַנַּ"ל. וְאָז נִשְׁלָם תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא גִּמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. אֲבָל

אָז כְּשֶׁהָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת אָז דַּיְקָא הוּא גְּמַר תִּקּוּן הַגֵּרִים וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְקַבְּלָם וּלְהַעֲלוֹתָם שֶׁבָּהֶם עָסְקָנוּ בְּכָל הַתְּפִלָּה לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם וְכַנַּ"ל וְלֹא נִשְׁלַם הַתִּקּוּן עַד עַתָּה שֶׁזָּכִינוּ לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְעַתָּה שֶׁכְּבָר נִשְׁלַם תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַתָּה דַּיְקָא נִשְׁלָם תִּקּוּן הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִים לְקָרְבָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁמַּלְכוּתוֹ בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים מְבֹרָךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי גַּם שָׁם יֵשׁ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁאָנוּ מַעֲלִים אוֹתָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְטְרְגוּ הַמְקַטְרְגִים שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַחִיצוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁאָסוּר לְהַעֲלוֹתָן וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָשָׁל לְבַת מֶלֶךְ שֶׁהֵרִיחָה צִיקֵי קְדֵרָה תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ גְּנַאי לֹא תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ צַעַר וְכוּ'. צִיקֵי קְדֵרָה זֶה בְּחִינַת הַקְּדֵשׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת, בְּחִינַת נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְקָרְבָם, הַיְנוּ תֵּכֶף שֶׁאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁאָז נִשְׁלָם תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל אָז הָאֱמוּנָה מַלְכוּת מִתְאַוִּית לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁעָסְקָנוּ בִּתְחִלָּה לְבָרְרָם וְלִגְמֹר תִּקּוּנָם, כִּי עַתָּה גְּמַר תִּקּוּנָם מֵאַחַר שֶׁעַכְשָׁו נִגְמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, אֲבָל הִיא מִתְיָרֵאת לְהַעֲלוֹתָם שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ חַס וְשָׁלוֹם, גַּם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט שֶׁעִקֵּר עִסְקֵנוּ עַתָּה לְרַחֲקָם וּלְגָרְשָׁם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ גְּנַאי כִּי מִתְיָרֵאת מֵאֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כַּנַּ"ל, לֹא תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ צַעַר כִּי אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ לִגְמֹר עַתָּה תִּקּוּן נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָן שֶׁעָסְקָנוּ בְּכָל הַתְּפִלָּה לְבָרְרָם כַּנַּ"ל עַל כֵּן הִתְחִילוּ עֲבָדֶיהָ לְהָבִיא לָהּ בַּחֲשַׁאי, שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ לְגַלּוֹת אֶלְקוּתוֹ בְּכָל מָקוֹם כְּדֵי לְקָרֵב נַפְשׁוֹת הָרְחוֹקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים אֲבָל אוֹמְרִים זֹאת בְּלַחַשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַחִיצוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁכָּל אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַל יְדֵם, כִּי גָּלוּת הָאָרֹךְ שֶׁל עַכְשָׁו הוּא גָּלוּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִגָּלוּת זֶה כִּי אִם עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ קֹדֶם הִסְתַּלְּקוּתוֹ רָצָה לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה, אָמַר שֶׁמָּא יֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, בְּמִטָּתִי פְּסוּל כְּמוֹ שֶׁיָּצָא יִשְׁמָעֵאל מִזִּקְנִי וְעֵשָׂו מֵאָבִי הֵשִׁיבוּ לוֹ בָּנָיו:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד וְכוּ'. פָּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי יַעֲקֹב זָכָה לְמִטָּה שְׁלֵמָה שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ, כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל כֵּן רָצָה לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ, כִּי עִקַּר קֵץ הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא זָכָה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת לְאַהֲבָה דְּקֻדָּשָׁה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן לְגַלּוֹת הַקֵּץ כִּי עֲדַיִן צְרִיכִים בֵּרוּרִים רַבִּים מְאֹד עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית בְּכָל הָעוֹלָם וְעַל כֵּן עֲדַיִן הַקֵּץ סָתוּם בְּחִינַת קֵץ הַפְּלָאוֹת. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת פְּלָאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲצוּת עֲמֻקּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם פְּלֵאי פְּלָאוֹת בְּחִינַת אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וּמֵחֲמַת שֶׁאָז לֹא נִשְׁלַם תִּקּוּן הָעוֹלָם עֲדַיִן עַל כֵּן נִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה כְּשֶׁרָצָה לְגַלּוֹת הַקֵּץ, וְסָבַר שֶׁמָּא יֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם פְּסוּל בְּמִטָּתִי כְּמוֹ שֶׁיָּצָא יִשְׁמָעֵאל מִזִּקְנִי וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם הֶעֱלֵיתִי בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמּוֹחִ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט מִיָּד פָּתְחוּ וְאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד וְכוּ'. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאָמְרוּ לוֹ שֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֵין פְּסוּל בְּמִטָּתוֹ וְלֹא פָּגַם בַּמִּשְׁפָּט כִּי ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וַאֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְהוּא אֱלֹקֵינוּ וְאֵין זָר עִמָּנוּ וְכַנַּ"ל. מִיָּד פָּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי עַכְשָׁו שֶׁרָאָה שֶׁזָּכָה לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְהָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עַכְשָׁו צְרִיכִין לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ גַּם בְּמָקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כַּנַּ"ל כְּדֵי לְקָרֵב נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְקָרֵב וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נִימְרֵהּ לֹא אֲמָרֵהּ מֹשֶׁה, לָא נִימְרֵהּ אֲמָרֵהּ יַעֲקֹב, כִּי מֹשֶׁה לֹא אָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמְּרַמֵּז עַל הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְקָרֵב, מֵחֲמַת שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ גַּם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָם וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁמֹּשֶׁה כְּבָר נִכְשַׁל בְּעִנְיַן הַגֵּרִים, כִּי קֵרֵב אֶת הָעֶרֶב רַב וְכַנַּ"ל הָיָה לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁיִּתְדַּבְּקוּ גֵּרִים בַּשְּׁכִינָה, אֲבָל הֵם גָּרְמוּ כָּל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת שֶׁנִּתְקָרְבוּ יוֹתֵר מִדַּאי בְּחִינַת וְגַם עֶרֶב רַב עָלָה אִתָּם, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה רַב יוֹתֵר מִדַּאי עַד שֶׁנִּתְאַחֲזוּ גַּם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט וְגָרְמוּ מַה שֶּׁגָּרְמוּ. עַל כֵּן לֹא אָמַר מֹשֶׁה

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַגֵּרִים וְכַנַּ"ל עַל כֵּן הִתְקִינוּ לוֹמַר בְּלַחַשׁ כְּדֵי לְקָרֵב מִי שֶׁצְּרִיכִין לְקָרֵב וּלְרַחֵק בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת חֲשַׁאי וְסוֹד בְּחִינַת כָּל הַסּוֹדוֹת שֶׁמְּגַלִּין הַצַּדִּיקִים וְהַנְּדוֹלִים בְּסוֹד וּבְלַחַשׁ וְעִקַּר הַסּוֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁמַע מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָהֶם. וְכָל הַסּוֹדוֹת שֶׁמְּגַלִּין כָּל כַּוָּנָתָם לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרְבוּ כָּל הָרְחוֹקִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה, אֲבָל מְדַבְּרִים בְּלַחַשׁ וּבְסוֹד דַּיְקָא וְזֶה מֵחֲמַת בְּחִינַת הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרְבוּ כִּי אִם מִי שֶׁרָאוּי לְהִתְקָרֵב וְלֹא אוֹתָן שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְהִתְקָרֵב שֶׁהֵם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁצְּרִיכִין לְגָרְשָׁם. וְזֶה בְּחִינַת גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר אוֹמְרִים לוֹ מָה רָאִיתָ שֶׁבָּאתָ לְהִתְגַּיֵּר אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּזְּמַן הַזֶּה דְּווּיִים סְחוּפִים וְכוּ' אִם אָמַר יוֹדֵעַ אֲנִי וְאֵינִי כְּדַאי מְקַבְּלִין אוֹתוֹ וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁמַּעֲלִימִין בְּפָנָיו מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים לוֹ דִּבּוּרִים לְרַחֲקוֹ וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת סוֹד שֶׁאֵין מְגַלִּין לוֹ מִיָּד גֹּדֶל עִצָּם גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכּוּ לֶעָתִיד רַק, אַדְרַבָּא, אוֹמְרִים לוֹ בְּהֵפֶךְ נִמְצָא שֶׁמַּעֲלִימִין מִמֶּנּוּ הָאֱמֶת בְּסוֹד. וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁאִם יִרְצֶה לִפְרֹשׁ יִפְרֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבָזֶה יִהְיֶה נִבְחָן וְנִבְדָּק אִם הוּא מֵאוֹתָן הַגֵּרִים שֶׁרְאוּיִים לְקָרְבָן שֶׁאָז בְּוַדַּאי יִתְגַּלֶּה לוֹ הַסּוֹד. וְיֵדַע וְיִבְחַן מִיָּד גֹּדֶל יִשְׂרָאֵל וְיָבִין פְּנִימִיּוּת כַּוָּנָתָם שֶׁל הָעוֹסְקִים עִמּוֹ שֶׁכַּוָּנָתָם לְקָרֵב רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהַפֵּךְ הַדָּבָר קְצָת כְּדֵי לְהַעֲלִים הַדָּבָר בְּסוֹד וּבְלַחַשׁ. אֲבָל אִם הוּא מִבְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל בְּוַדַּאי יִתְרַחֵק כִּי הוּא לֹא יִזְכֶּה לְהָבִין פְּנִימִיּוּת דַּעְתָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד וְיִתְרַחֵק וּבְוַדַּאי צְרִיכִין לְרַחֲקוֹ כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה דִּבְּרוּ בִּתְחִלָּה בְּהֶעְלֵם וּבְסוֹד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁאוֹמְרִים בַּחֲשַׁאי בִּבְחִינַת סוֹד וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וְזֶהוּ, סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם עֵינַי תָּמִיד אֶל ה' וְכוּ'. שֶׁנִּסְמְכוּ זֶה לָזֶה, הַיְנוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אוֹמֵר בְּעַד כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּעַד כָּל הַנּוֹפְלִים וְהָרְחוֹקִים אֲשֶׁר הֵם תְּפוּסִים בְּהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ בְּרֶשֶׁת וְאָמַר שֶׁיֵּשׁ סוֹד ה' לִירֵאָיו וְכוּ' אֲשֶׁר עַל יָדוֹ יֵשׁ לִי תִּקְוָה גַּם כֵּן תָּמִיד לָצֵאת מֵרֶשֶׁת. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ עֵינַי תָּמִיד אֶל ה' כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלִי, כִּי עִקַּר הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת סוֹד וְכַנַּ"ל וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בְּסוֹד ה' אֲשֶׁר לִירֵאָיו יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה תָּמִיד בְּחִינַת סוֹד ה' לִירֵאָיו עֵינַי תָּמִיד אֶל ה' כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלִי וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת רְמַ"ח תֵּבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל הָרְמַ"ח אֵיבָרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה (בְּסִימָן צא) שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה בְּכָל הָאֵיבָרִים, עַיֵּן שָׁם:

חלק כד

וְזֶה מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹקִים בְּחִינַת תִּקּוּן עַל יְדֵי הַמָּגִנֵּי אֶרֶץ וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְעַל כֵּן בְּפָרָשַׁת שְׁמַע נִזְכָּר מִצְוַת תְּפִלִּין בִּלְשׁוֹן יָחִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:
וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְכוּ'. אֲבָל בְּפָרָשַׁת וְהָיָה נִזְכָּרוּ בִּלְשׁוֹן רַבִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּקְשַׁרְתָּם אוֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם וְכוּ'. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁפָּרָשַׁת שְׁמַע וְאַהֲבְתָּ זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁשָּׁם אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן שָׁם נִזְכְּרוּ הַתְּפִלִּין בִּלְשׁוֹן יָחִיד לְהוֹרוֹת כִּי שָׁם אֵין זָר אִתָּנוּ כִּי שָׁם הוּא בִּבְחִינַת אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ לְרַחֵק טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. אֲבָל פָּרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ הִוא בִּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁהִוא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמַּלְאָכִים שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הִוא מַה שֶּׁמַּעֲלִין לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַגֵּרִים כַּנַּ"ל עַל כֵּן נִזְכְּרוּ שָׁם בִּלְשׁוֹן רַבִּים כִּי שָׁם הוּא בִּבְחִינַת הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים שֶׁהֵם הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְקָרְבָם עַל כֵּן נִזְכְּרוּ שָׁם בִּלְשׁוֹן רַבִּים מֻחָמֶת שֶׁמַּעֲלִין גַּם אֲחֵרִים עִמָּנוּ שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצוֹת וְנִפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְקָרְבָם וְכַנַּ"ל:
כִּי דַּיְקָא אַחַר שֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּרְחִיקִין טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל כַּנַּ"ל אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לַעֲסֹק בִּשְׁלֵמוּת לְקָרֵב הַגֵּרִים הָרְאוּיִין לְהִתְקָרֵב כִּי אֵין מִתְיָרְאִין עוֹד מִקִּלְקוּל הַבָּא עַל יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁאֵין רְאוּיִין לְהִתְקָרֵב מֵאַחַר שֶׁכְּבָר זָכוּ לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דַּיְקָא אַחַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכֵן וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ אַחַר שְׁמַע כִּי אַחַר הַמְּשָׁכַת בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט אָז דַּיְקָא חוֹזְרִין וְעוֹסְקִין בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים הָרְאוּיִין לְהִתְקָרֵב וְכַנַּ"ל. וְהָבֵן הֵיטֵב. וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּכָל הַתּוֹרָה תִּקְעוּ הַנַּ"ל בְּכָל פֶּרֶט וּפֶרֶט הָדֵק הֵיטֵב הֵיטֵב וְאָז תּוּכַל לְהָבִין קְצָת דְּבָרֵינוּ. וְעַיֵּן לְקַמָּן בַּסּוֹף מַה שֶּׁמּוּבָא מֵהַפְּרִי עֵץ חַיִּים שְׁאַל תִּתְמַהּ שֶׁהִזְכַּרְנוּ הַסְּפִירוֹת וְכוּ' כַּמָּה פְּעָמִים וְכוּ' וּמִשָּׁם תּוּכַל לְהָבִין לְכָאן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין כַּמָּה פְּעָמִים לַהֲפֹךְ הַסֵּדֶר וְכוּ' וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר. וְגַם שַׁיָּךְ לָזֶה מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהָבִין בְּתוֹרָתוֹ כִּי אִם מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לוֹמַר כָּל תּוֹרָה פָּנִים וְאָחוֹר וְהָבֵן:

חלק כו

וְהִנֵּה עִקַּר תִּקּוּן גְּמַר הָאֱמוּנָה הִיא תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן מֻרְגָּז בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה כָּל תִּקּוּנֵי הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל וּבְתַחְלָה מַזְכִּירִין זְכוּת אָבוֹת כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁנִּתְתַּקְּנָה הָאֱמוּנָה אָז מוֹעִיל תְּפִלָּה וּזְכוּת אָבוֹת עַל כֵּן מַזְכִּירִין עִמָּהּ זְכוּת אָבוֹת וְאַחַר כָּךְ מַתְחִילִין לְסַדֵּר וּלְהַזְכִּיר כָּל תִּקּוּנֵי הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף וְזֶהוּ

הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא וְהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּדּוֹת וְזֶהוּ הָאֵל שֶׁהוּא אֱלֹקוּת, הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא הֵם בְּחִינַת הַשְּׁלֹשָׁה קַוִּין חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת שֶׁהֵם חֶסֶד דִּין רַחֲמִים, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָצוּמִים שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת. אֵל עֶלְיוֹן זֶה בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַסְּפִירוֹת שֶׁבָּהֶם מְצַחְצְחִין נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת קֵל עֶלְיוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת צַחְצָחוֹת שֶׁהֵם עֶלְיוֹנִים מֵהַסְּפִירוֹת וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַחִתּוֹר וּלְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים הֵם בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים (כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת) שֶׁהֵם בְּחִינַת נָצַח הוֹד בְּחִינַת עֲצוֹת. וְזֶהוּ 'טוֹבִים' וְאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁהֵם מֹחִי הַמַּלְכוּת, כִּי הַמֹּחִין נִקְרָאִים טוֹבִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי חַסְדֵי דָּוִד, שֶׁהֵם הָעֲצוֹת, הֵם מֹחִין וְקִיּוּם שֶׁל הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה עַל יָדָם כַּנַּ"ל. 'וְקוֹנָהּ הַכֹּל' זֶהוּ בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְקוֹנָהּ הַכֹּל שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ קוֹנֶה הַכֹּל וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם נִכְנָעִים אֵלָיו וּמוֹדִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁמְּקָרְבִין הַגֵּרִים יְכוֹלִין לְהַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' וּצְרִיכִין כֹּחַ הַמַּגְנִי אֶרֶץ וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמָּגֵנִי אֶרֶץ שֶׁהֵם זְרוֹעוֹת עוֹלָם, כִּי הַזְּרוֹעוֹת מְגִנִּים עַל הָאָדָם כְּמוֹ כַּנְפֵי הָעוֹף שֶׁמְּגִנִּים עַל הָעוֹף, כִּי הַזְּרוֹעוֹת בְּמָקוֹם הַכְּנָפַיִם בָּעוֹף שֶׁהֵם בְּחִינַת מָגֵנִּים וְעַל כֵּן וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת שֶׁהֵם זְרוֹעוֹת עוֹלָם כַּיָּדוּעַ הֵם בְּחִינַת הַמָּגֵנִי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם וְכוּ'. אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וּמֵבִיא גּוֹאֵל וְכוּ', שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא הַגּוֹאֵל צֶדֶק שֶׁעַל יָדוֹ יִהְיֶה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְאָז נִשְׁלָם גְּדוּל הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה כְּשֶׁזּוֹכִין לְהוֹדִיעַ אוֹתָהּ לְבָנָיו וְלִבְנֵי בָנָיו בִּבְחִינַת וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ, בְּחִינַת וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ כְּדֵי לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַד עוֹלָם, כִּי עִקַּר הַגְדָּלַת הַשֵּׁם דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי הַבָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי הַבָּנִים שֶׁמַּשְׁאִירִין מַגְדִּילִין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְעַל יְדֵי זֶה מְקַיְּמִין שֵׁם אֲבִיהֶם וְאִמָּם. וְעַל כֵּן הַבָּנִים אוֹמְרִים קַדִּישׁ עַל אֲבִיהֶם וְאִמָּם שֶׁעִקַּר הַקַּדִּישׁ הוּא הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא וְכוּ', וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִינִי עֶצֶרֶת שֶׁאָז הַנּוּקְבָא עוֹצֶרֶת הַטִּפָּה וְאֵינָהּ נִשְׁחֶתֶת חַס וְשָׁלוֹם וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין הוֹלָדוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמּוֹלִידִין בָּנִים בִּקְדֻשָּׁה שֶׁמּוֹדִיעִין לָהֶם הָאֱמוּנָה מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בְּכָל דּוֹר. וְזֶהוּ וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ שֶׁמֵּבִיא הַגּוֹאֵל צֶדֶק שֶׁהוּא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא תִּקּוּן

הַמִּשְׁפָּט לִבְנֵי בְנֵיהֶם. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן בִּשְׁבִיל הַבָּנִים, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לְתִקּוּן הַבְּרִית לְהִנָּצֵל מֵהַשְׁחָתַת זֶרַע רַק לְהַשְׁאִיר בָּנִים וּבְנֵי בָּנִים בִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּדֻלּוֹת שְׁמוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ לְמַעַן שְׁמוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּאַהֲבָה בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרָה בְּמֶרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַגּוֹאֵל צֶדֶק כַּנַּ"ל:

וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הָעֵצוֹת שֶׁהִמְשַׁכְנוּ מִמַּעֲמַקִּים עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִים לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק הַלֵּב בְּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ בְּחִינַת צָעַק לִבָּם אֶל אֲדֹנָי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ 'מָלֵךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן', זֶהוּ בְּחִינַת צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים שֶׁעַל זֶה מְרַמְּזִין אֵלּוּ הַתֵּבוֹת מָלֵךְ עוֹזֵר וְכוּ' שֶׁהוּא צְעָקָה סְתָם שֶׁצּוֹעֲקִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְאֵין מְפָרְשִׁין לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שׁוּם הִצְטָרְכוּת וּבַקָּשָׁה בִּפְרָטִיּוּת רַק צוֹעֲקִין סְתָם מֵעֹמֶק הַלֵּב מָלֵךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן כְּמוֹ מִי שֶׁהוּא בְּצָרָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְפָרֵשׁ בַּקָּשָׁתוֹ כְּלָל רַק צוֹעֵק מֵעֹמֶק הַלֵּב אֵלָיו מָלֵךְ עוֹזֵר וְכוּ' שֶׁצּוֹעֵק סְתָם וְקוֹרֵא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֶזְרָה וִישׁוּעָה וְאֵינוֹ מְפָרֵשׁ בַּקָּשָׁתוֹ כְּלָל מֵעֹצֶם דָּחֳקוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין הָעֵצוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

וְהִנֵּה כְּלָלִיּוּת בְּרָכָה זֹאת נִקְרֵאת בִּרְכַּת אָבוֹת, כִּי עַתָּה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ זְכוּת אָבוֹת שֶׁזּוֹכִין שֶׁיּוֹעִיל עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וּכְבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁהָאָבוֹת הֵם בְּחִינַת הַמָּגְנֵי אֶרֶץ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מְסַיְּמִין מָגֵן אַבְרָהָם וְאוֹמְרִים שְׁתֵּי פְּעָמִים מָגֵן, מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן וְאַחַר כָּךְ בָּרוּךְ אַתָּה ה' מָגֵן אַבְרָהָם כְּנֶגֶד הַמָּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁהֵם תִּקּוּן הַגֵּרִים שְׁנַעֲשִׂין עַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַמָּגְנֵים הוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא רֹאשׁ הָאָבוֹת וְהוּא הִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם, כִּי הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְעַל כֵּן הָיָה רֹאשׁ לַגֵּרִים, כִּי הַגֵּרִים נַעֲשִׂין עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וּכְשֶׁעוֹשִׂין גֵּרִים יְכוֹלִין לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם, וּצְרִיכִין כֹּחַ הַמָּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִים הַנַּאֲוָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם 'אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ', 'מָגֵן' דַּיְקָא שֶׁהֵאִיר עָלָיו וְהִמְשִׁיךְ בּוֹ כֹּחַ הַמָּגְנֵי אֶרֶץ, כִּי הוּא הָיָה צָרִיךְ לָזֶה בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְרֹאשׁ לַגֵּרִים וְכוּ'. וְזֶהוּ, נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹקֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹקִים מָגְנֵי אֶרֶץ וְכוּ'. כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ הֵם הַגֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ, עַם אֱלֹקֵי אַבְרָהָם, כִּי כֻּלָּם הֵם עַמּוֹ, כִּי אַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לַעֲסֹק בָּהֶם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמְךָ לָזֶה, כִּי לֵאלֹקִים מָגְנֵי אֶרֶץ, כִּי לָזֶה צְרִיכִים בְּחִינַת כֹּחַ הַמָּגְנֵי אֶרֶץ כַּנַּ"ל וְכַנִּזְכָּר זֶה הַמִּקְרָא כִּי לֵאלֹקִים מָגְנֵי אֶרֶץ שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת מַלְאָ"ךְ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מְסַיְּמִין בִּרְכַּת אָבוֹת בָּרוּךְ אַתָּה ה' מָגֵן אַבְרָהָם וְכַנַּ"ל:

חלק כז

וְעַל כֵּן אַבְרָהָם וְכָל הָאָבוֹת עָסְקוּ בַּחֲפִירוֹת בְּאֵרוֹת, כִּי כָּל עֲבוֹדָתָם הָיָה לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם עַל כֵּן עָסְקוּ בַּחֲפִירוֹת בְּאֵרוֹת מַיִם כְּדֵי לַחֲתֹר וְלַחֲפֹר הַמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק כח

וְאֵלּוּ הַמַּגְנֵי אֶרֶץ עוֹסְקִים לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת הַצְּמָצוּם שֶׁל הַמּוֹחִין שֶׁזֶּהוּ שֵׁם שַׁדַּי שֶׁבַּתְּפִלִּין שֶׁלֹּא יִשּׁוֹטֵט הַמּוֹחַ בְּמַה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, כִּי אֶפְלּוּ בַּקְּדֻשָּׁה אָסוּר לוֹ לָצֵאת בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ חוּץ לַגְּבוּל וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא בַּקְּדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁיֵּשׁ דַּי וּגְבוּל בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב (בְּאוֹת ז) וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרָכַת אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת צִמְצוּם הַמּוֹחִין שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת מִבְּחִינַת שְׂמֹאל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, רֹאשׁ הוּא הַגְּדֻלַּת הַמּחַ וְהַחָכְמָה שֶׁבְּרֹאשׁ וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַנִּיחַ בְּחִינַת הַשְּׂמֹאל תַּחַת הָרֹאשׁ וְהַדַּעַת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַצִּמְצוּם כְּדֵי שֶׁיְּצַמְצֵם אֶת מֹחוֹ שֶׁלֹּא לְשׁוֹטֵט חוּץ לְגְּבוּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְחַיֵּה מֵתִים שֶׁמַּזְכִּירִין שָׁם כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי מְחַיֵּה מֵתִים זֶה בְּחִינַת בְּרוּרִים שֶׁמְּבָרְרִים הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא וּמַעֲלִין אוֹתָן וּמְחַיִּין אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין וּמְבָרְרִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ מִבְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבֵּרוּר, כִּי פְּגַם הַבְּרִית עִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. וּכְשֶׁמְּתַגְּבְּרִין עַל יִצְרוֹ וּמְשַׁבְּרִין אֶת הַהִרְהוּרִים רָעִים וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה בָּזֶה מַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית מְמָוֶת לְחַיִּים, כִּי הַמּוֹחִין דְּקֻדֻּשָּׁה הֵם עִקַּר הַחַיִּים בְּחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁצְּרִיכִים לְזַהֵר מְאֹד וּלְהִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לְצַמְצֵם אֶת מֹחוֹ שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ לְשׁוֹטֵט וּלְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה הִרְהוּר רַע בְּעַל כָּרְחוֹ צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לִתְפֹּס אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וּלְצַמְצְמָהּ שֶׁלֹּא תּוֹסִיף לְהַרְהֵר וְלַחֲשֹׁב בָּזֶה כְּלָל רַק לְהַמְשִׁיךְ הַמַּחֲשָׁבָה לִדְבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָעֲלִיָּה וְהַבֵּרוּר. וּבָזֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ כֹּחַ הַמָּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לְפִתּוּחֵי חוֹתָם וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַהִרְהוּרִים רָעִים שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיָה נַעֲשָׂה חַס וְשָׁלוֹם הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, דְּהַיְנוּ מִקְרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מַעֲלֶה אוֹתָם מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', דְּהַיְנוּ שֶׁכּוֹפֶה אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וּמְהַפְּכָהּ מִמָּוֶת לְחַיִּים וְחוֹשֵׁב דַּיְקָא מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ לְמָקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֶה, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים:

וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין תְּחִיַּת הַמֵּתִים בְּבִרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן צִמְצוּם הַמֹּחִין, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁל הַמֹּחִין וְכַנַּ"ל. וְכֵן צְרִיכִין לְצַמְצֵם הַמֹּחִין אֲפִלּוּ בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִשְׁוֹטֵט הַמֹּחַ בְּמָה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת בְּחִינַת בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי כְּשֶׁמְּשׁוֹטֵט חַס וְשָׁלוֹם בְּמָה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת אֲפִלּוּ בַּקְּדֻשָּׁה זֶהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּפּוּלִין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶרְהוּרִים וְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כַּנּוֹדָע. עַל כֵּן בְּבִרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר מְתַקְּנִים צִמְצוּם הַמֹּחִין בְּכָל הַבְּחִינוֹת שֶׁלֹּא תֵּצֵא הַמַּחֲשָׁבָה חוּץ לִגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה לְמָקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים לַחֲשֹׁב חַס וְשָׁלוֹם, מַחְשָׁבוֹת חוּץ חַס וְשָׁלוֹם, וְגַם שֶׁלֹּא תֵּצֵא וּתְשׁוֹטֵט הַמַּחֲשָׁבָה בַּמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָהּ שֶׁלֹּא תַּהֲרֹס הַגְּבוּל חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ שֶׁעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא עַל יְדֵי הַמַּחֲשָׁבָה עַל יְדֵי שֶׁכּוֹפֶה אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא תַּחֲשֹׁב חוּץ לַגְּבוּל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין ה' פְּעָמִים תְּחִיַּת הַמֵּתִים בִּבְרָכָה זֹאת כַּנִּזְכָּר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי עַל יְדֵי הַבֵּרוּר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים עַל יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים אֶת הַמֹּחַ וְהַדַּעַת שֶׁבְּרֹאשׁ וְאָז נִתְתַּקְּנִים הַחֲמִשָּׁה חוּשִׁים שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים מֵהַמֹּחַ שֶׁבְּרֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם לְעִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה (בְּאוֹת יד) וּלְעִנְיַן הַיְשִׁיבָה (בְּאוֹת טו) וּכְנֶגֶד זֶה מַזְכִּירִין חָמֵשׁ פְּעָמִים תְּחִיַּת הַמֵּתִים כְּנֶגֶד הַחֲמִשָּׁה חוּשִׁים שֶׁבְּרֹאשׁ שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי הַבֵּרוּר וְהָעֲלִיָּה שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחְתִּים וְכוּ' לְחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי שֶׁפֵּרוּשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם אֲדֹנָי, שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם, לְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הַכַּוָּנָה כָּאן שֶׁאוֹמְרִים אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם כוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גִּבּוֹר לְעוֹלָם וָעֶד תָּמִיד. כִּי לְעוֹלָם יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה וּבְוַדַּאי יִתְגַּבֵּר וְיִגְמֹר כִּרְצוֹנוֹ, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם כְּבָר נִתְעָה הָאָדָם וְהֻרְגְּלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ לְשׁוֹטֵט וְלַחֲשֹׁב בַּחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְרָעְיוֹנִים וְהֶרְהוּרִים רָעִים חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ גִּבּוֹר לְעוֹלָם וְאִם יִתְלֶה עֵינָיו לְמָרוֹם יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר לְעוֹלָם עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַהֶרְהוּרִים וּלְהַמְשִׁיךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיָדוֹ תָּמִיד וְה' יִתְבָּרַךְ גִּבּוֹר לְעוֹלָם לַעֲמֹד בְּעָזְרוֹ אִם יִרְצֶה לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, מְחַיֵּה מֵתִים הוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רַב לְהוֹשִׁיעַ וִישׁוּעָתוֹ רַבָּה מְאֹד מְאֹד וְיָכוֹל לְהוֹשִׁיעַ תָּמִיד וְעִקַּר הַיְשׁוּעָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֵצוֹת טוֹבוֹת, כִּי הָעֵצוֹת נִקְרָאִים יְשׁוּעוֹת כַּנַּ"ל. הַיְנוּ שֶׁמַּזְכִּירִין כָּאן הַתְחָלַת הַתִּקּוּן שֶׁהֵם הָעֵצוֹת הָעֲמֻקוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם הִתְחִיל הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָעֵצוֹת הָעֲמֻקוֹת עָלֵינוּ גַּם עַתָּה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לִתֵּן עֵצָה בְּנַפְשֵׁנוּ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמַּחֲשָׁבוֹת

רָעוֹת הַמִּתְגַּבְּרִים כְּשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּכָל תִּקּוּן וְתִקּוּן צְרִיכִין עֲצוֹת, הַיְנוּ עֲצוֹת אֱמִתִּיּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה מֵעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמּוֹנְעִים וְהַמְעַכְּבִים אֶת הַתִּקּוּן:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַזְּכָרַת טַל וְגֶשֶׁם בִּבְרָכָה זֹאת, כִּי מֵימֵי הַטַּל וְהַגֶּשֶׁם נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַמַּיִם שֶׁמַּהֵם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשָׁךְ מֵימֵי הַטַּל וְהַגֶּשֶׁם בְּגַשְׁמִיּוּת. וְעַל כֵּן אֵין הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִים אֶלָּא בִּזְכוּת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בָּאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, נֶאֱמַר, וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ אֱמוּנָה שְׁנִמְשֶׁכֶת מֵעֲמֻקָּא דְּבִירָא מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין גַּם הַגְּשָׁמִים בְּגַשְׁמִיּוּת וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין טַל וְגֶשֶׁם, כִּי טַל אֵינוֹ נֶעֱצָר לְעוֹלָם אֲבָל גְּשָׁמִים נֶעֱצָרִין חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה וּצְרִיכִין לָזֶה תְּפִלּוֹת וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַטַּל יוֹרֵד בְּכָל בֹּקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטַּל וְכוּ'. כִּי בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ בְּחִינַת עֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁל מַלְכוּת אֱמוּנָה שֶׁזֹּאת הַנְּקֻדָּה קַיֶּמֶת לָעַד וְאֵינָהּ נִפְסֶקֶת לְעוֹלָם בִּבְחִינַת וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת, בְּחִינַת וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּשְׁפַּעַת עָלֵינוּ מִלְּמַעְלָה תָּמִיד שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הָאֱמוּנָה שֶׁנִּקְבָּע בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד. אֲבָל יֵשׁ בְּחִינָה שְׁנִיָּה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהוֹסִיף תּוֹסֶפֶת הָאָרָה וְחִיּוּת וּמֹחִין עַל נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה וּלְהַגְדִּילָהּ בְּכַמָּה הַגְדָּלוֹת וְלִבְנוֹתָהּ וְלַעֲשׂוֹתָהּ בְּחִינַת פַּרְצוּף וְזֶה תְּלוּי בְּתִקּוּן מַעֲשֵׂינוּ, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל עַל פִּי דַּרְכּוֹ הַקָּדֹשׁ, שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת נְקֻדַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת וְיֵשׁ בְּחִינַת הַגְדָּלַת הַמַּלְכוּת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַגְדִּיל הַנְּקֻדָּה וּלְהוֹסִיף עָלֶיהָ בְּחִינַת תֵּשַׁע רֵאשׁוֹנוֹת כְּדֵי לַעֲשׂוֹתָהּ בְּחִינַת פַּרְצוּף שֶׁזֶּה תְּלוּי בְּתִקּוּן מַעֲשֵׂינוּ בְּחִינַת בֵּאלֹקִים נַעֲשֶׂה חָיִל וְכוּ' כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה וְכֵן לְעִנְיַן הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת טַל וְגֶשֶׁם, כִּי הַטַּל אֵינוֹ נֶעֱצָר וְיוֹרֵד בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֱמוּנָתוֹ בָּעוֹלָם לֵידַע שֶׁיֵּשׁ רַב וְשַׁלִּיט מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָעַד שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם וָיוֹם נִמְשָׁךְ חִיּוּת לָהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מִמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר גִּדּוּלָהּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְעֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵחָרֵב הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּתְקַיֵּם עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וּמִבְּחִינָה זֹאת נִמְשָׁךְ הַטַּל בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הִיא בַּבֹּקֶר כַּנַּ"ל. אֲבָל עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין עַל יְדֵי תִּקּוּן מַעֲשֵׂינוּ לְתַקֵּן נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה לְהַגְדִּילָהּ וְלִבְנוֹתָהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל יוֹם לְעוֹרֵר עַל יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ הַמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל

וְכוּ' כְּדֵי לְהַגְדִּיל אֶת נֶקֶדֶת הָאֱמוּנָה כְּדֵי שֶׁתָּאִיר הָאֱמוּנָה בְּאוֹר גָּדוֹל וּבְהִתְגַּלּוּת נִפְלָא בְּכָל הָעוֹלָם וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת גְּשָׁמִים, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ חוֹתְרִין וְחוֹפְרִין עַד שֶׁמּוֹצְאִין אֶת הַמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַגְדִּיל וְלִבְנוֹת אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶפִירוֹת הַבְּאֵרוֹת שֶׁחָפְרוּ הָאָבוֹת כַּנַּ"ל, וּמֵאֵלּוּ הַמַּיִם עֲמֻקִּים שֶׁאָנוּ חוֹתְרִין וּמוֹצְאִין עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ מִשָּׁם נִמְשָׁכִין הַגְּשָׁמִים שֶׁבָּאִין עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא. וְעַל כֵּן הַגְּשָׁמִים נֶעֱצָרִין לִפְעָמִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֵין עוֹסְקִים לַחְתֹּר הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה אֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַגְּשָׁמִים וְכַנַּ"ל אָז הַגְּשָׁמִים נֶעֱצָרִין חַס וְשָׁלוֹם. וְאָז צְרִיכִין תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ חוֹתְרִין וְעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וְיוֹרְדִים הַגְּשָׁמִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁמַּמְשִׁכִין כְּדֵי לְבָרֵר וּלְתַקֵּן פְּגַם הַבְּרִית שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי פְּגַם הַמַּאֲכָלִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם (בְּאוֹת יוד) וְזֶהוּ בְּחִינַת מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד בְּחֶסֶד דַּיְקָא הֵפֶךְ הַמַּאֲכָלִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הַשֵּׁדִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בָּאִים מִתַּקְפָּא דְּדִינָא רַחֲמָנָא לִצְלַן. וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, זֶה בְּחִינַת הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַבֵּרוּר הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָן מְחַיִּין כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְרוֹפֵא חוֹלִים, כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ רְפוּאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּמַתִּיר אֲסוּרִים, זֶהוּ בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁיָּצְאוּ מִבֵּית הָאֲסוּרִים מֵעֲבדוּת לְחֵרוּת שֶׁאָז נִתְבָּרְרוּ וְנִתְתַּקְּנוּ כָּל נִיצוֹצֵי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל עִנְיַן נִיסָּן (בְּאוֹת יוּ"ד), עַיֵּן שָׁם. כִּי מֵחֲמַת שֶׁבֵּרְכָה זֹאת מְדַבֶּרֶת מֵעִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁמְּבָרְרִין וּמַעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים עַל כֵּן מַזְכִּירִין בָּהּ כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הַבֵּרוּר הַנַּ"ל שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הָעֲצוֹת מִמַּעֲמַקִּים כַּנַּ"ל:

חלק כט

וְאָז אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה וּבְרֵכַת אַתָּה קָדוֹשׁ, כִּי עַל יְדֵי הַבֵּרוּר הַנַּ"ל נִשְׁלָם הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךְ סֶלָה בְּכָל יוֹם דַּיְקָא, כִּי בְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְתַקֵּן וּלְבָרֵר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְוַסֶּפֶת קְדֻשָּׁתוֹ וְכוּ' לְמַעְלָה עַל יְדֵי שֶׁעוֹלָה הַקְּדֻשָּׁה מִמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְעַלּוּת הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְעַל כֵּן מַתְחִילִין אַחַר שֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת בְּרֵכַת אַתָּה חוֹנֵן, כִּי שֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת בְּרֵכַת אָבוֹת, כִּי הֵם כְּנֶגֶד הָאָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּגְנִי אֶרֶץ שֶׁהֵם הַתְחָלַת הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם מַעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם שֶׁהוּא תִּקּוּן

הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין תֵּכֶף אַחַר כָּךְ עַל הַדַּעַת שֶׁהִיא בִּרְכַּת אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת, כִּי שָׁלֹשׁ רֹאשׁוֹנוֹת הֵם רַק הַזְכָּרַת שִׁבְחוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבְסִדּוּר שִׁבְחוֹ אָנוּ מַזְכִּירִים כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל. אֲבָל עַכְשָׁו מַתְחִיל עִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בַּקָּשַׁת צָרְכֵיהֶן, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין וּמִתְפַּלְּלִין שֶׁיַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הוּא יִתְבָּרַךְ כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הַמַּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁהֵם עוֹסְקִים לְהַשְׂלִים הַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין מִיָּד עַל הַדַּעַת שֶׁהוּא בִּרְכַּת אַתָּה חוֹנֵן וְאַחַר כָּךְ מְבַקְּשִׁין הֲשִׁיבֵנוּ וּסְלַח לָנוּ, זֶהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּאוֹת יד) שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִתְתַּקֵּן הַדַּעַת עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַיֵּן שָׁם. וּבַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מְתַקְּנִים הַחוֹתָם וּמַעֲלִין לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל וְכוּ' וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא גְּמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אַתָּה חוֹנֵן זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת, בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. הֲשִׁיבֵנוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לְבָרֵר בְּכָל פַּעַם מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. סְלַח לָנוּ זֶה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הוּא סְלִיחוֹת עֲוֹנוֹת שֶׁאָז גְּמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים בִּרְכַּת גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נִיסָן שֶׁאָז הָיָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הַמַּאֲכָלִים אֶת הַדַּעַת עַל יְדֵי מִקְרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁבָּאִים מִשָּׁם שֶׁמֵּהֶם כָּל הָעִנּוּיִים וְהַצָּרוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּיָּדוּעַ וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁיֵּרֵא בְּעָנְיֵנוּ וְיָרִיב רִיבֵנוּ מֵאֵת כָּל מַזִּיקֵי עָלְמָא הָעוֹמְדִים עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם וְיִמַּהֵר לְגָאֳלֵנוּ מֵהֶם גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה. וְכָל הַגְּאֻלּוֹת הֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נִיסָן, כִּי בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ וּבְנִיסָן עֲתִידִין לְהִגָּאֵל, הַיְנוּ שֶׁיַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נִיסָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כְּדֵי לְהַנְצֵל מִמִּקְרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הַבָּאִים עַל יְדֵי הַמַּאֲכָלִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין עַל רְפוּאָה וּבִרְכַּת הַשָּׁנִים, כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַזֹּאת, שֶׁכְּשֶׁנּוֹפְלִין מֵאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, בָּאִים מַכּוֹת מֻפְלָאוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם רְפוּאוֹת וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִין הָאֱמוּנָה זוֹכִין לִרְפוּאָה אֲבָל עִקַּר הָרְפוּאָה נִמְשֶׁכֶת כְּשֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַמַּאֲכָלִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת נִיסָן, בְּחִינַת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁאָז נֶאֱמַר, כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי וְכוּ' לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה':

חלק לא

כִּי כַּאֲשֶׁר נִדְקְדֵק בִּדְבָרֵי הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה וְהָעֲמֻקָּה וְהָרְחָבָה הַנַּ"ל נִמְצָא בְּכָל פִּנָּה וּבְכָל קְצָה דְּבָרִים נִפְלָאִים, כִּי בִּתְחִלָּה חוֹשֵׁב כַּמָּה בְּחִינוֹת שֶׁנִּתְקַלְקְלִים עַל יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה,

דְּהַיְנוּ שֶׁבָּאִים חַס וְשָׁלוֹם מַכּוֹת מֻפְלָאוֹת שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם לֹא רְפוּאוֹת וְלֹא זְכוּת אָבוֹת וְלֹא תְּפִלָּה וְלֹא קוֹלוֹת וּגְנִיחוֹת וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ מְבָאֵר אֵיךְ לְתַקֵּן אֶת הָאֱמוּנָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם כַּנַּ"ל. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁאֵין הָאֱמוּנָה נִתְתַּקֶּנֶת בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁזּוֹכִין לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְאָז דַּיְקָא נִגְמָר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַתָּה נוּכַל לוֹמַר שֶׁהַתִּקּוּנִים הָאֵלּוּ הֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַקְּלִקּוּלִים הַנַּ"ל וּכְנֶגֶד כָּל פְּגָם וְקִלְקוּל מִקִּלְקוּלִים הַנַּ"ל יֵשׁ כָּאן תִּקּוּן כְּנֶגְדּוֹ, כִּי עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִים מֵעֹמֶק הַלֵּב שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין הַמַּיִם הַנַּ"ל וּמוֹצְאִין עֲצוּת עֲמֻקּוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין הַקּוֹלוֹת וְהַגְּנִיחוֹת וְכוּ' שֶׁיְּכוֹלִין לְהוֹעִיל עַתָּה, כִּי הַקּוֹלוֹת וְהַגְּנִיחוֹת הֵם בְּחִינַת קוֹל בְּלֹא דִּבּוּר וְעַל כֵּן נִתְתַּקְּנִין עַל יְדֵי עִמְקֵי הַקּוֹלוֹת מִמַּעֲמַקִּים מֵעֹמֶק הַלֵּב שֶׁהֵם שָׁרְשֵׁי הַקּוֹל. וְעַל יְדֵי הַמָּגֵנִּי אֶרֶץ שֶׁהֵם מְתַקְּנִים אֶת הַגֵּרִים וּמַעֲלִים לִבְחִינַת פְּנִימִיּוּת חוֹתָם קֹדֶשׁ וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן שֶׁיּוֹעִיל זְכוּת אָבוֹת, כִּי הָאָבוֹת הֵם בְּחִינַת הַמָּגֵנִּי אֶרֶץ כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁהוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ רְפוּאָה,. כִּי עִקַּר כָּל הָרְפוּאוֹת הֵם עַל יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁנּוֹתְנִין מַאֲכָלִים וּמַשְׁקָאוֹת לִרְפוּאָה וּכְשֶׁזּוֹכִין מְקַבְּלִין הָרְפוּאָה עַל יְדֵי כָּל מַה שֶּׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין בִּבְחִינַת וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ. וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה כַּיָּדוּעַ שֶׁעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נַעֲשֶׂה עִקַּר הַיִּחוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן פד) שֶׁעִקַּר הִתְחַבְּרוּת וְהִדָּבְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר הַיִּחוּד כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים (בְּסִימָן ב). כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַיִּחוּד וְהַחִבּוּר שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא שֶׁהָרְפוּאוֹת נִמְשָׁכוֹת עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל (כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת בָּאִים עַל יְדֵי שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן כד) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִיסָן בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרָכַת גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן נִסְמָךְ אַחַר כָּךְ בְּרָכַת רְפָאֵנוּ וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מִיָּד בִּרְכַּת הַשָּׁנִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שֶׁיִּהְיוּ הַשָּׁנִים כְּסִדְרָן וִיבָרֵךְ אֶת כָּל מִינֵי תְּבוּאָתָהּ לְטוֹבָה שֶׁהֵם הַמַּאֲכָלִים, הַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוּם אֲחִיזַת הַשֵּׁדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת קְלָלָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יָדָם קִלְקוּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁגּוֹרְמִין מַה שֶּׁגּוֹרְמִין חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין כַּמָּה פְּעָמִים בְּבַקָּשָׁה זֹאת לְשׁוֹן

בָּרְכָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בָּרֵךְ עָלֵינוּ וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה וְכוּ' וּמְסַיְּמִין מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים הַכֹּל כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת הָאֲדָמָה וּפֵרוֹתֶיהָ מֵהַקְלָלָה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי נִיצוֹצֵי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ. וְאָנוּ מְבַקְּשִׁין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְבַטֵּל הַקְּלָלוֹת וְיַהֲפֹכֵם לִבְרָכָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְקֵן הַמַּאֲכָלִים וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוּם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל:

גַּם בָּרֵךְ עָלֵינוּ מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת סֵדֶר הַזְּרָעִים הַנִּזְכָּר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָרְפוּאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת כָּל מִינֵי תְּבוּאַת הָאֲדָמָה לְטוֹבָה וּבְכָלַל זֶה הוּא תִּקּוּן הַסֵּדֶר שֶׁל הַזְּרָעִים כִּי בְּלֹא זֶה בְּוַדַּאי אֵין הַתְּבוּאָה טוֹבָה מֵאַחַר שֶׁאֵין נִגְדָּלִים וְנִתְלָשִׁים בְּסִדְרָם הָרָאוּי חַס וְשָׁלוֹם. נִמְצָא שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים גַּם עַל סֵדֶר תִּקּוּן שֶׁל הַזְּרָעִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָרְפוּאָה וְעַל כֵּן נִסְמָךְ בָּרֵךְ עָלֵינוּ לִרְפָאֵנוּ וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים תִּקַּע בְּשׁוֹפָר שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל קִבּוּץ נִדָּחִים, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן וּלְקַבֵּץ כָּל נִיצוֹצֵי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית עַל יְדֵי הַשְׁחָתַת זֶרַע חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בְּהַתְּפִלָּה שֶׁמּוֹסִיפִין שָׁם לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה כַּיָּדוּעַ, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת עַד עַתָּה הָיוּ בְּעִנְיָן זֶה בְּעִנְיָן תִּקּוּן הַחוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן הַמִּקְרוֹת וְכַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְתַקֵּן וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְכוּ' עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵעַתָּה מִמִּקְרֶה לַיְלָה מִפְּגַם הַבְּרִית בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַתָּה מִתְפַּלְּלִין עַל קִבּוּץ נִדָּחִים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁכְּבָר נִדְחוּ עַל יְדֵי הַפְּגָם הַבְּרִית שֶׁכְּבָר נִכְשַׁלְנוּ בָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְקַבְּצֵם בַּקְּדֻשָּׁה שֵׁנִית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל עִנְיַן בְּרָכָה זֹאת שֶׁהוּא מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ. וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אוֹמְרִים הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ אַחַר מְקַבֵּץ נִדְחֵי וְכוּ', כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִים שֶׁלֹּא לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת טִפַּת עֶשֶׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ הַהֵפֶךְ מִבְּחִינַת מְקַבֵּץ נִדְחֵי וְכוּ', כִּי בְּחִינַת טִפַּת עֶשֶׂו וְיִשְׁמָעֵאל צְרִיכִים לִדְחוֹתָם דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אוֹמְרִים בָּרְכָה זֹאת שֶׁהִיא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט אַחַר מְקַבֵּץ נִדְחֵי וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי בְּחִינַת טִפַּת עֶשֶׂו וְכוּ' צְרִיכִים לִדְחוֹתָם דַּיְקָא וְלֹא לְקַבְּצָם בְּתוֹךְ קִבּוּץ הַנִּדָּחִים, כִּי זֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט אָז דַּיְקָא נִשְׁלָם תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אוֹמְרִים תֵּכֶף אַחַר כָּךְ בִּרְכַּת הַמִּינִים לְהַכְנִיעַ וְלַעֲקֹר הַמִּינִים וְהַכּוֹפְרִים, כִּי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל, כִּי עַתָּה נִשְׁלָם תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְאָז נוֹפְלִים כָּל הַכּוֹפְרִים וְהַמִּינִים:

חלק לב

וּכְשֶׁנּוֹפְלִים הַכּוֹפְרִים וְהָרְשָׁעִים אָז מִתְרוֹמְמִים קַרְנֵי הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן זֶה בַּגְּמָרָא (מְגִלָּה).הֵיכָנוּ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁנּוֹפְלִים הַכּוֹפְרִים וְהַמִּינִים אָז מִתְפַּלְּלִין עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְכוּ' וְעַל פְּלֵטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם וְכוּ', דְּהֵיכָנוּ שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּאוֹת טו הַמַּתְחִיל וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי עִם תַּלְמִידִים, עַיֵּן שָׁם), כִּי לֶעָתִיד יִהְיוּ יְשִׁיבוֹת שְׁלֵמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁיִּלְמְדוּ בָּהֶם הַלִּמּוּד שֶׁל אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ יב) עֹד אוֹשִׁיבְךָ בָּאֳהָלִים כִּימֵי מוֹעֵד. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּימֵי מוֹעֵד הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה יַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים. וְכָל הַיְשִׁיבָה שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁלָּמַד בִּישִׁיבָה עִם בָּנָיו וְתַלְמִידָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַכֹּל הָיָה בְּהַלִּמּוּד שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. כִּי הַמְּצוֹת עֲדַיִן לֹא נִתְּנוּ וְעִקַּר לִמּוּדָם הָיָה בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְבַטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ וְלִטַּע וּלְקַבֵּעַ בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁלֵמוּת וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁזֶּה הָיָה כָּל עִסְקֵי הָאָבוֹת בִּלְמוּדָם עִם הַגֵּרִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְשֵׁשׁ פְּרָקִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , כִּי הָיָה לָהֶם לִמּוּד גָּדוֹל וְנִפְלָא בָּזֶה לַעֲקֹר וּלְבַטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם. וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִין, עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְכוּ' וְעַל פְּלֵטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִי' הַיְשִׁיבוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁלּוֹמְדִים עִם הַתַּלְמִידִים לִמּוּד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם נִקְרָאִים סוֹפְרִים, כִּי הֵם סוֹפְרִים וּמְסַפְּרִים בַּפֶּה וּבַכְּתָב גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבָנֵיהֶם וְתַלְמִידֵיהֶם. וְעַל כֵּן כּוֹלְלִין גֵּרֵי צֶדֶק עִמָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה נִתְהַוִּין גֵּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין וְלִירוּשָׁלַיִם וְכִסֵּא דָוִד וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶת צֶמַח דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בַּעַל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדוֹ כַּנַּ"ל, כִּי אָז יֵשְׁלַם תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַל יְדֵי מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהִתְפַּלַּלְנוּ עַל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לֹא נִמְשַׁךְ רַק אֵיזֶה הֶאָרָה מִשָּׁם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמִּינִים וְהַכּוֹפְרִים, אֲבָל עַתָּה אָנוּ מִתְפַּלְּלִין עַל בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם וּצְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִתְתַּקְּנוּ כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת וְאָז יֵשְׁלַם הַתִּקּוּן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת (בְּעִנְיַן זֶה יֵשׁ לְבָאֵר עוֹד אִם יִרְצֶה ה'). וְאָז מִתְפַּלְּלִין שְׁמַע קוֹלֵנוּ וּמְסַיְּמִין שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתְּפִלָּה שֶׁיִּשְׁמַע וְיַקְבֵּל הוּא יִתְבָּרֵךְ אֶת תְּפִלָּתֵנוּ הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט

שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁהוּא גְּמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל, עַל כֵּן מָשִׁיחַ כָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר מֵהֶמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְכַנַ"ל:

חלק לג

וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים רְצֵה וּמוֹדִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁיַּעֲלוּ לְרָצוֹן, כִּי כָּל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרוּרִים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין עַתָּה עַל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁיִּהְיוּ לְרָצוֹן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וְכוּ' וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְכוּ', זֶה בְּחִינַת אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֲצוֹת מֵרָחֹק וְכוּ' שֶׁעַתָּה אָנוּ צְרִיכִין לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל גֹּדֶל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ לְחַיּוֹתֵינוּ כַּיּוֹם הַזֶּה לִטַּע וְלִקְבֹּעַ בְּלִבֵּנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית וְזֶה כָּל שֶׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וּלְבָרְכוֹ וּלְהַלְּלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וְכוּ' עַל זֶה, עַל כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ מִמְּצָרִים וְעַד הֵנָּה לְמַעַן נִשָּׁאֵר קַיָּמִים וַחֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא עִקַּר חִיּוּתֵנוּ וְקִיּוּמֵנוּ לָעַד וְלָנֶצַח, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּטֵלִים חוּץ מִקָּרְבַּן תּוֹדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב), עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ שֶׁלֶּעָתִיד יַעַסְקוּ רַק בָּזֶה לְהוֹדוֹת לוֹ עַל כָּל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בָּזֶה הָעוֹלָם לְהַכְנִיס בָּנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאָנוּ צְרִיכִין גַּם עַתָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּחִינָה זֹאת בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, דְּהַיְנוּ לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם עַל כָּל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַזֶּה שֶׁסִּבֵּב בְּנִפְלְאוֹתָיו לְהַכְנִיס בָּנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים שִׂים שָׁלוֹם, כִּי שָׁלוֹם כּוֹלֵל כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי קֹדֶם כָּל תִּקּוּן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה חִסָּרוֹן וּפְגָם בַּוַּדַּאי אֵין שָׁלוֹם וּכְשֶׁמִּתְקָנִים זֶהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁנִּשְׁלָם הַדָּבָר בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם, כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הֵם עַל יְדֵי הָעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת הַנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן הָעֲצוֹת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם בִּבְחִינַת וַעֲצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה וְכוּ', כִּי מִקֹּדֶם תִּקּוּן הָעֵצָה הָיְתָה הָעֵצָה חֲלוּקָה לִשְׁתַּיִם שֶׁהָיָה חָלוּק לִבּוֹ וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ לֵּאֹת עֵצָה בְּנַפְשׁוֹ. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁאֵין לִבּוֹ חָלוּק עַל ה', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיֵּסֶב (בְּסִימָן סב) שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי שָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית בְּחִינַת אֱמֶת וּמִשְׁפָּט שָׁלוֹם שָׁפְטוּ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הָרְפוּאוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין לְכָל הַמַּכּוֹת הַמַּפְלָאוֹת, בְּחִינַת בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם שָׁלוֹם

שָׁלוֹם וְכוּ' אָמַר ה' וּרְפָאתִיו. וְזֶה בְּחִינַת לִמּוּד הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבִּי עִם תַּלְמִידִים שֶׁהֵם מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק לד

וְעַיִן "בִּפְרִי עֵץ חַיִּים" בְּשַׁעַר הַזְּמִירוֹת פֶּרֶק ו בְּכַוָּנוֹת 'וַיְבָרֶךְ דָּוִד' וּבְכַוָּנוֹת 'אָז יָשִׁיר'. שֶׁכָּתַב שָׁם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, כְּבָר פֵּרַשְׁנוּ לְמַעְלָה וְכוּ' שֶׁאַל תִּתְמַהּ שֶׁהִזְכַּרְנוּ הַסְּפִירוֹת וְהַדְּבָרִים כְּפוּלִים וּמְכֻפָּלִים, כִּי יֵשׁ כַּמָּה פַּרְצוּפִים בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם לָכֵן תִּמְצָא כִּי אֲנַחְנוּ חוֹזְרִים לְהַזְכִּיר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְהֶעְתַּקְתִּי זֹאת לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁגַּם כֵּן אַל יִפָּלֵא בְּעֵינֶיךָ שֶׁהִזְכַּרְנוּ בְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי בְּכָל עוֹלָם וּבְכָל דָּרְגָּא צְרִיכִין לְתַקֵּן כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל חֹדֶשׁ וְשָׁנָה וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ עֲשׂוֹת עֲמֻקּוֹת בְּכָל יוֹם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וּלְגַדֵּל הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה וּלְבָרֵר בֵּרוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרִים וְכוּ' וּלְהַעֲלוֹת מֵהֶחְתִּים לְפִתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ וְכוּ', דְּהַיְנוּ לְהִתְגַּבֵּר לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ מֵהָרְהוּרִים רָעִים וְלַהֲפֹךְ כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו לְמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּלְתַקֵּן הַמַּאֲכָלִים עַל יְדֵי שִׂמְחָה וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכִין לָכָל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת הוּא רַק לְפִי הַמַּדְרֵגָה שֶׁלּוֹ וּכְפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹלֶה לְמַדְרֵגָה אַחֶרֶת צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים, כִּי אָז צְרִיךְ עֲצוֹת חֲדָשׁוֹת לְפִי אוֹתוֹ הַדַּרְגָּא וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַכֹּל בְּפַעַם אַחַת, רַק מְעַט מְעַט בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל חֹדֶשׁ וְשָׁנָה וְכוּ' וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה דְּבָרִים:

שַׁיָּךְ לְעֵיל לְעִנְיַן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עַל יְדֵי קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב וְכוּ':

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיוּ בּוֹ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכְּנֶגְדָּם הָיוּ הַשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הֵם בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, כִּי הֵם אַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן, כִּי בְּכָל דֶּגֶל וְדֶגֶל הָיָה מְצַיָּר הַגְּוָנִין שֶׁבָּאֲבָנִים שֶׁל אוֹתוֹ הַדֶּגֶל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם בְּפָרָשַׁת הַדְּגָלִים וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן הֵם בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁכְּלוּלָה מֵאַרְבָּעַת הַמַּלְאָכִים שֶׁסִּימָנָם אַרְנָמָן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן שֶׁבָּהֶם חֲקוּקִים שְׁמוֹת שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים הָיוּ בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה ד אוֹת ג:

הלכות נחלות

פרק א

חלק א

עַל פִּי מַה שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר 'הַאי מָאן דְּאָזַל לְמִינְסָב אִתְּתָא וְכוּ' מַאי חֲזָא דְּאָזַל לְהֵירָא דְּמִידְלָא מִנַּהּ וְכוּ'' סִימָן כט עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהַכְּלָל שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן הָעַוְונוֹת שֶׁל הַשֵּׁסֶ"ה גִּידִין עַל יְדֵי תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵרִים הַמּוֹחִין בִּבְחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ לַבְּנוּנִית לְהַלְבִּין הַדָּמִים שֶׁמֵּהֶם הַכְּתָמִים וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּשָּׁא וּמַתָּן עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא צְדָקָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַדִּבּוּר עַל יְדֵי שֶׁבַח הַצַּדִּיקִים שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת יְרֻשָּׁה לַבָּנִים, כִּי הַבָּנִים הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִים, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא לְמֶעֱבַד תּוֹלְדִין בִּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן אַחַר מִיתַת אֲבִיהֶם שַׁיָּךְ הַמָּמוֹן לָהֶם, כִּי לָהֶם יֵשׁ כֹּחַ לְתַקֵּן הַמָּמוֹן בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, כִּי הֵם עַצְמָן עִקַּר תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל. כִּי תִּקּוּן הַמָּמוֹן הוּא עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁפָּעָה בְּחִינַת זְרִיעָה בְּחִינַת זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּנִים וְעַל כֵּן הַמָּמוֹן רָאוּי לָהֶם וּכְשֶׁהֵם מְקַבְּלִים וְיוֹרְשִׁין אֶת מָמוֹן אֲבִיהֶם אֲזַי נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי וַאֲזַי נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים וּבָזֶה נִתְלַבֵּשׁ נִשְׁמַת אֲבִיהֶם שֶׁמֵּת. כִּי יָדוּעַ שֶׁמִּי שֶׁמֵּת בְּלֹא בָנִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִשְׁמָתוֹ עֲרָטִילַאי וְעַל כֵּן אִשְׁתּוֹ צְרִיכָה יִבּוּם אוֹ חֲלִיצָה לְתַקֵּן הַנִּשְׁמָה דְּאָזְלָא עֲרָטִילַאי. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים אֲזַי אֵין נִשְׁמָתוֹ עֲרָטִילַאי, כִּי הַבָּנִים הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים כַּנַּ"ל. וּבְיוֹתֵר נִתְתַּקֵּן כְּשֶׁמַּנִּיחַ יְרֻשָּׁה לַבָּנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁבָּנָיו מְקַבְּלִין מָמוֹנוֹ וְהֵם מְתַקְּנִים אוֹתוֹ בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת צֶדֶק לַבַּשְׁתִּי. כִּי תִּקּוּן הַמָּמוֹן עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל, אֲזַי עַל יְדֵי זֶה נִתְלַבֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמֵּת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לִבּוּשׁ לִנְשָׁמָתוֹ כִּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וְכוּ' כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ. שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמַּנִּיחִין יְרֻשָּׁה לַבָּנִים, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִלְבוּשִׁין בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, בְּחִינַת צֶדֶק לַבַּשְׁתִּי. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ, בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַיְרֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַחֲזוֹת בְּאוֹר פְּנֵי ה' כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבָּנִים אוֹמְרִים קַדִּישׁ שֶׁהוּא שֶׁבַח צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי קַדִּישׁ הוּא הַשֶּׁבַח הַגָּדוֹל שֶׁבְּכָל הַשְּׁבָחִים, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְעַל יְדֵי זֶה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. כִּי נֶפֶשׁ הַמֵּת צְרִיכָה לְכָל בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגַם כְּלָלִיּוּת הַשֵּׁסֶ"ה גִּידִין שֶׁמִּשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא, כִּי גְּזֵרַת הַמִּיתָה הִוא עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בִּכְלָלִיּוּת הַגִּידִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָדָם הָרִאשׁוֹן מָשׁוּךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה (סַנְהֶדְרִין לח ע"ב) וְעַל יְדֵי זֶה וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם, הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּגָדִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז נִגְזַר בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים, בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּגָדִים, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת פְּגַם הַמָּמוֹן וְחֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּגָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם שֶׁהַפַּרְנָסָה תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּגָדִים בִּבְחִינַת לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּעֵת הַתִּקּוּן נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ לָהֶם כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים וְכַד תָּבוּ עָבֵד לְהוֹן וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁמֵּת צְרִיכִים לְתַקְּנוֹ לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי שֶׁמַּנִּיחַ בָּנִים, כִּי הַבָּנִים הֵם עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא תִּקּוּן סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמַּנִּיחַ בֵּן לְיִרְשׁוֹ כְּאִלּוּ לֹא מֵת. וְזֶה בְּחִינַת חֶלְקָם בַּחַיִּים וְצִפּוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי בָּנִים חֶלְקָם בַּחַיִּים וּכְאִלּוּ לֹא מֵת כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַיְרֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין הַבָּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקּוּן הַבְּגָדִים בְּחִינַת אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁצּוֹעֲקִין צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים, בְּחִינַת צֶדֶק לָבַשְׁתִּי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְבַּטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הַבָּנִים שֶׁהֵם הֵם הַתִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם מְקַבְּלִים הַיְרֻשָּׁה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים קַדִּישׁ שֶׁהוּא שֶׁבַח צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, רָאשֵׁי תֵּבוֹת יוֹרֵשׁ, בְּחִינַת קַדִּישׁ יָתוֹם שֶׁהַיְתוֹמִים הַיּוֹרְשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי הֵם אוֹמְרִים הַקַּדִּישׁ שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כִּי הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁסֶ"ה גִּידִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּכָל כֹּחוֹ דַּיְקָא כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל הַכֹּחוֹת בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי וְעַל כֵּן יֵשׁ בַּקַּדִּישׁ עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה תֵּבִין וְעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה אַתְוָן בְּאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא, כַּמּוּבָא, כִּי תִּקּוּן הַכֹּחַ הוּא בְּחִינַת

תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּן הַדִּבּוּר תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, כִּי לֵאמֹר דָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין נו) בְּחִינַת תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַדִּבּוּר בְּחִינַת כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל יְדֵי זֶה נִגְדַּל וְנִתְתַּקֵּן בְּחִינַת כֹּחַ אֲדֹנָי כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן עִקַּר הַקְּדִישׁ לְשַׁבֵּחַ וּלְרוֹמֵם בְּחִינַת שֵׁם יְ"ה בְּחִינַת יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵי"ה רַבָּא, כַּמּוּבָא. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי שֶׁמְּרִימִין הַמּוֹחִין בְּבְחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת יְ"ה, כַּמּוּבָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן לו) עַל פָּסוּק שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת וְיִתְקַדַּשׁ שֶׁכַּוָּנָתוֹ תִּקּוּן שַׁדַּי כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁדַּי עַל שֵׁם שֶׁשָּׁדַי וְיוֹרֶה כַּחֵץ תִּקּוּנִין לְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַדַּקִּים וְהַצָּרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ יִתְגַּדַּל, כִּי עַל יְדֵי הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה נִתְרַחֵב וְנִתְגַּדֵּל גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֹׁרְשָׁם בְּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה מְאֹד וּשְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְכָל מַה שֶּׁנִּתּוֹסְפִין וְנִתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל נִתְגַּדֵּל גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ, כִּבְיָכוֹל, מַמָּשׁ, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ. וְעַל כֵּן הַבָּנִים שֶׁהוֹלִיד בְּיִשְׂרָאֵל הֵם אוֹמְרִים יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, כִּי הֵם בְּחִינַת הַגְדָּלַת שְׁמוֹ, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי מֵאַחַר שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ וְנִתְרַחֵב גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַבָּנִים אוֹמְרִים קַדִּישׁ בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִתְתַּקֵּן הַקַּדִּישׁ בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְגַם יֵשׁ בּוֹ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים לְבָנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב.וְזֶהוּ בְּחִינַת תַּרְגּוּם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְבָּרֵר וְעוֹלֶה הַטּוֹב אֶל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהָרַע נוֹפֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנוֹפֵל הַפְּסֹלֶת, וְהַטּוֹב עוֹלֶה וְנִתְבָּרֵר וְנַעֲשָׂה חָלָב, כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין בְּבְחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חַשְׁמַ"ל, בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר כַּמּוּבָא:

חלק ה

וְעַל כֵּן בֵּן קוֹדֵם לְבַת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכְּלָלִי הֵם הַבָּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת לֵדָה דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי בִּבְחִינַת בָּנִים לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אַךְ עִקַּר הַתִּקּוּן נִמְשָׁךְ דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת הֵיכָא דְּמִידְלֵי מִנַּהּ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ נִשְׂרָא דְּא רוּחָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּן הוּא קוֹדֵם, כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד, כִּי הוּא גַּם הוּא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן יוֹתֵר, כִּי זֶה הַתִּקּוּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד בִּיאַת מְשִׁיחֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ לְלַבֵּן וּלְבָרֵר הַכְּתָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְהַבֵּן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת צַדִּיק, שֶׁהוּא

בְּחִינַת נִשְׂרָא דְּא רוּחָא כִּי עַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים. וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ לַבְּנוּנִית וְתִקּוּנִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַל כֵּן הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לְאָבִיו מְאֹד וְעַל כֵּן שַׁיָּךְ לוֹ לְבַדּוֹ כָּל הַיְרֻשָּׁה, כִּי הַיְרֻשָּׁה שַׁיָּךְ רַק לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן יוֹתֵר בְּחִינַת בְּנָדִים לְבָנִים כַּנַּ"ל. אֲבָל הַבַּת אֵין לָהּ כֹּחַ לְתַקֵּן יוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת הֵיכָא דְּמִידְלֵי מִנַּהּ כַּנַּ"ל, אַדְרַבָּא, עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל בְּחִינַת הַכְּתָמִים שֶׁל הַבְּגָדִים נוֹגֵעַ בָּהּ שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמּוּבָן שָׁם וְעַל כֵּן הִיא עֲצָמָהּ צְרִיכָה תִּקּוּן, כִּי הָאִשָּׁה חֲסֵרָה תִּקּוּן וְתִקּוּנָהּ רַק כְּשֶׁנִּשֵּׂאת עַל יְדֵי בַּעְלָהּ שֶׁהוּא מְתַקְּנָהּ בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים הַנַּ"ל שֶׁהַתִּקּוּן הַנַּ"ל הוּא לִבְחִינַת הָאִשָּׁה כַּמּוּבָן. וְעַל כֵּן כָּל נַחֲלָתָהּ וַעֲשִׁירוּתָהּ שַׁיָּךְ לְבַעְלָהּ, כִּי הוּא מְתַקְּנָהּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין לָהּ בִּמְקוֹם בֵּן כְּלוּם, כִּי הוּא קוֹדֵם לָהּ בְּוַדַּאי, כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן יוֹתֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל הִיא אַדְרַבָּא, צְרִיכָה תִּקּוּן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הִיא מַעֲבֶרֶת הַנַּחֲלָה, כִּי צְרִיכָה לְהַעֲבִיר הַנַּחֲלָה לְבַעְלָהּ, כִּי הוּא מְתַקְּנָהּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

כָּל שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בֵּן לְיָרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְתַמֵּלֵּא עָלָיו עֶבְרָה, שֶׁנֶּאֱמַר:

וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ, לְשׁוֹן עֶבְרָה, גַּם דּוֹרְשִׁין מִזֶּה לְשׁוֹן הַעֲבָרַת נַחֲלָה עַל שֵׁם שֶׁהִיא מַעֲבִירָה נַחֲלָה לְבַעְלָהּ, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בֵּן לְיָרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא עָלָיו עֶבְרָה, הַיְנוּ כַּעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, בְּחִינַת כָּבֵד כּוֹעֵס שֶׁהוּא מָלֵא דָּם וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בֵּן שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי תִּקּוּן הַדָּמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִתְעוֹרֵר בְּחִינַת הַכַּעַס שֶׁהוּא מֵהִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה לָמְדוּ מִפָּסוּק וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ לְשׁוֹן עֶבְרָה כַּנַּ"ל, כִּי הַבַּת אֵינָהּ יְכוֹלָה לְתַקֵּן כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁהִיא צְרִיכָה לְהַעֲבִיר נַחֲלָה לְבַעְלָהּ, כִּי אֵין יְכוֹלָה לְהִתְתַּקֵּן רַק עַל יְדֵי בַּעְלָהּ כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת וְהַעֲבַרְתֶּם, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַעֲבִיר נַחֲלָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת הַכַּעַס, בְּחִינַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא עָלָיו עֶבְרָה, כִּי לֹא נִתְתַּקְּנוּ הַדָּמִים כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַבֵּן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הֵיכָא דְּמִידְלֵי מִנַּהּ כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְכֵן מַחֲמַת זֶה מִשְׁפַּחַת הָאָב קְרוּיָה מִשְׁפָּחָה. אֲבָל מִשְׁפַּחַת הָאֵם אֵין קְרוּיָה מִשְׁפָּחָה, כִּי אֵין יוֹרְשִׁים רַק מִצַּד הָאָב שֶׁהוּא סִטְרָא דִּדְכוּרָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן בִּבְחִינַת הֵיכָא דְּמִידְלֵי מִנַּהּ כַּנַּ"ל. אֲבָל מִשְׁפַּחַת הָאֵם אֵין לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין יוֹרְשִׁים כְּלָל לְעוֹלָם, אֲבָל הַבַּת יוֹרֶשֶׁת בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בֵּן וְהִיא קוֹדֶמֶת לְכָל שְׁאָר הַיּוֹרְשִׁים, כִּי לְגַבֵּי אֲבִיהָ הִיא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי מֵאַחַר שֶׁהִנִּיחַ זֶרַע בָּעוֹלָם וְעֶבֶד תּוֹלְדִין, כִּי גַּם בִּשְׁעַת לֵדַת הַבַּת הַדָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב עַל יְדֵי בְּחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹלְדָה וַאֲזַי דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב רַק שֶׁהַבֵּן קוֹדֵם, כִּי הוּא תִּקּוּן יוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן

יוֹתֵר כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא הִנִּיחַ זֶרַע לְגַמְרֵי וְאָזַי הוּא פָּגוּם לְגַמְרֵי וְנִשְׁמָתוֹ עַרְטִילַאי חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי אֵין יְכוֹלִים לְתַקְּנוֹ רַק מִשְּׁפַּחַת הָאָב בִּבְחִינַת הֵיכָא דְּמִידְלֵי מִנֵּהּ שֶׁעַל יָדָם הַתִּקּוּן כַּנַ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד, אִם אָנוּ חֲשׁוּבוֹת זֶרַע תְּנָה לָנוּ נַחֲלָה וְאִם לָאו תִּתְיַבֵּם אִמֵּנוּ. כִּי הָא בְּהָא תְּלֵיָא מֵאַחַר שֶׁחֲשׁוּבוֹת זֶרַע לִפְטוֹר מִן הַיִּבּוּם כִּי אֵין נִשְׁמָתוֹ עַרְטִילַאי לְגַמְרֵי, כִּי הַיִּבּוּם הוּא לְתַקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת דְּאָזְלִית עַרְטִילַאי כַּיָּדוּעַ וּמֵאַחַר שֶׁהֵם פּוֹטְרִין מִן הַיִּבּוּם נִמְצָא שֶׁהֵם גַּם כֵּן בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין וְעַל כֵּן רָאוּי לָהֶם הַיְרֻשָּׁה כַּנַ"ל. כִּי הַיְרֻשָּׁה הִיא שַׁיֶּכֶת לְזַרְעוֹ, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן יְרֻשָּׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לַבָּנִים:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה ב הַמַּתְחִיל וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרֻחָמִם יְנַהֲגֵם. כִּי עִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא לְהָאִיר הַדַּעַת בָּעוֹלָם לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וּלְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת שֶׁהֵם רוּחַ שְׁטוּת וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִין צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר הַדַּעַת בָּעוֹלָם וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר בֵּן וְתַלְמִיד כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ לְמַטָּה גַּם כְּשֶׁיִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה. כִּי כְּשֶׁהוּא לְמַעְלָה לְבַד אֵין זֶה שְׁלֵמוּת וְעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לִהְיוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כִּי שְׁנֵיהֶם יַחַד נִקְרָאִין עוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי צָרִיךְ לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וּבְדָרֵי מַטָּה בִּבְחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּאִירִין בְּבֵן וְתַלְמִיד זוֹכִין לִבְחִינַת מַקִּיפִים בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, בְּחִינַת שֶׁפַע הַכָּתָר, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי כְּלִלְיוּת בֵּן וְתַלְמִיד זוֹכִין בִּשְׁעַת אֲכִילָה לְקַבֵּל הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת כְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל בְּחִינַת וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, כִּי הַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת הַפַּרְנָסָה מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ', וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת יְרֻשָּׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לַבָּנִים, כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מֵהֶם מִבְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי עַל יְדֵי כְּלִלְיוּת בֵּן וְתַלְמִיד מִשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת הַפַּרְנָסָה כַּנַ"ל. כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ מִמֶּנּוּ בָּנִים בָּעוֹלָם, דְּהַיְנוּ בֵּן וּבַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאִי לֹא חַס וְשָׁלוֹם נִשְׁאֲרָה נִשְׁמָתוֹ עַרְטִילַאי חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לְהַנֶּפֶשׁ כִּי אִם כְּשֶׁנִּשְׁאֲרוּ מִמֶּנּוּ בָּנִים בָּעוֹלָם וְכַמּוּבָן הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר

הַנַּ"ל. כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכַנַּ"ל, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה יָרְדָה הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם הַזֶּה וְנִתְלַבְּשָׁה בַּגּוּף הֶעָכוּר הַזֶּה וַהֲלֹא טוֹב הָיָה לָהּ לְהַנְּשָׁמָה לִהְיוֹת בְּגַבְהֵי מְרוֹמִים בְּמָקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אֱלֹהָהּ בַּתְּחִלָּה אַךְ בֶּאֱמֶת אֵין שְׁלֵמוּת לְהַנְּשָׁמָה כְּשֶׁהִיא לְמַעְלָה לְבַד וְעִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ כְּשֶׁהִיא זוֹכָה לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת יַחַד עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְלַבְּשָׁה בְּגוּף כְּדֵי לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת, כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צא) עַל פָּסוּק יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעָל, זֶה הַנְּשָׁמָה. וְאֶל הָאָרֶץ, זֶה הַגּוּף. וְזֶה שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ שְׁרָפִים וְחַיּוֹת וְכוּ' וְכוּ' וְאַף עַל פִּי כֵן עִקַּר הַשַּׁעֲשׁוּעַ שֶׁלּוֹ כְּשֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה הָעֲבוֹדָה מֵעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָבִיתָה תְהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר מִקְרוּצֵי חֹמֶר וְכוּ'. כִּי הָעֲבוֹדָה שֶׁל הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא מֶלֶבֶשׁ בְּגוּף יָקָרָה מְאֹד, כִּי הוּא מְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְשֻׁתָּף מִגּוּף וְנֶפֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, עַל כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַשֵּׁר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יַחַד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת יַחַד עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיְּמַלְּאוּ מְקוֹמוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם וְאָז תּוּכַל נִשְׁמָתוֹ לַעֲלוֹת אֶל אוֹר הַפָּנִים לְרָצוֹן הֶעֱלְיוֹן עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בַּמֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ עַל יְדֵי שֶׁהִשְׁאִיר בָּנִים בָּעוֹלָם. כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין נַעֲשִׂין מִזֶּה שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הַלְּבוּשִׁין הֵם בְּחִינַת גּוּף וּכְלֵי אֶל הַנְּשָׁמָה וְעַל יְדֵי שֶׁהַנְּשָׁמָה הָיְתָה בְּגוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה וְזָכְתָה לְזֵכֶךְ הַגּוּף עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהּ לְבוּשִׁין לָעוֹלָם הַבָּא לְהִתְלַבֵּשׁ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן עִקַּר הַלְּבוּשִׁין נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מִצְוָה זוֹ עַל יְדֵי שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהִשְׁאִיר הַשְׁאָרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לְהַנְּשָׁמָה לְבוּשִׁין לְהִתְלַבֵּשׁ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהִשְׁאִיר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה עַל יְדֵי בֵּן וְתַלְמִיד עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלָה לְהִתְלַבֵּשׁ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתָהּ עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל. וְאָז זוֹכָה הַנְּשָׁמָה לִבְחִינַת מַקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה יָרְדָה הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם הַזֶּה לִזְכּוֹת לָזֶה הַתַּכְלִית. כִּי בֶּאֱמֶת לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הֶכְרְחָה הַנְּשָׁמָה לְהִתְלַבֵּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּגוּף, כִּי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיגוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים. וְזֶה בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע זֶה בְּחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגָה עֶלְיוֹנָה בִּבְחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם אוֹרוֹת וְכֵלִים

זַכִּים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף כְּנֶגֶד אוֹר הַפְּנִימִי וְעַל יָדָם יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִים בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע בְּחִינַת מְטֵי וְלֹא מְטֵי. וְעַל כֵּן דַּיְקָא עַל יְדֵי הָעֲבוֹדָה בְּגוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכִין לָזֶה הַתַּכְלִית, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית לִזְכוֹת לְהַשִּׂיג בְּחִינַת הַתַּכְלִית הַזֶּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים וְתַלְמִידִים כְּדֵי לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת בִּבְחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ כְּדֵי לִזְכוֹת לַתַּכְלִית הַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָה, כִּי מִשָּׁם מְקַבֵּלֶת הַמַּלְכוּת הַפְּרָנָסָה, כִּי דַּיְקָא בִּשְׁעַת אֲכִילָה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי הָאֲכִילָה הִיא בְּחִינַת גָּבהַּ מְאֹד כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱכֹל בְּקְדֻשָּׁה, כִּי הָאֲכִילָה הִוא חִבּוּר הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, כִּי הִוא קִיּוּם הָאָדָם. נִמְצָא שֶׁהָאֲכִילָה הִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ וְעַל כֵּן הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה נִמְשֶׁכֶת מִכְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא נִמְשָׁךְ הָאֲכִילָה שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת, כִּי הָאֲכִילָה מְחַבֶּרֶת וּמְקַשֶּׁרֶת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז בִּשְׁעַת אֲכִילָה דַּיְקָא זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל וְעַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב וְתָבִין:

חלק ד

וְעַל כֵּן הַיְרֻשָּׁה שַׁיָּךְ לְהַבָּנִים שֶׁהֵם בֵּן וּבַת, כִּי בֵּן וּבַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁאִיר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דְּכַר וְנוּקְבָא כַּמּוּבָא וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד כְּדֵי שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ הָעוֹלָמוֹת עַל יָדָם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת לְאוֹר הַפָּנִים לָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ הָעֲשִׁירוּת וְהַפְּרָנָסָה שֶׁלּוֹ, כִּי כָּל הַפְּרָנָסָה וְהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ מַגִּיעַ לָהֶם לִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ שֶׁהִשְׁאִיר, כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ כָּל הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנָסָה כַּנַּ"ל כִּי הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד. וְעַל יְדֵי שֶׁבָּנָיו, שֶׁהֵם הַהִשְׁאָרָה שֶׁהִשְׁאִיר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁהֵם מְקַבְּלִים הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנָסָה שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין הָעוֹלָמוֹת, כִּי עַל יְדֵי הַפְּרָנָסָה וְהָאֲכִילָה דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה תּוּכַל נִשְׁמָתוֹ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתוֹ עַל יְדֵי זֶה, עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁמַּה שֶּׁהָאָדָם מְחַיֵּב לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְלַבֵּשׁ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וּמַה שֶּׁמַּגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ, כִּי הַיְרֻשָּׁה שֶׁנִּשְׁאָר שֶׁהוּא הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנָסָה הִוא גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי

הַפַּרְנָסָה דַּיְקָא זוֹכִין לְרָצוֹן הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן זוֹכֶה עַל יְדֵי זֶה לַעֲלוֹת לְרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֶּן קוֹדֵם לְבַת וּבְמָקוֹם הַבֵּן הַבַּת אֵינָהּ יוֹרֶשֶׁת כְּלוּם, כִּי עִקַּר הוּא הַבֵּן כִּי הַבֵּן זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת אָבִיו מַמָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַ"ה:

חלק ה

נִמְצָא שֶׁהַבֵּן כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת מִדְּרֵי מַעְלָה וְדַרֵי מַטָּה, כִּי הַשָּׂגַת אָבִיו שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְהַמַּקִּיפִים בְּחִינַת מַה כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב הוּא כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת, כִּי הוּא יָכוֹל לְהָאִיר בִּשְׁנֵיהֶם בְּדֵרֵי מַעְלָה וְדַרֵי מַטָּה. נִמְצָא שֶׁהַבֵּן שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגַת אָבִיו מַמָּשׁ הוּא כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת וְעַל כֵּן הַבֵּן גָּדוֹל מִתַּלְמִיד, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב וְעַל כֵּן הַבַּת בִּמְקוֹם הַבֵּן אֵין לָהּ כְּלוּם, כִּי הִיא בְּטֵלָה לְגַבּוֹ, כִּי הַבֵּן כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַבֵּן עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת וְעַל כֵּן עִקַּר הַיְרֻשָּׁה מַגִּיעַ אֵלָיו. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בֵּן מַגִּיעַ הַיְרֻשָּׁה לְהַבַּת, כִּי גַּם הַבַּת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דְּרֵי מַטָּה גַּם שָׁם יֵשׁ בְּחִינַת דַּעַת, כִּי בְּדֵרֵי מַטָּה דַּיְקָא מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב. וְעַל כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בֵּן יוֹרֶשֶׁת הַבַּת, כִּי גַּם שָׁם יֵשׁ בְּחִינַת הָאָרַת הַדַּעַת, אֲבָל בִּמְקוֹם בֵּן אֵינָהּ יוֹרֶשֶׁת כְּלוּם, כִּי אַף עַל פִּי כֵן הַבֵּן גָּבוֹהַּ לְמַעְלָה יוֹתֵר, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, כִּי הַבֵּן כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת, כִּי הוּא זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת אָבִיו מַמָּשׁ כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד, אִם אָנוּ חֲשׁוּבִין זֶרַע תְּנָה לָנוּ נַחֲלָה וְאִם לָאו תִּתְיַבֵּם אִמֵּנוּ. כִּי הַיִּבּוּם הוּא לְמִי שֶׁלֹּא זָכָה לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו זֶרַע וְאָז נִשְׁמָתֵהּ עַרְטִילַאי חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ פְּרוּקְיָא דְּיִפְרוֹק לֵהּ עַל יְדֵי הַיִּבּוּם, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְעַל כֵּן טָעֲנוּ, אִם אֵינָם חֲשׁוּבוֹת זֶרַע לִירֻשָּׁה נִמְצָא שֶׁאֵין כֹּחַ לְהַמֵּת לַעֲלוֹת עַל יָדָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת עַל יָדָם וְאִם כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּתְיַבֵּם אִמָּם, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הַיִּבּוּם כְּשֶׁאֵין נִשְׁאָר אַחֲרָיו הָאָרַת הַדַּעַת בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁיּוּכַל לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁהֵם חֲשׁוּבוֹת זֶרַע וּפוֹטְרוֹת מִן הַיִּבּוּם נִמְצָא שֶׁחֲשׁוּבוֹת הַשְּׁאָרָה בָּזֶה הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ הַשְׁאָרַת הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהַשְׁאָרָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל כֵּן מַגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי עִקַּר הַיְרֻשָּׁה לְבָנָיו הוּא מֵחֲמַת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהַשְׁאָרָה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּמְקוֹמוֹ וְהַנִּשְׁמָה עָלְתָה לְמַעְלָה וְהֵם הַנִּמְשָׁכִין מִדַּעְתּוֹ וּמֹחוֹ נִשְׁאֲרוּ לְמַטָּה וְנִתְקַשְּׁרוּ יַחַד מַעְלָה וּמַטָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וְעַל כֵּן מַגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה, כִּי עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה נִתְקַשְּׁרִין הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַבָּנוֹת פּוֹטְרוֹת מִן הַיִּבּוּם וַחֲשׁוּבוֹת הַשְׁאָרָה בָּזֶה הָעוֹלָם וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן מַגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה כְּשֶׁאֵין בֵּן חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל וְהָבֵן:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן יְרֻשָּׁה לַבָּנִים וְעִקַּר הַיְרֻשָּׁה לְבֵן זָכָר דַּיְקָא וְאִם אֵין לוֹ בֵּן וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ וְכוּ':

עַל פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא וְכוּ' בְּסִימָן לא, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא לְעִנְיָנֵנוּ הוּא שֶׁשְּׁמִירַת הַבְּרִית הִוא שְׁתֵּי בְּחִינוֹת בְּרִית עִלָּאָה וּבְרִית תַּתָּאָה שֶׁהֵם צַדִּיק וְלַמְדָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, מַלְאַךְ זֶה בְּחִינַת לַמְדָן, בְּחִינַת מט"ט שֶׁכְּלוּל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּחִינַת בְּרִית תַּתָּאָה, וְצַדִּיק בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים זֶה בְּחִינַת בְּרִית עִלָּאָה בְּחִינַת ה' צְבָאוֹת אוֹת הוּא בְּצָבָא דִּילֵהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה לְכֶסֶף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂים נְפָשׁוֹת, כִּי כִּסּוּפִים דִּקְדֻשָּׁה הֵם יְקָרִים מְאֹד, כִּי עַל יָדָם עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת בִּבְחִינַת נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף, כִּי הַנְּקֻדּוֹת לְגַבֵּי הָאוֹתִיּוֹת הֵם בְּבְחִינַת נֶפֶשׁ לְגַבֵּי הַגּוּף, כִּי הַנְּקֻדּוֹת מַנְהִיגִים הָאוֹתִיּוֹת וּמְזַוְּגִים וּמְצָרְפִים אוֹתָם, כִּי בְּלֹא הַנְּקֻדּוֹת אֵין לְהָאוֹתִיּוֹת שׁוּם צִיּוּר וּתְנוּעָה וְלֹא שׁוּם צֵרוּף כְּמוֹ הַגּוּף שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת וּתְנוּעָה בְּלֹא הַנֶּפֶשׁ. וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַכִּסּוּפִין קְדוֹשִׁים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב, וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת עַל יְדֵי כִּסּוּפִין קְדוֹשִׁים עַל יְדֵי זֶה כָּל אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וַאֲזַי כָּל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכָל הָעַכּוּ"ם טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת פְּנֵי יֵלֵכוּ, כִּי הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה הֵם בְּחִינַת הֲלִיכָה, בְּחִינַת רַגְלַיִן וְכוּ' וּכְשֶׁהֵם עוֹלִין לִבְחִינַת פָּנִים עַל יְדֵי זֶה וַהֲנִחֹתִי לָךְ. כִּי שֻׁלְחָן מְכֻפָּר כַּמִּזְבֵּחַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת יְרֻשָּׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לְבָנָיו אַחֲרָיו, כִּי כָּל הַבָּנִים שֶׁזּוֹכִין לְהוֹלִיד וּלְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה הֵם בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא לְאַפְּשָׁא וּלְאוֹלָדָא לְקַיְמָא עִלְּמָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲנִי אֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה, אֵל שַׁדַּי זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁנִּקְרָא שַׁדַּי כַּיָּדוּעַ שֶׁתִּקּוּנוֹ בְּחִינַת פְּרֵה וּרְבֵה לְהוֹלִיד בָּנִים בָּעוֹלָם. וְאֵלּוּ הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין הֵם בְּבְחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְקַדֵּשׁ בְּזִוּוּגוֹ מְאֹד לְהִתְגַּבֵּר לְפָרֵשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ מִתַּאֲוֹת גַּשְׁמִיּוֹת, מִתַּאֲוֹת גּוּפָנִיּוֹת רַק לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתֵּהּ בְּכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה לְבָנָיו, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְהַכְּלָל כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִים מִבְּחִינַת בְּרִית שֶׁהוּא מַעֲבַר כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וּמִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית זוֹכֶה לְהוֹלִיד נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת, כִּי זוֹכֶה לְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה תָּמִיד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹלְדִין בְּכָל עֵת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְאָז

בְּוַדַּאי גַּם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהוֹלִיד בָּנִים מַמָּשׁ בְּוַדַּאי מַמְשִׁיךְ לָהֶם נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה כִּי הוּא פָּרוּשׁ וּמֻבְדָּל מִתַּאֲוַת בְּתִּין דְּגוּפָא רַק מַחֲשַׁבְתּוֹ דְּבוּקָה בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִין דְּקְדֻשָּׁה אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְכֵן לְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם וְכָרוּךְ אַחַר תַּאֲוַת הַגּוּף חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ כִּסּוּפִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא, אֲזַי מוֹלִיד נְפָשׁוֹת לֹא טוֹבִים חַס וְשָׁלוֹם. וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת הַבְּרִית יֵשׁ אֲלָפִים וְרִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת וּבְוַדַּאי צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ לִהְיוֹת פָּרוּשׁ וּמֻבְדָּל מִתַּאֲוָה הַזֹּאת לְגַמְרֵי בְּמַדְרֵגַת צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר הֵם קְשׁוּרִים לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִין דְּקְדֻשָּׁה תָּמִיד כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְעַל כֵּן כָּל הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין בְּהֶתֵּר עַל פִּי הַתּוֹרָה כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית לְהוֹלִיד בָּנִים בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִבְּאֹר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁחֲתֻנָּה הִוא תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי כָּל ל הַנִּשּׂוּאִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל פִּי דַּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מַגִּיעַ הַיֵּרֻשָּׁה לְהַבָּנִים, כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנָסָה נִמְשָׁךְ מִן הַבָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית הַכֹּל טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל יְדֵי שֶׁבָּנָיו, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, מְקַבְּלִין נַחֲלָתוֹ וְיִגִיעוֹ עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ תִּקּוּן לְנֶפֶשׁ הַמֵּת. וְכָל מַה שֶּׁבָּנָיו הֵם צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים בְּיוֹתֵר נַעֲשֶׂה תִּקּוּן לְנֶפֶשׁ הַמֵּת בְּיוֹתֵר. כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר מִיתָה בָּעוֹלָם וְעִקַּר חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא עִנְיַן הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהִיוֹת צַדִּיק וְלַמְדָן. וּמִי שֶׁסּוֹבֵר שֶׁבְּחִינַת לַמְדָן לְבַד הִוא מַעֲלָה, הוּא בְּחִינַת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת עַל יְדֵי שֶׁסָּבַר שֶׁמַּלְאָךְ מט"ט בְּעַצְמוֹ הוּא רְשׁוּת, כִּי בֶּאֱמֶת מט"ט בְּעַצְמוֹ בְּלֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ כְּלוּם וְאֵין לוֹ שׁוּם רְשׁוּת, כָּךְ הַתּוֹרָה בְּלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים אֵינָהּ כְּלוּם, כִּי לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי צְרִיכִין לְכְלֹל וּלְיַחֵד בְּחִינַת הַמַּלְאָךְ בַּה' צְבָאוֹת שֶׁיִּהְיֶה בְּרִית תַּתְאָה נִכְלָל בִּבְרִית עִלָּאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְלַמְדָן וְכַנַּ"ל. וּמִי שֶׁהוּא לַמְדָן לְבַד וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר זֶהוּ בְּחִינַת חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא בְּחִינַת מט"ט כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטְאוֹ הָיָה חֵטְא שֶׁל אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת שֶׁהִפְרִישׁ בְּחִינַת מט"ט מֵה' צְבָאוֹת וְכָפַר בְּעִקַּר וְכַמְבֹאָר בַּסְּפָרִים שֶׁחֵטְא שֶׁל אַחֵר הוּא בְּחִינַת חֵטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ'. וְעַל כֵּן נִגְזַר עָלָיו מִיתָה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמִּיתָה, כִּי עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ ה' צְבָאוֹת, עַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְנִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה חִבּוּר בֵּין גּוּף וְנֶפֶשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַיִּים, כִּי

עִקַּר הַחַיִּים הוּא כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ מְחֻבֶּרֶת בַּגּוּף וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי כִּסּוּפִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, כִּי הַכֹּל אֶחָד גּוּף וְנֶפֶשׁ וְאוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת. וּכְפִי מַה שֶּׁמְּצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יְדֵי כִּסּוּפִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת, כְּמוֹ כֵן נִתְחַבֵּר נַפְשׁוֹ עִם גּוּפוֹ בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק עַד שֶׁאֲפִלּוּ אַחַר מוֹתוֹ יִהְיֶה נִכְלָל גּוּפוֹ בְּנַפְשׁוֹ, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם חַיִּים וְקַיָּמִים לָעַד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם קְרוּיִים חַיִּים. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִקְרָאִים צַדִּיקִים, כִּי עַל יְדֵי יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשִׁלֵּמוּת זָכוּ לְתַקֵּן פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הֵם כּוֹלְלִים בְּחִינַת מט"ט בְּחִינַת לַמְדָן, בַּה' צְבָאוֹת עַל יְדֵי צְדָקָתָם וּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים וַאֲזַי נִבְדָּל הָרַע מֵעֵץ הַדַּעַת וַאֲזַי עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לִשְׁמִירַת הַבְּרִית הֵם עוֹשִׂין נְפָשׁוֹת וּמְחַיִּין וּמְצַיְּרִין אֶת הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב שֶׁהֵיוּ מִתְּחִלָּה כְּגֹלֶם וּכְמוֹ כֵן נִצְטַיֵּר גּוּפָם לְטוֹב כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל. כִּי הָעִקָּר הוּא לְשַׁבֵּר הַגּוּף וּלְכִפּוֹ לְכִסֹּף תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם, כִּי בָּעוֹלָם הַבָּא בְּוַדַּאי יִהְיוּ הַכֹּל נִכְסָפִין לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד אֶפְלּוּ אִמִּין דְּעָלְמָא, אֲבָל מִי שֶׁטָּרַח בָּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר הוּא מִי שֶׁזּוֹכֶה לִכְסֹף תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל זְמַן שֶׁנַּפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּגוּפוֹ שֶׁיִּרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַרְחִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא תַּחֲשֹׁב וּתְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם בְּתַאֲוֹת וְכִסּוּפִין דְּהַאי עָלְמָא, רַק שֶׁתִּכְסֹף וְתִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁכּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וְעוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת יוֹתֵר לְהָאוֹתִיּוֹת כְּמוֹ כֵן מַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה וְחִיּוּת לְגוּפוֹ, כִּי גּוּפוֹ שֶׁהוּא בְּבְחִינַת אוֹתִיּוֹת נִצְטַיֵּר לְטוֹב עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעָשָׂה שֶׁהֵם חִיּוּת הַגּוּפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַבָּנִים שֶׁהוּא מוֹלִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַיּוֹצְאִים עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, עַל כֵּן עַל יָדָם הוּא תִּקּוּן לְנֶפֶשׁ הַמֵּת וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בַּחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמַּנִּיחַ בֵּן לְיָרְשׁוֹ כְּאִלּוּ לֹא מֵת. כִּי עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִמְשִׁיךְ בַּחַיִּים עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשֵּׁר נַפְשׁוֹ בְּגוּפוֹ לְעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשַׁךְ מִיתָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבָּנִים הֵם מְקַבְּלִים כָּל מָמוֹנוֹ וְיִגִיעוֹ, כִּי הַמָּמוֹן שֶׁהוּא פַּרְנָסַת הָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין כַּנַּ"ל הוּא בְּחִינַת גּוּף, כִּי חִיּוּת הַגּוּף עַל יְדֵי הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמִי שֶׁאוֹכֵל בְּתַאֲוָה גַּשְׁמִיּוּת בְּלִי כִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה אֲזַי אֵינוֹ מְקַשֵּׁר נַפְשׁוֹ לְגוּפוֹ וַאֲזַי כְּשֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ הוּא מֵת מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת כַּנַּ"ל וַאֲזַי כָּל אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁהָאֲכִילָה עוֹלָה לִבְחִינַת פָּנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגּוּף בְּנֶפֶשׁ וְלֹא לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן נַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּגוּפוֹ תָּמִיד אֶפְלּוּ לְאַחַר מוֹתוֹ, כִּי צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם קְרוּיִים חַיִּים עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה לְכִסּוּפִים דִּקְדֻשָּׁה בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל גּוּפוֹ בְּנַפְשׁוֹ לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהַבָּנִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַיּוֹצְאִים עַל יְדֵי

תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁהֵם מְקַבְּלִים מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה נַפְשׁוֹ וְנִמְשָׁךְ הֶאָרָה וְחִיּוּת לְגוּפוֹ בַּקֶּבֶר. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמֵּת הוּא עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת הַנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן חֵטְא עֵץ הַדַּעַת וְנִדְחֶה זֶהֳמַת הַמִּיתָה מִן הַמֵּת וְנִמְשָׁךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת הָאֵלּוּ נִקְרָא בְּמִיתָתוֹ חַי בְּחִינַת צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעִקַּר הַיְרֵשָׁה הוּא לְבֵן זָכָר, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִכְסֹף תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת חָזָק וְאָז גַּם ה' יִתְבָּרַךְ נִכְסָף אֵלֵינוּ וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְנִמְשָׁכִין תּוֹלְדִין נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְכַמְבאָר שָׁם מִזֶּה בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַכְּסוּפִין שֶׁאָנוּ נִכְסָפִין לַה' יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת תֵּאוּבָתִין דְּנוּקְבָא וְכוּ'. וְהַכְּסוּפִין שֶׁחוֹזֶרֶת הַקְּדֻשָּׁה וְנִכְסָף אֵלֵינוּ זֶה בְּחִינַת תֵּיאוּבְתָּא דִּדְכוּרָא וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ נִתְחַבְּרִין הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה כְּלָל שֶׁכְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וְכֵן כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הֵם בְּחִינַת נוּקְבָא בְּחִינַת מְקַבֵּל לְגַבֵּי הַמַּשְׁפִּיעַ וְהַמַּאֲצִיל שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּכוּרָא נֶגְדָּנוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיִּחוּד הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁנִּתְחַבְּרִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם דּוֹדָם וְנִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת שֶׁהוּא יִתְעוֹרֵר תְּחִלָּה לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא וַאֲזַי נִמְשָׁךְ עָלָיו חֶסֶד גָּדוֹל שֶׁהוּא סִטְרָא דִּדְכוּרָא בִּבְחִינַת אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה יוֹלֶדֶת זָכָר, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִכְסָפִין בִּתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה אֲלֵיהֶם אוֹר הַחֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא כַּיָּדוּעַ. כִּי כְּשֶׁאֵין הָאָדָם מִתְעוֹרֵר מֵעַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ נִכְסָף אֵלָיו, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו וַאֲזַי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וַאֲזַי הַנְּפָשׁוֹת הַנּוֹלָדִין הֵם בִּבְחִינַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא בְּחִינַת אִישׁ מַזְרִיעַ תְּחִלָּה יוֹלֶדֶת בַּת. כִּי עִקַּר מִדַּת הַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא נִמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַדִּין שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁעִקַּר הָיָה עַל יְדֵי שֶׁהָיָה בְּתְחִלָּה בִּשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בְּלֹא אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן בַּכְּתָבִים. וְעַל כֵּן עִקַּר הַיְרֵשָׁה לְבֵן זָכָר, כִּי הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאִתָּנוּ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אִם אֵין לוֹ בֵּן וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים נִמְשָׁךְ הוֹלָדָה וְנִמְשָׁךְ נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם נֶחְשָׁב הַכֹּל לִבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן. כִּי נֶפֶשׁ הַנּוּקְבָא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַדִּין שֶׁהוּא סִטְרָא דְּנוּקְבָא כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הוּא נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים נִתְעוֹרֵר אַחַר כָּךְ

וְנִכְסָף לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הַפְּגָם לְגַמְרֵי הוּא כְּשֶׁאֵין הָאָדָם נִתְעוֹרֵר לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִכְסֹף אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְעוֹרְרוֹ וְקוֹרְאוֹ בְּכַמָּה מִינֵי כְּרוּזִים וְהִתְעוֹרְרוּת וְהוּא אֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ עַל זֶה חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ רָשָׁע גָּמוּר אֲשֶׁר בְּחַיָּיו קָרוּי מֵת מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כִּסּוּפִין רָעִים וְכָרוּךְ אַחַר תֵּאוּבְתִּין דְּהַאי עָלְמָא וְאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אַחַר אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְעוֹרְרוֹ בְּכָל עֵת כַּנַ"ל. אֲבָל מִי שֶׁעַל כָּל פָּנִים נִתְעוֹרֵר אַחַר אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁהִתְחִיל לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בְּכִסּוּפִין קְדוֹשִׁים וּלְהַטּוֹת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא תַּחֲשֹׁב בְּכִסּוּפִין רָעִים רַק הוּא מַרְגִּיל עַצְמוֹ לְכִסֹּף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְנַעְגֵּעַ תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְאָזַי הוּא גַּם כֵּן עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הֵם בְּבְחִינַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא, אַף עַל פִּי כֵן הֵם בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל כֵּן מַגִּיעַ הַיְרֻשָּׁה לְהַבַּת בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בֵּן, כִּי גַּם נֶפֶשׁ הַבַּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמִּמֶּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַנְּפָשׁוֹת וְהַכְּסוּפִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמִּמֶּשָּׁם כָּל הַפַּרְנָסָה, וְהַמָּמוֹן נִתְעַלֶּה לִבְחִינַת פָּנִים, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן לְנֶפֶשׁ הַמֵּת שֶׁיִּכְלֵל גּוּפוֹ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁיִּהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בַּחַיִּים וְכַנַ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵין לוֹ בָּנִים כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם אָזַי צְרִיכָה אִשְׁתּוֹ יְבוּם אוֹ חֲלִיצָה וְאָז וְחֶלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלִיו. נַעַל דָּא מט"ט שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁמִּמֶּשָּׁם עִקַּר הַמִּיתָה שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמִּיתָה עַל יְדֵי הַבָּנִים שֶׁהֵם בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל מט"ט בַּה' צְבָאוֹת כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת וְנִכְלָלִין הָאוֹתִיּוֹת בְּהַנְּקֻדּוֹת, הַגּוּפוֹת בְּהַנְּפָשׁוֹת וְזוֹכֶה לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁנִּכְלָלִין בְּחִינַת רַגְלִין בִּבְחִינַת פָּנִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינָה אַחַת, כַּמְבֹאָר לַמְּבִינִים בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הַתּוֹרָה הַנַ"ל הֵיטֵב הֵיטֵב וְהַכֹּל נָעוּץ וּמְחֻבָּר וּמְקֻשָּׁר זֶה בָּזֶה כַּנַ"ל וְאָזַי נִמְתָּק זֶהֱמַת הַמִּיתָה פְּגַם עֵץ הַדַּעַת כַּנַ"ל. אֲבָל אִם לֹא זָכָה לְהוֹלִיד נְפָשׁוֹת בָּעוֹלָם וּמֵת בְּלֹא בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית וַאֲזַי צְרִיכָה אִשְׁתּוֹ לַחֲלֹץ הַנַּעַל בְּחִינַת מט"ט מֵעַל רַגְלוֹ כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר וְיַעֲלֶה בְּחִינַת רֶגֶל הַחוֹלֵץ שֶׁשָּׁם קְשׁוּרָה נֶפֶשׁ הַמֵּת, כַּמּוּבָא שֶׁיַּחֲזֹר וְיַעֲלֶה לְאוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת וְיִרְקָה בְּפָנָיו:

חלק ה

וְעַל כֵּן שָׁאֲלוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד, מִמַּה נַפְשָׁךְ אִם אֵין אָנוּ חֲשׁוּבוֹת לְזֶרַע תִּתְיַבֵּם אִמֵּנוּ, כִּי בְּוַדַּאי אִם אֵין הַבָּנוֹת רְאוּיוֹת לִירֵשׁ וּלְהַעֲלוֹת נַחֲלָתוֹ לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן הַמֵּת כַּנַ"ל, בְּוַדַּאי הָיְתָה צְרִיכָה אִמָּן לְהִתְיַבֵּם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת נֶפֶשׁ הַמֵּת עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּיתָה עַל יְדֵי שְׁעוֹלִין הָרַגְלִין לִבְחִינַת פָּנִים שֶׁמִּמֶּשָּׁם נִתְכַּפְּרִין עֲוֹנוֹתָיו כַּנַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי הַגּוּף הוּא בְּחִינַת רַגְלִין כְּנֶגֶד הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים וּכְשֶׁעוֹלִין הָרַגְלִין שֶׁהוּא נַחֲלָתוֹ שֶׁנִּשְׁאָר אַחֲרָיו

לִבְחִינַת פָּנִים עַל יְדֵי בָּנָיו שֶׁמְּקַבְּלִין יִרְשָׁתוֹ שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת הַיּוֹצְאִין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַנַּחֲלָה עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל גּוּפוֹ שֶׁל הַמֵּת בְּנַפְשׁוֹ שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּנוֹ כַּנַ"ל:

חלק ו

וּבְוַדַּאי הַכֹּל לְפִי הַנְּפָשׁוֹת וְהַבָּנִים שֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁלּוֹ וּכְפִי כְּסוּפָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה נִכְלָל גּוּפוֹ בְּנַפְשׁוֹ וְנִכְלָל בְּאוֹר הַחַיִּים לָעָצַח כַּנַ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מִמְּתִים יָדְךָ ה' וְכוּ' חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם. שֶׁבִּקֵּשׁ לִהְיוֹת מֵאוֹתָן הַמֵּתִים אֲשֶׁר חֶלְקָם בַּחַיִּים שֶׁגַּם אַחַר מִיתָתָן נִקְרָאִים חַיִּים וְזֶה עַל יְדֵי וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם, צָפוּן זֶה בְּחִינַת תּוֹרֵי זָהָב וְכוּ' בְּחִינַת זוּוגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת שֶׁהוּא מִסְטָרָא דְּצָפוֹן בְּחִינַת מִצְפּוֹן זָהָב יֵאָתֶה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְזֶהוּ, וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם, בִּטְנָם זֶה בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי, כִּי הָאוֹתִיּוֹת הֵם בְּחִינָה אֲחֹרוֹנָה מִבְּחִינַת טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת וְעִקַּר יְצִיאָתָם הוּא מֵהַטַּבּוּר וּלְמַטָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין. וְזֶהוּ, וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם שֶׁזּוֹכֶה לְמַלְאוֹת וּלְצָרֵף אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי כְּסוּפָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂים נְפָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה חֶלְקָם בַּחַיִּים כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי הַבָּנִים נִמְשָׁכִין מֵהַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַכְּסוּפִין הַטּוֹבִים כַּנַ"ל שֶׁמַּחֲמַת זֶה מַגִּיעַ הַיְרֻשָּׁה לְהַבָּנִים בְּחִינַת וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ צֶדֶק זֶה בְּחִינַת רַגְלִין, בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ, הֵינוּ שֶׁאָזְכֶּה לְהַעֲלוֹת הָרַגְלִין לִבְחִינַת פָּנִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּיתָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ אֲנִי בְּצֶדֶק בְּחִינַת רַגְלִין אֶחֱזֶה פָנֶיךָ לְהַעֲלוֹתָן לִבְחִינַת פָּנִים בִּבְחִינַת הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְכַנַ"ל, עַיֵּן כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב:

פרק ד

חלק א

סֵדֶר נַחֲלוֹת:

הַבֵּן וְכָל יוֹצְאֵי חֲלָצָיו קוֹדְמִין לַבַּת וְכוּ' הָאָב קֹדֶם לְכָל יוֹצְאֵי יְרֵכוֹ וְכוּ' וְעִנְיַן הַבְּכוֹר שֶׁנּוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם:

עַל פִּי הַתּוֹרָה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּסִימָן ב', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מִבֹּאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הוּא הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר כְּלִי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וְכָל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה וְכָל הַכְּבִישׁוֹת שֶׁיִּכְבֹּשׁ הַכֹּל מִשָּׁם וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁיּוֹסֵף שֶׁשָּׁמַר הַבְּרִית זָכָה לְבָכוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה,

כִּי הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם. פִּי שְׁנַיִם הוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סִדּוּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם וּבַקָּשַׁת צְרָכָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם, כִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לֹא בֵּאֵר שָׁם רַק שֶׁנִּטְילַת הַבְּכוֹר פִּי שְׁנַיִם הִוא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, אֲבָל הִיא גּוּפָא מַה שֶּׁהַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם לֹא נִכְתַּב שָׁם טַעֲמוֹ וְעִנְיָנוֹ וְגַם מָה עִנְיַן פִּי שְׁנַיִם שֶׁל הַבְּכוֹר לַתְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת שֶׁהֵם סִדּוּר שִׁבְחוֹ וּשְׁאֵלַת צְרָכָיו:

חלק ג

אַךְ הָעִנְיָן כִּי מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּתְּפִלָּה שְׁנֵי בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם סִדּוּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם וּשְׁאֵלַת צְרָכָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יְבַקֵּשׁ צְרָכָיו, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הָאִשָּׁה כּוֹרֶתֶת בְּרִית אֶלָּא לְמִי שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּלִי. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל, כַּמּוּבָא כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא לְתַקֵּן כְּלֵי הַשֶּׁפַע בִּשְׁלֵמוּת, כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי וְכוּ' (בְּסִימָן לד). כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ לְהֵטִיב וְרוֹצֶה לְהַשְׁפִּיעַ טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ תָּמִיד, אַךְ אֵין יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע כִּי אִם עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים דֵּיקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּתַן לָהֶם הַמֶּמְשָׁלָה עַל יְדֵי שֶׁיִּתַּקְנוּ כְּלֵי הַשֶּׁפַע בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי תְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. וְתַרְגּוּמוֹ, פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ. וְהָאֱמוּנָה צְרִיכָה לִהְיוֹת שְׁלֵמָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת וּבְלֹא זֶה אֵין לְהַתְּפִלָּה שְׁלֵמוּת וְאֵינָהּ נַעֲשֵׂית כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע, כִּי עִקַּר הַכְּלִי שֶׁנִּשְׁלֶמֶת עַל יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁהִיא עִקַּר הַכְּלִי לְקַבֵּל כָּל טוּב, הַיְנוּ שֶׁכְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בּוֹרֵא הַכֹּל וּמַנְהִיג מוֹשֵׁל וּמַשְׁגִּיחַ וּבְיָדוֹ לְשַׁנּוֹת אֶת הַטֶּבַע כִּרְצוֹנוֹ וּלְהַשְׁפִּיעַ כָּל טוּב, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה בְּעַצְמוֹ לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵעַ וּמַאֲזִין וּמַקְשִׁיב כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ מֵהַגְּרוּעִים שֶׁבַּגְּרוּעִים, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה. וְיֵשׁ כֹּחַ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ בְּרַחֲמִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ אִם יִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו וְכוּ'. וְכָל זְמַן שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ גַּם לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע בִּתְפִלָּתוֹ עֲדַיִן אֵין לוֹ כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע, כִּי אֵין לוֹ מָקוֹם וּכְלִי בְּלִבּוֹ לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מֵאַחַר שֶׁלְּפִי דַּעְתּוֹ הוּא רָחוֹק מִלְּקַבֵּל הַשֶּׁפַע וּלְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁתְּפִלָּתוֹ עוֹשָׂה רֹשֶׁם. עַל כֵּן עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֵּלִי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְלִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ הוּא עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת. שֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ

שֶׁהוּא כָּל יָכוֹל שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל וּמַנְהִיג כִּרְצוֹנוֹ וְהוּא חַנּוּן וְרַחוּם וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה כַּנַ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְסַדֵּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ לִשְׁאֹל צְרָכָיו, כִּי עַל יְדֵי סִדּוּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם נִתְחַזְּקָה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה בְּסִדּוּר שִׁבְחָיו זְכוּת אָבוֹת כְּדֵי לְחַזֵּק הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים תָּמִיד וְעָשָׂה חֲסָדִים גְּדוֹלִים עִם אֲבוֹתֵינוּ וְשָׁמַע תְּפִלָּתָם תָּמִיד וּבְכֹחָם וּזְכוּתָם אָנוּ מִתְחַזְּקִים שֶׁיִּשְׁמַע גַּם אֶת תְּפִלָּתֵנוּ וְיַמְלֵא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים וְזֶהוּ כְּלַל סִדּוּר שִׁבְחָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁאוֹמְרִים בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וְכוּ' הָאֵל הַגָּדוֹל וְכוּ' גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁמַּזְכִּירִין בִּשְׁבָחָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁגָּמַל עִמָּהֶם חֶסֶד וְשָׁמַע תְּפִלָּתָם תָּמִיד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, וְהוּא זוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם שֶׁהֵם אֲנַחְנוּ עַמּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁאָנוּ מְעֻתָּדִים לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּקָרוֹב וּלְקַבֵּל כָּל טוּב וְכוּ'. וְעַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין כָּל זֶה בִּשְׁבָחָיו, כִּי זֶה עִקַּר שְׁבָחָיו כְּשֶׁמַּזְכִּירִין טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנּוֹדָע, עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק לִבֵּנוּ לְהִתְפַּלֵּל בְּלֵב שָׁלֵם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל צָרְכֵינוּ, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק אֱצְלֵנוּ הָאֱמוּנָה בְּעַצְמֵנוּ שֶׁיִּרְחֵם גַּם עָלֵינוּ וְיִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וְיַשְׁפִּיעַ לָנוּ כָּל טוּב כַּאֲשֶׁר שָׁמַע תְּפִלַּת אֲבוֹתֵינוּ וְיִחֵד שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה לָנוּ כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁסִּדּוּר שִׁבְחָיו קֹדֶם שְׁאֵלַת צְרָכָיו הוּא בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּסִיּוּם שְׁאֵלַת צְרָכָיו מְסַיְּמִין בִּבְרָכַת שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כְּשֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְכַנַּ"ל, וְאָנוּ מִתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה זֹאת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁסִּדַּרְנוּ שִׁבְחָיו יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה תְּחִלָּה שֶׁהוּא אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ד

אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין יְגִיעָה וַעֲבוֹדָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת חָזָק בֶּאֱמוּנָה זֹאת בִּשְׁלֵמוּת לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִפְעֹל כָּל דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי חֲלִישׁוּת הַדַּעַת בְּלֵב הָאָדָם בְּעִנְיַן זֶה כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ וְרֹב בְּנֵי אָדָם נִדְמֶה לָהֶם שֶׁהוּא אֵין לוֹ כֹּחַ לָזֶה וְעַל כֵּן אֵינוֹ מִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה. וְעִקַּר הַיְגִיעָה הוּא בִּתְחִלָּה, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְחַזֵּק לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה בִּבְחִינַת כָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת, כִּי אָז עֲדַיִן לֹא רָאָה שׁוּם פְּעֻלָּה עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה עַד שֶׁזּוֹכֶה לִפְעֹל אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ כְּגוֹן שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל אֵיזֶה דָּבָר וְנַעֲנָה אָז הוּא מִתְחַזֵּק בָּזֶה לְהַאֲמִין גַּם בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִפְעֹל בִּתְפִלָּתוֹ מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁכְּבָר שָׁמַע ה' יִתְבָּרַךְ גַּם תְּפִלָּתוֹ וְנַעֲנָה וְאָז נַעֲשָׂה אֶצְלוֹ כְּלִי

לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע. כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֹּלִי הוּא עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין גַּם בְּעַצְמוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ גַּם תְּפִלָּתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת בְּכוֹר, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הוֹלָדַת הַבְּכוֹר, כִּי כָּל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה וְעַל כֵּן הוֹלָדַת הַבְּכוֹר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זֹאת מִבְּחִינַת הַפְּעֻלָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁפּוֹעֵל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַזְּקָה אֱמוּנָתוֹ לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הוֹלָדַת הַבְּכוֹר שֶׁהוּא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה. וְכָל הַהוֹלָדוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין אַחַר כָּךְ בְּכֻלָּם יֵשׁ בָּהֶם חֵלֶק מֵהוֹלָדַת הַבְּכוֹר, כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, הַיְנוּ שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁאַחַר כָּךְ שֶׁעַל יָדָם כָּל הַהוֹלָדוֹת כֻּלָּם יֵשׁ בָּהֶם חֵלֶק מֵהַפְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁפָּעַל עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזְּקָה אֱמוּנָתוֹ לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֹּלִי לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן נוֹטֵל הַבְּכוֹר פִּי שְׁנַיִם כְּנֶגֶד פִּי שְׁנַיִם שֶׁיֵּשׁ בַּתְּפִלָּה שֶׁהֵם סִדּוּר שִׁבְחוֹ יִתְבָּרַךְ וּבַקָּשַׁת צְרָכָיו, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ, כִּי סִדּוּר שִׁבְחוֹ קֹדֶם שְׁאֵלַת צְרָכָיו שֶׁהוּא חִזּוּק הָאֱמוּנָה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כֹּלִי וְכוּ' כַּנַּ"ל עִקַּר בְּחִינָה זֹאת מְקַבֵּל הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁפּוֹעֵל עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ שֶׁאָז הָיָה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא רָאָה שׁוּם פְּעֻלָּה עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ. אֲבָל אַחַר כָּךְ שֶׁכְּבָר פָּעַל פְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה בִּתְפִלָּתוֹ אָז יָכוֹל בְּנָקֵל לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר רָאָה שֶׁפָּעַל עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ. נִמְצָא שֶׁכָּל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין אַחַר כָּךְ בְּכֻלָּם יֵשׁ בָּהֶם חֵלֶק הַפְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבְּכוֹר וְעַל כֵּן מַגִּיעַ לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ כִּי יֵשׁ לוֹ חֵלֶק כְּנֶגֶד כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל מְבֹאָר בְּעִנְיַן דַּרְכֵי סוֹדוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁפִּי שְׁנַיִם שֶׁנּוֹטֵל הַבְּכוֹר הוּא בִּבְחִינַת אֵין הָאִשָּׁה כּוֹרֶתֶת בְּרִית וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא דְּשַׁדֵּי בְּגַוֵּהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הַיִּבּוּם, כִּי מֵהַהוּא רוּחָא דְּשַׁדֵּי בְּגַוֵּהּ בַּבִּיאָה הָרִאשׁוֹנָה מִשָּׁם צְרִיכִין לְקַבֵּל כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁל כָּל הַבָּנִים. וְעִקַּר מְקַבֵּל הַבְּכוֹר וְכָל הַבָּנִים שֶׁבָּאִים אַחַר כָּךְ מְקַבְּלִין עַל יָדוֹ עַל כֵּן מַגִּיעַ לוֹ פִּי שְׁנַיִם, עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְבֹאָרִים עַתָּה עַל פִּי דַּרְכֵּנוּ בַּדֶּרֶךְ הַפָּשׁוּט לְעָבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְכַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי גַּם פְּנִימִיּוּת כַּוָּנַת הָאֲרִ"י זַ"ל הוּא לְהָבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה (וּבְעִנְיָן זֶה יֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר עַד שֶׁיִּהְיֶה נִתְפָּס מִזֶּה אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת בְּלֵב כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ):

חלק ו

וְעַל כֵּן אֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל בְּרָאוּי כִּבְמֻחְזָק, כִּי כְּשֶׁהַשֶּׁפַע רָאוּי לָבוֹא עֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַכֹּלִי בִּשְׁלֵמוּת וְעִקַּר מַעֲלַת הַבְּכוֹר הוּא בְּמֻחְזָק, דְּהַיְנוּ בְּהַשֶּׁפַע שֶׁכְּבָר נִמְשְׁכָה בִּשְׁלֵמוּת לְמַטָּה עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַכֹּלִי עַד שֶׁנִּתְחַזְּקָה אֲצָלוֹ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי בְּמַעֲלוֹת שְׁלֵמוּת הַכֹּלִי הַנַּ"ל יֵשׁ

לְהַבְּכוֹר חֵלֶק יוֹתֵר כְּנֶגֶד כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁרָאוּי לָבוֹא שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַכְּלִי אֵין לְהַבְּכוֹר מַעֲלָה בּוֹ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אֵין נוֹטֵל בּוֹ פִּי שְׁנַיִם וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל כֵּן תִּמְצָא בְּרֹב הַתְּפִלּוֹת שֶׁמַּתְחִילִין לְסַפֵּר בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם מַה שֶּׁכְּבָר פָּעֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ בִּתְפִלָּתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֱלֹקִים בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ וְכוּ' פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִּימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם וְכוּ' עַד צִוָּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב וְכוּ', הֵינוּ כְּמוֹ שֶׁפָּעַלְתָּ בִּימֵי אֲבוֹתֵינוּ וְעָשִׂיתָ לָהֶם נִסִּים וִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת, כֵּן צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב גַּם עַתָּה. וְכֵן, בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ אֵלֶיךָ וַעֲקוּ וְנִמְלְטוּ וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִפְעֹל בִּתְפִלָּתוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק בְּדַעְתּוֹ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיָדֵינוּ לִפְעֹל בִּתְפִלָּתֵנוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל. אַךְ לִפְעָמִים יָכוֹל הַבַּעַל דָּבָר לְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ פָּעֲלוּ הַרְבֵּה בִּתְפִלָּתָם אֲבָל אִישׁ גָּרוּעַ כָּמוֹךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁתִּפְעֹל בִּתְפִלָּתְךָ. אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא כֵן הוּא, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל אַךְ בִּתְחִלָּה קֹדֶם שֶׁרְגִיל בַּתְּפִלָּה צָרִיךְ הִתְחַזְּקוּת הַרְבֵּה עַל זֶה אַךְ אַחַר כְּךָ כְּשֶׁכְּבָר פָּעַל לִפְעָמִים אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ אָז נִתְחַזֵּק לִבּוֹ לְהַאֲמִין בֶּהֱאֶמֶת שֶׁגַּם תְּפִלָּתוֹ שׁוֹמֵעַ ה' יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁרָאָה שֶׁכְּבָר שָׁמַע ה' יִתְבָּרַךְ אֶת תְּפִלָּתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, דָּרַשְׁתִּי אֶת ה' וְעָנָנִי וְכוּ'. זֶה עָנִי קָרָא וַה' שָׁמַע וְכוּ'. שֶׁצּוֹעֵק וְאָמַר זֶה עָנִי קָרָא וְה' שָׁמַע, כִּי הָיָה עָנָו מְאֹד וְאָמַר עַל עַצְמוֹ זֶה עָנִי קָרָא וַאֲךָ עַל פִּי כֵן וְה' שָׁמַע וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְצָעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת בְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל וְכֵן בִּתְפִלַּת יוֹנָה הַנָּבִיא:

מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי וְכוּ' בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת ה' זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְהֶבֶן וְשִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב לָזֶה עַד שֶׁתַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ וְתִזְכֹּר בְּכָל פַּעַם כַּמָּה פְּעָמִים קָרָאתָ מִצָּרָה אֶל ה' וְכוּ' וְעָנָה אוֹתְךָ וְהוֹשִׁיעֲךָ וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְחַזֵּק גַּם אַתָּה בִּתְפִלָּה וְה' יוֹשִׁיעֲךָ וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת בֵּן קוֹדֶם לְבַת, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה כְּדֵי לְגַלּוֹת רַחֲמָנוּתוֹ וְטוּבוֹ בָּעוֹלָם כַּיָּדוּעַ, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ מָסַר אֶת כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ בְּיַד בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם, שֶׁבְּנֵי הָאָדָם כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם כֵּן יַמְשִׁיכוּ הַשֶּׁפַע מִלְּמַעְלָה לְהַחֲיוֹת וּלְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה וְכוּ' כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים וְאָדָם אַיִן וְכוּ' וּפֶרֶשׁ רַשׁ"י, עַד שֶׁבָּא אָדָם וְהִתְפַּלֵּל וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע הוּא עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִין וְכָל מַה שֶּׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מַרְבֶּה בִּתְפִלָּה וּמַמְשִׁיךְ יוֹתֵר שֶׁפַע וְרֹב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּיוֹתֵר וְנִתְגַּלֶּה גְּדֻלּוֹ וְטוּבוֹ יוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָעֶגֶל רוֹצֶה לִינֹק וְכוּ', כִּי הוּא חָפֵץ

חֶסֶד וְרוֹצֶה לְהֵיטִיב תָּמִיד אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל נִתְרַבִּין יוֹתֵר בָּעוֹלָם וּמַמְשִׁיכִים שֶׁפַע יוֹתֵר נִתְמַלֵּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר, כִּי כָּל חֶפְצוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַשְׁפִּיעַ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל תָּמִיד וְזֶה כָּל תַּעֲנוּגֵי וְשַׁעֲשׁוּעָיו כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כְּדֵי שֶׁיַּעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְיַמְשִׁיךְ שֶׁפַע בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֱלֹהִים יְחָנֵנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, יָאֵר פָּנָיו, לְהַרְאוֹת פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת לָתֵת טַל וּמָטָר, הַיְנוּ הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע, עַל יְדֵי זֶה לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ וְכוּ' יוֹדוּךָ וְכוּ' עַד וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וְעַל יְדֵי זֶה יוֹדוּ אוֹתוֹ כֻּלָּם וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הוּא עַל יְדֵי שֶׁרוֹאִין שֶׁיִּשְׂרָאֵל פּוֹעֲלִין בִּתְפִלָּתָם וּמַמְשִׁיכִין שֶׁפַע וְרֹב טוּב וְכַנַּ"ל. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע וְרֹב טוּב עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְהָעִקָּר עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע כַּיָּדוּעַ (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי וְכוּ' בְּסִימָן לד, עַיֵּן שָׁם). וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהָאָדָם נִפְטָר מֵהָעוֹלָם צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְסָק צִנּוֹר הַשֶּׁפַע שֶׁהִמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיַּשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים בְּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁהֵם יְמַלְּאוּ מְקוֹמוֹ וְיַמְשִׁיכוּ הַשֶּׁפַע בָּעוֹלָם וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפָּסֵק הַשֶּׁפַע לְעוֹלָם. וּמֻחְמֶּצֶת שֶׁעִקַּר הַשֶּׁפַע שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי תְּפִלָּה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה עַל כֵּן אַחַר פְּטִירַת הָאָדָם מְזַכִּירִין בְּיוֹתֵר לִפְנֵי מִטָּתוֹ מִצְוֹת צְדָקָה וְקוֹרְאִין וְצוֹעֲקִין לְפָנָיו צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לִתְפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא וְזוֹכִין לְחַיֵּי עוֹלָם. כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כְּמוֹ כֵן הִמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע בִּתְפִלָּתוֹ וּכְמוֹ כֵן זוֹכֶה לְחַיִּים לָנֶצַח, כִּי הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע הוּא חִיּוּת וְקִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי נִמְשָׁךְ עָלָיו גַּם כֵּן חַיִּים טוֹבִים וַאֲרֻכִּים לָנֶצַח. וְעַל כֵּן מַגִּיעַ הַיְרֵשָׁה לִבָּנָיו הַזְּכָרִים, כִּי הַזָּכָר הוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ וְעַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע יוֹתֵר מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁזֶּה עִקַּר הַהַשְׁאָרָה שֶׁל הָאָדָם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא מְקַבֵּל הַיְרֵשָׁה. כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל הַיְרֵשָׁה מֵאֲבִיו, דְּהַיְנוּ הַשֶּׁפַע טוֹב שֶׁל אֲבִיו עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ רַב שֶׁפַע וְטוֹב עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי אֵין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה עַל דָּבָר רֵיק כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַגִּידִי לִי מַה יֶּשׁ לְכִי בַּבַּיִת וְכוּ'. וְזֶה גַּם כֵּן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה בְּעִנְיַן בְּכוֹר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁכְּבָר פָּעַל אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק לִבּוֹ יוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר שֶׁיִּחוּל עָלָיו הַבְּרָכָה בְּקַל יוֹתֵר

לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע כִּי זֶה הַדָּבָר נִמְשָׁךְ מֵאֵיזֶה תְּפִלָּה, כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְעַל כֵּן אָז בְּקַל יוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עוֹד שֶׁפַע מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יֵשׁ אֵיזֶה שֶׁפַע שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ הִתְחַזְּקוּת הַלֵּב לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַיְרֵשָׁה שֶׁמְּקַבְּלִין הַבָּנִים עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם וְקִיּוּמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבֵּן קוֹדֵם לַבַּת, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע עַל יְדֵי הַבֵּן זָכָר, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת מְקַבֵּל בְּחִינַת דִּין. וְגַם זֶה צְרִיכִין כְּדֵי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְשֶׁלֹּא תֵּשְׁפַּע לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל הָעִקָּר הוּא הָאִישׁ שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הָאִשָּׁה מִתְבָּרֶכֶת אֶלָּא מִפְּרִי בִּטְנוֹ שֶׁל אִישׁ. וְעַל כֵּן אֵין הַמִּשְׁפָּחָה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל שֵׁם הָאָב, כִּי עִקַּר הַמִּשְׁפָּחָה הֵם בְּחִינַת כְּלַל הַצַּנּוֹר שֶׁל הַשֶּׁפַע שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי מִשְׁפָּחָה זֹאת. וְעַל כֵּן כָּל מִשְׁפָּחוֹת יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם חָנוּ סָבִיב לַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן הָלַךְ בֵּינֵיהֶם וְכֻלָּם הָיָה לָהֶם חֵלֶק בַּמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת כְּלַל תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְהַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מִכַּמָּה וְכַמָּה דְּבָרִים פְּרָטִיִּים, כִּי יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה קְרָשִׁים וּקְרָסִים בְּרִיחִים וַעֲמוּדִים וַאֲדָנִים וְכוּ' לוּלָאוֹת וּמֵיתָרִים יְרִיעוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת וְקַלְעֵי הֶחָצֵר וְכוּ'. וְכָל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן שֻׁלְחָן וּמְנוֹרָה וּמִזְבְּחוֹת וְכוּ'. וְכָל הַפְּרָטִים שֶׁהָיָה בְּכָל כְּלִי, כְּגוֹן כַּפְתּוֹרִים וּפְרָחִים וּגְבִיעִים וְכוּ' בְּהַמְּנוֹרָה. וּמִסְגֶּרֶת שֶׁל הַשֻּׁלְחָן וְקַעֲרוֹתָיו וּקְשׂוֹתָיו וְכוּ' וְהַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל הֵם בְּחִינַת תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל. כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְחַבְּרִין יַחַד וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת קֶרֶשׁ לַמִּשְׁכָּן. וְיֵשׁ שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת אֶדֶן לַמִּשְׁכָּן וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּחוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁסָּבִיב לַמִּשְׁכָּן, כִּי כְּלַל מִשְׁפָּחָה זֹאת הֵם בְּחִינַת חֵלֶק זֶה מֵהַמִּשְׁכָּן וּמִשְׁפָּחָה אַחֶרֶת הֵם בִּבְחִינַת פֶּרֶט אַחֵר מֵהַמִּשְׁכָּן. וְהָעִקָּר הוּא הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא עִקַּר בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד כְּפִי תְּפִלּוֹתָיו כֵּן הוּא נִשְׂרָשׁ בְּמִשְׁפָּחוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין הַמִּשְׁפָּחָה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל שֵׁם הָאָב, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע עַל יְדֵי הַזָּכָר וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵין מַנִּיחַ זֶרַע חוּץ הַיְרֵשָׁה לְמִשְׁפָּחְתּוֹ, וְהָאָב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יְרֵכוֹ, כִּי הַמִּשְׁפָּחָה, שֶׁהֵם כְּלַל הַצַּנּוֹר, צְרִיכִין לְקַבֵּל שֶׁפַע יְרֻשָּׁתוֹ שֶׁהִשְׁאִיר וְעַל יְדֵי שֶׁחוּץ הַשֶּׁפַע וּמַגִּיעַ לָהֶם הֵם מְתַקְּנִים בְּמָקוֹמוֹ הַצַּנּוֹר שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְתַקֵּן בִּבְחִינַת אוֹ דּוֹדוֹ אוֹ בֶּן דּוֹדוֹ יִגְאָלֶנּוּ, כִּי הַשֶּׁפַע נִמְשָׁכַת דֶּרֶךְ צַנּוֹרוֹת רַבִּים וְכָל כְּלַל צַנּוֹר מִתְחַלֵּק אַחַר כָּךְ לְכַמָּה וְכַמָּה צַנּוֹרוֹת וְכֵן לְהַלָּן יוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁנִּתְתַּקְּנִים צַנּוֹרוֹת רַבִּים יוֹתֵר נִמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע בְּרִבּוּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ כָּל שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְכָל מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה הֵם כְּלַל צַנּוֹר אֶחָד מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם, בִּלְא בָּנִים צְרִיכִין בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה מִסְפַּר בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה. וּכְשֶׁנִּפְטָר אֶחָד מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם, בִּלְא בָּנִים צְרִיכִין בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה הַקְּרוֹבִים אֵלָיו בְּיוֹתֵר כְּגוֹן אָחִיו וְדוֹדוֹ וְכוּ' לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ. וְהֵם יְתַקְּנוּ הַחִסָּרוֹן שֶׁלּוֹ

מֵאַחַר שֶׁהֵם בִּכְלָל נִמְשָׁכִין מִצַּנּוֹר אֶחָד וְעַל כֵּן הָאָב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יֵרֵכוֹ, כִּי הָאָב הוּא שֹׁרֶשׁ כְּלַל הַצַּנּוֹר שֶׁל כָּל בָּנָיו וְדוֹרוֹתָיו הַנִּמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ הַבַּת קוֹדֶמֶת לְכָל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, כִּי כְּשֶׁהַיֵּרֻשָּׁה צָרִיךְ לַחֲזֹר לְמַעְלָה חַס וְשָׁלוֹם לִבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִנִּיחַ זֶרַע חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת דִּינִים, כִּי אוֹר הַחוֹזֵר הוּא בְּחִינַת דִּין. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי הַבַּת קוֹדֶמֶת, כִּי בַּת הִיא בְּבְחִינַת דִּין וְצִמְצוּם כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְהַעֲבַרְתֶּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא עֶבְרָה עַל מִי שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בֵּן לְיוֹרְשׁוֹ וְעַל כֵּן הַבֵּן קוֹדֵם לַבַּת מֵחֲמַת שֶׁהַבֵּן בִּבְחִינַת חֶסֶד בִּבְחִינַת מַשְׁפִּיעַ שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּנַ"ל וְהַבַּת בִּבְחִינַת צִמְצוּם וְכוּ' כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵין בֵּן בְּוַדַּאי הַבַּת קוֹדֶמֶת לְקַבֵּל הַיֵּרֻשָּׁה מִכָּל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, כִּי גַּם כְּשֶׁתַּחֲזֹר לָהֶם הוּא בְּחִינַת דִּינִים בְּחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי יוּכַל לְהִתְחַזֵּק עַל יָדָהּ יוֹתֵר מֵאַחֵר שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הִיא מִיּוֹצְאֵי חֲלָצָיו וְנִמְשְׁכָה מִמֶּנּוּ כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע לְמַטָּה מִדּוֹר לְדוֹר וְלֹא שֶׁתַּחֲזֹר לְמַעְלָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָז קָשֶׁה הַתִּקּוּן בְּיוֹתֵר וְכַנַ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ שֶׁשָּׁאֲלוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד אִם אֵין אָנוּ חֲשׁוּבוֹת זֶרַע תִּתְיַבֵּם אִמָּנוּ, כִּי סוֹד הַיִּבּוּם הוּא בְּבְחִינַת הַנַ"ל לְתַקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת עַל יְדֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי אֶחָיו וּמֵאַחַר שֶׁהַבַּת חֲשׁוּבָה זֶרַע לִפְטֹר מֵהַיִּבּוּם בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לָהּ הַיֵּרֻשָּׁה, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכַנַ"ל, כִּי סוֹד הַיִּבּוּם הוּא בְּבְחִינַת הַהוּא רוּחָא דְּשַׁדֵּי בְּגַוּהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַזְּקוּת בַּתְּפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁרָאָה שֶׁכְּבָר פָּעַל אֵיזֶה דָּבָר וּכְבָר עָשָׂה אֵיזֶה רֹשֶׁם בָּעֶלְמָא בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי כְּבָר הִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ אֵיזֶה שֶׁפַע כָּל שֶׁהוּא וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמַר כְּלָל וַאֲפִלּוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם מֵת בְּתוֹךְ כָּךְ, עִם כָּל זֶה הוּא נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר עָשָׂה אֵיזֶה רֹשֶׁם כָּל שֶׁהוּא עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתָיו וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי אִם הִשְׁאִיר בַּת בָּעוֹלָם בְּוַדַּאי יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן יוֹתֵר, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין זֶה שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת בֵּן זָכָר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ כַּנַ"ל, אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן עַל יָדָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵאֲשֶׁר יִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ מֵאַחַר שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הִשְׁאִיר הַשְׁאָרָה גְּמוּרָה בָּעוֹלָם וְעַל כֵּן פּוֹטֶרֶת מִן הַיִּבּוּם וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד חֲכָמְנִיּוֹת הָיוּ וְתָלוּ דִּין הַיֵּרֻשָּׁה בְּיִבּוּם, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכַנַ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמְךָ פָּרָשַׁת בְּנוֹת צְלָפְחָד שֶׁהוּא פָּרָשַׁת נַחֲלוֹת לְפָרָשַׁת מִשְׁפָּחוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁפֵּרֵט אוֹתָם כֻּלָּם בְּפָרָשַׁת פִּינְחָס, כִּי דִּין הַיֵּרֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא כְּלַל תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל מִשְׁפָּחוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהָלְכוּ כֻּלָּם סְבִיב הַמִּשְׁכָּן וְכַנַ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא הַכְנָעַת הָמָן עֲמָלֵק, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל בְּסוֹפָהּ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וְכוּ', כִּי בְּגָלוּתֵנוּ כִּבְיָכוֹל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהֶסְתֵּרַת פָּנִים

וְכוּ' וְכָל תְּפִלּוֹתֵינוּ וּבַקָּשׁוֹתֵנוּ עַל זֶה שֶׁפָּנָה עֹרֶף אֵלֵינוּ שֶׁיַּחֲזֹר אֶת פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פָּנֹה אֵלַי וְכוּ'. וּכְשֶׁאָנוּ רוֹאִים אֹרֶךְ הַגָּלוּת וּבְכָל יוֹם אֲנַחְנוּ צוֹעֲקִים אֵלָיו וְאֵינָם נוֹשְׁעִים וְיֵשׁ מֵעַמֵּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁטּוֹעִים חַס וְשָׁלוֹם, בְּלִבָּם שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת הֵם לָרִיק. אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הֵם מַעֲלִים אוֹתָם וּמְקִימִים אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן וּמְעַיֵּילִין כָּל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא לְדוּכְתֵּהּ וּבוֹנִין קוֹמָתָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה מְעַט מְעַט עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שִׁעוּר קוֹמָתָהּ אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ, דְּא מֹשֶׁה, וְיַשְׁלִים אוֹתָהּ וְיָקִים אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת. וז"פ וְכוּ' וְכוּ' עַד וְסַבְּרִינִין יַבֶּשְׁתָּא הוּא, הַיְנוּ שֶׁהַתְּפִלּוֹת אֵינָם עוֹשִׂים פֵּרוֹת, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא סַלְקִינָן וַאֲפִינָן וּבַשְׁלִינִין, הַיְנוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת סַלְקִינָן וְעוֹלִין וְכָל מַה שֶּׁמַּרְבִּין בִּתְפִלָּה נִבְנֶה הַשְּׁכִינָה בְּיוֹתֵר וְכוּ'. כְּשֶׁשִּׁשְׁתַּלֵּם קוֹמָה שֶׁל הַשְּׁכִינָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי רֹב הַתְּפִלּוֹת יְכָמְרוּ רַחֲמָיו וְיִתְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים. וְזֶה כַּד חַם גַּבֵּהּ אִתְהַפַּךְ וְכוּ' וְאִי לָא הֲוֵי מְקָרְבִינִין לִסְפִינְתָּא וְכוּ' זֶה בְּחִינַת חֶסֶד וְכוּ', הַיְנוּ לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם וְכוּ' וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּרְאֶה שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּתֵנוּ וְתוֹרָתֵנוּ יִהְיֶה הַגְּאֻלָּה אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין אֲנַחְנוּ לְחַסְדּוֹ שֶׁבְּחַסְדּוֹ יִגְאַל אוֹתָנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל כֵּן הוּא בִּפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּכְנָס בַּעֲבוֹדַת ה' קְצָת וּכְבָר עָסַק מְעַט אוֹ הַרְבֵּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁיְזַכֶּה שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ יִשְׁים פָּנָיו אֵלָיו וִיקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ וְיִגְאָלֵהוּ מִתַּאֲוֹתָיו וּמִדְּוֹתָיו הָרָעִים וְהוּא רוֹאֶה שֶׁעֲדַיִן לֹא נַעֲנָה כִּי הוּא עֲדַיִן רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ מְאֹד וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִטְעוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכָּל תְּפִלּוֹתָיו וְשִׂיחוֹתָיו הָיוּ לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי אֵין שׁוּם דִּבּוּר נֶאֱבָד כְּלָל, רַק כָּל תְּפִלָּה וְשִׂיחָה עוֹשָׂה רֹשֶׁם גָּדוֹל וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מְלַקְּטִים כָּל אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת וְהַשִּׂיחוֹת וּבוֹנִים מֵהֶם בִּנְיָנִים נִפְלָאִים בְּחִינַת מִשְׁכָּן וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַד אֲשֶׁר עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת יִהְיֶה נִשְׁלָם הַבִּנְיָן שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בָּזֶה לְלַקֵּט וּלְחַבֵּר וּלְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת וְאָז יְכָמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ וְיָשׁוּב אֵלָיו וִירַחֲמֵהוּ:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא גָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי זֶה הַטָּעוּת שֶׁנִּכְנַס בְּלֵב כַּמָּה אֲנָשִׁים לִטְעוֹת כְּאִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁצּוֹעֲקִין וּמִתְפַּלְּלִים וּמִתְחַנְּנִים יָמִים וְשָׁנִים וְאֵינָם נוֹשָׁעִים כַּנַּ"ל, זֶה הַטָּעוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן _ עֲמָלֵק שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה שֶׁהוּא גָּלוּת אֱדוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִזֶּרַע אֱדוֹם. כִּי עֲמָלֵק הוּא כְּלַל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהוּא הַמֵּסִית וְהוּא הַמְקַטְרֵג וְהוּא הַמַּחֲלִישׁ אֶת

הַדַּעַת מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ מֵסִית אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּמַה שֶׁהוּא מְסִיתוֹ בְּתַאֲוֹת וּבְהֶרְהוּרִים וּבְמִדּוֹת רָעוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבֵּר הַגְּלוּת חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מַחֲלִישׁ אֶת הַדַּעַת מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה מֵאַחַר שֶׁמַּטְעֶה אוֹתָם בְּדַעְתָּם הֲלֹא אַתֶּם רוֹאִים שֶׁאֵינְכֶם פּוֹעֲלִים כְּלָל בִּתְפִלַּתְכֶם חַס וְשָׁלוֹם. וּכְשֶׁמִּתְרַשְּׁלִים בִּתְפִלָּה מִתְאָרֵךְ הַגְּלוּת יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְאָרֵךְ יוֹתֵר הַגְּלוּת מַחֲלִישׁ הַדַּעַת מִלְּהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן חוֹזֶרֶת חֲלִילָה חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת מִתְאָרֵךְ הַגְּלוּת מְאֹד עַד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְצַאת מֵהַגְּלוּת חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי רִבּוּי תַּחְבּוּלוֹתָיו הָרָעִים לוּלֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. וְהוּא בְּרַחֲמָיו שׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צַדִּיקִים נִפְלָאִים שֶׁבְּחָכְמָתָם הַנִּשְׂגָּבָה הֵם מַכְנִיסִים בְּדַעְתֵּנוּ לִבְלִי לְיָאֵשׁ עַצְמֵנוּ מִן הָרַחֲמִים בְּשׁוּם אֹפֶן וּמַכְנִיסִים בְּלִבֵּנוּ הִתְחַזְּקוּת נִפְלָא לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה. וְזֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, כִּי הָמָן הָרָשָׁע יְמַח שְׁמוֹ, הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּסוֹף הַגְּלוּת שֶׁל בָּבֶל לְעַכֵּב הַגְּאֻלָּה וּלְהַחֲלִישׁ לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים שֶׁכְּבָר עָבַר הַזְּמַן שֶׁהִבְטִיחוּ אוֹתָם לְגָאֳלָם לְסוֹף שִׁבְעִים שָׁנָה וַעֲדַיִן לֹא נִגְאֲלוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכֻּלָּם חָשְׁבוּ וְטָעוּ וְאַף דָּנִיֵּאל חָשַׁב וְטָעָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן סָבַר הָמָן לְהַכְנִיס הַטָּעוּת בַּלֵּב כְּאִלּוּ אֵין עוֹד תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן אָמַר, יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֱלֹקֵיהֶם יֶשֵׁן הוּא. כִּי כָּל זְמַן הַגְּלוּת כָּל זְמַן שֶׁאֵין ה' יִתְבָּרַךְ עוֹנָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְגָאֳלָם נִקְרָא יָשֵׁן, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה'. וּכְתִיב, וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ה', כִּדְאִיתָא בְּמִדְרַשׁ אֶסְתֵּר. אֲבָל בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי תְּפִלָּתָם מְעוֹרְרִים רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ מְעַט מְעַט בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁבְּמְהֵרָה יִתְעוֹרֵר כִּבְיָכוֹל, מִשְּׁנָתוֹ בִּבְחִינַת וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ה' וְיִגְאָלֵנוּ בִּמְהֵרָה. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שֵׁנָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, רַק שֶׁמַּחֲמַת מִדַּת הַדִּין הוּא יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, מַסְתִּיר פָּנִים מֵאִתָּנוּ עַד שֶׁנִּדְמֶה כְּיָשֵׁן חַס וְשָׁלוֹם וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק אֵלָיו תָּמִיד וּלְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּעוֹרְרִין מֵהַשָּׁנָה בִּבְחִינַת עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה' עַד אֲשֶׁר עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת יִתְעוֹרֵר בְּשֶׁלֵּמוּת וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ וִירַחֲמֵנוּ וְכַנַּ"ל. אֲבָל הָמָן הָרָשָׁע אָמַר, אֱלֹקֵיהֶם יָשֵׁן הוּא, כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ עוֹד חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָמָן עָשָׂה עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַתְּפִלָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁמַּחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁצּוֹעֲקִים וְאֵינָם נוֹשְׁעִים וְכַנַּ"ל. כִּי הָמָן הוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק יְמַח שְׁמוֹ, וְזֶה עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִירָנוּ

הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זָכֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק וְכוּ' אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ, 'קָרְךָ' מִלְּשׁוֹן מִקְרֶה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁזֶּה עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, קָרְךָ, לְשׁוֹן קְרִירוּת, הַיְנוּ שֶׁהוּא מְקָרֵר לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת בַּחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת חַם לִבִּי בְקִרְבִּי וְכוּ' דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי וְכוּ', כִּי הוּא הַמַּסִּית לְמַה שֶּׁמַּסִּית וְהָעִקָּר בִּפְגַם הַבְּרִית וְהוּא הַמַּחֲלִישׁ הַדַּעַת מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה עַל זֶה מֵאַחַר שֶׁרוֹאִין שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁצּוֹעֲקִין וְאֵינָם נוֹשְׁעִים חַס וְשָׁלוֹם.:

וְזֶהוּ:

וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר רַק עַל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ, וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים, 'יָרֵא אֱלֹקִים' זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יִרְאַת ה' הִיא תְּהִלָּל, הַיְנוּ שֶׁאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְאֵינְךָ מִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאַת אֱלֹקִים. וְזֶה בָּא מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מַחֲלִישׁ דַּעְתְּךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהִזְהִירָה הַתּוֹרָה לִזְכֹּר זֹאת הַיֵּטֶב, כִּי צְרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת הַיֵּטֶב הַיֵּטֶב בְּלִבּוֹ, כִּי הִתְגַּבְּרוּתוֹ בַּחֲלִישַׁת הַדַּעַת הַזֹּאת הוּא בְּלִי שִׁעוּר וּצְרִיכִין לִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בְּגֹדֶל הָאַזְהָרוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהִזְהִירוּנוּ בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת לְבִלְתִּי לְיָאֵשׁ עַצְמֵנוּ מִן הָרַחֲמִים בְּשׁוּם אֹפֶן וְכַנַּ"ל:

חלק יב

כִּי בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק רוֹצֶה לְהַפִּיל שִׂכְחָה בְּלֵב הָאָדָם כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעֵנוּ כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם. אַחֲרֵי אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת כְּבָר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ יְשׁוּעוֹת נוֹרָאוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְאֵין מִסְפָּר שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר עַד הַיּוֹם הַזֶּה. כִּי הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת בְּמֹפְתִים וּבְמוֹפְתִים וְכוּ' וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת וְכוּ'. וְיהוֹשֻׁעַ כָּבַשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים וְכוּ'. וְכָל הַנִּסִּים וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁבִּימֵי דָּוִד וּשְׁלֹמֹה וְכֵן בְּכָל דּוֹר. אֲבָל עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ, רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם וּלְהַחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ כְּלָל, וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל גַּם בְּבַגַּשְׁמִיּוּת וּמַאֲרִיךְ הַגָּלוּת. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ פָּסוּק וַיָּבֹא עֲמָלֵק וְכוּ' לְפָסוּק וְעַל נַסֹּתָם אֶת ה' לֵאמֹר הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּכְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל וְנִסּוּ אֶת ה' וְאָמְרוּ הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ וְכוּ' זֶהוּ בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ מִקְּלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק וְעַל יְדֵי זֶה וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל גַּם בְּבַגַּשְׁמִיּוּת, הַיְנוּ כִּי קְלִפַּת עֲמָלֵק מַחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם בְּעֵת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס בּוֹ שִׂכְחָה שֶׁיִּשְׁכַּח כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז שֶׁזֶּה סְמוּךְ הוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה וְקָרַע לָהֶם אֶת הַיָּם וְנָתַן לָהֶם אֶת מָמוֹנָם וְהוֹרִיד לָהֶם הַמָּן וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מַיִם הֶחֱלִישׁ דַּעְתָּם כָּל כָּךְ עַד שֶׁטָּעוּ וְנִסְתַּפְּקוּ וְאָמְרוּ הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, רְאֵה וְהֵבֵן וְהַבֵּט עַד הֵיכָן

כֹּחַ הַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מַגִּיעַ. וְכָל זֶה מַעֲשֶׂה קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיָּכוֹל לְעַקֵּם הַלֵּב כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לְטָעוּת כָּזֶה אִם אֵין מִשְׁתַּדְּלִין לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. וְכֵן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק זֶה הֱיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אַיִן וַיָּבֹא עֲמָלֵק וְזֶה לְשׁוֹנוֹ סָמַךְ פָּרָשָׁה זוֹ לְמִקְרָא זֶה לוֹמַר תָּמִיד אֲנִי בֵּינֵיהֶם וּמְזַמֵּן לְכָל צָרְכֵיכֶם וְאַתֶּם אוֹמְרִים הֱיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אַיִן, חַיֵּיכֶם שֶׁהַכֹּל בָּא וְנוֹשֵׁךְ אֶתְכֶם וְכוּ'. מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהִרְכִּיב בְּנוֹ עַל כְּתֵפוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים כָּאֵלֶּה בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְכוּ'. וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק בְּתַחְבּוּלוֹתָיו מַכְנִיס בַּלֵּב כְּפִירוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת עַד שֶׁמְּסֻפָּק אִם יֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, וְאָז וַיָּבֹא עֲמָלֵק עֲלֵיהֶם וַיִּלָּחֶם עִמָּהֶם גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר מִלְחַמְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עִמּוֹ הָיָה עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. וְתַרְגּוּמוֹ, פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא מְשִׁיחַ בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ בִּתְפִלָּה וּמַכְנִיסִים בְּלֵב יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְהֶסָּתָתוֹ וְהַטְעוֹתָיו חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה וְכוּ' אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה הָיוּ מִתְחַזְּקִים וְכוּ', הַיְנוּ כְּשֶׁפַּעַל מֹשֶׁה וְהִכְנִיס בְּלִבָּם שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בִּתְפִלָּה וְיִסְתַּכְּלוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה הָיוּ מִתְחַזְּקִים וְאִם לָאו חַס וְשָׁלוֹם, לְהֵפֶךְ, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת כְּנֶגְדּוֹ הוּא עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַתְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת הַבְּכוֹר שֶׁנּוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת סִדּוּר שִׁבְחוֹ יִתְבָּרַךְ וּשְׁאֵלַת צְרָכָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּכְבָר בֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה הָעִנְיָן שֶׁעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת בַּתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבְּכוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהוֹלָדָה וְהַפְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָאָדָם פּוֹעֵל בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁכְּבָר פָּעַל אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבְּכוֹר כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה הוּא מִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה לְהַלָּן יוֹתֵר כִּי נִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ וְנַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע עַל יְדֵי שֶׁרוֹאֶה שֶׁכְּבָר פָּעַל אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ וּבְשִׁבְיל זֶה הַתְּפִלָּה הִוא בִּבְחִינַת בְּכוֹר, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בְּנֵי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, כִּי הִתְגַּלּוּת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה גִּלּוּ יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם כִּי אֵין אָמָנוּתֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה. וְלָעֲתִיד בָּעֵת הַגְּאֻלָּה כְּשֶׁיִּרְאוּ כָּל הָעוֹלָם אֶת גְּדֻלָּ וְרִבּוּי הַפְּעֻלּוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁפָּעַלְנוּ עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ בְּכָל יְמֵי הַגָּלוּת אָז יִתְחַזְּקוּ כֻּלָּם בִּתְפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁהַכֹּל יִרְאוּ אָז מַעֲלַת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל גְּדֻלָּתָם זָכוּ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וְכוּ'. אֲבָל מַעֲלַת תְּפִלָּתָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם אֵינָהּ

חֲשׁוּבָה כָּל כָּךְ אָז מֵאַחַר שֶׁהֵם לֹא הִתְגַּבְּרוּ בִּתְפִלָּה כַּנַ"ל אֶלָּא אַחַר שֶׁרָאוּ מַה שֶּׁפָּעֲלוּ יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלָּתָם. אֲבָל עַם קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל זָכוּ לְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה בְּכָל יְמֵי הַגָּלוּת בְּעֵת שֶׁלֹּא רָאוּ עֲדַיִן מַה שֶּׁפָּעֲלוּ וְעַל כֵּן נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל בְּכוֹר וְרֵאשִׁית, כִּי הֵם גִּלּוּ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה בָּעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁפּוֹעֲלִים בַּתְּפִלָּה שֶׁזֹּאת הַהוֹלָדָה וְהַפְּעֻלָּה חֲשׁוּבָה וְיקָרָה מְאֹד, כִּי אָז צְרִיכִין עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת בִּתְפִלָּה בְּעֵת שֶׁלֹּא רָאָה עֲדַיִן מַה שֶּׁפָּעַל וְכַנַ"ל.:

חלק יד

וְעַל כֵּן הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם עַל יְדֵי מַכַּת בְּכוֹרוֹת דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי כָּל הַמּוֹפְתִים לֹא נִכְנַע פַּרְעֹה בִּשְׁלֵמוּת וְחִזֵּק אֶת לִבּוֹ עַד שֶׁהֵבִיא עָלָיו מַכַּת בְּכוֹרוֹת וּבְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל נִצּוֹלוּ וּבָזֶה נִכְנַע בְּחִינַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְנִתְעַלָּה וְנִתְגַּדֵּל בְּחִינַת בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְאָז נִתְגַּלָּה פְּעֻלַּת תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְצַעֲקָתָם כָּל יְמֵי הַגָּלוּת וְאָז נִגְאֲלוּ וְיָצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְאָז נִתְקַדְּשׁוּ הַבְּכוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קַדֶּשׁ לִי כָל בְּכוֹר וְכוּ'. כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, כִּי כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת בְּכוֹר בְּקִדֻּשָּׁה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ בְּחִינַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק, בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, הֵיְנוּ שֶׁבְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַבְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁפּוֹעֲלִים אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבְּכוֹר הוּא מִתְגַּבֵּר וּמַכְנִיס כְּפִירוֹת וְשִׂכְחָה בַּלֵּב כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לִשְׁמֹעַ תְּפִלָּתוֹ כְּלָל וְעַל כֵּן נִקְרָא עֲמָלֵק רֵאשִׁית בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם וְכוּ', כִּי הוּא רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד בְּחִינַת רֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ כְּלָל. וּמִשָּׁם מִבְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, מִשָּׁם הָיְתָה יְנִיקַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, כִּי עֲמָלֵק כּוֹלֵל כָּל הָעַכּוּ"ם וּבִפְרָט מִצְרַיִם, כִּי שֹׂר שֶׁל מִצְרַיִם הוּא אֱדוֹם שֶׁהוּא עֲמָלֵק. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהִכָּה ה' בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם עַל יְדֵי זֶה נִפְסַק וְנִתַּק יְנִיקַת מִצְרַיִם מִבְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁכָּל הַגִּלְּיוֹת עַל יָדוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה כֹּחַ לְהַקְלִפָּה לְהַכְבִּיד אֶת לִבּוֹ עוֹד וְאָז הֻכְרַח לְהַסְכִּים שֶׁיֵּצְאוּ. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁעֲמָלֵק בְּעַצְמוֹ לֹא נִפַּל עֲדַיִן רַק שֶׁנִּפְסַק יְנִיקַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי הֲרִיגַת הַבְּכוֹרִים וְכַנַ"ל עַל כֵּן אַחַר כָּךְ אַחַר שֶׁיָּצְאוּ הִתְגַּבֵּר עוֹד וְהָפַךְ אֶת לֵב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו וְאָמְרוּ מַה זֹּאת עָשִׂינוּ וְכוּ' וְכָל זֶה עַל יְדֵי קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁחָזַר וְנִתְעוֹרֵר, כִּי הוּא מִתְעוֹרֵר וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ וַיַּגֵּד וְכוּ' כִּי בָּרַח הָעָם שֶׁהַמַּגִּיד הָיָה עֲמָלֵק, הֵיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי הַמַּגִּיד וְהַמַּסִּית לְפַרְעֹה לֵאמֹר שֶׁיִּשְׂרָאֵל בָּרְחוּ וְשֶׁיִּתְגַּבֵּר לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם זֶה עֲמָלֵק, כִּי זֶה מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם וְיַכְחִישׁ הַכֹּל וְיַכְנִיס שִׂכְחָה וְטָעוּתִים בַּלֵּב כְּאִלּוּ לֹא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם יְשׁוּעָה חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁנָּפַל פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בַּיָּם לְגַמְרֵי אַחַר כָּךְ בָּא

עֲלֵיהֶם עָמָלֵק בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ לֹא נִכְנַע עֲדַיִן כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר הוּא בְּעַצְמוֹ וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל כָּל הַנִּפְלָאוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וּבָא לְהִלָּחֵם כְּנֶגְדָּם, כִּי הוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד בְּחִינַת בְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמּוֹ בְּכָל דּוֹר וְכַנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה שֶׁקֹּדֶם שֶׁנִּכְנָסִין בִּתְפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵינוּ בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אָנוּ מַזְכִּירִין גְּאֻלַּת מִצְרַיִם וּמַזְכִּירִין הַכְנָעַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ יִשְׂרָאֵל גָּאָלְתָּ, וּבָזֶה אָנוּ מַזְכִּירִין עַצְמֵנוּ מַה שֶּׁפָּעֲלוּ יִשְׂרָאֵל כְּבָר בִּתְפִלָּתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדַת בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק הַלֵּב לְהִתְפַּלֵּל כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אָז אָנוּ מַתְחִילִין לְהִתְפַּלֵּל, כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת בִּתְפִלָּה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הוֹלָדַת בְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין עַצְמֵנוּ מַה שֶּׁכְּבָר פָּעֲלוּ עַל יְדֵי תְּפִלָּתֵנוּ וְכַנַ"ל:

חלק טו

הַכֹּל שֶׁקְּלַפַּת הֶמָן עָמָלֵק הוּא הַמַּחֲלִישׁ לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּסוֹף הַגָּלוּת בְּעֵת שֶׁהַגְּאֻלָּה מוּכָנָת לָבוֹא, רַק צְרִיכִין עוֹד כַּמָּה תְּפִלּוֹת לִגְמֹר בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן כִּדֵי שֶׁיִּכָּמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ פָּנִים בְּפָנִים וְהוּא בְּתַחְבּוּלוֹתָיו מַחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם כְּאִלּוּ כְּבָר אָפַס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁרוֹאִין אֲרִיכַת הַגָּלוּת כָּל כָּךְ שֶׁזֶּה כַּמָּה שָׁצוֹעֲקִין וְאֵין נוֹשְׁעִים וְכַנַ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל בְּכַוָּנוֹת פּוּרִים שֶׁהִתְגַּבְּרוּת הָמָן אָז הָיָה בְּסוֹף גָּלוּת בָּבֶל בְּעֵת שֶׁכְּבָר הִתְחִיל הַתִּקּוּן לְמַעְלָה שֶׁיַּחְזְרוּ פָּנִים בְּפָנִים וְהוּא רָצָה לְבַטֵּל זֹאת וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר לְבַטֵּל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא בְּעֵת שֶׁכְּבָר הַגְּאֻלָּה סְמוּכָה וּמוּכָנָת לָבוֹא וּכְבָר הִתְחִיל הַתִּקּוּן לְמַעְלָה בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים הוּא מִתְגַּבֵּר לְבַטֵּל זֹאת מַכְנִיס בַּלֵּב כְּאִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת הֵם לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵינָם פּוֹעֲלִים כְּלָל וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן רָצָה לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ', כִּי עִקַּר כֹּחַ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב וּכְלֵי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר כַּנַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. וְאָז כְּשֶׁהֶחֱלִישׁ דַּעְתָּם מִלְּהִתְפַּלֵּל עַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר הוּא בִּבְחִינַת חֶרֶב שֶׁלּוֹ, בְּחִינַת וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה. וְעַל כֵּן רָצָה לְכַלּוֹתָם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי חַרְבּוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ כְּשֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל מִתְחַזְּקִים בִּתְפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב וּכְלֵי זֵינוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל, כִּי בִּזְמַן שֶׁאֵין הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב, אָז, וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה עַל יְדֵי שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם בִּימֵי נְבוּכַדְנֶצַּר וְעַל שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע וְעַל שֶׁנִּכְשְׁלוּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. שֶׁכָּל הַפְּגָמִים הָאֵלֶּה הֵם בְּחִינַת פְּגַם עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, כִּי הִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה כְּפִירוֹת,

שֶׁזֶּה הַכֹּחַ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא אֱמוּנָה כַּנַ"ל. וְנִכְשְׁלוּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת, שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, זֶהוּ פְּגַם הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב דְּקְדֻשָּׁה שֶׁתְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּרִית בְּחִינַת חֲגֹר חַרְבְּךָ עַל יֶרֶךְ כַּנַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. וְנֶהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי אֲכִילָה דְּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת צְדָקָה וְחֶסֶד, בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, הִלֵּל כְּשָׂרָצָה לֶאֱכֹל, אֵיזֶל וְאֶגְמֹל חֶסֶד עִם נַפְשִׁי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמִדְרָשׁ רַבָּה. כִּי צְרִיכִין לֶאֱכֹל בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט, בִּבְחִינַת יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, אֲבִיךְ הֲלוֹא אָכַל וְשָׁתָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה אָז טוֹב לוֹ (יִרְמְיָה כב). כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי אֲכִילָה דְּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ אִי לָךְ אֶרֶץ וְכוּ'. כִּי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים שֶׁהֵם עוֹסְקִין בְּמִשְׁפָּט צְרִיכִין לֶאֱכֹל בָּעֵת וּבִזְמַן בִּישׁוּב הַדַּעַת בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה וְכַנַ"ל. וְכֵן מוּבָן בְּהַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן סא שֶׁעַל יְדֵי מוֹתְרוֹת אֲכִילָה נִפְגָּם הַמִּשְׁפָּט. וְעַל כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בַּמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַתְּפִלָּה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַ"ל. וְעָשָׂו שֶׁפָּגַם בַּעֲבוֹדַת הַבְּכוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה וּבְזֶה אוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה. הָיָה הַפְּגָם שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה בְּחִינַת הַלְּעִיטֵנִי נָא וְכוּ'. עַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה עַל יְדֵי זֶה פָּגְמוּ בַּמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא פְּגַם הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן רָצָה הָמָן, יִמַּח שְׁמוֹ, לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד צַדִּקוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁקָלִים. וְאָמַר, וַעֲשָׁרֹת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ. כִּי צְדָקָה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה וְהוּא רָצָה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד זֶה, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא כְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּי בִּתְפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ כֹּל יָכוֹל וְהוּא מָלֵא רַחֲמִים וּמִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתָם תָּמִיד וְכַנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שְׁקָלֶיהָם לִשְׁקָלֶיךָ. תַּמָּן תְּנֵינָן בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים. כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא בִּבְחִינַת שְׁקָלִים, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁצְּדָקָה הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹדְעִין אֵיךְ לְלַחֵם עִם הַחֶרֶב שֶׁיִּהְיֶה קוֹלֵעַ אֶל הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יַחֲטֹא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁקָלִים, הַיְנוּ שֶׁהַצְּדָקָה הִיא בִּבְחִינַת שְׁקָלִים מֵחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לִבְחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁקָלִים בְּחִינַת מִשְׁקָל שֶׁיְּכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ בְּמִשְׁקָל שֶׁיִּהְיֶה קוֹלֵעַ אֶל

הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יַחֲטֹא כַּנַּ"ל, (וּבְעִנְיַן שְׁקָלִים הָיָה בְּלִבִּי הַרְבֵּה לְבָאֵר אַךְ לֹא אִסְתַּיַּע מִלְּתָא לְכָתְבוֹ בִּזְמַנּוֹ וְנִשְׁכַּח):

חלק טז

נִמְצָא שֶׁקְּלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַמַּחְלֶשֶׁת וּמְרַשֶּׁלֶת לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְפַּלֵּל מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין אֲרִיכַת הַצָּרוֹת וְהַגָּלוּת רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סַבְרִינִין יַבֶּשְׁתָּא הוּא הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁסּוֹבְרִים חַס וְשָׁלוֹם כְּאִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת לְרֵיק חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה הַטָּעוּת נִמְשָׁךְ מִקְּלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה הַכְנָעָתוֹ עַל יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כִּי מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי זֶה בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת, כִּי כָּל מִלְחֲמוֹתוֹ וְכָל הַכְּבִישׁוֹת שֶׁלּוֹ הֵם עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר שֶׁתַּרְגּוּמוֹ מָרֵי דַּכְיָא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵינוּ בְּחִינַת רֹאשׁ וְשֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כִּי הוּא בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר. וְזֶהוּ בְּשָׂמִים רֹאשׁ, 'רֹאשׁ' דַּיְקָא בְּחִינַת רֹאשׁ וּבְכוֹר שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, הֶפֶךְ בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְרַשְּׁלוּת מֵהַתְּפִלָּה כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחַלְנוּ לְפָעֳלֹ כְּלָל. וּמָרְדְּכַי בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ וְכוּ' שֶׁמְּחַזֵּק אֶת לֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, כִּי כְּבָר פָּעַלְנוּ הַרְבֵּה אַךְ עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לִפְעֹל הַרְבֵּה מְאֹד עַד שֶׁנִּגְמֹר הַבִּנְיָן בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן לְהַחֲזִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים וְכַנַּ"ל. וּכְנֶגֶד עִצָּם הַגְּדֻלָּה וְנִפְלְאוֹת הַיְשׁוּעוֹת וְכוּ' שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִפְעֹל עֲדַיִן לֹא הִתְחַלְנוּ לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי כְּלָל, וְאַף עַל פִּי כֵן כְּבָר עָזַר לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה מְאֹד, אַף בְּכָל יוֹם וְיוֹם אָנוּ צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה מֵחָדָשׁ, כִּי לְגַדֻּלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חֵקֶר וְהוּא מְחַזֵּק לִבֵּנוּ לִבְטֹחַ בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וּלְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד כִּי אֵין שׁוּם תְּפִלָּה לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, רַק כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה עוֹשֶׂה רֹשֶׁם וְנִבְנֶה מֵהֶם קוֹמַת הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שִׁעוּר קוֹמָתוֹ אָז יִכְמְרוּ רַחֲמָיו וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה הֶפֶךְ בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק. וְעַל כֵּן הוּא מַכְנִיעַ וְעוֹקֵר קְלִפָּתָם הָרָעָה. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת בִּשְׁעַת גְּזֵרַת הָמָן הִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בֶּן שִׁמְעִי בֶּן קִישׁ, שֶׁהִקִּישׁ עַל דַּלְתֵי רַחֲמִים וְכוּ'. וְכֵן הִכְנִיס בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְכָל עִיר וָעִיר וְכוּ' וְצוֹם וּבְכִי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְדִבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם. נִמְצָא שֶׁמָּרְדְּכַי הוּא צַדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת מָשִׁיחַ, בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ כְּלַל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל

שֶׁאֵלְיו צְרִיכִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַשֵּׁר תְּפִלָּתָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָסְתֵּר הִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּתִקֻּף אֲרִיכַת גָּלוּתָם וְצָרָתָם בְּגוּף וָנֶפֶשׁ. וְהִיא נִקְרֵאת אָסְתֵּר עַל שֵׁם הַהַסְתָּרָה בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁבְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת נִדְמֶה כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ וּכְאִלּוּ הַתְּפִלּוֹת הֵם לְרִיק חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַם קְדוֹשׁ בְּחִינַת אָסְתֵּר הֵם מְחַזְּקִים אֶת עַצְמָם בִּתְפִלָּה תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּתִקֻּף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, אֲפִלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְסַדֵּר תְּפִלָּתָם כָּרָאוּי עַד שֶׁמִּתְגַּבְּרֶת עֲלֵיהֶם מַלְכוּת הָרִשָׁעָה בְּחִינַת מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּחִינַת וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, גַּם אָז הֵם מִתְגַּבְּרִים בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּאָה אֶסְתֵּר לְתוֹךְ בֵּית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנָּה שְׁכִינָה צָעֲקָה אָז קֵלִי קֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי וְכוּ'. וְזֶה רֶמֶז עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁיּוֹרֵד חַס וְשָׁלוֹם אֲפִלּוּ לִמְקוֹמוֹת שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשָׁעָה מִתְפַּשֶּׁטֶת שָׁם, וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ צָרִיךְ גַּם כֵּן לְחַזֵּק לִבּוֹ אָז וְלִצְעֹק קֵלִי קֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי וְכוּ'. וְכָל הִתְחַזְּקוּת בְּחִינַת אָסְתֵּר לִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ הָיָה עַל יְדֵי מָרְדְּכֵי הַמַּרְמְזוּהּ עַל כַּף, כִּי מָרְדְּכֵי בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר עוֹסֵק תָּמִיד לְלַמֵּד עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אָסְתֵּר שֶׁיְּחַזְּקוּ עַצְמָן בִּתְפִלָּה תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת בִּכְלָל, וּבִפְרָט בְּגוּף וָנֶפֶשׁ אֲפִלּוּ בְּתִקֻּף הַהַסְתָּרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דֹּדוֹ. כִּי אֶסְתֵּר נִקְרֵאת הֲדַסָּה עַל שֵׁם הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹסְקִים בָּהֶם תָּמִיד שֶׁהֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב כַּהֲדַס, כִּי גַּם הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אָסְתֵּר בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה גַּם הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁאֵלָיו אָנוּ מְקַשְּׁרִין תְּפִלָּתֵנוּ שֶׁהוּא מַעֲלֶה גַּם תְּפִלָּתֵנוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ, כִּי כָּל הַחִיּוּת וְהַגְּדוּל שֶׁל אֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כִּי הַצַּדִּיק הוּא מַכְנִיס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל וּמְחַזֵּק לִבָּם לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד וְהוּא מְקַבֵּל כָּל תְּפִלָּתָם שֶׁמְּקַשְּׁרִין אֵלָיו וּמַעֲלֶה אוֹתָם לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּבוֹנֶה מֵהֶם קוֹמַת הַשְׁכִינָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר שֶׁהוּא מְגַדֵּל וּמַעֲלֶה אֶת תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ, שֶׁהֵם מִתְפַּלְּלִין בְּתִקֻּף הַהַסְתָּרָה בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, הִיא אֶסְתֵּר בַּת דֹּדוֹ, כִּי גַּם הַתְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁל חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה הֵם גַּם כֵּן יְקָרִים מְאֹד וְנִקְרָאִים בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְזֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר בַּת דֹּדוֹ בְּחִינַת בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא שְׁנִקְרָא דּוֹדוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶה דּוֹדִי וְזֶה רֵעִי. וְזֶה, כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם, אָב וָאֵם זֶה בְּחִינַת הַמֹּחִין, כִּי אָב בְּחָכְמָה וְאֵם לַבִּינָה, הַיְנוּ מֻחְמֶּמֶת שֶׁאֵין לָהֶם מֹחִין לְאֵלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ עַל כֵּן צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְגַדְּלָם וּלְחַזְּקָם

בְּכָל פַּעַם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'וְאֶת מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עָשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ'. מְלַמֵּד, שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל אַחַשְׁוֵרוֹשׁ וְטוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ תֹּקֶף מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הָיְתָה מְחַזֶּקֶת עַצְמָהּ בְּכָל פַּעַם וְהָיְתָה טוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, דְּהַיְנוּ שֶׁאִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁהִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם זֶהֲמַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִנִּיחָה אֶת מְקוֹמָהּ וְהָיְתָה מְחַזֶּקֶת עַצְמָהּ בְּכָל פַּעַם לְהִטָּהֵר וּלְהִתְקַשֵּׁר לִבְחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר לְקַיֵּם מַאֲמַר מָרְדְּכַי שֶׁמְּזָרְזָהּ וּמְחַזְּקָהּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד יְהֶיהָ אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה:

וְעַל יְדֵי זֶה זָכִינוּ לְתִקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים אֲשֶׁר כְּמוֹהוֹ לֹא נִהְיְתָה, וְנִקְבְּעוּ יְמֵי הַפּוּרִים לְדוֹרוֹת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה, כִּי זָכוּ מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר אָז עַל יְדֵי עֹצֶם קְדֻשָּׁתָם וּגְדֻלָּתָם עַל יְדֵי שֶׁהִרְבּוּ בִּתְפִלָּה וְהִכְנִיסוּ בְּיִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וּצְעָקוֹת אֲפִלּוּ לְאַחַר גְּזַר דִּינָם עַד שֶׁבִּטְּלוּ הַגְּזֵרָה וְנִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר שֶׁתָּלוּ אֶת הָמָן וְכוּ'. וְהָיָה לָהֶם נֵס נוֹרָא וִישׁוּעָה כָּזֹאת עַד שֶׁזָּכוּ לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה הַזֹּאת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁגַּם בִּימֵי הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הָאָרְךְ הַמַּר הַזֶּה יָאִיר עָלֵינוּ הָאָרַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד אֲפִלּוּ עַתָּה שֶׁהַגָּלוּת מִתְאָרֵךְ מְאֹד מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּגוּף וָנֶפֶשׁ בִּכְלָל וּבִפְרָט. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל שִׂמְחַת פּוּרִים, כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁזּוֹכִין לֵידַע בְּבֵרוּר שֶׁה' יִתְבָּרְךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹתֵינוּ תָּמִיד כַּאֲשֶׁר שָׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת עָנְיִי וְכוּ'. עַל יְדֵי זֶה אָנוּ בְּטוּחִים שֶׁגַּם עַתָּה יִשְׁמַע אֶת שַׁוְּעָתֵנוּ בִּכְלָל וּבִפְרָט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ וְכוּ':

חלק יז

וְעַל כֵּן כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים וִימֵי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים , כִּי גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה תִּגָּדֵל מְאֹד עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִזְכָּר כָּל כָּךְ תֹּקֶף הַנִּסִּים שֶׁל הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד חַי ה' אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כִּי אִם חַי ה' וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה עִקָּר וִיצִיאַת מִצְרַיִם טְפֵלָה לָהּ. וּמִגֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה אָז תָּמִיד מֵעֹצֶם רִבּוּי הַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ אָז לֹא יִהְיֶה נִזְכָּר כָּל כָּךְ שִׂמְחַת יוֹם טוֹב שֶׁהֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה תִּגָּדֵל בְּיוֹתֵר הַרְבֵּה מְאֹד וְיִהְיוּ כָּל יְמֵינוּ יָמִים טוֹבִים יְמֵי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִזְכָּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב מֵאַחַר שֶׁיִּהְיוּ כָּל יָמֵינוּ בְּשִׂמְחָה. אֲבָל שִׂמְחַת פּוּרִים יִהְיֶה נִזְכָּר גַּם אָז מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא מְחִיַּת עֲמָלֵק וּגְדֻלַּת מָרְדְּכַי זָכִינוּ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאָרַת מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מַר דְּרוֹר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכִינוּ

לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד גַּם בְּסוֹף אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה. וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, כִּי עִקַּר כְּלִי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן יְמֵי הַפּוּרִים לֹא יִתְבַּטְּלוּ גַּם אָז מֵאַחַר שֶׁעַל יָדָם הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁהוּא צְדָקָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת בְּפוּרִים כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵהּ הָיָה הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הוּא עַל יְדֵי רִבּוּי הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁקָלִים, בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, זֶה בְּחִינַת גְּמִילוּת חֶסֶד שֶׁגְּדוֹלָה מֵהַצְּדָקָה, כִּי גְּמִילוּת חֶסֶד הוּא בֵּין לַעֲנִיִּים בֵּין לַעֲשִׁירִים, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסוֹף עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וְאִי לָא הֲוֵי מְקָרְבִינַן לִסְפִינְתָּא טַבְעִינַן שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה יִהְיֶה עַל יְדֵי חֶסְדּוֹ וְכוּ'. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה מְאֹד בִּתְפִלָּה תָּמִיד אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לִטְעוֹת שֶׁעַל יְדֵי תּוֹרָתֵנוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ יִהְיֶה הַגְּאֻלָּה רַק עִקַּר הַגְּאֻלָּה יִהְיֶה בְּחַסְדּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר יְרִקְרֹקֶת הָיְתָה אֶלָּא שֶׁחוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלֶיהָ, יְרִקְרֹקֶת זֶה בְּחִינַת בּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים 'הוֹרִיקוּ פָּנָיו' עַל עִנְיַן בּוּשָׁה. הַיְנוּ שֶׁאֶסְתֵּר בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּרְבִּין בִּתְפִלָּה בְּכָל יְמֵי אֲרִיכַת הַגָּלוּת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה הִיא בְּחִינַת יְרִקְרֹקֶת, בְּחִינַת בּוּשָׁה, הַיְנוּ שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁין בְּעַצְמָן, כִּי יוֹדְעִין שֶׁאֵין רָאוּי לָהֶם לְהִגָּאֵל עַל יְדֵי תְּפִלָּתָם כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאָנוּ מְחַזְּקִין עַצְמֵנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה בְּיוֹתֵר אַף עַל פִּי כֵן אֵין כֹּחַ בִּתְפִלּוֹתֵינוּ לְהָבִיא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה אֶלָּא שֶׁחוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלֶיהָ בְּחִינַת לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה יִהְיֶה בְּחַסְדּוֹ וְאִי לָאו חַסְדּוֹ הָיֵינוּ נִטְבָּעִים בַּגָּלוּת חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת וְאִי לָא דַּהֲוָה מְקָרְבִינַן לִסְפִינְתָּא בְּחִינַת חֶסֶד טַבְעִינַן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הוֹשָׁטַת הַשַּׁרְבִיט הַזָּהָב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנִּמְשָׁךְ עַל בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס:

חלק כ

וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע מְאֹד שֶׁכָּל אֶחָד כְּפִי אֲרִיכַת גָּלוּתוֹ בְּתַאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת, הוּא צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מְאֹד מְאֹד כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְפַּלֵּל הַרְבֵּה וְאֵינוֹ נַעֲנָה וְהַתַּאֲוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים מִתְגַּבְּרִים עָלָיו בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, אַף עַל פִּי כֵן אַל יִטְעֶה שֶׁתְּפִלּוֹתָיו וְשִׂיחוֹתָיו הֵם לְרִיק חַס וְשָׁלוֹם, רַק יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁאֵין שׁוּם דִּבּוּר נֶאֱבָד לְעוֹלָם וְכָל תְּפִלָּה וְשִׂיחָה עוֹשָׂה רֹשֶׁם עַד שֶׁיִּגְמֹר הַבִּנְיָן שֶׁצָּרִיךְ, אָז יִכָּמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְיָשׁוּב אֵלָיו וִירַחֲמֵהוּ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה

תָּמִיד. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה יְשׁוּעָה אַל יִטְעֶה שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלּוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים פָּעַל זֹאת רַק יֵדַע שֶׁהַכֹּל בְּחַסְדּוֹ וְכַנַּ"ל. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לִפְעֹל הַיְשׁוּעָה הַשְׁלֵמָה בִּתְפִלּוֹתֵינוּ אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה כְּפִי כֹּחֵנוּ וְאָז יִכְמְרוּ רַחֲמָיו וְיַעֲשֶׂה בְּחַסְדּוֹ לְמַעֲנוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ בְּקָרוֹב. וְגַם זֶה הוּא בְּכְלַל מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין בַּתְּפִלָּה לִהְיוֹת קוֹלֵעַ אֶל הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יַחֲטֵא, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִטֶּה לְיָמִין אוֹ לִשְׂמֹאל, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִטְעֶה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַתְּפִלּוֹת הֵם לְרֵיק חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁצּוֹעֲקִים וְאֵין נוֹשְׁעִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת נוֹטֶה לִשְׂמֹאל שֶׁעוֹשֶׂה מִדַּת רַחֲמָיו כְּאִלּוּ הוּא אַכְזָרִי חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ אֵין ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן אֶל יִטְעֶה לוֹמַר מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִפְעֹל בִּתְפִלּוֹתֵינוּ כִּי אִם בְּחַסְדּוֹ אִם כֵּן לָמָּה לָנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה כְּלָל נִסְמָךְ עַל חַסְדּוֹ לְבַד, כִּי גַּם זֶה טָעוּת גָּדוֹל, כִּי זֶה בְּחִינַת נוֹטֶה מִן הַצַּד לְיָמִין שֶׁלֹּא כָּרָאוּי שֶׁסּוֹמֵךְ רַק עַל חַסְדּוֹ לְבַד. כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מְאֹד תָּמִיד וְלֵידַע הָאֱמֶת שֶׁאֵין אָנוּ כְּדַאי לִפְעֹל בִּתְפִלּוֹתֵינוּ כִּי אִם בְּחַסְדּוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְהוּ' יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חַסְדּוֹ לְמַעֲנוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה. וְזֶה הַחֶסֶד אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ שֶׁהוּא גַּם לַעֲשִׂירִים שֶׁהֵיא בְּחִינַת חֶסֶד, שֶׁצְּרִיכִין בְּיוֹם הַגְּדוֹל הַזֶּה לִגְמֹל חֶסֶד כָּל אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עָשִׁיר וְאֵינוֹ מְקַבֵּל צְדָקָה חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לִגְמֹל חֶסֶד כָּל אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה, כִּי מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים הוּא בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהִוא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת הוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּת הַחֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְהַיְשׁוּעָה הַשְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל: וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת מִקְרָא מְגִלָּה, זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה וְנִתְגַּלָּה עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד הִיא בָּאָה בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְהֵם מְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים צָרִיךְ שְׁנֵיהֶם עֶסֶק הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, כִּי הֵם מְחַזְּקִים זֶה אֶת זֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מָרְדְּכַי שֶׁהָיָה מַרְבֶּה בִּתְפִלָּה הָיָה מַרְבֶּה בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה עִם תַּלְמִידִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַסַּנְהֶדְרִין וְנִקְרָא פְּתַחְיָה שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בְּדָבָרִים וְדוֹרְשָׁן וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעָסַק נִתְחַזְּקָה הַתְּפִלָּה עַד שֶׁפָּעַל בַּקָּשָׁתוֹ. וְכֵן עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְחַזְּקָה הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת נְשָׁמוֹת וְנִתְחַדְּשָׁה מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת עִבּוּר עַד שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ וְכוּ'. וְכָל זֶה זָכוּ עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשָׁה הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הָדַר קִבְּלוּהָ אָז מֵחָדָשׁ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ אָז מֵחָדָשׁ עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וְהַתּוֹרָה שֶׁעָסְקוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְלַבְּשָׁה הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה עַד שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה לְנַמְרֵי וְזָכוּ לִבְחִינַת תּוֹרָה חֲדָשָׁה שֶׁהִיא הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת סֵפֶר תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהִיא שָׁוָה בְּכָל דִּינֵי כְּתִיבָתָהּ כְּסֵפֶר תּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַתגַּדֵּל עֹצֶם הַמַּעֲלָה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כִּי כָּל הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד בָּאָה בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְנִתְחַדְּשָׁה שָׁם וְהֵם מְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַתּוֹרָה שֶׁעוֹסֵק בָּהּ אֵין לָהּ שַׁיָּכוּת בִּפְשִׁיטוּת עִם הַתְּפִלָּה כְּגוֹן שֶׁלּוֹמֵד דִּינֵי מָמוֹנוֹת וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלֵּל עַל שְׁמִירַת שַׁבָּת וְכֵיוֹצֵא. אֲבָל בְּוַדַּאי הוּא מַעֲלָה יְתֵרָה וַעֲצוּמָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּפִלָּה מֵהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ שֶׁעוֹסֵק בָּהּ שֶׁאָז הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה הֵם אַחְדוּת גָּמוּר בְּיוֹתֵר וְאָז מְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה וּמְאִירִין זֶה לָזֶה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל כֵּן עִנְיַן זֶה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת יָקָר מְאֹד מְאֹד וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה שֶׁעֲשׂוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה שֶׁאֵין דֻּגְמָתָם, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי מְיַחֲדִים עַל יְדֵי זֶה תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיִחוּד נִפְלָא עַד שֶׁנַּעֲשִׂים אַחְדוּת גָּמוּר וְהֵם מְחַזְּקִים זֶה אֶת זֶה בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה, בְּחִינַת חִתּוּךְ וּפְרִיעָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה שֶׁהוּא חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חִתּוּךְ הָעָרְלָה וּפְרִיעָה. כִּי אִיתָא שֶׁקְּלִפַּת הָעָרְלָה וּפְרִיעָה שֶׁהֵם חוֹפִין עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ, הֵם בְּחִינַת תְּרִין עֲנָנִין דְּמַכְסְיִין עַל עֵינִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשְׂוֹ וְיִשְׁמָעֵאל, הַיְנוּ כִּי עֶשְׂוֹ וְיִשְׁמָעֵאל הֵם בְּחִינַת פֶּגֶם הַבְּרִית, בְּחִינַת קְלִפַּת הָעָרְלָה וְהַפְּרִיעָה שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִין דַּעַת הָאָדָם מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה. עֶשְׂוֹ הוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, הוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הָעָרְלָה הַגְּמוּרָה, כִּי הוּא כָּפַר בָּעִקָּר וְאֵינוֹ מוֹדֶה בַּתְּפִלָּה כְּלָל וְהוּא מַטְעֶה לֵב הָאָדָם שֶׁאֵין הַתְּפִלָּה מוֹעֶלֶת חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁמִּתְאָרֵךְ הַגָּלוּת וּבְכָל יוֹם צוֹעֲקִין וְאֵין נוֹשְׁעִים וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁחוֹתְכִין אֶת הָעָרְלָה הַחוֹפָה עַל הַבְּרִית, עַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין קְלִפָּתוֹ הָרָעָה וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי מִצְוַת מִילָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל עֲדַיִן יֵשׁ קְלִפָּה שְׁנִיָּה שֶׁהוּא קְלִפַּת הַפְּרִיעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל שֶׁמִּמֶּשׁ נִמְשָׁךְ טָעוּת אַחֵר בַּלֵּב לְהִתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים נִדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁכְּבָר שָׁמַע ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי אֶת תְּפִלָּתוֹ, בִּפְרָט כְּשֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה שֶׁאָז

נִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ וְהוּא מִתְרַשֵּׁל לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר. וְגַם זֶה אֵינוֹ טוֹב, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין שׁוּם תְּפִלָּה לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין רוֹאִין שׁוּם יְשׁוּעָה כְּלָל וְכַנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן אֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאִין אֵיזֶה יְשׁוּעָה אָסוּר לְבַטֵּל תְּפִלּוֹתָיו בְּשִׁבְיל זֶה, כִּי עֲדַיִן לֹא נִגְמְרָה הַיְשׁוּעָה וַעֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים עַד שֶׁנַּצָּא מִגְּלוּתֵנוּ לְגַמְרֵי וּמִי שֶׁטּוֹעֶה בְּעַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר שָׁמַע ה' יִתְבָּרַךְ אֶת תְּפִלָּתוֹ זֶה נִמְשָׁךְ מִקִּלְקֵפַּת יִשְׁמָעֵאל, כִּי יִשְׁמָעֵאל עַל שֵׁם כִּי שָׁמַע ה' אֶל עָנְיָךְ. וְתַרְגּוּמוֹ, אֲרֵי קַבֵּל ה' צְלוֹתִיךְ. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל הַקִּלְקֵפָּה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת קִלְקֵפַּת הַפְּרִיעָה, שֶׁהִיא קִלְקֵפַּת יִשְׁמָעֵאל שֶׁמַּטְעֶה לֵב הָאָדָם לְהִתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה מֵחֲמַת כִּי כְּבָר שָׁמַע ה' אֶת תְּפִלָּתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי מְצִוַּת פְּרִיעָה מְבַטְּלִין גַּם הַקִּלְקֵפָּה הַזֹּאת וְזוֹכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כִּי צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין רוֹאִין שׁוּם יְשׁוּעָה צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁאֵין שׁוּם תְּפִלָּה לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם וּלְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה יוֹתֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל גַּם כְּשֶׁרוֹאִין אֵיזֶה יְשׁוּעָה אָסוּר לְבַטֵּל תְּפִלָּתוֹ בִּשְׁבִיל זֶה רַק צְרִיכִין לִשְׁמֹחַ בִּישׁוּעָתוֹ וּלְהִיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבַר וּלְבַקֵּשׁ לְהַבָּא, כִּי עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין הַרְבֵּה יְשׁוּעוֹת מְאֹד כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְמַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין לָבוֹא אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה בָּאנוּ לָעוֹלָם הַזֶּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין עֲדַיִן לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁמָּצִינוּ בְּאֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁרָאֲתָה יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה וְנִסִּים נוֹרָאִים כַּאֲשֶׁר שֶׁכְּבָר הֵכְרַח הָמָן לְהַרְכִּיב אֶת מָרְדְּכַי בִּרְחוֹב הָעִיר וְלִקְרֹא לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לְאִישׁ וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ נָפַל לְגַמְרֵי וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ, אַף עַל פִּי כֵן גַּם אַחַר כָּךְ כְּתִיב וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֵּן לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת רָעַת הָמָן וְכוּ'. הַיְנוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל רוֹאָה יְשׁוּעוֹת וְנִסִּים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא נָפְלָה מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן אֵינָם מִסְתַּפְּקִים בָּזֶה וַעֲדַיִן הֵם עוֹמְדִים מִתְפַּלְּלִים וּבוֹכִים וּמִתְחַנְּנִים לְפָנָיו כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו שֶׁיַּעֲבִיר אֶת רָעַת הָמָן שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִטָּהֵר וּלְהִקָּדֵשׁ לְגַמְרֵי, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר עָשָׂה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ נִסִּים וִישׁוּעוֹת הַרְבֵּה וְאָנוּ צְרִיכִים לְהוֹדוֹת לוֹ עֲלֵיהֶם וְלִשְׁמֹחַ בָּהֶם תָּמִיד, אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ צְרִיכִים עֲדַיִן לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מְאֹד, כִּי עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִים יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיָּשָׁב מָרְדְּכַי אֶל בֵּיתוֹ. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשָּׁב לְשַׁקּוֹ וּלְתַעֲנִיתוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁרָאָה יְשׁוּעָה כָּזֹאת, אַף עַל פִּי כֵן צָעַק יוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְעַל כֵּן מָל וְלֹא פָּרַע כְּאִלּוּ לֹא מָל. כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ פּוֹרֵעַ וְאֵינוֹ מְבַטֵּל קִלְקֵפַּת יִשְׁמָעֵאל וּמִתְרַשֵּׁל בַּתְּפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר פָּעַל בִּתְפִלָּתוֹ הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִלְקֵפַּת

יִשְׁמָעֵאל, בְּחִינַת קְלִפַּת הַפְּרִיעָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם נִתְעַכֵּב גְּמַר יְשׁוּעָתוֹ וְיִתְאָרֵךְ גְּלוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁמִּתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה, וְאָז יַחֲזֹר וְיִתְעוֹרֵר בְּחִינַת קְלִפַּת עֵשָׂו שֶׁהוּא עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הָעָרְלָה וְיֶאֱטַם וְיִטְמְטֵם לִבּוֹ לְגַמְרֵי מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁצּוֹעֵק וְאֵינוֹ נַעֲנֶה. וְחַס וְשָׁלוֹם יוּכַל לְטַמְטֵם לִבּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּשְׁכַּח לְגַמְרֵי אֶת כָּל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁכְּבָר עָזָרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁזֶּה מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק שֶׁמַּכְנִיס שִׂכְחָה בַּלֵּב כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ כְּלָל וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן מָל וְלֹא פָּרַע כְּאִלּוּ לֹא מָל. כִּי עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, חוֹזֵר וְנֶעוֹר גַּם קְלִפַּת הָעָרְלָה שֶׁהִיא קְלִפַּת עֵשָׂו שֶׁהוּא עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַעֲבִיר שְׁנֵיהֶם כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כִּי צְרִיכִין לְהַאֲמִין וְלִזְכֹּר כָּל הַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ מִמִּצְרַיִם וְעַד הֵנָּה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וְלִהְיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק לֶעָתִיד לָבוֹא וּלְהַעְתִּיר וּלְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה אֵין קוֹרִין הַלֵּל בְּפוּרִים, בִּשְׁלָמָא הָתָם הַלֵּלוּ עַבְדֵי ה' וְלֹא עַבְדֵי פַּרְעֹה, אֲבָל הָכָא אַפְּתֵי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֲנַן, וְרָבָא אָמַר קְרִיאָתָהּ זֶהוּ הִלּוּלָא, הַיְנוּ הָךְ וְלָא פְּלִיגִי, כִּי הַלֵּל אוֹמְרִים עַל גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה כְּמוֹ יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיָּצָאנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת לְגַמְרֵי שֶׁעַל זֶה נִקְבְּעוּ כָּל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁבָּהֶם הוּא בִּטּוּל מְלָאכָה, כִּי אָז נִתְבַּטֵּל זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ מַלְכוּת הָרִשָׁעָה. אֲבָל בְּפוּרִים עֲדַיִן לֹא נִתְבַּטְּלָה מַלְכוּת הָרִשָׁעָה לְגַמְרֵי, כִּי אַפְּתֵי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֲנַן וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת פּוּרִים מֻתָּר בַּעֲשִׂיּוֹת מְלָאכָה וְעַל כֵּן אֵין בּוֹ הַלֵּל, אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶהוּ בְּעַצְמוֹ תִּקֶּף הַנֵּס הַנִּפְלָא שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא גָּדוֹל מִכָּל הַמּוֹעֲדִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַנֵּס וְהַהֶאֱרָה הַנִּפְלָאָה וְהָעֲצוּמָה שֶׁל פּוּרִים הוּא שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הֶאָרָה נִפְלָאָה כָּזֹאת שֶׁהוּא הֶאָרַת מֶרְדְּכַי שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה גַּם בִּימֵי אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר שִׂמְחַת פּוּרִים שֶׁאָנוּ שְׂמֵחִים בְּחַסְדּוֹ שֶׁאָנוּ בְּטוּחִים שֶׁגַּם עַתָּה יִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ מְהֵרָה. וְזֶהוּ קְרִיאָתָהּ זֶהוּ הִלּוּלָה, כִּי עִקַּר הַהַלֵּל שֶׁל פּוּרִים הוּא קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁמְּפָרְסֵם תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁגַּם בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת בְּעֵת שֶׁנִּדְמֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ גַּם אָז ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁאָז הָיָה בְּסוֹף הַגָּלוּת וְהַרְבֵּה חָשְׁבוּ וְטָעוּ וְנִדְמָה לָהֶם שֶׁלֹּא יָשׁוּב עוֹד ה' יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ חַס וְשָׁלוֹם. וּמָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר הִתְחַזְּקוּ בִּתְפִלָּה גַּם אָז עַד שֶׁזָּכוּ לְנֵס וְאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד בְּכָל יְמֵי אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאַכְּתֵי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֲנַן וּמַלְכוּת הָרִשָׁעָה מוֹשֶׁלֶת עָלֵינוּ כָּל כָּךְ, אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ בְּטוּחִים בְּחַסְדּוֹ וּמְחַזְּקִים עַצְמֵנוּ לְהִתְפַּלֵּל

תָּמִיד עַד שֶׁיִּכְמְרוּ רַחֲמָיו עָלֵינוּ, וְזֶה עִקַּר הַהַלֵּל שֶׁל פּוּרִים בְּחִינַת קְרִיאָתָהּ זֶהוּ הִלּוּלָא, כִּי זֶה עִקַּר הַהֶאָרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּפוּרִים שֶׁגַּם בְּעַבְדוּתֵנוּ בַּאֲרִיכוּת הַגָּלוּת נִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד שֶׁזֶּה עִקַּר מְחִיַּת קִלְפַּת עֲמָלֵק עַל יְדֵי תֹּקֶף גְּדֻלַּת מָרְדְּכַי שֶׁמֵּאִיר עָלֵינוּ אָז כַּנַ"ל:
הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה ה אוֹת כג:

הלכות אפטרופוס

פרק א

חלק א

אֶפִּטְרוֹפּוֹס מְמֻנֶּה עַל הַיְתוֹמִים וְכוּ':
יֵשׁ לְרַמֵּז כִּי יְתוֹמִים הֵם נִקְרָאִים הָרְחוֹקִים מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל הַמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה הַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינַת הַלְּבוּשִׁין שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאֲבִיו, וְאִמּוֹ כַּמּוּבָא, וּכְשֶׁחוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי אוֹבֵד לְבוּשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְנִתְלַבֵּשׁ בִּבְגָדִים צוֹאִים וְעַל כֵּן הוּא בְּחִינַת יָתוֹם בְּלֹא אָב מֵאַחַר שֶׁאָבַד לְבוּשׁוֹ, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מִן הָאָב הוּא הַלְּבוּשׁ כַּנַ"ל, וְאֵלּוּ הַיְתוֹמִים צְרִיכִין אֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַמַּנְהִיג הַדּוֹר שֶׁהוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּתַקָּנַת הַיְתוֹמִים הַנַ"ל לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֶפִּטְרוֹפּוֹס, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַמַּנְהִיג הַדּוֹר, שֶׁהוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּתַקָּנַת הַיְתוֹמִים הַנַ"ל לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי אֶפִּטְרוֹפּוֹס הוּא אֲבִיהֶם שֶׁל יְתוֹמִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי הוּא אֲבִיו מַמָּשׁ מֵאַחַר שֶׁהוּא מְתַקְּנוֹ וַאֲזַי מַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ הַבְּגָדִים צוֹאִים וּמַלְבִּישׁוֹ בִּבְגָדִים נְקִיִּים. וְעַל כֵּן הוּא אֲבִיו מַמָּשׁ כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:
(סַנְהֶדְרִין יט), כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ יְלָדוֹ. כִּי הוּא כְּאִלּוּ יְלָדוֹ מַמָּשׁ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָאֶפִּטְרוֹפּוֹס לוֹבֵשׁ מִן הַיְתוֹמִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מְכֻבָּד וְיִהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין. כִּי לוֹ נָאֶה הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמְּקָרְבִין הָרְחוֹקִים לַעֲבוֹדָתוֹ, (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּסִימָן יד). וְזֶה בְּחִינַת וְכִבַּדְתּוּ, כַּבְּדוּהוּ בְּכִסּוּת נָקִי שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים נְקִיִּים כַּנַ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁעַל יָדוֹ נִתְגַּדֵּל וְנִתְרוֹמֵם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס הַנַ"ל מְכֻבָּד בִּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁלּוֹבֵשׁ מִנִּכְסֵי יְתוֹמִים, כִּי הַצַּדִּיק הַמְקֻרָב נְפָשׁוֹת הוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּנַפְשׁוֹתָם כִּי הֵם נַעֲשִׂין בְּחִינַת לְבוּשֵׁי יְקָר אֲצִלּוֹ בִּבְחִינַת יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים שֶׁהַתַּלְמִיד חָכָם יָקָר מִן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, כִּי הוּא לִפְנֵי וְלִפְנִים וְהֵם מַלְבִּישִׁים אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא כָּל זֶה רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה שֶׁל הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה (סִימָן יג) וְזֶהוּ בְּעִצְמוֹ

כְּבוֹדוֹ, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד עַל יְדֵי הַלְּבוּשִׁין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא קַמָּא צא עב) רַבִּי יוֹחָנָן קָרֵא לְמָאנֵהּ מְכַבְּדוּתָא:

וּכְשֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְבוּשִׁין מְנַפְּשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּרְבָן לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין כָּבוֹד גָּדוֹל מִזֶּה, כִּי הֵם לְבוּשִׁים יְקָרִים מְאֹד מְאֹד, כִּי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם גְּבוֹהִים מְאֹד כַּיָּדוּעַ וְהוּא זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ לְבוּשִׁין מֵהֶם. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר גְּדֹל הַכָּבוֹד שֶׁמַּגִּיעַ לְמִי שֶׁמְּקָרֵב הָרְחוֹקִים אֲלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי לא) עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְכוּ'. שֶׁזּוֹכֶה לִבְנָדִים נָאִים וַחֲזָקִים וְזֶה עַל יְדֵי פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ, הַיְנוּ שֶׁמַּחֲזִיר בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד שֶׁהוּא הַלּוֹמֵד תּוֹרָה עַל מְנָת לְלַמֵּד, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם (סִימָן יד) וְזֶה בְּחִינַת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי הוּא תִּקֵּן אוֹתָם וְתִקֵּן בְּחִינַת הַלְּבוּשִׁין שֶׁלָּהֶם כַּנַ"ל, עַל כֵּן זוֹכֶה לִבְנָדִים יְקָרִים כַּנַ"ל. וְהֵן נַעֲשִׂין מִנַּפְשׁוֹתָם בְּעַצְמָן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁאֶפְטְרוֹפּוֹס לוֹבֵשׁ מִן הַיְתוֹמִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מְכֻבָּד. וְכֵן כָּל הַפָּרָשָׁה שֶׁל 'אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא' מְדַבֶּרֶת מִזֶּה מֵהַמְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְכוּ'. שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְתַלְמִידִים וְכֵן כָּל הַפָּרָשָׁה, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מְדַבֵּר שָׁם מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה לְבוּשִׁין נָאִים לַאֲחֵרִים שֶׁמְּקָרְבָן כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין בְּעִסְקֵי הַיְתוֹמִים, כִּי הוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּעֲדָם בְּכָל תַּקָּנָתָם וְלִטְעֹן בַּעֲדָם, כִּי דֶּרֶךְ הַיְתוֹמִים שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם דִּין וּדְבָרִים וּתְבִיעוֹת, כִּי אִלּוּ שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּתְקָרְבִין אַחַר כָּךְ אֲזַי יֵשׁ עֲלֵיהֶם קְטָרוּגִים וּמְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת עַל יְדֵי הַבְּנָדִים צוֹאִים שֶׁהִלְבִּישׁוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם וְהָאֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא אֲבִיהֶם, הוּא טוֹעֵן בַּעֲדָם וְלוֹחֵם מִלְחַמְתָּם כְּדֵי לְהַצִּילָם מִכָּל הַקְּטָרוּגִים וּלְתַקְּנָם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּמַנֶּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים לֹא יִשְׁבַּע, מְנַהוּ בֵּית דִּין יִשְׁבַּע. כִּי יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בָּזֶה שֶׁנִּתְמַנָּה לִהְיוֹת אֶפְּטְרוֹפּוֹס וּמַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן ו) שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי מִינֵי כָּבוֹד, יֵשׁ כָּבוֹד אֱלֹקִים וְלָזֶה זוֹכֶה הַבּוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד וּכְשֶׁזּוֹכֶה לָזֶה הַכָּבוֹד שֶׁהוּא כְּבוֹד אֱלֹקִים אֲזַי אָסוּר לַחֲקֹר עַל כְּבוֹדוֹ, כִּי הוּא בִּבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר. אֲבָל הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד אֵינוֹ זוֹכֶה כִּי אִם לְכָבוֹד מְלָכִים שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲקֹר דָּבָר וַאֲזַי הַכֹּל חוֹקְרִין עַל כְּבוֹדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי מִינֵי אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד וּמֻמְשָׁלָה לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי יֵשׁ שֶׁמְּקַבֵּל הַכָּבוֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ נוֹתֵן לוֹ הַכָּבוֹד וְזֶה בְּחִינַת מְנַהוּ אֲבִי יְתוֹמִים, הַיְנוּ ה'

יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא אֲבִי יְתוֹמִים וְכוּ' וַאֲזַי אֵין לְהַשְׁבִּיעוֹ, כִּי הַשְׁבוּעָה הִוא שֶׁחוֹקְרִין אַחֲרָיו וּמַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ אִם לֹא הֶעֱלִים וּפָגַם בָּאֶפְּטְרוֹפְּסוּת וְזֶה שֶׁמְּנָהוּ אֲבִי יְתוֹמִים בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים אָסוּר לַחֲקֹר עַל כְּבוֹדוֹ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן לֹא יִשָּׁבַע, כִּי אָסוּר לַחֲקֹר אַחֲרָיו כַּנַ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה וְכוּ' שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אָמַר שֶׁאֶהְיֶה מֶלֶךְ וּמוֹשֵׁל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ, כְּלוֹמַר וְעַתָּה הִשְׂכִּילוּ וְחָשְׁבוּ עֵצָה לְבַטֵּל כְּבוֹדִי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִי אֶפְשָׁר כְּלָל, כִּי אָסוּר אֲפִלּוּ לַחֲקֹר עַל זֶה הַכְּבוֹד כַּנַ"ל. אֲבָל יֵשׁ בְּחִינַת אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּנָהוּ בֵּית דִּין בְּחִינַת כְּבוֹד מְלָכִים שֶׁמְּקַבֵּל כְּבוֹדוֹ וְהִתְמַנּוּתוֹ עַל פִּי בֵּית דִּין, דְּהַיְנוּ עַל פִּי דִּין בְּחִינַת דִּינָא דְּמַלְכוּתָא וְהַכָּבוֹד בְּעַצְמוֹ הוּא דָּן הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן קלא). וּמֵאַחַר שֶׁעָדַיִן לֹא זָכָה לִבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר, עַל כֵּן הַכֹּל חוֹקְרִין עָלָיו כַּנַ"ל, כִּי הוּא תָּמִיד עַל הַמִּשְׁקָל עַל פִּי דִּין בִּבְחִינַת מֹאזְנֵי צֶדֶק, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִשָּׁבַע, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵר שֶׁמְּנָהִיג כְּבוֹדוֹ וְאֶפְּטְרוֹפְּסוּת שֶׁלּוֹ בֶּאֱמֶת וֶאֱמוּנָה, כִּי הַכֹּל חוֹקְרִין וְשׁוֹאֲלִין עָלָיו כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לִשָּׁבַע, כִּי לֹא יִמָּנַע מִלְּהְיוֹת אֶפְּטְרוֹפּוֹס מֵחֲמַת זֶה מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּבוֹד שֶׁהוּא אֶפְּטְרוֹפּוֹס, כִּי זֶה שֶׁהוּא אֶפְּטְרוֹפּוֹס עַל פִּי בֵּית דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד מְלָכִים כַּנַ"ל, הוּא רוֹצֶה בַּכָּבוֹד בְּוַדַּאי, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה רַק לְכָבוֹד מְלָכִים כַּנַ"ל וְעַל כֵּן חוֹקְרִין אַחֲרָיו וְנוֹתְנִין לוֹ שְׁבוּעָה, כִּי לֹא יִמָּנַע עָבוּר זֶה מֵאַחַר שֶׁרוֹצֶה בְּהַכָּבוֹד כַּנַ"ל, אֲבָל מִנָּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים בְּעַצְמוֹ לֹא יִשָּׁבַע, כִּי אָסוּר לַחֲקֹר אַחֲרָיו כַּנַ"ל, כִּי הוּא בּוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לִבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר כַּנַ"ל:

פרק ב

חלק א

מִי שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ יוֹרְשִׁים קְטַנִּים וְכוּ' צָרִיךְ מוֹרִישָׁם לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁיִּתְעַסֵּק בְּשִׁבְילָם. אִם לֹא מִנָּהוּ. הַבֵּית דִּין חַיָּבִים לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁהַבֵּית דִּין אֲבִיהֶם שֶׁל יְתוֹמִים. אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּנָהוּ אֲבִי יְתוֹמִים לֹא יִשָּׁבַע, מִנָּהוּ בֵּית דִּין יִשָּׁבַע:

עִנְיַן אֶפְּטְרוֹפּוֹס:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל פְּרָקָא רְבִיעָאָה מִסַּפְּרָא דִּצְנִיעוּתָא עַתִּיקָא טָמִיר וְסָתִים זְעִירָא דְּאַנְפִּין אִתְגְּלְיָא וְלֹא אִתְגְּלְיָא בְּסִימָן כא, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר. וּבְקִצּוּר כִּי יֵשׁ שֵׂכֶל פְּנִימִי וּמַקִּיף, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָאָדָם מַשִּׂיג וּמֵבִין הוּא בְּחִינַת פְּנִימִי שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הַמֹּחַ לְפָנִים, וּמַה שֶּׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין זֶה בְּחִינַת מַקִּיף שֶׁמַּקִּיף אֶת הַמֹּחַ וְאֵין יָכוֹל לִכְנֹס לְתוֹךְ הַמֹּחַ לְפָנִים. וְהַשֵּׂכֶל הַפְּנִימִי מְקַבֵּל חִיּוּת מִן הַמַּקִּיף. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת

מֵהַמַּקִּיפִים פְּנִימִים וְכוּ'. וְכָל אֵלּוּ הַקְּשָׁיּוֹת שֶׁאָנוּ נְבוֹכִין בָּהֶם כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה הֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג זֶה הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף עַד לֶעָתִיד כִּי אִם הָיָה מַשִּׂיג זֶה הַשֵּׂכֶל הָיָה יוֹצֵא מִגְּדֶר אֱנוֹשִׁי וְהָיָה בְּגֶדֶר מַלְאָךְ וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי וְכוּ'. וְלָבוֹא לִבְחִינַת שֶׁפַע אֱלֹקִי בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיף הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ שְׁתֵּי עֵינַיִן וּשְׁתֵּי אָזְנַיִן וּתְרֵין נוּקְבִין דְּחָטְמָא וּפוּמָא שֶׁהֵם שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁעַל יְדֵי נִמְשָׁךְ שֶׁפַע אֱלֹקִי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיף הַנַּ"ל. וְלִפְעָמִים שֶׁהַשֶּׁפַע אֱלֹקִי וְהַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל הֵם בִּבְחִינַת הָעֹלָם וְעִבּוּר וְאָז יָפֶה צְעָקָה לְאָדָם בֵּין בְּתוֹרָה וּבֵין בִּתְפִלָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת יִבּוּם וַחֲלִיצָה, כִּי זֶה הוֹלֵךְ בְּלֹא זֶרַע וְלֹא הִנִּיחַ אַחֲרָיו בְּרָכָה שֶׁיִּמְשִׁיכוּ שֵׂכֶל הַפָּנִים בָּעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר אַחַר גְּמַר הַמַּאֲמָר מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לָזֶה הַמַּאֲמָר וּמַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל פְּסוּק נַחֲמוּ נַחֲמוּ, כִּי הַכֹּל אֶחָד עִם הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי הַיְדִיעָה עִקַּר הַנֶּחָמָה מִכָּל הַצָּרוֹת וְהִיא עִקַּר הַחַיִּים. וּכְשֶׁנִּשְׁלָם הַיְדִיעָה אֲזַי נִשְׁלָם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת בִּבְחִינַת אִם דַּעַת קָנִיתָ מֶה חָסַרְתָּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָרַחֲמָנוּת הֶעָצוּם שֶׁיֵּשׁ עַל יְתוֹמִים קְטַנִּים. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא אֲבִי יְתוֹמִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל תֵּבֵת אֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא לְשׁוֹן אֲבִי יְתוֹמִים, עַיֵּן שָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַחִיּוּת הַבָּנִים קְטַנִּים הוּא מֵאֲבִיהֶם שֶׁהוּא חִיּוּתָם מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם הוּא רַק מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ' וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבָּנִים קְטַנִּים שֶׁאֵין דַּעְתָּם שְׁלֵמָה עֲדַיִן עִקַּר חִיּוּתָם מֵאֲבִיהֶם שֶׁהוּא מֵאִיר בָּהֶם הַדַּעַת עַל יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּצָרְכֵיהֶם וּמַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר בָּהֶם הַדַּעַת וְהוּא עִקַּר חִיּוּתָם כַּנַּ"ל. כִּי אָב וּבֵן זֶה בְּחִינַת פְּנִימִי וּמַקִּיף, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַחִיּוּב שֶׁמְּחַיֵּב הָאָדָם לְהַנִּיחַ בָּנִים בָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיַּמְשִׁיךְ שֵׂכֶל הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיף בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּגָּלֶה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, כִּי בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כְּלַל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בִּבְחִינַת פְּנִימִי וְהָעוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַמַּקִּיף, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג, אֲבָל עוֹלָם הַבָּא עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ', כִּי הוּא בְּחִינַת מַקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁהוּא בְּחִינַת אָב, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא לְתוֹךְ פְּנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל מִמַּקִּיף לִפְנִימִי מֵאָב לְבֵן, מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם, כִּי עִקַּר הוּא הַדַּעַת וְכַנַּ"ל וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְכַאֲשֶׁר נִשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ מֵעִנְיָן זֶה בְּעֵת שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּדִבְרֵי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בָּנִים שֶׁמְּחַיְּבִים לְהַנִּיחַ אַחֲרָיו בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הַבֵּן נִמְשָׁךְ מִמּוֹחַ הָאָב וּמִי שֶׁזּוֹכֶה

לְהַנִּיחַ בֵּן זֶה בְּחִינַת שֶׁהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל הַמַּקִּיף לְפָנִימִי, כִּי מֵהָאָב נִמְשָׁךְ הַבֵּן, דְּהַיְנוּ מִמַּקִּיף לְפָנִימִי, כִּי אָב וּבֵן הֵם בְּחִינַת מַקִּיף וּפְנִימִי וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר 'בְּרֵאשִׁית בָּרָא' מַאֲמָר וַחֲצִי מַאֲמָר אָב וּבֵן, עַיֵּן שָׁם (סִימָן כב). וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמַּנִּיחַ אַחֲרָיו בֵּן, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לֵיעוֹל לְפָרְגּוֹדָא דְּמַלְכָּא לִזְכוֹת לַעֲלוֹת לָעוֹלָם הַבָּא וּבְלֹא זֶה חַס וְשָׁלוֹם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית מח). כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין וְלַעֲשׂוֹת מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה בָּעוֹלָם הַבָּא לְמַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים אֲחֵרִים וְזֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ וְתַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהִנִּיחַ בֵּן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁהִמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל וְהַמֹּחַ מֵאָב לְבֵן, מִמַּקִּיף לְפָנִימִי, עַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְמַקִּיפִים אֲחֵרִים בָּעוֹלָם הַבָּא וְעַל כֵּן הָאָב זוֹכֶה לַעֲלוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא עַל יְדֵי שֶׁהִנִּיחַ אַחֲרָיו בָּנִים דַּיְקָא, אֲבָל כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה חַס וְשָׁלוֹם לְהַנִּיחַ בָּנִים אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכָה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַרְבּוֹת וּלְהַגְדִּיל הַדַּעַת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם, לְהַגְדִּיל הַדַּעַת וְלַעֲשׂוֹת מִמַּקִּיף פְּנִימִי שֶׁזֶּה בְּחִינַת בָּנִים כַּנַּ"ל וְאָז זוֹכֶה לְמַקִּיפִים אֲחֵרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא הִגְדִּיל הַדַּעַת חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא הִנִּיחַ בָּנִים וְלֹא הִמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל מֵאָב לְבֵן, מִמַּקִּיף לְפָנִימִי, אֵינוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְמַקִּיפִים אֲחֵרִים שֶׁהֵם שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא:

וְזֶה שֶׁהֵבִיא רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עִנְיַן יִבּוּם וְלִכְאוֹרָה אֵין לוֹ קֶשֶׁר גָּמוּר עִנְיַן יִבּוּם לַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל הַכֹּל אֶחָד, כִּי עִנְיַן הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ מִמַּקִּיף לְפָנִימִי וְעִנְיַן בָּנִים שֶׁמְּחַיְּבִים לְהַנִּיחַ בָּעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן מַגִּיעַ הַיֵּרֻשָּׁה לְהַבָּנִים מֵאַחַר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמָּשְׁכַת הַשֵּׂכֶל מִמַּקִּיף לְפָנִימִי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת וְהַגְדֶּלֶת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל דַּעַת קָנִיתָ מֶה חָסַרְתָּ. וְעַל כֵּן נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעָה וְכָל הָעֲשִׁירוּת מֵהָאָב לְבֵן, כִּי כְּמוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ הַדַּעַת מֵאָב לְבֵן, כְּמוֹ כֵן נִמְשָׁכִין עִמּוֹ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהָעֲשִׁירוּת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיֵּרֻשָּׁה הַשַּׁיָּךְ לַבָּנִים, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַדַּעַת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁאָב וּבֵן הֵם בְּחִינַת מַקִּיף וּפְנִימִי וְעַל כֵּן עִקַּר חִיּוּת הַבָּנִים עַל יְדֵי הָאָב שֶׁמֵּאִיר עֲלֵיהֶם הַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת כַּנַּ"ל, כִּי הַפְּנִימִי מְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַמַּקִּיף כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָאָב הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ נִסְתַּלֵּק חִיּוּתָם מִמֶּשׁ מֵחֲמַת שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּאִיר בָּהֶם דַּעְתּוֹ שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּתָם. וְעַל כֵּן הָאָב קֹדֶם מִיתָתוֹ צָרִיךְ לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס, וְהָאֶפְּטְרוֹפּוֹס נִקְרָא אֲבִי יְתוֹמִים, כִּי הוּא נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֲבִי יְתוֹמִים מִמֶּשׁ מֵאַחַר שֶׁמַּשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּדַעְתּוֹ וּמֵאִיר עֲלֵיהֶם דַּעְתּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת הָאָרַת הָאָב שֶׁהוּא הָאָרַת הַדַּעַת מֵאָב לְבֵן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָב בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהָאֶפְּטְרוֹפּוֹס הִתְקַשְּׁרוּת עִם הָאָב בְּעַצְמוֹ וְיִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הָאָב לְבָנִים עַל יְדֵי שֶׁמְּמַנֵּהוּ הָאָב בְּעַצְמוֹ וּמְסַר לוֹ כֹּחוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ

הָאֵרַת הָאָב לְבָנִים אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ וּלְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת לְהַחֲיוֹת אוֹתָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפִּטְרוֹפְּסוּת כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין מִנָּהוּ אָבִי יְתוֹמִים בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין צָרִיךְ לִשְׁבַּע וּבֵין מִנָּהוּ הַבֵּית דִּין שֶׁצָּרִיךְ לִשָּׁבַע, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת כַּמּוּבָא, כִּי שְׁבוּעָה זֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי מַמְשִׁיכִין הָאֵרַת הַמַּקִּיף לְפָנִים וְזֶה לְשׁוֹן שְׁבוּעָה, לְשׁוֹן שִׁבְעָה בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁבוּעָה שֶׁמַּטִּילִין עַל מִי שֶׁחָשׁוּד עַל אֵיזֶה שֶׁקֶר מַטִּילִין עָלָיו שְׁבוּעָה כְּדֵי שֶׁיַּגִּיד הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא רַק כְּשֶׁאֵין הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הַדַּעַת מִמַּקִּיף לְפָנִימִי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כִּי בִּלְבּוּל הַדַּעַת זֶה בְּחִינַת שֶׁקֶר, כִּי כְּשֶׁאֵין הַדַּעַת שָׁלֵם וְהוּא מְבֻלְבָּל אֲזַי יָכוֹל לִטְעוֹת עַצְמוֹ וְלוֹמַר עַל דָּבָר הַפֶּךְ מִן הָאֱמֶת. אֲבָל כְּשֶׁהַדַּעַת שָׁלֵם אֵין בּוֹ טָעוּת וְשֶׁקֶר רַק אֱמֶת, כִּי הַשֵּׂכֶל הַשָּׁלֵם הוּא רַק כֻּלּוֹ אֱמֶת, כִּי הַשֵּׂכֶל הַשָּׁלֵם מְחַיֵּב רַק הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. נִמְצָא שֶׁהַשֶּׁקֶר הוּא בְּחִינַת עֵרְבּוּב הַדַּעַת וְהָאֱמֶת הִוא בְּחִינַת דַּעַת הַשָּׁלֵם. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין הַדַּעַת מִמַּקִּיף לִפְנִימִי כַּנַּ"ל וְשָׁם עִקַּר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְעִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא כְּשֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הַדַּעַת מִמַּקִּיף לִפְנִימִי וְאָז אֵין הַדַּעַת שָׁלֵם וְאָז יֵשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל. כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא עָלְמָא דְּשִׁקְרָא וְהָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא עָלְמָא דְּקוּשׁוֹט, כִּי עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת מַקִּיפִים, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, אֲבָל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁאֵין שָׁלֵם כָּל כָּךְ שָׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר. וּכְשֶׁמְּקַשְּׁרִין הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל הָעוֹלָם הַבָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִמַּקִּיף לִפְנִימִי, מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה, עַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדַּעַת וְנִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר, כִּי הָעוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת מַקִּיף הוּא בְּחִינַת אֱמֶת בְּחִינַת עָלְמָא דְּקוּשׁוֹט וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָחַד חָשׁוּד עַל שֶׁקֶר וְזֶהוּ רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַמְשִׁיךְ הָאֵרַת הַדַּעַת מֵעוֹלָם הַבָּא לְעוֹלָם הַזֶּה מִמַּקִּיף לִפְנִימִי, עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לִשָּׁבַע. וְהַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי מַמְשִׁיכִין הַמַּקִּיף לִפְנִים כַּנַּ"ל, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמֵאִיר הָאֵרַת עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת מַקִּיפִים לִפְנִים עַל יְדֵי בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כַּנַּ"ל וַאֲזַי אֵינוֹ חָשׁוּד עוֹד עַל שֶׁקֶר, כִּי כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ הַמַּקִּיף לִפְנִים עַל יְדֵי בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבוּעָה אֲזַי נִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל (כִּי תִּקּוּן שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ עֵינָיו וְאָזְנָיו וּתְרֵין נוּקְבִין דְּחָטְמָא וּפוּמָא, וּקְדֻשַּׁת הַפֶּה הִוא עַל יְדֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְהַפֶּה הוּא כְּלָלִיּוּת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַפֶּה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁכְּלוּל מִכָּל שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת):

חלק ד

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשִּׁבּוּעָה הוּא בְּחִינַת שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמַמְשִׁיךְ הָאֶרֶת הַמַּקִּיף לִפְנִים מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה מֵאָב לְבֵן כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַבֵּית דִּין מְמַנִּין אֶפִּטְרוֹפּוֹס מַטִּילִין עָלָיו שְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הַנַ"ל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס לְהַמְשִׁיךְ הָאֶרֶת הָאָב לַבֵּן מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפִּטְרוֹפְּסוּת לְהַמְשִׁיךְ הָאֶרֶת הָאָב לַבֵּן מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפִּטְרוֹפְּסוּת, כִּי הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אָבִי יְתוֹמִים מַמָּשׁ לְהַמְשִׁיךְ לְהַבָּנִים הָאֶרֶת הָאָב וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁמַּטִּילִין עָלָיו, כִּי עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁמְּקַשְּׁרִין וּמַמְשִׁיכִין מֵאָב לְבֵן, מְמַקִּיף לִפְנִימִי, מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפִּטְרוֹפְּסוּת כַּנַ"ל וַאֲזַי אֵינוֹ חָשׁוּד עוֹד שֶׁיַּעֲלִים מִמָּמוֹנָם מֵאַחַר שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמַמְשִׁיךְ מֵאָב לְבֵן עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה וְנַעֲשֶׂה אָבִי יְתוֹמִים מַמָּשׁ וַאֲזַי רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן וַאֲזַי בְּוַדַּאי לֹא יַעֲלִים מָמוֹנָם כְּלָל, כִּי עִקַּר רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן בְּחִינַת כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים הוּא רַק בְּחִינַת הָאֶרֶת הַדַּעַת שֶׁמַּאִיר בָּהֶם, כִּי הַדַּעַת הִוא הָרַחֲמִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר:

אֲבָל כְּשֶׁמִּנָּהוּ הָאָב בְּעַצְמוֹ אֵין צָרִיךְ לִשְׁבַּע כִּי עַל יְדֵי שֶׁמִּנָּהוּ אָבִי יְתוֹמִים בְּעַצְמוֹ לְאֶפִּטְרוֹפּוֹס נִתְקַשֵּׁר מִמֵּילָא לְהָאָב וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָאֶרֶת הָאָב לַבָּנִים עַל יְדֵי שֶׁאֲבִיהֶם בְּעַצְמוֹ הִתְקַשֵּׁר עִמּוֹ בְּחַיָּיו וּמָסַר לוֹ כֹּחוֹ וּמִנָּהוּ לְאֶפִּטְרוֹפּוֹס וַאֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק מִתְלַבֵּשׁ בּוֹ הָאֶרֶת הָאָב וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַחֲיוֹת הַבָּנִים לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת מֵאָב לְבֵן מֵאַחַר שֶׁאֲבִיהֶם בְּעַצְמוֹ הִתְקַשֵּׁר עִמּוֹ בְּחַיָּיו וּמָסַר לוֹ כֹּחוֹ וְדַעְתּוֹ וְעַל כֵּן אֵין צְרִיכִים לִשְׁבַּע כִּי נִתְקַשֵּׁר מִמֵּילָא כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא מִנָּהוּ בְּעַצְמוֹ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לְהַבֵּית דִּין כֹּחַ לְמַנּוֹת אֶפִּטְרוֹפּוֹס, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת לְהָאָב כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל וְהַחִיּוּת מֵאָב לַבֵּן וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפִּטְרוֹפְּסוּת, וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ שְׁבוּעָה, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשְּׁבוּעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת בֵּין עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא, בֵּין אָב לְבֵן, בֵּין פְּנִימִי לְמַקִּיף, עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהָאֶפִּטְרוֹפּוֹס לִהְיוֹת נַעֲשֶׂה אָבִי יְתוֹמִים מַמָּשׁ, כִּי נִתְקַשֵּׁר עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁמַּטִּילִין עָלָיו וּמַמְשִׁיךְ הָאֶרֶת הַדַּעַת מֵאָב לְבֵן וְכוּ' וַאֲזַי נַעֲשֶׂה אָבִי יְתוֹמִים מַמָּשׁ, כִּי מֵאִיר בָּהֶם הַדַּעַת מֵאָב לְבֵן, מְמַקִּיף לִפְנִימִי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפִּטְרוֹפְּסוּת כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים, כִּי הָמָן עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת הֵם בָּאִים עַל יְדֵי אִלּוּ הַקְּשָׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא לָהֶם תֵּרוּץ עַל פִּי שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה.

וּבֶאֱמֶת אֵלּוּ הַמְּבוּכוֹת הֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם הָיוּ מַשִּׂיגִין זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה וְכִיּוֹצֵא הָיָה מִתְבַּטֵּל מֵהֶגֶד אֱנוֹשִׁי וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. אֲבָל הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶפִּיקוֹרוֹס וְכוֹפֵר, לֹא הָיָה מַאֲמִין בָּזֶה שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁשָּׁם מִתְבַּטְּלִין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי קֻשְׁיוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת אֵלּוּ וְעַל כֵּן עָשָׂה עֲצָמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה וְזֶה בְּחִינַת כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְעַל כֵּן רָצָה לְהַעֲבִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת סְגֻלָּה וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ עַם סְגֻלָּה, כִּי הוּא דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֲשֶׁר בָּחַר עַם מִתּוֹךְ עַמִּים וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר קִיּוּם יִשְׂרָאֵל עַם סְגֻלָּה הוּא רַק כְּשֶׁמַּאִיר הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת סְגֻלָּה וְכַנַּ"ל. אֲבָל הָמָן שֶׁכָּפַר בְּהַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל בִּבְחִינַת הַסְּגֻלָּה עַל כֵּן הָיָה שׂוֹנֵא יִשְׂרָאֵל עַם סְגֻלָּה וְרָצָה לְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גָּבְרָה שִׂנְאָתוֹ עֲלֵיהֶם עַל אֲשֶׁר נִבְחֲרוּ מִכָּל הָעַמִּים. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בְּהַמְּסִירָה שֶׁלּוֹ, יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד וְכוּ' וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם וְכוּ' (אֶסְתֵּר ג). כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא רָצָה לְהַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת סְגֻלָּה וּמַקִּיף שֶׁשָּׁם בָּזֶה הַשֵּׂכֶל הַכֹּל נָכוֹן וְאֵין שׁוּם קֻשְׁיָא כְּלָל רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת בָּזֶה הָעוֹלָם, אֲבָל הָרְשָׁע הַזֶּה, יִמַּח שְׁמוֹ, לֹא רָצָה לְהַאֲמִין בָּזֶה עַל כֵּן חָרַק שִׁנָּיו עַל עַם קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל עַם סְגֻלָּה מַדּוּעַ נִבְחֲרוּ מִכָּל הָעַמִּים לִהְיוֹת דְּתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם וְכוּ'. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה בִּזְמַן הַגָּלוּת בָּבֶל בְּסוֹף הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁאָז הָיָה בְּחִינַת שֵׁנָה, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, כִּי שֵׁנָה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁלִּפְעָמִים הַמֹּחִין וְהַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל הֵם בָּהֶעֱלֵם וְעִבּוּר וְאָז יָפָה צְעָקָה לָאָדָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן רָצָה הָמָן הָרָשָׁע לְהִתְגַּבֵּר בִּזְמַן הַשֵּׁנָה, דְּהַיְנוּ בִּזְמַן הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעֱלֵם, וְאָז כְּשֶׁאֵין שׁוּם שֵׂכֶל הַמַּקִּיף מֵאִיר וּמִתְגַּלֶּה כִּי הֵם בִּבְחִינַת שֵׁנָה בָּהֶעֱלֵם וְעִבּוּר. וְעַל כֵּן אָז רָצָה לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַקֻּשְׁיוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה עֲצָתָם לַעֲשׂוֹת עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה לִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי, כִּי הַחֲמִשִּׁים אַמָּה הֵם כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה (וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהַחֲמִשִּׁים אַמָּה הֵם כְּנֶגֶד נוּן יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת נוּן שַׁעֲרֵי בִּינָה כִּיְדוּעַ). וְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כַּמּוּבָא, כִּי הוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם בָּזֶה הָעוֹלָם בְּשׁוּם אֹפֶן וְרָצָה הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, לִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי עַל עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה. וְהַתְּלִיָּה הִוא שֶׁמַּגְבִּיהִין אוֹתוֹ עַד רֹאשׁ הָעֵץ וּמַשְׁלִיכִין אֶת הָאָדָם מִשָּׁם, הַיְנוּ שֶׁרָצָה לְהַעֲלוֹת אֶת מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, עַד רֹאשׁ הָעֵץ שֶׁגָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, הַיְנוּ עַד בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כַּנַּ"ל

וּלְהַשְׁלִיכוֹ מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי רָצָה הָמָן לְהַכְנִיסוֹ בְּתוֹךְ חֻקִּירוֹת וְקַשְׁיוֹת שֶׁל זֶה הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים וּלְהַשְׁלִיכוֹ מִשָּׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד בְּזֶה הַשֵּׂכֶל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם. וְרָצָה הָמָן לְהִתְגַּבֵּר עַל מָרְדְּכַי בַּחֲקִירוֹת וְקַשְׁיוֹת שֶׁל זֶה הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּפֹּל מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת תְּלִיָּה עַל עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֵׂכֶל הַמַּקִּיף הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיְתָה בֶּאֱמֶת עֵת צָרָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה מֵאַחַר שֶׁהִתְגַּבֵּר בַּחֲקִירוֹת וְקַשְׁיוֹת אֵלּוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא לָהֶם תֵּרוּץ עַל פִּי שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי כִּי הֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כַּנַּ"ל, בִּפְרָט שֶׁהִתְגַּבֵּר בְּעֵת שֶׁהַמֹּחִין בְּהֶעְלֵם וְעִבּוּר בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְהָיָה אָז בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר מָרְדְּכַי. וּמָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת עַתִּיקָא כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכַמּוּבָן בִּפְרִי עֵץ חַיִּים. וּבְחִינַת מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאוֹר הַסָּתוּם וְהַגָּנוּז מְאֹד בְּחִינַת עַתִּיקָא טָמִיר וְסָתִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם טְמִירִים וּסְתוּמִים, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וּמָרְדְּכַי הוּא בְּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה, כַּמּוּבָן בִּפְרִי עֵץ חַיִּים בְּחִינַת וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכַי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הָיָה לְמָרְדְּכַי כֹּחַ לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהָיָה מִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי הַמְּבוּכוֹת שֶׁבָּאִים מִשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁהוּא טָמִיר וְסָתִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל. כִּי מֵאַחַר שֶׁאֲחִיזַת מָרְדְּכַי הָיָה מִבְּחִינַת הָאוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת, עַל כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ, אַף עַל פִּי כֵן מֵחֲמַת שֶׁשֹּׁרֶשׁ מָרְדְּכַי הָיָה מִשָּׁם בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת כַּנַּ"ל הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעוֹ לְבַטֵּל כָּל הַמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל וּלְהָרְאוֹת בַּשֵּׂכֶל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג חֲקִירוֹת אֵלּוּ וּלְהַכְנִיס אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם, כִּי הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה (אֶסְתֵּר ד), כִּי שָׁרְשׁוֹ הָיָה מִבְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַגָּנוּז הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הַבְּחִירָה וְהַיְדִיעָה כֻּלּוֹ חַד וְזֶה בְּחִינַת וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, כִּי הַבְּחִירָה הִיא בְּתוֹךְ הַיְדִיעָה רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת בְּשׁוּם אֹפֶן רַק מָרְדְּכַי הָיָה מִבְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הַזֶּה שֶׁהוּא טָמִיר וְסָתִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ח) וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְכוּ', זֶה בְּחִינַת לֶעָתִיד לָבוֹא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וַעֲטָרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עֲטָרָה הִוא בְּחִינַת מַקִּיף וְזֶה בְּחִינַת וַעֲטֶרֶת זָהָב הַנַּ"ל הַנֶּאֱמָר בְּמָרְדְּכַי, הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲטָרוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְכוּ', כִּי הַלְּבוּשִׁים הֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים, כַּמְבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְכוּ', כִּי מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹר הַגָּנוּז כַּנַּ"ל, הוּא זוֹכֶה לְכָל הַמַּקִּיפִים כַּנַּ"ל:

חלק ו

וּמֵחֲמַת שֶׁאָז הָיָה בְּחִינַת שֵׁנָה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין בִּבְחִינַת הֶעְלֵם וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הָיוּ צְרִיכִים צְעָקָה לְהוֹלִיד הַמֹּחִין כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַצְּעָקוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁצָּעֲקוּ אָז כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט), וְדִבְרֵי הַצְּמוֹת וְזַעֲקָתָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ד) זְעָקָה גְּדוֹלָה וְכוּ'. כִּי אָז הָיוּ צְרִיכִים אֵלּוּ הַצְּעָקוֹת כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמֹּחִין כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁאָמְרָה אֶסְתֵּר וְצוּמוּ עָלַי (שָׁם ד), 'עָלַי' דַּיְקָא, כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַשְׁכִּינָה כַּיָּדוּעַ שֶׁשָּׁם הַמֹּחִין הֵם בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר בְּעֵת בְּחִינַת הָעִבּוּר וְעַל כֵּן נִקְרֵאת אֶסְתֵּר מֵחֲמַת שֶׁאָז הָיָה בְּחִינַת שֵׁנָה וְהָיוּ הַמֹּחִין וְהַשֶּׁפַע אֲלֵקֵי הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר וְאָז צְרִיכִין אֲנַחְנוּ לִצְעֹק בִּמְקוֹם צַעֲקַת הַשְׁכִּינָה, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ וְצוּמוּ עָלַי. 'עָלַי' דַּיְקָא, כִּי הַצּוֹם וְהַצְּעָקָה בְּחִינַת וְדִבְרֵי הַצְּמוֹת וְזַעֲקָתָם הֵם בְּשָׁבִיל הַשְׁכִּינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר כַּנַּ"ל. כִּי הַצּוֹם הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת צְעָקָה וְקוֹלוֹת הַנַּ"ל, כִּי עִנּוּי בְּגִימַטְרִיָּא קוֹל, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת יוֹם כִּפּוּר וְעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר. וְזֶה בְּחִינַת צוֹם קוֹל מָמוֹן, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה תְּפִלָּה צְדָקָה מַעֲבִירִין אֶת רֹעַ הַגְּזֵרָה, כִּי כֻּלּוֹ חַד, כִּי צוֹם קוֹל מָמוֹן הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת קוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵם מוֹלִידִין הַמֹּחִין. כִּי אִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדֹתֶיךָ (סִימָן כג) שֶׁקֹּדֶם שֶׁמּוֹלִידִין וּמַרְוִיחִין מָמוֹן צְרִיכִין גַּם כֵּן בְּחִינַת שִׁבְעִים קְלִין כְּפוּלִין בְּחִינַת קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה, עַיֵּן שָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת לֵדַת וְהִתְגַּלּוּת הַמֹּחִין וְלֵדַת וְרֶוַח הַמָּמוֹן הַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת תְּלוּיִים בְּדַעַת וּכְשֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעַת הַמָּמוֹן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעוֹת הַדַּעַת וְעַל כֵּן צְרִיכִין שִׁבְעִים קְלִין גַּם כֵּן כְּמוֹ בְּלֵדַת הַמֹּחִין (וְאֶפְשָׁר מִשּׁוּם זֶה צְרִיכִין שִׁבְעִים קְלִין כְּפוּלִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, כִּי צְרִיכִין שְׁנֵי מִינֵי לֵדוֹת וְהִתְגַּלּוּת, כִּי תְּחִלָּה צְרִיכִין לְהוֹלִיד הַמֹּחִין וְהַדַּעַת וְלָזֶה צְרִיכִין שִׁבְעִים קְלִין פַּעַם אַחַת וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהוֹלִיד עוֹד הַפַּעַם, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׁפָּעָה מִן הַדַּעַת לְמַטָּה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ וְנִתְהַוֶּה מִן הַדַּעַת הַשְׁפָּעָה גַּשְׁמִיּוּת וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת הוֹלָדָה וּצְרִיכִין עוֹד שִׁבְעִים קְלִין וְעַל כֵּן צְרִיכִין שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קְלִין בְּחִינַת כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה) כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּדַעַת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק נַחֲמוּ נַחֲמוּ בִּבְחִינַת דַּעַת קָנִיתָ מָה חָסַרְתָּ, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה מִמָּמוֹנוֹ נִמְצָא שֶׁלּוֹקֵחַ מָמוֹנוֹ שֶׁהוּא כָּלוּל מֵשִׁבְעִים קְלִין הַנַּ"ל, כִּי לֹא הִשִּׂיג זֶה הַמָּמוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי קְלִין כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁשְּׁלוֹקֵחַ זֶה הַמָּמוֹן וְנוֹתְנוֹ בִּשְׁבִיל הַשְׁכִּינָה, כִּבְיָכוֹל, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לָעֲנִיִּים שֶׁהֵם מְאִנִּין תְּבִירִין דִּילֵהּ, זֶהוּ בְּחִינַת צַעֲקַת הַשִּׁבְעִים קְלִין הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְצְעֹק בִּמְקוֹם הַשְׁכִּינָה כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמֹּחִין כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר

הֵיטֵב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי צְדָקָה מִמָּמוֹנוֹ בִּשְׁבִיל הַשְׁכִּינָה הוּא מַמָּשׁ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים קָלִין הַנַּ"ל, כִּי הַמָּמוֹן כָּלוּל מֵשִּׁבְעִים קָלִין כַּנַּ"ל. וְזֶה, וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל, כִּי מָמוֹן הוּא בְּחִינַת עֲנִיָּה בְּקוֹל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוּת, כִּי מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא, כִּי הַתַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת וְכַנַּ"ל, כִּי בְּתַעֲנִית צוֹעֲקִין וּמַתְרִיעִין וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִין בְּתַעֲנִית, עֲנֵנוּ ה' עֲנֵנוּ, הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְּעָתֵנוּ וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר הַתַּעֲנִית לְצַעֵק אֶל ה' וְעַל כֵּן 'עִנּוּי' בְּגִימַטְרִיָּא 'קוֹל' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא, כִּי צְדָקָה מִמָּמוֹנוֹ הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת קוֹלוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת צוֹם קוֹל מָמוֹן שֶׁהֵם כֶּלֶם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה תְּפִלָּה צְדָקָה שֶׁהֵם צוֹם קוֹל מָמוֹן מַעֲבִירִין אֶת רַע הַגְּזֵרָה, כִּי כָּל הַגְּזֵרוֹת וְכָל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כֶּלֶם הֵם מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת וּכְשֶׁנִּשְׁלָם הַדַּעַת נִתְבַּטְּלִין כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַחֶסְרוֹנוֹת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל הַגְּזֵרוֹת וְהַצָּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם הֵם רַק שֶׁהַמֹּחִין וְהַדַּעַת הֵם בִּבְחִינַת הֶעְלֵם וְעִבּוּר וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְצַעֵק כְּדֵי לְהוֹלִיד הַדַּעַת וְאָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַצָּרוֹת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה תְּפִלָּה צְדָקָה שֶׁהֵם צוֹם קוֹל מָמוֹן שֶׁכֻּלָּם בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת כַּנַּ"ל עַל יָדָם מַעֲבִירִין אֶת רַע הַגְּזֵרָה, כִּי עַל יְדֵי הַדַּעַת נִשְׁלָמִין כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַגְּזֵרוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁנּוֹתְנִין בְּפוּרִים זֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת קוֹלוֹת כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמֹּחִין וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן רָצָה הָמָן לְבַטֵּל זֹאת וְרָצָה לִשְׁקֹל עֶשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף לְבַטֵּל חַס וְשָׁלוֹם, שִׁקְלֵי יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ לְבַטֵּל בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁל שִׁקְלֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת (שִׁקְלִים פ"א מ"א) בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים 'מַשְׁמִיעִין' דַּיְקָא בְּחִינַת קוֹלוֹת כַּנַּ"ל. וְרָצָה הָמָן לְבַטֵּל זֹאת וְעַל כֵּן נוֹתְנִין בְּפוּרִים מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים לְעוֹרֵר בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לְהִתְעַנּוֹת תַּעֲנִית אֶסְתֵּר וְגַם גּוֹבִין אָז מְעוֹת שְׁקָלִים הַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵם נוֹלְדִין הַמֹּחִין וְנִתְגַּלִּין וְיוֹצְאִין מִבְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת חַיָּב אֱנָשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרַיָּא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי. וְזֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה כֻּלּוֹ חַד וְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְשָׁם הוּא בְּחִינַת דְּלָא יָדַע וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הַשֵּׂכֶל עַכְשָׁו. וּבְפוּרִים צְרִיכִין לְהִשְׁתַּכֵּר עַד שֶׁיַּעֲלֶה וְיַגִּיעַ עַד שָׁם וְעִקַּר הַשְׁכָּרוּת שֶׁל פּוּרִים הוּא בְּיַיִן, זֶה בְּחִינַת נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד, כִּי מוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק נַחֲמוּ נַחֲמוּ יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם, כִּי יַיִן לְאַרְמָא קְלָא, עַיִן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁתִיַּת הַיַּיִן שֶׁל פּוּרִים, זֶה בְּחִינַת קוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּעוֹרְרִים אוֹתָן עַל יְדֵי הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת

לְאָרְמָא קָלָא וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הַמֹּחִין בִּבְחִינַת נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד, כִּי יַיִן נִתַּן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת זֶה בְּחִינַת שִׁבְעִין קָלִין הַנַּ"ל וְעַל יָדָם יוֹצֵא וְנִתְגַּלֶּה הַסּוֹד, הַיְנוּ הַמֹּחִין וְהַמַּקִּיפִים שֶׁמַּשִׁיגִים עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִין קָלִין הַנַּ"ל וְעַל יָדָם יוֹצֵא וְנִתְגַּלֶּה הַסּוֹד, הַיְנוּ הַמֹּחִין וְהַמַּקִּיפִים שֶׁמַּשִׁיגִים עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִין קָלִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם נוֹלְדִין וְנִתְגַּלִּין הַמֹּחִין וְהַמַּקִּיפִים שֶׁהָיוּ מִתְחִלָּה בְּסוֹד בִּבְחִינַת הָעֶלֶם כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה נִשְׁלָם הַדַּעַת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְזֶה עִקַּר כַּוָּנוֹת הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְהַשְׂלִים הַדַּעַת וְהַמֹּחַ עַל יָדָהּ בִּבְחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְהַצַּחֲצָחוֹת זֶה בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחֲצָחוֹת כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי הָאֲכִילָה הַקְּדוֹשָׁה זוֹכִין לָהּ. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהוּא מְצָוָה גְּדוֹלָה, כִּי בְּשַׁבָּת מְאִירִין הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַתִּיקָא, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עַתִּיקָא קַדִּישָׁא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן אָז מְצָוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל כְּדֵי לְקַבֵּל עַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת הֶאָרַת הַמַּקִּיפִים בִּבְחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים, כִּי בְּפוּרִים מִתְגַּלִּין וּמְאִירִין הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל בְּחִינַת עַתִּיקָא, בְּחִינַת מָרְדְּכַי כַּנַּ"ל בְּחִינַת מָר דְּרוֹר וְאִיתָא בְּרָעְיָא מְהֵימָנָא מְקֻטֶּרֶת מָר, דָּא כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיקָא כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן אָז בְּפוּרִים מְצָוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל, כִּי אָז מְקַבְּלִין עַל יְדֵי הָאֲכִילָה הֶאָרַת הַמַּקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, דְּהַיְנוּ שְׁצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרוֹ מֵהַמַּאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לְבְחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמַּקִּיפִים הוּא צָרִיךְ לְהֵטִיב מִטּוּבוֹ לָאֲחֵרִים וּלְגַלּוֹת הַסְּגֻלָּה לְעֹם סְגֻלָּה, דְּהַיְנוּ לִדְרשׁ בָּרַבִּים וּלְגַלּוֹת לַאֲחֵרִים מַה שֶּׁזָּכָה שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ מֵהֶאָרַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, כִּי הַמַּאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים הֵם בְּחִינַת הֶאָרַת הַמַּקִּיפִים. כִּי בְּמַאֲכָלִים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים כַּנַּ"ל בָּהֶם מִתְגַּלִּין הַמֹּחִין וְהַמַּקִּיפִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד מְחֻיָּב לִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרוֹ מֵהַמַּאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת כְּדֵי לְהֵטִיב מִטּוּבוֹ לָאֲחֵרִים. כִּי הַמִּשְׁלוֹחַ מָנוֹת שֶׁשּׁוֹלְחִין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ מֵהַמַּאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים זֶה מְרַמֵּז עַל הַמַּקִּיפִים שֶׁזּוֹכִין בְּפוּרִים שֶׁהֵם מְאִירִין בְּהַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ הֶאָרָה זוֹ וּלְהֵטִיב מִטּוּבוֹ לָאֲחֵרִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת לְשׁוֹן מָן כִּי הֵם בְּחִינַת מָן שֶׁהוּא דַּעַת, כַּמּוּבָא, בְּחִינַת מַאֲכָל שֶׁל

צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה נִקְרְאוּ שְׁחָקִים? שֶׁשָּׁם שׂוֹחֲקִין מָן לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְעִקַּר מַאֲכַל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַמָּן שֶׁהוּא מַאֲכַל צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, הוּא בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת, כִּי הֵם בְּחִינַת מָן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרוֹ כְּדֵי לְהֵטִיב מִטּוּבוֹ לַאֲחֵרִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה מִתְחַבֶּרֶת הַנְּשָׁמָה עִם הַגּוּף וּמֵאִיר הַמַּקִּיף לִפְנִים, כִּי גּוּף וּנְשָׁמָה הֵם בְּחִינַת פְּנִימִי וּמַקִּיף כְּדִלְקַמָּן וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה אֲכִילַת פּוּרִים, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְאִירִים הַמַּקִּיפִים כַּנַּ"ל וּמֵאֵלּוּ הַמַּקִּיפִין הַמִּתְגַּלִּין בְּפוּרִים שֶׁהֵם מְלַבְּשִׁים בְּהַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל שׁוֹלֵחַ כָּל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקּוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה אַחַר פּוּרִים, כִּי פָּרָה אֲדֻמָּה הִוא חֻקָּה וְזֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם שֶׁהֵם בְּחִינַת חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין טַעַם הַדָּבָר כְּמוֹ פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁמְּטַמֵּא טְהוֹרִים וּמְטַהֵר טְמֵאִים. וְזֶה בְּחִינַת חַיִּב אֱנָשׁ לִבְסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, זֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁמְּאִירִין בְּפוּרִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אַחַר פּוּרִים שֶׁמְּאִירִין אָז הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל קוֹרִין אָז פָּרָשַׁת פָּרָה שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל, כִּי הִיא חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל מְטַהֶרֶת מְטֻמָּאַת מֵת כִּי עַל יְדֵי הָאָרַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם נִשְׁלָם הַדַּעַת כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִטְהָרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם עַל הַפָּסוּק לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים וְכוּ', שֶׁעִקַּר הַטָּהֳרָה עַל יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל. כִּי עַל יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל שֶׁלְּהֶבֶת הַלֵּב עוֹלָה מֵאֵלֶיהָ וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָר הַלֵּב, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּבַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים (סִימָן קנו) הַשַּׁיָּךְ גַּם כֵּן לְמַאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׂרֵפַת הַפָּרָה, בְּחִינַת שַׁלְהֶבֶת הַלֵּב שֶׁנִּתְחַמֵּם וְנִבְעָר הַלֵּב עַל יְדֵי הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים שֶׁעַל יָדָם נִשְׁלָם הַדַּעַת, וְכָל הַמַּקִּיפִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם כְּלָל שֶׁהֵם בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה, בְּחִינַת חֻקַּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַטֻּמְאָה הִיא טֻמְאַת מֵת וְזֶה מֻחְמַת הִסְתַּלְקוּת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא אוֹר הַפָּנִים שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה שֶׁמְּחַיָּה הַגּוּף בִּבְחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְשֶׁמִּסְתַּלֵּק הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא הַשֵּׂכֶל נִשְׁאָר הַגּוּף טָמֵא, כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל (וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת חַס וְשָׁלוֹם, הַמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנְּשָׁמָה לְאוֹר הַפָּנִים מֵאַחַר שֶׁנִּפְרְדָה מֵהַגּוּף, עַיֵּן שָׁם). כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת

פְּנִימִי וּמַקִּיף, כִּי הַגּוּף אֶפְשָׁר לְהַבִּינוֹ בַּשֵּׂכֶל, אֲבָל הַנְּשָׁמָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָהּ, כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת פְּנִימִי וּמַקִּיף. וְעִקַּר טָהֳרַת הַגּוּף וּקְדֻשָּׁתוֹ הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת טָהֳרַת הַלֵּב כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל, הִיא מְטַהֶרֶת מְטַמְּאַת מֵת וְעַל כֵּן כָּל מַעֲשֵׂי הַפָּרָה שִׁבְעָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שִׁבְעָה כֹּהֲנִים שִׁבְעָה כִּבּוּסִין וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת שֶׁבַע הַנְּרוֹת הַמְבֹאָרִין שָׁם שֶׁעַל יְדֵי מַמְשִׁיכִין הַשֵּׂכֶל מֵאוֹר הַפְּנִים הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בְּמַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם שֶׁמִּזֶּה נִמְשְׁכִין כָּל הַמְּבוּכוֹת כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ לֵידַע טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה אֵיךְ הוּא בְּהַיְדִיעָה, וּמֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בָּזֶה נֶאֱמַר, בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי פָּרָה אֲדֻמָּה חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטַמֵּא טְהוֹרִים עַל יְדֵי זֶה מְטַהֲרִין וּמְבַטְּלִין טֻמְאַת מֵת עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִין בִּבְחִינַת חֻקַּת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ בְּמַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם וְאָז מְאִירִין הַמַּקִּיפִים וְנִמְשָׁךְ הָאָרַת הַשֵּׂכֶל וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ כָּל הַטָּהֳרוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הֵא בְּהֵא תַּלְיָא, כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ הָאָרַת הַשֵּׂכֶל, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיס הַמַּקִּיף לְפָנִים. אֲבָל הַמַּקִּיפִים עֶלְיוֹנִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם אָסוּר לוֹ לְכַנֵּס לְשָׁם רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה. וּכְשֶׁרוֹצֶה לַחֲקֹר שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, נִתְבַּטֵּל הַשֵּׂכֶל לְגַמְרֵי וְנֶאֱמַר עַל זֶה, כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁמַּאֲמִין שֶׁאֵלּוּ הַחֲקִירוֹת הֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הָעֶלְיוֹן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ מִזֶּה בְּעַצְמוֹ מְאִירִין הַמַּקִּיפִים וְזוֹכֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ הָאָרַת הַשֵּׂכֶל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לֶאֱנוֹשִׁי לְהָבִין וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָר הַלֵּב כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁכָּל מַעֲשֶׂיהָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה כְּנֶגֶד שִׁבְעָה שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָאָרַת הַשֵּׂכֶל וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה עַל יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל, עַיֵּן שָׁם:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים (אֶסְתֵּר ט) רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֶלּוּ"ל, כִּי אֶלּוּל בְּחִינַת הַשְּׁגַת הַמַּקִּיפִים, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף מַאֲמַר הַנַּ"ל וְהָבֵן:

פרק ג

חלק א

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן פֶּסַח:

עַל פִּי הַתּוֹרָה עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אַקְרוֹקְתָא בְּסִימָן ג, עַיֵּן שָׁם:

מְבֹאָר שָׁם מֵעִנְיַן נְגִינָה שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמֵעַ נְגִינָה מִמְּנַגֵּן רָשָׁע מַזִּיק לוֹ לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ נְגִינָה מִמְּנַגֵּן הָגוּן וְכָשֵׁר טוֹב לוֹ, כִּי קוֹל הַנְּגִינָה נִמְשָׁכָת מִן הַשְּׁתִּי צַפָּרִים חַיּוֹת טָהוֹרוֹת שֶׁהֵם יוֹנְקִים מֵאָתַר דִּנְבִיאִים יוֹנְקִין שֶׁהֵם בְּנֵין הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. עַל כֵּן נִשְׁתַּבַּח דָּוִד, וְיֹדֵעַ נַגֵּן, כִּי הַנְּגִינָה הִיא בְּנֵין הַמַּלְכוּת לְכָךְ רָאוּי הוּא לַמַּלְכוּת. וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֶצְלוֹ, מֵאַחַר עָלוֹת הֶבִיאוֹ לִרְעוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל מְנַגֵּן כָּשֵׁר, אַךְ כְּשֶׁהַמְנַגֵּן רָשָׁע אֲזַי הוּא לוֹקֵחַ קוֹל הַנְּגִינָה שֶׁלּוֹ מִצַּפָּרִים אֲחֵרוֹת שֶׁבַּקְלִפָּה שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִדַּדֵּי הַמַּלְכוּת וְהֵם מֹחִין דְּמַלְכוּת דִּקְלִפָּה. וְכַד אִתְפַּלַּג לֵילְיָא כְּדֵין כְּרוּזָא כְּרִיז כַּצַּפָּרִים הָאֲחֵזוֹת בַּפֶּחָ כֻּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. וְתִקּוּן הַנְּגִינָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁיִּלְמֹד בַּלַּיְלָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא גְּמָרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, קוּמִי רֹנִּי, שֶׁתִּתְהַיֶּה תְּקוּמָה לְהָרְנָה, 'בַּלַּיְלָה', עַל יְדֵי בְּחִינַת לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁ"ס תַּלְמוּד בַּבְלִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הַלִּמּוּד אֵינוֹ בַּחֲשִׁיבוּת אַךְ עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד בַּלַּיְלָה נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד וּמֵגֵן עָלָיו שֶׁיִּזְכֶּה לִלְמֹד לִשְׁמָהּ, עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז זָכִינוּ לְשִׁיר וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ל), הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חָג וְעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִיא מַלְכוּת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וְלָצֵאת מִשָּׁם וּלְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים תַּחַת יַד פַּרְעֹה שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה. רַק יִשְׂרָאֵל יִטְלוּ הַמְּלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה וְזֶה תָּלוּי בְּתִקּוּן קוֹל הַנְּגִינָה, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר בְּנֵין הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי קוֹל הַנְּגִינָה, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה יוֹנֵק מִשְּׁתִּי צַפָּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה. וּלְהֵפֶךְ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא יוֹנֵק מִשְּׁתִּי צַפָּרִים אֲחֵרוֹת שֶׁבַּקְלִפָּה, עַל כֵּן הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי שִׁיר וְנִגּוּן הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שִׁיר וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּנִגּוּן וְזִמְרָה עַל יְדֵי זֶה נִכְנָעַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְנִתְעַלָּה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר כֹּחַ פַּרְעֹה הָיָה מִקּוֹל וְנִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי פַּרְעֹה אוֹתִיּוֹת הָעֹרֶף שֶׁהָיָה יוֹנֵק מֵאֲחוֹרֵי הַפֶּה, מִבְּחִינַת תֹּקֶף הַדִּינִים שֶׁבַּגָּרוֹן, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, הַיְנוּ שֶׁיָּנַק מֵהַגָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל, כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת יוֹצְאִין מֵהַגָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קֹרֵא בְגָרוֹן (יְשַׁעְיָה נג). אַךְ פַּרְעֹה יָנַק רַק מֵהַדִּינִים מִבְּחִינַת אֲחוֹרַיִם שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַמְנַגֵּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם יוֹנֵק מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא מַלְכוּת פַּרְעֹה. וְעַל כֵּן אָמַר פַּרְעֹה, מִי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, 'בְּקוֹלוֹ' דַּיְקָא, כִּי יָנַק מִקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ וּמְצָוַת אֲכִילַת מַצָּה, כִּי הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חָמֵץ לְמַצָּה הוּא רַק מַה שֶּׁחָמֵץ בִּנְפִיחָה וּמַצָּה נֶאֱפֵית מִיָּד כְּשֶׁנְּתָנוּ מַיִם עַל הָעִסָּה וְאֵין מַנִּיחִים אוֹתָהּ לַעֲלוֹת בִּנְפִיחָה, הַיְנוּ שֶׁחָמֵץ שׁוֹלֵט בּוֹ הָאֲוִיר וְהָרוּחַ הָרִבִּה עַל יְדֵי שֶׁמַּשְׁהִין אוֹתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה בִּנְפִיחָה שֶׁהוּא עַל יְדֵי הָאֲוִיר וְהָרוּחַ. אֲבָל מַצָּה אוֹפִין מִיָּד וְאֵין מַנִּיחִין שֶׁיִּשְׁלֹט בּוֹ הָאֲוִיר וְהָרוּחַ שֶׁיַּעֲלֶה בִּנְפִיחָה, כִּי הָאֲוִיר וְהָרוּחַ הוּא בְּחִינַת הַקּוֹל כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת הֵם עַל יְדֵי הָאֲוִיר כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן עַכְשָׁו בְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לָצֵאת מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַכְנָעַת קוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וּלְהַעֲלוֹת קוֹל דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אָסוּר עָלֵינוּ עַתָּה לֶאֱכֹל חָמֵץ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הָעִסָּה מֵחָמֵץ שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט שָׁם הָאֲוִיר וְהָרוּחַ שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל שֶׁלֹּא נִזְדַּכֵּךְ עֲדַיִן מְטֻמְאַת וְזֻהֲמַת מִצְרַיִם, כִּי הַגְּאֻלָּה הָיְתָה שֶׁלֹּא עַל יְדֵינוּ כִּי אִם בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד, כַּמּוּבָא, כִּי עֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן עַתָּה אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר הָעִסָּה מְאֹד מֵאֲוִיר הָעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ מְזֻכָּךְ עֲדַיִן שֶׁמִּשָּׁם הַקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן עַתָּה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִזָּהֵר מֵחָמֵץ מְאֹד בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא מֵחָמַת שֶׁשָּׁם נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר אֲוִיר הָעוֹלָם שֶׁלֹּא נִזְדַּכֵּךְ עֲדַיִן שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָעִסָּה מִתְחַמֶּצֶת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן קוֹל הַנְּגִינָה הוּא עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בַּלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַתָּה עֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְאֵין בְּיָדֵינוּ לְתַקֵּן וּלְזַכֵּךְ הַקּוֹל בְּעַצְמֵנוּ רַק מִן הַשָּׁמַיִם חָמַל עָלֵינוּ וְהִשְׁמִיעָנוּ הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, דְּהַיְנוּ כָּל הַנְּבוּאוֹת שֶׁנִּתְּנָה לָנוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁמִּשָּׁם קוֹל הַנְּגִינָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחָמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא זָכִינוּ בְּעַצְמֵנוּ עֲדַיִן לְזַכֵּךְ וּלְבָרֵר אֶת הָאֲוִיר בִּשְׁלֵמוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקּוֹלוֹת, עַל כֵּן עַתָּה אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמֵנוּ מֵחָמֵץ מְאֹד מֵחָמַת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלִיטַת אֲוִיר הָעוֹלָם שֶׁלֹּא נִזְדַּכֵּךְ עֲדַיִן כַּנַּ"ל רַק אָנוּ צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁאָנוּ שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ מְאֹד שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט בָּהּ אֲוִיר הָעוֹלָם, רַק תֵּכֶף כְּשֶׁבָּא מַיִם עַל הָעִסָּה אוֹפִין אוֹתָהּ מִיָּד. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ שׁוֹמְרִים אֶת הַמַּצָּה וְאֵין מַנִּיחִין אֲוִיר הָעוֹלָם לִשְׁלֹט בָּהּ עַל יְדֵי זֶה אָנוּ בּוֹרְחִין מִכֹּל וְכֹל מֵאֲוִירָא דְּהַאי עָלְמָא שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא, רַק אָנוּ זוֹכִין לְקוֹל נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם שִׁיר וְהַלֵּל נִגּוּן וְזִמְרָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חָג כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁנִּקְרָא הַמַּצָּה לֶחֶם עֹנִי שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאָנוּ עוֹנִין עַל הַמַּצָּה בְּפֶסַח, כִּי מֵחָמַת שֶׁאָנוּ שׁוֹמְרִין אוֹתָהּ מֵאֲוִירָא דְּהַאי עָלְמָא שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַקּוֹלוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לַעֲנוֹת

עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה, הַיְנוּ קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַלֵּל וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כְּשֶׁזֶּה נוֹפֵל זֶה קָם וְכַנַּ"ל, כִּי עַתָּה בְּפֶסַח הוּא תְּחִלַּת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת וְהַדְּבֵקוּת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי קוֹל נִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ גֹּדֶל מַעֲלַת הַנְּגִינָה לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַנְּגִינָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת וְהַדְּבֵקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה יִהְיֶה עִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר, אָז יִתְעַר שִׁיר וְנִגּוּנָא בְּעָלְמָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מַרְאֹשׁ אֲמָנָה. וְכַמְבֹאָר בְּפִסּוּקִים רַבִּים, כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת וְהַדְּבֵקוּת הוּא עַל יְדֵי קוֹל נְגִינָה וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וּבְפָרָט בְּהַמַּעֲשֶׂה מִשַּׁבָּעָה בָּעטְלֶיךְשׁ שֶׁל יוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְיוֹם הָרְבִיעִי וְיוֹם הַשִּׁשִּׁי מִגֹּדֶל עֹצֶם מַעֲלַת הַנְּגִינָה וְכַמְבֹאָר עוֹד בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת. עַל כֵּן עַתָּה בְּפֶסַח שֶׁאָנוּ צְרִיכִין עַתָּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן קוֹל הַנְּגִינָה וְלִשְׁמֹר עַצְמֵנוּ מִקּוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מֵחָמֵץ וְלֶאֱכֹל מַצָּה וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר. וְזֶה בְּחִינַת מְצוּת סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח פֶּה סָח, שֶׁזֶּהוּ הָעִקַּר לְשׁוֹחֵחַ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו וּלְהַרְבּוֹת לְסַפֵּר בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. כִּי קוֹל הַנְּגִינָה יָקָר מְאֹד מְאֹד וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם, הַיְנוּ לְעוֹרֵר אֶת הַמֹּחִין בִּבְחִינַת קוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה. אֲבָל עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקּוֹל הוּא כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין אוֹתוֹ אֶל הַדִּבּוּר בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַיִּחוּדִים לְיַחֵד וּלְחַבֵּר הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין, כִּי הַקּוֹל פּוֹגֵעַ בְּהַמֹּחַ בִּבְחִינַת קוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, עִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַלֵּב עַד שֶׁיִּתְחַמֵּם לִבּוֹ עַל יְדֵי זֶה בְּהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים בִּבְחִינַת חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי. כִּי הַקּוֹל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָקָר מְאֹד, כִּי עַל יָדוֹ עִקַּר הַדְּבֵקוּת וְהַהַמְשָׁכָה לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַקּוֹל מִתְיַחֵד עִם הַדִּבּוּר יֵשׁ עֲדַיִן אֶחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁעִקַּר אֶחִיזָתָם מֵעָלְמָא דְּפֵרוּדָא מִבְּחִינַת הַקּוֹל שֶׁרָחוֹק מֵהַדִּבּוּר שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת אֻמּוֹת הָעוֹלָם וְהָרְשָׁעִים שֶׁאֶחִיזָתָם מִבְּחִינַת קוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ מִמְּנַגְּנִים רְשָׁעִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם, לְהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה וְתַאֲוֹתֵיהֶן. וְזֶה בְּחִינַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא

אוֹתִיּוֹת הָעֹרֶף שֶׁיְּנִיקָתוֹ מֵהַגָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל כַּנַּ"ל, וְאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁרָצָה פַּרְעֹה לְעַכֵּב הַמּוֹחִין בְּמֹצַר הַגָּרוֹן וְלֹא יִתְפַּשְּׁטוּ וְלֹא יִתְגַּלּוּ לַחוּץ כִּי מִשָּׁם הָיָה יְנִיקָתוֹ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַמּוֹחִין סְתוּמִים לְמַעְלָה בְּמֹצַר הַגָּרוֹן הוּא יוֹנֵק מִשָּׁם וְעַל יְדֵי זֶה גַּם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מְשֻׁעְבָּדִים תַּחְתָּיו. וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת שֶׁנִּתְפַּשְּׁטוּ וְנִתְגַּלּוּ וְיָצְאוּ הַמּוֹחִין מִמֹּצַר הַגָּרוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הֵינוּ כִּי שֹׁרֶשׁ הַקּוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹחִין, הוּא מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן מְאֹד מִבְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁמִּתְנוֹצֵץ לְכָל אֶחָד בְּדַעְתּוֹ. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים לְהָאִיר לְכָל אֶחָד בְּדַעְתּוֹ הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת וּבָזֶה מְרַמֵּז לוֹ וְקוֹרֵא אוֹתוֹ שֶׁיְּמַשֵּׁשׁ אַחֲרָיו וְזֹאת הַהִתְנוֹצְצוּת הִוא בְּחִינַת קוֹלוֹת שֶׁבָּאִין מִלְּמַעְלָה לְקָרוֹת אֶת הָאָדָם שֶׁיְּמַשֵּׁשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ וְכָל הַקּוֹלוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם. וְעַל כֵּן יֵשׁ לְהַקּוֹל כֹּחַ גָּדוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאָדָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵהֶחָמֵת שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מִבְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת הוּא בְּחִינַת קוֹל, בְּבְחִינַת קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוֹלָתִי קוֹל. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן בְּחִירָה לָאָדָם וּמִי שֶׁבּוֹחֵר בַּחַיִּים כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ אֶת הַקּוֹל הַזֶּה הוּא בְּחִינַת הַכְּרוּז הַבָּא מִלְּמַעְלָה, הוּא נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו וּמְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ מִכָּל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְהֶבְלָיו וַאֲזַי זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּוֹחִין לְתוֹךְ הַלֵּב עַד שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל דְּבּוּרִים קְדוֹשִׁים מִלְּמַעְלָה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַקּוֹל צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת וְדִבּוּרִים עַד שֶׁיֵּדַע רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִצְוֹתָיו: כִּי אֶפְלוּ כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין בְּחִינַת קוֹל מִלְּמַעְלָה עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין שׁוּם מְצָוָה עַד שֶׁיּוֹכִין לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַקּוֹל דִּבּוּר עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיְּדַבֵּר ה' עִמּוֹ וְיוֹדִיעַ לוֹ תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֻבּוֹת הָעוֹלָם שֶׁזָּכוּ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ וּלְדָבְקָה בּוֹ וּלְהַמְשִׁךְ מֵאַחֲרָיו עַד שֶׁזָּכוּ שֶׁדִּבֵּר ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם וְגִלָּה לָהֶם כַּמָּה מִצְוֹת, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא זָכָה לָזֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַד שֶׁזָּכָה בְּכָל עֵת עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים לַעֲשׂוֹת מֵהַקּוֹל דִּבּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה קִבֵּל אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּנְתָנָהּ לָנוּ. אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי פַּרְעֹה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ כְּשֶׁהִגִּיעַ לָהֶם בְּחִינַת קוֹל מִלְּמַעְלָה לֹא רָצוּ לְהַשְׁלִיךְ מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וּלְהַמְשִׁךְ אַחֲרָיו וְעַל כֵּן לֹא קִשְּׁרוּ אֶת הַקּוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּוֹחִין אֶל הַלֵּב וְלֹא עָשׂוּ מֵהַקּוֹל דִּבּוּרִים, אַדְרַבָּא, הָפְכוּ אֶת הַקּוֹל וְהַדַּעַת לְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים, כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. כִּי הֵם מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְהַשְׁלִיךְ מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים פּוֹגְמִים בְּהַקּוֹל וְהַדַּעַת וּמְהַפְּכִין אֶת הַדַּעַת לְסִבָּרוֹתֵיהֶם עַד שֶׁהֵם נִתְעִים וּנְבוֹכִים לַעֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת, וְעַל כֵּן גַּם בְּהֶעָבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת יֵשׁ שָׁם אֵיזֶה נִיצוֹצוֹת מֵהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל מָקוֹם מַקְטֵר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי, דְּקָרוּ לֵהּ אֱלָהָא דְּאֱלָהַיָּא, כִּי גַּם לָהֶם הִגִּיעַ

אֵיזֶה כְּרוּז וְהִתְנוֹצְצוּת מִלְּמַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל, רַק שֶׁקִּלְקְלוּ אוֹתוֹ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעוּ לְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁפַּרְעֹה יָנַק מִמֵּצַר הַגָּרוֹן וְרָצָה שֶׁיִּתְעַכְּבוּ וְיִתְעַלְּמוּ הַמֹּחִין שָׁם וְלֹא יִתְפַּשְּׁטוּ לְמַטָּה, כִּי לֹא רָצָה שֶׁיָּבוֹא הַקּוֹל לְתוֹךְ הַדִּבּוּר שֶׁיִּגָּלֶה ה' יִתְבָּרַךְ רְצוֹנוֹ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁזֶּה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, רַק שֶׁיִּתְעַכֵּב הַקּוֹל וְהַמֹּחַ לְמַעְלָה כְּדֵי שֶׁהוּא יֵינַק מִשָּׁם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַהֲפֹךְ הַקּוֹל וְהַדַּעַת כִּרְצוֹנוֹ שֶׁיּוּכַל לֵילֵךְ בִּשְׁרִירוּת לִבּוֹ הָרַע. וְזֶהוּ כְּלַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הַמְחַקְּרִים וְשֶׁל כֹּל הַנְּבוֹכִים בְּחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וּבְדַעוֹת זָרוֹת וּבְעֲצוֹת רָעוֹת. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁכְּשֶׁקּוֹרְאִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַקּוֹל וְהַכְּרוּז הַבָּא מִלְּמַעְלָה בְּכָל עֵת שֶׁהֵם הַהֶרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְהַהִתְעוֹרְרוּת הַבָּא עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם. אֲזַי אֵינָם נִמְשָׁכִין אַחֲרֵי הַקּוֹל הַזֶּה וְאֵינָם חוֹשְׁבִים עֲצוֹת אֵיךְ לְתַקֵּן מַעֲשֵׂיהֶם רַק הוֹלְכִין אַחֲרֵי תַּאֲוֹתֵיהֶן וַאֲזַי כַּמָּה פְּעָמִים נִתְקַלְקֵל אֶצְלָם בְּחִינַת הַקּוֹל עַד שֶׁהֵם מְהַפְּכִין בְּחִינַת הַקּוֹל שֶׁהוּא הַדַּעַת לְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים וְאוֹמְרִים כַּמָּה סְבָרוֹת שֶׁל הֶבֶל בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ הוֹלְכִים בִּשְׁרִירוּת לִבָּם וְלֹא יָשׁוּבוּ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְזֶה בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת, הַיְנוּ שֶׁהַקּוֹל וְהַמֹּחִין מְעֻכָּב בְּמֵצַר הַגָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים. וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הַקּוֹל וְהַמֹּחִין שֶׁיִּתְפַּשְּׁטוּ וְיֵצְאוּ לַחוּץ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת שֶׁנִּדַּע מַה לַּעֲשׂוֹת וְאֵיךְ לְהִתְנַהֵג בֶּאֱמֶת. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַקּוֹל הוּא עַל יְדֵי לִמּוּד גְּמָרָא שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִוא בְּחִינַת דִּבּוּר, בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרִינָן לָהּ. כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם בְּבְחִינַת קוֹל וְדִבּוּר כַּיָּדוּעַ וְצָרִיךְ לְקַשְּׁרָם וּלְיַחֲדָם בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּד לְיַחֵד וּלְחַבֵּר הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא עֲדַיִן בִּבְחִינַת קוֹל מֵחֲמַת שֶׁמִּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין שׁוּם דִּין בְּבֵרוּר אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה עַל כֵּן הִוא עֲדַיִן בִּבְחִינַת קוֹל, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא מְגַלֶּה לָנוּ כָּל פְּרָטֵי דִּינֵי הַתּוֹרָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל מִצְוָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַדִּבּוּר שֶׁהוּא מְגַלֶּה הָרְצוֹן שֶׁבַּלֵּב, כִּי עַל יְדֵי הַקּוֹל יְכוֹלִין לְקָרוֹת אֶת הָאָדָם אֵלָיו, אֲבָל עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה הוּא רוֹצֶה, אֲבָל כְּשֶׁבָּא אֵלָיו וְהוּא מְדַבֵּר עִמּוֹ בְּדִבּוּרִים אָזַי הוּא יוֹדֵעַ רְצוֹנוֹ. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁשֹּׁרֶשׁ יְנִיקַת הַמַּלְכוּת הוּא מִבְּחִינַת קוֹל כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַנְהָגַת הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּגַלֶּה רְצוֹן הַמֶּלֶךְ לְמַעַן יֵדַע מַה לַּעֲשׂוֹת וּבַמֶּה נַעֲבֹד אוֹתוֹ וְנַעֲשֶׂה נַחַת רוּחַ לְפָנָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁמְּבָאֵר וּמְפָרֵשׁ אֶת בְּחִינַת הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְכַנַּ"ל:

וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁזָּכִינוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁזָּכָה לְהוֹצִיא הַקּוֹל וְהַמֹּחִין לַחוּץ עַד שֶׁגִּלָּה לָנוּ כַּמָּה מִצְוֹת תֵּכֶף בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין אָדָם לִבְהֵמָה, דְּהַיְנוּ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַכּוּ"ם. כִּי אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְכוּ', כִּי גַּם הַבְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ קוֹל אֲבָל אֵין לָהּ דִּבּוּר אֲבָל גֶּדֶר הָאָדָם הוּא מְדַבֵּר, הַיְנוּ שֶׁהָאָדָם בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מֵהַקּוֹל דִּבּוּרִים וּלְיַחֵד וּלְקַשֵּׁר הַקּוֹל בְּהַדִּבּוּר שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּסַח-פֶּה סָח שֶׁמִּצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ', כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהוֹצִיא אֶת הַקּוֹל וְהַמֹּחִין מִמֵּצַר הַגָּרוֹן וְלַהֲבִיאוֹ וּלְהַכְנִיסוֹ בְּתוֹךְ דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים לְשׁוֹחַ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו לְקַשֵּׁר הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הַקָּרְבָּן פֶּסַח שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָבִיא בְּפֶסַח, בִּתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּלַל הַקָּרְבָּנוֹת הוּא לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלֶה הִוא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר קוֹל הַנְּגִינָה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לְבָרֵר הַקּוֹל מֵאֲוִירָא דְּעָלְמָא וְלַעֲשׂוֹת נִגּוּנִים דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְקַשֵּׁר עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ בִּכְלֵיכֶם וְכוּ' בְּסִימָן סג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָבִיא קָרְבָּן בְּפֶסַח, כִּי אִז צְרִיכִין לְבָרֵר קוֹל הַנְּגִינָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר, כִּי מַצָּה הוּא מַאֲכַל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹמְרִין אוֹתוֹ מֵאֲוִירָא דְּעָלְמָא שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ בְּחִינַת קוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, וְאַחַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עִקַּר בֵּרוּר הַקּוֹל נְגִינָה הוּא עַל יְדֵי לְמוּד גְּמָרָא כַּנַּ"ל. אֲבָל עַכְשָׁו עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לָזֶה, כִּי עֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הֵאִיר עָלֵינוּ אֶת בְּחִינַת הַקּוֹל מִלְּמַעְלָה וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לֶאֱכֹל מָרוֹר עִם הַמַּצָּה עַל שֵׁם שֶׁמְּמָרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְכוּ', הַיְנוּ כִּי הַמָּרוֹר מְרַמֵּז עַל לְמוּד גְּמָרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַקּוֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל מְרִירוּת גָּדוֹל קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְמוּד גְּמָרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וּמְרִירוּת, בְּחִינַת בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי, זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, בְּקֻשְׁיָא, 'בְּחֹמֶר', בְּחֻמְרָא דְּשִׁמַעְתְּתָא, 'וּבִלְבֵנִים' דָּא לִבּוּן הִלְכְתָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. אֲבָל עַתָּה עֲדַיִן אֵין אָנוּ זוֹכִין לָזֶה לְבָרֵר הַקּוֹל

עַל יָדֵינוּ עַל יְדֵי לְמוּד גְּמָרָא, כִּי עֲדַיִן הוּא קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה רַק אָנוּ אוֹכְלִין מָרוֹר לְרַמֵּז וְלִזְכֹּר עַל זֶה. נִמְצָא שֶׁמָּרוֹר הוּא בְּחִינַת לְמוּד גְּמָרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַקּוֹל וּמַכְנִיעִין הַקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁשּׁוֹלֵט בּוֹ אֱוִירָא דְּעָלְמָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְזוֹכִין לְקוֹל דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה שֶׁשּׁוֹמְרִין אוֹתָהּ מֵאֱוִירָא דְּעָלְמָא, כִּי עוֹנִין עָלֶיהָ, דְּבָרִים הַרְבֵּה שֶׁהוּא קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'דְּבָרִים הַרְבֵּה' דַּיְקָא רֶמֶז שֶׁתִּקּוּן זֶה נִמְשָׁךְ מִלְּמוּד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי לְמוּד גְּמָרָא הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹכֶה לִדְבָרִים הַרְבֵּה. וְעַל יְדֵי כָּל זֶה יְכוֹלִין לֶאֱכֹל הַקָּרְבָּן פֶּסַח בִּבְחִינַת 'עַל מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֵהוּ', כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַקּוֹל בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּחִינַת הַקָּרְבָּן שֶׁבָּא מִבְּהֵמָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ קוֹל אֲבָל הוּא קוֹל בְּהֵמָה, וְעַל יְדֵי שֶׁעוֹלֶה לְקָרְבָּן מְבָרְרִין הַקּוֹל מִבְּהֵמָה לְאָדָם מִבְּחִינַת עַכּוּ"ם לְיִשְׂרָאֵל, מִבְּחִינַת חַזָּנִים וּמְנַגְּנִים רְשָׁעִים לְמְנַגְּנִים כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים, וְזֶהוּ לֹא תִזְבַּח עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַקְרִיב הַקָּרְבָּן פֶּסַח שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָמֵץ בְּבֵיתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי נֶאֱחָז בּוֹ אֱוִירָא דְּעָלְמָא שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן עַל יָדֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָן וּלְוִיִּים בְּשִׁירָן וְזִמְרָן וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן. כִּי בִּשְׁעַת עֲבוֹדָה צְרִיכִין הַלְוִיִּים לַעֲסֹק בְּשִׁיר וְזִמְרָה לְבָרֵר הַקּוֹל נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים אָז בַּתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר וּלְיַחֵד הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַקּוֹל, כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין הַקּוֹל אֶל הַדִּבּוּר, הַיְנוּ אֶל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן בְּפֶסַח, כִּי אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן. וְעַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן לְבָרֵר קוֹל הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז נֶגְמַר הַגְּאֻלָּה וְהַחֵרוּת מִפַּרְעֹה וּמִצְרַיִם. כִּי עַד שִׁבְיֵי שֶׁל פֶּסַח רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וּבִשְׁבִיֵי שֶׁל פֶּסַח נִקְרַע הַיָּם וְאָז נָפְלוּ פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם לְגַמְרֵי, וְיִשְׂרָאֵל נִגְאֲלוּ לְגַמְרֵי מֵהֶם. כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַקּוֹל שִׁירָה וּנְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה, מִקּוֹל נְגִינָה וְשִׁירָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת הֵם בִּבְחִינַת מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים. וְיֵשׁ קוֹלוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל נְגִינָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁיּוֹנְקִים מֵהַגָּרוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס בַּמַּיִם שֶׁנִּבְקַע הַיָּם בִּפְנֵיהֶם וְעִקַּר הַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת קוֹלוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קוֹל ה' עַל הַמַּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים ה' עַל מַיִם רַבִּים. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, קוֹל ה'

עַל הַמַּיִם, עַל יַם סוּף יַרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה' וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁנִּבְקְעוּ הַמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹלוֹת וְנִתְגָּרְשׁוּ הַמַּיִם הַזַּיְדוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹלוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת קוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים וְנִתְגַּלּוּ לָהֶם מֵימֵי הַחָכְמָה וְהַדַּעַת שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת קוֹל ה' עַל הַמַּיִם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ', כִּי נִפְתְּחוּ אָז מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין וְדַעַת דְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זָכוּ אָז לְשִׁירַת הַיָּם, כִּי זָכוּ לְקוֹל שִׁירָה וּנְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף וְכַנַּ"ל. וְזֶה עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה שֶׁעִקַּר הַיְשׁוּעָה וְהַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי זִמְרַת יָהּ עַל יְדֵי וָמֶר וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּתְבָּרֵר מִנִּגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. כִּי קוֹל נִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה הוּא מֹחַ וְחִיּוּת דְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּלְהֵפֶךְ קוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא מֹחַ וְחִיּוּת דְּמַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל כֵּן סִיְּמוּ הַשִּׁירָה, ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי עַל יְדֵי שִׁירַת הַיָּם שֶׁהוּא קוֹל שִׁירָה וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, עַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח דַּיְקָא הַתֹּר הֶחָמֵץ, כִּי כְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁעִקַּר אִסּוּר הֶחָמֵץ מֻחְמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר אֲוִיר הָעוֹלָם מִקּוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז נִבְקַע הַיָּם וְזָכוּ לְקוֹל שִׁירַת הַיָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר וְנִזְדַּכֵּךְ אֲוִיר הָעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁנִּתְבָּרֵר קוֹל שִׁירָה וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, מִקּוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַל כֵּן אָז בְּוַדַּאי הֶחָמֵץ מֻתָּר מֻחְמַת שֶׁכְּבָר נִתְבָּרֵר וְנִזְדַּכֵּךְ אֲוִיר הָעוֹלָם עַל יְדֵי שִׁירַת הַיָּם וְכַנַּ"ל. כִּי בְּלֵיל רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח אַף עַל פִּי שֶׁזָּכוּ אָז לַשִּׁירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם וְכוּ'. שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל. אַף עַל פִּי כֵן הַשִּׁירָה הַזֹּאת אֵינהּ נִקְרֵאת עַל שְׁמָם, כִּי אָז אָמְרוּ אֶת הַהַלֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לֶעָבָר וְלֶעָתִיד וְלִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּפֶסָחִים).כִּי אָז לֹא זָכוּ לַשִּׁירָה מֵעַצְמָם כִּי אִם בְּחַסְדֵי ה' הוֹפִיעַ עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל וְעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם כֹּחַ הַשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה בִּימֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד שֶׁהוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּל שָׁלֵם שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם דָּוִד. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד מֵחָמֵץ וְלֶאֱכֹל מַצָּה מֻחְמֶצֶת שֶׁלֹּא זָכוּ לְבָרֵר הַקּוֹל בְּעַצְמָם וְכַנַּ"ל. אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁסָּפְרוּ אַחַר כָּךְ סְפִירַת הָעֹמֶר שִׁשָּׁה יָמִים עַל יְדֵי זֶה הִתְחִילוּ לְטַהֵר עַצְמָם וְאָז זָכוּ לְשִׁירַת הַיָּם שֶׁנִּקְרֵאת עַל שְׁמָם עַל שֵׁם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי הֵם בְּעַצְמָם זָכוּ לָשִׁיר שִׁירָה הַזֹּאת וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לְטַהֵר וּלְזַכֵּךְ הָאֲוִיר וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז הַתֹּר הֶחָמֵץ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן זָכוּ לָזֶה אַחַר שֶׁמָּנוּ סְפִירָה שִׁשָּׁה יָמִים דַּיְקָא כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם כְּלַל הַגְּמָרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָם בְּחִינַת כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא הַגְּמָרָא שֶׁכְּלוּלָה

בְּשַׁ"ס מִשְׁנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר קוֹל הַנְּגִינָה, כַּמְבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא זָכוּ לְשִׁירַת הַיָּם שֶׁהוּא נִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה וְאָז הֶאָתַר הֶחָמֵץ וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִשְׁלְמוּ יְמֵי הַסְּפִירָה וְזָכוּ לְטַהֵר עַצְמָן לְגַמְרֵי וְקִבְּלוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל כֵּן אָז מְצָוָה לְהָבִיא קָרְבָּן מֵחָמֵץ דַּיְקָא שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

חָמֵץ תֹּאכָפֻנָּה, כִּי אָז נִתְבָּרְרוּ הַקּוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר וְכָל הַקּוֹלוֹת שֶׁרָאוּ וְשָׁמְעוּ אָז, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל נִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֵיטִיבוּ נַגֵּן בְּתְרוּעָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר זַמְּרוּ אֱלֹקִים זַמְּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמְּרוּ וְכוּ'. עַל כֵּן בָּאִים שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי תּוֹרוֹת בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הַקּוֹל. כִּי שֹׁרֶשׁ הַקּוֹל מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהִיא עִקַּר הַנְּבוּאָה, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים שְׁמִשָּׁם תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא שִׁלֻּמוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הוּא תִּקּוּן וּבֵרוּר הַקּוֹל הַיּוֹצֵא מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מִבְּחִינַת נְבוּאָה, שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הַקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן עַל יְדֵי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם הַמִּתְחַמְּצִים בִּבְחִינָה זֹאת, מִבְּחִינַת אֲוִיר וְקוֹל דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת וְכַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, עַל כֵּן צְרִיכִין לָבוֹא מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי חָמֵץ הַזֶּה שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם נִמְשָׁךְ מִבֵּרוּר וְזִכּוּךְ הָאֲוִיר שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל עַל יְדֵי שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת וְכַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

חלק יג

נַחֲזֹר לְעִנְיַן רֹאשׁוֹן וְזֶה בְּחִינַת אֶפִּטְרוֹפּוֹס וְזֶה לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן רצ סָעִיף א' מִי שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ יוֹרְשִׁים קְטַנִּים וְכוּ' צָרִיךְ מוֹרִישָׁם לְמִנּוֹת לָהֶם אֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁיִּתְעַסֵּק בְּשִׁבְיל הַקְּטַנִּים וְכוּ'. וְאִם לֹא מִנָּהוּ, בֵּית דִּין חַיָּבִים לְהַעֲמִיד לָהֶם אֶפִּטְרוֹפּוֹס וְכוּ'. וּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה וּמוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סָעִיף טז שֶׁאֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּנָּהוּ בֵּית דִּין צָרִיךְ לִשְׁבֹּעַ בִּנְקִיטַת חֵפֶץ אֲבָל מִנָּהוּ אָבִי יְתוֹמִים אֵין צָרִיךְ לִשְׁבֹּעַ:

כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לִרְאוֹת וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי תִּקּוּן קוֹל הַנְּגִינָה שֶׁהוּא מֹחִין וְחִיּוּת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל הַמִּשְׁנָה עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר, עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר הָאָדָם בָּא לָזֶה הָעוֹלָם רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְתַקֵּן חֶלְקֵי הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, כִּי כְּפִי שֶׁמִּתְתַּקֵּן חֵלֶק הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה, כְּמוֹ כֵן הוּא מַעֲלֶה וּמְרוֹמֵם מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיְּגַדֵּל וְינַשֵּׂא וְיפָרְסֵם מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בְּרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת. וְהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁהוּא עִקַּר

הַבְּרִיאָה, שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיְּגַדֵּל כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וְכוּ' לְהוֹדִיעַ וְכוּ' וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ וְכוּ'. וְכָל הָעֲשִׂירוּת וְהַחֲפָצִים שֶׁל הָאָדָם הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי הָעֲשִׂירוּת הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ. וְעַל כֵּן בְּסֵפֶר מִשְׁלֵי מְכַנֶּה כַּמָּה פְּעָמִים הַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם עָשִׁיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשֹׁל, וּכְתִיב נוֹתֵן לֶעָשִׁיר וְכוּ', שֶׁפִּרוּשׁוֹ מֶלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְזַהֵר מְאֹד כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁבְּכָל מַה שֶׁחָנָנוֹ ה' אֵיזֶה עֲשִׂירוּת וַחֲפָצִים שֶׁיִּתְנַהֵג בּוֹ בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַל פִּי הַתּוֹרָה שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי עֲשִׂירוּתוֹ וַחֲפָצָיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל תְּבוּאָתֶךָ. וְעִקַּר בִּנְיָן וְחִיּוּת הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי הַקּוֹל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי מֵהוֹנֶךָ אֶלָּא מִגְּרוֹנְךָ, דְּהַיְנוּ קוֹל נְגִינָה שֶׁיּוֹצֵא מֵהַגָּרוֹן, כִּי הַקּוֹל נְגִינָה הוּא קִיּוּם הַמַּלְכוּת, שֶׁהִוא בְּחִינַת הוֹן וַעֲשִׂירוּת נִמְצָא שֶׁהוֹנְךָ וּגְרוֹנְךָ הֵם בְּחִינָה אַחַת וְזֶהוּ אַל תִּקְרֵי מֵהוֹנֶךָ אֶלָּא מִגְּרוֹנְךָ וְכַנַּ"ל:

כִּי עִקַּר הַנְהָגַת הַמַּלְכוּת וְהָעֲשִׂירוּת הוּא עַל יְדֵי קוֹל וְהַדִּבּוּר, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֵן שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בְּבֵיתוֹ עַל עֲשִׂירוּתוֹ וַחֲפָצָיו הֵן שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה מֶמְשָׁלָה וּמַלְכוּת עַל אֲחֵרִים, כָּל אֶחָד מַנְהִיג הַמֶּמְשָׁלָה וְהַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר וְהַקּוֹל שֶׁעַל יָדוֹ הוּא מוֹשֵׁל וּמְצַוֶּה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁתַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ וְעַל כֵּן הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר חִיּוּת הַדִּבּוּר הוּא הַקּוֹל, כִּי הַקּוֹל מַנְהִיג לַדִּבּוּר וְעַל כֵּן מְקוֹלוֹ שֶׁל אָדָם נִכָּר בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר אֵצֶל הַתּוֹרָה מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא וְכוּ' (בְּסִימָן ל), עַיֵּן שָׁם. כִּי הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל הָאָדָם נִכָּר בְּקוֹלוֹ כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שְׁמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל אֵיזֶה דָּבָר, כְּגוֹן עַל עֲשִׂירוּתוֹ וַחֲפָצָיו כְּשֶׁאוֹמֵר וּמְצַוֶּה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג אֲזַי קוֹלוֹ חָזָק וְעַז בְּדֶרֶךְ מֶמְשָׁלָה בְּחִינַת קוֹל עַנּוֹת גְּבוּרָה, בְּחִינַת עָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוּת. אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר כְּשֶׁאוֹמֵר לִפְעָמִים אֵיזֶה דֵּעָה הוּא בְּקוֹל חָלוּשׁ וְנָמוּךְ בְּחִינַת קוֹל עַנּוֹת חֻלּוּשָׁה, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ מֶמְשָׁלָה שָׁם, קוֹלוֹ נָמוּךְ וְחָלוּשׁ, כִּי הַמַּלְכוּת כְּפִי הַקּוֹל, כִּי הַקּוֹל הוּא חִיּוּת וְקִיּוּם הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהֵבִיא אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם זֶה הָעִנְיָן, כִּי יֵשׁ קוֹל עַנּוֹת גְּבוּרָה וְיֵשׁ קוֹל עַנּוֹת חֻלּוּשָׁה לְעִנְיַן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד שֶׁנִּכָּר בְּקוֹלוֹ, עַיֵּן שָׁם:

חלק יד

וְעִקַּר חִיּוּת הָאָדָם הוּא עַל יְדֵי הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁהֵם עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים שֶׁבָּאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְתַרְגּוּמוֹ, לְרוּחַ מְמַלְלָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְעִקַּר קִיּוּם חִיּוּת הָאָדָם בְּגוּפוֹ הוּא עַל יְדֵי יִחוּד קוֹל וְדִבּוּר שֶׁהוּא

כְּלַל כָּל הַיְחוּדִים כַּמּוּבָא כִּי קוֹל וְדִבּוּר הֵם בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ וְגוּף, כִּי הַקּוֹל מְחַיֶּה וּמַנְהִיג אֶת הַדִּבּוּר כְּמוֹ הַנֶּפֶשׁ אֶת הַגּוּף. וְעִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּרַם פֵּרוּד בֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר. וְהָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ לְיַחֵד הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה קִיּוּם הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם נַפְשׁוֹ בְּגוּפוֹ. אֲבָל מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר אֶפִלּוּ לְהַצַּדִּיק לְבָרֵר הַקּוֹל בְּחַיָּיו וְצָרִיךְ שֶׁיִּגָּמֵר הַבֵּרוּר מִדּוֹר לְדוֹר כַּיָּדוּעַ, עַל כֵּן מֻכְרָח כָּל אָדָם לָמוּת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם הַבֵּרוּר וַעֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְיַחֵד הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד עַד זְמַן בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְהַנִּיחַ הַיֵּרֵשָׁה לְבָנָיו אֲחֲרָיו, כִּי הָעֲשִׁירוּת וְהַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁעִקַּר חִיּוּתָהּ עַל יְדֵי יִחוּד קוֹל וְדִבּוּר כַּנַּ"ל צָרִיךְ לְהַנִּיחַ לְבָנָיו אֲחֲרָיו שֶׁהֵם יַשְׁלִימוּ הַבֵּרוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד כַּיָּדוּעַ. כִּי הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו כְּפִי מַה שֶּׁעָסַק בַּעֲבוֹדָתוֹ וּכְפִי מַה שֶּׁעָסַק בַּעֲשִׁירוּתוֹ בְּמַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ בְּכַשְׁרוּת כָּרָאוּי עַל פִּי הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְהוֹנוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וְשֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת שׁוּם רַמָּאוּת וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים וּלְקַבֵּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן זָכָה לְבָרֵר עֲשִׁירוּתוֹ, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לְהַעֲלוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּכְמוֹ כֵן זָכָה לְיַחֵד יִחוּדִים, דְּהַיְנוּ יִחוּד הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק וְאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵר עוֹד, צָרִיךְ לְהַנִּיחַ עֲשִׁירוּתוֹ וַחֲפָצָיו לְבָנָיו שֶׁהֵם יַשְׁלִימוּ לְבָרֵר וּלְיַחֵד כְּפִי מַה שֶּׁיִּתְנַהֲגוּ בְּהָעֲשִׁירוּת בְּכַשְׁרוּת עַל פִּי הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה הִיא שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ חַיָּה שֶׁנִּסְתַּלְּקִין מִן הַגּוּף וְעִקַּר הִסְתַּלְּקוּת נִמְשָׁךְ מֵהִסְתַּלְּקוּת הַקּוֹל מֵהַדִּבּוּר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ לְגַבֵּי הַגּוּף כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְעַל כֵּן חַיָּב הָאָדָם לְמַנּוֹת אֶפִּטְרוֹפּוֹס עַל נְכָסָיו קֹדֶם מוֹתוֹ וְלֹא יִסְמֹךְ אֶת עַצְמוֹ עַל הַבַּיִת דִּין שֶׁהֵם יְמַנּוּ אֶפִּטְרוֹפּוֹס רַק צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יְמַנֶּה אֶפִּטְרוֹפּוֹס עַל נְכָסָיו קֹדֶם מוֹתוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם וְהַנְהָגַת הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת הוּא עַל יְדֵי הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים כַּנַּ"ל, עַל כֵּן כָּל עוֹד נַפְשׁוֹ בּוֹ שֶׁהוּא הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר צָרִיךְ לְמַנּוֹת אֶפִּטְרוֹפּוֹס וְלִמְסֹר לוֹ הַמֶּמְשָׁלָה וְהַמַּלְכוּת בְּקוֹל וְדִבּוּר שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם חִיּוּת וְקִיּוּם הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס לְהַנְהִיג הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת כְּמוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ, כִּי חִיּוּת וְקִיּוּם שֶׁל הָעֲשִׁירוּת שֶׁל כָּל אָדָם וְאָדָם הוּא מֵהַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ דַּיְקָא. וְעַל כֵּן צָרִיךְ דַּיְקָא לְמַנּוֹת הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים כְּדֵי לִמְסֹר לוֹ הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם חִיּוּת וְקִיּוּם וְהַנְהָגַת הָעֲשִׁירוּת וְהַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק טז

אֲבָל אִם לֹא מִנָּה אֶפִּטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ אֲזַי הַבַּיִת דִּין צְרִיכִין לְהַעֲמִיד הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַקּוֹל הוּא עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל וְהַבַּיִת דִּין הֵם בִּבְחִינַת

תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי כָּל הַבָּתֵּי דִּינִים הַכְּשֵׁרִים מְקַבְּלִים כֹּחַ מֵהַבֵּית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, כִּי אֲנַן שְׁלִיחוּתָא דִּידְהוּ עַבְדִינַן וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹעַ אֶל דִּבְרֵי בֵּית דִּין הַכָּשֵׁר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וְכוּ' עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל פִּי הַמִּשְׁפָּט וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁאָנוּ מַזְהִרִים עָלֶיהָ בְּלָאו דְּלֹא תָסוּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר בֵּרוּר דִּינֵי הַתּוֹרָה שֶׁהַבֵּית דִּין פּוֹסְקִין הוּא עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁשָּׁם מִתְבָּרְרִין כָּל הַדִּינִים. נִמְצָא שֶׁהַבֵּית דִּין הֵם בְּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַקּוֹל שֶׁהוּא קִיּוּם הַמַּלְכוּת. וְעַל כֵּן הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה אֲצֶל הַבֵּית דִּין כִּי הֵם פּוֹסְקִין הַמִּשְׁפָּט כְּמַלְךְ וּצְרִיכִין לְצַיֵּת אוֹתָם, כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט וְכוּ'. וּכְתִיב, מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן. וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה פּוֹסְקִין הַדִּינִים וְהַמִּשְׁפָּטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל כֵּן כְּשֶׁלֹּא הֶעֱמִיד אֶפִּטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ צְרִיכִין הַבַּיִת דִּין לְהַעֲמִיד הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס עַל הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ מֵחֲמַת שֶׁאָצְלָם הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַקּוֹל שֶׁהוּא חִיּוּת וְקִיּוּם הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת וְכַנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן, שֶׁיַּעֲמִיד הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ בְּחַיָּיו כָּל עוֹד נַפְשׁוֹ בּוֹ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר כְּדֵי שֶׁיִּמְסֹר בְּעַצְמוֹ הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ לְהָאֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁהֵם קִיּוּם וְחִיּוּת הָעֲשִׁירוּת וְהַנְּכָסִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַנְהִיג הַנְּכָסִים וּלְהַחֲיוֹתָם וּלְקַיְּמָם כְּמוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל: וְעַל כֵּן אֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּנָּהוּ בֵּית דִּין צָרִיךְ לִשְׁבֹּעַ בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, אֲבָל מִנָּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים אֵינוֹ צָרִיךְ לִשָּׁבַע. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה הַכְחָשָׁה מַטִּילִין שְׁבוּעָה וְהַשְּׁבוּעָה הִוא הִתְקַשְּׁרוּת כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וְיִחוּד הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר, כִּי כָּל הַשְּׁקָרִים הֵם בְּחִינַת עָלְמָא דִּפְרוּדָא, בְּחִינַת פֵּרוּד בֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר וְעַל כֵּן נִכָּרִין דִּבְרֵי אֱמֶת וּמִי שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת יָכוֹל לְהַכִּיר בְּאַחֵר אִם הוּא דּוֹבֵר שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהָא"ב (אוֹת א אֱמֶת סִימָן ט). כִּי כְּשֶׁמְּדַבֵּר אֵיזֶה שֶׁקֶר אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְיַשֵּׁב וְיִתְיַחֵד וְיִתְקַשֵּׁר אֶצְלוֹ הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר. וּמִי שֶׁהוּא מֵבִין וּמִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת יָכוֹל לְהַכִּיר בְּקוֹלוֹ שֶׁמְּדַבֵּר שֶׁקֶר, כִּי בְּוַדַּאי אֵין הַקּוֹל מְיֻשָּׁב עִם הַדִּבּוּר כְּשֶׁמְּדַבֵּר שֶׁקֶר. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה הַכְחָשָׁה מַטִּילִין עָלָיו שְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד וְהִתְקַשְּׁרוּת הַדִּבּוּר אֶל הַקּוֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר שֶׁאֲחִיזָתוֹ מֵהַפֵּרוּד שֶׁבֵּין קוֹל וְדִבּוּר כַּנַּ"ל. כִּי הַשְּׁבוּעָה הִיא בִּנְקִיטַת חֵפֶץ וְהַחֵפֶץ שֶׁהוּא הַסֵּפֶר תּוֹרָה הוּא כְּלַל הַנְּבוּאָה, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְהַנְּבוּאָה הִיא שֹׁרֶשׁ הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מֵאֲתַר דִּנְבִיאִים יַנְקִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר הַדִּבּוּר אֶל שֹׁרֶשׁ הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא כְּלַל הַנְּבוּאָה, שֶׁהוּא הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁאוֹחֵז בְּיָדוֹ עַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר שֶׁאֲחִיזָתוֹ מִפְּגַם הַקּוֹל שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַנְּבוּאָה שֶׁהוּא הַקּוֹל שֶׁאֵינוֹ מִתְיַחֵד וּמִתְחַבֵּר בִּשְׁלֵמוּת

עִם הַדִּבּוּר וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַשְּׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת יִחוּד וְהִתְקַשְּׁרוּת הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר. וְעַל כֵּן אֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּמַנֶּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים אֵינוֹ צָרִיךְ לִשְׁבֻעַ, כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּמַנֶּהוּ בְּעַצְמוֹ לְאֶפִּטְרוֹפּוֹס קֹדֶם מוֹתוֹ קֹדֶם שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר מֵהַגּוּף שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפֶּגֶם אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּרַם פֵּרוּד בֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ מְמַנֶּהוּ לְאֶפִּטְרוֹפּוֹס וּמָסַר לוֹ הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ בְּעוֹדָם מְיֻחָדִים וּמְקֻשָּׁרִים, עַל כֵּן אֵינוֹ צָרִיךְ לִשְׁבֻעַ כִּי אֵין לְהַשֶּׁקֶר אֲחִיזָה מֵאַחַר שֶׁהַקּוֹל וְהַדִּבּוּר הָיוּ עֲדַיִן מְיֻחָדִים, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר עַל יְדֵי הַפֵּרוּד שֶׁבֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק וְלֹא מִנָּה אֶפִּטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ בְּחַיָּיו רַק הַבַּיִת דִּין הֶכְרֵחוּ לְמַנּוֹת אֶפִּטְרוֹפּוֹס אַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַפֵּרוּד שֶׁבֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁבֻעַ, כִּי אָז יֵשׁ שְׁלִיטָה וַאֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר שֶׁאֲחִיזָתוֹ מֵהַפֵּרוּד שֶׁבֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁבֻעַ כִּי הַשְּׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וְיִחוּד שֶׁמְּקַשְּׁרִין וּמְיַחֲדִין הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל:

הִלְכוֹת אֶפִּטְרוֹפּוֹס הֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה ד אוֹת ל:

הלכות פקדון וארבעה שומרים

פרק א

חלק א

א עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר וַיְבָרֶךְ ה' אֱלֹהִים אֶת הַצַּלָּע וְכוּ' (סִימָן סז) שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת מְלֻבָּשִׁין בְּהַכְּבוֹד, כִּי הַכְּבוֹד הִיא אֵם כָּל חָי. וְלִפְעָמִים הַנֶּפֶשׁ נִתְרַחֶקֶה מִן הַכְּבוֹד וַאֲזַי הַנֶּפֶשׁ עֲיֵפָה, וְזֶהוּ עַל יְדֵי שֶׁאֵין מִתְפַּלְּלִין בְּכַוָּנַת הַלֵּב בִּבְחִינַת בִּשְׁפָתָם כִּבְּדוּנִי וְלִבָּם רָחֵק. כִּי כַּוָּנַת הַלֵּב הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ בִּבְחִינַת "אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לִבִּי אֲכַוֵּן. וַאֲזַי צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי בְּחִינַת מַיִם קָרִים, וּמַיִם קָרִים נַעֲשִׂין עַל יְדֵי בְּחִינַת רָעָמִים, וְהֵם בָּאִין עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד אֶל זָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכְּבוֹד גּוֹרֵם שִׁכְחָה אֶל הַזָּקֵן בִּבְחִינַת וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

ב וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה, כִּי הָאֲבֵדָה הִיא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכְּבוֹד, כִּי כָּל הַחֲפָצִים וְהָעֲשִׁירוּת הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בָּעֲשִׁירוּת וְשָׁרְשָׁם בַּכָּבוֹד, כִּי כָּבוֹד שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן רַבִּי מְכַבֵּד עֲשִׁירִים וְהָיָה נוֹתֵן כָּבוֹד לְכָל אֶחָד כְּפִי הָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ שֶׁהָיָה אוֹמֵר תְּנוּ כָּבוֹד לְבַעַל מֵאָה מָנֶה תְּנוּ כָּבוֹד לְבַעַל מָאתַיִם מָנֶה, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי הָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ כֵּן שָׁרְשׁוֹ יוֹתֵר בְּהַכָּבוֹד וְעַל כֵּן הָיָה נוֹתֵן כָּבוֹד לְכָל אֶחָד לְפִי עָשְׁרוֹ, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: אֵיזֶה עָשִׁיר? כָּל שֶׁבְּנֵי עִירוֹ מְכַבְּדִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי

עָשְׂרוֹ. וְזֶה בְּחִינַת עֹשֶׁר וְכָבוֹד, כִּי הָעֲשִׁירוּת שָׁרְשׁוֹ בַּכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא אֵצֶל הָאָדָם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא רַק אֵצֶל גֶּדֶר הָאָדָם שֶׁהוּא מְדַבֵּר, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בִּשְׂפָתָם כִּבְּדוּנִי. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים כט) "וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד", הֵיכַל דָּא פֶּה כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַדָּבָר נֶאֱבָד מִן הָאָדָם נִמְצָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבְּהַחֵפֶץ הַנֶּאֱבָד מִן הַכָּבוֹד מֵאַחַר שֶׁרְחוֹקָה מִן הָאָדָם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד. וְזֶה בְּחִינַת אוֹבֵד מִבְּלִי לְבוּשׁ, שֶׁכָּל בְּחִינַת אֲבֵדָה הוּא מִבְּלִי לְבוּשׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת מִן הַכָּבוֹד שֶׁהוּא לְבוּשׁ, כִּי הַנֶּפֶשׁ מְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אוֹבֵד שֶׁהַדָּבָר מוּסָב עַל הַדָּבָר הַנֶּאֱבָד, דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹלֵךְ לְאִבּוּד, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק "הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד", שֶׁכָּל לְשׁוֹן אֲבֵדָה וְכוּ', כִּי הַדָּבָר הוֹלֵךְ לְאִבּוּד מֵאַחַר שֶׁרְחוֹקָה מִן הַכָּבוֹד וַאֲזַי הִיא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְהוֹלֶכֶת לְאִבּוּד. וְזֶה בְּחִינַת כִּי "תִּפְגַּע חֲמוֹר אֹחִיךָ תּוֹעֶה", כִּי בְּוַדַּאי הָאֲבֵדָה הִיא בְּחִינַת תּוֹעֶה וְנָע וָנָד מֵאַחַר שֶׁרְחוֹקָה מֵאִמָּהּ, דְּהַיְנוּ מִן הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל כֵּן מְצָוָה גְּדוֹלָה לְהָשִׁיב אֲבֵדָה וַאֲזַי מַחֲזִיר הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל:

חלק ג

ג וְעַל כֵּן דָּגָל מַחֲנֵה דָּן הָיָה מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהָיוּ מַחֲזִירִין כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי מַחֲנֵה דָּן הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים (סִימָן נו), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב שֶׁמַּחֲנֵה דָּן הוּא בְּחִינַת דִּינָא דְּמַלְכוּתָא, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת "דָּנֵנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי "וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁהָיוּ מְאַסְּפִים כָּל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְאַסְּפִים וּמְקַבְּצִים כָּל הַמַּחֲנוֹת לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת הַחֲזָרַת הַנְּפָשׁוֹת לְאִמָּם וְשָׁרְשָׁם, דְּהַיְנוּ אֶל הַכָּבוֹד, כִּי זֶה עִקַּר תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר וְלֶאֱסֹף כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהָרְצוֹנוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת לְתוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, לְקַבֵּץ פִּזּוּר הַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמַּחֲשָׁבוֹת הַמִּתְפַּזְּרִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה אֶל הַחוּץ, וְצָרִיךְ לְקַבֵּץ הַנֶּפֶשׁ מִן הַפִּזּוּר שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם מַחֲשָׁבָת חוּץ רַק לְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק, וַאֲזַי מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּנֵי דָן שֶׁהָיוּ מְאַסְּפִים לְכָל הַמַּחֲנוֹת הָיוּ מַחֲזִירִין כָּל הָאֲבֵדוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיוּ נִקְרָאִים מְאַסֵּף וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עָמָלֵק שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְרוֹדֵף תָּמִיד אַחַר תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן הָיוּ רוֹדְפִים אַחַר בְּנֵי דָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם, עַל כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ: "וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ", 'עָיֵף וְיָגֵעַ' דִּיקָא בְּחִינַת עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַחֲקָה מִן הַכָּבוֹד עַל יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלָּה בְּלִי כַּוָּנַת הַלֵּב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים" הַיְנוּ פְּגַם

הַמַּלְכוּת וְהַכָּבוֹד כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא יִרְאָה לְהִתְיָרֵא מִפָּנָיו כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כח) "לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד". וְעַל כֵּן עָמָלֵק הוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה, כַּמּוּבָא, כִּי הוּא גּוֹרֵם בְּחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ עַל יְדֵי עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִצְוָה לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק כְּדֵי לְתַקֵּן בְּחִינַת הַשִּׁכְחָה הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב "וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: 'בִּרְפִיּוֹן יָדַיִם' זֶה בְּחִינַת רְפִיּוֹן וַעֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ, כִּי גְּדוֹל וְחָזוּק הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר וַיִּבֶן הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וַאֲזַי כְּשֶׁיֵּשׁ רִפְיוֹן יָדַיִם חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בְּחִינַת עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ וַאֲזַי 'וַיָּבֹא עֲמָלֵק' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב תְּחִלָּה "וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִים וְאֵין מַיִם לִשְׁתּוֹת", כִּי שָׁם בִּרְפִיּוֹן יָדַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ הָיוּ צְרִיכִים מַיִם בְּחִינַת מַיִם קָרִים הַנַּ"ל וְהֵם פָּגְמוּ יוֹתֵר "וַיָּרֶב הָעָם עִם מֹשֶׁה" וּפָגְמוּ בִּכְבוֹד הַזָּקֵן, עַל כֵּן צָעַק מֹשֶׁה אֶל ה', "מָה אֶעֱשֶׂה לָעָם הַזֶּה עוֹד מְעַט וּסְקָלוּנִי", כִּי אֵינִי יוֹדֵעַ מָה אֶעֱשֶׂה לָהֶם כִּי הַדָּבָר תָּלוּי בִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּתְּנוּ לִי כָּבוֹד כַּנַּ"ל וְהֵם פּוֹגְמִים יוֹתֵר בָּזֶה, וּבָזֶה הֵם גּוֹרְמִים בְּחִינַת שִׁכְחָה לְהַזָּקֵן. וְזֶהוּ "עוֹד מְעַט וּסְקָלוּנִי" זֶה בְּחִינַת שִׁכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן לז). וְזֶהוּ 'מְעַט' הִיא בְּחִינַת שִׁכְחָה שֶׁהִיא מֹחִין דְּקַטְנוּת כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן הֻשִׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ: עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם וְתִרְאֶה שֶׁיִּנָּהֲגוּ בְּךָ כְּבוֹד כְּעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְאָז בֶּאֱמֶת נִתְקַן. וְלָקַח אֶת הַמַּטֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁבֶט מוֹשֵׁל, בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: קַח מַקֵּל וְהַךְ עַל קָרְקָרָן דַּבָּר אֶחָד לַדּוֹר וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה הִכָּה בַּצּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן, עַל פִּי הַבְּאֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁאֹב מֵימֵי הַדַּעַת בְּחִינַת מַיִם קָרִים הַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַכָּאַת הַצּוּר בַּמַּטֶּה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת רְעָמִים עַל יְדֵי זֶה יָצְאוּ מַיִם רַבִּים בְּחִינַת מַיִם קָרִים "וַתִּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם", וְנִתְקְנוּ וְנִבְרְאוּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת מֵעֲיֵפוּתָם, עַיֵּן הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר וַיִּבֶן הַנַּ"ל בְּחִינַת רְעָמִים וּמַיִם קָרִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת עֲמָלֵק, כִּי עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַפְּגָם שֶׁלֹּא נִתְקַן עֲדַיִן לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "עַל נַסּוֹתָם" וְכוּ', עַל כֵּן "וַיָּבֹא עֲמָלֵק" כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הָיָה תְּלוּי בִּתְפִלָּה בְּכַוָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה וְכוּ', אֶלָּא בְּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין וּמְכַוְּנִין אֶת לִבָּם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם הָיוּ מְנַצְּחִין וְכוּ'. כִּי עִקַּר נִצָּחוֹן עֲמָלֵק הָיָה תְּלוּי בְּכַוָּנַת הַלֵּב בַּתְּפִלָּה לְתַקֵּן עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה הָיָה תְּלוּי בְּמֹשֶׁה, כִּי מִמֶּנּוּ נִמְשַׁךְ בְּחִינַת מַיִם קָרִים כַּנַּ"ל:

חלק ד

ד נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הֶשְׁבֵּת אֲבֵדָה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הַכָּבוֹד, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַנֶּפֶשׁ עֲיֵפָה כְּשֶׁנּוֹפֶלֶת וְאוֹבֶדֶת וְנִתְרַחֶקֶת מִן אִמָּהּ, דְּהַיְנוּ הַכָּבוֹד, כְּמוֹ כֵן נִפְגָּם וְנֶחֱלָשׁ

כֹּחַ הַמַּלְכוּת וְהַכְּבוֹד כְּשֶׁהַנְּפָשׁוֹת רְחוֹקִים מִמֶּנָּה, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עַם. וְעַל כֵּן מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל הִתְחִילָה בִּתְחִלָּה עַל יְדֵי הֶשְׁבֵּת אֲבֵדָה שֶׁהָלַךְ שָׁאוּל לְבַקֵּשׁ אֲבֵדַת אָבִיו וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל א), "וְלָאֲתֹנוֹת הָאֹבְדוֹת כוּ' אַל תָּשֶׂם אֶל לִבְּךָ לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ וּלְמִי כָּל חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל" וְכוּ'. כִּי זֶה בָּזֶה תְּלוּי כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הָיָה עַל יְדֵי שֶׁפָּנְמוּ בִּשְׁאֵלָתָם וְאָמְרוּ "תְּנָה לָנוּ מֶלֶךְ לְשָׁפְטֵנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם", נִמְצָא שֶׁהִרְחִיקוּ עַצְמָן מִן הַכְּבוֹד, כִּי הַכָּבוֹד הוּא רַק אֶצֶל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת "וּבְקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי", כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, אֲבָל מַלְכוּת הָרִשָׁעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשָׂו עֲמָלֵק, הוּא בִּבְחִינַת בָּזוּי אַתָּה מְאֹד, וְהֵם אָמְרוּ "תְּנָה לָנוּ מֶלֶךְ כְּכָל הַגּוֹיִם" וְהִרְחִיקוּ עַצְמָן מִן הַכָּבוֹד וּפָנְמוּ בִּכְבוֹד הַזֵּקֶן, דְּהַיְנוּ שְׁמוּאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּתְחִלַּת הַפָּרָשָׁה: "וַיְהִי כִּי זָקֵן שְׁמוּאֵל", כִּי הֵם הָיוּ צְרִיכִים לִזָּהֵר בִּכְבוֹדוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְכַנִּרְאֶה שָׁם בַּפְּסוּקִים שֶׁפָּנְמוּ בָּזֶה מְאֹד שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ בִּכְבוֹד שְׁמוּאֵל, עַל כֵּן נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר מֵאֵת ה' שֶׁהָיָה אֲבֵדָה אֵצֶל מָקוֹם הַמַּלְכוּת דְּהַיְנוּ בְּבֵית קִישׁ אֲבִי שָׁאוּל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּמְצָא הָאֲבֵדָה אָז נִתְתַּקֵּן הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת וְלָאֲתֹנוֹת הָאֹבְדוֹת וְכוּ' "וּלְמִי כָּל חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל הֲלֹא לְךָ וּלְכָל בֵּית אָבִיךָ" כַּנַּ"ל (שְׁמוּאֵל א סִימָן ט, י, יג). וְעַל כֵּן הִזְהִירוֹ: "שִׁבְעַת יָמִים תּוֹחֵל עַד בּוֹאִי אֵלֶיךָ". כִּי בָּזֶה הָיָה תְּלוּי מַלְכוּתוֹ לִזָּהֵר מְאֹד בִּכְבוֹד שְׁמוּאֵל כַּנַּ"ל כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגַם הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁלֹּא נִזְהַר בָּזֶה נִתְבַּטֵּל מַלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְעַתָּה מַמְלַכְתְּךָ לֹא תָקוּם" וְכוּ', כִּי בָּזֶה הָיָה תְּלוּי תִּקּוּן הַמַּלְכוּת בִּכְבוֹד שְׁמוּאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמַךְ תֵּכֶף פָּרָשַׁת עֲמָלֵק וְצִוּוּהוּ לְהַכְרִית עֲמָלֵק, כִּי אָז צָרִיךְ לְחַגֵּר מָתְנָיו לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַחֲזָרַת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, וְאָז הוּא מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְעַתָּה שְׁמַע לְקוֹל דִּבְרֵי ה': פַּעַם אַחַת נִסְכַּלְתָּ, עַתָּה שְׁמַע וְכוּ'. זֶה שַׁיָּךְ לְזֶה, כִּי מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַנַּ"ל שֶׁפָּגַם בִּכְבוֹד הַזָּקֵן כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר עַתָּה לְמִחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁלֹּא נִזְהַר גַּם בָּזֶה נִפְסְקָה מַלְכוּתוֹ לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁשָּׁאוּל נֶעֱנַשׁ עַל שֶׁלֹּא הִקְפִּיד עַל כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּבְזֵהוּ וַיְהִי כְּמַחֲרִישׁ", כִּי בְּוַדַּאי הָיָה צָרִיךְ לְהַקְפִּיד עַל כְּבוֹדוֹ כִּי תִּקּוּן הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָמַר לוֹ שְׁמוּאֵל הֲלֹא אִם קָטָן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וְהָיִיתָ צָרִיךְ לִזָּהֵר בִּכְבוֹדְךָ שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל שֶׁלֹּא הִקְפִּיד עַל כְּבוֹדוֹ, עַל יְדֵי זֶה גָּרַם מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל וְהָיָה צָרִיךְ לִזָּהֵר עַתָּה מְאֹד לְהַכְנִיעוֹ וְעַל יְדֵי שֶׁפָּגַם גַּם בָּזֶה נִקְרַע מַלְכוּתוֹ. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הַפְּגָמִים הָיוּ שַׁיָּכִים זֶה לָזֶה וְעַל יְדֵי שֶׁלֹּא נִזְהַר בָּהֶם נִפְסְקָה מַלְכוּתוֹ, וְעַל כֵּן קָרַע לְבוּשׁוֹ לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל עִקַּר הַפְּגָם הוּא בִּבְחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת לְבוּשׁ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בָּבָא קַמָּא צא) רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא. וְעַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ שֶׁאָמַר שְׁמוּאֵל, 'אַף נֶגֶד ה' מְשִׁיחוֹ' וֶהֱשִׁיבוֹ ה'

יִתְבָּרַךְ: 'אַל תַּבֵּט אֶל מַרְאֵהוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגָם בְּדַעַת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, בְּחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ לְפִי עֵרֶךְ גָּדֶל מַעֲלָתוֹ:

חלק ה

ה וְזֶה כְּשֶׁהוֹכִיחָן שְׁמוּאֵל עַל שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹדוֹ וְשָׁאֲלוּ מֶלֶךְ אָמַר: "הֲלֹא וכו' וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיִּתֵּן קֹלוֹת וּמָטָר", הַיְנוּ שֶׁאָמַר לָהֶם שֶׁגַּם עַתָּה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רְעָמִים וּמַיִם קָרִים וְזֶהוּ קוֹלוֹת וּמָטָר. וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: וְלֹא הָיָה לָכֶם לִפְגֹּם בִּכְבוֹדִי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לִי כֹּחַ זֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רְעָמִים וּמַיִם קָרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי ה'". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י וְהַתַּרְגּוּם שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁשָּׁפְכוּ לִבָּם כַּמַּיִם, הַיְנוּ תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה. וְזֶה בְּחִינַת הַכָּתוּב: "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה'", שֶׁקְּאֵי עַל תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה, הַיְנוּ שֶׁהַתְּפִלָּה תִּהְיֶה בְּכַוָּנָה כְּדֵי לְהַחֲיוֹת וּלְהַבְרוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי זֶה וְזֶהוּ כַּמַּיִם בְּחִינַת מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה הַנַּ"ל:

חלק ו

ו וְעַל כֵּן רוֹעִים וּמְלָכִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיוּ מִתְחִלָּה רוֹעִים וְשׁוֹמְרִים צֹאן כְּמוֹ יַעֲקֹב וְדָוִד וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָיוּ שׁוֹמְרִים הַצֹּאן שֶׁלֹּא יִהְיוּ אוֹבְדִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁלֹּא תִּתְרַחֵק מִן הַכְּבוֹד, עַל יְדֵי זֶה זָכוּ לַמַּלְכוּת, כִּי זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַנְּבִיא מוֹכִיחַ הָרוֹעִים בְּלָשׁוֹן זֶה שֶׁל פְּגַם אֲבֵדָה שֶׁאֵינָם שׁוֹמְרִים אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁאָמַר (יְחֶזְקֵאל) עַל הָרוֹעִים וכו' צֹאן אֹבְדוֹת הָיוּ עַמִּי וכו' הַנֶּאֱבָדוֹת לֹא בִקַּשְׁתֶּם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא בִּבְחִינַת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה, דְּהַיְנוּ הַחֲזָרַת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד, כִּי הַמֶּלֶךְ צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַמּוֹ שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁלֹּא יִתְפַּזְּרוּ וְיִתְרַחֲקוּ אֶל הַחוּץ וְיֹאבְדוּ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּדָוִד (תְּהִלִּים עח) "מֵאַחַר עָלוֹת הֲבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ", כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר מְאֹד אֶת הַצֹּאן בְּעֵין הַחֶמְלָה שֶׁלֹּא יִהְיוּ אֲבוּדִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה זָכָה לִהְיוֹת מֶלֶךְ לִרְעוֹת אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת הַחֲזָרַת הַנְּפָשׁוֹת אֶל הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ: "וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ", זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה שֶׁפִּיּוּ וְלִבּוֹ שָׁוִין, וְזֶה בְּחִינַת תֹּם לֵבָב שֶׁאֵין לִבּוֹ חָלוּק מִפִּיּוּ וְעַל יְדֵי בְּחִינַת תֹּם לְבָבוֹ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה בְּחִינַת קִרְבַת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ "וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ" כְּפִי תֹּם לְבָבוֹ כֵּן הָיָה רוֹעֶה וּמֶלֶךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת "וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם" הֵם בְּחִינַת הַיָּדִים שֶׁהֵם מְגַדְּלִין וּמְחַזְּקִין הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ז

ז וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב: "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה אֶת רָחֵל וכו' וְאֶת צֹאן לָבָן וכו' וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיַּשְׁקְ אֶת צֹאן לָבָן" וכו'. אֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר זֶה בְּחִינַת עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן

עַל עֵינַיִן שֶׁמַּנָּח עַל בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וְיַעֲקֹב גָּלַל אֶת הָאֶבֶן וְהִמְשִׁיךְ מַיִם בְּחִינַת מַיִם קָרִים, וַיַּשְׁקְ אֶת הַצֹּאן, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה כַּנַ"ל:

חלק ח

ח וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: אִם הָיָה זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ עַל זֶה נֶאֱמַר 'וְהִתְעַלַּמְתָּ', כִּי הָאֲבֵדָה הִיא בְּחִינַת הַרְחָקַת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד כַּנַ"ל, וְאָז הִיא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ עֲיֵפָה כַּנַ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לָזֶה תְּלוּי בִּכְבוֹד הַזָּקֵן כַּנַ"ל, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ אֲבֵדָה מַגִּיעַ קְצָת פְּגָם בְּדַעַת הַזָּקֵן בְּחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ כַּנַ"ל, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה וְהִתְעַלַּמְתָּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְגֹּם הַזָּקֵן אֶת כְּבוֹדוֹ עַל יְדֵי הָאֲבֵדָה, כִּי אַדְרַבָּא, עַתָּה צָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד בִּכְבוֹד הַזָּקֵן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲבֵדָה כַּנַ"ל:

חלק ט

ט וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ: אֲבֵדַת נָכְרִי מֻתֶּרֶת וְאָסוּר לְהַחֲזִירָהּ וְכוּ' וְאִם הֶחֱזִירָהּ מִשּׁוּם קִדּוּשׁ הַשֵּׁם מֻתָּר וּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִלּוּל הַשֵּׁם חַיָּב לְהַחֲזִירָהּ וְכוּ'. כִּי הַנָּכְרִים אֵין לָהֶם חֵלֶק בַּכָּבוֹד, כִּי הַכָּבוֹד הוּא רַק בְּיִשְׂרָאֵל אֲבָל הֵם בִּבְחִינַת בָּזוּי אַתָּה מְאֹד כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן אֲבֵדָתָם מֻתֶּרֶת בְּוַדַּאי, כִּי עִקַּר הֶשְׁבַּת אֲבֵדָה הוּא לְהַחֲזִיר הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד כַּנַ"ל. וְאַדְרַבָּה, אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ, כִּי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבִּיד הָעַכּוּ"ם הֵם כְּצִפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח וְכֵיוָן שֶׁנִּמְלְטוּ מִפַּח יוֹקְשִׁים מִצְוָה גְּדוֹלָה שֶׁיִּזְכֶּה בָּהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַכָּבוֹד כְּדֵי לְהַחֲיוֹתָם לְהַחֲזִירָם אֶל הַכָּבוֹד. וְעַל כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשׁ הַשֵּׁם שֶׁאָז יִתְקַדֵּשׁ וְיִתְכַּבֵּד שֵׁם שָׁמַיִם עַל יְדֵי הֶשְׁבַּת הָאֲבֵדָה אֶל הַנָּכְרִי עַל כֵּן אָז מֻתָּר לְהַחֲזִירָהּ, כִּי עַל יְדֵי זֶה גּוֹרֵם כְּבוֹד שָׁמַיִם, עַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁמַּחֲזִירָהּ לְעַכּוּ"ם עִם כָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת הַחֲזָרַת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד מֵאַחַר שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה כַּנַ"ל. וְכֵן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִלּוּל הַשֵּׁם חַיָּב לְהַחֲזִירָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּם כְּבוֹד שָׁמַיִם חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הָאֲבֵדָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲבֵדָה הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַ"ל:

חלק י

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: 'אָמַר לוֹ אָבִיו אַל תַּחֲזִיר אֲבֵדָה, אַל יִשְׁמַע לוֹ'. כִּי הֶשְׁבַּת הָאֲבֵדָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן הָוָה אָמֵינָא שֶׁכְּבוֹד אָב יִדָּחֶה מִצְוָה זוֹ, כִּי כְּבוֹד אָב הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד, כִּי שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ בְּאָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁשָּׁם מְלֻבֶּשֶׁת נַפְשׁוֹ וְעִקַּר הִתְלַבְּשׁוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּהַכָּבוֹד כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן חַיָּב לְכַבְּדָם כִּי הֵם כְּבוֹדוֹ כִּי שָׁם מְלֻבָּשׁ נַפְשׁוֹ, וְעַל כֵּן הִשְׁמִיעָנוּ הַתּוֹרָה שֶׁאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ דּוֹחֶה כְּבוֹדָם מִצְוַת הֶשְׁבַּת אֲבֵדָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: 'אָמַר לוֹ אָבִיו אַל תַּחֲזִיר, יָכוֹל, יִשְׁמַע לוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר: אֲנִי ה'. כֻּלְּכֶם חַיָּבִים בִּכְבוֹדִי'. 'בִּכְבוֹדִי' דַּיְקָא, כִּי זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַ"ל:

חלק יא

יא וְזֶה שֶׁתִּפְסוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהֶעֱמִידוּ דִּין כִּבּוּד הָרַב וּכְבוֹד הָאָב אֵצֶל אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה (בָּבָא מְצִיעָא) אֲבֵדַת אָבִיו וְאֲבֵדַת רַבּוֹ וְכוּ', כִּי בְּיוֹתֵר צָרִיךְ הַבֵּן אוֹ הַתַּלְמִיד לַחֲזֹר אַחַר אֲבֵדַת אָבִיו וְרַבּוֹ מֵאַחַר שֶׁחַיָּב בִּכְבוֹדָם, וְהֶשְׁבַּת אֲבֵדָה הוּא גַּם כֵּן תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָלַךְ שָׁאוּל לְבַקֵּשׁ אֲבֵדַת אָבִיו, כִּי הַבֵּן צָרִיךְ לַחֲזֹר אַחַר אֲבֵדַת אָבִיו וַאֲזַי נִשְׁלָם הַכָּבוֹד וְנִתְתַּקֵּן מְאֹד כַּנַּ"ל, וְכֵן הַתַּלְמִיד לְרַבּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶעֱמִידוּ דִּין כְּבוֹדָם דַּיְקָא אֵצֶל אֲבֵדָה כַּנַּ"ל:

חלק יב

יב וְעַל כֵּן מְצִיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ שַׁיָּךְ לְאָבִיו וְכָל זְמַן שֶׁאוֹכְלִין עַל שֻׁלְחָנוֹ נִקְרָאִים קְטַנִּים וְשַׁיָּךְ מְצִיאָתָם לַאֲבִיהֶם, כִּי כְּשֶׁהַמּוֹצֵא זוֹכֶה בְּעַצְמוֹ בְּהַמְּצִיאָה אֲזַי מַחֲזִיר הַנֶּפֶשׁ לִבְחִינַת חֵלֶק כְּבוֹד שֶׁל עַצְמוֹ וְזוֹכֶה בּוֹ, וְעַל כֵּן הַקְּטַנִּים כָּל זְמַן שֶׁאוֹכְלִין עַל שֻׁלְחַן אֲבִיהֶם מְצִיאָתָם שֶׁלּוֹ, כִּי הַשֻּׁלְחָן הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד, בְּחִינַת שֻׁלְחַן מְלָכִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאוֹכְלִין מִשֻּׁלְחָנוֹ הֵם תְּלוּיִים בִּכְבוֹדוֹ וּצְרִיכִים לְהַחֲזִיר מְצִיאָתָם אֵלָיו, כִּי שָׁם כְּבוֹדָם מֵאַחַר שֶׁאוֹכְלִין מִשֶּׁלּוֹ:

חלק יג

יג גַּם כָּל הַזְּכִיּוֹת הֵם עַל יְדֵי הַדַּעַת וְעַל כֵּן קָטָן אֵין לוֹ זְכִיָּה, כִּי אֵין לוֹ דַּעַת וְכֵן חֵרֵשׁ וְשׁוֹטֶה, כִּי הֶעֱשִׁירוּת הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְשָׁרְשׁוֹ בַּדַּעַת, כִּי דַּעַת הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כד) "וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ", כִּי הֶעֱשִׁירוּת וְהַנְּפָשׁוֹת הֵם בִּבְחִינַת גְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּדַּעַת וְכֵן מַשְׁמַע בִּדְבָרָיו כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהֶעֱשִׁירוּת תְּלוּיִ בַּדַּעַת וְזֶה בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ז). "בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכֶּסֶף". וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת אֵין לוֹ זְכִיָּה בְּשׁוּם עֲשִׁירוּת, דְּהַיְנוּ בְּשׁוּם חֵפֶץ. וְזֶה בְּחִינַת יֵאוּשׁ שֶׁקּוֹנֶה בִּמְצִיאָה, כִּי הַיֵּאוּשׁ הוּא שֶׁמַּסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ יֵאוּשׁ שֶׁלֹּא מִדַּעַת לֹא הֲוֵי יֵאוּשׁ, כִּי צָרִיךְ לֵידַע שֶׁאֹבֶד וְיֵאָשׁ עַצְמוֹ מִדַּעְתּוֹ נִמְצָא שֶׁמּוֹצִיא אֶת דַּעְתּוֹ מֵאוֹתוֹ הַחֵפֶץ שֶׁאֹבֵד, וְעַל כֵּן אֵין לוֹ עוֹד בּוֹ שׁוּם זְכִיָּה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִקְרָאִים קְטַנִּים לְעִנְיַן מְצִיאָה כָּל זְמַן שֶׁאוֹכְלִים מִשֻּׁלְחַן אֲבִיהֶם וּמְצִיאָתָם לַאֲבִיהֶם, כִּי עִקַּר הַדַּעַת עַל יְדֵי הָאָכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם (סִימָן יז) וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאוֹכְלִים מִשֻּׁלְחָנוֹ נִמְצָא שֶׁדַּעְתָּם תְּלוּיִ בַּאֲבִיהֶם, עַל כֵּן מְצִיאָתָם שֶׁלּוֹ וְהוּא זוֹכֶה בִּמְצִיאוֹת בָּנָיו, כִּי עִקַּר הַזְּכִיָּה עַל יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

חלק יד

יד וְעַל כֵּן דָּבָר הַמַּזִּיק אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ לִבְעָלָיו רַק הַמּוֹצְאוֹ הוֹרְגוֹ וְזוֹכֶה בְּעוֹרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם הֵפֶךְ הַדַּעַת, כִּי כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ, כְּמוֹ

שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכַּעַס וְשִׂנְאָה הֵם כְּסִילוּת. וְלָעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַדַּעַת לֹא יִהְיֶה דָּבָר הַמַּזִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא), "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ' לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה" וְכוּ'. וְעַל כֵּן דָּבָר הַמַּזִּיק אֵין בּוֹ זְכִיָּה מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת וְעַל כֵּן הוּא הֶפְקֵר לְהַמּוֹצְאוֹ וְהַמּוֹצְאוֹ הוֹרְגוֹ וְזָכָה בְּעוֹרוֹ, כִּי אַחַר שֶׁהוֹרְגוֹ וּבִטֵּל הַהֶזֵּק אָז יֵשׁ זְכִיָּה בְּהַנִּשְׁאָר, דְּהֵינוּ בְּהָעוֹר מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ הֶזֵּק אָז יֵשׁ לוֹ אֶחָיזָה בְּהַדַּעַת כִּשְׁאָר חֻפָּצִים וְיֵשׁ בּוֹ זְכִיָּה וְעַל כֵּן זוֹכֶה בּוֹ הַמּוֹצְאוֹ שֶׁהֲרָגוֹ, כִּי הוּא הֵבִיא הַדָּבָר לִבְחִינַת דַּעַת וּזְכִיָּה, כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיָה מַזִּיק לֹא הָיָה בּוֹ שׁוּם דַּעַת וּזְכִיָּה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן הוּא זוֹכֶה בּוֹ עַל יְדֵי שֶׁהֲרָגוֹ וְהֵבִיאוֹ לִבְחִינַת דַּעַת וּזְכִיָּה כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן הֶשְׁבֵּת אֲבֵדָה קֹדֶם יֵאוּשׁ דַּיְקָא:

א עַל־פִּי הַמַּאֲמָר 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְהִתְיַצְּבוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד' וְכוּ' (סִימָן וָא"ו), עַיֵּן שָׁם עִנְיַן תְּשׁוּבָה:

וְאִיתָא שָׁם שֶׁעַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֶלֶף, כִּי הַבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, בְּחִינַת "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", אֶסַּק שָׁמַיִם זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעַל הָאֶלֶף שֶׁהִיא בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא לְעֵלָּא מִגַּג שֶׁבָּאֶלֶף בְּחִינַת בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ'. וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה בְּחִינַת דּם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ. וְעַל־יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִיקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְעַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְעַל־יְדֵי הַבּוּשָׁה שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ בְּזִיּוֹנוֹ וְשׁוֹתֵק שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי זֹאת הַבּוּשָׁה נַעֲשֶׂה הַוּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף שֶׁהִיא בְּחִינַת רָקִיעַ כְּלִלְיוּת הַגְּוָנִין, כִּי עַל־יְדֵי הַבּוּשָׁה נִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב (כִּי כָּאן נִכְתַּב שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר קְצָת).

וּכְלַל הָעִנְיָן כָּלוּל בִּתְמוּנַת אֶלֶף שֶׁהוּא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּוָא"ו, וְהוּא בְּחִינַת שְׁלֹשׁ מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסָתָן לָאָרֶץ. לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, וְלִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת מֹשֶׁה דַּעַת, וּלְמַנּוֹת מֶלֶךְ זֶה בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף, כִּי שְׁלֹשׁ מִצְוֹת אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ב

ב וְזֶה בְּחִינַת הֶשְׁבֵּת הָאֲבֵדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה מַמָּשׁ, בְּחִינַת "הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ", בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי בְּחִינַת הָאֲבֵדָה זֶה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּדָּחִים וְהַנֶּאֱבָדִים.

וְעִקַּר הֶשְׁבֵּת הָאֲבֵדָה הוּא דַּוְקָא קֹדֶם יֵאוּשׁ, זֶה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, כִּי אָסוּר לְיֵאֵשׁ עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אַף אִם תָּעָה כְּשֶׁה אוֹבֵד, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁאֵינוֹ מְיַאֵשׁ עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם כְּלָל אַף אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, אַף עַל־פִּי־כֵן צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּלְקַיֵּם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְלִבְלִי לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ כְּלָל וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה. וְזֶה בְּחִינַת הֶשְׁבֵּת אֲבֵדָה שֶׁהוּא קֹדֶם יֵאוּשׁ דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁאַף־עַל־פִּי שֶׁאֹבֵד אֲבֵדָתוֹ אֵינוֹ מְיַאֵשׁ עַצְמוֹ וּמְצַפֶּה שֶׁיִּמְצָאֶנּוּ, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם אֲבֵדָה בָּעוֹלָם. וְזֶה שֶׁזּוֹכֶה לִמְצֹא אֶת הָאֲבֵדָה צָרִיךְ לְקַיֵּם "לֹא תִרְאֶה שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ" וְכוּ' לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ, לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם. 'לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם' דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה דְּמִתְכַּסְיָא וּמִתְעַלְּמָת לְעֵלָּא וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְרַחֵם עַל בַּעַל הָאֲבֵדָה לִבְלִי לְהַעְלִים עַיִן, לְהִתְעַלֵּם וּלְהִתְכַּסּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת שֶׁיָּאִיר הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְתַּקְּנוּ כָּל הַחָטְאִים וְיָשׁוּבוּ כָּל הָאֲבֵדוֹת וְהַנִּדָּחִים לִמְקוֹמָן, כִּי עִקַּר פְּגַם הַחֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, הוּא שֶׁעַל־יְדֵי הַחֵטְא נִסְתַּלֵּק הָאוֹר לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְנִתְעַלֵּם חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם הַחִיצוֹנִים בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁפָּגַם בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ בְּמַעַט הָאוֹר וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ שָׁם כַּיָּדוּעַ, וַאֲזַי אוֹתוֹ הַדָּבָר בִּבְחִינַת אֲבֵדָה וְנִדָּח עַד יְרַחֵם מִן הַשָּׁמַיִם. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְתִשׁוּבָה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיָּשׁוּב וְיָאִיר וְיִתְגַּלֶּה הָאוֹר שֶׁנִּתְעַלֵּם לְמַעְלָה וְיָאִיר הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, וְעַל־יְדֵי זֶה מִתְחַבְּרִים וְעוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנֶּאֱבָדִין וְשָׁבִים כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה לִמְקוֹמָן. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶשְׁבֵּת אֲבֵדָה, כִּי זֶה שֶׁרוֹאֶה אֶת הַמְּצִיאָה הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כַּמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת הָאֲבֵדָה אָסוּר לוֹ לְהַעֲלִים עַיִן מִמֶּנָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים כב): "לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם", כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁבְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לֹא תִתְעַלֵּם וְתִתְכַּסֶּה לְעֵלָּא חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל־יְדֵי שֶׁהוּא מְקַיֵּם מִצְוָה זוֹ, לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם, עַל־יְדֵי זֶה גַּם לְמַעְלָה מְאִירָה הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי הַמּוֹצֵא אֶת הָאֲבֵדָה שֶׁזָּכָה שֶׁתַּגִּיעַ לְיָדוֹ הָאֲבֵדָה שֶׁל חֲבֵרוֹ הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וְכַנַּ"ל. וּבַעַל הָאֲבֵדָה הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, כִּי שָׁם כָּל הָאֲבֵדוֹת וְהַנִּדָּחִים כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יְיַאֵשׁ עַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהַמּוֹצֵא אֶת הָאֲבֵדָה אֵינוֹ מַעְלִים עַיִן מִן הָאֲבֵדָה וּמַגְבִּיהַּ אוֹתָהּ וּמְשִׁיבָהּ לְהָאוֹבְדָהּ, אֲזַי מֵאִיר בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת הֶשֵּׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ כַּנַּ"ל. וּוְא"ו שֶׁבְּתוֹךְ

הָאֶלֶף זֶה בְּחִינַת הָאֲבָדָה עַצְמָהּ שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם וְהַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁכְּלוּלִין בּוֹ, עַיֵּן שָׁם בְּמָקוֹם אַחֵר, וְזֶה בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת רָקִיעַ כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת גּוּף הָאֲבֵדָה שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ שֶׁבּוֹ כְּלוּלִין גְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַּ"ל. גַּם מָמוֹן הוּא בְּחִינַת וָאו בְּחִינַת וָוֵי הָעַמּוּדִים, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר.

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִצְוֹת הַנַּ"ל, לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְכוּ', כִּי עֲמָלֵק הָיָה רוֹדֵף אֶת מַחֲנֵה דָּן וּמַחֲנֵה דָּן, הוּא מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה, וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה אוֹבֵד דָּבָר הָיוּ הֵם מַגְבִּיהִין וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁמַּחֲנֵה דָּן הָיוּ מְשִׁיבִין כָּל הָאֲבֵדוֹת, כִּי הֵם בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנֶּאֱבָד וְיוֹצֵא וְנִדָּח מִן הַקְּדֻשָּׁה הֵם מַגְבִּיהִין וּמְשִׁיבִין לִמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ. וְעֲמָלֵק הָיָה רוֹדֵף אֶת מַחֲנֵה דָּן דַּיְקָא, כִּי הוּא רוֹצֶה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ אֲצִלוֹ חַס וְשָׁלוֹם כָּל הָאֲבֵדוֹת כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר עַל בְּחִינַת הָאֲבֵדוֹת דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ", שֶׁהֵם אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶאֱבָדִים וְנִדָּחִים מִן הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל־כֵּן נִצְטַוִּינוּ לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, וְאָז מִתְגַּבֵּר מַחֲנֵה דָּן וְיכוֹלִים לְהַגְבִּיהַּ וּלְהָשִׁיב כָּל הָאֲבֵדוֹת וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שְׁכְּרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת הַשָּׁבַת הָאֲבֵדָה, כִּי עַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר מַחֲנֵה דָּן שֶׁהֵיוּ מְשִׁיבִים כָּל הָאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל. וְלִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת, בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הָרוֹאֶה אֶת הַמְּצִיאָה וְאֵינוֹ מַעְלִים עַיִן מִמֶּנָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת בְּנָיִן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בִּבְחִינָה זוֹ לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כט): "וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְלֹא אַעְלִים עֵינַי מֵהֶם", כִּי עַל־יְדֵי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלָיו נִמְשָׁךְ, כִּבְיָכוֹל, אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא נֶעְלָם וְנִכְסֶה מֵעֵין כֹּל, וְעַל־יְדֵי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלָיו נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ'. וְעַל־כֵּן שָׁם נִתְכַּפְּרִין כָּל הַחֲטָאִים, כִּי שָׁם כָּל הַתְּשׁוּבוֹת וְהַתְּקוּנִים, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁמְּאִירָה נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין נִתְעָלֵם וְנִתְכַּסֶּה אוֹר הַדַּעַת לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וּלְמַנּוֹת מֶלֶךְ זֶה בְּחִינַת עֲשִׁירוּת מַלְכוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גּוּף הָאֲבֵדָה שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ בְּחִינַת עֲשִׁירוּת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף וְכַנַּ"ל.

גַּם עִקַּר בְּחִינַת הַשָּׁבַת אֲבֵדָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה תָּלוּי בְּהַמֶּלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מַנְהִיג הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת וָאו כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ אוֹר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי הוּא צָרִיךְ לְהָשִׁיב כָּל הָאֲבֵדוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּיחֶזְקֵאל שֶׁהוֹכִיחַ אֶת הָרוֹעִים וְהַמַּנְהִיגִים, אֶת הָאֹבֶדֶת לֹא בִקַּשְׁתֶּם וְכוּ', כִּי הוּא צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אַחַר כָּל הָאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ

עָלָיו הַשָּׁלוֹם, נַעֲשָׂה מֶלֶךְ אַחַר שֶׁהָיָה רוֹעֶה אֶת הַצֹּאן וְשׁוֹמֵרָם מֵאֲבֵדוֹת, עַל־יְדֵי זֶה זָכָה לִהְיוֹת מֶלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עח): "מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב" וְכוּ', כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמֶּלֶךְ הוּא לְהָשִׁיב אֲבֵדוֹת וְנִדָּחִים כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן תְּחִלַּת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי מְצִיאַת אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשָׁאוּל הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן (שמואל א): "וְלַאֲתֹנוֹת הָאֹבְדוֹת לְךָ וְכוּ' אַל תָּשֶׂם אֶת לִבְּךָ לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ וּלְמִי כָל חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל" וְכוּ'. כִּי לְמַנּוֹת מֶלֶךְ הוּא בִּבְחִינַת הַשַּׁבָּת הָאֲבֵדָה, כִּי הוּא מְבַקֵּשׁ אַחֲרֵי כָּל הָאֲבֵדוֹת וּמַחֲזִירָם כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ אוֹר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לִנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַּ"ל וְעַל־כֵּן נִצְטַוָּה שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ מִיָּד לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְכַנַּ"ל:

חלק ג

ג וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, כִּי הָמָן עֲמָלֵק בִּקֵּשׁ לְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּצְטַוָּה לְהַכְרִית זַרְעוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל עַל־יְדֵי מַלְכוּת שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם הוּא מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל־כֵּן הָיוּ אָז יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת, כִּי עֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוּעָה מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל. אַךְ תָּמִיד הָיָה רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּעֵת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְלָכִים, דְּהַיְנוּ בִּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וְהָיוּ מִתְגַּבְּרִים נֶגְדּוֹ וְכֵן בִּימֵי שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ הִתְגַּבְּרוּ יִשְׂרָאֵל עָלָיו וְהִכְנִיעוּ אוֹתוֹ. אַךְ עַכְשָׁו רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בִּימֵי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מֶלֶךְ עַכּוּ"ם, וְעַל־כֵּן הִתְגַּבְּרוּתוֹ אָז הָיָה בְּתֹקֶף גָּדוֹל אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת, כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעוֹ אַף גַּם לְהֵפֶךְ הִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי מֶלֶךְ עַכּוּ"ם, וְעַל־כֵּן הָיָה מִתְגַּבֵּר מְאֹד וְרָצָה לְאַבֵּד וְכוּ'. וְעַל־כֵּן הִפִּיל פּוּר בַּיֶּרַח שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי כְּשֶׁנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה בִּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה אָז נִכְרַת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְכַנַּ"ל. וְעַל־כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם בְּעֵת שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֹשֶׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעַלְּמוּת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעָשָׂה ה' יִתְבָּרֵךְ עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַל־יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְאֶסְתֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, נִלְקְחָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, זֶה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, בְּחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה שֶׁבְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה נִכְנֶסֶת וּמִסְתַּתֶּרֶת אֲפִלּוּ בְּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, לְהַכְנִיעָם וּלְהַשְׁפִּילָם, כִּי אֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת הָיְתָה מוֹצֵאת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִתְדַּבֶּקֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּלְקְחָה אֵלָיו, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מגילה טו:) שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנְסָה לְבֵיתוֹ שֶׁהָיָה מָלֵא גִּלּוּלִים נִסְתַּלְּקָה הֵימֶנָּה שְׁכִינָה וְהָיְתָה צוֹעֶקֶת "אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי" וְכוּ'. וְעַל־יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מוֹצְאָהּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם שָׁם בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, כִּי בַּמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ כְּשֶׁמְּבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מִתְדַּבְּקִים בּוֹ

יוֹתֵר, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר שֶׁנִּלְקְחָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ עַל־יְדֵי זֶה נִכְרַת הָמָן עֲמָלֵק, כִּי עִקַּר כְּרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ כַּנַּ"ל. "וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ" (אֶסְתֵּר ב) וְהָיָה מַשְׁגִּיחַ עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, הַמְזָרְזָהּ וְהַמְרַמְּזָהּ וְכוּ', הֵינוּ כִּי מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, לֹא הָיָה מַעֲלִים עַיִן מִמֶּנָּה וְהָיָה מֵאִיר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת "אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת" וְכוּ' (שָׁם) זֶה בְּחִינַת דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה, בְּחִינַת דּ֫וֹם לַה' וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. כִּי קֹדֶם הַתְּקוּן אָסוּר לְדַבֵּר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא מְקֻשָּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת וּמְקַשֵּׁר וּמַמְשִׁיךְ אוֹר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה כַּיָּדוּעַ, וְעַל־כֵּן קֹדֶם הַתְּקוּן אָסוּר לְדַבֵּר שֶׁלֹּא לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם, עוֹד אוֹר יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לִדּ֫וֹם וְלִשְׁתֹּק בְּחִינַת דּ֫וֹם לַה', בְּחִינַת אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת, בְּחִינַת "נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי" וְכוּ' (תְּהִלִּים לט). וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרָה אֶסְתֵּר, "וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי", בְּחִינַת אֲבֵדָה כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן מִתְחִלָּה בִּטְּלוּ בְּנֵי הָמָן אֶת בְּנֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה נִכְרַת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְנִתְוַסְּפוּ גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח): "וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶשְׁבֵּת אֲבֵדָה, כִּי הַגֵּרִים הֵם מִבְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁנִּפַּל וְנֶאֱבַד בֵּינֵיהֶם עַד שֶׁזּוֹכִין שֶׁיָּשׁוּב הָאֲבֵדָה לִמְקוֹמָהּ:

חלק ד

ד וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִצְוֹת שֶׁל פּוּרִים, "שִׁמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְכוּ' וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים". שִׁמְחָה וּמִשְׁתֶּה זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה, בְּחִינַת בְּתֵי גַּוְאֵי שֶׁאֵין שָׁם עַצְבוּת רַק עֹז וְחֶדְוָה וְשִׂמְחָה, וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁתֶּה בְּחִינַת שִׁכְרוּת שֶׁל פּוּרִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּכֵּר 'עַד דְּלֹא יָדַע' וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ וּלְהִשְׁתַּכֵּר בְּפוּרִים עַד שֶׁיַּעֲלֶה לִבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת דְּלֹא יָדַע, בְּחִינַת "בַּמַּפְלֵא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ בַּמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר" וְכוּ'.

מִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ זֶה בְּחִינַת הַוּא"ו, כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר" שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגִּיאִין, וּצְרִיכִים בְּפוּרִים לְכָלֵל זֶה בָּזֶה וְלִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ זֶה בָּזֶה, וַאֲזַי הַגְּוָן שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִכְלָל בַּחֲבֵרוֹ וְנִכְלָלִין הַגְּוָנִין זֶה בָּזֶה בְּחִינַת הַוּא"ו, כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כַּנַּ"ל.

וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עָנִי וְאֶבְיוֹן, וְצָרִיךְ לְהָאִיר בָּהּ עַל־יְדֵי מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים צְדָקָה כַּיָּדוּעַ. וּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲמִתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, זֶה כְּלַל כָּל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה

מִכֻּלָּם, וְעַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּסַפְּרִים הַנֵּס בִּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה עַל־יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִים וְנִכְלָלִים כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַדִּבּוּר מְקַשֵּׁר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִבְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת 'מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ' (אָבוֹת פֶּרֶק א), כִּי נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הִיא בְּחִינַת וָא"ו, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הַלּוּחוֹת אָרְכָּן וְא"ו וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם", כִּי 'לֵית אָדָם בְּלֹא אָלֶף', הַיְנוּ שֶׁלֹּשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת "הַחֹרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה", כִּי עַל־יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה בְּחִינַת "דֹּם לַה'", בְּחִינַת "אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת", עַל־יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וּמֵאִיר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת חָכְמָה וְדַעַת, וְנִשְׁלָם בְּחִינַת אָלֶ"ף כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "הַחֹרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה". וְהַמְּגִלָּה הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק "דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת" וְכוּ':

חלק ה

ה וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַמְּגִלָּה, 'אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו', זֶה בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. 'שֶׁעָשָׂה נִסִּים', זֶה בְּחִינַת וָא"ו, כִּי נִסִּים הֵם בְּחִינַת וָא"ו. וְזֶה לְשׁוֹן נֵס כְּלוֹנַס בְּחִינַת וָא"ו. 'שֶׁהֶחֱיָנוּ' וְכוּ' לַזְּמַן הַזֶּה', זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁשָּׁם סֵדֶר הַזְּמַנִּים, כִּי הִיא כְּלוּלָה מִכָּל הָעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה עִתִּים כַּיָּדוּעַ:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עַל־פִּי הַתּוֹרָה 'אַשְׁרֵי הָעָם – הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה' בְּסִימָן יג עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

א וְנַעֲתִיק קְצָת הַמַּכְרֵחַ לְעִנְיָנֵנוּ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: 'לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַד שֶׁיִּשְׁתַּבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן, וּשְׁבִירָתָהּ הִיא עַל־יְדֵי צְדָקָה, כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר: 'רוּחָא נָחִית לְשַׁכָּךְ חֲמִימָא דְּלִבָּא, וְכַד נָחִית רוּחָא לִבָּא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵוָאֵי'. 'רוּחָא' זֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהוּא רוּחַ נְדִיבָה עַל־יְדוֹ מְקֻרְרִין חֲמִימוּת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל חֻמְדַּת הַמָּמוֹן וְכוּ'. וּכְפִי הַבִּטּוּל שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה זֹאת שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן כֵּן נִתְבַּטֵּל הַחֹרוֹן אַף וְכוּ', וְנִתְמַשֵּׁךְ חֶסֶד בָּעוֹלָם וְכוּ', וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְמַשֵּׁךְ הַדַּעַת שֶׁהוּא בִּנְיַן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי 'מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה' וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל לֶעָתִיד לָבוֹא וְכוּ'.

וְהַכְּלָל, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן עַל־יְדֵי צְדָקָה, עַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל וְעַל־יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַזֶּה הוּא יָכוֹל לְקַח וּלְקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין בִּבְחִינַת "וְלֶקַח נְפָשׁוֹת חָכָם". וְעַל־יְדֵי זֶה מְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, וְעַל־יְדֵי הַיִּחוּד הַזֶּה נוֹלָד הַתּוֹרָה, בִּבְחִינַת "עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיְּרֶד עֹז מִבְטֶחָהּ" וְכוּ', וְעַל־יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה וְכוּ'. וְכָל אֶחָד כְּפִי קִרְבּוֹ אֶל הַתּוֹרָה כֵּן הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁחוֹזְרִים וְנִצְטַיְּרִים בְּעֵינָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

ב וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה שֶׁהוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי זֶה הֶחָכָם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁשִּׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן לְגַמְרֵי עַד שֶׁיָּכוֹל לְקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹת אוֹתָם לְחַדְּשָׁם בִּבְחִינַת עִבּוּר וּלְהַמְשִׁיךְ עַל־יְדֵי זֶה תּוֹרָה, זֶה הַצַּדִּיק הוּא בִּבְחִינַת מֹשִׁיב אֲבֵדוֹת, כִּי הוּא מוֹצֵא כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּמַחֲזִירָם וּמְשִׁיבָם לְבַעֲלֵיהֶם כְּשֶׁזּוֹכִין לָבוֹא וְלִדְרֹשׁ אַחַר אֲבֵדָתָם, בִּבְחִינַת "וְאִם לֹא קָרוֹב אָחִיךָ וְלֹא יְדַעְתּוֹ וַאֲסַפְתּוֹ אֶלֵיךָ וְהָיָה עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ" (דברים כב). וְהָבֵן הֵיטֵב פֵּרוּשׁ הַמִּקְרָא הַזֶּה לְעִנְיָן הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עִקַּר הַמֹּשִׁיב כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁהוּא מִתְיַגֵּעַ בַּעֲבוֹדָתוֹ עַד שֶׁמּוֹצֵא כֻּלָּם. וְהוּא חָפֵץ בְּכָל עֵת לְהָשִׁיב כֻּלָּם לְבַעַל הָאֲבֵדָה מִיָּד, אַךְ כָּל זְמַן שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ מֻכְרָח לְאָסְפָם אֵלָיו, וְהֵם עִמּוֹ "עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אוֹתוֹ" וְכוּ', בִּבְחִינַת "וְאִם לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ" וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּסִימָן קפח) שֶׁצְּרִיכִין לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק לַחֲזֹר אַחַר אֲבֵדָתוֹ שֶׁאִבֵּד וְשָׁכַח מִיָּד כְּשֶׁיָּצָא לָאֲוִיר הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

נִמְצָא, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַבָּאִים אֶל הַצַּדִּיק שֶׁיִּקְרְבֵם לַה' יִתְבָּרַךְ, הֵם בָּאִים אֵלָיו לְבַקֵּשׁ אַחַר אֲבֵדָתָם הַנַּ"ל, וְהַצַּדִּיק לוֹקֵחַ כָּל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת וּמַעֲלֶה אוֹתָם וּמְחַדְּשָׁם בִּבְחִינַת עִבּוּר, וּמַמְשִׁיךְ עַל־יָדָם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים, וּבָזֶה מֵשִׁיב וּמַחֲזִיר לָהֶם אֲבֵדָתָם, כִּי עִקַּר אֲבֵדָתָם הוּא הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁכַח כְּשֶׁיָּצָא לָאֲוִיר הָעוֹלָם, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שָׁם נִדָּה ל) שֶׁהוּא אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסִימָן קפ"ח הַנַּ"ל. וְעַתָּה בְּכָל פַּעַם שֶׁבָּאִים אֶל הַצַּדִּיק הוּא מַעֲלֶה נַפְשׁוֹתָם וּמְחַדְּשָׁם, וְחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ לָהֶם תּוֹרָה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁכַּח וְנֶאֱבַד מֵהֶם הוּא מַחֲזִיר לָהֶם עַתָּה בְּיֶתֶר שְׁאֵת עַל־יְדֵי הַחִדּוּשׁ שֶׁחִדֵּשׁ נַפְשׁוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר.

וְגַם עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ לָהֶם הוּא מֵאִיר עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל עַד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ בְּעַצְמָם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר שְׁאֲרֵי אֲבֵדָתָם שֶׁעֲדַיִן לֹא מָצְאוּ, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר לָהֶם כָּל אֲבֵדָתָם הַמְרֻבּוֹת מְאֹד בְּפַעַם אַחַת, שֶׁלֹּא יַזִּיק לָהֶם רִבּוּי הָאוֹר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי רִבּוּי

הַשֵּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, וּבְהֶכְרֵחַ לְהַחֲזִיר לָהֶם מְעַט מְעַט כְּפִי הֲכָנָתָם וּכְפִי הִתְעוֹרְרוּתָם אֶל הָאֱמֶת. וּבְכָל פַּעַם עַל־יְדֵי כָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה שֶׁהֵם מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק בְּעֵת שֶׁבָּאִים אֵלָיו, עַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לָהֶם אוֹר וְנֵר לְחַפֵּשׂ עַל־יָדָם אַחֲרֵי שְׁאָרֵי אֲבֵדָתָם, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת אוֹר וְנֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ו): "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר". וְהָאֲבֵדוֹת צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵיהֶם, וְהַחִפּוּשׂ הוּא בְּנֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. הַיְנוּ עַל־יְדֵי אוֹר וְנֵר שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֶחָכָם מְזַכֶּה אוֹתָם, עַל־יְדֵי זֶה מֵאִיר אוֹר נִשְׁמָתָם וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא אֶת אֲבֵדָתָם, בִּבְחִינַת "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׂ" וְכוּ':

חלק ג

ג וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה, כִּי בְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל בְּחִינַת תִּקּוּנִים אֵלּוּ הַמְבֹאָרִים בְּזֹאת הַתּוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכוּ'. כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, בִּבְחִינַת "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם" – 'בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כְּחֲדָשִׁים', וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם 'נוֹתֵן הַתּוֹרָה'. וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה צְרִיכִין הַבְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן עַל־יְדֵי צְדָקָה וְכוּ', וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַחָרוֹן אַף וְנִמְשָׁךְ חֶסֶד וְכוּ', וְנִמְשָׁךְ הַדַּעַת, וְעַל־יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת וּמַמְשִׁיכִין תּוֹרָה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת עָלֵינוּ.

וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה. כִּי בִּתְחִלָּה אוֹמְרִים קְרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת, זֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת וּבְטוּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא רוּחַ נְדִיבָה, כִּי הַקְּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי הֵם בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה, כִּי הֵם נְדִבַת לֵב כְּמוֹ שֶׁכָּלַל בַּפָּסוּק קָרְבָּנוֹת וּצְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים כג): "מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ" וְכוּ', "אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ" – 'זוֹ צְדָקָה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (ר"ה ו.). וְעַל־יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חָרוֹן אַף וְדִינִים, כִּי קָרְבָּנוֹת הֵם תִּקּוּן עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַדִּינִים, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת (וְעַיֵּן בִּדְבָרֵינוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת תְּפִלָּה הֲלָכָה ד). וְעַל־כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן לְבַטֵּל הַחָרוֹן אַף וְהַדִּינִים הַנַּאֲחָזִים בַּעֲשִׂיָּה, כִּי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין הֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, וּמֵחֲמַת שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַקְּלִפּוֹת עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, וְהָעִקָּר הוּא עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁאוֹמְרִים אָז, כִּי קְטֹרֶת הֵם בִּבְחִינַת הַמְשָׁכַת כֹּחַ הַצְּדָקָה אֶל הַלֵּב לְשַׁכֵּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב לְבַטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל.

וְאַחַר־כָּךְ אוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, זֶה בְּחִינַת 'וְכַד נָחִית הַאי רוּחָא לְבָא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי', 'חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי' זֶה בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, שֶׁהֵם זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּים עוֹסְקִים בָּהֶם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'קְטֹרֶת מְעַשֶּׁרֶת' (יומא כו.). וְזֶהוּ בְּחִינַת "וְהַעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל" (דברי הימים א) וְאָז צְרִיכִין לַחֲזֹר וְלִתֵּן צְדָקָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ נְדִיבָה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁיְּקַבֵּל אוֹתוֹ הַלֵּב בְּשִׂמְחָה, בְּבְחִינַת 'חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי', בְּחִינַת 'וְכַד נָחִית הַאי רוּחָא' וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד וְכוּ'. וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים אַחַר־כָּךְ בִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם בְּרָכַת הַמְּאוֹרוֹת וְאַהֲבַת עוֹלָם, כִּי בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת זֶה בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁהוּא אוֹר יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב): "יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ", וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל 'וַהֲוָה קָאֵי בְּאַתְרָא עֲמִיקָא' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד, כִּי הוּא בְּחִינַת הֵיכַל אַהֲבָה שֶׁהוּא חֶסֶד כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוֹת מָמוֹן עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְזִמְרָה כַּנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת וְאַהֲבַת עוֹלָם כַּנַּ"ל.

וְעַל־יְדֵי הַחֶסֶד נִמְשָׁךְ הַדַּעַת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין וְהַדַּעַת הֵם עַל־יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְעַל־יְדֵי הַדַּעַת יְכוֹלִין לִקַּח וּלְקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, וּלְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְאָז נִתְחַדְּשִׁים הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר וְעַל־יְדֵי זֶה נוֹלָד וְנִמְשָׁךְ תּוֹרָה. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁאָז עִקַּר הַיִּחוּד שֶׁל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַדַּעַת וְהַמֹּחִין שֶׁהִמְשַׁכְנוּ בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְאָז עוֹלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וְכוּ' וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ תּוֹרָה.

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת 'שִׂים שָׁלוֹם' שֶׁהִיא גְּמַר הַתְּפִלָּה, שֶׁאָז עִקַּר הַיִּחוּד, וְאָז מַמְשִׁיכִין הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁנּוֹלָד מֵהַיִּחוּד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם' שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים כט): "ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם", שֶׁנֶּאֱמַר עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (עיין מסכת דרך ארץ פרק שלום הלכה ג). וְזֶה בְּחִינַת "עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָה", בְּחִינַת "ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ" וְכוּ'. וְעַל־כֵּן מַזְכִּירִין קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּבְרַכַּת שִׂים שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים 'כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים' וְכוּ'.

וְעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה. וְזֶה בְּחִינַת 'אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן' וְ'שִׁיר שֶׁל יוֹם' וּ'קְטֹרֶת' שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרִידַת הַשֶּׁפַע כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ כִּי עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַשְׂגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יוֹרֵד עָלֵינוּ רֹב שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁכָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְבָלַת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין שֶׁבְּכָל יוֹם:

חלק ד

ד וְעִקַּר הָאֲרַת הַמֹּחִין הוּא בַּיּוֹם דַּיְקָא וּבַלַּיְלָה מִסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין אַךְ אָז מְחַיִּין עַצְמָן בְּהַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ בַּיּוֹם, בִּבְחִינַת "זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי" (תהלים קיט), שֶׁבְּעֵת הַחֹשֶׁךְ וְהַגָּלוּת בְּחִינַת לַיְלָה אָז מְחַיִּין עַצְמָן בְּהַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ בַּיּוֹם:

חלק ה

ה וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי בִּכְלָלִיּוּת נִקְרָאִים כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הַצַּדִּיק חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נִקְרָא בְּחִינַת יוֹם, וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הוּא בְּחִינַת לַיְלָה (מועד קטן כה:), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִיתַת יֹאשִׁיָּהוּ (עמוס ח): "בְּיוֹם בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם" וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי בִּזְמַן שֶׁהָיָה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאָז הָיָה עִקַּר הָאֲרַת הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ וְאָז הָיָה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ב): "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה" וְכוּ', אֲבָל גַּם אָז הָיָה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין וְהַתּוֹרָה בַּיּוֹם. וְסָמוּךְ לַלַּיְלָה הָיוּ צְרִיכִין לְהַדְלִיק נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת 'שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ', שֶׁהוּא הַדַּעַת, לְהַמְשִׁיכוֹ מֵהַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ בַּיּוֹם לְהַדְלִיק בּוֹ כָּל הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בַּלַּיְלָה כְּדֵי שֶׁיָּאִירוּ הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בַּלַּיְלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם בַּלַּיְלָה יָאִיר עָלֵינוּ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ בַּיּוֹם עַל־יְדֵי שֶׁדְּלָקְנוּ מִשָּׁם הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה. כִּי עִקַּר הָאֲרַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כז): "בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת [אֲשֶׁר עַל] הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ" וְכוּ', שֶׁנֵּרוֹת הַמְּנוֹרָה צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ עֲרוּכִים כְּנֶגֶד אֲרוֹן הָעֵדוּת שֶׁשָּׁם הַתּוֹרָה כִּי מִשָּׁם הֵם מְאִירִין בְּכָל לַיְלָה, דְּהַיְנוּ מֵהַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ בַּיּוֹם וְכַנַּ"ל.

וְכֵן בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם שֶׁכָּל יְמֵי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת יוֹם, וְאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה שֶׁהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ. וְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה וְאָז נִסְתַּמּוּ תַּרְעִין דְּנַן עֵדֶן וְנִסְתַּלֵּק הַדַּעַת, אַךְ אָנוּ מְחַיִּין עַצְמֵנוּ בְּהַתּוֹרָה שֶׁהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בַּיּוֹם, דְּהַיְנוּ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ, כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה הֵם מַמְשִׁיכִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם עַל־יְדֵי עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, וְהֵם מַמְשִׁיכִים הַתּוֹרָה מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן נוֹרָא וְנִשְׂגָּב כָּזֶה בְּשֵׂכֶל נִפְלָא כָּזֶה, עַד שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּתוֹרָתָם לְהָשִׁיב וּלְהַחֲיוֹת כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיַּעַסְקוּ בְּתוֹרָתָם לָנֶצַח, כִּי הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתָם הָיָה עַל־יְדֵי שֶׁהֶעֱלוּ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, וּבְגֹדֶל כֹּחָם הֶעֱלוּ גַּם אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הָעֲתִידִין לְבוֹא, בִּבְחִינַת "וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם וְכוּ' כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה" (דברים כט),

וְהַמְשִׁיכוּ הַתּוֹרָה בְּקִדֻּשָּׁה כָּזֹאת עַד שֶׁכָּל מִי שֶׁיַּעֲסֹק בְּתוֹרָתָם תְּאִיר לוֹ הַתּוֹרָה לָצֵאת מֵחֶשְׁכַת אֲפֵלָתוֹ, בִּבְחִינַת "נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶיךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי" (תהלים קיט קה). כִּי עַל־יְדֵי עוֹסְקוֹ בְּהַתּוֹרָה חוֹזֵר וְנִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת עִבּוּר מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת מֵעֲלִיַּת הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּפָשׁוֹת, "אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְאֶת" וְכוּ'.

וְזֶה בְּחִינַת "טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ" (משלי לא), שֶׁאֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה, דְּהַיְנוּ אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ, לֹא תִּכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, מֵחֲמַת שֶׁסְּחוֹרָתוֹ דְּהַיְנוּ תּוֹרָתוֹ טוֹבָה מְאֹד בְּחִינַת "טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ" וְכוּ', כִּי הִמְשִׁיךְ תּוֹרָתוֹ בְּשִׂכְלִיּוּת כָּאֵלֶּה, בִּבְחִינַת "וְלִקֻּחַ נַפְשׁוֹת חָכָם", בְּחִינַת "עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם" וְכוּ', בִּבְחִינַת שִׁין שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וְשִׁי"ן שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים וְכוּ', שֶׁעַל־יְדֵי זֶה תּוֹרָתוֹ יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהָאִיר גַּם בַּלַּיְלָה, וְלֹא תִּכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

חלק ו

ו וְזֶה בְּחִינַת תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי 'כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקִשּׁוּ לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ' וְכוּ'. מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה זֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה, וּמִי שֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם קָשֶׁה לוֹ לָצֵאת מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה, וְעַל־כֵּן נִקְרֵאת זֹאת הַתַּאֲוָה שֶׁל מָמוֹן 'מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה', בְּחִינַת "טָבַעְתִּי בִּ'יוֹן' מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד" וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁנּוֹפְלִים חַס וְשָׁלוֹם לְתַאֲוָה זֹאת שֶׁל מָמוֹן הוּא בְּחִינַת 'טוֹבַע בִּיוֹן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד', כִּי אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשָּׁם כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבִּקְּשׁוּ לְהַשְׁכִּיחַ הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי וְנִזְרוּ שְׁמָד וְכוּ', כִּי עִקַּר שִׁכְחַת הַתּוֹרָה מֵרֹב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא עַל־יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ בְּהַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּטֵלִים מֵהַתּוֹרָה עַל־יְדֵי טִרְדָּתָם בְּמָמוֹן, שֶׁרוֹדְפִים אַחַר פַּרְנָסָתָם כָּל יְמֵיהֶם וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה עַד שֶׁשּׁוֹכְחִים אוֹתָהּ לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלַן. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁבִּימֵי נְעוּרֵיהֶם הָיוּ בְּנֵי תּוֹרָה וְהַרְבֵּה שֶׁהָיוּ מֻפְלָגִים בַּלִּמּוּד בִּימֵי נְעוּרֵיהֶם, וְאַחַר־כָּךְ עַל־יְדֵי שֶׁיָּצְאוּ לַשּׁוּק נָפְלוּ חַס וְשָׁלוֹם לְתַאֲוַת מָמוֹן וְנִטְרְדוּ בְּפַרְנָסָתָם, עַד שֶׁבִּטְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, עַד שֶׁשָּׁכְחוּ אוֹתָהּ לְגַמְרֵי, וְלֹא הֶאֱמִינוּ בָּהּ' שֶׁיּוּכַל לְפַרְנְסָם בְּסִבָּה קַלָּה וְלֹא קָבְעוּ עִתִּים לַתּוֹרָה, כִּי נִמְשְׁכוּ אַחַר תַּאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ כָּל יְמֵיהֶם עַל הַפַּרְנָסָה וְזֶה וָזֶה לֹא עָלְתָה בְּיָדָם.

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַשִּׁמְּדוֹת שֶׁגָּזְרָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי כָּל הַשִּׁמְּדוֹת וְכָל הָעֲבוֹדָה זָרָה תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'צִוִּיתָ צֶדֶק' (בְּסִימָן כג) עַל פָּסוּק "וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד". וּמִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת וְהִתְפַּשְּׁטוּת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, כִּמְעַט שֶׁנִּשְׁתַּכְּחָה תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל.

אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְנוֹתֵן כֹּחַ בְּהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁיְּקַבְּצוּ וְיַעֲלוּ כָּל הַצַּדָּקוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹתְנִין, וְעַל־יְדֵי זֶה הֵם מְשַׁבְּרִים וּמְבַטְּלִין תַּאֲוַת מָמוֹן מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא תִּתְפַּשֵּׁט כָּל־כָּךְ, שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהָיָה הַנֵּס עַל־יְדֵי הַכֹּהֲנִים בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי, כֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַצַּדָּקָה וְחֶסֶד שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְכָל מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד, וּבְכֹחַ זֶה הֵם מְשַׁבְּרִין וּמְבַטְּלִין תַּאֲוַת מָמוֹן מִיִּשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי, בְּחִינַת "יֶאֱתָיוּ חַשְׁמַנִּים מִנֵּי מִצְרָיִם" (תהלים סח), שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כִּי הִיא מְלֵאָה גִּלּוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, וְכַמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁרָמְזָה בִּישַׁעְיָה קַפִּיטֶל ל"א שֶׁהוּא: "הוֹי הַיֹּרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה" וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמִי שֶׁנּוֹטֵל מָמוֹנוֹ וְנוֹתֵן צְדָקָה זֶה בְּחִינַת "יֶאֱתָיוּ חַשְׁמַנִּים מִנֵּי מִצְרַיִם", שֶׁמִּתּוֹךְ תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וְנוֹתֵן מָמוֹנוֹ לִצְדָקָה. נִמְצָא, שֶׁהַכֹּהֲנִים בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹתְנִים, וְעַל־יְדֵי זֶה מַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִין בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ז

ז וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַיְוָנִים טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים. 'שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדְשִׁי' הוּא הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה. כִּי עַל־יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן נִפְגָּמִין וְנִתְקַלְקְלִין כָּל הַמֹּחִין וְהַדַּעַת, כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל־יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן זוֹכִין לְדַעַת שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן, אָז נִפְגָּם הַדַּעַת וְאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת 'טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים', הַיְנוּ כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן מִתְפַּשֶּׁטֶת עַל הַכֹּל לְקַלְקֵלָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל רֹב הָעוֹלָם שֶׁהֵם הַהֶמּוֹן עַם הִיא מִתְפַּשֶּׁטֶת לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתוֹ לְגַמְרֵי, כִּי מֵרִבּוּי טִרְדוֹתָם בְּמָמוֹן אֵינָם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת עַד שֶׁשּׁוֹכְחִים חַס וְשָׁלוֹם הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. אַךְ אֲפִלּוּ עַל אוֹתָן שֶׁנִּשְׁאָר לָהֶם אֵיזֶה דַּעַת קָצָת וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, גַּם עֲלֵיהֶם מִתְגַּבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁמְּטַמְּאָה וּמְקַלְקֶלֶת אֶת הַדַּעַת, כִּי מֵחֲמַת תַּאֲוַת מָמוֹן עַל־פִּי רֹב יֵשׁ לָהֶם פְּנִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הַרְבֵּה בִּתְפִלָּתָם וְתוֹרָתָם וַעֲבוֹדָתָם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמַּלְכוּת יָוָן שֶׁהִיא תַּאֲוַת מָמוֹן 'טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים', שֶׁאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָא אֵיזֶה שֶׁמֶן שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת וְתוֹרָה, הַתַּאֲוָה שֶׁל מָמוֹן מְטַמֵּא וּפוֹגֵם אֶת הַדַּעַת, כִּי נִכְנָס בּוֹ כַּמָּה וְכַמָּה פְּנִיּוֹת וּשְׁקָרִים וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מֵחֲמַת חֻמְדַּת הַמָּמוֹן וְטִרְדָּתוֹ בְּהַפְּרָנְסָה. וּמֵחֲמַת זֶה לֹא הָיָה שֶׁמֶן לְהַדְלִיק עַד שֶׁמָּצְאוּ בֶּנֶס צְלוֹחִית שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל וְכוּ'.

כֹּהֵן גָּדוֹל זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא יָכוֹל לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַצְּדָקוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין, כִּי כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הוּא בְּחִינַת חֶסֶד גָּדוֹל מְאֹד, כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל הַכֹּהֲנִים, וְהוּא זוֹכֶה לִכָּנֵס לְתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הוּא נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים לְמָקוֹם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת וְכָל עֲבוֹדַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ תָּלוּי בּוֹ, כִּי הוּא מְקַבֵּץ כָּל הַצְּדָקוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּמְשַׁבֵּר וּמְבַטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, וְעַל־כֵּן הוּא זוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (יומא יח.): "וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו" – 'גָּדְלֵהוּ מִשֶּׁל אֶחָיו'. כִּי עִקַּר הָעֲשִׂירוּת בֶּאֱמֶת הוּא עַל־יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'צִוִּיתָ צֶדֶק' בְּסִימָן כג, עַיֵּן שָׁם. וְעַל־כֵּן הוּא זוֹכֶה לְתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עַל־יְדֵי צְדָקָה, שֶׁהִיא שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, זוֹכִין לְקְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת "וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ", כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם.

וְזֶה בְּחִינַת צְלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁ'הָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל', זֶה בְּחִינַת "חָתוֹם תּוֹרָה בְּלִמָּדִי" (ישעיה ח), הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל שֹׁבֵר תַּאֲוַת מָמוֹן לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית עַל־יְדֵי כֹּחַ הַצְּדָקָה, עַד שֶׁהַשֶּׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁלּוֹ, חָתוּם בְּחוֹתָם שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם מַגַּע זָר, כִּי הוּא נָקִי וְזַךְ לְגַמְרֵי מִכָּל מִינֵי פְּנִיּוֹת הַבָּאִים עַל־יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּקְדֻשָּׁה נִפְלָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת "חָתוֹם תּוֹרָה בְּלִמָּדִי", שֶׁהַתּוֹרָה תִּהְיֶה נֶחְתֶּמֶת וְנִקְבַּעַת בְּלִבָּם לְעוֹלָם עַד שֶׁתַּחֲזִירֵם לְמוּטָב בִּבְחִינַת "שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ" וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, כִּי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל מַמְשִׁיךְ תּוֹרָתוֹ בִּבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶהוּ: 'וְלֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק אֶלָּא יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים', הַיְנוּ כִּי כְּפִי סֵדֶר הַבְּרִיאָה שֶׁכָּל קִיּוּמָהּ עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין בְּכָל עֵת, צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ, כִּי בְּכָל יוֹם נִמְשָׁכִין מֹחִין חֲדָשִׁים כַּיָּדוּעַ. וְעַל־כֵּן בְּהַשֶּׁמֶן, שֶׁהוּא הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל, לֹא הָיָה רָאוּי לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד, כִּי בַּיּוֹם הָאַחֵר צְרִיכִין מֹחִין חֲדָשִׁים וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה חֲדָשִׁים, אַךְ כָּל זֶה הָיָה אִם הָיָה הַדּוֹר בְּתִקּוּנוֹ וּכְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד כְּשֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁאָז יִהְיוּ נִפְתָּחִין מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה וְיִגְלוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּכָל יוֹם. אֲבָל עַכְשָׁו בְּעִקְּמָ הַגָּלוּת קָשֶׁה לְגַלּוֹת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים אֶפִלּוּ פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעֹצֶם רַחֲמָיו נָתַן כֹּחַ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא נָקִי וְזַךְ מִכֹּל שֶׁיַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּדֶרֶךְ נֵס נִפְלָא עַד שֶׁהַשֶּׁמֶן וְהַתּוֹרָה שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר כִּי אִם בְּיוֹמוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵעֹצֶם קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הוּא מַמְשִׁיךְ

הַתּוֹרָה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן כָּזֶה מִבְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁתִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁהִיא 'אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה', עַד שֶׁדּוֹלֵק וּמֵאִיר הַשֶּׁמֶן וְהַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ בְּחִינַת שְׁמוֹנָה יָמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּאִירָה הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ כָּל יְמֵי עוֹלָם עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה, 'עָלְמָא דְּאָתֵי' (זהר משפטים קטז:,פרדס כג־י ערך יבל, טז ערך 'עולם'), שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם 'וְעוֹלָתָהּ תִּקְפָּץ פִּיהָ' וְכוּ'. כִּי כָּל יְמֵי עוֹלָם הַזֶּה הֵם בִּבְחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן, בְּחִינַת שֶׁבַע מִדּוֹת, אֲבָל יוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא בְּחִינַת בִּינָה עָלְמָא דְּאָתֵי, לְמַעְלָה מֵהַבִּנְיָן, שֶׁשָּׁם מִתְבַּטֶּלֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי, בְּחִינַת "וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ", בְּחִינַת "וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ" (ויקרא יב), שֶׁאָז בִּבְחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי יִהְיֶה נִמּוֹל נֶחְתָּם וְנִתְבַּטֵּל הָעָרְלָה הַחוֹפָה עַל הַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת "וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ", הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּקְדֻשָּׁה כָּזֹאת עַד שֶׁתִּהְיֶה מְאִירָה כָּל יְמֵי עוֹלָם עַד לֶעָתִיד לָבוֹא.

וְעַל זֶה קָבְעוּ לָנוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, שֶׁכָּל אָדָם בְּבֵיתוֹ יַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס הַמְשִׁיכוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים תִּקּוּן נִפְלָא כָּזֶה וְהָאָרָה נִפְלָאָה כָּזֹאת, עַל־יְדֵי תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנֶּאֱמְרָה עַל־יְדֵי עֶלְיוֹת נְפָשׁוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַד שֶׁכָּל אָדָם בְּבֵיתוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה, כִּי כָּל אָדָם יָכוֹל לְהָאִיר עַל עַצְמוֹ אוֹר תּוֹרָתָם שֶׁתָּאִיר לוֹ כְּמוֹ אוֹר וְנֵר לָצֵאת מֵחֶשְׁכַת אֲפֵלָה שֶׁלּוֹ. וְזֶה בְּחִינַת 'נֵר חֲנֻכָּה' לְשׁוֹן חִנּוּךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְחַנֵּךְ עַצְמוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ וּלְהַדְלִיק נֵר מֵאוֹר תּוֹרָתָם שֶׁגִּלּוּ וְהִמְשִׁיכוּ מִמָּקוֹם שֶׁהִמְשִׁיכוּ עַד שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹרָתָם וְשֶׁתָּאִיר לוֹ לָנֶצַח לָצֵאת מֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כִּי מַמְשִׁיכִין הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַיִּחוּדִים שֶׁעוֹלֶה נ"ר, מַמְשִׁיכִין עַתָּה אוֹתוֹ גַּם לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְזֶה בְּחִינַת 'פּוּק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרָךְ' הַמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּגְדֶּל גְּבוּרַת כֹּחַ הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת גַּם הַנְּפָשׁוֹת הַנִּמּוּכִים מְאֹד מְאֹד, בִּבְחִינַת עִבּוּר, אֲפִלּוּ מִי שֶׁלֹּא יָצָא עֲדַיִן מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ כִּמְלֹא הַחוּט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

וְזֶהוּ בְּחִינַת לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה, וְקָשֶׁה לְהָאִיר אוֹר הַתּוֹרָה לְשָׁם, אַךְ עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהִמְשִׁיכוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּנֵי עֲלִיָּה הָאֲמִתִּיִּים, עַל־יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ שֶׁיָּאִיר הָאוֹר גַּם לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, דְּהַיְנוּ אֲפִלּוּ בְּאוֹתָן שֶׁהֵם בְּתַכְלִית הָעֲשִׂיָּה שֶׁעֲדַיִן לֹא יָצְאוּ מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ כִּמְלֹא הַחוּט, גַּם לָהֶם מֵאִיר אוֹר הַתּוֹרָה הַזֹּאת, כִּי גַּם נַפְשׁוֹתָם הֶעֱלוּ בִּבְחִינַת עִבּוּר עַל־יְדֵי עֹצֶם כֹּחָם, בִּבְחִינַת 'פּוּק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרָךְ' וְכַנַּ"ל:

חלק ח

ח וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִים לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה, כִּי חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁשִּׁבַּרְתָּהּ עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הַתּוֹרָה, שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁךְ הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה לְכָל אֶחָד בְּבֵיתוֹ כַּנַּ"ל, עַל־כֵּן מַרְבִּין אָז בִּצְדָקָה:

חלק ט

ט וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַשְׁבַּת אֲבֵדָה. כִּי הַשְׁבַּת אֲבֵדָה זֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי לוֹקֵחַ הַחֵפֶץ שֶׁמָּצָא שֶׁשָּׁוֶה מָמוֹן וְיָכוֹל לְקָחוֹ לְעַצְמוֹ וְהוּא לוֹקְחוֹ וּמַחֲזִירוֹ לִבְעָלָיו, נִמְצָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי הַשְׁבַּת הָאֲבֵדָה לִבְעָלֶיהָ הוּא גְּמִילוּת חֲסָדִים שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי 'גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֶסֶד יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה' (סֻכָּה מט:). נִמְצָא, שֶׁמִּצְוַת הַשְׁבַּת אֲבֵדָה הִיא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן עַל־יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁכָּתוּב מִצְוַת הַשְׁבַּת אֲבֵדָה בִּלְשׁוֹן רְאִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים כב): "לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם וְכוּ' וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכוּ' לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם", 'לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם' דַּיְקָא, שֶׁאָסוּר לְהַעֲלִים עַיִן מִן הָאֲבֵדָה שֶׁלֹּא יִפְּגֹם חַס וְשָׁלוֹם בַּעֲיָנִים הָעֶלְיוֹנִים בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָתוֹ הַשְּׁלֵמָה, כִּי כְּשֶׁמַּשִּׁים עַיִן עַל הָאֲבֵדָה וּמַשְׁגִּיחַ עָלֶיהָ לְהַגְבִּיהַּ אוֹתָהּ וּלְהַחֲזִירָהּ לִבְעָלֶיהָ, כְּמוֹ כֵן מַמְשִׁיךְ מִלְמַעְלָה הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁבַּת אֲבֵדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן עַל־יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הָאֲבֵדָה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַהַשְׁגָּחָה, עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא הִשְׁגִּיחַ הֵיטֵב עַל מָמוֹנוֹ וְלֹא שְׁמָרוֹ כָּרָאוּי, וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא עַל־יְדֵי הֶסַח הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מִסְתַּכֵּל עַל הַדָּבָר הֵיטֵב עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶחֱזָר וְנִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו, רַק הוּא מַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ וְקֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ הָרְאוּת לְהַדָּבָר הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ וְנִתְפַּזֵּר הָרְאוּת אֶל הַצַּד לִדְבָרִים אֲחֵרִים, וְעַל־יְדֵי זֶה נִגְנָב אוֹ נֶאֱבַד מִמֶּנּוּ, כִּי בְּוַדַּאי לֹא אֹבֵד מִמֹּנוֹ לְדַעַת כִּי זֶהוּ שׁוֹטֶה וּמְשֻׁגָּע גָּמוּר הַמְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ, רַק רֹב הָאֲבֵדוֹת הֵם עַל־יְדֵי הֶסַח הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מְשַׁמְּרוֹ כָּרָאוּי, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מַגִּיעַ הָרְאוּת לְהַחֵפֶץ שֶׁצָּרִיךְ לְשָׁמְרוֹ רַק מִקֹּדֶם שֶׁמַּגִּיעַ הָרְאוּת וְהַמַּחֲשָׁבָה לְהַדָּבָר שֶׁצָּרִיךְ לְשָׁמְרוֹ מִתְפַּזֵּר מִן הַצַּד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב עִנְיַן הַשְׁגָּחָה הַשְּׁלֵמָה. וְעַל־כֵּן זֶה שֶׁמּוֹצֵא הָאֲבֵדָה וּמֵשִׂים עַיִן עָלֶיהָ וְאֵינוֹ מִתְעַלֵּם מִמֶּנָּה, וּמַחֲזִירָהּ לִבְעָלֶיהָ, הוּא חוֹזֵר וּמַשְׁלִים וּמְתַקֵּן פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, וְעַל־כֵּן הוּא חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל:

חלק י

י כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ כָּל אָדָם לִזָּהֵר מְאֹד לִשְׁמֹר מָמוֹנוֹ וַחֲפָצָיו כְּבָבַת עַיִן, כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁתַּאֲוַת מָמוֹן מְגֻנֶּה מְאֹד, אַף־עַל־פִּי־כֵן מָמוֹן שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צְרִיכִין לִשָּׁמְרוֹ מְאֹד, אַדְרַבָּא, מֵחֲמַת שֶׁתַּאֲוַת מָמוֹן מְגֻנֶּה מְאֹד וְיֵשׁ סַכָּנָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיּוֹצֵא לַשּׁוּק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתַאֲוַת מָמוֹן, אַף הוּא מֻכְרָח לָצֵאת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, עַל־כֵּן זֶה הַמָּמוֹן שֶׁכְּבָר הִרְוִיחַ בְּהַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי אֵיזֶה מְלָאכָה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן וְכַיּוֹצֵא, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְשָׁמְרוֹ מְאֹד מֵאַחַר שֶׁסִּפֵּן נַפְשׁוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בִּשְׁבִיל זֶה.

וְעַל־כֵּן חָזַר יַעֲקֹב אָבִינוּ עַל פַּכִּים קְטַנִּים, כִּי 'צַדִּיקִים מָמוֹנָם חָבִיב עֲלֵיהֶם' וְכוּ', וְאֵין זֶה מֵחֲמַת תַּאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא, מֵחֲמַת שֶׁמְּבָזֶּה וְקָשֶׁה בְּעֵינֵיהֶם מְאֹד כָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה מֵחֲמַת שֶׁמִּתְבַּטְּלִים עַל־יְדֵי זֶה מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן בְּהֶכְרֵחַ לַעֲסֹק גַּם בָּזֶה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה הַמֻּכְרַחַת, עַל־כֵּן זֶה הַחֵפֶץ וְהַמָּמוֹן שֶׁכְּבָר בָּא לְיָדָם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ הֵיטֵב שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶאֱבָד חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לַחֲזֹר וּלְהִתְבַּטֵּל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם בִּשְׁבִיל זֶה.

וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בִּשְׁמִירַת הַמָּמוֹן הוּא פּוֹגֵם בִּבְחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן זֶה שֶׁמַּשִּׁיב הָאֲבֵדָה הוּא מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

יא וְזֶה בְּחִינַת "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים" (בראשית מט), שֶׁבִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ, וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה וְהִתְחִיל לְדַבֵּר דְּבָרִים אֲחֵרִים וְאָמַר "הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ" וְכוּ'. וּבְוַדַּאי מַה שֶּׁדִּבֵּר אַחַר־כָּךְ הָיָה מֵעֵין שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת, כִּי לְכאוֹרָה תָּמוּהַּ מֵאַחַר שֶׁלֹּא גִּלָּה כְּלָל מֵהַקֵּץ לָמָּה נִכְתְּבוּ דְּבָרָיו אֵלּוּ בַּתּוֹרָה מַה שֶּׁאָמַר "וְאַגִּידָה לָכֶם" וְכוּ' מַה שֶּׁלֹּא גִּלָּה כְּלָל.

אַךְ בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁאָמַר אַחַר־כָּךְ מְחֻבָּר וְשַׁיָּךְ לְמַה שֶּׁרָצָה לְגַלּוֹת, כִּי יַעֲקֹב רָצָה לְגַלּוֹת מַמָּשׁ קֵץ הַגְּאֻלָּה וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה, כִּי הוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת וְאָסוּר לְגַלּוֹתוֹ, עַל־כֵּן הִתְחִיל לְדַבֵּר דְּבָרִים אֲחֵרִים וְרָמַז וְהֶעְלִים לָהֶם אֶת הַקֵּץ בְּתוֹכָם וְהוֹדִיעָם בַּמֶּה יִזְכּוּ לְקֵץ הַגְּאֻלָּה, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בְּהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּץ אֶת הַנְּפָשׁוֹת בְּחָכְמָתָם וְלַעֲלוֹת בְּחָכְמָתָם וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת "הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם", "הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב" זֶה בְּחִינַת קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַבָּאִים לִשְׁמֹעַ דְּבַר ה' הוּא מְקַבְּצָם יַחַד וּמַעֲלֶה אוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר. וְזֶה "הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ", שֶׁמַּזְהִיר אוֹתָם שֶׁיִּתְאַסְּפוּ וְיִתְקַבְּצוּ יַחַד וְיַטּוּ אָזְנֵיהֶם וְיִהְיוּ מוּכָנִים לִשְׁמֹעַ, וְעַל־יְדֵי הַקִּבּוּץ וְהַהֲכָנָה הַזֹּאת

שֶׁהֵם חֲפֵצִים לִשְׁמֹעַ עַל־יְדֵי זֶה מַעֲלֶה הֶחָכָם נַפְשׁוֹתָם, וְעַל־יְדֵי זֶה מוֹרִיד לָהֶם תּוֹרָה וְאָז יֵשׁ לָהֶם מַה לִּשְׁמֹעַ. וְזֶהוּ: "וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם", דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמְעוּ הַתּוֹרָה הַנִּפְלָאָה שֶׁהִמְשִׁיךְ וְגִלָּה לָהֶם.

וְעַל־כֵּן נֶאֱמַר שְׁתֵּי פְּעָמִים 'וְשִׁמְעוּ', כִּי 'וְשִׁמְעוּ' הָרִאשׁוֹן נֶאֱמַר עַל מַה שֶּׁמַּטִּים אָזְנָם וּמְכִינִים עַצְמָן לִשְׁמֹעַ בְּעֵת הַקִּבּוּץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָרָצוֹן הֶחָזָק שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד הַבָּאִים לִשְׁמֹעַ דְּבַר ה', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת, דְּהַיְנוּ הָרְצוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְנֶפֶשׁ הוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא, הַיְנוּ רָצוֹן הַלֵּב וּתְשׁוּקָתוֹ הַגְּדוֹלָה לִשְׁמֹעַ דְּבַר הֶחָכָם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה מְקַבְּצָם וּמְאַסְפָּם יַחַד בִּבְחִינַת "הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב", וְאַחַר־כָּךְ מוֹרִיד לָהֶם עַל־יְדֵי זֶה תּוֹרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'וְשִׁמְעוּ' הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא 'וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם', שֶׁנֶּאֱמַר עַל הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלֶּה לָהֶם וְכַנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן נֶאֱמַר בִּתְחִלָּה 'יַעֲקֹב' – "הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב", וְאַחַר־כָּךְ 'יִשְׂרָאֵל' – "וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל", כִּי בְּעֵת הַקִּבּוּץ קוֹדֶם הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שָׁאָז הוּא עֲדַיִן בְּחִינַת עִבּוּר, אָז נִקְרָאִין הַמֹּחִין וְהַדַּעַת בְּחִינַת 'יַעֲקֹב', בְּחִינַת "בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו" שֶׁהוּא בְּחִינַת עִבּוּר. וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁנּוֹלָד וְנִתְגַּלָּה הַתּוֹרָה אָז הוּא בְּחִינַת 'יִשְׂרָאֵל', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה 'עַתִּיקָא' (בְּסִימָן כא) עַל פָּסוּק "כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ", עַיֵּן שָׁם:

חלק יב

יב וְעַל־כֵּן קִנְטֵר יַעֲקֹב הַשִּׁלְשָׁה שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת, וְעַל־כֵּן בִּכְלַל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֶחָכָם מְקַבְּצָם יַחַד וְעוֹלֶה עִמָּהֶם וּמַמְשִׁיךְ תּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי שִׂכְלִיּוֹת, כִּי הַקִּבּוּץ הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל אֶחָד, וּמַה שֶּׁמַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה הוּא שֵׂכֶל שֵׁנִי בְּחִינַת שִׁי"ן שֶׁל שִׁלְשָׁה רָאשִׁין וְשִׁי"ן שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁין, בִּכְלַל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת יֵשׁ בָּהֶם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת. כִּי יֵשׁ נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַקִּבּוּץ שֶׁמְּקַבְּצָם וּמַעֲלֶה אוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר, וְיֵשׁ נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה. וְאֵלּוּ הַשִּׁלְשָׁה שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, הֵם בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַקִּבּוּץ, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם הָרִאשׁוֹנִים וּמֵהֶם מַתְחִיל לְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר לְגָרֹם הַיִּחוּד עַל־יָדָם בִּתְחִלָּה. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת, עַל־כֵּן בַּתְּחִלָּה בְּעֵת בְּחִינַת הָעִבּוּר אָז מִתְעוֹרְרִים דִּינִים קָשִׁים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִבּוּר בְּחִינַת דִּין כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ג): "וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם", וּכְמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ אֵצֶל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁבִּתְחִלָּה בְּעֵת שֶׁהֵכִינוּ עַצְמָן לוֹמַר תּוֹרָה הָיוּ רוֹאִים מֵהֶם קְפֵדוֹת גְּדוֹלוֹת, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה דַּרְכָּם בְּכָךְ תָּמִיד. אַךְ כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רֹגֶז וְדִין שֶׁל בְּחִינַת עִבּוּר. וְעַל־כֵּן קִנְטֵר יַעֲקֹב

אֲבִינוּ שִׁלְשָׁת שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים הָאֵלּוּ, מֵחֲמַת שֶׁהֵם הָרִאשׁוֹנִים שֶׁעַל־יְדֵם עִקַּר הַתְחָלַת הַמְשָׁכַת הַיִּחוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת עִבּוּר שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת דִּין וְקִנְטוּר כַּנַּ"ל.

כִּי שְׁמוֹת שִׁלְשָׁה שְׁבָטִים אֵלּוּ מְרַמְּזִ עַל זֶה, כִּי רְאוּבֵן נִקְרָא עַל שֵׁם "כִּי רָאָה ה' בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה יֶאֱהָבְנִי אִישִׁי", זֶה מְרַמְּזִ שֶׁעֲדַיִן אֵין יִחוּד שָׁלֵם בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת פְּגַם מַעֲשֵׂיהֶם, אֲבָל הַצַּדִּיק בְּגִדְלּ כֹּחוֹ שֶׁמְּעוֹרֵר מְעַט הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל וּמַעֲלֶה וּמְלַקֵּט גַּם הַנִּפְשׁוֹת הַפְּגוּמִים עִם הַטּוֹבִים בִּבְחִינַת "אָרִיתִי מוֹרִי עִם בָּשְׂמִי" וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, עַד שֶׁמְּעוֹרֵר רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּרְאֶה בַּעֲנְיֵי יִשְׂרָאֵל וְיֶאֱהַב אוֹתָם וְיִתְקָרֵב וְיִתְיַחֵד עִמָּהֶם, וְזֶה בְּחִינַת "כִּי רָאָה ה' בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה יֶאֱהָבְנִי אִישִׁי". וְכֵן שִׁמְעוֹן נִקְרָא עַל שֵׁם "כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי" וְכוּ'. וְכֵן לֵוִי שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם "הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלָי" וְכוּ' (בראשית כט). נִמְצָא שֶׁשִּׁמּוֹת כָּל אֵלּוּ הַשִּׁלְשָׁה שְׁבָטִים מוֹרִים עַל תְּחִלַּת הַיִּחוּד, הַיְנוּ שֶׁהֵם מְעוֹרְרִים וְגוֹרְמִים הַיִּחוּד וְהָאַהֲבָה וְהַחִבּוּר בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מַה שֶּׁבְּתְחִלָּה הָיוּ כְּמוֹ רְחוֹקִים וּשְׂנוּאִים מִמֶּנּוּ וְסָבְלוּ עִנּוּיִים וְצָרוֹת רַבּוֹת, וְעַתָּה יֶאֱהָבֵם וְיִקָּרְבֵם וְיִתְלַוֶּה וְיִתְחַבֵּר אֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל. וְעַל־כֵּן מֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁבָטִים הֵם בְּחִינַת הַהַתְחָלָה בְּחִינַת עִבּוּר שֶׁהוּא דִּין, עַל־כֵּן קִנְטְרָם בִּדְבָרִים וְכַנַּ"ל.

אֲבָל יְהוּדָה הָיָה בְּחִינַת "הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'" (בראשית לה), שֶׁמְּרַמְּזִ שֶׁכְּבָר נִכְמְרוּ רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְנִתְבַּטְּלוּ הַדִּינִים וְהָרִגְּ לְגַמְרֵי, וְהִתְחִיל לְהִתְמַשֵּׁךְ מִלְּמַעְלָה הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים כְּשֶׁהַמּוֹחִין מַתְחִילִין לְהִתְמַשֵּׁךְ. וְזֶהוּ "הַפַּעַם אוֹדֶה" וְכוּ' בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז עִקַּר הַשֶּׁבַח וְהַהוֹדָיָה, בְּחִינַת "אוֹדְךָ בְּיֹשֶׁר לֵבָב בְּלָמְדִי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ" (תהלים קיט ז). כִּי יְהוּדָה הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ, שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁהִגִּיעַ לִיהוּדָה הִתְחִיל לְקָרְבָם בְּדְבָרִים טוֹבִים, כִּי כְּבָר נִתְבַּטֵּל הַדִּין וְהָרִגְּ הַנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת עִבּוּר וְהִתְחִיל לְהִתְמַשֵּׁךְ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים וְחֶסֶד כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁשִּׁלְשָׁה שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים הֵם בִּבְחִינַת עִבּוּר, וּשְׁאָר הַשְּׁבָטִים הֵם בִּבְחִינַת הוֹלָדַת וְהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה.

וְעַתָּה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם הִזְכִּיר שִׁלְשָׁה שְׁבָטִים אֵלּוּ לְבַדָּם בְּפָרָשַׁת 'וָאֵרָא', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות ו): "אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם" וְכוּ', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם: 'לְפִי שֶׁקִּנְטְרָם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם לִשְׁלִשָּׁה שְׁבָטִים הַלָּלוּ בְּשָׁעַת מוֹתוֹ, חָזַר הַכָּתוּב וְיִחֲסָם כָּאן לְבַדָּם לוֹמַר שֶׁחֲשׁוּבִים הֵם'. כִּי בִּכְלָלִיּוּת נֶחְשָׁב כָּל גָּלוּת מִצְרַיִם בִּבְחִינַת עִבּוּר כַּיָּדוּעַ, וְיִצִיאָתָם מִשָּׁם וּגְאֻלָּתָם נֶחְשָׁב בְּחִינַת לֵדָה כַּיָּדוּעַ. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת. וְעַל־כֵּן אַף־עַל־פִּי שֶׁיַּעֲקֹב בְּוַדַּאי הִמְשִׁיךְ וְגִלָּה תּוֹרָה הַרְבֵּה לְבָנָיו וּבִפְרָט

הַבְּרָכוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁבֵּרְכָם קֹדֶם מוֹתוֹ, שֶׁכָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר הוּא תּוֹרָה גְּבוֹהָּ וּמְרֻמָּז בָּהֶם כָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם וְיִקָּרֶה אוֹתָם עַד הַסּוֹף, אַף־עַל־פִּי־כֵן עֲדַיִן לֹא נִתְּנָה בְּיָמָיו, וְעַל־כֵּן כָּל עִנְיַן יַעֲקֹב הוּא בִּבְחִינַת קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְגָרַם יְחוּד נִפְלָא לְמַעְלָה עַד שֶׁהוֹצִיא הַנְּפָשׁוֹת מִבְּחִינַת עִבּוּר, וְהִמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵדָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַל־כֵּן בְּעֵת בְּחִינַת הָעִבּוּר סָבְלוּ יִשְׂרָאֵל צָרוֹת רַבּוֹת בְּגָלוּת מִצְרַיִם כִּי עִבּוּר בְּחִינַת דִּין כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב" (דברים לג), שֶׁהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה בְּחִינַת "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה", אַךְ הַיְרֻשָּׁה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהֵבִיא לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי 'קְהִלַּת יַעֲקֹב' בְּחִינַת "מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב", דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב, כִּי עִקַּר הַקְּהִלָּה וְהַקִּבּוּץ עַל־יָדוֹ כִּי הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מו): "כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב", כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר.

וְעַל־כֵּן בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם הִזְכִּיר אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים הָרְאשׁוֹנִים לְבַד, כִּי הֵם הֵם עִקַּר בְּחִינַת הָעִבּוּר, וְעַתָּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בָּהֶם לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל הַדִּין הַנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת עִבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים, עַל־יְדֵי הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים שֶׁהִתְחִיל לְהִתְמַשֵּׁךְ בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, עַל־יְדֵי שֶׁכְּבָר נִתְעוֹרֵר בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות ג): "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹהִים" וְכוּ'.

וְעַתָּה מָתְקוּ דִּבְרֵי רַשְׁ"י הַנַּ"ל, וְהֵם מַהַפְּסִיקְתָּא (פסיקא רבתי ז), שֶׁ'לְפִי שֶׁקִּנְטְרָם יַעֲקֹב לְאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים' וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי כֵּן הוּא שֶׁלְּפִי שֶׁקִּנְטְרָם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ מֵחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עִבּוּר שֶׁשָּׁם אֶחִיזַת הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם הָיָה כָּל גָּלוּת מִצְרַיִם, עַל־כֵּן עַתָּה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהַזְכִּיר אוֹתָם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָ בָּהֶם לְהַמְתִּיק הַדִּין מֵהֶם עַל־יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁהִתְחִיל עַל־יְדֵיהֶם עַל־יְדֵי שֶׁהָיוּ בִּבְחִינַת עִבּוּר, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם שֶׁ'חָזַר הַכָּתוּב וְיִחֲסָם לוֹמַר שֶׁחֲשׁוּבִים הֵם', כִּי בְּוַדַּאי מַה שֶּׁמֵּהֶם עִקַּר הַתְחָלַת עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת דִּין אֵין מֵחֲמַת גְּרִיעוּתָם חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא, הוּא חֲשִׁיבוּתָם שֶׁהֵם גְּדוֹלִים כָּל־כָּךְ שֶׁמֵּהֶם עִקַּר הַהַתְחָלָה שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ קִנְטְרָם כַּנַּ"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת הֵם חֲשׁוּבִים, וְעַל־כֵּן בְּעֵת הַגְּאֻלָּה צְרִיכִים לְהַזְכִּיר אוֹתָם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל־יָדָם, כִּי אִם לֹא הָיָה בְּחִינַת עִבּוּר לֹא הָיָה בְּחִינַת לֵדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל:

חלק יג

יג נִמְצָא, שֶׁבִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת "כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב" כַּנַּ"ל, וְהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהַמְשִׁיךְ וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְעַל־כֵּן הֶכְרַח יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהוֹרִידָם לְמִצְרַיִם, וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוֹצִיאָם. כִּי יְרִידַת יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם נִמְשַׁךְ מִבְּחִינַת עִבּוּר כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב, אֲבָל הַיְרִידָה הִיא בִּשְׁבִיל הָעֲלִיָּה, כִּי אִם אֵין עִבּוּר אֵין לֵדָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מו): "אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה", כִּי עַל־יְדֵי זֶה זָכוּ אַחַר כָּךְ לַגְּאֻלָּה, עַל־יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהַמְשִׁיךְ וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֵדָה כַּנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשַׁת 'וַיְחִי': 'יַעֲקֹב סִיֵּם בְּ'זֹאת' – "וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר", וּמֹשֶׁה פָּתַח בְּ'זֹאת' "וְזֹאת הַבְּרָכָה", מֹשֶׁה סִיֵּם בְּ'אַשְׁרֵי' – "אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל", וְדָוִד פָּתַח בְּ'אַשְׁרֵי' – "אַשְׁרֵי הָאִישׁ" וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת וְעַל־כֵּן סִיֵּם בְּ'זֹאת', כִּי 'זֹאת' הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים בַּאֲרִיכוּת, וּמַלְכוּת אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל־כֵּן מֹשֶׁה פָּתַח בְּ'זֹאת' שֶׁסִּיֵּם יַעֲקֹב, כִּי עַל־יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב הַמְשִׁיךְ מֹשֶׁה הַתּוֹרָה. וְעַל־כֵּן שָׁם בִּ'וְזֹאת הַבְּרָכָה' מַתְחִיל תֵּכֶף לְדַבֵּר מֵהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל־יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (דברים לג): "ה' מִסִּינַי בָּא" וְכוּ' תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב" וְכַנַּ"ל. וְעַל־כֵּן יַעֲקֹב סִיֵּם בְּ'זֹאת' וּמֹשֶׁה פָּתַח בְּ'זֹאת', כִּי כָּל בְּחִינַת יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת 'זֹאת' וּבָזֶה פָּתַח מֹשֶׁה, כִּי עַל־יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת זֹאת הִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ מֹשֶׁה סִיֵּם בְּ'אַשְׁרֵי' וְדָוִד הִתְחִיל מֵ'אַשְׁרֵי', כִּי עַל־יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה נִמְשַׁךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אַשְׁרֵי' לְשׁוֹן "אֶשּׁוּרֶנּוּ' וְלֹא קָרוֹב", כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל עַל פְּסוּק "אַשְׁרֵי הָעָם". וְדָוִד הִתְחִיל מֵ'אַשְׁרֵי', כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁכָּל עִסְקוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל־יְדֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל. כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁסּוֹבְלִין עַתָּה הוּא מֵחֲמַת הִסְתַּרַת פָּנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁכִּבְיָכוֹל אֵין נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת עָלֵינוּ, וְעַל זֶה אָנוּ צוֹעֲקִין בְּכָל עֵת "עַד אָנָה תַּסְתִּיר אֶת פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי" וְכוּ', "לְמָה פָנֶיךָ תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ", וּכְתִיב "רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי" וְכוּ'. וְכָל עִסְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמְּקַיְּמִין אוֹתָנוּ וּמְחַיִּין אוֹתָנוּ בְּמִרְירַת הַגָּלוּת הַזֶּה וּמְעוֹרְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַגְּאֻלָּה, הוּא עַל־יְדֵי הַהַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכָל עֵת עַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל־יְדֵי עֲלִיַּת נְפָשׁוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ שֶׁהִתְחִיל בְּ'אַשְׁרֵי' בְּמַה שֶׁסִּיֵּם מֹשֶׁה, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק בְּחִינַת

מֹשֶׁה הוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַשְׁרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא "יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי", מֵחֲמַת שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת "וְשַׁמְתִּי 'עֵינִי' עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה" (ירמיה כד), שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל.

נִמְצָא, שֶׁשְּׁלֹשָׁה צַדִּיקִים אֵלּוּ: יַעֲקֹב מֹשֶׁה דָּוִד, הֵם כְּלַל הַשְּׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת לְהָעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב. וְהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹשֶׁה. וְהַמְשָׁכַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ. וְכָל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת כְּלוּלִים וּקְשׁוּרִים וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַל־כֵּן בְּמָה שֶׁסִּיֵּם זֶה פָּתַח זֶה, כִּי כָּל אֶחָד תָּלוּי וּמְקֻשָּׁר בַּחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, כִּי עַל־יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה וְעַל־יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

חלק יד

יד וְזֶהוּ גַּם־כֵּן מַה שֶּׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשַׁת 'וְזֹאת הַבְּרָכָה' (דברים רבה יא, א) שֶׁשָּׁם מַתְחִיל מֵאַבְרָהָם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: 'אַבְרָהָם בֵּרַךְ אֶת יִצְחָק וְכוּ', דִּכְתִיב "וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק" וְכוּ'. עָמַד יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב, אָמַר מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק אַבָּא מִשָּׁם אֲנִי מַתְחִיל, אַבָּא הִפְסִיק בְּ'יִתֵּן' אַף אֲנִי מַתְחִיל בְּ'יִתֵּן', מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר "וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים". וּבַמֶּה חָתַם – בִּ'קְרִיָּה', שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ". עָמַד יַעֲקֹב לְבָרֵךְ אֶת הַשְּׁבָטִים, אָמַר אֵינִי פּוֹתֵחַ אֶלָּא בִּ'קְרִיָּה', שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו". וּבַמֶּה חָתַם – בְּ'זֹאת' וְכוּ', עָמַד מֹשֶׁה לְבָרֵךְ' וְכוּ'.

כִּי הַתְחָלַת הַתִּקּוּן הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהוּא הִתְחִיל לְהוֹצִיא הָעוֹלָם מִקְּלִפּוֹתֶיהָ שֶׁנִּתְקַלְּלָה עַל־יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּלְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּשָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ" וְכוּ'. וְהַתְחָלַת הַתִּקּוּן הוּא עַל־יְדֵי הַצַּדָּקָה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין תַּאֲוֹת מָמוֹן, כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהָיָה אִישׁ הַחֶסֶד, שֶׁעָשָׂה חֶסֶד וּצְדָקָה הַרְבֵּה עִם כָּל בָּאֵי עוֹלָם וְעַל־יְדֵי זֶה שִׁבֵּר תַּאֲוֹת מָמוֹן (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא' בְּסִימָן ל, עַיֵּן שָׁם), וּבְטֵל בְּחִינַת "בְּעַצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", בְּחִינַת "בְּזַעַת אַפֶּיךָ" שֶׁנִּתְקַלְּלוּ בְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא זָכָה לְבַטֵּל הַקְּלָלָה הַנַּ"ל עַל־כֵּן נִמְסְרוּ לוֹ הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית יב): "וֶהְיֵה בְּרָכָה" וְכוּ', וְהוּא מָסַר הַבְּרָכָה לְיִצְחָק וְסִיֵּם בְּ'וְיִתֶּן', כִּי מִדַּת אַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת הַשְׁפָּעָה וּנְתִינָה בְּחִינַת נְתִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד, בְּחִינַת "נָתוֹן תִּתֵּן" וְכוּ', עַל־כֵּן סִיֵּם בְּ'וְיִתֶּן'.

וְיִצְחָק פָּתַח בָּזֶה וְסִיֵּם בְּ'וַיִּקְרָא', כִּי יִצְחָק הוּא תִּקּוּן מִדַּת הַגְּבוּרָה בְּחִינַת סִטְרָא דְּלֵוִי שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַנְּגוּן וְהַשִּׁיר וְעַל־כֵּן הוּא הַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן הַנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת 'וְכַד נָחִית הַהוּא רוּחָא לְבָא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי', שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת תִּקּוּן

תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁיְּשַׁכֵּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב לְתַאֲוַת מָמוֹן וְיַהֲפְכוֹ לְשִׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְלֹא יִהְיֶה אָץ לְהַעֲשִׁיר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קָדוֹשׁוֹת שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת "מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה", שֶׁהֵם בְּחִינַת חָרוֹן אַף וְדִינִים. וְאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין כֹּחַ הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד לִבְחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמִימוּת הַלֵּב, וּמְשַׁכְּכִין חֲמִימוּת הַלֵּב דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁלֹּא יִבְעַר הַלֵּב לְתַאֲוַת מָמוֹן, רַק אַדְרַבָּא, יִהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת 'חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי', כִּי הַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה הוּא בִּבְחִינַת לֵוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמֹאל דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁשָּׁם הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה כְּשֶׁמְּבַטְּלִים מִשָּׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְזוֹכִין שֶׁיִּבְעַר וְיִתְחַמֵּם הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה וְשִׁיר וְנִגּוּן בִּבְחִינַת "לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי" (תהלים פד).

וְעַל־כֵּן פָּתַח יִצְחָק מִמָּקוֹם שֶׁחָתַם אַבְרָהָם שֶׁהוּא 'וְיִתֵּן', כִּי הוּא הָעִקָּר, שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ נְתִינַת הַצְּדָקָה שֶׁל אַבְרָהָם לְשַׁכֵּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁנִּמְשָׁךְ מִגְּבוּרַת יִצְחָק, לְבַטֵּל מִשָּׁם הַחָרוֹן אַף בְּחִינַת "בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם" וּלְהַפְכוֹ לְשִׂמְחָה וְנִגּוּן, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יִצְחָק שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הַצְּחוֹק וְהַשִּׂמְחָה. וְעַל־כֵּן סִיֵּם בְּ'וַיִּקְרָא', זֶה בְּחִינַת שֶׁצָּרִיכִין לִקְרוֹת וּלְהַזְמִין אֶת כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם לְתוֹךְ בְּחִינַת גְּבוּרַת יִצְחָק, כְּדֵי לְשַׁכֵּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁבּוֹעֵר לְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת "וְקִרְאוּ נְדֻבוֹת הַשָּׁמְיעוּ" (עָמוֹס ד), שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת הָרוּחַ נְדִיבָה שֶׁהוּא כֹּחַ הַצְּדָקָה וּלְהַשְׁמִיעַ אוֹתוֹ אֶל הַלֵּב, כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא, עַד שֶׁיִּשְׁמַע הַלֵּב וְיַקְבֵּל כֹּחַ הַצְּדָקָה בִּבְחִינַת 'וְכַד נָחִית הַהוּא רוּחָא לְבָא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי' וְכַנַּ"ל.

וּמִשָּׁם הִתְחִיל יַעֲקֹב – "'וַיִּקְרָא' אֶל בָּנָיו". וְסִיֵּם בְּ'זֹאת', כִּי עַל־יְדֵי כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהִמְשִׁיךְ יִצְחָק לְתוֹךְ הַלֵּב וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, עַד שֶׁהַפַּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב לְשִׂמְחָה וְנִגּוּן וְשִׁיר, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּלִבּוֹ שׁוּם חֲמִימוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא כְּלַל הַבְלֵי הָעוֹלָם, רַק שֶׁיִּתְחַמֵּם לִבּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁיר וְנִגּוּן וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ גַּם־כֵּן בְּחִינַת קְרִיאָה, בְּחִינַת "הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ", כִּי כָּל הַנִּגּוּנִים וְהַשִּׁירוֹת הֵם בְּחִינַת קְרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל, בְּחִינַת הַמְשָׁכָה, כִּי עַל־יְדֵי הַקְּרִיאָה שֶׁקּוֹרְאִין אֶת חֲבֵרוֹ נִמְשָׁךְ וּבָא אֵלָיו וְאַחַר־כָּךְ מְדַבֵּר עִמּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁיר וְנִגּוּן שֶׁעַל־יְדֵי זֶה קוֹרְאִין וּמַמְשִׁיכִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲלֵינוּ וְאַחַר־כָּךְ אָנוּ מְדַבְּרִים לְפָנָיו כָּל צָרְכֵינוּ, כִּי עִקַּר הַהַמְשָׁכָה וְהַחִבּוּר הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן שֶׁהוּא סִטְרָא דְּלֵוִי, בִּבְחִינַת "הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי" וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ

וְרַבֵּנוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְזִמְרָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי עַל־יְדֵי נִגּוּן וְזִמְרָה קוֹרְאִין וּמַמְשִׁיכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ וְאַחַר־כָּךְ יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו כָּל צָרְכֵּינוּ, וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (ברכות לב.): 'לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם שִׁבְחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאַחַר־כָּךְ יִתְפַּלֵּל'. וְכָל הַשְּׁבָחִים הֵם בְּבְחִינַת זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים שֶׁל הַלְוִיִּים שֶׁעוֹסְקִים בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה. וְעַל־כֵּן נִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי הוּא בְּחִינַת קְרִיאָה, וּבוֹ סִיּם יִצְחָק, כִּי הוּא בִּבְחִינַת 'חֶדְוָה דְנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי' כַּנַּ"ל.

וּבְמֶה שֶׁסִּיּם הוּא פְּתַח יַעֲקֹב – '"וַיִּקְרָא' אֶל בָּנָיו", כִּי בְּכֹחַ הַצְּדָקָה שֶׁמִּשְׁתַּבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁזּוֹכִין לְחֶדְוָה דְנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי עַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת 'זֹאת', שֶׁהוּא מַלְכוּת כְּלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת, וְעַל־כֵּן סִיּם בְּ'זֹאת', וּבָזֶה פָּתַח מֹשֶׁה וְנָתַן עַל־יְדֵי זֶה אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק טו

הִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה

טו וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת פְּרִיקָה וּטְעִינָה, בְּחִינַת "כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעָזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ" (שמות כג, ה).

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁהַצַּדִּיק בְּגֹדֶל כֹּחוֹ מַגְבִּיהַּ וּמַעֲלֶה בִּבְחִינַת עִבּוּר גַּם הַנְּפָשׁוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד שֶׁלֹּא יָצְאוּ עֲדַיִן מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'פּוּק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרֵךְ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת "כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (פסחים קיג:) "שֹׂנַאֲךָ" – 'שֶׁעָבַר עֲבֵרָה' וְכוּ'. וְזֶהוּ "רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ", שֶׁקְּשֶׁה לְהַגְבִּיהוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִגֹּדֶל הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁמֻּנָּח עָלָיו, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂאוֹי הָעֲוֹנוֹת, בְּחִינַת "כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ" וְכוּ'. וְעַל־כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ לַחְדֹּל מֵעָזֹב לוֹ, בְּחִינַת "וְחָדַלְתָּ מֵעָזֹב לוֹ", כִּי יִדְמֶה לְךָ שֶׁקְּשֶׁה לְהַעֲלוֹתוֹ מִגֹּדֶל הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁעָלָיו. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ רַחוּם וְחַנּוּן וְרַחֲמָיו רַבִּים מְאֹד, עַל־כֵּן הַזְהִיר בְּרַחֲמָיו "עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ", שֶׁאֲפִלּוּ נֶפֶשׁ כָּזֹאת צְרִיכִין לַעֲזֹב וְלַעֲזֹר לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹתוֹ, כִּי יֵשׁ לְהַצַּדִּיק כֹּחַ כָּזֶה כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ 'עִמּוֹ' דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (ב"מ לב:): 'יָכוֹל אֲפִלּוּ יֵשֵׁב לוֹ וְאָמַר הוֹאִיל וְעָלֶיךָ מִצְוָה וְכוּ'? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עִמּוֹ"'. הֵינוּ כִּי בְּוַדַּאי מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהִטָּפֵל עִמּוֹ וְלַעֲזֹר לוֹ גַּם־כֵּן לְהַעֲלוֹת וּלְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ, אֲבָל כָּל זֶה 'עִמּוֹ', דְּהֵינוּ כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ רוֹצֶה גַּם־כֵּן לַעֲסֹק בָּזֶה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּתַקָּנַת נַפְשׁוֹ לְסַלֵּק הַמַּשָּׂאוֹי הַגְּדוֹלָה שֶׁעָלָיו, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּעַצְמוֹ וְהוּא מְצַפֶּה לְמִי שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ לָזֶה, אֲזַי מִצְוָה גְּדוֹלָה לַעֲזֹר לוֹ בְּכָל כֹּחוֹ

לְהִטָּפֵל עִמּוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ גַּם־כֵּן אִם הוּא בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה רָצוֹן אֲמִתִּי לָזֶה לַעֲסֹק בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹ. אֲבָל אִם רוֹצֶה לְסַלֵּק עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּל בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹ כְּלָל, רַק רוֹצֶה שֶׁהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ יַעֲשֶׂה הַכֹּל עֲבוּרוֹ וְהוּא לֹא יַעֲשֶׂה כְּלָל וְלֹא יִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה כְּלָל, אֲזַי בְּוַדַּאי אֵין הַצַּדִּיק צָרִיךְ לַעֲסֹק עִמּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲזֹר לוֹ כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲסֹק בְּעַצְמוֹ בְּתִקּוּנוֹ כְּלָל כַּנַ"ל, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זַ"ל לְאֶחָד: אַתָּה בִּלְעָדַי אֵינְךָ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּלָל, (דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן נַפְשׁוֹ בְּעַצְמוֹ) אֲבָל גַּם אֲנִי בִּלְעָדֶיךָ אֵינִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת דָּבָר, הֱיוֹת שֶׁאִם אַתָּה לֹא תַּעֲשֶׂה כְּלָל בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִי לַעֲשׂוֹת עֲבוּרְךָ הַכֹּל, כִּי הָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹתוֹ כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מֵעַצְמוֹ. וְזֶהוּ: 'יָכוֹל אֶפְלוּ יֵשֵׁב לוֹ וְכוּ'? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עִמּוֹ"' וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק טז

טז וְזֶהוּ גַּם־כֵּן בְּחִינַת מִצְוַת פְּרִיקָה וּטְעִינָה מַמָּשׁ בְּפְשִׁיטוּת, כִּי זֶה שֶׁחֲמוֹרוֹ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְיֵשׁ לוֹ צַעַר וִיגִיעָה כְּזֹאת בַּדֶּרֶךְ, זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם", בְּחִינַת "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים כָּל הַצַּעַר וְהַיְגִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בְּהָעֲסָקִים שֶׁעוֹסֵק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה. וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן זֹאת וּלְהַנְצֵל מִזֶּה כִּי אִם עַל־יְדֵי הַתְּקוּנִים הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁיִּשְׁתַּבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן עַל־יְדֵי צְדָקָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְבַטֵּל בְּחִינַת "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ" וְכוּ', וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְדַעַת, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְקַבֵּץ נְפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכוּ', שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה אָז נִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַצַּעַר וְהַיְגִיעוֹת וְכוּ', הַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ מֵהַתּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וְעִכּוּב הַשֶּׁפַע וְכָל הַיִּסּוּרִין וְהַיְגִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּעִנְיְנֵי הַפַּרְנָסָה, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה וְהַשֶּׁפַע נִמְשָׁכִים מֵעֵינֵי הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁרְחוֹקִים חַס וְשָׁלוֹם מֵהַתּוֹרָה שֶׁאָז אֵין מַגִּיעַ עֲלֵיהֶם הַהַשְׂגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אָז נִתְפַּזֵּר חַס וְשָׁלוֹם הַשֶּׁפַע הַנִּמְשָׁךְ מֵהַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוֹלְכִים חַס וְשָׁלוֹם לְמָקוֹם שֶׁהוֹלְכִים וְאֵינָהּ מַגִּיעַ אֵלֵיהֶם, וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ כָּל דַּחֲקוּת הַפַּרְנָסָה רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם וּרְחוֹקִים מֵהַשְׂגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע לְמָקוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ כַּנַ"ל, דְּהַיְנוּ לַמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים, וְהָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים שֶׁנֶּאֱחָזִים שָׁם מְקַבְּלִים כָּל הַשֶּׁפַע, וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית, כִּי יִשְׂרָאֵל נֶאֱחָזִים בַּה' יִתְבָּרַךְ וּצְרִיכִין לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מִבְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה דַּיְקָא.

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (דברים יא): "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ" וְכוּ', 'תָּמִיד' דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁעֵינָיו יִתְבָּרַךְ צוֹפוֹת תָּמִיד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עֵינֵי הַשְׂגָּחָתוֹ

מַגִּיעַ לְשָׁם בִּבְחִינַת הַכָּאָה עַד שֶׁחוֹזֶרֶת וְנִצְטַיֶּרֶת בְּעֵינָיו, וְעַל־כֵּן עֵינָיו דְּבוּקִים שָׁם תָּמִיד, כִּי הַהַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה הוּא בִּבְחִינַת "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב", כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכָל עֵת וְרֶגַע רָצוֹא וָשׁוֹב הַהַשְׂגָּחָה מֵעֵלָא לְתַתָּא וְחוֹזֶרֶת מִתַּתָּא לְעֵלָּא, וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה בְּכָל עֵת וְרֶגַע בִּבְחִינַת 'רָצוֹא וָשׁוֹב', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ", 'תָּמִיד' דַּיְקָא, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל סְמוּכָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל הָעוֹלָם, כִּי שָׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ.

וְעַל־כֵּן זֶה שֶׁרוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְיֵשׁ לוֹ יְגִיעָה כָּזֹאת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפֶּגֶם תַּאֲוַת מָמוֹן מִבְּחִינַת "בְּזֵעַת אַפֶּךָ" וְכוּ' מִבְּחִינַת פֶּגֶם הַהַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, שֶׁעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל־יְדֵי שֶׁיַּחְזְרוּ וְיַחְדְּשׁוּ נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת עִבּוּר שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יַחֲזֹר וְיִמָּשֵׁךְ עָלָיו הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל, עַל־כֵּן אֶפְשָׁר יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעָזֹר לְאִישׁ כָּזֶה מֵאַחַר שֶׁנִּפַּל כָּל־כָּךְ. וְעַל־כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה: "עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ", כִּי בָּאֱמֶת צְרִיכִין לְהִשְׁתַּתֵּף בְּצַעֲרוֹ וְלַעָזֹר לוֹ בְּכָל כֹּחוֹ. וּבָזֶה שֶׁמְּסַיֵּעַ לוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת וּמְקַיֵּם הַמִּצְוָה "עָזֹב תַּעֲזֹב" "וְהָקֵם תָּקִים", בָּזֶה הַחֶסֶד שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ הוּא מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל מִמֶּנּוּ בְּחִינַת "בְּזֵעַת אַפֶּךָ" וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם תַּאֲוַת מָמוֹן, וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה.

כִּי עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֻטָּל הַדָּבָר לְהִשְׁתַּדֵּל בְּתַקָּנַת חֲבֵרוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וּלְקַיֵּם בַּחֲבֵרוֹ "עָזֹב תַּעֲזֹב" "וְהָקֵם תָּקִים". כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁחֲבֵרוֹ רָחוֹק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ, אַף־עַל־פִּי־כֵן יְכוֹלִין לַעָזֹר גַּם אוֹתוֹ עַל־יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת גַּם נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת 'פּוּק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרֵךְ' וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מַה שֶּׁאִיתָא שָׁם: 'וְרַמְיָא גַּלְיָא קַלָּא לַחֲבֶרְתָּא מִי אִיכָּא מִידֵי בְּעָלְמָא וְכוּ' פּוּק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרֵךְ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיךְ לְעוֹרֵר וּלְהַזְכִּיר אֶת חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם אַף־עַל־פִּי שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם, אַף־עַל־פִּי־כֵן בְּכֹחַ הַצַּדִּיק כֻּלָּם יְכוֹלִים לַעֲלוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לַעָזֹר גַּם לְהַשּׂוֹנֵא, דְּהַיְנוּ שֶׁרָאוּהוּ עוֹבֵר עֲבֵרָה, כִּי גַּם אוֹתוֹ צְרִיכִין לַעָזֹר הַרְבֵּה, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְהַעֲלוֹתוֹ גַּם־כֵּן בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָעוֹסֵק בָּזֶה בִּבְחִינַת 'פּוּק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרֵךְ' וְכַנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת מַתָּנָה הֲלָכָה ה אוֹת ע"ד:

הלכות שומר שכר

פרק א

חלק א

הִלְכוֹת שׁוֹמֵר שָׂכָר הֲלָכָה א נִכְלָל בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה א:

פרק ב

חלק א

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן חֲנֻכָּה:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'וְאֶת הָעַרְבִים צוּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן:

וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר, שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁיּוֹנֵק מִזְּקָנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הַזְּקָנָה הוּא לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם וְיוֹם אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כְּךָ יָאִיר בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה', אֲבָל כְּשֶׁאֵין מוֹסִיפִין אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם אֲזַי אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּזְקִין נִקְרָא קְצַר יָמִים. וּמִזְּקֵנִים כְּאֵלּוּ שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת מֵהֶם יוֹנֵק מֵצַח הַנָּחָשׁ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע. וְעַל יְדֵי צְדָקָה מְבַטְּלִין יְנִיקוֹת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁיּוֹנֵק מִזְּקֵנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת זָקֵן וּנְשׂוֹא פָּנִים, כַּמְבֹאָר שָׁם, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה וְנִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל הַיְמִים טוֹבִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרְאִין וּמְגַלִּין אֶת הָרָצוֹן, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְהַיִּרְאָה הִיא כְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד שֶׁשּׁוֹפֵעַ תָּמִיד. וַאֲזַי כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ חַסְדּוֹ עָלֵינוּ אֲזַי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֶסֶק וּמְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה כִּי נִתְקַיֵּם, וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁאֵין צְרִיכִין לְבַלּוֹת זְמַן עַל שׁוּם עֶסֶק וּמְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה וִיכוֹלִין לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' תָּמִיד. וְעַל יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לְהַרְחִיב כָּל הַפְּתָחִים שֶׁל כָּל הַהַתְחָלוֹת, כִּי כָּל הַהַתְחָלוֹת קָשׁוֹת כִּי בְּשָׁעַת הַהַתְחָלָה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּתַח מֻחְדָּשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי צְדָקָה מַרְחִיבִין כָּל הַפְּתָחִים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּשָׁעַת הַהַתְחָלָה בִּבְחִינַת פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בָּאֵר הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר חֲנֻכָּה הוּא לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁעָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וְכוּ', כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה הֵם בְּחִינַת חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכָּל חָכְמָתָם נִקְרֵאת חָכְמַת יָוָן וְהֵם רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְבַטֵּל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַגְבִּיר חָכְמַת הַטֶּבַע בָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּהוּ יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּיָּדוּעַ וְהֵם רָצוּ לְבַטֵּל אֱמוּנַת הָרָצוֹן חַס וְשָׁלוֹם, כְּלָלְיוּת הַתּוֹרָה וּלְהַמְשִׁיךְ, חַס וְשָׁלוֹם, חָכְמַת הַטֶּבַע. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, הַיְנוּ חָכְמַת הַטֶּבַע בִּימֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ. וְעִקַּר הַכְנָעַת חָכְמַת הַטֶּבַע וְהִתְגַּבְּרוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יְדֵי זְקֵנֵי הַדּוֹר שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַזְּקָנָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת זָקֵן-זֶה קָנָה חָכְמָה, דְּהַיְנוּ לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם אוֹר

קְדֻשָּׁה וְדַעַת, כִּי כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לִנְהֹג כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁהוּא מְזַקְּקִין יוֹתֵר יָאִיר בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה' וּבְכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי חַיָּיו שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ יוֹסִיף בּוֹ אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּיוֹתֵר. וְזֶה עִקַּר הַזִּקּוּנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בִּבְחִינַת זָקֵן וְנִשּׂוּא פָּנִים. וְזֶה בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי הַשָּׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה זֶהוּ בְּחִינַת אוֹר הַדַּעַת, בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹר הַדַּעַת בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וּבְכָל יוֹם וְיוֹם מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ צָרִיךְ שֶׁיָּאִיר בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַזִּקּוּנָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה בִּבְחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְנִכְנָע חָכְמַת הַטֶּבַע בְּחִינַת חָכְמַת יָוָן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, כִּי צְרִיכִין שֶׁכָּל הַשִּׁבְעָה יָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנִין, שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כֻּלָּם יָאִירוּ מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְטוֹב שֶׁשָּׁם עִקַּר הַזִּקּוּנָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, שֶׁהֵם עִקַּר הַזִּקּוּנָה, כִּי שִׁבְעִים שָׁנָה הֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנִין וְעִקַּר הַזִּקּוּנָה הוּא לְמַעְלָה מֵשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי לְמַעְלָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבְּנִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזְּמַן, בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנָה, לְמַעְלָה מֵהֶם הוּא בְּחִינַת בִּינָה אִמָּא עִלָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה. וּמִשָּׁם עִקַּר הַזִּקּוּנָה, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, כִּי הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ. וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כִּי הוּא גִּלָּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה לְעֵינֵי פַּרְעֹה וְכוּ' בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וּמַתַּן תּוֹרָה, עַל כֵּן מֹשֶׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי פַּרְעֹה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַזִּקּוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּעֵת רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן עַל יָדוֹ כִּי הוּא בְּחִינַת זָקֵן שֶׁבַּזְּקֵנָה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁבָּהֶם מַמְשִׁיכִין אוֹר הַזִּקּוּנִים שֶׁבִּזְקֵנָה עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁנּוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה מַכְנִיעִין מַצַּח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר מַצַּח הַנָּחָשׁ כְּנֶגֶד מַצַּח הָרָצוֹן חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה רַק עַל יְדֵי צְדָקָה, כְּמִבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת מַצַּח הַנָּחָשׁ שׁוֹרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה עַל

כֵּן מַרְבִּין בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, וּלְהַגְבִּיר שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יְדֵי זְקֵנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁמּוֹסִיפִין אוֹר וְדַעַת בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁמַּזְקִינִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וְכוּ':

וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה מַרְחִיבִין הַפְּתָחִים שֶׁל כָּל הַהִתְחָלוֹת וְיכוֹלִין לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדַת ה' וְעַל כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה לְשׁוֹן חִנּוּךְ בְּחִינַת חָנַךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ, כִּי אָז יְכוֹלִין לְהִתְחַנֵּךְ לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי צְדָקָה הִיא הַהַתְחָלָה שֶׁל כָּל הַהַתְחָלוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה. שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁקּוֹרְאִים אֶת הָרָצוֹן. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָיוּ צְרִיכִין לַעֲלוֹת בָּרֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ כָּל הַקְּרְבָּנוֹת שֶׁבְּכֻלָּם נֶאֱמַר לְרָצוֹן.

וְזֶהוּ בְּחִינַת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָן וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן. כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם זֶה בְּחִינַת אוֹר הַחֶסֶד שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי הַיִּרְאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי פָּרַח מַטֵּה אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּבְפָרָשַׁת הָאֲזִינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמְּגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁהָיוּ קוֹרִין אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד וְכֵן פָּרָשַׁת הָאֲזִינוּ מְדַבֶּרֶת גַּם כֵּן הָעִקָּר מֵאֱמוּנָה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמּוֹכִיחָם שָׁם זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר וָדֹר וְכוּ' וְסֵיּם שָׁם, רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה וְכוּ' וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל, הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אִם לְמָוֶת אִם לְחַיִּים וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁהִיא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. כִּי הָאֶבֶן שְׁתִיָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁשָּׁם מִקְשְׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁלִּקַּח יַעֲקֹב אַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאשׁוֹתָיו וְנִכְלְלוּ כֻּלָּם בְּאֶבֶן אַחַת בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי אֶבֶן הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ, הַיְנוּ שֶׁלִּקַּח כָּל הָרְצוֹנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲבָנִים כַּנַּ"ל, וּכְלָלָם כֻּלָּם בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אוֹר הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן וּנְשׂוּא פָּנִים, בְּחִינַת מְבַקְּשֵׁי פָּנֶיךָ יַעֲקֹב, בְּחִינַת וְהַדְרְתָּ פְּנֵי זָקֵן, בְּחִינַת שׁוּפְרָהּ דְּיַעֲקֹב. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהֵקִיץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וָנָדַר יַעֲקֹב נֶדֶר וְעִקַּר הַנֶּדֶר הָיָה וְהָאֶבֶן הַזֹּאת וְכוּ' יִהְיֶה בֵּית אֱלֹקִים וְכוּ' אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ, הַיְנוּ שֶׁנָּדַר לָתֵת צְדָקָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָרָצוֹן נִתְגַּלָּה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עָלְיַת כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן,

כִּי הַתְּפִלָּה הִיא הֵפֶךְ הַטָּבַע, כִּי הַטָּבַע מְחַיֵּב כָּךְ וְהַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה הַטָּבַע וּמְגַלֶּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ט) וְעַל כֵּן הָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּמָּה נִסִּים תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה), עָשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַנִּסִּים הֵם הֵפֶךְ הַטֶּבַע בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא מָקוֹם הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה, בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אָז מַמְשִׁיכִין הָאֲרַת הָרָצוֹן וּמַכְנִיעִין חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַנְּכִין הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי הַזִּקִּים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁמּוֹסִיפִין אוֹר קְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁמַּזְקִינִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עַל יְדֵי כֹּהֲנִים, זֶהוּ בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה סָמוּךְ לְפֶתַח, הַפֶּתַח זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁמַּרְחֶבֶת כָּל הַפְּתָחִים בִּבְחִינַת פְּתֹחַ תִּפְתַּח וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַזִּקִּנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה נִכְנָע מֹצַח הַנְּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת וְאָז נִתְגַּלֶּה הָאֲרַת הַזִּקִּנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה סָמוּךְ לַפֶּתַח, כִּי הָאֲרַת הַזִּקִּנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּגַלִּין הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּתֹחַ תִּפְתַּח כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי שֶׁמֶן הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יְהִי רְצוּי אֶחָיו וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (יְשַׁעְיָה י) וְחָבַל עֹל מִפְּנֵי שָׁמֶן, 'שֶׁמֶן' זֶה חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה נוֹחַ לְדוֹרוֹ כַּשֶּׁמֶן, הֵינוּ שֶׁהָיָה נוֹחַ וּמְרֻצֶּה לַדּוֹר כַּשֶּׁמֶן. נִמְצָא, שֶׁשֶּׁמֶן הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, וְהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת זָקֵן שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן, כִּי שָׁם מִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן בְּחִינַת שֶׁמֶן אֵצֶל הַזָּקֵן שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה. וְזֶהוּ זְקַן אַהֲרֹן, 'זְקַן אַהֲרֹן' דַּיְקָא כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַכְּהֻנָּה בְּחִינַת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְעַל יְדֵי יִרְאָה נִשְׁפָּע הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן בְּחִינַת וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בַּחֲנֻכָּה שֶׁעִקְּרוֹ לְהַכְנִיעַ חָכְמוֹת יָוָן שֶׁהוּא חָכְמַת הַטֶּבַע וּלְגַלּוֹת הָרָצוֹן עַל כֵּן מִצְוָתוֹ בְּשֶׁמֶן כַּנַּ"ל:

וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת חֲנֻכָּה הַנִּכְלָל בְּהִלְכוֹת כְּלֵי הַיַּיִן הֲלָכָה א אוֹת ח שָׁם מְבֹאָר גַּם כֵּן עִנְיַן חֲנֻכָּה עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּלִי חִדּוּשׁ:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת דִּינֵי שׁוֹמְרִים שֶׁחִיְּבָה הַתּוֹרָה אֶת הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה, וּמִן הָאוֹנְסִין הוּא פָּטוּר, אֲבָל הַשּׁוֹאֵל חַיָּב גַּם בְּאוֹנְסִין:

כִּי זֶהוּ כְּלָל גָּדוֹל וּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת וְהַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מִן הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עֲלְמָא וְכָל הַקְּלִפּוֹת וּמַזִּיקֵי עֲלְמָא נִמְשָׁכִין מִן הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲכְמֵי הַטֶּבַע הַכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן, כִּי כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת הִיא שֹׁרֶשׁ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְׁמִירָה מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל עַל יְדֵי זֶה נִדְחִין הַכְּפִירוֹת וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַקְּלִפּוֹת וְכָל מַזִּיקֵי עֲלְמָא הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶם וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נִשְׁמָר מִכָּל רַע וְעַל כֵּן מִדַּת אֱמוּנָה נִקְרָא שָׁמוֹר כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, הַיְנוּ לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין שֶׁיֵּשׁ חִלּוּקֵי דִּינִים בֵּינֵיהֶם לְעִנְיַן שׁוֹמֵר שָׂכָר וְשׁוֹאֵל כַּנַּ"ל, כִּי שְׁנֵי מִינֵי הֶזֵּקוֹת אֵלּוּ הַבָּאִים מִפְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל הֵם נִמְשָׁכִים חַס וְשָׁלוֹם כְּפִי הַפְּגָם בָּרָצוֹן:

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין הָאֶפִּיקוֹרְסִים, כִּי יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁנִּקְרָאִים בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הָאֶפִּיקוֹרְסִים לַהֲנָאָתָם, כִּי יֵשׁ לָהֶם הֶנְאָה מִזֶּה לְהַחֲזִיק דַּעַת וְשֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ אֶפִּיקוֹרוֹס שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַצַּח הַנְּחֹשׁ, שֶׁהוּא רָשָׁע וְכוֹפֵר בְּלִי שׁוּם הֶנְאָה וְכוּ'. וּמֵאֵלּוּ שְׁנֵי מִינֵי אֶפִּיקוֹרְסִים נִמְשָׁכִין שְׁנֵי מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁהֵם גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין. כִּי יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁנִּפְלוּ לְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי כַּמָּה טָעֻיּוֹת שֶׁהִטְעָהוּ הַבַּעַל דָּבָר עַל יְדֵי רִבּוּי תַּאֲוָתָיו שֶׁהָלַךְ מֵעוֹדוֹ אַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבּוֹ הָרַע וְלֹא הִתְגַּבֵּר לִכְבֹּשׁ יִצְרוֹ וְלִכְפּוֹת תַּאֲוָתוֹ, וּמֵחֲמַת רִבּוּי תַּאֲוָתָיו הָלַךְ וְנִתְעָה מִדֶּעָה לְדֵעָה וּמִסְבָּרָא לִסְבָרָא עַד שֶׁנָּפַל וְנִתְעָה בְּאֶפִּיקוֹרְסוּת גָּדוֹל אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵחֲמַת תַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הַתַּאֲוֹת הֶבְיאוּהוּ לִכְפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְמַלְּאוֹת תַּאֲוָתוֹ הָרָעָה כַּאֲשֶׁר רֹב הָאֶפִּיקוֹרְסִים נִלְכְּדוּ בַּכְּפִירוֹת שֶׁלָּהֶם רַק עַל יְדֵי זֶה. וְזֶה בְּחִינַת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַגַּנָּב בָּא בַּמַּחְתֶּרֶת בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר וְגוֹנֵב וּמַזִּיק אֶת הַבַּעַל הַבַּיִת וְכֵן הָאֲבֵדָה בָּא בְּהֶסֵּחַ הַדַּעַת, כְּמוֹ כֵן אֵלּוּ הַכְּפִירוֹת בָּאִין עַל יְדֵי גְּנֵבוֹת הַדַּעַת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁגּוֹנֵב וּמְאַבֵּד אֶת דַּעְתּוֹ בְּכַמָּה הַטָּעֻיּוֹת וְעִקְּמִימִיּוּת עַד שֶׁנִּלְכָּד בִּמְצוּדַת הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְעַל כֵּן מֵאֶפִּיקוֹרְסִים

כָּאֵלּוּ יוֹנְקִים בֶּאֱמֶת מַזִּיקֵי עֶלְמָא הַגּוֹרְמִים גְּנֵבוֹת וַאֲבֵדוֹת, כִּי מִשָּׁם שָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים נִקְרָאִים חַיּוֹת רָעוֹת הַכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן, שֶׁהַכְנָעָתָם עַל יְדֵי הֶחָכָם שֶׁבִּקְרֻבָּה שֶׁמְּקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשָׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹצַח הָרָצוֹן, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁשָּׁם נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כַּמְבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא רָשָׁע וְכוֹפֵר בְּלִי שׁוּם הֶנָּאָה שֶׁהֵם רוֹצִין לְכפֹּר חַס וְשָׁלוֹם בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן וְכוּ' וְהַכְנָעָתָם עַל יְדֵי צְדָקָה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה מַכְנִיעִין מֹצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת וּמִתְגַּבֵּר מֹצַח הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת זְקֵנִים שֶׁבִּקְרֻבָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמֵאֵלּוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים לְהַכְעִיס שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹצַח הַנָּחָשׁ, מֵהֶם נִמְשָׁכִין גְּזֵלוֹת וּרְצִיחוֹת שֶׁהֵם נִקְרָאִים אוֹנְסִין, כִּי הוּא כְּמוֹ אַנָּס וְרוֹצֵחַ וְגַזְלָן שֶׁבָּא בְּחָזְקָה וְאֹנֶס בְּפַרְהֶסְיָא וּמֹצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לוֹ בְּלִי הִכָּלֵם, כִּי הוּא מַכְנִיס הָאֶפִּיקוֹרְסוּת בְּאִתְגַּלְיָא בְּלִי בוּשָׁה וּבְלִי תַּאֲוֹת רַק מֵעֹז פָּנָיו וּמִצְחוֹ כְּכֶלֶב נֶגֶד בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין רַעֲוָא דְּכָל רַעֲוִין סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, וְעַל כֵּן מֵאֵלּוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים נִמְשָׁכִים בְּחִינַת גְּזֵלוֹת וּרְצִיחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹנְסִין וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מְכִירַת יוֹסֵף לְמִצְרִים וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה בֵּינוֹ וּבֵין אֶחָיו, כִּי כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת נִמְשָׁכִין מִפֶּגֶם הָרָצוֹן עַל יְדֵי שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשָׁרֶשׁ הָרָצוֹן, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁחוֹלֵק עַל הָאָדָם וְרוֹצֶה לְהוֹרִידוֹ לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע הוּא בְּחִינַת חֻקִּירוֹת וּכְפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת חָלָק לִבָּם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר וַיַּסֵּב אֱלֹקִים (סִימָן סב), עַיֵּן שָׁם, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁשָּׁרְשׁוֹ כְּפִירוֹת פֶּגֶם הָרָצוֹן. כִּי בֶּאֱמֶת הַמַּחֲלֹקֶת הוּא פֶּגֶם הָרָצוֹן, כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא בֵּין הָרְצוֹנוֹת שֶׁזֶּה רְצוֹנוֹ כָּךְ וְזֶה רְצוֹנוֹ לְהֵפֶךְ וּמַחֲמַת זֶה נַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשָׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי שֹׁרֶשׁ מַחֲלֹקֶת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, שֹׁרֶשׁ מִמַּחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְרֻבָּה שֶׁהוּא הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל מַחֲלֹקֶת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא כְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשָׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּוָּנָתוֹ רָצוּי לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְאַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי דַּעְתָּם חֲלוּקָה זֶה מִזֶּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ דֵּעוֹתֵיהֶם שָׁווֹת לְגַמְרֵי, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם דּוֹמִים זֶה לָזֶה וּכְשֵׁם שֶׁמְּשֻׁנִּים בְּנֵי אָדָם

בְּצוּרוֹתֵיהֶם כָּךְ מְשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם, וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה שִׁנּוּיִים בֵּינֵיהֶם בְּדֵעוֹתֵיהֶם וְדַרְכֵיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵיהֶם. וּמִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם לֹא הָיוּ עֲדַיִן שְׁנֵי צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים שָׁוִים לְגַמְרֵי בְּכָל תְּנוּעוֹתֵיהֶם אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֶחָד וְיוֹנְקִים מֵרַב אֶחָד, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בְּדַרְכֵיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵיהֶם וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְסַפֵּר וּלְהַפְלִיג בְּגֹדֶל הַחִלּוּקִים בֵּין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ סְמוּכִים לִזְמַנֵּנוּ שֶׁכֻּלָּם הֵם מִתַּלְמִידֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְהַמַּגִּיד זְצוּק"ל וְהָיָה שָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְאַף עַל פִּי כֵן הָיוּ מְחֻלָּקִים מְאֹד בְּדַרְכֵיהֶם שֶׁזֶּה הָיָה נוֹסֵעַ עַל הַמְּדִינָה וְדָרַשׁ בָּרַבִּים וְזֶה יָשַׁב בְּבֵיתוֹ, זֶה הָאֱרִיךְ מְאֹד בַּתְּפִלָּה וְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַתֵּבָה בִּצְעָקוֹת וְהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל, וְזֶה הִתְפַּלֵּל בְּלַחַשׁ עִם הַצִּבּוּר כְּדֶרֶךְ הֶהָמוֹן, וְזֶה הִרְבָּה בַּתּוֹרָה יוֹתֵר וְזֶה הִרְבָּה בִּצְדָקוֹת וּפִדְיוֹן שְׁבוּיִים, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר אַף עַל פִּי שֶׁכֻּלָּם יָנְקוּ מֵרַב אֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם שָׁוִין, כִּי כָּל אֶחָד עוֹבֵד אֶת ה' כְּפִי מִדָּתוֹ וּכְפִי שׂוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְזֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים הַרְבֵּה בָּעוֹלָם שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹשֶׂה לוֹ נַחַת רוּחַ וְתַעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעַ מְיֻחָד מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגִּיאִין. כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁנֵי דְּבָרִים שָׁוִין רַק כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ דֶּרֶךְ וְנָתִיב כְּפִי שָׂרְשׁוֹ בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר הוּא מִתְגָּרֶה וּמִתְקַנֵּא בַּחֲבוּרַת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים וּמַכְנִיס בָּהֶם מַחֲלֹקֶת, וְעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא מֵחֲמַת שֶׁכָּל אֶחָד אֵינוֹ מַאֲמִין בַּחֲבֵרוֹ שֶׁגַּם כַּוָּנָתוֹ וּרְצוֹנוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חֲבֵרוֹ מִתְנַהֵג בְּדַרְכּוֹ וּרְצוֹנוֹ, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מַטְעֶה הַלֵּב עַד שֶׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד שֶׁחֲבֵרוֹ חוֹלֵק עָלָיו וְנוֹטֶה מִן הָאֱמֶת, כִּי הַבַּעַל דָּבָר הוּא נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וְאֵישׁ מְדָנִים לְחַרְחֵר רִיב, כִּי הוֹלֵךְ וּמְסַכְסֵךְ זֶה בָּזֶה וְהוּא בֵּין אַחִים יַפְרִיא. עַד שֶׁלִּפְעָמִים יֵשׁ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שְׁנֵיהֶם רוֹצִים רָצוֹן אֶחָד, וְאַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל מֵחֲמַת שֶׁכָּל אֶחָד אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁחֲבֵרוֹ רוֹצֶה גַּם כֵּן בָּזֶה, וְאֵינָם מִתְוַעֲדִים יַחַד לְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ לְגַלּוֹת דַּעְתּוֹ וּפְנִימִיּוּת רְצוֹנוֹ וּמֵחֲמַת זֶה נִדְמֶה לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה בָּזֶה וּמֵחֲמַת זֶה נַעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל עַד שֶׁאַחַר כָּךְ אַפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְוַעֲדִים יַחַד אִי אֶפְשָׁר לְכָל אֶחָד לְגַלּוֹת לַחֲבֵרוֹ פְּנִימִיּוּת דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ, כִּי מֵחֲמַת הַקְּטָטוֹת וְהַמְּרִיבוֹת וְהַקְּפֵדוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶם אֵין אֶחָד מֵהֶם יוֹדֵעַ וּמֵבִין רְצוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם שִׁנּוּי בֵּינֵיהֶם וְדָבָר זֶה מָצוּי כָּל פַּעַם:

וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת מֵחֲמַת שִׁנּוּי הָרְצוֹנוֹת וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת רְאוּי לָדַעַת שֶׁכָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי הָאָדָם אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם שִׁנּוּיִים גְּדוֹלִים, אַף עַל פִּי כֵן כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין. וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין בָּזֶה

בְּשִׁלֵּמוּת בְּוַדַּאי לֹא יַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת כִּי יָדִין אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת תָּמִיד, כִּי יֹאמַר בְּלִבּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁכַּוָּנָתִי לְשֵׁם שָׁמַיִם לִגְמֹר מִצְוָה הַזֹּאת וְחֶפְצֵי שָׁמַיִם בֶּאֱמֶת וַחֲבֵרִי מְעַכֵּב מִזֶּה, אַף עַל פִּי כֵן גַּם כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי יֵשׁ לוֹ דֵּעָה אַחֶרֶת וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין זֶה מִצְוָה כְּלָל אוֹ צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּמִצְוָה אַחֶרֶת הַגְּדוֹלָה מִזֹּאת לְפִי דַּעְתּוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי חָזָק בְּדַעְתִּי מְאֹד וְיֵשׁ לִי רְאָיוֹת וְהוֹכָחוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲזִיק בְּיוֹתֵר בְּדֶרֶךְ זֶה וּבְמִצְוָה הַזֹּאת אַף עַל פִּי כֵן אֲפִלּוּ אִם הָאֱמֶת הוּא כְּדַעְתִּי. מִי יוֹדֵעַ מֵאַיְזֶה שֹׁרֶשׁ נִמְשַׁךְ חֲבֵרִי אֶפְשָׁר לְפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ הוּא צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אַחֵר כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַדֵּעוֹת וְהָרְצוֹנוֹת נִמְשָׁכִין מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת. וְאִם כָּל אֶחָד יֹאמַר בְּלִבּוֹ כָּךְ בְּוַדַּאי יִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא מֵהֶמְשֵׁךְ שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ חַד וְשָׁם כֻּלּוֹ שָׁלוֹם כִּי הַכֹּל נִכְלָל בְּאֶחָד. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֹשֶׁה שֶׁנִּשְׁמָתוֹ מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ רָצוֹן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֵיכָן הוּא נִמְשָׁךְ וְעַל כֵּן הוּא אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ לְהָלֵךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי יוֹדֵעַ רוּחוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְיוֹדֵעַ לְקַשֵּׁר וּלְיַחֵד רוּחוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן וְשָׁם מְיַחֵד וּמְקַשֵּׁר כֻּלָּם בְּרָצוֹן אֶחָד הָעֶלְיוֹן. וְאָז נִמְשָׁךְ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל וְנִפְלָא בֵּינֵיהֶם מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם בְּדֵעוֹתֵיהֶם וּרְצוֹנוֹתֵיהֶם הַמְשֻׁנּוֹת מְקֻשָּׁרִים וּמְיֻחָדִים בְּרָצוֹן אֶחָד הָעֶלְיוֹן שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל:

חלק יא

וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר נִמְצָא צַדִּיק כָּזֶה שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד רוּחוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה הָיוּ הַכֹּל שָׁבִים לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי הַכֹּל תְּלוּי בַּשָּׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִים לְמָשֵׁךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְאַהֲבָה וְאַחְדוּת עַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בָּרָצוֹן הָאֶחָד הָעֶלְיוֹן וְנִתְבַּטְּלִים כָּל כֹּחוֹת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִבְּחִינַת שִׁנּוּי רְצוֹנוֹת שֶׁמִּשָּׁם יוֹנֵק וּמַכְנִיס כְּפִירוֹת וּמַחֲלֹקֶת כִּי הַיֵּצֶר הָרַע נִקְרָא מַחֲלֹקֶת, וּבְטוּל הַיֵּצֶר הָרַע הוּא עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְעַל כֵּן גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם מְאֹד כְּמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל כְּשֶׁרוֹאֶה הַבַּעַל דָּבָר שֶׁנִּמְצָא צַדִּיק כָּזֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין הַכֹּל אֲזַי הוּא מְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל עַל זֶה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּעַצְמוֹ עַד שֶׁהַכֹּל חוֹלְקִין עָלָיו בְּיוֹתֵר מֵעַל כָּל הָעוֹלָם כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, כִּי כָּל אֶחָד רָחוֹק מֵחֲבֵרוֹ מֵחֲמַת שִׁנּוּי הָרְצוֹנוֹת שֶׁבֵּינוֹ וּבֵין חֲבֵרוֹ שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁשְּׁנֵי הָרְצוֹנוֹת כְּלוּלִים בְּאֶחָד בְּשָׁרְשָׁם אֲבָל הַשִּׁנּוּי וְהָרִחוּק שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ הוּא מֵעֵט מְאֹד כִּי בְּרֹב דַּרְכֵיהֶם הֵם שָׁוִין זֶה לָזֶה

בְּתַאֲוֹתֵיהֶן וּמִדּוֹתֵיהֶן רַק שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה רִחוּק וְשִׁנּוּי בֵּינֵיהֶם. אֲבָל מִזֶּה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַכֹּל רְחוֹקִים לְגַמְרֵי כִּי הוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מִכָּל שִׁנּוּי הָרְצוֹנוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם כִּי הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מִכָּל הָעוֹלָם וְאֵין לוֹ שׁוּם רָצוֹן בָּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל רַק הוּא כָּלוּל תָּמִיד בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בּוֹ וּמִתְקָרֵב אֵלָיו אֲזַי כָּל אֶחָד וְאֶחָד יָכוֹל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ זֶה הַצַּדִּיק, כִּי הוּא שׁוֹרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל וְכָלוּל מִכֻּלָּם כִּי הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, הַיְנוּ הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל הָרְצוֹנוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי עוֹלָם. אֲבָל כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר מַכְנִיס כְּפִירוֹת וּמַחֲלֹקֶת בְּלֵב בְּנֵי אָדָם לַחֲלֹק לִבָּם מֵעָלָיו אֲזַי הַמַּחֲלֹקֶת עָלָיו גָּדוֹל יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת מֵחֲמַת שֶׁהוּא רָחוֹק וּמְרוֹמָם מִכָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁכֻּלָּם יֵשׁ בָּהֶם שִׁנּוּיִים וְהוּא אֵין לוֹ שׁוּם שִׁנּוּי רָצוֹן שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְעַל כֵּן כֻּלָּם חוֹלְקִים עָלָיו וְאֵין יְכוֹלִים לְסָבְלוֹ:

וְזֶהוּ בִּבְחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַשִּׁבְטִים עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כִּי יוֹסֵף הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַזֶּה הַנַּ"ל בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי יוֹסֵף מֹשֶׁה דָּוִד כֻּלָּם בְּחִינָה אַחַת שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ שְׁלֹשְׁתָּם בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכָל הַשִּׁבְטִים הַקְּדוֹשִׁים אַף עַל פִּי שֶׁכֻּלָּם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים, אַף עַל פִּי כֵן הָיוּ צְרִיכִין כֻּלָּם לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשׁוֹרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזִּקָּן שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בָן זְקֻנִים הוּא לוֹ, בֶּן 'זְקֻנִים' דַּיְקָא שֶׁשֹּׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת זָקֵן שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹצַח הָרָצוֹן, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁסִּפֵּר לָהֶם יוֹסֵף חֲלוֹמוֹ, וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְכוּ' וְהִנֵּה תְּסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי. כִּי כָּל הַשִּׁבְטִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל מְקַשְּׁרִים קְשָׁרִים וּמְיַחֲדִים יְחוּדִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָרְצוֹנוֹת יַחַד, אֲבָל כָּל הַקְּשָׁרִים וְהַיְחוּדִים צְרִיכִין לָבֹא לְהַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר כָּל הַקְּשָׁרִים וְהַיְחוּדִים לָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת וְהִנֵּה תְּסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי. וְעַל כֵּן הָיָה הַחֲלוֹם בְּעִנְיַן עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה, כִּי תִּקּוּן עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה הוּא עַל יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַלִּטּ מְלָאכוֹת, כִּי נִתְקָנִים הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. (וְעַיֵּן מִזֶּה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת עֶרֶב הֲלָכָה ג שָׁם מְבֹאָר עִנְיַן זֶה הֵיטֵב). וְעַל כֵּן גִּלָּה לָהֶם שֶׁתִּקּוּן עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה לְבַטֵּל זֲהֵמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה עַל יְדֵי זֶה בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' וּלְבַטֵּל כָּל זֶה שֶׁזֶּה תָּלוּי עַל יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן, כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת עֶרֶב, עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה תָּלוּי בְּיוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲלוֹם הַשֵּׁנִי, וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וַאֲחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי, הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וַאֲחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים הַמִּשְׁתַּחֲוִים לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת

בְּטוּל הַטֶּבַע, כִּי כָּל חָכְמַת הַטֶּבַע הִוא עַל פִּי מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת עַל פִּי הִלּוּךְ הַגַּלְגַּלִּים שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק שָׂמוּ אוֹתָם אֹתוֹת שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל עַל יְדֵי אוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא הַטֶּבַע. אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל עַל יְדֵי רְצוֹנוֹ לְבַד יִתְבָּרַךְ וְהַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ מִתְנַהֶגֶת רַק בִּרְצוֹנוֹ לְבַד יִתְבָּרַךְ וּכְמַצְבֵּהּ עָבִיד בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא כִּי הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים שֶׁמַּשְׁמֵשׁ נִמְשָׁךְ הַטֶּבַע כֻּלָּם מִתְנַהֲגִים רַק בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁמַּשְׁמֵשׁ שׁוֹרֶשׁ יוֹסֵף כַּנַּ"ל בְּחִינַת וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי, כִּי הַטֶּבַע מִתְנַהֶגֶת רַק בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמַּשְׁמֵשׁ שׁוֹרֶשׁ נִשְׁמַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְכָל הַשּׁוֹמְרִים אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִשְׁמֹר כָּרָאוּי כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנַת הָרָצוֹן כִּי אִם ה' לֹא יִשְׁמֹר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה מִמַּזִּיקֵי עָלְמָא הוּא עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיוּ אֻבּוֹת הָעוֹלָם שׁוֹמְרִים וְרוֹעֵי צֹאן, כִּי הֵם הָיוּ צְרִיכִין לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ לְבַד יִתְבָּרַךְ וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל, עַל כֵּן הָיוּ שׁוֹמְרִים כִּי הִמְשִׁיכוּ הַשְׁמִירָה מִשָּׁרְשָׁהּ, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁמוֹר, כִּי בְּשִׁעַת שְׁמִירָתָם קִשְּׁרוּ רְצוֹנָם בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁמַּשְׁמֵשׁ הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיכוּ וְגִלּוּ אֱמוּנַת הָרָצוֹן בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עִם הָאֲרִי וְהַדֹּב שֶׁהֵם הַחַיּוֹת רָעוֹת בְּחִינַת חָכְמֵי הַטֶּבַע, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, הָיָה בְּשִׁעַת מִרְעֵה הַצֹּאן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ וְכוּ' וּבָא הָאֲרִי וְהַדֹּב וְנָשָׂא זֶה מֵהָעֵדֶר וְכוּ', כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי בְּשִׁעַת מִרְעֵה צֹאנוֹ וּשְׁמִירָתוֹ אוֹתָם שֶׁאָז הָיָה עוֹסֵק לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, אָז בָּא הָאֲרִי וְהַדֹּב וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁבָּא הָאֲרִי וְהַדֹּב בְּגַשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ כֵן בָּאוּ עָלָיו הָאֲרִי וְהַדֹּב מִשָּׁרְשָׁם שֶׁהֵם חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיָה גִּבּוֹר וְאִישׁ חַיִל וְעָמַד כְּנֶגְדָּם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְהִכְנִיעַ וְהִכָּה אֶת הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת וּבִטֵּל אוֹתָם בְּרוּחָנִיּוּת בְּשָׁרְשָׁם וּבְגַשְׁמִיּוּת הִתְגַּבֵּר וְהִכָּה וְהֵמִית אֶת הָאֲרִי וְהַדֹּב עַל יְדֵי בִּטּוּל כֹּחַ גְּבוּרָתָם לְהַזִּיק מִשָּׁרְשָׁם עַל יְדֵי שֶׁבִּטֵּל אֶת כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁשָּׁלַח יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְאֶחָיו בְּעֵת שֶׁהָיוּ רוֹעִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲלוֹא אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי מֵאַחַר שֶׁאַחֶיךָ רוֹעִים בִּשְׁכֶם שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בָּעוֹלָם, עַל כֵּן לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמַּשְׁמֵשׁ מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְהַשְׁבָטִים שֶׁפָּגְמוּ בְּיוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, עַל כֵּן כְּתִיב, וְאָמַרְנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ וְכוּ'. וְכֵן יַעֲקֹב אָמַר, חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף, זֶה בְּחִינַת הַחַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם פּוֹגְמִים בָּרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהִנֵּה הַבַּעַל דָּבָר הִתְגָּרָה בָּהֶם אָז וְרָצָה לְהַסִּיתָם שֶׁיַּהַרְגוּ אֶת יוֹסֵף לְגַמְרֵי, כִּי הַבַּעַל דָּבָר הוּא רוֹצֶה לִפְגֹּם וְלִכְפֹּר בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְעַל כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָם וְסִבֵּב בְּרַחֲמָיו שֶׁלֹּא הֲרָגוּהוּ לְגַמְרֵי רַק מָכְרוּ אוֹתוֹ בְּכֶסֶף לְמִצְרַיִם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הֵם פָּגְמוּ רַק בִּבְחִינַת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי גָּנְבוּ אוֹתוֹ וּמָכְרוּהוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גֻנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַפְּגָם בָּרָצוֹן הָעִבְרִים וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַפְּגָם בָּרָצוֹן בִּבְחִינַת יוֹסֵף לֹא הָיָה רַק בִּבְחִינַת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה כִּי גָּנְבוּ אוֹתוֹ וּמְכָרוּהוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי גֻנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַפְּגָם בָּרָצוֹן בִּבְחִינַת יוֹסֵף לֹא הָיָה רַק בִּבְחִינַת גְּנֵבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגָם הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע לַהֲנָאָתָם שֶׁמַּכְנִיסִים טָעוּת בְּלֵב הָאָדָם בִּגְנֵבָה וְהֶסֵּח הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבָא הָאָרִי וְהִדֹּב וְנָשָׂא זֶה מֵהָעֵדֶר, שֶׁנָּשָׂא זֶה מֵהָעֵדֶר שֶׁכָּפַר בָּרָצוֹן, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל הָיָה בֶּדֶרֶךְ גְּנֵבָה כְּמִי שֶׁנּוֹשֵׂא שֶׁה מִן הָעֵדֶר הַגִּשְׁמִי בִּגְנֵבָה, אֲבָל לֹא הָרְגוּ אֶת יוֹסֵף לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רוֹצְחִים וְגַזְלָנִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֻצַּח הַנְּחֹשׁ וְהַכּוֹפֵר בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לְגַמְרֵי. כִּי אִלּוּ הָרְגוּ אֶת יוֹסֵף לֹא הָיָה אֶפְשָׁר עוֹד לְהִתְתַּקֵּן מֵאַחַר שֶׁהֵיוּ מְסַלְּקִים חַס וְשָׁלוֹם, שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן מִן הָעוֹלָם, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁאַר יוֹסֵף חַי רַק שֶׁמְּכָרוּהוּ לְמִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא קִשְׁרוּ עַצְמָן לְיוֹסֵף לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן רַק, אַדְרַבָּא, מְכָרוּהוּ בְּכֶסֶף בִּגְנֵבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הָאֶפִּיקוֹרְסִים לַהֲנָאָתָם כַּנַּ"ל, עַל כֵּן נִתְתַּקֵּן אַחַר כָּךְ בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְמַה שֶׁקִּלְקְלוּ נִתְתַּקְּנוּ, כִּי סוֹף פִּיּוּסָם יַחַד הָיָה עַל יְדֵי הַגְּנֵבָה שֶׁהֶעֱלִיל עֲלֵיהֶם יוֹסֵף שֶׁגָּנְבוּ גְּבִיעַ הַכֶּסֶף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֵיךְ נִגְנֹב מִבֵּית אֲדֹנֶיךָ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי שֶׁתִּפְסָם כְּגַנָּבִים עַל יְדֵי זֶה הִרְגִּישׁוּ בְּעַצְמָן וְהִכִּירוּ מַה שֶּׁפָּגְמוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה זֹּאת עָשָׂה אֱלֹקִים לָנוּ. וְהִתְחִילוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וּלְהִתְחָרֵט עַל גְּנֵבַת יוֹסֵף וְעַל יְדֵי זֶה תִּקְנוּ פְּגַם הַגְּנֵבָה וְנָתְנוּ דַּעְתָּם לַחֲזֹר אֵלָיו וְלִפְדּוֹתוֹ בְּכָל מָמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁשָּׁבוּ בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם הָרָצוֹן וְנָתְנוּ דַּעְתָּם לַחֲזֹר וּלְקַשֵּׁר עַצְמָן לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לְבְחִינַת יוֹסֵף וְעַל יְדֵי זֶה חָזְרוּ וְנִתְקַבְּצוּ וְהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו וּבָאוּ כֻּלָּם אֵלָיו, כִּי כֻּלָּם הֻכְרְחוּ לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו, כִּי הוּא בִּבְחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָשָׂה צְדָקָה הַרְבֵּה וְכִלְכֵּל וּפִרְנֵס כָּל בֵּית אָבִיו, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר מֵאוֹנְסִין וְהַשּׁוֹאֵל חַיָּב גַּם בְּאוֹנְסִין, כִּי הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים שֶׁל כָּל אָדָם הֵם נִמְשָׁכִין מִשֹּׁרֶשׁ הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן וְכַמְבאָר וּמוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן זוֹכִין לְשֶׂפַע הַפַּרְנָסָה בְּלִי שׁוּם עֲבָדָא כְלָל. נִמְצָא שֶׁכָּל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְעַל כֵּן הָרָצוֹן מְלֻבָּשׁ בְּהַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים בְּחִינַת וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן וּמָלֵא בִּרְכַּת ה', כִּי הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה הִוא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּתַר מָרֵי נְכְסֵי צִיבֵי מְשׁוּבָּח. כִּי הַכֹּל נִמְשָׁכִין אַחַר רְצוֹנוֹ שֶׁל הֶעָשִׁיר מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מֵהָאָרַת הָרָצוֹן. וְזֶה הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁהַמָּמוֹן וְהַכֵּלִים שֶׁלּוֹ, אֶצְלוֹ בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן הַמְלֻבָּשׁ בְּהַמָּמוֹן, כִּי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בּוֹ כְּחֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ כַּאֲוַת נַפְשׁוֹ, וְעַל כֵּן מֻטָּל עָלָיו לְקַשֵּׁר הָרָצוֹן שֶׁבַּמָּמוֹן לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן עַל יְדֵי שֶׁשֹּׁעֲבֵד כָּל הַמָּמוֹן לַה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְנַהֵג בְּהַמָּמוֹן כִּרְצוֹנוֹ לְבַד יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת בּוֹ צְדָקָה וּמִצְוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַמָּמוֹן מִכָּל הַזִּקוֹת, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי צְדָקָה עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר הַמָּמוֹן לִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. כִּי כְּמוֹ שֶׁמְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ וּמָמוֹנוֹ לִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן נִמְשָׁךְ עָלָיו רָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר מִכָּל רַע בִּבְחִינַת עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנְךָ כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כִּרְצוֹנוֹ בַּטֵּל רְצוֹנְךָ וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים וְכוּ'. וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַשּׁוֹאֵל וְהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר, כִּי שׁוֹאֵל כָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב לִשְׁמֹר הַמָּמוֹן גַּם מֵאוֹנְסִין הַבָּאִין מִבְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ, כִּי הוּא צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ גַּם בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲלֶה שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁבַּמָּמוֹן לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן עַד שֶׁיַּכְנִיעַ בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מֵאוֹנְסִין כַּנַּ"ל. אֲבָל הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁאֵין כָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ וְאֵין לוֹ רַק שָׂכָר בְּעַד שְׁמִירָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁנִּמְשָׁךְ אֵלָיו הַמִּשְׁכַּת הָרָצוֹן מֵהַמָּמוֹן מֵהַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁאֶצְלוֹ שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁבַּמָּמוֹן עַל כֵּן אֵין בְּיָכְלְתּוֹ כִּי אִם לְקַשֵּׁר הָרָצוֹן לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין נִשְׁמָרִין כִּי אִם מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה כִּי עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָרָצוֹן לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁמַּטְעִין הָעוֹלָם בִּבְחִינַת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, אֲבָל מֵאוֹנְסִין אֵי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל כִּי אִם כְּשֶׁמְּתַקְּנִים גַּם בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. וְזֶה יְדוּעַ שֶׁבְּכָל בְּחִינָה וּבְחִינָה וּבְכָל דָּבָר וְדָבָר כְּלוּלִים כָּל הַבְּחִינוֹת וְעַל כֵּן הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ אֶצְלוֹ בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁל הַמָּמוֹן וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן גַּם בְּחִינַת הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין גַּם מֵאוֹנְסִין וְעַל כֵּן הַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ כְּמוֹ הַבַּעַל הַבַּיִת חָל עָלָיו כָּל הָאַחֲרָיוּת גַּם מֵאוֹנְסִין כַּנַּ"ל, אֲבָל הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁאֵין לוֹ רַק הַמִּשְׁכַּת הָרָצוֹן שֶׁהוּא שְׂכָרוֹ

הַנִּמְשָׁךְ לוֹ מִבַּעַל הַבַּיִת שֶׁשָּׁם בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן עַל כֵּן אֵין חֶל עָלָיו הָאַחֲרָיוּת כִּי אִם מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁנִּשְׁמָרִים מֵהֶם עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת כָּל הַמְּשָׁכַת הָרְצוֹנוֹת לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן אֲבָל אוֹנְסִין שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁפּוֹגֵם בְּשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ זֶה אֵין בְּיָדוֹ לְתַקֵּן, כִּי תִּקּוּן בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁבַּמָּמוֹן הוּא אֵצֶל הַבַּעַל הַבַּיִת אוֹ הַשּׁוֹאֵל שֶׁנֶּחְשָׁב כְּבַעַל הַבַּיִת שֶׁכָּל הֱנָאָה שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְעַל כֵּן כָּל הָאֲמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן, כִּי כָּל הָאֲמָנוּת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת לט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד לט מַלְאֲכוֹת הַמִּשְׁכָּן, וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הִתְגַּלּוּת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן אֲזַי נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת לְגַמְרֵי כִּי נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְכוּ', אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת וְאֵין מַכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ בְּשָׁרְשׁוֹ רַק שֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן עֲדַיִן אֵין נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת לְגַמְרֵי, רַק עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָרָצוֹן לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת הַמְּלָאכוֹת בְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן (וְעִנְיָן זֶה מְבֹאָר וּמוּבָן הֵיטֵב לְעֵיל בְּהִלְכוֹת עֶרֶב) וְעַל כֵּן הָאֲמָנִין שׁוֹמֵר שָׂכָר הֵן, כִּי תִּקּוּן הָאֲמָנִין הוּא בִּבְחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָרָצוֹן לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה לְבַד לֹא מֵאוֹנְסִין, כִּי מֵאוֹנְסִין אֵין נִצּוֹלִין כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין הָאֲמָנוּת וְהַמְּלָאכוֹת לְגַמְרֵי אֲבָל הָאֲמָנִין הָעוֹסְקִין בְּאֲמָנוּתָם וּמְלַאכְתָּם זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּלָאכוֹת עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָרְצוֹנוֹת לְשָׁרְשׁוֹ, וְלֹא זָכוּ עֲדַיִן לְתִקּוּן שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ לְבַטֵּל מִמֶּנּוּ פְּגַם כְּפִירַת מֵצַח הַנָּחָשׁ, כִּי אָז הָיָה מִתְבַּטֵּל הָאֲמָנוּת וְהַמְּלָאכוֹת לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין אַחֲרָיוּת הָאוֹנְסִין עֲלֵיהֶם, כִּי אוֹנְסִין אֵין נִתְבַּטֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי הַכְנָעַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן, וְאֵין חַיָּבִין כִּי אִם בְּאַחֲרָיוּת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָרְצוֹנוֹת לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּלָאכוֹת בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

חלק טז

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק, בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע (עוֹבַדְיָה), אִם גַּנָּבִים בָּאוּ לְךָ וְכוּ' אֵיךְ נִדְמֵיתָה וְכוּ' אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו, כִּי לֶעָתִיד יִהְיֶה נִכְנַס מֵצַח הַנָּחָשׁ וְיִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן וְאָז יִתְבַּטְּלוּ הַכְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו לְגַמְרֵי. וְזֶהוּ אִם גַּנָּבִים וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ עִם חַכְמֵי הַטֶּבַע עוֹד בִּגְנֵבָה, כִּי עַכְשָׁו הֵם בָּאִים לְפָעְמִים בִּגְנֵבָה וְהַטְעָיוֹת כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לְהִתְנַהֵג כְּנֶגְדָּם גַּם כֵּן בִּגְנֵבָה לְהַטּוֹת הַדַּעַת לְאֱמוּנַת הָרָצוֹן לִגְנֹב הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּלְכְּדוּ אֲצִלָּם בְּרֶשֶׁת טָעוּתָם לְהַטּוֹתָם אֶל הָאֱמֶת, כִּי עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת כְּנֶגְדָּם בְּיַד רָמָה כִּי עֲדַיִן לֹא נִכְנַע מֵצַח הַנָּחָשׁ בְּשָׁרְשׁוֹ לְגַמְרֵי, אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה נִכְנַע מֵצַח הַנָּחָשׁ לְגַמְרֵי וְיִתְגַּלֶּה שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן אָז יִתְקַיֵּם אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ

מַצְפֶּנְיו, כִּי יִתְגַּלּוּ כָּל מַצְפּוּנֵי רִשְׁעוּתוֹ וּכְפִירָתוֹ, כִּי יוּכְלוּ לְהַכְנִיעוֹ בְּאִתְגַּלְיָא בְּיַד רָמָה, כִּי יִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת הָרָצוֹן לְעֵין כֹּל וְאָז יִתְקַיֵּם, וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה. כִּי יְקַבְּלוּ כֻּלָּם אֶת עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה כִּי יִתְגַּלֶּה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת סְפִירָה הֲלָכָה ב אוֹת ו:

פרק ג

חלק א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'וְאֶתְחַנַּן' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עח), עַיֵּן שָׁם מֵעִנְיַן הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְחַיֵּה אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית שֶׁאִם יֹאמְרוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', מְשִׁיבִין לָהֶם, הוּא בְּרָאָהּ וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ. וְכֵן עַכְשָׁו בָּאִין יִשְׂרָאֵל לִפְעָמִים לִמְקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מֵהַקְדֻשָּׁה וְהֵם רוֹצִים לִכְבֹּשׁ הַמָּקוֹם וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא יְכוֹלִים לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִין וּמְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם שׁוּב אֵין לָהֶם שׁוּם פִּתְחוֹן פֶּה כִּי הַכֹּל שֶׁלָּנוּ, כִּי בִּשְׁבִילֵנוּ נִבְרָא הָעוֹלָם וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ וּנְתָנָהּ לָנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא מִבְּחִינַת מַזִּיקֵי עֲלְמָא שֶׁמַּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַגְּנֵבוֹת וְהַאֲבֵדוֹת וְכָל הָאוֹנְסִין וְכָל מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִזְמָה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ. וּכְתִיב:

בְּשָׂכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ. כִּי עִקַּר כֹּחָם שֶׁל הַמַּזִּיקֵי עֲלְמָא לְהַזִּיק וּלְהַפְסִיד חַס וְשָׁלוֹם הוּא רַק עַל יְדֵי עִנְיַן הַמְבֹאָר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהֵם אוֹמְרִים לִסְטִים אַתֶּם, כִּי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַמַּזִּיקֵי עֲלְמָא הֵם אוֹמְרִים שֶׁחַס וְשָׁלוֹם הַכֹּל שֶׁלָּהֶם כִּי זֶה כְּלָל שֶׁהַקְּלִפָּה קֹדֶמֶת לַפְּרִי וְעַל כֵּן כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם עוֹבְרִים תְּחִלָּה דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת מֵחֲמַת שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁהַקְּלִפָּה תַּקְדִּים לַפְּרִי (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְּעוּ אֱמוּנָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ה שֶׁכְּשֶׁהַשֶּׁפַע בָּאָה לָעוֹלָם עוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ הַשֵּׁדִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְעַל כֵּן כָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין בֵּרוּר לְבָרְרוֹ מֵאֲחִיזָתָם. וּכְשֶׁהַדָּבָר בָּא לְיַד הָאָדָם כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְבָרְרוֹ הֵיטֵב עַל פִּי הַתּוֹרָה הֵם אוֹמְרִים, לִסְטִים אַתֶּם שְׁכְבַשְׁתֶּם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּכֶם מֵחֲמַת שֶׁבִּתְחִלָּה

הָיָה הַדָּבָר בִּרְשׁוּתָם כַּנַּ"ל וַאֲזַי הֵם יְכוֹלִים לְהִתְגָּרוֹת וּלְהַזִּיק אוֹתוֹ הַדָּבָר חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי אֵיזֶה גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנֶס וְכַיּוֹצֵא בּוֹ. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְׁמִירָה מֵהֶם הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי הַתּוֹרָה הִיא כֻּלָּהּ אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה, הֵינוּ כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מְגַלִּין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וְהַכֹּל בִּרְשׁוּתוֹ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וּמֵאַחַר שֶׁמְּגַלִּין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל שׁוּב אֵין לְהַקְלִפּוֹת שׁוּם פִּתְחוֹן פֶּה לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וּלְהַזִּיק עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מְשִׁיבִים לָהֶם הוּא בְּרָאָהּ בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, כִּי בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁהָיָה תְּחִלָּה הַדָּבָר בִּרְשׁוּתָם הַכֹּל הָיָה בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא תִּקּוּן הָעוֹלָם שֶׁהַקְּלִפָּה תַּקְדִּים לַפְּרִי כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה וְכוּ', אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הַכֹּל הָיָה בִּרְצוֹנוֹ וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, כִּי מַה שֶּׁהָיָה בִּתְחִלָּה אֶצְלָם הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִילֵנוּ כְּדֵי שֶׁאַחַר כָּךְ נוֹצִיא מִיָּדָם אֲלֵינוּ כִּי כֵּן הוּא סֵדֶר הַבְּרִיאָה שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילֵנוּ אַךְ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמִתְחִלָּה יִהְיוּ כָּל הַדְּבָרִים בִּרְשׁוּתָם וְאַחַר כָּךְ יִטֹּל מֵהֶם וְיִתֵּן לָנוּ. וּמֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה אֵין לָהֶם עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם, שׁוּב אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ לְקַלְקֵל וּלְהַזִּיק מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם עוֹד שׁוּם אֲחִיזָה בְּזֶה הַדָּבָר כִּי כְּבָר זָכִינוּ לְגַלּוֹת עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהַכֹּל שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְהוּא בְּרַחֲמָיו נָתַן לָנוּ כִּי מַה שֶּׁהָיָה תְּחִלָּה בִּרְשׁוּתָם, הָיָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה בְּזֶה הַדָּבָר קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא זֶה הַדָּבָר שׁוּב אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ וַאֲחִיזָה בְּזֶה וְשׁוּב אֵין יְכוֹלִים לְהַזִּיק כִּי אֵינָם יְכוֹלִים לְהַזִּיק כִּי אִם בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה אֲחִיזָה שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם מִפְּגַם הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּאֵיזֶה אוֹת מֵהַתּוֹרָה וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא פְּגַם אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל תֵּכֶף שֶׁמְּגַלִּין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל שׁוּב אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה בְּזֶה הַדָּבָר כִּי אֵין יְכוֹלִים עוֹד לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', כִּי כְּבָר פִּרְסַמְנוּ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ וְכוּ' וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה תָּמִיד אֵינוֹ צָרִיךְ שׁוּם שְׁמִירָה, כִּי הַתּוֹרָה שׁוֹמֶרֶת עָלָיו כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵינָם צְרִיכִים נְטִירוּת, אַךְ אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם דָּבוּק בַּתּוֹרָה תָּמִיד יוֹם וָלַיְלָה בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע אֶפְלוּ הַמַּתְמִידִים הַרְבֵּה בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁלּוֹמְדִים מְעַט וּמְבַטְּלִים הַרְבֵּה מִכָּל שֶׁכֵּן הָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁאֵינָם לוֹמְדִים כְּלָל וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן יְקַבְּלוּ הֵם שְׁמִירָה. אַךְ עִקַּר חִיּוּתָם וּשְׁמִירָתָם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא לְפָעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ מֵהַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא

בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁכָּל דָּבָר נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלָמִין עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה וְכוּ' שֶׁבְּזֶה מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת מַה שֶׁהַתְּחִילָה הַתּוֹרָה בִּבְרֵאשִׁית וְכוּ', בְּחִינַת בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְגַלֶּה אֲפִלּוּ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ בְּחִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ וְכוּ', אַדְרַבָּה, דַּיְקָא בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ מְחַיֶּה בְּיוֹתֵר אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם כִּי אֵין לָהֶם חִבּוּר וְשַׂיְכוּת עִמּוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁמּוֹרִיד אָז אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם וּמַמְשִׁיךְ לָהֶם חִיּוּת מִבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן זֶה הַצַּדִּיק שׁוֹמֵר אֶת כָּל הָעוֹלָם תָּמִיד מִכָּל מַזִּיקֵי עֶלְמָא עַל יְדֵי שֶׁמְּגַלֶּה שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּנוּ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּרָאָהּ וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ' וְעַל כֵּן נִקְרָא הַצַּדִּיק רוֹעֶה וְשׁוֹמֵר, כִּי הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל תָּמִיד עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שְׁיְגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן. כִּי בְּוַדַּאי הָעִקָּר הוּא הַתּוֹרָה שֶׁהִוא מַכְנִיעַ כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲוֹנוֹת וּמְמַנֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת אַךְ מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת דְּבוּק בְּהַתּוֹרָה תָּמִיד בִּפְרָט רֹב הַהֲמוֹן עַם עַל כֵּן בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִים מֵהַתּוֹרָה צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁקָּדַם לְהַתּוֹרָה שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְאָז צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְקִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ הַחֶסֶד חִנָּם וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִוא בְּחִינַת מַה שֶׁהִתְחִילָה הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְאָז יוֹדְעִים גַּם בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִים מֵהַתּוֹרָה וְעוֹסְקִים בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ גַּם אָז יוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּבָזֶה מַכְנִיעִין הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁאוֹמְרִים לִסְטִים אַתֶּם וְהַכֹּל שֶׁלָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ. שְׁצְרִיכִין שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע עַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק גַּם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם כְּדֵי לְעוֹרֵר כֹּחַ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת עַל יְדֵי עֵסֶק הַמְּלָאכָה וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹסֵק בָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר כֹּחַ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא זֶה הַדָּבָר אִם עוֹסֵק בְּהַמְּלָאכָה וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְאָז יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת בְּכָל הַדְּבָרִים וּלְגַלּוֹת שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּנוּ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁיְגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כִּי אֵין לָהֶם עוֹד שׁוּם כֹּחַ מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַדֶּרֶךְ אֶרֶץ מְגַלִּין שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּנוּ וְכַנַּ"ל:

וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְאֶת הָעֲרֵבִים צִוִּיתִי בְּסִימָן ד בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא שֶׁכָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת הֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

חלק ד

וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת הוּא עַל יְדֵי רִבּוּי צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים, כִּי מֵאַחַר שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת אֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם מֵהַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וְחֶסֶד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר חֶסֶד חִנָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר חִיּוּתוֹ, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא מֵהַתּוֹרָה וּמֵאַחַר שֶׁמְּבַטֵּל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חִיּוּת מֵהַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הַרְבֵּה צָרִיךְ גַּם כֵּן לִתֵּן צְדָקָה מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִהְיוֹת עוֹסֵק בַּתּוֹרָה תָּמִיד כַּנַּ"ל וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְבַּטֵּל וְאָז כָּל חִיּוּתוֹ מֵחֶסֶד חִנָּם עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וְחֶסֶד וְכַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמְּבַטֵּל הַרְבֵּה מֵהַתּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כְּלָל שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים שֶׁעוֹשֶׂה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַצְּדָקָה צָרִיךְ לִתֵּן לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁהֵם סְמוּכִים יוֹתֵר לְהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁמְּחַיֶּה כָּל הָעוֹלָם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתָּנַת חִנָּם שֶׁרַק הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ וּלְהַחֲיוֹת כָּל הָעוֹלָם עַל יָדוֹ כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרְבִין יוֹתֵר אֵלָיו עַל יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ וּלְכָל הַנִּלְוִים אֵלָיו עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין יוֹתֵר לִינֹק מֵהַחֶסֶד חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שְׁדִינֵיהֶם חֲלוּקִים, כִּי שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִן הַכֹּל וְשׁוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין וְשׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפָטוּר בְּאוֹנְסִין. כִּי הַשּׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִכֹּל, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא שׁוֹמֵר חִנָּם וְעוֹשֶׂה חֶסֶד חִנָּם עִם בַּעַל הַחֶפֶץ וְשׁוֹמֵר לוֹ בְּחִנָּם עַל כֵּן אֵין אַחֲרָיוּת הַדָּבָר עָלָיו וְאֵין תּוֹלִין בּוֹ הַהֶזֵּק כִּי מִצִּדּוֹ אֵין שׁוּם הֶזֵּק מֵאַחַר שֶׁעָשָׂה חֶסֶד חִנָּם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַדִּבְּרֵי תּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁשּׁוֹמֵר וּמְחַיֶּה הַכֹּל עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְהֵפֶךְ הַשּׁוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל וְכָל אַחֲרָיוּת הַחֶפֶץ עַל הַשּׁוֹאֵל, כִּי אֵין אָנוּ תּוֹלִין הַהֶזֵּק בְּהַמַּשְׁאִיל מֵאַחַר שֶׁהַמַּשְׁאִיל עָשָׂה חֶסֶד חִנָּם עִם הַשּׁוֹאֵל וְהִשְׁאִיל לוֹ חֶפְצוֹ נִמְצָא שֶׁהַמַּשְׁאִיל מַחֲזִיק עַתָּה בִּבְחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם בָּזֶה הַחֶפֶץ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשְׁמִירוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי לֹא בָּא הַהֶזֵּק מִצִּדּוֹ שֶׁל הַמַּשְׁאִיל מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הָאַחֲרָיוּת כֻּלּוֹ עַל הַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ וְלֹא עָשָׂה שׁוּם חֶסֶד בָּזֶה הַחֶפֶץ. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפָטוּר בְּאוֹנְסִין, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה

הוּא מֵהַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינָם יְכוֹלִים לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה תָּמִיד וּצְרִיכִין לְהִתְבַּטֵּל לִפְעָמִים אַךְ בְּעֵת הַבִּטּוּל מֵהַתּוֹרָה מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִירָה מִשְּׁתֵּי מִינֵי הֶזֵּקוֹת הַנַ"ל שֶׁהֵם גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין, כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, מִשָּׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת אוֹנְסִין שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַמַּזִּיקֵי עָלְמָא וְגוֹזְלִים מִמֶּנּוּ הַדָּבָר בְּאֹנֶס כִּי הֵם אוֹמְרִים לְהֶפֶךְ שֶׁהוּא לִסְטִים וְנַזְלָן בְּחִינַת לִסְטִים אַתֶּם, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְאֵינוֹ מַמְשִׁיךְ הֶאֱמוּנָה בָּעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מִתְגַּבְּרִים וְנוֹטְלִים מִמֶּנּוּ הַדָּבָר בְּאֹנֶס חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל כְּשֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא נִשְׁמָר מֵהֶם, כִּי שׁוּב אֵין לָהֶם עוֹד כֹּחַ לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה תָּמִיד וּבְהֶכְרֵחַ לְהִתְבַּטֵּל לִפְעָמִים וְאָזַי צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ גַּם אָז עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם כָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁצְּרִיכִין תָּמִיד בְּעֵת שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם לְדַבֵּק גַּם אָז מַחֲשַׁבְתּוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַתּוֹרָה וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין בְּכָל עֵת שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁעוֹסֵק בּוֹ הַכֹּל בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ בִּרְצוֹנוֹ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם שׁוֹכֵחַ מַפִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַתּוֹרָה וּמַה' יִתְבָּרַךְ בְּעֵת הָעֵסֶק בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהוּא רָחוֹק אָז מֵהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי מִזֶּה בָּאִין חַס וְשָׁלוֹם, גְּנֵבוֹת וַאֲבֵדוֹת שֶׁהֵם בָּאִין עַל יְדֵי הֶסַּח הַדַּעַת, כִּי הַגַּנָּב בָּא רַק בְּשָׁעַת שֵׁנָה אוֹ כְּשֶׁאֵין רוֹאִין וְיוֹדְעִין מִמֶּנּוּ בְּחִינַת הֶסַּח הַדַּעַת וְכֵן הָאֲבֵדָה בָּא עַל יְדֵי הֶסַּח הַדַּעַת וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם וְהִפְסִיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי בְּעֵת הָעֵסֶק בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִזֶּה בָּא לוֹ הָעֹנֶשׁ עַל גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁהִיא גַּם כֵּן עַל יְדֵי הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁמְּקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וַאֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁבִּטֵּל מֵהַתּוֹרָה וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן הוּא מְקַשֵּׁר אֶל הַתּוֹרָה כִּי מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת כַּנַּ"ל אָזַי הוּא נִצּל גַּם מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּא עַל יְדֵי הֶסַּח הַדַּעַת מֵאַחַר שֶׁהוּא אֵינוֹ מַפִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַתּוֹרָה בְּשׁוּם עֵת כִּי גַּם בְּעֵת הַבִּטּוּל מְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין. כִּי הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר אֵינוֹ עוֹשֶׂה חֶסֶד חִנָּם עִם הַבַּעַל הַבַּיִת וְגַם הַבַּעַל הַבַּיִת אֵינוֹ עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד חִנָּם רַק שְׁמִירָתוֹ הִוא בְּדִין וּמִשְׁפָּט שֶׁשּׁוֹמֵר לוֹ הַחֶפֶץ בִּשְׂבִיל הַשָּׂכָר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה שֶׁשְּׁמִירָתָהּ בִּשְׂבִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּשְׁמַרְתֶּם וְכוּ' אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָן, וּמָחַר לְקַבֵּל שְׂכָרָם. וְעַל כֵּן פָּטוּר בְּאוֹנְסִין אִם שָׂמַר כָּרָאוּי, כִּי מֵאַחַר שֶׁשָּׂמַר כָּרָאוּי עַל פִּי הַתּוֹרָה שׁוּב אֵין כֹּחַ לְהָאוֹנְסִין לָבוֹא מִצִּדּוֹ, כִּי הַתּוֹרָה שׁוֹמֶרֶת מֵאוֹנְסִין כִּי אֵין לָהֶם כֹּחַ לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה חַיָּב, כִּי מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ הַשְׁמִירָה

בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְלֹא עָשָׂה חֶסֶד חִנָּם עִם הַבַּעַל הַבַּיִת עַל כֵּן הוּא חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּא מִבְּחִינַת בִּטּוּל תּוֹרָה כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אָז אֶל הַחֶסֶד חִנָּם בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הַהֶזֵּק תָּלְנָן בְּהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר מֵאַחַר שֶׁשְּׁמִירָתוֹ בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְזֶה יָדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְבַלִּי לְהִתְבַּטֵּל מִן הַתּוֹרָה בְּשׁוּם רֶגַע עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לְהַחַיּוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם הַחֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן זֶה הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁלֹּא עָשָׂה חֶסֶד חִנָּם וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ הַשְׁמִירָה בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה, עַל כֵּן תְּלִינָן בּוֹ הֶזֵּק הַגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ שְׁמִירַת הַתּוֹרָה בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע כִּי אִם עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁמְּחַיֶּה עַצְמוֹ בְּעֵת הַבִּטּוּל וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה מִשָּׁם בָּאִין גְּנֵבוֹת וַאֲבֵדוֹת עַל כֵּן תְּלִינָן הֶזֵּק הַגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה בְּהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁלֹּא עָשָׂה חֶסֶד חִנָּם וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ שְׁמִירָה בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת הַמְצָרִים שֶׁאָז צָרִיכִין שְׁמִירָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אָז כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְשׁוּב לְאַרְצֵנוּ שֶׁגָּלִינוּ מִמֶּנָּה בַּחֲטָאֵינוּ. וְכָל זֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁמְּחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ עַל יְדֵי הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי בְּיָמִים אֵלּוּ שֶׁבֵּין הַמְצָרִים אָנוּ צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁגָּלִינוּ מִמֶּנָּה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים כִּי בְּעֵת הַגְּאוּלּוֹת אֲזַי חוֹזְרִים הָעִבּוּ"ם וְהַקְּלִפּוֹת לוֹמַר שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּהּ הַכֹּל שֶׁלָּהֶם מֵאַחַר שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַתָּה בְּיָדָם. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּיַד יִשְׂרָאֵל אָז נִתְגַּלֶּה שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּבִרְצוֹנוֹ נִטְלָה מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וְאָז כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכוֹת לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּגָלוּתֵנוּ שֶׁגָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּיָדָם אָז נֶעְלַם וְנִתְכַּסָּה בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ' וַאֲזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּכָפִירוֹת וְאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן עַתָּה בֵּין הַמְצָרִים שֶׁהֵם יְמֵי הַחֻרְבָּן וְהַגָּלוּת צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינָה הַנַּ"ל לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל עַל יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים וַאֲפִלּוּ אוֹתָם שֶׁנָּפְלוּ וְיָרְדוּ מְאֹד וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל יְדֵי הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ עַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַבְּכִיָּה וְהָאֲבֵלוּת בְּיָמִים אֵלּוּ עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל וְחָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הֵינוּ כִּי אֵין לָנוּ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ מֵאַחַר שֶׁגָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נֶחֱרָב בַּעֲוֹנֵינוּ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמּוֹחִין וְהַחִיּוּת וְעַתָּה בְּגָלוּתֵנוּ אֲנַחְנוּ כֵּלִינוּ בִּבְחִינַת אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים (שְׁקוֹרִין

פְּרָאסְטָאקְיס) כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה אֵין מֹחֵנוּ וְשִׂכְלֵנוּ בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת מְרִירַת הַגָּלוּת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, כִּי עִקַּר הַמֹּחַ בִּשְׁלֵמוּת הוּא רַק בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם כַּיָּדוּעַ, וּבִפְרָט שֶׁמֵּחֲמַת עֹל הַגָּלוּת מִתְבַּטְּלִים הָרְבֵּה מִדִּבְרֵי תוֹרָה לְגַמְרֵי, עַל כֵּן עִקַּר חִיּוּתֵינוּ עַתָּה הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁמְּחַיֶּה כָּל הָעוֹלָם עַל יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ עַל יְדֵי הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְאַבֵּל וְלִבְכּוֹת הָרְבֵּה עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַבְּכִיָּה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, כִּי הַמֹּחִין, שֶׁהֵם חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב. וְהַבְּכִיָּה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מַרְאִין שִׁפְלוּתֵנוּ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין לָנוּ שׂוּם מֹחַ וְדַעַת רַק אָנוּ בּוֹכִין לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּרַחֵם עַל מְרִירוּת גָּלוּתֵנוּ וְיַעֲשֶׂה עִמָּנוּ חֶסֶד חִנָּם בִּזְכוּת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִים הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְעַל כֵּן בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁאָז עִקַּר הַחֻרְבָּן לְגַמְרֵי, עַל כֵּן אָז מְסַלְּקִין כָּל הַמֹּחִין לְגַמְרֵי וְאֵין מַנִּיחִין טַלִּית וּתְפִלִּין כְּלָל רַק בּוֹכִין וּמִתְאַבְּלִים עַל הַחֻרְבָּן וְאָז אָנוּ כֻּלָּנוּ כְּמוֹ עַמֵּי הָאָרֶץ וּבוּרִים לְגַמְרֵי וְאֵין לָנוּ שׂוּם חִיּוּת רַק מִבְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ' הַנַּ"ל, אֲבָל מֵעֹצֶם הַחֻרְבָּן גַּם זֶה אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל יְדֵי בְּכִיָּה רַבָּה עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לֹא דַּי שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְגָלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמֹּחִין לֹא דַּי בָּזֶה עוֹד נוֹסֵף יָגוֹן עַל מַכְאוֹבֵינוּ שֶׁגַּם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים נִסְתַּלְּקוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ אֲשֶׁר מִיתָתָם שְׁקוּלָה כְּפַלַּיִם כְּחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל זֶה צְרִיכִין לְבַכּוֹת הָרְבֵּה עַד שֶׁנִּעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁיְּמַשִּׁיךְ עָלֵינוּ גַּם עַתָּה כֹּחַ הַצַּדִּיקִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חֶסֶד חִנָּם מֵהָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהִמְשִׁיכוּ עַל יְדֵי פְּשִׁיטוּתָם כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי גֹּדֶל פְּשִׁיטוּתָם שֶׁהִמְשִׁיכוּ אָז דַּיְקָא הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ גַּם עַתָּה לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם לְהַחֲיוֹתֵנוּ גַּם עַתָּה בִּבְחִינַת חֶסֶד חִנָּם לְבַד, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶן, כִּי חַיִּים הֵם בְּחִינַת הַחָכְמָה וְהַמֹּחִין שֶׁהֵם עִקַּר הַחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּיהָ. וּמִיתָה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהִיא הַחִיּוּת, אֲבָל הַצַּדִּיקִים גַּם בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, כִּי גַּם בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מֵהָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם יְכוֹלִים לְהַחֲיוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם גַּם לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם עַל יְדֵי כֹּחַ הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין:

חלק ח

וְזֶה נַחֲמוּ נַחֲמוּ, שְׁתֵּי פְּעָמִים נַחֲמוּ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְנַחֵם אוֹתָנוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בִּשְׁנֵי מִינֵי נֶחָמוֹת. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַנֶּחָמָה הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת עוֹסֵק בַּתּוֹרָה תָּמִיד, בִּפְרָט בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, אַךְ הַצַּדִּיקִים מְחַיִּין אוֹתָנוּ גַּם בְּעֵת שֶׁאֵין עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְעַל כֵּן הֵם מְנַחֲמִים אוֹתָנוּ בְּכִפְלַיִם בִּשְׁתֵּי מִינֵי נֶחָמוֹת, דְּהַיְנוּ בְּמַה שֶׁמְּזַכִּין אוֹתָנוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ נֶחָמָה אַחַת, וְנֶחָמָה שְׁנִיָּה הִיא מַה שֶׁמְּחַיִּין אוֹתָנוּ גַּם בְּעֵת הַפְּשִׁיטוּת מִבְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהוּא הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהִיא מְקַיֶּמֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְזֶהוּ, דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' וְכוּ', הַיְנוּ כִּי דַּיְקָא עִצָּם צָרוֹתֵינוּ הַגְּדוֹלָה מֵהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לָנוּ לְנֶחָמָה גְּדוֹלָה, כִּי עִקַּר הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַצָּרוֹת הִוא הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁקוּלָה מִיתַת הַצַּדִּיקִים כִּפְלַיִם כְּחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְזֶה בְּעַצְמוֹ יִתְהַפֵּךְ לָנוּ לְנֶחָמָה כְּפוּלָה בְּחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ. כִּי כְּבָר יָגְעוּ הַצַּדִּיקִים בְּחַיֵּיהֶם בְּכָל כֹּחָם וְעָבְדוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּשֵׂכֶל נִפְלָא וְיגִיעָה גְּדוֹלָה כָּזֹאת עַד שֶׁזָּכוּ גַּם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם לְהַחֲיוֹת כָּל הָעוֹלָם עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה פָּעֲלוּ וְהִמְשִׁיכוּ שֶׁגַּם לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַמּוֹחִין וְהַחִיּוּת מִן הָעוֹלָם גַּם אָז יְחַיּוּ אֶת הָעוֹלָם מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כְּמוֹ שֶׁבְּחַיֵּיהֶם הֶחֱיוּ אֶת הָעוֹלָם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים עֹשׂוּ דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה בַּעֲבוֹדַת ה' כָּזֶה עַד שֶׁיֵּשׁ דֶּרֶךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ גַּם בִּבְחִינַת מִדְבָּר וַעֲרָבָה וּבְכָל מָקוֹמוֹת הַחֲרֵבִים וְהַשְּׁפָלִים וּבְכָל מִינֵי עַקְמִימִיּוּת שֶׁבָּעוֹלָם בְּכֻלָּם יְכוֹלִין לִמְצֹא דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר שֶׁיִּהְיֶה דְּרָכִים יְשָׁרִים וּכְבוּשִׁים בְּכָל הַמָּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל הַמִּדְבָּרִיּוֹת וּבְכָל הַמָּקוֹמוֹת הָעַקְמִים וְהַחֲרֵבִים וְהַשְּׁפָלִים וְכוּ', בְּכֻלָּם יִהְיֶה דֶּרֶךְ יָשָׁר לַה' יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל בְּכֹחַ פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה כַּמָּה פְּעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט לְגַמְרֵי שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטִיק שֶׁאָז הֶחֱיָה אֶת עַצְמוֹ בְּהַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁבָּזֶה מְחַיֶּה הַכֹּל גַּם אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה שֶׁקּוֹרִין פָּרָשַׁת דְּבָרִים קֹדֶם תִּשְׁעָה בְּאָב, כִּי כָּל פָּרָשַׁת דְּבָרִים מְדַבֶּרֶת מֵהַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב שֶׁכָּל תּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה שָׁם הוּא עַל שֶׁפָּגְמוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁלֹּא הָיוּ חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתָם כְּמוֹ שֶׁמַּתְחִיל שָׁם, אַחַד עָשָׂר יוֹם מֵחֹרֵב דֶּרֶךְ הַר שֵׂעִיר עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אֵין לְךָ דֶּרֶךְ קְצָרָה וְכוּ'. וְכָל כָּךְ הָיְתָה

שְׁכִינָה מִתְלַבֶּטֶת בִּשְׁבִילְכֶם לְמַהֵר בִּיאַתְכֶם לָאָרֶץ וְכוּ'. וְכֵן הוֹלֵךְ בְּכָל דִּבְרֵי תּוֹכַחְתּוֹ בְּכָל הַסִּדְרָא כֻּלָּהּ שֶׁמּוֹכִיחַ אוֹתָם עַל שֶׁגָּרְמוּ עִכּוּב בְּהַדֶּרֶךְ לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהֶכְרִחוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ שָׁם אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְכָל זֶה עַל יְדֵי חֵטְא הָעֶגֶל וְהַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בָּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבַדָּבָר הַזֶּה אֵינְכֶם מַאֲמִינִם בַּה' וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ' וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ'. וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה וְעַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ לָהֶם עִכּוּב כָּל כָּךְ. וְזֶה גָּרַם לָנוּ כָּל הַחֻרְבָּנוֹת חֻרְבַּן בֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, כִּי עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַסְטְרָא אָחֳרָא לְהִתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם לְגָרֵשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם עֲדַיִן לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵאַחֵר שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן פָּגְמוּ בֶּאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה פָּגְמוּ בִּבְחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן קוֹרִין זֹאת קֹדֶם תִּשְׁעָה בְּאָב, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגָּלוּת וְהַחֻרְבָּן כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין וָאֶתְחַנַּן בְּשַׁבַּת נַחֲמוּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּרְבוּי תְּפִלּוֹתָיו שֶׁהִתְפַּלֵּל לְבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהַכֹּל הָיָה בְּכֹחַ הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לֹא בָּא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁזֶּה עִקַּר נֶחָמָתֵנוּ בְּעֵת גְּלוּתֵנוּ מֵאַרְצֵנוּ, כִּי עַתָּה עִקַּר חִיּוּתֵנוּ עַל יְדֵי חֶסֶד חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיכִין עָלֵינוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים מֵהָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמְּחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָם תָּמִיד בְּכָל מִינֵי יְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל יְמֵי הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה בִּכְלָל וּבִפְרָט שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַחֶסֶד חִנָּם חוֹזְרִין וְעוֹשִׂין דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

הֲלָכָה ה נִכְלָל בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ה:

הלכות אמנין

פרק א

חלק א

כָּל הָאֲמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן כִּי אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְדִינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה שֶׁהֵם חִיּוּב וּפְטוּר וּמֶמֻצָּע. דְּהַיְנוּ שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִן הַכֹּל וְשׁוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל. וְשׁוֹמֵר שָׂכָר וְשׂוֹכֵר פְּטוּרִים בְּמִקְצָת וְחַיָּבִים בְּמִקְצָת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת טוֹב וְהַהֵפֶךְ דְּהַיְנוּ רַע וְהַמֻּמְצָע דְּהַיְנוּ בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת הַמְעֹרָב טוֹב וָרַע שֶׁעַל יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ הוּא תִּקּוּן הַמַּלְכוּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְצוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה וּרְשׁוּת, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הָרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב. וּלְבָרֵר בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי תַּרְגּוּם וְכַמּוּבָן כָּל זֶה מִמַּאֲמַר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק (סִימָן יט) וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים לד) סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה

טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל לְהַכְנִיעַ הָרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב וּלְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מִבְּחִינַת הַמְּמֻצָּע שֶׁזֶּה בְּחִינַת בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם כִּי שָׁלוֹם הוּא הַמְּמֻצָּע בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים וְעַל יְדֵי תִּקּוּן בְּחִינַת הַמְּמֻצָּע בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת עַל יָדוֹ נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם כִּי נִתְבָּרֵר וְנִמְתָּק מֵהָרַע וְעוֹלֶה אֶל הַטּוֹב וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל וְעַל כֵּן שָׁלוֹם בְּגִימַטְרִיָּא חַשְׁמַ"ל עִם הַכּוֹלְלִים כַּמּוּבָא, כִּי חַשְׁמַ"ל הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן לְשׁוֹן תַּרְגּוּם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה שְׁלֹשֶׁת הַדִּינִים שֶׁל הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל שֶׁהֵם חִיּוּב וּפְטוּר וּמְמֻצָּע. בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה תִּקּוּנִים הַנַּ"ל כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת טוֹב וָרַע וּמְמֻצָּע כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹמֵר חִנָּם נִשְׁבָּע עַל הַכֹּל וּפְטוּר שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת טוֹב שֶׁשָּׁם כָּל הַפְּטוּרִים וְאֵין שָׁם שׁוּם חִיּוּב כְּלָל וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בְּשׁוּם תַּשְׁלוּם שָׂכָר רַק עוֹשֶׂה הַכֹּל מֵאַהֲבָה כְּבֵן הָעוֹבֵד אֶת אָבִיו מֵאַהֲבָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת בֵּן בִּבְחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת). אֲבָל שׁוֹאֵל הוּא לְהֶפֶךְ שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּבַקֶּשֶׁת וּמִתְאַוָּה כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַהֲנָאוֹת וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה כִּי שָׁם צָרִיךְ לִשְׁמֹר בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן חַיָּב בַּכֹּל כִּי שָׁם כָּל הַחִיּוּבִים כִּי הִיא נִקְרֵאת חוֹבָה כַּמּוּבָא. וְהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא בְּחִינַת הָעֶבֶד כִּי נִשְׂכַּר לוֹ לִשְׁמֹר כְּעֶבֶד, וְעַל כֵּן הוּא מְמֻצָּע וְחַיָּב בְּמִקְצָת וּפְטוּר בְּמִקְצָת בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁמְּעָרֵב טוֹב וָרַע שֶׁזֶּה בְּחִינַת מט"ט שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת הָאֲמִנִין שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי שָׂכָר כִּי שָׁמַעְתִּי מֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר אֵצֶל הַמַּאֲמָר תְּפִלָּה לְחֲבַקּוּק הַנַּ"ל בְּמַה שֶׁאָמַר שָׁם שֶׁבְּחִינַת מִילָה הִוא בִּבְחִינַת חַשְׁמַ"ל בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי תַּרְגּוּם שֶׁהוּא עֵץ הַדַּעַת דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרְרִין וּמַעֲלִין הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַיֵּן שָׁם. וְאָמַר שֶׁזֶּהוּ תְּשׁוּבַת הַמִּינִין כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁשָּׁאֲלוּ אִם ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּמִּילָה לָמָּה לֹא בָּרָא אֶת הָאָדָם מָהוּל. כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה מַעֲשֵׂה ה' יִתְבָּרַךְ חָסֵר תִּקּוּן? אַךְ הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה הוּא שָׁלֵם עִם כָּל זֶה אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי הַטּוֹב שֶׁמַּעֲלִין מִלְּשׁוֹן תַּרְגּוּם וְזֶה בְּחִינַת הַמִּילָה כַּנַּ"ל הַיְנוּ כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לְהַדְּבָרִים הַבָּאִים מִלְּמַעְלָה לְעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם כְּשֶׁמְּבָרְרִין הַקְּדֻשָּׁה בָּעוֹלָם הַזֶּה מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם. וְנִרְאֶה לְעִנְיוּת דַּעְתִּי שֶׁזֶּה מֻרְמָז גַּם כֵּן בְּמִדְרָשׁ שֶׁאִיתָא שָׁם עַל זֶה חִטִּים צְרִיכִים לִטְחֹן וְכוּ' אֲפִלּוּ אָדָם צָרִיךְ תִּקּוּן עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁכָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין תִּקּוּן דְּהַיְנוּ בֵּרוּר שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּרוּר עֵץ הַדַּעַת וְזֶה בְּחִינַת הַמִּילָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָאֲמָנוּת שֶׁבָּעוֹלָם כִּי בְּוַדַּאי כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ וְאֶת הַכֹּל יָפֶה עָשָׂה

וְאַף עַל פִּי כֵן כָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִים תִּקּוּן עַל יְדֵי הָאָדָם וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָאֱמָנוּת כִּי אֵין שׁוּם כְּלִי גְּמוּר נִבְרָא מִן הַשָּׁמַיִם וּצְרִיכִין דִּיקָא בְּנֵי אָדָם הַמַּחְתּוֹנִים לִהְיוֹת אֻמָּנִין וּלְתַקֵּן הַכֵּלִים. כִּי לָזֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת עוֹלָמוֹ שֶׁבְּנֵי אָדָם יְתַקְּנוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּרוּר עֵץ הַדַּעַת בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי תַּרְגּוּם שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּילָה כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַסֶּכֶת קִדּוּשִׁין שֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד אֻמָּנוּת וְאַחַר כָּךְ יִשָּׂא אִשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה וְכוּ' חַיִּים זֶה בְּחִינַת אֻמָּנוּת כִּי הָאֻמָּנוּת הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שָׁם שֶׁאֵין עֲנִיּוּת מִן הָאֻמָּנוּת וְלֹא עֲשִׁירוּת וְכוּ' אֶלָּא יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמִּי וְכוּ'. כִּי אַף שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁבְּנֵי אָדָם מִתְפָּרְנְסִין מִן הָאֻמָּנוּת צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁזֶּה רַק עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקֵּן אוֹתָן הַכֵּלִים שֶׁגּוֹמֵר עַל יְדֵי אֻמָּנוּת שֶׁלּוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לוֹ פַּרְנָסָה כִּי בָּזֶה תָּלוּי הַפַּרְנָסָה כַּמּוּבָא כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁפַּרְנָסָה תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּרִית וְעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר הַבְּרוּרִים וּמַעֲלֶה אוֹתָם לְמַעְלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע כַּיָּדוּעַ:

נִמְצָא שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמִּתְפַּרְנֵס מִן הָאֻמָּנוּת אֵין זֶה רַק עַל יְדֵי הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אֵין עֲנִיּוּת וַעֲשִׁירוּת מִן הָאֻמָּנוּת רַק לְפִי הַתִּקּוּן לְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְבָרֵר וּלְתַקֵּן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ 'אֶלָּא יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים', כִּי הָעִקָּר בִּתְפִלָּה כִּי עִקַּר הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן הוּא הַתְּפִלָּה כַּמּוּבָא שֶׁהַבְּרוּר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר הוּא רַק עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ שָׁם 'מַנִּיחַ אֲנִי כָּל אֻמָּנוּת שֶׁבָּעוֹלָם וְאֵינִי מְלַמֵּד אֶת בְּנִי אֶלָּא תּוֹרָה' כִּי הַתּוֹרָה מְתַקֶּנֶת הַכֹּל וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה נִקְרֵאת אֻמָּן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲהִיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. אֲבָל חוּץ מֵהַתּוֹרָה דְּהַיְנוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִלְמֹד תּוֹרָה בְּוַדַּאי צָרִיךְ לִלְמֹד אֻמָּנוּת כְּמוֹ שֶׁהֻזְהִירוּ שָׁם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מֵאַד כִּי הָאֻמָּנוּת הִוא תִּקּוּן וּבְרוּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַבַּטָּלָה מְבִיאָה לִידֵי זִמָּה הַיְנוּ מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְלָאכָה בָּא לִידֵי פְּגַם הַבְּרִית כִּי בְּטוּל הָאֻמָּנוּת הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל שֶׁאֵינוֹ מְלַמֵּד בְּנוֹ אֻמָּנוּת כְּאִלּוּ לְמָדוֹ לִסְטוּת. כִּי לִסְטוּת וּגְזֵלָה הִיא בְּחִינַת פְּגַם בְּרִית כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר גְּזֵלָה (סִימָן סט) כִּי אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ בָּא לִידֵי גְּזֵלוֹת אַף עַל פִּי כֵן נִקְרָא גַּזְלָן כְּאִלּוּ גּוֹזֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּבְיָכוֹל כִּי לֵה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ (תְּהִלִּים כד) וְאֵין הָאָדָם זוֹכֶה וְרַשַּׁאי לֵהָנוֹת מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁיְּתַקֵּן הַדְּבָרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה וְזוֹכֶה אוֹתָן הַדְּבָרִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת אָסוּר לֵהָנוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה קֹדֶם שֶׁיְּבָרֵךְ שֶׁהוּא הַתִּקּוּן וּלְאַחַר הַבְּרָכָה הוּא שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מֵאַחַר שֶׁהוּא תִּקְּנוֹ אֲבָל קֹדֶם בְּרָכָה נֶאֱמַר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ וְהַנֶּהֱנֶה בְּלֹא בְּרָכָה כְּאִלּוּ גּוֹזֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם בִּבְרָכוֹת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ

הָאָדָם לַעֲסֹק דַּיְקָא בְּאֵיזֶה עֵסֶק אוֹ בַּתּוֹרָה אוֹ בֶּאֱמָנוּת וּמַשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי שֶׁיִּעָשֶׂה אֵיזֶה תִּקּוּן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם הַזֶּה וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמָנוּת הוּא גַּזְלָן כְּאִלּוּ גּוֹזֵל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁהָאֱמָנוּת הִוא בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בִּבְחִינַת מִילָה שֶׁהִוא בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי הַתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הָאֱמָנִין הֵם שׁוֹמְרֵי שָׂכָר כִּי הֵם בִּבְחִינַת שׁוֹמְרֵי שָׂכָר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

שׂוֹכֵר:

חלק ד

וְכֵן הַשּׂוֹכֵר דִּינוֹ כְּמוֹ שׁוֹמֵר שָׂכָר כִּי שׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא בְּחִינַת עָבָד שֶׁעוֹבֵד עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת מט"ט בְּחִינַת עֶבֶד בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁמְּעֹרָב טוֹב וָרָע וְעַל כֵּן הַשּׂוֹמֵר שָׂכָר דִּינוֹ הוּא חִיּוּב וּפְטוּר כַּנַּ"ל וְכֵן הַשּׂוֹכֵר הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת זוֹ מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֲנָאָה שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַחֵפֶץ הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת הָעוֹבֵד עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד כַּנַּ"ל כִּי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים הֵם רוֹמְזִים גַּם כֵּן בַּעֲבוֹדַת ה' כִּי הָעוֹבְדִים נִקְרָאִים שׁוֹמְרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת) וְיֵשׁ בָּהֶם אַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וּכְלֻלוֹתָם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ חִיּוּב וּפְטוּר וּמֹעָרָב מִשְּׁנֵיהֶם. וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לְפַרְדֵּס שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן לא) שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הֵם בְּהַנִּכְנָסִין לַעֲבוֹדַת ה' וּלְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק, כִּי יֵשׁ שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם בְּחִינַת רַבִּי עֲקִיבָא וְיֵשׁ לְהֵפֶךְ שֶׁמְּקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְיֵשׁ בְּחִינַת הֵצִיץ וְנִפְגַּע הֵצִיץ וּמֵת דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹטֵף וְנִכְנָס לִפְנִים מִמַּדְרֵגָתוֹ עַיִן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר שֶׁל כִּסּוּפִין. וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים וּכְלֻלוֹתָם שָׁלֹשׁ דְּהַיְנוּ חִיּוּב וּפְטוּר וּמְמֻצָּע כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִן הַכֹּל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָעוֹבֵד אֶת ד' בְּאַהֲבָה בְּחִנָּם בְּלִי שׁוּם קַבָּלַת פְּרָס וְשָׁם הוּא בְּחִינַת כָּל הַפְּטוּרִים כִּי הוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם חִיּוּב כְּלָל וְזֶה בְּחִינַת נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְיֵשׁ לְהֵפֶךְ בְּחִינַת שׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ וְאֵינוֹ מְשֻׁלָּם שׁוּם שָׂכָר וְהוּא מַמָּשׁ בְּהֵפֶךְ מְשׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹמֵר וְעוֹבֵד בְּחִנָּם בְּלִי שׁוּם קַבָּלַת שָׂכָר וְהוּא בְּחִינַת חִנָּם שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָה אֲנִי בְּחִנָּם אַף אַתֶּם בְּחִנָּם, וְשׁוֹאֵל לְהֵפֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת חִנָּם דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּקְרֵאת חִנָּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם בְּלֹא מִצְוֹת כִּי הוּא רוֹצֶה כָּל הַתַּאֲוֹת בְּחִנָּם בְּלִי שָׂכָר דְּהַיְנוּ בְּלִי שׁוּם מִצְוֹת וַעֲבוֹדַת ה' וְזֶהוּ בְּחִינַת שׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ וְאֵינוֹ מְשֻׁלָּם שׁוּם שָׂכָר וְזֶה בְּחִינַת מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל

וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב בַּכֹּל כִּי שָׁם כָּל הַחִיּוּבִים כַּנַּ"ל. וְשׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא בְּחִינַת שֶׁשּׁוֹמֵר וְעוֹבֵד בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל שָׂכָר וְכֵן שׂוֹכֵר הוּא בְּחִינַת שֶׁנּוֹתֵן שָׂכָר דְּהַיְנוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂכָר שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם טוֹב בְּעֵינֵיכֶם הָבוּ שְׂכָרִי (זְכַרְיָה יא) אֲבָל הוּא יֵשׁ לוֹ הֲנָאָה גַּם כֵּן בְּחִינַת הַשּׂוֹכֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֲנָאָה מִן הַחֵפֶץ. וְאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת דְּהַיְנוּ שׁוֹמֵר שָׂכָר וְשׂוֹכֵר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עוֹבְדִים עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם בִּבְחִינַת עֶבֶד בְּחִינַת מט"ט בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל, הֵם בִּבְחִינַת הַצִּיץ וְנִפְגַּע הַצִּיץ וְכוּ' כִּי פְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה בִּבְחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת כַּמּוּבָא וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים כִּי בְּיוֹם אָכְלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת בְּהַהוּא יוֹמָא הַצִּיץ וְכוּ' כִּי זֶה הַפְּגָם שֶׁל הַצִּיץ דְּהַיְנוּ שֶׁנִּכְנָס וּמִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶּׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ זֶה הַפְּגָם הוּא מֵחֲמַת שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל שָׂכָר וַעֲבוֹדָתוֹ וּכְנִיסָתוֹ לִפְנִים לְהַקְּדֻשָּׁה הוּא בִּשְׁבִיל שָׂכָר וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁבּוֹחֵר בְּשָׂכָר וְתַאֲב לְהַשָּׂכָר עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לָבוֹא לַעֲבֹר עַל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לִכְנֹס לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ מֵחֲמַת תַּאֲוַת הַשָּׂכָר הַמַּפְלֶא, כִּי בְּחִינַת כְּנִיסַת הַפַּרְדֵּס זֶהוּ בְּעַצְמוֹ הַשָּׂכָר נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת הַצִּיץ הוּא בְּחִינַת הָעוֹבֵד בִּשְׁבִיל שָׂכָר עוֹלָם הַבָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לָבוֹא לִבְחִינַת הַצִּיץ לִכְנֹס לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹמֵר שָׂכָר וְשׂוֹכֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל הָעוֹבֵד בְּלִי שׁוּם קַבָּלַת פְּרָס רַק שֶׁרוֹצֶה לְעָבְדוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד בְּוַדַּאי לֹא יְכֹנֹס לִפְנִים מֵהָרָאוּי לוֹ וְלַעֲבֹר עַל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר רַק רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ׃

חלק ה

גַּם יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁשּׁוֹמֵר שָׂכָר וְשׂוֹכֵר שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹבְדִים בְּשָׂכָר הֵם בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן ה) שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' יֵשׁ שֶׁעוֹבֵד בִּשְׁבִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא כִּי אֵין מִתְעַנֵּג בְּהַמְּצִוָּה בְּעַצְמָהּ רַק שְׂכָרוֹ לְבַסּוֹף וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁשְּׂכָרוֹ לְבַסּוֹף. אֲבָל יֵשׁ צַדִּיק שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּעֲנוּג גָּדוֹל מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ עַד שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא רַק שְׂכָרוֹ בְּהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת שׂוֹכֵר שֶׁמְּקַבֵּל הֲנָאָה מִיָּד וְאֵין צָרִיךְ לְצַפּוֹת לְשִׁלּוּם שָׂכָר כִּי שְׂכָרוֹ תֵּכֶף בְּהַדָּבָר הַנִּשְׁמָר בְּעַצְמוֹ כִּי מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מִשְּׁמִירַת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. וְעַל כֵּן נֶחְלְקוּ עַל שׂוֹכֵר כֵּיצַד מְשַׁלֵּם וְסָבַר רַבִּי מֵאִיר שֶׁדִּינוֹ כְּשׁוֹמֵר חִנָּם כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין מְצַפֶּה לְתַשְׁלוּם שָׂכָר רַק שְׂכָרוֹ מִיָּד כַּנַּ"ל עַל כֵּן הוּא בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה וְעַל כֵּן סוֹבֵר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁפָּטוּר מִן הַכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם חִיּוּב כַּנַּ"ל. אֲבָל נֶחְלָק עָלָיו רַבִּי יְהוּדָה וְסוֹבֵר שֶׁדִּינוֹ כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת לְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשָׂכָר מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ אַף עַל פִּי כֵן אֵין רָאוּי לַעֲבֹד בִּשְׁבִיל זֶה כִּי תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת הוּא לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם שָׂכָר כְּלָל וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּשְׁבִיל כַּוָּנַת הַשָּׂכָר

שֶׁל הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְעַל כֵּן הַשּׁוֹכֵר שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם שָׂכָר בִּשְׁבִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַדָּבָר הַנִּשְׁמָר שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁעוֹבֵד ה' בִּשְׁבִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וּלְקַבֵּל הֲנָאָה מִשְּׁמִירַת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן דִּינוֹ גַּם כֵּן כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים רוֹצֶה בְּשָׂכָר כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַשַּׁלְמוּת בִּבְחִינַת שׁוֹמֵר חִנָּם בְּלִי שׁוּם שָׂכָר לַגְּמָרֵי וְהוּא בְּחִינַת פָּטוּר לְגַמְרֵי שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם חִיּוּב כַּנַּ"ל בְּחִינַת נִכְנָס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנִּקְרָאִין 'נִכְנָסִין לַפַּרְדֵּס' בְּחִינַת שׁוֹמְרִים שֶׁנִּכְנָסִין לַפַּרְדֵּס לִשְׁמֹר כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

הָאֲמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן-עִנְיַן הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא וְכוּ' (סִימָן ל) עַיֵּן שָׁם כִּי הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחָכְמָה שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם הַמַּנְהֶגֶת אֶת הָעוֹלָם הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וְלָבוֹא לָזֶה הַשֵּׂכֶל הוּא עַל יְדֵי שׁוֹנֵא בָּצַע וְעַל כֵּן בְּיוֹמוֹי דִּשְׁמוּאֵל וְכוּ' וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לָזֶה הַשֵּׂכֶל וְעִקַּר הַחִיּוּת הוּא מֵאוֹר הַפָּנִים הַמְאִיר בָּרָגְלִים וְכוּ'. וּלְפָעָמִים נוֹפֵל בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל בְּחִינַת מַלְכוּת וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְכוּ' וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרֹאוֹת לַחְתּוֹךְ וּלְהַבְדִּיל אֶת בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַחֶסֶד בִּבְחִינַת וְהוּכַן בְּחֶסֶד כִּסֵּא בְּחִינַת קְצִירוּ לְפִי חֶסֶד וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה רָדַף אַבְרָהָם אַחַר הָאַרְבָּעָה מְלָכִים כִּי הֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כִּי הוּא הָיָה אִישׁ חֶסֶד וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד חָתַךְ וְהִבְדִּיל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְעַל כֵּן יָצְאוּ מִמֶּנּוּ אַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דִּבְּרָה תּוֹרָה וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת ד, בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת ד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בְּאֹרֶךְ הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים, כִּי הַשְׁמִירָה זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹר, כַּמּוּבָא, כִּי הִיא מְדַּת לַיְלָה שֶׁאָז צְרִיכִין שְׁמִירָה כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת ד כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. וְעִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת עַל יְדֵי הַחֶסֶד וּמְחַיִּין אוֹתָהּ עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים כִּי עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת. כִּי כָּל הַחֲפָצִים שֶׁל הָאָדָם וְכָל הָעֲשִׂירוּת שֶׁלּוֹ הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי מַלְכוּת הִיא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, כִּי מִבְּחִינַת מַלְכוּת יוֹצְאִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כִּי הִיא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַמַּנְהֶגֶת אֶת כָּל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי שׁוֹנֵא בָּצַע, כִּי כְּשֶׁנּוֹפְלִין אֶל תַּאֲוֹת מָמוֹן אֲזַי פּוֹגְמִין בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁשּׂוֹנֵא בָּצַע וְזוֹכֶה לִבְחִינַת חָכְמָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אֲזַי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ וְכָל הַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ יָקָר

מְאֹד, כִּי מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה יָקָר מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה, כִּי הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁשָּׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מִבְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּדָנִיֵּאל וּבִזְכָרְיָה שֶׁהִמְשִׁיל אֶת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת בְּאַרְבַּע חַיּוֹת רָעוֹת, כִּי מֵהֶן בָּאִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מֵהֶם (וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה מְאֹד מְאֹד כַּמָּה פְּעָמִים לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד מָמוֹן יִשְׂרָאֵלִי שֶׁהִיא בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הוּא צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל). וְעִקַּר הַשְּׁמִירָה שֶׁל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּמַעֲלִין אוֹתָהּ וּמְחַיְּין אוֹתָהּ עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת מְגֻנֶּבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין, כִּי הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אוֹנְסִין שֶׁהֵם עַל יְדֵי חַיָּה רָעָה וְלִסְטִים מְזַיְּן וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁחוֹתְכִין וּמַבְדִּילִין אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהֶם עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵאוֹנְסִין כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּחַיִּין אֶת הַחָכְמָה תַּתָּאָה עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה כִּי גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הֵם עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי עִקַּר הַגְּנֵבָה וְהָאֲבֵדָה הֵם בָּאִים בְּהֶסֵּח הַדַּעַת שֶׁאָז דַּיְקָא בָּא הַגַּנָּב וְכֵן הָאֲבֵדָה כִּיְדוּעַ בַּחוּשׁ וְעַל כֵּן הַגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמְּחַיִּין הַחָכְמָה תַּתָּאָה בְּחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הַשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן שֶׁמַּאִיר וּמַשְׂכִּיל הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן נִמְצָא שֶׁנִּשְׁלָם הַשֵּׂכֶל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁהֵם תְּלוּיִים בִּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּמְחַיְּין אוֹתָהּ עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת מְגֻנֶּבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּקֵי דִּינִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַשּׁוֹמְרִים, כִּי שׁוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל, כִּי שׁוֹאֵל כָּל הַנֶּאֱה שֶׁלּוֹ וְעַל כֵּן חַיָּב בַּכֹּל, כִּי עִקַּר הַעֲלָאַת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת הִיא עַל יְדֵי הַחֶסֶד בִּבְחִינַת וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. וְעַל כֵּן כָּל הַחֲפָצִים שֶׁל אָדָם שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלּוֹ וְהָאָדָם מְקַבֵּל הֶנָּאָה מִכָּל חֵפֶץ וְחֵפֶץ וְזֹאת הַהֶנָּאָה זֶה בְּחִינַת אַהֲבָה, בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הָאַהֲבוֹת וְהַהֶנָּאוֹת וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְרְאוֹת לְהַעֲלוֹת כָּל הָאַהֲבוֹת וְהַהֶנָּאוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאֵיזֶה חֵפֶץ אוֹ מֵאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם לְהַעֲלוֹת הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַעֲלוֹת הָאַהֲבָה לְשָׁרְשָׁהּ לִבְחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְאָז עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה הָאַהֲבָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּבָר לִבְחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה הוּא מַעֲלֶה אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת עַל יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַעֲלָאַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי הַחֲפָצִים בְּעַצְמָן הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת

כַּנַּ"ל וּכְשֶׁאֵין מַעֲלֶה חַס וְשָׁלוֹם הָאַהֲבָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַחֵפֶץ לְשָׁרְשָׁהּ אֲזַי חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ לְאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַעֲלָאַת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ עַל יְדֵי הָאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת חַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בְּחִינַת אַהֲבוֹת נִפּוּלוֹת וְעַל יְדֵיהֶם מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, מַלְכוּת הָרִשְׁעָה עַל יְדֵי פְּגַם הַחֶסֶד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין הָאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמִּשְׁבְּרִין כָּל הַתַּאֲוֹת וְכָל הַהֲנָאוֹת וּמַעֲלִין הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לְשׁוֹרֶשׁ הָאַהֲבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין מַלְכוּת הָרִשְׁעָה בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְחוֹתְכִין וּמַבְדִּילִין וּמַעֲלִין מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִשָּׁם, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתָהּ עַל יְדֵי הַחֶסֶד כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן מִכָּל דָּבָר צְדָקָה, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד, עַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁמַּעֲלִין כָּל הָאַהֲבוֹת וְהַהֲנָאוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִכָּל חֵפֶץ וְכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם מַעֲלִין הַכֹּל לְשׁוֹרֶשׁ הַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וַאֲזַי מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִוא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל, אֲזַי נִשְׁמָרִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת 'מֶלַח מָמוֹן חָסֵר', (כְּתֻבּוֹת סו ע"ב) כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹר מָמוֹנוֹ שֶׁיִּתְקַיֵּם בְּיָדוֹ וְלֹא יִשָּׁלֵט בּוֹ שׁוּם הֶזֵּק אֲזַי 'חָסֵר', הֵינוּ שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם. כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׂוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּקַבֵּל הֶנָּאָה מִזֶּה הַדָּבָר הוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַדָּבָר אֲפִלּוּ מֵאוֹנְסִין, כִּי הוּא צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַהֶנָּאָה וְהָאַהֲבָה שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל הֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַדָּבָר עוֹמֵד בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַשּׂוֹאֵל אֲפִלּוּ לְאוֹנְסִין, כִּי עָלָיו מֻטָּל הַשְׁמִירָה אֲפִלּוּ מֵאוֹנְסִין מֵאַחַר שֶׁהַהֶנָּאָה שֶׁלּוֹ עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַדָּבָר עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲלֶה כָּל הַהֲנָאוֹת לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אִם אֵרַע אֲפִלּוּ אֹנֶס הַשּׂוֹאֵל חַיָּב, כִּי הָאֹנֶס בָּא בְּגִירְא דִּילֵהּ עַל שֶׁלֹּא הֶעֱלָה אֶת הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

חלק ד

אֲבָל שְׁאָר שׁוֹמְרִים פְּטוּרִים מֵאוֹנְסִין, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מְקַבְּלִים כָּל הַהֶנָּאָה עַל כֵּן אֵין מֻטָּל עֲלֵיהֶם לְהַעֲלוֹת הָאַהֲבָה וְהַהֶנָּאָה שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר אֲפִלּוּ מֵאֹנֶס מֵאַחַר שֶׁאֵין כָּל הַהֶנָּאָה שֶׁלָּהֶם רַק שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת עַל כֵּן הַדָּבָר בִּרְשׁוּת בַּעַל

הַבַּיִת, כִּי אֵינָם יְכוֹלִין לִשְׁמֹר מֵאוֹנְסִין, כִּי זֶה תָּלוּי רַק בְּמִי שֶׁכָּל הַהֶנְאָה שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל. כִּי מִי שֶׁהַהֶנְאָה שֶׁלּוֹ הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לִשְׁמֹר מֵאוֹנְסִין עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲלֶה הַהֶנְאָה לְשׂוֹרֶשׁ הַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מֵאוֹנְסִין וְכַנַּ"ל. רַק אַף עַל פִּי כֵן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁהֵם בָּאִים עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּקַבֵּל שָׂכָר מֵחֲבֵרוֹ וְהַשָּׂכָר שֶׁמְּקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ מֵחֲבֵרוֹ בְּחִינַת חִיּוּת לְבְחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁלּוֹ, כִּי בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה נִשְׁלָם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהָאָדָם, כִּי בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אָדָם הוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה נִשְׁלָם וּמֵאִיר יוֹתֵר בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה, כִּי הַשֶּׁפַע שֶׁל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ וּמַשְׁלִים וּמְחַיֶּה אֶת בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָן זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר בַּמַּאֲמָר 'גְּזֵלָה' (סִימָן סט), עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר מֵאַחַר שֶׁחֲבֵרוֹ נוֹתֵן לוֹ שָׂכָר וְעַל יְדֵי זֶה הַשָּׂכָר מְקַבֵּל חִיּוּת בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁלּוֹ מֵחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁהִיא תְּלוּיָה בִּפְגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. אֲבָל הַשּׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵין הַהֶנְאָה שֶׁלּוֹ וְאֵין מְקַבֵּל שׁוּם שָׂכָר אֵין חַיָּב בְּשׁוּם דָּבָר, כִּי אֵינוֹ מְחַיָּב רַק לִשְׁמֹר, כִּי הוּא חַיָּב עַצְמוֹ לִשְׁמֹר, אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹמֵר כְּרָאוּי וְאַף עַל פִּי כֵן אֹרַע גְּנֵבָה וְאוֹנֶס מַאי הָוֵי לֵהּ לְמֶעֱבַד, כִּי אֵין הַדָּבָר בְּאַחֲרָיוּתוֹ, אֲבָל הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר אוֹ הַשּׁוֹאֵל הַדָּבָר בְּאַחֲרָיוּתָם אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמְרוּ כָּרָאוּי אַף עַל פִּי כֵן הַדָּבָר בְּאַחֲרָיוּתָם לְעִנְיַן גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה אוֹ אוֹנְסִין כָּל אֶחָד כְּפִי דִּינוֹ, כִּי אַחֲרָיוּת הַדָּבָר הוּא תָּלוּי בְּמִי שֶׁעָלָיו מֻטָּל לְהַעֲלוֹת אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר, דְּהַיְנוּ הַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנְאָה שֶׁלּוֹ עָלָיו מֻטָּל לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל הַזִּקּוֹת וְעַל כֵּן הַדָּבָר בְּאַחֲרָיוּתוֹ אֲפִלּוּ לְאוֹנְסִין, וְכֵן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר לְעִנְיַן גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְהֶבֵן הַדָּבָר הֵיטֵב:

חלק ה

וְעַל כֵּן הָאֱמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן, כִּי תִּקּוּן הָאֱמָנִין שֶׁמְּתַקְּנִין אֵיזֶה דָּבָר הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הָאֱמָנוּת הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא אֱמֶת הַמְתֻקָּן כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הִוא בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֱהִיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן-אֱמֶת. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַחָכְמָה לְכָל בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם גַּם כֵּן חָכְמָה לַעֲשׂוֹת אֱמָנוּת לְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים, כִּי כָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין תִּקּוּן וְאֱמָנוּת, כִּי כָּךְ בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הָאֱמֶת, שֶׁכָּל בְּנֵי הָאָדָם יְקַבְּלוּ חָכְמָה מֵחָכְמוֹת הַתּוֹרָה. וְיִהְיֶה בְּיָדָם גַּם כֵּן אֱמָנוּת לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וּלְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל יְדֵי

חָכְמָתָם שֶׁמְּקַבְּלִים מֵחָכְמוֹת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁיִּהְיוּ צְרִיכִים תִּקּוּן עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק יא) שֶׁכָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין תִּקּוּן עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם. נִמְצָא שֶׁכָּל הָאֱמָנוּת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה שֶׁהִיא הַחָכְמָה הַמַּנְהֶגֶת אֶת הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן הָאֱמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן, כִּי מֵאַחַר שֶׁחָבַר מָתְנְיָו לִהְיוֹת אֱמָן וּלְתַקֵּן אוֹתוֹ הַדָּבָר נִמְצָא שֶׁחַיָּב עַצְמוֹ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְאוֹתוֹ הַדָּבָר, כִּי הָאֱמָנוּת הוּא בְּחִינַת חָכְמָה הַמְחַיָּה אֶת הַדָּבָר וּמְתַקֵּן אוֹתוֹ וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב כְּמוֹ הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר, דְּהַיְנוּ שֶׁחַיָּב בְּגִנְבָה וַאֲבֵדָה שֶׁהוּא תְּלוּי בִּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּחַיִּין אֶת בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתְאָה כַּנַּ"ל, כִּי הָאֱמָן עִקַּר הָאֱמָנוּת הִיא בְּחִינָה זוֹ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לְהַחֲיוֹת אֶת הַחָכְמָה תַּתְאָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָאֱמָנוּת וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל דָּבָר וְעַל כֵּן אַחֲרִיּוּת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה עָלָיו כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּאוֹנְסִין פְּטוּרִין, כִּי מֵאוֹנְסִין אֵין יְכוֹלִים לִשְׁמֹר, כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחֶסֶד כַּנַּ"ל וְזֶה תָּלוּי בְּמִי שֶׁמְּקַבֵּל הַהֲנָאָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַהֲנָאָה וְהָאַהֲבָה לְשֹׁרֶשׁ הַחֶסֶד שֶׁבְּקְדֻשָּׁה. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁמְּשַׁם בָּאִין כָּל הָאוֹנְסִין וּמַעֲלִין אוֹתָהּ וְכוּ'. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת וְזֶה עִקַּר הַשְּׁמִירָה וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּחִינַת כֹּה תְבָרְכוּ, כֹּה דַּיְקָא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ. כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְעַל כֵּן הֵם יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵךְ וּלְהַחֲיוֹת אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת כֹּה תְבָרְכוּ. וְזֶה בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה'-בְּמָמוֹן, כִּי הַמָּמוֹן, דְּהַיְנוּ הָעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל יְדֵי שֶׁפַּע הַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ הֶאָרָה וְחִיּוּת לִבְחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה וְיִשְׁמְרֶךָ, מִן הַמַּזִּיקִין, הַיְנוּ מִבְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵן מַזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהֶם בִּבְחִינַת קְצָרוּ לְפִי חֶסֶד כַּנַּ"ל וְאָז מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת לְאוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל:

בְּשְׁמוּאֵל כְּתִיב (שְׁמוּאֵל א א), מֵה' שְׁאִלְתִּיו וְגַם אָנֹכִי הִשְׁאִלְתִּיהוּ לַה' כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה הוּא שָׁאוּל לַה'. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשָׂה שׁוֹאֵל עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל דַּיְקָא:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת שׁוֹמֵר שָׂכָר הֲלָכָה ב טו:

פרק ג

חלק א

כָּל הָאֱמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן:

כִּי עִנְיַן הָאֱמָנִים שֶׁעוֹשִׂים וּמְתַקְּנִים כָּל הַכֵּלִים הוּא תְּמוּהַּ לְכְאוֹרָה, כִּי הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲשׂוֹת שׁוּם כְּלִי כִּי אִם עַל יְדֵי שֵׁה' יִתְבָּרַךְ הַקְּדִים וְהֵכִין לָהֶם הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ כֵּלִים כְּגוֹן חָרַשׁ עֵצִים אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת כְּלִי עֵץ כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵצִים שֶׁבָּרָאָם ה' יִתְבָּרַךְ וְכֵן צוֹרֵף בָּזָהָב צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ זָהָב שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ וְאָז דַּיְקָא הָאֱמָן עוֹשֶׂה מְלַאכְתּוֹ וּמוֹצִיא כְּלִי לְמַעֲשֵׂהוּ. וְאִם כֵּן קָשֶׁה לְכְאוֹרָה עַל מָה עָשָׂה ה' כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת שֶׁנִּצְטָרֵךְ לָאֱמָנִין בַּעֲלֵי מְלָאכוֹת הֲלֹא הוּא יִתְבָּרַךְ כָּל יְכוֹל וּמֵאַחַר שֶׁבְּחָכְמָתוֹ בָּרָא הָעֵץ אוֹ הַמַּתֶּכֶת בְּוַדַּאי הוּא יָכוֹל לִבְרֹא כֵּלִים שְׁלֵמִים וְלֹא נִצְטָרֵךְ לְהַתְּקוּן וְהָעֲשִׂיָּה שֶׁל הָאֱמָנִים בַּעֲלֵי הַמְּלָאכוֹת. אַךְ עִנְיָן זֶה נוֹגֵעַ לְמַה שֶּׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ בְּעִנְיַן שְׁאֵלַת הַמִּינִים שֶׁשָּׁאֲלוּ לָמָּה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם עִם עָרְלָה וְנִצְטָרֵךְ אֲנַחְנוּ לְמוּלוֹ וּמַדּוּעַ לֹא נִבְרָא הָאָדָם מָהוּל. וְהֵשִׁיבוּ לָהֶם, כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָרִיךְ תִּקּוּן. הַחִטִּים צְרִיכִים לִטְחֹן, הַתֶּרְמְסִין וְכוּ'. אַף הָאָדָם צָרִיךְ תִּקּוּן, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַמִּילָה:

חלק ב

וְהָעִנְיָן כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה רַק בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה. וְעַל כֵּן הָיָה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהָאָדָם יַנְהִיג וְיקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם. וְעַל כֵּן רָצָה שֶׁיִּתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא שֶׁהֵם יַנְהִיגוּ וְיַחַיּוּ וְיקַיְּמוּ אֶת כָּל הָעוֹלָם. אַךְ בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם אָדָם הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּבְרָא אֶת הָעוֹלָם בְּנִפְלְאוֹתָיו לְבַדּוֹ בְּלִי שׁוּם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אֲבָל בָּרָא כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים. עַד שֶׁהָאָדָם יְתַקֵּן אוֹתָם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלְמוּ כָּל הַדְּבָרִים עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם דַּיְקָא וְאָז עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מַשְׁלִים וּמְתַקֵּן הַדָּבָר נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עָשָׂה אֶת הַדָּבָר וּבָרָאוֹ. כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה צְרִיכָה לִהְיוֹת עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עוֹלְמִי עוֹלְמִי מִי בְּרָאָךְ יַעֲקֹב בְּרָאָךְ וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל שֶׁגַּם בְּגַשְׁמִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וּצְרִיכִים תִּקּוּן עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא, וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה מֵחֲמַת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁאָז אֵין שְׁלֵמוּת לְהַבְּרִיאָה כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה הִיא עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא כַּנַ"ל:

וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ הָאֱמָנוּת שֶׁל כָּל הָאֱמָנִים בַּעֲלֵי הַמְּלָאכוֹת, כִּי הָאֱמָן דַּיְקָא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַכְּלִי מֵהָעֵץ וְהַמַּתֶּכוֹת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַכֵּלִים, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה, הוּא עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא, כִּי כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין בְּנֵי הָאָדָם לְתַקֵּן וּלְהַשְׁלִים הָעוֹלָם בְּרוּחָנִיּוּת עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁבְּנֵי

אָדָם דַּיְקָא יַשְׁלִימוּ וְיִתַּקְּנוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל כֵּן אֵין לְשׁוּם דָּבָר שְׁלֵמוּת מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, כִּי הַחִטִּים צְרִיכִין לִטְחֹן וְכוּ' וְכֵן הָעֵצִים וְהַמַּתָּכוֹת וְכוּ' צְרִיכִין אֻמָּנִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶם כֵּלִים. וְכָל זֶה מֵחֲמַת בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּל צָרִיךְ שֶׁיֵּשְׁלַם עַל יְדֵי הַבֶּן אָדָם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד כִּי עַל יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה הַכְּלִי וּמַשְׁלִים הַדָּבָר בְּגַשְׁמִיּוּת עַל יְדֵי זֶה מַגִּיעַ הַדָּבָר לִשְׁלֵמוּתוֹ גַּם בְּרוּחָנִיּוּת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַכֹּל נִבְרָא רַק לְכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ', הֵיְנוּ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה וְיַעַבְדוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן הַדָּבָר בְּגַשְׁמִיּוּת בְּוַדַּאי אֵין יְכוֹלִין לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ עִם זֶה הַדָּבָר, כְּמוֹ לְמָשָׁל עֵץ אוֹ מַתֶּכֶת כָּל זְמַן שֶׁהוּא גֻּלָּם וְלֹא עָשׂוּ מִמֶּנּוּ כְּלִי אֵינוֹ נִצָּרְךְ לְהָאָדָם וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲבֹד בּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ אֲבָל כְּשֶׁלּוֹקֵחַ הָאָמָּן הָעֵץ וְהַמַּתֶּכֶת וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ כְּלִי כְּגוֹן כַּף אוֹ קְעָרָה. וְאָז הוּא נִצָּרְךְ לְהָאָדָם, וְאָז הָאָדָם יָכוֹל לַעֲבֹד בּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי אוֹכֶל עִם הַכַּף וְהַקְּעָרָה לִכְבוֹד שַׁבָּת אוֹ שֶׁמְּכַבֵּד בָּהֶם אוֹרְחִים וְגַם מְבָרֵךְ עַל הַמַּאֲכָל שֶׁאוֹכֵל בָּהֶם תְּחִלָּה וְסוֹף. כִּי בְּוַדַּאי יִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ עוֹבְדִים אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָתָם בְּשׁוּם דָּבָר כִּי אִם אַחַר שֶׁנִּתְתַּקֵּן וְנַעֲשָׂה כְּלִי. וְאָז מְתַקְּנִים וּמַשְׁלִימִים אֶת הַדָּבָר בְּרוּחָנִיּוּת עַל יְדֵי שֶׁעוֹבְדִים בּוֹ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּת וּשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. נִמְצָא עַל יְדֵי שֶׁהָאָמָּן מְתַקֵּן וְעוֹשֶׂה אֶת הַכְּלִי בְּגַשְׁמִיּוּת עַל יְדֵי זֶה מַגִּיעַ הַדָּבָר לִשְׁלֵמוּתוֹ גַּם בְּרוּחָנִיּוּת:

חלק ג

וְכָל הַבְּרִיאָה נִבְרְאָה בְּחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. כִּי יֵשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם חָכְמָה נִפְלָאָה, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת זֶה צִמְצֵם חָכְמָתוֹ וּמִעֵט וְחִסֵּר מֵהַחָכְמָה הַצְּרִיךְ לְזֶה הַדָּבָר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא הַדָּבָר חָסֵר עַד שֶׁיַּשְׁלִימוּ הָאָדָם כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּוַדַּאי אֵין כֹּחַ בְּיַד הָאָדָם לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹן הַחָכְמָה שֶׁחִסֵּר ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר, כִּי מִי יוּכַל לַעֲמֹד עַל חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם שֶׁיַּשְׁלִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הַבְּרִיאָה כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, וְשָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם, הֵיְנוּ כִּי מֵחֲמַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צִמְצֵם וְחִסֵּר מֵחָכְמָתוֹ כְּבְיָכוֹל וְלֹא הִמְשִׁיךְ הַחָכְמָה בְּשִׁלֵּמוּת בְּשׁוּם דָּבָר וְעַל יְדֵי זֶה נִבְרְאוּ כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וְכַנַּ"ל עַד שֶׁיָּבוֹא הָאָדָם וְיַשְׁלִים אוֹתָם כַּנַּ"ל, מֵחֲמַת זֶה יֵשׁ לְהָאָדָם בְּחִירָה בְּכָל דָּבָר, כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּה חָכְמָתוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים בִּשְׁלֵמוּת וְאָז הָיוּ נִבְרָאִים כָּל הַדְּבָרִים בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּתָן. וְהַכֹּל הָיוּ יוֹדְעִין אֶת כָּל הַחָכְמָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, דְּהֵיְנוּ כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהָיָה לוֹ בִּבְרִיאָתוֹ זֶה הַדָּבָר, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה שׁוּם בְּחִירָה, כִּי עִקַּר כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ

בִּבְרִיאַת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הָיָה כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ וְיֵדְעוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ. וְאִם הָיוּ הַכֹּל רוֹאִין זֹאת עַיִן בְּעַיִן וְהָיוּ יוֹדְעִין הַטּוֹב שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם בְּוַדַּאי הָיוּ הַכֹּל בּוֹחֲרִין בַּטּוֹב כִּי מִי פֶּתִי יָסוּר מִטּוֹב אֲמִתִּי כָּזֶה לִנְטוֹת אַחֲרֵי הַהֶבֶל. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חִסֵּר מֵהַחָכְמָה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִשְׁלֵמוּת כָּל דָּבָר וּמֵחֲמַת זֶה הָעֲלִים מֵהָעוֹלָם וְלֹא נִתְגַּלָּה לָהֶם שְׁלֵמוּת הַחָכְמָה שֶׁבְּכָל דָּבָר עַד שֶׁאֵין הַכֹּל יוֹדְעִין בִּשְׁלֵמוּת כַּוָּנַת חָכְמָתוֹ שֶׁבְּכָל דָּבָר, עַל כֵּן יֵשׁ בְּחִירָה שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לְהַטּוֹת דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת הוּא זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה מַשְׂלִים כָּל הַדְּבָרִים עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בְּמַה שֶׁאֵין יוֹדְעִין, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַדֵּעַ חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת בְּשׁוּם דָּבָר עַל כֵּן צְרִיכִין רַק לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וְשָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה כִּי כְּלַל הַבְּחִירָה הוּא בְּעִנְיַן קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ אֱמוּנָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים הֵם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן לֹא) שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים הֵם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וּבִלְתִּי אֱמוּנָה כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָאֱמְנוּת שֶׁל כָּל הָאֱמָנִים שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כָּל מְלָאכוֹת שֶׁל כָּל הָאֱמָנִים כְּלוּלִים בִּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן הָיָה לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינַת אֵלְקוּתוֹ לְמַטָּה בָּזֶה הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ עַל כֵּן הָיוּ כְּלוּלִים שָׁם כָּל הַל"ט [הַשְּׁלשִׁים וְתִשְׁעָה] מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעַל יָדָם מַשְׁלִימִין וּמְתַקְּנִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם עִקַּר שְׁלֵמוּתָן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבַּעַל מְלָאכָה בְּשֵׁם אֹמֶן לְשׁוֹן אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמָנוּת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּשֶׁבַח הַתּוֹרָה, וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אֱמֶת הַתּוֹרָה הָיְתָה כְּלִי אֱמְנוּתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר הָאֱמְנוּת שֶׁמַּשְׂלִים הַכְּלִי נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ אֱמוּנָה שֶׁהִיא הָיְתָה כְּלִי אֱמְנוּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וּמֵעֵט וְחִסֵּר מֵהַחָכְמָה שֶׁבְּכָל דָּבָר כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יַשְׂלִים עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִסָּרוֹן בְּחָכְמָה וְכַנַ"ל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ (קֹהֶלֶת) גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חִסֵּר הַחָכְמָה וּבָרָא הָעוֹלָם חָסֵר וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם הָעֹלָם חָסֵר כְּתִיב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּכָל דָּבָר בִּשְׁלֵמוּת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כְּדֵי שֶׁיִּמְשֹׁךְ הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמוּנָה אִם יִרְצֶה בְּחַיִּים נִצְחִיִּים וְיִסְתַּכֵּל עַל

הָאֱמֶת. וּלְהֵפֶךְ אִם יִרְצֶה חַס וְשָׁלוֹם לִנְטוֹת לְצַד אַחֵר יִמְצָא מָקוֹם לִטְעוֹת חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה הַחָכְמָה בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ, 'אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת'. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַדְּבָרִים בְּאֹפֶן שֶׁהָאָדָם יִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן וְלִגְמֹר אוֹתָם, כִּי הַחִטִּין צְרִיכִין לִטְחֹן הַתֶּרְמְסִין צְרִיכִין בִּשּׁוּל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ד

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנוֹת שֶׁל כָּל הָאֻמָּנִים שָׁרְשָׁם נִמְשָׁךְ מֵאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְכֵן שְׁמִירַת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מֵאֱמוּנָה, כִּי שְׁמוֹר הוּא מִדַּת מַלְכוּת שֶׁהִיא אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ. כִּי אִם הָיוּ נִבְרָאִים כָּל הַדְּבָרִים בִּשְׁלֵמוּתָן לֹא הָיָה שׁוּם יְנִיקָה וַאֲחִיזָה לְהַקְלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְלֹא הָיוּ צְרִיכִין שׁוּם שְׁמִירָה כְּלָל, רַק מֵחֲמַת שֶׁכָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל יְנִיקָה וַאֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי כָּל יְנִיקָתָם הוּא רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִסָּרוֹן עַל כֵּן צְרִיכִין שְׁמִירָה. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁמַּשְׁלִים כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת וְאָז כָּל הַדְּבָרִים שְׁלֵמִים וְנִתְבַּטֵּל אֲחִיזָתָם וְכַנַּ"ל כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן לָהֶם יְנִיקָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁכָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וְיֵשׁ לָהֶם מָקוֹם לִינֹק עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ בְּחִירָה לְהָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ יֵצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו שֶׁהֵם סִטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתָם מֵהַחֲסָרוֹנוֹת שֶׁמְּסִיתִין אֶת הָאָדָם לְמַה שֶּׁמְּסִיתִין רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם וְלִבְחֹר בַּטּוֹב וְלִמְשֹׁךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמוּנָה וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁיְּסוֹדָהּ אֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִים כָּל הַבְּרִיאָה וּמְבַטֵּל יְנִיקָתָם וַאֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל וְאָז אֵין צְרִיכִין שְׁמִירָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁנִּתְבַּטֵּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵינָם צְרִיכִים נְטִירוּתָא, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אֱמוּנָה שׁוֹמֶרֶת אוֹתָם. וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שׁוֹמֵר חִנָּם לְשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁשּׁוֹמֵר שָׂכָר חִנָּם פָּטוּר מֵהַכֹּל. וְשׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וְכוּ', כִּי אִיתָא בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צָדָק עֲדוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד (בְּסִימָן כג) שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּמָמוֹן, הַיְנוּ בִּשְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְכָל הַמִּצְוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּלֹא מָמוֹן נִקְרָאִים צֶדֶק אֲבָל כְּשֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹן בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה אָז נִקְרֵאת אֱמוּנָה וְכוּ' בִּבְחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם קֹדֶם שֶׁהָאָדָם מַשְׁלִים אוֹתָם עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה הֵם בִּבְחִינַת צֶדֶק שֶׁשָּׁם יֵשׁ אֲחִיזַת הַדִּינִים שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְלִפּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר מֵהֶם. אֲבָל כְּשֶׁהָאָדָם מַטֶּה דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה בִּבְחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה וְאָז נִשְׁלָמִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם לְחַבֵּר צֶדֶק בֶּאֱמֶת כְּדֵי שֶׁיִּתְעַבִּיד אֱמוּנָה,

כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁהוּא כְּלַל עֲבוֹדַת הָאָדָם כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּי בְּמָמוֹן וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מֵאַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה וְאֵינוֹ חַיָּב כִּי אִם בְּפִשִׁיעָה, כִּי הַשּׁוֹמֵר חִנָּם אַף עַל פִּי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו לִשְׁמֹר הַדָּבָר אֵינוֹ מְחֻיָּב כִּי אִם לִשְׁמֹר אֲבָל אִם אַף עַל פִּי כֵן נִגְנַב אוֹ נֶאֱבַד הַדָּבָר אֵין הָאַחֲרָיוּת עָלָיו כִּי עִקַּר אַחֲרָיוּת הַדָּבָר תְּלוּי בֶּאֱמוּנָה כִּי אִם ה' לֹא יִשְׁמֹר עִיר וְכוּ' וְעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּמָמוֹן. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵין מְקַבֵּל שׂוּם שָׂכָר עַל הַשְׁמִירָה אֵין אַחֲרָיוּת הַדָּבָר עָלָיו, כִּי אֵין תּוֹלִין הַגְּנֵבָה וְהָאֲבֵדָה בְּפֻגַם הָאֱמוּנָה שֶׁל הַשּׁוֹמֵר מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ שׂוּם הֲנָאָה מִמֶּנּוּ עַל כֵּן אֵין חֹל עָלָיו לְהַשְׁלִים הַדָּבָר עַל יְדֵי שׁוֹרֶשׁ הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁמִירַת הַדָּבָר, כִּי הַשּׁוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ חַיָּב כִּי אִם לִשְׁמֹר, אֲבָל אַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה שֶׁתְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה אֵין תּוֹלִין בּוֹ מֵאַחַר שֶׁשּׁוֹמֵר בְּחִנָּם שֶׁאָז כָּל שְׁמִירָתוֹ הִוא רַק בִּבְחִינַת צָדֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶם שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן כִּי אֵין חֹל עָלָיו תִּקּוּן הַדָּבָר שֶׁתְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בְּמָמוֹן, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ שָׁחֹל עָלָיו שֶׁיְּשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ בְּמָמוֹן זֶה וַיַּמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בְּזֶה הַדָּבָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְתַקֵּן הַדָּבָר בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה הַדָּבָר נִשְׁמָר בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּקַבֵּל שָׂכָר חֹל עָלָיו אַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁמִירָה מִבְּחִינַת אֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל שָׂכָר כֶּסֶף אוֹ שְׁוֶה כֶּסֶף שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל כֵּן הָאֻמָּנִים שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן, כִּי הָאֻמָּן מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו הַמְּלָאכָה וְהָאֱמָנוּת שֶׁל זֹאת הַכְּלִי עַל כֵּן בְּוַדַּאי חֹל עָלָיו הַשְׁמִירָה כְּאִלּוּ קִבֵּל שָׂכָר הַשְׁמִירָה, כִּי גַּם תִּקּוּן הָאֱמָנוּת הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאֻמָּן לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁקִּבֵּל עָלָיו אֱמָנוּת וּמְלֶאכֶת זֹאת הַכְּלִי הֲרֵי קִבֵּל עָלָיו לְהַמְשִׁיךְ קִיּוּם וּשְׁלֵמוּת הַכְּלִי מִבְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הָאֱמָנוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי חַיָּב בִּשְׁמִירָה כְּמוֹ שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁגַּם הוּא עִקַּר חִיּוּבוֹ בְּאַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה הוּא רַק מֻחְמַת שֶׁעַל יְדֵי הַשָּׂכָר שֶׁקִּבֵּל חֹל עָלָיו הַמְשָׁכַת הַשְׁמִירָה מִשָּׁרְשָׁהּ מִבְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בְּמָמוֹן בִּבְחִינַת 'וֶאֱמוּנָה מְאֹד' שֶׁהִוא בְּחִינַת צָדֵק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הָאֱמֶת אֵלֶּם צָדֵק תְּדַבֵּרוּן, כִּי כְּשֶׁהַדָּבָר חָסֵר הוּא בִּבְחִינַת אֵלֶּם, כִּי אֵין יְכוֹלִין עֲדַיִן לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְבָרְכוֹ עַל הַדָּבָר מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן הוּא חָסֵר וְזֶהוּ הָאֱמֶת אֵלֶּם צָדֵק כְּשֶׁהָאֱמוּנוֹת בִּבְחִינַת אֵלֶּם בְּחִינַת חִסָּרוֹן שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת צָדֵק וְכַנַּ"ל אֲזַי צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בְּהַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶהוּ, צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר לְהַשְׂלִים בְּחִינַת צֶדֶק כְּדֵי שֶׁיִּתְעַבֵּיד אֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנוּת כַּנַּ"ל.:

וְזֶהוּ:

מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם. 'בְּנֵי אָדָם' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁהַכָּתוּב אוֹמֵר שֶׁזֶּה הַדָּבָר תָּלוּי בָּכֶם בְּנֵי אָדָם דַּיְקָא לְחַבֵּר צֶדֶק בֶּאֱמֶת, כִּי יֹשֶׁר הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְתֹב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת. הַיְנוּ שֶׁאַתֶּם בְּנֵי אָדָם אַתֶּם דַּיְקָא צְרִיכִין לִשְׁפֹּט בְּיֹשֶׁר וֶאֱמֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מִשְׁפָּט הוּא לָשׁוֹן בֵּרוּר דְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (בִּישַׁעְיָה י), הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין בְּנֵי אָדָם לִשְׁפֹּט וּלְבָרֵר בְּיֹשֶׁר וֶאֱמֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לְהַטּוֹת דַּעְתָּם אֶל הָאֱמֶת וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת תָּמִיד כְּדֵי לְחַבֵּר צֶדֶק בֶּאֱמֶת כְּדֵי שֶׁיִּתְעַבֵּיד אֱמוּנָה שֶׁבָּזֶה תָּלוּי שְׁלֵמוּת כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּה תָּלוּי בְּבְנֵי אָדָם שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא שַׁיָּשׁ לָהֶם בְּחִירָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַשְׂלִים כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרְאָה בִּשְׁבִילוֹ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת. שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרְאָה ה' יִתְבָּרַךְ הַכֹּל בָּרָא לַעֲשׂוֹת שֶׁהָאָדָם יִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן וּלְהַשְׂלִים כָּל הַדְּבָרִים, כִּי הַחִטִּים צְרִיכִין לִטְחֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַמַּלְאָכוֹת וְהָאֱמוּנוּת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים וְזֶה צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁבּוֹ נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל עַל כֵּן כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הִוא לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּזֶה אָנוּ עוֹסְקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים כַּמָּה פְּעָמִים וְתִמְלֹךְ אַתָּה ה' לְבַדְּךָ וְכוּ' מְלֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכוּ'. וְחוֹתְמִין בְּכָל הַבְּרָכוֹת מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְכוּ', כִּי עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִימִין כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ עַל יְדֵי הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּיוֹם זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, 'זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ', אַף עַל פִּי שֶׁרֹב הַבְּרִיאָה נִבְרָא בַּחֲמִשָּׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים מִכַּ"ה אֱלוּל עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַךְ מֵאַחַר שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל וְהוּא מְתַקֵּן וּמַשְׁלִים הַכֹּל עַל כֵּן נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ כָּל הַבְּרִיאָה נִבְרָא בְּיוֹם זֶה. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם מֻחֲמַת שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָאָדָם שֶׁהוּא הָעִקָּר (וְכַמּוּבָא מִזֶּה) כִּי הוּא מַשְׁלִים הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית בֶּאֱמֶת, כִּי אֱמוּנָה תְּלוּיָה בַּבְּרִית, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן לא הַנַּ"ל), עַל כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ

לְצַדִּיקֵי אֱמֶת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יָדָם לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁזֶּה עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, כִּי צַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית:

חלק ט

וְהִנֵּה מִבֹּאַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִין לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת וְכוּ', כִּי זוֹכִין לְאַהֲבָה וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם יְקָרִים מְאֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂין נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֵדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִצְטָרְפוּתָן וְזִוּוּגָן שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה פְּעֻלָּה וְעַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, וְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁנִּדְפַּס סָמוּךְ לָזֶה בַּלָּשׁוֹן הַמַּתְחִיל "זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ'. וּכְלַל הַדָּבָר שֶׁמְּאֹד יָקָר הַכִּסּוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כִּי עַל יָדָם נִתְהַוֶּה הַנֶּפֶשׁ וְנִגְמָר עַל יְדֵי הַדִּבּוּר וְיוֹצֵא וּמִתְגַּלְגֵּל, וְלִפְעָמִים מִתְגַּלְגֵּל וּבָא הַנֶּפֶשׁ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לְתוֹךְ הָרֶשַׁע וְנוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְתוּכַל לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב וְכֵן לְהֵפֶךְ וְכוּ'. וְזֶהוּ, יֵשׁ הֶבֶל וְכוּ'. הֶבֶל הוּא הֶבֶל פֶּה שֶׁמְּשָׁם יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ צַדִּיקִים וְכוּ' וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל לְתוֹכָן הֶבֶל קָדוֹשׁ, דְּהַיְנוּ נֶפֶשׁ מִכְּסוּפִין טוֹבִים וְכוּ':

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הַהֲבָלִים שֶׁל הַשּׁוֹפָר הֵם בְּחִינַת הֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים הָרְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְכָל זֶה מְקַבְּלִין מִצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁאָנוּ נוֹסְעִים אֲלֵיהֶם וּמְקַשְּׁרִים עַצְמָנוּ לָהֶם, כִּי הֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי נֶפֶשׁ שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר כָּל הָרְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה וְזֶהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל שֶׁהוּא אֵילוּ שֶׁל יִצְחָק שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ כְּדֵי שֶׁיִּזָּכֵר לָנוּ זְכוּת עֲקֵדָתוֹ, הַיְנוּ כִּי עִקַּר זְכוּת עֲקֵדַת יִצְחָק הוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר מַעֲלַת הַנִּסָּיוֹן שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק, כִּי עִקַּר הַזְּכוּת הוּא מַה שֶּׁנִּתְרַצּוּ לִשְׁחֹט וְלָמוּת עַל קִדּוּשׁ ה' וְעַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַצּוּ לָזֶה בְּרָצוֹן שֶׁלֵּם בֶּאֱמֶת נֶחְשַׁב כְּאִלּוּ נִשְׁחַט וְנִקְרַב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת לֹא שָׁלַח יָדוֹ אֵלָיו וְלֹא עָשָׂה לוֹ מְאוּמָה נִמְצָא שֶׁעִקַּר זְכוּת הָעֲקֵדָה הוּא רַק רָצוֹן וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה. וּמֵחֲמַת שֶׁיִּצְחָק זָכָה אָז לְכִסּוּפִין קְדוֹשִׁים כָּאֵלֶּה בֶּאֱמֶת בְּמִסְירַת נֶפֶשׁ כָּזֶה מִשָּׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה שֶׁמְּרֻצָּה לְמָסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' תָּמִיד. נִמְצָא שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נַפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ חָזָק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מוּכָן לָמוּת עַל קִדּוּשׁ ה', כִּי בִּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ רְצוֹנוֹ חָזָק מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁכָּלְנוּ בְּנֵי יִצְחָק אָבִינוּ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְרָצָה לָמוּת בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ. וּפְנִימִיּוּת הַהֶבֶל וְהָרָצוֹן הַזֶּה אָנוּ מַמְשִׁיכִין לְתוֹךְ הַשּׁוֹפָר

שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק שֶׁאָז בִּשְׁעַת הָעֲקֵדָה נִתְקַדֵּשׁ הָאֵיל תַּחְתָּיו וְאָז נִתְקַדֵּשׁ קַרְנוֹ לְשׁוֹפָר שֶׁיִּשְׂרָאֵל זַרְעוֹ שֶׁל יִצְחָק יִזְכּוּ לְהַמְשִׁיךְ פְּנִימִיּוּת הַהֶבְלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה הַמַּשְׂרְשִׁים בָּהֶם מִיִּצְחָק, יִמְשְׁכוּ וְיוֹצִיאוּ אוֹתָם לַחוּץ עַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַהֶבְלִים וְהַקּוֹלוֹת, כְּמוֹ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. אֲתַר דְּכָל קַלִּין נָפְקִין מִנֵּהּ אִקְרֵי שׁוֹפָר וְעַל יְדֵי שֶׁמּוֹצִיאִין פְּנִימִיּוּת הַנְּפָשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפָר עַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים כֻּלָּם בִּתְשׁוּבָה, כִּי אֵלּוּ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לֵילֵךְ וּלְהִתְגַּלְגֵּל וּלְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּה צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה לְהַחֲזִיר רְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה תְּקִיעָה. תְּקִיעָה הִיא בְּחִינַת תְּקִיעַת כַּף בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת אֶל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמֵּהֶם מְקַבְּלִין הַנְּפָשׁוֹת וְהַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. כִּי כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַבֵּל כֹּחַ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה לְשׁוֹן תְּקִיעַת כַּף שֶׁהוּא לְשׁוֹן הִתְקַשְּׁרוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף, שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י הִתְחַבְּרוּ יַחַד, הַיְנוּ שֶׁיִּתְעָרְבוּ וְיִתְקַשְּׁרוּ יַחַד לְהָרִיעַ לֵאלֹקִים וְכוּ'. שְׁבָרִים זֶה בְּחִינַת לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּא, בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין חֲזָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה לִבּוֹ נִשְׁבָּר תָּמִיד מֵחֲמַת גֹּדֶל הַכִּסּוּפִין וְהַגַּעְגּוּעִים שֶׁמִּתְגַּעְגֵּעַ בְּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּרוּעָה לְשׁוֹן אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְכוּ' וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לְשׁוֹן חִבָּה וְרֵעוּת, הַיְנוּ בְּחִינַת אַהֲבָה וְרָצוֹן בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה, לְחַזֵּר וּלְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָם לְהַכְּסוּפִין וְהַנְּפָשׁוֹת וְהַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְהַחֲזִיר כֻּלָּם לְמוּטָב. בִּבְחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ'. כִּי תְּקִיעָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא לְקַשֵּׁר עַצְמֵנוּ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהֶם הַהֶבְלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וּתְקִיעָה אַחֲרוֹנָה הִיא כְּדֵי לְקַשֵּׁר אֵלֵינוּ גַּם כָּל הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם יְקַבְּלוּ אֵלּוּ הַהֶבְלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יָשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה וְיִקְבְּלוּ עֹל מַלְכוּתוֹ עֲלֵיהֶם בִּבְחִינַת כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ':

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹצִיא הַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה בְּפִיּוּ כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְעַל זֶה נִתְתַּקֵּן סֵדֶר הַתְּפִלּוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת וְכוּ' שֶׁאָנוּ מוֹצִיאִין הַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה בְּפִינוּ. כִּי מַלְכֻיּוֹת הוּא שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין עֹל מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ וְאָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁתִּתְגַּלֶּה

מַלְכוּתוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ עָלָיו בְּאַהֲבָה וּלְהוֹצִיא אֵלּוּ הַכְּסוּפִין בְּפִיו כַּנַּ"ל וְאָז יֵשׁ כֹּחַ לְאֵלּוּ הֲבָלִים לֵילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָם לְתִשּׁוּבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת זִכְרוֹנוֹת שֶׁאָז אָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁיִּזְכֹּר לָנוּ בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת עִם אֲבוֹתֵינוּ וּמַזְכִּירִין כָּל הַפְּסוּקִים שֶׁמְּדַבְּרִים מִזֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וְכוּ'. וְנֶאֱמַר:

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְכוּ'. וְחוֹתְמִין, וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ וְכוּ' תִּזְכֹּר בָּרוּךְ וְכוּ' זוֹכֵר הַבְּרִית, הַיְנוּ כִּי עַתָּה מִתְפַּלְּלִין שֶׁיִּמְשֹׁךְ עָלֵינוּ זְכוּת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַצַּדִּיקִים כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא יִהְיֶה כֹּחַ לְהַהֲבָלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנַּעֲשִׂין מִכְּסוּפִין רָעִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְבַלְבֵּל הָעוֹלָם לְהַחֲטִיא חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַבְּלֵיהֶם הָרָעִים בִּבְחִינַת יֵשׁ הֶבֶל וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי זְכוּת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ יִתְגַּבֵּר וְיַעֲלֶה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְבָּרְרוּ וְיֵעָלוּ כָּל הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַכְּסוּפִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַהֲבָלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הַכְּסוּפִין רָעִים יִתְבַּטְּלוּ לְפָנָיהֶם כְּאַיִן וְכְאֶפֶס. וְעַל כֵּן מַתְחִילִין פְּסוּקֵי זִכְרוֹנוֹת בְּעִנְיַן נֹחַ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וְגַם אֶת נֹחַ בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת נֹחַ וְכוּ' וְכָל אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹקִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה אֶת נֹחַ שֶׁיִּכְנֹס בַּתֵּבָה לְהִיוֹת נִסְגָּר שָׁם מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל אַף עַל פִּי שֶׁהַרְבֵּה רֶוַח וְהַצָּלָה לְפָנָיו. אַךְ הָעִנְיָן מְבֹאָר הֵיטֵב עַל פִּי הַנַּ"ל, כִּי מַחֲמַת שֶׁהַדּוֹר קִלְקְלוּ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם מְאֹד וְהָלְכוּ אַחַר תַּאֲוֹתֵיהֶם וְכִסּוּפֵיהֶם הָרָעִים עַד שֶׁהָיָה הָעוֹלָם מָלֵא מֵהֲבָלִים רָעִים הַנַּעֲשִׂים מִכְּסוּפִין רָעִים עַד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְהָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם עַל כֵּן הֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַמַּבּוּל. וְאָז הֶכְרַח נֹחַ לְכָנֹס לַתֵּבָה וּלְהִסָּגֵר שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקַּבֵּל וְיִשְׁאֵב הֲבָלִים רָעִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁל כִּסּוּפִין רָעִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת רוּחַ רָעָה שֶׁהָיָה שׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם אָז, הַיְנוּ רוּחַ רָעָה מַמָּשׁ הַנַּעֲשֶׂה מִכְּסוּפִין רָעִים שֶׁמַּחֲמַת זֶה הֶכְרַח לְסָגֵר בַּתֵּבָה כְּדֵי לְהַסְתִּיר עַצְמוֹ מֵהֲבָלִים רָעִים שֶׁהֵם רוּחַ רָעָה הַנַּעֲשֶׂה מִכְּסוּפִין רָעִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר חֻרְבַּן הָעוֹלָם אָז, וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֵדּוֹת וּמְצַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְרַע בִּבְחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל יְדֵי זֶה הֶחֱרִיבוּ הָעוֹלָם אָז. וְנֹחַ הֻצְרַךְ לְהִסָּתֵר מֵהֶם בַּתֵּבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בּוֹ הַהֲבָלִים רָעִים כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ עִנְיַן מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר שֶׁבְּעִדָּן עַקְתָּא צְרִיכִין לְהִתְחַבְּא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִמְשָׁכִין מִנְּפָשׁוֹת רָעוֹת הַנַּעֲשִׂין מִכְּסוּפִין רָעִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצְטַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַבֵּא בְּחֶדֶר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁאֹב מֵהַהֲבָלִים רָעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ רָעָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

לְךָ עִמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דִּלְתְךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט רֶגַע עַד כִּי יַעֲבָר זָעַם. כִּי צְרִיכִין לִסְגֹּר עַצְמוֹ בְּחַדְרוֹ עַד יַעֲבָר זַעַם וַחֲרוֹן אַף שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהֶבְלִים רָעִים וְכַנַּ"ל. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו זָכַר אָז אֶת נֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹקִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, רוּחַ נַיְחָא וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁבְּרַחֲמָיו נָתַן כֹּחַ שֶׁיִּתְנַבְּרוּ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל נֹחַ וְכָל אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ טוֹבָה רוּחַ נַיְחָא וְעַל יְדֵי זֶה וַיָּשֹׁכּוּ הַמַּיִם וְנִתְבַּטְּלוּ מֵי הַמַּבּוּל שֶׁעִקַּר שִׁלְּיטָתָם הָיָה עַל יְדֵי הָרוּחַ רָעָה שֶׁל הַכִּסּוּפִין רָעִים וְכַנַּ"ל. וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁגַּם עַתָּה יְרַחֵם עָלֵינוּ וְיִזְכֹּר אֶת כָּל הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַכִּסּוּפִין טוֹבִים וְיבָרֵר אוֹתָם מֵהַהֶבְלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הַכִּסּוּפִין רָעִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם לְבַלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, בִּפְרָט כִּי עַתָּה יֵשׁ לָנוּ עַל מַה לְסָמֹךְ, כִּי כְּבָר הָיָה לָנוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים שֶׁשָּׁמְרוּ אֶת הַבְּרִית בְּתַכְלִית וְאָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁיִּזְכֹּר לָנוּ זְכוּתָם שֶׁגַּם עַתָּה עֵינַיִן כָּל פְּסוּקֵי זִכְרוֹנוֹת שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ שֶׁיִּזְכֹּר לָנוּ בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ וְחוֹתְמִין וְעָקְדַת יִצְחָק וְכוּ', כִּי עָקְדַת יִצְחָק הִיא עִקַּר בְּחִינַת כִּסּוּפִין טוֹבִין שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ בְּחֵשֶׁק נִמְרָץ בֶּאֱמֶת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמֹשָׁם נִשְׂרַשׁ הַנְּקֻדָּה קְדוּשָׁה בְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִכְסֹף וְלַחֲשֹׁק לַה' יִתְבָּרַךְ בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁיִּזְכֹּר לָנוּ כָּל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְנַבְּרוּ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית וְיַעֲלוּ לְפָנָיו לְרָצוֹן וְיִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה. וְלֹא יִהְיֶה כֹּחַ לְהַהֶבְלִים רָעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַי הַמַּבּוּל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם לְבַלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת זְכִירָה שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁיִּזְכֹּר לָנוּ זְכוּת אֲבוֹתֵינוּ וַעֲקֵדַת יִצְחָק וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ הַהֶבְלִים רָעִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּוַדַּאי אֵין שִׂכְחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אַךְ כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם מִתְנַבְּרִין הַהֶבְלִים רָעִים כְּנֶגֶד הַהֶבְלִים טוֹבִים זֶהוּ בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין הַטּוֹב נִכָּר חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁחוֹפֶה עָלָיו הָרַע חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אָנוּ בָּאִין בְּכֹחַ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשָּׁמְרוּ הַבְּרִית בְּתַכְלִית וְאָנוּ מַזְכִּירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁגַּם בְּדוֹר הַמַּבּוּל שֶׁהָיָה הַדּוֹר כֻּלּוֹ רַע וְלֹא הָיָה רַק נֹחַ יָחִיד בָּעוֹלָם וְלֹא הָיָה אָז זְכוּת צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ, אַף עַל פִּי כֵן חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ וְזָכַר אֶת נֹחַ וְהִגְבִּיר הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ עַל מֵי הַמַּבּוּל:

וְכָל שֶׁכֵּן עַתָּה שֶׁיִּשְׂרָאֵל בִּכְלָל רַבָּם כְּכֻלָּם נִכְסָפִין מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִין גְּדוֹלִים בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ וּכְבָר הָיָה לָנוּ צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ מִימוֹת אֲבוֹתֵינוּ עַד עַתָּה שֶׁבִּזְכוּתָם בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל הַהֶבְלִים רָעִים בָּעוֹלָם וְיִהְיוּ כְּאַיִן וּכְאֶפֶס, וְיִתְנַבְּרוּ וְיִתְחַזְּקוּ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַכִּסּוּפִין טוֹבִים עַד שֶׁיַּחֲזִירוּ כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה שֶׁגַּם עֵינַיִן רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָרוֹת כִּי אַחַר כָּךְ אָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁיֵּלְכוּ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה וְיעוֹרְרוּ גַּם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּתְשׁוּבָה שֶׁגַּם בְּחִינַת

פְּסוּקֵי שׁוֹפָרוֹת, כִּי זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר שֶׁמִּשָּׁה רַבֵּנוּ בְּעֹצֶם כֹּחוֹ הִמְשִׁיךְ כֹּחַ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצְטַיְּרוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה אָז. כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה הָיְתָה בְּמִצִיאוּת גַּם קֹדֶם לָזֶה, כִּי הַתּוֹרָה קָדְמָה לָעוֹלָם, אַךְ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אֵין לָהֶם צִיּוּר וּפְעֻלָּה כִּי אִם כְּפִי הַנִּקֻּדּוֹת הַנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה, כִּי אָז נִזְדַּכְּכוּ יִשְׂרָאֵל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַד שֶׁהִתְגַּבְּרוּ הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם וְצִיְּרוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְעַל כֵּן נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּקוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד וְכוּ'. חָזָק מְאֹד דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁקּוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא הֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה הָיָה הוֹלֵךְ וּמִתְחַזֵּק מְאֹד כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר כָּל הַהֶבְלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם לְהֶפֶךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין אַחַר פְּסוּקֵי שׁוֹפָרוֹת שֶׁיְּקֻבַּץ כָּל הַנִּדָּחִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְהַנִּדָּחִים וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר בְּרָכַת שׁוֹפָרוֹת שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַשּׁוֹפָר וְיֵלְכוּ וְיִתְפַּשְּׁטוּ בָּעוֹלָם עַד שֶׁיַּחֲזִירוּ כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה וְיִקָּבְצוּ כָּל הַנִּדָּחִים וְהָאוֹבְדִים לְהַחֲזִירָם כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים וְכוּ' וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים וְכוּ'. וְכֵן הָרִבִּיב, הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין שֶׁנִּזְכֶּה לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת הַנַּעֲשִׂים מִכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁלְשָׁה סְפָרִים הַנִּפְתָּחִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, צַדִּיקִים גְּמוּרִים נִכְתָּבִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, רְשָׁעִים וְכוּ', בֵּינוֹנִים תְּלוּיִים עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כִּי הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כְּסוּפִין טוֹבִים וּקְדוֹשִׁים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂים נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְנִצְטַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב בְּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים. עַל כֵּן בְּוַדַּאי הֵם נִכְתָּבִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, כִּי הֵם נִכְתָּבִין מֵמֵילָא לְחַיִּים מֵאַחַר שֶׁהֵם מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב בִּבְחִינַת סַם חַיִּים וְכַנַּ"ל. וְכֵן לְהֶפֶךְ רְשָׁעִים שֶׁעוֹשִׂין נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת לֹא טוֹבוֹת מִכְּסוּפִין רָעִים עַל כֵּן הֵם נִכְתָּבִין תֵּכֶף לְמִיתָה מֵאַחַר שֶׁמְּצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהֶפֶךְ בִּבְחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. בֵּינוֹנִים תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם כִּפּוּר, כִּי בֵּינוֹנִים הוּא שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם טוֹב וְרַע שֶׁלִּפְעָמִים מְחֻבָּר בָּהֶם נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם כְּסוּפִין טוֹבִין וְלִפְעָמִים לְהֶפֶךְ, עַל כֵּן הֵם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם כִּפּוּר אִם יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר

בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְהַגְבִּיר הַכְּסוּפִין טוֹבִים עַל הַכְּסוּפִין רָעִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לְהַגְבִּיר הַטּוֹב עַל הָרַע עַד שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ הַנְּפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת וְיִצְיְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב בִּבְחִינַת סַם חַיִּים. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכּוּ גַּם כֵּן לְהִיוֹת נִכְתָּבִין וְנֶחְתָּמִים בְּסֵפֶר הַחַיִּים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן גָּמַר הַחֲתִימָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת קְבָלַת הַתּוֹרָה. כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִתְּנוּ לוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם טוֹב, כִּי אָז נִצְטַיְּרוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז הוּא מְחִילַת עֲוֹנוֹת, כִּי עִקַּר פְּגַם כָּל הָעֲוֹנוֹת הוּא שֶׁעַל יְדֵי הָעֲוֹנוֹת הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין רָעִים, פְּגַם בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְצִיֵּר אוֹתָם לְהֵפֶךְ, אֲבָל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הוּא גְּמַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, אָז זוֹכִים עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁל הָעֲוֹנוֹת וּלְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, וְעַל כֵּן בֵּינוֹנִים תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לַחֲזֹר וּלְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת כְּסוּפִין טוֹבִים, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא הַחֲרָטָה שֶׁמִּתְחָרֵט עַל הָעֲבֵרָה וְהַלְוַאי שֶׁלֹּא הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ שֶׁזֶּהוּ רַק רָצוֹן וְכִסּוּפִין טוֹבִים וְעַל יְדֵי זֶה מוֹחֵל לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הוּא הַכְּסוּפִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁעוֹשִׂין אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמִּי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגַת אַבְרָהָם, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים אֲזַי כָּל אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים בְּחִינַת לֶחֶם חַם וְכוּ' וַאֲזַי כָּל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכָל הָעַכּוּ"ם טוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ בִּבְחִינַת לַחְמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם וְכוּ' כִּי מַרְאֵה חַמָּה עֲמֻקָּה מִן הַצֵּל וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, וְזֶה בְּחִינַת מְצוֹת סֻכָּה שֶׁהִיא צִלָּא קַדִּישָׁא צִלָּא דְּמְהֵימְנוּתָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְכַנִּיעִין בְּחִינַת הַצֵּל דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת לַחְמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם כַּנַּ"ל, וְזֶה זוֹכִין אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הָיָה כָּל עִסְקֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם הֲבָלִים דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת הָעוֹלִים מֵהֲבָלִים שֶׁל הַשּׁוֹפָר וְשֶׁל כָּל הַקּוֹלוֹת וְהַצְּעָקוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין יִשְׂרָאֵל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים הִוא עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מְצֻוֶּה עַל קְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי אָסוּר אֲפִלּוּ בְּאַלְמָנָה (וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי עִקַּר אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּסוּפִין טוֹבִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שׁוֹמֵר הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ', כִּי הָרַב נִקְרָא כֹּהֵן שֶׁהוּא בְּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ, וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל

מְקֻדָּשׁ יוֹתֵר מִכֻּלָּם וְהוּא בִּבְחִינַת הָרֵב וְהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא בְּתַכְלִית שְׁמִירַת הַבְּרִית וְעַל כֵּן כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵינָהּ כְּשֶׁרָה אֶלָּא בּוֹ. כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז הוּא גְּמַר הַחֲתִימָה לְחַיִּים. שֶׁאָז צְרִיכִין לִגְמֹר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת וַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב בִּבְחִינַת סַם חַיִּים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֵפֶר הַחַיִּים שֶׁנִּכְתָּבִין וְנֶחְתָּמִין בּוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים לְחַיִּים. שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁמְּצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְחַיִּים עַל יְדֵי הֲבָלִים וּנְפָשׁוֹת הַנַּעֲשִׂין מִכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְעוֹרְרִין בְּאֵלּוּ הַיָּמִים וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כִּי עִקַּר אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בִּתְחִלַּת יוֹם הַכִּפּוּרִים, אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא. כִּי אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן הַנִּגְמָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל יְדֵי נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת. וְכַנַּ"ל:

וְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז זָכִינוּ לִבְחִינַת מַדְרֵגַת אַבְרָהָם שֶׁהָיָה בַּעַל נֶפֶשׁ וְכוּ', דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים, עַל כֵּן אָז עוֹשִׂין סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא צִלָּא קַדִּישָׁא שֶׁעִקַּר מְצוָתָהּ הִיא הָאֲכִילָה בְּתוֹכָהּ וּשְׁאָר הִצְטָרְכוּת הָאָדָם, כִּי אָז זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת אַבְרָהָם עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת לֶחֶם חֹם-לַחְמֵנוּ הֵם סַר צִלָּם וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהִיא צִלָּא קַדִּישָׁא, שֶׁמַּכְנִיעַ וּמְבַטֵּל צִלָּם שֶׁל הָעַכּוּ"ם בִּבְחִינַת לַחְמֵנוּ הֵם סַר צִלָּם וְכַנַּ"ל. כִּי סֻכָּה הוּא בִּבְחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁזָּכָה לְכָהֳנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁבִּזְכוּתוֹ הָיוּ הָעֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם בִּבְחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא אַהֲבָה וְחֶסֶד בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לַצֵּל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל הַסֻּכָּה שֶׁהוּא מַכְנִיעַ הַצֵּל שֶׁלָּהֶם, שֶׁאָז הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וְאָז כָּל הָעַכּוּ"ם טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסוֹתֵינוּ וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה מַקְרִיבִין בְּסֻכּוֹת שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כִּי עַתָּה יֵשׁ לָנוּ שָׁלוֹם גָּדוֹל עִמָּהֶם בִּבְחִינַת סֻכַּת שָׁלוֹם כִּי כֻּלָּם טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתֵנוּ, כִּי הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה הִתְגַּבְּרוּ כָּל כָּךְ וְהִמְשִׁיכוּ כָּל כָּךְ הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם עַד שֶׁאֲפִלּוּ לְהָעַכּוּ"ם הִגִּיעַ מִזֶּה הִתְעוֹרְרוּת עַד שֶׁנּוֹדַע לָהֶם בַּמָּקוֹם שֶׁהֵם שֶׁהָעִקָּר הֵם יִשְׂרָאֵל וְשֶׁעִקַּר תַּכְלִיתָם לִטְרֹחַ עֲבוּר פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן אָנוּ מַקְרִיבִין בִּשְׁבִילָם קָרְבָּנוֹת, כִּי אָנוּ צְרִיכִים אוֹתָם כְּדֵי שֶׁיִּטְרְחוּ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתֵנוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכוֹרְמֵיכֶם וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרֵאוּ. 'כֹּהֲנֵי ה'' דַּיְקָא בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת

אַבְרָהָם שֶׁהָיָה בַּעַל נֶפֶשׁ שֶׁנַּעֲשָׂה מֵחֶסֶד וְאַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֶכָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָעַכּוּ"ם טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתֵנוּ בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְאָז מַכְנִיסִין הַפַּרְנָסָה מְחוּץ לִפְנִים בִּבְחִינַת אֵית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא עֲיֵילָא לֵהּ לְמָתָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הֵיטֵב, וְזֶהוּ בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָעַכּוּ"ם טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתֵנוּ כַּנַּ"ל וְאָז מַכְנִיסִין הַפַּרְנָסָה מְחוּץ לִפְנִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי הַסֻּכָּה הִיא בִּבְחִינַת מָמָצָע בֵּין חוּץ לִפְנִים, דְּהַיְנוּ בֵּין בַּיִת וְשָׂדֶה, כִּי הַבַּיִת מֻקָּף מְחִצּוֹת לְגַמְרֵי וּמְקֹרֶה הֵיטֵב, וּבַשָּׂדֶה וּבַחוּץ אֵין שָׁם שׁוּם מְחִצּוֹת, וְהַסֻּכָּה הִיא מָמָצָע בֵּינֵיהֶם, כִּי זֶה עִקַּר מְצוַת סֻכָּה לֵצֵאת מִדִּירַת קֶבַע וְלֵישֵׁב בְּדִירַת אֲרָעִי שֶׁהֵם מְחִצּוֹת הַסֻּכָּה שֶׁאֵינָם מְקֹרִים הֵיטֵב וְהָאֲוִיר מִבַּחוּץ נִמְשָׁךְ לְתוֹכָהּ, נִמְצָא שֶׁהַסֻּכָּה מָמָצָע בֵּין בַּיִת וְחוּץ, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת סֻכָּה לְהַכְנִיס הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה מְחוּץ לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת. וְזֶה בְּחִינַת וְחַג הָאָסִיף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפְּךָ אֶת מַעֲשֶׂיךָ מִן הַשָּׂדֶה, 'בְּאָסְפְּךָ מִן הַשָּׂדֶה' דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּשֶׁצְּרִיכִין לֶאֱסֹף וּלְהַכְנִיס אֶת הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה מִן הַשָּׂדֶה לְתוֹךְ הַבַּיִת, דְּהַיְנוּ מְחוּץ לִפְנִים אָז צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת סֻכָּה שֶׁהִיא מָמָצָע בֵּין חוּץ לִפְנִים שֶׁעַל יְדֵי מִצְוָה זֹאת מַכְנִיסִין גַּם בְּרוּחָנִיּוּת כָּל הַשֶּׁפַע וְהָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה מְחוּץ לִפְנִים, דְּהַיְנוּ מֵהַעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים לְיִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת עֲיֵילָא לֵהּ לְמָתָא שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַחֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אַפְשִׁילוּ לִי חֲבָלַי וְכוּ', (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבוֹתוֹת אַהֲבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹתוֹת אַהֲבָה וְחֶסֶד בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי אָז עִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת וְהָאַהֲבָה, כִּי סֻכָּה בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד בְּחִינַת חִבּוּק יַד יָמִין כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק טז

וְעִקַּר מִצְוַת סֻכָּה הִיא הַסְּכָךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לְכַסּוֹת הַמְּחִצּוֹת בְּתִקְרָה שְׁלֵמָה כְּמוֹ בַּיִת רַק לַעֲשׂוֹת כְּסוּי וּסְכָךְ הֶעָשׂוּי לְצֵל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חָלָל וַאֲוִיר, הַיְנוּ כִּי בָּזֶה אָנוּ מַרְאִין מַה שֶּׁפָּעַלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים לְהַגְבִּיר הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיְּעוֹרְרוּ כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה בִּבְחִינַת יֵשׁ הֶבֶל וְכוּ' עַכְשָׁו אָנוּ צְרִיכִין לֵצֵאת דַּיְקָא מֵהַבַּיִת שֶׁמְּכֻסֶּה הֵיטֵב אֶל הַסֻּכָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חֲלָלִים הַרְבֵּה בְּהַסְּכָךְ כְּדֵי לִשְׁאֹב דֶּרֶךְ שָׁם מֵהָאֲוִירִים וְהַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל יְדֵי הַתְּקִיעוֹת וְעַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וְהַצְּעָקוֹת שֶׁבְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים. כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר יְשִׁיבָתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּבֵיתוֹ דַּיְקָא כְּדֵי לְהִתְחַבֵּא וּלְהִסְתִּיר עַצְמוֹ מֵהֲבָלִים דְּהַאי עָלְמָא שֶׁמִּתְפַּשְׁטִין בָּאֲוִיר שֶׁרֻבָּם הֵם הֶבֶל מַעֲשֶׂה תַּעְתּוּעִים שֶׁל רְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה. אֲבָל עַכְשָׁו בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים הִתְגַּבְּרוּ כָּל כָּךְ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁאָנוּ צְרִיכִין דַּיְקָא לָצֵאת מִשָּׁם אֶל הַסֻּכָּה הָעֲשׂוּיָה

לְצַל שֶׁאֵינָהּ מְכֻסָּה הֵיטֵב רַק יֵשׁ בָּהּ חֲלָלִים הָרְבֵּה בְּהַסְכָּךְ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין עַתָּה דַּיְקָא לִשְׁאֹב מֵהַהֲבָלִים וְהָאֲוִירִים קְדוֹשִׁים הַנִּמְשָׁכִין דֶּרֶךְ הַסְכָּךְ כִּי דֶּרֶךְ שָׁם נִמְשָׁכִין רַק הַבְּלִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַתְּקִיעוֹת וְהַתְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּאֵלּוּ הַיָּמִים כַּנַּ"ל. כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין, דְּהַיְנוּ שֶׁהַשְׁכִינָה מְסַכֶּכֶת וּמְגִנָּה עָלֵינוּ מֵהַבְּלִים דְּהַאי עָלְמָא שֶׁהֵם הַבְּלִים רָעִים וְכִסּוּפִין רָעִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלֵינוּ כְּלָל רַק שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁכִין עָלֵינוּ דֶּרֶךְ נְקֵבֵי הַסְּכָךְ הֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַתְּקִיעוֹת וּתְפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁנּוֹטְלִין בְּסֻכּוֹת שֶׁבָּהֶם מְתַקְּנִים בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה בְּחִינוֹת נִמְצָאִין בְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם הָרוֹצִים לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַרְבַּע בְּחִינוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְהֵם נִקְרָאִים נִכְנָסִין לַפַּרְדֵּס שֶׁגְּדֵלִין בּוֹ מִינֵי אִילָנוֹת עַל כֵּן עַל יְדֵי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם מִינֵי אִילָנוֹת הַנֶּאֱחָזִין בִּשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִים אֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת. כִּי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס הֵם רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם וּבֶן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא הֵצִיץ וְנִפְגַּע הֵצִיץ וּמֵת וְאַחֵר קִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע כִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא, כִּי אֶתְרוֹג יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְרֵיחַ כְּנֶגֶד בַּעֲלֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּל הַשְׁלֵמוּת שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁזָּכָה לִשְׁלֵמוּת וְנִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְכוּ'. וְלוּלָב וַהֲדַסִּים שֶׁזֶּה יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְלֹא רֵיחַ וְזֶה רֵיחַ וְלֹא טַעַם זֶה בְּחִינַת בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא שֶׁלֹּא הָיוּ בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת, אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים עַל כֵּן זֶה הֵצִיץ וְנִפְגַּע וְזֶה הֵצִיץ וּמֵת. וְאַחֵר קִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת זֶה בְּחִינַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא רֵיחַ וְלֹא טַעַם. וְאָנוּ מְחַבְּרִין כָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה מִינִים יַחַד עִם הָאֶתְרוֹג וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין וְנִתְחַבְּרִין יַחַד כְּדֵי לַהֲשִׁיבָם כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְנִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁל אוֹתָן שֶׁלֹּא יָצְאוּ בְּשָׁלוֹם הָיָה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא צִיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת הֵיטֵב לְטוֹב עַל יְדֵי נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַחֲזֹר בְּכָל פַּעַם דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים זְכוּרֹנוֹ לִבְרָכָה) וְעַל כֵּן עַתָּה אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת קְדוֹשׁוֹת לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין כָּל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁאָנוּ לוֹקְחִין עַתָּה בְּסֻכּוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת הַנַּעֲנוּעִים שֶׁמְּנַעְנְעִין בְּהָאַרְבָּעָה מִינִים לְכָל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וּלְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כִּי עִקַּר הַנַּעֲנוּעִים הֵם בָּאֲוִיר, הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַנַּעֲנוּעִים הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל הָרוּחוֹת אֵלּוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַהֲבָלִים וְהָאֲוִירִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת כְּדֵי לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים כַּנַּ"ל, כִּי מְנַעְנְעִין הָאֲוִיר בְּאַרְבָּעָה מִינִים וּמְגָרְשִׁין כָּל הָאֲוִירִים וְהַהֲבָלִים רָעִים וּמַמְשִׁיכִין רַק הֲבָלִים וַאֲוִירִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת קְדוֹשׁוֹת הַנַּעֲשִׂין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מֵהַתְּפִלּוֹת וְהַתְּקִיעוֹת וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין עַל פִּי הָאֲרִ"י זַ"ל לַעֲשׂוֹת הַנַּעֲנוּעִים בַּסֻּכָּה, כִּי שָׁם בַּסֻּכָּה שׁוֹלֵט הָאֲוִיר הַקָּדוֹשׁ דֶּרֶךְ נִקְבֵי הַסֻּכָּךְ וְשָׁם אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הָאֲוִיר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה עַל יְדֵי הַנַּעֲנוּעִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּנַעְנְעִים בְּ'הוֹדוּ לַה'' תְּחִלָּה וְסוֹף, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד הַמִּתְגַּלֶּה בְּפוּמָא דְּאַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין טוֹבִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הַחֲסָדִים הַנִּגְדּוֹלִים הַנִּמְשָׁכִין אֵלּוּ הַיָּמִים, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל, הַיְנוּ חֶסֶד וְאַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין טוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּעֲשִׂים בְּאֵלּוּ הַיָּמִים כִּי הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִשְׁלָם הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְכָל זֶה אָנוּ צְרִיכִין בְּאֵלּוּ הַיָּמִים קֹדֶם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁהוּא שִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז מְסַיְּמִין וּמַתְחִילִין הַתּוֹרָה, הַיְנוּ כִּי מֻחְמַת שֶׁעַתָּה הֵם הַיָּמִים שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַשְׁלִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ בָּהּ בְּכָל הַשָּׁנָה וְלַחֲזֹר לְהַתְחָלָה עַל כֵּן אָנוּ עוֹסְקִין בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב בִּבְחִינַת סַם הַחַיִּים כִּדֵי שֶׁכָּל הַתּוֹרָה שֶׁעָסַקְנוּ בָּהּ בְּכָל הַשָּׁנָה תִּהְיֶה מְצֻטְיֶּרֶת וּמְצֻטְרֶפֶת לְטוֹב. וְכֵן נִזְכֶּה לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה לִקְרוֹתָהּ עַל יְדֵי נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁתִּהְיֶה הַתּוֹרָה מַעֲתָּה מְצֻטְיֶּרֶת וּמְצֻטְרֶפֶת תָּמִיד רַק לְטוֹב וּלְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן כָּל הָעוֹלָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ מִתְנַהֵג וּמִתְקַיֵּם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וּכְפִי הַצִּיּוּר שֶׁאָנוּ מְצַיְּרִין וּמְצָרְפִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַכִּסּוּפִין כֵּן מִתְנַהֵג הָעוֹלָם לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַמְּרֻבִּים וְזָכָנוּ עַל יְדֵי חָכְמָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁסִּדְּרוּ לָנוּ לְסַיֵּם וּלְהַתְחִיל הַתּוֹרָה בְּיוֹם גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי הַהֲבָלִים קְדוֹשִׁים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת קְדוֹשׁוֹת תִּהְיֶה מְצֻטְיֶּרֶת וּמְצֻטְרֶפֶת כָּל הַתּוֹרָה לְטוֹב, הֵן כָּל מַה שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ שֶׁאָנוּ מְסַיְּמִין אוֹתָהּ עַתָּה, הֵן מַה שֶׁאָנוּ עֲתִידִין לִקְרוֹת בְּכָל הַשָּׁנָה הַבָּאָה עָלֵינוּ לְטוֹבָה שֶׁאָנוּ מַתְחִילִין

עַתָּה, הַכֹּל יִהְיֶה מְצֻטָּיָר וּמְצֻטָּרָף לְטוֹב וּלְחַיִּים עַל יְדֵי הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל אֵלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים שֶׁבָּהֶם מִתְגַּבְּרִין יִשְׂרָאֵל בַּהֲבָלִים הָרָבֶּה דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִקְרָא שְׁמִינִי עֲצֶרֶת לְשׁוֹן כְּנִיסָה וַאֲסִיפָה, כִּי אָז כּוֹנְסִין וּמְאַסְפִּין כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְצַיְּרָם לְטוֹב עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל, כִּי קֹדֶם שֶׁמַּמְשִׁיכִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֲזַי אֵין לְהָאוֹתִיּוֹת שׂוּם קֶשֶׁר וְחִבּוּר רַק עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת עַל יְדֵי זֶה הֵם מִזְדַּוְּגִין וּמִתְחַבְּרִין וּמִתְאַסְּפִים לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת עַל כֵּן נִקְרָא עֲצֶרֶת לְשׁוֹן כְּנִיסָה וַאֲסִיפָה:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חלק כ

כִּי הָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת עַל יְדֵי הַהֲבָלִים קְדוֹשִׁים כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן מַמְשִׁיכִין מִשָּׁרֶשׁ הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַטְּעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת. וְעַל יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנֶּאֱחָזִין שָׁם אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַתִּקּוּן מִשָּׁם בְּאֵלּוּ הַיָּמִים בְּכֹחַ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת קְדוֹשׁוֹת לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב כַּנַּ"ל. כִּי כְּשֶׁהָאוֹתִיּוֹת מִזְדַּוְּגִין וּמִתְחַבְּרִין יַחַד עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל, אָז נִכְלָלִין כָּל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת יַחַד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה שְׁלֵמוּת תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְהִנֵּה כָּל דִּבְרֵינוּ אֱלֹהֵי הֵם בְּנוּיִים עַל הַתּוֹרָה 'אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא' בְּסִימָן לא. וּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף שֶׁהַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶאֱמְרָה עַל פָּסוּק וַיַּסֵּב אֱלֹקִים, אֵין הַסִּבָּה אֶלָּא סְעֻדָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אַךְ לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ גְּמַר בֵּאוּר הַפָּסוּק עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְהַנִּרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי בָּזֶה הוּא כִּי וַיַּסֵּב אֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת סְעֻדָּה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיסָהּ מְחוּץ לִפְנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף וַחֲמָשִׁים וְכוּ'. הַמִּדְבָּר זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁתִּלּוּיָה בְּדִבּוּר שֶׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּפֶה מָלֵא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָאֱמוּנָה תּוֹלָה בַּפֶּה שֶׁל אָדָם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת יַם סוּף, כִּי אֱמוּנָה בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת מַלְכוּת הִיא בְּחִינַת יָם שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים לְתוֹכוֹ כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת סוּף, כִּי הוּא בְּחִינַת אַחֲרִית וְסוֹף וּשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת וְשֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּחִינַת בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אֱמוּנָה וְכוּ'. וַחֲמִשִּׁים וְכוּ' וּפְרַשׁ רַשִׁ"י מְזַיְּנִים זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁזֶּה עִקַּר הַכְּלִי זַיִן בְּחִינַת חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר וְכוּ'. הַיְנוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה

בְּחִינַת שַׁבָּת עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיס הַפְּרָנָסָה לִפְנִים לְיִשְׂרָאֵל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיַּסֵּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם כַּנַּ"ל:

גַּם 'הַמִּדְבָּר יַם סוּף' מְרַמֵּז עַל הַנְּפָשׁוֹת טוֹבוֹת הַנַּעֲשִׂין מִכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁעִקַּר יְצִיאָתָן אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת יַם סוּף, כִּי הֵם בְּחִינַת סוֹף וּשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, כִּי הֵם מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְמָרִין וְנִשְׁלָמִין כָּל הַדְּבָרִים לְטוֹב. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה וְתִקּוּן אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנַּעֲשִׂין מֵהַנְּפָשׁוֹת וְכִסּוּפִין טוֹבִים הַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָאָדָם אֱמוּנָה בְּיוֹתֵר בְּוַדַּאי הוּא כּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּסוּפִים טוֹבִים, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שׁוּם תַּכְלִית בָּעוֹלָם כִּי אִם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִים רַבִּים עַל זֶה, עַל כֵּן בְּוַדַּאי הוּא כּוֹסֵף וְחוֹמֵד וּמִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל עֵת מָתַי יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ לָזֶה לִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וּבִשְׁבִיל זֶה אֱמוּנָה הִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים, וְכָל הַתּוֹרָה וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת הַכֹּל אֵינוֹ נִשְׁלָם כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כַּמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת רַבּוֹת עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמְּצַטַּיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁיֵּעָשׂוּ פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת שֶׁל הַתּוֹרָה וְשֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמִּתְנַהֲגִים וּמִתְקַיְּמִין עַל יָדָהּ. נִמְצָא שֶׁתִּקּוּן הַכְּסוּפִין טוֹבִים וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה הַכֹּל אֶחָד, כִּי הֵם מַשְׁלִימִין וּמְתַקְּנִים הַכֹּל עַל יְדֵי שֶׁמְּצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְכַנַּ"ל, וּבָזֶה מְקֻשָּׁר וּמְחֻבָּר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ 'וַיִּסְעוּ מִסֻּכּוֹת' אַחַר פָּסוּק 'וַיַּסֵּב אֱלֹקִים', כִּי וַיִּסְעוּ מִסֻּכּוֹת מְרַמֵּז עַל מְצִוַּת סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל תֵּכֶף בִּיצִיאָתָן מִמִּצְרַיִם שֶׁסִּבְּבָן וְהִקִּיפָן בְּעַנְנֵי כָבוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל תֵּכֶף בַּיִּצִיאָתָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם תֵּכֶף בַּפָּרָשָׁה, וְהוּ הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וְכוּ'. וְכָל זֶה נִסְמָךְ לְפָסוּק וַיַּסֵּב אֱלֹקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה וּפַרְנָסָה לְהַכְנִיס הַפְּרָנָסָה מִחוּץ לִפְנִים, כִּי זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִין הַפְּרָנָסָה מִחוּץ לִפְנִים כַּנַּ"ל: וְנַחֲזֹר לְעִנְיָן שׁוֹמְרִים:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשּׁוֹכֵר דִּינוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁחַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה מִמַּזִּיקֵי עָלְמָא הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעַל נֶפֶשׁ שֶׁמְּמֻנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הַכְּסוּפִין דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲבָלִים וּנְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁהֵם מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב. וְזֶה בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל פְּגָעִים שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְכוּ' אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ. לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְכוּ' עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ.

'כִּי בִּי חָשַׂק' דַּיְקָא. שֶׁהַמְּזוֹר מְבָאֵר עַל יְדֵי מַה יִּנָּצֵל מִכָּל הַפְּגָעִים וְיִזָּכֶה לִדְרֹךְ עַל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּזִּיקִי עָלְמָא בְּחִינַת עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ, הַכֹּל יִזָּכֶה מִטַּעַם כִּי בִּי חָשַׂק וְכוּ'. שֶׁעַל יְדֵי גֹּדֶל הַחֵשֶׁק וְהַכְסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁחוֹשֵׁק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי זֶה וַאֲפִלְּטֵהוּ. כִּי כָּל הַמַּזִּיקִי עָלְמָא עִקַּר יְנִיקָתָם מִכְּסוּפִין וַהֲבָלִים רָעִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת לֹא טוֹבִים, שֶׁהֵם הֵם הַמַּזִּיקִין רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הֵם מַזִּיקִין בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בִּבְחִינַת יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה. כִּי אֵלּוּ הַהֲבָלִים הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת שֶׁהוֹלְכִים וּמְעוֹרְרִים לְרַע חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתָם וּבִטּוּלָם הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁמְּעוֹרְרִים הָעוֹלָם לְטוֹב. שֶׁהֵם מַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִין כָּל הַמַּזִּיקִי עָלְמָא. בִּבְחִינַת עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ וְכוּ', כִּי בִּי חָשַׂק וַאֲפַלְּטֵהוּ כַּנַּ"ל:

חלק כג

וְעַל כֵּן נִקְרָא הַצַּדִּיק צוֹפֶה וְשׁוֹמֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צוֹפָה נְתִתִיךָ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שׁוֹמֵר. כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יָדוֹ. מֵחֲמַת שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לְכְסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְאִם הָיוּ הַכֹּל זוֹכִין לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת לִבְחִינַת צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית עִלְּאָה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת. בְּוַדַּאי לֹא הָיוּ צְרִיכִין שׁוּם שְׁמִירָה בְּגַשְׁמִיּוּת כִּי הָיוּ מִתְבַּטְּלִים כָּל הַמַּזִּיקִי עָלְמָא עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל. אַךְ עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁצְּרִיכִין שְׁמִירָה גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשִּׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּרִית תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעַר, בְּחִינַת עֶבֶד שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲבוֹדוֹת וְהַיְגִיעוֹת שֶׁל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שֶׁצְּרִיכִין שְׁמִירָה גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת. כִּי עִקַּר הַשְּׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת נִמְשָׁכִין מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁנִּגְזַר אָז בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' שֶׁהֵם הַשְּׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הָיָה בְּחִינַת הַפְּגָם שֶׁל הַנִּכְנָסִין לַפַּרְדֵּס שֶׁלֹּא יָצְאוּ בְּשָׁלוֹם כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, כַּמּוּבָן בַּתִּקּוּנִים. וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי שֶׁלֹּא צִיְּרוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים וְלֹא כָּלְלוּ בְּחִינַת לַמְדָן וְצַדִּיק יַחַד רַק עָשׂוּ פֵּרוּד בֵּין בְּחִינַת לַמְדָן וּבֵין בְּחִינַת צַדִּיק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַפְּגָם שֶׁל הַלּוֹמְדִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁעִקַּר הוּא רַק הַלִּמּוּד בְּעַצְמוֹ וְאֵין צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו כְּלָל, וּלְבַסּוֹף זֶה וָזֶה לֹא עָלְתָה בְּיָדָם, כִּי אַחַר כָּךְ מַשְׁלִיכִין גַּם לִמּוּד הַתּוֹרָה אַחַר גֶּוֶם כַּאֲשֶׁר מָצוּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּכַמָּה אֲנָשִׁים שֶׁבִּימֵי נְעוּרֵיהֶם עָסְקוּ בַּתּוֹרָה קְצָת וְאַחַר כָּךְ פָּרְקוּ עֹל תּוֹרָה לְגַמְרֵי וְגַם קִלְקְלוּ מַעֲשֵׂיהֶם יוֹתֵר מֵעֲמֵי הָאָרֶץ. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִשְׁגִּיחוּ עַל תִּקּוּן מַעֲשֵׂיהֶם כְּלָל וְלֹא הִשְׁתַּדְּלוּ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת. וְאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הוּא

הַלְּמוּד. וּלְבַסּוֹף זֶה וָזֶה לֹא נִתְקַיְּמָה בְּיָדָם, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן לִמּוּד הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק וּמִי שֶׁמַּפְרִיד בְּחִינַת לַמְּדָן מִבְּחִינַת צַדִּיק הוּא בְּחִינַת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כִּי תַּכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וּבוֹעֵט בְּאָבִיו וּבְרַבּוֹ וְכוּ'. כִּי בְּחִינַת לַמְּדָן הוּא בִּבְחִינַת בְּרִית תַּתְּאָה, בְּחִינַת עֶבֶד שֶׁהוּא תַּחַת בְּרִית עִלְּאָה שֶׁהוּא בֶּן חוֹרִין בְּחִינַת אַבְרָהָם. וּכְשֶׁהַלַּמְדָן כָּפוּף לְהַצַּדִּיק אָזַי זוֹכֶה לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרַב הַדּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבֻקָּשִׁים לְהִצְטַיֵּר מִפִּיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ כָּפוּף תַּחְתָּיו, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם חוֹלֵק עָלָיו אָזַי לֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם מָוֶת, כִּי מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁהֵם בְּתַכְלִית שְׁמִירַת הַבְּרִית בֶּאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא דַּיְקָא זוֹכֶה לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁיַּעֲשׂוּ וְיִפְעֲלוּ פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת בָּעוֹלָם לְתַקֵּן הַכֹּל. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לֶזֶה לִבְחִינַת צַדִּיק בִּשְׁלֵמוּת אַף עַל פִּי כֵן אִם הוּא מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים תַּחַת הַצַּדִּיק כְּעֶבֶד תַּחַת אֲדוֹנָיו, אָזַי כָּל תּוֹרָתוֹ וְלִמּוּדוֹ וְכָל מַעֲשָׂיו מְקֻבָּלִים תִּקּוּן עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמְּצַיֵּר הַכֹּל לְטוֹב וַאֲזַי נֶאֱמַר עָלָיו גַּם כֵּן 'זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם חַיִּים' עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק. אֲבָל לְהֵפֶךְ שֶׁאֵינוֹ מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם תַּחַת הַצַּדִּיק, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלֵק עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי נֶאֱמַר עָלָיו 'לֹא זָכָה' וְכוּ', כִּי מַפְרִיד בְּחִינַת לַמְּדָן מִבְּחִינַת צַדִּיק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת שֶׁמַּשְׁמָשׁ עִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל שֶׁאָז נִגְזַר כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כד

כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל אָדָם הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִית עִלְּאָה וּבְרִית תַּתְּאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת לַמְּדָן וְצַדִּיק, בְּחִינַת מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הָאֵלּוּ אַשְׁרֵי לוֹ. אֲבָל מֻחְלָט שֶׁרֹב הָעוֹלָם אֵין זוֹכִין לִבְחִינַת בְּרִית עִלְּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת עַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזְּכֵה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, כִּי רֹב הָעוֹלָם אֲפִלּוּ הַכְּשֵׁרִים הֵם רַק בִּבְחִינַת בְּרִית תַּתְּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמְּדָן בְּחִינַת שְׁמִירַת אִסּוּר וְהֶתֵּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶבֶד, בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד, כִּי בָּהֶם שׁוֹלְטִין עֲבָדִין דְּחֹל שֶׁהֵם הַשִּׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע עַל יְדֵי בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָהוֹר וְטָמֵא וְכוּ', שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבֵּרוּר כַּיָּדוּעַ. אֲבָל עִקַּר שְׁלֵמוּת וְתִקּוּן הַבֵּרוּר הוּא עַל יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית עִלְּאָה שֶׁמְּצַיֵּר הַכֹּל לְטוֹב וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמְדָן שֶׁשָּׁם צְרִיכִין בֵּרוּר עַל יְדֵי הַשִּׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹתָם בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת שִׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מַלְאֲכוֹת הַמִּשְׁכָּן. כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הָאֱמֶת הוּא אֵין צָרִיךְ שׁוּם יְגִיעָה וּמְלָאכָה כְּלָל, כִּי מְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים כְּמוֹ חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, שֶׁהָיְתָה מְלַאכְתָּן מִתְבָּרֶכֶת כִּי הָיְתָה תּוֹרָתָם אֻמָּנוּתָם, 'אֻמָּנוּתָם' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁהָאֻמָּנוּת שֶׁל כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהוּא מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַשְׁלִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁמְּחַסְּרִין תִּקּוּן לְהַשְׁלִים אוֹתָם עַל יְדֵי הָאֻמָּנוּת כַּנַּ"ל, וְזֶה הָיָה נַעֲשֶׂה אֲצָלָם מִמֵּילָא עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעָסְקוּ בִּקְדֻשָּׁה יוֹמָם וָלַיְלָה כִּי זָכוּ תָּמִיד לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל מִמֵּילָא כְּמוֹ קֹדֶם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא הָיִינוּ צְרִיכִין לְהַשְׁלִים כָּל הַדְּבָרִים עַל יְדֵי הַשִּׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת רַק הַכֹּל הָיָה נִשְׁלָם עַל יְדֵי תְּפִלָּה לְבַד, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִבְחִינַת צַדִּיק בִּשְׁלֵמוּת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר אָז הוּא בִּבְחִינַת בְּרִית תַּתְאָה. וְאָז צָרִיךְ אֵיזֶה עֵסֶק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה כְּדֵי לְבָרֵר הַדָּבָר מִפְּגַם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. אֲבָל צָרִיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה הָעֵסֶק בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה עַל פִּי הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרְרוֹ, וְהָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמְּמֻנּוּ עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר. וְכָל אֶחָד כְּפִי קֵרוּבוֹ אֶל הַצַּדִּיק כֵּן פּוֹרֵק מֵעָצְמוֹ עֹל הַמְּלָאכוֹת כִּי זוֹכֶה לְהַשְׁלִים הַבֵּרוּר עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֲפִלּוּ אִם הוּא מֻכְרָח לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמְלָאכָה עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁיְּכַוֵּן בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁעוֹשֶׂה הָעֵסֶק כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַחֲזִיק אֶת הַצַּדִּיק וּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל שַׁבָּת בְּכָבוֹד. וְאָז הָעֵסֶק שֶׁלּוֹ בִּקְדֻשָּׁה וְזוֹכֶה לְבָרֵר וּלְתַקֵּן עַל יְדֵי הָעֵסֶק שֶׁלּוֹ תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַשּׁוֹמְרִים, כִּי שָׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה גַּשְׁמִיּוּת גַּם כֵּן, כִּי בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁשָּׁם צְרִיכִין עֵסֶק הַשִּׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת לְבָרֵר עַל יְדֵם כַּנַּ"ל, שָׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה בְּגַשְׁמִיּוּת לִשְׁמֹר מְמַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁיּוֹנְקִים מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת. כִּי בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק וּמְלָאכָה שָׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת. אֲבָל אֲפִלּוּ כְּשֶׁשּׁוֹמְרִים בְּגַשְׁמִיּוּת עִקַּר כֹּחַ הַשְׁמִירָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמִּשָּׁם הַכְסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי שְׁמִירוֹת שְׁמִירָה מְגֻנָּבָה וַאֲבֵדָה וּשְׁמִירָה מֵאוֹנְסִין וְהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁמִירַת בְּרִית עִלְּאָה וּשְׁמִירַת בְּרִית תַּתְאָה, כִּי גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי הַגֵּנֶב בָּא בַּשָּׁנָה בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת וְכֵן אֲבֵדָה בָּא עַל יְדֵי הֶסֵּחַ הַדַּעַת, וְעַל כֵּן תִּקּוּנָם עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירַת בְּרִית תַּתְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת

לַמְּדָן בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַשְׂלִים הַדַּעַת וְנִצּוֹל וְנִשְׁמָר מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה (וְגַם זֶה צָרִיכִין לְקַבֵּל מִכֹּחַ הַצַּדִּיק כִּי לַמְּדָן בְּלֹא צַדִּיק אֵינוֹ כְלוּם כַּנַּ"ל). אֲבָל לִשְׁמֹר מֵאוֹנְסִין אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירַת בְּרִית עִלָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הוּא מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת 'וּמֵת אוֹ נִשְׁבַּר', וְגַם הוּא יָכוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הַגַּזְלָנִים וְהָרוֹצְחִים הַבָּאִים בְּאִתְגַּלְיָא לִקַּח בְּחָזְקָה, כִּי הוּא גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ שֶׁהוּא הוֹרֵג וּמַכְנִיעַ בְּגִבּוּרָתוֹ כָּל הַמַּזִּיקִין וְהַגַּזְלָנִים הָרוֹצִים לְהַזִּיק וּלְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת עַל שֵׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּדָוִד, גַּם אֶת הָאֲרִי וְהַדֹּב הִכָּה וְכוּ':

חלק כז

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּקֵי דִּינִים שֶׁבֵּין הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶנָאָה יוֹתֵר מֵהַחֶפֶץ הוּא חַיָּב יוֹתֵר בְּאַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה, כִּי שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר בַּכֹּל וְשׁוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, וְשׁוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר חַיָּבִין בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּרִין בְּאוֹנְסִין, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי הֶהֱנָאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאֵיזֶה דָּבָר כֵּן הוּא מְחֻיָּב לְבָרֵר הֶהֱנָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסּוּפִין, כִּי לְכָל דָּבָר הֶנָאָה הָאָדָם כּוֹסֵף וְחוֹשֵׁק, אֲבָל צָרִיךְ לְבָרֵר הַכִּסּוּפִין וְהַחֵשֶׁק שֶׁל כָּל הֶהֱנָאוֹת שֶׁבְּכָל דָּבָר לְבָרְרוֹ מִכִּסּוּפִין וַהֲבָלִים דְּהַאי עָלְמָא שְׁפֵלָה לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם לְשָׁרְשָׁם לְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַחֲשֹׁק וְיִכְסֹף שׁוּם דָּבָר הֶנָאָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּוַדַּאי נִשְׁמָר מִכָּל דָּבָר רַע בִּבְחִינַת עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ כִּי בִי חָשַׁק כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׂוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָאָה שֶׁלּוֹ חַיָּב בַּכֹּל אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, כִּי מֵאוֹנְסִין אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר עַל יְדֵי שׁוּם שְׁמִירָה וְהִשְׁתַּדְּלוּת כִּי מִי יוּכַל לִשְׁמֹר מִמִּיתָה וּשְׁבִירָה וְכוּ' וְעַל זֶה נֶאֱמַר: אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר, כִּי מֵאוֹנְסִין אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר כִּי אִם ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁשּׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּזְכוּת וְכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם כִּסּוּפִין וַהֲנָאָה מִזֶּה הָעוֹלָם רַק הוּא מַעֲלֶה כָּל הַכִּסּוּפִין וְהַהֲנָאוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְהוּא יָכוֹל לִשְׁמֹר אֲפִלּוּ מֵאוֹנְסִין. וְעַל כֵּן הַשּׂוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָאָה שֶׁלּוֹ חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, כִּי הוּא מְחֻיָּב לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁמִירָה מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּעֲלֶה כָּל הַהֲנָאוֹת וְהַכִּסּוּפִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה אֲפִלּוּ מֵאוֹנְסִין, כִּי עַל הַשּׂוֹאֵל חָל חִיּוּב אַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה הַזֹּאת מֵאַחַר שֶׁכָּל הֶנָאָה שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַשּׂוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר אֵינָם חַיָּבִים כִּי אִם בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּרִים מֵאֲנָסִים, כִּי הֵם אֵין כָּל הֶנָאָה שֶׁלָּהֶם וְאֵין חָל עֲלֵיהֶם הַשְׁמִירָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִבְּרוּר הֶהֱנָאוֹת וְהַכִּסּוּפִין, רַק חִיּוּב הַשְׁמִירָה שֶׁלָּהֶם הִיא בִּבְחִינַת הַבְּרוּר שֶׁל בְּחִינַת בְּרִית תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁהוּא הַבְּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת לְמוּד הַתּוֹרָה. שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לִשְׁמֹר כִּי אִם מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּאִים מֵהֶסַח הַדַּעַת אֲבָל לֹא מֵאוֹנְסִין וְכַנַּ"ל:

כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת הֵם רַק בִּבְחִינַת בֵּרוּר הַזֶּה, שֶׁשָּׁם מוֹעִיל הִשְׁתַּדְּלוּת הָאָדָם וּשְׁמִירָתוֹ וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵין תּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר כְּגוֹן מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וּבֵרַכְךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה. כִּי עַל יְדֵי הָעֲשִׂיָּה וְהָעֵסֶק מְבָרְרִין הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּרִית תַּתְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמְדָן, בְּחִינַת מט"ט וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַהִשְׁתַּדְּלוּת לְבַד בְּוַדַּאי אֵינוֹ מוֹעִיל כְּלוּם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵין הָעֲנִיּוּת מִן הָאֻמָּנוּת וְלֹא עֲשִׁירוּת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְכוּ' כִּי אֱלֹקִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. וּכְתִיב, וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת הוּא רַק עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּבְחִינַת בְּרִית עִלָּאָה שֶׁבִּבְחִינַת בְּרִית תַּתְאָה בְּחִינַת מט"ט נִכְלָל בּוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמְּחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ לִשְׁמֹר בְּשָׂכָר שֶׁמְּקַבֵּל, אֵינוֹ מְקַבֵּל עָלָיו כִּי אִם הַשְׁמִירָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִשְׁתַּדְּלוּת הָאָדָם בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמְלָאכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לִשְׁמֹר כִּי אִם מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּאִין בְּהֶסַח הַדַּעַת וְכַנַּ"ל:

חלק כח

וְעַל כֵּן הָאֻמָּן דִּינוֹ כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הָאֻמָּן נוֹטֵל שׁוּם שָׂכָר עַל הַשְׁמִירָה, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו הָאֻמָּנוּת וְהַמְּלָאכָה שֶׁל זֶה הַדָּבָר לַעֲשׂוֹתוֹ וּלְתַקְּנוֹ עַל כֵּן חָל עָלָיו הַבֵּרוּר הַנַּ"ל הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת לַמְדָן בְּחִינַת בְּרִית תַּתְאָה שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁל כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשְׁמִירָה מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְעַל כֵּן דִּינוֹ כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁחַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וְכַנַּ"ל. וְכֵן הַשּׁוֹכֵר שֶׁשָּׂכַר הַדָּבָר לִמְלַאכְתּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן שָׂכָר בְּעַד הַמְּלָאכָה שֶׁעוֹשֶׂה עִם זֶה הַדָּבָר, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁעוֹשֶׂה מְלָאכָה עִם זֶה הַדָּבָר וּמְתַקֵּן בָּזֶה אֵיזֶה דָּבָר עַל כֵּן חָל עָלָיו חִיּוּב הַשְׁמִירָה שֶׁל הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁהוּא אַחֲרָיוּת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעוֹשֶׂה מְלָאכָה עִם זֶה הַדָּבָר הוּא צָרִיךְ לְבָרְרוֹ בִּבְחִינַת הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁהוּא הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת וְכַנַּ"ל. אֲבָל בְּאוֹנְסִין פְּטוּרִין כֻּלָּם מֵאַחַר שֶׁאֵין כָּל הַהֶנְאָה שֶׁלָּהֶם אֵין חָל עֲלֵיהֶם חִיּוּב הָאַחֲרָיוּת הַנִּמְשָׁךְ מִבֵּרוּר הַהֶנְאוֹת וְהַכִּסּוּפִין שֶׁהוּא אַחֲרָיוּת הָאוֹנְסִין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין הַשּׁוֹכֵר וְהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר וְהָאֻמָּן חַיָּבִין בּוֹ כִּי אִם הַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנְאָה שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַשּׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר בַּכֹּל, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן וְעֵסֶק עִם הַבַּעַל הַבַּיִת וְאֵינוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ שׁוּם שָׂכָר עַל כֵּן אֵין חָל עָלָיו שׁוּם בֵּרוּר רַק הוּא מְחֻיָּב לִשְׁמֹר אֲבָל כָּל מִינֵי אַחֲרָיוּת

שֶׁתָּלוּי בְּאֵיזֶה בֵּרוּר אֵין חָל עָלָיו כְּלָל עַל כֵּן פָּטוּר בַּכֹּל אֲפִלּוּ מֵאַחֲרָיוּת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי עִקַּר חִיּוּב אַחֲרָיוּת הַשְּׁמִירָה עַל הַשּׁוֹמְרִים הוּא כְּפִי הַבֵּרוּר שֶׁחָל עֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל.:

חלק כט

הַכְּלָל הַיּוֹצֵא לְמַעֲשֶׂה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד מִכְּסוּפִין רָעִים וְיַרְגִּיל מַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד לְכִסּוֹף וְלַחֲשֹׁק רַק כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁיִּתְגַּעְגַּע וְיַחֲשֹׁק וְיִכְסֹף תָּמִיד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּאִים עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים שֶׁל תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין שֶׁל הַבְלֵי הָעוֹלָם יַרְגִּיל עַצְמוֹ לֶאֱחֹז מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַטּוֹתָהּ מִכְּסוּפִין אֵלּוּ, וּלְהַמְשִׁיכָהּ לְכְסוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם עִקַּר הַטּוֹב בֶּאֱמֶת לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ לְמָקוֹם שֶׁרוֹצֶה. וּבְיוֹתֵר צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַדִּבּוּר שֶׁשָּׁם עִקַּר מוֹצָא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֶּעַל לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד לְבִלְתִּי לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר רַע חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יוֹצִיא מִפִּיו הַתַּאֲוֹת וְהַכְּסוּפִין שֶׁל הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁבָּאִים עַל לִבּוֹ רַק יַהֲפֹךְ הַדָּבָר וְיוֹצִיא בְּפִיו כְּסוּפִין טוֹבִים, כִּי עַל יְדֵי דִּבּוּרִים שֶׁל כְּסוּפִין טוֹבִים יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וּמְצַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם. וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים הוֹלְכִים בָּעוֹלָם וּמְעוֹרְרִים כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ. וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי. הַיְנוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מִתְוַדֶּה עֲבוּר כְּלַל יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר, הָאֱמֶת יָדַעְתִּי שֶׁלֹּא עָמַדְתִּי בַּנִּסָּיוֹן כְּשֶׁבָּחַנְתָּ אוֹתִי וְכוּ' כִּי צְרַפְתַּנִי בַּל תִּמְצָא. וְעַל כֵּן מֵאָז וָהָלְאָה אֲנִי שׁוֹמֵר עַצְמִי כְּשֶׁבָּאִין עָלַי מַחֲשָׁבוֹת וּמְזִמּוֹת שֶׁל תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא אוֹצִיאֵם בְּפִי חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ, זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי, הַיְנוּ כְּשֶׁבָּאִים עָלַי מַחֲשָׁבוֹת וּמְזִמּוֹת לֹא טוֹבִים אֲנִי שׁוֹמֵר עַצְמִי מְאֹד בַּל יַעֲבָר פִּי שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ וְיֵצְאוּ מִפִּי חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא הַנְּפָשׁוֹת לֹא טוֹבִים מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. רַק אֲנִי מַרְגִּיל עַצְמִי לְדַבֵּר תָּמִיד דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל כְּסוּפִין טוֹבִים לְקִרְוֹת תָּמִיד אֵלֶיךָ שֶׁתְּשִׁיבֵנִי אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצְאִים נְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁהֵם מְצַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין כָּל הַפְּעֻלּוֹת וְהָעֲשִׂיּוֹת לְטוֹבָה, כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם פּוֹעֲלִים וּכְפִי מַה שֶּׁמְּצַיְּרִין אוֹתָם עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין שֶׁמּוֹצִיאִין בַּפֶּה כֵּן פּוֹעֲלִים בָּעוֹלָם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ, שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת אָדָם, הַיְנוּ כָּל הַפְּעֻלּוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִפְעֹל וְלַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם אֲנִי נִשְׁמָר מֵעַתָּה שֶׁיִּהְיֶה בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ שֶׁהֵם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא אֲדַבֵּר רַק דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם דִּבַּר שְׂפָתֶיךָ כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִגְמָרִין כָּל הַפְּעֻלּוֹת אָדָם לְטוֹבָה, כִּי הַפְּעֻלּוֹת אָדָם נַעֲשִׂין כְּפִי מַה שֶּׁמְּצַיֵּר

אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי דִּבּוּרָיו וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ, כִּי דִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל וְעַל יְדֵי שֶׁשָּׁמַרְתִּי עַצְמִי מִלְּדַבֵּר דִּבּוּרִים שֶׁל תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין רָעִים רַק הִרְגַּלְתִּי לְשׁוֹנִי לְדַבֵּר תָּמִיד דִּבּוּרִים שֶׁל כִּסּוּפִין טוֹבִים כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ שֶׁזָּכִיתִי לְהִשָּׁמֵר וּלְהִנָּצֵל מֵאָרְחוֹת פָּרִיץ שֶׁהֵם דְּרָכִים רָעִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַק תָּמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי הַדִּבּוּרִים טוֹבִים עַל יְדֵי זֶה 'תָּמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל נָמוֹטוּ פְּעָמַי' כִּי הֵם תּוֹמְכִים וְסוֹעֲדִים אוֹתִי לֵילֵךְ בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ וּבַל נָמוֹטוּ פְּעָמַי מֵהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁרָצוּ לְדָחוֹתִי מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁרָצוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ עָזָרַנִי בְּכֹחַ הַדִּבּוּרִים הַטּוֹבִים לְתָמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל נָמוֹטוּ פְּעָמַי וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, אֲנִי קָרָאתִיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל. כִּי אֲנִי עַל מִשְׁמַרְתִּי עָמַדְתִּי וּקְרָאתִיךָ תָּמִיד שֶׁתְּזַכֵּנִי לֵילֵךְ בִּדְרָכֶיךָ וְאַתָּה עָנִיתַנִי תָּמִיד וְעַל יְדֵי זֶה זָכִיתִי שֶׁאַתָּה תּוֹמֵךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה הוּא עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה הָרִבּוּי, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִכְסֹף וְלַחֲשֹׁק תָּמִיד כִּסּוּפִין טוֹבִים מָתַי יִזְכֶּה לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב בְּעֵינָיו יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד וְכוּ' וּלְהוֹצִיא הַכִּסּוּפִין בְּפִיו בְּכָל יוֹם וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵאָרְחוֹת פָּרִיץ רַק ה' יִתְבָּרֵךְ יִתְמֹךְ אֲשׁוּרָיו בְּמַעְגְּלוֹתָיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה דִּינֵי ח�ֻכִּירוּת וְקַבְּלָנוּת מַה שֶּׁתּוֹלִין קִלְקוּל הַשָּׂדֶה יוֹתֵר בְּהַחוֹכֵר מִבְּבַעַל הַשָּׂדֶה, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן שכב סָעִיף א וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, נִשְׁדְּפָה אִם אֵרַע דָּבָר זֶה לְרֹב הַשָּׂדוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר מְנַכֶּה לוֹ מֵחֶכִירוֹ הַכֹּל לְפִי הַהֶפְסֵד שֶׁאֵרְעוֹ וְאִם לֹא פָּשְׁטָה הַמַּכָּה בְּרֹב הַשָּׂדוֹת אֵינוֹ מְנַכֶּה לוֹ מֵחֶכִירוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ כָּל הַשָּׂדוֹת שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע. נִשְׁתַּדְּפוּ כָּל הַשָּׂדוֹת שֶׁל הַשּׂוֹכֵר אוֹ הַחוֹכֵר אַף עַל פִּי שֶׁפָּשְׁטָה הַמַּכָּה בְּרֹב הַשָּׂדוֹת אֵינוֹ מְנַכֶּה לוֹ מֵחֶכִירוֹ שֶׁאֵין זֶה הֶפְסֵד תְּלוּי אֶלָּא בַּשּׂוֹכֵר, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. נִמְצָא שֶׁעַל פִּי הָרֹב תְּלִינָן קִלְקוּל הַשָּׂדֶה בְּהַשּׂוֹכֵר וְהַחוֹכֵר אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ מַכַּת מְדִינָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵרַע דָּבָר זֶה לְרֹב הַשָּׂדוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּלֹא זֶה תְּלִינָן תָּמִיד הַקִּלְקוּל בְּהַחוֹכֵר וְאֵינוֹ מְנַכֶּה לוֹ מֵחֶכִירוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ כָּל הַשָּׂדוֹת שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע אֵין תּוֹלִין הַקִּלְקוּל בְּבַעַל הַקַּרְקַע, וּלְהֵפֶךְ אִם נִשְׁתַּדְּפוּ כָּל הַשָּׂדוֹת שֶׁל הַחוֹכֵר תְּלִינָן הַקִּלְקוּל בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁפָּשְׁטָה הַמַּכָּה בְּרֹב הַשָּׂדוֹת וְאֵינוֹ מְנַכֶּה לוֹ מֵחֶכִירוֹ כַּנַּ"ל:

חלק לא

כִּי מִבֹּאַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל אֵית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא עֵילָא לֵהּ לְמֵתָא, שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיס הַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי הַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת אֱמוּנָה וְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵיתֵי פָּארֵי וּשְׁדָא לְהוּ וַאֲמַר לֵהּ אִפְּשָׁלוּ לִי חַבְלֵי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְכָל הַיְּגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בְּיוֹתֵר בְּהַהִתְבּוֹאָה שֶׁבַּשָּׂדוֹת

קֹדֶם שֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתָהּ לְבֵית הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע וְהַפְּרָנָסָה מִחוּץ לִפְנִים שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה בְּוַדַּאי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַכְנִיס הַתְּבוּאָה שֶׁהוּא הַפְּרָנָסָה מֵהַשָּׂדֶה שֶׁהוּא בַּחוּץ לְהַכְנִיסָהּ לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת. כִּי עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית וּבָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל יְדֵי זֶה נִתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ בְּעִצְּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה וְכוּ' בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכִין כָּל הַיְּגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, וְעִקַּר הַיְּגִיעוֹת בְּיוֹתֵר צְרִיכִין בַּעֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה כְּדֵי לְהוֹצִיא הַשָּׂדֶה מִקְּלְקֻלְתָּהּ לְבָרֵר הַתְּבוּאָה מֵחוּץ לִפְנִים, מִשָּׂדֶה לְבַיִת, כִּי מֵחֲמַת הַחֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, נִמְשְׁכָה הַשֶּׁפַע לַחוּץ עַל כֵּן צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה קֹדֶם שֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתָהּ לִפְנִים וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּמִין הַהֲבָלִים וְהַכְּסוּפִין, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם, 'בְּזֵעַת אַפֶּךָ' דַּיְקָא, כִּי הָאַף שֶׁהוּא הַחֹטֶם, מִשָּׁם יוֹצְאִין הַהֲבָלִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו. וְעַל כֵּן קוֹרֵא הַפָּסוּק אֶת הַיְּגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת בִּלְשׁוֹן בְּזֵעַת אַפֶּךָ שֶׁשָּׁם מוֹצְאִים הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת, כִּי עִקַּר הַיְּגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מֵחֲמַת פְּגַם הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּפְגְּמוּ עַל יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְשֶׁל כָּל בְּנֵי עוֹלָם שֶׁעִקַּר הַפְּגָמִים שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂין הֲבָלִים וּנְפָשׁוֹת לֹא טוֹבִים שֶׁהֵם פְּגַם הָאַף וְהַחֹטֶם שֶׁשָּׁם עִקַּר חִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת וְהַהֲבָלִים וּמִשָּׁם כָּל יְגִיעוֹת הַפַּרְנָסָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כָּל עָמַל הָאָדָם לְפִיהוּ. כִּי עִקַּר יְצִיאַת הַנְּפָשׁוֹת מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל יְדֵי הַפֶּה כַּנַּ"ל וּכְפִי מַה שֶּׁפּוֹגֵם כָּל אֶחָד בְּאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצִיא בְּפִיו כְּסוּפִין שֶׁאֵינָם טוֹבִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לַעֲמֹל וּלְהִתְיַגֵּעַ בְּהַפַּרְנָסָה בְּיוֹתֵר כִּי קָשֶׁה לוֹ בְּיוֹתֵר לְהַכְנִיס הַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים, כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הֲבָלִים הַנַּעֲשִׂין מִכְּסוּפִין טוֹבִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ כָּל עָמַל הָאָדָם לְפִיהוּ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁיּוֹצְאִין דֶּרֶךְ הַפֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה, כִּי קָשֶׁה לוֹ לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַפַּרְנָסָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק וְשַׁבָּת שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכַסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֲכִילָתוֹ וּפַרְנָסָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וְאָז הַכֹּל טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ כִּי הוּא זוֹכֶה לְהַכְנִיס הַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁזּוֹכֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית וְשַׁבָּת וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים הַצַּדִּיקִים לָצֵאת לַשָּׂדֶה לְקַבֵּל שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה. כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא אֱמוּנָה וְתִקּוּן

הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּכוּ'. וְעַל כֵּן שַׁבָּת מְקוֹר הַבְּרָכָה דְּמַנּוּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין, כִּי שַׁבָּת הִוא שְׁבִיעִי שֶׁמַּשְׁלִים כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, אֲבָל אֵין שְׁלֵמוּת לְהַבְּרָכוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי שַׁבָּת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן כַּד עָיֵל שַׁבָּתָא אָז צְרִיכִין לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה מִחוּץ לְפָנִים שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁמְּצוֹתָיו בְּשַׁבָּת דַּיְקָא שֶׁאָז מְסַדְּרִין לֶחֶם הַפָּנִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת לְהַשְׁלִים הָאַחַת עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַמְפַיֵּס הֶעָנִי לְהַשְׁלִימָם עַל יְדֵי שַׁבָּת אֱמוּנָה וְאָז נַעֲשִׂין שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה בְּחִינוֹת, שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים. וְעַל כֵּן אָז בִּכְנִיסַת שַׁבָּת יוֹצְאִין אֶל הַשָּׂדֶה כְּדֵי לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע מִחוּץ לִפְנִים מִבְּחִינַת שָׂדֶה לְבֵית שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וְכַנַּ"ל. כִּי בַּשָּׂדֶה שָׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם שׁוֹלְטִין כָּל הַהֲבָלִים שֶׁל הַכִּסּוּפִין דְּהַאי עָלְמָא שְׁפֵלָה. וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בִּפְנִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת בִּבְחִינַת כָּל כְּבוּדָּה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ. מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם מָקוֹם מְחִצּוֹת וְאֵין שׁוֹלְטִין שָׁם הָאֲוִירִים רָעִים שֶׁל כִּסּוּפִין רָעִים שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן הָיָה עֵשָׂו אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, כִּי עֵשָׂו נִמְשַׁךְ אַחַר כִּסּוּפִין וַהֲבָלִים רָעִים שֶׁמְּצוּיִים בַּחוּץ בַּשָּׂדֶה וְיַעֲקֹב בָּרַח מֵהֶם לְתוֹךְ אָהֳלֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה. וְזֶהוּ מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י בְּכַוָּנוֹת שַׁבָּת בְּעִנְיַן שָׂדֶה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אְחֳרָא בְּחִינַת כִּי בַּשָּׂדֶה מְצָאָהּ, בְּחִינַת וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, כִּי בַּשָּׂדֶה בַּחוּץ שָׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲבָלִים רָעִים שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית וּפְגַם אֱמוּנָה: וְזֶה עִקַּר יְגִיעָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְזַכּוֹת לְקִדֻּשַׁת שַׁבָּת לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע וְנִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִחוּץ לִפְנִים, מִשָּׂדֶה לְבַיִת, וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם הֲבָלִים וּנְפָשׁוֹת דְּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ כֵן פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עֹל עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה בְּגַשְׁמִיּוּת כִּי זוֹכֶה שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כִּי מַכְנִיס הַשֶּׁפַע לִפְנִים עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכוּ', וְאָז הַכֹּל טוֹרְחִין בְּשָׂבִיל פַּרְנָסָתוֹ וְהוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת גַּשְׁמִיּוֹת שֶׁל הַשָּׂדֶה, וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן זֶה הַחוֹכֵר שָׂקְבֵל עַל עַצְמוֹ עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה תִּלְיָנִן הַקְּלִקּוּל בּוֹ מֻחֲמַת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אִישׁ שָׂדֶה שָׂקְבֵל עַל עַצְמוֹ לָצֵאת לַחוּץ לַעֲבֹד עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הֲבָלִים וְכִסּוּפִין לֹא טוֹבִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל קִלְקוּלֵי הַשָּׂדֶה כַּנַּ"ל עַל כֵּן תּוֹלִין עַל פִּי הָרֹב הַקִּלְקוּל בּוֹ. כִּי בַּעַל הַקַּרְקַע הוּא כְּנֶגֶד הַחוֹכֵר בִּבְחִינַת פְּנִימִי כִּי הוּא פָּרַק מִמֶּנּוּ עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה וְיוֹשֵׁב בַּבַּיִת בִּפְנִים וְזֶה הַחוֹכֵר צָרִיךְ לִטְרֹחַ עֲבוּרוֹ בְּשָׂבִיל פַּרְנָסָתוֹ לָצֵאת לַחוּץ לַעֲבֹד עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה עַל כֵּן תּוֹלִין בּוֹ הַקִּלְקוּל שֶׁאֲחִיזָתוֹ בַּחוּץ עַל יְדֵי הֲבָלִים רָעִים שֶׁמִּתְפַּשְׁטִין בַּחוּץ וְכַנַּ"ל. אִם לֹא שֶׁהוּא מַכַּת מְדִינָה אָז מְנַכֶּה לוֹ מֻחֲכוּרוֹ כִּי מַכַּת מְדִינָה זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם

כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהוֹלְכִין הַהֲבָלִים וּמִתְגַּלְגְּלִים מִזֶּה לָזֶה וְנַעֲשֶׂה עֵרְבּוּבְיָא בָּעוֹלָם שֶׁלִּפְעָמִים מַגִּיעִין הֲבָלִים רָעִים לְצַדִּיקִים וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת מַכַּת מְדִינָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁנִּתְפַּסִין הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים בַּעֲוֹן הָרְשָׁעִים עַל יְדֵי הַהֲבָלִים וְהַכְּסוּפִין רָעִים שֶׁלָּהֶם. וְעַל כֵּן אָז אֵין תּוֹלִין הַקְּלָקוּל בְּהַחוֹכֵר שֶׁהוּא בַּחוּץ שֶׁשָּׁם מִתְפַּשְׁטִין כְּסוּפִין שֶׁאֵינָם טוֹבִים כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מַכַּת מְדִינָה אֵין יוֹדְעִין בִּשְׁבִיל מִי הָרָעָה הַזֹּאת, וְגַם אֵין רְאָיָה מִמַּה שֶּׁבַּעַל הַקַּרְקַע בְּפָנִים וְהַחוֹכֵר בַּחוּץ שֶׁמַּחֲמַת זֶה הַקְּלָקוּל מֵהַחוֹכֵר כַּנַּ"ל כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ מַכַּת מְדִינָה אֵין רְאָיָה מִזֶּה מֵאַחַר שֶׁמַּכַּת מְדִינָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יֵשׁ הֶבֶל הַנַּ"ל שֶׁאָז יֵשׁ כַּמָּה הִפּוּכִים בָּעוֹלָם גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַקְּלָקוּל מִבַּעַל הַקַּרְקַע אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּפָנִים בַּבַּיִת, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁיְּכוֹלִין לִתְלוֹת הַקְּלָקוּל בְּהַחוֹכֵר תְּלִינָן בּוֹ יוֹתֵר מִבְּבַעַל הַקַּרְקַע וְעַל כֵּן אִם נִשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׁדוֹתָיו שֶׁל הַחוֹכֵר תְּלִינָן הַקְּלָקוּל בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַכַּת מְדִינָה מֵאַחַר שֶׁרוֹאִין שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׁדוֹתָיו אֲמִרִינָן שֶׁהוּא מְשׁוּם לְתָא דִּידֵהּ, אֲבָל אִם נִשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׁדוֹתָיו שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע אֵין תּוֹלִין בּוֹ הַקְּלָקוּל כִּי רֹב הַקְּלָקוּלִים שֶׁל הַשָּׂדֶה תּוֹלִין בְּהַחוֹכֵר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא בַּחוּץ שֶׁשָּׁם מְצוּיִים הֲבָלִים דְּהַאי עָלְמָא שְׁמִשָּׁם כָּל הַקְּלָקוּלִים מֵחֲמַת שֶׁהֵם מוֹנְעִים לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע מִחוּץ לְפָנִים וְכַנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן שכה, הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ לְשָׁנִים מֵעָטוֹת, דְּהַיְנוּ פָּחוֹת מִשֶּׁבַע שָׁנִים לֹא יִזְרָעֶנָּה פִּשְׁתָּן וְאֵין לוֹ בְּקוֹרַת שִׁקְמָה. וְהַטַּעַם פֵּרֵשׁ הַסְּמָ"ע דְּפִשְׁתָּן מַכְחִישׁ אַרְעָא טוּבָא וּבְפָחוֹת מִשֶּׁבַע שָׁנִים אֵין הַקַּרְקַע חוֹזֶרֶת לְכֹחָהּ וְכוּ' וְכֵן בְּקוֹרַת שִׁקְמָה פֵּרוּשׁ שֶׁבְּפָחוֹת מִשֶּׁבַע שָׁנִים אֵינוֹ חוֹזֵר לִהְיוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי פִּשְׁתָּן מַכְחִישׁ אַרְעָא טוּבָא, כִּי פִּשְׁתָּן הוּא קָרְבַּן קַיִן שֶׁהֵבִיא מֵהַפִּסֹּלֶת וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶרַע פִּשְׁתָּן הָיָה. וְקַיִן הוּא עִקַּר פְּגַם הַהֲבָלִים דְּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ. כִּי קַיִן הוּא קִינְא מְסָאֲבוּתָא בְּחִינַת זֶהֳמַת הַכְּסוּפִין וְהַתַּאֲוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁהֵם הֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲרִיגַת קַיִן אֶת הֶבֶל. וְכָל זֶה הָיָה בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה בְּחִינַת וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וְכוּ', כִּי שָׁם הִתְגַּבְּרוּת הַחִיצוֹנִים שֶׁיּוֹנְקִין מִכְּסוּפִין רָעִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת עוֹסְקִים בְּתִקּוּן זֶה שֶׁל חֵטְא קַיִן שֶׁהָרַג אֶת הֶבֶל, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִין הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת, בְּחִינַת נֶפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַהֲבָלִים וְהַכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁמִּתְבָּרְרִין בְּשַׁבָּת שֶׁהֵם

בְּחִינַת נְפָשׁוֹת טוֹבִים וּמֵהֶם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה בְּשַׁבָּת וְכַמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כֵּיוָן שֶׁשַּׁבָּת וַי אָבְדָה נֶפֶשׁ, שֶׁעִקַּר הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה בְּשַׁבָּת מְקַבְּלִין עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן אָז הוּא תִּקּוּן הֲרִיגַת קַיִן אֶת הֶבֶל שֶׁפָּגַם בָּזֶה. וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם קַיִן הָיָה עַל יְדֵי זֶרַע פִּשְׁתָּן, עַל כֵּן פִּשְׁתָּן מַכְחִישׁ אַרְעָא טוּבָא וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת לְכֹחָהּ עַד שֶׁבַע שָׁנִים, כִּי צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ שִׁבְעָה שָׁנִים לְבָרֵר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יָדָהּ נִשְׁלָמִין הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל כְּדֵי לְתַקֵּן הָאֲדָמָה לְהוֹצִיאָהּ מִקְּלִפּוֹתֶיהָ שֶׁנִּתְקַלְּלָה עַל יְדֵי חֵטְא קַיִן בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּפָּסוּק שָׁם. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה נִמְשֶׁכֶת בִּבְחִינַת שֶׁבַע שָׁנִים, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא שְׁבִיעִית בִּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמַּשְׁלִים כָּל הַשִּׁשָּׁה בְּרָכוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה שֶׁהִיא שָׁנָה הַשְּׁבִיעִית, שֶׁהִיא שַׁבָּת לַה'. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ אָמַר, אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל וְכוּ'. כִּי רָחֵל אִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. שֶׁמִּגְּדֶל הַפְּגָמִים שֶׁהָיָה אָז בָּעוֹלָם לֹא הָיָה יַעֲקֹב יָכֹל לִזְכּוֹת לְבָרֵר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּשֶׁבַע שָׁנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִטָּה, בְּחִינַת שַׁבָּת. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַשֶּׁבַע שָׁנִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִטָּה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁבְּפִשְׁתָּן נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר פְּגַם הַכְּסוּפִין רָעִים, כִּי הוּא קְרִבַּן קַיִן שֶׁהָרַג אֶת הֶבֶל בַּשָּׂדֶה, עַל כֵּן הוּא מַכְחִישׁ אַרְעָא טוּבָא וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת לְכֹחָהּ כִּי אִם בְּשֶׁבַע שָׁנִים דַּיְקָא שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ כָּל הַשֶּׁבַע שָׁנִים כְּדֵי לְבָרֵר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי שֶׁבַע שָׁנִים דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קוֹרַת הַשִּׁקְמָה שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר כְּבַתְּחִלָּה עַד שֶׁבַע שָׁנִים, כִּי שִׁקְמִים הֵם מִין אֶרֶז וְאֶרֶז גִּזְעוֹ מַחֲלִיף וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק נִמְשָׁל לְאֶרֶז, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּקַבָּלַת שַׁבָּת, כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה. וְעִקַּר בְּחִינַת גִּזְעוֹ מַחֲלִיף הוּא עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת כֹּחַ הַגּוֹדֵל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) כִּי עַל הָרְשָׁעִים הַכּוֹפְרִים נֶאֱמַר, יִהְיוּ כְּחָצִיר גַּגוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ וְכוּ'. אֲבָל בַּצַּדִּיקִים הַמַּאֲמִינִים נֶאֱמַר:

צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרַח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה וְכוּ'. אֲבָל עִקַּר בְּחִינַת גִּזְעוֹ מַחֲלִיף הוּא עַל יְדֵי שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבָּהֶם עִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן הָאֶרֶז שֶׁהוּא הָאִילָן הַנִּבְחָר שֶׁבּוֹ נִמְשְׁלוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁגִּזְעָם מַחֲלִיף, עַל כֵּן אֵין חוֹזֵר לִהְיוֹת כְּבַתְּחִלָּה עַד שִׁבְעָה שָׁנִים שֶׁבָּהֶם בֵּרוּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר גִּדּוּל הַגֶּזַע שֶׁתַּחֲלִיף וְתַחֲזֹר לִהְיוֹת כְּבַתְּחִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמְקַבֵּל שְׁדֶה פְּחוֹת מִשֶּׁבַע שָׁנִים לֹא יִזְרָעֶנָּה פִּשְׁתָּן וְאֵין לוֹ בְּקוֹרַת שִׁקְמָה שֶׁהֵם אֲרָזִים כִּי בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין בֵּרוּר וְתִקּוּן בְּיוֹתֵר צְרִיכִין שִׁבְעָה שָׁנִים שֶׁבָּהֶם בֵּרוּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל:

חלק לד

וְעַל כֵּן רָצָה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו עַל יְדֵי שֶׁיֵּצֵא הַשָּׂדֶה וְיָבִיא לוֹ מַטְעַמִּים לֶאֱכֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צַיִד וְכוּ' וְהָבִיאָה לִי וְאֹכְלָה בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי. כִּי עֵשָׂו רָמָה אֶת אָבִיו עַד שֶׁהָיָה סָבוּר שֶׁאֵינוֹ רָשָׁע וְעַל כֵּן רָצָה יִצְחָק לִשְׁלֹחַ אֶת עֵשָׂו הַשָּׂדֶה דַּיְקָא שֶׁיָּבִיא לוֹ לֶאֱכֹל מִשָּׁם כְּדֵי שֶׁיַּכְנִיס הַשֶּׂפַע וְהָאֲכִילָה מִחוּץ לִפְנִים וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה רָאוּי לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר וּמַאֲמִין בְּצַדִּיקִים וּמַחֲזִיק אוֹתָם אֲזַי לִפְעָמִים הוּא מַעֲלֶה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁיּוֹצֵא לַחוּץ לַעֲסֹק בְּעִסְקֵי מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי כָּל כַּוָּנָתוֹ אֵינוֹ לִהְיוֹת אִישׁ שָׂדֶה חַס וְשָׁלוֹם, רַק הוּא יוֹצֵא לְפִי שָׁעָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כְּדֵי שֶׁיַּכְנִיס הַשֶּׂפַע וְהַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים עַל יְדֵי שֶׁיִּתֵּן לְהַצַּדִּיק לֶאֱכֹל וַאֲזַי הוּא רָאוּי לִבְרָכָה בְּוַדַּאי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס הַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית וְשַׁבָּת שֶׁהוּא אֱמוּנָה וֶאֱמוּנָה הִיא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת שֶׁמַּשְׁלִים כָּל הַבְּרָכוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן סָבַר יִצְחָק שֶׁעֵשָׂו הוּא בִּבְחִינָה זֹאת וְעַל כֵּן אָמַר לוֹ, 'צֵא הַשָּׂדֶה', שֶׁיֵּצֵא רַק לְפִי שָׁעָה. 'וְצוּדָה לִי צַיִד', שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ יִהְיֶה רַק בִּשְׁבִיל אָבִיו הַצַּדִּיק כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן לְהַצַּדִּיק לֶאֱכֹל, כִּי אֲכִילַת הַצַּדִּיק הוּא בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים. וּמִי שֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמֵבִיא לְהַצַּדִּיק לֶאֱכֹל וּמְפָרְנֵס אוֹתוֹ בְּוַדַּאי אַשְׁרֵי לוֹ וְהוּא רָאוּי בְּוַדַּאי לְכָל הַבְּרָכוֹת, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיס הַשֶּׂפַע מִחוּץ לִפְנִים מֵאַחַר שֶׁמְּפָרְנֵס וּמַאֲכִיל אֶת הַצַּדִּיק שֶׁאֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִין הַשֶּׂפַע לִפְנִים וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

וְזֶה שֶׁאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו, שְׂא נָא כֵּלֶיךָ תֶּלְיְךָ וְקַשְׁתֶּךָ, זֶה רָמַז עַל תִּקּוּן הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִין הַשֶּׂפַע מִחוּץ לִפְנִים. 'כֵּלֶיךָ' זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת כְּלִי שֶׁמְּקַבֶּלֶת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׂוּם הַשָּׂגָה וְשׂוּם בְּרָכָה וְשֶׂפַע גַּשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא מִדָּה אֲחֵרוֹנָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת כְּלִי כְּלוּלָה מֵהַכֹּל שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאֱמוּנָה הִיא מַשְׁלִים כָּל הַבְּרָכוֹת, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין עַל יָדָהּ, כִּי הִיא בְּחִינַת כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה, בִּבְחִינַת לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא שָׁלוֹם וְשָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּהַתּוֹרָה וַיֵּשֶׁב בְּסִימָן סב) בְּחִינַת שַׁבָּת שָׁלוֹם. וְזֶה, שְׂא נָא כֵּלֶיךָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּדֹק סַכִּינְךָ וּשְׁחֹט יָפָה שֶׁלֹּא תַּאֲכִילֵנִי נְבֵלָה. כִּי הַשְׁחִיטָה הִיא בִּשְׁבִיל הָעֲלָאַת הַנְּפָשׁוֹת מֵחַי לְמְדַבֵּר כַּיָּדוּעַ, כִּי יֵשׁ כַּמָּה נְפָשׁוֹת מְגֻלְגָּלִים בְּחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת כַּיָּדוּעַ שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם וּלְבָרְרָם עַל יְדֵי מִצְוַת שְׁחִיטָה. וְכָל גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ הַמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַכְּסוּפִין רָעִים שֶׁמֵּהֶם

נַעֲשִׂים נְפָשׁוֹת רָעִים וּמִתְגַּלְגְּלִים וְכוּ' עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְהַחֲטִיא חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁאֵין שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה אֲזַי מֻכְרָחִים לְהִתְגַּלְגֵּל בְּחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת כְּפִי פְּגַם הַכִּסּוּפִין וְהַנְּפָשׁוֹת. וּצְרִיכִין לְבָרְרָם וּלְתַקְּנָם עַל יְדֵי הַשְׁחִיטָה וּמַחֲמַת שֶׁיִּצְחָק סָבַר שֶׁעֵשָׂו יָכוֹל לְהַכְנִיס הַשֶּׂפַע מִחוּץ לִפְנִים, מְשָׁדֶה לְבַיִת, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא בַּעַל נֶפֶשׁ שֶׁעוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן נְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִין הַשֶּׂפַע מִחוּץ לִפְנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַל כֵּן הִזְכִּיר לוֹ כָּל הַבְּחִינוֹת הָאֵלֶּה. וְזֶהוּ, שְׂא נָא כֵּלֶיךָ, בְּדֹק סַכִּינְךָ וְכוּ', שֶׁהוּא תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַנְּפָשׁוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, בְּדֹק סַכִּינְךָ וּשְׁחֹט יָפֶה. כִּי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַסַּכִּין שָׁשׁוּחָטִין בּוֹ לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בְּלִי שׁוּם פְּגַם כָּל שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם, כִּי שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁ'שָׂא נָא כֵּלֶיךָ' מְרַמֵּז עַל שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא עִקַּר הַכְּלִי הַמַּחֲזִיק בְּרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, תֶּלְיְךָ וְקַשְׁתֶּךָ. זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁכָּלוּל מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית עִלָּאָה וּבְרִית תַּתָּאָה, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ וְלִמָּדָן בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר וּשְׁנֵיהֶם נִקְרָאִים בִּלְשׁוֹן כְּלִי זַיִן חֶרֶב וְקֶשֶׁת, כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית נִקְרָא קֶשֶׁת בְּחִינַת קֶשֶׁת הַבְּרִית. וְכֵן נִקְרָא בִּלְשׁוֹן חֶרֶב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָגֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר, כִּי שָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה לִהְיוֹת גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ וְכֵן לַמָּדָן בַּתּוֹרָה נִקְרָא גַּם כֵּן בִּלְשׁוֹן אֲחִיזַת חֶרֶב וּכְלֵי זַיִן לִלְחֹם מִלְחֶמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה. מִלְחֶמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה. וְעַל כֵּן אָמַר בִּלְשׁוֹן 'תֶּלְיְךָ', זֶה מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת לַמְּדָן שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵר כָּל דִּינֵי הַתּוֹרָה לִפְשֹׁט וּלְבָרֵר כָּל הַסְּפֵקוֹת וְהָאִבָּעְיוֹת. וְזֶהוּ תֶּלְיְךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְּפֵקוֹת וְהָאִבָּעְיוֹת שֶׁהֵם תְּלוּיִים בְּסָפֵק שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְגִיעַת הַלִּמּוּד לְבָרֵר כָּל הַדְּבָרִים הַתְּלוּיִים בְּסָפֵק כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵר כָּל דִּינֵי הָאִסּוּר וְהַמֻּתָּר וְכוּ' עַל בָּרְיָן:

וְקַשְׁתֶּךָ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁנִּקְרָא קֶשֶׁת, הַיְנוּ שֶׁיִּצְחָק רָמַז לוֹ כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁצְּרִיכִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס הַשֶּׂפַע מִחוּץ לִפְנִים, מִשָּׁדֶה לְבַיִת שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיק וְלַמְּדָן וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה עוֹשִׂין וּמְתַקְּנִים נְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיְּכְנִיס הַשֶּׂפַע וְהַפְּרָנְסָה מִחוּץ לִפְנִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צַיִד וְהָבִיאָה לִי וְאֹכְלָה, שֶׁיֵּלֵךְ לַשָּׂדֶה לַחוּץ כְּדֵי לְהָבִיא פַּרְנָסָה וַאֲכִילָה לְהַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל. וְאָז הָיָה בְּוַדַּאי רָאוּי לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת שֶׁכֻּלָּם נִשְׁלָמִים וְנִמְשָׁכִים עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת עֵשָׂו הָיָה רָחוֹק מִזֶּה בְּתַכְלִית, כִּי עֵשָׂו הָיָה אִישׁ שָׂדֶה מַמָּשׁ שֶׁהָיָה רַק בַּחוּץ וְלֹא רָצָה לִכְנֹס לִפְנִים

לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה כְּלָל. וְעַל כֵּן כְּתִיב, וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה לָצוּד צַיִד, לְהָבִיא אַף מֵהַגָּזָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ שֶׁיִּצְחָק אָמַר לוֹ, וְצֵא הַשָּׂדֶה וְכוּ'. וּבְעֵשָׂו כְּתִיב: וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה. כִּי יִצְחָק אָמַר לוֹ צֵא הַשָּׂדֶה כְּאִלּוּ כָּל יְשִׁיבָתוֹ וּקְבִיעָתוֹ בִּפְנִים רַק שֶׁיֵּצֵא הַשָּׂדֶה לְפִי שָׂעָה וְעַל כֵּן הִזְכִּיר לְשׁוֹן יְצִיאָה. אֲבָל בְּעֵשָׂו כְּתִיב, וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה, לְשׁוֹן הֲלִיכָה, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא הָיְתָה נֶחֱשֶׁבֶת אֲצִלּוֹ לִיצִיאָה כְּלָל רַק לַהֲלִיכָה, כִּי שָׁם בַּשָּׂדֶה עִקַּר מְקוֹמוֹ וְעַל כֵּן הִזְכִּיר הַכָּתוּב אֲצִלּוֹ לְשׁוֹן הֲלִיכָה וְלֹא לְשׁוֹן יְצִיאָה, כִּי אֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת אֲצִלּוֹ לִיצִיאָה מֵאַחַר שֶׁשָּׁם מְקוֹמוֹ, כִּי הוּא חִיצוֹנִי מַמָּשׁ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת לֹא קִבֵּל הַבְּרָכוֹת כִּי לֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. רַק יַעֲקֹב קִבֵּל הַבְּרָכוֹת כִּי הָיָה אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים. 'אִישׁ תָּם' דַּיְקָא, כִּי זָכָה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אִישׁ תָּם, בְּחִינַת תְּמִימוּת וּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים וְכָל הַבְּרָכוֹת הִיא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב בְּעֵת שֶׁקִּבֵּל הַבְּרָכוֹת, רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ וְכוּ'. 'כְּרֵיחַ שָׂדֶה' דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂדֶה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת שְׂדֵה גַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲקַל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁמַּעֲלִין אָז מִשָּׂדֶה לְבֵית שֶׁכָּל זֶה הוּא הֶפֶךְ הַשָּׂדֶה שֶׁל עֵשָׂו שֶׁהָיָה אִישׁ שָׂדֶה כִּי יַעֲקֹב זָכָה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת, כִּי זָכָה לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע מִחוּץ לִפְנִים עַל כֵּן נִסְמָךְ מִיָּד אַחַר כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה', וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְכוּ', שֶׁהֵם הַבְּרָכוֹת שֶׁקִּבֵּל עַל יְדֵי תִּקּוּן הַשָּׂדֶה דַּיְקָא. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת שָׂדֶה לְהַעֲלוֹת מִשָּׂדֶה לְבֵית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת שַׁבָּת, בְּחִינַת לְכָה דּוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה, אָז זוֹכִין עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא לְקַבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשַּׁבָּת אֱמוּנָה שֶׁהִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת שַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ שָׂדֶה דִּסְטְרָא אָחֳרָא וְיֵשׁ שָׂדֶה דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק לה

עַל פִּי הַתּוֹרָה אִית לָן בֵּירָא הַנַּ"ל יִתְבָּאֵר עִנְיָן קֹרַח, כִּי מִבֹּאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת צַדִּיק וְלַמְּדָן כִּי לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד וְכוּ'. וּלְהֶפֶךְ לַמְּדָן בְּלֹא חָסִיד וְצַדִּיק בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת, כִּי מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהֶפֶךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס וְכוּ', עַיֵּן שָׁם מְבֹאָר שָׁם שֶׁמִּי שֶׁהוּא רַק לַמְּדָן לְבַד וְאֵינוֹ חָסִיד וְצַדִּיק כְּלָל הוּא בְּחִינַת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם: וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם קֹרַח שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים עַל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁכָּל כֹּחָם מֵחֲמַת הַלִּמּוּד שֶׁלָּהֶם שֶׁלָּמְדוּ תּוֹרָה. קְצָתָם לוֹמְדִים בִּגְמָרָא פֵּרוּשׁ תּוֹסָפוֹת וְיֵשׁ שֶׁלּוֹמְדִים גַּם קַבָּלָה וּכְתָבִים אֲבָל מַעֲשֵׂיהֶם אֵינָם כַּהֹגֶן וְיֵשׁ מֵהֶם מְקַלְקְלִים לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְיֵשׁ שֶׁאֵין יוֹדְעִים מִקְּלְקוּלָם כָּל כָּךְ אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הֵם מִתְרַשְּׁלִים

בַּעֲבוֹדַת ה' וְאֵין מִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה וּבְיגִיעוֹת, וְרוֹדְפִים אַחַר הַהֶבֶל שֶׁל מָמוֹן וְכָבוֹד וְהִתְנַשְּׂאוּת וְכֵיוֹצֵא, וְהֵם מִתְגָּרִים בְּהַכְּשֵׁרִים וְיִרְאִים תְּמִימֵי הַדֶּרֶךְ הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת ה' בֶּאֱמֶת הָעוֹסְקִים בִּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּבְכַוָּנַת הַלֵּב לַשָּׁמַיִם, וְהֵם עוֹמְדִים בְּכָל פַּעַם וְחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם בְּכַמָּה מִינֵי רְדִיפוֹת וְלֵיצָנוּת בְּלִי שִׁעוּר. וְזֶה בְּחִינַת עֲדַת קֹרַח, כִּי קֹרַח הָיָה חָכָם וְלַמְדָן גָּדוֹל וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלּוֹ שֶׁרָצָה לְהַפְרִיד בֵּין לַמְדָן וְצַדִּיק כְּאִלּוּ עִקַּר הַמַּעֲלָה הוּא בְּחִינַת לַמְדָן לְבַד. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, כִּי כָּל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֻּלָּם שָׁמְעוּ בְּסִינַי אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאָמְרוּ מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם שָׁמְעוּ אָנֹכִי וְכָל עֻשָּׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה אִם כֵּן אֵין לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שׁוּם מַעֲלָה וְהִתְנַשְּׂאוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה'. וְזֶה בְּחִינַת פְּגָם הַנַּ"ל שֶׁסָּמְכוּ עַל הַלִּמּוּד לְבַד וְכָפְרוּ בְּעִקַּר הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר הַמַּעֲלָה וְהַהִתְנַשְּׂאוּת אֱמֶת שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל חֲבֵרוֹ הוּא רַק עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יֶהֱא אָדָם קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וּבוֹעֵט בְּרַבּוֹ וּבְאָבִיו וּבְמִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ וְכוּ'. כִּי אִם הָיוּ מַאֲמִינִים בֶּאֱמֶת שֶׁהָעִקָּר הוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה לֹא הָיוּ אוֹמְרִים וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ וְכוּ', כִּי הָיָה רָאוּי לָהֶם לְהָבִין הָאֱמֶת שֶׁמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן קְדֻשָּׁתָם גָּבְהָה מְאֹד מְאֹד וְהֵם מְשֻׁקָּעִים עֲדַיִן בְּתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק אֶת מַחְתּוֹת הַחַטָּאִים וְכוּ':

הֵם חָטְאוּ עַל נַפְשׁוֹתָם וְכוּ', אֲבָל הֵם רָצוּ לְהַפְרִיד בְּחִינַת לַמְדָן מִצַּדִּיק כְּאִלּוּ הָעִקָּר הוּא לַמְדָן וְכוּ'. וְזֶהוּ, וַיִּקַּח קֹרַח. וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס:

וְאִתְפְּלִיג קֹרַח, שֻׁחְלַק לַמְדָן מִצַּדִּיק וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, קְחוּ לָכֶם מַחְתּוֹת וְכוּ', שֶׁיְּקָרִיבוּ קְטֹרֶת. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, הֵא לָכֶם קְטֹרֶת הֶחָבִיב מִן הַכֹּל וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁמֹּשֶׁה אָמַר לָהֶם, הֲרֵינִי מַרְאֶה לָכֶם מִי חָבִיב לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי לְפִי דַּעַת קֹרַח הָעִקָּר הוּא הַלִּמּוּד וְהַחָכְמָה שֶׁל הַתּוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְקַיְּמָהּ כְּלָל וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֹשֶׁה שֶׁנָּתַן הַתּוֹרָה וּמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בִּקְדֻשָּׁה נִפְלָאָה, עַל כֵּן אָמַר לוֹ, הֲרֵי לְךָ קְטֹרֶת שֶׁחָבִיב מִן הַכֹּל וְתִכָּנְסוּ כֻּלְּכֶם לְהַקְטִיר וְנִרְאֶה דְּבַר מִי יָקוּם. כִּי קֹרַח הָיָה לַמְדָן וְחָכָם גָּדוֹל גַּם בְּחָכְמוֹת הַקַּבָּלָה וְיָדַע בְּוַדַּאי הַסּוֹד וְהַכַּוָּנָה שֶׁל קְטֹרֶת וְעַל כֵּן סָמַךְ עַל רֹב חָכְמָתוֹ לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּלְבַקֵּשׁ כְּהֲנָה גְּדוֹלָה מֵאַחַר שֶׁגַּם הוּא יוֹדֵעַ כַּוָּנַת הַקְּרְבָּנוֹת וְהַקְּטֹרֶת, עַל כֵּן אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, עַתָּה נִרְאֶה הֶאֱמֶת קְחוּ לָכֶם מַחְתּוֹת וְכוּ', וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מַחְתָּתוֹ וְכוּ' וּתְנוּ בָּהֶן אֵשׁ וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן קְטֹרֶת וְכוּ' וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ. וְקֹרַח סָמַךְ עַל חָכְמָתוֹ וְנִתְרַצָּה לָזֶה, כִּי סָבַר שֶׁקְּטֹרֶת שֶׁלּוֹ יִתְקַבֵּל מֵאַחַר שֶׁהוּא חָכָם וְלַמְדָן כָּל כָּךְ וְיוֹדֵעַ דִּין

וְכַוָּנוֹת הַקְּטֹרֶת כָּל כָּךְ, אֲבָל מֹשֶׁה הִתְרָה בָּהֶם וְאָמַר לָהֶם שֶׁסֵּם הַמָּוֶת נָתוּן בְּתוֹכוֹ שֶׁבּוֹ נִשְׂרְפוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא לוֹמַר שֶׁרָאוּי לָהֶם לִלְמֹד קַל וָחֹמֶר מִנָּדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהַקְּטִירוּ קְטֹרֶת שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ נִשְׂרְפוּ, כִּי נָדָב וַאֲבִיהוּא הֵם בְּחִינַת בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא שֶׁזֶּה הֵצִיץ וְנִפְגַּע וְזֶה הֵצִיץ וּמֵת שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים אֲבָל שָׁגוּ קְצָת כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס וְהֵצִיצוּ יוֹתֵר מִדַּאי וְנֶעֱנְשׁוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּגֶם נָדָב וַאֲבִיהוּא, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן רָמַז לָהֶם מֹשֶׁה שֶׁיִּזָּהֲרוּ שֶׁלֹּא יִתְעַנְּשׁוּ עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת דַּיְקָא, כִּי גַּם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים לֹא יָצְאוּ בְּשָׁלוֹם עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּבְחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס הַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אַתֶּם, וְהֵם לֹא שָׁמְעוּ וְסָמְכוּ עַל חָכְמָתָם וּפָגְמוּ הַפֶּגֶם שֶׁל אַחַר שֶׁקִּלְקֵל לְגַמְרֵי וְקִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת הַפֶּגֶם שֶׁל קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁהִפְרִידוּ בְּחִינַת לָמְדֵן מִצַּדִּיק וְסָמְכוּ עַל חָכְמַת לְמוּדָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת בְּחִינַת וְאִתְפְּלִיג קֹרַח כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה עָנְשָׁם שֶׁנִּשְׂרְפוּ עַל יְדֵי אֵשׁ הַקְּטֹרֶת בְּעֶצְמוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ הַתּוֹרָה סַם מָוֶת עַל יְדֵי שֶׁמְּצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהֵפֶךְ, כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲלוֹא כֹּה דְּבָרִי כָּאֵשׁ. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בָּהּ וּמְצַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְהֵפֶךְ מִתְגַּבֵּר תַּבְעֶרֶת אֵשׁ מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם:

כִּי קְטֹרֶת גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַרְבֵּה, כִּי לֵית קָרְבְּנָא חֲבִיבָא קַמֵּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמוֹ קְטֹרֶת, אֲבָל עִקַּר תִּקּוּן הַקְּטֹרֶת הוּא כְּשֶׁמַּקְרִיבִין אוֹתוֹ כָּרָאוּי כְּדִינוֹ עַל יְדֵי הַכֹּהֵן וְאָז הַקְּטֹרֶת מְכַפֵּר, כִּי קְטֹרֶת מַעֲלָה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁיְּכוֹלִין לְצָרֵף וּלְהָרִים כָּל הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וְשֶׁיִּכָּלֵל תְּפִלָּתָם וְתַעֲלֶה בְּתוֹךְ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל לְרָצוֹן לְמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֵין בָּהּ מִתְּפִלַּת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּרְאָיָה מִקְּטֹרֶת שֶׁהָיָה בָּהֶם חֶלְבָּנָה וְכוּ', כִּי הַתְּפִלָּה בְּחִינַת רֵיחַ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה עַל יְדֵי רֵיחַ הַקְּטֹרֶת וְזֶה בְּחִינַת תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ. אֲבָל זֶה שֶׁפּוֹגֵם בַּקְּטֹרֶת כִּי הוּא זָר וְרוֹצֶה לְהַקְטִיר קְטֹרֶת, זֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת תּוֹעֵבָה הִיא לִי. וְעַל כֵּן אֵשׁ הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הַמְלַבֶּשׁ בַּקְּטֹרֶת שָׂרַף אוֹתָם וְנָקַם בָּהֶם, כִּי לֹא זָכוּ נַעֲשֵׂית לָהֶם סַם מָוֶת וְכַנַּ"ל:

וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל מוּבָן שָׁם שֶׁתִּקּוּן הַלָּמְדָן שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כִּסּוּפִין טוֹבִים וְכוּ' וּמוֹצִיא אוֹתָם בְּפִיו בִּתְפִלָּה וּתְחִנָּה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמֵד לְטוֹב וְכוּ' וּתְפִלָּה הִיא בְּחִינַת קְטֹרֶת כַּנַּ"ל, וְהֵם רָצוּ לְהַקְטִיר קְטֹרֶת עַל יְדֵי בְּחִינַת לַמְדָן לְבַד כַּנַּ"ל, עַל כֵּן נִשְׂרְפוּ עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת בְּלִיעַת קֹרַח בְּתוֹךְ הָאָרֶץ, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הֵם בְּחִינַת גּוּף וְהַנְּקֻדּוֹת הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְהַנְּקֻדּוֹת נַעֲשִׂים עַל יְדֵי כְּסוּפִים טוֹבִים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַיְּרִים הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב. וְקֹרַח פָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִבְלַע קֹרַח בְּתוֹךְ הָאָרֶץ בְּחַיָּיו, כִּי אֶרֶץ וְשָׁמַיִם הֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעָל', זֶה הַנְּשָׁמָה. 'וְאֶל הָאָרֶץ', זֶה הַגּוּף. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לַמְדָן וְחָסִיד אֲמִתִּי, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם לְבַטֵּל הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהַגּוּף יַעֲשֶׂה רְצוֹן הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כָּל חִיּוּתוֹ רַק מֵהַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה וְכֵן נִכְלָלִים הָאוֹתִיּוֹת בְּהַנְּקֻדּוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכֵן צָרִיךְ שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַלַּמְדָן נֶגֶד הֶחָסִיד שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל וַאֲזַי נִכְלָל אֶרֶץ בְּשָׁמַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ. אֲבָל קֹרַח שֶׁרָצָה לְהַגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַלַּמְדָן עַל הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ מִדָּה בְּמִדָּה שֶׁהִתְגַּבְּרָה עָלָיו הָאָרֶץ וּפָתְחָה פִּיהָ וּבָלְעָה אוֹתוֹ בְּחַיָּיו לְהוֹרוֹת כִּי פָּגַם בָּזֶה כִּי נָתַן כֹּחַ בָּאָרֶץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף שֶׁתִּתְגַּבֵּר עָלָיו וְתִבְלַע אוֹתוֹ בְּחַיָּיו עַל יְדֵי שֶׁצִּיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לָרַע עַל שֶׁאָמַר שֶׁעִקַּר הוּא הַלִּמּוּד בְּלִי צְדָקוּת וַחֲסִידוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע וְכוּ'. כִּי נָתַן פֶּה לְהָאָרֶץ לִרְעָתוֹ לִבְלֹעַ אוֹתוֹ עַל יְדֵי שֶׁצִּיֵּר אוֹתִיּוֹת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה לְרָעָה כְּפִי תַּאֲוֹת גּוּפוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשְׁכוּ צְרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת לְרָעָה וְהִגְבִּירוּ בְּחִינַת גּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ עַד שֶׁהָיָה פֶּה מַמָּשׁ לְהָאָרֶץ לִבְלֹעַ אוֹתוֹ, כִּי מֵהַפֶּה יוֹצְאִים הַדִּבּוּרִים וְהוּא הִמְשִׁיךְ דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה לִבְחִינַת גּוּף בְּחִינַת אֶרֶץ, עַל כֵּן נֶעֱנַשׁ בְּמַה שֶׁפָּגַם:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת קֹרַח, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא אוֹמֵר:

עֲדַת קֹרַח עֲתִידָה לַעֲלוֹת, כְּתִיב, וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל. בְּדָוִד הוּא אוֹמֵר, תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ וְכוּ'. מָה אֲבֵדָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּדָוִד עֲתִידָה לְהִתְבַּקֵּשׁ, אַף כָּאן אֲבֵדָה הָעֲתִידָה לְהִתְבַּקֵּשׁ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן קֹרַח וַעֲדָתוֹ הוּא עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁיְּסַד סֵפֶר תְּהִלִּים וְעַל יְדֵי כָּל הַנִּלְוִים אֵלָיו וְהוֹלְכִים בִּדְרָכָיו וְעוֹסְקִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים וּבְתַחְנוּנוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַרְבֵּה וּבְשִׂיחוֹת וְהִתְבּוֹדְדוּת הַרְבֵּה בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם וְצוֹעֲקִים בְּכָל פַּעַם תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ'. כִּי כָּל מִי שֶׁחָס עַל נַפְשׁוֹ יָבִין בְּעַצְמוֹ כַּמָּה צָרִיךְ לִצְעֹק תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד, אִם דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה צַדִּיק כָּזֶה צָעַק תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֶלֶף אַלְפֵי וְרִבֵּי רִבְבוֹת קַל וָחֹמֶר כַּמָּה וְכַמָּה אָנוּ צְרִיכִין לִצְעֹק צְעָקוֹת כָּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה אוּלַי אוּלַי נוּכַל לִמְצֹא עַצְמֵנוּ וְכוּ'. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכּוֹ זֶה הוּא מְתַקֵּן פְּגַם קֹרַח שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה, כִּי הֵם חָלְקוּ עַל כְּסוּפִין טוֹבִים הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל כֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד, הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד וְהַנִּלְוִים אֵלָיו הָעוֹסְקִים בָּזֶה לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיְּבַקֵּשׁ אוֹתָם וְיָשִׁיב אֲבֵדָתָם וְכוּ' שֶׁהֵם

זוֹכִים בְּוַדַּאי לְהִתְבַּקֵּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאֲבֵדָה הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד עֲתִידָה לְהִתְבַּקֵּשׁ עַל יְדֵי זֶה, גַּם בְּחִינַת עָדַת קֹרַח שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל, כִּי הַרְבֵּה הִרְבֵּה אֲנָשִׁים נֶאֱבָדִים מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל יְדֵי שֶׁאוֹחֲזִים בְּמַחֲלֹקֶת עַל הַכְּשֵׁרִים הַנַּ"ל, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת יֵשׁ שָׁם נִיצוֹצֵי קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם כַּמּוּבָא. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן סוֹף כָּל סוֹף הֵם עֲתִידִים לְהִתְבַּקֵּשׁ עַל יְדֵי עֲבוֹדָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַכְּשֵׁרִים דַּיְקָא הָעוֹסְקִים בִּתְהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' וְצוֹעֲקִים בְּכָל פַּעַם תְּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם בְּוַדַּאי עֲתִידִים לְהִתְבַּקֵּשׁ וְגַם יַעֲלוּ כָּל הַחוֹלְקִים וְהָרְחוֹקִים כִּי יָשׁוּבוּ הֵמָּה אֵלֵינוּ וַאֲנַחְנוּ לֹא נָשׁוּב אֲלֵיהֶם כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם:

וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הוֹדָאָה הֲלָכָה ה אוֹת ח מְבֹאָר שָׁם מֵעֵין זֶה אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּלֹא חִדּוּשׁ:

הִלְכוֹת אֻמָּנִים הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ה אוֹת יו:

הלכות שוכר

פרק א

חלק א

הֲלָכָה א נִכְלָל בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה א וּבְהִלְכוֹת אֻמָּנִין הֲלָכָה א אוֹת ד:

פרק ב

חלק א

הַשּׂוֹכֵר דִּינוֹ כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁחַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר'-לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם' בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן הָרִאשׁוֹן סִימָן יד עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ:

וּבְקִצּוּר, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לְיִרְאָה וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד כִּי אִם עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּלַמְּדִין לַאֲחֵרִים וּמַחֲזִירִים אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה וְעוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים עַל יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיּוֹת הַכָּבוֹד וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְעָרְרָם בִּתְשׁוּבָה כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מְעוֹרְרִין זִוּוּגֵי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁ הַיִּרְאָה וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם הַפְּרָטִי בֵּין הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ וְעַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם הַפְּרָטִי יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ' וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נַעֲשֶׂה הַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְאָז כָּל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִין אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה הַשָּׁלוֹם הַמֻּפְלָא בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְכוּ' לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְאִיתָא שָׁם עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא שַׁקְלִיתָא

לְסַלְתְּאִי וְאַנַחְתָּא בְּכַוָּתָא דִּרְקִיעַ, כִּי אֲפִלּוּ הַתְּפִלּוֹת הַמְפֹרָשִׁים בַּתְּפִלָּה לְצֹרֶךְ הַגּוּף, כְּגוֹן רְפָאֵנוּ וּבָרֵךְ עָלֵינוּ וְכוּ' צָרִיךְ לְכַוֵּן בָּהֶם גַּם כֵּן רַק עֲבוּר צָרְכֵי הַנְּשָׁמָה, דְּהַיְנוּ עַל פַּרְנָסַת הַנְּשָׁמָה וּרְפוּאָתָהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְהִנֵּה עִקַּר הַשְׁמִירָה מִן הַהֶזֵּקוֹת הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁאָז יִהְיֶה הַשָּׁלוֹם הַמֻּפְלָא בָּעוֹלָם וְאָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא), וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ' לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ, כִּי אֲפִלּוּ בֵּין בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת רָעוֹת יִהְיֶה שָׁלוֹם וְלֹא יַזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה כְּלָל, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם בָּאִים מִכַּעַס וּמַחֲלֹקֶת וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אֲבָל עַל יְדֵי שָׁלוֹם מִתְבַּטְּלִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת נִמְצָא שֶׁכָּל הַשּׁוֹמְרִים צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת הַבָּאִים מִכַּעַס וּמַחֲלֹקֶת הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת הוּא מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וְכַעַס שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים. אֲבָל עַל יְדֵי שָׁלוֹם בְּחִינַת רַחֲמִים שֶׁכָּל אֶחָד מְרַחֵם עַל חֲבֵרוֹ נִתְבַּטֵּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶם. וּלְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ לְבְחִינַת יִרְאָה וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד עַל יְדֵי זִווּגֵי הַנְּפָשׁוֹת בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין נַפְשׁוֹת הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְהַגֵּרִים וְכוּ' וְנִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁמִירָה לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ כְּמוֹ יַעֲקֹב שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר שֶׁכָּל הַשּׁוֹמְרִים נִלְמָדִין מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְכָל כַּוָּנַת יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּעֵת שְׁמִירָתוֹ צֹאן לָבָן הָיָה בִּשְׁבִיל הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְהַגֵּרִים. כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל הַחֻפָּצִים וְכָל הָעֲשִׂירוּת שֶׁל הָאָדָם יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת נִיצוֹצֵי הַכָּבוֹד, כִּי הָעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד, בְּחִינַת מַלְכוּת וּבִשְׁבִיל זֶה רַבִּי מְכַבֵּד עֲשִׁירִים, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הָעֲשִׁירוּת בְּבְחִינַת כָּבוֹד וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמִקּוֹמוֹת אֲחֵרִים, כִּי הָעֲשִׁירוּת הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סח) כִּי הָעֲשִׁירוּת הוּא בְּבְחִינַת כָּבוֹד שֶׁשָּׁם עִקַּר שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת בְּסֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי בְּקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב כָּל זֶה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בָּעֲשִׁירוּת שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה, כִּי הָעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד כַּנַּ"ל. כִּי יַעֲקֹב כָּל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בְּבֵית לָבָן בְּעֵת שְׁמִירַת צֹאנוֹ הָיָה בִּשְׁבִיל הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ לְהַעֲלוֹת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה מִזִּילוּתָא דְּנָלוּתָא עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְהַגֵּרִים, כִּי עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַצֹּאן זָכָה שֶׁיִּזְדַּוְּגוּ לוֹ שָׁם רָחֵל וְלֵאָה שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּמֵהֶם

נוֹלְדוּ לוֹ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל נִמְצָא שֶׁהַמְּשִׁיךְ שָׁם בְּבֵית לָבָן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. גַּם הַמְּשִׁיךְ נַפְשׁוֹת גֵּרִים, כִּי כָּל הָאָבוֹת הָיוּ מְגַיְּרֵי גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רכח) וְכַמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק פד) וְכָל זֶה עָסַק יַעֲקֹב בְּעֵת שְׁמִירָתוֹ אֶת צֹאן לָבָן, כִּי הִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְּׁמִירָה:

וְזֶה בְּחִינַת, וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם בְּעֵת שׁוּבוֹ מִבֵּית לָבָן, כִּי זָכָה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם, כִּי זֶה עִקַּר הַשְּׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְהַמְשָׁכַת הַשָּׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי עֲלִיַּת הַכָּבוֹד וְכוּ' עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי יַעֲקֹב אֲבִינוּ הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג) תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה וְכוּ' קְהִלַּת יַעֲקֹב וְעַל כֵּן הוּא עִקַּר שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ, כִּי שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא בַּתּוֹרָה בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב אֲבִינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הָיָה יָכֹל לְזַוֵּג הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ גַּם לְמַטָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְהַגֵּרִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעַלָּה הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. כִּי הַמְשָׁכַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי יַעֲקֹב, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהוֹלִיד שִׁבְטֵי יָהּ זֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כִּי מִתְּחִלָּה הָיוּ בְּמָקוֹם שֶׁהָיוּ מֻחְטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְיַעֲקֹב אָבִינוּ הֶחֱזִירָם אֶל מְקוֹמָם וְהִמְשִׁיכָם בְּקֶדֶשָׁה לְמַטָּה וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְכָל זֶה עָשָׂה בְּעֵת שְׁמִירָתוֹ צֹאן לָבָן, כִּי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת הָיָה בְּזִילוּתָא דְּגָלוּתָא אִצֵּל לָבָן הָאֲרַמִּי וְשָׁם הָיוּ כָּל נַפְשׁוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּצְאוּ מִבְּנוֹתָיו, כִּי שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת בָּעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְהָיָה מִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה שָׁם לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל בְּחִינַת כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה. 'הַכָּבוֹד הַזֶּה' דַּיְקָא, כִּי הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי הַמְשִׁיךְ שָׁם נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְגֵרִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ שָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁמִירָה כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְכָל הַשּׁוֹמְרִים נִלְמָדִין מִיַּעֲקֹב כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַשְּׁמִירָה הוּא עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּל הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים חַיָּבִים שְׁבוּעָה וַאֲפִלּוּ עַל טַעֲנַת סָפֵק מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכָל הַדִּינִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁאֵין שׁוּם שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְתָא עַל טַעֲנַת סָפֵק כִּי אִם בְּאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים לְבַד, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּאָלָה וּבִשְׁבוּעָה, כִּי שְׁבוּעָה בְּחִינַת שִׁבְעָה, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשֶּׁבַע מִדּוֹת וְזֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַמִּדּוֹת וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה הַמֻּטָּלֶת עַל הַשּׁוֹמְרִים וְתֻכַּף שֶׁנַּעֲשָׂה שׁוֹמֵר מֻטָּל עָלָיו שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה הַמֻּטָּלֶת עָלָיו שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה יַדְקָא יָכוֹל לִשְׁמֹר, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְּׁמִירָה, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁמִירָה וְעַל יְדֵי דִּינֵי הַתּוֹרָה

הַמְלֻבָּשִׁין בְּאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים וְעַל יְדֵי שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה הַמֻּטֶּלֶת עֲלֵיהֶם נִמְצָא שֶׁהַשְּׁמִירָה מְקֻשָּׁר לַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לִשְׁמֹר, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מַעֲלִין הַכָּבוֹד וּמַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁמִירָה כַּנַּ"ל, כִּי גַּם עִקַּר הַשְּׁמִירָה בְּעַצְמָהּ הוּא בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד, כִּי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל יָקָר מְאֹד וּצְרִיכִין לִשָּׁמְרוֹ כִּי הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לִשָּׁמְרוֹ מְאֹד מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק וּכְשֶׁשּׁוֹמְרִין מָמוֹן יִשְׂרָאֵל מֵהֶזֵּקוֹת, דְּהַיְנוּ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת זֶה בְּחִינַת עֲלִיּוֹת הַכָּבוֹד שֶׁמַּעֲלִין נִיצוֹצֵי הַכָּבוֹד הַמְלֻבָּשִׁין בַּעֲשִׁירוּת לְשָׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִין אוֹתוֹ עַל פִּי דִינֵי הַתּוֹרָה מִכָּל הֶזֵּק וְנֶזֶק שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, וְיִפְגֹּם אֶת בְּחִינַת הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִצּוֹלִין מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת, כִּי עַל יְדֵי עֲלִיּוֹת הַכָּבוֹד מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי הֶזֵּק כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין שׁוֹאֵל לְשׁוֹכֵר, כִּי שׁוֹאֵל חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין אֲבָל שׁוֹכֵר חַיָּב בְּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין, כִּי עִקַּר הוּא הַשָּׁלוֹם וְיֵשׁ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי בְּחִינַת שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו בֵּין הַנְּפָשׁ וְהַגּוּף וְיֵשׁ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְזֶה הַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְאִיתָא שָׁם שֶׁאֲפִלּוּ הַבַּקָּשׁוֹת הַמְפֹרָשִׁין בַּתְּפִלָּה שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַגּוּף צָרִיךְ לְכַוֵּן בָּהֶם גַּם כֵּן לְצֹרֶךְ הַנֶּפֶשׁ, עַיֵּן שָׁם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא שַׁקְלֵיתָא לְסַלְתָּאי וְאַנַחְתֵּהּ בְּכַוְתָּא דִּרְקִיעַ, עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה אֵין לָזֶה שַׁיְכוּת וְקֶשֶׁר אֶל הַמַּאֲמָר הַמְדַבֵּר שָׁם מֵעִנְיַן הַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, כִּי הַמַּאֲמָר מְקֻשָּׁר הֵיטֵב בְּלֹא עִנְיָן זֶה וְזֶה נִרְאֶה כְּעִנְיָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא. עַל יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין אֶת הַגּוּף לְגַמְרֵי עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַבַּקָּשׁוֹת שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַגּוּף יְכַוֵּן הַכֹּל לְצֹרֶךְ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת בִּטּוּל שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל וְנִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ אֲזַי יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ בָּרוּךְ הוּא כְּבִיכוֹל, הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' שָׁלוֹם. וּכְשֶׁנִּכְלָל בּוֹ מַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ לְכָל הָעוֹלָמוֹת וְזֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי, כִּי הַגּוּף הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם וְדִין וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלִין וְנֶאֱחָזִין כָּל הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וְכַעַס הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם, אֲבָל כְּשֶׁמְּבַטֵּל אֶת הַגּוּף לְגַמְרֵי עַד שֶׁאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל צָרְכֵי הַגּוּף וְנִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ אֲזַי הוּא מְבַטֵּל כָּל הַצִּמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים וַאֲזַי נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם וְרַחֲמָנוּת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְהִנֵּה בֵּין בְּנֵי אָדָם יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי וְשָׁלוֹם הַכְּלָלִי, כִּי כְּשֶׁאֶחָד מִתְנַהֵג בְּיֹשֶׁר עִם חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ גּוֹזְלוֹ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה לוֹ עַוְלָה זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי שֶׁמִּתְנַהֵג עִם חֲבֵרוֹ בְּשָׁלוֹם וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ גְּבוּלוֹ וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁלוֹם הַפְּרָטִי שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַנֶּפֶשׁ

וְהַגּוּף, כִּי כְּשֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה חֵס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה חֵטְא וּמְמַלֵּא תַּאֲוֹת גּוּפוֹ יוֹתֵר מִתַּאֲוֹת נַפְשׁוֹ הַקְּדוֹשָׁה זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת בְּחִינַת אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי וְכוּ', כִּי הַגּוּף גּוֹזֵל אֶת הַנֶּפֶשׁ וְחוֹלֵק עִם הַנֶּפֶשׁ וְעוֹשְׂקוֹ חִנָּם. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם נִשְׁמָר מִכָּל חֵטְא וְעָוֹן וּמִתְנַהֵג עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲזַי יֵשׁ שָׁלוֹם בֵּין הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ וְאַף עַל פִּי שֶׁעוֹשֶׂה גַּם רְצוֹן גּוּפוֹ קְצָת בִּדְבָרִים הַהֶכְרֵחִים הַמֻּתָּרִים עַל פִּי הַתּוֹרָה, אַף עַל פִּי כֵן זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף. שֶׁאֵין אֶחָד גּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה עִמּוֹ מְרִיבָה רַק מִתְנַהֲגִין בְּשָׁלוֹם כָּרָאוּי לְכָל אֶחָד עַל פִּי הַתּוֹרָה:

אֲבָל כְּשֶׁהַגּוּף מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַגּוּף שֶׁזֶּהוּ וַדַּאי דְּבָר הַמֻּתָּר עַל פִּי הַתּוֹרָה לְהִתְפַּלֵּל עֲבוּר צָרְכֵי הַגּוּף וְאַדְרַבָּא, הוּא מִצְוֹת עֲשֵׂה לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁיֶּחְסַר לוֹ, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מְבַטֵּל הַכֹּל וּמְבַטֵּל אֶת גּוּפוֹ לְגַמְרֵי אֲפִלּוּ בְּדָבָר הַמַּגִּיעַ לוֹ וּמֻתָּר לוֹ הוּא מְבַטֵּל הַכֹּל, וַאֲפִלּוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַגּוּף הוּא מְכַוֵּן הַכֹּל רַק עֲבוּר הַנֶּפֶשׁ וְזֶה בְּחִינַת רִבּוּי הַשָּׁלוֹם שֶׁכָּל כָּךְ אוֹהֵב אֶת הַנֶּפֶשׁ וְיֵשׁ לוֹ שָׁלוֹם עִם הַנֶּפֶשׁ כָּל כָּךְ עַד שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי כְּנֶגֶד הַנֶּפֶשׁ. וְאָז נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי וּמַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם הַפְּרָטִי נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן אֵיזֶה צִמְצוּם מֵאַחַר שֶׁהַגּוּף חָפֵץ אֶת שֶׁלּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ וּמֻתָּר לוֹ אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מְבַטֵּל עַצְמוֹ וְחָפֵץ בְּשֶׁלּוֹ זֶה בְּחִינַת צִמְצוּם. אֲבָל כְּשֶׁהַגּוּף מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁנִּתְבַּטְּלִין כָּל הַצִּמְצוּמִים וְאָז נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי, כִּי כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת צִמְצוּם וְדִין, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלִין כָּל הַצִּמְצוּמִים עַל יְדֵי שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל אָז נִתְבַּטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת וְכַעַס וְנִמְשָׁךְ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כִּי כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי חֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כָּל אֶחָד נִכְלָל בַּחֲבֵרוֹ, כִּי אוֹרְיְתָא וְיִשְׂרָאֵל וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא חַד, וּכְשֶׁאֶחָד מִתְנַהֵג עִם חֲבֵרוֹ כַּדָּת וְכַדִּין וְאֵינוֹ גּוֹזְלוֹ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה עִמּוֹ מְרִיבָה וּמַחֲלֹקֶת רַק כָּל אֶחָד אוֹחֵז בְּשֶׁלּוֹ זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי, אֲבָל כְּשֶׁאֶחָד מְוַתֵּר לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וּמְוַתֵּר מִשֶּׁלּוֹ לַחֲבֵרוֹ נִמְצָא שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי, כִּי אֵינוֹ מִתְנַהֵג בְּצִמְצוּם נֶגֶד חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ רַק מְוַתֵּר מִשֶּׁלּוֹ לַחֲבֵרוֹ נִמְצָא שֶׁמְּבַטֵּל בְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְזֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי וְזֶהוּ מַעֲלַת וַתְּרָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וַתְּרָן בְּמָמוֹנִי הָיִיתִי. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן מִשֶּׁלּוֹ לְעָנִי מַתְּנַת חִנָּם וְצָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה יוֹתֵר מֵהַחִיּוּב כְּדֵי לְבַטֵּל כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים וְלִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם הַכְּלָלִי בִּבְחִינַת מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם, מַרְבֶּה שָׁלוֹם דַּיְקָא בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שֶׁנִּתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת:

וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שׁוֹאֵל לְשׁוֹכֵר, כִּי הַמַּשְׁאִיל לַחֲבֵרוֹ בְּחִנָּם וְכָל הַהֲנָאָה שֶׁל הַשּׁוֹאֵל זֶהוּ בְּחִינַת וּתְוֹר שֶׁמְּוַתֵּר לַחֲבֵרוֹ וּמַשְׁאִיל לוֹ בְּחִנָּם וְזֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַשּׁוֹאֵל חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, כִּי עַל יְדֵי שָׁלוֹם הַכְּלָלִי נִתְבַּטְּלִים כָּל מִינֵי הַזִּוּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וַאֲפִלּוּ אוֹנְסִין הַבָּאִין עַל יְדֵי חַיּוֹת רָעוֹת וְלִסְטִים הַכֹּל נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַשָּׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִין זֶה עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל שׁוֹכֵר זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי, כִּי אֵינוֹ מְוַתֵּר נֶגְדּוֹ רַק מַשְׂכִּיר לוֹ בְּעַד מְעוֹת שְׂכִירוּתוֹ וְזֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵינוֹ חַיָּב בְּאוֹנְסִין רַק בִּפְנֻיָּה וַאֲבֵדָה, כִּי עִקַּר פְּנֻיָּה וַאֲבֵדָה בָּאִים מִפְּגַם הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל, כִּי עִקַּר הַפְּנֻיָּה בַּלַּיְלָה בְּעֵת הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבַלַּיְלָה יְהִי כַנֶּגֶב. הֵינוּ בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, וְכֵן הָאֲבֵדָה הִוא עַל יְדֵי הֶסַח הַדַּעַת נִמְצָא שֶׁפְּנֻיָּה וַאֲבֵדָה בָּאִין מִפְּגַם הַדַּעַת. וְשָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם תָּלוּי בַּדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּכְשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם הַפְּרָטִי זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַדַּעַת וְנִשְׁלָם מִבְּחִינַת פְּגַם וְחֶסְרוֹן הַדַּעַת וְאָז נִתְבַּטֵּל הַנְּפֻיָּה וַאֲבֵדָה הַבָּאִין מִפְּגַם וְהִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. אֲבָל הָאוֹנְסִין הֵם בָּאִים אֲפִלּוּ בַּיּוֹם אֲפִלּוּ כְּשֶׁדַּעְתּוֹ שְׁלֵמָה. וְאֵין נִתְבַּטְּלִין כִּי אִם עַל יְדֵי רִבּוּי הַשָּׁלוֹם רִבּוּי הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה כַּמַּיִם וְכוּ'. שֶׁאָז יִהְיֶה הַשָּׁלוֹם הַמַּפְלִא בְּחִינַת וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי וְאָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הָאוֹנְסִין וְכָל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹאֵל חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, כִּי מֵאַחַר שֶׁחָבְרוֹ וּתֵר נֶגְדּוֹ וְהִשְׁאִיל לוֹ בְּחִנָּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הָאוֹנְסִין, עַל כֵּן הַשּׁוֹאֵל חַיָּב בְּאוֹנְסִין, כִּי בְּוַדַּאי הָאָנֻס מִצַּד הַשּׁוֹאֵל וּבְגִירָא דִּילֵהּ, כִּי מִצַּד הַמַּשְׁאִיל אֵין שׁוּם הֶזֵּק וְנֶזֶק מֵאַחַר שֶׁוּתֵּר נֶגְדּוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי. אֲבָל שׁוֹכֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהִשָּׁמֵר כִּי אִם מִפְּנֻיָּה וַאֲבֵדָה הַתְּלוּיִם בְּחֶסְרוֹן הַדַּעַת אֲבָל לֹא מֵאוֹנְסִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹכֵר חַיָּב בִּפְנֻיָּה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין, כִּי מֵאוֹנְסִין אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמֹר, כִּי מַה לַּעֲשׂוֹת כְּנֶגֶד הָאָנֻס כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל הָאוֹנְסִין, כִּי נִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי הֶזֵּק כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ רַק בְּמַשְׁאִיל לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת וּתְוֹר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל, אֲבָל הַשּׁוֹכֵר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמֹר מֵאָנֻס וְעַל כֵּן הַשּׁוֹכֵר פָּטוּר מֵאוֹנְסִין כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים. 'יְבָרֶכְךָ ה'' בְּמָמוֹן 'וְיִשְׁמְרֶךָ' מִן הַמַּזִּיקִין (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה) זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁמְּבָרְכִין אֲצָל שִׂים

שָׁלוֹם וּמְסַיְּמִין 'וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם'. כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת 'יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ', בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וְכוּ'. בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד וְעַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַכָּבוֹד וְזֶה בְּחִינַת וִיחֻנֶּךָּ בְּחִינַת חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן ה' וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יִשָּׂא ה' וְכוּ' וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם בְּחִינַת לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם עַל יְדֵי הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁמִירָה בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָּ, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל:

כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְעִקַּר הַתּוֹרָה הוּא אָצְלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד, כִּי הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ הַחֶסֶד וְעַל כֵּן הָרַב שֶׁמְּלַמֵּד תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים שֶׁזָּכוּ בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הוּא נִקְרָא כֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת הוּא וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מוֹעֵד קָטָן דַּף יז) כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּבְחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד מַעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הַכָּבוֹד אֵצֶל הַכֹּהֲנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְקִדַּשְׁתּוֹ", לְפִתְחַ רֹאשׁוֹן וּלְבָרֵךְ רִאשׁוֹן. כִּי לַכֹּהֲנִים מַגִּיעַ כָּל הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הֵם מַעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַכֹּהֵן הוּא בְּבְחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם וְהָיְתָה לוֹ וכו' בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם וְעַל כֵּן הֵם מְבָרְכִין אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְזֶה עִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אֲצֶל שִׂים שָׁלוֹם בְּחִינַת וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין שְׁמִירָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָּ עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפָּרָה וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר וְנֶאֱנְסָה, יְשַׁלֵּם הַשּׁוֹאֵל לַבְּעָלִים וּמִבֹּאר הַטַּעַם בַּמִּשְׁנָה. כֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ?:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'וַיְהִי מִקֵּץ' הַמְדַבֵּר מִשְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן בַּלִּקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן סִימָן נד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהַכְּלָל כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַזִּכָּרוֹן, דְּהַיְנוּ לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי לְזָכֹר תָּמִיד בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אֶת עוֹלָם הַנִּצְחִי שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא וְלֹא יִפֹּל לְשִׂכְחָה שֶׁהוּא מִיתַת הַלֵּב שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח אֶת עוֹלָם הַבָּא כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּשְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם

מַה שֶּׁמְּבאָר עַל פָּסוּק ה' אֱלֹקַי גָּדַלְתָּ מְאד וְכוּ'. וְאֵצֶל הֶמּוֹן עַם נַעֲשֶׂה כָּל זֶה מִמֵּילָא עַל יְדֵי שֵׁנָה וְצִיצִית וּתְפִלִּין וּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וּמַשָּׂא וּמַתָּן, עַיֵּן שָׁם. וּמְבאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נַעֲשֶׂה יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים יֵשׁ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְעַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִתְחַבְּרִין וְנִתְעַלִּין הַנִּיצוֹצוֹת כְּפִי חֶלְקֵי הַנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְלִשְׁמֹר הַזִּכָּרוֹן צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵרַע עַיִן וְכוּ' וְגַם צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל הָאָדָם וַחֲפָצָיו שֶׁיִּהְיוּ נִשְׁמָרִין מִכָּל הֶזֵּקוֹת הוּא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּהַיְנוּ לִזְכֹּר תָּמִיד בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כַּמְבאָר בְּפָסוּקִים רַבִּים וְכַמְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר בָּעָלְמָא דְּאָתֵי בִּכְלָל וּבִפְרָט. בִּכְלָל הוּא לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם תֵּכֶף בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ יִזְכֹּר בָּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁיֵּשׁ עוֹד עוֹלָם שֶׁעֲתִיד לָבוֹא שֶׁהוּא הָעִקָּר וְלֹא יִשְׁכַּח וְיַטְעֶה עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה הָעוֹלָם הוּא עִקָּר חַס וְשָׁלוֹם. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַזִּכָּרוֹן בִּפְרָט, דְּהַיְנוּ לְהִסְתַּכֵּל וּלְהָבִין בְּכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְדִבּוּרִים וַעֲשִׂיּוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ בְּכָל יוֹם לְהָבִין מֵהֶם רְמִיזוֹתָיו יִתְבָּרַךְ לְהִתְקַשֵּׁר לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמַזְמִין לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם לְפִי הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם וְהָאָדָם, וּמְרַמֵּז לוֹ בָּהֶם רְמָזִים לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וּלְהָבִין אֵלּוּ הָרְמָזִים בְּחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל דָּבָר. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִין אֶת הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכז), אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קכא) ה' שֹׁמְרֶךָ וְכוּ' וְכַמְבאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים וְעַל כֵּן כְּשֶׁזּוֹכֵר בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל דָּבָר עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר מִכָּל רַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא שָׁם, שָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל טוֹב וְנִשְׁמָרִין מִכָּל רַע וְעִקַּר הַמִּשְׁכַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר הוּא עַל יְדֵי הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכְרִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר. כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל דָּבָר רַק כְּשֶׁאֵין זוֹכְרִין אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אָז הוּא גַּם כֵּן מִתְעַלֵּם וּמַסְתִּיר פָּנָיו בִּבְחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר (דְּבָרִים לא) וַאֲזַי יֵשׁ אָחִיזָה וּשְׁלִיטָה לְהַקְלִפּוֹת וּמַזִּיקֵי עָלְמָא חַס וְשָׁלוֹם מַחֲמַת שֶׁאֱלֹקוּתוֹ נֶעְלָם וְנִסְתָּר שָׁם. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹכְרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִין וְיוֹדְעִין שֶׁאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מְלֻבָּשׁ שָׁם אָז תֵּכֶף נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ

יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֵׁם אֲזַי נִמְשָׁךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל טוֹב וְנִשְׁמָרִין מִכָּל רַע בִּבְחִינַת בָּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ, אַזְכִּיר דַּיְקָא שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹכְרִין אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמֶלְבָּשׁ שָׁם נִמְשָׁךְ תֵּכֶף בְּרָכָה בְּחִינַת אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ וּכְשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְבָרְכוֹ הוּא נִשְׁמָר מִכָּל הֶזֵּקוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּשָׂר וָדָם נוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמְרוֹ וְכוּ' אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אֶת הָאָדָם וְשׁוֹמְרוֹ וְכוּ':

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַזִּכָּרוֹן וְזֶהוּ בְּחִינַת זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי זָכוֹר וְשָׁמוֹר הֵם בְּחִינָה אַחַת כִּי הַשְׁמִירָה הִוא עַל יְדֵי הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעִקַּר שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּחִינַת וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב כִּי שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְזִכָּרוֹן בְּכָלָל וּבִפְרָט בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְהַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִין שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַנַּ"ל הַמְרֻמָּזִין בַּפָּסוּק ה' אֱלֹקֵי גְּדֻלָּתְךָ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. וּגְמַר הַתִּקּוּן הוּא בְּחִינַת נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּשְׁלָמִין עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַאֲמִין בְּשָׂעָה שֶׁעוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁיֵּשׁ נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים הָרְבֵּה בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בָּהֶם וְכָל כַּוָּנָתוֹ יִהְיֶה בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זְכָרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד הַצַּדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַזִּכָּרוֹן וְזוֹכֵר בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת וְנִשְׁמָר מִכָּל הֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ כִּי יוֹסֵף הוּא הַשַּׂלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ (בְּרֵאשִׁית מב) כִּי יוֹסֵף הוּא הַצַּדִּיק שֶׁעִקַּר הַיִּחוּד עַל יָדוֹ כִּי הוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי זֶה כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכָה וְהַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן פֹּרָת לְשׁוֹן פְּרוּ וּרְבוּ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּחִינַת יְחוּד שֶׁעַל יָדוֹ נִפְרִין וְנִתְבָּרְכִין וְנִשְׁפָּעִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וְנִשְׁמָרִין מִכָּל רַע כַּנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא שֶׁעִקַּר שְׁמִירַת הַחֲפָצִים שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא כְּפִי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף שֶׁעַל יָדוֹ נִתְיַחֵד בְּחִינַת צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶה מְרֻמָּז בַּמִּשְׁנָה הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפָּרָה וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר וְנָאֲנְסָה יְשַׁלֵּם

לַבְּעָלִים כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה כֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, בְּפָרָתוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַסְּחוֹרוֹת וְהַשְׁמִירָה הַכֹּל כְּפִי בְּחִינַת פֹּרָת יוֹסֵף שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ כְּפִי בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן שֶׁזּוֹכֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד הַצַּדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף וּכְפִי הַיִּחוּד שֶׁגּוֹרֵם עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַזְּכָרוֹן שֶׁלּוֹ כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהַרְוִיחַ וּלְהִשְׁתַּכֵּר בְּהַסְּחוֹרָה וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְלִהְיוֹת נִשְׁמָר מִכָּל רַע וְזֶהוּ כֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּפָרָתוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת פֹּרָת יוֹסֵף שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל הָרָוַח וְהַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל:

וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים הַרְבֵּה אַךְ נִשְׁכַּח כִּי לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת חֲכִירוּת וְקַבָּלָנוּת וְזֶה בְּחִינַת שְׁכִירוּת פּוֹעֲלִים. בְּחִינַת לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר. וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁקּוֹרִין אַחַר פּוּרִים קוֹדֶם פֶּסַח:

כִּי הַכְּלָל הוּא שֶׁהָעִקָּר לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן הַזֶּה הֵיטֵב לִזְכֹּר תָּמִיד בְּכָל יוֹם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהוּא אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרְךְ כִּי אָז יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְכָל הָעוֹלָם הַזֶּה וְכָל חֶפְצָיו וְתַאֲוֹתָיו וְדֵעוֹתָיו וְכוּ' הַכֹּל יִתְבַּטֵּל וְלֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר כִּי אִם ה' יִתְבָּרְךְ לְבַדּוֹ. וְכָל מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַכְלִל בּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁמַר אֶת הַזְּכָרוֹן הַזֶּה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהִתְרַחֵק אֶת עַצְמוֹ מִתַּאֲוֹת וְהִסְתַּפֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַצִּמְצוּם מִכָּל עִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה הַמַּכְרִחִים עַל פִּי הַתּוֹרָה. וְהִנֵּה עִקַּר הַשִּׂכְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת מִיתַת הַלֵּב כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ רַק מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר מִיתָה עַל הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' כִּי מִיתָה הִיא בְּחִינַת שִׁכְחָה כַּנַּ"ל כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בַּזִּכָּרוֹן עַל יְדֵי בְּחִינַת רַע עַיִן שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע עַיִן בְּעֶצֶם שֶׁנִּתְקַנֵּא בָּהֶם עַל שֶׁרָאָה אוֹתָם עֲרֻמִּים וְכוּ' וְהָיְתָה עֵינוֹ רָעָה בָּהֶם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם בָּעָנָן וְעַל יְדֵי עֵינוֹ הָרָעָה הִתְגָּרָה בָּהֶם וְהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת רַע עַיִן בִּבְחִינַת וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ וְכוּ' וְכִי תַּאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם בְּחִינַת רַע עַיִן שֶׁפּוֹגֵם הַזִּכָּרוֹן וְזֶהוּ בְּחִינַת וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וְכוּ' וַתִּקַּח זֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַיָּד שֶׁפּוֹגֵם גַּם כֵּן הַזִּכָּרוֹן כִּי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת עַל יְדֵי בְּחִינַת יָד שֶׁמַּכְנִיעַ הַמַּדְמֶה וְעַל יְדֵי הַכְנָעַת הָרַע עַיִן כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהִיא פְּגָמָה בִּשְׁנֵיהֶם בִּבְחִינַת עֵינַיִם וּבִבְחִינַת יָד בְּחִינַת וַתֵּרֶא וַתִּקַּח כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגַּם הַזִּכָּרוֹן שֶׁל עָלְמָא דְּאָתֵי כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּפַר בָּעִקָּר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְשֶׁכָּפַר בּוֹ יִתְבָּרְךְ בְּוַדַּאי כָּפַר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִגְזַר עָלָיו מִיתָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה שֶׁהוּא מִיתַת הַלֵּב כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר עָלָיו בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲבֹדוֹת וִיגִיעוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד

בְּעַבְדוּת גָּדוֹל קֹדֶם שֶׁמַּמְשִׁיכִין פַּרְנָסָה כִּי הָעַבְדוּת הִוא בְּחִינַת שִׁכְחָה בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהִיא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה שֶׁהִוא בְּחִינַת שִׁכְחָה כַּנַּ"ל כִּי שֵׁנָה הִוא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין מט) עֲשָׂרָה קַבִּין שֵׁנָה יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נָטְלוּ עֲבָדִים וְכוּ' נִמְצָא שֶׁעַבְדוּת הִוא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת שִׁכְחָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁשֵּׁנָה הִיא אֶחָד מִתְּקוּנֵי הַזִּכָּרוֹן כִּי שֵׁנָה הִוא בְּחִינַת זִכָּרוֹן בִּכְלָל כִּי בִּשְׁעַת שֵׁנָה הַנְּשָׁמָה עוֹלֶה לְעֶלְמָא דְּאָתֵי כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם, בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֱמֶת כִּי בְּוַדַּאי שֵׁנָה וּמִיתָה גַּשְׁמִיּוּת הוּא עִקַּר הַשִּׁכְחָה בְּחִינַת נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב וְכֵן שֵׁנָה הוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה שֶׁהִוא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא סַמָּא דְּחַיֵּי לְחַיּוֹתֵינוּ כַּיּוֹם הַזֶּה כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ. וְהַתּוֹרָה הִיא רְפוּאָה וְתִקּוּן לְחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִמְשִׁיךְ מִיתָה לָעוֹלָם כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לְחַיִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַחַיִּים שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הוּא לְאַחַר מִיתָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ לָעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְעַל כֵּן צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים כִּי אָז זוֹכִין לְהִכָּלֵל בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים הַנִּצְחִיִּים כִּי אִלּוּ לֹא חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה זוֹכֶה בְּגוּפוֹ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ לְהִכָּלֵל בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי כִּי קֹדֶם הַחֵטְא לֹא נִפְגַּם הַזִּכָּרוֹן וְהָיָה מוּכָן לְהִכָּלֵל בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ הַזֶּה שֶׁהָיָה לוֹ מִקֹּדֶם הַחֵטְא אַךְ עַל יְדֵי הַחֵטְא שֶׁנִּמְשַׁךְ עָלָיו זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת שִׁכְחָה עַל כֵּן מֻכְרָח לִטְעֹם טַעַם מִיתָה קֹדֶם שֶׁנִּכְלָל בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי כִּי צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּמַה שֶׁקִּלְקֵל כִּי הוּא הִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת שִׁכְחָה בְּחִינַת מִיתָה עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ לֵירֵד וּלְהִזְדַּכֵּךְ שָׁם וְאָז דַּיְקָא יְזֻכֶּה לְחֻלְקוֹ בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהָמִית גּוּפוֹ וּלְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי וּלְסַגֵּל מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְעַל כֵּן הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת וּמְמִיתִין אֶת גּוּפָם בָּזֶה הָעוֹלָם וּמְדַבְּקִין כָּל יְמֵיהֶם מַחֲשַׁבְתָּם בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי וְחוֹשְׁבִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן מַה יֵּעָשׂוּ לְיוֹם פְּקֻדָּה וְאֵין מַנִּיחִים עַצְמָם לִשְׁכֹּחַ עֶלְמָא דְּאָתֵי בְּשׁוּם יוֹם מִכָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם וּכְמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּצַדִּיקַיָּא חוֹשְׁבִין בְּכָל יוֹמָא וְכוּ' שֶׁחוֹשְׁבִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהַיּוֹם יִצְטָרְכוּ לְהָשִׁיב פִּקָּדוֹנָם לְמָארֵיהוֹן וְאִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַמְּמִיתִין עַצְמָן בְּחַיֵּיהֶם עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה. הֵם נִקְרָאִים חַיִּים תָּמִיד בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא וְעִקַּר חַיֵּיהֶם הוּא בָּעוֹלָם הַבָּא כִּי דַּיְקָא בִּשְׁעַת מִיתָתָם שֶׁאַחַר כָּךְ נִכְלָלִין בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי מֵאַחַר שֶׁהֵמִיתוּ גּוּפָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ אֶפְלוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר אֲבָל אַחַר מִיתָתוֹ אָז דַּיְקָא

נִכְלָל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בִּשְׁלֵמוּת אַשְׁרֵי לוֹ וְכֵן בִּשְׁעַת שֵׁנָה שֶׁהוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה זוֹכֶה גַּם כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁתַּעֲלֶה נַפְשׁוֹ לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶׁקִּדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בַּיּוֹם כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁצָּרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מְאֹד בַּיּוֹם כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתַּעֲלֶה נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכֵן כָּל אָדָם כְּפִי שֶׁמְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בַּיּוֹם כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְכֵן כְּפִי מַה שֶׁמְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי לְאַחַר מוֹתוֹ נִמְצָא שֶׁשְּׁנָה וּמִיתָה הֵם חַיִּים לַצַּדִּיקִים וְלִכְלַל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בְּעָלְמָא דְּאָתֵי תָּמִיד וּמְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה אֲבָל לְהָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים גְּמוּרִים הַשֵּׁנָה וְהַמִּיתָה הֵם מִיתָה מַמָּשׁ בְּחִינַת נְשִׁיוֹן וְשִׂכְחָה בְּחִינַת נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב וְעַל כֵּן קֹדֶם הַשֵּׁנָה קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה וּמִתְפַּלְּלִין לָהּ' יִתְבָּרַךְ וּמְיַחֲדִים וּמַפְקִידִים נִשְׁמָתָם וְרוּחָם בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי וְכוּ' הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתַּעֲלֶה וְתֶכְלַל נַפְשׁוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בִּבְחִינַת זְכָרוֹן בְּכָלָל כַּנַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת סְתִימַת הָעֵינַיִם בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְאָנוּ מְבַקְּשִׁים קֹדֶם הַשֵּׁנָה וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת. כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא שְׁמִירַת הָעֵינַיִם שֶׁנִּשְׁמָרִין מֵרַע עַיִן כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה כִּי אָז בַּלַּיְלָה אָנוּ מַפְקִידִים רוּחֲנוּ בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ. בִּבְחִינַת יָד דַּיְקָא כִּי בְּחִינַת יָד מַכְנִיעַ כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא פְּגַם הַזִּכָּרוֹן כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל כִּי דַּיְקָא בִּשְׁעַת שֵׁנָה אָנוּ צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּיוֹתֵר לְתַקֵּן זֹאת דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה סְטָרָא דְּמוֹתָא וְגַם לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה עַל יְדֵי הַיָּד בְּחִינַת בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת רָעִים וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בַּלְבּוּל הַמְדַמֶּה שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר וּמְתֻקָּן כָּרָאוּי שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין עַל כָּל זֶה קֹדֶם הַשֵּׁנָה דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁהַשֵּׁנָה שֶׁלָּנוּ יִהְיֶה בְּקְדֻשָּׁה שֵׁנָה שֶׁל חַיִּים שֶׁנִּזְכֶּה בִּשְׁעַת שֵׁנָה דַּיְקָא לִבְחִינַת זְכָרוֹן שֶׁהוּא לַעֲלוֹת וּלְהִתְדַּבֵּק בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַ"ל כִּי אָנוּ צְרִיכִין לַהֲפֹךְ דַּיְקָא מִיתָה וְשֵׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂכְחָה לְחַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן בִּבְחִינַת צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּמַה שֶׁקִּלְקֵל יְתַקֵּן שֶׁיַּהֲפֹךְ הַמִּיתָה וְהַשִּׂכְחָה לְחַיִּים וְזִכָּרוֹן כַּנַ"ל וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהֵם סַמָּא דְּחַיֵּי כַּנַ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת חֲכִירוּת וְקַבָּלָנוּת שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁל הַשָּׂדֶה חָלִין עַל הַחוֹכֵר כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הַחוֹכֵר שָׂדֶה וְנִשְׁתַּדְּפָה וְכוּ' כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה בְּכָל דָּבָר וּבִפְרָט בַּעֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה הוּא כְּפִי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין וּמְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ שָׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה בִּבְחִינַת בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ וְכֵן לְהֵפֶךְ כָּל הַהֶזֵּקוֹת

שֶׁבַּשָּׁדֶה הוּא כְּפִי פְּגַם הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא פְּגַם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר אֲרוּרָה הָאֲדָמָה וְכוּ' בְּזֵעַת אַפֶּךָ וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית ג) שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת וְהַהֶפְסֵד שֶׁבַּשָּׂדֶה כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ מֵהַשָּׂדֶה עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַחוֹכֵר שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה וְנָפַל לְבְחִינַת עֲבָדוּת כִּי הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדַת חֲבֵרוֹ כְּעֶבֶד וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר מִפְּגַם הַזִּכָּרוֹן כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ הָעַבְדוּת וְהָעֲשִׂיָּה בְּיוֹתֵר שָׁם נִמְשָׁךְ הַשִּׁכְחָה בְּיוֹתֵר כִּי עִקַּר הַשִּׁכְחָה הוּא בְּמָקוֹם שֶׁרָחוֹק יוֹתֵר מֵרוּחָנִיּוּת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מַמָּשׁוּת וְגַשְׁמִיּוּת בְּיוֹתֵר שָׁם שִׁכְחָה בְּיוֹתֵר עַיֵּן שָׁם וּבְפָרָט בִּבְחִינַת עַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה בְּחִינַת שִׁכְחָה כִּי עֶשְׂרָה קַבִּין שֵׁנָה יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נָטְלוּ עֲבָדִים וְעַל כֵּן תּוֹלִין קִלְקוּל הַשָּׂדֶה בְּהַחוֹכֵר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה וְעַבְדוּת כִּי עִקַּר קִלְקוּל הַשָּׂדֶה הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה וְעַבְדוּת כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר כִּי זֶה הַשָּׂכִיר שֶׁנִּשְׂכָּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ הוּא מַפִּיל עַצְמוֹ לִבְחִינַת עַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּלוּת מִצְרַיִם בְּחִינַת עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם, כִּי פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַזִּכָּרוֹן בְּחִינַת שִׁכְחָה כַּמְבֹאָר שָׁם וְעַל כֵּן רָצָה לְהַגְבִּיר בְּחִינַת הָעַבְדוּת עַל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַפִּיל עֲלֵיהֶם שִׁכְחָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי נִרְפִּים הֵם עַל כֵּן הֵם צוֹעֲקִים לֵאמֹר נֵלְכָה נִזְבְּחָה לֵאלֹקֵינוּ תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה כוּ' וְיַעֲשׂוּ בָהּ וְאַל יִשְׁעוּ וְכוּ'. נִמְצָא זֶה שֶׁנִּשְׂכַּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ הוּא מוֹרִיד עַצְמוֹ לִבְחִינַת עַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה אֲבָל כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ כִּי בְּהֶכְרֵחַ לְבָרֵר הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי הַל"ט]הַשְּׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת כִּי מַחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִפְגַּם הַזִּכָּרוֹן וְנָפַל לִבְחִינַת שִׁכְחָה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלֵּל בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הַזִּכָּרוֹן נִפְגַּם הַשֶּׂפַע וְהַבְּרָכָה כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַשֶּׂפַע הוּא מִבְּחִינַת זִכָּרוֹן בְּחִינַת בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא זִכָּרוֹן בְּחִינַת זָכוֹר בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁהוּא צִנּוֹר שֶׁל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְּדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ יוֹתֵר בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי וְשׁוֹמֵר אֶת הַזִּכָּרוֹן בְּיוֹתֵר אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל יוֹתֵר כִּי עִקַּר הַשֶּׂפַע מִבְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל וְזֶהוּ כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ כִּי עֹל תּוֹרָה הוּא

בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה דְּבֵקִים בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, עַל כֵּן פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל יוֹתֵר כִּי מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל וְכוּ' כִּי כָּל הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא כִּי עִקַּר יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת שְׁטוּת וְחֶסְרוֹן הַדַּעַת מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַגְדִּיל דַּעְתּוֹ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְדָּלַת הַדַּעַת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא כַּנַּ"ל. וְכָל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שֶׁהָאָדָם מַרְוִיחַ עַל יְדֵי יְגִיעַ כַּפּוֹ זֶה הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבֵּרַר מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַזִּכָּרוֹן וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק נוֹטָה שְׁמַיִם כַּיְרִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמַּשָּׁא וּמַתָּן שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַחֻפְצִים שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לָהֶם בְּקִדֻּשָּׁה עַל יְדֵי זֶה עוֹלִין הַנִּיצוֹצוֹת וְנִכְלָלִין בְּקוֹמַת אָדָם וְנַעֲשֶׂה מֵהַיִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּמַר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה הוּא עַל יְדֵי בֵּרוּר הַזִּכָּרוֹן עַל כֵּן כָּל מִי שֶׁרָחוֹק מִזֶּה הַזִּכָּרוֹן דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כָּל כָּךְ אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה יוֹתֵר כַּנַּ"ל כִּי הַפַּרְנָסָה וְהַשֶּׁפַע הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה הַשְׁכֵּיר יוֹם שֶׁנִּשְׂכַּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ וְנָפַל לְבְחִינַת עֲבֵדוּת בְּחִינַת שִׂכְחָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה אַף עַל פִּי שֶׁמְּסַכֵּן נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲבֵדוּת כִּי יָכוֹל לִפֹּל לִבְחִינַת שִׂכְחָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ וּלְקַבֵּל שְׂכָרוֹ שֶׁהִרְוִיחַ, עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַשְׁלִים נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבֵּרַר שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל בְּחִינַת הַיִּחוּד שֶׁל נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִבְטִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל דְּהַיְנוּ שֶׁהִבְטִיחוֹ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיִּהְיוּ בְּגָלוּת בִּבְחִינַת עֲבֵדוּת אֵצֶל פַּרְעֹה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל כִּי זֶה הֲעֲשִׁירוּת הַגָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזָּכוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִן הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הֲעֲבֵדוּת וְהַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה וְכַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה לִתֵּן הַשְׂכִּירוּת לְהַשְׁכִּיר בְּמוֹעֲדוֹ וּבְזַמְנוֹ וְשֶׁלֹּא לְאַחֵר שְׂכָרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כד) בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ' כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמַּשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ וְיוֹצֵא מִן הֲעֲבֵדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ תֵּכֶף שְׂכָרוֹ שֶׁפָּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת בְּחִינַת תִּקּוּן נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן מִיָּד פְּגַם הַשִּׂכְחָה שֶׁיָּרַד לְשָׁם עַל יְדֵי בְּחִינַת הֲעֲבֵדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה

הַתּוֹרָה מְאֹד לְתֵת שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא שֶׁלֹּא לְאַחֵר מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כִּי תִּקְוּן הַזִּכָּרוֹן צָרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם, לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא דְּהַיְנוּ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַזְּמַן כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי אֲרִיכַת הַזְּמַן נִשְׁכַּח הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב קֹהֶלֶת בִּרְבוֹת הַיָּמִים הַכֹּל נִשְׁכָּח כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשִּׂכְחָה נֶאֱחָז מִבְּחִינַת הַשְּׁנוּיִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּבְכָל יוֹם עוֹלֶה הַשֶּׁמֶשׁ בַּבֹּקֶר וְשׁוֹקֵעַ בָּעֶרֶב וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ כִּי יֵשׁ שְׁנוּיִים גְּדוֹלִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם מִתְבָּרְרִים וְעוֹלִים נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן מִימוֹת עוֹלָם כַּמּוּבָן בַּבַּוָּנוֹת. וְגַם בְּנַשְׁמִיּוּת רוֹאִין בְּחוּשׁ מִי שֶׁמֵּבִין קְצָת שֶׁיֵּשׁ שְׁנוּיִים בְּכָל יוֹם וְאֵין שׁוּם יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ הֵן בְּעֶצֶם הַיּוֹם שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם קַר בְּיוֹתֵר וּבְזֶה הַיּוֹם עָנָן וְגֶשֶׁם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁנוּיִים רַבִּים בְּעִנְיַן הָאֲוִיר וְהָרוּחַ וּשְׁאָר הַהִתְהַוּוּת שֶׁבִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁנוּיִים רַבִּים בְּכָל יוֹם וָיוֹם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְשַׁנֶּה עִתִּים בִּתְבוּנָתוֹ. וְכֵן בִּמְאֹרְעוֹת הָאָדָם וּתְנוּעוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו וְהַנְהָגוֹתָיו יֵשׁ בָּהֶם שְׁנוּיִים רַבִּים בְּכָל יוֹם וָיוֹם מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם. וּמֵרִבּוּי הַשְּׁנוּיִים הָאֵלֶּה שֶׁבְּכָל יוֹם נִמְשָׁךְ הַשִּׂכְחָה כִּי הֵם מַטְרִידִין אֶת הָאָדָם מִלִּזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְכַנִּרְאֶה גַּם בְּחוּשׁ קְצָת שֶׁבְּכָל יוֹם וְעֵת הָעוֹלָם מְסַפְּרִים מֵהַשְּׁנוּיִים שֶׁהַיּוֹם קַר בְּיוֹתֵר וְהַיּוֹם חַם וְהַיּוֹם צָרִיכִין מָטָר וְהַיּוֹם רִבּוּי מָטָר וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וּבְעִתִּים הַלָּלוּ הַפַּרְנָסָה בְּדֹחַק. וּבִפְרָט הַשְּׁנוּיִים שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת שֶׁזֶּה מַטְרִיד אוֹתוֹ הָעֲשִׁירוּת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה מַטְרִיד אוֹתוֹ הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת וְזֶה טָרוּד לְגַדֵּל בָּנָיו וּבְנוֹתָיו הָרַבֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ צַעַר גִּדּוּל בָּנִים וְזֶה הוּא חֲשׁוּכֵי בָּנִים וְזֶה מְסַפֵּר מִמְּאֹרְעוֹת הַמִּלְחָמוֹת שֶׁנִּשְׁמַע עַכְשָׁו בָּעוֹלָם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁנוּיִים וּפְרָטִים רַבִּים לְאֵין תַּכְלִית שֶׁמַּטְרִידִין אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ זֶה הַיּוֹם אֵינוֹ נֶחְשָׁב לוֹ לִזְמַן חִיּוּתוֹ וְזֶה הַיּוֹם קָשֶׁה לוֹ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת הַשְּׁנוּי וְהַבִּלְבּוּל שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם:

וּבֶאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַנַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁאָדָם עוֹמֵד עָלָיו בְּמָקוֹמוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה דַּיְקָא, וְהוּא מַזְמִין לוֹ מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּמְרַמֵּז לוֹ בָּהֶם דַּיְקָא רְמָזִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וּלְהָבִין בְּכָל יוֹם וָיוֹם הָרְמָזִים הָאֵלֶּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן כַּנַ"ל אוֹ אֶפִלּוּ כְּשֶׁאֵין לוֹ זֶה הַשֵּׂכֶל לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ בָּהֶם כְּשֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבְּכָל הַשְּׁנוּיִים וְהַמְּאֹרָעוֹת שֶׁבַּזְּמַן וּבְאָדָם וּבְמָקוֹם בְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ בָּהֶם דַּיְקָא כִּבְיָכוֹל כְּדֵי לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ כַּנַ"ל אֲזַי נִתְוַסֵּף לוֹ הַכָּרָה וִידִיעָה חֲדָשָׁה בְּכָל יוֹם וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין

חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים בְּכָל עֵת אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזָּכָרוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן כָּל יוֹם בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ וְאַחַר כָּךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עֲשָׂה אֱלֹקִים וְהַקְּלִפָּה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי עַל כֵּן הַבַּעַל דָּבָר נֶאֱחָז בְּאֵלּוּ הַשִּׁנּוּיִים וּמַטְרִיד אֶת הָאָדָם וּמְבִיאוֹ לִידֵי שִׂכְחָה עַל יְדֵי הַשִּׁנּוּיִים כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ הוּא בְּהַשִּׁנּוּיִים כִּי מִשָּׁם אֲחִיזַת הַכְּפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרַע כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם מְאֹד לְזַהֵר בְּכָל יוֹם דַּיְקָא לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן הֵיטֵב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁזּוֹכְרִין בַּהּ' יִתְבָּרַךְ וּמְיַחֲדִין אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְעַל כֵּן כָּל הֶחָמֵשׁ זְכִירוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהִלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה) כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּקְרִיאַת שְׁמַע וּבְרִכּוֹתֶיהָ כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע מְבָרְכִין בְּרִכַּת יוֹצֵר אוֹר שֶׁהִיא מִבְּרִכַּת קְרִיאַת שְׁמַע:

וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה מַה שַּׁיָּכוּת לְבִרְכַּת יוֹצֵר אוֹר לִקְרִיאַת שְׁמַע אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמְשַׁנֶּה עִתִּים צְרִיכִין אָז לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן הֵיטֵב לִזְכֹּר וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים נִמְשָׁכִין מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבַת הָאָדָם לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְקָרֵב אֶת הָאָדָם לַעֲבוֹדָתוֹ לַהֲבִיאוֹ לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לְחַיִּים נִצְחִיִּים וַאֲמִתִּיִּים וְעַל זֶה אָנוּ מְבָרְכִין בְּרִכַּת יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל וְכוּ' הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְכוּ' וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ וְכוּ' מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' וְכוּ'. וְאָז מְיַחֲדִין אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל אָדָם וּבְכָל מָקוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן מֵעִנְיָן זֶה בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ בְּהֵיכַל אָדָם קַדְמוֹן בְּשַׁעַר א' עָנָף ה' מַה שֶּׁאִיתָא שָׁם וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁבְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִשְׁתַּנִּים הָעוֹלָמוֹת וְאֵין שָׁעָה זוֹ דּוֹמָה לְשָׁעָה זוֹ וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעִנְיָן הִלּוּךְ הַמַּזָּלוֹת וְכוֹכָבִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וּמֵבִיא שָׁם מַאֲמַר הַתִּקּוּנִים וּלְבוּשִׁין דְּאִיהוּ לְבִישׁ בְּצַפְרָא לֵא לְבִישׁ בְּרַמְשָׁא וּלְבוּשָׁא דִּלְבִישׁ בְּיוֹמָא דָּא לֵא לְבִישׁ בְּיוֹמָא תִּנְיָנָא וּבָזֶה תָּבִין אֵיךְ מִשְׁתַּנֶּה מַעֲמַד וּמַצַּב הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַלְּבוּשִׁין שֶׁל הָאֵין סוֹף וְשִׁנּוּיִים בְּכָל עֵת וָרֶגַע וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּלוּלִים בְּמַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַזִּכָּרוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמַזְמִין לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם וְהַכֹּל כְּדֵי לְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ וְכוּ'. וּבָזֶה כְּלוּלִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים הַנַּ"ל שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת

וְכוּ' הַמִּשְׁתַּנִּים בְּכָל יוֹם וְעֵת וָרֶגַע. כִּי הַכֹּל כְּפִי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים. וּכְפִי מַעֲשֵׂיהֶם כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ וּמְרַמֵּז לָהֶם רְמָזִים שׁוֹנִים לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְכוּ' כְּלוּלִים בְּכָל אָדָם כִּי הָאָדָם כָּלוּל מֵהַכֹּל וְהַכֹּל בְּשָׁבִיל הָאָדָם, הַיְנוּ בְּשָׁבִיל שֶׁיִּשּׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְיִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ. וְה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וּמְצַמְּצֵם עַצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים שׁוֹנִים בְּכָל עֵת וּמְרַמֵּז לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן וּבְכָל מָקוֹם רְמָזִים שׁוֹנִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו. כִּי בְּוַדַּאי בְּיוֹם אֶתְמוֹל שֶׁהָיָה הָאָדָם בְּמַדְרֵגָה אַחֶרֶת לְמַעְלָה מֵעַתָּה אוֹ לְמַטָּה מֵעַתָּה הָיָה צָרִיךְ רְמָזִים אֲחֵרִים וְעַכְשָׁו כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ עַכְשָׁו שֶׁהֵטִיב מַעֲשָׂיו אוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ שֶׁקִּלְקֵל וּפָגַם בְּאֵיזֶה תַּאֲוָה אוֹ עֲבֵרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ עַכְשָׁו רְמָזִים אֲחֵרִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם עַתָּה. וְהַכְּלָל שֶׁאֵין שׁוּם הִתְנַצְּלוּת לוֹמַר שֶׁעַכְשָׁו בְּאוֹתוֹ הָעֵת וּבְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם אִי אֶפְשָׁר לִי לִזְכֹּר אֶת ה' כִּי אַדְרַבָּא שָׁם דַּיְקָא בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וּבְאוֹתוֹ הָעֵת דַּיְקָא בְּוַדַּאי יֵשׁ לְךָ רְמָזִים הַמְיֻחָדִים לְךָ דַּיְקָא כְּפִי מַדְרֵגָתְךָ עַכְשָׁו דַּיְקָא כְּפִי מַה שֶּׁהוּא לְשֶׁבַח אוֹ לְגָנַאי. וְאַתָּה בְּמָקוֹמְךָ הַזֶּה בְּאוֹתוֹ הָעֵת דַּיְקָא תּוּכַל עַכְשָׁו דַּיְקָא לִזְכֹּר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית מִתְּחִלַּת נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה וְכוּ' וּמְרַמֵּז רְמָזִים לְכָל אָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל מָקוֹם לְפִי הָאָדָם וּלְפִי הָעֵת וּלְפִי הַמָּקוֹם דַּיְקָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהֶבֵן הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוּ לְמַעֲשֶׂה וּלְהַנְהָגָה וְעֵצָה טוֹבָה וְיֵעָרֵב לְךָ מְאֹד בְּעֶזְרַ ה' כִּי זֶה יָדוּעַ בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ לְעוֹלָם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְחֶפֶץ בִּתְשׁוּבָתָן שֶׁל כָּל הָרְשָׁעִים תָּמִיד וְהוּא חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וְעַל כֵּן כָּל אָדָם וְאָדָם לְפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו שֶׁעָשָׂה וְיָרַד וְנִתְעָה לְמָקוֹם שֶׁיָּרַד וְנִתְעָה אֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים כְּפִי הָרָאוּי לוֹ עַכְשָׁו בִּמְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ שֵׂכֶל לְהַעֲמִיק בָּזֶה בְּדַעְתּוֹ צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהַאֲמִין בָּזֶה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וַאֲזַי יוּכַל לִזְכֹּר אֶת ה' בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה חַס וְשָׁלוֹם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם בְּכָל מָקוֹם וּמְרַמֵּז רְמָזִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ט

נִמְצָא שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. כִּי שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן שֶׁבְּרֵר עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁבְּשָׁבִיל זֶה סִבֵּן נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת עַבְדוּת וְשִׂכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה, כְּדֵי לְבָרֵר זֶה הַשְּׂכַר פְּעֻלָּה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן בִּבְחִינַת וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ זֶה הַשְּׂכָר מִיָּד בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא וְלֹא לִדְחוֹת מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַזְּכָרוֹן לְהַזְכִּיר עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם דַּיְקָא בְּעַלְמָא

דְּאָתֵי כִּי בְּכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ רְמָזִים מְיֻחָדִים לְהִתְקָרֵב לְעֲבוֹדָתוֹ הַמְלֻבָּשִׁים בְּשִׁנּוּי מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק י

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מִיָּד פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת בְּכָל יוֹם דַּיְקָא, כִּי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה כִּי פָּרָה מְכַפֶּרֶת עַל עָוֹן הָעֶגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכָּפְרוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַתּוֹרָה וְעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַזִּכָּרוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו) יַעֲשׂוּ עֵגֶל בְּחֹרֵב וְכוּ' וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם וְכוּ' שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם וְכוּ' כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְהֵם כָּפְרוּ בְּהַתּוֹרָה וּבַה' יִתְבָּרַךְ וְכָל זֶה מֶחָמַת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁלֹּא רָצוּ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם בָּעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת בְּפַרְהֶסְיָא נִמְצָא שֶׁפָּגְמוּ בַּזִּכָּרוֹן. וְעַל כֵּן הִמְשִׁיכוּ אַז מֶחְדָּשׁ סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה שֶׁהִיא מִיתַת הַלֵּב כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פב) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹקִים אַתֶּם וְכוּ' אָכֵן כְּאָדָם תְּמֻתוּן וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה פָּסְקָה זוֹהֲמָתָן וְזָכוּ לְחֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת כַּמּוּבָא (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עֲרוּבִין נד עַל פָּסוּק חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת וְכוּ'). וְעַל כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה לְהָבִיא פָּרָה אֲדֻמָּה לְהַמְתִּיק פְּגַם הַשִּׁכְחָה כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשֹׁרְשׁוֹ וּפָרָה הִוא בְּחִינַת שִׁכְחָה כִּי עִקַּר הַשִּׁכְחָה הוּא מִבְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעִקַּר הַבַּהֲמִיּוּת וְהַשִּׁכְחָה הוּא בִּבְחִינַת פָּרָה בְּיוֹתֵר כִּי הִיא עִקַּר הַבְּהֵמִיּוּת כִּי מֶלֶךְ שֶׁבַּבְּהֵמוֹת שׁוֹר וְכָל הַבְּהֵמוֹת כְּלוּלִים בּוֹ וְעִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׁכְחָה בִּבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת כַּנַּ"ל. וְהַשִּׁכְחָה הִיא מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא כַּיָּדוּעַ כִּי דְּכוּרָא נִקְרָא עַל שֵׁם זֶה זָכוּר עַל שֵׁם שֶׁמַּשָּׁם בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְעַל כֵּן גַּם בִּבְהֵמוֹת נֶאֱחָז הַשִּׁכְחָה בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הַנּוּקְבָא שֶׁל הַשּׁוֹר שֶׁהוּא רֹאשׁ וְהַמֶּלֶךְ שֶׁבַּבְּהֵמוֹת שֶׁהִיא הַפָּרָה וְעַל כֵּן נִקְרָא הַשַּׂר שֶׁל שִׁכְחָה פּוּרָה עַל שֵׁם פָּרָה כַּמּוּבָא. וְזֶה כְּשֶׁמּוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁשָּׁכְחוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְסָרוּ מִמֶּנּוּ כְּתִיב כִּי כְּפָרָה סוֹרָרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן פַּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה כֹּחַ בָּטֵל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיכָם לְגָלוּת וְעַבְדוּת תַּחַת יָדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה לְהַשְׁכִּיחָם חַס וְשָׁלוֹם אֶת זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא שֶׁהָיוּ רְגִילִים לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם שָׁם כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵיהֶם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהֵם הִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם כִּי הֵם הוֹדִיעוּ וְגִלּוּ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר), עַל כֵּן רָאָה פַּרְעֹה בַּחֲלוֹמוֹ

פָּרוֹת דַּיְקָא שֶׁהֵם שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְשֶׁבַע פָּרוֹת רָעוֹת וְשֶׁאָכְלוּ הַפָּרוֹת הָרָעוֹת אֶת הַטּוֹבוֹת וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה שֶׁכָּל זֶה מוֹרֶה שֶׁהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הָרַע עַל הַטּוֹב עַד שֶׁנִּשְׁכַּח הַטּוֹב חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת וְנִשְׁכַּח כָּל הַשָּׂבָע וְכוּ' וְעַל כֵּן הָיָה חֲלוֹמוֹ פָּרוֹת דַּיְקָא כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פָּרָה כַּנַ"ל. אֲבָל הַתִּקּוּן הָיָה עַל יְדֵי יוֹסֵף כִּי עַל יְדֵי שֶׁפָּתַר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹם לְפַרְעֹה וְנַעֲשָׂה מֶלֶךְ וְקִבֵּץ אֶת כָּל אֹכֶל שֶׁבַע שְׁנִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה שָׁבַר וּבִטֵּל אֶת הָרָעָב וְהִגְבִּיר הַטּוֹב עַל הָרַע וְעַל יְדֵי קְדֻשָּׁתוֹ הִכְנִיעַ הַזֹּהֲמָא שֶׁל מִצְרַיִם וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ יִשְׂרָאֵל לָצֵאת מִשָּׁם. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בְּכֹחַ יוֹסֵף הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא מַכְנִיעַ בְּחִינַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה וּמְבָרֵר הַזִּכָּרוֹן מִן הַשִּׂכְחָה וְעַל כֵּן הוּא יוֹדֵעַ לִפְתֹּר הַחֲלוֹם שֶׁל הַפָּרוֹת וּלְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַשִּׂכְחָה הַנֶּאֱחָז בָּהֶם שֶׁהֵם שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, כִּי הוּא מַגְבִּיר הַשָּׂבָע עַל הָרָעָב וּמַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה כִּי עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹרְפִין אֶת הַפָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁהִיא תִּקֻּף הַדִּין שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׂכְחָה כַּנַ"ל, עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמַמְתִּיקִין אֶת בְּחִינַת הַשִּׂכְחָה שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּשָׁרְשׁוֹ וְעַל כֵּן אֵפֶר הַפָּרָה דַּיְקָא מְטַהֵר מְטֻמְאַת מֵת שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵחֵטְא הָעֵגֶל. וּפָרָה מְטַהֶרֶת מִזֶּה כִּי הַדִּין נִמְתָּק בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַ"ל וְאָז נִתְבַּטְּלִין שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע בְּחִינַת שִׂכְחָה. וְעַל כֵּן פָּרָה כָּל מַעֲשֶׂיהָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת וּלְהַגְבִּיר שֶׁבַע פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּחִינַת זִכָּרוֹן בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בְּחִינַת אֲנִי קֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה כַּנַ"ל:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר כִּי זֶה הַשָּׂכִיר שֶׁנִּשְׂכַּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ הוּא מַפִּיל עַצְמוֹ לִבְחִינַת עַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם בְּחִינַת עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם, כִּי פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַזִּכָּרוֹן בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּמְבֹאָר שָׁם וְעַל כֵּן רָצָה לְהַגְבִּיר בְּחִינַת הָעַבְדוּת עַל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַפִּיל עֲלֵיהֶם שִׂכְחָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי נִרְפִּים הֵם עַל כֵּן הֵם צוֹעֲקִים לֵאמֹר נֵלְכָה נִזְבְּחָה לֵאלֹקֵינוּ תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה כוּ' וְיַעֲשׂוּ בָהּ וְאַל יִשְׁעוּ וְכוּ'. נִמְצָא זֶה שֶׁנִּשְׂכַּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ הוּא מוֹרִיד עַצְמוֹ לִבְחִינַת עַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה אֲבָל כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ כִּי בְּהֶכְרֵחַ לְבָרֵר הַפַּרְנָסָה עַל

יְדֵי הַל"ט]הַשְּׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִפְגַּם הַזִּכָּרוֹן וְנָפַל לִבְחִינַת שִׂכְחָה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלֵּל בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הַזִּכָּרוֹן נִפְגַּם הַשֹּׂבַע וְהַבְּרָכָה כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַשֹּׂבַע הוּא מִבְּחִינַת זָכָרוֹן בְּחִינַת בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא זִכָּרוֹן בְּחִינַת זָכוֹר בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁהוּא צִנּוֹר שֶׁל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְּדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ יוֹתֵר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְשׁוֹמֵר אֶת הַזִּכָּרוֹן בְּיוֹתֵר אָז פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל יוֹתֵר כִּי עִקַּר הַשֹּׂבַע מִבְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל וְזֶהוּ כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ כִּי עֹל תּוֹרָה הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה דְּבֵקִים בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, עַל כֵּן פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל יוֹתֵר כִּי מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל וְכוּ' כִּי כָּל הַשֹּׂבַע וְהַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא כִּי עִקַּר יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת שְׁטוּת וְחֶסְרוֹן הַדַּעַת מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַגְדִּיל דַּעְתּוֹ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְדָּלַת הַדַּעַת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא כַּנַּ"ל. וְכָל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שֶׁהָאָדָם מַרְוִיחַ עַל יְדֵי יְגִיעַ כַּפּוֹ זֶה הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבֵּרַר מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַזִּכָּרוֹן וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק נוֹטֶה שְׁמַיִם כַּיְרִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַחֲפָצִים שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לָהֶם בִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה עוֹלִין הַנִּיצוֹצוֹת וְנִכְלָלִין בְּקוֹמַת אָדָם וְנַעֲשֶׂה מֵהַיִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּמַר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה הוּא עַל יְדֵי בֵּרוּר הַזִּכָּרוֹן עַל כֵּן כָּל מִי שֶׁרָחוֹק מִזֶּה הַזִּכָּרוֹן דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כָּל כָּךְ אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה יוֹתֵר כַּנַּ"ל כִּי הַפַּרְנָסָה וְהַשֹּׂבַע הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה הַשְׁכֵּר יוֹם שֶׁנִּשְׂכַּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ וְנָפַל לִבְחִינַת עֲבֵדוּת בְּחִינַת שִׂכְחָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה אַף עַל פִּי שֶׁמְּסַכֵּן נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲבֵדוּת כִּי יָכוֹל לִפֹּל לִבְחִינַת שִׂכְחָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ וּלְקַבֵּל שְׂכָרוֹ שֶׁהָרְוִיחַ, עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַשְׁלִים נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבֵּרַר שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל בְּחִינַת הַיִּחוּד שֶׁל נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִבְטִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל דְּהַיְנוּ שֶׁהִבְטִיחוֹ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיִּהְיוּ בְּגָלוּת בִּבְחִינַת עַבְדוּת אֵצֶל פַּרְעֹה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל כִּי זֶה הֶעָשִׁירוּת הַגָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזָּכוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר נִיצוֹצוֹת

הַקְּדוֹשִׁים מִן הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הָעֲבָדוּת וְהַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה לִתֵּן הַשְׁכִּירוּת לְהַשָּׂכִיר בְּמוֹעֲדוֹ וּבְזַמְנוֹ וְשֶׁלֹּא לְאַחֵר שְׂכָרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כד) בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ' כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמַּשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ וְיוֹצֵא מִן הָעֲבָדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ תֵּכֶף שְׂכָרוֹ שֶׁפָּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת בְּחִינַת תִּקּוּן נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן מִיָּד פְּגַם הַשִּׂכְחָה שֶׁיָּרַד לְשָׁם עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲבָדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לָתֵת שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא שֶׁלֹּא לְאַחֵר מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כִּי תִּקּוּן הַזִּכָּרוֹן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם, לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא דְּהַיְנוּ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי. כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַזְּמַן כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי אֲרִיכַת הַזְּמַן נִשְׁכַּח הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב קֹהֶלֶת בִּרְבוֹת הַיָּמִים הַכֹּל נִשְׁכָּח כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשִּׂכְחָה נֶאֱחָז מִבְּחִינַת הַשְּׁנוּיִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּבְכָל יוֹם עוֹלֶה הַשֶּׁמֶשׁ בַּבֹּקֶר וְשׁוֹקֵעַ בָּעֶרֶב וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ כִּי יֵשׁ שְׁנוּיִים גְּדוֹלִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִתְבָּרְרִים וְעוֹלִים נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן מִימוֹת עוֹלָם כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. וְגַם בְּגַשְׁמִיּוּת רוֹאִין בְּחוּשׁ מִי שֶׁמֵּבִין קְצָת שֶׁיֵּשׁ שְׁנוּיִים בְּכָל יוֹם וְאֵין שׁוּם יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ הֵן בְּעֶצֶם הַיּוֹם שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם קַר בְּיוֹתֵר וּבְזֶה הַיּוֹם עָנָן וְגֶשֶׁם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁנוּיִים רַבִּים בְּעִנְיַן הָאֲוִיר וְהָרוּחַ וּשְׁאָר הַהִתְהַוּוּת שֶׁבִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁנוּיִים רַבִּים בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ מְשַׁנֶּה עִתִּים בְּתִבּוּנָתוֹ. וְכֵן בְּמַאֲרָעוֹת הָאָדָם וּתְנוּעוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו וְהַנְהָגוֹתָיו יֵשׁ בָּהֶם שְׁנוּיִים רַבִּים בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם. וּמֵרִבּוּי הַשְּׁנוּיִים הָאֵלֶּה שֶׁבְּכָל יוֹם נִמְשָׁךְ הַשִּׂכְחָה כִּי הֵם מַטְרִידִין אֶת הָאָדָם מִלְּזָכֹר בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי וְכַנִּרְאֶה גַּם בְּחוּשׁ קְצָת שֶׁבְּכָל יוֹם וְעֵת הָעוֹלָם מְסַפְּרִים מֵהַשְּׁנוּיִים שֶׁהַיּוֹם קַר בְּיוֹתֵר וְהַיּוֹם חַם וְהַיּוֹם צְרִיכִין מָטָר וְהַיּוֹם רִבּוּי מָטָר וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וּבְעִתִּים הַלָּלוּ הַפָּרָנְסָה בְּדַחַק. וּבִפְרָט הַשְּׁנוּיִים שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד בִּפְרָטְיוּת שֶׁזֶּה מַטְרִיד אוֹתוֹ הָעֲשִׂירוּת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה מַטְרִיד אוֹתוֹ הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת וְזֶה טָרוּד לְגַדֵּל בָּנָיו וּבְנוֹתָיו הָרַבֵּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ צַעַר גִּדּוּל בָּנִים וְזֶה הוּא חֲשׁוּכֵי בָּנִים וְזֶה מְסַפֵּר מִמְּאֹרְעוֹת הַמִּלְחָמוֹת שֶׁנִּשְׁמַע עַכְשָׁו בָּעוֹלָם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁנוּיִים וּפְרָטִים רַבִּים לְאֵין תַּכְלִית שֶׁמַּטְרִידִין אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ זֶה הַיּוֹם אֵינוֹ נֶחְשָׁב לוֹ לִזְמַן חִיּוּתוֹ וְזֶה הַיּוֹם קָשֶׁה לוֹ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת מֻחָמַת הַשְּׁנוּי וְהַבִּלְבּוּל שֶׁבָּזֶה הַיּוֹם:

וּבֶאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַנַּשְׁמִי הֶזֶּה שֶׁאָדָם עוֹמֵד עָלָיו בְּמְקוֹמוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה דַּיְקָא, וְהוּא מַזְמִין לוֹ מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּמְרַמֵּז לוֹ בָּהֶם דַּיְקָא רְמָזִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וּלְהָבִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם הָרְמָזִים הָאֵלֶּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן כַּנַ"ל אוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין לוֹ זֶה הַשֵּׂכֶל לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ בָּהֶם כְּשֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבְּכָל הַשִּׁנּוּיִים וְהַמְאֹרָעוֹת שֶׁמְּזַמֵּן וּבְאָדָם וּבְמָקוֹם בְּכֻלָּם מְלַבֵּשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ בָּהֶם דַּיְקָא כִּבְיָכוֹל כְּדֵי לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ כַּנַ"ל אֲזַי נִתְוַסֵּף לוֹ הַכָּרָה וִידִיעָה חֲדָשָׁה בְּכָל יוֹם וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים בְּכָל עֵת אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן כָּל יוֹם בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ וְאַחַר כָּךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים וְהַקִּלְקֻלָּה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי עַל כֵּן הַבַּעַל דְּבָר נֶאֱחָז בְּאֵלּוּ הַשִּׁנּוּיִים וּמַטְרִיד אֶת הָאָדָם וּמְבִיאוֹ לִידֵי שִׂכְחָה עַל יְדֵי הַשִּׁנּוּיִים כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ הוּא בְּהַשִּׁנּוּיִים כִּי מִשָּׁם אֲחִיזַת הַכְּפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרַע כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם מְאֹד לְזַהֵר בְּכָל יוֹם דַּיְקָא לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן הֵיטֵב כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן שֶׁזּוֹכְרִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמְיַחֲדִין אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְעַל כֵּן כָּל הֶחְמֵשׁ זְכִירוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן הַנַּ"ל כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהִלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה) כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּקְרִיאַת שְׁמַע וּבְרִכּוֹתֶיהָ כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע מְבָרְכִין בְּרִכַּת יוֹצֵר אוֹר שֶׁהִיא מִבְּרִכַּת קְרִיאַת שְׁמַע:

וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה מַה שַּׁיָּכוּת לְבִרְכַּת יוֹצֵר אוֹר לִקְרִיאַת שְׁמַע אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמְשַׁנֶּה עִתִּים וּזְמַנִּים צְרִיכִין אָז לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן הֵיטֵב לִזְכֹּר וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים נִמְשָׁכִין מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבַת הָאָדָם לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְקָרֵב אֶת הָאָדָם לַעֲבוֹדָתוֹ לַהֲבִיאוֹ לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לְחַיִּים נִצְחִיִּים וַאֲמִתִּיִּים וְעַל זֶה אָנוּ מְבָרְכִין בְּרִכַּת יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל וְכוּ' הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְכוּ' וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ וְכוּ' מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' וְכוּ'. וְאָז מְיַחֲדִין אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַזְּכָרוֹן לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל אָדָם וּבְכָל מָקוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן מֵעִנְיָן זֶה בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ בְּהֵיכַל אָדָם קַדְמוֹן בְּשַׁעַר א' עָנָף ה' מַה שֶּׁאִיתָא שָׁם וְלֹא עוֹד אֶלָּא

שֶׁבְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִשְׁתַּנִּים הָעוֹלָמוֹת וְאֵין שָׁעָה זוֹ דּוֹמָה לְשָׁעָה זוֹ וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעִנְיַן הִלּוּךְ הַמַּזָּלוֹת וְכוֹכָבִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וּמֵבִיא שָׁם מַאֲמַר הַתִּקּוּנִים וּלְבוּשִׁין דְּאִיהוּ לְבִישׁ בְּצַפְרָא לֵא לְבִישׁ בְּרַמְשָׁא וּלְבוּשָׁא דִּלְבִישׁ בְּיוֹמָא דָּא לָא לְבִישׁ בְּיוֹמָא תְּנִינָא וּבָזֶה תָּבִין אֵיךְ מִשְׁתַּנֶּה מַעֲמַד וּמַצַּב הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַלְּבוּשִׁין שֶׁל הָאֵין סוֹף וְשִׁנּוּיִים בְּכָל עֵת וָרֶגַע וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּלוּלִים בְּמַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַזִּכָּרוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמַזְמִין לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם וְהַכֹּל כְּדֵי לְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ וְכוּ'. וּבָזֶה כְּלוּלִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים הַנַּ"ל שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְכוּ' הַמִּשְׁתַּנִּים בְּכָל יוֹם וְעֵת וְרֶגַע. כִּי הַכֹּל כְּפִי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים. וּכְפִי מַעֲשֵׂיהֶם כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ וּמְרַמֵּז לָהֶם רְמָזִים שׁוֹנִים לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְכוּ' כְּלוּלִים בְּכָל אָדָם כִּי הָאָדָם כָּלוּל מֵהַכֹּל וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל שֶׁיָּשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְיִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ. וְה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְהוּא מִסְּבּוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וּמְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים שׁוֹנִים בְּכָל עֵת וּמְרַמֵּז לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן וּבְכָל מָקוֹם רְמָזִים שׁוֹנִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו. כִּי בְּוַדַּאי בְּיוֹם אֶתְמוֹל שֶׁהָיָה הָאָדָם בְּמַדְרֵגָה אַחֶרֶת לְמַעְלָה מֵעַתָּה אוֹ לְמַטָּה מֵעַתָּה הָיָה צָרִיךְ רְמָזִים אֲחֵרִים וְעַכְשָׁו כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ עַכְשָׁו שֶׁהֵטִיב מַעֲשָׂיו אוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ שֶׁקִּלְקֵל וּפָגַם בְּאֵיזֶה תַּאֲוָה אוֹ עֲבֵרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ עַכְשָׁו רְמָזִים אֲחֵרִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם עַתָּה. וְהַכְּלָל שֶׁאֵין שׁוּם הִתְנַצְּלוּת לוֹמַר שֶׁעַכְשָׁו בְּאוֹתוֹ הָעֵת וּבְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם אִי אֶפְשָׁר לִי לִזְכֹּר אֶת ה' כִּי אַדְרַבָּא שָׁם דַּיְקָא בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וּבְאוֹתוֹ הָעֵת דַּיְקָא בְּוַדַּאי יֵשׁ לְךָ רְמָזִים הַמְיֻחָדִים לְךָ דַּיְקָא כְּפִי מַדְרֵגָתְךָ עַכְשָׁו דַּיְקָא כְּפִי מַה שֶׁהוּא לְשֶׁבַח אוֹ לְגַנַּאי. וְאַתָּה בְּמְקוֹמְךָ הַזֶּה בְּאוֹתוֹ הָעֵת דַּיְקָא תּוּכַל עַכְשָׁו דַּיְקָא לִזְכֹּר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית מִתְּחִלַּת נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה וְכוּ' וּמְרַמֵּז רְמָזִים לְכָל אָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל מָקוֹם לְפִי הָאָדָם וּלְפִי הָעֵת וּלְפִי הַמָּקוֹם דַּיְקָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהָבֵן הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוּ לְמַעֲשֶׂה וּלְהַנְהָגָה וְעָצָה טוֹבָה וְיֵעָרֵב לְךָ מְאֹד בְּעֶזְרַ ה' כִּי זֶה יָדוּעַ בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ לְעוֹלָם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְחֶפְצֵי בִּתְשׁוּבָתָן שֶׁל כָּל הָרְשָׁעִים תָּמִיד וְהוּא חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וְעַל כֵּן כָּל אָדָם וְאָדָם לְפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו שֶׁעָשָׂה וְיָרַד וְנִתְעָה לְמָקוֹם שֶׁיָּרַד וְנִתְעָה אֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים כְּפִי הָרָאוּי לוֹ עַכְשָׁו בִּמְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ שֵׂכֶל לְהַעֲמִיק בָּזֶה בְּדַעְתּוֹ צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהַאֲמִין בָּזֶה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה

וַאֲזַי יוּכַל לִזְכֹּר אֶת ה' בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה חַס וְשָׁלוֹם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם בְּכָל מָקוֹם וּמְרַמֵּז רְמָזִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יד

נִמְצָא שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. כִּי שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן שֶׁבְּרַר עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה סִבֵּן נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת עֲבָדוּת וְשִׂכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה, כְּדֵי לְבָרֵר זֶה הַשְּׂכַר פְּעֻלָּה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן בִּבְחִינַת וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ זֶה הַשָּׂכָר מִיָּד בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא וְלֹא לִדְחוֹת מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַזְּכָרוֹן לְהַזְכִּיר עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם דַּיְקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כִּי בְּכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ רְמָזִים מְיֻחָדִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ הַמְלֻבָּשִׁים בְּשִׁנּוּי מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק טו

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁגָּאַל אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מִיָּד פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, זֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת בְּכָל יוֹם דַּיְקָא, כִּי שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה כִּי פָּרָה מְכַפֶּרֶת עַל עָוֹן הָעֶגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכָּפְרוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַתּוֹרָה וְעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַזְּכָרוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו) יַעֲשׂוּ עֵגֶל בְּחֹרֵב וְכוּ' וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם וְכוּ' שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם וְכוּ' כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת זְכָרוֹן וְהֵם כָּפְרוּ בְּהַתּוֹרָה וּבַה' יִתְבָּרַךְ וְכָל זֶה מֵחֲמַת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁלֹּא רָצוּ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם בָּעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת בְּפַרְהֶסְיָא נִמְצָא שֶׁפָּגְמוּ בַּזִּכָּרוֹן. וְעַל כֵּן הִמְשִׁיכוּ אֵז מֵחָדָשׁ סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהִיא מִיתַת הַלֵּב כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פב) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹקִים אַתֶּם וְכוּ' אָכֵן כְּאָדָם תְּמֻתוּן וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה פָּסְקָה זֲהָמָתָן וְזָכוּ לְחֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת כַּמּוּבָא (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עַרוּבִין נד עַל פָּסוּק חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת וְכוּ'). וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְהָבִיא פָּרָה אֲדֻמָּה לְהַמְתִּיק פֶּגֶם הַשִּׂכְחָה כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וּפָרָה הִוא בְּחִינַת שִׂכְחָה כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה הוּא מִבְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעִקַּר הַבַּהֲמִיּוּת וְהַשִּׂכְחָה הוּא בִּבְחִינַת פָּרָה בְּיוֹתֵר כִּי הִיא עִקַּר הַבַּהֲמִיּוּת כִּי מֶלֶךְ שֶׁבַּבְּהֵמוֹת שׁוֹר וְכָל הַבְּהֵמוֹת כְּלוּלִים בּוֹ וְעִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׂכְחָה בִּבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת

כַּנַּ"ל. וְהַשִּׂכְחָה הִיא מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא כַּיָּדוּעַ כִּי דְּכוּרָא נִקְרָא עַל שֵׁם זֶה זָכוּר עַל שֵׁם שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת זְכָרוֹן וְעַל כֵּן גַּם בִּבְהֵמוֹת נֶאֱחָז הַשִּׂכְחָה בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הַנּוּקְבָא שֶׁל הַשּׁוֹר שֶׁהוּא הָרֹאשׁ וְהַמֶּלֶךְ שֶׁבַּבְּהֵמוֹת שֶׁהִיא הַפָּרָה וְעַל כֵּן נִקְרָא הַשַּׂר שֶׁל שִׂכְחָה פּוּרָה עַל שֵׁם פָּרָה כַּמּוּבָא. וְזֶה כְּשֶׁמּוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁשָּׁכְחוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְסָרוּ מִמֶּנּוּ כְּתִיב כִּי כְּפָרָה סוֹרָרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן פָּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה כֹּחַ בָּטֵל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיכָם לְגָלוּת וְעַבְדוּת תַּחַת יָדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה לְהַשְׁכִּיחָם חַס וְשָׁלוֹם אֶת זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא שֶׁהֵיוּ רְגִילִים לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם שָׁם כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵיהֶם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהֵם הִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם כִּי הֵם הוֹדִיעוּ וְגִלּוּ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר), עַל כֵּן רָאָה פַּרְעֹה בַּחֲלוֹמוֹ פָּרוֹת דַּיְקָא שֶׁהֵם שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְשֶׁבַע פָּרוֹת רָעוֹת וְשֶׁאָכְלוּ הַפָּרוֹת הָרָעוֹת אֶת הַטּוֹבוֹת וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה שֶׁכָּל זֶה מוֹרֶה שֶׁהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הָרַע עַל הַטּוֹב עַד שֶׁנִּשְׁכַּח הַטּוֹב חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת וְנִשְׁכַּח כָּל הַשָּׂבָע וְכוּ' וְעַל כֵּן הָיָה חֲלוֹמוֹ פָּרוֹת דַּיְקָא כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פָּרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל הַתִּקּוּן הָיָה עַל יְדֵי יוֹסֵף כִּי עַל יְדֵי שֶׁפָּתַר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹם לְפַרְעֹה וְנַעֲשָׂה מֶלֶךְ וְקִבֵּץ אֶת כָּל אֹכֶל שֶׁבַע שָׁנִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה שָׁבַר וּבִטֵּל אֶת הָרָעָב וְהִגְבִּיר הַטּוֹב עַל הָרַע וְעַל יְדֵי קְדֻשָּׁתוֹ הִכְנִיעַ הַזְּהֲמָא שֶׁל מִצְרַיִם וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ יִשְׂרָאֵל לָצֵאת מִשָּׁם. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בְּכֹחַ יוֹסֵף הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא מַכְנִיעַ בְּחִינַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה וּמְבָרֵר הַזִּכָּרוֹן מִן הַשִּׂכְחָה וְעַל כֵּן הוּא יוֹדֵעַ לִפְתֹּר הַחֲלוֹם שֶׁל הַפָּרוֹת וּלְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַשִּׂכְחָה הַנֶּאֱחָז בָּהֶם שֶׁהֵם שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, כִּי הוּא מַגְבִּיר הַשָּׂבָע עַל הָרָעָב וּמַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה כִּי עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹרְפִין אֶת הַפָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁהִיא תִּקֻּף הַדִּין שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׂכְחָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמַמְתִּיקִין אֶת בְּחִינַת הַשִּׂכְחָה שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּשָׁרְשׁוֹ וְעַל כֵּן אֵפֶר הַפָּרָה דַּיְקָא מְטַהֵר מְטֻמְאַת מֵת שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵהֵעֵגֶל. וּפָרָה מְטַהֶרֶת מִזֶּה כִּי הַדִּין נִמְתָּק בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְאָז נִתְבַּטְּלִין שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע בְּחִינַת שִׂכְחָה. וְעַל כֵּן פָּרָה כָּל מַעֲשֶׂיהָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת וּלְהַגְבִּיר שֶׁבַע פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּחִינַת זִכָּרוֹן בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בְּחִינַת אֲנִי קֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה כַּנַּ"ל:

חלק יז

וְעַל כֵּן יוֹסֵף כְּשֶׁפֵּרֵשׁ מֵאֲבִיו הָיָה עוֹסֵק בְּפָרָשַׁת עֶגְלָה עֲרוּפָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְא אֶת הָעֲגָלוֹת כִּי הָרוֹצֵחַ הִמְשִׁיךְ סִטְרָא דְּמוֹתָא לָעוֹלָם בְּחִינַת שִׂכְחָה עַל כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא עֶגְלָה עֲרוּפָה וְלָקֹק אוֹתָהּ מִן הָעֹרֶף שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת פַּרְעֹה לְהַכְנִיעַ הָעֹרֶף שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהִיא פְּגַם וְהֵפֶךְ הַדַּעַת וְעַל כֵּן עוֹרְפִין עֶגְלָה דַּיְקָא. הֵינוּ עַל פִּי הַנַּ"ל כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה נֶאֱחֶזֶת בְּבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת וּבְבְחִינַת שׁוֹר בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא רֹאשׁ לַבְּהֵמוֹת, וְהָעֶגְלָה אֲשֶׁר עֲדַיִן לֹא לָמְדָה כְּלָל בְּשׁוּם עֲבוֹדָה שָׁם כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת עוֹד בְּתֹקֶף יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעַל יְדֵי כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹבְדִין עִם הַבְּהֵמוֹת לְצָרְכָּם עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְעַל כֵּן הֵם נַעֲשִׂין רְגִילִין עִם בְּנֵי הָאָדָם וְיכוֹלִים לְלַמְּדָם עֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַבַּהֲמִיּוּת קְצָת. אֲבָל הָעֶגֶל אֲשֶׁר עֲדַיִן לֹא לָמַד כְּלָל, שָׁם הַבַּהֲמִיּוּת בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר וְזֶה שֶׁהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, בָּעֶגֶל לֹא לָמַד וְעַל כֵּן עָשׂוּ הָעֶרֶב רַב עֶגֶל דַּיְקָא כְּדֵי לְהַגְבִּיר הַבַּהֲמִיּוּת וְהַשִּׂכְחָה בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲרֹף עֶגְלָה דַּיְקָא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר תֹּקֶף הַשִּׂכְחָה שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָרוֹצֵחַ הַזֶּה שֶׁהָרַג אֶת זֶה הֶחָלָל הַנִּמְצָא. וְעַל כֵּן יוֹסֵף כְּשֶׁפֵּרֵשׁ מֵאֲבִיו הִנִּיחוֹ בְּפָרָשַׁת עֶגְלָה עֲרוּפָה וְאַחַר כָּךְ זָכָה לְגָדְלָה עַל יְדֵי הַחֲלוֹם שֶׁל שֶׁבַע הַפָּרוֹת שֶׁהֵם סוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת תְּבוּאָה אִמּוֹ וּתְקַנֵּחַ עַל בְּנָהּ כִּי פָּרָה מְכַפֶּרֶת עַל חֵטְא הָעֶגֶל כִּי עַל יְדֵי כָּל הַמְּצוֹת שֶׁל פָּרָה אֲדֻמָּה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הַשִּׂכְחָה כַּנַּ"ל וְנִתְבַּטְּלָה הַמִּיתָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲרִיפַת הָעֶגְלָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת:

הַכְנָעַת וּבְטוּל פַּרְעֹה שֶׁרָצָה לְהַגְבִּיר הַשִּׂכְחָה עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ כָּל גָּלוּת מִצְרַיִם וּכְלַל כָּל הַגָּלֻיּוֹת. כִּי עִקַּר הַגָּלוּת הוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁרוֹצִין לְהִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי הַגָּלוּת לְהַרְחִיק אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם מֵעֶלְמָא דְּאָתֵי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגָּלוּת וְהַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַצָּרוֹת כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁזֶּהוּ עִקַּר צָרָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשַׁךְ הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְעַל כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה אַחַר פּוּרִים קֹדֶם פֶּסַח כִּי כָּל עִנְיַן פּוּרִים וּפֶסַח הוּא לְהַכְנִיעַ עֲמָלֵק וּפַרְעֹה שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַזִּכָּרוֹן כִּי פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּדָּמָה שֶׁפּוֹגֵם בַּזִּכָּרוֹן וַעֲמָלֵק גָּרוּעַ יוֹתֵר כִּי הוּא בְּחִינַת הָרַע עַיִן בַּעֲצָמוֹ שֶׁהוּא עִקַּר פְּגַם הַזִּכָּרוֹן וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהִלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה עַיֵּן שָׁם). וְעַל כֵּן מִלְּחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר כִּי אֵינוֹ נִכְנָע לְגַמְרֵי כִּי אִם בְּדוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ כִּי הָרַע עַיִן אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק וְלִבְלִי לִשְׁכֹּחַ כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הָמָן עֲמָלֵק הוּא עַל יְדֵי הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ

בְּחִינַת וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים וְכוּ' (אֶסְתֵּר ט) כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הָמָן הִפִּיל פּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּמּוּבָא וּבְקֹשׁ לְהַשְׁמִיד וְכוּ' לְהַגְבִּיר סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם כִּי הוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת הֶמֶן הָעֵץ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְה' יִתְבָּרַךְ הֵפֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ וְהֵשִׁיב לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְנִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ כִּי לֹא דַי שֶׁלֹּא פָּעַל מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשְׁכִּיחַ אֶת הַתּוֹרָה וְעָלְמָא דְּאָתֵי חַס וְשָׁלוֹם אַדְרַבָּא זְכוּ יִשְׂרָאֵל אָז לְהַגְבִּיר אֶת הַזְּכָרוֹן דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת קִימוּ וְקִבְּלוּ שֶׁקִּבְּלוּ אָז אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן דִּקְדֻשָּׁה וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים לְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) וְזִכְרָם לֹא יָסוּף וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיְּמֵי הַפּוּרִים לֹא יִבָּטְלוּ לְעוֹלָם כִּי נִתְגַּבֵּר אָז הַזְּכָרוֹן דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר פּוּרִים קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת מְטַמְּאַת מֵת שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת הַקָּרְבַּן פֶּסַח וְנִגְאָלִין מִפַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם הַזְּכָרוֹן כַּנַ"ל:

כִּי הָמָן הָרָשָׁע רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בִּשְׁעַת שֵׁנָה בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וְהוּא סָבַר שֶׁבִּשְׁעַת שֵׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת אָז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַגְבִּיר הַשִּׂכְחָה חַס וְשָׁלוֹם וּמֵחֲמַת שֶׁשָּׁנָה הוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה כַּנַ"ל. אֲבָל הוּא לֹא יָדַע שֶׁיִּשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים אַדְרַבָּא בִּשְׁעַת שֵׁנָה הֵם דְּבֵקִים בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כִּי הֵם מְקַדְּשִׁים עַצְמָן בִּשְׁעַת שֵׁנָה גַּם כֵּן כִּי קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע קֹדֶם וּמַפְקִידִים רוּחָם בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן דֵּיקָא אָז בִּשְׁעַת שֵׁנָה בְּסוֹף הַגָּלוּת הָיָה הֶאָרַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד שֶׁמַּאִיר בִּשְׁעַת שֵׁנָה דֵּיקָא וְעַל יְדֵי הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת דֵּיקָא הִכְנִיעוּ אוֹתוֹ כִּי יִשְׂרָאֵל דְּבֵקִים בִּשְׁעַת שֵׁנָה דֵּיקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת אֲמָנִין הֲלָכָה ד אוֹת כב:

וַהֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ה:

הלכות חכירות וקבלנות

פרק א

חלק א

הַחוֹכֵר שָׂנוֹתָן מִכָּל הַשָּׂדֶה דָּבָר קָצוּב כָּךְ וְכָךְ כּוֹרִין לְשָׁנָה, הַמַּקַּבֵּל לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ:

יֵשׁ לְרַמֵּז בָּזֶה עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת וְכוּ' סִימָן סה שֶׁיֵּשׁ שָׂדֶה וְשָׁם גְּדֵלִים אִילָנוֹת וַעֲשָׂבִים הַיְנוּ נְשָׁמוֹת. וְהֵם צְרִיכִים לְבַעַל הַשָּׂדֶה שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּנָם בְּכָל תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְהָעִקָּר שֶׁמֵּבִיא אוֹתָם אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָעוֹסֵק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׁדֶה הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל וְאָרִיס שֶׁיּוֹרֵד לְתוֹךְ שָׂדֶה שֶׁל חֲבֵרוֹ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל נִקְרָא חֲבֵרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִכְלוּ רֵעִים לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי וְכוּ' כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׂדֶה שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא נַעֲשֶׂה שֶׁתַּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְעַל כֵּן נִקְרָא בְּחִינַת מְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, שָׂדֶה הַנַּ"ל וְעוֹסֵק בְּכָל תִּקּוּנִים שֶׁל הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל בַּחֲרִישָׁה וּקְצִירָה זְרִיעָה וּנְטִיעָה וּלְנַכֵּשׁ הָעֲשָׂבִים כִּי כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת נִמְצָאִים בִּבְחִינַת הַשָּׂדֶה שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הַנַּ"ל, וְלִפְעָמִים מְקַבְּלוֹ בִּפְשִׁיטוּת שְׁנוֹתֵן דֶּרֶךְ כְּלָל כָּךְ וְכָךְ כּוֹרִין לְשָׁנָה. וְלִפְעָמִים לְמֻחֲצָה לִשְׁלִישׁ וּלְרִבִיעַ, זֶה בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כִּי זֶה הַצַּדִּיק בַּעַל הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל עוֹשֶׂה נִגּוּנִים. וְזֶה כְּלַל וְעִקַּר תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כִּי הוּא צָרִיךְ לְתַקְּנָם וּלְהַעֲלוֹתָם וּלְבָרְכָם מִמָּקוֹם שֶׁהֵם לַהֲבִיאָם אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב. וְזֶה בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רפב) עַל פָּסוּק וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ, שֶׁהַצַּדִּיק דָּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּמוֹצֵא זְכוּת אֲפִלּוּ בְּרָשָׁע גָּמוּר וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֵהוּ לְכַף זְכוּת בֶּאֱמֶת וּמְתַקְּנוֹ וּמַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים בִּבְחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְזֶה בְּחִינַת שִׁלּוּחַ צִבּוּר שֶׁהוּא מְלַקֵּט וּמְבָרֵר הַטּוֹב מִכָּל הַמִּתְפַּלְּלִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא שֶׁהַתִּקּוּן שֶׁמְּתַקֵּן אֶת הַנְּשָׁמוֹת וּמְבָרְרָם וּמַעֲלֵם וּמְקַבֵּץ הַנִּקְדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם וְזֶה בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל כִּי תִּקּוּן הַשָּׂדֶה הוּא תִּקּוּן הַנְּשָׁמוֹת לְקַבֵּץ הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם וּלְהַעֲלוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם שֶׁתִּקּוּן הַשָּׂדֶה הִיא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. כִּי אֵלּוּ הַנִּגּוּנִים הֵם בְּחִינַת הַשִּׁלּוּחַ צִבּוּר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הַנִּגּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְהַשִּׁלּוּחַ צִבּוּר הוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי הַשִּׁלּוּחַ צִבּוּר וְזֶה בְּחִינַת הַמִּנְיָן שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בַּעֲשָׂרָה וְאָז הַשִּׁלּוּחַ צִבּוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה וַאֲזַי הוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי מִנְיָן שֶׁל עֲשָׂרָה הַמִּתְפַּלְּלִין וְאָז הֵם רְאוּיִים לְשִׁלּוּחַ צִבּוּר שֶׁהוּא מְקַבֵּץ הַטּוֹב וְעוֹשֶׂה הַנִּגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמְקַבֵּל לְמֻחֲצָה לִשְׁלִישׁ וּלְרִבִיעַ וְהַחוֹכֵר מְקַבֵּל בִּפְשִׁיטוּת בְּכָךְ וְכָךְ כּוֹרִין זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע בְּחִינַת נִגּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעוֹשֶׂה הַיּוֹרֵד לְתוֹךְ הַשָּׂדֶה לְתַקְּנָהּ שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה כַּנַּ"ל כִּי הוּא נוֹתֵן פֵּרוֹת הַשָּׂדֶה לְבַעַל הַשָּׂדֶה יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְמֻחֲצָה לִשְׁלִישׁ וְכוּ' כְּדֶרֶךְ הַמְקַבֵּל דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם לְמַעְלָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּפִי מַה שֶּׁיָּכוֹל לְבָרֵר לְפִי בְּחִינַת הַשָּׂדֶה לִפְעָמִים מֻחֲצָה אוֹ שְׁלִישׁ וְכוּ' וּמִזֶּה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים וְשִׁירוֹת. בִּבְחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ' וְזֶה הַכֹּל כְּמִנְהָג הַמְּדִינָה. כְּפִי מִנְהָג וְהַנְהָגָה

שֶׁנּוֹהֲגִין בַּמְּדִינָה כִּי כְּפִי הַנְּהָגָתָם בְּקִדֻּשָּׁה כֵּן הוּא מְבָרֵר וּמַעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם אִם רַב אוֹ מְעַט כִּי לְפִי הַנְּהָגָתָם וּקְדֻשָּׁתָם כֵּן הוּא מַעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת הַמְקַבֵּל אֶת הַשְּׁדֵה לְשָׁנִים מֻעָטוֹת לֹא יִזְרָעֶנָּה פִּשְׁתָּן וְאֵין לוֹ בְּקוֹרַת שִׁקְמָה כִּי מוּבָן מִדְּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם שֶׁיֵּשׁ מְקַבְּלֵי הַשְּׁדֵה הַנַּ"ל שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹתָהּ רַק לְשָׁנִים מֻעָטוֹת כִּי מֻכְרָחִים לְהִסְתַּלֵּק מֵחֲמַת זֶה. אֲבָל יֵשׁ שֶׁיְּכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹתָהּ לְשָׁנִים מְרֻבּוֹת מֵחֲמַת שֶׁהֵם גְּדוֹלִים וּמַפְלָגִים בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וְנוֹרָאָה מְאֹד מְאֹד. וְזֶה שֶׁאֵין כֹּחוֹ גָּדוֹל כָּל כָּךְ וְאֵין יָכוֹל לְקַבֵּל הַשְּׁדֵה וְלַעֲסֹק בְּתִקּוּנִים כִּי אִם שָׁנִים מֻעָטוֹת כַּנַּ"ל עָלָיו הַזְּהִירוּ שֶׁלֹּא יִזְרַע פִּשְׁתָּן. דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַעֲסֹק בְּתִקּוּנִים הָרְחוֹקִים מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְהֵם מְכֻנִּים בִּבְחִינַת פִּשְׁתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּרוּעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד) וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְאִיתָא שֶׁהֵבִיא מִן הַגָּרוּעַ דְּהַיְנוּ פִּשְׁתָּן. גַּם אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן לח) שֶׁפִּגֵּם קַיִן הוּא בְּחִינַת קַיִץ כָּל בָּשָׂר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמְּחַפֵּשׂ אַחַר חוֹבוֹת בְּנֵי אָדָם וּמְחַזֵּר אַחַר הַגְּרִיעוּת שֶׁבָּהֶן. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהֵבִיא מִן הַגָּרוּעַ שֶׁמֵּבִיא לְמַעְלָה הַגְּרִיעוּת וְהַחוֹבוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם. נִמְצָא שֶׁפִּשְׁתָּן שֶׁהוּא קְרֻבַּן קַיִן הוּא בְּחִינַת חוֹבוֹת וּגְרִיעוּת בְּנֵי אָדָם כִּי פִּשְׁתָּן הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִישׁ אֶחָד (גַּבְרִיאֵל) לָבוּשׁ בַּדִּים הוּא פִּשְׁתָּן. וְאוֹתָן הָרְחוֹקִים וְהַגְּרוּעִים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם בְּחִינַת פִּשְׁתָּן אָסוּר לַעֲסֹק בְּתִקּוּנָם מִי שֶׁאֵין כֹּחוֹ חָזָק וְגָדוֹל בְּיוֹתֵר וְאֵין יָכוֹל לְקַבֵּל הַשְּׁדֵה כִּי אִם לְשָׁנִים מֻעָטוֹת כִּי יוּכְלוּ לְהַזִּיק לוֹ מְאֹד כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶה אֵין לוֹ בְּקוֹרַת שִׁקְמָה הוּא גַּם כֵּן דֶּגְמָתָם דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר הִזְקִינוּ בְּרִשְׁעָתָם וְנִתְעַבּוּ וְנִתְגַּשְּׁמוּ כְּקוֹרַת שִׁקְמָה כִּי הַיְצֶר הָרָע נִקְרָא בְּשֵׁם קוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, טֹל קוֹרָה מִבֵּין עֵינֶיךָ וְהוּא בְּחִינַת קוֹרַת שִׁקְמָה שֶׁהוּא אִילָן זָקֵן בְּחִינַת מֶלֶךְ זָקֵן וְכוּ' כִּי שִׁקְמִים הֵם חִלּוּף אֲרָזִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שִׁקְמִים גָּדְעוּ וַאֲרָזִים נַחֲלִיף. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה וַיִּתֵּן אֶת הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלַיִם כָּאֲבָנִים וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים. נִמְצָא שֶׁשִּׁקְמִים הֵם גְּרוּעִים וְהֵם חִלּוּף אֲרָזִים וְעַל כֵּן הַתַּנָּא מְכַנֶּה אֶת הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת קוֹרַת שִׁקְמָה. כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא אֶרֶז כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרַח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה וְהָרְחוֹקִים שֶׁהֵם הֶפֶךְ הַצַּדִּיק הֵם בְּחִינַת שִׁקְמִים שֶׁהֵם הֶפֶךְ אֲרָזִים כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁמְּקַבֵּל הַשְּׁדֵה לְשָׁנִים מְרֻבּוֹת יָכוֹל לְזָרְעָהּ אֲפִלּוּ פִּשְׁתָּן וְגַם יֵשׁ לוֹ בְּקוֹרַת שִׁקְמָה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁכֹּחוֹ אַבִּיר וְחָזָק מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁיָּכוֹל לְקַבֵּל אֶת הַשְּׁדֵה לְשָׁנִים מְרֻבּוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲסֹק בְּתִקּוּנֵי הַשְּׁדֵה וְאַף עַל פִּי כֵן יַאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, זֶה יָכוֹל לַעֲסֹק אֲפִלּוּ בְּפִשְׁתָּן וַאֲפִלּוּ בְּהַזִּקִּנִים בִּרְשָׁעָתָם כְּקוֹרַת שִׁקְמָה שֶׁאֲפִלּוּ אוֹתָן הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר וְנִזְקָנוּ בִּרְשָׁעָתָם, יָכוֹל לְקָרְבָם וּלְתַקְּנָם מֵחֲמַת שֶׁכֹּחוֹ גָּדוֹל וְחָזָק מְאֹד מְאֹד כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְשִׁעוּר שְׁנַיִם מֵעָטוֹת הוּא עַד שֶׁבַּע שָׁנִים, עַל פִּי מַה דְּאִיתָא בַּמַּאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' וְכוּ' (סִימָן ס) שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁנּוֹפְלִים לִבְחִינַת שֵׁנָה וְאוֹבְדִים פְּנֵיהֶם דְּהַיְנוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַמֹּחִין שֶׁלָּהֶם וְיֵשׁ שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים וְיֵשׁ שֶׁנָּפְלוּ מִפָּנִים אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם אוֹ יוֹתֵר. וּמַחֲזִירִין לָהֶם פָּנִים שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקֶרֶב שָׁנִים. אֲבָל יֵשׁ שֶׁנָּפְלוּ מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שִׁבְעִים שָׁנִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר לָהֶם פְּנֵיהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנַיִם קַדְמוֹנִיּוֹת עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁנֵי מִינֵי מְקַבְּלִים הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ מְקַבֵּל הַשָּׁדֶה לְשָׁנִים מֵעָטוֹת דְּהַיְנוּ עַד שֶׁבַּע שָׁנִים דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׁדֶה הַנַּ"ל רַק בִּבְחִינַת שָׁנִים מֵעָטוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּקֶרֶב שָׁנִים וְעַל כֵּן הַשִּׁעוּר שֶׁבַע שָׁנִים, הוּא בְּחִינַת כְּלָלוּת הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁנִּכְלָלִין בְּזֶה"ן, וְהָא בְּהָא תַּלְיָא שֶׁמַּחֲמַת זֶה שֶׁאֵין עוֹסֵק כִּי אִם בִּבְחִינַת שָׁנִים מֵעָטוֹת דְּהַיְנוּ בְּחִינַת בְּקֶרֶב שָׁנִים כַּנַּ"ל עַל כֵּן בֶּאֱמֶת אֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת הַשָּׁדֶה כִּי אִם לְשָׁנִים מֵעָטוֹת כִּי מֻכְרָח לְהִסְתַּלֵּק וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ יָמִים מֵרֻבִּים מֵאַחַר שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לִבְחִינַת שָׁנִים מְרֻבּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת כִּי שָׁם אֲרִיכוּת הַיָּמִים כִּי הֵם בְּחִינַת עַתִּיק אֲרִיכוּת יָמִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן זֶה שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲסֹק כִּי אִם בִּבְחִינַת שָׁנִים מֵעָטוֹת כַּנַּ"ל אָסוּר לִקְרַב הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים וְהֵם בְּחִינַת פִּשְׁתָּן כִּי פִּשְׁתָּן מְקַלְקֵל הַשָּׁדֶה עַד שֶׁבַע שָׁנִים רָמָז עַל כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁכְּלוּלִים בְּזִיז כַּנַּ"ל, וְהֵם מְקַלְקְלִים עַד שֶׁבַע שָׁנִים דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם מְקַלְקְלִים וְנוֹפְלִים מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים כַּנַּ"ל וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְתַּקֵּן כִּי אִם לְאַחַר שֶׁבַּע שָׁנִים דְּהַיְנוּ לְמַעְלָה מִזִּיז הַיְנוּ לְמַעְלָה מֵשִּׁבְעִים שָׁנִים שִׁבְעִים פָּנִים הַיְנוּ בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵשִּׁבְעִים שָׁנִים כַּנַּ"ל וְהֵם בְּחִינַת שָׁנִים מְרֻבּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִי שֶׁמְּקַבֵּל הַשָּׁדֶה לְשָׁנִים מְרֻבּוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לַעֲסֹק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׁדֶה בִּבְחִינַת שָׁנִים מְרֻבּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הוּא יָכוֹל לִזְרֹעַ וּלְתַקֵּן אֲפִלּוּ בְּחִינַת פִּשְׁתָּן כַּנַּ"ל. וְדַיְקָא בְּשָׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת קֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ לְשֶׁבַע שָׁנִים אֲחֵרוֹנִים כַּמּוּבָא הַדִּין בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲסֹק בְּתִקּוּנָם כִּי אִם בִּבְחִינַת שָׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת כַּנַּ"ל. וּמַחֲמַת שֶׁהוּא עוֹסֵק בִּבְחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת עַל כֵּן גַּם בֶּאֱמֶת מְקַבֵּל הַשָּׁדֶה לְשָׁנִים מְרֻבּוֹת מַמָּשׁ כִּי זוֹכֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים כִּי שָׁם אֲרִיכוּת הַיָּמִים בְּחִינַת עַתִּיק כַּנַּ"ל:

וְקַיְן שֶׁהֵבִיא פִּשְׁתָּן נֶאֱמַר בּוֹ וַיִּפְּלוּ פָּנָיו לְשׁוֹן רַבִּים שֶׁנָּפְלוּ כָּל פָּנָיו כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן נִקְרָא יוֹרֵד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַיּוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵרוֹ. הַיְנוּ בְּחִינַת שְׂלִיחַ צִבּוּר שֶׁנִּקְרָא גַּם כֵּן יוֹרֵד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַיּוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה. וְהַטַּעַם כִּי הוּא בְּחִינַת יוֹרֵד מַמָּשׁ שֶׁצָּרִיךְ לֵירֵד לְעִמְקֵי עֲמָקִים לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מִכָּל הָרְחוֹקִים כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׂלִיחַ צִבּוּר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְקַבֵּל הַשֶּׁדֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂלִיחַ צִבּוּר שֶׁעוֹשֶׂה נִגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּקְרָא אֲרִיס וּמְקַבֵּל. כִּי זֶה הַצַּדִּיק הַמַּפְלֵג בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל לַעֲסֹק בִּתְקוּנֵי הַשֶּׁדֶה הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כִּי הֶעֱלָה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה מְאֹד מְטֻמְאַת מִצְרַיִם לְמַדְרֵגָה נוֹרָאָה מְאֹד לְקַבֶּלֶת הַתּוֹרָה כִּי מֹשֶׁה הָיָה עָנָו מִכָּל הָאָדָם וְהָיָה מוֹצֵא זְכוּת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְהָיָה יָכֹל לְהַלְבִּישׁ הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת הַיְנוּ רֹב סֵפֶר בְּרֵאשִׁית שֶׁהֵם סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת. כִּי הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ יְמֵיהֶם אֲרֻכִּים בְּיוֹתֵר. וְאִיתָא שֶׁזֶּה מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ יְמֵיהֶם מִבְּחִינַת שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם סִפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁלָּהֶם בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית. שֶׁזֶּה בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת. וְעַל כֵּן זָכָה מֹשֶׁה שֶׁלְּמִדּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת שְׂלִיחַ צִבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁנִּתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשְׁלִיחַ צִבּוּר וְלִמְּדוֹ סֵדֶר תְּפִלָּה. וְעַל כֵּן הָיָה יָכֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת פָּנִים לְיִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כְּשֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְסַלֵּק בְּחִינַת הַפָּנִים עַל יְדֵי פֻּגָם יִשְׂרָאֵל עָמַד מֹשֶׁה בִּתְפִלָּה וּפָעַל בַּקָּשָׁתוֹ. וְהִמְשִׁיךְ הַפָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב פָּנַי יֵלְכוּ וְכוּ'. וְעַל כֵּן זָכָה לְקַרְוֹן אוֹר הַפָּנִים וְדִבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים עַל יְדֵי שֶׁהָיָה מַמְשִׁיךְ וּמַלְבִּישׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹר הַפָּנִים וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן יג) שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת וְלִקֵּחַ נְפָשׁוֹת חָכָם בְּחִינַת עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וַיּוֹרֶד עֹז מִבְטֶחָה עַיִן שָׁם. גַּם אִיתָא שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁכּוֹלֵל נַפְשׁוֹ עִם נְפָשׁוֹת רַבִּים וּמִתְפַּלֵּל עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הֵם אֶחָד, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם עַל יְדֵי זֶה הוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת תְּפִלּוֹת רַבִּים שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׂלִיחַ צִבּוּר כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא מְקַבֵּל בְּחִינַת מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי. וְזֶה שֶׁנִּקְרָא אֲרִיס שֶׁזֶּה בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהַתּוֹרָה מְאֹרָסָה לוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה אַל תִּקְרֵי מוֹרָשָׁה אֶלָּא מְאֹרָסָה. וְעַל כֵּן נִקְרָא אֲרִיס כַּנַּ"ל:

חלק ה

עַל פִּי מַה שֶׁמּוּבָא לְעֵיל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. שֶׁבְּחִינַת שְׂלִיחַ צִבּוּר הוּא שֶׁמַּעֲלֶה הַטּוֹב מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד וְעוֹשֶׂה מִזֶּה נִגּוּנִים וְעוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל עִם כָּל הַטּוֹב עַיִן שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פִּי זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב סֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁבִּתְחִלָּה אוֹמְרִים סֵדֶר הַקְּרֻבָּנוֹת

וּקְטֹרֶת שֶׁזֶּה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כַּמְבֹאָר וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמַּעֲלִין וּמְבָרְרִין הַנִּקֻּדּוֹת טוֹבוֹת מִן הָרַע עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים וּזְמִירוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִין תֵּכֶף אַחַר כָּךְ פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזְּמִירוֹת וְנִגּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי בֵּרוּר הַנִּקֻּדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהָיוּ מְפֻזָּרִים בְּתוֹךְ הָרַע כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֲמִירָה לֵאלֹקֵי בְּעוֹדִי כַּנַּ"ל בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּסוֹפָם שִׁירַת הַיָּם שֶׁהוּא נוֹרָא מְאֹד וְנֶאֱמַר בְּדֶרֶךְ שִׁירָה כִּי זֶה אָנוּ צְרִיכִין עַתָּה לוֹמַר שִׁירָה הַיְנוּ זְמִירוֹת וְשִׁירוֹת בְּחִינַת נִגּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂין מִקִּבּוּץ וּבֵרוּר הַטּוֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּיִשְׁתַּבַּח שֶׁהוּא גְּמַר וְסִיּוּם הַשִּׁירוֹת וְהַזְּמִירוֹת אָז צָרִיךְ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר לֵירֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים שֶׁעִקַּר שֶׁהַשְׁלִיחַ צִבּוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה הוּא מִן יִשְׁתַּבַּח כִּי אָז הוּא הַזְּמַן שֶׁל הַשְׁלִיחַ צִבּוּר הַיְנוּ בְּגָמַר הַזְּמִירוֹת וְשִׁירוֹת אָז יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה וּכְלַל כָּל הַזְּמִירוֹת וְהַנִּגּוּנִים בְּיִשְׁתַּבַּח שֶׁהוּא סִיּוּם וַחֲתִימַת כָּל הַזְּמִירוֹת וְכוֹלֵל כֻּלָּם בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִינֵי זְמִרָה כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר בִּבְחִינַת הַנִּגּוּנִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמִּנְהָג שֶׁהַשְׁלִיחַ צִבּוּר מַתְחִיל לְנַגֵּן בְּיִשְׁתַּבַּח. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשִּׁירַת הַיָּם נֶאֱמְרָה בְּסֵדֶר שְׁלִיחַ צִבּוּר וְעוֹנִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ מֹשֶׁה אָמַר אֶשִׁירָה וְהֵם עוֹנִים וְכוּ' כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר בִּבְחִינַת שִׁירָה וְנִגּוּן כַּנַּ"ל, וְאָז סְמוּךְ לְשִׁירַת הַיָּם הַשְׁלִיחַ צִבּוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה וְאוֹמֵר יִשְׁתַּבַּח כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁלְּזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַנִּגּוּנִים וְהַזְּמִירוֹת דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּצִין וּמַעֲלִין הַטּוֹב מֵהָרַע וּמְקַבְּצִין אוֹתוֹ וְעוֹשִׂין מִזֶּה נִגּוּנִים כַּנַּ"ל וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כִּי הָרַע נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי שֶׁבֵּרְרוּ מִשָּׁם הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנִּקֻּדּוֹת טוֹבוֹת וְנַעֲשָׂה כֻּלּוֹ טוֹב. עַל כֵּן אָז אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע בְּחִינַת ה' אֶחָד בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, אַחַר כָּךְ עוֹמְדִין בִּתְפִלָּה כִּי עַתָּה אָנוּ יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל בִּשְׁלֵמוּת בְּתַכְלִית כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל כַּמְבֹאָר הֵיטֵב כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר וַיֹּאמֶר בִּלְעָז הַנַּ"ל. אַחַר כָּךְ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד וְטוֹב דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בְּסוֹף הַתְּפִלָּה עָדִין הוּא בְּתְחִלַּת הַתֵּבָה שֶׁל תְּחִלַּת הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֲזָרַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁאַחַר שֶׁהַצִּבּוּר גּוֹמְרִים וְעוֹמְדִים בְּסוֹף הַתְּפִלָּה עָדַיִן הוּא עוֹמֵד בְּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה וְחוֹזֵר אוֹתָהּ כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כִּי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, וּמְבֹאָר זֶה קְצָת לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הָאוֹמֵר שִׁירַת הַיָּם בְּכַוָּנָה מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו וְגַם אָמְרוּ בְּשִׁירַת דְּבוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׁירָה נִמְחֲלוּ עֲוֹנוֹתֵיהֶם כִּי הַשִּׁירָה הִוא בְּחִינַת בֵּרוּר וְקִבּוּץ הַטּוֹב בִּבְחִינַת שִׁירוֹת וְנִגּוּנִים וַאֲזַי נִתְבַּטֵּל הָרַע שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְחִילַת עֲוֹנוֹת:

אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:
וְזֶה שֶׁהָיוּ הַלְוּיִים מְנַצְּחִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן בִּשְׁעַת הַקְרָבָנוֹת כִּי הֵא בְּהֵא תַּלְיָא דְּהַיְנוּ הַנְּגוּן נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת סְמִיכַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה לְקָרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל:
וְזֶה בְּחִינַת רִנָּה זוֹ תְּפִלָּה כִּי שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת רִנָּה וְנִגּוּנִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר כַּנַּ"ל:
וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהָיוּ מְנַגְּנִין בִּשְׁעַת מִלְחָמָה וְעַל יְדֵי זֶה הָיוּ מְנַצְּחִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבָעֵת הֵחֵלּוּ בְּרִנָּה וַיִּתֵּן ה' וְכוּ' כִּי הָרִנָּה וְהַנְּגוּן הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע וְעַל יְדֵי זֶה הָרַע נוֹפֵל וְעַל כֵּן נוֹפְלִים הַשּׁוֹנְאִים עַל יְדֵי זֶה כִּי הֵם נֶאֱחָזִין בְּהָרַע וּכְשֶׁמְבָרְרִים הַטּוֹב מִשָּׁם בִּבְחִינַת נְגוּן כַּנַּ"ל אֲזַי נוֹפְלִים וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן כז) שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְנַגְּנִין נְגוּן שֶׁל הָאֱמֶת עַל יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה בְּצָרוֹתֵינוּ וּמוֹשִׁיעַ לָנוּ כִּי הַנְּגוּן הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל הָרַע וְעַל יְדֵי זֶה בָּא לָנוּ יְשׁוּעָה כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

הַחוֹכֵר שְׂדֵה מֵחֲבֵרוֹ וַאֲכָלָהּ חָגָב אוֹ נִשְׁתַּדְּפָה אִם מַכַּת מְדִינָה הִיא מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכוּרוֹ וְאִם לֹא הָיְתָה מַכַּת מְדִינָה אֵין מְנַכֶּה ל אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׂדוֹתָיו שֶׁל נוֹתֵן. אֲבָל אִם הָיְתָה מַכַּת מְדִינָה שֶׁאָז הַדִּין שֶׁמְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכוּרוֹ, אִם נִשְׁתַּדְּפוּ רֹב שְׂדוֹתָיו שֶׁל חוֹכֵר אֵין מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכוּרוֹ:
הָעִנְיָן מַה שֶּׁתּוֹלִין הַלְּקוּתָא בְּחוֹכֵר יוֹתֵר מִבְּנוֹתֵן כִּי בְּחוֹכֵר כְּשֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ רֹב שְׂדוֹתָיו אֵין מְנַכֶּה לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה מַכַּת מְדִינָה וְתוֹלִין הַלְּקוּתָא בְּחוֹכֵר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹתֵן שֶׁלְּעוֹלָם אֵין תּוֹלִין בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׂדוֹתָיו שֶׁל נוֹתֵן אַף עַל פִּי כֵן אֵין מְנַכֶּה לוֹ אִם לֹא הָיְתָה מַכַּת מְדִינָה:
הָעִנְיָן עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל כִּי תֵּצֵא לַמִּלְחָמָה וְכוּ' כָּתוּב אָחוֹר וְקֶדֶם צַרְתָּנִי (בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן תִּנְיָנָא סִימָן פב) זֶה בְּחִינַת כֵּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, קֶדֶם הוּא בְּחִינַת כְּסֵדֶר בְּחִינַת אָלֶף בֵּית כְּסֵדֶר וְאָחוֹר הוּא בְּחִינַת תַּשְׁרַ"ק שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, וְזֶה בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה כְּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כְּסֵדֶר הויה בְּמִלּוּי אַלְפִין גִּימַטְרִיָּא מ"ה אָדָם, וְחַוָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרִינִין לֵהּ וְכוּ' כִּי הַמַּלְכוּת נִקְרָא דִּבּוּר וְכוּ' וְכוּ'. נִמְצָא זֹאת הַבְּחִינַת מַלְכוּת חַוָּה כְּשֶׁהִיא מְקֻשֶּׁרֶת לְאָדָם לִבְחִינַת מ"ה הַיְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲזַי יֵשׁ לָהּ שְׁלֵמוּת וְחִיּוּת וְכוּ'. וּמִי שֶׁמְחַלֵּק בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת לְעַצְמוֹ שֶׁאוֹמֵר אֲנָא אֶמְלֹךְ בָּזֶה הוּא מְחַלֵּק וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲזַי אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת כִּי עִקַּר חִיּוּתָהּ מַ"ה הַיְנוּ

הַשֵּׂכֶל וְכוּ'. וְאָז הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כִּי הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הַיְנוּ מַלְכוּת וְכוּ'. וּכְשֶׁזּאֹת הַבְּחִינַת חַוָּה הִיא מְקֻשֶּׁרֶת לְהָאָדָם הַיְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָז הוֹלֵךְ לוֹ כַּסֵּדֶר כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לָא אִדְכַּר תַּמָּן. נִמְצָא כִּי בְּחִינַת חַוָּה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נִתְבַּטְּלִים עַל יְדֵי הָאָדָם כַּסֵּדֶר. וּבְחִינַת כַּסֵּדֶר נִקְרָא יו"ד שֶׁמַּלְכוּת הַנִּקְרָא דָּלֶת לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת הַחָכְמָה הַנִּקְרָא יו"ד וְזֶה יוּד דָּלֶת וְכוּ' וְזֶה כַּפֵּיךְ יוּד גִּימַטְרִיָּא כָּף וְכוּ'. וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּדֻלּוּת הַיְנוּ אֲנָא אֶמְלֹךְ וְכוּ' וְכוּ' יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְכוּ'. וְהַדֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה שֶׁעֲשָׂה מֹשֶׁה הוּא כְּךְ שֶׁמֹּשֶׁה קִשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ עִם הַפְּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים כִּי יֵשׁ בְּחִינַת אֲלָקוּת אֲפִלּוּ בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה לְקַיֵּם וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְהַכְּלָל שֶׁכְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם הויה בָּרוּךְ הוּא בִּבְחִינַת מַ"ה אָז מַמְשִׁיכִין חִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְאָז בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לֹא אִדְכַּר תַּמָּן וְאָז נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְאָז הוֹלֵךְ לְהָאָדָם הַכֹּל כַּסֵּדֶר. אֲבָל כְּשֶׁמַּפְרִיד מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵין מַמְשִׁיךְ חִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבְּחִינַת מַ"ה מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר אָז כְּבָיְכוֹל נִפְרָד בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְאָז נַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מַמָּשׁ וְאָז הוֹלֵךְ לְהָאָדָם שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כִּי הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַפְּגָם עַל יְדֵי גְּדֻלּוּת שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלֹךְ דְּהַיְנוּ שֶׁמַּפְרִיד בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְהָגַת הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְקַשֵּׁר בְּחִינַת מַלְכוּת בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָז חוֹזֵר הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּמְבֹאָר לְעֵיל וְהָבֵן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה כִּי הַשָּׂדֶה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בִּבְחִינַת כִּי בַּשָּׂדֶה מְצָאָהּ כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת מָלֵךְ לַשָּׂדֶה נֶעֱבָד. כִּי הַשָּׂדֶה הִיא בִּבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא חַוָּה בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. וְעִקַּר עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, לְבְחִינַת אֶרֶץ עַל יְדֵי הַמָּטָר שֶׁהִיא בְּחִינַת הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע הַנִּשְׁפָּע מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ מֵאָדָם לְחַוָּה כִּי שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ עִקָּם מַעֲלַת הַגְּשָׁמִים כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְכוּ'. וְכֵן לְהֵפֶךְ וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכוּ' וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה תְּלָאָה הַשָּׂכָר וְהָעֹנֶשׁ בְּהַמָּטָר כִּי

בֶּאֱמֶת הַמָּטָר הַיּוֹרֵד מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ זֶה מְרַמֵּז עַל הַהַשְׁפָּעָה הַנִּשְׁפָּע מִבְּחִינַת אָדָם מַ"ה דְּהַיְנוּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְחִינַת מַלְכוּת כַּנַ"ל. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעִקַּר הַמָּטָר בָּא כְּשֶׁחוֹזְרִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר בַּמַּעֲשֶׂה כְּשֶׁבָּא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן עֲבוּר גְּשָׁמִים עַיֵּן שָׁם כִּי עִקַּר הַמָּטָר הוּא כְּשֶׁבְּחִינַת אָדָם מַ"ה כַּסֵּדֶר מַשְׁפִּיעַ לִבְחִינַת חַוָּה וְכוּ' וְאָז חוֹזֵר הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְאָז הוּא בְּחִינַת אַנְפִּין בְּאַנְפִּין וְאָז יוֹרֵד שֶׁפַע הַמָּטָר מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת הַסְּתָרַת פָּנִים, אֲזַי מַפְרִיד הַשֶּׁפַע מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְחִינַת מַלְכוּת כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, הויה בְּמִלּוּי אַלְפִין וְאָז וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר כַּנַ"ל:

חלק ד

וְעִקַּר עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְכַמָּה טְרָחוֹת וַעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת לַעֲבֹד אֶת הַשָּׂדֶה, זֶה הוּא מֻחְמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה עֲבוּרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין כַּמָּה עֲבוֹדוֹת לַעֲבֹד בַּשָּׂדֶה קֹדֶם שֶׁאוֹכְלִין לֶחֶם. כִּי עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בִּבְחִינָה הַנַ"ל בִּבְחִינַת וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וְכוּ' כַּנַ"ל. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּפַר בָּעִקָּר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהִפְרִיד הַחִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְחִינַת מַלְכוּת. כִּי אָדָם נִקְרָא עַל שֵׁם אָדָם הָעֶלְיוֹן וְהָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת הַנַ"ל בִּבְחִינַת מַ"ה לִבְחִינַת מַלְכוּת וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי חֶטְאוֹ פָּגַם בָּזֶה וְעָשָׂה פֵּרוּד כְּבָיְכוֹל. וְאִם הָיָה מַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת בִּבְחִינַת מַ"ה לִבְחִינַת חַוָּה מַלְכוּת הָיָה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי חֶטְאוֹ שֶׁהִפְרִיד הַחִיּוּת כִּבְיָכוֹל מִבְּחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי זֶה חָזַר הַכֹּל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה וְכָל הַדְּבָרִים נִתְקַלְּלוּ כִּי הַכֹּל נַעֲשָׂה בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מֵחֲמַת שֶׁהִפְרִיד הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל. וְעִקַּר הַקִּלְקוּל הָיָה בְּהָאֲדָמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אָרוּרָה הָאֲדָמָה וְכוּ' כִּי הָאֲדָמָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַפֶּגֶם כַּנַ"ל עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל, וּמֵחֲמַת זֶה צְרִיכָה הַשָּׂדֶה לְכַמָּה יְגִיעוֹת וַעֲבוֹדוֹת בִּבְחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הָעֲבוֹדוֹת מוֹצִיאִין הָאֲדָמָה מִקִּלְקָלָתָהּ כִּי עַל יְדֵי הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הַשָּׂדֶה מְתַקְּנִין אֶת הַשָּׂדֶה וְיוֹרֵד עָלֶיהָ מָטָר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע וְחִיּוּת מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ וְאָז חוֹזֵר הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהָעֵת שֶׁהַתְּבוּאָה נִגְמֶרֶת נִקְרֵאת אָבִיב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שְׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְכוּ'. אָבִיב זֶה בְּחִינַת א"ב כַּסֵּדֶר כַּמּוּבָא. כִּי בְּתִשְׁרֵי זוֹרְעִין תִּשְׁרֵי הוּא בְּחִינַת תַּשְׁרַ"ק וְאָז הוּא עֲדַיִן קֹדֶם הַתִּקּוּן שֶׁל הַשָּׂדֶה וְאָז הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. וְאַחַר כָּךְ כָּל הָעֲבוֹדוֹת וְהַתִּקּוּנִין שֶׁעוֹשִׂין בַּשָּׂדֶה וְיוֹרְדִין עָלֶיהָ גְּשָׁמִים כָּל יְמוֹת הַגְּשָׁמִים וְעַל יְדֵי זֶה

נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וּמְקַבֵּל חִיּוּת דְּהַיְנוּ שֶׁפַּע הַגְּשָׁמִים מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר. וְאָז בִּשְׁעַת גְּמַר הַתְּבוּאָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְחוֹזֵר הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְעַל כֵּן אָז הוּא בְּחִינַת אָבִיב כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. כִּי יֵשׁ כַּמָּה מְצוֹת הַנְּהוּגוֹת בַּקַּרְקַע מֵעֵת הַחֲרִישָׁה וְהַזְּרִיעָה עַד שֶׁנִּגְמַר וְנַעֲשָׂה פַּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּטוּר אֹרַח חַיִּים סִימָן קסז, וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הַמְּצוֹת מְתַקְּנִין חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעִקֵּר הַפְּגָם הָיָה בִּבְחִינַת הָאֲדָמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל בְּחִינַת אָרוּרָה הָאֲדָמָה וְכוּ' וְעַל כֵּן הֵם יוּ"ד מְצוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהִיא בְּחִינַת יוּ"ד לִבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְּׂדֶה כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְזֶה בְּחִינַת אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים אֱלֹקֵינוּ כִּי בְּעֵת שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה הַתְּבוּאָה בְּחִינַת אָבִיב כַּסֵּדֶר אָז נִתְבַּטְּלָה הַקְּלָלָה שֶׁל הָאֲדָמָה שֶׁנִּמְשְׁכָה מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל וְאָז נִמְשַׁךְ בְּרָכָה בְּחִינַת יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת עֶשֶׂר תֵּבוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּבְרָכַת הַמּוֹצִיא כְּנֶגֶד יוּ"ד מְצוֹת הַנּוֹהָגוֹת בַּתְּבוּאָה מֵעֵת הַחֲרִישָׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל כַּמְבֹאָר שָׁם בְּטוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְכֵן מוֹנֶה שָׁם כַּמָּה פְּסוּקִים הַמְדַבְּרִים מִפַּרְנָסָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יוּ"ד תֵּבוֹת כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַפַּת הַיּוֹצֵא מֵהַקַּרְקַע עַל יְדֵי בְּחִינַת יוּ"ד הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁצְּרִיכִין לְהַטְעִים ה' דְּהַמּוֹצִיא. כִּי הַמַּלְכוּת הִיא בְּחִינַת דָּל"ת כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין לָהּ חִיּוּת מֵהַיּוּ"ד אָז נַעֲשֵׂית מַהַ ד' ה' כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ ה דָּל"ת הֲוַת וְכוּ' וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַתְּבוּאָה וְהַפַּת הַיּוֹצֵא מֵהַשָּׂדֶה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין חִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוּ"ד. וְאָז הַפַּת וְהַתְּבוּאָה הַיּוֹצֵא מֵהַשָּׂדֶה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בְּחִינַת דָּל"ת בְּחִינַת דַּלָּה וַעֲנִיָּה שֶׁנִּתְקַלְּלָה עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַכְשָׁו חוֹזֵר וְנִמְשָׁךְ חִיּוּת מִבְּחִינַת יוּ"ד כַּסֵּדֶר וְאָז נַעֲשֶׂה מַהַ ד' ה' וְזֶה בְּחִינַת ה דְּהַמּוֹצִיא וְאָז נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְנִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת וְשֶׁפַע וּבְרָכָה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דַּ"י:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן וּמַתְּנוֹת עֲנִיִּים שֶׁנּוֹתְנִין הַכֹּל מִן הַתְּבוּאָה, הַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּמָּשֵׁךְ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַ"ה בְּחִינַת יוּד לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה לַכֹּהֵן תְּרוּמָה דַּיְקָא בְּחִינַת מַ"ה כִּי עַל יְדֵי הַתְּרוּמָה לַכֹּהֵן מְרִימִין הַתְּבוּאָה לִבְחִינַת מַ"ה וּמְקַבְּלִין מִשָּׁם חִיּוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אֵין לָהּ שִׁעוּר כִּי בְּחִינַת מַ"ה אֵין שָׁם בְּחִינַת שִׁעוּר כִּי הוּא בְּחִינַת מַ"ה. אֲבָל חֲכָמִים נָתְנוּ בָּהּ שִׁעוּר חֲכָמִים דַּיְקָא כִּי הַחֲכָמִים הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרִינִין לָהּ וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ חִיּוּת מִבְּחִינַת מַ"ה כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נַעֲשָׂה בָּהּ בְּחִינַת שִׁעוּר בִּבְחִינַת אַל תִּקְרֵי מַה אֶלָּא מֵאָה כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא

בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן חָכְמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת הֵם דַּיְקָא נָתְנוּ שִׁעוּר לַתְּרוּמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַ"ה כַּנַּ"ל כִּי בְּחִינַת מַ"ה אֵין שַׁיָּךְ שָׁם שִׁעוּר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכַנַּ"ל. וְהַשִּׁעוּר הוּא תְּרֵי מִמְּאָה וְאִיתָא כִּי תְּרֵי מִמְּאָה הֵם בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה כַּיָּדוּעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרֵי מִמְּאָה אֲדָנִים שֶׁנַּעֲשִׂין וְנִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מַ"ה לְמֵאָה בִּבְחִינַת אַל תִּקְרֵי מַה אֶלָּא מֵאָה כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ שִׁעוּר תְּרוּמָה תְּרֵי מִמְּאָה כְּדֵי לְיַחֵד וּלְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת בְּחִינַת שְׁלֹא כַּסֵּדֶר וְכַסֵּדֶר אָדָם וְחַוָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרֵי מִמְּאָה כִּי עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת מֵאָה מִבְּחִינַת מַ"ה עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת מֵאָדָם לְחַוָּה מִבְּחִינַת מַ"ה לִבְחִינַת מַלְכוּת וְאָז נַעֲשֶׂה מִמַּה מֵאָה כַּיָּדוּעַ כִּי מַ"ה הוּא בְּחִינַת יוּד כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת לִבְחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל אֲזַי נַעֲשֵׂית גַּם כֵּן בִּבְחִינַת יוּד כִּי וָאו דָּל"ת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַחִיּוּת לִבְחִינַת מַלְכוּת הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת יוּד תַּתְּאָה כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת יוּד בְּגִימַטְרִיָּא כָּף הַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּחִינַת עֲשָׂרָה עֶשְׂרָה הַכַּף כַּיָּדוּעַ וְיוּד פְּעָמִים יוּד הוּא מֵאָה:

חלק ז

וְעַל כֵּן נוֹתְנִין הַתְּרוּמָה לַכֹּהֵן כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת אַבְרָהָם בְּחִינַת בְּרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד בְּרָכָה. וְאַחַר כָּךְ נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי, לֵוִי הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְנוֹתְנִין לוֹ מַעֲשֵׂר בְּחִינַת יוּד כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַיּוּד הַנַּ"ל לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵוִי. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וְנוֹתְנִין תְּרוּמָה, מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כִּי כְּשֶׁמְּקַבֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוּד אֲזַי חוֹזֵר וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לֹא אִדְכַּר תַּמָּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁחוֹזְרִין וְנוֹתְנִין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כִּי חוֹזְרִין וּמְקַשְּׁרִין הַכֹּל לַכֹּהֵן בְּחִינַת כַּסֵּדֶר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר וְכוּ' הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁבְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הַיְנוּ כְּלָלְיוּת הָעוֹלָמוֹת מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבְּחִינַת מַ"ה הֵם חוֹזְרִים וּמִתְקַשְּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים וַאֲזַי נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כִּי בִּתְחִלָּה מַעֲלִין הַכֹּל לִבְחִינַת כֹּהֵן עַל יְדֵי הַתְּרוּמָה וְנִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כֹּהֵן וְאַחַר כָּךְ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת בִּבְחִינַת יוּד הַנַּ"ל גַּם לְמַטָּה לִבְחִינַת הָעוֹלָמוֹת לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וּמִתְקַשְּׁרִין לַכֹּהֵן לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר עַל יְדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אֶחָד מִמֵּאָה כְּדֵי שֶׁבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר יִהְיֶה תָּמִיד מְקֻשָּׁר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת עֲנִיִּים לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה שֶׁנּוֹתְנִין מֵהַשָּׂדֶה כִּי עִקַּר הַהַשְׁפָּעָה שֶׁנִּשְׁפָּע מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר בְּחִינַת יוּד לִבְחִינַת מַלְכוּת וְכוּ' הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּמּוּבָא בְּחִינַת צָדָק

לְפָנָיו יְהַלֵּךְ בְּחִינַת פָּנִים בְּחִינַת קֶדֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא הַיְנוּ עַל יְדֵי צְדָקָה מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת לְבְחִינַת כִּסֵּא בְּחִינַת פָּנִים וְנַעֲשֶׂה מְצֻדָּק צְדָקָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵין הַתְּבוּאָה נִקְבַּעַת לְמַעֲשְׂרוֹת עַד שֶׁיִּרְאֶה פְּנֵי הַבַּיִת. כִּי צְרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַתְּבוּאָה מִבְּחִינַת שָׂדֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כִּסֵּא לִבְחִינַת בַּיִת שֶׁהוּא דִּירַת אָדָם בְּחִינַת כִּסֵּא. וְזֶה בְּחִינַת בַּיִת מִבְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם מַ"ה בְּחִינַת חָכְמָה בְּבְחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַתְּבוּאָה רוֹאָה פְּנֵי הַבַּיִת, פְּנֵי הַבַּיִת דַּיְקָא בְּחִינַת פָּנִים בְּחִינַת קֶדֶם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים, הַיְנוּ כְּשֶׁהַתְּבוּאָה נִכְנֶסֶת מִשָּׂדֶה לְבַיִת הַיְנוּ מִיָּד שֶׁמַּתְחִיל הַתִּקּוּן שֶׁל הַתְּבוּאָה שֶׁעוֹלָה מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא לִבְחִינַת כִּסֵּא אָז נִקְבַּעַת לְתִרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת כְּדֵי לְגְמֹר הַתִּקּוּן וּלְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כִּסֵּא לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק י

נִמְצָא שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה הוּא כְּדֵי לְבָרְרָהּ וּלְתַקְּנָהּ לְהַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת מִבְּחִינַת כִּסֵּא, לִבְחִינַת הַשָּׂדֶה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא. וְעַל כֵּן כָּל תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה דְּהַיְנוּ עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה עַל פִּי הָרֹב נַעֲשִׂית עַל יְדֵי מְקַבֵּל אוֹ חוֹכֵר. כִּי הַנּוֹתֵן, וְהַמְקַבֵּל אוֹ הַחוֹכֵר הֵם בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת נוֹתֵן וּמְקַבֵּל כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁהַנּוֹתֵן וְהַמְקַבֵּל אוֹ הַחוֹכֵר מִתְנַהֲגִים כָּרָאוּי שֶׁהַנּוֹתֵן נוֹתֵן חֶלְקוֹ שֶׁל הַמְקַבֵּל בִּשְׁלֵמוּת וְהַמְקַבֵּל אֵינוֹ נוֹטֵל לְעַצְמוֹ כְּלוּם יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁמַּגִּיעַ לוֹ עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תִּקּוּן וְיִחוּד הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ הַהַשְׁפָּעָה מֵאָדָם לְחַוָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת נוֹתֵן וּמְקַבֵּל כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה וְתִקּוּן הַשָּׂדֶה בִּשְׁלֵמוּת כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. כִּי כְּשֶׁהַנּוֹתֵן אֵינוֹ נוֹתֵן לְהַמְקַבֵּל חֶלְקוֹ בִּשְׁלֵמוּת בָּזֶה פּוֹגֵם לְמַטָּה וְכִבְיָכוֹל גַּם לְמַעְלָה אֵין נִשְׁפָּע הַחִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת מִבְּחִינַת נוֹתֵן לְבְחִינַת מְקַבֵּל מֵאָדָם לְחַוָּה. וְכֵן כְּשֶׁהַמְקַבֵּל נוֹטֵל לְעַצְמוֹ יוֹתֵר מֵהָרָאוּי זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הַפָּגָם שֶׁל מִי שֶׁנּוֹטֵל בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ שֶׁאוֹמֵר אֲנָא אֶמְלֹךְ עַל יְדֵי זֶה הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כִּסֵּא וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנּוֹטֵל בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ מֵהַשָּׂדֶה יוֹתֵר מֵהָרָאוּי נִמְצָא שֶׁנּוֹטֵל בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ שֶׁאוֹמֵר אֲנָא אֶמְלֹךְ עַל יְדֵי זֶה הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כִּסֵּא וְזֶה בְּחִינַת הַמְקַבֵּל שֶׁנּוֹטֵל לְעַצְמוֹ מֵהַשָּׂדֶה יוֹתֵר מֵהָרָאוּי נִמְצָא שֶׁנּוֹטֵל בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ וּבָאֱמֶת צָרִיךְ לְקַשְּׁרָהּ לִבְחִינַת אָדָם לִבְחִינַת כִּסֵּא כַּנַּ"ל. וְכֵן לְמַטָּה צָרִיךְ לִמְסֹר וּלְקַשֵּׁר הַכֹּל לְמִי שֶׁשַּׁיָּךְ לוֹ לִבְחִינַת נוֹתֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל וְלִבְלִי לְקַבֵּל לְעַצְמוֹ רַק מַה שֶּׁמַּגִּיעַ לוֹ לֹא יוֹתֵר כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בִּבְחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי שֶׁנּוֹטֵל לְעַצְמוֹ יוֹתֵר מֵהָרָאוּי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלֹךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא כִּסֵּא מַמָּשׁ כַּנַּ"ל שֶׁאָז הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כִּסֵּא. אֲבָל כְּשֶׁהַנּוֹתֵן וְהַמְקַבֵּל מִתְנַהֲגִים כָּרָאוּי וְכוּ' כַּנַּ"ל אָז נַעֲשֶׂה תִּקּוּן וְיִחוּד הַנַּ"ל בֵּין בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה

וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה שֶׁהִיא מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁצָּרִיךְ לְעַבְּדָהּ וּלְתַקְּנָהּ וּלְהַמְשִׁיךְ לָהּ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַנּוֹתֵן וְהַחוֹכֵר שֶׁבְּהַנּוֹתֵן אֵין תּוֹלִין הַקִּלְקוּל אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ רֹב שְׁדוֹתָיו (כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ מַכַּת מְדִינָה) אֲבָל בְּהַחוֹכֵר תּוֹלִין הַקִּלְקוּל כְּשֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ רֹב שְׁדוֹתָיו כִּי אָז אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ מַכַּת מְדִינָה שֶׁהַדִּין נוֹתֵן לְנַכּוֹת לוֹ מֵחֲכוּרוֹ אַף עַל פִּי כֵן אֵין מְנַכֶּה לוֹ וְכוּ' כַּנַ"ל. כִּי הַנּוֹתֵן הוּא בְּבְחִינַת כַּסֵּדֶר וְהַחוֹכֵר הוּא בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל וְכָל הַקִּלְקוּלִים שֶׁבָּאִים לְהַשָּׂדֶה חַס וְשָׁלוֹם הַכֹּל הוּא מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל וְעַל כֵּן לְעוֹלָם תּוֹלִין יוֹתֵר הַקִּלְקֻלָה בְּמִקְבֵּל דְּהַיְנוּ בְּחוֹכֵר מִבְּנוֹתֵן כִּי עִקַּר הַקִּלְקֻלָה מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת עִנְיַן בִּלְעָם שֶׁהָפַךְ ה' הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּהֲפֹךְ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ. כִּי בִּלְעָם חָשַׁב לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי חֵטְא הָעֶגֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּשֶּׂת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כִּי עַל יְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה מַפְרִידִין הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר מִבְּחִינַת מַ"ה וַאֲזַי הוֹלֵךְ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וַאֲזַי תּוֹכַל הַקְּלָלָה חַס וְשָׁלוֹם לָחוּל כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלָלָה שֶׁהִוא דִּינִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְזֶה בְּחִינַת הַקְּלָלָה שֶׁנִּתְקַלְּלוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַ"ל. וְהַכֹּל תָּלוּי בְּהַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁכָּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁנִּפְרַד מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר עַל יְדֵי חֵטְא עֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף כַּנַ"ל אֲזַי יְכוֹלִין לַהֲפֹךְ הַדִּבּוּר לְקִלְלָה חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל וְהִפַּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּהֲפֹךְ ה' וְכוּ' וַיַּהֲפֹךְ דַּיְקָא. כִּי בְּרַחֲמָיו חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל וְהָיָה מַמְשִׁיךְ חִיּוּת מִבְּחִינַת מַ"ה כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים וְזֶהוּ וַיַּהֲפֹךְ דַּיְקָא שֶׁנִּתְהַפֵּךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הַקְּלָלָה חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת פָּנִים לִבְחִינַת בְּרָכָה כַּנַ"ל. וְכָל זֶה הָיָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה יָכֹל לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים כִּי יֵשׁ בְּחִינַת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה וְכוּ' נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם סְמוּכִין תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם חוֹטְאִים חַס וְשָׁלוֹם אֵינוֹ מַסְתִּיר פָּנָיו מֵהֶם כִּי מֹשֶׁה מְקֻשָּׁרִם לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כִּי הוּא מוֹצֵא אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ בְּהַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים וְעַל יְדֵי זֶה מְקֻשָּׁרוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה פָּתַח מֹשֶׁה דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה בְּאַרְבָּעִים יָמִים אַחֲרוֹנִים שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּמּוּבָא שָׁם כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה יִשְׂרָאֵל מְקֻשָּׁרִים לְעוֹלָם בּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרִמּוֹן, וְתוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ מִדְּרָכֵי

מִיתָה לְדַרְכֵי חַיִּים כִּי הַתּוֹרָה מַחְכִּימַת פֶּתִי. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל וְהוּא רָחוֹק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּקַל עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יוֹרֶדֶת אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁהוּא בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וּמְעוֹרֶרֶת אוֹתוֹ וּמְקָרֶבֶת אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אֲבָדוֹן וּמָוֶת אָמְרוּ בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שְׁמֻעָה, הֵינוּ שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה חַס וְשָׁלוֹם בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲבָדוֹן וּמָוֶת גַּם הֵם שׁוֹמְעִים שִׁמְעָה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לִפְתָאִים עָרְמָה כִּי אוֹרָיְתָא מַכְרֶזֶת תְּמִיד עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֱהָבוּ פֶּתִי וכו':

וְהַכְּלָל שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא יוֹרֶדֶת אֲפִלּוּ בְּעִמְקֵי תְּהוֹם לְעוֹרֵר אֲפִלּוּ אֶת הַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים, לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי עֹסֶק הַתּוֹרָה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין דִּבְרֵי תוֹרָה מִקַּבְּלִין טֻמְאָה וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ הַזָּבִין וְהַמְצֹרָעִים וכו' עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה וכו' וְזֶה רֶמֶז שֶׁאֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּסִטְרָא דִּמְסָאֲבוּתָא. גַּם הֵם צְרִיכִין לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כִּי הַתּוֹרָה תְּקָרֵב גַּם אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי וכו' וְעַתָּה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו וכו' כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ. הֵינוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם חוֹטְאִים חַס וְשָׁלוֹם וְעַל יְדֵי זֶה הָיוּ מִתְרַחֲקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים חַס וְשָׁלוֹם אֲבָל הַתּוֹרָה תְּקָרֵב אוֹתָם, אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁהֵם נְזוּפִים וּרְחוֹקִים חַס וְשָׁלוֹם מִצַּד מַעֲשֵׂיהֶם אַף עַל פִּי כֵן הַתּוֹרָה תֵּרֵד עִמָּהֶם לְמָקוֹם שֶׁהֵם שָׁם וּמִמָּקוֹם שֶׁהֵם תְּקָרֵב אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְתַחֲזִירֵם בִּתְשׁוּבָה בִּבְחִינַת וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת וכו' כִּי לֹא תִשָּׁכַח וכו'. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ וכו' וְדָרַשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּשָׁכְבְּךָ בַּקֶּבֶר הֵינוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאַתָּה שׁוֹכֵב בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם גַּם אָז הַתּוֹרָה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וּתְקָרֵב אוֹתְךָ לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וכו' (סִימָן יא) שֶׁעַל יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה יְכוֹלִין לָצֵאת מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וּשְׁפָלָה לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מְאֹד כִּי דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה מְאִירִין לוֹ כִּי הֵם בְּחִינַת 'צִפְּרְתָּא דְּקָאֵי עַד קַרְסֻלֵּיהּ בְּמַיָּא' בִּבְחִינַת וַתִּגַּל מַרְגְּלֹתָיו וכו' וְרִישֵׁהּ מְטֵי וכו' עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁמִּיּוֹם שֶׁזָּכִינוּ בְּחֶמְלַת ה' לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִיּוֹם הַהוּא אֵין שׁוּם הַרְחָקָה לְיִשְׂרָאֵל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם כִּי תָּמִיד הֵם סְמוּכִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁיּוֹרֶדֶת וְעוֹלָה עִמָּהֶם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ עִקַּר נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. כִּי גַּם קֹדֶם נְתִינַת הַתּוֹרָה הָיוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה עוֹבְדִים ה' יִתְבָּרַךְ בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מְאֹד כְּגוֹן הָאָבוֹת וכו' וּמַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּבְוַדַּאי גַּם עַכְשָׁו יֵשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בְּכָל דּוֹר בְּחִינַת בְּנֵי עֲלִיָּה שֶׁאֲפִלּוּ אִם לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה הָיוּ גַּם כֵּן יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְעָבְדוֹ בֶּאֱמֶת וְעִקַּר הַמַּעֲלָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁל נְתִינַת הַתּוֹרָה הוּא שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה גַּם

הַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא כַּנַּ"ל וְכָל יִשְׂרָאֵל זוֹכִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי לְהַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה הוּא גַּם כֵּן זְכוּת גָּדוֹל נְתִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת יִשְׂמַע חָכָם וְיוֹסִיף לֶקַח וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן עִקַּר הַחֶמְלָה וְהַחֶסֶד שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר נָתַן אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהַתּוֹרָה הִיא דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה שֶׁעַל יָדָהּ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים מִמָּקוֹם שֶׁהוּא לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי נְתִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֵין כֹּחַ לְהַקְלָלָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁתְּחוּל בְּיִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁחָטְאוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה וְהִפְרִידוּ הַחִיּוּת מֵאָדָם לְחַוָּה לִבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הַקְּלָלָה חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן הַתּוֹרָה מְקַשֶּׁרֶת אוֹתָם תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל כִּי זֶהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם תָּמִיד עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן לְעוֹלָם אֵין כֹּחַ בְּהַקְּלָלָה לָחוּל עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת חָכְמָה כִּי אוֹרַיְתָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה נַפְקַת הַיְנוּ בְּחִינַת מַ"ה כַּנַּ"ל כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אָדָם בִּבְחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם בְּחִינַת אָדָם מַ"ה וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְעוֹלָם נִשְׁפָּע הַחִיּוּת מִבְּחִינַת מַ"ה כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר אַף כְּשֶׁהֵם חוֹטְאִים לְפָנָיו כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין כֹּחַ בְּהַקְּלָלָה שֶׁתְּחוּל עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר בִּלְעָם אַחַר שֶׁשֶּׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו אָמַר מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב. מַ"ה דַּיְקָא כִּי בֵּרְכָם מֵעִין הַקְּלָלוֹת שֶׁרָצָה לְקַלְלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַיְנוּ שֶׁאָמַר שֶׁבְּחִינַת מַה שֶּׁמִּשָּׁם כָּל הַטּוֹב וְהַבְּרָכָה בְּחִינַת כַּסֵּדֶר, לְעוֹלָם מַשְׁפִּיעַ בָּהֶם עַל יְדֵי אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב הַיְנוּ עַל יְדֵי אֹהָלִים שֶׁעוֹסְקִים בָּהֶם בַּתּוֹרָה כִּי עַל יְדֵי זֶה לְעוֹלָם הֵם מְקֻשָּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מַ"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה הֵם תָּמִיד בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר כִּי בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נִתְהַפֵּךְ לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם בַּדִּיּוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַ"ה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה נִתְהַפֵּךְ דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר שָׁם כִּנְחָלִים נִטָּיוּ כַּאֲהָלִים נָטַע ה' כְּגַנּוֹת עֲלֵי נָהָר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַה נְּחָלִים מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה אַף דִּבְרֵי תוֹרָה מַעֲלִין אֶת הָאָדָם וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי הַתּוֹרָה מְקֻרֶבֶת אֶת הָאָדָם אֲפִלּוּ מֵעֲמְקֵי הַטֻּמְאָה חַס וְשָׁלוֹם וּמְטַהֶרֶת אוֹתוֹ וּמְקֻרֶבֶת אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כְּגַנַּת עֲלֵי נָהָר כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הֵם לְעוֹלָם קְרוֹבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְאֵינָן נִפְסָקִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם כְּמוֹ הַגַּן שֶׁהוּא אֵצֶל הַנָּהָר שֶׁהַמַּיִם מַשְׁקִין אוֹתוֹ תָּמִיד וְאֵינָן נִפְסָקִים מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, כְּמוֹ כֵן הֵם מְקֻשָּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְתָמִיד נִמְשָׁךְ לָהֶם הַחִיּוּת מִבְּחִינַת מַ"ה אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י רָשָׁע כְּבָר קִדְּמָךְ אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. כִּי אַבְרָהָם הִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר לַעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וְהָעֲקֵדָה הִוא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כִּי אַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת מַה כַּמּוּבָא בְּחִינַת חֶסֶד כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל וְיִצְחָק הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְאַבְרָהָם עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה קָשַׁר וְעָקַד אֶת בְּחִינַת יִצְחָק בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לְבְחִינַת אַבְרָהָם בְּחִינַת מַה כַּסֵּדֶר וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בְּבְחִינַת כַּסֵּדֶר כִּי נִכְלַל יִצְחָק בְּאַבְרָהָם עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה. וְזֹאת הָעֲקֵדָה עוֹמֶדֶת לְיִשְׂרָאֵל תָּמִיד לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם בְּכָל עֵת שֶׁנִּתְרַחֲקִין מֵה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי חֲטָאֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲקֵדָה נִמְתָּק בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בְּחִינַת יִצְחָק וְנִכְלָל בְּכַסֵּדֶר וְעַל יְדֵי זֶה אֵין שׁוּם דִּין שׁוֹרֶה עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם כַּנַ"ל, עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת תָּמִיד מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר מַ"ה בְּחִינַת אַבְרָהָם לִבְחִינַת יִצְחָק וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל וְנִתְהַפֵּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י רָשָׁע כְּבָר קִדְּמָךְ אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם וְכוּ' כִּי עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה נִמְתַּק וְנִכְלַל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת מַ"ה וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת שׁוֹכֵר הֲלָכָה ג אוֹת ד:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת אֲמָנִין הֲלָכָה ד אוֹת ל:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ה אוֹת מה:

הלכות שכירות פועלים

פרק א

חלק א

בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ' וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ וְכוּ':

עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת אֲמָנִין הֲלָכָה א שֶׁכָּל הַמְּלָאכוֹת וְהָאֻמָּנוּת הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר שֶׁצְּרִיכִים בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא לְהַשְׁלִים וּלְתַקֵּן מַעֲשֵׂה הַבּוֹרֵא וְכוּ' עַל יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִילָה כְּפִי מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גְּדוֹלָה מְלָאכָה שֶׁהִזְהִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלֶיהָ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה, כִּי הַמְּלָאכָה הִוא דָּבָר גָּדוֹל וְתִקּוּן גָּדוֹל מְאֹד, כִּי מְבָרֵר הַטּוֹב וּמַשְׁלִים פְּעֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַתָּה עַל יָדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וְכוּ', כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְכוּ'. וְהִקְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים, לָמָּה לוֹ לִכְתֹּב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, הֲלֹא עִקַּר הַמִּצְוָה הוּא רַק לִשְׁבּוֹת

בְּשַׁבָּת?! אַךְ בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה מַזְהֶרֶת שֶׁהָאָדָם יַעֲסֹק בִּמְלָאכָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי הוּא תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת פְּעֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְכוּ'. וְעַל כֵּן גַּם אָנוּ מַזְהִירִין לַעֲסֹק בִּמְלָאכָה וְאֱמָנוּת בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כְּדֵי לְהַשְׁלִים וּלְמַלְאוֹת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת גָּמוּר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי מַלְאָכוֹת וְאֱמָנוּת הַתַּחְתּוֹנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת, כִּי מִזֶּה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִוא שְׁבִיתָה שֶׁאֵין בֵּרוּר אָז, כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב וְהַשַּׁבָּת נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֵׁשֶׁת הַיָּמִים דַּיְקָא, בִּבְחִינַת (ע"א דַּף ג) מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת, בִּבְחִינַת הַיּוֹם לְעֲשׂוֹתָם וּלְמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת מְלָאכָה שֶׁבְּשֵׁשֶׁת יָמִים עַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין וּמְקַבְּצִין הַטּוֹב מֵהָרַע וְאָז נַעֲשֶׂה שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, כִּי כְּבָר נַעֲשָׂה בְּחִינַת שְׁבִיתָה בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב עַל יְדֵי שֶׁנִּתְבָּרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע בְּשֵׁשֶׁת יָמִים. כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה מְעֹרָב טוֹב וְרָע וְעַל יְדֵי הַבֵּרוּר שֶׁבְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁזֶּה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַהוֹלֵךְ בַּמִּדְבָּר מוֹנֶה שִׁשָּׁה יָמִים וְעוֹשֶׂה שַׁבָּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כִּי הַשַּׁבָּת הִוא תָּמִיד לְאַחַר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי עַל יְדֵי הַבֵּרוּר שֶׁבְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

חלק ב

נִמְצָא שֶׁהַמְּלָאכָה הִוא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת נִגּוּנִים, כִּי הַנִּגּוּן הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב, בְּחִינַת וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קכח) יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. 'וְטוֹב לָךְ' דַּיְקָא, כִּי הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הוּא הָיָה אֲבִי כָּל תֹּפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב וְצִלָּה גַּם הִוא יָלְדָה אֶת תּוּבַל קַיִן לֹטֵשׁ כָּל חֹרֶשׁ נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל. כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת וְעַל כֵּן הֵם סְמוּכִים זֶה לָזֶה, כִּי כָּל חוֹרֵשׁ אֻמָּן הוּא בִּבְחִינַת נִגּוּנִים בִּבְחִינַת מְנַגֵּן בְּכִנּוֹר בְּחִינַת וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ, עַיֵּן שָׁם (סִימָן נד). וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין בַּעֲלֵי מְלָאכוֹת לְנַגֵּן בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסְקִין בִּמְלַאכְתָּם, כִּי הַמְּלָאכָה הִוא בִּבְחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי כה) הָגוֹ סִיגִים מִכֶּסֶף וְיֵצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּצֶּדֶק וְכוּ'. כִּי בֵּרוּר הַכֶּסֶף מֵהַסִּיגִים לַעֲשׂוֹת כְּלִי הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הָרִשְׁעוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב מֵהֶם בִּבְחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ' כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת מְקַבֵּל אֶת הַשָּׁדֶה, עַיֵּן שָׁם:

חלק ג

וְעַל כֵּן הַזְהִירָה תּוֹרָה לָתֵת שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ בְּיוֹמוֹ, כִּי אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמְּבֹרָר הַפּוֹעֵל עַל יְדֵי מְלַאכְתּוֹ כַּנַּ"ל הֵם נִתְקַבְּצִין בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן שֶׁמִּשְׁתַּכֵּר עַל יְדֵי פְּעֻלָּתוֹ, כִּי כָּל

טוֹב וְכָל נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הֵם בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְזֶהוּ הַמָּמוֹן שֶׁהַפּוֹעֵל נוֹטֵל בְּעַד פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּרֵר וְהֵם מִתְקַבְּצִים בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן וְעַל כֵּן מִשְׁתַּכֵּר מָמוֹן עַל יְדֵי פְּעֻלָּתוֹ כַּנַּ"ל. וְהַמָּמוֹן הוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ, כִּי הַנֶּפֶשׁ שָׁרְשָׁהּ בָּעֲשִׂירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן סט), הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי מְלַאכְתּוֹ שֶׁעָבַד עַל יְדֵי זֶה הוּא מְבָרֵר וּמְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ נִיצוֹצוֹת שֶׁהֵם חֶלְקֵי נַפְשׁוֹ שֶׁהָיוּ מְפֻזָּרִים שָׁם וְעַל יְדֵי שֶׁתִּקֵּן וְקִבֵּץ אוֹתָם עַל יְדֵי מְלַאכְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּהַמָּמוֹן שֶׁמִּשְׁתַּכֵּר שֶׁשָּׁם מְקֻבָּץ כָּל הַטּוֹב וַאֲזַי מְקֻבָּל הַמָּמוֹן וּמֻשָּׁלִים נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ. כִּי כָּל הַבְּרוּרִים וְהַתִּקּוּנִים הוּא לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַשָּׁעָה, כַּמּוּבָא בִּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ (סִימָן נד) וְעַל כֵּן זֶה שֶׁעָבַד אֶצְלוֹ בְּזֶה הַיּוֹם וְזָכָה בְּמָמוֹן עַל יְדֵי שֶׁבֵּרַר וְקִבֵּץ נִיצוֹצוֹת חֶלְקֵי נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבֵּרַר הֵם לְפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם עַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ בְּיוֹמוֹ כְּדֵי לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ בְּזֶה הַיּוֹם, כִּי זֶה הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר שַׁיָּךְ לְאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַקְּפִידָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְתֵכֶף שֶׁעָבַר הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אוֹ לַיְלָה הָרִאשׁוֹנָה שׁוּב אֵינוֹ עוֹבֵר, כִּי זֶה עִקַּר הָאַזְהָרָה מֵאַחַר שֶׁבֵּרַר וְקִבֵּץ הַטּוֹב בְּזֶה הַיּוֹם עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עַל יְדֵי שְׂכַר הַפְּעֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי הַבֵּרוּר הוּא לְפִי הַיּוֹם כַּנַּ"ל וּכְשֶׁיִּתֵּן לוֹ שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ בְּיוֹם אַחֵר לֹא יֻשְׁלַם נַפְשׁוֹ, כִּי הַשְׁלֵמוּת לְפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעָבַד בּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁעָבַר יוֹם הָרִאשׁוֹן שׁוּב אֵינוֹ עוֹבֵר וְעַל כֵּן הַשָּׂעוּר הוּא עוֹנָה אַחַת, דְּהַיְנוּ אוֹ יוֹם אוֹ לַיְלָה, דְּהַיְנוּ אִם כְּלָה שְׂכִירְתּוֹ בַּיּוֹם אוֹ בְּסוֹף הַלַּיְלָה שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַיּוֹם יֵשׁ לוֹ זְמַן כָּל הַיּוֹם. וְכֵן אִם כְּלָה שְׂכִירוּתוֹ בַּלַּיְלָה אוֹ בְּסוֹף הַיּוֹם שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַלַּיְלָה יֵשׁ לוֹ זְמַן כָּל הַלַּיְלָה, כִּי הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה בָּהֶם הָעוֹנוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, בְּתִבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים. וְעַל כֵּן הַיּוֹם אוֹ הַלַּיְלָה נִקְרָאִים בִּלְשׁוֹן הַפּוֹסְקִים עוֹנָה, כִּי כָּל אֶחָד זְמַן וְעוֹנָה מְיֻחָד כַּנַּ"ל, כִּי הַיּוֹם הוּא בְּחִינָה שֶׁאָז נִמְשָׁךְ נֶפֶשׁ וּמֹחִין חֲדָשִׁים וּבַלַּיְלָה לְהֵפֶךְ שֶׁאָז מַעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת נִמְצָא שֶׁכָּל אֶחָד מְשֻׁנֶּה זְמַנּוֹ מֵחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת שְׂכָרוֹ בִּזְמַנּוֹ בְּיוֹמוֹ אוֹ בְּלֵילוֹ, כִּי הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן לְפִי הַזְּמַן וְהַשָּׁעָה וּכְשֶׁחָלַף הַיּוֹם וּבָא לַיְלָה הוּא זְמַן אַחֵר וְאֵין בּוֹ הַשְׁלֵמוּת שֶׁל הַיּוֹם שֶׁעָבַר, כִּי הַכֹּל לְפִי הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ, מָה רָאָה זֶה לִתְלוֹת בְּאִילָן וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל הַשְׂכִּירוּת. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, וְכִי כָּל הַפּוֹעֲלִים מוֹסְרִים נַפְשָׁם, כִּי רֹב מְלָאכוֹת אֵין בָּהֶם מְסִירַת נֶפֶשׁ וְאַף עַל פִּי כֵן עוֹבְרִים עַל לֹא תַּלִּין אַף בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ בְּכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם מְסִירַת נֶפֶשׁ וְסַכָּנָה בְּגַשְׁמִיּוּת, עִם כָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת סַכָּנָה וּמְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי זֶה הַפּוֹעֵל הָעוֹבֵד מְלָאכָה הוּא צָרִיךְ לֵירֵד לְעֹמֶק הָעֲשִׂיָּה לְבָרֵר מִשָּׁם הַנִּיצוֹצוֹת,

כִּי אִלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁמִּתְבָּרְרִין עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת מְלָאכָה הֵם נִסְתָּרִים וְנֶעְלָמִים מְאֹד בְּעִמְקֵי הָעֲשִׂיָּה וְעַל כֵּן צָרִיךְ יְגִיעָה גְּדוֹלָה וְאֱמָנוּת וּפְעֻלָּה בַּיָּדַיִם לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶת חָרֹשׁ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם. כִּי הַמְּלָאכָה הִיא בְּחִינַת בְּרִיאָה חָדָשָׁה מַמָּשׁ, כִּי מִתְּחִלָּה אַף שֶׁהָיָה הַדָּבָר נִבְרָא לֹא הָיָה בְּתִקּוּנוֹ וְלֹא נִתְתַּקֵּן וְלֹא נִגְמַר בְּרִיאוּתוֹ עַד עַתָּה עַל יְדֵי אֱמָנוּתוֹ וְעַל כֵּן הוּא עֲבוֹדָה קָשָׁה וִיגִיעָה גְּדוֹלָה כִּי צָרִיךְ לֵירֵד לְעֹמֶק הָעֲשִׂיָּה לִגְמֹר וּלְהַשְׁלִים הָעֲשִׂיָּה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי יָדָיו וְיגִיעַ כַּפָּיו מַמָּשׁ וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ כִּי הוּא סִכָּנָה גְּדוֹלָה מֵאַחַר שֶׁיּוֹרֵד לְעֹמֶק הָעֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא וּכְשֶׁיּוֹרֵד לְשָׁם הוּא בִּבְחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַנֶּפֶשׁ אַף זֹאת הַיְרִידָה הִוא צֹרֶךְ עֲלִיָּה כְּדֵי לְעֲלוֹת וּלְבָרֵר מִשָּׁם הַנִּיצוֹצוֹת וְעַל כֵּן תֵּכֶף שֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ וְלָצֵאת מִשָּׁם צָרִיךְ תֵּכֶף וּמִיָּד לְהַחֲזִיר לוֹ נַפְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן שֶׁל שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ מָה רְאָה זֶה וְכוּ', כִּי הוּא בִּבְחִינַת סַכָּנָה וּמְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִקְפִּידָה הַתּוֹרָה עַל פְּעֻלַּת שָׂכִיר לָתֵת בְּיוֹמוֹ וְעוֹבֵר עַל כַּמָּה לָאוִין וַעֲשֵׂה. וְלֹא הִקְפִּידָה כָּל כָּךְ עַל שְׁאָר מָמוֹן שֶׁמַּגִּיעַ לְאָדָם מֵחֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר יוֹמוֹ, כִּי עִקַּר קְפִידָא עַל פְּעֻלַּת שָׂכִיר שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי מְלָאכָה כַּנַּ"ל וְהִגִּיעַ לוֹ עַל יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת נִשְׂכָּר לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא כְּעֶבֶד שֶׁהוּא יְרִידָה גְּדוֹלָה וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַמָּמוֹן שֶׁהוּא עֲלִיַּת וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת וּשְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת בְּיוֹמוֹ כַּנַּ"ל. כִּי אֲפִלּוּ מָמוֹן שֶׁמִּשְׂתַּכֵּר בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אַף שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת בֵּרוּר עִם כָּל זֶה לֹא נִשְׂכַּר לְעֶבֶד וְלֹא יָרַד לַעֲשִׂיָּה כָּל כָּךְ רַק שֶׁהוּא בֵּרוּר דָּבָר שֶׁנַּעֲשָׂה כְּבָר שֶׁמְּבָרְרוֹ מִזֶּה לָזֶה וְיוֹצֵא וּמְבֻרָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת. אֲבָל הַפּוֹעֵל שֶׁנִּשְׂכַּר כְּעֶבֶד וְעוֹשֶׂה מְלָאכָה שֶׁעוֹשֶׂה בְּיָדָיו דָּבָר חָדָשׁ מַמָּשׁ וּמוֹצִיא כְּלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ לְהַשִׁיב לוֹ נַפְשׁוֹ בְּיוֹמוֹ וּזְמַנּוֹ כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ רָאשֵׁי תֵּבוֹת שַׁבָּת. כִּי הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת מַמָּשׁ שֶׁהוּא שְׁבִיתָה מִן הַבֵּרוּרִים, כַּמּוּבָא וְכוּ', כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָיָה מַשְׂכֹּר וּמְשֻׁעְבָּד לְחֲבֵרוֹ הָיָה מְבֻרָר בֵּרוּרִים וְכוּ' וּכְשֶׁנִּשְׁלַם פְּעֻלָּתוֹ וְיוֹצֵא לְחֵרוּת אָז הוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת, כִּי גָּמַר הַבֵּרוּר וְהוֹצִיא הַטּוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב וְאָז הַשְׁבִיתָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת לוֹ שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ תֵּכֶף כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִגְמַר הַבֵּרוּר וְיִהְיֶה בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת שְׁבִיתָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין חוֹזֵר הַטּוֹב, דְּהַיְנוּ שְׂכַר הַפְּעֻלָּה לִמְקוֹמוֹ אֵין שְׁלֵמוּת עֲדַיִן:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת הַמְסַפֵּר בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר, עֲבֵרָה הוּא בְּיָדוֹ וְחוֹזֵר עָלֶיהָ מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה. 'מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה' דַּיְקָא, עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת מְקַבֵּל הַשָּׁדֶה (הֲלָכָה א) שֶׁעַל

יְדֵי הַנִּגּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הַטּוֹב מְנַצְּחִין הַמִּלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְעֵת הֵחֵלּוּ בְּרִנָּה כַּנַּ"ל. גַּם עַיִן לְעֵיל (בְּהִלְכוֹת חֲכִירוּת הֲלָכָה א, ה) בְּחִינַת סֵדֶר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן כַּנַּ"ל. הֵינוּ שֶׁאַחַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה וְשִׁירַת הַיָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הַטּוֹב בִּבְחִינַת נִגּוּנִים אֲזַי אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַסְמִיךְ תֵּכֶף הַקְּרִיאַת שְׁמַע לִפְסוּקֵי דְּזִמְרָה, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּגְמָר הַתִּקּוּן וְנִתְקַבֵּץ הַטּוֹב צָרִיךְ לְזַהֵר וּלְמַהֵר וְלִכְנֹס עִם הַנִּגּוּן אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כְּדֵי לָשׁוּב הַטּוֹב אֶל הַטּוֹב, דְּהַיְנוּ הַנִּגּוּן שֶׁהוּא קִבּוּץ הַטּוֹב לַהֲשִׁיבוֹ לִבְחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחֲזְרוּ הֵם לְהִתְאַחֵז בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הוּא מִלְחָמָה חֲזָקָה וְהֵם אוֹרְבִים תָּמִיד לְהִתְאַחֵז בְּהַטּוֹב, וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּפְסִיק בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר וּפוֹגֵם בָּזֶה וְאֵינוֹ מַחֲזִיר תֵּכֶף קִבּוּץ הַטּוֹב אֶל בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב עַל כֵּן הוּא חוֹזֵר מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה כִּי הוּא בְּחִינַת קְלִקּוּל הַמִּלְחָמָה, כִּי נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה הוּא רַק עַל יְדֵי תִּקּוּן הַנִּגּוּן כְּתִקּוּנוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, הֵינוּ בְּחִינַת נִגּוּן בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה כִּי הַשִּׁירָה בַּגָּרוֹן כַּמּוּבָא וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, הֵינוּ קְרִיאַת שְׁמַע, כַּמּוּבָא, הֵינוּ בְּחִינַת סְמִיכַת קְרִיאַת שְׁמַע לִפְסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת פְּרִיעַת שִׂכַּר שְׂכִיר בִּזְמַנּוֹ שֶׁתֵּכֶף בִּגְמַר פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קִבּוּץ הַטּוֹב בִּבְחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל צָרִיךְ תֵּכֶף לִתֵּן לוֹ וּלְהָשִׁיב לוֹ שִׂכַּר פְּעֻלָּתוֹ כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב בְּחִינַת הַנִּגּוּן, דְּהַיְנוּ קִבּוּץ הַטּוֹב לִמְקוֹמוֹ וְשָׂרְשׁוֹ וַאֲזַי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ רָאשֵׁי תֵּבוֹת שַׁבָּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְמִיכַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה לִקְרִיאַת שְׁמַע כַּנַּ"ל. כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע בִּבְרִיאָה וְשָׁם הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּמּוּבָא. וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה בִּיצִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּמּוּבָא. וְתֵכֶף שֶׁנִּגְמָר פְּעֻלַּת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תֵּכֶף וּמִיָּד שַׁבָּת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְהַכְנִיס הַטּוֹב שֶׁנִּתְקַבֵּץ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּתוֹךְ הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב. וְזֶה בְּחִינַת שְׂכַר שְׂכִיר בְּיוֹמוֹ שֶׁאַחַר שֶׁנִּגְמַר פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לָתֵת לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְמִיכַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה לִקְרִיאַת שְׁמַע כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

מִצְוָה לְתֵת שְׂכַר שְׂכִיר בִּזְמַנּוֹ וְאִם אֵחֲרוֹ עוֹבֵר בְּלָאו וְכוּ':

עִנְיַן אִסּוּר לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר וְכוּ' שֶׁהֶחְמִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד בְּשָׂכַר שְׂכִיר לְפָרְעוֹ בִּזְמַנּוֹ דַּיְקָא וְהַמְאַחֵר עוֹבֵר בְּכַמָּה לָאוִין וְעֲשֵׂה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּטוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר 'וְיִהְיוּ מְקֻיָּץ' בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן תִּנְיָנָא סִימָן ז כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב. כִּי צָרִיךְ לְרַחֵם מְאֹד עַל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי וְכוּ' וְעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמַּשְׁאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת, כִּי זֶהוּ מַשְׁאוֹי כָּבֵד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לִשָּׂא כְּלָל הַמַּשְׁאוֹי זֶה שֶׁל עָוֹן, כִּי יִשְׂרָאֵל לְפִי דַּקּוּתָם מִשָּׁרְשָׁם הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעָוֹן וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְרַחֵם עַל כָּל אֶחָד לְהַכְנִיס בּוֹ דַּעַת לְהוֹצִיאוֹ מִמַּשְׁאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת, כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְמַקִּיפִים בְּחִינַת שֶׁפַע הַכֶּתֶר וְכוּ' וְעַל יְדֵי כְּלִילִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד עַל יְדֵי זֶה מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל הָאֲרַת הָרָצוֹן בְּעֵת הָאֲכִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, כִּי הַמַּלְכוּת מְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה מֵהַיְדִים שֶׁיֵּשׁ בָּיָם הַחָכְמָה וְכוּ' וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהָאֲרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא עַיֵּן שָׁם פְּלָאוֹת:

וְאִיתָא שָׁם שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עָוֹן אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה הַתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל לַיְלָה וְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל יוֹם, כִּי יִשְׂרָאֵל לְפִי רוּחָנִיּוּתָם וְדַקּוּתָם אֵינָם יְכוֹלִים לִשָּׂא עֲלֵיהֶם הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר בַּל תַּלִּין וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית לִזְכּוֹת לְאֵלּוּ הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהֵם עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְהָאֲרַת הָרָצוֹן זוֹכִים בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְעִקַּר עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד צָרִיךְ שֶׁיְּהֶיהָ לוֹ אֵיזֶה מֻמְשָׁלָה בְּחִינַת מַלְכוּת כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל פַּרְנָסָה וְלִזְכּוֹת לְהָאֲרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם כָּל זֶה בָּאֵר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּצִינוּ בַּתּוֹרָה שֶׁהִזְכִּירָה כַּמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה מְצוֹת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכֵן בִּתְחִלַּת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה פְּתַח תְּחִלָּה אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. וּכְבָר מְבֹאָר בְּכַמָּה סְפָרִים קֻשְׁיָא זוֹ לָמָּה תְּלָאָה הַתּוֹרָה כָּל הַמִּצְוֹת בִּיצִיאַת מִצְרַיִם? אַךְ בֶּאֱמֶת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּי בִּבְחִינָה זוֹ לְצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיְּצִיאָתנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, כִּי כָּל הָעֲוֹנוֹת הֵם עַל יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ג) וְהֵם בָּאִים מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ וְזֶה בְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַדַּעַת בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעַבְדוּת הוּא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַדַּעַת וְחֵרוּת הוּא יְשׁוּב הַדַּעַת, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַבְדוּת הוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הָעֲוֹנוֹת בְּחִינַת אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אָרוּר אַתָּה וְכוּ', כַּמּוּבָא. וְה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא אָנוּ יְכוֹלִים

לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִכְנָע זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת וְנִכְלָלִין בְּחֵרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ וְכוּ', 'מַמְלֶכֶת' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי מַלְכוּת בְּחִינַת חֵרוּת הוּא הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מֵעַבְדוּת, כִּי עַבְדוּת הוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמְּשַׁם בָּאִים כָּל הָעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל וּמַלְכוּת וְחֵרוּת עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָאֲרַת הָרָצוֹן, כִּי עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְהָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁמְּאִירִים עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד זֶהוּ הַהֵפֶךְ מֵעֲוֹנוֹת, כִּי הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁמֵּאִיר הֶחָכָם בְּבֵן וְתַלְמִיד לְהַצִּילָם מֵעֲוֹנוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה מְאִירִין הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן וְעַל יְדֵי הָאֲרַת הָרָצוֹן נִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל זֶה בְּחִינַת שֶׁפַע הַכָּתֻר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר כַּיָּדוּעַ, כִּי אָז זוֹכִים לִסְלַח נָא הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הָאֲרַת הָרָצוֹן הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת וְחֵרוּת עַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לִסְלִיחַת עֲוֹנוֹת. וְעַבְדוּת הוּא הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי עַבְדוּת הוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמְּשַׁם בָּאִים כָּל הָעֲוֹנוֹת וְעַל כֵּן כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ תְּלוּיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת עַל יְדֵי זֶה אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּזֶה לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁמְּשַׁם כָּל הָעֲוֹנוֹת וְלִזְכּוֹת לְחֵרוּת בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְהָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵעֲוֹנוֹת בְּחִינַת סְלִיחַת עָוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֶבֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַבְדוּת הוּא בְּחִינַת עֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְחֵרוּת בְּחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נוֹפֵל לְאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל עַבְדוּת מֵחֲמַת דָּחֳקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ הוּא רַחֲמָנוּת גָּדוֹל עָלָיו, כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְפִי דַּקּוּתוֹ וְרוּחָנִיּוּתוֹ אֵינוֹ יָכוֹל כְּלָל לִשְׂא עָלָיו עֹל הָעַבְדוּת, כִּי עֹל הָעַבְדוּת הוּא בְּחִינַת הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת מַמָּשׁ שְׁאֵי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לִשְׂא עֲלֵיהֶם כְּלָל מַשְׁאוֹי זוֹ אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי עֹל הָעַבְדוּת הוּא בְּחִינַת עֹל הָעֲוֹנוֹת מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד בְּעֶבֶד עִבְרִי, לֹא תִרְדֶּה בוֹ בְּפָרֶךְ וְכוּ'. וְכֵן בְּכַמָּה דְּבָרִים עַד שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַקּוֹנֶה עֶבֶד עִבְרִי כְּקוֹנֶה אָדוֹן לְעַצְמוֹ. כִּי הַתּוֹרָה הֶחְמִירָה מְאֹד מְאֹד לְהָקֵל מֵאַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֹל הָעַבְדוּת לְבַל יִהְיֶה עֲלֵיהֶם מֻטָּל עֹל הָעַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׂא עֲלָיו כְּלָל עֹל הָעַבְדוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁכְּבָר נִמְכַּר לְעֶבֶד חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהָקֵל עֲלָיו הָעֹל בְּכָל

מַה דְּאָפְשָׁר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ עַל יְדֵי עֹל הָעֲבֹדוּת הַקָּשֶׁה, כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּקַלִּין עָלָיו הָעֲבוֹדָה נֶחֱלָשׁ וְנִכְנָס בְּחִינַת זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹל הָעֲבֹדוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ בְּשָׂכִיר יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינָה שֶׁל עֲבֹדוּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ עֲבֹדוּת מַמָּשׁ, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּחִינָה שֶׁל עֲבֹדוּת שֶׁהַשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַעֲבֹד מְלֶאכֶת חֲבֵרוֹ, הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד בִּשְׂכָרוֹ לְפָרְעוֹ בְּזְמַנּוֹ דַּיְקָא, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַשָּׂכִיר שֶׁהִשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַחֲבֵרוֹ וְהִשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לִבְחִינַת עֲבֹדוּת מַה שֶּׁאֵין רָאוּי לוֹ לְיִשְׂרָאֵלִי, כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו כְּלָל עֹל עֲבֹדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁאוֹי שֶׁל עָוֹן אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד כַּנַּ"ל, אַךְ מִגֹּדֶל דַּחֲקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ הֶכְרַח לְהַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ לִבְחִינַת עֲבֹדוּת לְהַשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת חֲבֵרוֹ כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשׁוֹ כִּי עָנִי הוּא, וְזֹאת הַבְּחִינָה, דְּהַיְנוּ זֶה שֶׁמַּשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת חֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבֹדוּת כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשׁוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, זֹאת הַבְּחִינָה הִוא בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי בֶּאֱמֶת בְּחִינַת עֲבֹדוּת הִוא יְרִידָה גְּדוֹלָה לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְכַנַּ"ל, כִּי מִבְּחִינַת עֲבֹדוּת בָּאִים כָּל הָעֲוֹנוֹת וכו' וְכַנַּ"ל:

אֲבָל עַל יְדֵי הַשְׂכִּירוּת שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַבַּעַל הַבַּיִת בְּעַד עֲבוֹדָתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִבְחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, כִּי עַל יְדֵי פַּרְנָסָה וַאֲכִילָה דַּיְקָא, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לִבְחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בְּשָׁעַת אֲכִילָה דַּיְקָא כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן נִתְכַּפְּרִין כָּל בְּחִינַת עֲוֹנוֹת וְכַנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁהַיְרִידָה שֶׁלּוֹ שָׁיְרַד לִבְחִינַת עֲבֹדוּת לְהַשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַחֲבֵרוֹ וּבֶאֱמֶת הוּא יְרִידָה גְּדוֹלָה אֲבָל זֹאת הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי עַל יְדֵי זֹאת הָעֲבֹדוּת זָכָה לְפַרְנָסָה וְעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה זָכָה לְהָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵעֲבֹדוּת בְּחִינַת סְלִיחַת עֲוֹנוֹת וכו' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לָתֵת שְׂכִירוּת שֶׁל הַשָּׂכִיר בְּזְמַנּוֹ דַּיְקָא כְּדֵי לְמַהֵר לְהַעֲבִיר מֵעָלָיו הַפְּגָם שֶׁל עֹל הָעֲבֹדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲוֹנוֹת שֶׁהָאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי אִי אֶפְשָׁר לִשָּׂא עָלָיו כְּלָל זֶה הָעֹל אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד, כִּי זֶה הַשָּׂכִיר שֶׁנָּפַל לִבְחִינַת עֲבֹדוּת הוּא צָרִיךְ לְרָחֵץ עַצְמוֹ מִגִּלּוּלֵי הָעֲבֹדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְרָחֵץ עַצְמוֹ מִזֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׂכִּירוּת שֶׁמְּקַבֵּל דְּהַיְנוּ פַּרְנָסָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת סְלִיחַת עֲוֹנוֹת כִּי הוּא בְּחִינַת הַהֵפֶךְ מֵעֲבֹדוּת וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַשְׂכִּירוּת שֶׁמְּקַבֵּל שֶׁהוּא פַּרְנָסָתוֹ בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה הוּא מַעֲבִיר מֵעָלָיו וְרוֹחֵץ עַצְמוֹ מִפְּגַם הָעֲבֹדוּת, וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַבַּעַל הַבַּיִת לְמַהֵר מְאֹד לִתֵּן לוֹ הַשְׂכִּירוּת בְּזְמַנּוֹ וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ וכו'. בְּשָׂכִיר לַיְלָה. וְכֵן לֹא תָלִין וכו' בְּשָׂכִיר יוֹם רַק לְפָרְעוֹ תֵּכֶף כְּדֵי לְמַהֵר לְהַעֲבִיר מֵהַשָּׂכִיר הַפְּגָם וְהַלְכְלוּךְ שֶׁל עֹל הָעֲבֹדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹל עֲוֹנוֹת שֶׁהָיָה עָלָיו, כִּי עַל יְדֵי הַשְׂכִּירוּת שֶׁהוּא פַּרְנָסָתוֹ שֶׁשָּׁם מִתְגַּלֶּה הָאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה מַעֲבִיר מֵעָלָיו הָעֹל הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ

שֶׁלֹּא יַשְׁהֶה אֶצְלוֹ הַשְׁכִּירוּת כְּלָל רַק לָתֵת לוֹ בְּעוֹנָתוֹ, כִּי אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי אֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו עֹל מַשְׂאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֹל הָעֲבָדוּת אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר הָיָה מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל לַיְלָה וְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם הָיָה מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל יוֹם וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לָתֵת שְׂכִירוּת שֶׁל שְׂכִיר יוֹם בַּלַּיְלָה תֵּכֶף וּשְׂכִירוּת שֶׁל שְׂכִיר לַיְלָה בְּיוֹמוֹ תֵּכֶף כְּדֵי לְהַעֲבִיר מֵעָלָיו פְּגָם שֶׁל עֹל הָעֲבָדוּת מִיָּד בְּיוֹמוֹ וְכוּ' עַל יְדֵי הַשְׂכִירוּת וְהַפְּרָנְסָה, כִּי יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו עֹל הָעֲבָדוּת כְּלָל אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּתָּמִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ, נֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה נָתְנָה טַעַם שֶׁצָּרִיךְ לְרַחֵם לָתֵת שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ תֵּכֶף כִּי עָנִי הוּא וּמֵחֲמַת דְּחָקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ הֶכְרַח לְהַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ לִבְחִינַת עַבְדוּת כְּדֵי לְקַבֵּל פַּרְנָסָה עַל יְדֵי זֶה כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן וְזֶהוּ וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ לְשׁוֹן רָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הוּא רוֹצֶה לָשֵׂאת וּלְהַעֲלוֹת אֶת רְצוֹנוֹ לִזְכּוֹת לְרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן שֶׁמַּאִיר עַל יְדֵי הַפְּרָנְסָה דַּיְקָא. וְעַל כֵּן אַתָּה צָרִיךְ לְפָרְעוֹ בְּיוֹמוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹתוֹ תֵּכֶף לִבְחִינָה זוֹ בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַעֲבִיר מֵעָלָיו עֹל הָעֲבָדוּת מִיָּד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁיִּגַּע בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה בְּכַוָּנָה זוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהָאָרֶת הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַפְּרָנְסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרֶת הַמַּקִּיפִים וְכוּ' הוּא בְּוַדַּאי דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גָּדוֹל הַנֶּהֱנֶה מִיגִיעַ כַּפּוֹ יוֹתֵר מִירֵא שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר, יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ וְכוּ' לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנְסָה זוֹכֶה לְהָאָרֶת הָרָצוֹן הָאָרֶת הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי יְגִיעַ כַּפַּיִם דַּיְקָא, כִּי הַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת מֵהַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה בְּהַפְּרָנְסָה הָאָרֶת הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי יְגִיעַ כַּפַּיִם דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי הַיָּדַיִם הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה בְּהַפַּרְנָסָה הָאָרֶת הָרָצוֹן. וְזֶהוּ, יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַיֵּן הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְהָבֵן:

וְעַל כֵּן שְׂכִירוּת אֵינָהּ מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְבַסּוֹף, כִּי הָעֶלְיָה הוּא אַחַר הַיְרִידָה, כִּי אַחַר הַיְרִידָה, דְּהַיְנוּ הָעֲבָדוּת אַחַר כָּךְ מְקַבֵּל הַשְׂכִירוּת וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲבִיר מֵעָלָיו עֹל הָעֲבָדוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִשְׁתַּלֶּמֶת לְבַסּוֹף דַּיְקָא אַחַר הָעֲבָדוּת כְּדֵי לְהַעֲבִיר עַל יְדֵי זֶה הָעֲבָדוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת פּוֹעֵל אוֹכֵל בִּשְׂעַת מְלָאכָה, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה מֵאִיר הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְהָרָצוֹן הוּא הֶפֶךְ הָעַבְדוּת, כִּי הָרָצוֹן מִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הַפּוֹעֵל שֶׁנָּפַל לְבְחִינַת עַבְדוּת צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁיֹּאכַל בִּשְׂעַת מְלָאכָה כְּדֵי לְהָקֵל עָלָיו עֹל הָעַבְדוּת, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁיֹּאכַל בִּשְׂעַת מְלָאכָה, עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֹרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הָאֹרֶת הָרָצוֹן נִכְנָע בְּחִינַת הָעַבְדוּת כַּנַּ"ל:

:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ. כִּי אֲפִלּוּ עַל הַבְּהֵמָה חָסָה הַתּוֹרָה, כִּי יֵשׁ גִּלְגּוּלֵי נְשָׁמוֹת בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל, אוֹכְלִים בְּנֵי אָדָם וְשׁוֹתִים בְּנֵי אָדָם וְרוֹכְבִים עַל בְּנֵי אָדָם וְכוּ', כִּי בְּכָל מָקוֹם יֵשׁ נִיצוֹצֵי נִשְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם, וְגִדֵּל הָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ עַל הַנֶּפֶשׁ הַמִּתְגַּלְגֶּלֶת בִּבְהֵמָה אוֹ חַיָּה וְעוֹף אֵין לְשַׁעֵר. וְזֶהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת מַשְׁאוֹי שֶׁל עֹון שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי לִשָּׂא עָלָיו כְּלָל עֹל כָּזֶה, כִּי מֵחֲמַת עֲוֹנוֹת שֶׁל זֶה הָאָדָם רַחֲמָנָא לִצְלָן, נָפַל וְהִתְגַּלְגֵּל בִּבְהֵמָה וְכוּ', כִּי הַבְּהֵמָה וְכוּ' הִוא בִּבְחִינַת עֲוֹנוֹת הַבְּאִים מֵרוּחַ שְׁטוּת מֵהֶעְדֵּר הַדַּעַת מִבְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, כִּי כָּל הָעֲוֹנוֹת הֵם מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה הֶעְדֵּר הַדַּעַת וְעַל כֵּן עִקַּר הָעַבְדוּת בִּבְהֵמָה וְכוּ', כִּי הַבְּהֵמָה הִיא בִּבְחִינַת עַבְדוּת, בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וּכְשֶׁאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי נוֹפֵל בַּעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה וְזֶהוּ מַשְׁאוֹי כָּבֵד מְאֹד וְהוּא רַחֲמָנוּת גָּדוֹל מְאֹד עָלָיו, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, עֲוֹנוֹתָיו גּוֹבְרִים שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בִּבְהֵמָה מַמָּשׁ וְזֶהוּ רַחֲמָנוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ לְהַנִּיחַ לוֹ לֶאֱכֹל בִּשְׂעַת מְלָאכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת כְּדֵי לְהָאִיר עַל הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל בַּבְּהֵמָה בְּחִינַת הָאֹרֶת הָרָצוֹן, כִּי מֵאַחַר שֶׁהָרָצוֹן מֵאִיר בִּשְׂעַת אֲכִילָה עַל כֵּן יוֹכַל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל אֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל הָאֹרֶת הָרָצוֹן אֲפִלּוּ עַל הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל בִּבְהֵמָה בִּשְׂעַת אֲכִילָתָהּ. וְזֶה בְּחִינַת לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ וְסָמִיךְ לֵהּ, כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּיו. כִּי עִקַּר סוֹד גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת מֻרְמָז בְּמִצְוַת יִבּוּם, כַּמּוּבָא. וְזֶה שֶׁהִסְמִיכָה הַתּוֹרָה מִצְוַת יִבּוּם לַפָּסוּק לֹא תַחְסֹם, לְגַלּוֹת שֶׁמִּצְוָה זוֹ שֶׁל לֹא תַחְסֹם הִיא בְּשִׁבְיל הַנְּפָשׁוֹת הַמְגֻלְגָּלִים לְהָאִיר עֲלֵיהֶם הָאֹרֶת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים סְלִיחַת עֲוֹנוֹת כְּדֵי לְנַקּוֹתָם מִבְּחִינַת עֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּלְפִּינָן שׁוֹר דְּלֹא תַחְסֹם מִשּׁוֹר דְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא הָאֹרֶת הָרָצוֹן כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת וּלְהַרְבּוֹת בַּאֲכִילַת שַׁבָּת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהָאֹרֶת הָרָצוֹן בִּשְׂעַת אֲכִילַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְאָז בְּשַׁבָּת שֶׁמֵּאִיר הָרָצוֹן אָז מִתְבַּטֵּל הָעַבְדוּת לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אָסוּר בְּשׁוּם מְלָאכָה, כִּי אָז נִכְנָע לְגַמְרֵי בְּחִינַת עַבְדוּת בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת הָאֹרֶת בֵּן וְתַלְמִיד בְּחִינַת אַיֵּה מָקוֹם

כְּבוֹדוֹ וּמְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת שְׁנֵיהֶם יַחַד בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁל מוּסָף קְדֻשַּׁת כֶּתֶר וְאָז עוֹלָה הַמַּלְכוּת בְּחִינַת שַׁבָּת מַלְכְּתָא וּמְקַבֵּל הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנָסָה, כִּי מִשַּׁבָּת נִמְשָׁךְ הַשֹּׂבַע עַל כָּל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל וְאָז מִתְגַּלֶּה הָאֲרַת הָרָצוֹן בְּהָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּשַׁבָּת הִזְהִירָה הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ עַל שְׁבִיתַת עַבְדּוּ וּבְהֵמְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ וְיִנָּפֵשׁ בֶּן אֲמָתְךָ וְכוּ' כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת עַבְדוּת בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי אֲפִלּוּ הָעֶבֶד וְהַבְּהֵמָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל צְרִיכִים גַּם כֵּן לִשְׁבּוֹת בְּשַׁבָּת:

נִמְצָא שֶׁנִּכְנָע הָעַבְדוּת אֲפִלּוּ אֵצֶל הָעֶבֶד וְהַבְּהֵמָה וְעַל כֵּן נִכְנָע הָעַבְדוּת בְּשָׁרְשׁוֹ, וְעַל יְדֵי הַשְׁבִיתָה נִמְשָׁךְ אֲפִלּוּ עֲלֵיהֶם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן. וְזֶהוּ, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ וְיִנָּפֵשׁ וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּמְשֹׁךְ עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן בְּחִינַת מְנוּחָה וּשְׁבִיתָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ לְמֵדִים שׁוֹר שׁוֹר מִשַּׁבָּת לְעִנְיַן חֲסִימָה, כִּי אִסּוּר לֹא תַחְסֹם הוּא גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבִיתַת בְּהֵמָה בְּשַׁבָּת, כִּי אֲפִלּוּ עֲלֵיהֶם צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן כְּדֵי לְנַקּוֹת אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַמְגֻלְגָּלִין מִבְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת מִבְּחִינַת עַבְדוּת מִבְּחִינַת עֲוֹנוֹת לְהַעֲלוֹתָם לְמַדְרֵגָתָם עַל יְדֵי הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ וְכוּ' בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַכֹּל הָפְקֵר, זֶה רֶמֶז עַל הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הָאֲרַת הָרָצוֹן כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין אֶחָד מַקְפִּיד לְצַמְצֵם בְּשֶׁלּוֹ רַק הַכֹּל הָפְקֵר כִּי אֵין שׁוּם צִמְצוּם כְּלָל רַק רָצוֹן פָּשׁוּט בְּכָל הָעוֹלָם וְאָז הַמְּצָוָה לְהַנִּיחַ אֲפִלּוּ לִבְהֵמוֹת לֶאֱכֹל תְּבוּאַת הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלִבְהֶמְתְּךָ וְכוּ' תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל, כִּי עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי הָאֲכִילָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן שְׁבִיתַת בְּהֵמָה, תֵּן לוֹ נַיְחָא שֶׁיִּהְיֶה תּוֹלֵשׁ וְאוֹכֵל, דְּהַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה מִתְגַּלֶּה הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וַאֲפִלּוּ בִּבְהֵמָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שַׂיָּךְ שָׁם הָאֲרַת הָרָצוֹן מַמָּשׁ אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁמִּתְגַּלֶּה הָאֲרַת הָרָצוֹן בְּשִׁעַת אֲכִילָה עַל כֵּן אֲפִלּוּ בִּבְהֵמָה יָכוֹל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל אֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל הָאֲרַת הָרָצוֹן וְהָעִקָּר עַל נֶפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל שֶׁהוּא אָדָם מַמָּשׁ שֶׁעָלָיו מֵאִיר הָאֲרַת הָרָצוֹן כְּדֵי לְנַקּוֹתוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וְעַל כֵּן בְּשִׁמְטָה וְיוֹבֵל אָסוּר לַעֲבֹד שׁוּם עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה, כִּי אָז מִתְבַּטֵּל הָעַבְדוּת לְגַמְרֵי כִּי הֵם בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת שׁוֹכֵר הֲלָכָה ג אוֹת ז וְכוּ':

פרק ג

חלק א

לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ':

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן נט וּבְסִימָן סח שֶׁהַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְיָלִיף לָהּ מֵהַהוּא קְרָא דִּכְתִיב גַּבֵּי מִצְוַת פְּרִיעַת שְׂכַר שְׂכִיר בְּיוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הָעֲנִיּוּת וְחֶסְרוֹן הָעֲשִׁירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִפֶּגֶם הַכַּעַס, כִּי כַּעַס מַפְסִיד הָעֲשִׁירוּת, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה הַכַּעַס וְהַמָּמוֹן נִמְשָׁכִין מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, הֵינוּ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל קֹדֶשׁ אַךְ כְּשֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה הוּא תְּלוּי בִּבְחִירַת הָאָדָם שֶׁאִם נִזְדַּמֵּן לוֹ דָּבָר הַגּוֹרֵם לוֹ כַּעַס כְּשֶׁאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר כַּעֲסוֹ אָזַי מַפְסִיד הָעֲשִׁירוּת שֶׁרוֹצִין לְהַשְׁפִּיעַ לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לַהֲפֹךְ הַשֶּׁפַע שֶׁל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת לְכַעַס מֵחֲמַת שֶׁבְּשָׁרְשָׁם שְׁנֵיהֶם אֶחָד. וְעַל יְדֵי זֶה טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה שֶׁהִזְהִירָה הַתּוֹרָה לְפָרֵעַ שְׂכַר שְׂכִיר בְּיוֹמוֹ בְּעִתּוֹ וּבִזְמַנּוֹ, דְּהֵינוּ בְּעֵת שֶׁכְּלָתָה פְּעֻלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ לֹא יַעֲבֹר יוֹתֵר מֵאוֹתָהּ הָעוֹנָה שֶׁהִיא שִׁעוּר יוֹם אוֹ לַיְלָה, דְּהֵינוּ שְׂכִיר יוֹם שֶׁנִּשְׁלַם פְּעֻלָּתוֹ בִּכְנִיסַת הַלַּיְלָה צָרִיךְ שֶׁיְּשַׁלֵּם לוֹ בַּלַּיְלָה וְלֹא יָלִין פְּעֻלָּתוֹ עַד הַבֹּקֶר וְכֵן שְׂכִיר לַיְלָה שֶׁנִּשְׁלַם פְּעֻלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ בַּבֹּקֶר צָרִיךְ לְפָרֵעַ לוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עַיֵּן שָׁם. כִּי צְרִיכִין לְשַׁלֵּם לוֹ שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ בְּיוֹמוֹ אוֹ בְּלֵילוֹ שֶׁמַּשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ, עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ בְּעֵת פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ. כִּי הַנְּפָשׁוֹת מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים, הֵינוּ שֶׁבַּלַּיְלָה עוֹלִים הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר כְּדֵי לְהִתְחַדֵּשׁ שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁל לַיְלָה וּבַבֹּקֶר יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת מֵהָעִבּוּר בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת וְזֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם. וְעִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מִמֶּנָּה בְּחִינַת הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר בִּלְבּוּל הַדַּעַת עִקַּר חֻלְשַׁת וִיגִיעַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא לְהַמְתִּיק דִּינִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם, כִּי הַדִּינִים הֵם בְּחִינַת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף בְּחִינַת הַסְתָּרַת פְּנֵי ה' שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַסְתִּיר פְּנֵי הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבֶאֱמֶת שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים הֵם כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כִּי הֵם צֹרֶךְ גָּדוֹל, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם הָעוֹלָם כְּלָל, כִּי שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים הֵם מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁהָיָה הֶכְרֵחַ לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה (בְּסִימָן סד), עַיֵּן שָׁם. אַךְ צְרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַדִּינִים יוֹתֵר

מִדַּאי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יַסְתִּירוּ יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם. וְעִקַּר הַהַמְתָּקָה צְרִיכִין בְּעֵת שֶׁמִּשְׁתַּנִּים הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים שֶׁהוּא בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל תִּקּוּנֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, הַכֹּל כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וְהַכַּעַס בְּעֵת שֶׁמִּשְׁתַּנִּים הָעִתִּים, כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מֵהַצְּמָצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּבְיָכוֹל, אֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי וְכוּ' רַק כָּל הַשִּׁנּוּיִים הֵם עַל יְדֵי הַצְּמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַוּוּ כָּל הַשִּׁנּוּיִים כַּיָּדוּעַ לַמְבִינִים. וְכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים בְּשִׁנּוּי הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים שֶׁהֵם כְּלַל וְעִקַּר כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנַּעֲשִׂים תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה עִתִּים בְּחִינַת לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ וְכוּ'. וְעַל כֵּן בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב שֶׁאָז עִקַּר שִׁנּוּי הָעִתִּים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצְּמָצוּם, עַל כֵּן אָז צְרִיכִין לַעֲסֹק לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַדִּינִים וְהַצְּמָצוּמִים לְשָׁרְשָׁן, לְשֹׁרֶשׁ תְּחִלַּת הַצְּמָצוּם שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת חֶסֶד גָּדוֹל וְנִפְלָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּלֹא זֶה הַצְּמָצוּם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתְּפִלָּה שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵהַמְתָּקַת הַכַּעַס וְהַחֲרוֹן אַף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה וְכוּ' ה' בִּרְצוֹנְךָ וְכוּ' הַסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ וְכוּ'. כִּי בַּלַּיְלָה דִּינִין מִתְעָרִין וּמִשָּׁם הַחֹשֶׁךְ שֶׁל לַיְלָה וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵהַכַּעַס וְהַדִּינִים שֶׁמִּתְעוֹרְרִין בִּכְנִיסַת הַלַּיְלָה שֶׁאָז הַתְחָלַת יוֹם הָאַחֵר, כִּי כְּתִיב, וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם, בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְכָל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הָיָה עַל יְדֵי תְּחִלַּת הַצְּמָצוּם שֶׁבְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְהַוּוֹת הַבְּרִיאָה כְּלָל עַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּהֶכְרַח שֶׁיְּחַדֵּשׁ גַּם תְּחִלַּת הַצְּמָצוּם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהָעוֹלָם כִּי בְּלֹא זֶה אֵין קִיּוּם לְהָעוֹלָם, כִּי כָּל הַחִיּוּת וְהָאוֹרוֹת הַמְלֻבָּשִׁים בְּכָל הַבְּרִיאָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מִתְאַוִּים וּמִשְׁתּוֹקְקִים בְּכָל עֵת לַחֲזֹר לְשָׁרְשָׁן וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן הַצְּמָצוּם הוּא קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ הַצְּמָצוּם בְּכָל יוֹם בְּשָׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת כַּעַס וְזַעַם חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל יוֹם בְּחִינַת וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל הַזַּעַם וְהַכַּעַס הַמִּתְעוֹרֵר בְּכָל יוֹם דַּיְקָא בְּעֵת שִׁנּוּי הָעִתִּים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב בְּעֵת שֶׁצְּרִיכִין הַנְּפָשׁוֹת לְהִתְחַדֵּשׁ. וְעַל כֵּן עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְעַל יְדֵי כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי שֶׁעוֹסְקִים בְּתִקּוּנֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בְּעֵת שִׁנּוּי הָעִתִּים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב עַל יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ צְמָצוּם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא כְּלוֹ חֶסֶד

גָּדוֹל כַּנַ"ל וְאָז מַמְשִׁיכִין מִשָּׁם דַּיְקָא כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת, כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, הַיְנוּ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים קָדוֹשִׁים כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְתִּיקָם עַל יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין וּמְשַׁבְּרִין הַכַּעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת תֹּקֶף הַדִּין שֶׁלֹּא נִמְתַּק חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא פְּגַם הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְשַׁבֵּר הַכַּעַס אָז מַמְתִּיקִין הַדִּין וַאֲזַי נִמְשָׁךְ מִשָּׁם דַּיְקָא שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ שְׁנֵיהֶם אֶחָד כַּנַ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לְפָרֵעַ שְׂכַר שָׂכִיר בְּעוֹנָתוֹ שֶׁמַּשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ בַּיּוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מִמֶּנּוּ הַכַּעַס וְהַחָרוֹן אַף שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ שֶׁמִּשָּׁם הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת כְּדֵי לְבַטְּלוֹ מִמֶּנּוּ בְּעוֹנָתוֹ עַל יְדֵי הַשְּׂכַר פְּעֻלָּה שֶׁהוּא הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ שֶׁהוּא שׂוֹרֶשׁ נַפְשׁוֹ. כִּי זֶה הַפּוֹעֵל שֶׁבָּא לִידֵי כָּךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׂכִּיר אֶת עַצְמוֹ כְּעֶבֶד זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַכַּעַס וְהַחָרוֹן אַף שֶׁפָּגַם בּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת כָּל כָּךְ עַד שֶׁמַּכְרָח לְהַשְׂכִּיר אֶת עַצְמוֹ וְכַנַ"ל. כִּי כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּעָצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, 'בְּזַעַת אַפֶּיךָ' דַּיְקָא, כִּי נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף וְעַל כֵּן גַּם בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז נִקְרָאִין הַיְגִיעוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּשֵׁם יְגִיעַת הָאַף (כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים עַל הַמִּתְיַגֵּעַ הַרְבֵּה "עֶר אַקִירְט מִיט דֶּער נָאז") כִּי כָּל הָעֲבוֹדוֹת הַקָּשׁוֹת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ וְכוּ', דְּהַיְנוּ עַל שֶׁלֹּא שָׁמַר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָבַד פַּרְנָסָתוֹ וּמָמוֹנוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ שֶׁהָיָה נִמְשָׁךְ לוֹ שֶׁהֻכְפַּל לְכַעַס עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה מִתְגַּבֵּר רֶגַע קַלָּה עַל כַּעֲסוֹ עַל יְדֵי זֶה בָּא עַתָּה לִיגִיעוֹת וַעֲבוֹדוֹת כְּבֵדוּת כָּאֵלֶּה שֶׁהֻכְרַח לְהַשְׂכִּיר אֶת עַצְמוֹ לְאַחֵר. עַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה לְשַׁלֵּם לוֹ בְּיוֹמוֹ כְּדֵי לְהַשְׁלִים תֵּכֶף נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ בִּשְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַכַּעַס כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הָאַזְהָרָה שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלָיו הַיּוֹם אוֹ הַלַּיְלָה בְּלִי פִּרְעוֹן שְׂכִירוּתוֹ, כִּי צְרִיכִין לְזָהֵר לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל הַכַּעַס וְהַחָרוֹן אַף בְּיוֹמוֹ אוֹ בְּלֵילוֹ דַּיְקָא מַחֲמַת שֶׁבְּכָל יוֹם מִתְעוֹרֵר הַכַּעַס שֶׁהוּא הַדִּין מֵחָדָשׁ מִתְּחִלַּת הַצַּמְצוּם כַּנַ"ל, וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְהַמְתִּיק הַדִּין וְהַכַּעַס בְּיוֹמוֹ אוֹ בְּלֵילוֹ דַּיְקָא בְּעֵת שִׁנּוּי הָעִתִּים וְכַנַ"ל, עַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לְשַׁלֵּם שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ אוֹ בְּלֵילוֹ דַּיְקָא כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מִמֶּנּוּ הַכַּעַס וְהַדִּין בְּעוֹנָתוֹ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ וְכַנַ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה טַעַם עַל פַּרְעוֹן שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ, כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁמִּשָּׁם לָמַד רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהַמָּמוֹן שׂוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל, הַיְנוּ מֵחָמַת שֶׁהַמָּמוֹן הוּא שׂוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַכַּעַס עַל כֵּן צְרִיכִין לְפָרֵעַ לוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא, כִּי הַמְתָּקַת הַדִּין וְהַכַּעַס צְרִיכִין לְהַמְתִּיק בְּיוֹמוֹ בְּעוֹנָתוֹ דַּיְקָא כְּפִי הַצַּמְצוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְאָסוּר לַעֲבֹר

מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בְּעוֹנָתָם בְּזֶמַנָּם דַּיְקָא בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב שֶׁאָז מִתְחַדְּשִׁים הַנְּפָשׁוֹת וְאָז נִתְחַדְּשִׁין כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַמְתָּקַת הַכַּעַס וְהַדִּין כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה צְרִיכִין בְּעֵת שְׁנוּי הָעִתִּים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן אָז צְרִיכִין לִפְרֹעַ שְׂכַר הַשָּׂכִיר שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְתָּקַת וּבְטוּל הַכַּעַס עַל יְדֵי שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ שֶׁנּוֹתֵן לוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשֶּׁפַע הָעֲשִׁירוּת וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים, בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ רָאשֵׁי תֵּבוֹת שַׁבָּת, כִּי מִצְוָה זֹאת מְסֻגֶּלֶת בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת הוּא בְּטוּל כָּל הָעֲבוֹדוֹת כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת כִּי בְּשַׁבָּת הוּא אַהֲבָה וְרָצוֹן שֶׁנִּתְבַּטְּלִים כָּל הַדִּינִים וְכָל הַכַּעַס, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְכָל שֶׁלְּטָנֵי רֻגְזִין וּמְאֵרֵי דְּדִינָא כֻּלְּהוּ עַרְקִין וְאִתְעַבְּרוּ מִנָּהּ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּמִנָּהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין. וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּכָל יוֹם וּלְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַכַּעַס וְהַדִּין. וְעַל כֵּן מְסֻגָּל לְזֶה פְּרִיעַת שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ כַּנַּ"ל, כִּי פְּרִיעַת שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַכַּעַס וְהַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהֵם בְּחִינָה אַחַת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְכוּ' וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאֲדוֹנִי לִמְצֹא חֵן וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד לָמָּה שָׁלַח לוֹ לְהוֹדִיעוֹ עֲשִׁירוּתוֹ, אַדְרַבָּה, עַל יְדֵי זֶה יִתְקַנֵּא בּוֹ יוֹתֵר?! אַךְ עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר הַדָּבָר הֵיטֵב, כִּי עֵשָׂו הוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַכַּעַס, כִּי הוּא אַדְמוֹנִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם שֶׁהוּא רוֹצֵחַ שׁוֹפֵךְ דָּם בְּחִינַת תִּקֻּף הַכַּעַס וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה שֶׁאָלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא (בְּסִימָן נז). וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר הַכַּעַס וּלְהַמְשִׁיךְ עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה אָזַי הָעֲשִׁירוּת שׁוֹמֵר אוֹתוֹ לְהַבָּא מִכַּעַס, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהָעֲשִׁירוּת הִוא בְּחִינַת חוֹמָה שֶׁשּׁוֹמֵר מִכַּעַס וְחֵמָה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו לְהוֹדִיעוֹ מִגְדָּל עֲשִׁירוּתוֹ שֶׁזָּכָה בְּבֵית לָבָן, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר שִׁבֵּר מִדַּת הַכַּעַס וְזָכָה עַל יְדֵי זֶה לַעֲשִׁירוּת מֻפְלָג עַל כֵּן שׁוּב אֵין מִתְיָרֵא מֵעֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּעַס וְעִקַּר כֹּחוֹ עַל יְדֵי פְּגַם הַכַּעַס, כִּי כְּבָר זָכָה לַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת חוֹמָה שֶׁשּׁוֹמֵר מִכַּעַס וְעַל יְדֵי זֶה הוּא בָּטוּחַ שֶׁגַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ וְיִתְרַצֶּה אֵלָיו. וְזֶהוּ, וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאֲדוֹנִי לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ כִּי אֲנִי בָּטוּחַ שֶׁבְּוַדַּאי תַּשְׁלִים עִמִּי וְאֶמְצָא חֵן בְּעֵינֶיךָ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר שִׁבַּרְתִּי מִדַּת הַכַּעַס עַד שֶׁזָּכִיתִי לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל כָּזֶה, עַל כֵּן יִתְבַּטֵּל כְּנֶגְדּוֹ גַּם תִּקֻּף דִּין וְהַכַּעַס שֶׁל עֵשָׂו, כִּי בְּחִינַת שִׂנְאַת עֵשָׂו, בְּחִינַת תִּקֻּף הַכַּעַס יִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי הַחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת שֶׁזָּכָה יַעֲקֹב וְכַנַּ"ל:

וּבִשְׁבִיל זֶה הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב בְּבֵית לָבָן לְהַשִּׂיג עֲשִׁירוּת וְכָל כַּוָּנָתוֹ הָיָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה, שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:
הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ה:

הלכות שאלה

פרק א

חלק א

הַשּׁוֹאֵל חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, אֲבָל הַשּׁוֹאֵל אֶת הַבְּהֵמָה וְגַם הַבְּעָלִים עִמּוֹ בְּמַלַּאכְתּוֹ בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה בֵּין בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה בֵּין בְּמְלָאכָה אַחֶרֶת פָּטוּר. וְכֵן בְּכָל הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים וְכוּ':
עִנְיַן שְׁאֵלָה בִּבְעָלִים לְכְאוֹרָה הוּא דָּבָר פְּלִיאָה מְאֹד. כִּי לָמָּה יִפְטֹר הַשּׁוֹאֵל בִּשְׁבִיל שֶׁשָּׁאַל אֶת הַבְּעָלִים לְמַלַּאכְתּוֹ גַּם כֵּן וְלָמָּה יֶפְסַד הַבַּעַל הַבַּיִת בִּשְׁבִיל שֶׁעָשָׂה טוֹבָה יְתֵרָה לַשּׁוֹאֵל שֶׁהִשְׁאִיל אֶת עַצְמוֹ גַּם כֵּן לְמַלַּאכְתּוֹ שֶׁל שׁוֹאֵל:
אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשְׁמִירָה אֵינָהּ אֶלָּא עַל יְדֵי הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָן אָדָם לִשְׁמֹר כְּלָל מִכָּל הֶזֵּקוֹת וּבִפְרָט מֵאוֹנְסִין כִּי אִם ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא עִקַּר הַשּׁוֹמֵר שֶׁלָּנוּ כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה' שֹׁמְרֶךָ וְכוּ'. וְאִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה הִיא רַק עַל יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל הַשּׁוֹמֵר הוּא שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הַדָּבָר הַנִּתָּן לוֹ לִשְׁמֹר וְזֶה עִקַּר שְׁמִירָתוֹ:
וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה וְכוּ' לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן הָרִאשׁוֹן סִימָן יג. וּכְלַל דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּקִצּוּר, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וּשְׁבִירָתָהּ עַל יְדֵי צְדָקָה וְכוּ' וְעַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן. וְזוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר עַבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד זוֹכֶה לְדַעַת וְעַל יְדֵי הַדַּעַת הוּא יָכוֹל לְקַח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וְעַל יְדֵי זֶה וְכוּ' בְּחִינַת עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וַיֶּרֶד עֹז מִבְטֶחָה, הַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה. וְנֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת רָצוֹן וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב וְכוּ' עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְכוּ'. נִמְצָא כְּשֶׁחָכָם מֵבִיא תּוֹרָה הוּא מֵבִיא הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ וְכָל אֶחָד כְּפִי קֵרוּבוֹ אֶל הַתּוֹרָה כֵּן הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו, כִּי עִקַּר כֹּחַ הָרְאוּת מֻחָמַת שֶׁמַּכֶּה בַּדָּבָר הַנִּרְאֶה וְכוּ' אֲבָל כְּשֶׁהַדָּבָר רָחוֹק אָז מִתְפַּזֵּר הָרְאוּת וְכוּ' וְעַל יְדֵי שֶׁאָנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְרוֹבִים אֶל הַתּוֹרָה נִמְצָא שֶׁאָנַחְנוּ קְרוֹבִים אֶל כֹּחַ הָרְאוּת עַל כֵּן הַשְׁגָּחָתוֹ עָלֵינוּ בִּשְׁלֵמוּת. אֲבָל הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם

רְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה הֵם רְחוֹקִים מֵהַשְׁגָּחָתוֹ, וְהַשְׁגָּחָתוֹ עַל הָעַכּוּ"ם בַּחֲצִי הָרְאוּת וְעָלֵינוּ הַשְׁגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְזֶהוּ תִּקּוּנָא דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בָּאֵר הֵיטֵב:

חלק ב

נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, כִּי עִקַּר שְׁמִירָה עַל יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁאָנַחְנוּ כְּלַל יִשְׂרָאֵל קְרוֹבִין אֶל הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה הַשְׁגָּחָתוֹ עָלֵינוּ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה ה' שׁוֹמְרֵנוּ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה לֹא יָנוּם וְכוּ' שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה' שֹׁמְרֶךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּלְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה הוּא עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סח), וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן וְנִמְצָא שֶׁמְּשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה הַשּׁוֹרֶה עַל שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת הֵם מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת וּכְשֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן נִמְצָא שֶׁמִּתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפָּה הַחוֹפָה עַל מָמוֹן דְּקֻדֻּשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת. אֲבָל כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן נִמְצָא שֶׁמְּשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה שֶׁל הַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְאָז יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּמָמוֹן וַעֲשִׁירוּת מֵאַחַר שֶׁכְּבָר שָׁבַר הַקְּלִפָּה שֶׁיֵּשׁ שָׁם שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. נִמְצָא מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹר אֶת חֲפָצָיו, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה שֶׁיֵּשׁ בְּהַמָּמוֹן, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת הַתַּאֲוָה שֶׁל הַמָּמוֹן עַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְקַח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת בְּחִינָה זוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְקַח נְפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינָה זוֹ הִיא בְּכָל אָדָם וְכָל אָדָם מְחֻיָּב לַעֲסֹק בָּזֶה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁדִּבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל נֶאֱמָרִים לְעִנְיָן חֲכַם הַדּוֹר שֶׁלּוֹקֵחַ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַעֲלֶה אוֹתָם וּמַמְשִׁיךְ לָהֶם תּוֹרָה אַף עַל פִּי כֵן דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הֵם כְּלָלִיּוּת גָּדוֹל וְהֵם שַׁיָּכִים בְּכָל אָדָם. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה וְכָל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַתּוֹרָה כְּמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֵת לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּכָל פַּעַם, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַתּוֹרָה וּלְקַבְּלָהּ בְּכָל פַּעַם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין נוֹתֵן הַתּוֹרָה לְשׁוֹן הוֹוֶה וְלֹא נָתַן לְשׁוֹן עָבָר וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים. כִּי בְּכָל יוֹם ה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו זוֹכֶה

לְקַבְּלָהּ בְּכָל עֵת. וְעִקַּר הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה מַה שֶּׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַמְּשִׁיךְ תּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא יָכוֹל לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹת בְּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָתוֹ עָלֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כָּל הָעֲשִׂיּוֹת וְהָעֲבֵדוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה הוּא מְבָרֵךְ וּמַעֲלֶה נְפָשׁוֹת הֵן עַל יְדֵי מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וַאֲפִלּוּ בְּעוֹבְדִין דְּחֹל צְרִיכִין גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹתָם בִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְבָרֵר הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם. נִמְצָא שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת בִּבְחִינַת וְלִקֵּחַ נְפָשׁוֹת חָכָם הַנַּ"ל וְכָל זֶה עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה וַיֹּרֶד עֵז מִבְּטָחָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה לְפִי בְּחִינָתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְזֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ לְבַד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים הַכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה כְּנֶגֶד בְּחִינַת טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת בְּחִינַת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה לְבַד עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין הֵן וְדִינֵיהֶן שְׁלֹשָׁה, כִּדְאִיתָא בְּסוֹף שְׁבוּעוֹת, כִּי עִקַּר הַגְּוָנִין הֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא, אֲבָל בַּת עַיִן אֵינָהּ בְּחִינַת גָּוֶן כְּלָל, כִּי הִיא כְּלוּלָה בְּכֻלָּם כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה, כִּי עִקַּר שִׁנּוּי הַגְּוָנִין הֵם תְּלַת כַּנַּ"ל:

חלק ג

נִמְצָא שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת שׁוֹמֵר בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי הֵן לִשְׁמֹר אֶת שֶׁלּוֹ אוֹ אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ הוּא צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וְזֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה, כִּי גַּם עִקַּר הַשְׁמִירָה מַה שֶּׁהַשּׁוֹמֵר מַשְׁגִּיחַ וּמִסְתַּכֵּל עַל הַדָּבָר הַנִּשְׁמָר שֶׁלֹּא יַגִּיעַ לוֹ הֶזֵּק הוּא גַּם כֵּן בְּכַוָּנָה זוֹ, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא, הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַכַּוָּנָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא מַשְׁגִּיחַ וּמִסְתַּכֵּל עַל הַדָּבָר הַזֶּה וְשׁוֹמְרוֹ כָּרָאוּי עַל פִּי דִינֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ כֵן יֶמְשַׁךְ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל זֶה הַדָּבָר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר מִכָּל הֶזֵּק כִּי אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמָּצִינוּ שֶׁאֲבוֹת הָעוֹלָם הָיוּ שׁוֹמְרִים. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁתְּחִלַּת הִתְגַּלּוּת ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא תַּחְתִּלַּת הִתְגַּלּוּת נְתִינַת הַתּוֹרָה הָיָה בְּעֵת שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר וְרוֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה וְכוּ' וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו וְאָז הוֹדִיעַ לוֹ שֶׁיִּתֵּן הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה רוֹעֶה וְשׁוֹמֵר אֶת צֹאן יִתְרוֹ הָיָה מַעֲלֶה הַנְּפָשׁוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁמִירָה וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא בְּעֵת הַשְׁמִירָה הִתְחִיל נְתִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי

הַשְׁמִירָה זָכָה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כַּנַ"ל. וְכֵן יַעֲקֹב הָיָה שׁוֹמֵר אֵצֶל לָבָן כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר בְּבֵית לָבָן זָכָה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁהֵם כָּל פָּרְשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה הַמְדַבְּרִים מִזֶּה מֵעִנְיַן יַעֲקֹב וְלָבָן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִמְשִׁיךְ יַעֲקֹב שָׁם, כַּמּוּבָא וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַשְׁמִירָה שֶׁשָּׁמַר שָׁם אֶת הַצֹּאן וְכַנַ"ל:

חלק ד

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר וּמַעֲלֶה הַנְּפָשׁוֹת וּמַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּקֵי דִּינִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַשּׁוֹמְרִים. וְהַכְּלָל שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּקַבֵּל הֶנָּאָה יוֹתֵר מֵהַדָּבָר הַנִּשְׁמָר חַיָּב בִּשְׁמִירָה יְתֵרָה וְעַל כֵּן שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הֶנָּאָה פָּטוּר עַל הַכֹּל וְהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קְצָת הֶנָּאָה חַיָּבִין בְּמִקְצָת וּפְטוּרִין בְּמִקְצָת וְהַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ חַיָּב בְּכָל הַכֹּל כְּפִי רֹב הַהֶנָּאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵהַדָּבָר הַנִּשְׁמָר. כִּי כָּל הַנָּאוֹת הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת, כִּי נֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת רָצוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּאֲוָה וְרָצוֹן לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת נֶפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה וְכֵן לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לְבָרֵר הַנְּפָשׁוֹת, דְּהַיְנוּ כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַתַּאֲוֹת וְהַכִּסּוּפִין וּלְהַעֲלוֹתָם כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם הוּא מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בֵּרוּר וַעֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת הוּא תְּלוּי בְּמִי שֶׁמְּקַבֵּל הֶנָּאָה מֵהַדָּבָר, כִּי הַהֶנָּאָה הִוא בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶנָּאָה מֵהַדָּבָר הוּא צָרִיךְ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כְּפִי הַהֶנָּאָה שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַדָּבָר, כְּמוֹ כֵן חָל עָלָיו הַחִיּוּב לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וְהָרְצוֹנוֹת הַמִּלְבָּשִׁין בְּהַהֶנָּאוֹת וּלְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה וְזֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כָּל מָה שֶׁמְּקַבֵּל הֶנָּאָה בְּיוֹתֵר מֵהַדָּבָר חָל עָלָיו חִיּוּב הַשְׁמִירָה בְּיוֹתֵר, כִּי עָלָיו חָל הַחִיּוּב שֶׁל עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַ"ל:

חלק ה

וְעַל פִּי זֶה נוּכַל לוֹמַר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירָה בִּבְעָלִים שֶׁפָּטְרָה הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ שָׁלֵם יְשֻׁלַּם אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יְשֻׁלַּם. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַבֵּרוּר וַעֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר הוּא עַל יְדֵי הַבְּעָלִים שֶׁל הַדָּבָר דַּיְקָא, כִּי אֵלּוּ הַחֲפָצִים הֵם שֶׁלּוֹ וְכָל הַהֶנָּאוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת הֵם שֶׁלּוֹ וְעָלָיו לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַחֲפָצִים שֶׁהֵם הֶעָשִׁירוּת שֶׁל הָאָדָם הֵם בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּאֵר הֵיטֵב בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סח). אֲבָל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ הוּא לְמַעְלָה מֵהֶעָשִׁירוּת שֶׁלּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כִּי הֶעָשִׁירוּת הִוא תַּחַת יַד הָאָדָם וְהָאָדָם הוּא לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ כִּי עִקַּר הָאָדָם מַה שֶּׁנִּקְרָא אָדָם זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁהוּא נִקְרָא אָדָם כַּיָּדוּעַ וְהַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר הָאָדָם הוּא לְמַעְלָה מִשֹּׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא הֶעָשִׁירוּת

וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַדַּעַת הוּא יָכוֹל לְבָרֵר הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבְּעָלִים שֶׁל הַדָּבָר, כִּי הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת הַבְּעָלִים שֶׁל הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן עִקַּר עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא עַל יְדֵי הַבְּעָלִים דַּיְקָא, כִּי הֵם דַּיְקָא יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ', כִּי הֵם בְּעָלִים וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַחִיּוּב שֶׁל הַשּׁוֹמְרִים הוּא מֵאַחַר שֶׁהַבְּעָלִים נִסְתַּלְּקוּ מִשְׁמִירַת הַדָּבָר וְתֻכָּף כְּשֶׁמִּסְתַּלְּקִים עֵינֵיהֶם מִשְׁמִירָתוֹ וְאֵינָם רוֹצִים לְהַשְׁגִּיחַ בְּעַצְמָם עַל זֶה הַחֵפֶץ וּלְשָׁמְרוֹ אֲזַי יוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים וַאֲזַי נִכְנָס בִּרְשׁוּת הַשּׁוֹמֵר לְעִנְיַן שְׁמִירָה וְעַל כֵּן חִיּוּב הַשּׁוֹמְרִים מַתְחִיל מִשָּׁעָה שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַבְּעָלִים מִשְׁמִירָתוֹ, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (וַאֲפִלּוּ לְדַעָה שְׁנִיָּה שֶׁסּוֹבֵר שֶׁאֵין הַחִיּוּב מַתְחִיל רַק מִשָּׁעַת מְשִׁיכָה כִּי הֵם סוֹבְרִים, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַבְּעָלִים מִשְׁמִירָתוֹ וְאֵינָם רוֹצִים עוֹד לַעֲסֹק בְּזֶה הַדָּבָר לְהַעֲלוֹתוֹ כַּנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא נִכְנַס בִּרְשׁוּת הַשּׁוֹמֵר עַד שֶׁיִּמְשֹׁךְ, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֵין הַדָּבָר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמִּסְתַּלֵּק מִשְׁמִירָתוֹ) דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה עוֹד לַעֲסֹק לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה הַדָּבָר וּלְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, כִּי מוֹסְרוֹ לִידֵי הַשּׁוֹמֵר וַאֲזַי חָל עַל הַשּׁוֹמֵר חִיּוּב הַזֶּה לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין הַכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַבְּעָלִים עִם הַשּׁוֹמֵר בְּמַלֹּאכְתּוֹ בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה אֲזַי אֵין הַדָּבָר יוֹצֵא כְּלָל מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים לְעִנְיַן שְׁמִירָה, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁכָּל דָּבָר מוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ לְשָׁרְשׁוֹ וְכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל בֵּרוּרִים, הַיְנוּ בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹשִׂין עַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין וּמַעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וּמַמְשִׁיכִין תּוֹרָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְכוּ' (אָבוֹת פֶּרֶק ב) וְזֶה בְּחִינַת אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה (שָׁם פֶּרֶק ג) כִּי עַל יְדֵי הַקֶּמַח, דְּהַיְנוּ הַפְּרָנָסָה בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, דְּהַיְנוּ מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין עַל יְדֵי הַמְּלָאכָה אֶת הַנְּפָשׁוֹת וּמַעֲלִין אוֹתָן וּמַמְשִׁיכִין תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת. כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי בְּשַׁבָּת נִתְּנָה תּוֹרָה, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה) כִּי הַתּוֹרָה הִיא תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבֵית עַיִן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת שִׁין בַּת וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שִׁין תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְזֶהוּ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְבָרֵר הַנְּפָשׁוֹת בִּימֵי הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת. נִמְצָא שֶׁכָּל הַמְּלָאכוֹת הֵם

בְּחִינַת בֵּרוּרִין, הַיְנוּ בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַבְּעָלִים שֶׁל הַחֻפָּץ הֵם עִם הַשּׁוֹמֵר בְּמְלַאכְתּוֹ, הַיְנוּ שֶׁגַּם הַבְּעָלִים רוֹצִים לְסַיֵּעַ אֶת הַשּׁוֹמֵר בְּמְלַאכְתּוֹ, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר בֵּרוּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁגַּם הַבְּעָלִים עוֹסְקִים בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה עִם הַשּׁוֹמֵר בְּמְלַאכְתּוֹ לְסַיֵּעַ לוֹ לְבָרֵר בֵּרוּרִים לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר מְלַאכְתּוֹ שֶׁל אָדָם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַבְּעָלִים עוֹסְקִים בְּמְלַאכְתּוֹ שֶׁל שׁוֹמֵר בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה לְבָרֵר בֵּרוּרִים שֶׁל הַשּׁוֹמֵר וְכוּ', עַל כֵּן תֵּכֶף אֲלוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר הַנִּשְׁמָר אֵינָם יוֹצְאִים כְּלָל מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין לְשָׁרְשָׁם לְהַבְּעָלִים שֶׁהֵם שֶׁהוּא יְבָרְרָם וְיַעֲלֶה אוֹתָם, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁלָּהֶם עַל יְדוֹ דַּיְקָא כַּנַּ"ל רַק שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם וּלְמָסְרָם לְיַד הַשּׁוֹמֵר וּמֵאַחַר שֶׁהוּא מְסַיֵּעַ אֶת הַשּׁוֹמֵר בְּמְלַאכְתּוֹ לְבָרֵר עִמּוֹ בֵּרוּרִים, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וְכוּ', עַל כֵּן אֲלוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּדְבָרִים שֶׁל הַבְּעָלִים נִמְשָׁכִין לְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא יְבָרְרָם מֵאַחַר שֶׁעוֹסֵק בְּבֵרוּרִים שֶׁל הַשּׁוֹמֵר וְעַל כֵּן אֵינָם יוֹצְאִים כְּלָל מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר פָּטוּר בִּשְׁמִירָתָם, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בֵּרוּר וַעֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל וּמֵאַחַר שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁכִין לְשָׁרְשָׁם לַבְּעָלִים שֶׁלָּהֶם מֵאַחַר שֶׁעוֹסֵק גַּם כֵּן עִם הַשּׁוֹמֵר בְּמְלַאכְתּוֹ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁחֲזָרָה הַשְׁמִירָה לְהַבְּעָלִים, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן פָּטוּר הַשּׁוֹמֵר מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק, כִּי אֵין הַהֶזֵּק עַל יָדוֹ, כִּי הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁמִירָה, כִּי הֵם נִמְשָׁכִים לְשָׁרְשָׁם לַבְּעָלִים שֶׁלָּהֶם מֵאַחַר שֶׁהֵם עִמּוֹ בִּמְלֶאכֶת הַבֵּרוּר וַעֲלִיַּת נְפָשׁוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי זֶה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי בֵּרוּר וַעֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל:

וּשְׁאָרֵי הֲלָכוֹת נִכְלְלוּ בְּהִלְכוֹת הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים:

הלכות גנבה

פרק א

חלק א

הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל:

עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר 'אַשְׁרֵי הָעָם-שֶׁל הַשְׁגָּחָה' סִימָן יג שֶׁעַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן מַמְשִׁיכִין הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וּשְׁבִירָתָהּ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַמְשָׁכַת וְקִבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ סְמוּכִין לְעֵינָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹלֵךְ הָרְאוּת בְּהַכָּאָה וְחוֹזֵר לְעֵינָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, כִּי הַגַּנָּב מְסַלֵּק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁמִּפְּנֵי זֶה הַגַּנָּב חָמוּר מִגַּזְלָן, כִּי הַגַּנָּב עָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינָהּ רוֹאָה וְכוּ' נִמְצָא שֶׁכּוֹפֵר וּמְסַלֵּק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן אֵין לוֹ תַּקָּנָה עַד שֶׁיָּשׁוּב וְיִתְקַן מַה שֶּׁפָּגַם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחֲזִיר בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת כְּפִילַת הָרְאוּת שֶׁהָרְאוּת נִמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה בְּהַכָּאָה וְחוֹזֵר וְנִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶה בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, כִּי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ מְלֻבֶּשֶׁת בְּהַהַשְׁפָּעָה, כִּי אַחַר הַבְּרִיאָה ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ עַל עוֹלָמוֹ לְהַשְׁפִּיעַ לָהּ שֶׁפַע וְחִיּוּת וְרֹב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ, דְּהַיְנוּ הַשְׁגָּחָתוֹ בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לִרְאוֹת מַה הִיא צְרִיכָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּשְׁגִּיחַ לְהַשְׁפִּיעַ לָהּ מַה שֶּׁצְּרִיכָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, לִמְטַר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה מַיִם, וְהַמָּטָר הוּא בְּחִינַת כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַחֲפָצִים וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁבָּעוֹלָם, כַּמּוּבָא מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל הַחֲפָצִים וַעֲשִׁירוּת שֶׁהֵם הַשְׁפָּעוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ מְלֻבָּשׁ בָּהֶם הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן הַגַּנָּב שֶׁנִּפַּל לְתַאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁסִּלֵּק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁבָּא לִידֵי גְּנֵבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁמְּסַלֵּק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁפָּעָה כְּפוּלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּפִילַת הָרְאוּת כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מוּבָנִים וּנְכוֹנִים מְאֹד דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הַגַּנָּב חָמוּר מִגַּזְלָן שֶׁזֶּה מְשַׁלֵּם כֶּפֶל וְזֶה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם, כִּי הַגַּנָּב עָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה וְכוּ', כִּי בִּשְׁבִיל זֶה דַּיְקָא מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל דַּיְקָא, כִּי כֶּפֶל הוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה תִּקּוּן עַל שֶׁעָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁסִּלֵּק הַהַשְׁגָּחָה, כִּבְיָכוֹל, וְעַל כֵּן מְשַׁלֵּם כֶּפֶל בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא כְּפִילַת הָרְאוּת כַּנַּ"ל, כִּי הָרְאוּת מְלֻבָּשׁ בְּהַהַשְׁפָּעָה וְהַחֲפָצִים כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה. וְזֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ 'נָתוֹן תִּתֵּן' 'פָּתוֹחַ תִּפְתַּח' 'הַעָנֵק תַּעֲנִיק', הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם הַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל כָּל מִצְוֹתֶיהָ הֵם שְׁנַיִם שְׁנַיִם בְּחִינַת כֶּפֶל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא כְּפִילַת הָרְאוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהַתּוֹרָה הִיא כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית וְהִיא בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא בְּחִינַת לְבוּשׁ שְׁנַיִם הַנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּפִילַת הָרְאוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר לְשׁוֹן כְּפוּל נֶאֱמַר בְּמִצְוֹת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נָתוֹן תִּתֵּן וְכוּ'. וְכָךְ הִיא הַמִּצְוָה שֶׁיִּתֵּן וַיַּחֲזֹר וְיִתֵּן, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל הִיא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל וְהִיא הִיא

בְּלָשׁוֹן כָּפוּל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְדָקָה שְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי עַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי צְדָקָה, כַּמּוּבָא, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה נִמְשֶׁכֶת הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין צְדָקָה כְּצִדְקַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַהַשְׁגָּחָה נִמְשֶׁכֶת רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ. כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן שָׁם עִקַּר הַצְּדָקָה. וְהַגַּנָּב שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִמֶּשׁ, כִּי צְדָקָה הִיא שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בִּבְחִינַת רוּחָא נָחִית וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי בַּצְּדָקָה הוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ שֶׁל מָמוֹן וְנוֹתֵן מָמוֹנוֹ לַאֲחֵרִים, דְּהַיְנוּ לָעֲנִיִּים וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת לָבָשׁ שְׁנִים כַּנַּ"ל. וְהַגַּנָּב הוּא הַהֵפֶךְ שֶׁנִּפַּל לְתַאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁבָּא לִידֵי גְּנֵבָה וְעַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק הַהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַגַּנָּב הוּא פּוֹרֵק עֹל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בָּא"ב (אוֹת ג גְּנֵבָה סִימָן א) שֶׁכֵּיוָן שֶׁבָּא לִגְנֵבָה וְהֻתַּר לוֹ מָמוֹן חֲבֵרוֹ הֲרֵי הוּא מוּכָן לְכָל עָוֹן וּלְכָל חֵטְא וְכוּ' וְזֶה שֶׁהַנְּבִיא כּוֹלֵל כָּל הַתּוֹרָה בְּחֵטְא גְּנֵבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזִכְרְיָה עַל הָעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה זֹאת הָאָלָה הַיּוֹצֵאת וְכוּ' כִּי כָל הַגּוֹנֵב מִזֶּה וְכוּ' וְכָל הַנִּשְׁבָּע וְכוּ' הוֹצֵאתִיהָ כוּ' וּבָאָה אֶל בֵּית הַגַּנָּב וְכוּ'. וְגַם אִסּוּר שְׁבוּעָה לְשֶׁקֶר בִּכְלַל גְּנֵבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁדִּבּוּר לֹא תִגְנֹב כְּנֶגֶד לֹא תִשָּׁבַע, שֶׁכָּל הַגּוֹנֵב סוֹפוֹ לִשָּׁבַע לַשֶּׁקֶר וְעַל כֵּן גַּם כָּאן סָמְכָן הַכָּתוּב זֶה לָזֶה. נִמְצָא שֶׁכְּלַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה בִּגְנֵבָה, כִּי גְּנֵבָה הִוא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּגֶם וּבְטוּל כְּלַל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי הַתּוֹרָה הִיא הַהַשְׁגָּחָה וְעַל כֵּן תִּקּוּנוֹ כֻּלָּל שֶׁיְּשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת הַשְׁפָּעָה כְּפוּלָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת לָבָשׁ שְׁנִים כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן אֵין כֻּפָּל נוֹהֵג רַק בְּבֵית דִּין סְמוּכִין, כִּי שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים הֵם בְּחִינַת אֱלֹהָ רֵאשֵׁי בֵּית אָבוֹתָם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּרֵאשִׁית תַּמָּן רָאשֵׁי תַּמָּן בַּת שִׁמְעִי בַּת וּרְאִי, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן דַּיְקָא הַשְּׁלֹשָׁה דַּיָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה, כִּי הֵם רַבִּים בְּחִינַת הֲלָכָה כְּרַבִּים, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר, הַקָּדוֹשׁ לֵית רַבִּים פָּחוֹת מִתְּלַת וְאִינוּן אֲבָהָן וּמֵהֶם יוֹצֵא כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי הֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא שֶׁהַבַּת עַיִן תְּלוּיִי בָּהֶם, הַיְנוּ הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה וְהֵם דַּיְקָא יְכוֹלִים לְדוּן דִּין כֻּפָּל לְתַקֵּן וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי זֶה, כִּי יֵשׁ לָהֶם

כֹּחַ לְתַקֵּן וּלְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׂגָּחָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לָזֶה בֵּית דִּין גָּמוּר סְמוּכִין, כִּי צְרִיכִין לָזֶה מֻמְחִין וּסְמוּכִין שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן וּלְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׂגָּחָה עַל יְדֵי הַכֶּפֶל כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵינָם מֻמְחִין אֵין לָהֶם זֶה הַכֹּחַ וְעַל כֵּן אֵין דָּנִין דִּין כֶּפֶל מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן תִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַכֶּפֶל, דְּהַיְנוּ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין סְמוּכִין דַּיְקָא, כִּי אֵין סְמִיכָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי שָׁם עִקַּר הַהַשְׂגָּחָה וְעַל כֵּן הַבַּיִת דִּין הַנִּסְמָכִין שֶׁהֵם בֵּית דִּין גָּמוּר בְּבְחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא בִּבְחִינַת הַשְׂגָּחָה כַּנַּ"ל הֵם דַּיְקָא יְכוֹלִים לָדוּן בְּדִין כֶּפֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם כֶּפֶל וְלֹא הַגַּזְלָן וְאִיתָא בַּגְּמָרָא, מִפְּנֵי מַה הֶחְמִירָה תּוֹרָה בְּגַנָּב מִבְּגַזְלָן וְכוּ' זֶה הַשְׁוָוה וְכוּ' וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁעָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה וְכוּ' וּפֵרֵשׁ הַמַּהַרְשָׁ"א שֶׁהַגַּנָּב כָּפַר בַּהַשְׂגָּחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

הָעִנְיָן הָעִנְיָשׁ שֶׁל הַגַּנָּב לְשַׁלֵּם כֶּפֶל בִּשְׁבִיל שֶׁפָּגַם בַּהַשְׂגָּחָה. וְלִכְאוֹרָה מַה שַּׁיָּכוּת יֵשׁ לְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בִּשְׁבִיל פְּגַם הַהַשְׂגָּחָה וְאֵיךְ הוּא מִדָּה בְּמִדָּה:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן סִימָן כג עַל שְׁאֵלַת סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא אֵימָא לָן מִלֵּי דִּכְדִיבָא וְכוּ' מִלְּחָא כִּי סָרְיָא וְכוּ'. וְהַכְּלָל, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן הִוא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, הַיְנוּ כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כֻּלָּם תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן. וּמִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עוֹבֵד כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּי יֵשׁ שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת שְׂמַח זְבוּלֻן, בְּחִינַת מָשָׁא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהִוא אוֹר הַפָּנִים וְכוּ'. וּלְעֻמַּת זֶה שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין עֲצָבוּת מָרָה שְׁחוֹרָה חֹשֶׁךְ בְּחִינַת מִיתָה בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֵדָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל בְּתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי הַשְׁכִינָה צוֹעֶקֶת עָלָיו קַלֵּנִי מֵרֹאשִׁי קַלֵּנִי מְזִרוֹעִי בְּחִינַת שִׁבְעִים קַלִּין כְּפוּלִים, דְּהַיְנוּ קַלֵּנִי מֵרֹאשִׁי שִׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קַלִּין הַנַּ"ל, כִּי הַיּוֹלֶדֶת קֹדֶם הַלֵּדָה צוֹעֶקֶת שִׁבְעִים קַלִּין, אַךְ כְּשֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי צוֹעֶקֶת הַשְׁכִינָה עָלָיו שִׁתֵּי פְּעָמִים הַשִּׁבְעִים קַלִּין הַנַּ"ל. שֶׁהֵם מֵאָה וְאַרְבָּעִים קַלִּין כְּמִסְפַּר מָמוֹן עִם הָאוֹתִיּוֹת וְעַל כֵּן קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כַּיּוֹלֵדָה, כִּי שָׁם יֵשׁ שִׁבְעִים קַלִּין אַךְ כָּאן צוֹעֶקֶת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קַלִּין כַּנַּ"ל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְתִקּוּן שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא רַק עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר עָלָיו אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין הַנַּ"ל בְּחִינַת שְׂמַח זְבוּלֻן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וּלְבָאֵר קְצָת אֶפְשָׁר לוֹמַר עִנְיַן הַשִּׁבְעִים קְלִין כְּפוּלִים שֶׁל מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם בְּחִינַת כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֶדֶת הַנַּ"ל. כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַדַּעַת בְּחִינַת דַּעַת חָסַרְתָּ מַה קָּנִיתָ מֶה חָסַרְתָּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים מא) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ, הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַדַּעַת מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהָעֲשִׁירוּת וְעִקַּר הָעֲשִׁירוּת מִבְּחִינַת שְׁמֹאל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג) בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. בִּבְחִינַת (אִיּוֹב לז), מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה. וְעִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת בְּחִינַת תּוֹרָה בִּבְחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם (בְּמִדְבַּר יט) כִּי מַה שֶּׁנִּקְרָא אָדָם הוּא הַדַּעַת בְּחִינַת תּוֹרָה כַּיָּדוּעַ וְהַתּוֹרָה, הַיְנוּ הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִצְוַת ה' בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְאוֹר עֵינַיִם יְשַׂמַּח לֵב. פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, הַיְנוּ הַתּוֹרָה, כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר הַיְנוּ הַתּוֹרָה בְּחִינַת הַדַּעַת הִיא בְּחִינַת עֵינַיִם, כִּי הַדַּעַת הוּא שְׁתֵּי פְּעָמִים עַיִן, (כַּמּוּבָא כִּי הַדַּעַת כָּלוּל מִיּוּד הֲוָיוֹת שֶׁהֵם שְׁתֵּי פְּעָמִים עַיִן) וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין שֶׁזֶּה בְּחִינַת עַי"ן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לו). וּכְלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם הוּא בְּחִינַת יָמִין בִּבְחִינַת מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: בִּנְקוֹר לָכֶם כָּל עֵין יָמִין (שְׁמוּאֵל א) וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י עַי"ן יָמִין הִוא הַתּוֹרָה עַיִן שָׁם כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת עַיִן יָמִין בְּחִינַת עַיִן פָּנִים לַתּוֹרָה אַנְפִּין נְהִירִין כַּנַּ"ל, וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה יְדֵיו שֶׁל אָדָם בִּבְחִינַת וּבֵרַכְךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה זֶה בְּחִינַת שְׁמֹאל בְּחִינַת בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד כַּנַּ"ל. כִּי הָאָדָם עִם מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁהוּא הָעֲשִׁירוּת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ הֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, כִּי הָאָדָם בְּעַצְמוֹ עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת יָמִין כַּנַּ"ל בְּחִינַת אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּחִינַת חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים זֶה בְּחִינַת יָמִין וְזֶה עִקַּר הָאָדָם, כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁלּוֹ בְּחִינַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲשִׁירוּת הֵם בְּחִינַת עֲשָׂיָה, (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת עֲשָׂיָה) כִּי הֵם נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה יָדָיו כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׂמֹאל, כִּי מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה הֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ הַדַּעַת בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה שֶׁזֶּה עִקַּר הָאָדָם הוּא בְּחִינַת יָמִין וּמַעֲשֶׂה יָדָיו שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂיָה כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת שְׂמֹאל כַּנַּ"ל בְּחִינַת בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֶדֶת, הַיְנוּ שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קְלִין. כִּי עִקַּר הַלֵּדָה שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁזֶּה עִקַּר אָדָם כַּנַּ"ל הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יָמִין כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת עַיִן יָמִין בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְעַל כֵּן צְרִיכִין קֹדֶם הַלֵּדָה שִׁבְעִים קְלִין כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָעַיִן פָּנִים הַנַּ"ל וְהֵם רוֹצִים

חַס וְשָׁלוֹם, לְמִנַּע וּלְעַכֵּב הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת וְהַלֵּדָה וּצְרִיכִין כְּנֶגְדָּם לִצְעֹק עַיִן קָלִין לְשַׁבְּרָם וּלְהַכְנִיעָם. וְאָז נוֹלָד הָאָדָם בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין כַּנַּ"ל בְּחִינַת עַיִן יָמִין כַּנַּ"ל. אֲבָל הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׂמֹאל כַּנַּ"ל בְּחִינַת עַיִן שְׂמֹאל, עַל כֵּן צְרִיכִין שְׁתֵּי פְּעָמִים עַיִן קָלִין, כִּי הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַפַּרְנָסָה צָרִיךְ לֵירֵד בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, כִּי שֹׂרֶשׁ הַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת כֹּלָא יְמִינָא בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי שֶׁשָּׁם כֹּלָא יְמִינָא בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁשָּׁם כֹּלָא יְמִינָא וְלֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֶשֶׂר תַּמָּן, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְשָׁם תְּלִיָּא כָּל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַחַיִּים וְאַנְפִּין נְהִירִין וְכָל הַשְׁפָּעוֹת שֶׁל פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת בִּבְחִינַת בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנָא לָאו בְּזִכּוּתָא תַּלְיָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי כַּיָּדוּעַ, כִּי אַף עַל פִּי דְּלֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֶשֶׂר תַּמָּן, כִּי שָׁם הוּא כֹּלָא יְמִין כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן שָׁם שֹׂרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, כִּי הַכֹּל תָּלוּי שָׁם כַּנַּ"ל רַק שֶׁשָּׁם הוּא כֻּלּוֹ אוֹר צַח וּמְצֻחְצָח בְּחִינַת כֹּלָא יְמִין כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ הַדַּעַת בְּחִינַת הַתּוֹרָה מֵעֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי מִבְּחִינַת כֹּלָא יְמִין לְמַטָּה לִבְחִינַת עֵינַיִם יָמִין וּשְׂמֹאל אֲזַי צְרִיכִין לִצְעֹק עַיִן קָלִין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁאֲחִיזָתָם מֵעַיִן שְׂמֹאל כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין עַל יְדֵי הַשִּׁבְעִים קָלִין אֲזַי נִתְגַּלֶּה הַלֵּדָה. וַאֲזַי דָּם נֶעְבָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב, כִּי הָאַנְפִּין חֲשׁוֹכִין הֵם בְּחִינַת דָּם נִדּוּת, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁנִּכְנָעִין הָאַנְפִּין חֲשׁוֹכִין בְּשָׁעַת לֵדָה אָז דָּם נֶעְבָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב בִּבְחִינַת עֵינָיו כְּיוֹנִים וְכוּ' רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב (וְעַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בָּאִדְּרָא רַבָּא-כְּתִיב הִנֵּה עֵין ה' אֶל יְרֵאָיו וּכְתִיב עֵינֵי ה' לָא קַשְׁיָא הָא בִּזְעֵיר אַנְפִּין הָא בַּאֲרִיךְ אַנְפִּין, עַיֵּן שָׁם):

חלק ד

וְעַל כֵּן כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מְזוֹנוֹת וַעֲשִׁירוּת שֶׁהֵם בָּאִים מִשְּׂמֹאל כַּנַּ"ל אֲזַי צְרִיכִין שְׁתֵּי פְּעָמִים עַיִן קָלִין, כִּי הַדַּעַת בְּחִינַת הַתּוֹרָה בִּכְלָל הִיא בִּבְחִינַת עֵין יָמִין כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין הַדַּעַת מִבְּחִינַת עֵינָא חַד כַּנַּ"ל מִבְּחִינַת כֹּלָא יְמִין לְמַטָּה לִבְחִינַת יָמִין שֶׁלְּמַטָּה צְרִיכִין בְּחִינַת שִׁבְעִים קָלִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמְּזוֹנוֹת שֶׁבָּאִים מִשְּׂמֹאל צְרִיכִין שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת כִּי אַחַר כָּךְ צְרִיכִין עוֹד לְהִשְׁתַּלְשֵׁל מִיָּמִין לִשְׂמֹאל עַל כֵּן צְרִיכִין שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קָלִין, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָאַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁבִּשְׂבִיל זֶה צְרִיכִין לִצְעֹק הַשִּׁבְעִים קָלִין כַּנַּ"ל הוּא מִבְּחִינַת שְׂמֹאל כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ דַּעַת בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת לֵדָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יָמִין, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין שִׁבְעִים קָלִין, כִּי מֵאַחַר שֶׁלְּמַטָּה יֵשׁ בְּחִינַת שְׂמֹאל גַּם כֵּן, עַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁמַּמְשִׁיכִין דַּעַת בְּחִינַת יָמִין צְרִיכִין שִׁבְעִים קָלִין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁאֲחִיזָתָם מִשְּׂמֹאל וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין מְזוֹנוֹת שֶׁבָּאִים מִשְּׂמֹאל צְרִיכִין עוֹד שִׁבְעִים קָלִין בְּחִינַת שִׁבְעִים קָלִין כְּפוּלִים שֶׁלֹּא

יִתְגַּבְּרוּ הָאַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁשָּׁם בַּשְּׂמֹאל עִקַּר אֲחִיזָתָם וְעַל כֵּן הֵם כְּפוּלִים כְּנֶגֶד שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת מִימִין לִימִין וּמִימִין לִשְׂמֹאל וְעַל כֵּן הֵם קָשִׁים כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֶדָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְהִנֵּה מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהַמְּזוֹנוֹת קָשִׁים כָּל כָּךְ כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֶדָה בְּחִינַת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קַלִּין הַנַּ"ל, עַל כֵּן אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, כִּי הַמְּזוֹנוֹת בָּאִים בְּקֹשִׁי כָּל כָּךְ צַעַר כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֶדָה, וְאַחַר כָּךְ מְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ, כִּי אַחַר כָּךְ אֵין בְּיָדוֹ רַק חֲצִי יְגִיעָתוֹ, כִּי הַיְגִיעָה הָיְתָה בְּכִכְפָלַיִם מִלֶּדֶת הָרֶוַח:

וְשָׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל זֶה הָעִנְיָן שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ. שֶׁיֵּשׁ שֶׁפַּע כְּפוּלָה בְּחִינַת וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ. וּכְשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינָה זוֹ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה נִצּוֹל מִבְּחִינַת אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְשֶׁפַע כְּפוּלָה וְהָבֵן, הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר מַה שֶּׁאֵין חֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיַד הָאָדָם לְעוֹלָם הוּא מֵחֲמַת שֶׁצְּעָרוֹ בְּכִכְפָלַיִם, עַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁמַּרְוִיחַ חָסֵר לוֹ עוֹד בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁצְּעָרוֹ וִיגִיעָתוֹ הָיְתָה בְּכִכְפָלַיִם בְּחִינַת כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֶדָה וְעַל כֵּן אֵין תַּקָּנָה לָזֶה כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה וְאָז נִתְמַלֵּא כָּל רְצוֹנוֹ:

חלק ו

כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְקַשֵּׁר הַכֹּל אֶל שָׁרְשׁוֹ שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, בִּפְרָט הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁשָּׁרְשׁוֹ הוּא גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת אוֹר צַח וּמְצֻחְצָח, כִּי שָׁרְשׁוֹ בְּמָזָלָא דְּכָל מְזוֹנָא בֵּהּ תַּלְיָן כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמְּקַשֵּׁר הַמָּמוֹן וְהַהַשְׁפָּעָה וְכָל הָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְהַדַּעַת כַּנַּ"ל אָזַי נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה, כִּי אָז כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר הָעֲשִׁירוּת לְשָׁרְשׁוֹ וְנִתְבַּטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁעִקַּר הַתַּאֲוָה הוּא לְמַטָּה מֵחֲמַת שֶׁנָּפַל וְנִתְרַחֵק מִשָּׁרְשׁוֹ, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר הָעֲשִׁירוּת לְשָׁרְשׁוֹ אָז נִמְשָׁךְ בְּרָכָה בְּכָל אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה בְּבְחִינַת וּבֵרַכְךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּבְחִינַת יוֹסֵף שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר הַבְּרִית, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִסְתַּכֵּל בְּשָׁרְשׁ הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הַמָּמוֹן, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וּבְיוֹסֵף נֶאֱמַר, וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ, כִּי נִשְׁתַּלֵּחַ בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא מֵהַדַּעַת מִבְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַבְּרָכָה לְכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל בִּבְחִינַת וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי בֵּרְכוֹ בַּמָּן שֶׁהָיָה יוֹרֵד לֶחֶם מִשְׁנֶה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לְאֶחָד, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שָׁם שֶׁנִּשְׁתַּלַּח בְּרָכָה לְמַלְאוֹת הָעֹמֶר שְׁתֵּי פְּעָמִים, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת בַּת עַיִן בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְאַנְפָּהָא נְהִירִין, כִּי בְּשַׁבָּת מְאִירִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כִּי אָז נִתְּנָה תּוֹרָה, (כְּמוֹ

שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה) וְאָז נִמְשָׁךְ הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ וְאָז הוּא תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן. כִּי כָּל שִׁשָּׁה יְמֵי הַחֹל הוּא בְּחִינַת שָׂטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בְּחִינַת הַטַּרְחָא וְהַיְגִיעָה אַחַר הַפְּרָנָסָה בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כִּי אָז הֵם יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּנַ"ל, וּבְשַׁבָּת הִיא שְׁבִיתָה מִכֹּל וְנִתְבַּטֵּל כָּל הַמְּלָאכוֹת וְכָל הָעֲשִׂיּוֹת וְעוֹבָדִין דְּחֹל שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּשִׁבְיל פְּרָנָסָה בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כִּי בְּשַׁבָּת הוּא שִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְאַנְפִּין נְהִירִין וְאָז מֵאִיר שֹׂרֶשׁ הַדַּעַת הַנַּ"ל בְּחִינַת מַזָּלָא דְּכָל מְזוֹנָא בֵּהּ תַּלְיָן, בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי הַמְאִיר בְּשַׁבָּת כַּיָּדוּעַ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּרָכָה וְשָׂבַע בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, בְּחִינַת שָׂבַע כְּפוּלָה, כִּי בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל, הַיְנוּ שֶׁאָז בְּשַׁבָּת שֶׁמֵּאִיר הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבַטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת שְׁבִיתָה מִיגִיעַ הַפְּרָנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכִין בְּשַׁבָּת לְדַעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן וְזוֹכִין לְהִתְעַנֵּג עַל ה' לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם בְּרָכָה וְשָׂבַע בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, בְּחִינַת שָׂבַע כְּפוּלָה כַּנַ"ל וַאֲזַי זוֹכֶה לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בִּבְחִינַת בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ. כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁנִּשְׁתַּלֵּחַ בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר הָעֲשִׂירוּת וְהַפְּרָנָסָה לְשָׁרְשׁוֹ לְדַעַת הָעֶלְיוֹן אָזַי נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הָעֶצֶב בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כִּי הוּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ מֵאַחַר שֶׁשּׂוֹרָה בּוֹ בִּרְכַּת ה' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָעֲשִׂירוּת בְּחִינַת בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת שָׂבַע כְּפוּלָה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה וְאָז נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הָעֶצֶב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, שֶׁזֶּהוּ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה מִבְּחִינַת צַעַר כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה כַּנַ"ל, כִּי כְּשֶׁמַּפְרִיד הַשָּׂפַע וְהָעֲשִׂירוּת חַס וְשָׁלוֹם, מִשֹּׁרֶשׁ הַדַּעַת נִמְצָא שֶׁהוּא יָגֵעַ וְטוֹרֵחַ תָּמִיד וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ, כִּי הַצַּעַר הוּא כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה בְּחִינַת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קָלִין וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, לַתַּאֲוָה הַגַּשְׁמִית שֶׁל הַמָּמוֹן וּמַפְרִיד הַמָּמוֹן מִשָּׁרְשׁוֹ נִמְצָא שֶׁאֵין מֵאִיר הַדַּעַת, שֶׁהוּא הַשֹּׂרֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל הַמָּמוֹן בְּתוֹךְ מָמוֹנוֹ וּמָמוֹנוֹ נִפְסָק מִשָּׁרְשׁוֹ וַאֲזַי זֶה הַמָּמוֹן אֵינוֹ נִקְרָא מָמוֹן כְּלָל רַק הוּא עַפְרָא בְּעֶלְמָא בְּחִינַת עַפְרוֹת זָהָב מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ חִיּוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן אֵין לוֹ חֲצִי תַּאֲוָתוֹ, כִּי הַיְגִיעָה הִוא בְּכָפְלַיִם וְהָרֶוַח אֵינוֹ אֶפְלוּ מֶחֱצָה, כִּי חָסֵר הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַדַּעַת, כִּי הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, כִּי תְּחִלָּה מֻכְרָחִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת כַּנַ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמָּמוֹן וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַמָּמוֹן מֵהַדַּעַת שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה שָׂבַע גַּשְׁמִיּוּת וְזֶה בְּחִינַת צַעַר כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קָלִין הַנַּ"ל בְּחִינַת קָלְנִי מֹרֹאשִׁי קַלְנִי מִזְרוֹעִי כַּנַ"ל, מֹרֹאשִׁי מִזְּרוֹעִי דַּיְקָא בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה הַנַּ"ל בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַמָּעוֹת בִּשְׁתֵּי מִינֵי הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, דְּהַיְנוּ הַמְשָׁכַת הַדַּעַת וְאַחַר כָּךְ מִדַּעַת

וּמַחֲשָׁבָה לְמַעֲשֶׂה יָדָיו כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין שִׁבְעִים קָלִין כְּפוּלִים בְּחִינַת קַלֵּנִי מֵרֹאשִׁי קַלֵּנִי מִזְּרוֹעִי, מֵרֹאשִׁי, מִזְּרוֹעִי דַּיְקָא כַּנַ"ל בְּחִינַת כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֵדָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאַחַר כָּךְ אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן וְנוֹפֵל לְהַתַּאֲוָה שֶׁל מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה לְבַד וּמַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם, הַמָּמוֹן בְּחִינַת עֲשִׂיָּה מֵהַדַּעַת נִמְצָא שֶׁחָסֵר לוֹ הַמֻּחָצָה, דְּהַיְנוּ הַחִיּוּת שֶׁל הַמָּמוֹן שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא הָעִקָּר וּבֶאֱמֶת הוּא יוֹתֵר מִמֻּחָצָה, כִּי הוּא הָעִקָּר וְעַל כֵּן אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ כִּי אֵין לוֹ רַק הַמֻּחָצָה שֶׁל הַיְגִיעָה וְהַצַּעַר כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֵדָה, כִּי אֵין לוֹ רַק בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה מַמָּשׁ בְּחִינַת הַגַּשְׁמִיּוּת וַאֲפִלּוּ חֲצִי תַּאֲוָתוֹ אֵין לוֹ כִּי אֵינוֹ נֶחְשָׁב אֲפִלּוּ לְמֻחָצָה, כִּי עִקַּר הוּא הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַדַּעַת. אֲבָל כְּשֶׁמַּשְׂבִּר הַתַּאֲוָה וּמְקַשֵּׁר הַשֵּׂפָע לְשָׁרְשׁוֹ לְהַדַּעַת וְאָז יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת שֵׂפָע כְּפוּלָה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, בְּחִינַת בְּרָכָה אָז הוּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ כִּי יֵשׁ לוֹ כֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיַעֲקֹב כִּי חַנַּנִי אֱלֹקִים וְכִי יֶשׁ לִי כֹּל הַיְנוּ שֶׁנִּצֹּל מִבְּחִינַת אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, כִּי יֶשׁ לוֹ כָּל מַה שֶׁחָפֵץ מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְבִרְכַּת ה' בְּחִינַת שֵׂפָע כְּפוּלָה. וּכְשֶׁשּׁוֹרָה בִּרְכַּת ה' בְּכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ בְּוַדַּאי אֵינוֹ מִתְאַוֶּה יוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הָעוֹלָה עַל כָּל מִינֵי עֲשִׁירוּת שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ כַּנַ"ל שֶׁנִּצֹּל מִבְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה מִבְּחִינַת צַעַר כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֵדָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ כַּנַ"ל, כִּי זוֹכֶה לִבְרִכַּת ה' בְּחִינַת שֵׂפָע כְּפוּלָה כַּנַ"ל:

חלק ז

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה הוּא כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר לְהַדַּעַת שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת שֵׂפָע כְּפוּלָה כַּנַ"ל וּלְהֵפֶךְ תַּאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כְּשֶׁנִּפְרָד הַמָּמוֹן מִשָּׁרְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז אֵין לוֹ חֲצִי תַּאֲוָתוֹ וְכוּ' כַּנַ"ל. וּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הוּא בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הֵם בִּבְחִינַת שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. וְכַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעִקַּר תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַ"ל וְעַל כֵּן מָמוֹן יִשְׂרָאֵלִי הוּא בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שֵׂפָע כְּפוּלָה הַנִּמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה כַּנַ"ל. וְעִקַּר מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת שֵׂפָע כְּפוּלָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר לְהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם כַּנַ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּשְׁגִּיחִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת מִבְּחִינַת עֵינֵי ה' עַל יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ הַנֶּאֱמָר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת לְכָל הָעוֹלָם כַּמּוּבָא. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַמָּמוֹן וְנוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, עָלָיו נֶאֱמַר, גַּם עֵינָיו לֹא תִשְׂבַּע עָשֶׁר, 'עֵינָיו' דַּיְקָא, כִּי פָּגַם בָּעֵינַיִם כַּנַ"ל בְּחִינַת נָתַן עֵינָיו בַּמָּמוֹן, כִּי שְׁתֵּי עֵינַיִם הוּא בְּחִינַת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קָלִין הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק לְשַׁבֵּר עֵינֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא שִׁבְעִים אַנְפִּין

חֲשׁוֹכִין שֶׁמִּתְאַוֶּה לְמָמוֹן בִּבְחִינַת הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד, וְלִזְכּוֹת לְקַשֵּׁר הַמָּמוֹן לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְדֻשָּׁה לְבְחִינַת דַּעַת בְּחִינַת עֵינֵי ה' בְּחִינַת הִנֵּה עֵין ה' אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב, 'לְהַצִּיל מִמָּוֶת' מִבְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מִיתָה, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. 'וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב', הַיְנוּ בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי עֵינֵי ה' שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמָּזָלָא דְּכָל מְזוֹנֵי בֵּהּ תַּלְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי בְּחִינַת הִנֵּה עֵין ה' אֶל יְרֵאָיו כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן הַגַּנָּב שֶׁפָּגַם בָּזֶה כִּי פָּגַם בַּהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל, כִּי עָשָׂה עַיִן שֶׁלְּמַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה מָמוֹן יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר שֶׁפַע כְּפוּלָה הוּא כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר לְהַדַּעַת לִבְחִינַת הַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כָּפֶל מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי הוּא פָּגַם בַּהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל וְהִפְרִיד אֶת הַמָּמוֹן שֶׁגָּנַב מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת דַּעַת מִבְּחִינַת עֵינַיִם מִבְּחִינַת הַשְׁגָּחָה. כִּי הַגַּנָּב בָּא בַּחֲשֵׁכָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְסֵבֶר כְּשֶׁהָאָדָם יָשֵׁן וְעֵינָיו סְגוּרוֹת וְהַדַּעַת נִסְתַּלֵּק וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ בַּבַּיִת כְּאִלּוּ אֵין מִי שֶׁיַּשְׁגִּיחַ אָז חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא פּוֹגֵם בַּהַשְׁגָּחָה בִּבְחִינַת עֵינֵי ה' בִּבְחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין וְרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁהֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ מִיתָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּבֶאֱמֶת עֵינָיו פְּקוּחוֹת וְכוּ' כִּי הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. וְהַגַּנָּב שֶׁפָּגַם בָּזֶה עַל כֵּן מְשַׁלֵּם כָּפֶל, כִּי פָּגַם בִּבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה כַּנַּ"ל שֶׁאָז הַמָּמוֹן אֵינוֹ מָמוֹן כְּלָל כִּי אֵין לוֹ חֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּסַר הַדַּעַת שֶׁהוּא הַחִיּוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כָּפֶל לְהַרְאוֹת לוֹ מַה שֶּׁפָּגַם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת וְהַהַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּנוֹ שֶׁל הַגַּנָּב שֶׁפָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם. חַיִּים דַּיְקָא, כִּי שֶׁפַע כְּפוּלָה הִיא בְּחִינַת חַיִּים, כִּי נִמְשָׁךְ מִתִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַלְבָּשַׁת עֲרֻמִּים, בְּחִינַת כִּי תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוֹ, 'כִּי תִרְאֶה' דַּיְקָא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵינַיִם שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית הַתָּלוּי בְּהָעֵינַיִם, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת עֵינַיִם בְּחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כה) בִּבְחִינַת כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע, יֶשַׁע אִסְתַּכְלוּתָא, כִּי הַלְּבוּשִׁין הֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי פְּאֵר דְּכִלְיִלִין בִּגְוָונִין סַגְיִאִין בִּגְוָונִין דִּנְהִירִין וְהֵם תִּקּוּן לִפְגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז נֶאֱמַר, מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה. וּכְשֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְתַקְּנָם נֶאֱמַר, וַיַּעַשׂ לָהֶם כָּתְנוֹת עוֹר, כִּי הַלְּבוּשִׁין מְכַסְּיָן

עַל עֲרֵיין עַל פְּגַם הַבְּרִית, כִּי הֵם בִּבְחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, כִּי מַלְבּוּשׁ בְּגִימַטְרִיָּא שע"ח ש"ע נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים וְכוּ' כַּמּוּבָא, וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם לְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא, כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת כִּי הוּא כְּסוּתוֹ לְבַדָּהּ דָּא צִיצִית, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת עֵינַיִם, בְּחִינַת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וְכוּ' וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ', בְּחִינַת הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד, כִּי נִצּוֹלִין עַל יְדֵי זֶה מֵחֶמְדַּת תַּאֲוַת מָמוֹן. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעָה חַס וְשָׁלוֹם עַל הַמֵּת, כִּי סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין כַּנַּ"ל פְּגַם הַבְּגָדִים וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְקָרְעָם אָז חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּחֹרְבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱמַר, בְּצַע פּוּרְפִּירָא דִּילֵהּ, כִּי הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת עֵינַיִם בִּבְחִינַת הִנְנִי מְחַלֵּל אֶת מִקְדָּשִׁי וְכוּ' מַחְמַד עֵינֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם. כִּי שָׁם כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין שֶׁהֵיוּ יוֹשְׁבִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה וְשָׁם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר, כִּי שָׁם מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים וּמִשָּׁם יוֹצֵא כָּל הַפַּרְנָסָה וְהַשֶּׁפַע לְכָל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים, הַיְנוּ פַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הַפָּנִים. וְעִקַּר חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי חֵטְא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעָבְדוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן בְּחִינַת אֲלִילֵי כֶּסֶף וְזָהָב וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּחָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כַּסְּפָם בַּחוּצוֹת יַשְׁלִיכוּ וּזְהָבָם לְנִדָּה יִהְיֶה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַבְּכִי עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְתַקֵּן פְּגַם עֵינַיִם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם וְכוּ'. עַל אֵלֶּה בְּחִינַת אֵלֶּה אֱלֹקֶיךָ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן. וְזֶהוּ עֵינִי עֵינִי שְׁתֵּי פְּעָמִים עַיִן שֶׁהוּא עַל פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁפּוֹגְמִין בִּשְׁתֵּי עֵינַיִם בְּעַיִן יָמִין וְעַיִן שְׂמֹאל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קְלִין בְּחִינַת כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֶדֶת בְּחִינַת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קְלִין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן נוֹפְלִין שְׁתֵּי נְפִילוֹת נְפִילָה אַחַר נְפִילָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי פְּגַם שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּהַשִּׁבְעִים קְלִין וְעַל כֵּן צוֹעֶקֶת הַשְּׁכִינָה עָלָיו שְׁתֵּי פְּעָמִים הַשִּׁבְעִים קְלִין בְּחִינַת קַלְּנִי מֵרֹאשִׁי קַלְּנִי מִזְּרוֹעִי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם. 'רָחַק' דַּיְקָא, כִּי, כִּבְיָכוֹל, נִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ ה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נָפַל נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁנִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּשִׂיחוֹת הָר"ן) שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנָּפַל מְאֹד בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן נוֹפְלִין מְאֹד בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת נְפִילוֹת בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים וְאָז יוֹרֵד הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּקֶץ הַגְּאֻלָּה עַד מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת, כִּי הַקֵּץ נִפְלָא מֵעֵין כֹּל וְנִסְתָּר וְנֶעְלָם מְאֹד וְכָל זֶה עַל יְדֵי פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא יְרִידָה כְּפוּלָה בְּחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים וְעַל כֵּן אֵין יוֹדְעִים עַד מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת כִּי מִי שֶׁנָּפַל לְתַאֲוַת מָמוֹן קָשֶׁה לוֹ מְאֹד מְאֹד לַעֲלוֹת מִשָּׁם, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה. כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ תְּלוּיָה בְּתִקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁיִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן יג) בְּבְחִינַת יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֱלִילֵי כַּסְפּוֹ וְאֶת אֱלִילֵי זְהָבוֹ וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי מָשִׁיחַ יִהְיֶה תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא, בְּבְחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים אַנְפִּין נְהִירִין. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר, נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי וְכוּ', שְׁתֵּי פְּעָמִים נַחֲמוּ בְּחִינַת נֶחָמָה כְּפוּלָה, כִּי יָרְדוּ בְּכִפְלַיִם בִּבְחִינַת כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ, הֵינוּ בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהַפְּגַם הוּא בִּבְחִינַת כִּפְלַיִם, בְּחִינַת שִׁבְעִים קְלִין כְּפוּלִין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן רָחַק הַמְנַחֵם, 'רָחַק' דַּיְקָא כַּנַּ"ל עַד שֶׁיָּבוֹא גּוֹאֵל צִדְקֵנוּ וִינַחֲמֵנוּ בְּכִפְלַיִם בִּבְחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ נַחֲמוּ כַּנַּ"ל. בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַגְּבָהַת הַתּוֹרָה אַחַר הַקְּרִיאָה שֶׁנּוֹהֲגִין לִקְנוֹת מִצְוָה זוֹ בְּדָמִים יְקָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. כִּי עִקַּר הַהַגְבָּהָה הוּא עַל יְדֵי הָעַמּוּדִים שֶׁל הַתּוֹרָה וְעַמּוּדֵי הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא, בְּחִינַת וְיֵי הָעַמּוּדִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָמוֹן כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר, הֵינוּ מַחֲזִיקֵי לוֹמְדֵי תּוֹרָה שֶׁהֵם תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה, בִּפְרָט צְדָקָה לְלוֹמְדֵי תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַמָּמוֹן, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְאָז נִכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין שֶׁנִּכְלָל הַמָּמוֹן הַנִּמְשָׁךְ מִשְּׂמֹאלָהּ בְּחִינַת בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד, בְּיָמִין, דְּהַיְנוּ בְּהַתּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיק וְתוֹמֵךְ בְּמָמוֹנוֹ אֶת לוֹמְדֵי תּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַגְבָּהָה שֶׁמְּקַיֵּם בְּיָדָיו שֶׁמַּגְבִּיהַּ בְּיָדָיו אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הָעַמּוּדִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין הַיָּדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בְּחִינַת מַעֲשֶׂה יָדָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַמּוּדֵי הַתּוֹרָה וְיֵי הָעַמּוּדִים כַּנַּ"ל, שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין בְּהַתּוֹרָה, כִּי הוּא מַחֲזִיק אֶת הַתּוֹרָה וְזֶה מְרַמֵּז עַל תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הַמָּמוֹן בְּהַתּוֹרָה שְׂמֹאל בְּיָמִין וְזֶה שֶׁמַּגְבִּיהִין בִּשְׁתֵּי יָדַיִם בְּיָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל שְׂמֹאל בְּיָמִין כַּנַּ"ל. וְאָז מִצְוָה שֶׁכָּל הָעוֹלָם יִתְּנוּ עֵינֵיהֶם בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְשַׁעְבֵּד אֶת הָעֵינַיִם שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת תַּאֲוַת חֶמְדַּת מָמוֹן וְכַנַּ"ל שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין הָעֵינַיִם שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵינֵי ה' כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּטֵּל חֶמְדַּת הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל.

כִּי הַגְּבָהַת הַתּוֹרָה מְרַמֵּז שֶׁמַּגְבִּיהִין, כִּבְיָכוֹל, אֶת הַתּוֹרָה לְשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁשָּׁם כֹּלָּא יְמִינָא וְלֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן כַּנַּ"ל וְעַל זֶה מְרַמֵּז הַגְּבָהַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּגְבִּיהִין אוֹתָהּ לְמַעְלָה לְשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל וְאָז נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, כִּי לֵית שְׂמֹאל וְעֹשֶׁר תַּמָּן וְעַל כֵּן צְרִיכִין כֻּלָּם לִתֵּן עֵינֵיהֶם אָז לְתוֹךְ הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין עֵינֵיהֶם בְּעֵינֵי הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַכֹּל בְּעֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּלָּא יְמִינָא שֶׁיִּתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כָּל תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לְקָנוֹת מִצְוָה זוֹ בְּדָמִים יְקָרִים כְּדֵי לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי עַל יְדֵי מִצְוָה זוֹ נִתְבַּטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל כֵּן מְפַזְּרִין הַמָּמוֹן עַל מִצְוָה זוֹ, כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּצְוֹת שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת אֱמוּנָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא כְּשֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹן בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תָּלוּי בִּשְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִצְוָה זוֹ שֶׁל הַגְבָּהָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל עַל כֵּן מְפַזְּרִין עָלֶיהָ מָמוֹן בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לְקָנוֹתָהּ בְּדָמִים יְקָרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל:

שִׂיחַ לְעֵיל:

חלק יא

שַׁבָּת הִוא תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל כֵּן נִמְשָׁךְ אָז שֶׁפַע כְּפוּלָה וְהַגַּנָּב שֶׁפָּגַם בָּזֶה מְשֻׁלָּם כָּפֶל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר שֶׁמִּי שֶׁפּוֹגֵם בְּעֹנֶג שַׁבָּת וּמְעַנֵּג עַצְמוֹ בִּימֵי הַחֹל הוּא כְּמוֹ הַגַּנָּב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּזֹהַר וַיַּקְהֵל, כִּי הַגַּנָּב פּוֹגֵם בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל: וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, פְּסִיעָה גַּסָּה נוֹטֶלֶת מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם וּמְהַדְּרָא לֵהּ בְּקִדּוּשָׁא דְּבֵי שִׁמְשָׁא, כִּי שַׁבָּת הִוא תִּקּוּן הָעֵינַיִם וְעִקָּר עַל יְדֵי כּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן עֵינָיו בּוֹ וְשָׁם נֶאֱמַר, וַיְבָרֶךְ וַיְקַדֵּשׁ. בֵּרְכוֹ וְקִדְּשׁוֹ בַּמָּן בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כּוֹס שֶׁל יַיִן, יַיִן בְּגִימַטְרִיָּא שִׁבְעִים בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לֵבָב. וּמִשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה בְּחִינַת וַיְבָרֶךְ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה לֶחֶם מִשְׁנֶה. וְעַל כֵּן אֵין קִדּוּשׁ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעֻדָּה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִיָּד בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשַׁבָּת עַל יְדֵי הַבְּרָכָה בְּחִינַת וַיְבָרֶךְ הַנֶּאֱמַר עַל הַכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה כּוֹס שֶׁל יַיִן בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבֵּרְכָם מֹשֶׁה בִּגְמַר מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ. יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁתַּלַּח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וִיהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁתַּלַּח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵינוּ כִּי צְרִיכִים שְׁתֵּי בְּרָכוֹת, כִּי מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן מְרַמֵּז עַל הַמְשָׁכַת הַדַּעַת, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים בִּבְחִינַת

כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם מַמָּשׁ, כִּי אַחַר כָּךְ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה מֵהַדַּעַת לִבְחִינַת שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וְאָז צְרִיכִים בְּרָכָה שֵׁנִית, כִּי צְרִיכִים שְׁתֵּי בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַנַּ"ל שֶׁל הַמָּמוֹן שֶׁצְּרִיכִים כְּנֶגֶד זֶה שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קְלִין כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִים לְהַכְנִיעַ אֶת בְּחִינַת הַקְּלָלוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבִּלְעָם שֶׁהָיָה שְׁתוּם הָעַיִן, כִּי הָיָה מְשֻׁקָּע בְּכָל הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לו) וְעַל כֵּן הָיָה לוֹ עַיִן רָעָה וְנֶפֶשׁ רְחָבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יִתֵּן לִי בָּלָק מְלֹא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי הָיָה מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת מָמוֹן. וְעַל כֵּן כְּשֶׁרוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ הַקְּלָלוֹת, דְּהַיְנוּ הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִין הַנַּ"ל. וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכָה בְּחִינַת וּבֵרַכְךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וּצְרִיכִים שְׁתֵּי בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שְׁתֵּי פְּעָמִים הַשִּׁבְעִים קְלִין הַנַּ"ל כְּנֶגֶד שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁבֵּרְכָם מֹשֶׁה שְׁתֵּי פְּעָמִים וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, בְּחִינַת וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרֲכֵם. כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּבְחִינַת כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ וְכוּ' לְיִשְׂרָאֵל כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ. וְעַל כֵּן כָּל הַבְּרָכוֹת בְּיָדָם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַבְּרָכָה עַל יְדֵי נְשִׂיאַת הַיָּדַיִם בְּחִינַת שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לָשֵׂאת בְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה בְּחִינַת מָמוֹן הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה יָדָיו צָרִיךְ לָשֵׂאת אֶת בְּחִינַת הַיָּדַיִם אֵלּוּ לְהַדַּעַת. וְאָז כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר הָעֲשִׂיָּה, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן לְהַדַּעַת מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל בְּחִינַת וּבֵרַכְךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה.:

וְזֶהוּ:

וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו וְאָז דַּיְקָא וַיְבָרֲכֵם בִּרְכַּת כֹּהֲנִים יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן, וְיִשְׁמְרֶךָ מִן הַמַּזִּיקִין, כִּי אָז נִמְשָׁךְ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכָה שֶׁהוּא מְשֻׁמָּר מִן הַמַּזִּיקִין וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, כִּי הַמָּמוֹן מְקֻשָּׁר לְהַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּרָכָה בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וְזֶהוּ, יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, כִּי זֶה עִקַּר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְעִנְיַן גַּנָּב וְגַזְלָן. יֵאוּשׁ הוּא שֶׁיּוֹצֵא מֵהַדַּעַת שֶׁל הָאָדָם, כִּי עִקַּר יֵאוּשׁ הוּא מִדַּעַת. וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא מִבְּחִינַת מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל הָאָדָם, כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן וְהַקִּנְיָנִים

שֶׁהֵם הָעֲשִׂירוּת שֶׁל הָאָדָם, הֵם נִמְשָׁכִין לְהָאָדָם עַל יְדֵי שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת דַּעַת וְעַל יְדֵי בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֵדָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרָכָה כְּפוּלָה, בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה יוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת הָאָדָם:

פרק ג

חלק א

הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן' בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן הָרִאשׁוֹן סִימָן ס עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ:

וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא מִשָּׁם לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁעַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת מְעוֹרְרִין וּמְקִיצִין אֶת בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם. כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם שֶׁיְּשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם וְיֵשׁ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה אַף עַל פִּי כֵן כָּל עֲבוֹדָתָם הִוא בִּבְחִינַת שֵׁנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ לְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם וְיֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ לִבְחִינַת שֵׁנָה עַל יְדֵי מַעֲשִׂים רָעִים וְיֵשׁ שֶׁהֵם אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים, אֲבָל נָפְלוּ לִשְׁנָה עַל יְדֵי אֲכִילָה, כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל מַאֲכָל שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר לְמַאֲכַל אָדָם יוֹכֵל לַאֲבֵד אֶת פָּנָיו וְלִפֹּל לִבְחִינַת שֵׁנָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשֵּׁנָה הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא הַפָּנִים וְכוּ'. וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה הוּא עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהַצַּדִּיק מַלְבִּישׁ בָּהֶם אֶת הַפָּנִים שֶׁל תּוֹרָה מֵחֻמַּת שְׁלֹשָׁה טְעָמִים, כַּמְבֹאָר שָׁם וְהַטַּעַם הַשְּׁלִישִׁי הוּא, כִּי הַחִיצוֹנִים הָאוֹחֲזִין בּוֹ לֹא יַנִּיחוּ אוֹתוֹ לָצֵאת עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת פָּנָיו כְּדֵי לְשַׁנּוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בּוֹ בִּבְחִינַת מְשַׁנֶּה פָּנָיו וְתִשַּׁלְחֵהוּ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁנִּין אֶת פָּנָיו וּמַלְבִּישִׁין לוֹ פָּנָיו שֶׁל תּוֹרָה שֶׁאָבַד בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת עַל יְדֵי זֶה וְתִשַּׁלְחֵהוּ, כִּי עַל יְדֵי זֶה אֵין מַכִּירִין בּוֹ וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ וְשׁוֹלְחִין אוֹתוֹ וְיוֹצֵא לַחָפְשִׁי מֵהֶם וְכוּ'. וְיֵשׁ סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בְּקֶרֶב שָׁנִים, כִּי הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה הֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נִמְשָׁכִין וּמְקַבְּלִין מֵהֶם, כִּי יֵשׁ מִי שֶׁנִּפַּל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ בְּשׁוּם פָּנִים כִּי אִם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים מְקַבְּלִין מֵהֶם וְעַל יְדֵיהֶם יְכוֹלִין לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ אֲפִלּוּ מִי שֶׁנִּפַּל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי זֶה לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים וּלְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת, כִּי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה פְּקִידוֹת עֲקָרוֹת וְכוּ'. וְעַל יְדֵי פְּקִידוֹת עֲקָרוֹת נִמְשָׁךְ וְנִתְגַּלֶּה יְרֵאָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּקִידַת יִצְחָק שֶׁנִּפְקְדָה שָׂרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה יְרֵאָה גְּדוֹלָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה נִמְשָׁךְ אֲרִיכַת יָמִים וְכוּ' שֶׁזּוֹכִין לְהַאֲרִיךְ אֶת יָמָיו שֶׁכָּל יוֹם בְּתְחִלָּתוֹ הוּא

קָצָר, כִּי בִּתְחִלַּת הַיּוֹם עֲדַיִן הָעֲבוֹדָה קְצָרָה וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל, וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַרְחִיב אֶת הַיּוֹם שֶׁכָּל שָׁעָה שֶׁבָּאָה אַחַר כָּךְ תִּהְיֶה רְחָבָה וּגְדוֹלָה וַאֲרֻכָּה יוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה'. וְכֵן יוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ יִהְיֶה עוֹד יוֹתֵר אָרֹךְ בִּקְדֻשָּׁה וַעֲבוֹדָה יְתֵרָה וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי זֶהוּ עִקַּר הָאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁל הָאָדָם שֶׁצְּרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁכָּל יוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ יִתְאָרֵךְ יוֹתֵר בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה וְדַעַת וְכוּ' וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי יִרְאָה בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים וְכוּ'. וְיִרְאָה מַצִּיל מִפְּגַם הַבְּרִית. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל אֶת הָעֲשִׁירוּת בְּתוֹךְ הָאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק שֶׁעַל יְדֵי הָעֲשִׁירוּת הַגָּדוֹל הַזֶּה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל וְנִפְלָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הִתְבּוֹנְנוּת הַזֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת גָּדוֹל מְאֹד כָּל הוֹן דְּעָלְמָא וְלֹא תֶחְסַר כָּל בָּהּ וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַגַּנָּב מְשַׁלֵּם כֶּפֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם. כִּי כָּל הַגְּנֵבוֹת נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן עַל יְדֵי הַבַּעַל דָּבָר שֶׁהוּא הַגַּנָּב הָרִאשׁוֹן רֹאשׁ לְכָל הַגַּנָּבִים וְהַרְמָאִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הוּא מִתְנַהֵג עִם רֹב בְּנֵי אָדָם בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה בְּעָרְמָה וְרַמָּאוּת נִפְלָא בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי דְּרָכִים שׁוֹנִים שֶׁהוּא מְרַמֶּה אֶת הָאָדָם וְגוֹנֵב דַּעְתּוֹ בְּכָל עֵת עַד שֶׁרוֹצֶה לְתָפְסוֹ בְּמִכְמֶרְתּוֹ רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּנּוֹדָע וְנִרְאֶה בַּחוּשׁ. וּכְמוֹ שֶׁצָּעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל זֶה תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְּסֻכּוֹ יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ בְּרִשְׁתּוֹ יְדֻכֶּה יָשַׁח וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת גְּנֵבָה שֶׁבָּא עַל הָאָדָם כְּמוֹ הַגַּנָּב הָאוֹרֵב בְּמִסְתּוֹר כְּדֵי לָצוּד אֶת הָאָדָם בִּרְשָׁתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם. כִּי בֶּאֱמֶת עַל פִּי רֹב אִי אֶפְשָׁר לְהַבַּעַל דָּבָר שֶׁיָּבֹא לְהָאָדָם לַהֲסִיתוֹ מִיָּד לַעֲבֵרָה גְּמוּרָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק בִּתְחִלָּה מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְגוֹנֵב דַּעַת הָאָדָם וּמוֹרֶה לוֹ הֶתֵּר וּמַלְבִּישׁ לוֹ הָעֵצָה רָעָה שֶׁלּוֹ בְּמִצְוֹת וְהַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וּמָחָר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ עַד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּתְחִלַּת הַסֵּפֶר בְּהַתּוֹרָה 'אַשְׁרֵי תְּמִימֵי דֶרֶךְ' עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וּמִתְחַזֵּי כִּי צִיצוּתָא דְּנוּרָא חִוָּרָא בְּרֵישֵׁהּ שֶׁבִּתְחִלָּה מִתְלַבֵּשׁ הַבַּעַל דָּבָר אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמֵחֲמַת גְּנֵבָתוֹ וְעָרְמָתוֹ קָשֶׁה מְאֹד לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הָאֱמֶת הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁכָּפוּ אֶת יִצְרָם וְעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וְכָבְשׁוּ אֶת הַמִּלְחָמָה שֶׁהֵם יוֹדְעִים כָּל דְּרָכָיו וּמִסְתּוֹרָיו וְכָל דַּרְכֵי גְּנֵבָתוֹ וְהֵם יוֹדְעִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ כִּי הֵם גַּם הֵם מִתְנַהֲגִים עִמּוֹ בִּגְנֵבָה וְעָרְמָה בִּבְחִינַת שָׂרֵי לְהוֹ לְצַדִּיקָיָא לְסַגּוֹאֵי בְּרַמָּאוּתָא עִם רַמַּאי (מְגִלָּה יג), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עִם נָבָר תִּתְבָּרַר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. וְדַיְקָא עַל יְדֵי גְּנֵבוֹת וְעָרְמוֹת מַצִּילִין הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִלְכְּדוּ בְּרִשְׁתּוֹ כַּצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח עַל יְדֵי גְּנֵבָתוֹ וְעָרְמָתוֹ כַּנַ"ל. כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא אָחִיו בְּרַמָּאוּת שֶׁל

עֲשׂוֹ וְלָבָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסָּמָךְ מֵם וְהַבַּעַל דָּבָר. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַצַּדִּיקִים אֵין יְכוֹלִין לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ אֶת בְּנֵי אָדָם מִשְׁנָתָם וּנְפִילָתָם כִּי אִם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמַּלְבִּישִׁין וּמַעֲלִימִין בָּהֶם אֶת הַפָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּנֵבָה וְעָרְמָה שֶׁמִּתְנַהֲגִים עִמּוֹ בְּרַמָּאוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מוֹצִיאִין אֶת הָאֲנָשִׁים מֵרִשְׁתּוֹ בְּבְחִינַת מְשֻׁנֶּה פָנָיו, וְתִשְׁלְחֵהוּ שֶׁמְּשַׁנִּין אֶת הַפָּנִים עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁלֹּא יַכִּירוּ וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מוֹצִיאִין אוֹתוֹ בִּגְנֵבָה מֵהֶם. נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק מִתְנַהֵג בִּגְנֵבָה וְעָרְמָה גְּדוֹלָה כְּדֵי לְהוֹצִיא בְּנֵי אָדָם מֵרֶשֶׁת הַסָּמָךְ מֵם שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם עַל יְדֵי דַּרְכֵי גְּנֵבָתוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַחֲזִירִין כַּמָּה בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין אוֹתָם מִשְּׁנָתָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בְּכַמָּה סְפָרִים, שֶׁהַצַּדִּיקִים מִתְנַהֲגִים עִם הַבַּעַל דָּבָר בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה וְכַמּוּבָא בְּסֵפֶר תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, עַיֵּן שָׁם:

חלק ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַגַּנָּב מְשַׁלֵּם כֶּפֶל, כִּי כָּל הַגַּנָּבִים נִמְשָׁכִים מֵהַגַּנָּב הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמִּתְנַהֵג בִּגְנֵבָה כַּנַּ"ל שֶׁמְּמַנּוּ מְקַבְּלִים וְנִמְשָׁכִים כָּל הַגַּנָּבִים וְכָל מַזִּיקֵי עָלְמָא. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן שֶׁל הַגַּנָּב הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת גְּנֵבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בָּהֶם וְנֶעֱלָם בָּהֶם בְּדֶרֶךְ נִפְלָא פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי דֶּרֶךְ גְּנֵבָה זוֹ דַּיְקָא מְעוֹרֵר הַצַּדִּיק בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם וּמַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. כִּי זֶהוּ כְּלָל שֶׁאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וְכָל פֶּגָם וַעֲבֵרָה צָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הָעֲבֵרָה הַזֹּאת דַּיְקָא, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, בְּכָל דָּבָר. נִמְצָא שֶׁתִּקּוּן הַגְּנֵבָה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לַעֲסֹק עִם הַבַּעַל דָּבָר בִּגְנֵבָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לְעוֹרֵר אֶת בְּנֵי אָדָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַגַּנָּב לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, כִּי צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּמַה שֶׁקִּלְקֵל, כִּי עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁנֶּעֱלָם בָּהֶם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הוֹן דְּעָלְמָא וְלֹא תֶּחְסַר כֹּל בָּהּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה, כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן מ) שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין חָסֵר לְהָאָדָם כְּלוּם, כִּי אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ. נִמְצָא, שֶׁלְּעוֹלָם חָסֵר לוֹ הַחֲצִי, אֲבָל כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ שֶׁפַע כְּפוּלָה אֵין חָסֵר לוֹ כְּלוּם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא זֶה שֶׁזּוֹכֶה לָעֲשִׁירוּת גָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הוֹן דְּעָלְמָא וְלֹא תֶּחְסַר כֹּל בָּהּ הוּא זוֹכֶה לִבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה כִּי אִם לָאו לֹא הָיָה שַׁיָּךְ לוֹמַר לֹא תֶּחְסַר כֹּל בָּהּ, כִּי אֵין שׁוּם עֲשִׁירוּת בְּלֹא חִסָּרוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שֶׁפַע

כְּפוּלָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה שֶׁהוּא כָּל הוֹן דְּעָלְמָא וְלֹא תֶּחְסַר כֹּל בָּהּ זוֹכִין דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין אֶת בְּנֵי אָדָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת וּמַחֲזִירִין אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיר אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה אֲזַי הָעוֹנוֹת נֶחְשָׁבִין לִזְכֻיּוֹת וַאֲזַי נַעֲשֶׂה הַתּוֹרָה כְּפוּלָה בִּבְחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה נִכְפָּלָה בְּכִפְלַיִם לְתוֹשִׁיָּה עַל יְדֵי הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה מֵאַחַר שֶׁגַּם מֵהָעוֹנוֹת נַעֲשִׂין זְכֻיּוֹת וּמִצְוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' (סִימָן כב) עַל פָּסוּק בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, שֶׁלֶּעָתִיד כְּשֶׁיִּתְתַּקְּנוּ עֲוֹנוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ נַעֲשִׂין מִכָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁיִּתְכַּפְּרוּ הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה דַּיְקָא עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נִמְשָׁכִין מֵהֶם שֶׁעַל יָדָם יְכוֹלִין לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ אֲפִלּוּ אֶת אֵלּוּ שֶׁנִּפְלוּ מְאֹד מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי הַצַּדִּיק מִתְנַהֵג עִם הַבַּעַל דָּבָר בִּגְנֵבָה וְרַמָּאוּת כַּנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַבַּעַל דָּבָר גָּנַב לֵב הָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁהִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת עַד שֶׁהֵבִיאוֹ לִידֵי עֲבֵרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְגַם הַמִּצְוֹת בְּעַצְמָן שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר הֵם עֲבֵרוֹת, כְּמוֹ כֵן עוֹשֶׂה הַצַּדִּיק, כִּי הוּא מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם סִפּוּרִין דְּעָלְמָא שֶׁנִּדְמֶה לְסִפּוּרִים שֶׁל חֹל וְשִׂיחַת חֻלִּין וּבָהֶם דַּיְקָא מַעֲלִים וּמַלְבִּישׁ הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּסָבָא מִשְׁפָּטִים כְּשֶׁנִּזְדַּמֵּן הַסָּבָא עִם בְּנֵי הַחֲבֵרְיָא נִדְמֶה לָהֶם שֶׁמְּדַבֵּר דִּבְרֵי שְׁטוּת שֶׁאָמַר עוּלְימְתָא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין נָפְקַת בְּצַפְרָא וְכוּ', עַד שֶׁאָמְרוּ זֶה לָזֶה שֶׁאָסוּר לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, כִּי קִבְּלוּ מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁאָסוּר לְהִתְחַבֵּר עִם מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה רַק בְּדִבְרֵי שְׁטוּת וּמִלִּין דְּעָלְמָא וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם. וּבֶאֱמֶת הַסָּבָא קַדִּישָׁא הָעֶלְיוֹן וְהַסְתִּיר בְּסִפּוּר זֶה שֶׁנִּדְמֶה לִשְׁטוּת, תּוֹרָה גְּבוֹהָ וְנֶעֱלֶמֶת מְאֹד עַד שֶׁגִּלָּה לָהֶם אַחֲרֵי זֶה עַל יְדֵי זֶה כָּל סוֹדוֹת גִּלְגּוּלֵי נְשָׁמוֹת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם:

נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק מַעֲלִים עַצְמוֹ בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁנִּדְמִים כְּאִלּוּ הֵם רְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה וּבָהֶם דַּיְקָא מַעֲלִים אֶת הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מוֹצִיא אֶת הַנּוֹפְלִים מְאֹד מִבֵּין שְׁנֵי הַסְּמָךְ מֵם אֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁנִּפְלוּ מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָם בְּשׁוּם פָּנִים, הוּא מוֹצִיא אוֹתָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין אַחַר כָּךְ שֶׁיִּתְהַפְּכוּ עֲוֹנוֹתֵיהֶם לִזְכֻיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי הַתּוֹרָה כְּפוּלָה עַל יְדֵי שֶׁנִּתְהַפְּכוּ גַּם הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וַאֲזַי גַּם הָעֲשִׁירוּת וְהַשֶּׁפַע הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶה הִיא גַּם כֵּן כְּפוּלָה בִּבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. כִּי הָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ כְּפִי הַתּוֹרָה כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח. וּכְמוֹ שֶׁבְּהַתּוֹרָה שֶׁבִּפְשִׁיטוּת שֶׁצְּרִיכִין לִזֶּה פַּרְנָסָה כִּי אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַפַּרְנָסָה בְּעַצְמָהּ נִמְשָׁךְ מִן

הַתּוֹרָה כִּי אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת הַכֹּל מִן הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ כֵן הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת הַגָּדוֹל שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל הוּא נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִן הַתּוֹרָה הַכְּפוּלָה בִּבְחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה בִּבְחִינַת כִּי כְפָלַיִם לְתוּשִׁיָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כְּפוּלָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַפְּכוּ הָעֲוֹנוֹת לְתוֹרָה וְלִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה גַּם הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה וְנִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת כָּפֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם הַגַּנָּב, כִּי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע כְּפוּלָה, כִּי כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה מְרַמְּזִין לְרַבָּרִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי הַכָּפֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם עַל יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַגְּנֵבָה בְּשָׁרְשָׁהּ, כִּי עוֹלֶה וְנִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת גְּנֵבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלְבָּשַׁת הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת. שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּנֵבָה עַל יְדֵי הַכָּפֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם, כִּי הַדִּין נִמְתָּק בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי נִתְעוֹרֵר עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַגְּנֵבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה בְּגֵנֵב שֶׁיְּשַׁלֵּם כָּפֶל לְפִי שֶׁעָשָׂה עֵין שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה וְכוּ', הַיְנוּ כִּי פֶּגֶם בְּעֵין שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, כַּמְבֹאָר לְקַמָּן וּמַחֲמַת שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת עַיִן בִּבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כָּפֶל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְּרָת פָּנִים שֶׁשָּׁם מֻשְׁרָשִׁים כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְכָל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נִמְשָׁכִין מִשָּׁם נִמְצָא שֶׁשָּׁם הַתּוֹרָה כְּפוּלָה, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל כָּפוּל, כִּי יֵשׁ שָׁם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁנִּמְשָׁכִין לְמַטָּה וְגַם יֵשׁ שָׁם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֹׁרֶשׁ הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהוּא גָּבֹהַּ יוֹתֵר וְעַל כֵּן שָׁם הַתּוֹרָה כְּפוּלָה וְשָׁם נִתְתַּקְּנִין כָּל הָעֲוֹנוֹת עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּגִּיעִין לְשָׁם כִּי שָׁם נִתְהַפְּכִין כָּל הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת אִלּוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כָּפֶל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ וְנִתְעוֹרֵר הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל מֵהַדְּרַת פָּנִים מִשֹּׁרֶשׁ הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פֶּגֶם הַגְּנֵבָה שֶׁפָּגַם בְּעֵין שֶׁלְּמַעְלָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁקִּבֵּל יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת מֵאֲבִיו בְּמִרְמָה וּבְגְנֵבָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּא אָחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ. וְכֵן בָּרַח יַעֲקֹב מִבֵּית לָבָן בִּגְנֵבָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי וְכוּ'. וּכְמוֹ

שֶׁכָּתוּב, וַתִּגְנֹב אֶת לְבָבִי וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַנַּ"ל בְּחִינַת שָׂרֵי לְהוֹ לְצַדִּיקַיָּא לְסַגּוֹאֵי בְּרַמָּאוּתָא עִם רַמָּאֵי, כִּי עִם נָבָר תִּתְבָּרָר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. כִּי עֵשָׂו הוּא הַסָּמָךְ מֵם כַּנּוֹדָע וְנָהַג עִם אָבִיו בִּגְנֵבָה וְרַמָּאוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי צַיִד בְּפִיו. שֶׁהָיָה מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת כְּאִלּוּ הוּא צַדִּיק גָּמוּר וְשָׁאַל לוֹ, אַבָּא, אֵיךְ מְעַשְּׂרִין אֶת הַמֶּלַח וְאֶת הַתֶּבֶן עַד שֶׁהִטְעָה אֶת אָבִיו עַד שֶׁהָיָה בִּרְצוֹנוֹ לִמְסֹר לוֹ אֶת הַבְּרָכוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו סִבֵּב סִבּוֹת עַד שֶׁקִּבֵּל יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת מֵאָבִיו בְּמִרְמָה וּבְגְנֵבָה דַּיְקָא וְכַמּוּבָא בַּכְּתָבִים, שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה סוֹד גָּדוֹל שֶׁצְּרִיכִין כֻּלָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכוֹת בִּגְנֵבָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ, וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת וְכוּ'. וְאָז עָשָׂה יַעֲקֹב מַטְעַמִּים לְאָבִיו וְהִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּבִגְדֵי עֵשָׂו הַחֲמֻדֹת עַד שֶׁקִּבֵּל אֶת הַבְּרָכוֹת מֵאָבִיו בִּגְנֵבָה. כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּבְחִינַת פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים כד) מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה, כִּי יַעֲקֹב הוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב. וְהִתְלַבְּשׁוּת יַעֲקֹב בְּבִגְדֵי עֵשָׂו זֶה בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּסַפְּרִין זֶהוּ בְּחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֲשִׂיָּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁעַל שֵׁם זֶה קְרָאוּהוּ עֵשָׂו שֶׁהָיָה עָשׂוּי וְנִגְמַר בְּשְׂעָרוֹת וְכוּ', כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִין מַעֲשִׂיּוֹת לְשׁוֹן עֲשִׂיָּה. אֲבָל סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בָּהֶם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת יַעֲקֹב שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה בִּבְגְדֵי עֵשָׂו, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁל עֲשִׂיָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּסַפְּרִין הַמַּעֲשֶׂה בַּלָּשׁוֹן הַנַּעֲשֶׂה בְּעוֹלַם הָעֲשִׂיָּה וְשָׁם מְלֻבָּשׁ כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. כִּי בִּגְדֵי עֵשָׂו שֶׁלָּבַשׁ יַעֲקֹב אָז הָיוּ בְּגָדִים שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם כְּתֹנוֹת עוֹר שֶׁהִלְבִּישָׁם ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וְכָתְנוֹת עוֹר זֶהוּ בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם לְבוּשִׁין שֶׁמְּלֻבָּשׁ בָּהֶם הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אָדָם. כִּי אַחַר הַחֵטְא שֶׁחָטְאוּ אָדָם וְחַוָּה וְהָיָה רוֹצֶה ה' יִתְבָּרַךְ לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וּלְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה שֶׁהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם עַל כֵּן עָשָׂה לָהֶם כָּתְנוֹת עוֹר שֶׁהֵם רֶמֶז לְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמַּעֲתָּה אַחַר הַחֵטְא בְּהֶכְרֵחַ לְהַלְבִּישׁ כָּל הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְעַל כֵּן גַּם הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ נִתְלַבְּשָׁה בְּכַמָּה סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַמְבֹאָרִין בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. כִּי הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הֵם גְּבוֹהִים יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, וּבְפֶרֶט בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מִגֹּדֶל עֹצֶם הַסּוֹדוֹת הַנּוֹרָאִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דִּבּוּר וּבְכָל אוֹת

וּבְכָל קָצוֹ שֶׁל יוּד וְכוּ' וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁהָאֲרִיךְ לְקַלֵּל תִּפַּח רוּחָם שֶׁל הָאוֹמְרִים שֶׁאֵין בְּהַתּוֹרָה אֶלָּא הַפְּשׁוּט חַס וְשָׁלוֹם, עַיִן שָׁם. וְכָל זֶה נַעֲשָׂה מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הֶכְרְחָה הַתּוֹרָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וּלְהַלְבִּישׁ בָּהֶם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כְּדֵי לְעוֹרֵר מֵהַשִּׁנָה וְהַמִּיתָה כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁיָּשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי חֶטְאָם הָיָה עַל יְדֵי אֲכִילָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָבְדוּ הַפָּנִים וְנִמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם הַשֵּׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם, כִּי עִקַּר אֲבֵדַת הַפָּנִים אֲצֶל הַכְּשֵׁרִים הוּא עַל יְדֵי אֲכִילָה שֶׁאֵינָהּ בְּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן הֶכְרַח, כְּבִיכוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ לְהַלְבִּישׁ לָהֶם הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר כְּדֵי לְעוֹרְרָם מֵהַשִּׁנָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּתְנוֹת עוֹר שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן הֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁל סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בִּגְדֵי עֵשָׂו הַחֲמֻדֹת שֶׁלָּבַשׁ יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁנִּתְלַבְּשׁוּ בְּבִגְדֵי עֵשָׂו בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה קִבֵּל אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁהוּא שֶׁפַע עֲשִׁירוּת גָּדוֹל, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁקִּבֵּל אָז הֵם שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין מֵהַשִּׁנָה עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לָעֲשִׁירוּת גָּדוֹל הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְדַיְקָא מִיְּצָחֵק קִבֵּל הַבְּרָכָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת יִרְאָה גְּדוֹלָה, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁעַל יְדֵי הַיִּרְאָה הַזֹּאת זוֹכִין לַאֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָעֲשִׁירוּת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. כִּי עֵשָׂו עַל יְדֵי שֶׁהִטְעָה אֶת אָבִיו כִּי צַיִד בְּפִיו שֶׁאָכַל מְצֵידוֹ עַל יְדֵי זֶה רָצָה לְהַטִּיל פְּגָם בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁל יִצְחָק בְּחִינַת זָקֵן שֶׁכָּל זֶה נִפְגַּם עַל יְדֵי מַאֲכָלֵי עֵשָׂו שֶׁהֵם מַאֲכָלִים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה אוֹבְדִין הַפָּנִים חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְנוֹפְלִים לִבְחִינַת שֵׁנָה חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת, 'וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת', זֶהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת אוֹר הָעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, הַמַּפִּיל חֶבְלֵי שֵׁנָה עַל עֵינָי. כִּי הָעֵינַיִם זֶה בְּחִינַת עַיִן פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בָּעֵינַיִם, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִטְעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִים, אוֹתִיּוֹת, שֶׁהוּא תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. וְעַל כֵּן עֵינַיִם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ אוֹר הָעַיִן. וְעַל יְדֵי עֵשָׂו הָרָשָׁע עַל יְדֵי זֶה נִפְגְּמִין חַס וְשָׁלוֹם, וְנִסְתַּלְקִין הָעַיִן פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה מֵהַצַּדִּיק בִּבְחִינַת וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת וְזֶה הַפֶּגֶם מַגִּיעַ לִבְחִינַת יִצְחָק דַּיְקָא לִבְחִינַת זָקֵן יִצְחָק, כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת הַיִּרְאָה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַיִּרְאָה הַזֹּאת זוֹכִין לַאֲרִיכַת יָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן. וְזֶהוּ,

וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי עֵשָׂו הָרָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הַבַּעַל דָּבָר בְּעֵת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לָבוֹא לִשְׁלֵמוּת תִּקּוּנוֹ אָז מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר הַגּוֹרֵם קִלְקוּל וּפְגָם חַס וְשָׁלוֹם, לְאוֹתוֹ הַתִּקּוּן וְהַמַּעֲלָה שֶׁמּוֹכָן לָבֹא וְעַל כֵּן יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁבָּא לִכְלַל זָקֵן לִזְכּוֹת לַאֲרִיכוּת יָמִים דִּקְדֻשָּׁה בְּבְחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים אָז הָיָה הַפְּגָם עַל יְדֵי עֵשָׂו שֶׁרָצָה לְהִתְאַחֵז בּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁנָה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, נִפְגָּם בְּחִינַת זָקֵן יִצְחָק כַּנַּ"ל. וְיִצְחָק מֵחֲמַת שֶׁטָּעָה בְּעֵשָׂו וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִגֹּדֶל רִשְׁעוּתוֹ עַל כֵּן צִוָּה לְעֵשָׂו שֶׁיָּבִיא לוֹ מַטְעַמִּים וְהִזְהִירוֹ שֶׁיִּהְיוּ מַאֲכָלִים דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר לוֹ שָׂא נָא בְּדֹק סַכִּינְךָ וּשְׁחֹט יָפָה שֶׁלֹּא תַּאֲכִילֵנִי נְבֵלָה וְכֵן אָמַר לוֹ וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי מִפְּקוּדֶיךָ דַּעֲשֵׂה הֵינוּ שֶׁיִּהְיוּ מַאֲכָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לִמְצֹא הַפָּנִים כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה מוֹצְאִין הַפָּנִים בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים, אֲבָל רִבְקָה שָׁמְעָה כָּל זֹאת וְיָדְעָה שֶׁעֵשָׂו הוּא רָשָׁע גָּמוּר וְעַל יְדֵי מַאֲכָלִים שֶׁלּוֹ יִסְתַּלְּקוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְיֶפְגַּם הַבְּרָכָה וְהָעֲשִׁירוּת בְּיוֹתֵר עַל כֵּן צִוְּתָה לְיַעֲקֹב שֶׁיֵּלֵךְ בִּגְנֵבָה וְיַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּבְגְדֵי עֵשָׂו שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְעַל יְדֵי זֶה גָּרַם הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁזָּכָה לְהַשְׁלִים וּלְתַקֵּן בְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁל יִצְחָק וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִמְשַׁךְ בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְקַבֵּל עֲשִׁירוּת גָּדוֹל שֶׁהֵם הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְכָל זֶה הָיָה בְּלֵיל פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאוֹתָהּ לַיְלָה שֶׁהֵבִיא יַעֲקֹב הַמַּאֲכָלִים לְאָבִיו וְקִבֵּל הַבְּרָכוֹת הָיָה לֵיל פֶּסַח שֶׁאָז יָצְאוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם. כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם זֶהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, כִּי הַגְּלוּת נִמְשָׁל לְשֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַגָּלוּת זֶהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה. וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, כַּמּוּבָא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. וְכַמּוּבָא כִּי יוֹסֵף נִגְנַב מִבֵּית אָבִיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְוַעֵד עִם אֶחָיו הָיָה הַכֹּל בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה וְהִתְלַבְּשׁוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּתְנַכֵּר אֲלֵיהֶם וְכוּ'. וְכֵן בַּסּוֹף הָאַחֲרוֹן כְּשֶׁרָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם פָּנָיו לְהוֹדִיעָם הָאֱמֶת הָיָה עַל יְדֵי הָעֲלִילָה שֶׁל גְּנֵבַת הַגָּבִיעַ שֶׁהִטְמִין בְּאַמְתַּחַת בִּנְיָמִין, זֶה רָמַז כְּשֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף רוֹצֶה לְהַכִּיר אֶת עַצְמוֹ עִם יִשְׂרָאֵל לְהַרְאוֹת לָהֶם פָּנָיו הָאֲמִתִּיִּים הוּא מְסַבֵּב עִמָּהֶם בְּכַמָּה גְּנֵבוֹת עַד שֶׁמַּכִּירִין אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁמַּלְבִּישׁ בָּהֶם הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּנֵבָה וְרַמָּאוּת שֶׁל הַצַּדִּיקִים כְּדֵי לְעוֹרֵר הָעוֹלָם מִשְּׁנָתָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר

לְעוֹרֵם בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם בְּדֶרֶךְ זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עָסַק יוֹסֵף בְּסִפּוּר חֲלוֹמוֹתָיו וּבְפִתְרוֹן חֲלוֹמוֹת, כִּי הַחֲלוֹמוֹת הֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי כָּל חֲלוֹם הוּא מַעֲשֶׂה. וּבֶאֱמֶת מְלֻבָּשׁ בְּהַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַחֲלוֹמוֹת דְּבָרִים גְּבוֹהִים וְנֶעְלָמִים מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָט בְּהַחֲלוֹמוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְבוּאָה, כִּי חֲלוֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בִּנְבוּאָה, כִּי הַחֲלוֹם הוּא בְּשִׁעַת שֵׁנָה וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִישֹׁן בְּקְדֻשָּׁה אֲזַי כָּל חֲלוֹמוֹתָיו הֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי חֲלוֹמוֹתָיו הֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בָּהֶם פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין מַהַשֵּׁנָה. וּלְהֵפֶךְ חֲלוֹמוֹת שֶׁל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַשֵּׁנָה כְּמוֹ שֶׁסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַשֵּׁנָה. וּמַחֲמַת זֶה דַּיְקָא מְעוֹרֵר הַצַּדִּיק מַהַשֵּׁנָה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ זֹאת בְּמָקוֹם אַחֵר מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ אָז בְּעֵת שֶׁגִּלָּה הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת שֶׁאָמַר אָז רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה אֲנִי אֶמְרְתִּי עַכְשָׁו שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים לְהֵפֶךְ מִן הָעוֹלָם וְכוּ'. וְאֶחָד מֵהֶם הוּא שֶׁהָעוֹלָם אוֹמְרִים שֶׁעַל יְדֵי סִפּוּר מַעֲשֶׂה נִמְשָׁכֶת הַשֵּׁנָה וַאֲנִי אָמַרְתִּי לְהֵפֶךְ שֶׁעַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה וְכַמְבֹאָר בְּהִלְכוֹת יֵין נֶסֶךְ, עַיֵּן שָׁם, הֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי מְנֻחָה וּבֵהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּהּ נַרְגָּא, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁקִּבֵּל כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה מֵאֲבִיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֶּן זְקֻנִים הוּא לוֹ. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מַה שֶּׁלָּמַד מִשֶּׁם וְעֶבֶר מָסַר לוֹ, עַל כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ לְהַלְבִּישׁ הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפּוּר הַחֲלוֹמוֹת שֶׁסִּפֵּר לְאֶחָיו שֶׁהָיָה מְלֻבָּשׁ בָּזֶה הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה. וְאֶחָיו לֹא רָצוּ לְהַאֲמִין בָּזֶה שֶׁיֵּשׁ בַּחֲלוֹמוֹתָיו וּדְבָרָיו שֶׁמְּסַפֵּר לָהֶם סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בָּזֶה פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְהוֹסִיפוּ עוֹד שְׂנֹא אוֹתוֹ עַל חֲלוֹמוֹתָיו וְעַל דְּבָרָיו. וְכֵן בַּסּוֹף עָלָה לְגָדְלָה עַל יְדֵי פִּתְרוֹן הַחֲלוֹם שֶׁל פַּרְעֹה, כִּי יוֹסֵף הָיָה מֵבִין הָאֱמֶת וְהַתּוֹרָה הַנֶּעְלָם בְּכָל סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲלוֹמוֹת כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם בַּחֲלוֹמוֹת וְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהָעוֹלָם מְסַפְּרִין יֵשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן דְּבָרִים גְּבוֹהִים נֶעְלָמִים רַק שֶׁאֵין הָעוֹלָם יוֹדְעִין מַה הֵם מְסַפְּרִין. אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יוֹסֵף יוֹדֵעַ וּמֵבִין אֶת הַתּוֹרָה וְהָאֱמֶת הַנֶּעְלָם בָּהֶם וְעַל כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ לִפְתֹּר חֲלוֹמוֹת שֶׁל פַּרְעֹה וְעַל יְדֵי זֶה עָלָה לְגָדְלָה. וְעִקַּר הַקִּיּוּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם כָּל יְמֵי הַגְּאֻלּוּת וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל יְדֵי יוֹסֵף, הֵינוּ עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֲלוֹמוֹת שֶׁסִּפֵּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה, כִּי הַגְּלוּת הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וְהַגְּאֻלָּה הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן כָּל הַנְּבִיאִים וְהַקְּדָמוֹנִים הִשְׁתַּמְּשׁוּ בָּזֶה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבַּדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים הָיוּ מְדַבְּרִים הַקַּבָּלָה בְּלָשׁוֹן זֶה שֶׁל הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת. וְכַמְבֹאָר קְצָת בְּכַמָּה נְבוּאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּישַׁעְיָה, כֶּרֶם הָיָה לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן וַיְעַזְּקֵהוּ וְכוּ'. וְכֵן הַכֹּל הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ הַחוֹרֵשׁ, וְכֵן בְּיִרְמְיָה וְיֶחֱזְקֵאל וּבִשְׁאָר הַנְּבִיאִים, וּבִפְרָט נְבוּאַת זְכַרְיָה, וּבֶאֱמֶת הָיוּ קְצָת יִשְׂרְאֵל אוֹמְרִים עַל יְחֶזְקֵאל, הֲלֹא מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים הוּא, כִּי לֹא רָצוּ לְהַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ בְּגוּף הַמַּעֲשִׂיּוֹת סוֹדוֹת נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים, רַק אָמְרוּ שֶׁהוּא מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים כִּשְׁאָר מוֹשְׁלֵי מְשָׁלִים שֶׁאוֹמְרִים מְשָׁלִים בְּשִׂכְלָם הָאֱנוֹשִׁי. וּבֶאֱמֶת הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַנְּבִיאִים יֵשׁ סוֹדוֹת גְּדוֹלִים בְּעֶצֶם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁכָּל תֵּבָה וְכָל עִנְיָן מְרַמֵּז לְדְבָרִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד, כִּי מְלֻבָּשׁ בָּהֶם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְעַל יָדָם דַּיְקָא מְעוֹרְרִין מֵהַשִּׁנָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל מַאֲמְרֵי רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וְהַמִּשְׁתָּעֵי שֶׁאַחֲרֵיהֶם כְּגוֹן רַבִּי יוֹנָתָן מִשְׁתָּעֵי וְכוּ' וּשְׁאָר הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַמּוּבָאִים בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁנָּה לְעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ אֶת יְמֵיהֶם לְהַחֲזִיר לָהֶם הַפָּנִים דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה אִם יִזְכּוּ לְהִתְעוֹרֵר עַל יְדֵיהֶם:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר. כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה וְעִקַּר הַשִּׁנָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם בְּחִינַת אֶבְדַת הַפָּנִים נִמְשָׁךְ מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן לְמַאֲכַל אָדָם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַכְשָׁו בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשִּׁנָּה לָצֵאת מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם וּלְזָכוֹת לִשְׁבָעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, עַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְהָבִיא קָרְבַּן מִשְׁעוֹרִים דַּיְקָא שֶׁהוּא הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁנָּה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁהַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ וּמַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ וְאֶת הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וּבְמִלִּין דְּחֹל וּמְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם שִׂיחַת חֻלִּין. וְכָל זֶה כְּדֵי לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם וּלְעוֹרְרָם כִּי אִם כְּשֶׁמּוֹרִיד עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם לְדַבֵּר עִמָּהֶם מֵעִנְיְנֵיהֶם שֶׁהֵם עִנְיְנֵי חֹל וְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם וּמַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק מְתַקְּנָם וּמַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה בְּמַה שֶׁקִּלְקְלוּ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּעִנְיְנֵי חֹל וּבְמִלִּין דְּעָלְמָא שֶׁבָּזֶה בְּעַצְמוֹ מַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי שֶׁעוֹסֵק עִמָּהֶם בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל עִנְיְנֵי חֹל דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֲבָדְנוּ הַפָּנִים עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא אָנוּ מְטַהֲרִין עַצְמֵנוּ אָז כִּי קְדֻשַּׁת הַקָּרְבָּן שֶׁל הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים יֵשׁ לוֹ זֶה הַכֹּחַ לְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הִפּוּךְ וּלְהַמְתִּיק הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ וּבְמַה

שֶׁקִּלְקְלוּ יְתַקְּנוּ שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי מַאֲכַל בְּהֵמָה נִזְכֶּה לַחֲזֹר וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁבָּהֶם מְבַקְּשִׁין הַפָּנִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה עַד שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת. וְעַל כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עַל יְדֵי עֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא בְּבָחִינַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמַּלְבִּישִׁין הַפָּנִים שֶׁל תּוֹרָה בְּמַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, כִּי בְּהַמַּעֲשֶׂה אֵין רוֹאִין הַדַּעַת וְכַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה לְצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, עַל כֵּן מַתְחִילִין אַחַר כָּךְ לִסְפֹּר הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עַל יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל יְדֵי זֶה נִפְקָדִין עֲקָרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּקִידַת יְצָחָק, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹלַד יִצְחָק בְּפֶסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי פְּקִידַת יִצְחָק בְּחִינַת יִרְאָה זוֹכִין לַאֲרִיכַת יָמִים, דְּהַיְנוּ לְהַאֲרִיךְ הַיָּמִים בְּקְדֻשָּׁה שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ יִהְיֶה אָרֹךְ וְגָדוֹל יוֹתֵר בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי תְּחִלַּת הַיּוֹם הוּא קָצָר אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַרְחִיבוֹ יוֹתֵר וְכֵן הַיּוֹם הַשֵּׁנִי יָאִיר עוֹד יוֹתֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין בְּכָל יוֹם וָיוֹם לָעֹמֶר עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הֶאָרַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל כָּל יוֹם וָיוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא נֵאָבֵד אֶת יָמֵינוּ בְּשָׁנָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק נִזְכֶּה לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד אֶת כָּל יוֹם וָיוֹם שֶׁיִּהְיֶה אָרֹךְ וְגָדוֹל בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה בְּכָל עֵת לְקַיֵּם תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַסְּפִירָה לִשְׁמֹר אֶת הַיּוֹם מְאֹד כְּמוֹ דָּבָר הַנִּמְסָר בְּמִסְפָּר וּבְמִפְקָד, כִּי כָּל יָמֵינוּ מְנוּיִים וּפְסוּרִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שְׁנוֹת מִסְפָּר יֶאֱתָיוּ וְכוּ'. וּצְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַיּוֹם מְאֹד לְרָאוֹת לְהַאֲרִיךְ כָּל יוֹם מִתְּחִלָּתוֹ שֶׁהוּא בָּא בְּקָטְנוּת וְהוּא קָצָר מִתְּחִלָּתוֹ בְּמַעוּט קְדֻשָּׁה וּצְרִיכִין מִיָּד לֵידַע שֶׁזְּמַן הַיּוֹם פּוֹרֵחַ מְאֹד, עַל כֵּן צְרִיכִין מִיָּד לִשְׁמֹר אֶת הַיּוֹם וּלְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהַרְחִיבוֹ וּלְהַאֲרִיכוֹ בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר אֶת הַיָּמִים מִתְּחִלָּתָם בְּתְחִלַּת הַלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַיּוֹם מִתְּחִלָּתוֹ לְהַגְדִּילוֹ וּלְהַאֲרִיכוֹ מִקְּטָנוּת לְגַדְלוּת לְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה. וְכָל זֶה עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל הַיָּמִים קְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְהַאֲרִיךְ וּלְהַגְדִּיל הַיָּמִים בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה בְּכָל עֵת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ סְפִירַת הָעֹמֶר סְפִירָה דַּיְקָא לְשׁוֹן סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי סֵפֶר וְסוֹפֵר וְסִפּוּר הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. הַיְנוּ סְפִירַת הָעֹמֶר בְּחִינַת סוֹפֵר הִיא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַּ"ל בְּחִינַת סִפּוּר שֶׁבָּהֶם מְלַבֵּשׁ הַתּוֹרָה בְּחִינַת סֵפֶר בְּחִינַת סֵפֶר תּוֹרָה. וְזֶהוּ עֹמֶר שְׂעוֹרִים עֹמֶר הוּא עַיִן מֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן

יוד) עַיִן הֵם הָעַיִן פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁמְּלַבֶּשִׁין בְּהַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא מָר דְּרוֹר, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

חלק י

וְזֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְאִיתָא שֶׁמִּצְרַיִם הוּא לְשׁוֹן מֵצַר וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם אָנוּ צְרִיכִין לָצֵאת מִמֵּצַר לְמֶרְחָב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַּמֶּרְחָב יָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים הַנַּ"ל מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַרְחִיב וּלְהַאֲרִיךְ הַיּוֹם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם בְּתְחִלָּתוֹ הוּא קָצָר מְאֹד וּבָא לְהָאָדָם לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּמֵצַר גָּדוֹל, וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁבְּכָל יוֹם בִּתְחִלָּתוֹ קָשֶׁה עַל הָאָדָם מְאֹד מְאֹד הָעֲבוֹדָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת וּמֵחֲמַת זֶה רַבִּים נִמְנָעִין מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְדוֹחִין וּמַטְעִין אֶת עַצְמָן בְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁאוֹמְרִים הַיּוֹם קָשֶׁה לִי לְהִתְפַּלֵּל הַיּוֹם לִבִּי אָטוּם, הַיּוֹם יֵשׁ לִי מְנִיעוֹת וּבִלְבּוּלִים אֵלּוּ וְכֵן מִזְדַּמֵּן לוֹ מִעֵט בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַד שֶׁמְּזַלְזְלִין בִּדְבָרִים הָעוֹמְדִין בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמַה נִּיהוּ תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו) עַל פָּסוּק, כְּרֶם זָלַת לִבְנֵי אָדָם. אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִין בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהֶם וּמַאי נִיהוּ תְּפִלָּה שֶׁהַתְּפִלָּה דּוֹמוֹת עֲלֵיהֶם לְמַשָּׂאוֹי וַחֲפָצִים לִפְטֹר הַתְּפִלָּה מֵעֲלֵיהֶם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם מְבִינִים שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם הוּא כָּךְ כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם כְּשֶׁבָּא לְהָאָדָם לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ הוּא קָצָר בִּתְחִלָּתוֹ וּבָא בְּמֵצַר וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל לְהָאָדָם וְהַקְּדֻשָּׁה וְהָעֲבוֹדָה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עֲדַיִן הִיא נֶעְלֶמֶת בְּמֵצַר גָּדוֹל וּבְקַטְנוּת גָּדוֹל מְאֹד, אֲבָל הָאָדָם צָרִיךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם לִהְיוֹת גִּבּוֹר כָּאֲרִי וְכוּ' לְהִתְגַּבֵּר לְהַאֲרִיךְ וּלְהַרְחִיב אֶת הַיּוֹם וּלְהַתְחִיל לֵילֵךְ בְּכָל שָׁעָה מִקַּטְנוּת לְגַדְלוּת, דְּהַיְנוּ לְהַגְדִּיל כָּל שָׁעָה וְשָׁעָה בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה יִתְרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין בְּכָל יוֹם לָצֵאת מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת לְמֹחִין דְּגַדְלוּת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זָכוּ בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל, כִּי עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל. וְזֶה הָעֲשִׂירוּת נִתְתַּקֵּן וְנִזְדַּכֵּךְ בְּכָל אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי בִּינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשִׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הָעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי תִּקּוּנֵי עַתִּיק שֶׁנִּתְתַּקְּנִין עַל יְדֵי הַיְרֵאָה שֶׁנִּמְשְׁכָה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמָּן שֶׁזּוֹכִין בִּימֵי הַסְּפִירָה, כִּי בְּט"ו בְּאִיָּר יָרַד לָהֶם הַמָּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְגַם עֲנָה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין לח). כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת בִּטָּחוֹן, כַּמּוּבָא

בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁהַמָּן מְרַמֵּז עַל בִּטָּחוֹן שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִבְטֹחַ עַל ה' בְּכָל יוֹם שֶׁיַּזְמִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ וְלֹא יֵחָשֵׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים סח) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם, וְעִקַּר הַבִּטָּחוֹן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין מֵהַשָּׁנָה וּמַתְחִילִין לְדַבֵּר וְהַדִּבּוּר בָּא לְתוֹךְ כְּלֵי הַהוֹלָדָה שֶׁהֵם בַּטְחֵנֵי הַדִּבּוּר וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה פְּקִידוֹת עֲקָרוֹת וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לָעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַבִּטָּחוֹן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל, עַל כֵּן בִּסְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל זוֹכִין אָז לְבִטָּחוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרִידַת הַמָּן כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל כֵּן מְבַקְּשִׁין אַחַר הַסְּפִירָה, יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה, כִּי זוֹכִין עַל יְדֵי הַסְּפִירָה לִבְחִינַת הֶאָרַת פָּנִים הַדְּרַת פָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיִּרְאָה הַגְּדוֹלָה שֶׁזְּכִינוּ בְּשָׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֶּחֱרַד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּלְבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם וְכוּ'. כִּי הַיִּרְאָה נִמְשָׁכָת עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר חָזָק מְאֹד. שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, כִּי שׁוֹפָר מְרַמֵּז עַל כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת נִדְמֶה לָהֶם כְּזֵקֶן, כִּי אָז נִשְׁלָמִין בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן כַּנַּ"ל שֶׁנִּשְׁלָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁזָּכִינוּ לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף, אֲבָל אֵין הָעֲשִׂירוּת נִזְדַּכֵּךְ בִּשְׁלֵמוּת לְזֻכּוֹת לְקַבֵּל עַל יָדוֹ הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבָּהֶם אָנוּ מִתְעוֹרְרִין מֵהַשָּׁנָה שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ גֹּדֶל הַהִתְעוֹרְרוּת הַנִּפְלָא שֶׁמִּתְעוֹרְרִין בְּשָׁעַת הַסְּפִירָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה גְּדוֹלָה בְּשָׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין תִּקּוּנֵי עַתִּיק בְּחִינַת בְּשָׁבוּעוֹת נִדְמֶה לָהֶם כְּזֵקֶן וְעַל יְדֵי זֶה נִזְדַּכֵּךְ וְנִתְתַּקֵּן הָעֲשִׂירוּת הַגָּדוֹל שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְעַל יְדֵי הָעֲשִׂירוּת הַזֶּה אָנוּ זוֹכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק יב

כִּי מוּבָן בַּכְּתָבִים שֶׁבְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח נַעֲשׂוּ כָּל הַתִּקּוּנִים בְּכָלָל בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה בְּלֵיל שִׁמּוּרִים, אֲבָל אַחַר כָּךְ נִסְתַּלְּקוּ וּצְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן הַכֹּל בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת לִשְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁקִּבַּלְנוּ הָעֲשִׂירוּת בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, אֲבָל אֵין נִגְמָר לְהִזְדַּכֵּךְ וּלְהִתְתַּקֵּן עַד שָׁבוּעוֹת עַל יְדֵי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי הָעֲשִׂירוּת הַזֶּה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת

הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְעִנְיַן עֲשִׂירוּת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ וְתָבִין דְּבָרַי הֵיטֵב:

חלק יג

וּבְשָׁבְכֵיל זֶה נוֹהֲגִין לִהְיוֹת נְעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה בְּשָׁבוּעוֹת זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהֵם הֶפֶךְ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל:

יֵשׁ לְרַמֵּז עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ תּוֹכָחָה' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא ח, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָננוּ שֶׁיֵּשׁ שָׁלֹשׁ מִחִין שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת הַיּוֹם וְכוּ' וּכְשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֵק מֵהָרַחֲמָנוּת וַאֲזַי נִפְגָּם הָרַחֲמָנוּת וְנַעֲשֶׂה אַכְזָרִיּוּת וְדִין, אֲזַי נִפְגָּמִין הַמִּחִין בִּבְחִינַת מִחִין דְּקַטְנוּת וּמִשָּׁם מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף וַאֲזַי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְאָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצָה לְבַלֵּעַ אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּינִים, כִּי יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵהַדִּינִים. וַאֲזַי צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ' וְאָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֻכְרַחַת לְהוֹצִיא וּלְהַחֲזִיר כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעָה. וְלֹא דַּי בָּזֶה אַף גַּם הִיא מֻכְרַחַת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא גַּם עֲצָמוּת חִיּוּתָהּ מִקִּרְבָּהּ וּבְטָנָהּ בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב כִּי נוֹרָא הוּא:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁהַגַּנָּב צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל. כִּי הַיֵּצֶר הָרַע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִקְרָא גַּנָּב, כִּי הוּא אוֹרֵב עַל הָאָדָם בְּכָל עֵת כְּמוֹ גַּנָּב מַמָּשׁ וְהוֹלֵךְ עִם הָאָדָם בְּכַמָּה מִינֵי הַטְעָיוֹת וְרַמָּאוּת וּנְכָלִים וְעַרְמִימִיּוּת כְּמוֹ גַּנָּב מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יֵשֵׁב בְּמַאְרַב חֲצֵרִים בְּמִסְתָּרִים וְכוּ'. וּכְתִיב, יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר וְכוּ' יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי וְכוּ'. וּכְתִיב, הֵמָּה עָקְבֵי יִשְׁמֹרוּ וְכוּ'. וְעִקַּר הַגְּנֵבָה שֶׁלּוֹ הוּא בְּעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבָּאָדָם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתְחָלַת שְׁלִיטַת הַיֵּצֶר הָרָע חַס וְשָׁלוֹם, אִם אֵין נִזְהָרִין וְנִשְׁמָרִין מִמֶּנּוּ הֵיטֵב, כִּי עִקַּר הַיְצִירִין הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבָּאָדָם, כִּי מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת הֵם יֵצֶר טוֹב וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם יֵצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה לַשֶּׁמֶשׁ וְכוּ' (בְּסִימָן מט), עַיֵּן שָׁם. וְהַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, הֵם אוֹרְבִים עַל הָאָדָם בְּכָל עֵת וְרֶגַע כְּמוֹ גַּנָּב מַמָּשׁ כְּדֵי שֶׁיִּתְאַחֲזוּ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל אָדָם כְּדֵי לַהֲבִיאוֹ לִידֵי הִרְהוּרִים וְתַאֲוֹת כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא וְכוּ'. וְזֹאת הַתַּאֲוָה עִקָּרָהּ תְּלוּיָה בְּמַחֲשָׁבָה וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב שֶׁלֹּא יַתְחִיל לַחְשֹׁב

בְּעִנְיַן זֶה כְּלָל וְלֹא יָבֹא לִידֵי הִרְהוּר בְּוַדַּאי הוּא נִצּוֹל מִתַּאֲוָה זֹאת. אַךְ עִקַּר כָּל הַהִרְהוּרִים וְהִתְגַּבְּרוּת זֹאת הַתַּאֲוָה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵין שׁוֹמְרִים מַחֲשַׁבְתָּם כָּרָאוּי וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע אוֹרֵב בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד כְּמוֹ גַּנָּב מַמָּשׁ וְחוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ תַּחַת מְחִצּוֹת הַמֹּחִין שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וְהוּא בְּנָכְלָיו אוֹרֵב וְחוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ תַּחְתָּם וּמַטָּה מַחֲשֶׁבֶת הָאָדָם מֵעֵט מֵעֵט בִּגְנֵבָה וְעָרְמָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁפִּתְאֹם בָּא לִידֵי הִרְהוּרִים וְתַאֲוֹת. כִּי בְּוַדַּאי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חָפֵץ מְאֹד לְהִנָּצֵל מֵהִרְהוּרִים אֵלּוּ אֲבָל הַיֵּצֶר הָרָע חוֹתֵר עָלָיו בִּגְנֵבָה גְּדוֹלָה וְגוֹנֵב אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁתֵּצֵא לַחוּץ וְלַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הוּא בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה מַמָּשׁ כַּיָּדוּעַ לְכָל מִי שֶׁמֵּשִׂים לֵב עַל עִנְיָנָיו, עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד בִּשְׁמִירָה יְתֵרָה בְּכָל עֵת בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יַתְחִיל לְהוֹצִיא מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים:

חלק ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר פְּגַם הַבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא פְּגַם הַתְּפִלָּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת גְּנֵבָה שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֻכְרַחַת לִתֵּן הֶקְאוֹת וּלְהַחֲזִיר כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת אַף גַּם לְהוֹצִיא עַצְמוּת חִיּוּתָהּ מַמָּשׁ וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַגַּנָּב צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כָּפֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו וּמוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ הַגְּנֵבָה שֶׁגָּנַב מֵהַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ כָּל הַדֵּעוֹת וְכָל הַתְּפִלּוֹת וְכוּ' שֶׁבָּלַע אָז לֹא דַּי שֶׁמֻּכְרָח לְהַחֲזִיר כָּל מַה שֶּׁבָּלַע מֵהַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי גְּנֵבָתוֹ אַף גַּם הוּא מֻכְרָח לְהַחֲזִיר פִּי שְׁנַיִם, דְּהַיְנוּ כָּפֶל כִּי מֻכְרָח לְהוֹצִיא וּלְהָקִיא גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ בִּבְחִינַת מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּפֶל כִּי מֻכְרָח לְהוֹסִיף וּלְשַׁלֵּם גַּם מַשֶּׁלּוֹ כְּפִי סְכוּם הַגְּנֵבָה, כִּי צָרִיךְ לְהוֹצִיא וּלְהָקִיא גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, "אִם הַמֹּצֵא תִּמְצָא בְיָדוֹ הַגְּנֵבָה" וְכוּ', 'בְּיָדוֹ' דַּיְקָא. כִּי עִקַּר מַה שֶּׁמּוֹצְאִין הַגְּנֵבָה אֶצְלוֹ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יָדוֹ בְּחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו הַנֶּאֱמָר בְּיַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לְהַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַהִתְפִּלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין עַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּנָּב וּמוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ הַגְּנֵבָה שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע וְגַם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּפֶל בְּחִינַת שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם וְכוּ':

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת מְכִירַת יוֹסֵף לַמֹּצְרִים עַל יְדֵי גְּנֵבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה פָּגְמוּ בַּבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים וְעַל כֵּן הָיָה עִקַּר הַפְּגָם עַל יְדֵי גְּנֵבָה וְעִקַּר הַתִּקּוּן הָיָה בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁזָּכוּ לְקְרִיעַת יַם סוּף עַל יְדֵי כֹּחַ יוֹסֵף הַצַּדִּיק דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס. וְעִקַּר קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל

הַבַּעַל כֹּחַ בְּחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְּעָזְּךָ יָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַהִתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי יוֹסֵף עַל יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן זָכָה לִהְיוֹת בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל עַד שֶׁזָּכָה לַבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהִוא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהָיָה בִּזְכוּתוֹ. וְעַל כֵּן זָכָה יוֹסֵף שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ שְׁנֵי שְׁבָטִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְכוּ', כִּי הַיֵּצֶר הָרָע רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יוֹסֵף בְּזֹאת הַתַּאֲוָה עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְנֶה בְּמִנְיַן הַשְּׁבָטִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו וְאָמַר לוֹ, עֲתִידִין הַשְּׁבָטִים וְכוּ'. וְיוֹסֵף בְּגֹדֶל כֹּחוֹ הִתְגַּבֵּר עַל הַיֵּצֶר הָרָע וְאָז לֹא דַּי שֶׁלֹּא נֶחְסַר מִמִּנְיַן הַשְּׁבָטִים אַף גַּם זָכָה לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא קְדֻשּׁוֹת הָרְבֵּה עַד שֶׁזָּכָה לִקְדֻשָּׁה כְּפוּלָה שֶׁהִיא הַבְּכוֹרָה שֶׁהִיא פִּי שְׁנַיִם שֶׁנִּתְחַלֵּק שִׁבְטוֹ לִשְׁנֵי שְׁבָטִים שֶׁזֶּה זָכָה עַל יְדֵי שֶׁהִכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁהוֹצִיא מִמֶּנָּה בְּחִינַת כֶּפֶל כִּי בִּזְכוּתוֹ יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל וּבְתוֹסֶפֶת גֵּרִים הָרְבֵּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהוֹצִיאוּ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא עֲצָמוּת חִיּוּתָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֶּפֶל וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁגַּם שִׁבְטוֹ נִכְפַּל לִשְׁנַיִם וְכוּ':

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה כְּשֶׁטָּבַח אוֹ מָכַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חֲמִשָּׁה בָּקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה. וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל מְכִירַת יוֹסֵף, עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת בְּיוֹתֵר עַל הַגְּנֵבָה שֶׁגָּנְבָה מֵהַקְּדֻשָּׁה וְרוֹצֶה לִבְלֹעַ אוֹתָהּ לְגַמְרֵי עַל יְדֵי טְבִיחָה וּמְכִירָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּקַּע שָׁם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי כְּפִי מַה שֶּׁמִּתְגַּבֶּרֶת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הִיא צְרִיכָה אַחַר כָּךְ לַחֲזֹר וּלְהוֹסִיף מֵעֲצָמוּת חִיּוּתָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּשֶׁמּוֹצִיאִין מִמֶּנָּה הַגְּנֵבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי ד וְה כְּשֶׁטָּבַח וּמָכַר, כִּי אָז אֵין דַּי לוֹ בְּתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, כִּי צָרִיךְ לְהוֹסִיף יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵעֲצָמוּת חִיּוּתוֹ עַד ד' וְה' מֵחֲמַת שֶׁרָצָה לִבְלֹעַ הַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל כֵּן צָרִיךְ לְהוֹסִיף וּלְהוֹצִיא עֲצָמוּת חִיּוּתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי זֶהוּ בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ, כַּמּוּבָן. כִּי כָּל מַה שֶּׁרוֹצֶה הָאָדָם הַבְּלִיַּעַל לִשְׁלֹט בְּאָדָם דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר נִתְהַפֵּךְ עָלָיו לְרַע לוֹ כִּי מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ עֲצָמוּת חִיּוּתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעִקַּר תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה אֵינוֹ כִּי אִם בְּשׁוֹר וְשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חֲמִשָּׁה בָּקָר וְכוּ' וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה. שׁוֹר וְשֶׂה הֵם בְּחִינַת טַלִּית וּתְפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל שׁוֹר וְשֶׂה בְּעִנְיַן הַמֶּלֶךְ שֶׁגָּזַר שִׁמְד, עַיֵּן שָׁם מִבֹּאר שֶׁשּׁוֹר הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי עוֹשִׂין מֵעוֹרוֹ תְּפִלִּין. וְשֶׂה הֵם בְּחִינַת צִיצִית שֶׁעוֹשִׂין מִצֶּמֶר, כִּי עִקַּר שִׁמִּירַת הַמִּחִין מִתַּאֲוַת נְאוּף הוּא עַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁאָנוּ מַנִּיחִין בְּכָל יוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם מִתְחַדְּשִׁין הַמּוֹחִין כַּיָּדוּעַ בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' וְעַל יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַמּוֹחִין שֶׁבְּכָל יוֹם מִתְחַדְּשִׁין הָאוֹרוֹת שֶׁל צִיצִית וּתְפִלִּין, כַּמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְעַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מִתְעַטְּפִין בְּצִיצִית וּתְפִלִּין בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַמְּחִצּוֹת פְּרוּסוֹת שֶׁל הַמּוֹחִין

שֶׁהֵם שׁוֹמְרִין בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה. כִּי צִיצִית שְׁמִירָה מִנְּאוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם. וְכֵן תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה הֵפֶךְ חוֹתָם דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבְּרִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁרוֹצִים לִפְגֹּם גַּם בִּבְחִינַת שׁוֹר וְשֵׂה, דְּהַיְנוּ בְּצִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁרוֹצִים חַס וְשָׁלוֹם לַחֲתֹר וְלִסְתֹּר מֵחִצּוֹת הַמֹּחִין הַנִּמְשָׁכִין עַל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי צִיצִית וּתְפִלִּין. וְאָז צָרִיךְ לְשַׁלֵּם ד' וְה' חֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַתְּפִלִּין וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה שֶׁהִיא פֶּגֶם הַצִּיצִית, כִּי צִיצִית הֵם בְּבְחִינַת ד' וּתְפִלִּין הֵם בְּבְחִינַת ה', כִּי כְּלַל הַמֹּחִין הֵם בִּבְחִינַת ד' ה', בִּבְחִינַת ה' דְּלֶ"ת הֲוַת וְאִתְחַזְרַת וְנַעֲשֵׂית ה', כִּי בְּתְחִלָּה נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין בִּבְחִינַת צִיצִית שֶׁהוּא בְּחִינַת ד' בְּחִינַת אַרְבַּע צִיצִית, כִּי בְּצִיצִית עֲדַיִן אֵין הַמֹּחִין בְּאִתְגַּלְיָא כָּל כָּךְ, כִּי הִיא מִצְוָה שֶׁאֵין בְּגוּפָהּ קְדֻשָּׁה. אֲבָל אַחַר כָּךְ מִתְגַּלִּין הַמֹּחִין יוֹתֵר וְנִמְשָׁךְ יוּ"ד לְתוֹךְ הַד' וְנַעֲשֵׂית ה' שֶׁעִקַּר בְּחִינָה זֹאת נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַתְּפִלִּין שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת יוּ"ד, כִּי בַּתְּפִלִּין כְּתוּבִים פָּרָשִׁיּוֹת וְשֶׁמּוֹת וְעַל כֵּן הַתְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת ה' שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע בָּתִּים שֶׁל רֹאשׁ וּבַיִת אֶחָד בְּשֶׁל יָד שֶׁהֵם בְּיַחַד ה' כִּי תְּפִלִּין בְּחִינַת ה'. וְעַל כֵּן חֲמִשָּׁה בָּקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת ה וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהִיא בְּחִינַת ד כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֻכְרַחַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת עִם עַצְמוּת חִיּוּתָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִין שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת ד וְה בְּחִינַת צִיצִית וּתְפִלִּין בְּחִינַת ה דְּלֶת הֲוַת וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה לַשָּׁמֶשׁ וְכוּ' (בְּסִימָן מט), עַיֵּן שָׁם:

]וְאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁם מְבֹאָר שֶׁצִּיצִית בְּעַצְמָן הֵם בִּבְחִינַת ד' ה', עַיֵּן שָׁם אַף כִּבָר כְּתַבְנוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוֹלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת, כִּי זֶהוּ יְסוֹד וְהַקַּרְקַע כְּלָלִית בְּכָל סִפְרֵי הַקַּבָּלָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֶסֶד וְזֶה גְּבוּרָה וְכוּ', אֲבָל גַּם חֶסֶד כָּלוּל מִכָּל הַסְּפִירוֹת וְכֵן גְּבוּרָה וְכֵן בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְהַשֵּׁמוֹת וְהָעִנְיָנִים הַמְּזֻכָּרִים בְּסִפְרֵי קַבָּלָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי צִיצִית הֵם מֹחִין גְּמוּרִים בְּחִינַת ד' שֶׁאִתְחַזְרַת וְנַעֲשֵׂית ה' אַף עַל פִּי כֵן בִּכְלָלִיּוּת הַמֹּחִין נֶחְשָׁבִין בְּחִינַת הַצִּיצִית כְּנֶגֶד הַתְּפִלִּין בִּבְחִינַת ד' לְגַבֵּי ה' וְכוּ'. וּזְכֹר כְּלָל זֶה כִּי יִצְטָרֵךְ לְךָ מְאֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת]:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁלֹּא רָצָה יוֹסֵף לְגַלּוֹת אֶת עַצְמוֹ לְאֶחָיו עַד שֶׁבָּאוּ כָּל הָאַחַד עֶשֶׂר שְׁבָטִים אֵלָיו וְנִתְקַיֵּם 'וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי'. כִּי מֵחֲמַת שֶׁאָז רָצְתָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר עַל בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו מְאֹד כִּי רָצוּ לְבָלֹעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי בְּחִינַת גְּנֵבָה וּטְבִיחָה וּמְכִירָה, כִּי גָּנְבוּ אוֹתוֹ וְשָׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַטְּבִיחָה וּמָכְרוּ אוֹתוֹ לַמִּצְרִים. עַל כֵּן הֻכְרְחוּ לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל בְּחִינַת הַתַּשְׁלוּמִין שֶׁל הַגְּנֵבָה שֶׁהֵם כְּפֶל וְד' וְה' שֶׁסְּכוּם כֻּלָּם עוֹלֶה אֶחָד עָשָׂר, כִּי כָּפֶל הוּא שְׁנַיִם וְד וְה תִּשְׁעָה וְכֻלָּם יַחַד עוֹלֶה אֶחָד עָשָׂר וּכְנֶגֶד זֶה הֻכְרְחוּ כָּל הָאַחַד עָשָׂר שְׁבָטִים לָבוֹא אֵלָיו כְּדֵי לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגְמוּ בּוֹ כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת מִקְּרְבָּהּ וּבְטָנָהּ בִּבְחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְד' וְה' שֶׁעוֹלִים כֻּלָּם אֶחָד עָשָׂר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶחָד עָשָׂר יְרִיעוֹת עִזִּים בְּחִינַת אֶחָד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמּוֹצִיאִין מִמֶּנָּה גַּם עַצְמוּת חִיּוּתָהּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶלְבְּנָה שֶׁבַּקְּטֹרֶת שֶׁגַּם הוּא נִתְהַפֵּךְ לְרֵיחַ טוֹב. וְכֵן כָּל בְּחִינַת אֶחָד עָשָׂר הַמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּבֵרוּר הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְד' וְה' שֶׁעוֹלֶה יַחַד אֶחָד עָשָׂר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיְצֶר הָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּנֵבָה מֻכְרָח אֶחָד כְּדֵי לַחֲזֹר הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה עִם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ בִּבְחִינַת אֶחָד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב לְהוֹצִיא הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו, שֶׁהוּא הַסָּמֵךְ-מֵם, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהָיָה צַיָּד בְּפִיו שֶׁהָלַךְ תָּמִיד בְּרַמָּאוּת וּגְנֵבָה וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר וְלִינֹק מִיַּעֲקֹב בְּעֵת שֶׁרָאָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּינִים מֻחְמֶצֶת שֶׁכָּל אֲחִיזָתוֹ וִינִיקָתוֹ הוּא מִבְּחִינַת דִּינִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד שֶׁהָיָה בִּימֵי אֲבֵלוֹ שֶׁל אָבִיו שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים וְאָז אָמַר לוֹ, הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַדִּין שֶׁהוּא חֹשֶׁב שֶׁיִּלְעֹט וְיִבְלַע מִקְּדֻשַּׁת יַעֲקֹב עַל יְדֵי שֶׁרָאָה בּוֹ אֲחִיזַת הַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדֹם. אֲבָל יַעֲקֹב הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל אָמַר לוֹ, מְכָרָה כַּיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי, הַיְנוּ שֶׁאֲנִי אֶתֵּן לְךָ וְאַלְעִיט אוֹתְךָ מֵהָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, הַיְנוּ מִתַּקְפָּא דְּדִינָא, אֲבָל אַתָּה סָבוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּבְלַע וְתִינַק מִן הַקְּדֻשָּׁה, אַדְּרַבָּא, נַהֲפֹךְ הוּא, כִּי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא שֶׁאַלְעִיט אוֹתְךָ מֵהָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא תִּמְכֹּר אֶת בְּכוֹרָתְךָ לִי, כִּי עַל יְדֵי זֶה אוֹצִיא מִמְּךָ הַבְּכוֹרָה שֶׁהִוא פִּי שְׁנַיִם כִּי אוֹצִיא מִמְּךָ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא אֶת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלַעְתָּ אַף גַּם עַצְמוּת חִיּוּתְךָ אוֹצִיא מִמְּךָ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם בְּחִינַת כֶּפֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם הַגְּנֵב כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן לֹא הִסְתַּפֵּק יַעֲקֹב שֶׁעֵשָׂו יִמְכֹּר וְיִמְחֹל אֶת חֵלֶק הַבְּכוֹרָה שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִין רַק שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַדָּבָר שֶׁיִּמְכֹּר הַבְּכוֹרָה אֵלָיו שֶׁיַּעֲקֹב יִהְיֶה בְּכוֹר וְיִטֹּל פִּי שְׁנַיִם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאֵין

מַסְפִּיק מַה שֶּׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מַחֲזִיר מַה שֶּׁבָּלַע מִן הַקְּדֻשָּׁה אַף גַּם הוּא מֻכְרָח לְהַחֲזִיר וּלְהוֹצִיא גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ כַּנַּ"ל שֶׁיַּעֲלֶה חִיּוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְיִתְהַפֵּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁעָשׂוּ הַכֶּרַח לְהוֹצִיא חֵלֶק בְּכוֹרָתוֹ שֶׁרָצָה לִינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה אַף גַּם לִתֵּן לְיַעֲקֹב הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא יִטֹּל פִּי שְׁנַיִם עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצִיא מִמֶּנּוּ גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה זָכָה יַעֲקֹב לַבְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי. כִּי הוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַדַּעַת וְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת וְהַכֹּל עַל יְדֵי שֶׁהִלְעִיט אוֹתוֹ מֵהָאָדֹם הַזֶּה, כִּי יַעֲקֹב הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ עַל יְדֵי שֶׁהִלְעִיט אוֹתוֹ מִבְּחִינַת דִּין שֶׁיַּעֲמֹד בְּצַוָּארוֹ בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֻכְרָח לִתֵּן הֶקָאוֹת וּלְהוֹצִיא הַכֹּל גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מַה שֶּׁהִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ יַעֲקֹב בִּבְגָדֵי עֵשָׂו בְּעֵת שֶׁהָלַךְ לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת מֵאָבִיו בִּגְנֵבָה, כִּי עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל, כִּי עֵשָׂו רָצָה לְרַמּוֹת אֶת אָבִיו יִצְחָק שֶׁהוּא תִּקֶּף הַדִּין דִּקְדֻשָּׁה לְרַמּוֹת אוֹתוֹ לְעוֹרֵר דִּין עַל יַעֲקֹב וּלְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם הַבְּרָכוֹת, עַל כֵּן הִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ יַעֲקֹב בִּבְגָדֵי עֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת תֻּקְפָּא דְּדִינָא וְדָיְקָא עַל יְדֵי זֶה הוֹצִיא וְקִבֵּל הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק, כִּי הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁדָּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּדִינִים עַל יְדֵי זֶה דָּיְקָא הִכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת מִמֶּנָּה עִם עַצְמוּת חִיּוּתָהּ וְעַל יְדֵי זֶה קִבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת מִיִּצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, כִּי לֹא הָיָה יָכֹל שׁוּם דִּין לְקַטְרֵג עָלָיו מֵחֲמַת שֶׁהָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל. וְעַל כֵּן נִזְכָּר שָׁם הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ' רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרַכוֹ ה' וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים וְכוּ', כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת בְּחִינַת רְאֵה רֵיחַ בְּנִי וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמְּבִיא שָׁם פְּסוּקִים אֵלּוּ לְעִנְיָן זֶה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה, וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שֶׁכֶם אֶחָד עַל אַחֶיךָ הִיא הַבְּכוֹרָה פִּי שְׁנַיִם אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמוֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי בִּתְפִלָּתִי וְכוּ' שֶׁנִּקְרֵאת חֶרֶב וְקֶשֶׁת בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לַבְּכוֹרָה וְעַתָּה נוֹתֵן זֹאת לְיוֹסֵף כִּי גַּם הוּא זָכָה לָזֶה עַל יְדֵי שֶׁיָּרַד לְמִצְרַיִם וְעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְכַנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק ט

עִקַּר תַּאֲוַת נְאוּף נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַגְּנֵבָה שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר שֶׁגּוֹנֵב וְחוֹתֵר בְּמַחְשְׁבוֹת הָאָדָם בְּכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת וְעַרְמוּמִיּוּת וּגְנֵבוֹת עַד שֶׁמְּבִיאוֹ לִידֵי הִרְהוּר חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמָךְ לֹא תִּנְאָף אֵצֶל לֹא תִּגְנֹב כִּי עִקַּר נְאוּף בָּא עַל יְדֵי בְּחִינַת גְּנֵבָה שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִם רְאִיתָ גַּנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ, הֵינוּ שֶׁהַפָּסוּק מוֹכִיחַ אִם רָאִיתָ

גַּנָּב שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע וַתֶּרֶץ עִמּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָּ, כִּי בֶּאֱמֶת הָיָה רָאוּי לְךָ לְזַהֵר מְאֹד מֵהַגַּנָּב הַזֶּה, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ מְאֹד מְאֹד מֵהַגַּנָּב הַזֶּה וְאַתָּה לֹא דַּי שֶׁלֹּא שָׁמַרְתָּ עַצְמְךָ מִמֶּנּוּ אַף גַּם אִם רָאִיתָ גַּנָּב וַתֶּרֶץ עִמּוֹ שֶׁנִּתְרַצֵּיתָ אַחֲרָיו רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל יְדֵי זֶה וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָּ וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ עַל יְדֵי גְּנֵבוֹתָיו רַק יִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְגָרֵשׁ וּלְבַעֵר הַגַּנָּב מִקִּרְבּוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת הַבְּחִירָה בְּיַד הָאָדָם לְגָרְשׁוֹ, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ וְשָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה, אַשְׁרֵי הַשּׁוֹמֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ:

פרק ה

חלק א

הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם כֶּפֶל:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תְּהִלּוֹת יְכַסְּיֻמוּ' וְכוּ' בְּסִימָן ט, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְכוּ':

וְהַכְּלָל שֶׁעַל יְדֵי הַדִּבּוּר הָאֱמֶת יִרְאֶה הַפְּתָחִים לְצֵאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל הַמְסַבֵּב אוֹתוֹ, כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל אֲזַי הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת, מְסַבְּבִין אוֹתוֹ בְּמַחֲשָׁבוֹת וְרַעְיוֹנִים חִיצוֹנִים הַרְבֵּה מְאֹד וְכוּ' וְהַתְּקוּן לָזֶה אֱמֶת וְכוּ'. וַאֲזַי כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הַחֹשֶׁךְ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר אֱמֶת הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּתָחִים גַּם לְאַחֵר שֶׁהוּא מִן הַצַּד חוּץ לַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְקָרֵב גַּם אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁזֻהוּ בְּחִינַת וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל שֶׁהַגַּנָּב מְחַיֵּב לְשַׁלֵּם, כִּי הַגְּנֵבָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת הָרוֹצִים לְהַחֲשִׁיךְ וּמְסַבְּבִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַגְּנֵבָה הוּא בַּחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים וְכוּ' וּבַלַּיְלָה יְהִי כִּנְנֵב. וְעַל כֵּן תִּקּוּן הַגְּנֵבָה הוּא עַל יְדֵי אוֹר, דְּהַיְנוּ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת, כִּי עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת נִתְבַּטֵּל תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ וְאָז בְּוַדַּאי מִתְבַּטֵּל כָּל מִינֵי גְּנֵבוֹת, וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁהַגַּנָּב יְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקֵּן מַה שֶּׁקִּלְקֵל, כִּי קִלְקוּלוֹ הוּא שֶׁהִגְבִּיר הַחֹשֶׁךְ מְאֹד עַל יְדֵי הַגְּנֵבָה שֶׁהִוא בַּחֹשֶׁךְ עַל כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּמְצָא הַגַּנָּב שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁהֵאִיר אוֹר הָאֱמֶת וּבָטֵל הַחֹשֶׁךְ וְנִתְגַּלָּה הַגְּנֵבָה עַל כֵּן מֻכְרָח לְשַׁלֵּם כֶּפֶל. כִּי כְּשֶׁהָאֱמֶת מֵאִיר וּמְבַטֵּל הַחֹשֶׁךְ אֲזַי נִמְשָׁךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת כֶּפֶל כִּי לֹא דַּי שֶׁהָאָדָם בְּעַצְמוֹ יוֹצֵא מִתּוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵלָתוֹ עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת אַף גַּם הוּא עוֹשֶׂה פֶּתַח גַּם לְאַחֵר לְהוֹצִיאוֹ מֵהַחֹשֶׁךְ לְאוֹר הָאֱמֶת לְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים:

נִמְצָא שֶׁאוֹר הָאֱמֶת מוֹצִיא מִתּוֹךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת כֶּפֶל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לָכֵן בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּה וֶאֱמוּנָה וְנִסִּים הֵם בְּחִינָה אַחַת

וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכֻלָּם כִּי אִם עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מֵהַחֹשֶׁךְ לְאוֹר וְכַנַּ"ל עַל כֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ' הוּא בְּחִינַת מִשְׁנֶה יֵרָשׁוּ בְּחִינַת כֶּפֶל כַּנַּ"ל, כִּי זוֹכֶה לְהָאִיר לְעַצְמוֹ וְגַם לַאֲחֵרִים לְהָאִיר לָהֶם דֶּרֶךְ הָאֱמֶת לְתִשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר אוֹר הָאֱמֶת מֵאִיר בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲפִלּוּ עַם הָאָרֶץ יָרֵא לְשַׁקֵּר בְּשַׁבָּת. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְעַל כֵּן אָז בְּשַׁבָּת עִקַּר בִּטּוּל הַקְּלִפּוֹת וְהַחֹשֶׁךְ בִּבְחִינַת יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן אָז בְּעִיּוּלֵי שַׁבָּתָא עוֹלִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבֵּרְרוּ כָּל יְמֵי הַחֹל, כִּי בְּכָל יְמֵי הַחֹל עִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְעִקַּר עֲלִיַּת כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל כָּל יְמֵי הַחֹל הוּא בִּכְנִיסַת שַׁבָּת מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר אוֹר הָאֱמֶת מֵאִיר בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָז זוֹכִין לְלֶחֶם מִשְׁנֶה בְּחִינַת כֶּפֶל בְּחִינַת מִשְׁנֶה יֵרָשׁוּ. כִּי לֹא דַּי שֶׁעוֹלִין הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל אַף מַעֲלִין אָז גַּם אֲחֵרִים שֶׁיֵּצְאוּ מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת הַמֵּאִיר בְּשַׁבָּת וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּמְצָא הַגַּנָּב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל הַחֹשֶׁךְ שֶׁמְּשָׁם הַגְּנֵבָה כַּנַּ"ל, כִּי עַתָּה כְּבָר נִמְצָא הַגַּנָּב שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהָאֲרַת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהֵאִיר עַד שְׁנִתְבַּטֵּל תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְצָא הַגַּנָּב. עַל כֵּן הוּא מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם כֶּפֶל, כִּי כְּשֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת וּמְבַטֵּל הַחֹשֶׁךְ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת כֶּפֶל כַּנַּ"ל, כִּי לֹא דַּי שֶׁמַּחֲזִירִין וּמַעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁרָצְתָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא לִגְנֹב עַל יְדֵי תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ אַף גַּם מוֹצִיאִין מִמֶּנָּה שְׁאָר הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁהָיוּ שֶׁלָּהֶם מִכְּבָר, כִּי מְאִירִין גַּם לָהֶם וְעוֹשִׂין לָהֶם פְּתָחִים וּמוֹצִיאִין אוֹתָם מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר וְכוּ', עַל כֵּן הַגַּנָּב כְּשֶׁנִּמְצָא שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַחֹשֶׁךְ עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁנִּגְנַב מֵאֲבִיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ וְכוּ'. עַל כֵּן אַחַר כָּךְ זָכָה לִבְחִינַת כֶּפֶל בְּחִינַת בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ הַנַּ"ל. כִּי בָּנָיו לָקְחוּ שְׁנֵי חֲלָקִים בָּאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שֶׁכֶם אֶחָד עַל אַחֶיךָ וְכוּ'. וְעַל כֵּן הֵבִיא שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל זֶה הַפָּסוּק לְעִנְיַן תְּפִלָּה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי בִּטּוּל הַחֹשֶׁךְ עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמְּבַטֵּל הַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת גְּנֵבָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת כֶּפֶל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּתִיב אֶצְלוֹ:

וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה, בְּחִינַת מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ הַנַּ"ל, בְּחִינַת כֶּפֶל כַּנַּ"ל:

חלק ד

הַכְּלָל שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמֶת. וְאִם הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבֵּר אַף עַל פִּי כֵן כָּל הָרוֹצֶה לְחוּס עַל עַצְמוֹ לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בֶּאֱמֶת וְלֹא יַטְעֶה אֶת

עַצְמוֹ רַק בְּכָל דָּבָר יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת הֵן בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת וְכֵן בְּכָל עֲסָקָיו שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּעֵין הָאֱמֶת אֵיזֶהוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיִּבְרֹר לוֹ אִם לַעֲסֹק בְּהוֹלְלוּת וְלֵיצָנוּת וְכוּ' אִם לַעֲסֹק בְּתַמְימוּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוּ'. בְּוַדַּאי יָאִיר לוֹ הָאֱמֶת לָצֵאת מֵחֶשְׁכַת אֲפֵלָתוֹ וְאָז אִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, יָאִיר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁלֹּא דַּי שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יִרְאֶה הַפְּתָחִים לָצֵאת מִתּוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵלָתוֹ אַף אִם הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַחֹשֶׁךְ מְאֹד מְאֹד מִכָּל הַצְּדָדִים וְכוּ' וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְסִימָן קיב עַל פְּסוּק צֹהַר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, אַף גַּם יְזָכֶה לְהַרְאוֹת פְּתָחִים רַבִּים לַאֲחֵרִים שֶׁיֵּצְאוּ מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל עַל יְדֵי הָאֱמֶת וְכוּ':

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְכוּ'. כִּי אַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם עַל כֵּן זָכָה לְכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּה וֶאֱמוּנָה וְנְסִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ וְכוּ' זֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה שֶׁאוֹמְרִים אֱלֹקֵי אַבְרָהָם 'וַאֲבָרֶכְךָ' זֶה שֶׁאוֹמְרִים אֱלֹקֵי יִצְחָק וְכוּ', הֵינוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה אֱמוּנָה שֶׁאַבְרָהָם זָכָה עַל יְדֵי אֱמֶתַּת תְּמִימוּתוֹ, כִּי הָלַךְ תָּמִיד בְּתָמִימוּת בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'הוֹלֵךְ תָּמִים' זֶה אַבְרָהָם. וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁצִּוָּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ לֵילֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְיָזְכֶה לִתְפִלָּה וֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיֹּאמְרוּ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּכָל הַתְּפִלּוֹת שֶׁכָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יֹאמַר אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה וְהָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ עַל יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמֶת וְהַתְּמִימוּת שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה, זֶה בְּחִינַת נְסִים שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת נְסִים וּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים בָּעוֹלָם שֶׁכָּל מִי שֶׁיְּבָרֵךְ יִתְבָּרַךְ וְכֵן לְהֶפֶךְ עַד שֶׁהַכֹּל יִתְבָּרְכוּ בּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁכָּל הָעֲקָרוֹת וְכָל הַחוֹלִים הָיוּ בָּאִים אֶל אַבְרָהָם, כִּי זָכָה לַעֲשׂוֹת נְסִים גְּדוֹלִים בָּעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁבְּאֵלּוּ הַפְּסוּקִים מְרֻמָּז כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּה וֶאֱמוּנָה וְנְסִים שֶׁזָּכָה בָּהֶם אַבְרָהָם וְכוּ'. וְזֶהוּ, וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, הֵינוּ שֶׁהַחֹשֶׁךְ כָּרוּךְ תָּמִיד אַחַר הַקְּדֻשָּׁה, כִּי לוֹט בְּחִינַת לְטוּתָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר, שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת אֲרוּר אַתָּה, הֵינוּ שֶׁהַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת לוֹט הָלַךְ תָּמִיד אַחַר אַבְרָהָם לְהַחֲשִׁיךְ לוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל אֲזַי תֵּכֶף וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, שֶׁהַחֹשֶׁךְ כָּרוּךְ אַחֲרָיו וְרוֹצֶה

לְהַחֲשִׁיךְ לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה כָּל הָעֲבוֹדָה וְהַיְגִיעָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים לְבָרֵר הָאֱמֶת מִתּוֹךְ חֶשְׁכַת אֶפֵלַת הַשֶּׁקֶר הַמְסַבֵּב בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי סִבּוּבִים וְלֵיצָנוּת וְעַרְמוּמִיּוּת בְּלִי שִׁעוּר וּמִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ הוּא מוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה. שֶׁהוּא דָּרוֹם שֶׁהוּא יָמִין בְּחִינַת אֱמֶת דְּתַלְיָא בְּעַתִּיקָא דְּאִיהוּ כֻּלָּא יְמִינָא. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהָלַךְ וְנָסַע בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הָלַךְ וְנָסַע וְהִמְשִׁיךְ עַצְמוֹ תָּמִיד לְיָמִין שֶׁהוּא הָאֱמֶת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹדִיעַ לְאָדָם דֶּרֶךְ הָאֱמֶת בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בְּכָל דָּבָר וּבְכָל עֵת וּזְמַן רַק הַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת הוּא מִסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם בְּכָל דָּבָר עַל נְקֻדַּת הָאֱמֶת וְהוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ וּמוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ תָּמִיד לְיָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת בְּבְחִינַת הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה וְכוּ':

וְזֶה שֶׁאָמַר אַבְרָהָם לְלוֹט, אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין רֹעַי וּבֵין רֹעֶיךָ וְכוּ' הִפְרֵד נָא מֵעָלָי אִם הַשְּׂמֹאל וְאֵימְנָה וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה. וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאָמַר לוֹ, אִם אַתָּ לִשְׂמֹאלָה אֲנָא לְדָרוֹמָא וְאִם אֲנָא לִדְרוֹמָא אַתְּ לִשְׂמֹאלָא וְהֵבִיא שָׁם מָשָׁל לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וְכוּ' עַד מִן כָּל אֲתַר אֲנָא מַשְׂמְאִיל לְהַהוּא גַּבְרָא, עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהִין דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ, כִּי לְפִי מַשְׁמָעוּת הַמִּקְרָא נִרְאֶה שֶׁנָּתַן הַבְּחִירָה לְלוֹט לְהֵימִין אוֹ לְהַשְׂמְאִיל וְהוּא יִפְנֶה לַצַּד הַשֵּׁנִי לְיָמִין אוֹ לִשְׂמֹאל וְכָךְ דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁרוֹצִין לְהַשְׁקִיט הַמְרִיבָה שֶׁאוֹמֵר לוֹ בְּחַר לְךָ אֵיזֶה צַד שֶׁתִּרְצֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מְרִיבָה וּלְפִי דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ שֶׁאָמַר שֶׁאַבְרָהָם אָמַר לוֹ שֶׁתָּמִיד יִקַּח לְעַצְמוֹ הַיָּמִין וְאֶת לוֹט יַשְׂמְאִיל תָּמִיד אִם כֵּן בְּוַדַּאי לֹא יִתְרַצֶּה:

אַךְ עַל פִּי דְּבָרֵינוּ יִתְבָּאֵר בְּעֶזְרַ ה' שֶׁמַּשְׁמָעוּת הַמִּקְרָא כִּפְשׁוּטוֹ וְדִבְרֵי הַמִּדְרָשׁ שְׁנֵיהֶם עוֹלִים בְּקֶנֶה אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁאַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת טָעַן עִם לוֹט שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר וְחֹשֶׁךְ הָרוֹצֶה לְסַבֵּב אֶת הָאֱמֶת בְּכַמָּה מִינֵי סִבּוּבִים בְּלִי שִׁעוּר, וְטָעַן עִמּוֹ אַבְרָהָם הִפְרֵד נָא מֵעָלָי כִּי אֲנִי אֵינִי רוֹצֶה לֵילֵךְ בִּדְרָכֶיךָ אַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּפְנֶה אֲנִי אֶפְנֶה לְצַד אַחֵר אִם הַשְּׂמֹאל וְאֵימְנָה, הַיְנוּ אִם תִּרְצֶה לְסַבֵּב וּלְבַלְבֵּל אוֹתִי בִּבְחִינַת שְׂמֹאל, דְּהַיְנוּ בְּתַאֲוֹת וּבְהֶרְהוּרִים וְכוּ' שֶׁהֵם מִסְטְרָא דִּשְׂמָלְא, וְאֵימְנָה אֲנִי אַמְשִׁיךְ עַצְמִי לְצַד יָמִין שֶׁהוּא דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, כִּי אֲנִי מוֹשֵׁךְ עַצְמִי רַק לְדֶרֶךְ הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִין. וְאִם הַיָּמִין, הַיְנוּ אִם אַתָּה תֹּאמַר שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יָמִין, כִּי עַל פִּי רֹב הַשֶּׁקֶר וְהַחֹשֶׁךְ מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת וְאוֹמֵר שֶׁהוּא חָפֵץ רַק בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר שֶׁהַיֵּצֶר הָרַע מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְכוּ' וּכְמוֹ כֵן מָצוּי הַרְבֵּה בְּעִנְיְנֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבָּאָדָם שֶׁעַל פִּי רֹב מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ עַל יְדֵי שֶׁרוֹצֶה לַהֲפֹךְ הָאֱמֶת. וְכֵן בְּעִנְיַן בְּנֵי אָדָם הָרוֹצִים לִמְנֹעַ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת שֶׁהֵם אוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע וְאוֹמְרִים שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַדְרִיךְ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כְּאִלּוּ הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִין אֶצְלָם, וְעַל זֶה טָעַן

אַבְרָהָם, וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה, הַיְנוּ שֶׁאִם אַתָּה תִּרְצֶה לְהַיָּמִין, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנִּקְרָא אֶצְלְךָ יָמִין אֲזַי וְאַשְׂמְאִילָה אֲנִי אֶטֶּה מֵעָלֶיךָ וְאֶפְנֶה לְצַד אַחֵר לִשְׂמֹאל, כִּי אֵינִי חָפֵץ יָמִין שֶׁלְּךָ, כִּי בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יָמִין שֶׁלְּךָ הוּא שְׂמֹאל וְשֶׁקֶר גָּמוּר מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת אַתָּה חָפֵץ בַּהֲסָתּוֹתֶיךָ לְהַדִּיחַ אוֹתִי חַס וְשָׁלוֹם, מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת עַל כֵּן אֵינִי חָפֵץ יָמִין שֶׁלְּךָ וְאֶפְנֶה לִשְׂמֹאל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁלְּדִבְרֶיךָ הוּא שְׂמֹאל. וְעַתָּה צָדְקוּ יָפֶה דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל שֶׁאָמַר:

'מִן כָּל אֶתֵּר אֶנָּא מַשְׂמְאִיל לְהַהוּא גַּבְרָא', כִּי בְּוַדַּאי בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ נִשְׁאַר לוֹט תָּמִיד בִּשְׂמֹאל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת יָמִין הוּא אֱמֶת שֶׁהוּא כֹּלֶא יְמִינָא וּמִי שֶׁנּוֹטֶה מֵהָאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְאוֹמֵר שֶׁכְּךָ הוּא הָאֱמֶת בְּחִינַת יָמִין, בֶּאֱמֶת הַכֹּל הוּא שְׂמֹאל גָּמוּר, כִּי הָאֱמֶת הוּא אֶחָד וּבְכָל צַד וּפִנָּה שֶׁהָאֱמֶת הוּא כֵּן זֶהוּ עִקַּר הַיְמִין. וּכְמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁאֶחָד הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְיֵשׁ לְפָנָיו שְׁנֵי דְּרָכִים אֶחָד לְיָמִין לָעִיר צְפָת וְהַשֵּׁנִי לִשְׂמֹאל לָעִיר טְבֶרְיָה וְכַיּוֹצֵא, כְּשֶׁהוּא צָרִיךְ לִטְבֶרְיָה אֲזַי הַדֶּרֶךְ לְצַד שְׂמֹאל הוּא אֲמִתַּת הַדֶּרֶךְ שֶׁלּוֹ וְהוּא אֶצְלוֹ הַדֶּרֶךְ הַמְיֻשָּׁן. וְהַדֶּרֶךְ הַיְמִין שֶׁפּוֹנֶה לִצְפָת הוּא שְׂמֹאל אֶצְלוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵין צָרִיךְ לְשָׁם וְהוּא פָּשׁוּט. כְּמוֹ כֵן בְּכָל הַדְּרָכִים וְהָעֵצוֹת בְּדַרְכֵי ה'. כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר וַאֲנָשָׁיו מַלְבִּישִׁין עַצְמָן בְּמִצְוֹת כְּאִלּוּ הֵם רוֹצִים לְהַדְרִיכוֹ בְּדֶרֶךְ הַמְיֻשָּׁן מֵאַחַר שֶׁהָאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן צְרִיכִין לִפְנוֹת מֵעֲלֵיהֶם אַף עַל פִּי שֶׁלְּפִי דַּעְתָּם הוּא לִשְׂמֹאל, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַשְּׂמֹאל הוּא עִקַּר הַיְמִין מֵאַחַר שֶׁהָאֱמֶת הוּא כָּךְ. וְזֶהוּ אִם הַיְמִין וְאַשְׂמְאִילָה שֶׁאֲנִי אֶפְנֶה לִשְׂמֹאל מֵהַיְמִין שֶׁלְּךָ וְאַף עַל פִּי כֵן אַתָּה תִּשָּׁאֵר תָּמִיד בִּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל וְאֶשְׂמְאִלָה אֵין כְּתִיב כָּאן אֶלָּא וְאַשְׂמְאִילָה מִן כָּל אֶתֵּר אֶנָּא מַשְׂמְאִיל לְהַהוּא גַּבְרָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי תָּמִיד יִשָּׁאֵר בְּחִינַת לוֹט שֶׁהוּא חֶשְׁכַת הַשֶּׁקֶר בִּשְׂמֹאל וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' וְתֵבֶת לְךָ אֵינוֹ מוּבָן כְּלָל כַּאֲשֶׁר נִדְחַק רַשִׁ"י בָּזֶה וּפֵרֵשׁ, לְךָ, לְטוֹבָתְךָ וְכוּ'. וְעַל פִּי הַנַּ"ל יוּבַן הֵיטֵב בְּעֶזְרַ ה'. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה עָלָיו בְּפָרָשָׁה זֹאת שֶׁיַּמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּה וֶאֱמוּנָה וְנִסִּים שֶׁלְּכֻלָּם זוֹכִין רַק עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, לֶךְ לְךָ, 'לְךָ' דַּיְקָא, שֶׁכָּל הִלּוּכְךָ וּנְסִיעָתְךָ יִהְיֶה לְךָ וְאֵלֶיךָ לְבַד, הַיְנוּ לְעֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקָּרְךָ וְחִיּוּתְךָ, כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבּוֹ שֶׁזֶּה כָּל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּסְּפָרִים וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן כב שֶׁמַּה שֶּׁנִּקְרָא אֵצֶל הָאָדָם אֲנִי הוּא רַק עֶצֶם הַנְּשָׁמָה, כִּי בְּשַׂר הָאָדָם נִקְרָא בְּשַׂר אָדָם וְעִקַּר הָאָדָם הוּא הַנְּשָׁמָה וְהַנְּשָׁמָה הִוא חֵלֶק אֱלֹקִי מִמַּעַל שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת. וְזֶה בְּחִינַת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְחִילוּ מֵאַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת, וְזֶהוּ, 'לְךָ לְךָ', הַיְנוּ שֶׁתֵּלֵךְ לְךָ לְעַצְמְךָ, דְּהַיְנוּ לְעֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁלְּךָ הַמְשֹׁרָשׁ בְּךָ שָׁרַק זֶה נִקְרָא אֲנִי כְּשֶׁהָאָדָם

מְדַבֵּר עַל עַצְמוֹ וְכֵן רַק זֶה נִקְרָא אַתָּה אוֹ לְךָ כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עִמּוֹ לְנוֹכֵחַ, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל הִלּוּכְךָ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת תֵּלֵךְ רַק לְךָ לְעַצְמְךָ לְעֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת הַמֻּשְׁרָשׁ בְּךָ וְלֹא תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוּם הֶסְתּוֹת וּפִתּוּיִים שֶׁל הַשֵּׂקֶר הַמַּחְשִׁיךְ אֲנִפֵּי בְּרִיָּתָא עַד שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם מִי שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לָחוּס עַל עַצְמוֹ לְחַפֵּשׂ תָּמִיד הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לְבַל יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ. וְזֶהוּ לְךָ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ, כִּי כַּמָּה מִינֵי חֹשֶׁךְ וּשְׁקָרִים הַנִּמְשָׁכִים מֵאַרְצְךָ, דְּהַיְנוּ מֵהָעִיר וְהַמְּדִינָה שֶׁנִּתְגַּדֵּל בָּהּ, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַקְלִפָּה קְדָמָה לַפְּרִי וּבְכָל אֶרֶץ וּבְכָל מָקוֹם אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם הַרְבֵּה טוֹב אֲבָל יֵשׁ בְּכָל מָקוֹם כַּמָּה מִינֵי חֲשֵׁכוֹת הַמַּחְשִׁיכִים אֶת הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁבְּכָל אֶרֶץ רַבָּם רוֹדְפִים אַחַר תַּאֲוֹת, וּבִפְרָט אַחַר הַמָּמוֹן וְהַכָּבוֹד וְכוּ' כְּאִלּוּ זֶה הַדֶּרֶךְ נִתַּן מִסִּינַי חַס וְשָׁלוֹם. וְצָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִזֶּה וְלָצֵאת מֵאַרְצְךָ הַנַּ"ל וְתֵלֵךְ לְךָ לְעַצְמְךָ לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר עַצְמְךָ כִּי אִם תִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת תָּבִין הֵיטֵב כִּי לֹא זֶה הַדֶּרֶךְ לָבֹא לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי לָעוֹלָם הַבָּא. וְכֵן וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּצֵא מֵהָרַע וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִצַּד הַהוֹלָדָה בְּחִינַת הֵן בָּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק הֵמָּה וַאֲבִיהֶם וְכוּ' (בְּסִימָן יוּ"ד). וְכֵן וּמִבֵּית אָבִיךָ שֶׁהוּא מִשְׁפַּחְתּוֹ, כִּי יֵשׁ כַּמָּה שְׁטוּתִים וּשְׁקָרִים שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ מִצַּד מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁמַּחֲזִיקִים עַצְמָן לְמֻיְחָסִים גְּדוֹלִים וּכְאִלּוּ כָּל הַכָּבוֹד שַׁיָּךְ לָהֶם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָר שְׁטוּתִים וּבִלְבּוּלִים, וּמִכֻּלָּם צִוָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּצֵא וְיֵלֵךְ מֵהֶם לְךָ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ לְעַצְמְךָ שֶׁהוּא עֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל כְּלֹ הָאָדָם כַּנַּ"ל, וְאָז תָּבוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל זֶה שֶׁאוֹמְרִים אֱלֹקֵי אַבְרָהָם שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וֶאֱמוּנָה וְכוּ' וְנִבְרְכוּ וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת נְסִים וְכוּ', כִּי לְכָל זֶה תִּזְכֶּה עַל יְדֵי הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר בִּכְתָב רַק כִּי אִם הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת יָבִין. כִּי כְּבָר מְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע, כַּמְבֹאָר שִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם. וְלֹא מִבָּעְיָא שֶׁיֵּשׁ מוֹנְעִים רְשָׁעִים אוֹ קַלֵּי עוֹלָם וְלַצָּנִים וְכוּ' הַמּוֹנְעִים בְּדִבְרֵיהֶם מִן הָאֱמֶת אַף גַּם יִרְאֵי ה' יְכוֹלִים לִפְעָמִים לְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בַּעֲצָתָם שֶׁאֵינָהּ טוֹבָה לְפָנָיו לְפִי דַּרְכּוֹ וְיֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּלִי שִׁעוּר. עַל כֵּן הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת צָרִיךְ לִזָּהֵר לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ תָּמִיד לְעֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ בָּאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ לֶךְ לְךָ, 'לְךָ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ לְעַצְמְךָ לְעֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת הַשַּׁיָּךְ לְךָ. וְכַמּוּבָא בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הֶחָכָם וְהַתֹּם שֶׁאָמַר הַתֹּם זֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ וְזֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלִּי וְכַמּוּבָא מִזֶּה עַל פָּסוּק וּפְרַרְתֶּם לָכֶם, 'לָכֶם' לְעַצְמְכֶם, עַיֵּן שָׁם בְּדִבְרֵינוּ (בְּהִלְכוֹת סְפִירָה הַנִּכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט). עַל כֵּן בָּאֱמֶת צָרִיכִין תְּפִלָּה וְשִׂיחָה הַרְבֵּה וּלְדַבֵּר הַדִּבּוּר בָּאֱמֶת כַּנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה תָּמִיד לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְיִזְכֶּה לְכָל הַנַּ"ל:

מִכָּאן וְעַד הַסּוֹף הֵם רַק רָאשֵׁי פְּרָקִים:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב אִישׁ תָּם וְכוּ', בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה יָכֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל שֶׁל עֵשָׂו יוֹדֵעַ צַיִד בְּחִינַת כִּי צַיִד בְּפִיו שֶׁהוּא עִקַּר חֶשְׁכַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק בְּצַדָּה תְּשִׂים בְּחִינַת כִּי צַיִד בְּפִיו וְכוּ'. וְכֵן כְּנֶגֶד לָבָן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים. שֶׁמִּתְגַּבֵּר בִּשְׁקָרָיו וְעַרְמוּמְיוֹתָיו בְּכַמָּה חִלּוּפִים וְשִׁנּוּיִים לְאֵין מִסְפָּר וְכוּ', כִּי עִקַּר הַחֹשֶׁךְ הוּא שֶׁקֶר שֶׁהוּא מַחֲשִׁיךְ עֵינֵי בְּרִיָּתָא וְעַל כֵּן כָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע הוּא שֶׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע הוּא הַטֻּמְאָה וְכוּ', עַל כֵּן עִקַּר הָעֵצָה הוּא אֱמֶת לְרָאוֹת לְדַבֵּר דִּבּוּר אֱמֶת אֵיךְ שֶׁהוּא וְכוּ' וְהָאֱמֶת יָאִיר לוֹ הַפְּתָחִים וְכוּ' עַד שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְצִיא פַּרְנָסָתוֹ וְזִוּוּגוֹ לוֹ אוֹ לְבָנָיו וְהַתְּלוּיִים בּוֹ. וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן יַעֲקֹב שֶׁהָיָה לוֹ מִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת עִם לָבָן וְעֵשָׂו. כִּי יַעֲקֹב עֶצֶם הָאֱמֶת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְחֶשְׁכַת הַשֶּׁקֶר וְהָרַמָּאוּת שֶׁל לָבָן וְעֵשָׂו סָבְבוּהוּ מִכָּל צַד וַיַּעֲקֹב בְּגֹדֶל אֲמִתַּת תְּמִימוּתוֹ עָמַד כְּנֶגְדָּם עַד שֶׁהוֹצִיא מַעֲשָׂו הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרָכָה שֶׁהוּא שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה וּמִלְּבָן הוֹצִיא כָּל זִוּוּגוֹ וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל וּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ הַכֹּל עַל יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא דַּי שֶׁהֵם אֵינָם יְכוֹלִים לְהַחֲשִׁיךְ עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, אַף גַּם הָאֱמֶת מֵאִיר לוֹ עַד שֶׁמּוֹצִיא מֵהֶם כָּל הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ אֶצְלָם מִכְּבָר. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְהַחֲשִׁיךְ עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מוֹצִיא מֵהֶם הַטּוֹב שֶׁכָּבוּשׁ בָּהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם הַגַּנָּב כְּשֶׁנִּמְצָא וְכַנַּ"ל. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְגוֹנֵב שׁוֹר וְשֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ, צָרִיךְ לְשַׁלֵּם וּלְהַחֲזִיר הַרְבֵּה יוֹתֵר שֶׁהֵם ד' וְה' כִּי כָּל מַה שֶּׁהַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי הָאֱמֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. עַד שֶׁזָּכָה יַעֲקֹב לְהוֹצִיא מֵהֶם שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁתִּים עֶשְׂרֵה נְסָחָאוֹת הַתְּפִלָּה וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר גְּבוּלִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שִׁתִּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם וּשְׁתִּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַלַּיְלָה שֶׁכֻּלָּם קִיּוּמָם וְחִיּוּתָם עַל יְדֵי נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת. סוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶת, כַּמּוּבָא, כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת. וּצְרִיכִין שֶׁיָּאִיר הָאֱמֶת בְּכָל חֹדֶשׁ וּבְכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָאֱמֶת הוּא אֶחָד אֲבָל מִצַּד שִׁנּוּי הַמְקַבְּלִים יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים בְּעִנְיַן הָאֱמֶת וְאֵין הָאֱמֶת שֶׁל הָאָדָם זֶה דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְכֵן אֵין שָׁעָה דּוֹמָה לַחֲבֶרְתָּהּ. כִּי זֶה הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי הָאֱמֶת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְזֶה צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בְּצְדָקָה לְהַחֲזִיקוֹ וְכוּ' וְזֶה עוֹסֵק בְּמִצְוָה אַחֶרֶת בִּגְמִילוּת חֶסֶד

וְכֵיוֹצֵא. וְכֵן בְּאָדָם אֶחָד יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בֵּין יוֹם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין שָׁעָה לַחֲבֶרְתָּהּ שֶׁבְּשָׁעָה זֹאת מִתְפַּלֵּל וּבְשָׁעָה זֹאת לוֹמֵד וּבְשָׁעָה זֹאת עוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן וּבְשָׁעָה זֹאת אוֹכֵל אוֹ מְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָרֵי שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר. וְהָעִקָּר שֶׁכָּל שָׁעָה וְשָׁעָה בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹסֵק יִהְיֶה הַכֹּל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּפִי אוֹתָהּ הָעֵת וְהַשָּׁעָה וּכְפִי הָאָדָם. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר, אַךְ הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָבִין בְּעַצְמוֹ, וְהַכְּלָל שֶׁאֵין שָׁעָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל לְהָאִיר לְעַצְמוֹ עַל יְדֵי הָאֱמֶת אַף אִם הַחֹשֶׁךְ מְסַבֵּב אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּסַבֵּב כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם. וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל הַיּוֹם. 'כָּל הַיּוֹם' דַּיְקָא, כִּי בְּכָל שְׁעוֹת הַיּוֹם מִתְחַלְּתוֹ עַד סוֹפוֹ אֲנִי מְקַוֶּה אֵלֶיךָ שֶׁתַּדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ וּתְלַמְּדֵנִי כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ אֱמֶת בְּכָל שְׁעוֹת הַיּוֹם שֶׁיָּאִיר לִי בְּכָל שָׁעָה לְצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל:

חלק ט

כִּי הַגַּנָּב בָּא בְּהֶעְלֵם וּבְהֶסְתֵּר בְּעַרְמָה וּמִרְמָה גְּדוֹלָה. וְשָׁרְשׁוֹ מֵהַבַּעַל דָּבָר שֶׁהוּא הַגַּנָּב הַגָּדוֹל שֶׁבָּא עַל הָאָדָם בְּגַנָּבָה וּבְמִרְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יָאֹרֵב בַּמִּסְתָּר וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בַּהֲלָכוֹת הַקּוֹדְמוֹת. וְשֹׁרֶשׁ הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, הֶעְלִים וְהִסְתִּיר אוֹר חָכְמָתוֹ בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְהַהַעְלָמָה וְהַהִסְתָּרָה הוּא בְּחִינַת גְּנֵבָה, כִּי בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יֵשׁ שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁהוּא מַעְלִים וּמַסְתִּיר עַצְמוֹ, כְּבְיָכוֹל, בִּשְׁבִיל הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה בִּבְחִינַת אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר, בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר הַקֵּיסָר אֲלֵקֵיכֶם גַּנָּב הוּא, וּבְתוֹ הַשִּׁיבָה לוֹ שֶׁהוּא לְטוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם הַמָּשָׁל. וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַגַּנָּב הַגָּדוֹל הַנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשְׁכוּ כָּל הַגַּנָּבִים. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הָאֱמֶת עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁבְּכָל מָקוֹם נִסְתָּר ה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּהֶחְלֵל הַפָּנוּי בְּעַצְמוֹ וְאָז אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם, כִּי גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ. וּכְתִיב, כִּי אֹשֶׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי:

חלק י

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן הַגַּנָּב שֶׁעָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה וּבִשְׁבִיל זֶה הַגַּנָּב חָמוּר מִגַּזְלָן. וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן, כִּי הֲלֹא בְּוַדַּאי גַּם הַגַּזְלָן אֵינוֹ מַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם הָיָה מַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ עָלָיו בְּוַדַּאי לֹא הָיָה גּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ מִיִּרְאַת ה' יִתְבָּרַךְ. אַךְ עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁהַגַּנָּב בָּא בְּמִרְמָה וּבְעַרְמָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁמַּטָּעָה אֶת עַצְמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכְּשֶׁחוֹזְרִין הַשֵּׁקֶר שְׁתֵּי פְּעָמִים נַעֲשֶׂה אֱצְלוֹ אֱמֶת וְכוּ'. וְלֹא דַּי שֶׁמַּטָּעָה אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁיְּכוֹל לְהַטְעוֹת גַּם אֲחֵרִים בְּגַנְבַת עַרְמָתוֹ וְלֹא דַּי בָּזֶה עַד שֶׁכְּבְיָכוֹל יְכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַסְתָּרָה כָּזֹאת כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ מַסְכִּים

עִמּוֹ בִּבְחִינַת גַּנָּבָא אַמַּחְתַּרְתָּא רַחֲמָנָא קָרְיָא. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם וְנָתַן כֹּחַ לְהַבְחִירָה כָּל כָּךְ שֶׁעִקָּרוֹ עַל יְדֵי הַשֶּׂקֶר כַּנַּ"ל עַד שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַשֶּׂקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּנֵבָה לְהַעֲלִים הָאֱמֶת גַּם לְמַעְלָה, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ עֲשָׂו שֶׁרָצָה לְהַטְעוֹת אֶת אָבִיו עַד שֶׁיִּמְשֹׁךְ עָלָיו אֶת הַבְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה עַד שֶׁיַּעֲקֹב הֵכִרַח לֵילֵךְ עִמּוֹ בְּמִרְמָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁחָטַף הַבְּרָכוֹת מִמֶּנּוּ. וְגַם אַף עַל פִּי כֵן הִתְגַּבֵּר עֲשָׂו וְאָמַר, בָּרֲכֵנִי גַם אֲנִי אָבִי. עַד שֶׁבֵּרְכוֹ, וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת כָּל כָּךְ כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת עֶשְׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה וְכוּ' עֶשְׂה מַמָּשׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַבְּחִירָה בְּיַד שֶׁכְּנֶגְדּוֹ גַּם כֵּן שֶׁהוּא מִסְטְרָא דְיַעֲקֹב שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר כְּשֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל עַצְמוֹ וּלְהַטּוֹת אֶל הָאֱמֶת יָכוֹל לְהָאִיר עַל עַצְמוֹ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְכַנַּ"ל עַד שֶׁיּוֹצִיא מֵהֶם כָּל הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בָּהֶם בִּבְחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְד':

וְה':

חלק יא

כִּי שׁוֹר וְשֶׂה בְּחִינַת יַעֲקֹב וְיוֹסֵף. וְהַכְּשָׁבִים הִפְרִיד יַעֲקֹב בְּחִינַת שֶׂה פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל וְאֶתְנָה צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי. וְכוּ'. יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּאִיר הָאֱמֶת בְּכָנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם יַעֲקֹב. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר עַל עֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִצַּד שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְעוֹד יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר וְלִגְנֹב מִמֶּנּוּ נְקֻדַּת הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף הַמַּשְׁרֵשׁ בּוֹ וְרוֹצֶה לְעָקְרוֹ לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת וּטְבָחוֹ אוֹ מָכְרוֹ כִּי יֵשׁ שֶׁטּוֹבְחוֹ לְגַמְרֵי שֶׁמְּבִיאוֹ לִידֵי פְּרִיקַת עֹל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת טְבִיחָה וּשְׁחִיטָה לְגַמְרֵי. וְיֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מְסִיתוֹ לִפְרֹק עֹל לְגַמְרֵי רַק שֶׁמְּסִיתוֹ שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ יִהְיֶה בִּשְׁבִיל מָמוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת וּמְכָרוֹ שֶׁמּוֹכֵר קְדֻשָּׁתוֹ בִּשְׁבִיל מָמוֹן, אֲבָל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת סוֹף כָּל סוֹף מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ עַד שֶׁמּוֹצִיאִים מִמֶּנּוּ הַטּוֹב בְּכַפְלַיִם כִּפְלַיִם בִּבְחִינַת ד' וְה' כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר יוֹתֵר בִּשְׁקָרָיו וּגְנֵבָתוֹ מוֹצִיאִים מִמֶּנּוּ הַקְּדֻשָּׁה אַחַר כָּךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת עַד אֲשֶׁר שָׁלַט וְכוּ':

חלק יב

ד' וְה' בִּבְחִינַת תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא כֶּסֶף וְתַחַת הָעֵצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּחַת רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו וְכוּ' שֶׁהֵם יוּ"ד הֲרוּגֵי מַלְכוּת שֶׁהָיָה עַל יְדֵי הַפְּגָם שֶׁפָּגְמוּ בִּמְכִירַת יוֹסֵף שֶׁגָּנְבוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גָנֹב גֻּנַּבְתִּי וְכוּ' וְכַמּוּבָא שֶׁפָּרְשָׁה זֹאת חֲמִשָּׁה בְּקָר יְשֻׁלַּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְכוּ' מְרַמֵּז עַל מְכִירַת יוֹסֵף וְכוּ' (וְעַיֵּן מִזֶּה לְקַמָּן). כִּי זֶה הַגְּנֵבָה וְהַרַמָּאוּת הַגְּדוֹלָה מֵהַכֹּל כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר גּוֹנֵב לֵב הָאָדָם עַד שֶׁמַּכְנִיס מַחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמְהַפֵּךְ הָאֱמֶת וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת הַשְּׁבָטִים עַל יוֹסֵף שֶׁמִּזֶּה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת וְכוּ'. שֶׁכָּל הַתִּקּוּן עַל יְדֵי

הַמְשָׁכַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא אוֹר הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ וְכוּ' יִשְׁלַח אֱלֹקִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ:

חלק יג

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה לְהָאִיר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר לִדְחוֹת הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל פְּנֵי תְּהוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת יָוָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת נֵר ה' חוֹפֶשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן שֶׁעַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא נֵר ה' יְכוֹלִין לְחַפֵּשׂ בְּכָל חַדְרֵי בֶּטֶן לָצֵאת מֵאֲפֵלַת הַחַשְׁכוּת הַבָּא בְּכָל חַדְרֵי בֶּטֶן שֶׁהֵם כְּלַל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכוּ'. כִּי הָאֱמֶת מֵאִיר בְּכָל חַדְרֵי בֶּטֶן לְהָאִיר בְּכֻלָּם לִמְצֹא עֵצָה וְהִתְחַזְקוּת לָשׁוּב מִכֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ הָאֱמֶת רַק שֶׁהַתַּאֲוֹת מִתְגַּבְּרִים עָלָיו גַּם זֶה שֶׁקֶר כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין בְּכֹחוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם אֲבָל אִם יִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ לְהָאֱמֶת בְּוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ וְעֵצָה לְהִמָּלֵט מֵהֶם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּהֲקְדָּמָה שֶׁל סֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן בִּדְבָרֵי הַשִּׁיר וְכָל זֶה מֵחֲמַת שְׁטוּת שֶׁאֵין יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ וְכוּ'. אֲבָל בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ וְכוּ', כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ עַל הָאָדָם נִסָּיוֹן וְכוּ' שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד בּוֹ, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְכוּ'. וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֲמִתַּת הָאֱמֶת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה לְפִי בְּחִינָתוֹ, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַהִתְחַזְקוּת וְכוּ':

חלק יד

גַּם שׁוֹר וְשֶׂה מְרַמֵּז עַל צִיצִית וּתְפִלִּין, כַּמּוּבָא בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל שׁוֹר וְשֶׂה, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים מִתְגַּבֵּר הַגַּנָּב כָּל כָּךְ שֶׁהוּא הַיְצֶר הָרָע, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא עִקַּר הַגַּנָּב וְהָרַמַאי וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁגּוֹנֵב חַס וְשָׁלוֹם גַּם בְּחִינַת הַשּׁוֹר וְהַשֶּׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ שֶׁמַּטִּיל פְּגָם אוֹ מְבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי אֲפִלּוּ מֵעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁהוּא צִיצִית וּתְפִלִּין. וְהוּא גַּם הוּא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר וְלִבְלִי לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּמְצָא הַגַּנָּב וְיוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּכִפְלֵי כִּפְלַיִם בִּבְחִינַת תַּשְׁלוּמֵי ד' וְה' וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

כִּי צִיצִית וּתְפִלִּין בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת. צִיצִית תִּקּוּן הַבְּגָדִים לְתַקֵּן הַשֶּׁקֶר הַנֶּאֱחָז בְּיוֹתֵר בְּהַבְּגָדִים כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. בֶּגֶד בְּאַ"ת בַּ"ש שֶׁקֶר, כַּמּוּבָא. תְּפִלִּין אוֹר הַפָּנִים-מְבַקְּשֵׁי פָּנֶיךָ יַעֲקֹב בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. וְעִקָּרָם בַּיּוֹם. וּבַלַּיְלָה שֶׁאָז תַּרְעִין דְּנַן עֲדֶן סְתִימִין כַּד לֵילְיָא פָּרִישׁ גַּדְפָּהָא וְכוּ' וְהַחֹשֶׁךְ מִתְגַּבֵּר וְאָז אֵין זְמַן צִיצִית וּתְפִלִּין, כִּי יֵשׁ חֹשֶׁךְ בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ שָׁם אוֹר הַצִּיצִית וְהַתְּפִלִּין וְאָז אֵין תַּקָּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי הַדִּבּוּר אֱמֶת בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב דַּיְקָא שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר מִכָּל הָאָבוֹת, כִּי אַבְרָהָם וְיִצְחָק תִּקְנוּ שַׁחֲרִית וּמִנְחָה שֶׁאָז הֵם מַמְשִׁיכִין אוֹר צִיצִית וּתְפִלִּין, אֲבָל כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתִקֶּף חֶשְׁכַת לַיְלָה בְּיוֹתֵר לֹא הָיָה בְּיָדָם לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת שָׁם. וְעַל כֵּן יָצָא מֵהֶם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֵּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר, שֶׁהַיְמִין בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם הוּא

שֶׁקֶר וְכוּ' וְהֵם הֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ מְקוֹם הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וְכוּ'. אֲבָל יַעֲקֹב עֶצֶם הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר הָיָה חָזָק בְּהָאֱמֶת כָּל כָּךְ עַד שֶׁהֵאִיר הָאֱמֶת בְּתֹקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה בְּהִתְגַּבְּרוּת הַחֹשֶׁךְ וְהַשֶּׁקֶר מְאֹד מְאֹד. וְעַל כֵּן הוּא דַּיְקָא תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית בְּחִינַת וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וְכוּ', כְּשֶׁבָּרַח מֵעֵשָׂו הָרָשָׁע וְהָלַךְ לְלָבָן הָאֲרַמִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ עָצוּם וְנוֹרָא מְאֹד וְרָאָה שֶׁהַחֹשֶׁךְ סוֹבְבֵהוּ בְּכָל צַד וּמִצַּדֵּי צְדָדִים, וְאָז דַּיְקָא הִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעָסַק הַרְבֵּה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר, וְתִקֵּן אָז דַּיְקָא תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא אֱמֶת לְהוֹרוֹת שֶׁבְּתֹקֶף הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ יָכוֹל לְהָאִיר בְּעֹצֶם חֶשְׁכַת לַיְלָה, וְעַל כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת הֵפֶךְ יִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו שֶׁהֵם זֶרַע שֶׁקֶר. וְזֶה בְּחִינַת אֱמֶת וְיַצִּיב שַׁחֲרִית, וֶאֱמֶת וֶאֱמוּנָה עַרְבִית שֶׁאוֹמְרִים אַחַר שָׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם פָּרָשִׁיוֹת שֶׁל תְּפִלִּין וְצִיצִית שֶׁעַל יָדֵם מֵאִיר הָאֱמֶת. כִּי גַּם בַּלַּיְלָה בְּתֹקֶף הַחֹשֶׁךְ שֶׁאֵין שָׁם צִיצִית וּתְפִלִּין מַמָּשׁ אַף עַל פִּי כֵן מֵאִיר הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי הַדִּבּוּר עַל יְדֵי שֶׁקּוֹרִין אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת קֹדֶם הַתְּפִלָּה. וְכֵן קוֹרִין אוֹתָם קֹדֶם הַשֵּׁנָה וּמִתְפַּלְּלִין וּתְהֵא מִטָּתִי שְׁלֵמָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בַּלַּיְלָה, בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. כִּי בְּתֹקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה צְרִיכִין לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁהֵם בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה וְעַל כֵּן הָיָה תֹּקֶף הַנֵּס עַל יְדֵי נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה דַּיְקָא וְזֶה עֹצֶם מַעֲלַת נוֹרָאוֹת קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹר הַנֵּר דִּקְדֻשָּׁה הַמֵּאִיר בַּלַּיְלָה עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם וְכוּ', כִּי עִקַּר הַנֵּס עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמְּבַטֵּל הַחֹשֶׁךְ וְהַשֶּׁקֶר אַף אִם מְסַבֵּב כְּמוֹ שֶׁמְּסַבֵּב:

חלק טז

וְזֶה שֶׁלְּקַח יַעֲקֹב שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וְנִסָּה עַל יְדֵי זֶה אִם תִּהְיֶה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ. כִּי הָאֲבָנִים מְרַמְּזִין עַל אַבְנֵי נֶגֶף שֶׁנִּכְשָׁלִין בָּהֶם עַל יְדֵי הַחֹשֶׁךְ וְהוּא נִסָּה בָּזֶה דַּיְקָא שֶׁעַל יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמִּכְשׁוֹלוֹת וְיִתְהַפְּכוּ הָאֲבָנִים וְיִתְאַחֲדוּ בְּאֶבֶן אֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי הָאֱמֶת הוּא כֻּלּוֹ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי אָז תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת בְּתֹקֶף הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹאִין הַפְּתָחִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן בַּלַּיְלָה כְּשֶׁקְּמִים בַּחֲצוֹת לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחֱרַב עַל יְדֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל מִתְפַּלְּלִים אָז, שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְכוּ', שֶׁיִּתְפַּתְּחוּ הַפְּתָחִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיּוּכְלוּ לִכְנֹס בָּהֶם לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ':

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹת שֶׁפְּתַר יוֹסֵף שֶׁקּוֹרִין פָּרְשִׁיוֹת אֵלּוּ בַּחֲנֻכָּה. כִּי הַחֲלוֹם בָּא בַּשְּׁנָה בְּחֶשְׁכַּת לַיְלָה שֶׁאָז הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׂקֶר וְעַל כֵּן אֵין חֲלוֹם בְּלֹא דְּבָרִים בְּטֵלִים. אֲבָל יוֹסֵף יָדַע לְגַלּוֹת גַּם הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ שָׁם וּלְבָרְרוֹ מֵהַשֶּׂקֶר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּתְרוֹן חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁלֹּא יָדַע שׁוּם אֶחָד מֵהֶם לְפָתְרוֹ, כִּי רָאָה שֶׁשָּׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת בָּלְעוּ שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְהַבְּרִיאוֹת כְּאִלֶּה עַד כִּי לֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה, כִּי הַשֶּׂקֶר בְּחִינַת שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בִּלְבּוֹ, וַאֲחִיזָתוֹ מִשְּׂמֹאל מִבְּחִינַת פְּנֵי הַשּׁוֹר מִשְּׂמֹאל וְהָעִקָּר מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא שֶׁבִּשְׂמֹאל שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּרָה, בְּחִינַת כִּי כְּפָרָה סֹרָרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל. וְהִתְפַּלֵּא פַּרְעֹה מְאֹד אֵיךְ הִתְגַּבְּרוּ שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת כָּל כָּךְ עַל שֶׁבַע פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת חָצְבָה עַמַּדֶּיהָ שִׁבְעָה, בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְלֹא הָיָה שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ לְפָתֹר כִּי אִם יוֹסֵף שֶׁקִּבֵּל עָצֶם הָאֱמֶת מִיַּעֲקֹב וְהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר שׁוֹרוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ לִכְלֹל שְׂמֹאל בְּיָמִין וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת מִתּוֹךְ הַשֶּׂקֶר הַחוֹפֶה עָלָיו עַד שֶׁנִּבְלַע הָאֱמֶת מַמָּשׁ, אַף עַל פִּי כֵן הָאֱמֶת קַיָּם לְעוֹלָם וְהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף מְגַלֶּהוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה פִּתַּר חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָלָה לְגִדְלָה וְהִצִּיל אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וּפַרְנְסָם וְכוּ'. וְיָצְאוּ מִן הַגָּלוּת עַל יָדוֹ, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וְכוּ':

הֲטָבַת חֲמֵשׁ נְרוֹת וַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק יח

וְזֶה, חֲמִשָּׁה בָּקָר יְשֻׁלַּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה. שֶׂה בְּחִינַת עֲשִׁירוּת-וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הִתְיַגֵּעַ יַעֲקֹב לְהוֹצִיא הָעֲשִׁירוּת מִלָּבָן עַל יְדֵי הַצֹּאן כְּדֵי לְהַחֲיוֹת הַנְּפָשׁוֹת מִשָּׁרְשָׁם וְכוּ'. וְשׁוֹר הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק, בְּחִינַת יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹרוֹ וְכוּ' בְּחִינַת כְּשׁוֹר לְמַשְׁאוֹי בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יָשִׂים אָדָם עַצְמוֹ כְּשׁוֹר לְעֹל. בְּחִינַת וְרֶב תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר. וּמִשָּׁם כָּל שֹׂרֶשׁ הָעֲשִׁירוּת עִם הַנְּפָשׁוֹת, כִּי הַכֹּל מֻשְׁרָשׁ וּמְקֻבָּל חִיּוּת מֵעֲבוֹדַת הַצַּדִּיק שֶׁזֶּה שֹׂרֶשׁ הַכֹּל. וְעַל כֵּן כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר, בְּחִינַת בְּכוֹר שׁוֹרוֹ אָז אָמַר יַעֲקֹב, וּמָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי שֶׁעַתָּה אֲנִי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עֲשִׁירוּת לְבֵיתִי לְכָל הַנְּפָשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב כִּי כָּל עֲשִׁירוּתָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר, בְּחִינַת וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו, כִּי מֵהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת. וְכֵן הָיָה שֶׁאַחַר כָּךְ הוֹצִיא עֲשִׁירוּת מֻפְלָג עַל יְדֵי הַצֹּאן מִבֵּית לָבָן הָאַרַמִּי. וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת הַגַּנָּב וְהָרַמַּאי כְּשֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בִּגְנֵבָתָם וְעָרְמָתָם עַד שֶׁרוֹצִים לִגְנֹב בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׂה כַּנַּ"ל.

וְלִפְעָמִים מִתְגַּבְּרִים עוֹד יוֹתֵר שֶׁרוֹצִים לִגְנֹב וְלִפְגֹּם גַּם כֹּחַ הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹר, בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְזֶה בְּכַמָּה בְּחִינוֹת אוֹ שֶׁמַּרְחִיקִין מִמֶּנּוּ אוֹ שֶׁרוֹצִים לְהַפִּיל חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיָה כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים רַחֲמָנָא לִצְלָן מֵעַתָּה, אוֹ שֶׁרוֹצִים לִטְבֹּחַ אוֹ לִמְכֹּר אֶת הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת יַעַן מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק וְאֶבְיוֹן וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת וְכָל הַקְּדוֹשִׁים שֶׁטִּבְחוּם וּמְכָרוּם לַעֲבָדִים. אֲבָל כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִים בְּגֶנֶבָתָם וְעֶרְמָתָם עַד הַשֹּׁרֶשׁ חַס וְשָׁלוֹם, בְּטֶבִיחָה וּמְכִירָה בִּבְחִינַת הָאֹמְרִים עֲרוּ עֲרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ, כִּי אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. אֲבָל אֱמֶת ה' לְעוֹלָם כִּי לֹא יוֹעִיל לָהֶם, כִּי גְּדוֹלֵי מַבְחֲרֵי הַצַּדִּיקִים עוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם תָּמִיד וּמְגַלִּים וּמְאִירִים אֱמִתַּת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם בְּשֵׂכֶל אֱמִתִּי כָּזֶה עַד שֶׁלֹּא דַּי שֶׁיִּתְגַּלֶּה עֶרְמָתָם וְשִׁקְרֵיהֶם עַד אֲשֶׁר יִמְצֵא הַגַּנָּב אַף גַּם יוֹצִיאוּ מֵהֶם כֶּפֶל כַּנַּ"ל, וְאִם מִתְגַּבְּרִים יוֹתֵר יוֹצִיאוּ מֵהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּחִינַת ד' וְהֹ' אַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה. כִּי הָעֲשִׁירוּת שֹׁרֶשׁ כְּלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת כְּלוּל מִד'. בְּחִינַת ד' דְּגָלִים שֶׁהֵם ד' מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה ד' רַגְלֵי הַכִּסֵּא בְּחִינַת ד' אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת בְּחִינַת חִיּוּת הַד' עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה בְּחִינַת ד' יְסוֹדוֹת וְכוּ' כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן לָעָתִיד כְּשֶׁהַעַכּוּ"ם יֵכָּרְחוּ לְהַחֲזִיר הָעֲשִׁירוּת לְיִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר, תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל כֶּסֶף וְתַחַת הָעֵצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל, נִמְצָא שֶׁחוֹשֵׁב שָׁם ד' דְּבָרִים זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל שֶׁהֵם כְּלָל הַגְּוָנִין שֶׁכְּלוּלִים בְּד' כַּיְדוּעַ (בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת) שֶׁהֵם כָּל בְּחִינוֹת ד' הַנַּ"ל כִּי הַכֹּל יִהְיוּ מֻכְרָחִים לְהַחֲזִיר בִּבְחִינַת אַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וְאִם הִתְגַּבְּרוּ עוֹד יוֹתֵר עַד שֶׁנָּגַע פְּגַם הַגְּנֵבָה בִּנְקֻדַּת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא תַּכְלִית שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּנֵבַת הַשּׁוֹר, בְּחִינַת יוֹסֵף בְּטִבְיָחָה וּמְכִירָה, אָז יִהְיוּ מֻכְרָחִים לְהוֹצִיא מִקִּרְבָּם עוֹד יוֹתֵר בִּבְחִינַת חֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַחֲמִשִּׁי, כִּי הוּא בְּחִינַת קָצוֹ שֶׁל יוּד (בְּחִינַת עֲתִיק הָעֶלְיוֹן שֹׁרֶשׁ הַדַּעַת שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּ"י וְכוּ') וְזֶה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ:

אוֹי לָהֶם וְכוּ' כִּי תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְכוּ' תַּחַת רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו וְכוּ', הַיְנוּ כִּי אֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת זָהָב וְכֶסֶף וְכוּ' לֹא יַסְפִּיק לָהֶם עַד שֶׁיְּצָטָרְכוּ לְהוֹצִיא כָּל עַצְמוּת חִיּוּתָם מִבְּטָנָם וְקִרְבָּם כִּי ה' כּוֹלֵל הַכֹּל, כִּי הָעוֹלָם נִבְרָא בְּה' בְּחִינַת ה' דְּאַבְרָהָם, בְּחִינַת הֵא לָכֶם זֶרַע, הַיְנוּ אֵיךְ שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם עוֹד אֵיזֶה חִיּוּת אֵיזֶה נִיצוֹץ וְנֶפֶשׁ מֵהַקְּדֻשָּׁה הַכֹּל יִצְטָרְכוּ לְהַחֲזִיר בִּבְחִינַת חֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁהוּא כְּשׁוֹר לְמַשְׂאוֹי וְכוּ' שֶׁמִּמֶּנּוּ הַכֹּל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שׁוֹר שֶׁבִּטְּלוֹ מִמְּלַאכְתּוֹ צָרִיךְ לְשַׁלֵּם ה'. שֶׁה שֶׁלֹּא בִּטְּלוֹ מִמְּלַאכְתּוֹ מְשַׁלֵּם ד'. כִּי עִקַּר מְלֶאכֶת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, דְּהַיְנוּ כָּל קִיּוּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ שְׁנִקְרָא בְּשֵׁם מְלָאכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, בְּחִינַת אַנְתְּ שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמָא, כִּי כָּל מְלֶאכֶת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת. וְהַגַּנָּב הָרַמַּאי הַנַּ"ל רָצָה לְבַטְּלוֹ מִמְּלַאכְתּוֹ עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם יוֹתֵר בְּחִינַת חֲמִשָּׁה כְּנֶגֶד ה' הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' דְּהַשִּׁשִּׁי בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהַצַּדִּיק כָּלוּל מֵהֶם שֶׁהוּא קִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם, שֶׁה שֶׁנִּשְׁאוֹ עַל כְּתֵפוֹ מְשַׁלֵּם רַק ד' שׁוֹר שֶׁהוֹלֵךְ בְּרַגְלָיו מְשַׁלֵּם ה'. כִּי הַשֶּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת צָרִיךְ לִשָּׂא אוֹתוֹ עַל כְּתֵפוֹ, כִּי הָעֲשִׂירוּת אֲפִלּוּ כְּשֶׁגּוֹנְבִים אוֹתוֹ וְהוּא אֶצְלָם עֲדַיִן צְרִיכִין בּוֹ כַּמָּה יְגִיעוֹת לְשָׂאת עַל כְּתֵפוֹת עֹל טִרְדוֹת יְגִיעוֹת הַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים שֶׁבָּעֲשִׂירוּת. אֲבָל גְּנֵבַת בְּחִינַת הַשּׁוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק כָּל זְמַן שֶׁהוּא אֶצְלָם אֵין צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ וּלְנַשְּׂאוֹת אוֹתוֹ כְּלָל, כִּי, אַדְרַבָּא, כָּל הַשֶּׁפַע וְהַחִיּוּת אֶצְלָם בְּנָקֵל עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת וַיְבָרֶךְ ה' אוֹתְךָ לְרַגְלִי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְבָרֶךְ ה' אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף. וְעַל כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַחֲזִיר צָרִיךְ לְהַחֲזִיר יוֹתֵר בְּחִינַת חֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת לֹא יַסְפִּיק לָהֶם כָּל הוֹנָם וּרְכוּשָׁם וְכָל עַצְמוּת חִיּוּתָם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם לְסַלֵּק אֵלּוּ בְּחִינוֹת הַחֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אוֹי לָהֶם תַּחַת רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו וְכוּ'. כִּי רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו הֵם מְכַפְּרִים עַל מְכִירַת יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאָז יֶחְזַר הֶעָוֹן עֲלֵיהֶם כִּי מָה הָיָה לָהֶם בָּזֶה שֶׁבָּאוּ בִּרְשָׁעַת רַמָּאוּת כְּאֵלֶּה כְּאִלּוּ הֵם מְקַנְּאִים עַל מְכִירַת יוֹסֵף וְאָמְרוּ, כָּתוּב בְּתוֹרָתְכֶם, וְגוֹנֵב אִישׁ וְכוּ', וּמַה לָּהֶם בָּזֶה. רַק בֶּאֱמֶת רָצוּ רַק לִנְקֹם בְּיִשְׂרָאֵל וְלִשְׁפֹּךְ דַּם צַדִּיקִים נוֹרָאִים כְּאֵלּוּ בְּחִנָּם, כִּי לָהֶם לֹא עָשׂוּ שׁוּם דָּבָר וּבֶאֱמֶת יִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ אֶת שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי זֶה כִּי בְּוַדַּאי כְּבָר הָיָה לָהֶם כַּפָּרָה וּמְחִילָה גְּמוּרָה עַל יְדֵי הֲרִיגַת קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ עִם עוֹד כַּמָּה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת רִבְבוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁנֶּהֶרְגוּ עַל יָדָם. אֲבָל אוֹי לָהֶם לְהַהוֹרְגִים בְּחִנָּם, כִּי הֶעָוֹן יָשׁוּב עֲלֵיהֶם בִּבְחִינַת תְּנָה עָוֹן עַל עֲוֹנָם. וְאָז יִצְטָרְכוּ לְשַׁלֵּם הַכֹּל שֶׁלֹּא יַסְפִּיק לָהֶם לְעוֹלָם. וְכַנַּ"ל:

וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן חֲנֻכָּה:

חלק כ

וְזֶה כָּל פְּנוֹת שֶׁאַתָּה פּוֹנֶה לֹא יִהְיוּ אֶלָּא דֶּרֶךְ יָמִין שֶׁהוּא הָאֱמֶת שֶׁהוּא כֹּלָּא יְמִינָא וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּאוֹת ו' עַל פָּסוּק אִם הַשְּׂמֹאל וְאֵימְנָה וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה וְאָז זֶה נִקְרָא

יָמִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ, מִן כָּל אֲתַר אֲנָא מַשְׁמְאִיל לְהַהוּא גַּבְרָא וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִזְכָּר זֶה הַמַּאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל פְּנוֹת לְעִנְיַן נֵר חֲנֻכָּה וְהַפּוֹסְקִים חָלְקוּ בָּזֶה בְּפֵרוּשׁוֹ. אֲבָל הַכְּלָל הוּא שֶׁיִּפָּנֶה תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר רַק לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּהּ כְּפִי הָאָדָם וּכְפִי הַשָּׁעָה וּכְפִי הַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְדִבֵּר אֱמֶת בְּלִבָּבוֹ. וּכְפִי פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁהָאֱמֶת שֶׁבְּלִבָּבוֹ הוּא מְדַבֵּר בְּפִיו, הַיְנוּ שֶׁהָעִקָּר כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּהּ הָאֱמֶת בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה יְדַבֵּר בְּפִיו, כִּי לֵב יִשְׂרְאֵלִי בּוֹעֵר וְחוֹשֵׁק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וּבִלְבָבוֹ מֵבִין הָאֱמֶת תָּמִיד וְצָרִיךְ לְדַבֵּר בְּפִיו כְּפִי הָאֱמֶת שֶׁבְּלִבּוֹ. וְאָז בְּוַדַּאי יָאִיר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְמְצֹא הַפְּתָחִים לְצֵאת מִשָּׁם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

כִּי הַיְוָנִים טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁהֵם הָאוֹרוֹת בְּחִינַת אֱמֶת, הַיְנוּ שֶׁרוֹצִים לְטַמְּאוֹת וּלְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, גַּם אֶת הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ, כִּי הֵם אוֹמְרִים לְהֶפֶךְ שֶׁכָּךְ הִיא הָאֱמֶת כְּפִי דַּעְתּוֹ. וְהַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי שֶׁמֶן שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְכוּ' שֶׁהוּא הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב שֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ' עַד שֶׁיִּרְאֶה הַפְּתָחִים כִּי יֵשׁ שָׁם פְּתָחִים רַבִּים מְאֹד בְּחִינַת פּוֹתְחִין לוֹ. וְיֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בֵּין כָּל אֶחָד וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ שֶׁיִּרְדָּה שֶׁל זֶה הִיא עֲלִיָּה לָזֶה נִמְצָא שֶׁאֵין רְאִיָּה מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְכוּ'. עַל כֵּן הָעִקָּר שֶׁיְּשִׂים לִבּוֹ תָּמִיד בְּכָל שָׁעָה לִנְקֵדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּהּ וְלִרְאוֹת וּלְהוֹצִיא הָאֱמֶת בְּפִיו. עַל כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת לִפְנֵי ה' יִשְׁפּוֹךְ שִׂיחוֹ, עִם לְבָבִי אֲשִׂיחָה וְיַחְפֵּשׂ רוּחִי וּלְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת לְדַבֵּר אֲמִתַּת הָעֲצוֹת שֶׁבְּכָל הַתּוֹרוֹת בְּפִיו וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ שָׁם עוֹד עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁאֵינָם מְבֹאָרִים שָׁם בְּפֵרוּשׁ. וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל יְדֵי שֶׁמֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נוֹשֵׂא עַל לִבּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר אֲבָנִים שֶׁהֵם פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ שֶׁל שִׁמּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כֻּלָּם רַק אֱמֶת שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה שֶׁיִּכְלְלוּ אֶצְלוֹ כָּל הַשִּׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים בְּאֶבֶן אֶחָד שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְעַל כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב הוּא רְשׁוּת, כִּי כְּבָר כְּתַבְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב דַּיְקָא תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית מַחֲמַת שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ תֹּקֶף חֲשֹׁכַת לַיְלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, כִּי עֶצֶם הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְקָבְעוֹ חוֹבָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּתֹקֶף הַחֹשֶׁךְ אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ הָאֱמֶת רַק שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לִפְנוֹת אֶל הָאֱמֶת כְּפִי מַה שֶּׁהוּא בִּבְחִינַת וְדִבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רְשׁוּת שֶׁאֵין הָאֱמֶת קָבוּעַ רַק הַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן וְהַשָּׁעָה כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּהּ וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָז כְּשֶׁהָיְתָה מַחֲלֹקֶת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ בֵּין רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּעִנְיַן תְּפִלַּת עַרְבִית

שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ תַּלְמִיד שֶׁהוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי עַד שֶׁנִּפְסְקָה הַהֲלָכָה שֶׁתְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת אָז נִתְוַסְּפוּ כַּמָּה סַפְסָלִים שֶׁל תַּלְמִידִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כַּמְבֹאָר שָׁם בִּבְרָכוֹת. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּתִקֻּף הַחֹשֶׁךְ לְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא בְּאוֹתוֹ הַשָּׁעָה עַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַתּוֹרָה, כִּי אֵין חֹשֶׁךְ שֶׁיַּחְשִׁיךְ לָהֶם כִּי הוּא מֵאִיר לָהֶם עַל יְדֵי עֶצֶם אֱמִתָּתוֹ עַד שֶׁמְּקֻרָב כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן נִתְוַסְּפוּ אָז כַּמָּה וְכַמָּה תַּלְמִידִים וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה שֶׁהֵשִׁיב יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה וְכוּ' (וְזֶה צָרִיךְ לְבָאֵר עוֹד):

חלק כג

וְזֶה, לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי כִּי שְׁמוֹתֵינוּ מִשְׁתַּנִּים לְפִי הַשְׂלִיחוּת שֶׁמִּשְׁתַּלְחִין לָזֶה הָעוֹלָם, שֶׁהַכֹּל בְּשִׁבְיל הַבְּחִירָה שֶׁצָּרִיךְ יַעֲקֹב בְּחִינַת אֱמֶת לַעֲמֹד עִם הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ כְּנֶגֶד כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁיְּכוֹלִין לָבֹא עַל יְדֵי הַמַּלְאָךְ שֶׁמְּשֻׁם שׂוֹרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרַע כִּי הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְכוּ', וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֵידַע שְׁמוֹ בְּבֵרוּר. אַךְ אֵיךְ שֶׁהוּא נִקְרָא וְנִשְׁתַּלַּח צְרִיכִין לִפְנוֹת וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הָאֱמֶת וְלַעֲמֹד נֶגֶד כָּל הַטָּעוּתִים וְכוּ' הַבָּאִים עַל יְדֵי הַמַּלְאָךְ בִּבְחִינַת וַיִּשַּׂר אֶל מַלְאָךְ וַיֵּכָל לוֹ. כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל. וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁמֶר מִפְּנָיו אַל תַּמֵּר בּוֹ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְשׁוֹן תְּמוּרָה, כִּי שָׁם צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא לְהָמִיר וּלְהַחֲלִיף חַס וְשָׁלוֹם, הַשֶּׁקֶר בֶּאֱמֶת, כִּי הַטָּעוּתִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר, כִּי מִשָּׁם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, הַמִּתְהַפֶּכֶת לְכַמָּה גְּוָנִין וְשִׁנּוּיִים. אֲבָל עַל יְדֵי עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב יְכוֹלִין לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כֻּלָּם וְלִרְאוֹת הַפְּתָחִים בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ:

חלק כד

כִּי צְרִיכִין לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ אֶל הָאֱמֶת לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת גָּדוֹל עַד שֶׁיִּרְאֶה הַפְּתָחִים וְיִתְפַּלֵּל בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי עַד שֶׁיְּכַנִּיס כָּל כֹּחוֹ בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וִיחַדֵּשׁ כֹּחוֹ וְחִיּוּתוֹ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּשִׂיחוֹת הָר"נ סִימָן סו שֶׁכְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכַוָּנָה בֶּאֱמֶת נִמְשָׁכִין וּכְרוּכִין מִמֵּילָא כָּל הַכֹּחוֹת לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְכוּ') כִּי כָּל כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא חִיּוּת, הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְהָעִקָּר שֶׁבְּכָל עֵת וְשָׁעָה בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו יְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ רַק אֶל הָאֱמֶת וְיִתְפַּלֵּל וְיִשְׁתַּדֵּל לִבּוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּדִבּוּרֵי אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַמְּבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. כִּי כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה עִתִּים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה לְטוֹבָה וְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה לְהֶפֶךְ שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים

כָּל עִתּוֹת הָאָדָם כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו שֶׁעַל זֶה הִתְפַּלֵּל דָּוִד בְּיָדְךָ עִתֹּתַי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו. וְעִקַּר תִּקּוּנָם לְהִנָּצֵל מִכָּל רַע בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְלַהֲפֹךְ כָּל הָעִתִּים הָרָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם, לְטוֹבָה הוּא רַק עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה לַהֲפֹךְ כָּל הָעִתִּים לְבָחִינַת עֵת רָצוֹן, בְּחִינַת תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן. וְהָעִקָּר שֶׁבְּכָל עֵת כְּפִי מַה שֶּׁהוּא יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת וְלֹא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כִּי בֶּאֱמֶת אֵין עֵת וּזְמַן שֶׁלֹּא יוּכַל אָז לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ עַל יְדֵי הָאֱמֶת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַחֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁפָּתַר יוֹסֵף שֶׁהֵם שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְשֶׁבַע רָעוֹת שֶׁבַע שִׁבֳּלִים טוֹבִים וְשֶׁבַע רָעִים וְכֻלָּם עוֹלִים עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה טוֹבִים וְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה רָעִים בְּחִינַת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה עִתִּים הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם כָּל הַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים וְעִקַּר הָרַע וְהַטּוֹב שֶׁבָּהֶם הוּא הַשֶּׁקֶר וְהָאֱמֶת הַחֹשֶׁךְ וְהָאוֹר וְכוּ'. וְעַל כֵּן רָאָה כָּל זֶה עַל יְדֵי פָּרוֹת וְשִׁבֳּלִים, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכֶה לְזִוּוּגוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּרוֹת שֶׁהֵם בַּעֲלֵי חַיִּים בְּחִינַת בֶּן פֹּרָת יוֹסֵף וְהַשִּׁבֳּלִים הֵם תְּבוּאָה בְּחִינַת פַּרְנָסָה שֶׁמְּקַבְּלִים עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה. וְרָאָה פַּרְעֹה שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת מְאֹד שֶׁנִּמְשְׁכוּ מֵהַתְּפִלָּה הָרְאוּיָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ. אֲבָל רָאָה לְעֻמַּת זֶה שֶׁבַע פָּרוֹת עוֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן דַּלּוֹת וְרָעוֹת תֹּאַר מְאֹד לֹא רָאִיתִי כָהֵנָּה וְכוּ' וַתִּבְלַעְנָה הַפָּרוֹת הָרָעוֹת וְכוּ' וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה. כִּי הַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר וּמַחֲשִׁיךְ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין רוֹאִין הָאֱמֶת כְּלָל כְּאִלּוּ לֹא הָיָה בָּעוֹלָם כִּי פְּגַם הַזִּוּוּגִין חַס וְשָׁלוֹם, מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם קְדֻשָּׁה אֱמִתִּית חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֵסֶק הַזִּוּוּגִים אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְכָל הַיִּחוּדִים תְּלוּיִים בָּזֶה כַּיָּדוּעַ, בִּפְרָט בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וְכֵן רָאָה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים מְלֵאוֹת וְטוֹבוֹת בְּחִינַת פַּרְנָסָה וּשְׁבִיעָה שֶׁיֵּשׁ שְׁמַרְוִיחִין עֲשִׁירוּת וּמָמוֹן הַרְבֵּה וּבְתוֹךְ כָּךְ וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים אֲחֵרוֹת צוֹמְחוֹת אַחֲרֵיהֶם צְנוּמוֹת דַּקּוֹת וְכוּ' וַתִּבְלַעְנָה וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁמַּרְוִיחַ וּמִתְעַשֵּׁר נִבְלָע בְּקֶרֶב הָרַע עַד אֲשֶׁר לֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה כְּאִלּוּ לֹא הִרְוִיחַ מֵעוֹלָם וְזֶה בְּכַמָּה בְּחִינוֹת אוֹ שֶׁבְּתוֹךְ כָּךְ בָּא לוֹ הֶפְסֵד וְגַם מוֹצִיא הַרְבֵּה עַד שֶׁלֹּא נוֹדַע הָרֶוַח כְּלָל אוֹ שֶׁאֲפִלּוּ עֲדַיִן מִתְעַשֵּׁר אֲבָל תַּאֲוָתוֹ לַמָּמוֹן כָּל כָּךְ עַד שֶׁעַתָּה גָּרוּעַ לוֹ מִבַּתְּחִלָּה וְכוּ' וְגַם כִּי הוּא עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ שֶׁאֵין זֶה עֲשִׁירוּת כְּלָל, אַדְרַבָּא, מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה וְכָל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְאוֹבֵד עוֹלָמוֹ עַל יְדֵי זֶה וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי שֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וְשָׁעָה, כִּי יַעֲקֹב עֶצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְהוּא מֵאִיר הָאֱמֶת בְּכָל שִׁבְטֵי עֶשְׂרֵה נֶסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם בָּנָיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְזִוּוּגָן בְּקִדֻּשָּׁה וּלְפַרְנָסָתָם בְּקִדֻּשָּׁה. אֲבָל עִקַּר הַמְשָׁכַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת יַעֲקֹב לִשְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים וְכוּ' הוּא עַל יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק כִּי בֶּן זְקֻנִים הוּא לוֹ, זְקֵן דִּקְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת

זָקֵן, בְּחִינַת וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן כִּי אֱמֶת בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא. וְעַל כֵּן מָסַר לוֹ בְּיוֹתֵר כָּל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב וְכוּ' עַד בִּרְכֹּת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹּת הוֹרַי תִּהְיֶינָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְכוּ' וְכָל הַבְּרָכוֹת הֵם בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פָּסוּק, אֲשֶׁר הִמְתְּבָרֵךְ בָּאָרֶץ וְכוּ'. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן שֶׁל חֲלוֹם פַּרְעֹה הוּא עַל יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּכָל אֶחָד שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבַע עַל שֶׁבַע שְׁנוֹת הָרָעָב שֶׁיִּתְגַּבֵּר הַטּוֹב עַל הָרַע עַל יְדֵי הָאֱמֶת. וְזֶהוּ, וְחִמֵּשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּחִינַת כְּלֵי זַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר הַכְּלֵי זַיִן הוּא הַתְּפִלָּה, וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁלֶקַח מֵעֲפַר הָאָרֶץ וְנָתַן בְּתוֹכָהּ. עָפָר זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה: וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר עֹלוֹת, דְּהַיְנוּ מִן הַמַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ וְכוּ':

חלק כה

וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף אָמְרָה רָחֵל, אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי, בְּחִינַת בִּטּוּל כָּל הַחֲרָפוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל מִינֵי חֹשֶׁךְ עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת וְלֹא דַּי בָּזֶה כִּי אִם יֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר, זֶה בְּחִינַת וּפָתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת פֶּתַח גַּם לַאֲחֵרִים לְהוֹצִיאָם מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁנֶּחְשַׁב כְּאִלּוּ יְלָדוֹ וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ. בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹסִיף הָאוֹר בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי צַדִּיקֵי הָאֱמֶת בִּבְחִינַת וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, בְּחִינַת עָרְכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי, אֲשֶׁר בְּשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי קוֹשְׁטָא קָאֵי וּשְׁפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבֵּרַךְ יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף, בִּרְכֹת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹת הוֹרַי עַד תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁבֵּרְכוֹתָיו הָיוּ בְּלִי מְצָרִים וּגְבוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּפָרַצְתָּ יָמָּה וְקֵדְמָה וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁגָּדֵל הָאֱמֶת שֶׁל יַעֲקֹב מֵאִיר מִקָּצֶה וְעַד קָצֶה בְּלִי מְצָרִים כְּלָל, כִּי בְּכָל מָקוֹם אֲפִלּוּ בְּחֹל אֲפִלּוּ בָּאֲוִיר הַטָּמֵא מְאֹד מֵאִיר הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ לָצֵאת מִשָּׁם וְכַנַּ"ל וּבְרָכָה זֹאת מָסַר לְיוֹסֵף, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמֶת לְכָל יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה שֶׁקּוֹרִין בְּקָרְבָּנוֹת הַשְּׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים בַּחֲנֻכָּה, כִּי הֵם כְּלָלִיּוּת הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים בְּחִינַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה נָסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁתִּקּוּנָם עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק כז

וְזֶה, וּנְמַלֵּיהֶם נִשְׂאִים נְכֹאת וּצְרִי וְלֹט וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י:

לְהוֹדִיעַ מַתַּן שְׂכָרָן שֶׁל צַדִּיקִים כִּי נָשְׂאוּ רֵיחוֹת טוֹבוֹת. כִּי יוֹסֵף בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב בְּחִינַת מוֹרַח וְדָאִין וְכוּ':

חלק כח

וְעַל כֵּן יָצָא יַעֲקֹב לְחוּץ לָאָרֶץ וּמָצָא שָׁם דַּיְקָא זוּגוֹ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, כִּי יַעֲקֹב הָיָה חָזָק בֶּהֱאֶמֶת כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ בִּבְחִינַת תֹּקֶף הַחשֶׁךְ הָיָה מֵאִיר לוֹ הֶאֱמֶת בִּבְחִינַת וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, 'לוֹ' דַּיְקָא, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מָצָא זוּגוֹ בְּחוּץ לָאָרֶץ וַעֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁהֶעֱמִיד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶסְתָּאוֹת הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי עֶצֶם הֶאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּתֹקֶף הַחשֶׁךְ וְכוּ'. וְזֶה, וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, פֵּס יָם, כִּי יַעֲקֹב הֵאִיר עַל יְדֵי יוֹסֵף הֶאֱמֶת לְכָל הַשְּׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה נֶסְתָּאוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף לִשְׁנֵים עָשָׂר גְּזָרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

חלק כט

וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב שַׁלְּחֵנִי וְכוּ' כִּי נוֹלַד שָׂטָנוֹ שֶׁל עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וְכוּ'. אֵשׁ בְּלֹא לֶהָבָה אֵינוֹ שׁוֹלֵט וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אוֹר וּלֶהָבָה שֶׁל נֵר דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וְנֵר חֲנֻכָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הֶאֱמֶת שֶׁעִקַּר הִתְלַהֲבוּת הֶאֱמֶת לְהָאִיר בָּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, כִּי יַעֲקֹב עֶצֶם שֹׁרֶשׁ הָאֵשׁ שֶׁל הַדִּבּוּר הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבְרֵי ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲלוֹא כֹּה דְּבָרִי כָּאֵשׁ. וְיוֹסֵף בְּחִינַת לֶהָבָה לְהָאִיר הֶאֱמֶת בָּעוֹלָם וְכוּ' בְּחִינַת בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת שֶׁתְּהֵא שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה מֵאֵלֶיהָ. וְזֶה עַל יְדֵי 'מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה' בְּחִינַת עֶצֶם הֶאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים 'יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת' שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כַּמָּה שְׁנוּיִים שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לְכַוֵּן דַּוְקָא לִפְנֵי הַמְּנוֹרָה וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב עֶצֶם הֶאֱמֶת וְכוּ':

חלק ל

וְזֶה שֶׁלִּחוּ מִכֶּם אֶחָד וְיִקַּח אֶת אֲחִיכֶם וְכוּ' וְיִבָּחֲנוּ דִּבְרֵיכֶם הֶאֱמֶת אִתְּכֶם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מִתְקַבְּצִים שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים יַחַד אֵין מְבֹרָר הֶאֱמֶת וְכוּ'. (וְכֵן מְרֻמָּז עִנְיָן זֶה בִּפְלִיאָה מוּבָא בְּיַלְקוּט הֶרְאוּבֵנִי עַל פָּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם) וְעַל כֵּן עַתָּה כָּל אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הוּא עַל יְדֵי הַסְתָּרַת עֶצֶם הֶאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתַּשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה. וְהֶאֱמֶת נַעֲשָׂה עֲדָרִים עֲדָרִים, וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֶצְלוֹ הֶאֱמֶת, וּבֶאֱמֶת יֵשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיזֶה נְקֻדָּה שֶׁל אֱמֶת, כִּי כֻּלָּם מִזֶּרַע יַעֲקֹב שֶׁהוּא עֶצֶם הֶאֱמֶת וְכָל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן מֻחֲמַת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְטִרְדּוֹתָיו, בִּפְרָט תַּאֲוֹת הַמִּשְׁגָּל שֶׁהוּא פֶּגֶם הַזִּוּוּגִין וְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא פֶּגֶם הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי זֶה הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הַחשֶׁךְ מְסַבֵּב מְאֹד מְאֹד אֶת הֶאֱמֶת. וְעַל יְדֵי זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הֶאֱמֶת

בְּשֶׁלְּמוּת כִּי אִם כְּשֶׁיִּתְקַבְּצוּ כָּל יִשְׂרָאֵל יַחַד לִבְחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַתִּקְוָה הוּא עַל יְדֵי הַמִּתְקָרְבִים לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת וְכוּ':

חלק לא

וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וַיִּשָּׁב יַעֲקֹב. וְהוּא מֵהַמִּדְרָשׁ:

הַפֶּחָמִי תְּמַהּ אָנָה יִכְנֹס כָּל הַפִּשְׁתָּן הַזֶּה, הָיָה פִּקֵּחַ אֶחָד הֵשִׁיב לוֹ, נִיצוֹץ אֶחָד יוֹצֵא מִמַּפּוּחַ שֶׁלְּךָ שֶׁשּׁוֹרֵף אֶת כֻּלּוֹ. כָּךְ יַעֲקֹב רָאָה כָּל הָאֻמּוֹת הַבָּאִים לְמַעְלָה תְּמַהּ וְאָמַר, מִי יוּכַל לְכַבֵּשׁ אֶת כֻּלָּן? מַה כְּתִיב לְמַטָּה, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, דִּכְתִיב, וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ, נִיצוֹץ יוֹצֵא מִיּוֹסֵף שֶׁמְּכַלֶּה וְשׁוֹרֵף אֶת כֻּלָּם. הַיְנוּ כִּי אֲלוּפֵי עֵשָׂו הֵם כֻּלָּם בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁמַּשָּׂם כָּל מַלְכוּתָם וְהִתְנַשְּׂאוּתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פְּדֵנִי וְהַצִּילֵנִי כוּ' מִיַּד בְּנֵי נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים מֻחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם שֶׁבָּא עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׁקֶר שֶׁל הָעַכּוּ"ם וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּתְעָרֵב בְּיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל שֶׁהַשֶּׁקֶר בְּחִינַת מַלְכוּת עֵשָׂו שׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אֱמֶת וְזֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת אֲלוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו, בְּחִינַת יֶשׁ לִי רָב, בְּחִינַת הֲרֵב דְּקִלְפָּה שֶׁהִתְגַּבֵּר וְנִתְרַבָּה מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "רָאִיתִי מְנוֹרַת זָהָב" בְּסִימָן ח. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת כְּתִיב, ה' בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו וְכוּ'. מַה לְּכֶם תִּדְבְּאוּ עַמִּי וּפְנֵי עֲנִיִּים תִּטְחָנוּ. וְכֵן בִּיחֶזְקֵאל וּזְכַרְיָה, הוֹי רוֹעֵי אֱלִיל וְכוּ', וְעַל כֵּן יַעֲקֹב בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת תְּמַהּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהָאִיר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, כִּי אֲלוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו הֵנָּ"ל הֵם רַבִּים מְאֹד מְאֹד וְנוֹטְלִין לְעַצְמָן כָּל הַמֶּמְשָׁלָה בְּשִׁקְרֵיהֶם הָרַבִּים וְהָעֲצוּמִים מְאֹד עַד אֲשֶׁר קָשֶׁה מְאֹד לַעֲמֹד עַל הָאֱמֶת. הֵשִׁיב הַפִּקֵּחַ, נִיצוֹץ אֶחָד יוֹצֵא מִמַּפּוּחַ שֶׁלְּךָ וכוּ', כִּי יֵשׁ בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁיָּכוֹל לְהַלְהִיב אוֹר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם שֶׁיִּשְׁרֹף לְכָל הַשִּׁקְרִים שֶׁלָּהֶם, כִּי קוּשְׁטָא קָאֵי, כִּי עַל יְדֵי נִיצוֹץ אֶחָד שֶׁל אוֹר תּוֹרָתוֹ הָאֲמִתִּית שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמִּתְנוֹצֵץ וּמֵאִיר בְּלֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הַמַּטָּה דַּעְתּוֹ וּלְבָבוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הוּא שׁוֹרֵף וּמְכַלֶּה כָּל הַשִּׁקְרִים וְהַהַטְעָיוֹת וכוּ' שֶׁל בְּחִינַת אֲלוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו, כִּי שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וכוּ'. וְעַל כֵּן הֵבִיא הַמָּשָׁל הַפִּשְׁתָּנִי שֶׁנִּכְנַס עִם הַרְבֵּה פִּשְׁתָּן רֶמֶז עַל בְּחִינַת קַיִן שֶׁהֵבִיא מִפְּסֹלֶת שֶׁהוּא פִּשְׁתָּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקֵּץ כָּל בָּשָׂר וכוּ' שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְדָתָן וַאֲבִירָם עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם, כַּמּוּבָא שֶׁנִּמְשַׁךְ הַכֹּל מִמַּחֲלֹקֶת הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהוּא מַחֲלֹקֶת קַיִן עַל הֶבֶל וכוּ'. וְכַמּוּבָא מִזֶּה הַרְבֵּה מְאֹד בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל בְּסֵפֶר הַגִּלְגּוּלִים, עַיֵּן שָׁם. עַל כֵּן הֵבִיא הַמָּשָׁל מִפִּשְׁתָּנִי בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קַיִן וכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יְדֵי

בְּחִינַת אַלּוּפֵי עֵשָׂו וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁיַּעֲקֹב תָּמַהּ אֵיךְ אֶפְשָׁר וְכוּ'. אֲבָל הַפִּקֵּחַ הֵשִׁיב לוֹ שֶׁעַל יְדֵי נִיצוֹץ אֶחָד וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה הַנַּ"ל שֶׁכְּלַל הַחֲלוֹם הוּא שֶׁהָרַע שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר בְּחִינַת חֹשֶׁךְ בְּחִינַת שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת וְשֶׁבַע שִׁבֳּלִים הָרָעוֹת הִתְגַּבְּרוּ כָּל כָּךְ עַל הַטּוֹב עַד אֲשֶׁר וַתִּבְלַעְנָה וְכוּ' וַתָּבֹאנָה אֶל קִרְבֶּנָּה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָּה וְכוּ'. וְכָל זֶה מְרַמֵּז עַל אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁאַלּוּפֵי עֵשָׂו מַמָּשׁ שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְכֵן הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר מִתְגַּבְּרִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁכְּמְעַט נִבְלַע הַטּוֹב וְהָאֱמֶת וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָּה וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן כ' עַל פָּסוּק זֶה וֶזֶה לְשׁוֹנוֹ, יַי לְיִשְׂרָאֵל כַּד אִתְבַּלַּע בְּעֶרֶב רַב דְּעַלְיָהוּ אִתְמַר וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָּה וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר וְכוּ' עַד הָיוּ שָׂרֶיהָ לְרֹאשׁ אִנּוּן עֶרֶב רַב עָלֵהּ אִתְמַר, שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים כֻּלּוֹ אוֹהֵב שֹׁחַד וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁקּוֹרֵא הַשָּׂרִים וְהַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר בְּשֵׁם גַּנָּבִים, כִּי הֵם עִקַּר הַגַּנָּבִים הַגּוֹנְבִים דַּעַת הַהֶמוֹן עַם עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עֲלֵיהֶן בִּבְחִינַת וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָּה. וְיַעֲקֹב אֲבִינוּ כְּשֶׁרָאָה זֹאת בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ מַה שֶּׁיִּהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה תָּמַהּ כַּנַּ"ל. אֲבָל הַפִּקֵּחַ הֵשִׁיב לוֹ כִּי אַף עַל פִּי כֵן נִיצוֹץ אֶחָד וְכוּ', דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לִפְתֹּר וּלְתַקֵּן בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה עַל יָדוֹ יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶה, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר וְכוּ'. נְגִישַׁת וְהִתְקָרְבוּת יְהוּדָה אֶל יוֹסֵף הַצַּדִּיק זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּגִּישִׁין וּמְקָרְבִין יִשְׂרָאֵל אֶת עַצְמָן כָּל אֶחָד וְאֶחָד עִם תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף. כִּי יְהוּדָה הוּא בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ יְהוּדִים עַל שֵׁם יְהוּדָה וְכָל חִיּוּתָם הוּא הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְהַגִּישׁ עַצְמוֹ עִם תְּפִלָּתוֹ שֶׁהִיא חִיּוּתוֹ לְהַצַּדִּיק. וְהַתְּפִלָּה הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת יְהוּדָה בְּחִינַת הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', הַיְנוּ שֶׁיְּהוּדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת וְחִיּוּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה נַעֲשֶׂת וּמִתְקָרֶבֶת לְהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף בִּבְחִינַת וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, כִּי צְרִיכִין לְהָבִיא כָּל הַתְּפִלּוֹת לְהַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהַצַּדִּיק מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה כָּל הַתְּפִלּוֹת כָּל אַחַת לְמְקוֹמָהּ וּלְשִׁבְטָהּ וְלַשַּׁעַר שֶׁלָּהּ וְכוּ'. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר ה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹאִין הַפְּתָחִים שֶׁבְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה לָצֵאת מִשָּׁם וְכוּ'. וְכָל זֶה הַכֹּחַ מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם בִּבְחִינַת חֵלּוֹן נִגְדּוֹ (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר):

וְזֶה, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת הַתְּפִלָּה לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל. וַיֹּאמֶר אֲלָיו בִּי אֲדֹנִי יְדַבֵּר נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, יִכָּנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ, הַיְנוּ

שֶׁתְּקַבֵּל דִּבְרֵי תְּפִלָּתִי וּתְתַקֵּן וְתַעֲלֶה אוֹתָהּ כָּרָאוּי וְאַל יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדְּךָ אִם תְּפִלָּתִי אֵינָהּ כָּרָאוּי אַף עַל פִּי כֵן אַל יִחַר אַפְּךָ עַל זֶה רַק תָּאִיר בִּי בְּכֹחַ הָאֱמֶת שֶׁלְּךָ לְלַמְּדֵנִי אֵיךְ לְתַקֵּן תְּפִלָּתִי וּלְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי. כִּי כֹּחַ הָאֱמֶת הָאֱמִתִּי שֶׁלְּךָ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָאִיר בְּתִקּוּף עֹצֶם רִבּוּי הַחֹשֶׁךְ שֶׁלִּי לְהַרְאוֹת לִי כָּל הַפְּתָחִים שֶׁבְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְלָצֵאת מִשָּׁם. וְזֶה כִּי כְּמוֹךָ כְּפַרְעֹה. פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּקְרָא פַּרְעֹה עַל שֵׁם רִבּוּי הַפְּתָחִים שֶׁמַּפְרִיעַ וּמְגַלֶּה לְכָל הַבָּא לִטָּמֵא רַחֲמָנָא לִצְלָן, בִּבְחִינַת הַבָּא לִטָּמֵא פּוֹתְחִין לוֹ, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת פּוֹתְחִים וּמְגַלִּין לוֹ פְּתָחִים שֶׁהֵיוּ סְגוּרִים תְּחִלָּה. וְהָעִקָּר הוּא בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁבָּאָדָם וְכָל אָדָם יָכוֹל לְהָבִין זֹאת, כִּי הָאָדָם נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל נְסָיוֹן וּבְחִירָה וְעִקַּר הַבְּחִירָה וְהַנְּסָיוֹן הוּא בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְחַשֵּׁב רַק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם. אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצִין לַחֲשֹׁב בָּזֶה עוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרוֹצִים לְמָשְׁכוֹ לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַיְצֶר הָרָע וְהַיֵּצֶר טוֹב הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה לַשֶּׁמֶשׁ שָׁם אֹהֶל בָּהֶם (סִימָן מט). וּמִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר פּוֹנֶה עֹרֶף וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל. וְאָז כָּל הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם הֵם סְגוּרִים מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִכְנֹס בָּהֶם לְטַמֵּא עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִמָּשֵׁךְ אַחֲרֵיהֶם וּבָא לִטָּמֵא חַס וְשָׁלוֹם, אָז תֵּכֶף פּוֹתְחִין לוֹ הַפּוֹתְחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם וּמִי שֶׁאֵינוֹ חָס עַל עַצְמוֹ לְמַהֵר לְהִמָּלֵט מִשָּׁם אָז נוֹפֵל וְנִכְנָס מִפֶּתַח לְפֶתַח וּמִפֶּתַח לְפֶתַח עַד שֶׁנִּתְעֶה וְנִתְרַחֵק מֵהַדֶּרֶךְ הַטּוֹב מְאֹד כָּל אֶחָד כְּפִי רְחוּקוֹ כְּפִי מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גַּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִמָּשֵׁךְ אַחֲרֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה לְמַהֵר לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ. וְכָל עִנְיָן זֶה הַכֹּל הוּא בְּהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבָּאָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין בְּנַפְשׁוֹ שֶׁכְּשֶׁמַּתְחִיל לִתְעוֹת בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, הוּא הוֹלֵךְ מִמַּחֲשָׁבָה לְמַחֲשָׁבָה וּמֵרַעְיוֹן לְרַעְיוֹן עַד שֶׁבְּשָׁעָה קַלָּה הוּא מֻנָּח בְּמָקוֹם שֶׁמֻּנָּח הַרְחֵק מְאֹד מֵהַקְּדֻשָּׁה רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַפְּתָחִים שֶׁבַּסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּתְגַּלּוּ וְנִפְתְּחוּ לוֹ עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם בְּיוֹתֵר הוּא בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאֶה כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ שֶׁכָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת בָּאִין בְּיוֹתֵר בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'מַיִשְׁרָא' בְּסִימָן ל). וְעִקַּר הָעֵצָה לָצֵאת מֵהֶם הוּא עַל יְדֵי דִּבּוּר הָאֱמֶת שֶׁמַּאִיר לוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לִרְאוֹת הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם שֶׁעַל יָדָם נִתְעֶה לְשָׁם שֶׁיִּזְכֶּה עַתָּה לִרְאוֹתָם עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת לָצֵאת מִשָּׁם. וְזֶהוּ, כִּי כָּמוֹךָ כְּפַרְעֹה, הַיְנוּ שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי עִם תְּפִלָּתוֹ טוֹעֵן עִם הַצַּדִּיק שֶׁיְּקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ וְיִשְׁתַּדֵּל בְּתִקּוּנָהּ וְאַל יִחַר אַפּוֹ בּוֹ אִם נִתְעֶה בְּמַחְשְׁבוֹתָיו הָרָעִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְעֶה, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְהַצַּדִּיק בְּגֹדֶל הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ לְהָאִיר בּוֹ לִרְאוֹת כָּל הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְלָצֵאת מֵהֶם. וְזֶהוּ כִּי כָּמוֹךָ כְּפַרְעֹה, הַיְנוּ שֶׁכְּמוֹ הִתְגַּבְּרוּת וְרִבּוּי הַפְּתָחִים שֶׁבְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת פַּרְעֹה לְשׁוֹן הִתְגַּלּוּת

בְּחִינַת וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת הָעָם כִּי פָרֻעַ הוּא כִּי פֵרַע אַהֲרֹן וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לְךָ כֹּחַ בְּהָאֱמֶת לְהָאִיר בִּי לְרָאוֹת הַפְּתָחִים לָצֵאת מִשָּׁם, כִּי שְׁנֵי הַכָּפִין שֶׁל כָּמוֹךָ כְּפַרְעֹה מוֹרִין עַל הַדִּמְיוֹן מַמָּשׁ, (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּמָקוֹם אַחֵר בַּפָּסוּק וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן וְכוּ') הַיְנוּ שֶׁהֵם שָׁוִין מַמָּשׁ כְּמוֹ הִתְגַּבְּרוּת פַּרְעֹה שֶׁהוּא הַפְּתָחִים רָעִים שֶׁנִּתְגַּלּוּ וְנִפְתְּחוּ לָזֶה שֶׁנִּמְשַׁךְ אַחֲרֵיהֶם, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ יֵשׁ כֹּחַ לְהָאֱמֶת שֶׁהוּא כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהָאִיר לָצֵאת מִשָּׁם דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים אֵלּוּ בְּעַצְמָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

הלכות גזלה

פרק א

חלק א

שִׁעוּר גְּזֵלָה לְעִנְיַן הֶשְׁבָּה הוּא שָׁוֶה פְּרוּטָה. וְכֵן שִׁעוּר מָמוֹן לְעִנְיַן צְדָקָה וּלְכָל דָּבָר הוּא גַּם כֵּן פְּרוּטָה:

כִּי הַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר גְּזֵלָה (סִימָן סט) וְהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה אֶל הָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (שַׁבָּת לא), נְשֹׂאת וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה. כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְכִשֶּׁמְּמוֹנוֹ כָּשֵׁר בִּבְחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל אָזַי הוּא עֲשִׁירוּת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר אֱמוּנָה הַמַּתְחִיל וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים (סִימָן זַיִן) שֶׁאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְנִסִּים הִיא נִקְרֵאת בְּחִינַת פְּרוּטָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁתִּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הַגְּשָׁמִים דְּדַמְיָא לְעֶגְלָא וּפְרִיטָא שִׁפְוָותֵהּ בְּחִינַת תְּפִלָּה אֱמוּנָה בְּחִינַת ה' שְׂפָתַי תִּפְתָּח, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן הַמָּמוֹן שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וְהוּא בְּחִינַת גְּשָׁמִים כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַהַשְׁפָּעוֹת עַל יְדֵי גְּשָׁמִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן ס) וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שֶׁפַע וַעֲשִׁירוּת כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן שִׁעוּר מָמוֹן לְכָל דָּבָר הוּא פְּרוּטָה שֶׁאָזַי נִקְרָא מָמוֹן, כִּי יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ בִּבְחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת פְּרוּטָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה כְּאִלּוּ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ, כִּי כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת פְּרוּטָה שֶׁהִיא אֱמוּנָה כַּנַּ"ל אָזַי הוּא בִּבְחִינַת שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְעַל כֵּן אָז הוּא נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשׁוֹ, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִין מֵאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּרוּטָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר שִׁלֻּמוּת הַמָּמוֹן הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּמּוּבָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, עַל כֵּן שִׁעוּר צְדָקָה גַּם כֵּן בִּפְרוּטָה, כִּי אָזַי נִשְׁלָם הַמָּמוֹן בִּבְחִינַת אֱמוּנָה וַאֲזַי הוּא מָמוֹן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

וַאֲפִלּוּ מִגּוֹי אָסוּר לִגְזֹל אֲבָל טָעוּת גּוֹי מֻתָּר, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה אֶלָּא בִּבְחִינַת יָדִים, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית כז) וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו הַיְנוּ מִנְּפִילוֹת הַיָּדַיִם שֶׁשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמה) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וְכוּ'. כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁשָּׁם הָעֲשִׂירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. וּמִנְּפִילַת הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת (שָׁם פח) וְהַמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ, מִשָּׁם הֵם נֶאֱחָזִים. וְכַמּוּבָא שֶׁאֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּסוֹפֵי הָאֶצְבָּעוֹת. וְזֶה בְּחִינַת וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו וְאֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בַּיָּד. וְעַל כֵּן אָסוּר לִגְזֹל מִיָּדוֹ כִּי אָסוּר לִטֹּל מֵהֶם שֶׁלֹּא כַּדִּין כַּיָּדוּעַ וְשָׁם בַּיָּדַיִם הוּא אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל. אֲבָל טָעוּת גּוֹי מֻתָּר, כִּי הֵם רְחוֹקִים מִן הַחָכְמָה וְאֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה בְּהַחָכְמָה וְכָל עֲשִׂירוּתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, הוּא בִּלֹּא חָכְמָה, כַּמּוּבָן כָּל זֶה מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר קַרְטָלִיתָא (סִימָן יח) וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא שֶׁאֵין לָהֶם כֶּתֶר הַמַּלְכוּת, כִּי הַכֶּתֶר הוּא בְּחִינַת מֹחִין, אֲבָל יִשְׂרָאֵל כָּל מָמוֹן שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אֱמוּנָה עִקַּר אֲחִיזָתוֹ בִּבְחִינַת חָכְמָה כַּיָּדוּעַ שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מְקַבֶּלֶת חִיּוּת מֵחָכְמָה וְכַמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ חָכְמָה שֶׁהוּא הַחִיּוּת אֶל הָעֲשִׂירוּת וְאָז הוּא עֲשִׂירוּת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. אֲבָל עֲשִׂירוּת שֶׁבְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא מָמוֹן שֶׁל הָעַכּוּ"ם, הוּא בִּבְחִינַת שִׂחוֹק הַכְּסִיל, בְּחִינַת כְּסִילוּת אֵל אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן כה) שֶׁעִקַּר הַחֵן הוּא רַק בְּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשִׁין הַגְּוָנִין עִלָּאִין, הַיְנוּ בְּחִינַת חִיּוּת חָכְמָה וּמֹחִין, אֲבָל מָמוֹנָם הוּא עִפְּרָא בְּעָלְמָא, בְּחִינַת עַפְרוֹת זָהָב וְאֵין בּוֹ שׁוּם חִיּוּת וּמֹחִין וְעַל כֵּן אֵין בּוֹ חֵן. וְעַל כֵּן טָעוּת גּוֹי מֻתָּר, כִּי תֵּכֶף שֶׁיּוֹצֵא הַדָּבָר מִיָּדוֹ בְּהֶתֵּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִדַּעְתּוֹ כִּי אִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁטָּעָה לֹא הָיָה נוֹתֵן לוֹ אַף עַל פִּי כֵן הוּא מֻתָּר כִּי אֵין לְמָמוֹנָן שׁוּם אֲחִיזָה בְּהַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי אֵין לָהֶם דַּעַת כַּנַּ"ל וְאֵין אָסוּר רַק לְהוֹצִיא מִיָּדָם בְּחָזְקָה כִּי שָׁם אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל, אֲבָל דַּעַת אֵין לָהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יֵשׁ דֵּעוֹת שֶׁמַּתִּירִין אֲפִלּוּ לְהַפְקִיעַ הַלְוָאתוֹ, כִּי תֵּכֶף שֶׁאֵין הַמָּמוֹן בְּיָדוֹ כְּבָר יָצָא מִמֶּנּוּ וְאֵין לוֹ עָלָיו רְשׁוּת, כִּי שׁוּב אֵין הַמָּמוֹן נֶאֱחָז בּוֹ, כִּי אֵין נֶאֱחָז אֶצְלוֹ רַק בְּיָדָיו כַּנַּ"ל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַמָּמוֹן בְּיָדוֹ, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן נֶאֱחָז בְּדַעְתּוֹ, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲשִׂירוּת הוּא בְּדַעַת שֶׁשָּׁם חִיּוּתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָסוּר לִגְזֹל אֶת יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַמָּמוֹן שֶׁבָּא לְיָדוֹ בְּהֶתֵּר כְּגוֹן הַלְוָאָה וְכַדּוֹמֶה, כִּי עֲדַיִן הוּא בִּרְשׁוּתֵהּ דְּמָרֵהּ, כִּי נֶאֱחָז בְּדַעְתּוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָסוּר טָעוּת יִשְׂרָאֵל מֵאַחַר שֶׁלֹּא יָצָא מִדַּעְתּוֹ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בֶּן נֹחַ נֶהֱרָג עַל פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה. כִּי הָעַכּוּ"ם אֵין לָהֶם שִׁעוּר פְּרוּטָה, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה בְּמַלְכוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת פְּרוּטָה כַּנַּ"ל. וְכָל מָמוֹנָם רָחוֹק מִבְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּרוּטָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין לָהֶם שִׁעוּר פְּרוּטָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין לָהֶם שִׁעוּר כְּלָל, כִּי לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ שִׁעוּר וּמִדָּה, כִּי הַקְּדֻשָּׁה צָרִיךְ

מָקוֹם וַהֲכָנָה שֶׁתִּשְׁרֶה בּוֹ הַקְּדֻשָּׁה, כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה. אֲבָל הֵם וּמָמוֹנֵיהֶם הוּא בִּבְחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכַּתּוּתֵי מִכְתַּת שְׁעוּרֵהּ כִּי אֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ (כִּי הֵם בִּבְחִינַת שְׁבִירָה וּנְפִילָה בִּלְי כֵּלִים וּמִדּוֹת בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַכֵּלִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מִדּוֹת וְשִׁעוּרִים) כִּי עֲשִׁירוּתָם הוּא בְּלִי חִיּוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֵין לָהֶם שִׁעוּר לֹא בִּתְחִלָּה וְלֹא בַּסּוֹף, דְּהַיְנוּ שֶׁאֶצְלָם נֶחְשָׁב לְמָמוֹן אֲפִלּוּ פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה וְהֵם נֶהֱרָגִין עַל פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה וְגַם תַּאֲוָתָם לְמָמוֹן הוּא בְּלִי שִׁעוּר וְאֵינָם יְכוֹלִים לְמַלְאוֹת תַּאֲוָתָם לְעוֹלָם, כִּי הֵם בִּבְחִינַת בְּלִי שִׁעוּר, בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ כַּנַּ"ל. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת הַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁשָּׁם יֵשׁ שִׁעוּר וּמִדָּה לְכָל דָּבָר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָנוּ מְצֻוִּים לִבְלִי לְהִתְאַוּוֹת מוֹתָרוֹת רַק לְהִסְתַּפֵּק בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, כִּי צָרִיךְ לְתֵת שִׁעוּר וּמִדָּה לְכָל דָּבָר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן גְּזֵלָה שֶׁאִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד וְאֵין תַּקָּנָה לִגְזֵלָה כִּי אִם כְּשֶׁמַּשִּׁיב אֶת הַגְּזֵלָה לְהַנִּגְזָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל. וְאָסוּר לְקָנוֹת שׁוּם דָּבָר מֵהַגַּנָּזְלָן:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ'' סִימָן סא, עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל, כִּי הָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים וְעַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' וְכוּ'. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וְאָזַי נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ. עַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁהֵם הַדִּינִים וְכוּ', כִּי אֵין דִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשֶׁרְשׁוֹ וְכָל דִּין וְצִמְצוּם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק בַּשֵּׁכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁמִּשָּׁם שָׁרְשׁוֹ וְיֵשׁ לְכָל צִמְצוּם וְצִמְצוּם שֵׂכֶל שֶׁעַל יָדוֹ נִמְתָּק. אַךְ יֵשׁ חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּל הַחָכְמוֹת כְּלוּלִים שָׁם וּמְקֻבָּלִים מִשָּׁם וְעַל כֵּן שָׁם נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, כִּי בְּהַשְׂכָּלִים פְּרָטִיִּים אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק הַדִּין כִּי אִם בְּזֶה הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא הַשַּׁיָּךְ לְזֶה הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ, אֲבָל עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכְּלוּל מִכֻּלָּם שָׁם נִמְתָּקִים כָּל הַצִּמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים כֻּלָּם. וְהַתּוֹרָה מֵחָכְמָה עִלָּאָה נִפְקַת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אָבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קֳדָשִׁים, כִּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא קֹדֶשׁ וְחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכְּלוּל מִכֻּלָּם הוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קֳדָשִׁים וְזֶה בְּחִינַת אָבֶן שְׁתִיָּה שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם נִרְשָׁמִים בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הַשְׁתַּת הָעוֹלָם וְשָׁם נִמְתָּקִין כֻּלָּם, כִּי הוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קֳדָשִׁים בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכְּלוּל מִכֻּלָּם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ כֻּלָּם בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים שֶׁנִּכְלָלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת בַּחֲכָם הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה. וְהָעִקָּר תָּלוּי בְּאַהֲבָה, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אַהֲבָה בֵּין נַפְשׁוֹת

יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין יַחַד בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה בִּבְחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, בְּחִינַת אֶנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בְּסוֹף מַאֲמָר הַנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל גְּזֵלָה, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל, כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהַמְתִּיק כַּמָּה בְּחִינוֹת צְמָצוּמִים וְדִינִים הַשַּׁיָּכִים לְשׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, דְּהַיְנוּ שִׂכְלוֹ, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁהַמְתָּקַת כָּל צְמָצוּם וְצִמְצוּם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׂכֶל, הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ צְמָצוּם שֶׁמִּשָּׁם שָׁרְשׁוֹ. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה שֵׂכֶל כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲחִיזָתוֹ בְּמַחֲשַׁבְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה וְהַמַּחֲשָׁבָה הִוא הַשֵּׂכֶל, וּכְפִי אֲחִיזַת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּמַחֲשַׁבְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כְּמוֹ כֵן לְפִי בְּחִינַת הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא נִשְׁמָתוֹ שֶׁמְּקַבֵּל מִבְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כְּמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ לְהַמְתִּיק אוֹתָן הַצְּמָצוּמִים הַשַּׁיָּכִים לַשֵּׂכֶל שֶׁלּוֹ, כִּי הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת שִׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים הַנַּ"ל שֶׁכָּל שֵׂכֶל צָרִיךְ לְהַמְתִּיק דַּיְקָא אֶת הַצְּמָצוּם הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, וְאֵלּוּ הַצְּמָצוּמִים הַשַּׁיָּכִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי שִׂכְלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ הֵם מְלֻבָּשִׁים בְּהַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת וְהַחֲפָצִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים שֶׁל כָּל אֶחָד שָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים בִּבְחִינַת (אִיּוֹב לז) מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה. וְעִקַּר הַצְּמָצוּם מִבְּחִינַת צָפוֹן בְּחִינַת שְׂמֹאל כַּיָּדוּעַ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שִׂכְלוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַמְתִּיק אֶת בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים הַשַּׁיָּכִים לוֹ, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן וּלְהַמְתִּיק אֶת בְּחִינַת מָמוֹנוֹ וַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ וְכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשִׁים כָּל בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים הַשַּׁיָּכִים לְשִׂכְלוֹ לְשׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּדֵל מַעֲלַת מִצְוַת צְדָקָה שֶׁשְּׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְוֹת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הַמְתָּקוֹת וְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה כְּפִי שָׁרְשָׁהּ בְּחָכְמָה עִלָּאָה דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְתָא נַפְקַת כֵּן יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהַמְתִּיק אֵיזֶה בְּחִינַת צְמָצוּמִים הַשַּׁיָּכִים לְאוֹתָהּ הַמִּצְוָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל כִּי כָּל מִצְוָה הִיא בְּחִינַת חָכְמָה מֵחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה כְּפִי בְּחִינָתָהּ לְהַמְתִּיק אֵיזֶה צְמָצוּם הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתָהּ הַחָכְמָה שֶׁל אוֹתָהּ הַמִּצְוָה, וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר בְּחִינַת כָּל הַצְּמָצוּמִים מְלֻבָּשִׁים בְּהַמָּמוֹן שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׂמֹאל שֶׁמִּשָּׁם הַצְּמָצוּם, עַל כֵּן עִקַּר הַמְתָּקַת הַצְּמָצוּמִים הוּא עַל יְדֵי מִצְוַת צְדָקָה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה מְתַקֵּן וּמַמְתִּיק אֶת הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת הַצְּמָצוּם. וְעַל כֵּן מִצְוַת צְדָקָה גְּדוֹלָה מְאֹד וּשְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְוֹת, כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַצְּמָצוּם הִיא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ מַמְתִּיק הַמָּמוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר הַצְּמָצוּם כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת כָּל הַצְּמָצוּמִים הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִים הַשִּׂכְלִים הַפְּרָטִיִּים מִבְּחִינַת

חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּלוּל מִכָּל שִׂכְלִיִּים כַּנַ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, עַיֵּן שָׁם, וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שֶׁנִּכְלָלִין כַּמָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְכָלֵל שָׁם בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִים כֹּחַ לְהַמְתִּיק אֶת הַצִּמְצוּמִים. וְזֶה בְּחִינַת אֵינוֹ דּוֹמֶה מֵעָטִין הָעוֹשִׂין אֶת הַמִּצְוָה לְמֻרְבִּין הָעוֹשִׂין אֶת הַמִּצְוָה, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה תָּלוּי בְּרַבִּים הָעוֹשִׂין שֶׁנִּכְלָלִין הָרַבֵּה נְפָשׁוֹת יַחַד. וְאָז יְכוֹלִין לְכָלֵל בְּתוֹךְ חָכְמָה עִלָּאָה בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקָה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כַּוָּנַת הַמִּצְוָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַתְּפִלָּה שֶׁעִקָּרָהּ בִּשְׁבִיל הַמְתָּקַת הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּיָּדוּעַ, עַל כֵּן עִקַּר תְּפִלָּה בְּרַבִּים וְכוּ', כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת צְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם דֶּרֶךְ שַׁעַר הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁכַב עָלָיו יַעֲקֹב, בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַתְּפִלּוֹת לִפְעֹל פְּעֻלָּתָם לְהַמְתִּיק הַדִּין וְהַצִּמְצוּם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר תְּפִלָּה בְּרַבִּים שֶׁנִּכְלָלִים רַבִּים יַחַד וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִים לְכָלֵל בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַמְתָּקָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל מִצְוֹת מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ קֹדֶם הַתְּפִלָּה. כִּי הָעִקַּר תָּלוּי בְּאַהֲבָה כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד עַל יְדֵי הָאַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם שֶׁכָּל אֶחָד אוֹהֵב אֶת חֲבֵרוֹ כְּנַפְשׁוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִים יַחַד בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא זֶהוּ כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל מִצְוָה זוֹ בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ יַחַד כָּל נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִכֻּלָּם אֶחָד וְיִכָּלְלוּ יַחַד בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּפִלָּה בִּשְׁבִיל לְהַמְתִּיק דִּינִים כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא קוֹנֶה אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת כַּמָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַמְתִּיק הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַ"ל שֶׁהֵם מְלֻבָּשִׁין בְּהַמָּמוֹן דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם תְּפִלָּה וְכַנַ"ל:

חלק ג

וְעִקַּר הַצְּדָקָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לִתֵּן צְדָקָה לְעָנְיֵן הָגוּן, בְּפָרָט כְּשֶׁזּוֹכִין לִתֵּן לַחֲכַם הַדּוֹר שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי הֶחָכָם הַדּוֹר הָאֱמִתִּי הוּא בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִין לְהֶחָכָם עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא כְּשֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה לְזֶה הַחָכָם הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אָז נִכְלָלִין בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁל כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁהֵם מְלֻבָּשִׁין בְּהַמָּמוֹן כַּנַ"ל:

חלק ד

כִּי הָעִקָּר תְּלוּי בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה וְכוּ', כַּמּוּבָא שָׁם, עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַכֹּל הוּא הָאֱמוּנָה וְעִקַּר הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ הִיא תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים דַּיְקָא, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כֹּלָּא וְלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּשׁוּם שֵׂכֶל כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לָדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ, וַאֲפִלּוּ לֶאֱמוּנָה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקֵי וְחַכְמֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין הָאֱמוּנָה לְכָל יִשְׂרָאֵל וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמֵחֲמַת שֶׁגַּם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם רְחוֹקִים וּגְבוֹהִים מֵאִתָּנוּ מְאֹד מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם כְּלָל בְּשׁוּם שֵׂכֶל עַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִים לְהַאֲמִין בָּהֶם. וְעַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּהַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי זֶה אָנוּ נִכְלָלִים בָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִים לִינֹק מֵהֶם וּלְקַבֵּל עַל יָדָם אֱמוּנָה לִזְכוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (מַכּוֹת כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וֶאֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת צִמְצוּם כַּיָּדוּעַ, כִּי אֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁל הַשֵּׂכֶל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֱמוּנָה יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק כָּל הַצִּמְצוּמִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וְהַמְתָּקַת כָּל הַצִּמְצוּמִים הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁל הַשֵּׂכֶל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֱמוּנָה יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק כָּל הַצִּמְצוּמִים כִּי עִקַּר תִּקּוּן וְהַמְתָּקַת כָּל הַצִּמְצוּמִים הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת צִמְצוּם הַקָּדוֹשׁ שׁוֹרֶשׁ שֶׁל כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לג) וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. כִּי כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, דְּהַיְנוּ כְּלַל הָעוֹלָם הֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים, כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ צִמְצוּם בְּכַמּוּת וְאֵיכוּת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְכֻלָּם נִבְרְאוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת צִמְצוּם הָעֶלְיוֹן שׁוֹרֶשׁ שֶׁל כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם. וּכְשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנָה נִכְלָלִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם כָּל הַצִּמְצוּמִים בֶּאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה נִכְלָלִין כֻּלָּם בְּתוֹךְ הַשֵּׂכֶל בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים נִכְלָלִין בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה לְהַמְתִּיק כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים וְכַנַּ"ל:

חלק ה

נִמְצָא שֶׁהַמְתָּקַת כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּהַמָּמוֹן דַּיְקָא, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָה מְאֹד. כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הָעִקָּר הוּא לְהַמְתִּיק בְּחִינַת הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא עִקַּר הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין נִכָּר אֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי אִם עַל יְדֵי הַמָּמוֹן כְּשֶׁזּוֹכִין לִתֵּן לָהֶם מָמוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כִּי בָּזֶה דַּיְקָא נִכָּר הָאֱמוּנָה בֶּאֱמֶת כְּשֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹנוֹ בִּשְׁבִיל הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים. וַאֲזַי זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה בֶּאֱמֶת וְזוֹכֶה לִהְיוֹת נִכְלָל בְּחַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֹשִׁי קֳדָשִׁים וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּמָמוֹן, כִּי

כָּל מָמוֹנוֹ שֶׁשָּׁם כָּל הַצְּמִצּוּמִים נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן מִמָּמוֹנוֹ לַחֲכַם הַדּוֹר הָאֱמֶת בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קֻדָּשִׁים שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַּ"ל:

:

נִמְצָא, שֶׁכְּלַל כָּל הַמִּצְוֹת הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְתִּיק הַצְּמִצּוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַּ"ל וְהָעִקָּר תָּלוּי בְּמָמוֹן שֶׁשָּׁם כָּל הַצְּמִצּוּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְפַזֵּר מָמוֹן בִּשְׁבִיל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֱמֶת קְנֵה. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כג) וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁל הַצְּמִצּוּמִים וְהַדִּינִים תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל גְּזֵלָה שֶׁאָסוּר לִגְזֹל מָמוֹן חֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי שִׂכְלוֹ כֵּן הוּא מַמְתִּיק אֶת בְּחִינַת הַצְּמִצּוּמִים הַשַּׁיָּכִים לוֹ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַצְּמִצּוּמִים הֵם בְּחִינַת הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים שֶׁל אָדָם כַּנַּ"ל וְכָל אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְתִּיק כִּי אִם אֶת מָמוֹנוֹ וַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק שׁוּם צְמִצּוּם כִּי אִם עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ כַּנַּ"ל, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל פְּרָטִי כַּנַּ"ל שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק כִּי אִם אֶת בְּחִינַת הַצְּמִצּוּם הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ וַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמִצּוּמִים שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל מָמוֹן חֲבֵרוֹ הוּא בְּחִינַת צְמִצּוּם אַחֵר שֶׁהַמְתָּקָתוֹ עַל יְדֵי שֵׂכֶל אַחֵר הַשַּׁיָּךְ לוֹ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בְּעָלָיו שֶׁל אוֹתוֹ הַמָּמוֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ הַצְּמִצּוּם, דְּהַיְנוּ לְאוֹתוֹ הַמָּמוֹן. וְזֶהוּ אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל גְּזֵלָה, כִּי עַל יְדֵי גְּזֵלָה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עוֹקֵר אֶת הַמָּמוֹן שֶׁהֵם הַצְּמִצּוּם מֵהַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָזֶה הַצְּמִצּוּם, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן לִהְיוֹת נִמְתָּק כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בְּעָלָיו. וְעַל כֵּן כְּשֶׁגּוֹזְלוֹ מִמֶּנּוּ וְעוֹקֵר הַמָּמוֹן וְהַצְּמִצּוּם מִבְּעָלָיו מִשְׁכְּלוֹ מַמָּשׁ אֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת נִמְתָּק, כִּי אֵין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וּכְשֶׁאֵין הַצְּמִצּוּם נִמְתָּק אֲזַי מִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֲחִיזָתָהּ מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ, כִּי לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ נִמְתָּק הַצְּמִצּוּם וְהַדִּין, אַדְרַבָּא, מִתְגַּבֵּר הַדִּין בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַצְּמִצּוּם יוֹנֵק מִשֵּׂכֶל אַחֵר שֶׁאֵין שַׁיָּךְ לוֹ שֶׁאֵינוֹ נִמְתָּק עַל יָדוֹ וַאֲזַי כְּשֶׁאֵינוֹ נִמְתָּק עַל יָדוֹ וְנִפְסָק מִשָּׁרְשׁוֹ אֲזַי נִמְשָׁךְ הַיְנִיקָה שֶׁמְּקַבֵּל מִשֵּׂכֶל אַחֵר שֶׁאֵין שַׁיָּךְ לוֹ, לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל דּוֹר הַמַּבּוּל:

לֹא נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם כִּי אִם עַל הַגָּזֵל, כִּי עַל יְדֵי גְּזֵלָה נִפְסָק הַצְּמִצּוּם מִשָּׁרְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל וַאֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לְמַתֵּק וּמִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַגָּזֵל דַּיְקָא נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין גָּזֵל אֲזַי אֶפְלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין חַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לְמַתֵּק עַל יְדֵי

הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ, אֲבָל עַל יְדֵי גְּזֵל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְסָק הַדִּין וְהַצְּמְצוּם מִשָּׁרְשׁוֹ וַאֲזַי אֵין יָכוֹל לְמַתֵּק חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא נָחְתַּם הַגְּזַר דִּין כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁזֶּה שֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה הוּא פּוֹגֵם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי זֶהוּ כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לְהַמְתִּיק הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי גְּזֵלָה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל, כִּי נִפְסָק הַצְּמְצוּם מִשָּׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא פּוֹגֵם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, חֲבוּר עֲצַבִּים אֶפְרַיִם הַנַּח לוֹ חֶלֶק לִבָּם עַתָּה יֶאְשָׁמוּ. כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל אֵין הַדִּין שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם כְּלָל, כִּי עַל יְדֵי הָאַהֲבָה נִכְלָלִין יַחַד בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, שִׂנְאָה וּפֵרוּד בֵּינֵיהֶם וְאֵין נִכְלָלִין יַחַד אֲזַי אֵין יְכוֹלִין לִכְלֹל בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים. וְעַל כֵּן אָז יָכוֹל חַס וְשָׁלוֹם, הַדִּין לִשְׁלֹט עַל שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת לֹא נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם אֶלָּא עַל הַגָּזֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂנְאָה וּפֵרוּד כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה תְּלוּיָה בְּאַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן אֵין תַּקָּנָה לִגְזֵלָה כִּי אִם כְּשֶׁמְּשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה לִבְעָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְכוּ'. וְכָל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה לִבְעָלָיו אֵין לוֹ תַּקָּנָה בְּשׁוּם תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַתְּשׁוּבוֹת שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, אֲבָל שְׁתִיָּה, קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים שֶׁשָּׁם הָיָה נִכְנָס כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִפְנֵי וְלִפְנִים לְכַפֵּר עָוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל הַחֲטָאִים הוּא שֶׁעַל יְדֵי הַחֵטְא פּוֹגֵם בְּחָכְמָה וְשֵׂכֶל לְפִי שֹׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַחֵטְא מַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רוּחַ שְׁטוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה דַּף ג), אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַחָכְמָה אֲזַי אֵין יָכוֹל לְהַמְתִּיק הַצְּמְצוּם וְהַדִּין וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל הַחֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְתִּיק דִּינִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָהּ מִבְּחִינַת דִּינִים כְּיָדוּעַ. וְעַל כֵּן תִּקּוּן הַחֵטְא עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת בִּינָה כַּיָּדוּעַ וּבִינָה וְחָכְמָה עִלָּאָה כֻּלּוֹ חַד כִּי שְׁלֹשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת כַּחֲדָא חֲשִׁיבֵי כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמְקַבֵּל מִשָּׁם שֵׂכֶל לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן וּלְהַמְתִּיק הַצְּמְצוּם וְהַדִּין שֶׁפָּגַם בּוֹ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן שָׁם הָיָה נִכְנָס כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְכַפֵּר עָוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הָעָוֹנוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בִּשְׁבִיל כַּפָּרָה עַל עֲוֹנוֹת, כִּי הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם מֵאִיר הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל יְדֵי שֶׁהָיָה הָאָדָם מֵבִיא קָרְבָּן מִיגִיעַ כַּפּוֹ מִמָּמוֹנוֹ לְתוֹךְ הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי זֶה הָיָה מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן וּמַמְתִּיק אֶת בְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְנִתְבַּטֵּל הָרוּחַ שְׁטוּת רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה מִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הַשֵּׂכֶל וְלֹא הָיָה יָכֹל לְהַמְתִּיק אֶת הַצִּמְצוּם. וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי הַקָּרְבַּן בְּהֵמָה שֶׁמַּקְרִיב בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הוּא הָאֶבֶן שְׁתִיָּה עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל מֵאֶבֶן שְׁתִיָּה וּמַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת רוּחַ שְׁטוּת וּמַמְתִּיק אֶת הַצִּמְצוּם וְהַדִּין שֶׁעִקְּרוֹ הוּא בְּחִינַת הַמָּמוֹן עַל יְדֵי שֶׁהֵבִיא הַקָּרְבָּן מִמָּמוֹנוֹ מִיגִיעַ כַּפּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְכַּפֵּר חֶטְאוֹ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֹׂא גֶזֶל בְּעוֹלָה. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן אֵין יְכוֹלִים לְכָלֵל שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ גֶּזֶל בְּהַקָּרְבָּן אָזַי בְּוַדַּאי אֵין הַקָּרְבָּן יָכוֹל לְהִתְקַבֵּל, כִּי עַל יְדֵי הַגֶּזֶל נִפְרָד הַצִּמְצוּם מִשֹּׂרֶשׁ שִׁכְלוֹ כַּנַּ"ל וְאָז אֵינוֹ יָכוֹל לְכָלֵל בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַקָּרְבָּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֹׂא גֶזֶל בְּעוֹלָה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אֵין תְּשׁוּבָה וְקָרְבָּן מוֹעִיל עַל הַגֶּזֶל כִּי אִם אַחַר שֶׁיְּשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְלֵל בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם הַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים כִּי אִם עַל יְדֵי אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת. אֲבָל עַל יְדֵי גֶּזֶל נִפְסָק הַצִּמְצוּם מִשֹּׂרֶשׁ שִׁכְלוֹ וְאָז אֵינוֹ יָכוֹל לְכָלֵל בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה בְּשׁוּם אֹפֶן. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן חֶטְאוֹ בְּשׁוּם פָּנִים כִּי אִם כְּשֶׁיְּשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה לִבְעָלָיו לְשָׁרְשׁוֹ וְאָז יָכוֹל לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה לִהְיוֹת נִכְלָל בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה בְּחִינַת גֶּזֶל וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְמִי גָּזַל? יַעֲשֶׂה מֵהֶן צְרָכֵי רַבִּים. כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת מִי גָּזַל וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא חָפֵץ לְתַקֵּן חֶטְאוֹ עַל כֵּן נָתְנוּ לוֹ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֵצָה לַעֲשׂוֹת צְרָכֵי רַבִּים כִּי עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה צְרָכֵי רַבִּים שֶׁהֵם נִכְלָלִים יַחַד בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה מֵאַחַר שֶׁהֵם רַבִּים וְכַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְתַקֵּן חֶטְאוֹ, כִּי בִּכְלָלָם יִהְיֶה אֶפְשָׁר לוֹ לִכְלֹל עִמָּהֶם גַּם כֵּן שָׁם וְעַל יְדֵי זֶה יְתַקֵּן חֵטְא הַגְּזֵלָה שֶׁלּוֹ לְהַמְתִּיק הַצִּמְצוּם עַל יְדֵי הָרַבִּים שֶׁנִּכְלָלִין בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ, אֲבָל כְּשֶׁיּוֹדֵעַ אֵין לוֹ תַּקָּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת הָאִסּוּר שֶׁאָסְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִקְנוֹת מִן הַגַּזְלָן שׁוּם דָּבָר. כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ לוֹ צְמִצוּם וְאֵין הַצִּמְצוּם נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַחָכְמָה

וְהַשֵּׂכֶל הַשַּׂיָּךְ לוֹ שֶׁהוּא הַבְּעָלִים שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הַשַּׂיָּךְ לְאוֹתוֹ הַצְּמְצוּם הַמְלֻבָּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהוּא בְּרִשׁוּתוֹ כַּנַּ"ל. וְלִפְעָמִים הַחֵפֶץ צָרִיךְ לָצֵאת מֵרְשׁוּת אָדָם זֶה לִרְשׁוּת אַחֵר וְאֵין הַדָּבָר יָכוֹל לָצֵאת מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כִּי אִם בְּדַעְתּוֹ וּבִרְצוֹנוֹ הַטּוֹב שֶׁל הַבְּעָלִים, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַצְּמְצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֵפֶץ הוּא בְּדַעְתּוֹ וּבְשִׂכְלוֹ שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַצְּמְצוּם וְעַל כֵּן אֵין הַדָּבָר יוֹצֵא מֵרְשׁוּתוֹ כִּי אִם בְּדַעְתּוֹ וְהֶעְקֵר תְּלוּי בִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב. כִּי בֶּאֱמֶת אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת אָדָם זֶה לִרְשׁוּת אָדָם אַחֵר, כִּי מֵאַחַר שֶׁזֶּה הַצְּמְצוּם שַׁיָּךְ לָזֶה הָאָדָם לָזֶה הַשֵּׂכֶל וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְבָּרֵר וּלְהִתְמַתֵּק אֶלָּא עַל יְדֵי זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל זֶה הָאָדָם דַּיְקָא כַּנַּ"ל אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא לִרְשׁוּת אַחֵר? אַךְ הָעִקַּר שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא שֶׁצְּרִיכִין לָשֵׂאת וּלְהַגְבִּיהַּ הַדָּבָר הַנִּמְכָּר לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה לִבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁמַּגְבִּיהִין הַדָּבָר לְשָׁם שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין יַחַד כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְשָׁם יְכוֹלִין לְהַחֲלִיף הַדָּבָר שֶׁיֵּצֵא מִצְּמְצוּם זֶה לְצִמְצוּם אַחֵר, דְּהַיְנוּ מֵאָדָם זֶה לְאָדָם אַחֵר מֵאַחַר שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַצְּמְצוּמִים וְכָל הַחָכְמוֹת יַחַד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַגְּבָהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם, כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן עַל יְדֵי הַגְּבָהָה דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּגְבִּיהִין הַדָּבָר לְמַעְלָה לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן לִבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְשָׁם דַּיְקָא יוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת מֻחְלֶטֶת שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹשְׂאִין הַדָּבָר לְמַעְלָה וְשָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כִּי אִם כְּשֶׁמַּעֲלִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת (רות ד) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְכוּ'. חֲלִיצַת הַנַּעַל בִּשְׁעַת קִנְיַן מְרַמֵּז עַל הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין בִּשְׁעַת הַקִּנְיָן לְהִיוֹת נִכְלָל בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם הַדָּבָר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁרוֹצִין לְהִכָּלֵל שָׁם צְרִיכִין לַחֲלֹץ הַמִּנְעָלִים בִּבְחִינַת שֵׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, בִּבְחִינַת לֹא יִכָּנֵס לְהַר הַבַּיִת בְּמִנְעָלוֹ, מֻחְלֶטֶת שֶׁשָּׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא הָאֶבֶן שְׁתִיָּה צְרִיכִין שָׁם לַחֲלֹץ הַמִּנְעָלִים. וְזֶה בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז נִכְלָלִין בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה נִכְנָס בִּשְׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי וְלִפְנִים לְתוֹךְ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אֶל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, עַל כֵּן צְרִיכִין אָז לַחֲלֹץ הַמִּנְעָלִים בִּבְחִינַת שֵׁל נְעָלֶיךָ וְכוּ'. וְעַל כֵּן לִפְנִים בְּיִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁאָז הָיוּ צְרִיכִים לִכְלֹל בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַצְּמְצוּמִים כְּדֵי שֶׁשָּׁם יִהְיֶה הַדָּבָר נֶחֱלָף וְיוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הָיוּ חוֹלְצִין הַמִּנְעָל אָז לְרַמֵּז עַל זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, עַל

הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה, כִּי מֻחְמֶּצֶת שֶׁהַדָּבָר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִימָר וְנֶחֱלָף מִצְּמְצוּם זֶה לְצִמְצוּם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת תְּמוּרָה וּמִזֶּה יִהְיֶה אֶפְשָׁר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּתְאַחֲזוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת תְּמוּרוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין הַצִּמְצוּם נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל אִם כֵּן כְּשֶׁיְּכֻנַּס בִּרְשׁוּת אַחֵר לֹא יוּכַל לִהְיוֹת נִמְתָּק כַּנַּ"ל וְאִם כֵּן יוּכַל חַס וְשָׁלוֹם, הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְאַחֵז חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁאֵין הַצִּמְצוּם נִמְתָּק, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם כְּשֶׁאֵין הַצִּמְצוּם נִמְתָּק חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁבִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הַדָּבָר עוֹלֶה לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן לִבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, לִבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים שֶׁשָּׁם כָּלוּל הַכֹּל בְּיַחַד וְשָׁם הַדָּבָר נִמְתָּק וְנֶחֱלָף וְיוֹצֵא שָׁם מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, מִצְּמְצוּם לְצִמְצוּם וַאֲזַי הַדָּבָר נֶחֱלָף בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, וְאִדְּרַבָּא, נִתְבָּרֵר הַדָּבָר וְנִמְתָּק בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁנִּכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּשֶׁנִּכְלָל הַדָּבָר בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ שֶׁהָיָה לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל בְּעֵת הַתְּמוּרָה כְּשֶׁיָּצָא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעִקַּר הַדָּבָר תָּלוּי בְּרָצוֹן וְאַהֲבָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַמְכִירָה בְּרָצוֹן טוֹב וּבְדַעָה מְיֻשֶּׁבֶת, כִּי עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת שָׁם בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה הוּא עַל יְדֵי רָצוֹן וְאַהֲבָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְגַם צְרִיכִין דַּעָה מְיֻשֶּׁבֶת, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא שֹׁרֶשׁ הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא הַמָּמוֹן וְעַל יְדֵי הָרָצוֹן וְאַהֲבָה נִכְלָל הַשֵּׂכֶל בְּתוֹךְ שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וכו' וְעַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּתוֹ לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ, כִּי שָׁם בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה נִתְוַעֲדִין יַחַד כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם וְשָׁם נִכְלָלִין יַחַד כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל יְדֵי אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמּוֹכֵר אוֹ נוֹתֵן מִיִּדִיעָתוֹ וּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל:

אֲבָל כְּשֶׁלּוֹקֵחַ הַדָּבָר בְּחָזְקָה בִּגְזֵלָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם וַאֲזַי, אַדְרַבָּא, הַדָּבָר נִפְסָק מִשָּׁרְשׁוֹ וכו' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר לִקְנוֹת שׁוּם דָּבָר מֵהַגַּזְלָן, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַדָּבָר בָּא בִּגְזֵלָה לְיָדוֹ וְנִפְסָק מִשָּׁרְשׁוֹ וְאָז בְּוַדַּאי אֵין הַדָּבָר יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל יְדֵי הַגַּזְלָן לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי רָצוֹן וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אָסוּר לִקְנוֹת מִמֶּנּוּ, כִּי עַל יְדֵי קִנְיָן זֶה מִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין נִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן וְאֵין נִמְתָּק הַצִּמְצוּם אֲזַי כָּל מַה שֶּׁנֶּחֱלָף הַדָּבָר וְיוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת מִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹתֵר, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת תְּמוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁקּוֹנִין מֵאָדָם כָּשֵׁר אָז בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עוֹלֶה הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, עַל יְדֵי רָצוֹן

הַטּוֹב וְשָׁם דַּיְקָא בִּבְחִינַת הַשֹּׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא כָּלוּל מִכֻּלָּם שָׁם הַדָּבָר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וַאֲזַי הַדָּבָר נִמְתָּק יוֹתֵר כַּנַ"ל, כִּי שָׁם נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה הַגַּזְלָן הַחֵפֶץ וְאֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ לִבְעָלָיו כִּי אִם דָּמִים, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי שִׂכְלוֹ וְדַעְתּוֹ כֵּן יֵשׁ לוֹ צִמְצוּמִים הַמְלַבְּשִׁים בְּהַחֲפָצִים וְהַכֵּלִים שֶׁלּוֹ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד חֵפֶץ בְּכֵלִים וַחֲפָצִים אֲחֵרִים מְשֻׁנִּים מֵחֲבֵרוֹ, כְּגוֹן לְמָשָׁל זֶה חֵפֶץ בִּכְלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ צִיּוּר כָּזֶה וְזֶה חֵפֶץ בִּכְלִי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ צִיּוּר אַחֵר, הַיְנוּ צִמְצוּם אַחֵר וְהַכֹּל כְּפִי שֹׂרֶשׁ שִׂכְלָם שֶׁהֵם שֹׂרֶשׁ הַצִּמְצוּמִים וּכְמוֹ כֵן כָּל אֶחָד חֵפֶץ בִּכְלִים אֲחֵרִים, הַיְנוּ בְּצִמְצוּמִים אֲחֵרִים. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁהַכְּלִי בְּצִיּוּרוֹ הָרִאשׁוֹן בִּבְחִינַת צִמְצוּם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בְּיַד בְּעָלָיו כְּפִי רְצוֹן בְּעָלָיו כְּפִי הַשֵּׂכֶל שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַצִּמְצוּם כַּנַ"ל אָז הָיָה חַיָּב הַגַּזְלָן לְהַחֲזִיר הַכְּלִי דַּיְקָא לְיַד בְּעָלָיו כְּדֵי לְהַחֲזִיר זֶה הַצִּמְצוּם דַּיְקָא לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּעָלָיו כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁכְּבָר קִלְקֵל הַגַּזְלָן וְשִׁנָּה הַכְּלִי בְּשִׁנּוּי גָּמוּר שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר לִבְרִיָּתוֹ וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ צִיּוּר אַחֵר צִמְצוּם אַחֵר שׁוּב אֵין הַדָּבָר שַׁיָּךְ לוֹ כְּלָל כִּי לֹא נַעֲשָׂה עַל פִּי שִׂכְלוֹ וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן אֵין חַיָּב לְהַחֲזִיר לוֹ גּוּף הַחֵפֶץ כִּי אִם דָּמִים מַה שֶּׁהָיָה שָׁוֶה, כִּי דָּמִים חַיָּב עַל כָּל פָּנִים, כִּי אֲפִלּוּ אִם הָיָה נֶאֱבַד הַכְּלִי שֶׁגָּזַל צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כִּי הַגְּזֵלָה בְּאַחֲרִיּוּת הַגַּזְלָן. אֲבָל גּוּף הַחֵפֶץ אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִיר מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁתַּנָּה הַצִּמְצוּם שׁוּב אֵין שַׁיָּךְ לְהַשֵּׂכֶל הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּעָלָיו וְכַנַ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁגֶּזֶל הַגֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁים צָרִיךְ לְהַחֲזִיר הַגְּזֵלָה לַכֹּהֲנִים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וְכוּ', כַּמְבֹאָר הַדִּין בַּגְּמָרָא, כִּי הַכֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד וְהוּא מַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁהֵם כָּל הַצִּמְצוּמִים כִּי הַכֹּהֵן מְקַבֵּל מֵהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנַס לִפְנֵי וְלִפְנִים לְהָאֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם וּכְלִלְיוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּתוֹךְ בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת עַל יָדָם, כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן שֶׁיִּהְיֶה עוֹלֶה וְנִכְלָל בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת כַּנַ"ל, כִּי שָׁם עוֹלִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְכָל הַתְּפִלּוֹת, כִּי זֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם הַנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הוּא שָׁלוֹם וְהַתְחָלַת בִּרְכָתָם הוּא יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי שָׁם בְּמָמוֹן עִקַּר הַצִּמְצוּם כַּנַ"ל וְשָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכָה כַּנַ"ל וְעִקַּר הַבְּרָכָה וְהַהַמְתָּקָה לְהַמְתִּיק הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת מָמוֹן כַּנַ"ל הוּא עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם וּכְלִלְיוּת וְכוּ' וְכַנַּל. וְעַל כֵּן הַגְּזֵלָה שֶׁאֵין לָהּ בְּעָלִים לְהַחֲזִירָהּ לְיָדָם לְתַקֵּן הַפְּגָם עַל יְדֵי הַהֶשְׁבָּה שֶׁיַּחֲזֹר הַצִּמְצוּם לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַעֲלֶה וְיִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ וְיוּכַל לְהִתְמַתֵּק וְכוּ'

וְכַנַּ"ל, וּכְשֶׁאֵין לָהּ בְּעָלִים לְהָשִׁיב לָהֶם הַגְּזֵלָה לְתַקֵּן עַל יְדֵי זֶה אֲזַי תִּקְוּנוֹ שֶׁיְּשִׁיב לַכֹּהֲנִים, כִּי הֵם עִקַּר בְּחִינַת הַהַמְתָּקוֹת כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חָכְמָה כַּיָּדוּעַ וְהוּא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁמַּמְתִּיק כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וְיָבְרֶכֶם וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י:

בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַקְּרָבָנוֹת וְהַתְּפִלּוֹת הוּא עַל יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁעִקַּר בִּרְכָתָם הוּא שָׁלוֹם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וְאַהֲבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת וְשָׁם עוֹלִין כָּל הַקְּרָבָנוֹת וְהַתְּפִלּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן חֹמֶר אִסּוּר גְּזֵלָה שֶׁהִפְלִיגוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד. וְעִנְיַן תַּקָּנַת הַשָּׁבִים שֶׁמְּצִינוּ בִּגְזֵלָה דַּיְקָא שֶׁאִם גָּזַל קוֹרָה וּבָנָאהּ בְּבֵירָה אֵינוֹ צָרִיךְ לִסְתֹּר הַבִּירָה וּלְהַחֲזִיר הַקּוֹרָה מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים. וּבְסֵכַּת הֶחָג בֶּחָג אֲפִלּוּ לֹא קְבָעָהּ בְּטִיט, אַף עַל פִּי כֵן אֵין צָרִיךְ לִסְתֹּר שֶׁמִּצְוַת סֵכָּה קוֹבַעְהּ. וְעִנְיַן מַה שֶּׁהַגַּזְלָן קוֹנֶה הַגְּזֵלָה בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה כְּגוֹן אִם גָּזַל עֵצִים וַעֲשָׂאָן כֵּלִים שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַחֲזִיר הַכֵּלִים כִּי קָנָה בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַחֲזִיר כִּי אִם דָּמִים:

עַל פִּי הַתּוֹרָה עַל פְּסוּק 'וְאָתְחַנַּן' הַמַּתְחֶלֶת בְּעִנְיַן הַנָּהָגַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עח עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהַכְּלָל, שֶׁהַצַּדִּיק הוּא לְפָעָמִים בָּטֵל מִן הַתּוֹרָה וְאָז הוּא בְּחִינַת אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטִיק וְאָז הוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ רַק מִבְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ הַנִּמּוּכִים לְמַטָּה יוֹתֵר שֶׁהֵם אוֹתָן שֶׁנָּפְלוּ מְאֹד עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים לְקַבֵּל חִיּוּת מִן הַתּוֹרָה וְכוּ' אַף כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אִישׁ פָּשׁוּט הַגָּדוֹל בְּשִׁעָה שֶׁבָּטֵל מִן הַתּוֹרָה שֶׁאָז מְחַיֶּה עַצְמוֹ מֵהַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלָמַת, כִּי קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיְתָה כָּל הַתּוֹרָה נַעֲלָמַת בְּתוֹךְ בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, הַיְנוּ בְּכָל הָעֲשִׂיּוֹת וְהָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין בָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁעוֹסֵק בּוֹ כְּגוֹן שֶׁחוֹטֵב עֵצִים וְכַיּוֹצֵא בּוֹ, כִּי אֵין דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ וּבְתוֹךְ הָעֲשָׂרָה

מַאֲמָרוֹת נֶעְלָמִין הָעֲשָׂרָה הַדִּבְּרוֹת. נִמְצָא שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁעוֹסְקִין בּוֹ שַׁיָּשׁ בּוֹ בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבּוֹ נִבְרָא, כָּלוּל בְּאוֹתוֹ דִּבּוּר הַתּוֹרָה בְּהֶעְלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת הַנֶּעְלָמִים בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם מְחַיִּין וּמְקַיְּמִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם. וְקֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם רַק עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת הַזֹּאת שֶׁהִוא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם אָז קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְהַצַּדִּיק בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ הוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ מֵהַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם עַד שֶׁמְּחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים גְּמוּרִים וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁנִּפְלוּ מְאֹד וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם כִּי אֶת כֻּלָּם הוּא מְחַיֶּה עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הֵיטֵב מַה שֶּׁסִּיֵּם שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וַאֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּלְמַטָּה וְכוּ' אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם:

כִּי עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל יְכוֹלִין לְקַבֵּל חִיּוּת וְלִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ בְּכָל מָקוֹם אֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז לֹא הָיָה שׁוּם תּוֹרָה בָּעוֹלָם כְּלָל וְאַף עַל פִּי כֵן הָיָה מְקַיְּמָם ה' יִתְבָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו בְּחֶסֶד חִנָּם לְבַד. עַל כֵּן גַּם עַכְשָׁו אֲלוּ שֶׁבְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַפְּרַאסְטָאקִים וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁעָבְרוּ חַס וְשָׁלוֹם עַל הַתּוֹרָה אַף עַל פִּי כֵן הַצַּדִּיק מְחַיֶּה אוֹתָם וּמְקַיְּמָם וּמְחַזְּקָם לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ כִּי לְעוֹלָם יֵשׁ עֲדַיִן תִּקְוָה וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה מְקַיֵּם ה' יִתְבָּרֵךְ אֶת הָעוֹלָם גַּם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי זֶה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת כַּנַּ"ל, וְזֶה הוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי עִקַּר כֹּחַ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית וְכוּ' שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הָאֻמּוֹת גַּזְלָנִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אַרְצוֹת שִׁבְעָה עַמָּמִין עַל כֵּן פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית לְהוֹדִיעַ כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ בָּרָא הַכֹּל וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ. נִמְצָא שֶׁעִקַּר כֹּחַ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא מִבְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים יִשְׂרָאֵל לֵילֵךְ וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְגַם כָּאן בְּחוּץ לָאָרֶץ נִמְצָא בְּחִינָה זוֹ כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ בָּאִים לִפְעָמִים לִמְקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מְאֹד מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְהֵם כּוֹבְשִׁים הַמָּקוֹם וּמְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם יִשְׂרָאֵלִי שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ יְכוֹלִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא לוֹמַר גַּזְלָנִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם זֶה הַמָּקוֹם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּכֶם. אַךְ עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיּוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה

מַאֲמָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְכוּ'. עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לִכְבֹּשׁ כָּל הָעוֹלָם וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָאָהּ וְכוּ' וּבִרְצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָנוּ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה הוֹלְכִין וְכוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לוֹמַר גַּזְלָנִים אַתֶּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה מְחַיֶּה עַצְמוֹ הַצַּדִּיק בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁנִּפְלוּ מְאֹד מְאֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת תַּקָּנַת הַשָּׁבִים שֶׁעָשׂוּ בִּגְזֵלָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁמּוֹעִיל לְכָל הַחֲטָאִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ תַּקָּנָה בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל וְכוּ'. וְאִיתָא בְּסִפְרֵי מוּסָר שֶׁפְּסוּק זֶה מְרַמֵּז עַל תְּשׁוּבָה לְכָל הַחֲטָאִים. כִּי עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה מַה שֶּׁמּוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל הַחֵטְא זֶהוּ נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. כִּי עַל פִּי דִּין תּוֹרָה לֹא הָיָה מוֹעִיל לַחוֹטֵא תְּשׁוּבָה, כְּמוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁעַל פִּי הַדִּין אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה לְחֵטְא רַק מַה שֶּׁמּוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל הַחֵטְא זֶהוּ מֵחֶסֶד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹעִיל לְהַחוֹטֵא תְּשׁוּבָה עַד שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת שֶׁעֲוֹנוֹתָיו יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת. וְכָל זֶה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁשָּׁם יְכוֹלִין לְהִתְהַפֵּךְ הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ תִּקְוָה לְכָל אוֹתָן שֶׁנִּפְלוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמְּסֵיִם שָׁם רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי הַכֹּל יְכוֹלִין לְהַחָיוֹת עַצְמָן בְּנִפְלְתָם עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם תִּקְוָה לְעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם נָפְלוּ כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ וְכוּ', נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל וְזֶה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֵין הָעִכּוּ"ם יְכוֹלִין לוֹמַר גַּזְלָנִים אַתֶּם וְכוּ', כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁזֶּה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה, כִּי הַגַּזְלָן כְּשֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב וּלְתַקֵּן אֶת חֵטְא הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל הוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן מִשָּׁרֶשׁ תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת גְּזֵלָה, כִּי אֵין יְכוֹלִין לוֹמַר לָהֶם גַּזְלָנִים אַתֶּם כִּי בִּרְצוֹנוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמְשָׁרֵשׁ בְּחִינַת

תְּקוּן הַגְּזֵלָה הַזֹּאת מִשָּׁם נִמְשָׁךְ תִּקּוּן לְכָל הַגַּזְלָנִים הַבָּאִים לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וּלְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה. וְכֵן כָּל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה כֻּלָּם אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל תִּקּוּן לְחֶטְאָם בִּתְשׁוּבָה כִּי אִם עַל יְדֵי חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה כַּנַּ"ל. כִּי תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה אֵין מוֹעִיל בְּדִין כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל:

חלק ג

כִּי בֶּאֱמֶת הַתְּשׁוּבָה עַל כָּל הַחֲטָאִים הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה וְהָעֹשֶׁק אֲשֶׁר גָּזַל וְעָשַׁק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֲטָאָיו. וְעַל כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן לה) שֶׁתְּשׁוּבָה הִוא בְּחִינַת זְרָקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן, הַיְנוּ לְהַחֲזִיר אֶת הַדָּבָר לְמָקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה נִקְרָא כָּל חוֹטֵא גַּזְלָן שֶׁלָּקַח הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע שֶׁנָּתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְעָשָׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה בְּחֶטְאוֹ וְעַל יְדֵי זֶה עָקַר וְגָזַל הַחִיּוּת הַזֶּה מֵה' יִתְבָּרַךְ וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצָא שֶׁהוּא גַּזְלָן גָּמוּר בְּחִינַת גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ דְּא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַנֶּהֱנֶה מֵעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְּרָכָה כְּאִלּוּ גּוֹזֵל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר, גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה עֲבֵרָה מַמָּשׁ רַק שֶׁנֶּהֱנֶה מִן הַהֶתֵּר בְּלֹא בְּרָכָה נִקְרָא גַּם כֵּן גַּזְלָן עַל שֶׁקִּבֵּל הֲנָאַת עוֹלָם הַזֶּה מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּלֹא בְּרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּזֵלָה מַמָּשׁ. כִּי הַכֹּל שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. וְהוּא יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ נוֹתֵן רְשׁוּת לְהָאָדָם לְקַבֵּל וְלֵהָנוֹת מִזֶּה הָעוֹלָם כִּי אִם בִּבְרָכָה. אֲבָל כְּשֶׁלּוֹקֵחַ וְנֶהֱנֶה בְּלֹא בְּרָכָה הוּא גַּזְלָן מַמָּשׁ, כִּי גּוֹזֵל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחָס וְשָׁלוֹם, נֶהֱנֶה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בַּעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּוַדַּאי גַּזְלָן גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל, שֶׁצָּרִיךְ לְהַחֲזִיר וּלְהַעֲלוֹת הַדָּבָר שֶׁעָקַר מֵה' יִתְבָּרַךְ, לְשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת זְרָקָא הַנַּ"ל דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן. נִמְצָא שֶׁכָּל תִּקּוּנֵי הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַשָּׁבַת הַגְּזֵלָה כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לוֹמַר לְיִשְׂרָאֵל גַּזְלָנִים אַתֶּם וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמִּבְּחִינַת תִּקּוּן זֶה נִמְשָׁךְ תִּקּוּן לְכָל הַגַּזְלָנִים הַבָּאִים לָשׁוּב, כִּי כָּל דָּבָר צָרִיךְ לְהִתְמַתֵּק בְּשָׁרְשׁוֹ כַּיָּדוּעַ וְזֶהוּ הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחוֹטְאִים שֶׁתִּקּוּנָם וְחִיּוּתָם נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקֻיָּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עָשׂוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תַּקָּנַת הַשָּׁבִים בְּגְזֵלָה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר בְּחִינַת תַּקָּנַת הַשָּׁבִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעִקַּר תַּקָּנַת הַשָּׁבִים שֶׁעָשׂוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּגְזֵלָה הוּא מַה שֶּׁאֵין הַגַּזְלָן צָרִיךְ לְהַחֲזִיר גּוּף הַגְּזֵלָה כְּשֶׁקִּבְּלָה בְּבִנְיָן שֶׁזֶּהוּ מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים כַּנַ"ל וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת מַאֲמָרוֹת הַמְלַבְּשִׁין בְּכָל מְלָאכָה וְעֵסֶק שֶׁעוֹשִׂין וְכוּ' כַּנַ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה גַּם כֵּן קוֹנֶה הַגַּזְלָן מִדִּינָא אֶת הַגְּזֵלָה עַל יְדֵי שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְגַזְלָן לִקְנוֹת הַגְּזֵלָה עַל יְדֵי הַשִּׁנּוּי מַעֲשֶׂה מֵאַחַר שֶׁבָּאָה לְיָדוֹ בִּגְזֵלָה וְאִסּוּר וְהוּא גַּזְלָן וּמַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, מַדּוּעַ יִתְּנוּ לוֹ כֹּחַ לִקְנוֹת הַגְּזֵלָה עַל יְדֵי הַשִּׁנּוּי מַעֲשֶׂה, הֲלֹא כָּל מַעֲשָׂיו הֵם חֲרְבָּן וַהֲרִיסָה מֵאַחַר שֶׁעֲבַר עַל דָּת וְגָזַל וְעָשַׂק אֶת עֲמִיתוֹ?! אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּכָל עֲשִׂיָּה וְעֲבוֹדָא שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁבְּכָל דָּבָר מְלֻבָּשׁ עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נַעֲלֶמֶת הַתּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁבְּכָל עֲשִׂיָּה וּמְלָאכָה שֶׁעוֹשִׂין בְּזֶה הָעוֹלָם מְלֻבָּשׁ וְנֶעְלָם בּוֹ תּוֹרָה בְּהֶעְלֵם שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ קִיּוּם לְהָעוֹלָם גַּם כְּשֶׁבְּטֵלִים אוֹ עוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁכּוֹבְשִׁין בּוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעִקַּר הַדָּבָר הוּא מַה שֶּׁיּוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא הַיּוֹצֵר הוּא הַבּוֹרֵא וְהוּא בָּרָא הַכֹּל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְעַל יְדֵי יְדִיעַת אֱמוּנָה הַזֹּאת שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. וְכָל הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁזֶּה הַחֶסֶד מְקַיֵּם גַּם עַכְשָׁו אֶת כָּל הַפְּשׁוּטִים וְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה הַנַ"ל. כִּי אֱמוּנָה יְסוֹד הַכֹּל וְכָל זֶה שֶׁאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם וְלִית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּהּ וּבְכָל מְקוֹמוֹת מְמַשְׁתְּוֹ אֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא וַאֲפִלּוּ בְּכָל הַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּחָסְדּוֹ וּמְקַיֵּם הַכֹּל בְּחָסְדּוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְרִין עַל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחָסְדּוֹ לְבַד כְּמוֹ שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ דּוֹרוֹת בְּחַסְדּוֹ לְבַד קֹדֶם שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְחַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם. וְכָל זְמַן שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין זֹאת אֵין שׁוּם נְפִילָה וִירִידָה לְעוֹלָם, כִּי תָּמִיד יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו. וְעַל כֵּן סִיֵּם שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אֶת הַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְהַכֹּל הוּא עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַ"ל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הַנַ"ל עַל יְדֵי הַדֶּרֶךְ

שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְלֻבָּשׁ בְּכָל דָּבָר, שֶׁבְּכָל דָּבָר נֶעְלָם תּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָאוֹ מֵאַיִן לְיֵשׁ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלָמִין הָעֲשָׂרֹת הַדִּבְּרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם אוֹתוֹ הַדָּבָר בְּחֶסֶד חִנָּם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְּנָה וְנִתְגַּלָּה הַתּוֹרָה עֲדַיִן אוֹ בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁהוּא תַּכְלִית כָּל הַנִּבְרָאִים כַּיָּדוּעַ. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם מְקַיְּמִין אֶת הָעוֹלָם וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הֵם בָּרְאוּ אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בֹּרְאֲךָ יַעֲקֹב. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עוֹלְמִי עוֹלְמִי מִי בְּרָאֲךָ, יַעֲקֹב בּוֹרְאֲךָ וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה הָיְתָה כְּלִי אֻמָּנוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אֻמָּן. וַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם נִמְשָׁכִין מֵהָעֲשָׂרֹת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן כְּשֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה נֶחֱשַׁב אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם בָּרְאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ, כִּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן הָיָה הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט עַד שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח) עַל ה' דְּהַשַּׁשִׁי וְכוּ'. כִּי אֵין קִיּוּם לְהָעוֹלָם בְּלֹא הַתּוֹרָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הָאָדָם דַּיְקָא שֶׁהָאָדָם דַּיְקָא יְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל שֶׁהָאָדָם יַעֲשֶׂה וְיִגְמְרֵהוּ, כַּמּוּבָא, שֶׁזֶּהוּ פֵּרוּשׁ לַעֲשׂוֹת. כִּי כָּל דָּבָר שֶׁנִּבְרָא צָרִיךְ תִּקּוּן, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק יא) הַחִטִּים צְרִיכִין לִטְחֹן הַתֶּרְמוּסִין וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לִגְמֹר וּלְתַקֵּן הַכֹּל וְכָל זֶה לְהוֹרוֹת וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בְּהָאָדָם כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִילוֹ. וְעִקַּר הַתַּכְלִית בִּשְׁבִיל שֶׁיְּקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְאָז נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין קִיּוּם לְהָעוֹלָם בְּלֹא יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הָאָדָם דַּיְקָא צָרִיךְ לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כְּדֵי שֶׁהָאָדָם דַּיְקָא יְקַיֵּם הַכֹּל כַּנַּ"ל. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְּנָה תּוֹרָה עֲדַיִן אֵי הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחֶסֶד חִנָּם לְבַד כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן גַּם אָז בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי הָאָדָם, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּבְרָא אָדָם לֹא הָיָה קִיּוּם לְהָעוֹלָם בְּלִי מַעֲשֵׂה הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת דַּיְקָא וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר מַעֲשֵׂה הָאָדָם לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם הוּא מַעֲשֵׂה הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה עַל כֵּן הָיָה קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ, הַיְנוּ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי הָאָדָם שֶׁעוֹסְקִין וְעוֹבְדִין בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם בִּמְלָאכוֹת

וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְעַל יְדֵי עֲשִׂיָּתָם וּמְלַאכְתָּם בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא וְנִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר שֶׁבּוֹ נִבְרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר וּבְאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר נֶעֱלָם הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה קִיּוּם הָעוֹלָם אָז:

וְכֵן מוּבָן וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה "וְאֶת הָעֲרֻבִים צִוִּיתִי" וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד) שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין לְמַעְלָה כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁעַל יְדֵי זֶה קִיּוּם הָעוֹלָם, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁדִּקְדֵּק וְכָתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ עֲסוּקִים בָּהּ עַל פָּרָשַׁת וְאֶתְחַנַּן הַנַּ"ל שֶׁאָז קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁקִּיֵּם ה' יִתְבָּרַךְ הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ אָז הָיְתָה הַתּוֹרָה נֶעְלֶמֶת בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם דַּיְקָא, כִּי כָּךְ הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ בִּבְרִיאָתוֹ כַּנַּ"ל וְעִקַּר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. אַךְ אָז קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם בְּעִסְקֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁבָּהֶם הָיְתָה הַתּוֹרָה נֶעְלֶמֶת אָז כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַקִּיּוּם עַל יְדֵי בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהוּא הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא כְּשֶׁעַל כָּל פָּנִים הָיוּ שׁוֹמְרִים אֶת עַצְמָן לִבְלִי לַעֲבֹר עַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַשֶּׁבַע מִצְוֹת שֶׁל בְּנֵי נֹחַ, כִּי כָּל הַשֶּׁבַע מִצְוֹת הֵם בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהַשֵּׂכֶל מְחַיֵּב לְקַיְּמָם אוֹתָן הַמִּצְוֹת. וְהַיְסוֹד הוּא אֱמוּנָה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ אֶרֶץ, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁמְּקַיְּמִין הָעוֹלָם, בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֹא נָחְתַּם גְּזַר דִּינָם שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל אֶלָּא עַל הַגָּזֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל יְדֵי גָּזֵל שֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ הוּא פּוֹגֵם גַּם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְּנָה, אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים מִדֶּרֶךְ אֶרֶץ רָאוּי שֶׁלֹּא יַעֲשֹׂק וְיִגְזֹל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי וּמַלְאֲכוֹת הָאָדָם שֶׁעוֹסְקִין בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל:

וְכָל אָדָם כְּפִי מַעֲשָׂיו וּמַלְאכְתּוֹ כֵּן מְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁכְּנֶגֶד אוֹתָהּ הַמְּלָאכָה וְעַל יְדֵי זֶה הוּא קִיּוּם הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן כָּל אָדָם קוֹנֶה אוֹתוֹ הַדָּבָר עַל יְדֵי עֲשִׂיָּתוֹ מְלַאכְתּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַרְוִיחַ אוֹתוֹ הַדָּבָר, כִּי עַל יְדֵי עֲשִׂיָּתוֹ וְעִסְקוֹ קָנָאוֹ בֶּאֱמֶת, כִּי נִתְעוֹרֵר עַל יָדוֹ כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִבְרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִנְיָן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, עַל יְדֵי עֲשִׂיָּתָן קִנָּאן לִהְיוֹת שֶׁלּוֹ. כִּי גַּם הָאָדָם נָתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ זוֹ הַכֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי עֲשִׂיָּתוֹ וְעִסְקוֹ יִתְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ נִבְרָא הַדָּבָר עַל יָדוֹ אִם עוֹשֶׂה הָעֵסֶק וְהַמְּלָאכָה בִּקְדֻשָּׁה וּבֶאֱמוּנָה. אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, גּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ נִמְצָא שֶׁמְּהַרֵס וּמַחֲרִיב הָעוֹלָם בַּיָּדַיִם מַמָּשׁ, כִּי פּוֹגֵם בְּכֹחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי חֲבֵרוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה חֲבֵרוֹ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר וְהוּא רוֹצֶה לִגְזֹל וְלַהֲרֹס חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחַ

מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁל מְלֶאכֶת וְעֵסֶק חֲבֵרוֹ וּפוֹגֵם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ הַנַּ"ל, כִּי גְּזֵלָה הִוא הֵפֶךְ דֶּרֶךְ אֶרֶץ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי גְּזֵלָה נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל וְנֶחֱרַב הָעוֹלָם אָז עַל יָדָם, כִּי עַל יְדֵי הַגְּזֵלָה פָּגְמוּ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם אָז כַּנַּ"ל:

חלק ו

נִמְצָא שֶׁכָּל אָדָם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו וּמְלַאכְתּוֹ וַעֲסָקָיו בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהֵם עִסְקֵי הָעוֹלָם בְּכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת עַל יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכֵן עַכְשָׁו עַל יְדֵי זֶה הוּא קִיּוּם שֶׁל כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁהֵם הַפְּרָאסְטָאקְיס שֶׁאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כִּי אִם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל כָּל זֶה כְּשֶׁעוֹסְקִים בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ בֶּאֱמוּנָה וּבְכַשְׁרוּת וּבְהִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין זֶה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל עַל יְדֵי פְּשִׁיטוּתָם כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, פּוֹגְמִים בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁגּוֹזְלִים חַס וְשָׁלוֹם, אֶת חֲבֵרָם בָּזֶה הֵם מַחֲרִיבִים מַמָּשׁ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עֹון הַגְּזֵל חָמוּר מְאֹד כְּמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ מַחֲרִיב הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁפּוֹגֵם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי כָּל עִסְקֵי הָאָדָם, וּכְשֶׁנּוֹגֵעַ בְּמָמוֹן וְעֵסֶק חֲבֵרוֹ הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ סוֹתֵר וְהוֹרֵס בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁהָיָה מִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי מָמוֹן וְעֵסֶק הַזֶּה שֶׁל חֲבֵרוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה הוּא חוֹזֵר וּמְעוֹרֵר אֶת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא תִּקּוּן הַגְּזֵלָה כַּנַּ"ל, וְאָז עַל יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה לֹא דַּי שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַגְּזֵלָה אַף גַּם נִתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ בִּבְחִינַת עֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת שֶׁאַחַר כְּךָ נֶחְשָׁב גַּם כָּל מַעֲשֶׂה הַגְּזֵלָן שֶׁעָשָׂה בַּחֵפֶץ הַנִּגְזָל לַעֲשִׂיָּה גְּמוּרָה עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁקָּנָאהּ הַגְּזֵלָן בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ, כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִתְתַּקֵּן הַגְּזֵלָה עַל יְדֵי חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּתְעוֹרְרִין תָּמִיד עַל יְדֵי כָּל מַעֲשֵׂה וּמְלֶאכֶת הָאָדָם בְּכַשְׁרוּת כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו נִתְתַּקֵּן הַגְּזֵלָה בִּבְחִינָה זוֹ עַד שֶׁנֶּחְשָׁב מַעֲשֵׂה הַגְּזֵלָה לַעֲשִׂיָּה וְקִנְיָן שֶׁקּוֹנֶה אוֹתָהּ עַל יְדֵי זֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת תַּקָּנַת הַשָּׁבִים וְקִנְיַן הַגָּזְלָן בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַחֲזִיר אֶת הַגְּזֵלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה אוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַחֲזִירָהּ מֵעַצְמוֹ רַק הַבֵּית דִּין כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהַבֵּית דִּין מַכְרִיחִים אוֹתוֹ לְקַיֵּם הַדַּת וְלַהֲשִׁיבָהּ אָז נִתְעוֹרֵר בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַיֵּם ה' יִתְבָּרַךְ הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ עַד שֶׁנֶּחְשָׁב שְׁנוּי מַעֲשֶׂה

שֶׁל הַגְּזֵלָן לַעֲשׂוֹת יְדֵי זֶה כָּל אָדָם קוֹנֶה חֵפְצוֹ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית עַל יְדֵי עֲשִׂיָּתוֹ וְכַנַּ"ל:

חלק ז

נִמְצָא שֶׁכָּל זֶה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהַגְּזֵלָן קוֹנֶה הַחֵפֶץ בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה וְאֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִיר הַקּוֹרָה מֵהַבִּנְיָן מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים כִּי אִם דְּמִים וְכוּ', כָּל זֶה מוֹרֶה עַל גֹּדֶל כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּרְמָזָה בַּפָּסוּק וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה כַּנַּ"ל. שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בִּהַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל לַהֲפֹךְ הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת. וְעַל כֵּן נֶחְשָׁב מַעֲשֵׂה הַגְּזֵלָן לְמַעֲשֶׂה וְקִנְיָן כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת קִיּוּם הַגְּזֵלָן וְכָל הַחוֹטְאִים גַּם קֹדֶם שֶׁיָּשׁוּבוּ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תְּשׁוּבָה, מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מַאֲרִיךְ לָהֶם אַפּוֹ עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ, כִּי בְּכֹחַ הַחֶסֶד הַזֶּה ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּעֵת שֶׁעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן נֶחְשָׁב מַעֲשֵׂה הַגְּזֵלָן לְקִנְיָן וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁמְּקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ וְאָז נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְנִתְהַפְּכוּ מֵעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ח

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּסֵכַּת הֶחָג עָשׂוּ תַּקָּנַת הַשָּׁבִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קָבָעָהּ בְּבִנְיָן, כִּי כְּבָר נִתְבָּאֵר שֶׁבְּחִינַת תַּקָּנַת הַשָּׁבִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּסֵכַּת הֶחָג עָשׂוּ תַּקָּנַת הַשָּׁבִים בְּיוֹתֵר שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קָבָעָהּ אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִיר גּוּף הַקּוֹרָה, כִּי סֵכָּה נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מֵחֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה עַל אֲשֶׁר מְעַלְתָּם (סִימָן מח), עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן עָשׂוּ בּוֹ תַּקָּנַת הַשָּׁבִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

כָּל הַגְּזֵלָנִים מְשַׁלְּמִין כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה, כִּי הֲשָׁבַת הַגְּזֵלָה הִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל וְכוּ':

וְכַמּוּבָא פָּסוּק זֶה בְּסִפְרֵי מוּסָר לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא לְהַחֲזִיר הַדָּבָר לְמָקוֹם שֶׁנִּלְקַח מִשָּׁם בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאוֹזְדְרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲשָׁבַת הַגְּזֵלָה, בְּחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל וְכוּ'. כִּי גַּם כָּל הַחֲטָאִים נִקְרָאִים גְּזֵלָה עַל שֵׁם שֶׁגּוֹזֵל הַדָּבָר מִשָּׁרְשׁוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ. 'אָבִיו' דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. נִמְצָא שֶׁהֲשָׁבַת הַגְּזֵלָה וְתַשְׁלוּמֶיהָ הוּא בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה. וּתְשׁוּבָה הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר' הָא"ב יוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּמַעֲלֶה כָּל הַיָּמִים לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְכֵן יוֹם

הַכְּפוּרִים הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַתְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכֶה לְבֹא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְשָׁם נִתְבַּטֵּל כָּל הַזְּמַן וְהַיָּמִים שֶׁחָטָא וּפָגַם בָּהֶם בִּבְחִינַת וְהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפָּלוּ וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלַד בִּבְחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן, כַּמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן סא עַל פָּסוּק זֶה עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן כָּל הַגְּזֵלָנִים מְשַׁלְּמִים כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה, כִּי תַּשְׁלוּמֵי הַגְּזֵלָה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁכָּל הַזְּמַן נִתְבַּטֵּל וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עֲדַיִן הוּא הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה וְכָל הַזְּמַן וְהַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בִּימֵי הַגְּזֵלָה בְּעֵת שֶׁהָיָה עָוֹן הַגְּזֵלָה בְּיָדוֹ נִתְבַּטְּלִים וְנֶחְשָׁבִים כְּלֹא הָיוּ, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עַתָּה הוּא הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן תַּשְׁלוּמֵי הַגְּזֵלָה הוּא רַק כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה, כִּי כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר בִּימֵי הַגְּזֵלָה נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי הַגְּזֵלָה וְכַנַּ"ל:

כִּי בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁהֶבְיאוֹ לִידֵי עָוֹן הֶחָמוּר הַזֶּה לִגְזֹל אוֹ לַעֲשֹׁק אוֹ לְהַטְעוֹת וּלְרַמּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ' הַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּא לִידֵי עָוֹן הֶחָמוּר הַזֶּה שֶׁל גְּזֵלָה וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁנִּפַּל תַּחַת הַזְּמַן בְּיוֹתֵר, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן מַה שֶּׁרוֹדְפִים אַחַר פַּרְנָסָתָם בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁבָּאִים לִידֵי גְּזֵלָה הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁהֵם דּוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה וְאֵינָם מַמְתִּינִים לִישׁוּעַת ה'. כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקְרֹנֵי רְאֵמִים וְעַד בֵּיצֵי כִּנִּים. רַק עַל פִּי רֹב אֵין נוֹתְנִין לְהָאָדָם פַּרְנָסָתוֹ מְזֻמָּן תֵּכֶף וּמִיָּד רַק צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד יָבֹא עִתּוֹ וּזְמַנּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

בְּשִׁמְךָ יְקֹרָאוּף וְכוּ' וּמִשֶּׁלְךָ יִתְּנוּ לָךְ, אֵין אָדָם נוֹגֵעַ וְכוּ' וְצָרִיךְ הָאָדָם רַק לְהַמְתִּין וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָתוֹ תָּמִיד וְכַמּוּבָא בְּשִׁיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁאָמַר אִם לֹא הָיָה מַמְתִּין וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר מַה שֶּׁבְּנֵי אָדָם נִכְשָׁלִים בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה בְּכַמָּה מִינֵי פְּגָמִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, הַכֹּל רַק עַל יְדֵי שֶׁאֵינָם מַמְתִּינִים עַד יָבוֹא הָעֵת וְהַזְּמַן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַשְׁפִּיעַ לוֹ הַפַּרְנָסָה בְּנָקֵל רַק הֵם דּוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה וְעַל יְדֵי זֶה הֵם בָּאִים לְכַמָּה פְּגָמִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁבָּאִים לִידֵי גְּזֵלָה מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁנּוֹפְלִים תַּחַת הַזְּמַן וְאֵינָם מְשִׁימִים אֶל לֵב שֶׁכָּל הַזְּמַן שֶׁל זֶה הָעוֹלָם פּוֹרֵחַ וְשָׁט כְּהֶרֶף עַיִן וּבֶאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, כִּי עִקַּר הַזְּמַן שֶׁנִּדְמֶה שֶׁיֵּשׁ זְמַן הוּא רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת כִּי אִם הָיָה זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה עַל פָּסוּק אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ בַּסִּימָן הַנַּ"ל. וּבְוַדַּאי אִם הָיָה מִסְתַּכֵּל הֵיטֵב עַל בְּטוּל הַזְּמַן לֹא הָיָה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה וְהָיָה מַמְתִּין תָּמִיד עַל הַפַּרְנָסָה עַד יָבוֹא עִתּוֹ וְלֹא הָיָה נִכְשָׁל בְּשׁוּם גְּזֵלָה וְעִוָּלָה. וַאֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר לֹא הָיָה לְהוּט וְטָרוּד כָּל כָּךְ בִּיגִיעוֹת וְסִבָּנוֹת כָּאֵלֶּה בִּשְׁבִיל הַמָּמוֹן רַק הָיָה מַמְתִּין לִישׁוּעַת ה'. כִּי רָצַע

קַלָּה בְּוַדַּאי בְּקַל יְכוֹלִין לְהַמְתִּין וּמִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת אֲמִתִּי אֲזַי כָּל הַזְּמַן שֶׁל הָעוֹלָם הוּא רַק רֶגַע קַלָּה, כִּי הַזְּמַן פּוֹרֵחַ מְאֹד מְאֹד, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר פְּגַם הַגְּזֵלָה נִמְשָׁךְ רַק מֵחֶמַת שֶׁנִּפַּל בְּיוֹתֵר תַּחַת הַזְּמַן וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ד) הָעֲשׁוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. 'תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ תַּחַת הַזְּמַן שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲשׁוּקִים וְהַגְּזֵלוֹת וְכַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל תַּאֲוַת מָמוֹן נִמְשָׁךְ מִכְּסִילוּת וְחֶסְרוֹן הַדַּעַת בְּבְחִינַת לֵב כְּסִיל לִשְׁמֹאלוֹ שֶׁמִּשָּׁם הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּשְׁמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן סט בְּעִנְיַן חֹמֶר אִסּוּר גְּזֵלָה, עַיֵּן שָׁם) וְשָׁם עִקַּר הַטָּעוּת שֶׁל הַזְּמַן שֶׁנִּדְמֶה שֶׁיֵּשׁ זְמַן שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ רַק מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶשְׁבֵּת הַגְּזֵלָה שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה הִוא בְּבְחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁהִוא פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל יְדֵי בִּטּוּל הַזְּמַן וְכַנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תְּשָׁעָה תְּקוּנִין' סִימָן כ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה. מְבֹאָר שָׁם עִנְיַן פְּגַם הַכָּאַת הַצּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁטָּעָה מֹשֶׁה וְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם מַטֵּה עֻזּוֹ שֶׁהֵם הַכֹּחַ שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ בְּשָׁעַת הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה. וּבֶאֱמֶת לֹא צִוָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לְקַח אֶת מַטֵּה עֻזּוֹ הַנַּ"ל כִּי אִם בִּשְׁבִיל לְהַקְהִיל אֶת הָעֵדָה לְהַכְנִיעַ רִשְׁעוּתָם וְכוּ'. אֲבָל בִּתְפִלָּה צָרִיךְ לְעַמֵּד כְּדַל וּכְרָשׁ וּצְרִיכִים לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם כָּל הַקָּהָל הַבָּאִים לִשְׁמֹעַ אֶת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁתִּהֵא תְּפִלַּת רַבִּים וְכוּ' וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה אֵין לְאָדָם לִדְחֹק אֶת עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר אֶלָּא יְבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים אִם יִתֵּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְאִם לָאו לָאו, כִּי אָסוּר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה, כִּי הוּא כְּמוֹ שֶׁלּוֹקְחִין אֵיזֶה דָּבָר בְּאֹנֶס וּבְכֹחַ, כְּמוֹ כֵן הוּא כְּשֶׁמִּתְעַקְּשִׁין וְדוֹחֲקִין עַצְמוֹ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה דַּוְקָא בַּקָּשָׁתוֹ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין זוֹכִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְהָעִקָּר שֶׁיַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה' עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֶלֵי אֵשׁ וְכוּ' וִיבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים דַּיְקָא וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

וְעַיֵּן עוֹד בְּסִימָן קצו מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְשֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל אַל תַּעֲשֶׂה תְּפִלָּתְךָ קֶבַע. שֶׁהוּא מִי שֶׁדּוֹחֵק אֶת עַצְמוֹ וּמִתְעַקֵּשׁ שֶׁבְּהֶכְרֵחַ יַעֲשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ אֶת בַּקָּשָׁתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלּוֹת קֶבַע לְשׁוֹן גְּזֵלָה כְּמוֹ וְקָבַע אֶת קִבְעֵיהֶם נָפֶשׁ וְכוּ' אֶלָּא יִתְפַּלֵּל רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשַׁק שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל תְּשׁוּבָה עַל כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בְּהַרְבֵּה סִפְרֵי מוּסָר שֶׁהֲבִיאוּ פָּסוּק זֶה לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה.

כִּי הַבַּעַל עֲבֵרָה הוּא נִקְרָא גַּזְלָן בְּחִינַת גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁהֵם קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן כָּל הַנֶּהֱנֶה מֵעוֹלָם הַזֶּה בְּהֶתֵּר רַק שֶׁהוּא בִּלֹּא בְּרָכָה נִקְרָא גַּזְלָן בְּחִינַת גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנֶּהֱנֶה בְּאִסּוּר חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן גַּם הַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא גַּזְלָן וְחַמְסָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַיֵּצֶר הָרָע, (כַּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ בְּרֵאשִׁית פֶּרֶק נד) הֱיֵשׁ גַּזְלָן גָּדוֹל מִזֶּה וכו'. וְזֶה בְּחִינַת מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנָּצְלֵנִי. וְעַל כֵּן תִּקְּנוּ תַּקָּנַת הַשָּׁבִים בְּיוֹתֵר בְּדִינֵי גְּזֵלָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכַמָּה דִּינֵי הֲשָׁבַת הַגְּזֵלָה שֶׁהֵקִלּוּ עָלָיו מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים:

חלק ג

כִּי עִקַּר כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מְקַבְּלִין רַק מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִין בָּזֶה כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם וּלְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם לְהָשִׁיב הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמְגַלִּין לְיִשְׂרָאֵל הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב לַהֲשִׁיבָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי זֶה כָּל כַּוָּנָתָם הַקְּדוֹשָׁה בְּהִתְגַּלּוּת תּוֹרָתָם לְהָבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל לִידֵי תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. אֲבָל זֶה הָעֵסֶק לְהַחֲזִיר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי לְבַעַל בְּחִירָה קָשֶׁה מְאֹד לַעֲזֹר, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן). וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּכָל הַתְּקוּפוֹת הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וּבָא לְצִיּוֹן גֹּאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב וכו'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת הַתְּשׁוּבָה, וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ וְשָׁב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וכו' עַד וֶהֱבִיאֲךָ ה' אֱלֹקֶיךָ אֶל הָאָרֶץ וכו'. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְלֹא בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְיֵשׁ לְבָאֵר יוֹתֵר בָּזֶה, כִּי אִיתָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית שֶׁאִם יֹאמְרוּ הָעַכּוּ"ם לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם אוֹמְרִים כָּל הָאָרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרָצוֹנוֹ וכו' וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וכו'. נִמְצָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְבֹּשׁ מֵהֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁמַּרְאִים לָהֶם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁפּוֹתַחַת בִּבְרֵאשִׁית שֶׁכָּל הָאָרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וכו'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵין שְׁלֵמוּת בְּהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וכו' רַק בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס וכו' כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי וכו'. כִּי לְפִי עִצָּם קְדֻשָּׁתָם נֶחְשָׁב זֶה לְאֵיזֶה

פְּגָם בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל כֵּן אָז אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הֶאֱמוּנָה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לְגַלּוֹת לָהֶם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם וְאָז אִי אֶפְשָׁר לִכְבּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵהֶם כִּי יֹאמְרוּ לִסְטִים אַתֶּם מֵחֲמַת שֶׁבָּאִים לִכְבּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּכֹחַ הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁכָה עַל יְדֵי תְּפִלַּת קֶבַע שֶׁנֶּחְשָׁב כִּגְזֵלָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן אָז אֵין כֹּחַ לְבַטֵּל קִטְרוּגָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי יֹאמְרוּ לִסְטִים אַתֶּם, לִסְטִים דַּיְקָא מֵאַחַר שֶׁגַּם כֹּחַ הַתְּפִלָּה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכָה הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵהּ בָּאִים לִכְבּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיְתָה גַּם כֵּן בִּבְחִינַת גְּזֵלָה וְאֹנֶס עַל כֵּן עֲדַיִן הֵם יְכוֹלִים לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁאֵין לְהַתּוֹרָה שִׁלֻּמּוּת עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵהּ אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְהָשִׁיב בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵהּ. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בִּתְפִלַּת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵהּ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה מְרֻמָּז בְּדִינֵי הַשָּׁבַת הַגְּזֵלָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה עַל כָּל הַחֲטָאִים הוּא לְתַקֵּן פְּגַם הַגְּזֵלָה בְּחִינַת גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים דַּיְקָא וְלֹא בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּזֵלָה. נִמְצָא שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּתַקְּנִים שֹׁרֶשׁ פְּגַם הַגְּזֵלָה בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם בִּתְפִלָּתָם הַקְּדוֹשָׁה אֵינָם בָּאִים בִּבְחִינַת גְּזֵלָה. וְעַל כֵּן נִקְרָא תִּקּוּן הַגְּזֵלָה בְּחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְכוּ', כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא מַה שֶּׁאֵין בָּאִים בִּתְפִלָּתָם בְּכֹחַ בִּבְחִינַת גְּזֵלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַחֲזִירִין בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אַחַר שֶׁטָּעָה בְּסוֹד זֶה בְּהַכָּאַת הַצּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי וְכוּ' אַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי שָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל זֶה וּמֵאָז הִתְפַּלֵּל כָּל תְּפִלּוֹתָיו רַק בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר. לְשׁוֹן רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וּמַתְּנַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל פָּסוּק זֶה. וְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת מְאֹד בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּמִנְיָן וָאֶתְחַנַּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא מִלֵּא ה' יִתְבָּרַךְ שְׁאֵלָתוֹ וְאָמַר לוֹ רַב לָךְ וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי פָּעַל הַרְבֵּה עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתָיו שֶׁבִּקֵּשׁ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְשָׁב וְתִקֵּן הַפְּגָם שֶׁפָּגַם בְּהַכָּאַת הַצּוּר, וּבִפְרָט עַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמַּה שֶּׁנֶּחְסַר עַל יָדָם נִתְתַּקֵּן עַל יָדָם. וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין עַתָּה כֹּחַ כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמַחֲזִירִין וּמְשִׁיבִין בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה וְכַנַּ"ל. כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל כְּשֶׁנִּכְשָׁל בְּאֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה הִיא לְטוֹבָתֵנוּ

כְּדֵי שֶׁיִּשּׁוּבוּ עַל יְדֵי זֶה בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כְּדַרְכָּם הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל שְׁגִיאָה פְּחוּתָה מִחוּט הַשַּׂעָרָה עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה גְּדוֹלָה וְרָבָה מְאֹד וְעַל יְדֵי זֶה מְזַכִּים אוֹתָנוּ בִּתְשׁוּבָה בִּבְחִינַת אֵלּוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁאֵין אָדָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשַׁל בָּהֶם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה וְכוּ' (וְכַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם סִימָן כב) מִכָּל שֶׁכֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל כֵּן עַתָּה כָּל תִּקּוּנֵינוּ וְכָל תִּקָּוָתֵנוּ לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַתָּה הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְלֹא בִּבְחִינַת קֶבַע וּגְזֵלָה וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הִתְעוֹרְרוּת לְכָל הַפּוֹגְמִים וּלְכָל בַּעֲלֵי עֲבֵרוֹת שֶׁנִּקְרָאִים אַנְשֵׁי חָמָס וְגַזְלָנִים כַּנַּ"ל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁהִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן מְרֻמָּז תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה בַּהֲשָׁבַת הַגְּזֵלָה וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְהִנֵּה הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת אִם אָמְנָם נֶאֱמְרָה בְּרוּם גָּבְהֵי מְרוֹמִים, כִּי מְבָאֵר שָׁם סוֹד שְׁגִיאַת הַכָּאַת הַצּוּר שֶׁהוּא בְּוַדַּאי דִּק מִן הַדַּק, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּוַדַּאי יָדַע שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכַאֲשֶׁר נָהַג כָּל יָמָיו, וּבִפְרָט בְּחֵטְא הָעֶגֶל וּמְרַגְּלִים שֶׁבִּקֵּשׁ סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה רַק בְּעֵת הַכָּאַת הַצּוּר בִּלְבְּלוּ אוֹתוֹ הַמִּתְנַגְּדִים וְהַחוֹלְקִים עַד שֶׁבָּא לִידֵי טָעוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וִיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן הַטָּעָיוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְזֶהוּ, כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם, 'עֹשֶׁק' דַּיְקָא, כִּי כָּל רִשְׁעוּתָם וּמַחֲלֹקְתָּם שֶׁל דָּתָן וַאֲבִירָם וְכָל הַחוֹלְקִים הֵם בְּחִינַת עֹשֶׁק וְגָזֵל וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ גַּם אֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה לְמֹשֶׁה שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְזֶהוּ, וִיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה, 'לֵב מַתָּנָה' דַּיְקָא בְּחִינַת לִבּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁבְּוַדַּאי הָיָה דַּרְכּוֹ תָּמִיד לְהִתְפַּלֵּל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְעַל יְדֵי הָעֹשֶׁק וְהַגָּזֵל הוֹלְלוּ חָכָם בְּחִינַת מֹשֶׁה עַד וִיאַבֵּד לֵב מַתָּנָה. לֵב מַתָּנָה דַּיְקָא בְּחִינַת לִבּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁלִּבּוֹ הָיָה בְּחִינַת לֵב מַתָּנָה שֶׁבִּקֵּשׁ וְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד בְּרַחֲמִים וּמַתָּנַת חִנָּם וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי הָעֹשֶׁק שֶׁלָּהֶם טָעָה גַּם כֵּן וְדָחַק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹשֶׁק וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ו

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶאֱמְרָה לְעִנְיַן צַדִּיקִים הַגְּבוֹהִים מְאֹד גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ. אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהוֹצִיא מִזֹּאת הַתּוֹרָה עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת לְנַפְשׁוֹ אֲפִלּוּ הַקָּטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן סִימָן סא שֶׁמִּכָּל מָקוֹם שֶׁלּוֹמְדִין צְרִיכִין לְהוֹצִיא לְנַפְשׁוֹ עֵצוֹת וּמִשְׁפְּטֵי אֱמֶת וְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת). וְהֵיאֵךְ נוּכַל לָנוּ מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת הוּא מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וּבִשְׁבִיל זֶה אֵין לְאָדָם לִדְחֹק אֶת עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר אֶלָּא יְבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים אִם יִתֵּן ה' יִתְבָּרֵךְ יִתֵּן וְאִם לָאו לָאו וְכוּ' וְזֶה אַזְהָרָה עַל כָּל

אָדָם. וְכֵן שְׁאָרֵי הַהַקְדָּמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם הֵם נִצְרָכִים מְאֹד לְכָל אָדָם הָרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ ה'. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם 'נוֹתֵן הַתּוֹרָה', שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֵץ יָבֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכִי צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהִשְׁתַּדֵּל לִלְמֹד בְּכָל יוֹם בְּחֵשֶׁק חָדָשׁ שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. גַּם כָּל מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְבָאֵר אֵיזֶה בֵּאוּר וּפֵרוּשׁ בְּמַה שֶׁלּוֹמֵד. וְעַל כָּל זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ לֵילֵךְ עִם הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּדַע כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַלִּמּוּד הוּא שֶׁיְּמַשִּׁיךְ לְעַצְמוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁיִּלְמֹד עִם חֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְצָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ עַד שֶׁיְּמַשִּׁיךְ מִלֵּב הָעֶלְיוֹן דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ וְעַל יְדֵי כֵן יַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי תּוֹרָה גַּם כֵּן מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְצָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד בָּאַזְהָרָה הַנַּ"ל לְבִלְתִּי לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהֵם הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה רַק לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע עַל יְדֵי בְּחִינַת מַטֵּה עֹז, הַיְנוּ כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה מַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק, וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע בְּסִימָן רפב. וּכְשֶׁרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְהַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לְהַפִּילוֹ מֵרִבּוּי קְלִקּוּלָיו הָעֲצוּמִים וְאוֹמֵר לוֹ מִי אַתָּה שֶׁתַּעֲסֹק בַּתּוֹרָה אֲחֲרֵי שֶׁקִּלְקַלְתָּ כָּל כָּךְ, אָזַי צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַטֵּה עֹז שֶׁלּוֹ, גַּם יִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהוּא חוֹסֶה בָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע בִּבְחִינַת וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ. אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻכְרָח לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיְּבָאֵר לוֹ הַתּוֹרָה שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין הֵיטֵב מַה שֶּׁלּוֹמֵד אוֹ לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד עִם רַבִּים אוֹ לִדְרֹשׁ בָּרַבִּים, צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְלֹא יִתְלֶה בְּשׂוּם זְכוּת וְלֹא יִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל רַק אִם יִתֵּן ה' יִתְבָּרֵךְ יִתֵּן וְכוּ':

חלק ז

כִּי בְּעִנְיַן זֶה שֶׁל פְּגָם הַדִּוּחַק אֶת הַשָּׁעָה בָּזֶה נִכְשָׁלִים הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים עַד שֶׁנּוֹגֵעַ הַפְּגָם גַּם בְּצַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים בִּבְחִינַת כִּי הָעִשָּׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי כָּל הָעֲבֵרוֹת וְהַפְּגָמִים שֶׁל כָּל בַּעֲלֵי עֲבֵרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַמְתִּין כִּי אֵין הַיֵּצֶר הָרָע מָצוּי אֶלָּא לִשְׁעָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאִם הָיָה מַמְתִּין אֵיזֶה שָׁעָה הָיָה זוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אוֹתָן מַצָּעוֹת שֶׁהִצִּיעָה לוֹ בְּאַסּוּר הִצִּיעָה לוֹ בְּהֶתֵּר וְכֵן הַרְבֵּה. וְזֶה עִקַּר הַחֵטְא וְהַפְּגָם שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא הִמְתִּין עִם זִוּוּגוֹ עַד לֵיל שַׁבָּת וְלֹא

דֵּי בָּזֶה רַק רָצָה תֵּכֶף לֵידַע כָּל הַיְדִיעוֹת שֶׁהָיוּ נָעֳלָמִים מִמֶּנּוּ שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הֶסְתַּת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע, נִמְצָא שֶׁדְּחַק אֶת הַשָּׁעָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, אֲוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעְסוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה פָּסוּק זֶה עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּכְתִיב, קְצַר אַפַּיִם יַעֲשֶׂה אִוֶּלֶת. וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה כּוֹבֵשׁ תַּאֲוָתוֹ וְלֹא הָיָה אוֹכֵל מֵעֵץ הַדַּעַת וְכוּ' גַּם כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְהַמְתִּין לִישׁוּעַת ה' וּלְהִתְפַּלֵּל בְּתַחֲנוּנִים עַד שֶׁהָיָה מַשִּׂיג מַה שֶּׁהָיָה מוּכָן לְהַשִּׂיג. וְהוּא אָזִיל בָּתַר אִפְּכָא שֶׁלֹּא כָּבַשׁ תַּאֲוָתוֹ וְלֹא רָצָה לְהַמְתִּין אַף גַּם רָצָה לֵידַע וּלְהַשִּׂיג מִיָּד כָּל הַיְדִיעוֹת הַנֶּעֱלָמוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַפֶּגֶם שֶׁל כָּל הַמְחַקְּרִים שֶׁלֹּא שָׁבְרוּ תַּאֲוָתָם כְּלָל וְרוֹצִים תֵּכֶף לֵידַע הַכֹּל לֵידַע מֵאֲלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לֵידַע שׁוּם הַשָּׂגָה אֲמִתִּית כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוָתוֹ כְּמוֹ אֲבוֹת הָעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְלֹא יִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה רַק לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה בְּתַחֲנוּנִים וִיבַקֵּשׁ מַתְּנַת חִנָּם עַד יְרַחֵם ה' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד, זִכְרָם יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁגַּם בָּזֶה כָּל אֶחָד אֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה. וְאִם נִדְקְדֵּק בָּזֶה נִמְצָא שֶׁכָּל הַפְּגָמִים שֶׁחָשְׁבוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים אֲבוֹת הָעוֹלָם כֻּלָּם הָיוּ בִּבְחִינָה זֹאת שֶׁלְּפִי בְּחִינַת קְרֻשָּׁתָם דָּחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה כְּמוֹ עִנְיַן אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁאָמַר בַּמֶּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה. שֶׁעִקַּר הַפֶּגֶם וְהַשְּׁגִיאָה שֶׁהָיָה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהִבְטִיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ אָז עַל יֶרֶשֶׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיָה רוֹצֶה שֶׁיֵּגְמַר הַדָּבָר מִיָּד וְלֵידַע מִיָּד בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ וְאֹפֶן יִירְשׁוּ אוֹתָהּ. כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל אֲבוֹת הָעוֹלָם הִסְתַּכְּלוּ עַל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁיִּתְאַחֵר מְאֹד וְרָצוּ לְהַשִּׂיגוֹ מִיָּד. וְעַל כֵּן שָׁאַל אַבְרָהָם בַּמֶּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה, כִּי רָאָה מֵרָחוֹק בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִכְבְּשׁוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲבָל אַחַר כָּךְ יִגְלוּ מִשָּׁם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא יִהְיֶה בְּיָדָם וְתֶאֱרַךְ הַגָּלוּת מְאֹד. עַל כֵּן רָצָה לְדָחֹק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יוֹדִיעַ לוֹ תֵּכֶף הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן אֵיךְ יִירָשֶׁנָּה לָנֶצַח. וְעַל כֵּן פָּגַם בָּזֶה כִּי אָסוּר לְדָחֹק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת:

וְכֵן יַעֲקֹב אָמַר נִסְתְּרָה דַּרְכִּי מֵה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁזֶּהוּ הָיָה הַפֶּגֶם שֶׁלּוֹ מֵחֲמַת שֶׁרָאָה צָרוֹתָיו הַמְרֻבִּים מַעֲשָׂו וְלָבָן וְכוּ'. בִּפְרָט צָרַת יוֹסֵף וְהָיָה צָרִיךְ עַל זֶה רַק לְהִתְפַּלֵּל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וּבְוַדַּאי עָשָׂה כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ וְהִתְפַּלֵּל בְּוַדַּאי הַרְבֵּה אֲבָל מֵעֹצֶם צָרוֹתָיו בִּלְבְּלוּ דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁאָמַר נִסְתְּרָה דַּרְכִּי מֵה' וְכוּ'. כִּי דָּחַק אֶת הַשָּׁעָה לְפִי בְּחִינַת קְרֻשָּׁתוֹ וְלֹא הִמְתִּין כָּרָאוּי וְכוּ':

חלק ט

וְיִצְחָק טָעָה בְּעֵשָׂו וְרָצָה לְבָרְכוֹ כִּי צַיִד בְּפִיו. כִּי הָיָה עוֹסֵק תָּמִיד לְלַחֵם עִם חַרְבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה. וְסָבַר יִצְחָק שֶׁכַּוָּנַת עֵשָׂו לְטוֹבָה לְלַחֵם עִם חַרְבּוֹ בְּשִׁבְיל

יַעֲקֹב וְזַרְעוֹ כְּדֵי לְהַחֲזִיר לָהֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי רָאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מֵאֻמּוֹם לַעֲנֹשׁ הַמּוֹנְעִים בְּחַרְבָּא וְקַטְלָא וְסַבַּר יִצְחָק שֶׁזֶּה הַדָּבָר יִהְיֶה נַעֲשֶׂה תֵּכֶף. אֲבָל בֶּאֱמֶת טָעָה בָּזֶה, כִּי עֵשָׂו הָיָה רָשָׁע גָּמוּר וְלֹא חָפֵץ בַּבְּרָכָה וְהָיָה שׂוֹנֵא גָּדוֹל לְיַעֲקֹב וְלֹא לָחַם כְּלָל בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיכִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁמְּקַבְּלִין מֵאֻמּוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. זֶה יִהְיֶה רַק לֶעָתִיד בַּקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁיִּזְכּוּ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּכָל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל וְאָז יִהְיֶה אֱדוֹם מֻכְרָח בְּעַל כָּרְחוֹ לִתֵּן כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כֹּחַ הַחֶרֶב שֶׁלּוֹ. אֲבָל אָז לֹא הָיָה עֲדַיִן הַכֹּחַ לָזֶה וְעֵשָׂו הָיָה שׂוֹנֵא גָּדוֹל לְיַעֲקֹב עַל כֵּן שָׂגָה בָּזֶה שֶׁקֵּרֵב אֶת עַצְמוֹ. וְהוּא גַּם כֵּן בָּחַינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ הָעֵת שֶׁיַּעֲקֹב יְקַבֵּל כֹּחַ מֵחַרְבּוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְכוּ' וּבֶאֱמֶת טָעָה בָּזֶה כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בָּחַינַת וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם אֶת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ בִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה אָמַר, שְׁמָא יֵשׁ בֵּינֵיכֶם פְּסוּל כְּשֵׁם וְכוּ'. מִיָּד פָּתְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד כָּךְ אֵין בְּלִבֵּנוּ אֶלָּא אֶחָד. וְאָז הִתְחִיל לְדַבֵּר דְּבָרִים אֲחֵרִים וְקִנְטֵר אֶת הַשְּׁבָטִים רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְכוּ', הַיְנוּ כִּי יַעֲקֹב טָעָה שֶׁבְּתְחִלָּה סָבַר שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ הָעֵת לְגַלּוֹת לָהֶם אֶת הַקֵּץ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה וְעַל כֵּן סָבַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֵיזֶה פְּסוּל כַּנַּ"ל. כֵּיוָן שֶׁאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְרָאָה שֶׁכָּל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְאַף עַל פִּי כֵן נִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה עַל שֶׁבִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ שֶׁאָז הֵבִין מִיָּד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה בְּשׁוּם דָּבָר וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן לְשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת שֶׁזֶּה נָעֲלָם מִכָּל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים וַאֲפִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַיּוֹדְעִים בָּזֶה קְצָת אָסוּר לְגַלּוֹת כִּי לִבּוֹ לְפוּמֵהּ לֹא גָּלֵי, וְאָז הֵבִין גֹּדֶל הַפֶּגֶם שֶׁל הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים. וְעַל כֵּן אָז הִתְחִיל לְקַנְטֵר אֶת הַשִּׁלְשָׁה שְׁבָטִים עַל פְּגָמֵיהֶם וְעִקַּר הַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם הָיָה בְּעִנְיַן דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה בְּחִינַת פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר, הַיְנוּ שֶׁהָלַךְ בְּחִפָּזוֹן וּבְהָלָה גְּדוֹלָה וּבִלְבֵּל יְצוּעֵי אָבִיו וְעִקַּר הַפֶּגֶם הָיָה בִּבְחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה בְּחִינַת פַּחַז כַּמַּיִם, כִּי רְאוּבֵן הָיָה בְּוַדַּאי צַדִּיק גָּדוֹל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָאוֹמֵר רְאוּבֵן חָטָא אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה. רַק שֶׁהַפֶּגֶם שֶׁלּוֹ הָיָה שֶׁקִּנֵּא קִנְאַת אִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבֶאֱמֶת גַּם זֶה הָיָה פֶּגֶם גָּדוֹל וְעִקַּר הַפֶּגֶם בִּבְחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה. וּבָזֶה פּוֹגְמִים גַּם עַתָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי וְהֵבַנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה שֶׁאָמַר שֶׁזֶּה יֵצֶר הָרַע גָּדוֹל אֲצֶל כַּמָּה בְּנֵי אָדָם, וּבִפְרָט הַגְּדוֹלִים

בְּמַעֲלָה שֶׁבִּשְׁבִיל דָּבָר אֶחָד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁהוּא מִצְוָה הֵם מַפְקִירִים הַכֹּל וּבָאִים עַל יְדֵי זֶה לִידֵי קִלְקוּלִים רַבִּים וּבִפְרָט כְּשֶׁבָּאִים עַל יְדֵי זֶה לִידֵי מַחֲלֹקֶת. וּכְשֶׁתְּעַיֵּן בְּכָל הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁהָיָה בֵּין הַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַכֹּל הָיָה בִּבְחִינָה זֹאת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר הִטְעָה אוֹתָם כְּאִלּוּ שֶׁכָּנֶגְדּוֹ פּוֹגֵם הַרְבֵּה וּמִצְוָה לִמְסֹר נֶפֶשׁ לְרָדְפוֹ וְכוּ', וּבֶאֱמֶת שָׁגוּ בָּזֶה מְאֹד כִּי עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַכַּעַס אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּשׁוּם אֹפֶן רַק צְרִיכִין לְהִתְיַשֵּׁב הַרְבֵּה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה. וְהָעִקָּר לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּנַחֵהוּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת וּלְהִתְיַשֵּׁב עַצְמוֹ הַרְבֵּה אִם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְרָדְפוֹ, וְאוּלַי כַּוָּנָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁנִי לַשָּׁמַיִם רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּבָרָיו. וְגַם אָמְרוּ עָלָיו הַרְבֵּה שְׁקָרִים וּכְזָבִים בְּחִינַת אֲשֶׁר לֹא גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר. וְזֶה הָיָה בְּחִינַת הַפֶּגֶם שֶׁל רְאוּבֵן שֶׁכַּוָּנָתוֹ בְּוַדַּאי לַשָּׁמַיִם כִּי קִנֵּא קִנְאַת אִמּוֹ. אַף עַל פִּי כֵן פָּגַם בָּזֶה מְאֹד עַד שֶׁאָבַד עַל יְדֵי זֶה הַכְּהֻנָּה וְהַמַּלְכוּת וְכָל הַפֶּגֶם הָיָה בִּבְחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה בְּחִינַת פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וּבִפְרָט שִׁמְעוֹן וְלֵוִי פָּגְמוּ בָּזֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר, כִּי מָכְרוּ אֶת יוֹסֵף שֶׁהַכֹּל הָיָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁדָּחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה. וְסָבְרוּ שֶׁיִּתְקְנוּ הָעוֹלָם עַל יְדֵי מְכִירַת יוֹסֵף, כִּי רָאוּ שֶׁמֵּבִיא אֶת דִּבָּתָם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם וְרָאוּ שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ יְרֻבְעָם וְאַחְאָב. עַל כֵּן לְפִי דַּעְתָּם רָצוּ לְהָרְגוֹ וְכַוָּנָתָם הָיָה בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יֵצֵא מִמֶּנּוּ יָרְבְעָם וְאַחְאָב וְכֵן שְׁאָרֵי סְבָרוֹת שֶׁל טָעוּת שֶׁהָיָה לָהֶם בָּזֶה. כִּי בְּוַדַּאי הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים אַךְ שָׁגוּ הַרְבֵּה וְעִקַּר הַפֶּגֶם הָיָה בִּבְחִינַת דּוֹחֵק הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁקִּנְטְרָם:

שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם. כְּלֵי חָמָס דַּיְקָא בְּחִינַת חָמָס וְגָזֵל שֶׁזֶּה הָיָה הַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם, כִּי הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה אֲפִלּוּ אִם הוּא צַדִּיק הוּא בְּחִינַת גַּזְלָן וְחָמָסָן כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה, יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ. כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ נִחַם בְּדַעְתּוֹ לְהַתְחִיל לְקָרֵב אֶת יְהוּדָה, כִּי רָאָה אַף עַל פִּי שֶׁהַשְׁבָטִים פָּגְמוּ בָּזֶה, אַף עַל פִּי כֵן רָאָה שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְתַּקֵּן הַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינַת יְהוּדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא יַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּכָל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ וְיִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעָשׂוּ יְהֶיהָ מַכְרָח לִתֵּן לוֹ כֹּחַ הַחֶרֶב, כִּי יַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְעִם הַמַּטֶּה עֹז לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ כִּי אִם לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ וְכוּ'. 'יוֹדוּךָ' דַּיְקָא בְּחִינַת רִבּוּי תְּפִלּוֹת שֶׁל דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא יְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בִּתְפִלָּתוֹ עִם כָּל נְפָשׁוֹת הַשּׁוֹמְעִים עַד שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ תְּפִלַּת רַבִּים וְיִהְיֶה לְכָל אֶחָד חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה.:

וְזֶהוּ:

יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ. כִּי בְּוַדַּאי יוֹדוּ וְיִשְׁתַּבְּחוּ אוֹתוֹ כָּל אַחֶיךָ עַל יְדֵי שֶׁיְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִמָּהֶם בִּתְפִלָּתוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ וְכוּ' גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה וְכוּ'. הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁלְּחֵם מִלְחֶמֶת ה' הָרְבֵּה וְכָבַשׁ מִלְחָמוֹת רַבּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז, אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ עִם גְּבוּרָתוֹ וּמַטֶּה עֻזּוֹ כִּי אִם לְהַכְנִיעַ הָרַע, אֲבָל כָּל תְּפִלּוֹתָיו הָיָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁבֵּרְכוֹ הָרְבֵּה בְּרִבּוּי יַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן וְכוּ' אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירָה וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי יַיִן הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת כַּיָּדוּעַ וִיהוּדָה בְּחִינַת מָשִׁיחַ הִשְׁתַּמֵּשׁ הָרְבֵּה עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן. וְאַף עַל פִּי כֵן הַתּוֹרָה קִבֵּל רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב. יַיִן בְּחִינַת גְּבוּרוֹת בְּחִינַת מַטֶּה עֹז הַנַּ"ל וְחָלָב הוּא בְּחִינַת רַכּוּת מַאֲכַל תִּינוֹקוֹת רַכִּים, הַיְנוּ שֶׁבֵּרַךְ אֶת יְהוּדָה בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁנֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא יִטְעֶה בָּזֶה, שֶׁזֶּהוּ חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת מַטֶּה עֹז, וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב בְּחִינַת רַכּוּת וְתַחֲנוּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָנֹכִי הַיּוֹם רַךְ וּמְשִׁיחַ מֶלֶךְ (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּדָוִד (שְׁמוּאֵל ב) עֲדַנוֹ הָעָצְנִי, כְּשֶׁהָיָה יוֹצֵא לְמִלְחָמָה הָיָה מִתְקַשֵּׁה עַצְמוֹ כְּעֵץ וּכְשֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה הָיָה מְעַדֵּן עַצְמוֹ כְּתוֹלַעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִמְשְׁלָה הַתּוֹרָה בְּיַיִן וְחָלָב, כִּי צְרִיכִין לִשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ לְהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כְּתִקּוּנוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵלּוּ הַנְּשִׂיאִים וְרָאשֵׁי גָּלֻיּוֹת שֶׁל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַמּוֹשְׁלִים שֶׁל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁמּוֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל וּמַעֲמִידִין הַדַּת עַל תִּלּוֹ עַל יְדֵי זֶה, כָּל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל מַה שֶּׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מֵהָעַכּוּ"ם בְּחִינַת עֶשָׂו לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים כְּדֵי לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁם בְּמִדְינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין מֶמְשַׁלְתּוֹ שֶׁל עֵשָׂו עַתָּה אַף עַל פִּי כֵן כָּל הָעַכּוּ"ם נִמְשָׁכִים מִכֹּחוֹ כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ, לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וְכוּ' שֶׁלֹּא תִּתְבַּטֵּל הַמֶּמְשָׁלָה מִבֵּית דָּוִד בְּכֹחַ הָעַכּוּ"ם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמְּקַבְּלִין הַכֹּחַ מֵאֱדוֹם וְכוּ' עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה שֶׁהוּא מֹשֶׁה מְשִׁיחַ שֶׁמַּמְשִׁיךְ מֵעַתָּה הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ וְיִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת מַרְאֵה הַסְּנֶה שֶׁרָאָה מֹשֶׁה וְהִנֵּה הַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל וַיֹּאמֶר אָסוּרָה נָּא וְאֶרְאֶה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה, הַיְנוּ שֶׁמֹּשֶׁה רָאָה מַלְאַךְ ה' בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁרָאָה שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת גַּחֲלֵי אֵשׁ הַנַּ"ל בְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הִתְפַּלֵּא מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה, כִּי הַסְּנֶה הוּא בְּחִינַת הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹבְבִים וְכוּ' אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים מִלָּבוֹא לְאֶרֶץ

יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעִקַּר הַכְנָעָתָם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי גַּחֲלֵי אֵשׁ הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל כֹּחַ מֵאֲדוֹם לְהַכְנִיעַ כָּל הַשּׂוֹנְאִים וְהַמּוֹנְעִים וּלְהַעֲמִיד הַדָּת עַל תִּלּוֹ וְלָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל, אֲבָל הוּא רָאָה מַלְאַךְ ה' בְּלַבַּת אֵשׁ שֶׁנִּתְגַּלָּה אֵלָיו לִתֵּן הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ וְנִתְגַּלָּה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ בְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְאַף עַל פִּי כֵן הַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ הַנַּ"ל וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל שֶׁעֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְכַלּוֹתוֹ לְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר הַמּוֹנְעִים. וְעַל כֵּן הִתְפַּלֵּא מְאֹד וְאָמַר אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה עַל יְדֵי אֵשׁ הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. 'וַיַּרְא ה' כִּי סָר לִרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הִנֵּנִי לְכָהֳנָה הִנֵּנִי לְמַלְכוּת. כִּי סָבַר שֶׁבְּוַדַּאי יִכְלֶה הַסְּנֶה שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים כַּנַּ"ל וְיָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיִגְמֹר הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁשָּׁם הַכְּהֻנָּה וְהַמַּלְכוּת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים זֶה בְּחִינַת כְּהֻנָּה בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד בְּחִינַת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַתּוֹרָה בְּחִינַת כֹּהֵן בְּחִינַת יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל. וּמַלְכוּת זֶה בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל בְּחִינַת ה' בְּעָזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ, בְּחִינַת עַד אֶשְׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן רְדֵה וְכוּ'. בְּחִינַת הַכְנָעַת הָרַע עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמֶּלֶךְ לְלָחֹם מִלְחֶמֶת ה' לְהַכְנִיעַ הָרַע. וְסָבַר מֹשֶׁה שֶׁכְּבָר נִמְשְׁכוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה בִּשְׁלֵמוּת עַל כֵּן אָמַר הִנֵּנִי לְכָהֳנָה וּלְמַלְכוּת וְכַנַּ"ל. וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו אַל תִּקְרַב הֲלוֹם וְכוּ'. כִּי עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הָעֵת. שַׁל נְעָלֶךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, נַעַל זֶה בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר חֹזֶק הָאָדָם הוּא עַל רַגְלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת. וְעַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִפְגְּמוּ הָרַגְלַיִן שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּרְכַּיִם כּוֹשְׁלוֹת. וּכְשֶׁשָּׁב וְה' יִתְבָּרֵךְ עָסַק בְּתִקּוּנוֹ כְּתִיב, וַיַּעַשׂ ה' וְכוּ' כָּתְנוֹת עוֹר בְּחִינַת מִנְעָלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן שֶׁיּוּכַל לְהִתְקַיֵּם יְמֵי חַיָּיו לַעֲמֹד עַל רַגְלָיו עַל יְדֵי מִנְעָלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן שֶׁהֵם עִקַּר קִיּוּם וְעֶמְדַּת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם לְלָחֹם מִלְחֶמֶת ה' לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע:

וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד עַל הַמִּנְעָלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מִנְעָלִים, לְרַגְלָיו, וְעַל כֵּן גְּבוּרַת הַמִּלְחָמָה נִזְכָּר בִּבְחִינַת קִיּוּם הַמִּנְעָלִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא נִתַּק שְׂרוֹךְ נְעָלָיו (יְשַׁעְיָה ה). נִמְצָא שֶׁהַמִּנְעָלִים בַּקְּדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָאָדָם לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בָּרַגְלָיו כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁהַמִּנְעָלִים יְקָרִים וּמְכֻרָּחִים מְאֹד לְלָחֹם עַל יָדָם כִּי הֵם בִּבְחִינַת מַטֵּה עֹז כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁנִּכְנָסִין לְתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרֵךְ לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה צָרִיךְ לַחֲלֹץ אוֹתָם בִּבְחִינַת לֹא יִכָּנֵס אָדָם לְהַר הַבַּיִת

לֹא בְּמַקְלוֹ וְלֹא בְּמִנְעָלוֹ. כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם עִקַּר הַתְּפִלָּה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה הַיּוֹצֵא מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה. עַל כֵּן אָסוּר לִכָּנֵס לְשָׁם בְּמִנְעָלוֹ בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, בְּמַקְלוֹ וּבְמִנְעָלוֹ, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת מַקֵּל וּמַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, כִּי שָׁם צְרִיכִין רַק רַחֲמִים פְּשׁוּטִים וְתַחֲנוּנִים גְּדוֹלִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ וְכוּ', כִּי עֲדַיִן צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל בִּשְׁעַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז דַּיְקָא תִּזְכֶּה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּכְלֶה הַסְּנֶה שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים כַּנַּ"ל. כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם כָּל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁכָּאן אֵין צְרִיכִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כְּלָל עִם בְּחִינַת הַמַּטֶּה עֹז בְּחִינַת מִנְעָלִים כַּנַּ"ל רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהֵבִין מֹשֶׁה שֶׁלֹּא יִגְמֹר הַגְּאֻלָּה לַהֲבִיאָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵאֵן בִּשְׁלִיחוּתוֹ לְגַמְרֵי וְה' יִתְבָּרַךְ טָעַן עִמּוֹ שִׁבְעָה יָמִים וּלְבַסּוֹף אָמַר, שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח, כִּי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי גּוֹאֲלָם לֶעָתִיד. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ וְאָמַר לוֹ, אִם אֵין אַתָּה גּוֹאֲלָם אֵין מִי שֶׁיִּגְאָלֵם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ, כִּי אַף עַל פִּי כֵן אַתָּה מֻכְרָח לֵילֵךְ בַּשְּׁלִיחוּת וְתַצְלִיחַ בִּשְׁלִיחוּתְךָ וְתִגְאָלֵם וְתִתֵּן הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּדְבָרָיו שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּכְתִיב, קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְאִם לֹא תּוּכַל לְהַכְנִיסָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֻחֶמֶת עִנְיָן הַנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן כָּל מַה שֶּׁתִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, כִּי גַּם זֶה בִּכְלַל דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה כְּשֶׁאֵין רוֹצִין לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה כִּי אִם כְּשֶׁיּוּכַל לְגָמְרֵהּ בִּשְׁלֵמוּת וּכְשֶׁרוֹאֶה שֶׁלֹּא יוּכַל לְגָמְרֵהּ אֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹתָהּ כְּלָל. וְזֶהוּ פֻּגַם גָּדוֹל כִּי אָטוּ מָאן דְּלָא יָכִיל לְמֶעְבַּד כֻּלֵּי מִצְוָה וְכוּ'. מִכָּל שֶׁכֵּן עֵסֶק נוֹרָא הַזֶּה כִּי בֶּאֱמֶת מֹשֶׁה הִתְחִיל וְגָמַר וְגַם סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה שֶּׁנֶּחְסַר עַל יָדָם נִשְׁלַם עַל יָדָם. עַל כֵּן הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ וּלְגָאֳלָם וְכֵן עָשָׂה וְהִצְלִיחַ:

חלק יג

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ שֶׁהַשְּׁבָטִים מָכְרוּ יוֹסֵף וְקָנוּ לָהֶם מִנְעָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם. הַיְנוּ כִּי הֵם פָּגְמוּ מְאֹד בְּעִנְיַן מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל וְדָחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה מְאֹד, עַל כֵּן הַפֻּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה בְּמִנְעָלִים כִּי סָבְרוּ שֶׁעַל יְדֵי מְכִירַת יוֹסֵף הִכְנִיעוּ הָרַע עַל יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְעָלִים. וְעַל כֵּן קָנוּ לָהֶם בְּעַד הַכֶּסֶף מִנְעָלִים, אֲבָל בֶּאֱמֶת שָׁגוּ בָּזֶה הַרְבֵּה:

חלק יד

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ, וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן שֶׁהָיָה מַרְחִיקָן מִן הַגָּזֵל וְהָיָה מְרַחֵם עַל הַצֹּאן מְאֹד. וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכָה לִהְיוֹת רוֹעֶה יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמִּדְרָשׁ בַּאֲרִיכוּת. וְכֵן דָּוִד זָכָה לִהְיוֹת רוֹעֶה יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְהוּא פֶּלֶא מַדּוּעַ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכוּ לִגְדֻלָּה כָּזֹאת לִהְיוֹת רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל, אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב. כִּי עִקַּר מַתַּן

תּוֹרָה וּלְהַנְהִיג יִשְׂרָאֵל זוֹכִין רַק עַל יְדֵי רַחֲמָנוּת עָצוּם מְאֹד בְּחִינַת כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם. וְהָעִקָּר לְהִתְרַחֵק מִבְּחִינַת גָּזֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַ"ל:

חלק טו

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (בְּשַׁלַּח פָּרָק כב) שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה לְנַקּוֹת אֶת עַצְמוֹ מִגָּזֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, אָדָם צָרִיךְ לְטַהֵר לִבּוֹ קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל וְכֵן אִיּוֹב הוּא אוֹמֵר עַל לֹא חָמָס בְּכַפָּי וּתְפִלָּתִי זַכָּה אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן וְכוּ'. אֶלָּא כָּל מִי שֶׁיָּדָיו מְלֵכְלוֹכוֹת בְּגָזֵל הוּא קוֹרֵא לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵינוֹ עוֹנֶה אוֹתוֹ וְכוּ'. עַד מַנַּיִן שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּרְחִיק עַצְמוֹ מִן הַגָּזֵל תְּפִלָּתוֹ זַכָּה, שֶׁנֶּאֱמַר, נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בַּאֲרִיכוּת, הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת שֶׁלֹּא יִתְעַקֵּשׁ יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה תְּפִלָּתוֹ קֶבַע חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת גָּזֵל וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי כְּשֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ חַס וְשָׁלוֹם גָּזֵל מַמָּשׁ אֵין תְּפִלָּתוֹ מְקֻבֶּלֶת כְּלָל כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה לְהִתְרַחֵק מִבְּחִינַת קֶבַע וְגָזֵל אֲפִלּוּ בְּרוּחָנִיּוּת וּבְדִקּוּת כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל עַד שֶׁבָּאִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְזוֹכִים לִתְשׁוּבָה וְכַנַ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַגְּזֵלָנִים מְשַׁלְּמִין כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה. 'כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר פְּגַם הַגְּזֵלָה הוּא בְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה כִּי אִם לֹא הָיָה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא לַעֲשׂוֹת שׁוּם עַוְלָה קַלָּה וְהָיָה עוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא הָיָה גּוֹזְלָן חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַגּוֹזְלָן מְשַׁלֵּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל וְכוּ' כַּנַ"ל, עַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּנוֹ לְתַקֵּן אֶת בְּחִינַת הַשָּׁעָה שֶׁפָּגַם בָּהּ בְּעֵת הַגְּזֵלָה שֶׁהָיָה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה דַּיְקָא לְתַקֵּן בְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַ"ל:

חלק יז

וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה לְכָל הַחוֹטְאִים וְהַפּוֹגְמִים שֶׁבָּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁאִתְפַּשְׁטוּתֵהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, שֶׁמְּלַבֵּשׁ בְּהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסֵק עַתָּה לְתַקֵּן פְּגַם הַכָּאַת הַצּוּר שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לְבַד בְּלִי שׁוּם דְּחִיקַת הַשָּׁעָה כְּלָל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּכָל פַּעַם כֹּחַ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בִּשְׁלֵמוּת הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְקַבֵּל עַל יָדָהּ כֹּחַ מֵאֲדוֹם וְהָעַכּוּ"ם שֶׁתַּחְתָּיו לְהַעֲנִישׁ אֶת הַמּוֹנְעִים שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְדַבֵּר סָרָה לִמְנֹעַ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקְדֻשָּׁה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הִתְרַחֲקוּת הָאָדָם מֵה' יִתְבָּרַךְ מִלְּשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי הַמִּתְנַגְּדִים הַמּוֹנְעִים אַנְשֵׁי לְצוֹן דּוֹבְרֵי חֲלַקְלַקּוֹת וְכוּ' הַדִּבְרוֹת עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וּבוּז שֶׁהֵם מְרַחְקִים אֶת הָאָדָם בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל מִלָּשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ שֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים מְאֹד יוֹתֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה שִׂיחוֹת קְדוֹשׁוֹת

בָּזֶה, וְכַנִּרְאֶה בְּחוּשׁ לְמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת. עַל כֵּן עַל יְדֵי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַמַּמְשִׁיכִים תּוֹרָה בְּכָל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ לְהַעֲנִישׁ אוֹ לְהַשְׁתִּיק אֶת הָרְשָׁעִים הַחוֹלְקִים הַמּוֹנְעִים הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם. כִּי לֵב יִשְׂרְאֵלִי בּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְכוּ'. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַתְּאֵוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת רוֹדְפִין אַחֲרָיו אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף הָיָה מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. אֲבָל עִקַּר הַמְנִיעָה בְּיוֹתֵר הוּא מִבְּנֵי אָדָם הַמּוֹנְעִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין הַמּוֹנְעִים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. גַּם מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כְּלָל עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ בְּיוֹתֵר עִם הַמַּטֶּה עֹז לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה, כַּמּוּבָן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וּכְשֶׁנִּכְנָע הָרַע זוֹכִין לִתְשׁוּבָה עַל כֵּן מֻרְמָז בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בַּהֲשָׁבַת הַגְּוָלָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַיֵּצֶר הָרַע גַּזְלָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ. וְכַמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם (בְּפָרָשַׁת וַיֵּרָא נד). וְכֵן צָעַק דָּוִד חַלְּצֵנִי ה' מֵאָדָם רַע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי וְכוּ'. וְעַל כֵּן בְּדוֹר הַמַּבּוּל לֹא נֶחְתַּם דִּינָם אֶלָּא עַל הַגֵּזֶל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ (פְּרֶק לג) מִי מַכְרִיעַ הַכֹּל גֵּזֶל וְכוּ'. כִּי עִקַּר כָּל הַפְּגָמִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גֵּזֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, כִּי אֵין הַיֵּצֶר הָרַע מָצוּי אֶלָּא לִשְׁעָתוֹ וְאִם יַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן בְּשָׁעָה קַלָּה אָזַי אַחַר כָּךְ מִמֵּילָא יִתְבַּטֵּל וְיֵלֵךְ מִמֶּנּוּ הַיֵּצֶר הָרַע. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רַחֲמָנוּת וַאֲרִיכַת אַפַּיִם מְאֹד וְאֵינָם דּוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל כַּנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה גָּזַל אֶת הָרַבִּים וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְמִי יַעֲשֶׂה צְרָכֵי רַבִּים. כִּי יֵשׁ שֶׁפָּגַם וְחָטָא כָּל כָּךְ עַד שֶׁגָּזַל אֶת הָרַבִּים שֶׁהַפְּגָמִים שֶׁלּוֹ נוֹגְעִים לְכָלַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ דְּא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וַאֲזַי כָּל תִּקּוּנוֹ הוּא רַק לַעֲסֹק בְּצָרְכֵי רַבִּים לְשַׁמֵּם. וְעִקַּר צָרְכֵי רַבִּים הוּא לְזַכּוֹתָם לַתְּכִלִּית הַנִּצְחִי שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם, בִּפְרָט מִי שֶׁחָטָא וּפָגַם הַרְבֵּה לַעֲסֹק בָּזֶה. וְעִקַּר לְהַשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּהַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה הַנִּמְשֶׁכֶת בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט וְתָאִיר בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה לִכְלַל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. הֵן עַל יְדֵי שֶׁיְּסַיְּעַ בְּמָמוֹנוֹ לְהָעוֹסְקִים בָּזֶה הֵן בְּגוּפוֹ הֵן בִּשְׁאָר בְּחִינוֹת, כִּי כָּל אֶחָד יָכוֹל לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בָּזֶה וְעַל יְדֵי זֶה יְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים בְּחִינַת צָרְכֵי רַבִּים וְזֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַגְּוָלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַחֲטָאִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

חלק יט

וְעַל כֵּן גֵּזֶל הַגֵּר שֶׁאֵין לוֹ יוֹרְשִׁים צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לְכֹהֲנִים הָעוֹבְדִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כִּי הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ חֶסֶד שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ בַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעִקָּרָהּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית תְּפִלָּה שֶׁשָּׁם מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כַּנַּ"ל בְּחִינַת כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה שֶׁשָּׁם עִקַּר תַּכְלִית תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲלוֹת לְשָׁם בִּבְחִינַת מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב, הֵינוּ שֶׁנָּקִי מִבְּחִינַת גֵּזֶל כַּנַּ"ל בַּמִּדְרָשׁ. עַל כֵּן אֶל הַכֹּהֲנִים מַחֲזִירִים הַגְּזֵלָה שֶׁל הַגֵּר שֶׁאֵין לָהּ בְּעָלִים כִּי עַל יְדֵי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲשָׁבַת הַגְּזֵלָה וְכַנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת אֵין לְהֶקְדֵּשׁ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ, הֵינוּ מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַקְדִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּקֶדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל עִקַּר עֲצָתוֹ שֶׁיֵּדַע שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ, דְּהֵינוּ אוֹתָהּ הַשָּׁעָה וְהַמָּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ וְלֹא יַחֲשֹׁב עַל שָׁעָה הָאַחֶרֶת וְעַל מָקוֹם אַחֵר כְּלָל רַק יִשְׁתַּדֵּל לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹתוֹ הַשָּׁעָה וְהַמָּקוֹם כִּי הַשָּׁעָה וְהַמָּקוֹם הָאַחֵר הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים עַד וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר מִקֶּדֶם, כִּי הַיְלָדִים רַכִּים וְכוּ' וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד וְכוּ', עַל כֵּן צְרִיכִין לֵילֵךְ וּלְהִתְנַהֵל רַק לְאַט לְאַט בְּחִינַת הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת זְרִיז גָּדוֹל בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, בִּפְרָט מִי שֶׁכְּבָר נִכְשַׁל וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן אִי אֶפְשָׁר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר אַף לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ. וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה כַּמָּה שִׂיחוֹת בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת וְעִמָּר שְׁעוֹרִים וּסְפִירָה. וְעִנְיַן אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח, וּבְשָׁבוּעוֹת מְבִיאִין חָמֵץ דַּיְקָא לְקָרְבָּן בִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָמֵץ תֹּאפֶינָה:

וְנַתְחִיל לְבָאֵר מְעַט דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל עַל פִּי דֶּרֶךְ מוּסָר וְעֵצוֹת לַעֲבוֹדַת ה' הַשַּׁיָּךְ לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן, כִּי זֶה הָיָה רְצוֹנוֹ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרֵכָה מֵאֹד שֶׁיּוֹצִיא כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ עֵצוֹת וּמוּסָר מִכָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה שֶׁגִּלָּה. אַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּרוּם גָּבְהֵי מְרוֹמִים וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן כָּל כַּוָּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הָיָה לְהַגִּיעַ וּלְכַוֵּן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְתוֹךְ נְקֻדַּת לִבּוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכוּ'. וּכְבָר כְּתַבְנוּ מְעַט מִזֶּה לְמַעְלָה (בְּאוֹת ו). וּלְבָאֵר יוֹתֵר כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְמָשֵׁךְ עַצְמוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם כָּל קְדֻשַּׁת אִישׁ הִישְׂרְאֵלִי כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּשִׁעַת אֲמִירָתוֹ (אֲבָל בְּהַכְתִּיבָה הִתְחִיל, דַּע שֶׁיֵּשׁ נִשְׁמָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן)

מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי שֶׁיֵּלֵךְ מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁנּוֹצְחִין הַמִּלְחָמָה אָז נִקְרָא אִישׁ מִלְחָמָה וְכוּ' וְלָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלִּין בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם וְאִם כָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלּוּ נֶאֱמְרוּ עַל גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים מְאֹד הַמַּמְשִׁיכִין תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם בִּבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲמִתִּי. אַף עַל פִּי כֵן נֶאֱמָרִים גַּם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה קְצָת לְעֵיל. כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ הָאַחֲרוֹן וּצְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל לִלְמֹד תּוֹרָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ'. וְצָרִיךְ שֶׁיַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרַבִּי שֶׁבַּדּוֹר צָרִיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּאֹפֶן שֶׁיַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה כָּזֹאת עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדָהּ לְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת וְלָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד שֶׁרוֹצֶה לִינֹק וּלְקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֹפֶן שֶׁיְּנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְיָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא בָאתֶם עַד עַתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר עַל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁבָּא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ בִּמְקוֹם הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין הֵיטֵב וּלְהַכְנִיס בַּלֵּב דִּבְרֵי חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר. וּכְשֶׁמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּעָנְיֵ וְרָשׁ הַשּׁוֹאֵל עַל הַפְּתָחִים וְיוֹתֵר מִזֶּה וְלֹא יִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה, אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְזָרֵז וּלְמַהֵר מְאֹד מְאֹד לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ וּבִפְרָט מִי שֶׁכְּבָר נִכְשָׁל וְנִלְכַּד בְּמַה שֶׁנִּלְכַּד רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אַף עַל פִּי כֵן אִי אֶפְשָׁר לִדְחֹק הַשָּׁעָה. וּצְרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְהַמְתִּין עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁהוּא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאֵין עוֹשִׂין שׁוּם דָּבָר רַק סוֹפְרִין הַיָּמִים וְהַשָּׁבוּעוֹת וּבָזֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ רוֹצִין וַחֲפֵצִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּכְפִי רְצוֹנֵנוּ וּתְשׁוּקָתֵנוּ הַחֲזָקָה הָיִינוּ חֲפֵצִים לְקַבָּלָה בִּזְרִיזוּת תֵּכֶף וּמִיָּד אַךְ בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּרַחֲמָיו נָתַן לָנוּ מִצְוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת לִמְנוֹת וְלִסְפֹּר אֶת הַיָּמִים תֵּכֶף מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם שֶׁיָּצָאנוּ מִמִּצְרַיִם עַד יוֹם הַחֲמִשִּׁים הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, לְהוֹרוֹת גֹּדֶל תְּשׁוּקָתֵנוּ וּרְצוֹנֵינוּ הֶחָזָק לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי רְצוֹנֵנוּ הָיָה לְקַבְּלָהּ מִיָּד אַךְ אִי אֶפְשָׁר בְּחִפָּזוֹן כִּי אָסוּר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לְהַמְתִּין. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לִשְׁכֹּחַ וּלְהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן סוֹפְרִים הַיָּמִים, כִּי הַסְּפִירָה מוֹרָה עַל גֹּדֶל עֹצֶם הַתְּשׁוּקָה וְהַנַּעֲנוּעִים כְּמוֹ מִי שֶׁמִּתְנַעְנֵעַ וְחוֹשֵׁק מְאֹד לְאֵיזֶה דָּבָר אֲזַי סוֹפֵר הַיָּמִים עַד שֶׁיַּשִּׂיג תְּשׁוּקָתוֹ, כְּמוֹ כֵן אָנוּ

סוֹפְרִין וּמוֹנִין הַיָּמִים וְהַשָּׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מוֹרֶה עַל עֹצֶם הַתְּשׁוּקָה וְהָרָצוֹן הֶחָזָק לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ מוֹנִין הַיָּמִים כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַתְּקָוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת נוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּם מִצְוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל בִּתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם, כִּי כָּל זֶה הוּא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּאֵשׁ, הוּא בְּחִינַת אֵשׁ הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה כִּי אִם מִי שֶׁדְּבָרָיו כְּגַחֲלֵי אֵשׁ וּצְרִיכִין לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה וְלֹא יִתְלֶה בְּשׂוּם זְכוּת רַק יַעֲמֹד כְּעָנִי וּכְרָשׁ וְכוּ' אַף עַל פִּי שֶׁאָז נִתְעוֹרֵר מַטֵּה עֹז וְכוּ' אֵין זֶה כִּי אִם לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע וְכוּ'. וּכְבָר כָּתַבְנוּ לְעֵיל שֶׁזֶּה צָרִיךְ גַּם כָּל הָרוֹצֶה לְקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ יַעֲמֹד כָּרָשׁ וְיִבַקֵּשׁ רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ':

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְחָלוֹת תִּקּוּן הַדִּבּוּר, כִּי שְׂעוֹרָ"ה גִּימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים מַנְצְפַּ"ךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵשׁ גְּבוּרוֹת בְּחִינַת חֲמֵשׁ מוֹצָאוֹת הַפֶּה וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י ז"ל, כִּי הַגְּבוּרוֹת הֵם בְּחִינַת אֵשׁ, הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים מַתְחִילִים לְתַקֵּן הַדִּבּוּר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ. וְאָז מַתְחִילִים לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְנַעֲגוּעִים לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ עוֹמְדִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ לֹא יִפְתַּח פִּיו רַק אָנוּ מוֹנִין וְסוֹפְרִין הַיָּמִים לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁכִין עָלֵינוּ דִּבּוּרִים חַמִּים כָּאֵשׁ בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי. כִּי כָךְ הוּא הַדֶּרֶךְ הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶת הַקֹּדֶשׁ לְהִתְקָרֵב עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהָעִקָּר לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כַּמְבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים. אֲבָל גַּם זֶה בְּעַצְמוֹ כְּבֵד מְאֹד, עַל כֵּן צְרִיכִין בִּתְחִלָּה לִשְׁהוֹת שָׁעָה אַחַת לָעֲמֹד כְּאִלֵּם, רַק יִשְׁתּוֹקֵק וִיצַפֶּה וְיִתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים וְיֵשֵׁב אֶת דַּעְתּוֹ הֵיטֵב הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם וּלְהֵיכָן נִתְעָה. וְיִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהֵם מְעַט הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנִּמְצָאִים בּוֹ עֲדַיִן וְכוּ' וּזְכוּת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁנִּשְׁעָן עֲלֵיהֶם. וּבְכָל זֶה יִשְׁתַּמֵּשׁ רַק לְהַכְנִיעַ הָרַע, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַפִּיל אוֹתוֹ רִבּוּי הָרַע שֶׁלּוֹ לְיֵאוּשׁ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק יְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכָל הַנַּ"ל וְכוּ' לְהַכְנִיעַ הָרַע וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת ה'. אֲבָל כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁיִּזְכֶּה מֵעַתָּה לְקַבֵּל וּלְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה צָרִיךְ לַעֲמֹד כָּרָשׁ וּכְאִלֵּם עַד אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִתְחַמֵּם לְבָבוֹ וִידַבֵּר בַּחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּה וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ

דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי, שֶׁיַּתְחִיל בָּרְחָמָיו לְדַבֵּר דִּבּוּרִים חַמִּים כָּאֵשׁ. וְזֶה בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי עֹצֶם הָאַהֲבָה וְהַתְּשׁוּקָה שֶׁאָנוּ מִשְׁתּוֹקְקִים לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה עַל יְדֵי זֶה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ וְכוּ'. עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רִשְׁפֵּי אֵשׁ הַנַּ"ל בְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ גַּם כֵּן חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּכָל עֵת. שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁמַּקְרִיבִין תְּחִלָּה עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר. לְהוֹרוֹת שֶׁבִּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּתֵנוּ לַה' יִתְבָּרַךְ אָנוּ יוֹדְעִים הָאֱמֶת שֶׁאָנוּ כִּבְהֵמָה מַמָּשׁ שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם דִּבּוּרִים וְאֵין יוֹדְעִים לִפְתֹּחַ פִּינוּ לְבַקֵּשׁ לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּרַחֲמָיו מֵשִׂים פֶּה לְאִלְּמִים כָּמוֹנוּ עַד שֶׁמַּתְחִילִין לְדַבֵּר עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְפִי בְּחִינָתֵנוּ דִּבּוּרִים חַמִּים כָּאֵשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁהוּא רַק הִשְׁתּוֹקְקוּת וְגַעְגּוּעִים וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת חֶמֶשׁ אוֹתִיּוֹת מִנְצְפַּ"ךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת, בְּחִינַת שִׁעֹרָ"ה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן סוֹפְרִים הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ, שֶׁהוּא גֶּדֶר הַמְדַבֵּר כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּחִינַת יִרְאָה. עַל יְדֵי זֶה מַתְחִיל הַדִּבּוּר לְהִתְתַּקֵּן בְּתִחִלַּת שָׁרְשׁוֹ וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ כָּל אֶחָד מִשָּׁם כְּפִי בְּחִינָתוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ עַל יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְגַעְגּוּעִים בְּחִינַת שֶׁמְּבַקְּשִׁין רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּרֹשׁ וּכְעָנִי וְאֶבְיוֹן, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּשָׁבוּעוֹת בְּחִינַת וּדְבָרָיו שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְכוּ'. גַּם עמ"ר שְׂעוֹרִים מְרַמֵּז עַי"ן מַר שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת בְּאוּרֵי וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וְכָל זֶה מַמְשִׁיכִין מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁנִּקְרֵאת מָרִים עַל שֵׁם הַמְּרִירוּת שֶׁסּוֹבֶלֶת מְרִירוּת הַשִּׁעְבּוּד עַל הַתּוֹרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶהוּ בְּחִינַת עמ"ר-עַיִן מַ"ר שֶׁמְּקַבְּלִים בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּחִינַת כְּלַל בֵּאוּרֵי וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה מִבְּחִינַת מַר, דְּהַיְנוּ מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁסּוֹבֶלֶת מְרִירוּת עַל הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְזֶה בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל בְּחִינַת חַשׁ מַל שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְשׁוֹן שְׁתִיקָה וְדִבּוּר בְּחִינַת עִתִּים חֲשׁוּת עִתִּים מְמַלְּלוֹת, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל יְדֵי שֶׁחֲשִׁים וְשׁוֹתְקִין תְּחִלָּה כְּאִלֵּם לֹא יִפְתַּח פִּיו רַק מִשְׁתּוֹקְקִין בְּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְרַחֲמִין עַל עַצְמוֹ בְּרַחֲמָנוּת גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ גֹּדֶל הָרַחֲמָנוּת שֶׁעָלָיו בְּכָל עֵת וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁמַּתְחִילִים לְצַפְצֵף וּלְדַבֵּר קְצָת בְּבְחִינַת וּמַעֲפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף עַד שֶׁבְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ הַמְרֻבִּים נִכְמָר לֵב הָעֶלְיוֹן עַד שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִשָּׁם דִּבּוּרִים

חַמִּים כְּנֶגֶד לֶחֶם שֶׁיּוּכַל לִינֹק וּלְקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל חַשְׁמַ"ל חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת חַשׁ מַל שְׁתִיקָה וְדִבּוּר כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְדִבּוּרִים כְּנֶגֶד לֶחֶם אֵשׁ בְּחִינַת חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַפְטִירִין בְּשָׁבוּעוֹת בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה שֶׁעִקָּרָהּ נִתְגַּלָּה מִתּוֹךְ הַחַשְׁמַל, כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן שָׁם בִּיחֶזְקֵאל. כִּי מִשָּׁם עִקַּר:

קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה. וְכֵן הוּא בְּכָל עֵת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת וְכַנַּ"ל, כִּי מִתְּחִלָּה רָאָה רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַמּוֹנְעִים מִלְּפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְלִבּוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁם דַּיְקָא רָאָה בְּחִינַת נֹגַהּ לוֹ סָבִיב בְּחִינַת מְעֹרָב טוֹב וָרָע כַּיָּדוּעַ. וּמִשָּׁם רָאָה בְּחִינַת חַשְׁמַל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַ"ל, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנֶגֶד לֶחֶם אֵשׁ עַל יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה בְּחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה וְכוּ' חַם לְבִּי וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה רָאָה הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּשָּׁם כָּל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה אֱמִתִּית, בְּחִינַת וָאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כה

הַכְּלָל שֶׁכָּל אֶחָד הָרוֹצֶה לְחוּס עַל עַצְמוֹ וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ בֶּאֱמֶת. עִקַּר תַּקָּנָתוֹ הוּא עַל יְדֵי שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּכָל דְּרָכֵי עֵצוֹת הַנַּ"ל, וּמַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יָבִין בְּעַצְמוֹ לְפִי הָעֵת וְהַזְּמַן אֵיךְ לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ בְּכָל עֵת בֶּאֱמֶת בַּדְּרָכִים הַנַּ"ל כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה הֵיטֵב. רַק הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ לְהֵטִיב אַחֲרִיתוֹ יָבִין מֵאֵלָיו דְּבָרִים הָרְבֵּה מִתּוֹךְ דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה, כִּי אָסוּר לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל וְאַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְמַהֵר מְאֹד לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ, עַל כֵּן הָעִקָּר הוּא דֶּרֶךְ הַנַּ"ל בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁאֵין דּוֹחֲקִין אֶת הַשָּׁעָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק מַמְתִּינִים שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שְׁלֵמוֹת, אֲבָל בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ מֵהַשִּׁבְעָה שָׁבוּעוֹת אֵין מַסִּיחִין דַּעְתָּם מִלְּחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְצַפּוֹת וּלְחַכּוֹת לְרַחֲמֵיו הַמְרֻבִּים מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה בְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּכָל יוֹם בְּחִינַת הָאָרַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מְעַט בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ מֵהַסְּפִירָה, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי עִקַּר הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה הוּא הַתּוֹרָה עַד שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי זֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁאָז אָסוּר הֶחָמֵץ בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד וּבְשָׁבוּעוֹת מְבִיאִין לְקָרְבָּן בִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם חָמֵץ דַּיְקָא:

כִּי בְּפֶסַח בְּהַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁצְּרִיכִין לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה מִזֶּהֳמַת טֻמְאַת מִצְרַיִם וַעֲדַיִן אֵין לָנוּ שׁוּם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כָּל הַבְּחִינוֹת וְהַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הָיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּהַגְלוּת מְאֹד, כַּמּוּבָא בַּפַּנְוֹת וְלֹא הָיוּ רְאוּיִים לִגְאֻלָּה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֵרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה וְכוּ' וְכַמּוּבָא. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָם מִזֶּהֳמַת הַגָּלוּת כִּי אִם בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁנִּשְׁפַּע עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל וְעָצוּם בְּרֶגַע אַחַת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּפַּנְוֹת. עַל כֵּן הֻכְרְחוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן שֶׁמַּחֲמַת זֶה צְרִיכִין לָאֱכֹל מַצָּה וְהֶחָמֵץ אָסוּר מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ וְכוּ'. וּכְתִיב, וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק וְכוּ' עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ':

חלק כז

כִּי בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֲכִילָתוֹ מְאֹד. וְהָעִקָּר הוּא קְדֻשַּׁת הַלֶּחֶם עִקַּר הָאֲכִילָה וְהַשְּׁבִיעָה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ מִכָּל הַשִּׁבְעַת מִינִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא לָצֵאת מִזֶּהֳמַת מִצְרַיִם וְלִזְכּוֹת לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ עֲתִידִין לְקַבֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְהָבִיא אוֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ', וּלְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין תּוֹרָה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ' שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן בְּפֶסַח בִּתְחִלַּת הַגְּאֻלָּה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּקְדֻשַּׁת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כִּי כָּל הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ הֵם רַק בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה שֶׁהֵם בְּכוּרִים וּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וְחַלָּה וְכוּ'. כִּי עִקַּר תְּחִלַּת הַפֶּגֶם וְהַקִּלְקוּל הָיָה עַל יְדֵי פֶּגֶם הָאֲכִילָה שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת וּמִשָּׁם הָיָה כָּל גָּלוּת מִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן עַתָּה בְּפֶסַח בִּתְחִלַּת יְצִיאַת מִצְרַיִם צְרִיכִין לְתַקֵּן פֶּגֶם הָאֲכִילָה, לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַלֶּחֶם מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת אָנוּ רְחוֹקִים עַתָּה מֵהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מְמַלְּאִים אָנוּ רְחוֹקִים מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה בְּפֶסַח הוּא רַק בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ אוֹר קְדֻשַּׁת מֹחִין גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים מֵעַצְמוֹ שֶׁלֹּא עַל יָדֵינוּ כְּלָל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ' שֶׁלֹּא יֹאחֵז בָּהֶם זֶהָמָא הַקָּשֶׁה שֶׁל מִצְרַיִם כַּמּוּבָא. עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מַצָּה שֶׁעִקָּרָהּ הוּא לְמַהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַמְתִּין וּלְהִתְאַחֵר עַד שֶׁתַּחְמִיץ חַס וְשָׁלוֹם:

חלק כח

כִּי תִּקּוּן הַלֶּחֶם בִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּת הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַלֶּחֶם שֶׁתְּלוּיִים בּוֹ כַּמָּה מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בָּאָרֶץ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַתּוֹרָה בְּחִינַת לֶחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמִי. וְזֶה בְּחִינַת אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה, אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל תִּקּוּנֵי הַלֶּחֶם בְּשָׁרְשָׁם שֶׁבַּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁכִין מֵהַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁל הַמִּשְׁכָּת הַתּוֹרָה. כִּי הַמַּיִם שָׁנוֹתְנִין בְּהַקֶּמַח שָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת שִׁפְכִי הַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה'. וְאַחַר כָּךְ אוֹפִין אוֹתָהּ עַל הָאֵשׁ שֶׁשָּׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנֶחָלֵי אֵשׁ שֶׁמִּשָּׁם זוֹכֶה לִבְנוֹת הַדִּרּוּשׁ וְהַחִדּוּשׁ שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת לֶחֶם בְּחִינַת לְכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמִי וְעַל כֵּן עִקַּר גְּמַר הַלֶּחֶם הוּא עַל יְדֵי הָאֵשׁ וְכַנַּ"ל. אֲבָל בְּכָל הַשָּׁנָה אֵין הַלֶּחֶם מְתֻקָּן בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲמִיצִין אוֹתָהּ וְשׁוֹהִין הַרְבֵּה מֵעֵת נְתִינַת הַמַּיִם עַד הָאֲפִיָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם תִּקּוּן הַלֶּחֶם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁהִיָּה וְהַמְתָּנָה הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל:

אֲבָל בְּפֶסַח בִּתְחִלַּת הַגְּאֻלָּה לָצֵאת מִזֵּהֲמַת מִצְרַיִם אָז אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְאָז כָּל הַמִּשְׁכָּת הַמֻּחְזָר שֶׁהֵם הֶאָרַת הַתּוֹרָה הוּא רַק מִלְמַעְלָה שֶׁלֹּא עַל יָדֵינוּ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לְמַהֵר מְאֹד לֶאֱפוֹת הַפַּת עַל הָאֵשׁ תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְּנוּ עָלָיו מַיִם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין כְּלָל עַד שֶׁיִּתְחַמֵּץ שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּחִינַת חִמּוּץ הַמֹּחַ בְּחִינַת כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת מִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱחַז בָּהֶם מְאֹד. כִּי בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל הַהַמְתָּנָה וְהַשְׁהִיָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְצַפּוֹת הַרְבֵּה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל יֵשׁ בָּזֶה נְסִיוֹן גָּדוֹל וְכִמְעַט עִקַּר הַבְּחִירָה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַכֹּל חָפְצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ וַאֲפִלּוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ בִּכְלַל הַפּוֹרְקֵי עֹל חַס וְשָׁלוֹם, בְּוַדַּאי הוּא חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק הַרְבֵּה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם נָפַל וְנִתְרַחֵק כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הָאַהֲבָה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי עִקַּר הָעִכּוּב הוּא מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּלְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו עַל כֵּן רַבִּים לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן זֶה וּמִתְרַשְּׁלִים מִלְּפַקֵּחַ עַל חַיֵּיהֶם הַנִּצְחִיִּים עַד שֶׁמִּתְרַחֲקִים כְּמוֹ שֶׁמִּתְרַחֲקִים חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ כָּל אֵלּוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעֶזְרָם וְנִשְׁאָרִים קְבוּעִים בְּקְדֻשָּׁתָם וְאֵינָם מְנִיחִים עַצְמָן לִפֹּל וּלְהִתְעַצֵּל חַס וְשָׁלוֹם, מִלְּהַרְבּוֹת בְּתַחֲנוּנִים וְשׁוֹפְכִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם, אֶת לִבָּם

כַּמַּיִם וְכוּ' גַּם הֵם לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק וּלְהַמְתִּין כִּי אִם בְּכֹחַ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ בְּכָלָל בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וּמַה שֶּׁאָנוּ מְקַבְּלִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֵהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בִּבְחִינַת תִּקּוּנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּקִדֻּשָּׁתָם הַגְּדוֹלָה וְהַנּוֹרָאָה מַמְשִׁיכִים תּוֹרָה בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים כָּאֵלֶּה עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ גַּם עָלֵינוּ מִקְּדֻשָּׁתָם שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ גַּם כֵּן לְהִתְחַזֵּק וּלְהַמְתִּין וּלְהַרְבּוֹת בְּתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה וְכוּ' עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם. אֲבָל בְּפֶסַח שֶׁאָז לֹא נִמְשַׁךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הָאֲרַת הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל רַק הַכֹּל בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִלְעֵלָּא כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַמְתִּין וּלְהַחֲמִיץ מֹחֵנוּ כְּלָל, כִּי צְרִיכִין לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל, עַל כֵּן אָסוּר לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּתְחַמֵּץ עִסַּת הַלֶּחֶם שֶׁלֹּא יִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, חִמּוּץ הָרַע שֶׁבַּלֵּב בְּחִינַת כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי שֶׁמְּבַלְבֵּל דַּעַת הָאָדָם מְאֹד מְאֹד כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁשּׁוֹהֶה הַרְבֵּה וַעֲדַיִן לֹא יָצָא מִטֻּמְאָתוֹ וְכוּ'. כִּי אָז בַּהַתְחָלָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא אוֹרֵב עַל זֶה מְאֹד וְאֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהַכְנִיעָהּ מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ שׁוּם תּוֹרָה כְּלָל. וְכָל הַמֹּחִין וְהַדַּעַת נִמְשָׁכִין רַק מִלְּמַעְלָה בְּרַחֲמָיו אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה הֶצְרִכוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהֲמֵהַּ. עַל כֵּן הֶחָמֵץ אָסוּר, כִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין כְּלָל כִּי יִתְאַחֵז בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, טֻמְאַת מִצְרַיִם וְיַעֲקֹם אֶת לִבּוֹ מְאֹד. אֲבָל אַחַר כָּךְ אַחַר שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לִסְפֹּר יְמֵי הַסְּפִירָה וְהִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאֲרַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי תְּשׁוּקָתָם, אָז הֶחָמֵץ מֻתָּר, כִּי אָז הֶחָמֵץ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חִמּוּץ הַמֹּחַ בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה לִישׁוּעַת ה' כַּנַּ"ל. כִּי אָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְתִּין עַל יְדֵי כֹּחַ הָאֲרַת הַתּוֹרָה שֶׁהִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּתָם וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַתֹּר הֶחָמֵץ אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז נִבְקַע יָם הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי צָעֲקוּ אֶל ה', דְּהַיְנוּ שֶׁנִּמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם הָאֲרַת הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר וְאָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְתִּין וְכַנַּ"ל עַל כֵּן אָז הַתֹּר הֶחָמֵץ. וְעַל כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה מִתּוֹךְ הָאֵשׁ עַל כֵּן אָז מְבִיאִין לְקָרְבָּן חָמֵץ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר תִּקּוּן קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּמְתִּינִים הַרְבֵּה וְאֵין דּוֹחֲקִין אֶת הַשָּׁעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הֶחָמֵץ בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּבִיאִין אוֹתוֹ לְקָרְבָּן בְּשָׁבוּעוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת תִּסְפֹּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה וְכוּ', כִּי אָסוּר לִקְצֹר קֹדֶם קְצִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא רֵאשִׁית קְצִירְכֶם, כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרְבְּבוּ כָּל הַדְּבָרִים וּצְרִיכִין כַּמָּה בֵּרוּרִים. וְעִקַּר הַקִּלְקוּל נָגַע בְּהַלֶּחֶם הַיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ וְכוּ' בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה גָּלוּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ מְאֹד אֶת הַלֶּחֶם בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְצִוַּת אֲכִילַת מַצָּה בְּפֶסַח וְאָסוּר חָמֵץ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָסוּר לִקְצֹר אֶת הַתְּבוּאָה קֹדֶם קְצִירַת הָעֹמֶר בְּמָחֳרַת

הַפֶּסַח כִּי עַל יְדֵי הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים מַתְחִילִין לְתַקֵּן הַדִּבּוּר שֶׁנּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר נְתִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז מַתְחִיל לְהָאִיר עָלֵינוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי כֵן דַּרְכּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁתֶּכֶף שֶׁהָאָדָם מַתְחִיל לַעֲסֹק וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה תֵּכֶף נִמְשָׁךְ עָלָיו הֶאָרָה מִכְּלַל הַקְּדֻשָּׁה הַזֹּאת אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לָזֶה כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְעַל כֵּן תֵּכֶף שֶׁמַּתְחִילִין לַעֲסֹק בִּקְצִירַת הָעֹמֶר נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל הַחֶרֶב מֵעֲשָׂו לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹטְלִין מֵעֲשָׂו כֹּחַ הַחֶרֶב לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן אָסוּר לְקַצֵּר שׁוּם תְּבוּאָה עַד שֶׁקּוֹצְרִין הָעֹמֶר שֶׁאָז נִמְשָׁךְ הַמַּגָּל וְהַחֶרְמֵשׁ שֶׁבּוֹ קוֹצְרִין הַתְּבוּאָה מִכֹּחַ הַחֶרֶב שֶׁמְּקַבְּלִין מֵעֲשָׂו עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין וּמְבַעֲרִין וּמַכְנִיעִין הַשּׂוֹנְאִים וְהַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אֶפְלּוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עַל אַדְמָתָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן צְרִיכִין בְּכָל עֵת לְבַעֵר וּלְבַטֵּל מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יָדָם הָיוּ כָּל הַקִּלְקוּלִים וְהַפְּגָמִים כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְגַּבְּרוּ הַמּוֹנְעִים מֵהַקְּדֻשָּׁה כָּל כָּךְ עַד שֶׁהֵסִיתוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְמַה שֶּׁהֵסִיתוּ עַד שֶׁנִּתְגָּרְשׁוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי הֵם אוֹרְבִים תָּמִיד עַל יִשְׂרָאֵל לְגָרְשָׁם מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵהִסְתַּפְּחָ בְּנַחֲלַת ה'. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת הַלֶּחֶם בְּכַמָּה מִצְווֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ הַכֹּל כְּדֵי לְבָרֵר הַלֶּחֶם מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְגָּרֵשׁ מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם נִבְרָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַגַּן עֵדֶן שֶׁיָּשַׁב שָׁם וְאָז נִתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אֶפְלּוּ כְּשֶׁבָּאִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים בֵּרוּרִים וְתִקּוּנִים גְּדוֹלִים לְבַעֵר הַמּוֹנְעִים מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּלַל קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִקְצֹר הַתְּבוּאָה עַד שֶׁקּוֹצְרִין הָעֹמֶר שֶׁאָז מַתְחִיל הַהֶכְנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ כֹּחַ הַחֶרֶב שֶׁל עֵשָׂו שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין כֹּחַ הַחֶרֶב מִמֶּנּוּ לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁם מְקַבֵּל כֹּחַ הַחֶרְמֵשׁ וְהַמַּגָּל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב לִקְצֹר הַתְּבוּאָה בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבָרְרָהּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵהַקְּלָלָה שֶׁנִּתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם כַּנַּ"ל. וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא עִקַּר הַהֶכְנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁהִתְחַלְנוּ לְתַקֵּן הַדִּבּוּר הַחַם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ עַל יְדֵי קְצִירַת וְהַקְרֵבַת הָעֹמֶר וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן תָּלְתָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מִצְוַת סְפִירָה מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה. כִּי הַחֶרְמֵשׁ בְּחִינַת חֶרֶב הֵינוּ כִּי אָז הַחֶרְמֵשׁ בְּחִינַת חֶרֶב מְקַבֵּל כֹּחוֹ מֵחֶרֶב הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ מְבַעֲרִין הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת חֶרְמֵ"שׁ, בְּחִינַת חָ"שׁ מַ"ר הֵינוּ שֶׁאָז מְקַבְּלִין הַדִּבּוּר הַחַם שֶׁהוּא

בְּחִינַת חַשׁ בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל בְּחִינַת חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין אוֹתוֹ מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁנִּקְרֵאת מָרִים עַל שֵׁם הַמְרִירוּת שֶׁסּוֹבֶלֶת עַל שִׁעְבּוּד הַתּוֹרָה שֶׁכָּל דְּבָרֶיהָ כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, וְזֶהוּ חָ"שׁ מַ"ר, מַ"ר זֶה בְּחִינַת הַמְרִירוּת שֶׁסּוֹבֶלֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כֹּחַ הַדִּבּוּר הַחַם בְּחִינַת חַשׁ חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּיוֹם קְצִירַת הָעֹמֶר נָפְלוּ מַפָּלָה גְּדוֹלָה כַּמָּה שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל כְּגוֹן סַנְחֵרִיב וּמִדְיָן וְכוּ' וּבִפְרָט הָמָן עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ כִּי מִנֵּהּ וּבֵהּ אַבָּא לְיַזְּלָ בֵּהּ נָרְגָּא. כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי חָרְבּוֹ שֶׁל עֵשָׂו מַכְנִיעִין וְהוֹרְגִין אוֹתָם עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת קְבָלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה לוֹקְחִין כֹּחַ הַחֶרֶב מִמֶּנּוּ לְהַכְנִיעַ הָאוֹיְבִים וְהַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל הָאוֹיְבִים שֶׁעָמְדוּ עַל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם הִתְקַנְּאוּ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְרָצוּ לְגָרֵשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם וְעַל כֵּן נָפְלוּ בְּיוֹם קְצִירַת הָעֹמֶר כַּנַ"ל:

וְזֶה מַנְצְפַּ"ךְ צוֹפִים אֲמָרוּם, צוֹפִים בְּחִינַת הַמְצַפִּים וּמְיַחֲלִים לְחֶסֶד ד' תָּמִיד בְּחִינַת וַאֲנִי בַּה' אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹקֵי יִשְׁעִי, הֵם זוֹכִים לְהַדִּבּוּר הַשָּׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ וְכַנַ"ל:

:

רָאשֵׁי פְּרָקִים לְהִלְכוֹת סְפִירָה הַנִּכְלָלִים בְּהִלְכוֹת גְּזֵלָה הַנַ"ל:

עֵשָׂו בְּגִימַטְרִיָּא מַנְצְפַּ"ךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת פ"ר דִּינִים וְצ"ו. אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִוא גִּימַטְרִיָּא הָמָן עִם הַכּוֹלֵל. מָרְדְּכַי גִּימַטְרִיָּא רַעַ"ד. בְּחִינַת יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בִּי וְכוּ'. וְעִם חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא מַנְצְפַּ"ךְ. כִּי אַתֶּם הַמְעַט שֶׁמַּמְעִיטִין עַצְמְכֶם וּבְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה חָסֵר לָהֶם תָּמִיד וּמְלֵאִים יִרְאָה קְדוֹשָׁה בִּבְחִינַת אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וְנִדְמֶה לָהֶם תָּמִיד שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מַנְצְפַּ"ךְ, אֲבָל הָמָן סָבַר שֶׁכְּבָר הַדִּבּוּר שֶׁמִּשָּׁם הַמְּשֻׁלָּה כְּבָר הָיָה בְּיָדוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נָפַל בִּבְחִינַת לִפְנֵי שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כְּבוֹד עֲנָוָה, מַנְצְפַּ"ךְ צוֹפִים אֲמָרוּם. צוֹפֶה לְשׁוֹן צוֹפֶה וּמְיַחֵל וּמְחַכֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲנִי בַּה' אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹקֵי יִשְׁעִי, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַדִּבּוּר בְּחִינַת מַנְצְפַּ"ךְ בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה וְכוּ' חַם לִבִּי וְכוּ'. כִּי גֶּדֶר הָאָדָם הוּא מְדַבֵּר. וְהוּא כְּנֶגֶד יְסוֹד הָאֵשׁ כִּי דּוֹמֶם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר וְהָאָדָם שֶׁהוּא הַמְדַבֵּר עִקָּרוֹ מִיסוֹד הָאֵשׁ. וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת אֵשׁ בְּחִינַת וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ וְהַגְּבוּרוֹת הֵם בְּחִינַת אֵשׁ. וְכָל עֲבוֹדַת הָאָדָם הִיא בְּעִנְיַן הַבְּחִירָה שֶׁזֶּה מַעֲלָתוֹ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא לְסוּר מֵהָרַע שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע הַמֵּסִית וְלִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ לְהַטּוֹב לְהַיֵּצֶר טוֹב כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת בְּחִינַת אֵשׁ כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם כָּלוּל מִכָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲוֹת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וּבִדְבָרֵינוּ. אֲבָל הַכֹּל מֵהָאֵשׁ שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיְסוֹד. כִּי כָּל יְסוֹד כָּלוּל מִכָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְהַמְדַבֵּר כָּל הַוָּיָתוֹ מִיסוֹד הָאֵשׁ שֶׁבָּאֵשׁ שֶׁבָּאַרְבָּעָה

יְסוֹדוֹת כַּמּוּבָא. כִּי עִקָּרוֹ נִבְרָא לְהַכִּיר הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ. וִידִיעַת ה' יִתְבָּרַךְ הִוא בְּחִינַת אֵשׁ בִּבְחִינַת כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. כִּי הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל הוּא כְּמוֹ נֵר דּוֹלֵק בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם וְכוּ'. וְהַלֵּב הוּא בְּחִינַת נֵר דָּלוּק וְשָׁם בִּבְחִינַת הַלֵּב עִקַּר הַבְּחִירָה כִּי הָאֵשׁ שֶׁבַּלֵּב בּוֹעֵר לְכָל הַתַּאֲוֹות וּבִפְרָט לְתַבְעֶרֶת הַמְּדוּרָה וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ הוּא בּוֹעֵר מְאֹד עַד לֵב הַשָּׁמַיִם לַה' יִתְבָּרַךְ וְגַם זֶה אֵינוֹ טוֹב בִּשְׁלֵמוּת כִּי הוּא חוּץ מֵהַמִּדָּה. וְעַל כֵּן כָּל הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּאֵשׁ שֶׁהִיא מְצַמְצֶמֶת הָאֵשׁ בִּשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְכוּ' בְּסִימָן עח) בִּבְחִינַת אִלְמְלֵא כַּנְפֵי רֵיאָה דְּנָשְׁבִין עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא בִּשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

וְעַל כֵּן כָּל הַתִּקּוּן עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים עַתָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. דְּהַיְנוּ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וּבַאֲרִיכַת אַפַּיִם מְאֹד מְאֹד וְאֵינָם דּוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הוּא רַק לְהָבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה לְהַחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם לְמוּטָב וְזֶה קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד עַל כֵּן צְרִיכִין אֲרִיכַת אַפַּיִם גָּדוֹל מְאֹד וְכַנַּ"ל. כִּי אֲפִלּוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים וְנִשְׂגָּבִים כָּל שִׂגִּיאוֹתָם הָיָה בְּעִנְיָן זֶה, אַךְ מַה לָּנוּ לְהָבִין וּלְהִתְבּוֹנֵן בִּשְׂגִיאוֹתָם אַךְ תּוֹרָה וְלִלְמֹד אָנוּ צְרִיכִין לְהָבִין עַל יָדָם רְמָזִים לְעַצְמֵנוּ אִם בָּאֲרָזִים נָפְלָה שַׁלְהֶבֶת עַל יְדֵי דְּחִיקַת הַשָּׁעָה לְפִי נִשְׂגְּבוֹת מַעֲלָתָם בְּרוּם גְּבְהֵי מְרוֹמִים מַה יַּעֲשׂוּ אֲזוֹבֵי קִיר כָּמוֹנוּ. כִּי מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כַּמָּה אָנוּ צְרִיכִין לְהִזָּהֵר מִבְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפְּגָמִים וְהַקְּלִקּוּלִים רַחֲמָנָא לִצְלַן. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְעוֹרֵר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אָסוּר לְהָיוֹת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁהִוא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. כִּי צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים בִּבְחִינַת לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִיא לִבֵּב חָכְמָה, כִּי סֵדֶר הַזְּמַנִּים הֵם עַל יְדֵי הַגַּלְגַּלִּים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִיסוֹד הָאֵשׁ וְכָל יְסוֹד הָאֵשׁ נִמְשָׁךְ מֵהֶם וְה' יִתְבָּרַךְ מְסַדֵּר הַזְּמַנִּים וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם לְלַיְלָה וּבֵין יוֹם לַחֲבֵרוֹ בְּחָכְמָתוֹ. וְעַל כֵּן מָנָה הַיָּמִים בִּבְרִיאָתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְכֵן יוֹם שֵׁנִי וְכוּ' הַכֹּל כְּדֵי לָתֵת גְּבוּל וְגֶדֶר לְכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁלֹּא יִבְעַר יוֹתֵר מִדַּאי וְעַל כֵּן הַחֹשֶׁךְ קָדַם לָאוֹר כִּי הַדִּבּוּר בְּחִינַת אֵשׁ כַּנַּ"ל בְּחִינַת אוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

פֶּתַח דְּבָרְךָ יָאִיר. וְהַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת חֶשְׁכַת הַדַּעַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֹשׁ מַל הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַקְדִּים הַשְׁתִּיקָה קֹדֶם הַדִּבּוּר וְכַנַּ"ל. כִּי בַּלַּיְלָה אָז הוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בַּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְכוּ'. אֲזַכְּרָה נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וְיִחַפֵּשׂ רוּחִי. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשׁ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּמַרְאֵה אֵשׁ הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ מֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה

כְּמוֹ שֶׁנִּתְתַּקֵּן מֵהָאָר"י זַ"ל לוֹמַר הִנְנִי מְכַוֵּן לְעָשׂוֹת כָּל גּוּפֵי מֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה וְכוּ'. אַךְ יֵשׁ אַרְבַּע קְלִפּוֹת הַמּוֹנְעִים שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ הָרָעִים וְהָאַרְבַּע בְּחִינוֹת נֹגַהּ וְכוּ' וְהֵם רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, שֶׁהָרוּחַ סְעָרָה מַלְהִיב הָאֵשׁ הַמִּתְלַקַּחַת, וְהֶעָנָן מַחֲשִׁיךְ מִלְּרְאוֹת שְׂרֹשׁ אוֹר הָאֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה, וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הַחַשְׁמַ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַתְחָלַת הַמֶּרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה. וְעִקַּר הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת הַחַשְׁמַ"ל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַ"ל בְּחִינַת חַ"שׁ מַ"ל וְכוּ' כַּנַ"ל. וְאָז מִתְקָרְבִין לְהָאֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה בְּבְחִינַת כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא דְּאָכְלֵי כָּלָא וְשָׁצֵי כָּלָא, וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם וְכוּ' כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל יְדֵי זֶה שׁוֹרְפִין וּמְכַלִּין הָאֵשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְכוּ'. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה לְסָפְרָם לָעֹמֶר בְּחִינַת גְּבוּל וּמִדָּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַגְּבוּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעוֹרִים הַנַ"ל בְּחִינַת שְׂרֹשׁ הַדִּבּוּר הַחַם כְּאֵשׁ כַּנַ"ל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּהַדָּרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת. כִּי הַדִּבּוּר וְהַדַּעַת לְהַכִּיר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ כְּפִי סֵדֶר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית מֵהַגַּלְגַּלִּים שֶׁעַל יָדָם סֵדֶר הַזְּמַנִּים שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד קֵל וּמַעֲשֵׂי יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. כִּי יְסוֹד הָאֵשׁ שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם הַמְדַבֵּר נִמְשָׁךְ מֵהֶם כַּנַ"ל הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִיּוֹם לְיוֹם וּמִלַּיְלָה לְלַיְלָה אֲשֶׁר חֹק וּזְמַן נָתַן לָהֶם שֶׁלֹּא יְשַׁנּוּ אֶת תַּפְקִידָם שֶׁלֹּא לָצֵאת מֵהַגְּבוּל וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם. כִּי בְּהֶכְרֵחַ לְהַקְדִּים הַשְׁתִּיקָה לְהַדִּבּוּר בִּבְחִינַת ח"שׁ מַ"ל כַּנַ"ל. אַךְ הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן וְהַקִּווּי וְהַגַּעְגּוּעִים וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְחַמֵּם הַלֵּב בְּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם לְשׁוֹן קִווּי וְתִקְוָה וְתוֹחֶלֶת וְעַל יְדֵי זֶה וּבְקִצּוֹ תֵּבֵל מְלֵיהֶם וְכַנַ"ל:

וְזֶהוּ לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י בְּשֵׁם הַתַּנְחוּמָא מִכָּאן שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נָתוּן בְּתוֹךְ תֵּיקוֹ. הֵינוּ כַּנַ"ל כִּי הָאֵשׁ וְהַחֲמִימוּת נִמְשָׁךְ מֵהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁעַל זֶה צָעַק שְׁלֹמֹה אֵיכָה תֵּרָעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם בְּעֵת תִּקֳּף חֹם הַשֶּׁמֶשׁ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַד שֶׁיָּפוּחַ הַקֵּץ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם. וְעַל כֵּן הַשֶּׁמֶשׁ נָתוּן בְּתוֹךְ תֵּיקוֹ שֶׁלֹּא יַחֲרִיב הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם עַל וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ אִלְמָלֵא נִתַּן בָּרָקִיעַ הַתַּחְתּוֹן לֹא הָיָה אָדָם נִסְתָּר מִפָּנָיו מִפְּנֵי חֲמִימוּתוֹ וְכוּ'. וְכָל הַתִּקּוּן לְהִנָּצֵל מִתַּבְעֶרֶת הָאֵשׁ הַזֶּה הַנִּמְשָׁךְ מֵהַגַּלְגַּלִּים וְהָעִקָּר מֵהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁעַל זֶה אָמַר קֹהֶלֶת אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשֶׂה 'תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ' דַּיְקָא, כָּל הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּרַחֶפֶת עַל הַלֵּב וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ וְעֵין פְּרוּשׁ רַשְׁ"י שָׁם שְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד לְעִנְיֵנֵנוּ שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם תּוֹרַת ה' תְּמִימָה. גַּם הִיא מְאִירָה כַּשֶּׁמֶשׁ וְכוּ'. דָּבָר אַחֵר וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ לְיוֹם הַדִּין, וְלִהְיוֹת אוֹתָם הַיּוֹם הַבָּא, אֲבָל תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ לְדַרְכֵי חַיִּים וּמְגִנָּה הִיא עַל לוֹמְדֶיהָ

מֵאוֹתוֹ לַהַט וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם יְהִיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ וְכוּ' כִּי הַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא רַק תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי בְּחִינַת אֲמָרַי הַאֲזִינָה ה' בִּינָה הֲגִיגִי וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְדַבֵּר הַכֹּל וְכוּ' כִּי צְרִיכִין שְׁתִיקָה בְּחִינַת גַּעְגּוּעִים קֹדֶם הַדִּבּוּר וְאַחַר כָּךְ בִּבְחִינַת חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִין קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְאַחַר כָּךְ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הִזְהִירָם בְּיוֹתֵר כַּמָּה פְּעָמִים בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וְהָעָם אַל יֶהֱרְסוּ אַל ה' פֶּן יֶהֱרֹס אֶל ה' וְכוּ' כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצִין לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת לַה' יִתְבָּרֵךְ צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מֵהֲרִיסָה שֶׁלֹּא יִדְחֹק הַשָּׁעָה חַס וְשָׁלוֹם כִּי רֹב הַהַרְפַּתְקָאוֹת חַס וְשָׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַקְּדִים מִצְוֹת סְפִירַת הָעֹמֶר וְכַנַּ"ל:

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת הַמַּמְשִׁיכִין דַּרְכֵי הַתּוֹרָה מֵחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁכוּ בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל. כִּי זֶה עֵסֶק הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהַלְהִיב לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם שֶׁיִּתְלַהֲבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל נִזְהָרִים מְאֹד מֵרוּחַ סְעָרָה שֶׁלֹּא יִבְעַר הָאֵשׁ יוֹתֵר מִדַּאי בִּבְחִינַת הֲרִיסָה חַס וְשָׁלוֹם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם סִימָן ט לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה בְּפָרָשַׁת הָעֹמֶר שֶׁבִּזְכוּת הָעֹמֶר בָּאִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהֵינוּ כַּנַּ"ל:

שִׂיחַ לְעֵיל:

וְזֶהוּ וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׁישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, הֵינוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיוֹם חֻתָּנָתוֹ זֶה מַתַּן תּוֹרָה. וְזֶהוּ. יָשִׁישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח הֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכָת בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר לָרוּץ אֹרַח לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר הָאֹרַח וְהַדֶּרֶךְ שֶׁהוֹלְכִין בְּכָל מָקוֹם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הַכֹּל הוּא לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנִּשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כִּי שָׁם עִקַּר הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה כַּנַּ"ל. כִּי אָנוּ צְרִיכִין כָּל אֶחָד לְרַחֵם עַל עַצְמֵנוּ לֵילֵךְ בְּדַרְכִים קְדוֹשִׁים וְעֵצוֹת עֲמֻקּוֹת הַנַּ"ל לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מְאֹד מִתַּבְעֶרֶת הָאֵשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל עֵת דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ וְלִבְלִי לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה לְהַמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת חַ"ש מַ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי גַּם כָּל הַשְׂגִיאוֹת דַּקּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַנּוֹרְאִים שֶׁשָּׁגוּ בָּזֶה הַכֹּל הָיָה עַל יָדֵינוּ בִּבְחִינַת כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וִיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וּכְתִיב גַּם בִּי הִתְאַנַּף ה' בְּגַלַּלְכֶם לֵאמֹר גַּם אַתָּה לֹא תָבֹא שָׁם יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן הָעוֹמֵד לְפָנֶיךָ הוּא יָבֹא שָׁמָּה אוֹתוֹ חַזֵּק וְכוּ', כִּי אַף עַל פִּי כֵן יִגְמֹר מֹשֶׁה עַל יְדֵי תַּלְמִידָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהֶמְשִׁיכוּ עַל עַצְמָן כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל אַחֲרֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁאָז תִּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת הַשְׂגִיאָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וַעֲדַיִן הוּא עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ בַּמָּרוֹם וּמַרְבֶּה תְּפִלּוֹת

וְתַחֲנוּנִים בִּבְחִינַת תִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּמְשָׁכִין עָלֵינוּ הִתְעוֹרְרוּת לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיכָם עָלֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְנָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל.:

וְעַל כֵּן בַּגְּאֻלָּה הָאֲחֲרוֹנָה כְּתִיב כִּי לֹא בְּחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לָשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי מְתִינוּת רַב לִבְלִי לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

]א"ה שָׁמַעְתִּי מֵאֶחָד מֵאֲנַ"שׁ הָעִנְיָן לְאַשְׁמָה בָּהּ וְכוּ' לָכֵן הִצְנַעְתִּיהָ פֹּה:

שַׁיָּךְ לְעֵיל לְאוֹת ז אֲשֶׁר מִבֹּאר שָׁם שֶׁפְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה אֲשֶׁר הָיָה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם גְּזֵלָה וְכוּ' וְתִקּוּנוֹ הָיָה עַל יְדֵי שַׁבָּת כִּי שַׁבָּת אָגִין עָלוֹהִי וְזֶה שֶׁמְּסַיֵּמֶת פָּרָשַׁת גָּזֵל (וַיִּקְרָא ה) לְאַשְׁמָה בָּהּ, רָאשֵׁי תֵּבוֹת לְאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כַּמּוּבָא וְהָבֵן]:

הלכות נזיקין

פרק א

חלק א

כָּל מַה שֶּׁאָדָם מַזִּיק חַיָּב לְשַׁלֵּם בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד וְכוּ':

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן סח) שֶׁכַּעַס מַזִּיק לָעֲשִׁירוּת, כִּי כְּשֶׁיּוֹרֵד עֲשִׁירוּת לְאָדָם אֲזַי הַיֵּצֶר מִתְגַּבֵּר לַעֲשׂוֹת כַּעַס מִזֹּאת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁפְּגַם הַכַּעַס הוּא פְּגַם הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁאָדָם מַזִּיק צָרִיךְ לְשַׁלֵּם, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם בְּחִינַת כַּעַס, כִּי עַל יְדֵי כַּעַס בָּאִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁהָאָדָם מַזִּיק וְשׁוֹבֵר בַּחֲמָתוֹ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כִּי עַל יְדֵי הַכַּעַס פְּגַם בָּעֲשִׁירוּת וְהֶחֱלִיף הַשֶּׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוּת לְכַעַס וְחֵמָה וְהַזִּיק מַה שֶּׁהַזִּיק עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם הַהֶזֵּק בְּמָמוֹנוֹ וְזֶהוּ עָנְשׁוֹ, כִּי בָּזֶה פָּגַם שֶׁהֶחֱלִיף עֲשִׁירוּת לְכַעַס עַל כֵּן נֶעֱנַשׁ שֶׁמְּכָרַח לְשַׁלֵּם וּלְחַסֵּר מָמוֹנוֹ בִּשְׁבִיל הַכַּעַס וְהַהֶזֵּק, כִּי עַל יְדֵי הַכַּעַס הוּא מְחַסֵּר הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֶפְלוּ שׁוֹגֵג צָרִיךְ לְשַׁלֵּם מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה הֶזֵּק וּפְגָם בְּכַעַס עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם שֶׁזֶּה עָנְשׁ וְתִקּוּן הַכַּעַס כַּנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הֶזֵּק כִּי אִם עַל יְדֵי כַּעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא שׁוֹגֵג, אַדְרַבָּא, עַל זֶה בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ תִּקּוּן וְכַפָּרָה, וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי תַּשְׁלוּמֵי מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכַּעַס כַּנַּ"ל. כִּי פְּגַם הַשּׁוֹגֵג הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכַּעַס, כִּי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ דַּעַת וְאֵין רָאוּי לוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה דָּבָר בְּטָעוּת וְשׁוֹגֵג בְּלִי דַּעַת מֵיֻשֶּׁבֶת וּכְשֶׁבָּא הָאָדָם לִידֵי שׁוֹגֵג וְטָעוּת בְּוַדַּאי נִכְשָׁל בְּכַעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא לִידֵי טָעוּת וְשׁוֹגֵג, כִּי כֵּיוָן שֶׁבָּא לִכְלַל כַּעַס בָּא לִכְלַל טָעוּת כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים סו). נִמְצָא שֶׁכָּל הַשְׁגָּגוֹת בָּאִין עַל יְדֵי כַּעַס כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי כַּעַס נִסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין וּבָא לִידֵי טָעוּת כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן גַּם שׁוֹגֵג צָרִיךְ כַּפָּרָה, כִּי צָרִיךְ כַּפָּרָה עַל פְּגַם הַכַּעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא לִידֵי שׁוֹגֵג. וְעַל כֵּן

כַּפָּרַת הַשׁוֹגֵג תָּלוּי בְּמָמוֹן, דְּהַיְנוּ קָרְבָּן שֶׁהוּא נִקְנֶה בְּמָמוֹן, כִּי צָרִיךְ לְחַסֵּר מָמוֹנוֹ וְלִקְנוֹת קָרְבָּן לְתַקֵּן פְּגַם הַשּׁוֹגֵג שֶׁהוּא פְּגַם הַכַּעַס כַּנַ"ל שֶׁהוּא פְּגַם הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן תִּקּוּנוֹ בְּמָמוֹן כַּנַ"ל:

כִּי קָרְבָּן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכַּעַס, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֶרוֹ יָאִיר (סִימָן נז) שֶׁתַּעֲנִית הוּא תִּקּוּן הַכַּעַס, עַיֵּן שָׁם. וְתַעֲנִית הוּא בְּחִינַת קָרְבָּן, כַּמּוּבָא, כִּי עַל יְדֵי הַכַּעַס נִסְתַּלֵּק צֶלֶם אֱלֹקִים וְנִדְמֶה לִבְהֵמָה וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְתַעֲנִית וְקָרְבָּן שֶׁהוּא הַכְנָעַת כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת וְלַעֲלוֹת מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת קָרְבָּן כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹגֵג שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכַּעַס שֶׁמֵּבִיא לִידֵי טָעוּת כַּנַ"ל עַל כֵּן מֵבִיא בְּמָמוֹנוֹ קָרְבָּן שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכַּעַס וְתִקּוּן הַמָּמוֹן כַּנַ"ל:

וְעַל כֵּן לְעִנְיַן תַּשְׁלוּמֵי נְזִיקִין שֶׁכָּל עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַתַּשְׁלוּמִין הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכַּעַס כַּנַ"ל עַל כֵּן אֵין בּוֹ חִלּוּק בֵּין שׁוֹגֵג וּמֵזִיד, כִּי גַּם שׁוֹגֵג צָרִיךְ תִּקּוּן הַתַּשְׁלוּמִין שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכַּעַס כַּנַ"ל כִּי פְּגַם הַשּׁוֹגֵג הוּא פְּגַם הַכַּעַס כַּנַ"ל, בִּפְרָט שׁוֹגֵג כָּזֶה שֶׁבָּא עַל יְדֵי הַשּׁוֹגֵג לִידֵי הֶזֵּק שֶׁזֶּה בְּוַדַּאי פְּגַם הַכַּעַס, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת בָּאִין עַל יְדֵי כַּעַס כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּא"ב (אוֹת ד דַּעַת סִימָן כה) כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה הֶזֵּק יְדוּעַ לֶהֱוֵי לֵהּ שֶׁפָּגַם בַּדַּעַת, עַיֵּן שָׁם. כִּי הַהֶזֵּק הוּא בְּחִינַת כַּעַס שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ תַּשְׁלוּמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶשׁ וְתִקּוּן עַל פְּגַם הַכַּעַס שֶׁהוּא פְּגַם הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל:

פרק ב

חלק א

אָסוּר לְהַזִּיק מָמוֹן לַחֲבֵרוֹ וְאִם הִזִּיקוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה חַיָּב לְשַׁלֵּם נֵזֶק שָׁלֵם בֵּין שֶׁהָיָה שׁוֹגֵג בֵּין שֶׁהָיָה אָנוּס. וּבַמִּשְׁנָה בִּגְמָרָא בָּבָא קַמָּא מְפֹרָשׁ יוֹתֵר וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן. אֶפִלּוּ בִּרְאִיָּתוֹ אִם יֵשׁ לוֹ הֶזֵּק לַחֲבֵרוֹ אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ. לְפִיכָךְ אָסוּר לוֹ לְאָדָם לַעֲמֹד עַל שְׂדֵה חֲבֵרוֹ בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּקָמוֹתֶיהָ:

עִנְיַן אִסּוּר לְהַזִּיק לַחֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְשֵׁנָה וְעִנְיַן תַּשְׁלוּמֵי נֵזֶק וְעִנְיַן הֶזֵּק רְאִיָּה:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר 'אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה' סִימָן לה הַמַּתְחִיל, דַּע כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן וּמָאן הַהוּא אֲתַר חָכְמָה, כִּי חָכְמָה הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. לָכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר אֶת שִׂכְלוֹ מִשִּׁכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַמְכֻנֶּה בְּשֵׁם בַּת פַּרְעֹה. וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם בְּחִינַת קָנֶה שֶׁבְּקִלְפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, גֹּעַר חַיַּת קָנֶה וְכוּ' שֶׁהוּא כְּנֶגֶד קָנֶה חָכְמָה שֶׁבְּקְדֻשָּׁה. וּכְשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אֲזַי נִתְמַעֵט קְדֻשַּׁת שִׂכְלוֹ כְּפִי הַמָּקוֹם שֶׁל חָכְמָה חִיצוֹנִיּוֹת וְכוּ'. וְעַל זֶה הַשֵּׂכֶל מִתְלַקְּטִים וּמִתְחַבְּרִים כָּל מִדּוֹת רָעוֹת וְכוּ' בְּחִינַת כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי בְּחִינַת יֶרֶד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בַּיָּם. שֶׁגַּם לְמַעְלָה

מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַגְּבוּרוֹת נַעֲשֶׂה סוֹסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא וְכוּ' וְכוּ'. וְעָלָיו נִבְנָה כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי, הַיְנוּ נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהוּא בּוֹנֶה בְּנָיְנוֹ עַל זֶה הַשֵּׂכֶל הַחִיצוֹנִי. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁאָדָם שׂוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִשִּׂכְלִיּוּת חִיצוֹנִים לֹא זוֹ אַף זוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְחַדֵּשׁ הַשֵּׂכֶל בְּכָל עֵת וְכוּ'. וְזֶהוּ עַל יְדֵי שֵׁנָה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ' וּבִשְׁעַת שֵׁנָה הַמֹּחִין, הַיְנוּ הַנְּשָׁמָה בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְכוּ'. וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת שֵׁנָה. יֵשׁ שֵׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת וְכוּ'. גַּם פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה לְגַבֵּי דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא וְכוּ'. וְיֵשׁ שֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן וְכוּ', הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְכוּ'. וְזֶהוּ הָרוֹצֶה שֶׁיַּחְכִּים יַעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת וְכוּ'. וְעִקַּר חִדּוּשׁ הַמֹּחִין שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי אֱמוּנָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה מְקַבְּלִין מֵאוֹר הַפָּנִים וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס שִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ אֱמוּנָה בִּבְחִינַת שֵׁנָה וְכוּ' אֲזַי צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים כִּי הִיא שׁוֹכֶנֶת בְּתוֹךְ הַחִיצוֹנִים בִּבְחִינַת זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שַׂמְתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וְכוּ' וִירוּשָׁלַיִם הִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת לַיְלָה פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַל מֵעוֹלָם הַבִּינָה לְהַלְבִּישׁ אֶת הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ אֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הָעַכּוּ"ם וְכוּ' וְזֶה נַעֲשֶׂה כְּשֶׁמְּקַיֵּם בִּשְׁעַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְדִבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ כָּרַב סַפְרָא וְכוּ' וַאֲזַי אִמָּא מְסַפֶּכֶת עַל בְּנָהָא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַקְּרֻבַת קְרֻבַּן הַתָּמִיד וְהַקְּרֻבַת הַקְּטֹרֶת, כִּי עַל יְדֵי הַתָּמִיד עוֹלֶה חָכְמָה בִּינָה דַּעַת דַּעֲשִׂיָּה בִּיצִירָה וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבַּקְּלִפָּה עוֹלִים בְּסוֹד אַחַד עֶשֶׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת בִּבְחִינַת מַלְכוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בָּאֵר הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה חֶזֶק לַחֲבֵרוֹ, כִּי כָּל הַהֶחֱזָקוֹת בָּאִין מִפְּגַם הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל, כַּמְבֹאָר וּמוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה הַשֵּׂכֶל מֻפְלָא בָּעוֹלָם לֹא יִהְיֶה שׁוּם חֶזֶק בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ כוּ' כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' וְכוּ'. וְכֵן מְבֹאָר בְּהָא"ב שֶׁל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (אוֹת ד דַּעַת סִימָן כה) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה אֵיזֶה חֶזֶק יָדוּעַ לָךְ שֶׁפְּגַמְתָּ בַּדַּעַת. נִמְצָא שֶׁכָּל הֶחֱזָקוֹת עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת. וְזֶה מְרֻמָּז הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת שִׂכְלוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בְּשִׂכְלוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּמַכְנִיס בְּשִׂכְלוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אֲזַי נַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם סוֹסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא וְנִתָּן מָקוֹם לְחַיַּת קָנֶה לִבְנוֹת בְּנָיְנוֹ עַל זֶה הַשֵּׂכֶל הַחִיצוֹנִי בְּחִינַת יָרֵד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בְּיָם הַחָכְמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁחַיַּת קָנֶה מִתְגַּבֶּר חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת. וְחַיַּת קָנֶה הוּא בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל בְּחִינַת חֲזִיר הַיַּעַר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם (תְּהִלִּים פ) שֶׁהֵם בְּחִינַת נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי הַנַּ"ל שֶׁהֵם רֹאשׁ לְכָל הַמַּזִּיקִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הֵם מַזִּיקֵי עֲלִמָא שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל מִינֵי הֶחֱזָקוֹת

שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּעֵשָׂו יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה שֶׁהָיָה צָד וּמַזִּיק כָּל בְּנֵי עוֹלָם. וְזֶהוּ, יוֹדֵעַ צַיִד יוֹדֵעַ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָן עַל יְדֵי הַדַּעַת עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּיִשְׁמָעֵאל כְּתִיב, פֶּרֶא אָדָם יָדוֹ בַּכֹּל וְכוּ'. כִּי הוּא מַזִּיק הַכֹּל כִּי הֵם הֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁזֶּה כּוֹלֵל כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם הָיוּ הַכֹּל יוֹשְׁבִים בְּשָׁלוֹם וְהַשְׁקֵט בְּלִי שׁוּם הֶזֵּק אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי שְׁלֹמֹה. וְעַל יְדֵי חֻרְבַּן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי כְּרַךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל עַל יְדֵי זֶה הִזִּיקוּ וְהֶחֱרִיבוּ כָּל הָעֲשִׁירוּת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שָׁם הָיוּ כָּלוּל כָּל עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וְכוּ' וַאֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמִשָּׁם הָיָה יוֹצֵא הַהַשְׁפָּעָה וְהָעֲשִׁירוּת לְכָל יִשְׂרָאֵל. וְהֵם עַל יְדֵי שֶׁהֶחֱרִיבוּ וְהִזִּיקוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי זֶה הִזִּיקוּ הַכֹּל כִּי מֵאָז אֵין שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה וְהִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, מַזִּיקֵי עָלְמָא. נִמְצָא שֶׁכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת בָּאִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי בְּחִינַת חַיַּת קָנֶה-כְּרַךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים וְיוֹצְאִים לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת יָרַד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה וְכוּ'. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי פְּגַם הַשֵּׂכֶל בָּאִים כָּל מִינֵי הֶזֵּק:

חלק ג

וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם וְכוּ', כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת וְזֶה גֶּדֶר הָאָדָם שֶׁיִּשְׁמֹר דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ וְאָזַי בְּוַדַּאי לֹא יַזִּיק כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה עַל הֶזֵּק, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבִּשְׁעַת שֵׁנָה אֵין לוֹ דַּעַת אַף עַל פִּי כֵן גַּם אָז בִּשְׁעַת שֵׁנָה חָל עָלָיו הָאִסּוּר וְהַחִיּוּב שֶׁלֹּא יַזִּיק, כִּי בֶּאֱמֶת בִּשְׁעַת שֵׁנָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, אַף עַל פִּי כֵן אָז הַמֹּחִין בְּאֵין בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הַמֹּחִין מִתְחַדְּשִׁין וּמִתְחַזְּקִין וְעַל כֵּן הַשֵּׁנָה הִיא נַיְחָא לַמֹּחִין וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁאַדְרַבָּא, בִּשְׁעַת שֵׁנָה הַמֹּחִין מִתְחַדְּשִׁין יוֹתֵר. וְעַל כֵּן מִי שֶׁהוּא אָדָם וְדַעְתּוֹ שְׁלֵמָה וְיֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת אָזַי בְּוַדַּאי לֹא יָבוֹא לִידֵי הֶזֵּק אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה אוֹ כְּשֶׁהוּא שׁוֹגֵג שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, כִּי אָז הַמֹּחַ בָּא בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי זֶה יוֹתֵר נִמְצָא שֶׁהַשֵּׁנָה הִוא חִזּוּק הַמֹּחַ. וְעַל כֵּן הוּא מְחֻיָּב שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי הֶזֵּק גַּם אָז בִּשְׁעַת שֵׁנָה, כִּי כְּשֶׁהַמֹּחַ חָזָק נִצּוֹל מֵהֶזֵּק, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת עַל יְדֵי פְּגַם הַמֹּחַ כַּנַּ"ל, כִּי אָז בִּשְׁעַת שֵׁנָה הַמֹּחַ בָּא בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְאֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת שְׁמִירָה כִּי הִיא מִדַּת שָׁמוֹר כַּיָּדוּעַ וְהָאֱמוּנָה שׁוֹמֶרֶת עַל הָאָדָם. אָזַי כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ שְׁמִירָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִזָּק כֵּן צָרִיךְ שְׁמִירָה שֶׁלֹּא יַזִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל יַעֲקֹב, 'וַיִּירָא וַיֵּצֶר', 'וַיִּירָא' שֶׁמָּא יֵהָרֵג. 'וַיֵּצֶר', שֶׁלֹּא יַהֲרֹג. וּכְשֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה דַּעְתּוֹ שְׁלֵמָה וֶאֱמוּנָתוֹ שְׁלֵמָה אָזַי בְּוַדַּאי יִהְיֶה נִשְׁמָר שֶׁלֹּא יַזִּיק אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה, כִּי הָאֱמוּנָה שׁוֹמֶרֶת אֶת הַדַּעַת שֶׁבָּא בְּתוֹכָהּ

בְּשָׁעַת שֵׁנָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִכְפָּגִם שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הֶזֵּק שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנּוּ מַזִּיקֵי עֶלְמָא. כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְהָאֱמוּנָה מַצֶּלֶת אֶת הַדַּעַת שֶׁבְּתוֹכָהּ מִזֶּה. וְעַל כֵּן הָאָדָם מוּעָד לְעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת שֵׁנָה וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וַאֲפִלּוּ בִּרְאִיָּה אָסוּר לְהַזִּיק, כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים וְכוּ'. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַחֲשְׁמַל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַיֵּם וְדִבֵּר אֱמֶת בְּלִבָּבוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה אִמָּא מְסַכְּכָא עַל בָּנֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה בָּא עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב, כִּי עִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה הוּא עַל יְדֵי הַחֶמְדָּה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהַעַיִן רוֹאֶה וְהַלֵּב חוֹמֵד וְעַל יְדֵי שֶׁעֵינוֹ צָרָה בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי יֵשׁ קִנְאָה וְחֶמְדָּה בְּלִבּוֹ עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הֶזֵּק רְאִיָּה, כִּי עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַזִּיקוֹ בִּרְאִיָּתוֹ. וְזֶה עִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁעֵינוֹ טוֹבָה בְּשֶׁלֹּמוּת לֹא יַזִּיק בִּרְאִיָּתוֹ, וְאַדְרַבָּא, נִמְשָׁךְ בְּרָכָה בְּכָל מַה שֶּׁמִּסְתַּכֵּל, כַּמּוּבָא בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה עַל יְדֵי פְּגַם הַלֵּב, הַיְנוּ עַל יְדֵי הַחֶמְדָּה שֶׁבַּלֵּב. וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמֶת, כִּי פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא פְּגַם הָאֱמֶת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כג) בַּמַּאֲמָר 'צִוִּיתָ צֶדֶק' וְכוּ', כַּמּוּבָא לְעֵיל. כִּי כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּתַאֲוַת מָמוֹן וְחוֹמֵד אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מְשַׁנֶּה הָאֱמֶת, כִּי מְשַׁנֶּה סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית, כִּי כְּפִי סֵדֶר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ וְסִדֵּר הַכֹּל עַל מְקוֹמוֹ מַגִּיעַ עַל פִּי זֶה הַסֵּדֶר הָאֱמִתִּי שֶׁיִּהְיֶה לָזֶה מָמוֹן כָּךְ וְכָךְ וְלָזֶה כָּךְ וְכָךְ וְכוּ'. כִּי הַכֹּל עַל פִּי סֵדֶר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (תַּעֲנִית כה) אִיבָּעִית דְּאִחֲרוּב עָלְמָא וְאֶפְשָׁר דְּאִיבְּרִית בְּשַׁעֲתָא דִּמְזוֹנָא. כִּי כְּפִי סֵדֶר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה מַגִּיעַ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ מָזוֹן לְאוֹתוֹ הַתַּנָּא נִמְצָא כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה וְחוֹמֵד שֶׁל חֲבֵרוֹ זֶה בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁרוֹצֶה לְשַׁנּוֹת הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ הַסֵּדֶר הָאֱמִתִּי שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית נִבְרָא עַל יְדֵי אֱמֶת בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים סוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶת. וְעַל כֵּן הַחוֹמֵד הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמֶת שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַחֶמְדָּה בַּלֵּב. נִמְצָא, שֶׁהַחֶמְדָּה הִוא פְּגַם הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב. וְעַל יְדֵי זֶה בָּא הַהֶזֵּק רְאִיָּה, כִּי שׁוּרְיָנָא דְּעֵינָא בְּלִבָּא תַּלְיָא (כַּמּוּבָא סִימָן נד לִקּוּטֵי א) גַּם עִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה הוּא דָּבָר הַמְסוּר לַלֵּב כִּי אֵין אָדָם מַכִּיר בָּזֶה כִּי יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ לֹא יֵדַע בָּזֶה כְּלָל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁחֲבֵרוֹ יִרְאֶה שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּשֶׁלּוֹ יָכוֹל לְהַשְׁמִיט עַצְמוֹ וְלוֹמַר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן כְּלָל לְהִסְתַּכֵּל בְּשֶׁלּוֹ רַק הוּא מִסְתַּכֵּל בִּשְׁבִיל אֵיזֶה דָּבָר אַחֵר וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה מַה שֶּׁיָּכוֹל לִמְצֹא לְעַצְמוֹ אֲמִתָּלְאוֹת עַל הִסְתַּכְּלוּתוֹ. וְעַל כֵּן מֵהֶזֵּק רְאִיָּה אֵין אָדָם יָכוֹל לִשְׁמֹר עַצְמוֹ אִם לֹא כְּשֶׁחֲבֵרוֹ בְּעַצְמוֹ שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת שֶׁלֹּא יִתֵּן עַיִן בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ וְלֹא יַבִּיט בּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיקֶנּוּ בִּרְאִיָּתוֹ. נִמְצָא שֶׁהֶזֵּק רְאִיָּה הוּא דָּבָר הַמְסוּר לַלֵּב, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמֶת בִּלְבָבוֹ שֶׁלֹּא יַחֲמֹד אֶת

שֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר הַהֶזֵּק עַל יְדֵי הַחֻמְדָּה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַחֻמְדָּה לְבַד יָכוֹל לְהַזִּיק אֶת חֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סט) וְזֶה עִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה, כִּי שׁוּרִינָא דְּעֵינָא בְּלִבָּא תַּלְיָא, כִּי הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד כַּנַּ"ל. וְעִקַּר כָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ חֻמְדָּה בְּלִבּוֹ לְמָמוֹן חֲבֵרוֹ וְנִפְגַּם הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב אֲזַי נִפְגַּם חַס וְשָׁלוֹם, הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ מֵאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב וּכְשֶׁנִּפְגַּם וְנִסְתַּלֵּק הַחַשְׁמַ"ל חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי נִסְתַּלֵּק הַשְׁמִירָה שֶׁל הָאָדָם, כִּי נִסְתַּלֵּק הַשְׁמִירָה שֶׁל הָאֱמוּנָה וְנִפְגַּם הָאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל הַנִּמְשָׁךְ מֵהַלֵּב כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּפְגַּם הָאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, נִפְגַּם הַמֹּחַ, כִּי עִקַּר קִיּוּם וְחִזּוּק הַמֹּחַ הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁהַמֹּחַ נִפְגַּם אֲזַי יָכוֹל לְהַזִּיק בְּרִאְיָתוֹ, כִּי הָעַיִן הִוא שְׁלִיחַ הַשֵּׂכֶל, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, וְעַל כֵּן יָכוֹל לְהַזִּיק בִּרְאִיָּתוֹ עַל יְדֵי פְּגַם הַשֵּׂכֶל שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל, כִּי אָז כְּשֶׁנִּפְגַּם הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁנִּפְגַּם עַל יְדֵי פְּגַם הַחַשְׁמַ"ל עַל יְדֵי פְּגַם הַלֵּב אָז עֲנָנִין מְכַסִּין עַל עֵינִין שֶׁהֵם רוֹמֵי רַבְּתָא וְרוֹמֵי זְעִירְתָּא, כַּמּוּבָא (בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא פִּינְחָס דַּף רנב) שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמֵי שֶׁנִּבְנֶה עַל זֶה הַשֵּׂכֶל הַפְּגוּם שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֶזֵּק רְאִיָּה עַל יְדֵי עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין עַל יְדֵי פְּגַם הַמֹּחַ עַל יְדֵי פְּגַם הַחַשְׁמַ"ל הַנִּמְשָׁךְ מֵהַלֵּב שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת וְדַבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם תַּאֲוָה וְחֶמְדָּה לְשֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי יֵשׁ לוֹ אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה אֲזַי בְּוַדַּאי לֹא יָבוֹא לִידֵי שׁוּם הֶזֵּק כִּי זוֹכֶה שֶׁיַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נִשְׁמָר הָאָדָם שֶׁהוּא הַמֹּחַ בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם וְאָז לֹא יָבוֹא לִידֵי הֶזֵּק כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָדָם חַיָּב אַפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג, כִּי שׁוֹגֵג הוּא בְּחִינַת שִׁנָּה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת וְאָז נִשְׁאָר הָאָדָם רַק בִּבְחִינַת אֱמוּנָה לְבַד. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב עַל יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה אֲזַי נִשְׁמָר מֹחוֹ גַּם בִּבְחִינַת הִסְתַּלְּקוּת עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי בְּוַדַּאי יִהְיֶה נִשְׁמָר מֵהֶזֵּק כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם וּמַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג זֶה מוֹרֶה שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַשְׁמִירָה חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגַּם הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה בָּא לִידֵי הֶזֵּק בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, דְּהַיְנוּ בְּשׁוֹגֵג, כִּי עִקַּר קִיּוּם וּשְׁמִירַת הַמֹּחִין בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשּׁוֹגֵג מֵבִיא קָרְבָּן עַל חֶטְאוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֲפִלּוּ מָמוֹנוֹ, דְּהַיְנוּ בְּהֶמּוֹתָיו שֶׁלֹּא יִזְּיקוּ, כִּי בְּחִינַת אֱמוּנָה הַנַּ"ל שֶׁנִּשְׁמָר עַל

יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל כַּנַ"ל עַל יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְכוּ' כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא קִיּוּם וְחִזּוּק הַמֹּחִין, זֶה בְּחִינַת הַקְּרָבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת, כִּי כָּל נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה עוֹלִין וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַל הַנַ"ל, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַמִּדּוֹת הַמְגֻנּוֹת כַּנַ"ל וְכָל הַחֲטָאִים חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא. וְרוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת הוּא מִבְּחִינַת נֹגַהּ לוֹ סָבִיב כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא סָבִיב הַחַשְׁמַ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַ"ל וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. וְנֹגַהּ הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁחֶצְיוֹ טוֹב וְחֶצְיוֹ רַע כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁבַּנֹּגַהּ שֶׁיִּהְיֶה עוֹלֶה הַטּוֹב וְיִהְיֶה נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּהָפֵךְ בְּחִינַת רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת לִבְחִינַת אָדָם בִּבְחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה', בִּבְחִינַת וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה פְּרִיתוֹת ו). הַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְזֶהוּ צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, כִּי זֶה עִקַּר הָאָדָם כְּשֶׁמְּבָרֵר וּמַעֲלֶה מִבְּהֵמָה לְאָדָם עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל נֹגַהּ בַּקְּדֻשָּׁה. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל הַנַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ בְּחִינַת חַיּוֹת אֵשׁ וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה חֲגִיגָה יג). כִּי כְּשֶׁבְּחִינַת נֹגַהּ רוֹצֶה לַעֲלוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה אֲזַי רוֹצִים גַּם הַשְּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת וְכוּ' לַעֲלוֹת עִמָּם וְהָאֵשׁ הַיּוֹצֵא מֵהַחַשְׁמַ"ל שׂוֹרֵף אוֹתָם וַאֲזַי הֵם נוֹפְלִים לְמַטָּה רַק נֹגַהּ נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת שַׁלְהוֹבָא דְּאֵשָׁא הַיּוֹרֵד בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל מִי שֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם, בָּאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב וְאֵינוֹ מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל הַנַ"ל לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל וַאֲזַי חַס וְשָׁלוֹם, אֵין הָאֱמוּנָה נִשְׁמֶרֶת אֲזַי הֵם יוֹנְקִים חַס וְשָׁלוֹם, מֵהָאֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁאֵין אֵשׁ מֵחַשְׁמַל לְשָׂרְפָם וַאֲזַי אֵין יָכוֹל נֹגַהּ לִכָּלֵל בַּקְּדֻשָּׁה, כִּי אַדְרַבָּא, הֵם מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, וְיוֹנְקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם חוֹטֵא בְּשׁוֹגֵג וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לִבְחִינַת חַשְׁמַל הַנַ"ל לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל כִּי אִם הָיָה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַחַשְׁמַל הָיָה נִשְׁמָר מֵחֵטְא אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, כִּי אָז בָּאָה הַנְּשָׁמָה וְהַמֹּחַ בְּתוֹךְ אֱמוּנָה כַּנַ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת הַחַשְׁמַל הַנַ"ל אֲזַי מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת הַבָּאָה מִבְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁסָּבִיב הַחַשְׁמַל, כִּי לֹא נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבָּן בְּהֵמָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי אֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ הוּא בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁלְּמַעְלָה אֵשׁ מֵחַשְׁמַל, כִּי הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הוּא בְּחִינַת הַלֵּב שֶׁל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת דִּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם (יְשַׁעְיָה מ) בִּבְחִינַת וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם. שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הָאֵשׁ מֵחַשְׁמַל בִּבְחִינַת חַם לִבִּי בְקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ (תְּהִלִּים לט). וְזֶה הָאֵשׁ מֵחַשְׁמַל שֶׁהוּא הָאֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ שׂוֹרֵף אֶת הַקָּרְבָּן וּמַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְנִכְלָל בְּהֵמָה בְּאָדָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקָּרְבָּן כַּיָּדוּעַ בִּבְחִינַת אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם

קָרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה וְכוּ'. שֶׁעִקַּר הַקָּרְבָּן שֶׁיַּעֲלֶה בְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי עַל יְדֵי הָאֵשׁ הַנַּ"ל נוֹפְלִין לְמַטָּה הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל וַאֲזַי נִכְלָל נַפְשׁ בַּקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַקָּרְבַּת קָרְבַּן הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת, כִּי עַל יְדֵי הַקָּרְבָּן עַל יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁשּׁוֹרֵף אֶת הַבַּהֲמִיּוּת נוֹפֵל הָרַע לְמַטָּה אֲזַי יְכוֹלִין לְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים בְּסוֹד אֶחָד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּנְהּ נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה וְשֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנּוֹדָע:

חלק ו

וְעַל כֵּן הָאָדָם חַיָּב בְּהֶזֵּק אֶפִּלּוּ בְּשׁוֹגֵג כַּנַּ"ל. כִּי צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר אֶפִּלּוּ בְּשׁוֹגֵג וַאֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת בְּחִינַת שֵׁנָה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַל שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁשָּׁם בָּאִין הַמֹּחִין בִּשְׁעַת בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָדָם חַיָּב אֶפִּלּוּ עַל נִזְקֵי בְּהֶמְתּוֹ, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶפִּלּוּ בְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל וְאָז אֲפִלּוּ הַבְּהֵמָה שֶׁלּוֹ לֹא תָּבוֹא לִידֵי הֶזֵּק עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁנִּשְׁלָם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַל כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהֶזֵּק עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא), לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה. שֶׁעַל יְדֵי רִבּוּי הַדַּעַת גַּם הַבְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת אֵינָם מַזִּיקִים כְּלָל, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לְהַדַּעַת כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל שֶׁהוּא שׁוֹמֵר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא עִקַּר קִיּוּם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת חַשְׁמַל הַנַּ"ל אֲזַי נִכְלָל נַפְשׁ בַּקְּדֻשָּׁה וְאָז מַעֲלֶה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעוֹלֶה בְּהֵמָה לְאָדָם לִבְחִינַת דַּעַת וַאֲזַי אֵין שׁוּם הֶזֵּק אֶפִּלּוּ בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנָּפְלוּ בָּאִין מִשְׁבִּירַת כֵּלִים וּמִשָּׁם בָּאִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבִירָה. אֲבָל כְּשֶׁמַּעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הַשְׁבִירָה בְּחִינַת הֶזֵּק, כִּי הַכֹּל עוֹלֶה אֶל הַדַּעַת בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן שֶׁהוּא חָכְמָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַדַּעַת נִתְבַּטְּלִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי נֶזֶק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֶּסֶף יְשִׁיב לִבְעָלָיו. 'כֶּסֶף' דַּיְקָא בְּחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הֵפֶךְ סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא שֶׁבָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת תָּלוּי בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כִּי בְּהַמָּמוֹן הֵם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת הַקָּרְבַּת קָרְבַּן הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת שֶׁעוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְחַדֵּשׁ מֹחוֹ בִּבְחִינַת הָרוֹצֶה שֶׁיִּחְכֶּה יַעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הוּא עוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְכָל דִּינֵי מָמוֹנוֹת כְּלוּלִים בְּדִינֵי נְזִיקִין וְעַל כֵּן קָרָא הַתַּנָּא הַסֵּדֶר מִשְׁנָיוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מִדִּינֵי מָמוֹנוֹת בְּשֵׁם נְזִיקִין. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חֲסִידָא לְקַיְּים מִלֵּי דִּנְזִיקִין. כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת

מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כִּי אִם כְּשֶׁשָּׁמַח בְּחֶלְקוֹ וּמְסַתֵּפֵק בְּשֶׁלּוֹ וְאֵינוֹ חוֹמֵד אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ, אַדְרַבָּא, מְוַתֵּר מִשֶּׁלּוֹ לַחֲבֵרוֹ שֶׁמְּקַיֵּם וְדִבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ כְּרַב סַפְרָא שֶׁעָשָׂה לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין. וּכְשֶׁאֵינוֹ חוֹמֵד אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ וַאֲזַי אֵינוֹ נִפְגָּם לִבּוֹ וְאֵין נִפְגָּם בְּחִינַת הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל אָז יָכוֹל לְקַיֵּם מִלֵּי דְּנְזִיקִין כִּי אָז יָכוֹל לִשְׁמֹר מִלְּהַזִּיק לַחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֶמְדָּה לְמָמוֹן חֲבֵרוֹ אֲזַי בְּוַדַּאי לֹא יִשְׁמֹר מֵהֶזֵּק, כִּי בְּרֹאשׁ בְּעָלְמָא יָכוֹל לְהַזִּיקוֹ וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי הַחֶמְדָּה לְבַד יָכוֹל לְהַזִּיקוֹ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁכָּל דִּינֵי נְזִיקִין, דְּהַיְנוּ לִשְׁמֹר מֵהֶזֵּק הוּא תְּלוּי בִּשְׁמִירַת הַלֵּב, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַחֲמֹד אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל. וּבָזֶה תָּלוּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינֵי מָמוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת קָרָא הַתַּנָּא בְּשֵׁם נְזִיקִין לְהוֹרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת כִּי אִם מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִלְּהַזִּיק לַחֲבֵרוֹ. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁאֵין לוֹ חֶמְדָּה בַּלֵּב לְשֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהִשָּׁמֵר מֵהֶזֵּק וְאִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם דִּינֵי מָמוֹנוֹת, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בִּבְחִינַת הַחַשְׁמַל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַלֵּב וְעַל כֵּן הָעִקָּר לִשְׁמֹר הַלֵּב שֶׁלֹּא יַחֲמֹד שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל הַנַּעֲשֶׂה מִבְּחִינַת וְדִבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וּמַזִּיק אֶת חֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ בְּמֵיטַב, בְּמֵיטַב דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לַחֲזֹר לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁנִּתְעָרֵב וְכוּ' עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּא הַהֶזֵּק שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא וְנִתְעָרֵב טוֹב וְרַע חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּשַׁלֵּם חוֹזֵר וּמְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע וּמַעֲלֵהוּ לְשָׁרְשׁוֹ וּמַחֲזִירוֹ לְהַבְּעָלִים בִּבְחִינַת כֶּסֶף יָשִׁיב לְבַעְלָיו בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן שֶׁהוּא חָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעֲלִים. כִּי חָכְמָה הִוא הַבְּעָלִים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ (תְּהִלִּים קד). וְעַל כֵּן קָרָאָה הַתּוֹרָה הַתַּשְׁלוּמִין כֶּסֶף בְּחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזֵר וְנִתְתַּקֵּן הַמֹּחַ בִּבְחִינַת חִוָּרָא כְּכַסְפָּא הֶפֶךְ סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁצָּרִיךְ הַמַּזִּיק לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לְבָרֵר הַטּוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חֲסִידָא לְקַיֵּם מִלֵּי דְּנְזִיקִין. הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חֲסִידָא לְקַיֵּם מִלֵּי דְּאָבוֹת וְאָמְרֵי לֵה מִלֵּי דִּבְרָכוֹת, כִּי כֻּלּוֹ חַד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם מִלֵּי דְּנְזִיקִין כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִין בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמֹר מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְגַם יְחַדֵּשׁ אֶת מֹחוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׂנָה וְזֶה תָּלוּי בֶּאֱמוּנָה כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְגַם צָרִיךְ לִשְׁמֹר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב עַל יְדֵי הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל בְּחִינַת אִמָּא דְּמַסְכְּכָא עַל בָּנֶיהָ וַאֲזַי יָכוֹל לִהְיוֹת נִזְהָר מֵהֶזֵּק בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן וַאֲפִלּוּ מֵהֶזֵּק רְאִיָּה כַּנַּ"ל. וְשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. חָכְמָה

בְּשִׁלֵּמוּת שֶׁהוּא שׂוֹרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה בְּחִינַת כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, זֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא יָמִין בְּחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם-בְּאַבְרָהָם, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. שֶׁנָּה הַנַּ"ל שֶׁאָז הַמֹּחַ בָּא בְּתוֹךְ אֱמוּנָה בְּחִינַת לַיְלָה, בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת יִצְחָק גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת וַתִּכְהֶינָה עֵינָיו מֵרְאֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק כַּיָּדוּעַ וְאָז הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה כַּיָּדוּעַ, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַמְתָּקַת פַּחַד יִצְחָק בְּחִינַת שֵׁנָה הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת בְּחִינַת וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ הַנַּ"ל. כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת אֱמֶת הוּא מַכְרִיעַ לְצַד יָמִין וּמַמְתִּיק פַּחַד יִצְחָק כַּנּוֹדָע, כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, דְּהַיְנוּ חִדּוּשׁ הַמֹּחִין שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהָאֱמוּנָה בְּשִׁעַת הַשֵּׁנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשִׁין הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת אַבְרָהָם כַּנַּ"ל וְאָז נִמְתָּקִין כָּל הַגְּבוּרוֹת, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁמְּשַׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בָּנֶיהָ שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וְכוּ' וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכּוֹת (בְּרֵאשִׁית לג). וְעַל כֵּן יַעֲקֹב בָּחִיר שֶׁבַּאֲבוֹת וּמִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, כִּי הוּא כְּלוּל מִשְּׁלָשְׁתָּן. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחַ וְהָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם וְיִצְחָק כַּנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נוֹלַד יַעֲקֹב עֲדַיִן לֹא הָיָה הַמֹּחַ בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַשְׁמַר מֵהֶזֵּק, כִּי מֵאַבְרָהָם יָצָא יִשְׁמָעֵאל וּמִיִּצְחָק עֵשָׂו שֶׁהֵן מַזִּיקֵי עָלְמָא כַּנַּ"ל שֶׁהֶחֱרִיבוּ שְׁנֵי הַמִּקְדָּשׁוֹת שֶׁהָיָה כְּנֶגֶד אַבְרָהָם וְיִצְחָק, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה יַעֲקֹב אִי אֶפְשָׁר לְשָׁמֹר הַמֹּחַ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הַמֹּחַ עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר שְׁמִירַת הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב בְּחִינַת יַעֲקֹב:

חלק ט

וְעַל כֵּן מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חֲסִידָא בְּחִינַת מֹחַ זַךְ כַּכֶּסֶף בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד לְקַיֵּם מִלֵּי דְּנָזִיקִין כַּנַּ"ל. כִּי כְּשֶׁנִּשְׁמָר מֵהֶזֵּק וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה קִיּוּם הַמֹּחִין, כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם מִלֵּי דְּנָזִיקִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקַיֵּם מִלֵּי דְּנָזִיקִין בְּוַדַּאי הוּא חָסִיד, דְּהַיְנוּ שֶׁמֹּחוֹ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד כַּנַּ"ל.:

וְזֶהוּ:

'וְאָמְרֵי לֵהּ מִלֵּי דְּאָבוֹת', הַיְנוּ הַהֶזֵּק. כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר הַמֹּחַ כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הֶזֵּק כִּי אִם כְּשֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת נִכְלָל בִּשְׁלֹשָׁה אָבוֹת עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר אֶת הַמֹּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'וְאָמְרֵי לֵהּ מִלֵּי דִּבְרָכוֹת', כִּי עִקַּר שְׁמִירָה מִלְּהַזִּיק הוּא תְּלוּי רַק בִּבְחִינַת הַחַשְׁמַל הַנִּמְשָׁךְ מֵהַלֵּב כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֶמְדָּה בְּלִבּוֹ

שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא טוֹב עַיִן בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ, הֵפֶךְ רַע עַיִן שֶׁבָּא עַל יְדֵי נֶפֶשׁ רְחָבָה עַל יְדֵי חֶמְדַּת הַלֵּב כַּנַּ"ל שֶׁעֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁאָז יָכוֹל לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם, בִּרְאִיָּתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְלָלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל מַה דְּאִסְתַּכֵּל אִתְלַטְיָא. וְצָרִיךְ הָאָדָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֶמְדָּה בְּלִבּוֹ וְיִהְיֶה לוֹ לֵב טוֹב כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לְהַשְׁמֵר מִלְּהַזִּיק, כִּי בָּזֶה תָּלוּי הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִלֵּי דִּבְרָכוֹת הֵפֶךְ רַע עַיִן בְּחִינַת הֶזֵּק רְאִיָּה. רַק יִהְיֶה בִּבְחִינַת בְּרָכָה בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁתָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד נֶזֶק שָׁלֵם. כִּי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ דֵּעָת וְתַכְלִית כְּשֶׁמַּזִּיק זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַדֵּעָת שֶׁמִּמֶּשֶׁךְ בָּא הַהֶזֵּק שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חַיִת קָנֶה כַּנַּ"ל. אֲבָל הַבְּהֵמָה אֵין לָהּ דֵּעָת וְהוּא מִבְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁחֲצָיו טוֹב וְכוּ'. וְדֶרֶךְ הַבְּהֵמָה לְהַזִּיק שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה, כְּגוֹן בָּרֶגֶל בְּדַרְכָּהּ הֲלִיכָתָהּ אוֹ בַּשֵּׁן לַהֲנָאָתָהּ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהּ דֵּעָת עַל יְדֵי זֶה הִיא מַזֶּקֶת, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת מֵהֶעְדֵּר הַדֵּעָת כַּנַּ"ל. אֲבָל שֶׁיִּהְיֶה לְהַבְּהֵמָה כַּוָּנָה לְהַזִּיק, לְהַזִּיק בְּכַוָּנָה שֶׁלֹּא לַהֲנָאָתָהּ, כְּגוֹן בַּקֶּרֶן וְכַיּוֹצֵא. זֶהוּ שְׁנוּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן אֵין נַעֲשֶׂה מוּעָד כִּי אִם בִּשְׁלֹשָׁה פְּעָמִים וְקָדֶם לָזֶה נִקְרָא תָּם וּמְשַׁלֵּם רַק חֲצִי נֶזֶק, כִּי מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהַבְּהֵמָה כַּוָּנָה לְהַזִּיק. אַךְ זֶהוּ מִבְּחִינַת פְּגַם הַדֵּעָת שֶׁל הָאָדָם שֶׁנִּפְגַּם עַל יְדֵי פְּגַם הַלֵּב הַנַּ"ל שֶׁנִּפְגַּם בְּחִינַת הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל וּכְשֶׁאֵין נִמְשָׁךְ הַחַשְׁמַל אֲזַי הֵם יוֹנְקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת הַדֵּעָת, כִּי אֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר נֹגַהּ שֶׁמִּמֶּשֶׁךְ אֲחִיזַת הַבְּהֵמָה לְהַכְּלֵל בַּקְּדֻשָּׁה, וְאַדְרַבָּא, הֵם יוֹנְקִים מֵהַדֵּעָת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁנִּכְלָל הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת הַנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁהֵם יוֹנְקִים מֵהַדֵּעָת אָז נִמְשָׁךְ הַדֵּעָת לִבְחִינַת הַבְּהֵמָה וְנֶהְפָּךְ יְנִיקַת הַדֵּעָת לְהַזִּיק בְּכַוָּנָה כִּי הֵם מְזִיקֵי עֶלְמָא. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁמַּזִּיק הַבְּהֵמָה בְּכַוָּנָה הוּא מִפְּגַם הַדֵּעָת שֶׁל הָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּחִינַת הַחַשְׁמַל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדֵּעָת לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת וְשָׁם נֶהְפָּךְ הַדֵּעָת חַס וְשָׁלוֹם, וְנִמְשָׁךְ מִזֶּה הֶזֵּק בְּכַוָּנָה הֵפֶךְ הַדֵּעָת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹמֵר מֵהֶזֵּק. וְעַל כֵּן אֵין נַעֲשֶׂה מוּעָד כִּי אִם בִּשְׁלֹשָׁה פְּעָמִים, דְּהַיְנוּ בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁי נַעֲשֶׂה מוּעָד וּמְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁיּוֹנְקִים חַס וְשָׁלוֹם מֵהַדֵּעָת. עַל יְדֵי פְּגַם הַלֵּב הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֵׂית הַבְּהֵמָה מוּעֶדֶת בְּכַוָּנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל קֹדֶם לָזֶה עֲדַיִן הוּא תָּם וּמְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק, כִּי עֲדַיִן אֵין נִכְלֶלֶת בָּהֶם רַק הוּא בִּבְחִינַת נֹגַהּ שֶׁמִּמַּעְרָב טוֹב וָרַע חֶצְיוֹ טוֹב וְחֶצְיוֹ רַע. וְעַל כֵּן אֵינוֹ חַיָּב רַק הַחֲצִי נֶזֶק, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל הַנִּזְקִין הוּא עַל יְדֵי הַדֵּעָת עַל יְדֵי הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּנַּ"ל שֶׁהֵם מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל וְנִכְלָל נֹגַהּ בְּקְדֻשָּׁה וְאָז אֲפִלּוּ הַבְּהֵמָה נִשְׁמֶרֶת מֵהֶזֵּק לְגַמְרֵי. וְזֶהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקָּרֵבַת קָרְבַּן

הַתָּמִיד הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּהֵמָה בְּאָדָם שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּחִינַת נֹגַהּ וְכוּ' בַּקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְאָז עוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה בְּסוֹד אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת כַּנַּ"ל. וְאָז נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שׁוֹר הַמּוּעָד שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹלָע בְּגִימַטְרִיָּא שׁוֹר שֶׁנִּכְנָע עַל יְדֵי הַקְרָבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד, כַּמּוּבָא בִּפְרִי עֵץ חַיִּים. וְזֶהוּ בְּחִינַת עוֹלַת תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ הַנֶּאֱמָר בַּתָּמִיד עַל יְדֵי שֶׁמַּקְרִיבִין הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ וְנִכְנָע בְּחִינַת שׁוֹר הַמּוּעָד כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. בְּחִינַת אַל תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּפְרִי עֵץ חַיִּים. כִּי עַל יְדֵי יַעֲקֹב נִכְנָע בְּחִינַת תּוֹלָע הַנַּ"ל, בְּחִינַת שׁוֹר הַמּוּעָד, כִּי עִקַּר בִּטּוּל הַהֲזָקוֹת עַל יְדֵי הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים בְּסוֹפוֹ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים רָאשֵׁי תֵּבוֹת בָּבָא דְּאִגּוּן תְּלָתָא בָּבָא וְכוּ' עַל שׁוֹר עַל שֶׂה וְכוּ', דְּהַיְנוּ כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת שֶׁבִּתְלָתָא בָּבוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי דִּינֵי נְזָקִין שֶׁבִּתְלָתָא בָּבֵי הֵם מְרֻמָּזִין בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה בִּתְחִלַּת בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַמֹּחַ כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּרָא הָעוֹלָם בְּחִינַת כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וְזֶהוּ, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים רָאשֵׁי תֵּבוֹת בָּבָא כַּנַּ"ל. וְסוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶת, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת נְזָקִין בְּחִינַת דִּינֵי מָמוֹנוֹת שֶׁבִּתְלָתָא בָּבָא הֵם עַל יְדֵי אֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַחַשְׁמַל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַמֹּחַ וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל מִינֵי הֶזֵּק בִּבְחִינַת לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הֵם תְּלָתָא בָּבָא כְּנֶגֶד בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַשְׁמִירָה מִנְּזִיקִין כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלָשְׁתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְזֶה בְּחִינַת כֹּה אָמַר ה' אֶל יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב נִצּוֹל אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחָכְמָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, דְּהַיְנוּ מֵאוּר כַּשְׂדִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּזְכוּת יַעֲקֹב נִצּוֹל אַבְרָהָם מֵאוּר כַּשְׂדִּים. כִּי עַל יְדֵי יַעֲקֹב נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חַשְׁמַל כַּנַּ"ל וְאֵשׁ הַחַשְׁמַ"ל שׁוֹרֵף וּמַכְנִיעַ הָאֵשׁ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרוֹצֶה חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר עַל אַבְרָהָם שֶׁהוּא הַחָכְמָה, כִּי מֵהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם (יְחֶזְקֵאל טו). וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאֵשׁ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בְּאַבְרָהָם בִּבְחִינַת הַחָכְמָה יָצָא אֵשׁ מֵהַחַשְׁמַל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יַעֲקֹב וְשָׂרַף אוֹתָם וְנִתְבַּטֵּל אֵשׁ שֶׁלָּהֶם וְלֹא הָיָה יָכֹל לִשְׁלֹט בְּאַבְרָהָם, כִּי מֵהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת, וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר. כִּי שְׁנֵי הַמַּקְדְּשׁוֹת שֶׁהָיוּ כְּנֶגֶד אַבְרָהָם וְיִצְחָק נֶחֱרְבוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה יִהְיֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בִּזְכוּת יַעֲקֹב. וְעַל כֵּן מָנָה

הַכָּתוּב אֶת הָאָבוֹת לְהֵפֶךְ וְהִתְחִיל מִיַּעֲקֹב תְּחִלָּה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ סֵכֶת שָׁלֵם בְּחִינַת חַשְׁמַל הַנַּ"ל מִבְּחִינַת יַעֲקֹב וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה בְּחִינַת שֵׁנָה בְּחִינַת לַיְלָה בְּחִינַת יִצְחָק. וְזֶהוּ, וַאֲנִי אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק. וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה יִהְיֶה קִיּוּם הַמַּחַ וְהַחָכְמָה בְּחִינַת אַבְרָהָם. וְזֶהוּ, וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם. כִּי מִתְּחִלָּה שֶׁהָיוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק קֹדֶם לְיַעֲקֹב עַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַמּחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת. וְעַל יְדֵי זֶה נֶחֱרְבוּ שְׁנֵי מִקְדָּשׁוֹת עַל יְדֵי כְּרָךְ שֶׁל רוֹמִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל לֶעָתִיד יִהְיֶה לְהֵפֶךְ שֶׁיִּתְחִיל מִיַּעֲקֹב וְאָז יִהְיֶה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה וְהַחָכְמָה בְּחִינַת אַבְרָהָם וְיִצְחָק. וְאָז וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר, כִּי אָז יִזְכֹּר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה לְהָשִׁיב יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָם וְיִבָּנֶה בְּתוֹכָהּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּהְיֶה קַיָּם לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה ה' בָּאֵשׁ הִצַּתָּה וּבָאֵשׁ אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ כָּאָמוּר וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאוּם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

אָסוּר לְהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ וְאִם הִזִּיקוֹ חַיָּב לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'אַשְׁרֵי הָעָם זַרְקָא וְכוּ'' סִימָן לה, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַדַּעַת מְאֹד, כִּי הַחָכְמָה הִוא שׂרֶשׁ הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת שֶׁמַּחֲזִירִין אֶת הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ לַמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן. וְהַמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הִיא הַחָכְמָה שֶׁהִוא שׂרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הָעִקָּר לִשְׁמֹר אֶת דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ מְאֹד לְבִלְתִּי לְהַנִּיחַ לִכְנֹס בְּדַעְתּוֹ שׁוּם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְלֹא שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים, כִּי כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, מַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אֲזַי זֹאת הַחָכְמָה חִיצוֹנָה הִיא נוֹעֶצֶת קִנָּהּ בְּיָם הַחָכְמָה שֶׁלּוֹ וּמְחַסֶּרֶת מְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל זֶה הַקִּנָּה דְּסִטְרָא אָחֳרָא נִבְנֶה כָּל הַבִּנְיָן שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וּמְגֻנּוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין וְנִבְנִין עַל יְדֵי זֶה שֶׁלֹּא שָׁמַר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וְהִנִּיחַ לִכְנֹס בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּשָׁעָה שֶׁנָּשָׂא שְׁלֹמֹה אֶת בַּת פַּרְעֹה וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וּמְקַדֵּשׁ אֶת דַּעְתּוֹ מְאֹד לֹא זוֹ אַף זוֹ שֶׁצְּרִיךְ לְחַדֵּשׁ אֶת מֹחוֹ בְּכָל עֵת. וְחִדּוּשׁ הַמּחַ הוּא עַל יְדֵי שֵׁנָה שֶׁאָז בָּא הַמּחַ וְהַחָכְמָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת

שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה אוֹ עַל יְדֵי פְּנֵי הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי שֶׁמַּסְבִּירִין לוֹ פָּנִים וְכוּ'. וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בַּשָּׁנָה, כִּי יֵשׁ שֶׁנָּה בְּגַשְׁמִיּוּת כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁצְּרִיכִין לִישֹׁן כְּפִי הַהֶכְרֵחַ בִּשְׁבִיל לִשְׁמֹר מֹחוֹ, כִּי הַשֵּׁנָה הִיא נַיְחָא לַמֹּחִין. וְאָז בָּאָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁהִוא שִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם וּמְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ שֶׁהוּא נִשְׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים וְכוּ'. וְיֵשׁ שֵׁנָה שֶׁהִיא פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא לְגַבֵּי דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא וְכוּ'. וְיֵשׁ שֵׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה אֲזַי בָּאָה נִשְׁמָתוֹ וְשִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' וּמְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים וְכַנַּ"ל לְעִנְיַן שֵׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, וּתְקִיעוֹת שׁוֹפָר הֵם הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְאָז נִמְשָׁכִין אוֹרוֹת מִפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת ש"ע נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

הַרְבֵּה מִזֶּה מְבֹאָר לְעֵיל בְּהֲלָכָה ב וְנִשְׁנֵית בִּשְׁבִיל כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ בָּהּ:

חלק ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן, כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כא) שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּהְיֶה הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' וְכוּ'. אָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַהֶזֵּקוֹת מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ' לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ וְכוּ' כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ' (יְשַׁעְיָה יא). נִמְצָא שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּהַדַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיס חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בְּתוֹךְ דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה נַעֲץ קָנֶה בְּיָם הַחָכְמָה וְעַל זֶה נִבְנֶה כְּרֶךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ'. וּכְרֶךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי זֶה בְּחִינַת מַזִּיקֵי עֲלְמָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְחִזְּקוּ בִּנְיַן הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא רוֹמִי רַבְּתָא וְרוֹמִי זְעִירְתָא, כַּמּוּבָא. נִמְצָא שֶׁכָּל מַזִּיקֵי עֲלְמָא נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת, כִּי בֶּאֱמֶת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת עַל יְדֵי בִּנְיַן כְּרֶךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי עַל יְדֵי מַזִּיקֵי עֲלְמָא שֶׁהֵם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כַּנַּ"ל. מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כְּשֶׁמַּזִּיקִין מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא יְקָר מְאֹד וּצְרִיכִין לְשָׁמְרוֹ מְאֹד, כִּי כָּל הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת הַמִּשְׁכָּן. כִּי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ שֶׁפַע הַמָּמוֹן כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת וְכֻלָּם מִמִּשְׁכָּן יַלְפִּינָן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן כָּל הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּחֲרִיבִין וּמַזִּיקִין חַס וְשָׁלוֹם, מָמוֹן יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַדַּעַת

שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַ"ל, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת נִבְנֶה חַס וְשָׁלוֹם, כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַ"ל:

וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָשֵׁן וְהֶזֵּיק שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה אַף עַל פִּי כֵן הוּא חַיָּב בָּזֶה. מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַהֶזֵּק נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַדַּעַת כַּנַ"ל וְעַל פְּגַם הַדַּעַת הָאָדָם חַיָּב גַּם בַּשֵּׁנָה, כִּי, אַדְרַבָּא, הַשֵּׁנָה הִיא עִקַּר תִּקּוּן וּשְׁמִירַת הַדַּעַת, כִּי עַל יְדֵי הַשֵּׁנָה נִתְחַדֵּשׁ הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁמִּתְגַּבֵּר לִשְׁמֹר אֶת מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ בַּיּוֹם בְּהָקִיץ וּמֹחוֹ קָדוֹשׁ, אָז גַּם בַּשֵּׁנָה נִכְנָס מֹחוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם וְאָז נִשְׁלָם מֹחוֹ בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי הַשֵּׁנָה בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין כַּנַ"ל, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת מֹחוֹ בַּיּוֹם אָזַי אֵינוֹ זוֹכֶה לְחִדּוּשׁ הַמֹּחִין בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֵין מַנִּיחִין אֶת נִשְׁמַת אָדָם לִכָּנֵס לְתוֹךְ שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה בְּשָׁעַת שֵׁנָה כִּי אִם כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְקַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהוּא נִשְׁמָתוֹ בַּיּוֹם בְּהָקִיץ. בִּבְחִינַת מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַכְּתָבִים שֶׁעָלַיִת הַנִּשְׁמָה לְהִתְחַדֵּשׁ בִּבְחִינַת עִבּוּר בְּשָׁעַת שֵׁנָה הִיא כְּפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בַּיּוֹם שֶׁאָז זוֹכֶה בְּשָׁעַת שֵׁנָה שֶׁתִּכָּנֵס נִשְׁמָתוֹ לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה וְתִתְחַדֵּשׁ שָׁם כַּנַ"ל. וְגַם אֶת הַשֵּׁנָה בְּעַצְמָהּ צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ מְאֹד עַל יְדֵי קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאַהֲבָה וּבְמְסִירַת נֶפֶשׁ קֹדֶם הַשֵּׁנָה לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִכָּנֵס לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה בְּשָׁעַת שֵׁנָה וְאָז נִתְחַדֵּשׁ וְנִתְחַזֵּק שִׂכְלוֹ בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי הַשֵּׁנָה. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁמַּזִּיק אֵיזֶה דָּבָר בַּשֵּׁנָה הוּא חַיָּב גָּדוֹל בָּזֶה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָשֵׁן, כִּי הוּא חַיָּב בִּפְגַם הַדַּעַת שֶׁפָּגַם בּוֹ אוֹ שֶׁפָּגַם בָּאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא זָכָה לִכָּנֵס לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה בְּשָׁעַת שֵׁנָה וְלֹא נִתְחַדֵּשׁ שִׂכְלוֹ לְטוֹבָה וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגַּם דַּעְתּוֹ מִמֵּילָא וְעַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה בָּא זֶה הַהֶזֵּק בַּשֵּׁנָה, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן, כִּי הוּא חַיָּב בְּהַהֶזֵּק שֶׁבַּשֵּׁנָה כִּי אִם הָיָה שׁוֹמֵר אֶת דַּעְתּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לֹא הָיָה בָּא לְיָדוֹ זֶה הַהֶזֵּק, כִּי גַּם בְּשָׁעַת שֵׁנָה צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַדַּעַת עַל יְדֵי קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם קֹדֶם הַשֵּׁנָה וְעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַדַּעַת בַּיּוֹם. וְאָז, אַדְרַבָּא, בְּשָׁעַת שֵׁנָה נִתְחַזֵּק הַדַּעַת בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁהִזִּיק בַּשֵּׁנָה בְּוַדַּאי פְּגַם בְּדַעְתּוֹ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב בָּזֶה כַּנַ"ל:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת ל"ג בָּעֹמֶר שֶׁהוּא הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁנּוֹהֲגִין בּוֹ בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי הוּא בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא בְּחִינַת עִיר וְקַדִּישׁ מִן שְׁמַיָּא נָחִית שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שִׁמְעוֹן. עִיר וְקַדִּישׁ דַּיְקָא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי עִיר הוּא הֵפֶךְ הַשֵּׁנָה. וְעַל כֵּן

הוּא גִּלָּה בְּיוֹתֵר כָּל רָזִין דְּאוֹרַיְתָא וְסִתְרֵי תּוֹרָה, כִּי לֵהּ יְהֵבִי רְשׁוּתָא וְכוּ'. כִּי סִתְרֵי תּוֹרָה הֵם בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, כִּי פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא הֵם בְּחִינַת שָׁנָה כַּנַּ"ל וְסִתְרֵי אוֹרַיְתָא הֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁנִּתְגַּלּוּ עַל יְדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁהוּא עִיר וְקַדִּישׁ, עִיר דַּיְקָא הֵפֶךְ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן הָיָה הִסְתַּלְּקוּתוֹ בִּימֵי הַסְּפִירָה בְּלַ"ג בָּעֹמֶר שֶׁאָז מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ הַהֶאָרָה שֶׁל שְׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם בִּבְחִינַת שָׁנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה לְהַמּחִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא הַמּחַ בְּתוֹךְ הֶאֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם וּמְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהֵם שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח וְאַחַר כָּךְ יְמֵי הַסְּפִירָה וְאַחַר כָּךְ שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַדַּעַת וְהַמּחִין, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁכָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל פֶּסַח וּסְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת הוּא לְתַקֵּן וּלְהַמְשִׁיךְ וּלְתַקֵּן הַמּחִין שֶׁנִּפְגְּמוּ וְנִתְקַלְקְלוּ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעַל יְדֵי חֶטְאֵי כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁלְּאַחֲרָיו שֶׁהֵם דּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלָגָה שֶׁכֻּלָּם פָּגְמוּ בְּהַדַּעַת עַל יְדֵי תַּאֲוַת נַאוּף וְעַל יְדֵי הֶעָבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צְרִיכִין לְתַקֵּן אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת עַל יְדֵי הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח וּסְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת, כִּי בְּפֶסַח הוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם וְאָז נִמְשְׁכוּ כָּל הַמּחִין בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא וּבְהֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי בְּמִצְרַיִם הָיוּ הַמּחַ וְהַדַּעַת בַּגָּלוּת כַּיָּדוּעַ, כִּי אָז עֲדַיִן לֹא נִזְדַּכֵּךְ הַמּחַ בְּשִׁלְמוּת. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְקַדֵּשׁ אֶת מֹחוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְזָרוֹת אֲזַי הוּא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו פַּרְעֹה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא שָׁמַר אֶת מֹחוֹ מִבְּחִינַת בַּת פַּרְעֹה שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֹא הִתְחִילָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עַד שֶׁנּוֹלַד מֹשֶׁה שֶׁהוּא הָיָה הַגּוֹאֵל, כִּי הוּא הָיָה בְּחִינַת הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ. וְתֵכֶף כְּשֶׁנּוֹלַד נִתְגַּלָּה אוֹר הַדַּעַת וְהִתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וַתֶּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא". אֵין טוֹב אֶלָּא דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה דַּעַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי וְכוּ'. וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁאָז הִתְחִיל הַדַּעַת לְהִשְׁתַּלֵּם עַל כֵּן חָזְרָה תֵּכֶף בַּת פַּרְעֹה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּבַת פַּרְעֹה דַּיְקָא הִצִּילָה אֶת מֹשֶׁה מִן הַיְאוֹר, זֶה רָמְז שֶׁהַדַּעַת נִשְׁלָם בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל עַד שֶׁבַּת פַּרְעֹה שֶׁהוּא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת חָזְרָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְאֶל הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמְּסָרָה נַפְשָׁהּ בִּשְׁבִילוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה הַגְּאֻלָּה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל מִצְרַיִם הוּא עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל, דְּהֵינוּ כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלִין הַחָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת בְּחִינַת בַּת פַּרְעֹה וְחוֹזְרִין

אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּמַכִּירִין וְיוֹדְעִין כֻּלָּם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (צְפַנְיָה ג), כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וְכוּ':

נִמְצָא, שֶׁבְּפֶסַח בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם נִשְׁלַם הַדַּעַת וְנִתְבַּטְּלוּ הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּת פַּרְעֹה וְחָזְרוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן אֵין הַדַּעַת בְּשִׁלֻּמּוּת עַד שֶׁמְּחַדְּשִׁין אוֹתוֹ בִּבְחִינַת עִבּוּר עַל יְדֵי הַשָּׁנָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, כִּי אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח חוֹזְרִין וְנִסְתַּלְּקִין כָּל הַמֹּחִין וְהַדַּעַת כְּמוּבָא, וְהִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת שָׁנָה. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת בְּחִינַת שָׁנָה. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁמַּאֲכַל בְּהֵמָה הוּא בְּחִינַת שָׁנָה, הַיְנוּ שֶׁעַכְשָׁו אָנוּ מְסַלְּקִין דַּעְתֵּנוּ וּמַכְנִיסִין מֹחֵנוּ לְתוֹךְ הֶאֱמוּנָה לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁנָה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ מֹחֵנוּ, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁחוֹזְרִין וּמְקַבְּלִין הַשֵּׂכֶל חָדָשׁ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה עַל יְדֵי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ הַמֹּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם יְמֵי דִּין כַּיָּדוּעַ, זֶה בְּחִינַת שָׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ בְּחִינַת דִּינִים כַּיָּדוּעַ כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבַּלַּיְלָה דִּינָא שַׁרְיָא וְכוּ'. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לִהְיוֹת נֵעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה כֻּלָּהּ בְּשָׁבוּעוֹת, זֶהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, כִּי סְפִירָה הִוא בְּחִינַת שָׁנָה דְּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ הַמֹּחַ עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה וְאָז זוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁאָז מְקַבְּלִין שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁשָּׁבוּעוֹת הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה וְעַל כֵּן נֵעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְכוּ' וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים כוּ' וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד וְכוּ'. כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין פְּסוּקֵי שׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּמַזְכִּירִין כָּל הָעִנְיָן שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אַתָּה נִגְלֵיתָ בַּעֲנַן כְּבוֹדֶךָ עַל הַר סִינַי וְכוּ', כִּי מַתַּן תּוֹרָה בְּקוֹל שׁוֹפָר וְשׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין וְהַנְּשָׁמָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

חלק ו

וּבְלַ"ג בָּעֹמֶר נִסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וְאָז מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ הַהֶאָרָה וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין. וְעַל כֵּן אָז הוּא הִלּוּלָא רַבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה בְּחִינַת עִיר וְקַדִּישׁ כַּנַּ"ל, כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי הוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה לֹא נִרְאָה קֶשֶׁת בְּיָמָיו כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ הָיָה בְּחִינַת קֶשֶׁת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נוֹהֲגִין לִדְרֹךְ הַקֶּשֶׁת בְּל"ג בָּעֹמֶר. וְקֶשֶׁת הוּא בְּחִינַת תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה שֶׁסִּימָנָם קֶשֶׁת (כַּמּוּבָא וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וּמֵחֲמַת שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי הָיָה בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, וְעַל כֵּן הִתְפָּאֵר בְּאַדְּרָא דְּהָא חֲמִינָא דְּאַנְפָּאי נְהִירִין וְכוּ' בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ שֶׁנִּמְשָׁכִין אוֹרוֹת מִפָּנִים עֶלְיוֹנִים בְּחִינַת קֶרֶן אוֹר הַפָּנִים שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי יָכֹל לִסְבֹּל כְּשֶׁרָאָה בְּנֵי אָדָם שֶׁעוֹסְקִין בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּגְמָרָא שַׁבָּת), כְּשֶׁיָּצָא מַהַמְּעָרָה חָזֵי אֲנַשֵׁי דְּקָא כָּרֵבֵי וְזָרְעֵי. אָמַר, מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה וְכוּ'. כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת וְעִסְקֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁעוֹשִׂין כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן וּמֵחֲמַת שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי הָיָה רָחוֹק מִשֵּׁנָה כִּי הָיָה עִיר וְקַדִּישׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן לֹא הָיָה יָכֹל לְסָבְלָם כְּלָל וְאָמַר מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה, הַיְנוּ שֶׁהָיָה קָשֶׁה לוֹ הַקֶּשְׁיָא הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי הָתִינַח לְמִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁאָז הַשֵּׁנָה טוֹבָה לְפָנָיו שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ מֹחוֹ עַל יְדֵי זֶה וְיָכוֹל אַחַר כָּךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּמֹחַ זַךְ בְּיוֹתֵר אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה מַה פּוֹעֵל בְּהַשֵּׁנָה. וְזֶהוּ, מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְכוּ', הַיְנוּ כִּי בִּשְׁלָמָא אִם הָיוּ עוֹסְקִין בְּחַיֵּי עוֹלָם, דְּהַיְנוּ בַּתּוֹרָה וְהָיוּ עוֹסְקִים גַּם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁנָה עַל יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ מֹחָם כַּנַּ"ל. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁמַּנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְעוֹסְקִים רַק בְּחַיֵּי שָׁעָה בִּמְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה עַל כֵּן הִקְפִּיד עֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִקְפִּיד עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי עַל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְסָבְלָם כְּלָל וּמַעֲנִישָׁם מְיָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְהַחֲרִיב עוֹלָמִי יְצָאתָם וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת גַּם זֶה צְרִיכִים, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל דְּקֶרֶי קֶרֶי וּדְלָא קֶרֶי לֶהֱוֵי צַוְותָא לַחֲבֵרוֹ שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה הוּא

עוֹשֶׂה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא מִשְׁרְשׁוֹ שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ מֹחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל חֲבֵרוֹ, עַיֵּן שָׁם:

חלק ח

וְעַל כֵּן עוֹשִׂין שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּיוֹם הִסְתַּלְקוּתוֹ דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּלַ"ג בָּעֹמֶר. כִּי הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק עוֹשֶׂה תִּקּוּן גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת יוֹתֵר מִבְּחַיָּיו, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם וְהֵם מְתַקְּנִין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם וּמַכְנִיעִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בַּנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם. כִּי הַצַּדִּיקִים מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין אוֹתָם בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם בִּבְחִינַת וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים אֲשֶׁר הֵמִית בְּמוֹתוֹ רַבִּים מֵאֲשֶׁר הֵמִית בְּחַיָּיו (שׁוֹפְטִים טז) שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מַנְהִיג הַדּוֹר הָאֱמִתִּי מֵמִית שׂוֹנְאֵי הַקְּדֻשָּׁה וְהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּמוֹתוֹ יוֹתֵר מִבְּחַיָּיו, כִּי הַמִּיתָה הִיא בְּחִינַת שֵׁנָה אָרְכָה וּתְחִיַּת הַמֵּתִים הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְכוּ'. וְהַצַּדִּיק שֶׁחָפֵץ תָּמִיד בְּטוֹבוֹת וְתַקָּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הַטּוֹב וְעִקַּר הַהַצָּלָחָה הָאֲמִתִּית הוּא הַצָּלַחַת הַנֶּפֶשׁ לְטַהֵר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִזֻּהֲמָתָם וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ שְׁנַת עוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל עִקַּר הָעֵסֶק שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי עוֹסֵק לְתַקֵּן נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּשִׁעַת שֵׁנָה דַּיְקָא. כִּי מִמֹּחַ הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, כִּי מֹחוֹ גָּדוֹל וְנִשְׂגָּב וְנַעֲלֶה מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מוֹרִיד עַצְמוֹ אֶל הָעוֹלָם וּמְסַלֵּק אֶת דַּעְתּוֹ וּמְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם שִׂיחַת חֻלִּין וְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי בְּפֵרוּשׁ מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁשִּׂיחַת חֻלִּין שֶׁמְּדַבְּרִין לִפְעָמִים עִם הָעוֹלָם כְּדֵי לְפַקֵּחַ אֶת דַּעְתּוֹ לָתֵת נַיָּחָא לְהַמֹּחִין כְּשֶׁיְּגֵעִים מֵהַתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' וְזֶהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה מַמָּשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ הַמֹּחַ כַּנַּ"ל:

נִמְצָא כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם זֶהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה אֲצִלוֹ בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא מְעוֹרְרָם בִּתְשׁוּבָה וּמַחֲזִירָם לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי בִּשְׁעַת שֵׁנָה נִכְנָס הַמֹּחַ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה וְכוּ'. וְהָאֱמוּנָה הִיא שׁוֹכֶנֶת תָּמִיד בֵּין הַגּוֹיִים וְהַקְּלִפּוֹת לְבָרֵר מִשָּׁם נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁל הָרְחוֹקִים מַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהָאֱמוּנָה מְרַחֶמֶת עֲלֵיהֶם וְעוֹסֶקֶת תָּמִיד לְבָרְרָם. אֲבָל עִקַּר כֹּחַ הָאֱמוּנָה לְבָרְרָם וּלְהוֹצִיאָם הוּא כְּשֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹלִין אֵלֶיהָ וְנִכְלָלִין בָּהּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין וְכַיָּדוּעַ. שֶׁאָז יֵשׁ כֹּחַ לְהָאֱמוּנָה לַעֲלוֹת אֶל דּוֹדָהּ וְנַעֲשֶׂה יִחוּד הָעֶלְיוֹן. וּבְכָל יִחוּד עֶלְיוֹן כַּמָּה נִיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת נִתְעוֹרְרִין אָז בִּתְשׁוּבָה וְחוֹזְרִין לַה' יִתְבָּרַךְ אֵלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ נִיצוֹצֵי

נְשָׁמוֹת אֵלּוּ וְאָז נִתְחַדֵּשׁ גַּם נִשְׁמַת הַצַּדִּיק עַל יְדֵי הַיִּחוּד הַזֶּה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל (וְעַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת וְתָבִין הָעִנְיָן הַזֶּה הֵיטֵב אֵיךְ כָּל הַכַּוָּנוֹת כְּלוּלִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), וּכְמוֹ שֶׁזֶּה הָעִנְיָן נַעֲשֶׂה בַּשָּׁנָה מַמָּשׁ שֶׁזֶּהוּ סוֹד כָּל כַּוָּנוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וְשֵׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן עַל יְדֵי כָּל בְּחִינוֹת שֵׁנָה נַעֲשֶׂה עִנְיָן זֶה. וְעַל כֵּן עִקַּר הָעֵסֶק שֶׁהַצַּדִּיק עוֹסֵק לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא בִּשְׁעַת בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁלּוֹ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִמָּהֶם שִׂיחַת חֻלִּין וְסִפּוּרֵי דְּבָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְגַלֶּה תּוֹרָה לְהָעוֹלָם אַף עַל פִּי שֶׁהִיא תּוֹרָה גְּבוֹהָה מְאֹד אַף עַל פִּי כֵן הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה לְגַבֵּי הַשָּׂגָתוֹ שֶׁל עַצְמוֹ שֶׁהִיא גְּבוֹהָה מְאֹד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָהּ אֲפִלּוּ בְּמַחֲשָׁבָה, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּדִבּוּר, כְּמוֹ שֶׁפִּשְׁטֵי אוֹרַיְתָא הֵם בְּחִינַת שֵׁנָה לְגַבֵּי דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא כֵּן הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמְּגַלֶּה לְהָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה בְּחִינַת פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא כְּנֶגֶד הַשָּׂגָתוֹ בְּעַצְמוֹ:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁהַצַּדִּיק עוֹסֵק תָּמִיד לְקָרְבָם הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כִּי עִקַּר הַגְּדֻלָּה שֶׁל הַצַּדִּיק בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ הוּא כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְקָרֵב נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים הוּא בְּמוֹתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כִּי בְּמוֹתָם הֵם מְקָרְבִין בְּיוֹתֵר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמִּיתָה הִוא בְּחִינַת שֵׁנָה אֲרֻכָּה כַּנַּ"ל וּבִשְׁעַת שֵׁנָה אָז דַּיְקָא עִקַּר הָעֵסֶק שֶׁל הַצַּדִּיק לְקָרֵב יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת מִבֹּאר הָעִנְיָן הֵיטֵב לְמִי שֶׁבָּקִי מְעַט בַּזֹּהַר וּבְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל מֵעִנְיַן הַיִּחוּד הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי נִשְׁמַת הַצַּדִּיק בִּשְׁעַת שֵׁנָה וּבִשְׁעַת מִיתָה וְגֹדֶל בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְבָּרְרִין אָז, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַיִּחוּד גָּדוֹל בְּיוֹתֵר נִתְבָּרְרִין נִיצוֹצוֹת בְּיוֹתֵר וּגְדֻלַּת הַיִּחוּד הִוא כְּפִי גֹּדֶל נִשְׁמַת הַצַּדִּיק. וְגַם יֵשׁ חִלּוּק בֵּין שֵׁנָה שֶׁהִוא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה שֶׁאָז עוֹלֶה נִשְׁמַת הַצַּדִּיק לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה לְהִתְיַחֵד רַק לְפִי שָׁעָה בִּבְחִינַת פִּקָּדוֹן. אֲבָל בִּשְׁעַת מִיתָה מַמָּשׁ אָז עוֹלֶה כָּל הַנְּשָׁמָה לְגַמְרֵי לִזְמַן אָרֹךְ עַד הַתְּחִיָּה וְאָז הַיִּחוּד גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים מִגֹּדֶל הַפְלָגַת גְּדֻלַּת הַיִּחוּד שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא הִלּוּלָא רַבָּא בְּחִינַת חֲתֻנָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יִחוּד. וְכַמּוּבָן וּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בָּאִדְּרָא בְּהִסְתַּלְּקוּת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בּוֹ מִגֹּדֶל הַיִּחוּד שֶׁנַּעֲשֶׂה אָז שֶׁנִּסְתַּלֵּק נִשְׁמָתוֹ לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת לְתוֹךְ יְסוֹד הָאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר עַל פָּסוּק, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים. לֹא סִיֵּם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא לְמֵימַר חַיִּים עַד דְּאִסְתַּלֵּק נִשְׁמָתֵהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי הַצַּדִּיק בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁאָז זוֹכֶה לְתַכְלִית שְׁלֵמוּתוֹ, כִּי כָּל יָמָיו הָיָה עוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת

ה' וְעָלָה בְּכָל פַּעַם מִדְּרִגָּא לְדַרְגָּא וְעַל כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁעָלְתָה נִשְׁמָתוֹ בַּשָּׁנָה עֲדַיִן לֹא הָיְתָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כְּמוֹ בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ שֶׁאָז הוּא בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְגַם בִּשְׁעַת שֶׁנָּה לֹא עָלְתָה לְגַמְרֵי, כִּי עֲדַיִן נִשְׁאֲרָה בּוֹ קְצָת בִּשְׁבִיל חִיּוּתוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ, אֲבָל בִּשְׁעַת מִיתָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁאָז הַנְּשָׁמָה בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּתָהּ וְעוֹלָה כָּל הַנְּשָׁמָה לְגַמְרֵי לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה עַל כֵּן אָז נִתְגַּדֵּל מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת הַהַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין שֶׁל הַשְּׁכִינָה בִּבְחִינַת חֶזְיָ בַּמֶּה בָּרָא קָאתֵינָא לְגַבְּךָ. וְאָז נִתְגַּדֵּל הַיִּחוּד מְאֹד וּכְפִי גְּדֻלַּת הַיִּחוּד כֵּן נִתְרַבִּין לַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין יוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה רְשָׁעִים רַבִּים בְּיוֹתֵר. וְכֵן מִתְנַהֵג כָּל יְמֵי עוֹלָם עַד הַתְּחִיָּה שֶׁנִּשְׁמַת הַצַּדִּיק שֶׁמֵּת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת שֶׁנָּה הִיא מַעֲלָה תָּמִיד בְּחִינַת מַיִן נוּקְבִין לְהַשְׁכִּינָה שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה הִיא מְבָרֶרֶת נְשָׁמוֹת רַבּוֹת שֶׁנִּפְלוּ עַד אֵין קֵץ. כִּי יֵשׁ נְשָׁמוֹת נְפוּלוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁנִּפְלוּ כָּל כָּךְ כְּמוֹ שֶׁנִּפְלוּ עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם שׁוּם תִּקּוּן בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל יְדֵי נִשְׁמַת הַצַּדִּיק וְדַיְקָא עַל יְדֵי מִיתָתוֹ וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. כִּי כְּפִי גֻּדֶּל הַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה כֵּן עוֹלִים נִיצוֹצוֹת רַבִּים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּצַדִּיקַיָּא שְׁכִיחֵי יַתִּיר בְּתַר אִסְתַּלְקוּתְהוּ בְּהַאי עָלְמָא יַתִּיר מִבְּחַיּוֹהִי. וְזֶהוּ בְּחִינַת הִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד וּמוֹעִיל מְאֹד לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לְצֵאת מֵהָרַע שֶׁלּוֹ וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּפְלוּ כָּל כָּךְ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם עַד שֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶם הָרַע כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָהֶם בְּשׁוּם אֹפֶן לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ רַק עַל יְדֵי שֶׁבָּאִין עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְאָז נִכְלָלִין בִּנְשִׁמַת הַצַּדִּיק שֶׁמֵּת שֶׁהוּא עוֹסֵק תָּמִיד לְבָרֵר בֵּרוּרִים וְהוּא בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁגָּדוֹל בְּמִיתָתוֹ יוֹתֵר מִבְּחַיָּיו הוּא יָכוֹל לְבָרֵר אֲפִלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנָּפְלוּ מְאֹד מְאֹד. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הַבַּעַל בְּחִירָה אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ כִּי אִם כְּשֶׁבָּא עַל הַקֶּבֶר בִּמְקוֹם גְּנִיזָתוֹ הַקָּדוֹשָׁה וּמְעוֹרֵר עַצְמוֹ בִּתְשׁוּבָה שֶׁאָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַצַּדִּיק לְבָרְרוֹ בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל וּלְהוֹצִיאוֹ מִמָּקוֹם שֶׁנָּפַל לְשָׁם וּלְתַקְּנוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְתַּקֵּן בְּשׁוּם אֹפֶן וְכַנַ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁעוֹשִׂין בְּיוֹם הִסְתַּלְקוּתוֹ דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הִסְתַּלְקוּתוֹ הוּא מְתַקֵּן וּמַחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה נְפָשׁוֹת רַבּוֹת יוֹתֵר כַּנַ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד בְּעֵת הַתְּחִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְבָלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח). כִּי תְּחִלַּת הַמָּתִים הוּא עִקַּר בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, בְּחִינַת וְרַבִּים מִישֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אָז יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיוּ עוֹלִין אָז כָּל הַנִּדָּחִין וְהָאוֹבְדִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ

הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם. כִּי כֻּלָּם יִהְיֶה לָהֶם עֲלִיָּה וְתִקּוּן כָּל אֶחָד כְּפִי הָרְאוּי לוֹ עַל יְדֵי הַבְּרוּר שֶׁעָסַק הַצַּדִּיק לְבָרְרָם כָּל יְמֵי חַיָּיו וּבְיוֹתֵר בְּכִפְלֵי כְּפָלַיִם בְּכָל עֵת מִיתָתוֹ שֶׁהִוא בְּחִינַת שֶׁנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד, כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה פְּסוּקִים וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מֵעֵצֶם הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד לָאַחַר הַתְּחִיָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָמַר וְכוּ' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל שִׂבּוּעוֹת שֶׁהִוא גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁלֶּעָתִיד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹקִים וְכוּ'. שֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתָן אָז בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וְחָזַר וְהֶחֱיָה אוֹתָם. וְעֵצֶם הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת נִתְעוֹרְרָה בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי הַצַּדִּיק הוֹלֵךְ לְעוֹלָמוֹ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם, כִּי צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, אַשְׁרֵי לָהֶם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת עֵצֶם הַשִּׂמְחָה שֶׁל הִלּוּלָא רַבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁעוֹשִׂין בְּלַג בָּעֹמֶר שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה מַתְחִיל לְהִתְמַתֵּק הַדִּין הַנֶּאֱחָז בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁנָה וּמַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ הַהֶאָרָה שֶׁל שִׂבּוּעוֹת, שֶׁהִוא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְאָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהִוא בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שִׂבּוּעוֹת וְכַנַּ"ל. כִּי אֵין שִׂמְחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ בְּעֵת שֶׁמַּחֲזִירִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ נִדָּחִים דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּחֲזִירִין בִּתְשׁוּבָה אֶת הָרְחוֹקִים מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְהוּא צוֹפֶה לָרָשָׁע וְחָפֵץ בְּהִצָּדְקוֹ. וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בַּעֲוֹנוֹתָיו צַר לוֹ מְאֹד, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר. וְעִקַּר הַצָּרָה הִיא צָרַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁרְחוֹקָה מֵה' יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן כַּמָּה נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַחֲזִירָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה נִגְדֶּלֶת הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ שֶׁמַּחֲזִירִין לְהַמֶּלֶךְ אֶת בְּנוֹ שֶׁגֵּרְשׁוֹ מֵעַל פָּנָיו בַּעֲוֹנוֹתָיו, וְעַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַחֵק קִלְקֵל בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁנִּפַּל בְּדַעְתּוֹ עַל יְדֵי שֶׁרָאָה גֹּדֶל רְחוּקוֹ מֵהַמֶּלֶךְ עַד שֶׁטָּעָה וְנִדְמָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁהַמֶּלֶךְ הִרְחִיקוֹ לְעוֹלָם, וְלֹא הָיָה מְצַפֶּה שֶׁיָּשׁוּב עוֹד אֶל הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ. וּבֶאֱמֶת יֵשׁ לְהַמֶּלֶךְ צַעַר גָּדוֹל בְּכָל עֵת וְזוֹכֵר אֶת בְּנוֹ הָרָחוֹק בְּכָל עֵת. וּכְשֶׁנִּמְצָא אֶחָד שֶׁמְּרַחֵם עַל הַמֶּלֶךְ וְעַל בְּנוֹ וְהוֹלֵךְ אֶל הַמָּקוֹם הַמְּזֻהָם שֶׁנָּפַל לְשָׁם וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים וּמִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּחָכְמָה נִפְלָאָה פֶּלֶא וְהַפֶּלֶא עַד שֶׁמַּכְנִיס בּוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וּמַחֲזִירוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ, כַּמָּה שִׂמְחָה וְתַעֲנוּג גּוֹרֵם אֶל הַמֶּלֶךְ עַד אֵין שִׁעוּר. כִּי זֶה עִקַּר שִׂמְחָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ וְתַעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמַּחֲזִירִים

אֲלֵיו הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר (יִתְרוֹ סט.), כַּד אָתֵי יִתְרוֹ וְאָמַר כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי וְכוּ' כְּדֵין אִסְתַּלִּיק וְאִתְיְקַר שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִלָּא וְתַתָּא. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּלַג בָּעֹמֶר שֶׁאָז עוֹלִין וְנִתְתַּקְּנִין וְחוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה כַּמָּה רְחוֹקִים שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת הִשְׂתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְדֶּלֶת הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד כַּנַּ"ל:

חלק י

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים מִפֶּסַח עַד שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מִצְוַת סְפִירָה הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה מְאֹד. כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן סא) עַל פָּסוּק אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ שֶׁעִקַּר הַזְּמַן הוּא מֵחֲסָרוֹן הַדַּעַת, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַדַּעַת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר נִתְמַעֵט וְנִתְבַּטֵּל הַזְּמַן בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁיֵּשׁ דַּעַת גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי, כִּי יְזָכֶּה לְהַשִּׂיג בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם אֹפֶן מֵחֲמַת פְּחִיתוּת דַּעְתֵּנוּ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַדַּעַת קָטָן בְּיוֹתֵר הַזְּמַן נִגְדָּל אֶצְלוֹ בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת שֶׁנָּה שֶׁאָז הַדַּעַת נִסְתַּלֵּק אָז נִגְדָּל הַזְּמַן אֶצְלוֹ מְאֹד עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ בַּחֲלוֹמוֹ שֶׁרֶבַע שָׁעָה הוּא שִׁבְעִים שָׁנָה, כִּי בְּהַחֲלוֹם נִדְמֶה לְפְעָמִים שֶׁעוֹבֵר זְמַן רַב שִׁבְעִים שָׁנָה בְּרֶבַע שָׁעָה. נִמְצָא שֶׁמֵּחֲמַת הִסְתַּלְּקוּת דַּעְתּוֹ בַּשֵּׁנָה נִגְדָּל הַזְּמַן אֶצְלוֹ עַד שֶׁרֶבַע שָׁעָה נֶחְשָׁב אֶצְלוֹ שִׁבְעִים שָׁנָה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמֵּקִיץ מִשְּׁנָתוֹ וְחוֹזֵר דַּעְתּוֹ אֵלָיו אָז הוּא מֵבִין שֶׁכָּל זֶה הַזְּמַן שֶׁעָבַר עָלָיו בַּחֲלוֹמוֹ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא שִׁבְעִים שָׁנָה, בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כִּי אִם רֶבַע שָׁעָה לְבַד. רַק שִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁלָּנוּ הֵם אֶצְלֵנוּ לְפִי דַּעְתֵּנוּ שִׁבְעִים שָׁנָה מַמָּשׁ, כְּמוֹ כֵן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹד דַּעַת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר עַד שֶׁהַדַּעַת שֶׁלָּנוּ נֶחְשָׁב כְּנֶגְדּוֹ כְּמוֹ שֵׁנָה, אֶצְלוֹ גַּם הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁלָּנוּ הֵם רַק רֶבַע שָׁעָה. וְכֵן לְמַעְלָה מִמַּעְלָה עַד שֶׁיֵּשׁ דַּעַת גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן מַמָּשׁ שֶׁשָּׁם הַזְּמַן כֻּלּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם אֵינוֹ כְּלוּם רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת בְּשׁוּם אֹפֶן מֵחֲמַת קְטָנוּת דַּעְתֵּנוּ וּמֵחֲמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כְּלָל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן הוּא בְּבְחִינַת מְעוּט הַדַּעַת בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁאָז אָנוּ מְסַלְּקִין דַּעְתֵּנוּ בְּכָוָנָה בִּבְחִינַת שֵׁנָה וּמַכְנִיסִין אֶת מֹחֵנוּ לִבְחִינַת אֱמוּנָה לְבַד כְּדֵי לְחַדֵּשׁ מֹחֵנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה אָז הוּא עִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָנוּ סוֹפְרִים הַיָּמִים אָז, כִּי עִקַּר בְּחִינַת סְפִירָה וּמְנָיָן הוּא בִּבְחִינַת זְמַן שֶׁהוּא יָמִים וּמִדּוֹת שֶׁשָּׁם שַׁיָּךְ סְפִירָה וּמְנָיָן. אֲבָל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקוּת שָׁם אֵין שַׁיָּךְ סְפִירָה וּמְנָיָן כְּלָל בִּבְחִינַת לְפָנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר. וְעַל כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא עִקַּר הִתְהַוּוּת

הַזְּמַן. אָז סוֹפְרִים כָּל יוֹם וְיוֹם. וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין הַזְּמַן בִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַסְּפִירָה וְהַמִּנְיָן הוּא בִּבְחִינַת זְמַן דַּיְקָא שֶׁשָּׁם שַׁיָּךְ לוֹמַר הַיּוֹם יוֹם אֶחָד הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים וְכוּ' וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַסְּפִירוֹת וְהַמִּנְיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם:

וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הִיא סוֹפֶרֶת וּמוֹנָה כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א), וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְכֵן בְּיוֹם שֵׁנִי וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הוּא בַּזְּמַן דַּיְקָא וְשָׁם עִקַּר הַסְּפִירָה וְהַמִּנְיָן, כִּי אֵין קִיּוּם לַזְּמַן שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַסְּפִירָה בְּדִבּוּר עַל יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין וּמוֹנִין כָּל יוֹם וְיוֹם בְּפֶה מָלֵא בְּדִבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג), בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְכוּ'. שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזְּמַן שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּפָרָשַׁת בְּמִדְבַּר בִּתְחִלָּתוֹ, תָּא חֲזֵי כָּל מִלָּה דְּבָעֵי לְאִתְיַשְּׁבָא בְּדוּכְתֵּהּ לָא מִתְיַשְּׁבָא עַד דְּאִדְכַּר בְּפוּמָא וְאִתְמַנֵּי עֲלָהּ וְכוּ' וּבְגִין כָּךְ חֵילֵיהוֹן עָאלִין בְּחֶשְׁבְּנָא וְכוּ'. כִּי הַזְּמַן שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכוֹ וּלְקַיְּמוֹ בָּעוֹלָם, כִּי אִם עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַסְּפִירָה שֶׁאָז אִתְיַשֵּׁב בְּדוּכְתֵּהּ כַּנַּ"ל בַּזֹּהַר הַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת בַּשֵּׂכֶל כְּלָל אֵיךְ נִמְשָׁךְ הַזְּמַן מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בַּשֵּׂכֶל כְּלָל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל כֵּן מִפֶּסַח עַד שָׁבוּעוֹת שָׁכַל עִסְקֵנוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה וְכוּ' שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַשָּׁנָה דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל.

עַל כֵּן אָנוּ סוֹפְרִים וּמוֹנִין הַיָּמִים אָז כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַזְּמַן בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אֱמוּנָה לְקַשֵּׁר כָּל יוֹם וְיוֹם אֶל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לֵידַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם מֵהַזְּמַן נִמְשָׁךְ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּה הָעִנְיָן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשִׂכְלֵנוּ כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. כִּי עַכְשָׁו בִּימֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מְסַלְּקִין דַּעְתֵּנוּ וּמַכְנִיסִין דַּעְתֵּנוּ לְתוֹךְ אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂנָה כַּנַּ"ל, הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה מֻנָּף אֶת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יג) שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בְּד' דְּאֶחָד' כְּדֵי לְהַמְלִיכוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת. נִמְצָא שֶׁהַנֶּפֶשׁ הָעֹמֶר הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן אָנוּ סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר שֶׁאָנוּ מְקַשְּׁרִין כָּל הַיָּמִים וְהַזְּמַן שֶׁהִיא בְּחִינַת סְפִירָה וּמִנְיָן כַּנַּ"ל, אָנוּ מְקַשְּׁרִים הַכֹּל אֶל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶנֶפֶשׁ הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַזְּמַן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַזְּמַנִּים, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת בַּשֵּׂכֶל כְּלָל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל כֵּן סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת. כְּדֵי לִכְלֹל כָּל יוֹם וָיוֹם מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית בִּבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי. כִּי שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן יוֹתֵר מִכָּל הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וּבֵרַכְתּוֹ מִכָּל הַיָּמִים וְקִדַּשְׁתּוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים, כִּי כָּל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר הוּא סְמוּךְ בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְמַעֵט הַזְּמַן בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וּבְכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה כְּגוֹן יָמִים טוֹבִים נִמְשָׁךְ אָז אֵלֵינוּ הֶאָרַת הָאֱמוּנָה וְהַדַּעַת בְּיוֹתֵר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְמַעֵט הַזְּמַן בְּיוֹתֵר וְנִכְלָל בְּיוֹתֵר בְּשָׁרְשׁוֹ בְּתוֹךְ בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים וְכָל מַה שֶּׁהַיּוֹם קָדוֹשׁ בְּיוֹתֵר נִתְמַעֵט וְנִתְבַּטֵּל הַזְּמַן בְּיוֹתֵר. וְשַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, עַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְגַמְרֵי כְּנֶגֶד שְׁאָר הַזְּמַן, וְכָל הַזְּמַנִּים הַקְּדוֹשִׁים מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת, כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּדֵי לִכְלֹל כָּל יוֹם מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַזְּמַן, בְּתוֹךְ בְּחִינַת שַׁבָּת כְּדֵי לְקַשֵּׁר הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא סוֹד הַיּוֹבֵל בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּיָּדוּעַ. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיּוֹבֵל הַגָּדוֹל שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים הוּא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפָר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב הֶחָדָשׁ (אוֹת ת תְּשׁוּבָה) שֶׁיּוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְכֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי אָנוּ זוֹכִין בְּשִׁבּוּעוֹת עַל יְדֵי אַרְבָּעִים וְתִשַּׁע יְמֵי הַסְּפִירָה לְהֶאָרַת יוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵל בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּשִׁבּוּעוֹת נִתָּקִים הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח) עַל ה' דְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי וּמְתְמוֹטֵט עַד יוֹם הַשִּׁשִּׁי בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי זֶה עִקַּר קְיוּם הָעוֹלָם וְהַזְּמַן כְּשֶׁיּוֹדְעִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל הַזְּמַן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁאָנוּ זוֹכִין בְּשִׁבּוּעוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קְיוּם הָעוֹלָם כִּי עִקַּר קְיוּם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ד

חלק א

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן פֶּסַח וְאִסּוּר חָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ:

עַל פִּי הַתּוֹרָה מֵישְׁרָא דְּסַכִּינָא (בְּסִימָן לָמֶד), עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל, כִּי הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל יְדֵי כַּמָּה צִמְצוּמִים וְכוּ'. כְּמוֹ הַמְּלַמֵּד כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַסְבִּיר שֵׂכֶל גָּדוֹל לְהַתַּלְמִיד הוּא צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן וְקָטָן. כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַתַּלְמִיד לַהֲבִינוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַצִּיעַ לוֹ הַקְדָּמוֹת וְכוּ'. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ מְאֹד מְלַמֵּד וְרַבִּי הָגוּן כָּזֶה וְכוּ'. וְכָל מַה שֶּׁהוּא קָטָן בְּיוֹתֵר וְכוּ' הוּא צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּעֵת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם וְכוּ' הָיוּ צְרִיכִים רַבִּי גָּדוֹל מְאֹד, דְּהַיְנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכוּ'. עַל כֵּן אֵין לְהָאָדָם לוֹמַר:

דַּי לִי אִם אֲהִיֶּה מְקֹרָב אֵצֶל אִישׁ נִכְבָּד אַף שֶׁאֵינוֹ גָּדוֹל בְּמַעֲלָה וְכוּ'. כִּי, אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁהוּא חוֹלֶה בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁעָרוֹת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שַׁעֲרָא בְּעִגּוּלָא בְּחִינַת סְבוּבִים וְכוּ'. וְלָבוֹא לְהַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה הוּא עַל יְדֵי שׁוֹנֵא בֶּצַע וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת הַשֵּׂכֶל הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים וְכוּ'. וְלִפְעָמִים שֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, זֶה הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת ד וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה מֶמְשֶׁלֶת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְהֵם רוֹצִים לְהִתְחַכֵּם בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם כְּסִילוּת בָּאֱמֶת עַל יְדֵי שֶׁנִּפַּל אֲלֵיהֶם זֶה הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל. וְעִקַּר וְהָרֹאשׁ שֶׁלָּהֶם הוּא עָמָלֵק וְכוּ'. וּצְרִיכִין לְחַתֵּךְ וּלְהַבְדִּיל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל מִבְּחִינַת עָמָלֵק, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, בִּבְחִינַת וַיְשַׁסֵּף וְכוּ' חָתְכוֹ לְאַרְבַּע וְכוּ'. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה שֶׁמְּקַבְּלִין אַף עַל פִּי שֶׁהוּא דֶּרֶךְ בְּזָיוֹן וְכוּ'. כִּי כָּל הַבִּלְבּוּלִים בָּאִים וְנִמְשָׁכִין בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְכוּ'. וְהַתְּפִלָּה הִיא כְּפִי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַיְתוּ לֵהּ תְּרֵי בֵּיעֵי אַיְתֵי אִיהוּ תְּרֵי גְּבִינֵי. כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת תּוֹרוֹת, יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְיֵשׁ שֶׁמַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת עַזּוּת דִּקְלִפָּה וּכְמוֹ כֵן הֵם הַתְּפִלּוֹת וְכוּ'. עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַבֵּל תּוֹכַחְתָּם שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אַף עַל פִּי וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁאָז הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוֹצִיאָנוּ אָז מִמִּצְרַיִם וְגִלָּה לָנוּ הַשָּׁגַת אֱלֹקוּתוֹ בְּדָרְכִים נִפְלָאִים בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים נוֹרָאִים וּבְשִׂכְלִיִּים גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים, כִּי הוּא פָּתַח לָנוּ אוֹר הַדַּעַת וְהוֹדִיעַ לָנוּ אֱלֹקוּתוֹ וְאַדְנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה. עַל כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל אָז מַצָּה, וְחָמֵץ אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה

מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ עַד יוֹם מוֹתוֹ הַכֹּל הוּא רַק סִבּוּבִים מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא וְאֵין שׂוּם תַּכְלִית אַחֵר חוּץ מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּגְין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ. וְזֶה עִקַּר כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וּכְלַל כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשִׁים, כִּי כֻּלָּם הֵם שְׁעוּרִים וְצִמְצוּמִים לֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי אֵלּוּ הַמִּצְוֹת אָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂכְלִיִּים וְהַצִּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל יָדָם נִזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁעָרוֹת, בְּחִינַת שִׁעוּרָא דְּאוֹרַיְתָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, אַךְ אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. כִּי יֵשׁ מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁיּוֹנְקִים מִזֶּה הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי פְּגָמֵי הַדּוֹרוֹת וְהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּכָל עֵת לְבַלְבֵּל דַּעַת הָאָדָם שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל וְלֹא יָבִין עַל כָּל מַה שֶּׁמְּסַבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית כְּדֵי לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְשׂוֹכֵחַ חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הָעִקָּר וְעוֹשֶׂה מֵהַטָּפֵל עִקָּר כְּאִלּוּ הָעִקָּר הוּא חַס וְשָׁלוֹם, עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד רַבִּי הָגוּן שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁיּוּכַל לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ כָּרָאוּי שֶׁיְּסַבֵּב עִמּוֹ בִּדְרָכִים נִפְלָאִים בְּאֹפֶן שֶׁיַּכְנִיס בּוֹ גַּם כֵּן הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה:

חלק ג

וְהִנֵּה מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, שֶׁאֵלּוּ הַשִּׂכְלִיִּים וְהַצִּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם הַקְּדֻמּוֹת וְסִבּוּבִים לְהַשִּׂיג עַל יָדָם הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵלּוּ הַשִּׂכְלִיִּים הֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם נִקְרָאִים שְׁעָרוֹת, כִּי הֵם נִמְשָׁכִים בְּחָכְמָה נִפְלָאָה בְּצִנּוֹרוֹת דַּקִּים בִּבְחִינַת שְׁעָרוֹת, כִּי צְרִיכִים לְדַקְדֵּק בָּהֶם מְאֹד שֶׁלֹּא יַטֶּה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. כִּי אִם לֹא יְצַמְצֵם אוֹתָן כָּרָאוּי וְיַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדַּאי. יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שִׁבִּירַת כֵּלִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם יִנִּיקַת הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ. וְכֵן לְהֵפֶךְ אִם יְצַמְצֵם אוֹתָן יוֹתֵר מִדַּאי יִהְיֶה נֶעֱלָם אוֹר הַשֵּׂכֶל לְגַמְרֵי. עַל כֵּן צָרִיךְ הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָעוֹסֵק בָּזֶה לִהְיוֹת קוֹלֵעַ אֶל הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יַחֲטֵא. לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל בְּדְרָכִים נִפְלָאִים בִּבְחִינַת שְׁעָרוֹת שֶׁהֵם צְמְצוּמִים דַּקִּים. וְאַף עַל פִּי כֵן כָּל שַׁעֲרָה וְשַׁעֲרָה הִיא חֲלוּלָה וְהִיא צִנּוֹר נִפְלָא שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יָדָהּ מַעְיַן הַחָכְמָה מִן הַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לח) מִי פִלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה וְכוּ':

וְהִנֵּה הַצַּדִּיק בְּוַדַּאי עוֹשֶׂה עֲבוֹדָתוֹ וּמְלַאכְתּוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְעוֹסֵק עִמָּנוּ כָּרָאוּי עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. אֲבָל הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו כֵּן מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂכְלִיּוּת שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת בְּחִינַת צְמְצוּמִים קְדוֹשִׁים וְסִבּוּבִים נִפְלָאִים לְהַשִּׂיג עַל יָדָם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְיַדֵּעַ שֶׁחוּט הַשַּׁעֲרָה יָקָר מְאֹד מְאֹד וְהוּא תְּלוּי בְּכָל עֵת בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה שֶׁיְּכוֹל הָאָדָם לְקַלְקֵל הַרְבֵּה מְאֹד עַל יְדֵי חוּט הַשַּׁעֲרָה חַס וְשָׁלוֹם.

וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיְּכוֹל לְתַקֵּן הַרְבֵּה עַל יְדֵי חוּט הַשַּׁעֲרָה, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה מִמִּדַּת פֶּרְעָנֻיּוֹת. כִּי זֶה יוֹדֵעַ כָּל אָדָם בְּנַפְשׁוֹ שֶׁעִקַּר קִלְקוּלוֹ וּפְגָמָיו וַחֲטָאָיו חַס וְשָׁלוֹם, כֻּלָּם הִתְחִילוּ מֵחוּט הַשַּׁעֲרָה. עַל יְדֵי שֶׁלֹּא נִזְהַר בִּתְחִלָּה לִשְׁמֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב. וְנִמְשַׁךְ אַחַר הַמַּסִּית מְעַט מְעַט רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב(יְשַׁעְיָה ה), הוֹי מֹשְׁכֵי הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וּלְמָחָר וְכוּ'. וּכְפִי הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרַע עַל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם הָיָה חַס וְשָׁלוֹם, אֶפֶס תִּקְוָה, אֲבָל מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, כִּי חוּט הַשַּׁעֲרָה בַּקְּדֻשָּׁה יָקָר מְאֹד מְאֹד. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו זִכָּה אוֹתָנוּ בְּמִצְוֹת רַבּוֹת בְּכָל יוֹם. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ מֵהָרַע אֶל הַטּוֹב בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי הוֹלֵךְ מִבֵּיתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּלְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּכָל יוֹם וּמַנִּיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין וּמִתְפַּלֵּל וְעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וְעוֹשֶׂה כַּמָּה מִצְוֹת וְכוּ' וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כָּרִמּוֹן. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ גַּם בְּהַמִּצְוֹת שֶׁלָּהֶם תַּעֲרוֹבוֹת פְּסֹלֶת הָרַבֵּה, אַף עַל פִּי כֵן נִמְצָאִים בָּהֶם עַל כָּל פָּנִים כַּמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם יְקָרִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד. וְכֵן אֲפִלּוּ בְּעִנְיְנֵי הַתַּאֲוֹת וְהָרְהוּרִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם. מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר קְצָת יֵשׁ לוֹ בְּוַדַּאי יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מִזֶּה, וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת נֶגֶד הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהָהִרְהוּרִים. וְכָל תְּנוּעָה שֶׁמְּנַתֵּק עַצְמוֹ מֵהֶם כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה הוּא יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ וְכוּ' וְיוֹדֵעַ אֵיךְ הוּא מִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַל כֵּן יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה אֲפִלּוּ הִיא כְּשַׁעֲרָה מַמָּשׁ מַה שֶּׁהָאָדָם מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מִסִּירַת נֶפֶשׁ יֵשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם וְכוּ'. וְכַמּוּבָא בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו הָעַצְבוּת וְכוּ' כַּמָּה וְכַמָּה יָקָר חוּט הַשַּׁעֲרָה וַאֲפִלּוּ פָּחוֹת מִזֶּה שֶׁאֲלָפִים עוֹלְמוֹת אֵינָם כְּדַאי נֶגֶד זֶה. כִּי הָאָדָם בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁמָּלֵא קְלִפּוֹת וְהֵם כְּרוּכִים אַחַר הָאָדָם מְאֹד וְלוּלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדָם חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא תַּתְחִיל מַחֲשַׁבְתּוֹ לָצֵאת חוּץ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה, כִּי עַל יְדֵי פְּגָם כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה שֶׁנּוֹטָה מִן הַדֶּרֶךְ יָכוֹל לִתְעוֹת הָרַבֵּה בִּדְרָכִים נְבוֹכִים חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד (בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א). וְאַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לֵידַע גַּם הַהֵפֶךְ. שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו מְאֹד וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר נִתְעָה כָּל כָּךְ שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁיְּנַתֵּק וְיַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ מֵהֶם אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה הוּא יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר. וְאֵלּוּ הַשְּׁעָרוֹת יִתְלַקְּטוּ יַחַד וּבִרְבוֹת הַיָּמִים יִגָּאֲלוּ ה' יִתְבָּרַךְ מֵהֶם וְיִזְכֶּה עַל יָדָם לְהַשְׁגּוֹת אֱלֹקוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי צִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם

בְּחִינַת שְׁעָרוֹת שֶׁהֵם נַעֲשִׂים עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשְׁעָרוֹת הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב בְּכָל פַּעַם שֶׁעִקָּרוֹ תָּלוּי בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה כִּי אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים תְּלוּיִים בְּכָל עֵת בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה בִּבְחִינַת וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאֹד. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן כ) בְּהַתּוֹרָה תֵּשַׁע תְּקוּנִין עַל וְתָלְיָן בְּחַד חוּטָא, עַיֵּן שָׁם:

חלק ד

וְעַל כֵּן חֻמָּץ בְּפֶסַח בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אִיתָא שֶׁחֻמָּץ הוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁמְּשָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וּמַצָּה הִיא מֹחִין דִּגְדֻלּוּת שֶׁעַל יָדָם מַשִּׁיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד מִמַּשֶּׁהוּ חָמֵץ, כִּי הַשְׁמִירָה מִמֹּחִין וְשִׂכְלִיּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵץ וְלִזְכּוֹת לְמֹחִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַצָּה, הַכֹּל תָּלוּי בְּמַשֶּׁהוּ בִּבְחִינַת חוּט הַשַּׁעֲרָה שֶׁבַּשְּׂבִיל זֶה נִקְרָאִים הַצְּמְצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל שְׂעָרוֹת וְכַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה שֶׁדְּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ. שֶׁלְּךָ אִי אַתָּה רוֹאֶה אֲבָל אַתָּה רוֹאֶה שֶׁל אֲחֵרִים. שֶׁאִם נִכְנַס עַכּוּ"ם לְבֵית יִשְׂרָאֵל וַחֲמֵצוֹ בְּיָדוֹ אֵינוֹ זָקוּק לְהוֹצִיאוֹ, כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת חִמּוּץ הַמֹּחַ שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים שֶׁהֵם אֲסוּרִים בְּמַשֶּׁהוּ. וּצְרִיכִין לְבַעֲרָם וּלְבַטְּלָם וּלְגָרְשָׁם מִגְּבוּלוֹ. אֲבָל אִם הָאָדָם עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לְבַעֵר וּלְגָרֵשׁ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת מִקִּרְבּוֹ וְהֵם אַף עַל פִּי כֵן בָּאִים בְּעַל כָּרְחוֹ עָלָיו בְּכָל פַּעַם, עַל זֶה אֵין הָאָדָם חַיָּב כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָאֲ"ב שֶׁאֵין הָאָדָם חַיָּב עַל הַהִרְהוּרִים הַבָּאִים עָלָיו כִּי אִם כְּשֶׁמְּהַרְהֵר וְחוֹזֵר וּמְהַרְהֵר. וְכֵן כָּתַב (בְּסִפְרוֹ לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה גַּם בְּמַחֲשָׁבָה וּמַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִמּוֹ מִמֵּילָא אַל יָחֹשׁ. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלְּךָ אִי אַתָּה רוֹאֶה, אֲבָל אַתָּה רוֹאֶה שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁאִם נִכְנַס עַכּוּ"ם וְכוּ', הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נִזְהָר וְנִשְׁמָר מֵחָמֵץ שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ מֹחוֹ בְּמַחֲשָׁבוֹת חוּץ וְהִרְהוּרִים וְאִם אַף עַל פִּי כֵן נִכְנַס הָעַכּוּ"ם שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא וַחֲמֵצוֹ בְּיָדוֹ, שֶׁהֵם הַהִרְהוּרִים שֶׁבָּאִים עָלָיו שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה, אֵינוֹ חַיָּב עַל זֶה, כִּי אֵין זֶה חֻמָּץ שֶׁלּוֹ רַק שֶׁצָּרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִגַּע בּוֹ וְלֹא יֵהָנֶה מִמֶּנּוּ וְלֹא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו כְּלָל. וְעַל פִּי רֹב עַל יְדֵי זֶה מִמֵּילָא יִסְתַּלֵּק, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל הוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל רַק שֶׁיִּהְיֶה נִזְהָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה הֶחָמֵץ שֶׁלּוֹ, שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעַצְמוֹ בְּאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת הַבָּאִים עָלָיו:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה וּמָרוֹר, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל הַתּוֹכָחָה וּמוּסָר שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲפִלּוּ אִם הוּא בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד. שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה וּמָרוֹר. מָרוֹר מְרַמֵּז עַל הַתּוֹכָחָה שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרִירוּת

וּצְרִיכִין לְקַבֵּל אוֹתָהּ. וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הַחֶסֶד, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל שֶׁהוּא רֹאשׁ וּכְלָל שֶׁל כָּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁמַּתְחִילִין מִפֶּסַח שֶׁאָז הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וּגְלָה לָנוּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי חֶסֶד שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן פֶּסַח הוּא חֶסֶד כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה וּמָרוֹר, כִּי הַחֶסֶד בְּחִינַת מַצָּה שֶׁל פֶּסַח אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי מְרִירוּת הַתּוֹכָחָה שֶׁהִיא בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן וְכַנַ"ל. כִּי הַמָּרוֹר הוּא זָכָר לְוַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה מְרַמֵּז עַל הַמְּרִירוּת שֶׁסּוֹבְלִין קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין דִּינֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, בְּקָשְׁיָא. בְּחֹמֶר, הִלְכְתָא וְכוּ'. וְכָל זֶה הַמְּרִירוּת נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרוֹת הַפְּסוּלוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּהַהֲלָכָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹץ וְתֶבֶן שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר הַהֲלָכָה מֵהֶם, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקְּשָׁיוֹת וְכוּ'. וּכְמוֹ כֵן קָשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא כְּפִי הַתּוֹרָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן פֵּרֵשׁ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה גַּם זֶה הַפָּסוּק וַיְמָרְרוּ וְכוּ' בָּעֲבֹדָה קָשָׁה לְעִנְיַן תְּפִלָּה, כַּמּוּבָא (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה שֶׁמְּקַבְּלִין מַהַצַּדִּיקִים אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה מוֹכִיחִין אוֹתָנוּ בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן שֶׁסּוֹבְלִים צַעַר גָּדוֹל מֵאִתָּנוּ מֵחֲמַת שֶׁתְּפִלָּתֵנוּ וְתוֹרָתֵנוּ אֵינָהּ כָּרָאוּי, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְאָז כְּשֶׁמְּקַבְּלִים תּוֹכָחָתָם נִמְשָׁךְ הַחֶסֶד הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה וּמָרוֹר וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַצְּמָחִים כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ בְּחִינַת צְמָחִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְהַשְׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לָזֶה בִּימֵי הַסְּפִירָה עַל יְדֵי שֶׁמִּתְקָנִים אָז כָּל הַצְּמָחִים כַּנַ"ל. וְהַצְּמָחִים הֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת עֲמַר נָקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂעָרוֹת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׂעוֹרִים בְּחִינַת שְׁעוּרִין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת בְּחִינַת צְמָחִים הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁעֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹכָחָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵהּ חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה שֶׁהִיא כְּלַל כָּל הַצְּמָחִים הַנַּ"ל, שֶׁחוֹתְכִין אוֹתָהּ מֵאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. כִּי מִנְחַת קְנָאוֹת זֶהוּ בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ וּמוֹכִיחַ אוֹתָהּ, אַל תִּסְתְּרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי. וְכֵן בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בִּבְחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁמַּצַּדִּיק מְקַנֵּא וּמוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וּמַזְהִיר אוֹתָם אַל תִּסְתְּרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁרוֹצֶה לְפַתּוֹתֵךְ לְהַדִּיחֵךְ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. אֲבָל הַתּוֹכָחָה הִיא בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ וְאוֹמֵר אַל תִּסְתְּרִי וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּזָיוֹן אַף עַל פִּי כֵן הַכֹּל מֵחֲמַת אַהֲבָה. בִּבְחִינַת כָּל רְחִימוּתָא דְּלָא קְשִׁיר

עִמָּהּ קִנְאָה לָאו רְחִימוּתָא רְחִימוּ. שֶׁעִקַּר הַקִּנְאָה וְהַתּוֹכָחָה הַכֹּל מֵחֲמַת אַהֲבָה וָחֶסֶד כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב לֹא לְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם לְקָרֵב בְּכָל מִינֵי הִתְקָרְבוּת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי תּוֹכָחָה זֹאת מִתְגַּלֶּה חֶסֶד שֶׁעַל יָדוֹ חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחִינַת הַצְמָצוּמִים הַנַּ"ל מִבְּחִינַת עָמָלֵק וְכוּ', דְּהַיְנוּ מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַמְבִיאִין לְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁהֵם רוֹצִים לְהִתְחַכֵּם בְּחָכְמָתָם הָרָעָה עַל יְדֵי הַצְמָצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הַקְּטַנִּים שֶׁהֵם הַקְּדִמוֹת וְסִבּוּבִים לְהַשִּׂיג עַל יָדָם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, וְהֵם רוֹצִים לְהַפֵּךְ חַס וְשָׁלוֹם, לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הַשִּׂכְלִיּוּת לְחָכְמָתָם וְדִרְכֵיהֶם הָרָעִים. וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַתּוֹרָה כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְרַחֲקִים מֵהֶם בְּכָל מִינֵי הָרְחָקוֹת. וְזֶה אָנוּ עוֹסְקִין בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין לָעֹמֶר, כִּי עַל יְדֵי מִצְוַת עֹמֶר שְׁעוֹרִים, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַצְמָצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַצְמָצוּמִים מִבְּחִינַת עָמָלֵק בִּבְחִינַת קְצִירוּ לְפִי חֶסֶד. כִּי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים מִנְחַת קְנָאוֹת הוּא בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁעַל יָדָהּ מִתְגַּלֶּה חֶסֶד. שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין מֵהֶם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצְמָצוּמִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וּמְנִיפִין הָעֹמֶר כְּלָלִיּוּת הַצְמָצוּמִים לַה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹרוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהָנִיף וּלְהָרִים כָּל הַצְמָצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים וְכוּ' לְהָנִיף הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהַשִּׂיג עַל יָדָם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָעֹמֶר בָּא מִשְּׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַשִּׂכְלִיִּים וְהַצְמָצוּמִים כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְנִיפִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ הֵם כֻּלָּם רַק בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת מַמָּשׁ. בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת. וְעִקַּר תִּקּוּנָם עַל יְדֵי הַהֲנָפָה שֶׁמְּנִיפִין וּמְרִימִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם. כְּמוֹ הַבְּהֵמָה שֶׁכָּל תִּקּוּנָהּ וְהַנְהָגָתָהּ עַל יְדֵי הָאָדָם הַבַּר דַּעַת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א), יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וְכוּ'. אֲבָל בְּלֹא הָאָדָם אֵין בָּהּ שׁוּם תּוֹעֶלֶת. כְּמוֹ כֵן כָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת שֶׁהֵם הַצְמָצוּמִים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הַשִּׂכְלִיּוֹת שֶׁיְּכוֹלִין לִמְצֹא בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם שֵׂכֶל אָדָם כִּי אִם כְּשֶׁמְּנִיפִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׂיג וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם. אֲבָל מִקֹּדֶם הֵם רַק בְּחִינַת בְּהֵמָה מַמָּשׁ. וְעַל כֵּן אָנוּ מְרִימִין וּמְנִיפִין הָעֹמֶר שֶׁבָּא מִשְּׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה כְּדֵי לְהָנִיף כָּל הַצְמָצוּמִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה הָעִקָּר. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נוֹצַרְנוּ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז דַּיְקָא קְרוּיִים אָדָם בְּחִינַת אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק ח

וְעַל כֵּן הָיָה מַפֶּלֶת הַמָּן עֲמָלֵק בְּיוֹם הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא אֲתֵי עֹמֶר דִּידְכוּ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר חוֹתְכִין הַמַּלְכוּת וְכוּ' מֵהֶם מִבְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַפִּלְתּוֹ. כִּי נִפְסָק חִיּוּתוֹ שֶׁמְּקַבֵּל מִשָּׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּשַּׁסֵּף שְׁמוּאֵל אֶת אֲגָג וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכֵן כַּמָּה אֻמּוֹת נָפְלוּ בְּיוֹם זֶה, כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּעֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

חלק ט

וְעַל כֵּן הָעֹמֶר הוּא רֵאשִׁית הַקָּצִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן, וְהוּא מַתִּיר לִקְצֹר הַתְּבוּאָה. וְהוּ בְּחִינַת וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד, הַמּוּבָא בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לַחֲתֹךְ הַמַּלְכוּת מִבְּחִינַת עָמָלֵק עַל יְדֵי הַחֶסֶד. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן קְצִירַת הַתְּבוּאָה מֵהָאָרֶץ, כִּי הָאָרֶץ נִתְקַלְּלָה מֵחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וּבָזֶה פָּגַם בִּבְחִינַת הַצְּמָחִים שֶׁצְּרִיכִין לָבוֹא עַל יָדָם לְהַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא חֵי הַחַיִּים וְנָטָה אַחַר הַהֶבֶל שֶׁל חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁנִּמְשַׁךְ אַחֲרֵיהֶם עַל יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ בּוֹ טוֹב, כִּי שׂוֹרֶשׁ הַצְּמָחִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל שָׁרְשָׁם טוֹב כְּדֵי לָבוֹא עַל יָדָם לְהַשָּׁגַת אֱלֹקוּת. אֲבָל הוּא עֵרֶב טוֹב וָרָע וְנָתַן יְנִיקָה לְהָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, בְּחִינַת עָמָלֵק, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁיִּהְיֶה יוֹנֵק מֵהֶם וְאָז נִתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ וּמֵאָז נִתְעָרְבָה הַתְּבוּאָה בִּפְסֹלֶת מֹץ וְתֶבֶן. וּצְרִיכִין כַּמָּה מִצְוֹת בְּהַתְּבוּאָה. הַכֹּל לְבָרֵר הַתְּבוּאָה מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מִקְּלְלוֹת הָאֲדָמָה. וְעַל כֵּן בְּעֵת הַקְּצִיר צְרִיכִין תְּחִלָּה מִצְוַת קְצִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לַחֲתֹךְ הַמַּלְכוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת עָמָלֵק שֶׁהוּא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קְצִירַת הַתְּבוּאָה מֵהָאֲדָמָה לְהוֹצִיא הַתְּבוּאָה מִמַּה שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה מִבְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כִּי שֹׁכֶל הָאָדָם הוּא כְּפִי הָאֲכִילָה בְּקֻדֻּשָּׁה אוֹ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר כִּי חִיּוּת הָאָדָם שֶׁהוּא הַדַּעַת מַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הָאֲכִילָה. וְעִקַּר הוּא אֲכִילַת הַלֶּחֶם שֶׁמֵּיזִן זְיִין. עַל כֵּן צָרִיךְ לְקַדְּשׁוֹ כַּנַּ"ל לְבָרְרוֹ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי אֲכִילָה הַזֹּאת אַחַר חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁמְּרַחֲקִין מֵה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבַעְתָּ וְכוּ' וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ וְכוּ'. עַל כֵּן עַל יְדֵי קְצִירַת הָעֹמֶר מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַנַּ"ל בְּחִינַת וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד. שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין הַמַּלְכוּת בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל חוֹתְכִין אוֹתָם מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קְצִירַת הַתְּבוּאָה מֵהָאֲדָמָה וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד, שֶׁהוּא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד תָּמִיד. וּמוֹצֵא טוֹב בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי יוֹדֵעַ לְלַקֵּט כָּל בְּחִינַת הַשְׁעָרוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה הוּא עוֹסֵק בְּרִפּוּאוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד וַאֲפִלּוּ אִם הוּא חוֹלֶה גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בָּחֳלִי הַנֶּפֶשׁ, כִּי הוּא מוֹצֵא בּוֹ גַּם כֵּן נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמְּנַתֵּק עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב כְּשַׂעֲרָה. וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ גַּם עָלָיו שִׂכְלִיּוּת וְצַמְצוּמִים הַנַּ"ל עַד שֶׁמַּכְנִיס בּוֹ גַּם כֵּן הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק כְּשֶׁיָּכוֹל לְרַפֹּאוֹת גַּם הַחוֹלֶה הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה הַתִּקּוּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בִּימֵי

הָעֹמֶר שֶׁאָז מֵאִיר בְּחִינַת עֲמַר נְקֵא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁעֹרוֹת קְדוֹשׁוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵם רַחֲמִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד מְאֹד שֶׁהֵם מַמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים וְכָל הַגְּבוּרוֹת הַנֶּאֱחָזִים בְּהַצְּמָחִים הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין כָּל יְמֵי הָעֹמֶר:

חלק יא

וּבִשְׁבִיל זֶה מֵתוּ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא בִּימֵי הָעֹמֶר עַל שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כָּבוֹד זֶה בָּזֶה וְלֹא הָיָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה. כִּי הֵם פָּגְמוּ בְּהַשְׁעָרוֹת הַנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי הָיוּ צַדִּיקִים, אַךְ הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁהָלְכוּ בְּתֹקֶף מִדַּת הַדִּין וְהִסְתַּכֵּל כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ עַל הָרַע שֶׁלּוֹ וְלֹא הִסְתַּכְּלוּ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה בֵּינֵיהֶם שִׂנְאָה. וּמֵחֲמַת זֶה מֵתוּ בִּימֵי הָעֹמֶר דַּיְקָא שֶׁאָז עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשְׁעָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגוֹת אֱלֹקוּת עַל יָדוֹ גַּם כֵּן, כִּי בֶּאֱמֶת לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגוֹת אֱלֹקוּת צְרִיכִין כֵּלִים רַבִּים כַּיָּדוּעַ. עַל כֵּן צְרִיכִין לָזֶה קִבּוּץ יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה שֶׁיִּתְקַבְּצוּ יַחַד לִדְרֹשׁ אֶת ה' וּלְבַקְּשׁוֹ. כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֹאת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד הִיא בְּחִינַת צָנוֹר וּכְלִי שֶׁהַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ עַל יָדוֹ הַשְׁגוֹת אֱלֹקוּת. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם כְּשֶׁהָיוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא יַחַד. וְזֶה בְּחִינַת וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם. וְזֶה בְּחִינַת וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה. וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה וְאַחְדוּת בְּחִינַת אַהֲבַת הַחֲבֵרִים שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּלָם כְּאִישׁ אֶחָד וְכוּ'. וְעִקַּר הָאַהֲבָה עַל יְדֵי הַשְׁעָרוֹת הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁאֵין מִסְתַּכְּלִין עַל הָרַע שֶׁבַּחֲבֵרוֹ רַק מִשְׁתַּדְּלִין בְּכָל כֹּחוֹ לִמְצֹא בּוֹ טוֹב. אֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁרָעָתוֹ רַבָּה אַף עַל פִּי כֵן יְחַפֵּשׂ וְיִמְצָא בּוֹ שְׁעֹרוֹת טוֹבוֹת עַל כָּל פָּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה עַל כֵּן מֵתוּ בִּימֵי הָעֹמֶר דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי הָיָה הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם עַל כֵּן אָמַר, אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל כֵּן נִתְגַּלְגֵּל הַזְּכוּת עַל יְדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי דַּיְקָא שֶׁנִּתְוַסְּפוּ כַּמָּה סַפְסָלִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּמַעֲשֶׂה דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ תַּלְמִיד תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת וְכוּ' שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי. כִּי לֹא הִסְכִּימוּ עִם רַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁאָמַר, כָּל תַּלְמִיד שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, רַק הֶעֱבִירוּ שׁוֹמֵר הַפֶּתַח וְכוּ' וְנִתְוַסְּפוּ אַרְבַּע מֵאוֹת סַפְסָלִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבָּה תּוֹרָה הַרְבֵּה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְאָמְרוּ שָׁם תָּנָא עֲדָיוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִשְׁנָה. וְעֲדָיוֹת הִיא בְּחִירְתָּא דְּכֹלָּא שַׁ"ס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי רִבּוּי תַּלְמִידִים נִתְגַּלּוּ הֲלָכוֹת לְמַעֲשֶׂה הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן מַסֶּכֶת עֲדָיוֹת, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כְּשֶׁמְּסַפְּרִין הַתַּלְמִידִים מֵרַבָּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ הַדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים

שֶׁשָּׁמַע מִמֶּנּוּ לְמַעֲשֶׂה מַה שֶּׁהֵשִׁיב לוֹ עַל שְׁאֵלוֹתָיו שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ עַל עִנְיְנֵי חוֹלָאתוֹ וְרִחוּקוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ וְאֵיךְ וּבְאֵיזֶה דֶּרֶךְ גִּלְגֵּל עִמּוֹ. שֶׁמַּאֲלוּ הַסְּפוּרִים יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל עֲצוֹת וּדְרָכִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַסֶּכֶת עֲדֻיּוֹת שֶׁהִיא בְּחִירְתָּא שֶׁנִּתְחַבְּרָה מֵהָעֲדוּת שֶׁהֵעִיד כָּל אֶחָד מַה שֶּׁשָּׁמַע מֵרַבּוֹ הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה. וְכֵן הוּא בְּדַרְכֵי עֲבוֹדַת ה' וְכַנַּ"ל:

כִּי עִקַּר יְגִיעַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּתַלְמִידָיו בְּדְרָכִים נִפְלָאִים עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְהָאִיר בְּתַלְמִידֵיהֶם וּבְתַלְמִידֵי תַּלְמִידֵיהֶם לְדוֹרוֹת עַד שֶׁכֻּלָּם יֵדְעוּ אֶת ה'. וְהַצַּדִּיק בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ יוֹדֵעַ בְּהַשָּׂגָתוֹ הָעֲצוּמָה אֵיךְ לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ עִקַּר חִיּוּתֵינוּ עַל יְדֵי קִבּוּץ תַּלְמִידָיו יַחַד לְדָבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְכָל אֶחָד מִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כְּפִי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהֵאִיר בּוֹ הַצַּדִּיק וְכָל אֶחָד מְסַפֵּר מַה שֶּׁשָּׁמַע וְרָאָה מִמֶּנּוּ וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ:

חלק יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁעוֹשִׂין בְּלַג בָּעֹמֶר שֶׁאָז נִסְתַּלֵּק, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה מַה שֶּׁזָּכִינוּ שֶׁהִשְׁאִיר לָנוּ הַשְׁאָרָה קְדוֹשָׁה כְּזֹאת, שֶׁהֵם סֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. כִּי כָּל סֵפֶר הַזֹּהַר הֵם תִּקּוּנִים וְכֵלִים שֶׁהִמְשִׁיכוּ בְּרֹב הַשָּׂגָתָם הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁזֶּהוּ כָּל דַּרְכֵי הַקַּבָּלָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁגִּלּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וְתַלְמִידָיו, וְעַל כֵּן בַּזֹּהַר דָּא יִפְקוּן מִן גָּלוּתָא. וְיִקָּיֵם, כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, הַיְנוּ כְּמוֹ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל יְדֵי שֶׁגִּלָּה לָנוּ אָז הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּדְרָכִים נִפְלָאִים, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵּן עַתָּה בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד יוֹתֵר, אֲבָל בְּרַחֲמָיו יִגְאָלֵנוּ עַל יְדֵי כָּל הַסִּתְרֵי תּוֹרָה שֶׁגִּלּוּ הָרַשְׁבַּ"י וַחֲבֵרָיו שֶׁהֵם כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּגְאֻלָּתָהּ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. וְעַל כֵּן עוֹשִׂין בְּלַג בָּעֹמֶר שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, דְּהַיְנוּ בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּת הַתַּנָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, עַל שֶׁזָּכִינוּ שֶׁהִשְׁאִיר לָנוּ הַשְׁאָרָה כְּזֹאת שֶׁתִּשָּׁאֵר לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַשִּׂיגוּ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְזֶהוּ בְּחִינַת עַד הַגַּל הַזֶּה שֶׁמְּרַמֵּז עַל לַג בָּעֹמֶר, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וְזֶהוּ עַד דַּיְקָא בְּחִינַת מַסֶּכֶת עֲדֻיּוֹת שֶׁנִּתְחַבְּרָה עַל יָדוֹ שֶׁהִיא בְּחִירְתָּא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַהַשְׁאָרָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמַּשְׁאִירִין לָהָעוֹלָם עַל יְדֵי תַּלְמִידֵיהֶם שֶׁמְּעִידִין בִּשְׁמָם מַה שֶּׁשָּׁמְעוּ וְקִבְּלוּ מֵהֶם הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה שֶׁעַל יְדֵי זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲדוּת, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֲדוּת, כִּי הַתּוֹרָה מְעִידָה עַל מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ (וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת עֲדוּת

וּבְהִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט). וְעִקַּר הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי עֵדוּת הַתַּלְמִידִים שֶׁמְּעִידִין מַה שֶּׁשָּׁמְעוּ מֵרַבָּם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַסֹּרֶת עֵדֵיוֹת שֶׁהִיא בְּחִירָתָא דְּכוֹלָּא שַׁ"ס וְכַנַּ"ל:

כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן אֵין אָנוּ יוֹדְעִין וּמְבִינִים כְּלַל סִתְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁגִּלָּה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי בַּזֹּהַר וְתִקּוּנִים, אַף עַל פִּי כֵן הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לְנַפְשֵׁנוּ, כִּי כְּבָר עָשָׂה וְהֵכִין לָנוּ כֵּלִים נִפְלָאִים וְתִקּוּנִים גְּדוֹלִים עַל יְדֵי דְּרָכֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁגִּלָּה. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְיַגֵּעַ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ יוּכַל לָבוֹא בְּנָקֵל לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי הַדְּרָכִים וְהַכֵּלִים וְהַתִּקּוּנִים שֶׁגִּלָּה. כִּי לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת צְרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה צְמִצוּמִים בְּחִינַת כֵּלִים וְתִקּוּנִים. וּמֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְקִלְקוּלֵי הַדּוֹרוֹת אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת בְּדוֹר אֶחָד. וְעַל כֵּן מִתְיַגְּעִים גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וּלְהַשְׁאִיר בְּרָכָה אַחֲרֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּנָקֵל לְדוֹר אַחֲרוֹן לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אִם יִרְצוּ לְבַקְּשׁוֹ. וְעַל כֵּן גַּם אַחַר הַתַּנָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי זָכִינוּ לְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁהוֹסִיף לְגַלּוֹת תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְכוּ'. וְכֵן בְּדוֹרוֹתֵינוּ זָכִינוּ לְמַה שֶּׁזָּכִינוּ עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ מִימוֹת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַד עַכְשָׁו. וּמִי שֶׁהוּא בַּעַל נֶפֶשׁ וְדוֹרֵשׁ אֶת ה' יוּכַל לְהָבִין מְעַט אֶת כָּל מַעֲשֵׂה תָּקְפָּם וּגְבוּרָתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמַּבְחִרִים שֶׁעָשׂוּ וְתִקְּנוּ לָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְזֶה עִקַּר חִיּוּתֵינוּ וְתִקְוָתֵנוּ שֶׁאָנוּ מְחַיִּין עַצְמָן בְּהַהַשְׁאָרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִשְׁאִירוּ לָנוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים עַל יְדֵי תַּלְמִידֵיהֶם וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת יִקְרַת קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוּא מִקְדָּשׁ מְעַט שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם שֶׁלָּנוּ בְּתֹקֶף אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה. שֶׁהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ נֶחֱרַב בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ וְעִקַּר קִיּוּמֵנוּ הוּא עַל יְדֵי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל יא), וְכִי הֲפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וַאֲהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵלּוּ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. כִּי בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שָׁם מִתְקַבְּצִין הַתַּלְמִידִים וּמְעִידִים וּמְסַפְּרִים מַה שֶּׁשָּׁמְעוּ מֵרַבָּן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁאָרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לָנֶצַח. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל. כִּי עִקַּר חֵטְא הָעֵגֶל נִמְשַׁךְ עַל יְדֵי הַפֶּגֶם שֶׁפָּגְמוּ בְּכִבּוּד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְאָמְרוּ, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מָה הָיָה לוֹ. כִּי אֲפִלּוּ לְפִי טָעוּתָם שֶׁהִטְעָה אוֹתָם הַבַּעַל דָּבָר שֶׁכְּבָר מֵת מֹשֶׁה הָיוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי לֹא הָיָה יָגִיעוֹ לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, וּבְוַדַּאי הִשְׁאִיר הַשְׁאָרָה טוֹבָה אֵצֶל תַּלְמִידָיו. וְהָיָה לָהֶם לָבוֹא לְאַהֲרֹן וְלִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' וּלְבַקֵּשׁ מֵהֶם שֶׁיּוֹלִיכוּ אוֹתָם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מִמֹּשֶׁה רַבָּן. אֲבָל הֵם לֹא בָּחֲרוּ בְּהָאֱמֶת, כִּי הָעִקָּר בְּהַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת הָיוּ הָעֵרֶב רַב שֶׁשָּׁנְאוּ אֶת מֹשֶׁה וְהָיָה טִינָא בְּלִבָּם עָלָיו וּבִקְּשׁוּ עֲלִילָה לִפְרֹשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם. עַל כֵּן תֹּכֶף כְּשֶׁסָּבְרוּ שֶׁמֵּת מֹשֶׁה

בָּאוּ לְאַהֲרֹן וְאָמְרוּ, קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁפּוֹרְשִׁין מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמִדְּרָכָיו הַקְּדוֹשִׁים עַל יְדֵי זֶה בָּאִין לַעֲבוֹדָה זָרָה וְעַל כֵּן בָּאוּ אָז עַל יְדֵי זֶה לְמַעֲשֵׂה הָעֶגֶל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה וְרָאָה אֶת כָּל זֶה עָסַק אַחַר כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן שֶׁאָפְלוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק בֶּאֱמֶת יִהְיֶה נִשְׁאָר זִכְרוֹ לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָסַק אַחַר כָּךְ. שֶׁשָּׁם הִמְשִׁיךְ הַשְׂרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הָיָה בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְעִקַּר בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן הָיָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן שֶׁאָפְלוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נְעִים וְנָדִים בַּגָּלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדְבָּר, גַּם אָז יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט, בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁם לֹא הָיָה עִקַּר מָקוֹם הַמְּנוּחָה, דְּהַיְנוּ מָקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא בָאתֶם עַד עַתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְכוּ', אַף עַל פִּי כֵן יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הַשְׂרָאַת הַשְׁכִינָה עַל יְדֵי תִּקּוּנֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה. וּכְמוֹ כֵן תִּקֵּן לְדוֹרוֹת שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁיַּעֲשׂוּ בַּגָּלוּת שֶׁעַל שֶׁעַל כֵּן הֵם נִקְרָאִים מִקְדָּשׁ מְעַט:

חלק טו

וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי. 'כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם', זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. וְאָז דַּיְקָא 'מָצָאתִי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי', עַל יְדֵי תַּלְמִידָיו שֶׁהִמְשִׁיכוּ הַשְׁאָרָתוֹ בָּעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁכָּבַשׁ שִׁלְשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים, (עַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה). וְזֶהוּ, אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת (וּכְעַיִן שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם). וְעַל כֵּן נִקְרָא בֵּית אִמִּי שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת, אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה', כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי זֶה מְחַיִּין הַמַּלְכוּת חָכְמָה תִּתְּאָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁעוֹלִין בְּרָגָלִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הַפָּנִים לְהַחַיּוֹת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְּאָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁשָּׁם מִתְקַבֵּץ הַטּוֹב שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהַתַּלְמִידִים מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּן וְכַנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לֶאֱחֹז בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי רִפְיוֹן בִּבְחִינַת אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי וְכַנַּ"ל:

חלק טז

הַכְּלָל, שֶׁאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי בִּינָה שֶׁאָז יוֹצְאִים מֵאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְנִכְנָסִין בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה

כַּיָּדוּעַ, וְכָל זֶה בְּכֹחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי. שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְטִהֵר אוֹתָנוּ מִזֻּהֲמָתָם וְטֻמְאָתָם בְּכָל אַרְבָּעִים וְתִשַּׁע יְמֵי הַסְּפִירָה וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַנּוֹרָא וְהַנִּשְׂגָּב מְאֹד. וְזֶה נַעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל כֵּן צְרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁיָּכוֹל לְרַפְּאוֹת אוֹתוֹ מֵחוֹלָאְתוֹ הָעֲצוּמָה שֶׁל נַפְשׁוֹ. וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא חוֹלֶה בְּיוֹתֵר וּפְגָמָיו וְקִלְקוּלָיו וְהִתְרַחֲקוּתוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ עָצוּם מְאֹד. צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אַחַר הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לְרַפְּאוֹת גַּם אוֹתוֹ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת מְצוַת הַסְּפִירָה שֶׁאָז מְטַהֲרִין עַצְמָן יִשְׂרָאֵל כְּאִשָּׁה הַמְטַהֶרֶת לְבַעְלָהּ, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי כְּלַל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִין בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', וְהַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי הוּא בְּחִינַת אִישׁ וּבַעַל שֶׁלָּהֶם, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה נִקְרָא אִישׁ הָאֱלֹקִים, בַּעְלָהּ דְּמַטְרוֹנִיתָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ. וּבִסְפִירָה מְטַהֶרֶת עַצְמָהּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּאִשָּׁה הַמְטַהֶרֶת לְבַעְלָהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּטַהֲרִין עַצְמָן וּמְכִינִין עַצְמָן לְקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְתַקְּנָם לְרַפְּאָם מֵחוֹלְאָתָם וּלְהַמְשִׁיךְ לָהֶם הַשְׁגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רוֹעִים, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ וּכְלַל כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, כִּי הֵם הָעִקָּר שֶׁהֶמְשִׁיכוּ הַשְׁגוֹת וִידִיעוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. כִּי הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הֵם אַבְרָהָם וְכוּ' עַד דָּוִד. וְאַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְכֵן עָסְקוּ בָּזֶה כָּל הָאָבוֹת עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְנִתְּנָה הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ וְעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל יְדֵי מֹשִׁיחַ שֶׁהוּא דָּוִד שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּתְקַיֵּם, כִּי כֻּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם וְכוּ'. כָּלוּל מִשִּׁבְעָה רוֹעִים, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה אָנוּ צְרִיכִין לְכַוֵּן מְאֹד בִּימֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁנִּזְכֶּה לִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא כָּלוּל מִשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁרַק הוּא יָכוֹל לַעֲסֹק בְּתִקּוּן נַפְשֵׁנוּ לְרַפְּאֵנוּ מִתַּחֲלוּאֵי וּמַכְאוֹבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֲצוּמִים מְאֹד וּלְהַמְשִׁיךְ לָנוּ הַשְׁגוֹת אֱלֹקוּת הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן קוֹרִין רוּת בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מֵהַמְשָׁכַת נִשְׁמַת דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא דָּוִד, הָיָה עַל יְדֵי שֶׁנִּתְגַּיְּרָה רוּת וְנִתְקָרְבָה תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה וְזָכְתָה לְהִתְדַּבֵּק בְּבֹעַז שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הָאֱמֶת, וְזֶה מְרַמֵּז עַל הִתְקָרְבוּת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים שֶׁמְּחַפְּשִׂין אַחַר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד שֶׁזּוֹכִין לְמָצְאוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל. כִּי רוּת מְרַמֶּזֶת עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאִין אִשָּׁה יִרְאַת ה' וּבֹעַז הוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר כַּיָּדוּעַ. וְרוּת בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הוֹלְכִין וּמְחַפְּשִׂין אַחַר הַצַּדִּיק שֶׁיַּעֲסֹק בְּתִקּוּנָם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרָה רוּת, אֵלְכָה נָּא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקְּטָה בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר

אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו. שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים אוֹמְרִים שֶׁיֵּילְכוּ לְשׁוֹטֵט וּלְבַקֵּשׁ לִלְקֹט דִּבְרֵי אֱמֶת וְצֶדֶק שֶׁהֵם שְׁבִילִים וּדְרָכִים לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם. וְזֶה וַאֲלַקֶּטָה בַּשִּׁבֳּלִים לְשׁוֹן שְׁבִילִים וּנְתִיבוֹת. וְזֶה, אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו, הַיְנוּ אוּלַי אֶזְכֶּה לִמְצֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁאֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו, שֶׁיְּקָרְבֵנִי לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ:

חלק יז

וְזֶהוּ, וְהִנֵּה בֹּעַז בָּא וְכוּ' וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם וְכוּ'. וּמִשָּׁם לָמְדוּ וְהִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם, כִּי מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם וְאַהֲבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ הַנְּפָשׁוֹת יַחַד שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת צְמִצּוּם וְשֵׁכֶל מְיֻחָד, שֶׁיִּכָּלְלוּ יַחַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל הַצַּדִּיק לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר בָּהֶם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל לְעִנְיַן תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם אַהֲבָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מֵתוּ בִּימֵי הַסְּפִירָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. כִּי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם בְּחִינַת צְמִצּוּמִים וְשִׁכְלִיִּים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת סְבוּבִים וְהַקְּדָמוֹת לָבוֹא עַל יָדָם לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שָׁבוּעוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רַבִּי עִם תַּלְמִידִים, כִּי הַצְּמִצּוּמִים שֶׁעַל יָדָם בָּאִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי שִׁכְלִיִּים בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה וְחָכְמָה עִלָּאָה, הַיְנוּ כִּי הַצְּמִצּוּמִים הֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה, וְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת הִיא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבָּהֶם מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַצְּמִצּוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַיּוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁהִוא עִקַּר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי עִם תַּלְמִידִים, כִּי הַתַּלְמִידִים כְּנֶגֶד הָרַב הֵם בְּבְחִינַת הַצְּמִצּוּמִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה, בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה. וְהָרַבִּי הוּא בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה בִּבְחִינַת יוֹם הַחֲמִשִּׁים בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כִּי הָרַבִּי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת הוּא מְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ בְּדְרָכִים נִפְלָאִים וּמְלַמֵּד עִם תַּלְמִידָיו בְּכַמָּה סְבוּבִים וְהַקְּדָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ אַחַר כָּךְ לָבוֹא גַּם כֵּן לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְעַל כֵּן הֵם בִּבְחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה לְגַבֵּי הָרַב (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכִין הַתַּלְמִידִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אַף עַל פִּי כֵן כָּל הַשָּׂגָתָם נֶגֶד הַשָּׂגַת הָרַב הוּא בִּבְחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה לְגַבֵּי חָכְמָה עִלָּאָה, כִּי גַּם כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁלֹּא זָכוּ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיָן זֶה כָּרָאוּי, עַל כֵּן מֵתוּ בִּימֵי הָעֹמֶר דַּיְקָא, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם שֶׁלֹּא הָיָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה וְלֹא נִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת בְּמִדְבַּר קֹדֶם שָׁבוּעוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מִמִּסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זָכָר לְגֻלְגְּלֹתָם וְכוּ' שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ

בָּהּ שֵׁשׁ מֵאוֹת אוֹתִיּוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד שֶׁכָּל אֶחָד הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם וְשֵׂכֶל מְיֻחָד כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַצַּדִּיק לְהַשְׁפִּיעַ וּלְהַמְשִׁיךְ עַל יָדָם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה כֵּלִים הָרְבֵּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם מְאֹד כְּמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַעֲלוֹת הַשָּׁלוֹם. כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ שָׁלוֹם יוֹתֵר בֵּין יִשְׂרָאֵל נִכְלָלִין הַנְּפָשׁוֹת יַחַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל אֲשֶׁר לְכָךְ נוֹצַרְנוּ. וְעַל כֵּן הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם, כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כִּי הַהַשָּׂגָה הִיא יְדִיעַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן בֹּעַז וּבֵית דִּינוֹ דַּיְקָא תִּקְּנוּ זֹאת בְּעֵת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל רוּת דַּיְקָא, כִּי אָז הָיָה הָעֵסֶק לְהַמְשִׁיךְ אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא דָּוִד שֶׁהוּא יִגְמֹר הַתִּקּוּן וְיַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בָּעוֹלָם שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין שָׁלוֹם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן הֵם דַּיְקָא הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם. 'לַקּוֹצְרִים' דַּיְקָא שֶׁהֵם הָעוֹסְקִים לְקַצֵּר וְלַחֲתֹךְ אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת בְּבְחִינַת וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהֵם דַּיְקָא צְרִיכִין תִּקּוּן זֶה בְּיוֹתֵר לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל בֹּעַז וְרוּת הָיָה בִּימֵי הַקָּצִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִמָּה בָּאוּ וְכוּ' בְּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּקְצִיר הָעֹמֶר הַכָּתוּב מְדַבֵּר. וְכֵן אַחַר כָּךְ כָּל הַפָּרָשָׁה מְדַבֵּר בְּעִנְיַן הַקּוֹצְרִים שֶׁאָז מָצְאָה רוּת אֶת בֹּעַז, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק בְּחִינַת בֹּעַז לְרוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַקְּצִיר בְּחִינַת קִצְרוּ לְפִי חֶסֶד כוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמְכוּ שְׁנֵי הַתַּקָּנוֹת בַּמִּשְׁנָה (בְּרָכוֹת בַּסּוֹף) הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְהִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם, שֶׁנֶּאֱמַר, וְהִנֵּה בֹּעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתַּקָּנָה לִשְׁאֹל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם שֶׁתִּתְקַן בֹּעַז דַּיְקָא כְּשֶׁדִּבֵּר עִם הַקּוֹצְרִים בְּמַעֲשֶׂה דְּרוּת, הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי הַצִּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה כַּנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְקַצְּרָהּ וּלְחָתְכָהּ מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁכְּלָלוּתָם עָמֶלֶק שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמְכָה תַּקָּנָה זֹאת לְהַתַּקָּנָה שֶׁהִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ וְלַעֲקֹר דַּעַת הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאוֹמְרִים אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה שָׁם, כָּל חוֹתְמֵי בְּרָכוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם. מְשֻׁקְלָקְלוּ הַמִּינִים וְאָמְרוּ אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם

וְעַד הָעוֹלָם. וְהִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם וְכוּ' כִּי שְׁנֵי הַתַּקָּנוֹת אֶחָד, כִּי גַּם הַתַּקָּנָה שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם הוּא גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וְלַעֲקֹר דֵּעוֹת הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהוֹלְכִים אַחַר חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אֲשֶׁר כָּל חָכְמָתָם כְּסִילוּת בֶּאֱמֶת וְהֵם רוֹצִים לְהִתְחַכֵּם וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה בְּחִינַת הַשִּׂכְלִיִּים שֶׁל הַצְּמְצוּמִים וְהַהַקְדָּמוֹת, שֶׁעַל יְדֵי בָּאִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בֶּאֱמֶת, לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּל לְחָכְמָתָם הָרָעָה הַמְּטֹעֵית רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק לְקִצּוֹר וְלַחֲתֹךְ הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה מֵהֶם וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים הַמְאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁעוֹלִין אֶז לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִרְאוֹת פְּנֵי ה' בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין נְפָשׁוֹת הָרַבֵּה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם (וְכֵן מְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעַל יְדֵי שָׁלוֹם מַכְנִיעִין הָאֶפִּיקוֹרְסוּת, עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה 'וַיִּסַּב אֱלֹקִים' בְּסִימָן סב). וְעַל כֵּן נִסְמְכָה תַּקָּנָה זֹאת שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם לְהַתַּקָּנָה שֶׁהִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם לְבַטֵּל וְלַעֲקֹר דֵּעוֹת הַמִּינִים, כִּי גַּם תַּקָּנָה זֹאת לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹם בַּשֵּׁם הִיא גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל לְבַטֵּל דֵּעוֹת הַמִּינִים וְכַנַּ"ל. כִּי הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים אוֹמְרִים אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד וְהֵם כּוֹפְרִים בְּכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיְּכוֹלִים לְבוֹא עַל יָדָם לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, רַק אוֹמְרִים עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה חָכָם גָּדוֹל בְּכָל הַחָכְמוֹת וְתִקֵּן הַמִּצְוֹת כְּפִי שֶׁחִיֵּב שִׂכְלוֹ. וְאוֹמְרִים טְעָמִים שֶׁל הֶבֶל עַל הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וּכְלַל טַעֲמֵיהֶם הַמָּרִים וְהַסְּרוּחִים כֻּלָּם סוֹבְבִים וְהוֹלְכִים שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל נְמוּסִיּוּת, בִּשְׁבִיל אַהֲבַת רֵעִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְזֹל וְלֹא יַעֲשֹׂק אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ. וְהֵם מְסַבְּבִים בִּשְׁטוּת דִּבְרֵיהֶם כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם גַּם מִצְוַת צִיצִית וְכוּ' בִּשְׁבִיל זֶה. וּלְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה אֵין בַּעֲשַׂיַּת הַמִּצְוֹת שׁוּם תַּכְלִית נִצְחִי כִּי אִם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לָזֶה הָעוֹלָם. וְתִפַּח רוּחָם וְנִשְׁמָתָם אִם כְּדַעְתָּם הָרָעָה חַס וְשָׁלוֹם, מֵעִקָּרָא דִּדְיָנָא פִּרְכָא. מַה לִּי וּלְצָרָה הַזֹּאת וְלָמָּה לָנוּ קִיּוּם הָעוֹלָם לְגַמְרֵי שֶׁהוּא מָלֵא צָרוֹת וּמַכְאוֹבוֹת וְיָגוֹן וַאֲנָחָה כַּאֲשֶׁר הֵם בְּעַצְמָם מוֹדִים עַל זֶה וּמַאֲרִיכִים בָּזֶה שֶׁהָעוֹלָם מָלֵא יִסּוּרִין כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה, גַּם כָּל יָמָיו וּשְׁבָע רֹגֶז. וְגַם וּמַכְאוֹבוֹת וְכָעַס הַרְבֵּה וְחָלְיוֹ וְקֻצְף. וּכְתִיב, אָדָם לְעָמָל יוּלָּד קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז. וְגַם כִּי הוֹלֵךְ הָאָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ וּמֵעָפָר בָּא וְאֶל עָפָר יָשׁוּב. וּמַה זֹּאת עָשָׂה אֱלֹקִים לָנוּ לִבְרֹא הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וְיָמָיו פּוֹרְחִים בְּצָרוֹת וּמַכְאוֹבוֹת וְאַחַר כָּךְ שָׁב אֶל הֶעָפָר כְּשֶׁהָיָה, וְכִי זֶה יֶחְשַׁב לְחָכְמָה לַעֲשׂוֹת כְּלִי נִפְלָאָה בְּחָכְמוֹת עֲצוּמוֹת וְאַחַר כָּךְ לְשַׁבְּרָהּ וּלְטָחֲנָהּ וְלַהֲשִׁיבָהּ לְמַה שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה. עַל כֵּן אֵין שְׁטוּת גָּדוֹל מִזֶּה לְחַפּוֹת דִּבְרֵי כָּזָב כָּאֵלֶּה עַל ה' וְעַל מֹשֶׁה עַבְדּוֹ נֶאֱמָן בֵּיתוֹ. אַךְ בֶּאֱמֶת כָּל בְּרִיאַת הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיַּעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ עַל פִּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁנִּתַּן לָנוּ. כִּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְכָל

אוֹת וְאוֹת מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כֻּלָּם הֵם שִׁעוּרִים וְצִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים לִזְכּוֹת עַל יָדָם לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לָנֶצַח שֶׁזֶּהוּ עִקַּר חַיִּים נִצְחִיִּים. וּבִשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הַזֶּה בְּוַדַּאי כְּדַאי לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם וּמִלֹּאוֹ וּכְדַאי לִסְבֹּל הֶעָמָל כָּל מַה שֶּׁסּוֹבְלִין בָּזֶה הָעוֹלָם. וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהָעוֹלָם, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהָעוֹלָם כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יָדוֹ לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהֵם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָהֶם כִּי אִם כְּשֶׁעוֹבֶרֶת הַנְּשָׁמָה בָּזֶה הָעוֹלָם, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְגַם עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם מִתְוַעֲדִים אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ וּמְדַבְּרִים בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם מֵהַתַּכְלִית בֶּאֱמֶת וּבִשְׁבִיל מַה נוֹצַרְנוּ וּבָאנוּ לָזֶה הָעוֹלָם עַד שֶׁמְּבַטְּלִים כָּל דֵּעוֹת וְשֶׁמֶץ אֶפִּיקוֹרְסוּת מִלֵּב חֲבֵרוֹ עַד שֶׁבָּאִים לְשֵׂכֶל הָאֱמֶת לַהֲגוֹת בְּתוֹרַת ה' וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמְּבִיאִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בְּוַדַּאי כְּדַאי וּכְדַאי לְהִבָּרְאוֹת:

נִמְצָא שֶׁגַּם מַה שֶּׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְהוּא גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הוּא גַּם כֵּן רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְלֹא כְּדַעְתָּם הָרָעָה שֶׁל הַמִּינִים שֶׁכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם בִּשְׁבִיל הַשָּׁלוֹם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהָעוֹלָם, וְקִיּוּם הָעוֹלָם בְּעַצְמוֹ אֵין לוֹ שׁוּם טַעַם וְהוּא אַךְ לְמוֹתָר לְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם. 'בַּשֵּׁם' דַּיְקָא לְהוֹרוֹת וּלְגַלּוֹת שֶׁמַּה שֶּׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ הוּא רַק בִּשְׁבִיל שֵׁם ה', הַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן נִסְמָךְ לְהַתַּקָּנָה שֶׁיִּהְיוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר בְּרִיאַת וְתַכְלִית זֶה הָעוֹלָם הַכֹּל הוּא רַק בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַבָּא שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתַּקָּנָה לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם דַּיְקָא לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא רַק בִּשְׁבִיל שֵׁם ה' שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁפּוֹגְעִין בַּחֲבֵרוֹ צְרִיכִין תֵּכֶף לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹמוֹ בַּשֵּׁם כְּדֵי לֵידַע וְלִזְכֹּר שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵינוּ הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לְהַמְשִׁיךְ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בֵּינֵינוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר בִּלְעָז לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם, כְּדֵי לִזְכֹּר שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂין בָּזֶה הָעוֹלָם עִקַּר תַּכְלִית הַכַּוָּנָה כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מִזֶּה סִבּוּבִים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא עִקַּר חַיִּים נִצְחִיִּים לָעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. וְלֹא כְּדַעַת הַמִּינִים שֶׁאוֹמְרִים אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד. וְעַל כֵּן מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה הָעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי לְהִבָּרְאוֹת אִם לֹא הָיָה בּוֹ תַּכְלִית לָעוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תַּכְלִית כַּוָּנַת בְּרִיאַת זֶה הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ הוּא בִּשְׁבִיל תַּכְלִית חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח. וְעַל כֵּן הִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ אוֹמְרִים בָּרוּךְ ה' מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שְׁמוֹדִים וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל זֶה צְרִיכִין לְכַוֵּן שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה הוּא כִּי עַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַכִּיר וְלָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי זֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, בָּרוּךְ ה' מִן הָעוֹלָם

וְעַד הָעוֹלָם שֶׁכָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין לְקַשְּׁרָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְעַד הָעוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם דַּיְקָא הוּא עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁזּוֹכִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ דַּיְקָא בָּרְגָלִים כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו אָנוּ מְחַיִּין עַצְמֵנוּ עַל יְדֵי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט:

חלק יט

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת חַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַמִּשְׁנָה הַזֹּאת. כִּי בְּוַדַּאי לְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה שֶׁל הַמִּינִים אֵין שַׁיָּךְ לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה מֵאַחַר שֶׁאֵין תַּכְלִית נִצְחִי חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי זֶה הָעוֹלָם וְאִם כֵּן לָמָּה לוֹ לִסְבֹּל כָּל הַצָּרוֹת וְהָרָעוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. וְגַם אֲפִלּוּ עַל הַטּוֹבָה אֵין שַׁיָּךְ לְבָרֵךְ מֵאַחַר שֶׁהוּא צַל עוֹבֵר וְהֶעָמָל וְהַיְגִיעוֹת מְרֻבֶּה עַל הַטּוֹב הַנִּפְסָד וְהַכֹּלֶה בְּזֶמֶן הַפּוֹרֵחַ כְּעָנָן כָּלֶה וְכוּ'. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל חַיֵּיהֶם שֶׁל אֵלּוּ הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם אֵינוֹ חַיִּים כְּלָל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם אֵיזֶה רָעָה אֵין לָהֶם בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמָם (וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה רַק הוּא יֵשׁ לוֹ חַיִּים וְחַיָּיו טוֹבִים מְאֹד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). אֲבָל אֲנַחְנוּ הַמַּאֲמִינִים בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לָעוֹלָם הַבָּא בְּוַדַּאי אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתֵינוּ הֵם לְטוֹבָתֵנוּ. וְעַל כֵּן חַיָּבִים לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה בְּשִׂמְחָה כְּשֵׁם שֶׁמְּבָרְכִים עַל הַטּוֹבָה. כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו הֵן טוֹב הֵן רַע, כִּי הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח, כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּסַבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ עִם הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו הַכֹּל רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי הַזֶּה. וְעַל כֵּן נִסְמְכוּ כָּל הָעִנְיָנִים הָאֵלֶּה בַּמִּשְׁנָה הַזֹּאת. וְעַתָּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שִׁבְתָּם יַחַד, כִּי כֻּלָּם סוֹבְבִים עַל קֹטֶב אֶחָד שֶׁעִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם עִם זֶה הָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר תַּכְלִית הַבְּרִיאָה הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לְכֹל הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים פְּרָקֵי אָבוֹת בֵּימֵי הַסְּפִירָה מִפֶּסַח עַד עֲצֶרֶת. זֶה בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי מַסֶּכֶת אָבוֹת הִיא כְּלָלוּת תּוֹכָחָה וּמוּסַר הַשִּׂכֶל שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קֹדֶם פְּרָקֵי אָבוֹת מַתְחִילִין הַמִּשְׁנָה, כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא וְכוּ' לְהוֹרוֹת שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַצַּדִּיקִים אוֹמְרִים לָנוּ תּוֹכָחָה וְלִפְעָמִים תּוֹכַחְתָּם בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן. אֵין כַּוָּנָתָם לְרַחֵק אוֹתָנוּ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל כַּוָּנָתָם רַק לְקָרֵב, כִּי הֵם מַעֲלִין וּמוֹצִיאִין הַטּוֹב

שֶׁבָּנוּ, כִּי הֵם מִסְתַּכְּלִין עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ כְּשַׂעֲרָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר:

וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ'. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּנֵינוּ, כִּי לְכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מַה שֶּׁכָּתוּב וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים, כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִין כַּמָּה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵינָם צַדִּיקִים, יִמְחֹל לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ?! אַךְ בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צַדִּיקִים עַל שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּצְדִּיק אֶת כֻּלָּם כִּי הוּא מִתְיַגֵּעַ לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא נְקֻדּוֹת וּשְׁעָרוֹת טוֹבוֹת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה מַצְדִּיק אוֹתָם עַד שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים. וְכָל מִי שֶׁמִּקָּרֵב וְנִכְלָל יוֹתֵר בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא נִקְרָא יוֹתֵר בְּשֵׁם צַדִּיק. וּבְכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת נִקְרָאִים מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים וְכוּ'. כִּי הֵם מַצְדִּיקִים כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם נִקְרָאִים בְּשֵׁם צַדִּיקִים וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לְכֻלָּם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן הַמְבַזֶּה אֶת הַצַּדִּיק נִקְרָא אֶפִּיקוֹרוֹס וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא כִּי אִם מִי שֶׁהוּא צַדִּיק וְרֹב בְּנֵי אָדָם אֵינָם צַדִּיקִים רַק בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּצְדִּיק אוֹתָם עַל יְדֵי הַטּוֹב שֶׁמּוֹצֵא בָּהֶם עַל יְדֵי זֶה גַּם הֵם נִקְרָאִים בְּשֵׁם צַדִּיקִים וְזוֹכִין לְחֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל זֶה שֶׁמְּבַזֶּה אֶת הַצַּדִּיק בְּוַדַּאי אֵינוֹ צַדִּיק וְאֵין מִי שֶׁיְּזַכֶּה וְיַצְדִּיק אוֹתוֹ, עַל כֵּן אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא:

חלק כא

וְעַל כֵּן מַתְחֶלֶת מַסֶּכֶת אָבוֹת, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וְכוּ'. וְשׁוֹנֶה שָׁם כָּל סֵדֶר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַקַּבָּלָה מִדּוֹר לְדוֹר. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה בְּמַסֶּכֶת זֹאת דַּיְקָא שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִתּוֹכָחָה וּמוּסָר הוּא שׁוֹנֶה כָּל סֵדֶר הַקַּבָּלָה וּכְמוֹ שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה רַבִּי עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא, עַיֵּן שָׁם. אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי כָּל הַתּוֹכָחָה וּמוּסָר שֶׁמּוֹכִיחִין אוֹתָנוּ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַכֹּל בִּשְׁבִיל לַחֲתֹךְ אֶת הַמַּלְכוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַכִּיר וְלָדַעַת אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. וְזֶה עִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת סֵדֶר הַקַּבָּלָה שֶׁמָּסְרוּ הַתּוֹרָה מִדּוֹר לְדוֹר, מִמֹּשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וּמִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וְכוּ' שֶׁאָנוּ מְצֻוִּים לִשְׁמֹעַ לְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וְלִבְלִי לָסוּר מִדִּבְרֵיהֶם יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְזֶה הַלִּמּוּד עָמֹק עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, הַיְנוּ לִזְכּוֹת לְקַבֵּל דְּרָכִים וְעֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת אֵיךְ לִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, וּבִפְרָט מִי שֶׁנָּטָה מֵהַדֶּרֶךְ וּפָגַם מַה שֶּׁפָּגַם כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין לְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הַרְבֵּה וּלְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא רַבִּי כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְרַפְּאוֹתוֹ לְהַכְנִיס בּוֹ קִיּוּם הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן סִדֵּר לָנוּ הַתַּנָּא סֵדֶר הַקַּבָּלָה

בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת דַּיְקָא שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִקְיוּם הַתּוֹרָה לְהוֹרוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַלִּמּוּד שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כִּי עִקַּר הַלִּמּוּד הוּא לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין לְלַקֵּט וּלְקַבֵּץ יַחַד כָּל דִּבְרֵי תּוֹכָחָה וּמוּסָר שֶׁגִּלּוּ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מִימוֹת מֹשֶׁה עַד הֵנָּה וְלֵילֵךְ עַל פִּי דַּרְכֵיהֶם דַּיְקָא, לֹא עַל פִּי דֶּרֶךְ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְלִפּוֹת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. רַק לֵילֵךְ בְּהַדְּרָכִים שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁזֶּה כָּל עִנְיַן מַסֶּכֶת אָבוֹת שֶׁמְּדַבֶּרֶת דַּרְכֵי תּוֹכָחָה וּמוּסָר הַרְבֵּה אֵיךְ לְזַכּוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְעַל כֵּן עוֹסְקִין בְּמַסֶּכֶת זֹאת בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז אָנוּ צְרִיכִין לְהָכִין עַצְמֵנוּ בְּכָל שָׁנָה לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל עַתָּה דַּרְכֵי הַתּוֹרָה כְּאִלּוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְקַיְּמָהּ בֶּאֱמֶת מֵעַתָּה, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל דִּינֵי וְהִלְכוֹת הַתּוֹרָה כְּבָר קִבַּלְנוּ בִּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְאָסוּר לְחַדֵּשׁ דָּבָר מֵעַתָּה וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה הוּא לִזְכּוֹת לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ שִׂכְלִיּוֹת אֲמִתִּיִּים וּתְמִימִים כְּאִלּוּ שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדָם לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּה צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵחָדָשׁ בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים. בִּפְרָט בְּשַׁבּוּעוֹת שֶׁאָז הוּא זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ שֶׁאָז אָנוּ צְרִיכִין לִזְכּוֹת לְקַבֵּל הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה מֵעַתָּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז אָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לָזֶה עַל כֵּן עוֹסְקִין אָז בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת:

חלק כג

וְזֶהוּ, הֱוֵי מְתוּנִים בַּדִּין וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה. כִּי כָּל הַשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָאֵלֶּה כֻּלָּם אֶחָד שֶׁהַזְהִיר עַל הַשָּׁלוֹם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה כְּדֵי שֶׁתִּתְקַיֵּם הַתּוֹרָה עַל יָדָם לָנֶצַח. וְזֶהוּ, הֱוֵי מְתוּנִים בַּדִּין, הַיְנוּ בְּחִינַת הֶוֵי דִּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת, בְּחִינַת אַל תְּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, הַיְנוּ כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה בַּחֲבֵרְךָ אוֹ תַּלְמִידְךָ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן תִּהְיֶה מָתוּן בַּדִּין לִבְלִי לְדוּנוֹ לְחוֹבָה לְרַחֲקוֹ וּלְשָׁנְאוֹ עַל יְדֵי זֶה רַק תִּהְיֶה מָתוּן מָתוּן בַּדִּין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחֲךָ לָדוּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת וְלִמְצֹא בּוֹ גַּם כֵּן נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּרַחֵק אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי וְיִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, עוֹד יוֹתֵר גָּרוּעַ וּמִי יוֹדֵעַ מַה יִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ. עַל כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת מְתוּנִים מְאֹד בַּדִּין זֶה לְדַעַת וְלַחֲקֹר הֵיטֵב אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ, וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא כִּי כְּשֶׁיִּהְיֶה מָתוּן בַּדִּין וְיָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת יִהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם עִם הַכֹּל וְאָז בְּוַדַּאי יוּכַל לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה כְּמוֹ בְּמַעֲשֶׂה דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁנִּתְוַסְּפוּ כַּמָּה סַפְסָלִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ עַל יְדֵי שֶׁאָמְרוּ, כָּל הָרוֹצֶה לִכָּנֵס יָבוֹא וְיִכָּנֵס וְכַנַּ"ל.:

וְזֶהוּ:

וַעֲשׂוֹ סְיָג לַתּוֹרָה, סְיָג הוּא בְּחִינַת מְחִצָּה וְגָדֵר לִשְׁמֹר הַדָּבָר שֶׁיִּתְקַיֵּם וְלֹא יֵחָרֵב, הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָתוּן בְּדִין כַּנַּ"ל וְיַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הָרְבֵּה עַל יְדֵי זֶה יַעֲשׂוּ סְיָג וּשְׁמִירָה לְהַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה מִדּוֹר לְדוֹר הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲמִידִין תַּלְמִידִים הָרְבֵּה וְכֵן אֵלּוּ הַתַּלְמִידִים מַעֲמִידִים עוֹד תַּלְמִידִים הָרְבֵּה וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה לָנֶצַח וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה אָנֹכִי וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נָתַן לִי ה' לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וְהַיְלָדִים הֵם הַתַּלְמִידִים שֶׁהֵם לְאוֹת וּלְמוֹפֵת שֶׁעַל יָדָם לֹא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, לֹא כְּמוֹ שֶׁרָצָה אָחָז לְהַשְׁכִּיחַ הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָחָז בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּתוֹת הַמְחַקְּרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁרוֹצִים לֶאֱחֹז וְלִסְגֹּר בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעוֹשִׂין לָהֶם בָּתֵּי תְּפִלּוּת וְקוֹרִין לָהֶם כְּנֵסִיּוֹת לְרָעָה וּמְלַמְּדִין בָּהֶם דִּבְרֵי הֶבֶל שֶׁלָּהֶם וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַמַּטְרִידִין וְעוֹקְרִין אוֹתָם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת. כִּי יֹאבְדוּ הֵם וְאֶלֶף כַּיּוֹצֵא בָּהֶם וְדָבָר אֶחָד מִדִּבְרֵי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדֻשָּׁה אַל יִתְבַּטֵּל, כִּי הַתַּלְמִידִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מֵהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיְלָדִים הַנַּ"ל יְקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח עַד שֶׁיָּבוֹא הַגּוֹאֵל צֶדֶק וְאָז יִרְאוּ הַכֹּל הָאֱמֶת:

חלק כד

וְעַל כֵּן הִשְׁתַּדֵּל רַבִּי חִיָּא רַבָּא מְאֹד לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה וְהִתְפָּאֵר מְאֹד בְּזֶה וְאָמַר, אֲנָא עֲבִידְנָא לַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל דְּשַׁדִּינָא כִּתְנָא וְעַבִידְנָא רִישְׁבָּא וְכוּ'. כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲמִידִין תַּלְמִידִים הַרְבֵּה. וְעַל כֵּן עָשָׂה תַּחְבּוּלוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁלָּקַח זֶרַע פִּשְׁתָּן וּזְרָעָם וְעָשָׂה מֵהֶם מְצוּדוֹת כְּדֵי לָצוּד צְבָיִים וְלִכְתֹּב עַל עוֹרוֹתֵיהֶם סִפְרֵי תּוֹרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּגְּמָרָא. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, הָיָה לוֹ לִקַּח עוֹרוֹת מוּכָנִים. אַךְ כַּוָּנָתוֹ הָיָה שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגּוֹת אֱלֹקוּת בָּעוֹלָם שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין צְמָצוּמִים רַבִּים מֵעִלָּה לְעִלּוּל וְכוּ' וּצְרִיכִין לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּסַבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא וְיַגִּיעַ מִזֶּה אֵיזֶה דָּבָר לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא יַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי זֶה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצַוּוֹת לָזֶה וְכוּ'. וְעַל כֵּן נִתְכַּוֵּן רַבִּי חִיָּא לְהַתְחִיל דַּיְקָא מִסִּבּוֹת רְחוֹקוֹת מְאֹד מֵהַתּוֹרָה לְכְאוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁלָּקַח זֶרַע פִּשְׁתָּן וְנָטַע אוֹתָם וְאַחַר כָּךְ גִּדֵּל מְצוּדוֹת וְכוּ' וּמִי שֶׁרָאָה אוֹתוֹ עוֹסֵק בָּזֶה לֹא הָיָה יָכֹל לְהַעֲלוֹת עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיִּהְיֶה זֶה סִבָּה וְעֵסֶק לְקִיּוּם הַתּוֹרָה, אַךְ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁכָּתַב עַל עוֹרוֹתֵיהֶם סֵפֶר תּוֹרָה וְהֶעֱמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה בִּרְבוֹת הַיָּמִים וְהִרְבִּיץ תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל וְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם אָז רָאוּ הַכֹּל שֶׁכָּל הַסִּבּוֹת הָרְחוֹקוֹת שֶׁעָשָׂה

מִתְּחִלָּה הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה. וּבָזֶה דַּיְקָא לִמֵּד דַּעַת אֶת הָעָם לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ מִזֶּה תּוֹעֶלֶת לְהַצַּדִּיקִים הַמְקַיְמִין אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם רַק בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים וְהַתּוֹרָה. כִּי לֹא נִבְרָא הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת נְאוּף חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת מָמוֹן וְכָבוֹד וְקִנְאָה וְשִׂנְאָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי כְּדֵי לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִרְקָפְתּוֹ יָכוֹל לְהָבִין הֶבֶל הָעוֹלָם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא עוֹלָם כָּזֶה בְּחָכְמָה נִפְלָאָה כָּזֹאת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, וְהַכֹּל בָּא לִידֵי כְּלָיוֹן וְהֶפְסֵד, אַךְ כֻּלָּם אֵין בָּהֶם דַּעַת לְהָבִין מַה נַּעֲשָׂה עִמָּהֶם. אֲבָל הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא עִם דַּעַת רָאוּי לוֹ לְהִתְפַּלֵּא מְאֹד עַל מַה נִּבְרָא מִטִּפָּה סְרוּחָה בְּחָכְמָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה כָּזֹאת שֶׁיָּשׁוּב אַחַר כָּךְ אֶל הֶעָפָר וְיִהְיֶה נַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ תַּרְוַד רָקָב וְגַם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת. וְחָלְיוֹ הַרְבֵּה וָקָצֶף וְכוּ' וְעַל מָה עָשָׂה ה' כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת. אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָזֶה כִּי אִם כְּשֶׁעוֹבְרִין בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּחָכְמָה נִפְלָאָה הַזֹּאת שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא בָּאִין לְהַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי הַזֶּה (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה לְכוּ חֶזוּ וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, עַיֵּן שָׁם). עַל כֵּן צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַדְּבָרִים וְהַסִּבּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל מְסֻבָּב ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל לָבוֹא עַל יְדֵי זֶה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. אֲבָל אֵין מִי שֶׁיַּכְנִיס בָּנוּ הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת הַזֶּה כִּי אִם הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי שֶׁזָּכָה לָזֶה עַל יְדֵי יְגִיעָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ הָעֲצוּמָה. אַךְ צְרִיכִין לְבַקְּשׁוֹ וּלְחַפְּשׂוֹ מְאֹד מְאֹד וּצְרִיכִין לְבַלּוֹת יָמִים וְשָׁנִים לְבַקְּשׁוֹ וּלְחַפְּשׂוֹ מְאֹד כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִרְפוּאַת נַפְשׁוֹ בֶּאֱמֶת וְלָבוֹא לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל:

חלק כה

וְזֶהוּ (הוֹשֵׁעַ ג), אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת ה' אֱלֹקֵיהֶם וְאֶת דָּוִיד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל ה' וְאֶל טוּבוֹ וְכוּ'. תְּנָא מְשׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מָאֲסוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא, אֵין מַרְאִין סִימָן טוֹב לְיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיְּחַזְּרוּ וְיבַקְּשׁוּ שְׁלָשְׁתָּן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י. וְעַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב. כִּי כָּל אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֶחָד וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכוּ' וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲיוֹת זֶה הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים עַל יְדֵי שֶׁעוֹלִין לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל מַלְכוּת שָׁמַיִם, הַיְנוּ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְלָזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁהוּא מְשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק אֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי מִשָּׁם מְחַיִּין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה

תַּתְאָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדֵּק הַכָּתוּב, אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת ה' וְאֶת דָּוִיד מַלְכָּם. וּבִקְשׁוּ דַּיְקָא כִּי צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ וְלִדְרֹשׁ אַחַר זֶה מְאֹד לִזְכּוֹת לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁיְּבַקֵּשׁ וִיחַפֵּשׂ אַחַר הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד וְכַנַּ"ל:

חלק כו

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּכַוָּנַת הַסְּפִירָה שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין הַשִּׁבְעָה חֲסָדִים בְּשִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת וְכוּ'. כִּי מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁהוּא הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹצְרִין אֶת הַמַּלְכוּת וְעַל כֵּן מַמְשִׁיכִין אָז אֶת הַחֲסָדִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת תִּסְפָּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת לַה' אֱלֹקֶיךָ מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן. הַיְנוּ שֶׁסּוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה מֵעֵת שֶׁמַּתְחִילִין לִקְצֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד כַּנַּ"ל. וּבְכָל הַשִּׁבְעָה שָׁבוּעוֹת מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי זֶה הַשִּׁבְעָה חֲסָדִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבוּעוֹת וְכוּ' מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ וְכוּ', זֶה בְּחִינַת צְדָקָה וְחֶסֶד, הַיְנוּ כְּפִי מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ, הַיְנוּ כְּפִי גֹּדֶל הַחֶסֶד שֶׁהִמְשַׁכְתָּ עַל עַצְמְךָ בְּשִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת כֵּן תִּזְכֶּה לְחַג הַשָּׁבוּעוֹת שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כִּי עִקַּר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַצַּמְצוּמִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָם עַל יְדֵי הַחֶסֶד:

חלק כז

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה שֶׁרָאָה יְחֶזְקֵאל שֶׁמַּפְטִירִין בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה הוּא בְּחִינַת שִׂכְלִיִּים וְצַמְצוּמִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדָם מַשְׁיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְאַנְשֵׁיהֶם שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וּמוֹדִיעִין אֱלֹקוּתוֹ וְאַדְנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת וָאֵרָא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל וְכוּ'. וְאִיתָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי, שֶׁהֵם, רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְהָרְבִיעִית שֶׁהִיא נֹגַהּ, הִיא בְּחִינַת מְעֹרָב טוֹב וָרָע לִפְעָמִים נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה וְלִפְעָמִים בְּטֻמְאָה, וּמִשָּׁם נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְשָׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן, כִּי הוּא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, אֲבָל שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי מִשָּׁם נַפְשׁוֹת הָעַכּוּ"ם וְכוּ' כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים, הַיְנוּ כִּי יְחֶזְקֵאל רָאָה אֵז מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּמְצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם מַשְׁיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל תְּחִלָּה הֶרְאוּ לוֹ הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מֵאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהוּא כְּרוּזוֹ תָּמִיד אַחַר הַקְּדֻשָּׁה וְרוֹצֶה לִינֹק מֵהַצַּמְצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל, לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל לְתוֹךְ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת

וְלַהֲפֹךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים כְּדֵי לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם רוּחַ סְעָרָה וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל מִינֵי כִּתּוֹת רָעוֹת הַנִּמְצָאִין בָּעוֹלָם שֶׁרוֹצִים לְהִתְחַכֵּם בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְזָרוֹת בְּחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וְרוֹצִים לְהַסְתִּיר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי הֵם הָעַכּוּ"ם וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהֵם טְמֵאִים לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת, כִּי יֵשׁ בָּהֶם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת, כִּי בְּהָעַכּוּ"ם בְּעַצְמָן יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ עַכּוּ"ם שֶׁהֵם אֶפִּיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱזֵהּ אֱמוּנָה אֲבָל כָּל אֱמוּנָתָם הִיא אֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת וְהֶבֶל וְרִיק. וּשְׁנֵי אֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת הֵם רַע גָּמוּר. וְהַקְּלִפָּה הַטְּמֵאָה הַשְּׁלִישִׁית הִיא בְּחִינַת אֶפִּיקוֹרְסֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵם מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי כֵן הֵם טְמֵאִים לְגַמְרֵי מֵאַחַר שֶׁעָקְרוּ עַצְמָן מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ אַחַר כְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת הַבָּאִים עַל יְדֵי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת עַד שֶׁפָּרְקוּ עֹל לְגַמְרֵי וּמְחַלְּלִים שַׁבָּתוֹת בְּפַרְהֶסְיָא וּבְצִנְעָה כַּמָּצוּי עַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְהַקְּלִפָּה הָרְבִיעִית, שֶׁהִיא נֹגַהּ שֶׁמִּשָּׁם נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת הַחָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וְיֵשׁ שֶׁמְּכַנִּים עַצְמָן בְּשֵׁם חֲסִידִים וְאוֹמְרִים חָכְמוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל הַמְרַחֲקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמִתּוֹרָתוֹ וּמְצַדִּיקֵי אֱמֶת. וְאֵלּוּ הֵם בִּבְחִינַת קְלִפַּת נֹגַהּ שֶׁמְּעָרֶב טוֹב וָרַע. כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ בָּהֶם טוֹב הַרְבֵּה כִּי אֵינָם פּוֹרְקִין עֹל חַס וְשָׁלוֹם, וּקְצָתָם הֵם אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים קְצָת וְלִפְעָמִים אוֹמְרִים דִּבְרֵי אֱמֶת אַךְ מְעֹרָב בָּהֶם גַּם רַע הַרְבֵּה, דְּהַיְנוּ הַחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם לְחָכְמוֹת וּבֶאֱמֶת הֵם שְׁטוּתִים גְּדוֹלִים. וְאֵלּוּ מַזִּיקִים גַּם כֵּן הַרְבֵּה וּמוֹנְעִים מְאֹד מִלְּהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְאַנְשֵׁיהֶם הַמַּמְשִׁיכִים הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וּבְאֹפֶן אֶחָד הֵם מַזִּיקִים יוֹתֵר מֵהָעַכּוּ"ם וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, כִּי מֵעַכּוּ"ם וְאֶפִּיקוֹרְסִים רֹב יִשְׂרָאֵל מְרַחֲקִים עַצְמָן מֵהֶם בְּתַכְלִית הָרִחוּק כָּרָאוּי לְהִתְרַחֵק מֵהֶם יוֹתֵר מִן בַּעֲלֵי רָאתָן. אַךְ מֵאֵלּוּ הַכְּשֵׁרִים קְצָת אֵין מִתְרַחֲקִים מֵחָכְמָתָם כָּל כָּךְ. וּבֶאֱמֶת הֵם מַזִּיקִים הַרְבֵּה עַל יְדֵי חָכְמָתָם וְלֵיצָנוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁמִּתְלוֹצְצִים מִכָּמָה דִּרְכֵי הַתְּמִימוּת הָאֲמִתִּיּוֹת וְכוּ' (וְכַמְבֹאָר שִׂיחָה זֹאת בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ). וְכֵן מוּבָן בַּסְּפָרִים שֶׁעִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַמַּתְקְלָא וְהַבְּרוּר הוּא בִּבְחִינַת קְלִפַּת נֹגַהּ שֶׁמְּעָרֶב טוֹב וָרַע שֶׁמֻּחֲמַת שֶׁיֵּשׁ שָׁם טוֹב גַּם כֵּן יֵשׁ כֹּחַ יוֹתֵר לְהָרַע לֵינֵק דֶּרֶךְ שָׁם כַּיָּדוּעַ. עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁחוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל מִבְּחִינַת עָמָלֵק שֶׁכָּלוּל מֵאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע כִּתּוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת מִדַּרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת שֶׁעַל יָדָם מְשִׂיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

וְזֶהוּ שֶׁרָאָה וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל וְכוּ'. חַשְׁמַל אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַכְּשֵׁרִים הַתְּמִימִים הַמְקֹרָבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם מִתְפַּלְּלִים בְּחִיּוּת

וְהִתְלַהֲבוּת וְרוֹעֲשִׁים וּבוֹעֲרִים לַה' יִתְבָּרֵךְ כְּלַבַּת אֵשׁ בִּבְחִינַת רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ וְכוּ', שֶׁזֶּה נֶאֱמָר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי לֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בּוֹעֵר בְּטִבְעוֹ מְאֹד לַה' יִתְבָּרֵךְ כְּשַׁלְהֶבֶת אֵשׁ. אַךְ הַחָכְמוֹת הַנַּ"ל וְהַתַּאֲוֹת מִתְגַּבְּרִין בְּכָל עֵת לְכַבּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים נִתְעוֹרֵר לֵב כָּל אֶחָד וּבוֹעֵר לַה' יִתְבָּרֵךְ כָּרָאוּי, (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שִׂמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת וְכוּ' בְּסִימָן ט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) וְעַל כֵּן נִקְרָאִים חַשְׁמַ"ל בְּחִינַת חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת וְכַנַּ"ל. וּמְתוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת הַשֶּׁגֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה. וְהָאוֹפַנִּים שֶׁהֵם נִקְרָאִים גַּלְגַּלִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל י') לָאוֹפַנִּים לָהֶם קוֹרָא הַגַּלְגַּל בְּאָזְנָי, זֶה בְּחִינַת הָעֲשִׁירִים שֶׁהֵם תּוֹמְכֵי אוֹרָיְתָא שֶׁהֵם מַחֲזִיקִים וְנוֹשְׂאִים בְּמָמוֹנָם אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְאַנְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר עַל יָדָם נִמְשָׁךְ הַשֶּׁגַת אֱלֹקוּת. כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת נִקְרָא גַּלְגַּל עַל שֵׁם שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל מִזֶּה לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם. וְהָרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת זֶה בְּחִינַת כְּלַל הַצַּמְצוּם שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמֶת מְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ בְּדֶרֶךְ נִפְלָא עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּעֵין רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין עֶצֶם שִׂכְלוֹ הַנּוֹרָא וְהַנִּשְׂגָּב לְבֵין הַשִּׂכְלִיִּים שֶׁמַּמְשִׁיךְ לְתַלְמִידָיו כְּדֵי שֶׁגַּם הֵם יוּכְלוּ לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל כְּלָל מַחֲמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי עֶצֶם שִׂכְלוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג. וְעַל הָרָקִיעַ כִּסֵּא וְיוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא נִקְרָא בֶּאֱמֶת אָדָם, כִּי הִשְׂלִים צֶלֶם אֱלֹקִים בְּחִינַת דְּמוּת אָדָם וְהוּא בִּבְחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא וְהוּא מַמְשִׁיךְ הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת דֶּרֶךְ כָּל הַצַּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ הֶאָרָה מִמֶּנּוּ לִבְחִינַת הָאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁלָּהֶם צְרִיכִין לְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ לְהַשִּׂיג לְכָל אֶחָד עַל שְׁאֵלָתוֹ. כִּי אֲפִלּוּ הַבֵּן רָשָׁע צָרִיךְ תִּקּוּן וּבְשָׁרְשׁוֹ הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה בָּנִים כְּנֶגֶד אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דִּקְדֻשָּׁה, כְּנֶגֶד אַרְבַּע כּוֹסוֹת, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמְּרַמֵּז עַל צְדָקָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. זֶה בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל רוּחַ סְעָרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהַקְלִפּוֹת שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל הַמְּצוּיִין בָּעוֹלָם הַמְרַחֲקִין מֵה' יִתְבָּרֵךְ נִקְרָאִים רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְכוּ', כִּי הֵם כְּמוֹ רוּחַ סְעָרָה מַמָּשׁ וּכְמוֹ עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ שֶׁבְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ עַל יָדָם, כִּי הֵם מַרְעִישִׁים הָעוֹלָם כְּמוֹ רוּחַ סְעָרָה מַמָּשׁ וּמַחֲשִׁיכִים כְּעָנָן גָּדוֹל וְשׁוֹרְפִים מִי שֶׁנּוֹטֶה אֲלֵיהֶם כְּמוֹ אֵשׁ מִתְלַקַּחַת. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל אֲמִתִּי יָכוֹל לְהָבִין פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת אֵלּוּ רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְכוּ'

שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁל הַחָכְמוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּבַלְבְּלִים וּמַחֲרִיבִים וְשׁוֹרְפִים וְעוֹקְרִים מְאֹד מְאֹד כָּל הַנּוֹטָה אַחֲרֵיהֶם רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל מִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת בְּקַל יָכוֹל לְגָרֵשׁ כֻּלָּם, כִּי כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים עַל הָאֱמֶת נִתְבַּטְּלִים לְפָנָיו לְגַמְרֵי כְּאַיִן וְכְאֶפֶס, כִּי כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמְּנִיעוֹת הֵם רַק בַּאֲחִיזַת עֵינַיִם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

חלק כח

וְעַל כֵּן כָּל דִּבְרֵי יְחֶזְקֵאל הֵם דִּבְרֵי תּוֹכָחָה וּמוּסָר כְּדֵי לְגַלּוֹת הַחֶסֶד עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל כְּדֵי לַחֲתֹךְ הַמַּלְכוּת וְכוּ' מֵהָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל וְעַל כֵּן נִבְּא גַּם טוֹבוֹת וִישׁוּעוֹת רַבּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל וַחֲסָדִים נִפְלָאִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ, וּבִנְיַן הַבַּיִת לֶעָתִיד וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי רִבּוּי הַתּוֹכָחָה שֶׁנִּבֵּא לָהֶם אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן כִּי מְבַזֶּה אוֹתָם הָרְבֵּה בְּכַמָּה נְבוּאוֹת, אֲבָל עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיְשׁוּעוֹת וְהַנֶּחָמוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁמִּתְנַבֵּא. וְכֵן בְּכָל הַנְּבִיאִים, שֶׁכֻּלָּם אָמְרוּ תּוֹכָחוֹת הָרְבֵּה וְעַל פִּי רֹב בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן אַךְ גַּם כֻּלָּם נִבְּאוּ כַּמָּה יְשׁוּעוֹת וַחֲסָדִים רַבִּים שֶׁיַּעֲשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כֵּן הַדָּבָר שֶׁעַל יְדֵי תּוֹכָחָה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה כִּי כָּל הַנְּבִיאִים רָאוּ מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה דְּהַיְנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁמִּמֶּשָּׁם נִמְשַׁךְ נְבוּאָתָם כַּיָּדוּעַ:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁרָאָה כָּל מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה עַל נְהַר כְּבָר, לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַנָּהָר הַנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבָר בִּבְחִינַת כִּי כְּבָר רָצָה אֱלֹקִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע שֶׁהוּא אָדָם, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּשְׁמוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ קֹדֶם לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי דֶּרֶךְ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מַקְדִּים תָּמִיד רְפוּאָה לַמַּכָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק:

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדֵּל הַמֶּלֶךְ אֶת הָמָן, יַמַּח שְׁמוֹ, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַחַר שֶׁכְּבָר הִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר שֶׁקֹּדֶם שֶׁעוֹמְדִים רְשָׁעִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָמָן עָמָלֵק, יִמַּח שְׁמוֹ, ה' יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה שֶׁשּׁוֹלֵחַ מִתְּחִלָּה צַדִּיק אֱמֶת כָּזֶה שֶׁמַּקְדִּים לְהַמְשִׁיךְ רְפוּאוֹת נִפְלָאוֹת וּמְגִלָּה לָנוּ תּוֹרָה נִפְלָאָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם. וְלוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ וְכוּ' שֶׁהִקְדִּים לָנוּ בְּדוֹרוֹתֵינוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים וְנִשְׂגָּבִים כְּאֵלֶּה לֹא הָיָה כֹּחַ עַתָּה לַעֲמֹד נֶגֶד הָרוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ הַמִּתְלַקַּחַת הַמַּסְעִיר וּמַחֲשִׁיךְ וּבוֹעֵר עַתָּה בָּעוֹלָם מְאֹד עַל יְדֵי כִּתּוֹת הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַתָּה בָּעוֹלָם בְּכָל יוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּמִי יוֹדֵעַ מַה יִּוָּלֵד יוֹם. אַךְ אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כְּבָר הִקְדִּים לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לַמַּכָּה עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים. וּמִי שֶׁיִּסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּצֵל כַּנְפֵיהֶם וְיֵילֵךְ

עַל פִּי דַּרְכֵי תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה בְּוַדַּאי יִהְיֶה נִצֹּל מֵהֶם. כִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הֵם בְּחִינַת זְקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה וְכֻלָּם מְקַבְּלִים מֵהַזָּקֵן שֶׁבְּזָקֵנִים סָבָא דְּסָבִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזָּקֵן שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁהוּא זָקֵן מְאֹד וְכוּ' וַעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לִחְיוֹת וְכוּ'. וְעַל כֵּן נִקְרָא כְּבָר כִּי זָכָה לְהִכָּלֵל בְּתַכְלִית הַזִּקְנָה בִּבְחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. וְכָל מִינֵי קִלְקוּלִים וּבִלְבּוּלִים שֶׁיְּכוֹלִים לִהְיוֹת בָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, כְּבָר הִקְדִּים לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם רְפוּאוֹת וְתִקּוּנִים עַל יְדֵי נַהֲרוֹת וְנַחֲלֵי הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית שֶׁהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נָהָר כְּבָר שֶׁהוּא הַנָּהָר הַנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה כֻּלָּנוּ לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. וְעַל כֵּן רָאוּי כָּל זֶה עַל נָהָר כְּבָר וְכַנַּ"ל:

חלק ל

וְזֶה בְּחִינַת הָאִסּוּר לְהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ בִּרְאִיָּה אָסוּר לְהַזִּיק וְאָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין בְּשׁוֹגֵג וְכוּ' בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. כִּי כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לְדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. וְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים מְאֹד שֶׁזֶּה צְרִיכִים שֶׁיִּכָּלְלוּ נְפָשׁוֹת הָרַבֵּה בְּיַחַד, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ צִמְצוּם וְשֵׂכֶל מְיֻחָד וְכַמְבֹאָר לְעֵיל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מִלְּהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא לְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ בַּשֵּׁנָה וּבְשׁוֹגֵג חַיָּב בְּהֶזֵּק, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָשֵׁן אוֹ שׁוֹגֵג וְאֵינוֹ חַיָּב בַּדָּבָר, אַף עַל פִּי כֵן הוּא חַיָּב בְּהֶזֵּקוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהִזִּיקוֹ אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְאֹנֶס זֶה מוֹרֶה שֶׁאֵין הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם הָיָה הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם בֵּינֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא לָזֶה לְהַזִּיק חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג. וּכְמוֹ שֶׁלְּעִנְיַן עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם שֶׁגַּם הַשּׁוֹגֵג צָרִיךְ כַּפָּרָה וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁגַּם הַשּׁוֹגֵג מוֹרֶה שֶׁאֵין אַהֲבָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל לְבָבוֹ וְנַפְשׁוֹ כִּי אִם הָיָה עֲבוֹדָתוֹ וְאַהֲבָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא אֲפִלּוּ לִידֵי שׁוֹגֵג. כְּמוֹ כֵן הוּא לְעִנְיַן הַמַּזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ בְּשׁוֹגֵג שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לְהַזִּיק אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים מוֹרֶה שֶׁאֵין הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם הָיָה הַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא לִידֵי הֶזֵּק אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְאֹנֶס. וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם וְחַיָּב בְּהֶזֵּק אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְאֹנֶס וְכַנַּ"ל:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת זֶה בָּא בַּחֲבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְּקוֹרְתוֹ וְכוּ' וְכֵן זֶה בָּא בְּנַרוֹ וְזֶה בְּפִשְׁתָּנוֹ שֶׁתִּפֹּס הַתַּנָּא בְּדִינֵי נְזִיקִין עִנְיָנִים אֵלּוּ שֶׁהֵם הֲפָכִים זֶה לָזֶה. כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּכַמָּה וְכַמָּה שְׁנוּיִים לְאֵין מִסְפָּר

כְּגוֹן קֹר וְחֹם, רַךְ וְקָשֶׁה וְכוּ'. וְכֵן בְּנֵי הָאָדָם מְשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם מְאֹד, כִּי כְּמוֹ שֶׁהֵם מְשֻׁנִּים בְּצוּרוֹתֵיהֶם כָּךְ הֵם מְשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשַׁת פִּינְחָס, וְכָל זֶה בִּשְׁבִיל לְהַשִּׂיג וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת וְהַסְּפִירוֹת שֶׁבָּהֶם צִמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ בְּכַמָּה שִׁכְלִיִּים נִפְלָאִים עַד שֶׁנִּתְהַוּוּ הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם נִרְאִים כַּהֲפָכִים זֶה מִזֶּה שֶׁזֶּה חֶסֶד וְזֶה גְּבוּרָה וְכוּ', זֶה דִּין וְזֶה רַחֲמִים וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ וְנִתְהַוּוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַבְּרוּאִים וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם. וְעִקַּר קִיּוּם הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְהַהַכְרָעָה בֵּין הַמִּדּוֹת כִּיָדוּעַ. וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנִּבְרְאוּ מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, שֶׁהֵם בְּטִבְעָם כַּהֲפָכִים זֶה מִזֶּה, זֶה קַר וְזֶה חַם וְכוּ'. וְעִקַּר קִיּוּם וְחִיּוּת כָּל דָּבָר מִדּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר כְּשֶׁהַיְסוֹדוֹת מְמַזָּגִים בּוֹ בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה בִּבְחִינַת הַהַכְרָעָה וְשָׁלוֹם בֵּין הַיְסוֹדוֹת, כִּי כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבֵּר יְסוֹד אֶחָד נֶגֶד חֲבֵרוֹ הוּא חֻרְבַּן הַדָּבָר וַהֲרִיסָתוֹ, כְּמוֹ כֵן הוּא בְּרוּחָנִיּוּת שֶׁעִקַּר כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁעַל יָדָם הָיָה כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁהַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל לֹא הָיָה כִּי אִם כְּדֵי לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לְכֹלֹ כָּל הַצִּמְצוּמִים יַחַד לְהַכְרִיעַ וּלְתַוֵּךְ הַשָּׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. כְּמוֹ שֶׁבַּלִּמּוּד הַפְּשׁוּט בַּגְּמָרָא מְפֹרָשִׁים פְּרוּשׁ תּוֹסָפוֹת אִי אֶפְשָׁר לְחַדֵּשׁ שׁוּם דָּבָר וּלְבָרֵר הַדִּין כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹדְעִין לְהַכְרִיעַ בֵּין כָּל הַסְּבָרוֹת הַהֲפוּכוֹת וּלְתַוֵּךְ הַשָּׁלוֹם בֵּין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַסְּתִירוֹת שֶׁאָז דַּיְקָא נוֹלַד הַחִדּוּשׁ, דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁהָיָה קֻשְׁיָה כַּמָּה קֻשְׁיוֹת וּסְתִירוֹת וְזָכָה לָבוֹא עַל סְבָרָא לְתָרֵץ וּלְיַשֵּׁב הַכֹּל וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין כָּל הַסְּתִירוֹת עַל יְדֵי זֶה נוֹלַד הַחִדּוּשׁ וְנִתְבָּרֵר הַדִּין לַאֲמִתּוֹ, כְּמוֹ כֵן בְּעִנְיַן הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְשׁוּם הַשָּׂגָה כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹדְעִין לְהַכְרִיעַ וּלְיַחֵד כָּל הַמִּדּוֹת וְהַשִּׂכְלִיִּים וְהַצִּמְצוּמִים שֶׁנִּרְאִים כְּהֶפְכִּיִּים חַס וְשָׁלוֹם, לְהַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם וּלְכָלְלָם יַחַד כָּרְאוּי שֶׁאָז דַּיְקָא בָּאִים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת הוּא עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם. וְעַל כֵּן גָּדוֹל מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא צִמְצוּם וְשֹׁכֶל מְיֻחָד וְעַל כֵּן דַּעְתּוֹ מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ, אֲבָל צְרִיכִין שֶׁיִּכָּלְלוּ יַחַד בְּאַהֲבָה שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי הַהַכְרָעָה וְשָׁלוֹם וְאָז דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ כָּל הַשִּׁנּוּיֵי דֵּעוֹת יַחַד עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִזְכּוּ לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַהַכְרָעָה וְהַשָּׁלוֹם בֵּין הַצִּמְצוּמִים וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת זֶה בָּא בַּחֲבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְּקוֹרְתוֹ וְכֵן זֶה בָּא בְּנֵרוֹ וְזֶה בְּפִשְׁתָּנוֹ שֶׁתְּפֹס הַתַּנָּא לְדָגְמָא בְּדִינֵי נְזִיקִין, לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת בָּאִים מֵהַשִּׁנּוּיִים וְהַהֲפָכִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּשֶׁאֵין נִזְהָרִין לְהִתְנַהֵג בָּהֶם כָּרָאוּי, כְּגוֹן חֲבִיּוֹת וְקוֹרָה שֶׁהֵם הֲפָכִיִּים זֶה לָזֶה כְּשֶׁנִּפְגָּשִׁין יַחַד. אֲבָל בְּוַדַּאי שְׁנֵיהֶם צְרִיכִין בָּעוֹלָם. וְלִפְעָמִים צְרִיכִים שְׁנֵיהֶם יַחַד כְּגוֹן שֶׁיּוֹשְׁבִין עַל הַקּוֹרָה וְשׁוֹתִין מֵהַחֲבִיּוֹת וְאָז שְׁנֵיהֶם יַחַד דַּיְקָא עוֹשִׂין צָרְכֵי הָאָדָם. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגְעִין זֶה בָּזֶה וְאֵין

נִזְהָרִין זֶה מִזֶּה וְהוֹלֵךְ אֶחָד נֶגֶד חֲבֵרוֹ אֲזַי נִזּוֹק אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ. וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם הֲפוּכִיִּים זֶה מִזֶּה כֻּלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם רַק שֶׁיִּזְהֲרוּ לְהִתְנַהֵג בָּהֶם בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה וְאָז כָּל אֶחָד מוֹעִיל וּמְסַיֵּעַ לַחֲבֵרוֹ וְעַל יְדֵי כֻּלָּם יַחַד בָּאִים אֶל תַּכְלִית הַמְכֻוָּן בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. עַל כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יֵלֵךְ אֶחָד נֶגֶד חֲבֵרוֹ בְּלִי הַכְרָעָה וְשָׁלוֹם שֶׁאָז יַזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה וְיִתְקַלְקֵל הַמְכָוָּן:

וּמִזֶּה יָבִין הָאָדָם לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְרַחֵק מְאֹד מְאֹד מִמַּחֲלֹקֶת וְלִבְלִי לְבַקֵּשׁ קְנָאָה וְשִׂנְאָה עַל חֲבֵרוֹ, אַדְרַבָּא יִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְדוֹן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת. כִּי לִפְעָמִים נִדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְכַּוֵּן בְּמַעֲשָׂיו לְהַקְנִיטוֹ מֵחֲמַת שֶׁעוֹשֶׂה דְּבָרִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עִנְיָנוֹ וּרְצוֹנוֹ וּבֶאֱמֶת חֲבֵרוֹ לֹא כִּוֵּן כְּלוּם כְּנֶגְדּוֹ רַק הוּא עוֹשֶׂה דְּבָרָיו לְפִי תֻּמּוֹ לְצָרְכֵי פַּרְנָסָתוֹ. וּמִי שֶׁהוּא קַפְדָּן וְנוֹחַ לִכְעֹס חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי תֵּכֶף נוֹטֵר שִׂנְאָה עַל חֲבֵרוֹ מֵחֲמַת שֶׁלִּפְעִ דַּעְתּוֹ הוּא כְּנֶגְדּוֹ. וְכַמִּים הַפָּנִים לַפָּנִים וְכוּ'. וְאָז גַּם חֲבֵרוֹ עוֹמֵד נֶגְדּוֹ עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת בֵּין שְׁנֵיהֶם. וּבֶאֱמֶת הוּא בְּחִנָּם כִּי לֹא נִתְהַוֶּה הַמַּחֲלֹקֶת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל כָּל אֶחָד לָדוּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְרָעָתוֹ כְּלָל, רַק חָתַר בְּדַעְתּוֹ שֶׁבְּוַדַּאי כִּוֵּן לְהַכְעִיסוֹ מֵאַחַר שֶׁעוֹשֶׂה דְּבָרִים כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ וְהַנְהָגָתוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת חֲבֵרוֹ עָשָׂה בְּתָמִימוּת לְצָרְכּוֹ לֹא לְהַכְעִיסוֹ. וְזֶה מְרֻמָּז בַּמִּשְׁנָה, זֶה בָּא בְּחָבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְּקוֹרָתוֹ וְהִזִּיק חָבִית בְּקוֹרָה, פְּטוּר, שֶׁלָּזֶה רְשׁוּת לַהֲלֹךְ וּלְזֶה רְשׁוּת לַהֲלֹךְ וְכוּ'. הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁהִלּוּךְ הַקּוֹרָה הוּא כְּנֶגֶד רְצוֹן בַּעַל הֶחָבִיּוֹת, אַף עַל פִּי כֵן עַל בַּעַל הֶחָבִיּוֹת לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ וְאֵין לוֹ לְהִתְרַעֵם עַל בַּעַל הַקּוֹרָה שֶׁהוֹלֵךְ עִם הַקּוֹרָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנוֹ כִּי לָזֶה רְשׁוּת לַהֲלֹךְ וּלְזֶה רְשׁוּת לַהֲלֹךְ. רַק אִם עָמַד בַּעַל הֶחָבִיּוֹת לְתַקֵּן מַשָּׂאוֹ וְכוּ' שֶׁאָז חַיָּב בַּעַל הַקּוֹרָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ. וּמִזֶּה יְכוֹלִין לְהָבִין בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִרְדֹּף אַחַר הַשָּׁלוֹם וְלָדוּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת וְלֹא יֹאמַר פְּלוֹנִי יְקַפֵּחַ פַּרְנָסָתוֹ כִּי לָזֶה רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְלָזֶה רְשׁוּת וְאֵין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמַה שֶּׁמּוּכָן לַחֲבֵרוֹ, וּלְעוֹלָם יַעֲבֹר הָאָדָם עַל מִדּוֹתָיו וּבָזֶה יִנָּצֵל מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת וּמַחֲלֹקֶת. וְלֹא לֵילֵךְ נֶגֶד חֲבֵרוֹ דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ הוֹלֵךְ כְּנֶגְדּוֹ עַד שֶׁיַּזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה. וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּאֹפֶן שֶׁחֲבֵרוֹ יִתְחַיֵּב בְּדִין טוֹב יוֹתֵר לִבְרֹחַ מִדִּינָא וְדַיְנָא וְיִמְתִּין הוּא בְּמָקוֹמוֹ וְיוֹתֵר לַחֲבֵרוֹ שֶׁיֵּלֵךְ תְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי רִיב וְדִין וּמַחֲלֹקֶת. כִּי טוֹב לִסְבֹּל אֵיזֶה מְנִיעַת רֶוַח אוֹ אֵיזֶה הֶפְסֵד מִלָּבוֹא לִידֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁיַּפְסִידוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר בְּכִפְלֵי כִפְלַיִם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם בִּשְׁבִיל כָּבוֹד וְנִצָּחוֹן בָּעֶלְמָא שֶׁאוֹבֵד מֵאָה פַּרְנָסוֹת בְּחִנָּם, כִּי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק לב

וְזֶה בְּחִינַת הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חֲסִידָא לְקַיֵּם מִלֵּי דְּאָבוֹת וְאָמְרִי לָהּ מִלֵּי דִּנְזִיקִין וְאָמְרִי לָהּ מִלֵּי דְּבָרָכוֹת. חֲסִידָא זֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי הַחֶסֶד רָדַף אַחַר הָאַרְבָּעָה מְלָכִים, כִּי חָתַךְ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְזָכָה לְאַרְבָּעָה בָּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם נִמְשַׁךְ הַשְׁגּוֹת אֱלֹקוּת כַּנַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. וְזֶה הַחֶסֶד זוֹכִין עַל יְדֵי תּוֹכָחָה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ לְקַיֵּם מִלֵּי דְּאָבוֹת שֶׁהוּא תּוֹכָחָה וּמוּסָר כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד וְאָז נִקְרָא חֲסִידָא עַל שֵׁם הַחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְזוֹכִין לְהַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי זֶה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ וְאָמְרִי לָהּ לְקַיֵּם מִלֵּי דִּנְזִיקִין לְהַכְנִיעַ מַזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁהֵם עֶמֶלֶק כְּלָלִיּוּת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דִּסְטָרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲזִיר הַיַּעַר, בְּחִינַת מַזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁהֶחֱרִיבוּ הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה אָבוֹת נִזִּיקִין בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דִּסְטָרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם נִמְשַׁךְ הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַמַּסֶּכֶת הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִתּוֹכָחָה וּמוּסָר נִקְרֵאת אָבוֹת מֵחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה וּמוּסָר זוֹכִין לְהַשָּׁגַת אֱלֹקוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּמְצוּמִים הַנַ"ל וְכָל אֵלּוּ הַצַּמְצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הֵם בְּחִינַת אָבוֹת וּבָנִים, בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הַהַשָּׂגוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם מֵאָב לְבֵן מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. וּכְתִיב, וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ בְּפָרָשַׁת הַיִּחוּד שֶׁהוּא עִקַּר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דִּבְּרָה תוֹרָה. שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגַת וִידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהָאַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן נִקְרֵאת זֹאת הַמַּסֶּכֶת 'אָבוֹת' מֵחֲמַת שֶׁעַל יָדָהּ בָּאִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאָבוֹת לְבָנִים, מִשִּׂכְלִיִּים עֶלְיוֹנִים לְשִׂכְלִיִּים תַּחְתּוֹנִים וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן בְּזֹאת הַמַּסֶּכֶת דַּיְקָא פָּתַח בָּהּ וְסִדֵּר כָּל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מִמֹּשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וּמִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וְכוּ' לְהוֹרוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית כַּוָּנַת זֹאת הַמַּסֶּכֶת הַקְּדוֹשָׁה לְהַמְשִׁיךְ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת מֵרַב לְתַלְמִיד, מֵאָב לְבֵן, כִּי הָרַב בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת אָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וְכַנַ"ל. וְזֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי עַל כֵּן בְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִקְרָאִים מַזִּיקֵי עֶלְמָא, שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, בְּשֵׁם אָבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נִזִּיקִין. אָבוֹת מְכֻלָּל דְּאִיכָּא תּוֹלָדוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. וְזֶה בְּחִינַת 'אָבוֹת הַטֻּמְאָה', כִּי גַּם בְּהַשִּׂכְלִיּוּת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם יֵשׁ אָבוֹת וְתוֹלְדוֹת שֶׁמִּתְחַלְּקוֹת אָמַר אֶחָד סְבָרָא וְחָכְמָה שֶׁל שֶׁקֶר וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וּמִשָּׁם נִמְשְׁכוּ כַּמָּה תּוֹלָדוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם מַזִּיקִין לָהָעוֹלָם מְאֹד כַּיָּדוּעַ לְמִי שֶׁמֵּבִין דַּרְכֵיהֶם הָרָעִים. וְעַל כֵּן אָבוֹת הַטֻּמְאָה הוּא הַמֵּת, כִּי הֵם מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא הֵפֶךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. כִּי עִקַּר חָכְמָתֵנוּ

הַקְּדוֹשָׁה הוּא לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר כָּל הַדְּבָרִים לְמָקוֹר הַחַיִּים עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ הוֹלְכִין בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַדְּבָרִים מְקֻשָּׁרִים בְּחֵי הַחַיִּים, כִּי הוּא בִּרְצוֹנוֹ בָּרָאָם יֵשׁ מֵאַיִן וְהוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כֻּלָּם בְּכָל עֵת וָרֶגַע. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וְכוּ'. אֲבָל הֵם רוֹצִים לְהַגְבִּיר חָכְמַת הַטֶּבַע בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹצִים לַעֲקֹר כָּל הַדְּבָרִים מִמְּקוֹר וְשֹׁרֶשׁ חִיּוּתָם. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים בְּחַיֵּיהֶם מֵתִים, מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מַמְשִׁיכִין חִיּוּת מִמְּקוֹר הַחַיִּים לְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה וְהַסְּכָלָה. אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב:

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

וְזֶהוּ וְאָמְרִי לָהּ מִלֵּי דִּבְרָכוֹת, זֶה בְּחִינַת הַשְּׁנַת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הָאָבוֹת שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁאוֹמְרִים לָנוּ תּוֹכָחָה וּמוּסָר שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ חֶסֶד וּמַכְנִיעִין וּמַפִּילִין הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַזִּיקֵי עֶלְמָא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלֵּי דְּאָבוֹת וּמִלֵּי דְּנָזִיקִין שֶׁהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִלֵּי דִּבְרָכוֹת, כִּי עַל יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלֵּי דִּבְרָכוֹת לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל מַה שֶּׁיּוֹדְעִין וּמַשִּׂיגִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מְבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין שְׁמוֹ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר. כִּי זֶה עִקַּר תַּכְלִית הַהַשָּׂגָה לִזְכּוֹת לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. 'וַחֲסִידֶךָ' זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין הַמַּלְכוּת מֵהֶם וְזוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד כַּנַּ"ל, הֵם דַּיְקָא יְבָרְכוּכָה, כִּי עִקַּר כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת הֵם עַל יְדֵי הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְכַמְבֹאָר בְּפִסּוּקִים רַבִּים בְּכָל מָקוֹם שֶׁמְּבָרֵךְ וּמְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵהַשָּׂגָתוֹ וִידִיעָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' וְכוּ'. וְהוֹלֵךְ וּמְבֹאָר בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב) שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִלֵּי דִּבְרָכוֹת שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי מִלֵּי דְּנָזִיקִין עַל יְדֵי שֶׁהִכְנִיעוּ מַזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מִלֵּי דְּאָבוֹת שֶׁהֵם צַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים קְשׁוּרִים יַחַד בְּקֶשֶׁר נִפְלָא. וְהוּא דַּיְקָא נִקְרָא חֶסֶד עַל שֵׁם הַחֶסֶד בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד וְכוּ':

שַׁיָּךְ לְהַרְאשֵׁי פְּרָקִים לְעִנְיַן פֶּסַח וּסְפִירָה:

חלק לג

וְעַל כֵּן קוֹרִין בְּאֵלּוּ הַיָּמִים פָּרָשַׁת מְצֹרָע שֶׁהוּא בַּעַל לָשׁוֹן הָרָע שֶׁחָמוּר מִכָּל הָעֲוֹנוֹת מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב וְכוּ'. וְזֶהוּ, סִגְרוּ וּפִסְחוּ. עַל כֵּן שָׁם בְּפָרָשָׁה הַזֹּאת מְרֻמָּז פְּגַם קֹרַח שֶׁחָלַק עַל מֹשֶׁה שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל הַגְּרוּעַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קֵרֵחַ הוּא. וְעִקַּר פְּגָמוֹ הָיָה בְּעִנְיַן הַשְּׂעָרוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

פרק ה

חלק א

אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ-אֱמוּנָה' בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

כִּי הָעִקָּר הוּא אֱמוּנָה וְכוּ' וְלִזְכוֹת לֶאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ'. וְלָזֶה צְרִיכִין אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֶלְקוּת לְתוֹךְ צְמָאוֹמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה וּמְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בְּבְחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' וְאֵלּוּ הַגֵּרִים מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל וּמַכְנִיסִין בָּהֶם גַּאֲוָה וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן לָזֶה עַל יְדֵי הַמְּגַנֵּי אֶרֶץ שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוָתָם וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְעַל כֵּן אָדָם צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לִבְלִי לְהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ מָמוֹן יִשְׂרָאֵלִי שֶׁיָּקָר מְאֹד, אַדְרַבָּה, חוֹבָה עָלָיו לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַצִּילוֹ מֵהֶזֵּק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ. וְכֵן הוּא מְחֻיָּב לְהִשְׁתַּדֵּל לְהָשִׁיב אֲבֵדָה וְכוּ' שֶׁהוּא מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא. כִּי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל יָקָר מְאֹד, כִּי מָמוֹן וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם נִכְלָלִים בִּבְחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֶלְקוּת לְתוֹךְ צְמָאוֹמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצְחִין הַנְּשָׁמָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְדָלוֹת הָעֲצוֹת טוֹבוֹת מִמַּעֲמַקִּים שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. נִמְצָא, שֶׁמָּמוֹן יִשְׂרָאֵלִי יָקָר מְאֹד, כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁגְּדֵלָה עַל יְדֵי מָמוֹן וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר לְהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָדָם חַיָּב בְּהֶזֵּק תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּשֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַמַּזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מִתִּקּוּנֵי הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין מִזֶּהֱמַת הַגֵּרִים שֶׁקְּשִׁים לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל יָדָם נִמְשָׁךְ נְאוּף בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחַ הַמַּזִּיקִין רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כַּיָּדוּעַ שֶׁעַל יְדֵי מִקְרֶה בִּלְתִּי טָהוֹר חַס וְשָׁלוֹם, נִבְרָאִין מַזִּיקִין חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ

לְבָרְכָה (בְּסֵפֶר הָא"ב) שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת בָּאִין עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִין הַמַּקְרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, זֶה עִקַּר פְּגַם הַדַּעַת וְהַמֹּחַ וְעַל כֵּן מִשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן גַּם כָּל הַמַּנְהִיגֵי וּמְפַרְסְמֵי שֶׁקֶר שֶׁעַל יָדָם בָּא כָּל זֶה כַּנַּ"ל הֵם נִקְרָאִים מַזִּיקֵי עָלְמָא, כִּי עַל יָדָם נִמְשָׁךְ פְּגַם הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְשֵׁנָה, כִּי מִבְּאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַמַּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוָתָם וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחָתִים בְּשָׁרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם וְכוּ' בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר גַּם בַּשֵּׁנָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, כִּי זוֹכֶה לַחֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְכוּ' וְנִצּוֹל מֵחֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמִּקְרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִמְצָא שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת דַּעְתּוֹ בִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁיִּנָּצֵל גַּם בְּשֵׁנָה וּבְשׁוֹגֵג שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת. וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְשֵׁנָה כְּשֶׁהִזִּיק. כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בִּכְלַל הַמַּגְנֵי אֶרֶץ הַנַּ"ל בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה נִצּוֹל מִפְּגַם הַדַּעַת אֲפִלּוּ בְּשֵׁנָה וּבְשׁוֹגֵג וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִזִּיק צָרִיךְ לְשַׁלֵּם בְּעִדִּית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה הַנִּזָּקִין שָׁמִין לָהֶם בְּעִדִּית. כִּי כְּשֶׁהִזִּיק שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַמַּזִּיקֵי עָלְמָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת קִלְקוּל וּפְגַם בְּתִקּוּנֵי הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהִלְכוֹת הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר) שֶׁכָּל הַפְּגָמִים הַמְבֹאָרִים שָׁם שֶׁהֵם פְּגַם נְאוּף שֶׁבָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַגֵּרִים וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִפְגָּם הָאֱמוּנָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם) עַל כֵּן צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהַתַּחֲלַת הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים זֶה בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְכוּ'. כִּי עֵדֶן-עַיִן לֹא רָאָתָה, בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וּכְשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיכוֹ לְתוֹךְ צְמָחִים עִקַּר הַמְשָׁכָתוֹ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁמִּשָּׁם הַתְחָלַת הַצְמָחִים עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים שָׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב וּזְהַב הָאָרֶץ הַהוּא טוֹב וְכוּ', כִּי מִשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה. וְזֶה בְּחִינַת עִדִּית שֶׁהַמַּזִּיקִין צְרִיכִין לְשַׁלֵּם, כִּי נִקְרָאִים עִדִּית מִלְּשׁוֹן עֵדֶן, כִּי הַשָּׂדֶה הַטּוֹבָה נִקְרֵאת עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּגַן עֵדֶן הָאָרֶץ לְפָנָיו (יוֹאֵל ב). וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּחִירָם מֶלֶךְ צוֹר בְּעֵדֶן, גַּן אֱלֹקִים הָיִיתָ וְכוּ' (יְחֶזְקֵאל כח). וְעַל שֵׁם עֵדֶן נִקְרָאִים הַשָּׂדוֹת הַטּוֹבוֹת עִדִּית. וְזֶה בְּחִינַת הַנִּזָּקִין שָׁמִין לָהֶם בְּעִדִּית, כִּי כְּשֶׁצְּרִיכִין לְשַׁלֵּם הַנִּזָּקִין לְתַקֵּן מַה שֶׁקִּלְקְלוּ בְּהֶזֵּקָם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן מֵרֹאשׁ וְהַתְחָלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים שֶׁהוּא נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן

לְהַשְׁקוֹת וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִדִּית שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּחִינַת עֵדֶן וְכַנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה אֲבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמַּבְעֶה וְהַהֶבְעֵר. כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת בָּאִין עַל יְדֵי הַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁכְּלוּלִים בְּאַרְבָּעָה אֲבוֹת נְזִיקִין וּמֵהֶם נִמְשָׁכִין תּוֹלְדוֹת רַבּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָבוֹת מִכְּלַל דְּאִיכָּא תּוֹלְדוֹת. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִפֶּגֶם כָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּפְגַם הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא הָעִקָּר. כִּי כָּל מְצוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְכוּ', כִּי כָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְכוּ' הֵם הַהֶפֶךְ מֵהַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם:

הַשּׁוֹר זֶה בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא הָעֵגֶל בִּבְחִינַת וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר וְכוּ':

הַבּוֹר זֶה בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הֶפֶךְ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִין כָּל יְמֵיהֶם לַחֲתֹר הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא עַל יְדֵי פַּרְנָסָתָם וַאֲכִילָתָם הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין פַּרְנָסָה וְעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצְחִין נִשְׁמָתָם עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא הֵם בְּהֶפֶךְ מִזֶּה, כִּי הֵם מְשַׁקְּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן לַהֲנָאָתָם וְלִכְבוֹדָם. וְהֵם רוֹצִים לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם מָמוֹן יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים שֶׁעַל יָדָם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בּוֹר, בְּחִינַת הַמְשַׁקְּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁנִּקְרָא בּוֹר, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, בּוֹר דָּא טְחוֹל וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּדָבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק (בְּסִימָן כג) כִּי הֵם בִּבְחִינַת בּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם הֶפֶךְ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם בִּבְחִינַת בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְכוּ', כִּי מֵימָיו מִן הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל הַמְשַׁקְּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן לַהֲנָאָתָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא, הֵם בְּחִינַת בּוֹר אֵין מַיִם בּוֹ, כִּי אֵין בּוֹ מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה הַנַּ"ל, אַדְרַבָּא, הֵם פּוֹגְמִים בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת מַיִם אֵין בּוֹ, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת וּבִלְבּוּלֵי הָאֱמוּנָה:

וְהַמַּבְעֶה זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַגֵּרִים הַנַּ"ל, כִּי הַגֵּרִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת טוֹבוֹת שֶׁהָיוּ נֶעֱלָמִים בְּזֶהֲמַת עֵשָׂו בִּבְחִינַת כִּי צַיִד בְּפִיו, כַּמּוּבָא. וּכְשֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָם מִשָּׁם וְנַעֲשִׂין גֵּרִים זֶה בְּחִינַת אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו, שֶׁנִּבְעֶה וְנִגְלֶה הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָיוּ צְפוּנִים וְנֶעֱלָמִים בְּזֶהֲמָתוֹ הַגְּדוֹלָה. אַךְ מֵאַחַר שֶׁיָּצְאוּ מִזֶּהֲמָא כָּזֹאת עַל כֵּן הֵם מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל

וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַבָּעָה בְּחִינַת אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִקְרָא זֶה בַּגְּמָרָא לְעִנְיַן מַבָּעָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם, מַבָּעָה זֶה הַשֵּׁן. בְּחִינַת הַמַּזִּיקִי עָלְמָא הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר הַדּוֹבְרִים עָתָק עַל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים אֱמִתִּיִּים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה. בְּחִינַת שָׁרְקוּ וַיַּחַרְקוּ שֵׁן וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיִחֶזְקֵאל (קַפִּיטֶל לד) לְעִנְיַן הָרוֹעִים שֶׁל שֶׁקֶר אֶת הֶחָלָב תֹּאכֵלוּ וְכוּ' וַתִּהְיֶינָה צֹאנִי לְאָכְלָה וְכוּ'. וְכֵן בִּזְכָרְיָה יא בְּעִנְיַן רוֹעֶה אֱוִילִי שֶׁהוּא הָרוֹעֶה שֶׁל שֶׁקֶר, נֶאֱמַר שָׁם, וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה יֹאכֵל. וְכֵן בִּשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מֵהָרוֹעִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁמְּגַנֶּה אוֹתָם שֶׁאוֹכְלִים בְּשַׂר יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְהֵם נִמְשָׁכִים מִזֶּהֱמַת הַגֵּרִים הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם בְּחִינַת מַבָּעָה זֶה הַשֵּׁן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵיךְ וְכוּ' נִבְעוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

חלק ה

וְהַהֶבְעֵר זֶה בְּחִינַת פֶּגֶם נְאוּף בְּכַמָּה בְּחִינוֹת הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶהֱמַת הַגֵּרִים הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הֶבְעֵר, בְּחִינַת תַּבְעֶרֶת הַמְּדוּרָה שֶׁל תַּאֲוָה הַנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁכָּל הָאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין נִמְשָׁכִין מִפְּגָמִים הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּפְגַם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמַר הַתַּנָּא, לֹא הֲרֵי זֶה כַּהֲרֵי זֶה וְלֹא הֲרֵי זֶה כַּהֲרֵי זֶה וְכוּ'. כִּי יֵשׁ בְּעִנְיַן הַמַּזִּיקֵי עָלְמָא הַנַּ"ל שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר בָּהֶם וּבְתוֹלְדוֹתֵיהֶן כַּיּוֹצֵא בָּהֶן הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁדַּרְכָּן לְהַזִּיק, כִּי כֻּלָּם מַזִּיקִים לְהָעוֹלָם מְאֹד. וּכְשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב הָאָרֶץ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת מֵיטַב הָאָרֶץ, בְּחִינַת מֵיטַב שָׁדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עִדִּית הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְזֶה בְּחִינַת עֹצֶם הָאִסּוּר שֶׁל הַמָּסוֹר שֶׁהֶחְמִירוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד שֶׁדִּינוֹ כְּמוֹ מוּמָר וְכוֹפֵר וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה בַּהֲלָכָה ד הַקּוֹדֶמֶת עִנְיַן מָסוֹר עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל אַךְ עוֹד לֵאלֹקַי מִלִּין לְבָאֵר יוֹתֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַמָּסוֹר שֶׁמּוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל נָעוּץ וְקָשׁוּר זֶה בָּזֶה בְּכַמָּה קְשָׁרִים, כִּי מִבֹּאָר שָׁם שֶׁעֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הִוא עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִים מֵעֹמֶק הַלֵּב וְכוּ' עַד שֶׁחוֹתְרִים הַמַּיִם עֲמֻקִּים, שֶׁהֵם הָעֲצוֹת שֶׁמַּהֵם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וְכוּ' וְכוּ', וְלָזֶה אֵין זוֹכִים כִּי אִם עַל יְדֵי הָאִישׁ תְּבוּנוֹת וְכוּ' שֶׁהוּא מִי שֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בַּאֲכִילָתוֹ וּפַרְנָסָתוֹ שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים וְכוּ'. וְעַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' וְאֵלּוּ הַגֵּרִים מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁמִּזֶּה לוֹקְחִין חֶרֶב הַגַּאֲוָה הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַכְנִיסִין תַּאֲוַת נְאוּף בָּעוֹלָם. וְהַתִּקּוּן עַל

יְדֵי הַמַּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ' וְכוּ' עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל זֶה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַחֲזֹר וּלְבָאֵר הַכֹּל פֹּה, כִּי הֵם דְּבָרִים אֲרֻכִּים וַעֲמֻקִּים מְאֹד. וּכְבָר מְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבְּכָל עִנְיָן הַמְבֹאָר שָׁם שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְקַלְקֵל וּלְפַגֵּם. בְּכָל פְּגָם וְקִלְקוּל חוֹזֶרֶת וְנִתְקַלְקֶלֶת הָאֱמוּנָה מֵרֹאשִׁית הַתִּקּוּן, כְּגוֹן בְּמַה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶהֱמַת הַגְּרִים מַכְנִיסִין גַּאֲוָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה מְמֵילָא מִתְקַלְקֶלֶת הָאֱמוּנָה. כִּי גַּאֲוָה בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמִּתְגָּאֶה כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עַל יְדֵי הַגַּאֲוָה נִפְגָּם הַפְּרָנְסָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצְחִין נַפְשׁוֹ וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַחֲתֹר הָעֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר צַחְצָחוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנְסָה זוֹכֶה בִּשְׁלֵמוּת רַק הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בִּשְׁלֵמוּת לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה קְדוֹשָׁה כָּזֹאת שֶׁמְּצַחְצַחַ נַפְשׁוֹ עַל יָדָהּ, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי קִרְבּוֹ אֶל הַצַּדִּיק הַזֶּה כֵּן מַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ פַּרְנָסָה קְדוֹשָׁה הַנַּ"ל. וְכֵן זוֹכֶה לְאֵיזֶה בְּחִינָה לְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ בַּאֲכִילָתוֹ וּפַרְנָסָתוֹ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְפִי עֶרְכּוֹ לַחֲתֹר וּלְגַלּוֹת עֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל:

כִּי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל נִקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים מֻחֲמַת שֶׁבְּשָׁרְשָׁם הֵם מְקֹרָשָׁרִים וּכְלוּלִים בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכָּשֵׁר הוּא יָקָר מְאֹד מֻחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת צַחְצָחוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל. וְאִם הָיָה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג כַּסֵּדֶר כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד הָיָה נִמְשָׁךְ כָּל הָעֲשִׁירוּת וְכָל הוֹן דְּעָלְמָא לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַפְּרָנְסָה כַּנַ"ל וְכָל מִי שֶׁמְּקָרֵב אֵלָיו יוֹתֵר מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ עֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה בְּרֶוַח יוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה עִקַּר הַפְּרָנְסָה וְהָעֲשִׁירוּת לְיִשְׂרָאֵל וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם הָיוּ נִזּוֹנִים מִן הַתְּמָצִית, אֲבָל מֵרְבּוּי עֲוֹנוֹתֵינוּ נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל, כִּי נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכָל הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת אַף עַל פִּי שֶׁגַּם עַתָּה נִמְשָׁכֶת רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן נִתְהַפֵּךְ הַגַּלְגַּל וְנִמְשָׁכֶת הָרֹב לְהָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים, וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתְּמָצִית. וְעַל כֵּן עַתָּה רֹב הָעֲשִׁירוּת אֲצֶל הֶהָמוֹן וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת רַבָּם עֲנִיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹלָם נִזּוֹנִין בִּשְׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי וַחֲנִינָא בְּנִי דַּי לוֹ בְּקַב חָרוּבִין וְכוּ', כִּי צַדִּיקֵי"א מְהַנְיָא זְכוּתַיְהוּ אַעָלְמָא אַדִּידְהוּ לָא. וְעַל זֶה צָעַק הַמְקוֹנֵן, נַחֲלָתֵנוּ נֶהְפְּכָה לְזָרִים וְכוּ'. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁמַּגִּיעַ לוֹ אֵיזֶה שֶׁפַע שֶׁל פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְהַחֲזִיר וּלְהַעֲלוֹת הַפַּרְנָסָה לְמָרָא קַמָּא שֶׁהוּא הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְכָל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם. וְכֵן

צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְנַהֵג בְּפַרְנָסָתוֹ וַעֲשִׂירוּתוֹ בִּקְדֻשָּׁה לִבְלִי לְהִתְגָּאוֹת בּוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּכְלַל שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וְכוּ' וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לָּךְ וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ וְכוּ'. וְאָז יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי פַּרְנָסָתוֹ וּלְהַפֵּךְ לְהֶפֶךְ. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי פְּגַם הַגַּאֲוָה נִפְגַּם הַפַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה וּמִמֵּילָא נִפְגֶּמֶת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי זֶה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל הַמִּתְגָּאֶה כְּאִלּוּ עוֹבֵד עַל זֶה כַּנַּ"ל. וְכֵן עַל יְדֵי נְאוּף נִפְגַּם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְכֵן פְּגַם הָאֲכִילָה הוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁגְּדֵלָה עַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בִּקְדֻשָּׁה וּמְעֹרֶבֶת בְּהָאֲכִילָה כֹּחַ הַשֵּׁדִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ מְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ בַּאֲכִילָתוֹ וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי נִפְגַּם הָאֱמוּנָה. וְכֵן עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט נִפְגַּם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַדַּיָּן הַמְעַוֵּת אֶת הַדִּין נִקְרָא תּוֹעֵבָה וְכוּ' כְּמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁנִּסְמָךְ לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה וְכוּ' אֵצֶל שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ, לוֹמַר לְךָ, שֶׁכָּל הַמַּעֲמִיד דַּיָּן שֶׁאֵינוֹ הָגוּן כְּאִלּוּ נוֹטֵעַ אֲשֵׁרָה. וְעִקַּר הַקִּלְקוּל הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, כַּמּוּבָן בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי בְּנִיסָן שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה רָאוּי לְהִתְתַּקֵּן וְכוּ', אַךְ עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט חוֹזֵר וְנִתְקַלְקֵל וְכוּ':

וְכָל הָאֲרִיכוּת הַגְּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַהֹפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּישַׁעְיָה בְּהַפְטָרַת חָזוֹן, יְתוֹם לֹא יִשְׁפֹּטוּ וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר הַקִּינוֹת שֶׁל אֵיכָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁמֹּשֶׁה אָמַר, אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי. וִישַׁעְיָה אָמַר, אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה וְכוּ'. וְיִרְמְיָה אָמַר, אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד וְכוּ', כִּי הַכֹּל אֶחָד וְתָלוּי זֶה בָּזֶה. כִּי מֹשֶׁה אָמַר אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי לְעִנְיַן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לוֹמַר שֶׁגַּם עָלָיו קָשֶׁה לְהַשְׁלִים בִּשְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי טָרְחֲכֶם וּמַשַּׂאֲכֶם וְרִיבְכֶם, לְעִנְיַן הַמִּשְׁפָּט. וִישַׁעְיָה רָאָה אוֹתָהּ בְּפַחֲזוּתָהּ אָמַר, אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה, עַל שֶׁכְּבָר פָּגְמוּ הָרִבֹּה בַּמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, קִרְיָה נֶאֱמָנָה מָלֵאתִי מִשְׁפָּט וְכוּ'. וְזֶהוּ, קִרְיָה נֶאֱמָנָה מָלֵאתִי מִשְׁפָּט. כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט נִמְשַׁךְ זְנוּת וְנַאוּף כַּנַּ"ל. וְיִרְמְיָה רָאָה אוֹתָהּ בְּחָרְבָּנָהּ וְאָמַר, אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַחָרְבָּן הָיָה עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִין אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין וְנִמְשָׁךְ תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִתְקַלְקֵל כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרָם הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְסַיֵּם שָׁם שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּלּוּיָה בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְכוּ'. וְזֶהוּ צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בַּעֲלֵי צְדָקָה הָאֲמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִין לְתֵת צְדָקָה לְמָקוֹם הַצָּרִיךְ, לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם הָעוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁמֵּהֶם כָּל שֹׂרֶשׁ שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת. רַק

שֶׁמֵּחֲמַת בְּחִינַת גַּלְגַּל הַחוֹזֵר בְּחִינַת הַטַּקְלָא וְכוּ' שֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת בְּעֵת הַחֲרָבָן נִתְהַפֵּךְ הַשֶּׁפַע וְכוּ' עַד שֶׁהִגִּיעַ לְמִי שֶׁהִגִּיעַ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַחֲזִיר הַשֶּׁפַע לְמָרְא קַמָּא כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן פְּגַם הַמִּשְׁפָּט עָצוּם מְאֹד וְעַל יְדֵי זֶה כָּל הַחֻרְבָּן, כִּי כְּשֶׁפּוֹגֵם בַּמִּשְׁפָּט וּמַטֶּה הַדִּין וּמַחֲזִיק יְדֵי הָעוֹשֶׂה עָוֶל שֶׁמְּכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ וְעוֹשֵׁק מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא כַּדִּין נִמְצָא שֶׁהוּא פּוֹגֵם בְּמָמוֹן וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּשָׁרְשׁוֹ הוּא קָדוֹשׁ מְאֹד וְכָל הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶה. וְהַדַּיָּן הַמְעַוֵּת אֶת הַדִּין פּוֹגֵם בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי בְּוַדַּאי עַל יְדֵי מָמוֹן שֶׁל אִסּוּר שֶׁלּוֹקֵחַ אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא כַּדִּין בְּוַדַּאי עַל יְדֵי מָמוֹן כָּזֶה אֵין מַמְשִׁיכִין אֱמוּנָה, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי מָמוֹן כָּזֶה נִפְגֶּמֶת הָאֱמוּנָה מְאֹד. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

הַמְכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ נֶחְשָׁב כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וְעַל כֵּן פְּגַם הַמִּשְׁפָּט עָצוּם מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר פְּגַם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶהוּ בְּעָצְמוֹ עִצֹּם פְּגַם הַמָּסוֹר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיַד עַכּוּ"ם וּמוֹסֵר אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַכָּשֵׁר בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם, כִּי הוּא פּוֹגֵם בְּכָל הַנַּ"ל בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים שֶׁעַל יְדֵי מָמוֹנָם נִמְשָׁךְ הָאֱמוּנָה וְהוּא מוֹסְרָם בְּיַד הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל בְּאוֹת ד). וְהָעִקָּר הוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁמּוֹסֵר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁפְּטֵי הָעַכּוּ"ם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ עָנְשׁוֹ שֶׁפָּסְקוּ לוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמּוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי עִקַּר פְּגַם הַמִּשְׁפָּט נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶּׁמַּעֲלִין טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּמִין הַתְּפִלִּין וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַמָּסוּר שֶׁהַפְּגָם שֶׁלּוֹ מַגִּיעַ לְשָׁם בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט מְאֹד, עַל כֵּן הוּא נוֹפֵל אֶל הַקְּלִפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁאָסוּר לְהַעֲלוֹתָהּ, רַק צְרִיכִין לְהוֹרִידָהּ בִּבְחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּעֵשָׂו:

אִם תַּגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר וְכוּ' מִשָּׁם אוֹרִידֶךָּ. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי מִשְׁפָּטוֹ שֶׁל הַמָּסוֹר חָרוּץ, 'מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין', כְּדֵי לְתַקֵּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁפָּגַם בּוֹ הַמָּסוֹר בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁיּוֹרִידוּ אוֹתוֹ וְלֹא יַעֲלֶה עוֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל הַמִּשְׁפָּט בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי נָפַל לִבְחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁכָּל קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהוֹרִיד אוֹתוֹ וְלֹא יַעֲלֶה עוֹד כְּדֵי לְתַקֵּן הַמִּשְׁפָּט:

חלק ח

וְזֶה פְּגַם דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁפָּגְמוּ בַּמִּשְׁפָּט נֶגֶד מֹשֶׁה וְאָמְרוּ, מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ וְכוּ'. וּמָרְסוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם הִלְשִׁינוּ עָלָיו. וְאַחַר כָּךְ חָלְקוּ עָלָיו בַּעֲדַת קֹרַח

וְרָצוּ לְהָפֵךְ הַמִּשְׁפָּט שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן הָיָה עָנְשָׁם וְיִרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאוֹלָה בְּחִינַת מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לְהוֹרִיד וְלֹא לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם נָפְלוּ לְשָׁם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְכוּ'. וּכְתִיב, מִשְׁפָּטֶךָ לְמֶלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ וְכוּ'. וְאָז יְקֵיִם, צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְכוּ' וְכַנַּ"ל בְּמָהֳרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

חלק ט

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּמְקוֹמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר יְגִיעַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵחֲמַת שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַבּוֹרֵא עוֹלָם, עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְלִיכִין אוֹתוֹ עָלֵינוּ, כִּי אָנוּ מְגַלִּין בִּתְפִלָּתֵנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם וְהוּא מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וּכְשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם לְצַעֵר מֵעִקַּם הַלֵּב בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹהֲגִים לוֹמַר מִזְמוֹר מִמַּעֲמַקִּים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּכְשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לְזַהֵר תֵּכֶף שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ הַגֵּרִים אוֹתָנוּ וְכוּ' וְעַל כֵּן צְרִיכִין תֵּכֶף לִבְחִינַת כֹּחַ קְדֻשַּׁת הַמַּגְנִיא אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ, בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ'. וּצְרִיכִין שִׂמְחָה לְחַזֵּק כֹּחַ הַמַּלְאָךְ שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ הַמַּאֲכָלִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּשַׂמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם הַנֶּאֱמַר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעִקַּר הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּגָרְשִׁין בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל מֵהַמֹּחַ וְכוּ' וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כַּמְבֹאָר לַמְעַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הוּא יוֹם הַמִּשְׁפָּט, כִּי אָז ה' יִתְבָּרַךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מִשְׁפָּט. וְאָנוּ צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצִיא כָּאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ וְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט קָשֶׁה מְאֹד וְהוּא עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה וְדַקָּה מְאֹד, כִּי צְרִיכִין דַּיְקָא לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה וְאַף עַל פִּי כֵן יָגֹרַשׁ בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט. עַל כֵּן צְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַיּוֹדְעִים לַעֲסֹק בָּזֶה כָּרָאוּי וַאֲנַחְנוּ בַּעֲנִיּוּתֵנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה רַק מַה שֶּׁאָנוּ יְכוֹלִים לִינֹק וְלִשְׁאֹב מִתּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה אָנוּ מְחֻיָּבִים לַחֲתֹר וּלְהִתְיַגֵּעַ וְלִמְצֹא מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לָנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד:

וְהִנֵּה מְבֹאָר שָׁם שֶׁגַּם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהַנִּשְׂגָּב מְאֹד גַּם הוּא אֵינוֹ זוֹכֶה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כִּי אִם עַל יְדֵי תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁמַּשְׁלִיךְ כָּל חָכְמָתוֹ וּמַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לְתוֹךְ רֶפֶשׁ וְטִיט בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו וּמְגַלֶּה לוֹ סוֹד דַּרְכֵי ה' בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק יָכוֹל לְהַעֲלוֹת אֶת הַמִּשְׁפָּט מֵעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת שֶׁנִּפַּל לְשָׁם בִּבְחִינַת מִשְׁפָּטֶךָ תְּהוֹם

רַבָּה וּמִשָּׁם הוּא מַעֲלֶה אוֹתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הֵיטֵב. נִמְצָא שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא עַל יְדֵי תְּמִימוּת וְזֶה אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לֵילֵךְ בָּזֶה כָּל יָמָיו לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל יְדֵי זֶה גַּם אָנוּ זוֹכִים בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל בְּתֹקֶף קְדֻשָּׁתוֹ וְחָכְמָתוֹ הַנִּשְׂגָּבָה הוּא מְסַלֵּק הַכֹּל וּמִתְנַהֵג עַצְמוֹ בִּתְמִימוּת וּמַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ כָּל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הָרֶפֶשׁ וְהַטִּיט שֶׁמַּשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לְשָׁם בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ הוּא מַה שֶּׁמּוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ וּמַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ בְּעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת שֶׁהֵם מְקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים וְהַמְלֻכְלָכִים מְאֹד שֶׁל אֵלּוּ שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם וְתַאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת נְפִילַת הַמִּשְׁפָּט עַד הַתְּהוֹם. וְהַצַּדִּיק בְּגֹדֶל רַחֲמָנוּתוֹ עַל צַעַר הַשְּׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל הוּא מַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לְשָׁם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת מִשָּׁם מֵעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת תַּחְתִּיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת רֶפֶשׁ וְטִיט שֶׁמַּשְׁלִיךְ הַצַּדִּיק עַצְמוֹ לְשָׁם בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וְרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים וְאֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא יוֹדֵעַ גֹּדֶל תְּשׁוּקַת ה' יִתְבָּרַךְ לָזֶה לְהַחֲזִיר אֵלָיו נִדָּחָיו עַל כֵּן הוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִילוֹ וּמַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לִמְקוֹמוֹת נְמוּכִים כָּאֵלֶּה. כִּי זֶה עִקַּר הַנַּחַת רוּחַ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וַאֲנִי יָדַי מְלֻכְלֶכֶת וְכוּ', כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד שֶׁרוֹצֶה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְרוֹצֶה לְעָלוֹת מֵעִמְקֵי נְפִילָתוֹ כָּל תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי תְּמִימוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְדַבֵּק עַצְמוֹ וּלְהַכְלֵל בְּהַצַּדִּיק בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם אֲפִלּוּ בְּעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת, כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת תָּם וּמִתְּמֵם עִם תְּמִימִים שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְדַרְכֵי הַתְּמִימוּת אַף אִם נָפַל בְּתַאֲוֹתָיו לִתְהוֹמוֹת כְּמוֹ שֶׁנָּפַל יָכוֹל לְהִכָּלֵל בִּתְמִימוּת הַצַּדִּיק שֶׁהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְשָׁם וְיָכוֹל לַעֲלוֹת וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה:

חלק י

כִּי עִקַּר תִּקּוּן כָּל אָדָם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת עַל כָּל דָּבָר וְכָל הַפְּגָמִים חַס וְשָׁלוֹם, הֵם בְּחִינַת קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּמִשְׁפַּט הַתּוֹרָה. וְעִקַּר קִלְקוּלוֹ עַל יְדֵי חֲכְמוֹת רָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ מִתְנַהֵג עִמּוֹ בַּמִּשְׁפָּט הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן כְּפִי מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמּוֹ. כִּי רֹב הָעוֹלָם צוֹעֲקִים שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה. נִמְצָא לְפִי דַּעְתִּם חַס וְשָׁלוֹם, ה' יִתְבָּרַךְ מְעַוֵּת הַמִּשְׁפָּט נֶגְדָּם שֶׁרוֹצֶה שֶׁיֵּעָשׂוּ מַה שֶּׁאֵין בְּכֹחָם לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בְּחֶסְרוֹן פַּרְנָסָה כְּזֹאת, אֲבָל הָאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵינוֹ

כֵּן. כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַאֲמִין כִּי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וּבְוַדַּאי אֵינוֹ בָּא בְּטָרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ מֵהָאָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה מַה שֶּׁאֵין בְּיכָלְתּוֹ. וּבְוַדַּאי הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל זֶה הָאָדָם שֶׁיַּחֲטֹף עִתִּים לְתוֹרָה וַעֲבוֹדָה מִתּוֹךְ דַּחֲקוּת הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹנִי וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם. כִּי בֶּאֱמֶת הָאָדָם לֹא בָּא לָעוֹלָם כִּי אִם בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַבֵּל שְׂכָרוֹ בְּמִשְׁפָּט וְלֹא יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְזֶה כָּל מַעֲלָתוֹ עַל כָּל הַמַּלְאָכִים, עַל כֵּן צְרִיכִים לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי יָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְאֵינוֹ מְנַסֶּה שׁוּם אָדָם בְּמַה שֶּׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלְּפִי שִׂכְלוֹ קָשֶׁה לוֹ לַעֲמֹד בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ וּלְהַאֲמִין כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וּמִשְׁפָּטָיו וּבְוַדַּאי הוּא צָרִיךְ לַעֲבֹר בָּזֶה הָעוֹלָם בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמּוֹ בַּעֲשִׁירוּת אוֹ בַּעֲנִיּוּת אוֹ בְּהִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹת וְהָרַעְיוֹנִים וְכוּ' וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הִלֵּל מְחַיֵּב עֲנִיִּים, יוֹסֵף מְחַיֵּב הָרְשָׁעִים, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חַרְסוֹם מְחַיֵּב הָעֲשִׁירִים. וּבָזֶה כְּלוּלִים כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין עָנִי מֵהִלֵּל וְאֵין הִתְגַּבְּרוּת וְהִתְגַּבְּרוּת כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק וְכֵן אֵין עָשִׁיר כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חַרְסוֹם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי תְּמִימוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק מְקַשֵּׁר אוֹתוֹ לְדַרְכֵי תְּמִימוּתוֹ וּמַעֲלֵהוּ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם. וְאִם אַף עַל פִּי כֵן יִצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר, צָרִיךְ בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוּת לְצַעֵק מִמַּעֲמַקִּים וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה נְעוּצָה סוֹפָהּ בִּתְחִלָּתָהּ וּתְחִלָּתָהּ בְּסוֹפָהּ וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר לְכָל אֶחָד כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לַעֲלוֹת:

חלק יא

וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לָזֶה לִמּוּד גָּדוֹל לְהִתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵי הַתְּמִימִים וְהַכְּשֵׁרִים בְּלִבּוֹתָם וּלְהִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לִהְיוֹת נִכְלָל בִּבְחִינַת הַיְשִׁיבָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק בַּלִּמּוּד הָאֲמִתִּי שֶׁל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה הָעִקָּר לְהַכְנִיס אֱמוּנָה בָּעוֹלָם וּלְהוֹצִיא אֶת כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹת הַמְגֻנִּים שֶׁנָּפַל לְשָׁם. כִּי יֵשׁ בָּזֶה הֲלָכוֹת רַבּוֹת וַעֲמֻקּוֹת וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב שָׁם וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי עִם תַּלְמִידִים שֶׁנִּקְרָא יְשִׁיבָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל חַיָּיו צָרִיךְ לֵילֵךְ עַל יָדָיו וְעַל רַגְלָיו לְבַקֵּשׁ יְשִׁיבָה אֲמִתִּית כָּזֹאת שֶׁיּוּכַל לִזְכּוֹת עַל יָדָהּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּלְקִיּוּם הַתּוֹרָה לְבַל יֹאבַד בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת תַּחְתִּיּוֹת שֶׁנָּפַל לְשָׁם כַּאֲשֶׁר הוּא יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ כִּי מִימוֹת אֲבוֹתֵינוּ לֹא פָּסְקָה יְשִׁיבָה מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אֹהָלִים בְּתוֹךְ הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר לִלְמֹד שָׁם דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת בֶּאֱמֶת לִהְיוֹת אִישׁ תָּם וְעַל כֵּן זָכָה

לְבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ, בְּחִינַת מִשְׁפָּט לְאֹלְקֵי יַעֲקֹב:

חלק יב

וְזֶה בְּחִינַת חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ ה' אֲזַמְּרָה, דְּהַיְנוּ לְהַאֲמִין שֶׁצַּדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו בֵּין כְּשֶׁמִּתְנַהֵג עִמּוֹ בְּחֶסֶד בֵּין בְּמִשְׁפָּט וְדִין חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְלִשְׁיר וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל הַכֹּל, זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי אַשְׁכִּילָה בְּדֶרֶךְ תְּמִים מָתַי תָּבוֹא אֵלָי, דְּהַיְנוּ תְּמִימוּת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי, שֶׁבְּקֶרֶב בֵּיתִי, בֵּינִי לְבֵין עַצְמִי אֲיַשֵּׁב עַצְמִי הֵיטֵב וְאֵלֵךְ בְּתָם לְבָבִי לְהִסְתַּכֵּל בֶּאֱמֶת לְמִי לְקָרֵב אֶת עַצְמִי אִם לְמוֹשַׁב לֵצִים חַס וְשָׁלוֹם, אִם לְחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וְכוּ', אִם לִתְמִימִים וִירֵאִים וּכְשֵׁרִים וְכוּ'. וְזֶהוּ, לֹא אָשִׁית לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר בְּלִיָּעַל עֲשֹׂה סֵטִים שָׂנֵאתִי וְכוּ' עַד:

גְּבַהּ עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב אֹתוֹ לֹא אוּכָל. כִּי צְרִיכִין לְבַטֵּל הַגַּאוּת שֶׁמְּשָׁם בְּחִינַת עֲשֹׂה סֵטִים, בְּחִינַת תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי וְכַנַּ"ל.:

וְזֶהוּ:

לֹא יֵשֵׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה. בְּחִינַת טִפַּת עֶשְׂוֹ וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁצְּרִיכִין לְגָרְשָׁם מֵהַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה:

חלק יג

וְזֶהוּ, "אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ" בְּחִינַת יוֹשְׁבֵי יְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַנַּ"ל. "עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה". כִּי הֵם יִזְכּוּ בְּוַדַּאי לִתְהִלָּה וְהַלֵּל תָּמִיד, כִּי שָׁם עוֹסְקִין בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם, כִּי כָּל זֶה מְקַבְּלִין מִלְּמוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה לִהְיוֹת עֹז וְחָזָק בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כִּי הֵם בְּקִיאִים בַּהֲלָכָה מְאֹד בְּחִינַת בָּקִי בְּעֵיל בָּקִי בְּנִפְיק וְכוּ'. וְזֶהוּ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם. בְּחִינַת קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ. שֶׁאָפְלוּ בְּמִדְבַּר נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן גַּם שָׁם שׁוֹמְעִין קוֹל הַקּוֹרֵא פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' לְיַשֵּׁר בָּעֲרָבָה וְחִשֵּׁף מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ בְּחִינַת מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם שֶׁמְּלַמְּדִים אוֹתָם שֶׁיִּהְיֶה מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא אָפְלוּ מִמִּדְבָּר וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ וְכוּ'. וְזֶהוּ, עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ. שֶׁאוֹתָן שֶׁעָבְרוּ וְנָפְלוּ בְּעֵמֶק הַבָּכָא שֶׁנִּבּוֹכוּ עַל יְדֵי תַּאֲוֹתֵיהֶן מְאֹד וְנָפְלוּ לְעֵמְקֵי תְּהוֹמוֹת תַּחְתִּיּוֹת. גַּם מִשָּׁם יִצְעָקוּ מִמַּעֲמַקִּים לַה' יִתְבָּרַךְ. עַד אֲשֶׁר מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ, שֶׁיַּחְתְּרוּ גַּם מִשָּׁם הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעְיַן הַיְשׁוּעָה לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה. 'בְּרָכוֹת' בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת. 'יַעְטֶה' בְּחִינַת לְבוּשִׁים קְדוֹשִׁים שֶׁנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי

וֶה עַל יְדֵי הִתְחַזְקוּת הָאֱמוּנָה בְּחִינַת לָבֶשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר וְכוּ', כַּמּוּבָא שָׁם. 'מוֹרֶה' בְּחִינַת הַמּוֹרֶה דֶּרֶךְ שֶׁהוּא הָרַבִּי שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה..

וְזֶהוּ:

יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה צְרִיכִין כַּמָּה מִלְחָמוֹת אַחַר כָּךְ לְהַעֲלוֹת מֵהֶחְתִּים לְפִתּוּחֵי חוֹתָם וְכוּ' עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְזֶהוּ, יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל, שֶׁיֵּלְכוּ מִמִּלְחָמָה לְמִלְחָמָה עַד שֶׁיִּזְכּוּ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חַיִל יֵרָאֶה אֵל אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן. שֶׁיֵּלְכוּ מִמִּלְחָמָה לְמִלְחָמָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁיֵּלְכוּ לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁזֶּה עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן בְּחִינַת יֵרָאֶה אֵל אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן שֶׁשָּׁם כָּל תִּקֻּן הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ'. כִּי שָׁם נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת פְּלָאוֹת הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיָה נִפְלָא וְנֶעְלָם בְּחִינַת כִּי יִפָּלֵא וְכוּ':

חלק יד

וְזֶה כָּל הַמִּלְחָמָה שֶׁלּוֹחֲמִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַתִּקּוּנִים שֶׁאָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְהִנֵּה עֵשָׂו אָחִיו בָּא מְצֵידוֹ וְכוּ'. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה כִּי צְרִיכִין תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְלָזֶה צְרִיכִין לְגָרֵשׁ בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמּוֹסְרִים וְהַחוֹלְקִים הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁצְּרִיכִים לְהוֹרִידָם מְאֹד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, מֶלֶךְ אֶבְיוֹן בָּלָה וְרָד שַׁחַת וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ עוֹסְקִין אָז לְהַעֲלוֹת כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ'. אֲבָל בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל צְרִיכִין לְגָרֵשׁ וּלְהוֹרִיד לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת ה' מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גּוֹיִם מֵאַרְצוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּשְׁמֹחַ כָּל הָאָרֶץ שְׂמָמָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ (יְחֶזְקֵאל לה), כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י:

כִּשְׁמֹחַ כָּל הָאָרֶץ, כְּשֶׁיְּקַיְּמִים, ה' מָלְכָּךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים, אָז שְׂמָמָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ, כִּי הַכֹּל צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת רַק בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל צְרִיכִין לְהוֹרִיד וְלֹא לְהַעֲלוֹת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁגַּם אֱדוֹם יִרְצֶה לְהָבִיא תְּשׁוּרָה וְכוּ'. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִשְׁפָּטֶךָ לְמֶלֶךְ תֵּן וְכוּ'. וְכֵן מְבֹאָר בְּעוֹבַדְיָה, וְאִם בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנְּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ שֶׁעוֹסְקִין בּוֹ בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּבְרָכַת מַלְכֻיּוֹת שֶׁאָז אָנוּ מִתְפָּאֲרִין בְּנֹעַם חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְלִיכוֹ עָלֵינוּ וְאָז מַתְחִילִין עִקַּר הַשֶּׁבַח מַה שֶּׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וַאֲנַחְנוּ וְכוּ'. וּבָזֶה מְגָרְשִׁין בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי הוּא עִקַּר תַּקָּף זֶהֲמַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל בְּחִינַת מִשְׁפָּט מְעֻקָּל, בְּחִינַת

קַלְקוּל הַמִּשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר גֵּרְשׁוּ אוֹתָם אָז אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ, וְעַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ וְכוּ' לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים וְכוּ' לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל בְּנֵי בָּשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל וְכוּ', כִּי אָז דַּיְקָא כְּשֶׁמְּגָרְשִׁין בְּחִינַת טִפַּת עֶשֶׂו וְיִשְׁמָעֵאל יְכוֹלִים אַחַר כָּךְ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל וְכוּ', וְהַיְנוּ בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁצְּרִיכִין לְקָרְבָם וְכַנַּ"ל:

חלק טו

וְעַיֵּן בִּנְדָרִים דַּף לב מִגְּדָל מַעֲלַת הַתְּמִימוּת וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַמַּתְמִים אֶת עַצְמוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתַּמֵּם עִמּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם. רַבִּי אוֹשַׁעְיָא אוֹמֵר, כָּל הַמַּתְמִים אֶת עַצְמוֹ שָׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר:

הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. וּכְתִיב, וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁאָמְרוּ בְּסָמוּךְ מִגְּדָל פְּגָם וְקַלְקוּל שֶׁל הַהֶפֶךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, כָּל הַמְנַחֵשׁ לוֹ נַחַשׁ וְכוּ'. כָּל אָדָם שֶׁאֵינוֹ מְנַחֵשׁ מַכְנִיסִין אוֹתוֹ לַמְּחִצָּה שֶׁאֲפִלּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אֵינָם יְכוֹלִים לְכַנֵּס לָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר:

כִּי לֹא נַחַשׁ וְכוּ' כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל. וְזֶהוּ, כָּל הַמַּתְמִים עַצְמוֹ שָׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיִיתָ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי תְּמִימוּת הַנַּ"ל זוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְקָרֵב רְחוֹקִים, כִּי זוֹכִין לְגָרֵשׁ טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁזֶּה הָיָה עֲבוֹדַת אַבְרָהָם וְכָל הָאָבוֹת. וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְקָרֵב הָרְחוֹקִים הָרְאוּיִים וּלְהַעֲלוֹתָם לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עִנְיָן זֶה מִפָּסוּק וָהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְרַבּוּ גֵּרִים עַל יָדוֹ, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי תְּמִימוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט זוֹכֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב. וְזֶהוּ, שָׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה. אַךְ הָרִבּה אוֹבְדִים שָׁעָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לְהַצְלִיחַ בָּהּ בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת עַל יְדֵי חָכְמָתָם שֶׁל הֶבֶל עַל יְדֵי שֶׁדּוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה שָׁעָה דּוֹחֶקֶת לוֹ. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם וְכוּ' וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. וּמֵאַחַר שֶׁהוּא עִקֵּשׁ וְרוֹצֶה לְהִתְעַקֵּשׁ שֶׁיִּמָּלֵא לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ תֵּכֶף חֻפְצוֹ וּכְשֶׁאֵין לוֹ מַה שֶּׁחָפֵץ הוּא אוֹמֵר שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּזֶה הָאֹפֶן לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, נִמְצָא שֶׁהוּא עִקֵּשׁ וּמְהַרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, ה' יִתְבָּרַךְ בָּא בִּטְרוּנְיָא עִמּוֹ שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט יָשָׁר וַאֲזַי גַּם ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפַּתֵּל עִמּוֹ וְהַשָּׁעָה דּוֹחַקְתּוֹ. אֲבָל הַהוֹלֵךְ בְּתִמִּימוּת בֶּאֱמֶת וּמַאֲמִין בֶּאֱמֶת כִּי בְּוַדַּאי צַדִּיק וְיָשָׁר ה' וּמַה שֶּׁסּוֹבֵל יִסּוּרִין וְדַחֲקוּת הַפְּרָנָסָה חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵיוֹצֵא הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַשָּׁעָה טוֹבָה שֶׁלּוֹ וּמְקַיֵּם טוֹב וְיָחִיל וְדוּמָם

וּתְשׁוּעַת ה', כִּי לִפְעָמִים אֵין ה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לוֹ צְרָכֵי יְשׁוּעָתוֹ תֵּכֶף עַד שֶׁיִּרְבֶּה בִּתְפִלָּה עַל זֶה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְגַם בַּתְּפִלָּה אָסוּר לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהֶלְכוֹת גְּזֵלָה הֲלָכָה ה), וְלִפְעָמִים מִטַּעַם אַחֵר. עַל כֵּן צָרִיךְ לֵילֵךְ בִּתְמִימוּת וּלְהַאֲמִין בְּיֹשֶׁר מִשְׁפָּטָיו וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד עַל כָּל דָּבָר וְאָז בְּוַדַּאי הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ כִּי בְּוַדַּאי יַגִּיעַ הַשָּׁעָה שֶׁל יְשׁוּעָתוֹ, כִּי אֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה, כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי תְּמִימוּת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

וְעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ עַל מַאֲמַר הַנַּ"ל, כָּל הַמְנַחֵשׁ 'לוֹ' נַחַשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב. וְהָא בְּלָמֶד אֶלָּף כְּתִיב, אֶלָּא מִשּׁוּם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י, לוֹ נַחַשׁ מָאן דְּקָפִיד קַפְּדִין בַּהֲדֵהּ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. דִּבְמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד מוֹדְדִין לֵהּ וְלֹא נָפִיק מִקְּרָא, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּפֵרוּשׁוֹ זַ"ל דָּחוּק מְאֹד כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי אַחַר כָּךְ שֶׁגַּם הַמַּהַרְשָׁ"א הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְכָתַב שֶׁאֵין נִרְאֶה בְּעֵינָיו לְפָרֵשׁ שֶׁחָזַר בּוֹ מִקְּרָא דְּמֵימְרֵי כִּי לֹא נַחַשׁ וְגוֹ', אַךְ הַפֵּרוּשׁ הוּא בְּסִגְנוֹן זֶה אֶלָּא מִשּׁוּם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי בַּקְּרָא כְּתִיב, כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב בְּאֶלָּף כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת שֶׁאֵין נְחוּשִׁים וּקְסָמִים שׁוֹלְטִין בְּיַעֲקֹב, כִּי הֵם תְּמִימִים עִם ה' וְה' יִתְבָּרַךְ מִתַּמֵּם עִמָּם וְכַנַּ"ל. אַךְ מִי שֶׁהוּא עִקֵּשׁ וּמִתְנַהֵג בְּנְחוּשִׁים אֲזַי מִתְפָּרֵשׁ אֵלָיו הַמִּקְרָא כְּאִלּוּ הָיָה נִכְתָּב בְּוָא"ו לוֹ נַחַשׁ, כִּי עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י בְּעַצְמוֹ, בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד מוֹדְדִין לוֹ, כִּי דִּבְרֵי תּוֹרָה מִתְפָּרְשִׁין לְכָל אֶחָד לְפִי דַּרְכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וְהוּא כְּעֵין שֶׁמָּצִינוּ שֶׁלִּפְעָמִים כְּתִיב לֹא בְּאֶלֶ"ף וְקָרִינַן לוֹ בְּוָא"ו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

אֲשֶׁר לֹא חוֹמָה וְקָרִינַן בְּוָא"ו וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁמִּי שֶׁהוֹלֵךְ בְּנְחוּשִׁים מִתְפָּרֵשׁ אֶצְלוֹ הַמִּקְרָא לוֹ נַחַשׁ כְּאִלּוּ כְּתִיב בְּוָא"ו. וְעַיֵּן בַּמַּהַרְשָׁ"א שֶׁפֵּרֵשׁ מֵעֵין זֶה וְכֵן מְבֹאָר בַּגְּמָרָא (בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק ה דַּף כז) שֶׁתֵּבַת לֹא אֲפִלּוּ כְּשֶׁכְּתוּבָה בְּאֶלֶף יְכוֹלִין לְפָרְשָׁהּ כְּאִלּוּ כְּתִיב בְּוָא"ו. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אָיַחֵל וְכוּ'. וְנֶחֱזֵי הַאי לָא הָכֵי כְּתִיב אִי בְּלֶמֶ"ד אָלֶ"ף וְכוּ'. וּמַסִּיק שָׁם אֶלָּא מַשְׁמַע הָכֵי וּמַשְׁמַע הָכֵי, עַיֵּן שָׁם. וּבְפֵרוּשׁ רַשְׁ"י נִמְצָא מְבֹאָר שָׁם שֶׁאֵין הַדִּבּוּר מֻכְרָע, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מִתְפָּרֵשׁ הֵיטֵב מַאֲמַר הַנַּ"ל אֶלָּא מִשּׁוּם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. שֶׁכְּשֶׁהוֹלֵךְ אַחַר נְחוּשִׁים וְתַחְבּוּלוֹת מִתְפָּרֵשׁ אֶצְלוֹ כִּי לוֹ נַחַשׁ כְּאִלּוּ כָּתוּב בְּוָא"ו וְכַנַּ"ל:

חלק טז

וְזֶהוּ, הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ בְּחִינַת תְּמִימוּת. וְזֶהוּ, כִּי כָּל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט. כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּמִימוּת, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם מִתְנַהֵג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב,

עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג בְּתָמִימוּת עָלָיו נֶאֱמַר מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם תֵּכֶף אַחַר מִקְרָא זֶה, שִׁחֵת לוֹ לֹא. שֶׁשִּׁחֵת וְקִלְקֵל וְהֵפֵךְ מִלֹּא בְאֶל"ף לְלוֹ בְּוָא"ו. כִּי מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּכָלַל יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב הֶפֵךְ עַל עַצְמוֹ הַגַּלְגַּל שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי לוֹ נַחַשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, בָּנָיו מוּמָם. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, בָּנָיו הָיוּ וְהִשְׁחָתָה שֶׁהִשְׁחִיתוּ הוּא מוּמָם, הַיְנוּ כִּי זֶה שֶׁהוֹלֵךְ בְּתָמִימוּת הוּא עִקַּר הַבֵּן הֶחָבִיב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְזֶה שֶׁצּוֹעֵק עַל הַהוֹפְכִים אֲרְחוֹת יֹשֶׁר וְאֵינָם מַאֲמִינִים כָּרָאוּי בִּשְׁלֵמוּת בְּצִדְקַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְהוֹלְכִים אַחַר נְחוּשִׁים וּסְבָרוֹת רַבּוֹת 'בָּנָיו הָיוּ', כִּי אִם הָיוּ הוֹלְכִים בְּתָמִימוּת הָיוּ נִקְרָאִים בָּנִים לַמָּקוֹם. וְהַשְׁחָתָה שֶׁהִשְׁחִיתוּ הַ"לֹּא נַחַשׁ" עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְ"לוֹ נַחַשׁ", הוּא מוּמָם, כִּי הֶפֶךְ תְּמִימוּת הוּא בַּעַל מוּם, כִּי תְּמִימוּת לְשׁוֹן שְׁלֵמוּת וְהַמּוּם הוּא חִסָּרוֹן. וְזֶהוּ דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל בְּחִינַת עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל הֵפֶךְ עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם שֶׁאָז נִקְרָא בֵּן וְתָמִים בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי מוּם וְכַנַּ"ל:

חלק יז

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתָּחִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, צַדִּיקִים נִכְתָּבִים לְאַלְתַּר לְחַיִּים, רְשָׁעִים לְאַלְתַּר לְמִיתָה, בֵּינוֹנִים תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם כִּפּוּר. וְלָמְדוּ מִפָּסוּק, יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְכוּ'. וּכְבָר תָּמְהוּ כָּל הַמְפָרְשִׁים עַל מַאֲמָר זֶה, וְרַבָּם פֵּרְשׁוּ שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן חַיֵּי עוֹלָם וְכוּ'. וְעַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל נוּכַל לְהָבִין מְעַט רְמָזֵי דִּבְרֵיהֶם הַנִּשְׁגָּבִים מְאֹד, כִּי הַיּוֹשְׁבִים עַל הַמִּשְׁפָּט בְּבֵית דִּין שֶׁלְּמַעְלָה הֵם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, כִּי הֵמָּה הַיּוֹצְרִים יוֹשְׁבֵי נְטָעִים עִם הַמֶּלֶךְ בְּמַלַאכְתּוֹ, כִּי בָּהֶם נִתְיַעֵץ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ קֹדֶם שֶׁהָיוּ בָּזֶה הָעוֹלָם. מִכָּל שֶׁכֵּן עַתָּה שֶׁכְּבָר הָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְסָבְלוּ מַה שֶּׁסָּבְלוּ וְעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן כָּל כָּךְ וְכוּ' שֶׁהֵם עִקַּר יוֹעֲצָיו וְשׁוֹפְטָיו הַיּוֹשְׁבִים עִמּוֹ עַל הַמִּשְׁפָּט, כִּי הֵם בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל שֶׁמּוֹשְׁלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר מֶמְשַׁלְתָּם הוּא לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, כַּמְבֹאָר וּמוּבָן בְּהַתּוֹרָה וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי (בְּסִימָן לד, עַיֵּן שָׁם). וְעִקַּר עוֹסְקִים בָּזֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְאָז הוּא יוֹם הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמִּשְׁפָּט כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים. וְאָז עוֹסְקִים הַצַּדִּיקִים בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּגָרְשִׁין וּמוֹרִידִין בְּחִינַת טִפַּת עֶשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט וְאָז יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵסֶק הַמַּגְנִיּ אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִים מֵהֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת הַנַּ"ל, רְשָׁעִים גְּמוּרִים בְּחִינַת טִפַּת עֶשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, לְאַלְתַּר לְמִיתָה, כִּי אוֹתָם צְרִיכִים לְרַחֵץ וּלְגָרֵשׁ לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִיתָה עוֹלָמִית. צַדִּיקִים הֵם הַנִּלְוִים לְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת

הַיּוֹשְׁבִים עַל הַמִּשְׁפָּט הֵם נִכְתָּבִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, כִּי בְּוַדַּאי יַעֲלוּ אוֹתָם הַצַּדִּיקִים אֶל הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה לְחַיֵּי עוֹלָם, כִּי אֶפְלוּ אִם יֵשׁ בָּהֶם פְּגָמִים כִּי אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ וְכוּ', וַאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ בָּהֶם פְּגָמִים רַבִּים וְקִלְקוּלִים הַרְבֵּה מְאֹד הֵם בְּכָלַל צַדִּיקִים מֵאַחַר שֶׁדְּבֵקִים וּמִתְקָרְבִים לְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי הַדָּבוּק לְטָהוֹר טָהוֹר, כִּי הַצַּדִּיקִים זֶה עִקַּר עִסְקָם לְקָרֵב כָּל הָרְחוֹקִים הַמִּתְגַּעְגְּעִים וְחוֹתְרִים לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר:

וְעַמְּךָ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ'. בֵּינוֹנִים הֵם שֶׁתְּלוּיִים בְּסָפֵק וְאֵינָם זוֹכִים עֲדַיִן לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן חָסִים עַל נַפְשָׁם לִבְלִי לִהְיוֹת חוֹלְקִים וּמוֹסְרִים וְשׂוֹנְאִים חַס וְשָׁלוֹם, לְהַצַּדִּיק וְהַנִּלְוִים אֵלָיו, עַל כֵּן הֵם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז הוּא גְּמַר תִּקּוּן חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעוֹסְקִים בּוֹ הַמַּגְנֵּי אֶרֶץ לְהַעֲלוֹת מֵהֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל, דְּהַיְנוּ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים. וּגְמַר הַתִּקּוּן הוּא בְּיוֹם כִּפּוּר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן אֵלּוּ הַבֵּינוֹנִים תְּלוּיִים עַד יוֹם כִּפּוּר אִם יִרְצוּ לְהִתְקָרֵב יַעֲלוּ אוֹתָם כַּנַּ"ל וְאִם לָאו וְיִתְהַפְּכוּ חַס וְשָׁלוֹם, לְחוֹלְקִים גְּמוּרִים אָז דִּינָם לְמִיתָה, כִּי הֵם נִכְלָלִין בִּבְחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁצְּרִיכִין לְרַחֲקָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחֶטְאֵי הַדּוֹרוֹת מִתְבָּרְרִין בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שִׁמְחַת תּוֹרָה מְעַט מְעַט, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל:

חלק יח

וְזֶה בְּחִינַת הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמִּשְׁפָּט כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים. כִּי כָּל סְמִיכָתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ הוּא עַל הַתְּמִימִים בֶּאֱמֶת הַנִּלְוִים אֶל הַצַּדִּיק הַתְּמִים שֶׁהוֹלֵךְ בִּתְמִימוּת וְכוּ' עַד שֶׁהוּא בֵּן הָעוֹבֵד אוֹתוֹ וְכוּ' שֶׁהוּא דַּיְקָא זוֹכֶה לְהַשִּׂיג דַּרְכֵי ה' וּמִשְׁפָּטָיו שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים רְאוּי לָנוּ לִזְכּוֹת בַּמִּשְׁפָּט מֵאַחַר שֶׁאָנוּ נִסְמָכִים עַל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בֵּן וְעֶבֶד שֶׁעַל יָדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְזֶהוּ, אִם כְּבָנִים רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, הַיְנוּ שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ בִּבְחִינַת 'וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶן כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעוֹבֵד אוֹתוֹ' וְיֵאִיר עָלֵינוּ הַדַּעַת שֶׁנִּזְכֶּה לְהָבִין דַּרְכֵי מִשְׁפָּטָיו כַּנַּ"ל. וְאָז בְּוַדַּאי לֹא נָסוּר עוֹד מִדְּרָכָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלֵינוּ, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁרוֹאֶה וּמֵבִין בְּדַעַת דַּרְכֵי ה' וְיוֹדֵעַ צִדְקָתוֹ וְחַסְדּוֹ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּוַדַּאי לֹא יָסוּר מִדְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעָקְבוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְאִם כַּעֲבָדִים שֶׁאָסוּר לוֹ לַחֲקֹר שׁוּם טַעַם וִידִיעָה, עֵינֵינוּ לְךָ תְּלוּיוֹת עַד שֶׁתְּחָנֵּנוּ שֶׁאָנוּ סוֹמְכִים עָלֶיךָ לְבַד, כִּי בְּוַדַּאי צַדִּיק אַתָּה ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶךָ.:

וְזֶהוּ:

וְתוֹצִיא כָּאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ. שֶׁתָּאִיר עָלֵינוּ אַתָּה יִשָּׁר מִשְׁפָּטֶיךָ שֶׁנִּזְכֶּה עַל כָּל פָּנִים לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ יְשָׁרִים וְטוֹבִים לַכֹּל וּבְוַדַּאי יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֵינוּ לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְזֶה 'אֵים קָדוֹשׁ', כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ כְּשֶׁזּוֹכִין לְבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁחוֹתְמִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וַיִּגְבַּהּ ה' צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה. בָּרוּךְ אַתָּה ה' הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

וְעַל כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל זֶה מִפָּסוּק יִמַּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי שֶׁמְּגָרְשִׁין בְּחִינַת עֲשָׂו וְכוּ' שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כָּל זֶה. וְזֶהוּ, וּבִזְכוּת הַתָּם דַּיְקָא יוֹצִיא אִים לָאוֹר דִּינֵינוּ. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיּוֹצִיא לַצֶּדֶק דִּינֵינוּ הוּא עַל יְדֵי זְכוּת הַתָּם דַּיְקָא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַמִּתְנַהֵג בְּתָמִימוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁעָלָיו כְּתִיב הַפַּיְטָן, כִּי עִקַּר הַתְּמִימוּת זָכָה יַעֲקֹב בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם מֻחֲמַת שֶׁהוּא דָּחָה טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל לְגַמְרֵי, כִּי הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת זָכָה יַעֲקֹב בְּיוֹתֵר לְבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק יט

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז גָּמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) שֶׁהוּא עַל יְדֵי שִׁעוּשִׁין גְּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וּמַעֲלִין מַהֲחִתִּים לְחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְעַל כֵּן בִּכְנִיסַת יוֹם הַכִּפּוּרִים אוֹמְרִים, 'בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וּבִישִׁיבָה שֶׁל מַטָּה אָנוּ מַתִּירִים לְהִתְפַּלֵּל עִם הָעֲבָרְיָנִים', דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הָעֲבָרְיָנִים בְּחִינַת גֵּרִים לְכָלְלָם בְּתוֹךְ קְדֻשַּׁת הַתְּפִלָּה שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹסְקִין בְּקִבּוּץ חֶלְקֵי הָאֱמוּנָה וּמְאַסְּפִין כָּל הַנֶּאֱמָנֵי אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּהֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם מְעוֹרְרִין גַּם הַיְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה לְהַעֲלוֹת כָּל הָעֲבָרְיָנִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הַשָּׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ לַעֲזָאזֵל זֶה בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁצְּרִיכִין לְגָרְשָׁם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁהַשָּׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ הוּא בְּסוֹד הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

חלק כ

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁמֵּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת עוֹסְקִין בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כַּמְּבֹאָר שָׁם הֵיטֵב. וְכָל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בָּהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי לִמּוּד הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹסֵק שָׁם הָרַבִּי הָאֱמֶת עִם הַתַּלְמִידִים לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי לִמּוּדָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר. וּבָזֶה עוֹסְקִין בְּיוֹתֵר בְּתִשְׁרֵי בְּכָל הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים, בִּפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל כֵּן אָז עִקַּר הָאֲסִפָּה וְהַקִּבּוּץ אֶל צַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁצּוֹעֲקִין וּמִתְפַּלְּלִין בְּכָל הַיָּמִים הַלָּלוּ, 'אַחַת שָׁאַלְתִּי

מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיָּי וְכוּ''. שֶׁעִקַּר הַבַּקָּשָׁה שֶׁמְּבַקֵּשׁ כָּל אֶחָד שֶׁיִּזְכֶּה לִכְלָל בְּהַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר בֵּית ה' שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, שָׁמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נֵלֵךְ. כִּי שֹׁרֶשׁ תִּקּוּן כָּל הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם יָשְׁבוּ הַסַּנְהֶדְרִין בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית וּמִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה לְכָל הַיְשִׁיבוֹת שֶׁבְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל בְּמוֹשְׁבוֹתָם. וְעַל כֵּן אַחַר יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז גְּמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְכוּ', כְּמוּבָן שָׁם שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי לִמּוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אַחַר כָּךְ תֻּכַּף אַחַר יוֹם כִּפּוּר עוֹסְקִין בַּעֲשִׂיַּת הַסֻּכָּה, כִּי סֻכָּה בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת עָנָן שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת 'נִדְבֵי 'עַמִּים 'נֶאֱסָפוּ, כַּמְבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּד הֲווֹ קָמוּ רַבָּנָן מִמְּתִיבְתָּא דְּרַב הוּנָא וְכוּ'. וְעִקַּר מְצִוַּת סֻכָּה הוּא לָצֵאת מֵהַבַּיִת שֶׁהוּא דִּירַת קֶבַע שֶׁשָּׁם עִקַּר יְשִׁיבַת הָאָדָם לָצֵאת מִשָּׁם אֶל הַסֻּכָּה שֶׁהִיא דִּירַת עֲרַאי. לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הוּא עַל יְדֵי זֶה הֵן מִצַּד הָרַב הֵן מִצַּד הַתַּלְמִידִים וְהַחֲבֵרִים הַמְקַבְּלִים, כִּי הָרַב הָאֱמֶת מֵעֹצֶם אַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ יָכוֹל לֵישֵׁב בְּקֶבִיעוּת בְּבֵיתוֹ רַק הוּא מְכַתֵּת רַגְלָיו לָצֵאת מִקְּבִיעוּת יְשִׁיבַת בֵּיתוֹ לִהְיוֹת נָע וָנָד בַּדֶּרֶךְ וְיוֹשֵׁב בְּדִירַת עֲרַאי בְּחִינַת סֻכָּה כְּדֵי לְקַבֵּץ וּלְאַסֹּף אֶת הַנֶּאֱמָנִי אֶרֶץ לְשֶׁבֶת עִמּוֹ, אוֹתָם שֶׁאֵין בִּיכָלְתָּם לָבוֹא אֶל בֵּיתוֹ וְגַם אֵין יוֹדְעִין מְמֶּנּוּ כָּל זְמַן שֶׁהוּא סָגוּר בְּבֵיתוֹ עִם מְעַט תַּלְמִידָיו הַכְּשֵׁרִים, עַל כֵּן הוּא מְכַתֵּת רַגְלָיו לָצֵאת לְדִירַת עֲרַאי בְּחִינַת סֻכָּה כְּדֵי לְעוֹרֵר הַנְּפָשׁוֹת לְהוֹדִיעָם אֱמִתַּת לִמּוּדוֹ הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרְבוּ כֻּלָּם אֶל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה:

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה לְשׁוֹן סוֹכָה וְצוֹפָה עַל הַנֶּאֱמָנֵי אֶרֶץ לְהַמְשִׁיכָם לִישִׁיבָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת עֵינַי בְּנֶאֱמָנֵי אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה סוֹד הֲלִיכַת יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְהָעֲנָנֵי כָּבוֹד הַקִּיפוּ אוֹתָם שֶׁמִּשָּׁם סוֹד הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הֲלִיכָתָם הָיָה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְכֵן הַתַּלְמִידִים כָּל מִי שֶׁנּוֹגֵעַ יִרְאַת ה' בְּלִבּוֹ וְרוֹצֶה לְחוּס עַל חַיָּיו הַנִּצְחִיִּים צָרִיךְ לָצֵאת מִבֵּיתוֹ הַקָּבוּעַ וּלְכַתֵּת רַגְלָיו מֵעִיר לְעִיר וּמִדּוּךְ לְדוּךְ וְלֵישֵׁב בְּסֻכּוֹת וְאֹהָלִים עַד שֶׁיָּבוֹא לַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹסְקִין שָׁם בִּלְמוּד הָאֱמֶת לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁים בְּכָל הַיָּמִים הַלְלוּ, אַחַת שָׁאַלְתִּי וְכוּ' שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' וְכוּ' שֶׁהוּא לִזְכּוֹת לִהְיוֹת בִּכְלַל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. אַךְ אֵיךְ זוֹכִין לָזֶה, עַל זֶה מִתְפַּלֵּל, כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכּוֹ בְּיוֹם רָעָה וְכוּ', שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה לָשֶׁבֶת בְּבֵית ה' כַּנַּ"ל שֶׁאָז הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת יְמֵי רָעָה, כִּי עִקַּר הָרָעָה וְהַצָּרָה הוּא כְּשֶׁרְחוֹקִין מֵה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (דְּבָרִים לא) הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה.

וְעַל זֶה מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּצַפְּנֵהוּ בְּסֵכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהִקִּיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר שֶׁשָּׁם קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאֵלּוּ הֶעָנָנִים נַעֲשׂוּ מֵהַגְּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם סוֹד הַסֵּכָּה. וְשָׁם יַצְפִּין אוֹתוֹ בְּיוֹם רָעָה שֶׁיִּזְכֶּה לְנַדֵּד בְּרִגְלָיו לִבְחִינַת דִּירַת עֲרָאי לִבְחִינַת סֵכָּה שֶׁגַּם הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמֶת מְנַדֵּד רַגְלָיו לְשָׁם כַּנַּ"ל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי בְּחִינַת סֵכָּה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי טַלְטוּלוֹ מִבֵּיתוֹ לְבַקֵּשׁ אֶת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה וְעַל יְדֵי טַלְטוּלֵי הַצַּדִּיקִים וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם לְהִסְתַּכֵּל עַל הַמִּתְנַעְנְעִים לָזֶה עַד שֶׁיִּתְוַעֲדוּ יַחַד עַד שֶׁגַּם הוּא יִזְכֶּה לְהִכָּלֵל עִמָּהֶם לִהְיוֹת חָבֵר לְיִרְאֵי ה' הָאֲמִתִּיִּים שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה, וְזֶה אַף חוֹבֵב עַמִּים כָּל קְדוֹשָׁיו בְּיָדֶיךָ. אַף חוֹבֵב עַמִּים זֶה בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְחַבֵּב גַּם אוֹתָם, וְזֶה עַל יְדֵי כָּל קְדוֹשָׁיו בְּיָדֶיךָ שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידֵיהֶם הַמַּמְשִׁיכִים אֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִם בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם (סִימָן כב). וְזֶה, וְהֵם תֻּכּוּ לְרַגְלֶךָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמְּכַתְּתִין רַגְלֵיהֶם מֵעִיר לְעִיר וּמִדּוּךְ לְדוּךְ כְּדֵי לִלְמֹד תּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סֵכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת טַלְטוּל כַּנַּ"ל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עוֹסְקִין בְּפָרָשָׁה זֹאת בִּימֵי הַסֻּכּוֹת שֶׁאָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ, יִשָּׂא מִדִּבְרוֹתֶיךָ, שֶׁאֵלּוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים הַמְכַתְּתִים רַגְלֵיהֶם בִּשְׁבִיל לִלְמֹד תּוֹרָה בֶּאֱמֶת לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם, הֵם נוֹשְׂאִים מִדִּבְרוֹתֶיךָ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁלְּךָ שֶׁהִשְׁפַּעְתָּ לָהֶם בְּמֹחַם, שֶׁהֵם חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים שֶׁעַל יָדָם הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת. וְהֵם כְּמוֹ הַסַּרְסוּרִים הַבְּקִיאִים הֵיטֵב בְּאֻמָּנוּתָם שֶׁנּוֹשְׂאִים כַּמָּה מִינֵי סְחוֹרוֹת בַּשּׁוּק וְכָל מִי שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ לִקְנוֹת סְחוֹרָה יָפָה הֵם מְזָרְזִים עַצְמָן וּמְגַלִּין לָהֶם הַסְּחוֹרָה מִתּוֹךְ הַמִּכְסֶה וְהַחִפּוּי שֶׁעָלֶיהָ וּמַרְאִין לָהֶם וְאוֹמְרִים לָהֶם, הַבִּיטוּ וּרְאוּ וּמַשְׁשׁוּ בְּיֶדְכֶם כַּמָּה יָפָה וְטוֹבָה הַסְּחוֹרָה הַזֹּאת בִּיפִי וְהִדּוּר וְחִזּוּק וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִין בְּלִמּוּדָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּם חִדּוּשֵׁי תוֹרָה נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד שֶׁמְּבִיאִין אֶת הָאָדָם לְקִיּוּם הַתּוֹרָה וְלֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, הֵם מְכַתְּתִים רַגְלֵיהֶם בִּבְחִינַת וְהֵם תֻּכּוּ לְרַגְלֶיךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד מֵהֶם הוּא בִּבְחִינַת יִשָּׂא מִדִּבְרוֹתֶיךָ שֶׁנּוֹשְׂאִים דִּבְרוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים. וְכָל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת בְּלִי לֵצָנוּת הֵם מַרְאִין וּמְגַלִּין לָהֶם, הַבִּיטוּ וּרְאוּ נִפְלָאוֹת הַסְּחוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת מַה טּוֹבָה וּמַה יָּפְיָהּ וְכַמָּה וְכַמָּה הִיא מַצְלַחַת לְהָאָדָם הַצְלָחָה הַנִּצְחִית וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנִּקְרָא סֻכּוֹת חַג הָאָסִיף בְּחִינַת בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה הַקְּדֻשָּׁה:

חלק כא

וְזֶה, וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת. וְקָשֶׁה לְכְאוֹרָה, הֲלֹא גַּם בַּיִת בָּנָה, וְלָמָּה קָרָא הַמָּקוֹם עַל שֵׁם סֻכּוֹת דַּיְקָא? אַךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּוַדַּאי עָסַק כָּל יָמָיו בִּלְמוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן כָּל הַבַּיִת שֶׁבָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, הָיָה רַק בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּבֵית דִּבְ'רֵאשִׁית לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם עַל יְדֵי בֵּית יְשִׁיבָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, אֲבָל רָאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר עַל יְדֵי בְּחִינַת בַּיִת לְבַד לְקַבֵּץ וְלֶאֱסֹף הָעָם וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת. 'מִקְנֵהוּ' הֵם בְּחִינַת הֶמּוֹן הָעָם הָרְחוֹקִים עֲדַיִן מִישִׁיבָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת, כִּי כָּל מִי שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה אֵינוֹ מִן הַיִּשּׁוּב וְהוּא בְּהֵמָה בִּדְמוּת אָדָם. וּבִשְׁבִילָם עָשָׂה סֻכּוֹת בְּחִינַת סֻכָּה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכּוֹת, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת. שֶׁכָּל בִּנְיַן הַבַּיִת שֶׁהוּא בֵּית הַיְשִׁיבָה שֶׁהוּא עִקַּר הַבַּיִת הָאֲמִתִּי, הוּא עַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּאַסְּפִין הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת מְחוּץ לִפְנִים כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהָיוּ בְּתְחִלָּה בִּבְחִינַת תִּשְׁתַּפְּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְאָסְפָם לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה, עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת דַּיְקָא, כִּי גַּם עִקַּר שְׁלֵמוּת בְּחִינַת הַבַּיִת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶה, כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מִתְאַסְּפִין אֶל הַסֻּכָּה, כִּי שָׁם מִתְוַעֲדִין יַחַד וְכַנַּ"ל:

חלק כב

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁהוּא מֵאַרְבַּע אַרְבַּע. אַרְבַּע חַיּוֹת, אַרְבַּע אוֹפַנִּים, אַרְבַּע פָּנִים וְכוּ'. כִּי אַרְבָּעָה מִינִים כְּלוּלִים מִכָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמָּהֶם בְּדַרְכֵי מִשְׁפָּטָיו הַנִּפְלָאִים מְאֹד בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי מְצִוַּת הָאַרְבָּעָה מִינִים מַמְשִׁיכִין תְּמִימוּת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְהָעִקָּר לְהָאִיר אֶל הָאֶתְרוֹג שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּרָכֵי הַתְּמִימוּת הָאֲמִתִּיִּים בִּבְחִינַת אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג כַּמּוּבָא, וְזֶהוּ תַּמָּתִי דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתְּמִימָה וְכוּ' בְּחִינַת תְּמִימוּת הַנַּ"ל:

חלק כג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁהוּא תֵּכֶף אַחַר סֻכּוֹת שֶׁאָז חוֹזְרִין וְנִכְנָסִין מֵהַסֻּכָּה אֶל הַבַּיִת וְאָז עוֹסְקִין לְסַיֵּם הַתּוֹרָה וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִילָהּ מִבְּרֵאשִׁית. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה לְמַעֲשֶׂה לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי

תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכוּ' עִם כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. שֶׁזֶּה הָעֵסֶק הַקָּדוֹשׁ הִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקַּר הַהַתְחָלָה לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹרְאִים וּמְעוֹרְרִים אֶת כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁיִּתְקַבְּצוּ אֶל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיְּסוֹדָהּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם בְּלִמּוּד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ. שֶׁהָעִקָּר לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם. וְעִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, וּכְתִיב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה (וְכַמְבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים). כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר לְעוֹרֵר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמִּזְמוֹר שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם תְּקִיעַת שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ' וְכוּ' יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלָתֵנוּ שֶׁהוּא הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶה עַל יְדֵי, עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר מְעוֹרְרִים כֻּלָּם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֱלֹהִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ, 'יָשַׁב' דַּיְקָא, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְתַּקֵּן יוֹתֵר הַיְשִׁיבָה שֶׁל מַטָּה, כְּמוֹ כֵן מִתְתַּקֵּן לְמַעְלָה הַיְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּבְיָכוֹל, הוּא הָרֹאשׁ יְשִׁיבָה כַּמּוּבָא. וְאָז עִקַּר יְשִׁיבָתוֹ עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ. וְזֶה שֶׁמַּתְחִילִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, 'הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא' וְכוּ', כִּי עַכְשָׁו בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ עַל כִּסְאוֹ, כִּבְיָכוֹל, עַל יְדֵי תִּקּוּן הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלְּמַטָּה. בִּבְחִינַת כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד. כִּי עִקַּר יְסוֹדָם בִּירוּשָׁלַיִם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, שֶׁהֵם הַגֵּרִים שֶׁמִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמָּגִנֵּי אֶרֶץ בְּחִינַת כִּי לֵאלֹקִים מָגִנֵּי אֶרֶץ, וְאָז 'מְאֹד נַעֲלָה' וּמִתְרוֹמֵם ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר הִתְרוֹמְמוּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מְאֹד מִתְקָרְבִים אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

כִּי עַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר מְעוֹרְרִין בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר שֶׁלָּעָתִיד שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ' וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, שֶׁכֻּלָּם יָבוֹאוּ לְשָׁם שֶׁשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת כַּנַּ"ל. וּבְכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עוֹסְקִין בָּזֶה עַד יוֹם כִּפּוּר, כִּי בַּעֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מִתְקַנִּין הַחוֹתָם דְּקֻדְשָׁה. וּבְיוֹם כִּפּוּר נִגְמָר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַחוֹתָם הוּא עַל יְדֵי בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמּוּדִי שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי לִמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן בִּכְנִיסַת יוֹם כִּפּוּר אוֹמְרִים, בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וּבִישִׁיבָה שֶׁל מַטָּה אָנוּ מַתִּירִין וְכוּ'. כִּי אָז נִתְתַּקְּנִין הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהַיְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה מִתְתַּקֶּנֶת עַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁל מַטָּה

כַּנַּ"ל. וְזֶה, אָנוּ מַתְחִילִין לְהִתְפַּלֵּל עִם הָעֲבָרָיְנִים, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה לְהַעֲלוֹת כָּל הָעֲבָרָיְנִים לְהַכְנִיסָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה לַעֲשׂוֹת אוֹתָם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הֵם עֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי עִקַּר יְסוֹד הַיְשִׁיבָה הַקְּדֻשָּׁה הוּא לְפָחוֹת עֲשָׂרָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁרְאוּיִים לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אַפָּל בֵּי עֲשָׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִין עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם. וּכְנֶגֶד זֶה הֵם בְּחִינַת עֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּנֶגֶד הָעֲדָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאֵינָהּ פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ בְּסֵפוֹת אָז יוֹצְאִין מֵהַבַּיִת אֶל הַסֻּכָּה כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת טַלְטוּל וְנָע וָנָד. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹת נוֹרָאוֹת הַחֲדוּשִׁים אֲמִתִּיִּים שֶׁמִּתְחַדְּשִׁין בְּכָל עֵת בְּהַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי לְעוֹרֵר כֻּלָּם לְהִתְאַסֵּף אֲלֵיהֶם וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהֵם תֵּכוּ לְרַגְלֶיךָ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת סֻכָּה. וְעַל כֵּן מַקְרִיבִין בְּסֻכּוֹת שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם לְהַעֲלוֹת גֵּרִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וְנִכְנָסִין מֵהַסֻּכָּה אֶל הַבַּיִת בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת, כִּי עִקַּר יְשִׁיבַת הַבַּיִת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא לֵישֵׁב שָׁם וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה עִם חֲבֵרָיו אוֹ עִם בָּנָיו וְתַלְמִידָיו שֶׁזֶּה חָל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי בְּחִינָתוֹ. אוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים יַחֲזִיק תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהֵם בִּכְלַל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה גַּם הוּא בִּכְלַל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וְזֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כִּי בַּיִת שֶׁאֵין נִשְׁמָעִין בּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה רָאוּי לִשָּׂרֵף כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּהַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית לְעֵיני כָּל יִשְׂרָאֵל סִימָן סז לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁקְּדֻשַּׁת בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּית דִּבְרֵאשִׁית בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא כְּשֶׁנִּכְלָל בִּקְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צִוָּה עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה אָנוּ צְרִיכִין לָצֵאת מִבָּתֵּינוּ אַחַר יוֹם כִּפּוּר וְלִכָּנֵס אֶל הַסֻּכָּה שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לְעוֹרֵר כָּל בָּאֵי עוֹלָם אֶל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאַחַר כָּךְ נִכְנָסִין אֶל הַבַּיִת בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת שֶׁכָּל תִּקּוּנוֹ וְקִיּוּמוֹ הוּא שֶׁיֵּשֵׁב שָׁם בִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה בִּכְלַל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל זֶה מִתְפַּלְּלִין כָּל הַיָּמִים הָאֵלּוּ, אַחַת שָׁאַלְתִּי וְכוּ' שִׁבְתִּי בְּבֵית ה'. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָאַזְהָרָה שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁמַּזְהִיר עַל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ שֶׁבְּכָל יְשִׁיבָתוֹ בְּבֵיתוֹ יְדַבֵּר בָּהֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִוא כְּלַל הַתּוֹרָה. וְאָז בֵּיתוֹ בְּחִינַת בֵּית ה' בְּחִינַת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹסְקִין שָׁם בְּלִמּוּד הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, כִּי כָּל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַבֵּל קְדֻשָּׁתָם מִשָּׁם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא עֲצֶרֶת לְשׁוֹן אֲסִפָּה, כִּי אָז עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הָאֲסִפָּה,

שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּתְאַסְּפִין שָׁם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

חלק כד

וְעַל כֵּן אָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וְחוֹזְרִים וּמַתְחִילִים אוֹתָהּ, כִּי זֶה עִקַּר עֵסֶק הַיְשִׁיבָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה לְסַיְּמָהּ וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִילָהּ, כִּי אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה, כִּי הוּא בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלֵב אִישׁ, שֶׁיֵּשׁ עֲמָקוּת עָצוּם בְּכָל דִּבּוּר וּבְכָל אוֹת. וְעִקַּר הוּא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁצְּרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָבִין בְּלִבּוֹ אֵיךְ לְהִנָּצֵל מִכָּל רַע שֶׁל הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה אֵיךְ לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר הַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת. אֲבָל יֵשׁ בָּזֶה הַתְּמִימוּת נִסְתָּרוֹת וְעַמְקוּת עָצוּם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְאַבֵּק הַרְבֵּה בַּעֲפַר רַגְלֵי בְּנֵי הַיְשִׁיבָה לְקַבֵּל עַמְקוּת עֲצָתָם הָאֱמִתִּיּוֹת לִזְכּוֹת לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל עִם כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַכְּלוּלָה בָּהֶם וּלְסַיְּמָהּ וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִילָהּ. וְעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁבָּזֶה מְסַיֶּמֶת הַתּוֹרָה לְכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ שֶׁל הַיָּחִיד קַדְמוֹן. וְתֵכֶף מַתְחִילִין בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַאֲמִין בֶּאֱמֶת בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמֵּחְלִט אַחַר הֶעְדֵּר גָּמוּר שֶׁזֶּה אֱמוּנַת כָּל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל צְרִיכִין לַעֲסֹק בָּזֶה כָּל יָמָיו וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בֶּהֱאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, עַל כֵּן צְרִיכִין לִלְמֹד הַרְבֵּה בִּיגִיעוֹת רַבּוֹת אֲצַל בְּחִינַת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת סִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַתְחָלָתָהּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּחִינַת הֶפֵךְ בָּהּ וַהֲפֹךְ בָּהּ וְסִיב וּבְלֵה בָּהּ וְכוּ'. כִּי זֶה כָּל הָאָדָם שֶׁבָּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה לָעוֹלָם בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ לְדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִגְמַר בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת. וְעַל כֵּן אָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה בְּכָל שָׁנָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ וְכַנַּ"ל:

חוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ וּשְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ:

חלק כה

וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְלֹא יָשִׂים סֶלַע רָעוּעַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. כֶּלֶב רַע זֶה בְּחִינַת טִפַּת עֶשְׂו וְיִשְׁמָעֵאל. שֶׁאָסוּר לְהַעֲלוֹתָם אֶל הַמֹּחַ שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט. וּלְהֵפֶךְ מַה שֶּׁצְּרִיכִים לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד לְהַעֲלוֹתָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּרִים דְּקְדֻשָּׁה וּצְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ לוֹ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהָשִׁיב וּלְהַחֲיוֹת אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם

שֶׁלֹּא יַחְזְרוּ וְיִפְלוּ חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּא יְשִׁים סֵלָם רָעוּעַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כִּי כְּשֶׁמַּעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שָׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, כָּל עֲלִיָּתָם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת סֵלָם, כִּי כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּגַשְׁמִיּוּת כֵּן הוּא בְּרוּחָנִיּוּת, כִּי בְּגַשְׁמִיּוּת כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת דָּבָר מֵהָאָרֶץ אֶל הַגַּג מַעֲלִין אוֹתוֹ דֶּרֶךְ סֵלָם. וְכֵן כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיהַּ לְהַעֲלוֹת דָּבָר מֵאֵיזֶה בּוֹר וְשׁוּחָה עֲמֻקָּה מוֹרִידִין לְשָׁם סֵלָם וּמַעֲלִין דֶּרֶךְ שָׁם. וְכָל מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת מִבּוֹרוֹת עֲמֻקִּים בְּיוֹתֵר צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַסֵּלָם חָזָק וְאַמִּיץ בְּיוֹתֵר. וּמֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת נָפְלוּ וְיָרְדוּ מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים. בְּחִינַת בְּאֹתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם וְכוּ'. בְּפֶרֶט עַכְשָׁו בְּסוֹף הַגְּלוּת הַמַּר הַזֶּה, בְּפֶרֶט שֶׁגַּם עַתָּה הֵם בַּעֲלֵי בְּחִירָה וַעֲדַיִן הַצַּר הַצּוֹרֵר עֲלֵיהֶם עוֹמֵד וּמְסִיתָם לְמַה שֶּׁמְּסִיתָם בְּכַמָּה וְכַמָּה תַּאֲוֹת בְּהִתְגַּבְּרוּת עָצוּם וּבְכַמָּה וְכַמָּה דֵּעוֹת זָרוֹת וְעִצּוֹת נִבְעָרוֹת וּבְכַמָּה וְכַמָּה חֲלִישׁוּת הַדַּעַת מֵרִבּוּי הַלֵּיצָנוּת שֶׁל הַמַּלְעִיגִים וְהַחוֹלְקִים וְכוּ' וְכוּ'. עַל כֵּן צָרִיךְ הָעוֹסֵק בְּתִקּוּנָם וְהַמַּשְׁתַּדֵּל בְּהַצָּלָתָם לְהַעֲמִיד בְּחִינַת סֵלָם בָּרִיא וְחָזָק מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל הַנּוֹפֵל מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן סֵלָם בְּגִימַטְרִיָּא סִינַי, כַּמּוּבָא. כִּי כָּל עֲלִיָּתָם הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּסִינַי, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי שֶׁהוּא הַר הַשָּׁפֵל וְהַנְּמוּךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְהוֹרוֹת שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה מוֹרִיד הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי בְּחִינַת סִינַי שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁפְלוּת עַל יְדֵי שֶׁהוּא מַשְׁפִּיל וּמוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַשִּׁפְלוּת וּמְגַלְגֵּל עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וָטִיט בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת מֵעֲמָקֵי תְּהוֹם רַבָּה וּלְחַזְּקָם בְּכָל מִינֵי הִתְחַזְּקוּת וְלַהֲשִׁיבָם בְּכָל מִינֵי מַטְעַמִּים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ עַד שֶׁיִּשְׁאֲרוּ עַל עָמְדָם בַּקְּדֻשָּׁה לָנֶצַח:

וְזֶהוּ, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ, דְּהַיְנוּ בַּיִת לֵישֵׁב בּוֹ. וְעִקַּר יְשִׁיבַת הַבַּיִת בְּשֹׂרֶשׁ קְדֻשָּׁתוֹ הוּא מִבְּחִינַת קְדֻשַּׁת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַקְּדֻשָּׁה כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמוֹשְׁבוֹתָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בַּיִת חָדָשׁ, בְּחִינַת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעִקָּרָהּ לְחַדֵּשׁ שָׁם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים הַמְּבִיאִין אֶת הָאָדָם לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וּלְהַצִּילוֹ מִכָּל רַע וְכוּ'. וְעַל כֵּן דִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה לִכְתֹּב בְּפֵרוּשׁ בַּיִת חָדָשׁ דַּיְקָא, כִּי בְּחִינַת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה נִקְרָא בַּיִת חָדָשׁ, כִּי שָׁם עוֹסְקִין לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל וּלְחַדֵּשׁ שָׁם נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיאָם מֵהַזְּקָנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת מָלֵךְ זָקֵן וּכְסִיל לְהָאִיר עֲלֵיהֶם הָאוֹר הֶחָדָשׁ הַמֵּאִיר בְּכָל יוֹם בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא אֲשֶׁר עַל יָדָם ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְהָעִקָּר הוּא לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְקַבְּלָהּ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם-בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה

אֱמוּנָתְךָ (כַּמּוּבָא מִזֶּה כְּבָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְהֵם עוֹסְקִים לַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה אֲמִתִּיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת חָדָשׁ, בְּחִינַת הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל כָּל זֶה נִקְרָאִין בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּקְדֻשָּׁה בַּיִת חָדָשׁ מֻחְמֶצֶת שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָם מִבְּחִינַת בֵּית הַיְשִׁיבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת חָדָשׁ בְּכָל הַבְּחִינוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עַל יְדֵי לְמוּדָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בֵּרוּר הָאֱמוּנָה עַד שֶׁעוֹשִׂין גֵּרִים עַד שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין דְּמָכְסִין עַל מֹחַ וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶהוּ, וְעָשִׂית מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ בְּחִינַת צְמִצּוּם הַמֹּחִין, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכְּשֶׁמַּעֲלִין לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מֹחִין בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל אָז צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת בְּחִינַת הַצְמְצוּם שֶׁל הַמֹּחִין, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁל תְּפִלִּין. כִּי אֶפְלּוּ בַּקְּדֻשָּׁה צְרִיכִין לְצַמְצֵם אֶת הַמֹּחַ בְּחִינַת בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לְצַמְצֵם אֶת הַמֹּחַ שֶׁלֹּא יֵצֵא לַחוּץ אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲקֶה שֶׁהוּא מְחִצָּה סָבִיב הַגַּג, בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַמֹּחִין הַנַּ"ל.:

וְזֶהוּ:

וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין דְּמָכְסִין עַל מֹחַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּג שֶׁמְּכַסֶּה עַל הַבַּיִת, כִּי כָּל הַבַּיִת הוּא בְּחִינַת בָּתֵּי הַתְּפִלִּין וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת לָהֶם מְחִצָּה בְּחִינַת מַעֲקֶה, בְּחִינַת צְמְצוּם הַמֹּחִין הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁל תְּפִלִּין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהַמֹּחִין בִּשְׁלֵמוּת עִם תִּקּוּן הַצְמְצוּם הַנַּ"ל. עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין אֲמִרוֹת טְהוֹרוֹת הַמְחַיִּין אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁלֹּא יִפְּלוּ עוֹד, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְלֹא תָשִׂים דָּמִים וְכוּ' כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁלֹּא יִפְּלוּ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה שֶׁלֹּא יָשִׂים סֶלַע רָעוּעַ וְכוּ' שֶׁהַכֹּל מְרַמֵּז עַל הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם וְכַנַּ"ל:

חוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ:

חלק כו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁהַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּתַשְׁלוּמֵי מָמוֹן דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה כְּשֶׁחַיָּב מָמוֹן וּמַלְקוֹת קַיִּם לֵהּ בִּדְרַבָּה מִנֵּהּ שֶׁהוּא מַלְקוֹת אֲבָל בְּחוֹבֵל מָמוֹנָא מְשַׁלֵּם וְכוּ':

כִּי כָּל הַחַבָּלוֹת וְהַהַכָּאוֹת בָּאִין עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת הַשָּׁנְאוּי וּמְגֻנֶּה מְאֹד שֶׁהֵיוּ חוֹלְקִים וּמְרִיבִין כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּאוּ לִידֵי הַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכִי יְרִיבוּן אֲנָשִׁים וְהִכָּה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בְּאֶבֶן וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, אֵין שָׁלוֹם יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת פּוֹגֵם מְאֹד בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים

שֶׁמַּחֲלֹקֶת הִוא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה מְאֹד. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם]הֶפֶךְ הַיְשִׁיבוֹת הָרָעוֹת שֶׁעוֹשִׂין עַתָּה פְּרִיצֵי בְּנֵי עַמֵּנוּ הָרוֹצִים מַה שֶּׁרוֹצִים חַס וְשָׁלוֹם כַּמְפֻרְסָם דֵּיעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת וּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים בְּכָל יִשְׂרָאֵל הַמָּקוֹם יְרַחֵם עַל שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה וְכוּ'[כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן קִבּוּץ הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל יְדֵי שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שִׂמְחֹתִי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נֵלֵךְ, שֶׁהוּא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַסַּנְהֶדְרִין שֶׁהֵם רֹאשׁ וְשֹׁרֶשׁ לְכָל הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, בְּחִינַת כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט וְכוּ'. וְשָׁם בְּאוֹתוֹ הַמְּזִמּוֹר מִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּחֵילָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ וְכוּ' לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּנֵי הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם בָּךְ וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הוּא עַל יְדֵי שָׁלוֹם, כִּי צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד בְּאַהֲבַת הַחֲבֵרִים, כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶן וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר הָאָר"י זַ"ל עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַיְשִׁיבָה, פְּגַם הָאֱמוּנָה, וּבִפְרָט כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר הַמַּחֲלֹקֶת עַד שֶׁבָּא לִידֵי הַכָּאָה וְחַבָּלָה, כִּי עַל יְדֵי הַהַכָּאָה שֶׁמַּכֶּה אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶת חֲבֵרוֹ הוּא מְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַמַּכּוֹת מַפְלָאוֹת הַבָּאִים עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁתִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הָאִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁפְּגַם בָּאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בְּתִקּוּן שֶׁל הָאִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' וְעַל כֵּן בָּאִים עָלָיו הַמַּכּוֹת מַפְלָאוֹת. כִּי כָּל הַמַּכּוֹת הֵם בְּחִינַת פֶּרוּד וְהִסְתַּלְקוּת הָרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת מִתּוֹךְ הַצְּמָצוּם, כִּי הַמַּכָּה בְּחִינַת נְטִילַת נְשָׁמָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הָאִישׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חוֹבֵל מִשּׁוּם מַאי מְחַיֵּב מִשּׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הָאִישׁ, הֵינוּ נְטִילַת וְהִסְתַּלְקוּת הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת מֵהָאִישׁ הַגַּשְׁמִי שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם, וּבִפְרָט כְּשֶׁאֶחָד מַכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ יִשְׂרָאֵל וְעוֹשֶׂה בּוֹ חַבָּלָה. שֶׁמְּעוֹרֵר בַּיְדִים בְּחִינַת הַמַּכּוֹת הַנַּ"ל, כִּי נוֹטֵל וּמְסַלֵּק בַּיְדִים בְּחִינַת הָרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁבָּזֶה פּוֹגֵם מְאֹד מְאֹד בְּהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבְּנִינָהּ וְתִקּוּנָהּ עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בְּהָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה, עַל כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם חוֹבֵל בַּיְדִים בַּחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְטִילַת נְשָׁמָה שֶׁבְּאוֹתוֹ אֵיבָר הוּא פּוֹגֵם מְאֹד בִּתְקוּן הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן דַּיְקָא שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁלֵּם מָמוֹן דַּיְקָא כְּפִי הַחַבָּלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַיִן תַּחַת עַיִן וְכוּ', שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָמוֹן. כִּי שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת

רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּן זֶה לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים עַל כֵּן עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ בְּעֵת הַחֲבָלָה בָּזֶה חוֹזֵר וּמְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַחֲבָלָה, כִּי עַכְשָׁו מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּשַׁלֵּם עַל פִּי הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ':

חלק כז

וְעַל כֵּן כְּשֶׁרָאָה מֹשֶׁה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וְאָמַר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ. הֻשְׁיבוֹ, מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ וְכוּ'. וּבָזֶה פָּגַם זֶה הַחוֹלֵק מְאֹד בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט בְּמַה שֶׁאָמַר נָגֵד מֹשֶׁה בְּעַזּוּת כָּזֶה מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט. כִּי הַהַכָּאוֹת וּמְרִיבוֹת הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַיְשִׁיבָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז אָמַר מֹשֶׁה, אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי בְּוַדַּאי עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת וּבְפֵרֻט הַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁבָּא עַל פְּגַם אֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים):

חלק כח

וְעַל כֵּן חַיָּב הַחוֹבֵל לְשַׁלֵּם חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁהֵם נֶזֶק וְצַעַר וְרִפּוּי וְשֶׁבֶת וּבוּשֶׁת. הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנָה:

נֶזֶק זֶה בְּחִינַת הַתִּקּוּן לְהַפְּגָם שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהוּא הַתְחָלַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כַּמּוּבָן שָׁם. כִּי נֶזֶק מְשַׁלֵּם בְּעֵת הָאֵיבָר שֶׁחִסֵּר מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַיִן תַּחַת עַיִן וְכוּ'. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁפְּגַם הַחֲבָלָה שֶׁחִסֵּר אוֹ גָּרַע מִמֶּנּוּ כֹּחַ אֵיזֶה אֵיבָר זֶה בְּחִינָה שֶׁסִּלֵּק הָרוּחַ חַיִּים מֵאוֹתוֹ חֵלֶק הַגּוּף, דְּהַיְנוּ שֶׁהִפְרִיד בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים מֵאוֹתוֹ הָאֵיבָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ הֵפֶךְ הַתִּקּוּן שֶׁל הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה מְשַׁלֵּם נֶזֶק:

צַעַר זֶה בְּחִינַת הַתִּקּוּן לְתַקֵּן בְּחִינַת צַעֲקַת הַקּוֹלוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְצָעֵק מִמַּעֲמַקִּים לְחַתֹּר הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְשַׁלֵּם צַעַר, כִּי צַעַר זֶה בְּחִינַת קוֹלוֹת וּצְעָקוֹת מֵהַלֵּב מִגֹּדֶל צַעֲרוֹ וּמְצוּקָתוֹ וּכְאֵבוֹ בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, בְּחִינַת וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְשַׁלֵּם צַעַר:

רִפּוּי זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁמִּשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָרִפּוּאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי כָּל הָרִפּוּאוֹת הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הָעֵצוֹת, כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רִפּוּאוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים וְנֶצַח וְהוֹד הֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת עֵצוֹת כַּיָּדוּעַ:

שֶׁבֶּת זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַגַּאֲוָה הַמְבֹאָר שָׁם שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגַם נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּבְחִינַת לָכֵן קָרָאתִי לְזֹאת רַהַב הֵם שָׁבֶת (יְשַׁעְיָה ל). וְזֶה בְּחִינַת טוֹב לָשֶׁבֶת עַל פִּנַּת גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים (מִשְׁלֵי כא), הַיְנוּ תִּקּוּן תַּאֲוַת נְאוּף:

בֹּשֶׁת זֶה בְּחִינַת עִקַּר שְׁלֵמוּת גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא גְּמַר תִּקּוּן פְּגַם נְאוּף, שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּקְרוֹת הַבָּאִים מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִין שָׁם, כִּי אֵין בֹּשֶׁת אֶלָּא בְּמָקוֹם עֶרְיָיִן. כִּי כָּל הַפְּגָמִים וְהַקְּלִקּוּלִים הָאֵלֶּה תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכֻלָּם הֵם בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה. וְהָעִקַּר נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחֲבָלוֹת וְהַהֲכָאוֹת שֶׁהֵם הֶפֶךְ הַשָּׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה פּוֹגְמִין מְאֹד בְּתִקּוּן הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמַּרְבִּין שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַתַּלְמִידִים. כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִין לִמְשֹׁךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה רְצִיצָא בְּסִימָן כז). כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה תָּלוּי בְּשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְמַעְלָה. וְכֵן תִּקּוּן הַמִּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמִצּוּמִים זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם לְחַבֵּר שְׁנֵי הֲפָכִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִבּוּר הַמִּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת עִם הַצִּמְצוּם שֶׁהֵם שְׁנֵי הֲפָכִים הָרְחוֹקִים זֶה מִזֶּה מְאֹד:

וְה' נָתַן חָכְמָה בְּלֵב הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְחַבְּרָם יַחַד שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם. וְכֵן תִּקּוּן הָעֵצָה זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לָתֵת עֵצָה בְּנַפְשׁוֹ זֶה בְּחִינַת חֲלֻקַּת הָעֵצָה שֶׁלִּבּוֹ חָלַק וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַכְרִיעַ וּכְשֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזְרוֹ לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁנִּתְאַחֵד חֲלֻקּוֹת הָעֵצָה שֶׁנִּבְלְבוּ וְנִגְמַר לוֹ עֵצָה אַחַת אֱמִתִּית וְנַעֲשָׂה שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו בְּחִינַת עֵצַת שָׁלוֹם, וְכֵן תִּקּוּן הַגֵּרִים שֶׁהוּא תִּקּוּן הַגַּאֲוָה שֶׁמֵּהֶם בָּאִים הַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁהֵם הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר זֶהוּ בְּוַדַּאי תִּקּוּן הַשָּׁלוֹם. כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת עַל יְדֵי הַגַּאֲוָה הָרָעָה עַל יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד חָפֵץ בְּכָבוֹד מֻחְמָת גַּאֲוָתוֹ וּמִתְקַנֵּא בַּחֲבֵרוֹ וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלוֹקוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַקְּלִקּוּלִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נֶחֱרַב בַּיִת שֵׁנִי עַל יְדֵי שִׂנְאַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעַל יְדֵי זֶה כָּל אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמָּקוֹם יְרַחֵם. עַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שָׁלוֹם. וְכֵן תִּקּוּן תַּאֲוַת נְאוּף הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, כִּי פְּגַם הַבְּרִית זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת בְּחִינַת לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ שֶׁהַתַּאֲוָה הָרָעָה הַזֹּאת מְנַגֶּדְתּוֹ וּמַעֲבִירָתוֹ מִדַּעְתּוֹ רַחֲמָנָא לִצְלָן:

כִּי בַּקְּדֻשָּׁה בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם זֶה עִקַּר הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי זֶה מוֹלִידִין בָּנִים וּמַרְבִּין יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁנּוֹטֶה מֵהַקְּדֻשָּׁה אַחַר הַתַּאֲוָה הַגַּשְׁמִית, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל יְדֵי הִרְהוּרִים רָעִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, פּוֹגֵם מְאֹד בְּאַחְדוּת וּבְשָׁלוֹם כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל הַקְּלִקּוּלִים תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְעַל כֵּן

קָשֶׁה מְאֹד הַתִּקּוּן. וְעַל יְדֵי זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ הַמַּר שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, בִּפְרָט בִּנְעוּרָיו, כִּי כְּמַעַט אֵין נִמְצָא נָקִי מֵחַטַּאת נְעוּרִים וְשָׁכִיחַ הַרְבֵּה שֶׁקִּלְקְלוּ הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּנַפְשָׁם וְהַרְבֵּה אֲשֶׁר נוֹדַע לָרַבִּים קִלְקוּלָם הֶעָצוּם, עַל יְדֵי זֶה הֵם רְחוֹקִים מִשָּׁלוֹם וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת עַל יְדֵי הַמַּזִּיקִי עָלְמָא וּמִשָּׁם כָּל בִּלְבּוּלֵי הָאֱמוּנָה רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכוּ'. וְעַל כֵּן הָרוֹצֶה לָחוּשׁ עַל עַצְמוֹ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הַשָּׁלוֹם בְּכָל כֹּחוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יִהְיֶה הוּא בִּכְלַל הַחוֹלְקִים הַמְחַרְחֲרִים רִיב וְכוּ' וְיִצְעַק מִמַּעֲמַקִּים מַעֲמָק פְּנִימִיּוּת לִבָּבוֹ שֶׁיָּחוּשׁ ה' עָלָיו וְיוֹרֵהוּ עֵצָה שְׁלֵמָה וְכוּ' וְאָז יוּכַל לְהִתְתַּקֵּן אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם תָּלוּי בְּמָמוֹן שֶׁלֹּא יִהְיֶה רוֹדֵף אַחַר הַמָּמוֹן וְעַל כָּל פָּנִים שֶׁיְּזַהֵר מְאֹד מִלְּגַע בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ וְלֹא יְקַנֵּא בַּחֲבֵרוֹ. כִּי רֹב הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְרִיבוֹת הֵם עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְהַפְרָנָסָה, כִּי הַמָּמוֹן וְהַפְרָנָסָה שָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמְצוּמִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם הַפְּרָנָסָה וְהַמָּמוֹן דְּקֻדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ, וְעַל כֵּן שָׁם הִתְגָּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לַעֲשׂוֹת מַחֲלֹקֶת כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה וְכוּ':

וְעַל כֵּן תִּקּוּן שֶׁל זֶה הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ רִבּוּי עִצָּם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה פָּגַם בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם תִּקּוּנֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. עַל כֵּן כָּל תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי שֶׁיְּשַׁלֵּם מָמוֹן לְהַנֶּחְבָּל בְּעַד כָּל חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְקַן כָּל הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן לוֹ אֵינוֹ נִמְחָל לוֹ עַד שֶׁיְּפַיְּסֶנּוּ, כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה. כִּי עִקַּר גֹּמֶר הַתִּקּוּן הוּא הַפִּיּוּס שֶׁצָּרִיךְ לְפַיְּסָנוּ עַד שֶׁיִּתְפַּיֵּס וְיִהְיֶה אַהֲבָה וְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

ה' יִתְבָּרַךְ יִשְׁפּוֹת שָׁלוֹם אֲמִתִּי עַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק כט

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, דְּהַיְנוּ חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבָּתֵּי יְשִׁיבוֹת שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם בְּהִתְגַּלּוּת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַמְּבִיאִין לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וּלְקִיּוּם הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר שֶׁל הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמְּאִירִין לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ. כִּי עִקַּר הָאוֹר נִמְשָׁךְ מֵהֶם, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת וּמִמֶּנָּה הַמְּשָׁכַת הַשֶּׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ מְשַׁח רְבוֹת קֶדְשָׁא לְאַדְלָקָא שְׁרָגִין וּלְאַנְהָרָא בּוּצִינִין. כִּי עִקַּר מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ אָז עַל יִשְׂרָאֵל הָיָה כָּל קִנְאָתָם עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהָעִקָּר עַל אֲשֶׁר מִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה, כִּי אָז בִּימֵי בַּיִת

שֶׁנִּי נִתְיַסְּדוּ מְאֹד הַבָּתֵּי יְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי אָז הָיוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁהֵם קִבְּלוּ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מֵהַנְּבִיאִים וְכוּ'. וְנִתְכַּנְּסוּ יַחַד הַרְבֵּה זְקֵנִים קְדוֹשִׁים וְקָבְעוּ לָהֶם יְשִׁיבָה קְדוֹשָׁה וּבֵרְרוּ לָנוּ כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה כִּי מִפִּיהֶם אָנוּ חַיִּים, כִּי לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִים עַתָּה שׁוּם הֲלָכָה. וְזֶה יָדוּעַ כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים עַל כֵּן הִתְגָּרָה אָז הַשָּׂטָן וְהֶעֱמִיד אָז בָּעוֹלָם בָּתֵּי הַיְשִׁיבוֹת הָרָעִים וְהַמָּרִים שֶׁל חַכְמֵי יָוָן שֶׁנִּתְקַבְּצוּ אָז בַּיָּמִים הָאֵלּוּ וְקָבְעוּ לָהֶם בָּתֵּי אֲסֵפוֹת לְחָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁרֻבָּם כְּנֶגֶד דַּעַת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, בִּפְרָט בְּעִנְיַן קִיּוּם הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בְּכָל פְּרָטֵיהֶם כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה לַבְּקִי בָּהֶם קְצָת וְעַל כֵּן הִתְגָּרוּ אָז וְרָצוּ לְהַחֲרִיב אֶת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וּלְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יָמוּלוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְכוּ', אֲבָל יְמִין ה' רוֹמֶמָה וְתָמִיד יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וְעָשָׂה עִמָּנוּ אָז נִסִּים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וְהַכֹּהֲנִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעוֹסְקִים לְגַלּוֹת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְכוּ'. וְכֵן עַתָּה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה בְּכָל שָׁנָה וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַהַדְלָקָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה הַכֹּל עַל יְדֵי הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁהֵם בִּכְלַל בְּנֵי הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת יְשִׁיבָה קְדוֹשָׁה וּשְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם וַאֲפִלּוּ חֲמִשָּׁה וַאֲפִלּוּ שִׁלְשָׁה וַאֲפִלּוּ שְׁנַיִם וַאֲפִלּוּ אֶחָד, כַּמְבֹאָר בְּהַמִּשְׁנָה אָבוֹת. וְהָעִקָּר הוּא הָעוֹסְקִים בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם הַשׁוֹאֲבִים דַּעַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מַרְבֵּי אֲמִתֵּי אֲשֶׁר מֵהֶם עִקַּר הָאוֹר כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל, כִּי אוֹר נֵר חֲנֻכָּה זֶה בְּחִינַת עַמְקוּת הָעֵצוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ בִּבְחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ בְּחִינַת אוֹר הָעֵצָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ל

כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל וּבְמָקוֹם אַחֵר, שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל כֻּלָּם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְהַתּוֹרָה נְעוּצָה תְּחִלָּתָהּ בְּסוֹפָהּ וְסוֹפָהּ בִּתְחִלָּתָהּ. וְכֵן בְּאֶמְצָעוּתָהּ וְכוּ'. כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפָּה אוֹרֶבֶת עַל הָאָדָם תָּמִיד וְעִקָּר עַל הֶאֱמוּנָה הַקְּדֻשָּׁה וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לִצְעֹק מִמַּעֲמַקִּים וּלְהַמְשִׁיךְ אֵיזֶה עֵצוֹת עֲמֻקוֹת וּלְגַדֵּל הָאֱמוּנָה וְכוּ' אָז הֵם מִתְגָּרִין אַחַר כָּךְ עַל יְדֵי פְּגַם הַגֵּרִים שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ גֵּאוּת שֶׁמִּשָּׁם מִתְגַּבְּרִין הַמַּזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֵם הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִין תַּאֲוַת נאוּף בָּעוֹלָם. וְלָזֶה צְרִיכִין הַכֹּחַ שֶׁל הַמְּגֵנֵי אֶרֶץ שֶׁהֵם מַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי הַמֹּחַ הוּא כְּמוֹ נֵר דּוֹלֵק עַל יְדֵי הַשְּׁמִנּוּנִית שֶׁבַּגּוּף וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן נִגְמָר בְּיוֹם כִּפּוּר בְּחִינַת וּבְיוֹם צוֹם כִּפּוּר יֵחָתֵמוּן וְכוּ'. וְכָל הַתִּקּוּנִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הָרַבִּי עִם

תַּלְמִידִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם מַעֲלִין הָאֱמוּנָה וּמְבַטְּלִין הַגְּאוּת וּמְתַקְּנִים תִּקּוּן הַחוֹתָם הַנַּ"ל בִּבְחִינַת חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהָיָה הַנֵּס עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל וְכוּ'. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הוּא בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז עוֹסְקִין לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקָּרָם בְּפֶגַם הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁצּוֹעֲקִין בְּכָנְיַסַת יוֹם כִּפּוּר אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וְכוּ' בִּשְׁבִיל תִּקּוּן זֶה כַּיָּדוּעַ, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁעוֹסֵק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בַּעֲבוֹדָתוֹ לְתַקֵּן זֹאת עַל יְדֵי זֶה הוּא מְתַקֵּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל דַּיְקָא, כִּי הוּא דַּיְקָא עוֹסֵק בְּתִקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַהַדְלָקָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמֵּאִיר עַל יְדֵי הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתָם שֶׁלֹּא יֵצְאוּ לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פֶּגֶם הַבְּרִית שֶׁלֹּא יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ. רַק יַעֲלוּ אוֹתָם אֶל הַמֹּחַ שֶׁיָּאִיר וְיִדְלֹק הַמֹּחַ עַל יָדָם בִּבְחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין מֵהֶם חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁאוֹמְרִים אָז בִּשְׁעַת הַנַּחְתָּן וְשֶׁמֶן הַטּוֹב תְּרִיק עַל שִׂבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה לְהַשְׁפִּיעַ וְכוּ':

נִמְצָא שֶׁשֶּׁמֶן שֶׁל הַהַדְלָקָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל בְּחִינַת תְּפִלִּין. וְעַל כֵּן כָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכְּפִי הַסְּלַח נָא שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כֵּן זוֹכִין לְקִדֻּשַׁת חֲנֻכָּה, כִּי הַכֹּל אֶחָד עַל פִּי הַנַּ"ל, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְתַקְּנִין הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל.]וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת זֹאת הַתּוֹרָה "כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם", שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁכְּפִי הַסְּלַח נָא שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים כֵּן זוֹכִין לַחֲנֻכָּה זֹאת הַתּוֹרָה נֶאֱמְרָה בְּאוֹתָהּ הַשָּׁנָה שֶׁנֶּאֱמְרָה הַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה הַנַּ"ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם כָּל הַנַּ"ל וְשֶׁתִּקּוּן הַחוֹתָם נִגְמָר בְּיוֹם כִּפּוּר. וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף בַּחֲנֻכָּה שֶׁאַחֲרָיו נֶאֱמְרָה הַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁכְּפִי הַסְּלַח נָא וְכוּ', כִּי הֵם שַׂיָּכִים זֶה לָזֶה וּקְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה. וְהָבֵן הֵיטֵב כִּי יֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, וְעַיֵּן בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן מַה שֶּׁמְּבֹאָר שֶׁבְּכָל שָׁנָה קִבֵּל כָּל הַזְּמַנִּים הַקְּדוֹשִׁים בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא וְכוּ'] וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה וְנִתְתַּקֵּן רַק עַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל שֶׁהֵם עוֹסְקִין בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לַהֲאִירָם עַל עַצְמָן וְעַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ:

חלק לא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי בֶּאֱמֶת שֹׁרֶשׁ הַהַדְלָקָה וְהֶאָרַת הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ נִמְשָׁךְ מֵהָאִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁעוֹסֵק לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמִצּוּמִים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה וּמְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְכוּ', כִּי עִקַּר הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת הוּא ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב, ה' אוֹרִי וְכוּ'. וּכְתִיב, כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי וְכוּ'. אֲבָל זֶה יָדוּעַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הָאוֹרוֹת. וַאֲפִלּוּ שֵׁם אוֹר אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר עָלָיו רַק כְּשֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים זֶהוּ עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת. כְּמוֹ שֶׁבִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הִמְשִׁיךְ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי הַצְמָצוּמִים שֶׁעָשָׂה תְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּאֶפְשָׁרוּת לְקַבֵּל כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת צְמָצוּמִים שֶׁהָיָה קוֹדֶם הִתְגַּלּוּת הָאוֹר וְאַחַר כָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְכוּ'. רַק שֶׁבִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. וְעַתָּה נַעֲשָׂה הַכֹּל-כָּל הִתְחַדְּשׁוּת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִין בָּזֶה לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא הַנֶּאֱמָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרֵישׁ הוּרְמָנִיתָא דְמַלְכָּא בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, שֶׁפֵּרְשׁוּ שָׁם הַמְפָרְשִׁים עַל תְּחִלַּת הַצְמָצוּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה הָאוֹר. וְעַל כֵּן נִקְרָא בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, כִּי עַל יְדֵי זֶה שֶׁיֵּשׁ צְמָצוּם וּמַמְשִׁיכִין לְתוֹכוֹ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ עַל יְדֵי זֶה כָּל הִתְגַּלּוּת הָאוֹר כַּנַּ"ל. אַךְ בִּתְחִלַּת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים הוּא רַק הִתְנוֹצְצוּת בְּעָלְמָא בְּחִינַת בַּטִּישׁ בַּטִּישׁ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁגַּם בְּגַשְׁמִיּוּת עִקַּר הִתְהַוּוּת אוֹר הָאֵשׁ הָיָה עַל יְדֵי שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן בָּטַשׁ וְהִכָּה שְׁנֵי אֲבָנִים זֶה בָּזֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָצָא נִיצוֹץ הָאֵשׁ שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִנִּיצוֹץ הָאוֹר הַמִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ זֶה הָאוֹר הַדַּק בָּעוֹלָם, עַל כֵּן הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁפַּע הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁצְּרִיכִין אֶל הָאוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאוֹר בְּשֶׁפַע גָּדוֹל שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר לְכָל הָעוֹלָם, כִּי הַשֶּׁמֶן הוּא בְּחִינַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה בְּחִינַת כַּד הַקֶּמַח לֹא תִכְלֶה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר (מְלָכִים א יז) וְכוּ' וּכְתִיב, לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד. וְזֶה בְּחִינַת וַתִּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאֵיתָא בַּמִּדְרָשִׁים, שֶׁעֲלָה זַיִת שֶׁהֵבִיאָה בְּפִיהָ זֶה מְרַמֵּז עַל סוֹד שֶׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁמַּצִּיל מִמֵּימֵי הַמַּבּוּל שֶׁבְּלֹא זֹאת לֹא הָיָה קִיּוּם לְהָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בְּיַלְקוּט הָרְאוּבֵנִי, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁשֶּׁמֶן הוּא בְּחִינַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיָּאִיר הָאוֹר כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמֶן, כִּי הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹר בְּעַצְמוֹ שֶׁבָּא עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הָאוֹרוֹת כַּנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְזָלֵק וּלְהָאִיר מֵרֹב דַּקּוּתוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְּׁמָנִים הַנִּמְשָׁכִים אֵלָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים, בְּחִינַת חָכְמַת

אָדָם תְּאִיר פָּנָיו, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִדְלוֹת וְלַחֲתֹר הַמַּיִם עֲמֻקִּים שֶׁהֵם הָעֵצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁעַל יָדָם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַחָכְמָה וְהַתְּבוּנָה וְהַדַּעַת הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ עֵצוֹת עַד שֶׁתִּתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה עַל יָדָם. וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָאוֹר שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וְכָל הַנֵּרוֹת שֶׁל מִצְוָה. וְהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָעוֹסְקִים בָּזֶה אֵינָם נָחִים וְאֵינָם שְׁקֵטִים בְּחִינַת כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי אִם כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם (רות ג). כִּי עוֹסְקִים בָּזֶה תָּמִיד בְּכָל עֵת לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הַנִּפְלָא שֶׁמְּחַדְּשִׁין בְּכָל עֵת וּמְצַחְצְחִין נִשְׁמָתָם וּמַמְשִׁיכִין הָאוֹרוֹת בִּדְרָכִים נִפְלָאִים עַד שֶׁנַּעֲשִׂין מֵהֶם עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת עַד שֶׁמְּגַדְּלִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי זֶה. וְאַחַר כָּךְ מַשְׁגִּיחִין לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן בְּכָל פַּעַם בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הָאוֹרְבִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל עַל יְדֵי פְּגַם הַגֵּרִים, וּלְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל הַגֵּאוּת הַבָּא עַל יָדָם וּלְבַטֵּל כֹּחַ הַמַּנְהִיגֵי שֶׁקֶר וְכוּ'. וְלִתֵּן כֹּחַ לְהַמַּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁיּוּכְלוּ לְהַעֲלוֹת הַשְּׁמָנִים מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקֻדְשָׁה כַּנַּ"ל וְכָל שְׁאָר הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם, כִּי לְכָל תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵרֵאשִׁית הַתִּקּוּן שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ', כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל עוֹסֵק בְּכָל פַּעַם לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' בְּשִׁכְלִיּוֹת כְּאֵלּוּ בְּתִקּוּנִים כָּאֵלּוּ בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא תִּתְקַלְקֵל עַל יְדֵי כָּל הַפְּגָמִים הַנַּ"ל, כִּי כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁבְּכָל אָדָם שֶׁמֵּהֶם מֵאִיר הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, שָׁרְשָׁם מִשָּׁמָן מִשְׁחַת קָדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָאוֹר וְהַשְּׁמָנִים וְכַנַּ"ל:

חלק לב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַאֲמַר הַנַּ"ל שֶׁהַשָּׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם לֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, הַיְנוּ כִּי הַיְוָנִים, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת הָאוֹרְבִים לְקַלְקֵל בְּכָל הַקְּלִקּוּלִים הַנַּ"ל, כִּי מִתְּחִלָּה מִתְגַּבְּרִים לְקַלְקֵל הָאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי חָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת יָוָן הָרְשָׁעָה, וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדָּם עַל יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב מְמַעֲמְקִים וְכוּ' עֲדַיִן הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּגֵאוּת וְנַאוּף וְכוּ'. וּצְרִיכִין כֹּחַ הַמַּגְנֵי אֶרֶץ לְהַעֲלוֹת הַשְּׁמָנִים מֵהֶחְתִּים לְחוֹתָם דְּקֻדְשָׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהַיְוָנִים טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁהֵם כָּל הַבְּחִינוֹת שֶׁל הַדַּעַת שֶׁרָצוּ חַס וְשָׁלוֹם, לְטַמְּאוֹת וּלְקַלְקֵל הַכֹּל עַל יְדֵי כָּל הַקְּלִקּוּלִים הַנַּ"ל. וְנַעֲשָׂה הַנֵּס עַל יְדֵי מְעַט הַשֶּׁמֶן שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁמָּצְאוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַחוֹתָם דְּקֻדְשָׁה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתְמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל כַּנַּ"ל שֶׁהוּא הַשֶּׁמֶן וְהַדַּעַת שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקֻדְשָׁה כַּנַּ"ל. אֲבָל לֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא אוֹרֶבֶת תָּמִיד הֵן עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל הֵן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָט.

וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים קְצָת כְּשֵׁרִים וּמְשַׁבְּרִים תַּאֲוָתָם וּמַעֲלִין מֵהֶחְתִּים לְחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם מִתְהַוֶּה הַשֶּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ לְהָאִיר בָּעוֹלָם, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן הֵם מִתְגַּבְּרִים וּמִתְגָּרִים עַל שְׁאָר הָעוֹלָם וּמְבִיאִים אוֹתָם לִידֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת. וְלִפְעָמִים מִתְגָּרִים בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל גַּם עַל הַכְּשֵׁרִים שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוָתָם וּלְהַעֲלוֹת מֵהֶחְתִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁמַּכְשִׁילִים אוֹתָם גַּם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבְּהַשֶּׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם וְכוּ' לֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד, הַיְנוּ זְמַן מָעָט, כִּי אֵין בְּטוּחִים עַל מְעַט הַשֶּׁמֶן וְהַדַּעַת הַזֶּה כִּי אִם עַל יוֹם אֶחָד כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֵד יוֹם מַה יִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי. כִּי בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מָה אֶעֱשֶׂה לְךָ אֶפְרַיִם מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ יְהוּדָה וְחַסְדְּכֶם כַּעֲנַן בֹּקֶר וְכוּ' (הוֹשֵׁעַ ו). אֲבָל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת, שֶׁהֵם גְּדוֹלִים וְיקָרִים מֵהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָקָרָה הִיא מִפְּנִינִים-מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, בִּזְכוּתָם וּבְכֹחָם נַעֲשֶׂה נֵס וְדָלַק הַשֶּׁמֶן שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הֵם עוֹסְקִים תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַשְׁפִּיעַ הַשֶּׁמֶן מִשְּׁחַת קָדֶשׁ מִשָּׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִים הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' וְהֵם כְּמַעְיָן הַנּוֹבֵעַ וּכְנָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק, כִּי הֵם אֵינָם פּוֹסְקִים מִלְּהַשְׁפִּיעַ הַשֶּׁמֶן מִשְּׁחַת קָדֶשׁ מִשָּׁרְשׁוֹ עַד שֶׁגּוֹמְרִים כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנַּעֲשָׂה נֵס שֶׁדָּלַק הַשֶּׁמֶן שְׁמוֹנָה יָמִים. שְׁמוֹנָה יָמִים זֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנָה מִדּוֹת שֶׁהֵם מִכֶּתֶר עַד הוֹד כַּיָּדוּעַ. כִּי כֶּתֶר הוּא הַתְחָלַת הַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ לְתוֹכוֹ בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת. וְאַחַר כָּךְ מְצַחֲצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְנַעֲשֶׂה אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָכְמָה וּבִינָה וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַדַּעַת עַד שֶׁנִּתְהַוֶּה מִמֶּנּוּ עֲצוּת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת עֲצוּת (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר). הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עוֹסְקִין בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְאֵינָם פּוֹסְקִים לְעוֹלָם עַד שֶׁמַּאִיר הָאוֹר עַד שֶׁנַּעֲשִׂין מֵהֶם עֲצוּת עֲמֻקּוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסָתְרָן בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁעוֹמְדִים כְּנֶגֶד הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְבַטֵּל וּלְתַקֵּן כָּל הַקִּלְקוּלִים הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּגְמְרוּ מַה שֶּׁהִתְחִילוּ, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ בְּחִינַת עָרְכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי שֶׁעַל זֶה מְבַקְּשִׁין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וַעֲרֵיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר:

כִּי בְּשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר הַמַּעֲרָבִי שֶׁשָּׁם הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיָה מַתְחִיל וּבוֹ הָיָה מְסַיֵּם, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ הַשֶּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ תָּמִיד וּמִמֶּנּוּ כָּל הַהַדְלָקוֹת שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת תָּמִיד, כִּי אוֹר תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה אִי אֶפְשָׁר לְכַבּוֹת בְּשׁוּם אֹפֶן בִּבְחִינַת עֲבֵרָה מְכַבֶּה מִצְוָה וְאֵין עֲבֵרָה מְכַבָּה תּוֹרָה, הַיְנוּ הַתּוֹרָה

שֶׁלּוֹמְדִים לִשְׁמָהּ לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ'. כִּי לְמוּד הַתּוֹרָה שֶׁהִיא מִן הַשְּׂפָה וְלַחוּץ בְּוַדַּאי אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהָאִיר בָּעוֹלָם וְהַלְוַאי שֶׁלֹּא תְּקַלְקֵל בִּבְחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהָיוּ לוֹמְדִים גְּדוֹלִים וְקִלְקְלוּ אַחַר כָּךְ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל דּוֹאֵג וַאֲחִיתֹפֶל וְאַחֵר, שֶׁהָיָה תּוֹרָתָם מִן הַשְּׂפָה וְלַחוּץ. אֲבָל הַתּוֹרָה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' עַד שֶׁמְּגַלִּין עֲצוּת עֲמֻקּוֹת וְכוּ' אוֹר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְכַבּוֹת בְּחִינַת מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת וְכוּ' בְּחִינַת עֲצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד וְכוּ'. וּמִשָּׁם הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁפָּעֲלוּ בְּנִפְלָאוֹת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם שֶׁדַּלַק מִעַט הַשֶּׁמֶן שְׁמוֹנָה יָמִים. וְכֵן עַתָּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עִקַּר הֶאָרַת הָאוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל עֵת בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָאוֹר וְכוּ', וְעוֹסְקִים בִּשְׁלֵמוּת כָּזֹאת שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְסָק לְעוֹלָם בִּבְחִינַת צַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר. עַד שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין בְּכָל פַּעַם עֲצוּת עֲמֻקּוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסָתְרָן וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק לג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּחִזְקִיָּהוּ (יְשַׁעְיָה י), וְחָבַל עֹל מִפְּנֵי שָׁמֶן, כִּי חִזְקִיָּהוּ בְּחִינַת מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּקֵשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת חִזְקִיָּה מָשִׁיחַ וְכוּ'. וְזֶהוּ וְחָבַל עֹל שֶׁהוּא עֹל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא עֹל סַנְחֵרִיב, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי בְּדוֹרוֹ הִתְלַבְּשָׁה הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּסַנְחֵרִיב וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְאָמַר הַכָּתוּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַחֲבֹל וְיַשְׁחִית עֹל מִפְּנֵי שָׁמֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ הַנַּ"ל. כִּי חִזְקִיָּה קָבַע יְשִׁיבוֹת רַבּוֹת בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּדְקוּ מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע וְכוּ'. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, בַּיּוֹם הַהוּא יִחְיֶה אִישׁ עֶגְלַת בָּקָר וְכוּ' כָּל מָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם אֶלֶף גֶּפֶן בְּאֶלֶף כֶּסֶף לַשָּׁמִיר וְלַשַּׁיִת יִהְיֶה וְכוּ' (יְשַׁעְיָה ז) כִּי יַשְׁלִיכוּ הַכֹּל וֵילְכוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה (הֵפֶךְ מִדַּעוֹת רָעוֹת שֶׁל הַמַּרְבִּים לְהוֹכִיחַ לַעֲסֹק בְּרִבּוּי מְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן אֱמֶת שֶׁרִבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הִזְהִירוּ עַל הַמְּלָאכָה, אֲבָל לֹא עַל בַּעֲלֵי תּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְכַמָּה סְפָרִים קְדוֹשִׁים וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, מַנִּיחַ אֲנִי כָּל אֻמָּנוּת שֶׁבָּעוֹלָם וְאֵינִי מְלַמֵּד אֶת בָּנָיו אֶלָּא תּוֹרָה. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ). וְעַל כֵּן עַל יְדֵי עֵסֶק תּוֹרָתוֹ שֶׁל חִזְקִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּכָל עֵת בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן הַנַּ"ל הַמֵּאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נֶחְבָּל וְנִשְׁחָת עֹל הַסִּטְרָא אָחֳרָא הָאוֹרְבִים לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ לֹרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שִׁמְךָ, 'שֶׁמֶן תּוּרַק' דַּיְקָא, שֶׁהַשְּׁמָנִים שֶׁל הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּית הֵם טוֹבִים כָּל כָּךְ עַד אֲשֶׁר אֲפִלּוּ שֶׁנִּדְמֶה שֶׁהַשֶּׁמֶן הוּרַק מֵהַכְּלִי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמֶן תּוּרַק, אַף עַל פִּי כֵן יִגְדַּל שִׁמְךָ לְעוֹלָם. כִּי מִעַט הַשֶּׁמֶן הַנִּשְׁאָר מֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים

הַמּוֹסִיפִים בְּכָל עֵת לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁמָנִים שֶׁהוּא הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ מֵחָדָשׁ בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַגֶּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁאֵין נִפְסָק רֵיחוֹ לְעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה נִתְוַסְּפִין בְּכָל פַּעַם גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל:

חלק לד

וְזֶהוּ הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. זֶה בְּחִינַת שֶׁבַח מַעֲלַת הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁהֵם נִקְרָאִים אַחִים וְרֹעִים בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם.:

וְזֶהוּ:

כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ הַנַּ"ל. וְזֶהוּ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו, שֶׁחוֹשֵׁב כָּל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמַּשְׂכֹּת שֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ מֵרֹאשִׁית הַתְּחָלָתוֹ עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ לִבְחִינַת עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת. וְזֶהוּ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, זֶהוּ בְּחִינַת הַתְּחָלָתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמַּשְׂכֹּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זֶה בְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת מְזַקְּנִים אָתְבּוֹנָן, כִּי זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה. וְזֶהוּ זְקַן אַהֲרֹן, כִּי עִקָּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת רָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּהֲנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּיוֹרֵד וְנִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲצוֹת טוֹבוֹת, כִּי כָּל הָעֲצוֹת טוֹבוֹת הֵם בִּבְחִינַת הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם מֻחְסָד עַד הוֹד שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲצוֹת שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהָאִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַשֶּׁמֶן הַנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי אֵלּוּ הָעֲצוֹת גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה בְּחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֶּלֶת הָעֲצוֹת מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְזֶהוּ, כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיְּיוֹרֵד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן, זֶה בְּחִינַת שֶׁפַע הַטּוֹב שֶׁל הַפַּרְנָסָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּכֻנֶּה בְּשֵׁם טַל בְּחִינַת הַמָּן שֶׁהוּא פַּרְנָסָה שֶׁיְּרֵד עַל יְדֵי הַטַּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְרֶדֶת הַטַּל וְכוּ' יֶרֶד הַמָּן עָלָיו. וְזֶהוּ כְּטַל חֶרְמוֹן וְכוּ' בְּחִינַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה טוֹבָה שֶׁיֹּרֵד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּיָּדוּעַ. כִּי עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה מִצְטַחֲצַח נִשְׁמָתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם, הֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַחַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה עַד הָעוֹלָם כִּי לֹא יִהְיֶה נִפְסָק לְעוֹלָם זֶה הַטַּל וְהַשֶּׁמֶן עַל יְדֵי גְּדֻלַּת קְדֻשַּׁת הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד:

חלק לה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, נֵר חֲנֻכָּה אִישׁ וּבֵיתוֹ וְהַמְהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד וְהַמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין וְכוּ' מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ:

כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁנֵּר חֲנֻכָּה הוּא אוֹר תּוֹרַת אֱמֶת הַמֵּאִיר לָעוֹלָם עַל יְדֵי לִמּוּד הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן יֵשׁ בָּהֶם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת. שֶׁהֵם הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁבְּמִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה. וְהוּא, כִּי עִקַּר נֵר חֲנֻכָּה הוּא אִישׁ וּבֵיתוֹ, כִּי מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת כָּל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא מִבְּחִינַת קְדֻשַּׁת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא הָרַבִּי שֶׁלּוֹמֵד עִם תַּלְמִידִים וְכוּ'. וּמִשָּׁם מֵאִיר אוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּבְחִינַת אִישׁ וּבֵיתוֹ שֶׁהָרֹאשׁ שֶׁל הַבַּיִת שֶׁהוּא הַבַּעַל הַבַּיִת צָרִיךְ לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר אוֹר הַנֵּר חֲנֻכָּה הַנַּ"ל. כִּי הָרֹאשׁ שֶׁל הַבַּיִת, שֶׁהוּא הַבַּעַל הַבַּיִת, הוּא בְּבֵיתוֹ בְּחִינַת הָרֹאשׁ שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה וּמִשָּׁם מְקַבֵּל חִיּוּתוֹ וְקִדֻּשָּׁתוֹ שֶׁעִקַּר אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן עִקַּר נֵר חֲנֻכָּה הוּא אִישׁ וּבֵיתוֹ כַּנַּ"ל וְהַמְהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד, כִּי הַמְהַדְּרִין מְדַקְדְּקִין יוֹתֵר שֶׁגַּם כָּל אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת יַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, כִּי כָּל אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת הוּא בְּבְחִינַת הַתַּלְמִידִים שֶׁל הָרַבִּי שֶׁהוּא הָרֹאשׁ יְשִׁיבָה, וְהַמְהַדְּרִין מִתְיַגְּעִים בַּתּוֹרָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם אוֹתָן שֶׁהָיוּ בִּבְחִינַת תַּלְמִידִים זוֹכִין גַּם כֵּן לִלְמֹד וּלְלַמֵּד שֶׁדּוֹלִין תּוֹרַת רַבָּם וּמַשְׁקִין אוֹתָהּ לַאֲחֵרִים וּמְאִירִין אוֹר תּוֹרַת הָרַב וַעֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים לְחַבְרֵיהֶם. וְזֶה בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַתַּלְמִידִים שֶׁגַּם הֵם צְרִיכִים לְהָאִיר תּוֹרַת רַבָּם בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְהַמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, הַיְנוּ כִּי אֵינוֹ מַסְפִּיק לָהֶם מַה שֶּׁמְּאִירִים וּמְלַמְּדִים תּוֹרַת רַבָּם בְּעַצְמָהּ לַאֲחֵרִים אַף גַּם הֵם מוֹסִיפִים וְהוֹלְכִים בְּכָל יוֹם לְחַדֵּשׁ גַּם מֵעַצְמָם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים הַמְּבִיאִים לִידֵי מַעֲשֶׂה וְהֵם חוֹתְרִים וּמְגַלִּים עֲצוּמוֹת עֲמֻקּוֹת מַה שֶּׁאֵינוֹ מְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ בְּדִבְרֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבָּם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַזְּקִין אֶת חַבְרֵיהֶם וּמְעוֹרְרִים אוֹתָם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת אוֹר הַתּוֹרָה בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמְּחַדְּשִׁים בְּעַצְמָם מִתּוֹךְ דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּם הָאֲמִתִּי. וְזֶה בְּחִינַת הַמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל:

חלק לו

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, זֶה בְּחִינַת הַמַּאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמֹּחִין עַל יְדֵי הַמַּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וּמְשַׁבְּרִין הַהֶרְהוּרִים רָעִים וּמַעֲלִים הַשְּׁמָנִים מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַנִּפְגּוּלוֹת לְהַחֲיוֹתָם בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם בְּחִינַת מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַשִּׁבְעָה רָאשִׁים שֶׁל שְׁתֵּי הַשִּׁינִין שֶׁבַּתְּפִלִּין מֹחִין חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁמִּשָּׁה רַבֵּנוּ רָעָיָא מְהֵימְנָא כְּלוּל מֵהֶם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁכָּל זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי הַדְלָקַת הַשֶּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל, כִּי

הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת שֶׁמֶן הַטּוֹב הַזֶּה, בִּבְחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, אֵלּוּ תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָנוּ נוֹהֲגִין לוֹמַר בִּשְׁעַת הַנָּחַת תְּפִלִּין וְשֶׁמֶן הַטּוֹב תְּרִיק עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה וְכוּ'. וּמִכָּל זֶה נַעֲשִׂין הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי הַלֵּל הוּא כֻּלּוֹ בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַמְּשִׁיבִין וּמְחַיִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ מְאֹד, בִּפְרָט נֶפֶשׁ הַמַּר שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיהָ בַּעֲוֹנוֹתָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר. וּכְשֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְחַיֶּה וּמֵשִׁיב נַפְשׁוֹ בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם שֶׁהֵם אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל, הוּא מְחַיֶּה וּמֵשִׁיב נַפְשׁוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁמְּעוֹרְרוֹ וּמְקִיצוֹ שֶׁיִּשְׂמַח נַפְשׁוֹ בְּמַעַט נְקֻדּוֹתָיו הַטּוֹבִים עַד שֶׁיִּפְתַּח פִּיו וְיָשִׁיר וְיִזַּמֵּר וִירַנֵּן וִיהַלֵּל וְיִשַּׁבַּח לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֶסְדִּים הַנִּפְלָאִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ לְמַלְּטוֹ וּלְהַצִּילוֹ מִבֵּין שִׁנֵּיהֶם שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַלֵּל שֶׁאוֹמְרִים בַּיָּמִים שֶׁעָשָׂה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ נִסִּים בְּרַחֲמָיו. שֶׁעִקַּר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת וְהַתְּשׁוּעוֹת וְהַמִּלְחָמוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ אָז וְגַם עַתָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הָאָרַת הַנֵּס בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה, הַכֹּל הוּא מַה שֶּׁבְּרַחֲמָיו נִצַּלְנוּ אָז וְעַתָּה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. אֲשֶׁר בְּחָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה הִצִּילָנוּ מֵהֶם שֶׁלֹּא נֹאבַד בֵּינֵיהֶם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא הִשְׁכִּיחוּ מֵאִתָּנוּ תּוֹרָתוֹ וְלֹא הֶעֱבִירוּ אוֹתָנוּ עַל חֻקֵּי רְצוֹנוֹ וְכוּ'. וְעַל זֶה אָנוּ אוֹמְרִים הַלֵּל בְּלֵב שָׁלֵם כַּאֲשֶׁר כָּל דִּבְרֵי הַהַלֵּל הַקָּדוֹשׁ מְלֵאִים מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן וְכוּ'. אֲפַפּוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי וְכוּ'. שׁוֹמֵר פְּתָאִים ה' דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי ה' גָּמַל עָלָיְכִי, כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת וְכוּ'. מָה אָשִׁיב לַה' וְכוּ'. מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ. ה' לִי לֹא אִירָא וְכוּ', ה' לִי בְּעֹזְרָי וְכוּ', כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם ה' כִּי אֲמִילַם סַבּוּנִי גַּם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם ה' וְכוּ'. סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים וְכוּ' בְּשֵׁם ה' וְכוּ'. וְכֵן הָרְבֵּה. שֶׁכָּל אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים הֵם בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִמִּשָּׁה רַבֵּנוּ וּמִכָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמְּחַיִּין וּמְשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בָּהֶם עַד שֶׁפּוֹתְחִין אֶת פִּיהֶם שֶׁיְּדַבְּרוּ בִּלְשׁוֹנָם לְעַצְמָן אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב בְּעַצְמוֹ אֶת נַפְשׁוֹ, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל, כִּי הַצַּדִּיקִים מְעוֹרְרִים אוֹתָם בִּבְחִינַת הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי וְכוּ' עוּרִי דַּבְּרִי שִׁיר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּהַחֲרוּזִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלּוֹ, הָרִימָה קוֹלְךָ הֶעָרֵב בְּשִׁירוֹת וְתוֹדָה וְכוּ' דַּלּוּ עֵינֶיךָ לַמָּרוֹם וְכוּ':

חלק לז

גַּם הַהַלֵּל הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בּוֹ. זֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְחַזֵּק כֹּחַ הַמַּלְאָךְ לְתַקֵּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִפְגָּמִין הַשְּׁמָנִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּקְרֶה הַבָּא חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין

שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַלֵּל שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַסְּעֻדּוֹת שֶׁעוֹשִׂין בַּחֲנֻכָּה אַף עַל פִּי כֵן שֶׁכָּתַב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁרִבּוּי הַסְּעֻדּוֹת בַּחֲנֻכָּה הֵם סְעֻדּוֹת הָרְשׁוּת וְכוּ', הֲלֹא מַסִּיק הָרַמְ"א שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ קְצָת מִצְוָה בָּהֶם. וּמַסִּיק וְהוּא הָעִקָּר, שֶׁנּוֹהֲגִים לוֹמַר זְמִירוֹת וּשְׁבָחוֹת בַּסְּעֻדּוֹת שֶׁמַּרְבִּים בָּהֶם וְאָז הֲוֵי סְעֻדַּת מִצְוָה. וְכָךְ הוּא הָאֱמֶת, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁמַּרְבִּים בַּחֲנֻכָּה בְּסְעֻדּוֹת בְּשִׂכְרוּת וְהוֹלְלוּת וְכוּ', בְּוַדַּאי הֵם גְּרוּעִים מִסְּעֻדַּת הָרְשׁוּת, אֲבָל רֹב יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים וְהַיְרֵאִים נוֹהֲגִים לְסַפֵּר בָּהֶם מִתּוֹךְ הַנֵּס שֶׁעָשָׂה לָנוּ אָז וְאֵיךְ נִמְשַׁךְ לָנוּ הָאַרַת הַנִּסִּים וְהַתְּשׁוּעוֹת הָאֵלּוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כַּאֲשֶׁר מְבֹאָר עַתָּה בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, וּבִפְרָט בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל שֶׁבְּכָל זְמַן וּזְמַן מִזְמַנִּים הַקְּדוֹשִׁים נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הָאַרַת אוֹתוֹ הַנֵּס שֶׁהָיָה בַּיָּמִים הָהֵם כְּגוֹן בְּפֶסַח יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ'. וּבַחֲנֻכָּה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ שְׂמֵחִים בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה בַּסְּעֻדּוֹת הָאֵלּוּ וְאָז הֲוֵי בְּוַדַּאי סְעֻדּוֹת מִצְוָה בִּבְחִינַת אֵין טוֹב לָאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ בְּיָמִים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל:

חלק לח

גַּם הַהַלֵּל הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כַּנַּ"ל, כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא לֵידַע וּלְהַאֲמִין כִּי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהָרַבִּי עִם הַתַּלְמִידִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹסְקִים בְּלִמּוּד הַקָּדוֹשׁ לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְדַרְכֵי הַתְּמִימוּת הָאֲמִתִּי בָּעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט לְהַשִּׂיג בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּלֵב כָּל אֶחָד שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם אַחַר מִדּוֹתָיו וְכוּ' (וְכַנַּ"ל בְּאוֹת טו וְכוּ'). וְזֶה בְּחִינַת הַלֵּל, בְּחִינַת בַּה' אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר בְּחִינַת חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ ה' אֲזַמְּרָה אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט:

חלק לט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמִּצְוַת נֵר חֲנֻכָּה הִוא מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה, שֶׁהוּא מִשְׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק. כִּי מִבֹּאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּבְרֵיתוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא, שֶׁהֶעְדֵּר הָעֵצָה זֶה בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, וְהִתְגַּלּוּת הָעֵצָה זֶה בְּחִינַת אוֹר יוֹם, בְּחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת שִׁלְמוּת הָעֵצוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמְּגַלֶּה וּמֵאִיר בְּלֵב הָאָדָם עֵצוֹת עֲמֻקוֹת מְאֹד מְאֹד מִתּוֹךְ תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל הַמִּתְגַּבֵּר וּמִשְׁתַּטֵּחַ עַל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם לְהַחֲשִׁיךְ הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמִּצְוַת נֵר חֲנֻכָּה הִוא מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אוֹר הָעֵצָה

הַטּוֹבָה הוּא בַּיּוֹם כַּנַּ"ל. כִּי כְּלָלִיּוּת הָעֲצוֹת הַטּוֹבוֹת הֵם בְּחִינַת תַּרְיַ"ג מִצְוֹת שֶׁהֵם נִקְרָאִים תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא. וְכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הָעֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה, נְצָטְוָה מֹשֶׁה בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיוֹם צַוֹּתוֹ, מְלַמֵּד שֶׁלֹּא נִדְבַּר עִמּוֹ אֶלָּא בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. גַּם רֹב קִיּוּם הַמִּצְוֹת הוּא רַק בַּיּוֹם כְּגוֹן צִיצִית וּתְפִלִּין וְכוּ'. כִּי עִקַּר אוֹר יוֹם הוּא בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְזָכוֹת לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם, עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יָדָם כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַלַּיְלָה כַּד לֵילְיָא פָּרִישׁ גַּדְפָּהָא עַל עָלְמָא וְאוֹר יוֹם מִסְתַּלֵּק וְחֶשְׁכַת לַיְלָה מַתְחִיל לְהַחֲשִׁיךְ זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּסְתַּלְּקִין אוֹר הָעֲצוֹת שֶׁמִּשָּׁם הַחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל. וְאָז צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים לְהָאִיר אוֹר הָעֲצוֹת גַּם בְּתוֹךְ חֶשְׁכַת לַיְלָה, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ מֵאוֹר הַיּוֹם אֶל הַלַּיְלָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדְּלָקַת הַנֵּר בַּלַּיְלָה. כִּי כֹּחַ הָאֵשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ מַדְלִיקִין הַנֵּרוֹת נִמְשָׁךְ מֵאוֹר יוֹם, דְּהַיְנוּ מֵאוֹר הַחַמָּה שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַלְּבָנָה וּמִשָּׁם מְקַבֵּל יְסוֹד הָאֵשׁ כֹּחוֹ, כִּי יְסוֹד הָאֵשׁ הוּא תַּחַת גַּלְגַּל הַיָּרֵחַ כַּיָּדוּעַ וּמִשָּׁם מְקַבֵּל כֹּחוֹ וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֹם הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי גַּם הַלְּבָנָה מְקַבֶּלֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ. נִמְצָא שֶׁכֹּחַ מְאוֹרֵי הָאֵשׁ שֶׁמִּשָּׁם מַדְלִיקִין הַנֵּר נִמְשָׁךְ מִמְּאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם אוֹר הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה שֶׁכָּל אוֹרָם נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֵם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹקִים. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל מַה שֶּׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין גַּם בַּלַּיְלָה מֵאוֹר הָעֲצוֹת שֶׁל הַיּוֹם עַד שֶׁגַּם בַּלַּיְלָה יָאִירוּ מְעַט מְעַט אוֹר הָעֲצוֹת, שֶׁמִּשָּׁם הַדְּלָקַת הַנֵּר בַּלַּיְלָה, כִּי הַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּתֹקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה בִּבְחִינַת גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ שֶׁהוּא בְּחִיר שֶׁבָּאָבוֹת שֶׁהוּא דַּיְקָא תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וְכוּ'. כִּי יַעֲקֹב הִמְשִׁיךְ מֵאוֹר יוֹם לְתוֹךְ תֹּקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁנּוּכַל לַחֲתֹר עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת בְּתֹקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה:

חלק מ

וְזֹאת הַבְּחִינָה נַעֲשֵׂית בְּכָל יוֹם וּבְכָל אָדָם וּבְכָל דּוֹר. כִּי זֶהוּ בְּחִינַת בְּרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם הַחֹשֶׁךְ קוֹדֵם לְהָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר וְכוּ' בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶשְׁכַת הָעֲצָה שֶׁהִיא קוֹדֶמֶת לְאוֹר הִתְגַּלּוּת הָעֲצָה הַטּוֹבָה הָאֱמִתִּית כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם הוּא צָרִיךְ עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת לְהִנָּצֵל בְּכָל יוֹם מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל שֶׁלֹּא יֹאבַד חִיּוּת הַיּוֹם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת מְאֹד לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַדֵּל וּלְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל כִּי הָאֱמוּנָה מִתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל בֹּקֶר בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ,

וְהַכְּלָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ חֶשְׁכַת לַיְלָה זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּסְתַּלֵּק אוֹר הָעֲצוּת שֶׁהוּא הָאוֹר שֶׁל הַיּוֹם שֶׁעָבַר וּפָנָה וְאָז צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַתְחִיל לַחֲתֹר הָעֲצוּת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ הַזֶּה שֶׁהוּא קוֹדֶם לְאוֹר יוֹם הַבָּא, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית. וְכֵן הוּא מִצְוָה דְּאוֹרַיְתָא לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע גַּם בָּעֶרֶב לְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְרֹב הַכְּשֵׁרִים נִזְהָרִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל יְדֵי כָּל זֶה חוֹתְרִים הָעֲצוּת בַּלַּיְלָה מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ. וְעַל כֵּן בִּתְפִלַּת הַלַּיְלָה דַּיְקָא מְבַקְּשִׁים בְּבִרְכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, כִּי אָז דַּיְקָא מַתְחִילִין לַחֲתֹר הָעֲצוּת עֲמֻקוֹת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁצְּרִיכִין כְּפִי הַיּוֹם הַזֶּה הַבָּא שֶׁיָּבוֹא עָלֵינוּ לְטוֹבָה:

חלק מא

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה שֶׁאָז מִסְתַּלֵּק אוֹר יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָעֲצוּת כַּנַּ"ל, וְאָז צְרִיכִין לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַדְּלָקַת שֶׁבַע קְנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מֵאוֹר יוֹם לְתוֹךְ תֹּקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁנּוּכַל לַחֲתֹר בַּלַּיְלָה הָעֲצוּת עֲמֻקוֹת כְּדֵי לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶהוּ עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק, רֶגֶל זֶה בְּחִינַת עֲצוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר בְּתַחְלַת חֶשְׁכַת לַיְלָה אוֹר נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָעֲצוּת עֲמֻקוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת, עַד שֶׁיִּכְלוּ וְיִתְבַּטְּלוּ הָעֲצוּת מְקֻלְקָלוֹת עֲצוּת נִבְעָרוֹת שֶׁל הֶהָמוֹן הָרוֹדְפִים אַחַר הַמָּמוֹן וְהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְאוּמָה לֹא יִשְׂאוּ בַּעֲמָלָם לָעוֹלָם הַבָּא עַל יְדֵי עֲצָתָם הָרָעוֹת. וְזֶהוּ עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק שֶׁיִּכְלֶה רֶגֶל בְּחִינַת עֲצוּת מִן הַשּׁוּק שֶׁהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא מְקוֹם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיִּכְלוּ וְיִתְבַּטְּלוּ הָעֲצוּת רָעוֹת מִן הָעוֹלָם עַל יְדֵי אוֹר הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת עֲצוּת עֲמֻקוֹת טוֹבוֹת בְּתוֹךְ תֹּקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת מִשְׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כְּכוֹכָבִים שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים הָעֲצוּת עֲמֻקוֹת הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַצְדִּיקִים אֶת הָרַבִּים וּמַמְשִׁיכִים אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ:

חלק מב

וְכָל זֶה הוּא מוּבָן בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל לְפִי דַּרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ אַךְ שָׁם הוּא בְּדֶרֶךְ סוֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ פָּשׁוּט לְהָבִין מִשָּׁם עֲצוּת לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְעַל פִּי דַּרְכֵּנוּ יָכוֹל כָּל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְהָבִין רְמָזִים וְהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא לְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל עֵת. כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁסּוֹד נֵר חֲנֻכָּה הוּא עַל יְדֵי הַהֶאָרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהַמַּלְכוּת מֵהַמּוֹחִין שֶׁל הַיּוֹם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְתָבִין:

חלק מג

וְאַף עַל פִּי שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם, אַף עַל פִּי כֵן לִזְכוֹת לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל מִצְוָה בִּשְׁבִיל זֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, לֹא זָכִינוּ עַד שֶׁהָיָה הַנֵּס הַגָּדוֹל בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ וְכוּ', שֶׁדַּיְקָא אָז שֶׁהִתְגַּבְּרוּ חַכְמֵי יָוָן כָּל כָּךְ עַד שֶׁרָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם-זֶה מַלְכוּת יָוָן, אָז דַּיְקָא חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְעָמַד לָנוּ בְּעֵת צָרוֹתֵינוּ וְהָפַךְ הַחֹשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל עַד שֶׁדַּיְקָא אָז גִּלּוּ לָנוּ הַמְצָוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה לְאַמְשָׁכָא מְשַׁח רבוּת קֻדְשָׁא וּלְאַדְלָקָא בּוּצִינָא לְהָאִיר עֲצוּת עֲמֻקוֹת בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּאָדָם וּבִזְמַן כְּדֵי לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בָּאִים הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וּמְאִירִין לָנוּ עֲצוּת עֲמֻקוֹת בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ עַד שֶׁמְּאִירִין עָלֵינוּ בְּכָל פַּעַם אוֹר יוֹם בְּחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וְכַנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי הַדְּלָקַת נֵרוֹת חֲנֻכָּה בִּזְמַנּוֹ בִּימֵי הַנִּסִּים הָאֵלּוּ אָנוּ מַמְשִׁיכִין הָאוֹר הַזֶּה לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ לִזְכוֹת תָּמִיד לַחֲתֹר הָעֲצוּת עֲמֻקוֹת מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עִם כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וְכֵן הוּא בְּכָל הַמִּצְוֹת שֶׁעַל יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַשּׁוֹפָר עַל כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. וְכֵן עַל יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה בְּפֶסַח וְכוּ' וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹת:

חלק מד

וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי לִמּוּד הָרְבֵּה בַּיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, כִּי מֻחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין עֲצוּת עֲמֻקוֹת הָרְבֵּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְעִקָּר בְּעֵת הַחֹשֶׁךְ. כִּי לִפְעָמִים נֶחְשָׁךְ אֵצֶל הָאָדָם הָעֵצָה גַּם בַּיּוֹם וְאָז לְפִי בְּחִינָתוֹ הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ כִּי חָשַׁךְ עָלָיו הַיּוֹם. אֲבָל אָז דַּיְקָא צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלַחֲתֹר הָעֲצוּת עֲמֻקוֹת עַל יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּמֻחֲמַת שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם חוֹתֵר לָשׁוּב אֶל הַקְּדֻשָּׁה הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה כְּנֶגְדּוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ וְכוּ' וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בִּדְבָרֵינוּ הָרְבֵּה. עַל כֵּן צְרִיכִין לִלְמֹד הָרְבֵּה הָרְבֵּה דַּרְכֵי הָעֲצוֹת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לִמּוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּשָּׁם כָּל אוֹר הָעֲצוֹת לִזְכוֹת לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁזֶּה הָעִקָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל:

חלק מה

גַּם הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה מְשֻׁתְּשָׁקַע הַחַמָּה זֶה רֶמֶז שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁהוּא אוֹר הָעֲצוֹת הוּא בְּיוֹתֵר לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא הָרַבִּי הָאֱמֶת. כִּי אָז אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ הוּא בְּחִינַת שְׁקִיעַת הַחַמָּה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל עֵלִי וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת שְׁקִיעַת הַחַמָּה. וְאָז דַּיְקָא צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד לַעֲסֹק וּלְעַיֵּן

הֵיטֵב בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם כֻּלָּם עֲצוּמוֹת נוֹרָאוֹת וְהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלֵילֵךְ עַל יָדָיו וְעַל רַגְלָיו לְהִתְקָרֵב לְהַחֲבֵרִים לְהַשְׁרִידִים אֲשֶׁר ה' קוֹרֵא שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה. כְּדֵי לַחֲתֹר וּלְגַלּוֹת הָעֲצוּמוֹת עֲמֻקוֹת מִתּוֹךְ גֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ מַה שֶּׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת:

כִּי מְבֹאָר בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ שֶׁהַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת. מֻחֲמַת שֶׁעִקַּר יְגִיעָתָם בַּתּוֹרָה הוּא אַחַר שֶׁנֶּאֱסַף הַצַּדִּיק. כִּי בְּחַיָּיו הָיָה יָכֹל לִשְׁאֹל אוֹתוֹ כָּל סְפֵקוֹתָיו אֲבָל עַתָּה מִמֵּי יִשְׁאַל וְצָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ בְּעַצְמוֹ לְהָבִין עֲמֻקוּת תּוֹרָתוֹ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל רַבּוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁהַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת אוֹר הַתּוֹרָה וְכוּ', הוּא מְשֻׁתְּשְׁקַע הַחַמָּה, דְּהַיְנוּ לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק שֶׁאָז צְרִיכִין הַתַּלְמִידִים וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם לְהִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר בְּלִמּוּד וְעִיּוּן הֵיטֵב בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לִמּוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי לַחֲתֹר מִשָּׁם הָעֲצוּמוֹת הֶעֲמֻקוֹת לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ בְּכָל עֵת כְּדֵי לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עִם כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד, אָמֵן וְאָמֵן:

הלכות מאבד ממון חברו ומסור

פרק א

חלק א

הַמָּסוֹר הֶחְמִירוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד מְאֹד וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין וְגָרוּעַ מֵעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר 'צִוִּיתָ צֶדֶק' סִימָן כג שֶׁכָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן. וּכְשֶׁנּוֹפְלִים לְתַאֲוַת מָמוֹן נוֹפְלִים לְכָל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וַאֲזַי הַשְׁכֵּינָה צוֹעֶקֶת עָלָיו קַלֵּנִי מֵרֹאשִׁי קַלֵּנִי וְכוּ' בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קָלִין שֶׁהֵם מֵאָה וְאַרְבָּעִים קָלִין כְּמִנְיַן מָמוֹן עִם הָאוֹתִיּוֹת. וְעַל כֵּן קָשֶׁה פַּרְנָסָתוֹ שֶׁל אָדָם כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֵדָה בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קָלִין שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק קֹדֶם שֶׁמּוֹלִידִין וּמַרְוִיחִין מָמוֹן, עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה הַמָּסוֹר פּוֹגֵם בָּזֶה בְּיוֹתֵר בְּפֹעַל מַמָּשׁ, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הָעֲבֵרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, יֵשׁ לָהֶם שֹׁרֶשׁ בְּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי חֶטְאוֹ הוּא מוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדֻשָּׁה אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ פְּגַם כָּל הָעֲבֵרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְהַכֹּל לְפִי הַחֵטְא וְכָל תַּאֲוָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שֹׁרֶשׁ בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי זֶה לְמַטָּה נֶאֱחָז שָׁם הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם רוֹדְפִים וְנֶאֱחָזִים בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ שָׁם הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה בְּיוֹתֵר. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְנִמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם. אֲזַי הַפְּגָם גָּדוֹל מְאֹד בְּיוֹתֵר מֻחֲמַת שֶׁהוֹרִיד קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הַנַּ"ל. כִּי הַמָּמוֹן שָׁרְשׁוֹ בִּקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה

מְאֹד כְּפִי הַמּוּבָן בְּפֵרוּשׁ בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי הוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וְשָׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְשָׁם כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין. וּמֵחֲמַת שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ גָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר, עַל כֵּן לְמַטָּה נֶאֱחָז שָׁם הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר וְיֵשׁ שָׁם הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה בְּיוֹתֵר. וְהַכֹּל רוֹדְפִים אַחַר הַמָּמוֹן כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם וּמְבַלִּים יְמֵיהֶם עַל זֶה. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בַּקְּדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ מְאֹד וּמֵחֲמַת זֶה הַפְּגָם שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁמּוֹרִיד לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה וְנוֹרָאָה מְאֹד. וְנַעֲשָׂה מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת אֵל אַחֵר הֶפֶךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּלֻבֶּשֶׁת בְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָה מְאֹד, כַּמּוּבָא שָׁם. וְהִנֵּה הַמָּסוֹר פּוֹגֵם בָּזֶה בְּיוֹתֵר בְּפַעַל מַמָּשׁ, כִּי הוּא מוֹסֵר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּיַד גּוֹי וְאַנָּס, כִּי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הֵם כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם מֻשְׁרָשִׁים נַפְשׁוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים וְשָׁם כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְהוּא מוֹצִיא זֶה הַמָּמוֹן הַקָּדוֹשׁ וּמוֹסֵר אוֹתוֹ בְּיַד גּוֹי שֶׁהֵם עַכּוּ"ם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעוֹשֶׂה מָמוֹן הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה בַּפַּעַל מַמָּשׁ, וְהוּא גָּרוּעַ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִפְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי שָׁם הַפְּגָם עַל יְדֵי הַתַּאֲוָה לְבַד שֶׁמּוֹרִיד הַשֶּׁפַע הַקְּדוֹשׁ אֶל הַתַּאֲוָה שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אֲבָל זֶה פּוֹגֵם בְּפַעַל כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי פְּגָם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגָם תַּאֲוַת מָמוֹן, הוּא בְּחִינַת פְּגָם הַמַּאֲה וְאַרְבָּעִים קְלִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמָּמוֹן נִקְרָא יְקוּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם-זֶה הַמָּמוֹן שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו, בְּחִינַת ק"ם הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד מָמוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַק"ם קָלִין כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הַמָּמוֹן יְקוּם לְשׁוֹן תְּקוּמָה בְּחִינַת ק"ם הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם שֶׁכָּל הַנְּפִילוֹת עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, עַיֵּן שָׁם הֵפֶךְ ק"ם הַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹפֵל עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת קָם בְּחִינַת ק"ם קָלִין הַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲבֹר בְּשָׁלוֹם דֶּרֶךְ אֵלּוּ הַק"ם קָלִין וְיוֹצֵא וְעוֹלֶה מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם וְזוֹכֶה לְהוֹלִיד וּלְהַרְוִיחַ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ תְּקוּמָה עַל יְדֵי הַק"ם קָלִין שֶׁהֵקִים וְהֵרִים אוֹתָן אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הַמָּמוֹן יְקוּם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו בִּבְחִינַת קם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת [מַהן שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם, וַיָּקָם שְׂדֵה וכו' לְאַבְרָהָם לְמִקְנָה. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, תְּקוּמָה הָיְתָה לוֹ שֶׁיָּצָא מִיָּדָם לְיָדוֹ. כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁל אַבְרָהָם הֵם בִּבְחִינַת ק"ם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תְּקוּמָה עַל יְדֵי הַק"ם קָלִין בַּקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. כִּי גַּם מָמוֹן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מוֹלִידִין וּמַרְוִיחִין עַל יְדֵי הַק"ם קָלִין שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹר וְלֵילֵךְ וְלִסְבֹּל בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְלִצְעֹק אֵלּוּ הַק"ם קָלִין וְלַעֲלוֹת מִשָּׁם וּלְהוֹלִיד וּלְהַרְוִיחַ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ תְּקוּמָה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַק"ם קָלִין כַּנַּ"ל.

אֲבָל לְהֵפֶךְ פּוֹגֵם בְּאֵלּוּ הַק"ם קָלִין וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ נְפִילָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, עַל יְדֵי פְּגַם ק"ם קָלִין הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי נוֹפֵל וְאֵינוֹ קָם בִּבְחִינַת וְכָבֵד עָלֶיהָ פִּשְׁעָהּ וְנָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם, כִּי פְּגַם בְּק"ם קָלִין הַנַּ"ל. עַל כֵּן מַפִּילִין וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין כִּי אֵין לוֹ תְּקוּמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת]מַה[שֶׁאָמְרוּ, מוֹרִידִין אוֹתוֹ לַבּוֹר וְכוּ', כִּי בּוֹר דָּא טְחוֹל וְכוּ', בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, כַּמּוּבָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי הוּא פְּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב, הֶחָמָס קָם לְמַטֵּה רֶשַׁע, הֶחָמָס זֶה בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא לִגְזֵלוֹת, עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם בְּחִינַת קָם בְּחִינַת הַק"ם קָלִין הַנַּ"ל. וְנַעֲשֶׂה מַטֵּה רֶשַׁע, חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁיִּקָּיֵם, בַּיּוֹם הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וְאֶת אֱלִילֵי זְהָבוֹ וְכוּ', שֶׁיִּתְבַּטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן וְיַעַבְרוּ וְיַחְלְפוּ חֶבְלֵי לֵדָה וְתִצְמַח וְתוֹלִיד הַיְשׁוּעָה, אָז נֶאֱמַר, נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּבָר סָבַלְנוּ חֶבְלֵי לֵדָה וְצָעַקְנוּ הַק"ם קָלִין עַד שֶׁנּוֹלְדָה הַיְשׁוּעָה וּמֵעַתָּה תִּהְיֶה לָנוּ תְּקוּמָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן מָסוֹר שֶׁהֶחְמִירוּ בּוֹ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד מְאֹד יוֹתֵר מִכָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וְדֵינוֹ כְּמוּמָר גָּמוּר. וְגַם אֶפִּלּוּ גָּרוּעַ מִמּוּמָר, כַּמּוּבָא בַּשַּׁ"ךְ שָׁם. וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין. וּפָסוּל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה וּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת וְכוּ':

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'בְּסָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא' סִימָן כה אַחֲוֵי לָן מְנָא דְּלָא שַׁוְיָא לְחַבָּלָא וְכוּ'. מְשֻׁחָרָב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בָּטַל הַשֶּׁמִיר וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מֵהַמְדָמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל וְכוּ' וְכוּ':

וְדַע שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא יֵשׁ אֵלּוּ הַדִּמְיוֹנוֹת וְהֵן הֵן הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי הַסּוֹבְבִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְכוּ' אֶלָּא עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא. וְהִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְעָנִי הָגוּן וְכוּ'. וְהַכֹּל הֵיוֹצֵא מִשָּׁם, כִּי בְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שָׁם מְלֻבָּשִׁין גְּוָנִין עִלָּאִין, כִּי גְּוָנִין עִלָּאִין הֵם בְּחִינַת כֶּסֶף וְזָהָב וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה אֵין מְאִירִין אֶלָּא בְּיַד יִשְׂרָאֵל כִּי שָׁם מְקוֹמָם וְנִכְלָלִין זֶה בָּזֶה וּמִתְנַהֲרִים אֵלּוּ הַגְּוָנִין בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר כִּי מְקוֹם הַגְּוָנִין אֵינוֹ אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. וּכְשֶׁמִּתְנַהֲרִין הַגְּוָנִין אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר בָּהֶם בִּבְחִינַת לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם בִּגְדֵי יֶשַׁע, יֶשַׁע אִסְתַּכְּלוּתָא וְכוּ'. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֵצֶל הָעַכּוּ"ם אֲזַי הַגְּוָנִין נֶעֱלָמִין אוֹרָם וְאֵינָם מְאִירִים כִּי אֵין שָׁם מְקוֹמָם, כִּי אֵין מְקוֹמָם אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל

וְזֶה הָעַכּוּ"ם תְּאֵבִים לְמָמוֹן יִשְׂרָאֵל וְכוּ' מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם פְּאֵר הַגְּוִנִין וְכוּ'. אֲבָל תֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם מְקַבֵּל מָמוֹן מִיִּשְׂרָאֵל תֵּכֶף וּמִיָּד נִתְעַלֵּם הַפְּאֵר וְהַחֵן בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל יְדֵי צְדָקָה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְנִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וּמְאִירִין וְכוּ' וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁין בַּמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וְעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְהִנֵּה בְּזֶה הַמַּאֲמָר מְבֹאָר בָּאֵר הֵיטֵב חֹמֶר הָאִסּוּר וְהַפְּגָם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד שֶׁל הַמָּסוֹר שֶׁמּוֹסֵר חַס וְשָׁלוֹם, מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם מִתְגַּלִּין וּמְאִירִין גְּוָנִין עִלָּאִין וְכוּ', בְּיַד גּוֹי חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הַגְּוָנִין עִלָּאִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל זֶה עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין הַקְּלִפּוֹת וְעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁזֶּה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה לְשַׁבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת וְלַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כְּדֵי לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְהַמָּסוֹר חַס וְשָׁלוֹם, פּוֹגֵם בְּכָל זֶה. וְלֹא דַּי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה אֶלָּא שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַפּוּךְ לְהַפּוּךְ שֶׁלּוֹקֵחַ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה מִמּוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּלֻבָּשׁ שָׁם גְּוָנִין עִלָּאִין וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמוֹסֵר אוֹתוֹ בְּיַד הַהֵפֶךְ בְּיַד גּוֹי שֶׁשָּׁם אֵין מְאִירִין הַגְּוָנִין, אַדְרַבָּא שָׁם נֶעֱלָמִין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין, כִּי אֵין מְקוֹמָם אֶלָּא בְּיַד יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְנִמְצָא שֶׁפּוֹגֵם בְּכָל כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַמָּסוֹר, מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ זֶה הָעֹנֶשׁ כִּי פָּגַם בָּזֶה, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַמָּסוֹר שֶׁפּוֹגֵם בַּגְּוָנִין הַנַּ"ל הַמְלֻבָּשִׁין בְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר כָּל הֶעָלְיוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, עַל יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי עִקַּר הֶעָלְיָה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁמְּאִירִין בְּיַד יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא. וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר שֶׁפָּגַם בָּזֶה, עַל כֵּן מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי בָּזֶה דַּיְקָא פָּגַם, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהֶעֱלִים אוֹרוֹת הַגְּוָנִין עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיַד עַכּוּ"ם, עַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז לְגַלּוֹת אוֹרוֹת הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי לְאוֹ כָּל אֶחָד זוֹכֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה בְּמָמוֹנוֹ אוֹרוֹת עִלָּאִין גְּוָנִין עִלָּאִין וְצָרִיךְ לָזֶה זְכוּת גָּדוֹל. וְזוֹכִין לָזֶה עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל. וְהַמָּסוֹר לֹא דַּי שֶׁפָּגַם וְלֹא הִשְׁתַּדֵּל לְגַלּוֹת אוֹרוֹת הַגְּוָנִין אַף גַּם עָשָׂה מֵהַפּוּךְ אֶל הַפּוּךְ שֶׁמָּסַר מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיַד עַכּוּ"ם וְהֶעֱלִים בְּמִזִּיד אוֹרוֹת הַגְּוָנִין עַל כֵּן עָנְשׁוֹ מַגִּיעַ לוֹ הַהֵפֶךְ מֵעֲלִיָּה, דְּהַיְנוּ יְרִידָה. וְעַל כֵּן מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן דִּינוֹ כְּמוּמָר וְכוּ', כִּי יוֹצֵא מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַקָּטָן שֶׁבָּהֶם יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּזֶה הַהִתְפָּאֲרוּת כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר אֲפִלּוּ עִם הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת הַגְּוִנִין הַנַּ"ל שֶׁהֵן מְלֻבָּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהָב בְּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְהַמָּסוֹר שֶׁפָּגַם בָּזֶה נִמְצָא שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר הוּא יוֹצֵא מִכְּלַל כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּזֶה הַהִתְפָּאֲרוּת, אֲבָל הוּא פָּגַם בְּיִרְמָה בָּזֶה הַהִתְפָּאֲרוּת עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשׁ גְּוָנִין עִלָּאִין בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת הַנַּ"ל בְּיַד עַכּוּ"ם שֶׁשָּׁם נֶעֱלָם הַפְּאֵר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הוּא יוֹצֵא עַל יְדֵי זֶה מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל מִכְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת וְעַל כֵּן הוּא כְּמוֹ מוּמָר מַמָּשׁ וְנָרוּעַ מִמֶּנּוּ. כִּי קִלְקֵל וּפָגַם בִּשְׂאָט נֶפֶשׁ בְּמִזִּיד אֶת עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהֵם הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵעֱלִים אוֹרָם עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיַד גּוֹי כַּנַּ"ל:

חלק ד

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁהָרְשָׁעִים מוֹלִיכִין אוֹתָם סְבִיב סְבִיב הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן. כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית וּמְמַנֶּה יוֹנְקִים הָעֲגוּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁשָּׁה יָמִים כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר. וְהַקְּלִפּוֹת מוֹלִיכִין אֶת הָרְשָׁעִים סְבִיב סְבִיב הַנְּקֻדָּה. וְאֵין מַנִּיחִים אוֹתָם לְהִתְקָרֵב לִפְנִים וְכוּ' וְכָל זְמַן שֶׁהֵם עֲדַיִן בְּתוֹךְ הָעֲגוּלִים עֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם תִּקְוָה לְהִתְקָרֵב אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָצָא מִן הָעֲגוּלִים לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. אֲבָל מִי שֶׁכְּבָר יָצָא לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם מִן הָעֲגוּלִים כְּגוֹן מְשַׁמְּדִים. אָז אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקָרֵב כְּלָל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְשַׁבָּת שֶׁהוּא הַנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית שֶׁל שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁמְּקַבְּלִים וְיוֹנְקִים מִמֶּנָּה הִיא בְּחִינַת אוֹרוֹת הַגְּוָנִין, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעִינָא וּבַת עַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם, עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר הַגְּוָנִין עִלָּאִין הֵם מְאִירִין בְּשַׁבָּת וְעַל כֵּן אוֹכְלִין בְּשַׁבָּת שְׁלֹשָׁה סְעֻדּוֹת דְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כְּלוּלִין בָּהֶן שֶׁהֵם אוֹרוֹת הַגְּוָנִין כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי הַשְּׁלֹשָׁה סְעֻדּוֹת מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא עַל יְדֵי אוֹרוֹת הַגְּוָנִין כְּשֶׁמְּאִירִין בִּבְחִינַת עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְאָז דַּיְקָא נִתְבָּרֵךְ כָּל מָמוֹנוֹ וְכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שַׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר הֶאָרַת הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל הַצַּדָּקוֹת שֶׁעוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בִּבְחִינַת שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁמְּאִירָה בְּשַׁבָּת דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה מְאִירִין הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהָב כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל, כִּי שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם יוֹנְקִים כֻּלָּם מִשַּׁבָּת

כַּנַּ"ל הֵם תְּלַת יוֹמָא דְּקָמֵי שַׁבָּתָא וּתְלַת יוֹמֵי לְאַחַר שַׁבָּתָא. וְשַׁבָּת הַנֶּקֱדָּה בָּאֶמְצַע כַּמּוּבָא. וְהַשְּׁלֹשָׁה יָמִים הַלָּלוּ בָּהֶם מְלַבְּשִׁין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין הַנִּמְשָׁכִין מִשַּׁבָּת מִשְּׁלֹשָׁה סְעֻדּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי שְׁלֹשָׁה יָמִים הֵם כְּנֶגֶד תְּלַת גְּוָנִין זָהֳב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁקֹּדֶם שַׁבָּת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁאַחֲרֵי שַׁבָּת שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים אוֹרוֹת הַתְּלַת גְּוָנִין מִשַּׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת הִיא שְׁבִיתָה מִמְּלָאכָה וְעֵבְדִין דְּחֹל שֶׁטּוֹרְחִין בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה וּבְשַׁבָּת הוּא שְׁבִיתָה, כִּי עִקַּר הַטִּרְחָא שֶׁטּוֹרְחִין בְּשִׁבְיל מָמוֹן וּפַרְנָסָה בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל הֶ"ז מֻחְמֶרֶת שֶׁאֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין אָז כָּל כָּךְ וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְטָרְחַ אַחַר הַמָּמוֹן בִּבְחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ-בִּשְׁטוּתָא. כִּי הַגְּוָנִין הֵם בְּחִינַת הַדַּעַת, כִּי שָׁם שָׁרְשָׁם כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וּבְשַׁבָּת מֵאִיר הַדַּעַת וְאָז נִתְגַּלִּין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין וְאָז הִיא שְׁבִיתָה לְגַמְרֵי וְאָז אֵין צְרִיכִין לְטָרְחַ כָּלָל בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וּמָמוֹן, כִּי שֹׂרֶשׁ הַמָּמוֹן שֶׁהֵם הַגְּוָנִין עִלָּאִין הֵם מִתְגַּלִּין בְּשַׁבָּת וְעַל כֵּן מְשַׁבָּת נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל יְמֵי הַחֹל, כִּי מִתְבָּרְכִין הַגְּוָנִין הַמְלַבְּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהֳב עַל יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּשַׁבָּת בְּעַצְמוֹ אֵין שׁוּם עֵסֶק בְּמָמוֹן וּמַשָּׂא וּמַתָּן כְּלָל, כִּי אָז מְאִירִין הַגְּוָנִין בְּעַצְמָן וְאָז אֵין מִתְלַבְּשִׁין עַצְמָן בְּמָמוֹן כְּלָל רַק מְאִירִין בְּעַצְמָן כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל הָעוֹלְמוֹת כֻּלָּם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בְּכַמָּה וְכַמָּה עֲלִיּוֹת מִתְּחִלַּת שַׁבָּת עַד הַסּוֹף, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בִּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים", כִּי אָז בְּשַׁבָּת מְאִירִין הַגְּוָנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל הָעֲלִיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ אוֹרוֹת הַגְּוָנִין הַמְּאִירִין בְּשַׁבָּת שֶׁיְּאִירוּ גַּם בִּימֵי הַחֹל שֶׁאָז הֵם מְלַבְּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהֳב וְעַל יְדֵי זֶה יִמָּשֵׁךְ בְּרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'וִיהִי נֹעַם' שֶׁאוֹמְרִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרְכִין מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ בִּבְחִינַת וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וְכוּ'. וּכְשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין בְּהַמָּמוֹן בִּימֵי הַחֹל שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל. אָז נִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְיכוֹלִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל, כִּי אָז כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין בְּהַמָּמוֹן אָז אֵין לוֹ שׁוּם תַּאֲוֹת מָמוֹן, כִּי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבַּמָּמוֹן הוּא הֵפֶךְ תַּאֲוֹת מָמוֹן וְאָז נִשְׁלָח בְּרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כַּנַּ"ל:

חלק ה

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד מִשַּׁבָּת הוּא בְּחִינַת הָאֶרֶת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל שֶׁכְּלוּלִין בְּשַׁבָּת שֶׁמֵּהֶם יוֹנְקִים שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁיְּאִירוּ בָּהֶם גַּם כֵּן הַגְּוָנִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ מִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְגַלּוֹת הַגְּוָנִין וְאֵינוֹ יָכוֹל לִכְנֹס לִבְחִינַת הַנְּקֻדָּה לִבְחִינַת שַׁבָּת לִינֹק מִשָּׁם הָאֶרַת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל, אֲבָל עֲדַיִן לֹא יָצָא מִן הָעִגּוּלִים לְגַמְרֵי, אֲבָל זֶה הַמְּסוֹר שֶׁמְּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּהֶם מְלַבְּשׁ גְּוָנִין עִלָּאִין בְּיַד עַכּוּ"ם וְהֶעֱלִים אוֹרוֹת הַגְּוָנִין בְּמַזִּיד בְּיָד רָמָה עַל כֵּן

עַל יְדֵי זֶה הוּא יוֹצֵא מִן הָעִגּוּלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים שֶׁיּוֹנְקִים מִשַּׁבָּת לְגַמְרֵי כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ בִּימֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּוָנִין הַנִּמְשָׁכִין מִשַּׁבָּת וּמִתְלַבְּשִׁין בְּתוֹךְ יְמֵי הַחֹל בְּכֶסֶף וְזָהָב, כִּי הוּא פָּגַם בָּזֶה וּמָסַר הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּלַבֶּשׁ בָּהֶם גְּוָנִין עִלָּאִין בְּיַד הַהֶפֶךְ בְּיָד עַכּוּ"ם עַל כֵּן הוּא יוֹצֵא מִן הָעִגּוּלִים לְגַמְרֵי, עַל כֵּן הוּא כְּמוֹמָר מַמָּשׁ שֶׁגַּם הַמּוֹמָר יוֹצֵא מִן הָעִגּוּלִים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּכָל מָקוֹם מוֹמָר וּמְחַלֵּל שַׁבָּת וּמָסוֹר הֵם שָׁוִין לְכַמָּה דִינִים. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא שַׁבָּת כַּנַּ"ל וּמִי שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּת הוּא פּוֹגֵם בִּכְלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ הַמּוֹמָר וְכַנַּ"ל. וְכֵן הַמָּסוֹר שָׁוֶה לָהֶם וְגָרוּעַ מֵהֶם, כִּי פּוֹגֵם בְּהַגְּוָנִין מַמָּשׁ, כִּי בְּהַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שָׁם עִקַּר הַגְּוָנִין שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל וְשַׁבָּת וְאוֹרוֹת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל כֻּלּוֹ חַד. וְהָעַכּוּ"ם הֵם הַהֶפֶךְ מִכָּל זֶה בִּבְחִינַת הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, אוֹר זֶה בְּחִינַת אוֹרוֹת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם עִקַּר הָאוֹר הַמֵּאִיר, כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְזֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר כַּנַּ"ל. וְהָעַכּוּ"ם הֵם מַבְדִּילִין מִכָּל זֶה כִּי הֵם בִּבְחִינַת חֹשֶׁךְ, בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מַמָּשׁ שֶׁאֵין בָּהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת אוֹרוֹת הַגְּוָנִין כְּלָל, כִּי אֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין כִּי אִם אֵצֶל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת גַּם בִּימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. אֲבָל הָעַכּוּ"ם הֵם בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מַמָּשׁ שֶׁאֵין בָּהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת אוֹרוֹת הַגְּוָנִין כְּלָל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיַד גּוֹי הוּא יוֹצֵא מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת לְגַמְרֵי וְיוֹצֵא מִן הָעִגּוּלִים לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן הוּא כְּמוֹ מוֹמָר וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

חלק ו

וְעַל כֵּן עִקַּר פְּגַם הַמָּסוֹר הוּא בָּעֵינַיִם, כִּי הוּא חַיָּב עַל שֶׁהֶרְאָה מָמוֹנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ לְהָעַכּוּ"ם, כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עַיֵּן שָׁם, כִּי פְּגַם הַגְּוָנִין הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם, כִּי הַגְּוָנִין עִלָּאִין הֵם בִּבְחִינַת בְּגַדֵּי יֶשַׁע אִסְתַּכְּלוּתָא בְּחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם, עַיֵּן שָׁם:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַמָּסוֹר פָּסוּל לִכְתֹּב דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת, כִּי עִקַּר הַפְּסוּל שֶׁל הַפְּסוּלִים לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפְּסוּק וּקְשַׁרְתָּם וּכְתַבְתָּם, כָּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בִּקְשִׁירָה יֶשְׁנוֹ בִּכְתִיבָה. כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִין פְּאֵר בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין וְעַל כֵּן כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הֻקְּשָׁה לִתְפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הִיא בִּבְחִינַת פְּאֵר, כִּי עִקַּר כָּל הַתּוֹרָה הִיא בְּשָׁבִיל הִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה כָּל הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּתְפָּאֵר בָּנוּ עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הִוא בִּבְחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר

כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, כִּי הֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגְיאִין שֶׁהֵם כָּל מְצוֹת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם. וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ בְּכְלַל הַהִתְפָּאֲרוּת פָּסוּל לִכְתֹּב דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנוּ לִכְתֹּב, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת. וְעִקַּר הַלִּמּוּד מִתְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּקְשָׁרְתָם וּכְתַבְתָּם, כָּל שֶׁיֶּשְׁנוֹ בִּקְשִׁירָה, דְּהַיְנוּ בַּתְּפִלִּין יֶשְׁנוֹ בִּכְתִיבָה, כִּי הַכְּתָב הוּא בִּבְחִינַת הִתְפָּאֲרוּת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי עִקַּר הַכְּתָב הוּא שְׁחוֹר עַל גַּבֵּי לָבָן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְכוּ'. וּכְשֶׁנִּתְחַבֵּר שְׁחוֹר וְלָבָן. זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין שֶׁנִּכְלָלִין הַגְּוָנִין זֶה בָּזֶה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַפְּאֵר, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי שְׁחוֹר וְלָבָן הֵם עִקַּר שֹׁרֶשׁ כָּל הַגְּוָנִין, כִּי הֵם בְּחִינַת זָהָב וָכֶסֶף, כִּי הַאי שְׁחוֹר אָדֹם הוּא וְכוּ', וְעִקַּר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין שֶׁזֶּה עִקַּר הַפְּאֵר כַּנַּ"ל. הוּא כְּשֶׁנִּכְלָל יַחַד שְׁחוֹר וְלָבָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְּתָב שְׁחוֹר עַל גַּבֵּי לָבָן וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְּתָב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְנָאוָה, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַנּוֹי וְהַחֵן וְהַפְּאֵר כַּנַּ"ל:

כִּי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁכּוֹתְבִין כָּל אוֹת וְאוֹת יֵשׁ לָהּ גֶּוֶן מְיֻחָד כַּיָּדוּעַ. וְעַל יְדֵי הַכְּתָב מִתְחַבְּרִים כַּמָּה וְכַמָּה אוֹתִיּוֹת וְנַעֲשִׂין תֵּבָה. וְכֵן כָּל הַתֵּבוֹת סְמוּכִין זֶה לָזֶה עַד גְּמַר הַפָּרָשָׁה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. שֶׁהַגְּוָנִין שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת נִכְלָלִין זֶה בָּזֶה. וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַכְּתָב. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַשֵּׁמוֹת וְגַם כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת שְׁמוֹת, כִּי אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְשֵׁם ה' זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין בְּחִינַת ה' אוֹרִי, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁהַכְּתָב הוּא בִּבְחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. וְעַל כֵּן מִי שֶׁיְּצָא מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּהַהִתְפָּאֲרוּת כְּגוֹן מוּמָר וּמְחֻלָּל שַׁבָּת וְכַיּוֹצֵא פָּסוּל לִכְתֹּב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לְכָתְבָן, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין מְזוּזוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת פְּאֵר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמְּסוֹר פָּסוּל גַּם כֵּן לִכְתֹּב, כִּי עִקַּר פְּגַם הַמְּסוֹר הוּא בִּבְחִינַת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי הַגְּוָנִין מְלַבְּשִׁין בְּכֶסֶף וְזֶהֻ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ מָמוֹן יִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן הַמְּסוֹר פָּסוּל לִכְתֹּב כָּל דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נִלְמָד מִתְּפִלִּין כָּל שֶׁאֵינוֹ בִּקְשִׁירָה, דְּהַיְנוּ בַּתְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, וְזֶה בְּחִינַת הַמְּסוֹר שֶׁפְּגַם בִּבְחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיַד גּוֹי כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אֵינוֹ בְּכְתִיבָה, כִּי הַכְּתָב הוּא בִּבְחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה הַמְּסוֹר לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין אַף עַל פִּי כֵן פָּסוּל לִכְתֹּב וְנֶאֱמַר עָלָיו גַּם כֵּן כָּל שֶׁאֵינוֹ בִּקְשִׁירָה וְכוּ', כִּי כְּבָר יָצָא מִבְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּהֶם מְלַבְּשִׁין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל:

חלק ח

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר טו), וּרְאִיתֶם אֹתוֹ. כִּי הֵם בִּבְחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע אִסְתַּכְּלוּתָא, כִּי תִּכֹּל תְּאַבִּין לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם בְּחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּכֵלֶת כִּי תְּכֵלֶת הוּא הִתְחַבְּרוּת שָׁחוֹר וְלָבָן בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. וְעַל כֵּן הַמְצָוָה הוּא וּרְאִיתֶם אֹתוֹ, כִּי הַכֹּל תְּאַבִּין לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם כְּשֶׁנִּכְלָלִין הַגְּוָנִין יַחַד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַצִּיצִית הֵם שְׁמִירָה מִן הַמַּזִּיקִין, כִּי עַל יְדֵי הַצִּיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע עַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִים הַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁהֵן מַזִּיקֵי עֶלְמָא וַאֲזַי זוֹכִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא בְּצִיצִית וּתְפִלִּין גַּם צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה עוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין מִקֹּדֶם לְגַלּוֹת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם כְּדֵי שֶׁיִּתְנַהֲרוּ הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב. וַאֲזַי כְּשֶׁמִּתְנַהֲרִין הַגְּוָנִין הֵם נַעֲשִׂין בִּבְחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה בְּחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם וְזֶהוּ בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נִתְגַּלִּין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין בְּעַצְמָן וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר כִּי תְּפִלִּין הֵם אוֹרוֹת הַגְּוָנִין בְּעַצְמָן. וְעַל כֵּן כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶאָרַת גְּוָנִין עִלָּאִין עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה כְּתִקּוּנָהּ וּלְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי עִקַּר כָּל הָעֲלִיּוֹת עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה שְׁבִירַת הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי שָׁם הָיוּ מַקְרִיבִין הַקָּרְבָּנוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ כְּלוּלִים כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְכוּ' שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַגְּוָנִין שֶׁכֻּלָּם הָיוּ כְּלוּלִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל יְדֵי זֶה שָׁם דַּיְקָא הָיוּ מַקְרִיבִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה וְהַקְּלִפּוֹת, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתָם עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ גָּבוֹהַּ מִכָּל הָאֲרָצוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַקַּמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ', כִּי שָׁם כָּל הָעֲלִיּוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי כָּל הָעֲלִיּוֹת כֻּלָּם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא הֵם עַל יְדֵי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' וְלֹא יֵרָאוּ פָּנַי רֵיקָם, כִּי שָׁלֹשׁ רְגָלִים הֵם כְּנֶגֶד אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי עִקַּר הַגְּוָנִין הֵם תְּלַת בְּחִינוֹת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּיָּדוּעַ, וְאָז צְרִיכִין לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי ה' כִּי אָז בְּהַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים נִתְגַּלֶּה כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת פְּנֵי ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאֲרוֹת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּאֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין וְעִקַּר הַהִתְגַּלּוּת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הֶאָרַת כָּל הַגְּוָנִין, אַךְ לֹא

יֵרָאוּ פְּנֵי ה' רֵיקָם כִּי צָרִיךְ לְהָבִיא מִמָּמוֹנוֹ קָרְבָּנוֹת אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת ה' וְכוּ', וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמֵּבִיא כָּל אֶחָד מִמָּמוֹנוֹ וְיִגִיעַ כַּפּוֹ עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ כְּמוֹ עַל יְדֵי צְדָקָה כִּי צְדָקָה הִוא גַּם כֵּן בְּחִינַת קָרְבָּן כַּמּוּבָא, וַאֲזַי מְאִירִין הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי ה', כִּי הַגְּוָנִין עִלָּאִין מְאִירִין עַל יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמֵּבִיא כָּל אֶחָד מִמָּמוֹנוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וּמְאִירִין הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁים שָׁם כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רֵיקָם הַנֶּאֱמָר בָּרְגָלִים כְּשֶׁעוֹלִין לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה' כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

שִׁיךְ לְעֵיל:

וְעַל כֵּן אֵין כּוֹתְבִין כִּי אִם עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה וְחַיָּה. כְּדֵי לְהַכְנִיעַ כֹּחַ הַמְדַמֶּה. שֶׁהוּא רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת כַּנַ"ל. כִּי עַל יְדֵי הַכְּתָב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה נִכְנָע הַמְדַמֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ דַּיְקָא שֶׁשָּׁם כְּלוּלִין כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן מָסוֹר שֶׁהֶחְמִירוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד וְהִשְׁווּ דִּינוֹ כְּמוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה וּמֻתָּר לַהֲמִיתוֹ בַּיְדִים. מְבֹאָר קְצָת בִּדְבָרֵינוּ וְעוֹד לֶאֱלֹקֵי מִלִּין:

מְבֹאָר הֵיטֵב עַל פִּי הַתּוֹרָה וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן סִימָן נו:

מְבֹאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת וַאֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּדִבּוּרִים עַל יְדֵי זֶה קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חִיּוּת בְּמִדָּה לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ וּלְגַלּוֹת הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה וְכוּ'. וּכְנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִתְאַוֶּה לֶאֱסֹף הוֹן. כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹסֶק בְּחָכְמָה וְדַעַת לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכוּ' וּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה רוֹצָה רַק לֶאֱסֹף הוֹן, כִּי כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הֵם בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין, כִּי כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין כְּלוּלִים בְּזָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת שֶׁהֵם הַמָּמוֹן וְעַל כֵּן מַלְכוּת הָרְשָׁעָה מִתְאַוָּה לֶאֱסֹף הוֹן כְּדֵי לְבַלֵּעַ חַס וְשָׁלוֹם, נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַמְלֻבָּשִׁין שָׁם. אֲבָל יֵשׁ כֹּחַ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהוֹצִיא בִּלְעוֹ

מִפְּיו בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֵנוּ, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּלַע עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְעוֹשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה גְּבוֹהָּ בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק ב

וּבָזֶה מְבֹאָר הֵיטֵב עִנְיַן חֹמֶר הָאִסּוּר שֶׁל הַמָּסוֹר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיַד עַכּוּ"ם בְּיַד שָׂרֵי וּמוֹשְׁלֵי הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, כִּי הוּא פּוֹגֵם מְאֹד בִּכְלָלִיּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הוּא מַגְבִּיר נֶגְדָּהּ הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁכָּל תְּשׁוּקָתָהּ לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, עַל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכָל הַגָּוָנִין עִלָּאִין כַּנַ"ל, וְזֶה הַמָּסוֹר הוֹלֵךְ וּמוֹסֵר בְּכַוָּנָה מָמוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּיַד עַכּוּ"ם נִמְצָא שֶׁנּוֹתֵן בְּכַוָּנָה תַּקֶּף לַמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁעִקַּר כֹּחָהּ עַל יְדֵי זֶה וּבְפָרָט כְּשֶׁמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה בּוֹלַעַת הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַמָּסוֹר שֶׁיָּצָא מִן הַדַּת יִשְׂרָאֵל וּמָסַר בְּעַצְמוֹ מָמוֹן יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּזֶה נוֹתֵן כֹּחַ וְתַקֶּף יוֹתֵר לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה מֻחֲמֶשֶׁת שֶׁמְּקַבֶּלֶת הַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹתֵר כַּיָּדוּעַ שֶׁעִקַּר כֹּחָם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם הֵם נוֹתְנִין לָהֶם כֹּחַ עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן עָוֹן הַמָּסוֹר חָמוּר מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא פּוֹגֵם בִּכְלָלִיּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי מַגְבִּיר בַּיָּדִים בְּכַוָּנָה נֶגְדָּהּ מַלְכוּת הָרִשְׁעָה עַל יְדֵי הַמָּמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁמּוֹסֵר לָהֶם כִּי כָּל כֹּחָם וִינִיקָתָם עַל יְדֵי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכָל הַגָּוָנִין עִלָּאִין כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הִשָּׁווּ אוֹתוֹ כְּמוֹמֵר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי הוּא פּוֹגֵם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הִיא בִּשְׁבִיל קִיּוּם וְחִיּוּת הַמַּלְכוּת, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה וְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֵׁשׁ רַב וְשַׁלִּיט אָדוֹן מֶלֶךְ מוֹשֵׁל וּמַנְהִיג יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָעַד, וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים וּמַמְשִׁיכִין חִיּוּת לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁעִקַּר כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הוּא לְהַחֲיוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת. וְעַל כֵּן זֶה הַמָּסוֹר שֶׁפּוֹגֵם מְאֹד בִּכְלָלִיּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל, כִּי הוּא מַגְבִּיר הַהֵפֶךְ שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה כַּנַ"ל עַל כֵּן בְּוַדַּאי הוּא מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי פּוֹגֵם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּיוֹתֵר בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ:

חלק ג

וְעַל כֵּן מָסוֹר פָּסוּל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי עִקַּר כְּתִיבַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל לְהַחֲיוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁחִיּוּתָהּ עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּטְרָה וּמַחֲזִירִין רְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּת הַמַּלְכוּת. וְזֶה הַדַּעַת מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹרְאִין וּמַמְשִׁיכִין אֶת הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה כְּדֵי

לִקְרוֹת בָּהּ כְּדֵי לִקְרוֹת עַל יְדֵי זֶה אֶת חֵי הַחַיִּים לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חִיּוּת לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהִלְכוֹת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה בְּסֵפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁרָה הַכְתוּבָה כְּדִינָהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְעַל כֵּן הַמֶּלֶךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בְּיוֹתֵר עַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי סִפְרֵי תּוֹרוֹת כְּתוּבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָתַב לוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. שֶׁזֶּה הַפָּסוּק וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו מְרַמֵּז עַל קְרִיאַת הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְצֻוֶּה לִכְתֹּב לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּשִׁבְיל לְהַחֲיוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיךְ לְגַלּוֹת הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתֵּרָה, בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְכוּ' שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁקּוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת מִצְוַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה כְּדֵי לִקְרוֹת בָּהּ כְּדֵי לִקְרוֹת עַל יְדֵי זֶה אֶת חֵי הַחַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּפָּרָשָׁה הַנַּ"ל הַמְדֻבֶּרֶת מֵהַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתֵּרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל אֱשֶׁר עָשָׂה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתֵּרָה עַל יְדֵי רִבּוּי הָעֲוֹנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּמְסַיֵּם שָׁם הַפָּסוּק, וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ'. שֶׁמִּזֶּה הַפָּסוּק לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמִּצְוַת עֲשֵׂה שֶׁיִּכְתֹּב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל סֵפֶר תּוֹרָה לְעַצְמוֹ:

נִמְצָא שֶׁכְּתִיבַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה הוּא בְּשִׁבְיל לְגַלּוֹת הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתֵּרָה, לְתַקֵּן בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַסֵּפֶר תּוֹרָה זוֹכִין לִקְרוֹת אֶת חֵי הַחַיִּים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתֵּרָה וּמְחַיִּין אֶת הַמַּלְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה הַמָּסוֹר שֶׁפָּגַם בִּכְלָלִיּוּת הַמַּלְכוּת בִּכְלָלִיּוּת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁהִגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, עַל כֵּן פָּסוּל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי אֵין כֹּחַ בִּכְתִיבָתוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים לְתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּשִׁבְיל לְהַחֲיוֹת אֶת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי הוּא נֶאֱחָז בְּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהִגְבִּיר נֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

כִּי בְּשָׁעַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה צָרִיךְ הַסּוֹפֵר לִקְרוֹת כָּל תֵּבָה וְתֵבָה בְּפֵרוּשׁ, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כְּדֵי לִקְרוֹת עַל יְדֵי זֶה אֶת חֵי הַחַיִּים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חִיּוּת בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה לְתוֹךְ כָּל אוֹת וּלְתוֹךְ כָּל תֵּבָה וּלְתוֹךְ כָּל פָּרָשָׁה וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַחִיּוּת נִמְשָׁךְ מֵחֵי הַחַיִּים עַל יְדֵי שֶׁקּוֹרְאִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי הַפָּרָשִׁיּוֹת וְהַסְּדָרִים וְהַתֵּבוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֵּלִים לְקַבֵּל עַל יָדָם אֶת הַחַיִּים בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַסּוֹפֵר לִקְרֹא כָּל תֵּבָה בְּפִיו דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁקּוֹרְאִין אֶת חֵי הַחַיִּים

לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חִיּוּת צְרִיכִין לִקְרוֹתוֹ בַּפֶּה בִּבְחִינַת כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְיאֵיהֶם בַּפֶּה, בַּפֶּה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכָל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל לְהַחֲיוֹת אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר שֶׁפָּגַם בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מְאֹד כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לוֹ כֹּחַ לִקְרוֹת הַחִיּוּת עַל יְדֵי כְּתִיבָתוֹ לְתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, עַל כֵּן הוּא פָּסוּל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה כְּמוֹ מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי פָּגַם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ עַל יְדֵי פְּגַם הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְעַל כֵּן מוּכָן לְמִיתָה, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם כָּל הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים, כִּי כָּל הַחַיִּים מֵחֵי הַחַיִּים צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה מְחַיִּין כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַבְּרוּאִים, כִּי כֻּלָּם אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַחִיּוּת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת וּלְכָל הַנִּבְרָאִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן זֶה הַמָּסוֹר שֶׁפָּגַם בָּזֶה, כִּי פָּגַם בִּכְלָלִיּוּת הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ לִבְחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי שֶׁהִגְבִּיר נָגְדּוֹ הַהֵפֶךְ וְהַמִּתְנַגֵּד מַמָּשׁ, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל יְדֵי אֲסִיפַת הוֹן נֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה הִיא הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִבְּחִינַת חִיּוּת הַמַּלְכוּת, כִּי חִיּוּת הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה וְכוּ' וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה מִתְגַּבֶּרֶת בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, חִיּוּת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבֶּלֶת עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה לְקַלְקְלוֹ חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבּוֹלַעַת עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּאַסֶּפֶת וְכוּ'. וְעַל כֵּן זֶה הַמָּסוֹר שֶׁנּוֹתֵן בְּתַחְבּוּלוֹתָיו כֹּחַ לָזֶה שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְיַד עַכּוּ"ם, עַל כֵּן הוּא פּוֹגֵם בְּחִיּוּת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא חִיּוּת הַכֹּל, עַל כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת וּמוּכָן לְמִיתָה, כִּי פָּגַם בְּיוֹתֵר בִּבְכָלִיּוּת הַחִיּוּת שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר חִיּוּת הַכֹּל הוּא עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבֶּלֶת חִיּוּת עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חִיּוּת לַכֹּל כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ, חַיִּים הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ חַיִּים לְכָל הַנִּמְצָאִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן מָסוֹר שֶׁדִּינוֹ כְּמִין וְכוֹפֵר וּמַתִּיר לְהָרְגוֹ בַּיָּד. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמִּינִין וְהַמָּסוֹרוֹת וְכוּ' מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ-אֱמוּנָה' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה מְבֹאָר שָׁם שֶׁעֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הִוא עַל יְדֵי שֶׁחוֹתְרִין הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוּת בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' וְכוּ':

וְלָזֶה צְרִיכִין אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְכוּ'. שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין פַּרְנָסָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וַאֲזַי הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לַחֲתֹר וְלִדְלוֹת הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יִדְלֶנָּה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי פַּרְנָסָה וַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל בְּכֻלָּל נִקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ. וַאֲכִילָתָם הוּא בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל מְקֻדֶּשֶׁת בְּכַמָּה וְכַמָּה מְצוֹת הַתְּלוּיִים בַּאֲכִילָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי. וְעַל יְדֵי בְּחִינָה זֹאת בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, עַל יְדֵי זֶה מְצַחְצְחִין הַנִּשְׁמָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין הַמַּיִם שֶׁהֵם הָעֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עָוֹן הַמָּסוֹר חָמוּר מְאֹד וְדִינוֹ כְּמִין וְכוֹפֵר מַמָּשׁ, כִּי פּוֹגֵם מְאֹד בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מֵאַחַר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיַד גּוֹי, כִּי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הוּא מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הוּא פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְהוּא מוֹסֵר זֶה הַמָּמוֹן לְיַד גּוֹי שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ מִזֶּה, כִּי הָעִכּוּ"ם בִּכְלָל הֵם בִּבְחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מִבְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי עַל יְדֵי מָמוֹנָם וּפַרְנָסָתָם וַאֲכִילָתָם שֶׁל הָעִכּוּ"ם אֵין יְכוֹלִין לְדַלּוֹת הָעֵצוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מְצַחְצְחִין נַפְשָׁם עַל יְדֵי אֲכִילָתָם, אַדְרַבָּא, הֵם בְּהֶפֶךְ מִזֶּה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם רְחוֹקִים מִבְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בָּהֶם כִּי גּוֹי אֹבֵד עֵצוֹת הֵמָּה וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה. כִּי הֵם בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כח) נָגִיד חָסֵר תְּבוּנוֹת, חָסֵר תְּבוּנוֹת דַּיְקָא, כִּי זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ הוּא מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ עַל יְדֵי מָמוֹן וַאֲכִילַת הָעִכּוּ"ם, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר הוּא בִּבְחִינַת חָסֵר תְּבוּנוֹת. וְכֵן כְּמוֹ שֶׁאִישׁ תְּבוּנוֹת דּוֹלֶה הָעֵצוֹת הָעֲמֻקוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ הָעִכּוּ"ם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת נָגִיד חָסֵר תְּבוּנוֹת עַל יְדֵי זֶה פּוֹגְמִין וּמְקַלְקְלִין מוֹצָא הַמַּיִם עֲמֻקִּים שֶׁהֵם הָעֵצוֹת וְעַל כֵּן הֵם פּוֹגְמִין בָּאֱמוּנָה. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת הֵם רְחוֹקִים מֵאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית, כִּי הֵם כּוֹפְרִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים וּמַאֲמִינִים אֱמוּנוֹת כְּזָבִיוֹת. וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר פּוֹגֵם מְאֹד בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מֵאַחַר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִים לֶאֱמוּנָה הוּא מוֹסֵר אוֹתוֹ בְּיַד עַכּוּ"ם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּמָה הָאֱמוּנָה, כִּי עַל יְדֵי פַּרְנָסָתָם

שֶׁל הָעַכּוּ"ם נִסְתָּם חַס וְשָׁלוֹם, מוֹצָא הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁהֵם הָעֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת בּוֹרוֹת בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכְלוּ הַמַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל אֱמוּנָתָם הָרָעָה. וְעַל כֵּן דִּין הַמָּסוֹר כְּמִין וְכוֹפֵר מַמָּשׁ, כִּי פּוֹגֵם מְאֹד בָּאֱמוּנָה כְּמוֹ מִין מַמָּשׁ, כִּי מְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, בְּשֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ בְּמוֹצָא הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁצְּרִיכִין לְחָתְרוֹ עַל יְדֵי פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל. וְהוּא פּוֹגֵם וּמְקַלְקֵל שָׁם עַל יְדֵי שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל לְיַד עַכּוּ"ם שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ מִזֶּה כַּנַּ"ל, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, תַּחַת שְׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִּבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי תִּירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. כִּי אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה נִקְרֵאת אִשָּׁה יִרְאַת ה' אִשָּׁה חַיִל כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן כָּל שֶׁבַח הָאִשָּׁת חַיִל הוּא בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה שֶׁמְּפַרְנֶסֶת בְּנֵי בֵיתָהּ בְּכָבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְכוּ' וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל וְכוּ'. כִּי הָאִשָּׁת חַיִל בְּחִינַת אֱמוּנָה מִשְׁתַּדֶּלֶת תָּמִיד שֶׁיִּהְיֶה פַּרְנָסָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בָּהּ כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ בְּכָל פַּעַם לַעֲסֹק יוֹתֵר לַחֲתֹר הַמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם גִּדּוּלָהּ כְּדֵי שֶׁתִּתְגַּדֵּל וְתִתְעַלֶּה הָאֱמוּנָה בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁמּוֹסֵר וְנוֹתֵן חַס וְשָׁלוֹם, פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל בְּיַד הָעַכּוּ"ם עַל זֶה רוֹגֶזֶת הָאָרֶץ שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, כִּי עָפָר מֵאנָא דְּכֻלְּהוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת תַּחַת שְׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִּבָּעֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה כְּזִבְיוֹת שֶׁהִיא שְׂנוּאָה וּתְעוּבָה שֶׁנּוֹתֵן בָּהּ כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא, כִּי עַל יְדֵי וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן הַפַּרְנָסָה לְהַנָּבָל שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם עַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם בֶּאֱמוּנוֹת כְּזִבְיוֹת כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת וְהִתְגַּבְּרוּת מֶמְשַׁלְתָּם מֻחֲמַת שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִמְשְׁכָה לָהֶם שֶׁפַע הָעֶשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים עֲנִיִּים וְדַלִּים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבַּגָּלוּת יִשְׂרָאֵל נְזוֹנִין מִתַּמְצִית וְרֹב עִקַּר הַשֶּׁפַע אֶצְלָם עַל כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לַחֲתֹר הַמַּיִם הַנַּ"ל וְעַל כֵּן מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם הָאֱמוּנוֹת כְּזִבְיוֹת שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים שָׁם. וְעַל כֵּן מִתְגַּבֶּרֶת מַלְכוּתָם וּמֶמְשַׁלְתָּם וְזֶהוּ בְּחִינַת תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְשִׁפְחָה כִּי תִּירַשׁ גְּבִרְתָּהּ שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר הוּא כְּמוֹ מִין וְכוֹפֵר מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין אוֹתוֹ, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הִיא בְּחִינַת חַיִּים אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'צִוִּיתָ צֶדֶק' בְּסִימָן כג). וְעַל כֵּן יֵשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁחַיָּבִין עֲלֵיהֶם כָּרֵת וּמִיתָה, כִּי עִקַּר גִּדּוּל הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי עֵצוֹת כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרְיַ"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁהֵם כְּלַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי כְּלַל הַמִּצְוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בְּאֵיזֶה מִצְוַת עֲשֵׂה אוֹ לֹא תַּעֲשֶׂה אֲזַי פּוֹגֵם בֶּאֱמוּנָה כְּפִי פְּגַם הַמִּצְוָה שֶׁעָבַר עָלֶיהָ. אֲבָל

יֵשׁ חִלּוּקִים, כִּי יֵשׁ מִצְוֹת שֶׁכְּשֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם אַף עַל פִּי שֶׁהַפְּגָם גָּדוֹל מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ נִסְתָּם עִקַּר הַמַּעְיָן שֶׁמִּמֶּשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, אֲבָל יֵשׁ מִצְוֹת חֲמוּרוֹת שֶׁכְּשֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, סוֹתֵם הַמַּעְיָן שֶׁמִּמֶּשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, אַף גַּם כְּשֶׁזֶּה נוֹפֵל זֶה קָם, כִּי נוֹתֵן עוֹד כֹּחַ לְהָאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת שֶׁכֹּחָם דַּיְקָא כְּשֶׁנִּסְתָּמִין הַמַּעְיָנוֹת וְהַבְּאֵרוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה. וְעַל כֵּן הֵם מִשְׁתַּדְּלִים תָּמִיד עַל זֶה לְסָתֹם הַבְּאֵרוֹת הָאֵלּוּ שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת וְכָל הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם סְתָמוּם פְּלִשְׁתִּים וְכוּ'. וּמִי שֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה כָּזֹאת חַס וְשָׁלוֹם, הוּא חַיָּב כָּרֵת וּמִיתָה כִּי נִכְרֶתֶת מִמְּקוֹר חִיּוּתוֹ שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי שֶׁגָּרַם חַס וְשָׁלוֹם לְסָתֹם הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁמִּמֶּשָּׁם גְּדוּלָּהּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְצַוִּין הַבֵּית דִּין לְבַעֲרוֹ מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ. כִּי יוֹכֵל לְקַלְקֵל יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי נוֹתֵן כֹּחַ בְּיוֹתֵר לְהַכְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמָּסוֹר וְהַמִּין שֶׁצְּרִיכִין לְהָרְגוֹ גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה, כִּי הוּא גָּרוּעַ מִכֻּלָּם, כִּי הוּא פּוֹגֵם בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּמָקוֹר הַמַּיִם שֶׁמִּמֶּשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל בְּיָד עַכּוּ"ם שֶׁמִּמֶּשָּׁם עִקַּר גְּדוּלָּהּ שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַנַּ"ל:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ-אֱמוּנָה' בְּהִלְכוֹת נִזְקִין הֲלָכָה ה הִלְכוֹת נִזְקֵי מָמוֹן הֲלָכָה א:

הלכות נזקי ממון

פרק א

חלק א

עִנְיַן אַרְבָּעָה אָבוֹת נִזְקִין שֶׁהָאָדָם חַיָּב לִשְׁמֹר אוֹתָם שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ שֶׁהֵם, הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמַּבְעֶה וְהַהֶבְעֵר:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ' בַּלִּקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן (סִימָן ד), עַיֵּן שָׁם:

וְהַיּוֹצֵא מִשָּׁם לְעִנְיָנֵנוּ הוּא מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָשָׁל לְאֶחָד שֶׁהָיָה מְהַלֵּךְ בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה וּמִתְיָרֵא וְכוּ'. וְהַכְּלָל שֶׁיֵּשׁ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר וּמֵאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִמְשָׁכִין כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן, כַּמְבֹאָר בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים בִּפְרָטִיּוּת כָּל הַמִּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִכָּל יְסוֹד וְיסוֹד. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ הוּא צָרִיךְ לְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְתַאֲוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכַנַּ"ל וְיִסַּפֵּר לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם, הַיְנוּ וִדּוּי דְּבָרִים וְהַתַּלְמִיד חָכָם יְפָרֵשׁ וִיבָרֵר לוֹ דֶּרֶךְ לְפִי שׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וְכוּ' וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה אַתָּה נִכְלָל בְּאֵין סוֹף וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב וּמֵטִיב, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב כָּל הָעִנְיָן הַזֶּה בַּאֲרִיכוּת, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁמְּחַיֵּב הָאָדָם לְשָׁמְרָם מְאֹד שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ, כִּי אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין חַס וְשָׁלוֹם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַחֲטָאִים וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הֵם בְּחִינַת מַזִּיקֵי עָלְמָא, כִּי כָּל הַחֻזְקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מֵהֶם. וְעַל כֵּן לָעָתִיד שֶׁהַכֹּל יָשׁוּבוּ לַה' בֶּאֱמֶת וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה יַעֲבֹר מִן הָאָרֶץ וְיִתְבַּטֵּל הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל כֵּן בֶּאֱמֶת לֹא יִהְיֶה עוֹד שׁוּם חֻזְק בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא), לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ וְכוּ' כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' וְכוּ'. וְעַל כֵּן נִקְרָאִין אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין אָבוֹת מְכֻלָּל דְּאִיכָּא תּוֹלָדוֹת (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּבָא קַמָּא ב). כִּי גַּם בְּהַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת יֵשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן אָבוֹת וְתוֹלָדוֹת, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַצְבוּת וְתוֹלְדוֹתָיו וְכוּ' גַּאֲוָה וְתוֹלְדוֹתָיו וְכוּ' וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשּׁוֹר וְהַדּוֹב וְהַמַּבְעֶה וְהַהֶבְעֵר, כִּי הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר כַּיָּדוּעַ, כִּי הַשּׁוֹר זֶה בְּחִינַת הַחַי שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יְסוֹד הָרוּחַ וְהַדּוֹב זֶה בְּחִינַת דּוֹמֵם שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יְסוֹד הֶעָפָר וְהַמַּבְעֶה זֶה הַשֵּׁן זֶה בְּחִינַת תַּאֲוֹת רָעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת צוֹמֵחַ מִבְּחִינַת יְסוֹד הַמַּיִם, כַּמּוּבָא שָׁם וְזֶה בְּחִינַת מַבְעֶה שֶׁהוּא הַשֵּׁן בְּחִינַת תַּאֲוֹת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁהֵם רָאשֵׁי הַתַּאֲוֹת שֶׁכָּל הַתַּאֲוֹת נִמְשָׁכִין אַחֲרֵיהֶם, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה וַיַּסֵּב אֱלֹהִים (סִימָן סב). וְהַהֶבְעֵר זֶה הָאֵשׁ בְּחִינַת יְסוֹד הָאֵשׁ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת מְדַבֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאֲוָה וְתוֹלְדוֹתֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. נִמְצָא שֶׁאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַחֻזְקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַכְּלוּלִים בְּאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַנִּזְקִין נִפְרָעִין מִן הָעִדִּית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם. כִּי הַתִּקּוּן שֶׁל אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב וּמֵטִיב שֶׁאָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַחֻזְקוֹת כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר כָּל הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכוּ' וְאָז זוֹכֶה לִבְחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב הוּא הַתִּקּוּן שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי לִבְחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב זוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְשַׁלֵּם הַמֻּזָּק שֶׁל הָאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין בְּמֵיטַב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ וְכוּ' כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּחִינַת עָלְמָא דְּאַתְיָא שֶׁאָז יִתְבַּטְּלוּ הַחֻזְקוֹת כַּנַּ"ל, כִּי תַּשְׁלוּמֵי הַנֶּזֶק הֵם בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁל הַחֻזְקוֹת שֶׁל אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין

שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְעַל כֵּן תִּקּוּנָם עַל יְדֵי מֵיטַב דַּיְקָא בְּחִינַת מֵיטַב שָׁדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁהוּא הַתִּקּוּן שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְכוּ':

עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר 'וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים' סִימָן נו שֶׁמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, מִתְגַּבֶּרֶת לֶאֱסֹף וְלִכְנֹס מָמוֹן, כִּי שָׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְעַל כֵּן הִיא מִתְגַּבֶּרֶת בְּתַאֲוַת מָמוֹן וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ כֹּחַ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהוֹצִיא בִּלְעוֹ מִפִּיו בִּבְחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ שֶׁמּוֹצִיאִין מֵהֶם כָּל הַקְּדֻשָּׁה וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה גָּבוֹהַּ מְאֹד דַּיְקָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה הוּא מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁרוֹדֵף אַחַר מַחֲנֵה דָּן בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהֵם מַזִּיקִין מָמוֹן יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם מִתְגַּבְּרִין עַל הַמָּמוֹן לִפְגֹּם אוֹתוֹ מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם כָּל הַטּוֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת ד' וּכְשֶׁנּוֹפֵל וְנִפְגָּם בְּחִינַת הַד' שֶׁהִיא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אֲזַי נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אֲזַי נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כַּמּוּבָא כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא (סִימָן ל), עַל כֵּן הֵם מִתְגַּבְּרִים עַל הַמָּמוֹן לְהַזִּיקוֹ, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה תִּקּוּנָהּ וּשְׁלֵמוּתָהּ עַל יְדֵי שׁוֹנֵא בָּצַע לִשְׂנֹא הַמָּמוֹן בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר מֵישָׁרָא הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְהֶפֶךְ מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, מִתְגַּבְּרִין לְהַזִּיק מָמוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁבָּזֶה הֵם מַזִּיקִין מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁפַּע קֹדֶשׁ לְהַכְנִיסוֹ אֶל הַתַּאֲוָה שֶׁהִיא מִסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַגְּלֻיּוֹת הֵם רַק עַל יְדֵי הַמָּמוֹן, כִּי שָׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְהֵם מִתְגַּבְּרִים לְהוֹצִיאָם לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל יְדֵי מַה שֶּׁגּוֹזְלִין לְמָמוֹן יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, דְּהַיְנוּ גְּזֵלָתָם מַמָּשׁ וְהִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה עַל יִשְׂרָאֵל כִּי הַכֹּל כְּדֵי לִינֹק וּלְקַבֵּל מִשֶּׁפַע קֹדֶשׁ הַנְּגוּז בְּמָמוֹן כַּנַּ"ל. אֲבָל יֵשׁ כֹּחַ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהוֹצִיא בִּלְעָם מִפִּיהֶם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִים לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שָׂדֵהוּ וְכוּ', כִּי מוֹצִיאִין כָּל הַטּוֹב מֵהֶם, וְאַדְרַבָּא, אַפִלּוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְהַטּוֹב שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם מִכְּבָר מוֹצִיאִין מֵהֶם עַל יְדֵי שֶׁנִּתְקַבֵּץ הַטּוֹב יַחַד עַל יְדֵי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ וְיָנְקוּ עוֹד הַרְבֵּה טוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַבֵּץ וְנִתְחַבֵּר וְנִדְבָּק הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם מִכְּבָר שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לָצֵאת וְעַכְשָׁו נִתְחַבְּרִים בְּזֶה הַטּוֹב הַנַּ"ל.

וְאַחַר כָּךְ יוֹצֵא מֵהֶם הַכֹּל כַּנַ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ כִּי עַל יְדֵי שְׁלִיטָתָם וְהִתְגַּבְּרוּתָם נִשְׁאָר אֶצְלָם הָרַע לְבַד בְּלִי שׁוּם טוֹב שֶׁזֶּהוּ מַפַּלְתָּם כִּי כָּל הַטּוֹב יוֹצֵא מֵהֶם. וְזֶה בְּחִינַת מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם, שֶׁכָּל הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם צְרִיכִים לְשַׁלֵּם וּלְהַחֲזִיר לַבְּעָלִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַנּוֹזֵק וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמִין כִּי הַמִּת יִהְיֶה לוֹ שֶׁהַבְּעָלִים מְטַפְּלִין בַּנְּבֵלָה כִּי הַנּוֹזְקִין שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עֲלֵיהֶם הַמַּזִּיקִין שֶׁהֵם הָאֻמּוֹת בְּתַאֲוַת מָמוֹן כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נוֹזֵק מָמוֹנָם כַּנַ"ל, הֵם צְרִיכִין לְקַבֵּל אֶת הַנְּבֵלָה הַמֻּתָּה לְטַפֵּל בָּהּ לְמָכְרָהּ לְבָרר הַטּוֹב וְהַחִיּוּת, דְּהַיְנוּ נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁאַר בָּהּ עֲדַיִן. וְזֶה מֻטָּל עַל הַבְּעָלִים הַנּוֹזְקִין שֶׁהֵם הַיִּשְׂרָאֵל, כִּי לָהֶם לְבַד זֶה הַכֹּחַ לְבָרר וּלְהוֹצִיא הַטּוֹב מִן הַמֵּתִים וְהַנִּשְׁבָּרִים, כִּי גַּם הֵם חַיָּבִים בָּזֶה וְרָאוּי לָהֶם לִסְבֹּל גַּם כֵּן קְצָת בַּהֶזֵּק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה 'וְהַנּוֹזֵק וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמִין', שֶׁגַּם עַל הַנּוֹזֵק חָל תַּשְׁלוּמֵי הַהֶזֵּק, הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר נִמְשְׁכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁנִּזּוֹקוּ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמָנוּ מִן הַהֶזֵּק הַיְנוּ לִבְלִי לִמְשֹׁךְ אַחַר תַּאֲוֹתֵיהֶם כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁלֹּא שָׁמְרוּ עַצְמָן עַד שֶׁנִּזּוֹקוּ מֵהֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עֲלֵיהֶם כַּנַ"ל צְרִיכִין לְטַפֵּל בַּנְּבֵלָה הַמֻּתָּה לְבָרֵר הַטּוֹב מִמֶּנָּה, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן שֶׁנִּשְׁאַר בָּהּ כַּנַ"ל. וּמוֹתַר הַהֶזֵּק מוֹצִיאִין מִן הַמַּזִּיקִין שֶׁמַּעֲמִידִין אוֹתָן בְּדִין וּצְרִיכִין לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב כַּנַ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹצִיאִין הַטּוֹב מֵהֶם כַּנַ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַשְּׁלֹשָׁה דַּיָּנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דַּיְנֵי נְזִיקִין בִּשְׁלֹשָׁה. כִּי הַשְּׁלֹשָׁה דַּיָּנִים הֵם בְּחִינַת הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁבָּהֶם עוֹלֶה הַמַּלְכוּת מְבֵינֵיהֶם וַאֲזַי נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַיְנוּ שֶׁמּוֹצִיאִין הַטּוֹב מֵהֶם שֶׁמְּשַׁלְּמִין בְּמֵיטַב כַּנַ"ל וְעַיֵּן שָׁם לְעֵיל בְּהִלְכוֹת דַּיָּנִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן נִקְרָאִים אָבוֹת נְזִיקִין כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּמּוּבָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַ"ל כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר מֵישָׁרָא הַנַ"ל, וְאֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה מְקַבְּלִין מֵאָבוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁעִקָּרָם הַמִּת שֶׁהוּא אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק כַּמּוּבָא, וְהֵם מְקַבְּלִין מִשָּׁם, כִּי הוּא כְּלַל כֹּלָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם וְעַל כֵּן נִקְרָא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה, לֹא הֲרֵי זֶה כַּהֲרֵי זֶה וְלֹא הֲרֵי זֶה כַּהֲרֵי זֶה, כִּי הֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַפִּרּוּד, בְּחִינַת וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים הֵפֶךְ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד

בְּחִינַת אַחְדוּת פָּשׁוּט. וְעַל כֵּן אֵין בָּהֶם אַחְדוּת וְהִשְׁתַּוּוּת רַק מַפְרִדִין וּמַחְלְקִין זֶה מִזֶּה וְאֵין בָּהֶם צַד הַשָּׁוֶה כִּי אִם שֶׁדַּרְכָּן לְהַזִּיק כַּנַ"ל וּכְשֶׁהִזִּיק מְשַׁלְּמִין בְּמֵיטַב כַּנַ"ל:

וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ הַשּׁוֹר הוּא בְּחִינַת יָוִן שֶׁאָמְרוּ, כִּתְבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר וְכוּ', 'קֶרֶן הַשּׁוֹר' דַּיְקָא, בְּחִינַת הַשּׁוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקֶּרֶן. וְהַבּוֹר זֶה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה מַלְכוּת אֱדוֹם שֶׁהוּא עֲמָלֵק שֶׁהוּא מוּכָן לְתַקָּלָה, כִּי בּוֹר דָּא טָחוֹל לִילִית אִמָּא דְּעֵרֶב רַב תַּאֲוַת נאוף, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲמָלֵק, כַּמּוּבָא. וְהַמַּבְעֶה זֶה הַשֵּׁן בְּחִינַת אֲכִילָה בְּחִינַת פָּרַס וּמְדֵי שֶׁאוֹכְלִין בָּשָׂר כְּדֹב וְכוּ' גַּם מָדַי הִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי אֲכִילָה בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל שְׁנֶהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע. וְהַהֶבְעֵר זֶה בָּבֶל נְבוּכַדְנֶצַּר שֶׁהִבְעִיר אֵשׁ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְאֵין מוּכָן לְתַקָּלָה כְּמוֹ הַבּוֹר שֶׁהוּא עֲמָלֵק תַּאֲוָה הַכְּלָיוֹת רַע הַכּוֹלֵל, כִּי כָּלוּל מִכֻּלָּם כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִי כָּתַב בּוֹר וְחַד מִנַּיְהוּ הֲוֵי יַלְפִינַן כֻּלְּהוּ. כִּי בּוֹר כָּלוּל מִכֻּלָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם כַּנַ"ל וּמִמֶּנּוּ נִלְמָדִין כֻּלָּם כִּי הַכֹּל נִלְמָדוּ מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁהוּא נִזְדַּוֵּג לְיִשְׂרָאֵל תְּחִלָּה מָשָׁל לְאַמְבַּטִי רוֹתַחַת וְכוּ' בָּא זֶה וְהִפְשִׁירָהּ בִּפְנֵיהֶם, נִמְצָא שֶׁמִּמֶּנּוּ לָמְדוּ הַכֹּל לְהִזְדַּוֵּג לְיִשְׂרָאֵל לְהַזִּיק לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וּמִסִּיק בַּגְּמָרָא שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ כֻּלָּם אֶלָּא לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, כִּי בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי הָאַרְבָּעָה אָבוֹת נִזְיקִין שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת עַל יָדָם דַּיְקָא יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, כִּי אַחַר כָּךְ מוֹצִיאִין מֵהֶם בִּלְעָם מִפִּיהֶם בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ. וְעוֹשִׂין מִזֶּה תּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת אֵשֶׁת חַיִל נִמְצָא שֶׁדַּיְקָא עַל יָדָם נִגְדֶּלֶת הַתּוֹרָה:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָבוֹת מִכְּלָל דְּאִיכָּא תּוֹלְדוֹת, כִּי אִלּוּ הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת הֵם כְּלָלִיּוֹת הַשִּׁבְעִים אֻמִּין נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תּוֹלְדוֹת, דְּהַיְנוּ הַשִּׁבְעִים אֻמִּין שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִין מֵהֶם:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חֲסִידָא לִיקַיֵּם מִלֵּי דִּנְזִיקִין. חָסִיד זֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁשְּׁלֵמוּת עֶלְיַת הַמַּלְכוּת מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת וְהוּכַן בְּחֶסֶד כִּסֵּא וְעַל כֵּן רָדַף אַחֲרֵי הָאַרְבָּעָה מְלָכִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר מֵישָׁרָא הַנַ"ל. וְזֶה לִיקַיֵּים מִלֵּי דִּנְזִיקִין לְהַכְנִיעַ הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין וַאֲזַי הִיא בְּחִינַת חָסִיד בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד כַּנַ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ עוֹד (שָׁם) לְקַיֵּם מִלֵּי דְּאָבוֹת הַיְנוּ הַהִּ, כִּי שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי הָאָבוֹת כַּנַ"ל:

פרק ג

חלק א

עִנְיַן אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְשָׁמְרָם שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ וְאִם הִזִּיקוּ חַיָּב לְשַׁלֵּם:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'בְּרֵאשִׁית-לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל' בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן תִּנְיָנָא סִימָן סז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל, כִּי יֵשׁ מְאוֹרֵי אוֹר וְיֵשׁ מְאוֹרֵי אֵשׁ וּמְאוֹרֵי אוֹר הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְזֶה בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלְיוּת הַגְּוָנִין בְּחִינַת תְּפִלִּין. וְזֶה בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי הַנָּהָר הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אַרְבָּעָה מִחִין תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הַנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַמִּדּוֹת. וּכְשֶׁנִּסְתַּלְּקִין מְאוֹרֵי אוֹר חַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁעַל יְדֵי נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת וַיֵּצֵא אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסֹדֹתֶיהָ, עַל יְדֵי מְאוֹרֵי אֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם נִפְגָּמִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה הַצַּדִּיק הַדּוֹר הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַפְּאֵר וְכוּ' שֶׁמְּמֶנּוּ נִמְשָׁךְ הַכֹּל זֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית רֹאשׁ בַּיִת בְּחִינַת הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהוּא מַשְׁגִּיחַ עַל כָּל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם מְאוֹרֵי אֵשׁ וְכוּ'. וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַתְּקוּוֹן לָזֶה לָקוּם בַּחֲצוֹת לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְה' יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחַ לָשׁוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר פְּאֵר זֶה בְּחִינַת כְּלָלְיוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִחִין תְּפִלִּין וְכוּ' וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, הֵינוּ מֵהָרַע שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת לְמַטָּה בְּגַשְׁמִיּוּת הֵם מְעֹרָבִים טוֹב וְרַע וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּלְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּהֶם כַּיָּדוּעַ. וּמֵהָרַע שֶׁבְּהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִמְשָׁכִין אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְזֶה בְּחִינַת נְזֵקֵי מָמוֹן שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת מָמוֹנוֹ שֶׁלֹּא יַזִּיק, כִּי כָּל מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן נִמְשָׁךְ מֵהַמֹּחַ, הֵינוּ מֵאַרְבָּעָה מִחִין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הַמָּמוֹן, דְּהֵינוּ כֶּסֶף וְזָהָב שֶׁהֵם כָּל הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מִשָּׁם. וְזֶה בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים וְכוּ' שֵׁם הָאֶחָד וְכוּ' הוּא הַסּוֹבֵב וְכוּ' אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב וּזְהַב הָאָרֶץ הַהִיא טוֹב שָׁם הַבְּדֹלַח וְכוּ' נִמְצָא שֶׁכָּל הַזָּהָב נִמְשָׁךְ מֵהַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁכָּל הַגְּוָנִין כְּלוּלִין בְּכֶסֶף וְזָהָב, עַיֵּן שָׁם, הֵינוּ בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן שֶׁהֵם כְּלוּלִין בִּבְחִינַת הַנָּהָר הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא, כִּי הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מֵהַמֹּחַ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנָּהָר הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל

הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת מָמוֹנוֹ שֶׁלֹּא יַזִּיק, הַיְנוּ לִשְׁמֹר אֶת בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַנָּהָר הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם בָּא כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת אַרְבָּעָה אֲבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם כְּלַל נִזְקֵי מָמוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַנִּזְיקִין בְּחִינַת אַרְבָּעָה אֲבוֹת נְזִיקִין אָבוֹת מִכְּלַל דְּאִיכָּא תּוֹלְדוֹת (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּבָא קַמָּא דַּף ב) כִּי הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הֵם בְּחִינַת אָבוֹת, כִּי כָּל הַדְּבָרִים נִמְשָׁכִין מֵהֶם וְהָרַע שֶׁבָּהֶם הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת לְכָל הַנִּזְיקִין שֶׁבָּעוֹלָם, וְצָרִיךְ הָאָדָם לְסַלֵּק הַנֶּזֶק מִבֵּיתוֹ וּרְשׁוּתוֹ, כִּי עַל הַבַּעַל הַבַּיִת הַחִיּוּב לִשְׁמֹר כָּל מַה שֶּׁבְּבֵיתוֹ וּרְשׁוּתוֹ, דְּהַיְנוּ כָּל מָמוֹנוֹ שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַבַּעַל הַבַּיִת זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת הַנַּ"ל, כִּי כָּל אָדָם בְּבֵיתוֹ הוּא בַּעַל הַבַּיִת בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת בְּחִינַת מֹחִין, כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַבְּהֵמוֹת וְכָל הַחֲפָצִים שֶׁבְּבֵיתוֹ וּרְשׁוּתוֹ הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ מִבְּחִינַת מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ וְהָאָדָם הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנָּהָר הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מֹחִין כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִפְגָּמִין בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ מֵהֶם יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כַּנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן הַנִּזָּקִין שְׁמִין לָהֶן בְּעִדִּית בְּחִינַת מֵיטַב שְׂדֵהוּ וְכוּ' יְשַׁלֵּם, כִּי צָרִיךְ לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב דַּיְקָא כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע שֶׁנִּתְעָרֵב עַל יְדֵי הַהֶזֵּק עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמָּמוֹנוֹ יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּלְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְזֶה בְּחִינַת קֶרֶן שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הָאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה, אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְכוּ'. וְאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא תְּנֵי שׁוֹר לְקַרְנוֹ נִמְצָא שֶׁהַקֶּרֶן הוּא רֹאשׁ לְכָל הָאַרְבָּעָה נְזִיקִין, כִּי עִקַּר הַהַכְנָעָה שֶׁל הָאַרְבָּעָה אָבוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּתְתַּקְּנִין עַל יְדֵי הָאַרְבָּעָה מֹחִין עַל יְדֵי רֹאשׁ בַּיִת בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל. וְעִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁעַל יָדָם מְתַקְּנִים הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת קֶרֶן שֶׁל שׁוֹר הַמּוּעָד שֶׁלֹּא יַזִּיק אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים וּבְתִקּוּן רְצוּעִין קְשָׁרִין לֵהּ בֵּין קַרְנוֹהִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלִּין קוֹשְׁרִין וּמַכְנִיעִין אֶת שׁוֹר הַמּוּעָד בֵּין קַרְנָיו שֶׁלֹּא יֵצֵא לְהַזִּיק אֶת הָעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַתּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד נֶזֶק שָׁלֵם, כִּי הַתִּקּוּן לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָרַע שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, וְהָעִקָּר הוּא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה דַּיְקָא, כִּי בַּלַּיְלָה מִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי אָז הוּא שְׁקִיעַת הָאוֹר שֶׁנִּסְתַּלְּקִין מְאוֹרֵי אוֹר בְּחִינַת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל

וְאָז מִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם מְאוֹרֵי אֵשׁ. וְזֶה בְּחִינַת וּבָעֶרֶב יִהְיֶה וְכוּ' כְּמַרְאֵה אֵשׁ עַד בֹּקֶר כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁעִקַּר שֶׁלְּטָנוּתָם בַּלַּיְלָה כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהִוא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז בִּשְׁעַת שֵׁנָה צְרִיכִין שְׁמִירָה עַל יְדֵי שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְשַׁבֵּר אֶת הַשֵּׁנָה וּלְשַׁבֵּר אֶת הַלַּיְלָה לַחֲצָאִין, דְּהַיְנוּ לְקוּם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְאָז עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע שֶׁבַּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם מְעֹרָבִין טוֹב וָרַע חֶצְיוֹ טוֹב וְחֶצְיוֹ רַע וְעִקַּר אֲחִיזָתָם הוּא בַּלַּיְלָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַשֵּׁנָה וְקָמִין בַּחֲצִי הַלַּיְלָה עַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִין וְנִמְשָׁכִין הַמֹּחִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כִּי כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה חוֹזְרִין הַמֹּחִין אֶל הָאָדָם וּמִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין, וְנִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אָז עוֹסְקִין בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי שֶׁמִּתְאַבְּלִין עָלָיו כַּנַּ"ל וְאָז מְבָרְרִין הַטּוֹב שֶׁבְּהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לָקוּם בַּחֲצִי הַלַּיְלָה דַּיְקָא לְתַקֵּן חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַלַּיְלָה לַחֲצָאִין דְּהַיְנוּ שֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַשֵּׁנָה שֶׁהִיא נִמְשָׁכָת עַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, וְעַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וּמַכְנִיעִין הָרַע שֶׁבָּהֶם וּמְבָרְרִין וּמַעֲלִין הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם כִּי מְקַבְּלִין אָז אֶת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין מְאוֹרֵי אוֹר וְעַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַטּוֹב שֶׁבְּהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין אֶת בְּחִינַת הַמְּאוֹרֵי אוֹר לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל. וְקִימַת חֲצוֹת זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת מֹחִין, כִּי אָז כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין:

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כַּמּוּבָא שֶׁשּׁוֹפָר מְרַמֵּז עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא הֵם תִּלַּת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת שֶׁהֵם שִׁלְשָׁה קוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת קֶשֶׁת וְשׁוֹפָר אִיקְרֵי קֶרֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בִּמְשֹׁךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל, וְעַל כֵּן הוּא מַכְנִיעַ קֶרֶן שֶׁל שׁוֹר הַמּוּעָד:

נִמְצָא שֶׁחֲצוֹת בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בְּחִינַת מֹחִין מְאוֹרֵי אוֹר בְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת שׁוֹפָר הוּא מַכְנִיעַ קֶרֶן שֶׁל שׁוֹר שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הָאַרְבָּעָה אֲבוֹת נְזִיקִין כַּנַּ"ל. אֲבָל אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מוּעָד כִּי אִם בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים, כִּי שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה כְּנֶגֶד תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּכְשֶׁהִזִּיק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אָז נַעֲשֶׂה מוּעָד לְהַזִּיק כִּי הִתְגַּבְּרוּ בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ עַל יְדֵי שֶׁהִזִּיק שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגַּם בְּחִינַת הַלַּיְלָה שֶׁהוּא שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת כְּנֶגֶד תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִזִּיק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֵינוֹ מְשֻׁלָּם כִּי אִם חֲצִי נֶזֶק, כִּי עִקַּר

הַפְּגָם עַל שֶׁלֹּא בֵּרַר הַטּוֹב מֵהָרַע מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְלֹא הִכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת וְלֹא בֵּרַר מַחֲצִית הַטּוֹב מֵהָרַע, וְעַל כֵּן מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק, כִּי הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת חֶצְיָם טוֹב וְכוּ' וְעַל כֵּן תִּקּוּנָם עַל יְדֵי חֲצוֹת הַלַּיְלָה כִּדֵי לְבָרֵר חֲצִי הַטּוֹב מֵהָרַע וְעִקַּר הוּא בַּלַּיְלָה שֶׁאָז זְמַן שָׁלְטָנוּתָם כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר וּלְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ עַל יְדֵי בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת בְּוַדַּאי לֹא יָבוֹא אֲפִלּוּ מְמוֹנוֹ לְהַזִּיק שׁוּם דָּבָר כִּי נִכְנָע הָרַע שֶׁבְּכָל מְמוֹנוֹ עַל יָדוֹ שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָר מִזֶּה לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְבָרֵר חֲצִי הַטּוֹב מֵהָרַע כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁהִזִּיק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֲזַי מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, כִּי אָז נִפְגָּם לְגַמְרֵי כָּל בְּחִינַת הַלַּיְלָה שֶׁהוּא שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת כְּנֶגֶד תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וְהִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵר הַכֹּל לְגַמְרֵי וְצָרִיךְ לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, כִּי עַל יְדֵי הַתַּשְׁלוּמִין שָׁל הַנִּזְקִין עַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַטּוֹב מֵהָרַע וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם, 'מֵיטַב' דַּיְקָא בְּחִינַת וּזְהַב הָאָרֶץ הַהוּא טוֹב הַנִּמְשָׁךְ מֵהַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָרֹאשׁ בַּיִת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ד

חלק א

עִנְיַן אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין וְכֻלָּם צְרִיכִים לְשַׁלֵּם מֵהָעִדִּית. כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה הַנִּזָּקִין שְׁמִין לָהֶם בְּעִדִּית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם:

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' בְּסִימָן כב בְּעִנְיַן הָעֲזוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי יֵשׁ עַזֵּי פָּנִים הַרְבֵּה שֶׁהֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים מֵעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת וְהֵם בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ וְהֵמָּה רֹעִים וְכוּ', כִּי עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תְּגָא, עַל כֵּן צְרִיכִין עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲמֹד נֶגֶד עֲזוּתָם וְכוּ' וְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה וְהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדָיִים וְכוּ' בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא בְּחִינַת עֵדֶן עִלְּאָה עֵדֶן תַּתָּאָה וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבֹּשֶׁת וְכוּ' וְזֶה וּבֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הִוא בְּחִינַת עֵדֶן בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדָיִים שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הָעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תְּגָא וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַנִּזָּקִין שְׁמִין לָהֶם בְּעִדִּית. כִּי כָּל הַמַּזִּיקִי עָלְמָא נִמְשָׁכִין מֵעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הֵם מַזִּיקֵי עָלְמָא.

וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁכָּל שִׁדְרָכָן לְהַזִּיק כְּגוֹן הַכְּלָבִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם הֵם עַזֵּי נֶפֶשׁ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעִקַּר הַכְנָעָתָם וְתִקּוּנָם הוּא עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת וּבְשֵׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן מִבְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדָיִים הַנַּ"ל כִּדֵּי לְהַכְנִיעַ עַל יְדֵי זֶה הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁהַנִּזְקִין יְשׁוּמוּ לָהֶם בְּעִדִּית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם. כִּי כָּל הַטּוֹב נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַטּוֹב וְהָעִדּוּן שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי כָּל הַטּוֹב וְהָעִדּוּן שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְכוּ' וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים וְכוּ' וּמֵאֵלּוּ אַרְבָּעָה רָאשֵׁי נְהָרוֹת נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַשָּׂדוֹת וּכְרָמִים נִשְׁקִין וּגְדֵלִים מֵהֶם, וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים בְּשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כַּיָּדוּעַ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם נִתְהַוּוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' וְעֵדֶן הָעֶלְיוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין מִצְוַת הַתּוֹרָה שֶׁיְּשַׁלֵּם הַמַּזִּיק מֵהָעִדִּית עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֵדֶן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַטּוֹב וְהָעִדִּית כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הָעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת עִדִּית הֵם תִּקּוּן הַהֶזֵּק שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְעַל כֵּן שְׁמִין לָהֶם בְּעִדִּית:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים (בְּהַאַחַד עָשָׂר תִּקּוּנִים תִּקּוּן יוֹ"ד) בְּ'רֵאשִׁית בָּ'רָא אֱ'לֹקִים דָּא בָּ'ב' וְאִנּוּן תְּלַת בָּבֵי דְּאִיתְרְמִיזוּ בְּתְלַת אַלְפִין בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וַעֲלֹהּ אִתְמַר עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע וְכוּ' דָּא בָּבָא קַמָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי מִבְּאֹר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשָׂה וְנִשְׁמַע שֶׁעַל יְדֵי זוֹכִין לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת מַאֲמַר וַחֲצִי מַאֲמַר בְּחִינַת עֵדֶן עִלָּאָה עֵדֶן תַּתָּאָה וְכוּ', כַּמּוּבָא שָׁם מִסִּפְרָא דִּצְנִיעוּתָא פִּרְקָא חֲמִישָׁאָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן רָמְזָה הַתּוֹרָה דִּינֵי מָמוֹנוֹת וּנְזִיקִין הַמְבֹאָרִין בְּתַלְתָּא בָּבָא בַּפָּסוּק בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת בָּב"א, כִּי תִּקּוּן הַנְּזִיקִין הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּתַקֵּן וּמַכְנִיעַ עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנְּזִיקִין כַּנַּ"ל. וְגַם כָּל הַדִּינֵי מָמוֹנוֹת שֶׁבְּשָׁאָר הַתַּלְתָּא בָּבֵי הֵם גַּם כֵּן בִּבְחִינַת תִּקּוּן הָעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל הַהַכְחָשׁוֹת וּמְרִיבוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת הַכֹּל עַל יְדֵי פְּגַם הָעֲזוּת וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנִים בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ. וְזֶה שֶׁמַּכְחִישׁ וְכוֹפֵר מָמוֹנוֹ הוּא שֶׁמּוֹצֵא לוֹ עִלָּה וְלִילָה אֵיךְ לְכָפֹר בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם וְהַאי בְּכֻלְּהוּ בָּעֵי דְּלוֹדֵי לֵהּ וְכוּ'. וְעַל כָּל פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא

הוּא פְּגַם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן כָּל הַמִּצְוֹת וְהַדִּינִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת וּנְזִיקִין הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְעַל כֵּן שָׁם מְרֻמָּז בָּרֵאשִׁי תֵּבוֹת בָּבָ"א דְּאִנּוּן תְּלָתָא בָּבֵי שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת וּנְזִיקִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת וּבִטּוּל הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְעַל כֵּן כָּל הַמַּזִּיקִין כְּלוּלִין בְּאַרְבָּעָה נְזִיקִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁעִקַּר מַלְכוּתָם עַל יְדֵי עַזּוּת שֶׁהוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא. וְתִקּוּנָם עַל יְדֵי הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין מֶמְשֶׁלֶת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֶחֱרִיבוּ בֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְכַמְּרֻמָּז בַּתְּקוּנִים בַּתְּקוּן הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם וּבְנִין דָּא בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר דְּאִנּוּן מְמַנָּן דְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל יִיתוּן רְכִיבִין עֲלַיְהוּ תְּרִין מְשִׁיחִין וְכוּ'. כִּי כָּל דִּינֵי נְזִיקִין הֵם בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ כָּל הַמַּזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהַכְנָעָתָם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים שֶׁעִקַּר תִּקּוּן זֶה בְּשִׁלֻּמּוּת יִהְיֶה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיְּקַבֵּל הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' בְּעָזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ, וְהוּא יְבַטֵּל כָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ. כִּי עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיַּמְשִׁיךְ מָשִׁיחַ מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא יְבַטֵּל הָעַזּוּת הָרַע שֶׁלָּהֶם וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּבְחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָא שֶׁהוּא הַתִּקּוּן שֶׁל תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ה עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ אֱמוּנָה' בְּהִלְכוֹת נְזִיקִין הֲלָכָה ה:

הלכות חובל בחברו

פרק א

חלק א

אָסוּר לְהַכּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ'. וְהַחוֹבֵל חַיָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר 'אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי' סִימָן יא שֶׁהַדִּבּוּר תָּלוּי בְּכָבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכַנַּ"ל וּפְגַם הַכָּבוֹד הוּא פְּגַם הַדִּבּוּר הַיְנוּ כִּי כָּבוֹד בְּשִׁלֻּמּוּת הוּא כָּבוֹד מָלֵא וְא"ו וּכְשֶׁנִּפְגָּם נִסְתַּלֵּק הַוָּא"ו וַאֲזַי נַעֲשֶׂה כְּבַד פֶּה. וְהַוָּא"ו הוּא בְּחִינַת טַ"ל

אוֹרוֹת וּכְשֶׁנִּפְגָּם אֲזַי נַעֲשֶׂה ל"ט מְלָאכוֹת בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּחִינַת חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַכָּאָה שֶׁאָסוּר לְהַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַהַכָּאוֹת וְהַמַּלְקִיּוֹת הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת ל"ט [שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע] מַלְקִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת הַנַּ"ל, כִּי ל"ט מְלָאכוֹת וְל"ט מַלְקִיּוֹת הֵם בְּחִינָה אַחַת וְנִמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת ל"ט קְלָלוֹת, כַּמּוּבָא וּמִשָּׁם נִמְשְׁכוּ כָּל הַהַכָּאוֹת. וְעַל כֵּן לָמְדוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִסּוּר הַכָּאָה מִל"ט מַלְקִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּגְּמָרָא, אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף וְכוּ', מִכָּאן שֶׁאָסוּר לְהַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל הַהַכָּאוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם מִל"ט מַלְקִיּוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד, כִּי בְּהַהַכָּאָה הוּא מְבַזֶּה אוֹתוֹ וּפוֹגֵם בַּכָּבוֹד שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד כְּשֶׁהַכָּבוֹד הוּא אֶצֶל יִשְׂרָאֵל, כִּי לָהֶם מַגִּיעַ כָּל הַכָּבוֹד, כִּי שָׁרְשָׁם בַּכָּבוֹד בִּבְחִינַת בִּקְהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא כְּשֶׁמַּכֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל הוּא פּוֹגֵם בַּכָּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁמְּבַיֵּשׁ בֶּן יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וַאֲזַי נִפְגָּם הַוָּא"ו וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת ל"ט מַלְקִיּוֹת וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַבּוּשָׁה וְהַהַכָּאָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הוּא הַבּוּשָׁה, כִּי עִקַּר הוּא פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁהִקְפִּידוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּיוֹתֵר עַל הַבּוּשָׁת, כַּמּוּבָא. וְזֶה שֶׁהִקְפִּידָה תּוֹרָה גַּם כֵּן בְּאִסּוּר הַכָּאָה עַל הַבּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף פֶּן יוֹסִיף לְהַכּוֹתוֹ וְכַנַּ"ל וְנִקְלֶה אָחִיךָ לְעֵינֶיךָ. כִּי עִקַּר אִסּוּר הַהַכָּאָה הוּא הַבּוּשָׁת, דְּהַיְנוּ פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ל"ט מַלְקִיּוֹת שֶׁמְּשָׁם כָּל הַהַכָּאוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עָנְשׁוֹ וְתִקְּנוּ בְּמָמוֹן שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן מָמוֹן דַּיְקָא בְּעַד חֲמִשָּׁה דְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ מָמוֹן וְכוּ', כִּי שָׁם פְּגַם בִּבְחִינַת הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁפָּגַם בְּל"ט מְלָאכוֹת עַל יְדֵי הַהַכָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת ל"ט מַלְקִיּוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עָנְשׁוֹ בְּמָמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן כְּנֶגֶד פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא פְּגַם הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' תַּתְאָה מַלְכוּת שֶׁשְּׁלֵמוּתָהּ עַל יְדֵי הַט"ל אוֹרוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַפְּגָם נַעֲשֶׂה ל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן מָמוֹן חֲמִשָּׁה דְּבָרִים לְתַקֵּן הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת ט"ל אוֹרוֹת, כִּי הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה הוּא בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

אִסּוּר לְאָדָם לְהַכּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וְאִם הִכָּהוּ עוֹבֵר בְּלָאו וְכוּ' הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ חַיָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים וְכוּ' כְּתִיב, וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ וְכוּ':

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן תִּנְיָנָא סִימָן כו וּבְסֵפֶר א"ב הֶחָדָשׁ בְּאוֹת שִׁין שֶׁעַל יְדֵי שִׁכְרוּת מַפְשִׁיטִין הַדַּעַת מִלְּבוּשׁ הַחֲסָדִים וּמַלְבִּישׁוֹ בִּגְבוּרוֹת חֲזָקוֹת חַס וְשָׁלוֹם, גַּם אִיתָא שָׁם שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וּמַזְכִּיר אֶת הָאֵבֶר הַמְצֻוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ. וְעַל יְדֵי שִׁכְרוּת שׁוֹכֵחַ אֶת הָאַזְהָרוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הַנַּ"ל. הִתְלַבְּשׁוּת מֹשֶׁה בָּאֵבָרִים הוּא בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַדַּעַת בַּחֲסָדִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.]וְהַכַּוָּנָה שָׁם כִּי כֻּלּוֹ חַד, הַיְנוּ כִּי מֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת וְהוּא מְלֻבָּשׁ בָּהָאֵבָרִים וּמַזְהִיר אוֹתָם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּזְהִיר וּמַזְכִּיר אֶת כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר הַמְצֻוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ וְהָאֵבָרִים הֵם רְמַ"ח בְּחִינַת אַבְרָהָם בְּחִינַת חֲסָדִים, וְהִתְלַבְּשׁוּת מֹשֶׁה בָּהֶם זֶה בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַדַּעַת בַּחֲסָדִים וְעַל יְדֵי הַשִּׁכְרוּת שׁוֹכֵחַ אֶת אֵלּוּ הָאַזְהָרוֹת. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת מֹשֶׁה נִסְתַּלֵּק מֵהָאֵבָרִים חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הַדַּעַת מֵהַחֲסָדִים וְאָז נִתְלַבֵּשׁ הַדַּעַת חַס וְשָׁלוֹם, בִּגְבוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְכוּ' כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁהָעִנְיָן הַנַּ"ל מְקֻשָּׁר הֵיטֵב וְכֻלּוֹ חַד] וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַכָּאָה לְהַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי רְמַ"ח אֵבָרִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת רְמַ"ח מִצְוֹת הַתּוֹרָה וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא הַדַּעַת מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמַּכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ בְּאֵיזֶה אֵבֶר וְעַל יְדֵי הַהַכָּאָה מִתְעוֹרְרִין וּמִתְגַּבְּרִין בּוֹ הַדָּמִים בְּאוֹתוֹ הָאֵבָר, כִּי זֶה טֶבַע הַהַכָּאָה, גַּם עִקַּר הַהַכָּאָה הוּא שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ חַבּוּרָה וְהַחַבּוּרָה הִוא עַל יְדֵי הַדָּמִים שֶׁמִּתְעוֹרְרִין וְיוֹצְאִין מִמָּקוֹם לְמָקוֹם נִמְצָא שֶׁהַהַכָּאָה הִוא הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, בְּפֶרֶט כְּשֶׁחוֹבֵל בּוֹ וּמְחַסֵּר מִמֶּנּוּ אֵבָר לְגַמְרֵי וְעַל יְדֵי זֶה הוּא פּוֹגֵם פְּגָם הַנַּ"ל שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבֶר, מִלְּבוּשׁ הַחֲסָדִים וּמַלְבִּישׁוֹ בִּגְבוּרוֹת, דְּהַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים וּמִתְעוֹרְרִין עַל יְדֵי הַהַכָּאָה וְהַחַבָּלָה, כִּי גַּם עִקַּר פְּגַם הַשִּׁכְרוּת הַנַּ"ל הוּא גַּם כֵּן הָעִקָּר עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל יְדֵי הַשִּׁכְרוּת כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׁכְרוּת מִתְגַּבְּרִין הַדָּמִים וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין ע), אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם, שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַדָּמִים עַל יְדֵי הַשִּׁכְרוּת עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מַפְשִׁיט הַדַּעַת מֵהַחֲסָדִים וּמַלְבִּישׁוֹ בִּגְבוּרוֹת חֲזָקוֹת חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּבוּרוֹת. וְזֶה בְּחִינַת פְּגָם שֶׁל הַהַכָּאָה וְהַחַבָּלָה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַדָּמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, בְּפֶרֶט כְּשֶׁמְּחַסֵּר מִמֶּנּוּ אֵבָר וַאֲזַי נִסְתַּלֵּק הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה מֵאוֹתוֹ הָאֵבָר וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַזְהִיר עַל זֶה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ כִּי מֹשֶׁה דַּיְקָא מַזְהִיר עַל זֶה הַיְנוּ עַל הַהַכָּאָה, הַיְנוּ בְּכָל עֵת שֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְהַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ אֲזַי מֹשֶׁה שֶׁהוּא מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר מִיִּשְׂרָאֵל הוּא צוֹעֵק וּמַזְהִיר עַל זֶה בִּבְחִינַת וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ שֶׁמֹּשֶׁה מַזְהִיר עַל זֶה תָּמִיד כִּי הוּא מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר מִיִּשְׂרָאֵל וּכְשֶׁאֶחָד

מַכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ בְּאֵיזֶה אֵבֶר מַגִּיעַ הַפְּגָם לְהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמְּלֻבָּשׁ שָׁם בְּאוֹתוֹ הָאֵבֶר, כִּי עַל יְדֵי הַהַכָּאָה מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּחַסֵּר מִמֶּנּוּ הָאֵבֶר לְגַמְרֵי אָז מִסְתַּלֵּק מִשָּׁם הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה וַאֲזַי מִתְלַבֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, בִּגְבוּרוֹת שֶׁהֵם הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל יְדֵי הַהַכָּאָה וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן מֹשֶׁה מַזְהִיר עַל זֶה תָּמִיד כַּנַּ"ל:

כִּי זֶה הָעִקָּר שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַבְלִיעַ הַדָּם בָּאֵבָרִים כְּדֵי שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה בַּחֲסָדִים, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בִּבְחִינַת לֵדָה לְזַכֵּךְ הַדָּמִים בְּחִינַת חֲמִשָּׁה מִינֵי דָמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיוּ נִמְתָּקִין הַדָּמִים בְּחִינַת גְּבוּרוֹת לַחֲסָדִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּבְלָע הַדָּם בָּאֵבָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסָדִים בְּחִינַת רְמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ שֶׁמְּשַׁלֵּם נֶזֶק וְכוּ' וְאָמְרוּ שֶׁשָּׁמִין אוֹתוֹ כְּעֶבֶד זֶה רֶמֶז עַל הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲצֶל כַּמָּה מִצְוֹת יְצִיאַת מִצְרַיִם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתְחָלַת הַיּוּ"ד הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת עַבְדוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת חָם כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים, כַּמּוּבָא וְעַל כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַתּוֹרָה כִּי אִם אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. וְאָז זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֵרוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חֵרוּת עַל הַלּוּחוֹת. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת שֶׁאֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה פָּסְקָה זֶהֲמָתָן זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ וְאָז יָצְאוּ לְגַמְרֵי מִבְּחִינַת עַבְדוּת מִצְרַיִם וְקִבְּלוּ הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מֵרְמַ"ח מִצְוֹת וְכוּ' כְּנֶגֶד רְמַ"ח אֵבָרִים, וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר עַל יְדֵי הַמִּצְוָה הַמְיֻחֶדֶת לְאוֹתוֹ הָאֵבֶר עַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּפְסָק מִמֶּנּוּ הַזֶּהֲמָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת וְזוֹכֶה לְחֵרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן לֹא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁהָיוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא נְפָשׁוֹת כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם בִּבְחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים בְּאוֹרַיְתָא אִית רֵישָׁא וְעֵינִין וְאֵבְרִין וְגוּפָא וְכוּ' הָכִי אִית בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ יִשְׂרָאֵל עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא לֹא נִשְׁתַּלֵּם בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן לֹא יָכְלוּ עֲדַיִן לָצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כִּי אִם כְּשֶׁנִּשְׁלָם בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵהּ יוֹצְאִין מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת כַּנַּ"ל, כִּי בְּמִצְרַיִם לֹא נִזְדַּכְּכוּ הַדָּמִים עֲדַיִן עַד שֶׁיָּצְאוּ כַּמּוּבָא וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הָעֲבְדוּת עַל יְדֵי תִּגְבֹּרֶת הַדָּמִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגָּלוּת וְהָעֲבְדוּת בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים לְעִנְיַן הַנְּשָׁמָה וְכַד גָּלַת בְּכֶבֶד אִתְמַר בָּהּ תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה וְכוּ'

וְהַכְּבֵד מָלֵא דָּם, כִּי עִקַּר הָעֲבָדוּת בְּחִינַת תִּכְבַּד עֲבוֹדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, הִוא בְּחִינַת תִּגְבֹּרֶת הַדָּמִים הַבָּא מֵהַכָּבֵד שֶׁמָּלֵא דָּם כַּנַּ"ל, כִּי זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ הוּא בְּחִינַת דָּמִים טְמֵאִים, בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת שֶׁפָּרְסָה חַוָּה עַל יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא רְמַ"ח מִצְוֹת כְּנֶגֶד אֵבָרִים שֶׁל אָדָם עַל יְדֵי זֶה נִבְלָע הַדָּם בָּאֵבָרִים וְאָז מִתְלַבֵּשׁ הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה בַּחֲסָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵבָרִים שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְאָז נִגְאָלִין וְיוֹצְאִין מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶחָד חוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ וּמְחַסֵּר מִמֶּנּוּ אֵבָר וְעַל יְדֵי זֶה מַפְשִׁיט הַדַּעַת מֵאוֹתוֹ הָאֵבָר וּמִתְגַּבְּרִין הַדָּמִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַחַבָּלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְאָז כְּשֶׁמְּחַסֵּר מִמֶּנּוּ אֵיזֶה אֵבָר וּמְסְתַּלֵּק הַדַּעַת מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם, אָז חוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת עֲבָדוּת מִצְרַיִם מֵאַחַר שֶׁחִסֵּר מִמֶּנּוּ אֵבָר, שֶׁזֶּהוּ כְּאִלּוּ חִסֵּר מִמֶּנּוּ מִצְוָה אַחַת, כִּי בְּכָל אֵבָר מְלֻבָּשׁ מֹשֶׁה וּמַזְהִיר עַל הַמִּצְוָה הַשַּׁיָּכָה לְאוֹתוֹ אֵבָר וּכְשֶׁחִסֵּר הָאֵבָר מִסְתַּלֵּק הַדַּעַת מִשָּׁם וּכְאִלּוּ חִסֵּר מִמֶּנּוּ מִצְוָה, וְאָז אֵין בּוֹ שְׁלֵמוּת קוֹמַת אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מֵרְמַ"ח אֵבָרִים כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁאֵין אֵבָרָיו בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת קוֹמַת אָדָם בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל אָז חוֹזֵר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הָעֲבָדוּת, כִּי אֵין הָעֲבָדוּת נִכְנָע אֶלָּא עַל יְדֵי רְמַ"ח מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן שָׁמִין אוֹתוֹ כְּעֶבֶד, כְּעֶבֶד דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב, כִּי כְּשֶׁחִסֵּר מִמֶּנּוּ אֵבָר חֵסֶר מִמֶּנּוּ מִצְוָה אַחַת מֵהַתּוֹרָה הֵינוּ הָאֶרֶת הַדַּעַת הַנַּ"ל בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבָר וְעַל כֵּן אֵין בּוֹ שְׁלֵמוּת לְהִתְקָרֵב לַה' לַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ תַּמָּה:

כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת עֲבָדוּת, כִּי עֶבֶד דּוֹמֶה לִבְהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בְּבַכְמָה מְקוֹמוֹת הֻקִּישָׁן הַכָּתוּב, עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וְכָל בְּהֶמְתֶּךָ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, 'עִם הַחֲמוֹר', עִם הַדּוֹמֶה לַחֲמוֹר. וְעַל יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת מַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקָּרְבָּן, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה בַּכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת בִּבְחִינַת (מַלְאָכִי ב) כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה וְכוּ'. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַכֹּהֲנִים הֵם עַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן שֶׁשִּׁמֵּשׁ בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צט), מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, וְהוּא מָשַׁח אֶת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן וּבָנָיו בְּקֻדֻּשַּׁת כְּהֻנָּה לַעֲבֹד עֲבוֹדָה. כִּי מֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הָעֲבוֹדָה לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי מֹשֶׁה הֵקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וְהָיָה יוֹדֵעַ לְאַעְלָא שַׁיְּפָא בְּשַׁיְּפָא, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם וְאָז אֵין מִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ אֵבָר אָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדַת הַכְּהֻנָּה, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה מִבְּחִינַת עֲבָדוּת לִבְחִינַת אָדָם. וְעַל כֵּן נִקְרָאִין מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת בְּשֵׁם עֲבוֹדָה, כִּי עַל יָדָם מַכְנִיעִים בְּחִינַת עֲבָדוּת וְזוֹכִין לִבְחִינַת אָדָם בְּחִינַת

דַּעַת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָעַבְדוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ רוּחַ שְׁטוּת, כִּי זֶה עִקַּר הַקָּרְבָּן לְכַפֵּר עַל הַחֵטְא הַבָּא מֵרוּחַ שְׁטוּת שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה וְלַעֲלוֹת לִבְחִינַת דַּעַת בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁמְּשַׁלֵּם הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּמִים הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַחַבָּלָה פּוֹגֵם בְּהַדָּמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּמִים, דְּהַיְנוּ נֶזֶק וְצַעַר וְכוּ', כִּי דָּמִים תַּרְתֵּי מַשְׁמַע. וְעַל יְדֵי הַתַּשְׁלוּמִין חֲמִשָּׁה דָּמִים הַנַּ"ל חוֹזֵר וּמְתַקֵּן וּמַמְתִּיק חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּמִים הַנַּ"ל וְחוֹזְרִין הַדָּמִים וְנִבְלָעִין בָּאֲבָרִים. וְנִתְלַבֵּשׁ הַדַּעַת בַּחֲמָסִים, הַיְנוּ בָּאֲבָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמָסִים, כִּי הַדָּמִים שֶׁהֵם הַגְּבוּרוֹת נִמְתָּקִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. וַאֲזַי הַדַּעַת זַךְ וְצַח בִּבְחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא וְכוּ':

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

פרק ג

חלק א

אָסוּר לְהַכּוֹת חֲבֵרוֹ וְכוּ' וַאֲפִלּוּ בַּהֲרָמַת יָד נִקְרָא רָשָׁע וְכוּ' הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ מְשַׁלֵּם חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁהֵם נֶזֶק וְצַעַר רִפּוּי שֶׁבֶת וּבשֶׁת וְכוּ':

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע' בַּלִּקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן סז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר לְעִנְיָנֵינוּ שֶׁהַנֶּפֶשׁ יְקָרָה מְאֹד וּצְרִיכִין לְשָׁמְרָהּ מְאֹד, עַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לְקַבֵּל הַכָּבוֹד בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת אֵם כָּל חַי וְהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ מִסְתַּלֶּקֶת הִיא מִסְתַּלֶּקֶת אֶל הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֵךְ שֶׁהִסְתַּלְּקוּת וַאֲסִיפַת הַנְּפָשׁוֹת הֵם לְתוֹךְ הַכָּבוֹד, כִּי לְתוֹךְ הַכָּבוֹד נִסְתַּלְּקִין וְנֶאֱסָפִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת כִּי שָׁם שָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא כָּבוֹד חָדָשׁ לְהָאָדָם צָרִיךְ לְזָהֵר וּלְהִשָּׁמֵר, כִּי אוּלַי בָּא הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל הִסְתַּלְּקוּת כְּדֵי שֶׁתִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל. אַךְ מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה וְעַל כֵּן עַל פִּי הָרֹב בָּא הַכָּבוֹד לְטוֹבָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁבָּא נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה אֶל הָאָדָם אָזַי הִיא בָּאָה מְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד שֶׁהִיא אֵם כָּל חַי כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה פָּנִים אֶל הַכָּבוֹד וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי שְׁבִירוֹת תַּאֲוֹת אֲכִילָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגְמִין חַס וְשָׁלוֹם בְּתַאֲוֹת אֲכִילָה אָזַי נִפְגָּם הַכָּבוֹד וְאֵין לוֹ פָּנִים וְכוּ'. וַאֲזַי נוֹטְלִין כָּל הַכָּבוֹד הָעַזַּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְכוּ'. וּכְשֶׁנּוֹפֵל הַמַּלְכוּת וְהַכָּבוֹד לְהָעַזַּי פָּנִים חַס וְשָׁלוֹם אָזַי הַמַּלְכוּת הִיא בִּבְחִינַת צָדֵק וְכוּ' וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת מֵהֶם, דְּהַיְנוּ מֵהָעַזַּי פָּנִים שֶׁהֵם הָעַכּ"ם וְהָרְשָׁעִים וְכוּ' וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי צְדָקָה בִּבְחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת וְכוּ', כִּי צְדָקָה הִיא בְּחִינַת ה' חֲסָדִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן עַל

יְדֵי צְדָקָה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין אֶת הַמַּלְכוּת וְהַכָּבוֹד וְעוֹשִׂין מִצֶּדֶק צְדָקָה וּכְנֶגֶד זֶה נִזְכָּר בַּתּוֹרָה חָמֵשׁ פְּעָמִים צְדָקָה וְכוּ' וְאָז חוֹזֵר הַכָּבוֹד אֶל הַמְּבִינֵי מַדָּע וְכוּ'. וַאֲזַי כְּשֶׁבָּא כָּבוֹד חָדָשׁ אֶל הָאָדָם וּמַלְבָּשׁ בְּתוֹכוֹ נֶפֶשׁ דְּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל צָרִיךְ לִרְאוֹת לְהוֹלִיד אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּנֶקֶל בְּלִי קְשׁוּי הוֹלָדָה וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹלָד הַנֶּפֶשׁ צָרִיךְ לְגַדֵּל אֶת הַנֶּפֶשׁ. וּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ הַהוֹלָדָה וְהַגִּדּוּל נַעֲשִׂין עַל יְדֵי יִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי יַדִּים בְּחִינַת יַד הַגְּדוֹלָה וְיַד הַחֲזָקָה, כִּי הַהוֹלָדָה נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי בְּחִינַת יַד הַחֲזָקָה בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה. וְאַחַר שֶׁנּוֹלַד הַנֶּפֶשׁ אֲזַי מַגְדִּילִין אוֹתָהּ עַל יְדֵי הָאַהֲבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יַד הַגְּדוֹלָה וְכוּ'. וְלִפְעָמִים יֵשׁ עֲיֵפוּת אֶל הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' וּצְרִיכִין לְהַבְרִיאָהּ עַל יְדֵי בְּחִינַת מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְכוּ' וּמַיִם קָרִים נַעֲשִׂין עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד לְזַקֵּן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הִזָּהֲרוּ בְּזָקֵן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ לְכַבְּדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אַשְׁרֵי אָזְנַיִם שָׁכָךְ שׁוֹמְעוֹת אַשְׁרֵי עֵינַיִם שָׁכָךְ רוֹאוֹת:

חלק ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַגְּדוֹל שֶׁל הַכְּאָה וְחַבָּלָה אִישׁ בְּרֵעֵהוּ, כִּי הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ הוּא פּוֹגֵם בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ וּבְנֶפֶשׁ חֲבֵרוֹ אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי הַנֶּפֶשׁ שְׁרָשָׁהּ בַּכָּבוֹד כַּנַ"ל. וְזֶה הָרֶשַׁע הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא כְּאִלּוּ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ, כִּי נוֹטֵל נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ שֶׁבְּאוֹתוֹ אֵבֶר שֶׁחוֹבֵל בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן שֶׁבֶת. חוֹבֵל מִשָּׁם מַאי מְחַיֵּב? מִשּׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה שֶׁבְּאוֹתוֹ אֵבֶר. נִמְצָא שֶׁהַחוֹבֵל וְהַמַּכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ נוֹטֵל נֶפֶשׁ חֲבֵרוֹ מַמָּשׁ. וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא מַה שֶּׁפּוֹגֵם בְּיוֹתֵר בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ מַה שֶּׁמְּבַיְּשׁוֹ מְאֹד עַל יְדֵי הַהַכָּאָה, כִּי הַבּוּשָׁה הִוא עִקַּר הַפְּגָם וְהֶעָוֹן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא מְצִיעָא נט) הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. וְזֶה אֲפִלּוּ אִם בִּיְּשׁוֹ בִּדְבָרִים לְבַד, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּבַיְּשׁוֹ עַל יְדֵי הַכָּאָה מַמָּשׁ נִמְצָא שֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ וְגַם נוֹטֵל נַפְשׁוֹ בַּיָּדַיִם עַל יְדֵי הַהַכָּאָה וְהַחַבָּלָה שֶׁהִוא בְּחִינַת יְצִיאַת נֶפֶשׁ מֵאוֹתוֹ אֵבֶר כַּנַ"ל. וּשְׁנֵי הַפְּגָמִים אֵלּוּ הֵם שְׁיָכִים זֶה לָזֶה, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי הַנֶּפֶשׁ שָׁרְשָׁהּ בְּכָבוֹד כַּנַ"ל וּכְשֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּבַיְּשׁוֹ בִּדְבָרִים לְבַד. נָחְשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ, כִּי הַנֶּפֶשׁ שָׁרְשָׁהּ בְּכָבוֹד כַּנַ"ל וּכְשֶׁפּוֹגֵם וְגוֹזֵל כְּבוֹד חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ נֶחְשָׁב כְּשׁוֹפֵךְ דָּמִים מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא מְצִיעָא דף נח ע"ב) וְהַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ, כִּי פְּגַם הַכָּבוֹד הוּא פְּגַם הַנֶּפֶשׁ שֶׁשָּׁרְשָׁהּ וְחִיּוּתָהּ בְּהַכָּבוֹד כַּנַ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד אִישׁ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַכָּאָה מַמָּשׁ נִמְצָא שֶׁגּוֹזֵל כְּבוֹדוֹ וְנַפְשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד, בַּיָּדַיִם מַמָּשׁ וְעַל כֵּן גָּדוֹל

עֲוֹונוֹ מִנְּשׂוֹא וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֲפִלּוּ בַּהֲרָמַת יָד נִקְרָא רָשָׁע. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא כִּי עִקַּר בְּחִינַת הָעוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד, בְּחִינַת וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ הַנֶּאֱמָר עַל נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתָן שֶׁהַצַּדִּיקִים הַזּוֹכִין נִסְתַּלְקִים בְּעֵת מִיתָתָם לְתוֹךְ הַכָּבוֹד שֶׁהוּא לְבוּשׁ וְשֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין בָּעוֹלָם הַבָּא לְמַה שֶּׁזּוֹכִין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָל נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ בְּחִינַת כְּבוֹד ה' שֶׁלְּשָׁם נֶאֱסְפִין נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ כַּנַ"ל (כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל נֶאֱמַר שֶׁזֶּה הָעִנְיָן אֵינוֹ טוֹב כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ נִסְתַּלֶּקֶת עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּוָּנָתוֹ שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ כְּשֶׁבָּא הַכָּבוֹד שֶׁלֹּא תִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ בְּלֹא עִתָּהּ חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל כְּשֶׁבָּא עֵת פְּקֻדַּת הָאָדָם לָמוּת בְּוַדַּאי הִיא טוֹבָה וְזֶכְיָה גְּדוֹלָה לְהָאָדָם כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁתִּסְתַּלֵּק נַפְשׁוֹ לְתוֹךְ הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הִסְתַּלְקוּת נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים, אַשְׁרֵי לָהֶם) וְעַל כֵּן הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ וְכוּ' שֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל פּוֹגֵם בִּכְבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל וְאוֹרַיְתָא כֻּלָּא חַד, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ. שֶׁגְּדֻלּוֹ וְגַאֲוָתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן זֶה הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ שֶׁפָּגַם בַּכָּבוֹד עַל כֵּן נִפְרָע מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה אִם אֵינוֹ מְפַיֵּס חֲבֵרוֹ שֶׁגַּם לֶעָתִיד אֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁתִּכָּנֵס וְתִכָּלֵל נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ הַכָּבוֹד וְעַל יְדֵי זֶה אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה סוֹד חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁבּוֹ מִתְלַבֶּשֶׁת הַנֶּפֶשׁ לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמִּתְכַּבֵּד בְּקִלְלוֹן חֲבֵרוֹ אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי זֶה הַמִּתְכַּבֵּד בְּקִלְלוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁרוֹצֶה לִקַּח לְעַצְמוֹ כָּבוֹד עַל יְדֵי קִלְלוֹן חֲבֵרוֹ עַל יְדֵי זֶה זֶה וְזֶה נִטָּל מִמֶּנּוּ, כִּי הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁתִּכָּלֵל נַפְשׁוֹ בַּכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁבּוֹ נִכְלָלִין נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא כַּנַ"ל:

חלק ג

וְזֶה שֶׁחִיְּבָה הַתּוֹרָה לְחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים נָזָק וְצַעַר רִפּוּי שֶׁבֶת וּבֹשֶׁת, כִּי זֶה שֶׁהִכָּה אֶת חֲבֵרוֹ וּפָגַם בִּכְבוֹד אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ, כִּי רוֹצֶה לִקַּח לְעַצְמוֹ כָּל הַכָּבוֹד, זֶהוּ בְּחִינַת נְפִילַת הַכָּבוֹד אֶל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים הַמּוֹשְׁלִים עַל עַם דַּל בְּחִנָּם הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי רֹב הַקְּטָטוֹת וּמְרִיבוֹת, וּבִפְרָט הַכְּאוֹת וְחַבָּלוֹת הֵם עַל יְדֵי הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם אוֹ הַנַּגִּידִים הָרְשָׁעִים הַמִּשְׁתָּרְרִים עַל הָעֲנִיִּים בְּחִנָּם וּמְבַזִּין אוֹתָם בְּכָל מִינֵי בְּזָיוֹנוֹת וּכְשֶׁהֶעָנִי מֵשִׁיב לוֹ כְּנֶגְדּוֹ אֵיזֶה דִּבּוּר קַל בְּעָלְמָא

הוּא מַכֶּה אוֹתוֹ עַל הַלְּחִי וְחוֹבֵל בּוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁפָּגַם הֶעָנִי בִּכְבוֹדוֹ אוֹי לְנַפְשׁוֹ אוֹי לוֹ שֶׁגָּבַר בּוֹ הָעַזּוּת כָּל כָּךְ כִּי לֹא דַּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִשְׁפִּיעַ לוֹ טוֹבָה וְנָתַן לוֹ עֲשִׁירוּת אַף גַּם הוּא רוֹצֶה לְהִשְׁתָּרֵר עַל הֶעָנִי שֶׁהֵם מָאנִין תְּבִירִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִים לוֹן וְכוּ'. וְלֹא דַּי לוֹ כָּל הַכָּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּעֲשִׁירוּתוֹ אֶלָּא שֶׁרוֹצֶה לְבַזּוֹת אֶת שְׁאָר הַהָמוֹן עַם הַכְּשֵׁרִים וּבִפְרָט הָעֲנִיִּים לְגַמְרֵי שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ כְּפוּפִין תַּחְתָּיו כְּאִלּוּ כָּל הַכָּבוֹד שַׁיָּךְ לוֹ לְבַדּוֹ. וְהַכֹּל שֶׁבְּוַדַּאי כָּל מִי שֶׁבָּא לִידֵי עָוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה לְהַכּוֹת חֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ מֵחֲמַת גֹּדֶל הָעַזּוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁרוֹצֶה לִקַּח כָּל הַכָּבוֹד לְעַצְמוֹ, כִּי רֹב הַקְּטָטוֹת וְהַמְּרִיבוֹת הֵם בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁפָּגְעוּ בִּכְבוֹדוֹ וּבִשְׁבִיל זֶה בָּא לִידֵי הַכָּאָה וְחַבָּלָה בַּחֲבֵרוֹ, כִּי הוּא עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר וּכְאִלּוּ כָּל הַכָּבוֹד מַגִּיעַ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ פָּגַע בִּכְבוֹדוֹ וּמֵחֲמַת זֶה הִכָּה אוֹתוֹ נִמְצָא שֶׁהַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת הֵם עַל יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם נְפִילַת הַכָּבוֹד אֶל עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר. עַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל כִּי לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד מֵהָעַזֵּי פָּנִים הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת ה' וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְנֶגֶד זֶה צָרִיךְ הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ לִתֵּן חֲמִשָּׁה דְּבָרִים חֲמִשָּׁה מִינֵי מָמוֹן כְּנֶגֶד ה' שֶׁל צְדָקָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין הַכָּבוֹד מִפְּגַם נְפִילַת הַכָּבוֹד אֶל הָעַזֵּי פָּנִים כַּנַּ"ל:

חלק ד

וְיֵשׁ לְרַמֵּז כִּי הַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁנּוֹתֵן הַחוֹבֵל הֵם כְּנֶגֶד הֶחָמֵשׁ בְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ וְהַכָּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, כִּי מִבֹּאר שָׁם שֶׁהַנֶּפֶשׁ שֹׁרְשָׁהּ בְּכָבוֹד וְזֶהוּ בְּחִינָה אַחַת. וּצְרִיכִין לְתַקֵּן אֶת הַכָּבוֹד לְהַעֲלוֹתוֹ מֵהָעַזֵּי פָּנִים וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי צְדָקָה וְזֶהוּ בְּחִינָה שְׁנִיָּה. וּכְשֶׁחוֹזֵר הַכָּבוֹד אֶל הַקְּדֻשָּׁה אֶל הַמְּבִינֵי מַדָּע צְרִיכִין לְרְאוֹת לְהוֹלִיד וּלְגַדֵּל אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי שְׁתֵּי הַיָּדַיִם הַנַּ"ל שֶׁהֵם יַד הַחֲזָקָה וְיַד הַגְּדוֹלָה וְזֶהוּ בְּחִינָה שְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית שֶׁהֵם תִּקּוּן שְׁתֵּי הַיָּדַיִם שֶׁעַל יְדֵם מוֹלִידִין אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמְגַדְּלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְלִפְעָמִים יֵשׁ עֲיֵפוּת אֶל הַנֶּפֶשׁ וּצְרִיכִין לְהַחֲיוֹתָהּ עַל יְדֵי מַיִם קָרִים שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לְזַקֵּן שֶׁשָּׁכַח אֶת תַּלְמוּדוֹ וְזֶהוּ בְּחִינָה חֲמִישִׁית. וּכְנֶגֶד זֶה צָרִיךְ הַחוֹבֵל שֶׁפָּגַם בַּנֶּפֶשׁ וּבַכָּבוֹד כַּנַּ"ל צָרִיךְ לִתֵּן ה' דְּבָרִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַה' שֶׁל צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַכָּבוֹד מֵהָעַזֵּי פָּנִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בִּכְלָלִיּוּת וְגַם בִּפְרָטִיּוּת מְרַמְּזִין הַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁל הַחוֹבֵל עַל חָמֵשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל:

:

נָזָק הוּא בְּחִינַת הַחֲזָרַת הַנֶּפֶשׁ וְתִקּוּנָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת חוֹבֵל:

וְנָתַתָּ נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ עַיִן תַּחַת עַיִן וְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָמוֹן, כִּי מָמוֹן הַנֶּזֶק שֶׁמְּשַׁלֵּם הוּא בִּשְׁבִיל פְּגַם הוֹצָאַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּטַּל מֵחֲבֵרוֹ עַל יְדֵי נְטִילַת הָאֵיבָר שֶׁחָבַל בּוֹ נִמְצָא שֶׁמָּמוֹן הַנֶּזֶק הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וְתַשְׁלוּמִין עַל פְּגַם נְטִילַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

צַעַר שֶׁמְּשַׁלֵּם הַחוֹבֵל. זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי תַּשְׁלוּמֵי צַעַר הוּא בְּחִינַת צְדָקָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּהַחוֹבֵל שֶׁחַיָּב עַל הַצַּעַר אֲפִלּוּ בִּמְקוֹם נֶזֶק שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן לוֹ דְּמֵי יָדוֹ אֵין פּוֹטְרִין אוֹתוֹ מִן הַצַּעַר לוֹמַר הוֹאִיל וְקָנָה יָדוֹ יֵשׁ עָלָיו לְחָתְכָהּ בְּכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה אֶלָּא אוֹמְרִים יֵשׁ לוֹ לְחָתְכָהּ בְּסַם שֶׁאֵינוֹ מְצַטַּעֵר כָּל כָּךְ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁתַּשְׁלוּמֵי הַצַּעַר שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה הוּא מִתּוֹרַת צְדָקָה כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וְעַל כֵּן גָּזְרָה הַתּוֹרָה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁקָּנָה יָדוֹ עַל יְדֵי תַּשְׁלוּמֵי הַנֶּזֶק אַף עַל פִּי כֵן אֵין בְּיָדוֹ לְצַעֵר אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיָּדוֹ קְנוּיָה לוֹ מִדִּינָא אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לִבְלִי לְצַעֲרוֹ, דְּהַיְנוּ לַחֲשֹׁב תַּחְבּוּלוֹת לְחָתְכָהּ עַל יְדֵי סַם שֶׁלֹּא יִצְטַעֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה כִּי גַּם צְדָקָה הִוא מִצַּד רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁחָמַל עַל עֲנִיִּים שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵם חַיָּבִים בְּדִינוֹ הַצֶּדֶק וְהַיָּשָׁר, לְסֹבֶל עֲנִיּוּת, אַף עַל פִּי כֵן רַחֲמָיו מְרֻבִּים עֲלֵיהֶם וְגָזַר וְצִוָּה עָלֵינוּ לְפַרְנְסָם בְּעַיִן יָפָה וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם מְאֹד וּכְשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְעָנִי הוּא מֵקֵל צַעֲרוֹ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׂכִּיל וְלַחֲשֹׁב תַּחְבּוּלוֹת עַל הַדַּל וְהֶעָנִי הַכּוֹאֵב וּמְצַטַּעֵר מְאֹד לְהַמְצִיא לוֹ פַּרְנָסָתוֹ לְהָקֵל צַעֲרוֹ, כִּי הֶעָנְיוּת הִוא בְּחִינַת כְּאֵב וְצַעַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם סט), וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת צַעַר שֶׁחַיָּבָה הַתּוֹרָה לְשַׁלֵּם לְהַנֶּחְבָּל אֲפִלּוּ בִּמְקוֹם נֶזֶק אַף עַל פִּי שֶׁקָּנָה יָדוֹ כִּי אַף עַל פִּי כֵן מְחֻיָּב לְהָקֵל צַעֲרוֹ וְכַנַּ"ל:

רִפּוּי וְשֵׁבֶת זֶה בְּחִינַת יַד הַחֲזָקָה וְיַד הַגְּדוֹלָה שֶׁעַל יָדָם מוֹלִידִין אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמְגַדְּלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, כִּי רִפּוּי הוּא בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ, כִּי הַמַּכָּה וְהַחֲבָלָה הִוא בְּחִינַת יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. כִּי בִּמְקוֹם הַמַּכָּה שָׁם הוּא בְּחִינַת יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם הַחֲבָלָה. וּכְשֶׁחוֹזְרִין וּמְרַפְּאִין אֶת הַמַּכָּה כְּדֵי שֶׁתִּתְחֶיֶה הַמַּכָּה זֶהוּ בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁרוֹצִין לַחֲזֹר וּלְהוֹלִיד נֶפֶשׁ וְחִיּוּת חָדָשׁ בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁיִּצְאָה חֵלֶק הַנֶּפֶשׁ מִשָּׁם. וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הָרִפּוּאָה בְּשֵׁם חִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְתַחֲלִימֵנִי וּתְחַיֵּינִי. וּכְמוֹ שֶׁמָּרְגַּל בִּלְשׁוֹן רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רִפּוּאַת הַמַּכָּה בְּשֵׁם 'חֵיתָה הַמַּכָּה', כִּי רִפּוּאַת הַמַּכָּה הוּא בְּחִינַת חִיּוּת חָדָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ חָדָשׁ, בְּחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה, נִמְצָא שֶׁהָרִפּוּאָה הִוא בִּבְחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ וְעַל כֵּן כָּל הָרִפּוּאוֹת הֵם עַל יְדֵי בְּחִינַת יַד הַחֲזָקָה שֶׁמִּשָּׁם הוֹלְדַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיָּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵץ בּוֹ הוּא רוֹפֵא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נָגַף וְרָפָא וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהָרִפּוּאָה הִוא עַל יְדֵי הַיָּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵץ בּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת יַד הַחֲזָקָה שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הַדִּינִים וְהָעֲנָשִׁין חַס וְשָׁלוֹם

כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן כָּל הָרְפוּאוֹת הֵם עַל יְדֵי סַמִּים מָרִים וְיִסּוּרִים מֵחֲמַת שֶׁהָרְפוּאָה בָּאָה עַל יְדֵי בְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה שֶׁמִּמֶּנָּה בָּאִים כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַמַּכּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן גַּם הָרְפוּאָה הַבָּאָה מִשָּׁם צְרִיכָה לְבוֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וְסַמִּים מָרִים, כִּי שָׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֻבְלֵי לֵדָה שֶׁהַיּוֹלֶדֶת צְרִיכָה לְהוֹלִיד אֶת הַוָּלָד עַל יְדֵי יִסּוּרִים קָשִׁים שֶׁהֵם חֻבְלֵי לֵדָה וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהַלֵּדָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה הַלֵּדָה עַל יְדֵי יִסּוּרִים כִּי זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַיּוֹלֶדֶת יֵשׁ לָהּ דִּין אֶחָד עִם רְפוּאַת הַחוֹלֶה לְעִנְיַן חִלּוּל שַׁבָּת וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כַּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים כִּי הָרְפוּאָה הִוא בִּבְחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

וְשֶׁבֶת הוּא בְּחִינַת גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ כִּי הַשֶּׁבֶת הוּא שֶׁצָּרִיךְ לְפָרֵשׁ לוֹ מַה שֶּׁמִּתְבַּטֵּל מִמְּלַאכְתּוֹ כָּל יְמֵי חָלְיוֹ עַד שֶׁמִּתְרַפֵּא לְגַמְרֵי, זֶהוּ בְּחִינַת גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ שֶׁהַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהַחוֹלֶה הַנֶּחְבָּל עַל יְדֵי הָרְפוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל צְרִיכָה לְהִתְמַהֲמֵהַּ עַד שֶׁתִּתְגַּדֵּל וְאָז יַחֲזֹר לְאֵיתָנוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה וּבְשֶׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ שֶׁבֶת. נִמְצָא שֶׁהַשֶּׁבֶת שֶׁמְּשַׁלֵּם לוֹ מַה שֶּׁמִּתְבַּטֵּל מִמְּלַאכְתּוֹ עַד שֶׁיִּתְרַפֵּא לְגַמְרֵי זֶהוּ בְּחִינַת גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ, כִּי בִּשְׁעַת הַתְחָלַת צְמִיחַת הָרְפוּאָה זֶהוּ בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת לִמְקוֹם הַמַּכָּה כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ כָּל יְמֵי חָלְיוֹ עַד גְּמַר הָרְפוּאָה זֶהוּ בְּחִינַת גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָקוּם מֵחָלְיוֹ וְלַחֲזֹר לְאֵיתָנוֹ לְגַמְרֵי עַד שֶׁתִּתְגַּדֵּל הַנֶּפֶשׁ לְגַמְרֵי כָּרָאוּי וּבְשֶׁבִיל הַבִּטּוּל הַזֶּה נוֹתֵן לוֹ שֶׁבֶת נִמְצָא שֶׁהַשֶּׁבֶת הוּא בִּבְחִינַת גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ:

וּבֹשֶׁת שֶׁמְּשַׁלֵּם זֶהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן אֶת הַכָּבוֹד שֶׁפָּגַם בּוֹ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ בֹּשֶׁת עַל שֶׁפָּגַם בִּכְבוֹדוֹ וּבִישׁוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַפְּגָם הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וּבָזֶה הַבֹּשֶׁת שֶׁמְּשַׁלֵּם לוֹ וּמְפַיְּסוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּזֶה הוּא מְתַקֵּן בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן עֲיפוּת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לְזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ. כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק בְּהַכָּבוֹד וּכְמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וְשָׁרְשָׁהּ בְּכָבוֹד וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה דִּרְשׁוּ ה' וְעָזּוֹ (סִימָן לז) וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִתְגַּלֶּה הֶאָרַת נַפְשׁוֹ וְנִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה שֶׁבְּנַפְשׁוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁמְּבַיְּשִׁין אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וּפוֹגְמִין בִּכְבוֹדוֹ בָּזֶה נִתְעַלֵּם חַס וְשָׁלוֹם, הֶאָרַת נַפְשׁוֹ וְיָכוֹל לִגְרֹם לוֹ שִׁכְחַת וְהַעֲלָמַת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן זֶה הַנֶּחְבָּל כְּשֶׁמְּפַיְּסוֹ וּמַחֲזִיר לוֹ הַכָּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן לוֹ דְּמֵי הַבֹּשֶׁת וּמְפַיְּסוֹ בִּדְבָרִים, זֶה הַכָּבוֹד שֶׁמַּחֲזִיר לוֹ הוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לְזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ, כִּי עַל יְדֵי הַחַבָּלָה שֶׁהוּא פְּגַם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל גָּרַם שִׁכְחַת הַתּוֹרָה מִנֶּפֶשׁ

יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁרְשָׁהּ בְּכָבוֹד כַּנַ"ל, וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי דְּמֵי הַבּשֶׁת מַחֲזִיר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ וּבָזֶה מַחֲזִיר אֶת הַכָּבוֹד לִבְחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים שָׁרְשׁוֹ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן מְאֹד וְהוּא נִשְׂרָשׁ בְּתוֹךְ בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה כְּפִי חֵלֶק נַפְשׁוֹ. וּכְפִי הַפְּגָם שֶׁפָּגַם הַחוֹבֵל בִּכְבוֹד נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל הַנֶּחְבָּל כֵּן פָּגַם בִּבְחִינַת שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁנִּשְׂרֶשֶׁת בְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא וְגָרַם הִסְתַּלְקוּת וְהַעֲלָמַת הַתּוֹרָה שָׁם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ. וְעַל יְדֵי דְּמֵי הַבּשֶׁת שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה הוּא חוֹזֵר וּמְתַקֵּן זֶה הַפְּגָם בִּבְחִינַת הִזְדַּהֲרוּ בְּזָקֵן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁמַּחֲזִיר הַכָּבוֹד לְהַנֶּפֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר הַכָּבוֹד וְהַתּוֹרָה לִבְחִינַת הַזָּקֵן וְכוּ' הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן עֲיפוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל. נִמְצָא שֶׁהַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הֶחָמֵשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל:

חלק ה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבִּתְחִלַּת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם כְּשֶׁהִתְחִיל מֹשֶׁה לָשׂוּם לֵב עַל צָרַת יִשְׂרָאֵל הָיָה הַמַּעֲשֶׂה הָרִאשׁוֹנָה מַה שֶּׁרָאָה הַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת שֶׁמַּכִּין אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וְכוּ' וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֶחָיו וְכוּ':

כִּי עִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא הַגָּלוּת הָרִאשׁוֹן וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁכְּלוּלִין בְּגָלוּת מִצְרַיִם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל מִמַּה שֶׁנָּפַל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת אֶל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁמַּדּוֹר שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים וְכוּ' וְהָעַזֵּי פָּנִים נוֹטְלִין לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ מַלְכוּת וּכְבוֹד הָעַכּוּ"ם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת וְיִשְׂרָאֵל הֵם שְׁפָלִים וְנִבְזִים. וְלֹא דַּי שֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל כָּבוֹד אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת רָאוּי לְיִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילָם כַּיָּדוּעַ, אַף גַּם מִתְגַּבְּרִים הָעַזֵּי פָּנִים עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד הַנַּ"ל וְנוֹטְלִין לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁרוֹצִים לְכַבֵּשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת אֶצְלָם, כִּי כְּשֶׁנּוֹטְלִין לְעַצְמָן הַכָּבוֹד מְמֵילָא נִמְשָׁכִין גַּם כָּל הַנְּפָשׁוֹת אֶצְלָם, כִּי הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁכִין אַחַר הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם וְכָל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי בַּגָּלוּת אֲזַי כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת הוּא אֵצֶל הָעַכּוּ"ם וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מִתְגַּבְּרִים עַד שֶׁכּוֹבְשִׁים גַּם הַנְּפָשׁוֹת עַצְמָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת עַל יְדֵי גֹּדֶל עֲוֹנוֹתָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה לָקוּחוּ לָהֶם כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין חַס וְשָׁלוֹם בַּגָּלוּת גַּם כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כִּי שָׁרְשָׁם בַּכָּבוֹד וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה טוֹבָה גְּדוֹלָה לְיִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁיּוֹסֵף יָרַד בְּתִחְלָה לְמִצְרַיִם וְזָכָה שָׁם לְכָבוֹד גָּדוֹל וְנַעֲשָׂה שָׁם מֶלֶךְ, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשְׁכוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִגְדִּתָם לְאָבִי אֶת כָּל כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וְכוּ' וּמְהַרְתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי הֵנָּה. כִּי יוֹסֵף זָכָה בְּמִצְרַיִם לְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם וְחָזַר אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְיוֹסֵף וְעַל יְדֵי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזָּכָה שָׁם עַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ לְשָׁם אֶת כָּל נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב, כִּי הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁכִין אַחַר הַכָּבוֹד

שֶׁהוּא שְׁרָשָׁם כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְהִגַּדְתָּם לְאָבִי אֶת כָּל כְּבוֹדִי וְכוּ' וּמַהֲרָתָם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי הֵנָּה, שֶׁעַל יְדֵי הַכָּבוֹד דַּיְקָא יָבוֹא אָבִיו עִם כָּל נַפְשׁוֹתָיו לְכָאן, כִּי הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁכִין אַחַר הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה הָיָה טוֹבָה גְּדוֹלָה לְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לָאו הָיוּ חַס וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל מֻכְרָחִין לֵירֵד לְמִצְרַיִם עַל יְדֵי הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁל מִצְרַיִם בְּעַצְמָן שֶׁהָיוּ מַמְשִׁיכִין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם בְּעַל כָּרְחָם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָאוּי הָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ לֵירֵד לְמִצְרַיִם בְּשַׁלְשֶׁלְאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל וְכוּ' וְעַכְשָׁו זָכוּ לֵירֵד לְמִצְרַיִם עַל יְדֵי כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהִמְשִׁיךְ נַפְשׁוֹתָם לְשָׁם וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה לָהֶם כֹּחַ וְקִיּוּם לִהְיוֹת בְּמִצְרַיִם וְלָצֵאת מִשָּׁם:

כִּי הַכֹּל בְּכֹחוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמֵּת יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְכוּ' גָּבְרוּ מִצְרַיִם וְהִמְשִׁיכוּ לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד עַד שֶׁכָּבְשׁוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, אַף עַל פִּי כֵן כְּבָר הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהִתְקַיֵּם בִּמְרִירוּת הַגָּלוּת מֵאַחַר שֶׁעִקַּר בֵּיאָתָן לְמִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יוֹסֵף, כִּי עִקַּר חִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת הוּא עַל יְדֵי כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כְּשֶׁהִתְחִיל לָשׂוּם לִבּוֹ עַל צָרָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּבוּשִׁין בַּגָּלוּת זֶה כַּמָּה שָׁנִים וְהַגָּלוּת נִמְשָׁךְ מֵהַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁנִּפַּל אֶל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁהֵם מַלְכֵי הָעַכּוּ"ם וְכוּ' שֶׁלּוֹקְחִין לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת וְעַל יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הַמַּעֲשֶׂה רִאשׁוֹנָה שֶׁרָאָה שֶׁשָּׁם לִבּוֹ עָלֶיהָ הָיָה מַה שֶּׁרָאָה שֶׁהִכּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי וְכוּ'. כִּי הַהַכָּאוֹת וְהַחַבָּלוֹת הֵם בְּעַצְמָן בְּחִינַת פֶּגֶם הַכָּבוֹד וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ וְכוּ' וַיֹּאמֶר אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר שֶׁהָיִיתִי תָּמֵהַּ עָלָיו מָה חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל מִכָּל שִׁבְעִים אֻמּוֹת לִהְיוֹת נִרְדִּים בַּעֲבוֹדַת פֶּרֶךְ, אֲבָל רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהֵם רְאוּיִים לְכָךְ. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד וְכִי בִּשְׁבִיל חֵטְא זֶה שֶׁל מַחֲלֹקֶת וְהַכָּאוֹת שֶׁמָּצָא בְּיִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל זֶה רְאוּיִים הֵם לְגָלוּת יוֹתֵר מִכָּל הַשִּׁבְעִים לָשׁוֹן? הֲלֹא הָעַכּוּ"ם הֵם מְלֵאִים עָוֹנוֹת וּפְשָׁעִים רַבִּים וַעֲצוּמִים מֵאֵלֶּה, כִּי הֵם מְלֵאִים מִלְחָמוֹת וּמַחֲלֹקֶת וּרְצִיחוֹת וְחַבָּלוֹת וּשְׁאָר מַעֲשִׂים רָעִים הַרְבֵּה מְאֹד אַכַּתִּי קָשֶׁה מַה נִּשְׁתַּנּוּ יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בְּגָלוּת וְכוּ'? אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת וְהַגְּדֻלָּה שַׁיָּךְ רַק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בִּשְׁבִילָם נִבְרָא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְכוּ' וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאִלּוּ לֹא הָיָה מַחֲלֹקֶת בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן לֹא הָיָה לְהָעַכּוּ"ם שׁוּם כֹּחַ לִטֹּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת לְעַצְמָן רַק עִקַּר כֹּחָם הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּפְגַּם הַכָּבוֹד אֵצֶל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַהַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הָעַזֵּי

פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְלוֹקְחִין לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד וְחוֹלְקִין עַל כְּבוֹד הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים וּמְבַזִּין אוֹתָם בְּכָל מִינֵי בִּזְיוֹנוֹת:

וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁנִּפְגָּם הַכָּבוֹד אֲצֶל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן עַל יְדֵי זֶה נָפַל הַכָּבוֹד לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּפַּל הַכָּבוֹד לְהָעַכּוּ"ם שֶׁגָּבְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל וְהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכָבְשׁוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁחֻרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי לֹא הָיָה אֶלָּא עַל שִׂנְאַת חִנָּם וְכֵן עַכְשָׁו בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה בְּכָל יוֹם לְהָבִיא אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְעִקַּר הָעִכּוּב הוּא עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דּוֹר שֶׁבֶּן דָּוִד בָּא קְטָטָנִין בֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. כִּי זֶהוּ עִקַּר הַמְעַכֵּב בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ. כִּי הַבַּעַל דָּבָר שָׂם לִבּוֹ עַל זֶה מְאֹד, כִּי הוּא רוֹאֶה שֶׁקָּרוֹב לְבוֹא עֵת מָשִׁיחַ כִּי סוֹף כָּל סוֹף בּוֹא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר וּמֻחְמֶצֶת שֶׁרוֹאֶה שֶׁמְּמַשְׁמְשִׁין וּבָאִין יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ עַל כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד לְעַכְּבוֹ כְּמוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּלְחָמִין זֶה עִם זֶה כְּשֶׁרוֹאֶה הָאֶחָד שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְגַּבֵּר מְאֹד עָלָיו וְקָרוֹב מְאֹד לְנַצְּחוֹ וּלְתָפְסוֹ אֲזַי הוּא מִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד נֶגֶד חֲבֵרוֹ, כְּמוֹ כֵן מֻחֲמֶת שֶׁרוֹאֶה הַבַּעַל דָּבָר שֶׁקָּרוֹב מְאֹד לְבִיאַת מָשִׁיחַ וְהַגְּאֻלָּה מְמַשְׁמֶשֶׁת לָבוֹא עַל כֵּן הִנִּיחַ עַצְמוֹ לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ לְעַכְּבָהּ חַס וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר הָעִכּוּב עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹל שֶׁהִכְנִיס עַכְשָׁו בָּעוֹלָם בְּיוֹתֵר וְכָל הָעוֹלָם מָלֵא מַחֲלֹקֶת וּבְיוֹתֵר הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹל שֶׁבֵּין כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים עַד שֶׁאֵין אֶחָד יוֹדֵעַ הֵיכָן הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן, כִּי מֻחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת וְיִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן פּוֹגְמִין חַס וְשָׁלוֹם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל חֲבֵרֵיהֶם עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר, כִּי מֻחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל נֶאֱחָזִים וְנִשְׂרָשִׁים מְאֹד בְּהַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל עַל כֵּן הַכָּבוֹד נִפְגָּם עַל יָדָם בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל פּוֹגֵם בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ שֶׁבָּזֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁבָּא הַפְּגָם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁהֵם חֶלְקֵי הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן וְכוּ':

כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יְבַטֵּל עַצְמוֹ מְאֹד נֶגֶד חֲבֵרוֹ וִיבַטֵּל כְּבוֹדוֹ מִפְּנֵי כְּבוֹד חֲבֵרוֹ וְזֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת וְתִקּוּן הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ד), אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וְכוּ'. כִּי כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל הוּא כְּבוֹד הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁבַּדּוֹר בְּוַדַּאי רָאוּי לָהֶם לְכַבֵּד זֶה אֶת זֶה בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק יוֹתֵר בְּהַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּמַעֲלָה יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ חֵלֶק גָּדוֹל יוֹתֵר בְּהַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם יֵשׁ מַחֲלֹקֶת בֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְאֶחָד פּוֹגֵם בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם נִפְגָּם הַכָּבוֹד מְאֹד מְאֹד מֵאַחַר שֶׁבָּא הַפְּגָם עַל יְדֵי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּעַצְמָן שֶׁהֵם עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר כָּל

הַפְּגָמִים הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה הָאָדָם שֶׁנֶּאֱחָז בְּאוֹתָהּ הַמִּדָּה בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן אוֹתָהּ הַמִּדָּה אוֹ לְקַלְקְלָהּ בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן עִקַּר פְּגַם הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל וְהָעִקָּר עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּהַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר עַד שֶׁנּוֹפֵל הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם לְהַעַכּוּ"ם שֶׁכּוֹבְשִׁין אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה כְּשֶׁרָאָה שֶׁשְּׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וּמַכֶּה אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ וְגַם יֵשׁ בָּהֶם דִּילְטוֹרִין שֶׁחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְרוֹצִים לְמָסְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, הַלָּהֳרֶגְנִי אַתָּה אוֹמֵר וְכוּ', עַל כֵּן אָמַר, אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר, בְּוַדַּאי. כִּי בְּוַדַּאי נוֹדַע לִי הַדָּבָר שֶׁהָיִיתִי תָּמֵהַּ מָה חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהֵם רְאוּיִים לְכָךְ מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מַחֲלֹקֶת וְדִילְטוֹרִין וּפוֹגְמִין אֶחָד בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ וּבִפְרָט שֶׁפּוֹגְמִין בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֹשֶׁה. וּמֵאַחַר שֶׁהֵם בְּעַצְמָן פּוֹגְמִין בְּהַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר עַד שֶׁנָּפַל אֲלֵיהֶם וְעַל יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁהַעַכּוּ"ם מְלֵאִים מַחֲלֹקֶת וּרְצִיחוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי כֵן אֵין הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל כָּל כָּךְ מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּהַכָּבוֹד עַל כֵּן אֵין הַכָּבוֹד נִפְגָּם כָּל כָּךְ עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁלָּהֶם בְּעַצְמָן וְעִקַּר הַפְּגָם עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן וְכוּ':

חלק ו

וְעִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁנָּפַל לְהָעַזֵּי פָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל נִמְשַׁךְ עַל יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁגָּלוּת מִצְרַיִם הָיְתָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי אָכַל מֵהָעֵץ הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה נָפַל הַכָּבוֹד לְהָעַזֵּי פָּנִים שֶׁמִּזֶּה נִמְשַׁךְ כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְטֹל אֶת הַשֵּׁם וְהַכָּבוֹד נוֹטֵל לְעַצְמוֹ וְכָל מִי שֶׁהוּא עֲנִי פָּנִים בְּיוֹתֵר נוֹטֵל לְעַצְמוֹ כָּבוֹד בְּיוֹתֵר וְנַעֲשֶׂה מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל עַל עַם דַּל בְּחָנָם. וְזֶה בְּחִינַת וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, שֶׁזֶּהוּ הַמַּחֲלֹקֶת וְהַהַכָּאָה וְהָרְצִיחָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה בָּעוֹלָם שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיְתָה בָּעוֹלָם שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נָפַל הַכָּבוֹד לְהָעַזֵּי פָּנִים כַּנַּ"ל עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת בֵּין קַיִן וְהֶבֶל, כִּי קַיִן רָצָה לִטֹּל לְעַצְמוֹ כָּל הַכָּבוֹד וְכָל זֶה הָיָה רַק עַל יְדֵי עֲוֹנוֹת וְעַל יְדֵי זֶה וַיָּקָם קַיִן וְכוּ' וַיַּהַרְגֵהוּ, כִּי כָּל זֶה הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁנָּפַל לְהָעַזֵּי פָּנִים עַל יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָרָגוֹ עַל הַתְּאוֹמָה יִתְרָה, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת חַוָּה אִם כָּל חָי, בְּחִינַת הַכָּבוֹד כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע לְאִשָּׁה וְכוּ' שֶׁהָאִשָּׁה

הִיא בְּחִינַת הַכָּבוֹד, בְּחִינַת אֵם כָּל חָי וְעַל כֵּן בִּשְׁבִיל הָאִשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַכָּבוֹד בִּשְׁבִיל זֶה הָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל, כִּי רָצָה לִקַּח לְעַצְמוֹ כָּל הַכָּבוֹד שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאִשָּׁה כַּנַ"ל:
וְעַל כֵּן עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ גָּלוּת מִצְרַיִם, כִּי עַל יְדֵי זֶה נָפַל הַכָּבוֹד לְהָעַזִּי פָּנִים שֶׁמִּזֶּה נִמְשַׁךְ הַגָּלוּת כַּנַ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת כ' סִיוָן שֶׁמִּתְעַנְּין עַל הֲרִינַת הַקְּדוֹשִׁים, כַּמָּה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנֶּהֶרְגוּ בְּשָׁנַת ת"ח עַל קִדּוּשׁ ה', כִּי מַרְגָּלָא בְּפוּמֵּהּ דְּאִינְשֵׁי וּבְוַדַּאי כֵּן הוּא הָאֱמֶת שֶׁאָז בִּשְׁנַת ת"ח הָיָה עֵת פְּקִידָה לְבִיאַת מָשִׁיחַ, כַּמְרֻמָז בַּזֹּהַר (תוֹלְדוֹת קלט) עַל פָּסוּק:
בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן וְכוּ' וְכֵן בְּעִנְיַן בְּנֵי חֵ"ת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מַדּוּעַ נִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא זָכִינוּ שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ אָז אַף גַּם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר שֶׁנִּפְקְדוּ שֶׁלֹּא לְטוֹבָה וְנֶהֶרְגוּ אֲלָפִים וְרִבְבוֹת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. אַךְ עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן בָּאֵר הֵיטֵב עַיִן בְּעַיִן, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד שַׁיָּךְ לְיִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילָם כַּנַ"ל. וְעִקַּר כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה בְּעֵת בִּיאַת מְשִׁיחֵנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁאָז יִגְדַּל מְאֹד כְּבוֹד ה' שֶׁהוּא כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה מִגֹּדֶל הַפְלָגַת הַכָּבוֹד שֶׁיִּהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל אָז כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנֶיךָ וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵינִיקֹתָיִךְ אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ וְכוּ'. וְאָז כְּשֶׁתִּתְהַוֶּה הַפְקִידָה לְטוֹבָה בֶּאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת כְּשֶׁיַּגִּיעַ זְמַן הַגְּאֻלָּה הָאֲמִתִּית בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָז יִהְיֶה קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת עַל יְדֵי גֹּדֶל הַכָּבוֹד שֶׁיָּבוֹא לְיִשְׂרָאֵל, כִּי עַל יְדֵי גֹּדֶל הַכָּבוֹד חָדָשׁ שֶׁיָּבוֹא אָז לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה יִתְקַבְּצוּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל הַכָּבוֹד הַגָּדוֹל הַזֶּה כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וּלְשָׁם נִמְשָׁכִין וּבָאִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַ"ל:
וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הָבִיאִי בָנַי מֵרָחוֹק וּבְנוֹתַי מִקְצֵה הָאָרֶץ. כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי וְכוּ' כִּי קִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הָבִיאִי בָנַי וּבְנוֹתַי וְכוּ' יִהְיֶה עַל יְדֵי גֹּדֶל הַכָּבוֹד שֶׁיִּהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל אָז שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִקְרָאִים וְנִמְשָׁכִים כֻּלָּם אֶל הַכָּבוֹד וְיַחְזְרוּ וְיִתְקַבְּצוּ לְתוֹךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּבוֹד ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי שֶׁנִּסְמָךְ לְפָסוּק הָבִיאִי בָנַי הַנַּ"ל, כִּי כֻּלָּם יִהְיוּ נִקְרָאִים לִשְׁמוֹ וְלִכְבוֹדוֹ, כִּי עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה הַקִּבּוּץ שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת בְּחִינַת הָבִיאִי בָנַי עַל יְדֵי הַכָּבוֹד הַגָּדוֹל שֶׁיִּתְגַּלֶּה אָז, כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְאֵלָיו יִמָּשְׁכוּ כֻּלָּם וְכַנַּ"ל. וְאָז יָבוֹא הַכָּבוֹד לָנוּ עִם כַּמָּה נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה יִרְבּוּ יִשְׂרָאֵל אָז מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב,

הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה כִּי כְּשֶׁבָּא הַכָּבוֹד לְטוֹבָה נִמְשָׁכִין כַּמָּה נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת עַל יָדוֹ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

חלק ח

וְעַל כֵּן אָז בִּשְׁנַת ת"ח שֶׁהָיָה אָז עֵת פְּקִידָה עַל בִּיאַת מָשִׁיחַ שֶׁהָיָה מוּכָן הַכָּבוֹד לָבוֹא לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים אָז לַגְּאֻלָּה עַל כֵּן נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר כִּי הַכָּבוֹד לָקַח וְאָסַף לְעַצְמוֹ כַּמָּה וְכַמָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּהֶרְגוּ אָז עַל קִדּוּשׁ ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפְּךָ הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַנְּפָשׁוֹת הַנֶּהֱרָגִין עַל קְדֻשַּׁת ה' שֶׁהוּא לְמַעַן כְּבוֹד שְׁמוֹ הֵם נֶאֱסָפִין וְנִכְלָלִין בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל יְדֵי הַנֶּהֱרָגִין עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ וְנִתְכַּבֵּד כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְהַגְדִּיל הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה וַעֲדַיִן לֹא הָיָה זְמַן הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיָּמוּתוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל קִדּוּשׁ ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי הַנֶּאֱמָר בַּהֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כְּבוֹד ה' הוּא בְּהַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבַּיִת. וְעַל כֵּן בְּעֵת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁאָז יָרַד הַכָּבוֹד לְמַטָּה לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינַת כְּבוֹדוֹ בְּיִשְׂרָאֵל. וּמֵחֲמַת שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן אָז לְגַמְרֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', וּבָזֶה פָּגְמוּ מְאֹד בִּכְבוֹדוֹ, כִּי נָתְנוּ הַכָּבוֹד לְהָעֲבוֹדָה זָרָה, עַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ שֶׁבִּזְמַן שֶׁבָּא הַכָּבוֹד לְיִשְׂרָאֵל, בְּעֵת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן נֶאֱסְפוּ אָז אֶל הַכָּבוֹד שְׁנֵי נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁמֵּתוּ אָז בְּעֵת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן בְּעֵת שֶׁיָּרַד וּבָא הַכָּבוֹד לְיִשְׂרָאֵל כִּי הַכָּבוֹד אֲסָפָם אֵלָיו בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפְּךָ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי שֶׁנֶּאֱמַר עַל הִסְתַּלְקוּת נֶפֶשׁ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּעֵת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁיָּרַד אָז נִסְתַּלְקוּ בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפְּךָ וְכַנַּ"ל:

כִּי זֶהוּ כְּלַל הַיּוֹצֵא מִתְּחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי הַכָּבוֹד כְּשֶׁבָּא לְאָדָם הוּא אוֹסֵף אֵלָיו נְפָשׁוֹת וְנִסְתַּלְקִין עַל יְדֵי זֶה נְפָשׁוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי הַכָּבוֹד מֵבִיא נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת, כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, עַל כֵּן אוֹ שֶׁמְּאַסֵּף נְפָשׁוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ שֶׁמֵּבִיא נְפָשׁוֹת וְכוּ' כָּךְ מִבֹּאָר שָׁם. וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְתַקֵּן הַכָּבוֹד אוֹ לִפְגֹּם בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן גַּם בְּעֵת שֶׁנָּשָׂא דָּוִד אֶת הָאָרוֹן לְמְקוֹמוֹ מֵת עֻזָּא, זֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי הַנַּ"ל, כִּי מִיתַת עֻזָּא וּמִיתַת נָדָב וַאֲבִיהוּא הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל וּבְיוֹתֵר בִּמְקוֹם הָאָרוֹן דַּיְקָא, כִּי שָׁם שׁוֹרֶה כְּבוֹד ה'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנָּשְׂאוּ הָאָרוֹן

לְמָקוֹמוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּת כְּבוֹד ה', עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק עָזְאָ, כִּי נִסְתַּלֵּק עַל יְדֵי הַכָּבוֹד וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁקֹּדֶם שֶׁנִּתְגַּלָּה מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּימֵי דָּוִד הָיָה דָּבָר מְקֻדָּם וּמֻתּוּ כַּמָּה אֲלָפִים נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפְּסוּק שֶׁבְּעֵת הַדָּבָר נִתְגַּלָּה לְדָוִד מְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַיֹּאמֶר דָּוִד זֶהוּ בֵּית ה' הָאֱלֹקִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר כְּבוֹד ה' וְיִשְׂרָאֵל הוּא בִּמְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּבוֹד ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבָּיִת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִבְנָה הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עֲדַיִן לֹא הָיָה כְּבוֹד ה' וְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁלֵּמוּת, כַּמּוּבָן בִּפְסוּקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וָאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ מֵאֹהֶל אֶל אֹהֶל וְכוּ'. עַד שֶׁזָּכוּ בִּימֵי דָּוִד וּשְׁלֹמֹה שֶׁנִּבְנָה הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה שֶׁאָז הָיָה עִקַּר כְּבוֹד ה' וְיִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁרָצָה דָּוִד לְגַלּוֹת מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא עִקַּר הַכָּבוֹד, נִסְתַּלְּקוּ אָז כַּמָּה נְפָשׁוֹת וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָּ וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת עֲדַיִן יֵשׁ אֲחִיזָה לְהַדִּינִים וְסִטְרָא דְּמוֹתָא בְּהַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן בְּעֵת שֶׁבָּא הַכָּבוֹד הַגָּדוֹל מִתְגַּבְּרִים הֵם אָז חַס וְשָׁלוֹם וְגוֹרְמִים שֶׁיִּסְתַּלְּקוּ נְפָשׁוֹת אֶל הַכָּבוֹד, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַכָּבוֹד נִתְתַּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַכָּבוֹד דְּקֻדֻּשָּׁה לְמַטָּה לְהַגְדִּיל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל קִדּוּשׁ ה'. כִּי מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁיֵּצֵא הַכָּבוֹד מִבֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַל כֵּן הַכָּבוֹד אוֹסֵף אֵלָיו נְפָשׁוֹת חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֵת שֶׁבָּא לְהָעוֹלָם כַּנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת רַגְלֵיהֶ יְרֻדוֹת וְכוּ'. אֲבָל בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּסְתַּלְּקִין נְפָשׁוֹת קְדוֹשִׁים אֶל הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִגְדַּל הַכָּבוֹד מְאֹד, כִּי עִקַּר הַגְּדֻלַּת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַנִּכְלָלִים בּוֹ שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ עַל קִדּוּשׁ ה' עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְכַּבֵּד וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִיתַת נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּיוֹם הֻקְמַת הַמִּשְׁכָּן בְּחִינַת וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי כַּנַּ"ל וְכֵן מִיתַת עָזְאָ בְּעֵת שֶׁנִּשְׂאוּ הָאָרוֹן לִמְקוֹמוֹ וְכֵן מִיתַת יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שֶׁמָּצְאוּ מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כִּי הַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁבָּא אָז כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשִׁים עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הַכָּבוֹד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְנִמְשַׁךְ אֶל הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֶל הַמִּשְׁכָּן וּבְלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַכָּבוֹד לְהִתְגַּלּוֹת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן אָז לֹא נִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. כִּי כְּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה נִפְגַּם בִּתְחִלָּה עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל וְכֵן עַל יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל וְכוּ' וְאָז נֶאֱמַר:

וּבְיוֹם פָּקְדִי וּפָקַדְתִּי וְכוּ'. שֶׁבְּעֵת שֶׁיִּהְיֶה פְּקִידָה שֶׁיָּבוֹא הַכָּבוֹד לְמַטָּה, אָז חַס וְשָׁלוֹם וּפָקַדְתִּי, שֶׁגּוֹרֵם לִפְקֹד כַּמָּה נְפָשׁוֹת עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַהֶרֶגֶּה

שֶׁל שְׁנַת ת"ח מֵחֲמַת שֶׁהָיָה אָז פְּקִידָה שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁיֶּחְזַר הַכָּבוֹד לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַכָּבוֹד אָז לְהִתְבָּרֵר בִּשְׁלֵמוּת, עַל כֵּן אָסַף הַכָּבוֹד אָז כַּמָּה נְפָשׁוֹת שֶׁנֶּהֱרְגוּ אָז עַל קִדּוּשׁ ה' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּבוֹד ה' יַאסֵפְךָ כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת גַּם זוֹ לְטוֹבָה, כִּי בְּוַדַּאי יִנָּקֵם נִקְמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה וְסוֹף כָּל סוֹף תִּהְיֶה הַפְקִידָה לְטוֹבָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה שֶׁנֶּהֱרְגוּ אָז כַּמָּה נְפָשׁוֹת עַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנֶּהֱרְגוּ וּמֵתוּ עַל קִדּוּשׁ ה' מִיּוֹם הַחֻרְבָּן עַד הַיּוֹם כֻּלָּם מְנוּיִים וּפְסוּרִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרֵךְ וְעַל יְדֵי כֻּלָּם נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל וְנִתְכַּבֵּד וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. כִּי בִּזְמַן הַגָּלוּת עִקַּר הַגְדָּלַת כְּבוֹד שְׁמוֹ הוּא עַל יְדֵי הַמֵּתִים וְנֶהֱרָגִים עַל קִדּוּשׁ ה' וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִיתַת רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו הָעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת שֶׁנֶּהֱרְגוּ עַל קִדּוּשׁ ה' וְכֵן כָּל הַקְּדוֹשִׁים וְכַמּוּבָא בַּכְּתוּבִים מִזֶּה. נִמְצָא שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי אֵלּוּ הַקְּדוֹשִׁים נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹד שְׁמוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה בִּמְהֵרָה שֶׁיָּבוֹא כְּבוֹדוֹ לְטוֹבָה, כִּי עַל יְדֵי אֵלּוּ הַקְּדוֹשִׁים נִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת וְעַכְשָׁו מוּכָן הַכָּבוֹד לָבוֹא עָלֵינוּ בִּמְהֵרָה לְטוֹבָה וְיָבִיא לָנוּ נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת רַבּוֹת בִּבְחִינַת הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת עַל יְדֵי הַכָּבוֹד בְּחִינַת הָבִיאִי בָּנַי מֵרָחוֹק וּבְנוֹתַי וְכוּ'. כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק ט

וּבִשְׁבִיל זֶה מִתְעַנִּין בְּכ' סִיוָן, כִּי הַתַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת שִׁבִירַת וְתִקּוּן תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַכָּבוֹד מִבֵּין הָעֲזֵי פָּנִים כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַצָּרָה וְהַהֶרְגָּה הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיְתָה אָז בְּשָׁנַת ת"ח הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁנָּפַל בֵּין הָעֲזֵי פָּנִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת. וְעַל כֵּן מִתְקַנִּין זֹאת עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא תִּקּוּן תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַכָּבוֹד מֵהֶם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הָאַרְבַּע תַּעֲנִיּוֹת שֶׁמִּתְעַנִּין עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד מִן הָעֲזֵי פָּנִים שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְכוּ' שֶׁנָּפַל הַכָּבוֹד אֲלֵיהֶם שֶׁמִּזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בְּיוֹם הַתַּעֲנִית וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא הַצְּדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַגְּרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא. כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל, כִּי הַצְּדָקָה מַעֲלֶת הַכָּבוֹד מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת בִּבְחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, כַּמְבֹאָר שָׁם, הַיְנוּ שֶׁמַּצֶּלֶת מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁבָּא עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי פְּגַם זֶה נִפְגַּם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְאָז יָכוֹל לִהְיוֹת כְּשֶׁבָּא הַכָּבוֹד שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי זֶה הִסְתַּלְקוּת הַנֶּפֶשׁ בִּלֹּא עִתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה הַהֶרְגָּה שֶׁל כ' סִיוָן וְכָל הַהֲרֵגוֹת וְכָל הַגָּלֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְהַצְּדָקָה מַצֶּלֶת מִזֶּה וּמַעֲלֶת

הַכָּבוֹד מִן הָעַזִּי פָּנִים וְאָז כְּשֶׁאֵין סִטְרָא דְּמוֹתָא נֶאֱחֶזֶת בְּהַכָּבוֹד כְּלָל אָז בָּא הַכָּבוֹד רַק לְטוֹבָה כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ שֶׁיָּבוֹאוּ עַל יְדֵי זֶה כַּמָּה נְפָשׁוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִין וְהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים. וְהָעִקָּר בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַבְּרִית וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לְפָגַם הַבְּרִית, כִּי כְּתִיב, צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים יוֹרְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכִין שֶׁבִּמְקוֹם קְבוּרָתָם הַקְּדוֹשָׁה הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִוא תִּקּוּן גָּדוֹל לְפָגַם הַבְּרִית, כָּךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ. וְעַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן קְצָת כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד, כִּי אֵין בֹּשֶׁת אֶלָּא בְּמָקוֹם עֲרָיוֹת, בֹּשֶׁת הוּא פְּגַם וְהֶפֶךְ הַכָּבוֹד וְכַמּוּבָא עִנְיָן זֶה כַּמָּה פְּעָמִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִין דֶּרֶךְ הַצִּנּוֹר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁהוּא הַבְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם הוֹלָדַת וְהַמְשָׁכוֹת כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּיָּדוּעַ, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְלַבֶּשֶׁת בַּכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם כָּל חָי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם בַּבְּרִית וּפוֹגֵם בְּטִפֵּי הַמֹּחַ שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת, אֵלּוּ נְפָשׁוֹת נִקְרָאִין נְפָשׁוֹת עַרְטִילָאִין כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ שֶׁהֵם עֲרֵמִים מִלְּבוּשׁ הַכָּבוֹד שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְהִתְלַבֵּשׁ שָׁם כַּנַ"ל, כִּי אֵין לְהַנֶּפֶשׁ חִיּוּת בְּלֹא לְבוּשׁ הַכָּבוֹד שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר חִיּוּתָהּ כַּנַ"ל:

וְהַכְּלָל שֶׁעִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁמַּפְרִיד הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד עַל יְדֵי פְּגַם טִפֵּי הַמֹּחַ לְבַטָּלָה חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְכֵן כְּשֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי אִסּוּר עֲרָיוֹת אוֹ נִדָּה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹרִיד הַכָּבוֹד לְהָעַזִּי פָּנִים עַל יְדֵי שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל בְּכָבוֹד הָעַכּוּ"ם רַחֲמָנָא לִצְלָן אוֹ לְהֶפֶךְ, וְכֵן בִּשְׁאָר הָעֲרָיוֹת וּפְגַם הַבְּרִית שֶׁבְּכֻלָּם חֹמֶר הָאִסּוּר הוּא כְּפִי פְּגַם הַכָּבוֹד, כִּי צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר אֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ הַנֶּפֶשׁ בַּכָּבוֹד וְלֹא יִהְיֶה חָצוּף בְּעוֹבְדוֹהִי כְּכַלְבָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹרֵד הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם לְהָעַזִּי פָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁפּוֹגֵם מַמָּשׁ בַּבְּרִית קֹדֶשׁ עַל יְדֵי עֲבֵרָה גְּמוּרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁבְּוַדַּאי פּוֹגֵם מְאֹד בְּהַנֶּפֶשׁ וְהַכָּבוֹד הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים כְּשֶׁבָּאִין עַל קִבְרֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ וְשָׁם עִקַּר תִּקּוּן הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הִסְתַּלְקוּתָם וּקְבוּרָתָם הַקְּדוֹשָׁה הִוא עַל יְדֵי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת כָּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָּ, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַהִסְתַּלְקוּת וְהַקְּבוּרָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרֵאת אֲסִיפָה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּפֶרֶק א' דְּסוֹטָה בַּמִּשְׁנָה לֹא עַל מֹשֶׁה בִּלְבַד אָמְרוּ אֶלָּא

עַל כָּל הַצַּדִּיקִים, שֶׁנֶּאֱמַר, וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ. כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם נֶאֱסָפִין וְנִקְבָּרִין בְּתוֹךְ כְּבוֹד ה', אַשְׁרֵי לָהֶם כַּנַּ"ל:

כִּי בְּשָׁעַת הַהִסְתַּלְּקוּת בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ זְמַן פְּקֻדָּתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהִסְתַּלֵּק אָז הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה וּזְכִיָּה רַבָּה לְהָאָדָם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִסְתַּלֵּק עַל יְדֵי כְּבוֹד ה'. כִּי מַה שֶּׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בְּהַכָּבוֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּלֵּק עַל יְדֵי הַכָּבוֹד וְכוּ' זֶהוּ שֶׁלֹּא יִגְרֹם לְהִסְתַּלֵּק חַס וְשָׁלוֹם, קֹדֶם זְמַנּוֹ עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. אֲבָל בִּזְמַן פְּקֻדַּת הָאָדָם הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל, וְאַדְרַבָּא, מִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַכָּבוֹד וְגוֹרֵם שֶׁהַכָּבוֹד מוֹצִיאוֹ מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנּוֹ הוּא אֵינוֹ זוֹכֶה לִהְיוֹת נֶאֱסָף וְנִכְלָל בִּכְבוֹד ה', כִּי כָּל הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי זֶה שֶׁפּוֹגֵם בְּהַכָּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד אוֹ עַל יְדֵי שְׁאָר פְּגָמִים הַפּוֹגְמִים בִּכְבוֹד ה' עַד שֶׁגּוֹרֵם שֶׁהַכָּבוֹד בָּא לוֹ לְרָעָה לְהוֹצִיאוֹ מִן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נִסְתַּלֵּק עַל יְדֵי הַכָּבוֹד מֵחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ נִמְשֶׁכֶת אַחַר הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, הוּא רַק לְפִי שָׁעָה, כִּי אַף עַל פִּי דְּאִיהוּ לָא חֲזִי מַזָּלֵהּ חֲזִי. וּמֵחֲמַת שֶׁהַכָּבוֹד בָּא עָלָיו שֶׁלֹּא לְטוֹבָה גּוֹרֶמֶת לִקַּח נַפְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לִכָּנֵס וְלִכָּלֵל בְּתוֹךְ כְּבוֹד ה' מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בּוֹ עַד שֶׁיִּתַּקֵּן מַה שֶּׁקִּלְקֵל כִּי אֵין מִי שֶׁיִּזְכֶּה לִכָּלֵל בְּתוֹךְ הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת בְּתַכְלִית כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַשּׁוֹמְרִים אֶת הַבְּרִית וּבוֹרְחִים מִן הַכָּבוֹד וּמְבַטְּלִים כָּל הַתַּאֲוֹת וּמְמַעֲטִים כְּבוֹד עַצְמָן וּמַרְבִּין בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כד), מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ וְכוּ'. הַר ה' וּמְקוֹם קָדְשׁוֹ הוּא בְּחִינַת כְּבוֹד ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבַּיִת, שֶׁהוּא הַר ה' וְכַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכָּלֵל שָׁם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כִּי אִם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּחִינַת נָקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב וְכוּ'. וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ זוֹכֶה לְהִסְתַּלֵּק בְּקֻדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה אֶל כְּבוֹד ה' בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ. וְעַל כֵּן בִּמְקוֹם קְבוּרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשָּׁם אֶסִיפָתוֹ שָׁם שׁוֹרֶה כְּבוֹד ה' בְּחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ כַּנַּ"ל וְכָל הַנְּפָשׁוֹת הַזּוֹכִין לָבוֹא לְשָׁם נִכְלָלִין בְּתוֹךְ כְּבוֹד ה' וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּנָם, בִּפְרָט תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבָּעוֹלָם הוּא פְּגַם הַכָּבוֹד ה', כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִיא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בְּאֵיזֶה חֵטְא שֶׁבָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, וּבִפְרָט פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל פּוֹגְמִין בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִתְרַחֵק הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד וּכְפִי הַפְּגָם כֵּן הָרְחוּק וְכֵן נוֹפֵל הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם אֶל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּלִי שִׁעוּר בְּעִנְיַן פְּגַם הַכָּבוֹד וּבְעִנְיַן הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד וְכוּ' וְהַכֹּל כְּפִי הַפְּגָם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן בִּמְקוֹם קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁשָּׁם כְּבוֹד ה' שׁוֹרֶה שָׁם עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי שָׁם זוֹכֶה שֶׁתִּכָּלֵל נַפְשׁוֹ בִּכְבוֹד ה' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל עִם לֵב שָׁלֵם, כַּמְבֹאָר

בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁחוֹזֶרֶת וְנִתְקָרְבָה הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד מִתְפַּלְּלִין בַּלֵּב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ מַה שֶּׁמִּתְעוֹרְרִין מְאֹד עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וּמִתְפַּלְּלִין שָׁם בְּהִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב מְאֹד מְאֹד. וְזֶהוּ מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם מִתְקָרֶבֶת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ תְּפִלָּה בְּלֵב שָׁלֵם, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁאֵין מִתְפַּלְּלִין עִם לֵב הוּא עַל יְדֵי הִתְרַחֲקוּת מִן הַכָּבוֹד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

חלק יא

וְעַל כֵּן הֲלָכָה כְּלֵב וְנִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרֵי אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן. שֶׁהָלַךְ עַל קִבְרֵי אָבוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶסֶת בַּעֲצַת הַמְּרַגְּלִים, כִּי הַמְּרַגְּלִים פָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּבוֹד ה' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה כְּבוֹד ה' כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד ה' עַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ שֶׁמֵּתוּ הֵם וְכָל דּוֹר הַמִּדְבָּר עַל יְדֵי הַכָּבוֹד דַּיְקָא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּפָרָשַׁת הַמְּרַגְּלִים בְּעִנְיַן הַגְּזֵרָה, שֶׁגָּזַר עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּמוּתוּ כֻּלָּם בַּמִּדְבָּר נֶאֱמַר שָׁם (בְּמִדְבַּר יד) וְיִמָּלֵא כְבוֹד ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ כִּי כָל הָאֲנָשִׁים הָרֹאִים אֶת כְּבוֹדִי וְכוּ' אִם יִרְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכוּ'. וְנִדְחַק שָׁם רַשִׁ"י בְּפֵרוּשׁ וּכְבוֹדִי יִמָּלֵא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב וְיִמָּלֵא כְּבוֹד ה' כִּי כָּל הָאֲנָשִׁים הָרוֹאִים אֶת כְּבוֹדִי וְכוּ' אִם יִרְאוּ. כִּי יִסְתַּלְּקוּ וְיָמוּתוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד דַּיְקָא שֶׁיִּמָּלֵא אֶת כָּל הָאָרֶץ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בְּהַכָּבוֹד עַל כֵּן גָּרְמוּ שֶׁיִּסְתַּלְּקוּ קֹדֶם זְמַנָּם עַל יְדֵי הַכָּבוֹד דַּיְקָא, כִּי הַכָּבוֹד יַאַסְפֵם כַּנַּ"ל.

וְעַל כֵּן כָּלֵב שֶׁרָצָה לִהְיוֹת נִצּוֹל מֵעֲצַת הַמְּרַגְּלִים שֶׁלֹּא יִפָּגֵם בִּכְבוֹד אֶרֶץ:

יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּבוֹד ה' כַּנַּ"ל עַל כֵּן הָלַךְ עַל קִבְרֵי אָבוֹת וְהִתְפַּלֵּל שָׁם וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְהִכָּלֵל בִּכְבוֹד ה' בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר כָּבוֹד דְּקִדֻּשָּׁה כְּבוֹד ה' הוּא עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָּ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִפְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא פְּגַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּבוֹד ה':

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שָׁם) וַיהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב חָיוּ מִן הָאֲנָשִׁים וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר חָיוּ וְכוּ'? אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁנִּטְלוּ חֶלְקָם בָּאָרֶץ וְקָמוּ תַּחְתֵּיהֶם לְחַיִּים. נִמְצָא שֶׁפֵּרֵשׁ חָיוּ שֶׁנִּתּוֹסֵף לָהֶם חַיִּים עַל יְדֵי זֶה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַמְּרַגְּלִים וְאוֹתָן שֶׁשָּׁמְעוּ לָהֶם מֵתוּ וְנִסְתַּלְּקוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁפָּגְמוּ בּוֹ עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד דְּקִדֻּשָּׁה שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל כִּי הַכָּבוֹד אַסְפֵם כַּנַּ"ל. אֲבָל יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב שֶׁעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא פָּגְמוּ בְּהַכָּבוֹד, אַדְרַבָּא, מִלְּאוּ אַחֲרֵי ה' וְהִשְׁלִימוּ אֶת הַכָּבוֹד מְאֹד כִּי צָעֲקוּ אָז וְסִפְּרוּ גְּדֶל הַשַּׁבָּח שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם יג), וַיַּסּ כָּלֵב וְכוּ' עָלֹה נַעֲלֶה וְכוּ'. עַל כֵּן זָכוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ לְטוֹבָה. כִּי זָכוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד דְּקִדֻּשָּׁה לְקַבֵּל חִיּוּת

חָדָשׁ בְּחִינַת וַיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְכָלֵב וְכוּ' חָיוּ. 'חָיוּ' דַּיְקָא, כִּי נִתְוַסֵּף לָהֶם חִיּוּת חָדָשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה שֶׁזָּכוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהִשְׁלִימוּ אוֹתוֹ כַּנַ"ל, כִּי הַנֶּפֶשׁ הִוא הַחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נֶפֶשׁ חַיָּה וְכוּ'. כִּי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת מַתְקְלָא, בְּחִינַת מָאזְנֵי צֶדֶק, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן קלא) שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּא כָּבוֹד לְהָאָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִפְּגֹּם בּוֹ שֶׁלֹּא יִטָּלֶנּוּ וְלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק לְהַחֲזִיר כָּל הַכָּבוֹד לַה' יִתְבָּרַךְ לְבָלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַכָּבוֹד כִּי אִם לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִכְבוֹדוֹ בֶּאֱמֶת, וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת מָאזְנֵי צֶדֶק וְאָז נִשְׁקָל בְּמָאזְנַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַ"ל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי בְּוַדַּאי הוּא בִּבְחִינַת מָאזְנֵי צֶדֶק כִּי יָכוֹל לְהִסְתַּלֵּק קֹדֶם זְמַנּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַ"ל וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְקַבְּלוֹ כָּרָאוּי יָכוֹל לִזְכּוֹת לְחִיּוּת חָדָשׁ וְנֶפֶשׁ חֲדָשָׁה עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַ"ל שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת וַיהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב חָיוּ וְכוּ' כַּנַ"ל:

חלק יב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהִזְהִיר יוֹסֵף הַצַּדִּיק אֶת אֶחָיו, פֹּקֹד יִפְקֹד אֱלֹקִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם וְכוּ', וְכֵן עָשׂוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הַשְׁבֵּעַ וְכוּ' לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד וְכוּ'. וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל יְדֵי עַצְמוֹת יוֹסֵף שֶׁלְּקָחָם מֹשֶׁה וְהִתְקַשֵּׁר עֲלֵיהֶם, הַיְנוּ כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת עִקָּם הַפְלָגַת מַעֲלַת קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמּוֹעִיל לְהָאָדָם מְאֹד לְתִקּוּן נַפְשׁוֹ לְהוֹצִיא אוֹתוֹ מִגָּלוּתוֹ הַכָּבֵד, דְּהַיְנוּ גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא עִקַּר הַגָּלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת בִּבְחִינַת וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, שֶׁעִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי עַצְמוֹת יוֹסֵף שֶׁלְּקָחָם לְקָבְרָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁנִּשְׂאוּ בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם זֶהוּ בְּחִינַת קֶבֶר הַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר גְּאֻלָּתָם. כִּי יוֹסֵף הַצַּדִּיק זָכָה לְתַקֵּן הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יוֹסֵף עַל שֵׁם תִּקּוּן הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי. שֶׁהוּא אוֹסֵף הַחֶרְפָּה שֶׁהִיא הֵפֶךְ הַכָּבוֹד, כִּי הוּא זָכָה לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן אֶת הַכָּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְכָבַשׁ יִצְרוֹ בְּאֹשֶׁת אֲדוֹנָיו וְלֹא רָצָה לַחֲטֹא לְהַמְשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם נַפְשׁוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְתוֹךְ כְּבוֹד הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא אִשָּׁה זוֹנָה, נִדָּה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה אֵל אַחֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹתְנִין כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, לַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִתְגַּבֵּר עַל הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה לְהַמְשִׁיכוֹ אֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וְיוֹסֵף עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וּבָרַח מִזֶּה וְעַל יְדֵי גֹּדֶל הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ זָכָה, שֶׁאַדְרַבָּא, הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְזָכָה לְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בְּמִצְרַיִם וְנַעֲשָׂה מֶלֶךְ שָׁם וְנִקְרָא בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ (דברים לג) לְשׁוֹן כָּבוֹד וְהָדָר וְכַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה מִגֹּדֶל כְּבוֹדוֹ שֶׁזָּכָה עַל יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּרְכֵּב אוֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה וְכוּ' וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, יוֹסֵף מִדִּילֵהּ נָטַל וְכוּ', הַיְנוּ מֵחֶמֶת שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא רָצָה לְהַגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם הַכָּבוֹד דְּסִטְרָא אָחֳרָא

עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה זָכָה, שֶׁאִדְּרִבָּא, הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד מֵהֶם וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְכָבוֹד גָּדוֹל בְּמִצְרַיִם דַּיְקָא, כִּי הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד מִן הַטֻּמְאָה מֵעֲרָוֹת מִצְרַיִם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי זָכָה שָׁם לְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל יְדֵי גֹּדֶל תִּקּוּן הַכָּבוֹד שָׁזָכָה שָׁם עַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִיּוֹם יְרִידָתָם לְמִצְרַיִם עַד שֶׁעָלוּ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

כִּי תְּחִלַּת יְרִידַת שִׁבְעִים נֶפֶשׁ בֵּית יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁל יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִגִּדְתֶּם לְאָבִי אֶת כָּל כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וּמֹהַרְתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי הֵנָּה, 'וְהִגַּדְתֶּם אֶת כָּל כְּבוֹדִי' דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הַכָּבוֹד נִמְשְׁכוּ וְיָרְדוּ נַפְשׁוֹתָם לְשָׁם וְכִמְבֹאָר לְעֵיל. וּמֵחֲמַת שֶׁיּוֹסֵף תִּקֵּן וְהֶעֱלָה אָז אֶת הַכָּבוֹד וְעַל יְדֵי זֶה יָרְדוּ לְשָׁם וְלֹא יָרְדוּ לְשָׁם בְּשַׁלְשֶׁלְאוֹת עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא מִתְּחִלָּה רַק מִתְּחִלָּה יָרְדוּ לְשָׁם בְּכָבוֹד עַל יְדֵי כְּבוֹד יוֹסֵף וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה הָיָה לָהֶם קִיּוּם כָּל יְמֵי חַיּוֹתָם שָׁם בְּמִצְרַיִם בַּגָּלוּת. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ הִתְגַּבְּרוּ הַמִּצְרִיִּים וְכָבְשׁוּ אוֹתָם בְּגָלוּת כָּבֵד מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר וְלֹא נִגְמַר תִּקּוּן הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת שֶׁנִּפְגַּם עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל עַל כֵּן הִתְגַּבְּרוּ הַמִּצְרִיִּים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַגְדִּיל כְּבוֹדָם וְכָבְשׁוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת אַף עַל פִּי כֵן הָיוּ יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם עַל יְדֵי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל יוֹסֵף לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה כֹּחַ כָּל כָּךְ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁעִקַּר קִיּוּמָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בִּימֵי הַגָּלוּת הָיָה עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהִכְנִיעַ מִקֹּדֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שָׁם וּבְלֹא זֶה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲמֹד כְּנֶגֶד תֹּקֶף זֻהֲמָתָם בִּימֵי הַגָּלוּת עַד שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לָצֵאת מִשָּׁם. וְהַכֹּל עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכָּבוֹד שָׁזָכָה יוֹסֵף לְתַקֵּן עַל יְדֵי הַנְּסִיּוֹן שֶׁהוּא תִּקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל וְכֵן עַל יְדֵי זֶה זָכוּ לָצֵאת מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּקְהֵם מֹשֶׁה אֶת עֲצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶבֶר הַצַּדִּיק שָׁם עִקַּר הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ וְכוּ' וְזֶה הַכָּבוֹד הַקָּדוֹשׁ הָלַךְ לִפְנֵיהֶם וְכָל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁכוּ אַחַר הַכָּבוֹד הַזֶּה וְיָצְאוּ מִשָּׁם בְּחַיִּים וְשָׁלוֹם. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁבָּא הַכָּבוֹד לְטוֹבָה אֲזַי יְכוֹלִין לִמְשֹׁךְ אַחַר הַכָּבוֹד וּלְכָלֵל בּוֹ וְלִשָּׁאֵר בַּחַיִּים, אַדְּרַבָּא, עוֹד נִתְוַסֵּף לוֹ נֶפֶשׁ וְחִיּוּת חָדָשׁ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁבָּא לְטוֹבָה כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁבָּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת לְטוֹבָה אֲזַי נִכְלָלִין בּוֹ בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַנֶּפֶשׁ וְהָבֵן:

וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַל יְדֵי עַצְמוֹת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶבֶר הַצַּדִּיק, בְּחִינַת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת מִגְּלוּתָם לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעַנְנִי כָּבוֹד שֶׁהָלְכוּ תָּמִיד לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְכוּ' לִפְנֵי הָעָם, כִּי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הָעַנְנִי כָּבוֹד הָלַךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל תָּמִיד וְהֵם נִמְשְׁכוּ וְהָלְכוּ אַחֲרֵי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׂרְשָׁם וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר גְּאֻלָּתָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ

שֶׁנִּסְמָךְ עֲלֵיהֶם עַצְמוֹת יוֹסֵף לְעַנְיֵי כָּבוֹד בִּתְחִלַּת פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף וְכוּ' וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וְכוּ' וְה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי גַּם פָּסוּק וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת מְרַמֵּז עַל עַנְיֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת סֻכּוֹת כַּיָּדוּעַ וּבִשְׁבִיל זֶה נִסְיָעָה רִאשׁוֹנָה שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הָיָה מֵרַעְמְסֵס לְסֻכּוֹת כִּי שָׁמָּא גָּרִים לְהוֹרוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ תֵּכֶף בִּיצִיאָתָם אַחֲרֵי בְּחִינַת סֻכּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצּוֹת סֻכָּה, שֶׁהוּא עַנְיֵי כָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר יְצִיאָתָם וְכַנַּ"ל:

חלק יג

וְעַל כֵּן זָכָה יוֹסֵף לְהַגְבִּיר שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע עַל שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, כִּי הָרָעָב הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא רָעֵב לֶאֱכֹל וְאֵין לוֹ שְׂבִיעָה בְּמַעְיָו וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהָרָעָב הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת אֲכִילָה. וְהוּא נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה נִמְשָׁךְ הָרָעָב שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהָרָעָב הוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא פְּגַם הַכָּבוֹד וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הָרָעָב דַּיְקָא נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר שֶׁיָּרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָרָעָב כָּבֵד בָּאָרֶץ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו וְכוּ'. כִּי עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָעָב כַּנַּ"ל. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הִקְדִּים רְפוּאָה לְמַכָּה וּלְמִחְיָה שָׁלַח אֱלֹקִים אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק לִפְנֵיהֶם וְהוּא זָכָה עַל יְדֵי נִסְיוֹנוֹ לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהִכְנִיעַ כָּבוֹד דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְהַגְבִּיר שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע עַל שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל יִפְקֹד רָע, שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת אֲכִילָה, בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע עַל יְדֵי זֶה בַּל יִפְקֹד רָע שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין שׁוּם הִתְמַנּוּת וּפְקִידוּת לְהָרַע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה קִיּוּם לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד טֻמְאָתָם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לָצֵאת מִשָּׁם עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת עַצְמוֹתָיו שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת קֶבֶר הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל:

חלק יד

וְעַל כֵּן אָז כְּשֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת וְהַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד וְעַל כֵּן אָמַר:

אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר, כִּי עִקַּר הַגָּלוּת עַל יְדֵי זֶה וְכַמְבֹאָר לְעֵיל, עַל כֵּן אָז בָּרַח מֹשֶׁה אֵצֶל יִתְרוֹ וְלָקַח בַּת יִתְרוֹ וְיִתְרוֹ נִתְגַּיֵּר וְהוֹסִיף פָּרָשָׁה בַּתּוֹרָה וְנִסְמְכָה פָּרָשָׁה שֶׁלּוֹ לְפָרָשַׁת מַתַּן תּוֹרָה, כִּי עִקַּר מַתַּן תּוֹרָה הָיָה עַל יְדֵי בִּיאַת יִתְרוֹ וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וּמַתַּן תּוֹרָה זֶהוּ עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בִּזְכוּת שֶׁיִּקְבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה, יֵעָיֵן שָׁם. כִּי

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כְּשֶׁרָאָה שֶׁנִּנְפְּגַם הַכָּבוֹד מְאֹד בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת וְהַכָּאוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן חָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַגְדִּילוֹ בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקֵּן הַכֹּל עַל יְדֵי זֶה עַל כֵּן הָלַךְ אֵצֶל יִתְרוֹ וְדִבֵּר עִמּוֹ עַד שֶׁנִּתְגַּיֵּר עַל יָדוֹ וְנִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְגֵרוּת יִתְרוֹ זֶה עִקַּר הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, כַּד אָתֵי יִתְרוֹ כְּדַיִן אִסְתַּלַּק וְאִתְיְקַר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִלָּא וְתַתָּא. שֶׁאָז נִתְגַּדֵּל וְנִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, רָם עַל כָּל גּוֹיִם ה' עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ, שֶׁכְּבוֹדוֹ נִתְעַלֶּה לַשָּׁמַיִם כְּשֶׁהוּא מְרוֹמָם עַל כָּל גּוֹיִם, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַגּוֹיִים חוֹזְרִין אֵלָיו וּמִתְגַּיְּרִין, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן יד). נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָלַךְ מֹשֶׁה לְיִתְרוֹ וְגָרַם שֶׁנִּתְגַּיֵּר עַל יָדוֹ, עַל יְדֵי זֶה הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְזֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּשְׁתַּדְּלִין לְהָשִׁיב לַה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִקְּדֻשָּׁתוֹ הֵן יִשְׂרָאֵל הֵן גֵּרִים. וּבָזֶה מַעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד וּמְתַקְּנִין אוֹתוֹ מְאֹד, כִּי מַעֲלִין אוֹתוֹ מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְעַל יְדֵי זֶה נִכְנָע כָּבוֹד דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְיוֹצְאִין מִן הַגָּלוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשְׁתַּדֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל זֶה בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן הָלַךְ אֵצֶל יִתְרוֹ וְגִיְּרוֹ, כִּי רָאָה שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא הִתְגַּבְּרָה וְרָצָה לִפְגֹּם אֶת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן הִתְגַּבְּרָה עַל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן בְּהַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁהֵם בְּעַצְמָן פָּגְמוּ בְּהַכָּבוֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַכָּאָה וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁרָאָה אָז כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן מָה עָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ? הָלַךְ וְעָשָׂה מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ וְקִיֵּם עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל וְעָשָׂה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִדָּה בְּמִדָּה, כִּי הָלַךְ אֶל תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא יִתְרוֹ שֶׁלֹּא הִנִּיחַ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלֹּא עָבָדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְדִבֵּר עִמּוֹ הַרְבֵּה עַד שֶׁהֵאִיר עֵינָיו עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ הָאֱמֶת וְשָׁב לַה' יִתְבָּרַךְ וְנִתְגַּיֵּר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעַלָּה וְנִתְיַקֵּר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ מְאֹד:

נִמְצָא שֶׁהֶעֱלָה מֹשֶׁה אֶת הַכָּבוֹד מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִכַּוָּנַת הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁהֵם בְּעַצְמָן יִפְגְּמוּ חַס וְשָׁלוֹם בְּהַכָּבוֹד עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי, אַדְרַבָּא, מֹשֶׁה זָכָה לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד וּלְהַגְדִּילוֹ מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי שֶׁגִּיֵּר אֶת יִתְרוֹ. וְעַל יְדֵי תֹּקֶף הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד שֶׁזָּכָה מֹשֶׁה לְהַעֲלוֹת מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְמַלְּאִ נִתְבַּטֵּל בְּמִעוּטוֹ פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהָיָה בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, לֵךְ שׁוּב כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְבַקְשִׁים אֶת נַפְשֶׁךָ, שֶׁהוֹדִיעַ לְמֹשֶׁה שֶׁהָאֲנָשִׁים שֶׁהִרְבּוּ מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל וּפָגְמוּ בְּהַכָּבוֹד וְגָרְמוּ אֲרִיכַת הַגָּלוּת כְּבָר מֵתוּ שֶׁנַּעֲשׂוּ עֲנִיִּים וְנִתְבַּטֵּל כֹּחָם כִּי חֲשׁוּבִים

כְּמֵתִים, וְאֵין לָהֶם עוֹד כֹּחַ לְהַרְבּוֹת מַחֲלֹקֶת וְלִפְגֹּם בְּקָבוּד דִּקְדֻשָּׁה בִּקְבוּד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. כִּי כְּבָר זָכָה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה לְתַקֵּן וּלְהַגְדִּיל אֶת הַקָּבוּד מְאֹד מְאֹד עַל יְדֵי שֶׁהִכְנִיס כָּל כֹּחוֹ לְקָרֵב הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר מֵה' יִתְבָּרַךְ לַהֲשִׁיבָם לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְגַיֵּר גֵּרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֶעֱלָה אֶת הַקָּבוּד דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁפָּגַם הַקָּבוּד שֶׁהָיָה בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נִתְבַּטֵּל בְּמֵעוֹטוֹ עַל יְדֵי גֹּדֶל הַקָּבוּד שֶׁזָּכָה לְהַעֲלוֹת עַל יְדֵי קִרְבַת הָרְחוֹקִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרוּת יִתְרוֹ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל מֹשֶׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַמַּחֲלֹקֶת וְהַהַכְאָה שֶׁרָאָה תְּחִלָּה שֶׁאָמַר עָלָיו, אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה אֲרִיכַת הַגָּלוּת. כִּי עַל יְדֵי קִרְבַת הָרְחוֹקִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרוּת יִתְרוֹ, נִתְעַלָּה וְנִתְתַּקֵּן הַקָּבוּד בְּיוֹתֵר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְזָכוּ לִגְאֻלָּה אָז כַּנַּ"ל:

וּבִשְׁבִיל זֶה לָקַח מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת בַּת יִתְרוֹ, כִּי כְּבָר מְבֹאָר עַל פִּי הָאֲמוּר לְמַעְלָה שֶׁאִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא בְּחִינַת הַקָּבוּד דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַוָּה אֵם כָּל חָי כַּנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ אִשָּׁה זוֹנָה בַּת עַכּוּ"ם הִיא בְּחִינַת הַקָּבוּד דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל זָכָה לְגַיֵּר אֶת יִתְרוֹ וּבִתּוֹ עַד שֶׁזָּכָה לְהַעֲלוֹת אֶת הַקָּבוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה, בְּחִינַת בַּת יִתְרוֹ מִתּוֹךְ תֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְקָחָהּ אֵלָיו, כִּי הֶעֱלָה אֶת הַקָּבוּד מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וּבָזֶה תִּקֵּן אֶת פְּגַם הַהַכָּאוֹת וְהַחֲבָלוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַקָּבוּד שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ הַהַכָּאָה וְהָרְצִיחָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבַּעוֹלָם. שֶׁמֵּהֶם נִמְשְׁכִין כָּל הַהַכָּאוֹת וְהָרְצִיחוֹת וְהַמִּלְחָמוֹת שֶׁהוּא מַה שֶּׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל אָחִיו, כִּי מְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁצִּפּוֹרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה הָיְתָה גִּלְגּוּל הַתְּאוֹמָה יְתֵרָה שֶׁל הֶבֶל שֶׁהָרְגוּ קַיִן בִּשְׁבִיל זֶה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְגַם אִיתָא שָׁם שֶׁהַמִּצְרִי שֶׁהָרַג מֹשֶׁה עַל דְּבַר הַהַכָּאָה הָיָה מִגִּלְגּוּלֵי קַיִן, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁלָּקַח מֹשֶׁה צִפּוֹרָה בַּת יִתְרוֹ וְהֶעֱלָה אֶת הַקָּבוּד מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל יְדֵי זֶה תִּקֵּן אֶת הַקָּבוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָרְצִיחוֹת וְהַהַכָּאוֹת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בָּזֶה תִּקֵּן פְּגַם מַחֲלֹקֶת קַיִן וְהֶבֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַקָּבוּד וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיוּ הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁרָאָה שֶׁל הַמִּצְרִי וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁגִּיֵּר אֶת יִתְרוֹ וְהֶעֱלָה הַקָּבוּד מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁהָיָה יָכֹל לִקַּח אֶת בִּתּוֹ לְהַחֲזִיר הַקָּבוּד אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַקָּבוּד וְכַנַּ"ל:

וְעַיֵּן בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל מַה שֶּׁאִיתָא בְּכָל זֶה עַל פִּי דַּרְכּוֹ הַנִּסְתָּר וְתָבִין אֵיךְ עֶזְרָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לִמְצֹא כָּל זֶה עַל פִּי דְּרָכֵינוּ בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהֵם רַק לְעָבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה וְתִרְאֶה נִפְלָאוֹת:

חלק טו

וּבִשְׁבִיל זֶה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת מְרַגְּלִים לְפָרָשַׁת וַתְּדַבֵּר אַהֲרֹן וּמִרְיָם בְּמֹשֶׁה. כִּי הֵם דִּבְּרוּ עַל אוֹדוֹת הָאִשָּׁה הַכּוּשִׁית אֲשֶׁר לָקַח שֶׁהִיא בַּת יִתְרוֹ כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, מֹשֶׁה פָּגַם בְּהַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה וּבָזֶה פָּגְמוּ בִּכְבוֹד מֹשֶׁה, שֶׁהוּא כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כְּבוֹד ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמַדּוּעַ לֹא יְרֵאתֶם לְדַבֵּר בְּעַבְדִּי בְּמֹשֶׁה. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עֶבֶד מֶלֶךְ מֶלֶךְ. וְעַל כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת מְרַגְּלִים לָזֶה, כִּי הָרְשָׁעִים הַלָּלוּ רָאוּ וְלֹא לָקְחוּ מוּסָר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי הֵם גַּם הֵם פָּגְמוּ בְּכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי שֶׁהוֹצִיאוּ דִּבָּה עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל:

חלק טז

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת שְׁמִירַת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מִצְוַת מַעֲקֶה שֶׁמִּצְוָה זֹאת שֶׁל שְׁמִירַת נֶפֶשׁ נֶאֱמְרָה אֵצֶל בִּנְיַן בַּיִת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנּוֹפֵל מִמֶּנּוּ, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִכָּאן שֶׁאָסוּר לְהַשְׁהוֹת סֻלָּם רָעוּעַ וְכוּ' בְּבֵיתוֹ. כִּי בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם זֶהוּ כְּבוֹדוֹ כִּי עִקַּר כְּבוֹדוֹ שֶׁל כָּל אָדָם הוּא בְּבֵיתוֹ וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בִּמְקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. שֶׁעִקַּר תִּפְאַרְתּוֹ וּכְבוֹדוֹ שֶׁל אָדָם הוּא בְּבֵיתוֹ בְּבְחִינַת (תהילים מ"ה:י"ד) כָּל כְּבוּדָּה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, כִּי שָׁם בְּחִינַת מֻמְשַׁלְתּוֹ וּכְבוֹדוֹ, כִּי כָּל אִישׁ שֹׂרֵר בְּבֵיתוֹ (אסתר א':כ"ב). וְצָרִיךְ לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַכָּבוֹד אֶל הַבַּיִת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבָּיִת, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַדֵּשׁ אֶת בֵּיתוֹ בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה כְּבוֹד ה' שׁוֹכֵן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְאָזַי בֵּיתוֹ בִּבְחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ מְעַט, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סז) שֶׁקִּדֻּשַׁת בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל הִוא בִּבְחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד בִּחִינַת וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבַּיִת כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רסו) שֶׁסֹּכָּה מְסֻגָּל לִבְנְיַן הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד, בְּחִינַת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת. וְעַל כֵּן הוּא סֻכָּנָה גְּדוֹלָה לִבְנוֹת בַּיִת, כִּי עִקַּר הַבִּנְיָן הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ הַכָּבוֹד, כִּי בֵּיתוֹ הוּא כְּבוֹדוֹ כַּנַ"ל וּכְשֶׁהַכָּבוֹד נִמְשָׁךְ לְהָאָדָם אָז הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה כִּי הוּא נִשְׁקָל בְּמֹאזְנַיִם אָז בִּבְחִינַת מֹאזְנֵי צֶדֶק כַּנַ"ל. כִּי לִפְעָמִים יָכוֹל הַכָּבוֹד לֶאֱסֹף אֵיזֶה נֶפֶשׁ חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְזַהֵר לְקַבְּלוֹ כָּרָאוּי וְעַל כֵּן כָּל הַבּוֹנֶה מִתְמַסְכֵּן וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמְּסַכְּנוֹת אֶת בַּעֲלֵי־הֵן, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה. וְעַל כֵּן סֻכָּה הִיא סֻגָּלָה לִבְנְיַן הַבַּיִת, כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִסַּכָּנַת נֶפֶשׁ, כִּי, אַדְרַבָּא, כְּשֶׁזּוֹכִין לְתַקֵּן הַכָּבוֹד לְהַמְשִׁיכוֹ לְתוֹךְ הַבַּיִת בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי יָכוֹל לִזְכּוֹת שֶׁיָּבוֹא אֵלָיו נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים קכח) אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא ה' וְכוּ' אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ, 'בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ' דַּיְקָא, כִּי הַיְרֵא ה' זוֹכֶה עַל יְדֵי הַבַּיִת דַּיְקָא לְבָנִים כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנוֹ, כִּי הַבָּנִים הֵם בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁזּוֹכִים לְהַרְוִיחַ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת שֶׁבָּא אֵלָיו לְטוֹבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהַזְּהִירָה תּוֹרָה לְהָאָדָם, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, אָז אַתָּה צָרִיךְ לְהַזְהֵר וּלְהִשָּׁמֵר בְּיוֹתֵר לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁלֹּא תֹּאבַד וְתִסְתַּלֵּק חַס וְשָׁלוֹם אֵיזֶה נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁמַּמְשִׁיךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת שֶׁבּוֹנֶה. וְזֶהוּ, וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ, 'בְּבֵיתֶךָ' דַּיְקָא, כִּי הַבַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד, שָׁם צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא תִסְתַּלֵּק חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הַבַּיִת כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַיְּם מִצְוָה זֹאת שֶׁל עֲשֵׂית מַעֲקֶה וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן אֶת בֵּיתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד וְאָז יָכוֹל לִזְכּוֹת שֶׁאַדְרַבָּא יַרְוִיחַ נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁבָּא אֵלָיו לְטוֹבָה כַּנַּ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

חלק יז

וְעַל כֵּן כְּשֶׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם נִצְטַוּוּ תֵּכֶף עַל קְדֻשַּׁת בְּכוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קַדֶּשׁ לִי כָל בְּכוֹר וְכוּ'. כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בְּחִינַת לֵדָה, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הִוָּלְדוּת הַנְּפָשׁוֹת הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיָּבוֹא הַכָּבוֹד לְטוֹבָה שֶׁאָז צְרִיכִין לְהוֹלִיד וּלְגַדֵּל הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי שְׁתֵּי הַיָּדַיִם יָד הַחֲזָקָה וְיָד הַגְּדוֹלָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז עָלָה הַכָּבוֹד מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחָזַר הַכָּבוֹד אֲלֵיהֶם לְטוֹבָה וְזֶכוּ שֶׁנִּתְרַבּוּ נַפְשׁוֹתָם מְאֹד וְעַל כֵּן גַּם בְּמִצְרַיִם בְּעֵת הַגְּלוּת הָיָה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה עַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַבּוּ נַפְשׁוֹתָם מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁנִּקְרָא בֵּן פֹּרָת שֶׁעִקַּר הַמִּשְׁכַּת הַנְּפָשׁוֹת עַל יָדוֹ עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹר, כִּי הַבְּכוֹר הוּא הוֹלְדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא נֶפֶשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁנּוֹלָד מִבְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא אִם כָּל חַי וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְקַדְּשׁוֹ וּלְתִתָּנוֹ לַכֹּהֵן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה הוּא אֵצֶל הַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁבִּזְכוּתוֹ הָיוּ הָעֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵיא בְּחִינַת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה לְכַבֵּד אֶת הַכֹּהֵן מְאֹד לִתֵּן לוֹ כָּל הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְקִדַּשְׁתּוֹ. לִפְתֹּחַ רִאשׁוֹן וּלְבָרֵךְ רִאשׁוֹן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לְהַכֹּהֵן הַבְּכוֹר שֶׁהוּא הוֹלֶדֶת נֶפֶשׁ רִאשׁוֹנָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת הַכָּבוֹד מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר חִיּוּת נֶפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה הוּא מִבְּחִינַת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל וְעִקַּר הוּא הַבְּכוֹר, כִּי אִיתָא שֶׁכָּל נֶפֶשׁ יֵשׁ לוֹ לְבוּשׁ וְהַבְּכוֹר נוֹטֵל עִקַּר הַלְּבוּשׁ

מֵאִמּוֹ וְכָל הַנְּפָשׁוֹת הַנּוֹלָדִים אַחֲרָיו כֻּלָּם טְפֵלִים לְלִבּוּשׁוֹ, עַיֵּן שָׁם בַּכְּתָבִים. וְהַלְּבוּשׁ הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁנִּקְרָא לְבוּשׁ, כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַלְּבוּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד, הוּא אֵצֶל הַבְּכוֹר וּשְׁאָר הַנְּפָשׁוֹת מְקַבְּלִים עַל יָדוֹ, עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַדְּשׁוֹ לִתְּנוֹ אֶל הַכֹּהֵן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֵלָיו קְדֻשַּׁת הַכָּבוֹד מִשָּׁרְשׁוֹ כְּדֵי לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר פִּדְיוֹן הַבְּכוֹר תָּלוּי בְּפֶטֶר רֶחֶם אִמּוֹ, כִּי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת אֵם כָּל חָי שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְפָדוֹת אֶת הַבְּכוֹר מֵהַכֹּהֵן כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת לְבוּשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁקִּבֵּל מֵאִמּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לְהַכֹּהֵן מָמוֹן חֲמִשָּׁה סְלָעִים, זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן עֲלִיַּת הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נוֹתְנִין לוֹ חֲמִישָׁה סְלָעִים דַּיְקָא כְּנֶגֶד הַה' שֵׁל צְדָקָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת ה' חֲסָדִים וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת קְדֻשַּׁת בְּכוֹר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַל יְדֵי מַכַּת בְּכוֹרוֹת שֶׁהִכָּה ה' יִתְבָּרַךְ אֶת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וְהִצִּיל בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, זֶה בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהִכְנִיעַ וּבִטֵּל כָּבוֹד דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וְהֶעֱלָה אֶת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ אָז וְכַנַּ"ל, כִּי הַבְּכוֹר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת יָד חֲזָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בְיָד חֲזָקָה יְשַׁלְּחֵם וּבְיָד חֲזָקָה יְגָרְשֵׁם מֵאַרְצוֹ. וְכֵן בְּכַמָּה פְּסוּקִים. כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הִוא בְּחִינַת הוֹלָדָה כַּנַּ"ל וְהַהוֹלָדָה הִוא עַל יְדֵי בְּחִינַת יָד חֲזָקָה כַּנַּ"ל. וּבִקְרִיעַת יַם סוּף נֶאֱמַר, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה, כִּי אַחַר שֶׁיָּצְאוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם שֶׁהָיוּ שָׁם בְּגָלוּת בְּבְחִינַת עִבּוּר וְיִצִיאָתָם מִשָּׁם הוּא בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ מַה שֶּׁהָיָה לָהֶם צַעַר וְיִסּוּרִין עַל הַיָּם זֶה בְּחִינַת צַעַר גִּדּוּל בָּנִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּחִינַת צַעַר גִּדּוּל הַנֶּפֶשׁ הַנַּ"ל כְּמוֹ הַתִּינוֹק כְּשֶׁנּוֹלָד וְאַחַר כָּךְ יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה יִסּוּרִים שֶׁזֶּה נִקְרָא צַעַר הַגִּדּוּל. וְעַל כֵּן נִצְלוּ מִצַּעַר הַגִּדּוּל עַל יְדֵי יָד הַגְּדוֹלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז נִצְלוּ מִצַּעַר שֶׁאַחַר הַהוֹלָדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גִּדּוּל הַנֶּפֶשׁ שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה יָד הַגְּדוֹלָה בְּחִינַת אַבְרָהָם, וְעַל כֵּן בִּקְרִיעַת יַם סוּף נִתְגַּלָּה בְּחִינַת יָד הַגְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְכוּ', כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה בִּזְכוּת אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

חלק יח

וְאַגַּב שֶׁזָּכִיתִי לַעֲסֹק בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת הַנַּ"ל הֵאִיר ה' עֵינַי לְפָרֵשׁ סִיּוּם הַפָּסוּק 'וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים' שֶׁנֶּאֱמְרָה זֹאת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת עַל זֶה הַפָּסוּק, אֲבָל לֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ בֵּאוּר הַפָּסוּק בְּעַצְמוֹ עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת רַק אַחַר כָּךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ קְצָת בֵּאוּר רַק

עַל הַתְּחָלַת הַפָּסוּק וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ וְגִדּוּל הַנֶּפֶשׁ, כַּמְבֹאָר שָׁם, מִקְרָא קֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת שֶׁהַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִקְדַּשׁ בִּכְבוֹדִי קוֹרֵא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּסֵּפֶר. וְנִרְאֶה לִי לְבָאֵר שְׁאָר הַפָּסוּק, וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הוּא בְּחִינַת גִּדּוּל הַנֶּפֶשׁ וְהוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל, וּבְהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה', זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד) בְּעִנְיַן סִימָן זֶה הַפָּסוּק עַל צְדָקָה בִּבְחִינַת מַגִּישֵׁי מִנְחָה בְּצְדָקָה. מִקְרָא קֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד בְּחִינַת צֶדֶק יִקְרָאֲהוּ לְרַגְלוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ כַּנַ"ל קוֹרֵא אֶת הָרַגְלַיִן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַ"ל שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְחָה חֲדָשָׁה כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה שְׁמִתַּקְנִין הַכָּבוֹד עַל יְדֵי הַצְּדָקָה עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה עַל יְדֵי הַכָּבוֹד וְזֹאת הַנֶּפֶשׁ צְרִיכִין לְהוֹלִיד וּלְגַדֵּל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים כַּנַ"ל. כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּתְבַּטֵּל זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁבָּא עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַוּוּ הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. כִּי מֵחֲמַת שֶׁנִּפְגַּם הַכָּבוֹד עַל יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל יְדֵי זֶה נָפַל הַכָּבוֹד שֶׁמְּשָׁם הַפְּרָנְסָה וְהָאֲכִילָה בְּחִינַת שֻׁלְחָן מְלֵכִים נָפַל אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְפִילַת הַכָּבוֹד אֶל הָעַזִּי פָּנִים כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת עַד שֶׁמְּבָרְרִין הַפְּרָנְסָה מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְהַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁנָּפַל הַכָּבוֹד וְכוּ' כַּנַ"ל. אֲבָל לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּתְתַּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְיַעֲלֶה הַכָּבוֹד מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא אָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת, כִּי יִהְיֶה יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וְכוּ'.:

וְזֶהוּ:

כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ, זֶה בְּחִינַת עֲלִיַּת הַכָּבוֹד מִבֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁבָּאוּ מִפְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁצְּרִיכִים לְכַבְּדָם מְאֹד וְעִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הוּא לְכַבְּדָם בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁזֶּה נִקְרָא כְּבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל שַׁמַּאי שֶׁהָיָה אוֹכֵל כָּל יָמָיו לִכְבוֹד שַׁבָּת וְכוּ', מָצָא אַחֶרֶת נָאָה הֵימֶנָּה אוֹמֵר:

זוֹ לִכְבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הִוא קֹדֶשׁ, כִּי אָז הוּא בְּטוּל הַל"ט מְלָאכוֹת וְאָז הָאֲכִילָה בְּקֹדֶשׁ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁזּוֹכִין לִנְשִׁיאוּת פָּנִים עַל יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת נְשִׂיאַת פָּנִים וְעַל כֵּן נִקְרָא אֲכִילַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב בְּשֵׁם כָּבוֹד, כִּי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הִוא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד וְכַנַ"ל:

חלק יט

וְעַל כֵּן הוֹלְכִין בְּיוֹתֵר עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְהַעֲלוֹת וּלְגַדֵּל אֶת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכָל הַתְּפִלּוֹת, וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד ה' וְכוּ' וְתִמְלֹךְ אַתָּה ה' וְכוּ' מֶלֶךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד שֶׁמַּזְכִּירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּמָּה פְּעָמִים. נִמְצָא שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל עֻבּוֹדָתֵנוּ לְהַעֲלוֹת וּלְגַדֵּל אֶת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הַחֲטָאִים שֶׁהֵם פְּגַם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל נִמְשָׁךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרַאשִׁית הַשָּׁנָה וְכוּ'. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עִקַּר הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לֵילֵךְ עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְאָז עִקַּר זְמַן הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל מִתְקַבְּצִין אָז בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת לְגַדֵּל לְכַבֵּד וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִין יוֹתֵר אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים בְּיַחַד נִתְכַּבֵּד וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ שֶׁעִקַּר כְּבוֹד וְהַדְרַת מֶלֶךְ בְּיוֹתֵר הוּא בְּרֹב עָם. וְעַל כֵּן אָז בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְסֻגָּל יוֹתֵר לְהִתְקַבֵּץ יַחַד עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי אָז עִקַּר הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד שֶׁמִּתְגַּדֵּל בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי רֹב עָם. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּדֵּל הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר נִתְקַן נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר פְּגַם נַפְשׁוֹ הוּא עַל יְדֵי שֶׁרְחָקוּהּ מִכְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי פְּגַם עֲוֹנוֹתָיו שֶׁהֵם פְּגַם הַכָּבוֹד וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁנִּתְעַלֶּה וְנִתְגַּדֵּל הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ בִּזְמַן הַקִּבּוּץ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז עַל יְדֵי הַגְדָּלַת הַכָּבוֹד תּוּכַל גַּם נַפְשׁוֹ הָרְחוֹקָה לִכְלֹל בְּתוֹךְ הַכָּבוֹד הַגָּדוֹל שֶׁנִּתְגַּדֵּל עַכְשָׁו בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל וְיִזְכֶּה לָשׁוּב אֶל ה' שֶׁיִּזְכֶּה גַּם הוּא לִכְלֹל בְּהַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּזְכֶּה לְגַדֵּל וּלְכַבֵּד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מֵעַתָּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אָמֵן:

חלק כ

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן יד) שֶׁלְּהַחֲזִיר בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה הוּא תִּקּוּן קְרִי, עַיֵּן שָׁם. כִּי בְּוַדַּאי הוּא תִּקּוּן לִכְפֻּגַם הַבְּרִית כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר עַל לֵב בְּנֵי אָדָם לְהַחֲזִירָם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיר הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה הוּא עִקַּר הַגְדָּלַת וְהַעֲלָאַת הַכָּבוֹד כִּי כְּדֵי אִסְתַּלֵּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלָּא וְתַתָּא כַּנַּ"ל עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל:

פרק ד

חלק א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נִזְקֵי מָמוֹן הֲלָכָה ד:

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָאִסּוּר הֶחָמוּר לְהַכּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ בַּהֲרָמַת יָד נִקְרָא רָשָׁע וְאִם חָבַל בּוֹ חַיָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים, כִּי הַמַּכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ פּוֹגֵם בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי נָפַל אֶל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עַז פָּנִים לַגֵּיהִנֹּם מֵאַחַר שֶׁהֵעֵז פָּנִים כָּל כָּךְ נֶגֶד חֲבֵרוֹ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִכָּהוּ:

וְעַל כֵּן הָאִסּוּר חָמוּר מְאֹד וְנִקְרָא רָשָׁע, כִּי הוּא כְּעוֹבֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ הָרְשָׁע בֶּאֱמֶת, כִּי מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בָּעַזּוּת כָּל כָּךְ עַל כֵּן בְּוַדַּאי פָּגַם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁעִקָּרָהּ תְּלוּיָה בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ עַזֵּי פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא אֵין לָהֶם חֵלֶק בַּתּוֹרָה, כִּי הֵם בְּחִינַת הִתְתַּקַּ"ד (תְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה) דּוֹרוֹת אֲשֶׁר קֻמְטוּ בְּלֹא עֵת (חֲגִיגָה יד) וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲפִלּוּ בַּהֲרָמַת יָד נִקְרָא רָשָׁע 'בַּהֲרָמַת יָד' דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בָּעַזּוּת פּוֹגֵם בָּאֱמוּנָה, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַשְׁבָּעָה רוֹעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר. וֶאֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִם, כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, וְאָז הוּא בְּחִינַת יְדֵיכֶם דְּמִים מָלְאוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמַּכֶּה חֲבֵרוֹ שֶׁפָּגַם בָּעַזּוּת כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַפְּגָם בְּהַיָּדַיִם בִּבְחִינַת 'בַּהֲרָמַת יָד נִקְרָא רָשָׁע', כִּי פּוֹגֵם עַל יְדֵי הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּהַיָּדַיִם הַנַּ"ל וְאָז הוּא בְּחִינַת יְדֵיכֶם דְּמִים מָלְאוּ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַכָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁפִיכַת דָּמִים, כִּי עִקַּר חִיּוּב הַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים הוּא בְּהַכָּאָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חַבָּלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּצְרַר אוֹ יָצָא דָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְדֵיכֶם דְּמִים מָלְאוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן חַיָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים, כִּי פְּגַם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁהִיא חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁים שֶׁפָּגַם בְּכֻלָּם עַל יְדֵי הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא פְּגַם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁהִיא תְּלוּיָה בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

חלק ב

וְעַל כֵּן מִשֶּׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה מוּכָן לִתֵּן הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן בְּתַחִלַּת גְּדוּלּוֹ כְּשֶׁיָּצָא לְהִסְתַּכֵּל בְּיִשְׂרָאֵל נָתַן לֵב עַל זֶה בְּיוֹתֵר וּכְשֶׁהִסְתַּכֵּל וְרָאָה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים חָרָה לוֹ מְאֹד וְאָמַר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ, כִּי יָדַע שֶׁבְּזֶה תְּלוּי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם קְטָטוֹת וּמְרִיבוֹת וְהַכָּאוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם פְּגַם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִשִּׁיבוּ לוֹ עַזּוּת אָמַר, אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁנּוֹדַע לוֹ מִפְּנֵי מָה הֵם מִתְעַכְּבִים כָּל כָּךְ בַּגָּלוּת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֵּר מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁעִקַּר מֶמְשַׁלְתָּם עַל יְדֵי עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תְּגָא וְעַל כֵּן הֵם מִתְעַכְּבִים בַּגָּלוּת תַּחַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה מִמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְקִיּוּמָהּ תְּלוּיָה בִּבְחִינַת עַזּוּת, דְּהַיְנוּ לְהַגְבִּיר

עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לִהְיוֹת עַז כַּנָּמֵר בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַעֲמֹד כְּנֶגֶד עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם כָּל הַמּוֹנְעִים מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל עַזּוּתָם הָרַע דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל:

חלק ג

וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁחַיָּב הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁהֵם: נֶזֶק וְצַעַר וְרִפּוּי וְשֶׁבֶת וּבֹשֶׁת. וּבְיוֹתֵר הֶחְמִירוּ עַל הַבּשֶׁת שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן לוֹ אֵין נִמְחָל לוֹ עַד שֶׁיְּפַיְּסֶנּוּ, כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה, כִּי זֶה הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ וּפוֹגֵם בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא פּוֹגֵם בְּכָל בְּחִינוֹת הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּלוּלִים בַּחֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת חוֹתָם הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם וְחוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וְלָבוֹא לָהֶם הוּא עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים, וּלְהִתְקָרֵב לְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּלְבַטֵּל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים, וְלִזְכּוֹת לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה. וְהֵם חָמֵשׁ בְּחִינוֹת, דְּהַיְנוּ שָׁלוֹם שֶׁהוּא חוֹתָם הָרַגְלַיִן שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן רִאשׁוֹן. וֶאֱמוּנָה חוֹתָם הַיָּדַיִן, בְּחִינַת תִּקּוּן שֵׁנִי. וְהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים תִּקּוּן שְׁלִישִׁי. וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה תִּקּוּן רְבִיעִי. וְשִׂמְחָה תִּקּוּן חֲמִשִּׁי. וּבְכָל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים פּוֹגֵם הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן חַיָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים, כִּי כְּנֶגֶד מַה שֶּׁפָּגַם בְּעַזּוּת חַיָּב לִתֵּן בֹּשֶׁת מַה שֶּׁבַּיֵּשׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר פְּגַם הָעַזּוּת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַבּשֶׁת. וְעַל יְדֵי הַהַכָּאָה פָּגַם בַּשִּׂמְחָה, כִּי הַכָּאוֹת וּמְרִיבוֹת הֵם הֵפֶךְ הַשִּׂמְחָה וְעַל כֵּן חַיָּב לִתֵּן צַעַר כִּי צַעַר, הוּא הֵפֶךְ הַשִּׂמְחָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמִי אוֹי לְמִי אֲבוֹי לְמִי מְדָנִים לְמִי שִׂיחַ לְמִי פְּצָעִים חִנָּם וְכוּ'. כִּי מְדָנִים וּפְצָעִים וְהַכָּאוֹת הֵם בְּחִינַת צַעַר, בְּחִינַת אוֹי וַאֲבוֹי שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ הַשִּׂמְחָה. וּכְנֶגֶד מַה שֶּׁפָּגַם עַל יְדֵי הָעַזּוּת בִּכְבוֹד הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת חַיָּב לִתֵּן רִפּוּי, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא הַמַּנְהִיג וְרוֹעֵה יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּשְׁגִּיחַ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר הַנְהָגָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמֹשֶׁה, וְשָׁפַטְתִּי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁהִכָּה אֶת חֲבֵרוֹ וְרָחוֹק מִשָּׁלוֹם עַל כֵּן פּוֹגֵם בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק. גַּם הַצַּדִּיק הוּא שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכוֹלֵל מִכֻּלָּם, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת עֻנָּפִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וּכְשֶׁפּוֹגֵם וּמַכֶּה אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ הִכָּה אֶת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת חֵלֶק וְאֵיבָר מֵהַצַּדִּיק. וּכְנֶגֶד פְּגָם זֶה שֶׁפָּגַם בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק הוּא חַיָּב לִתֵּן רִפּוּי, כִּי הַצַּדִּיק הוּא הָרוֹפֵא לִנְשְׁבְּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בִּישַׁעְיָה סא) לַחֲבֹשׁ לִנְשְׁבְּרֵי לֵב וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ בִּנְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר כְּתִיב, וַיִּרְפְּאוּ אֶת שֶׁבֶר עַמִּי עַל נְקֵלָה לֵאמֹר שָׁלוֹם וְכוּ'. וּכְתִיב:

וְאֶת הַחוֹלָה לֹא רִפֵּאתֶם. וּבְצַדִּיקֵי אֱמֶת כְּתִיב, וְצִיר אֱמוּנִים מַרְפֵּא וְעַל כֵּן כְּנֶגֶד הַפְּגָם שֶׁפָּגַם עַל יְדֵי הַהַכָּאָה בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק הוּא חַיָּב לִתֵּן רִפּוּי. וְשֶׁבֶת הוּא בְּטוּל מַעֲשֶׂה יָדָיו זֶהוּ

כְּנֶגֶד פְּגַם שֶׁפָּגַם בְּחוֹתַם הַיָּדַיִם כַּנַ"ל. וְנֵזֶק הוּא שֶׁמְּשַׁלֵּם בָּעַד הַחֶסְרוֹן אֵיבָר וְהַמּוּם שֶׁעָשָׂה בּוֹ, זֶהוּ כְּנֶגֶד פְּגַם הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא פְּגַם הַשָּׁלוֹם, כִּי שָׁלוֹם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת וּמוּם וְחִסָּרוֹן הוּא הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם עַל כֵּן כְּנֶגֶד פְּגַם הַשָּׁלוֹם צָרִיךְ לְשַׁלֵּם נֵזֶק שֶׁהוּא עַל שֶׁחִסְּרוֹ אֵיבָר, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם:

הֲלָכָה ה עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ אֱמוּנָה' בְּהִלְכוֹת נְזִיקִין הֲלָכָה ה:

הלכות מעקה ושמירת הנפש

פרק א

חלק א

מִצְוַת מַעֲקֶה, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ:

כִּי צָרִיךְ לִבְנוֹת הַבַּיִת בְּחָכְמָה בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וְכוּ' וַאֲזַי הַבַּיִת בִּבְחִינַת סֻכָּה, כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת בֵּינָה מֹחִין שֶׁעִקַּר תִּקּוּן בְּנָיַן הַבַּיִת עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה מֹחִין כַּנַ"ל בִּבְחִינַת וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב כָּל זֹאת רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה סִימָן רסו:

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מַעֲקֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירָה לְהַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל שֶׁלֹּא יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַמֹּחַ מְאֹד לִבְלִי לְהַנִּיחַ הַשֵּׂכֶל וְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ לָצֵאת וּלְהִתְפַּשֵּׁט חוּץ לְגֻבּוּל הַקְּדֻשָּׁה לַחֲשֹׁב מַחְשָׁבוֹת חוּץ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲקֶה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה וּמְחִצָּה לְגַג הַבַּיִת שֶׁהִיא בְּחִינַת רֵאשִׁית הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא עֶלְיוֹן וּלְמַעְלָה מִן הַכֹּל וְצָרִיךְ לִשְׁמֹרוֹ מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת לוֹ מַעֲקֶה וּמְחִצָּה וּגְבוּל כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַנִּיחוֹ לָצֵאת לְחוּץ לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת וְאֹמַר לַיָּם עַד פֹּה תָבוֹא וּפֹא יָשִׁית בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ. כִּי הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה דַּרְכּוֹ לְהִתְרוֹמֵם וּלְהִתְנַשֵּׂא תָּמִיד לַחְפֹּץ לָצֵאת לַחוּץ עַל עַל יְדֵי הַגַּלִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וְרוֹצִין לַעֲלוֹת וְלָצֵאת לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם. וְה' יִתְבָּרֵךְ גָּזַר עַל הַשֵּׂכֶל עַד פֹּה תָבוֹא וּפֹא יָשִׁית וְכוּ' שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיעַ הַמַּחֲשָׁבָה לְבַל לְהַנִּיחַ לָצֵאת חוּץ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְלִשְׁבֹּר הַגַּלִּים שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁמִּתְרוֹמְמִין לָצֵאת לַחוּץ לְהַכְנִיעָם וּלְשַׁבְּרָם שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲקֶה לְגַג הַבַּיִת בְּחִינַת מְחִצָּה וּגְבוּל לְגַג הַשֵּׂכֶל, דְּהַיְנוּ רֵאשִׁית הַשֵּׂכֶל, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בְּרֵאשִׁית וּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁצָּרִיךְ לְשָׁמְרָהּ מְאֹד לִבְלִי לְהַנִּיחָהּ לָצֵאת לַחוּץ, כִּי אָז בְּקַל יְכוֹלִים לְהַכְנִיעָהּ וּלְשָׁמְרָהּ לִבְלִי לָצֵאת לַחוּץ. אֲבָל תֵּכֶף שֶׁמַּנִּיחִין תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה לָצֵאת לַחוּץ, עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת חֲלִי נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן דְּאָזִיל לְמִינְסָב (סִימָן כט), עַיֵּן שָׁם בִּבְחִינַת חֲלִי נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְפִילַת הַמֹּחִין עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין

וּמַתִּיזִין לְתוֹךְ הַמֹּחַ וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל וְכוּ' וְלֹא תָשִׂים דָּמִים דַּיְקָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאֵין נִזְהָרִין בְּמִצְוַת מַעֲקֶה לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה לְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה הוּא מֵשִׂים דָּמִים בְּבֵיתוֹ מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּכְנָסִין הַדָּמִים לְשָׁם שֶׁמַּתִּיזִין לְתוֹךְ הַמֹּחַ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל כַּנַּ"ל, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בְּהַמֹּחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּתְגַּבְּרִין הַדָּמִים וּמַתִּיזִין בַּמֹּחַ וּמַפִּילִין אוֹתוֹ, זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי פְּגַם הַמֹּחַ בְּעַצְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאֵין שׁוֹמְרִים הַמֹּחַ וּמַנִּיחִים אוֹתוֹ לְצֵאת לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ בְּהַדָּמִים עַד שֶׁמִּתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם, וְנִכְנָסִין לְתוֹךְ הַמֹּחַ וּמַפִּילִין אוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָאוּי זֶה לִפֹּל. וְעַל כֵּן הַכָּתוּב קוֹרְאוֹ נוֹפֵל, כִּי בְּוַדַּאי כְּבָר הִתְחִיל לִפֹּל עַל עַל יְדֵי שֶׁיָּצָא לְחוּץ מִן גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ בְּהַדָּמִים עַד שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וּמַפִּילִין אֶת הַנּוֹפֵל לְגַמְרֵי וְזֶהוּ בְּחִינַת וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל כַּנַּ"ל. וּבְשָׁבִיל זֶה צִוְּתָה תּוֹרָה בְּחִינַת מִצְוַת מַעֲקֶה כְּדֵי לִשְׁמֹר הַמֹּחַ מִלָּצֵאת מְחוּץ לִגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא יָבוֹא לִידֵי נְפִילָה חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִרְמְזָה שְׁמִירַת הַמֹּחַ בְּבִנְיַן הַבַּיִת, כִּי בְּנִין הַבַּיִת הוּא עַל יְדֵי חָכְמָה כַּנַּ"ל נִמְצָא שְׁמִירַת הַחָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ הוּא שְׁמִירַת וְתִקּוּן הַבַּיִת שֶׁבָּנָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי שְׁמִירָה זוֹ מְנַפֶּלֶת הַמֹּחַ כַּנַּ"ל אֲזַי הַמֹּחַ בִּשְׁלֵמוּת וְאָז הַבַּיִת בְּתִקּוּנוֹ בִּבְחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל, כִּי הַנְּפִילָה חַס וְשָׁלוֹם, הִוא פְּגַם הַסֻּכָּה בִּבְחִינַת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֻלִּי נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּחִינַת מַעֲקֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבַּיִת בִּבְחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל:

פרק ב

חלק א

עִנְיַן מִצְוַת מַעֲקֶה וּשְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל לְהַצִּילוֹ מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכּוֹת סִימָן רסו וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה יְכוֹלִין לִבְנוֹת בַּיִת, כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל וְחָכְמָה, בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין, בְּחִינַת אִם לַבִּינָה תִּקְרָא וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מַעֲקֶה לְבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁבּוֹנֶה בַּיִת חָדָשׁ וַאֲזַי צָרִיךְ לִבְנוֹת בֵּיתוֹ

בְּחָכְמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת עַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה לְבֵיתוֹ כְּדֵי לְהַצִּיל וְלִשְׁמֹר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִזְקוּ חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָיְכוֹל הַשְׁכִינָה מַגֶּנֶת וּמְסַכֶּכֶת עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְשָׁמְרָם וּלְהַצִּילָם מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בִּבְרִכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ, וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְכוּ' וּשְׁמֹר צֵאתֵנוּ וְכוּ' כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין כַּנַּ"ל. וְכֵן צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה מִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לִשְׁמֹר וּלְהַצִּיל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק. כִּי אָנוּ מְחֻיָּבִים לְלֶכֶת בִּדְרָכָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו וְעַל כֵּן גַּם אֲנַחְנוּ מְחֻיָּבִים כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר וּלְהַצִּיל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין מִצְוָה זוֹ, דְּהַיְנוּ מִצְוַת שְׁמִירַת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מְעוֹרְרִין גַּם לְמַעְלָה בְּחִינָה זוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם ה' יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ וְיָגֵן וְיַסֵּךְ עָלֵינוּ בִּבְחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁמִּצְוָה זוֹ שֶׁל שְׁמִירַת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל הִוא בִּבְחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה עִקַּר מִצְוָה זוֹ בְּשָׁעָה שֶׁבּוֹנֶה בֵּיתוֹ, דְּהַיְנוּ מִצְוַת מַעֲקֶה לְבֵיתוֹ שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל שְׁמִירַת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִזְקוּ, כִּי דַּיְקָא בִּשְׁעַת בִּנְיַן בֵּיתוֹ צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲסֹק בְּמִצְוָה זוֹ שֶׁל שְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ, כִּי עַל יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲקֶה וְשׁוֹמֵר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִזּוֹקִים חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָכוֹל לִבְנוֹת בֵּיתוֹ, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי מִצְוַת מַעֲקֶה שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לִשְׁמֹר נְפָשׁוֹת מֵהֶזֵּק עַל יְדֵי זֶה מְקַיְּם בְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לִבְנוֹת בַּיִת, בְּחִינַת וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת כַּנַּ"ל, כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת בְּחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַשְׁמִירָה מֵהֶזֵּק הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עַל יְדֵי שִׂלְמוּת הַשֵּׂכֶל נִתְבַּטְּלִים כָּל מִינֵי הֶזֵּק בִּבְחִינַת לֹא יֵרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ':

נִמְצָא כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַעֲקֶה וְשׁוֹמֵר מֵהֶזֵּק זֶה בְּחִינַת שִׂלְמוּת הַדַּעַת, כִּי כְּשֶׁבָּא הֶזֵּק עַל יָדוֹ חַס וְשָׁלוֹם זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל הַשְׁמִירָה מֵהֶזֵּק בְּחִינַת מִצְוַת מַעֲקֶה זֶה בְּחִינַת שִׂלְמוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת 'אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין' לְשָׁמְרָם מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק. וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ הֵינוּ כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה לַעֲסֹק בִּבְנְיַן הַבַּיִת וְאָז אַתָּה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת סֻכָּה בְּחִינַת שִׂלְמוּת הַדַּעַת בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה

לְגַבֵּךְ כְּדֵי לִשְׁמֹר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין בְּחִינַת סָכָּה וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַבִּנְיָן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים הֵם הַפֶּךְ הַשֵּׂכֶל, כִּי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים הֵם בְּחִינַת כַּעַס שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת, כִּי מֵהֶם בָּא הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּאִים מֵהִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא הַפֶּךְ בְּחִינַת סָכָּה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאַתָּה בּוֹנֶה בֵּיתְךָ אַתָּה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל בְּחִינַת סָכָּה עַל יְדֵי מִצְוַת מַעֲקֶה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת כַּנַּ"ל. 'וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ' דַּיְקָא, הַיְנוּ כִּי אַתָּה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל בְּחִינַת סָכָּה עַל יְדֵי מִצְוַת מַעֲקֶה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת כַּנַּ"ל. וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ דַּיְקָא, הַיְנוּ כִּי אַתָּה צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא יִגְרֹם הֶזֵּק חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי בֵּיתְךָ, כִּי זֶהוּ קִלְקוּל הַבַּיִת, כִּי הַהֶזֵּק הוּא פְּגַם הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה קִלְקוּל הַבַּיִת, כִּי עִקַּר הַבַּיִת עַל יְדֵי חָכְמָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין כְּדֵי לְהָקִים סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת, כִּי כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נוֹפֵל וְנִזַּק חַס וְשָׁלוֹם בְּגַשְׁמִיּוּת אוֹ בְּרוּחָנִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי, כִּבְיָכוֹל, יֵשׁ צַעַר לְהַשְּׁכִינָה כַּיָּדוּעַ וַאֲזַי הַשְּׁכִינָה חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁשּׁוֹמְרִים נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל מִנְּפִילָה וְהֶזֵּק אֲזַי כִּבְיָכוֹל מְקַיְּמִין הַשְּׁכִינָה מִנְּפִילָתהּ בִּבְחִינַת אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת, כִּי הַשְּׁכִינָה עִם יִשְׂרָאֵל תָּמִיד כַּיָּדוּעַ, כִּי שְׁמִירַת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין וְעַל יְדֵי זֶה מְקִימִין סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲקֶה כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפֹּל הַנּוֹפֵל שֶׁאֲזַי הוּא חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת עַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה כְּדֵי לְהִשָּׁמֵר מִזֶּה וַאֲזַי נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא וְכוּ' כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִתְקַיֵּם אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

כָּל זֶה שַׂיָּךְ לְעֵיל:

וְעַיֵּן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עִנְיַן סָכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל בְּחִינַת גֶּדֶר הָאָדָם הַפֶּךְ בְּהֵמָה שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת וְזֶהוּ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ, כִּי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים הֵם בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת הַבָּא מֵהִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהֵם הַפֶּךְ בְּחִינַת סָכָּה כַּנַּ"ל וְהֵם מְקַלְקְלִים אֶת הַבַּיִת כַּנַּ"ל:

וְעַיֵּן בְּעֵץ חַיִּים בְּשַׁעַר אבי"ע [אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה] עִנְיַן מִצְוַת מַעֲקֶה. שָׁם מוּבָן, שֶׁעִקַּר הַמַּעֲקֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בִּינָה, עַיֵּן שָׁם, וּבִינָה הִיא בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין נִמְצָא שֶׁמַּעֲקֶה הִיא בְּבְחִינַת סָכָּה כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת חוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ הֲלָכָה ג:

בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אֲרְעִין תְּלִיתָאֵי׃

פרק ג

חלק א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' בְּסִימָן כב הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נִזְקֵי מָמוֹן הֲלָכָה ד, עַיֵּן שָׁם׃

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת מַעֲקֶה וְהַהַרְחָקַת הַהֶזֵּק מִבֵּיתוֹ כוּ' כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ׃

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה נִגְלֶה וְנִסְתָּר בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ'. וְצָרִיךְ לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה וְכוּ' וְאָז יֵשׁ לוֹ נִשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּר גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ וְאַחַר כָּךְ יֵלֵךְ לְדַרְגָּא גָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר לְהַשִּׂיג גַּם זֶה הַנִּשְׁמַע וְהַנִּסְתָּר לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, בְּחִינַת נִגְלֶה וְאָז יִהְיֶה לוֹ בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת נִסְתָּר גָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר וְכֵן יֵלֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכְּשֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם׃

חלק ב

וְזֶה, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ, הֵינוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלּוּ לוֹ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה וּמַשִּׂיג הַנִּסְתָּר שֶׁבַּתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת שֶׁבּוֹנֶה לוֹ בַּיִת חָדָשׁ, כִּי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית נִקְרָא בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וְעַל כֵּן הִיא מַתְחֶלֶת בְּבֵית דְּבְרֵאשִׁית, גַּם בְּרֵאשִׁית הוּא רֹאשׁ בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וּמַשִּׂיג הַנִּסְתָּר שֶׁבַּתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת שֶׁבּוֹנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְזֶה, וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ, כִּי הַבַּיִת כְּלוּל מִבַּיִת וַעֲלִיָּה [וְאֶפְלּוּ בַּיִת שֶׁאֵין בּוֹ עֲלִיָּה יֵשׁ בּוֹ קַרְקַע הַבַּיִת וְגַגּוֹ שֶׁהוּא הַתִּקְרָה שֶׁלְּמַעְלָה] וְזֶה בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי הַנִּסְתָּר בְּחִינַת תְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת עֲלִיָּה שֶׁעוֹמֵד עַל הַבַּיִת, כִּי הַנִּסְתָּר הוּא בְּחִינָה גָּבוֹהַּ וּמְרוֹמָם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְּרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ הַנִּסְתָּרִים מֵאִתָּנוּ. וְגוּף הַבַּיִת שֶׁעוֹמֵד עַל הָאָרֶץ זֶה בְּחִינַת הַנִּגְלֶה בְּחִינַת בַּעֲלִיל לָאָרֶץ (תְּהִלִּים יב וְכוּ') וְהָעֲלִיָּה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת נִסְתָּר בְּחִינַת וְכֵן פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלַּיְתֵהּ (דָּנִיֵּאל ו). וְעַל כֵּן כְּשֶׁרָצוּ הַחֲכָמִים לְהַשִּׂיג הֲלָכוֹת הַנַּעֲלָמוֹת מֵהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת נִסְתָּר אֶצְלָם עָלוּ עַל הָעֲלִיָּה לְדָרְשָׁן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא שֶׁהֶעֱלוּ לוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת גַּרְבֵי שֶׁמֶן וְיָשַׁב בָּעֲלִיָּה וּדְרָשָׁן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה וְאֵלּוּ מִן הַהֲלָכוֹת שֶׁאָמְרוּ בַּעֲלִיַּת חֲנַנְיָא וְכוּ'. וְעַל כֵּן כָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב שֶׁלִּדּוּר בַּעֲלִיָּה הוּא טוֹב יוֹתֵר לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא מִלִּדּוּר בְּבֵית תַּחְתּוֹן, כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל אָדָם

הוּא לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לְפִי בְּחִינָתוֹ וּלְהַשִּׂיג בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁזֶּה זוֹכִין בָּעֲלִיָּה יוֹתֵר, כִּי עֲלִיָּה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת נִסְתָּר כַּנַּ"ל. וְזֶה:

וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ, כִּי כְּשֶׁבּוֹנִין בַּיִת חָדָשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּגִּיעִין לְמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁמַּשִּׂיגִין בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וְכוּ' הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בַּיִת וַעֲלִיָּה, אֲזַי צְרִיכִין לְזַהֵר בְּיוֹתֵר לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה לְגַגּוֹ וַעֲלִיָּתוֹ שֶׁהוּא תִּיק וְגָדֵר וּמְחִצָּה שֶׁלֹּא יִפֹּל מִשָּׁם. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה מְאֹד בְּאָדָם הָעוֹלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַל כֵּן צָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד בְּנַפְשׁוֹ לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה לְגַגּוֹ וַעֲלִיָּתוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ מְחִצָּה וְגָדֵר שֶׁלֹּא יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ, וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יָשִׂים סֶלַע רָעוּעַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְלֹא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. כִּי עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וְכוּ' זוֹכִין לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז. וְזֶהוּ שֶׁלֹּא יָשִׂים סֶלַע רָעוּעַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁלֹּא יִפְגֹּם בְּהַעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הִוא בְּחִינַת סֶלַע, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְלַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, נַהֲלֹתָ בְּעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ: כִּי בֶּאֱמֶת הָא בְּהָא תַּלְיָא, הַיְנוּ עַל יְדֵי הַשָּׂגַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה זוֹכִין לְעֲזוּת, וְכֵן לְהֵפֶךְ עַל יְדֵי עֲזוּת זוֹכִין לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר לְהַשִּׂיג הַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר, כִּי הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם (בְּסִימָן קמז וּבְסִימָן רעא לִקּוּטֵי א) שֶׁאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהִתְחָלָה. עַל כֵּן צְרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַחֲלִישׁ לֵב אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְבַיְּשׁוֹ:

וְזֶה עִקַּר אִסּוּר הֶחְמוּר שֶׁל הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל עַל יְדֵי שֶׁמְּבַיְּשׁוֹ מַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ וְיָכוֹל לִפֹּל מִמַּעֲט עֲבוֹדָתוֹ וְיִהֲדוּתוֹ שֶׁתְּלוּיָה בְּעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה. כִּי עִקַּר הַיִּהֲדוּת תְּלוּיָה בְּהִתְחַזְּקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, כְּמוֹ כֵן הוּא נִכְנָס בְּגִבּוּל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת נַהֲלֹתָ בְּעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ וּמִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וּלְצַדִּיקֵי אֱמֶת, וְכָל מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְתוֹרָה וּתְפִלָּה יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה עַד שֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַגָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר אִם יִזְכֶּה לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד בְּכָל עֵת וְלִהְיוֹת עַז כַּנָּמֵר בְּכָל הַבְּחִינוֹת הֵן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד גּוּפוֹ הַמְגֻשָּׁם שֶׁהוּא עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר בְּעִנְיְנֵי הַתַּאֲוֹת וְהֵן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד כָּל מִינֵי עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמּוֹנְעִים וְהַמְסִיתִים וְהַמַּפְתִּים וְהַמַּטְעִים מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וּלְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי חֲלִישׁוּת הַדַּעַת כָּל שֶׁהוּא יָכוֹל לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יִתְרַחֵק מֵהַתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּכְמוֹ כֵן נֶחֱלָשׁ דַּעְתּוֹ יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה חָלִילָה עַד שֶׁהַרְבֵּה נָפְלוּ לְגַמְרֵי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא. וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה,

בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא לְהַחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וְכַנַּ"ל וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזֵר בְּכָל יוֹם לְחַזֵּק לִבֵּנוּ בְּכַמָּה מִינֵי הִתְחַזְּקוּת שֶׁחִזְּקוּ אוֹתָנוּ צַדִּיקֵי הָאֱמֶת בְּתוֹרָתָם וְשִׂיחָתָם הַנִּפְלָאוֹת הַנּוֹרָאוֹת וְהָעֲמֻקוֹת מְאֹד הָיָה מַה שֶּׁהָיָה חַס וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן עִקַּר בְּחִינַת הַסֶּלָם לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא הוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, גַּם סֶלָם בְּגִימַטְרִיָּא קוֹ"ל, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה. בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַסֶּלָם שֶׁרָאָה יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּמָקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת קוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב. וְזֶהוּ, הֵן "יְ"תֵן "בְּ"קוֹלוֹ "ק"וֹל "עֹז, רָאשֵׁי תֵּבוֹת יַעֲקֹב עַל כֵּן הוּא דַּיְקָא רָאָה הַסֶּלָם מֻצָּב אַרְצָה שֶׁדֶּרֶךְ בּוֹ עוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא מֵאֶרֶץ לְשָׁמַיִם, מִנְּגָלֶה לְנִסְתָּר וְכָל זֶה רָאָה בְּמָקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעוֹמֵד עַל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כְּלוּל מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר וְכוּ' וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ' וְשָׁם מָקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה. וְעַל כֵּן הָיָה כַּמָּה מַדְרֵגוֹת וּמַעֲלוֹת בְּכָל הָעֲזָרוֹת וְהַהֵיכָל, כִּי שָׁם עִקַּר הָעֲלִיּוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת יְרוּשָׁלַיִם, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יְרוּשָׁלַיִם הוּא מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם עוֹמֵד הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה וְכוּ' שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְכוּ'. הֵינוּ יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה מִבָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי עִיר הַקְּדוֹשָׁה מִכָּל עָרֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל הָעֲיָרוֹת וְהַבָּתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִים קְדֻשָּׁתָם מֵעִיר מַלְכוּתֵנוּ וּקְדֻשָּׁתֵנוּ שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה (יְשַׁעְיָה א). שֶׁעִקַּר בִּנְיָנָהּ עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק וְלִירוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן כָּל קְדֻשָּׁתָהּ מֵהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת עִיר עֹז לָנוּ (יְשַׁעְיָה כו) הַנֶּאֱמָר עַל יְרוּשָׁלַיִם, כִּי עִקַּר בִּנְיָנָהּ עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן שָׁם בְּמָקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ רָאָה הַסֶּלָם מֻצָּב אַרְצָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת, בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא מֵאֶרֶץ לְשָׁמַיִם:

חלק ג

וְזֶה בְּחִינַת הָאַזְהָרָה שֶׁלֹּא יְשִׂים סֶלָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁלֹּא יִפְּגֹם בְּהַעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֻלּוּשׁ וְעָצֵל (שֶׁקּוֹרִין שְׁלִימָזְלְנִיק) וְלֹא יִהְיֶה קוֹלוֹ בִּבְחִינַת קוֹל עֲנוֹת חֻלּוּשָׁה חַס וְשָׁלוֹם, רַק יִהְיֶה עַז וְחָזָק בְּכָל עֵת וְיִהְיֶה קוֹלוֹ עַז וְחָזָק בִּבְחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְלֹא יַגְדִּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מֵעֲזוּת

דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּלֶב רַע, בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ (יְשַׁעְיָה נו) וְעַל כֵּן נִקְרָא כֶּלֶב רַע שֶׁהוּא עַזּוּת הָרַע לְגַמְרֵי. כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, כִּי הַצַּדִּיקִים עוֹבְדִים ה' עִם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ-בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע, כִּי כָּל הַדְּבָרִים הָרָעִים וְכָל הַתַּאֲוֹת מְהַפְּכִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעַל כֵּן בְּעִנְיַן הָעַזּוּת לִפְעָמִים צְרִיכִין הַצַּדִּיקִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם עַזּוּת מַמָּשׁ לִהְיוֹת עַז פָּנִים מַמָּשׁ כְּנֶגֶד הַמִּתְנַגְּדִים וְהַחוֹלְקִים, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמְּהַפְּכִין בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת עַזּוּת פָּנִים מְהַפְּכִין אוֹתוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְנְעוּהוּ הַמּוֹנְעִים שֶׁעִקַּר הַתַּקִּיפוּת שֶׁלָּהֶם הוּא עַל יְדֵי עַזּוּת כַּנַּ"ל. אֲבָל צְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת הָרַע לְגַמְרֵי, שֶׁהוּא מִי שֶׁהוּא עַז פָּנִים מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת ה' כְּלָל, אַדְרַבָּא, הוּא מֵעַז פָּנִים כְּנֶגֶד יִרְאֵי ה' בֶּאֱמֶת:

נִמְצָא שֶׁאַזְהָרַת שֶׁלֹּא יְשִׂים סֶלַע רָעוּעַ וְלֹא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע הֵם שַׁיָּכִים זֶה לָזֶה בְּקֶשֶׁר נִפְלָא, כִּי הֵם דָּבָר וְהִפּוּכוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת סֶלַע עַז וְחָזָק הַפֻּךְ סֶלַע רָעוּעַ, אַךְ יִהְיֶה נִזְהָר מֵעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּלֶב רַע כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמְרוּ דְּרָשׁוֹת אֵלּוּ, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הָעַזּוּת חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם וְאָז נִפְגָּמִים חַס וְשָׁלוֹם, שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל וְנַעֲשִׂין בִּבְחִינַת דָּמִים בְּחִינַת דָּם נִדַּת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַחוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ שֶׁלֹּא יִשִּׂים סֶלַע רָעוּעַ וְלֹא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע שֶׁלֹּא יִפְגֹּם בְּהַחוֹתָמוֹת שֶׁלֹּא יִהְיוּ נַעֲשִׂין מֵהֶם דָּמִים חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ וּקְרָאוֹ נוֹפֵל עַל שֵׁם שֶׁרָאוּי לִפֹּל, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְזָהֵר לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדָתוֹ כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת בְּכָל עֵת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא. וְאָז בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְפִילָה, אֲבָל הוּא לְצֹרֶךְ הָעֲלִיָּה וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה וְסֶלַע חָזָק וְכוּ' שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נְפִילָה וִירִידָה מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, רַק תִּהְיֶה הַיְרִידָה לְצֹרֶךְ הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת כִּי יִפֹּל לֹא יוּטָל וְכוּ', רַק הַנְּפִילָה לְטוֹבָה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו אִם יִזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַמֵּץ בְּכָל עֵת יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה יִתְהַפֵּךְ סוֹף כָּל סוֹף כָּל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת לִבְחִינַת עֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם בַּיּוֹם הַהוּא יְבַקֵּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

חלק ד

וְזֶה כִּי' תִּבָּנֶה' בַּיִת' חָדָשׁ' סוֹפֵי תֵּבוֹת שִׂתְיָ"ה, כִּי כָּל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִים קְדֻשָּׁתָם מֵהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁעוֹמֵד עַל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין יְסוֹדוֹתָם

וְקִיּוּמָם וְחִזּוּקָם שֶׁל כָּל הַבָּתִּים. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשִׂיחוֹת הָר"ן שֶׁיְּסוֹד הַבַּיִת כְּפִי הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, עֵירָן שָׁם, וְשָׁם מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲלִיּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁהַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת בִּנְיַן בַּיִת חָדָשׁ, בְּחִינַת בַּיִת וַעֲלִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, בְּחִינַת עֲזוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַסֵּלָם שֶׁרָאָה יַעֲקֹב בַּמָּקוֹם הַהוּא, דְּהַיְנוּ בִּמְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ סוֹפֵי תֵּבוֹת שְׁתִיָּה וְכַנַּ"ל:

חלק ה

עַל פִּי הַנַּ"ל נָבוֹא לְבָאֵר מַאֲמַר הַפְּלִיאָה הַמּוּבָא בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי פָּרְשַׁת וַיִּקְרָא וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ' וְאִיתָא בְּסֵפֶר הַפְּלִיאָה, הֲדָא הוּא, דִּכְתִיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לְךָ אָמַר מֹשֶׁה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לָמָּה מְעַטְתָּ אֶת הַיֵּרֵחַ? אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲלֹא הִרְבֵּיתִי לָהּ כּוֹכָבִים. אָמַר, וַהֲלֹא כָּתַבְתָּ אַל תִּלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵ"ז וְלֹא נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ עַד שֶׁאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, עַד כָּאן, וְהוּא פְּלִיאָה נִשְׂגָּבָה:

אַךְ זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה לֹא הָיְתָה אֶלָּא בִּגְיַן דִּישְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ כְּדֵי לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי כַּמָּה צְמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּיָּדוּעַ. אַךְ בִּתְחִלָּה קֹדֶם הַחֵטְא וְהַקִּטְרוּג הָיָה מִתְלַבֵּשׁ הָאוֹר בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין דַּקִּים וְזַכִּים וּמְצֻחְצָחִים מְאֹד בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר, כַּמּוּבָא. אַךְ אַחַר הַחֵטְא הָיָה בְּהֶכְרֵחַ לְהָעֲלִים וּלְמַעֵט הָאוֹר בְּכַמָּה הַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר וְנִמְשְׁכוּ וְנַעֲשָׂה כַּמָּה מָסַכִּים הַמַּבְדִּילִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל הַמַּסְתִּירִים אֶת הָאוֹר. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַתִּקּוּן, כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹבְרִין בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וּמְשַׁבְּרִין בְּכֹחָם הַגָּדוֹל כָּל מִינֵי מָסַכִּים וּמְהַפְּכִין חֹשֶׁךְ לְאוֹר עַד שֶׁזּוֹכִין בְּכָל פַּעַם לְאוֹר הַגָּנוּז מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶׁמְּבָאֵר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן שְׁנֵי הַכְּתָרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מִנַּעֲשָׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם נִגְלֶה וְנִסְתָּר, תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל פַּעַם לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמַע וְהַנִּסְתָּר הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר, וּצְרִיכִין בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה וְאָז בְּוַדַּאי הָאָדָם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וְיֵשׁ עָלָיו מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה הַרְבֵּה עַד שֶׁיְּבַטֵּל הַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת הַיְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה וְזֶה עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם. כִּי עַל כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם עוֹבֵר כָּל זֶה, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה מְאֹד מְאֹד וַאֲפִלּוּ אִם עָבַר מַה שֶׁעָבַר וְגַם עַתָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי כֵן בְּכָל עֵת שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה תְּנוּעָה קַלָּה לְהִתְקָרֵב לְאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, אָזַי לְפִי בְּחִינָתוֹ יֵשׁ לוֹ תֶּכֶף עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת הַרְבֵּה כְּפִי

הִתְעוֹרְרוּתוֹ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי אֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ אֶפְלוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו, חַס וְשָׁלוֹם גַּם מִשָּׁם כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים לַעֲלוֹת מִשָּׁם גַּם שָׁם יֵשׁ בְּוַדַּאי כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת בְּלִי שִׁעוּר. כְּמוֹ לְמָשָׁל שֶׁרוֹאִין בְּנַשְׁמִיּוּת כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִבַּיִת לַעֲלִיָּה יֵשׁ מַדְרֵגוֹת רַבּוֹת וְכֵן מֵעֲלִיָּה לַעֲלִיָּה, מִכָּל שֶׁכֵּן אִם יְשַׁעֵר בְּדַעְתּוֹ כַּמָּה מַדְרֵגוֹת יֵשׁ מֵאֶרֶץ לַשָּׁמַיִם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִבְחִינַת שָׁמַיִם עֲדַיִן יֵשׁ בְּחִינַת עֲלִיָּה, מִכָּל שֶׁכֵּן מִשָּׁמַיִם לְמַעְלָה וּלְמַעְלָה לְמַעְלָה. וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ מַדְרֵגוֹת הָרִבֵּה מֵאֶרֶץ לַשָּׁמַיִם וּלְמַעְלָה יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן בְּתוֹךְ גּוּף עֲבִי הָאָרֶץ בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם גַּם כֵּן כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת אִם יְשַׁעֵר בְּדַעְתּוֹ מַרְתֵּפוֹת וּבוֹרוֹת וּמְחִלּוֹת בְּעִמְקֵי הָאָרֶץ הָרִבֵּה בְּוַדַּאי אִם רוֹצֶה לַעֲלוֹת מִשָּׁם מֵעִמְקֵי הַבּוֹרוֹת וְהַמְּחִלּוֹת בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וְזֶה נִשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ אֵצֶל הַתּוֹרָה אַחֲוֵי לָן מְנָא (בְּסִימָן כה) שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵעֲלִיּוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת וּמִשְׁתַּטַּחַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת וְכוּ' בְּכָל פַּעַם וְאָמַר אָז בְּפֵרוּשׁ שֶׁגַּם מִי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר לַעֲלוֹת מִשָּׁם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וַאֲזַי מִשְׁתַּטְּחִין כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם עַל כֵּן יֵשׁ לְהָאָדָם מִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת בְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצֶה לָגֶשֶׁת לְאֵיזֶה עֲבוֹדָה. וְגַם כִּי לִפְעָמִים מֵעֹצֶם הַמִּלְחָמָה הוּא נִכְשָׁל וְאֵינוֹ עוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן חַס וְשָׁלוֹם וְצָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, עַל כֵּן צְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד בְּכַמָּה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְלַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ בְּכָל פַּעַם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה הוּא מֻחָיָב וּמְשֻׁעְבָּד לְלֶחֶם מִלְחֶמֶת ה' בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל כִּי הַיְגִיעָה בְּעַצְמָהּ מַה שֶּׁמִּתְיַגֵּעַ וְחוֹתֵר לָצֵאת וְלַעֲלוֹת מִפְּחִיתוּת מַדְרֵגָתוֹ זֶה גַּם כֵּן יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְאִם יִתְיַגֵּעַ וְיֶחֱתֹר וִיצַפֶּה וְיִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹצִיאֵהוּ מִמְּקוֹמוֹת אֵלּוּ שֶׁנָּפַל בָּהֶם בְּוַדַּאי יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ לְטוֹבָה, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי וְהֵבַנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת וּבְכַמָּה רְמָזִים שׁוֹנִים:

חלק ו

וְהִנֵּה חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְקִטְרוּג הַיְּרֵחַ הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים. וְקֹדֶם הַקִּטְרוּג שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַחֵטְא הָיָה בְּחִינַת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת גְּדוֹלִים, כִּי הָיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִין, כִּי שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ' וּבְתְחִלָּה הָיוּ שְׁנֵיהֶם גְּדוֹלִים, כִּי הָיוּ שְׁנֵיהֶם מְאִירִין בְּזֶה הָעוֹלָם בְּשָׁוֶה. כִּי הָיוּ יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג גַּם אֶת הַנִּסְתָּר עַד שֶׁקִּטְרְגָה הַיָּרֵחַ וְאָמְרָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד. וְעִקַּר הַקִּטְרוּג שֶׁלְּזֶה הָיָה בְּבְחִינַת קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ', כִּי עָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ וּלְאַרְגָּזָא קַמָּךְ וְכוּ', הֵינוּ שֶׁהַלְּבָנָה קִטְרְגָה מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם עָתִיד לַחֲטֹא אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיָּאִיר אוֹר הַנִּסְתָּר בָּעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם אוֹר הַחַמָּה, וְהֵשִׁיב לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ לְכִי וּמַעֲטִי אֶת

עַצְמֵךְ, הַיְנוּ כִּי מֵאַחַר שֶׁעוֹרְרִתְּ הַקְּטָרוּג שֶׁל חֲטָאֵי הַדּוֹרוֹת בְּהֶכְרֵחַ שֶׁאַתְּה דַּיְקָא תִּמְעֹט אֶת עַצְמֵךְ כִּי עִקַּר הַפְּגָם מַגִּיעַ בִּבְחִינַת הַלְּבָנָה בִּבְחִינַת הַנְּגָלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ נִתְעַלֵּם וְנִסְתָּר הַנְּגָלָה מֵאִתָּנוּ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָיָה אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג תְּחִלָּה וְעַתָּה נֶחְשָׁךְ הָאוֹר וְנִתְעַלֵּם הַכֹּל מֵאִתָּנוּ וְאָזַי מִמֵּילָא אֵין מַשִּׂיגִין הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן בִּבְחִינַת הַנִּסְתָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחַמָּה אֵין מַגִּיעַ הַפְּגָם כָּל כָּךְ מֵאַחַר שֶׁגַּם בִּלְאו הָכֵי נִסְתָּר, אַדְרַבָּא, מִגְּדֶל הַסְתָּרָתוֹ יְכוֹלִין לְקַבֵּל מֵאוֹרוֹ וְכִמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבְּעֵת הַפְּגָם יוֹנְקִים דַּיְקָא מִבְּחִינָה הַנֶּעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת מְאֹד, כִּי לְשָׁם אֵין מַגִּיעַ הַפְּגָם כָּל כָּךְ. אֲבָל עִקַּר הַפְּגָם הוּא בִּבְחִינַת הַנְּגָלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלְּבָנָה שֶׁנֶּעֱלָם וְנֶחְשַׁךְ אוֹרָהּ מְאֹד עַד שֶׁכָּל הַנְּגָלוֹת קְשִׁים לָנוּ לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג וְכָל הַנְּגָלָה נֶחְשָׁב נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת שֶׁזֶּה כְּלַל עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדָתָם הֵם מְמַלְּאִים בְּכָל פַּעַם פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְנִתְגַּלֶּה לָהֶם הָאוֹר שֶׁהָיָה נֶעֱלָם מֵהֶם וְאַחַר כָּךְ עוֹלִים מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים לְמַה שֶּׁזּוֹכִים וְכוּ' וְכוּ':

וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן שְׁנֵי הָעֲדָיִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע יָרְדוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנֵי כְּתָרִים וּכְשֶׁחָטְאוּ נִלְקְחוּ מֵהֶם וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִירָן לָנוּ, כִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֲהֲמָתָן וְהָיוּ כְּמוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת וּמִשֶּׁעִבּוּד מַלְכֻיּוֹת, וְאָז הָיוּ שְׁנֵי הָעֲדָיִים שֶׁהֵם שְׁנֵי הַכְּתָרִים בִּבְחִינַת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים כְּמוֹ שֶׁהָיוּ קֹדֶם הַמְּעוּט, כִּי אָז קַיְמָא סִהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, אֲבָל כְּשֶׁחָטְאוּ נִלְקְחוּ מֵהֶם כִּי חָזַר הַדָּבָר לְקִלְקוּלוֹ כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַר הַקְּטָרוּג וְאָז נֶעֱלְמוּ וְנִסְתְּרוּ מֵאִתָּנוּ כָּל הָאוֹרוֹת. וְעִקַּר הַפְּגָם מַגִּיעַ בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הַכֶּתֶר הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא כֶּתֶר הַנַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְגֵלֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּסְתָּר וְנֶעֱלָם מִמֶּנּוּ הַכֹּל אֲפִלּוּ בְּחִינַת הַנְּגָלָה וְגַם הַנְּגָלָה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ בִּבְחִינַת נִשְׁמַע וְעַתָּה הַכֹּל אָצְלֵנוּ בִּבְחִינַת נִשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּר. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְהִתְיַגֵּעַ וְלַחְתֹּר בְּכַמָּה יְגִיעוֹת וּלְבַטֵּל עַצְמֵנוּ וּלְדַבֵּק עַצְמֵנוּ לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת מֵאִתָּנוּ שֶׁהִיא עַתָּה אָצְלֵנוּ בִּבְחִינַת נִשְׁמַע וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא שֶׁהִיא בְּחִינַת דְּבֵקוּת וּבְטוּל אֶל הָאֵין סוֹף, כִּי אִי אֶפְשָׁר עַתָּה לְהַשִּׂיג שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי יְגִיעָה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת בְּטוּל מַמָּשׁ אֶל הָאֵין סוֹף עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר אָצְלֵנוּ לְפִי בְּחִינָתֵנוּ עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ נְגֵלֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְכֵן עוֹלִין אַחַר כָּךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכוּ' וְכוּ' כַּנַּ"ל.

כִּי עַכְשָׁו יֵשׁ הֶפְסֵק גָּדוֹל וּמָסָךְ הַמַּבְדִּיל הַרְבֵּה בֵּין דַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁהוּא הַחֹשֶׁךְ שֶׁנִּתְהַוָּה מִמְּעוּט הַלְּבָנָה וְעַל כֵּן צָרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה וּלְהִתְגַּבֵּר עַד שֶׁיִּשָּׁבֵר הַקְּלִפָּה וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁבִּבְחִינַת יְרִידָה וְלַהֶפֹּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה:

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עוֹבֵר הַיּוֹם אֶת הַיַּרְדֵּן, מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁקִּדֵּשׁ מַטְרוֹנָה בִּשְׁנֵי מַרְגְּלִיּוֹת אַבְדָה אַחַת, אָמַר לָהּ הַמֶּלֶךְ, אַבַּדְתְּ אַחַת שִׁמְרִי אֶת הַשְּׁנִיָּה, כָּךְ קִדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אִבְּדוּ אֶת נַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל, אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה, אִבַּדְתֶּן נַעֲשֶׂה שִׁמְרוּ נִשְׁמַע הֲוֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, הֵינוּ כִּי בְּחֵטְא הָעֶגֶל אִבְּדוּ הַנַּעֲשֶׂה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ עַתָּה לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת, בְּחִינַת בִּטּוּל וּדְבֵקוּת אֶל הָאֵין סוֹף, הֵינוּ שֶׁהַכֹּל נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ וְאֵין יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת וּלְגַלּוֹת שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי יְגִיעוֹת רַבּוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁנִּבְטֵל עַצְמֵנוּ בְּבְחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף וְאָז עוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה וְנִתְגַּלֶּה לָנוּ מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה וּמִתְיַגֵּעַ עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם כָּרָאוּי אֲזַי אַשְׁרֵי לוֹ וַאֲזַי אֶצְלוֹ מְעוּט הַיַּרְחַ הוּא לְטוֹבָה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְמַה שֶּׁזּוֹכֶה אַשְׁרֵי לוֹ, כִּי לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא. וּבְוַדַּאי כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מַכְרִחַ לְהִתְיַגֵּעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵחָמַת מְעוּט הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ בְּוַדַּאי הוּא זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְשָׂכָר כָּפוּל וּמְכֻפָּל לְקַבֵּל אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת כָּל מַעֲשֵׂי הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו שֶׁנִּצְטַוּוּ אַחַר חֵטְא הָעֶגֶל כְּשֶׁנִּתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וּלְמָחֳרָתוֹ נִצְטַוּוּ עַל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, כִּי אַחַר הַחֵטְא אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם עַל יְדֵי כַּמָּה וְכַמָּה כֵּלִים רַבִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו, כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם עַל יָדָם וּבִיגִיעָה גְּדוֹלָה עַל יְדֵי תְּפִלּוֹת הָרְבֵּה שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמַע, כִּי הַכֹּל בִּבְחִינַת נִשְׁמַע אֶצְלֵנוּ, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹעַ וְלִשּׁוֹם לֵב הָרְבֵּה לְכָל דָּבָר שֶׁרוֹצִין לְהַשִּׂיג וְאַחַר כָּךְ מַשִּׂיגִין מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין וְגַם כְּשֶׁמַּשִּׂיגִין וּמְקַבְּלִין אֵיזֶה אוֹר צָרִיךְ לֵירֵד דֶּרֶךְ כַּמָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת וּלְבוּשִׁים הָרְבֵּה שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל וְיֵרֵד מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה וּמִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה דֶּרֶךְ כַּמָּה מַדְרֵגוֹת עַד שֶׁיַּגִּיעַ אֵלָיו לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי מֻחְמֶּצֶת הַחֵטְא אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם דֶּרֶךְ כַּמָּה לְבוּשִׁין וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְכַנַּ"ל:

חלק ז

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה הֲדָא הוּא דִּכְתִיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי זֶה הַמִּקְרָא נֶאֱמַר אַחַר גְּמַר הֶקֶמַת הַמִּשְׁכָּן הַמְבֹאָר בְּכָל הַסְּדָרִים הַקּוֹדְמִים בְּסֵפֶר שְׁמוֹת עַד שֶׁמְּסַיֵּם וּבָבֹא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו.

וַיִּקְרָא הוּא לְשׁוֹן סְתוּם וְנֶעְלָם, כִּי לֹא נֶאֱמַר כְּלָל מִי קָרָא אוֹתוֹ, כִּי מְרַמֵּז עַל הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׂמוֹת שֶׁמִּשָּׁם קָרָא אוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו כִּי אַחַר כָּךְ נִתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְדִבֵּר עִמּוֹ. וְזֶה בְּחִינַת אֶלֶף זְעִירָא דְּוִיקָרָא' שֶׁמְּרַמֵּז עַל אֶלֶף אוֹרוֹת שֶׁנֶּעְלְמוּ מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁמַּחֲזִירִים לוֹ בְּכָל שַׁבָּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִשְׂמַח מֹשֶׁה וְכוּ', כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי אַחַר הַחֵטְא נֶעְלְמוּ מִמֶּנּוּ כַּמָּה אוֹרוֹת עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם דֶּרֶךְ כַּמָּה בְּחִינוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְאַחַר כָּךְ וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, כִּי צָרִיךְ לְהַקְדִּים הַקְּרִיאָה לְהַדְּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְכָל דִּבְּרוֹת וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר בְּפַעַם אֶחָד רַק צָרִיךְ לְהַקְדִּים הַקְּרִיאָה וּלְהַלְבִּישׁ וּלְמַעֵט הָאוֹר עַד שֶׁיְּקַבֵּל הַדִּבּוּר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ הֶדָא הוּא דִּכְתִיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁרָצָה מֹשֶׁה לְגַלּוֹת לְיִשְׂרָאֵל יִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הִתְחִיל מִקֹּדֶם בְּתֵבוֹת 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל' וְאַחַר כָּךְ אָמַר 'ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד' וְלֹא אָמַר תֵּכֶף ה' אֱלֹקֵינוּ וְכוּ' בָּזֶה הוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְלִל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִיעָה בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹעַ וּלְדַבֵּק עַצְמוֹ הֵיטֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְאָז יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אַחְדוּתוֹ וְיִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שְׁמַע דַּיְקָא בְּחִינַת דְּבֵקוּת וּבְטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֶיךָ אֱמוּנַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד (וְכֵן מוּבָן בְּכַוָּנוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל יְדֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה יִחוּד עֶלְיוֹן מְאֹד וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶה הִתְגַּלּוּת יִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן מְאֹד):

וְעַתָּה מוּבָן וּמְקֻשָּׁר הֵיטֵב דִּבְרֵי הַפְּלִיאָה הַנַּ"ל שֶׁמְּקֻשָּׁר פָּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל לְפָסוּק וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ, כִּי וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְאַחַר כָּךְ וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל הָאוֹר דֶּרֶךְ כַּמָּה מַדְרֵגוֹת וְהִתְלַבְּשׁוּת מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁצְּרִיכִין מִקֹּדֶם לִשְׁמֹעַ וּלְהָכִין עַצְמֵנוּ הֵיטֵב וּלְבַטֵּל וּלְדַבֵּק עַצְמֵנוּ אֶל אוֹר הָאַיִן סוֹף וְעַל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ אֱמוּנַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁלֵּמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לְךָ אָמַר מֹשֶׁה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לָמָּה מְעַטְתָּ אֶת הַיְרֵחַ וְכוּ', הַיְנוּ כִּי מִצְוַת צִיצִית הֵם בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הָאוֹר כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ בִּבְחִינַת הוֹד וְהָדָר לָבֶשְׁתָּ עֹשֶׂה אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן, וְזֶהוּ שֶׁשָּׁאַל מֹשֶׁה, מַאַחַר שֶׁאַתָּה נוֹתֵן לָנוּ מִצְוַת צִיצִית שֶׁעַל יְדֵי לְבוּשִׁין קְדוֹשִׁים אֵלּוּ אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָאוֹר, אִם כֵּן לָמָּה מְעַטְתָּ אֶת הַיְרֵחַ וְהֶחֱשַׁכְתָּ אוֹרָהּ מֵחֲמַת קִטְרוּג וַחֲטָאֵי הַדּוֹרוֹת הֲלֹא יֵשׁ תִּקּוּן עַל יְדֵי הִתְלַבְּשׁוּת הָאוֹר בִּבְחִינַת צִיצִית? הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲלֹא הִרְבֵּיתִי לָהּ כּוֹכָבִים, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים, שֶׁהֵם מַצְדִּיקִים אֶת הָרַבִּים וּמַחֲזִירִים כָּל הָעוֹלָם לְמוּטָב וּמְהַפְּכִים עֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְהֵם בֶּאֱמֶת מְמַלְּאִים

פְּגִימַת הַלְּבָנָה וּמַשְׁלִימִין אוֹתָהּ, הַיְנוּ כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ הַתִּקּוּן שֶׁל צִיצִית שֶׁהוּא הַלְבָּשַׁת הָאוֹר, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר דֶּרֶךְ הַלְּבוּשִׁין כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁהָיָה תְּחִלָּה מְעוּט הָאוֹר וְהַחְשָׁכָתוֹ שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַיְרִידוֹת עַל יְדֵי הַמָּסַכִּים הַמַּבְדִּילִים וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים הָעוֹמְדִים בְּנִסָּיוֹן וּמְשַׁבְּרִים וּמְבַטְּלִין הַחֲשֵׁכִים וְהַמָּסַכִּים הַמַּבְדִּילִין, וּמְהַפְּכִין הַחֹשֶׁךְ לְאוֹר, הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה מְעוּט הָאוֹר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר הַצִּיצִית, שֶׁהוּא הַתְחָלַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכָל בֹּקֶר הָעֲבוֹדָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא מְצִוַּת צִיצִית וְכֵן הַתְּינוֹק תְּחִלַּת חִנּוּכוֹ הוּא בְּמִצְוַת צִיצִית הַקְּדוֹשִׁים, כִּי צִיצִית הוּא בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הָאוֹר הָעֶלְיוֹן עַד שֶׁכָּל אֶחָד יוּכַל לְקַבְּלוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ. אֲבָל זֶה הָאוֹר אֵין נִמְשָׁךְ כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת כּוֹכָבִים, בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים וְדַיְקָא עַל יְדֵי שֶׁהָיָה מְעוּט הָאוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר מַעֲלָתָם וְכַנַּ"ל. וְאָז שָׂאַל מֹשֶׁה, וַהֲלֹא כָּתַבְתָּ לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז? הַיְנוּ אֱמֶת שֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן וּמַלְבִּישִׁין הָאוֹר בְּכַמָּה דְּרָכִים בִּלְבוּשִׁים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים בִּבְחִינַת צִיצִית עַד שֶׁהַכֹּל יְכוֹלִין לְקַבְּלוֹ עַד שֶׁהָיָה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חוֹזְרִין לְמוּטָב. אַךְ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים יֵשׁ שַׁעַטְנֵז, דְּהַיְנוּ הָעִזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם מִתְלַבְּשִׁים בְּטַלִּית שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם וְנִדְמֶה כְּאִלּוּ הֵם מְעַטְּפִים בְּטַלִּית שֶׁל מִצְוָה, בַּחֲלוּקָא דְּרַבָּנָן, אֲבָל בֶּאֱמֶת לְבוּשֵׁיהֶם בְּחִינַת שַׁעַטְנֵז שֶׁהוּא מְעֹרָב מִצֶּמֶר וּפִשְׁתָּן, צֶמֶר בְּחִינַת רַחֲמִים, בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, בְּחִינַת וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כַּעֲמַר נָקִא, בְּחִינַת אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים וְכוּ' וְאִם וְכוּ' כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת עֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבוּשֵׁי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲבָל מְעֹרָב בּוֹ פִּשְׁתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת קַיִן שֶׁהֵבִיא מֵהַפְּסֹלֶת שֶׁרָאָה חוֹב לְכָל אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁלְּבוּשֵׁיהֶם מְעֹרָבִים בִּבְחִינַת שַׁעַטְנֵז שֶׁמַּרְאִים עַצְמָם כְּאִלּוּ מְזַכִּים אֶת הָרַבִּים, אֲבָל בֶּאֱמֶת מֵהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת וּמוֹצְאִים פְּסֹלֶת וְחוֹב בְּכָל הַכְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת וְהֵן הֵן הָעִזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר הָרוֹצִים לְרַחֵק מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ:

וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁעַטְנֵז שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת שָׁטָ"ן עַ"ז, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַשָּׂטָן שֶׁהֵם עוֹמְדִים כְּנֶגֶד הַכְּשֵׁרִים לְמָנְעָם מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת וּמֵלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת. וְלֹא נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ עַד שֶׁאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת שְׁלוֹ, כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה' וּלְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה, כִּי מַלְכוּתוֹ בְּכָל מָשָׁלָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעֲזוּת הוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תְּגָא וְכָל הָרוֹצֶה לִטֹּל אֶת הַשֵּׁם נוֹטֵל עֻכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, אַף עַל פִּי כֵן הוּא בְּלָא תְּגָא בְּלֹא כֶּתֶר מַלְכוּת וְאַף עַל פִּי שֶׁמִּתְגַּבֵּר לְפִי שָׁעָה סוֹף כָּל סוֹף יִתְבַּטֵּל מַלְכוּתָם וּמֶמְשַׁלְתָּם שֶׁל הַשַּׁקְרָנִים וְהָעִזֵּי פָּנִים וְיִשָּׁכַח שְׁמָם וְזִכְרָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ, אֲבָל מַלְכוּתוֹ נֶצַח וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם שֶׁמַּלְכוּתָם וּמֶמְשַׁלְתָּם נִמְשָׁךְ מִשָּׁנֵי

הַכָּתָרִים הַנַּ"ל בְּוַדַּאי יִתְגַּבְּרוּ עֲלֵיהֶם וְכֻלָּם יִהְיוּ מֻכְרָחִין לָשׁוּב אֲלֵיהֶם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמּוֹרֶה שֶׁמַּלְכוּתוֹ מְבֹרָךְ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ כִּרְצוֹנוֹ. וְזֶה בְּחִינַת צִיקֵי קְדֵרָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמְּרַמֵּז בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הַיְנוּ בְּחִינַת קְדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁכֻּלָּם יִתְעַלּוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמְּהַפְּכִין כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת:

חלק ח

וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בַּחֲשַׁאי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ בָּנוּ הַחִיצוֹנִים, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד מַעֲלִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת הַמֻּנָּחִים בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת עַל כֵּן אָנוּ מִתְיָרְאִין שֶׁמָּא יִתְגָּרוּ בָּנוּ, כִּי בִּתְחִלָּה אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל רָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת וְעַל יְדֵי זֶה בָּאִים לֶאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ אָנוּ רוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַנִּשְׁמַע לְתוֹךְ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּסוּק וְאָהַבְתָּ וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ שֶׁשָּׁם מְדַבֵּר מֵעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת, אֲבָל כְּשֶׁעוֹלִין מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה וְהוּא בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת וְזֶה בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁאוֹמְרִים בֵּין שְׁמַע לְוְאָהַבְתָּ כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת וְזֶה בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁאוֹמְרִים בֵּין שְׁמַע לְוְאָהַבְתָּ כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צִיקֵי קְדֵרָה לְהַעֲלוֹת כֻּלָּם בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בַּחֲשַׁאי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ בָּנוּ כַּנַּ"ל:

חלק ט

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׁעָה שֶׁבִּקֵּשׁ יַעֲקֹב לְגַלּוֹת הַקֵּץ נִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, אָמַר שֶׁמָּא יֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, פְּסוּל בְּמִטָּתִי וְכוּ' פָּתְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. פָּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הַיְנוּ כִּי יַעֲקֹב סָבַר מֵאַחַר שֶׁמִּטָּתוֹ שְׁלֵמָה כְּבָר רָאוּי לְגַלּוֹת הַקֵּץ. וּכְשֶׁנִּסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה סָבַר שֶׁמָּא אֵין מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה חַס וְשָׁלוֹם וְאָמְרוּ כֻּלָּם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְאָז הֵבִין שֶׁמַּה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הַקֵּץ אַף עַל פִּי שֶׁמִּטָּתוֹ שְׁלֵמָה זֶה מֵחֲמַת שֶׁבְּסוֹף הַגָּלוּת יִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר וְיִתְגַּבְּרוּ הָעִזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְיִסְתְּרוּ הָאֱמֶת וּמֵחֲמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הַקֵּץ עַל כֵּן אָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמּוֹרֶה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וְכַנַּ"ל:

חלק י

וְעַל כֵּן מֹשֶׁה לֹא אָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי מֹשֶׁה הָיָה אָז בְּעֵת גְּדֻלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָיוּ מוּכָנִים לֵילֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִכְבֹּשׁ שִׁלְשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים וְלִבְנוֹת הַבַּיִת

הַמְקֻדָּשׁ, עַל כֵּן לֹא הִזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁיִּהְיוּ כַּמָּה וְכַמָּה יְרִידוֹת לְיִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט שֶׁהֵם כְּלַל הַגָּלֻיּוֹת וְאַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ, כִּי עַתָּה בְּעֵת גְּדֻלָּתָן אֵין צְרִיכִין לְהַזְכִּיר זֹאת בְּפֵרוּשׁ וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֶהְיֶה עִמָּהֶם בְּצָרָה זֹאת אֲשֶׁר אֶהְיֶה עִמָּהֶם בְּשִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת. אָמַר מֹשֶׁה:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, דַּיָּהּ לְצָרָה בִּשְׁעָתָהּ. וְהוֹדָה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְאָמַר, 'כֹּה תֹּאמַר אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם', נִמְצָא שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהַזְכִּיר אָז צָרַת שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, עַל כֵּן לֹא הִזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְגַם כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּפֶמְבִּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא מֵרֹאשׁ בַּסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַזְכִּיר בַּתּוֹרָה בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הוּא בִּבְחִינַת סוֹד, כִּי צְרִיכִין לוֹמַר אוֹתוֹ בַּחֲשַׁאי, כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ בָּזֶה סוֹדוֹת נוֹרָאוֹת עֲמֻקּוֹת מְאֹד מְאֹד אֵיךְ ה' יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ וְיִגָּלֶה מַלְכוּתוֹ אֲחֲרֵי אֲשֶׁר הִתְפַּשֵּׁט הַשֶּׁקֶר כָּל כָּךְ וְנִתְקַיֵּם וְתִשְׁלֹךְ אֱמֶת אַרְצָה וְאַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵר תָּמִיד כִּרְצוֹנוֹ, וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיָּמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁצְּרִיכִין לוֹמַר אוֹתוֹ בַּחֲשַׁאי וְכַנַּ"ל:

חלק יא

וְעַל כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז אוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז הוּא סְלִיחַת עֲוֹנוֹת וְאָז נִתְקַיֵּם מַה שֶּׁמּוּבָא בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁכָּל הַיְרִידוֹת נִתְהַפְּכִין לַעֲלִיּוֹת, עַל כֵּן אָז אֵין מִתְיָרְאִין מֵהַשָּׂטָן וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל כֵּן אוֹמְרִים אָז בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם, כִּי אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא תִּקּוּן חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִלְקְחוּ שְׁנֵי הַכְּתָרִים מִיִּשְׂרָאֵל וְאָז נֶחְזְרוּ הַכְּתָרִים לְיִשְׂרָאֵל, כִּי אָז עוֹלִין עַד הַכֶּתֶר כַּיָּדוּעַ וְאָז זוֹכִין לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן זוֹכִין אָז לְכָל הַקּוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהַמַּלְכוּת נִזּוֹן אָז מִקּוֹלוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת, עַל כֵּן אוֹמְרִים אָז בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְהַפְּכוּ כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת שׁוּב אֵין לָנוּ לְהִתְיָרֵא כְּלָל וְאָז צוֹעֲקִין בְּקוֹל רָם בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ גָּמַר וְיִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ וּמַלְכוּתוֹ מְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וְעַל כֵּן מִתְעַטְּפִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּצִיצִית גַּם בָּעֶרֶב יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה, כִּי כָּל הַמְּשָׁכוֹת הָאוֹרוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא הָעֶגֶל, בְּחִינַת מִלּוּי פְּגַם הַלְּבָנָה, הַכֹּל אִי

אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַצִּיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין קְדוֹשִׁים לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר עַל יָדָם בְּחִינַת עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה כַּנַּ"ל:

חלק יב

וְעַל כֵּן אוֹמְרִים פָּרָשַׁת צִיצִית בִּקְרִיאַת שְׁמַע, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַּ"ל כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם לְבוּשִׁין קְדוֹשִׁים שֶׁעַל יָדָם מַמְשִׁיכִין כָּל הָאוֹרוֹת, גַּם צִיצִית הֵם בְּבְחִינַת שֶׁנִּתְהַפְּכִין הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת בִּבְחִינַת אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם וְכוּ' כַּצֶּמֶר יִהְיוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּתְעַטֵּף ה' יִתְבָּרַךְ בְּטַלִּית וְסִדֵּר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁעַל יָדָם מְחִילַת כָּל הָעֲוֹנוֹת עַד שֶׁנִּתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יִבָּקֵשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּחִינַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְאָהַבְתָּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל עַל כֵּן קָבְעוּ שָׁם פָּרָשַׁת צִיצִית, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכַנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים:

בֵּין הַמְּצָרִים וְאַחַר כָּךְ תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁאֵין מַנִּיחִין בַּבֹּקֶר טַלִּית וּתְפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה 'לָבֶשׁ ה' עֹז', מִנַּיִן שֶׁהַתְּפִלִּין הֵם עֹז לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ שַׁבַּת נָחֳמוּ שֶׁמְּנַחֲמִין מְשַׂמְּחִין וּמְחַזְּקִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִינֵי הִתְחַזְּקוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְהֵם שֶׁבַע דְּנֶחָמְתָא כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לָהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת וְתַרְתֵּי דְּתִיּוּבְתָּא כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַכְּתָרִים נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת מַעֲקֶה וּשְׁמִירַת נֶפֶשׁ הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת נְזִיקִין הֲלָכָה ה:

תַּם וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם: